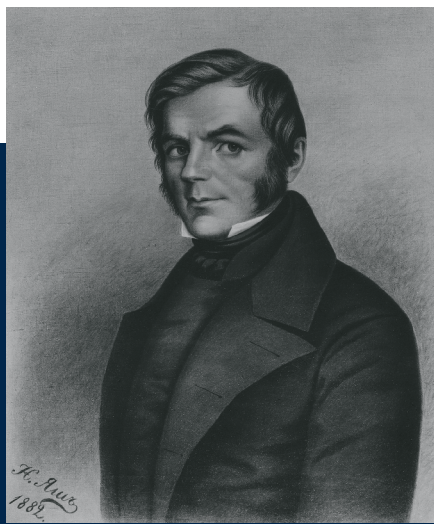

Anders Johan Sjögren

*Allmänna
Ephemerider*

Dagböckerna
1806–1855

Michael Branch
Esko Häkli
Marja Leinonen

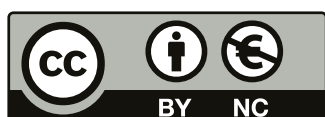
ISBN 978-951-51-6139-0

ISSN 2242-8097

Nationalbiblioteket 2020

Nationalbibliotekets skrifter 86

Layout: Nationalbiblioteket / Marko Oja

Anders Johan Sjögren
Allmänna Ephemerider

Dagböckerna
1806–1855

utgivna

av

Michael Branch, Esko Häkli och Marja Leinonen

Nationalbiblioteket

Helsingfors

2020

Förord

Anders Johan Sjögrens dagböcker *Allmänna ephemerider* har tillkommit under perioden 1806–1855. De omfattar totalt 8 352 handskrivna sidor, vilka huvudsakligen nedtecknats på svenska. Dagböckerna ingår i Nationalbibliotekets samlingar i Helsingfors och består av 18 inbundna volymer.

I slutet av 1990-talet väckte den kände Sjögren-forskaren, professor Michael Branch tanken att dagboken borde göras tillgänglig på nätet. Enligt honom var dagboken på många sätt unik och av stor internationell betydelse. Arbetet inleddes år 2002. Det ursprungliga syftet var en kritisk edition, försedd med vetenskapliga kommentarer samt ett antal register. Efter några år avstannade projektet emellertid p.g.a. att professor Branch insjuknade, men det kunde sedermera återupptas, visserligen med en reviderad målsättning. I stället för en kritisk edition beslöt man att etablera en grundtext som möjligast noga återger Sjögrens ursprungliga text och göra den tillgänglig på nätet. En kritisk vetenskaplig edition däremot skulle ha förutsatt ett helt nytt projekt.

Vid sidan av textetableringen hade även arbetet med ett personregister inletts under professor Branchs ledning. Det är i dagsläget delvis halvfärdigt och är delvis närmast en materialsamling som inte omfattar hela dagboken. Men eftersom det redan i sin nuvarande form kan vara till nytta för forskarna har det fogats till dagboksutgåvan som en bilaga. Den publiceras här med tillstånd av rättsinnehavarna.

Projektet har administrerats av Nationalbiblioteket (urspr. Helsingfors universitetsbibliotek). Vetenskaplig ledare var professor Michael Branch som även själv medverkade i arbetet. De praktiska arrangemangen blev omhändertagna av professor Esko Häkli som även svarade för redigeringsarbetet när projektet igen kunde återupptas.

Som forskningsassistenter deltog Minna Ahokas 2002–2003, Kaisa Vaittinen 1.3.2005–16.7.2006 samt Pinja Poutala 9.12.2003–16.7.2006 i textetableringen. Under år 2006 samlade Anna-Riikka Janhunen, delvis tillsammans med professor Branch, material till personregistret, men tyvärr fanns det inga möjligheter att slutföra arbetet. Registret har senare i någon mån kompletterats av professor Marja Leinonen, som dessutom tolkat de texter som är skrivna på ryska och granskat dagböckernas text i sin helhet.

Projektet har erhållit värdefull experthjälp av ett antal forskare där särskilt följande bör nämnas: professor Riho Grünthal (vepsiska), fil.dr h.c. Harry Halén (tatariska och ryska), professor Tapani Harviainen (hebreiska), Mia Mansaré, MA (franska), docent Reijo Pitkäranta (latin), professor Pekka Sammallahti (samiska), dr Robert Schweitzer (tyska), fil. lic. Kaj Öhrnberg (arabiska och ossetiska) samt dr Milana Iljushina, S:t Petersburg (arabiska) och dr Diana Kiknadze, Tbilisi (georgiska). Forskaren Pertti Hakala har granskat och redigerat inledningstexten.

Projektet inleddes med finansiellt stöd från följande finska fonder: Jenny ja Antti Wihurin rahasto, Alfred Kordelinin säätiö, Suomen kulttuurirahasto och Niilo Helanderin säätiö. Dessutom har Leverhulme Trust i London beviljat understöd avsett för arbetet med personregistret.

Nationalbiblioteket framför sitt varma tack till de ovan nämnda fonderna samt till alla dem som medverkat i projektet. Med stor tacksamhet tänker vi i synnerhet på professor Michael Branch (1940–2019) och professor Marja Leinonen (1946–2019) vilka tyvärr inte fick se resultatet av det stora arbete som utan deras sakkunskap och oskattbara arbetsinsats knappast hade varit möjligt.

Ett särskilt tack går till professor Esko Häkli vars insatser och kunskaper har varit avgörande för detta betydelsefulla projekts slutförande.

Cecilia af Forselles

Professor, överbibliotekarie

Innehåll

Inledning

1. Sjögrens skriftliga kvarlåtenskap
2. Anders Johan Sjögren som person
 - 2.1. Från den finska landsorten till S:t Petersburg
 - 2.2. I S:t Petersburg
3. Forskningsresor och vetenskapligt arbete
 - 3.1. Om det dagliga livet i S:t Petersburg
4. Sjögrens dagböcker ”Allmänna Ephemerider”
 - 4.1. Om dagböckernas innehåll
 - 4.2. Översikt över dagböckerna
5. Källor och litteratur
6. Nätutgåvan och dess redigeringsprinciper

Dagböckerna

I.	1806–1811	1.9.1806 – 31.12.1811
II.	1812: I	1.1 – 23.8.1812
III.	1812: II	23.8 – 30.12.1812
IV.	1813: I	1.1 – 30.4.1813
V.	1813: II	1.5 – 31.12.1813
VI.	1814: I	1.1 – 22.7.1814
VII.	1814: II	23.7 – 31.12.1814
VIII.	1815	1.2 – 31.12.1815
IX.	1816	1.1 – 31.12.1816
X.	1817	1.1 – 31.12.1817
XI.	1818–1819	1.1.1818 – 31.12.1819
XII.	1820–1822	4.1.1820 – 31.12.1822
XIII.	1823–1825	3.2.1823 – 30.12.1825
XIV.	1826–1829	1.1.1826 – 31.12.1829
XV.	1830–1834	1.1.1830 – 31.12.1834
XVI.	1835–1841	1.1 – 18.7.1835; 5.10.1835 – 9.1.1838; 15.1.1838 – 31.12.1841

XVII. 1842–1849 1.1.1842 – 31.12.1849

XVIII. 1850–1855 1.1.1850 – 18.1.1855

Bilaga: Material till ett personregister

INLEDNING

av

Esko Häkli

För att belysa den kontext där Sjögrens dagböcker kommit till ges här en bild av hans skriftliga kvarlåtenskap samtidigt som huvuddragen av hans liv beskrivs. Hans liv och verksamhet i S:t Petersburg samt hans forskningsresor ägnas särskild uppmärksamhet.

Eftersom dagböckerna eller *Ephemeriderna*, såsom Sjögren själv kallade dem, p.g.a. sitt stora omfång är nästan oöverskådliga ingår i denna inledning förutom en allmän karakteristik också en kort beskrivning av innehållet i varje enskilt band. Dessa beskrivande texter är tämligen korta om Sjögren för det mesta enbart beskriver händelser i det vanliga dagliga livet. När det däremot är fråga om händelser som avviker från det rutinmässiga behandlas de viktigaste mer ingående.

Inledningen avslutas med en beskrivning av redigeringsprinciperna och en litteraturförteckning.

1. Sjögrens skriftliga kvarlåtenskap

Sjögrens skriftliga kvarlåtenskap är inte bara omfattande utan också av ovanligt stor betydelse för forskningen både inom lingvistik och historia. Den erbjuder källmaterial för forskning även inom många andra vetenskapsområden. Kvarlåtenskapen består huvudsakligen av två enheter, av vilka den ena förvaras i Nationalbiblioteket i Helsingfors och den andra i Vetenskapsakademiens historiska arkiv i S:t Petersburg.

Den sjögrenska samlingen i Nationalbiblioteket består av Sjögrens privata arkiv, som utöver hans dagböcker *Allmänna Ephemerider* också innehåller hans omfattande privata korrespondens samt hans privata dokument och handskrifter, vilka inalles uppgår till 41 arkivmappar.¹ I brevsamlingen ingår brev från 351 avsändare: familjemedlemmar och vänner, den akademiska världens ledande personligheter i Europa, myndighetspersoner m.fl.

Samlingarna i S:t Petersburg är till omfånget betydligt större och omfattar huvuddelen av hans vetenskapliga materialsamlingar samt dokument som ansluter sig till hans tjänsteuppdrag inom akademien. Samlingen uppgår till drygt 400 arkivmappar.² På 1980-talet valde Helsingfors universitetsbibliotek (det nuvarande Nationalbiblioteket) i samarbete med experter inom den finsk-ugriska forskningen ut vilka delar av de omfattande materialsamlingarna i dåvarande Leningrad

¹ A.J. Sjögrens samling Coll. 209, katalog nr 222, i Nationalbiblioteket i Helsingfors. Se även Branch, Mikä mies Sjögren oli? S. 20–21.

² Denna omfattande samling beskrivs (delvis) t.ex. av Oleg Sergeev: A.J. Sjögren as a scholar and collector of Mari Materials, 1828–1829, s. 563–566.

som var de viktigaste och borde mikrofilmade för att kunna fogas till bibliotekets samlingar. Mikrofilmerna erhöles 1990–1991.³

Material av Sjögren finns även i Finska litteratursällskapets litteraturarkiv, bl.a. hans autobiografi som sträcker sig ungefär till år 1845. År 1886 kunde Litteratursällskapet i två reprints låna betydande mängder material från Sjögrens arkiv i S:t Petersburg vilket kopierades och ingår numera i Axel August Lähteenkorvas (Borenius) arkiv. Samlingen innehåller bl.a. folkdiktning, men även annat material.⁴

Sjögren efterlämnade även ett omfattande antal tryckta alster, delvis utgivna först postumt. Det är i någon mån svårt att få en överblick över hans produktion eftersom texterna utkom i olika länder, för det mesta i Finland, Ryssland och Tyskland, både på originalspråket och i översättning. Publikationerna har förtecknats i två bibliografier, den ena utgiven i S:t Petersburg (1855) och den andra i Helsingfors (1856). Några av dessa publikationer har utgetts även senare som nya upplagor och översättningar.

2. Anders Johan Sjögren som person

Även om Sjögren onekligen hör till gruppen stormän i Finlands historia saknar vi fortfarande en vetenskapligt underbyggd biografi över honom. Såsom Aulis J. Joki i sin inledning till den finska översättningen av Sjögrens autobiografi konstaterar har Sjögren räknats till gruppen andra klassens nationella stormän, eftersom hans levnadshistoria och verksamhet är närmare bekant endast för en snävare krets av intresserade specialister. Dessutom utförde Sjögren sitt livsverk utanför Finland i S:t Petersburg och var en renodlad forskare. Inom den finsk-ugriska filologin uppskattas han däremot som en av de allra viktigaste banbrytarna inom detta område. Den tidigaste helhetsbilden av honom erbjuder Elias Lönnrots *Minnes-tal öfver akademikern, d:r Anders Johan Sjögren* från år 1856.

Den utförligaste biografiska beskrivningen av Sjögrens liv är hans egen autobiografi, som sträcker sig ungefär till år 1845. Biografen har emellertid förblivit otryckt tills professor Aulis J. Joki år 1955 utgav den i finsk översättning. Trots sitt stora värde kan självbiografen givetvis inte ersätta en egentlig biografi. Autobiografen har översatts även till ryska, tillsammans med de delar av dagboken som behandlar Sjögrens resa till Kaukasus.⁵

³ Materialet ingår i handskriftssamlingen Coll. 209, katalog nr 222, Mf. Ms. 902–943. Det mikrofilmade materialet beskrivs ingående av Marja Leinonen: A.J. Sjögrenin tieteellistä arkistoaineistoa Kansalliskirjastossa, s. 32–37.

⁴ Axel August Lähteenkorvas arkiv. Mapp 7, mf 2011:11 och mapp 8, mf. 2011:12. I samlingen ingår också en förteckning *Register zu Sjögrens handschriftlichen Nachlass* från år 1857.

⁵ *Osnovopoloznik Rossijskogo Akademitcheskogo Kavkazovedenija Akademik Andrei Mikhailovitch Šogren: Issledovanie. Teksty. Utšreždenie Rossijskoj Akademii Nauk*, Moskva 2010, 949 sidor. Boken innehåller A.I. Alijevas förord (s. 3–10), Alijevas presentation av Sjögren under rubriken: "Akademiker A.M. Sjögren – den ryska akademiska kaukasologins grundare" (s. 12–161), Sjögrens dagbok från expeditionen till Kaukasus och Krim [21.9.1835–19.1.1838] (s. 164–293), Sjögrens brev från Kaukasus (s. 294–383), Sjögrens arbeten beträffande ossetiskan (s. 386–446), från Sjögrens manuskript (s. 447–462), Sjögrens arbeten beträffande adygitiskan (s. 464–503), tillägg (Nogmovas grammatik över kabardiskan, s. 506–741), Alijevas översättning av *Tutkijan tieni* (s. 745–903).

Den enda mer omfattande vetenskapliga publikationen om Sjögrens verksamhet, *A.J. Sjögren. Studies of the North*, utgavs år 1973 av Michael Branch. Verket belyser främst Sjögrens första stora femåriga forskningsresa i norra Ryssland. Olika aspekter av Sjögrens liv har även behandlats i ett antal pro gradu-arbeten. Det nyaste av dessa är Päivi Ronimus avhandling *Klientistä patroniksi – Anders Johan Sjögrenin urakehitys verkostojen Pietarissa 1820–1838* från år 2000. Dessutom har Sjögren naturligtvis behandlats i den relevanta forskningslitteraturen, i synnerhet inom lingvistik och etnografi samt i biografiska uppslagsverk.

Sjögrens biografi i sammandrag

Anders Johan Sjögren föddes i Itis 8.5.1794 som son till en skomakare och dog i S:t Petersburg 18.1.1855. Sin skolgång inledde han i trivialskolan i Lovisa 1803–1809 och fortsatte 1809–1813 i Borgå gymnasium. Efter gymnasiet flyttade han till Åbo för att studera vid Akademien, där han avlade filosofiekandidatexamen 21.5.1819 och blev en månad senare filosofiedoktor. År 1832 gifte han sig med Gustava Sophie⁶ Laurell och inom äktenskapet föddes sex barn: Bertha Sophie 1832; Johan Teodor 1834, † 1835; Fanny Gustava 1839; Sara Johanna 1841; Fredrika Justina samt Wilhelmina Sophie Mathilda 1849.

År 1820 flyttade Sjögren till S:t Petersburg och genomförde 1824–1829 en lång forskningsresa i de nordliga delarna av Ryssland. Han kallades år 1827 till korresponderande ledamot av Kejsrerliga Ryska Vetenskapsakademien, blev 1829 adjunkt, 1832 extraordinarie akademiker och 1844 ordinarie akademiker. Vid sidan av sin tjänst som akademiledamot var han 1833–1834 chef för akademibibliotekets andra avdelning och 1845–1855 chef för akademiens etnografiska museum.

Sjögren var medlem av flera vetenskapliga samfund: Det Kongelige Nordiske Oldskrifts-Selskab (fr.o.m. 1832), Finska Vetenskaps-Societeten (fr.o.m. 1839), Sällskapet för fosterländska litteraturen i Kazan, Kejsrerliga finska hushållningssällskapet i Åbo, Sällskapet för ryska historien och antikviteterna i Moskva, Finska litteratursällskapet, Ehstländische Literärische Gesellschaft (Reval), Gesellschaft für Geschichte und Altertumskunde der Ostseeprovinzen Russlands (Riga), Gelehrte Estnische Gesellschaft (Dorpat), Finska litteratursällskapet i Viborg (Viipurin Suomalainen Kirjallisuusseura) och Kurländische Gesellschaft für Literatur und Kunst (Mitau)

Utmärkelser: Sankt Anne orden 3. klass 1833, 2. klass 1847, med kejsrerliga kronan 1855; riddare av Dannebrogordens 3. klass 1846. Titeln hovråd ingick i utnämningen till extraordinarie akademiker 1832, titeln kollegieråd (Eders högvälborenhet) beviljades honom 1838 och statsråd (Högborenhet) 1845. År 1846 erhöill han Volney-priset av Institute de France. Som extraordinarie akademiker blev han även upphöjd i adlig rang.⁷

På ryska kallades Sjögren Андрей Михайлович Шёгрэн.

⁶ I litteraturen används av namnet formen Sofia medan Sjögren själv skriver Sophie.

⁷ Enligt akademiens nya stadga från år 1830 följdes den civila rangordningen även inom akademien. Som extraordinarie akademiker hörde Sjögren till rangklassen 7 med ärftligt adelskap. Som statsråd var hans rangklass 5.

2.1. Från den finska landsorten till S:t Petersburg

Som person var den unge Sjögren på många sätt ett undantagsfall i det dåtida samhället: från fattig skomakareson avancerade han till en internationellt uppskattad akademiledamot. Efter att hans mor lärt honom läsa visade han ett ovanligt stort intresse för böcker och ville t.o.m. lära sig svenska. Skomakare ville han inte bli även om hans far så hade önskat. Särskilt prästerna i församlingen ansåg att han måste beredas möjlighet att gå i skola; den närmaste fanns i Lovisa. Skolgången förutsatte kunskaper i svenska. Kyrkoherden i Itis Israel Ståhlberg var den som först och främst hade upptäckt hans begåvning och kapellanen Karl Östberg började undervisa honom i svenska. Isynnerhet Ståhlberg ordnade även ekonomiskt understöd åt honom så att han 1803 kunde börja sin skolgång. Från Lovisa förde den lärda vägen honom hösten 1809 vidare till gymnasiet i Borgå. Sina universitetsstudier inledde han hösten 1813 i Åbo och slutförde dem sommaren 1819.⁸ Redan i Borgå måste han bekosta sitt uppehälle genom att undervisa yngre gossar. I Åbo fortsatte han som informator men blev också tvungen att ta betydliga lån.

Trots sitt livliga umgänge med andra skolpojkar och senare studiekamrater vid akademien i Åbo var Sjögren alldeles tydligt en ovanlig yngling. Även om han i dagboken inte säger något om sina egentliga studievanor var ambitionerna höga och åtföljda av en vilja att höra till de mest framstående. I dagboken dyker denna aspekt ofta upp. Det är egentligen imponerande hur han lyckades klara av sina mångahanda sysslor: flitiga studier, ett livligt sällskapsliv, intensiv lektyr och till råga på allt dagliga förpliktelser som privatlärare, vilka ofta tog flera timmar om inte rentav hela dagen i anspråk. Dagboken ger tyvärr inget svar på frågan hur han lyckades bemästra allt detta.

Under sina sista universitetsår i Åbo grubblade Sjögren ofta över sina framtidsplaner. När han väl hade kommit in på den lärda banan önskade hans föräldrar att han skulle bli präst, liksom de flesta allmogestudenterna. Det ville han själv emellertid inte, även om tanken inte heller var helt främmande för honom. I synnerhet senare då framtiden annars tedde sig osäker övervägde han några gånger på allvar även detta alternativ. Dagboken är naturligtvis den primära källan på denna punkt.

Enligt sina egna ord hade Sjögren ända från sin ungdom varit intresserad av historia och språk.⁹ Redan under sin gymnasietid läste han flitigt också utländsk litteratur och fick t.o.m. fritt använda gymnasiets mångsidiga bibliotek. Under vintern 1812/1813 ägnade han sig åt Herder och läste dennes *Adrastea*, ett verk på inte mindre än ca 560 sidor. På så sätt blev han inte enbart medveten om idéströmningarna i Tyskland utan tog också djupgående intryck som starkt påverkade hans idé- och tankevärld.¹⁰ Efter Herder bekantade han sig bl.a. med Lessing, Schlegel och Goethe.¹¹ Tack vare sin lärare i historia, Pehr Johan Alopaeus, blev han även bekant med Henrik Gabriel Porthans

⁸ Den utförligaste beskrivningen av Sjögrens skol- och studieår ingår i hans autobiografi, på finska under namn *Tutkijan tieni*.

⁹ Branch 1973, s. 35, Sjögrens dagboksanteckning från 30.12.1811 där han jämför några ord i Itis-områdets dialekter.

¹⁰ Hans intresse för Herder var av mera bestående art. Så t.ex. skriver han den 20.7.1818 om sin vistelse hemma: ”Endast under min hemvarelse läste jag i min enslighet Herders *Stimmen der Völker* nästan igenom.”

¹¹ Se t.ex. Branch 2006. Branch ger också en utmärkt beskrivning av hur Sjögrens uppfattningar utvecklades under studietiden i Åbo.

idéer; Alopaeus hade själv varit Porthans elev. Den vägen erhöll Sjögren också en första uppfattning om de finsk-ugriska folkstammarna i Ryssland.¹²

När Sjögren inledde sina studier i Åbo var arvet efter Porthan förhärskande, vilket påverkade uppfattningarna om hur forskningen i fosterlandets och den finska folkstammens historia borde bedrivas. Tillsammans med flera av sina studiekamrater, t.ex. Adolf Ivar Arvidsson, Abraham Poppius, Carl Axel Gottlund m.fl., blev Sjögren en central gestalt inom den Åbo-romantik som av Söderhjelm karakteriseras som nyromantik.¹³ Han var också väl förtrogen med de s.k. fosforisterna i Sverige. Hans intresse för historia och språk fördjupades ytterligare och inriktades på den finsk-ugriska folkstammens historia i Ryssland.¹⁴ Det kan tas för givet att Sjögren även kände till August Ludwig Schlözers verk *Allgemeine nordische Geschichte* (1771), som bl.a. beskrev de olika finsk-ugriska stammarna i Ryssland. Så småningom kom han även i mer direkt kontakt med dem. En av hans närmaste vänner bland studiekamraterna, Arvid Stråhlman, son till kyrkoherden i den ingermanländska församlingen Gubanits, hade varit hans skolkamrat ända från trivialskolan i Lovisa. I Gubanits tillbringade Sjögren åren 1816 och 1817 sina sommarferier och bekantade sig även med den ingermanländska befolkningen, dess språk och historia samt visade ett stort intresse för dialekterna. Han började t.o.m. göra upp en förteckning över den ingermanländska språkvariantens ordförråd. Samtidigt insåg han att forskningen i de finsk-ugriska stammarnas språk och kultur förutsatte kunskaper i ryska. Därför började S:t Petersburg te sig som den lämpligaste platsen för fortsatta studier varför han i Åbo också studerade ryska.

Även om Porthan var historiker ansåg han det nödvändigt att forska också i lokalhistoria, folkdiktning, språk, ekonomi och geografi. Finnarnas historia kunde enligt honom inte studeras utan förvärvad bekantskap med de finsk-ugriska stammarna och deras historia, inte heller utan iakttagelser på ort och ställe. Därför ansåg han även forskningsresorna nödvändiga. Porthans uppfattning var allmänt känd och accepterad i de akademiska kretsarna och kunde därför inte heller ha varit främmande för Sjögren. Skolan i Borgå och studierna i Åbo gav honom därmed de avgörande impulser som kom att forma hans uppfattning om vad han som forskare borde koncentrera sig på.

Sjögrens framtidsplaner påverkades även från andra håll. I synnerhet kom den danske språkforskaren Rasmus Rask att spela en viktig roll. Under sin långa forskningsresa österut hade denne i februari-mars år 1817 tillbringat 18 dagar i Åbo och bl.a. under Gustaf Renvalls ledning studerat finska.¹⁵ Till följd av sin blyghet hade Sjögren emellertid inte vågat ta personlig kontakt med honom. Han skriver visserligen i sin autobiografi att han för sent fått veta om Rasks vistelse i Åbo.¹⁶

¹² Branch 1973, s. 34.

¹³ Werner Söderhjelm, *Åboromantiken*, s. 97.

¹⁴ Se t.ex. Branch 1973, s. 24–26, 34–35.

¹⁵ Rasmus Rasks korrespondens med språkforskare i Finland. Utg. av Esko Häkli, s. 10-11.

¹⁶ *Tutkijan tieni*, s. 46.

2.2. I S:t Petersburg

Det samhälle i vilket Sjögren levde var ännu ett traditionellt ståndssamhälle, vilket satte sin prägel även på landsorten, där de jordägande bönderna utgjorde en annan klass än de obesuttna. I egenskap av hantverkare hörde också Sjögrens egen far till de obesuttna, även om han var en uppskattad person och t.o.m. bedrev jordbruk, visserligen i mindre utsträckning. Det utanförskap som Sjögren p.g.a. sin bakgrund måste ha varit medveten om, åtminstone under sin skol- och universitetstid, kommer emellertid inte direkt fram i dagboken. Det måste avläsas mellan raderna. Som skolpojke umgicks han i Itis hellre med församlingens präster, vilket naturligtvis också kan bero på deras roll som gynnare och stödpersoner. Skol- och studiekamraterna däremot kom till större delen från förmögnare familjer. Därför försökte han som student i Åbo i möjligaste mån dölja sin sociala bakgrund. När t.ex. hans far en gång skjutsade honom från ferierna åter till Åbo ville han ingalunda låta honom komma ända fram till staden. I dagboken skriver han 31.1.1816 detta rent ut: ”En af hufvudorsakerna till det obehag jag kände vid tanken uppå min fars ankomst till Åbo, var den föreställningen, att man nu skulle upptäcka min fader. Jag bød väl till att aflägsna en så gemen tanke; men den trängde sig alltid ånyo uppå mig – en tanke, som icke nu för första gången förekommit mig obehaglig.” I S:t Petersburg hade han inte längre liknande problem, eftersom han redan var doktor och hörde till den intellektuella eliten. I stället konfronterades han med andra problem, som berodde på att livet och viktiga beslut styrdes av slutna kretsar samt en känsla av utanförskap i egenskap av icke-rysse.

Intresset för de finsk-ugriska folkstammarna hade väckts även i det ryska kejsardömet. I synnerhet rikskanslern Nikolaj Rumjantsev ville – av politiska skäl – främja forskningen i de finska och tschudiska folkslagens historia och kultur i Ryssland. Därför försökte han redan 1816 i Finland finna lämpliga forskare som kunde genomföra hans planer på forskning bland dessa stammar. Efter att flera namn övervägts, särskilt Gustaf Renvall och Eric Gustaf Ehrström, rekommenderade Renvall slutligen Sjögren som enligt honom skulle vara precis den person som Rumjantsev var ute efter.¹⁷ Eftersom Rask efter sitt besök i Åbo vistades i S:t Petersburg och där umgicks bl.a. med Rumjantsev kunde denne även via Rask få höra om Renvalls förslag samt om Sjögren och dennes planer. Också Sjögren själv blev intresserad av tanken och skrev i april 1819 ett brev till Rask där han redogjorde för sina framtida planer och bad att få veta vad Rask ansåg om dem. Brevet förmedlades av Renvall tillsammans med ett följbrev. Rask skickade Sjögren ett vänligt och uppmuntrande svar.¹⁸

Flyttningen till S:t Petersburg tedde sig således mer och mer lockande; där skulle man kunna bedriva forskning både i de finsk-ugriska och slaviska språken. För en fattig student som dessutom tyngdes av stora studielån var saken emellertid inte helt enkel. Eftersom finske statssekreteraren Robert Henrik Reh binder i december 1819 besökte Åbo samt vistades på sin släktgård Viksberg i Pemar beslöt Sjögren att lämna honom en beskrivning av sina planer och på så sätt försöka utverka ekonomiskt understöd av kronan. Försöket ledde tyvärr inte till det önskade resultatet. Sjögrens

¹⁷ Sjögren hade redan 1811 som skolpojke träffat Renvall i Itis när denne var på resa för att samla prov på dialekter. Dagboken 1.8.1811.

¹⁸ Rasmus Rasks korrespondens med språkforskare i Finland, s. 81–83. Sjögrens brev till Rask har tryckts i Branch 1973, s. 30–31.

promemoria beskriver emellertid tydligt den målsättning som kom att vara riktgivande för hans framtida verksamhet.¹⁹

En annan och kanske ännu viktigare person för Sjögren var den finske pastorn Anders Johan Hipping som verkade som lärare i S:t Petersburg och var samtidigt greve Rumjantsevs bibliotekarie. Honom hade Sjögren lärt känna redan under sin vistelse hos familjen Stråhlman sommaren 1817. Hipping uppmanade Sjögren att resa till S:t Petersburg och försöka komma i kontakt med inflytelserika personer som i sin tur kunde tänkas påverka Rumjantsev så att den påtänkta forskningsresan skulle kunna företas och Sjögren ges uppdraget. Givetvis berättade Hipping även direkt för Rumjantsev om Sjögren och dennes planer.

När Sjögren med Hippings hjälp hade fått anställning som privatlärare hos biskop Zachris Cygnaeus i S:t Petersburg flyttade han i slutet av april 1820 till staden.²⁰ Hans uppgift var att fungera som informator åt biskopens söner, bl.a. den senare välkände Fredrik Cygnaeus. Eftersom denna anställning upphörde redan våren 1821 ordnade Hipping för Sjögren motsvarande syssla hos sin svåger, kyrkoherden Erik Wilhelm Skotte i Toksov.

Även om de ovan nämnda anställningarna var nödvändiga med tanke på Sjögrens vistelse i S:t Petersburg ägnade han sin tid och energi först och främst åt studier. Vid sidan av språkstudierna fördjupade han sig i historisk litteratur av relevans för en eventuell egen forskningsresa bland de finsk-ugriska stammarna. Dessutom skrev han på tyska en framställning om det finska språket. Rumjantsev läste den med stort intresse och beslöt att bekosta dess tryckning. Publikationen *Ueber die finnische Sprache und ihre Literatur* utkom 1821 och Sjögren använde den effektivt som ett medel att göra sig bekant både i de lärda och de annars inflytelserika kretsarna.

Sjögrens gynnare Hipping flyttade snart till Finland för att bli kyrkoherde i Vichtis. På Hippings initiativ och med hjälp av statsrådet Friedrich von Adelung och akademikern Johann Philipp Krug ärvde Sjögren uppdraget att vara rikskansler Rumjantsevs bibliotekarie, vilket han skötte under åren 1823–1824. Han var en passionerad bokmänniska och hade dessutom verkat som e.o. amanuens vid Akademibiblioteket i Åbo. På det sättet kom Sjögren redan i kontakt med de inre kretsarna i S:t Petersburg och gjorde åtminstone sitt namn känt.

Under sina första år i S:t Petersburg hann Sjögren knyta flera viktiga kontakter även inom vetenskapsakademien. Akademikern och orientalisterna Christian Martin von Frähn hade t.ex. tänkt ta Sjögren med sig på en planerad forskningsresa till Kazan år 1822. Tyvärr blev resan inte av.²¹ Senare var Frähn en av Sjögrens närmaste vänner och gynnare inom akademien.

Trots dessa tidiga framgångar var Sjögren emellertid fortfarande i avsaknad av alla garantier för en etablerad tillvaro i S:t Petersburg. Sommaren 1822 föreställde han sig t.ex. att det säkraste alternativet för framtiden skulle vara en docentur vid akademien i Åbo eller en tjänst som lärare vid ett högre läroverk i Finland. Inte ens prästyrket kändes då främmande för honom. Han tänkte sig en framtid inom den akademiska världen i Finland.

¹⁹ Dagboken 12.12.1819, s. 138–141.

²⁰ Om de olika vändningarna se t.ex. Ronimus s. 21. Ronimus beskriver utförligt Sjögrens karriär och personliga kontakter i Petersburg.

²¹ Branch 1973, s. 44.

3. Forskningsresor och vetenskapligt arbete

Trots alla motgångar strävade Sjögren fortfarande efter att kunna göra en längre forskningsresa bland de finsk-ugriska stammarna. Utgående från den önskan som Rumjantsevs framfört år 1816 utarbetade han en utförlig plan för en forskningsresa som 1821 även godkändes av Rumjantsev. Med hänvisning till sin höga ålder ville denne emellertid inte längre engagera sig i en plan vars genomförande skulle ha krävt tre till fyra år. Efter detta beslut ansåg Sjögren att han inte hade några utsikter att etablera sig i S:t Petersburg, där han dock stannade kvar eftersom han inte hyste något hopp om en anställning i Finland. För att bli kompetent för en docentur i Åbo började han förbereda en avhandling om varjagerna.

Men även nu kom Sjögrens gynnare Hipping till undsättning.²² Tillsammans med ärkebiskop Jakob Tengström – också han en elev till Porthan – lyckades han övertyga statssekreterare Rehbinder om den planerade resans betydelse och Sjögrens förmåga att förverkliga den. Rehbinder anmodade Sjögren att skriva en formell ansökan, vilket denne också gjorde samtidigt som han konkret beskrev sina planer.²³ Med hjälp av denna skrivelse kunde Rehbinder övertyga kejsaren, som ur den finska statskassan beviljade Sjögren ett resestipendium vilket möjliggjorde hans första stora forskningsresa.²⁴ Sjögren förberedde sig omsorgsfullt inför resan, inte bara med hjälp av litteratur utan också genom en kortare resa runt Ladoga sommaren 1823 under vilken han bl.a. övade sig i att göra observationer på fältet. Hans ursprungliga avsikt hade varit att göra Arvid Stråhlman sällskap under dennes resa p.g.a. prästerliga uppgifter till Petrozavodsk. Sjögren utnyttjade det tillfälle som öppnade sig för honom och gjorde resan de facto till en forskningsresa. Han förberedde sig grundligt och försåg sig även med relevant litteratur.²⁵ Resan runt Ladoga var på många sätt viktig för honom, eftersom den inte bara gav ett konkret grepp om fältarbetet utan också lärde honom vad som på en ny ort först måste göras: att forska i de lokala arkiven.

Den stora resan under åren 1824–1829 bland de finsk-ugriska folken i Nord-Ryssland och i den finska Lappmarken kom att kräva inte mindre än 5 år. Resan började 24.6.1824 och tillbaka i S:t Petersburg var han 19.6.1829.²⁶

Av allt att döma ville Sjögren inte att hans namn skulle bli bortglömt i hemlandet. Han skrev bl.a. en lång presentation av tre böcker om samiskan och publicerade den i *Åbo tidningar* 1826.²⁷ För att göra sin resa bland de finsk-ugriska stammarna samt sitt arbete kända i de lärda kretsarna i S:t

²² Sjögren upprätthöll kontakten med Hipping även efter att denne hade flyttat till Finland och besökte honom några gånger i Vichtis. Han försökte 21.12.1842 och bl.a. 4.1.1843 få akademien att kalla Hipping till korresponderande ledamot men förslaget vann inte tillräckligt understöd. Från och med 1847 var Hipping kyrkoherde i Nykyrka på Karelska näset där Sjögren ofta besökte honom.

²³ Brevet finns tryckt i Branch 1973, ss. 48–49. Enligt konceptet i dagboken var brevet daterat den 9.2.1823.

²⁴ Dagboken den 18. och 22.8.1823. Beslutet om de beviljade medlen var i kraft två år men kunde förlängas med ytterligare två år, förutsatt att Sjögren kunde presentera resultat. Resan skulle börja på våren 1824.

²⁵ Dagboken 30.6.1823; Branch 1973, s. 51.

²⁶ Reserutten framgår närmare ur beskrivningen av dagböckernas innehåll något senare. Resan, dess förberedelser och resultat har behandlats utförligt av Branch 1973.

²⁷ *Åbo tidningar* 1826 nr. 67, 69 och 70.

Petersburg skrev han flera långa brev som publicerades i *Journal de St. Pétersbourg*.²⁸ Och han såg även till att dessa brev trycktes i *Åbo tidningar*, antingen i sin helhet eller som längre utdrag. Dessutom skrev han personliga brev i första hand till sina gynnare inom vetenskapsakademien.²⁹ Under resan bedrev han flitigt vetenskapligt arbete vilket resulterade i två viktiga verk. Det första av dem var *Anteckningar om församlingarne i Kemi-Lappmark*, som 1828 trycktes i Helsingfors.³⁰

Efter att ha fått besked om att vetenskapsakademien 29.12.1827 kallat honom till korresponderande ledamot skrev Sjögren under vistelsen i Kazan undersökningen *Die Syrjänen. Ein historisch-statistisch-philologischer Versuch* och skickade det omfattande manuskriptet till vetenskapsakademien som ett tack för visad uppmärksamhet.³¹ Även om verket trycktes först 1861 postumt i hans *Gesammelte Schriften* gjorde manuskriptet det önskade intrycket inom vetenskapsakademien.³² Det började småningom bli uppenbart att vetenskapsakademien i S:t Petersburg skulle utgöra hans framtida arbetsfält. Efter resan valdes han 30.9.1829 till adjunkt i Rysslands historia och 5.4.1831 kallade akademien honom till extraordinarie akademiker, även om kejsaren först 11(23).12.1832 stadfäste utnämningen.³³ Utöver akademiledamot var han 1833–1834 även chef för akademibibliotekets andra (utländska) avdelning, vilket betydligt förbättrade hans ekonomiska läge.

Även om Sjögren i sin dagbok egentligen inte beskriver sitt vetenskapliga arbete efter resan till de nordliga delarna av Ryssland vet vi att han hade samlat en massiv mängd anteckningar och annat material, vilket han allt emellanåt skickade till S:t Petersburg. Enligt dåtida praxis hade han ännu inte riktat sitt intresse på ett bestämt specialområde, t.ex. etnologi, historia eller språk, utan försökte samla allt han tyckte kunde vara av betydelse för utredningen av finnarnas och de finsk-ugriska stammarnas historia – innan de skulle assimileras med ryssarna. Därför samlade han inte enbart språkligt material; han intresserade sig även för onomastik, etnografi och folkdiktning. Dessutom gick han systematiskt in för att samla material från de arkiv som han alltid på varje ort besökte innan han inledde sitt aktuella fältarbete. Åren efter hemkomsten från resan använde han till en stor del till bearbetning av det samlade materialet.³⁴

Sin andra stora forskningsresa gjorde Sjögren 1835–1838 till Kaukasien. Det ursprungliga motivet för en resa till södern var hälsan. Eftersom ögonen vållat Sjögren stora problem hade läkaren ansett att vistelse i ett varmare klimat, utan alltför stor ansträngning av ögonen, skulle vara till fördel. Det säkraste sättet att organisera och finansiera resan var att ge den karaktären av forskningsresa. Och så blev det. Resan bekostades av vetenskapsakademien och Sjögren for till Kaukasus men besökte

²⁸ Se t.ex. bibliografin i Branch 1973, s. 267–268 och i synnerhet bibliografin ”Förteckning öfver akademikern A.J. Sjögrens under åren 1821–1854 tryckta skrifter och uppsatser” s. 45–46.

²⁹ Se t.ex. *Åbo tidningar* 1827 nr. 28, 29, 92 och 93; 1828 nr. 26, 27 samt 99 och 100. Några av breven hade ursprungligen skickats till enskilda personer, såsom till akademiker Frähn och greve Mannerheim.

³⁰ Verket ingår i tysk översättning i Sjögrens postumt utgivna *Gesammelte Schriften* 1, s. 85–232.

³¹ Beskedet om akademiens beslut 29.12.1827 (gl.st.) nådde Sjögren i början av mars 1828.

³² *Gesammelte Schriften* 1, s. 235–459.

³³ Enligt Ronimus s. 49, som haft tillgång till akademiens protokoll, förrättades valet redan 9.3.

³⁴ Se t.ex. Branch 1995, s. 6.

även Krim. Trots hans ursprungliga avsikt att vårda ögonen, och trots de badkurer han tog, dominerades resan dock av forskning som dessutom blev mycket framgångsrik och resulterade bl.a. i en ossetisk grammatik, *Ossetische Sprachlehre nebst kurzem Ossetisch-Deutschen und Deutsch-Ossetischen Wörterbuche*, som Sjögren kunde utge år 1844 och som även utkom på ryska: *Осетинская грамматика с кратким словарем осетинско-российским и российско-осетинским*. Att bokens ryska version ännu 2010 utgetts i ny upplaga vittnar om detta verks betydelse. Dessutom anses Sjögren fortfarande vara den som skapade det moderna ossetiska alfabetet.

Rätt tidigt hade Sjögren börjat nära en önskan om att bli ordinarie akademiledamot, eftersom han på grund av sina förtjänster och anciennitet redan ansåg sig väl stå i tur. Ingen lämplig ställning blev vakant och akademien var inte heller beredd att inrätta en helt ny tjänst för honom. Det gällde bara att vänta tills den tjänst som innehades av hans egen gynnare Johann Philipp Krug skulle bli ledig. Det skedde år 1844 och då, visserligen efter en närmast stormig process, utnämndes han till ordinarie akademiker med de finsk-ugriska och kaukasiska folkens lingvistik och etnografi som sitt gebit. Han blev därtill 1845 chef för akademiens etnografiska museum, visserligen utan lön.

Sjögrens tjänst som akademiledamot var den första på professorsnivån i hela världen som var ägnad forskningen i det finska språket och de övriga finsk-ugriska språken. Vi har Sjögren att tacka för att Kejserliga ryska vetenskapsakademien ännu under senare delen av 1800-talet framstod som fennougristikens mest betydande centrum. Det var också Sjögren som drog upp riktlinjerna för den inriktning inom fennougristiken som var rådande fram till 1880-talet. Hans klassificering av de finsk-ugriska språken gällde ända till år 1878, då den förnyades av en annan framstående finsk lingvist, Otto Donner (1835–1909). Även som forskningsresande var Sjögren en banbrytare; han inledde den serie av stora finsk-ugriska forskningsexpeditioner som förblev obruten ända till det första världskriget. Enligt Mikko Korhonen bidrog Sjögren i så revolutionerande utsträckning till utvecklingen av den finsk-ugriska forskningen att denna forsknings historia inte skulle kunna nedtecknas utan att beakta hans stora insats.³⁵

Allt detta skulle Sjögren inte ha kunnat åstadkomma om han hade stannat i Finland, inte ens som innehavare av en eventuell professur vid universitetet. Det verkar osannolikt att Finland på allvar skulle ha lockat honom eftersom universitetet hade förstörts i Åbo brand och flyttats till den nya huvudstad som först var under utveckling.³⁶ Hans upprepade idéer om att flytta till Finland ändrar knappast, lika litet som hans konkreta initiativ, denna bild.

Tjänsten inom akademien innebar inte endast forskning och vetenskapligt arbete. Sjögren måste kanske i högre grad än mången annan ta emot uppgifter som på inget sätt främjade hans eget arbete och som han helst skulle ha undvarat. Inte sällan blev han tvungen att avge utlåtanden och vara

³⁵ Korhonen 1986, s. 49–50.

³⁶ Enligt sin dagbok var han redan under sin resa informerad om den fatala branden i Åbo. Han skriver 18.11.1827: ”D. 18. Las jag i tidningarna den bedröfligaste och mest rörande nyhet ifrån och om fosterlandet om Åbo stads nästan totala brand d. 4 Sept. hvarvid äfven hela Universitetet med Bibliotheket blifvit ett offer för lågorna. Äfven alla handskrifter hade delat samma öde och således de sista sammanhopade och ej än begagnade materialier till fäderneslandets historia gått för alltid förlorade!”

medlem av priskommittéer.³⁷ År 1848 blev han invald i akademiens förvaltningskommitté, en uppgift han minst av allt hade önskat sig och i vilken han rentav vantrivdes men som å andra sidan vittnade om hans starka ställning inom akademien.³⁸ Kommitténs arbete avbröt t.o.m. hans sommarferier och i dess led hade han motståndare som helst hade velat ersätta honom med någon annan. Det var här intrigerna ofta kulminerade, vilket inte avhjälpes av det godtyckliga sätt på vilket akademiens högsta ledning förhöll sig till de aktuella ärendena. Därför är det inte oväntat att akademiens president, undervisningsministern greve Sergej Uvarovs namn ofta förekommer i dagboken. Så är även fallet beträffande vicepresidenten (1835–42) furst Michail Dondukoff-Korsakoff.

Till Sjögrens arbete inom akademien hörde även uppgifter som krävde expertis i icke-ryska språk varför hans sakkunskap utnyttjades i t.o.m. statliga sammanhang, t.ex. i samband med utvecklandet av den officiella ryska nationalitetspolitiken, vilket Michael Branch poängterar. Även censurkommittén hade upptäckt honom då den 1849 bad om ett utlåtande om en finskspråkig dikt ur *Kanteletar*. Därför föreslog Sjögren att kommittén skulle välja honom till sin ordinarie medlem. I denna egenskap skulle han även ha kunnat ta hand om texter som tryckts på skandinaviska språk. Kommittén hade emellertid inga medel och dessutom behövdes sådan sakkunskap mycket sällan.

Vid sidan av sin egentliga tjänstgöring företog Sjögren ännu under åren 1846 och 1852 två forskningsresor till Livland och Kurland, bägge resorna i praktiken taget under de sommarferier som inföll i juni–september. Även dessa resor gav upphov till flera publikationer som visserligen först postumt blev tryckta: *Livische Grammatik nebst Sprachproben* och *Livisch-deutsches und deutsch-livisches Wörterbuch*, vilka båda ingick i de *Gesammelte Schriften* som Ferdinand Joh. Wiedemann utgav år 1861 och som år 1969 trycktes på nytt. Utgående från hans skriftliga kvarlåtenskap utarbetades ytterligare två publikationer, *Salis-Livisch 1–2*, av vilka den senare består av *Grammatik und Wörterverzeichnis: mit einem Anhang zu den salis-livischen Sprichwörtern*.³⁹ Tillsammans omfattar dessa två band 795 sidor.⁴⁰

Sjögren hade för avsikt att år 1848 även företa en forskningsresa bland den finska befolkningen i S:t Petersburgska guvernementet men tyvärr kunde planen inte förverkligas. Därmed förblev hans första korta resa år 1823 bland den finska och den därmed besläktade befolkningen vid sjön Ladoga den enda inom detta geografiska område. Trots det kunde han 1833 utge en kortare studie som behandlade området och dess finska invånare: *Ueber die Finnische Bevölkerung des St. Petersburgischen Gouvernements und über den Ursprung des Namens Ingermannland*, som så sent som år 2017 också utgavs på ryska.⁴¹

³⁷ I sitt minnestal s. 19 säger Lönnrot: ”Af alla akademins ledamöter var Sjögren utan motsägelse den, som mest var belastad med sådana distraherande uppgifter, och hans tålmod med allt sådant var så mycket mer att beundra, som han ej sällan af egenkära författare belöntes med otack för all den möda han haft för att uppdraga deras snillefoster.”

³⁸ Branch 1995, s. 11.

³⁹ Salis heter på lettiska Salaca och Neu-Salis Svētciems.

⁴⁰ Dessa verk, som ingår i serien Veröffentlichungen der Societas Uralo-Altaica, redigerades av Eberhard Winkler och Karl Pajusalu samt utgavs 2016 och 2018 i Tyskland på förlaget Harrassowitz.

⁴¹ *О финском населении Санкт-Петербургской губернии и о возникновении названия Ингерманландия О финском населении Санкт-Петербургской губернии и о возникновении названия Ингерманландия*. Förutom att Sjögren med denna

Med hänsyn till Sjögrens bräckliga hälsa var de långa forskningsresorna med alla umbäranden i de dåtida förhållandena en verklig prestation. Trots tillgång till hästar och båtar var han ofta tvungen att tillryggalägga långa sträckor till fots. Och inte nog med det; trots resornas stora vetenskapliga betydelse förorsakade de honom problem inom akademien varvid det inte bara handlade om resornas finansiering. Inom akademien uppfattades detta slags fältarbete tydligen inte utan vidare som en del av akademiens egentliga verksamhet eftersom resorna tolkades som frånvaro från tjänstgöringen. Sjögren beskriver t.ex. i sin dagbok 16.1.1848 hur den tid han lagt ner på sina forskningsresor inte räknades honom till godo när det blev fråga om hans löneförmåner och hedersbetygelser. Trots alla problem och motgångar som Sjögren i sin dagbok beklagar sig över framstår hans akademiska karriär ändå som exceptionellt framgångsrik. De ovan anförda exemplen på hans vetenskapliga publikationer vittnar också om att han var en ovanligt produktiv forskare, trots alla hälsoproblem som han så utförligt beskriver i dagboken.

3.1. Om det dagliga livet i S:t Petersburg

Av dagboken att döma var livet i S:t Petersburg och i synnerhet inom vetenskapsakademien allt annat än lätt för Sjögren, särskilt inte under de första åren då han ännu inte hade hunnit knyta viktiga personliga kontakter och inte heller helt lärt sig hur det var klokast att försvara sin sak. För en känslig och misstänksam människa som Sjögren var det inte lätt att anpassa sig i den rysk-tyska omgivning som bestod av flera mer eller mindre slutna kretsar och som präglades av intriger och akademiledningens godtycke. Livet kändes fortfarande som en kamp för tillvaron som ingalunda underlättades av hans penningbekymmer. Varje framsteg tycktes kräva stora ansträngningar av honom.⁴²

I januari år 1832, vid en tidpunkt präglad av förhoppningar om att utnämningen till extraordinarie akademiker äntligen skulle stadfästas av kejsaren, gifte sig Sjögren i januari med Gustava Sophie Laurell. Därefter behövde han inte längre ensam brottas med sina problem. Paret fick småningom barn samtidigt som sällskapslivet blev livligare vilket tydligt kommer fram även i dagboken.

Redan under sin studietid i Åbo hade Sjögren känt stor lust att köpa böcker, ofta dessutom på kredit. Han var en trogen kund hos bokhandlarna Frenckell, Meyer, Mozelli, Voss (i Leipzig) m.fl. Denna passion varade livet ur. I S:t Petersburg anskaffade han böcker från stadens bokbodar och framför allt från utländska boklådor och bokauktioner, men också ur lokala lärdas dödsbon. Till och med från sina forskningsresor skickade han hem lådor med böcker. Hemma ägnade han sig ofta och länge åt att ordna sitt bibliotek som på många sätt var unikt och erbjöd även andra forskare en möjlighet att få tag på publikationer som saknades i de stora biblioteken.

Under sin tid vid akademien bodde Sjögren på Vasilijön (Vasiliostrov) i lägenheter som ägdes av akademien. Bostaden hörde till hans löneförmåner. Sjögren berättar i dagboken utförligt om sina problem med akademiledningen även i bostadsfrågorna.

studie fullgjorde sin årliga plikt inom akademien var den också avsedd att bekräfta hans kompetens för professuren i allmän historia vid Helsingfors universitet som han hade ansökt om.

⁴² Se närmare i Sjögren, *Tutkijan tieni*.

När Sjögren drabbades av motgångar inom akademien riktades hans blickar ofta mot Finland. I februari 1830 hade han till den grad fått nog av akademien och sina bostadsproblem att han var beredd att söka professuren i ryska vid universitetet i Helsingfors.⁴³ I Finland sökte han stöd hos sin kontaktperson, professor Alexander Blomqvist, som samtidigt också var universitetets bibliotekarie. Vännen Blomqvist hörde till hans studiekamrater från Åbo.

Två år senare, år 1832, övervägde Sjögren på allvar att söka professuren i orientaliska språk i Helsingfors, men avstod även från denna tanke. Däremot lämnade han i augusti samma år in en ansökan om professuren i historia men återtog den senare, närmast därför att han vid slutet av 1832 blev utnämnd till extraordinarie akademiker. Under tiden hade hans löneförmåner förbättrats och han ansåg sig också som forskare vara på rätt ställe i S:t Petersburg.

Men Finland lockade fortfarande, t.o.m. före den stora kaukasiska resan, vilket dagboken 21.2.1835 vet berätta. Problemet var denna gång Sjögrens lön, som akademiens ledning inte var beredd att betala på tidigare fastställt sätt. Eftersom även hans anställning som akademibibliotekarie förorsakade komplikationer i samband med hans resa till Kaukasus sade han upp sig där. I denna situation rådfrågade han t.o.m. Reh binder och tänkte sig antingen en kyrkoherdetjänst eller en teologieprofessur i Finland. En viss roll spelade också de problem som han hade börjat få med sina ögon. Även i Viborg fanns det en vakant tjänst som han höll ögonen på men inte utan dispens var kompetent för.

Sjögren besökte Finland flera gånger, både Helsingfors och Viborg men också Itis för att träffa sin gamle far och ta hand om dennes omvårdnad som han bar det ekonomiska ansvaret för. I samband med resorna framgick det på ett intressant sätt hur strikt tullgränsen mellan Finland och Ryssland var. Till exempel i januari 1830 förorsakade den Sjögren problem när han lovat hjälpa en av sina bekanta i Finland att returnera ett bokpaket till S:t Petersburg. Det lyckades inte förrän böckerna blivit inlämnade till censurmyndigheterna för granskning. Först därefter kunde han fortsätta sin resa.⁴⁴ Sina sista besök i Finland gjorde Sjögren på 1850-talet. I juni-augusti 1851 besökte han Helsingfors och tog där också en badkur, liksom även i juni-juli 1853. I juni 1854 besökte han tillsammans med sin dotter Fanny ännu Viborg.

4. Sjögrens dagböcker ”Allmänna Ephemerider”

Dagbok började Sjögren föra redan som skolpojke i Lovisa. De första anteckningarna är från september 1806 då han hunnit gå i skola i tre års tid. Dagboken är från första början skriven på svenska, vilket i de dåtida förhållandena givetvis var självklart. Språket hade han studerat redan i Itis, där kapellanen, vice pastor Östberg gjorde allt för att skaffa honom förutsättningar att gå i skola. Det förklarar varför han behärskade språket så väl att han i detta tidiga skede kunde börja använda det.

⁴³ Dagboken 22.1.1830. Professuren var helt ny och bl.a. i slutet av 1828 skrev Alexander Blomqvist till honom för att berätta att flera t.o.m. inflytelserika personer önskade att Sjögren skulle ansöka den. Se t.ex. Branch 1973, s. 185.

⁴⁴ Tullgränsen mellan Finland och Ryssland hade upprättats 1811. Införseln av trycksaker till Ryssland reglerades emellertid närmast av den stränga censurförordningen från år 1826.

I dagboken används under årens lopp även ett stort antal andra språk såsom tyska, latin, franska och ryska, samt allt emellanåt också finska. Inte heller grekiskan och hebreiskan var obekanta språk.⁴⁵ Sjögrens kunskaper i ryska var visserligen ännu år 1821 så svaga att han inte kunde delta i diskussioner.⁴⁶ Läget ändrades dock snabbt och senare kunde hans kolleger vid akademien bekräfta att han talade ryska nästan som en inföding.

Under sina år i S:t Petersburg följer Sjögren i sin dagbok den gregorianska kalendern i stället för den lokala julianska. Sålunda utnämndes han officiellt till bibliotekarie 5.6.1833, i stället för 24.5.⁴⁷

Redan från första början föresatte sig Sjögren något klart och krävande: han skulle anteckna händelserna i sitt dagliga liv ända till dess slut – såvida Gud det tillät, eller såsom han på latin uttrycker det i förordet till det första dagbokshäftet: *Ephemeris Andreae Johannis Sjögren ex mense Septembris anni MDCCCVI, qva res quotidianae meae continentur, quamdiu Deo placet (usque ad finem vitae)*. Föresatsen att göra anteckningar varje dag kunde han visserligen inte alltid uppfylla. Av olika omständigheter, i synnerhet under sina forskningsresor, blev han ofta tvungen att hoppa över några dagar. Alternativt nedtecknade han sina anteckningar efteråt, på en gång, eller så nöjde han sig med en telegramstil, någon gång t.o.m. med ett enda ord.⁴⁸

Den andra föresatsen, att göra anteckningar ända till slutet av sitt liv, kunde han däremot uppfylla: de sista anteckningarna fick dagboken på morgonen av hans sista dag. Totalt hann Sjögren skriva 8352 sidor, vilka som en inbunden serie uppgår till 18 stadiga band. Två häften saknas visserligen: Det ena på 44 sidor från år 1815 hamnade på villovägar då han blev tvungen att säga upp sig från sysslan som privatlärare för major Nohrströms söner i Åbo; det andra innehåller anteckningarna från 20.1–14.5.1838, då han nyligen hade återvänt till S:t Petersburg från sin kaukasiska resa.

Dagbokens mest omfattande avsnitt har tillkommit dels under Sjögrens gymnasieår, dels under hans forskningsresor. Under sin gymnasietid beskrev han det dagliga händelseförloppet utförligare än under skolåren i Lovisa. Därtill började han översätta långa utdrag ur böcker som han hade läst. Han läste oerhört flitigt i synnerhet tidskrifter och tysk litteratur samt skrev utförliga referat under rubriken ”Litteraira anteckningar”, delvis t.o.m. direkta översättningar, framför allt av Herders krävande texter. Denna vana inledde han 21.11.1811 genom att skriva ett grundligt referat av första delen av Ivan F. Kruzenšterns reseberättelse ”Reise um die Welt” (1803–06) som 1810 hade utkommit i S:t Petersburg. När dessa ”litteraira anteckningar” började svälja huvuddelen av dagbokens sidor försåg han den egentliga dagbokstexten med rubriken *Journal*.

⁴⁵ Enligt Michael Branch är också följande språk representerade: arabiska, spanska, feniciska, georgiska, italienska, ossetiska, tatariska, tjeremissiska/mariska, estniska samt votjakiska [udmurtiska], i många fall emellertid i form av enstaka ord.

⁴⁶ Dagboken 23.5.1821.

⁴⁷ I Ryssland användes den bysantinska kalendern ända till slutet av år 1699 = 7208. Från och med början av år 1700 övergick man enligt Peter den Stores dekret till den västerländska praxis enligt vilken tideräkningen börjar från Kristi födelse och inte längre från världens skapelse.

⁴⁸ Luckorna presenteras mera detaljerat senare i samband med beskrivningen av dagböckerna.

Varför en dagbok?

Men varför började Sjögren föra en dagbok och varför strävade han efter så stor fullständighet som möjligt? Det var, såsom han 8.4.1814 skriver, viktigt för honom att minnas den sinnesstämning som rått när någonting hade hänt. Dessutom hade han länge tänkt på en autobiografi, men trodde sig inte kunna komma ihåg alla händelser eller skapa ordning bland dem enbart med hjälp av sitt minne.⁴⁹ Utan sin dagbok skulle han knappast ha kunnat skriva sin tämligen detaljerade autobiografi.

Att dagboken innehåller uppgifter om Sjögrens livliga korrespondens är också av betydelse, i synnerhet när de där omnämnda breven inte finns bevarade i hans egen brevsamling. Självsansåg Sjögren rentav att dagboken och breven tillsammans bildade en helhet. Att så faktiskt är fallet framgår av Michael Branchs studie *A.J. Sjögren. Studies of the North*, där Branch lyckats teckna en utförlig bild av Sjögrens verksamhet i S:t Petersburg på 1820-talet och särskilt under hans fem år långa forskningsresa.

En annan aspekt av dagboken som Sjögren grubblade över var frågan om den absoluta ärligheten. Han skriver 8.5.1814 bl.a. att den läsare som möjligtvis råkar läsa hans dagbok måste få en bild av honom sådan som han var. I sin strävan efter sanningsenlighet undvek han inte ens de mest intima detaljer. Då han under sin tid i Åbo som privatlärare undervisade major Nohrströms söner tillbringade han sina somrar hos familjen i Vichtis. I dagboken skrev han mycket öppenhjärtligt om både sig själv och det övriga husfolket, utan att glömma bort ens sina förälskelser. Utan tillgång till läsbar förvaring var det svårt att hålla dagboken oåtkomlig för de andra.⁵⁰ För att säkerställa sin integritet skrev han t.ex. på sommaren 1815 två häften, 6 och 7, på latin, medan häftet 8 skrevs på tyska vilket gjorde det möjligt att uttrycka sig mer nyanserat.⁵¹ Någon gång skriver han hur han läst sin dagbok i efterskott, vilket i likhet med många andra detaljer vittnar om fortgående självrannsakan.

Från första början belyser dagboken även den omgivning där den unge Sjögren levde, samtidigt som den ger en närbild av Sjögrens personlighet, hans personliga upplevelser och känslor i det dåtida samhället. Före flyttningen till S:t Petersburg koncentrerar sig hans anteckningar för det

⁴⁹ Han skriver 8.4.1814 bl.a. följande: ”Det föll mig in att se, huru jag tillbragt denna dagen förledne år. Jag kunde ej erinra mig det mer. Men då jag såg i mina Ephemerider, erinrar jag nog lifligt alltsammans till och med den sinnesstämning uppå den dagen. Redan i detta afseende är således nyttan af Ephemerider stor. Skulle jag den tiden, då jag först lärde mig att öfverflytta tankarna uppå pappret kommit på det infall, att uppteckna för hvarje dag åtminstone endast det, som mest för hvarje dag föll i ögonen och ansågs för något mera betydligt, om det icke vore mera än hvad mina första Ephemerider ifrån hösten år 1806 innehålla, hvad vi läste på den eller den dagen uti skolan, så skulle jag äga åtminstone materialier till en, jag vågar säga, nästan fullständigare och lärarikare Sjelf-Biographie än Goethe's: Jag säger materialier, ty jag vet att jag med mina materialier saknar den förmåga; att bearbeta – den, som Goethe ägde – och jag har redan i flere år tänkt på en sådan Biographie öfver mig sjelf;”

⁵⁰ Efter att ha lämnat sysslan som informator i den nohrströmska familjen gick Sjögren miste om den bostad i Åbo som Nohrström erbjudit honom. I den röra som då uppstod försvann det första häftet av dagboken för år 1815 och Sjögren var nästan säker på att det hade hamnat i familjen Nohrströms händer. Han skriver 7.4.1816 att häftet innehöll sådant om hans väsen som han inte hade velat avslöja.

⁵¹ I början av sin vistelse i S:t Petersburg förde Sjögren år 1820 dagbok nästan enbart på tyska, närmast för att öva sig i användningen av språket.

mesta på skol- och universitetsmiljön. Hembygden däremot hamnar mer i skymundan bl.a. därför att han mera sällan vistades där.

4.1. Om dagböckernas innehåll

Dagbokens 18 band belyser inte bara Sjögrens eget liv och hans skol- och universitetstider, utan även det sociala och intellektuella livet inom de ledande vetenskapliga och politiska kretsarna i S:t Petersburg under Nikolaj I:s tid. Givetvis belyser hans anteckningar även de akademiska kontakterna mellan Finland och Ryssland, företrädda av personer som Gustaf Renvall, Anders Johan Hipping, Robert Henrik Rehbinder, Adolf Ivar Arvidsson, Carl Axel Gottlund, Abraham Poppius, Matias Alexander Castrén och Elias Lönnrot. Även akademiens lärare i Åbo förekommer i persongalleriet.

Sjögrens kontakter med det akademiska livet och forskningen i Finland var ibland av verklig betydelse. Så var t.ex. fallet då Sjögrens ansträngde sig för att skaffa M.A. Castrén en möjlighet att med stöd och finansiering av ryska vetenskapsakademien fortsätta sina forskningsresor i Sibirien. Frågan var aktuell särskilt vid årsskiftet 1843/1844 och berörs ofta i dagboken, t.ex. 30.12.1843 och 15.2.1844. Sjögren ansåg sig t.ex. vara tvungen att avstå från sina strävanden att få Hipping kallad till korresponderande ledamot för att inte riskera Castréns möjligheter. Dessutom måste han också tackla andra svårigheter eftersom några akademiledamöter föredrog ungraren Antál Reguly framom Castrén och hade t.o.m. lyckats utverka ett expertutlåtande av Gottlund som starkt pläderade för Reguly. Sjögren var således allt annat än avogt inställt mot Castrén vilket somliga i Finland misstänkte.

Under sina forskningsresor antecknade Sjögren ofta mycket noggrant vad han hade sett och gjorde det mer detaljerat än i sina tryckta publikationer. Dagboken från treårsperioden 1823–1825 omfattar sålunda 525 sidor. Han redogör ofta utförligt för vad som hade hänt, vilka ställen han besökt och vilka människor han träffat, men också för de landskap som han sett under resan och avstånden som han tillryggalagt. De gånger han saknar papper var han ofta tvungen att utnyttja dagboken som anteckningsbok, där språkliga detaljer, ord osv. blev nedtecknade, dvs. dagboken användes för materialinsamling. Dessutom beskriver han ofta utförligt orternas och institutionernas historiska bakgrund. Trots denna stora detaljrikedom ersätter dagboken emellertid inte Sjögrens materialsamlingar, inte heller hans egentliga rapporter och reseberättelser. Däremot innehåller de mängder av detaljer som kompletterar hans officiella rapporter och som inte kan hittas i den tryckta litteraturen.⁵²

Å andra sidan är det utmärkande för Sjögren att han egentligen ingenstans berättar om det forskningsarbete han bedrev vid sitt skrivbord, såsom han inte heller hade redogjort för sina studier och studievanor i skolan och vid universitetet. Men vad kunde han ha berättat om det? Det fanns mer att berätta t.ex. om sällskapslivet och vi får en konkret bild av Sjögrens personliga kontakter både i tjänsten och i privatlivet.

⁵² Se t.ex. Blumberga s. 521; se också Bzarov s. 612.

Ett bestående tema var hälsan samt mat- och dryckesvanorna. Under vissa tider står uppgifterna om hälsotillståndet ofta för större delen av de dagliga anteckningarna, tillsammans med beskrivningen av vad Sjögren hade ätit och druckit. Under 1830-talet verkar ögonen ha varit det största problemet men han hade också olika slags magbesvär. Ett av de viktigaste motiven för hans resa till Kaukasus var, såsom redan ovan påpekats, förhoppningen om att de varmare förhållandena skulle lindra eller t.o.m. vara till direkt hjälp i hans ögonproblem. I den dagbok som han förde år 1837 under vistelsen i Kaukasus-området är texten skriven med stora och tydliga bokstäver varvid mycket litet text rymms på en sida. Följande år skriver han igen tätt och med liten stil.

På 1850-talet börjar beskrivningarna av hälsoproblem uppta största delen av utrymmet. Upprepade häftiga hostanfall, stark utveckling av slem i strupen och mot slutet även direkta svårigheter att svälja maten fyller dagboken nästan dagligen. Dagboken kunde väl fungera som medicinhistorisk källa, eftersom de ordinerade läkemedlen förtecknas noggrant. Dagens läkekonst skulle nästan utan undantag klassa dem som homeopatiska försök. Intressant nog tar han under sin resa i Kaukasien mycket sällan upp sitt hälsotillstånd, medan det efter hemkomsten ofta verkar vara det enda som är värt att berätta om. Och visst var upplevelserna i Kaukasien mer spännande än det vardagliga livet i S:t Petersburg. Hälsoproblemen tycks å andra sidan nästan ha varit ett slags fix idé för honom. Måne det fanns en enda maträtt som inte kunde förorsaka honom magbesvär!

4.2. Översikt över dagböckerna

I Nationalbiblioteket ingår Sjögrens dagböcker i handskriftssamlingen Coll. 209, vars innehåll har förtecknats i separata katalogen nr 222.

Sjögren har skrivit sina anteckningar i separata häften, där varken sidstorleken eller antalet sidor följer ett standardiserat format. I några fall har han uppenbarligen själv satt ihop dem. Dessa häften är i dag inbundna i 18 stadiga halvfranska band. Varje häfte i dessa band är vanligen försett med ett titelblad. Ofta har varje år också fått ett eget titelblad även om årsskiftet skulle ske mitt i häftet.

Trots att det var hans ambitiösa avsikt lyckades Sjögren inte göra dagboksanteckningar varje dag. Så innehåller dagboken t.ex. i april 1827 korta notiser endast från 6 dagar, i maj från 7 dagar och så är fallet också i april och maj 1828. I början av häftet från hösten 1835 saknas 13 sidor (7 blad?), vilka antagligen omfattat tiden från den 9/21 september 1835 – då resan anträdde – till den 5 oktober s.å. då den bevarade delen av dagboken börjar – ävensom ett blad (sidorna 48–49), som innehållit anteckningarna från den 13–31 december 1835. Dessutom förekommer även andra luckor, t.ex. från 19.1 till 15.5.1838. Anteckningarna från perioden 1842–1848, som omfattar åtta år, är dessutom exceptionellt kortfattade och uppgår till endast 400 sidor. Lika många sidor fyllde Sjögren ofta under ett enda år, år 1815 t.o.m. 610 sidor, av vilka visserligen 44 sidor, eller årets första häfte, saknas.

Nedan genomgås de 18 inbundna volymerna med särskild hänsyn, i all korthet, till sådant som avviker från Sjögrens normala dagsrytm.

I. 1806–1811 1.9.1806 – 31.12.1811

Dagboken vidtar i september samtidigt som skolan, med detaljerade uppgifter om skolans vardag samt om livet under skolfrierna. Bland annat genom att sjunga i olika gårdar samlar den unge Sjögren pengar. I skolan läses bl.a. franska, tyska, grekiska och latin samt ett antal andra ämnen. I början av 1808 blir den svenska militären allt mer synlig i Lovisa och Svartholm, tills de ryska trupperna i slutet av februari börjar marschera mot Borgå. Några ryska militärer stannar i Lovisa där de utgör en del av det dagliga livet i staden. Skolan kan inte varje dag följa sin normala dagsrytm. Dagboken innehåller uppgifter även om krigföringen i andra delar av södra Finland och krigets närvaro är påtaglig även hemma i Itis. År 1809 kan den unge skolpojken följa med stora händelser: genom Lovisa färdas inte bara generalguvernör Sprengtporten utan också ryske krigsministern och slutligen, i samband med lantdagen i Borgå, självaste kejsaren med sitt följe. Trots att livet ännu på många sätt präglas av kriget och dess följder beskrivs själva skolgången ingående.

I slutet av augusti 1809 kan Sjögren inleda sina studier vid Borgå gymnasium. Han beskriver gymnasiets lärare och prästerskapet i Borgå, sina klasskamrater, böcker osv., samt redogör ofta för händelser såväl inom som utanför gymnasiet. Även den allmänna utvecklingen, inte minst fredsslutet mellan Sverige och Ryssland, fångar hans uppmärksamhet.

II. 1812: I 1.1 – 23.8.1812

Skolgången i gymnasiet i Borgå fortsätter. Den egentliga dagboken, dvs. anteckningarna om de dagliga händelserna, utgör endast en liten del av texten. Sjögren läser flitigt böcker och tidskrifter och refererar eller kopierar långa avsnitt ur dem samt översätter utdrag ur utländsk litteratur som utkommit på tyska och latin.

III. 1812: II 23.8 – 30.12.1812

Texten ägnas nästan i sin helhet litteratur som Sjögren läst. Han börjar också ta itu med Herders *Adrastea*. De egentliga dagboksanteckningarna är minimala.

IV. 1813: I 1.1 – 30.4.1813

För att skapa struktur i sina anteckningar förser Sjögren de egentliga korta dagboksavsnitten med rubriken *Journal*. Annars ägnas texten nästan i sin helhet den litteratur som han läst, framförallt *Adrastea*.

V. 1813: II 1.5 – 31.12.1813

Gymnasietiden i Borgå slutar i juni och i juli vistas Sjögren ett par veckor i Itis varefter han återvänder till Borgå. Dagboken innehåller en utförlig beskrivning av det känslomässigt rörande

avskedstagandet av kamrater och bekanta i Borgå. Efter ett par veckors vistelse i Itis avreser han 5.10 tillsammans med sin far till Åbo. Dagboken beskriver utförligt alla bestyr som krävdes för att etablera sig i Åbo, men också hur han tas emot vid Akademien och hur studierna börjar samt hur han upplever professorerna. Han korresponderar med vänner från skoltiderna och beskriver även sin verksamhet som informator. Inte heller sitt intresse för böcker och bokhandlare glömmar han bort. Till julen är han åter i Itis.

VI. 1814: I 1.1 – 22.7.1814

Sjögren tar sig från Itis till Borgå och 20.1 vidare till major Nohrström på Kotkaniemi i Vichtis. I början av februari är han åter i Åbo. Till uppgifterna som informator hör även ansvaret för sönerna Nohrströms hushåll. Förhållandet till majoren är tidvis stormigt. I juni flyttas undervisningen till Vichtis där den fortgår under sommaren. Själv börjar Sjögren läsa ryska. Han gör anteckningar ur lästa tidningar (Stockholms Posten) och upplever även sin första, hopplösa förälskelse.

VII. 1814: II 23.7 – 31.12.1814

Sommaren tillbringar Sjögren i Vichtis på Kotkaniemi, varvid han för det mesta beskriver livet och de dagliga händelserna. I september gör han en resa till Helsingfors och tillbringar tid i synnerhet med vännen Alexander Blomqvist – och köper böcker. Han gör också ett kort besök i Itis, återvänder till Kotkaniemi och är i slutet av september igen i Åbo. Dagboken ger inblickar i det akademiska livet, både inom akademien och i kamratkretsen, som i och för sig är intressanta. Även de litterära anteckningarna fortsätter och Sjögren refererar några för honom intressanta böcker samt i synnerhet Svensk litteraturtidning. Julen tillbringas i Kotkaniemi.

VIII. 1815 1.2 – 31.12.1815

Sjögren tillbringar sommaren ända till slutet av september i Vichtis hos Nohrströms. Dagboken författas under sommarmånaderna delvis på latin, delvis på tyska och innehåller långa litteraturreferat. Han fortsätter som informator för major Nohrströms söner ända till slutet av 1815. Julen tillbringar han i Vichtis och far sedan i slutet av december till Borgå.

IX. 1816 1.1 – 31.12.1816

Sjögren reser från Borgå till Itis och i slutet av januari åter till Åbo. Efter att ha lämnat sysslan som informator för Nohrströms söner blir han tvungen att skaffa sig en ny bostad och börjar verka som informator för två nya ungdomar. I början av juli far han via Itis till S:t Petersburg och vidare till Gubanits, där han tillsammans med sin studiekamrat, familjens son Arvid, tillbringar sommarferier hos familjen Stråhlman. Den 18 september far han tillbaka till Åbo dit han anländer den 2 oktober. Där stannar han även över julen.

X. 1817 1.1 – 31.12.1817

Studierna i Åbo fortsätter. Den 26 juni far Sjögren tillsammans med Arvid Stråhlman via Itis åter till S:t Petersburg, dit de anländer den 4 juli och fortsätter sedan vidare till Gubanits. Under sommarmånaderna bekantar han sig med Ingermanland och livet i S:t Petersburg. Han avreser den 10 september till Åbo, dit han anländer den 3 oktober efter att ha gjort ett hastigt besök i Itis. Från Åbo far han 20.12 med ett litet resesällskap.

XI. 1818–1819 1.1.1818 – 31.12.1819

Sjögren lämnar det övriga sällskapet 7.1 för att via Borgå fara till Itis, dit han anländer 14.1. Han anträder 26.1. återfärden till Åbo dit han, efter några dagars vistelse i Borgå, anländer 2.2. I mars besöker den danske forskaren Rasmus Rask Åbo. Sjögren vågar inte ta kontakt med honom, men bekantar sig med dennes *Vejledning till det Islandske Sprog*, utvecklar sina planer för framtiden och skriver ett brev till Rask för att inhämta dennes åsikt. Brevet lämnar han 21.4. till Gustaf Renvall som med ett följebrev skickar det till Rask som svarar snabbt. Den 21. juni far Sjögren till Itis och vistas under sommaren även i Fredrikshamn och Anjala. Han är åter i Åbo 2.8. för studier, sällskapsliv och böcker och blir filosofiekandidat 21.5.1819, filosofiedoktor 21.6.1819. Sjögren far 2.7. till Itis och deltar i en båttur till S:t Petersburg där han bl.a. träffar Anders Johan Hipping som försökte skaffa honom en anställning i staden. Sjögren diskuterar i sin dagbok sina framtidsplaner och berättar bl.a. om sina besök hos baron [FÖRNAMN?] Rosenkampff och i Gubanits. Han lämnar S:t Petersburg den 17 september och reser via Itis till Åbo dit han anländer den 1 oktober och träffar där baron Rehbinders. Alla utsikter är ännu öppna; han överväger bl.a. att fortsätta som informator. Till och med professorer försöker hitta ett levebröd åt honom. Sjögren antas som extraordinarie amanuens till Akademiens bibliotek, visserligen utan lön, och blir biblioteksamanuens men också en docentur föresvävar honom. Hipping anmodar honom att stanna i Åbo men även kondition i Toksov tas upp under diskussionerna. Sjögren beslutar 2.12. att söka sig till S:t Petersburg. Han träffar Rehbinders på Viksberg nära Åbo, korresponderar med Rasmus Rask om sina framtida forskningsplaner och gör flera andra försök att förbereda vistelsen i S:t Petersburg. Den 22 december far han till Itis.

XII. 1820–1822 4.1.1820 – 31.12.1822

Sjögren återvänder i början av januari via Borgå till Åbo, dit han anländer 18.1. Han fortsätter sina förberedelser med sikte på S:t Petersburg och skriver ett brev på latin till akademikern Christian Martin Frähn. På grund av sina penningproblem tvingas han t.o.m. överväga att sälja sitt bibliotek. Han är fortfarande amanuens vid akademibiblioteket och även verksam som informator. Kontakten med Hipping fortsätter, men framtidsplanerna är helt öppna. Han får inte den tjänst vid biblioteket i S:t Petersburg som han önskat och överväger att söka en tjänst i Viborg, men siktar trots allt på S:t Petersburg. Sjögren får 18.3. ett brev från biskop Zacharias Cygnaeus i S:t Petersburg som önskar honom välkommen som informator i sin familj. Sjögren lämnar Åbo 17.4. och far via Itis, Willmanstrand och Viborg till S:t Petersburg, dit han anländer 28.4. Han börjar bekanta sig med staden och dess livsstil samt boklådor, men beklagar att han inte kan föra en konversation på ryska.

Sjögren besöker för första gången rikskansler Rumjantsevs bibliotek och mottar 1.7. sina böcker från Åbo. Han reser i början av september till Finland för att besöka Itis och även Åbo. Där uppmuntrar man honom att söka en adjunktstjänst vid gymnasiet i Borgå, vilken tanke han avslår. Han återvänder till S:t Petersburg, men fortsätter trots allt att utvärdera sina utsikter även i Finland. En docentur i Åbo framstår som hans första mål ”sedan det ej synes vilja lyckas mig, att här vinna något för mina önskningar passande engagement”. Sjögren fortsätter som informator hos biskop Cygnaeus, men lämnar sysslan i maj 1821 och får motsvarande anställning hos prosten Erik Wilhelm Skotte i Toksov. Han träffar Rumjantsev som besluter sig att finansiera tryckningen av den text om det finska språket som Sjögren hade skrivit på tyska. Han börjar söka finansiering för en forskningsresa till det inre av Ryssland.

XIII. 1823–1825 3.2.1823 – 30.12.1825

Sjögren utarbetar en konkret plan för sin forskningsresa och lämnar den – på franska – till baron Rehbinder 10.1. Han avreser 25.2 för att besöka Åbo, far båda vägar via Itis och är 26.3. åter i S:t Petersburg 26.3., där han efterträder Hipping som Rumjantsevs bibliotekarie. Under sin vistelse i S:t Petersburg hinner han knyta kontakter med de viktigaste professorerna inom Vetenskapsakademien. Sjögren gör i juli 1823 sin första forskningsresa tillsammans med Arvid Stråhlman till området kring Ladoga som ett slags övning för den planerade längre resan. Han undervisar även Fredrik Cygnaeus i grekiska. Den 21 januari 1824 reser han till Åbo via Itis och Borgå och är tillbaka i S:t Petersburg den 20 februari. Sjögren hamnar i april i polemik med prosten Strahlmann [Stråhlman] p.g.a. sin recension av prostens finska grammatik. En detaljerad redovisning av revisionen av det Rumjantsevskas biblioteket – och dess innehåll – ges på s. 55–62.

Han inleder 25.6.1824 sin långa forskningsresa som först riktar sig till Novgorod och Jurjev (Dorpat). Därifrån går resan via Tichvin till det olonetska området mellan Ladoga och Onega, där bl.a. Lodeinoje Pole (finska Lotinanpelto), Olonets (finska Aunus), Petrozavodsk, Salmis och Valamo kloster besöks. Sjögren rör sig också på den finska sidan i Impilax, Sordavala, Kides och Tohmajärvi, men återvänder till Petrozavodsk för att där ägna sig åt skriftligt arbete. Under resan bedriver han inte enbart praktisk fältforskning utan besöker även kloster- och kyrkoarkiv samt bibliotek och gör långa anteckningar – även i dagboken.

I mitten av mars 1825 lämnar Sjögren Petrozavodsk och far via Povenets till Ilomants, Nurmes och söderut till Kaavi. Vid Strömsdals bruk träffar han sin blivande hustru Gustava Sophia Laurell. Från Paltamo och Kajana gör han en avstickare nordost till Kem (finska Kemi) vid Vita Havet där han i juli 1825 besöker Solovetskij-klostret för att sedan fortsätta på den finska sidan (Kuusamo, Kemijärvi, Sodankylä) till Utsjoki i finska Lappland, dit han anländer 9.12.1825 och besöker även Polmak och Vadsö. I Utsjoki träffar han kyrkoherden Jacob Fellman och i Polmak kyrkoherden Nils Vibe Stockfleth. Från Petsamo går resan vidare mot Kolahalvön.

XIV. 1826–1829 1.1.1826 – 31.12.1829

Sjögren fortsätter resan via norska Lappland och umgås i synnerhet med pastor Stockfleth, tills resan går vidare till den ryska sidan. Han erhåller den 14 juli 1826 besked om att finansieringen av

hans resa förlängts med ytterligare två år så att den kan fortsätta och han kan genomföra sin ursprungliga forskningsplan. Framtiden efter resan däremot är helt öppen eftersom hans välgörare greve Rumjantsev har avlidit.

Under år 1826 rör sig Sjögren i Archangelska och Olonetska guvernementen. Fram till mitten av februari stannar han i Kola och fortsätter sedan därifrån via Kandalax till Kemi och därefter till Petrozavodsk. Han far därefter till Kem och Archangel, varifrån han gör en avstickare till Mesen där han, på grund av sjukdom, stannar i tre veckor. Via Pinega återvänder han till Archangel och ägnar sig där åt skriftligt arbete. Hans ursprungliga plan att också besöka Kolahalvön förverkligas däremot inte. Från Archangel går vägen ännu en gång till Petrozavodsk och före julen 1826 tillbaka till Lodeinoje Pole.

År 1827 färdas Sjögren österut via Vologda, Tot'ma och Shenkursk till Ustjug där han stannar i tre veckor. Därefter besöker han Ust' Sysolsk, Glazov och Vjatka. Efter att ha undersökt områden söder om Vjatka och Glazov anländer han 3.3.1827 till Kazan där han skriver boken *Die Syrjänen* och studerar tatariska. Från Kazan far han andra veckan i september till Perm och ännu ett par hundra kilometer vidare norrut. I planerna ingår även ett besök på andra sidan Ural, men den resan kan han av hälsoskäl inte förverkliga.

Även den förlängda tiden går nu ut. Sjögren beviljas emellertid förlängning av sin ledighet, men måste själv bekosta resten av resan; hemresan inleder han i februari 1829. Resan förorsakar honom inte bara stora ekonomiska problem, utan han tvingas också återvända direkt via Vologda, Tichvin och Schlüsselburg (Nöteborg) till S:t. Petersburg, dit han anländer 19.6.1829.

Totalt har Sjögren tillryggalagt 12 000 km ridande, i vagnar och slädar samt i båtar längs de stora älvarna. Han har samlat stora mängder material, dels som kopior från arkiv och bibliotek och dels som anteckningar av resultaten av sitt fältarbete. En del av dessa anteckningar ingår i dagboken.

Väl återkommen till S:t Petersburg avreser Sjögren redan 22.7. till Helsingfors, där han övernattar hos Alexander Blomqvist, innan han far till Borgå och Itis och är åter i S:t Petersburg 16.8. Den 27 september för han en grundlig diskussion med Rehbinder om sina framtidsplaner: att han bestämt sig för att stanna kvar vid vetenskapsakademien i S:t Petersburg i stället för att söka sig tillbaka till Finland. Medan han ännu är på resa mottar han erbjudandet att bli adjunkt i historia, förmedlat av akademikern Krug, vilket han gärna accepterar; utnämningen sker 13.10. Officiellt introduceras han 28.12. I samband med dessa arrangemang får han också en försmak av de ekonomisk-praktiska problem som kommer att vara hans följeslagare inom akademien. Denna gång gäller det bostaden som hör till naturaförmånerna. Vid årsskiftet reser han till Finland.⁵³

XV. 1830–1834 1.1.1830 – 31.12.1834

Verksamheten som adjunkt inleds och samtidigt vidtar också samarbetet med flera personer inom akademien. Men Sjögren lider också av olika hälsoproblem. Det normala arbetet avbryts bl.a. av

⁵³ Sjögren utgav 1828 i St. Petersburger Zeitung en beskrivning av sin långa resa: Bericht über die wissenschaftliche Reise zur Untersuchung der finnischen Völkerschaften in Russland. *St. Petersburger Zeitung* 1829, nr 123–125. Berättelsen ingår även i hans postumt utgivna *Gesammelte Schriften* I, s. 71–84.

besök i Finland. Den 1 januari 1830 avreser han via Viborg till Itis där han stannar till 17.1. och far sedan tillbaka via Willmanstrand. På grund av böcker har han problem med tullen, dvs. censuren. Under våren etablerar han sig som adjunkt, men har fortfarande problem med bostaden. Därför överväger han igen, trots allt, att söka sig till Finland där en professur i ryska i Helsingfors är ledig. Efter att ha beviljats 28 dagars semester far han 21.6. till Helsingfors, därifrån till Itis, vidare till Mäntyharju och sedan tillbaka till S:t Petersburg. Största delen av sommaren tillbringas han i Finland, i Itis och södra Savolax. Han inleder återfärden 28.7. och är igen i S:t Petersburg 30.8.

Den 27 mars 1831 är Sjögren tvungen att resa till Finland för att reglera sin fars underhåll. Under resan stannar han en längre tid i Viborg och är tillbaka i S:t Petersburg först 9.5. Han far 28.12. åter till Viborg där han arbetar på arkiv och besöker även omgivningen. Vistelsen i Finland fortsätter över årsskiftet.

Sjögren ingår 15.1.1832 äktenskap med Gustava Sophie Laurell i Haukivuori, som numera hör till S:t Michel, och besöker bl.a. sin far innan det unga paret är åter i S:t Petersburg 28.1. Han utnämns till extraordinarie akademiker och indras i april 1832 i en tvist om det Demidovska priset. Den 5 augusti 1832 avreser han till Helsingfors, lämnar 21.8. in sin ansökan om professuren i historia och besöker Hipping i Vichtis. På återvägen besöker han Itis och fortsätter 9.9 till S:t Petersburg. Det första barnet föds.

Efter en komplicerad process utnämns Sjögren sommaren 1833 till bibliotekarie vid akademibiblioteket (exklusive dess ryska avdelning). Den 28 juli far han till Itis och vidare till Helsingfors och återtar sin ansökan om historieprofessuren i Helsingfors.

Sjögren förlänas 1.1.1834 S:t Annaorden. Han besöker Itis i mars (13–25.3.) Den 6 juli avreser han tillsammans med hustrun Sophie med båt till Helsingfors, där de är framme 16.7. Han besöker bl.a. Tammerfors, far till Laukko för att låta sina ögon undersökas av arkiater J.A. Törngren och vistas därefter hela sommaren i Finland där han besöker sina vänner och bekanta. Han lämnar Helsingfors först 9.10. och reser, utan att besöka Itis, till S:t Petersburg där han är framme 12.10.

XVI. 1835–1841 1.1 – 18.7.1835; 5.10.1835 – 9.1.1838; 15.1.1838 – 31.12.1841

Ögonproblemen blir värre, men Sjögren arbetar ändå flitigt i biblioteket. Under vårens lopp försöker han få till stånd en forskningsresa till Kaukasus för att för ögonens skull komma till ett varmare klimat. Ett stort problem är bibliotekets skötsel under hans möjliga frånvaro, ett annat bibliotekarielönen under den tiden. Eftersom resan skall ta flera år i anspråk flyttar familjen till Kuopio. Sjögren inleder resan 21.10.1835 och kan slå följe med kapten Johan Mauritz Nordenstam som var på väg tillbaka till Tiflis (Tbilisi).

I Kaukasien: Sjögren tar sig 25.1.1836 via Pjatigorsk till Vladikavkaz (Ordzjonikidze), bekantar sig med lokala förhållanden och människor, inleder sitt arbete med det ossetiska språket och dess grammatik samt besöker ossetiska byar. Han fortsätter sin resa till Krim och når 27.7 Simferopol, där han besöker landsmannen statsrådet Christian Steven och bekantar sig med tatarerna och deras språk (grammatiken). Han lämnar staden 14.12, besöker armeniska m.fl. kolonier på Krim och beskriver dem, i synnerhet de tyska.

Sjögren återvänder 13.2.1837 till Kaukasus, till Stavropol, och fortsätter därifrån 16.2. för att 17.2. nå Pjatigorsk. Han besöker flera orter för att studera språkfrågor, anländer 31.3. till Vladikavkaz, arbetar med sin ossetiska grammatik och bekantar sig även med andra språk; han vistas också i Digorien och beskriver utförligt olika orter, språk och andra fenomen. Sjögren fortsätter 1.6.1837 till Imeritiens huvudstad Kutaisi (i Georgien), som han lämnar 2.7 för att ta sig via Vladikavkaz vidare till Pjatigorsk. Därifrån avreser han 18.10. till Mozdok och börjar lära sig digorska samt konfronteras med andra folkgrupper såsom gabardiner, osseter, tsherkesser m.fl. Han reser 9.12. tillbaka till Pjatigorsk och därifrån 24.12. vidare till Stavropol.

Sjögren inleder hemresan 4.1.1838 i Charkov och far via Kursk, Tula och Moskva tillbaka till S:t Petersburg dit han anländer 19.1. Han fortsätter arbetet bl.a. med sin ossetiska grammatik. Den 23 juli avreser han till Finland, först till Viborg och sedan till Itis, Borgå, Helsingfors och Åbo. Den 11 augusti träffar han greve Rehbinder och talar om en ledig professur i exegetik i Helsingfors. Någon tjänst i Viborg kommer inte längre på fråga. Han besöker ärkebiskopen och träffar på hemvägen Hipping i Vichtis. Den 28 augusti är han åter i S:t Petersburg. I detta skede vill han ansöka om dispens för en kyrkoherdetjänst i Finland och/eller en befattning vid skolan i Viborg.

Den 4 januari 1839 erhåller Sjögren kollegierådstitel, vilket kostar honom en månadslön, och 14 januari 1839 dispens för prästtjänster i Finland. Han kämpar med penningproblem och nedtecknar diskussioner och funderingar om sitt avancemang inom akademien. Det enda löfte han får av akademiens president Sergej Uvarov är att han skall bli Krugs efterträdare, eftersom inga nya akademikertjänster kan inrättas. Den 12 juni 1839 meddelar president Uvarov att ett lönepåslag på 1500 rubel hade beviljats och att det betalas så länge Sjögren stannar i akademiens tjänst, även ifall han skulle komma att avancera. För övrigt går livet sin gilla gång i S:t Petersburg och på sommaren i Toksov.

Sjögren avreser 9.7.1840 med båt, tillsammans med statsrådet Heinrich von Fuss, till Helsingfors för att representera akademien vid universitetets 200-årsfestligheter. Han lämnar Helsingfors 29.7, reser landvägen, besöker sin far i Itis och är tillbaka i Toksov 8.8. Det första utkastet till den ossetiska grammatiken är färdigt 14.9.

Den 1 februari 1841 får Sjögren veta att hans besök i den ossetiska orten Mozdok av befolkningen tolkats som ett tecken på att den skulle flyttas till Ryssland och att invånarna därför slutat arbeta; läget hade dock småningom lugnat sig. Greve Rehbinder avlider 9.3. Sjögren överväger i mitten av april att söka den ledigblivna bibliotekarietjänsten vid universitetets bibliotek i S:t Petersburg. Han avreser 11.7. till Itis för att ordna sin fars liv och träffa bekanta, varefter han 27.7. återvänder via Viborg till Toksov. Den 5 november upplyses akademien om att Ryska vetenskapsakademien genom ett kejsarligt reskript slagits samman med Kejsarliga vetenskapsakademien. Sjögrens tankar kretsar 8.11. kring frågan om han borde söka den bibliotekarietjänst vid Kejsarliga biblioteket som snart skulle bli ledig. Mot slutet av året diskuteras en av akademien planerad forskningsresa till Sibirien, men Sjögren vill inte fara ensam utan Castrén.

XVII. 1842–1849 1.1.1842 – 31.12.1849

Året 1842 förflyter under normalt arbete i S:t Petersburg; förberedelserna inför tryckningen av den ossetiska grammatiken kräver mycket arbete liksom dess översättning till tyska. Inom akademien

görs även försök att få Sjögren utnämnd till ordinarie akademiker. Men även om frågan upprepade gånger tas upp vill man inte inrätta en ny akademikertjänst, möjligtvis därför att tjänsten inte skulle ha omfattat det ryska språket och den ryska etnografien. Sjögrens försök att få akademien att kalla Hipping till korresponderande ledamot misslyckas. Han har också mycket besvär med en rättsak i Finland som gäller hans avlidne svärfars borgenärskap.

Den 10–15.3.1843 gör Sjögren ett kort besök i Viborg p.g.a. borgenärsfrågan. Han försöker främja Castréns möjligheter att delta i den planerade expeditionen till Sibirien och arbetar på ett ossetiskt lexikon.

Den 24 januari 1844 överlämnar Sjögren under en akademisession sitt förslag om antagande av Castrén för den etnografisk-lingvistiska missionen i Sibirien med tillhörande allmän instruktion för resan. Den 17 februari väntar han på sin befordran till statsråd. Somliga akademiker motsatte sig Castréns deltagande i den sibiriska missionen eftersom de föredrar Antal Reguly. Castrén berättar 4.4. i ett brev om sitt hälsotillstånd och 17.4. om sitt beslut att resa till Finland för att bota sin lungdot. Den stora frågan om Sjögren skulle bli utnämnd till Krugs efterträdare som ordinarie akademiledamot aktualiseras efter dennes död; i december blir han – efter olika utspel – utnämnd och får också Krugs bostad. Däremot går han miste om sitt lönetillskott trots att det beviljats med löfte om att han skulle få åtnjuta det så länge han var i akademiens tjänst.

År 1845 är frågan om Sjögrens lönetillskott fortfarande aktuell och tanken om ett pastorat blir ventilerad. Sjögren utnämns till direktor för det nya Etnografiska museet (utan lön), och befordras även till statsråd, varvid hans anciennitet på ett orättvist sätt räknas från 1842 i stället för 1839. Castrén besöker S:t Petersburg under sin resa till Sibirien.

Den 14 maj 1846 upplyses Sjögren om att Vetenskapsakademien i Paris 4.5. tilldelat honom det Volneyska priset bestående av en guldmedalj av 1200 francs värde för hans ossetiska Grammatik. Han reser 29.5. med familjen till Helsingfors (med båt) och fortsätter 1.6. ensam till Reval, varefter han bekantar sig grundligt med de estniska förhållandena och träffar ett stort antal namngivna personer. Det egentliga ändamålet är emellertid att studera liverna och det liviska språket. Resan sträcker sig till Lettland och Kurland, ända långt söder om Mitau; händelser och förhållanden beskrivs tämligen utförligt. Han återvänder 28.9. till S:t Petersburg. Resan är den tredje av Sjögrens viktiga forskningsresor och bekostas av Geografiska sällskapet.⁵⁴

Han far 1.7.1847 med båt till Viborg och återvänder 8.7. Livet förflyter i övrigt under sedvanliga former och t.o.m. meningsskiljaktigheterna inom akademien är små.

Sjögren beviljas 1847 S:t Annaordens 2 klass, som han mottar 14.1.1848. Den 25 januari har hans dotter Bertha försökt få företräde inför kejsaren för att klaga över att livlänarna uppmanats att övergå till den ortodoxa tron. Försöket åstadkommer ett väldigt rabalder. Den 17 juni far Sjögren till Nykyrka och vidare till Viborg, där han träffar ett antal vänner och bekanta, bl.a. Judén. Han

⁵⁴ Sjögren publicerade 1849 en utförlig berättelse om resan: Bericht über eine im Auftrage der russischen geographischen Gesellschaft während der Sommermonate des Jahres 1846 nach den Gouvernements Livland und Kurland unternommenen Reise zur genauer Untersuchung der Reste der Liwen und Krewingen. I sin andra publikation, Zur Ethnographie Livlands, från samma år behandlar han mer ingående de olika sidorna av den livländska kulturen.

återvänder 29.6. till S:t Petersburg, där koleran rasar i juni och i juli; Sjögrens vistas i Toksov. Han blir 23.8. mot sin vilja invald i akademiens förvaltningskommitté, trots försök att undvika det vilka misslyckas. Det enhälliga valet vittnar om att Sjögren är uppskattad.

Castrén har 1849 återvänt från sin långa resa till Sibirien och i februari försöker Sjögren förmå akademien att bevilja honom 700 rubel om året för tre år, för att han skulle kunna bearbeta det material som han samlat under resan.

XVIII. 1850–1855 1.1.1850 – 18.1.1855

Sjögren reser 14.6.1850 till Reval och anländer 16.6 till Helsingfors för att följa med promotionen vid universitetet. Han besöker Janakkala tillsammans med svågern Gustaf, dricker brunn i Helsingfors och träffar flera bekanta såsom Castrén, Pipping, Gottlund m.fl. Han är åter i Toksov 10.8. och tänker sig åter en tjänst i Helsingfors.

År 1851 är det förlorade lönepåslaget fortfarande aktuellt; Sjögren kämpar för det men får 13.2. svaret att han inte har några utsikter att komma i åtnjutande av det. Han har besvärigheter med att skaffa ett nytt sommarviste och företar en resa till Helsingfors 27.6. Därifrån färdas han med Wellamo 10.7. till Viborg och är 13.7. åter i S:t Petersburg. Problem tillstöter inom akademien med finansieringen av en påtänkt forskningsresa, vilket får Sjögren att uppskjuta den.

Den 3 juni 1852 avreser Sjögren med båt till Reval. Resan går den 12 juni vidare till Runö och den 20 till Domesnäs (Kolka), Kurlands nordligaste udde. Han fortsätter sin forskning bland de liviska invånarna och reser till Piisen, Angermünde, Windau, Goldingen och Mitau. Han anländer 24.9. med båt till Reval och är 25.9. igen hemma.

År 1853 skriver Sjögren en nekrolog över Castrén för publicering av Ryska geografiska sällskapet. Den 3 februari reser han till Nykyrka, därifrån vidare till Viborg och 10.2. är han hemma igen. Den 9 juni far han via Nykyrka och Viborg vidare till Helsingfors med båt, dit han anländer 18.6. Han lämnar staden 31.7, far via Viborg och är åter i Toksov 8.8.

Sjögren beger sig 16.6.1854 på resa till Viborg tillsammans med dottern Fanny via Nykyrka och är åter i Toksov 29.6. Han fortsätter 16.7. arbetet med sitt liviska lexikon. Den 31 december mottar han S:t Annaordens 2 klass, ”med Kejsarliga Kronan, hvarmed jag den 3 Dec. Allernådigast blifvit förlänad”.

Den 18 januari 1855 på förmiddagen nedtecknar Sjögren de sista raderna i dagboken. Han avlider ännu samma dag.

5. Källor och litteratur

Källor

Finska litteratursällskapets arkiv. Samlingen för litteratur och kulturhistoria

Axel August Borenius (Lähteenkorva) arkiv:

- Sjögren, A.J., Självbiografi.
- Kopior av Sjögrens samlingar i S:t Petersburg, mapp 7, mf. 2011:11 och mapp 8, mf. 2011:12.
- Register zu Sjögrens handschriftlichen Nachlass 1857.

Nationalbiblioteket

Allmänna Ephemerider 1–18 i A.J. Sjögrens samling, Coll. 209. D^o III 1–18. Nationalbiblioteket, Helsingfors. Handskriftskatalog nr 222.

Tryckta källor

Adrastea. Hrsg. von J.G. v. Herder. Leipzig: Hartknoch. Vol. 1–6. 1801–1803. http://ds.ub.uni-bielefeld.de/viewer/toc/2075666/1/LOG_0000/

Sjögren, Anders Johan, *Anteckningar om församlingarne i Kemi-Lappmark*. Helsingfors: Simelius, 1828. 405 s.; 8:o. Digital utgåva: <http://www.doria.fi/handle/10024/101524> [1]

[Sjögren, And. Johan], Bemerkungen über die zum Großfürstenthum Finnland gehörigen Lappmarken. – *Russische Miscellen zur genauern Kenntniss Russlands und seiner Bewohner*. Bd. 3. Hrsg. von Georg Engelhardt. St. Petersburg 1830. S. 1–67. Digital utgåva: books.google.fi

Föregående ingår även i: *Annalen der Erd-, Völker- und Staatenkunde*. Hrsg. von Heinrich Berghaus. Bd. 2. Berlin: Reimer 1830. S. 569–609 (sidorna 608 och 609 saknas i den digitala texten). books.google.fi

Sjögren, A.J., Bericht über eine im Auftrage der russischen geographischen Gesellschaft während der Sommermonate des Jahres 1846 nach den Gouvernements Livland und Kurland unternommenen Reise zur genauer Untersuchung der Reste der Liwen und Krewingen. – *Denkschriften der russischen geographischen Gesellschaft zu St. Petersburg*. Bd. 1. Weimar 1849. S. 452–605. <http://mdz-nbn-resolving.de/urn:nbn:de:bvb:12-bsb10430631-5>

Sjögren, Anders Johan, Historisch-ethnographische Abhandlungen über den finnisch-russischen Norden. – *Gesammelte Schriften* 1. St. Petersburg 1861. Unveränderter fotomechanischer Nachdruck der Originalausgabe. Leipzig: Zentralantiquariat der Deutschen Demokratischen Republik, 1969. VI (1) 678 (1) s.

Sjögren, Anders Johan, Livische Grammatik nebst Sprachproben. Im auftrage der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften bearbeitet und mit einer historisch-ethnographischen Einleitung versehen von Ferdinand Joh. Wiedemann. – *Gesammelte Schriften* 2:1. St. Petersburg 1861. Unveränderter fotomechanischer Nachdruck der Originalausgabe. Leipzig: Zentralantiquariat der Deutschen Demokratischen Republik, 1969. (3) CIV, 480 s.

Шёгрэн А.М. Осетинская грамматика с кратким словарем осетинско-русским и российско-осетинским. — СПб., 1844.

Sjögren, A.J., *Tutkijan tieni*. Käsikirjoituksesta suomentanut Aulis J. Joki. Helsinki: Suomalaisen kirjallisuuden seura 1955. 263 s.

Sjögren, A.J., Ueber die Finnische Bevölkerung des St. Petersburgischen Gouvernements und über den Ursprung des Namens Ingermannland. – *Mémoires de l'Académie Impériale des Sciences de St.-Petersbourg*. VI. Serie. Tome II. St. Petersburg 1833. 123 s. och i *Gesammelte Schriften* 1, s. 541–605. En översättning till ryska av Aleksej Viktorovič Vasil'ev: *О финском населении Санкт-Петербургской губернии и о возникновении названия Ингерманландия О финском населении Санкт-Петербургской губернии и о возникновении названия Ингерманландия*. St. Petersburg 2017. 87 s.

Sjögren, And. Joh., *Ueber die finnische Sprache und ihre Literatur*. St. Petersburg: Gretsche, [1821]. 70 s.

Sjögren, A.J., Zur Ethnographie Livlands vom Akademiker Sjoegren. – *Mélanges Russes tirés du Bulletin historico-philologique de l'Académie impériale des sciences de St.-Petersbourg* (1849–1851). Tome 1. St. Pétersbourg 1851. S. 160–238.

Bibliografier över Sjögrens skrifter

Förteckning öfver akademiker A.J. Sjögrens under åren 1821–1854 tryckta skrifter och uppsatser. (*Acta Societatis Scientiarum Fennicae*. Tom. IV.2. Helsingfors.) 1856. S. 41–63.

Перечень сочинений Академика Шёгрена, напечатанных съ 1821 по 1854 годъ. – Verzeichniss der vom Akademiker A. Sjögren gedruckten Schriften und Aufsätze in den Jahren 1821–1854. – *Ученыя записки Императорской Академіи Наукъ по первому и третьему отдѣленіямъ*. Томъ III. Выпускъ 4. Санкт-Петербург. 1855. S. 569–583.

Elektroniska resurser

helka, <https://helka.finna.fi/>

Helsingfors universitets studentmatrikel 1640–1852, sammanställd av Yrjö Kotivuori 2005, <https://ylioppilasmatrikkeli.helsinki.fi/>

Kansallisbiografia, <https://kansallisbiografia.fi/finlands-nationalbiografi>

Karlsruher virtueller Katalog, <https://kvk.bibliothek.kit.edu/?kataloge>

LIBRIS, <http://libris.kb.se/>

Nationalbibliotekets digitala samlingar (Tidningar),
<http://digi.lib.helsinki.fi/sanomalehti/secure/main.html>

Rasmus Rasks korrespondens med språkforskare i Finland. Utgiven av Esko Häkli. Helsingfors 2017. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201706287562>

Svenska Akademiens ordbok (SAOB), <https://www.saob.se/>

Litteratur

Aalto, Pentti, *Oriental Studies in Finland 1828–1918*. Helsinki 1971. (The History of Learning and Science in Finland 1828–1918. 10b.)

Alieva, A. I., *Osnovopoložnik rossijskogo akademičeskogo kavkazovedenija akademik Andrej Mihajlovič Šegren: Issledovanie, teksty*. Moskva: IMLI RAN. 2010. 948 s.

Blumberga, Renāte, A.J. Sjögren's expeditions to the Livs 1846–1852. – *Defining Self. Essays on emergent identities in Russia Seventeenth to Nineteenth Centuries*. Compiled and edited by Michael Branch. Helsinki: Finnish Literature Society 2009. (Studia Fennica. Ethnologica 10.) S. 519–533.

Branch, Michael, The Academy of Sciences in St. Petersburg as a centre of Finno-Ugrian studies, 1725-1860. – *Suomalais-ugrilaisen seuran aikakauskirja*. Vol. 86 (1995). S. 67-86.

Branch, Michael, *A.J. Sjögren. Studies of the North*. Helsinki 1973. (Suomalais-ugrilaisen seuran toimituksia. Memoires de la Société Finno-ougrienne 152.) 292 s.

Branch, Michael, Herderin vaikutus Anders Johan Sjögreniin ja sen seuraukset. – *Herder, Suomi, Eurooppa*. Helsinki 2006. (Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran toimituksia 1060). S. 312-355, 546.

Branch, Michael: Mikä mies Sjögren oli? *Kansalliskirjasto* 2/2006. S. 15-21.
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:ELE-1220100>

Branch, Michael: Sjögren, Anders Johan. *Kansallisbiografia-verkkojulkaisu. Studia Biographica* 4. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 1997. (viitattu 13.9.2018). <http://urn.fi/urn:nbn:fi:skskbg-003634>

Bzarov, Ruslan, A.J. Sjögren and the shaping of an Ossete identity, 1836–1855. – *Defining Self. Essays on emergent identities in Russia Seventeenth to Nineteenth Centuries*. Compiled and edited by Michael Branch. Helsinki: Finnish Literature Society 2009. (Studia Fennica. Ethnologica 10.) S. 601–623.

Gerschau, Peter von, *Versuch über die Geschichte des Großfürstenthums Finnland*. Odense 1821.

Hupel, August Wilhelm, *Topographische Nachrichten von Lief- und Ehistland*. Bd. 1. Riga 1774.

Högström, Pehr, *Beskrifning Öfwer de til Sweriges Krona lydande Lapmarker: Innehollande Kort underrättelse Så wäl Om Landets belägenhet och beskaffenhet i gemen, Som Des Inwånares tilstånd och Husholdning, deras seder, maner och lefnadsart, samt laster och widskepelse, m. m.* Stockholm: Lars Salvius [1747]. [20], 271, [12] s.; 8:o.

Kepsu, Saulo, *Kannaksen kylät*. Helsinki 2018. Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisu 54. http://scripta.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk54/Kannaksen_kylat.pdf

Киселёва, Татьяна Валерьевна, Андреас Иоганн Шёгрэн - основатель финно-угроведения в России: автореферат дис. ... кандидата исторических наук. Петрозаводск, 2007. 34 с. <https://dlib.rsl.ru/01003159997>

Leinonen, Marja, Perceptions of identity among speakers of Finno-Ugric languages in Russia as recorded by Finnish scholars, 1816–1860. – *Defining Self. Essays on emergent identities in Russia Seventeenth to Nineteenth Centuries*. Compiled and edited by Michael Branch. Helsinki: Finnish Literature Society 2009. (Studia Fennica. Ethnologica 10.) S. 465–481.

Leinonen, Marja: A.J. Sjögrenin tieteellistä arkistoaineistoa Kansalliskirjastossa. *Kansalliskirjasto* 2, 2007, 32–37. <http://urn.fi/URN:NBN:fi:ELE-1324307>

Lindahl, Erik & Öhring, Johannes, *Lexicon Lapponicum*. Holmiae 1780. LXXX, 716 s.

Luther, Georg, *Herdaminne för Ingermanland. 2. De finska och svenska församlingarna och deras prästerskap 1704–1940*. Helsingfors 2000. (Skrifter utgivna av Svenska litteratursällskapet i Finland nr 620.) 620 s.

Lönnrot, Elias, Minnes-tal öfver Akademikern, d:r Anders Johan Sjögren, hållet vid Finska Vetenskaps-Societetens årshögtid den 29 april 1855 – *Acta Societatis Scientiarum Fennicae*. Tom. IV. Helsingfors 1856. Även i Lönnrot, Elias, *Valitut teokset* 3. Suomalaisen kirjallisuuden seuran toimituksia 551. Pieksämäki 1991. S. 444–460.

Piilahti, Kari-Matti, Akateemikko Anders Johan Sjögrenin esipolvet. – *Genos* 65(1994), s. 148-153, 191. https://www.genealogia.fi/genos-old/65/65_148.htm

Ronimus, Päivi: Klientistä patroniksi – Anders Johan Sjögrenin urakehitys verkostojen Pietarissa 1820–1838. Suomen historian pro gradu, Tampereen yliopisto, 2000. <http://tampub.uta.fi/bitstream/handle/10024/88065/gradu00437.pdf>

Russisches geographisches Namenbuch. Hrsg. von Herbert Brüer u. Max Vasmer. Akademie der Wissenschaften und der Literatur Mainz. Wiesbaden: Harrassowitz 1962–1989.

Sahlberg, R.F., *En resa kring jorden 1839–1843. Anteckningar från Sydamerika, Alaska och Sibirien*. Utg. av Patricia Berg. Helsingfors 2007. (Skrifter utg. av Svenska litteratursällskapet i Finland, 701).

Sajavaara, Paul & Michael Branch, The identification of the Vepsians in the work of A. J. Sjögren. – *Studia Fennica* XIV. Helsinki 1969. S. 32-40.

Sergeev, Oleg, A.J. Sjögren as a scholar and collector of Mari Materials. – *Defining Self. Essays on emergent identities in Russia Seventeenth to Nineteenth Centuries*. Compiled and edited by Michael Branch. Helsinki: Finnish Literature Society 2009. (Studia Fennica. Ethnologica 10.) S. 559–571.

Snellman, J.V., Anders Johan Sjögren – *Litteraturblad* 1855, nr. 6, s. 161–165.

Söderhjelm, Werner, *Åboromantiken och dess samband med utländska idéströmningar*. Borgå 1915.

Wahlenberg, Göran, *Flora Lapponica*. Berolini: Taberna libraria scholae realis 1812.

Wallin, Georg August, *Skrifter* Bd. 1. Utg. av Kaj Öhrnberg & Patricia Berg. Helsingfors 2010. (Skrifter utg. av Svenska litteratursällskapet i Finland, 730: 1).

Venäjän federaation paikannimiä. Oikeinkirjoitus- ja painotusopas. Toim. Pirjo Mikkonen, Martti Kahla, Ida Kempinen ja Anna Charnaya. Helsinki: Kotimaisten kielten tutkimuskeskus, 2006. (Kielenkäytön oppaita 6. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen julkaisuja, 138). Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen verkkojulkaisuja, 11. Helsinki 2010.
<http://scripta.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk11/>

6. Nätutgåvan och dess redigeringsprinciper

Om manuskriptet

Dagböckerna renskrevs redan på 1950- och 1960-talen för maskin, vilket resulterade i totalt 7 322 sidor i stort format.⁵⁵ Inom det nu aktuella projektet har denna text överförs till digitalt format, varefter resultatet granskats och jämförts med Sjögrens handskrivna originaltext. Kollationeringen av resultatet visade sig vara en mer komplicerad och tidskrävande process än väntat och arbetet tog nästan all tillgänglig arbetskapacitet i anspråk. Den digitala texten har jämförts nästan bokstav för bokstav med originalet, men varje ord har dock inte fullständigt kunnat uttolkas. Problemfallen har angetts.

Även om Sjögrens text på flera ställen är tämligen tydlig är den dock till stor del mycket svårläst. Handstilen varierar och graden av tydlighet beror oftast på de förhållanden i vilka han gjorde sina anteckningar, men också på hans hälsotillstånd. Under sina forskningsresor hade han t.ex. inte alltid tillgång till ett bord som skrivunderlag. Hans ögonproblem återspeglas också på många sätt i texten. Än skriver han med stor stil, än liknar texten nästan en rak linje. Han kunde även rätta sin text flera gånger genom överstrykningar och genom att tillfoga text mellan raderna och i marginalerna.

Samtidigt som de stadiga banden skyddar de handskrivna häftena har de också skapat ett uppenbart problem. Eftersom papper var en bristvara för Sjögren har han ofta använt sidorna så långt som möjligt utan att lämna större marginaler. När dagböckerna bundits in har en del av texten i den inre marginalen hamnat mitt i uppslaget in i själva bokbandet. Några bokstäver och ställvis t.o.m. hela ord är därför oläsliga.

Under sin första längre forskningsresa drabbades Sjögren 1829 av en svår motgång då en rysk soldat knyckte hans papper och den väska där han förutom sina pengar och officiella papper också hade sina anteckningar och sin dagbok. När stölden upptäcktes slängde soldaten papperen – men inte pengarna – i en brunn. De kunde fiskas upp, men hade lidit svåra vattenskadorna och var inte längre helt läsbara. Det syns även i dagboken som till denna del är mycket svårläst. Att Sjögren gjorde sina dagboksanteckningar i tunnare häften var därmed en fördel eftersom han bara hade det aktuella häftet i sin väska.⁵⁶

⁵⁵ I företalet till den maskinskrivna versionen, daterat 15.4.1966, ges följande beskrivning av arbetets resultat: ”När det år 1955 hade förflutit hundra år sedan akademiker Sjögrens död, beslöt man att av hans svårlästa, omfattande dagbok åstadkomma en maskinskriven kopia. Detta arbete har nästan i sin helhet utförts av professorskan Ilta Suolahti. Arbetet har krävt tio år. Sina dagliga anteckningar har Sjögren skrivit företrädesvis på svenska, men han har också använt tyska, ryska och latin. På grund av denna omständighet har tolkningen av vissa ord emellanåt förblivit oklar och feltolkningar har varit möjliga.

Denna maskinskrivna kopia skall således uppfattas som en praktisk edition vars syfte är att hjälpa forskare att finna det material de behöver i dagboken. I fall av oklarheter är det alltid skäl att bekanta sig med det ursprungliga manuskript som förvaras i Helsingfors universitetsbibliotek.

Kopior har skrivits allt som allt i fem exemplar, av vilka ett stannar i Helsingfors universitetsbibliotek, ett har lämnats till Åbo universitetsbibliotek och ett till Pedagogiska högskolans bibliotek i Jyväskylä. Ett exemplar skall överlämnas till Sovjetiska vetenskapsakademiens bibliotek.”

⁵⁶ Dagboken den 13–15 maj 1829, s. 351–353.

Av förståeliga skäl förekommer i Sjögrens text ett stort antal namn, först och främst namn på personer och orter. Dessa namn har i mån av möjlighet identifierats med hjälp av relevant litteratur, handböcker och uppslagsverk, både tryckta och digitala dito. Eftersom det inte varit möjligt att bedriva mer ingående namnforskning har mycket som skulle kräva fortsatt forskning förblivit oklart, t.o.m. ifråga om baltiska och ingermanländska namn. Dessa problemfall är dock mycket sällan av det slaget att de skulle påverka den forskning som i väsentlig grad ansluter sig till Sjögrens livsverk. Sjögren har t.ex. antecknat t.o.m. namn på små bäckar och träsk som knappast står att hitta på kartor. Ambitionen har här varit att så troget som möjligt försöka återge namnen i den form som han använt dem. De fall som förblivit oklara har utmärkts.

Särskilt under Sjögrens skol- och studietid stöter man i dagböckerna också på titlar på publikationer som han läst. Uppgifterna är ofta bristfälliga, men var säkert helt tillräckliga för Sjögren. Med hjälp av bibliografier och bibliotekskataloger, de flesta på nätet, har dessa uppgifter kontrollerats i mån av möjlighet, vilket inte alltid lyckats. De omnämnda böckerna har av allt att döma inte alltid ingått i Borgå gymnasii bibliotek och akademibiblioteket i Åbo förstördes med några få undantag i den brand som ödelade staden hösten 1827.

Om redigeringsprinciperna

Avsikten med denna version av dagboken har varit att åstadkomma en grund- eller läsetext som motsvarar den text och ordalydelse som Sjögren själv ansett vara den slutliga. De redaktionella ingreppen har således begränsats till ett minimum. Därför har t.ex. de av honom överstrukna textavsnitten och orden inte tagits med; oftast kan de dessutom betecknas som betydelslösa. Den text som Sjögren överstrukit är också ställvis nästan oläsbar eller mycket svår att tyda. När den överstrukna texten ersatts med text ovanför raden har denna nya text bedömts vara den slutliga.

Skrivfel har inte korrigerats och bara ibland har sådana ställen försetts med utropstecken inom klammer. Några enstaka ord ger Sjögren en ortografi som avviker från den normala, t.ex. ordet *izvosjik* som i hans tappning heter *izvoŝik*, uppenbarligen av bekvämlighetsskäl.

Felaktigt skrivna ord har endast i undantagsfall korrigerats. På motsvarande sätt har ord som saknar bokstäver endast sällan supplerats med en eller flera bokstäver inom klammer. Lakuner har utmärkts men inte kompletterats.

I samband med felaktiga eller ovanliga namnformer har den sannolikt riktiga formen vid behov tillfogats inom klammer.

Sjögrens svenska har inte normaliserats och t.ex. felaktiga genusformer har inte enkom noterats eftersom de måste anses vara en väsentlig del av Sjögrens stil. Interpunktionen har inte heller förenhetligats och det samma gäller användningen av versaler och gemena även i början av ord.

Ortografiskt är Sjögrens text även i andra hänseenden ojämn. Så är fallet t.ex. beträffande användningen av bokstavsformerna *w* och *v*. Dessutom avslöjar Sjögrens handstil inte alltid vilkendera av dessa former han egentligen har använt. Läget är det samma beträffande vissa andra bokstäver, t.ex. *a/A*, *m/M* osv. Sjögrens sätt att i tysk text skriva bokstäverna *ss* och *ß* är i detta sammanhang ett problem för sig. Med några få undantag anger han oftast den dubbla *s-*

konsonanten med ß, vilket redan stred mot hans samtids ortografiska regler. På denna punkt har hans ortografi normaliserats; i stället för deßen skrivs sålunda dessen etc.

Understreckade ord har återgetts i understreckad form, inte i kursiv.

Anmärkningar om att ett ställe är svårläst, otydligt, oläsligt osv. har placerats på respektive ställen inom klammer eller i några fall i en fotnot.

Eftersom avsikten med utgåvan är att återge texten utan närmare beskrivning av originalet har helt eller delvis tomma sidor endast i undantagsfall noterats, vilket i och för sig är kutym i åtminstone några tryckta källutgåvor.⁵⁷

Ett kapitel för sig utgör Sjögrens marginalanteckningar – en del korta, andra ovanligt långa – vilka kompletterar hans egentliga text. De korta har placerats inom klammer in i texten och försetts med förtydligandet ”i marginalen”. Längre marginaltexter har placerats i texten som ett eget indraget kapitel, försett med likadant förtydligande.

Under sina forskningsresor, i synnerhet i Lappmarken och norra Ryssland, har Sjögren i marginalen angett det antal verst som han tillryggalagt, emellanåt även den totala längden av sin vandring.

Dessa uppgifter har placerats inom klammer direkt in i texten utan något förtydligande.

Texten innehåller fotnoter av tre typer:

- Sjögrens egna ursprungliga fotnoter
- fotnoter som ansluter sig till det redaktionella arbetet
- i vissa fall marginalanteckningar av Sjögren

För att göra dagbokens struktur tydligare och därmed underlätta dess användning har månadsrubriceringen och paginerigen normaliserats, utan att ändå ta till klammer.

Sjögrens sätt att ange början av en ny månad är inte enhetligt och inte heller särdeles tydligt. Medan hans ursprungliga stil återges i originaltrogen form har månaderna – utan klammer – försetts med standardiserade rubriker av typ ”Januari 1830”.

Av allt att döma har Sjögren själv försett dagbokens sidor med löpande paginering. Åtminstone på ett ställe berättar han att han i vissa häften gjort det efteråt. I texten har sidonumren genomgående återgetts i normaliserad form med kort förtydligande utan klammer, dvs.: Sid. 123.

En del anteckningar har Sjögren alldeles uppenbart nedtecknat i efterhand och gjort det på en gång varvid den löpande texten berör flera dagar. Numret som anger dagen har han då placerat i marginalen på det ställe där han tyckt att den nya dagen börjat. Normalt har han försett dagens nummer med förleden stort D, men ifall texten fortsätter utan avbrott från den ena dagen till den andra, har han ofta använt litet d eller ingen bokstav alls. Sjögren använder t.ex. under åren 1847–48 enbart nummer som anger dagen, vilket han placerat i marginalen. Sjögrens sätt att datera har inte förenhetligats, eftersom det helt skulle avvika från hans egen praxis. Numren som anger dagen

⁵⁷ Jfr t.ex. följande kritiska textutgåvor: Wallin, Georg August, *Skrifter* Bd 1. Utg. av Kaj Öhrnberg & Patricia Berg. Helsingfors 2010. S. 89: Anvisningar för läsaren. Och: Sahlberg, R.F., *En resa kring jorden 1839–1843. Anteckningar från Sydamerika, Alaska och Sibirien*. Utg. av Patricia Berg. Helsingfors 2007. S. 57–58: Om utgåvan.

har i regel placerats i början av ifråga varande dag. Det mest markanta undantaget är de första åren 1806–11 då dateringen ingår i den löpande texten, såsom delvis också under år 1817.

A.J. Sjögrens dagböcker
”Allmänna Ephemerider”
1806-1855

Ephemeris

Pars 1ma

a mense Septembris Anni MDCCCVI usque ad annum finitum MDCCCIX

Sid. 3.

Ephemeris Andreae Johannis Sjögren ex mense Septembris anni MDCCCVI, quia res quotidianae meae continentur, quamdiu Deo placet (usque ad finem vitae)

September

D[en] 1^{sta} var Rectorn up på skolan, d^o om qvällen kl. ½ til 4 begaf jag med Lindman och Klingberg mig til Liljendahl, dit vi d[en] 2 anlände kl. 9 på förmiddagen, undertiden las de andra icke något. D^o om aftonen kl. ½ til 3 begåfvo vi oss åter från Liljendahl på återresan til staden, dit vi anlände kl. 9 på förmiddagen. D[en] 3^{dje} d[it]o slutade Nedra Glassen sin Christendom, och togo ut sina lectioner för denna termin. D[en] 6 var Conrectorn up för Rectorn och då slutade vi Theologien. D[en] 7de mässade Bataljons Predikanten på Sveaborg Grefvillius här i stadens kyrka. D[en] 6 [!] började vi med våra lectioner för Conrectorn samt hade lof på förmiddagen. D[en] 10 kl. 9 på förmiddagen kom min

Sid. 4.

Fader til staden och for bort på eftermiddagen, d^o började vi på eftermiddagen läsa Geometrie för Rektorn. D[en] 15 hade vi lof på förmiddagen och eftermiddagen och samma dag kom elden lös i Tegelbruket. D[en] 17de på eftermiddagen fick jag mina stöflor hemifrån med 12 sk penningar samt utaf Karlen 6 sk tillika med ett bref, med lika bud jag afskickade åter 2 bref tillbaka. D[en] 18 köpte jag ett exemplar af Bugges Postilla och åt mig sjelf ett exemplar af Schellerts Grammatika och betalte för det förra 1 Rd 16 sk och för den sednare 44 sk d[it]o förde jag den Schellerts Grammatika til Bokbindaren Björkman för at upbindas, och äfven köpte jag samma dag för 6 sk skrifpapper. D[en] 19 slutade vi Chabrias för Konrectorn. D[en] 19 fick vi Michaeli lof och då fick jag min bok färdig samt betalte därföre 4 sk. D[en] 24 slutade vi Dion med repetition. D[en] 25 började jag att explicera Tyska med formeln och d^o

Sid. 5.

började vi äfven på Timotheus. D[en] 25 var jag på Comedien hos Bergmans för 4 sk. D[en] 29 slutade vi att repetera Timotheus. D[en] 30 slutade vi Werberna i Tyska Grammatican.

October

D[en] 2 October började vi åter att gå i skolan och fingo vi 4de afdelningen til slut. D[en] 3 började vi läsa Grekiska för Konrektorn och den andra flocken började läsa Tyska. D[en] 4 började vi läsa franska för Rectorn och i Cornelius började vi på Datamis vita. D[en] 5 var Assemblé med dans hos Tracteuren Bergman. D[en] 7 slutade vi att läsa Einige Uebersetzungen aus der Gottschedischen Redekunst. D[en] 8 började vi att läsa kurd[= z]e Lebenbeschreibungen einiger berühmten Männer aus Pohlen. D[en] 9 fick en karl spö i Garnizon. D[en] 10 d^o d^o d^o. D[en] 12 fick vi Marknads lof af Konrektor. D[en] 13 fick jag hemifrån Rofvor och fick utaf Bokbindaren Björkman en finsk Almanacka til skänks.

Sid. 6.

d^o fick jag med det förenämnda budet en ny tröja och 1 par nya strumpor med ½ ost. D[en] 14 hade vi lof hela dagen. D[en] 15 började vi åter attgå i skolan och fingo en ny gosse, som heter Walden. D[en] 18 gjordes tacksägelse för Konungens hemkomst från Pommern. D[en] 21 började jag att skrifva Phraseböcker D[en] 24 hölls Kyrkostämma om Kyrkans assecurening. D[en] 25 gaf Dillman 12 sk til illumineringen och Sevon gaf d[it]o 2½ sk. D[en] 27de skulle vi i stället för öfversättning af Cornelius börja öfversätta Svenska på Latin och Boëtevin [?] för Konrektoren. D[en] 30 hade vi lof på förmiddagen.

November

D[en] 1 firade vi Konungens födelsedag med illuminering. D[en] 3 las vi icke något til frukosten och den öfriga dagen var Rectorn up på skolan för Konrektor, som med Pastor Argillander var rest til Pythis

Sid. 7.

D[en] 4 var Konrektor på skolan och betalte den föregående. D[en] 5 fick jag litet matvaror hemifrån med korporalen Sveider, d^o skickade jag hem med honom ett bref. D[en] 6 reste Magistern bort och då förhörde Rectorn Nedra Klassen d^o hölt de Konungens Namsdag [ett oläsligt

ord] och Assemblé hos Tracteuren Bergman. D[en] 5 lånte jag af Jungfrun 4 sk. D[en]. 7 var Konrectorn upp och då förhörde han äfven Nedra Classen. D[en] 8 fick vi lof för hela dagen utaf Rectorn. D[en] 11 blef Dahlberg åter inskrifven och D[en] 12 begynnte han åter gå i skolan. D[en] 14 på eftermiddagen hade vi lof. D[en] 21 lånte jag af Immett ett bröd. D[en] 24 kom min Fader efter mig och då for jag härifrån om qvällen och låg i Andersby öfver natten. D[en] 25 om natten lågo vi i Säskjärfvi. D[en] 26 vid middagstiden kommo vi hem. D[en] 30 for jag til Kyrkan och därifrån med Kyrkoherden Östberg til Pilkama för att sjunga.

Sid. 8

December

D[en] 1^{sta} sjöng jag hela Pilkama, Kyöperilä, Kuusaniemi och Mäenpä och låg om natten i Maunuxela. D[en] 2 sjöng jag Maunuxela, Keltis och kom aftonen til Parola. D[en] 3 for jag til Käliseva h^{ket} jag sjöng tillika med Härkälä hvarest jag låg om natten. D[en] 4 sjöng jag Munakallio, Antila, Komsila och Hapakimola hvaräst vi lågo öfver natten och der fick jag af en skomakare 12 sk. D[en] 5 sjöng jag Sarois och Kontila. D[en] 8 sjöng jag Neuvottoma, Pihlaisto, Laurila, Mettälä, hvarest vi lågo öfver natten. D[en] 9 sjöng jag Ojala, Isackila, Tolpala, Perheniemi Uckola Säskjärfvi och låg i Kausala öfver natten. D[en] 10 sjöng jag Kaukola Säskjärfvi Skogsboer och Kausala, hvarest jag af en resande Liutenant från Christina

Sid. 9.

erhöll 12 sk. D[en] 14 kom jag från Parola til Kyrckan. D[en] 14 gick jag til Tapola och sjöng der och Mangala. D[en] 17 var Kyrckoherden Stålberg och tog up sin Julränta från vår by. D[en] 18 sjöng jag Kaurama och då var Kyrkoherden Östberg här i byn och tog up sin Julränta. D[en] 19 sjöng jag egna byn. D[en] 20 gick jag til Parola.

År 1807.

Januarius

D[en] 25 kom jag ifrån Parola och hämtade med mig följande böcker til låns af Kyrckoherden, som voro följande: 1mo Stoërs franska Dictionaire Alleman-Francoise 2do Kraaks Engelska Grammatica 3^{tio} Pepliers Franska Grammaire med Tysk version, 4to Schrevelii

Sid. 10.

Grekiska Resor 5te 1^{sta} Bandet af Schröckhs Allmänna Werld-Historia 1mo Dansk Geografie af Sommerfeld.

Februarius

D[en] 1^{sta} var jag i Kyrkan och fick utaf Abraham Ersson 3 sk. och utaf Kyrkoherden Ståhlberg 1 Rd. D[en] 2 började jag resan til staden och anlände til natten til Norrby i Lappträsk och den 3^{dje} tidigt foro vi derifrån och kommo til staden kl. 11 på förmiddagen hvaräst då äfven hölls marknad. D[en] 4 lämnade jag åt Rektoren til vedpenningar 24 sk. och vid middagstiden reste min fader bort. D[en] 5 började vi att gå i skolan och började på med första afdelningen. D^o fick jag en Kortlek til skänks af Jungström D[it]o kom det äfven 2 nya gossar til skolan Borgström och Walden, D^o köpte jag för 4 sk. papper. Den 7 hade vi lof til frukosten Den 9^{de}

Sid. 11.

fick vi åter en ny kamrat vid namn Westergrin från Jämsjö och då var Conrektorn up på skolan i stället för Rektorn. D^o bytte jag Theologie med Andersson och gaf 4 sk. emellan dem jag lånte af Sillman D^o fick vi fastlags-lof. D^o förlorade jag en stor battalj emot Stenman Sevon. Den 12te hade vi lof til frukosten och då slutade nedra Classen sin Kateches och öfra Classen sin Theologie. Den 13 til frukosten var Rektorn up på skolan, men til middagen las vi Tyska för Conrektor och då fingo vi våra ordentliga läxor ut, näml. att jag, Lindman och Klingberg skulle om måndagen til frukosten läsa Grekiska Grammatikan, middagen och eftermiddagen Latin; om Onsdagen Tyska och Geografi om fredagen samma som Måndagen, på eftermiddagen var Rectorn åter up. Den 14 slutade vi 6te afdelningen och verba i franskan, och fick våra läseturer af Rectorn nämligen att vi skulle läsa

Sid. 12.

om Tisdagen; repetera Theologien från 4de Afdelningen tillika med franska Conjugationerna til frukosten, til middagen och eftermiddagen Latin, Torsdagen d^o Lördag d^o. Den 17 var Konrektorn up i stället för Rectorn som var rest til Borgo. D^o fick vi äfven en ny gosse ifrån Refsby vid namn Husberg. Den 18de började vi med Frankrike i Geografien d^o fick jag litet matvaror hemifrån och ett bref ifrån Johan Johanson med bonden Casper Johansson och afskickade med honom 2^{ne} bref: det ena til nyss omnämnde Johan Johanson och det andra til Abraham Ersson. Den 20 var Rektorn up och betalte sin dag. Den 21 lät jag Imnell klippa mitt hår. Den 24 hade med honom och Appelmark Walden och Svensken en skamlig händelse hvarifrån Gud ungdomen bevarer. Den 28 slutade vi Phocionis vita med repetition.

Sid. 13.

Martius

Den 2 var Rectorn up på skolan. Den 3^{dje} hade vi lof til frukosten, men til middagen och eftermiddagen las vi Rectorns Lectioner. D^o slutade jag första boken i Geometrien. Den 5 var Konrektor up på skolan. Den 6 d^o d^o. Den föregående förde jag äfven min hat at upstockas hos Arfvidson. Den 9 fick jag den därifrån och betalte derföre 12 sk. Den 10 var Konrektor up för Rectorn. Den 12 började vi att explicera franska och jag att repetera första boken i Geometrien. Den 13 var Rectorn äfven up, och då började jag på andra boken i Geometrien tillika med repetition af den första. Den 16de var Rectorn up för Konrektor och han var hela denna veckan. Den 19 blef det så ändrat att vi skulle läsa Geometrien på förmiddagen och Latin på eftermiddagen för Rectorn d^o fick jag bud hemifrån. Den 20 började vi på De Regibus. Den 23, 24 och 25

Sid. 14.

var Konrektor up i skolan. Den 25 på förmiddagen fingo vi Påsklof och då slutade vi Eumenis Lefvernes beskrifning för Conrektor. Den 25 lånte jag af Westman 2^{ne} böcker näml. Lond...s första Resa till Paris, och hans vistande därstädes i 15 dagar; och SkeppsCapten Samuel Gullivers resa til långt belägna länder. Den 26 fick jag matvaror hemifrån med Anders Klemola, tillika med bref.

Aprilis

Den 1^{sta} började vi åter att gå i skolan. Den 2 började vi repetera Eumenes. Den 3 slutade vi den med repetition och började i stället för Gottsched läsa Bayns Kurze Darstellung der Begebenheiten aller bisheriger Staten in der Welt. Den 4 kom förmans broder i skolan. Den 7de fick jag matvaror hemifrån Den 8 kom Lindman til staden. Den 10 slutade vi att repetera Hamilcar. Den 11 började

Sid. 15.

vi att repetera Theologien från 4de afdelningen. Den 13 slutade vi Grekiska Grammatican för första gången och i Gorneljus begynte vi på Hanniball och då lånte jag af Rectoren Rabes Grammatica. Den 14 började vi fortsätta 7de afdelningen. Den 15 hade vi lof på förmiddagen, men på eftermiddagen var Konrektor up. Den 16 började vi på Cato för Rectorn. Den 20 hade vi lof hela

dagen. Den 23 var det Konrektorns namnsdag och på eftermiddagen var där dans, som räckte ända in på natten. Den 24 var Rectorn up för Conrectorn. Den 25 var Conrectorn och ersatte det.

Majus

Den 1^{sta} och andra hade vi lof hela dagen. Den 8 var Rectorn up för Conrectorn. Den 9 ersatte Conrectorn det. Den 10 afkunnades de som voro på förslag til denna stadsens Pastorat näml. 1mo Rectorn vid Helsingfors Trivial Skola M. Ingman som skulle predika den 24.

Sid. 16.

II^{do} Rectorn härstädes, den 31. 3^{tio} Pastor Lindqvist i Pythis den 3 Junii. Den 12 om aftonen fingo vi redan Pingstlåg. Den 14 gjorde de tacksägelse i Kyrkan för fransosernas bortdrifvande från Pommern, Den 1-2. 3 April samt de dervid vundna fördelar och då afsjöngs Te Deum. Den 21 hade vi lof hela dagen. Den 23 d^o, d^o. Den 24 predikade Ingman prof härstädes och om aftonen fick jag med Pastor Östbergs dräng matvaror hemifrån tillika med 2 hjerpar. Natten til den 25 brann i Antby några hemman. Den 25 skref jag bref til Pastor Östberg och Johan Johanson. D^o fick jag för foglarne som jag sålde åt fru Holmsten 24 sk. och jag köpte för 12 sk skrifpapper. Den 26 på eftermiddagen hade vi lof. D^o for Lindman och Appelmark med Rectorn til Svartholms fästning. Den 27 fick en vid namn Berg gatulopp och en vid namn Edlin spö. Den 28 var Konrectorn up för Rectorn d^o dog Kaptten Malm. Den 29 hade vi lof hela dagen. Den 30 til

Sid. 17.

middagen var ock Konrectorn up för Rektorn. D[en] 31 predikade Rektorn sitt prof.

Junius

Den 1 slutade vi Grekiska Grammatican med repetition. Den 3 las vi til middagen Latin i stället för Geografie. Den 4de på förmiddagen slutade vi i Theologien den 6te Afdelningen och på eftermiddagen den 7de d^o. Den 5 på eftermiddagen började vi explicera Grekiska. Den 6 hade vi lof hela dagen. Den 7 predikade Lindqvist prof härstädes, d^o var det första gången assemblé i Brunnhagen. Den 8 hade vi lof. Den 9 las vi Theologien hela dagen och hant repetera den til slut. D:o gjorde han åt oss Exam. frågor i Theologien. Den 10 las vi Geografie hela dagen och fick beredelse lof. Den 11 på förmiddagen las vi vår Exam. läxa d. 1^{sta} Cap. Den 12 började vi åter gå ordenteligen i skolan, emedan Examen blef uppskju-

Sid. 18.

ten och då las vi til frukosten Grekiska, til middagen Latin til eftermiddagen Geografie. Den 13 las vi ock våra Exam. frågor i Theologien för Rectorn. Den 14 hade vi gräl med tjufoickarna i hagen. Den 15 til middagen las vi hela Classen Geografie och fingo beredselof. d:o om afton for Luftballongen upp i Brunnhagen. Den 16 til frukosten las vi både 6te afdelningen och 2^{dra} Cap. af Atticus, eftermiddagen las vi detsamma, och då fick jag i Geometrien 45 Propositier i första boken och 11te i den andra til Examen-läxa; och Lindman och Klingberg fingo d. 44 i första boken. Den 17 til frukosten las vi alla våra Geometr. frågor. Den 18 om morgonen foro vi då efter löf och hämtade 3 båtslaster deraf. Den 19 om morgonen kl. 9 hölt vi bön derpå tog examen sin början, på eftermiddagen bar jag Klingberg, Dahlberg, Westman ett lik från Sockerbagaren Hallman. Den 20 om morgonen kl. 7 kom min fader efter

Sid. 19.

mig, d^o köpte jag en ny hatt af Hattmakaren Nordberg för 28 sk. d^o kl ½ til 2 reste vi ifrån staden i sällskap med Dahlberg båda Frimännerna som skulle fara til Ithis, och hunno til Pockar til natten Den 21 kl. 4 om morgonen började vi åter resa samt anlände hem kl. 5 på eftermiddagen. Den 30 blef Sidikkala nya qvarn färdig.

Julius

Den 8 kom Skräddaren Kadolin hit från Loppis. Den 9 fick jag mina böxor och min surtout färdig. D^o fick jag mina västar färdiga. Den 12 fick jag mina Pantalonger och hängslar färdiga. Den 14 skickade jag 2 bref med Carl Matson Knutson til Lovisa, det ena til Klingberg och andra til Westman. Ifrån den 18 [?] var hit varit en faselig hetta och renglost tilstånd. Den 26 var jag til Röhmä med Abraham Eriksson.

Sid. 20.

Augustus

Den 2 af skickade jag et bref til Klingberg med David Ersson Tervain. Den 4 fick jag svar. Den 31 om morgonen anträdde jag min resa til staden och anlände dit kl. 10 om aftonen.

September

Den 2 September om morgonen for min fader bort och då fick vi våra Läse Turer både af Rectoren och Konrektoren. Den 3 började vi ordentligen gå i skolan och las til frukost Lat, Theologie, til middagen Geometrie och eftermiddagen Lat. Theologie i anseende til Lindmans frånvaro. D[en] 4 om morgonen började vi läsa Eutropius, til middagen Rhetoriken och til eftermiddagen började vi repetera Grekiska Grammatican, i anseende därtil att de nya Grekiska böckerna ännu ej ankommit. Den 5 las vi Lat. Theologien i anseende til Lindmans frånvaro. Den 6 gjorde jag med Knorring och Strömborg en resa til Svartholm. Den 8 om aftonen se den 3^{dje}

Sid. 21.

D. 15 började jag läsa 3^{dje} boken i Geometrien och på eftermiddagen började vi läsa Geometrien, Logiken. Den 17 var Konrektor up för Rectorn som var til Borgo. Den 19 d^o d^o Den 21 var Rectorn up och ersatte det. Den 24 fingo vi marknads Lof och på eftermiddagen togo vi up Rectorns potatoes. Den 25 i följande veckan til månadens slut las jag Chrestomathien i franska Grammatiken, emedan Klingberg var til Borgo.

October

Den 5 började vi åter att gå i skolan. Den 9 lånte jag 4 sk. af Klingberg och köpte samfällt med honom och Lindman äppel. Den 10 las vi första Kapitlet af Ciceronis Laelius seu Liber de Amicitia och då fingo vi marknadslof. Den 11 kom min fader hit och vår Lärkosse til staden med matvaror. Den 12 var här marknad, och då for min fader hem igen. Den 13 hade vi äfven lof.

Sid. 22.

Den 15 fick jag ett bref från Morberg. Den 17 hade vi lof hela dagen. Den 20 las vi ej annat än Theologien. Den 23 las jag bara Geometrien hela dagen. Den 24 vid pass kl. 8 om aftonen syntes en komet. Den 26 d^o d^o. Den 27 fick vi tvänne nya skolgossar vid namn Grönmark och Cajander. Den 30 började vi på med Gregiska Syntaxen. Natten mot den 31 stals Lovisa Kyrkan genom inbrott genom sakristie fönstret. Den 31 til middagen hade hela skolan lof.

November

Den 1. tappade jag bort mitt andra knäspänn. Den 2 kl. 9 förmiddagen afsomnade fru Rektorskan Appelroth. Den 3 hade vi lof d:o for Klingberg med Argillander för att notificera, d^o fick jag bref

från Immell. D^o den 4 marscherade härigenom 40 Ryska Krigsfångar från Franska fångenskapen till sitt fädernesland. Den 5 hölts Rectorns frus begrafning och då

Sid. 23.

buro jag, Lindman, Klingberg, Strömborg, Andersson, Herm, Sevon landternor neder till kyrkogården. Den 6 om aftonen firade vi Konungens namsdag med dans, då var mycket herrskap närvarande. Hela skolan var illuminerad, d:o hade vi lof hela dagen och då skref jag brev till Immell och betalade Morberg min 1½ sk. Den 10 hade vi lof till frukosten till middagen repeterade vi Moralen för Konrektor och eftermiddagen las vi Grekiska Syntaxen. Den 12 for Collegan härstädes Magister Åström till Helsingfors efter att hafva gjort ett afskedstal till skolan. D^o bekom jag 2 ¼ sk. drickspengar af Borgmästaren Flodberg. Den 14 fördes Magisterns saker om bord. D^o hölts disputation hos Conrektor. Den 16 fick jag en svensk Almanacka till skänks af Bokbindaren Björkman. Den 17 köpte jag mig en bok papper för 8 sk. samt till för 4 sk. Den 18 fick jag 2½ sk.

Sid. 24.

för 2 brev som jag kringförde. Den 19 hade vi lof på eftermiddagen för att skrinna d:o bekom jag af Stråhlman 12 sk. Den 21 hade vi lof hela dagen. Den 22 fick jag af Jungström en kortlek till skänks som kostar 12 sk. och om eftermiddagen las vi Rectorns lektioner. Den 26 hade vi lof hela dagen. Den 30 skref jag ett brev till Konrektor på Latin, d^o var det min namsdag och då bestod jag litet. d^o på eftermiddagen hade vi lof.

December

Den 1^{sta} las vi ingenting till middagen emedan Lindman var bortrest till Liliendahl, om eftermiddagen las vi latinska Theologien. D^o afsomnade f.d. skolynglingen Grönqvist. Den 2 kom Lindman till staden. D^o for fru Åström till Helsingfors med Sandelin. Den 3 hade vi lof till middagen: om aftonen höll de vakstuga hos Grönqvist. Den 4 las vi sista gången

Sid. 25.

Rhetoriken på denna Termin, d^o hölts andra gången vakstuga hos Grönqvist och då var jag ock der. Den 5 begroffdes Grönqvist och Lindman, Klingberg, Dahlberg, Sjöholm, Strömborg och Ekbon buro honom samt Rectoren jordfäste honom. Den 7 var vår nya Gollega Magister Peron första gången up på skolan, d^o las för sista gången i denna Termin Moralen. Den 8 las vi för sista gången uti denna termin Lat. Theologien. Den 9 slutade vi för denna termin Tyskan till middagen var Rectorn up på skolan och då las vi Geometrien hvarmed den äfven blef slutad för denna Termin.

Den 10 las vi logik hela dagen emedan vi hade slutat det öfriga d^o kom Korporal Sveider efter mig. Den 11 kl 11 förmiddagen foro vi ifrån staden, och då lånte jag utaf Rectorn Telemaque, utaf Konrectorn Lindbloms Latinska Lexicon, Beynes Tyska Historia, och anlände vi til natten til Antila

Sid. 26.

Den 12 tidigt om morgonen foro vi därifrån och anlände lyckligt til Sidikkala kl. vid pass 10 förmiddagen. Den 15 sjöng jag Kaurama byn och fick 1 kappa. Den 16 [sic] sjöng jag egna byn och fick 3 kappor. d^o var Kyrkoherden Krogerus här och tog up sin julränta. Den 14 skref jag bref till Herr Klingberg och afskickade det d. 15 med Bonden Abraham Ersson. Den 17 for jag om morgonen för att sjunga til Nickis hemman, sedan därifrån til Mylly Micko sedan til Rykälistö samt derifrån til Kollis och Kalaxuo by där jag låg öfver natten och gick derifrån den 18 tillbaka til Kollis samt gick derifrån til Mettäpelto och gick til Mangala derifrån. Derifrån for jag med Prästerna til Perolahti och gick derifrån til Tapola, och for sedan igen med Dödgräfvaren hem, och fick på denna resa

Sid. 27.

öfver allt vid pass 6½ kappa med korn och råg tillsammans. Den 19 skickade jag ett bref til Pastor Östberg och skref ett bref till Herr Gymnasisten Tob. Immell. Den 18 om aftonen fick jag äfven ett bref från Herr Klingberg jämte tack för 4 sk. Den 20 skref jag bref til Herr Klingberg och den 21 skref jag bref til Mor Lindfors och afskickade tillika med litet Kummin, smör 12 sk och en ost dem med Grönmarks Mor. Den 22 var det en förfärlig blåst hela dagen igenom d^o kom Stenhuggaren till oss för att hugga små qvarnstenar. Den 24 for Stenhuggaren bort. Den 25 for jag ifrån Kyrkan til Pastor Östberg. Den 26 fick jag hemifrån följande böcker näml. Cornelius Nepos, Gottscheds Tyska Grammatica. Schellers Latinska Språklära, Peynes Tyska Historia, Telemaque, Tyskt Lexicon af Wikfors. Den 27 skref jag

Sid. 28.

slutet af det brefvet, som jag fick d. 26 till Herr Klingberg, d^o var det bröllop i Ithis på Prästgården d^o skickade jag hem ett bref att jag skulle få franska Lexicon och en fransk Ordabok til Nyåret. Den 28 afskickade jag brefvet med Magister Oseni som for til staden. Den 28 var Capten Berlin och Häradshöfding Claychills här. Den 29 började jag att läsa Tyska neml. Peynes Historia för Pastor Östberg börjande från England. Den 29 var gamla Fältväbeln Bök, Fändrick Krok och Befallningsman Krok här. Den 30 kommo Häradshöfdingen Claychills och Kaptan Berlin åter hit. d^o las jag ingenting emedan Pastorn på förmiddagen var på sjukbesök till Hapakimola. Den 31 las jag icke heller något.

Sid. 29.

År 1808

Januarius

Den 1 fick jag hemifrån min gamla tröja och en skjorta jämte ett franskt Lexicon och en Grekisk ordabok. Den 2 las jag ingenting. Den 4 las jag litet. Den 5 las jag ingenting. Den 6 kom jag hem ifrån Parola för Mantalsskrifningens skull som började den 7 och slutade den 9. Den 7 gick min far til Mantalskrifningen. d^o fick vår Lärrosse stryk emedan han var i byn öfver natten. Den 8 kom min fader hem ifrån Mantalsskrifningen. Den 9 gick jag till Kyrkan. Den 10 kom jag hem, d^o skref jag ett bref till Herr Klingberg. d^o kom Lump-commissarien Bark med sin hustru och son på Handel. Den 11 afskickade jag brefvet til staden med nyssnämnde Bark. Den 13 gick min fader til Säskjärfvi för att köpa häst, men han fick icke.

Sid. 30.

Den 15 for min fader til Mangala och hämtade derifrån vid pass $\frac{1}{2}$ tunna råg och litet Rufvor åt mig. Den 13 var Rähmä-Johan ock här. Den 18 var Pastor Östberg här hos oss och skriftade min faders broder Anders. Den 22 kom skraddaren Mickel från Säskjärfvi til oss för att göra åt mig böxor. Den 23 fick jag mina böxor färdiga. Den 24 kom jag til Parola. d^o kom Kniper hit. Den 25 skref jag ett bref til Herr Klingberg och afskickade det med drängarne, d:o började jag läsa franska börjandes från 2^{dra} Boken af Telemaque för Magister Oseni. Den 25 for Pastor Östberg til staden. Den 26 for Magistern med Kniper til Antio. Natten til den 27 kommo drängarne hem ifrån staden. Den 27 bekom jag ett bref från Herr Klingberg tillika med Tidningar, börjande från Inrikes Tidningen 139 och slutande vid Post-Tidnings

Sid. 31.

N:o 156. Den 28 kom Fältväbel Dahlbergs son hit ifrån Pockar. Natten til den 29 kl. 3 vid lag kom Pastor Östberg hem ifrån staden. Den 28 om qvällen var Häradshöfd. Leopold här. Den 29 var Magistern och skriftade til Kukonoja. Den 30 for jag ifrån Parola och fick med mig följande persedlar, näml. böcker: Vergilius, Baumeisteri Philosophia, Phaedri fabler, Thersites eller konsten att blifva lärd, Jurvelii lilla Rhetorik, matvaror, 6 hållbröd, en bockfot och en kalf-fot och litet smör samt 1 Rd. penningar och då skickade jag maten hem med Soldaten Lydig och sjelf for jag til Röhmä.

Februarius

Den 1 skjutsade Johan mig hem d^o gick min fader til Jokunpohja för at få häst til staden. Den 2 fick vi häst af David Tyskä. D^o kom Östberg til oss och d^o var Magister Oseni

Sid. 32.

til Tervaises hemman på sjukbesök. Den 3 kl. 7 om morgonen begynte vi resa ifrån Sidikkala i sällskap med Soldaten Lydig och Karl Nockala, och anlände til Pockar til natten. Den 4 kl. 6 vid lag började vi resa ifrån Pockar, och anlände i högönskelig välmåga til staden kl. vid pass 11. Den 5 kl vid pass 11 for min fader härifrån och d^o köpte jag för 4 sk. papper. d^o sålde jag åt Klingberg en kappa hvita ärter och 4 Haraskinn och en ost. Den 7 marscherade härigenom til Svartholmen 40 Jägare efter att hafva paraderat för major Ehrnkäll [?] d^o om qvällen inmarscherade Ett Compagnie Nyländska Soldater med 3 trossvagnar hvaraf äfven 2 man blefvo här inqvarterade. Den 8 började vi i Guds välsignade namn denna Termin, börjandes med Alnander ifrån 1^{sta} Afdelningen d^o paraderade här nyländningarna för Öfversten

Sid. 33.

Jägerhorn mot middagen marscherade härigenom 1 Esqvadron Cavallerie til Holmgård d^o fick vi den 3^{die} mannen inqvarterad vid namn Flink. om qvällen gjorde Jägerhornske Troupperne en manoeuvre och blefvo förmante att tappert försvara Konung och Fäderneslandet, d^o marscherade härigenom åter Dragoner. Den 10 ryckte Nyländska Lifcompagniet in om qvällen. Den 9 om qvällen paraderade åter de här i staden varande Troupperne, d^o for Stråhlman bort. Den 11 om qvällen den vanliga paraden. D^o kom det åter in 2 Compagnier Nyländningar. Den 12 parad d^o agerade comedianterne första gången här i staden hos Sandin. Den 13 til middagen slöt vi vår Theologie och nedra Glassen slöt ock sin Cateches, vi slöto vår Theologie vid 142 s. på 6te Afdelningen d^o parad. d^o författade jag läsetur för denna inflytande Termin. Den 14 parad och resten af Jägerhornska Battaillons mondering fördes härifrån til Sveaborg, emedan compaignierne nu

Sid. 34.

bestå endast af 80 man. Den 15 började vi ordentligen i Guds namn med våra studiers fortsättande; borjandes vi äldsta från Jus Naturae Ethicum Cap 1 i Moralen och i Grekiskan ifrån 1^{sta} Kapitlet af Mathei Evangelium, d^o uphörde vi att läsa på skolan emedan den skulle anslås till Armeens fält Lasarett d^o parad om qvällen. Den 16 om morgonen las vi första gången hos Rectorn börjande ifrån Articulus VIII de Christo, til middagen las vi ingenting emedan vi flyttade allting från skolan. D^o

var jag bort om eftermiddagen. D^o paraderade de alla härvarande troupperne om qvällen. Den 17 var vi och las första gången hos Konrektorn i dhe Tyska Gessners Schriften, och i Geografien från Afrika Kl. 12 vid lag om middagen marscherade Jägerhornska Bataillon til Svartholmen samt emellan kl 10 och 11 passerade här igenom En esqvadron Dragoner til Tessiö om qvällen paraderade de åter som förut. D^o kom hit en Rysk öfverlöpare.

Sid. 35.

Den 18 las vi Theologien til middagen emedan vi ej hant läsa up den til frukosten. Om eftermiddagen var det första gången som vi las Geometrien, jag börjandes från 24 Proposition i 3^{dje} boken och Lindman och Klingberg ifrån 5te Proposition i andra Boken, om qvällen skedde paraden. Den 19 las vi första gången Eutropius för Conrektor börjandes från 6te Boken, och första gången Rhetorik börjandes från 5te capitlet De Locis Generis Demonstrativi, paraden om qvällen. Den 20 las jag ensam första gången i denna Termin franska för Rectoren börjandes ifrån pag. 65 i tredje boken och Lindman samt Klingberg ifrån 2^{dra} Boken d:o fick Andersson 34 slutad. D^o paraderade de härvarande Troupperne neder på torget under musik, d:o var det första gången i denna Termin som vi för Rectoren las Ciceronis Officia börjandes ifrån 4de Kapitlet i Lælius sive de Amicitia. D^o for härigenom 2 a 3 Compagnier Adlercreutzka Jägare til Svartholmen. Den 21 slogs här larm,

Sid. 36.

i kring staden kl. 8 för att Nyländska Soldaterna skulle sig församla. d^o stod de til kl. 4 i gevär. Kl. 10 vid lag marscherade härigenom ett Compagnie Jägare til Svartholmen. D^o uplästes på Predikstolen Kongl. Maj^{ts} och Lands-Höfdingens upmaning till Finlands innevånare att gripa til vapen, d^o på förmiddagen hämtades några man Ryssar som voro tagne til fångar, hästar allehanda krigssaker, såsom sablar, carbiner, pikar m.m. hit til staden och som vidare fram med trossen transporterades. D^o på eftermiddagen retirerade de Svenska Härvarande troupperne, så väl Nyländska Infanterie Bataillon som ock Cavallerie Esqvadronerne ifrån staden åt Borgo, och kl. vid pass 9 inryckte Ryska Armeen 10,000 man stark med sång och musik under General Buxhöwdens befäl i staden, och en del af Cavalleriet och Jagarena marscherade efter Svenskarne, där de på

Sid. 37.

västra Tullplan skärmysslades, hvaruti några karlar och hästar å bägge sidor stupade och å Ryska sidan en Cossaqves Officer. Den 22 var vi icke i skolan, d^o kl. 10 vid lag marscherade Husarerna och Jägarena emot Svartholms fästning, sedan marscherade de tillbaka om eftermiddagen, d^o paraderade de på tullplanen och 3 karlar fick stryk för det de gjort folket illa; på eftermiddagen inryckte här 200 cosaquer tillika med en transport af 40 drakoner, med några Ammunitions-vagnar,

d^o köpte jag mig för 4 sk. hvetebröd, natten til den 23 foro de åter mot Svartholmen men kommo tillbaka mot morgonen. Den 23 hade vi lof hela dagen d^o marscherade mästa delen af Ryska Armeen til Forsby för att lefverera Svenskarne en bataille. D^o blef Rectorn arresterad, men slapp strax lös igen. Den 24 hade vi lof hela dagen. Den 25 hade vi lof til frukosten, men läste Theologien til middagen. D^o skall Ryska armeen efter berättelse hafva marscherat in i Borgo

Sid. 38.

sedan de skermytslat vid Forsby, hvaruti 12 Svenska Dragoner blifvit tilfångatagne, och några ihjälskutna, men å Ryska sidan mycket folk stupat. D^o om eftermiddagen las vi ingenting emedan Sjukhusinventeringen verkställdes. (d^o tog Ryssen in St. Michel.) Den 26 hade vi lof hela dagen d:o utrymdes Skolan. Den 27 marscherade åter folk åt Borgo. D^o kom det åter nya trupper in och ammunition. Den 28 kom några Cossagves-Regementen in, som åter tillika med Infanteriet och Kanonerna marscherade til Borgo. Den 29 las vi på eftermiddagen Grekiska.

Martius

Den 1 hade vi fastlags lof. D^o köpte jag för 4 sk. hvetebröd och ett ½ stop mjölk af Klingbergs. D^o fördes 12 Dragoner jämte andra Personer under Ryska Dragon-Escort til Ryssland. D^o tog Ryska Armén in Helsingfors. Den 2 las jag ingenting til frukosten emedan Klingberg var borta

Sid. 39.

Den 3 höllo Ryska officerarne assemblé hos Tracteur Bergman, dit stadens alla Herrskap voro inviterade. Den 4 hade vi lof på förmiddagen d^o hämtades hit mycket frusna Ryssar och publicerades det ingen som [inte] ville blottställa sig för argvebusering skulle hafva någon communication med fästningen. D^o hade vi ock lof på eftermiddagen, d:o skulle en Soldatskåring argvebuseras för dess gång emellan Svartholmen, men fick nåd, d^o fick de åter fatt på en liten flicka, som kom ifrån Svartholmen. Den 5 for Ryssen med 150 man in Heinola, d^o hade vi lof på förmiddagen, d^o kom Kotka regementet af 1200 man in om aftonen med klingande spel. Den 6 var jag med Conrectorns poickarna på Comedie, emedan en Rysk Adjutant betalte för oss, och då uppfördes den döende fadren, d^o marscherade åter 1 a 200 man ut Borgo. Den 7 marscherade nästan alla härvarande trupperne utom Kotka regemen-

Sid. 40.

tet åt Borgo. d^o las vi ingenting til middagen, d:o hämtades in vid pass 200 man Svenskar, bestående af Nyländska Soldater, Artillerister, och Jägare samt Dragoner, som fördes vidare framåt,

d^o slutade vi första Kapitlet af Mathei Evangelium, d^o kom Dahlberg, Strömborg och Andersson tillbaka ifrån sin flygt, d^o var det om qvällen dans hos Konrektoren. Den 8 paraderade ett Kompagnie Infanteri d^o köpte jag en bok papper för 8 sk. d^o hade vi lof på förmiddagen d^o skref jag ett bref till Lindman, och afskickade det med en bonde. D^o for härigenom 8 Kanoner dragna af 14 a 16 hästar; en myckenhet ammunitionsvagnar, samt annan tross. d^o skall enligt berättelse en attaque blifvit hållen vid Svartholm, som börjades kl. 8 på eftermiddagen och slutades kl. 9, men warom man vidare ingen underrättelse erhållit. Den 9 las vi in-

Sid. 41.

genting til middagen, d^o om aftonen kom in en myckenhet mjöl och bränvin som vidare skulle transporteras til Ryska armeens station, natten til den 10 höllo de åter vid Svartholmen en bataille. Den 10 var elden lös hos Conrektorn. D^o var Capitain Stark med Åkerman hit såsom en Parlementaire. Den 12 kom Regementet Belizarsky af 1100 man in til staden och då fick vi äfven 6 mans inqvartering. Den 13 gingo de bort och kl. 9 marscherade hela regementet bort åt Helsingfors. d^o kom det in 3 Kanoner. Den 14 hade vi lof hela dagen, d^o for härigenom 12 Kanoner d^o kom åter in 900 man Infanterie som den 15 åter marscherade bort åt Borgo. D^o hade vi lof hela dagen. Den 16 las vi ingenting til middagen, d^o kom en stor mjöl och hafre transport in. Den 17de hade vi lof hela dagen d^o kapitulerade Svartholmen och Kapten Stark med

Sid. 42.

Åstrand kom hit med vilkoren. Den 18 om morgonen for härigenom 3–4 pundningar. d^o for Cavalleriet härifrån för att marschera in i fästningen. d^o kl. vid lag 12 kom Befålet och Officerarne först och sedan hela Svartholms besättning in till staden omgifven af Ryska escorter utom Officerare och h^{ka} alla Soldaterna blefvo kvarterade i Artillerie bracket. D^o skickade jag ett bref till min fader och ett annat til Pastor Östberg med Nickis Johan och Mylly Michael. D^o hade vi lof til middagen och eftermiddagen. Den 19 var den större Walden til staden, och då slapp redan en stor del af soldaterna lösa. D^o hade vi lof hela dagen, d^o hade vi oss emellan en bataille på Lagervalls gård. Den 20 lystes i kyrkan att alla utan betalning skulle få pass til Finländska Gouvernementer och att alla skulle få hämta hvarjehande varor utan accis. D^o höllo vi storskolegossarne åter en dugtig batalj

Sid. 43.

emot Conrectorns, och togo in en fästning utaf dem; Den 22 var Dödgräfvaren in ifrån Ithis d:o kom åter ett regemente in. Den 23 marscherade Artilleriet bort åt Borgo, d^o kom min fader in kl. nära 10 och for bort åter på eftermiddagen, d^o las vi ingenting till middagen. d^o på eftermiddagen begrafdes en Rysk Lieutenant med sorg-musik, d^o började vi att åter mynta penningar, som förr var

brukligt i skolan. Den 24 hade vi lof på eftermiddagen. Den 25 höllo vi åter en battalj på Lagervalls gård, hvaruti vid bestormandet, jag blef blessert vid högra ögat. Den 26 hade vi lof hela dagen. Den 28 hade vi lof hela dagen, d:o om qvällen var det assemblé hos Tractör Bergman.

April månad

Den 1^{sta} marscherade Artilleriet bort åt Borgo. Den 2 köpte jag utaf Naffzger en bok papper för 100

Sid. 44.

Rd. Skolpenningar. d^o las vi ingenting hvarcken til frukost eller middagen. Den 5 kom Artilleriet tillbaka från Helsingfors och foro til Fredrickshamn, för att hämta Ammunition och då fick vi 4 mans inqvartering. Den 6 foro härigenom 12 Kanoner hvardera draget af 12 hästar, och en af 30. Den 7 fick vi en ny skolgosse på öfra Classen, som kom i läxa med Hedenlund och Strömborg, vid namn Holmberg. D^o for åter 4 a 6 stora Kanoner dragne af 30 hästar, härigenom til Helsingfors. Den 8 slutade vi Eutropius. Den 9 hade vi lof. Den 11 om morgonen fingo vi påsk-lof. Den 12 las jag litet franska för Fru Ekmark. Den 14 hämtade Nickis Johan åt mig hemifrån litet matvaror. Den 15 lystes att Finland från denna dato skulle förbindas med Ryssland ifall Svenska Konungen ej ville afvika från Engelska Alliancen. Den 18 lystes att Transporten skulle marschera genom Hollstein

Sid. 45.

med 20,000 man Infanterie, 8,000 Cavallerie, och 1,000 man Artilleri för att infalla i Skåne, och att Ryska Ministern Alopæus var arresterad i Stockholm. Den 20 förde de härigenom 2 Kanoner dragne af 30 Hästar. D^o om morgonen kom min fader efter mig och efter middagen kl. 2 vid lag for jag bort och kom til Lappträsk, der vi logo öfver natten. Den 21 om morgonen fortsatte vi vår resa och kommo i Högönskelig välmåga hem kl. vid lag 6 på eftermiddagen. Den 24 skickade jag ett Latinskt bref til Kyrkoherden Östberg.

Majus

Den 1^{sta} var det en förfärlig blåst. Den 3^{dje} märkvärdiga dagen då den oöfwerwinneliga Fästningen Sveaborg öfwerlämnades åt Ryssarne. Den 8 bekom jag ett bref från Stråhlman. Den 15 var jag i Kyrkan. Den 16 kom denna bys reserve Rote hem. Den 20 kom en annan

Sid. 46.

Soldat ifrån denna byn, hem, vid namn Hägg. Den 15 pålystes Tro- och Huldhets Eden til den 29 och då var jag i Kyrkan. Den 20 och 21^{sta} hördes en kanonad ifrån hafvet. Den 22 var jag ock i Kyrkan. Den 24 hördes en kanonad. Den 25 d^o d^o Den 26 var jag ock i Kyrkan och då lystes att ej bönderne behöfde göra någon ed, men att det vore nog, när som öfwerheten och Krono betjenter gjorde det. Den 29 gjorde Kronobetjente, Nämndemännerna, Fjerdings och Tollmäns personer sin ed efter Gudstjänsten. Natten til denna dato hördes ock kanonad från vester.

Junius

Den 3 kl. 5 eftermiddagen sprang en del af fästningen Sveaborg i luften hvarutinnan ock dockan i synnerhet skadades. Den 5 gick jag til Kyrkan, och därifrån for jag til Parola. Den 6 kom jag åter derifrån och hämtade derifrån

Sid. 47.

följande böcker til låns, näml: Lindbloms Lexicon i 2^{ne} band, Ciceronis Officia med Svenska noter, Ciceronis orationer, Ratkes Logik och en Rysk Grammatica. d:o brann ett hemman i Maunuxela aldeles, och litet af 2 hemmanet. Den 4 hördes en kanonad, och den 8 d^o d^o, natten emot den 11 d^o d^o. Den 11, 12 och 13 var en förfärlig blåst som gjorde skada för säden. Den 14 snögade det och blåste, d:o köpte min fader säd ifrån Mangala. Den 16 hördes efter berättelse kanonad (men h^{ket} jag aldrig sjelf härtils hört en enda gång, men likväl uptecknat). Den 14 d^o d^o, natten til den 19 D^o. Den 24 lystes att flera Regementer och däribland Kejserl. Gardet var i antogande öfver Kymmene älf. omkring Anjala. D^o om qvällen hördes slikt jag ock sjelf hörde kanonskott. Den 25 d^o natten mot den 26 d^o. Den 26 d^o. Den 25 for min fader för att transportera mjöl med hela socknet. Den 23 var hela socknet til Säksjärvi för att göra Tro och Huldhets-Eden. Den 29 kommo de hem ifrån transporten, d^o de den 26.

Sid. 48.

Julius

Den 1 hördes kanonad. Den 2 d^o. Den 3 for jag från Kyrkan til Röhmä och då lystes att Jägare och andra från fästningarne bortsläppta Soldater skulle fara til Tavastehus på arbete och äfven lystes en ny edgång til den 10de i denna månad. Den 4 kom jag tillbaka från Röhmä, och fick derifrån 13 ¼ sk. d^o kom Commissions Landtmätaren Winter jämte andra därtill hörande personer, hit til byn för att upsätta byaskilnader ängar och rämärken. Den 6 hördes Kanonskott. Den 7 d^o d^o. Den 8 d^o d^o Den 9 d^o d^o Den 10 skickade jag ett bref med bonden Anders Carlson till Herr Klingberg i Lovisa. d^o hördes kanonad. d^o lystes att allt löst folk skulle, om de vela taga värffning til Ryska Arméen den

få 15 Rd Rgs. mynt i värfningspengar och skulle denna armeen komma att förläggas i Wiborg med deras hustrur och barn. Den 13 kom en olycklig herre

Sid. 49.

vid namn Got til oss. Den 14 gick han härifrån til Tapola dit jag följde honom. Den 16 och 17de var det en förfärlig storm. Den 17 svuro de sig åter under Ryssen i Kyrkan. Den 22 hördes kanonskott. Den 24 lystes att alla från fästningarna släppte Officerare skulle inom 10 dagar inställa sig i Lovisa hos General Major von Ziffkorn [?] och att det skulle blifva Riksdag i Petersburg, för h^{ket} Deputerades rese-Kost-penningar hvart öreländ skulle erlægga 4 sk. Rd. D:o svuro sig ännu de sista under Ryssland. Natten til den 29 kom Ryskt Infanterie til Nyby. Den 30 hördes några kanonskott d^o pålystes att den som skulle lefverera någon af de från fästningarna bortsläppta Officerare i Ryssarnes händer skulle få 30 Rd. i belöning

Augustus

Den 3 och 4 blef en faslig myckenhet af Ryskt Infanterie inqvarterat i Säsckjärfvi, Kausala, Jokuenpohja

Sid. 50.

Perheniemi och Nyby d^o afskickade jag ett bref til Klingberg. Den 6 marscherade det nyss omtalta Infanteriet bort igen å Tavastehus. Den 7 lystes ännu en edgång til nästa Söndagen eller den 14. Den 8 fick jag ett bref från Klingberg. d^o om morgonen hördes Kanonskott från Westra sidan. Den 10 fick jag min tröja färdig, d^o var en förfärlig blåst och orkan. Den 11 d^o d^o. Den 12 d^o d^o. Den 14 var å upp edgång och då fingo de attester til sitt ed, och det lystes ännu för sista gången til den 21 eller nästkommande Söndag. Den 19 kom Klingberg hit. Den 20 hördes kanonad. Den 21 hölls första gången här i församlingen en förmaning, att icke bönderne skulle befatta sig med Krigs-affairer. Den 22 gingo vi för att sjunga först til Kananoja, därifrån til Jäyhtis h^{kt} vi sjöngo. Sedan sjöngo vi Nyby och lågo der öfver natten samt lämnade där 4 kappar. Den 23 d^o d^o Jockela gård,

Sid. 51.

där fingo vi 16 sk, Immilä, där vi lågo öfver natten hos Gymnasisten Immell. Den 24 sjöngo vi 2^{dra} hälften af Immilä by, Kolkkola samt Ruhjärvi, där vi lågo öfver natten. Den 25 d^o d^o Jarvis samt lämnade der på Gästgifvaregården 13 Kappar d^o sjöngo vi Wuolinkoski, Koskenniska, (där vi hos Såg skrifvåren Långström fingo ett bröd) och Kalaxuo där vi lågo öfver natten. (D^o hördes kanonad hela dagen, efter berättelse.) Den 26 d^o d^o Mangala (där vi på hemmanet Mäkelä lemnade circa 4

Kpr) och Tapola och lågo der öfver natten samt fingo därifrån vid pass 2 kappar. Den 27 kommo vi hem. Den 28 gingo vi 2^{dra} gången til Jokuenpohja och sjöngo der tillika med Kausala Radansu och lågo öfver natten hos Klockaren Ancherus, af h^{kn} vi äfven den 29 fingo 2 kappar råg, och af Dödgräfvaren 8 sk. i lösa penningar af Wäfvaren Friman 17½ styfver. D^o sjöngo vi hela Kyrkoby, jämte hos Kyrkoherden Ståhlberg som gaf oss 1 Rd. d^o läm-

Sid. 52.

nade vi hos dödgräfvaren 5 kappar råg d^o fingo vi utaf Häradshöfdingen Leopold 12 sk. d^o sjöngo vi Löttilä där vi lågo öfver natten. Den 29 sjöngo vi Pilkama, där vi på Herrgården fingo 1 och ½ kappa råg circa, d^o d^o Kyöperilä där vi af Skraddaren Erik - - - fingo 16 sk. och där lågo vi äfven öfver natten. Den 31 sjöngo vi Maunuxela och lämnade där circa 4 kappar råg d^o d^o, Keltis Tillola och Parola där jag låg öfver natten på Prästgården, men Klingberg låg hos Garfvaren.

September

Den 1 sjöngo vi Sarois Hapakimola och gingo därifrån til Säskjärfvi, där vi lågo öfver natten. Den 2^{dra} sjöngo vi Rekola backen och lämnade hos Laurila Erik 5 kappar råg D^o sjöngo vi stora Perheniemi by Tolpala och Isackila jämte Ojala bys-delarne. Laurila, Neuvottoma, Rauhala Den 3 sjöngo vi stora Säskjärfvi och gingo därifrån hem. Den 2 hördes efter berättelse kanonad.

Sid. 53.

Den 4 lystes att i Nyslott och Kexholm skulle Magaziner upprättas hvaruti skulle finnas 72,000 tunnor rågmjöl til de nödlidandes i Uleåborgs och Kuopis läns behof och att 100 0000 pund salt skulle med sjön afskickas från Pettersburg til Lovisa, Borgo och Helsingfors samt Åbo. D^o gjorde fångarne sin ed. Den 5 skref jag ett Latinskt bref til Rectorn, h^{kt} jag den 6 afskickade med Klingberg, som for bort med bönderne David Tyskä och Erik Ristola. Den 7 fick jag ett bref från Johan Klingberg. Den 8 fick jag bref från Carl Klingberg jämte en bomulls duk a 24 sk, och böcker näml. Heims Russische Sprachlere für die Deutsche, och Krigsartiklar samt En gammal försökt Svensk och Norrsk Patriots och Landtmans Hushålls och Åkerbruks Almanach Den 11 hördes kanonad natten emot den 12 d^o d^o Den 12 skref jag äfwen ett bref til Klingberg och afskickade det den 13 med Kaurama bönderne. Den 15 kom ett bref från Corpl. Sweider. Den 16 fick jag ett bref från

Sid. 54.

Klingberg. Den 19 lystes om Rgd-myntets afskaffande, och att en Committe skulle alltid presidera i Ryska Högqvarteret för att granska Militärens och allmogens fel d^o svuro Jägarena, och d^o for jag til Röhmä och sjöng Wärdtis. Den 19 kom jag från Röhmä (efter att hafva sjungit det, och Lappis Heickola Leinis; där jag lemnade circa 3 Kappar råg; och Kaurama) hem. Den 22 hördes några kanonskott från westra sidan. Den 23 fördes vid lag 30 man Infanterie Svenska fångar här förbi med Landvägen til Ryssland. Den 25 fick jag ett bref från Klingberg med en Wärdtis bonde. Den 26 fördes åter andra hopen af Svenska fångar här förbi. Den 27 kom Kyrkoherden Ståhlberg hit för att taga up sin ränta och af honom fick jag 1 Kappa råg och 1 kappa korn, och af Klockarn Archenii 1 kappa korn, d^o fördes Länsman Fabritius fängslad til Lovisa. Den 28 kom han igen hem om qvällen

Sid. 55.

Den 30 var Kyrkoherden Östberg här och tog up sin rättighet.

Oktober

Den 1 skref jag ett bref til Klingberg. Den 2 var en förfärlig storm, så att man måste komma tillbaka från Kyrkgången. Den 4 for jag hemifrån med vår Lärjosse till Parola där jag låg öfver natten och återgaf Kyrkoherden följande böcker som varit lånte, näml. Stöers Dictionnaire francoise-Alleman-Latin, Ifrelings Latinska Grammatika, Dansk geografie, Kraks Engelska Grammatica, Orbis pictus Benzeli Rhetorika Ecclesiastica. Den 5 for jag därifrån til Radansu, där jag tog up Kyrkoherdens upbörd, därifrån for jag d^o med Kyrkoherden Ståhlberg til Ithis til Klockaren Archenis, för att blifva informator för hans son Axel Johan. Den 9 lystes om en Sauve-gardes upprättande Den 10 afskickade jag ett bref till Klingberg i Lovisa med en bonde från Polska. Den 9 fördes 3^{dje} hopen bestående af 60 a 70 man Svenska fångar til Ryssland förbi Tillola.

Sid. 56.

Den 12 fick jag åter ett bref från Lovisa. Den 16 hämtade min fader några böcker åt mig hemifrån, jämte ett bref från Klingberg d^o om natten mot den 17 hördes några Kanonskott. Den 17 var här Ryssar för att köpa up hö til Kausala. Den 20 var jag med Cantorn för att förrätta boupteckning. Den 22 kom Jungfru Carlstén hit och då fick jag mina böcker hemifrån. Den 23 lystes proviant transporterung til den 8 i nästkommande månad. D^o var jag med Cantoren til Tervula på bröllopp. Den 25 for jag med Cantoren til Lovisa, och lågo öfver natten i Lappträsk. Den 26 om aftonen kl 7 anlände vi til staden. Den 27 fördes Svenska fångar, 300 man af Finska Gardet och Kronoborgare härifrån till Petersburg. D^o foro vi ifrån staden och då hämtade jag med mig följande böcker til låns, näml. af Klingberg; Thingen eller den Tredubbla Qvinnolisten, och Toilette Lectur för Fruntimmer, och då lågo vi i Pockar öfver natten. Den 28 reste vi därifrån och kommo hem om qvällen.

Sid. 57.

November

Den 6 lystes att Svenska Sedlarne ännu skulle vara gångbare och att Officerare boställen skulle bortarrenderas. Den 7de var jag til Parola efter medicamenter åt Cantorns dotter, som likafallt samma afton kl. 9 eller 10 afsomnade. Den 9 for jag til Parola för att bjuda på begrafning. Den 10 hölts här begrafning och jag sjöng henne til grafven D^o bytte jag hattar med Jakob Sandelin och gaf 19 sk. emellan. Den 11 bytte jag åter hattar med Fabritius betjent och fick 2 sk. emellan D^o fick jag af Nastola Länsman Grönlund 1 Rd. RgS. Den 18 skref jag ett Latinskt bref til Rekt. Krogerus om att få låna Justinus. Den 19 kom hit en Svensk Officer, som varit fången i Pettersburg, vid namn Taube – som blifvit fången i Wasa den 19 October och varit Lieutenant. Den 20 for han härifrån i Kyrkobåtarna til Kimola d^o fick jag mitt bläckhorn hemifrån och min skrifbok och utaf Ståhlberg fick jag 3 sk. frisympengar. Den 21 var jag med Cantoren til Parola. D^o fick jag utaf Kyrkoherden

Sid. 58.

Ståhlberg Åbo Tidningar ifrån N° 1 til 19. Den 24 for Cantoren på Socknet. Den 27 gaf jag Tidningarne åt Magister Oseni d^o lånte jag åt Kauppila Johan i Säsckjårfvi Doct. Brämers Trösteliga betraktelser och Trones förbråkade ro och rykande veka och Dödens samtal d^o lånte jag af Kniper Mechanisk Räken konst. Den 30 blef Ryska Dragoner inqvarterade i Wuolenkoski

December

Den 6 for jag med Kantoren på jul-upbörd åt Sidickala trakten och hante [!] till Säyhliis. Den 7 foro wi derifrån och kommo till Wuolenkoski. D^o dog Klockarens Svärmor. Den 8 foro wi därifrån til Kåskenniska. Den 9 foro vi åter därifrån til Tapola. Den 10 foro vi därifrån til Sidikkala och kommo hem om qvällen. Den 11 begrafdes kl. 5 svärmor. Den 12 skref jag bref till Klingberg h^{kt} jag med fiskari Markus afskickade. D^o bytte jag hatt med Axel Johan och fick 3 sk. Emellan.

Sid. 59.

Den 13 skref jag åter bref til d^o (och afskickade det tillika med de Böckerna som omnämndes i Oktober månad den 27de med Pitäjän tupa Salomon. D^o bytte jag väst med Axel Johan och gaf 3 sk. och valka. Den 16 bekom jag 6 sk. drickspengar af Kyrkoherden Ståhlberg, d^o bytte jag åter hvardagsväst med Axel Johan och fick 3 sk. emellan. D^o hemtade Kauppila Johan tillbaka Dödens

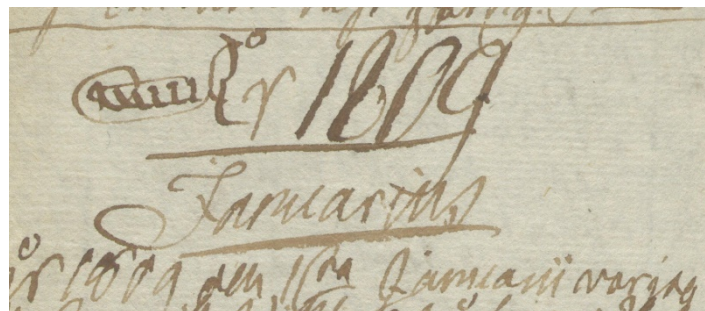
samtal, d^o fick jag ett vesttyg från staden för 40 sk. med Pitäjän tupa Salomon. Den 18 afsomnade min Cousin f.d. Dödgräfware i denna församling. Den 22 begrofs han d^o dog Cantorns lilla son på eftermiddagen. Den 23 begrafdes han och jag sjöng honom till grafven. Den 25 fick jag ett bref från Lovisa d^o skref jag svar d^o fick jag mina andra stöflar hem ifrån och ett par nya pexor. d^o var jag til Fabritius på barnsöl. Den 25 om qvällen kom Holmlander hit med sin Hustru. Den 27 skref jag bref til Klingberg, som jag afskickade den 28 om morgonen med Grönmarks mor D^o for Holmlander bort d^o fick jag af Kyrkoherden Ståhlberg

Sid. 60.

6 sk. drickspengar. Den 31 fick jag min nya Cartunswäst färdig.

1809

Januarius

A photograph of a handwritten manuscript snippet. The text is written in a cursive script. The top line shows the year '1809' with a horizontal line underneath it. Below that, the word 'Januarius' is written in a larger, more decorative cursive. At the bottom, there is another line of text, partially obscured, which appears to start with '1809 den 11da Januarii var jag'.

År 1809 den 1^{sta} Januarii var jag til Commist. Wikberg på barnsöl. Den 2 var jag med Cantorn til Lallu på Boupteckning. Den 6 var jag på Prästegården på Brummerts begrafning. d^o gjorde de nyss från Svenska armeén hemkomna Soldater och Jägare sin Tro- och Huldhets-Ed. Den 8 skref jag bref til Klingberg och Rektoren h^{ka} jag den 9de med Fabritius afskickade. Den 13 fick jag bref från Klingberg. Den 16 köpte jag mig tillsammans med Axel Johan en halsduk för 1 Rd 4 sk. Den 17 återvärdades de i December månad 1808 bytte valkar, halsdukar m.m. Den 20 passerade här förbi en Elime Jägare, som efter egen berättelse 1^{sta} Adwent

Sid. 61.

veckan blifvit tilfångatagen på sjukhuset i Uleåborg. Den 21^{sta} hämtade Kauppila Johan hem d. 2^{dra} boken. Den 22 upplästes Kejsarens Proclamation til Finlands innevånare, att Sprengtporten skulle blifva General Gouvernör öfver Finland. D^o afskickade jag ett bref till Klingberg d^o lystes om Saltprisets förminskning d^o om Stifts fröknars uprättande i Petersborg. Den 26 yppades en ny stierna bredvid aftonstiernan. d^o for jag med Fiskari Adam til Parola och kom tillbaka om eftermiddagen med Kyrkoherden och hämtade med mig följande böcker til låns näml. Ger-Jo Wossii Elementa, Johannis Gezelii Grammatica Graeca, Cornelii Nepotis vulgo Probi Libellus Aureus de Vitis Excellentium Imperatorum; Caii Svetonii Tranqvilli Cæsarum XII vitae, Andr. Stu Dommeyers Kleines Lexicon Elegantioris Latinitatis. Christian Weisii Nucleus Logicæ, Biblisk Språkbok öfwer Epitome Repetitionis Theologicæ, Johannis Legisdenii Compendium Græcum Nowi

Sid. 62.

Testamenti, M. Fabii Qwintiliani Rhetoris Clarissimi Oratoriorum Institutionum Libri XII och Imman. Joh. Gerh. Schellers sammandrag af den Latinska Språkläran för skolor, som varit där lånt, likaledes gaf Kyrkoherden åt mig 2 Rd., penningar. Den 29 fick jag bref från Johan Klingberg i Lovisa. D^o köpte jag ett bläckhorn för 2 sk.

Februarius

Den 3 om qvällen och den 4 passerade Ryskt Cavallerie förbi Säskjärfwi och Hapakimola åt Elime til. Den 5 fick jag af Kyrkoherden Ståhlberg 39 sk. Den 7 foro vi hemifrån och kommo til Lappträsk til natten. Den 8 fortsatte vi vår resa därifrån och anlände til staden wid middagstiden. Den 9 började jag och Axel Johan läsa i Catechesen från 2^{dra} Artiklen d^o köpte jag mig en Almanacka, d^o foro våra föräldrar kl. 11 vid lag från staden d^o begrafdes Fröken Jägerhorn.

Sid. 63.

Den 10 hämtades Ryska blesserta til det härvarande fält Lazarettet, natten til den 11 kom Majoren f.d. Adjutanten hos General-Gouvernören Sprengtporten Gripenberg til staden Den 11 lade jag 4 sk. til honung. d^o för mjölk betalte jag 4 sk. Den 12 lystes att den 22 nästkommande Martii en Landtag skulle börjas i Borgo. Den 13 kungjordes att ingen människa af stads-innevånarne skulle vara ut efter kl. 9. Den 14 paraderade den härvarande Guarnizon för General-Gouvernören Sprengtporten som ankom på eftermiddagen kl. 4 a 5 d:o köpte jag för 4 sk. hvetebröd. d:o lånte Klingberg af mig 1 Rd. och lämnade en Silfver Rubel åt mig i pant. Den 15 for Sprengtporten åter bort til Borgå, d^o examinerades Kniper, lilla Klingberg och Lindström och promovrades sedan på öfra Classen, d^o slutade vi Catechesen och uttogo våra läxor för denna tilkommande Termin. Den 16 las vi första gången i denna Termin Theologien, börjande från 16de Artiklen

Sid. 64.

De Sacramentis W. et Novi Testamenti. d^o första gången Geometrien börjande ifrån 4de Boken, d:o första gången Logiken, ifrån Cap. V De Judicio et Propositione. Den 17de började vi i Rhetoriken ifrån Cap. VII De Locis Generis Judicialis d^o började vi äfwen Grekiska för Konrektorn ifrån 3^{dje} kapitlet af Mathei Evangelium. Den 18 började vi i Thelemaque för Rectorn från Not. 135 i 4de boken, likaledes ock Cicero de Amicitia för d^o från 6te kapitlet d^o började vi skriva ämnen för Konrectorn. Den 20 började vi för Conrectorn Moralen, ifrån Cap IV. De Officiis Erga Alios. Den 21 var Konrektorn up i anseende til Rektorns frånvaro til Borgo. til middagen blefvo vi förhörde af Magistern och på eftermiddagen kom Husarer in från Borgo. d^o om aftonen dog Borgmästaren Carlstedt. Den 22 började vi repetera Geografien för Konrektorn ifrån Italien

Sid. 65.

d^o fick vi bref från Ithis med Dödgräfvaren, d^o afskickade jag med honom ett bref tillbaka. Den 23 började vi att repetera Tyska Grammatican för Konrektorn d^o slogs med trumman, att på alla ställen snön skulle bortköras d^o läste vi för Konrektorn hela dagen, emedan Rectorn ännu var borta til Borgo. Den 25 las vi Onsdags Läxorna för Konrectorn för samma orsak skull, d^o började jag och Klingberg läsa Lärdoms Historien d^o skref jag ett bref til Fredrickshamn. d^o lånte jag åt Klingberg 24 sk. d^o kom förre Commendanten General Major von Briskorn til staden. Den 26 anställde han en Bal hos Bergmans. d^o hölts Borgmästar Carlstedts begrafning. Natten til den 27 kl. 2 for Generalen bort, åtföljd af de flästa stadsens Herrar til Holmgård för h^{ka} orsak vi ej läste något den 27 emedan Lärarena ej voro hemma därifrån, d^o var Borgerskapet församlad på Rådstugan för att välja Deputerad til Landtdagen i Borgo. d^o fick jag af Klingberg betalt de 24 sk, som jag lånt den 25

Sid. 66.

Martius

Den 1 var en förfärlig storm. d^o om morgone[n]kom Krigs-Ministern Grefve Arrakscheief til staden, och de härvarande trouperne paraderade för honom. D^o var Rectorn up i skolan och då las vi Lördags Lectionerna d^o for han åter bort til Borgo. d^o voro de vidare up på Rådstugan för att välja Deputerad til Landt-dagen, h^{kt} wal föll på Holmstén d^o fingo vi bref från Ithis. Den 2 slutade vi i Theologien 16de Artiklan med repetition (Hela denna vecka var Rectorn up och ersatte de dagarna, som Konrectorn varit i förleden, då han var til Borgo. Den 3 hade vi lof på efterm. Den 4 slutade vi fjerde boken i Thelemaque d^o var det en förfärlig storm. Den 5 d^o. Den 6 slutade vi att explicera Moralen utan begynte i det stället skriva frågor därifrån på Latin och läsa dem utantill d^o

kom en ny gosse i skolan vid namn Widgren. Den 7 hämtades blessera til Lasarettet från Borgo. d^o lånte jag åt Klingberg 32 sk. Den 8 las vi för Rektorn

Sid. 67.

och slutade 17de Artiklen de Ecclesia med repetition d^o slutade vi med repetition Caput. V. De Judicio et Propositione i Logiken. Den 9de slutade wi 4de boken i Geometrien d^o las vi på eftermiddagen för Konrektorn Onsdags-Lectionerne, nämligen Historien och Geografien emedan Rectorn var up om Onsdagen. Den 10 hade vi lof på förmidd. Den 12 kom Axels Mor och Syster til staden. Den 13 på eftermiddagen las vi Logik för Rektorn, emedan Conrektorn for til Borgo d^o börjades att bygga på äreporten likasom ock att nedrifva några Holmsténs hus. Den 19 kl. vid lag 10 foro Axels mor och Syster bort. Den 19 om morgonen ankom Kejsarens vagnar och hästar, öfverrastade här, men fortsatte vidare resan til Borgo. Den 21 slutade vi 4de Boken i Geometrien med repetition d^o om morgonen marscherade Musiken bort til Borgo, och Dragoner til fots kommo från Ryssland, som härigenom marscherade til Borgo. d^o fördes

Sid. 68.

Sprengtportens meubler och saker härigenom til Tavastehus. Den 22 börjades Landtdagen, d^o fördes härigenom Zerkassiska oxar til Borgo d^o marscherade en del af det härwarande Regementet til Borgo. Den 23 fingo vi Påsklof i anseende därtill att skolan skulle skuras. Den 24 skref jag ett Latinskt bref til Pastor Östberg och ett annat til Cantoren, med Axel, som for hem med Pilkama bönderne. d^o börjades att laga granor utanför Holmstens med lampan på. Den 26 kl. 9 om morgonen ankom Kejsaren til Holmstén och på förmiddagen presenterades för honom Magistraten, Borgerskapet och andra stadens ämbetsmän d^o blef äreporten färdig, på h^{kt} åt den sidan, som vettar hitåt staden, stod en Tafla med påskrift: Redeund Saturnia regna och den som vettar åt Ryssland: Adspice venturo lætantur ut omnia seculo. d^o om aftonen var hela staden illuminerad tillika med skolan d^o kommo

Sid. 69.

General-Gouvernören öfver Finland m. m. Sprengtporten och krigs-ministern Arrakscheief hit ifrån Borgo. Den 27 om morgonen kl. 10 presenterades åter för Kejsarn Borgerskapet, och stadens förnämsta Herrar, samt unga Fruntimmer och Mademoiseller, och kl. 10 for han bort med hela sin svite bestående af 8 vagnar, til Borgo. Den 29 har Kejsaren med hela sin svit farit från Borgo til Helsingfors. Den 30 marscherade härigenom Ryskt Infanterie til Borgo.

Aprill månad

Den 1 kommo Kejsarens vagnar och hästar som hit ankommo den 19 tillbaka til Ryssland, d^o kom det in Ryska Jägare. Den 2 fick jag på vedpengar af Klingberg 15 kopiek. d^o kom det in Ryska Matroser från Ryssland som den 3^{dje} åter marscherade til Borgo. D^o skall Kejsaren efter berättelse hafva kommit tillbaka från Helsingfors til Borgo.

Sid. 70.

Den 4 for en faselig myckenhet proviant lass ut til Borgo. d^o marscherade en stor hop matroser ut til Borgo med deras bagage, d^o kl. ½ til 8 på eftermiddagen kom Kejsaren hit tillbaka ifrån Borgo och då togo Magistraten och Borgerskapet emot honom i Tullen om qvällen illuminerade åter hela staden utom skolan där vi icke illuminerade. Den 5 om aftonen afsomnade vår Biskop Cygnaeus i sitt 76 ålders år. Den 5 om morgonen kl. 8 vid lag for Kejsaren til Svartholms fästning och kom derifrån kl. 9 vid lag och for straxt derpå tillbaka til Pettersburg, d^o kom Axel Johan til staden med sin faster och hennes man ifrån Lappträsk d^o fick jag från Ithis ett bref från Johan Johanson tillika med ull til en ny hatt. Den 7de började vi åter att gå i skolan. d^o marscherade 60 a 100 man til Ryssland härifrån. d^o kom regementet Minsky tillbaka ifrån Borgo, d^o kl. ¾ qvart til 1 afsomnade ~~min Gynnare, den af mig mycket begråtna~~

Sid. 71.

Pastoren Östberg. d^o hämtades 6 man af Svenska Lifdragonerna utaf Svenska fångar, hit til staden. Den 8 hade vi lof til middagen. Den 11 slutade vi Theologien, d^o började vi på femte boken i Geometrien. Den 12 slutade vi Lärdoms Historien d:o kom Ryskt krigsfolk in ifrån Ryssland d^o begrafdes Pastor Östberg d^o foro gamla Östbom och Svenska Secreteraren Wetterstedt härigenom i egenskap af Courier til St. Petersburg. Den 13 hade vi lof på förmiddagen d^o marscherade det Krigsfolket, som i går kom in bestående af Polacker som kommit från Franska fångenskapen til Sveaborg. d^o på eftermiddagen hade vi ock lof. D^o fick jag i vedpenningar af Klingberg 12 sk. d^o sålde jag bort Svenska och Ryska Grammairen åt Östermans Bokhållare Kortman för 32 sk. Den 14 köpte jag af Sucksdorf en kortlek för 2 sk. Den 15 fick jag af Klingberg 2 sk. i vedp.gar.

Sid. 72.

d^o las vi för Conrectorn, emedan Rectorn ännu var til Borgo, och då las vi hela inledningen i Regners historien och slutade den. Den 17 hade vi lof på eftermiddagen, emedan Conrectorn skulle resa bort. Den 18 började vi at repetera Theologien med Definitioners och språkens utanläsning. d^o kom det en ung gosse til skolan vid namn Michelson. d^o slutade vi den Theoretiska delen af Logiken med Kapitlet VI^{te} De Ratiocinatione & Syllogismo. Den 19 las vi Lördags lectionerna för Rectorn som var up för att fylla den 15de Den 20 hant vi icke läsa up vår middagslexa. D^o fick jag

ett bref från Fredrickshamn och d^o började vi på med Logikens Praktiska del med Cap. 1. De Veritate in Genere, ejusque Opposito, Falsitate. Den 21^{sta} las vi ej något annat än Theologien för Rectorn, som då var up för Conrectorn. d^o hände det oförmodade återseendet med Lindman som tillika med Doctor Edegren kom hem ifrån Finska Armeen.

Sid. 73.

Den 25 marscherade härvarande regementet för att mönstras och återkommo om aftonen den 25 hade vi lof til middagen med våra frukostläxor och eftermiddags las vi för Konrectorn som var och fyllde den 21 för Rectorn var i skolan [Borgo?]. Natten til den 26 hämtades bleserade til det härvarande Lasarettet. Den 26 las jag ingenting til frukosten i anseende til Klingbergs frånvaro. Den 27 las vi måndags lectionerna för Konrectorn emedan Rectorn var rest til Borgo. D^o fick jag utaf Klingberg 4 sk. i vedpenningar och således 22 sk. 6 rst. Den 28 fick vi bref ifrån Ancherus i Ithis med hans bror Arvid, tillika med litet matvaror. D^o köpte jag för 8 sk. Bresilia och för 4 sk. alun och afskickade det tillika med ett bref tillbaka til Ithis med samma budet. d^o las vi på eftermiddagen Logiken för Rectorn. Den 29 slutade vi 5te Boken i Telemaque och då tillika hela Telemaque. Den 28 kom Fältväbeln Östbom tillika med Weterstedt tillbaka från Pettersburg. Den 29 fick jag af Klingberg i vedpenningar 3 sk.

Sid. 74.

Majus

Den 1^{sta} slutade vi Brunmarks Moral d:o hade vi den öfriga dagen låf, d^o höllo vi litet Calas i skolan. Den 2 kom en ny gosse vid namn Boxberg i skolan. Den 3 sålde jag min Alnanders Theologie åt Lindström för 20 sk. d^o var Rectorn up på skolan d^o fick jag af Klingberg i vedpengar 7 sk. således tilsammans 42 sk. Den 5 hade vi lof til middagen, emedan Konrectorn skulle fara til Borgo, på eftermiddagen las vi Logiken för Recktorn. d^o beställde jag mig en mössa. Den 6 slutade vi 1^{sta} gången 5te Boken i Geometrien. Den 7 uplästes Hans Kejsersl. Maj^{ts} säkerhetsact och efter ett lämpeligt tal ifrån Predikstolen, afsjöngs Te Deum. Den 8de las jag och Klingberg til frukosten för Rectorn och därmed började vi att repetera femte Boken

Sid. 75.

d^o til middagen började vi att explicera Grekiska i stället för Moralen som vi hittils läst. d^o vid middagstiden kom det 21^{sta} eller Novogorodske Regementet bestående af 1200 man från Ryssland til staden då vi äfven fingo inqvartering af 2 man. d^o lät jag Herr Morberg klippa mitt hår. Den 9 sålde jag min väst åt Grönmark för 12 sk. D^o köpte jag en fläbb til min mössa för 8 sk. Den 10 kl. 4

om morgonen marscherade det i förrgår inkomna Regimentet til Åbo d^o började vi til frukosten läsa Grekiska i stället för Regneren, som vi hittills läst. d^o for härigenom 2^{ne} Generaler til Åbo. Den 12 fingo vi följande Böcker ifrån Padasjoki, näml. en Svinmaga, Justinus Trogi Epitomator, Beckmarks Exercitationes Syntacticae och Benzeli Repetitio Theologica - -

Sid. 76.

Den 13 hade vi lof. Den 14 om aftonen kommo 2 Ulan til staden ifrån Åbo. Den 14 kom ett helt Ulan Regimente til staden och blefvo inqvarterade här och i kringliggande byar. D^o fick vi Pingstlåt – d^o kommo 2 Sqvadroner Husarer in til staden ifrån Ryssland h^{ka} den 15 foro åter bort åt Borgo och i deras ställe kom åter in 2 Sqvadroner Husarer. D^o vid middagstiden kom åter 2 Sqvadroner Husarer ifrån Ryssland til staden. d^o kom några Jägare in från Ryssland d^o betalte Klingbergs mig 1 Rd. 32 sk. D^o lånte jag af Carl Gabriel Klingberg 1 RD. 4 sk samt köpte mig 8 alnar flammigt Nanskin [?] til Surtout för 5 Rd 16 sk, d^o betalte Holmberg 4 sk. i wedpenningar

Sid. 77.

Den 16de for Ulan regimentet som kommitt [!] hit den 14 bort åt Ryssland d^o vid middagstiden gingo vi ifrån staden och anlände om aftonen til Lappträsk, der vi lågo ofver natten. Den 17 om morgonen gingo vi därifrån och kommo kl. vid pass 10 om aftonen i högönskelig välmåga til Ithis. Den 19de om förmiddagen gingo jag och Klingberg här ifrån til Sidickala dit vi ock samma dag om aftonen anlände.+ Den 21^{sta} kommo vi åter til Ithis därifrån, d^o betalte jag åt Klingberg 1 Rd. D^o publicerades här i Kyrckan Kejsarens Proclamation hållet vid hyllningen i Borgo. Den 25 fick jag mina nya pantalonger och min surtout färdiga. Den 26 fick jag af Com-

[Sjögrens fotnot:] + N.B. Den 20 fick jag mina Nya skor färdiga.

Sid. 78.

misarien Fabritius 2^{ne} silfver Rubler. d^o middagstiden reste vi hemifrån och kommo til Säskjärfvi til natten. Den 27 bittida om morgonen foro vi därifrån och kommo kl. 7 om qvällen til staden. Den 28 kl. vid lag 2 reste våra föräldrar bort igen. Den 29 las vi icke något til frukosten. Den 28 fick jag af hattmakaren för Ullen 16 sk. af h^{ka} jag köpte för 8 sk. Den 29 las vi icke något til frukosten. D^o las vi ingenting til middagen d^o på eftermiddagen las vi Logiken för Rectorn. Den 30 kom en vid namn Westin i skolan på nedra Classen. d^o på förmiddagen hade vi lof emedan Rectorn var bort. d^o kom 1800 man Infanterie in från Borgo hvilcka den 31 bittida om morgonen marscherade bort åt Ryssland. d^o d^o hämtades hit

Sid. 79.

Svenska fångar. Den 31 las vi Lördags lectionerna för Rectorn. d^o köpte jag af Jan Klingberg 1 par knäspänn som blefvo quitterde på de 7 sk. vedpenningar som han var mig skyldig.

Junius

Den 1 marscherade härigenom Svenska fångar åt Ryssland. Den 2 köpte jag af C. Klingberg en hatt för 43 sk. Den 3^{dje} slutade vi 5te boken i Geometrien med repetition d^o uttog Valdén major sit Testimonium för att fara til sjöss. Den 4 fick jag min nya mössa färdig, och betalte i arbetslön 20 sk. Den 5 kom en ny gosse på

Sid. 80.

nedra Classen vid namn Ekblad. Den 6 kom Infanterie in ifrån Borgo d^o hade vi låf hela dagen d^o fick jag mina bomulls strumpor färdiga, d^o begrafdes Häradshöfd. Clayschills och d^o kom Lappträsk Klockaren Holmlander med sin hustru til staden, och for bort igen den 7. Den 7de kom åter två Compagnier Infanterie in ifrån Borgo. d^o hade vi låf til frukosten d^o hämtades hit ifrån Borgo en transport af 6 Metallkanoner med Ammunicionsvagnar, hvilka den 8de foro vidare .. [oläsligt]. Den 8 lånte jag åt Carl Klingberg 2 Rd 32 sk. D^o hade vi låf hela dagen emedan Rectorn reste til Borgo och Konr^{tor} til Pyttis. Den 9de hade vi lof på eftermiddagen, d^o hämtades ungefär 50 man Svenska fångar hit til staden. Den 10 las vi icke något til middagen. Den 11te foro Ula-

Sid. 81.

nera härifrån til Gislom by och kommo tillbaka samma dagen d^o hämtades åter en transport af 6 Kanoner samt Ammunicionsvagnar hit ifrån Borgo till. Den 12te las vi Tisdags Lectionerna för Rectorn d^o kom det åter in Infanterie från Ryssland d^o började vi att läsa 6te Boken i geometrien. Den 13de marscherade härigenom ett stort Matros Kommando åt Borgo och åter marscherade härigenom något Artillerie med mycken tross åt Ryssland. Den 14de las vi Lördags lectionerna för Recktorn – d^o las wi ingenting til middagen d^o kl. vid lag 6 på eftermiddagen marscherade de härvarande Pionniererna bort til Sweaborg —

Sid. 82.

Den 15 om morgonen marscherade härigenom Artillerie med 16 kanoner och mycken tross, som kom från Tavastehus åt Ryssland. d:o skickade jag bref til Ithis med Kniper d^o slutade vi Logiken

d^o for Ulan tross escorterad af ungefär ½ Squadron Ulaner til fots härigenom å Ryssland. Den 16de slutade vi Definitionerna i Theologien d^o för Rectorn, som var up i skolan i stället för Conrectoren som var i förra veckan d^o las vi ingenting hvarken til middagen eller på eftermiddagen. Den 17 las vi Geometrie hela dagen för att desto snarare hinna den til slut. d^o foro vi på eftermiddagen efter löf för att pryda skolan som ock skedde med mycken lustbarhet. Den 18de då vi närvarande Primaner och den tilkommande bestodo å hela

Sid. 83.

skolan a 24 sk. på man och denna lustbarhet räckte hela eftermiddagen. Den 18de d^o blef min hatt uppsatt för 8 sk. Den 19de på förmiddagen författade Conrectorn en praelection för denna vår Termin och på eftermiddagen las vi för honom Rhetoriken ifrån Cap. XII De Sententiis til och med Cap. XIII De Argumentationum Reputatione och således första Section. De Inventione til slut d^o var jag efter mjölk å mig för 9 sk. Den 20 sköt en Ulan sig ihjäl, och d^o kommo de efter Axel d^o las wi för Rectorn en enda Proposition til frukosten d^o ett fruntimmer blef slagen, d^o mördades en Ryssinna d^o for Axel hem d^o köpte jag af Klingberg en Chemisette för 20 sk således hans fordran öfwerallt 1 Rd. 16 sk.

Sid. 84.

Den 21^{sta} fingo vi Подоражна af Kommendanten, d^o kom min fader til staden efter mig, d^o kl. vid pass 6 på eftermiddagen foro vi med skjuts härifrån til Borgo och kommo dit kl. 11 om aftonen och betalte per man 35 sk. Den 22 bittida om morgonen for min fader härifrån d^o praesterade vi Gymnasiska examen i Borgo för Matheseos Lectoren f.d. Rectoren Magnus Alopaeus финго репуля. Den 23 kl. 3 a 4 foro vi ifrån Borgo åter med skjuts (a 41 sk. per man således summa fram och tillbaka 1 Rd. 28 sk. och tilsammans 3 Rd 8 sk.) och kommo til Lovisa kl. vid pass 10 om aftonen d^o blefvo 2^{ne} vid namn Schröder och Winter prästwigde här i Borgå

Sid. 85.

Den 27 for jag hem med 2^{ne} bönder näml. torparena Tobias och Korpila Johan samt anlände til Härkälä til natten. Den 28 kom jag i högönskelig välmåga till Sidickala mitt landtliga hemwist kl. vid lag 7 på förmiddagen. Den 29 skref jag ett bref til Herr Carl Gabriel Klingberg i Lovisa

[texten i nedre marginalen på sidorna 85-87:]

N.B. Den 21^{sta} fingo vi ut vårt Testimonium af Rectoren af detta innehåll. Juvenes optimaе spei atqve indolis Andream Johannem Sjögren, et Carolum Gabrielem Klingberg, Anno MDCCCIII inter Alumnos Scholae Trivialis Lowisensis adoptatos, tam provectos in studiis censemus, ut

summa cum eorum utilitate in numero civium Gymnasticorum haberi possim, qvare eos, morum integritate hucusque conspicuos, nec non summa paupertate oppressos, Celeberrimo Domino Rectori ceterisque Lectoribus Gymnasii Borgoensis etjam atque etjam summopere commendatos volumus; dabam Lovisae die XX Mensis Junii A^oMDCCCIX.

C.H. Appelroth.

Sid. 86.

Julius

Den 2 hölts här kyrkostämman om kyrkogårdens flyttande til ett annat ställe. Den 4de afskickade jag ett bref til Klingberg med mjöllåntagarena. Den 7 afskickade jag alla af Afledne Vice Pastoren Carl Östberg lånta böcker til Parola med vår Lärjosse, som voro följande Strömers Geometrie, Snellmans försök til ett nytt sätt att lära Ungdomen skriva Latin, Pepliers franska Grammaire.

Sid. 87.

med Tysk version, Schrevelii Lexicon Manuale-Graeco-Latinum et Latino-Graecum, Joh. Math. Schröder Allmänna Werldshistoria första bandet. P. Virgilit Poëmata ind [?], Christiani Baumeisteri Institutiones Philosophiae Rationalis, Phaedri Fabularum Aesopianum Libri Qvinqve Lindbloms Lexicon Latino-Svecanum i 2^{ne} band. M. Tullii Ciceronis Libri de Officiis med Svenska noter. M. Tullii Ciceronii Orationum Selectarum Liber. Ger. Jo. Vossii Elementa Rhetorica, Johannis Gezelii Grammatica Graeca, Cornelii Nepotis vulgo Probi Libellus Aureus de vitis Excellentium Imperatorum.

Sid. 88.

Caii Svetonii Tranqvilli Caesarum XII vitae. Andr. Jul. Dommeyers Kleines Lexicon Elegantioris Latinitatis. Christiani Veisii Nucleus Logicae. Biblisk Språkbok öfver Epitome Repetitionis Theologicae Johannis Lensdenii Compendium Graecum Novi Testamenti. M. Fabii Qvintilianis Rhetoris Clarissimi Oratoriarum Institutionum Libri XII öfver h^{ka} jag författade en Latinska Katalog. d:o för jag med Commissarien Fabritius och Klockaren til Ithis. Den 9de invigdes den nya Kyrkogården. d^o lånte jag af Commissarien Fabritius 6 kappar råg d^o fick jag bref af Klingberg, d^o qvittades de 40 sk. som han var mig skyldig för hvilka köptes Skrifpenor. 2 sk. Mässingstråd

Sid. 89.

en rulla 6 sk. Metkrokar 2 sk. Florentiner la[?] 4 sk. Cinober 3 sk. Substans 6 sk. fint krut 17 sk. Summa 40 sk. – Den 10 hördes kanonad. Den 11 d^o d^o. Den 15de gick jag med Abraham til Röhmä. Den 16 kommo wi därifrån d^o hölts här sockenstämma om en ny Kyrckas uppbyggande för Vesikansa, d^o fick jag bref ifrån Axel Johan tillika med ett innelyckt bref til honom ifrån Klingberg. d^o publicerades att General en Chef Barclaij de Tolly skulle blifva General-Gouverneur öfver Finland i stället för Sprengtporten. Den 17de hölls Urtima ting i Säskjärvi by med hela Ithis församling, angående bedrägeri vid transporterandet af Kejsarl. Rysk Proviant ifrån staden Lovisa til St. Michel i början af

[tillägg i nedre marginalen, sträcker sig till den följande sidan:] d^o skref jag ett Latinskt bref til Magister Oseni jämte därmed skickade jag katalogen öfver de den 7de dennes afskickade böckerna. d^o äfven skref jag ett bref til Axel Johan

Sid. 90.

Januarii månad innevarande år 1809. N.B. Den 9de denna månad drunknade 2^{ne} karlar, Samela Eric ifrån Säskjärvi och Warpola Eric ifrån Kausala by i Keltis ström. Den 18de hördes Kanonskott ifrån Sydost. Den 19de d^o. Natten til d[en] 23 klockan 12 ankom Hans Kejsarl. Majt. Alexander 1^{sta} til Kausala by och for åter därifrån til Keltis kl. 1. Den 24de hördes Kanonad ifrån Sydost. Den 25 d^o d^o. Den 26te bekom jag af Abraham Ericson 8 sk. natten emot den 26te var en sjöbataille under Kotka fästning emellan Engeländare och 46 Ryska Kanonslupar uti hvilket flere Ryska blifvit tagne

Sid. 91.

Den 27 bittida om morgonen reste jag med min fader hemifrån och ankom dit til Lovisa om aftonen kl. vid pass 8. Den 28de straxt efter solens uppgång for min fader bort. d^o sågs Engelska flåttan kryssa ut wid båken. d^o samma dag kom elden lös hos Tracteur flägt af Örn kallad. d^o for en Proviant transport af 60 a 70 foror fram härigenom til Arméen. Den 31 började jag informera Nordenstammarna hos Conrektoren til hans återkomst.

Augustus

Den 1^{sta} skref jag ett bref til Herr Immell h^{kt} jag den 2^{dra} afskickade. Natten emot den 3 for hela natten Proviantforor härigenom fram til Armeen. Den 3^{dje} skref jag ett bref til Cant. Ancherus och ett til Abrah. Erikson hvilcka jag afskickade med en Mettälä Bonde

Sid. 92.

Den 5te skref jag ett bref til Johan Johanson och afskickade det med Lappis Peter d^o om aftonen kommo Klingbergarne hem ifrån Helsingfors. Den 6te predikade Kyrkoherden i Artsjö Hougberg prof här Stadskyrckan. Den 7de skref jag 2^{ne} bref til Ithis det ena til Abraham Ericson och Mats Johanson och det andra til Axel, h^{ka} jag den (Den 6te om aftonen hämtades hit Zerkassiska Oxar. Den 7de hördes Kanonad ifrån öster) 8de med Jungfrun som med Grönmarkskan gick til Ithis, afskickade. (Den 7de och 8de ankom hit Svenskar af alla sorter ifrån Ryssland och blefvo inqvarterade här uti staden. Den 8de publicerades att hvar och en af stadsinnevånare som skulle göra längre eller kortare resor ut til sjöss, skulle

Sid. 93.

han hafva billiett af härvarande Commendanten. Den 9de bekom jag ett bref ifrån Herr T. Immell. d^o skulle här hållas Kyrckostämman, men det blef uppskutet. Den 11te på eftermiddagen afmarscherade Svenska fångarne wid pass 200 man til Åbo för att därifrån vidare föras til Stockholm at utwexlas emot ett lika antal Ryska, d^o for härigenom en proviant transport, d^o bekom jag af Handelsman Lindqvist 3 sk. för en käpp som jag hittade och Lefvererade åt honom. Den 12te bekom jag ett bref från A.J. Ancherus i Ithis och afskickade svaret med Lötälä Bönderna som hämtat det. d^o gingo Klingbergarne och jag til Virböle. Den 14de for Svenska Ministern Ambassadeuren Stedingk härigenom til Pettersburg.

Sid. 94.

d^o kommo vi hem ifrån Virböle, Den 15de afskickade jag med Kausala Karlarna bref til Abraham Erikson d^o d^o fick jag af Töyry Eric 12 sk. Rdgs M. d^o fick jag med Sigfrid Vähä Tyskä bref ifrån Abraham Erikson. D^o sålde jag åt Gripenberg min valk för 17 kopek. Den 16de var jag och Klingberg hela dagen och skref hos Conrectorn Theser, d^o om natten emot den 17de hördes kanonskott, hvilket förorsakade ett ganska stort upseende och uplopp hos denna stadsens guarnizon, emedan Engländarena landstego vid Borgo uppbrände batterierna nedgjorde besättningen och borttogo ammunition tillika med 4 kanoner. Den 17de var vi ock skref äfven hos Conrectorn hela dagen. Den 19de var jag äfven hos Konrektorerna hela dagen

Sid. 95.

Den 20 passerade härigenom en Rysk General åt Ryssland. Den 21^{sta} for Konrektorerna til Borgo. Den 22^{dra} skref jag ett bref til Abraham Erikson hvilket jag den 23^{dje} med Säckjärfvi bönder afskickade. Den 22^{dra} om aftonen kom Konrektorerna hem ifrån Borgo. Den 23^{dje} var jag äfven på

eftermiddagen och skref Theser hos Konrektor d^o öppnades Borgo Gymnasium. Den 24de fick jag bref ifrån Axel Joan. Den 25 höls åter Urtima ting i Säskjärfw i med hela Ithis församling angående Proviant transporten i början af innevarande år. Den 24de afvek Naffzger hemifrån. Den 26te begåfvade Conrektoren mig med en grön frack, som jag förde neder til

Sid. 96.

skraddaren att ändras; och en hvit väst. Den 27de kl. 10 gingo jag och Klingberg til Borgo och ankommo dit om aftonen kl. 10 vid lag. D^o afskickades mitt Skrin hem igen med Röhmä Johan. Den 28de griptes Naffzger i Borgo och afskickades til Lovisa d:o blefvo vi adopterade i Gymnasium efter att på eftermiddagen kl. 3 hafva praesterat för 2^{dra} gången Gymnasist examen för Mathematices och Logicis Lectoren f.d. Rector M. Alopeus. Examen bestod uti bevisande af XV och V Propositionerna för mig i 1^{sta} boken och för Klingberg XXXII och 1^{sta} d^o d^o samt explicerade Klingberg 2 Meningar af Alcibiadis XI Cap. d^o aflossades af Ryssarne vid exercisen

Sid. 97.

närmare 100 Gevär salvor, d^o kl. 5 vid pass på eftermiddagen gingo vi ifrån Borgo och kommo til Ilby där vi lågo öfver natten. Den 29de om morgonen bittida gingo vi därifrån och kommo hem om aftonen kl. 9 vid lag då äfven min fader ankom til staden efter mig d:o fördes härifrån til Borgo en myckenhet Arrestanter under escort. Den 30 vid middagen kom Axel til Staden och då for jag äfven vid pass kl. ½ til 2 därifrån och hunno vi til Pockar där vi lågo öfver natten. Den 31^{sta} om morgonen bittida foro vi därifrån och kommo hem vid pass kl. 5 på eftermiddagen

Sid. 98.

September

Den 3^{dje} for jag til Kläckars Den 4de börjades Auction på den Afledne Vice Pastoren Carl Östbergs egendom dit jag ock for med Pastor Krogerus om aftonen for jag därifrån tillbaka til Ithis. Den 5te begåfvade Herr Kyrkoherden Ståhlberg mig med 1 Rd. 32 sk. Rgs. Mynt circa. d^o på eftermiddagen gick jag hem. Den 4de afskickade jag ett bref til Herr Klingberg i Lovisa med Målaren Dahlström. Den 7de gick jag til Mangala för att sjunga och sjöng jag där om aftonen samt låg där öfver natten. Den 8de om morgonen sjöng jag Mettäpeldo och Pykälistö

Sid. 99.

och fick jag ifrån Mäkelä hemman i Mangala 1 kappa råg och par Marker smör. d^o gick jag därifrån ock sjöng Perolahti där jag lämnade hos Kallio Mikko circa 4 kappar råg. d^o sjöng jag Tapola by där jag låg öfver natten, och fick vid pass 2 kapr. råg. Den 9de gick jag til Röhmä h^{ket} jag sjöng tillika med Lappis, Heikola och hela Kaurama by ock fick jag öfveralt trenne kpr. råg. Den 10de fick jag bref ifrån Klingberg i Lovisa d^o fick jag hem rågen ifrån Perolahti som var litet på 5te kappen, d:o sjöng jag Sidickala och fick 4 a 5 kappar råg, således in summa 14 a 15 Kpr råg. Den 11te bekom jag af Abraham Ericson litet öfver en kappa råg. Den 12te fick jag mina

Sid. 100.

nya stöflar färdiga. Den 13de bittida om morgonen foro vi hemifrån och kommo til Mörskom där vi lågo öfver natten. Den 14de bittida om morgonen foro vi därifrån och kommo til Borgå kl. 5 a 6 på eftermiddagen. Den 15 blef jag introducert i Gymnasium då jag och var op första dagen, d^o kl. 10 a 11 for min fader bort med Kyrckoherden Ståhlberg d^o las jag första gången för Magister Forsius i Kornelius Nepos börjandes ifrån X Capitlet af Themistoclis vita d^o köpte jag mig en bok papper a 16 sk. och 2^{ne} blyhartspennor en för mig sjelf och den andra för Herr Klingberg således återstår min skuld hos honom 38 sk. inberäkandt en tennsked, som han köpt för min räkning. Den 16de var Consisto-

Sid. 101.

rium up. Den 17de var jag första gången och förklarade predikan på Gymnasium d:o kom krigsfolk in ifrån Helsingfors, som här i staden blefvo inqvarterade. Den 18 började jag ordentligen läsa med på Gymnasium, näml. för Rectorn ifrån XXIV Proposition i första boken, för Pehr Alopaeus ifrån början af Schröckhs frågor för Lector Borgström ifrån början i Theologien de Theologia in Genere för Lector Cleve i Fredr. Gedikes Grekiska Läsebok Berättelser af Plutarchus i 2^{dra} stycket Den fundna skatten och för Magister Forsius C. Crispi Sallustii opera, Bellum Catilinarium Vte kapitlet, d:o började vi med sångkonsten för Magister Thunberg, börjandes med Scalan, d^o kom hit en Proviand Transport ifrån staden Helsingfors

Sid. 102.

d^o afreste Lyra härifrån til Academien i Åbo. Den 19de kom åter Infanterie hit ifrån Helsingfors och blefvo för rastande skull inqvarterade här uti staden. Den 20de for härigenom en ganska stor tross åt Lovisa til Den 21^{sta} började jag att explicera Curtii Historia de Alexandri Magni Rebus gestis för Hist. Lectoren Pehr J. Alopaeus, ifrån 7de Boken och 4de Kapitlet. d^o hade vi låf Lector Borgströms timma. d^o affördes Kejsarl. Thronen härifrån kyrckan til Åbo. D^o erlade jag 18 kopek til 1 skålpund hvetemjöl, d^o foror d^o började vi för Linguarum Sacrarum Lectoren J.A. Cleve explicera Johannis Evangelium, h^{ket} hädanefter alltid skulle ske 2 Dagar i veckan om Thorsdagarne och fredagarne.

Sid. 103.

Den 22^{dra} hade vi äfven låf - Lector Borgströms timme. Den 23^{die} fick jag ett par resepter af Garf. Bergholm. D^o fingo vi Michaeli låf d^o sålde jag min råg bestående af 8 kappar åt Madam, för 2 RD 32 sk Rgsmynt – D^o gick vi kl. 11 vid lag ifrån Borgå och kommo til Lovisa kl. 9 om aftonen. Den 24de efterlystes en Rövvaranförrare Vichto, och äfven publicerades att ingen skulle få resa til Konungariket Sverige d:o foro vi til Lovisa Den 25te ankom freds-placatet med påsten hit til staden. Den 26te på förmiddagen voro så väl Ulanerna som Infanteriet i parad, och freden firades med flere Kanonskott och 3 Gevär salvor af Infanteriet.

Sid. 104.

Den 26de skref jag ett bref til Cantoren Ancherus i Ithis som jag med Axel den 28de afskickade som for vid lag kl. 10 på förmiddagen, hem. D:o om aftonen var hela staden jämte skolan illuminerad. Den 27de klippte Strömborg mitt hår. d^o var hela staden om aftonen åter illuminerad emedan det höls förevara Hans Majestäts Kejsarens Kröningsdag. Den 27de och 28de höls Auction på Afledne Tull Inspektoren Redlins efterlämnade egendom, h^{ket} jag äfven bevistade. Den 29de skref jag bref til Axel Johan som jag den 30de eller sista September med bonden Carl

Sid. 105.

Knutila, som hämtade åt mig hemifrån vid pass 2^{ne} kappar Potatoes och Kälrorötter, tillika med ett annat bref til bonden Abraham Ersson afskickade. d^o lämnade jag åt Mästaren Klingberg 5 Rubel för att köpa mig en surtout.

October

Den 1^{sta} kl. 8 gingo vi åter ifrån Lovisa och kommo til Borgå kl. 8 om aftonen d^o förkunnades Freds-placatet å Predikstolen. Den 2^{dra} började vi åter att gå i Gymnasium. d^o afskickade jag ett bref till Abraham Ericson i Sidikala med Garfvare Gesällen Bergholm

Sid. 106.

Den 3^{die} afled Gymnasisten före d. Primus på Öfra Classen – Jacob Ulric Pontan. Den 4de började jag att vertera Cornelius Nepos för Lingvarum Sacr. Lectoren Joach. Adolph Cleve, börjande ifrån Epaminondi vitan. Den 5te och 6te hade vi lof hela dagen, emedan det var disputations acter, Den 5te

af Henr. Johan Mechelin Philos. Magist. et Sacellan i Kesälax, varande Carl Magnus Arvidson respondens och den 6te af Gust. Hjerpe då Arvid Didric Wallgren var respondens, h^{ken} disputation äfven var den första som jag bevistade här uti Gymnasium, opponentes voro Forsius, Pehr Alopaeus och Cleve.

Den 4 Disputerades första gången i Gymnasium i min härvaro.

Sid. 107.

d^o lånte jag åt Klingberg ½ skålpund smör, d^o begrafdes Pontan, hvilken blef beledsagad af hela Clericéet och nästan af hela Öfra Classen til sitt hvilorum. d^o fick en Husar gatulopp 1½ hvarf emellan 240 Man. Den 7 började jag att skriva för Lector Cleve Imitationes parallelae öfver Cornelius Nepos börjande ifrån Imit. Cap 1. Themistoclis Val. Max VI. Den 8de gaf jag 4 sk. til en fågel, således Klingbergs fordran af mig 35 sk. Den 9de lånte jag åter åt Klingberg ½ skålpund smör, d^o började wi läsa ifrån XVII kapitlet av Sallustii Bellum Catilinarium för Mag. Forsius och fingo wi hoppa öfver ifrån XIV Capitlet til XVII, således lämnade vi emellan 3 kapitel. Den 10de var det åter Disputation act på Gymnasium. Lector Zacharias Wahlsten förre

Sid. 108.

Rector wid denna stads Storskola Philosophie Magister och Coll. Sup. Sch. Triv. Cuop. Respondens Lars Joh. Nysten, opponentes Brunow Lectorerna Borgström, Pehr Alopaeus och Cleve, samt Forsius – för h^{ken} orsak skuld vi äfven hade lof hela dagen, d^o inkom mycket folk utaf Minsky regementet från Helsingfors. Den 11te kom en myckenhet af tross bestående af 14 vagnar och 5 sjukvagnar hit til staden ifrån Helsingfors som vidare framfördes åt Lovisa til. d^o på eftermiddagen inryckte hela Minsky regementet kommande ifrån Helsingfors, med klingande spel här in i staden – d^o inryckte äfven ett detachment Husarer ifrån Helsingfors in i staden. Natten til d[en] 12te afmarcherade denna Stads guarnizon tillika med det öfriga manskapet af Minskys regementet som kom hit i går,

Sid. 109.

til Lovisa. Den 12te hade vi lof hela dagen, emedan det var Disputations act af Gustaf Adolph Brunow – Philos. Mag. et Juris Candidat och respondens var Christ. Joach. Åkerman; opponentes Magister docens Forsius – Rector Alopaeus, Lector Pehr Alopaeus, Sacell in Kesälax Mechelin och Pastor Aschan. d^o lånte jag åt Klingberg åter en Thékopp smör. Den 13de började vi i stället för Curtius läsa Geographien näml. åtskilliga resebeskrifningar af dem som seglat kring jorden, hvaraf början gjordes med Ferdinand Magellanus som seglade kring jorden åren 1519, 20, 21 och 22. h^{ket}

härefter skulle fortfara alla fredagar. d^o hade vi lof Lector Cleves timma. d:o köpte jag en bok skrifpapper för 12 sk

Sid. 110.

d^o inryckte här i staden ett detachment Lif-Cosacker. Den 15 afkunnades vidare Landshöfdingens i Länet publication att en evig fred var sluten emellan Konungariket Sverige och Kejsardömet Ryssland, och att gränsen är i Staden Torneå och Torneå älf. d:o passerade härigenom mycket Artillerie och 6 kanoner til Lovisa, d^o på eftermiddagen inryckte här äfven Jägare ifrån Helsingfors. Den 16de hade vi lof hela dagen, emedan det var marknad, d^o for härigenom mycket Köpmanslass ut til Lovisa, d^o kom Gardes Musiken hit, d^o fingo vi med Rectoren bref ifrån Lovisa d:o skref jag 2 bref det ena til Ancherus och det andra til Klingberg, tillika med Calle, och afskickade dem den 17de med Tenngjutaren

Sid. 111.

Fick. Den 17de hade vi äfven låf d^o betalte wi Bibliotheks medlen för inskrifningen 3 sk. Banco per man. d^o kl. wid pass 3 på eftermiddagen intågade en bataillon af Preobrascenskiska Gardens regementet med klingande spel i staden, hvaraf äfven 15 man blefvo inqvarterade i vår gård, h^{ka} Den 18de tidigt om morgon afmarcherade til Lovisa, d^o slutade vi första boken, äfven hade vi den til repetition. d^o klo. vid lag 10 gick wi ifrån Borgo och kommo til Lovisa kl. wid pass 8 om aftonen. Den 19de om morgonen afmarcherade härifrån mycket Artillerie tillika med kanoner och tross, samt ett detachment Lif-cosacker til Ryssland. d^o hölts Präst-examen på Gymnasium, hvarför wi äfven hade lof denna dagen, d^o förde jag min surtout, som blifwit köpt den 28de September på Afledne

Sid. 112.

Tullinspectoren Riddelins auction för 3 Rd. 9 sk, ner til Skräddaren Klingberg för att lagas. Den 20de intågade den bataillon af Preobrascenskiska gardes regementet som den 18de afmarcherat ifrån Borgo och blefwo inqvarterade häruti staden, samt afmarcherade åter til Ryssland den 21^{sta} om morgonen. Den 21^{sta} börjades med räkningen i Gymnasium, och som hädanefters skulle contiunera alla Onsdagar och Lördagar för Rectorn. d:o inkom äfven Jägare af Ismaloffska Gardes regementet. Den 22^{dra} fick jag min surtout färdig och den kostar i arbetslön 1 Rd. 24 sk, d^o aftågade Jägarena härifrån til Ryssland. D^o var Immell til staden. d^o togo wi pass af Rådman Blomqvist til Borgå för 32 sk. RdgM.

Sid. 113.

Den 23^{die} togo wi podoroschna från Commendants Cancelliet härstädes. D:o börjades med 2^{dra} boken i Geometrien, d^o kl. wid pass 2 på eftermiddagen afreste wi ifrån Lovisa med hållskjuts och ankommo til Borgo kl. wid pass 11 om aftonen som skjutslegan in summa för hela vägen 1 Rd. 24 sk således 36 sk. per man. Den 24de aftågade härifrån ett Jägare Regemente med klingande musik til Lovisa, d^o betalte Klingberg det smöret som han war skyldig NB Klingbergs fordran hos mig 1 Rd. 39 sk Riksgälden. Den 25te sålde jag min del af Heims Russische Sprachlehre åt Klingberg för 35 sk, således hans fordran hos mig 1 Rd. 4 sk. Den 26te war jag första gången kläckwakt här i Gymnasium

Sid. 114.

d^o slutade wi Cimons wita för Magister Forsius. Den 27de började wi i Geografien för Pehr Alopaeus med första Cooks resa omkring jorden. d:o hade wi låf Lector Cleves timme. Den 28de kl. wid pass 3 på eftermiddagen intågade det 14de Infanteri Regementet med klingande musik kommandes ifrån Helsingfors, och blefwo inquarterade här uti staden. d^o slutade jag att skrifwa imitationes parallelae öfwer Cornelius Nepos för Lector Cleve wid 6te Kapitlet af Themistoclis wita och fick i stället andra skrifter til öfwersättning på Latin, hvaraf början skulle ske den 4de nästkommande November med Regulus. Den 29de afmarcherade det Regementet som i går hitkommit, härifrån til Lowisa. Den 31^{sta} fingo

Sid. 115.

2^{ne} soldater stryk och 2^{ne} Husarer fingo äfven springa Gatlopp d^o öfvade de härwarande Jägarena sig i skjutande hela dagen. Den 31^{sta} hade wi lof emedan det var Pastoral-Examen.

November

Den 1^{sta} November lånte jag af Klingberg en thékopp smör – d^o bytte jag min Grairs Räkenbok med Finnander, och fick af honom M.T. Ciceronis Epistolarum ad familiares Libri XVI. d:o inryckte ett helt infanterie=regemente här in i staden med klingande spel. d^o slutade jag för Cleve att wertera Cornelius med femte kapitlet af Epaminondas. Den 2^{dra} afmarcherade det regementet, som i går hit ankommit til Lowisa. N.B. Klingberg fordran af mig äro praes. 1 Rd. Rgs.

Sid. 116.

d^o hade wi lof Magister Forsius timma. Den 3^{die} började wi för Lect. Pehr Alopaeus med Cooks andra resa kring jorden d:o aftågade 1 Squadron Husarer härifrån til Lowisa d^o slutade vi Lysanders Lefvernesbeskrifning för Forsius. d^o hämtades hit mycket Zerkassiska Oxar. Den 4de voro vi til

landet d^o inkom mycket Husarer hit til staden från Landet d^o for äfven Husarer ut. Den 5te for och en Squadron Husarer härifrån till Ryssland, d^o sålde jag åt Klingberg min nattmössa för 18 sk. och Criminal Historierne af Meisner 1^{sta} häftet 6 sk. in summa 24 sk. således hans fordran hos mig 24 sk. Riksgälds. d^o inryckte här i staden 2 Squadroner Husarer kommande från Helsingfors. Den 6te hade vi lof Lector Pehrs timme d^o intågade 100 man Artillerie in til staden, 12 kanoner, 24 Ammunitions vagnar och myc-

Sid. 117.

ket Artillerie tross (N.B. d^o den 5te marcherade äfven härigenom 500 man Infanterie til Helsingfors). Den 6te köpte jag af Gymnasisten Zitting mina Tidsfördrif på Gældhuset för 12 sk. Rgsm. h^{ka} jag blef honom skyldig. Den 7de slutade vi för Lector Pehr andra Tidehvarfvet i Historien. d^o aftågade 2 Squadroner Husarer härifrån til Lovisa d^o hade vi lof Rector Borgströms timma. d^o var Consistorium upp. d^o kommo Infanteriet på vagt d^o på eftermiddagen inkom äfven 2 Squadroner. Den 8de uttågade åter 2 Esquadroner Husarer til Lovisa d^o hade vi låf med våra scripta för Cleve. Den 9de slutade vi för Lect. Borgström att explicera 1^{sta} artiklen de Scriptura Sacra. d^o om aftonen inryckte 1^{sta} Infanterie Regementet kommande med sin tross ifrån Helsingfors, och blefvo inquarterade här i staden

Sid. 118.

Den 10 Geom. igen. d^o slutade vi för Lector Pehr Cooks andra resa omkring jorden. d^o gaf jag til ljus för Klingberg 6 sk, således hans fordran för mig 18 sk. Riksgäldsmynt d^o afskickade jag bref til Lovisa til Johan Klingberg, Axel Johan och Dahlberg. Den 11te afmarcherade den Bataillon af 5te Jägar Regementet och som liten tid varit vavgörande til Lovisa – d^o började jag i stället för verteringen af Cornelius Nepos slutande vid 5te kapitlet af Themistoclis vita öfversätta första boken af Ciceronis Tusculanska Betraktelser d^o passerade härigenom 180 Utväxlade Svenska fångar til Åbo. d^o Klingbergs fordran af mig 16 sk. Riksgälds, emedan jag d^o gaf 2 sk. för honom til Sirap. Den 12 publicerades Kejsarens Proclama-

Sid. 119.

tion, att en evig fred vore sluten mellan Ryssland och Konungariket Sverige, att alla Officerare och Soldater skulle få fara til Sverige, och att ett Postcontoir i Åbo skulle inrättas för en fri brefväxling emellan Sverige d^o passerade härigenom mycken tross åt Lovisa, d^o ankom en bataillon Jägare ifrån Helsingfors. D^o natten til den 13 föll härförsta gången snö. Den 13de Började vi på 3^{dje} Tidehvarfvet i Schröckhs Historia för Lector Pehr. Den 14de hade vi lof hela dagen att skrinna, d^o om aftonen inkom Jägare. Den 15de hade Nedra Classen låf. Den 16de slutade vi 2^{dra} boken i

Geometrien för Rectorn. d^o afskickade vi bref till Lovisa, d^o vespera magna caedes enat vicissim. Den 17de höls i Öfra Auditorium, i närvaro af Consistorium,

Sid. 120.

Gymnasisterna jämte stadens Ståndspersoner med deras fruar, ett tal på Svenska öfver freden, af Logik et Mathem Lectorn f.d. Rector Gymnasii M. Alopaeus och h^{ket} accompagnerades af musik. för den orsaken hade vi äfven hela dagen låf. Den 18de inkom en bataillon af Novgorodska Regimentet, som förut varit vaktgörande hit ifrån Lovisa. Den 19de 26 grad köld. d^o Klingbergs fordran af mig är 14 sk. Rgs Mt., för det jag gifvit för honom 4 kopek til Sirap och hans förra skuld 3 kop. in summa 2 sk. Den 20de började vi räkna för Rectorn i stället för Geometrie h^{kt} hädanefter skulle fortfara. d^o inkom det 4de Infanterie Regimentet med klingande spel och flygande fanor hit til staden ifrån Tavastehus. Den 21^{sta} fick jag med Rectorn ifrån Lovisa i penningar

Sid. 121.

2 Rd. 2 askar smör, 1 ask Löjor, 1 ask ost⁺ och 2 kappar ärter. d^o quitterat på min skuld 4 sk. således hans fordran af mig 10 sk. d^o betalte jag åt Madam för hela denna termins hyra altifrån Den 14de September, som jag inkom räknadt til den 14de December, 1 Rd. 24 sk. Riksgäldsmynt d^o hade vi låf Lector Cleves timma, emedan han var sjuk, d^o betalte jag åt Klingberg 1 Thekopp smör, som jag lånte af honom den 1^{sta} dennes. d^o lånte jag af Madam 2 kappar potäter. Den 22 sålde jag åt Klingberg 1 mark fårkött a 6 sk. Således hans fordran hos mig 4 sk. Riksgälds. Den 23^{dje} hade vi låf Lector Cleves timme, emedan han var sjuk.

[fotnot:] + 2 stycken fårfötter och bref ifrån Abr. Ersson och Mats. Johanson

Sid. 122.

Den 24de slutade vi för Lector Pehr Cooks 3^{dje} och sista resa kring jorden d^o utmarcherade Krigsfolk åt Lovisa, d^o hade vi lof Lector Cleves timme. Den 25te var jag 2^{dra} gången Klockvagt, d^o Klingbergs fordran af mig 24 sk., emedan han gaf 20 sk. för mig till ett lass ved, d^o skickade jag med Rectorn bref jämte en påsa med de toma askarna och några böcker till Lovisa. N.B. Klingbergs fordran af mig summa 26 sk. Rgs. d^o passerade härigenom 600 man Ryska krigsfångar som nu återvände från Stockholm till sitt fädernesland d^o hade vi med våra scripta låf för Cleve. Den 26te afskickade jag med Köperilä bönderna bref til Axel Johan och Abr. Ersson d^o svimmade jag 2^{ne} gånger och led obeskrifligt af os. Den 27de slutade vi för Lector Pehr med 3^{dje} Tidehvarfvet Historien i denna Termin.

Sid. 123.

d^o hade vi låf hela eftermiddagen. Den 28de började vi istället för Historie explicera Curtius för L. Pehr. d^o hade vi låf för Herr Lector Cleve. Den 30de d^o d^o slutade vi i Cornelius Alcibiadis vitan för Magister Forsius.

December

Den 1^{sta} begynte explicera Curtius för L. Pehr i stället för Cooks reforma som slutades den 24de sistvekne November. d^o hade vi låf för Herr Lect. Cleve, d^o började vi på Thrasybuli Lefvernesbeskrifning i Cornelius för Forsius, d^o var Consistorium upp – d^o passerade det 14de Jägare-Regementet med tross härigenom åt Lovisa, d^o inkom 700 man svenska fångar, som nu återvände till sitt fädernesland hit ifrån Ryssland, samt afmarcherade härifrån den 2^{dra} vidare fram åt Sverige. d^o den 1^{sta} blef Domprost

Sid. 124.

sysslan ledig emedan f.d. Domprosten Doctor Magnus Alopaeus den 26te sistledne October efter gamla stylen blifvit befordrad till Biskop här i stiftet. Den 3^{die} Afsjöngs härstädes Te Deum, för det att fred vore sluten emellan Franska och Österrikiska Kejsaren, och Ryssland därigenom blifvit tillökt med några Polska länder, för samma orsaks skull var ock hela staden om aftonen jämte hela Gymnasiehuset illuminerad. d^o inkom en bataillon af det 14de Infanterie Regementet med Klingande spel här i staden kommande från St. Pettersburg. d^o inkom äfven från d^o d^o åter 700 man Svenska fångar som nu återwände till sitt fädernesland, samt afmarcherade vidare fram härifrån. Den 4de d^o d^o slutade vi

Sid. 125.

för Rect. Qvatuor Species i enkla tal, samt började på addition sammanblandade. Den 6te slutade vi med våra scripta för Lector Cleve. Den 7de slutade vi för Rectoren division i sammanblandade Tal och började på Regula de tri. D^o slutade wi för Forsius Thrasybuli Lefvernesbeskrifning, och därmed hela Kornelius för denna termin. d^o sålde jag åt G. Björk min mössa, samt fick därför Eutropii Breviarium Romanum Sallustius samt 16 sk Rgdm. som han till nästa termin blef mig skyldig. Den 8 explicerade vi för Mag. Forsius Sallustius i stället för Cornelius d^o låf för Lect. Cleve. Den 9de fingo vi en ny Gymnasist, Petter Gabr. Anders af Enehjelm, som i Catalogen sattes efter Nordvik d^o lånte jag af Madam 4 bröd eller 3½ mark.

Sid. 126.

Den 10 var jag besvärad af en böld på haken, så att jag måste ligga til sängs. Den 11te hade vi låf Lect. Borgströms och Cleves timmar. d^o lånte jag åter af Madam 2 bröd. Den 12te krabade jag hela dagen, af orsak som för den 10de huius anförd är. d^o skedde ändring i Catalogen så att jag kom i ordning näst efter Enehjelm d^o slutade vi 7de boken i Curtius för Lector Pehr Alopaeus, i Theologien för Lect. Borgström XIV Qvaestion af 1ste Artiklen De Scriptura sacra samt för Magister Forsius slutades Sallustius vid 39 Capitlet af bellum Catilinarium, d^o låf för Lector Cleve d^o fingo wi en ny Gymnast, vid namn Carl Fredrik Relander hemma ifrån Lapträsk, hvilken blef satt i ordning näst efter Klingberg

Sid. 127.

Den 13de besågs våra Skrifböcker, hela Gymnasium var illuminerad, och vi fick Jul-låf. d^o afsked-visite. d^o Klingbergs fordran af mig 26 sk. emedan jag sålt åt Finnander mina Tids fördrif på Gäldstugan, som jag köpt af Zitting, samt F. blef skyldig mig 2 sk. på densamma, utom det han betalt åt Zitting, h^{ka} 2 sk. åter qvittades af Klingbergs skuld åt honom och sedan af min skuld til Klingberg – d^o togo vi rese-pass af Rectorn och podroshna af härvarande Kommendanten för h^{kt} jag ock erlade 6 sk. således Klingbergs fordran af mig 32 sk. Rgsmynt d:o foro vi ifrån staden kl. vid pass ½ til 5 och anlände til Lovisa lyckligt om aftonen kl. vid pass 10. Den]15de fick jag mina nya stöflar färdiga. Den 16de inryckte det 6te eller Kinginske Infanterie regementet kommande ifrån Åbo.

Sid. 128.

Den 17de inkom åter ett Infanterie Regemente ifrån Åbo d^o passerade härigenom ungefär 50 man Svenska fångar. Den 18de afmarcherade härifrån vidare fram åt til Fredrickshamn Kinginska Infanterie regementet d^o Klingbergs fordran af mig 36 sk. Den 20de for jungfrun till Pettersburg. Den 21^{sta} inkom ett Infanterie regemente ifrån Borgå. Den 22 kl. vid pass ½ til 6 for jag med Gripenberg härifrån samt ankom om natten till Nyby, där wi hvilade till morgonen då vi togo hvar sin väg, emedan Gripenberg tog vägen åt Paso och jag åter åkade derifrån med skjuts hem, dit jag framkom i högönskelig wälmåga middagstiden. Den 24 och 25te var här Ryssar för att upköpa kreatur, h^{ka} om julnatten här gjorde mycket illa. Den 24de wigdes Magister Oseni. Den 26te kom jag til Klockas. Den 28de bröllop på Carola. d^o afskickade jag ett bref til Klingberg med Grönmark och fick jag 8 sk. drickspengar af

Sid. 129.

Kyrckoherden Ståhlberg. Den 29de begrafdes Kamrer Argillander, och jag tillika med Axel, samt Anders Friman sjöngo honom klädde i hvita skjortor med svarta band om lifvet, om middagen for

jag med Axel til Marlebäck och kommo därifrån om qvällen d:o kom fru Grahn med sin syster ifrån
Lappträsk dit de farit den 27^{de}

Sid. 130.

Den 31^{sta} sjöng jag Kyrkoby och fick ungefär 2^{ne} kappar råg och korn tilsammans, samt af
Hautapecko wid pass 16 sk. Slut Jo loppu vanhall vuodell, Nyt lähden uudelle! etc.

Sid. 133.

Ephemeris
Andreae Johannis Sjögren
Pars secunda
Anno 1810

Sid. 135.

Ephemeris

Andreae Johannis Sjögren quo res omnes quotidianae continentur meae. ab Anno MDCCCX

År 1810

Januarius

Den 2^{dra} for fru Gran bort til Padasjoki. Den 3^{die} for Jungfrun bort til Artsjö d:o for jag med Axel til Sidickala. Den 4de kommo vi åter därifrån till Kyrckan. Den 5te kom Klockarens Mor hit ifrån Lappträsk. Den 6 publicerades Freds-fördraget emellan Hans Majestät Kejsaren af Ryssland och

Sid. 136.

Hans Majestät Konungen af Swerige, afhandlat och slutit i Fredrikshamn den 5/17 September 1809 samt ratificerat i St. Petersburg 1/13 October; bestående af XXI Articular, d^o publicerades äfven Hans Kejsarlj. Majestäts stadga att den delen af Wästerbotten som strecker sig til Torneå och Muonio elfwar och som genom nyssnämnde fredstractat tilfallit Kejsaren af Ryssland kommer att höra under Uleåborgs Landshöfdingedöme och under Wasa Hofrätt samt hvad Ecclesiastique werket angår under Åbo stift.

Sid. 137.

Den 7de publicerades Hans Kejsarliga Majts. nådiga Stadga angående Afgifter som böra erläggas wid Embets, och Tjänstemanna befordringar. d^o Hans Kejsarl. Majts. nådiga Kungörelse angående Tullcammarens och Postwerkets samt de dervid varande Tjenstemän, såsom ock Regements skrifware tils widare ställande under Landshöfdingarnas öfverinseende. Den 9de for Klåckarens Mor åter til Lappträsk härifrån. Den 10de var jag på Prästegården för att författa ett Summariskt innehåll på förledne års så födde och döde som ock Vigde. Den 11 d^o d^o fick jag af Kyrckoherden 1 par hvita Ullstrumpor. D[e] 2te d^o d^o. Den 13de d^o d^o. Den 14de sålde jag min Läseöfning för mina barn åt Engell Maria för 8 sk.

Sid. 138.

Den 15de var jag med Spögubben till Parola. Den 16de var jag åter på Prästgården för att författa Summan af födda för förledne året 1809. D^o d^o . Den 17de och följande dagar alt ända till och med den 20de Den 21^{sta} for jag hem och därifrån sedan till Mangala och tillbaka med skogshemmanena för att samla bomärken åt Mette. Den 22^{dra} kommo wi hem. Den 23^{die} for jag till Kyrkobyn igen – d^o war jag åter på Prästgården – d^o d^o alt ända til kl. 2 eft. då jag kom därifrån. Den 26te bekom jag af Kyrckoherden Ståhlberg 20 Rubel, d^o fick jag följande exemplar af honom näml.

Sid. 139.

Ode I anledning af Psalm 2.9.12 jämte ett sångstycke om Konungamakter satt i Musik (Exemplar Christi Lidande i Getsemane) D^o d^o En Christens flyttning ur tiden i Evigheten och Därpå följande Saliga tillstånd. Skaldeqväde med Exegetiska Anmärkningar 1 D^o Ode öfwer Christus 3^{ne} Exemplar.

d^o W. ki. sa -----

Den 28 publicerades Kejsarens Proclamation gifwen St. Pettersburg den 17de December 1809, angående Rubelns förminskning ifrån 32 sk Rubeln till 23 sk. D^o de] 29de bekom jag af Hauta Pecko 1 Bok papper a 37 kopek för det jag skref hos honom – Den 29de bekom jag af Commissarien

Sid. 140.

Fabritius 8 kappar råg d^o af Cantorn: D^o d^o Den 31^{sta} bekom jag af Petter Hautala 16 sk. Deus omnia haec bona illis datoribus remuneret. D^o for jag med Cantoren hem till Sidickala d^o d^o af Cant. 21 sk. Svenska penningar.

Februarius

Den 1^{sta} var min fader till Ernest och lånte häst. Den 2^{dra} kl. 5 om morgonen reste vi hemifrån och hunno till Skomarsböhle Där wi lågo öfwer natten hos Farbror Michaël. Den 3^{die} om morgonen foro wi åter därifrån till Bårigo dit vi ankommo på eftermiddagen halv till 2, d^o upvaktning hos Herrar Lectores och vederbörande

Sid. 141.

Den 4de köpte jag mig 1 aln och 1 quarter kläde till pantalonger och som kosta 10 Rubel i Ryskt Banco Assignater. D^o skref jag bref till Cantoren hvilket jag afskickade med min fader, som for härifrån kl. vid pass 1 på eftermiddagen ----

Den 5te var jag första dagen upp på Gymnasium, d^o för Rector Alopaeus börjat med bråkräkningen, d^o för Mag. Forsius i Sallustius ifr. 39 Kapitlet af Bellum Catilinarium och för Lector Cleve från 2^{dra} Capitlet af Johannis Evangelium, som jag krabade, d^o en ny Gymnasist vid namn Poppius i ordning på Catalogen emellan Gottlund och Tamlander. Den 6te första gången Klåckwakt hvilket Finnander för mig förvaltade d:o erhållit en bok till skänks af

Sid. 142.

Gymnasisten och Kamraten Carl. Fredrik Relander, under titul: Arosenii Bibliska Språkbok (större Scilicet) – öfwer Repetitio Theologica d^o köpte jag af honom M. Tullii Ciceronis Trenne Böcker De Officiis samt de Senectute et Amicitia såsom ock Paradoxa et Somnium Scipionis med Svenska noter, för 65 Kopek, d^o Morg. bön krb. Den 7de bekommit till skänks En gammal Geometrie ifr. 3^{dje} boken, af Gymn. och Kamraten Johan Magnus Zitting, d^o d^o regn. Den 8de var jag Klåckwagt för Finnander d^o började vi explicera Cornelius Nepos för herr Magister Forsius, begynnandes med Conons Lefvernesbeskrifning, d^o bytte jag med Finnander Schmuckers Schriftmässige und Gründliche Erklärung aller und jeder Fest- und Sonntags Evangelien emot Georgi Pasoris Manuale Novi Testamenti och gaf emellan 4 ¼ sk d^o lät jag inbinda

Sid. 143.

min gamla Geometrie i inbindare lön 6 sk. Den 9de en ny Gymnasist wid namn Gustaf Vilhelm Viksten, i ordning emellan Agricola och Relander. d:o betalte jag det bröd, som jag lånt i December månad förledne år 1809. Den 10de bön krb. d^o förordnades f.d. IV^{tus} Johan Fredrik Schmidt att wara Primus ordinarius öfver nedra Classen. d^o fick jag med Kyrkoherden Ståhlberg hemifrån mina nya pantalonger, jämte 2^{ne} bref ifrån Klåckars. Den 11te war jag första gången up och predikan, d^o bytte jag med Herr Carl Fredr. Relander ett litet Hushålls Magasin eller Förråt af allehanda besynnerliga hushålls försök och vettenskaper mot Johannis Gezelii Grammatica Graeco, Scarae anno MDCCCLXXII edita.---

Sid. 144.

d^o betalte jag alt det bröd, som af Madam blifvit lånt i December förledne året 1809. d^o skänkte jag åt Relander ett exemplar af J. Fr. Ståhlbergs Ode öfwer Christus (N.B. Den 10de om aftonen kom

Biskopen för d. Domproben Herr Zac. Magnus Alopaeus hem ifrån Åbo der han den 7de dennes blifvit invigd till Biskop i Borgå stift). Den 12te köpte jag af Vikberg Schröckhs Allmänna Werldshistoria för 1 Rd 32 sk. d:o afskickade jag med Spögubben bref till Klo. Ancherus. Den 13de speciminerades f.d. Poëseos et Eloquentiae Lectoren Herr Johan Borgström; respondens Carl Gustaf Tammelander; opponentes Magister Forsius, Biskoppen Alopaeus, Rector Alopaeus, Lector Pehr Alopaeus, Pastor Ståhlberg, och Lector Cleve

Sid. 145.

d^o köpte jag mig 1 hvit [...]pons [?] halsduk för 2 Rubel 25 Kop. d^o hade wi låf hela dagen - Den 14 Krab. bön med god vilja, d^o slutade vi Arithmetiken för Rectorn som dock äfven hädanefter skulle fortfara Onsdagar och Lördagar, men däremot Torsdag, Fred, Måndagar och Tisdagar skulle läsas Euclides, som wi ock påbegynte den 15de ifrån 3^{die} boken. D^o den 14de blef f.d. Eloquentiae et Poëseos Lectoren Herr Magister Johan Borgström af Consistorium utnämnd till Theologie Lector vid Gymnasium härstädes. Den 15de började vi äfven explicera Curtius för Lector Pehr Alopaeus som vi hittills haft lof före börjandes med 8de Bokens 1^{sta} capitel, d^o låf för Lect. Borgström, d^o discipulus mihi quidam Grönfors. d^o slutade vi Conons Lefvernesbeskrifning för Magister Forsius.

Sid. 146.

d^o köpte jag Curtius af Forsten för 16 sk. d^o försåldes å Gymnasium på offentlig auction ett partie böcker tilhöriga Herr Ottelin. Den 16de låf för Lect. Borgström, d^o började vi på med Dions Lefvernesbeskrifning för Magister Forsius. d^o krabade jag Lector Cleves timma, d^o gick en klocka på Lotterie a 50 Rubel tillhörig S. Savenius. d^o d^o en Bambu rörs käpp, hvilken Relander fick. d^o var Lindman här. Den 18de krabat kyrckan. d^o klippte Viksten mitt hår. d^o bytte jag med Relander andra hälften af min hvita linne duk, hvaremot jag fick följande böcker: näml. Dahls Grammatica Latina, Jean Klarkes Anvisning til Latinska Syntaxen, och Anders Rydelii Sententiae Philosophicae

Sid. 147.

fundamentals, d^o gafs Assemblée af Åkerman. Den 19de började Rectorn med aldra första grunderna af Trigometria Plana, d^o började vi läsa Historien för Lector Pehr, begynnandes med slutet af Tredje Tidekvarfvet af gamla Historien i Lycurgi lagar – d^o började vi äfven för Herr Lector Borgström (som var up första gången) Theologie med att explicera 1^{sta} artiklen de scriptura sacra. Den 20de krb. bön, d^o började vi i Historien på 3^{die} Tidekvarfvet, d^o i Theologien annotationerna de Scriptura Sacra. Den 21^{sta} slutade vi Bråkräkningen, d^o om morgonen 34 graders köld, d^o bytte jag med Relander mina Theologiska papper, emot den boken, som han fått af mig i byte. Den 11te dennes och en annan Hafenreffers Theologie. Den 22^{dra} låf för Rectorn, d^o slutade vi med repeteringen af Grekiska Grammatican. Den 23^{die} låf för

Sid. 148.

Rectoren hvarföre och Lector Pehr las hans timma och höld bön. d^o krabat Magister Forsii timme, d^o assembleé. Den 24 fick vi 4 nya Kamrater, som i ordning blefvo satta emellan Relander och Zitting, näml. Lars Gabriel Krogius, Johan Gustaf Strengell, Olof Resånder och Gregorius Gummerus, d:o började vi att repetera bråkräkningen för Rectorn d^o på eftermiddagen Disputatiuncula. Den 25te krabat kyrckan, d^o bytte jag med Relander Borgströms Theologiska papper, och fick emellan 2^{ne} böcker af honom näml. Alnanders Sammandrag af Den Christna Salighets läran tryckt i Stockholm 1771 och Les occupations saintes des Ames fides. Den 26te låf för Rect. och Lect. Cleve för deras sjukdoms skull, d^o las vi Curtius i stället för Historien för Lector Pehr Al. d^o äfven låf för Magister Forsius, Den 27de hade vi låf för det var Disputations act Auctor. Magister Docens Gust. Henr. Forsius, opponentes

Sid. 149.

Magister och Adjuncten Lect. Borgström och Lector P. Alopaeus. d^o fick en soldat gatlopp. Den 28de las vi Curtius för Lector Pehr, som och hölt bön och äfven i öfrigt förwaltar Rectors sysslan för sin broders opasslighet. d^o passerade härigenom en myckenhet recrüter jämte 7 Svenska fångar kommandes ifrån St. Pettersburg. d^o bortauktionerades å Gymnasium mycket böcker tillhörige Herr Sal. Savenius.*⁵⁸

Martius

Den 1^{sta} krb. bön d^o se förut. d^o låf för Herr Lector Borgström emedan det var Präst examen. d^o sålde jag mina Schröckhs frågor åt lilla Agricola för 2 Rub. d^o var det första gången Magister Forsius hölt bön, som Adjunkt här i Gymnasium.

Sid. 150.

Den 2^{dra} låf på eftermiddagen för Lect. Cleve och Magister Forsius för den elaka väderlekens skull. Den 3^{dje} äfven Curtius för Rector Pehr. d^o continuerades den Auction, på böcker tillhörige S. Savenius, som börjats Den 28de sistledne, jämte ett litet partie tillhörigt Ferrin. d:o krb. bon. Den 4de krabat Kyrckan. Den 5te utdeltes scripta jag kommer att skrifva för Theologiae Docens numera

⁵⁸ * D:o blef f.d. Theologiae Docens vid Åbo Academiën, Mag. C. H. Forsius af Consistorium utnämnd till Gymn. Adjunct.

Gymnasie Adjuncten Herr Magister G.H. Forsius d^o började vi på 4de Tidehvarfvvet för Hist. et. Mor. Lectoren Pehr. Joh. Alopaeus, som allena las på förmiddagen, d^o låf för Lector Borgström och Cleve. d^o Prestvigning hvaruti följande til det heliga Predikoembetet invigdes, näml. Ling. Sacrarum Lectoren vid Gymnasium härstädes Herr Joachim Adolph Cleve, Theologiae

Sid. 151.

Studiosen Magnus Petter Löfving til nådårs predikant i Kides och Theologiae Studiosen Johan Arnell til Adjunkt Sacellan i Hauho hos Kap. Grahn. Den 6te hade vi låf hela dagen. Den 7de Historien för Lector Pehr. D[en] 8de d^o d^o krb. bön, d^o Assemblée d^o fick jag bref ifrån J. Klingberg i Lovisa med en (Tyska handlande) Preussisk undersåte Henric Fredrik Freudenthal*⁵⁹, Den 9de äfven Curtius för Lector Pehr. J. Alopaeus. d^o låf för Lector Borgström. d^o inkom en bataillon af det härwarande regementet ifrån Helsingfors. Den 10de krabat bön. d^o utmarcherade den bataillon som f.d. legat här i garnizon åt Lovisa, d^o inkom äfven Svenska Krigs fångar, som skola återvända til sitt fädernesland. d^o äfven Curtius för Lector Pehr, d^o uphörde hans rectorat

Sid. 152.

d^o gick på lotteri å Gymnasium en sjöskums pipa, hvilken Hyrckstedt fick och en Klocka hvilken Åkerstedt och Gröhn fingo, bägge tilhörige Herr Hollender, d^o d^o d^o ett par stöfvlskaft, tillhörige Enhjelm, hvilka Gummerus och Paldani fick. d^o skref jag första gången för Mag Forsius ämnet skilnaden emellan verbum simulare och dissimulare N.B. Den 9 slutade wi Dions Lefvernesbeskrifning för Magister Forsius. Den 11te krabat Kyrckan, d:o marscherade de härwarande Cosackerna på ån om eftermiddagen. Den 12te war Rector Magnus Alopaeus upp för första gången efter sin sjukdom, och då las vi för honom VII Proposition i 3 Boken. Den 13de köpte jag EYANΓEΛION KATA IQANNHN. Evangelium secundum Johannem in usum Scholarum Tri-

Sid. 153.

wialium seorsum editum. Strengnesiae Anno MDCCCIII för 19 sk. af Bokbindaren Grahnberg. d^o sålde jag det åter åt Blylot för 18 sk. Den 14de fingo vi en ny kamrat Otto Magnus Forstadius i ordning efter Zitting, d^o började vi åter å nyo med bråkräkningen för Rectorn, d^o for Tysken bort kl. 9 på förmiddagen d^o började jag öfversätta för Forsius från Svenska til Latin frågor och svar i Historien. Den 15de låf för Herr Lector Borgström, hvilket skulle fortfara ända til den 22. d^o började vi för Mag. Forsius på med Iphikratis Lefvernesbeskrifning. Den 16de slutade vi för Magister

⁵⁹ Sjögrens tillägg: *som fick hyra min kammare på några dagar

Forsius Iphikratis vita och började på Chabrias. Den 17de krb. bön. Den 18de krabat Kyrckan. Den 19de krb. bön. d^o slutade wi för Lect. Pehr 3^{die} Tidehwarfwet i Historien

Sid. 154.

d^o bytte jag mina Schröchks frågor med Relander och fick af honom oskrefna, samt följande böcker emellan, nämligen: Henrici Opitii Biblia parva Hebraeo-Latina. Neues Deutsch und Lateinisches Dictionarium oder Wort-Buch. Benzelii Epitome repetitionis Theologicae öfversatt på Svenska, och Joannis Petri Milleri Chrestomathia Latina. Den 20de fingo wi en ny kamrat vid namn Fredric Rosenbom i ordning näst efter Forstadius, d^o började wi på femte Tidehwarfwet för Herr Lector Alopaeus. Den 22 krabat bön. d^o annoterade wi första gången för Lector Borgström. Den 23 igen Mathem. d^o inkom Svenska fångar från Ryssland d^o slutade wi

Sid. 155.

Chabrias Lefvernesbeskrifning för Magister Forsius. d:o auction på böcker öfwer 40 till antalet, tillhörige Sawenius.*⁶⁰ Den 24 war jag andra gången klockwagt. d^o examen peculiere XXII. Prop. III §. Den 25 invigdes f.d. Kyrkoherden C.H. Hougberg i Artsjö församling til Prost i Lovisa. Den 26te kyrko inventering i Lovisa dit Lect. Pehr Alopaeus var rest, hvarföre vi ock dessa dagar hade lof hans timme. Den 26te krabat bön. – d^o fick jag med Tamlander böcker ifrån Åbo. D. Fredr. Gedikes Grekiska Läsbok för Begynnare Lund 1803. kost. 1 Rd. 8 sk. Den 27de hade vi lof hela dagen. Den 28de skickade jag bref med Parola Garfvaren til Kyrkoherden Ståhlberg

Sid. 156.

min fader och Cantoren Ancherus d^o Assemblé hållet af Gymnasister. – Den 29de låf för Lector Pehr Alopaeus, d^o började wi för Magister Forsius med Thimothei Lefvernesbeskrifning. Den 30 afreste nyvarande Sextus på öfre Classen Carl Johan Hangelin till Åbo. Den 31^{sta} krabat bön. d:o på eftermiddagen kl. 3 Auction på afledne Prosten Skogmans boksamling.

April månad

Den 1^{sta} aftågade en del af de cosacker som varit förlagda i hären til St. Michel. Den 2^{dra} fick en Rysse gatlopp. d:o fortsattes och slutades auction på afledne Prosten Skogmans boksamling. Den

⁶⁰ Sjögrens tillägg: * d^o låf för Lector Pehr Alopaeus

3^{die} låf för Herr Lector Borgström, d^o fingo vi en ny kamrat, Niclas Israel Mallin i ordning emellan Rosenbom och Björk. Den 4de krbat bön. Den 5 på eft. börjades med den af Rectorn serskildt förordnade Collegium att läsa Algebra, hvilket hädanefter

Sid. 157.

kommer att fortfara alla Onsdagar och Lördagar från kl. 5 till 6 – d^o fick jag af Relander för Rector Alopaeus Arithmetiska papper som jag skrifvit åt honom följande böcker: näml. Justinus utan noter och D. Bernhard Walker Marpergers Upbyggelig Bog, kaldet i Syge = Soeng og Döds = Soeng, Oplyst ved Livsens Ord tryckt i Köpenhamn 1740 Den 5te en ny kamrat Gustaf Borgenström emellan Mallin och Björk d^o slutade vi för Magister Forsius Thimothei Lefvernesbeskrifning. Den 6te slutade vi för Lector Borgström första artiklen de scriptura sacra och började på den andra de Deo - Unitano D^o D^o sålde jag åt Nordvik, för 35 kopek en bok, med titel af: Ett litet hushålls Magasin eller förråd af allehande Besynnerliga Hushålls försök och vettenskaper.

Sid. 158.

Den 8de voro här Sidickala bönder. Den 9de slutade wi för Rectorn 3^{die} boken i Geometrien. d^o flyttade öfra Classen i öfra Auditorium och Nedra Classen deremot i nedre stora Auditorium för talrikhetens skull. d^o las Lector Cleve först på nedra Classen. Den 10de krb. bön. D^o började vi för Rectorn med 4de boken i Geometrien d^o började jag i det särskilda privat Collegium läsa Franska för Lector Cleve ifrån pag. 201 på 9de Boken, som härefter skulle fortfara alla dagar i veckan Onsdagar och Lördagar undantagne från kl. 11 till 12. d^o afskickade jag med Past. Relander bref til Cant. Holmlander i Lappträsk. Den 11de krb. bön. d^o 2me novitias Tobias -- och Johan Ticcander i ordning emellan Borgenström och Björk d:o slutade wi för Rectorn bråkräkningen och började åter repetera regula de tri.

Sid. 159.

d^o låf med scripta för Forsius. Den 14de kl 3 eftermiddagen auction på afledne Prosten Wallenii böcker, hvarföre äfven låf för Algebra. Den 16de slutade wi för Lector Pehr 5te Tidehvarfvet i gamla Historien. d^o krbat bön. Den 16de 2me novitias Berndt Fredric Åkeson i ordning mellan Tinander och Björk och Matts. Enckell efter Björk. d^o fick jag bref ifrån Ancherus och Klingberg med Hauta-Pecko. d^o började vi för Lector Pehr på med 6te Tidehvarfvet i gamla Historien, d^o slutade vi för Lector Cleve i privat läsningen IX^{de} Boken i Thelemaque d^o kl. 4 efter slutad läsning auction på afledne Prästmannen Järnströms böcker, hvaribland jag äfven köpte för 26 kopek i silfver Allvin och Theodor Läsebok för barn Stockholm 1804. d^o krbat Lector Cleves timme. Den 18de fick vi Påsklåf till den 25. hujus, d^o började vi på med definitionerna i 5te

Sid. 160.

boken med Ziffror för Rectorn. d^o afskickade jag ett bref med Krogius och Winter till Klockaren Ancherus, d^o låf för skrifningen. Den 25 började vi åter fortsätta läsningen, repeterat Definitionerna i 5te boken, d^o köpte jag af Relander Brunmarks Moral för 18 sk Svenskt mynt – Den 26te repeterades hela 3 dje boken i Geometrien. d^o låf för Franska lection. Den 27de disputationsact Thesens Auctor Adjuncten Magister Abraham Mollerus respondens Carl Gustaf Ottelin, opponentes Magister Forsius, Rector Alopaeus, Borgström, Pehr Alopaeus och Cleve hvarföre wi äfven hade låf hela dagen för alla lectioner.*⁶¹ Den 27 2^{ne} novitier: Samuel Reinhold Agricola emellan Joh. August Tamelander och Bror Birger Agricola och Alexander Vehon näst efter Enckell. d^o började vi på med 1^{sta} proposition i 5te boken med ziffror. d^o började wi på med Addition i Algebra

Sid. 161.

Den 29 publicerades att Finska Milicen skulle återsättas i samma stånd som före kriget, och att regimenter som under kriget blifvit uplöste, skulle återuprättas, och äfven andra regementerna igenfyllas. – Den 30 började wi för Lector Cleve på med 10 boken i Thelemaque.

Majj månad

Den 1^{sta} låf hela dagen.*⁶² Den 3^{dje} krb. bön. Den 4de d^o. Den 5te inkom til staden 600 man Cosacker, som på landet varit förlagde i Cantonerings quarter. Den 6te krb. prediko-förklaringen. Den 7de sålde jag mina Schröckhs papper åt Enckell för 2 rubel. d^o Prest-examen hvarföre låf hela dagen. Den 8de slutade wi för Lect. Alopaeus 6te och sista Tidehvarfvet i gamla Historien. d^o för Lector Cleve priwi X boken i Thelemaque. Den 9de slutade wi för Rectorn femte boken, med Ziffror wid 9de proposition.

Sid. 162.

d^o började jag öfwersätta för Magister Forsius i stället för de wanliga papper i historien 32 stycket. "Om Christi födelse" utur Doctor Rosenmüllers Religions Historie. d^o låf för Algebra. d^o

⁶¹ * Krabat Disputations acten.

⁶² * D[en] 2 slutade vi i Algebra Addition och började på Subtraktion.

islossningen. Den 10de d^o inkom 4 Compagnier Infanterie, som legat i Borgnäs i cantonerings quarter, och blefvo inquarterade här i staden. D^o Prestwigning, hvaruti följande 5 til det heliga Prediko Embetet inwigdes; näml: Theologiae Studiosen, Carl Isak Wallenius till Adj. Sacell i Jämsä, Carl Gust. Ferrin till adj. Vic. Past. i Mörskom, Carl Gabr. Lyra till Adj. Sacellani i Heinola, Dawid Hipping till Adj. Sacellani i Perno och Joh. Gabr. Forsskåhl till Adj. Past. i Lovisa. Efter Vignings acten gafs concert med orgorna den äfven åskan imiterade. d^o låf för Lectorerne Pehr Alopaeus, Borgström och Cleve på förmiddagen d^o krb. Lect. Cleves timma på eftermiddagen d^o krb. bön. d^o en novitius Eric Johan Westling emellan Björk och Enckell d^o för Rectoren slutat 4de boken och tillika repeterat den. D^o låf för Franskan för Lector Cleve -

Sid. 163.

d^o slutade wi Datames wita för Magister Forsius. Den 12 krb. bön, d^o började wi på med definitionerna i 5te boken efter Euclidis sätt. d^o i Algebra påbörjat med Multiplication. Den 13 publicerades fri fart till Sverige och att tullen skulle vara i Fliseberg. Den 14. Pastoral-examen, hvarföre låf hela dagen, d^o kl. 4 eftermiddagen auction på Lagmannen Orraei boksamling der jag köpte äfven Bonsdorffs Obserwationer öfwer Mori Theologie för 5 kopek silfver. Den 15de började wi för Lector Pehr med 1^{sta} Tidehvarfvet af Andra Hufvudstycket Efter Christi födelse. D^o för Lector Cleve, XI Boken i Thelemaque. Den 16de började Rectorn med tillämpningen af Geometrien läran om tyngderna i Physiken, som hädanefter skall fortfara alla Onsdagar och Lördagar, d^o slutade wi Multiplication i Algebra och började på Division. D^o blef enligt Consistorii utslag af den

Sid. 164.

14de Martii innevarande år Ithis Församling delt. Den 17de krb. bön. d^o las vi Sallustius i stället för Cornelius för Magister Forsius. D^o efter kl. 4 på eftermiddagen auction å Gymnasium på Beckars, Carl Gustaf Tamelanders och Lars Nystens böcker på h^{kn} auction jag äfven köpte följande böcker: neml. Lentz Styrkan af Skriftenes Bevis för den Wigtiga Läran Om Jesu C^{sti} Tilfyllese görelse för 12 kopek; Johan Mathias Schröckhs Allmänna Werlds Historia af T.G. Heynats 3^{die} Bandet 1^{sta} afdelning för 54 Kopek och Femte Uplagan af Djurbergs Geografie för begynnare. 80 Kopek in summa för alla Tre 146 Kopek. Den 18de krbat bön. d^o en novitius Wilhelm Lindquist emellan Westling och Enckell. d^o låf för Franskan d^o äfven Sallustius för Magister Forsius. Den 19de låf för skrifningen. d^o kl. 3 eftermiddagen disputation på öfra Classen – d^o slutade vi Division i Algebra. Den 20:de krb.

Sid. 165.

Kyrckan och prediko-förklaringen, d^o sålde jag mina Borgströms Theologiska papper åt Strengell för 32 sk. Svenskt mynt, som han blef mig skyldig till nästa termin d^o bekommit af Grönfors 5

Rubel B^o Assignat. för 4 månaders informering af hans bror f. 15. Febr. till 15 Junii a 1 Rub. 25 Kopek per månaden, d^o tumultuatum inter socios et opifices. d^o parad. Den 22^{dra} fick jag bref från Gripenberg i Lovisa. d^o afskickat svar till honom, dessutom äfven bref till J. Klingberg och Cantor Ancherus i Ithis cum stercore aut vinco aut vincor tamen maculor. d^o Consistorium och Domprosteförslag hvarföre låf hela dagen utom för Rectorn. Den 23 gingo jag Relander, Mallin och Borgenström till Björkbacka – d^o började vi på med bråk i Algebra. Den 24de krb. bön. d^o slutade vi för Lector Borgström andra Artiklen De deo Unitrino, d^o Consistorium och låf för Franskan. N.B. d. 10 hujus

Sid. 166.

slutat för Magister Forsius Cornelius för denna Termin med Datamis Lefvernesbeskrifning, d^o krb. Lector Cleves timma, d^o för Magister Forsius Sallustius som förut och h^{kt} hädanefter skulle fortfara till termins slut äfven i stället för Cornelius, dersammanstädes äfven slutat Sallustii bellum Catilinarium. Den 25te krb. bön. d^o började vi åter på att repetera andra Artiklen för Lect. Borgström, d^o slutat med XI boken af Thelemaque för Lector Cleve d:o för Magister Forsius påbörjat Ingurtha sine bellum Ingurthinum i Sallustius. d^o Göken. Den 26te började Rectorn ge ut frågor til examen i tyngdläran. d^o låf för Algebra. d^o Disputation. Den 27de krb. Kyrckan och prediko-förklaringen. d^o en enslig promenad. Den 28de slutade vi för Lector Pehr Historien för denna Termin med 2^{dra} Tidehvarfvvet af andra Hufvudstycket som wi började och slutade. Den 29. d^o Krb. bön. d^o Curtius för Lector Alopaeus. d^o repeterat 18de Artiklen

Sid. 167.

De Scriptura Sacra för Borgström d^o passerade härigenom Ryska Krigsfångar, som nu återvände från Sverige till sitt fädernesland. d^o för Magister Forsius repeterat 1^{sta} och 2^{dra} Cap. i Sallustius. Den 30de i Algebra genomgått Addition och Subtraction. Den 31^{sta} krb. Kyrckan och prediko förklaringen.

Juni månad

Den 1^{sta} krb bön. d^o slutade wi för Lector Pehr Alopaeus Curtius för denna termin med IX boken. d^o började Lector Cleve läsa privat Botaniken, i stället för Franskan. d^o var Biskopen på eftermiddagen äfven tilstädes Magister Forsii timme. Den 2^{dra} war jag 3^{dje} gången Klåckvagt i denna termin. d^o utfått andra skrifboken. d^o på eftermiddagen ifr. kl. 3 till 5 disputations act hvaruti Carl. G. Ottelin var

Sid. 168.

Respondens och Nordensköld, Pahlman, Forsman, jag och Krogius opponenter, jag oppon^c mot 3, § af I Sect. af Cap. 4 De Officiis erga alios och mot §. 27 af 2. Sect De Officiis Perfectis in Genere. d^o i Algebra genomgått Addition och Substraction af Bråk. Den 3^{die} Nowitie-kalas. Den 4 utfått af Lector Pehr frågor i Hist. och Geogr. till examen. Den 5te kl. 10 på förmiddagen gjorde Lector Cleve sitt inträdestal – De impedimentis quae Studiosi Linguarum, Sacrarum superanda sunt hvarföre äfven låf hela dagen. d^o på eftermiddagen kom Klingberg hit och for åter bort. Den 6 klo 6 om morgonen till Lovisa. d^o fingo wi Pingst låf till den 13 hujus, d^o gingo jag och Relander kl. 9 till Hammars ½ mil ifrån staden och kommo derifrån kl. wid lag 3 på eftermiddagen, d^o låf för Algebra. Den 7de skickade jag ett bref till Cantoren Ancherus i Ithis med Fru Grönmark. Den 11te köpte jag mig

Sid. 169.

ny hatt af hattmakaren Rosenlöf för 3 Rubel. Den 13de började wi åter läsa. D^o utfått andra skrifboken. d^o slutade wi vårt privata Collegium för Rectoren i Algebra med division af bråk – Den 14 las vi för Lect. Pehr Alopaeus Europas Statskunskap, som vi skulle hafva till examen, d^o för Lector Borgström repeterat alt ifrån 22 quest af Art. 11 de Scriptura Sacra till slut, äfven till examen. d^o för Lector Cleve explicert af de 10de kapitlet af Johannis Evangelium, wers. 22-26. Cap. 11.1-5; 20-28, som vi skulle hafva till examen. d^o öfverhoppat för Magister Forsius från VI Cap. af Sallustii bellum Iugurthinum till VIII lin. af cap. IX, hvarifrån wi läste till och med cap X som vi skulle hafvat till examen. d^o passerade härigenom en Svensk Courir till Sverige, d^o klippte Wiksten mitt hår. Den 15de slutade wi 5te boken

Sid. 170.

för Rectorn. d^o för Lector Pehr repeterat examens Läxorna IX Cap. af VIII bok från Curtius och Europas Stadskunskap, d^o för Lector Borgström repeterate i går. d^o bytte jag med Relander Dahls Latinska Grammatica mot en Chemisette och en hvit duk och gaf jag till öfversättningarne af Curtius och Sallustius till examen. d^o för Lector Cleve explicert 10de Stycket "De Sju Vise" af VI Stycket "Berättelser af Plutarchos från Gedikes Grekiska Läsebok. d^o för Magister Forsius repeterat det samma som i går. – Den 16de slutade vi denna termin med läsningen. Den 17de Assemblé. d^o lånt af Madam 2½ marker bröd. Den 18de kl. 8 på förmiddagen börjades examen med bönhållningen, första Psalmen 349, 2^{dra} 359. wers. 9–10 hvarpå examen tog sin början och räckte til kl. ½ till 1, då den slutades med ett Tal hållit af Biskopen. Exams Lexorna för nedra Classen woro följande: för Rector. Sättet att

N.B. Gymn. voro närvarande till ett antal af 83.

Sid. 171.

uträkna Specifika tyngder af fasta och flytande Kroppar jämte Euclidis sätt att undersöka storheters förhållanden och de 5 ändringar som kunna göras med dem. För Lector Borgström, 22 quaestion af första Artiklen "De Scriptura Sacra – till och med 7de Qwaest af 2^{dra} Artiklen de Deo Triuno; der jag fick den 7 frågan af 6te quaestion för Lector Pehr Alopaeus. Europas Statskunskap; om Europa i allmänhet och Portugal; i Curtius af VIII boks IX Cap. exp^l. mom. 15–17 för Lector Cleve; i Novum Testamentum af Johannis Evangelium 10 Cap: wers. 22 – 26. Cap. II. 1 - 5; 20 – 22. i Gedikes Grekiska Läsebok 31 Stycket. Berättelsen af Plutarchus, 10 Stycket De sju Vise, til not 2. för Gymnasie Adjuncten Magister Forsius: 10 Cap. af Sallustii Crispi Bellum Iugurthinum. Den 19de kl. 6 om morgonen kom min fader efter mig. d^o Kl. 10

Sid. 172.

ringdes till Rectorat ombytet, som ock skedde efter hållen Latinsk oration, som innehöll en Physisk Förklaring af de gamla slavonska myterna af nuvarande Rectorn Math. Lectoren Magnus Alopaeus. kl. 11, då han lämnade Rectoratet till Lingvarum Sacrarum Lectoren, Herr Joachim Adolf Cleve. Musik. d^o betalte jag åt Madam de 2½ Marker bröd, som jag lånte af henne den 17de. D^o löste jag ut mitt Kaprocks Kläde med 5 Rubel d^o på eftermiddagen kl. 5 Stipendie utdelning hvori jag för min del bekom 5 Rubel. d^o promotion, hvori följande till ett antal af 30 blefvo i följande ordning på öfra Classen flyttade neml. I^{mus} Johan Fredric Schmidt, II^{dus} Carl Samuel Forsman, 3° Carl Gabriel Massalin, 4^{tus} Henric Masalin V^{tus} Joh. Fredr. Gottsman VI^{tus} August Vilh. Holm, VII^{mus} Henr. Gabr. Alopaeus VIII^{us} Carl Gust. Naeslindt IX Gustaf Adolf Lagerblad X^{us} Carl Erik Nysten, XI^{us} Gustaf Adolph Aschan XII^{us} Johan Hirn

Sid. 173.

XIII^{us} Anders Johan Sjögren XIV^{us} Abraham Poppius, XV Carl Magnus Paldani. XVI Berndt Elias Paldani, XVII Gustaf Johan Blylod. XVIII Bror Adam Tamelander, XIX Johan August Tamelander XX Jacob Meinander. XXI Gustaf Wilhelm Viksten. XXII Axel Olof Nordvik. XXIII Samuel Reinholdt Agricola. XXIV Bror Birger Agricola XXV Lars Gabriel Krogius. XXVI Gregor Gummerus, XXVII Johan Petreljus. XXVIII Henric Petreljus. XXIX Johan Henric Porthan och XXX Carl Vilhelm Becker. D^o Afskedsvisite d^o kl. 4 wid lag foro wi ifrån staden och kommo kl. vid lag 11 till Jordasböhle, der wi lågo öfwer natten. Den 20de kl. 4 om morgonen foro vi åter derifrån, och kommo hem i högönskelig wälmåga kl. 8 wid lag om aftonen. NB. Den 19 köpte jag af bokbindaren Granberg för 40 sk. Möllers Compendium Theologiae Symbolicae Ecclesiae Lutheranae Stockholmia excu: MDCCXCIII

Sid. 174.

Den 24 Kom jag till Kläckars. Den 25 2^{ne} disciplar, Hammar och Cechonius. Den 27de halssjuka och hufvudvärk, som fortfur, hufvudvärken undantagande, som afstannade den 19, ända till månadens slut. natten till d[en] 30de Pollutio.*

Julius

Den första hölts här Kyrkostämma, då Hougberg Prosten i Lovisa å Consistorii vägnar afhörde de Sockneboer; som icke velat deltaga i uppbyggandet af den nya Capell Kyrckan. D:o fortfarande halssjuka. D^o den 2^{dra} d^o afskickat med Hougberg ett bref till Dahlberg. D^o flytta Pastor Perander till Parola. D^o Kyrckräkning. D^o första gången regn alt

*⁶³ D[en] 30 om aftonen kom Pastor Perander hem ifrån Libelitz der

Sid. 175.

sedan den 18 Junii. Den 3^{die} d^o D^o for Kyrkoherden Ståhlberg till Borgå. d^o kl. 7 om aftonen foro jag och Axel till Sidickala för att derifrån hämta mina böcker och saker, som ock skedde. Den 4de på förmiddagen, då wi kommo tillbaka (N.B. Den 1. publicerades här i Kyrckan följande Kejsersliga förordningar: neml. Hans Kejsersl. Majestäts förbud ej mindre emot utförsel än emot smältning af Rikets eget gångbara Gull- Silfver- och Koppar-mynt; Gifvet Åbo den 14. Maji 1810. Hans Kejsersl. Maj. Nådiga Kungörelse och förklaring angående rätta förståndet af slutmeningen i 1^{sta} mom. XVII Art, uti Freds-fördraget med Hans Majestät Konungen i Sverige, dat den 1/13 October 1809. Gifven Åbo, den 18 Maji 1810

Sid. 176.

och Hans Kejsersliga Majestäts Nådiga Kungörelse angående Gemena Manskapet wid Indelta och Värfvade Regementerne af den nu mera uplöste Kongl. armén i Finland. Gifwen i Åbo den 21 Maji 1810.) Den 6. afskickade jag med Spögubben 2 bref till Borgå det ena till Mad. Biörkgren och det andra till Jung. V. d^o mycket besvärad af Melancholie natten till den 1. Pollutio. Den 2 Melancholie. Den 8. Svensk Gudstjenst. Den 9de fick jag ifrån Borgå med Spögubben Rosenmüllers Religions Historia och Hippings Försök till Svenska och Ryska Samtal 1 Bok Skrifpapper, Substans 2^{ne} Skjortor, 1 par Strumpor jämte ett bref ifrån Madam, d^o besvärad af Melancholie. Den 10. d^o d^o d^o Kanonskott. Den 11 gravatus Melancholia et cordis

⁶³ * han profvat

Sid. 177.

palpitatione natten mot d. 13. Poll: hvarföre anställt cur enligt Hufelands Res och Hus Apothek med iskalla omslag, hvarmed cont: alla dagar några gånger om dagen, d^o for Axel till Vesikansa N.B. d. 10. yppat för C.A.S. ... b.fl. ... s^{én}. Den 16. afskickat bref med Lectorn till Fredrickshamn. d^o bekom jag med Fändrik Ammondts bref ifrån Madam Biörkgren och J.V i Borgå. d^o kom Axel hem ifrån Vesikansa. Den 18 om morgonen kl. 7 vid upvaknandet Pollutio. Den 19de bekommit med Hauta Pecko ett bref ifrån Högländer i Fr.hamn. Den 20de fick jag till skänks följande 2^{ne} böcker af Fru Grann neml. Tralles Hafvande Qvinnors Förnuftiga Omsorg För sig och sina Ofödda Barns Lif och Hälsa, och Hoorns De Tvenne Gudsfruktige i sitt kall trogne och derföre af Gudi väl belönte Jordgummor Siphra och Pua

Sid. 178.

Den 22. Gudstjenst i Vuolen Kåski, d^o om aftonen första gången bevistat bön*⁶⁴ hos Kyrkoherden Ståhlberg efter en lång tid tillbaka. O! Tam purus tamque innocens essem, qvam tunc aih! quae variationes post id tempus intercesserunt. Da mihi, Paer optime, coeleste! gratiam, conservaqua me, ne ab concupiscentiis iterum seducar sensualibus, inque aeternum, ad quod et animam et corpus perda. Audi Pater Optime preces sui ipsius factorum poenitentis praetitorum, daque mihi gratiam, ut in posterum omnibus tentationibus diaboli mundi meique ipsius carnis obstare possim, in Dei gloriam, meique ipsius tam temporaneam qvam aeternam salutem. d^o lånt af ofvan-

Sid. 179.

nämnde Kyrkoherde Åbo Allmänna Tidning Hela Årgången ända till N° 80. Den 23^{dje} på aftonen blix och åska, ett af de härligaste Naturphoenomena; och som aldra mäst visar närwarelsen af ett [!] det högsta och Majestätiska wäsende. Den 24de war jag med Cantoren till Lötilä d^o kände jag utomordentligt trög och melancholisk. d^o simmat. NB. till d. 23. en Ultima Riksdag utskrefwen i Örebro i anledning af Åbo Tidn. N° 82. Den 27de intagit China i brännvin d^o calas. Den 28de pollution. d^o begrafdes Gustafs barn, som i Herranom den 26 afsomnat, d^o den 27 afskickade jag ett bref till Relander i Lappträsk. Den 28 kanonad. Den 29. efter afslutad Gudstjenst Spö-Gubbe = vahl här i Kyrckan, där sockneboarnes entusiasm att få återbesätta tjensten med afkomma af den förra

Sid. 180.

⁶⁴ *(en omständighet, som jag tyvärr ganska länge försummat, och derigenom gjort mig förtjent till det straft som försynen mig sedan den tiden påskickat)

var nog synbar, men h^{kt} oakadt dock Gustaf tillträdde. – natten mot d. 30. Pollutio – druckit socker upplöst i vatten. Natten mot d. 31. Pollutio i anledning hvaraf äfven Cant. skickade bref till Pastor Valdgren i Lappträsk, å Cantorns vägnar, för att genom honom ifrån dess broder Doctorn utverka recept och Medicamenter ifrån Apotheket, d^o äfven afskickat bref till Gripenberg med Fru Kniper. d^o återställt Kyrkoherden Ståhlberg Tidningarna som jag lånt af honom d. 22 hujus.

Augustus

Natten mot d. 1. Pollutio. D. 1. Madagascar. urin gulbrun. d^o Urtima Ting i Säskjärfvä, angående en af Krigs-rådet von Knorring mot Ithis Församlings boer gjord beskyllning att hafva försnillat en del af det mjöl, som transporterades i Januarii månad 1809 ifrån Lovisa till St. Mickel. d^o Madagascar, som äfven hädaneftir nyttj- alla morgnar. Den 3^{die} utomordentligt trög och slapp. Druckit

Sid. 181.

socker upplöst i vatten, d^o wägte jag mig – litet öfver 6 pund spådt åt mig hwaröfver mycket sinnes=orolig med smärta. d^o Strangurie om qvällen, spatsergång och mera sinneslugn. D. 4. strangurie. D[en] 5 d^o d^o. D[en] 6. kl. 3 om morg. pollutio. D[en] 6 afskickade Cant. bref till Pastor Wallgren i Lappträsk med en Pyhäjoki karl – Den 7de nöjd och sinneslugn. Den 8. kl. 4 om morgonen Pollutio. d^o urinen mycket förändrad och ganska gul-brun till färgen. NB. d. 6 intagit China-Droppar. D. 9. sjöpromenad mycket sinneslugn. Den 10. stygn d. 11 badat. d^o middagssömn i höladan hvarpå känt mig mycket trög. Den 12te fick jag mina pantalonger wändat. d^o Svensk communion och gudstjänst d^o bekommit af Fru Hammar för dess Sons informering i 2 månader räknat ifrån d. 24 Junii till d. 24 hujus, 2 Rd. 16 sk. Riksgälds mynt. d^o af fru Hammar bekommit smör och skorpor, d^o intagit China droppar, d^o skrifvit i Cant's namn och afskickat ett bref till Past. Vallgren i Lappträsk med Honga Johan.

Sid. 182.

Den 13de om aftonen känt till Taraxis, h^{kt} botat med påhållt kallt vatten och [..]st öfver bröstet till natten; så att Guds låf alldeles frisk. D. 14de derpå följande d^o druckit socker upplöst i vatten. Den 15de sjöpromenad. Den 16de utomordentligt magtlös. d^o urinen mycket gulbrun till färgen d^o natten mot d. 17 drömt om Sädflugning, som dock Gudi låf uteblef d^o ur. se d. 16de d^o fick jag min nya Kapprock färdig, åter ett nytt prof af försynens styrelse, i det min Gynnare K.....den S.....g förärade mig 40 Rubel 34 Kopek till min förestående resa till Borgå. natten till d. 18 nära att åter falla i de förra laster, men blef dock genom Guds underbara försyn bevarad, d. 18de hufvudvärk natten till d. 19. se föregående d^o pollutiones min egen orsak hvars påföljd, nya Finnar, som upslogs i pannan d^o den 18 Hufvudvärk den 19 afsked af gamla Kyrkoherden.

Sid. 183.

D^o d^o fick jag min väst färdig d^o till skänks af fru Grahn James Hervigs upbyglige Betraktelser, öfversättning från 18de Engl. Uplagan af L. Ekebom. Stockh. 1786. d^o urin. se d. 16de. Den 20de afsked af alla samtelligen, hvarpå jag med Johan for till Sidickala kl. ½ till 11, dit jag ankom i högönskelig välmåga kl. vid pass 2 a 3 på efterm. Den 21^{sta} urin mycket förändrad och ännu gulbrunare till färgen än hittills. d^o efter Guds råd den aldräförsta lilla skänk jag kunde göra min fader för alla hans obeskrifliga mödor för mig, bestående af 10 Bubel B^{co} Assign. d^o druckit socker upplöst i vatten. Den 22^{dra} urinen hvit till färgen d^o foro vi kl. vid pass 4 om eftermiddagen hemifrån, och hunno till Säckjärvi till natten, hvarifrån vi åter d. 23 kl. vid pass 6 om morgonen begåfvo oss på vägen, och hunno till Backböle 2½ mil från staden; derifrån foro vi åter d. 24 om morgonen och kommo til staden kl. vid pass 9 på förmiddagen d^o urinen åter brun som d. 21^{sta} d^o köpte jag mig tillbehör till en surtout.

Sid. 184.

d^o kl. ½ till 2 for min fader bort, och med honom skickade jag ett bref till Cant. Ancherus. Den 25te upvaktning hos Lect. Magnus Alopaeus och Mag. Forsius. d^o började vi denna Termin efter Guds vilje med våra lexors uttagande. d^o en ny kamrat vid namn Johan Fredrik Molander, i ordning, efter Gylling. d^o urin åter lika gulbrun till färgen som förut om eftermiddagen något blekare troligen förorsakat af honungen. Den 26te urinen se i går. Den 27de började vi i Trefaldighetens namn för Rectorn med explicerande af Matthei Evangelium från 4 Capitlet, wers XXIII, och ifrån Luc. Evangelium 6te Kap ver. XVII d^o upvaktning hos Lector Pehr och Borgström d:o började vi explicera för Lect. Borgström i Benzeli Repetitio Theologica: Artic. XIII. De Renovatione & bonis Operibus d^o för Lect. Pehr Medeltidens Lärdoms Historie d^o urin något mera gröngul, som förut. d^o började vi på med första grunderna till Algebra för Rector Magnus, d^o d^o för Forsius Ciceronis Oratio pro A. Livinis Antica Poëta

Sid. 185.

Den 28 en ny kamrat Carl Magnus Gripenberg i ordning näst efter Wehoni. d^o urin som hittills d^o köpte jag mig af Bokbindaren härstädes Hufelands Konst att förlänga det mänskliga lifvet för 2 Rd Riksgäldsmünt. Den 29. en kamrat Sigfr. Sevén i ordning näst efter C.M. Gripenberg. d^o urin blekare än förhärtils hvarpå åter middagen mera mörk och grumlig men straxt derpå om eftermiddagen blekare och mera grön till färgen d^o på eftermiddagen kl. 3 disputatio excertatoria. Praes. Mag. Forsius Resp. Ullberg. Oppon: Herkepeus, Åkerman Ch. Tamelander och Selén. – om natten kl. 12 vid lag ett olyckligt ögonblick då det gamla åter förnyades af blott vidrörande. Mätte dock detta blifva mig en kraftig varning, att härefter föra en mera försigtig lefnad! Den 30de om morgonen urinen blek och nästan likande i naturligt tilstånd. Spatsergång, hvarpå den åter förändrad

sig till Gulbrun och grumlig, jemte mycken matthet i kroppen. d:o om middagen urin ännu mera gulbrun än härtills. d^o bortsålde jag åt äldre Masalin Benzeli Repetitio Theologica för 24 sk. Rksgäldsm. d^o låf

Sid. 186.

för Gymnasii Adjuncten Magister Forsius – d^o krb. bön om aftonen kl. vid lag 6 på eftermiddagen, huru förvånad, blef jag icke då jag vid urinerandet fann den vara blekt och vattenagtigt som i sitt naturliga tillstånd, och efter en liten rörelse derpå lika klart och hvitt, som rent och friskt vatten förmodeligen af den större quantitet vatten jag kort förut åtnjöt. Den 31 urinen nästan i sitt naturliga tillstånd, allenast litet mera brunare. d^o middagen åter ganska gul-brunt till färgen. d^o stark blåst hela dagen d^o låf för Magister Forsius d^o slutade vi för Lect. Magnus inlädningen till Algebra och begynte på med Addition.*⁶⁵

September.

Den 1^{sta} urinen mycket mörkgul. Den 2 urinen om morgonen mycket mörkgul och låtit med sveda. d^o se D. Hufelands konst att förlänga mänskliga lifvet pag. 266, lin 33. d^o kl. vid pass 10 urin åter blek och nästan som i sitt naturliga tillstånd -

Sid. 187.

d^o krabat Kyrckan och predikoförklaringen, d^o en spatsergång ändå till Kiala hvarutan urinen mera grönaktig. d^o eftermiddagen mera gulaktig. d:o ankom Kyrkoherden Ståhlberg Den 3^{dje} se igen d. Hufelands konst d^o hvarmed jag tänker fortfara alt framgent d^o slutade vi för Rect. Magnus Addition och Subtraction i Algebra. d^o låf för Mag. Forsius. Den 4de kl. 9 urinen hvit. d^o speciminerade för Eloqu & Poëseos Lectoratets erhållande Gymnasi Adjuncten Magister Gustaf Henric Forsius. Respondens: Albin Ullberg. Opponentes: Prior Conrector vid Lovisa Trivial skola Magister Carl Georg Ekmark, Gymnasii Rectorn Lingv. Sacr. Lectorn Magister Joach. Ad. Cleve, Teol. Lect. Mag. Joh. Borgström. Mor. et Hist. Lect. Mag. Pehr Joh. Alopaeus, Math. et Log. Lectorn Mag. Magnus Alopaeus och S.S. Teol. Doctorn och Biskopen Mag. Magnus Jacob Alopaeus, för denna orsak hade vi äfven låf hela dagen d:o eftermiddagen åter urin grönaktig som i morgse. Den 5 urin åter något brunare än förut d^o kom Axel hit med Spögubben och Hauta Pecko och med honom fick jag en ny väst och 8 kappar råg.

⁶⁵ *Obs. Univ. sinneslugn, altsedan jag kommit till Borgå.

Sid. 188.

d^o d. 5. krabat. d^o köpte jag 2^{dra} och 3^{dje} häftet af Borgå Gymnasii Historie af f.d. Doctorn och Domprobsten. Her Mag. Jacob Alopaeus för 36 sk. Riksgsmt af Savenius d^o 6te d. 6te urin om morgonen något brun och grummelaktig, middagstiden mera blek och vattenfärgad. d^o Speciminerade för Lectoratet S.S Theologiae Docenten vid Kejslerliga Åbo Academien Magister Gustaf Niclas Molin, respondens Christ. Joachim Åkerman. Opponentes prior: Gymnasii Adjuncten Magister Gustaf Henric Forsius, de öfrige. Gymnasii Rectoren Magister Joachim Adolph Cleve, Theolog. Lectoren Magister Johan Borgström, Hist. et Mor. Lectoren Mag. P.J.Alopaeus, Kyrkoherden i Ithis församling Magister Israël Ståhlberg, Math. & Log. Lectoren Mag. Alopaeus och S.S. Theologiae Doctorn och Biskopen Mag. Mag. Jac. Alopaeus – d^o äfven låf hela dagen. d^o betalte jag åt Madam den återstående hyran af föregående termin bestående af 3^{ne} kappor råg, och förskott räknat ifrån det jag kom in till Michaëli 5 K^{pr} d^o d[en] 7de om morgonen urinen alldeles Klarhvit, som vatten, hvarefter förmärkt mycket bullrande i tarmcanalen

Sid. 189.

om middagen var den naturligare d:o låf hela dagen, emedan det var disputationis act. då Conrectorn vid Lovisa Trivial Stor-skola Magister Carl Georg Ekmark speciminerade för Eloquentiae och Poëseos, Respondens. Carl Gustaf Tamelander, Opponentes: Prior. Theolog. Docenten vid Åbo Academie Magister Gust. Niclas Molin Posteriores: Gymn. Rectoren. Magister Joach. Adolf Cleve, Theol. Lect. Mag. Johan Borgström, Hist. et Mor: Lect. Mag. Pehr Johan Alopaeus, Kyrkoherden vid Ithis församling Herr Magister Israël Ståhlberg, Gymnasii Adjuncten Magister Gust. Hen. Forsius, Math. & Logic. Lect: Mag. Magnus Alopaeus och S.S. Theol. Doctorn och Biskopen Herr Magister Magnus Jacob Alopaeus, hvarefter acten slutades vid pass ½ till 2. D[en] 8de om morgonen urin åter mera brun än i går. d^o en ny Gymnasist Johan Ad. Ottelin, i ordning nest efter Gripenberg d^o började Axel sjunga för Magister Thunberg. Den 9de urin om morgonen mera gulaktig till färgen än i går. d^o krabat Kyrckan och predikoförklaringen d^o om middagen var urinen blekare då tillika ett mycket bullrande i tarm-

Sid. 190.

kanalen, d^o samma utseende hade den om qvällen. Den 10de krabat bön och Rectorns timme. d^o urin alldeles gulbrun d^o låf för Lect. Borgström d:o vid middagstiden urinen blekare än i morgest. d^o för Lect. Magnus började vi på med Multiplication. Den 11. urinen åter blekare och grönaktigare, d^o låf för Rectorn d:o afskickade jag bref till C. Ancherus med Kyrkoherden Ståhlberg – d^o kl. vid lag 7

⁶⁶ *om aftonen foro: Spögubben, Hauta Pecko och drängen åter bort, med h^{kn} sistnämnde jag skickade bref till C.A.

efter åtnjutandet af en ganska stärkande föda urinen klarhvit men middagstiden åter något mörkare d^o slutade vi för Lector Pehr Alopaeus Medeltidens Lärdoms Historie. d^o slutade i Multiplication i Algebra för Lect. Magnus. d^o kl. 3 eftermiddagen exercitium Disputationum: Praeses. Gymn. Rector, Herr Mag. Joach. Adolf Cleve. Respondens 1mo Axel Vilh. Herkepeus. Opponentes: C.G. Tamelander, U. Ollberg, A.W. Hirn, H. Pahlman ooh G. Massalin. d:o lånte jag ifrån Bibliotheket N:o 4 af Ruciani Dialogi Mortuorum. d^o köpte följande dersammanstädes: Dahls Grammatica för 65 kopek

Sid. 191.

och Hebraiska Psalterium för 73 d^o d^o d^o erhållit till skänks af R. Cleve ett Exemplar af Cicero de Oratore. d^o om aftonen efter en spatsergång mycket matt Den 13 började wi för Lector Alopaeus läsa Brunmarks Moral ifrån § 4 af Cap. IV^s Sectio IV. De Officiis Perfectis, usgue Hypotheticis. d^o köpte jag af Forsten – Doct. Möllers Andeliga Sédolära 12 sk. Rg^sm. och Sallustius för 20 Kopek d^o började vi för L. Magnus på med division i Algebra. NB. d^o krabat bön och Rectors timme. d^o eftermiddagen urinen grönaktig. D^o om aftonen ätit mycket russin, förmodligen orsak dertill att urin den 14 om morgonen åter mycket brunaktig. d^o slutade vi för Lector Borgström att explicera Art. XIII de Renovatione & bonis Operibus och började på att annotera d^o urinen om middagen blekare än om morgonen d^o slutade vi för Lector Magnus division i Algebra. Den 15de års dagen, sedan jag kom till det lärosätet, åtminstone, i anseende till sinnes författningen i vida bättre tillstånd än nu

Sid. 192.

d^o urinen blekgrön. D^o krabat bön, d^o en ny Kamrat Eric Finner i ordning efter Sivén, d^o började wi på för Rectorn uti Luciani Dialogis Mortuorum med 1^{sta} Dialogen emellan Diogenes och Pollux d^o mot middagen mycket vitaktig, men grumlig. d^o fick jag första gången Åbo Allmänna Tidning; börjande N° 104. d^o fingo 8 Ryssar Gatlopp på Näsbacken härstädes. Den 16de krabat Kyrckan och predikoförklaringen d^o urinen brunaktig om morgonen, men om middagen naturlig efter mjölkvällings åtnjutande d^o eftermiddagen var den åter brunaktig och åter litet derefter nästan såsom i naturligt tillstånd kanske deraf att jag åter nu nyttjat samma cur som i Sommars, neml. att på hufvudet låta hälla friskt källvatten, h^{kt} jag uragtlåtit allt sedan d. 22 förledne Augusti då jag åter var hemma. Den 17de urinen ännu mera brun än i föregående dagar, d^o en Gymnasist A.W. Zitting efter Finner. d^o börjades Lector P. Alopaeus läsa allmänna Historien ifrån 3^{dje} Tidehvarfvat af andra Hufvudstycket

Sid. 193.

d^o snufva. d^o repeterade Lect. Magnus Addition och Subtraction i Algebra. Den 18de om morgonen urinen något blekare än i går. d:o repeterade Lect. Magnus Multiplication och Division i Algebra. Den 19de begärt låf af Lect. Pehr. J. Alopaeus, för att fara hem ifrån den Disputations act, som kommer att ske d. 22 under Praes. ofvanämnde Lector, Respondens Georg Agricola, och hvartill följande äro utnämnde till Opponenten, A.V. Herkepeus, F. Melart. C.G. Massalin, H.G. Alopaeus, jag, G.W. Willsten och G. Krogius. d^o köpte jag af Bokbindaren Granberg Septuaginta Latini för 2 Rd. Rsgm d:o eftermiddagen kl. 3 Disputations act. Praeses. Lect. Forsius. Resp: Christ: Joach. Åkerman Opponenten: Sal. Sawenius, Pehr Nils Gylling. C. Tob. Belitz, G.A. Asehan och Joh. Fredr. Molander. Den 20 om morgonen urin nästan i sitt naturliga tillstånd, d^o krabat bönen, d^o genomgått Addition och Subtraction i bråk för Lect. Magnus d^o begrafdes en Rysk Fältväbel med sorg musik och musquet salfvor aflossades – Den 21. om middagen urinen åter gröngul d^o genomgick Lect. Magnus Multiplic. et division i Algebra d^o Hr. Forsii

Sid. 194.

timme och bön. d^o begrofs en Tavaststjerna, unga Mamseller buro och 3 beledsagade denna oskulden i sitt hvilorum d^o köpte jag af Bokb. Granberg Hufelands konst att förlänga menskliga lifvet Omarbetad af Rollenbusch 1^{sta} delen häft. 32 sk. Rk gs Den 22da krabat Rect^s timme. d^o afreste vi kl. 7 vid pass ifrån staden, och ankommo kl. 12 till Mörskom hvarifrån resan vidare fortsattes till Ithis, dit vi ankommo kl. 7 vid lag om aftonen. Skjutslegan för hela resan utgjorde 4 Rubel 30 Kop. d^o om morgonen urinen gul om middagen grönaktig och blekare, om aftonen åter gulare, sammaledes om morgonen den 23. d^o var det Svensk Gudstjenst härstädes d^o for jag med Kyrkbåtarna till Röhmä hvarifrån Johan åter om aftonen skjutsade mig hem til Sidickala natten mot d. 24de åter Pollutiones, hvartill jag icke kan finna någon annan orsak än Kroppens förmyckna utmattande och i följe deraf aflelse delarnes större förslappande – att jag åtnjutit stärkande föda

Sid. 195.

och det just innan jag lade mig lär ock härtill ansenligen bidragit. D^o den 24. urinen blek och grön. d^o besåg jag ruinerne af det afbrända hemmanet Tervain kalladt, hvilken brand uppkommit om Lördagen d. 8 hujus kl. 4 om eftermiddagen under lungt väder, men sedan under en tilltagande blåst så gripit omkring sig, att inom aftonen 11 hus oaktadt f folket ifrån 3^{ne} byar sökte förekomma branden, aldeles afbrunno bestående i 2^{ne} boningsrum, 2^{ne} stall, 1 badstuga, flere bodar, lador och andra uthus och allenast riebyggnaden, fähusen jemte några vedlider och lador blefvo qvar och hade utan twifwel hela byn på några gårdar när medbrunnit om icke en humlegård, som var emellan det afbrända och de andra hemmaren och folket med sorgfällig noggranhet förhindrat branden. Huru få ögnablick allenast äro tillräckeliga för ödet att förstöra människors mångåriga byggnader!! Den 25 afskickade jag ett bref till Mad. Lindfors i Lovisa och 3 alnar Bladgarn till Mad. Klingberg

Sid. 196.

med Tervaises Abraham. natten mot d. 26 stark Pollutio ursaken samma som föregående, urinen mycket grön d^o ganska trög och Kraftlös. Den 27 urinen grön om morgonen men sedan längre fram kl. 8 vid lag klarhvit då jag ock gick hemifrån och kom till Kläckars på eftermiddagen, då urinen åter förändrades till grön. natten mot d. 29. sädblandad urin åtföljd af stickningar i sjelfva urin röret, hvarefter åter om dagen känt mycken tröghet och matthet. Den 30 kl. 2 vid pass eftermiddagen foro vi åter härifrån med Carl till Kausala, derifrån vi åkte med skjuts till Jordasböhle Gastgifvaregård, dit vi ankommo kl. ½ till 10 om aftonen, och der vi lågo öfver natten. NB. d^o fick jag min surtout färdig.

October

Den 1^{sta} kl. 6 om morgonen foro wi härifrån och ankommo till staden kl. vid pass 9 på förmiddagen. d^o krb. Lect. Pehr. Alopaei och Borgströms timmar, d^o började vi repetera bråkräkning.

Sid. 197.

Den 2^{dra} utdeltes scripta: jag kommer att skriva för Hist. Lectoren Pehr Johan Alopaeus. d^o slutade ofvanämnde Lect. 3^{die} Tidevarvet i Historien. d^o en ny Kamrat Köhler. d^o ett bref fr. Ottelin. Den 3. hölt jag 1^{sta} gången bön, och las opp i Finskan 81^{sta} Kon. Davids Psalm. d^o urinen ganska gul till färgen – d^o på eftermiddagen aftogade en stor hop af de härvarande Cosacker till Ryssland. Den 4de urinen brunaktig. d^o begynte Rectorn läsa Ebraiska Grammatican med oss, d^o middagstiden for Ancherus bort med en Kalaxokarl, d^o flyttade Becker hit att bo, d^o slutade Lect Magnus med repetition af Bråk, d^o om aftonen flyttade jag härifrån till Enholms på Prästgårdsbacken der jag kommer att få 2^{ne} disciplar, Adam Ottelin och Philip Witting, d:o bortsålde jag mina victualier åt Becker. NB. natten till d. 4de pollutio. Den 5te disputations act: Praeser Gust. Ad. Belitz. Phil. Mag. et vice. Past. in Mörskom. Respondens Sal. Savenius. Opponent: Prior: Regem-Past: Mag. Abr. Mollerus, Lect. Borgström, Lect. Pehr Alopaeus, Lect. M. Alopaeus, och Biskopen – d^o hela dagen låf. natten mot d. 6te Pollutio. Den 6te började jag att skriva för Lect. Pehr Alopaeus, börjande med öfversättningen af Stridsbergs Tilläggningar till Chrestomatien från Svenska på Tyska, 1^{sta} stycket om en ädelmodig Tiggare-gosse –

Sid. 198.

d^o eftermiddagen kl. 4. disputations act. Praeses Lect. Pehr Alopaeus, Respondens Joh. Selén Opponent: Anders Hirn, Salomon Savenius och J.F. Molander. Den 7de om morgonen utmarcherade ett detachment af 40 man infanterie åt Lovisa. d^o krb. Kyrkan och predikoförklaringen d^o afsjöngs Te Deum i Kyrkan för en seger som Ryssarne vunnit vid

Ruschtschuk öfver 40 000 man Turkar d. 26 Augusti d^o Assemblée. Den 8de började vi för Lect. Pehr Alopaeus på med fjerde Tidehvarfvat i Historien d^o passerade härigenom en transport af 18 foror Köpmans varor, d^o började vi på för Lector Magn. Alopaeus med sjunde Kapitlet i Algebra Om tals uphöjande till digniteter, d^o slutade vi för Lect. Forsius Ciceronis Oration pro A. Licinio Archia Poëta. d^o inkom hit till staden från Helsingfors 50 – man blesserade, hvaribland en Capitaine, h^a åter d. 9de på förmiddagen afsändes vidare härifrån åt Lovisa. NB den 8de begrafdes öfverste Lieutenant Törne. Den 9de disputations act: Praeses: Thomas Carén W.D.M. Opponenten: Lect. Forsius, Lect. Borgström, Pehr Alopaeus och Kapellanen Schogster; hvarföre ock låf hela dagen. Den 10de passerade härigenom åter 54 man sjuka och blesserade åt Lovisa, d^o inkom hit Infanterie ifrån Helsingfors. d^o öfversatte jag i andra [...]boken [?] första gången ett papper från Svenska på Latin: något om England – Den 11te

Sid. 199.

urinen brunaktig d^o krb. bön. d^o kom Vitting med discipel till staden med h^{en} jag fick ett bref ifrån hans Mor. d^o slutade vi för Lect. Magn. Alop. 7de Capitlet om storhetens uphöjande til Digniteter. d^o påbörjade vi för Lect. Forsius Oratio ad Qvirites post Reditum. d:o Stipenders utdelning kl. 4. jag på min lott bekom 4 Rub. B^{co} d^o ett stort oförnuft af mig däruti att jag lät förleda mig att åter smaka starka drycker. Den 12te krb. bön och Rectorns timme. d^o begynte vi på för Lect. Magnus Alopaeus med 8 Capitlet i Algebra om rötters dragning. Den 13de krb. bön. d^o kl. 3 eftermiddagen på Gymnasium auction på afledne Bruks Predikanten Forskåhls boksamling bestående af 166 N^r. der köpte jag Thomae a Kempis de imitatione Christi för 16 Kopek. Den 14 krb. Kyrkan och predikoförklaringen, d^o köpte jag af Bokbindaren Granberg Seileri Skolebok för Borgares och Allmogens barn för 1 Rd. Rdgmt och Gollettis Allmänna Verlds Historia för 16 sk. Rgsmt Den 15de köpte jag af Bokb. Granberg Manilii Astronomicum för 24 sk. Rgs^{mt} d^o på eftermiddagen urinen brunaktig –

Sid. 200.

Den 16de och 17. Marknadsdagar, hvarföre låf hela dagarna. d^o bortspelte jag med Becker 1 Rubel, h^t oförnuft. Den 17de om morgonen urin åter brunaktig ännu mera än i går. d^o på förmiddagen passerade härigenom åt Ryssland 70 man sjuka hvaribland 1 Officerare. Den 18de om morgonen urinen blek och grönaktig d^o for General Alexejev härifrån åt Ryssland - Den 19de började vi med innanläsningen af Hebraiska ifrån 6te Psalmen. d^o urinen blekgrön. d^o på eftermiddagen aftågade härifrån åt Lovisa ett detachment af circa 20 Man Cosacker. Natten mot d. 20. pollutio hvarefter urinen om morgonen d. 20 ganska gulaktig och grumlig. d^o krb. bön d:o passerade härigenom 16 st. Köpmans foror åt Helsingfors D^o passerade härigenom en stor mängd Ammunitionsvagnar åt Helsingfors. D. 21^{sta} passerade härigenom åter 65 Man sjuka och blesserade til Lovisa. d^o hämtades hit ifrån Lovisa en stor drift af kor och Zerkassiska oxar, til ett antal af 100 a 150, d^o krb. Kyrkan. d^o om aftonen kom det första gången litet snö. Den 22. krb. bön. d^o krb. Borgströms timma, hvarunder han började att explicera 14de artikeln

Sid. 201.

De Lege et Evangelis. D^o passerade härigenom åter 20 a 30 st. Zerkassiska oxar d^o urinen förmiddagen brunaktig, eftermiddagen grönaktig, d^o slutade vi för Lect. Magn. Alopaeus 8de Capitlet: Om rötters utdragning i Algebran. Natten mot d. 23^{die} kom det ansenligt snö, hvaraf marken snart d. 23 om morgonen var alldeles betäckt. d^o började vi för Lect. Mag. Alopaeus i Algebra med 9de Capitlet: Allmänna reglor för eqvationers solution d^o eftermiddagen kl. 5 auction på böcker tillhörige Savenius och mig. af mig blefvo följande böcker bortauktioneradet Ett litet latinskt och Svenskt Vocabularium inropat af Nordvik för 10 Kop. Tralles Hafvande Qvinnors förnuftiga omsorg för sig och sina ofödda Barns lif och hälsa; Meinander 25 Kopek Hafenreffers Theologie, Scheffer 10 Kopek. Den fallna ms^{kas} Salighets Ordning, Savenius 30. d^o Marpergers Syge Soeng och Doeds Soeng oplyst med Livsens Ord. Finnander 44 Kop. d^o bytte jag med Savenius Klarkes Inledning till lat. Syntaxen och Rydellii Sententiae Philosophiae fundamentales mot Burmans Poëtica Juvenilis, d^o bortsålt åt Witting Geometrien för 16 sk. Rdgs. mynt.

Sid. 202.

Den 24 bortsålt åt Nordvik följande fem skrifter för 1 Rd. näml. Syntaxis Graeca Idiotismi Nonnulli, Phrases familiares Franc Allem. Svet. Lat. Miniatur af slaget vid Austerlitz. Handbok för Fiskare. en liten Drömbok.; d^o fullkoml. och godt slädföre. Den 25te låf hela dagen, emedan det var Pastoral-examen. d^o köpte jag af Bokbindaren Granberg Abildgaards och Viborgs Inledning till Allmän Naturkunnighet för 1 Rd. 16 sk Rg^{ds}mt – Den 26de sålde jag Les Ocupations Saintes des Ances fidelles åt Poppius för 12 sk. d^o på eftermiddagen inkom 1 Compagnie af 17de Infanterie Regimentet ifrån Lovisa. d^o bekom jag ett bref fr. Gottlund NB. 2^{ne} Novitier, Gustaf Gräsbäck och Carl Löfgren i ordning näst efter Cavén. – Den 27de köpte jag af Bokb. Granberg: Hufeland om Dödetillståndets Ovisshet för 6 sk. och Poppes Räddningsmedel i Lifs faror till Lands och vatten för 24 sk. natten mot d. 28 stark pollution. d^o krb. Kyrckan. Den 29de marken åter alldeles bar d^o låf för Lector Borgström, d^o slutade vi för Lect Forsius Cic^s Oratio ad Qviriles post Reditum, d^o köpte jag af Ollberg första häftet af Borgå Gymnasii Historia för 65 Kopek.

Sid. 203.

d^o urinen grön natten mot d. 30 åter stark pollution med smärta i röret efter kastad urin derpå om morgonen urinen var ännu mera grönaktig än i går. d^o passerade härigenom 16 Ammunitionswagnar åt Lovisa. d^o passerade härigenom 26 vagnar lastade med bara hudar till Helsingfors. d^o äfven låf för Lector Borgström. d^o slutade vi för Lector Pehr 4de Tidehvarvet af 2^{dra} Hufvudstycket i Historien och började på det 5te d^o fördes härifrån 47 man Ryska sjuka och blesserade till Lovisa. d^o började vi för Lect. Forsius med Ciceronis Oration för T. Annio Milone d^o

fick jag med Elias Ristola ett bref ifrån Cant. Ancherus jämte ett par stöflar hemifrån. Den 31 urinen brunaktig.

November

Den 1^{sta} låf hela dagen. D^o ankom Generalen Gref Ivelitsch hit till staden. d^o inkommo äfven 3 Compagnier Infanterie till staden ifrån Helsingfors. D. 2^{dra} d^o afskickade jag ett bref till Gottlund med äldre Petrelius som for upp till Jockas för att condi-

Sid. 204.

tionera d^o inkom åter ett compagnie Infanterie ifrån Helsingfors. d^o köpte jag af Köhler Stridsbergs franska Grammaire d^o urin se d. 31 föregående. Den 3^{die} d^o om morgonen aftågade en Bataillon af de hit ankomna Troupper härifrån till Fredrichshamn. d^o d^o dessutom passerade härigenom 2 Compagnier infanterie till Fredrichshamn d^o passerade härigenom 27 a 30 vagnar lastade med bara hudar åt Helsingfors. NB. d^o krb. bön. D. 4de krb. Kyrckan. d^o om aftonen passerade härigenom åt Lovisa en stor myckenhet Köpmansforor. Den 5te krb. bön och Rect^s timme. d^o urinen grönaktig. d^o marcherade härifrån ett detaschement af 20 man Infanterie åt Lovisa. Den 6te uttågade med klingande musik och flygande fanor jemte dess tross härifrån staden det Biolozerska Regementet, som varit här förlagt i Garnizon, till Lovisa och det Bretska Regementet inryckte med klingande spel och flygande fanor ifrån Helsingfors i stället, som nu kommer att utgöra

Sid. 205.

Garnizon; hvarföre vi ock fick låf af Lect. Pehr Alopaeus redan före ½ till 11. d^o krb. Magni timma. Den 7^{ds} urinen gulgrön, d^o passerade härigenom 1 Compagnie Artillerie till Lovisa. d^o fick jag första gången ett ämne af Lect. Pehr: De Dominio ejusque wariis acquirendi modis d^o passerade härigenom 50 stk. köpmans foror åt Helsingfors. Den 8de om morgonen Pollutio. D^o slutade vi för Lect. Mag. IX Cap. i Algebra: Allmänna reglor för Volutioners Equation. d^o tilltalad af d^o för det jag krb. hans timma d. 6 hujus d^o inkom 1 Compagnie Artillerie med sin tross ifrån Helsingfors, natten mot d. 9de åter pollutio. d^o krb. bön. d^o urinen mycket gul och aflåten med någon smärta d:o utmarcherade det Artillerie Commando 127 man jemte sin tross, som i går afton inkommit, och äfven ett commando som inkommit. morgon åt Lovisa d^o passerade härigenom 11 st. köpmansforor åt Helsingfors. d^o jag köpte af Bokb. Granberg Berkeley om Sjövattnets nytta för 2 sk. d^o for General Alexejef bort til Ryssland.

Sid. 206.

d^o En ny Gymnasist N.W. Lindström i ordning näst efter Lindqvist. D. 10de märkte jag det samma, som jag redan några gånger förut observerat, neml. att jag hvar gång jag ätit gryt-gryt haft knipningar i magen, d^o för 2^{dra} gången före. D. 11. krb. Kyrkan och predikoförklaringen. D^o kom Jonas Ottelin till staden och deltog i den bataillen, som vi hade om aftonen med Gesällerna aldraminst till ett antal af 30, då vi deremot woro blott 10 jag blef ertappad under flyendet och omringad af 6 till 7 fiender och blef öfverhopad af påkslag öfver armarna och i hufvudet tills jag sedan släpptes alldeles utmattad af de slag som jag erhållit. Alla andra af oss retirerade utom denne Jonas Ottelin (h^t jag nämner till heder för denna min fordna skolkamrat) som ensam stod och delte ut slängor tills han ändtligen blef alldeles utmattad af slag, men vik dock icke ur stället, utan stod ännu efteråt qvar på valplatsen tills de lämnade honom. Den 12te köpte jag af Bokbindaren Granberg Fischers Resa från Amsterdam öfver Madrid och Caditz till Genua åren 1797 och 1798. för 1 Rd. 12 sk. Rgsmt d^o köpte jag af Henrii Massalin Joucheres franska Lexicon för 5 Rubel d^o om aftonen certatiuncula. natten mot d. 13 åter pollutio. Den 14de första gången skarp köld. D. 15de låf hela dagen med ovilja af M. och P. d^o inkom ett detachment af 54 Cosacker middagstiden ifrån Lovisa och ett de-

Sid. 207.

tachment af 2 Compagnier Infanterie marcherade tvärtemot om aftonen härigenom åt Lovisa. Den 16de krb. bön, urinen gulbrun. D. 17de krb. bön. d^o hämtades hit ett ansenligt antal trosshästar jemte några Tross och Ammunitions Vagnar ifrån Lovisa d:o passerade härigenom ett Ryskt Matros Commando af cirka 50 man till Lovisa. D. 18. krb. Kyrkan och predikoförklar. d^o hufvudvärk. d^o passerade härigenom 300 man Jägare till Lovisa d^o urinen om morgonen i naturl. tillstånd men eftermiddagen brunaktigt. d^o om aftonen gjorde vårt Motpartie Gesällerna anfall hos Hirn som försvarade sig tappert tillika med Björk och några få Bokhållare. Den 19de om morgonen urin blekgrön. d^o en namnsdag som för alltid påminner mig om mina brott emot naturen och mig sjelf. Huru mycket skulle jag icke gifva om jag kunde återköpa min fordna tide. Gud gifve dock, att mitt tillstånd kunde åtminstone någonlunda förbättras på framtiden, huru skulle icke jag förbättra min vandel och bättre gifva akt på den hulda naturens milda välgörande vinkar, d^o började vi för Lect. Borgström med Art. XV de Evangelio d^o krb. morgonbön. D. 20de började vi för Lect. Magn. Alopaeus i Algebra med Tionde Capitlet: Solutioner af Eqvationer af 1^{sta} graden med en obekant. d^o om aftonen blef Nordvik bestulen. D. 21 fördes härifrån 6 sjukvagnar med inneliggande sjuka åt Lovisa. d^o Novitien N.N. Hilander i ordning näst efter And. Vil. Zitting

Sid. 208.

D. 22^{dra} slutade vi för Lector Pehr Alopaeus Sectio IV De Officiis Perfectiis usque Hypotheticis och påbörjade Sectio V de Officiis Imperfectis sine Humanitatis med hⁿ Lect. vi d. 23^{die} slutade Moralen för denna Termin och i h^{kt} ställe vi komma att läsa Historien alla dagar till termins slut d^o

krb. Rectorns timme d:o slutade vi för Lect. Mag. Q. Cap: Solutioner af Equationer af 1^{sta} graden med en obekant och påbörjade det 10. Om Qvadratiske Equationer d^o Ett uppträde Lect. Borgströms timme, hvars påföljd, att Primus fick sig knuffar af Lectorn, och D. 24de höll Rectorn en samtel. förmaning till alla d^o natten mot d. 25 Pollutio – D^o d. 25. krb. som vanl. predikoförkl. och Kyrkan. d^o om aftonen blef jag på ett underligt sätt besannad om några gissningar, som framdeles lär komma att besannas, och då utgöra min eviga blygd. Ack hvad tillstånd var icke jag uti, då jag hörde detta, mitt hjerta var nära att försmäkta. Nu har jag altförväl kommit till bekräftelse om det som Horatius sjunger: Sperne voluptates: nocet em[p]ta dolore voluptas. Mätte detta framdeles blefva en före-

Sid. 209.

syn för ynglingar, som kunna kanske någon gång komma att genomgna den korta berättelse om mina händelser. Mätte min framtida vandel godtgöra det framfarna. Mätte ångern påminna mig vid hvarje steg om en varsammare vandel. Gifve Gud att detta icke måtte alldeles sönderslita mitt hjerta nu i synnerhet då jag kommit till nästan fullkomlig visshet om det som härtills utgjort blott gissningar, och som redan förorsakat mig bekymmer, och gjort den nyligast förledna sommaren för mig så olycklig. Huru mycket skulle icke jag gifva, om jag med mina tårar – med mitt lif kunde återköpa min förra oskuld. Hvad för en nåd hafver icke jag alt ifrån barndomen njutit af Gud. Huru oskuldsfull huru lycklig var icke jag, då min fader som alltid haft om mig den största omsorg, äfven

Sid. 210.

numera då jag icke mera är det värdig, och af hvilken jag fått den sorgfälligaste uppfostran, då nu denne ömma fader för första gången förde mig till L ** för att der få en början, för att der bibringa mig grunden till det, som borde dana min framtida lycka och sällhet i stället som redan nu min olycka börjas; Sannerligen hade han heldre hållit mig hemma, undan den förföriska verlden och låtit mig uppväxa till en enfaldig men ren och oskyldig Landtman, eller ock uppfostrat mig till samma tjenst, som ända härtills förskaffat honom sitt nödtorftiga uppehälle. Huru Tusendefallt lyckligare skulle icke jag äfven denna stund befunnit mig. Men! bör jag då klandra försynens inrättning, Ännu är jag icke af Gud förskjuten, ännu kan jag blifva lycklig, om allenast min framtida lefnad blifver så ren och ostraffbar, som den härtills varit motsatsen.

Sid. 211.

Gifve då Gud att jag kunde det. Detta grymma Samvetet, lastens värda anklagare förföljer mig hvart jag går, och förbittrar äfven den minsta glada omskiffet, som torde förekomma - Men då jag redan nog uppfyllt dessa bladen, ämnade åt gladare och mera vanliga händelser, med en förfärlig tragedie, och dermed lidit grufligen, skall jag sluta detta sorgfulla uppträde, som kostat på mig så

mycket på det att icke dessa tankar måtte förstöra hela min nattro, som jag skulle ganska sött njutit, om icke denna afton (just Domsöndags aftonen) varit liksom ämnad att förkrossa mitt hjerta och störa den – Ganska besynnerligt! att Domsöndagen hvart är skall förekomma mig så olycklig, förledne året just denna dag var jag kanske ganska nära evigheten, denna Domsöndags Afton var ämnad att förkrossa mig och sönderslita mitt hjerta genom den förfärliga upptäckten, som drabbat mig och kanske för alltid stört mitt ro - och mitt invärtes lugn -

Sid. 212.

D. 26. krb. bön d^o köpte jag af J. Ottelin Grossii Theol: Thes: Elementarii för 5 kop. natten mot d. 27 åter pollutio, hvarefter urinen som den vanl. plägatt vara efter P. D^o 27de en Novitius – Lundell i ordning näst efter Hilander d^o bortlåttade jag mitt Tysk-Latinska Lexicon för 1 Rubel 24 Kopek, äldre Lang fick den. D^o låf Lect. Magni timma för hans sjuklighets skull. D. 28de låf för skrifningar för alla Lärare. D. 29de hoppade vi för Lect. Pehr öfver §§ 24–27. natten mot d. 30de åter pollutio d^o äfven låf för Lect. Mag. af förenämnde orsaker. d^o urinen som förut vanl. efter poll.

December

D. 2. förl. Kyrkan. d^o börjat med Spatseringar hvar morgon och afton. D. 3^{die} en novitius N.N. Illström i ordning näst efter Lunden d^o urin grönaktig. d^o låf för Lect. Magnus af förenämnda orsaker. d^o bortsålde jag åt Poppius 110 utvaldaste Taskspelarekonster för 1 Rubel. Den 4de krb. Rectorns timma och bön. D. 5te krb. d:o natten mot d:o pollutio. d^o d. 4 låf för Lect. Magnus. D. 6 slutade vi för Rectorn werberna i Hebraiska Grammatican. d^o passerade härigenom 60 a 100 Ryska Transport foror åt Lovisa. (Obs. låf för Lect. Mag-

Sid. 213.

nus alla dagar till termins slut). D. 7de en novitius Sven Bror Hougberg i ordning efter J. Ottelin. d^o började vi på med aplication af den 6te Psalmen i Hebraiskan, hvarmed vi ock slutade Hebra. läsningen för denna termin h^t timma jag krbde och fann derefter då jag uppsteg urinen ganska gul och elak andedrägt. d^o urin hela dagen gulaktig, d^o var Biskopen om eftermiddagen närvarande vid Mag. Forsii timme, som jag krabade. d^o blef Nordviks stöld upptäckt. Den 8de slutade vi Lucianus för Rectorn med 8de Dialogen. d^o kl. ½ till 3 eftermiddagen disputations act under Lect. Pehr Alopaei praesidio. Respondens Sawenius, Opponentes: Belitz, Hirn junior och Forsman. extra Opponenten: Ollberg och jag, jag opponerade mot § 28 Sect. II de Officiis Perfectis in Genere och mot § 78. Sect. III de Officiis Perfectis, usque Absolutis. Den 9de urinen grön d:o krb. Kyrkan. d^o bestod Nordvik åt mig och Poppius 2 glas kirsbärsvin – Den 10de slutade vi 5te Tidehvarfvet i Historien för Lect. Pehr och började repetera det samma enl. hans utgifna frågor. natten mot d. 11.

stark pollutio, hvartill jag icke kan finna någon annan orsak än den för häftiga rörelsen strax på måltiden i går, och vinet d. 9. lär ock förorsakat retelsen. d^o d. 11. slutade vi vår

Sid. 214.

läsning uti Grekiskan för Rectorn. d^o låf för Lect. Borgström. d^o slutade vi äfven vår läsning uti Historien för Lect. Pehr enl. Histor frågor. d^o slutade vi för Mag. Forsius Ciceronis Or. med cap. 23 af hans. or. pro Annis Milone. d^o afskeds visite hos Lectorerne d^o ankom med ett bud ifrån Lappträsk den underrättelse att Philips fader afsomnat i Hindersby d. 9 hujus kl. 3 om morgonen. Den 12 slutades läsningen å Gymnasium med Skrifböckernas öfverseende af Rector Gymn. Psalmen: 305 och efter bön uplästes 104 Kon. Davids Psalm. hela Nedra stora Auditorium war eclairerad. d^o en Novitius Erik Johan Rosenbom i ordning efter B.S. Hougherg. d^o bortsålde jag åt Nordvik 1^{sta} afd. af 3 B. af Schröckhs Allmänna Werlds Historia uti Sammandrag af Hegnats för 32 sk. d^o kl. 1 på eftermiddagen reste jag och Philip ifrån staden med ofvanämnde budet och ankommo till Past. Vallgren i Lappträsk till natten; derifrån foro vi d. 13 och ankommo kl. vid lag 12 till Hindersby. D. 14de ankommo Janne och Adam med sin bror Jonas fr. Borgo och med dem for jag till deras hemort Koskisto dit vi ankommo genom Kongsböhle och Svenskby byar samma dag Kl. vid pass 6 om afton –

Sid. 215.

natten mot d. 16 pollutio. D. 16de afskickade jag ett bref till C.G. Ottelin i Åbo d^o for jag med Jonas genom Haavisto till västra Hirvikåski by, belägen en mil härifrån, och eljest äfven Vastila kallad, till skillnad ifrån Östra Hirvikåski by, eljest Tarkila, som ligger på östra sidan om en gren af Kymmene elf, som här sticker opp, flyter emellan dessa begge åfvannämnde byar, och har f.d. utgjort riksgränsen emellan Sverige och Ryssland deruti Vastila såg jag den bekante Kaivola Matts som utan den minste någon slags undervisning kan göra nästan allting: han snickrar, spelar på violin, och arbetar i Guld, Silfver, Koppar, Messing, jern och stål. Uti samma by såg jag äfven en Gubbe af 98 års ålder, som ännu hade sin fulla munterhet och ännu efter egen sägen, var tämmeligen rask och ensam talte det Svenska språket, då deremot af andra öfveralt i samma

Sid. 216.

by talas det finska språket; Härifrån foro vi genom byarne Haavisto och Joensuu tillbaka till Koskisto, dit ankomsten var kl. vid pass 6 e.m. Den 18de om morgonen for jag med Jonas och hans Mor, fru Ottelin till Hindersby begrafning, som försig gick samma dag kl. 1 e.m. ifrån Klockaren Vestmans gård, hvarifrån gästerna sedermera foro till Hindersby, der Middag spisades – för mig var följden en pollution som inträffade nästa natt natten emot d. 19. förmodligen af öfverflödig njutning. D. 19de for Ståhlberg med Rådman Riddelin til Lovisa och återkom derifrån om qvällen.

Samma dag for Jonas Ottelin bort med sin Mor - Obs urinen i dessa har vanligen varit grön. D. 22^{dra} förde Ståhlberg Mademoiselle Holmberg till staden och kom tillbaka om aftonen d. 23. natten häremot en stark pollutio, hvarefter jag om morgonen gned underlifvet efter anvisning af Huf. D. 24de var jag med Philip till Kyrkbyn d^o om aftonen

Sid. 217.

badat, hvilket bekom mig väl. D. 25 var jag till Kyrkan Den 26te kommo Jonas Ottelin och fru Ekquist hit och foro åter bort d. 27de. NB. d. 25 af fru Witting till jul skänk 2^{ne} skjortor och ett par strumpor, d. 27de var Past. Relander och Klinkas herrskapet [ordet i innermarginalen färsvinner delvis in i bokbandet] på eftermiddagen, d^o lät jag fru Kindstrand spå åt mig. d. 28de kom fru Herten hit till Middagen och for åter bort om aftonen. D. 29de gndit underlifvet. Obs urinen i dessa dagar grön till färgen såsom förut. d^o praeparerat tjärvatten. Obs. Sömmen: denna tiden har varit orolig och afbruten med drömmar, och om morgnarne känt mycken maktglöshet och ledsnad – d^o den 30de gndit äfven underlifwet d^o om middagen foro vi till Koskisto och ankommo dit på eftermiddagen. d^o lystes det för första gången emellan Jonas Ottelin och Enkefru Capitainskan Ekquist d. 29 praepaperat tjärvatten.

Slut på detta året.

Sid. 218.

Årets In- och Utkomster.

Inkomsterna och Utgifterna Rubel Kopek

	Utgifter	Inkomster
Januarius	- 3 – 34	33 – 29
Februarius	- 24 – 86	15 – 50
Martius	- 6 – 89	4 – 19
Aprilis	- 3 – 94	- 80
Majius	- 2 – 56	9 – 18
Junius	- 16 – 19	11 – 75
Julius	- 5 – 86	5 – 28

Augustus	- 39 – 95	54 – 24
September	- 23 – 37	2 – 16
October	- 14 – 69	16 – 96
November	- 13 – 36	7 – 40
December	- 3 – 82	3 – 43
Summa	Utg. 158 – 83	Ink. 164 – 18

Således öfverstiger inkomst. årets utgifter med 5-35
de mästa Inkomster Augusti och dernest Januarius
de mästa Utgifter Augusti och dernest Februarius
de minsta inkomster April och dernest September
de minsta Utgifter Majus och dernest Januarius

Ephemeris
Andreae Johannis Sjögren

Pars tertia

1811

Sid. 223.

Ephemeris
Andrae Johannis Sjögren, Civ. Gymn.

Imp. Borgoens.

Pars III^a

År 1811

Januarius

Om Nyårsmorgonen

Evige Gud! Alsmäktige fader! Din nåd är det, att jag har lyckligt öfverstått detta nyss förflutna året. Din nåd, att jag glad och lugn får se denna dag frambräta – en dag, helgad åt Din tjenst, Din ära, Ditt låf. Måtte mitt hjerta denna rena morgonstunden vara helgadt för Dig, åt en stilla andakt! Måtte inga jordiska tankar oroa detta sälla tillstånd, på det mitt hjerta må ostört kunna upphöja sig till Dig, Du Verldarnes eviga bestämmare. Tack vare Dig derföre, å Gud! för hvarje stund af de dagar, jag härtills efter Ditt behag öfverlevvat. Tack för hvarje gnista

Sid. 224.

af dygd och Din sanna dyrkan, som i detta framledna året hos mig blifvit uppväckt och inplantat! Tack för hvarje glädjens rena njutning, som Du behagat försända mig! Tack äfven för hvarje vidrig händelse, som Du behagat låta drabba mig: Evigt erkänner jag häruti Din godhet för Din Nåd, att Du derigenom velat påminna mig om min vandel och förmå mig att öfvergifva lastens fasansfulla bana och leda mig uppå dygdens välgörande och ljufva stigar. Jag är oförmögen och ovärdig att för all denna Din Nåd tillfyllest kunna prisa och låfva Dig. Men Du Allvetande Du ser och känner min svaghet, att med tillbörlig andakt och rättsinnighet för alla Dina välgärningar inför Dig nedlägga ett tacksamt och lydigt hjertas offer. Allgode Gud! försmå derföre ej den bön, mitt hjerta uppsänder till Dig i denna Nyårsmorgon. Förläna mig Din nåd, att jag må dag från dag tilltaga i kärlek till Dig, Oändelige i Kärlek till Nästan och att jag må fatta föresatser, som gagna både kropp

Sid. 225.

och själ. Bevara mig för lättsinnighet och förföriska sällskaper, och bibehåll mig oafsläteligen allenast i Din sanna dyrkan – det enda Medlet, som kan göra en Menniska lycklig både i tid och evighet. Må Dina Bud vara mig en eftersyn till en dagelig gudaktig lefnad! Må inbördes tillfredsställelser af en ostrafflig och efter Din föreskrift inrättad vandel, städse förljufva mina framtidsmödor! Och om det vore å Ditt Allvisa nåd beslutit, att denna Nyårsdag skall vara den sista jag firar här i lifvet, så låt mig med den ljufva tillfredsställelsen af uppfyllda pligter och under en stadig förtröstan på Jesu försoningsnåd, tillsluta mina ögon med ett säkert hopp om en evig Sällhet efter detta lifvet!!!

Den 1^{sta} Januari 1811 upphörde jag att dricka Caffé, och gjorde tillika det löfte att för framtiden äfven afhålla mig ifrån följande omständigheter: vin skall icke komma i

Sid. 226.

min mun, ej heller Tobak; i Staden skall det vara min hufvudsakligaste princip att dagligen vistas utom staden helst en timma om dagen och det hellst om morgnarne: vidare låfvar jag att bränvin aldrig skall komma i min mun: äfven låfvar jag återhålla mig ifrån njutningen af den Physiska Kärleken utom Äktenskapet, ifrån mycken köttmat, ägg, chokolade och kryddor; aldrig skall min fot röra sig till dans; Aldrig skall jag om qvällarne waka mer än till Kl. 10, och lägga mig om det är möjligt hälst 9, och om morgnarne skall det vara min princip att stiga upp kl.4. Vatten skall hädanefter utgöra min dryck. Socker, bakelser och tortor skall jag undfly så mycket som möjligt. Om sommaren skall jag als intet njuta kött. Som oftast vill jag tvätta kroppen och i synnerhet hufvudet med kallt vatten. – Mätte mitt hjerta alltid vara fullt af goda föresatser. Mätte de aldrig vika ur mitt minne: mätte min vilja alltid vara stark nog att redligen

Sid. 227.

bringa detta i fullbordan! Hvarje dag vill jag upprepa allt detta hos mig. Hvarje morgon vill jag erinra mig mina föresatser, och alltid redligen efter förmågan bjuda till att följa dem. – Den Första (1) kl. 5 vid pass e.m. afreste vi ifrån Koskisto och ankommo till Hindersby kl. vid pass 7 om qvällen d. 2 började jag ock forml. att dricka tjärvatten; hvarmed jag vill fortfara en Thékopp hvarje morgon och qväll d:o urin grönaktig, d:o afmarcherade det manskapet, som cantonerat här i Hindersby och Linkåski byar till Lovisa. d:o påbörjade Philip sin läsning d:o var Capt. Fortelin här ifrån Norrby. D. 3^{die} kom ofvannämnde Manskap tillbaka ifrån Lovisa d:o var jag med Ståhlberg till Lovisa, dersammastäds druckit 4 glas punsch - Hemkomsten kl 12 om natten hvaraf en tung sömn, till kl. 9 d. 4 och derefter mattighet d:o sofvit middag d:o kom Jonas hit ifrån Lovisa med sin fästmö, och afreste d. 5 på f.m. d. 4. 5 & 6 förstoppning, d. 6 om morg. gnidit underlifvet d:o var Fanjunkaren Nomell här med sin fru jemte Capt. Fortelin. D. 7de gnidit underlifvet d:o var

Ståhlberg med Fortelin till Bäckby. Obs. d. 6te om aftonen förmärkt mycket bullrande i magen, i synnerhet då jag lade mig på vänstra sidan d. 8de förde

Sid. 228.

Philip hem Capt. Fortelin till Norrby d:o om aftonen kom Kaskas hit fr. Orimattila och afreste följande morg. D. 9 till Pettersburg d^o förl. natt för första gången en rätt rolig sömn på detta år. d^o om morg. gnidit underlifvet d^o upphört med tjärvattnets drickande d^o eftermiddagen war Relanders här, natten emot d. 10de Priapismus. d. 10de började yngre Westman läsa för mig. d^o var Fortel. här d:o mot aftonen wäderstinnhet utaf det att jag till middagen ätit Oxstek och landtmat. natten mot d. 11 en orolig sömn, hvarefter om morgonen mycket trög och dum. D. 10 och 11te författat ett alphabetiskt register till Erasmi Rotterdami de Copia Verborum et rerum Libri 11°. D. 12te afskickat ett bref till Axel Johan med fanjunkaren Nomell. d^o om aftonen ätit för stor aftonmåltid hvaraf ingen sömn till 12 om natten, derpå insomnade jag och hade pollution; hvarefter om morgonen d. 12 apertura penis gaf ifrån sig en stark saltaktig skarp lukt. D. 12 f.m. reste vi till Koskisto der min fordna Skolkamrat J. Ottelin förenades med fru Ekquist. D. 13 på eftermiddagen d^o druckit 2 glas punsch. d. 14de ätit ganska

Sid. 229.

liten frukost och sedermera spatserat litet före middagen, som bekom mig ganska väl, och hvaraf jag kände mig mera munter än dertills förut. d^o samma dag for vi åter hem till Hindersby på eftermiddagen. d. 15de for Ståhlberg till Kaskisto, och kreaturen hemtades derifrån hit. d^o sprättade jag opp min frack. NB. d. 2^{dra} köpte jag af Philip Köpkes Lärobok i Christendomen. d. 15de bytt med d^o en finsk Almanack och följande böcker som jag fick af honom: Beskrifning öfver Konstnärer och Handtverkare, 2 flockar; 3^{die} Afdelj. af 3^{die} Bandet af Schröckhs Allgemeine Weltgeschichte für Kinder. samt 3^e E.G. Kurellas Gedanken von Besessenen und Bezauberten – emellangifvit 27 Kopek. d. 16de författat en Catalog på mina böcker, antalet på de tryckta 65 stⁿ d^o skref jag ett bref till Ottelin i Åbo, d^o eftermiddagen spatserat. D. 17de kom Adam och Jonas hit, med Jonas var jag till Labby, d^o kom Ståhlberg hem jemte fru Kindstrand och Ottelin. Den 20de fick jag af fru Witting 36 Rubel, för h^a jag köpte af Jonas en svart frack. d^o var jag med Ståhlberg och Philip till Relander till middagen, och inaccorderade mig en discipel: Broberger - - -

Sid. 230.

natten mot d. 20de pollutio. D. 21^{sta} kom Fortelin hit. d. 22^{dra} kom Fältkamreraren Nomell hit (jemte Major Argillander och Forbes, som äfven voro här.) för att hålla Bouptekning, som företogs på eftermiddagen. D^o kom Jonas Ottelin hit och låg här öfver natten. d^o druckit 1 glas punsch. d. 23 afskickade jag ett bref till C. Ottelin i Åbo med Jonas Ottelin, som for härifrån tidigt om morgon till

Helsingfors, för att derstädes taga undervisning i Navigationen, d^o var Major Argillander och Forbes samt Capt. Kniper med sin son ifr. Ithis här. d^o druckit 1 glas punsch d^o blåst och storm d^o eftermiddagen for Fältkamreren bort och återkom d. 24de (NB d. 22 aftågade de Ryska Troupper som cantoneradt i dessa byar häriifrån till Lovisa) och for åter bort samma dag. d^o på eftermiddagen förde jag Capt. Fortelin till Norrby den. NB. äfven 1 glas punsch. D. 25te om morgonen kommo Emanuel Brummer och hans bror ifrån Kerimäki hit ifrån Ithis med dem foro jag och Ståhlberg till Lovisa, dit vi ankommo kl. 1 på eftermiddagen. Ett oförmodat möte med min Kamrat C.G. Klingberg, som förl. natt hemkommit ifr. Kotkaniemi. – Mot qvällen upstod en stark blåst, som om natten kl. 3 åstadkom en brand, som inom en timmes tid lade en Väderqvarn på Qvarnbacken, en fattig Enka-Hemman, i aska. D^o 26te kl.

Sid. 231.

ordination af Stads Chirurgen Grahn emot mina pollutioner: att vänja mig att sofva på sidan, icke på mjuka sängkl. utan på Madrasser eller tagel bolster och att med en svamp öfverstryka underlifvet och korset med kallt vatten – d^o om aft. kl. 6 reste vi ifrån staden och kommo hem under en förfärlig storm och yrväder, till Hindersby kl. 9. d. 27de gnidit underlifvet efter en liten pollution om morg. Den 28de äfwen gnidit underlifvet d^o förmiddagen spatserat. d^o kom unga fru Ottelin hit. d^o var Gaml. Majorskan Argillander och Majorens syster här på eftermiddagen d^o var Philip ganska sjuk d^o e.m. for Adam hem d^o druckit 1 glas punsch. d^o kom Capt. Fortelin hit, och for åter bort d. 29de. D. 30de om morgonen for jag till staden efter Chirurgen Grahn, som jag ock om aftonen hämtade med mig för Philip, som ännu låg ganska illa sjuk i flussfeber. d^o druckit En Kopp Caffé hos Doct. Grahn i staden. D^o 31^{sta} for han bort – d^o skickade jag en billette jemte Hufelands bok till Dahlberg på Apothequet d^o eftermiddagen, kom Janne Ottelin hit, och låg här öfver natten, hvilken natt jag hade en stark pollution, förmodl. af det att jag låg på ryggen - - d^o d. 31^{sta} sjuknade frun

Slut.

Sid. 232.

Februarius

Den Första (1) om morgonen mycket matt af den starka pollution, som föregick om natten. d^o for unga fru Ottelin bort. d^o for äfven J. Ottelin bort till Borgå. d^o gick Philip opp. – d^o smakat brännvin och druckit Caffé. D. 2 gick frun opp. d^o äfven druckit Caffé d^o om aftonen tyckt ganska illa vara af – 3^{die} om eftermiddagen mycken benägenhet till upkastning. d^o skref jag bref till P.G. Klingberg, R. Holmberg och Adam Ottelin. Obs. denna tid i allmänhet sofvit ganska länge. D. 4de smakt br. kl. 11 vid lag afreste jag till Borgå och ankom dit sammastädes kl. vid pass 6 eller 7 om aftonen. d^o skref jag ett bref till Ståhlberg, h^t jag afsände med Gossen som reste d. 5te d^o d. 5te upvaktning d^o började

läsningen vid Gymnasium; alla andra läste utom Rectorn, för hⁿ låf. Borgström började med expl. af Art. XVI de Sacramentis Veteris et Novi Testamenti. Forsius i stället för Lect. Pehr med inledningen af Schröckhs historie. hans egen Lection ifrån Cap. XXIII af Ciceronis Oratio pro T. Annis Mil och för Professor Alopaeus: tillämpningen af förledne termins Lectioner till Geometrien och nu till en början: Om Areala innehåll; hⁿ timme jag äfven bivistade. d^o ankom Broberger och

Sid. 233.

medförde ett bref till mig ifrån Öfverste Lieutenanten sin far, på h^t jag afskickade svaret d. 6te d^o på upvakning hos Rectorn och Lect. Forsius d^o påbörjade Rectorn sina Lectioner med 1^{sta} Capitlet af Apostla gerningorna. d^o accorderade jag med Öfverste Grotenfelt om hans Söners information för 15 Rubel i månaden. d^o bortsålde jag åt Relander för 5 Rubel Joncheres franska Lexicon. d^o köpte jag af honom en vintermössa för samma priset d^o bytt med honom mina smärre lån mot en chemisette. d^o bortsålt till Savenius Schellers Latinska Språklära för 1 Rd. 16 sk – d^o bortbytt Gallettis Allmänna Lärobok i Werldshistoria och Millers Chrestomathia Latina med Relander mot 1 hälft af en Cambridge dok. d. 7de las vi allenast för Rectorn, på förmiddagen, emedan det var Prästexamen, hⁿ timma var den första jag bevistade och eftermiddagen las vi allenast för Professorn. NB. d. 6te om aftonen kom Jonas Ottelin hit med sin bror Adam och for åter med Gottsman till Helsingfors. d. 7de natten mot d. 8 pollution. d^o låf hela förmiddagen utom för Rectorn emedan det var prestordination. då följande till det heliga Predikoembetet blefvo invigde: Robert Joh. Wallgren till Adjunct i Sibbo och Carl. Joh Brusin till Adjunct i Ilomants. d^o eftermiddagen las vi allenast för Forsius. d^o kom Philip hit. D. 9de stark blåst och halt. d^o efter Gudstjensten Domprobsteval, hvare Prosten Molander i Ilomante fick röster, Lect. Pehr Alopaeus och Lector Borgström d^o krb. Kyrkan. d^o om aftonen passerade härigenom

Sid. 234.

en myckenhet Ryska Köpmans foror åt Helsingfors. D. 10de en ny kamerat vid namn Fack. d^o köpte jag af Naeslindt följande böcker, neml. Schellers Sammandrag af Latinska Språkläran för 250 cop; Brefvexling till öfning för Barn 75 copek, Giörvells Patriotiska Cateches 75 copek; och Vaillants första resa i Africa 1 Rubel. NB. förledne natt pollution. d^o köpte jag af Philip Clary en Engelsk Historia efter Arnaud för 30 kop. d. 12te bortsålde jag min Sallustius åt Grotenfelt jun. för 32 sk, och Benzelii mindre Theologie till d^o för 75 Copek. d^o började vi för Forsius läsa Prosodien i Gram. NB. d^o förordnades U. Ollberg att vara Primus Gymnasii. d. 13de om natten pollution d^o hållit bön, d^o begynte vi för Rectorn explicera Luciani Dialoger börjande med 9de Dialogen, d^o om aftonen passerade härigenom en stor myckenhet Ryska Köpmans foror till Helsingfors. D. 14de började vi explicera Hebraiska för Rectorn börjande med 8 Davids Psalm – d^o druckit 1 glas rödt vin, som Finnander bestod, då Klingberg kom, med hⁿ jag äfven fick ett bref ifrån Dahlberg. d^o d. 15de fick jag ett bref ifrån C.G. Ottelin i Åbo med posten. d^o var jag opp ända till kl. 12, hvaraf jag blef nästan yr d. 16de en novitius Ticcander i ordning efter Zitting Junior, d^o på eftermiddagen disputations act. Påfvel [?] praeses Mag. Forsius. Respondens: C.S. Forsman Opponentes: bägge

Masalinerne, Alopaeus, A. Poppius, A.V. Holm och Johan Hirn d^o köpte jag af Naeslindh 6 a 700 Sigill för 5 Rubel; h^{kt} jag törhända bör räkna mig till slöseri, men hvad, männe jag icke vid den

Sid. 235.

mognare åldren om Gud förlänar mig hälsan och lifvet, med glädje påminner mig dessa småheter, och männe jag icke äfven redan före den tiden i min nuvarande ålder kan draga någon nytta för denna fem Rubel? Jo, jag hoppas och förmodar det. Torde man således förlåta mig denna mindre sparsamma utgift. – NB. äfven så praenumererat på Åbo Tidningar för innevarande år 1811 med En Rubel. – Ganska godt pris för att för hela året kunna mätta sin nyfikenhet af politik och lärdom. D. 17de krb. Kyrkan och predikoförklaringen emedan jag hade ondt i hufvudet. d^o bortsålt till Klingberg 14. Bandet af Schröckhs Allgemeine Weltgeschichte für Kinder för 75 Copek. NB. qvitt med mig och Klingberg; d. 19de låf för Forsius och Professor Alopaeus. d. 20de en novitius Andersin i ordning efter Platen. d^o marcherade härigenom ett detachment af ungefär 100 man Infanteri till Lovisa. D. 21ta inkom en myckenhet Artilleritross ifrån Helsingfors, jemte med ett a 2 Compagnier manskap hit som åter d. 22 aftågade härifrån åt Lovisa bittida om morgonen. D. 23 eftermiddagen disputationisact. Praeses Rect. Cleve, Respondens: Ulr. Ollberg. Opponentes Hollender, Belitz, Gummerus senior, Gottsman, Nysten och Ruuth. samt extra Mallin – d. 24de krb. Kyrkan och predikoförklaringen d^o om aftonen låtit förleda mig att dricka en mugger rödt vin, hvaraf jag blef rusig, så att jag nästan gett öfver. d^o d. 25te krb. Rectorns timme. d^o eftermiddagen Bokauktion utaf Virin på 90 a 100 volumina, hvaribland jag äfven inropade följande, näml: Grotius de jure

Sid. 236.

Belli ac Pacis libri Tres, Amstelodami MDCLI för 40 Kopek; Samuel Puffendorffii de jure Naturae et Gentium libri octo cum annotatis Joan. Nicol. Hertii. Francofurti ad Moenum MDCCVI för 60 copek; Gottlieb Hallii introductio in Historiam Litterariam Jenae MDCCXXVIII för 60 copek; C. Sallustius Crispus Primun in Historia seu Bellum Catilinarium et Jugurthinum cum commentariis Johans. Minellii, Hafniae MDCCXL; för 2 Rub. 42 Copek; Sulpicii Severi Opera Omnia cum Notis Johan. Vossii. Berlini MDCLXII för En Rubel. 4 Kopek; Cornelius Tacitus. Amstelodami MDCXXXIX för 221 copek; Valerii Maximi dictorum factorumque Memorabilium Libri IX, cum commentariis Joh. Minellii Roterodami – MDCLXXXI för 1 Rubel 31 Copek och Sig. Jac. Baumgartenii Theses Dogmaticae ad dictum Compendii freylinghausanae. Accedunt Theses Theologiae Moralis et alia curante M. Joach. Christoph. Bertram. Halae. MDCCLXVII för 76 copek. D. 26te hela dagen låf. d^o d:o ankom ett detachment Infanterie till staden ifr. Helsingfors. d^o vakat till kl. 12. d. 27de inkom åter 2 Compagnier, h^a strax derpå tillika med de troupper som i går inkommit utmarcherade åt Lovisa. d^o inkom åter 2 a 3 Compagnier infan

Sid. 237.

terie in till staden ifrån Helsingfors. D. 28de slutade vi 8de psalmen i Hebraiskan. d^o slutade vi för L. Borgström explic. af XVI Art. d:o repeterade wi för Professor Alop. 1^{sta} Capitlet i Algebra.

Martius

Den Första (1) började vi för Rectorn på med expliceringen af 9de Psalmen i Hebraiskan. d^o låf för Lect. Borgström. d^o passerade härigenom åter en myckenhet troppar och bagage åt Lovisa. D^o repeterade wi Addition för P. Alo. i Algebra. d^o slutade vi Prosodica i Grammatikan för M. Forsius d^o afskickade jag ett bref till Insp. Ståhlberg med Rudom torparen. d. 2^{dra} Kl. vid lag 2 på eftermiddagen inryckte Perkovska Infanterie Regimentet med spel och fanor i staden, kommande ifrån Nystad. d^o disputations act – Praeses Magister Forsius. Respondens J. Selén – Opponentes: Lönquist, Lagerblad, Ahlman – begge Tamlandrana och jag, dessutom extra Ollberg. D. 3^{die} krabat Kyrkan. d^o middag hos Grotenf. samt 2 koppar Caffé, hvarefter jag hela eftermiddagen hade mycket sveda och bäska rapningar i munnen. D. 4de slutade wi att läsa för Mag. Forsius kort innehåll af Historien d^o började vi annotera för Lector Borgström. d^o las Nedra Classen i öfra Auditorium i anseende för sin talrikhet skull. d^o repeterade vi för Prof. Alop. Substraction i Albegra. d^o bekom jag ett bref ifrån Cant. Ancherus i Ithis med Hauta Pecko på h^t jag skref svar jämte bref till Axel Joh. och Prosten Ståhlberg, h^a jag afskickade d. 5te på förmid-

Sid. 238

dagen. d^o började wi för Forsius på med 1^{sta} Tidehvarfvet i Historien hvilket vi gingo igenom. d^o flyttade vi i öfra Auditorium d:o spatsergång om middagen med Poppius. d^o låf för Professorn. d^o bekommit af Öfverste Lieutenant Broberger 25 Rubel. NB. d^o utdeltes våra scripta jag kommer att skriva för Professor Alopaeus, d^o om qvällen kl. vid lag 10 a 11 kom Ståhlberg hit ifrån Hindersby. d. 6te skrefvo vi första gången för Professorn jag öfversatte ett papper ifrån Svenska på Latin. natten mot d. 7de stark pollution: orsaken måtte varit den, att jag somnade liggande på mage, som är ännu mera farligt i detta afseende än på ryggen. d^o började vi på 2^{dra} Tidehvarfvet i Historien för Forsius. d^o kl. vid lag 2 for Ståhlberg bort, d^o repeterat Multiplication i Algebra för Prof. d:o bortsålde jag åt Broberg Sjögrens Lexicon för 3 ½ Rubel. D. 8de las Borgström Rectorns timme, emedan han var bortrest till Lovisa. d^o låf för hans egen timma. D^o slutade vi andra Tidehvarfvet i Historien för Forsius. d^o repeterade vi Division i Algebra för Professorn. D. 9de låf för Rectorn. Den 10 köpte jag af Tamelander äldsta Sjögrens Lexicon nyare edition för 5 Rubel 50 Copek. d^o Jouchers Lexicon nyare uplagan för 1 Rubel 50 Copek. d^o krb. kyrkan och predikoförklaringen. D^o stark spatsergång. Den 11te okunnig i Grekiskan. d^o började vi på 3^{die} Tidehvarfvet i Historien för Forsius. d:o låf på eftermiddagen. D. 12te

Sid. 239.

började wi med repeteringen af Bråk för Professorn. d^o fick jag en Bokcatalog ifrån Åbo. d^o fick Primus på Nedra Classen stut. D. 13de förfärlig blåst. d^o hölt jag bön. d^o fick jag med handelsman Borgström ifrån Åbo jemte ett bref ifrån Ottelin Bröders Praktiska Grammatik för Lat. språket inb. för 3.84 Kop. och Buchans Hus-medicin 2^{dra} uplagan i ex. för 2.35 Copek. D. 14. äfven en förfärlig blåst, d^o repeterat Addition och Subtraction i Bråk i Algebra för Professorn. d^o om aftonen promotions calas; hvarvid jag var uti en strid inom mig sjelf, om jag skulle göra mina kamrater till viljes, och skrifva nåder för 3 Rubel, eller mitt förnuft, neml. att låta bli, och använda mina 3 Rubler till något bättre som till ex. att köpa någon Bok eller tillfredsställa något annat af mina behofver. Jag kunde väl härigenom ådraga mig mina kamraters förakt och påtal, men då jag tillika påminner mig den förmaning som min fordna lärare Rect. Appelroth gaf mig, då jag skulle resa till detta lärosäte, "att undvika alla exesser och då jag äfven sjelf öfvervägde h^t var for mig förmånligare, kunde jag icke annat än gifva förnuftet företrädet, fritt må de utropa, att jag är fin, och gör mig till, men hvad bryr jag mig derom, jag kan dock glädja mig hälst öfver detta tillfälle och skryta öfver att hafva besegrat begärelsen och åtlydt förnuftet. Mätte jag alldrig vika ifr. de föreskrifter, som detta förnuft, denna vink

Sid. 240.

af ett välgörande Genius gifver mig. Mätte jag alltid äga nog styrka att icke öfverkuvas af mina sinliga begär, utan först med sundt och moget omdöme pröfva alt hvad som kan vara mig nyttigt eller skadligt. Men det räckte icke så länge, jag var altför svag att den följande 15de då Jonas Ottelin jemte 2 andra hans Kamerater kommo ifr. Helsingfors, låta öfvertala mig att i deras sällskap dricka 2 glas Todde, hvaraf jag blef ganska rusig och fick den påföljande natten ingen sömn för än kl. 3 och mådde hela denna tid mycket illa. d^o samma dag om aftonen hölt äfven Nedra Classen Novitie Kalas hos Argelin dit jag ock var buden, men var nog lycklig för att icke antaga kallelsen, emedan jag nu redan rusig, (men dock att jag icke begick några galenskaper) skulle blifvit det mycket mera. d^o d. 15de för Professorn repeterade vi Multiplication och Division i Bråk i Algebra. d^o krbat Forsii timme af den anledning att Jonas Ottelin, som nämndt, kom hit. D. 16de en novitius C.F. Toll i ordning efter Andersin. d^o köpte jag af Bokbindaren 1 Delen af Campes Nytt Geographiskt Bibliothek för Ungdomen innehållande Costigans resa i Portugal för 28 sk. och Ramlers Sinnebilds Lära för Studerande Ungdom och Artister för 16 sk. Rgsmt. D. 17de predikade Viren i Svenskan och Winter i finskan. krb. Kyrkan och predikoförklaringen d^o inkom till staden ifr. Helsingfors en stor myckenhet Ryska

Sid. 241.

trouper. d^o passerade härigenom 1 Svensk och en Rysk Courier åt Helsingfors. Den 18de fördes härigenom mycket sjuka åt Lovisa, hvarjemte äfven nära 200 man finska tropper härifrån

afmarcherade åt Lovisa. d^o låf för Profess. Magnus, emedan han var sjuk. d^o slutade vi för Forsius Ciceronis Oratio för Annio Milone. d^o hördes Lärkan, som bebådar sommar enligt det finska talesättet kuu kirviäst kesähän, vikko västäräkist d^o om aftonen kom Jonas Ottelin tillbaka hemifrån och reste andra morgon d. 19de till Helsingfors. samma morgon stark spatsergång och kalla bad nyttjat d^o hela dagen låf. d^o klippte Enckell mitt hår Den 20de for Adam bort om morgonen till Elime d^o en novitius Avellin i ordning efter Toll natten mot d. 21^{sta} en stark pollution d^o d. 21. repeterat för Professorn 1^{sta} Capitlet i Algebra om Storheters upphöjande till digniteter d^o påbörjade vi för Forsius med Ciceronis oration för Marcelli d^o om aftonen kl. 6 begrafdes Major Tandefeldt ifrån Eknäs (en egendom härifrån belägen 1½ mil) i Kyrkan med ljus och sorgmusik; hⁿ galenskap att ännu slösa så stora omkostnader äfven på de döda. d^o NB. slutade vi 3^{die} Tidehvarvet i G. historien för Forsius. D. 22^{dra} låf för Lect. Borgström. d^o repeterade vi för Professoren 8de Capitlet i Algebra om rötters utdragning d^o afskickade jag med Pontan ett bref till Ottelin i Åbo med innelyckta 15 Rubel till böckers uphandling. d^o om qvällen när jag lade mig känt mycken rysning, som på mest härleder sig af någon för-

Sid. 242.

kylning, så mycket mer som jag äfven dessa dagar haft hosta och stygn i bröstet. D. 23de om morgonen urinen mycket grön, hostar och bröstvärken tilltagit hufvudverk och matthet. d^o krabat bön. d^o låf för scripta för Professorn. D. 24de krb. Kyrkan och predikoförklaringen d^o om aftonen Bataille hvaruti af våra L.....t och Å..s n blefvo lindrigt sårade och i byte vanns en mössa. D. 25te om aftonen åter skärmytsling i trapporne till Gummerus, Poppius blesserades och miste sin hatt. D^o ankom hit en betydlig mängd Svenskar (antalet känner jag icke) som för. d. varit i Rysk fångenskap men nu återvände till Sverige för att der utväxlas. d^o om aftonen gåfvo Gymnasisterne Bal hos Vathens. D. 26te på förmiddagen låf för Forsius, emedan han varit bortrest till Sibbo. d^o kom Axel Johan hit ifrån Ithis. d^o köpte jag af Relander Silfverstolpes Lärobok i den Allmänna Verlds Historiens Chronologi för 32 sk. D. 27de for Axel Johan bort, med honom afskickade jag ett bref till Prosten Ståhlberg jemte ett till hans far. D. 28de om morgonen, när jag upsteg mycken tröghet d^o låf på förmiddagen för Forsius d^o ett så obeständigt väderlek, att man på en timme hade snö, regn, hagel blåst och vackert väder samt klart. d^o var jag på ett ställe der den grymma vällusten och vekligheten hade sitt fäste, och der ynglingen under sina nöjen förtar sig sjelf och hastar med snabba steg till uselhet och jämmer; och dit jag aldrig mer önskar komma. D. 29de slutade de vi 9de psalmen i Hebraiskan för Rectorn. d^o slutade vi äfven 4^{die} Tidehvarvet i gl. historien

Sid. 243.

för Forsius. d^o hämtade Ithis bönder hit råg – d^o bortsålde jag min andra Justinus utan noter åt äldre Grootenfelt för 32 sk. d^o repeterat för Professor Alopaeus i Algebra 9 Capitlet: Allmänna reglor för Solutioners equation. D. 30de började Köhler läsa Franska för mig ifr. 9de Boken af Thelemaque d^o

vid urinerandet afgick en vätska, som liknade semen.*⁶⁷ d. 31. krb. Kyrkan och predikoförklaringen. d^o spatserat.

Aprill

Natten mot Den 1^{sta} en stark pollution, hvartill orsaken lärer varit ett för starkt öfverlastande af mat vid aftonmåltiden. D. 1^{sta} låf för Lect. Pehr. d^o passerade härigenom några Ammunitions vagnar jämte några Artillerier åt Lovisa, d^o repeterades för Professorn i Algebra 10 Cap. om Solution af equationer af första graden med en obekant. D. 2^{dra} var Lect. Pehr första gången upp och utdelte sina lectioner. d^o låf för Lect. Borgström – d^o började wi för Profess. repetition af 11te Cap. i Algebra om qvadratiske equationer. d^o tillbytte jag mig af Facken Silfverstolpes Chronologiska Tabeller mot Cicero de Officiis med Svenska noter. D. 3^{die} köpte jag af Fack En Charta öfver Africa för 32 sk. d^o förlikning emellan Relander och Meinander. D. 4de slutade vi att explicera 9de Psalmen i Hebraiskan för Rectorn. d^o började vi läsa Historien för Lect. Pehr ifrån 6te Tidehvarfvet af Nya Historien. d^o slutade vi för Professorn repetition af 11te Capitlet i Algebra om qvadratiske

Sid. 244.

equationer. D. 5te började vi för Rectorn explicera 10de Psalmen i Hebraiskan. d^o blef en karl oförvarande krossad i armen af ett bösskott d^o låf för Lector Borgström. d^o repeterade vi för Professoren 12te Capitlet i Algebra: Om equationer med två eller flere obekanta. D. 6te middagstiden inkom ifrån Helsingfors en Artilleri tross bestående af 4 små Metallkanoner och 36 st. Ammunitions vagnar jemte en anseelig hop Ryskt Artillerie hit till staden och blefvo här inqvarterade. natten mot d. 7de stark pollution; orsaken vet jag icke. d^o d. 7de krb. Kyrkan och predikoförklaringen d^o inkom Ryskt Infanterie till staden. d^o inkom äfven ifrån Lovisa en Bataillon Ryskt Infanterie af 21^{sta} Division, som efter berättelse skola komma att utgöra garnison härstädes. D. 8de utmarcherade den Artillerie train som förledne Lördags hitkommit om morgonen tidigt härifrån till Lovisa. d^o en novitius Landgrén efter Ahlström. D^o låf för Professoren; emedan han var sjuk. d^o skref jag bref till C.G. Ottelin i Åbo h^l jag afskickade med påsten d. 9de d^o d. 9de en novitius Norring efter Ticcander d^o låf för Lectorerna Borgström och Pehr. d^o afskickade jag ett bref till Dahlberg i Lovisa med Klingberg d^o låf för Professoren d^o slutade vi för Forsius Ciceronis Oration pro M. Marcello. Den 10. Påsklåg. NB d. 7de kl. 5 eftermiddagen disputationsact Praeses: Lect. Pehr Alopaeus. Respondens C.S. Forssman. Opponentes: Hollender, Masalin Senior, Blyloth och Gummerus

Sid. 245.

⁶⁷ * d^o kom Biskopen och Lect. Pehr Alopaeus hem ifrån Biskops Visitation ifr. Savolax.

D. 11te blef till det heliga Prediko embetet med vanl. formaliteter till Adj. Past i Viitasaari ordinerad Jac. Roschier. natten mot d. 13de pollution. d^o vakat ända till kl. 2 äfvensom förl. natt mot d. 12, hvaraf ögonen så försvagades, att jag följande d. 14 icke tålte se solskinnet, isynnerhet på snö i anseende till solstrålarnes starkare reflection på snön. D. 16de ankom hit till staden ett detachment af 15 Cosacker ifrån Ryssland. NB. förl. Natt pollutio. D. 17de krb. *⁶⁸ D. 18de började vi repetera för Professorn 13de Cap. i Algebra: Tillämpning af Algebra till Arithmetiska Problemers Solution. d^o började vi för Mag. Forsius explicera Ciceronis Oration pro Q. Ligario (d^o d. 17. afsomnade min förra värdinna Madam Biörkgren, som redan länge varit sjuklig, och lämnade efter sig 2^{ne} flickor uti fattigdom). d^o den 19de fick jag bref ifrån Holmberg och Dahlberg i Lovisa med Klingberg. d^o slutade vi för Professoren repeteringen af Algebra med 13de Cap. Tillämpning af Algebra till Arithmetiska Solutioners upplösning. d^o begrafdes Madam Biörkgren, dit jag ock var buden, men icke bevistade. d^o fick jag bref ifrån Ancherus i Ithis med Hauta Pecko. natten emot den 20de en stark pollution. d^o 20de afskickat bref till Ancherus med Peckoni. Den 21^{sta} krb. kyrkan och predikoförklaringen. Den 22. började Professorn läsa Logiken efter Kiesewetter. natten emot D. 23^{die} pollution, om morgonen vid uppvaknandet mycken smärta i röret. D. 24de låf hela dagen utom för Rectorn i anseende dertill att det var Prestexamen

Sid. 246.

D. 25 låf för Lect. Borgström et Pehr emedan det var Prest vigning hvaruti Theologiae Studioerne Erik Vikborg, Joseph. Gab. Wallenius, Matts Wirén och Erik Joh. Lyra blefvo till det heliga Prediko embetet ordinerade. Den 26te började vi läsa Moralen för Lect. Pehr enl. De af honom utgifna frågor. d^o kl. 11 Auction på ett partie Böcker tillhörige Mallenius. d^o om aftonen ankom Åbo Biskopen Tengström med ett åtfölje af 4 Professorer hit till staden, och afreste härifrån den följande 27 eftermiddagen till Pettersburg d^o den 27de låf för Rectorn. d^o skedde islossningen här i Borgå ån. d^o en lång spatsergång. Den 28de krb Kyrkan och predikoförklaringen. D. 30 låf för Professorn d:o om aftonen kom Jonas Ottelin hit ifrån Helsingfors

Maji

Den första låf både för läs- och skrifning d^o for Jonas Ottelin härifrån hem d^o en lustig plägsed, att alla gossar och äfven unga karlar, som blott fick sig häst, skulle rida. d^o stark spatsergång ända till trötthet. Obs. druckit 2 koppar Caffé. D[en] 2^{dra} höllt jag bön om morgonen. D. 3^{die} började Lect. Pehr läsa Nordens historie. d^o fick vi matvaror ifrån Hin

Sid. 247.

⁶⁸ * d^o d:o låf för scripta

dersby med klockaren Holmlander med hⁿ jag äfven afskickade ett bref till Jonas Ottelin. d^o ankom f.d. Theologiae Docens vår tillkommande Lector Molin. d^o slutade vi för Forsius Ciceronis Oration Pro Q. Ligario. d^o smakat brännvin. d^o med Molin fick jag den 4de ett bref ifrån Carl Ottelin i Åbo jemte följande Böcker med deras pris: Förra Delen af P. Virgillii Maronis Opera med Svenska Anmärkningar till den Studerande Ungdomens tjenst utgifne af L. Hammarsköld Stockh. 1809 med priset för exemplaret af sednare Delen 4.28. Publii Ovidi Nasonis Metamorphoseon Libri XX Halae MDCCXCIII 1 Rubl. 50. Herrarna v. Humboldts och Bonplands Resa till Värdkretsarne åren 1799-1804 ett utdrag ur deras Memoirer af J.P. Delametherie öfvers. från Tyskan af E.V. Djurström Örebro 1806. 70 Copek; Beskrifning öfver Konungariket Portugal och Dess Besittningar af Valentin Aug. Heintze öfvers. från Tyskan af E.V. Djurström. Örebro 1808 1 Rubel. Beskrifning om Konungariket Spanien och dess Besittningar af Valentin Aug. Heintze öfversättning från Tyskan af S.N. Wahrman. Örebro 1808 – d^o om aftonen hade jag

Sid. 248.

här tillfälle att se ett slags fiskeri som var ganska löjligt blott med små håfvar h^a nedsänktes i å bottnet och strax derefter upptogos och den fisk som fanns östes i båten, och håfven derpå åter utsattes. här med voro flere båter längs med ån hela aftonen sysselsatta, fisket kunde just icke vara lönande; men då de dermed kanske hela natten voro sysselsatta, kunde de dock samla sig ett betydligt förråd deraf. Den 5te krb. kyrkan och predikoförklaringen. d^o nära att öfverväldigas af sinnliga känslor. Den 6te utmarcherade härigenom ett Compagnie Ryskt Infanterie åt Lovisa. d^o declamerades för Magister Forsius, som ock i dag las sista gången för Molin. D. 7de kl. 10 förmiddagen höllt Cleve en parentation öfver Cygnaei (f.d. afl. Biskopens) död, hvarmed äfven någre för tillfället passande verser afsjöngos och accompagnerades med Musik. d^o låf hela dagen. d. 8de såvida det är i dag min födelsedag, och således just jämt i dag 17 år sedan, som jag anträdde denna verlds banan, vill jag helga denna dag till någon nyttig föresats. Jag vill derföre erinra mig nu de löften jag redan gjort vid årets början, och granska huruvida jag såsom

Sid. 249.

jag låfte fullbordat dem eller icke, och inskränka det som för omständigheter, till h^a jag icke är orsaken, äro mig omöjlige att hålla, det första Caffé har jag sedan den tiden icke druckit mer än 5 koppar. – win drack jag likaledes en afton några glas. Tobak har jag alldeles afhållit mig ifrån principen, att dagl. vistas en eller två timmar i fria Luften, har jag mestadels följt, men om morgnarna har det minst skedt, såvida jag härtills haft den elaka vanan att stiga upp sent om morgnarne, med hvilket jag ifrån denna dagen skall vänja mig ifrån. Brännvin hafver jag ock smakat några gånger - - ifrån njutningen af etc. – har jag varit nog lycklig att hålla mig ifrån – hvad kokmat angår, hafver jag icke kunnat iakttaga detta, emedan det i dessa år hvarken är råd att välja rätter, ej heller en ungdom bör göra det. Ägg, chokolade och krydder hafver jag icke just varit så i

tillfälle att få. – Den föresatsen att icke vaka om aftonen längre än i det längsta 10, och stiga upp kl. 4 om morgnarne, hafver jag alldeles öfverträdt; emedan jag mest hvar afton vakat till 10 a 11 ibl. äfven

Sid. 250.

12 och stigit upp kl. närmare 7 om morgnarne. Härefter skall jag alfvarligen söka att ändra min natur, hvilken lika lätt låter vänja sig till det goda som till det onda. Vatten hafver minst utgjort min dryck; det öfriga hafver jag icke heller just varit i tillfälle att göra. – Alla dessa regler vill jag äfven nu förnya, men såvida jag icke länge sedan läst uti en bok, att man i ungdomen aldrig bör vänja sig oåterkalligen vid något visst, vill jag härefter följa dessa regler och mera nalkas Aurea mediocritas, och icke antaga något för så alldeles oryggeligt, att den regeln understundom icke skulle kunna öfverträdas, blott man dervid dock hafver afseende på sin hälsa så att man deruti icke öfverflödar. - - Det skall jag dock åtminstone antaga för en vana, att alltid hvarje morgon stiga upp minst kl. 4 såvida icke denna vana, ehuru noga den må följas, icke har några olägenheter utan tvärtom af alla beskrifves för god och helsosam, skall

Sid. 251.

jag så mycket hos mig står, bjuda till att följa densamma. d^o kl. 11 började äfven Mag. Forsius läsa Botanik h^a han härefter ämnar alla Onsdagar och Lördagar fortsätta. – d. 9de krb. Rectorns timme, d^o d. 11te Psalmen i Hebraiskan påbörjades. d^o las Lector Molin första gången på Gymnasium börjande ifr. Ciceronis Oratio post reditum in Senatu. Hans förklaring angår mest sjelfva innehållet af Capitlen, och hans anmärkningar angå sjelfva stylen och characteras af hans Orationes. d^o köpte jag af Naeslindh: exemplar Möllers Tyska och Svenska Lexicon i två delar för 22 Rubel d^o inkom till staden ifr. Ryssland ett Compagnie Artillerie. D. 10de försofvit mig och i följe deraf åter krabat Rectorns timme. d. 11 och 12 stark blåst. d^o sednare krb. Kyrkan och predikoförklaringen. D. 13de låf för Lect. Borgström d^o slutade Lector Pehr Kyrkohistorien d^o ankom hit Pioniärer ifr. Helsingfors, h^a åter d. 14de följande aftågade åt Ryssland. d^o åter låf för Borgström, d^o begynte Lect. Pehr läsa åter Allmänna historien efter Schröcks. d^o fick jag läsa första gången för Molin – d^o köpte jag af Mademoisellerna Raling följande böcker för 3 Rubel: Doctor Edvard Youngs Nätter 2 delar Stockholm 1798;

Sid. 252.

Joh. Pet. Milleri Chrestomathia Latina. Lundae MDCCLXXXIX; P. Ovidii Nasonis Tristium Libri V af Carl P. Ekeblad. 2 Upl Västerås 1774; Grundläggning till Beskrifning öfver Borgerlige Samhällens och Regeringars Nödvändighet, Ursprung, Rättigheter, Gränsor och särskilda skepelser efter framledne Biskopens i Cambray Herr Franciscus de Salignac De la Mothe Fenelon.

Grundsatser. Norrköping 1765; Botins Utkast till Svenska folkets Historia Stock. 1763; Journalisten, 4 Tomen; Landt-Bibliotheket första Delen. Stock: MDCCLXXI. Medea Opera i 3 Acter, Svenskt Original af Lidner, Stockholm. 1784; Julianus Affälling eller en Resa uti Den andra Verlden. Berättelse af Herr Fjelding Stock. 1785; The New British Channel Pilot, containing Sailing Directions from London-Bridge to Liverpool, and from Ostend to Brest. London 1799. Den 15de utmarcherade Pionnirerne åt Ryssland (1 Compagnie) d^o inkom äfven ett litet Detachement Jägare ifr. Ryssland d^o låf för scripta. Den 16de låf hela dagen.

Sid. 253.

D. 17de slutade vi för Rectorn att explicera 11te Psalmen i Hebraiskan. d^o låf för Lect. Molin emedan han var sjuk. Den 19de krb. Kyrkan och predikoförklaringen. d^o inkom Ryskt Infanterie ifrån Illby. D. 20de började vi för Rectorn läsa Hebraiska Syntaxen. d^o slutade Prof. Alopæus med att läsa Logiken. d^o låf för Lect. Molin – d. 21. för Rectorn af Hebraiska Syntaxen. d^o för Professor Alopæus börjat till examen repetera de Allmännaste grunder för Solutioners equation, hvarmed skall fortfaras alla dagar till Termins slut. d^o låf för Lect. Molin. d^o eftermiddagen kl. 5 inkom ett Ryskt Infanterie Regemente med klingande spel ifrån Lovisa Den 22^{dra} äfven Hebraiskan för Rectorn. d^o fick jag med Hauta Pecko ett bref ifrån Ancherus. D. 23. kl. 4 om morgonen afmarcherade det härvarande Regementet åt Helsingfors. – d^o kl. 7 tågade härigenom en Bataillon Ryskt Infanterie kommande från Lovisa. d^o krabat kyrkan. d^o afskickat ett bref till Axel Johan med Hauta Pecko. d^o hela dagen stark blåst. – D. 24de Hebraiska Syntaxen för Rectorn. d^o utkommit 2^{dra} qvartalet af min lön utaf Grotenfeldtarna, utgörande 30 Rubel d^o las vi Moralen för Lector Pehr i stället för Nordens Historie. -

Sid. 254.

D^o låf för Lect. Molin. D. 25te äfven Hebraiska Syntaxen för Rectorn. D. 26te krabat kyrkan och predikoförklaring. d^o var det en förfärlig blåst. d^o vakat till kl. 1 hvaraf följden en orolig sömn och pollution d. 27de mot morgonen d^o den 27 Hebraiska Syntaxen för Rectorn. d^o betalt Mad. Raling för Böckerna. d^o för Professorn rep: Logiska frågorna. d^o låf för Lect. Molin. d^o kom Ståhlberg hit ifrån Hindersby. d. 28 åter Hebraiska Syntaxen för Rectorn. d^o for Ståhlberg bort. d^o låf för Molin. Den 29de slutade wi Hebraiska Syntaxen för Rectorn. d^o pingstlåg. natten mot d. 30de om morgonen åter en liten pollution om eftermiddagen urinen klar. d. 31^{sta} afskickat bref jemte inneliggande 10 Rubel till C.G. Ottelin till Åbo.

Junius

Den första skänkte jag Gezelii Grekiska Grammaire åt Janne Klingberg. – D. 4. passerade härigenom åt Helsingfors 25 Ryska Ammunitions vagnar, d^o kom Strömberg hit till staden. D. 5te började vi åter

Sid. 255.

läsningen med Hebraiska syntaxen för Rectorn. d^o kom Holmberg till staden med Klingberg d^o vakat till kl. 1. D. 6te om morgonen mycken benägenhet till uppkastning och derjemte matthet, hvarföre jag ock absenterade hela förmiddagen, d^o druckit 2 Coppar Caffé (d^o expl. för Rect. vår examens lexa i Hebraiskan 11 Psalmen.) d^o spisat middag hos Grotenfelt d^o låf för Lector Molin – d^o köpte jag mig ett par nya Suvarover för 7 Rubel 50 Copek. d^o praesterade Holmberg och Strömborg Gymnasist Examen kl. 3 a 5 eftermiddagen. D. 7de blefvo de introducerade och kommo efter yngre Ticcander; således fingo de mera under sig än vi; men å andra sidan blefvo vi icke heller så noga i allt examinerande som de, utan blott förnämst i Mathematiken, hvilken vi icke serdeles kunde och hade beredt oss minst uppå, och är det således icke underligt att vi kommo så långt ner. – d^o explicerade wi för Rectorn d. 9de Psalmen som de äldre på öfra Classen skola få till examens läxa. d^o las vi Historien för Lect. Pehr Alopaeus. – d^o las vi Virgilius för Lector Molin. - -

Sid. 256.

D^o kom Åbo Biskopen tillbaka ifr. Pettersburg. D. 8de höllt jag bön d^o skrefvo vi sista gången Svenska för Professor Alopaeus. d^o om aftonen var jag med några andra Camerater till Ruskis ett fiskeriställe något öfver $\frac{1}{4}$ mil härifrån belägat åt öster utom Sjötullen, der det fiskades öfver 2000 braxnar. – Den 9de krb. kyrkan och predikoförklaringen d^o var jag med några andra och åt middag i Finnby. – kostade 26 kopek. – d^o åter vakat till kl. ungefär 12. Den 10. las vi Lucianus för Rectorn. d^o fick vi låf af Borgström både för denna och de följande dagarne af termin. d^o slutade wi Historien för Lect. Pehr med 21 § af 6te Tidehvarfvet, d^o åter vakat till kl. $\frac{1}{2}$ till 1. D. 11. äfven Lucianus för Rectorn. d^o 2^{ne} nya Gymnasister Gylling efter Avellin och Molander efter Strömborg. d^o repeterade vi för Lect. Pehr våra exam. Lxor. 5te Tidehvarfvet i Historien och Kyrko och Lärdoms Historien af det 6te, samt frågorna i Naturrätten och Moralen. d^o låf för Lect. Molin. D. 12. slutade wi Lucianus för Rectorn med den 12 Dialogen. d^o 1 ny Gymnasist Bliberg i ordning efter Norring.

Sid. 257.

d^o togo vi ut vår Latinska skrifbok ifrån Prof. d^o eftermiddagen var jag med på exercice platsen. d^o natten mot d. 13. sofvit allenast 3 timmar. D. 13de kl. $\frac{1}{2}$ till 11 på förmiddagen till 11 höll Lect. Borgström sitt inträde, såsom Theologie Lector, hvarjemte han äfven höll en oration, hvaruti han afhandlade prima(e)s linea(e)s artis Apologeticae. d^o var jag, Becker Holmberg Klingberg och

Strömborg till Finnby för att äta middag. d^o låf hela dagen. d. 14de Hebraiska Syntaxen för Rect. för de andra lärarena jemte Borgström, utom Molin (för hvilken vi hade låf) repeterat examenslexorne, hvarefter vi fingo examens-låf. – d^o samma dag slutade Grotenfeldtarna sin läsning för mig. D. 15de slutade Köhler, Vitting och Broberg äfven sin läsning, d^o lät jag Enckel klippa mitt hår. d^o kl. 10 om aftonen begrafdes vid foten af en Tall utanför kyrkogården den i går kl. 4 afsomnade skickliga franska och Tyska språkmästaren Leyonde. Han var en Jude till nation och fransk Emigrant och som det säges naturalist. Hans procession var ganska enckel. Den bestod blott af några Lärare,

Sid. 258.

de kamrater, som betjenat sig af hans undervisning. Hans kista bestod blott af sex sammanfogade ohöflade bräder, utan jordfästning sänktes han strax ner i jorden och betäcktes med mull. ofvanpå Tallen bredvid hans graf fästades ett papper med följande inskrift:

Vid. Foten. Af Detta. Träd.

Hvilar.

Från. Sårger. Plågor. Behof. Förakt.

Från. Lifvets. Och. Sitt. Hjertas. Stormar.

Abraham. Leyonde.

Fordom.

Skicklig. Lärare.

Uti. Tyskan. Och. Franskan.

Utan. Fädernesland.

Jude.

Var. Han. Din. Bror.

Christen.

Skänk. Hans. Minne. En. Blick.

Hans. Stoft. En. Tår.

Sid. 259.

D. 16de predikade Lect. Molin i Högm. och Landsförsamlingen. d^o krabat predikoförklaringen. D. 17de kl. 9 på eftermiddagen blefvo Math. et. Log. Lectoren Professor Magnus Alopaeus och Eloqu. och Poësos Lect. Gust. Nils Molin till det heliga Prediko-Embete ordinerade. d^o kl. 10 aflade Lect.

Molin sin ed, hvarefter han höllt sin inaugural-oration; de Recto Auctores classicos (et imprimis Latinos Superioribus classibus) interpretandi Methodo. D. 18de kl. ¼ öfver 8 tog den vanliga examen sin början med oss, som voro närvarande jemt 100. – den påstod till kl. ungefär 1, då den slutades med ett efter tillfället lämpadt af Biskopen hållet tal. Öfra Classen examinerades uti följande st: för Rectorn, uti Hebraiska Syntaxen, utgörande 17 Reglor, af h^a jag fick läsa d. 27 och 28: vidare 8. Kon Davids Psalm, (vi novitier hade att läsa öfver d. 11); uti Lucianus några strödda ställen af 12te Dialogen, der fick jag explicera från och med orden: Νή Δία till och med orden πολλα. uti början af Dialogen; uti Novum Testamentum 6te Capitlet af Apostla Gerningarna. der fick jag explicera 3^{die} versen. – för Lect. Borgström nästan

Sid. 260.

hela Artikeln De Sacramentis, der fick jag definiera Baptismus. – för Lect. Pehr. Alopæus, frågorna i Naturrätten och Moralen fr. början till och med några frågor om Samvetet, der fick jag en fråga huru delas efterföljande Samvete? Historien strödde frågor öfver femte Tidevarfvet och de angående Kyrko och Lärdoms Hist. af 6te för Lect. Magnus Alopæus. de allmännaste formler, Axiomer och reglor vid Solutioners Eqvationer, hvarjemte några Equationer solverades. Logik: de frågor som vi läst i denna termin. der fick jag frågan "huru indelas den Allmänna Logiken?" – för Lect. Molin explicerades 6te Kapitlet af Ciceronis Oration in senatu post reditum, och till och med 16de raden af 7de apitlet. d^o bekommit af Köhler för dess informat. 15 Rub. hvilka jag betalte åt Naeslindt på min skuld återstår 7 Rubel. d^o köpte jag af Philip. M. Tullii Ciceronis Libri tres de Officiis Addito Catone Majore, Laelio, Paradoxis et Somnio Scipionis juxta recens. Graev. emend. cum notis Minellii. Lips. 1703. för 75 Copek. d^o kom Jonas Ottelin jämte Hindersby karlarne efter oss.

Sid. 261.

D. 20de kl. 11 på förmiddagen afträdde f.d. Rector Cleve Rectoratet till Theol. Lect Borgström. Hans derved hållna tal innehöll en afhandling: de mutationibus fatisque; quibus obnoxiae sunt linguae humanae. d^o sålde jag åt Naeslindh tillbaka Brevväxlingen för 1 Rubel. d^o bekommit af Broberg 2^{dra} kvartalet af min lön. d^o eftermiddagen kl. 4 a 5 stipendie utdelning, jag fick 6 Rubel, hvilka dock icke nu utföllo emedan inga pgr. funnos i Cassan. d^o derefter blefvo följande och i följande ordning på öfra Classen flyttade neml: Gustaf Ruuth, Carl-Joh. Grahn, Fredric August Grahn, Joh. Ulr. Lethin. Herman Otto Gylling, Joh. Fredr. Molander, Christ. Hyrkstedt, Bror Ulr. Biörksten, Pehr. Gabr. And. af Enehjelm, Carl. Gab. Klingberg, Carl Axel Gottlund, Carl Fredr. Relander, Joh. Gust. Strengell, Olof Resander, Fredr. Rosenbom, Niclas Israel Malin, Gust. Borgenström, Tob. Jac. Ticcander, Joh. Ticcander, Berndt Fredr. Åkeson, And. Fabian Neovius.

Sid. 262.

Eric. Joh. Vestling, Gust. Gräsbäck, Carl Löfgren, Wilh. Lindqvist, Henr. Joh. Lindström, Joh. Magn. Zitting, Otto Magn. Forstadius, And. Joh. Caven, Sven. Gust. Andersin och Claes Joh. Avellin. – d^o fullkomligen qvitterat min skuld med Naeslindh. d^o lemnade jag åt Gräsbeck 2 Rd. 4 sk. Riksgäldssedlar till inbindningen af mitt Möllers Tyska Lexicon, Novum Testamentum och Herveys uppbyggeliga betraktelser. d^o afl. ett brev till I.... B.....n. D^o uppvaktning hos Herrar Lectores.*⁶⁹ d^o afl. Bibliothekets böcker. d^o kl. 6 reste jag med Vitting ifrån staden, och anlände i sällskap med Ottelinerne till Hindersby den följande 21 kl. emellan 3 och 4 om morgonen i högönskelig välmåga. s^a dag om f.m. ledsen. d^o smakat brännvin och druckit 2 koppar Caffé. d^o eftermiddagen reste Ottelinerne hem. d. 22. åter druckit 1 kopp Caffé. – d^o om aftonen kom Mademoiselle Kniper hit ifrån Borgå. d. 23. åter druckit 1 kopp Caffé och smakat brännvin.

Sid. 263.

d^o spatserat. Den 24de bekommit brev ifrån Ottelin i Åbo. d^o äfven druckit 1 Kopp Caffé d^o spatserat. Den 25te uppstigit kl. ½ till 9. d^o druckit 1 kopp Caffé. d^o afskickat ett brev jemte Lect. Borgströms och Pehrs annotationer till Klingberg med Ståhlberg, som afreste dit kl. 2 på eftermiddagen jemte Mad. Kniper, samt återkom därifr. kl. 12 om natten, då jag äfven fick svar på mitt brev. D. 26te skickade jag åter ett brev till Holmberg i Lowisa med gossen som blef ditskickad, och fick vid hans tillbakakomst på eftermiddagen svar ifrån honom. d^o på förmiddagen sofvit, hvarunder en stark pollution. (Orsaken den att hettan och det att jag låg på ryggen retade födslodelarne. Den 27de började Herrskapet att dricka brunn i Lapträsk. d^o började äfven Philip att läsa. d^o druckit 1 kopp Caffé. D[en] 28de d^o d^o d^o, på eftermiddagen war Fanjunkaren Nomells fru här och inaccorderade sin son hos mig. - Den 29 blef en piga här på gården illa stängad af en ox. d^o åter druckit 1 kopp Caffé. -

Sid. 264.

Julius

Den första druckit 2 koppar Caffé. d^o på eftermiddagen mycket ondt i magen af för hårdsmält mat. D. 2^{dra} afskickade jag en billette till Janne Ottelin med fru Kindstrand och Made. Kniper som foro dit och fick vid deras tillbakakomst om aftonen svar ifr. honom, d^o simmat. D. 3^{die} om morgonen kom Jonas Ottelin hit och for åter bort om eftermiddagen d^o 1 kopp Caffé. Den 4 började Fanjunkaren Nomels Son att läsa för mig Katechesen. Obs. natten mot d^o pollution, för det jag i natt tvärtemot förr låg i mjuka sängkläder, för att befordra utdunstningen, emedan jag i dessa dagar varit utsatt för hosta – en följd af hastig öfvergång från hetta till köld. d^o samma dag druckit 1 kopp

⁶⁹ * d^o skänkte jag åt Finnander Julianus affällning eller resa i andra verld.

Caffé och smakat brännvin. Obs. hela denna tid har jag vanligt stigit upp mest kl, ungefär 6 och ibland kl. 3 a 4 – natten mot d. 5 åter pollution af samma orsak som förra gången. d^o-uppstigit kl. ½ till 4. matt. d^o äfven druckit Caffé.

Sid. 265.

D^o war Argillanders Herrskapet här på wisit. D. 6te uppst kl. 5. då jag hade löst lif och hufvudverk. kl. 10 på förmiddagen for jag till Lovisa dit jag ankom kl. 2 och var der till kl. 7 då jag åter kom derifr. kl. ½ till 11. d^o samma dag spisade Argillander här middag. D. 7de uppstg. kl. 5. d^o spiset middag hos Major Argillanders och passerat eftermiddagen jemte druckit 1 kopp Caffé. hela dagen hufvudvärk, förmodl. af det jag sofde på förmiddagen. Den 8de kl. 6. d^o druckit 1 kopp Caffé för snufvan. d^o om aftonen kom Broberg hit, d^o skref jag ett bref till Klingberg i Lovisa, h^t jag afskickade den 9de med Major Argillander. d^o uppstigit kl. 6 a 7. tillbragt eftermiddagen på en äng kallad Baggkärret hvarest äfven druckit 1 kopp Caffé och äfven tagit en snaps, mot aftonen hade jag förskräckliga magplågor h^a dock jag Gudi lof primedelst rörelse skingrade d. 10. kl. 8. d^o samma morgon då Mad. Kniper med frun skulle fara till Brunn, skenade hästen och Mamselln blef svimnad inburen, vid middagstiden skickade jag med Gos-

Sid. 266.

sen ett bref till Klingberg, som for till staden för att derifrån afhemta Doctor Grahn. (d^o druckit 2 koppar The af Dulcamara) om qvällen fick jag med gossen bref ifrån Klingberg. D. 11. kl 8 d^o En Kopp Caffé. D^o på eftermiddagen war Capt. Fortelin samt Major Argillander här. natten mot d. 12 pollution d^o d. 12te druckit 1 kopp Caffé och 1 kopp Dulcamara The. d^o 1 kopp Caffé. D. 14de kl. 7 d^o skref jag ett bref till Klingberg i Lovisa h^t jag afskickade med gossen, som for till staden efter medicamenter d^o tyckt illa wara d^o var Mamsell Nomell här. D. 15de kl. ½ till 7. d^o var Ståhlberg till Gisslom. d^o druckit 1 kopp Caffé. Den 16de kl. ½ till 7 orolig sömn i mjuka sängkläder. d^o 1 kopp Caffé. d^o ledsamhet. natten mot d. 17. pollution och sömnen orolig för mjuka sängkläder d^o uppst. kl. 7. Den 18. d^o kl. 4 d^o druckit 1 kopp Caffé d^o ängslig sinnes författning. D[en] 19.

Sid. 267.

kl. 7 d^o äfven druckit 1 kopp Caffé. d^o på eftermiddagen litet ondt i magen. Den 20de kl. 7 d^o bref ifrån lilla Ancherus ifrån Norrbyn. d^o 1 kopp Caffé. d^o på eftermiddagen for Ståhlberg och Philip till Abborfors. Den 21^{sta} kl. 7 a 8 d:o ätit middag och passerat eftermiddagen hos Major Argillander, der äfven en Major Tavaststjerna war Den 22^{dra} kl. ½ till 6 (NB. d. 21^{sta} om aftonen ytterligen glad. d^o natten emot d. 22 kommo Ståhlberg och Philip hem) d^o-var jag till ängen. d^o på eftermiddagen war Nomells samt Brobergs här på wisit. Den 23^{die} kl. 8. d^o druckit 1 kopp Caffé. d^o om aftonen ytterl. glad. d^o kom Ottelin hit med sin fru. D. 24de for jag med honom till stan, hvarest

äfvén druckit 2 koppar Caffé och kom derifrån kl. 12 om natten. D. 25. kl. 6 ytterligan glad. D. 26. kl. 8 om morgonen for jag härifrån med Mad. Kniper och anlände under beständigt rengväder till Ithis prästgård kl. 9 om aftonen. Här war jag ända till d. 28 då jag med Kyrkbåtarna

Sid. 268.

for till Sidikala, min födelsebygd. d^o samma dag efter Gudstjensten tilldeltes pigan Sofia Ananiae dr. för trogen 18 års tjenst på Pilkama Säterigård en silfwer halsked med vidhängande Medaillon. Heri tillbragte jag mina dagar med fiskande ända till den 31, då jag på eftermiddagen for med min far med Landsvägen till Radansuu, hvarifrån jag gick till Klockarns och låg där öfver natten. NB. D. 27. en kopp Caffé d^o d. 28 och 31.

Augustus

D. 1. var jag på Prestegården, om aft. kom dit Collegan wid Åbo Skola Magister Renvall ifr. Pilkama och for åter bort d. 2. om morgonen. samma dag druckit 2 koppar Caffé. – på eftermiddagen for Mad. Kniper till Autio. d^o häftigt regn under solsken. Den 3. en kopp Caffé. D. 4de d^o 2, d. 5te kl. 12 for jag ifrån Ithis och kom kl. ¼ på 10 om aftonen till Hindersby. D[en] 6te kl.

Sid. 269.

9 d^o kl. 11 vid lag for jag med Philip till Lovisa och kom derifrån kl. vid pass 11 om natten, då jag äfvén hade en tillfällig stark retelse. Den 7de kl. ½ till 9. d^o eftermiddagen något löst lif kanske af för mycket hallonätande d^o En kopp Caffé. Den 8de upps. kl. 8. Den 9de kl. ¼ öfver 8. d^o började Nomell åter läsa för mig. d^o om morgonen rasade en orkan i Labby, som borttog på ett ställe ett stall tak och förde rågskybor ifrån åkern upp i skogen. d^o om aftonen stark retelse. natten sömnlös, uppstigit kl. 3. Den 10de d:o druckit 1 kopp Caffé. d^o for Ståhlberg till Ithis. d^o eftermiddagen rapningar och sur smak i munnen, hvarpå jag drack 2 koppar Caffé då det försvann, mycket ledsamt äfvén den 11te upps. kl. 8 d^o skickat ett bref till öfverste Broberger på Rudom d^o ätit middag och passerat eftermiddagen hos Fanjunkaren Nomells, der äfvén Öfverstinnan Ugglä var med en af sina döttrar, samt en liten tid Comissarien Vestman med sin fru fr. Lovisa.

Sid. 270.

d^o druckit 3 koppar Caffé. Den 12te uppstigit kl. ½ till 9. d^o mycket ledsamt d^o var Backens här ifr. Svenskby. d^o eftermiddagen kom Broberg hit för att åter läsa, hvarmed han började d[en] följande 13. då uppsteg jag kl. ½ till 7, och drack åter en kopp Caffé. natten mot d. 14. pollutio, förmodligen af den orsak, att jag åt ägg i aftse och lade mig för tidigt, d^o upvaknat kl. 7. 1 kopp Caffé. Den 15.

kl. ½ till 8. Den 16. bal. d^o 2 kopp Caffé. d^o eftermiddagen kom Ståhlberg hem. d^o 2 koppar Caffé. d^o badat. D[en] 17de kl. ½ till 6 NB. den 16. en stark storm. Den 17de 1 kopp Caffé. d^o d^o eftermiddagen. d^o var Strömbäck här. Den 18de kl. vid pass 7. d^o en kopp. d^o förmiddagen ledsen. d^o eftermiddagen störtregn hagel och åska. D. 19. kl. 5. 1 kopp Caffé. NB. både i aftse och i morgon kanonskott från södern. d^o om aftonen var Comis. Holmberg med sin Svägerska här från Lovisa, med dem skickade jag ett bref till Klingberg. De] 20. kl. ½ till 6. d^o 1 kopp Caffé.

Sid. 271.

d^o sofvit middag. d^o på eftermiddagen for Broberg bort. Den 21^{sta} kl. 7 2 kopp Caffé. D^o om aftonen kom Mad. Kniper hit från Ithis med Peckonis son. då fick jag äfven hemifrån 2 skjortor. d^o natten till d. 22^{dra} en pollution, blod kom flera mas [?] kanske af hårdsmält föda. d^o kl. 6. (NB. föregående afton stark kanonad). d^o om eftermiddagen 2 koppar Caffé. Den 23^{die} kl. 7 2 kopp. Caffé. Den 24de kl. 8. 1 kopp. Caffé. D^o d^o eftermiddagen. d^o reste Ståhlberg och frun till Svenskby. Den 25. kl. 6. 1 kopp Caffé buden till middag till Argillanders, men gick icke om aftonen stark retelse så att hela kroppen darrade. NB. sofvit hela eftermiddagen. Den 26te kl. 7 1 kopp Caffé. d^o kom Ståhlberg och frun hem ifrån Koskisto, med dem fick jag mina stöflar derifrån med Galochier för 15 Rubel d^o äfven utbekommit min Lön af Fru Fanjunk. Nomell. – d^o mot aftonen var Öfverste Broberger här. Natten mot den 27^{de}

Sid. 272.

pollution af orsak att jag åt ägg till aftonmåltid. Den 28de kl. 5 d^o en kopp Caffé. d^o kl. ½ till 10 reste jag med Mad. Kniper i åtfölje med Philip jemte hans skjutskarl till Borgå dit vi ankommo om aftonen kl. 9. Den 29de om morgon uppvaktning hos Herrar Lectores. d^o på förmiddagen for Gåssen bort. D. 29de var jag första gången opp – Rector Borgström las ifr. IX Qvaest. af Artiklen de Ecclesia; för Domprosten Alopaeus började vi läsa Moralen enligt hans frågor; samt för Professoren las wi 3^{die} och 4de Propositionerna i 5te Boken af Euclides. d^o fick jag ett bref ifrån lilla Ancherus d^o las Cleve ifr. 16 versen på 7de Capitlet af Apostla Gerningarna uti Nya Testamentet. d^o Lect. Molin. 2^{dra} Capitlet af Ciceronis Oration pro Sex. Rosc. Amerino. d^o fick jag med Tamlandrana ett bref ifrån Carl Tamelander jemte Joncheres franska Lexicon, som jag köpte af honom redan i förledne vår, äfven fick jag ett bref ifrån Carl Ottelin i Åbo jemte följande

Sid. 273.

böcker, som han åt mig upphandlat neml: Forssells Algebra för Begynnare andra förbättrade Upplag. 1810 i Välskt band 1 Rd. 36 sk: Schröckhs Lärobok i Allmänna Werlds Historien öfversatt af Stridsberg, 2^{dra} Upplagan Stockholm 1799, i Välskt. band 1 Rd. 60 sk. Den 30de slutade vi för Rectorn explication af Artikeln de Ecclesia. d^o började vi läsa åter Algebra för Professorn

begynnande med Inledningen som vi i dag genomgingo hvarmed skall fortfaras alla fredagar. Den 31^{sta} började vi att repetera för Rectorn samma Artikel de Ecclesia. d^o en novitius Enkel efter Lundell. d^o på eftermiddagen haglade det.

September

Den 1^{sta} afskickade jag ett bref till Carl Ottelin i Åbo med Lector Molin, som dit afreste. Den 2 började vi att annotera för Rectorn. d^o vi las Lect. Pehr ifrån 4. § af Sjette Tidehvarfvet Andra Hufvudstycket af Schröckhs historie, d^o började vi läsa Logiken för Prof. fortsättande derifr.

Sid. 274.

som vi förlidne termin slutade, hvarmed skall fortfaras hvarje annan måndag, d^o las Gymn. Adj. Mag. Forsius i stället för Lect. Molin, och skall läsa så länge han kommer åter. Den 4 höll jag bön. d^o eftermiddagen kl. 3 disputationis act. Praeses: Gymn: Adj. Forsius. Respondens Carl Tob. Belitz. Opponentes Gottsman, Holm, Alopaeus, Nysten och jag. jag hade vid detta tillfälle 5 oppositioner, utaf en anmärkning öfver ett litet Grammaticaliskt fel uti Resp^s Theses uti titeln blef fölt på mig. Huru litet tåla menniskor att man anmärker deras fel! Den 5te blef Wahlberg Primus här vid Gymnasium. Den 6te fick jag med Löfgren ifrån Helsingfors följande Böcker, som der blifvit inbundna: Möllers Tyska lexicon 2 delar, Herveys Betraktelser och Novum testamentum, allesammans kostade 6 Rubel. D^o las Lect. Pehr i stället för Rectorns timma emedan han var bortrest. vi började med hans frågor om Lag i Allmänhet. således las äfven Professorn åter Lect. Pehrs timma, för honom repeterade vi Addition i Algebra jemte Subtraction, och framställde tillika formlerna för Bolagsräkningen NB. den 4 en novitius Gååsman efter Strömborg – hemma ifrån Ithis.

Sid. 275.

Den 4de låf hela dagen, d^o middagstiden passerade härigenom en hop Zerkassiska oxar åt Helsingfors. d^o eftermiddag kl. 3 till 7 auction på afledne franska Språkmästaren Leyondes kläder och Boksamling. der köpte jag äfven följande Böcker neml. Fricks Theoretisch=Praktische Anweisung zur leichtern Erlernung der Englischen Sprache, Erlangen 1808 för 2 Rub. 99 kopek och Le Mangs Interessante Französische Briefe Halle 1806 för 2 Rub. 41 kop. Den 8de krabat kyrkan. d^o om aftonen en bitter smak i munnen med rapningar. Den 9de gingo vi för Profess. genom läxan om storheter d^o eftermiddagen var jag opp på Bibliotheket och såg uti en kammare, till vänster om sjelfva det stora Bibliot^s Rummet ett mindre, der blott voro Ryska böcker och Tidningar. der såg jag äfven en Indiansk båge. natten mot den 10 en stark pollution, jag vet ej af hvad orsak, om morgonen sofvit ända till kl. 8. hela dagen låf. d^o lät jag Enkell klippa mitt hår. Den 11te ett

klagomål af Björken mot Primus, för det Primus förleden Lördag skuffat honom i klassen, då han fåktade. Björken fick komma på golfvet och be Primus om förlåtelse. – d^o kl. 3 eftermiddagen disputations-

Sid. 276.

Act. Praeses. Gymnasii Adjuncten Forsius. Respondens: Gottsman, Opponentes: Hen: Masalin, Joh. Hirn, Tammelander senior. G.V. Wikstén och lilla Agricola. denna Disputationsact bivistade jag icke, emedan det ännu denna eftermiddag var fortsättning på Leyondes Auction, der jag inropade en pennknif för 53 kopek och följande Böcker: Meidingers Unterricht in der französischen Sprache, Frankf. am Mayn 1807 1.16 kopek. denna köpte jag egentl. sedermera af Gååsman för samma pris och Nouvel Abecedaire Recreatif à l'usage des enfans d'apres Nicolas & Freville par C. Vestman Stockholm 1809 86 kopek. (skall kosta nu i Stockholm 4 Rd.) om aftonen var staden illuminerad, emedan det i dag är Kejsarens namnsdag. natten storkmörk och stormig. – (Obs. Den 9de började Köhler att läsa franska för mig). Den 12te fingo vi ut våra stipendier. Jag fick 6 Rubel. d^o eftermiddagen började vi läsa Hebraiska för Cleve börjandes med den 12 kon. Dawids psalm, hvilkens ord han lät oss i dag annotera. d^o vakat till $\frac{1}{4}$ öfver 11. Den 13de mycket tung vid uppvaknandet. d^o repeterade vi för Professorn Multiplication i Algebra. d^o började vi för Cleve explicera 12te Psalmen i Hebraiskan. d^o om aftonen såg jag för första gången Cometen

Sid. 277.

den visade sig första gången redan den 7de i denna månad. Den 14de upplas Rect. Borgström på Gymnasium inför begge Classerna Schole Ordningen sådan den är stadgad och utgifven d. 4 febr. 1724 under Kon. Fredric – Denna dagen las vi icke något – natten mot den 15de pollution. Den 15de krabat kyrkan. D^o spiset middag och druckit 1 kopp Caffé hos Knipers. då liqviderade jag äfven min skuld för de Böcker och saker, jag inropat på Leyondes auction. – räkningen var 785 kopek. Den 16de las wi Geometrien i stället för Logiken för Professorn. d^o blef jag efter slutad läsning på eftermiddagen kallad till Lect. Cleve som anmodade mig om att blifva sin respondens den 25 hujus. jag var icke så ohöflig, att jag ej mottog detta. d^o fick jag ingen sömn förrän kl. 1 om natten. Den 17de om aftonen lät jag förleda mig att suppa 2^{ne} gånger, hvaraf jag blef något rusig. Så mycket mer brottsligt af mig, som jag låft att icke smaka brännvin. Den 18de köpte jag af Bokbindaren Botanik för Fruntimmer af D:r Aug. Joh. Ge. Carl Batsch Professor i Jena, öfversatt efter tredje Tyska upplagan. Med 101 kolorerade figurer. Örebro – 1810. Jag betalte för den 2 Rd. 12 sk. Rgdm. -

Sid. 278.

d^o middagstiden inkommo ifr. Illby ungefär 1 Sqvadron Cosacker, h^a hemtade ett dubbelt större antal lösa hästar med sig, men sjelfva Cosackerne redo efter en kort tid åter tillbaka. d^o fördes

härigenom äfven ett betydligt antal sjuka och tillfrisknade soldater åt Ryssland. eftermiddagen kl. 3 disputationens act. praeses Gymn: Adj. Magister Forsius. Resp: A.V. Holm. Opponentes Paldani senior mot första och 5te Thes. Paldani junior. 5. Blylodh mot 1.4 och 5. Tamelander junior mot 1^{sta} och Agricola junior mot 2^{dra}. Hela disputationens acten påstod aldrahögst en timma. Efter andras försäkran (jag kom dit först när Blylodh slutade) skall yngre Paldani och Blylodh bäst försvarat sina satser. Lethin var äfven opponens, men han var sjuk. Efter Acten frågade Mag. Forsius, om icke jag beredt mig på någon opposition, men som jag icke det minsta tänkt derpå, så kunde jag icke heller opponera. d^o vakat ganska länge om aftonen. Den 19de började vi för Lector Pehr med frågorna om Samvetet i Moralen. D^o började Molin åter läsa ifrån 13de Capitlet af Cic. Orat pro Sex. Rosc Amerino. d^o på eftermiddagen smakte jag äfven brännvin hos Hyrkstedt som han bestod jernte russin samt fikon för det Klingberg i en rysk Narink

Sid. 279.

bortskaffat en falsk 2 Rgs. sedel. d^o somnade jag icke för än kl. 2. huru olycklig är jag icke, som hvar afton beröfvas den välgörande sömnen af svallande tankar. Derföre var jag ock så tung om morgonen derpå. Den 20de repeterade vi Division i Algebra för Professorn, d^o för Domprosten slutade vi hans frågor om Samvetet. d^o var jag kallad till Professorn, Han sade mig att han i dag försökt N.A. Grotenfelt men att han icke kunnat engång det som han sagt sig nyss hafva läst, och att jag derigenom råkat i en svår belägenhet, att det heter att han ingenting lärt sig för mig. Hvarföre han bad mig att på allt sätt söka att arbeta med honom, och låta honom läsa för sig sjelf och noga genomgå alla ord och deras resolutioner, hvilken plan jag också strax i dag vidtog med honom – d^o råkade jag Forsman. Den 21^{sta} ett klagomål emellan Cavén och Enkell, för det Enkell, då han skulle dra opp Cavens klocka kom att bryta af käden. Då nu detta skedde af förseelse och olyckligtvis, så yttrade sig Prosten Borgström att han icke kunde tillräkna Enkell skadan, utan afgjorde det på det sättet att han kallade Cavén till sig i Cathedern, tog honom vid handen och låfte betala skadan. Hvilket vackert drag af beskedlighet framlyser icke här. Sannerligen skulle få Domare gjort på det sättet.

Sid. 280.

d^o utdelade han scripta. Vi komma att skrifva för Michaeli i år af den anledning, att vi får låf först onsdagen för sjelfva Micheli dagen. – jag kommer att skrifva för Lect. Molin. d^o slutade vi för honom d. XVII Art. De Ecclesia och började på den 18 De Societate Conjugali. D^o kl. 3 eftermiddagen disputationens act: praeses. Rect. Borgström. Respondens Wahlberg. Opponentes: Belitz mot 1. och 4de thesen, Selen mot 1 – 4 och 7. Han stod tämmeligen bra på sig. Krogius 3, 5 och 6. Han fick åter upprepa sin opposition; emedan den var så otydlig. Molander 1. 2. och 3. Han var den häftigaste af alla, concederte icke den första thesen, angrep de öfriga med lika häftighet, hvadan han i anledning af 3^{die} thesen, då han påstod att m^a icke i andra lifvet äro underkastade förföljelser, blef fast för Rect. Borgström, som började fråga honom. Malin opponerte mot 1 och 2^{dra} theserna, samt Gååsman från nedra Klassen mot d. 1^{sta} - jag hörde icke huru det gick till. jag var

äfvén beredd på en extra opposition mot 1^{sta} 5 och 6 theserna men dels togo de bort mina theser, dels blef tiden för kort, så att jag icke opponerte, – det slutades först kl. 6 – d^o var jag hos Lect. Cleve, för att taga ut mina theser; men fick dem ännu icke, han sade sig icke hafva ännu sett på dem, och låfte

Sid. 281.

skicka dem till mig. d^o spisade jag aftonvard hos Löfgren. d^o vakat ända till kl. 12. d^o ingen predikoförklaring. Den 23^{die} efter Rectorns timma var jag till Lect. Cleve och tog ut mina theser, *Consvetudo est altera natura*, emedan han sade den vara falsk; ty sjelfva naturen är ju alltid en och samma och kan icke förändras. vid första thesen skref han i stället för: *in dubitationis oleam vocarint*, negavit det är ju förnuftigare att först tvifla och undersöka skälen både emot och med, innan man blindvis tryggar sig vid någon sats. vid 12te thesen

tillade han *si summo numini humano tribuere liceat*, ty man kan icke egentligen tillskrifva Gud hvarken hämnd eller vrede. – d^o krabade jag Lect. Cleves timma, för Lect. Molin hade vi låf. d^o skref jag alla exemplar färdiga och utdelte dem emellan Opponenterna. d^o skref jag äfvén bref till C.G. Ottelin i Åbo, och afskickade det d[en] följande 24de med Forsman och Lect. Alopaeus, som reste dit. d^o den 24de repeterade vi för Professorn tillika med den 19de Propos: 5te Boken alla de ändringar, som man kan göra med en analogie med deras bevis, d^o begärte jag låf för Lect. Cleves timma på eftermiddagen. d^o vid middagstiden inkom ett litet Detachment Cosacker, som blefvo inqvarterade här på Prästgårdsbacken. d^o låf för Lect. Molin. - - d^o om aftonen

Sid. 282.

smorde jag mig med Werzyxial [?] salva för Bokarndess [ett oläsligt ord] h^a jag redan haft i 1½ d^e. Den 25. började vi för Rectorn Annotera 18de artikeln. d^o var jag på en Rysk Galeas, på hⁿ de höll på att släpa de Ryska kanonerna, som legat ända härtills här utanför staden. d^o kl. 3 eftermiddagen disputationis act. Praeses Lect. Cleve. Resp: jag – Opponenten: I. Selén, hans oppositioner voro mot 1. 2, 3. 4. och 5 theserna, mot honom försvarade jag mig icke rätt duktigt, h^l härrörde af den rädsla, hvaruti jag var och derföre att han af alla Opponenten var den skickligaste. Sedermera repade jag mera mod, så att det gick, utan att jag skryter deraf tämligen bra mot de följande: neml. (Gummerus absens) I.H. Porthan 4 och 7de, (H.O. Gylling absens), C. Hyrkstedt 9., och Klingberg mot 2 och 4. allt var förbi kl. ½ 6. Obs. i allmänhet är det icke just bra, att respondera för Lect. Cleve; emedan han icke låter de stridande få tagas, sålänge tills endera af dem skulle duka under; åtminstone skulle man derigenom vinna mera färdighet, att vederlägga hvarandra. Sådan Method hafva Gymn. Adj. Forsius och Lect. Borgström; men Lect Pehr och Cleve taga allt för fort uti och äro mera liksom tröttande med sina långa förklaringar, hⁿ Opponenten icke i alla fall (i synnerhet om han är litet okunnig till) ingalunda begriper – och skulle han

Sid. 283.

ock begripa, så kan han icke ändock på engång fatta alltsammans i minnet. Den 26te började vi för Domprosten med frågorna om Natur Lagen i Moralen. Den 27de slutade vi i Naturrätten för Lect. Pehr frågorna till och med om Naturliga Tillståndet d^o repeterat för Professorn om bråk i Allmänhet, både med Siffror och bokstäfver. d^o afskickade jag med Relander och Forstadius ett bref till Prosten Ståhlberg uti Ithis. d^o denna dag fingo vi redan Michaeli låf. d^o om eftermiddagen ondt i hufvudet, hvartill det myckna skrattet ännu mer bidrog. d^o om aftonen illumination, emedan det var Kejsarens Kröningsdag. Den 28de var jag med Alopaeus, Björksten och Cavén och höta rofvor i Finnby, der spisade vi äfven middag der voro vi ock på det höga berget som kallades Bergstaberget, der besågo vi lapphögar och de så kallade ingångarna, som bestå uti i en cirkel uppfört på stenar, inom hvilka man spatserade bra länge innan man kom till det nedersta. på 2 särskildta ställen finnas sådane. d^o ristade wi äfven der med vassa stenar våra namn i berget, jag ristade der äfven på ett ställe följande: A.J. Sjögren d. 28 Septemb. A:o 1811. mot aftonen kommo vi först tillbaka. Alltsammans kostade oss 40 kopek per man. d^o små ledsamheter vid hemkomsten.

Sid. 284.

d^o skänningar och väder. Den 29de krabat både kyrkan och predikoförklaringen. d^o bytte jag med Finnander Pasors lexicon mot Stocke och gaf emellan 1 Rd. 16 sk. samt Beskrifning öfver Konstnärer och Handtverkare. d^o bytte jag med Holmberg Kurellas Gedanken von Besessenen und Bezauberten, mot Zopfens jurisprudentia naturalis oder Kurtzgefasste und deutlich erläuterte Grundsätze der natürlichen Rechts-Gelahrheit, Halle 1734 och gaf emellan 13 Sigill. d^o kl. 10 – ¼ till 12 disputations act: Praeses Domprobsten P. Alopaeus, Respondens C.T. Belitz. Disputations ämnet Praeliminair-Capitlet i Brynmark samt det första Cap. dessides de Lege. Opponentes Alopaeus mot § 6 och mot till § 7 i 1^{sta} Capitlet. Nysten § 2 dersammastädes, Hirn §§ 3. 4. ibid. och jag mot § 2 ibid. concederte Pehr samt emot §.§. 17 – 22 i praelim. cap också concederte, och den anmärkning att Capt. 11 hade bordt gå för 1 Cap. emedan han i 1 § talar om act Liber och förkl. hvad liber är först: 2^{dra} cap. jag fick beröm äfvensom de andre.

Oktober

Natten mot den 1^{sta} pollution. Den 1^{sta} auction på Ofw. Lieut. Törnes qvarlåtenskap hos Kuhlefeldts, h^a auction jag äfwen bevistade. Den 2^{dra}

Sid. 285.

continuerade samma auction. jag inropade E. Ekströms Inledning till Geometriens Utöfning, Byggd Uppå Euclidis och Archimedis Grunder. 2^{dra} Upl. Västerås 1774 för 36 kopek, samt. Schenbergs Lexicon-Latino-Svecanum Norcopiae 1747. tillika med Wennerdahls Lexicon Mythico-Historicum Linköping 1748 för 251 kopek. Den 3^{die} om aftonen blef Hyrkstedt arrestert på gatan vid Linderts och derstädes qvarhållen ända till vaktombytet kl. 11. Den 4de. D^o fick jag till handa ett par stöflor och 2 par strumpor, som med Nomells son redan för 2 veckor tillbaka kommit hemifrån. natten mot den 5. pollution. Den 5te supit brännvin. D^o eftermiddagen voro Kamrater tillsammans hos Kingelin, som gaf ett afskedscales. De utmärkte sig sedermera på ett vanhederligt sätt, åkte och skreko som ursinniga menniskor och höllo ett oanständigt väsende på öppna gatan. Kl. 5 eller högst 6 inkastade Mallin och Klingberg (efter sägen) fönstren hos Proviantmästaren Sawitzki; men följdén war den att de blefvo tagne, Klingberg på Tobaksåkern, dit han undansprungit, men ej orkade längre, och Malin på gatan utanför sitt hus (han hade redan hunnit in men kom åter ut för att hjälpa Klingberg) och

Sid. 286.

förde till Corps de garde. Hvad brott förorsakar fylleriet. d^o sofvit natten hos Selen, och ätit frukost. Den 6te d^o krabat kyrkan och predikoförklaringen. d^o ätit middag hos Björksten. d^o fick jag höra att de ännu sutto der ibland Arrestanter och stank. Några medlidande kamrater hade dock sörgt så mycket möjligt för dem och burit dem mat, dricka och andra bekvämligheter. d^o skref och afskickade jag med Pet. Johan ett bref till Carl Ottelin i Åbo. d^o druckit 5 a 6 koppar the med Björksten. d^o fick jag med Relander ett bref ifrån lilla Ancherus i Ithis. d^o sofvit öfwer natten hos Björksten och ätit qvällsward. Den 7de började wi åter fortsätta läsningen; med wanlig bönhållning, men vi läste icke något för Rectorn emedan han såsom Rector var ålagd att bevista den Rättegång, som i dag skall anställas öfver de olyckliga kamraterna. Ett förhör skedde ock med Hyrkstedt. Han blef tillfrågad af Rectorn; om han varit på något sätt förklädd; om han gifvit någon anledning, hvar och på hvad sätt han blef gripen, strax derpå gick han tillika med Rectorn till Biskopen. – d^o låf Lect. Pehrs timme. d^o d^o hela dagen. d^o kl. 10 vid lag

Sid. 287.

hämtades Klingberg och Malin till Biskopen till förhör, hvarpå de lössläpptes; men befalltes att vara närvarande vid Rådstufvu rätten som i dag hölls och dit äfven Hyrkstedt var kallad. d^o bytte jag med Selen Ovidii Tristium Libri V cum notis admodum Minellii mot d^o d^o med Svenska noter d^o eftermiddagen kl. 4 Consistorii Rätt. d^o sednare var jag ner hos Grahn; der de drucko flere af Cameraterna tillika med Klingberg och Malin. Klingberg förebrådde mig, att jag icke varit och sedt på honom i dess arrest. Malin åter grät som oftast. Den 8de hela dagen litet ondt i hufvudet förmodligen af det jag i förledne natt sof här och kammaren dagen förut blifvit skurad. d^o låf för Lect. Cleve d^o började Köhler läsa Tyska för mig. natten mot den 9de pollution. d^o den 9de var jag och spisade middag hos Grotenfeldterna. d^o skrefvo vi första gången för Lect. Molin. jag hade skrivit om: skola vi anse det för en fördel eller olycka att vi ej känna vårt framtida öde, till nästa

Lördag fick jag: jucundum est laudari sed a laudato viro. D^o bad jag honom äfven att få läsa Virgilius h^l jag fick. d^o sedermera förnötte jag den öfriga delen af aftonen hos Alopaeus, med att bese Bertuchs Bilderbuch ett artig arbete, jag genomgick 51 Häften deraf. det är indelt i flere Band hvart Band innehållande 20 Häften. d^o om aftonen snöslask

Sid. 288.

Den 10de om morgonen, hvilken öfverraskande syn för ögat, hela marken var öfverallt hvit. – denna naturens förvandling ingöt högtidliga känslor i min själ och föreställde med lifliga färgor winterns ankomst. d^o började vi för Lect. Pehr läsa om Skyldigheterna mot Gud i Moralen, under hans timme inkom Biskopen och åhörde hans praelectioner ända till timmens slut. d^o slutade vi för Professorn den Vte Boken i Euclides. d^o för Lect. Cleve repeterat 14te Psalm i Hebraiskan. d^o nästan hela dagen opasslig. D^o kl. 5 var jag till Mag. Forsius, och tog några exemplar af theserna att skrifva. d^o middagstiden kom hit ifrån Ryssland 30 Tscherkassiska oxar. Den 11te slutat för Professorn repetition af Bråkräkningen i Algebra. d^o eftermiddagen började Lect. Cleve med XIII psalmen i Hebraiskan, hvilken timme jag absenterade; emedan jag hela dagen men mest nu haft ganska ondt i hufvudet. D^o låf för Lect. Molin, d^o fick jag räkning öfver det jag inropat på Törnes auction ifrån Knipers. Den 12te fick jag med Präst Candidaten Boman ett bref ifrån Ottelin i Åbo, tillika med Gedikes franska Läsebok, 2^{dra} Upplagan i exemplar för 1 Rd. 6 sk. d^o njutit brännvin. d^o låf för scripta. D^o kl 3 eftermiddagen disputationis act: praeses. Rect. Borgström, Respon-

Sid. 289.

dens Krogius. Opponentes: Masalin mot 2^{dra} och 4. Lagerblad 6 och 8 Poppius mot 1. et 4, Blylodh 8 et 9; Viksten 7 och 8 och dessutom skriffel; efter disp, steg jag opp och opponerade ex tempore utan att något det minsta förut fundera hvarken på tal eller opposition. mot 6te thesen jag anförde till ex: Spinoza, fick beröm. d^o legat öfver natten hos Grotenfeldt. Den 13de om morgonen derstädes druckit 1 kopp Caffé och ätit frukost. d^o skref jag med Handelsman Borgströms karl 2 bref till Åbo ett till Ottelin, med 12 sk. uti och 1 till Forsman med 1 Rd. Riksgs uti. D^o om aftonen uttågade härifrån ett Detachment Cosacker åt Illby. Den 14de kallade Borgström mig till sig i Cathedern, och frågte om jag ville skrifva theser för honom, jag svarte, att jag ej hade tid; emedan jag skulle respondera för Forsius; men då jag rätt öfverväget detta, hade jag bordt låfva det; emedan jag derigenom skulle mera wänja mig att respondera. d^o bannade Domprosten oss för det, att fröken Vrangell varit till honom med klagomål, att Kamrater flere aftnar å rad varit der utanföre, skrikat och kastat stenar på fönsterluckorna. d^o började vi för Professorn läsa 6te Boken i Geometrien. d^o den 13de om aftonen kl. 10 hade Björken blifvit förd till Corps de garde,

Sid. 290.

och der kvarsetat till ungefär 11 då han åter blifvit lössläppt. D[en] 15 bytte Rectorn timma med Lect. Cleve, som kom opp kl. 7 om morgonen och Rectorn åter las ifrån kl. 2 eftermiddagen. d^o låf för Lect. Molin. d^o om aftonen såg jag åter fortsättningen af Bertuchs Bilderbuch hos Alop. Den 16de låf hela dagen. d^o köpte jag af Bokbindaren: Nejderna omkring Paris, öfversättning af Johan Remmer, Stockholm 1807. för 1 Rub. 4 kopek. Den 17de d^o förde jag theser till Borgström. Den 18de slutade vi för Rectorn 18de artikeln de Societate Conjugali. d^o började vi för Domsprosten följa Brunmark ifrån Cap. 11 pag. 14. de officiis erga Deum. d^o för Professorn gingo vi i genom Addition och Subtraction i Decimal bråk. d^o började vi för Lect. Cleve med 13de psalmen i Hebraiskan. d^o låf för Lect. Molin. Den 19de började vi explicera 19de artikeln i Theologien. (NB d. 16 krb. bön). d^o förde jag 3 exemplar af Forsii theser hem och fick åter 2 att skrivas, jemte de Latinska titlarna, som man skall nyttja till hvar och en. d^o låf för scripta. NB. den 19 Scheffer Gymnasist efter Cavén. natten mot d. 21 en stark pollution. Den 21 Blomqvist Gymnasist efter Flöberg. d^o fick jag ut theserna

Sid. 291.

af Rectorn, och han nämnde på Gymnasium att det skulle bli nästa onsdag. d^o Logik för Professorn d:o förde jag ett exemplar till Rect. Borgström och utnämnde Opp. d^o förde jag till Mag. Forsius 2 exemplar af hans theser, och fick åter ett att skrivas åt Cons. Notar Slottman. – NB. d^o upptäckte jag bittida om morgonen att Philip hade sjelfbesläckelse, jag öfverraskade honom, och hade honom att bekänna huru många g^f han hade redan öfvat det. 6 a 7 g^f. Då föreställde ~~tilltalte~~ jag honom dess följder och sade att han än kunde hjälpas, i fall han upphörde nu med det. Den 22^{dra} passerade härigenom åt gl. Ryssland 8 ammunitions vagnar, och 1 sjukvagn. d^o middagstiden inkom ifrån Helsingfors sidan 2 Compagnier Infanteri, h^a blefvo inqvarterade här i staden. Den 23 uppsköts disputationen acten till framdeles. d^o om aftonen kom Jacob hit ifr. Hindersby med mat. d^o förde jag det ena exemplaret, som jag haft att skrivas till Forsius, och fick af honom 2 exemplar, att i morgon utdelas till begge Classernas Primi. NB. d^o låf för scripta. Den 24de las Lect. Cleve Rectorns timma, hvilken timma jag krabade. d^o utmarcherade det manskapet, som i förgår inkommit till Ryssland. d^o las Rectorn Cleves timma på eftermiddagen. d^o åter låf för Lect. Molin. D. 25te slutade vi att explicera 19. art. för Rect. och bör-

Sid. 292.

jade annotera d:o för Prof. Mult. et Div. i Decim bråk d^o krb. Lect. Cleves timma d^o efter kl. 4 Consistorium Gymnasticum hos Rect. Borgstr. ordförande Rect. om Malin och Klingberg, hvardera inkallades serskildt, men ingendera af dem bekände. D^o krb morg. bön. Den 26te las icke Rectorn. d^o Klingberg och Malin åter till förhör hos Biskopen; men hvad jag hört, så bekände de icke. d^o började vi läsa Virgilius ifrån 1^{sta} Eneiden för Molin. d^o om aftonen Illumination – Enke Kejsarinnans födelsedag – natten mot den 27de pollution en hel hop Kamrater voro i dag till H^{ts} Nattvard. d^o åt jag aftonvard och sofde natten hos Grotenf. d. 28de sjöng jag. d^o efter slutad bönhållning inkommo alla Lärare hvar på Rectorn i ett tal tolkade den bedröfvelse, som denna tids

uppträden åstadkommit hos Lärarena, och befalte till framdeles förekommande af oordningar att ris skulle tagas af ultimus på nedra klassen. nu tänkte alla, att detta vore bestämt för de 2me brotsliga genom hvilkas oförsvarliga uppförande allt detta uppkommit. Men sedan vände han sitt tal till dem, tillsade dem att stiga ur klassen, samt förordnade derpå Malin till ultimus öfver öfra Classen och Klingberg näst efter honom. der skall de sitta till termins slut; men om de dertills göra sig kända af ett uppförande som godtgör det förflutna, så gaf han dem löfte att i nästa termin åter uppflyttas på sina förrige ställen. Nu utgick Collegium Gymn. och Rect. blef ensam qvar och fortsatte sina Lect. d^o låf för Lect. Molin. d^o krb. aft. bön. Den 29 försofde jag mig och krb. Rect^s timme

Sid. 293.

d^o eftermid. åter lof för Lect. Molin och bön. d^o om aft. var jag hos Wahlberg för att se på hans ömkansvärda belägenhet. Han har neml. redan i flere dagar varit litet vurmig. Hvem som hälst kommer till honom, berättar han om sin fattigdom och sin framtid och inbillar sig, att han nödvändigt måste blifva Bonde, efter hvad jag nu fant, tror han sig dö, och bestämde till och med 3 veckor inom h^t detta skulle ske, eljest går han upp; äter ganska litet och skall icke ha sofvit på flere nätter; ehuru man hvar afton gifvit honom 25 st. sömngifvande droppar, om nätterna skall han prata för sig sjelf, klaga och jemra sig beständigt öfver sitt förmenta olyckl. tillstånd. jag trodde mig märka någon slags vildhet i hans uppsyn. d^o såg jag der äfven hos Ruuthen en så kallad Blindlykta (Laterna Magica), som är så inrättad, att jag med den kan lysa hvem som hållst i ansigtet och känna igen honom, utan att han ser mig. de äro förbudna. äfven såg jag der ett annat Phoenomen. Han doppade nämligen en sticka uti en flaska, oppfylld med ett slags ämne, som liknade klart vatten och var utan lukt – dermed skref han på något träd, så snart man satte derpå vatten, började dessa bokstäfver brinna. då man andades derpå, sågos de icke brinna på en liten moment; men inom några ögonblick började de åter låga. Nu gaf det äfven en ganska elak lukt ifrån sig. Hvad jag sedermera hörde skall det vara phosphor. Då man hemtade ljuset på

Sid. 294.

det stället, sågs ingenting; men så snart det blef någorlunda mörkt, på det stället, sågs det låga på samma sätt, som förut. det skall icke kunna släckas med vatten. – detta kallas Bolognesisk fosfor, tillredes vanligast och bäst af tungspal. Härom får man underv. i Abildg[aard]: Physik, pagg 122. 149. Den 30de gaf öfra Classen genom ett hdgt. buller sitt missnöje tillkänna med de risets infirande – Man ropade å alla sidor ris, ris, klappade, skrattade och støjade. Rect. fant sig att stilla dem derigenom att han yttrade sig att de chicanerade sina Camerater, som blifvit olyckliga när de skrattade. Denna naiva vändning saktade dem. d^o låf för Lect Molin med scripta och Virgilius d^o kl. 3 eftermiddag responderade jag under Rect. Borgströms praesidio. Opponenterna voro: Selen mot 3^{die}, 4 et 5 theser, Nordin 3. 4. et 6. Concedert 3. Grahn senior VI concedert och 8. Gottlund 2 et 4; Neovius conced. 5. och 8. samt Cavén mot 6 och 8. begge concederte. hela acten var slutad kl. öfver 4. D. 31^{sta} besåg Rectorn våra skrifböcker, hvarföre öfra Classen ej hann läsa. d^o krb.

eftermiddagen. d^o skickade jag ett bref till Prosten Ståhlberg och 1 till Cantor Anch. i Ithis med Hauta Peckos son

November

Den 1^{sta} låf; emedan disputations act. Gymn. adjunctus Forsius speciminerade för Hist. et Mor: Lection. jag var respondens: Opponenterna voro: Prior Opponens: Past. Mollerus mot 1. 2. och 3^{die} theserna. de öfriga voro:

Sid. 295.

Domprosten mot 1. 7 och 11. och i allmänhet att inga theser voro af moraliskt innehåll: Rect. Borgström 1. Professorn 13; Lect. Cleve samma thesen, 3^{die} och 12 och Biskopen mot 1. och 4. den började kl. öfver 9 och slöts kl. närmare ett. Kl. 8. gick jag till Forsius hvarest jag åt frukost och drack ett glas vin. efter slutad disputations act äto Mag. Forsius, Mollerus, Lect. Cleve. Gymn. Notarierna Bergholm och Hoffrén, Thunberg och jag middag hos fru Holmstén och tillbragte eftermidd. till kl. 4. d^o drack jag 3 glas vin och ett glas punsch samt 2 koppar Caffé. Strax som vi sluppo ifrån Gymnasium, ankom den bedröfliga underrättelsen, att Malin och Norring drunknat nära vid Hammars vid en Brigg kl. 11 på förmiddagen. Man ingaf härom berättelse till Consistorium. Biskopen skall blifvit så ond, att han smält hand i bordet. Derpå foro Rect. Borgström och Doct. Calonius strax till Hammars och man började arbeta uppå att draga upp dessa olyckliga. kl. 4 skall man fått opp Norringen, hans puls hade ännu kändts och fragga skall stådt utur munnen, så att man har hopp ännu om hans lif. men hos Malin, som ficks opp 10 minuter derefter skall man ej mera märkt några tecken till lif. Den 2^{dra} förmante Rectorn oss vidare på det ömmaste och berättade oss den bedröfliga händelsen, som timat, en följd af olydnad och öfverdåd. Han las ock icke i dag - De

Sid. 296.

hade blifvit i går om aftonen inhämtade till staden sedan man förgäfves användt flera timmar till deras återfående. – Woro några timmar här tillräckliga, så mycket mer, som Norringen skall vist tecken till lif? I fall det varit en annan Läkare, mera sorgfällig är troligt att de blifvit vid lif. En Sågskrifvare, som ägde Hammars hade icke velat gifva rum åt dem. Hvilken hård menniskokänsla. d^o sade Rectorn, att numera Lector Forsius skall i 14 dagar läsa Rectorns lectioner, och explicera följande artikeln de Magistratu Civili, Lect Cleve kommer opp om mornarna, hvaremot Lect. Forsius läser om eftermiddagen hans timma. d^o åter låf för Lect. Molin för scripta och Virgilius d^o fortsatte några qvinnor hela dagen ifr. förmiddagen till kl. 11 om aftonen, att bringa Norringen till lifs; men förgäfves. D^o låg Poppius här om natten hos mig Den 3 om morgonen sågs marken för andra gången betäckt af snö. d^o krb. kyrkan och predikoförklaringen. d^o gjordes en vacker

tacksägelse för de drunknade. D. 4de började Cleve förvalta Rectorns sysslan för Lect. Borgström. d^o las vi för Professorn Multiplication och division i Decimaler i stället för Logiken, under hans timma kl. ½ till 11, då de började ringa för de 2^{ne} olyckliga Cameraterna, utbrast han i tårar, så att han ej kunde läsa på en lång stund af gråt. d^o las Lect. Cleve Lect. Molins timma på eftermiddagen. d^o började Lect. Forsius läsa för Lect. Borgström med expliceringen af XX artikeln de Magistratu civili

Sid. 297.

Den 3^{die} rådslogs om begrafningen. 12 skola bära dem, och andra 12 byta om, samt 12 gå i procession. han hänt därför icke läsa något. d^o kunde jag icke några analogier för Professorn och fick tilltal att tänka på Lection och icke hafva något annat för mig; emedan jag hölt på att skriva opp något på mina plan, som han sagt, och han lät tänkt att jag skref någonting annat; flere andra kunde ock icke i dag; hvaraf han blef ganska ond, och lät oss läsa i harmen en qvart öfver 11. Men några af kamraterna lika envisa visade sitt missnöje medelst skrapande på fötterna hvarföre han icke kunde annat än ännu en gång gifva oss ett tiltal beledsagat af en förmaning att lyda honom. d^o passerade härigenom ett Compagnie Ryskt Infanterie åt Lovisa. D. 6te drack jag 2 koppar Caffé hos Jerfvelins med begge Klingberg, Ljungström, Holmberg och Rosenbergarna. Dersammanstades åt jag äfven frukost och tog en liten sup. D^o nära middagen var jag der åter med Finnander och Klingberg och tog åter en liten sup. samt smör och bröd. d^o var jag och såg på liken. Malin var alldeles lik sig; men Norringen sades vara alldeles svart och vanskaplig i synen, flyta och lukta starkt (jag såg ej honom) – vid samma tillfälle kom Norringens far och en gl. Cantor. Så snart man öppnade locket, började den gråhåriga

Sid. 298.

fadren högt snyfta och med ett utrop af min son, ville han försmälta i tårar. Huru måtte hafva kostat på fadershjertat att här se sin älskade son, som redan gjort så många framsteg och som snart skulle börja att understödia sin fader då han, säger jag, såg här sin älskade Son ligga alldeles liflös i dödens armar. Hvad för en smärta måtte icke detta förorsakat hos en så gammal, att han ännu kunde gråta, som barn. Huru gruflig måtte icke den tanken ha varit för honom, att se sin Son redan hafva gått förut i ett land, derifrån ingen komma skall och lemna honom, som redan har ena foten liksom i grafven ännu efter sig på denna livvets mödosamma stråt. Alla omkringstående rördes till medlidande och en dyster tankfullhet intog allas omkring-ståendes ansigten. – d^o kl. 11 fördes förl. Malin på en likvagn ner till Wathén, hvarifrån begrafningen skulle ske och sedermera Norringen. Alla som voro der vid det tillfället följde efter likvagnen. d^o kl. 3 eftermiddagen begrafning hos fru Wathén. En Procession af flere stadsens Herrar, hela Consistorium samt omkring 50 Camerater följde dem till sitt hvilorum, Biskopen jordfäste dem – flere af folket och några af Kameraterna greto. Biskopen sjelf snyftade. derpå voro wi hos Wathéns til kl. 6. jag drack blott 1 glas punsch kanske 2 med några brorskolar, derjemte confect

Sid. 299.

d^o låf för scripta och Virgilius. Den 7de slutade vi för Domprosten Cap. 11. de Officiis erga Deum. d^o började Professoren läsa Mathematiken med en ny method, neml. att alla teckna upp på plan samma figurer, som han ritar opp, och sedan läser ifrån samma papper. detta har den fördel, att man icke som hittils tränger möda sina ögon, med att killa på taflan. d^o passerade härigenom 3 Compagnier Infanterie åt Lovisa. Den 8de d^o ett ungefär lika stort antal d^o låf hela dagen; emedan det var disputations act. Praeses Mag. Strömmer Sacellan i Juuga, Respon: J. Selen, Opponentes: Prior: Pastor Mollerus mot 1 – 3, Domprobsten 4 – 7, 9 och 13. Lect. Cleve 9 och 12, Lect. Molin 1 och 4. och Professorn och 5, samt Biskopen. Den 9de bytte jag med Cavén Joncheres Lexicon och fick af honom den äldre upplagan, samt 2 Rd. 12 sk. emellan. d^o eftermiddagen ondt i hufvudet och rysningar, då jag kom i sängen. Den 10de marscherade här äfven Ryssar, förda åt Lovisa. d^o samma sjukdoms symptomter som i går. Den 11. ännu i högre grad, så att jag nästan icke kunde röra mitt hufvud, om icke det gjorde ondt – om qvällen gjorde det ännu mer.

Sid. 300.

innan jag lade mig, drack jag en 6 a 7 koppar fläderthe med socker, och svettades sedan. om morgonen derpå d. 12te kände jag mig må bättre. om dagen hade jag dock ännu ondt i hufvudet. d^o delte Professorn Öfra Classen i 2 Classer. De som följa med, fortfara med 6te Boken; men alla de andra börja ifr. början af samma Bok. d^o på förmiddagen passerade härigenom en trupp Ryskt Infanterie till Lovisa. D^o en ny Gymnasist Massalin efter Enckell. d^o om aftonen intagit droppar. Den 13de var jag dock lika som förut, i synnerhet på eftermiddagen. d^o krb. Rectorns timme. d^o las vi icke Virgilius, jag fick icke heller ut min skrifbok – den skall fås i morgon Kl. 11. NB. Magni ändring kommer icke att äga rum; det var blott för att skrämma dem – i dag intog jag äfven droppar och åt ingen frukost. d^o om aftonen äfven intagit af samma dropparna. Den 14de fick jag kl. 11 ut min skrifbok, för Lect. Cleve slutade wi XIV Psalmen i Hebraiskan, för Lect. Pehr las vi blott några minuter af timman, för Professorn las vi Läran om duplicerade förhållande. i dag har jag icke känt mig mer så mycket sjuk i hufvudet, men har dock haft ibland värk i högra armen. d^o om aftonen efter kl. 4 las vi Virgilius för

Sid. 301.

Molin, h^a gjorde mig den äran att nämna mig till Prior Opponens vid en i nästa vecka under Molins praesidio skeende disputation. Wid corigeringen af min skrifbok sade han äfven, att jag är på vägen att skrifva en god Latin, och låfte hjälpa mig så mycket han kunde. Den 15de började vi med XV Psalmen för L. Cleve, d^o för Domprobsten om skyldigheterna mot andra – för Profess. repeterat Decimalräkningen. d^o fördes härigenom åt Helsingfors några och 20 Cirkassiska oxar. d^o ätit qvällsvard och legat öfver natten hos Gottlund. Den 16de las vi Grekiska för L. Cleve. d^o

förmiddagen voro Grotenfeldtarna till förhör hos Professorn. d^o åt jag kall mjölk till frukost, hvaraf jag började så frysa och darra att jag måste låta laga upp eld för att värma mig. d^o-natten mot den 17de en stark pollution jag låg på ryggen. Den 18de var Prosten Borgström sjelf opp första dagen. d^o Logik. d^o krabat Lect. Cleves timma. Den 19de slutade vi Artikeln de Precibus et Afflictionibus för Rectorn. d^o för Professoren repeterat Lärnan om duplicerade förhållanden. NB den 18 en liten sup. – Den 20de en sup. d^o låf för Virgilius

Sid. 302.

natten mot d. 21 pollution. d. 21^{sta} marken åter betäckt med snö; men icke tillfrusen d^o låf hela dagen. Prosten Borgström höll hemkomstöl. d^o sysselsatte jag mig med att läsa första Delen af Krusensterns resa⁷⁰, som jag fick låna utaf Lect. Molin. Han for ut med 2 skepp Надежда och Нёва, ifrån Cronstadt 7 Aug. kl. 10 på förmiddagen. Chefen på Neva var Capit. Lisianskoy, han hade följande Lärda med sig. Doct. Horner en Astronom. (Schweitzare till nation) Doct. Tilesius en naturforskare (fr. Leipzig) och Doct Langsdorf äfven Naturforskare. En Ambassade till Japan skulle medfölja, till Gesandt härtill utnämndes Kammarherren Resanoff. Besättningen på Nadeschda var 85 och på Neva 54 personer. 17 Augusti kommo de till Köpenhamn (Obs. från Köpenhamns Observatorium kan man med en medelmåttig tub räkna husen i Malmö och Landskrona. tornet blef inrättadt till Obs. 1656 af Chr. Longomontanus (Tycho Brahes elev.) 8 Sept. seglade de härifrån, 29 inlöpte de i Falmouth, 19 Oktober ankommo de till Teneriffa (Obs. Guancher äro Teneriffas äldsta invånare, nu äro inga mer öfriga. Här miste Amiral Nelson sin högra arm, då han ville eröfra Santa Cruz. – Denna stad Karakteriserar Hr. Krus. med följande ord "Allmänt elände bland folket, sedefördärf hos det andra könet i högsta grad och skaror af frodiga Munkar, som stryka omkring gatorna, så snart det blef mörkt för att tillfredsställa sina lustar". Kort derpå säger han "Kanhända ingenstedes i verlden ser man flera o-

Sid. 303.

hyggliga föremål. I trasor höljda tiggare af båda könen och af hvarje ålder, derjemte besvärade med alla slags vämjeliga sjukdomar, uppfylla gatorna icke mindre än otuktiga flickor, druckna matrosar och magra vanskapade tjufvar." Han anklagar dem alla för stora tjufvar. Inquisition är äfven der införd och utöfvas med all stränghet). Piken af Teneriffa ses 126 mil ut i hafvet. Bordas uppgift af dess höjd (antages för den riktigaste) är 11.430 fot. Hr. Krus har sökt äfwen ön Ascensao; men icke funnit den. 21 December kommo de till Santa Catarina. Sundet emellan ön och fasta landet är ungefär 200 famnar brett. ön är 25 mil lång och 8 till 9 mil bred, på några ställen är bredden blott 3 eller 4 mil (Piaster svarar mot 46 Sk. Svenskt hårdt mynt). Lord Anson har enl. Frezier meddelat allm. de första underrättelser om denna ö. La Perouse besökte den 1785. ön är svagt befäst, hvem

⁷⁰ *A.J. von Krusenstern*, Resa omkring jorden, förrättad åren 1803, 1804, 1805 och 1806 på Hans Maj:ts Kejsarens af Ryssland befallning. Öfversättning i sammandrag. Första delen. Örebro 1811.

som hälst skulle kunna med litet folk inta den. Garnison regim^t Chef är alltid en ättling af den namnkunnige Vasco de Gama. Jordmån är ovanl. bördig förträf. socker och Caffé odlas. Rommen kommer upp emot den ifrån St. Croix. Priset för Caffé och socker var 10 kopek skålp. Invånarne få ej handla med någon annan ort än Rio Janeiro. Sassafraträd och den växten, hvaraf Oleum Ricini tillredes, finnas i stor mängd. Staden heter Nuestra Senhora del Destero. 2 febr. 1804 seglade de derifrån. de omseglade Staatenland och Eldslandet på 24 dygn. mot slutet af mars skiljdes skeppen åt och träffades först i Nukahiva. D. 7 Maji ankrade de i hamnen Anna Maria på ön Nukahiva. Här träffade de en Engl. Roberts, som hade varit på denna ö i 7 år. Han hade blifvit satt i land af sitt folk, h^a revolterat. han hade gift sig med en konungens släktinge – En fransos Joseph Latrits, som lefde med honom i den oförsonl. fiendskap var också på ön. Han följde sedan med skeppet till Kamtschatka och blef der.

Sid. 304.

Konungen på ön hette Tapeqa Kettenovee. Han var ganska stark, välskapad man med en tjock fet hals af ung. 40 till 45 år, hans kropp var af en mörk nästan svart färg, öfver allt tatuerad, ända till några ställen på hufv, hvori hår var afrakat. Han var alldeles naken utom Tschiabu en gördel, som bärs kring höfterna (på Sandvichsöarna Maro). Hvarje afton under hans vistande på ön, simmade ej mindre än 50 qvinfolk omkring skeppet och utbjödo sina behagligheter. första afton släppte man dem om bord. i en annan del af ön i viken Schegua (3 mil från Anna Maria) voro de ännu fräckare. 17 Maji seglade de ifrån Nukahiva. -

Nukahiva hör till Washingtonsöarne upptäckte i Maji år 1791 af en amerikansk Capten Ingraham, och några veckor sednare af Marchard, han kallade dem Isles de la Révolution. Året derpå i mars 1792 besöktes de äter af Lieut. Hergest, som skulle föra provision till Vancouver (Hergest blef tillika med den för Wanc. bestämda astr. Gooch mördad på ön Voahoo, en af Sandvichsöarne). Wanc. kallade dem efter honom Hergest Island. Den sista upptäckaren till den är Josiah Roberts i febr. 1793. Han är sannolikt den första, som kallat dem Washn. öarna; ehuru Ingraham redan kallade Nahuga Washington. De ligga i nordvest från Mendoza öarna och bestå af följande 8 öar: Nukahiva, dess längd 17 mil, Uahuga, den östligaste, dess längd 9 mil, Uapoa sydligaste, Isle Platte hos March. Ingr. Lincoln, Wilson Leval och Roberts Rewol^s Island en liten flack ö 1 ½ mil i S.O från södra spetsen af Uapoa, vid pass 2 mil i omkrets; 30 mil från södra spetsen af Nukahiva ligga Mottuaity 2 små obebodda öar; Hiau 8 mil lång och 2 bred och Fattuu 2 obebodda öar 60 mil fr. Nuk^s vestra spets. Kokosnötter fås till dagl. behof; men bananer och brödfukt finnas ej i mängd. på Svin är stor brist, åtminstone äro de svåra att erhålla blott vatten och ved fås tillr..mängd. – Invånarna öfverträffa nästan

Sid. 305.

andra söderhafs öboer i kroppens skönhet (Krusen. har utom dessa ej sett andra än Sandvichsöarna). Han beskriver Nukahivaren på följande sätt "Nukahivarne är alltid af reslig växt och ganska väl skapad; han har starka muskler, en skön lång hals, högst regelbundna anletsdrag i h^a man kunde förmoda något godt, h^t äfven verkligen röjer sig i umgänge med dem; men när man vet, h^a rysligheter dessa sköna m^t kunna begå, så försvinner den goda fördomen om deras m^o värde hvartill man så lätt förledes genom deras kropps sköna form, och man upptäcker i deras anletsdrag endast slö likgiltighet. Ett eldigt öga saknas hos dem alla. Den starka tatueringen och smörjningen med en mörk färg gifver deras kropp ett svartaktigt utseende, eljest är deras naturliga färg ganska ljus, åtminstone på gossar och flickor, som icke tatuera sig." - - "Äfven hafva de hittills varit så lyckliga att blifva förskonade för ven. sjukan". 2 men^t voro på denna ö i synnerhet sköna, neml. en stor krigare i Tayo Hoae och efter landets språk, Konungens fyrbytare (hans tjenst består deruti att vara omkring Konungens person och verkställa hans befallningar; men om Konungen vistas utom sitt hus längre tid än några timmar, så måste Fyrbytaren föreställa Konungens person hos Drott. i allt afseende. Han är således hennes andra gemål under den förstes frånvaro. Han är hennes dygds vårdare; hans lön är njutningen af det som han vårdar) hans namn var Mau-ha-u. Han är kan hända en af de skönaste män, som nånsin lefvat, hans längd var 6 fot 2 tum; hvarje del af hans kropp var fullt skön. Den 2 var Nauting, kung af dalen Schegua. Fruntimren säger Her Krus. torde äga något företräde framför Sandvichs-Societets eller Vänskaps öarnas invånare i skönhet i synnerhet i dalen Schegua, der de äfven visste att pryda sig med mera smak än "Tayo Hoae"; men det uttryck af mildhet och känsla, som skall tillhöra könet på Otahinti skulle man här förgäfvos söka. i stället utmärka de sig genom en fräckhet (ty koketteri vore väl

Sid. 306.

ett för lindrigt uttryck), som äfven utplånar deras få kroppsliga behag för hvarje icke alldeles ohyfsad m^a. Ingenstädes är den konsten att tatuera hela sin kropp bragt till en så hög grad af fullk. som på dessa öar. De tatuera äfven ansigtet, öronen, ja till och med en del af huf. hvaraf håret är afskuret. På nya Zeeland och Sands. öarna tatueras äfv. ansigtet efter Cap. Kings berättelse; men ej annorstädes i söder hafvet. – Manspersonerna gå allmänt nakna lik som sjelfva konungen, utom ett smalt groft st. tyg af mulbärsbark, som bindes kring höfterna. Men alla Nukali bära icke en gång denna gördel. På sirater är ingen brist, ehuru de icke tyckas vara de förnämne förmäns rätt. Svintänder och röda bönor utgöra vigtigaste delen deraf. Mest sorgfällig är man om halsens prydnad. De hafva ett slags ringkragar i form af en halfmåne, som är gjord af ett slags mjukt träd och hvarpå flera rader af röda bönor bindas. Denna prydnad utmärker endast presterna. Ett annat slag ringkragar bestå af idel svintänder, som äro uppträdia på ett af Kokosträdar flätadt band. Äfven bära de svintänder ensamt antingen på halsen eller i skägget (också i örlapparna) och kulor af ett stort äpples storlek, som äro alldeles öfverdragna med röda bönor. Fruntimrena gnida dagl. sin kropp med kokosolja, som gifver dem en stark glans, men från lukt. De hafva inga halsprydnader; men alla bära solfjädrar som äro konstigt flätade af gräs. Deras hår är svart starkt insmört med olja och sammanbundet i en piska tätt vid hufvudet. – Taket på deras boningar sluttar alltid åt en sida. – Deras vapen bestå i stridsklubbor, spjut och slungor, Klubborna äro af Casuarina träd 5 fot långa och väga omkring 10 skålpund. Deras kanoter hafva alla utliggare (på fr. Balancier, en stång som

hviljar paralelt med kan. på vattnet, och med tvärstänger fästes dervid för att hindra den att kantra).
– Den största kanot var 23 fot lång

Sid. 307.

2 ½ fot bred och 2 ½ fot djup. Qvinnorna hafva långt mera arbeten än karlarna. Konungen åtskiljes icke det ringaste från sina undersåtar; hans förnämsta företråde består blott i hans större rikedom. ingen lagskipning äger rum, såvida Kungen ej äger den minsta makt. stjäla anses som förtjenst snarare än ett brott. (H^f. Krus. frikänner dock dem derifrån, då han vistades der; men tillägger han "sannolikt afskräckte dem den beständiga vakten med laddadt gevär, om hvars verkningar de hade fullk. begrepp, derifrån"). Dråp är det enda brott som hämnas af den mördades släktingar och vänner. Hvarje mor. begrepp om en äkta förbindelses pligter, saknas alldeles hos Nuk. Äktenskaps brott är en allm. tolererad last bland dem. – Deras sätt att kriga säger Hr. Krus, svarar alldeles, mot den likhet deras Kar. har med rofdjurets instinkt. Sällan komma stora partier i handgemäng; vanligaste krigs sättet består i beständl. försåts ställande och hemskt mördande hvarvid rofvet genast förtäres. – Så strax en Öfr. Prest dör i någon dal, måste 33 offer gifvas honom, då dessa skola röfvas af grannarna, uppkommer ej sällan krig, som likväl ej vara länge. deras Religionsbegrepp äro ganska obetydl. Dock hafva de ett dunkelt begr. om ett högre väsen som de kalla Etua. En prest, en Kungs ande, eller någon annan persons af hans släkt är en Etua, äfven anse de Europeér för Etua. De tro att Europ. skepp komma till dem från skyarne. Åskan tro de härrora däraf att Europ. skepp som efter deras öfvertygelse sväfva i skyarna der Kanonera – Deras sätt att begrafva sina lik är följande: sedan liket är tvättadt, lägges det på en med nytt tyg öfverdragen plattform, och betäckes med ett nytt st. tyg. Följande dagar gifva den dödes släkt. stor fest, hvartill de bästa vänner och bekanta bjudas. Presterna äro alltid

Sid. 308.

närvarande; men frunt. få ej deltaga i dessa fester. Man använder då all sin rikedom af svin (som sällan förtäres vid andra tillfällen) tarorötter och brödfrukt. Man afskär svinens hufv. såsom en gåfva för gudarna, på det de må förläna den afl. en säker resa till andra verlden. Prest. emottaga denna gåfva och förtära den heml. – Den afl. vänner och hans släkt måste sedan vara några mån. vid liket, som de beständigt gnida med Kokosolja. Liket blir derigenom hårdt som en sten och oförstörligt. 12 mån. efter första festen gifves en dylik för att tacka gudarne, att de låtit den afl. lyckl. komma i den andra verlden, dermed slutas begrafnings festerne. Liket sönderbrytas sedan i st. benen inpackas i små kistor af brödfrukträd och föres till Morai, h^t qvinnorna vid lifsstraff ej få beträda. – Nukahiv. hafva allmänt tro på trolleri som kallas Kaha, och består uti att på långsamt sätt döda den som man hatar; 20 dagar äro den bestämda tiden – Deras musik svarar mot deras kar. är vild och bullrande. De ha trummor af ofant. storlek, som gifva en dof ihålig ton. De frambringa äfv. ljud derig. att de trycka armen tätt intill kroppen och slå starkt i den ena handen med flåtan af den andra. Deras sång och dans är ej mindre vild. Efter Roberts öfvannämnda upp gifter skall de vapen föra: männernes antal på Nukahima utgöra 5.900. Således skulle hela öns folkmängd stiga till vid

pass 17.700 eller 18.000. Men man har anledn. att antaga alla invånares antal endast till 12.000. – följande drag utmärker att Washingtons öboerna äro långt grymmare och kannibaler än andra söderhafvets öboer: Då hungersnöd infaller slakta männerna sina hustrur, och barnen sina utlevade föräldrar, steka köttet och förtara det med

Sid. 309.

största apptit. Herr Krus. yttrar sig om alla Söderhafs öboer på detta sätt "Oaktadt de fördelaktiga skildringar som man finner i Kap. Cooks resor om Vänsk. Societ och Sand. öarnas inv, måste man räkna dem icke blott till vildar, utan med få undantag till den klassen af m^f, som stå ännu en grad lägre än djuren. Vänsk. öarnas goda rykte har mycket lidit sedan häldelsen med Kap. Bligh och Dentre Casteaux's besök, och man kan med teml. sannolikhet påstå, att de äro kannibaler liksom de öfriga Söderhafvets öboer. – Hittills äro Soc. öarna de enda af alla som man nogare känner, h^a ännu icke kommit i denna misstanka. De äro i allm. de mildaste, de mest oförderfvade, de menskligaste af alla den stora Oceans öboer. Med ett ord, det äro de, som mest uppväckt entusiasmen för naturen^a. Men äfven der mördar en mor, med den rysligaste kallsinningh. sitt nyss födda barn, för att mer kunna fråssa och de talrika sällsk. af Arrecoyes som Forster med så mycken vältalighet försvarar, bestå de af annat än fadermördare?" D. 18 Maji seglade de ur bajen Tayo Hoae och d. 7 Junii kommo de till Ovaihi. Der hoppades de finna provision och förfriskningar; men de bedrogo sig. Deputons ville icke invån. emottaga annat än kläde, hvar af H^f. Krus icke hade med sig till detta ändamål det minsta. Berget Morna-Roa på ön stiger efter Horners uträkn. i höjd till 2254 Toiser, således 350 Toiser högre än Piken på Teneriffa. i anseende till formen är detta det märkvärdigaste berget på jorden, och kan räknas till de högsta. Dess topp bildar, undantagande en nästan omärkbar upphöjning på östra sidan, en fullk. plan. Dess spets intager en yta af 13.000 fot. Ovaitiboens växt säger Hr. Krus. är mindre och illa proportionerad, deras färg mycket mörkare och kroppen

Sid. 310.

nästan icke tatuerad. Nästan ingen var som icke hade fläckar på kroppen – följdén antingen af sjukd. eller kawa drycken, men då afgjort Nukah. företräde är i fysiskt afseende, så mycket tycktes Ovaihierne öfverträffa sina sydl. grannar i själens egenskaper. Munterhet, behändighet och ett lifl. öga träffade vi hos alla mer eller mindre. De bygga och styra sina kanoter med vida större skicklighet än Nukats – jernets värde hos dem har på 10 eller 12 år så fallit, att de nästan förakta det och knapt bevärdigade de nödvändigaste verktyg med en blick. Alla ville hafva kläde. – Kapt. Lisianskoj blef qvar några dagar längre i Karakaua vik och skulle sedan fortsätta resan till Kadiak; men Krus. fortsatte sin resa förut. Sedan de varit 35 dagar ifrån Ovaihi ankrade de den 15 Julii 1807 vid St. Peters och Pauls hamnar på Kamtschatka. Sedan de här njutit förfriskn och qvarl. Löjtnanten vid Gardet. Gref. Tolstoy, Ambass^s Läkare Doct Brinkin, och den till exped. engagerade Målaren Kurlandszoff, h^a anträdde resan till Pettersburg och Japanesaren Kisseleff (blef qvarlemnad) och sedan de medtagit 2 andra till ambassade Kavaljerer (Kapt. Feodoroff och Loitn. Koscheleff) och

en hedersvakt af 8 man, seglade de därifr. d. 6 Sept. Han seglade till de 4 norra öarna, som icke hafva något namn, den norra Volkanon, som finnas på kartorna till La Perouses resa och dessutom äfven de öar, som finnas på Ansons karta under namn af Islas del Anno de 1664 jemte den södra Volkanon, som finnes på samma karta; men fann dem icke i den trakten, hvori de äro utsatte på frans. kartorna.

Sid. 311.

Sedan han seglat förbi flera både bekanta och obekanta länder, och gifvit dem åtskilliga namn ankom han d. 8 October till den delen af ön Kiusius kust, hvarest Nangasaky ligger, den enda ort, som främmande nationer få besöka i Japan. Här fingo de erfara den förolämpande försigtighet, med hⁿ freml. i Japan behandlas. Man hade den nogaste uppsigt på deras rörelser och deras vistelse var i bokstaflig mening en fångenskap. De fingo alldrig besöka Holländarne å Decidun. Strax fråntog man dem deras Krut och alla gevär till och med officerarnas jagtbössor först efter 4 mån. bön och föreställningar fingos bössorna till rengöring; men de voro redan obotligt förderfvade. Den enda ynnest som de fingo framför Holländarna var att Officerarna fingo behålla sina värjor och soldaterna sina gevär med bajonetter. Detta skedde dock med största ovillja. Härom underhandlades mer än en månad, innan Gesandten kom i land. Ingen fick ifr. skeppet begifva sig i land, det var ej engång tillåtit att fara på ett ringa afstånd omkring skeppet. Efter 6 veckor underhandl. afmättes en plats till promenade, icke långt från skeppet i anseende till Gesandtens föregifna sjukl. denna plats var tätt vid hafsstranden i en insluten bugt och på landtsidan omgifven med en hög vägg af bamburör. Ehuru hela längd ej utgjorde mer än 100 steg och bredden 40 voro likväl 2 vakthus anlagda nära derintill. – Marken var stengrund, ett enda träd; m.m. ingen grässtrå fans på hela platsen (kallades Kibatsch)

Sid. 312.

Det kunde således ej brukas till någon promenade; men den var af största nytta för Ryssarnas astronomiska observ. – Så snart en båt for ifr. skeppet dit satte sig genast en flotta af 12 till 15 farkoster i rörelse och omgafvo båten å alla sidor, samt följde den i samma ordning tillbaka. – Man nekade till och med att skicka bref med ett till Batavia afgående skepp. Gesandten fick blott skicka en rapport till Kejsaren; men den fick ej vara annat än en kort relation om resan från Kamschatka till Naugasaky och en underrättelse om alla om bord varande personers hälsa. Detta bref måste öfvers. af Holl. tolkar på Holländska, och en afskrift deponeras hos Guvernören, och Kopian så noga skrivas, att hvarje rad slutades med samma bokst. som i originalet. Sedan jemfördes orig. med afskriften och skickades om bord genom 2 hans Sekreterare, i h^s närvaro det första fick förseglas. Då Holl. skeppen afseglade fingo de befallning att icke i hvad händelse som belst skicka någon båt till dem. – Då ändt. Gesandten fick tillst. att gå i land, anwistes honom en anständig boning; men knappast äro de 7 tornen i Constant. mera bevakade än denna. Huset stod på en udde så nära hafstranden, att vattnet då floden kom, steg ända under fönsterna (qvadraten af en fots storl. försedda med dubbelt galler och hvarigenom blott ett svagt ljus insläpptes i rummet). Oaktadt

vågorna omgaf en hög bamburörs vägg hela huset äfven åt hafssidan. Dessutom voro 2 rader bamburör ställda från porten så långt ut i hafvet, som vattnet trädde tillbaka under

Sid. 313.

ebben, att båtarne ifr. skeppet endast kunde gå mellan bambuväggarne, då de kommo till lands. En stor port med dubbla lås formerade ingången på hafssidan. Nyckeln till utanlåset hade en vakthafvande officier, hvars post var nära Skeppet och till inre låset en annan officier, som bodde i Megazaky (namnet på Ryssarnas Dezima, den lilla ön på hⁿ holländ. anlagt deras faktori). Så snart någon båt passerade ut eller in, så skulle alltid båda off. vara närvarande, porten stod aldrig öfver 5 min. öppen, ehuru man visste att båtarna skulle efter några min. igen fara tillbaka. åt landssidan var en starkt tillsluten port gränsen för en ganska liten till Gesandens hus hörande gård. Men då packhus inrymdes dem, som lågo utom denna gård, så lämnades den alltid öppen; en rad af vakthus omgaf likväl denna andra gård framför packhusen. 12 off. med deras mansk. aflöste hvarandra dagl. för att besätta dessa vagter. 3 nya byggn. uppfördes för andra Off, som lära haft till göromål att hålla ett vaksamt öga på dem eller på deras egna Off. På vägen till staden voro portar med korta mellanrum, tillslutna och alltid förvarade med vakt. De pers. som kommo till lands, räknades hvarje gång, och lika stort antal skulle nödvändigt utfara. Om någon af off. ville blifva kvar i land öfver natten, så måste andra som woro i land gå om bord i hans ställe, och lika så, och någon af Gesandens svit ville vara ombord, så skulle andra Matroser skickas i land i hans ställe, så att antalet skulle

Sid. 314.

vara detsamma. Her. Krus anhöll om en plats, der man kunde draga båtarna och barkassen i land, för att reparera dem. det beviljades; men den var så trång, att man ej kunde arbeta der, då fl. steg högt. Den var också omgifven med bamburör och 2 båtar höllo beständig vakt under arbetet. ingen fick göra den minsta promenad. En plats till obs. vägrades, i Kibatsch fick ingen bli öf. natten, således kunde intet instr. der uppställas - Alla materialer till skeppens reparation, beviljades alltid på det nogaste, äfven som mskp. försågs med provis. icke allenast på punkten, utan det bästa lunnades alltid, som fanns i Japan och det noga i den mängd, som begärtes. Till afresan lemnades 8000 st skorpor, äfvensom hvarje annan prow. för 2 mån; men intet fick alldrig köpas för pg^t. Den förnl. tolken som Banjos (Magist^{rs} pers i Japan) hade med sig hette Skiseyma. – Japonesernes kompliment för sina Banjos och andra förmän består deruti, att de kasta sig på marken, röra marken med sitt hufvud och tillika krypa fram och tillbaka, allt efter som han tilltalas af den högre. Holländarne, som icke kunde göra detta, måste böja sin kropp så djupt, att han nästan får figur af en rätvinkel; sedan måste han med utsträckta händer dröja så länge i denna ställning, tills han får tillstånd att åter röra sin kropp. Deras kompl. i Jeddo måste dock vara ännu besvärligare; emedan de alltid före afresan måste taga ordentl. kompl. lektioner. - Dessa kompl. vågade dock Japones. icke pålägga Krus. med sitt folk. (Staden Nangasaky och den kringliggande provinsen stå under försten af Fisen som har lika rätt med prins Tschingodzin. Prinsen Omura måste äfven hafva någon del,

Sid. 315.

emedan äfven hans Off. ofta höllo vakt hos Gesandten. I hamnen var alltid de förstnämnde förstens flagg). Banjos rang är obetydlig och Guverns. förtroende tilldelar dem denna heder på obestämd tid. Så ofta en tolk hade något att öfversätta, kastade han sig för Banjo ned på knäna och händerna, sedan suckade han par g^t uppåt med nedhängande hufvud, liksom han ville insupa luften (Detta väsende ljud som uppkommer, då man insuper luften med munnen, är en allmän höflighet bland de förnåma) som omgaf hans herre, sedan refererade han sakta, så att det knappt kunde höras med luftsuckar emellan, i få afbrutna satser för Banjos ett samtal som på Holl. varat i flera minuter. Tilltalades af en Japonesare af en Banjos, så krop han till h^m, böjde hufvudet till jorden och upprepade beständigt det enstafviga ljudet Eh, eh! h^t skulle betyda så mycket som: väl förstått. – Banjos drägt, liksom tolkarnas, består af ett kort öfverplagg med ganska vida ärmar och en hel klädning, som räcker ända ned till fötterna, sluter till vid halsen och liknar fullkomligt en Europeisk fruntimmersklädning, blott med den åtskillnaden, att den är mycket trängre omkring höfterna, så att deras gång mycket hindras deraf. Denna är alla Japon. allm. drägt: den enda åtskillnaden mellan den fattigare och rikare består deruti, att de förstnämnde kläda sig i siden och de sednare i groft bomullstyg. Hvar och ens familjevapen är i hans klädning virkad på flera ställen, af vid pass en imperials storlek. (en allm. sed hos båda könen). Om vintern bära Jap. ofta 5 till 6 plagg öfver hvarandra. Besynnerl. är att Jap. icke förstår att kläda sina fötter. Deras strumpor, som endast räcka till halfva vaden, äro hopsyddas af bomullstyg; i st. för skor hafva de blott sålor flätade af halm, som de fasthålla vid en öfverstående bögel med stortån. De gå alltid med bart hufvud. Håret, som strykes med en ganska hård pomada, hⁿ gifver

Sid. 316.

det en stark glans, är på midten af huf. sammanbundet och slutar sig i en smal starkt oljad piska, som tätt vid hufvudet gör en kroklinie framåt. De uttrycka skägghåren med en liten tång. I början af October om natten bogserades deraf öfver 60 båtar till vestra sidan af Papenberg kl. 4 d. 10 om morgonen ankrade de på 25 famnars djup. 32 vaktbåtar formerade krets omkring skeppet, och 3 andra lågo dessutom nära bakom skeppet för att mottaga dess befallningar. D. 11, 13 och 15 Oct. firade Jap. en högtid som Holl. tolkarne kallade Kermes (de och nyårsfesterne äro de förnämsta af deras högtider, de ha inga söndagar). 16 Oct. bogserades de till östra sidan af Papenberg, hvarest en Chines. flotta, som nu afseglat, legat. D. 8. Nov. blefvo de åter bogserade närmare och ankrade kl. 6 om aftonen mellan Kejsarl. batterierna, 2 mil från staden. D. 24 var kuriren icke ännu ankommen från Jeddo, men Guvern. låfte på sitt eget ansvar inrymma Ges. sitt hus, endast sold. ej medtogos. Han samtyckte icke dertill. (Staden Nangasaky styres af 2 Guv. som aflösa hvarandra hvar 6 månad). Cubo eller den verldsl. Kejsaren skickade till Dairy en ambassade om Ryssarn. resan. (Dairys residens är i Miako). 17. Dec. for Ges. i land i prinsens af Fisen båt, som var skickad dertill. Den öfverträffade i storlek (han var 120 fot lång) och prakt allt hvad Krus. sett af detta slag. dagen derpå affördes skänkerna. - - (För 2 år tillb. hade Kejsaren af China förärat Kejsaren af Japan

en lefvande Elef. och den blef buren till Jeddo.) 23 Dec. bogserades skeppet i Nangasakys inre hamn, för att der repareras. – Några under om Jap. handeln. 12 skepp ifr. Hingpo (Jap. uttala Simso) få hvar år komma till Nangasaky. 5 komma i Juni och afsegla i October och 7 ankomma i Decembr. och afresa i Maj eller Aprill. Deras ladning består isynnerhet af socker, elfben, tennplåtar, sidentyger och the. (Jap. the är mycket sämre än Chinesiskt, det är dessutom grönt, då Chinesernas är alltid brunt). Chines utförsel från Japan består i något koppar, kamfert, lacker. varor, paraplyer, men särdeles bläckfisk,

Sid. 317.

som i China brukas till läkedom; en sjöväxt och torkade stora musslor (kallas Avaby), h^a utgjöra en stor läckerhet. Chinas gemensk. mellan Corea eller Likeoöarna har alldeles upphört på någon tid. 25 Dec. var skeppet urlastadt och började att repareras. Guvern. lemnade 500 kopparplåtar för att beslå barkassen och slupen; men de voro så tunna, att de ej dugde till att beslå skeppet med. 14 Jan. 1805 inträffade en total månförmörkelse i Nangasaky. Japon. visste det, men kunde ej utsätta timmen då den skulle börjas. Norr. ifr. Jeddo skola några finnas, som bo i tempel och heta Issis, h^a kunna förutsäga sol och mån förmörkelser. (I Japan åtskiljes en Doctor från en fältskär derigenom, att D. har ett alldeles rakat hufv. men F. ett alldeles orakadt. Eljest ha alla Jap. ett till hälften rakadt hufv.) 19 febr. Kungjordet det att Kejsaren afsändt en fullmäktig, beledsagad af 8 förnäma personer till Nangasaky, för att underhandla med Gesandten. Den mannen, som Kejs. skickade, var af så hög rang, att han efter tolkarnas uttryck, fick se Kejs. foten, utan att våga lyfta sina ögon högre (en ära som ej engång vederfares Guvern. af Nang). 12 Mars berättade Öfvertolken Skiseyma Ges. officiellt, att han ej kunde få resa till Jeddo; att Kejs. ombud skulle inträffa om 10 eller 15 dar. och att skeppet, sedan det var segelfärdigt, skulle anträda återresan till Kamtschatka, dem förböds äfven att köpa det ringaste, men att Kejs. befallt att gratis förse skeppet med nödv. materialier och 2 mån. provision. D. 31 mars och 1 apr. efter Ryska Tidräkn. firades i Nangasaky en högtid (Mussume-Matzury) som skall bestå deruti, att föräld. skänka sina döttrar dockor. 30 Mars kl. 11 om morg. kom fullmäktigen fr. Jeddo till Nangasaky. Underhandl. om kompl. vid audiensen börjades d. 3 april. Han fick ingen stol, utan måste sitta på golfvet med åt sidan hållna ben

Sid. 318.

D. 4 Aprill hade han sin första audiens, endast några komplim. växlades och några obetydl. frågor gjordes. I 2 audiensen slutades alla ärender och dokumenterna öfverlemnades. De innehöllo ett evigt förbud för hvarje Ryskt skepp, att nånsin åter komma till Japan. Man emottog hvarken skänkerna eller Ryska Kejsarens bref, de Jap. som framdeles skulle komma till Ryska Kusterna skulle lemnas åt Holl. att hemtas till Nangasaky. det förböds att köpa det ringaste för sig eller göra någon en skänk, och att besöka Holl. faktorn eller af honom mottaga besök. Deremot förkl. att skeppets reparation och den åtgångna provision vore företagen och lemnad på Kejsarl. bekostnad; att skeppen skulle förse med lifsmedel för 2 mån. och att Kejsn. hade gifvit 2000 säckar salt (hvardera af 30 [skålpund]) och 100 d:o ris (150 [skålpund] hvardera) tillika med 2000 st. Capock

eller silkesvadd, det förstnämnda såsom skänk åt manskapet och det senare såsom skänk till officerarne. Skälen, som fullm. anförde, hvarföre man ej kunde mottaga skänkerna voro, att Kejsaren af Japan i det fallet måste göra Ryska Kejsaren återskänker, och öfver sända dem med en Ges. till Pettersburg, men i Rikets lagar var det förbudt för hvar och en Jap. undersåte att öfvergifva sitt fädernesland. Tolkarne påstodo, att detta afvisande svar hade förorsakat en jäsning i hela Japan, och i synnerhet i städerna Miaco och Nangasaky. Jap. i norra Jesso hafva berättat för Löitn. Chwostoff, som besökte dem 1806 och 1807, att efter Krus. afresa en revolution verklig utbrustit och att Ryska Ambassadens afvisning skall gifvit anledning dertill. 16 apr. hade Ges. sin afskedsaudiens, och genast derefter började man att lasta provis., kanonerna, ankaren och tågverket i skeppet. Genom Jap. tillhjälp var man snart segelfärdig. – Härvid slutas 1^{sta} delen af Krus. resa. Under hela resan hade ingen enda person dödt utom Skeppskocken, Johan Neuland, som dog d. 30 Maj 1804 af lungdot. - Obs. Ryssarna hade för detta genom en Laxmann erhållit en skriftlig tillåtelse att besöka

Sid. 319.

Nangasaky. – Den 22^{dra} las vi Moralen för Domprosten, 4 Cap^s 1. och 2 Sectioner. d^o för Professorn Interesse Räkning, och han lärde oss äfven sammansatte Regula de Tri. D. 23 krabat bön, dock ej af uppsåt, D. 24de predikade Forsius (ganska bra). Den 25 åter förd, d^o hölt jag bön, d^o passerade härigenom åt Ryssland något öfver 100 man Ryska Jägare d^o slutade vi Historien för Domprosten. d^o var jag till Prosten Borgström angående Vitting; men han sade att jag icke skulle hemta honom heller, förrän han kan alla definitionerna i Theologien. d^o var jag äfven till Professoren. Han yttrade sig till min förundran, att de begge varit lika i Latinen, och bad mig att låta dem åter läsa ett Capitel hvardera, hvarpå de åter skulle förhöras af honom. d^o om eftermiddagen fick jag föreställningar af Lector Molin för det jag höllt kort bön, att jag icke bad för föräldrar, slägt och vänner o.s.w. Han kallade det till slarfveri af mig. Det är sant, jag skall härefter bjuda till att bättra det. Sedermera felade jag också uti det, att jag utan eftertanka och uppmärksamhet uppläs Kapitlet, så att jag ej kunde svara när han sedan frågade mig. Den 26te krabat Rect. Borgströms timma och bön d:o på förmiddagen låf; emedan

Sid. 320.

det var prest examen. Stud. Boman fick laudatur och de 3 andra Approbatur. NB d. 25 slutade Domprosten Schröckhs Historie. – D. 27de slutade vi för Rectorn 19de Articklen och började på den 20 d^o Magistratu Civili. d^o blefvo följande till det heliga predikoembetet i Domkyrkan ordinerade: Hist. et Mor. Lect. Forsius, Theol stud. Boman

Peyron till

Gröhn

till

och

Aveman till⁷¹

d^o låf för Wirgilius, kamraternas eget fel, de kommo ej för att läsa. d^o Eneberg Gymnasist efter Kavén. D[en] 28de las Mag. Forsius för Domprosten och började med Ryska Geografin d^o slutade vi för Lect. Cleve 15 Psalmen i Hebraiskan och började på den 16de. d^o marcherade härigenom ungefär ett Compagnie Ryskt Infanterie åt Lovisa. Den 29de d^o d:o ungefär 30 man. d^o låf hela dagen; Pastoral examen. Den 30de om morgonen kl. före 7 blef jag uppväckt med Musik; emedan det var min namsdag: sedermera upplyftes jag äfven på Gymnasium, jag bestod dock ingenting. d^o var jag med Grotenfeldtarna till Professorn, som förhörde dem. d^o ätit middag hos Grotenfeldtarna. d^o en sup bränvin och 2 koppar Caffé dersammastädes. d^o skref jag icke; emedan jag skref förra gången, då andra hade låf.

Sid. 321.

December

Natten mot den 1^{sta} låg jag hos Poppius. Den 1^{sta} krb. kyrkan. Den 2^{dra} en förfärlig blåst. d^o Arithmetiquum för Professoren. d^o låf för Lect. Molin. den grufliga stormen fortfor hela dagen och äfven om natten med största häftighet. Olycklig den som nu befinner sig på sjön! Den 3^{dje} insattes Klingberg åter på sitt ställe d^o bestod han mig en sup och frukost hos Jerfvelius. Den 4de låf för Wirgilius. Den 5te Uggla Gymnasist efter Illström. d^o las vi Grekiska i stället för Hebraiskan, som ej mera läses i denna termin. Den 6te köpte jag af Bokbindaren Abbée Perins Sammandrag af Rysslands Historia från dess början till närvarande Tid; med en föregående Politisk och Geographisk underrättelse hos detta Rike, och slutligen dess Naturae-Historia öfvers. af I.P.W. Örebro 1800 för 6 Rubel 2 Delar - - d^o räknade vi Sammansatt Intresse räkning för Professoren. Den 7de fick jag med Calle Alopæus bref ifrån C. Ottelin och Forsman i Åbo jemte följande böcker ifr. den sednare: 2^{dra} delen af Hammarskölds Wirgilius Stockh. 1811, och D. Gedikes Läsebok för Begynnare i Engl. språket jemte en kort ordbok till Svenska Ungdomens nytta och nöje utgifven af Carl Nernst 2^{dra} upl. Upsala 1809, för 1. 24 sk. äfven fick jag en Bokkata[log]

Sid. 322.

d^o gåfvo vi in vårt sista scriptum, h^l vi få ut i nästa onsdag. d:o var jag på Gästgifvaregården och hälsade på Conr. Ekmark. d^o slutade vi Virgilius för Lect. Molin vid 13 versen af 1^a Eneiden. Den 8de snö. d^o krb. kyrkan och predikoförklaringen. Den 9de krb. bönen och Rectorns timma d^o började Rectorn med XXI Artikeln de precibus et Afflictionibus. Den 10de 2 Gymnasister Gylling efter

⁷¹ Förteckningen ofullständig. Uppgifterna om namnen på orter där de ordinerade skulle tjänstgöra som präster saknas.

Molander och G. Poppius efter Scheffer. d^o anmälte jag Witting till examen. Kl. 2 gick jag dit med honom. examen påstod ungefär 1 timma. Han kunde icke bra, i synnerhet Cornelius, hvarest han mycket stapplade; men blef dock antagen. jag betalte inskrifning för honom 5 Rubel. d^o togo wi ut vår andra skrifbok ifrån Lect. Molin. Den 12te blef Witting introducert och fick sin plats efter Poppius. d^o slutade wi Theol. för Rectorn med qvaest III af XXI Artikeln d^o Precibus et Afflictionibus. d^o för Lect. Forsius till slut Ryska Geografien. d^o Professoren 6te Boken till slut. d^o köpte jag af Bokbindaren Strömmers Trigonometria plana för 1 Rubel samt de 7 senare delarna (9–13) af Campes Geographiska Bibliothek för ungdomen för 8 Rubel. d^o för Professoren repeterat sammansett Interesse, samt genomgått Bolags och Conkurs Räkningarna. d^o lät jag Enckell klippa mitt hår. d^o slutade vi för Lect. Cleve Grekiskan med 15 Capitlet af Apostla

Sid. 323.

Gerningarna och för Lect. Molin med 33 Cap. af Ciceros Oration pro Sexto Roscio. D^o om aftonen illumination jag vet ej hvarföre, som jag hört är det Alexanders namnsdag. Den 13de var hela Gymnasium illuminert och vi voro sista gången opp för att visa våra Skrifböcker, då gjordes tillika den ändringen, att Poppius kom öfver Enckell, för det den sednare förvitat honom att han kom så lågt. Sedan han genomsett våra skrifböcker, höll han ett tal till oss, tackade oss för vårt goda uppförande, lyckönskade oss till en nöjsam Julhelg och lycklig återkomst – d^o fick jag af Grotenfeldtarna min lön 23 Rd. 24 sk. d^o Finnander mig skyldig 182 kopek d^o d^o Cavén 1 Rd. 12 sk. Rsgd. mynt. d^o betalte jag åt Rådman Kniper min räkning 277 kopek. d^o drack 1 kopp Caffé hos Mad. Kniper d^o om aftonen uppvaktning hos Herrar Lectorer, då köpte jag af Prosten Borgström Bonsdorffs Conspectus Scientiae Pastoralis inbundet i Wälskt band och planerat för 2 Rd. 24 sk. Riksgäldsmynt. Professoren war ganska artig mot mig. d^o köpte jag af Färg. Wathén 6 kvarter Svart kläde för 10 Rd. Riksg^s mynt. d^o betalte jag mad. Jerfvelins räkning 271 kopek. d^o fick jag ut min lön för Köhlers information 9 Rd. Riksgäldsmynt. d^o betalte jag

Sid. 324.

Klingberg min skuld 160 kopek. nu ingen skyldig, bra! d^o kommo de efter både Broberg och Wittingen d^o gaf jag åt Löfgren 4 Rd. till inbindning af följande böcker: Gedikes Franska och Grekiska Läsebok, jämte han skall köpa de 6 första delarna af Geogr. Bibliotheket, om de fås. d^o bref ifrån Ståhlberg i Hindersby, inviteras att komma dit. Den 14de betalt värds folket, Bokbindaren och Naeslindh, nu ingen skyldig. d^o för Brobergs informat. 25 Rubel. d^o kl. vid lag 11 foro vi ifrån staden och ankommo i högönskelig välmåga kl. 11 vid lag om aftonen till Hindersby. Den 15 om morgonen 1 kopp Caffé. d^o 2 g^r smakat bränvin. Den 16de en kopp Caffé. Den 17de d^o d^o d^o smakat bränvin. NB. hela förledne termin vakade jag hvar qväll till 11 a 12 och steg opp kl. 7. Den 18de en kopp Caffé. Den 19de d^o Den 20de d^o NB. Den 19de till present en hvit väst. Den 20de d^o 1 skjorta och ett par strumpor d^o sup bränvin. Den 21 om morg. 1 kopp Caffé. 10 om morgonen for jag med Ståhlberg till Lowisa, först ank. till Bäckby, derifrån ett litet stycke med ån till Labby, hvarifrån vi tänkte fara genom Skobisas till staden, blott 6 fjerde delar; men der var inga spår, utan vi åkte till

ett hemman, som kallas Tarvas och derifrån till Holmgård och så till staden. vi hade kvarter hos Doct Grahn, der jag söp 2 g^f bränvin. (NB. 3 andra g^f i dag utom dess) och drack 2 koppar

Sid. 325.

Caffe – en ny klockstapelbyggnad af sten några hvarf uppförda emellan Bäckborgs och skolan – ner hos Corn. Vestman för att köpa af honom Lindbloms Lexicon, men han var ej hemma. Frun sade att han var på Prostgården; jag gick dit, fann mycket Kappråckar och galoschier i farstugan. ville ej gå in, gick tillbaka, träffade Holmberg och Klingberg, med h^a jag sedan var ut och spaserade till kl. 5 a 6, då vi åter reste och kommo igenom Påfvalls och Tavastby vägen hem kl. 8 om aftonen (27 lemnat 6 Rd. Rgs åt Klingberg, för att köpa åt mig Lindbloms Lexicon). Den 22 slutade jag med finska öfversättningen af Doct. Hufelands lilla skrift om Dödstillståndets ovisshet etc. som jag företagit i förl. fredags på Poppii råd redan i Borgå. Den 23de 1 kopp Caffe. Den 24de d^o d^o (NB. flere aftnar på länge ingen sömn) d^o kom gamla frun hit ifrån Koskisto med Philip, som var skickad efter henne i går. d^o smakat 2 gånger bränvin. Den 25te d^o d^o var jag till kyrkan med Ståhlberg. d^o 2 koppar Caffe. Den 26te 2 koppar Caffe. d^o om aftonen var jag rest till Bäckby för att träffa skraddaren; men han var ej hemma. Den 27de 1 kopp Caffe. d^o på eftermiddagen på visit till Klinkas, der drack jag 1 kopp Caffe; men den var ganska kort; emedan de foro på bröllop till Labby till Ugglas. Sedermera foro frun Ståhlberg och Philip till Bäckby; men de voro äfven på bröllopp. Den 27de 1 kopp Caffe. Pro memoria: Herre jag tackar dig derföre, att jag så underliga gjordt, underlig äro din werk, och det befinner min själ wäl

Sid. 326.

Ps. 139. 14 ett vackert ingångsspråk, ger andledning att tala om den förträffliga ordning, som Skaparen nedlagt i m^s kroppsbyggnad. d^o Vakten eder, vaker och beder; ty i veten icke när stunden kommer.

Också ett vackert ingångsspråk ger anledning a[tt] tala om dödens ovisshet etc. natten mot den 28de d^o en stark pollution. NB. här i gården fins en ko, som har blott 3 spenar – den 28de 1 kopp Caffe – a teneris consuescere multum est. – quod paulatim et successive fit, illud tuto fit. Hippocr. – Uti norra America växer ett träd, som kallas Goxicodendron, hvars frukt är förgiftig, och om något af dess qvistar kommer oförmodligen att kastas i elden, så orsakar lukten deraf en skyndsam död. alla dem, som äro vid elden, färsk Alved gör starkt os. – Vi skämma bort hvar minut ungefär så mycken luft, som får rum i en katsa, d^o eftermiddagen kom Strömbäck hit med sin fru passerade här eftermiddagen och äto qvällsvard, hvarefter de kl. 8 vid lag bortforo. d^o druckit 1 kopp Caffé, äfvensom öfverlastat mig med mycken mat om aftonen. Den 30de 1 kopp Caffé. d^o kom skraddaren Strömbergs lärgossar hit ifrån Bäckby och begynte laga på mina pantalonger. d^o till middagen foro jag, Ståhlberg, Philip och gamla frun till Strömbäcks, der vi äto middag, och drucko Caffé. d^o passerat eftermiddagen med öldrickande med Myllymatti, Ståhlberg var 7 och jag 9 g^f efter

hvarandra om aftonen, kl. 8 vid lag kommo vi hem derifrån. Den 31^{sta} En kopp Caffè. d^o kl. 9 vid lag reste jag med Ståhlberg härifrån genom Linkåski och ankomo klockan 5 a 6 till Past. Relander i Parola, hvarest vi dröjde litet och fortsatte sedan resan till Ithis prostegård, dit vi ankomo kl. vid pass 8 om aftonen.

Ephemeris
Pars IV^{ta}
1812
Tomus primus.

A.J. Sjögren.

Pag. 1.

Ephemeris
Andreae Johannis Sjögrén, Ciw.
Gymn. Imp. Borgoens.
Pars IV^{ta}
År 1812.
Tomus primus.

Januarius

Första (1) Svensk Gudstjenst här i Ithis, hvarefter allt Sockne Herrskap, som var i kyrkan, spisade middag på Prostegården och drucko Caffé, jag var der med, sade hunden. redan om morgonen drack jag 1 kopp Caffé – Efter qvällsvarden gick jag opp till Klockaregården och sofde der öfver natten. Den 2. förde jag min surtout till Skräddaren Becklund att lagas. Kl. 10 reste jag med Axel till Sidickala. Axel for strax bort; men jag blef hem och tillbragte tiden mest med läsning af de sista Åbo Tidningarna, Mag. Renvalls disp. de Orthoëpia & Orthographia Lingu. fenn. samt Snellmans Tal vid högtidligheten i Åbo i förl. Junii Månad, h^a alla böcker jag hade lånt af Prosten. Talet sade han vara makalöst

Sid. 2.

utom 2 fel; det ena midnattslampan i det stället hade bordt vara månen, annars blef ej Tropen riktig och det andra, att der äro nästan för många Gallicismer. – Den 5te om morg. for jag med min fader till kyrkan; till middagen gick jag neder till prestegården – Den 6te var der åter främmande till middagen. – NB. d. 2. ett par gråa strumpor till skänks af Kläckerskan. – d. 5te min surtout lagad. – Den 7de kl. 10 vid lag for jag med Ståhlberg ifrån prestegården och höllo in i Parola, der vi spisade middag; derifrån fortsatte vi resan hem till Hindersby, dit vi ankommo kl. 7 vid lag om aftonen. – NB. alla dagar på prestegården druckit 1 kopp Caffé om morgnarne, utom Trettonde dagen, då jag drack 2. – d. 7de ett par strumpor till skänks af Prosten Ståhlberg. Den 8de om aftonen las jag här för Herrskapet Capt. Prentias skeppsbrott vid ön Cap Breton. En gl. inhyses gumma som bor här i gården väckte min förundran genom den uppmärksamhet hon dervid ådagalade och de frågor hon i anledning af läsningen framkastade. Hon yttrade sig bland annat att som detta var i våra vintermånader som ~~detta passerade~~ hans skeppsbrott tilldrog sig, så hade det icke bordt vara så kallt der. Hon sade ock detta voro alldeles obekanta orter för henne, hvaraf jag kunde sluta, att hon icke var alldeles utan kännedom om America. Också yttrade hon sig att i alla 4 verldsdelarna, så är det kallt som här; jag sade då, att Africa war den hetaste, och att der icke war kallt. h^t hon med-

Sid. 3.

gaf under linien, såsom det ock är. Hon kände också Grönlands och Spitsbergens läge, när jag talte om dessa orter. Hon är också väl bevandrad i bibeln, hvarpå hon som oftast åberopar sig. - Hon äger också ett utomordentligen godt minne, så att hon kunde berätta nästan alla sagor, h^a hon till och med blott engång läst, som hon sjelf yttrade sig. – Den 9 skickade jag ett bref till Klingberg och ett till Holmberg med Ståhlberg, som for till staden. – på förmiddagen gifvit åt Philip en duktig risbadstu för det han undertiden jag var bortrest icke först ids. läsa öfver sin lexa och sedermera gifvit bort min Cornelius, för att jag ej skulle kunna förhöra honom – om aftonen fick jag ett bref ifrån Holmberg och följande böcker till låns; h^a jag skall läsa: Några underrättelser om Buonapartes första lefnadsår; Philipsons försök till Bonapartes Historia, blott 2^{dra} delen; franska Nationen försonad med mänskligheten, eller Republicanska Anecdoter. Kort utkast till Konung Gustaf Adolfs Historia intill dess deltagande i Tyska kriget 1630 D. 10. sofvit till kl. 8. – strax derpå kom fru Kindstrand hit. - - Medelst vanan att vomera voro Kejsarne Vitellius och Caligula så öfverflödige uti mat och dryck. – den tappra Atheniensiska Generalen Thimotheus sade om den vise Platos aftonmåltid: qui cum Platone coenant, etiam postero die bene habent. – De gl. Araber sade: qui bene non masticat, odit animam suam – Efter den beröm-

Sid. 4.

da Hejsters berättelse uti sin disp. de masticatione, är en tyngd om 300 [lispund] icke i stånd, att söndertrycka en Persike-kärna, då likväl många m^r utan synnerlig möda kunna bita sönder densamma. Vesalius de fabrica corporis hum. berättar om en man, som icke allenast höll en jernstång af 25 [lispund] i munnen, utan ock med hufvudet kunde kasta henne bak om sig 39 fot bort. – Tria mala veniunt ob ciborum varietatem, nimium comeditur, minus coqvitur & minus perspiratur. Sanctorius. – Multos morbos multa fercula fecerunt. Seneca – Ett Lejon har ordentligtvis 14 tänder i hvar Käft, neml. 4 skärtänder, 6 oxel- och 4 hund-tänder en m^a har gemenligen 16 tänder i hvarje käken, hvaribl. allenast 2 äro hundetänder. – Engelmännerne låta jaga sina oxar af hundar, förrän de slagtas, på det köttet må blifva mörare. – Kalfvar säges genom ofta anställd åderlåtning blifva så feta, att man knapt kan äta dem. – fårkött är efter läkares mening det bästa af alla slag näst fogel-kött. – Rostad harehjärna curerar tremor corporis. – Anecdoter: Kejsar Leo förböd att äta blod, och hⁿ som förbröt sig häremot, han skulle piskas och landsförvisas. Augustus påböd, att hⁿ som sålde eller köpte blodkorf, skulle mista all sin egendom och drifwas i landflykt. Lusitanus berättar om 2, som voro oense och skulle slåss: den ena som var en fältskärs Gesäll, modererade sitt sinne, torde hända efter han var

Sid. 5.

svagare, och tillböd den 2^{dra} förlikning, samt kallade honom in på en källare; men under detta tänkte han dock på hämd, h^t skedde på följande sätt: han tog blod af en röhårig m^a och blandade det med

rödt vin uti en pocal, hⁿ han räckte åt sin ovän, men sjelf hade han en pocal af obemängdt vin: dessa drucko sina pocaler i botten och den som drack ut blodet blef yrsinnig, så att han måste sättas uti kedjor; De gl. drucko oxblod i stället för Arsenik. - - -

Buonaparte är född år 1769 af adliga, men fattiga föräldrar, uti Caliz, en liten stad på Corsica. Den namnkunnige Paoli, som var en af hans faddrar; gaf honom namnet Napoleone. illviljan tillegnar hedren af hans födelse Grefve de Marboeuf, som af Ludvig 15 blifvit utnämnd till Guvernör på Corsica. Om saken äger sin riktighet, befästar det endast den allmänna fördomen, som tillegnar afkomlingar af olagliga förbindelser en mera manlig och ståndaktig sinnes författning. Åtminstone hade ofvannämnde Grefve gifvit åtskilliga vänskapsprof åt Bonapartes släkt och dragit en särdeles omsorg för honom. Han kom i krigsskolan i Brienne i Champagne i början af 1779. – Auctoren till några underrättelser om hans första lefnadsår, och en hans ungdoms och skole-kamrat, säger om honom: "jag kan ej påminna mig att han någonsin gifvit det minsta prof af vänskap. Utmärkt för någon bland sina kamrater, vild, dyster och nästan alltid inbunden, skulle man nästan kunnat tro, att han nyligen kommit från en skog, der han allt dertills

Sid. 6.

varit undangömd för sina likars blickar, och att han för första gången kände öfverrumplingens och misstroendets intryck. Beständigt ensam, hatare af alla lekar, af alla barndomens nöjen, deltog han alldrig i sina kamraters stojande glädje. Han förrådde ganska tidigt begär för eller snarare behof af friheten. Början af hans lärdomsbana war icke utmärkt genom några ovanliga framsteg, och antingen af vårdslöshet eller afsmak vinnlade han sig ganska litet om latinska språket. Mathemat. fortif. ortens angripande och försvar men framförallt hist. upptogo hela hans tid. Med en förbehållsam sinnesförfattning, var han helt och hållet tillgifven sina lärdomsgillen och fann den största förnöjelse i ensamheten. Några af sina hvilostunder använde han att uppodla och till trädgård inreda den honom tillagda lott af en ansenlig landsträcka, som var delad mellan oss. Genom ett starkt påverk beäste han ingången dertill. Den nyfikne, näsvis ja äfven skalkaktige af hans kamrater, som vågade störa hans lugn inom detta Eremitage, var att beklaga. Hans besynnerliga lefnadssätt uppväckte allas uppmärksamhet. Hans förman hatade honom. Kapitens beställningen, som han hade bland sina Kamrater, blef honom fråntagen och han nedflyttad till yttersta rummet af den bataillon, som utgjordes af eleverna vid Krigsskolan, ifrån denna stund gäfvo hans Kamrater honom sin vänskap, h^t rörde honom och gjorde honom mera böjd för sammanlefnad med dem, så att han till och med deltog i deras lekar, i h^a han alltid var deras styresman. De Olympiska spelen: i Grekl. och kämpe-

Sid. 7.

lekarna i Rom voro de efterdömen han föreslog oss att likna. Lekarna förbyttes ofta till drabbningar. Wi agerade ock som Rom och Carthag. Ömsom Greker och Perser. Stenar utgjorde

våra vapen. Deraf uppkommo ofta blodsutgjutelser, hvarföre våra förmän inställde lekarna, och Bon. erhöill alfvarsamma förbråelser. Sedan drog han sig undan i sin trädgård, återtog sina fordna göro mål, och upphörde att visa sig, tills det kom snö, då han åter styrde vår verksamhet i uppresande af förskansningar, bastioner och redouter af snö och i deras intagande och försvarande. Det långa stillasittandet, hvartill han var dömd under sina första läsår, har verkat, att ehuru han af naturen blifvit begåfvad med mycken styrka och en till besvärligheter härdad kropp har han dock beständigt tecken af en svag och ömtålig hälsa".

"Han är af medelmåttig växt, men likväl utmärkt för sina breda axlar. Hans mörkblå ögon äro små, men lifliga. Han har brunt hår, en bred och hög panna, spetsig haka, långlagdt ansigte, och olivfärgad hy. Det hela uttrycket af hans anletsdrag innebär ej något intagande vid första anblicken, men då man betraktar honom med noggrannhet, upptäcker man lätt hos honom en djup tänkares utseende, och eldigheten i hans blickar gifver tillkänna verksamhet och kraft. Vanan att lefva skild från sina kamraters umgänge har uti hans stränga seder kanhända blandat något slags vildhet".

"Han lämnade skolan i Brienne mot slutet af 1785, då han för sina framsteg i studier ansågs värdig att flytta till den Parisiska krigsskolan. Matematiken blef der hans hufvudycke, och han för-

Sid. 8.

värfvade snart skicklighet att undergå nödig examen. Derpå blef han befördrad till artilleri officer vid regementet de la Fère något före Revolution. på 1790-talet blef han genom Barras och de andra Comissarierna utnämnd till General vid Artilleriet i Toulon, som då belägrades af Engelsmännerna. Der aflade han de första prof af sitt krigs snille. Efter denna tid innehåller hans allmänna Lefnad ej något betydligt, förrän Italienska fälttåget öppnades." – Nervus rerum gerendarum är penningar. – i staden Loretto i fordna kyrkostaten, inom domkyrkan, fins det så kallade heliga huset – la casa santa – h^t en Engel (såsom det tros af Catholikerne) förde genom luften år 1291 från Galileen i Syrien till Tessati uti Dalmatien; derifrån öfver till Italien i negden af Recanati år 1294; och sluteligen derifrån till nyss nemnda domkyrka år 1295. Detta la casa santa står midt i kyrkan, är utomkring belagt med marmor, men uppbygdt af tegelsten, 30 fot långt, 15 d^o bredt; och 18 d^o högt, samt innan och utantill utsiradt med många dyrbarheter. Fordom, då vantron beherrskade xⁿ heten [christenheten], fans ock der en omätelig skatt, samlad genom pelegriners och fromma regenters gudfruktiga offer. Dess årliga inkomst var då 25000 Rds., utom gåfvorna af pelegriner, h^a fordom ankommo årligen till ett antal af 50000 Mⁿ Påfven Julius II aktade förnemligast

Sid. 9.

denna helgedom derigenom, att han utlofvade alla synders förlåtelse åt alla dem, som besökte densamma: väl vetande, att besöket icke skedde utan skäligt offer för så stort löftes fullbordan.

Detta heliga huset kallas heligt derföre, att det – enl. traditionen - beboddes af jungfru Maria. Och af alla rara saker som visades i denna sjelf rara Helgedom, voro visserligen de minst förmodade, dessa följande: 1) det fönstret genom h^t Engeln Gabriel kom in till denna jungfru; då hon ock fick veta, att hon, som af ingen man visste, skulle föda en son: – 2) några tallrikar af groft porcelin, hörande till denna jungfruns husgeråd: – 3) några lappar kamelot, som sades vara bitar af den kjol, hⁿ den heliga jungfrun bar under det hon gick hafvande med den förkunnade sonen. Uti kyrkans kapell brunno, dag och natt, 20 lampor af guld och försedda med diamanter; utom ett stort antal kalkar och andra sakramenterliga käril, denna jungfru Marias kyrka tillhörige hengde ut i kyrkosalen en stor stjärna af massift guld med 35 stora perlor, 8 diamanter, 10 rubiner, 16 topaser, och midtuti en smaragd, omgifven af 6 rubiner och 9 stora diamanter: denna dyrbara klenod skänktes år 1588 af franske kon. Henric III :s gemål drottning Louise. Der förvarades ett kostbart halsband utaf gyllene skinnsorden, gifvit af Sp. Kon. Philip 4, samt ett hattsnöre, prydt med 225 diamanter: citadellet i Havre af silfver, och Louis XIV:s statu af massift guld, etc. etc. – Relikerna togos af fransoserne 10 febr. 1797 vid deras infall i staden och skickades till Paris.

Sid. 10.

Det fordna Andes, vid Mantova, hvarest den Latinska Skalden Virgilius föddes heter nu Pietole och är omgifven af en med åkrar och plantager omvexlande torkt, är nu kallad den Virgilianska, såsom af denne skald odlad och besungen. Här befallte f.d. Gen. Bonaparte under Italienska fälttåget 1797, att midt uti en lund af myrten och lagrar, skulle uppresas en Obelisk, helgad åt skaldens födelseort, och i hvars piedestal ristades.

På den ena sidan:

Primus Ego In Patriam Mecum, Modo
Wita Supersit,
Aonis Rediens Deducam Wertice Musas:
Primus Idumaeas Referam Tibi, Mantua
Palmas,

på den andra:

Nec Spes Libertatis Erat.

på den tredje:

O' Meliboee! Deus Nobis Haec Otia Fecit.

och på den fjerde:

NAT. PUBL. VIRGILII MARONIS,

Sacrum.

Sid. 11.

d^o var fältkamreraren Nomell hit gående med lilla Åkerstedt, – eftermiddagen gick fru Kindstrand åter bort – om aftonen förmärkt mycken retning till hosta. Den 11 en kopp Caffé. d^o afskickat bref till Klingberg och Holmberg, med Bonapartes historierna till den sednare med Philip, som for till staden med Gåssen Jacob. – om aftonen bref ifrån Klingberg, samt följande böcker från Holmberg: Aura, en saml. valda stycken från Åbo Tidningar. 1^a Häft: Stockh. 1810. Journal för Allmänna Upplýsningen och sederne 8 häften af Sällskapet F.B. Stockholm 1796. Louise eller Lättsinnighetens olyckliga följder öfversättning af F. Nordqvist, förra delen. Stockholm 1802. natten emot d[en] 12te liten pollution, en tung sömn. d. 12 om morgonen en kopp Caffé. ---

Virgilius, som i prägtiga Allegorier framställt hela Platonska Philosophiens Systeme, föreställer oss en af sinnliga begärelser öfverväldigad andess straff. Aeneid. L. VI. – 607 – 611. –

Ode

till sanningen och dess Vänner.

O Sanning! Du hvars sken ur villans dystra famn
de dödlige till ljus, och dygd och sällhet förde,
som med Dit Majestät, Din kraft, Ditt höga namn
hvar ädel själ gaf lif, hvart dygdigt hjerta rörde;
Du som välgörande i människornas bröst

Sid. 12.

Förqäfde grymheten och hämnens låga släckte
och tolkande Din lag i Philosophens röst

åt jorden skänkte frid, och ömhets känslan väckte -
För Dig – hur känslolös den vilda mänskan är!
Hur Dine dyrkare hon hatar och förföljer!
Mot Dig förtryckaren en blodig bila bär,
och glansen af Dit ljus den låga ilskan höljer.
Du allmänt hatad är, ty hvarje brottslig själ
Med fasa ser Ditt ljus, som ondskan uppenbarar,
då outröttlig Du för människornas väl
dem för des dolda gift och lastens svek förvarar.
Och sjelfva dåren, spottets, föraktekts blick Dig sänder,
beser Dit ljus, och sig i mörkret lycklig tror.
Blott mänsko-vänner dig ett tacksamt rökverk tänder,

och i des rena själ din sanna klarhet bor.
Ja sanning! Himlens skänk, som jorden lycklig gör,
se här belöningen för ljuset som Du sprider,
och dygderne som Du i verlden återför,
för hvilkas ära Du mot brott och laster strider!

I män af ädel dygd, af nit och mod och styrka,
som helgat edra lif till skydd för sanningen,
som gån att hennes ljus och dygdens pligter yrka,
och striden oförskräckt och aldrig svigtat än! –
af mödor tröttade, af faror hotade,
förföljde, trampade af nidingar och dårar

Sid. 13.

och, ibland dygdens qval och mänsklighetens tårar,
blott hoppets svaga sken är eder tröstare.
Förtviflen likväl ej, och med ståndaktighet
Ert öde bären än – med tålighet förbiden

hvad ännu hända kan, – och er beständighet
på ödet segra skall och segda uppå tiden.
Låt vapnet fritt med våld och fasa härja,
och teckna sina spår med grymheter och brott,
och låt tyrannen vild sin bana blodbefärga,
den Vise trampad bli och dåren bo i slott. –
Han kommer dock den dag, förskräckande och svår,
som skall till räkenskap för deras brott dem kalla
som hämden kräfva skall för hvarje dygdens tår,
då straffet skall på deras hjässor falla,
och lasten blottad blir och allmän afsky får.
Ja, denna dag, fast dröjd, han kommer nog ändå;
och dygden segrande till oss skall återvända,
och Sanningen så skön och tjusande skall gå
att sprida ut sitt ljus, och sällhets-facklan tända!

Och I Martyrer, som för Sanningens försvar
i bojor sucka fått och dödens offer blifvit,
vet att Ert minne är i Sedernas försvar,
och dygden sörjande Er vördnadstårar gifvit!
Ja Du Socrats som föll ett offer för Din dygd,
(till en triumf för er förtryckare och dårar).
Ditt fall dem höljde blott med fasa och med blygd,

Sid. 14.

och lämnade Dig rätt till efterverldens tårar!
Och Du o Galilée, som för Din redlighet
och nit för sanningen, blef dömd att bojor bära,
ett rof för fanatisme, våld och vidskeplighet,
Ditt minne lefva skall med oförgänglig ära!
Och uti våra dar Du vördnadsvärde man,

Du ifrare för Dygd, för Sanning, Frihet, Seder
som jämnt förtal och hat, och våld och ilska fann
emot Dig väpnade: med en odödlig heder
Du segrade till slut och ärans lager vann! -
Ja, ädle Rousseau' Dig på mänsklighetens vägnar,
hvars vän, försvarare och skyddare Du var,
jag detta sanna låf af helig känsla egnar!
Till verdens tacksamhet och vördnad rätt Du har;
och heligt skall Ditt namn för alla hjertan blifva,
Där nit för Sanningen och Dygden finnes qvar,
och minnet af din dygd skall deras dygder lifva.

Upplysningen sitt sken kring verlden sprider ut
och bådard redan oss de nya, sälla tider,
då uppå våldets magt och vikornas blir slut,
och segern stadgar sig för Sanningen som strider,
Gån Sanningsvänner då och bäfven icke mer!
Gån! snart Ert lidande Er hölja skall med ära,
och denna vördnadstår Er menskovännen ger,
odödlighetens glans Ert minne skall beskära.

Utur. Journal för Allm. Upl. och Sederne 1^a häfte pag. 28. seqq.

Sid. 15.

De fattiges välgörande.

(ur Peter Bryllups- Dansk-Theater-Piece)

I dalen sågs en Hydda stå
vid krökta Silverbäcken;
Dess vägg var ler, dess tak var strå,
Dess hägn var vilda häcken,

och värdens lott var fattigdom;
dock var han glad, ty han var from.

Och små hans hjord och betesland,
hans brud var utan frände,
så fattig, men så god som han,
och det hans kärlek tände.
Sin Gud han tack, ej klagan böd
vid källans flod och sparsamt bröd.

En skymning suto båda två
att sina kall befinna.
"Hör flicka, sade herden då
nu kan jag medel finna,
att lindra någon likes nöd,
fast Himlen gaf oss sparsamt bröd.

En väg i denna öde sand
bland nakna hädar kröker.
Se! där en tröttad vandringsman
förgäfves hvilans söker;
Låt oss plantera der hvart år

[I marginalen:] öfversättningen äfvensom originalet utmärka sig af en affecterande naivité. All affectation i skaldekonsten är osmaklig; men det viss-naiva är tillika äckligt. Grefve Stolpe.

Sid. 16.

ett löfrikt trä båd höst och vår.

Knapt gryr den nästa morgonstund -
de till plantering ila -

nu står en sval och löfrik lund
till trötte vandrarna hvila,
Där lade man och deras ben,
men där är ingen Minnsten.

----- A

ibid. 2. Häft. pag. 33.

Religion är, om vi också endast betrakte henne i avseende till dess inflytande på detta lifvet, ganska värdig vår vördnad och tacksamhet; deri att hon sammanfogar m^{ts} olika fordringar och intressen, h^a annars äro så stridiga, och således underhåller ordningen och harmonien i borgerliga samhällen; den att hon lemnar tillfälle åt hvar och en att spela sin rôle i verlden, och visa sina egenskaper; den att hon eldar oss till gerningar, som äro berömliga i sig sjelfva och nyttiga för det allmänna; med ett ord, derigenom, att hon inger en förnuftig ärelystnad, av mer kärlek åt ädla böjelser.

Ibid. pag. 60.

Tiden. Från Tyskan.

Ach han flyr, han flyr –
så hastig brusar ej strömmen

Sid. 17.

öfverdånande branta klippan;
Blixtens vågiga fart är
Sköldpaddans rållande gång, mot dess flygt.

Ach han flyr, han flyr -
Och i dess spår under qvalen
falla, som höstliga löf,
dödlige neder i grafvens natt.

Ach han flyr, han flyr –

Låt mig ej sorglös
skåda dess flygt, Min Gud!
att han ej anklagar mig
inför Din dom.

Ibid. pag.73. 3^e häft.

Franske Ambassaderen LE HOC till sin
Dotter på dess Födelsedag
Öfversättning.

(kunna ej anses annorlunda än som en obetydlig ocasions vers, och således utan anspråk på poetiskt värde öfv. är ej fri ifr. språkfel tillsv.)

Hel! skönste dag, som till mitt öga sänktes
Af Himlens nåd och minnet åter bär
Jag make var; men mig Sophia skänktes
Som man och far man dubbelt lycklig är

Re'n af mitt lif en saknad hälst försvunnit
Ljuft är ännu hvad deraf återstår

Sid. 18.

Hvem har ej tröst hos min Sophia funnit? (om vi ing.)
Man blott som far går öfver makans år.

Den arga dolk, som våld och afvund smida
I trenne år mig sargat på min stig:
Min själ var ren – Sophia vid min sida;
Des ömhets tår var sällhet nog för mig.

Det mörka hvalf, dit hämnden brottet skickar,

Des ömma vård från mig ej utedömt;
Jag döden såg, men såg Sophias blickar
En Mild Försyn har ingen oskuld glömt.

Nu – främling, glömd och misskänd för den möda,
Jag slösat har på mina fäders bygd;
Sophia mig skall mer än nånsin stöda,
Hon har min själ, mig tillhör hennes dygd (om ening)

Förtjänta folk, som vundne Lagrar hölja
Må Gallers mod i Seder lifva Er,
Er aktning mig skall som Sophia följa,
Nog ära nog. Er saknad är mig med.

Och Frihet! Du som mänskans värde hägnar,
Och hjertats lugn, välsignad återbär.
Mitt lif jag Dig och min Sophia ägnar;
Mitt valspråk ära födt af ömhet är.

ibid. pag. 105. 4. Häft.

Sid. 19.

En Känslolös idkare af Dårarnes konst, den som spelar kort.
(Embleme). _____

Det Lycksaliga Folket

(ett poem med skårande toner)

Saga ur de äldste Nordiske Häfderne.

En tid då kronan var förutan andra strålar
Än dem som föllo dit från folkets ögons prakt
Och Spiran utan glans, (så nötta Runan målar)

Var lätt och segrande af Dygdens ljusa magt.

Den tiden var en Kung - de voro icke många
Som han sin Grannes vän, som han sitt Rikets tröst,
Hvars Religion bestod i böner mindre låga,
Än värdigt lågande ifrån ett redligt bröst.

Högst var den Philosop, som dref hans Sedolära,
"Gör andra hvad du vill de skola göra dig"
Och sällsynt är ett Hof, med hans begrep om ära:
Att alltid lefva mer för folket än för sig.

Hans Character var stark, och ädelt var hans hjerta;
När plågan någon gång från straffets tinspel skild,
Slog undersåtens bröst, han kände lika smärta,
Behofvets bön blef hörd, men lättjans tår förspild.

Hans vinningslystnad gick till gränsen af det välde,
Som efter Fädren ärft hans mod försvarade.
Att utom folkets Dygd han inga härar stälde,
Med fågnad skönjas kan utaf Annalerne.

Sid. 20.

Han kände Mänskans Rätt och ville den bevara
Så helig, som den gafs utur Naturens hand.
Den Lag han skipade, af Folket troddes wara
En regel för hans pligt emot sitt Fosterland.

I Sedernas triumph han blott sin styrka kände,
O fyllda pligtens lugn, sitt sökta tidsfördrif;
Den bön för Folkets väl till Himlarne han sände

Kom dit på samma gång som Folkets för hans lif.

På thronen läste man: - Sök äran af den lycka

Att älskas från min höjd af hvarje Medborgs man.

Och ner om Thronen: - Svår är Magten att förtrycka,

Och sällsynt är det våld, som vägen till mig fann.

Historien öppen låg och lästes för dess sanning,

Och hvarje blad af den åt fienden helgad var.

Och nit för allmänt väl, i medlen utan blanning

Af egennyttans jäf, hon sälla Vitsord bar.

Philosophin var känd af Nyttan, som hon spridde,

Och fördomen sågs fly för Sanningens behag.

Att människan var ond, de Vise högt bestridde,

De gjorde henne rätt som irrad eller svag.

Sid. 21.

Religionen helgade hvar bröstmot åt sina pligter.

Den svage lugn och mod, och Tviflan visshet fick.

Hon troddes stödjast af al[lt] – och klädd i skaldens dikter

Med ökade behag, Hon lätt till hjertat gick.

(Dig – jordens första Dygd – jag detta vitsord lemna;

Du svarar – Nej jag glöms – utom af smädelsen.

Men veten, smädare, en hädad sol sig hämnar

Utur en ljungelds sky mot aftonskymningen.)

Då Samvetet satt högst som Domare, och följde

Sin stränga myndighet: glömda pligters dag,

Men under himmeln, som dess ljusa hufvud döljde,

Det rädda felet såg förlåtelsens behag.

Och Domarns bröst var då en tillflykt för en Like,
Med dunklare begrep om rättighet och pligt,
Man trodde alldrig då, att någonsin den rike
Har kunnat med sitt guld förfalska lagens vikt.

Då äfven ärans vän, som nu, var prydd i smycken;
Men i hans mödors vikt förtjänsten strålade.
Och hören, hören det – I lycklige som dyrken
Med stjärnan från Ert bröst, Nations välsignelse.
En tapper Yngling, glömsk af flydda dagens möda,
Vid nya dagens rand till plogens sida gick,

Sid. 22.

Stämt af sitt muntra hopp för en fast oviss gröda,
Och jorden dropparne utaf hans panna fick.

Och jorden deremot med tacksamhet hon sänkte
Ax åt sin trogne Son, och bärjade hans korn;
Och ymmigheten sjelf med rättvis godhet sänkte,
Till hopp för flera år, sitt fruktbeprydda hem.

Då yppigheten än från Slögderne ej hunnit
Att täcka till sig en dom skickligare hand.
Hvart stånd var aktningsvärdt, som utaf nit har brunnit,
Att blifva i sin mon förtjent af fosterland.

Och deras Lekars pragt var hemtad från Naturen,
Och Enigheten då det första bandet knöt.
Och skulle fabeln tros, man äfven ibland djuren

Sett lammet suckande i Tigerns vilda sköt.

Och ingen edbesvor det löfte älskarn gifvit,
Den Flicka han begärt, var hans af Himmelen,
och inga Makars band för döden slitna blifvit,
Och vaggans Lekkamrat var sist en timmans vän.

O, fordom sälla folk utaf Naturen, skänker!
- Hvem, ovän af vårt väl, gaf oss i våra dar
För Eder ärlighet, belefvenhetens ränker,
Föd styrkan i Ert bröst, ur stålklädd barms försvar.

Sid. 23.

I hunnit lyckans gräns. – Jag dristar fråga Eder:
Kan den ej vidgas ut för dessa dagars lott?
Er vålnad svarar mig att den sitt ursprung leder
Från vana uti Dygd, okunnighet och brott.

Att nöjas med sin lott, att främja andras lycka!
- Det var ett hufvuddrag af Edra lagars prygd!
Att älska sin Monarch – som ingen får förtrycka!
Var enda fästningen för Eder öppna bygd.

Hvad låter oss att se så afvundsvärda öden?
Med lika sällhets rätt, vi fåfängt kräfve den;
Men lysnom till vårt hopp, den enda tröst i nöden:
Att hvad förlorat är, kan skänkas oss igen.

----- ibid. pag. 137. Häft. 5.

Sommar-Visa. Till ungdomen.

Ynglingar, af Sommaren
nöjet och behaget njuten!
Len – och skåden skönheten
i des spår så lifligt gjuten.

Glada, ljufva, sälla tid,
som ifrån mitt Sinne drifver
Sorgen, då du skön och blid
nöjen, tjusning, hopp mig gifver.

Sid. 24.

Då du triumpherade
vintern från vår bygd förjagar,
skulle rörd jag dig ej ge
glädjens sång i lyckans dagar?

Uti alt din fågning ler,
intet i din täckhet fattas,
och för hvar gång jag dig ser,
af mit hjerta mer du skattas.

Solen skön och ljus och mild,
lifvar oss med sina strålar
och sin guld-beströdda bild
uppå vatten-ytan målar.

Än på Österns skyar sänkt
svag des första stråle brinner;
än med aftons purpur stänkt
uti hafvet han försvinner.

Mot des lågors häftighet
Sommar-flägten oss bevarar.
Susar len – med blygsamhet,
och mot källans sorl svarar.

Uti blomster-dalen sträckt
trötte vandrarn stilla hvilar,
svalkad af Zephirens slägt,
skyddad emot Nordens ilar.

Sid. 25.

Fälten gröna blomstrande,
våra ögon ljuft förnöja,
medan regnet fallande,
går att deras prakt förhöja.

Källan susar med behag,
böljan dånande sig hvälfwer,
och vid åskans breda slag
stum och häpen jorden skälfver.

Utaf sjöar, skogar, berg
kjuste växlingen vi skåda;
skiftande i glans och färg
samma Gud de dock förråda.

Under lekar, dans och sång
bygdens folk sig glade göra.
Utan svek och utan tvång,
hvad de våra hjertan röra!

Kom, min sångmö, sjung med mig
all den pragt naturen hyser,
från den ros som öppnar sig
till det klot i höjden lyser.

Må, vid dina Sångers ljud,
människorna älska lära
denne gode, store Gud,
som alt skapat til sin ära.

Sid. 26.

Ungdom rätt att njuta vet
denna leende naturen,
i din känslas liflighet
uppå glädjens vingar buren.

_____ ibid. p.169. Häft. 6.

Hvar finnes Sanningen?

Poetisk Betraktelse.

Kanske uti böcker vill du leta
för att hitta rätt på Sanningen –
Gör det – Du skall länge nog få streta,
utan till att ändå finna den;
Många flaskor och carduser tömma,
hela natten sitta grubblande;
tro dig klok, om Sanning härligt drömma,
jämmt din krökta panna ryckande.
I ett haf af tankevillor sänkas,
se af skuggor ljuset skymmas bort,

Af Auctorligt gräl så rikt beskänkes,
tröttas af ett skrifsätt platt och tort.
Nej, i lärda verk, tro det min vän,
finner allt förutan Sanningen.

Kanske ibland Philosophers skara
tror du dig få lära Sanningen. -
Käre vän, låt bli, din möda spara,
ty du blir bedragen, nu igen.
Man skall ständigt dina öron fylla

Sid. 27.

blott med ordgräl och pedanteri,
och ditt fattiga förstånd förbrylla
med ett höglärddt Charlataneri.
Visdomen från deras munnar ljuder
grann och ordrik, men på mening tom.
År det så sitt ljus åt dig hon bjuder?
är väl detta hennes helgedom? -
Nej – fly Philosopherne, min vän,
om du önskar finna Sanningen.

Ibland andans män du tänker finna
hvad ditt hjerta söker – Sanningen.
Käre vän – dig åter väl besinna;
rädda dig ur den villfarelsen.
Religionen tänker du få lära,
blifva dygdig, wis och fördomsfri; -
Nej, min vän, jag lofvar på min ära,
att i dogmer blott du lärd skall bli.
Munnen Dygdens låf så gådt förkunnar,

predikstolen genljuder deraf: -
bagatelle – ty ifrån tusen munnar
mycket sägs det hjertat ej vet af.
Märk hvad Kyrkofäderne, min vän,
Många scrupler ha för Sanningen.

Kanske bland de Stora och förnäma
tror du dig få rätt på Sanningen. -
Nå försök, och låt dig icke skrämmas
utaf pragt och ståt och högheten

Sid. 28.

Purpurprydd den stolte Herren sitter
ibland anor, under lagrars skygd,
prisad, ärad – vise hvem som gitter
om mer vördnad gafs åt vett och dygd.
Stjernan på dess bröst som solen blänker;
tro dock ej: det Sannings-solen är.
Granna skal, som ögat fägnad skänker,
monn din kärna samma stämpel bär? –
Akta dig min vän, för högheten,
då hon skiljer sig från Sanningen.

Hos de sköna, hos din Älskarinna
lär du nu väl söka Sanningen.
Hvilket oråd! – fåfängt skall du brinna,
evigt brinna, – evigt söka den,
Och du suckar, härligt hänner sluter,
till ditt hjerta, hänner trohet svär,
för dess fötter dina tårar gjuter,
half-förtviflad hänner nåd begär. -

Ser du ej hon sig förställer, skämtar
med din plåga hemligt dig beler;
af din svaghet hon sin styrka hämtar,
dig sin hand – men ej sitt hjerta ger. -
Nej, min vän, tro ej att skönheten
gerna går i bredd med Sanningen.

Kanske tänker du då hos de rika
finna denna rara Sanningen. -
Räds, ditt hopp dig åter skall besvika,

Sid. 29.

skynda dig att vända om igen.
Penningen de högst i verlden skatta,
sätta deri sin lycksalighet;
men de djupt förakta och beskratta
den som Dygden blott värdera wet.
Föga nitiske för rätt och heder,
när det fråga är om egen vinst,
högst fördärfvade till själ och seder,
Sanningen de icke hata minst.
Nej, min vän, tro ej att Sanningen
vinns på samma sätt som penningen.

Kanske ibland folk som vet att lefva
tänker du att finna Sanningen. –
Ack min vän' Ditt misstag se och bäfva,
ty du går att platt förlora den.
Hör hvad stora verlden föreskrifver:
intet tänk, men tala desto mer,
skryt, och fast du stora löften gifver

håll dem ej, nog af, du hoppet ger.
Le åt vett och dygd och goda seder,
höj dig på förtjenstens undergång;
blott dig ärans stolta känsla leder,
hvarför lida Dygdens hårda tvång? –
Ack! bland folk af seder, se min vän,
hur man gäcker, hädar Sanningen.

Jag är vis min vän, jag bättre känner
hur man skall vinna Sanningen.

Sid. 30.

I en krets af trogna, ömma vänner
endast där jag går att söka den.
Ja, jag hänner finner – glädjen lifvas
åter i mitt länge qualda bröst.
hvad som gode, ädle vänner gifvas
ljuder alltid hennes helga röst.
Aldrig där förställning hjertat döljer,
Dygd och Sanning der till sammans bo;
hvar och en sin själ och känsla följer
utan svek, med verdighet och tro.
Ja, min vän, ja blott i vänskapen
oförstäld sig visar Sanningen.

_____ S.

ibid. pag. 201. Häftet 1.

d^e lystes det 1^a gången för Ståhlberg och frun. Eftermiddag fru Kornettsk. Nomell här på
gratulation druckit 4 koppar Caffé och 1 kopp the med rån. Den 13. skrifvit ett bref till Mad. Kniper
i Borgå i Ståhlbergs namn i Den 14de for gamla frun tillbaka till Kåskisto, Philip skjutsade henne.

Tidens Trenne Döttrar.

Först den medlersta af trenne
sköna systrar var min vän.
Barn ännu, jag stal af henne
nu en kyss, nu en igen.

Sid. 31.

Hvad jag sprang till hennes möte,
hvad jag höll i hennes hand:
tills jag sof i hennes sköte
från en bitter gråt ibland.

Vaknad log jag, och betagen
såg på blomman, hon mig böd
från den ranka: der för dagen
en blef född och en blef död *)

Yngling ren, jag ville finna
ej blott blomman hvardagslik,
men min själfva älskarinna
på behag allt mindre rik.

Med ett mikroskopiskt öga
fann jag fel i hy och drag.
Log hon: fägnades jag föga.
Var hon mulen – trätte jag

Otacksamme! skrek min tärna:
Du försmår det trogna Nu.
(Nu hon hette.) Fly mig: gerna!

Du skall sakna mig ännu.

*) Purpurvindan (*Convolvulus purpureus*) som, uppfödd i rum, slingrar sig kring fönster och tak, plär för hvar dag slå ut en blomma: af hⁿ orsak den kallas menniskolif.

Sid. 32.

Yngre system, som min spaning
i ett kloster bildas fann,
med en skymt blott för min aning
medlertid min dyrkan vann.

Genom molnet af den slöja,
som betäckte hennes drag,
tyckte jag så visst sig röja
mer än dödliga behag.

Ännu mer! då jag fick höra
den ej seddas tempelsång:
hvilken ängel slog mitt öra
och mitt hjerta på en gång.

Natt och dag besjöng min luta
Framdeles, den skönas namn,
Fåfång möda! blott min luta
fick jag trycka i min famn

Hoppas! båd en ros i knoppning,
fäld från hennes fönster ner.
Ack! för sen är all förhoppning,
då man ej kan njuta mer:

Ropte jag, i förtid grånad –
Dock den spilda sommaren
fann jag midt i vintrens månad
ersatt hos en tredje vän.

Sid.33.

Äldst bland döttrarne af Tiden,
Fordom kallade hon sig.
Enka! men kring floret vriden
satt en krans förgät ej mig.

Vänligt log hon genom tåren,
och af sjelfva sorgen skön
njöt ännu de flydda åren
nöjsamt vis af många rön.

Dock i längden litet dyster,
bad hon sjelf mig gå igen
till sin alltid unga syster,
och så till den dolda än.

Nu är en af dem min maka,
som gör hvardan för mig säll,
en min vän, som ger tillbaka
lifvets morgon åt dess qväll.

Och dess natt den tredje gläder
i sin slöja, drömd blott än:
tills en verklig ängel träder,
när jag vaknar, fram ur den.

Sid. 34.

Qvinnans värde.

(Efter Schiller).

Ära ske Qvinnan! Af qvinliga handen
knytas vid hjertat de husliga banden,
när den ej slocknande kärlekens glöd,
strös i vår sorgfulla jordiska lefnad
himmelska rosor, och tröst eller trefnad
sprids öfverallt, bad' i lif och död.

Evigt lysten och förveten
Mannen i sitt lugn ej trifs.
Fjerran kring oändligheten,
Våg för våg, hans tanke drifts.
Intet motstånd utaf tingen
ingen gräns hans styrka tål.
Rastlös genom stjerneringen
jagar han sitt drömnda mål.

Dock af en moder, en syster, en maka,
lockar en blick den förflugne tillbaka
fäster hans känsla vid hem och vid nu.
Fromt vid sin gerning, i oskuldens slöja
sitta de inne och blygsamma röja,
barn af naturen, dess enfald ännu.

Sid. 35.

Våldsam såsom eldens låga,
Mannen genom lifvet far,
Intet skonsmål hans förmåga,
ingen ro hans trängtan har
Hvad han skapt, förstör han åter,
saknar hvad han nyss har flytt.
Hydran lik, hans önskan låter,
föll ett hufvud, se ett nytt.

Qvinnan belåten, ehur hon är bunden,
plockar i tysthet en blomma för stunden.
som af dess omsorg med ömhet är närd:
fri, mer än han i sin ändlösa irring,
vis, mer än han i sin lärda förvirring,
rik, mer än han i sin diktade verld.

Stel och kall, som pyramiden
spetsar sig vid Nilens älf,
Mannen hårdnar under striden
med sitt öde, med sig sjelf:
Känner ej det himlanöje
att med själ mot själ förbytt,
hjärtligt dela gråt och löje,
födas i en verld på nytt.

Sid. 36.

Men som eoliska harpan i bäfning
klagande säts af en fläkt; af en sväfning,
likså hos qvinnan den känsliga själ
Blott af en dröm att den älskade lider,
häfs hennes barm och en blekhet sig sprider

under den perla, från ögat sig stjal.

Stolt af segrar, rik af byten,
Mannen gör sig rätt med våld.
Med sitt svärd bevisar Scythen,
att till slaf är Medern såld.
Grus och aska hölja fälten;
plötsligt föll hvad sekler byggdt;
blott en rå barbar blir hjelten
under Gratiernas flygt.

Men med en ljuft öfvertalande stämma
kastar sig Qvinnan att blodbadet hämna
mellan de stridandes ljugande spjut.
Der af en fader och här af en maka
fattar hon handen: och bägge försaka
hämnden för evigt, en slägt blott till slut.

ibid. pag. 5–7.

Dⁿ e.m. Klinkas herrskapet här - en kopp Caffé och en Todde, något yr -

Sid. 37.

D. 13 kom Philip hem – jemte fru Ottelin och Adam, h^a lågo här öfver natten; och foro till staden d. 16de – bref till Klingb. – hemskickade fler böcker – en kopp Caffé (NB. d^o i går) – natten pollution – Bark här med sin fru – igen 1 kopp Caffé – Engl. taga sig a[mm]or [?] i hectique. Getmjölk ger mera ost än komjolk; men mindre smör. osten smakar bättre än af ko, ehuru den är torrare. Renmjölk ger mycket ost, men litet smör. – Får mjölk äfven mer ost och mindre smör. – Söta mjölken gör en feta. Mjolk och öl eller win passa aldrig tills. – Decoct af mentha orsakar sterilitet hos begge könen. Kärmjolk god för heta complexioner. ölost brukas blott i Engl. och Sverige, i Lifland skall det vara en nödvändighet att hafva ölost hvarje qväll. Tuppestenar och tuppekammar orsaka priapismus enl. Donatus Lusitanus. Turturdufvor, tro några, uppqvicka förståndet. Phasaner, af fl. Phasis i Grekland, der de mycket uppehålla sig. Rapphöns kött bättre än hönskött. Lärkor räknas bland de delicataste foglar, Sparfvar äro älskogsrätande. Hjerpar äro bland de delicataste skogsfoglar. Tjäder- och orrekött, hårdt att smälta, gifva melankoliskt blod. Vingar och lefvren, de

bästa af Ankor, fårkött utdunstar mest, äggblomma ökar liqvor seminalis. Cato säger att en fisk köptes hos Romare ofta för högre pris än en ox. En fisk mullus kallad, betaltes med 2a 300

Sid. 38.

Rd^e., änskönt den sällan väjde öfver 2 [lispund] – Gäddfjäll rensa magen: Gers bäst af all små fisk - Braxens inelfvor böra väl utrensas, emedan de hafva Binnikemasken i sig.

D.17 om aft. fru Ottelin tillb. bref ifr. Klingb. – länge vakat, orolig sömn.

D.18 bref till Kl. med Ståhlberg – som tungan ser ut, så är den inre huden af magen beskaffad. – Greker och Romare brukte ej rågröd. – Hafvermjöl med smör sammanblandat torkar hufvudkorg. Om Democrites berättas, att då han efter 100 års ålder blef sjuk, och märkte, att dödsstunden nalkades, önskade hans syster, som skulle stå brud, det han skulle lefva några dagar, till dess bröllopet vore öfverståndet, då lät Gubben slå vin på färskt bröd och satte det under näsan att lukta på. Här af öfverlefde han 3 dagar. Ris mättar bäst af all slags säd. Det berättas om Plato, att han åt så mycket fikon, att han fick lussjukan och dog. – Bittermandlar hindra att man ej snart blir drucken. Romulus höll rofvor för en delice och Rom. fältherren Manius Curius sade: sig ej behöfva guld, så länge, han hade rofvor. – Holländarena bruka mycket humleknoppar, kokta med olja, ättika, salt och peppar. – Galenus kallar Lactucan degl. visas ört. – Romare ha anmärkt att den nyttjad för mycket förtar kärlekslustan. Den gör appetit, ätes derföre för maten, befordrar sömn. Nihil utilius sole & sale. Plin. Saltet ger kroppen ingen föda, uppväcker app. Befor-

Sid. 39.

drar matsmältningen och de orena delarnas afförande genom stolgång och urin: står emot förrutnelse, förhindrar slemmets tillväxt i kroppen, och upplöser den som är samlad: förtar vämjelse: det ökar fruktbarheten hos begge könen, hvarföre ock är observerat, att de nationer, som nyttja salt äro fruktbarare, än andra som afhålla sig från dess bruk: klart bevis derpå finna vi af Lapparne, som uti sina äktenskap sällan få flera än 3 högst 4 barn: då deremot Jemtlänningarne och flere deras nästliggande grannar, räkna för vanligt att i sina giftermål aflä 9 a 10 barn, och 11 a 12 med en hustru hålles icke för något sällsamt. Poeterna tro sig hafva skäl till att dikta det Venus är födder af hafvet. – Det är märkvärdigt att om man har något sår på kroppen, som torkar ut emot ens vilja, så ökes strax hvaret (pur) deruti om män äter honing. Det är äfven observerat att maskar i ingen vätska snarare dödas, än i honing blandat med vatten. – Romarena låto sina krigshärar i fält, bruka till daglig dryck ättika med vatten blandat, för att undvika smitta, för mycket brukat skaffar den folk gl. uppsyn och hvitt ansigte med bleka läppar; hvarföre rödlätta frumtimmer, som åstunda, att blifva bleka, dricka ättika. – Den tid på året då Canel samlas och blomstras på Ceilon, sprider hela ön från sig en så stark lukt, att den käns 100 mil derifrån på vida hafvet, och det sjuka sjöfolket blifva ofta deraf restituerade; det samma berättas om nejlikor, som växa på Moluckerne. – d^o om aftonen utomord. stark retelse till coitus, så att jag darrade öfver hela kroppen, och

Sid. 40.

fick ondt under hjertat (tillfälle gör tjuften) och ingenting annat afhöll mig derifrån än min blygsamhet (verecundia custos virtutum). Saffran kan förorsaka skrattsjuka. – Engelsm. gifva sina tuppar peppar, då de anställa tuppfäktningar; emedan de deraf blifva heftiga och heta om hufvudet – Söta saker excitera Venerum, Sura saker göra bleka, Beska äro fiender till älskog och utmergla kroppen. – Keilius och Kock hafva bevist, att tre-dubbelt mera flytande delar äro i kroppen än fasta. – Ett visst kännetecken till ett lätt, skönt och sundt vatten är; när man med ett rent glas tager det utur källan och många små fina pärlor eller blåsor stiga upp ur botten, och lägga sig antingen ofvanpå eller vid sidorna af glaset. – Ett annat prof: Man väter 2 servietter lika mycket i olika slags vatten, då är det bäst, som först utdunstrar. Det är också tecken till godt vatten, att ärter mosas snart. – Om man låter salt vatten rinna genom sand blir vattnet sött och sällan stannar i sanden – Vitriol vatten är farligt och dödar hastigt som man har exempel på dem, som druckit af det klara rinnande vattnet vid Fahlu grufva – Det är bättre att vara mager än fet. – En fet m^a magrar, om hon brukar varmt bad, tager starka motioner, ligger hårdt, nyttjar convenabla evacuationer; brukar något syrliga saker och icke äter mer än en gång om dagen. En mager m:a fetmar, om hon äter lättsmält och födande saker som gifva god mjölksaft; brukar måttlig motion; undviker stark hetta, fatiguer och alla excesser, som kunna förstöra och hindra denna åstundan. – Dricka brygd i Mars månad hålles för bäst, emedan vattnet den tiden mest består af snövatten.

Sid. 41.

Johan Magnus Biskop i Upsala skref sålunda till Påfven.

Jag viker här med af — Från Påfvens bud och villja
från Luther till min graf. — Jag aldrig mig skall skilja.
Jag spåttar och jag ler. — Åt Påfvens lära all,
Åt Luthers skrifter fler — Jag mig mest fägne skall
Jag hatar allan stund — Den sig till Påfven gifvit
Luthers tro och grund — jag i mitt hjerta skrifvit
bort bort ur detta land — All Påfvens hopp och frit
Allt han Luther ger vid hand — Bevare Gud med flit.
Den som rätt Luthersk dör — Den salighet besitter.
Min ande till sig för — som Påfvens lära gitter.

NB. i går kanske den kallaste dagen i denna vinter. D^o den 19 var Strömbäck här med sin fru och passerade eftermiddagen. d^o Fältkamereraren Nomell med sin fru och 2 Mad. Nyberg. A:ll och G.

druckit äfven en Kopp Caffé, d^o d^o äfven var Capten Fortelin här. d^o vakat länge om aftonen hvar efter en lång orolig sömn: Den 20 var Philip till Rudom: d^o skref jag å Ståhlbergs vägnar bref till Prosten Ståhlberg i Ithis, hans mor, Lagman Leopold, Vice Past. Krogerus och sjelf skref jag bref till äldre Ancherus. Dessa bref skickades med Gässen, som for dit. D. 21. förledne afton ingen sömn i går och i dag hosta – jag vet ej hvaraf; ty jag har icke varit någonstädes ut i luften, att jag skulle ådragit mig den.

Sid. 42.

Mest alla Tyskar recommendera thée. Doct: Valdschmidt recommenderar dess bruk högeligen sägande: "I Potentater och höga herrar, som haf-
"va på eder milliontals centner sorger och bekym-
"mer, öfver Europas förvirrade tillstånd, låt eder
"nådigst behaga att dricka hett thevatten, till Eder
"hälsas underhållande, och emottag af mig detta slätta
"och enfaldiga offer med sådan nåd, som den stora Artaxersees emottog en hand full med vatten: dricken The
"i fruntimmer, att i icke varden allt för bittida gam-
"la: dricken The Herrar Politici, som sörja, Pro Pat-
"ria, discite justitiam moniti et non temmite The: dricken The Herrar Andelige, som afmätta eder kropp
"med predikande, dricken litet vin med Thimotheo, men med mig mycket varmt vatten: dricken The Herrar of-
"ficerare, ty i veten icke uti hⁿ stund fienden kom-
mer: dricken The Herrar Medici, att icke på Eder
"måtte sannas, aliis serviendo, conserviamur: dricken
"The Herrar Philosopher, att edra notiones secundae
"och subtila distinctioner icke orsaka vådor och upp-
"blåsningar: dricken The Herrar Studenter; more pa-
"latino; dricken The alla som törsta; hvar och en
"som har lust, dricke The, på det hvar och en uti
"sitt stånd och prosession må väl förrätta sitt em-
"bete". - - Gaffebönorna äro af tre slag: 1) Levantiske, som äro från Arabia felix, de äro små eller minst af alla sorter och hållas för de bästa; 2) Japanske, som komma från Jawa i Ostindien, äro

störst, men hållas för de sämsta; 3) Surinamske, som komma från Vestindien; äro medelmåttigt stora och nest det första slaget i godhet. -

Sid. 43.

Caffé bör ej drickas under matsmältningen, – fransoserna dricka om mornarna en stor Tasse, med mycket socker till och doppa deruti en semla hvetebröd; holländare bruka det både mornar och eftermiddagar, Engl. dricka det isynnerhet om mornarna, och äter dertill smör och bröd. Turkarna dricka en Tasse i sänder; men mycket starkt och tjockt. En del påstå att Caffet försvagar Mandoms krafterna, och anföra Olearii berättelse om en Turkisk Kejsarinna, hⁿ då hon såg en häst castreras, befallde dem återhålla sig från en sådan grym gerning, och istället gifva hästen caffè, hvars verkan hon hade sig bekant på sin egen man. – Hypochondriaci skadas af Caffedrycken. – angvis latet sub herba. Chocolate hålles bäst af Caffé och The. Det består af Cacao-kernar, socker, canel och vanille, somlige lägga dertill neglikor, cobeber och cardemummor; andre äter fint stött anis, indiansk peppar, rostade mandlar, några gram ambra och mosinus. – Det bästa göres af 2½ [lispund] rostade och stötta Cacao kärnor, 2½ d:o pulveriseradt melis-socker, 2½ lod canel och en stång raspad vaniglia. – Det förökar sädesvätskorna, hvarföre det kallas, venus-bröd. Den lärde och bekante Riddaren Temple sade alltid: "den första drycken är för min skuld: den andra för min väns skuld: den tredje till förnöjsamhet: den fjerde lemnar jag odrucken, ty mine ovänner skulle fröjda sig deröfver, om jag sjelf arbetade på mitt fördärf". Lebrehm [?] säger: "den första drycken

Sid. 44.

tjänar till hälsan: den andra till förnöjsamhet: den tredje till sömnen och den fjerde till omåttlig yppighet, samt hälsans fördärf". Midiu säger: Den första drycken släcker törsten: den 2. tjänar till vällust den 3 gör en drucken, och 4 gör en rasande. –

Italienska viner: Lacryma Christi eller Jungfru vin växer vid berget Vesuvius och är det kostligasta af alla Italienska winer, rödaktigt till färgen, luktar angenämt, ljufligt till smaken, tämlig starkt och helsosamt; Montefiasconer eller Muscateller vin växer icke långt ifrån Rom, angenäm smak äfven, som de röda och hvita Albaniska vin; Vernacer vin växer omkring Genua; Martervin ett ljuft vin vid Padua, dunkelt och blodrött; Rosafer vid Aqvilegia och Prosecker Istrien hafva alla varit berömda, söta och angenäma, guldgula; Vin de paille hvitt genom konst beredt vin, Cider och Candia viner angen, och starka: i Grekland finnas förträff. viner, men derifrån komma ej för Turkarnas skull. Malvasier vin kommer från Morea. – Spanska viner: Petter Somens vin, namn efter P. Simon, som för 200 år sedan förde dit från Tyskland många växter, kostligt vin; Alicant vin, rödt; men tjockt, smakar ljuflig, men bekommer ej magen väl; vin de Fint och Shery vin i Andalusien söta och angenäma, brukas till nattvarden. Malaga sötare än Canariska vinerna; Canarie och Palm vinerna sköna. – Portugisiska viner: Portvin rödt och hvitt: Madeira viner, kostbara, föras mest till America; Cap vin sött, fett och genomträngande, ökar utdunstningen och uppfriskar hela

kroppen. - Franska viner: Champagner vid Rheims och Chalon sur Maine, Aix, Sellin [?] och Rouen, det bästa franska vin. uppqvickande, tjenligt för magen, delicat både till smak och lukt; godt för Hypocondrister.

Sid. 45.

D. Kryger påstår att oförfalskat Champ. har något i sig, som liknar sjelfva nerfsaften, och hjälper till att föröka den, och är själens lätta näring:

Dein Einfluss wurket Wunder

O feuriger Champagner

O königlicher Wein.

Burgogne omkring Beaune, besynnerl. ang. färg som liknar ögonen på Rapphöns; hvarföre det äfven kallas du couleur de pendrix; god smak; Vin de grande omk. Bordeaux och Gascogne sträft; men ang. reser ej starkt och bekommer magen väl; Pontac Fontinac i Langvedoc, en liten lukt och smak af Moschus, kallas ock Muscat de Lion, mycket starkt: Vin de Eremitage rödt och sträft; men ang smak, liknar lingonbär, mycket helsosamt; Vinum Parisinum hvitt täml. angen. Poitou vin; Vinum Gallicum det hvita ordinaire franska vinet, lätt och lagom starkt, god och fyllig smal. är ej hållsamt - - Af ungerska viner räknas Tokayer för bäst, är ibland de bästa af alla viner. Tjena äfven flesta sjukdomar: Tyska viner. Rhenska, Hochheimer bäst dernäst Kostheimer också bland de bästa viner i verlden; Mosler Stein ljufligt; Neckar godt, håller icke sig länge, - söta viner exactera vin; - I Mandomsåren Mosel och Rhenskt vin tjenliga, för gl. Tokayer, frontiniat, Montefiasconer och Veltliner. -

Materiam lethi bibimus, cum vescimur atque

Pabula quae, dant alimenta neci

Mors ipso sub dente crepat.

Då silfver blir svart i vin, är det förfalskat - Om man slår i vinet några droppar lut af släckt kalk och auripigment, då det blir grumligt och dunkelt är vinet förfalskat med silfverglit (lithargynnad) det farligaste. Rhenskt vin som är 60 a 70 år gl. är det härligaste hjertstyrkande medel, som kan gifvas. -

Sid. 46.

D^o spatserat före middagen; d^o eftermiddagen var Past. Wallgren här, då druckit 1 kopp Todde den. 22 sofvit länge. I går ätit lingon med mjölk och socker en af nyare rätten uppfunnen här i försl. hos Past. Wallgren. - - Rum el. Romm är en af anis 2^{ne} g^r omdistillerad Spiritus. – Bischoff består af Pontack, Pomeranser och Socker. – Cider göres av Päron, Äppel och andra frukter, är en angenäm och behaglig dryck, då den är gjord af söta frukter och ej för gl. värderas högt af Engelsmän. – Herodotus försäkrar att uti Egypten, som var öfverflödigt på säd, drucko folket en sorts vin, som var gjordt af bjuugg; och torde hända detta syfter på starka drycker, som omtalas i gl. Testamentet: Lev. 10:9. 1 Sam. 1:15. Mich. 2:11. – de lära hafva brukt dertill risgryn, som ännu nyttjas i Indien. – Godt öl är lika godt som vin; det föder kroppen och gör en fet; då vinet endast underhåller honom vid sin naturliga liflighet. I Wettenskaps Acad. Handlingar för år 1745 berättas om en Bergsman, som häraf vog 27 pund, utan att hafva vattensot; och Riddaren von Linné, berättar sig hafva sedt en gosse om 3 år uti Amsterdam, som vistes för pg^t, han kallades af modren Cajanus och vog 7 [lispund] Holl vigt, allenast af sött öl, som modren gifvit honom i brist af mjölk. – Det berättas om Fahlu Ölet, att det öfverträffar all slags öl i Europa, Tyskarna berömma sitt Löbeziner – öl är ej tjenligt vid måltiderna. – Kon. Jacob VIe i England tractat om Tobaken heter Misocapnos.

[i det följande 4 extra sidor utan paginering:]

[1]

Bontekoe gör en ganska naiv jemförelse emellan sitt tidehwarfs tre stora upptäckter: jordens kringsegling, blodens omlopp och tobaken: anser rökens in- och utblåsning för lika nyttig och nödig som andedrägten; prisar Tobaksrökandet som ett medel att underhålla människans naturliga sällskapsdrift, och som ett det bästa nöje i ensligheten; påstår tvärt emot all erfarenhet, att det befördrar matlust och stillar törst, och finner deri ett botemedel emot många sjukdomar. Tobaken är i hans tycke den aldrabästa parfume, och han beklagar den illa organiserade näsa, som kallar den obehaglig. Jemväl söker han upplysa Fruntimren om sitt behof att röka tobak, och hoppas glad den lyckliga tid, då äfven i denna del värdinnan med sitt exempel skall föregå både mannen och dess gäster.

Att det war Cardinalen Prosper Saintecroix, som först gjorde Tobaken bekant i Italien, derom underrättad oss Pastor Duranti, som i ett poem till Cardinalens ära icke glömt denna omständighet. Utan twifvel var Skalden nöjd med sin qvickhet, då han hittade på att genom en ordlek med sin Mäcenats namn, jemföra sin prisade Tobak med det träd, hvaraf det heliga Korset gjordes. Cohausen, lika fintlig, men mindre Tobakens vän, näpste honom med en annan ordlek tagen af Columbi namn. Han liknade denne vid Noachs dufva, som sökte land och fann det, men återkom –

[2]

med ett Tobaksblad, att dermed förgifta den gl. verlden.

Canzler Jäger i Tübingen bestraffade i en botpredikan sitt tidevarf för "fylleri, frosseri, okyskhet, bofstl [?]; och till och med Tobaksrökande. Förf. till Philander von Sittewald Tabaksteufel säger: "Tobaksrökare likna besatte dem man besvärjer. Ehuru den giftiga röken och stanken redan slår dem ur halsen, förblifva de likväl outhärl. besatte af tobaksdjefvulen. Med honom bedrifva de af guden, honom prisa de öfver himmel och jord, som sin Gud, och bemöda sig att öfwertala andra till en lika dårskap. Så mycket bättre wänja de sig vid röken i helvetet. Probatum et pronuntiatum."

Misocapnos (Rökhatare) seu de abusu Tabaci lusus regius, utkom i folio i London 1619 och öfwersattes sedermera på Engl.

John Barclay som till honom dedicerade sitt Satyricon, leder i en Poetisk dikt Tobakens ursprung af Cerbeul fragga, sätter den i bredd med de starkaste gifter, med krig, hunger och pest m.fl. landsplågor, och vill hafva Fadermördare straffade i Tartaren icke med dess lågor, utan med en evig tobaksrök.

Amurath den 4., som mistänkte Tobaken att vara hinderlig för folkökningen, förböd des nyttjande vid lifsstraff.

Schach Abbas den Store i Persien undfägnade vid ett gästabad de store i sitt rike med mille fleurs i stl. för tobak, och lät afskära näsa och läppar på dem som rökte Tobak i hans läger.

[3]

Storfursten i Ryssland Michael Feodorowitz utfärdade 1634 på Patriarkens föreställning ett förbud emot Tobak, som fortfor under hans Son och thronföljare Alexei. Förbudets öfverträdare straffades med ansenliga böter med näsborarnes uppristning, Knutpiskan och Siberien.

I Finland predikade 1675 Conr. i Rewel Mag. And. Hasselqvist (sedermera Arch. Diac. i Åbo) emot Tobaken. Se hans Bättrings-Basun, utblåst uti 30 Christelige fredags-predikningar uti Revals Domkyrka öfver dhen Hel. Proph. Jonam. Stockh. 1660 p. 473 men i synnerhet utmärkte sig här som en häftig och enwis Tobakens motståndare Zacharias Forbus, år 1708 kom han ifr. Upsala till Åbo Acad. blef 12 Phil. Mag. sedermera prestvigd till past^s adj. i Kemi och derefter befodrad till Kyrkoh. först i Cajana, sen i Kuusamo, och 1733 el. 4; Laihela. Man äger efter honom en handskrift En kort skrift om dagl. Tobaksrökande såsom oanständigt, skadeligt, förargelig, och syndigt, enfaldigt Uppsala A^o 1728. Sin sats om otillåtligheten af dagl. tobaksrökande bevisar han med 6 argumenter: 1) Ethicum, 2) Physicum, 3) Bot^o Medicum, 4) Oeconomicum, 5) Politicum och 6) Theologicum, hvilket sista är det vidlöfligaste af alla och upptager nästan halfva afhandlingen.

NB. (Benedetto Stella härleder ordet Tabacum af Et ab hac, emedan en Patient, som genom nyttjande af Tobak blifvit botad för en svår sjukdom, skulle skrifvit på en knippe af dessa blad: Et ab hac, sc. planta, sunatus sum! - Ovisst är emedertid, om efter de flestes tanka Tobaken fått namn af ön Tabago, eller snarare både växten och ön af

[4]

Tabacco, ett rör, hvarigenom Mexicanerne pläga uppdraga Tobaksröken i näsborarne. De Chauveton Hist. du nouveau monde p. 309, 310, och Bergii Tal om Läckerhet förra del sid. 45.)

Af de argumenter, hvarigenom författaren bevisar otillåtligheten af Tobaken, finnes det hufvudsakligaste i utdrag i N° 32 af Åbo Tidn. för 1801. d. 12 April 1729 fick författaren i ett bref tillsägelse ifrån Consistorium, att ej befatta sig med sådana saker, som blott åstadkomma förargelse i församlingen. I sitt svar derpå vill förf ej gå ifrån sin sats och yttrar sig att: "ingen måtte förundra sig öfwer, att jag emot mitt samvete ej fördristar mig absolwera och communicera dem, mer än andra obotfärdige, som utan någon tvingande nöd, i sitt dagl. tobaksrökande framhärda." – Då det sedermera kom till Consistorii kunskap att han hållit sitt ord och då Capellanen Georg Ståhlberg ifr. Pudasjärwi, på Herr Prosten Mag. Er. Frosteri anmodan varit i Kusamo och communicerat de afstängde, kallat sådane, som i sina församln. intet förbjuda tobaksrökande för svin-herdar och att han tillsagt sig ej mera villja hafva befattning med församlingen, emedan Ståhlb. Kyrkan och altaret hade befläckt och ohelgat, befallte det att nödig undersökning skulle häröfver anställas. – Detta skulle gå för sig; men i anledning af Kongl. Maj^{ts} sedermera ankomne skrifvelse stämde han in för Consistorium d. 15 Dec. 1729. Cap. Ståhlberg skulle emedlertid förvalta gudstjensten i Kusamo. Efter stånden examen och sedan han ändrat sin mening blef han i anledning af ett d. 22 Dec. af Consist. utfärdadt bref åter stadfäst i sitt embete. Han skall sedermera så ändrat sin lära och sitt lefwerne, att han efter säker berättelse, sjelf begynnt röka tobak dagl. och till myckenhet; och dermedelst på det kraftigaste återkallat sin villfarelse.

Sid. 47.

Boken slutar med följande ord: "Tandem igitur, o cives, si quis pudor, rem insanam abjicite, ortam ex ignominia, receptam errore, frequentatam stultitia, unde & ira numinis accenditur, corporis sanitas atteritur, res familiaris arroditur, dignitas gentis senescit domi, vilescit foris, rem visu turpem, olfactu insvavem, cerebro noxiam, pulmonibus damnosam et, si dicere liceat, atri fumi nebulis tartareos vapores proxime representantem". Bontekoe åter säger "Det är ingenting så godt, intet så högt att alfta [?] intet till lifvet och hälsan så tjenligt och nödigt, som att röka tobak, den Konungsliga växten, som Konungarne sjelfva röka, och hvilken för många tider till bakas varit brukelig, fast den något senare kommit till Europa". – Den kallas Nicotiana efter Herr Nicot, som var ett sändebud från Frankrike till Port. hofvet, h^d fick af Holl. den förste tob. 1560, som de förde från America: han skickade häraf till Frankr: åt sin Drottn. och andra höga Herrar, såsom en stor present, hvadan den fått åtskilliga namn: Herbe de la Reine Mere, Herbe du grand Prieur, Herbe de l'Ambassadeur. Den kallas ock Hyoscyamus Renowianus för likheten, som den har med denna örten i egenskapen: på den orten warest den först blifvit funnen, Kallas den Retum. Den som har dåligt bröst bör ej röka mycket Tobak. ätit måttlig aftonvard, helt litet Rossoll och 1 tallrik ölost, hvaraf jag fick snarare sömn, än vanligt och hade om morgonen mera liflighet än eljest då jag sofwer tungare och är alldeles blek vid uppstigandet.

Sid. 48.

Den 23. kl. 9 om morgonen for jag till Lovisa, dit jag ankom före middagen och åkte in till Com. Holmberg der jag åt middag och drack 1 kopp Caffé på eftermiddagen. Öfver natten låg jag dersammanstädes då jag kl. 2 wid lag blef uppväckt genom klämtningen med klockan, jag klädde hastigt på mig och gick ut, då jag fick se Guldsmeds Enkan Elfströms hus stå i laga. Väggarna blefvo dock qvar och 2^{ne} kamrar oskadda. – NB. i går druckit 1 glas Grogg. d.w.s. Arrack med vatten. Den 24de en kopp Caffé. Kl. 12 vid lag for jag med fru Kindström ifrån staden och ankom kl. 3 vid lag till Hindersby, der Mad. A.U. Nyberg var ifrån Bäckby och liten stund derefter ankommo öfverstinnan Ugglan med en af sina döttrar, Christiana, och foro åter bort efter en tid, en kopp Caffé – Mad. Nyberg for också bort. om aftonen kom J. Broberg och låg här öfver natten samt gick åter bort om morgonen.

Anecdoter.

En herre som ville vara känd för mycken krops vighet och styrka var i sällskap med en hop förnäma fruntimmer. Då sade han för att roa dem: tror ni mina fruntimmer, att jag kan hålla med händerna i öfra dörposten och slänga fötterna upp i taket? Åh! är det möjligt, svarade en del? Jo! Sen mina Nådiga!

Sid. 49.

hvarpå han manövrerade så starkt, att de blefvo generade både till syn och hörsel. Surprenerade af denna prospecten sade de till honom: det är nog; vänd bort ert ansigte!

En man i Åbo, som var van, att vid alla tillfällen brillera med sina djupa insigter, ville ock på ett värdshus icke länge sedan (1783) låta höra att han var hemma i medicine: då han försäkrade några af sina vänner, att den aldrig skulle få slag, som hade kort hals och stora ådror. En frågade honom då, om han sjelf vore sujet för slag? Nej! svarade han. Kom och se! jag har ju så stora ådror som en ox. Ja; svarade den andra. Nog är min Herre då säker att intet dö deruti ty i hela min Lagård har intet Nöt ännu dödt af slag.

Dygden.

Den rätta Dygden är ett Guda-Barn allstradt af ett sundt förnuft; men den, som största delen af m^a nu äga, är allenast ett missfoster af brist på tillfälle att utöfva Laster.

Epigramme:

Du tadla Prester plär, att de predika illa;
Och att vårt Svenska språk de skrifva ganska slätt.
Förmätne! vill Du dig inbilla,
Att detta göra är så lätt;
Så gör försök och öfversätt
En lärd och gammal Tysk Postilla.

Sid. 50.

Den angenäma Sedoläran.
(Utur Angenäma Sjelfsvåld N° 4. d. 20 J. 1783)⁷²

Kommen nu angenäma varelser! I, som veten så väl att förena sjelfsvåld med behag, glättighet och sötma: I, som med Edra behagliga miner och tjusande drag reten andra hälften af m^o släktet: Kommen, och låten Eder oskuld pryda de ärbaras, de skönas vimlande skara. - - - O! att Edert förnuft icke nu mera vore, ett artigt måfå, Edar villja en flygande fjäril, Edar dygd ett skimrande glitter, en vårdslöshet, en angenäm orklösa.

Edra vårdslösa rörelser, Edart prunkande öfverdåd, Edart behagliga, Edart lysande sjelfsvåld har länge nog behagat verlden och bundit vårt kön med angenäma, dock tvetydiga fjettrar: Lasten har ofta hos oss souperat på Eder bekostnad: skalken varit Eder vän: fåfånga edert göra; ytterligheter, under artighetens mantel, Edra tidsfördrif. Hvar var då Dygden? Hvad gjorde Hon? Hon satt tom och sysslolös hos Äran: ängslades öfver Edert minderåriga förnuft: Hon vred sina händer, gret, och fuktade ärans Thron med tårar. Hafven I väl hjerta nog, att så länge förakta de ädla nöjen, som Dygden otvungit vill skänka Eder. I åren [lyckliga til kroppens yttre förmoner och raslynne: blifven då äfven⁷³] lyckliga till själen; förskönen henne, hennes inre förmögenheter; det länder Eder till en ren och angenäm vinst.

Sid 51.

⁷² En faksimilutgåva av tidskriften har utkommit 1982. Såsom i texten syns har Sjögren i viss mån moderniserat rättskrivningen, t.ex. w = v, at = att, et = ett osv. Ur samma tidskrift har han dessutom kopierat flera anekdoter, epigrammer osv.

⁷³ Vid kopieringen har Sjögren hoppat över dessa ord som således saknas i dagboken.

Wi rasa med Eder något fritt: denna Raphiska skymten är eder glädje. = = = = Wi äro stundom näsvisse; I antagen en tvär mine: Eder butterhet tyckes hota oss med = = = = : vi ropa: min Nådiga! = = I bannas = = (det var sockerskorpor och bons bons) = = vi öka vårt sjelfsvåld, mera näsvisse, mera djerfve = = I skratten åt vårt fjolleri; hotet war ej Edert alfvare: Eder mine gaf oss annat tillkänna: I fördubblen vårt öfverdåd, med några nya och retande tag: wi kyssa edra händer; vi fjeska, wi taga eder om lifvet: vi dansa: vi slänga: vi = = =, men räfven fick rönnbären.

Brutus slängde härom dagen Cloe i en Soffa. = = Fy! hvad han är oartig! = = = Hon hade så när försagt sig: Hon drog på munnen = = = det var bara ett angenämt sjelfsvåld: Nøjets Gud understödde hans armar.

Karlarne sägas merendels hafva en starkare krops och sinnes ställning: de villja dock lemna fruntimren äran häraf: de tillegna dem ett förtjusande välde. Men Fruntimren känna naturen närmare: de lämna ofta Karlarne en behaglig öfvervigt = = = : det var ett angenämt sjelfsvåld.

Moralen säger, att man skall vara höflig och munter: Fruntimren synas dock stundom hysa någon köld emot Sprätten: det är ju sjelfsvåld; men det är just det retan-

Sid. 52.

de, det angenäma draget.

Behagen likna väderleken, likna en svamp, de pösa sig ut om dagen, ofvanför ett snörlif; men om natten leka de Blindbock under en negligé. De yra vid dagens ljus; men dunsta vanmagt under nøjets skugga.

Ett enda tag på den skönas flämtande bröst, drifver ofta till sjelfsvåldiga begär: man svettas ömhet och naturen spelar sin angenäma role. Den täckas sjelfsvåldiga barm, är ofta en magnet, som kan leda den dygdige till angenäma snedsprång.

Hvem har väl gifvit oss denna nya Sedoläran? Det är Sinnligheten, hⁿ på en Assambleé bedrog förnuftet, dansade lungorna ur Dygden och satte ett artigt urverk i stället.

Ett väl författat Bref, som nyligen är upphittat: Original (Insändt)

Min nådiga Fru.

Ändteligen har jag vaknat af en sömnig döfvenhet, som förmörkat mina tankars ljus; ty min gode vän och Cammerat Herr Cornetten N. har af sin ogemena vänskap öppnat mina dunkla ögon och förskräckt mig så, att jag allt sedan med rufvelse beklagat min försummelse. I det jag förtöfvat under ett så långt tidehvarf, att göra Eders nåd, förständigad om min Persons och välmågas beskaffenhet, samt hemställa tack –

Sid. 53.

samhets-presenter, för den omäteliga grace, som Eders Nåd, af sin godhets tunna, mig ovärdigan tjenare, påskina låtit.

Mitt felaktighets betraktande skolat till äfventyrs ej varit af Er väl anammat om det gått utaf mitt innersta botn; Men det härleder ej sitt bedröfliga ursprung af glömskans springekälla; ty mitt hjerta blef så klänt af Ert sista bevågna sällskap, att det allt sedan legat på Eder.

Mitt snille förmår ej utösa allt som flyter i mitt hjerta; men hvad som mitt förstånd debet, det skall min välmening creditera.

Jag kunde ock härtill lägga några rim, af min egen comparation; men jag vet ej om de på det bevekligast kunna charmera. Dess utom har jag samman fogat så många vackra visor för Fruntimrens skull här å orten, att min vers ådra redan blifvit helt slak. Men till prof att jag kan skrifva vers vill jag bifoga dessa rader. Min tanka, skall städs på Eder vanka.

Häraf kan Ni, min Nådiga! Se att mitt pund ej är så ringa: men jag är ej alltid på det qvickaste qualificerad: det är ej med mig, som med lärda pedanter, de kunna skrifva alltid fast ganska tort; men mitt humeur ändras ofta af en väl meriterad afront, som kan lända hvar och en af mitt stånd,

Sid. 54.

till nackdel och vädermöda.

Men jag skall framdeles ej försumma att hugna Eders Nåd med mina välmenta raders uppvaktningar, och tälja för Eder mina afsikter och data. Ut supra önskar jag heta,

Eder Nåds

Ödmjuke Tjenare.

Kärlek för Tobaks Pipan.

På isen, Matts och Pehr kört ner sig begge två:

Matts gaf ett nödrop till, att Folk till ömkan väcka

Pehr teg - - - skrik, sade Matts; hvad vill en hals förslå.

Nej; svarar Pehr, skrik du, jag vill ej pipan släcka.

Anecdote.

Duc de Maine var 7 år gl., då man en gång föreställer honom den frågan: hvarföre de Förnäma, som så gerna se deras likar ödmjuka sig för dem, likväl äro så ganska höfliga mot dem, som äro ringare? Hvarpå den unge Prinsen svarade: Ty de äro säkre om sin rang.

Lyckan.

Ej Lyckan kan mitt nögda sinne reta:

Dess höghet och dess glans min syn ej dåra skall:

På tusen sätt jag väg till den mig måste leta.

Ett enda steg bereda kan mitt fall.

Sid. 55.

Ett behändigt sätt att vederlägga Fritänkare.

En ung Officer, som ville vara mycket qvick och nymodig, kom en gång till en Prest och sade: vet Ni det Herr Pastor! att jag är Fritänkare; och Ni må nu säga hvad Ni vill, så får Ni mig ändå icke att tro, att någon Gud är till. Det får ni göra: svarade Prästen.

Sätt att komma till syssla.

En Advokat, som var fattig, tänkte accordera sig till Domare-Embete; Då frågade honom en af hans vänner; hvarmed skall du betala din Accordsumma. Åh ingen nöd, svarade han: vet du icke, att det är en gl. maxime, att köpa sysla och sälja rätt.

Infälle.

En Criticus sade en gång i ett sällskap åt en som raillerade mycket, Huru kan min Herre prata sådant lappri? Om jag fört protocoll öfver allt hvad Ni nu sagt, skulle jag skriva ett stort Noll inunder. Alldeles riktigt svarade Railleuren: Min Herre skulle väl då såsom Secreterare underteckna sitt namn.

Epigrammer.

Den ena Dären sad' den andra;
Du är ju tokig, Kära Bror!
Ja svarar han; jag sjelf det tror;
Jag vill mitt brödraskap ej klandra.

Sid. 56.

Du är en hjelte som förstår dig väg till äran bana;
Du Kjorteln har till Slått och Förklädet till Fana.

Du ofta ger; men till hvad ända?
Mån utaf ömhet, ell' som vän?
Nej! för att få trefallt igen,
I fall behof dig skulle hända.

Baron Klumsfoot fick korgen af fröken von Sippen för det han ej kunde dansa.

Thelem: Liv. 1. Il admirait ses cheveux noués par derriere negligemment, mais avec grace.

En Chem. adjunct har anställt experiment med en musices Directeurs Alonge Peruque; då han fant beståndsdelarna vara 3 lod alcati volatile, som kom af håret. $1\frac{1}{2}$ olja af talgen, och $6\frac{3}{4}$ gelatineust ämne af Mjölet. Samma man har ock observerat att lockarna voro 12 till antalet. Adny blef derföre landsförvist, att han kom i ett rum, der något förhades, som borde ske högst in cognito. – Ovid. Trist. Lib. III.

Några påstå, att det att kyssa ett fruntimmer på handen, är bland Kärleks välluster den 4de i ordningen.

Sprettenfeldt har utgifvit föreläsningar om en rättskaffens promenad öfver gålfvet.

Sid. 57.

Anecdoter och Infall

2 unga Officerare kommo engång, att uppvakta sin Öfverste. Uppå tillfrågan, hvarföre de voro komne till honom, svarade de: för ro skull. Öfversten lät bero dervid, språkade med dem om ett och annat. Men en stund derefter proponerar han, om de icke ville följa honom i båt till några af hans holmar, hvilka lågo en half mil derifrån. De kunde icke annat, än samtycka. Äfve. sätter sig i styret, och ungherrarne måste ro. Han lät dem ro ifrån den ena holmen till den andra öfver en mil väg. Han frågte, om de icke ännu ville ro till en holme längre bort men deras händer voro redan fulla med blåsor, så att de nödgades tillstå sin oförmögenhet att kunna vidare ro. Han vänder om hem, och sedan de kommit till stranden, säger han: För ro skull sade Ni Er hafva kommit till mig: I hafven ock fådt Edert lystmäte deraf: Farväl, mine Herrar.

En Gässe hade burit Fisk till sin Prest för att därigenom slippa med lindrigare läsning. Men Präst-Far behagade glömma bort sin låfven. På ett läsförhör går han nog hårdt åt Gässen. När nu Gässen märkte, sig icke kunna svara på frågorna, sade han: än Fisken då, käre Far. Ja så, svarade Presten, hvilken då kom ihåg så väl Fisken, som sitt löfte, Du talar om det stora Fiskfänge, jag märker, att Du kan väl läsa.

Skyldigheterna emot oss sjelfva gå alltid före skyldigheterna emot andra.

Sid. 58.

Om på kinderna hos fruntimmer uppkomma några sådana rörelser i deras fina nerver, att de reta händren till att stilla ett så angenämt uppror (mal apropos, klia) så betyder det främmande i allmänhet. – (fruntimmen hafvar dubbelt större värma än karlarna). -

Bondepigorna nyttja i stället för smink roten af Horletta (Litospermum). De fruntimmer, h^a ej villja sminka sig, reta bloden i rörelse med näsduks gnidning under det de (med låf sagt) låtsa rensa sin näsa; eller ock göra de sig ofta ärende ut, uti Cavaillers sällskap, för att knipa sig om kindren, hvaraf sägas på kindren uppkomma små rödblå rosor eller skönhets fläckar: h^t bedrägeri de

bibehålla med några artiga slag af solfjädern. Af detta knipa, måtte det vackra ordet Kniphjerta uppkommit. När högra kinden kliat, så är det tecken till manfolks främmande; den vänstra utvisar fruntimmer. Näsan betyder sjelfva huset, där man spår, liksom klöfver äss i kort spådomen. Örat är gränsen, ultra quod non extenditur. Ju närmare näsan det kliar, desto snarare komma främmanderne. Men ju närmare örat, och längre från näsan känslan yppar sig på den skönas kinder, des längre borta är den ankommande Gästen. Om rörelsen sker in vid näsan, eller i bugten emellan näsan och kinden, så äro främ-

Sid. 59.

manderne helt nära huset, så nära att man knapt mera hinner att städa. Känningen uppkommer ofta på näsan, då betyder det näsvisse främmande. Men om rörelsen förmärkes just invid örat, så hafva de icke då ännu rest hemifrån. Då det kliar på sjelfva örat, betecknar det sqvallersjuka främmande. -

--

Några af de så kallade Lucie Visorna
utgifna af I. Lindell. Dir. Cant. vid Ca-
tedralskolan i Åbo.

Ave maris stella, Divinitatis cella,
Natus castitatis, Radix sanctitatis,
Filius aeternae claritatis, Apparuit,
apparuit quem pia virgo genuit Maria.

Ave puer mitis, et svavitatis vitis,
Mundi es creator, Simul et Salvator,
Tu es omnis bonitatis dator,
Apparuit, apparuit etc.

Hodie Salvator, Et angelorum Sator,
Mitis et devotus, In Judaea notus,
Nascitur et langvet ut aegrotus,
Apparuit, apparuit etc.

Pannis involutum, Qvem virgo profert nudum
Cognoverunt esse, de radice Jesse,
Qvem Propheta cecinit expresse,
Apparuit etc.

Umbra vetustatis, Aenigma caecitatis,
Transit et in lucem, Virgo profert nucem,
Dans Israël ex Aegypto Ducem,
Apparuit etc.

Sid. 60.

Ecce conceptura, Natumque paritura;
Virgo nominatur Atque salutatur,
Mundus sic de morte liberator.
Apparuit etc.

Clamat Esaias: Iam praeparate vias,
Semitas et rectas, Domino perfectas,
Animas qui coronat electas.
Apparuit etc.

Rigor perit legis, Dum pro peccato gregis,
Pastor immolatur, Hostia mactatur,
Populus in tenebris salvatur,
Apparuit etc.

Puer singularis, O Christe stella maris,
Salus in procella, Nate de puella,
Dominum pro nobis interpella,
Apparuit, apparuit, qvem pia virgo genuit Maria.

Dies est laetitiae, In ortu regali,
Nam processit hodie, [de] Ventre virginali
Puer admirabilis, Totus delectabilis in humanitate,
qui inaestimabilis est et ineffabilis, in divinitate.

Qrto Dei filio, Virgine de pura,
Ut rosa de lilio, stupescit natura.
Qvem parit juvencula, Natum ante secula,
Creatorem rerum,
quod uber munditiae, Dat lac pudicitiae,
Antiquo dierum.

Mater haec est filia, Pater hic est natus,
Qvis audivit talia? Deus homo natus,
Servus est et Dominus, qui ubique cominus,
Nescit comprehendi,
Praesens est et eminus, stupor ejus geminus,
Nequit

Sid. 61.

apprehendi.

In obscuro nascitur, Illustrator Solis,
Stabulo reponitur, Princeps terrae molis.
fasciatur dextera, qvae affixit sydera,
et coelos ascendit,
Concrepat vagitibus, qui tonat in nubibus,
Ac fulgur accendit.

Angelus pastoribus, juxta suum gregem,
Nocte vigilantibus, Natum coeli regem,
Nunciat cum gaudio, jacent[em] in praesepio,
infantem pannosum,
Angelorum Dominum, Et prae natis hominum,
forma speciosum.

Ut vitrum non laeditur, Sole penetrante,
Sic illaesa creditur, Post partum et ante;
Felix haec puerpera, Cujus casta viscera,
Deum genuerunt,
Et beata ubera, in aetate tenera,
Christum lactaverunt.

Mundus dum describitur, virgo praegnans ibat,
In Bethlehem dum nascitur, Puer qui nos cibatur;
In coelorum curia, canebatur gloria,
Novae dignitatis;
Deus in sublimibus, Det pacem hominibus,
Bonae voluntatis:

Christe qui nos propriis, manibus fecisti,
Et pro nobis omnibus, Nasci voluisti;
Te de vote petimus, Laxa quod peccavimus,
Ne nos interire,
Post mortem nos miseros, Salva, nec ad inferos,
Patiaris ire.

Sid. 62.

Personent hodie, Voces puerulae,
Laudantes jucunde, qui nobis est natus,

Summo Deo datus,
Et de virgineo ventre procreatus.

In mundo nascitur, Pannis involvitur,
Praesepe ponitur, Stabulo brutorum
Rector supernorum,
perdidi-t perdidit spolia princeps infernorum.

Magi tres veniunt, Munera conferunt,
Parvulum inquirunt, stellulam seqvendo;
Ipsam adorando,
Aurum thus et myrrham ei offerendo.

Omnes clericuli, Pariter pueri
Cantent ut Angeli, Advenisti mundo.
Laudes tibi fundo.
Ideo ideo gloria in excelsis Deo.

De fragilitate et miseriis humanae Conditionis.

Vanitatum vanitas, Omnia sunt vana.
Nil sub sole stabile, in vita humana.
Velut fumus transiit, gloria mundana,
Ista cur amplecteris, O tu mens infana?

Num coecus an oculus, Tibi calligavit,⁷⁴
Et apertis oculis, Coecitas prostravit,

⁷⁴ Si coecus es an oculus tibi caligavit?

vel tuam dementiam, furor induravit?

Sid. 63.

Ista non consideras, neque cor expavit.

Die miser homuncule, quidnam cogitasti?
Cujus erunt omnia, Haec quae congregasti?
Ad caput reponitur, tibi quod amasti?
Nequaquam, sed possides, id quod ignorasti.

Animam diaboli, rapiunt ad poenas,
Amici pecunias, dividunt amoenas,
Vermes carnem devorant, Simul atque Venas,
Res tua devolvitur, Ad manus alienas.

Uxori et liberis, Res tuas liquisti,
Pro his miser animam, tuam posuisti,
Uxor ducit alium, quem tu non novisti,
tui obliviscitur, quam sic dilexisti.

Sic perit memoria, tuorum filiorum,
ipsis succedentibus, in prosperis bonorum,
Gaudent cum gaudentibus, Ut mos est eorum
It tui memoria, Cum sono verbonun.

Insignis est figura, quam adinvenit aries
Cunctorum flos camporum, Mundum vocando vetulam,
Gressu mirabilem,
Ambigua statura, Cujus rugosa facies,

Asperitas membrorum. Vitae praesentis formulam,
Monstrat instabilem, Constat cunctis certissime,
Jam toties expertum.

Sid. 64.

quod defluit citissime,
finem habens incertum, Hanc ergo credas fabulam,
Rem tam proba-bi-lem.

O quam multa promittit; longam vitam divinitas
favores et honores, tandem in fine Decipit,
Te falli- -bi-li-ter.
Nam nudum [=mundum] te demittit, ad maximas miserias
Dolores et horrores Corpus dum terra suscipit
Misera - - - bi- -li-ter - :/
Possessio dirumpitur Haeredes per carnales,
Et anima demergitur, Ad poenas infernales,
Scito, quis ista recipit, jam sati- - -s gra-vi-ter.

Qvam miser es avare, qui non vis Deo credere,
nec in eum sperare, qui diligis terrestria,
spemens coe- - - le- - sti-a.
Praedico tibi clare, quod cito debes perdere,
qvae congregas avare, teque cum violentia.
Tollit mo- - rs impia :/
versutias astutias, persolvit cum usura,
post carnisque delitias, qvas possides cum cura,
traheris ad supplicia, semper ma - - - nenti-a.

Si tamen vis salvari, Innixus Christi sanguine,
Dum tempus indulgetur, Pietatis operibus,

iusta fi- - - de-li-ter.

Misericors placari Pater potest facillime,
Si tamen exoretur: Nam lachrymis et precibus,
flectitu---r du---lci-ter :/:

Nam si conversus fueris, corde simul et ore,

Sid. 65.

Tuaque libens dederis, Divino eum amore,
Vere cum sanctis omnibus, vives fe- - - li-ci-ter.

Scribere proposui, de contem[p]tu mundano,
jam est hora surgere, de somno mortis vano,
Zizaniam spernere, Sum[p]to virtutum grano,
Surge, surge, vigila, Semper esto paratus.

Ubi sunt qui ante nos, in hoc mundo fuere?
Venies ad tumulum. Si vis eos videre:/:
Cineres et vermes sunt, postquam computruere,
Surge, surge, vigila, Semper etc.

In hoc mundo nascitur Vir omnis cum moerore,
atque vita ducitur, humana cum labore:/:
Post extremum clauditur, cum puneris dolore,
surge etc.

Vita brevis breviter, in brevi finietur
Venit mors velociter, et neminem veretur:/:
Omnia mors surripit, et nulli miseretur,
surge, surge etc.

O si scires gloriam, in regno beatorum
Nunquam dares animam ad vana mundanorum:/:
Sed servires jugiter, rectori Angelorum.
Surge etc.

O quam felices hi sunt, qui cum Christo regnabunt
facie ad faciem, dum ipsum inspectabunt,
Sanctus sanctus

Sid. 66.

Zebaoth Domino proclamabunt.
Surge etc.

O quam. dolor flebilis, a Christo separari,
Et nunquam in numeris, justorum nominari,
sed semper in tenebris, inferni cruciari,
surge etc.

O si poenam minimam, sentires damnatorum,
Bene vim hic sufferres, cunctorum tormentorum,
ut sic posses fugere, dolores captivorum.
Surge etc.

Ibi nullam requiem, acquirunt existentes,
Nec lassantur daemones, Animas punientes,
quorum voces clamitant, Vae! Vae! aeternaliter,
surge, surge, vigila, semper esto paratus.

Mars praecurrit in planetis
Homo pacis et quietis,
Nil valet in seculo,
sed tyranni et feroces,
qvi ad mala sunt veloces,
Hi regnant in populo,
Effrenes et indomiti
qui devastant et incendunt
qvae sunt sua non attendunt,
tales placent Comiti.

Ducunt vaccas, equos, boves,
capras, hircos, porcos, oves
et si qva similia,
ducunt lanam atque linum,
De rapinis implent sinum,
nudat matrem filia:/:
En iudex ante januam,
Clamat: redde quod tulisti,
Vei peribis casu tristi,
Mortem per turpissimam.

Sid. 67.

Jesu Christe Fili Patris
Confer nobis jam renatis,
Tuum sanctum Spiritum,
quid prodesset nobis nasci,
Si tu velles Rex irasci.
Ad nostrum interitum :/:
Memento, quod sumus tui,
Tu es factor, nos factura,

Tibi sit pro nobis cura,
te precamur cernui.

Den 25 badat om aftonen, h^t befordrade äfven sömn hos mig. Den 26te skref jag i gårdens vägnar till Wallgren och billetter till Nomells och Argillanders. Den 27 skref jag svar å fru Wallgrens bref i fruns namn: billetter till Strömbäcks; bref till Holmberg och i egna ärenden till Klingberg i Lovisa d^o straxt efter middagen kom gamla frun hit ifrån Koskisto, hon hade blifvit efterskickad i går med Gossen, med h^a jag äfven skref bref till unga fru Ottelin, d^o strax efter middagen for Philip till staden. – om aftonen ytterl. lustig och slitsamt orolig sömn. Den 28 en kopp Caffé om morgonen. – Musik curerar Tarantismuss en gängse sjukdom i Italien, som ofta hänröres af en spindels Tarantulas bett. Musici försöka åtskilliga slags toner, tills de hitta på den, som patienten mest tycker om, då besynner kan röra sig småningom, håller takten med hela kroppen, reser sig, uppför att dansa och tager till i styrka och färdighet, detta continuerar en viss tid, hvarefter Patienten åter lägger sig. Härmed fortfaras tills han blir frisk. – Sydenham och Fuller anse rida för bäst af alla motioner. – De gl. sade om en okunnig in L neque natare neque

Sid. 68.

litteras didicit. – Bollspel är en bland de bästa motioner, såsom varande för alla kroppsdelar på en gång och tillika nöjsam. – Billardspel också en god motion – Doct. Audry säger: Sjunga och tala är till en så stor nytta och rörelse för kroppen, att det är orsaken, hvarföre qvin könet ej behöfver så mycken motion, som mankönet, emedan de slamra och prata mycket. – efrottering [!] äfven nyttig för studerande. – Hugga och såga ved, skön motion för öfra delen af kroppen styrker magen och befordrar matsmältningen – Motion ad sudorem gör de feta magrare, och ad ruborem gör de magra fetare. Trångbröstiga är det godt att tala högt och gå uppför höga backar. – Den 28de en kopp Caffé. lite före middagen kom Zettersten ifr. Lovisa och kort derpå Philip med Holmberg och hans far. Kl. 3 på eftermiddagen samlades äfven andra främmande. Fältk. Nomell med hustru och Mad. A.U. Klinkas herrskap och Wallgren med sin mor sedan gick vigungen för sig. Kl. 12 foro de allesamman bort utom Holmbergarna och Zettersten, som blefvo öfver natten, jag åtnjöt under bröllopet 1 kopp Caffé, 1 d^o vin, 1 d^o The och 1 d^o punsch samt 2 glas öl. Den 29 1 Kopp Caffé. d^o vid frukosten ett glas vin, derefter for Zettersten bort och fru Holmberg gick till Klinkas och frun med Ståhlberg och fru Kindstrand foro till Koskisto – efter middagen

Sid. 69.

passerade Philip och lilla Holmberg på Klinkas. – om aftonen [----- suddats ut]

Den 30 En kopp Caffé – ef.m. kommo Herr och frun samt fru Kindstrand från Koskisto – eftermiddagen var Mad A.U. här en liten stund. Urin är af 3 slag: Vattenurin, som kommer litet efter sedan man ätit, som är mildast och minst salt, samt hvitare till färgen – Maturin af clufen [?] eller mjölksaften sedan matsmältningen är förbi är mere salt och luktande än den förra och brandgul till färgen – Blodurin visar sig 12 timmar efter sedan man ätit och druckit, är rödaktig, skarpast och nog luktande, kommer af blodvattnet. – Italienaren Sanctorius vägde sig samt allt hvad han åt och drack och hvad som gick af dess kropp i 30 år. Dr. Jac. Keil har sedermera gjort Engl. samma tjenst; de Goda Holländarena; Dodert och Moin, fransoserna d^r Roger och Robinson Irländarena – Friskt folk utdunstar sommartiden mer om dagen, mer om vintern, mer om nätterna – att känna sig lätt, när man på vågen är tung, är tecken att man mår ganska väl – Man utdunstar så mycket i sömnen på en timma, som vakande på 2 timmar. – Om Hypochondriaci bruka ofta bad, att deras kroppar blifva väl transpirabla och nyttja fluid föda, blifva de friska – Melancholie öfvervinner på 2 sätt, genom en fri utdunstning och beständig sinnes förnjöjelse – När någon är mycket svag fuktar man linne med Rhenskt vatten och lägger sv[..?]pressarna i armhålorna, vid ljumsken i knävecket, på tinningarna och öfver magen. Då pulsen däraf höjes och den vanmäktige kommer till sans. Om man håller vin i munnen, slår

Sid. 70.

pulsen snart starkare; ty det kommer då igenom sugrören snarare till blodet, än när det skall passera magen – Den svettas aldrig, som är rätt frisk. Giktsjuka personer slippa plågan i händer och fötter så länge de hafva hand och fotsvett; men så snart den stannar af, hafva de en ny anstöt åt vänta. – Den som är angelägen om att länge bibehålla ett ungt och skönt ansigte, bör akta det för mycken svett, och att icke solstrålarna tillika få råka ansigtet; ty när det svettas, blifva utdunstningsrören vidare, komma då solstrålarna dertill får det byte af solbränna, fräknar och andra fläckar – Att känna sig matt utan att hafva ätit något, är ett säkert tecken att magen är förslimmad – Tecken till blodfullhet är rödlikt ansigte, stark puls, stinna och spända ådrar på armar och ben – Uti Frankrike hände det med en Baron Bonde från Sverige, som fastnade uti en stark feber och sedan inälfvorna voro inflammerade, och hans läkare gifvit honom förlorad, försökte de transfusion; men han dog. Uti Rom hände det en dylik olycka då curen blef företagen med en person som redan var alldeles förtärd af lungsot – Den som renar tvätter sina tänder, så ofta som sina händer, bibehåller sina tänder så länge som sina händer – D^o En kopp Caffé efter middagen – lilla-Malin var ock här. Äldre Holmberg kom från Klinkas och kl. 4 vid lag for jag med Holmbergarna och fru Kindstrand till staden dit vi ankommo kl. 7. – i dag ett vackert vår väder och solsken, så att det ej var det minsta kallt om aftonen heller,

Sid. 71.

då jag gjorde några tourer omkring staden med Klingberg och yngre Lagervall, jag åt qvällsvard hos Holmbergs och låg der äfven öfver natten stark pollution. Den 31 1 kopp Caffé och frukosterat, sedan var jag ut i staden – åt middag hos Holmbergs, hvarefter jag afreste hem till Hindersby, då

jag fick ett bref ifrån Past. Wallgren, som ankommit i morse och avgick ett Embetsbref, som i afton skulle vara i Borgå och hvilket ock Philip i morse fört med sig, då han reste till Borgå med Janne Ottelin, som legat här öfver natten, förledne. - - dⁿ mot aftonen var Mad. Greta här ifrån Bäckby, hon är fältkamererarens Syster och gick dock till fots. det kunde väl vara för motions skull, men då hon kom också till kyrkan, så måste hon ock gå till fots, då deremot fruns Syskon alldrig gå till fots på en visit heller – Jag var icke heller blyg det minsta i hennes närvaro, antingen af medlidande eller af det att jag trodde mig kunna tala friare medan en sådan som är föraktad af andra icke plär göra observationer på sådana småsaker – druckit 1 kopp Caffé – d^o fick jag foder i mina böxor och köpte en Bonsjurrock af Herskapet.

Sid. 72.

Månadsreningen kommer hos de unga i nymånad, hos de medelåldrige i fullmånad, och hos de äldre i månens aftagande – Genes. 38. v. 9.10. utsattes straff för sjelfbefläckelsen – De qvinnor som bedrifva sjelfbefläckelse, älska icke mycket mankønet, de gl. kallade dem Tribades och indelte dem i 3 Classer – Orsaken hvarföre skökor äro ofruktsamma är den, att de genom öfverflödig venus förlora facultatem retentivam, dels emedan matrix mister sin sensibilité helt och hållet, dels ock (som här sker) att uteri musculeusa fibrar mista sin spänstighet och varda slappa, att de äro alldeles oförmögna vel minimam particulam seminis in uterum injectam retinere. – Kejsar Julianus när han hade intagit staden Malica uti Persien, hvarest voro många vackra fruntimmer, förböd han att ingen af dem skulle komma för hans ögon, på det han icke skulle retas till ond begärelse. – Kärleksvisor, lekar och åtbörder, Comoedier, elakt sällskap, förgärliga böckers läsande, romaner och kärlekshändelser äro stora retelser, ty ehuru de skylä för det närvarande sin svaghet någorlunda utvärtes, göra de dock inbillningen en otrolig effect hos dem invärtes. – Lättjan bidra-

Sid. 73.

ger äfven mycket dertill, derföre säges det med skäl okyskhetens örnegodt. – Poëterne säga att Cupido har aldrig kunnat bragt Vesta, Pallas och Diana till älskolust: då hon likväl öfver alla de andra Gudar och Gudinnor en herskarinna varit hafver; gifvandes härmed tillkänna, att de som vända sina sinnen till jagt, studier och hushållsaker och fullfölja dem med alfvare, äro icke mycket underkastade älskogs-begärelsen. – Kroppens structur bidrager äfven mycket till Venus, hvarföre vissa m^f äro lättfärdigare än andra. I Padua år 1650 den 21 Jan. blef en hustru till döds slagen af sin man, för det hon varit otrogen i äkta sängen: sedermera blef hon anatomiserad, efter hon i lifstiden varit öfver-måttan okysk, då det fans att hennes invärtes struktur mycket bidrog härtill – i Leipzig blef år 1662 en murares hustru aflivad för okyskhet, hvarföre hon blifvit skild från sin man. När medici sedermera skuro opp henne, funnos de öfre vasa spermatica vara dubbla och fördes följaktligen dubbelt mera blod hos henne till födslo-lemmarna, än hos någon annan, hvarföre hon ock hade starkare retelse. Manspersoner som hafva stora testicular, hafva svårt att hålla sig och tvärt om de som hafva dem små, hafva mindre begärelse: - Bocker äro de lättjefullaste

ifrån Genitura uppkommer en ånga, som går öfver hela kroppen och förstör många m^f som ej kunna styra sig. – Detta är den troll Konan som Poëterne diktade och kallade Circe som så förtrollade alla manspersoner, som kommo till henne, att de icke allenast miste förståndet, utan hon förvandlade dem uti orena svin. – Kroppen är aldra skickligast om mornarne till älsko – om vårtiden är den aldra tryggaste – om sommaren bör man aldeles afhålla sig derifrån. – Spartanerna förordnade en fest, då de som icke vore gifte, skulle piskas af qvinnor såsom ovärdiga att tjena republiken, och bidraga något till dess ära. Romarena krönte dem med palmqvistar, som varit flera gånger gifta, och en far som hade 10 barn var fri från alla borgerliga besvär och hedrades dessutom med en anseelig årlig pension. – Lycurgus ville i äktenskap hafva en likhet i sinnelag, öfverens stämmande ålder, stånd och vilkor, ja äfven i sjelfva kroppsstorleken, hvarföre Konung Agis måste böta för det han tagit sig en Gemål af liten växt. Han befallte sina landsmän, att de skulle gifta sig vid det 30 ålders året, på det friska och starka barn måtte födas; gifte sig någon senare fick han plikta för sitt drögsål – Augustus utsatte för Romare det 25 året till äktenskaps ingående. – *Natura seniles spadones fecit, tamen visa puella hinniunt et, qvamvis in cymba Charontis unum pedem habeant, de Helena tamen cogitant et loqvuntur – Sine Cerere et Baccho friget Venus.*

Ephemeris Pars IV^{te}

Tomus secundus

A.J. Sjögren

[På frampärmens inre sida:]

Boktryckaren Didot afled d. 11 Julii 1804 i Paris 74 år gl. Han har igenom flera uppfinningar förbättrat Boktryckarekonsten. Han war den förste, som tryckt på welin-papper, hvarmed början gjordes år 1781. Hans begge söner, Pierre och Firmin vandra i deras fars fotspår.

[S. 1]

Amplificanda humani generis
Theoria S. Alberto Magno et aliis.⁷⁵

Unde mulier cum in coitu fuit cum viro, similiter in eodem tempore emittit menstruum in quo vir sperma, ita quod ista duo semina in vulva mulieris concurrunt simul, et unum alteri incipit commisceri, et tunc concipit mulier postquam vero illa duo semina recepta sunt matrice, matrix mulieris clauditur tanquam bursa, ex ejus omni parte, ita quod nihil de semine recepto potest perdere.

Obs: si vir primus emittit sperma quam mulier menstruum, tunc non fit conceptio. Item si ambo simul emittunt, et si femina non sint bene conformia, et bene disposita, iterum non fiet conceptio, ut si semen viri non sufficienter fluerit calidum. Et ideo, qvi raro coeunt, cito generant, qvia sunt calidi valde. Vulvae ultima pars dicitur membrana qvia membrum ani aut est finis vulvae, et ita matrix clauditur sicut una bursa, ita quod secundum Avicennam. una acus intrare non posset, qvia gaudet ex calido recepto nolens perdere. – Mulier emittit menstruum, et etiam recipit et sic magis delectatur in coitu ipso viro. Saepius contingit quod in balneo, ubi vir spermatizat muliere praesente, quod sine coitu ipsa concipit, qvia vulva est maxime attractiva, et qvia semen adhuc est vigorosum, et non exhalatum, ideo producere posset foetum, et hoc expertum est. – mulieres nigrae minus habent de menstruo, quam mulieres albae, qvia omnes mulieres sunt phlegmaticae complexioris, tamen una magis alia. Et quanto magis mulieres utuntur cibariis delicatis, et bene piperatis, tanto magis subtile emittunt menstruum.

⁷⁵ Alberti Magni De secretis mulierum libellus. Amstelodami 1760; Michaëlis Scoti, Libellus de secretis naturae. Sjögren har kopierat dels tämligen långa, dels förhållandevis korta avsnitt, totalt 16 sidor utan paginering, som en slags bilaga. Rättskrivningen uppvisar några avvikelser från den tryckta texten. I stället för att skriva qu (t.ex. i ordet quid) skriver han qv, ligaturen æ söppnar han alltid som ae och konsonanten v skrivs som w.

[Sid. 2.]

Adde decem ternis, sic mulierum menstrua cernis. Ad quinquaginta durat purgatio tanta. Coitus mulieribus protanto est proficuus, quia superfluum frigidum emittitur, et calorem recipiunt, qui temperat earum frigiditatem, oppositum est in viris. Unde mulieres multum coeuntes non sunt breviores vitae adeo sicut viri hoc attestatur natura passoris qui propter saepe coire moritur. - Dicitur quod sperma viri de se est rubrum, quia est sanguis tertiae digestionis, sed in testiculis dealbatur propter frigiditatem testiculorum ideo non spermatizad; nisi per motum testiculorum calefiat.

Prima materia recepta in matrice habet naturam lactis sex primis diebus. Deinde illa materie transmutatur ad naturam seu colorem sanguinis spissi, et aliquantulum bene cocti, et hoc per novem dies, postea tunc ab isto tempore fit consolidatio in membris foetus, in duodecim diebus. -

Conceptum semen, sex primis crede diebus, Et quasi lac, reliquisque novem fit sanguis, ab inde

Consolidat duodena dies, bis nona deinceps Effigiat reliquuum tempus producit ad ortum.

Obs. Dicit venerabilis Hippocrates de naturis hominum. Mulierem menstruosam non accedas quia ex isto faetore aer corrumpitur, et omnia interiora hominis confunduntur. – qui cito barbe sunt, sunt bonae complexionis -

Capiantur capilli mulieris menstruosae, et ponantur sub terra pingvi ubi jacuit fimus tempore hiemali, tunc in vere sive aestate quando calefeunt calore solis generabitur serpens longus et fortis (Sic dicitur basiliscus fieri artificialiter in fimo ex ovo). Obs. Causae, quare aliquando plures pueri nascuntur: 1) Divisio seminis in cellulas, et non sufficiens. 2) Abundantia seminis et tunc

[Sid. 3.]

dividitur et spargitur et fiunt plures foetus. 3) quia quando mulieres in coitu nimis movent se, et tunc circum dispergitur semen, et fiunt plures foetus. Meretrices et doctae mulieres vel lenae in [nac]arte sunt conceptum impediendi, quando sentiunt se impraegnatas, movent se de loco ad locum, de villa ad villam ducunt choreas, et multa alia mala, et frequentius multum coeunt, et luctantur cum viris ut per motum liberentur e conceptione, et cupiunt coitum ut per delectationum obliviscantur dolorem, qui generatur ex destructione foetus. – Accidit quandoque etiam in partu mulieris, quod rumpitur vulva urque ad anum, ita quod illa duo foramina unum fiunt. Istud maxime contingit in mulieribus pingvibus, quia pingvetudo earum facit strictum et arctum meatum. Et tunc obstetrices discretae utuntur quodam unguento, unguentes vulvam, et diligenter retrudunt matricem

quia matrix saepe laeditur et vulneratur in vulva. Si mulier quando fuerit in coitu cum viro, post coitum sentit frigus et dolorem in cruribus, signum est quod concepit. Secundum signum si mulier paucum semen emittit vel nullum signum est quod concepit. – aliud signum si vir in coitu sentiat virgam suam a trahi et fugi quaedam clausura ex parte vulvae mulieris – ratio istius signi est, quia quando mulier concipit, tunc vulva fugit quasi virgam virilem, et propter delectationem matrix comprimitur et quasi claudit virgam virilem. – Aliud signum, si mulier post coitum appetit continue coitum, hoc est omen in quibusdam, quia quaedam mulieres sunt, quae magis concupiscunt, quando non concipiunt. – Aliud signum, si menstrua non currunt post coitum, secundum modum solitum et fit titinatio in ore matricis, - si color faciei ultra modum so-

[Sid. 4.]

litum est mutatus, unde libenter solent esse rubeae post conceptionem gratia caloris. Item si aliena cibaria concupiscunt, nunc terram, nunc carbones, nunc poma, nunc mora seu cerasa – Tempore conceptionis masculi color faciei est rubeus et levis motus. – Si venter tumescit in dextera parte et rotundatur, signum est masculi – si lac fluens de mammillis et spissum et bene digestum, ita quod si ponatur super aliquod corporis bene tersum, non dividatur, sed partes constabunt et non fluent. Signum est masculi. – Si tale lac mulieris impraegnatae vel gutta sanguinis ipsius a dextro latere extracta ponatur ad fontem clarum, vel ad urinam ejus, si petit fundum directe, hoc est perpendiculariter, signum est masculi. Si vero supernatawerit, signum foemellae erit. Similiter si dexteram mammillam habet grassiorem signum est masculi. Si vero sinistram, signum est foemillae. – sal positum super caput mammillarum, non liqvescens signum est masculi – si mulier prius mowet pedem dextrum, signum est masculi – Signa foemellae contraria sunt his praemissis. – Experimentum, quod est verum et expertum, si aliquis scire velit utrum mulier sit praegnata vel nona det ei bibere mellicratum (quae ita facitur: accipe duo cochlearia de aqua, et unum de melle tali proportione et misceantur in simul,) in introitu lecti vel statim post; si tunc senserit punctiones circa umbilicum, concepit, si autem non senserit, minime concepit. – Si vulva tam ampla est, ut vir sine dolore sui membri coeat. tunc virgo corrupta est. – Vulva virginis semper est clausa, sed mulieris semper aperte stat, ideo virgo altius mingit quam mulier. – Si vis experiri, utrum virgo sit corrupta, pulverisa fortiter flores lili crocei, qui sunt inter flores, et da ei comedere de illo pulvere; si est corrupta, statim mingit. fac eam mingere super quandam herbam quae vulgo dicitur malva papel de mane, si fit sicca tunc est corrupta. Accipe fructum lacticae et pone an-

[Sid. 5.]

te nares ejus, si tunc est corrupta, statim mingit. Urina virginum est clara et lucida quandoque alba, quandoque glauca. Si vero fuerit aurei coloris, clara et ponderosa, continent animi jucundi signum, id est, appetitum, et hoc est verum in non corruptis. Corruptae enim mulieres habent urinam turbidam, perfecturam pelliculae praecedentem, et sperma viri apparet in fundo urinae talis mulieris: sed in mentruosis urina est sanguinea, et in tali mense quando patitur, habet oculos aqveos et est alterius coloris in facie, et abomirationem patitur in cibo. Et ideo sibi quisque caveat, ne coeat

tunc cum eis, qvia nocivum est, (Obs. urina debet capi post somnum primum) qvia pueri qvi tunc concipiuntur, inclinantur ad morbum caducum et ad lepram. qvia talis materia est valde venenosa.

Pingues mulieres, si in coitu semen recipiunt, non potest intrare matricem, et sic ejiciunt ipsum cum ejectione urine. Sunt etiam qvaedam mulieres, qvae ita teneras et lubricas habent matricem, qvoad semen intus, non potest retineri. – Obs. si semen viri et mulieris non sunt proportionata in qvalitatibus, id est in calido et humido, tunc talis conceptio impeditur principaliter, qvia agens et patiens debent esse proportionata. – Saepe conceptio ex parte viri impeditur, ita quod semen ejus qvoad emittit est nimis tenue, sicut aqua, ita qvoad si matrici infunditur, sunt liqviditate sua elabatur, et quandoque accidit ex frigiditate testiculorum vel siccitate et illud semen secundum doctrinam medicinae, ad generationem est inconueniens. – Sic vero cognoscatur cujus sit causa an ex defectu viri, vel mulieris accipiantur duae ollae et in utramque urina mittatur et ponatur in utraque furfur tritici, et talis experimentator diligenter obstruat ollas per novem dies vel parum amplius, et si contingit ex vitio viri defectus, inveniet qvoscumqve vermes in olla, et cacabus debet supra poni et invenitur rana foetida, vel cantabra foetida. Si vero ex vitio mulieris,

[Sid. 6.]

invenitur in olla sua menstruum. Si ex utriusque vitio, in utraque olla aliquid praedictorum invenitur – Obs. si vis bene examinare, accipias aliquid de spermate viri, et ponas in aquam, si tendit ad fundum, signum est qvoad semen viri non est in defectu conceptionis – si mulier biberit salviam coctum per tres dies, tunc non concipiet in uno anno, qvia salvia est frigida. Item comedat apem et nunquam incipiet. Si quis velit mulierem juvare, ut impraegnetur, et masculum concipiat, accipiet matricem leporis et intestina ejusdem, et faciat desiccari et in pulverem redigat et illud mulier bibat temperatum cum vino et similiter faciat cum testiculo leporis, et hoc in fine menstruum, et cum viro suo coeat, et concipiet masculum. Item accipiat mulier succinctam, et stringat in lacte asinae lanam caprinam, et liget super umbilicum ejus, donec coeat cum viro suo et concipiet. Item. Accipiat aliquis hybar parvi porci et testiculos, et desiccet et etiam redigat in pulverem et det in potum masculo et mulieri, et masculus si prius impotens fuit ad generandum generabit, et mulier qvae non potuit concipere, tunc concipit. Obs. Mulier accipiat camphoram herbam pulverisatam, et bibat eam cum vino et concipiet – urina viri bibita impedit conceptionem. - Si accipiat vulvam leporis et pulveriscat cum melle liqvido, et accipiat cor tauri, et illa pariter accipiant ebullitionem, et sic mulier accipiat in una septimana, ita quod ano tempore plus quam alio tempore concipiet. – Mulier debet uti calidi et bonis cibariis et debet qvodommodo inebriari et bene fricari, et debet cavere, ne crura elevata semen impediunt, ita qvoad debet se cito labori applicare ad retinendum et statim postea dormitet, et sine dubio concipiet. – Accipiat aquam mundam de fonte claro et scuro,

[Sid. 7.]

et procuret sibi unam guttam sanguinis vel lactis de dextro luteo mulieris, et infundat guttam illam aquae. Si tunc gutta petit fundum, signum est masculi, si vero supernataverit, signum est foemellae. Item, si dextera mammilla fuerit major sinistra, impraegnata est masculo, si vero sinistra major fuerit, foeminam portat. – Obs. Si post conceptionem menstruum fluit, est signum destinationis foetus.

De virtutibus herbarii Alberti Magni.

Si aliquis furetur, et in nocte sub capite suo Eliotropia ponitur, videbit furem et omnes ejus conditiones. – Si praedicta ponatur in aliquo templo ubi sunt mulieres, quarum connubium parte sui frangatur, nunquam poterunt exire de templo, nisi deponatur. probatum est et verissimum. -

De virtutibus lapidum:

Si vis scire utrum mulier tua sit casta, accipe lapidem, qui Magnem vocatur. Suppone [ergo lapidem] hunc capiti mulieris, et si casta est ipsa maritum amplexabitur, si autem non, statim cadet e lecto. – Si vis fieri invisibilis, accipe lapidem, qui dicitur ophthalmius et involve in folio Cauri. – Si vis devincere hostes: accipe adamantum (Diarhauz) et alliga sinistro latere. Si vis devincere bestias et omnia somnia interpretari, et de futuris prophetizare, accipe lapidem qui Esmundus vel Asmadiu dicitur. – Si vis ut homo dormiendo tibi dicat quae fecit, accipe lapidem, qui vocatur Qvirim, invenitur [caput] iste in nido upupae, et est lapis proditorum. – Si vis scire utrum uxor jaceat cum aliquo alio marito, accipe galeries lapidem sic appellatum, qui est idem cum Cantabre. Avicenna dicit, quod si iste lapis teratur et lavetur, sive lavandus detur alicui mulieri, si virgo non sit, statim urinabit: si virgo est, non.

[Sid. 8.]

De virtutibus animalium quonendae.

Si cor bubonis cum dextro pede ejus super dormientem ponatur, statim tibi dicet quicquid fecerit et quaequid ab eo interrogaverit. – Si corvi ova coquantur, et iterum in nido ponantur, statim corvus procedit [ad] mare rubrum in quadam insula, ubi est Alod vel Alodius sepultus, et affert lapidem quo tangit ova sua, et statim fiunt cruda sicut prius erant. Si lapis iste supponatur in annulo supponendo sibi folium lauri et tangatur vinctus catenis, vel janua clausa, statim solvetur vinctus, et aperietur janua. Et si lapis iste ponatur in ore, dat intellectum omnium avium. Si cor merulae ponitur sub capite dormientis, et ab eo quaeratur, omnia dicet quae fecerit alta voce.

De Mirabilibus Mundi.

Si dentes pueri inprimis cum cadunt, suspenduntur, antequam veniant ad terram, et ponantur lamina argenti, et suspendantur super mulieres eas prohibent impraegnari, et parère. – quae mulier accipit omni mense de urina mulae pond[era] duo, et biberit, ipsa non concipiet – accipe quantitatem fabae de alcihi, et infunde ipsam in urinam mulae, et da mulieri ad potandum, non concipit – si amularem abortivi suspendit super se mulier, non concipit donec permanet super ipsam – quando bibit mulier urinam arietum, nunquam concipiet: et quando bibit sanguinem leporis, non concipit - si stercus leporis suspendatur super mulierem, non concipit donec permaneat super ipsam – si tu accipis fel hirci et adipis, et exsicca utraqve deinde tere ea et calefac ambo cum putro oleo, et line cum ea priapum in circuitu hora coitus, et nullum alium expetet praeter te. Si accipia[tur] medium pondus, tres illius et quinque, et ex

[Sid. 9.]

duobus testiculis vulpium, et ex felle galli, et permisceat utraqve, et portet ea continue tribus diebus in vulva, si in die 4 futuat eam vir, impraegnabitur a masculo. Mulier quae se saepius iniungit urina adib, insequens concipiet. – Si vis ut mulier non conrrupatur nec quaerat viros. Accipe priapum lupi, et pilos palprebrarum ejus et pilos qui sunt sub barba ejus, et combure illud totum, et da ei in potu ipsa nesciente, nullum alium volet. – Quando mulier non vult virum suum, tunc accipiat vir ejus aliquid de sepo hircorum mediorum inter parvos et magnos et lineat cum eo priapum suum et coeat, ipsa enim aurabit eum, nec coibit postea cum aliquibus. – Si quis extraxerit calcaneum mulieris mustelae ipsa existente viva, et suspendatur super mulierem, non concipit donec maneat super eam, et quando removetur, impraegnatur. – Si accipiantur duo testiculi mustelae, et stringantur et ligenter in crurem mulieris, et habeat os secum, mulier non concipiet – Si accipiantur pili asini, qui sunt juxta priapum ejus, et dentur alicui in potu triti cum vino cuivis, incipit statim pedere – Deo ova formicarum conterit ea, et projiciantur in aquam et dantur in potu cuivis, statim non cessat pedere – Si mulier non delectatur cum viro suo accipe medullam lupi de pede sinistro et porta eam et nullum diliget nisi te - quando vis ut narret tibi mulier vel puella tua [omnia] quae, fecit, accipe cor columbae et caput ranae, et exsicca utraqve et tere et pulverisa super pectus dormientis et narrabit omnia quae fecit. Dum vero evigilaverit, exerge

[Sid. 10.]

illud a pectore ne allevetur. – Si quis ponit Adamantem capiti mulieris dormientis, manifestat si est adultera, quoniam si sic est, resilit territa de lecto, et si non, amplectitur virum suum cum grandi dilectione. – Si mulier non potest concipere, accipe cornu cervinum pulverisatum, et misceatur sum felle vaccino: teneat mulier super se, coeat et statim concipiet. – Detur quoque ei nescienti lac jumenti, ea hora coeat et statim concipiet - Si quae mulier te ligavit maleficiis ad amorem suum, et vis illud dissolvere: accipe camisiam suam, et per capitum ejus minge fores, et per manicam ejus dextram, et non curabis de ea – Ut mulier cum aliquo adulterare non possit, incide de capillis ejus et

pulverem illorum ibi super feretrum sparge, ante tamen unge feretrum cum melle, et mox coëas cum muliere, et cum volueris solvere, ex tuis capillis fac similiter – Ut homines videantur habere tria capita, accipe te pilis asini mortui, et fac funiculum et sicca et sume medullam de osse principali dextri humeri, et misce cum virga virginea, et line funiculum, et pone super liminaria eius: ingredientes domum tria capita habebunt, hi qvi in domo sunt, intransibus asini videbuntur – Si vis videre qvod alii neqveunt, accipe fel de masculo catto, et adipem gallinae omnino albae et misce insimul et oculos tuos inunge et videbis. – Si vis intelligere voces avium, associa tecum duos focios in qvinto calendas Novembris, et vade in qvoddam nemus cum canibus qvasi ad venandum, et illam bestiam qvam

[Sid. 11.]

primo inveneris, defer tecum ad domum, et praepara cum corde vulpis, et statim intelliges voces avium, vel bestiarum, et si vis ut aliquis intelligat, oscula eum, et intelliget similiter. – In nido upupae est qvidam lapis, qvi est diversorum colorum, defer tecum ipsum et eris invisibilis. – Ut mulier confiteatur qvae fecerit: ranam aqvalem comprehende vivam, et tolle ejus lingvam, et remitte illam in aqvam, et pone illam lingvam super partem cordis foeminae dormientis, qvae cum interrogetur, vera dicet. Suffumigatio [alia], qvam cum facis, vides formas multiformes et mirabilia infinita, qvae prae multitudine non discernentur: Accipe Timar, i.e. vermilium, et lapidem Lazuli, et pulegium montanum, et pulveriza totum et cribela illud, et confice illud, et cum pingvedine delphini, vel eqvi, vel elephantis, fac grana in modum Ciceris, et sicca in umbram, et suffumiga in eo, qvando volueris et fiet qvod dictum - - Suffumigat ad videndum in somno qvod futurum est de bono et malo. Accipe sangvinem asini congelatum, et lupi cervini pinqvedinum et storacem, aggrega totum ponderibus aequalibus, et conficiantur, et fiant grana et suffumigetur cum eis domus. Tum enim videbis in somno tuo, qvi narrabit tibi omnia – accipe pilos ex cauda canis nigri, in qvo non sit albedo et aliquid ex pingvedine ejus, liqvefac pingvedinem, Deinde accipe pannum exeqviarum, et fac deinde lichinium, deinde line ipsum cum eo qvod fecisti, et illumina ipsum in lampade viridi cum oleo sambucino, et accende ipsum in domo

[Sid. 12.]

et non fit ibi lichinium practer ipsum, et videbis mirabile – Operatio lampadis et mirabilis qvam si qvis tenuerit, non cessat predere donec dimiserit eam. Accipe sangvinem testudinis, exsicca ipsum in panno lichinii, et fac ex ipso lichinium et illumina ipsum in lampade, da ipsum cuivis, et dic illumina: – Qvando vis ut videaris totus ignitus a capite usqve [ad] pedes et non laedaris, accipe malvaviscum album, confice cum albumine ovorum, deinde line cum eo corpus tuum, et dimitte donec exiccetur, et deinde line tecum alumine: et postea pulveriza super illud sulphur subtile, inflammatur enim ignis in eo, et non laedit, et si facis super palmam, poteris tenere ignem sine laesione – Si vis legere libros de nocte nigra unge faciem tuam cum sanguine vespertilionis – Ignem graecum sic facias: Recipe sulphurem vivum, tartanum, sarcocollam: picollam, sal coctum

petroleum et oleum commune, fac bullire bene: et si quid imponitur in eo accenditur sive lignum sive ferrum, et non extinguitur nisi urina, aceto, vel arena - - -

Michaelis Scoti Libellus De Secretis Naturae.

Quando mulier coit volens gravidari, debet stare cooperta cum viro stricta, et tenere anum elevatum, ut semen melius intret, et plicata in uno latere secundum quod gravidari [desiderat]: facta gravitatione diu custodiat; et sedeat in locum ano, pedibus et renibus. Si mulier fit memor alicujus, cum semen diffunditur cum viro, creature assimilabitur illi in parte. – Quoniam vir effundit semen, et ipsa sumum ut am-

[Sid. 13.]

bo femina misceantur, et cum pervenerit ad punctum exitus, anum teneat elevatum procedendo studiose versus illam partem cujus generationis gliscit concipere, memorando alicujus formosi, et semen bene discurrat in cellulam matricis per longum, et embryo recipiat formam laudabilis longitudinis. - - Quando plus uterque se abstinet a coitu, tanto citius generat postea coiens - Si semen sit multum et intret in omnes cellules matricis, et ibi debite conferretur, septem filii generantur, et septimus est hermaphroditus scilicet qui in medio generatur – vir natus voce clamat oa, foemina vero oe, quasi masculus dicat o Adam et foemina o Eva, quare peccasti?

Purgamentum parturientis occultatur viris et pueris ne sit eis horror, quia sanguis est. Unde ab ostetrice absconditur in latenti loco domus, ut sub pede scalarum vel post ostium in obscuro. Si enim sciretur a viris, quam turpia foemina gerit, eam taliter haberent fastidio quod eam tangere nollent et generatio filiorum saepe cessaret. – Si quaeratur cur mulier non est barbata sicut vir, dicimus et cum utriusque cibi et potus naturaliter abundet multis humoribus, natura eos depellit hoc modis quoniam in muliere consumitur incremento capillorum et fluxu menstruorum. – Quando mulier in voce fit rauca, [ex]quandoque inflatur suum crus vel coxa, et quandoque transmutatur a solitis moribus ut si solita erat esse humilis efficitur superba etc. signum est quod est grvida.

[Sid. 14.]

Oculi minuuntur, cito fit fessa multo itinere vel alio labore, aucte intuetur. Pupillae oculorum sunt clariores, albugo oculorum inalbeatur, id est, spissior apparet, capita mammarum extenduntur, ubera conflantur et indurescunt a dolore. Sputus fit ficosior et forte sputat spissius. – Sive novit dextram mammam esse majorem sinistra quando masculum concepit, si nutricem inveniat lactantem et videat discrete ambas mammam, potest ei tute dicere, scio quid peperisti et notata mamma ei dicat, tunc audientes valde mirabuntur. – Lac praegnantis immisum palmae manus

prius munda, quam stringas palmis ambabus, et tunc aperi et vide illius dispositionem. Nam si fuerit in substantia spissum et non aqvaticum, signum est masculi, si vero fuerit aqvaticum, et non bene tenax, signum est foeminae.

Qvaedam signa Physionomica.

Nasus longus et grossus significat praeputium magnum, et e converso et super hoc dicit quidam et bene. Ad formam nasi dignoscitur hasta priapi. Et in mulieres pes est signum, quia si fuerit ei pes longus, et strictus ac macer, significat vulvam longam, strictam ac macram, et e converso mensura medii pedis **nudi** est mensura longitudinis vulvae totius unicuique. Unde dicit quidam ad formam pedis cognosces vas mulieris. Subtilitas pellis in vulva et virgine cognoscitur per conditionum labiorum oris in unoquoque; quia grossa labia oris significant pellem grossam, et subtilia subtilem - Nares nasi significant testiculos hoc modo: quia grossae, et latae

[Sid. 15.]

significant grossos et latos testiculos: subtiles vero strictos, et parvos in omni: quorum officium dicit quidam: Testiculi nudi feriunt ad labia culi: nec tantum feriunt, possunt saturare foramen. Cognoscitur enim omnis juvenis de virginitate et corruptione per multa signa, uterque ad pirulam nasi quia manente virginitate cartilago pirulae nasi sentitur indivisa. In masculo virga erecta discooperitur et e converso. et in muliere os vulvae insinuatur – Ii duae sternutationes fiant omni noctes ab aliquo, et illud continetur per tres noctes, signum est quod aliquis vel aliqua de domo morietur, vel aliud damnum domui continget vel maximam lucrum. Vir infirmus jacens in lecto si timeat, et diffidatur, et habeat unam sternutationem, signum est mortis: si vero duas evadet. – Cujus oculi sunt in forma mediocres, tendentes ad nigredinem, significant hominem convenienter pacificum, mansuetum, legalem, ingenii boni, magni intellectus, et convenienter alteri servitium. Cujus nasus fuerit longus et extensus habens punctum deorsum declinatum, significat hominem sagacem, secretum, servitium, et convenienter fidelem, probum in agendis supplantaneum – Cujus nasus fuerit convenienter grossus, undique super punctum planus aliquantulum, significat hominem satis pacificum, fidelem, laboriosum, secretum et boni intellectus. Cujus nasus fuerit in summitate aliquantulum pilosus et undique grossus convenienter et in junctura frontis parum subtilis, signif. hom bonae conditionis in omnibus et convertibilem facile ad utraque

[Sid. 16.]

Os cuius fuerit parvum clausura et apertione signi hom. pasificum, timidum fidelem, secretum tenacem, largum, verecundum, doctrinalem et parum comedentem. Cujus os redolet flatu, signo hom convenientem in dando et retinendo, sagacem, secretum, pulchrum, cito credentem et convertibilem ad utraque. – Cujus labia fuerunt bene colorata et subtilia quam grossa sign. hom.

bonae conditionis in omnibus et cito convertibilem ad utrumque et citius ad virtutes quam ad vitia. Cujus facies est macilenta, significat hominem sagacem, faticabilem, intellectus boni, plus crudelem quam piū, tenerae capacitatis et dedignosum. – Cujus facies est valde plana sine timore, valde elevata, significat hominem bonae conditionis ad omnia et satis amabilem, cito credentem, sagacem, satis fidelem, et plus simplicem quam sapientem ac patientem in adversa fortuna – Cujus aures valde sunt parvae et subtiles sign. hom. boni ingenii, intellectus, sapientiae secretum, pacificum, sagacem, timidum, tenacem, verecundum, vanum, gloriosum, memoriae bonae, satis alteri servitiale – Caput magnum et bene rotundum ex omni parte sign. hom: secretum, sagacem in agendis, ingeniosum, discretum, magnae imaginationis, laboriosum, stabilem et legalem. Cujus caput est habens gulam grossam cum collo, quod declinet versus terram, significat hominem sagacem, tenacem, pacificum, secretum, valde sui sensus et stabilem in agendis – Cujus caput est grossum et non convenienter formosum, habens gulam curvatam et collum grossum, sign: hom. in se satis sapientem, sagacem, secretum, ingeniosum, stabilis imaginationis, fidelem, veracem, et multis tractabilem – Cujus pectus est planum, et macrum ac mundum a pilis, sign. hominem timidum, laudabilis vitae et ingenii, tenerae capacitatis, pacificae vitae, secretum durae conversationis ad plurima.

Sid. 75.

Ephemeris

Andr. Joh. Sjögren. Civ. Gymn. Imp. Borg.

Pars IV^{ta}

År 1812.

Tomus Secundus

Februarius

Den Första druckit 1 kopp Caffé – Till middagen kom Capt. Fortelin hit och for sedan till Klinkas med Herrskapet som voro der på visite - pudet annotare - den 2 kl. 8 om morgonen for jag med Jacob och ankom kl. 5 eftermiddagen till Borgå, – legat öfver natten hos Wahlberg med hⁿ jag blef Bror; och fann honom vara en dygdens och sanningens vän.

Den 3. om morgonen uppvaktningar hos Lectores utom Professoren och Lect. Forsius – kl. 9 samlades vi på Gymnasium – Rector höll bön och höll ett litet tal samt nämnde hvad han skulle börja läsa – derpå uppvaktning hos Professoren. – skrifvit ett bref till Ståhlberg, afskickat det med Gåssen till Hindersby – ledsamt – uppvaktning hos L. Forsius. Han yttrade sig för om en Condition, som han erböd mig om jag hade tid

Sid. 76.

Hollbergs yttrade öfver sitt tillkommande giftermål: "jag vill icke hafva en som är för mycket styf; ej heller en som är för mycket mjuk; ty den första kan blifva farlig för min rygg, den andra för min panna. Jag vill icke hafva, att hon skall vara för mycket grym; ej heller för mycket skön; ty jag kunde få afsky för den grymma, och den sköna kunde fatta afsky för mig. Jag vill icke hafva en som är mycket bemedlad, ej heller en som är för fattig; ty den förra kan blifva mig för myndig och den senare vill blifva mig till en börda. Min tillkommande hustru må ej vara för alfvarsam, ej heller för lättsinnig, ty hvad som är för mycket tynger och trycker, icke mindre än det som är för mycket tungt. Min tillkommande hustru må ej vara för mycket fruktbar, ej heller för mycket ofruktbar; ty den ena gör skärvor i pungen den andra kan göra skåra på min reputation; och gifva anledning till att tvifla om min capacité. Jag vill icke hafva en som är för klok, ej heller en som är galen, ty den första vill regera och den sista blir vanskelig att låta sig regera. Kort sagt, jag "vill hafva en sådan hustru, som näppelig är att finna; det är att säga jag vill icke gifta mig". Panopolita in Dionys berättar att Tyskarne dermed utforskade om barnen voro födda inom äkta säng eller ej, att de kastade dem i kallt vatten; Om det var födt inom äkta säng, skulle det flyta; men i annat

Sid. 77.

fall sjunka. – Ad. Hoffman anförer en gl. förständig Nederländares berättelse (hⁿ i hela sin lifs tid lagt sig på naturens undersökande) till bevis att barnen ärfva samma tänkesätt och seder som deras ammor: han hade 2 söner, som i böjelser ingalunda liknade hvarken far eller mor; "den ena sade han är mycket djupsinnig och alfvarsam; den andra hetsig, qvick och alltid munter: hvarken jag eller min hustru hafva sådana sinnelag, och därför tillskrifver jag en sådan olikhet deras ammor: ty den älstas var äfven så trumpen och alfvarsam, som han; men den yngsta fick en en qvick och lustig fransyska; henne har han ock med tiden blifvit alldeles lik till seder och sinne" – Tecken på en god ammas mjölk är: man släpper en droppa på nagelen, om den då behåller sin runda och upphögda figur, utan att rinna bort är det godt. – ad puenela praecotis sapientiae. Apulejus. Det är besynnerligt, att den som har fel på det ena sensus, har ett annat desto starkare – ögat är en camera obscura. Gråa fläckar i ögat, Glaucoma – Tulpius berättar om en yngling, som från sin barndom vistats bland får, hvilken ej ätit annat, än de slags gräs, som de ätit, hvaraf han blef så van, att han endast genom lukten kunde urskilja de samma, då han sedermera blef uppfostrad bland folket - En febricitant får icke äta sur mjölk eller annat dylikt som appetiten faller på. – ira est brevis furor Seneca. – Horstius berättar om en som varit paralyticus eller borttagen i 3 år; men vid fiendens ankomst till staden.

Sid. 78.

kom han in furore, sprang hastigt upp af sängen, och tillika med sina Medborgare angrep fienden. – De som rodna i ansigtet när de äro onda, äro ej så farliga som de h^a blekna eller blåna; ty de förra utgjuta sin ondska på engång; men de senare låta henne icke utbrista, utan passa på tillfället att söka hämnd. - fruktan och förskräckelse är i stånd att göra en gråhårig: Joh. Riolanus ger exempel på en adelsman uti Kejsar Maximilians hof, som för begångit hordomsfel, fick höra att han blifvit dömd till döden, hvaröfver han blef så förskräckt, att han på en natt blef gråhårig. Martin Geijer anförer en Yngling, som i sömnen drömt om yttersta domen, och deraf blifvit så förskräckt, att han uppvaknade med gråhårigt hufvud – Orsaken till det att hickan stannar genom skrämnel är den att de nerveuse och musculouse delar, som åstadkomma hickningen sammandrages genom skrämnel och emottaga nervvätskornas hastigare tillflytande – Bene sperando & male habende vita consumitur. Seneca. – Längtan gör en matt och mager; men dödar icke, utan vid vissa tillfällen förlänger lifvet – En fästemo, som låg på sitt yttersta, längtade att tala med sin fästeman innan hon dog, hvilket hon icke uppenbarade för någon, förrän en händelsewis kom att tala derom, då fästeman efterskickades, som hon väntat på i 2:ne dygn; men då hon fick tala några ord med honom, gaf hon upp andan - - ; Den som har någon dessin i sinnet att verkställa,

Sid. 79.

dör icke gerna innan den blir fullbordad; här af kommer det äfven, att de som äro jordiskt sinnade hafva svårt att dö – Livius berättar om 2 Romerska qvinnor, hvilka då de fingo se hvar sin son komma hem från striden vid Cannæ, hvarest de mente dem vara ihjälslagna, föllo de döde ned af glädje – Plinius anförer Chilo att då han på Olympiska spelet fick se sin son vinna den utsatta belöningen, omkom han af glädje – En Physiognom gaf Sokrates tillkänna dess naturliga laster i anledning af de utvärtes tecken; men Sokrates svarade: Talis essem, nisi Philosophia me convexissem. – På en kättjefull som debaucherat äro ögonen tröga och hela ansigtet blekt och pussigt; men hos ungt folk som icke debaucherat se de glänsande ut som diamanter – Vatten färga i ansigtet är tecken till en god hälsa. – Näsans form och figur svarar alldeles emot pudendi membri hos man könet; är den förre lång, kort, trubbig eller hvass, så har den senare samma form; är något lyte på näsan, så finnes dess motsvarande på penis – Har man någon vårta på kindbenen, så finnes den igen på höfterna, och allt som den är längre bort från kindbenet, eller närmare till näsan, så är den ock närmare genitalia eller på nates. Näsborrarna svara emot testiculis – Mun hos mankönet svarar emot anum; men hos qvinkönet utmärker den anum genitale: läpparnas beskaffenhet utvisar alas naturae på ett fullkomligt sätt, finnes någon Cores på öfra läppen in latuna eller gropar under näsan, så är en

Sid. 80.

dylik uti penneo emellan anum och genitalia. – är den på andra läppen, så är den motsvarande emellan nafveln och genitalia. De som hafva nedra delen af ansigtet köttfullt eller magert, så stämma buken, höfter och nates dermed öfverens: halsen svarar emot knäveckan. V. pag. 446. – Kroppens växt beror mest af benens tilltagande – på vidden tilltager kroppen längre tid än på längden – I England äro observationer gjorda, att en fullkomlig menniska är nästan en halftum kortare om afton sedan hon hela dagen gådt eller stådt, emedan tyngden pressat ihop ligamenterna – Golanus begagnar en Egyptisk sophist, som understod sig att skrifva en bok om odödligheten: "Jag vill väl tro, säger han, att sådant kan ske om du allenast är i stånd, att sedan en menniska är kommen till sin fullkomliga ålder åter bringa henne tillbaka, som hon i början varit, och gifva henne en ny lifskraft, samt på detta sätt fortfara beständigt, så kan du förvara henne från odödligheten; men som detta är omöjligt så måste de verkande krafterna varda försvagade, samt ålderdom och undergång oundvikliga. Lifspannena: infantia till 13 eller 14 året; Adolescentia, – 25; juvenus – 35 eller 40 år; Virilitas – 50 a 56; Senectus, hⁿ åter indelas i 3 perioder: 56–63 senectus viridis; 63–70; 70–80; och deröfver decrepita senectus, då heter det med rätta heter: Bis pueri senes – På den sista ålderdomsperioden hafva vi en härlig

Sid. 81.

beskrifning i Predikare Boks 12 Cap, hvaräst den med sköna liknelser warder afmålad, att knapt något förträffligare kan finnas: hvars auctor varit den största Philosoph, den lärdeste och förfarnaste Naturkännare, som verlden någonsin sedt, jag menar Konung Salomo: Tänk på din Skapare uti dinom ungdom, förrän de onda dagar komma, och åren nalkas, då du warder sågandes, de behaga

mig intet, (äfvén ett vackert ingångsspråk ger anledning att tala om bättringens nödvändighet och huru farligt det är att uppskjuta den ifrån den ena tiden till den andra, tills döden oförväntat kommer och borttrycker människan under dess fortfarande förhoppning att ännu länge åtnjuta detta jordiska lifvet). – Solen och ljust, månen och stjernorna varda mörka, (alla functiones animales afmattas, förstånds, omdömes, föreställnings och tankekraften, samt de utvärtes sinnen försvagas): och molnen komma igen efter regn; (sjukdomar, ängslan och oro, som de i ungdomstiden icke mycket aestimerat, fästa nu hos dem djupare rötter, och blifva för dem tjocka sorgemoln) väktarena (armar och händer) uti huset darra; och de starka låren, knäen och benen, uti h^a mⁿ har stor styrka, och är pelare för hela kroppsbyggnaden) kröka sig; och mölnarena (tänderna) stå fåfänge, efter de så få vordne äro; och synen varder mörk genom fenstren (i ögonen uppkomma felaktigheter)

Sid. 82.

Suffusio vel cataracta, att det svarta af ögat, (med skäl dess fönster) varder mörkt: och dörrarna på gatorne (mun, som faller med käkarna tillsammans) varda tillslutne, att rösten af qvarnere tystnar; och uppvaknar när foglar sjunger; och sångsens döttrar (öronen) varda nedertrycte; mandelträdet blomstrar; (hufvudhåren varda hvita såsom blomstren på mandelträdet) och gräshoppan (benen, hvarmed många frögdehopp äro gjorda) förtynges; Silftåget [?] (den sköna hvita mergen i ryggraden) bortkommer; och guldkällan (mjölkkrämen) utlöper; och ämbaret gistnar vid brunnen (urinblåsan kan icke hålla den skarpa urin i sig, utan droppar beständigt): och hjulet söndergår vid brunnen (då njurarne skäras: tu, se de ut, som ett hjul; när de med åldren försvagas, genereras sten uti dem, då de rifvas sönder och såras; att de icke väl kunna draga urin ifrån blodet). Liknelsen är tagen af de österländska brunnar, utur h^a vattnet uppöstes i ämbaret med tillhjälp af hjul. – Bästa sättet att underhålla varman hos ålderstigna personer, är att låta unga personer ligga hos dem: Konung David, som råddes att taga till sig i sängen en ung flicka, vant härigenom mycket till sina lifskrafter. Boerhave berättar om en gl. prins i Tyskland, som för sin bräckliga hälsa bekom det rådet, att ligga emellan 2 dygdiga fruntimmer, hvarigenom han kom sig före och blef så kraftig, att läkarena nödsakades

Sid. 83.

skilja hans sofve-kamrater ifrån honom - - Mycken söt mat disponerar en till gladare sinne, feta saker göra en hastig och ond, sura saker göra en ängslig. – Uti all sjukdom är sinnets rolighet största medecin – Om vintern går urin ymnigare än om sommaren – Sminket sammandrager huden, förstoppas utdunstningsrören, gör de fina vasa styfva, förtager ansiktets naturliga skönhet. – Svarta kläder draga mindre till sig fuktigheten än andra färger, men långt mera solens värma än andra – Jernkärl äro de bästa af alla till matens beredning – Stenkärl äro äfvén hälsosamma. –

I afton Comedie-entreén 32 sk, jag var ej upp. –

Den 4 började vi för Rectoren att repetera 21. Act. de præcibus, et afflictionibus. – jag sjöng vid bön. – en novitius Emil Meinander öfver Sittingen. – d^o Professorn höll ett ganska vackert och rörande tal innan han började sin Lection, hvar uti det hette i bland annat att det kommer icke an på att en menniska allenast eger kunskaper, om man icke tillika beflitar sig om rena seder och dygd. Wi böra anse de få dagar, det högsta Väsendet beskär oss att lefva här i verlden blott såsom en uppfostringstid, under hvilken vi skola beredas till ett annat lif efter detta, hvartill Skaparen ämnat oss, och att vi således under alla

Sid. 84.

våra handlingar icke böra fästa vår tanke allenast vid det närvarande jordiska, utan att vi alltid böra hafva i ögnasigte det högste föremålet – ett annat lif efter detta" – Wi började för honom fortsätta Logiken efter Kiesewetter: – Han sade äfven vid läsningen, att man aldrig flyktigt bör läsa genom något ting, vare sig historiebeskrifning eller hvad som hälst, utan att man bör läsa det långsamt och med uppmärksamhet, så att man noga fäster det i sitt minne, hvarföre ock den metoden med barns lärande är bra att låta dem först uppläsa något stycke och sedan berätta innehållet deraf – för Lect. Cleve började vi explicera 16de Capitlet af Apostla gerningarna – Lect. Molin är illa sjuk och kan således icke läsa. För Lect. Forsius började vi läsa Curtius från 1^a boken – d^o började Broberg läsa för mig hos Massalin jemte andra Kamerater, h^a spelte der – legat öfver natten hos Wahlberg och läst Orthenbergska familiens Lidande. Den 5 fortsatt den gåriga historien – ondt i hufvudet kanske af för mycket läsande och stilla sittande – d^o en liten supe med Wahlberg och Blylodh – eftermiddagen ledsamt. Den 6te 2 novitier: Baron Rehbinder under yngre Gylling och Boisman under Hougherg – Magnus nämner om en Sonnderson som i sina spädaste år förlorat sin

Sid. 85.

syn i kopporna; men var likväl så flink, att han sedan blef Professor i Matematiken. Han har utgifvit en vidlöftig Algebra i 2 Tomer h^a han ej sjelf skrifvit, utan dicerat. Man har klagat att han ej var nog regelbunden i sin lefnad. (Känslan är finast i fingerspetsarna). Genom blotta känslan kunde han skilja åt färgerna på ett kläde ifrån hvarandra. Det gifwas äfven bedragare som kunna med fingerspetsarna känna korten, om det är något sådant kort hvilket de ej kunna vinna med, så sticka de det under fracken och taga ett annat. Sådant bedrägeri öfvas isynnerhet i ett farligt Hazard spel som kallas Pharao – Lector Clewe gick opp för Lect. Molin, för honom började vi läsa Ciceros första oration emot Catilina.

Utur M. Wollstoncrafts bref om Sverige, Norige och Danmark 1798. pag. 26.

Redan har koskällan tystnat, som ledde boskapsdriften till hvila. Hjordarne blifva återvände från betesmarken; rundt omkring omgifver mig den tjusande natten. Bäckarne sorla förstämt, med döds-

melodier halka de bäst och fridens andar nedsväfvade för att stilla hjertats stormar. En förkänsla af evigheten ligger i dessa ögnablick. Verldens bekymmer sönder smälta i det luftsvall som drömmarne rista omkring oss. Aningar ömma och förtrollande, såsom första gnistorna af hoppet, kärleken, eller af åtankan af vänskapens förlorade föremål, tjusa med framtidens tröstande löften de dödlige, som förgäfves i samqvä-

Sid. 86.

mens buller sökte välta af sitt hjerta den tyngd, hvarmed omsorgerna tryckte. Jag bjuder dig, god natt, bästa vän, men den glänsande fullmånen som blickar så mildt genom Hämispheran låckar mig ännu en gång ut på fältet. Det är icke solens återsken, med silfrets glans; det är hon sjelf, nattens Gudinna, som lyser i hela sin förblindande pragt. Ej heller fruktar jag för afton daggen: Den gör blott gräset friskare, och från den slagna vallen pustar en så skön ånga. -

En enslig telning lik tillfälligt växt på jorden Som aftonpustens lek och stormens rof är worden.

Grottornas andar muntrade af gästfrihetens välvilja, sväfvade leende omkring min hufvudgård; vaknade jag så var det för att lystna till de melodiska viskningar som vädret susade från sina lätta wingar, och alt ljufvare känna sötman af den milda morgonens doftande nectar. Den lätta slummer som sänkte sig ned öfver mig, blandades med Paradisiska drömmar, lätt sväfvande omkring mitt läger. Än såg jag min lilla Cherub smygande gömma sitt ansigte i mitt sköte: än hörde jag hennes jollrande röst från blomsterplanen, der hon lekte och igenkände hennes små fotspår i sanden. Nyfödda hopp syntes som en rengboge skifta emellan mina sorgers moln, med svaga färger, men tillräckliga att förskingra min oro – pag 12 Hjertat består i våra känslors rättighet och i våra böjelsers sanning; Varmt hjerta härleder dessa känslor och böjelser från

Sid. 87.

en högre källa; kalla den Inbildningskraft, Snille eller hvad du vill. pag 126.

Hvad flugan är för unga Gossar,

är menniskan för Gudarne:

Ett mål för deras lek --- 193.

Natten pollution, just om morgonen -

Den 7de slutade vi att läsa Logiken för Professorn. En Rector tituler på Latin Admodum Rex verende & praeclarissime Domine Rector! "Sermo Graecus, prae Romano aliuque Hoc praecipue commodi habet ut, ex praestissimis & wix decentis fontibus, amoris ejus derivatorum compositorumque in finita copia qvam liquidissimo promanet". – C.F. Damm Lex Graec. Praef. Cfr. Riesner. L.G praef p. XI. d^o om aftonen en sup hos Illmoni och en d^o hos Strömborg. d^o en transport for här igenom. d^o passerade härigenom Ryska Troupper åt Lowisa.

D^o om aftonen efter bönen var jag kallad till Lect. Forsius, hvilken inaccorderade hos mig en liten Masalin, hⁿ i anledning deraf den 8. var hos mig för att höra om sin läsning. Han skall börja nästa måndag, vill Gud. - - d^o började jag läsa Vancouvers (En Engelsman []) upptäckts resa till Norra Stilla hafvet och kring Jordklotet, att på Kongl. Engelsk befallning och omkostnad i synnerhet forska efter något segelbart sammanhang imellan Norra Stilla och Norra Atlantiska hafven

Sid. 88.

förrättad åren 1790–1795. utgifv. i sammandr. från Engelskan af Sparrman 1800.⁷⁶ – Denna resebeskrifning utgör i Engl. originalet 3 dryga volumer i 4° jemte en volume kartor. Han hade äfven gjort sin första sjöresa 11 år gl. med Capt. Cook 1772–75. Hans skepp på denna resa woro Discovery af 170 läster och Chatam af 78 läster fördt af Lieut. Broughton. Transportskeppet Daedalus fördt af Lieut. Hergest med prowision skulle möta de andra vid Sandvichöarna eller Nutka. D. 1 Apr. 1791 lemnades Engl. Teneriffa besöktes och dernäst Goda Hopps udden. d. 29 Augusti ankrades i Kung Georg III^s sund på nya Holland. – 23 Oct. styrdes härifrån mot Nya Zeeland. (Kanguru, Didelphis [,] enda fyrfota djur på kusten af Nya Holland). 2 Now. ankrades i Duski Bay: Under segl. härifrån upptäcktes 19 Leagues S.W. om nya Zeeland sju st^{en} små ofruktbara öar eller snarare klippor, som kallades Snarorne. 22 Dec. 91 upptäcktes en ö kallad Oparo med en annan liten ö i vester om densamma. De woro belägne i Lat. 27° 36 Long. 215° 58. – Inv. nakne undt. någon som hade en gördel af breda löf. Deras språk liknade Vänskapsöarnes, och de woro ej tatuerade. – Öns population troddes vara 1500: – 30 kom man till Otaheite. L. Brought[on] med det andra skeppet hade kommit dit redan d[en] 26 Dec. förut – Denne Lieuten. hade den 29 Nov. upptäckt ett land, som han kallade Chatam. Det var utsträckt 12 Leagus mellan öster och väster. (Nya Zeeländska sättet att hälsa är att hopfoga näsorna). – på landet små fiendtligheter. Invånarne woro af medelmåttig statur, köttfulle, undersätsige och väl-

Sid. 89.

⁷⁶ Vancouver, George, En upptäckts-resa till Norra Stilla Hafvet och kring jordklotet, att på Kongl. Engelsk befallning och omkostnad i synnerhet forska efter något segelbart sammanhang imellan Norra Stilla och Norra Atlantiska Hafven; förrättad åren 1790, 1791, 1792, 1793, 1794, 1795, under commando af Captain George Vancouver, Ifrån engelskan i sammandrag utgifven af Anders Sparrman. 1–2. Stockholm 1800–1801. 184 s., planscher och 192 s, en karta.

lemmade. Hår och skägg svart och hos en del långt.- Skeppen vistades på Otaheite till d. 24 Januari 1792. (Eridebay, högsta höfdinge eller Kung) – De 13 a 14 Engelsmän som revolterade under Capt. Bligh blefvo ifrån Otah[e]ite nyl. före Vanc. ankomst genom Capt Edwards afhämtade. Otu, som vid Cooks 1 och 2 resa var Kung öfver Otaheites största halfö, kallade sig nu Pomurej. Omaj som hade med Capt. Cook varit till England, hade nu dött barnlös. Getter voro ännu kvar af de husdjur som Cook lemnat. 15 febr. passerades linien till Norra Jordhalfvan – 1 mars sågs Ovhaihi. en ung Tarehua, som kallades Jack) som seglat 7 månader med H^e. Ingram, Capten på ett Boston fartyg med pälslast ifr. N.W kusten af America, – togs med som betjent för Wancouwer. – d. 8 mars afreste man från Woahu och man kom följande dagen till Attoway (legat öfver natten hos Wahlberg). D. 16 mars 1792 skedde afresan till Nya Albion 24 aprill ankrades vid Cap Oxford, sedan besöktes Fucas sundet: (d^o började Köhler läsa franska för mig från Magazin des Enfam) d. 28 Aug. ankrades i Nutka – D. 14 Nov. kom skeppet Discovery till Fransisco hamnen, derifr. besöktes missionen Santa Clara 26 Nov. ankrades i Monterey hamnen derifrån besöktes missionen Sanct Carlos – 12 febr. 1793 kom man till Ovheyhi, en af Sandvichsöarna. d. 9 mars afrestes derifrån och d[en] 10 anländes till Mowi.

Den 9de krb predikoförklaringen; råkade jag Massalinerna. Grotenfeltarna kommo in).

Sid. 90.

d. 29 mars 1793 skedde afresan ifrån Attovay d. 2 maji anländes till Bayen Trinidad på N.V. Amerikanska kusten, der invånarne i synnerhet qvinnorna hade bortslipat sina tänder ända ned till tandköttet. 20 maji anländes till Nutka. Härifrån seglades åter ned, ända till St. Diego mission, d. 9 Dec. skedde afresan derifrån – 1794 d. 9 Jan: anländes till Vheytea bay i Ovheyhi. d. 6 februari affärdades åter Proviant skeppet Daedalus till Nya Holland. (Det bör märkas att Sandvich-öboerna väl uppfört sig mot Capt. Vancouwer alla gånger han var der, ehuru Lieut. Hergest och astrom. Gooch mördades i Woahu och Capt. Cook blef äfven här ihjälslagen; men till detta var den gemena hopen och några illasinnade Höfdingar orsaken. Vancouwer tog äfven nu ön Ovheghi i Hans Kongl. Engelska Majestäts namn i besittning. 27 febr. seglades ifr. Kajakakua och besöktes 2 andra hamnar af Ovheihi. d. 3 mars skedde afresan ifrån ön till Mowi. På Att[o]vay besågs en Opera af 600 qvinnor. – 15 mars lemnade man fogelön den sista af Sandw. öarna och 12 Aprill seglades in i Cooks Inlet. de Indianer, som här kommo om bord, voro obesvärade af girighet, afvund och ambition. I sista dagarna af April var skeppet i stor fara för stora istycken, d. 16 Maji företogs resan till Prins Willjam sund, och 16 Junii derifrån längre söderut, d. 22 Aug. ankrades i Port

Sid. 91.

Conclusion. D. 2 Sept. kom man i Nutka till ankars – den 9de afskickade jag ett bref med Massalinerna till Forsman i Åbo, jemte inneliggande 1 Rd. 24 sk Rkgs Mynt. d^o började wi för

Professorn läsa sammansatt Integral räkning. – ondt i hufvudet, hvarföre krb-eftermiddagen d^o i dag började Daniel Massalin läsa för mig ifrån Miltiades i Cornelius.

Fortsättn. af Vancouvers resa.

d. 17 Oct. 1794 skedde afresan ifr. Nutka och man ankom till Cap Mendocino som utgör gränslinien imellan det lindriga och det stormiga klimatet på denna kust. d. 6 Nov. ankrades i Monterey och 2 Dec. skedde afresan derifrån. d. 16 kommo Marias öarne i åsyn. Den största och norraste af dem är Prins Willjams ö vid pass 13 mil lång och 9 bred, dernäst är George ön, efter dessa öar besöktes Cocos ön och Gallipagos öarna. sedan inlöptes i Valparaiso hamn i Chili, hvarifrån en lustresa skedde till hufvudstaden St. Jago, 7. Maji 1795 skedde afresan ifrån Valparaiso, d. 2 Julii kom man till St. Helena och afreste derifrån den 15 Augustii. Den 13 September slutades denna sjöexpedition, som sedan 4 år, 8 månader och 29 dagar, eller d. 15 dec, 1790 började tillredas och under hvilken tid allenast en enda man af Discoverys besättning, som bestod af 100 man genom sjukdom (rödsoten) afled, ehuru flere af wådeliga händelser omkommit - Sedermera förekommer ett Bihang om Patagonierna, utur hvilket jag skall framföra, något. – Den Veneriska sjukdomen

Sid. 92.

är allmän bland Patagonerna. Månggifvet (Polygamien) är tillåten. Dock anses den som gift sig med flere än 3 hustrur för en Libertin och är föga aktad. Wältatigheten är hos dem högaktad. De få underrättelser, som man här finner om Patagoner, har man att tacka en Missionär Falconer, som i 38 år lefvat ibland dem – Patagonien bebos af 4 serskilda folkslag, - - Patagonierna blefvo upptäckte af Magellan 1519 och kallades så, för det de hade sina fötter klädde i djurs skinn. Han fann dem omkring 7 fr. fot höge, utom en som i jemförelse med de öfriga war jättestor. 2 fångades och lefde en kort tid på skeppet - - Till slut förekommer följande kopparstick: Poulaho, konung af Wänskapsöarna, En qvinna uti Eago, En man och en Qvinna från Prints Williams Sund, En man; och en qvinna ifrån Unalashka; En man och en qvinna uti Van Diemens Land, och sist förekommer en Plan Charta tillhörande upptäckter af Capteine Cook, La Perouse och Wancouwer - Hvad skriftsättet i denna bok angår, så tycker jag att det är mindre städadt, antingen man bör tillskrifva det originalet, eller öfversättaren; äfwensom meningarne äro på flere ställen inbundna och mörka, ortografiskt mindre riktig och mindre vulgaira och passande ord förekomma på flere ställen. –

Sid. 93.

Hit kom om aftonen en gl. Sergeant vid namn Salgén, som hade slag och war lam på hela högra sidan. Han bad mig genomläsa sina papper, hvilka innehöllo anlitan att warkunna sig öfwer honom.

Jag hade icke hjerta att låta denna uslingen bortgå, utan gaf honom ur min myntsaml. en silfverpenning, som jag visst icke skall ångra i anseende till den ädla handling hvartill den blef använd. -

Etymologien kallades af Cicero *notatio* och af andra *originatio*. Se härom Qvint. L. 1. 6. 629.

Adolescens skrifves rättare än *adulescens*, ty det härleder sig af *ad* och *olesco*, theodisce: aufschössling på Svenska, hos Allm: växtlings-gossen. -

Exspectare är rättare än *expectare*; det deriveras nemligen af *specio*; samma omdöme faller Qvintil. Inst. Orat. L. 1. C. 7, 4. -

Cetera rätt och icke *caetera*; ty det kommer af det Grekiska *ἕτερα*, hvars adspiration ofta utgöres af C; ej heller är det sannolikt, som någre påstått, att det wore sammandraget af *καὶ ἕτερα* (*et alia*); ty Cicero skref *et cetera* (De Or. L. II. C. 32. 141), som hade varit en barnslig pleonasm, om det hade betydtt redan *cetera* och *alia*. - Af penningar weta wi: att *Postumus* är rätt, och *Posthumus* orätt. (Se Spanheim de usu et praest. Numism. Diss. II); Widare att *Letum*, hvars origine är osäker, skrifves rättare än *Lethum*, lära Codices MSS. *Auctoritas* är afven

Sid. 94.

rättare än *authoritas*; ty man läser hos Dion Cassius *αὐκτωριτασ*. Prosodien ändteligen stycker att skrifva *preces*, ej *praeces*; ty förra stafvelsen är kort. Hvad stafvelsen angår så skrifves till *ex*. rätt: *ex-specto*, *abo-tenire*, *aru-spex*, *ab-igo* o.s.w. Rheda, *petoritum* äro komna ifrån Franskan, *mappa* ifr. det puniska och *gurdus* af Spanska språket. Genitivus och ablativus casus. plur. af 5 declination nyttjades sällan hos de äldre, utom i *Dies* och *res*, hvarföre Cicero ej lätteligen nyttjar *specienum* ell. *speciebus* (*Topica* C. 7 in princ), Ambo och duo äro rättare *Accusativi casus plurales masculini*, än *ambos* och *duos*. Så säger Tullius: *Praeter duo nos* (ad Div. L. VII Ep. 25) och - *quos ambo unice diligo* (ibid. L. V. Ep. 8. p. 65). utur Ekmarks Specimen i Åbo: *Elegantionis Latinitatis Theoria e Cicerone et Qvintiliano*. om natten kl. 1 vid lag blef jag uppväckt af Comissarien, som bultade häftigt uppå dörren, och sade att elden war lös. Jag klädde på mig och skyndade mig till det stället, hvarest elden syntes låga ut. ändteligen blef det sedermera med Guds hjälp utsläckt. 2 uthus tillhörige det ena Florin och det andra Saxlin, brunno; ehuru väggarne blefvo likväl kvar. Jag bar äfven med några andra camrater 2 gånger saker ifrån Commerse Rådet Solitanders upp till Lut. Pehrs och var äfven hos Agricola, hos h[vilke]n jag tog en duktig sup af

Sid. 95.

starkt kryddadt bränvin. Sedermera sofde jag ej mer. D[en] 11 låf hela dagen, d^o skickade jag ett bref till Poppius med hans brors karlar - d^o ganska ledsamt, jag vet ej orsaken, hvaraf? Jam si quis objiciat, om nu någon skulle invända. - *Vaticinium impletum est*, pro: *vaticinio eventus respondit*, est *Hebraismus*; *similis os Deo*, pro: *ore*, et *idoneus facere*, pro: *ad faciendum*, sunt *Graecismi*, ita

comparatum est cum hac re, pro: ita res comparata est, et facere sibi conscientiam, pro: ducere sibi religioni, sunt Sveticismi. Vernaculae locutiones interdum sunt item bene latinae v.c. esse in exspectatione (Cic de Div. l. X. ep 4.6) tenere se (Qvaest. acad. l. IV. c. 4. 12) vestis bene sedet (Qvint. l. XI. c. 3. 140). – *Vertex*, originem a vertere dicem, proprie est contorta in se aqua, vel quidquid aliud similiter vertitur, inde propter flexum capillorum pars summa capitis; D ex hoc, quod est in montibus eminentissimum. (Qvint. inst. or. in princ. c. 1). *Saceus* derivatur ex Hebraico שָׂרָף; novus *nebula* ex Graecis νεός, νεφέλη. Ille qui Etyma quaerit, debet quoque Historiae et Geographiae antiquae, veterum vitrium, et Mythologiae justa cognitione gaudere, inde enim magna vocabulorum turba in usum venit: v.c. divitiae Croesi, ad cineres usque, pro nostris dicere, Colophonum addere, proprio Marte, vel invita Minerva aliquid, Cicero cet. – Vocabula Taunus, Gallus cet. vocantur homonyma – *Hyperbaton* propone est sub-

Sid. 96.

jecti a praedicato longior divulsio, cujus insigne exemplum videas apud Virg. Aeneid. XII. v. 161 seqq. – Praepostera verborum mixtura *Synepusis* vocatur, cujus exempl. apud Poëtas freqq. Vide Horat. Sat. l. 1. Sat. 5 v. 72 sqn – Virg. Aeneid. I. v. 113. – Ajo te Aeacida, Romanos vincere posse. – Om aftonen roligt hos Gottlund, af hvilken jag tog Albertus Magnus att läsa, om honom att läsas i Min Stollii Lärdomshistoria pag. 428) Agricolae och Tamelandreana; semen masculi vocatur *sperma* et foeminae *menstruum*.

D. 12 En Novitius *Berg* efter Lundell, d^o gaf jag åt Jacob Alopaeus ett bref till Forsman. – Han reser i morgon till Åbo. Den 13. Lect. Cleve las Borgströms timma, h[vilke]n är rest till Lappträsk. d^o fick jag med Löfgren mina böcker inbundna ifrån Helsingfors: neml. Gedickes Grekiska och Franska Läsebok. – Grootenfeldtarna började läsa för mig. Natten stark pollution. NB. d^o var Lect. Molin första gången på Gymnasium jag declamerade för honom Silfverstolpes skaldestycken - i morgon börjar han läsa Ciceros Orationer ifr. 34 Cap. af hans Oration pro f. Roscio Aenerino.

D. 14 läst för Lect. Molin. d^o kom Klingberg in d^o Meinander höll bön om aftonen och staplade på Fader vår utom andra böner. Efter dess slut sade Lect. For-

Sid. 97.

sus: "huru skulle han kunna, då han hade conseptet på ryggen", emedan A. hade fäst dit en papperslapp, innan han gick opp på cathedern. – d^o om natten pollution. Den 15de på eftermiddagen disputationis act kl. 2: Praeses: Lect. Forsius; Resp. Wahlberg, oppositantes. Gottsman 4 R 7; Holm 5–7; Alopaeus 7; Nysten 3, och Aschan 4 – Sedan var jag hos Mad. Kniper och förde åt henne Orthenbergiska Familiens lidande; hela öfriga aftonen var jag hos Alopaeus och skref af werser ifrån 12 Band af Franzéns skaldestycken. –

Noter till skaldestycken kunna ej sällan liknas vid moucher på ansigtet, som dels göra den fläck de skola skyla, endast mera synbar, dels misshaga genom det koketteri de röja. Det oakttat är en not för många läsare ganska väl kommen, såsom innehållande en nödig eller intressant upplysning. Franzéns Alexandrinern är liksom fiolen, ett instrument, för virtuoser och för birfilard – Poëter som äro midt emellan, borde hålla sig till zitrån, flöjten, klaveren franzä[s] Corregios natt kallas en namnkunnig tafla i Dresden, som föreställer natten, och der all dager kommer ifrån det gudomliga barnet i Marie famn.

På Carlön vid Uhleåborg fins i socknens kyrkobok af framl. Prosten Falanders hand en anteckning, af följande innehåll: år 1755 om våren kom en oräknelig ~~myckenhet~~ skara af Fjellmöss ifrån Vesterbotten tågandes öfver isen

Sid. 98.

åt Carlön, i deras spår följde en tropp af deras fiender hermelinerna. Isen brast under färden; och talrika flockar af begge slags djuren flöto omkring på isstyckena, tills de antingen drunknade eller förtärdes af rovfåglar.

Ån rusar mot en mur af berget som står opp mot flodens krökta fart.

Ett sådant ställe förekommer till ex. i den 2 mils långa forsen Pyhä i Uleå elf. Krökningen är så twär, att man rusande mot klippan på stranden; tror elfwen försvinna och väntar ej annat, än att sönderkrossas i samma ögonblick som styrmannen med en förundrandswärd precision wänder båten, och elfven öppnar sig åter.

Högström berättar pag. 15. att en Lapp, som i Gust. Ad. den storas tid gått i krigstjenst, och stigit upp ända till Ryttmästare, wid ett besök i Lappmarken blifwit så intagen af sitt fordna hemvist, att han stannat qvar och återtagit sitt förra lefnadsätt. – De Lappar som missionären Zecrus 1733 på X:an 6:tes [Christian den VI] befallning med stor möda kunde förmå att fara till Köpenhamn, dogo af trånsjuka, ehuru mycket man bød till att göra deras lefnad behaglig. -

En tafla af Herr Prof. Breda föreställer f.d. Drottningen af Sverge under sin gemåls frånvaro stående jemte sina lefvande barn wid busten af den nyss aflidne Storforsten af Finland.

Not till strofen: Såg du det stora bibelslag, af Franzéns Poëm: den gl. Kneckten

Sid. 99.

Den så kallade Carl XII:s bibel in folio, med Konungens porträtt vid titelbladet, var fordom och är kanske ännu i ett och annat gl. dags hus en skatt, en prydnad, en helgedom. På ett romantiskt sätt förentes i den allt hvad hos människan stämmer hennes ädlaste och heligaste känslor, för Gud och Konung, X:ndom [kristendom] och fädernesland, ja för blodsbandet och den husliga sällheten; ty i dess perm stodo antecknade barnens födelsedag, namn och faddrar. När den gråhårige farfadern eller mormodren satt och läste i den stora, wördnadsvärda, heliga boken, wågade ej ens de små stimma, utan stannade tysta, och kände de första dunkla rörelserna af andakt, af denna själens högre lyftning till det osynliga och ewiga som utgör wäsendet af religionen.

Not till samme Auctors Poëm: Svenska Sånggudinnan till den Danska.

Denna lilla högst obetydliga vers, som efter läsningen af Baggesson och ett par andra Danska Skalder, föll ur Förf. penna, och utan all afsigt framkastades i Stockh. Posten 1794, hade den owäntade följd, att icke endast beswaras ifrån Danmark af Herr Frankenau, utan ock ge anledning till Nordias utgifwande af Herr Höst, hwarpå följde det Scandinaviska Litteratur-Sällskapets inrättning. Men denna litterära förening lyckades ej bättre än Calmare unionen, och det af nästan dylika orsaker: äfwen i vettenskapernas och i synnerhet i Witterhetens werld gäller den stolta känslan af naturlig sjelfständighet. Mycket bidrog till söndringen just det törhända, som skulle grunda föreningen: neml. språkens alltför stora likhet

Sid. 100.

som gör att den ena nationen tycker den andras tungomål wara blott en brytning af sitt eget.

Från Lappland till Paris, för att behaga Er, hvad många skepelser mitt stackars kön sig ger:

Emilie till Carl:⁷⁷

----- Hvad! eller månn den trefnad,
det lugna, hjertliga, förtroliga behag
inom sig, af hvarann, som af en ägta lefnad

⁷⁷ Frans Michael Franzén, Skaldestycken 4. Örebro 1832. Ur det första avsnittet "Emili eller en afton i Lappland". S. 28.

enformigheten sjelf förljufwar dag från dag,
fins bättre i palats? På hvilkas ena sida
du förs från rum till rum, en ödsligt prägtig rad,
att ändtligt se Hans Nåd, stjelpt på en soffa qvida,
allena, med sin gikt, och ögna dagens blad;
tills, buden att i qväll hos Hennes Nåd supera,
som han ej sett ännu sen sista bal-paré,
i slottets andra hälft han går att ta sitt thé,
och låta, husmanslikt, sitt spelbord der servera
O Gud! så är man gift i en belevvad verld.

På en fråga till några Lappar, om de hört åskan gå den sista sommaren, swarade en af dem: Wisst hördes Gud lefva än i fjol. Se Högströms beskrifning öfver Lappmarken, sid. 157.⁷⁸

Gaf icke himlen sjelf oss ögon fram i pannan,
för att beskåda fritt, ej skyn blott, men hvarannan?
Är ej en fin tangent i hvarje finger spänd,
på det en likes hand må bli i hjertat känd?⁷⁹

Sid. 101.

----- o huslig sällhets högd!
När wid en waknad röst du från mig kyss dig rycker,
och flyger till hans bädd, och säll, som om du bar
på dina armar allt hvad jorden dyrast har,
emot din svällda barm den ljufva bördan trycker:
att se då, hur din blick på honom hvilar ner,
och hur han lyfter opp sin lilla hand, och ler,
och känner ren sin mor, och fingrar om din haka,

⁷⁸ Franzén s. 37.

⁷⁹ Franzén s. 40.

en liten kärlek lik, af äldsta Gratien kysst,
att se det, vid min bok i soffan lägrad tyst,
och säga till mig sjelf: det är min son, min maka!
O njutning, blindt försmådd af högsinta begär.
O sällhet, brottsligt spilld af vällusten och flärden!
Då skall jag, om din ro ej mer bekymrad,
af hela verlden glömd förgäta här hela verlden.⁸⁰

Den lefwer blott till låns, som lefver för att lysa,
Slaf hos en dårad werld och främmande hos sig.⁸¹

Beskrifning öfwer ett vattufall ur Franzéns Emili, eller en afton i Lappland, p. 98.

Se der! ett jetteberg med snöhvit hjessa står,
och i dess sköte ler den lifligaste vår.

Sid. 102.

En ångande kaskad sig störtar ner för muren,
först trappwis: lodrätt sen, och delad i sitt fall,
han bildar för en sal, djupt in i berget skuren,
en kolossalisk port af regnande kristall.
En sten min brygga blir, som under stegen skälfver,
och ren sin swala natt en grotta kring mig hwälfver,
som klädt med ewig is än ingen dödlig hyst,
och hvars kolonnens glans för intet öga lyst.
Dock mer än all den pragt, som dagens sken der röjer,

⁸⁰ Franzén s. 41.

⁸¹ Franzén s. 49.

en hvit Angelica i min blick min känsla dröjer,
som mellan klippor växt vid sjelfva fallets fot,
en sorgens dotter lik, mer skön af ödets hot.
Hör ren med mindre då, de fria böljor ila,
i floden och till slut omkring en holme hvila,
som bär ett enda träd, der nordens näktergal,
som söderns öm och ljuf, men sorgsnare än denne,
allt hit från werlden flydd, här gjuter ut sitt qval.
Med ljud, som långsamt dö, han fåfängt söker henne,
som mötte honom förr på denna tysta strand,
der ej ses menskjofät, ej rök wid himlens rand.
Men någon älskwärd tropp af sylfer och sylfider
här måste bo, hit flydd i dessa orons tider
ifrån en werld, hvars törst till blod och guld ej släckt
förjagar mer och mer allt skönt och ljuft och täckt.⁸²

Sid. 103.

Not till strofen: med ljud som långsamt dö. Sjöldesbrand i sin Voyage Pittoresque har satt denna fågels sång på noter. Han tror honom vara motacilla Trochilus -

NB. drömt och sofvit oroligt 3 nätter å rad, förmodligen af det långa nattwaket och starka mat om aftnarna.

den 16de försummat kyrkan – Eftermiddagen och aftonen war jag hos Alopaeus och fortsatte mitt påbegennta arbete att afskrifva stycken af Franzéns skaldestycken.

D. 17de repeterade vi för Borgström den 21 Artikeln. d^o började wi för Professorn läsa Trigonometria plana – d^o började wi för Lect. Molin läsa ifr. 30 kap af Ciceros Orat: pro I. Roscio, och för Lect. Forsius slutade vi 1^a Boken i Curtius och började på den andra – aftonen förnött hos Grootenfeldtarna.

⁸² Franzén s. 69–70.

Den 18de (NB. om natten liten pollution) – låf för Lect. Forsius, Cleve las hans timma om eftermiddagen d^o låf för Lect. Molin. d^o fortsatte jag skrifningen hos Alopaeus, d^o förnött tiden och spiset aftonvard hos Grootenfeldtarna. – d^o en Novitius Lidén efter Boism. Örnen flyger i en minut 5226 pariser fot: det gör ungefär 10 svenska mil på en timme – Konungen af Frankrike Henric II höll en falkjakt vid Fontainebleau: en falk förflög sig och fångades 21 timmar derefter på ön Malta. Han hade således inom ett dygn flugit 270 geographiska eller 189 Svenska mil. – Den snällaste fisk kan icke simma öfver en halfmil på en dag.

Sid. 104.

Kamelen lägger inom en dag 8 a 10 mil till rygga; elgen öfver 20. – Wid en Engelsk kappränning lade hästen Hambletonian 5 Engelska mil inom 8 minuter till rygga (6 ½ Engl. göra en Svensk mil). – De fordne Greker betjente sig af löpare till kurirer. Philonides, som var löpare hos Alexander den Store, lopp enl. Plinii berättelse 1200 stadier (150 gl. Rom[erska] något mer än 20 Svenska mil) inom 9 timmar, i Engl. har en man nuförtiden lupit till fots 17 och ½ Engl. fot inom 1 sekund, och på skridskor 48 Engl. fot inom samma tid. År 1781 gick en rysk kurir från St.Petersburg till Liworno, som gör 395 Tyska mil. inom 18 dagar och en Engl. kurir till Wien och tillbaka till London d.v.s. 1856 Eng. mil inom 21 dagar. – För få år sedan lefde i Eisenach en Joh. An. Tocke, hemma ifr. Böhmen, som i sina yngre år varit löpare hos Enke Hertiginnan Amalia af Weimar. Han sprang opp en hare. 1767 var han löpandes till hennes Minister von Witzleben i Carlsbad. Han lopp kl. 2 e.m. ifrån Belvedere vid Weimar, och aflemnade sina depescher kl. 12 följande middag. Efter några timmar expediertes han derifrån, och följande afton kl 8 var han åter på slottet Belvedere. Weimar ligger 22 tyska mil ifrån Carlsbad. Ur Åbo Tidning 1806 N° 15. Om Hindus af Le Goux de Flaix. Hindus indelas i 19 kaster eller folkstammar, som kallas Iadi och Industan. N° 26.

Karakter-teckningar och reflexioner af Lavater.

Baggesen. Ett lågande hjerta förenat med det lugnaste förnufts kalla och fasta blick; bländande glans – uttrycket med djup sanning: tanken; alla Sånggudinnornas och alla Behagens älskling i o-

Sid. 105.

wanlig grad; hans bref en skatt af humoristisk bonhommie, fulla af intresse för mensklighetens stora sak och af djup wishet; ett jovialiskt geni; det gifwes i alla Kants skrifter ingen tanke den han ej i grund förstår, och i en känslfull människas hjerta ingen känsla med hvilken han ej sympathiserar; och hvad som är så sällsynt, han växer.

von Göthe. Herkulisk Genialitet; ett af naturens största produkter.

Kant. Den störste tänkare i vår, och en af de största menniskor i alla tider; en man den hvarje tidsålder måste erkänna för en af de största; en målare hade bordt sändas till Köningsberg, försedd med instruktion af en fysiognomist, för att af detta enda, svårligen återkommande, ursprungliga snille utkasta en noga och sann bild; den som står framför Repertorium af Allgemeine Litteratur Zeitung kan omöjligen vara fysiognomiskt sann: den har stora hufvudfel; omkring munnen och ena ögat äro hufvuddragen misstecknade.

Kur Erke Canslern. (för detta Friherre von Dahlberg, känd äfven såsom författare). En lång, spenstig, rörlig, vänligt naif, wid första blicken intagande figur; behändig, fromsint, affabel, foglig, af sunt förstånd och ett barns känsla, behaglig, utan pretentioner.

Reinhold. Alfvar genomtränger bonom; han behandlar allt med värdighet; ett stort ändamål leder honom; han förenar billighet med filosofisk stränghet, lugn, fasthet, ihärdighet; klart utvecklar han begreppens minsta åtskillnader, öfverträffeligt är hans fulländade språk. Obeskriflig stod han framför L. lik ett väsende ur en annan verld. Hvad ett ansigte kan hafva förståndigt, ett öga

Sid. 106.

djupt inträngande och ömt, en panna tänkande och arbetande, en mun mildt och wältaligt, en gestalt kreditiviskt recommenderande, och sannande, legitimerande genom sig sjelf, allt hvad den förmår uträtta, stod i Reinhold in för honom. Lärorikt war hos denne, af snille och mogen öfverläggning mildt doftande, mannen hvarje omdöme, hvarje uttryck, hvarje lyssnande, hvarje fråga, hvarje tystnad.

Schiller. L. hade föreställt sig honom kraftigare i sin bildning, mera herrskande i formen af sitt ansigte; det var sjukligt och magert, utan denna krafts genialiska tillkänning, detta målande förakt, som besinnar sig om det med talande eller tystnad skall förödmjuka; han fann en viss lugn, skarp, ädel, inom sig säker, men ingenting mindre än despotisk tänkare, en mångsidig pröfvare: Som konstdomare efterger han Göthe i öfning och kännedom, men torde i talanger vara med honom jemngod. Bland alla poeter synes Schiller vara den förste och störste: skildringen af moralitet och immoralitet, och förstår, efter Reinholds omdöme, lyckligare än någon annan, att individualisera den sedliga godheten och storheten. Hans själs ädelhet andas i hvarje rad som flyter ur hans penna. Han skrifver helst fragmenter, emedan hans sjukliga kropps ringa, snart uttömda, styrka ej tillåter honom att fortfara. I denna sjuklighet synes grunden ligga till de spår af möda man mer eller mindre röjer i hans arbeten.

Wieland. L. beundrade hos honom snillets eviga ungdom, outtröttlighet, smidighet. Intet afsteg från den goda smaken, intet åldrande minne, ingen matt eller slö inbillningskraft; alltid använder han på det mest träffande sätt sina rika, oänd-

Sid. 107.

liga kunskaper för hufvudändamålet och karakteren af sina poemer. Reinhold gaf honom vitsordet af den godsintet som går ända till ädelmod, en öppenhjertighet ända till naivitet, en oskuld lik blygsamheten hos en ung oförderfwad flicka, en flit, som, under den fullkomligaste utwertes ledighet, går ända till ihärdigheten hos en samvetsgrann husfader, af hvilken en talrik familj väntar sin bergning. Han är billig emot andra äldre och nyare poeter, full af själ i hvarje sin pannas rynka och i hvarje rörelse af sin minsta muskel, alldrig tröttsam, icke engång då när han med opartisk frimodighet talar om sig sjelf, alldrig osmaklig, ganska tålig, meddelsam, wist-oklok. Så länge jorden stått, hafva Filosofien, Poesien och Svärmeriet aldrig hållit en så fredlig aftonmåltid som Lavater och Reinhold hos Wieland.

Utmärkta menniskor äro fintliga, att genom faktiska grundsatser, dem de förstå att gifva en ståtlig sann och ljus Kolorit, bringa det, som hos dem är temperaments böjelse, så temmeligen i öfwerensstämmelse med sitt bättre jag.

Qvickhet äger den, som i saker af ganska olika beskaffenhet hastigt inser och klart framställer frappanta likheter: *Skarpsinnighet*, den som åtskiljer saker, hvilka synas lika; Djupsinnighet, den som upptäcker hvad som är svårt att upptäcka, och gör det föga eller aldrig tänkta klart tänkbart; Förstånd, den som på det nogaste bestämmer ordens värde och betydelser; Förnuft, den som riktigt känner tingens förhållande till

Sid. 108.

hvarandra och framför allt till sin egen person; lycklig i Repartier är den, som hastigt och utan möjlighet af invändning, oväntat och träffande, kan besvara oväntade frågor, eller förebråelser, som synas omöjliga att besvara. Åbo Tidn. 1806. N° 28.

D. 19 lät jag Enckell klippa mitt hår; d^o kl. ½ 2 förde jag 12 theser till Borgström att corrigeras. kl. 2 läste vi för Lect Forsius på Gymnasium, i stället som wi i går hade låf för honom. kl. 3 fingo vi å Bibliotheket exemplar af Luciani Dialoger, jag lånte dessutom ifrån Bibliotheket 2 årgångar af Stockholms Posten, neml. åren 1804 och 1805 d^o kl. 4 om aftonen var jag åter hos Pr. Borgström,

då han corrigerte mina theser. 2 blefvo alldeles afstrukna, kl. 8 kom jag derifrån, d^o suttit ganska länge opp och skref exemplar af dem.

Den 20 sammansatt intresse för Professorn. – i morgon detsamma. d:o började wi läsa 13. Dialogen af Lucianus för Lect. Cleve. d^o delte jag ut exemplar åt alla Opponenten. d^o ondt i hufvudet. - d^o eftermiddagen låf för L. Molin. Forsius las först öfra classen, NB. d^o blef Melart förordnad till Primus; Borgström wille gerna, att Wahlberg skulle ännu wara det; men Wahlberg afstod den åt Melart. d^o om aftonen skref jag försvaren färdiga till mina theser.

Anecdote om Canowas: Redan i sin ungdom gaf denne, sedermera store Bildhuggare, bevis på sin naturliga fallenhet för sitt framtida

Sid. 109.

yrke. Som en gosse af 12 års ålder, träffade han en dag wara i köket hos en Herr Falier, som just den dagen gaf en präktig Kollation åt ett talrikt och förnämt sällskap. Kockarne hade förgätit hufvudfiguren i mitteln af deserten, och Canova, som blef det varse, formade i hast af ett stort stycke smör ett lejon, som, när det framsattes på bordet, väckte genom sitt naturliga utseende, en allmän uppmärksamhet och beundran. Men icke nog dermed, utan Herrarne Falier, Far och Son, sörjde äfwen ifrån den stunden för hans uppfostran – Ur Åbo Tidn. för 1806. N° 48.

Orthografisk tvist: I en utländsk Journal berättas, men utan hänvisning till någon källa och utan allt slags bevis, följande anekdot om de bekante store Philologerne Paul Manucci och Dionysius Lambinus. De stridde en tid ganska häftigt med hvarandra om orthographien af det Latinska ordet *consumtus*, h[wilke]t den förre ville skrifva med, och den sednare utan p. Sluteligen skall Manutius hafva tagit fram en gl. sten, med inskription der det i fråga warande ordet förekom skrifvet med p, och för att dess bättre öfvertyga sin motståndare, kastat honom stenen i ansigtet så att näsbenen krossades. D^o – D^o n° 50.

D. 21 började vi läsa Hebreiska för Lect Cleve börjandes med 16 Kon. Dawids psalm, hvar med skall fortfaras alla fredagar. Måndagar och Tisdagar läsas Novum test. – och om Thorsdagarna Luciani Dialoger – d^o låf för Molin – d^o efter läsningen var jag hos Melart, der Paldani projecterte inrättning af en så kallad Gymnasii tidning

Sid. 110.

jag skulle få blifva Secreterare och hafva äfwen säte wid censuren af de stycken som i denna tidning af kamrater skulle införas. d^o sedermera argumenterade jag i den saken om aftonen med Melart. d^o

kl. 1 till Prost. Borgström d^o innan jag gick dit, mötte jag på gatan R. & G., h[wilk]a tvungo mig att dricka win utur en bouteille, som de hade med sig; men jag drack icke bara 2 gånger, hvaraf jag dock blef litet yr och lustig. d^o låg Klingberg öfver natten hos mig. – vakat länge.

Hos Kalmuckerne råder den sed, att man ostraffadt får stjäla hos sin morbror. – Förre Kejsaren i China Tschienlung var godsint och mild emot sina undersåtare; men emot sina fiender hämdgirig, samt i allmänhet lätt uppretad till wrede. Till sin premier minister Hotschungtang hade han stort förtroende, vinter och sommar uppsteg han kl. 3. och sedan han litet stärkt sin mage förfogade han sig till ett af templen. Derefter läste han de berättelser som ingått ifrån Statens högre Embetsmän och Generalerne, ty de voro alla befallte att skrifva omedelbarligen till honom sjelf. kl. 7 förtärde han sin frukost som bestod af thé, vin och konfekt, och gaf strax derpå en slags lewer åt prem. ministern, de öfrige ministrarne (Collaoles) och Kollegiernes presidenter: kl. 11 framburos åter förfriskningar, och efter fulländade göromål fördref han sin tid antingen i sina fruntimmers rum, eller med spatserande i palatset eller trädgården. Vidare spisade han gemenl[igen] emellan kl. 3 och 4, och

Sid. 111.

sysselsatte sig sedan i sina rum med läsande eller skrivande, tills han vanligen strax efter solens nedgång, begaf sig till hvila. Han regerade länge och lyckligen, och höll heligt det löfte han långt förut gjort att nedlägga regeringen, i fall han finge i 60 år sitta på thronen. Denna tid upplefde han och afträdde i februari månad 1796 styrelsen åt sin 15:de son, den nu regerande Kejsaren Kiaking, samt dog jemt 3 år derefter i en ålder af 89 år. Barrow i Åbo Tid. 1806 N° 56.

Den förste, som införde bruket af artilleri på skepp, var en Portugisisk sjöman Juan Gonsaludo Zarco. – Franklin uppfann först instrumentet Harmonika, men Röllig förbättrade det och kallade det Klaver-Harmonika – Ingen har ännu hört Harmonika utan att erfara den smältande kraft, hvarmed dess ton tränger till hjertat. Mesmer nyttjade det derföre vid sina magnetiseringar. En passionerad och oförsigtig spelare har deraf att befara de fruktansvärdaste följder. Derföre hafva så många ryktbara virtuoser på detta instrument bortlagt detta. Så gjorde mamsell Dawis, som först låt den höras i Europa och Frik, fordom den störste mästare på detta instrument. Röllig hade sjelf blifvit nära tvungen till ett dylikt parti; han fick nervkrämpor, och hans helsa led grufligen. Detta föranledde honom på ett sätt att förbättra det och minska dess skadeliga åverkan, h[vilke]t han fullkomnade 1783. Biester. Paris, Berlin och Wien, karakteriserade Fr. Schultz. – Parisaren, hvisslar och sjunger för att i trots af sorlet på gatorna, kunna höra sig sjelf; Berlinaren jernbeslår sina stora

Sid. 112.

och breda stöflor, för att på sina dödligt tysta gator åstadkomma åtminstone något buller; Wienaren går långsamt, för att njuta en bekvämlig matsmältning.

Den 22 kl. 2 eftermiddagen disputerade jag under Borgströms praesidio (Wahlberg var Prior. Opponent; han opponerade mot 1–3 theser; Lagerblad 3; Blylodh var sjuk; Krogius 3 och 4, Molander 4 (den måste han concedera åt mig), 6 och 9. Jag var horribelt confus först i början och hade äfven utomordentligen svårt att uttrycka mig; men mot slutet gick det bättre. – d^e for Klingberg till Lovisa.

Morte bella para – nel suo bel volto.

Och döden syntes skön i hennes sköna drag:

Petr[arca]

I lysande sällskaper visa sig människorna likasom i Bibliotheker böckerne: de vända åt oss ryggen och titeln. – Bland de 3 stora göromål hvori människans krafter yttra sig – skapa, underhålla, förstöra – är det andra det minst lysande, men i en fortsatt utöfning det svåraste och nyttigaste. I Sachsen wisas ett ställe, hvarest i en brant lodrät klippa man inhuggit ett kors, till åminnelse af en ung flicka ifrån Pirna. Förföljd, under 30-års kriget, af några Svenska soldater, sökte hon på denna brant förgäfves ett skydd, och i sin förtviflan störtade sig utför klippan, som sedan denna tiden burit namnet kyskhets-profvat. En hustru i Cleviska landet födde icke längesedan (1806) inom 10 månader, 5 barn: i den 1:a barnsängen 2, och i den andra 3. -

Sid. 113.

Ibland märkvärdiga växter är det så kallade Cheiranthodendron (Handblomsträdet) efter ordet egentligaste bemärkelse ensamt i sitt slag. Ty det finnes ej mer än ett enda bekant exemplar deraf, som står vid Toluka i Mexikanska landet, om man tar undan en telning af samma träd, som blifvit flyttad till Botaniska trädgården i Mexiko. Dessutom hafva dess blommor en egen skapnad lik en menskohand med lofve och fingrar, o.s.v. redan de gl. Mexikanerne kände detta träd och gåfvo det namnet af Macpalxochiqvanhitt, som betyder trädet med hand eller fogelfotslika blommor.

Hadshi-Chalfa var en lärd Turk och dog 1658, han har ibl. annat författat ett verk som innehåller en encyklopedisk öfversigt af alla österländska vettenskaper och öfver dem skrifna böcker, som lägges till grund för: Encyklopedische Uebersicht der Wissenssch[aft] des Orients aus sieben Arab. Pers. und Türk Werken, Leipzig 1804. – Kant hade i anseende till sitt platta och trånga bröst en naturlig disposition till hypokonder, som i hans yngre år gick nära till ledsnad vid lifvet, 1796 sporde han krampaktiga stundom ganska häftiga rörelser i sin vänstra sida, som tilltogo honom sömnen. Detta botade han på det sättet att han med en starkare spänning fäste sina tankar på något föremål och

derigenom döfvade smärtan. Snufvan kurerade han på det sättet, att han tillslöt sina läppar och andades blott genom näsan. Hosten fördref han på lika sätt, som sin verk – han hade på ena ögat förlorat förmågan att se utan att på 3 år sjelf blifva det varse

Sid. 114.

Då en gång i ett sällskap tal uppkom om det andra lifvet: sade en till Kant: "Er får man väl der icke rå om, i fall Ni der stiftar en Klubb med äldre och nyare tiders vise". "Ack, min vän!" svarade Kant, "Tyst bara med Edra lärde! Om jag i den andra verlden möter min Lampe" (sin fordne betjent)", skall jag vara glad och säga: Gud ske lof jag är i godt sällskap". – De sista åren förlorade han af ålderdom nästan alla sina själskrafter. Ständigt hade han ett hvitt papper för sig, och tecknade derpå som oftast en kort sats, men utan allt sammanhang med de öfriga. Stundom skref han: "Svinfötter med ärter (en rätt som han gerna åt), stundom "blott de sinnelösa föremålen kunna kännas". Han afled d. 12 Febr. 1804 – f.m. nära 80 år gl. – något af Grundsatser utur den nya Filosofin, lämpad till Physik och Chemie samlade af Chenevix uti Kritische Bemerkungen Gegenstände der Naturlehre betreffend. – Newton var en materialist, ty han ansåg materien såsom materiell och icke som ideell. Af honom och af Baco härstamma alla felaktiga meningar i Physiken – Hela naturen består uti utveckling af positiva och negativa storlekar. Materie har ej någon absolut existence. Hon är i sjelfva verket intet annat än en storlek eller en pol, som blifvit skild ifrån sin motsatta pol, och endast genom denna skillmässa fått sin varelse. Om således all positif och negativ materie blefve sammanlagde, så skulle hela summan blifva ett intet – Allt har sina organer, äfven sjelfva tiden. Att vara är något som ej kan begripas. Att hafva varit och att skola vara är det som utgör tiden:

Sid. 115.

de äro tidens organer. Alla naturens operationer hafva sina symboler uti conens afskärningar. Cirkeln är symbol för det som är, ellipsen för det som skall vara. Kepler har redan grundligen bevist detta. Häraf är klart att det fullkomligaste som kan tänkas, är tillika sphäriskt och elliptiskt. - Byggnadskonsten är en frusen musik. – De mythologiske Gudarne voro spirituella, organiska, fulländade, krystallisationer. – Reproductions kraften är diagonalen uti imitationens vinkel. Den som vill construera en sjukdom, måste göra det i form af hypotenusens qvadrat. Känslighet och retlighet äro brännpunkter uti organismens ellips. – Då tyngdens medelpunkt är gifven, är och hela kroppen gifven – hela verlden är en magnet, som böjer sig mot idealismen: den är ett solidifieradt högre väsende – Wärme ämne är det samma som tyngdkraft. – Det är ej dragkraften, som verkar att våre antipoder icke falla ifrån jordklotet ut i verldsrymden, utan det är relativiteten. Om de tillika kunde vara de äjelfve och andra, så skulle de säkert falla bort. – Åbo Tidn. 1806. N° 101.

I Provinsen Kienghi i China är ingenting vanligare än att se bondhustrun draga en slags liten plog, under det mannen med ena handen håller i handtaget, och med den andra utkastar sädesfröet. – Flickorna begynna röka ganska tidigt. Barrow.

Tycho Brahe tålde ej se någon hare icke heller någon räf. Thomas Hobbes föll i dåning, då han om natten var utan ljus. Bayle fick konvulsioner, då han hörde bullret af vatten, som rann ur en takränna – som känsla (coenaesthesia). Komak elefantskötare. -

Sid. 116.

D. 23 försummat kyrkan. d^o bytt min vinter mössa med Relander mot en hatt, och fått 32 sk. emellan.

"En talangfull predikant skall säkert icke använda alla sina talanger, att blifva sin församlings herde och själasörjare, då han icke lifligt känner sin embetes pligt. Men känner en människa först rätt djupt vigten och värdet af sitt kall: är hon rätt uppfylld af känslan, att hon, som Guds representant och medhjelpare, arbetar på mensklighetens väl och för den bättre delen af människan, för dess sanna, stora och vidsträckta bestämmelse: då först arbetar hon med nöje och drift: Hela hennes själ och hjerta är hos hennes kall. Uti hvarje handling har hon blandat något af sin samvetsgrannhet, sin kärlek, sin religionskänsla, och derigenom upphöjt, förädlat, förheligat den. Hon förrättar hvar och ett göromål, äfven det minsta, så godt hon kan. Det hör därför verkligen till de sällan erkända och likväl onekliga företräden, vissa stånd emellan, att man kan existera i dem med hela sitt väsende, med sin själs och hjertas bästa krafter, och bilda sig för ett bättre lif, under det man verkar för detta. Betraktar man människan från dess sanna, högre bestämmelse – hvilket företräde har ej den olärde skollärarens, landsprestens, embetsmannens, makans, moderns, barnpigans stånd, för nipperhandlarens, urmakarens, tvätterskans, modkrämerskans, för den simple handtverkarens och huspigans? Redan i denna för människouppfostran så viktiga ståndpunkt ligger en providentiel predestination (försynens förutbestämmelse), som den ena med tacksamhet borde erkänna och den andra icke afvundas; men som

Sid. 117.

ur lika dåliga skäl blir lika sällan med tacksamhet erkänd, som sällan afundad."

Pag. 10.

"Kant säger om människan i allmänhet, att fältet för hennes dunkla föreställningar är omätligt, de klara deremot inta blott några punkter; att på vår själs stora karta blott några få ställen äro illuminerade". 24 blott genom gifvande och mottagande uppstår kärlek" "Naturen ville göra ett mästestycke, men tog leran för fin. Så blef qvinnan" – Lessing.

"En flicka, som icke bemödar sig, att utbilda sitt förstånd med intressanta kunskaper, och införlifva den stillare mensklighetens ömma känslor med sitt hjerta, behagar som en grann, sminkad gammal aktris – blott så länge man ser henne på afstånd."

"Icke förgäfves är ögat på så mångfaldigt sätt bevaradt. Det kan lätt skadas, och det vore en oersättlig förlust, om detta hände. Likväl har menniskan två ögon; men flickan blott en oskuld".
"Jag vet icke nämna för er någon skrift, som så sundt och så klart framställer Christendomens moraliska, praktiska ändamål, som så träffande wisar dess mångfaldiga tillämpningar, som öfverhufvud så mycket befodrar den finaste religiösa moralité, som Reinhardts predikningar".

"Det är mången gång ganska nyttigt för oss att se, att andra tro mer än vi på det vi icke skulle bli öfvermodige öfver våra företräden. Ingen är obehaglig, som är naturlig. Blott affektation gör en vidrig. En koncert är god då hvart instrument spelar sin stämma rent".

Sid. 118.

"Utan umgänge med rena, ädla fruntimmer, kunna vi bli lärde, artister, filosofer, men alldrig de menniskor, som vi skulle vara. Vår karakter blir fast, sträf, envis och ofta hård. Vår varelses finare anlag blifva outvecklade. Vi äro sura drufvor, som vuxit på norra sidan af ett berg, dit aldrig sefiredens milda, uppfriskande anda hann, och som blott kunna nyttjas till ättika".

"Äfven den lastbara mannen högaktar i sitt hjerta qvinnans dygd, då han verkligen anser den för dygd". Ofvannämnda strödda stycken äro afskrifna ur konsten att blifva en god flicka, en god Maka, Mor och Matmor. En Handbok för Vuxna Döttrar, Makar och Mödrar af Johan Ludwig Evald. öfv. från 4 Tyska upplagan. 1^a Delen. Örebro 1811. – En artig, interessant, nödig och nyttig bok för könet: Stilen god och moralisk.

Den 24de låf för Lect. Molin. d^o började vi läsa Perins Ryska Historie⁸³ för Lect. Forsius, hvori vi genomgingo 1^a Epoken och började på den andra - - Allt sedan fredagen skönt wäder. d^o misshälligheter emellan Classerne om några små privilegier. – Vakad länge.

D. 25. las vi 1 proposition i Trigonometria Plana. – d^o låf för Lect. Molin – d^o genomgick Lect. Forsius 2^{dra} Epoken i Historien. Historien läses hädanefter om Måndagar och Tisdagar och Curtius om Thorsdagar och Fredagar – om aftonen små ledsamheter, genom hushållningen. d^o vakat något länge. -

⁸³ Abbé Perin, Sammandrag af Rysslands historia, från dess början till närvarande tid. Öfversättning af J.P.W. Örebro 1810.

Sid. 119.

D. 26te utdeltes scripta. jag kommer att skriva för Lect. Molin. – disputation, som skulle ske kl. 2 ef.m. under Forsii praes, och Nyst. resp. uppsköts till Påsk. –

Richard Savage en Engelsk Poët var en oäkta son af Grefvinnan Anna af Mansfield [= Macclesfield] med en Grefve Rivers. Han föddes d. 10 Jan 1697. – Denne mannen var beständigt i hela sitt lif förföljd af olyckor. Hans Mor var alltid hans bittraste fiende. Han blef strax efter födelsen lemnad åt en fattig hustru att uppfostras som dess egen son med förtigande af hans härkomst. – Hans Gumor Lady Mason förhjälppte honom vid mognare ålder till en Latinsk skola. Under den tiden dog hans far. Han ville på sin dödssäng på ett anständigt sätt sörja för sin son; men modren försäkrade att han redan var längesedan död – för att ännu mer fördölja hans härkomst, föranstaltade hans mor att han togs ur skolan och sattes i lära hos en skomakare Holborn, då dog hans fostermor och i hennes papper fann han den sanningen af sin födelse, som man så sorgfälligt ville dölja för honom. Han öfvergaf sin Mästare, i hopp att få dela sin Mors ömhet och välstånd; men förgäfves. Hans mor blef derigenom så förbittrad att hon förföljde honom till hans död. Då han oförsigtigt i ett slagsmål blef mördare, gjorde hon allt för att förmå Konungen att ej skänka honom lifvet. Hennes omensklighet rörde Drottningen till förbön för honom och han blef benådad. Aktrisen Oldfield gaf honom så länge hon lefde årligen 50 Pund; men sedan måste han lefva af sina skrifter och sina vänners understöd. Lord Tyrconnel tog honom en gång till sitt hus och gaf honom fritt bord: men Sav:⁸⁴

Sid. 120.

missbrukade Hans vänskap, så att Lorden ej mera kunde försonas. Hans vänner rådde honom att han skulle bege sig till Swansea i Soud [!] Wallis dit de ville skicka honom ett årligt sammanskott af 50 pund. Här trufdes han blott 1 år. Han reste till Bristol, och ämnade sig åter till London. Men i Bristol gjorde han skuld, och blef satt i fängelse samt fick en feber, som man tillskrifver ett bref ifr. Pope fullt af förebråelser för otacksamhet. Här dog han d. 31 juli 1743 och begrafdes på Peters Kyrkogård i Bristol på fångvaktarens bekostnad. Hans arbeten äro frukter af verkligt snille och man kan ej vägra dem en förtjenst, den mången mera beundrad författares verk icke äga. Hans poësier hafva en viss originalité, hvaraf man ej finner någon likhet hos hans föregångare. Versifikationen och tankarne hafva en så egen vändning, att den af ingen med framgång kan härmas i ty hvad hos honom var natur, skulle hos andra blifva endast en sökt konst. Allmännaste felet af hans skrifsätt är vildhet, allmännaste skönheten en viss värdighet. Den rådande skönheten i hans tankar är höghet - enformighet deras herrskande fel. Stochm. Posten 1804 n° 11.

⁸⁴ Ur bladets högra övre hörn har en del lossnat bort.

Garrick. Denna oefterhärmelige Acteur, hvares talang att föreställa alla skådespelets mångfaldiga karakterer endast liknade Shakespears snille att skapa dem, föddes 20 febr. 1716 i Hereford, der hans far som Kapiten låg på värfning, ehuru han eljest hade sitt hemvist i Lichfield, Under sin skoletid i Lichfield uppförde han Recruiting Officer, innan han uppnått sitt 12. år och spelte Serg. Kites med undransvärd natur och liflighet – 1735 blef han den bekante Dr. Johnsons Lärning – Då denne skrifvit sin Irene, kommo de öfverens att

Sid. 121.

resa till hufvudstaden. Men först om sommaren 1741 beslöt Garrick, att under namnet Lyddal försöka sin lycka. Hans rykte förbredde sig ganska hastigt. Redan 10 Oct. samma år visade han sig i London på Theatern i Goodmansfields, och hans undransvärda talang, gjorde ett sådant intryck hos Publiken, att de rikets och förnämes vagnar ofta intogo hela vägen från Temple Bar till Whitechapel. – Vid pass 1749 gifte han sig med Miss Violetti, i hvares sällsk. han 1763–65 gjorde en resa genom Frankrike och Italien. – 1769 firade han det namnkunniga jubileum till Shakespeares åminnelse i Strafford. – Han var ostridigt den dygdigaste aktör, som nånsin beträdd en theater; äfvensom han öfvergick alla i flit och arbetsamhet. Han har äfven utmärkt sig som författare. Man har 37 Dramatiska arbeten, han antingen sjelf författat, öfversatt eller ändrat och granskat. Han var äfven ordentlig i sin lefnad och god Hushållare. Han samlade en förmögenhet af mer än 150,000 pund st. Han dog d. 20 Jan. 1779 och begrofs i Westminster, bredvid Shakespeares minnesvärd, med en alldeles furstelig ståt. Under procession uppbars Bårklädet af Hert. af Devonshire, Grefvarne d'Osory och Spencer, Lord Camden och f[lera] andra förnäma Herrar. Ett stort antal personer af 1^a klassen, af Witterhetssällskapet i St. James jemte andra den aflednes vänner, alla till fots, utgjorde procession, som följdes af 140 vagnar 38 med 6 hästar, och slöts med en tropp af Gardet n° 13.

Eratosthenes var den äldste systematiska geograf hos Grekerne. – Kleist var äfven så tapper Soldat, som snille och Skald, han stupade 1759 i bataillen vid Kunersdorf.

Anekdot: På återresan ifrån Turkiet passerade Kon Carl XII genom staden Güstrow i Meklenburg. Der vägrade postmästaren

Sid. 122.

en ohyfsad, bullrande och ingenting mindre än svensksinnad man, nekade ej blott det antal hästar, Kon behöfde; han glömde sig äfven så långt, att han kallade Monarken och Düring, hans ressällskap, Svenske stråfröfvare. Det enda han visade någon aktning var en stor hvit kappa, hvarmed den förre betäckte sig för regn och oväder, och till hvares besittning den oblida

postmästaren mer än en gång ej otydligt förrådde sin önskan. Ändteligen efter många oartigheter, kommo hästar och postiljon, som skulle föra Konungen till första ombytet i Pommern, så snart han hunnit dit, öfverlemnade han kappan till postiljonen. "Gif denna åt din Husbonde", sade han, "och försäkra honom att Konungen af Sverige ingenstädes funnit en så obeskedlig postmästare som i Güstrow." – Monarken lyckades att samla glödande kol på Postmästarens hufvud. Denne tog, från denna stund Sveriges parti, och Carl 12:s hvita kappa förvarades många år i familjen; sorgfälligare än någon reliquie. d^o 15.

Drag af Besynnerlighet: Abraham Tassel var en man med utomordentliga snillekrafter, men derjernte lika så utmärkt genom sin besynnerlighet. Han läste ganska mycket och fäste det så starkt i minnet, att allt som han avancerade i en bok, utrifva de redan lästa bladen och med dem påtända sin pipa Mendelson - - - ett sällsynt verk af värde. - - - Min hustrus barnsäng ----- och har blott en stol. Gif mig en dertill. N° 16.

d. 27 lät jag väcka opp mig kl. ½ 5 om morgonen, för att få se månförmörkelsen, (d^o i går aftse och i natt ankom hit fasligen mycket foror med krut, som efter berättelse aflastades i Magazinet härstädes) d^o i dessa dagar en slags manier

Sid. 123.

jag bytte äfven min blåprickiga halsduk mot en hvit Linons med äldsta Tikander – låf för L. Molin. Ett fruntimmer anmälte sig att få bli kammarjungfru hos en dam af goda tonen "Kan hon koeffera mig?" – Åh ja, min nådiga Fru; och det mycket fort. Er Toilette skall vara gjord på en half timme. – "På en half timme? Men min Gud, hvad skall jag då göra hela den öfriga långa dagen?"

Anledningen till Delilles förträffliga skaldestycke til själens odödlighet, är följande: Man vet att Robespierre, sedan han trampat det heligaste under fötterna fick det dårliga infallet, att genom national Konventet dekretera Guds existensens och själens odödlighet. För att åt detta dekret gifva så mycket mera högtidlighet, önskade han, att några namnkunnige författare måtte offentligen prisa hans nya trosbekännelse. Delille var den tiden i College de France, och dagligen hotad med förlusten af sin frihet. Den ryktbara Chaumette anmodade honom att författa ett Skaldestycke öfver själens odödlighet, hvartill han blott gaf honom 24 timmars tid. Han återkom, och Delille föreläste honom sitt poem. "Mycke, vackert" sade Chaum[ette]: "det är kanske det bästa af allt hvad ni skrivit. Men tålmod! Det ögonblick har ännu ej kommit, då man kan våga att göra sådana vers bekanta; men så snart det kommer, skall jag underrätta er der om". – Det var neml. derföre, att Delille ej kunnat förmå sig att bifalla de nya tyrannernas ideer, men hade tvärtom, ägt mod att så behandla sitt ämne, att det, måste fylla deras bröst med fasa ty han målade odödligheten som ett [oläsligt] för de onda och en tröst för de 10 oskyldiga slagtoffer. – 1804 blef den öfversättning

Sid. 124.

på fransk vers af Eneiden, hvarom Abbé Delille annonserade för 30 år sedan färdig. – Risbad kurerar gikten. – En man af förstånd är fast i sina beslut, en Narr är envis. – En sen ånger är sällan uppriktig, uppriktig ånger är sällan sen. – Det ges för menniskan tre viktiga händelser: att födas, att lefva, att dö. Hon vet ej att hon födes; hon lider när hon dör, och glömmet ofta att lefva.-

Hollingshed, en Engelsk författare, tecknar på följande sätt Richard III: Han var liten till växten, hans kroppsbildning ful; den ena skuldran högre än den andra; hans ansigte litet; hans mun grym. Man såg strax deri drag af arghet, bedrägeri och förställning. När han stod tankfull plögade han tugga på underläppen, hvaraf man kunde sluta, att hans vilda sinne alltid var uppretadt, ostadigt och oroligt. Han plögade då äfven rycka sin dolk upp och ner, utan att draga den alldeles ur slidan. Han ägde ett fintligt vidt omfattande förstånd, fullt af list och förställningskonst. Han var öfvermodig och stolt äfven i döden. Han ville hellre dödas af svärdet, än i det hjälplösa tillstånd, hvori hans anhängares affall försatte honom, behålla ett osäkert lif, som efter all sannolikhet innan kort skulle slutas genom ett förtjent straff."

Det är på denna korta karakteristik, som Shakespeare grundat sin Richard. N° 39.

Den godtrogne Chaldein. Åsna och get. 30 silfverpenningar. 3 skälmar. Geten bort, han frågar efter den. "en karl sprang med den" främlingen vaktar den och springer – Mans jäm-

Sid. 125.

merrop vid en brunn. – en korg Diamanter – 30 silfverpg. – hon klär af sig - i brunn etc. -

Delilles öfversättning af Aeneiden innehåller omkring 13000 vers. Originalen har ungefär 10000. Han har äfven bifogat anmärkningar öfver Aeneidens plan och stil. I dem har han betraktat den, som en man af smak. Hans anmärkningar äro likasom en kedja af literära föreläsningar, dem man kan anse som Aeneidens Poetik. --- En bildad yngling liknar fint guld, som öfverallt äger kurs. En obildad liknar det kopparmynt, som utom en liten provins (kretsen af hans anhöriga och kamrater) har intet värde. Begynn ej något, hvares slut du ej förutser, så fram det ej är en plikt eller en dygd - En tår öfver din oförmåga att göra godt, är inför Himlen heligare, än den honom, heliga tår som pressas af eländet. -

D. 28 låf. tuskat med Neovius och sedan med Ottelin, halsduk.

Den som aldrig ler, är säkert en elak människa, har vi en vän, som ej gagnar oss, liknar ett vackert landhus, som ger ingen afkastning, men kostar mycket att underhålla. – Det är omöjligt att en verkeligen god man ej är god – Att äga kraft är ingen förtjänst; men det är vishet att använda den der den verkar det goda och godhet, att hålla den tillbaka der den skulle trycka: Att i rättan tid göra beggedera det är förtjenst. – Liksom penningar förvaras genom sparsamhet, så äfven vänner genom aktning. Det enda fall då en karl tror sig hafva sagt något dumt, är när det händer honom att säga något klokt.

Den Engelske Acteuren Macklin spelte ännu i sitt 100de år Schylock i Shakespears Köpman från Venedig. Han dog 1794 i sitt 107 år. Han har efterlemnat Memoirer, som skola vara mycket interessanta i afseende vid Engelska Theaterns Historia och äfven i frågan till sjelfva Dramatiska

Sid. 126.

Konsten. – Despreaux älskade sällskap och infann sig alltid på bestämd tid. "Jag låter aldrig vänta på mig, sade han: ty jag har märkt, att en persons fel alltid göras påminne hos den, som väntar på honom – Engelske Presterne uppläsa sina predikningar ur papperet. – Presterne låna ock hvarann sina predikningar, emedan man icke har några fastställda texter öfver Evangelierna. Man brukar ock att ur någon Samling af erkänt goda predikningar utskrifva efter behof för dagen. De som sjelfva författa sina predikningar, anse för en plikt att efter bästa förstånd använda all möda på deras utarbetning, i anseende till både afhandlingen och språket. Innehållet af predikningarna är merendels moraliskt. – Utur Küttners Beyträge zur Kenntnis von England 1796.

Lord Hervey hade en melankolisk hund, som sedan han blef död, lefde i 10 år i en håla vid grafven ensam både ifrån människor och sitt slägte. Till slut fanns han död på sin husbondes graf. - -

D. 28 Febr. begrofs Professor Kant med mycken ståt. Liket bars af studenter. På kistan var en plåt fästad med denna inskription: Cineres mortales immortalis Kantii. – i Stockholms Posten n° 70 införes under titeln Paris den 5 mars följande afhandling "Ifrån Isle France berättas, att ett Portugisiskt skepp under dess segling förbi en obebodd ö, tagit ombord en man, som stått på stranden och gifvit nödtecken med ett kläde. Denne olycklige var astronomen Dagelet, som gjorde Lapeyrouse sällskap på resan omkring jorden. Han yttrade att det ena af de 2 skepp, som hörde till denna expeditionen, neml. Astrolabe, förolyckats och att det andra skeppet le Boussole

Sid. 127.

råkat i brand; men att elden likväl blifvit släckt, och att fartyget derefter drifvits som vrak till Nya Seeland. Der hade Lapeyrouse uppehållit sig i nio år, i förhoppning att något skepp skulle komma,

hvarmed han kunde föras derifrån. Men som detta hopp icke uppfylldes, hade han beslutit att, med biträde af det Manskap som ännu var öfrigt, bygga ett fartyg. Redan började man att fälla timmer till den ändan, då Seeländarne, som förtröto detta, mördade både Lapeyrouse och hans folk. Endast Dagelet kom undan i en båt, hvarmed han drefs till den ö, der Portugiserna upptogo honom. Imedlertid var han så försvagad, att han afled 6 dygn derefter. Förut aflemnade han till Portugisiska Skeppskapitenen åtskilliga papper, och anmodade honom att låta dem komma franska Regeringen till handa.

Kl. 2 eftermiddagen disputationssact Praeses Forsius. Resp: Nysten. Opponentes: äldre Tamelander 5 och 6. yngre Agricola 8; Gummerus bort; Porthan 3 och 7, Lethin bort; Björksten 3; Gottlund 3–5 och 6 och Relander 5 och 7. jag hade beredt mig på en extra opposition emot 7 thesen; men icke förstått den. Nu först då jag afhörde de andra fann jag mitt misstag. Likväl steg jag opp och höll ett tal, hvaruti jag begärde få låf att framföra mina argumenter; hvilket beviljades mig; derefter opponerade jag ex tempore mot 1–5 theserna -

Sid. 128.

d^o om aftonen hos Mad. Kniper.

Sångaren Farinelli föddes i Neapel, Han ägde af naturen en rik och böjlig stämma, hvilken han fullkomnade genom alla konstens medel. – Sedermera blef han kallad till Spanien. Philip V hade fallit i en slags melankoli. Drottningen öfvertalte honom att bevista en Concert, hvarest F. sjöng. Detta hade den verkan att Konungen befallte honom att begära en nåd. Han bad, redan derpå förberedd, att Kungen måtte låta raka sig och bevista Statsrådet. Detta skedde och Kungens sjukdom aftog allt mer och mer. – Kungen gaf honom en pension af 80.000 Livres och gjorde honom till St. Jago riddare. Ändtligen ägde han så mycken inflytelse, att han var nästan premiär Minister, Dock uppförde han sig alltid med största blygsamhet och högaktades öfver allt. Han ägde en ganska ädel carakter. Hans anseende var lika stort äfven under Ferdinand VI; men efter hans död fick han befallning att återvända till Italien. Likväl lemnade man honom sin pension och tillät honom att medtaga sina rikedomar. 1761 flyttade han till Bologna och byggde ett präktigt palats, der han tillbragte det öfriga af sin lefnad. Han dog 1782 i sitt 80:de år. – Louis

Poinsinet har öfversatt Aristophanes, var ej häftig i sanningens försvar. Du gör den derigenom förhatlig jemte dig sjelf, emedan man då ej tror att du talar af rent interesse för sanningen, som alltid segrat genom sig sjelf. -

Sid. 129.

Den 29de tuskat halsdukar med Cawen. – stjelken af Lejontand (Leontodon tarax) kokad och stufvad med smör eller ägg spisas i Holland med begärlighet, – en ny fransk öfversättning af Eneiden af M.J.H. Gaston, har utkommit och berömmes ganska mycket. -

Ordet Solförmörkelse, hvaraf Almanackskrifvare ännu begagna sig, är en högst oriktig och enfaldig benämning; ty det gifs blott Mån-och Jordförmörkelser. När Månen kommer att i rätt linie stå mellan jorden och solen, och för jordens invånare följaktligen bortskymmer en del af solens ljus, kalla vi det solförmörkelse. – Jordförmörkelse vore således det riktiga och naturliga uttrycket. Den största hastighet vi kunna tänka, är ljusets. Den öfverträffar en kanonkulas 400000 gånger. – d^o uttagit scriptum hos Lect. Molin till nästa gång i Laudatien Cicero. – Disputation i dag under Lect Cleves praesidio uppskjöts, han var sjuk. Wettenskaps Akademien i Pettersburg Adjunkt, Hofrådet Sevastianof har öfversatt på Ryska språket Linnei systema naturae. – d^o legat öfver natten hos Björksten och ätit qvällsvard derstädes. -

De karakteristiska dragen hos en fullkomlig man, äro utom den rena och stränga moraliteten, som han har gemensam med den fullkomliga qvinnan i rådighet och eftertänksamhet, hög känsla för plikt och kallelse, behjertenhet, ståndaktighet och trofasthet, kärlek till sanningen, frimodighet, opartiskhet, mod och tapperhet. – Ur Rolent eller etc.

Sid. 130.

Martius

Den 1 ätit frukost hos Björksten, d^o med Philip till middag hos Mad. Kniper, druckit 2 koppar Caffé. d^o krabat predikoförklaringen. Skada! ty Professorn förklarade den i dag för Lect. Cleve, som var sjuk. d^o om aftonen kl. 9. – Nu fattar jag å nyo det beslut, att aldrig låta mer sinnligheten förleda mig, utan att alltid följa dygdens och förnuftets föreskrift. Ja, jag låfvar det, bistå mig i Gud, att så redigt och troget hålla detta mitt löfte, som jag fattat det – En gång redan (o skam! skall jag tillstå denna svaghet!) har jag brutit ett sådant löfte, o måtte det ej mera ske! – Välsignad vare du Robert, som ehuru blott för mig idealisk igen om din seger öfver sinnligheten åstadkommit en lika ädel föresats, att häruti framdeles söka efterapa dig. Hade du sjelf varit här, och utur ditt rena och oskyldiga hjerta för mig med den värme som endast en obefläckad dygd lemnar, afskildrat för mig sällheten af att följa dess föreskrifter, tiofallt större entusiasm hade det uppväckt hos mig!

Sid. 131.

Barn säga hvad de göra; de gamla hvad de gjort, och narrar hvad de ärna göra. – Den som ej hindrar det onda, när han kan, befordrar detsamma. Lifvets första krydda är sanning, den andra sundt människoförstånd, den tredje godhjärtat lynne, och fjerde qvickhet.

D. 2. Låf för L. Cleve, mycket sjuk, d^o L. Molin: d:o för L. Forsius börjat redan på 5 Tidevarfvet i historien. d^o en sup brännvin med Wahlberg hos Mad. Jerfwelin, – han bestod, d^o om aftonen kommo Biskopen och Domprosten hem. d^o vakat länge.

D[en] 3, slutade vi att explicera för Rectorn den 22 Artikeln de praedestinatione.

Ryska Kejsaren har köpt (redan före 1804) ett teleskop af Herschel för 14000 Rubler. – Prof. Wode har utgifvit Uranografien eller de förträffliga himmel-kartorna, – hvar ruta på de nya fönstren i Kongl. slottet i Berlin kostar 17 Rd- Postlins [!] fabriken i Berlin intager ett helt kvarter i Leipziger-Strasse. – Franske statsministern Talleyrand-Perigord är född i Paris 1754. Såsom hans venstra ben har af naturen ett fel, låto hans föräldrar honom träda i det andeliga ståndet. Han blef Biskop i Autum 1789. Och höll i denna egenskap den högtidliga Messan på Marsfältet vid Paris, d. 14 Julii 1790. Sedermera måste han fly ifrån Frankrike, då han uppehöll sig i England och Norra Amerika, till år 1796, då hans namn utströks ifrån Emigrant listan.

Sid. 132.

Kort derefter blef han Minister för utrikes ärenderna, men måste 1799 åter lemna Ministerium dock på kort tid, ty efter Bonapartes stora seger i Nov. samma år, återfick han sitt rum i Ministeren. - Antalet af tryckta böcker i Nationalbibliotheket i Paris, som intaga i 1^a våningen på 3 sidor om gården en sträcka af omkring 1500 famnar, skall vara 300000 volumer. Böcker få läsas på stället alla söcknedagar ifrån kl. 10 till 2. I ett af rummen är golfvet genomskuret för 2 stora, väl arbetade Glober, en Himmels och en Jordglob, h[vilk]a stå i andra våningen, och räcka upp genom öppningarna. Deras diameter är 30 fot. De äro förfärdigade år 1683 af Jesuiten Coronelli för Cardinalen d'Estrées. Manuskript samlingen räknas till 80000 volumer. – Utur Brevvexlingen af Gjörvell.

En god Epigrammatist utmärker sig sällan som lyrisk Skald; ty erfarenheten styrker den satsen, "att ett qvickhufvud liknar ett alltid laddadt batteri, hvars blixtar öfverallt söka sin utväg. Men hvem hörde någonsin talas om en qvick ode? Hvad är skillnaden mellan kärlek och vänskap? – Kärleken liknar Aurora, som en vacker vårmorgon upplyser den unga blomsterdälden. Vänskapen är ett ljus om aftonen, hvarigenom mången vandrare, som under sin lefnadsresa åldrats, föres på blomstervägar genom de sista åren. (Ur Ernst und Scherz).

Sid. 133.

Det bästa och renaste slag af opium kommer från Anadolien; den sämsta sorten frambringas i Grekland. Turkarna behålla till eget bruk det opium, som af sig sjelf dryper från Walmohufvuderna och sälja till utlänningen endast det som erhålles genom inskärning och utprässa. De Turkar, som dagligt taga opium, kallas Theriakis. Man har anmärkt, att ryggraden blir krum på alla Theriakis. Af Beaujour 1800. (Stockhl. Post 1804 n° 135 Bois-Rosé 1593 – Citadellet Fécamp. Calvinist. d^o låf för Lector Molin.

D. 4 låf för Rectorn. d^o infört scriptura. d:o spisat qvällsvard hos Grot. Huet tror att man kunde behandla kärleken metodiskt, som en lekamlig sjukdom, efter Läkarekonstens reglor. Han tror att man skulle vinna ändamålet genom svettdrifvande medel och starka åderlätningar. Han säger detta vara en på erfarenheten grundad mening. En viss Prins, säger han, som förälskade sig i ett skönt fruntimmer af synnerlig förtjänst, blef nödsakad att resa till Armeén. Hans kärlek fortfor dock ännu och närdes genom en beständig brefvexling. Vid slutet af fälttoget föll han i en farlig sjukdom som bragte honom nära döden. Man använde alla Läkarekonstens medel, och det med framgång. Han återställdes till helsan; men var helt och hållit skild ifrån sin förra kärlekspassion. Han var nu alldeles kall emot det frunt. som han förut så häftigt älskat. Det samma hände en af mina vänner, h[vilke]n, då han genom svettning befriades från en svår och halstarrig feber, äfven blef befriad från en häftig kärlekspassion, som plågat honom lång tid,

Sid. 134.

Medic. Profess. i Mantua Walles kom i vår 1801 ifrån Constantinopel gående. Han hade äfven ifr. Milan vandrat dit till fots i den afsigt att studera pestens egenskaper. Han ympade pesten på sig, och uppehöll sig sedan i mer än 14 dagar i Hospitalen bland pestpatienter, men blef icke smittad. Francis Bancroft. -

Något om Historiens nytta (d^o 142).

Det är besynnerligt att Romaner, som innefatta falska och diktade händelser, läsas af många, serdeles Fruntimmer, med större begärlighet än Historien, som lemna underrättelse om sanna och verkliga. En Engelsk författare har anmärkt detta och tillika sökt visa huru nyttigt det för en hvar, äfven för det täcka könet, är att göra sig bekant med Historien, hvars läsning medför trenne hufvudsakliga fördelar, nemligen, att den förnöjer inbillningskraften, skärper förståndet och stärker dygden. Se här i korthet de skäl, hvarigenom detta utaf honom närmare förklaras.

Hvad kan utgöra en mera behaglig sysselsättning för själen, än att flyttas tillbaka i verdens framfarne tider, och att betrakta Menniskosamfundet: och barndom, då det gör de första försök uti Konster och Wettenskaper; att se Regeringspolitiken efter hand förfinas, råheten i seder och

umgänge afslipas, och hvarje ting, som tjenar till menskliga lifwets prydnad, winna mer och mer fullkomlighet; att med uppmärksamhet följa de mest blomstrande Rikens uppkomst, framsteg

Sid. 135.

och derefter förfall, de dygder som bidrogo till deras storhet, de laster, som medförde deras förstöring. Kort sagt, att se hela människoslägtet, från äldsta tider, liksom framträda för oss till mönstring, visa sig i dess rätta skepnad och utan all den förställning som under hvarje människas lifstid, så mycket förvillade åskådarnes omdöme. Hvad skådespel kan man tänka sig präktigare, mera omväxlande, mera interessant? Hvilket nöje kan förliknas härmed! Skola de lappristidsfördrif, som förspilla så mycket af vår tid, lemnas företräde och mera fasta vår uppmärksamhet? Huru förvänd måtte icke den smak vara som kan göra ett så oriktigt val af nöjen!

Men Historien utgör ej blott en angenäm förlustelse, utan äfven en väsentlig del af våra kunskaper. En stor del af hvad vi kalla Erudition och på hvilken wi sätta så högt värde, är ej annat än kännedom af historiska facta. En vidsträckt kunskap af denna art tillkommer väl egentligen Wetenskapsidkare; men jag anser som en oförlätlig okunnighet, när personer af hvad kön och wilkor som helst icke gjort sig bekante med sitt eget fäderneslands samt det gamla Grekelands och Roms historia. Ett fruntimmer, hon må äga både behag och naturlig qvickhet, kan ändå ej länge med sitt umgänge göra en man nöje, om hennes själ är odanad och hennes förstånd icke upplyst.

Historien öppnar dörren för många kunskapsgrenar och anskaffar materialier till de flesta vettenskaper. Om vi betrakta menskliga lifwets korthet och vår inskränkta

Sid. 136.

kännedom äfven af det som föregår i vår egen tid, måste vi snart finna att vi skulle beständigt förblifva barn i förståndet i fall vi ägde tillfälle att igenom Historien, utvidga våra kunskaper till framflutna tidehvarf och de aflägsnaste folkslag. En uti Historien väl bevandrad man kan i visst afseende sägas hafva lefvat från verldens begynnelse och i hvar århundrade gjort nya tillägg till sin kunskapsmassa.

Den erfarenhet som förvärfvas genom Historien, medför äfven den fördel att känslan för dygden dervid underhålles. Poeter kunna måla dygden med de mest förtrollande färger; men då de endast vända sig till passionerne, blifva de ofta förespråkare för lasten. Äfven filosoferna irra sig ej sällan uti sina undersökningar. Men jag tror att man med skäl kan påstå, att historieskrifvarne nästan alltid utan undantag, varit sanna wänner af dygden, änskönt de stundom kunnat misstaga sig i frågan om enskilde personer. Det är ej svårt att finna orsaken till denna historieskrifvarnes öfverensstämmelse,

till förmån för dygden. När en man, som öfverlemnar sig till göromål och förrättningar, betraktar människorna som de äro i förhållande till hans intresse, missledes hans omdöme ofta af hans passioner. Och då en filosof i sin studerkammare, anställer betraktelser öfver seder och karakterer; blifver, vid den allmänna

Sid. 137.

abstrakta granskningen af alla föremål, sinnet kallt och orördt och naturens känsla liksom förtryckt. Historien håller en sann medelväg emellan dessa ytterligheter och framställer föremålen i en riktig synpunkt. Historiske författare, liksom deras läsare, äro tillfyllest intresserade i händelser och karakterer för att äga en liflig känsla af hvad som förtjenar tadel eller ock beröm; de hafva ingen egen fördel som, i frågan om det framfarna, kan förvilla deras omdöme.

B

Anmärkningar hörande till Strutsens Natur Historia

(Af Barrow. 1801)

Strutsen synes vara föreningslänken i Naturens stora kedja, som sammanbinder de vingade med fyrfotade djuren. Vingarne kunna ej lyfta honom från jorden; hans kameldanade hals är beväxt med hår; hans ljud eller läte är ett slags sorgligt brölände, och han betar gräs på slätterne i sällskap med andra djur. Bland de få Polygamifoglar, som finnas i Naturens foglar, är strutsen en. Hannen visar sig vanligen med två, tre och ofta med 4 honor; Dessa honor lägga sina ägg i ett enda bo, hvardera 10 eller 12, hvilka de samfällt utligga. Äfven hannen deltagar med honorna i omsorgen om utkläckningen. Man har funnit 50 till 60 ägg i ett enda bo. Wid början af kläckningen ser man gemenligen några rundt omkring af foglarne sjelfva utkastade ägg, hvilka förmodligen varit öfver det antal

Sid. 138.

som de kunnat betäcka. Af brist på kunskap derom att strutsen är Polygamist, har ett fel insmygt sig uti Systema Naturae, hvarest förmäles att Honan lägger 50 ägg. –

I Hospitalet för Wansinnige uti Aachen finnes en karl, hvars anfall af galenskap äro uti periodisk omvexling. Han har varit der i 15 år. De tre första åren talade han ej ett enda ord, utan teg beständigt. De 3 följande sladdrade han oupphörligen. Derpå skrattade han under hela 3 år, och det så häftigt att han ej sällan föll i conwulsioner. Då denna period var förbi, hvisslade han i 3 år från

morgon till afton och äfven oftast om nätterna. Nu har han snart i 3 år varit alldeles stum. (Utur Durchflüge durch Deutschland 1798)⁸⁵

Boufflers, med tillnamn den Raske, som lefde ännu år 1531 ägde en alldeles ovanligt kropsstyrka. När han satte sina fötter tätt wid hvarandra, var ingen i stånd att rycka honom från stället. När han lade ändan af sitt finger på pannan, förmådde ingen att taga detsamma derifrån. När han tillslöt sin hand, kunde ingen öppna henne. Han böjde en hästsko utan bemödande. Då han fattade en oxe wid svansen, drog han honom hvar han ville. Han lyfte en stark häst upp ifrån marken och släpade honom på sina skuldror. Han sprang utan svårighet öfver de bredaste gropar eller grafvar. Med stöflor och sporrar samt tung klädsel kastade han sig upp i sadeln utan att

Sid. 139.

röra hästen och utan att sätta foten i stigbögeln. Inom 200:de steg sprang han förbi den lättaste häst, enär de började från ett och samma ställe och på en gång. N° 147

En rik Italiensk köpman, som hade en mycket vacker trädgård, lät öfver porten sätta dessa ord: Denna trädgård skall tillhöra den som visar att han är verkligt förnöjd. En dag, då han spatserade i densamma, inträdde en okänd och frågade efter Hern i huset. – Det är jag sjelf, svarade köpmannen; hvad vill ni mig? – Ta denna trädgård i besittning, sade den främmande; ty ingen kan vara mera förnöjd och lycklig än jag. – Ni bedrar er, min Herre, invände köpmannen. Om ni verkligen wore förnöjd; så åstundade ni ej att komma i besittning af min trädgård (149)

D. 11. Juni 1804 afled i Heidelberg kl. 11 den berömde författaren Legations Rådet Possel ifrån Durlach. Han hade kl. 7 om morgonen sett ut igenom sitt fönster, men lutat sig så djupt neder, att han föll från 2. våningen ner i gatan, hvaraf han afled. (150)

I Observations Militaires (tr. i Paris 1760) anför Boussanelle, Cavalleri Kapiten vid Reg. Beauvillers den synnerliga händelse, att en gl. häst, som hördt till hans Compagnie, så förlorat sina tänder, att han ej kunnat tugga hvarken hö eller hafra: men att han underhölls af 2 andra hästar, som stodo på hvar sin sida om honom, och hvilka drogo höet ur häcken, tuggade och lade det för sin gamla kamrat. På samma sätt krossade de äfven hafran för honom. N° 150.

⁸⁵ Jonas Ludwig von Hess (1756-1823)

Sid. 140.

Studenterne wid Uniw. i Ryssland hafva, så snart de äro inskrifna, Fänriks rang och rättighet att bära uniform, i Dorpt nyttja de en uniform bestående i blå rock med svart sammetskrage, hvit väst och hvita underkläder med knappar af guld metall, på h[vilk]a finnes ett altar i upphöjdt arbete [?] med omskrift: Humanitet. Till denna uniform bäres officershatt eller kaskett med en stor fjäder. När skor och strumpor nyttjas bära studenterne officersvärja, men då stöflar brukas, en sabel, som är fästad i ett från axeln gående gehäng af svart läder. Professorerne hafva samma uniform, endast med den skillnad, att knapphålen på deras uppslag äro broderade. Pro-rektor nyttjar så länge han bekläder detta embete, Rabatter med broderade knapphål och hatt med plumer, emedan han under samma tid har Brigadiers rang. (N° 155)

Liskow war kanhända den mest fruktansvärda Satirskrifvare i Tyskland – Mag. Philippi – pension - Kloppstock har utgifvit det för sannt.

I ett muntert samtal med Gleim påstod en ung flicka, att hennes kön längre bibehöll sin ungdom än hans, så framt det ej åldras af för mycket lidande. – ”Möjligt nog”, svarade den skämtfulle Gubben. – ”derifrån torde det således komma, att man kallar ogifta fruntimmer, till och med wid 25 års ålder, för vackra barn.”

Det war General Moreau, som i slaget vid Fleurus uppsteg med luftballonen och med sina underrättelser bidrog, att Jourdan vann

Sid. 141.

denna ryktbara drabbning. – Bassompierre, af Tysk härkomst, var en af de största drinkare. Man sade i Henric IV:s tid: dricka a la Bassompierre. Det war han som wid afskedstagandet efter en Ambassade till Schweitz lät afdraga sin stöfvel och fylla den med vin, samt derpå tömde densamma för de 13 Kantonernes välgång. En annan Bassompierre född i Lothringen, var Marchall du France. Han blef inspärrad uti Bastillen, der han satt i 12 år. Efter hans befrielse, frågade Konungen honom, huru gl. han war. "Sire, sade han, 50 år". Kon. fick sedan veta, att han verkligen uppnått en ålder af 62 åry och förebrådde honom hans osanning. "Sire! svarade B. jag räknar ej de 12 år, som jag tillbragt i Bastillen, emedan jag ej användt dem i Ers Maj:ts tjenst (164)

Målaren Annibal Caraeci var äfven en stor mästare i Carricaturer. Han lefde mycket indragen, och flydde de stora och alla lysande Sällskaper. Under knapp utkomst tillbragte han 8 år att måla Kardinalen Farneses palats. Då arbetet var fulländadt, öfvertalte en spanior Juan de Castro Kardinalen, att uppföra i räkning det win, bröd och annat, som Konstnären under arbetstiden

erhållit, och att skicka honom endast 500 Soudi för ett arbete, som var värdt, åtminstone 10000. Då man tillställde Artisten denna obetydliga summa, blef han så bestört, att han ej kunde framföra ett ord. Han beklagade sig aldrig; men hans smärta i anseende till denna orättvisa var så djup, att han föll i tungsin-

Sid. 142.

(166)

nighet, försummade sin konst och dog innan kort

Musikaliska skraddaren – Farinelli -

År 1802 fångades i England, på kusten af Grefskapet Dorset, ett hittills okänt hiskligt sjödjur. Det liknar till en del hajfisken, men skiljer sig från honom, dels i anseende till sin ohörda storlek, dels derigenom, att det har 2 tjocka lår och ben ner vid stjerten. I dess förskräckliga gap skall man räkna ej mindre än 4000 tänder. Denna förfärliga fisk hade invecklat sig i utkastade nät; och då man blef honom varse, beslöts att anfälla honom med skjutgevär. Han erhöll 17 kulor i lifvet och desförutan många andra sår, innan han dödades. För att draga detta vidunder i land, måste man, utom en stor mängd människor, nyttja 7 hästar.

D. 8 Maj kl. 12 om natten 1453 intogs Constantinopel – Mahomet den andre tillät sina soldater allt. En Storhertige Leontares som var frände af den sista Kejsaren var bland fångarnas antal. Han skänkte honom friheten. En tid derefter fick han tycke för hans yngsta son. Han lät Kislar Aga begära den af honom. Han var mellan 12 och 14 år gl., och hölls för ett ideal af Apollo. Begär mitt hufvud, sade L, till Kislar Aga, och jag gifver det hellre – Då Kislar Aga rådde, honom, att ej genom motsträfvighet reta Mahomed, svarade han, Så tag då om ni måste den olyckliga gossen; men jag ger honom aldrig. Efter detta svar befallte M. Kislar Aga att röfva denne gosse och lät genom skarprättaren

Sid. 143.

föra till sitt palats fadren jemte hans öfrige söner. Dessa blefvo afrättade. – Af de många fruntimmer, som måste lemnas till hans Harem, var en vid namn Irene den skönaste. Hon var knapt 16 år, och verkade så mycket på honom, att han lefde endast och blott för henne. Hans krigiska anda var inslumrad. Soldaterna började redan knota häröfver, och äfven Befälhafvarne blefvo missnöjde, orolige. Storvisiren och Mufti underrättade honom om hans ställning, samt hvad man dömde om hans verklighet. Maho., teg, fick en mörk uppsyn, och gaf dem en vink att gå. Derpå hastade han till sin Irene, som hade blifvit honom så förtjusande, att det var honom omöjligt att skilja sig ifrån henne. Men ändteligen befallde han Storvisiren, att morgonen derpå församla Hären.

Han bad då Irene pryda sig på det präktigaste hon kunde. Då Hären var församlad och väntade honom, kastade han slöjan omkring henne, räckte henne handen och förde henne till en plats framför Hären. Här ryckte han slöjan från hennes ansigte och frågade sina Paschar med en vild uppsyn, om de någonsin sett en så fullkomlig skönhet? En allmän förundran uttryckte sig genom den djupa hyllnad, hvori hela Hären sänktes. Innan någon ännu vågat ett ljud från sina läppar, fattade han med wenstra handen den sköna Irenes lockar, med den högre sitt svärd, afslog med ett hugg hennes hufvud, höll det högt upp i luften, och ropade med gnistrande i ögon och wild röst: "Detta svärd lossar äfven Kärlekens band, så snart jag vill.

Sid. 144.

Denna handling, som allmänt prisades af hopen, var en början af nya omenskligheter, af ny blodutgjutelse utan ända. Ej blott utan otålige af hans eget folk, föllo offer för hans väckta mordanda. - Dessa händelser förtigas af Mahometanske förf. men berättas af så mycket flere bland de Grekiske. N° 169. 1804, Stockh. Posten.

Turkarnes begrepp om skönhet fordrar fetma och frodighet; och när någon tjock och vidlyftig matrona passerar förbi, kommer mången Turk i hänryckning och ber profeten att skänka hustru efter sådan modelle (af de Perriers Sauveboeuf).

Tvenne Litteratörer, den ene Grek och den andra Italienare, tvistade om sina Nationers företräde i jemförelse mot hvarandra. "Det är från Grekland, sade den förste, som de mest berömde filosofer, poeter och Talare utgått." – "Det tror jag nog, svarade den andre; därför finnas ock nu mera ej någre kvar."

D. 5te las Molin Wirgilius på öfra klassen börjande från 1^a Aeneiden. Det läses hädanefters alla Thorsdagar och Fredagar. d^o var jag med Wahlberg hos Mad. Jerfvelin och tog en sup, samt åt mellanmål.

Fogeln Condor är den största af alla fjäderdjur. Längden af dess utbredda vingar, från den ena spitsen till den andra, utgör nära 16 fot. Hans fjädrar äro så täta och fasta, att ingen bösskula kan genomtränga dem; och då man lossar ett skott på honom, tycks han alldeles icke känna det. Man har ofta sett flere kulor träffa honom, men studsas och falla ner på marken, utan att han syntes det ringaste

Sid. 145.

skadad. Condor uppehåller sig mäst wid Söderhafvets kuster, der han stillar sin glupska hunger med döda fiskar, som af böljorna kastas på stränderna. Det är ganska farligt att nalkas de nejder, der dessa foglar vistas, Med får och Getherdarna i dessa orter lefva de i ständigt krig. Ofta anfalla de till och med Nötkreatur. För att falla en ox, förena sig fem, sex eller flere Condorer och sluta med utspända vingar en krets omkring honom, hvarwid den djerfvaste hackar ut hans ögon. Det är sedan lätt för dem att döda och äta upp honom. Ibland flera sätt att fånga denna fogel, må nämnas följande drag af list: Som Condorer ej sällan angripa barn af till och med 10 till 12 års ålder, så skapa inbyggarna i Peru, af en art af mycket klibbig lera, en barngestalt som ställes i förväg för Condoren. Så snart Condoren blir bilden varse, flyger han på och spänner sina klor i densamma, i mening att bortföra sitt rof; men blir fastsittande i det sega ämnet och således fasttagen

Tressan [?] hade ett ganska satiriskt lynne, och försummade aldrig något tillfälle att säga sarkasmer. Men vanligen ångrade han sig efteråt, och sökte att med öfverdrifvet smicker godtgöra dem. Vid ett sådant uppträde war engång Chevalier Beauveau närvarande. "Se der, sade han en geting som dränker sig i sirap."

Det bästa, missbruket, blifver stundom det värsta. Detta är rysligt sannt i synnerhet i anseende till Religionen. – Den sanna vänskapens kännetecken är, att den under frånwarelsen tilltager. – Tiden är sällan neutral. Om wi ej göra den till

Sid. 146.

vår vän, blir den vår förfärligaste fiende.

1802 utgåfvos i Tyskl. Lettres sur les Hieroglyphes, hvori förekommer upptäckt af Hieroglyfers betydelse. 1804 blef dersammastädes tryckt Analyse de l'Inscription de Rosette, förf. till dessa handlingar har ej utsatt sitt namn; men förmodas vara en Svensk.⁸⁶ - - På de Ostfrisiska Öarne i norra Tyskl. hafva qvinnorna ordentligt afsky för allt arbete och lefva blott af fiske. På ön Borkum fanns 1786 ännu ingen spinnrock. På Reg. bekostnad infördes 50 spinnrockar, 40 hasplar och lin för 280 R:dr, och premier utlåfvades åt dem, som skulle utmärka sig med största flit. Men i stället för att täfla härom uppbrände de sammfäldt de af Reg. dem skänkta verktyg. – Maria Moulin, vänt på sin älskare. I Handskrifternas Galleri i Paris förvaras bland annat äfven den Grekiske Paulus af 6:te århundradet. En Engelsman arbetade någon tid dagl. i Bibl. och då man höll honom för en ärlig Lärd, gaf man ej så noga akt på hans företag. Men den lärde bofven stal flere Kapitel af denne Paulus, dem han med mycken konst utskar, och förde sitt rof till Oxford. Det dröjde länge, innan man märkte denna stöld; men då den war upptäckt, smärtades då varande Conservateur des manuscripts, Abbe Sallier, så mycket deraf, att han sjuknade och dog. Man efterspanade tjuften,

⁸⁶ Bägge publikationerna hade samma författare, Nils Gustaf Palin.

fann de stulna Kapitlen i Oxford, reklamerade dem och Kon. Engl. befalle genast, att de skulle återställas. Här finnes äfven en Karta öfver Kaspiska hafvet, den Peter I. sjelf ritat, och vid sitt besök i Frankrike qvarlemmat som en skänk;

2 Tomen I^a Delen

A.J. Sjögren

Henric IV:s egenhändiga bref till sin älskarinna; Fenelons egenhändiga Manuskript af Telemaque jemte hans korrekturer; en urgl. handskrift af Terentius med Masker i början af hvarje stycke och flera deremellan målade scener. Den Alkoran, som Carl V tagit med sig från Marocco; En Indisk Roman med sköna lifliga målningar i slutet ses en Enka, som bränner upp sig med sin man, med underskrift: Dessa lågor äro is emot min kärlek; En myckenhet Chinesiska Porträtter, sällsamma att påse; – En fransysk bok hvartill en Norenius gjort ganska wackra målningar. Indiska Manusripter på palmblad. – En stor tafla från China bevisar, att religion redan i 7 århundradet framträngt ända till China. Dess äkthet finner man af de lyriske initial Bokst: hvaraf Biskopparne sig den tiden begagnade.

Ephemeris

Pars IV^{ta}

Tomus tertius

A.J. Sjögren.

Sid. 228.

Öfverallt ända in till dagningen, då man på något afstånd såg honom på isen med sin bössa förfölja en stor björn. Vid återkomsten blef han tillfrågad af h[vilke]n orsak han lemnat Skeppet vid sådan tid. Den unga Nelson svarade: "För att skjuta björnen, hvars hud jag skulle önskat erhålla för att gifva den åt min far". I 19 året af sin tjenst, eller 1777, utnämndes han till Löjtnant och år 1779 till Post-Kapiten, hvarvid han fick skeppet Hinchinbro[o]ke, ifrån den tiden utmärkte han sig allmänt och erhöll flera svåra blesurer. Lord Nelson var gift sedan 1784 med Doktor Nesbits [Nisbet] Enka, men hade ej med henne några barn. Hans titel tillfaller således hans bror, Canonicus i Canterbury Doktor William Nelson, som äger flera lifsarfvingar. – Santissima Trinidado var det största skepp i werlden och förde 136 kanoner på 4 däck,

D^o förledne natt strumpa om halsen, hvaraf jag så kurerades, att jag i dag ej hade mycket ondt i halsen mer.

D. 26 var Ottelin här, eftermiddagen afreste han till Moskau, d^o hosta. d^o e.m. förde jag Tidningarna till bibliotheket, hvar jag besåg en physikalisk samling af allehanda och lånte Allgemeine Litteratur-Zeitung för 1799, Åbo Tidning för 1808 och 9, samt Stockholms Posten N° 83. d^o började jag läsa sednare del. af Krusensterns resa. – d^o på branten af fördärfvet. – D. 27 ej i kyrkan. skada derigenom. D. 28 las jag ett bref från Forsman, hvori jag fann att yngre Arvidson är död i Åbo. d^o e.m. hos Alopæus för att läsa Svinburnes och Sorofenis resor.

Sid. 147.

Ephemeris.

Andr. Joh. Sjögren. Civ. Gymn. - Imp. Borgå.

Pars IV. år 1812.

Tomus Tertius.

Martius fortsättning.

Den 6te slutade vi sammansatt Interesse räkning för Professoren och las för honom om förhållandena, det skola vi repetera nästa gång, hvarpå vi få börja med Logarithmerna, d^o låf för Lect. Molin.

Ön Sein, der de gl. Geograferne placerade seeverlden, är nu ej annat än en ödslig sandklippa. Denna ö uppgifves hålla i längd $\frac{3}{4}$ lieue. Högden öfver hafvet utgör 30 fot. Likväl blifver landet, vid stark flod, alldeles öfversvämmat. Blott ett par usla åkerlappar finnas; men intet träd, ingen buske, ingen blomma, intet grässtrå. Invånarnes antal tros utgöra omkring 350, h[vilk]a äro fördelte i 60 hus eller kojor. De lefva i fullkomlig enighet, som en stor familie. Männen drifva fiske och kvinnorna sköta åkerbruket. Marken fördelas mellan hushållen. Detta folkets seder äro högst stränga, i mannaminne har man aldrig hört omtalas en förförd flicka. Den som tappar

Sid. 148.

något återfinner det säkert. Sjöfarande försäkra att de ännu aldrig någonstädes rönt en så sann välmening och hjertligt deltagande ömhet, som hos Seins invånare. Förre Hert. af Aiguillon tillböd dem ett distrikt på fasta landet, och lofvade dem tillika allt möjligt understöd; men de anhöllo under knäfall och tårar, att dem måtte tillåtas få kvarblifva på sin kala och ofruktbara ö (St. Post. 182)

Anquetil en fransos är Ledamot af 3^e klassen i National institutet i Paris. Heyne och Wieland äro äfven Ledamöter af samma klass.

I en Tidning der freymüthige yttras att Posselt med uppsåt störtat sig genom fönstret; emedan han icke ansett sig nog säker för några ställen i sina skrifter, hvilka han trodde misshaga ett och annat utländskt hof.

Didot⁸⁷ har gjort en ny upplaga af Ossians Skalde. Skörden i Amerikanska fristaten (omkring Philadelphia) infaller i Juli, emedan fuktig väderlek är ganska sällsynt. Man plöjer och sår igenom hela November. Nattfrosterne upphöra med Mars – Ingenstädes är klimatet mera gynnande för åkerbruket, än i de medlersta Staterna.

I London har man uppfunnit ett nytt slags skådespel, som förtjänar att imiteras och är kanske ett af de verksammaste medel man kan använda, för att bland alla

Sid. 149.

menniskoklasser sprida kunskaper – Sedan första ridån blifvit uppdragen, ser man en annan, som är en stor och med mycken sorgfällighet förfärdigad målning af Isistaflan. Härjemte framträder en talare, som gör en berättelse om Egyptens ursprungliga Historia, om dess invånare, Hieroglyfer o.s.v. Efter denna ridå visar sig den andra, tredje – tionde målningen, af Egyptens märkvärdigheter, af Mumier, Pyramider, Karawaner, Djur, Boningar, Högtidligheter – och ändteligen ser man en stor karta öfver detta land, på h[vilke]n de förnämsta slagtfält, städer och dylika saker äro tecknade. Till hvarje målning gifves en värtalig förklaring. Hela Skådeställningen är indelad i Akter, hvaremellan föreläses Skaldestycken, som hafva afseende på Egypten. Om någon Engländarnes uppfinning förtjänar att äfven af andra Nationer begagnas, så är det visserligen denna. Den kan utvidgas till så många länder och folkslag som man behagar. En afton ges Egypten, en annan Grekland, en tredje China, en fjerde Mexico o.s.w –

I Lessings skrifter finnes exempel, att äfven skraddare varit litteratörer: Henric Wild, som omkring 1720 i Oxford docerade i Orientaliska Språken, var skraddare, och känd under namn af Arabiska Skraddaren. – Robert Will var Skraddare i Buckingham. -

Sid. 150.

För att väcka Publikens uppmärksamhet för hans lärdom, skref Spener 1759 en parallel mellan honom och Italienaren Magliabechi, Den förre hade utan Lärare lärt sig Latin, Grekiska och Hebreiska. N° 186.

Solens yta innefattar 118 140 millioner qvadrat mil. och på densamma är 12,700 q[vadrate]r mera rum än på jorden. Dess Klot öfverträffar 1400000 gånger jordens storlek, det har 609000 mil i omkrets, och i tvärlinea 194000 mil det är mer än 112 gr. jordens diameter. Dess massa är 363,800 g[ånge]r större än jordklotets, men är 4 g[ånge]r mindre tät än jordens. – Det är sannolikt att solen

⁸⁷ Förläggare i Paris.

är en eldlös elektrisk kula, hvars ljus i anseende till dess förundrandsvärda storlek frambringas genom den hastiga svängning den gör omkring sin axel, och som då på något sätt visar sig verksamt genom alla rymder i hennes vidsträckta område. Solens fläckar äro öppningar i solens atmosfär (riktigare solens fotosfär), eller wissa här och der varande trakter på solytan, h[vilk]a antingen helt och hållet eller allenast till en del äro utblottade på ljusmateria, och följaktligen återkasta alldeles intet eller blott litet ljus. I månen visar sig Jorden ungefär i tvärlinea 4 g[ånge]r, och

Sid. 151.

till sjelfva ytans rymd 14 g[ånge]r större än månen visar sig hos oss. Ifrån solen skulle jorden förekomma oss endast som en liten stjerna, inemot som nu Merkurius, men i Jupiter skulle vi icke engång weta af vår planet eller åtminstone med obehägnade ögon icke dertill kunna finna några spår; emedan Jupiter sjelf, som är 11 g[ånge]r större i tvärlinea, förekommer oss allenast som en liten stjerna. Uranus är 400 miljon mil, eller 19 gr längre aflägsnad från solen än vår jord. Utur: Allmänna Betraktelser öfver Werldsbyggnaden af Johan Elert Bode. Öfs. från Tyskan af Carl Fredr. Viereck. Phil. Mag. (Lund Berling: 1804, 91 sid. i 8) berömmas.

Anekdot om Konung Fredric den Store i Preussen. Sedan Konungen år 1740 anträdrt regeringen, gaf man befallning att man skulle väcka honom kl. precis 4; men som han gerna ville sofva, insomnade han merendels genast efter hvar väckning. Detta föranlät honom slutligen att bruka våld på sig. Han befallte således Kammartjenaren att, så kärt honom vore att icke göras till soldat för all sin tid, inkomma kl. 4 om mornarne i sängkammaren med en i kallt vatten doppad servett och kasta den i ansigtet på Konungen. Derigenom lärde han sig att stiga bittida upp, och denna vana bibehöll han sedan i hela

Sid. 152.

sin lefnåd. – d^o låg Holmberg här öfver natten.

I Louisiana börjar Gula febern med en liflig rodnad; stark hufvud värk och en smärta i åtskilliga delar, som ej kan förklaras. Febern fortfar och dermed tilltar det onda på 3 och 4 dygnet. Hettan blir ovanligt stark, utdunstningen upphör alldeles, hvarpå följer häftig näsblod eller blodspottning, och sedan uppkastningar af en brun materie liknande tjära. Följderne äro krafternas hastiga aftagande, fullkomlig gulsot, stundom anfall af vansinnighet och sedan döden, som infinner sig mellan 5 och 9 dygnet. Under 1^a perioden är den sjukes ansigte högrödt, sedan oftast svartgult, h[vilke]t efter döden tilltager, och sprider sig öfverallt tillika med svartaktiga och mörkröda fläckar, som likna stockad blod. Den bruna materie patienten uppkastar under de sista begge dygnen af sin lefnåd, är så frätande, att de minsta delar deraf som under uppkastningen stanna qvar på läpparna, bortbränna

huden, om de ej strax aftorkas. Denna sjukdom skall 1792 med ett slafskepp blifvit öfverförd från Guinea till Westindien, och i Juli 1793 derifrån till Philadelfia.

Medel, att göra mörka fönsterglas åter ljusa. På gl. mörknade fönster strör man några g[rammo]r flammad och väl torkad Walklera, gni-

Sid. 153.

der dem med en linnelapp – och de blifva så ljusa de ifrån början warit. -

Anacharsis resa har af Strachow blifvit öfversatt på Ryska: det samma har händt i de gl. Egyptiens Hemligheter af den bekante Tyske Polygrafen Spiess. På Kejsarl. Academiens förlag utkom för kort tid i Pettersburg: Sewergins Resa i Rysslands västra provinser. Detta är enl. Allgemeine Zeitung ett i bland de mest bifallsvärda verk, som på Ryska språket utkommit. Academiska Bokhandeln i Moskwa utgifver en ny öfversättning med Kop[par]st[ick] och vign[ett] af S. Gessners Arbeten. 2 Band äro redan utkomne. Aug. 1801 uti ett tal af Geheime Rådet Doct. [Christoph Wilhelm] Hufeland, som upplästes d. 8 Aug i Wettenskaps Academiens Sammankomst finnes äfven den interes. uppgift, att Berlin och Petersburg äro de sundaste; men deremot Wien, Hamburg och Leipzig de mest osunda städer i Europa. I de förra dör årl. blott 1 af 30 man i de senare 1 af 20.

I H^t Whitbreads bryggeriverk i London bryggas 200 000 oxhufvuden om året.⁸⁸ – Den quantitet af Porteröl, som årligen brygges i London, beräknas till 1,200000 oxhufvuden. Före 1730 hade man i England 3 slags Maltdricka, af skiljaktig godhet och styrka. Vanligen

Sid. 154.

druckos de blandade; och man begärte i ölhusen, efter behag, blandning af 2 eller alla 3 sorterne. Den obeqvämlighet, som detta medförde, då öltapparen måste för hvar mugg gå till 2 eller 3 tunnor, gaf en Bryggare wid namn Harwood anledning att göra försök med brygd af ett slags öl som i styrka och smak kunde wara lika med de tre blandade. Detta lyckades honom: och som det af honom påfundna öl i anseende till dess födande och stärkande kraft, fann synnerligt bifall af lastdragare och sådane som buro tunga bördor eller förrättade tungt arbete; så gaf man det för sådan orsak namn af Porter. -

⁸⁸ Ett oxhuvud motsvarade mellan 70 och 90 kannor eller 183 till 235 liter.

Den undersökning, om hvem som först tog uti Strömborg, då han i går stutades af några af öfra Classen till hämnande af det, att han, under Rect:s timma med nedra Classen, då isbitar blifvit kastade mot dörren, hade gådt ut och nämnt upp alla de af öfra Classen, som då voro närvarande, och hvilka derföre då strax af Rectorn blifvit inkallade. Lethin och Hyrkstedt stannade ändock något fast för saken, så som de, h[vilk]a efter Strömborgs angifvelse först skulle tagit i hon[o]m, ehuru ingen kunde bevittna det. Ofvannemnde L & H skola förlikas med Strömborg till Måndagen, då förfrågan derom sker eljest låfte Rector förfara med dem på lagligt

Sid. 155.

sätt. Ett nästan allmänt stampande med fötter slutade sessionen. – d^o kl. 3 disputations Act Praes: Lect. Cleve. Resp. Gottsman, Opponentes, Melart 2, Hirn absens; Meinander 1 och 4; Lindström 3, 4 och 6; Andersin d^o d^o och Avellin 3 och 6. – d^o upphetsad af sinnesrörelser. vak. länge.

Lambert.

Lambert hade genom sitt Novum Organon grundat sitt rykte som en djup Tänkare och stor Lärd. Han var Direktör vid Academien i München; men mångfaldiga ledsamheter föranlätto honom, att lemna denna beställning och resa till Ryssland. Han tog sin väg genom Berlin. Här var den berömde Sulzer, den förste, som fattade den tanken, att man ej borde låta en så nyttig man resa vidare. Flere Lärde förenade sig snart med honom, och man afgjorde en plan, för att öfvertala Konungen, att gifva honom en plats i Academien. D'Argens, Lekatt och Guichard åtogo sig att föreslå honom. Frederic samtyckte snart, men med förbehåll, att först få se denne Kandidat. Detta var ett åskslag för hans vänner; ty af Lamberts yttre och hans sätt att presentera sig, kunde man ej hoppas, att han skulle behaga Konungen. Man gjorde åtskilliga ursäkter; men ändtligen måste man tillstå sanningen. Frederic log, och

Sid. 156.

begärde blott att få tala med honom i mörkret. Kort derpå skedde den märkvärdiga presentationen. Kon talte honom till. God afton, Herr L. Säg mig, h[vilke]n wettenskap har ni i synnerhet studerat? "Alla, Sire". – Ni är således äfven en stark Mathematicus? – "Ja Sire" – Under h[vilke]n har ni studerat Mathematiken? – "Under min egen handledning" – Ni är då en annan Pascal? – "Ja Sire!" Här vände Kon. honom ryggen, gick leende in i sitt Kabinett, och berättade att man velat öfvertala honom, att utnämna den största tölp, han någonsin sett, till Ledamot i Hans Akademi. Det dröjde länge innan man kunde bevisa honom, att denne man var ett stort snille, och innan han kunde förmå, att antaga honom med en pension.

Under det man arbetade derpå, ville någon af Lamberts vänner styrka hans hopp, och försäkra honom, att Kon. säkert skulle göra honom till Akademist. "Det bekymrar mig alldeles icke", svarade han: "Kon:s egen ära är dervid intresserad. – Det vore en fläck i hans historia, om han ej utnämnde mig."

En dag frågade man honom, i hvad ordning han värderade de ännu lefvande stora Mathematici? "Den första", sade han är Euler och D'Alembert, eller D'Alembert och Euler, ty begge äro så lika i värde, att jag anser dem för en person. Den andra är nu La

Sid. 157.

Grange; jag säger nu ty jag tviflar ej, att han snart hinner upp de förre. Den tredje är jag. De öfriga förtjena icke att nämnas."

Om man sammantager dessa yttranden, kommer man i frestelse, att anse L. för en högmodig dåre, men han var det icke. De äro blott naiva uttryck af hans rikliga sjelfkänedom, och bevis att han ej haft någon så kallad fin uppfostran. Om en sådan lärt honom, att dölja sin mening, och att antaga ödmjukhetens mask – hade han derföre varit mera aktningsvärd?

Menniskan uthärdar mera modigt fortfarande olyckor, än små tillfälliga motgångar, emedan man vänjer sig vid de förra.

En man af förstånd är vanligen stum ibland Narrar, af samma orsak som att en rik ej gifver något åt tiggare; han har inga småpengar. Billighet är viktigare än alla beskrefne Lagar; den är hela Menniskoslägtets lag.

Den 8de fick jag ett bref ifrån Poppius med en Winter. d:o passerade härigenom mycket tross hästar åt Lovisa – vakat länge. En god Windhund springer 88 fot i sekunden. – en fotgängare blott 4 inom samma tid. -

Den hastighet, hvarmed en sten röres, som kastas af en kraftfull m^o ami, utgör 60 fot inom en sekund. – Men en kanonkula går 10 g:r fortare – således 600 fot inom samma tid.

Sid. 158.

En Telegrafdepesch fram och åter mellan Strasburg och Paris fordrar 10 minuter. Således går en sådan depesch en mil på $4\frac{2}{3}$ sekunder – Ljudet far inom en sekund 1038 fot genom luften ... Jorden i sin bana kring solen går inom hvar sekund mer än 2 mil, och inom timmen 7420 mil. Således på 24 timmar en rymd af 178,080 mil. Ljuset har en ännu hastigare fart – inom 16 minuter far det genom en rymd af 42 millioner mil, således inom en fjerdedels timme ungefär lika mycket som jorden på $\frac{1}{3}$ år. (Ur: Blätter für alle Welt) Stockh. Post. 1804 N° 211.

Werona war födelseorten för flere bland ålderdomens namnkunnige Män: Catullus, Cornelius Nepos o.s.w. I nyare tider äro i synnerhet kända Fracastor, skald, Filosof och Läkare. – Historie skrifvaren Parvinus, Marchesen Maffei, författare till Werona illustrata; -Saveno Bettinelli, en ibland de bästa skalder och mest utmärkta Critici som Italien i nyare tider haft. Han besökte äfven Woltaire, som hade budit honom till sig. Nord-amerikanska Generalen Hamilton. General Hamilton, som d. 11 Juli i en duell mördades af Vice-Pre-sidenten i de förenade Staterna öfverste Burr, var i början köpman. Då Amerikanska frihetskriget utbrast blef han soldat. Washington märkte snart hans rådighet

Sid. 159.

och mod, och gjorde honom till sin adjutant. Det var han som eröfrade Skansen vid Newyork, hvaraf stadens öde berodde. – Efter fredsslutet instängde han sig några månader i sitt Kabinett och studerade Lagfarenheten; och när han åter visade sig offentligen, framträdde han snart som den skickligaste advokat. I synnerhet använde han sin talang, att försvara Englands anhängare, de så kallade Loyalisterna, dem han under kriget med så mycket mod förföljde, men af h[an]s olyckliga belägenhet han nu rördes. – År 1788 blef han sekreterare vid Skattkammaren och skapade åt staten finanser och kredit. – År 1798 utnämndes han till General Inspektör för den Armee han upprättade mot Frankrike. Kort före hans död ville man som minister skicka honom till Paris.

Sällsam Resa: Invånarne i Zürich och Strassburg hafva i långliga tider varit beslägtade och gåfvo tillförene gerna ömsesidiga bevis af vänskap och tillgifvenhet. En gång i 16 årh. fick man i Zürich weta, att Bågskyttarne i Strassburg någon viss dag skulle fira en högtid. 17 Ynglingar beslöto genast, att öfverraska sina vänner i Strassburg, men de ville ej komma tomhändte. De försatte sig att äfven skaffa ett fat till Kalaset, och ett varmt fat. Från Zürich till Strassburg räknar man inemot 50 fransyska mil. Det var således intet lätt företag, att till Strassburg så fort transportera en kittel med soppa, som blifvit kokad i

Sid. 160.

Zürich, att den ej hann kallna. De 17 ynglingarna satte sig i en båt på Limmat. Soppkitteln stod midt i båten, inswept i hö, för att mera långsamt svalna. Strömmen är våldsam: men våghalsarne

grepo samtliga till sina åror, och vid det glada ljudet af en militärisk musik, rodde de tappert derpå löst. På detta sätt hunno de snart till Aar och derifrån till Rhenströmmen - hvarefter de under tusende glädjeron anlände till Strasburg med en ännu ljum soppa – Man måste medge, att denna expedition företogs utan hufvud, men med mycket hjerta. Också har man förevigadt den med ett skaldestycke, h[vilket]t numera räknas bland litterära rariteter. -

Något om Pestalozzis Uppfostringsanstalt (af en Resande. Stockh. Posten N° 227 1804.)

De ämnen, hvori ungdomen der undervisas, äro Räkna, Skrifva, Innanläsning efter en metod, som har någon likhet med den Olivierska tyska och franska språken, geografin, de första grunderna i Matematiken, Naturhistorien, och Religionen, Kl. $\frac{1}{2}$ 5 om mornarne uppstå Eleverna, hvarefter, sedan de tvättat och klädt sig, de förrätta sin bön, h[vilke]n för dem hålles af Pestalozzi sjelf, ifrån 6–7 är lektion; 7–8 äta Barnen frukost och röra sig i fria luften; 8–12 är läsning kl. 12 spisas middag, hvarefter följer rörelse ute på marken till kl. 2, 2–4 är lektion.

Sid. 161.

Kl. 4 få Eleverna aftonward, hvarpå de återigen röra sig till kl. 5, då lektionerna sedan fortsätter till 7. Derifrån och till 8 meddelas undervisning i Religion och Bibelns läsande och förklarande. Timmen mellan 8 och 9 upptagas med aftonspisning och sång. Kl. 9 förrättas aftonbön, h[vilke]n äfven Pestalozzi sjelf håller med barnen. Gossarne äro alle samtelige friske och sunde ganska muntre, och genom vänskap och förtroende förbundne både sinsemellan och med sine Lärare. – En dag fick Ludvig 14. det infall att göra wers, och ålade Boileau att säga sin tanke om hans arbete. "Sire", sade Boileau, sedan han kastat ögat på papperet "ingenting är för Ers Majestät omöjligt. Ers Majestät har welat göra elaka wers, och har fullkomligen lyckats."

Den 9:de förlikning, d^o började vi läsa i Öfre Auditorium för Nedra Classens talrikhets skuld. d^o blef jag kallad till Domprostén, han sade att han blifvit anmodad af Capellan Zetterman om att skaffa honom respondens till i dag 2 veckor till. Han frågade derföre om jag ville blifva, jag tackade honom och låfvade. [överstruket: d^o sålde jag min Wergilius åt Aschan för 6 Rubel) d^o vakat länge.

Den 10 afskickat ett bref till Poppius med en Winter – d^o efter bön var jag till Past. Zetterman hos Cans. Råd. Solitander. Han var mycket höflig, jag tog af honom theser att afskrifvas 41 exemplar.

Sid. 162.

Förhastadt omdöme. En alfvarsam och till mogen ålder kommen man sysselsatte sig för en stund att blåsa upp blåsor af såpa och vatten. Han betraktade dem uppmärksamt, huru de bildade sig till klot, huru ljuset bröt sig på deras yta, i de vackraste och lifligaste färger, huru en sådan vattendroppe kunde utvidgas och uttänjas till en hinna af ansenlig vidd utan att brista, och huru den derigenom, vann en sådan lätthet att den lystes af minsta fläkt liksom en rök, då den likväl deremot förut som en droppa föll till jorden, med samma hastighet som en sten. Han såg huru någre af dem kunde fästas vid hvarandra utan att likväl alldeles förenas: då deremot andra smälte tillsammans och förenade sig till ett helt. Slutligen fann han huru blåsans hinna, enär vattenpartiklarne skredo utföre på dess yta, blef allt mer och mer tunn, tills i ett ögonblick den fina byggnaden brast och hastigt upplöste sig i små delar som stänktes omkring. Han förnyade sina försök flere gr med förundran, nöjd och under en synbar tankfullhet. – En ung man, som oförmärkt var åskådare häraf, brast i ett gapskratt öfver en sysselsättning som förekom honom så löjlig och ovärdig en gammal karl "Kom, sade han till en förbigående, kom och se på den der narren huru han sitter och leker. Man skulle kunna

Sid. 163.

förmoda, att han hunnit öfver poikåren; helt säkert är han ej klok; ha, ha, ha!". – Men den, h[vilken]n han talade till, svarade honom på detta sätt: "Ni måtte blygas för er okunnighet och skamlöshet! Den, åt h[vilke]n ni skrattar, är den största Filosof och mest upplysta man i vårt tidehvarf. Vet, att det är Isac Newton, som anställer dessa i er tanka obetydliga försök, h[vilk]a likväl äro icke mindre besynnerliga än bidragande till hans stora ändamål. De förekomma er som en barnslig lek, emedan det är utom er fattningskrets att begripa huru Naturen i sina minsta delar ofta är mera underbar, ofta långt mera förtjenar vår uppmärksamhet, än konsten i dess mest beundrade alster. Ni skulle finna en tänkande man värdigt att använda tiden vid spelbordet; men ni skrattar åt en som undersöker och sysselsätter sig att betrakta Naturens verkningar". Stockh. Posten 1804 N° 230.

Louis de Saulecque var i sin lefnad ett verkligt original. Taket öfver hans hus hade så förfallit, att hvar gång det regnade flöt hans kammare i vatten, i ställe att låta reparera taket, hjälpte han sig fram derigenom att han förändrade sitt sängrum; och inom mindre tid än ett år lät han sängen, göra turen rundt omkring kammaren, för att få en plats, der han kunde stå torr eller fri från regnet. I anledning häraf skref han sedan sjelf ett poem under titel: Les Promenades de mon lit. -

Sid. 164.

Den bästa Kanelen växer omkring Columbo och på åtskilliga ställen wid Rigombo och Caltuna på ön Ceylon. – Kanelträdet är litet, 4–10 fot högt, och utskjuter en mängd qvistar och grenar. Det är mjukt, lätt och poröst och har i det yttre mycken likhet med pilträdet. Bladen likna temmeligen lagerblad, men hafva ej en alldeles så mörkgrön färg. Wid första utsprickningen äro de nästan

skarlakansröda, men efterhand förvandlas färgen och blir grön. Blomstren äro hvita och när träden stå i blomma, synes de liksom betäcka hela kanelskogen. Trädet bär en slags frukt, som liknar ollon, men är något mindre. De infödde samla densamma och bereda deraf en olja af h[vilke]n de vid högtidliga tillfällen betjena sig för att smörja sitt hår och sin kropp, eller ock att bränna i lampor. Innan Holländarne kommo i besittning af ön, växte Kanelen der alldeles vild. Holländsk. Guvernören Falk, som 1765 erhöll denna beställning var den förste som gjorde försök med dess plantering. Den bästa kanelen är något böjlig och ej särdeles tjockare än fast skrifpapper. Den har en ljusgul färg, och söt smak. N° 236.

Voltaires största nöje var att äfven sjelf spela sina Tragedier. – På hans resa 1778 längtade hela Paris, att se den stora Man, som gjort sitt fädernesland så mycken ära. En dag hade flera Damer i denna afsigt begifvit sig till H^r de Villette, hos h[vilke]n han bodde. Volt. råkade just att

Sid. 165.

ha ett anfall af elakt lynne, och afslog alldeles att komma ner i salonen. Ändtligen segrade fru de Villettes enträgna böner. Hon utbad sig som en godhet, att han åtminstone måtte visa sig ett enda ögnablick. V. kom ner, öppnade dörren till salonen, och vände sig omkring ett par gånger med de orden: "Här mina Damer, har Ni den gl. björnen, som Ni velat se. Tillfredställen er nyfikenhet. Betrakten honom väl" och – strax var han åter trappan uppföre. – Han hade äfven en örn, som stod bunden på Slottsgården, och den han obeskrifligt älskade. N° 236

En Vicomte d'Orthe, Gouverneur af Bayonne skref till Konungen, då befallningen ankom om Huguenotternas mördande (Parisiska blodbadet): "Sire! Jag har meddelat Garnisonen och Borgerskapet Ert förordnande; jag har blott funnit redlige Soldater och goda Borgare, men ej en enda Bödel. Vi bedja derföre samt och synnerligen, att vår trohet må sättas på prof, som äro värdige en Man af ära. Gerna skola vi då för Ers Majestät tömma vår sista blodsdroppe." Jean Hennuyer Biskopen af Lisieux sade till den, som öfverlemnade honom ordena till blodbadet; "nej! jag skall aldrig samtycka! Jag är denna Hjordens herde, och om mina får hafva gått wilsse, kunna de åter komma på rätta vägen. Men om också detta ej sker, förbjuder mig likafullt min religion att gjuta deras blod. Den bjuder tvertom

Sid. 166.

att uppoffra mitt för dem." Öfverlämnaren begärde denna Biskopens vägran skrifteligen, och den ädle mannen gaf den. Kon. förundrad, återkallade för Stiftet Lisieux sin befallning. d^o 238.

Jean Bart, en stor, men ohyfsad sjöhjelte i Ludvig XIV:s tid n° 240.

Delille har äfven öfversatt Miltons förlorade Paradis på franska.

De fiskar, som fångas på en sjöbotten, som innehåller koppar, tyckas må lika väl som alla andra; men när man äter dem blir man förgifven. På kusten af S. Domingo, nära intill Mole S. Nicolas, är en bank af kopparmalm der Sardellerne samla sig i stora skaror, men alla de som äta af de der fångade fiskar, dö lika hastigt som af arsenik. – Kopparbeslagna skepp, som återkommit från en lång sjöresa, har man sett ända upp till vattenbrynet vara nästan alldeles höljda med ostron. Men de som ätit dem, hafva intagit döden, d^o 246.

De modernaste filosofers skicklighet består deri, att tala ett språk, som hvarken de sjelfve eller andra förstå. De likna fullkomligt Bläckfisken, som när man vill fånga honom, grumlar vatnet omkring sig, och döljer sig i sin egen smuts.

Om den älskade vägrar allt, så dör kär-

Sid. 167.

leken af hunger; om den bifaller allt, så dör den af ledsnad. I intet fall är det svårare än här, att hålla medelvägen. -

Magdalenae Hospitalet i London. N° 249.

Italienske poeten Torquato Tasso föddes 1544 i Sorrento och Konungariket Neapel. Hans Far Bernardo Tasso, var en ibland de största skalder på sin tid. Torquatos Biografer berätta, att han utmärkt sig redan i vaggan genom sällsynta anlag. De påstå, att han knapt var års gl. innan han ej blott talat ganska tydligt, utan äfven med precision besvarat de frågor man gjort honom. Så mycket är säkert, att han i sitt 9^e år förstod Latin oeh Grekiska, och skref vers och prosa. Man äger ännu några små tal, dem han omkring denna tiden offentligen deklamerade, och några ganska rörande wers till hans Mor, då han för alltid måste lemna henne. Han var 17 år gl. då han tryckte sitt skaldestycke Rinaldo. Det gjorde en utmärkt lycka. – Hans far satte sig mycket emot hans böjelse för skaldekonsten; ty Lagfarenheten var den tiden nästan den enda väg för Snillet att vinna lycka och anseende. Han skulle blifva Jurist, liksom före honom Petrarca, och Ariosto, och efter honom Corneille och Boileau. Men han öfverlemnade sig helt och hållet åt filosofin, och de g[am]l[a]s Vitterhet.

Sid. 168.

Hans far skaffade honom äntligen en plats som Hofkavaljer hos Kardinalen af Este som Tasso följde på en resa till Frankrike. Kardinalen och han blefvo snart oense, och då återvände han till Ferrara. Hertig Alphonsus upptog honom då, och gaf honom en plats vid sitt hof, samt öfverhopade honom med ärebetygelser. Då höll han på med sitt Befriade Jerusalem. Genom ett alltför träget studerande satte han sin af naturen högst lifliga fantasi i en sådan låga, att man ansåg och behandlade honom som en sjuk. Han hyste den mörkaste misstanke emot alla, som omgåfvo honom, trodde, att man traktade efter hans lif, och glömde sig en dag så långt, att han ville sticka ihjäl en af Prinsessans betjening. Nu tviflade man ej mer uppå hans sinnessvaghet. Men i ett anfall af melankoli, flydde han till fots ifr. Ferrara, och irrade utan penningar genom en stor del af Italien, vände om till Ferrara, der han åter mottogs med mycket deltagande, flydde på nytt, återkom, bemöttes nu med köld, utbrast i de häftigaste smädelser emot fursten och hela hans Hof, och - - sattes på Dårhuset, hvarest han i 7 år öfvergifven fick borttvina i torftighet. Under denna tid tilltog hans sjukdom så mycket, att han trodde sig vara omgifven af en Tomtgubbe, som beröfvade honom allt hvad han ägde. "Bror R.", skrifver

Sid. 169.

han i ett bref, "har gifvit mig 2 bref ifrån dig; men det ena försvann så snart jag läste det, och jag tror, tomtgubben borttagit det, emedan det var just detsamma, hvori du talar om honom. I dag stal han ifr. mig ett bröd, som låg framför mig, och för några dagar sedan ett fat med frukt." I alla andra ämnen tänkte han ganska sundt. Han skref förtjusande wers, filosofiska afhandlingar, och liksom förtrollade alla som besökte honom med sina samtal. Hans lysande rykte förmådde ändteligen Prinsen att ställa honom på fri fot. Han lemnade Hospitalet, men förde allt sedan ett obeständigt och ömkansvärdt lif, som var frukten för hans misstroende och obeslutsamhet. Han dog aftonen före den dag, då han på Capitolium skulle krönas som skald. "Det är svårt, anmärker en af hans nyare Biografer", att öfverse all den likhet, som råder i J.J. Rousseaus och Tassos karakterer. I begge finner man samma blandning af förnedring och storhet, samma känsla af en inbillad olycka med alla medel till en sann lycka, samma förening af ej sjuk fantasi med den mest lysande gåfva af förstånd och snille," hvarigenom alla de bizarra fenomen kunna förklaras, som förvåna oss i desse store Mäns lefnad.

Gottscheds bröllops Musik. 62 år förlorade han sin 1^a fru.

Sid. 170.

En Man har allt beröm som han kan önska, när qvinkönet berömmar hans yttre och mankönet hans inre.

Skapelsen är den förträffligaste Symfoni. Hvarje m:a är likasom en not deri, och äfven den som ej gläder sig, måste mot sin vilja öka det helas Harmoni; ty han förhåller sig dertill som en paus.

Kalla själar hafva blott minne, de ömma hafva erinringar. Det förflutna är för dem ej dödt - blott frånvarande.

Frottering med Bomolja uppgifves som bot mot gula febern.

D. 22 Mars 1803 begrofs Klopstock. 150 vagnar och största delen af Hamburgs och Altonas förnämste invånare följde Likprocessionen. Alla klockor ringde; alla skepp flaggade, och kyrkogården var omgifven med 2 linier Jägare, som emottogo liket med sorgmusik. Kl. nedsattes vid altaret i Ottensens kyrka. 6 Gueridoner omgäfvos kista, och 3 sköna flickor i Grekisk dräkt, strödde blomster – Messiaden låg på kistan, och der ofvanpå lade en vacker yngling en lagerkrans. Sorgmusiken i kyrkan uppfördes af 100 personer, hvaribland voro 24 hvitklädda sångerskor. Den berömde författaren Meyer höll ett liktal, fullt af en hög energie och stora tankar. Sedan nedsänktes liket på kyrkogården

Sid. 171.

under den Lind, der Klopstocks första fru, Meta, ligger begrafven. Prof. Wollstein lade ett skaldestycke af Unzer ned i grafven. – I Processionen voro ibland andra Dumouriez, Hamilton, Bowan, Statsrådet von Quaalen och skalden Hr. von Gerstenberg. -

En afton, då Shakespeare bevistade representationen af sin Richard den III, såg han en annan aktör ganska ifrigt tala med ett ungt vackert fruntimmer. Han närmade sig oförmärkt, och hörde henne säga: Klockan 10 knackar du 3 g^r på dörren; jag frågar hvem är der? och du svarar: "Richard den Tredje". Sh[akespeare], som mycket älskade fruntimmer, infann sig en fjerdedels timme tidigare, gaf det aftalta tecknet och svaret, blef insläppt, och var lycklig nog att stilla den bedragnas wrede. På klockslaget infann sig den rätta älskaren. Sh. öppnade fönstret, och frågade helt sakta: hvem är der? Han svarade Richard den Tredje." "Det är bra, hviskade Sh. helt förtroligt "men han kommer för sent; ty Wilhelm Eröfraren har redan intagit fästningen."

Den 11 beröm af Lect. Molin för mitt Svenska scriptum. d:o disputation uppskjutes, Consistorium – Conr. Ekmark utnämnd till Gymnasii Adjunct. – Lect. Molin frågade mig: om jag ville blifva Respondens för en Palandèr, som förut varit i Lovisa, men jag sade att jag var redan för Past. Zetterman – vakat länge

Sid. 172.

den 12 kunde jag icke för Rectorn läsa utantill, d^o utdelte Prof. logaritmiska tabeller i bland oss, jag kommer att läsa tillsammans med Gabriel Alopaeus och Avellin. D^o fick jag ifrån Åbo med en karl 2 och 3^{die} Delarna af Nytt Geographiskt Bibliothek för ungdomen af Campe h[vilk]a jag efter läsningen förde till Lect. Molin; emedan han på Gymnasium bad derom, då han såg dem. d:o slutade vi för Forsius 2 och började på 3e boken i Curtius. -

Ju flera goda böcker en Nation har, ju flere usla skrivas der. – En svartsjuk Hustru är för en brottslig man ej alltid obehaglig; han hör henne ofta nämna den han älskar. – Lef ibland Menniskor, som en Armée i fiendens land; den lägrar sig öfverallt, men ställer ut skyltvakter – Gunstlingar äro Solvisare: man ser på dem blott så länge solen skiner – Att nödgas rättfärdiga sig, blir derigenom angenämt, att man utan oblygsamhet kan säga mycket godt om sig sjelf.

En af de förfärligaste Eldsvådor, som man någonsin hört omtalas, var den som öfvergick London år 1666. Elden bröt ut den 3 September i en Bagares hus och härjade utan uppehåll i 3 dygn, tills den omsider blef dämpad genom sprängning af någre hus. Omkring 400 gator och gränder

Sid. 173.

blefvo afbrände, och 13000 hus lades i aska. -

1799–1801 uppehöll sig i London en Indian, som hette Mirza-Abu-Taleb-Khan, Han var uppfostrad i Muhamedanska läran. Han var presenterad äfven vid Hofvet och införd i de bästa Sällskap. Under sin vistelse i England gjorde han på Persisk vers ett beskrifvande Skaldestycke, öfver London, hvori han med mycken trohet målar Engelsmännens karakter och lefnadssätt. På Persiska språket har han äfven skrivit en afhandling om Asiatiska Hustrurnas frihet, deri han söker visa den förmånsrätt Orientens qvinnor äga. Ett litet utdrag deraf finnes i Stockh. Post. för 1804 N° 265.

Barnbyte i Schweitz. d^o 268. -

Anekdot om Farinelli. Han sjöng en afton på en Theater i England, der äfven en annan Sångare ofta visade mycken talang. Ingendera hade ännu hört den andra, då de begge uppträdde i en Opera der Senesimo (så hette hans medtäflare) föreställde en Tyrann och Far, en olycklig älskare. Vid den första aria den sednare sjöng, glömde Senes, sin rol, föll honom om halsen och försäkrade honom inför hela Allmänheten om sin lifligaste Vänskap. -

I Archives Litteraires fins underrättelse om några af ännu ej begagnade Manuscript af Montesquieu, ibland dem ett af 3 tjocka qvartband med titel af Mes Pensées. De innehålla

Sid. 174.

i synnerhet förträffliga saker, och ibland annat ett långt fragment om Ludvig XI h[vilke]t anses för det bästa af allt hvad Mont, skrivit. -

Lättjan liknar Rosten; den nöter menniskan mer än arbete. Den nyckel, hvaraf man dagligen begagnar sig, är alltid blank. – Att underhålla en last, kostar mer, än att uppfostra två Barn. -

Söndagsskolor i Köpenhamn.

Parallelvägar uthuggna i berget i dalen Glenroy i Skottland. N° 283.

Den 13. fick jag ett bref ifrån Forsman i Åbo.

Några Österländska Maximer

Man kan lefva utan en bror, men ej utan en vän. – Det är troligare, att ett berg kan förändra sitt ställe, än en människa sin karakter. Ditt tal är som en pil. När den engång är kastad, återvänder den ej till din båge – ej heller dit tal till dina läppar. Det oförsonligaste af allt hat är afundens; detta sår är obotligt. – Tålmodet är nyckeln till alla dörrar, och botemedlet för allt ondt. Otålighet under plågan, är plågans höjd. d^o 295.

Förteckning å de Böcker som blifvit recenserade i Stockholms Posten för 1804.

Resa till Propontiden och svarta Hafvet, författad af I.B. Le Chevalier öfversatt med anmärk

Sid. 175.

ningar och Tilläggningar af Bergstedt, Kansli Råd. god, skön.

Handbok för fruntimmer till kännedom af alla äldre och yngre folkslags Historia af Angellini. god (blott prospecten).

Encyklopedi för Barn eller Kort Sammandrag af alla Wettenskaper, från franskan öfversatt, samt med Tillägg och Rättelser, utgifven af I.E. Angelini – oduglig.

Nöjsam Läsning för Barn. Öfversättning af Krutmejer 1803. 264 sidor i 12° – god – förf. J.A.C. Löhr.

Strindbergs Tyska Lärobok god. -

Hedin afhandling om människohårens byggnad etc. god.

Fants utkast till föreläsningar öfver Svenska Historien, goda – berömmes.

Robert eller mannen sådan han bör vara. 3 delar en god Roman.

Virgilii Aeneis öfv. af Adlerbeth. 352 sid. 8° berömmes.

Bref om en resa genom Halfön Cizigo till Brussa och Nicea år 1779 af Abbe Don Sestini, öfversatte ifrån Italienskan af H.F. Wulf. Stregnäs, Segerstedt 1804 274 sid. i 8° Brefven äro 29, ej synl. goda.

Brefvexlingen af Gjörwell god.

Petter den Stores Lefverne af G.A. von Halem 3 Band. från Tyskan öfversatt af P. Bergström berömmes.

Månne fruntimmers Handlingar i allmänhet bestämmas af Nödvändigheten eller Kaprisen? En teckning af Qvinnan, af St. Lambert. öfversättning af Carl Carlström Lund, Berling 1804. 135 sid. 8. ej alldeles utan förtjenst i sitt slag

Sid. 176.

Allmänna Beträktelser öfver Verldsbyggnaden, af Joh. Elert Bode. Öfversättning från Tyskan af Carl Fred. Viereck, Philos-Mag. Lund Berling 1804 91 sid. 8. berömmas – Der fins mycken systematisk ordning och mycket som ej titeln lofvar.

Handbok för Natural Samlare af Faltin. Bot. Dem. vid Lunds Acad. (blott prospecten) tyckes blifva artig.

Beskrifning öfver Norra Delen af Stockholms Län; af Fredr. Vilh. Radloff, prow. Medicus, och sedermera af Kongl. Wettenskaps Academien i Stockholm Upsala. Edman, 1804, 245 sid. 8°. 2 delar. Han har äfven utgifvit en artig beskrifning öfver Åland,

Wikfors Tyska Lexicon, berömmes, 32200 ord mer än i Möllers.

Om omgänget med Menniskor, af Adolf Friherre Knigge i 3 delar, efter 4 förbättrade Original upplagan, Öfversättning af C.L. Rademine Stockholm, Marquard 1804. 8° Skönt arbete.

J Barrows resa i det inre af södra Afrika åren 1797 och 1798. öfvers. i sammandrag af P. Olof Gravander, Docens vid Upsala Academie, Strengnäs, Lektor Segerstedt 1804 – af mycken förtjenst.

d^o den 13. var jag tillika med Melart och begärde låf för skrifningen i morgon af Lector Molin. Den 14 vakat mycket länge om aftonen, d. 15 krb. Högmässan. – d. 16 krb. Lect. Mol. timme.

d. 17. 2 Novitier vid namn Roschier efter Scheffer. d^o afskickade jag ett bref till Prost Ståhlberg med en Mad. ifrån Alhais, som är hos Knipers. -

Sid. 177.

Utsigt af Venedig ifrån sjösidan. I ett bref af den Tyske Poëten Tiedge dateradt i Werona d. 10 Oct. 1804.

Ifrån Fusimo foro wi på en liten slup ut på Adriatiska hafvet. Så snart man hunnit till flodens mynning, ser man den ofantliga staden, som ännu förräder att den varit hafvets herskarinna. I sanning en stor anblick, för h[vilke]n allt försvinner hvad man eljest sett majestätiskt och skönt. En timme behåller man densamma i ögonsigte, men ändtligen nalkas man Bayen, som midt i bland sina omgifvande öar tyckes bebåda en drottning. Nu sväfvar man på svarta gondoler genom vattengatorna i denna stad. Öfverallt spegla sig prunkande palatser i böljan, som smyger sig till dess terrasser. I dess inre vittnar allt om den rikedom, som här sammanhopades ur de eröfrade Konungariken. Marcusplatsen ger den mest upphöjda anblick. Man beträder denna plats under h[vilke]n hafvet ligger fängsladt, och känner sig liksom nedtryckt af all den storhet, höghet och herrlighet, som från alla sidor här omgifva wandraren. Hela platsen har nyss blifvit beklädt med stora Qvaderstenar, så att man vandrar derpå som på ett golf. Långt ifrån Terrassen, som sköljes af hafvet, stå de tvenne stoder, som Venetianerne eröfrade i Egypten. På den ena synes Lejonet, som slukade - men ej förmådde att smälta - tre Konungariken; på den andra, den helige Theodor, Stadens Skyddsherre, som ej förstod att skydda den. Bakom dessa stoder hvälfver sig nu det strandlösa hafvet. Man står på Marcusplatsen framför detsamma, som på ett upphöjdt trappsteg till oändligheten.

Sid. 178.

Menniskor af alla nationer röra sig oupphörligen om hvarandra. Man tror sig bevista en stor Folkfest i en praktfull högtidlig sal, hvars tak är himlahvalfvet. Men h[vilke]n kontrast? Midt i denna förvånande prakt kringrännas wandraren af eländet i tusende skepnader. Ett så grufligt antal af lytta, lama och stympade menniskor finnes knapt på något annat ställe i verlden. Inemot - horribile dictu - 40000 Tiggare skola dväljas i denna rika stad. De släpa sig fram, de bäras de krypa på alla platser och i alla kyrkor. -

Några Österländska Maximer.

Man glädde sig öfver din födelse, och du gret. Lef så, att du kan gläda dig i din dödstimma, och se andra gråta – Olycklig den nation, der ungdomen har ålderdomens fel, och dessa ungdomens nycker.

Sultan Mansor I uppdrog åt 3 de största lärde i sitt land att samla Orientens men i synnerhet Persiens fabelhistoria. De tillbragte 8 år med att läsa och göra utdrag ur alla Krönikor och Sagor. En af Mansors efterträdare önskade att se denna historia i poetisk drägt, och på hans befallning åtog sig 3 Poeter detta arbete. Men oförmodadt infann sig äfven den 4^e, som var Ferduzsch, och erböd sig att häri deltaga. De andra gäckade honom i början, men när de lärt känna hans snille, förföljde de honom så häftigt, att han trodde sig böra fly. Innan han verkställde detta beslut, gick han i en Moskee och förrättade sin bön med en hög ingifvelse och – på vers. En gunstling hörde honom bedja, beundrade skönheten af hans vers

Sid. 179.

och förde honom till Sultanen. F. förvärfvade snart dennes nåd, och erhöll allena det förtroende, som förut var deladt emellan hans 3 medtäflare, jemte löfte att för hvarje vers belönas med ett guldstycke. Han skref 60000 vers. Men han fick 60000 silfverpenningar, F. tog detta så illa, att han genast utdelte hela summan ibland dem, som voro omkring honom och lemnade sitt fädernesland. Men då han snart trycktes af bekymmer, brister och ålderdom, ångrade han sig, skref till Sultanen och bad med mycket snille om förlåtelse, att han genast skickade honom den låfvade summan. Men Budet träffade Poeten i själtoget. F. hade ännu styrka att göra sitt testamente, hvori han bestämde sin skatt till uppbyggande af en vattenledning i öknen. Detta skedde i medlet af 11. Århundradet. Hans Poëm Schah-Nameh [Schah Nahmé] är för Persiske och Arabiske Skalder, hvad Homeros, Ilias och Odyssee fordom woro för de Grekiske; det haf hvarutur de hämta ämnen till alla sina dikter och den högsta poetiska auctoritet, h[vilke]n de alltid åberopa sig. Imedlertid skulle Västerländningarnes mera bildade smak, svårligen sätta något särdeles värde på ett skaldestycke, hvori bland annat säges om en drabbning att så mycket blod flutit, att man vid dess ström anlagt otaliga qvarnar; – och om envig att så mycket damm dervid uppstigit i från luften, att det under de sex himlahvalfven bildat det sjunde. – En middagsmåltid hos en spelare och en af-

Sid. 180.

tonmåltid hos ett behagsjukt fruntimmer äro preliminärer till nöjen, som blifva ganska dyra.

Lifvets första krydda är sanning, den andra sundt människoförstånd, den tredje godhjärtighet, den fjärde qvickhet. De som berömma mig, visa mig den bana, jag bör vandra, och de som tadla mig, varna mig för de faror, för h[vilk]a jag är blottställd. – Mången vill ej synas hvad han är, och mången ej vara hvad han synes. -

Man behagar säkrare genom beqväma och till de flesta människors karakter passande fel, än genom goda egenskaper, men minst genom någon utmärkt förtjenst. Dess ägare berömmes offentligen, hatas i hemlighet, och behagar blott på afstånd.

Mathias Weber, Fetzer kallad afrättades i Cölln 1803, var en beryktad stråtröfvare, han rymde 6 g^f ur fängelserna, och deserterade 3 g^f ur Hol. och Öster tjenst.

Schweighäuser en ung Lärd, som redan gifvit ganska lysande bevis af sina talanger och sin lärdom, lät för snart 2 år sedan i le Publiciste inrycka ett bref af sin afledne Lärares filologen Brunk, som innehåller mången intressant underrättelse. B. lärde först i sitt 30 år Grekiska. Hvad som i synnerhet förtjuste honom i detta språk, var dess poetiska uttryck och Wälljudet af dess vers. Ibland Grekiska poeter stod på hans ranglista Apollonius af Rhodos, Argo-nauternes Skald, i första rummet, h[vilke]n heder han tillade honom för sin fulländade wersifikation - Han nöjde sig ej med att studera de Grek. Poeterna; han afskref dem flera g^f. Af Argonauternes tåg

Sid. 181.

äger Schweighäuser 4 afskrifter, dem Brunk egenhändigt på det skönaste Welin papper och med den fullkomligaste skrifkonst förfärdigat. Både på sjelfva Böckernas och Afskrifternas marginaler skref han sina anmärkningar. – Men B. förlorade all smak för filologin flera år före sin död. Han ville ej mera höra talas om Grekiska. Upptäckten af ett gl. Manuskript af Aristophanes, hvarigenom hans djerfvaste conjecturer bekräftades, gjorde honom alldeles kallsinnig. Hans vän, den unge Schweighs far, kunde aldrig öfvertala honom att läsa ett ganska vackert loftal, som en Tysk Lärd hade gjort öfver honom vid ett falskt rykte om hans död. Han var till slutet af sin lefnad själen i alla sällskaper och så glad, att man vanligen kallade honom Anacreon. Hans figur var både vacker och vörnadsvärd. Stockh. Post. 1805 N° 25.

I ett Torn i Holkam har man funnit åtskilliga dyrbara Manuskript och, bland annat, en ganska skön afskrift af Iliaden och ur Livius med illuminerade ritningar. – Till Engelska Kämpelekar hör äfven konsten att grimacera (the Grinering-match). – Presten Graves har nu äfven utgifvit en Macrobiotik under titel af: The Invalid. Han är en 90 årig Gubbe och förtjenar således att höras som erfaren i sin Konst. – Öfverste Thorntons fru med vid Kappridningarna i London. -

Nyligen blef en Läkare i London stämd till domstolen för att han hade 3 hustrur; men vid sitt svaromål satte han, Alderman Curtis, i ingen liten förundran när han förklarade, att han

Sid. 182.

var vigd vid 5 andra, som älskade honom för mycket att kunna anklaga honom. – ”Men hur har det kunnat lyckas er att bedraga så många?” frågade Curtis. ”Min Herre”, svarade delinqventen, ”känner ni ej Damernas godhjärtighet?” – En ung och munter fransos, som något litet älskade buteljen, kom till en dam för att göra henne sin visite. Man satte fram en stol. Han begynte konversationen med den kompl. att det var så länge sedan han såg henne: *Il y a une éternité* - - - och i det han sade detta ville han sätta sig, förfelade stolen och – föll rak lång på golvet. Pardon, Madame, fortfor han under det han steg opp, *çe terrible, môt d'éternité ma jetté, par terre!*

Kant spekulerade länge på sin Kritik, men skref den ej förr än sedan han upphörde att bevista aftonsällskap, från h[vilke]n tid skrifva blef för honom ett behof. Anledningen härtill var, att man, för spelets skull, spisade ganska sent, hvarigenom han kände sin mage inkommoderad. Nu upphörde han alldeles att spisa om aftnarne. När han spisade middag hemma, hade han vanligen några vänner hos sig. Han var den muntraste wärd, och under de sista veckorna mildare och älskvärdare än någonsin. I alla afseenden fann man sig väl vid hans bord. Vid bordet taltes om politiska nyheter. Det var svårt och nästan omöjligt att disputera honom från sin mening. Detta lyckades sällan, och åtminstone aldrig strax, äfven när man mötte honom med facta. – Efter middagsmåltiden spasserade han dagligen. Denna förfriskning

Sid. 183.

njöt han häst allena; och den som på vägen händelsevis sällade sig till honom, gjorde honom ingen tienst. – Han hade det mildaste hjerta – Så snart han hunnit samla någon förmögenhet, använde han årligen omkring 400 RD till understöd för behöfvande. På sin sista betjent satte han mycket värde. Under sina sista svaga dagar kallade han honom sin ledsagare, sin beskyddade, sin vän. Huru han vanligen bemötte honom, kan man bland annat dömma af det egna sätt, hvarpå han till exempel gaf honom ett ärende: ”Jag säger inte, Johan, om du har förstånd, utan som du har förstånd, så supponerar jag, att du skall uträtta det efter min önskan.” – Men med allt detta tålte han ingen näsvishet af sin Johan. Han hade engång märkt, att Johan snusade ur hans dosa, och genast anslog han för honom en gyllen månatligen till snus, för att skilja sig vid denna gemenskap. – Han efterlämnade en förmögenhet af 20000 RD. Redan som Magister arbetade han sig upp öfver de nödvändigaste behofven, h[vilke]t skedde genom flera privatissima, dem han läste i åtskilliga vettenskaper, äfven för unge officerare i fortifikation. Han plögade berätta, att han redan då för tiden alltid varit vid kassa och aldrig fruktat att man komme för att kräfva honom, när någon klappade på dörren. Men i första början af

Sid. 184.

hans akademiska tid voro hans vilkor ganska knappa. På en amatörsteater framträdde en yngling för första gⁿ som orosman i Zaire. Man fann, att han spelte ganska illa och för öfrigt var mycket ful. En

enda dam hade nog mod att motsäga denna flod af fördömler, och att till och med påstå att han skulle blifva en af sin tids bästa aktörer. Man log åt hennes orimliga mening, men hon blef dervid. – Och hvem var den unga, fula, oskickliga ynglingen? – Le Kain. Den namnkunnige Edmund Burke var son till en advokat i Provinsen Leinster i Irland. Han blef i början privat sekreterare hos Lord Hamilton och utarbetade det första tal denne ärelystne man höll i Parlamentet, hvarefter han aldrig mera uppträdde, och h^s blygsamhet ådrog honom binamnet Hamilton med det ena talet (the single Speech Hamilton). För detta vänstycke gaf Lorden den unge Burke en årlig pension af 200 Pund. -

D'Alembert hade i sin ungdom den gåfvan att ganska lyckligt härma hvar menniska. Någon behagade yttra sig i ett sällskap: om jag hade en dum son, skulle jag göra honom till prest; hvar på han fick till svar: "Er Herr Far tänkte helt annorlunda". – Menage höll en vacker fruntimmershand mellan begge sina. Då hon drog den tillbaka, sade Pelletier till honom: "Detta är det skönaste Verk, som nånsin kommit ur era händer." Cromwell hade en livvakt, kallad de Röda Bröderne. Han höll för 60000 Guineer Spioner.

Sid. 185.

Den bekanta folksången är en imitation ifrån Engelskan af Herr Kanslirådet och Rid: Edelcrantz. Om ett dumhufvud säger något klokt, är sådant ett bevis att han för det ögonblicket ej är vid sina sinnen. Det fordras ofta hela år, för att lära känna en människas karakter. Men inom första 5 minuterna af hennes umgänge förräder det sig vanligen, om hon har förstånd eller ej. – Gif jorden åt den Girige, och han skall med ängslan se sig omkring efter en plats i månen för att bringa sin skatt i säkerhet för tjufvar. Förtro ej din hemlighet åt den, som förtrott dig en annans. – Cromwel förstod alla Europeiska språk men var i synnerhet en mycket god Latinare.

Mickelsmässgåsen i England. Drott. Elisabeth spisade d. 29 Sept. 1588 på Sir Rewilen Umfrewilles slott, i grannskapet af Tilbury, vid h[vilke]n måltid Gåssteken smakade henne bäst af alla anrättningar. Härpå begärte hon ett glas Burgunder, och drack en skål för den ööfvervinneliga Spanska flottans förstöring. Knappt hade hon ställt ifrån sig glaset innan den önskade underrättelsen kom, att en gruflig orkan redan uppfyllt Drottningens önskan. "Ack" utbrast hon, "gif mig då ännu ett glas Burgunder, för att kunna smälta en så god gåsstek och så goda nyheter." Efter ett års förlopp påminte sig Elis[abeth] denna glada dagen, och befallte gåsstek till middagen. Hofvet följde hennes exempel. Folket Hofvets, och allt sedan den

Sid. 186.

tiden har det i England varit en lika obrottslig sed, att på Michelsdagen äta gåsstek, som det är hos oss och på många orter i Tyskland, att ha denna anrättning på Mårtens dag. -

D^o d. 17 aftågade de härvarande Cosacker till ett antal af omkring 200 åt Ryssland.

Edmund Burke älskade mycket mellan sina lediga stunder läsning af Noveller och Romaner, ej blott för egen del, utan äfven för andras nöje. Han ägde äfven den sällsynta talangen att läsa väl. Han var en fin kännare och en verklig dyrkare af de wackra konsterna i synnerhet af målningar. Ett af hans största nöje var Theatern. – Han var ett ovanligt intressant sällskap på resor. I spel var han så fullkomligt okunnig, att han ej förstod ett enda. -

På en Bokauktion i Paris såldes förledet år ett exemplar af florentinska upplagan af Homerus för 3601 Francs. -

Läkaren Stenhouse i Edinburg uppger för gikt och podager det till botemedel, att man håller den lidande delen i en ånga af sjudhett och väl betäckt watten. -

Det förnämsta tillverkningsstället för Schawlar är Kaschmir en djupt in i Asien belägen bergig trakt. Den fina ullen, som är materien till Schawlar kommer ifrån bergstrakterna i Butan och Tibet. De djur, som lemna denna ull äro ett slags Getter, som beta i stora hjordar på bergen och äro de skönaste ibland detta

Sid. 187.

slägte. De äro af åtskilliga färger, svarta, hvita, blåaktiga och af alla schatteringar. De hafva raka horn, och äro icke så stora som de minsta får i England. Ryssarne bekomma schawlar ifrån Persien och öfver Bukariet. De äkta schawlar äro ganska dyra, och priset beror på deras finhet, storlek och antalet af de inväfde blommor. En schawl af $4\frac{1}{2}$ alns längd och $\frac{5}{4}$ alns bredd med blommor betalas med 800 Rubel: de bättre säljas långt deröfver. – Ordet Schawl är Indianiskt. Engelsmännen skrifva shawl; Nordiska Nationerna schawl, schal etc. Bruket deraf har blifvit öfverflyttadt att nu beteckna alla större fruntimmers halskläden af hvad materie som hälst; äfven som de finare 3 och 4 skäftade Europeiske ylletyger lånt namnet af den fina ullen från Kaschmir, som sedan öfvergick till Casimir. – Cadet de Vaux, har inrättat en Galactometre, d.v.s. ett instrument, hvarmed man i ögonblicket kan upptäcka om och huru mycket vatten är blandadt i en viss quantitet af mjölk.

Engelske Sjökapit: Cook var i ynglingsåren Bodsvän i Steers, en liten stad i Grefskapet York, då en Fru kom i hans bod att köpa något som hon betalte med en helt nypräglad Shelling. Detta blef hans Husbonde varse;

Sid. 188.

men då denna penning sedan icke fanns i kassan, beskyllde han Cook att hafva snattat den. Förtrytsam öfver detta misstroende, nekade den unge mannen, dristigt, erkände väl att han hade den blanka penningen i sin ficka, men försäkrade det han deremot lagt en annan i stället. Den skymf, som honom genom en så ogrundad beskyllning skedde kränkte honom så mycket, att han genast öfvergaf denne Husbonde, och for till sjöss. Utom nämnde händelse borde ej väl aldrig verlden hört denne Seglares namn omtalas. -

Den lärde Clarke från Cambridge har på sina resor samlat flera Grekiska Manuskripter från Pathmos, Naxos, berget Athos, Constantinopel o.s.w. Utom åtskilliga mindre betydande saker, finnas deribland Platos verk i Folio, ganska väl skrifne på Pergament. Scholierne äro i liten Fraktur. Slutet bevisar att Kaligrafen Johannes skrifvit dem åt Arethos Diaconus i Patrae, under Leos, Basilii sons, regering ungefär år 896 – och derföre fått 13 Bysantiniska nummos. Vidare: ett Lexikon af Cyrill i Alexandrien – Grekiska Poesier med gamla Grekiska Musiknoter – Gregorii af Nazianz verk – urgamla afskrifter af Evangelierne – Demosthenis tal, tre Atheniensiska talares verk, hvaraf några hittills varit alldeles obekanta – Dionysii Areopagitas verk med sköna och lärda Commentarier – Philip Eremitens verk – Dialoger af Theodor från Syrakusa – ett verk öfver Grekiska Grammatican – Philes

Sid. 189.

verk om Djuren – h[vilke]t interessant och rikt byte.

2 Engelska officerare hafva i Egypten efter mycken möda upptäckt, att den stod, som man vanligen kallar Pompeji stod, af en Guvernör i Egypten blifvit upprest till Kejsar Diolectiani ära. – I trakten omkring Lesneven i Bretagne är qvinnornas belägenhet densamma som hos vildarne: de anses som slafvinnor, få ej äta med mankönet, och måste alltid hålla sig på ett vördnadsfullt afstånd. Något höfligare äro männen här mot sina hästar. När en häst jäspar, försumma de aldrig att säga till honom: St. Eloy hjelpe dig! (St. Eloy är hästarnas skyddspatron).

Museum i Paris består af 1000 målningar ur Italienske, flamändska och fransyska skolorna, af 200 antika statyer och Basreliefs af marmor, och af 450 de bäste Mästares ritningar, h[vilk]a äro utvalda ur en samling af 20000. Den Chalkografiska samlingen som består af 4000 Kopparplåtar, är förenad med Museum.

Den som talar godt om hvar man, är äfven så litet en redbar menniska, som den, h[vilke]n talar illa om alla. Om han tänker, hvad han säger, så är han ett dumhufvud, och tänker han det icke, så är han en bedragare.

Högmod och fåfänga äro väsentligen skiljaktiga. Den högmodige har den högsta tanke om

Sid. 190.

sig sjelf, den fåfänge ville gerna bibringa andra den högsta tanka om sin person. Den förre inbillar sig, att honom tillhör beundran; den sednare vill hellre vinna än förtjena densamma. Den förre söker att genom höghet i ton och maner bringa till sig respekt, den senare använder små konstgrepp, för att erhålla bifall. På sådant sätt gör sig den högmodige obehaglig och fåfänge löjlig,

D. 12. fick äldre Ticcander 30 RD af ett Stipendium af 575 RD., som nyligen blifvit anordnat af ett sällskap till Gymnasium, d:o läste Jag igenom Gutwills Spatsergångar med sin Vilhelm af Heusinger ifr. Tyskan. Stockh. 1799. en god bok – Från Neapel skrifves d. 1 Aprill 1805, att i Benedictiners kyrka i Campejo, ej långt från Aqvino Juvenals födelsestad, har man funnit en minnesvård, som denne stränge domare af det gamla Roms förderfvade seder helgat åt Ceres, och af hvilket monument inhämtas att han varit Tribun vid första Dalmatiska Cohorten och 2^{ne} gånger beklädt ett annat embete under Vespasianus, hvars ovärdige ton då han icke vågade att straffa denne man, h[vilke]n han ej kunde lida vid sitt hof i anseende till hans Satirer, befordrade honom till Prefekt i Egypten. – År 1801 bestod Turkiska flottan af 20 Linie skepp, 12 femtie kanonskepp och 10 mindre fregatter eller så kallade Korwetter.

Sid. 191.

En viss Doktor Schmieder i Tyskland har inom 10 år varit 1. Skolmästare, 2. Doktor Juris i Leyden och Amsterdan 3. Professor i Erfurt, 4. Privatiserande Lärd i Gotha, 5. Chursachsisk Premier-Löjtnant och Regements kvartermästare i Düben, 6. Teater poet i Maynz, 7. Teaterdirektör i Altona, 8. Aktör vid flera Teatrar, 9. Bokhandlare i Hamburg, 10. Författare öfverallt. – H[vilke]t mångfaldigt snille!

Ingen ting är vanligare än att höra sägas: "Den eller den är en bra karl?" och då man undersöker orsaken till detta omdöme, finner man ofta, att han berömmes derföre att han alldeles icke utmärker sig. Ett säkert medel att bli afhållen är att ej genom talanger eller lyckans förmåner stå någon i vägen. – En menniska, utan h[vilke]n vi kunna lefva, är oss ofta kär; men ännu kärare den som ej kan lefva utan oss. Vi hyse för denna, fåfängans tacksamhet, som är den upprigtigaste af all tacksamhet.

I början af Okt. 1803 dog i Florens Grefve Victorio Alfieri, 60 år gl. Han var den bäste Tragiske författare Italien ägt. Han var den förste och enda af alla Italienska Poeter, som imiterade de Gamle. Man har derföre någon gång kallat honom Italiens Schiller; men man har gjort begge orätt. Han saknade Schillers lyriska flykt och praktfulla diktion. Deremot härmade han de Gamles höga enkelhet; skapade alfvarsamma skönheter af det slag, som man hos dem

Sid. 192.

beundrar, och underkastade sig de Trenne Enheter, som voro dem så heliga. Han föddes i Asti i Rime 1743. Hans familj hör till de ädlaste i hela landet. Så snart han lemnade Militär Akademien i Turin, gick han i tjänst vid ett Garnisons regemente. Han fick permission och reste i Tyskland, England och Frankrike. Efter sin återkomst anhöll han om afsked och öfverlemnade sig alldeles åt Studier i synnerhet af latinske författare. Hans första arbete var Tragedien Cleopatra, h[vilke]n han några år senare sjelf förklarade för ett vidunder. Följande är hans egna ord derom: "att det vunnit bifall, vanhedrar dess åskådare." – För att inhämta det Toskanska språket ur dess källa, reste han 1777 till Siena. – År 1782 lät han i Rom uppföra sin Antigone, som kort derpå äfven utkom jemte några andra, i första bandet af hans Tragedier. 1784 följde det 2de och 85 det 3^e bandet. 1787 utgaf han 9 nya Tragedier, och slöt sin dramatiska bana med Bruto Secundo. 1789 reste han till Paris och var i början en liflig loftalare af den kort derefter utbristande Revolutionen. Men anarkiens fasor ändrade hans tänkesätt, och han vände om till Florenz, det gamla systemet så tillgifven, att han i sina kläder, sitt lefnadssätt och uppförande med en besynnerlig stränghet härmade de forna hofsederna. Han lefde merendels i Grefvinnan Lov. Holberg d'Albanias hus, Gemål till Prinsen af Stuart, och skall efter Pretendents död äfven hafva gift sig med henne. Hans sista år förflöto i en litterär enslighet

Sid. 193.

utan att han numera särdeles bemärktes. – Alf. ägde en mörk och melankolisk karakter. Lifvets villor hade tidigt lemnat, och dess njutningar mättat honom: men han bibehöll en brinnande fantasi, hvaraf han alltid hänfördes, och hans ärelystnad unnade honom aldrig någon hvila. Han älskade det nya, och den nyaste filosofiens verk, hvaråt han alldeles öfverlemnade sig, voro föga lämpliga att svalka honom. Utom ärelystnaden hade han en annan lika häftig passion, neml. kärleken; men hvars sällhet hans yra inbillning likväl aldrig tillät honom, att smaka. I en Sonnet säger han sjelf om sig: "Kärlek och ryktbarhet äro mina enda gudomligheter. Jag ville lefva blott för den jag älskar, jag ville arbeta blott för efterverlden: – och alltid söndersliten af dessa begge passioner, har jag känt deras raseri." – År 1789 utgaf han sitt verk i Prosa: "Om Tyranniet". Det skulle vara svårt att deri finna en sund politisk idé, men man stöter på mången tanke, vid hvars gruflighet man måste rysa. - Alf. älskade Latinska författare, i synnerhet dem af Republikens sista tid. Tacitus var hans gunstling. Plinius förbittrade honom, och dennes Loftal öfver Trajanus, ingaf honom det lifligaste

förakt. Han förföll på den tanka, att omarbete detta berömda loftal, och gifva åt detsamma en alldeles motsatt mening. Han arbetade derpå med mycken ifver, och i anseende till stilen är detta hans bästa

Sid. 194.

verk i prosa. – Bland alla hans arbeten göra honom hans Tragedier den mesta heder. Planen i hans Stycken är alltid enkel. Intrigerna äro aldrig öfverlastade med mellanhändelser. Karaktererne äro kraftfulle och väl bibehållne. Men handlingarnas allt för lifliga gång skadar passionernas utveckling och situationerna äro ej nog utförda eller fullkomligt begagnade. – I målningen af ett djupt förderf, en mörk politik och en kall grymhet var han i synnerhet lycklig. Men också lyckades han i de känslfullaste qvinnokarakterer. – I allmänhet är hans stil torr, mörk och öfverlastad med antitheser. I manuskript har han efterlemnadt en öfversättning af Sallustius Aeneiden och 2 Tragedier af Euripides; en ny Tragedi och 2 Komedier. De äro nyligen tryckte i Paris. – År 1798 skref Alf. sin egen Grafskrift, som börjar med de orden: Quiescit hic tandem . Detta tandem tecknar med ett enda drag hans karakter. – Minsta delen af m[ännisko]r äro af naturen dårar. De flesta blifva det af fåfånga. – Den största dygd är, att vara dygden trogen. – Ett verkligen qvickt hufvud liknar ett elektriskt moln. Hvarje vidrörelse slår derutav gnistor. Ett affekteradt och efterjollrande qvickhufvud är den åskledare, som fångar gnistan, och förer den – i vattnet. – Walsen är en conventionel dispensation, gifven de begge könen, att nalkas hvarannan i förbudna grader. -

Sid. 195.

Ej alla besynnerliga M[ännisko]r äro store män, men store män äro alltid i en viss grad besynnerlige. - En förseelse af emot belevvenhetens regler kan en homme du monde mindre förlåta dig, än en elak handling. – Det farligaste smicker är det, som kommer sanningen närmast. – Den vise kan glömma allt, utom sina fel och välgörare. -

D. 9 Maj 1805 afled den förträfflige och allmänt älskade Skalden Schiller i Weimar i en häftig nervfeber. Han var född i Würtemberg och utöfvade i yngre åren Läkarekonsten. 1802 blef han af Kejsaren upphöjd i adeligt stånd. Han dog såsom Sachsen-Weimarsk Hofråd och Professor i Jena. I sitt gifte ägde han 4 barn, h[vilk]a ännu lefva tillika med deras mor. –

Dygden. (Ur J.J. Rousseaus Pensées)

Den är dygdig, som förstår att segra öfver sina böjelser. Dygden tillhör en varelse, som är svag af naturen och stark genom sin vilja. Detta är den verkliga människans förtjenst.

Öfningen i högre dygder upplyfter och föder snillet. Utöfningen af samhällsdygderna väcker i hjertat människokärleken. Under det man gör det goda, blir man sjelf god. Jag känner ingen säkrare praktik. Själur af en viss natur gifva, att jag så må säga, åt andra sitt eget väsende. De hafva en verknings-

Sid. 196.

krets, der intet kan motstå dem. Man kan ej känna utan att vilja likna dem, och genom deras höga upplyftning draga de till sig allt hvad som omgifver dem.

Det är ej så lätt som man skulle tro, att afsäga sig dygden. Han smärtar länge den som öfvergifver henne; och hennes behag, som utgör de rena själars vällust, är den brottsliges första straff; ty ännu älskar han detta behag, utan att kunna njuta det. Dygden är så nödvändig för våra hjertan, att, om vi en gång öfvergifvit den verkliga, vi dikta oss en annan, och äro denna kanske mera (trogne), derföre att den är af vårt eget val.

Dygdens njutning är blott i hjertat, och förråder sig endast för den som känner henne. Men alla lastens fördelar lysa i andras ögon, och endast den, som äger dem, vet hvad de kosta. Just detta är kanske grunden till människornas falska omdömmen öfver lastens och dygdens lycka.

Det är blott eldfulla själar, som förstå att strida och segra. Alla stora företag, alla ädla gerningar är deras verk. Det kalla förnuftet har aldrig gjort något förträffligt; och det enda sätt att besegra passionerne, är att strida mot den ena med den andra. När dygdens röst upphöjer sig, är det hon allena som herrskar, och håller allt i jemvig. Så bildar sig den sanne vise, som ej mer än någon annan har en fristad för passionerne. Han förstår att öfvervinna dem genom dem

Sid. 197.

sjelfve, såsom styrmannen banar sig väg genom stormvinden.

Dygden är ett tillstånd af krig, och för att deri lefva, har man alltid någon strid att föra mot sig sjelf.

Om lifvet är kort för nöjet, hvad det är långt för dygden! – Man måste alltid vara på sin vakt. Ögonblicket att njuta försvinner, och återkommer aldrig. Tillfället att göra ondt försvinner äfven, men återkommer oupphörligen. Man glömmar sig ett ögonblick, och man är förlorad.

Den falska blygseln och fruktan för förtal verka flera elaka än goda handlingar i världen; men dygden rodnar blott för det onda.

Mången tror sig vara Filosof och dygdig af föresats, men är det af temperament; och den Stoiska fernissa, som han sätter på sina handlingar, tjénar till intet annat, än att pryda det beslut hans hjerta förmått honom att taga.

Den som är mera fästad vid lifvet, än vid sina plikter, äger ingen verklig dygd.

Den redlige bär med nöje den ljufva bördan af ett lif, nyttigt för sina likar; han känner hvad de elakes fåfänga vishet aldrig kunnat tro, att det gifves en lycka, äfven här, endast dygdens vänner förbehållen.

Dygden, denna gudomliga bild, som hvar och en bär i sitt eget bröst, förtjuser oss äfven mot vår villja. Så ofta passionen tillåter oss att se villja vi likna den; och om den mest förderfvade menniska

Sid. 198.

kunde vara en annan än hon är, skulle hon vilja vara i den dygdiges ställe.

De husliga dygderna äga ofta så mycket mera höghet, som de ej göra anspråk på andras bifall; deras egna vittnesbörd är dem nog; och den redliges samvete är mera tillfredsställande än verdens beundran.

Sällheten är den vises lycka, och denna finnes blott hos den dygdige. - -

Den 21 förkunnades Kejsarens Kungörelse att f.d. Viborgska Gouvernementet numera är förenad med gl. Finland under namn af Viborgs län och att det är under Borgå Biskops stift, samt att Consistorierna i Viborg och Fredrikshamn hädanefter alldeles upphöra; äfven förkunnades en Utvidgning i Medicinal Staten i Finland; att ett Collegium Medicum kommer att inrättas i Åbo; att Provincial-Medici sysslorna blifva förflerade och lönerna tillökte. – Gud uppehölle länge en för menskligheten och det allmänna väl så verksam Kejsare. -

Biografi: Torsten Wasenius, Komminister i Wassända född 1692. Ordinerad 1720, död 1764. Utom 3 söndagar, då snöfall hindrade, hade han alltid utan hjälpare gjort Gudstjenst. Dertill författadt 2400 skrifna predikningar. Igenomläst Bibeln 58 g^t. Rest inom Pastoratet 6400 mil. 1732 utgaf han på trycket; Den store Herrans dag.

Sid. 199.

1737 en Traktat öfver 2 Budet. 1747 en Tabell öfver Wassända Naglum och Ryr. 1798 en predikan öfver ett stort jordfall vid Åckerström i Göta Elf 100 år förut. Hans Bror, Birger Lektor i Götheborg skref Almanackor till 1749. Begge ägde mycken vördnad af Allmogen, och omtalas ännu med ovanlig aktning. -

Joseph Capper Esq 77 år gl. – 35 år i ett värdshus, aldrig lånte ut p[ennin]g[a]r – slå ihjäl flugor – efterlemnade öfver 30000 Pund Sterling. -

Fabel: flickor och hustrur klagade, att en så kort varaktighet var förlänad åt deras skönhet, och önskade till dennas fördel, en ny naturens lag. Då gaf dem Jupiter fåfången. Nu klagar den fula ej mer, ej heller den bedagade. Alla tro sig vara sköna, eller smickra sig att synas det. -

Herr Bonstetten har utgifvit Voyage sur la Seine des six derniers Livres de l'Eneide. Det är ett förträffligt verk. Det består ej af filologiska eller antiquariska undersökningar, utan af snillrika målningar och betraktelser, hvori Aeneas's och Aeneidens tidevarf, medelåldren och samtiden sammanflyta i ett romantiskt helt, och måste interessera alla klasser af Läsare.

Kant lemnade efter sig en syster som var honom ganska lik, och nästan äfven så gl. som han sjelf. Som barn hade de mycket älskat hvarannan. Hans högre bildning hade åtskiljt dem. Under sin egentliga

Sid. 200.

lefnad umgicks han alldeles icke med henne, men ålderdomens andra barndom förenade dem åter. Hon tillbragte det sista halfva året hos honom. Han värderade henne ganska mycket; men när man talte om henne, måste han alltid längre besinna sig innan kom tydligt ihåg att han ägde en syster. Den berömda Medaljören Abramson i Berlin har gjort en medalj öfver Kant, som i anseende till både den ädelt enkla skönheten i utförandet ooh den sinnrika enfalden i idén svarar emot en sådan konstnärs skicklighet och uppfinningsgåfva. Den ena sidan visar Kants ganska väl träffade bröstbild, med omskrift: Imanuel Kant nat. MDCCXXIV. På frånsidan är den tanken, att Kant bestämde gränsen för menskliga Kunskapen genom spekulation, och visade löjligheten af företaget att densamma öfverskrida, ganska lyckligt uttryckt genom en sittande Minerva, som med sin utsträckta högra hand tillbaka skrämmer sin högt uppsträfvande uggla, med omskrift; Altius volantem arcuul. Under afskärningen står: Denat. MDCCCIV. -

Den store Orientalisten Anquetil Duperron föddes 1731. Några blad af Zend-Avesta, dem han fann i Kongl. Bibliotheket, väckte hos honom ett så lifligt begär att i sjelfva Asien studera Asiatiska Litteraturen, att han lät värfva sig till Rekrut i Ostindiska Kompaniets tjenst. Han var redan på

Sid. 201.

vägen då hans lärde gynnare i Paris fingo veta hans äfventyr, friköpte honom, och utvärkade för honom fri öfverfart till Pondichery och en pension. Han genomvandrade hela halfön på denna sidan om Ganges i åtskilliga riktningar, och återkom äntligen efter 8 år rik på litterära samlingar af omätligt värde. 8 Band deraf, som innehålla Soroasters verk om Persiska religionens Historia, nedlade han 1762 i Kongl. Bibliotheket, och efter hans död fann man i hans eget Bibliothek 160 Indiska manuskripter. Hans tryckta arbeten äro följande, 1) Hans resa till Indien, som äfven innehåller Zend-Avesta, 1771 – 2) Orientaliska Lagstiftningen, 1778 – 3) Handelns och Köpmannens värdighet 1789 – 4) Historiska och Geographiska undersökningar af Indien 1786 – 5) Oupnekhat eller Theologia et Philosophia Indiae 1803. – öfversättning och förbättring af en Resebeskrifning genom Indien är under pressen. I manuskript har han efterlemnadt ca 12 band fulla med afhandlingar i åtskilliga ämnen, och en öfversättning af ett latinskt verk ”om Kyrkan” af Legros –

Den namnkunnige Historieskrifvaren Hooft – Nederländernes Tacitus – arbetade 19 år på deras Historia. Han var äfven en af Hollands bästa skalder. Han läste Tacitus 52 g^t, innan han började dess öfversättning, som lyckades honom så förträffligt. -

Sid. 202.

Den berömde Nederländske poeten Feitama sysselsatte sig 18 år med öfversättningen af Henriaden. – Petrus Camper en af de största Läkare och anatomer, som verlden någonsin haft, arbetade öfver 20 år på den namnkunnige fysiska Afhandlingen: Om formens och ansigtadragens olikhet, efter olika verldsdelar och människornas olika ålder os.v. ”Detta oaktadt kom han ej till slut med sitt vigtiga arbete. Hans son Adrian Camper utgaf det 2 år efter hans död.

Hubert Golaius. En lika stor Lärd som Målare, samlade med yttersta tålmod och möda alla Romerske Kejsarnes skådepenningar jemte deras afritningar, ifrån Caesar till Carl V, och arbetade i 12 år på sina förträffliga Kommentariet deröfver. Nästan en lika lång tid tillbragte samma G. vid ett annat mästerverk, kalladt: "Fast! eller Romerska Festerne", hvartill han sjelf förfärdigade skåde p[ennin]ge, och hvarföre Romerska Senaten gjorde honom till Patricisk Borgare i Rom.

Den store Djur- och sinnebildsmålaren (hos Karl Ferdinand af Tyrolen) Georg Hoefnagel gjorde på 8 år en den märkvärdigaste målning, neml. en Messbok i miniatyr så full af sköna bilder, deviser, allusioner och sinnebilder, att man ej kan begripa, huru det varit möjligt att under en kortare tid än en m[ennisk]o ålder af 70–80 år fullända ett så-

Sid. 203.

dant mästerstycke. Också erhöll han derföre en årlig pension af 400 Gyllen, jemte 2000 Guldgyllen och en guldsked till belöning. Den berömde målaren Pieter van Stingelius arbetade 3 år på en enda familiemålning i Leyden. Han satt hela månader, för att göra ett omslag af spetsar.

Gerhard Dou En af de störste Nederländske Målare, ägde ett högst ovanligt tålmod vid utarbetningen af sina taflor. Han använde t.e. vid portraitering så mycken tid, att man blott för en hands skull måste sitta 5 och 6 dagar, och i detta förhållande för hela porträttet. Likväl saknade han aldrig dem, som ville låta nyttja sig till modeller för hans arbeten. Ett lika stort bevis för hans mästerliga konst och sällsynta tålmod. -

Bröderne Dick och Wouter Crabeth, namnkunnige Glasmålare ifrån Gouda, voro de största mästare i den nu nästan förlorade Glasmålerikonsten; men arbetade icke dess mindre mången gång ett helt år på ett enda fönster. Flera af deras arbeten pryda ännu kyrkan i Gouda. -

Archeologi betyder läran om de gl^s monumenter, m.m.

Wänskapen (ur Pensées de J.J, Rousseau.)

Man köper hvarken sin vän eller sin älskarinna. Man har ej förlorat allt i verlden, så länge man ännu äger en trogen vän.

En redlig man har ingen bättre vän, än sin hustru.

Ett känslofullt hjerta älskar att utgjuta sig; be-

Sid. 204.

hofvet af en älskarinna föder snart behofvet af en vän. Kärleken kan aftyna, men ej vänskapen. Den är ett byte, en öfverenskommelse som alla andra, men den heligaste af alla. Ordet Wän har intet annat relativt än sig sjelf. Den som ej är sin väns vän, är ganska säkert en bedragare; ty för att vinna någons vänskap, måste man sjelf antingen gifva eller skrymta densamma.

Intet har så mycket välde öfver m[ennisk]o hjertat som vänskapens röst; ty man vet, att den blott talar för vårt bästa. Man kan tro, att en vän bedrager sig, men ej att han vill bedraga. Man motsäger någon gång dess råd, men föraktar dem aldrig.

Man kan låta andra tänka om oss hvad de behaga, men det är ett brott att tåla att en vän tillräknar oss som en förtjenst hvad vi ej gjort för honom.

Det är ej godt att m[enniska]n är allena. M[ennisk]o själarne villja vara sammanfästade, för att äga hela sitt värde, och vänners förenade styrka, likasom stålskifvornas af en artificiell magnet, är ojemförligt större, än summan af deras strödda krafter. Gudomliga vänskap, se der ditt välde!

När vänskapen vill utgjuta sig i vänskapens sköte, skyr den alla vittnen. Det gifves tusen hemligheter, som tvenne vänner böra veta, men som de blott kunna säga hvarannan, mellan fyra ögon.

Hela det umgängesbehag, som råder emellan verkliga vänner, består i detta hjertats meddelande, som gör alla känslor och tankar gemensamma,

Sid. 205.

och att hvar och en, emedan han känner sig vara hvad han bör, visar sig för alla som han är. Föreställom oss för ett ögonblick någon hemlig anläggning, någon förbindelse, som man bemödar sig att dölja, någon anledning till förbehållsamhet - och nöjet att se hvarannan skall strax försvinna. Den ena känner sig plågad af den andras närvaro och man söker att aflägsna sig. Man vill fly, när man åter ser hvarannan. Försigtigheten, belevnheten medföra misstroende och afsmak. Man älskar ej länge den man fruktar.

Man påstår, att vänner böra aldrig sakna ämne till samtal. Det är sant, tungan är rik på ett lätt pladder i medelmåttigt förbundna samqväm. Men vänskap! lefvande och himmelsk känsla! H[urudan]a samtal äro dig värdiga? H[uruda]n tunga vågar vara din tolk? Hvad man säger till en vän, kan det svara emot hvad man känner? Hvad en handtryckning, ett lifligt ögonkast, en famntag, en suck säga mycket! och hvad det första ord, man uttalar, är kallt emot allt detta!

Tystnaden, betraktelsens tillstånd, utgör en stor sällhet för känslofulla [.. svårt att tyda]. Men besvärliga vittnen hindra dess njutning, ooh vänner hafva behof att vara dem förutan, för att få tiga när de det önska. Man vill vara samlad, att jag så må säga, den ena i den andra: den minsta förströelse är smärtande, det minsta tvång odrägligt. Om hjertat någon gång förer ett ord till

munnen, är det så ljuft att få säga det obehindradt. Det är liksom man ej vågade fritt tänka, hvad man ej lika fritt kan våga säga; det är liksom en

Sid. 206.

främmandes närvaro skulle hindra känslan och nedtrycka själarne, som utan honom förstå hvarannan så väl. Att meddela sitt hjerta, gifver åt sorgen jag vet ej hvad för ljuft och rörande, som sjelfva glädjen ej äger och vänskapen tillhör i synnerhet de olyckliga som en tröst i deras lidande. H[vilke]n värma ger ej en väns röst åt den vises tal!

I ett förtroligt samqväm öfverensstämma allas sätt att uttrycka sig äfvensom allas karakterer; när vänner sammanblanda sina själar, äga de äfven blott ett enda sätt att tänka, känna och tala.

En otidig tröst förbittrar ett häftigt lidande. Liknöjdheten och kallsinnigheten finna lätt ord; men medlidande och tystnad äro vänskapens sanna språk. Det gifvas försiktige vänner, som af fruktan att blottställa sig väga sina råd vid vådliga tillfällen, och h[vilka]s varsamhet ökas vid deras vänners fara; men den sanna vänskapen känner ej dessa rädda försiktighetsmått.

En rik, en mächtig har ingen annan verklig vän, än den som ej kan bedragas af ytan, och som, oaktdadt hans lycka, beklagar honom mer, än han afundas.

Hvad gör vänskapen så ljum och föga varaktig ibland qvinnor, äfven i bland dem, som förstå att älska? Skönhetens välde och svartsjukan öfver deras ömsesidiga eröfringar. - 18

Den berömde Portugisiske skalden Camoens [Camoës] härstammade från en gl. adelig ätt från Spanien.

Sid. 207.

Han föddes 1517 i Lissabon. Genom ett skeppsbrott förlorade han vid kusten af Goa på en gång sin far och sin förmögenhet. Hans mor skickade honom till Universitetet i Coimbra, der han utvecklade sina talanger. Efter sin återkomst visade han sig vid hofvet. Han var vacker; i synnerhet berömmes man hans uttrycksfulla ögon. Han blef snart Damernas gunstling. Hans kärleksäfventyr äro ej noga kände, men det synes, som han kastat sina ögon högre, än honom tillkom; ty han hade Ovidii öde: han föll i onåd, och blef landsförvist. Hans Sonnetter förråda anledningen till denna olycka. I sin enslighet började han nu sitt bekanta skaldestycke öfver upptäckten af Indien, Då Johan III företog en expedition emot Afrikanska kusten, gick han med flottan och fäktade tappert. I ett sjöslag var

han en ibland de första som äntrade, och förlorade dervid högra ögat. Men icke dess mindre öfvergaf han hvarken Bellona eller Muserna; han höll, som Kleist, i ena handen värjan, i den andra pennan. Hans militäriska rykte tillvann honom Hofvets förlåtelse. Han kom tillbaka, men blef förföljd. Han beslöt då att för alltid öfverge sitt fädernesland. År 1558 reste han till Indien, och i det han seglade förbi Tagos stränder, utropade han: Ingrata patria! non possidebis ossa mea! Strax efter hans ankomst utbrast ett krig emellan Kon^g af Cochinchina och Pimento. C. begaf sig genast till den förre, och utmärkte sig hos invånarne af ön Alagoda. Han var själen af denna expedition. -

Sid. 208.

Sedan gjorde han en resa till röda hafvet, beskref som Skald Afrikas vilda stränder, och klagade mellanåt öfver skilsmässan ifrån sin älskade. Vid sin återkomst till Goa arbetade han åter flitigt på Lusiaden. (Den är nu äfven öfversatt på Engelska af Mickle, af h[ono]m man har denna Biografi). Hans böjelse för satiren gaf honom i Vice Kon. Baretto en hämndgirig fiende, som snart förviste honom till China. I Macao förvärfvade hans talanger honom en plats i Administrationen, och hans lediga stunder tillhörde Muserne. Inom 5 år samlade han en måttlig förmögenhet. Imedlertid hade Dom Constantin af Braganza blifvit Vice-Kon. i Indien och C. fick tillstånd att komma tillbaka. Men han led skeppsbrott vid Chinesiska kusten, och förlorade allt – utom Lusiaden; ty han simmade till land, rodde med ena handen och höll sitt poem i den andra. Då han kom till en obekant strand, men blef vänligt emottagen, h[vilke]t han med tacksamhet omtalar i 10:e sången af Lusiaden. Här väntade han länge tills ett skepp förde honom till Goa, der han blev väl emottagen och förde ett lyckligt lif så länge Dom Braganza var Vice-Kon. Men då Grefve Redondo intog dennes ställe, blef han af sina fiender beskyld för otrohet i sitt embete i Macao och Redondo lät kasta honom i fängelse. Han vann sin process; men hans Kreditorer höllo honom qvar i fängelse. Ändtligen befriades han och gjorde åter krigstjänst. Peter Baretto Guvernör i Sofala, bad någon tid derefter honom till sig. Han kom; men ledsnade snart vid Guvernören och beslöt att resa till sitt Fädernesland. För att hindra hans resa, fordrade han betalning för mat och dryck och herberge. 2 Port. adelsmän, Cabral och Sylveira betalade för honom

Sid. 209.

och togo honom med sig till Portugal. Efter 16 års frånvaro återkom han nu till Lissabon, under en tid då pesten rasade. 3 år senare utgaf han Lusiaden, hvori han med så mycken finhet berömde den 16-årige Kon. Sebastian, att denne gaf honom en pension af 4000 Realer, med det vilkor att han skulle lefva vid hans Hof. Hans efterträdare Kardinalen Henric, fråntog Poeten sin pension, emedan han vid slutet af sitt poem, hade gifvit den unge Kon. det råd att aflägsna de andelige ifrån regeringen. – Från denna tid måste han tåla allt slags lidande. Man beskylte också honom för, att hafva förespätt Portugals undergång. Han försmäktade i brist och elände. En enda svart betjent, som han medfört från Java, och h[vilke]n under skeppsbrottet vid Chinesiska kusten skall hafva bidragit till hans lifs räddning, förblef honom trogen under alla hans öden, och tiggde för sin Herre på Lissabons gator, tills han i största uselhet dog 1579, 62 år gl. – Strax efter hans död gick det som

vanligt: flere städer tvistade om den äran att vara hans födelseort; en myckenhet grafskrifter förkunnade hans odödlighet; Lusiaden öfversattes på flera språk. Om han ej obuden alltid burit sanningen på sina läppar, hade slutet af hans dagar säkert varit mera lysande. Men många Mäcenater fordra af Skalden, att ej blott hans sånger skola vara diktade, utan äfven hans tankar. -

Den berömde Garves omdöme om Grekerne.

Ur Briefe an Weise (Breslau 1803) h[vilk]a Insändaren vågar rekommendera som en ganska god lecture.

Ändtligen kan jag hoppas, att med egna ögon hafva sett hela vidden af Grekelands förnämsta Litteratur. – Resultatet deraf är, thy värr det samma som vid Meta-

Sid. 210.

fysikens studium. Man finner, att här på långt när ej är så mycket att söka, som man förut trodde, och som man sjelf ganska ofta sagt, utan att känna saken. Men som källan till våra vettenskaper förblifver Grekland alltid ett ganska viktigt land, och dess författare behålla ett eget relativt värde, om än dess absoluta är medelmåttigt. – Som poet skulle jag för mitt nöjes skull aldrig mer kunna läsa Homer; men hans poemer äro mig viktiga, betraktade som trovärdiga dokumenter af de äldsta tider. Om hans tillförlitlighet som sedemälare försvinner, förlorar han med detsamma sin högsta förtjenst.

Samma författares omdöme om Kants Filosofi (ibid).

Jag beundrar mycket i detta så fina och mödosamt uppresta system, jag förlustar mig stundom dervid; men (oss emellan sagt) jag lär deraf ganska litet. Det tyckes mig vara ett nyttigt och konstigt språk, ett slags hieroglyfer, hvori man insveper annorstädes hämtade kunskaper, under det man vill inbilla sig sjelf och andra att man nu först funnit dem genom dessa hieroglyfer. – När jag läser något af den ärliga Mendelsohns redan föråldrade skrifter, förekommer det mig som, jag åter ginge på fast botten, sedan jag förut med Reinhold dansat på lina. – Men Kantiska skolan är högst intolerant, och den despotism, som hon söker att utöfva, skulle verkligen skada vetenskapens fortgång, om den kunde befästa sig. Så mycken aktning jag har för Kants filosofiska snille, så odrägliga äro några hans lärjungars pretentioner. -

Den 22 fick jag för Brobergs Information, 50 Rubel, h[vilk]a utgör lönen, för hela denna termin, d^o med Paldani druckit 3 Kop-

Sid. 211.

par Caffè hos Carlsons, h[vilk]a han bestod. D:o spatserat med honom och sedermera äfven sjelf hela eftermiddagen, hvaraf jag var mycket munter till sinnes. Det var verkligen en förfriskning både till kropp och själ.

Werldens Studium (ur Pensées de J.J, Rousseau) Werldens studium är fullt af svårigheter, och man vet ej hvad plats man bör välja, för att rätt lära känna den. Filosofen är för långt aflägsnad; men verldsmenniskan är alltför nära. Den ena ser för mycket, att kunna betrakta, den andra för litet, att kunna dömma om hela taflan. Filosofen granskar särskilt hvarje föremål, som möter honom; och utur stånd att finna dess sammanband eller förhållanden till andra föremål, som äro utom hans krets, ser han intet på sitt ställe, och känner hvarken orsaker eller verkningar. Werldsmenniskan ser allt, och har ej tid att tänka på något. Föremålets rörlighet tillåter henne blott att bli dem varse, ej att betrakta dem; de bortjaga hvarandra med en ömsesidig hastighet, och qvarlemna blott orediga intryck, som likna ett chaos.

Man kan ej ömsom se och betrakta; ty detta skådespel fordrar en oafbruten uppmärksamhet, som hindrar all tanke. En m[ennisk]a, som ville dela sin tid mellan verlden och ensligheten, skulle alltid orolig i sin fristad, alltid främmande i verlden, ingenstädes trifvas. Hennes enda utväg vore, att indela sitt lif i 2 stora tidrymder, den ena för att se, den andra för att betrakta. Men just detta är nästan omöjligt; Ty

Sid. 212.

förnuftet är ej en möbel, som man efter behag kan bortlägga ooh återtaga, och den som 10 år kunnat lefva utan att tänka, skall i hela sitt lif aldrig göra det.

Också är det en galenskap, att som en blott åskådare vilja studera verlden. Den som endast vill märka, märker ingenting, emedan han, onyttig i allmänna lefvernets förrättningar, och hinderlig i alla nöjen, ingenstädes vinner tillträde. Man ser ej andra verka, utan i den mon man sjelf är verksam. I verldens skola, som i Kärlekens, måste man börja med att utöfva, hvad man vill lära. -

Känslan: (ibid).

Allt blir känsla för ett lättrodrdt hjerta. Hela verlden tillbjuder den känslofulle föremål för ömhet och tacksamhet, öfverallt upptäcker han Försynens välgörande hand. Han samlar dess gåfvor af jordens

framalstringar; han ser sitt Bord, höljda af dess omsorger; han somnar under Dess beskydd; hans stilla uppvaknande kommer ifrån öfvertygelsen om Dess godhet; han känner Dess aga i motgången, Dess ynnest i sina nöjen. Det goda, som alla de njuta, dem han älskar, är en ny anledning till hans dyrkan. Om verdens Gud ej skönjes af hans öga, ser han öfverallt Menniskornas gemensamma Far.

O Känsla, Känsla! tjuftva lif af själen! H[vilke]t är det hjerta, som aldrig rördes af dig? Hvem är den olycklige dödlige, hvars tårar du aldrig framlåckade? De uppträden af glädje och nöjen, som känslans liflighet

Sid. 213.

födde, uttömma intet ögonblick naturen, om ej för att uppfriska den med nya krafter; de äro aldrig farliga.

I den mån man åldras, sammandraga sig känslorna. Dagligen förlora vi något, som varit oss kär och som aldrig mera ersättes. Sålunda dör man småningom, tills man ej älskar något mera än sig sjelf; man har upphört att känna och lefva, innan man upphört att vara. Men ett känslofullt hjerta beskyddar sig med hela sin styrka emot denna för tidiga död. När kölden börjar utom honom, sammandrager det omkring sig hela sin naturliga värme. Ju mera det förlorar, ju mera fäster det sig vid hvad som är öfrigt, och fjettrar sig att jag så må säga, vid sitt sista föremål med alla band, som förenat det med de försvundna. -

Voltaire drack ofantligt mycket kaffe, och blef ändå 84 år gl. Han svarte en gång en vän, som demonstrerade för honom, att kaffe är ett långsamt förgift: "Långsamt måste det utan tvifvel vara; ty jag har nu druckit det i 75 år."

Den 23 kl. 8 gick jag till Past. Zetterman, hos h[vilke] jag frukosterade. Derefter gick jag kl. 9 med honom och Past. Mollerus till Gymnasium då disputationen börjades. Prior Opponens. Past. Mollerus opponerade mot 1, 2, 3, 6–9 theserna; Domprosten mot den 3 och Rector Borgström mot 4 och 5, samt Lector Cleve mot den 2 och 6te hela acten var slut kl. 12. – Praeses försvarade bra sina theser – eftermiddagen låf.

Sid. 214.

D^o Consistorium i anledning deraf att f.d. Viborgs Consistorii handlingar hitkommit. D^o växlade jag 24 Rubel Ryska sedlar emot 14 Rp. 12 Sk. Rsgs -mynt i Naeslinds boda och af urmakaren Ahlstrand köpte jag Lärobok i Logiken af Kiesewetter öfversatt af Tuderus Åbo 1808 för 36 sk.; Euclidio Elementa Upsala 1774 24 Sk; Emesti Initia Rhetorica Secundum editionem 1^{am} Aboae,

MDCCXCII 24 sk; och Mori Epitome Theologiae Christianae Aboae MDCCXCVIII 36 sk. – d^o spatserrat – munter. D^o Symptom till halssjuka. -

D. 24 d^o – var till Professorn och Grootenfeldtarna; han sade att han ej hade tid att förhöra dem förr än efter Påsk – Anecdot. F.U. sade en dag till Rek[toren]: "Svåger skall säga åt gymnasisterna, att de intet titta så mycket in igenom fönstren i kamrarna, när de gå förbi." Svaret: "Så gerna kan jag säga åt er, att ni intet skolen titta ut efter dem." – d:o slutade vi för Rectorn explication af artikeln De morte och började på de Glorificat.

Herkulanum och Pompeji förstördes begge genom den jordbäfning, som tilldrog sig 79 efter X:i födelse, och blefvo alldeles begrafne under jorden. År 1720 uppdrogo bönder ifrån Resina (fordom Rehili) några stycken marmor ur en af desamma uppgräfvne brunn, då man fann statuer och kolonner, som tillhört ett gl. Tempel. På Kon Carl III:s befallning fortsattes arbetet efter år 1758 med

Sid. 215.

mera flit och eftertryck, tills man ändtligen upptäckte en del af den gl. staden Herculanum. Jorden öfver dess lemningar ligger 80–120 fot högt. Man nedstiger djupt under jorden, för att vid facklor se Theatern. De öfriga undersökta byggnaderna äro åter nedgrusade, och nu otillgängliga. – Den uppgräfvda delen af Pompeji ligger deremot öppen på jordytan, i Herk. har man funnit 12 benrangel. Theat. är i form af en hästsko, och har för åskådarne 21 rader säten. En Akademi är stiftad af Carl III till undersökning och beskrifning af de många fornlemningar man der funnit. De bästa ibland målningarna, som man der funnit, och h[vilk]a finnas i Kongl. Bibl. i Portici äro: Hercules i naturlig storlek, en Satyr som förföljer en Nymf, Theseus med den dödade Minotauren, Centauren Chiron, som lär Achilles att spela på lyra etc etc. Bronzfigurerne äro mindre fullkomliga, än de af marmor. En Mercurius, en drucken Satyr, en sofvande Faun, och några Buster utmärka sig med mycken fördel. Ibland bildstoderne af marmor är den yngre Balbus, till häst, som man funnit i Forum, ett mästestycke. Den äldre Balbus äfven till häst, Vespasianus Mammius Maximus, 2 på Curuliska stolar sittande. Consularer m.fl. äro sköna verk, som förråda den grekiska konsten. Busterna af Jupiter Ammon, Juno, Ceres, den tvåhufvade Janus, äga ganska mycket värde, äfvensom några Basreliefs i marmor och åtskilliga Mosaiker. Den mest interessanta upptäckt i Herculanum äro Manuskrifterne, skrifna på Papyrus. Man har funnit öfver 800 rullor, alla i ett litet rum. Hettan har förvandlat dem till kol, men man har ett medel, att blad för blad skilja dem ifrån hvarandra för att kunna läsa och afskrifva dem; ett arbete, som fordrar otrolig möda och yttersta tålmod. – 1750 stötte några bönder, som gräfvde på sitt åkerfält först på Pompeji. På Carl III^s befallning fortfor

Sid. 216.

man sedan att gräfvä. Jorden betäckte här endast jord på några fots djup. – Den märkvärdigaste byggnad i Pompeji tror man vara Isis tempel, som är 15 famnar långt och 10 bredt, utan tak och omgifven af en Peristyl hvars kolonner, af Dorisk ordning, 25 till antalet, äro alldeles oskadde. Templet är byggdt af tegelsten, öfverdragen med en ganska hård stuck, hvaraf de Gamle plägade betjena sig. De heliga Kärlen, Kandelabrerne etc. förvaras i Porticii. – Man finner äfven lemningarne af ett gl. Grekiskt tempel, som varit 12 fot lång, och hvaraf endast 2 kolonner äro öfrige. Emellan begge dessa tempel står en 23 famnar lång byggnad, med 74 alldeles oskadde pelare. Några tro denna vara forum, andra soldaternas qvarter. Emot norden skiljes den genom en gård ifrån Theat[er]scen, som är något större än den i Here, men i byggningssättet föga olika. Der bredvid är ett annat betäckt skådespelshus, eller Odeum -

Syndafloden af Poussin är en af de skönaste taflor, som utgått från en m[ennisk]o hand – en kort Beskrifning: Se Stockh. Posten 1805, N° 219 finns i Museum i Paris.

De sista månaderna af 1804 tilldrogo sig följande händelser, och h[vilk]a bevisa Europeernas grymhet emot Negrer. En invånare i Barbadoes, vid namn Halls, går en afton hem, sedan han, som ledamot af Milicen slutat sin tjenstgöring. Framför honom gå några Negrer, ibland h[vilk]a är en hafvande qvinna och mor till 6 barn. Halls ropar till dem med utsöktaste skällsord, att de skulle gå ur vågen, ehuru de ännu voro på långt afstånd ifrån honom. Ändtligen springer han efter dem. Negrerne fly, men den hafvande qvinnan kan ej komma undan. – Han hinner upp henne, stöter sin bajonett några gr genom hennes bröst, och hon nedstörtar död för hans fötter, En förbiridande Hvit tilltalar och hotar honom med fängelse. "Hvarföre? ropar Halls, för det jag dödat

Sid. 217.

en Negrinna?" – Imedlertid arresteras han verkligen, föres till domstolen, och – ingen lag finnes, som dikterar ett straff för hans brott. Han måste blott erlægga vitesböter, och domaren, som lät arrestera honom, måste hos sina Förmän derföre göra sin ursäkt. – En kolonist äfven på Barbadoes, vid namn Novell, bemötte sin hustru som en tyrann. En dag sedan han efter vanligheten misshandlat henne, kastar han henne i bojar, och instänger henne. En Negrinna hyser för henne medlidande, smyger sig in till henne, söker att mildra hennes olycka och att trösta henne. N. ertappar Negrinnan, och skär tungan ur hennes hals ända ner till roten: hon dör; Han straffades blott med penningböter.

En Naturscen ur Ruders Portugisiska Resa I Del. sid. 18. I vester visa sig i solens följe några molnfläckar, för att med sina skiftande färgor, öka prakten af den scen, som nu öppnar sig. Det för vår syn förstora eldklotet omgifves af en gles dimma, som mildrar det bländande i dess glans, och tillåter oss att med ögat följa dess rörelser. Nu sköljes det af hafvets bryn. Efter hand sänker sig dess massa och liksom afklippes af böljan; Ännu synes den öfversta randen; men redan inom dessa sekunder är äfven den försvunnen. En purpurrodnad störtar öfver vattenytan. Ännu äro dock våra öfversta segel och masttoppar förgyllda; ännu glindra de på afstånd framför oss seglande. Skeppen

h[vilk]a tyckas begifva sig under de hvalfbågar, som formeras af molnen i vester. Men snart börja alla objekter otydligt synas; skymningens flor utbreder sig öfver böljan och på den bakom oss mörknande himmelen upptäcka vi redan här och der en stjerna."

Mensklighet, Vålgörenhet (ur Pensées de J.J. Rousseau) Må vara mensklige, det är er första plikt!
Waren

Sid. 218.

det emot alla stånd, alla åldrar; varen det emot allt som ej är främmande för menniskan. Hvad vishet gifves för eder utom menskligheten?

Tillfället att göra lycklige är mera sällsynt, än man tror. Straffet att hafva försummat det är, att aldrig finna det åter; och det bruk vi deraf göra, lemnar oss en evig känsla af sinnesfrid eller – ånger.

De olyckliga behöfva ej blott penningar; och det är endast lättingar i vålgörenhet, som ej förstå att göra godt, utan med guld i handen. Tröst, råd, omvårdnad, vänner och beskydd äro lika många medel, som medlidande äger i brist på skatter, för att mildra uslingens öde. Ofta äro menniskorna förtryckte, blott emedan de sakna en organ, för att framföra sin klagan. Det ankommer stundom på ett ord, som de ej kunna säga, på ett skäl, som de ej kunna föredraga, på en mäktig mans dörr, som de ej kunna genomtränga. Den oegennyttiga dygdens oförskräkta bistånd är nog, för att undanröjda oändliga hinder; och en redlig mans våltalighet kan komma sjelfva tyranniet att bäfva, omgifvet af hela sin magt. Om i viljen vara verkliga m[ennisko]r så lären att nedstiga till ert slägte.

Blott en beständig öfning i vålgörenhet skyddar de bättre hjertan för högmodets smitta. Ett ömt deltagande i andras olyckor är det bästa medel att finna deras orsak, och att aflägsna sig från alla laster i h[vilka]s spår de följa.

En vålgörande m[ennisk]a tillfredsställer illa sin böjelse i stora städer, der han nästan ej finner tillfälle att utöfva densamma emot andra än dem, som bedraga hans ädelmod. För den känslofulle och vålgörande är ej mindre svårt att vara lycklig vid åsynen af olycklige, än för den redlige mannen, att bevara sin dygd ibland lastfulle.

Sid. 219.

En själ af denna karakter har ej detta barbariska medlidande, som åtnöjer sig med att vända bort ögonen ifrån de plågor han kunde mildra; hon uppsöker dem, för att vara deras läkare. Det är de olyckliges varelse, men ej deras åsyn, som smärtar henne; det är för henne ej nog, att icke veta att de finnas; dess lugn fordrar att veta; att de icke finnas, åtminstone omkring henne; ty att låta sin egen sällhet bero af alla m[ennisko]r, vore att öfverskatta förnuftets gräns.

Ingen redlig man kan säga sig vara syssellös så länge han har en god gerning att göra, ett fädernesland att tjena, olycklige att trösta.

De första behof eller åtminstone de ömmaste, äro ett välgörande hjertas; och h[vilke]n god människa har öfverflöd, så länge någon saknar det nödvändiga?

Blott de olycklige känna de välgörandes värde.

- - -

D^o krabat eftermiddagen, emedan svårigheter att tala och svälja mycket tilltagit.

I Journal des débats har Abbé Geoffroy mycket alfvarsamt undfågnat sina läsare med tre långa utdrag ur Abbé Perins Abrégé de l'Histoire de la Russie: en bok, som innehåller de orimligaste osanningar, och i Ryssland allmänt föraktas. Här berättas ibland annat, att Peter någon gång i ett godt lag huggit hufvudet af en Strelizare för hvarje glas han druckit. H[vilke]n historieskrifvare!

Hvarföre finnas så många ogifta Fruntimmer?

Om jag vore en lärd, skulle jag först söka förhållandet i antalet af man- och qvinkönet, emedan man kanske häraf kunde finna en orsak, hvarföre

Sid. 220.

så många fruntimmer blifva ogifta. Men som jag blott vågar göra anspråk på vanligt m[ennisk]oförstånd och alldeles icke på lärdom, måste jag förbigå allt hvad som kan höra dit. För öfrigt gifvas nästan lika många ungarlar, som äga tillräckliga inkomster, för att kunna underhålla ett tarfligt hushåll af hustru och barn, men icke dess mindre fly för Hymens gyllne bojor. Ja äfven denna klass synes dagligen tilltaga, följaktligen också de förras. Således hvarifrån ett sådant fenomen?

Kom närmare, vackra Augusta; jag vill vara diskret, och tala sakta.

Kan ni lefva utan baler, concerter, spektakler, picnicker, assembleer och stora supeer?

Spelar Ni?

Reser Ni hvarje sommar till Loka, Medevi eller Ramlösa?

Har Ni många bekanta af vårt kön?

Har Ni inte någon gång infall, nycker och kapriser?

Skulle Ni tänka moderligt nog, att sjelf uppfostra era barn?

Kan Ni se ett vackert equipage, utan att med häftighet önska Er ett dylikt?

”Min Gud, hvilka dåraktiga frågor?”

Ni kan ha rätt, Augusta, men likväl göra våra ungarlar just dessa och dylika innan de besluta att förblifva – munkar.

Flickor! Flickor! Ett gammalt ogift fruntimmer är vanligen en olycklig, obemärkt och öfvergifven varelse; men huru många, eller rättare, huru få ibland Er äro värda att bli makar och mödrar!

Sid. 221.

Herr von Kotzebue, som är Doktor Galls vän, har nyligen (Oct. 1805) författat en Komedi under Titel af: Stjernans Organer

D. 25 Påsklåg. d^o till Domprosten för att låna l delen af hans Schröckles historia, men fick ej. D^o e.m. började jag med Gabriel Al. läsa Svinburnes resa. d:o hos Grootenf. ätit mellanmål och druckit 1 ½ glas toddy, h[vilke]t ej aflopp utan uppträden, dock icke Gudi lof blandade jag mig deri eller var orsaken till. D^o kl. 10 for Philip hem med Ottelin, med dem skickade jag ett bref till C. J. Ståhlberg, d^o kom C. Ottelin hit ifrån Åbo, för att fara till Moscau.

Peru har ej mera knappt en million invånare. – Ännu finnas lemningar af de gl. Kungliga palatsen i Cuzko, Quito och Pachamer, h[vilka] äfvensom som den genom berget huggna vägen öfwer Cordilleras, vittna om Peruanernes stora konstfärdighet. – I Lima är en stor Theater, der man spelar Farcer och Intermezzos. Äfven finnes här en egen Amfiteater för tuppfäktningar, h[vilka] gifvas ifrån den 24 Juni tills slutet af September.

Högländska Societeten i Scotland har sorgfälligt undersökt, att Fingal, Ossian och Gaul o.s.v. varit gl. Isländske anförare; att ibland Högländarne af Island ännu finnas många gl. folksånger, eller fragmenter deraf, hvare de besjungas, men ännu flera traditioner om deras bedrifter; men tillika att Macphersons Ossianska Sånger äro en Mosaik,

Sid. 222.

på det sätt uppkommen, att han efter behag sammanfogat fragmenter af gl. folksånger, och till någon del äfven incrusterat dem i sina egna skaldestycken. Cathullius död t.ex. är helt och hållit Macphersons verk. Man har en Irisk Ballade öfver samma ämne, men som alldeles icke liknar det förra, äfven Temora tillhör Macpherson, undantagande Episoden om Oscars död. – Således följer att ej Ossian, utan Macpherson sjelf varit ett stort poetiskt snille.

Orleanska flickan blef icke bränd, utan gift. Denna upptäckt har blifvit gjord af en Pater Vignier, fratre de l'Oratoire, en gl. lärd och fördomsfri man, som dog i Paris 1661. Ett bref ifrån hans bror till Herr de Grammont, skrifvit i Richelieu d. 2 Now, 1683, gifver derom följande upplysning: Ofvannämnde Pater Vignier hade på en resa i Metz funnit en gl. handskrift, innehållande ett slags krönika om staden, hvaraf han tog afskrift, hvars riktighet han genom en Notarii Publici underskrift lät bekräfta. I den handskriften finnes följande artikel:

”År 1436, då Herr Plin Mardor var Borgmästare i Metz, den 20 dagen i mån Maj, kom Flickan Johanna, som varit i Frankrike, till la Grange et Ormes, för att tala med några herrar från Metz, och lät kalla sig Claude. För att träffa henne, ditkommo äfven hennes bröder, Peter Riddaren och Petit Jean, Ecuyer, h[vilke]n senare trodde att hon var bränd och så snart de fingo se Flickan, igenkände de henne som sin syster, och blefvo af henne åter igenkände som hennes

Sid. 223.

Bröder. Måndagen d. 21^a, togo de sin syster med sig till Boquelon, och Riddaren Nicole skänkte henne en häst af 20 Livres värde och ett par halfstöflar, Albert Boulle en kappa och Nicolaus Grognet ett svärd. Flickan kastade sig ganska lätt på hästen, och berättade Riddaren Nicole händelser, hvaraf man mycket väl igenkände, att hon var densamma, som hade fört Konung Carl till Rheims. – Om Pingstdagen kom hon till staden Marnelle – (här följa i originalet de för mig oöfversättliga orden: En chief Jehan Renat) uppehöll sig der i 3 veckor, och igenkändes af alla, som kommo för att se henne, såsom den sannfärdiga Jungfrun af Orleans: (Nu kommer åter ett ställe, som jag ej tror mig i stånd att riktigt öfversätta; A donc l'y donner Sieur Geoffroy dex un Chdz et puis s'en alloit à Erlon, et y fut grande presse, jusqu'à ten que le fils du Comte Wrenbourg la menet à Cologne de cote son père le Comte de Wrenbourg et l'aimont le dit Comte très-fort.) Man ser åtminstone häraf att en Grefve Wrenburg har fört henne till Cölln och ganska

mycket älskat henne!) "När hon åter ville resa derifrån, utrustade han henne med en skön pantsarskjorta, och kort derpå fulländades i Erlon hennes vigsel med Riddaren d'Armoises. Denne begaf sig med sin fru, Flickan, till Metz, hvarest de bodde i det hus, som han ägde, bredvid kyrkan den hel. Seylenne, och förblefvo der så länge de behagade." – Hvad som ännu mer bekräftar detta, är att, samma Pater Vignier en dag derefter

Sid. 224.

spisade hos en Herr d'Armoises, och fann i hans familjearchiv ett ordentligt äktenskapskontrakt mellan Robert d'Armoises och Jeanne D'Arcq, kallad Flickan af Orleans. Äfven här af tog Pater V. en afskrift, men hvart hans samlingar tagit vägen, visste ej engång hans bror. – Att fransmännen dock ännu ej tvifla, att hon verkligen omkommit på det sätt, som man vanligen berättar, bevisar det att i Orleans uppreses ett nytt Monument till Jeanne d'Arc's minne, h[vilke]t består i hennes ganska träffande bildstod i Bronz på en piedestal af hvit marmor med passande inskrifter. 4 Basreliefs föreställa 1) huru hon i Chinon af Konungen emottager värjan, 2) Slaget som befriade Orleans, 3) Carls smörjelse i Rheims och 4) Johannas förbränning på bålet. Stockh. Post. 1805 n° 266.

Namnet John Bull i England är ett öknamn, och betecknar en maklig, sorglös och kortsynt m[ennisk]a, som har en mindre öfvad tankekraft, men deremot ej blir någon Toast skyldig; - som lätt och ofta bedrages, utan att derföre bli missnöjd med sin verld: – som med filosofi, matematik, poesi och ästetik, eller öfverhufvud med alla vettenskaper och konster lefver i en evig frid. - men som deremot blir högst förtörnad om hans kökspiga olyckligtvis skickar roastbeefen för lös och vildsvinslåret för hårdt på bordet; – som är försiktig, klok, ja nästan vis i allt det, som angår kroppens välmåga och bekvämlighet, men som deremot i allt hvad som rör den intellektuella m[enniska]n, iakt-

Sid 225.

tager en särdeles måttlighet och återhållsamhet.

Slaget vid Trafalgar skedde d. 21. Oct. 1805. Franska flottan var redan länge förut innan man en gång såg eng. flottan i slaktordning i form af en halfmåne, hvars kullrighet var under vinden, lord Nelson hade äfven redan förut föreskrifvit, huru hvart och ett skepp borde förhålla sig i händelse af träffning. Franska flottan bestod af 33 skepp, 18 franska och 15 spanska, som kommenderades en chef af Amiral Villeneuve. Omkring kl. 12 på dagen genombröt lord Nelson fiendens half måne vid 10^e skeppet i avantgardet och Vice-Amiralen vid det 12^e i Arriere-Gardet. De öfriga skeppen gjorde detsamma. Lord Nelson hade satt på sina sista General order: "England hoppas att hvar och en skall göra sin skyldighet." Skeppen i fiendens arriere garde lade sig omkring Collingwood, som var ombord på Royal-Sovereign; men han segrade öfver alla anfall, ehuru masterna blifvit bortskjutna

och mer än 400 man af hans folk voro dels döde och dels blesserade. Ett franskt och ett spanskt linieskepp, hvardera af 74 kanoner, sökte på en gång att äntra Temeraire, som kommenderades af Kapt. Harvey. Fran. och spanska flaggorna hissades flera gånger på detta skepp men nedrycktes lika ofta. Sluteligen måste begge skeppen gifva sig för Tem[eraire]. 2 el. 3 timmar efter slagets början blef Lord Nelson blesserad i vänstra bröstet af ett muskötskott ifrån Santissima Trinidad, som då stridde emot Victory (på h[vilke]t Lorden var sjelf ombord). Han föll genast i armarna på en bredvid honom stående officer och lefde blott till dess han fick veta att 15 franska och sp. linieskepp strukit. Kort derpå afled han. – Innan kl. 4 på e.m.

Sid. 226.

voru 20 fr. och spanska linieskepp tagna. De drefvo på vattnet, till större delen som verkliga vrak. Amir. Gravina drog sig med resten till Cadix, Achilles ett franskt skepp af 74 kanoner flög i luften och af de öfriga sänktes så många ske kunde. Amir. Villeneuve, Vice-Amir. Don Ignatio d'Aliva och Konter-Amiralen Don Baltazer Hidalgo Cisneros togos tillfånga. Det tros att de dessutom på den dagen: döde, blesserade och fångar förlorat icke mindre än 20 000 man. Engelska flottan bestod af 27 skepp hvaraf 3 förde 64 kanoner. Endast på Am. Villaneuves flaggskepp togos 4000 man till fånga. Då kulor ifrån masterna af Santissima Trinidad regnade på Lord Nelsons flaggskepp bad Kap. Hardy Lorden flere g:r att i stället för sin med Ordens stjernor dekorerade uniform, nyttja en annan eller åtminstone draga en utanrock deröfver. Men härpå svarade Am. "Det är ej tid dertill." Strax derpå erhöill hans Sekreterare som stod bredvid honom, en musket kula genom hufvudet, så att han genast dog. Få sekunder derefter erhöill äfven Lorden en dödande kula, hvarvid han föll emot en invid honom stående Officer. En Fältskär undersökte blessuren, hvarvid Lorden såg stumt på honom. Denne bleknade via sårets åskådande och Amiralen fann deraf att det var dödligt, samt yttrade det äfven. Fältskären teg. Derefter lät Lorden sätta sig på en stol. Han talade ej mera om sin blessur, utan dikterade endast order angående bataljen och mottog rapporter i afseende på träffningen. Sedan fientliga flottan strax i början var bragt i sådan förlägenhet, att den icke vidare kunde undvika batalj syntes han mycket glad, och yttrade till de kringstående Officerarne: "Nu kunna fienderna ej mera komma undan, jag föreställer mig att 20 af deras

Sid. 227.

skepp skola med säkerhet tillhöra oss. Sannolikt lär jag dervid förlora en fot och i sådant fall erhålles segern för godt pris." Intill sista ögonblicket af sin lefnad kommenderade han med största redighet. Efter hand erfor han att 15 fientliga skepp strukit; och afled kort derpå. Få minuter före sin död fick han höra att äfven Santissima Trinidad måst beqväma sig dertill. Några ögonblick derefter sjönk hans hufvud emot Kapt Hardys skuldra, i h[vilke]n ställning han, leende uppgaf andan, utom honom hafva Kapt. Nelson och 80 sjösoldater blifvit dödade på Victory. Amiral Nelson hade fyllt 47 år, och lika många fientliga Linieskepp skall han eröfrat. Hans likkista är förfärdigad af stormasten på franska Amiralskeppet l'Orient, som flög i luften vid Abukir. Kort förrän han lemnade London, besökte han snickaren Reddison, hos h[vilke]n denna kista förvarades, och bad

honom sätta på locket att den verkligen blifvit förfärdigad af masten på l'Orient. Han yttrade dervid med munterhet: "Ganska sannolikt lär jag vid min återkomst, behöfva denna likkista." – Han föddes i Norfolk d. 29 September 1758. Fadren var då Landtprest i Burnham Thorpe. Vid 12 års ålder blef han af sin Morbror, Kapt. Suckling, antagen till midshipsman på Raisonnable af 64 Kanoner, och njöt af honom undervisning i sjövetenskaperna. Derefter företog han en resa först till VestIndien, och sedan med lord Mulgraine en till Norra Polen. De 2 skäpp, som hörde till denna senare expedition, omgåfvos af is och befunno sig i stor fara. Redan här visade sig, att den unge sjömannen ägde mod och dristighet. Han skaffade sig en helt liten båt, med h[vilke]n han for mellan och öfver isen, for att upptäcka Vanaler [?]. En gång saknades han en hel natt. Förgäfves sökte man honom öfverallt. Se på förra skalaven [?]

Ephemeris
Pars IV^{ta}
Tomus quartus

A.J. Sjögren

Sid. 229.

Slutet af Martii

D. 29 i kyrkan, Zetterman predikade, jag har hört honom mycket berömmas; detta öfverensstämde också med min smak. Jag har näppeligen härtill hört en mera värdig prest. – d^o till middagen tar jag buden af Grootenfeldt till afton inses [otydligt]; hvarest äfven följande kamrater spisade; Paldani, båda Tamlandrarna, Molander, Porthan och Gummerus. d^o e.m. derstädes druckit 3 kp Caffé, i morgon drack jag äfven redan en kopp här hem. -

d^o passerade härigenom åt Ryssland 120 man vid pass Infanteri med en tross af närmare 10 ammunitions vagnar, d:o om aftonen på sista branten af dygnets ruiner, dock Gudi lof bevarad! D. 30 1 kopp Caffé d^o Hipping predikade. Till middagen bjuden af Paldani med Porthan hos Afteniuses [?]. Hos Paldani druckit 2 koppar Caffé – d^o skref jag ett tyskt bref till Forsman. D. 31^a Cons. Not. Hoffrens bröllop med Mad. Neslindt [?]⁸⁹ – en skön dag – vakat länge – äfvensom nästan alla föregå qvällar.

Sid. 230.

Ephemeris

Andr. Joh. Sjögren. Civ. Gymn. Imp: Borg.

Pars IV: år 1812

Tomus IV^{an}

Aprill månad

Förteckning å de Böcker som recenseras i St. Post. 1805

Samling af smärre Historiska afhandlingar. Walde och öfversatte af C. Weltzin. 1 Delen Stockh. H.A. Nordström, 1804. 198 sid: 8 – intressanta. Innehållet är 1) fragment af en större sedernas

⁸⁹ Ett hål i originalet

Historia, 2) öfver den heliga eldens dyrkan och Vestalerne, 3) om Romerska landsvägarna, 4) Hist[orisk]a anm. öfver Romarnas Triumfer. 5) öfver de gl. Romares snille.

Gumal och Lina. En berättelse för Barn, i synnerhet för att "bibringa dem de första Religions Begreppen, af Caspar Fredr. Lossius, Diaconus i Erfurt, öfv. af C.U. Broocman, Phil. Magister. Stockh. H.A. Nordström, 192 sid. i 8 – bra i synnerhet för Barn.

Twisten emellan Ajax och Ulysses om Achills vapen, fri öfv. af Gyllenborg. Stockh. C. Delrin 1804 26 sid. i 8° af förtjenst.

Prinsessan af Gonzago Bref om Italien, Frankrike, Tyskland och de vackra Konsterna öfv.

Sid. 231.

af H.A. Kullberg. Delar (Örebro, Lindh 8) – Den Tyska förläggaren yttrar sig i sitt företal om detta arbete: "Vi frukta att icke säga för mycket, då vi försäkra, att detta arbete är af det lilla antal som räcker till eftervärlden. Det är icke en simpel Resebeskrifning: det är en filosofisk granskning af folkslag, Regeringar, Seder, Klimat, vackra Konster och allt hvad som kan interessera. I anseende till stylen finner man deruti förenade styrka och behag utan affektion." De målningar här lemnas äro dock gjorda år 1789.

Geografiskt Bibliotek för Ungdom; etc af Campe 1804 öfv. Af Knitmejer, 12° berömmes.

Allvin och Theodor. Läsebok för Barn från Tyskan öfv. af J.H Avellan. Stockh. Nordström 1804. 107 sid. i 8 god. -

Handbok i Medicinal Lagfarenheten af Er. Gadelius Med. Doktor och Chir. Mag. Läkare vid Kongl. Krigs Akademien m.m. Stockh. I Delen 1804 286 sid. i 8. skön

Försök till en Historisk Afhandling om Räddnings Anstalterne för Drunknade; Jemte underrättelse om säkraste medlen hvarigenom de kunna återställas till lif; af J. D. Herholdt och C. G. Rafn. öfv. af A. Fahlman Stockh. Nordström 1805. 140 sid. i 12. god -

Handbok för unga Husmödrar, innehållande kort underrättelse och en husmoders plikter. Samt nödig undervisning i de särskilta göromål, som kunna förefalla inom ett hushåll; öfv. och utg. af C. F. Berling. Lund 1804. 64 sid. 8. – Bra

Sid. 232.

Historia om England ifrån Julii Caesars tid till 1760 (då nuvarande Konung uppsteg på Thronen) Sammandragen af Joh. af Bierken. Delar. Stockh. Carlbohm i 8. – skön.

Resa igenom en del af England och Skottland åren 1802 och 1803 af Er. Th. Svedenstjerna Stockh. Delen 1804, 329 sid. i 8. god. Egl. för Bergsmän.

Berättelse om de Inrättningar som i München blifvit gjorde för att afskaffa Tiggeriet och underhålla de fattiga, jemte underrättelse om flere anstalter hörande till fattigvården i Bayern; af Gref Benj. Rumford, från 5^e Engl. Uppl. Öfv. af N. Almroth. 110 sid. i 8 Strengnäs, 05.

Nyttiga och Nöjsamma lekar för Ungdom af Guhmuths. Öfv. från Tyskan af E. L. Schough. 4 Samlingar i 12 berömmas. -

Nöd och Hjelpebok för Bondeståndet, eller Beskrifning öfver Mildberga by i dess lycka och olycka. från Tyskan öfv. och omarbetad af Joh. Jac. Hedrén, Adjunkt i Ekonomien vid Upsala Akad. Stockh. Lindh 1804. 508 sid. - bra

Undersökning öfver Lifvet och Döden, af Bichat Med Dr Prof. Öfv. af G. Wallenberg, Med. Dr Kongl. Collegii med Medlem. Stockh. 1805 Marquard 144 sid. i 8. god.

August von Kotzebues Resa ifr. Lifland til Rom och Neapel, 3 delar – skön

Sid. 233.

Portugisisk Resa, beskrifven i bref till vänner af C. J. Ruders. Delar Stockh. 1805 delen. – berömmes

Geografisk och Ekonomisk Beskrifning om Kemi, Lappmark i Westerbottens Höfdingedömm med Geogr. Charta. af Wahlenberg Aman. vid Ups. Kongl. Acad. Naturalie Kabinett. Stockh. delen 1804. 77 sid« i 4 – bra.

Supplement till Handboken för Praktiska Läkare-Wettenskapen rörande Epidemiska och smittosamma sjukdomar i allmänhet och serdeles de Pestilentialiska af S. Hedin. Kon. förste Lifm. 1^a Stycket Stockh. 1805 142 sid. stor 8° – skön

Arbeten af Oxenstjerna Stockh. delen 1805. Delar. förträffliga.

Strödda Tankar

(d.29. April)

Fly tillfället ooh du skall aldrig komma i frestelse att synda!

Dygden är af naturen inplantad i m[enniska]ns hjerta. – Den förtjusar ännu, denne man redan öfvergifvit hennes väg; ännu då måste man gifva henne sitt bifall och blott ett exempel af dygd hos en menniska, den man ville förleda ifrån dess väg är så kraftigt att den kan förmå den lastbare att återgå till dygden, allenast hon

Sid. 234.

ännu icke fallit allt för djupt – åtminstone skall den åstadkomma en Tanke af sällheten att beträda hennes stigar, om också vanan att synda, som tagit öfverhand. Den längtan och oförmögenhet att mer kunna återvända, afhåller en ifrån att fatta en allvarlig föresats. – Jag sjelf befinner mig olyckligtvis i detta tillstånd, jag har redan 2^{ne} gånger fattat den föresats och högtidligen inom mig lofvat att återvända till dygden; men åter lika många gånger verkligen öfvergifvit den. Tre gånger har jag till och med, o blygd! begått samma dårskap, hvartill Jag redan hade så mycken afsky, att jag kunde låfva, att aldrig mera begå den. Det härrörde af det ringa motstånd, jag rönt af brist på dygd äfven hos den h[vilke]n jag sökte till att förleda. Nu åter andra gången, ehuru jag redan ej längesedan åter afsagt mig mitt förra fel, hade jag redan inom mig gjort planen till eröfring och till äfventyrs hade jag åter fallit lika djupt som förutt om ej dygdens röst vaknat hos den h[vilke]n jag tänkte förleda, och påmint den om sin kanske snart eljest inträffande saknad. Dygden ingaf henne mod och uttryck att då jag redan var på vägen att äfven förstöra hennes, för mig afmåla den smärta, som en sådan

Sid. 235.

händelse då skulle förorsaka hos henne och det lugn i själen och samvetet som hon då skulle förlora. – Detta verkade så mycket på mig, att jag i stället för tanken af hennes dygds förstöring nu blef dess beundrare och högaktare. Jag föreställde mig, huru kort ett sådant nöje vore som vällustens och sinnlighetens njutning förde med sig emot den varaktiga sällhet, som man alltid hyser inom sig då man bevarar sin dygd. Jag ångrade och önskade mig tillbakaflyttad till de tider, då jag ännu ägde denna jollrande glättighet, denna reda oskuld och innerliga förnöjelse, som den dygdiga ungdomen medför. Jag lofvade henne högtidligen, att ändra mitt uppförande emot henne, bad henne så godt jag kunde, äfven hädanefter följa dygdens föreskrifter, tolkade för henne dess behag och förträfflighet. Hos mig uppsteg den tanken, att äfven, ehuru jag så grufligen felat emot dygdens föreskrifter, ehuru jag redan fallit så djupt, att jag beständigt bar inom mig denna låga af laster, som beständigt flämtar och uppäggas till nya brott, att äfven jag trodde mig ännu kunna hjälpas, i fall jag härefter vore mera sträng emot mig sjelf och framförallt undveke tillfället till lastens utöfning. -

Detta är ock det enda medel, hvarigenom jag kan hjälpas ty vanan till det onda har redan olyckligtvis så inrotat sig

Sid. 236.

hos mig, att jag omöjligen kunde vara beherskare af mig sjelf i frestelsens ögna blick. – Just denna vidt utseende omöjlighet förorsakar just att hos mig denna strid, om jag skall våga en gång att fatta en sådan föresats. Dock, jag skall ännu en gång för tredje g:n lofva det. För 3^{die} gången teckna mina fingrar detta votum på pappret. Gud understödde mig, att ej detta löfte må blifva lika falskt, som de

2de föregående. Gud bevara även hennes dygd obefläckad, som kommit mig att för 3^e gången nu lofva dygden en obrottslig efterlefnad!! -

Ehuru lasten redan inrotat sig hos människan, finnes dock ännu en gnista af dygden, som flämtar, och blott ett tjänligt Retelse-ämne, att jag så må kalla det, och den flämtande gnistan skall bringas till låga, liksom hos den stendöda människan, ehuru det yttre synbarliga lifvet redan öfvergifvit henne och hon är redan dödens fullkomliga afbild, flämtar dock ännu en gnista deraf hos henne och behöfver blott ett Retelse – ett vederqväckningsmedel för att åter kunna upplåga och bringas i verksamhet. –

Den Mediceiska Venus som ifrån Galleriet i Florenz i slutet af 1802 hemtades till Paris, är af hvit Parisk marmor och förfärdigad af den Grekiske Konstnären Praxiteles, som lefde 300 år före X:i födelse, och är tilläfventyrs det första bland alla kända Konstverk. -

Sid. 237.

Uti ett bref yttrar sig en Resande om Augsburgiska fruntimren: "Augsburg[isk]a fruntimren kunna med skäl räknas bland Tysklands skönaste döttrar. De flesta äro mycket väl växte, och äga regelmässiga anletsdrag, stora ögon, ren och frisk hy blomstrande kinder, rika hår, och tänder som det hvitaste elffenben. Deras gång är både hurtig och behaglig. De förstå äfven att kläda sig på ett sätt, som är för dem ganska fördelaktigt; och allt sitter lätt och otvungit. Deras frisur, liknar ett tjockt fladdrande och af vädret genom krusat hår; h[vilke]t ej kläder dem illa, ehuru denna slags hufvudprydnad synes något vild och är kanhända icke nog lämplig för qvinkönet. Allt hos dem vittnar om en sann blygsamhet och sedelighet".

Fru Staëls af Hollstein Roman Delphine har väckt mycket uppseende i Paris. Bonaparte hade, sedan han läst några ställen i denna bok, bortkastat den och yttrat att han ansåge författarinnan för ett ganska farligt fruntimmer. Då en af de närvarande dervid anmärkte att Fru Staël väntades till Paris innan kort, skall han yttrat sig med liflighet: "Om hon kommer dit låter jag Grenadörer af Gardet föra henne tillbaka öfver gränsen." Ryska Kejsarliga Collegii Rådet Herr Kotzebue har varit utgifvare af Tidningen: Der Freymüthige.

Dvärgen Bebe var född 1741. Vid 5 års ålder blef han skänkt åt Konung Stanislaus och var då 19 tum lång. Vid 15 års ålder hade han uppnått en längd af 29 tum. Ifrån denna tid begynte han föråldras. 1764 dog han. Hans skelett förvaras i Naturalie Kabinettet i den förra Kungsträgården i Paris. I Naturalie Kabinettet på Drottningholm har man ifrån Drottning

Sid. 238.

Lovisa Ulricas tid haft tillfälle att se en figur af Bebe, i dess naturliga storlek, efter tidens mod klädd i en präktig klädning, sådan som Bebe sågs på Kon. Stanislai bord hafva framkrupit ur en pastej. Han var böjd till vrede och jalousi. Författaren till en fransk Memoire, söker med historisk visshet påstå, att den ryktbare Fången med Jernmasken icke varit någon annan än Grefve Matthioly, men ingalunda Ludvig den XIV:s Bror. (Jan. 1803) Äfven i Leipzig har försäljningen av Romanen Delfine uppå franska Regeringens requisition blifvit förbuden vid 100 RD vite.

Poëten Lambert, som var ledamot af förra Franska Akademien och sedermera af National Institutet afled d. 9 Februari 1803, i sitt 85 år i Paris.

Anton Lavoisier var född i Paris d. 16 Aug. 1743, och utmärkte sig redan i sin ungdom genom synnerliga talanger. Då han var 22 år gl. tilldömde Parisiska Wetenskaps Akademien honom en Guldmedalj, som pris för en afhandling om bästa sättet att upplysa gatorna i en stor stad. 2 år derefter upptogs han till Medlem i detta lärda Sällskap, der han var en ifrig medarbetare, särdeles i anseende till Mat. och Fysiken. Han undersökte riktigheten af de Gamles mening om Wattens förvandling till jord, salternas krystallisation, orsakerna till tordön och andra fysiska problem. En samling af serskilde Afhandlingar i dessa ämnen utkom 1774, under titel af Opuscules Physiques et chimiques, par Mr Lavoisier, 2 Vol. Lav. åtog sig en vigtig undersökning om Jordklotets förän-

Sid. 239.

dring, hvarom ypperliga Artiklar finnas i Memoires De l'Academie des Sciences för åren 1772 och 1789, och använde sin tid och alla sina krafter på Wetenskaperna i allmänhet. De vid denna tid gjorda upptäckter angående Gazarterna väckte hans hela uppmärksamhet, och då beslöt han att helt och hållet öfverlemna sig åt Kemien. Han undersökte, stadfästade och utvidgade Blachs och Cawendishs upptäckter. Först mot slutet av 1775 förmådde honom hans vänner, att förelägga Wett[enskap]s Akademien sin afhandling, under titel af Nouvelles recherches sur l'existence d'un fluide elastique, fixé dans quelques substances et sur les phénomènes, qui resultent de son dégagement ou de la fixation. Detta Werk var blott en Förberedelse till de stora förändringar som han ville åstadkomma i Chemien; men han insåg att han ej mera kunde gå den redan banade vägen, och att man fordrade af honom främmande resultater, hvartill de nya redskap, h[vilka]s första bruk han redan anmält, skulle leda honom. Hela hans Hus blef nu ett laboratorium. 2^e gånger i veckan samlade han de mest berömda Geometrer, Physici och Chemister, och i dess sammankomster undersöktes de största Europeiske Lärdes meningar; man läste de mest frappenta ställen af utländske lärdes nya arbeten; man jemförde Teorien med försöken. Han påyrkade sjelf den strängaste Kritik af detta sällskap, innan han kungjorde sina upptäckter. Detta sällskap varade från 1776 till 1792. 1780–9 vederlade Law[oisier] läran om phlogiston, och framställde en ny Lärobyggnad, h[vilke]n understöddes af de noggrannaste försök. Under

Sid. 240.

denna tid fick läran om luften och Gazarterne en fast grundval. Allt hvad som finnes infört i memoires de l'Academie för åren 1775–1793 är helt och hållet hans verk. Alla upptäckter under de sista 20 åren, alla hans nya ideer i den mekaniska delen af Kemien, de skarpsinniga slutsatser hvartill en stor mängd af de pålitligaste försök ledde honom, äro samlade, i ett nytt system uti Annales de Chymie, ou recueil des Memoires, concernant la Chymie et les Arts, par M. de Morreau, Lavoisier et Paris 1789. Law[oisier] var även Patriot och m[ennisk]ovän. Han arbetade på manufakturers och fabrikers befordran, Lärdes och Konstnärers understödjande. År 1791 erhöll han del i finansförvaltningen. Vidare förtjenar han att ihåg kommas för sitt Werk Richesses territoriales de la France, h[vilke]t sysselsatte honom i 9 år och är af mycket värde. Han förlorade sitt lif under Robespierres tyranni. Se här anklagelsen emot honom: "Avec tant de talents et tant de lumières il est fait suspect et criminel – il doit perir." Han var ståndaktig och lugn och yttrade blott en önskan, att honom måtte förunnas en kort tid för att fullända ett verk, som han hade under arbete; men han fann sig äfven nöjd med sitt öde, då Barbarerna svarade honom: "Emporte la Science; nous saurons à present nous passer de les arts; – un seul nomine d'eupuit puffit à la tête des affaires; – Il ne nous faut que du fer." -

Den berömde la Harpe, Ledamot af förra Franska Akademien, och sedermera af National-Institutet afled d. 11 Febr. i Paris i en ålder af 79 år.

Sid. 241.

Poëten Gleim, som afled d. 18 febr. kl. 6 om aftonen i Halberstadt i sitt 84e år, begärte i sitt Testamente att blifva begrafven på samma sätt som en gl. Grenadier.

Du Patys stil är förträfflig. Den är sentimental, utan öfverspänning och svulst-ytterligheter, hvori andra så lätt falla – Louwren och Tuilleri-palatset äro på långt när ej att jemföra med Slottet i Steckholm. (En som på resande.) -

Gymnasii Bibliotheket i Westerås äger mer än 7000 Vol. böcker.

På en fuktig höst och blid vinter följer gemenligen en torr och kall vår, som mycket håller växten tillbaka. Är deremot vintern torr, så blir våren våt. Efter en våt sommar följer blid höst, och åter på en blid höst, en våt vår. – När löfven falla sent om hösten, plär sådant förebåda en stark vinter. -

Herr Clarke i Cambridge, som på sin resa genom Grekland samlat många litterära skatter har hemfört från Pathmos ett präktigt Msr. af Platos verk, som blifvit skrivit år 896 efter Christna tideräkningen, och är en dyrbar sällsamhet, (febr 1803)

Några physiognomiska Anmärkningar af Lichtenberg.

I Stade blef jag i ansigtet på en Karl, som lyckligt bragte sina Svin till ett vattenställe till h[ilke]t de vanligen icke utan svårighet kunde drifvas, varse drag af en sinnestillfredsställelse och ett hemligt smålöje, hvars like jag aldrig förr hos någon funnit.

I H *** bodde jag en gång så, att mina fönster voro åt en smal gränd, som förenade 2 större

Sid. 242.

gator med hvarandra. Det var nöjsamt att erfara huru m[änne]n förändrade sina ansigten då de kommo i den smala gränden, der de förmodade sig ej vara sedde. Den ena log hemligt, och den andra runkade på hufvudet. Flickorna tänkte med ett smålöje på sina händelser och satte sina band och sin granlåt i ordning till eröfringar på nästa stora gata.

Det är en gl. regel: En oförskämd kan visa ett blygsamt eller modest utseende när den vill; men ingen blygsam eller modest ett oförskämdt.

Det är besynnerligt att Lavater finner mera på våra lefvande författares Näsor, än den förnuftiga verlden finner i deras skrifter.

Jag har alltid funnit, att Folk af medelmåttig verldskunskap lofvat sig mest af en konstig Physiognomilära, M[änne]n af stor verldskunskap äro de bästa Physiognomister och vänta sig minst af reglorna.

Den berömde Klopstock afled d. 14 Mars vid middagstiden i Hamburg, i en ålder af 79 år.

Lawater var jemte sin son, på Besök hos den bekante Bonnet. Under det att de som bäst voro i samtal med hvarandra, sprang L. hastigt opp af stolen, ryckte peruken af Bonnet och sade till sin son: "Se Henric! Der finner du ett sådant hufvud der du kan lära visdom."

Doktor Gall erhöill nyligen (skrifves d. 9 Mars Wien) besök af en utlänning, som föregaf sig vara professor i Matematiken. Samtalet föll snart på läran om Hufvudskålen; för h[ilke]n utländ -

Sid. 243.

ningen yttrade sig icke hafva mycket förtroende. Gall blef ond, undersökte främlingens hufvudskål och utlät sig: "Ni hade gjort klokt, om Ni ej låtit Matematiken blifva ert yrke. I denna Wettenskap hinner Ni ej långt. För Musiken äger Ni talanger", "Också, svarade den främmande, är jag – Abbé Vogler". Det var ock verkeligen han.

Klopstocks fru dog redan 30 år före honom sjelf.

Den så kallade Polska Kanapén anställdes på det sättet. En stol ställes ungefär halfannan fot från väggen med sätet vändt deremot, och nedböjd så att den står blott på begge framfötterna och hvilar med ryggstödet eller den så kallade karmen mot väggen. En annan stol lägges med ryggsidan på den första, så att den blott med kanten af bakfötterna stödes mot golvet. Det förstås nu af sig sjelft, att denna sednare egentligen tjenar till säng. Den 3. stolen lägges med framfötterna nästan horisontelt på golvet, så att öfra delen af karmen hvilar på kanten af den andra stolens säte. Nu är Kanapén färdig. Vill man göra den rätt beqväm, så nyttjar man, jemte hufvudkudde, en liten madrass över hela ställningen.

Den 1^a Aprill började vi för Rectorn annotera Art. De Morte: – vi skrefvo icke – d^o e.m. kommo Broberg och Witting. d^o skref jag ännu ett bref till Forsman. – Vakad länge. – natten en stark pollution.

D. 2^a foro karlarna bort – d^o bref från Klingberg d^o [oläsligt]

Sid. 244.

Hupazoli⁹⁰ föddes 1587 d. 15 Mars i Casale, en liten stad inom Mantuas område och dog d. 27 Nov. 1702. Han beklädde först ett andeligt embete, men öfvergaf det sedan och reste till ön Scio, och befordrades i sitt 82^a år till Wenetiansk Consul i Smyrna. Han var 5 g^t gift, hade med sina hustrur 24 barn och på sido-linien 25. – Ehuru rik lefde han ganska måttligt. Han drack aldrig annat än vatten, nyttjade ingen Tobak, åt litet, men någorlunda väl, i synnerhet vildbråd och frukt. Han bevistade aldrig kalaser för att om aftnarna alltid kunna spisa i god tid, ½ timme efter måltiden gick han till sängs och steg tidigt opp. Han hörde dagl. sin Messa: derpå spatserade han litet, skötte sina

⁹⁰ Francesco Hupazoli

göromål, och efterlemnade bland annat 22 volumer, som utgjorde hans dagbok, öfver alla hans förrättningar. Han kände aldrig någon feber, öppnade aldrig ådern och nyttjade inga andra läkemedel än sin diet. Han talte om saker som händt för 100 år sedan, liksom han berättat helt färskta nyheter. Under det år då han fyllde sitt 100:de, blefvo hans någon tid förut grånade hår åter svarta. Ännu gick han till fots 4 mil om dagen. I sitt 109 år förlorade han tänderna, och måste lefva endast af soppor. 4 år derefter fick han 2 nya tänder. Mot slutet af hans lefnåd upphörde en slags blodtömning, den han de sista 30 åren haft hvar månad. Han fick derefter stenpassion och sedan en snufva som slutade hans dagar. Han var af en mild karakter, och förolämpade aldrig någon. -

Marie Anne du Boccage var född i Rouen d. 22 Okt. 1710. Hon älskade redan ifrån sin barndom Skaldekonsten. 1746 trädde hennes talang första

Sid. 245.

gången i dagsljuset, och lyckades att vinna det pris Akademien i Rouen för detta år utsatt. Sedermera utgaf hon en imitation efter några Sånger af Miltons förlorade Paradis och ett Sorgespel kalladt Amazonerna, som 1749 med bifall uppfördes. Derefter framträdde hon med en Hjeltedikt, Columbiaden, hvars plan och många enskilda delar förråda ingen vanlig talang. Hon tillegnade den Påfven Benedict d. 14e. Voltaire sade en gång till henne, betraktande hennes hufvudbonad: "jag saknar något i er prydnad." I det satte han på henne en lagerkrans. – Af nyare författare skref den för sina Lettres à Emilie bekante Demoustier⁹¹ följande vers till henne;

On regrette le temps passé sans vous connoitre.
Combien l'on eut joui d'un commerce si dout:
Il semble gue plûtôt on auroit voulu naitre,
Pour avoir le bonheur de viellir avec vous.
Lorsque vers son declin le soleil nous eclaire,
L'eclat de ses rayons n'en est point affoibli;
On est vieux à vingt ans si l'on cesse de plaie,
Et qui plait à cent ans, meurt sans avoir vieilli.

Hon dog i sitt 92^a år, och hade gerna lefvat ännu längre.

⁹¹ Charles-Albert Demoustier 1760 – 1801

Den franska författaren Thomas hade den vanan att skriva i sängen. På landet lät han väcka sig kl. 5, i staden kl. 6 om mornarne. kl. 7 el. 8 steg han opp och arbetade, mellan det han gick af och an i sitt rum. – Mot kl. 9 spisade han sin frugala frukost. Endast när han förehade något svårare arbete, drack han stundom kaffe ganska svagt. Efter frukosten satte han sig

Sid. 246.

åter i sängen med benen i kors och utan skor. Han drog igen fönster- och sänggardinerna, och förblef på detta sätt tills middagsmåltiden. Under denna tid tålte han ingen hvarken i sitt rum eller rummet bredvid hans. På akademidagarna gick han efter sessionen alltid till fru Necker. Dessutom tillbragte han hos henne dagligen 2 timmar, så ofta hon var allena. På akademidagarna plögade han äfven aflägga alla sina besök d.v.s. hos fru Necker, d'Alembert, Dangivillier och Vatelet, hos h[vilke]n han alltid slutade.

Efter hemkomsten från dem hörde han gerna någonting läsas, men aldrig eller åtminstone sällan nya skrifter. De öfriga dagarna var han vanl. hemma kl. 5 på e.m. Då låste han åter in sig, och blef merendels sittande på sin säng tills aftonmåltiden. På landet arbetade han ofta i fria luften. Ej sällan träffade man honom i alleerne vid Chantilly eller Marly. Här satt han med ryggen lutad mot ett gallerverk, och skref, under det han talte sakta med sig sjelf. När han en gång var fördjupad i arbete, öfverlämnade han sin själ så fullkomligt deråt, att han skref till och med på hästen. Hans väsende var alltid oroligt, när han lemnade sin kammare. Hans tankar förföljde honom. När man afhämtade honom till måltiden, måste man slita honom från sina arbeten. De första åren af sin auktorliga lefnad hörde han läsning, så snart han vaknat. – Poeter de första 2 timmarne, och sedan Historieskrifvare. Efter aftonmåltiden lät han också ibland föreläsa sig något, tills han somnade. – Hans gunstlingar bland Poeterne voro: Homerus,

Sid. 247.

Euripides, Virgilius, Metastasio och de sista åren äfven Tasso, Pope, i synnerhet hans Homer läste han gerna. Vid Voltaire, Racine, J.J. Rousseau, Juvenal och Lucian tröttnade han aldrig. Ur den sistnämnde öfversatte han ofta. Bland Prosaisterne hade Buffon, Voltaire och framför alla Rousseau, för honom ett särdeles värde. Han beklagade ofta att han ej personligen kände Rousseau. Också älskade denne äfven så mycket hvad Thomas skrifvit. Bland Voltaires skådesspel gaf han vad stilen beträffar, företrädet åt Oedipe och Marianne. Han hatade visiter, och var alltid inlåst i sin kammare. D'Alambert, Vatelet, Chabanon, Ducis, Chamfort och Herault de Sechelles voro de enda som fingo inträde. I sällskap åt han så sällan som möjligt och hade en gång för alla undanbedt sig alla stora supeer. Blott lata M[ennisko]r, sade han, löpa efter kalaser. Hans sätt att tala var en mans, som lifvas af en öm och djup känsla. Han talte väl, ganska klart, utan affektation. Han var aldrig för mycket öppenhet, utan alltid herre öfver sig sjelf och hvad han ville säga. Han skrattade gerna, men hans löje var fint och betydande. Han berättade pikanta historier, och med smak. Han var mild,

tålig, måttlig, god, medlidande, högst känslfull, men aldrig bullrande, aldrig ond. Om han förargade sig, slöt han sin harm inom sig sjelf. Sitt tjenstefolk behandlade han med godhet. Aldrig undföll honom ett ord, som föranledde dem att med misshag betrakta sitt stånd. Om de försummade sina skyldigheter, sade han: "Det har Ni åter glömt." Han talte ofta med sitt folk, gjorde sig underrättad om

Sid. 248.

deras öden, deras släktingar; frågade om de voro lycklige hos honom? – Han gav i hemlighet mycket till de fattiga. Månge lärde njöta af honom understöd. Malfilatre var bland dessas antal. Med den finaste delikatess förekom han behovet. På en höstdag betraktade han engång flugorna, som kröpo opp och ner på fönstrena. Han satte en på sin hand; hon halkade och föll. "Ack det stackars kräket! – Det blir säkert sönder trampadt", ropade han och kastade sig helt och nästan hållit på golvet för att söka flugan. – Han besvarade aldrig någon kritik, ej heller läste han Journalerna, utan frågade stundom: Hvad säger man om mitt arbete? Har ni läst Journalerna? – En gång sade honom någon, att man angripit hans skrifter. De uslingarne! svarade han med återhållen ton. En gång sade honom densamme, att man berömt honom och föreläste denna artikel. Under läsningen utbrast han ofta: De narrarne! När föreläsaren slutat, steg han opp och tillade: "De vilja analysera ett verk, som de ej förstå! H[vilke]n födkrok! Hvad jag beklagar dem!" – Hans skrifter hafva haft mycket bifall både i Frankrike och utomlands. En Yngling, som hade läst hans äreminne öfver Dugay-Trouain⁹², blef sjöman och en Man af stor förtjenst. Loftalet öfver Descartes gjorde en annan till namnkunnig Geometer. Th. använde 5,6 mån. att på landet göra sitt utkast till detta senare och 1 mån. att utarbete detsamma. – Ingen kunde vara en mera vördnadsfull Son än Th. likväl dog hans Mor utan att vilja se honom. Hon lefde i den olyckliga inbildningen, att hennes son ville förge henne (ur en Tysk Månads-skrift).

Sid. 249.

I en Botanisk Trädgård i l'Ecole de Medicine i Montpellier begrof Joung sin dotter Narcissa.

En profbit i poesi af den Patois som talas i Languedoc, h[vilke]n påstås vara sammansatt af Latin, Götiska och Arabiska:

Connouysès là bèla Lisèta?

Et bé, fugissés – là toujours.

Lou Cor d'aguèla bergèyréta

⁹² René Duguay-Trouin 1673-1736

Es una rufada d'amours.
Aqui s'en vey dé touta ména
Un tout éscâs son d'âou cruvel,
Un âoutra né coumén c'à péna
Dé fâcupre voulâ d'és per el.

(Af en resande Svensk i bref. Stockh^s Posten N° 107. 1803)

Chinesiska Maximer och Ordspråk.

Ehuru fint polerad som helst, är marmorn ändå hård och kall – äfvenså smickrarn.
En elak man är någon gång en god Far; en elak hustru aldrig en god Mor.
Qvinnorna fråga: är den Mannen tystlåten? Männen: är den Flickan vacker?
Qvinnans vapen är skönhet och blygsamhet; – dess vältalighet – tystnad och rodnad.
Männen höra på hvarann, qvinnorna beskåda hvarann, när de äro tillsammans.
En qvinna, som köper sin hy, ville sälja densamma. Den vise kan glömma allt, utom sina fel och sina välgörare.

Sid. 250.

Minne ersätter ej snille; det förra är blott den senares spegel. Tusende erinringar gifva ej en enda tanka. Ju mera ett tidevarf uppfann fabler, ju mer nekade det sanningar.

Dygden ger inga talanger, men ersätter dem. Talanger ge och ersätta ingen dygd.
Endast då älska Menniskor hvarann fullkomligt, när de ej mera behöfva säga hvarann det.

Genom böner förlorar man flère vänner, än genom vägrande svar. Det hjärta är skickligast att älska, som ännu aldrig älskat. Hjertan, som öfverlämna sig lätt, draga sig äfven så lätt tillbaka.

Det gifves tusende nöjen, hvilkas minne ej uppväger minnet af en god gerning. Välgörenhet är det enda nöjet, som ej blir utnött. Lemna dårens fåfänga i ro. Han känner ej ärans väg, och om du vill hejda honom hastar han så mycket säkrare på obetänksamhetens. Blott hans fall kan förmå honom att stanna. De vise store Mäns och Hjeltars modesti är verklig glömska. De äro så fulle af sina planer, att de förlora ur ögnasijgte hvad de hittils gjort.

Wiljen I lära känna de dygdiga Qvinnorna, frågen blott de lastfulla.

Verldens sed förleder till misstroende, misstroende till slughet, slughet till elakhet, elakhet till allt.

Fi lättrogne, som så hastigt bländas af skönheten, tviflen när en qvinna säger: Jag älskar! Vakten Er för hennes snara! Tviflen! Tviflen! – åtminstone, tills Ni undersökt hennes syskrin. -

Sid. 251.

Herrar Schell i Paris, far och son, hafva upfunnit (1803) ett Musikaliskt Instrument, h[vilke]t de kalla Anemochord. Det är ungefär 9 fot långt och tillslutet. Sättet, huru vädret vidrör strängarne, är en hemlighet. Detta instrument har på örat en alldeles egen verkan, som ej står att beskrifva. Det rörande, det melankoliska kan på intet annat instrument med sådan liflighet uttryckas.

D^o d. 2. gaf jag ett paket åt Meinander att föras till Åbo med min Virgilius, 2 Bref med inneliggande 20 RD 24 Sk. Riksgäldsmünt. – vakat länge. D[en] 3. började vi för Rectorn explicera 24^e Artikeln de glorificatione; tillika sade han att han i ett privat Collegium ifrån kl. 5 till 6 på eftermiddagarna ville läsa till Pingst alla dagar Bonsdorffs Conspectus Scientiae pastoralis.

(Utur Charpentier Cosignys Resa till China). "Man förebrår Chineserne, att de inga framsteg gjort i konster och vettenskaper. Men är det bevist, att fullkomligheten i de förra och fördelarne af de sednare göra ett folk lyckligare? Hafva vi Europeer, som inom kort tid uppnått en grad af förträfflighet i konsterna och gjort så stora upptäckter i Vetenskaperna, hafva vi därför blifvit visare? Äro – vi i allmänhet lyckligare derigenom? Vi böra komma ihåg, att våra nyttigaste upptäckter äro nya i jembörelse med Chinesernes. De besådde sina fält med ris, då våra förfäder ännu lefde af ollon; de spunno och väfde bomull och silke, då vi ännu klädde oss i vilda djurs skinn; de kände redan i uråldriga tider Kompassens bruk, hade upfunnit papper, boktryckerikonsten m.m. och ägde redan

Sid. 252.

de Lagar och den Polisförfattning, under h[vilk]a de ännu lefva trygga. I synnerhet indianer och Chineser hafva dessutom också många egna handgrep och förfaringssätt, som äro oss ännu alldeles obekanta. I Kaschmir till ex. som hör till Stora Moguls Stater, förfärdigas Ylle-schalar, af den utsöktaste skönhet, ända till 300 RP^s pris. Indianernas konst att färga linne har i Europa mycket blifvit efterhärmat. Men det Indianska, i synnerhet blå och röda linnet, öfverträffar oändligt det Europeiska, så till glans som varaktighet. Chineserne fabricera af silke mångfaldiga tyger, som ännu icke blifvit eftergjorda i Europa. Ett af dessa är infletadt med ganska fint skurna remsor af

guldpaper, genom h[vilke]t Chineserne frambringa de täckaste och mångfaldigaste teckningar, och som hafva fullkomligt utseende af guldtråd. Det liknar i skönhet Lyoner-Tyg, är varaktigare än man skulle tro, och fås derjemte till lågt pris. Deras jern är det smidigaste man kan finna. Den så mycket berömda Chinesiska Fernissan har på mångfaldigt sätt blifvit eftergjord i Europa, men alltid mycket ofullkomligt. De göra af ris ett ganska angenämt vin.

Grönt thé pröfvar man på det sättet, att man kastar däri en bit galläpple. Om Teet deraf blir strax svartaktigt, så är det förfalskadt. Kallt Té är hälsosammare än varmt. Det drifver urin, stengrus o.s.v.

Vid dödandet eller krossning af spindel bör man akta sig att ingen droppa af dess saft kommer i ögat; ty följderna deraf är blindhet utan räddning.

Anekdot; Fredrik den 2. hade, vid en audiens, följande

Sid. 253.

samtal med en Fru:

Fru. Min Man bemöter mig ganska ohöfligt.

Kon. Det angår inte mig.

Fru. Han vågar äfven tadla Ers Majestät.

Kon. Det angår inte er. -

Enligt gjorda rön gå skyarna aldrig högre än 2000 famnar. -

De 2^{ne} första Sångerskor i Europa, enligt en Tysk Musikälskares omdöme, h[vilk]a för det närvarande täfla om företrädet, äro Guiseppa Grassini uti Neapel och Mistriss Billington i London. Dock öfverträffar den senare alla, äfven Madam Mara.

Ibland de många slag Insekter, som plåga Domingo, är en som kallas Chigue, Pigue, i Peru, Negua i Mexico (Pules penetrans). Den anfaller äfven m[ennisko]r och sticker igenom huden eller sömmarna på en sko för att lägga sina ägg, helst under nageln på en tå; och den elaka verkan deraf röjes snart genom en mycket stark klåda. Om man ej skyndar med nödiga medel att utrota äggen, h[vilk]a äro inneslutne i en blåsa, så kan man blottställa sig till och med för kallbrand. Ju längre Chiguen, h[vilke]n man ser som en liten svart prick, får uppehålla sig i köttet, desto djupare

intränger han; desto mer förökar han sig. En Capuciner munk, som ville visa Naturalisterne i Europa en Chique och dess fortplantning, dvaldes så länge med honom att han för att hämna en lifvet hotande gangrène, omsider måste låta afsåga benet. -

d^o om aftonen hos Mad Kniper.

Sid. 234.

Chinesiska Maximer. Ju mer en Far älskar sin Son, ju bättre undervisar han honom; ju mer en Mor älskar sin Dotter, ju mer pryder hon henne. En Far ger råd åt sin Son, och frågar sjelf sin Dotter om råd. En Mor säger sin Son hvad hon vill göra, och sin Dotter hvad hon har gjort.

En Far fruktar att visa sin Son för mycken vänskap; och sin Dotter för litet.

En Far gifter bort sin Dotter för att bli af med henne, och sin Son för att ej förlora honom. En Mor gifter bort sin Dotter, emedan hon kan umbära henne, och sin Son, emedan hon utan honom ej kan hjälpa sig.

En Far älskar sin Måg och sin Sonhustru; en Mor älskar sin Måg, men ej sin Sonhustru. En Far talar för sin Måg, och arbetar för sin Son.

En Mor bestjäl sin Man till sin Sons bästa, och sin Son till sin Dotters.

En Fars sista blick faller på hans Son; en Mors sista suckar offras för hennes Dotter.

En Son beklagar mera sin Fars förlust, och begråter mera sin Mor; en Dotter är mera bedröfvad ofver sin Mors död, men tröstas långsammare öfver sin Fars.

Den Man, som ovillkorligen tror sin Hustru i allt, bedrager sig sjelf; den som tror henne i intet, är bedragen.

Tiden rycker slöjan af sanningen, och framställer den i sin nakenhet. Qvinnorna göra detsamma. De blotta andras hemligheter, för att dölja sina egna.

Qvinnornas tunga är deras svärd, och de låta det aldrig rosta. – Ju mer en hustru älskar sin Man, ju mera förbättrar hon hans fel; ju mer en Man älskar

Sid. 255.

sin Hustru, ju mer ökar han hennes, -

Från Frankfurt skrifves d. 2 Aug 1803, att den berömde Läkaren Weikard i Brückenau nyligen aflidit. Sedan han efter sin egen uttryckliga föreskrift var öppnad, bortstulos inelfvorna. -

De allmännaste orsakerna till Galenskaper; (Utur Resa genom Tyskland, Danmark och Sverige, af Chr. Fr. Lentz. öfv. från Tyskan af Gabr. Torgstedt): "Äfven i Celle, på därvarande stora Dårhuset, likasom vid andra dårhus fann jag det igenom efterfrågning och samtal med vissa olyckliga alldeles bestyrkt, att läsning af vällustiga och kärliga Romaner, Poësier och Skådespel; (Märken denna omständighet Skalder och Författare) att olycklig eller förförd kärlek; att vällust och isynnerhet äregirighet, högfärd, religions svärmeri, mystiskt grubblande (i synnerhet studeringen af Johannis uppenbarelse för olärde folk) – att dessa fel eller svagheter, säger jag, hafva varit de allmännaste orsakerna till de olyckliga fångarnas fasliga galenskap, till deras obeskrifliga elände, till det rysliga tillstånd, som alldeles söndersliter åskådarens hjerta."

Anmärkingar om de Nordiska Språken (ur samma Resa). "En Dansk finner det Svenska Språket afskyvärdt, emedan det, såsom han säger, låter så utdraget och så sjungande, slutar på så många A, och ljuder så barbariskt groft och hårdt. För en Svensk åter är Danskans odräglig, och ända till äcklig, emedan den, helst då karlar tala, förefaller honom så föga manlig, så vek och så barnslig, utan kraft och eftertryck." Begge språken förefalla

Sid. 256.

mig älskvärdare, mildare och angenämare, än den alltför hårda Hög Tyskan". Svenska språket synes mig vara det skönaste för sång, af alla Europeiska, i ordningen näst efter det Italienska, och såsom jag äfven hört försäkras af Musikkännare, h[vilk]a varit i Grekland, helt nära det nya Grekiska, som är det mest älskvärda af alla, i synnerhet i de Skönas munnar, antingen det sjunges eller talas. Äfven när svenskan talades af Fruntimmer, föreföll den mig välljudande. Jag besökte Theatern i Stockholm visst 10 eller 12 g^t, och jag kan icke neka, att de därvarande Aktrisernas helt naturliga och okonstlade deklamation af prosa föreföll mig likare en musik än ett tal. Deremot erkänner jag att detta språk, då det talas af karlar, nästan alltid förekom mig något strafft, skrämmande och stötande. Jag tror dock att detta icke så egentligen härleder sig från sjelfva språket, utan snarare från det något obildade, fasta oförsvagade och sannfärdigt manliga lynne som den mycket aktningvärda Svenska nationen, mer än någon annan af de Nordiska tills närvarande har i allmänhet bibehållit. Deras starka dialekt är en afbild af deras karakter." – "Såsom mig synes är Danskans det verkligaste af alla lefvande språk jag känner. Alla dessa synas mig hafva någonting mera manligt, mera kraftfullt och eftertryckligt; ända till sjelfva Franskan. Jag tycker mig hafva funnit lynnet och tänkesättet af den älskvärda Danska Nationen fullkomligen aftryckt i deras språk.

Det är ett fredligt, fogligt, böjligt, kallförnuftigt och välvilligt slägte." "Danska språket har någonting högst mildt, böjligt, spädt och fint. Äfven när det talas långsamt

Sid. 257.

och högtidligen, ljuder det, i den vanligen så foglige Danske Mannens mun, angenämt och godt. Nästan all sträfhets och allt hårdt är med uppmärksamhet bortrensadt derifrån, och blir det beständigt mera och mera genom denna Nations goda Skalder, h[vilka]s visor och små sånger äro ömsom försmäktande ljufva, ömsom fulla af den mest rörande ömhet." Danskarne tala i allmänhet utomordentligen fort. Predikanterne veta bättre moderera sig, men sällan Aktörerne och Aktriserne på scenen. På Teatern i Köpenhamn är omöjligt för en utländning att fatta hvad de sladdra. Den förträfflige Aktörn Schwartz är i detta hänseende ett af de få undantagen. Han talar långsamt och högt, och är för öfrigt kan hända, den största Aktör i hela den egentligen så kallade Norden.

D. 4de krabat läsningen – osv

Enligt hvad Dokt. J. Chr. Petri, Prof. i Erfurt berättar, lefde ännu 1796 vid Lifländska gränsen 40 verst från Potock, en ryss som var så gl., att han kunde påminna sig K. Gustaf Adolfs död. Han hade sett Ryssland stiga under 10 Regenter, och då slaget vid Pultava föreföll var han redan 81 år gl. Han gifte sig i sitt 25 år, och hade under ett 17 årigt äktenskap 7 barn, af h[vilk]a alla numera voro döda. Från sitt 42 till sitt 77 år förblef han Enkling. Han gifte sig då på nytt; men efter 6 år dog hans hustru, sedan hon gifvit honom en Son; i 93^e året beslöt han igen att ingå äktenskap och lefde med sin 3^e hustru jemt 50 år, och erhöll med henne flera barn, af h[vilk]a yngsta sonen (1796) var 68 år gl. Efter sin hustrus död hade han redan varit Enkling i 26 år. Hans familj utgjorde 123 Descendenter. Alla bodde tills[amman]s, i

Sid. 258.

10 närbelägna hus. Han var ännu sund och kry och bemöttes med största vördnad af sina barn och barnbarn. Hans ålder var 168 eller 169 år. -

Fyra mil ifrån Alexandria i Virginien lefde för några år sedan (skrifves 1803) en Negerlaf af 74 års ålder, vid namn Thomas Fuller, som förrådde en förundransvärd talang i räkenkonsten. Han var född i Afrika och kunde hvarken läsa eller skriva, 2 resande Pensylvanier, W. Hartshorne och Samuel Coates gjorde honom några frågor, h[vilk]a han med en förvånansvärd skicklighet besvarade. Första frågan var: Huru många sekunder innefattar 1 ½ år. Efter 2 minuter blef svaret: 47,304,000. på den andra frågan: huru många sekunder har en m[ennisk]a lefvat, som är 70 år, 17 dag. och 12 timmar gl. svarade han inom 1 ½minut, 2,210,500,80 En af de begge resande, som med

pennan uträknat samma uppgift, anmärkte att summan ej vore så stor. Ni har förmodligen glömt skottåren, svarade Gubben. Då dessas sekunder adderas till de förra, var den angifna summan riktig. Vidare gaf man honom följande exempel: En Landtman har 6 gäss, som 1^a året få 6 ungar hvardera, och alla föröka sig 8 år i samma förhållande; huru många gäss har då denna Landtman? Inom 10 min. svarade han: 34,518,806. Han förstod icke strax i början frågan rätt. Han berättade, att han börjat sin räknekonst med att räkna till 10, och trott sig vara en hel karl då han hunnit till 100. Hans andra försök hade bestått i att räkna håren i en kosvans, h^a belupit sig till 2872. De därpå följande öfningar hade han anställt med en fjerding hvete och en fjerding linfrö, dem han räknat korn

Sid. 259.

för korn. Nu hade han uträknat huru många takstenar fordrades för att täcka ett hus af en viss storlek; hur många sädeskorn för ett visst gifvit åkerfält. Han beklagade sig mycket öfver ett försvagadt minne. Han hade i all sin lifstid arbetat på en liten landtgård och aldrig varit omåttlig i starka drycker. Äfven här besannas Philosophens ord: "Hur mången Newton och Euler har gått förlorad vid plogen." H[ilke]n skada, sade Coates till honom, att du i din ungdom ej haft tillfälle att genom studier utveckla din talang! "Eller h[ilke]n lycka" svarade Negern; ty hur många ha ej blifvit en narr af bara lärdom!"

Den namnkunnige Magliabechi i Florens, Storhertigens Bibliothekarie hade Bibliotheket i den högsta oordning, ehuru han dock inom ett ögonblick fann hvad bok han sökte. Han kom också aldrig från sina böcker. Han åt också der, blott 2 g^r hela sin lifstid var han ifr. Florenz; engång för att se Fiesoli, som ligger 2 mil derifrån, och 2 g^r på Storhertigens befallning. Hans vanliga måltid bestod i några ägg med litet bröd och en drick vatten. I en af hans pulpetlådor, som stod öppen, sågs ett par ägg och litet p[ennin]g[a]r liggande, h[vilk]a voro bestämda till hans dagl. bruk. Hans garderob bestod i en svart jacka som hängde ner till knäet, vida och långa böxor, en gl. söndersliten svart kappa, en oformligt stor och kring kanterna sönderstött hatt, en bred och fullsnusad halsduk af groft linne, en oren skjorta, den han alltid nyttjade tills den blef utsliten och som hängde i trasor ut genom den vid armbågarne söndernötta jackan. I denna drägt

Sid. 260.

visade han sig på gatan och i sitt hus. – För att värma sina händer betjente han sig vanligen av en kolpanna, som hängde på ena armen. Här af kom, att hans kläder öfverallt voro svedda, och hans händer fulla af blåsor. – För öfrigt var han den bästa m[ennisk]a i verlden, och utmärkt höflig mot främlingar. -

D. 5 krab. kyrkan och predikoförklaringen.

En Amerikan, som i 3 år dagligen användt 8 till 9 timmar, för att noga uträkna huru många Verser, ord och Bokstäfver Bibeln innehåller, har uppgifvit der finnas 31173 verser, 713692 ord och 3 mil. 566480 Bokstäfver. Namnet Jehowah förekommer 6855 g:r, och ordet Och 46227. 117 psalmen är det medlesta kapitlet i Bibeln och 8^e versen i den 101 psalmen den medlersta Wersen,

Från Italien skrifves den 30 Aug. 1803, att den berömde Professorn Fontana nyligen aflidit i Milano 68 år gl. -

D. 6. las vi 10^e Proposition i Trigonometria plana för Professoren. – d^o började Rectorn i ett privat Collegium läsa Bonsdorffs Conspectus Scientiae Pastoralis, h[vilke]t härefter fortfar alla dagar i veckan från kl. 5 till 6 på eftermiddagen, jag hade mindre tid att bevista denna privata Lektion, så gärna jag ville det, – d^o ont i magen af nötter – d^o om aftonen bragt kläde hemifrån med Lindens Landbonde Tobias. Med honom afskickade jag d. 7. bref till min Far, W. J. Ancherus och Abr. Ersson. d^o krabat bön och Rect:s timma, d^o låf för Lecto Molin.

Sid. 261.

d^o började vi för Professorn repetera Trigonometrin med formlerna, d^o slutade vi Ryska historien för Forsius. Utom allt hvad han lät trycka, finnas ännu efter Johan Calvin i Bibliotheket i Genf 2023 predikningar i Manuskript.

La Toonay har gjort följande domslut öfver Fruntimren i Sverige: "Svenska Fruntimren äro nästan alla vackra, ofta utmärkt sköna. De äga derjämte mycket behag och sådana charmer som i rundning och hvithet sällan finnas af den fullkomlighet i andra länder. Men man bör se dem på Baler; som de nordiska Damerna ej äro mycket i rörelse, så hålla de sig skadeslösa derför igenom dansen. Intet är mera intressant, än en Bal uti Stockholm. Mängden af förtjusande Danserskor och goda Dansare förorsakar åskådarne lika så mycket nöje, som det de dansande sjelfva åtnjuta. Här dansas i allmänhet ganska väl, och man ser aldrig någon dansa löjligt. När jag befinner mig i de större Assembleer, och ehuru jag endast som åskådare deltagar i förlustelsen, förblifver jag ändå qvar till slut, och är alltid den sista att gå bort. Afskedstagandet, Handkyssningen, Omfamningen och Betjänarnas rättighet att iföra de förtrollande Damerna deras lappskor, allt detta gör Balens slut åtminstone så intressant som den mest lysande dans."

Stark lärdom i ett svagt hufvud och starkt vin i en svag butelj synas ha mycket likhet i deras verkan. S ...⁹³ Utur J. Haafness landresa längs med Orixas och Koromandels Kuster (på ind. etc.).

⁹³ Sidonumret saknas hos Sjögren.

Mahabharoth är titeln på en Hinduisk hjeltedikt, som i afseende på skönhet, uppfinning,

Sid. 262.

och ett upphöjdt skrifsätt vida öfverträffar Homers Iliad. Ämnet är en sann händelse. Braminerna dela synderna i 7 grader eller klasser. Till den första hör: att mörda en bramin; att en Bramin dricker starka drycker eller äter kokött; att begå blodskam med sin moder. – Till andra graden räknas: om någon utgifver sig som medlem af en högre kast än han verkligen är; om någon slår sin läromästare; blodskam med sin egen syster, våldtägt; försåtliga mord; mened till andras skada; att till slafveri försälja en person af sin familj; att bortstjåla m[enniska]n; att otillåtligt åtkomma främmande egendom, o.s.v.

H[vilke]n Klassifikation! – Det är ingen nödvändighet, som någre påstått, att en Enka skall uppbränna sig lefvande efter sin Man. -

Ostindiska Tobaken är öfver hufvud lika god som den Vestindiska; till och med på somliga orter, t.ex. i Jaffana och Tutokeryn ännu bättre. – Vattnet i Ganges hålles af Hinduerna för så heligt som viggvattnet af många Katoliker; ty efter den Braminska Mythologin skall Ganges omedelbart härstamma från Himmeln. – Fakirer – Dewedaschies (Bajaderer, Portugisiskt namn, Danserskor är i sanskritspråket sammansatt af Dewe, Gudom, och Dashie Slafvinna, de till templens tjänst helgade danserskorna. De andra Daatscheries. – I Seylon, Pegu, Siam och andra länder kallas de Arambhieh efter Rambheh, gudinnan för danskonsten,

Sid. 263.

Dotter af Soresutje, Harmoniens och Musikens Gudinna. Rambheh, en af de 5 biustrur, som tillhöra Indos, dunstkretsens Gud, har 2 döttrar, Mandie ömhetens, Bringie nöjet. – Dewedaschig lära äfven läsa och skrifva, h[vilke]t är förbjudit enskildas qvinnor och döttrar; ty en hederlig hustru skulle blygas tillstå, att hon kunde läsa och skrifva. – När en eremit känner sitt slut nalkas, vandrar han öster eller norr ut utan att hvila mer än 3 g^r på 24 timmar, till dess han af matthet faller ned och uppgifver andan. De heliga böckerna hafva även tillåtit honom 5 slags sjelfmord: neml. att uthungra sig; att begrafva sig i kodynga och sedan antända densamma; att nedgräfva sig i snön på de Tibetanska bergen; att begifva sig till en af de kanaler, hvarigenom Ganges störtar i hafvet, der uppräknas sina synder och under oupphörliga böner dröja i vattnet, till dess han uppslukas af krokodiler, och att ej långt från Allahabad vid floderna Dschurnas och Ganges förening skära af sig halsen, eller dränka sig. Skomakare (Tschandal hos Sonnerat Sakled) äro de aldra lägsta m[mennisko]r bland Hinduerna, emedan de förr arbetat koläder – och likväl bär hvar och en sådana skor. – Det är oriktigt hvad några resebeskrifvare säga, att en ung Dewedaschic måste först

öfverlemna sig åt öfverprästen i det tempel hvartill hon hörer; tvärtom står det: hennes fria val att välja sig älskare, blott han tillhör de båda öfre Kasterna eller lefva för

Sid. 264.

alltid jungfru. – Hinduerne tro, att stora ögon och små, men hårda runda bröst utgöra ett fruntimmers förnämsta skönhet. – En grufvelig hetta i Masulipatnam, 6 veckor är nu starkare än som vanligen är under Eqvatorn. Då torkas allt bort, och man är i fara att försmälta; man törs knappt gå ur sina hus, och om man inandas elektriska elden som ibland visar sig, är man strax död.

-

Prof på sanskritansk vers ur Dormm-Schaster: Joppienavate Sansotlie,
Joggiomano natrah sansajeh, Chord odéniatravé, cordian matro atschiaté. d.ä.

"Genom inre andakt kommer en Joghi visserligen

"till helighet; men äfven en annan god och dygdig.

"Man som öfverlämnar sig till sjelfbeträktelser,

"kan med allt rätt kallas en Joghie.»

Sanskritt språket är så ordrikt, att det för Guds namn har tusen åtskilliga benämningar, som uttrycka dess krafter och egenskaper. Gud kallas derföre också Doschotarneh eller den Tusennämde. – En elefant har på detta språk 24, en hustru 30, en man 45 olika benämningar, o.s.v.

Aldrig har något Theaterstyske vunnit mera bifall än Le Cid på sin tid. Fontenelle berättar att han sett en Krigsman och en Mathematicus, som af alla Komedier i verlden endast kände Le Cid.

Corneille var trög i Konversationen; talade litet och utan behag: och då man förebrådde honom, att han försummade sig i samtal, svarade han: "Jag är icke dessmindre Pierre Corneille."

Sid. 265.

Rode en ypperlig Violin-spelare. -

Kärleken och Psyché, ett af de yppersta arbeten af Canova. Stockh:s Post 1803 N° 250).

Strödda Reflexioner: Hvar och en anser det smicker, som säges en annan för en alltför osmaklig och kraftlös föda; men egenkärleken kryddar den i det ögonblick då den räcket åt oss sjelfva. Ofta bemöda vi oss att vinna de Fruntimmers kärlek, som ej älska oss, för att genom kallsinnighet straffa dem, när vi ändteligen lyckats att röra deras hjertan.

En feberparoxysm börjar med frossa och slutar med hetta. I kärleken är förhållandet tvärtom. Den är således en bakvänd frossa.

Att fruntimmer, som knappast orka gå, hafva styrka nog, att dansa hela timmar, kommer deraf, att deras fåfänga är starkare än deras kropp.

Gamla jungfrur kunna sällan tåla gamla ungarlar, emedan det ej gåfvos några gamla jungfrur, om gamla ungarlar ej voro till.

Ålderdomen har tvenne stöd, hvarpå den tröstad kan luta sig; minnet af ett tillryggalagt dygdigt lif, och hoppet om ett tillkommande bättre. Mi - -

(Ur Haafner)⁹⁴ år 1780 föreföll det stora slaget vid skogen Perainbani emellan en Engelsk öfverste Badly och Tippto-Lahebs troppar. Engelsmännen förlorade 2100 Europeer och 8000 sipajer, som allesamman blefvo nedsablade. Beskrifning derom pagg 1–6. – Glasögonsormen (Cobra-Capello, Coluber Naja) giftig. Indianerna hafva mycken vördnad för henne, så att de ej våga skada den.

Sid. 266.

Det indianska fikonträdet (Ficus Indica) som uti Indien kallas Ala; Alu, Asvatha och Pipal uppnår 500 års ålder innan det riktigt utväxer. -

Den förskräckligaste af alla indiska ormar är åtta stegsormen, h[vilke]n deraf fått sitt namn, att dess genomträngande gift, lik en blixtråle, löper genom alla ådror och dödar så hastigt, att man icke hinner mer än 8 steg, förrän man störtar. Fru Paolius säger åter att, Portugiserne gifvit ormen detta namn, för det han lägger sig i ring och kastar sig sedan hela 8 steg fram. – Haafner utstod äfven mycket smärta af ett ormbett, men blef läkt, det var blott en mindre giftig. - Glasögonsormen har 2 skinnflikar, h[vilk]a hänga vid halsen och lysa som ett par glasögon. De uppdragas ock öfver hufvudet, såsom en mössa. Se Pavlonis Resa i Indien. Sv. öfw. sid. 340. – Mamia

⁹⁴ J. Haafners Landresa längs med Orixas och Koromandels kuster, på indiska västra halfön. Öfversatt, af C.[!] [2–3:] O. Phil. Utterström. 1–3. Stockholm: Olof Grahn 1810–11.

Den 8 låf för skrifningen – Molin sjuk – en vacker afton. –

(3. Del af Haafner) – De märkvärdiga ruinerna vid Maweliewarom af flere tempel och andra märkvärdiga väldiga byggnader. Man förmodar, att Maweliewarom varit staden Meliarpha hos Ptolemeus och andra gamla skriftställare. -

Den 9^e låf för Lect Molin. d:o började vi läsa Brunnmarks Moral för Lect Forsius. -

Förteckning öfver de förnämsta Statyer, Buster och andra Antiqviteter, h[vilk]a blifvit flyttade till Paris från Capitolium och Villa Albani i Rom samt uppstälde i Museum.

Sid. 267.

En Trefot utur Capitolium, 2 stolar af fläckfri Marmor, Melpomene kolossal, åtta kolossala buster, Hadrian, Antinous Serapis med 7 strålar, Minerva, Antoninus Pius, L. Verus, Domitian; Nero, Otho, statur; Julian affällning, Augustus, Tiberius begge i Toga; Domitianus, Augustus, Septimus Severus; en stor Ljustake ur Vatikanen; Minerva kallad Pallas af Belletri; Ceres kolossal; äskulap med ormen; Hygea; en Bachantinna; en nymf med urnan; En Venus; två Hermer; Isis prestinna; Antinous som Hercules; en Bonde som slår huden af en hjort; den Medicinska Venus; Mars med Segrens gudinna; 2 stolar af rosso antico; Alexander den Store; Minerva; faunen med fläcken af Bronz; Leukothea, hållande den unge Bachus; 20 antika Buster, några Ljusstakar; vaser o.s.v. Isynnerhet utmärker sig fragmentet af en Basrelief, på h[vilke]n Antinous i mer än naturlig storlek och förmodligen ridande varit förestäld. Man ser ännu hufvudet, en del af kroppen och begge armarne. Han är krönt med Lotosblomster; en Allusion på hans Egyptiska Apotheos. Vänstra armen är utsträckt. Förmodligen höll han tyglarne med vänstra handen, h[vilk]a man i senare tider ersatt med en blomstergirland. Detta fragment är undransvärdt skönt, både i anseende till formens renhet, den täcka stilen och det helas fullbordan. Det består af marmor från Luni, hvars bländande hvithet ännu mera upphöjes af den slags politur, h[vilke]n man stundom finner på ålderdomens Statuer, och

Sid. 268.

ville tillskrifva en slags fernissa, hvars tillrädningsätt gått förloradt. – Inos eller Leukotheas (Bachi Ammas) grupp är också förträfflig, ehuru Ino har en restaurerad arm. – En Sarkofag, Musernas Graf och en annan Hereidernas Graf, äro prydda med underbart sköna och så mycket märkvärdigare Basrelief, som de, tvärtemot de gamlas vana, äro i den grad upphöjda, att de synas nästan alldeles lossade från grunden. På den ena lyssnar Calliope efter Homerus och Sokrates talar med Erato. – d^e d. 9. om aftonen ondt i magen.

Recension af Böcker i Stockh^s Post. för 1803

och äfven andra eljest goda skrifter.

Camilla eller Målning af Ungdom, af fru d'Arblay, född Bumey, författare till Evelina och Cecilia: 6 Delar.

Landthushållningen uti Systematisk Ordning, föreställd af Nils von Törne, Kapten, Stockh. Lindh 1801, 318 sid. i 8 berömmes.

Andeskådaren, Berättelse af Grefve v. O. Utgifven af X** Y** Z** öfr. af Eurén 6 Del. god Roman.⁹⁵ -

Inledning till Allmän Naturkunnighet af P.C. Abildgaard och och E. Viborg. Till Sv. Ungdoms tjänst öfr. af OI. Linden. Stockh. Marqu[ard]. 1802 319 sid. i 8. berömmde mycket. -

Läseöfningar för Barn, utgifne af deras vän, Carl Nernst. goda -

Den Filosofiske Läkaren, af Hr Hofrådet Dokt. Melch. Adam Weikard, 2 Del. Stockh. Lindh. 1799. 203 sid. i 8 – skön.

Sid. 269.

Samlingar till Skånes Historia och Beskrifning af N.H. Sjöborg, Prof i Historien. L Wästen Lund 1801, Lundblad 112 sid. i 8 (2 Häft. 1802 till sid 232). – bra. -

Afhandling om Vreden af Seneca, uti 3 Böcker till dess vän Novatus: fri öfvers. af Sv. Brinck. 2 Häft. Skara – berömmes. -

Några anmärkningar öfver Portugall, meddelade genom Bref af C.P. Ruders Stockh. Delin 243 sid. i 8. präktiga. -

Resa genom Irland åren 1796 och 1797, af de Latocnaye, sammandrag af Ödmann, Stockh. 1803 257 sid. i 8. bra.

Gudm. Jör. Adlerbeths Poetiska Arbeten, Andra Uppl. Stockh. Lindh. 2 Band. Berömmas. Inneh: Traged. Iffigeni, Edip, Ingiald och Kelonid. öfv. Racines Fedra och Hippolyt. 1^a Band.^{*96}

⁹⁵ Ande-skådaren. Berättelse af grefve v. O. Utgifven af Friedr. Schiller. Öfvers. [af Gabriel Eurén] 1–6. Stockholm. 1798–1802.

⁹⁶ *Andra: Vers vid Arfprins af Baden Jordfästning; Skaldebref till Leopold; et till Gyllenborg; Sagorne: Hermine, Olindo och Sofronia, Filemon och Baucis: Den Girige och Kärleken och Hymen; öfv. af Virg. C^e Eklog.

Resa till Goda Hoppsudden, Södra Pol-Kretsen och omkring Jordklotet, samt till Hottentott och Caffer-Landen åren 1772–6 af And. Sparrman, 2^a Delen, bra (NB Domprosten har jag hört lofvad den)

Charpentier Cossignys resa till China öfv. af P.O.Gravander. Stock. Schiöström. 1803. 180 sid. i 8. Resan gjordes redan 1770 och. 80-talet – intressant.

Sid. 270.

Strödda Filologiska Anmärkningar öfver svenska Tolknigen af Mathei Evangelium af Joh. Ad. Tingstadius; 260 sid. 8° – berömmes.

Berättelser om skendöda. – artiga.

Resa genom Tyskland, Danmark och Sverige af Chr. Fr. Lenz, öfversatt från Tyskan af Gabr. Torgstedt. Stockh. Nordström 1803. 214 sid.: 8. – af förtjenst och intressant.

Franske Kapten Etienne Marchands Resa omkring Jorden, åren 1790–2 öfr. i sammandrag af [A. J.] Segerstedt. 2 Delar, Strengnäs. intressant.

Utkast till föreläsningar i Svenska Historien.⁹⁷ 1^a Styck till Kon. Gust I. Ups. 1803 Edman 161 sid. i 8; 2 St. till Kon. Gust. Ad. II. Stock. 1803 Nordström 152 sid. i 8 – skönt.

Afhandlingen om smittsamma Sjukdomar af Dr. Joh. Fr. Pichler. Prisskrift öfv. från Tyskan af M. Hedrén: Medic Studiosus. Stockh. Marqu[ard]. 1803 120 sid. i 8: ej utan förtjenst.

Utkast till en Handbok för Brunnsgäster, jämte beskrifning öfver de mest godkände Mineralbrunnar och Badinrättningar i Sverige af [S.] Hedin. – berömmes.

Victor eller skogsbarnet – af förtjenst.

Funkes Lärobok för Ungdom, öfv. af Mag. Lindströmer, Stockh. 1803. Holmberg 499 sid i 8 – skön.

Imman Gerh. Joh. Schellers Sammandrag af den Latinska Språkläran för Skolor. [Stockholm: Nordström 1803]

Sid. 271.

etc. – präktig.

Nöjsam Läsning för Barn öfv. af Krutmejer – bra.

Namn-kunniga barns lefverne, tjenade till nöjsam och undervisande läsning för Ungdomen af A.F.J. Fréville, öfv. af Krutmejer, 2 Häften. Stockh. Delin – bra.

⁹⁷ Utkast til föreläsningar öfver svenska historien af Eric Michaël Fant. claudius 1–5. 1803–04

Den 10 låf hela dagen – pastoral examen – Zetterman.

Den 18 Febr. 1806 upptäcktes af Don Juan Baptista Montewerde, befälhafvare på filippinska Compagniets fregatt la Pala, under seglingen från Manilla till Lina, 20 öar af h[vilk]a den sydligaste ligger 3°20 nordlig bredd, och 162°5 longit öster om Cadix. Deras läge är lågt och deras inbyggare stora, starka, välskapade, olivfärgade, med platt näsa, svarta krusiga hår, och fredligt sinnelag. -

Chinesisk Wettenskaps academie, Hanlin -

267 år gammal gädda – Den röda skogen i Moldau

Bättringen: Rabbinsk Parabel.

Läraren. Du vill skjuta opp din bättring! Välan: så länge du behagar. Bättra dig endast en dag för din död.

Lärjungen. Kan jag väl veta h[vilke]n dag jag skall dö?

Läraren. Om du det icke vet; så ges intet annat råd, än att i dag begynna din bättring.

Peking eller Pe-kin betyder på Kinesiska den nordliga hufvudstaden, till skillnad ifrån Nan-kin, som vill säga den sydliga:

Sid. 272.

Egentligen heter den Cion-kin och var för 800 år sedan Rikets Hufvudstad. Peking ligger endast 7 Svenska mil ifrån den stora muren. Den egentliga staden består af 4 med murar omslutna kvarter, och utgör en fullkomlig fyrkant, hvars omkrets är inemot 4 Svenska mil. Dessutom finnes 15 betydliga förstäder. Gatorna äro räta och breda, såsom i nästan alla Kinesiska städer. Några äro nästan en mil långa och 120 steg breda. Murarne, som omgifva den Tartaniska gamla Hufvuddelen af staden, äro för sin högd och tjocklek beundransvärda: 12 Ryttare kunna beqvämt rida på dem i bredd. Deras högd utgör 40 fot. På 20 famnars afstånd från hvarannan stå torn, af h[vilk]a några kunna rymma ett ansenligt antal trupper. Staden har 13 portar, som isynnerhet i den gl. staden äro mycket höga och väl hvälfda. Ofvan dem äro byggda dubbla paviljonger af 9 våningars högd, försedda med fönster och Kanonhål. Den ena paviljongen dominerar staden, den andra landet. Framför hvarje port är en exercitieplats af 370 fots omkrets. Qvinkönet ser man alldrig ut, så stor eljest trängseln är på gatorna. Stadens folkmängd räknas till 2 millioner, hvaribland finnas 66 000 soldater allena. Krämare och Handtverkare gå ut med sina varor och redskap på gatorna. Här äro dock färre antal boningsrum än i Paris; ty mycket rum upptages av trädgårdar och plantager, magasinier samt andra byggnader. Större delen af handtverkarne och alla fattige,

Sid. 273.

bo i hamnen på små fartyg. I staden finnas 33 afgudatempel och andra små helgedomars antal uppgifves ända till 10000. 10 hus tillsamman hafva alltid en egen uppsyningsman, som underrättar öfverståthållaren om allt som passerar. Detta och den stränghet hvarmed de minsta brott straffas, tjena till att hålla den stora staden i lugn och ordning. Inom den delen af staden, som heter King-Tseking, ligger det Kejsarliga palatset, omgifvit af murar. Dess ofantliga byggnader gifva det utseende af en serskild stad. I södra delen af staden är en högd, där Kejsaren hvarje år förrättar ett offer och tillika med Prinsarne och Statens högsta embetsmän plöjer jorden; han sjelf en half timme och de öfriga något längre. Af den säd, som växer på det af Kejsaren och hans svit plöjda stället, bakes bröd, som på vissa helgedagar offras åt himmelen. Vid en byggnad fins en Klocka af 6000 lispunds vikt, således 26,500 skålpund tyngre än den namnkunniga Klockan i Erfurt. -

Josephine Ducbesnois, fransk Actris 1803

D. 13 Mars 1803 afled Christian 7 i Danmark något öfver 59 år och hans son, Kronprinsen född 28 Jan. 1768 uppsteg i stället under namn af Fredric VI.

D. 19 d^o de undertecknade Kon. Carl IV i Aranjuez ett Decret, hvarigenom han afsade sig regeringen till förmån för sin äldste Son, Prinsen af Asturien, som under namn af Ferdinand VII genast uppsteg på Thronen. – Två dagar derefter protesterade han åter detta decret skriftligen

Sid. 274.

och förklarade det för ogiltigt. Han skref tillika till Franska Kejsaren ett Bref, och öfverlemnade sitt öde i hans händer. D. 2 Maji utbrast en folkresning i Madrid emot Franska tropparna, men blef af Gen. Murat, dock icke utan blodutgjutelse dämpad. D. 8 Maji undertecknades i Bayonne förmenligen af Kon. och alla prinsar en Abdication af Spanska Kronan och rättigheten att afgöra Spaniens öde lemnades Napoleon. Kon. Carl kommer att derefter residera i Camprigne samt Prinsen af Asturia i Nowarne i f.d. Normandie i Frankrike. – Detta år togs äfven Etnirien i besittning af fransoserne. D. 2 Febr. inryckte en Fransk corps af 5 a 6000 man i Rom, och genom ett Decret af d. 2 Aprill förutom Provincerne Urbino, Ancone, Macerato, Camerina för alltid med Konungariket. – Skalden författaren Schlegel öfvergick i 23 April, jemte sin fru, född Mendelsohn i Cölln öfver till Catholska Religionen.

Den 11te låf för skrifningen. – d^o kl. 4 e.m. var jag hos Solitanders, der Zetterman höll ett Kalas för både Herrar och Fruntimmer – jag drack 3 glas vin och 2 glas punsch – sedermera var jag äfven hos Mad. Kniper och åt äfven derstädes aftonvard. —

Om den Romerske poëten Ovidii förvisningsort har man haft olika meningar. Furst Cantourir trodde den hafva varit belägen i granskapet af Akiennan (det fordna alta Julia); men då Besarabien den tiden icke lydt under Romarnes välde, kan denna tankens ogrund lätt

Sid. 275.

inses, namnet Zallul Oviduli (Ovidi graf) är yngre och Sanicii grafskrift som af Cantenius anföres falsk. Icke heller kan man med fog anse Temesvar vid Warna för denne skalds förvisningsort. Snarare bör den enligt Baron Campenhausens mening, sökas söderut vid Donau strömmens strand i trakten Tulschan, det gl. Achillea, der Kiliae nu står. I det fallet hade han ändock i sin landsflykt Bessarabiens vilde inneånare till grannar.

Om natten kl. 12 till d. 2 Aug, 1808 afled den förtjente Schröckh i Wittenberg. Han föddes i Wien d. 28 Julii 1733, speciminerade den 6 Mars 1756 i Leipzig, flyttades år 1767 till Wittenberg såsom ordinarie Professor i Poësin, och utbytte år 1745, efter Bittons död detta läro-embete mot professoren i historien.

D. 25 Juli utropades Joseph Napoleon till Konung i Spanien.

D. 28 Maji 1803 störtades Selim från Turkiska Thronen, och hölls alltsedan i fängelse. Mustafa 4 uppsteg i hans ställe. D. 28 Juli 1808 anställde Mustapha Bairactar Pascha af Rudschuk en regementsförändring, och ärnade sätta Selim på Thronen. – Men då det inre af Seraljen bestormades, möttes Selims stympade och blodiga lik. Då utropades Selims Brorson (den sista ättlingen af den regerande Dynastin) Prins Mahmud för Kejsare. -

Apollosalen i Wien. –

Tviflaren Acosta var en Portugisisk adelsman och lefde mot slutet af 16^e seklet. Han öfvergick från

Sid. 276.

Catholska religionen öfver till den Judiska i den öfvertygelsen, att denna vore den enda sanna. - Sedan blef han excommunicerad och antog sadduceernes mening och skref emot själens odödlighet. Till slut sköt han sjelf ihjäl sig. -

Det födes något mer gossar än flickor, i förhållande af 21 till 20. Deremot dör ända till 16 året mer gossar än flickor i förhållande af 24 till 25; så att vid manbar ålder begge könens antal är i det närmaste lika: ett bevis, att månggifte är emot naturen. Man räknar i allmänhet en generation till 33 år. Af 1000 millioner, som lefva på jordklotet, dö årligen 30,303,030, hvart dygn 83000, hvar

timme 3468, hvar minut 58 och hvar sekund, vid hvarje slag af ett pendelur, dör m[ennisk]a, som genast ersättes genom ett nyfödt barn. Sedan verdens skapelse har m[ennisk]o släktet blifvit 183 g^r förnyadt, sedan syndaflo den 130, sedan X:i födelse 54, sedan Carl den Stores regering 30 g^r. En engelska vid namn Mary Honeyard hade 16 barn, af h[vilk]a hon vid sin död i en ålder af 77 år, såg en afkomma af 1258 m[ennisko]r vid lif, ehuru 5 af hennes barn icke voro gifta.⁹⁸

(Utur St.Petersburger Taschenkalender af das Jahr 1809)

(Utur Åbo Tidning för 1808 N° 95) (de äro ej alltid pålitliga)

Sid. 277.

	Qvadratmil.	Invånare	Inkomst millioner	Krigsmakt till lands	till sjöss
Europa	177,000	170,000,000			
Asien	641,000	600,000,000			
Afrika	532,000	100,000,000			
Amerika	572,000	125,000,000			
Polynesien	155,000	-			
Ryssland	310,000	42,000,000	109 Rubl.	509,000	48L. 34f. 38 000 m.
Frankrike	11,615	36,000,000	230 gyllen	400,000	70L. 80f. 75 000
Turkiet	48,625	25,380,000	45	200,000	12L. 6f.
Österrike	10,936	24,900,000	170 -	340,000	-
Rhen.Förb.	7887	18,787,300			
Stor.Britan.	6036	16,400,000	300 -	198,331	218L. 250f. 126,279 m.
Spanien	9400	11,000,000	100 -	80,000	50L.40f. 40,000 m.

⁹⁸ Överstruken text: Efter en ganska måttligt tilltagen beräkning kunde på hela jordklotet 14000 millioner m[ennisko]r beqvämligen lifnär sig, följaktligen 14 g:r flera än nu verkligen lefva på jorden. Statistik Tabell enligt nyaste betäkningar.

Preussen för Tilsitska fred	6138	10,847,300			
Efter denna fred	2798	5,550,000			
Begge Sicilierna	1850	6,500,000	24 -	40,000	4L. 9f. 4000 m.
K. Italien	1,696	5,400,000	20 -	20,000	
Sverige	13,500	3,176,000		48,000	20L. 13f. 15000 m.
Portugall	1880	3,100,000			
Danmark	9,200	2,440,000	13 gyllen	60,000	
Holland	572	2,013,180	40 -	30,000	16L. 15f. 10000 m.
Westphalen	691	1,953,000			
Helvetien	868	1,815,000	4 -	20,000	
Kyrkostaten	630	1,500,000	5 -	5,000	4F.
Etrurien	450	1,200,000	¼ -	5,000	
Ön Sardinien	420	460,000	½	2,000	
De 7 Joniska Öarne	35	166,000			
Malta	8	130,000			
Hela Italien	4,093	14,315,000			

Sid. 278

	Invånare på en kvadrat mil	Hvarje undersåtes årliga utlagor	Invånare emot en soldat
Alla verldsd.	500	-	-
Europa	949	7 ½ gyllen	73
Asien	936		
Afrika	188		
Amerika	219		

Ryssland	136	2 ½ rubel	90
Frankrike	3000	7 1/3 gyllen	63
Turkiet	518	2 -	125
Österrike	2003	5 -	74
Stor.Britan.	2717	18 -	51
Spanien	1171	9 -	92
Preussen	1984	-	-
Begge Sicilierna	3514	3	148
K. Italien	3184	4 -	240
Sverige	235	3 ½	59
Portugall	1649	-	-
Danmark	266	5 ½	38
Holland	3517	20 -	50
Westphalen			
Helvetien	2091	2 1/3	91
Kyrkostaten	2381	3 1/3	250
Etrurien	2667	3 ½	200
Ön Sardinien	1095		
De 7 Joniska Öarne	4743		
Malta	16250		
Hela Italien	3500	4 ½	180

Häraf ses, att Italien är eller kunde vara i alla afseenden det lyckligaste landet. Det är näst Malta och Holland det folkrikaste land i Europa, och jemfört med hela Europa, har det 4 g^r mera folk. Öfverhufvud kan man indela länderna i Europa efter sin folkmängd i 3 klasser: mycket folkrika, som hafva mer än 2000, temligen befolkade, som hafva mer än 1000, och folkfattiga, som hafva mindre än 1000 m[ennisko] på en qvadrat mil. Till 1) klassen höra Holland, Ital., de 7 Jon. Öarne, Frank., St. Brit. Tyskland, Österr. och Schweiz; till 2) Port. Preuss., Spanien; till 3) Dan. Sverige och Ryssland. Ibland alla länder hafva Ryssland, Turk. Helv. och Sverige de minsta, Hol-, och Engl. de största utlagor; dernäst Frank, och Spanien o.s.w.

Sid. 279.

Bland alla länder håller Danmark i proportion det största antal soldater, dernäst Holland, Sverge och Frankrike. I Engl. och Holland betalar hvar familj säkert per medium 100 Rubel om året. -

I Süssmilchs: Die göttliche Ordnung in der Veränderung des Menschlichen Geschlechts 2 T. pag.35). omtalas en Petraze Czastam under namn af Petrus Zonton, Han dog 185 år gl. d. 5 Januarii 1724 i byn Köfrösch, 4 mil ifrån Tancowar på vägen till Kominbeser. Han var i ungdomen fäherde och slutligen tiggare, till religion Grek, hade i ålderdomen röda ögon och grönaktigt skägg, som mögel, enligt det portrait Gen. Franz Wallis låtit förfärdiga öfver hans utseende och som ännu uppvises i Wien. Han höll ordentlig fasta; men söp dagl. bränvin (täglich einem guten Trunk). Hans son lefde år 1724, och var 100 år gammal.

Kongl. Bibliotheket i Köpenhamn innehåller ända till 200,000 band; ibland märkvärdigheter der äro Codex flateyensis (en samling af gl. Nordiska dikter, dels sanna berättelser, gjord 1396 och så kallad af Flatö, der den blifvit funnen); Cuphiska manuskripter som Niebuhr bragt hem med sig från Orienten; ypperliga aldrig graverade handteckningar till hela Danska historien af åtskillige Holländske mästare; en Venetiansk edition af Cäsar från 1471, som i typografisk skönhet kunde jämföras med den Glasgowska af Foulis. – Nyerup är en af Danmarks yppersta fornforskare – Det suhmiska Bibliotheket utgör 100,000 band. Suhm skall på ett hvitt blad framför en stor del af dessa böcker antecknat sitt eget omdöme öfver dem – numera är detta Bibliothek samman-

Sid. 280.

slaget med det Kungliga.

William Hogarth föddes i London 1698. Hans far, som födde sig af Correctur-läsning hos Boktryckare, satte honom i lära hos en Guldsmed. Under sina läroår befann sig en dag den unge Hogarth på en bykrog; der han aftecknade med blyhartspenna ett slagsmål så likt, men tillika med så mycken carikatur, att detta profstycke genast förrådde hans talang. Efter fulländad lärotid intogs han i Målare-Akademien, men blef aldrig hvarken god tecknare eller god colorist, hans styrka røjde sig i uttrycket af Characterer och passioner. Omkring 1720 begynte han arbeta för egen räkning och i synnerhet åt Bokhandlare, 1726–1733 finner man hans teckningar framför flere Böcker, och i de la Mottrayels resor, som år 1723 utkommo, 12 Kopst, med hans namn. Bland alla dessa är dock intet, som röjer synnerliga spår af hans geni, och vad underligare är, ej ens de 17 taflorne i Butler Hudibras af 1726. Han var ej heller lycklig i portrait-målning, emedan han ej kunde smickra. Hvar han fann ett eget eller utmärkt ansigte, aftog han det genast. År 1730 gifte han sig med den bekante

Målaren Thornhills enda Dotter, men utan hennes föräldrars vettskap och samtycke. Han hade med henne 4 barn.⁹⁹

Sid. 281.

Kort efter sitt giftermål målade han i Wauxhallen de 4 årstiderna, af h[vilk]a aftonen och natten ännu äro i behåll. Ett par år sednare målade han den allmänna flickans händelser (h[vilk]a, äfvensom den liderliges lefverne, utgöra en hel svit af taflor), och hans hustru uppsatte dem hemligen i sin fars kammare. Då han fick veta af hvem de voro, tyckte han om dem så mycket, att han bragtes till försoning. - på dessa taflor fick Hog. 1200 subscribentes. De sattes i pantonium för Theatern och utsträcker alla sex i miniatur på solfjädrar, 7 på hvar sida. På dem följde år 1735 den Liderliges Lefverne, och åtskillige andra af samma smak; men till ädelhet, värdighet och fint behag förmådde han aldrig lyfta sig; i de alfvarsammaste ämnen inblandade han alltid något burleskt drag. - 1735 försålde han på offentlig auktion 20 af sina förnämsta taflor och utgaf sitt giftermål efter modet. Efter akiska¹⁰⁰ freden 1748 for han öfver till Frankrike, men togs der som spion i arrest, emedan han aftecknat stadsporten i Calais: dock frigafs han, då Guvernören fick veta orsaken, men tvangs att på ett skepp återvända till England. År 1750 utgaf han ett verk om skönheten (Analysis of Beauty) sedermera å nyo upplagd 1753 och 1772. Han vann dock ej något allmänt bifall för sin sats [svårläst] såvida den förrådde hans tycke för det

Sid 282.

löjligen. Mot slutet af sin lefnad föll hans reputation, och fick uppbära många critiker. 1764 fick han Bröstvattusot och dog inom några dagar. Han begrovs i byn Chizvicks (nära London) och hans vän, den berömde Acteuren Garrick, lät åt honom uppresa ett monument med följande påskrift: "Här hvilar W. Hogarth, Esq. död den 26 Oct. 1764 i sin ålder 67 år. Farväl den store målaren af människolynnet! Du uppnådde Konstens ädlaste mål; sedoläran skildrad af din hand, förnöjer förståndet och förbättrar, genom ögat, vårt hjerta. Läsare! eldar dig snille, så dröj; rör dig natur, så egna honom en tår. Känner du ingendera, så gå, ty Hogarths aktningvärda stoff hvilar här."

Nichols fäller följande stränga, men sanna omdöme, om hans brister: "Hog. har, såsom Kopstickare, ringa förtjenst: Charakteren uttryckte han ganska noga, men på effecten af ljus och skugga förstod han sig ej serdeles. I några af sina första blad imiterade han med mycken flit Callot, men lemnade honom snart och antog ett eget maner, som i jemförelse med Rawerrat och Sullivans (Callots lärjungar), mycket förlorar. I desse mästars fulländade blad röjes en tydlighet som Hog. aldrig uppnådde. Stundom tyckas hans drag vara lyckligt utkastade, men löpa åter snart emot

⁹⁹ En del av bladets nedre hörn har lossnat redan innan Sjögren skrev på sidan.

¹⁰⁰ Aachen, på holländska Aken

hvarandra i alla möjliga riktningar. Hvad honom brast i konst, sökte han ersätta genom flit, men det lyckades honom lika så litet. I alla hans blad råder allt igenom en viss dunkelhet, otydlighet, brist på kraft och genomskinlig idé. Genom dessa fel sakna åtskilliga af hans största blad det behaget som de kunnat

Sid. 283.

vinna om han låtit dem exeqveras af de artister jag nämnde." – Hogarths i koppar stuckna tolkningar, af h[vilk]a de flesta verkligen äro med hans egen hand graverade, uppgå till ett antal af 169. Om deras begärlighet och pris kan deraf dömmas, att en samling af 241 blad år 1781 gick på auction till 59 Guineer, en annan af blott 100 blad kort förrut till 47 Guineer, och en tredje om 99, som köptes af Grefve Spencer, till 34 och ½ Pund Sterling, Lichtenberg har utgifvit en mästerlig förklaring öfver Hogarths Kopparstick, som är tryckt 1794. - -

Armodet är den nödvändiga följderna af alla fel i lagstiftningen: dessa yttra sig alltid starkast i den svagaste delen af statskroppen. Är statskonsten felaktig, så blir den fattige offret derföre. Äro sederne fördärfvade, så måste den fattige i fullt mått röna följderna deraf. Lefver en Nation i okunnighet, så sjunker den fattige innan kort så djupt, att hon ej mera förstår ens konsten att uppehålla sitt lif och förlänga sin varelse. Gör man dåliga finance-operationer, så är det den fattige, som dör af hunger. Wanvårdas jordbruket, så saknar den fattige bröd. Qväfva författningarne industrien, så är det den fattige, som lider dervid. Är det illa bestäldt med uppfostran, så faller på den fattiges del blott en sådan som gör honom till brottsling. Will man med ett ord veta, om en regering är god eller icke: man betrakte endast de fattige, och man skall lära mera än af alla raisonnecueuter [!] om regeringssätten. (Ur Bonstatten: Resa i Kyrkostaten).

D. 8. Jan. 1809: uppställdes med lämplig högtidlighet en minnesvård åt den berömde Astronomen Kepler

Sid. 284.

i hans födelsestad Regensburg. Samma dag eller efter gamla stilen den 27 December år 1571 kom han till verlden. Monumentet står i Grefvens af Slemberg trädgård och utgör ett rundt tempel, der Keplers bröstbild står midt uti på en med basreliefer utsirad piedestal.

Saragossa anlades redan af fenicierne och hette Sal Cuba, blef i Kejsar Augusti tid, då en Romersk Koloni hit flyttade kallad Caesarea Augusta, hvaraf det nuvarande namnet genom en brytning uppkommit. -

I goda lagar ligger mera verklig välgörsamhet än i alla allmosor i verlden. Goda lagar i fråga om de fattige hafva i dubbelt afseende en ganska helsosam verkan: de förekomma det onda, och de förädla den ömsintes milda gåfva till värdet af en verklig god välgörning. I länder utan polis bortslöser man sin allmosa blind vis; i väl organiserade stater står botemedlet lika fort tillredo som det onda. (Bonstettens Resa).

Hvitfeldt berättar p. 1093 att en apa, tagit Christian tyrann, då han ännu var liten ur vaggan, burit honom ut genom ett öppet fönster, opp på slottstaket och ner igen, alldeles oskadd. Ett märkvärdigt sällskap omgaf denne Konung ända från dess första ålder. En apa var hans lekkamrat i vaggan; på Thronen voro en Holländsk krögerska (Sigbrit) och en Westphalisk fältskärdräng (Slaghök) hans förnämste rådgifvare; och under hans 17 åriga fångenskap på Sönderborg utgjorde en dverg hans enda umgänge.

Hadorsleb är den första stad, som antagit Lutherska reformation. -

Johan Wesley föddes år 1703 i Epworth i Lincolnshire (der hans far var prest) och intogs år 1724 i Lincoln-college vid Oxfords Academi. Der förblev

Sid. 285.

han intill 1735, och förestod de senare åren några der studerande ynglingars uppfostran. Med dem höll han sträng uppsigt, tillät dem ej att läsa andra böcker än dem han sjelf godkänt, tillhöll dem att tidigt om morgnarna vara uppe, emedan enligt hans egen under hela lifstiden yrkade grundsats ingen kunde tillväxa i nåden, som ej uppsteg bittida och ofta fastade, och ålade dem att ej allenast i sina studier och öfningar utan ock i allt sitt uppförande, till pricka rätta sig efter hans föreskrifter. Sjelf var han i sin lefnad ganska enkel och religieuse och inrättade år 1729, jemte några af sina medbröder af lika tänkesätt, ett sällskap, der man alla söndagsaftnar läste Theologiska skrifter, men de öfriga dagarna i veckan, classiske författare. Föröfrigt besökte de sjuka och fångar, sammansköto en fond till förmån för fattige, och utmärkte sig innan kort till den grad genom sina religionsöfningar och goda gerningar, att man gaf dem namn af Methodister, Sacramentaner och den fromma klubben, år 1744 afslog Wesley helt och hållit sin fars kallelse till medhjelpare i dess syssla. Följande året fattade han det beslut att fara till Georgien, och der arbeta på Indianernes omvändelse. På samma skepp med honom befunno sig 26 Mähriske bönder. I Sawannah gjorde han bekantskap med Spangenberg. Wesleys diet i Amerika var ganska sträng: han åt intet kött, drack intet vin, lefde blott af bröd, och sof ganska litet. Krig och missnöje tvang honom 1737 att återfara till England. Sin egen verkliga omvändelse daterade han från den 24 Maji 1736, och begynte samma år predika Zinzendorffianernas lärosatser, med h[vilk]a han under en resa till Marienborn och Hernhuth gjorde sig än vidare bekant.

Sid. 286.

Från denna tid börjar en ny period för Methodismen, och W. väckte i sina församlingar mycken och häftig rörelse ofta åtföljd af ryckningar och epileptiska rörelser. I Newgates fängelse och i andra trakter af London predikade han flitigt: icke sällan 3 a 4 g^t om dagen. Dessemellan reste han ut på landet, förvärfvade sig en mängd anhängare, och stiftade sällskaper i flere trakter af England. Sig sjelf och sine medarbetare ansåg han för utvalda Guds redskap och förundrade sig mycket öfver [Johann Albrecht] Bengel, som i sina apocalyptiska arbeten ej velat angifva någon märkvärdig händelse för perioden em. 1730–40. Hans sekt bildade sig till flere societeter för h[vilk]a alla han sjelf stod i spetsen och försåg med lärare och prester ur hopen af sina medhjälpare, dem han valt bland lekmän. Då man vägrade honom att beträda predikostolen, började han predika under bar himmel. Han gjorde det första gången i Bristols förstad år 1739. År 1747 for han öfver till Dublin, och Methodismen hade sedermera i Irland den framgång, att år 1790 hela landet var försedt med Methodistiska Kapeller (meetinghouses) och indelt i 29 cantoner (circuits) som betjenades af 67 Kringresande och ett betydligt antal bofaste predikanter. Sitt första besök i Skottland gjorde W. 1751. Der fann han mindre bifall, och 1790 funnos norr om Irland endast 8 Cantoner med 20 kringvandrande prester. Pöbeln förföljde denna sekt mycket och ofta uppstodo häftiga uppträden. I nya verlden emottogs hans lära med mera bifall än i England. Vid 1790 befunnos i America och Westindien 45,000 Methodister; och när hertill läggas de, som bodde i Europa, Utgjorde hela antalet öfver 120,000. – Ehuru mycket Wesley upphöjt och prisat det ogifta ståndet, gifte han sig dock sjelf.

Sid. 287.

1751. Hans val var olyckligt. Hans hustru var i hög grad ondsint och häftig, och luggade honom icke sällan. År 1771 flyttade hon första gången ifrån honom, och sedan 1775 bodde de aldrig mer tillsammans. – Nit för det allmänna bästa och lust att herska voro hufvuddragen i Wesleys karakter. Guds ära var ögonmärket för alla hans gerningar, och i ord och handling affecterade han att visa all möjlig öppenhet. Den X[hristl]ig[a] fullkomligheten var hans hufvudlära. Alla lustbarheter undvek han, och fordrade det af sina anhängare. Sina predikningar höll Wesley om morgonen bittida, eller sent om aftonen. Han var äfven författare. Han skref mycket och ej utan förtjenst. Ibland hans arbeten äro anmärkningarne till gl. och nya Testamentets afhandlingen om arfsynden, Arminianska Magazinet och Tankarne om slafhandeln de märkligaste. Han förstod Grekiska och Latin, och ägde dessutom någon kännedom af Franskan, Tyskan, Spanskan och Italienskan. Euclides hade han i Oxford studerat, men i Philosophien var han föga bevandrad. Hans uppförande i sammanlefnaden var artigt och behagligt. Religionen hade mildrat hans naturliga hetta och häftighet. Ingenting var honom lättare an att förlåta oförrätter. I sina polemiska skrifter var han ganska moderat. Återhållsamhets- och måttlighetsdygden dref han längre än någon annan, ofta för wida. Allt hade hos honom sina bestämda timmar. Hans frikostighet var gränslös, hans resor oupphörliga. Han hade en utomordentlig tillgifvenhet för vissa antagna meningar,

Sid. 288.

ett blindt förtroende till utslaget af lottkastningar, en lust att herska som särdeles röjde sig de sista 10 a 15 åren o.s.v. Han trodde sig vara liknöjd om världens beröm eller tadel. – Han dog den 28 Febr 1791, utan att hafva förvärfvat sig eller sin familj några rikedomar. -

Den bekante æronauten [Jean-Pierre] Blanchard föddes d. 4 Januarii 1753 i Andelys i samma Kammare, der 159 år tidigare den store franske Målaren Nicolas Poussin först sett ljuset. Vid 6 års ålder utstack Bl. efter eget infall sitt namn på ett stycke äpleträd, så rent och prydeligen, att han med fortsatt öfning säkert skulle gått långt i denna konst. Från sitt 12 år begynte han umgås med det förslag att lära flyga, och för detta behof inrätta en maschin, hans mors taftkläder och styfkjortlar måste ofta låna sig till dessa försök. Som 16 år gl. uppfann han en mekanisk vagn, med hvilken han utan häst eller annan dragare for 7 mils väg från Andeles till Rouen. Deraf kom att Hert. af Penthiewre vid sitt slott uti Vernon anförtrodde honom byggnaden af ett vatten verk, h[vilke]t Bl. ännu icke 19 år gl. till alla kännares nöje och bifall fullbordade. 1777 uppfann han åter en mekanisk vagn af så behändig inrättning och så hastig rörelse, att då han middagstiden, med Dok. Franklin farit af ifr. Paris, var han en qvart efter ett i Versailles, var han ock blef Drottn. förestäld. Hon lät föra sig i hans vagn till operan och ankom dit mycket tidigare än andra med hästar och vagnar

Sid. 289.

Derefter förde han åter inseendet vid byggnader af vattenmaskiner och äfven en docka, för ett Linieskepp. Vid samma tid förfärdigade han ett flygande skepp, som med tillhjälp af 6 skålpunds motvigt upplyfte sig 20' högt öfver jorden. – Sin första luftresa gjorde han d. 4 Mars 1784, och den 1 Jan. följande år for han lyckligen öfver canalen från Dower till Calais. Kon. belönade hans mod med en skänk af 12,000, och en pension af 1200 livrés. Han dog 1804. - -

I Norra Amerika finnes emellan Luisiana och nya Mexico, ett land af 5 a 600 mils längd och mer än 100 mils bredd, hvars innevånare, okände i Europa, kalla sig Aitaner. De hafva med Amerikas öfrige vildar intet gemensamt, utom färgen, håret, anletsdragen och skägglösheten. De bo i tält, och flytta, lik de flesta af Arabier och Tartariets invånare, af och an med sin boskap. De äro delte i horder, af h[vilka] hvardera innehåller vid pass cirka 3000 m[ennisko]r – De föda sig af vilda oxar, hjortar och rådjur. – pil och lans äro deras vapen; de äro alltid till häst. Det kött de förtära, conservera de genom stekning. Deras öfriga lifsmedel äro torkade frukter ur skogarne, russin, plommon, nötter, åtskilliga rötter, ett slags hafre (förmodligen den pensylvaniska,) och fröen af sockerrör. Deras mest älskade och sundaste spis är dock den så kallade röda roten (Iqvine), hvaraf de tillreda ett rödt

Sid. 290.

men ganska ljust mjöl, hvaraf bakas små Kakor hvilka gräddas med björnfett. Ett sällsamt födoämne icke allenast hos Aitanerne, utan ock hos alla vilda folkslag i vestra delen af Luisiana är lera med salt. I sednare tider hafva resande funnit jemväl nya Caledoniens invånare som födoämne nyttja en hal och klibbig förmodligen lerblandad jord). Aitanerne nyttja hvarken betsel eller stegbyglar. för att lära sina unga gossar väl rida, afskjuta de en pil så långt som möjligt, och ränna sedan i sportstreck efter för att uppfånga densamma, utan att lemna hästen ett ögonblicks hvila. Andre kaste sig, under starkaste loppet, ned under hästens buk; och på andra sidan åter opp i sadeln. Gossar af 5 a 6 år rida lika färdigt och sitta lika så säkert som våra bäste ryttare. Detta gör att de på sina slätter äro ööfvervinneliga. Deras här kan räknas till 25000 man, består egentligen blott af Kavalleri: de tåga alltid i ordning. Häst och karl äro alltid sorgfälligt betäckte, och Ait. sjelfve dessutom försedde med sköldar af läder, som äro tillräckliga att afhålla fiendens pilar. Näst för än de ämna bryta löst på fienden, uppstämna de en krigssång; på denna följer fältropet, och i samma ögonblick sker anfallet med otrolig häftighet. Ingen af de vilda nationerna förmår uthålla det. Ofta genombryta de starkaste förskansningar, och kasta öfver ända allt hvad som är dem i vägen; men hafva den besynnerliga vanan, att om deras anförare stupar, upphöra de genast med striden, om de ock redan hade segern i händerna. – Deras läger äro alltid uppslagna i form af en halfmåna. Deras tält äro så starkt förvarade, att hvarken regn eller blåst der kunna intränga. – De äga deri en likhet med

Sid. 291.

odlade nationer, att de ej idka mångslöjd, utan hafva särskilta mästare för särskilta handtverk. – De minsta barn bära kläder och vänjas till iakttagande af anständig blygsamhet. I samma ändamål äro qvinnornas långa rockar försedda med ganska vida ärmar, inom h[vilk]a barnen ligga osedda och di. Skorna bestå i ett slags lädersockor, fastbundna med läderremmar. Alla deras klädespersedlar äro af hvita, fina väl beredda hudar och qvinnrånkarne af rådjurshud. Håren klippas rundt men afrakas aldrig. Deras språk är lenare och böjligare än deras grannars. Lika med dessa äga de kännedom af vissa hieroglyfiska karakterer. De hafva blott en religion; dess beskaffenhet känner man ej. Sine döda begrafva de med deras kläder, dyrbarheter och vapen. Deras religion är ganska hemlighetsfull. Af begge könen äro de öfverhufvud mycket svartsjuka. De hafva ej annat bränsle än kospillning, men de som bo vid flodernes stränder, äga ved till öfverflöd. För att befrämja tillväxten af gräs, och till utropande af de träd och buskar som uppskjuta på slätterne, antända Aitanerna denna hvarje höst. Lågan uppstiger till en förvånande höjd och griper häftigt i kring sig samt är synlig på 200 mils omkrets. Deras grannar åt Luisiana sidan äro Paniserne, Ofagerne, Pandulaserne; i Vester Suerge: åt trakten af Santa Fé obekante, kände endast för nya Mexikos Spaniorer. De hafva ej känt fransoserne mer än 30 år. De hafva alltid varit vänner med dem. Franske köpmän handla i bland dem. Deremot hafva de haft ofta krig med Spaniorerne. Så elake, bedräglige och tjufske de närmast boende vildarne äro, så litet likna Aitanerna dem. Hos dem kan man vara säker.

Sid. 292.

att ej förfördelas på ett knappåls värde. Hvad deras Caciker vilja, det rätta de sig efter; och den minsta nedrighet blefve strängt straffad. – De hafva liksom flera andra folkslag, sina charlataner och förmente trollkarlar; ännu andre gifva sig ut för besatte, säga sig qväljas af andar, och påstå sig kunna förutsäga tillkommande ting. – Cacikerne stå hos Aitanerne i sådant anseende, att grofva brott hos dem äro ganska sällsynta. Och om sådane skulle existera, drages det ganska länge ut och brottslingen får flere gånger förmaningar, innan man skrider till något straff. – Deras politik består deruti, att de söka bibehålla besittningen af det land vari de jaga - - - (af Peyroux de la Coudreniere).

D. 13 afskickat ett bref till Poppius, d^o låf för L. Molin. d^o började vi repetera Historien för L. Forsius. – d^o assemblée, igen i går var det äfven. I Januarii och Februarii månaderna 1809 voro stora Vattenöfversvämningar i Holland, Tyskland, Pohlen och Ungern. De förskaffade ofantliga skador i synnerhet i Holland; menniskor, hus och boskap bortfördes. – (Tyrolen och Schweitz ledo äfven af förskräckliga snöstörtningar. Wid Elingen uppmättes en nedfallen lavin, och fanns i bredden hålla öfver 1000 steg, samt i högd från 60–100 fot. Den 11 Dec. 1808 nedstörtade äfven från Wetterhorn en fruktansvärd Lavin, som förorsakade, utom andra förstörelser, en så stark tryckning i luften, att på 2 timmars väg derifrån 10 man voro nära att qväfvas.

Den ryktbare för detta Commendanten öfver Parisiska Nationalgardet, Bryggaren Sauterre, afled i febr. 1809

Sid. 293.

i Paris. –

Den oförgätlige Componisten Joseph Haydn, född år 1730 i Rohrau, en by på österrikiska gränsen emot Ungern, och son af en fattig Vangmakare, afgick med döden i Gumpendorf d. 31 Maji 1809, af ålderdom. Muthmassungen über den Ursprung des Finnischen Volkes, von Friedr. Wilh. Radloff, M. D. und Professor. Åbo 1809, Frenckell, utgör ett häfte om ett ark i 8°, som utkom under Kejsarens vistelse i Åbo i början af Aprill – är artig, förf. lofvar (sid. 4), att en dag lemna oss jemväl en säker och på tillförlitliga handlingar grundad finsk historia. -

Pater Joseph en Capusiner-munk var Richelieus högra hand och hemliga Råd. Han var mycket förslagen och statsklok. Rochelles belägring var helt och hållet hans verk. Han dog d. 18 Dec. 1638.

D. 14 började vi för Rect. explicera den 25 Art. De reprobatione – d^o låf för L. Molin. d^o inkom hit till staden ifrån Ryssland ett Comp. Infanteri.

Doktor Dodd.

Bref till månen, af Claudius N° 1.

Stilla lysande förtjusarinna! Jag har länge älskat er i hemlighet. Då jag var pojke ännu, sprang jag ren i skogen och smög åt er stulna blickar genom träden, då ni gick förbi i negligén af ett genom skinligt nattmoln. En afton frågte jag, hvarför ni alltid var så orolig på himmelen, och ej ville bli hos oss. Hon hade en liten söt gosse, sade min mor och

Sid. 294.

satte mig på sitt knä; den hette Eudymion; honom har hon förlorat och söker honom nu allestädes och kan ej ens återfinna honom. – Och en tår kom mig i ögat. O! mitt fruntimmer! sedan har ofta en tår kommit mig i ögat.

Ni tycks ha ett ömt melankoliskt hjerta. Himmeln öfver er är dag och natt full af glädje och fröjd, så att dess trösklar darra deraf; men er har jag aldrig sett i himmelens glade sällskap. Ni går alltid ensam och sorgsen rundtomkring vår jord, liksom en flicka omkring sin älskares graf, och suset af den eländiges qväfva suckar och ljudet af vridna händer och förgängelsens dån synes behaga er mer än Orions päan och det höga allegro af sjustjärnornas harpa. Ömma symphetiska flicka. Tillåt mig, att jag för ett ögonblick lyfter undan min sorgeslöja och kysser er hand! Tillåt, att jag gör er till mina sorgliga känslors förtrogna och i ert kyska sköte utgjuter mitt melankoliska svärmeri och mina tårar! Och Jupiter utbredde ett tunt purpurnmoln öfver Scenen; och läsaren föreställe sig denna tafla hållen af några cupidoner, såsom en Vignette under företalet till denna sällsamma brefväxling!

D. 26 Sept. 1809 firade Prof. Heyne i Göttingen sin 80^e födelsedag.

Amazon betyder i Grekiskan en person, som saknar ett bröst, af den orsak att det högra bröstet borttogs på deras döttrar af Amazonerna, på det derigenom skulle blifva mera skickliga att handtera svärd och båge. Andre härleda det ifr. ett Hebraiskt ord,

Sid. 295.

som betyder en tapper person.

Cook dog tillika med 4 af sitt folk på Ovhyche¹⁰¹ d. 14 febr. 1779.

¹⁰¹ Som Cooks dödsort anges vanligen Kealakekua Bay.

Om någon synes er ovanligt dygdig, om ni finner en man som, skrikande öfver de laster från h[vilk]a han till äfventyrs är fri, icke har medlidande med andras svagheter, så kom ihåg mina ord. Tro att denne till anseende så fullkomliga man, döljer under en bländande yta ett af högmod och lösaktighet uppfyllt hjerta, (Ur Munken l. d. St. 1800) – Spåqvinna

D. 15 höll jag bön. d^o låf, d^o inkom till staden ifrån Helsingfors en tropp Pionierer. d^o om aftonen suttit ända till kl. 3 om natten hos Gottlund och läst Munken, en Roman, sedan låg jag hos honom. D. 16 slutade vi för Rect. den 25 Art. och började på den 26te De inferno – d^o låf för Lect. Molin.

"O! om Ni en enda gång kände tusende delen af de Nöjen man njuter då man älskar och är älskad, hvad Ni skulle ångra er! Ni skulle säga suckande: Ack hur mycken tid jag har förlorat! All den tid är förlorad som icke uppoffrades åt Kärleken." Tasso "O Ni, som på fåfängans lätta, för smicker-vindar seglande back dåraktigt stiger ombord för ryktets färd, bereden er på alla skiften af en stormig resa. Edert öde är att beständigt vara upphöjde på spetsen af vågorna, eller nedstörtade i djupet; hvilken som sträfvar efter äran, skall

Sid. 296.

endast njuta korta stunder af hvila; upplifvad av en fläkt, skall en annan förstöra honom".

(Ur Munken)

Pope.

D^o 2 Del. p. 150) "En författare, vare sig god eller medelmåttig, är en olycklig varelse, som hvar och en tror sig berättigad att anfälla. Ganska få äro skickliga att skriva en bok; Men hela verlden tror sig i stånd att bedöma den. Ett dåligt arbete för sitt straff med sig; det är förakt och åtlöje. Ett gott väcker afund, och ådrager sin författare tusende ledsamheter: han ser sig anfallen af en skur partiska och illskna critiquer; en finner fel i hans plan, en annan i stilen, den tredje finner den omoralisk, och om de intet lyckas att finna fel hos sjelfva arbetet, söka de att skymfa författaren: de skola utan skonsamhet lägga i full drag alla omständigheter, som kunna kasta åtlöje på hans karakter, eller hans enskilda lefnad, och söka att såra m[enniska]n om de inte kunna komma åt skribenten. Med ett ord, att ingå på litteraturens bana, det är att uppenbarligen blottställa sig för alla afundens, åtløjets, föraktets och äfven smädelsens pilar."

År 1810 voro i landsförsamlingarna i Åbo Stift omkring hvar 16 barn oäkta; men i städerna hvar 4^e och 5^e. - - -

Den 27 Januari innevarande år hafva franska trupperne inryckt i Svenska Pommern. -

Sid. 297.

I China fins en historisk Domstol, som består af flere personer, h[vilk]a, i stöd af en rikslag, måste i Tidsböckerna noga anteckna den regerande Kejsarens dygder och laster. –

Paradoxer.

Man bör aldrig låta ett Fruntimmer märka att man gjorde en blick i dess inre, så länge man ännu vill göra flere.

Den som ser falskt vid första blicken i ett qvinnohjerta, löper fara att vid de följande blifva starrblind. M[enniska]n syndar mer med förnuftet än med hjertat; ty det senare är endast ett instrument för det förra. Hvarföre tadar man då så ofta strängarna hos m[enniska]n och förgäter musikanten.

Ibland stadgar för Gymnasium i Padua är den i synnerhet märkvärdig, och till äfventyrs lika fint beräknad, som sällsam, att en lärare som har mindre än 6 åhörare, för hvarje timme belägges med penningeböter.

Då m[enniska]n synes oss mest djupsinnig, tänker hon vanligen – ingenting, eller så godt som intet. "Druckna af kärlek, i hvarandras armar, älska de mörkret, och se med missnöje dagen gry." Lee. "Hvad de äro rysliga, dessa stumma och ödsliga hvalf! dessa bedröfliga öknar, der tystnaden och natten ensamt råda; en djup natt, såsom chaos, innan solen vid sin födelse ännu utvecklat sina

Sid. 298.

strålar och kastat dem tvärs igenom det tjocka mörkret. Dödsfacklan i det den sprider ett irrande sken på de dunkla och hotande hvalfven, som droppa af fuktigt mögel, och upplöst-kalk, breder öfver hvarje föremål en ny fasa, och ökar blott naturens förfärdighet. (Ur Munken) Blaix. –

Natten är ingången. [...]sen¹⁰² låter höra sitt enstämiga läte, och m[enniska]n [...]ätter genom hvilan, spisa af arbetet uttömda krafter [...]r nya Tarqvin nalkas sagta den stråbädd hva[rp]å den oskulden hvilar, som han går att våldföra (Ibid). Cymbeline.

¹⁰² på ca 12 rader täcks orden delvis av en smal, avlång bläckfläck

D. 17 låf på f.m. [...] Prof & Lect. Cleve; emedan det var genast examen – d^o ätit middag hos Grootenf. Elias, yngre [Pal]danis namnsdag. – d^o låf för L. Molin. Natten hos Gottlund, kl. 3 Mazarino. Allsmäktige Gud hvad denna varelse, som är skapad efter ditt beläte, är svag; huru han förräder sig sjelf. Högmodig och förtröstande på egen styrka, glömmande helt och hållet den fiende som bevakar oss, irra vi glade på afgrundens blomstrande bräddder, och tro efter vårt egåt behag, kunna återvända derifrån; men passionernas förfärliga storm uppstiger. Orkanen betager oss åsynen af himmelen. Hastigt dragne i den vida altanen, begråta vi sent vår obetänksamma förmätenhet; de uppretade vågorna rasa omkring oss; landet aflägsnar sig och böljan uppslukar oss. Prior.

Den 18 blefvo Pippingen och Winter till det heliga Predikoembetet ordinerade

Sid. 299.

d^o hos Gottlund – fäktat med honom ganska häftigt, half ond nästan. d^o låf för skripta. – ledsen öfver ett felslagit hopp.

"Ovanliga själar beräkna aldrig sin egen fördel eller skada."

Theodor Franquoir.

"Ingenting bedrager så mycket som menniskoansigtet och menniskoögat".

Th. Franquoir

(Ur första delen av Mazarino).

d^o pag. 8: "Att dö är det skönaste ögonblicket af vår lefnad! – Det gifves en annan verld, hvartill eljest den trängtan efter fullkomlighet efter harmoni och sanning om det ej så vore? -

Människorna antingen förstå det ej, eller vilja de intet veta deraf. Redan som barn börjar man tvifla om en Gud, inlåter sig i spetsfundigheter och talar öfver denna vandel med en förnedrande kallsinnighet. Huru skall det en gång stå till med dessa, då de nedsjunka på dödssängen. "Man kan le, beständigt le, och dock vara en bof." Hamlet.

"Det gifvas svagheter och förvillelser, hvilka äfven de bästa själen äro underkastade. Joh. Georg Jakobi.

(Andra Del af Mazarino).

D. 19 krabat både kyrkan och predikoförklaringen – d^o ganska ledsamt, chagrin.

D. 20 middagstiden, inkommo omkring 150 man Ryskt Infanteri ifrån Lovisa – d^o låf

Sid. 300.

för lect. Molin, som skall vara ganska sjuk, hafva en böld på halsen och blodstörtning. – d^o slutade vi för L. Forsius repetition af Ryska Historien.

D. 21 om morgonen pollution – d^o låf för Lect. Molin – d^o började vi för Lect. Forsius läsa allmänna Verldshistorien efter Christi födelse.

D. 22 kom en liten Tropp Recruiter in från Ryssland, d^o läste jag, Elakt Lynne Comedie i 4 Akter af Aug. von Kotzebue, från Tyskan. Åbo 1800. – Rena händer, rent hjerta, den som håller sig sjelf och sitt rum snyggt är sällan någon elak menniska." Fördragsamhet gör en älskad, så ibland högre, som lägre, sqvaller är en stor spyfluga, som brummar utan på alla fönster, och smutsar allt." – Den som vill roa alla menniskor, är en Narr, utan Charakter". "Blott det närvarande ögonblicket bestämmer flickornas böjelser och Beslut. De välja drömmar, som Hufvudbonader, och ombyta dem nästan på lika sätt". "Flickorna nu för tiden älska intet just det som är gammalt, ej engång gammalt vin." – "De skickligaste Danseurer äro ofta de sämsta Männer." – våra förfäder dansade mindre och drucko mer. Nu för Tiden är det tvärtom; det kommer af läsning" -

Gläd dig åt lifvet Blott verksamhet den Balsam har,
Säll i din ålders vår; Som onda Lynnets gift förtar;
då allting blomstrar och Arbetet gör sinnet lätt,
snart det förgår. och ljusnar mulna stunder.

Sid. 301.

Må derfor glädjen, liva vårt hjerta,
äfven Ålderns Höst, elda vårt Bröst!

d^o låf för scripta – om aftonen uppretad, emedan Holmberg kom hit och började att hafva allehanda upptåg för sig, för att hålla mig för en narr. – läst om aftonen smärre vilda Skrifter af Aug. La Fontaine, sednare Delen öfv. Stockh. 1799. innehåll: 1) Upptäckten af ön Madera. Uppå slätten vid Trent flodar stodo 2^{ne} slott, bebodde af Dorset och Macharn, h[vilk]a sammanlefnaden i ungdomen förenat. Dorset begaf sig sedermera till Konungens hof, då Marcharn deremot ett egensinnigt och

äregirigt hufvud, blef kvar på sitt slott. På en af sina små lustresor träffade han en skön Engelsk flicka, med h[vilke]n han förente sig och begaf sig åter till sitt landtliga slott. Här lyckades det dem att muntra Macharns tvära och stolta lynne. Dorset fick snart en dotter, som han kallade Anna, h[vilke]n allt jemte hennes kropps bildning, äfven hennes själ och hjerta bildades. Hon var ytterst öm och känslfull. Hon kallades för sina dygder och sitt medlidsamma sinnelag allmänt den goda. Macharn hade äfven en son vid namn Robert, som med åren blef lika stolt och äregirig, som han hade varit sjelf. Dessa begge, Robert och Anna tillbringade tillsammans sin barndom, och då

Sid. 302.

grundades redan deras vänskap för hvarandra. Då Robert och Annas bror sedermera foro till kriget, bekände Robert och Anna ömsesides sin kärlek för hvarandra och låfvade blifva hvaran trogna. Dorset, som märkte Rob. och Annas tilltagande vänskap, varnade sin dotter för honom, emedan han med sin Character aldrig kunde göra henne rätt lycklig. Emedlertid hade Dorset under slagningen vid Crecy blifvit af Kon. slagen till Riddare och kom snart tillbaka, krönt med ära och namnkunnighet. Deras kärlek förnyades. Nu kom också hennes bror hem, och hade med sig sin vän Percy, en Brittisk ädling, som i en slagning räddat hans lif, och hade nu blifvit sårad. Anna skötte honom med utomordentlig ömhet. Detta upptände hos Robert svartsjuka och han förmådde henne att resa ifrån slottet, så länge Percy var der. – Efter den tiden begärde han formeligen hennes hand af hennes far, sedan han förut ännu ytterligare fått hennes egen försäkran om sin kärlek för honom. Dorset afslog hans begäran. Detta uppretade honom, så att han skickade ett utmaningsbref till Dorset, som framvisade det för hans far Macharn. Dessa begge vännerne underrättade Konungen om denna sak, och lät anbefalla Robert, att ej kvarblifva inom sitt område och lemna Dorset. Han var dock i beråd att detta till trots med svärd göra sitt anspråk gällande.

Sid. 303.

då Anna flydde ifrån sin far till honom. Slottsmunken sammanvigde dem. Nu ville hon öfvertala honom att komma till hennes far och tillika med henne för att nedkasta sig och bedja om förlåtelse af hennes far. Han låfvade det; men yrkade först resa till Frankrike, för att låta det blifva offentligen kunnigt, att han nu ägde henne. Hon vågade icke sätta sig emot hans obevekliga sinnelag. De stego ombord; men en storm uppkom och dref dem tillbaka till Englands kust: Matroserne och Anna ville landstiga men Robert befallte ro ut. Då de blefvo drifne ut i hafvet af en storm, som varade 10 dygn. Nu sågo de land. Robert landsteg, oaktadt Matroserne och Anna satte sig deremot, och förde Anna med sig. Hälften af Matroserne följde henne. Knapt voro de komna till stranden, förrän en orkan uppkom, och dref skeppet bort ur deras åsyn i det öppna hafvet. Anna lefde blott en kort tid och Robert störtade sig af qual deröfver utför en klippa. Emedlertid hadde skeppet blifvit uppbragt af sjöröfvere till Marocco. Der blef skepparen bekant med en annan Fånge, Spanier till nation h[vilke]n han berättade sina öden och sitt beslut att befria Anna. Spanioren låfvade det äfven. Då Engelsmännen dog och Spanioren försattes i frihet, begärte han skepp för att sätta sitt förslag i

verkställighet, men ingen ville följa honom; man skrattade blott åt hans idé. Då for han till Portugal och vände sig till

Sid. 304.

Don Juan Gonsalvo Zarko, för hvilken han berättade Annas historia, Denne blef rörd, och nu beslöto dessa Engl. att rädda hennes lif. De fingo ett skepp, med hvilket de seglade till samma ö der de ännu träffade 6 af de qvarblefne Matroserne. De sågo Annas graf, och Spanioren befuktade den med heta tårar. Don Juan kallade derföre denna ö Tåre-ön, som den hette i några år och hos Skalderne. Sedan han lastat skeppet med landets produkter, tog de 6 Engelske Matroserne ombord och vände om till sitt Fädernesland. – Efterkommande skeppare kallade ön, i anledning af de tjocka skogarne, tråds-ön, af det Portugisiska ordet Madera, träd. På Madera fins ännu Annas graf, vid bayen der skeppen inlöpa för att hemta vatten; och källan heter ännu i dag: Annas källa. Omkring hennes graf växa nu de vinståckar, som Portugisarne planterade i askan af nedbrända skogarne, och utaf h[vil]ka drufvor de pressa ut söta Madera vinet.¹⁰³ [...] flicka, som forer ett glas af detta söta vin till sina läppar, tänke på Anna Dorset och säge: "Det är dock bättre att följa sina genom erfarenheten visa föräldrars råd, än att låta sig ledas af sitt hjertas och sina passioners ingifvelser."

D. 23. krabat bön och Rectors timme – Tiden bedrog sig. d^o låf för Lect. Molin. d^o fick jag

Sid. 305.

med posten bref ifrån Forsman och äfven derjemte mitt egna bref tillbaka corrigeradt. Der var ansenligen fel, ehuru jag gjorde mitt besta att skrifva det. Huru fara vi vilse, då vi sjelf få dömma om oss och våra egna gerningar. -

NB, 2 stn. af Lafontaines smärre valda skrifter: Den ädla Mannen: – Assad Alane, Mollhein, -

Den 24 roligt, Rectors timma. Hela klassen skrattade och Rectorn med. – d^o började vi i Hebraiskan på 17^e Psalmen, d^o låf för L. Molin. – d^o begrofs öfverste Värnhjelm med hornmusik, Gymnasister buro honom – d^o låf för L. Forsius. NB. 3 stn. af Lafontaines smärre valda skrifter; Han älskade henne mer än sitt lif – "Under förtjusningens stund vill hjertat, förnuftet till trots, alltid säga för mycket." Förre Grefven af Herdeburg, Hildur hans dotter – Gref Ludvig af Eichenloh – profvet – Riddar Georg von Wahldorf – Don Juan. Gonsalvo Zark uppför Artilleriet till sjöss. -

¹⁰³ En del av bladet saknas.

D. 25 Liten publik förargelse – d^o afskickade jag med Posten ett Tyskt Bref till Forsman. – d^o blef Wahlberg här öfver natten för att läsa med mig Häckelkrämaren en händelse, ganska underbar och likväl helt naturlig, af C.H. Spiess. öfv. Stockh. 1799.

Sid. 306.

pag. 132: "Intet är mächtigare att öppna hjertat, ingenting väcker mera starkt hvarje sofvande känsla i menniskosjälen, intet för henne så skicklig att emottaga hvarje intryck, som Naturen uppvaknad ifrån sömnen, som solens uppgång på den rena himmelen: allt lefver, allt rör sig, hjordarne råma, foglarne sjunga, insecterne surra. O, det är en scene, som blott kan kännas, icke beskrivas, och som ingen skald må våga att skildra, ingen pensel måla. Den är stor, den är hög och oupphinnelig. H[ve]m som har njutit och känt den, skall instämma med mig, och tillstå upprigtigt, att hans hjerta aldrig rönt en sådan längtan, ett sådant klappande. Man gripes våldsamt; hvarje sinlighet uppröres, och känslans mått fyllas med råga. Man utsträcker sina armar för att omfatta allt, men förmår intet, och längtar ändå innerligen att meddela sina känslor."

D. 26te höll Biskoppen sin afskedspredikan. –

D. 27. Rectorn sjuk efter läsningen, så att han svimmade, nemligen hem. – d^o L. Cleve uppretad emedan de kastade stenar ifrån de nedersta bänkarna oppåt. – d^o låf för lect. Molin.

D. 28 sofvit ända till kl. 7 liksom i går, hvarföre lika tung liksom i går också – d^o för professorn slutade vi de Trigonometriska formlerna. – d^o inkom hit ifrån Ryssland en liten tropp recruter – d^o började vi som skriva för Lect. Molin, jemte dem som denna termin skola skilja sig, läsa hos

Sid. 307.

honom Virgilius. -

Den 29de låf för scripta – d^o vakat länge – dolk[..¹⁰⁴

D. 30 slutade vi 24 Artiklen för Rectorn och började den 28de – d^o las Lector Cleve i stället för Lect. Molin – af falska underrättelser, om att det icke skulle blifva någon läsning, kom jag att kraba denna timme – d^o inkom med klingande spel En Bataillon Ryskt Infanterie, som blef inqvarteradt här uti staden. – d^o flyttade Biskopen till Ströms[berg]

Maji

¹⁰⁴ På flera ställen i mitten av uppslaget har bokstäver försvunnit in i bokbandet.

D. 1 låf – d^o om morgonen inkom det öfriga manskapet, som hörer till det regementet, som kom in i går tillika med trossen. d^o klippt mitt skägg. d^o oroligt hos Melart – en förförelse.

D^o uppstötningar af för mycket ofta ätande.

D. 2 utmarcherade en del af Krigsfolket åt Helsingfors. – natten mot den 3^{die} under drömmen en stark pollution.

D. 3. krabat kyrkan och predikoförklaringen, spatserat under tiden. – d^o blef Lector Pehr Alopaeus installerad till Domprost och gjorde sin inträdespredikan.

D. 4. marscherade en liten tropp Ryssar her ifrån åt Illby – d^o las L. Cleve L. Molins timma.

D. 5. om morgonen uttågade åter en liten trupp

Sid. 308.

med tross åt Illby, kort derefter litet för 7 utmarscherade ännu ytterligare krigsfolk med sjelfva spelet och trossen åt Illby. Det var af samma Regemente, som för några dagar kom in, de skola fått Contraordres i Sibbo. – d^o e.m. las åter L. Cleve L. Molins timma – d^o försökte temperamentsbladet, jag tycktes vara Melancolico-Sangvinisk – d^o spelt kort hos Westlings, hvarpå om aftonen äfven förförelse till okyskhet. – NB. jag vet ej huru det kommer till, att W.¹⁰⁵ som jag i början så mycket högaktade, förlorat mycket af sitt värde i min tanka; emedan han, oaktadt sin minuterung i somt uraktlåter det, då det kommer an på att smickra och göra sig till; men jag borde likväl icke så dömma en annan: Dömmen icke, så varden I icke dömde, heter det. allt nog jag tycker ej så mycket nu mera om honom, som förr. Jag har sagt ut rent min tanka. -

D. 6 Islossningen här i ån. – d^o skrefvo vi icke.

D. 7. krabat både kyrkan och predikoförklaringen, d^o inlemnade vi våra scripta. Jag får dock ut mitt först i morgon kl. 4. – d^o suttit oppe till ½ l med Gottlund och läst Palmira af Madame Armande R ***.¹⁰⁶ öfv. af Albin Grundelstierna 4 Delar. Stockholm. Carlbohm 1810. -

Sid. 309.

Cest un malheur, c'est peut-être un grand tort. D'avoir une ame au-dessus de son fort.
Voltaire.

¹⁰⁵ Namnet svärtats över.

¹⁰⁶ Roland

D. 8. I dag har jag fyllt mitt 18 lefnadsår, jag borde i dag göra räkning ock för mig sjelf för det nu lyckeligen fullbordade 18 året af min lefnad, jag borde nu vara en yngling af dygd och styrka; men jag tillstår det, lasten har vanligen segrat och lemnat blott toma påminnelser om sig åt dygden – Jag har varit sinnlighetens och passionernas slaf, begärens stormar hafva rasat inom mitt bröst – frestelser, sinnligheten hafva utbredt snaror för mig och jag - - - jag har varit nog svag för att gifva vika. Jag kan väl icke kanske förebrå mig så mycket gröfre och till och med af verlden påräknade felsteg, men äro hjertat det mindre? Gifve Gud, att jag måtte mera älska den sanna dygden, än jag hittills gjort!!

På eftermiddagen låf, Major Olivestam begrofs med sorgmusik och såvida stam utlocknade med honom å svärdssidan, så krossades hans vapen. Gymnasister buro honom. – Fick ut min skrifbok ifr. Lect. Molin: suttit ganska länge der – han var mycket artig, sade mig rent ut, att jag affecterat i hela mitt

Sid. 310.

ämne, att nyttja gamla och ovanliga former (ibl. annat heneri med in fin. för att vara pliktig, är ej godkänt: Lindblom, berättade dylikt om sig, när han skref för prof. Porthan i Åbo, ordet contranäst). Men så går det när man fuskar. – Den sanna vältaligheten består ej i ovanliga och svassande talesätt, utan i Konsten att väl och okonstlat använda de i bättre m[enniskor]s sällskap dagligen förefallande ord, ju mera galant, desto bättre. Han berättade mig med förtjusning ett bref härå i Prosten Cygnaei i Hollola predikningar, och efter slutad corrigerung bad han mig sitta ner och las opp för mig med enthusiasm (han yttrade att han nu las dem visst (5^e gången) 2^{ne} tal af honom, bägge hållna i Tavastehus, det ena 1808 vid firandet af Kejsarens anträdesdag till regeringen, på anmodan af Commendanten och det andra, då eden aflades till Ryska Kejsaren - - -

d^e låg Gottlund här öfver natten. 2 Delen af Palmira.

D. 9 kl. 7 såg man Gottsman och Gottlund på Katholska Gudstjensten hos Lindströms – Den skedde på Latin; men Prästen las det så fort och så brytande på Tyska, att man ej kunde förstå det. – Vid nattvardens utdel-

Sid. 311.

ning utdelte han brödet, h[vilke]t han bröt; men drack sjelf vinet. Communicanterne lågo dessemellan som oftast på knä, och korsade sig äfven som Ryssarne, samt slog sig ofta för bröstet. Deras sång sades vara på Polska – denna timme krabade jag. Rectorn hade kommit att fråga efter mig i anledning af Wittingen, som hade blifvit upplagad för predikoförklaringen i Thorsdags. Min ställning i anseende till honom är bedröflig och förorsakade mig äfven i dag smärtosamma uppträden. –

d^o inkom en tropp Ryska Jägare. d^o afgick en Galliot ifrån stapeln, i anledning hvaraf låssades några skott.

D. 10 förklarade professoren predikan. Han har alltid sitt eget sätt, som gör det största intryck på en, så var det åtminstone med mig. d^o öppnade jag med all den längtan, hoppet kan gifva, ett bref ifrån Forsman i Åbo, h[ilke]t jag fått med 3 Studenter, som redan i går kommo hit till staden, och fick: Anvisning till m[ennisk]o kännedom, eller Tillförlitlige uppgifter ur Temperamentsläran, Lavaters Physiognomik, och Doktor Galls föreläsningar och Hjeurons organer med mera redigerade af Joh. Wetterberg, vice Advokat-Fiskal. Med ett Kopstick. Norrköping 1811; Lundström En Bokkatalog för inne-

Sid. 312.

varande år samt 2 Band utaf Archiv af Nyare Resor till Lands och Sjöss. Månadsskrift för Bildade läsare. Stockh. Marquard.

D. 11 kom jag att dröja länge hemma, så att när jag kom opp och skulle gå in, kom Björksten just i dörren emot mig, emedan Krogius sett mig komma och bett Bj. gå ut. Han bad mig laga mig bort, emedan jag redan hade blifvit efterfrågad och angifven på tillfrågan af Witting, som hafvande ondt i hufvudet – jag gick således strax hem igen. kl. 11 gick jag till Rectorn, han tycktes vänta mitt ärende, jag har varit 2^{ne} timmar frånvarande Herr Pr. timma – Ja, hvar har Ni varit – Intet krabade jag med uppsåt, jag hade väl litet ondt i hufvudet; tänkte dock gå upp, men kom för sent – Nå, ni är en gammal, beskedlig karl, så att jag derpå satte han sig igen att skrifva – Farväl - - Lect. Cleve las för Lect Molin. -

D. 12 sofvit till kl. 7 – d^o las Lect. Cleve för Lect. Molin d^o L. Forsius las Moral i stället för Historie.

D. 13 påsklåf d^o for Broberg och Westling med Holmberg till Lovisa jag skickade min Geometrie att inbindas till Helsingfors med Löfgren. d^o köpte en Karta öfver Spanien af Holmberg för 16 sk - skrefvo icke

Sid. 313.

d^o fick bref med posten ifrån Poppius, d^o eftermiddagen här med Gottlund läst Archivet af Nyare Resor. d^o åt qvällsvard med mig, satt opp till 11 och låg med mig.

D. 14 sysselsatte vi oss med samma arbete som i går, kl. 11 gick han hem; men kom hit åter kl. 3 och var här till kl. 7 då jag gick till honom och låg där öfver natten.

D. 15 felat groft. Aftonen munter, spatserat.

D. 16de pollution om morgonen vaken, d^o klippte Enckell mitt hår. d^o hos Lect. Forsius, lånte de sista n^a af Åbo Tidning för i år. – d^o f.m. hos Gottlund och las om aftonen fel [!], d^o spatserat ända till kl. 11.

D. 17 olustig, bort ifrån kyrkan hos Melart, med honom talte jag latin. – vackert väder. Kastat Keglör på Carlsborg med Grotenfeldt och Poppius, jag förlorade en ½ Bouteille mjöd, Groot. en half, men Poppius 3 – spatserade på Borgbacken, åtskilliga grupper af folk spatserade der äfven – ätit mellanmål hos Groot. med Andersin. d^o om aftonen mycket sura uppstigningar och rapningar af flere mål. (NB. på Carlsborg drucko vi 2 Bouteiller mjöd).

D. 18 kl. 6 kom Gottlund hit. NB. begått fel.

Sid. 314.

med Gottlund las jag Archivet här nästan hela dagen, eftermiddagen spatserade jag, öfver natten låg jag hos Melart och hade en stark pollution, förmodligen af liggande på ryggen och stark aftonmåltid, oanständiga samtal förledne afton lära äfven härtill bidragit.

D. 19 las åter Gottlund här med mig Archivet om aftonen gick jag till honom och låg der öfver natten.

D. 20. las vi åter för Rectorn; men skrefvo icke, d^o förmiddagen las jag hos Gottlund Archivet, eftermiddagen plågad af Melancholie.

D. 21 Disputationsact. Praeses: Jac. J. Björksten Sacell[an] i Helsing, försvarte sig bra, Respondens Wahlberg, trängde icke mycket hjälpa till; opponenter: prior: Mag Moliis, emot 1,3,4 och 9, Prosten Borgström, 1,7 och 9, Lect Forsius 1, 10, de gick något hårdt åt, Domprosten 5 och 6 Lect. Cleve mot 4de – d^o låf hela dagen.

Ur tredje delen af Robert eller mannen etc.

"Det gifves en lärdom, h[vilke]n aldrig förflyger, emedan man fattat andan af det hörda och lärda, en anda, som klädd i ord, ändå lefver öfver orden, som själen öfver kroppen intränger häftigt i alla tankformer, alla föreställningssätt, och är infödt öfver allt, lika som tvertom, det inskränkta hufvudet, h[vilke]t endast lärt eftersäga ordet, vid formens

Sid. 315.

eller uttryckets blotta förändring icke kan komma till rätta." pag. 36. – pag 46" "Ibland allt kan människorna kalla lycka, hvad de söka med bemödande och ofta bittert afunda hvarandra gifves det blott ett slag h[vilke]t rätteligen förtjenar detta namn: den husliga. Unnar oss himlen endast denna, så vilja vi gerna försaka allt annat p. 101. Roberts tanke om barnuppfostringen:

"Man borde från tidigaste åldern sörja lika så ifrigt för hjertat och förståndets bildande, som kroppens vårdnad, att icke göra någondera till hufvudsak; men icke heller behandla den som biännen; man borde väl uppfostra barnen enligt naturen, men icke helt och hållet öfverlemna dem densamma, utan långt mer hafva afseende derpå, att de födda in en civiliserad m[ennisk]o klass, och bestämde att lefva i samhälle i första åren böra barn endast vänjas till hvad de böra ty barn, hvars förståndskrafter först utveckla sig, måste man icke genom undersökning söka att framdraga;

deras svaga begrepp fattar ännu icke undervisningens grunder. De måste lära lyda, och vänja sig dervid, innan de ännu veta hvarför det bör så vara. Sålunda bildar sig oförmärkt; – i deras hjertan en känsla för sedligheten; och förnuftsgrunderna hafva då, när ungdomen förmår fatta dem, ett långt större värde; emedan den redan känner, hvad som är rätt och godt, och finner sig böjd dertill. Genom för tidig lärdom och förställning skadar man m[enniska]n; hon blifver sjelftänkare, innan hon ännu kan tänka förnuftigt, blifver tviflande och motsägende innan hon ännu är i stånd att pröfva. Barn på detta sätt uppfostrade lyda därför utan att fråga efter grundorsakerna, just alldeles som våra ofilosofiska

Sid. 316.

förfäders barn måste lyda; de tro att deras föräldrar måste bättre än de veta och förstå det och då de vid tilltagande ålder och mognadt förstånd blifva underviste, då de af sina för deras sedliga bildning omsorgsfulla fäder sjelf upplysas om grunderna af sina plikter, så finna dessa lärar hos dem en lätt och verksam viljans benägenhet, den lyckliga vanan att lyda föreskrifter är redan der, och förnuftet redan liksom i besittning af herraväldet öfver viljan."

pag. 171. Till bildande af en lärd är privat underrättelse icke tillräcklig, och det i vårt tidehvarf synbara aftagande af grundlig lärdom torde hufvudsakligen tillskrifvas de bemedlades så vanliga förnämhet, att anse för en skam, att låta sina barn undervisas vid ett offentligt läroställe; emedan de kunna hålla dem en informator; denna enda man lärer ändå svårligen ensam veta så mycket som de vid en offentlig institut förenade lärare tillsamman, och den lärande därför icke heller lära så mycket som hans snille förmår fatta. Vid Akademien måste han således först inhemta, hvad i förberedelsetiden för honom blifvit försummadt, och huru lätt kan icke hans håg utnöttas när han ser, att det ännu felas honom många nödiga Kunskaper". p. 197. "Svärmande kärlek har sällan beredt äktenskapets sällhet; den förvandlar sig efter ett kort njutande antingen i köld och ligiltighet, eller plågar man sig af blott ömhet och kärlek med misstankar, svartsjuka och egensinniga beskyllningar; man inbillar sig att kärlekens joller bör fortfara i äktenskapet; man anställer jemförelse emellan den älskades förra och nuvarande uppförande, och beklagar sig ömsesidigt öfver minskad ömhet, ehuru hvar och en inom sig måste

Sid. 317.

tillstå, att den icke mer känner så lifligt som förr: de ömma klagomålen öfvergå småningom till bittra förebråelser, och äktenskapets lätta band blifver till en tryckande boja, emedan man icke öfverväger, att förhållandet emellan älskande och gifta är af mycken olikhet."

d^e länge hos Finnander om aftonen. Melart kom och ligga hos mig. – NB. d^e kom Vittingen hemifrån.

Den 22 Disputationsact. Praeses:¹⁰⁷

Respondens Krogius, Opponenten: Past. Björkstén, Domprosten, Prosten Borgström, Forsius och Molerus - jag krabade hela disputations acten – låf hela dagen, d:o fick jag bref ifrån Forsman – d^o kom Broberg med Holmberg.

D. 23 inlemnade vi scripta, men fingo ej ut. d^o en novitius Salenius efter yngre Roschier. d^o förnött aftonen med fäktande illa ända till kl. 11.

D. 24 krabat högmässan; d^o kl. 6 viste en Galij på Gästgifvaregården hundar som dansade efter Musik, och en uppstoppad Mandrill Bastard orang-utang, som dödt här i staden, jag var icke där.

D. 25. mycket tung vid uppvaknandet. – d^o lect. Cleve las för lect. Molin. För I. Forsius Moral.

D. 26 las Cleve för Lect. Molin, som var illa sjuk, han låg då vi togo ut våra scripta.

D. 27. skref jag icke; ehuru några skrefvo.

D. 28 repeterade vi för lect. Cleve allt i Lucianen, d^o Lect Cleve las för Lect. Molin, d^o slutade vi för Lect. Forsius Cap. IV. de imputatione, och

Sid. 318.

d. 23 Junii blefvo Stud. Gust Winter och John Didr. Schröder af D. Tengström ordinerade, den förre till Adj. Past. i Leppävirta, den sednare till Adj. Past. i Helsingfors.

Började på De Officiis erga alios hvarmed vi härefter skola fortfara, d^o låf för bön. d^o kastat keglor med Andersin och Avellin på Carlsborg, förlorat 16 sk.

D. 29 pastoral examen och låf hela dagen, d:o utmarcherade en tropp Ryssar åt Finnby.

D. 30 d^o vi skrefvo ej, Molin illa sjuk. Om natten låg Melart hos mig. Pollution. stark.

31. krabat kyrkan.

¹⁰⁷ Anger inte namnet.

Ephemeris

Pars IV.

Tomus Qvintus.

And. Joh. Sjögren.

Sid. 319.

Ephemeridis
pars IV^{ta}
Tomus qvintus.
Junius.

Den 1. repeterade vi för Lect. Cleve några stycken i Grekiskan – d^o las han eftermiddagen för Lect Molin Wirgilius i stället för Orationes. d^o började Lect. Forsius i Moralen läsa ifrån Lut. IV de off. Pos. pag. 93 sedan han hoppat öfver 2 och 3^e Lectionerna.

D. 2 slutade vi Trigonometrien för Professoren och fingo af honom frågor i Logiken till examen - Lect Cleve reputirte och las på eftermiddagen äfven Virgilius i stället för Orationerna, d^o utgaf Forsius äfven examens frågorna, d^o förde jag till honom tidningarna h[vilk]a jag hade lånt och tog ut af honom 10 Rubel på min lön – d^o legat öfver natten hos Gottlund.

D. 3 slutade vi utanläsningen af Art De precibus et Afflictionibus för Rectorn.

D. 4 låf hela dagen – disputationsact. Saleni praeses, Paldani, Respondens jag krabade hela Acten. D:o afskickat bref

Sid. 320.

med posten till Forsman. d^o skrefvo vi d^o köpte jag af Lect. Molin: Läsning i Tyska Språket, utgifven af And. Joh. Strömbäck, 1 Häft. Åbo 1809 för 33 sk.

D. 5. låf hela dagen. Kl. 10 ringdes Mag. Forsius gjorde sin ed och höll sitt inträdestal till Hist. och Mor. Lection. Hans tal innehöll några observationer öfver de förnämsta städer i Magna Graecia, och var för öfrigt nätt och kort. d^o inkom från Ryssland ungefär 150 man Ryskt Infanteri hit till staden.

Strödda Naturscener utur Mazarino.

1. D.p.l. Det var afton. Blodig gick solen ned och ett svangult moln emottog dess sista strålar. Öde och ryslig var bergskedjan, skogarne stodo svarta som grafven, och öfver ängarne rädde en dyster tystnad. Vandraren fördubblade med ängslan sina steg, för att undkomma det hotande ovädret; men den qvalmiga hettan, som omgaf honom, och den ingen svalkande fläkt mildrade, nedtryckte honom till marken. -

p. 5. Åskvädret brast löst. Blixtarne sönderrefvo de svarta molnen, och sköto lågande ned, och åskan dånade förskräckligt genom natten. Hastigt uppsteg en förskräckelig storm som skaka-

Sid. 321.

de jorden. – p. 12 Morgonen nalkades och åskmolnen skingrades. Men himlen var ännu mulen, och rysliga ilar susade i topparne af träden. -

p. 18. Solen skingrade ändl. de dystra molnen, och det blef en härlig morgon. – p. 24. Det var en lugn vacker afton. Den nedgående solens sista stråle darrade purpurröd genom skogen, och de befjädrade sångarne qvittrade i de mörka trädtopparne sina ljufva aftonsånger. Småningom blef det tystare, ett högtidligt lugn lägrade sig rundt omkring, och naturen vaggade i ljuf sömn. – Aftonstjernan speglade sig i hennes blå öga.

p. 35. Redan syntes morgongryningen i öster, och en svalkande luft susade i trädens toppar, – en tår simmade i hans öga. – Hon låg bort tåren. -

p. 85. Det är åter dag, och stormen har lagt sig. Aurora uppstiger rodnande ur sjön, och upplyser hela jordytan. Huru kort är icke denna verdens glädje! Hur hastigt försvinner den ej och vi tro oss hafva haft en ljuf dröm.

p. 153. Solen uppsteg majestätiskt bakom österns skogar, och dess gudomliga stråle färgade den hastigt flytande Rhenströmmen; samt höjder och dalar rundt omkring. Allt vaknade för att åter njuta lifvets vällust. De muntra fåglarne sjöngo ljudt i höjden, och jubilerade öfver den allt upplifvande, naturens återuppvaknande, allt skyndar att njuta den sköna dagen, allt njuter i högsta förtjusning verdens och sin varelses glädje.

Sid. 322.

p. 179 Aftonen nalkades. Redan skimrade dess lugna stråle ifrån vester ned i den ensamma dalen, då -

D. 7. predikade Saleni i Högmässan, Calonius i Landsförsamlingen och Lagerwall i finskan. NB. pollution i förledne natt. – d^o felat.

D. 13 repeterade vi för L. Cleve. för Lect. Forsius las vi våra Examensfrågor i Ryska Historien, d^o missnöjd med mig sjelf. d^o ankom Ekmark hit till staden, d^o om natten pollution.

D. 9. låf. Disputations act. Praeses: Palander, Respondens: Melart. – Opponentes: prior: Molin mot 1–3, Domprosten mot 1, Professorn mot 1. 2. 4. 6 och 7. Lect. Forsius mot 8 och 9 samt Biskoppen mot 8. Palander försvarte sig någorlunda. – gaf jag åt P. Solitander 3 RD för att han skulle hämta mig 6 första delarna af Geographiska Bibliotheket ifrån Stockholm.

D. 10 skrefvo vi icke. -

Utur Mazarino. 2. D. p. 19. Solen var redan nedgången, och aftonen sänkte sig öfver ängarne. Långsamt uppsteg månen bakom bergen och skimrade herligt fram emellan buskar och träd. Klipporna syntes högt öfver trädtopparna, och kring deras spets utbreddes sig ett magiskt ljus; endast den vestra sidan var höljd af en älsklig skymning . . . deras blickar

Sid. 323.

sväfvade omkring uti den omätliga rymden. En högtidlig stillhet omgaf dem, och vänligt blickade aftonstjernen ned till dem. - - bortrosslade sin anda. - - vildt rullade hans öga i den ihåliga hvälfningen. -

p. 57 Det var en lugn och vacker afton. En dyster skymning omgaf dem, och svalkande fläktar lät höra sin melankoliska sång. Solens sista stråle darrade mellan löfvet. – p. 71 Denna stora resliga ek, bibehöll i flere århundraden sin utomordentliga prakt; men en skadlig mask tärde dess rötter, och grenarne skakade bladen, vissnade och afföllo. – Så går det äfven mig: Den, stund är kommen, då jag skall taga afsked af verlden, dess glädje och dess jemmer, för att nedsjunka i en ryslig graf, der allt är lungt, der ingen önskan, ingen hämnd mera skall herska i mitt hjerta, och der människorna med förakt skola trampa på mitt stoft. – p. 73 Redan darrade aftonstrålen mellan det mörka löfvet, och det blef allt tystare omkring honom, och en dyster skymning utbreddes sig öfverallt. Månen gick opp, och bestrålade heden, och hennes milda sken framträngde genom buskarna, p. 110. Solen var nedgången, och en helig stillhet rådde omkring dem. Långsamt uppsteg månen i öster, och dess magiska sken utbreddes sig öfver hela trakten. – Ljufva toner sväfvade på afstånd emot dem, liksom då näktergalen låter höra sin klagande sång. -

Sid. 324.

"För den som svurit ett brott, är mened en plikt."

3 D. p. 1 Blodig uppgick solen i öster; dystra moln sväfvade om omkring heden, och öfver jorden rådde en djup tystnad.

p. 40. Det var en vacker klar afton i slutet av Oktober. Molnfri och lugn hvälfde sig den vida himlarymden öfver den dystra jorden, som i stället afbidade sin dödssömn; en kall höstvind lekte med de affallna löfven och jagade dem framför sig. Gräshoppan lät höra sin oavbrutna sång, som lockade till en ljuf melankoli, och en sorglig känsla intog den ensamme vandrarens bröst.

p. 103 Solen gick ned på den ljusa himmelen. Det var i slutet af Februari månad. Hela trakten artade sig i vintrens mest förtjusande prakt, och de snöbetäckta fälten rodnade vid solens purpurfärgade strålar. Solen försvann bakom snöfälten, och en stilla skymning utbreddes sig långsamt.

Den dör ljuft, vid hvars dödssäng sitta försenade fiender.

D. 11 2 Novitier Florin och Algren; Florin efter Salenius och Algren efter Florin. d^o repeterade vi för Cleve 13 och 14 Dial. i Lucianum. d^o äfven för professorn repeterade vi; triangeln solution – d^o för LL. Cleve och Forsius Examenslärorna, för den förre i Wirgilius, för den sednare hans frågor i Moralen och Hist.

Sid. 323.

D. 12. 3 Novitier, Eklund och 2 Gyllingar efter Blomqvist. d^o såg Rectorn våra scripta. Vi fingo låf för honom, äfven som för de andra lectorerna – vi läsa intet något mera än logiska frågorna för professoren i Måndag. d^o i dag repeterade vi för Prof. om Trig. i allm. och den 11 och 14 prop. som vi få till Ex. – Lect. Cleve las 16 psalmen i Hebraiskan; jag krabade hans timme. – d^o repeterade vi Examen Lexan i Wirgilius för Lect. Cleve. d^o för L. Forsius fortsatte vi explication i Moralen, låf för bön för honom. - d^o strax derpå inkom 6 Esqvadroner af Finska Dragon Regimentet ifrån Ryssland och blefvo här inkvarterade. – d^o felat om aftonen. – ewakuation. – d^o i morgons kl. 7 fingo vi ut vår ena skrifbok.

Ovanliga kunskaper i späd ålder.

En skicklig skollärare i Merseburg, Herr Landvoigt, hade sistledne vår (1808) hos kammarherren von Seckendorff lärt känna en gosse om 7 år och 10 månader, hvars framsteg och insigter han i närvaro af flere betydande män pröfvade och – beundrade. För att väcka sina egna lärjungars täflan, tog han gossen med sig i Skolan. Der afhörde denne med mycken uppmärksamhet en Grekisk lection i Plutarchus, och på anmodan af Herr Landvoigt vidtog, utan förberedelse, der de andra slutat, samt icke allenast

Sid. 326.

explicerade till all ungdoms förundran ganska väl det för honom främmande stället utan besvarade ock till allas fulla nöje flere analytiska frågor. – Nu gaf man honom Julius Caesar, och han fortfor äfven i denna Auctor ett stycke framom de andres läxor, samt gjorde tillika godt skäl för analysen. Widare öfversatte han ur en af Herr Landvoigt medbragt okänd Italiensk bok, och samtalade sedermera med sin far på samma språk. Som ingen Fransk bok var för hand, så talade Herr Landvoigt franska med gossen, som besvarade frågorna äfven så snällt som på sitt modersmål. Ändtligen blef han på väggen varse en karta öfver det fordna Grekland, och bad om tillstånd att närmare bese den. Det skedde, och nu uppräknade han de förnämsta städer och orter i Grekland, samt berättade åtskilligt om dem och flere deras store män. Tillfälligtvis kom man att nämna

Sinope, hvarvid han strax inföll; det ligger icke här, det måste vi söka der borta (han pekade på en annan gl. Charta på en annan vägg) vid Pontus Euxinus. Skole ungdomen förde honom dit, och nu utpekade han genast Sinope samt berättade om Diogenes. Ännu nämnde han åtskilliga andra gl. namn på städer och landskap, h[vilk]a nuvarande benämningar han icke heller

Sid. 327.

förgät att anföra, samt räknade till slut i hufvudet några ex. af regula de Tri.

Det märkvärdigaste vid allt detta är gossen så väl fysiska hälsa, liflighet och kraft, som barnslige väsende och modesti, hellst han alldeles icke synes sjelf veta af den beundran han väcker. Hans far är den pedagogiska vägen bekante prästen i Lochau vid Halle, Dr Carl Witte, hvars yttranden likväl tyvärr lemna alltför liten upplysning om den alldeles egna Method, hvarmedelst det lyckats honom att gifva en så tidig och utom ordentlig bildning åt en gosse, som till sin fysik icke liknar Heineken, till sin moraliska karakter icke Bravatier; den ene fördärfvad till kroppen den andre till hjertat. Åbo Tidning för 1809 N° 4 d. 14 Januari.

D. 14 krabat högmässan. Herkepeus predikade i finskan och ville komma af sig. NB. sofvit till kl. 11. – d^o brott – en utomordentligt skön afton.

Den namnlösa önskan (från Tyskan)

Vänligt sänkte sig ödet ner till en hop täcka flickor, som lekte i gräset, och bundo kransar. Den gl. Matronans skrynkliga panna klarnade vid åsynen af deras oskyldiga sorglösa ansigten; och hon blef så intagen af dem, att hon till slut frage en hvar, hvad hon önskade sig för gåfva.

Den ena begärde, och fick, blå ögon i stället för

Sid. 328.

bruna, den andra svarta lockar i stället för blonda; den enas växt öktes, den andras minskades en tum, åt den yngsta kastades en täck slöja, för att retas med; åt den äldsta en oförvissnelig ros, för att fästa slöjan med. Egle bad om en vacker fästman; och han stod bredvid henne; Julie om en rik och han mötte henne; Sophi om en förständig, och han kom flygandes.

Endast Annett stod förlägen med en innerlig känsla, slog ner de sköna talande ögonen och teg: men Gudinnan las i hennes inre. Önskar Annett ingenting af mig? frågade hon mildt.

Annett svarade med en söt stämma, i det hon lade handen på bröstet: jag har en önskan härinne: mächtig och ljuf upprör den hela min själ; men jag vet intet namn för den.

Du önskar ett hjerta, som svarar mot ditt, sade Gudinnan leende; och hennes i hemlighet älskade Wilhelm slöt henne, öm och lycklig i sina armar. Åbo Tidn. för 1809 N° 28.

Husvännen (från Tyskan) N° 37 ibid.

En hederlig man hade i sitt hus 2 sällskapsvarelser, en ärlig hund och en slug katta: den ena behöll han hos sig af öfvertygelse, den andra af vana. Då han åt sutto de bredvid honom, den ena till höger den andra till venster: Hektor med en lugn, Alekto med en snål blick. Med begge delte han sina bitar: Hektor veftade tacksamt med svansen, Alekto slickade sig om munnen.

Sid. 329.

Äfven sitt läger delte han med dem: – men vanligen fans om mornarne Alekto ha trängt sig innerst i bädden, medan den trogne Hektor låg på golfvet emot sängen, med ögonen fästade på sin herres ansigte. Herren berömde Hektor och lät honom ligga der han låg, han tadelade Alekto, men teg då han nästa morgon fann henne i sängen igen.

En gång spatserade han ut, åtföljd af sina begge vänner. Ett par röfvare störtade sig plötsligt fram ur skogen: Hektor rusade emot dem, Alekto hoppade i nästa träd. Sedan först, då Hektor vred sig på marken kämpande emot döden, och den gode Herren låg i sin blod död och plundrad, steg den falska katten ner ur sin gömsla, och glömsk af all vänskap och godhet bespisade sig af sin Herre och sin Kamrat.

Sirenernas Ö Öfversättning. N° 45.

Den fornsägen Homeri sånger förvarat angående Ulyssii ankomst till Sirenernas ö, var icke den enda som bibehållit sig hos Grekerne, ehuru den med tillhjälp af Gudaspråkets tjusning, längst och vidast utspriddes. Den blinde skalden synes icke hafva fattat den djupa tanke, som låg i en af den äldsta vishetens viktigaste lärör; men Orphiska mysterierne, som klädde den högre kunskapens hemligheter i sångens behag, förvarade äfven denna åt efterverlden.

Sirenernas Ö är Illusionens Ö: och icke endast örat förvillas af behaget och renheten i dess förtrollande innevånarinnors sång; jemväl ögat hos de förbifarande bedrages af sjelfva öns anblick.

Sid. 330.

I början då de rädde och villrådige sjömännen, ännu saknade ledstjerman på himmeln, öfver Oceanströmmens svall och det wida hafvets vågor sökte en väg till den gudomliga Circes boning, behöfde de en lättare ledsagare på de okända watten. Då sände Gudarne Sirenerne, att med sin himmelska sång locka dem fram: och medan böljans pelegrimer, betagne af deras melodiska röster sorglöse lydde sångens trollkraft, funno de en väg som egen omtanke och stjernornas säkra anvisning ännu icke förmått lära dem; ty än behöfde de – som det första släktet, Skaldernes, – heliga ledares ljufva och undervisande toner.

Men snart "blef nöjet för dem en snara. Phane, en bedräglig Fée, en m[enniskorna]s fiende, gladdes att i den förlustelse deras öppna sinnen njöto bereda dem en källa till förderf. Öfver Sirenernas ö utgjöt hon genom Kraften af sin förtrollning en hänryckande skapelse och förborgade, genom de leende bilderne af lummiga kullar, blomsterrika fält och ulliga hjordar, de farliga klippor som omgäfvade dess stränder. I denna förvillande tafla, som långt bort i fonden förlorade sig i ett präktigt palats, lade hon en kraft, som oemotståndligt drog till sig alla förbifarande. För att desto säkrare missleda den ovarnade sjömannen, blandade hon i de ledsagande Sirenernas heliga skara sköna odjur, som begåfvade med samma sångens trollkraft ryckte de bedragne i nöjets nät, och kastade dem mot de hemliga klipporne.

Sid. 331.

Så farlig var Sirenernas boning, då den skyddande Circe sjelf anlände till ön Aää¹⁰⁸ att förkunna den vise Ulysses vägen och dess faror. "Förnimm" sade hon, "o Ulysses! hvad jag vill säga dig. Sedan du lemnat dessa kuster, kommer ditt skepp till Sirenerne; och dessa förtrolla alla dödlige som nalkas deras hemvist: Redan långt ifrån skall du höra de ljufva tonerne af deras förtjusande sång; men dessa äro icke mer de säkra ledsagarinnornas oblandade toner. Du och din besättning skola, i rusig glömska af bekymret, följa den förledande sången. Snart skolen i hasta dit, och förtjuste af strandens retande åsyn, fångslade af nöjets trollkraft kringlutna af den himmelska sången, ej märka att allt är ett bländverk af hamnar utan verklighet. Tillsmeta derföre med vax ditt oförfarna folks öron; ty utan att försvara sig mot sinnenas frestelser, undgår man ej de hotande vådorne. – Du sjelf, i farligheter pröfvad, och lärd af din erfarenhet, gå att med sorgfällig uppmärksamhet, vaka på däckets, och sjelf fatta rodret, så ofta ditt skepp oförsedt möter en fara. Tag denna staf: den är det lugna, pröfvande förnuftets, du skall erfara dess kraft, och behöfva dess tjenst. Njut den ljufva

¹⁰⁸ Æca

tjusning Phane sprider; njut behaget af Sirenernas sång. Men så snart ditt inre öga anar en fara, nyttja genast din staf. Öfverallt, hvarthän du än riktar den, skall bländverket försvinna, det villande skenet smälta i luften, och sångens trollkraft blifva overksam." Så talade den höga Gudinnan, och jag – så fort-

Sid. 332.

far Ulyssee i det Orphiska qvädet - jag gjorde hvad hon befallt mig. Vi lade från land och rodde vår väg fram. Under vår fart – så snabb som den ropandes stämma – blefvo Sirenerna långt ifrån varse skeppet, och upphöjde sin ljufliga sång. Plötsligt stillnade vindarne, och den blå himmeln glänste på det spegellika vattnet. Ljuft häpen lyssnade jag till den täcka sången; och af dess melodiska toner försänkt i ett angenämt begrundande, blickade med trängtande och ofrånvänt öga mot öns underbara skapelser, h[wilka]s irrbilder af färgernas skimmer och formernas trohet lånade utseendet af verkliga föremål.

Under detta sinnenas rus nalkades, ehuru alla vindar tystnat, skeppet allt närmare ön. Seglen klappade, årorna hvilade; vi trodde oss fortdrivvas, och vi lydde blott dragkraften. Det nöje vi njöto tillät oss ej att märka vår willfarelse; dess kraft och fartens hastighet betogo oss förmågan att urskilja och pröfva.

En verklig klippa, den förtjuserskans konst, mindre skicklig än hon sjelf trodde förborgat, väckte mig med ens ur min dröm. Dess alltför kroppsliga massa gjorde mig uppmärksam på faran, och - i det jag jemförde skenet med verkligheten – tillika på bländverket. Jag fattade förnuftets staf, rörde dermed mitt öra, och förvillelsen försvann; – jag riktade dem mot irrbilderna: de försmälte i luften och lemnade ej annat qvar än en tom molnvägg. De bedräglige sångerskorne förstummade, och ledsagande Sirener förde oss ur Phanes rike rätt fram på vägen till Trinakrien (Sicilien).

Sid. 333.

Metoden att fästa färgerne på pastellmålningar tillhör franske Målaren Lauriot, som dymedelst lyckades icke blott att fixera den berömde Rosalba Carrieras receptions stycke i franska Målare Acad. utan ock att återgifva detsamma dess första friska colorit.

Redan 1753 fick L., för sin uppfinning en pension af 1000 Livres, med vilkor att inlemna en beskrifning deröfver till nämnde Academie, som skulle äga att efter uppfinnarens död kungöra den samma. L. dog 1781, och hans hemlighet blef genast i flere Journaler uppgifven, men synes likväl utom Frankrike varit föga känd, emedan Sulzers Allgemeine Theorie der schönen Künste (1786 och 1793 årens editioner) den ännu angifves som obekant.

D. 15. las vi Logiska frågorna och Logaritmiska för Professorn, d^o kom Andersin och väckte opp mig kl. 3, då jag ock spatserade till Finnby och las examens läxorna med hvarandra. d^o uttågade en hop Dragoner igenom denna tullen, förmodligen för att inkvarteras i byarna härom kring, d^o om aftonen hört på Dragonernas Musik hos Solitanders.

D. 16. kl. 4 gick jag åter med Andersin och Lethin för att promenera och läsa våra Examens läxor. Vi voro ända till det höga berget som är vid Finnby. d^o eftermiddagen safvade jag med Andersin och Gyllingen.

D. 17 var jag åter med Andersin till Finnby spatserandes, der vi sedermera åto frukost, ägg, mjölk, smör och bröd. eftermiddagen fick jag ut min skrifbok.

Sid. 334.

han tastade mycket mina scripta derföre att jag nyttjar mycket ovanliga ord och affecterar att kasta ord emellan sjelfva hufvudorden till satsen, hvarigenom meningen blir mörk och obegriplig. Han sade sig ej förstå flere meningar däruti. d^o brott – Groot. i examen hos profess.

D. 18 uppsteg kl. 3. Examen – af Rectorn examinerades 35 blott i Artikeln de Ministerio Ecclesiastico (han hann ej genomgå de praecibus & Afflictionibus) – jag fick språket I Cor. 14:20; sedermera examinerades vi af professorn uti det generellaste ur Logarithmerna, gener. af Trigon: hvori 11 och Algebraiska beviset af 14 bevistes, och i Logiken der fick jag första frågan: när säges begrepp begripa föreställningar under sig; derpå examinerade Lect. Cleve i 17 Cap. från 22 närmare till slut: Apostla Gerningarna i Novum Testamentum, och några verser i 26 Kapitlet, några ställen ur 13 och 14 Dialogerna i Lucianus, samt 16 Psalmen i Hebraiskan ifr. 7 slut; jag fick explicera 8 versen; för Lector Molin examinerade Lect. Cleve i Virgili Aeneid I Boken (ifrån 287–300) några verser. Orationerna hunnos ej med: Lect. Forsius examinerade i Ryska Historien och något i Moralen, hvarest jag fick frågorna: divisio officionem in negativa et positiva. Alla kunde just ej synnerligen bra;

Sid. 335.

och det gick nästan dåligare än i fjol. Äfven måste Biskopen ännu föra samma klagan, som då, att vi läsa ganska sakta. – Hela examen var slut redan före 12. – eftermiddagen dicenterna i tentamen hos Rect. Borgström, d^o e.m. för häftigt nyfiken – tillfredsställd.

D. 19. blefvo Calonius och Herkepeus till prediko embetet ordinerade, d^o utbekommit 15 RD af Grootenf.

Faderlig och sonlig kärlek. Åbo Tidn. 1809 N° 52.

En Agraffi Neger vid floden Wolta hade genom olyckshändelser råkat i stor skuld. Till dess betalande återstod honom ingen annan utväg, än att sälja sina barn eller sig sjelf. Af faderskärlek valde han det sednare, och öfverlemnade sig frivilligt åt Borgenären som förde honom ombord på en Slafhandlares skepp. Här väntade han redan på den fruktade resan till Vestindien, då hans son, djupt rörd öfver sin fars öde, fattade det beslut att af barnslig tacksamhet befria honom. Han kom, tillika med flere af sin familj till skeppet, med begäran, att få utbyta en gl. slaf mot en yngre. Åsynen af en skön, starkt byggd Neger skaffade honom bifall till bytet. Men h[vilke]n scen, då denna, som såg sin fader föras fram, sluten i kedjor! Han störtade i hans armar, gret glädjetårar öfver att kunna rädda honom, lät slå sig i järn i stället för honom, och såg med orolig tillfredsställelse och munterhet på de sina. Hvem blef icke rörd vid detta höga skådespel? Endast den råe m[ennisk]ohandlaren förblef utan

Sid. 336.

något deltagande, och glädde sig blott åt det förmånliga bytet. Men den redlige Isert, som sjelf åsynavittne, berättar denna scen, var icke en kall och overksam åskådare deraf. Han anmälde denna ädla gerning för Gouvernören öfver de dervarande Danska besittningarna, hvarföre han icke skänkt oss dess namn? Ty den värdige m[ennisko]ovännen utverkade genast äfven sonens frigifvande och sålunda skördade denne, genom en lycklig återkomst till sitt fädernesland, i sällskap med sin far och sin öfriga familj, lönen för den ädlaste gerning.

Skatten. fabel af Schlicht.

En fattig bondkvinna såg vid midnattstid i sin källare ett klart sken, likt ett brinnande ljus. Ack! ropade hon, full af glädje, helt säkert en skatt: – och nu till arbete, med spaden i högra, med lampan i vänstra handen, och under djupaste tystnad. -

Men knappt inträngde genom den öppna dörren dagens lysande stråle, för än, snellare än blixten, irrskenet försvann – och i stället för den väntade lyckan, var ett stycke murket träd, hvarpå förmultningens tand länge gnagat och det enda gummans forskande blickar förmådde upptäcka. -

Likaså går det med meninghetens afgud, Wantron. Blott af mørkret hämtar den sin glans; blott okunnigheten låter deraf förblinda och gäcka sig: Men wid wisshetens dag försvinner det falska skimret.

Abbé Raynal en elak och högst snål m[ennisk]a, i anseende till sina skrifter en Kompilator, förde med sig tjock foliant hvare han hämtade alla Anecdoter, hvarmed han beständigt affecterade att roa det sällskap,

Sid. 337.

hvare han vistades för dagen.

Lefnadsvishet. Dialogens fabel af Benzel-Sternau.

Jag skall rätt mycket tacka dig, min gode vän, om du - -

Om jag lär dig, på hvad sätt jag härmar menniskan?

Nej då, min bästa apa, utan om du ville lemna mig upplysning. -

I konsten att slå kullerbyttor, min bästa Kalkon?

Hör då, söta Ni! Jag önskade så högeligen att få lära, huru man bör bära sig åt för att väcka uppseende?

Så, så!

Och efter du nu umgås så mycket med skapelsens herre -

Menar du menniskan eller mannen?

Det förstår jag icke - så hoppas jag hafva adresserat mig på rätt hand.

Lifligt log Apan inom skägget, bekikade kalkonen från topp till tå, tycktes falla i djupt begrundande, och yttrade slutligen med eftertänksam mine: Du går på två fötter, som menniskan. -

0! - sade Kalkonen med tonen af den, som undanber sig en kompliment.

Du är grå, som Silfverfasanen - -

Du är alltför god, min vän -

Ringlar en stjert, som påfogeln -

Bästa Herre, Ni smickrar -

Framtågar alfvarsam, som Strutsen -

Ni bringar mig att rodna, bästa Apa! - -

Lyfter dina vingar, som örnen -

Rättvisa Himmel! jag förmår ej bära ditt beröm -

Sjunger, som - - Näktergalen - -

Sid. 338.

Kors! – och med näbben strök Kalkonen, ytterst sjelfföfnöjd, sin violetta krage.

Du är täck, nätt – Apan vände honom på alla sidor -

Och svaret på min fråga? värdaste Apa! -

Tror du bara säkert allt hvad jag sagt dig – inföll Apan, grinande i mjugg, och jag går i borgen för att du skall göra mera uppseende, än du sjelf detta ögonblick tror.

N° 67.

Om familiesorg af Mercier

N° 70.

Man vet på ett hår huru länge bedröfvelsen bör räcka öfver förlusten af en far, en mor, en farfar, en farmor, en man, en hustru, en bror och en syster. Man har uträknat icke blott sorgtidens längd, utan ock alla gradationer af smärtans uttryck; alla dess schatteringar äro noggrant bestämda. Sorgen har 3 nästan lika långa perioder. Man vet när fruntimren kunna bära diamanter, och när icke, när karlarne få anlägga silfvervärjor och spännen, huru länge dessa sidsta måste vara lackerade och skorna af karduan. Med klädernas färg aftager smärtan. Med täta Kammarduksmanchetter och regarnsstrumpor flyta tårarne ymnigare, än när kläderna äro af siden och manchetterne utsyddade eller fransade. En hustru är så bedröfvad öfver sin mans död att hon sorger honom ett helt år - - - — - männen, alltid otacksamme, sörja sina hustrur blott 6 månader - - - Man sörjer föräldrar i 6 månader, farfar och farmor i halffemte månad, syskon två månader, farbror och

Sid. 339.

faster 3 veckor, Kusiner 14 dagar, föräldrars kusiner 11 dagar och sysslingar 8 dagar! Man betrakte en gång med uppmärksamhet denna konstigt inrättade scala! Den är bedröfvelsens thermometer, och man vet förut huru lång smärtan skall blifva.

De gl. Holländska namnen på månaderna;

Louwmaand, Sprokkelmaand, Lentemaand, Grasemaand, Bloiemaand, Zomermaand eller Wiedemaand, Hooimaand, Oogstmaand, Hertsmaand, Wynmaand, Slagtmaand och Wintermaand.

Olika arbete (fabel af Meissner) N° 71.

En konstnär i ler formade mödosamt en Was till altarpnyd; bredvid honom satt hans lilla son och blåste såpblåsor.

"Pappa, bästa Pappa" – ropade han hastigt; vid en som utmärkt väl lyckats – "Du arbetar då förtviflat långsamt. Se bara, huru mycket jag är flinkare än du. Denna kula, huru skön, huru brokig, huru lätt! – och ändå, huru snart färdig! – Men "också huru snart söndersprungen!" – svarade fadren, i detsamma blåsan sprack sönder: huru helt och hållet och för alltid till intet gjord, då mitt arbete kanske varar i århundraden."

Förtryt aldrig den tid och den möda ett manna arbete kostar. Det genomlefver ock flere m[ennisk]oåldrar, medan barnsligt fuskverk snart gå till intet.

Blind rättvisa

Nº 81.

En arab kastade sig för sin Sultans fötter och

Sid. 340.

beklagade sig öfver den våldsamhet som 2 okände begingo i hans hus. Sultanen begaf sig dit genast, och sedan han låtit släcka ut ljusen, befalte han att en mantel skulle svepas om de brottsliges hufvuden, innan de dödades. Efter skedd afrättning, lät han tända opp ljusen igen, och sedan han besett liken, lyfte han opp händerna och tackade Gud. H[vilke]n välgerning har då himmelen bevisat dig? frågade honom hans Visir. Min vän, svarade Sultanen: jag trodde de brottslige vara mina söner; därför lät jag hölja öfver deras ansigten och släcka ut ljusen; jag fruktade att min faderliga ömhet skulle förleda mig att brista i den rättvisa jag är mina undersåtar skyldig. Döm nu, om jag ej bör tacka himmelen, då jag kunnat vara en rättvis Konung, utan att behöfva vara en grym far. –

Den döende Svanen; af Herder. Nº 100

"Skall jag då allena vara stum"? sade suckande för sig sjelf den stilla Svanen, och badade sig i glansen af den skönaste aftonrodnad; "nästan jag ensam i de befvädrade skarornas rike kan ej sjunga. Den snattrande gåsen och den skrockande hönan och den skrånande påfågeln afundas jag väl ej deras röster; men dig, o ljufva näktergal, dig afundas jag din stämma, när jag, liksom fasthållen genom dess trollkraft, långsammare drar mina fårar i vattnet, och berusad dröjer i himmelens återsken. Huru ville jag ej sjunga dig, gyldne Aftonsol! Sjunga dina

Sid. 341.

sköna strålar och min sällhet, dyka ner i spegeln af ditt rosenanlete och dö".

"Stilla förtjust dykade svanen neder, och knapt lyfte han sig åter upp ifrån vågorna, då en lysande gestalt, som stod på stranden, vänligt lockade honom till sig. Det var afton- och morgonsolens Gud, den sköne Phoebus. "Kyska, älskvärda varelse, sade han, din bön är dig beviljad, som du så ofta närde i ditt tysta bröst, den kunde ej förr beviljas dig".

Knapt hade han sagt detta ord, så rörde han svanen med sin lyra, i det han stämde på Henne de odödligas ton. Förtjusande genomträngde tonen Apollos fogel, och hänförd sjöng han till Skönhets-Gudens strängar, sjöng tacksamt glad den sköna solen, den glänsande sjön, och sitt oskyldiga sälla lif. Ljuf, såsom hans gestalt var den harmoniska sången; långa vågor drog han i ömma inslumrande toner, tills han återfann sig – i Elysium vid Apollos fot, i sin sanna, himmelska skönhet. Sången, som i lifstiden var honom nekad, hade blifvit hans Svanesång, som sakta skulle upplösa hans lemmar; ty han hade hört de odödliges ton, och sett en Guds ansigte. Tacksam smög han sig till Apollos fot och lyddes till hans gudomliga toner, då äfven hans trogna maka ankom, som i ljufva sånger hade klagat sig efter honom, till döds. Oskuldens Gudinna upptog begge till sina älsklingar, till ett skönt spann för hennes musselvagn när hon badar i ungdomens sjö.

Haf tålamod, stilla, af Hopp uppfyllda hjerta!

Sid. 342.

Det som i lifstiden är dig nekadt, emedan du ej kunde bära det, ger dig ögonblicket af din död!

d^o d. 19 f.d. Rectorn Theol. Lect Borgström höll sitt afträdestal och öfverlemnade Rectoratet till Math. & Log. Lect. Profes. Mag. Alopaeus – f.d. Rectorns tal innehöll: observationes quaedam Theologorum de Sacramentis. d^o afskickade jag med Törnell hem mitt eget kläde och äfven Kyrölä bondens, som jag löste ut, eftermiddagen kl. ½ 6 stipendiutdelning, jag fick 8 Rubel (ingen fick likväl ut, emedan Cassan hade sjelf måst låna) sedermera skedde promotion i följande ordning: 1. David Petrelius, 2.

Sid. 343.

derefter uppvaktning hos Lectorerna Molin, Borgström, Cleve och Forsius (af honom fick jag de pnr. för Masalins information, bestående i 17 Rd. 24 sk.) och Professoren h[vilke]n var utmärkt artig och höflig emot mig, och gaf mig att läsa öfver sommaren: Burgheim unter seinen Kindern. Neue Geschichte und Erzählungen für Kinder von Zehnt bis Wierzehn Jahren über Natur und Menschenleben, von G.W.Mundt. 3 Sammlungen, Halle 944 S 8°, 9 & 180 den han mycket berömde. NB. [igen] 2 koppar caffè [i dag]¹⁰⁹

D. 20 stort brott, ewacuation. {d^o betalte jag hushyran här nu för Wittingen med 18 Rd. 4 sk. Det öfriga 9 Rd. 36 sk. blir rest till nästa termin.}¹¹⁰

NB. 1 kopp caffè kl. 5 afreste Broberg, Holmberg och Ottelin. Jag liquiderade för Wittingen hushyran med 18 Rd. 4 sk.; men det öfriga bestående i 8 Rd. 41 sk. blef ännu rest, äfvensom jag dessutom är skyldig Commissarien 7 sk. och skutshälften emellan Borgå och Forsby. Kl. 8 reste jag med Wittingen ifrån staden och med Commissariens häst först

Sid. 344.

till Forsby och derifrån sedan med skjutshästar genom Säfträsk och Kornmalm till Hindersby, dit vi ankommo kl. mot 4 på e.m. sedermera kommo äfven hit fru Kindstrand, unga fru Ottelin och Janne Ottelin från Lowisa och lågo här öfver natten.

D. 21 2 Koppar caffè. Om eftermiddagen foro främmanderne bort.

D. 23 om morgonen en Kopp Caffé – Kl. 6 e.m. afreste jag med det öfriga Herrskapet genom Norrby och Linkåski till Barkens Svenskby: jag med Philip åkte owetande förbi ända till byns andra ända, der vi frågade oss före, åkte tillbaka och ankommo äfven till samma hus. Der woro en liten fröken von Herten och fru Kindstrand med sin dotter – Under aftonmåltiden kom äfven Öfverstinnan Herzen dit med sina 2 gossar. Efter aftonmåltiden brändes kocko, d.v.s. en hop ruskor, halmkärvor och andra brännbara ämnen, som woro uppstaplade på ett ställe antändes. I Tavastland och Savolax skall det vara ett allmänt bruk. Ut på backen dracks caffè. Derpå gick Öfverstinnan bort med sin famille, jemte unga fru Ottelin som följde med.

D. 24 om morgonen druckit En kopp caffè – e.m. d^o; kl. 4 foro vi

Sid. 345.

allesammans till Kungsböhle (öfverste Herzens Boställe), der wi drucko Iskällareöl. Öfversten var ensam hem – En gl. svensk officer Kremer och en rysk Capten Bolotnikoff foro då derifrån.

¹⁰⁹ Mundt, Georg Wilhelm, Burgheim unter seinen Kindern. Neue Gespräche u. Erzählungen für Kinder von 8–14 Jahren über Natur u. Menschenleben. Halle: Verl. d. Waisenhaus-Buchh. Bd. 1 1798. Bd. 3 1801, Bd. 2. 1810, 384 s.

¹¹⁰ Överstruket.

Öfversten är en höflig och beskedlig karl, och en stor hushållare, som jag tyckte utaf hans tal. Han tilböd mig om det så passade sig för mig sjelf, att komma dit, när som hälst för att undervisa hans Barn. – Härifrån foro vi åter alla jemte unga fru Ottelin till B^s, hvarest vi blefvo till följande dagen, d. 25, då vi, sedan vi druckit caffè och ätit frukost, foro allesammans till Koskisto. Jag med mitt Herrskap åt middag hos gl. fru Ottelin. Den unga med sin Mor, och B. med sin fru kommo ej in, ehuru de blefvo budne. Unga fru Ottelin hade förut svurit att icke göra det. – Sedermera drucko vi caffè både hos gl. och unga fru Ottelins – kl. 4 a 5 foro jag och mitt Herrskap bort och kommo åter kl. ½ till 8 till Hindersby – vägen 2 ¼ mil.

D. 26 en grufligen stark blåst.

D. 27. En kopp caffè. d:o smakat brännvin, äfvensom några gånger uppå resan till Elime. -

Sid. 346.

Kl. 9 reste jag med Ståhlberg härifrån till Hindersby. Vi veko in i Kimoböhle, hvarpå det började regna, under det vi fortsatte resan. I Kåliseva betade vi; sedermera var det vackert väder, då vi reste derifrån. I Säskjärfvä stadnade vi äfven en liten tid och reste sedermera till Klockaren i Kyrkbyn, der jag stannade qvar: men Ståhlberg for vidare fram till Alhais.

D. 28 Böndag, före Gudstjensten till prästgården, jag lånte af Prosten. 6. Delen af Resa till Frankrike, Italien, Sveitz, Tyskland, Holland, England, Turkiet och Grekland; Beskrifven af och efter Jac. Jon. Björnståhl, öfvers. och Grek. Sp[råket]s Prof. i Lund, Ledamot af Kongl. Vet. Sällsk. i Upsala och Kongl. Antiqv. Societ. i London, samt Correspond af Kongl. Vitterh. Acad. i Paris, m.m. efter dess död utgifven af Carl Christof. Gjörwell, Kongl. Bibliothek. Stockh. Nordström 1784.

efter Gudstjensten for jag med kyrkbåtarna hem. – följande och andra dagen tillbragte jag med läsande af ofvannämnde Björnståhls Resa ur h[vilke]n jag afskref följande ur registret:

Sid. 347.

(den minnespenning, som slogs öfver Professor Björnståhl, hade följande Inscription: Celeber Peregrinatori Dedit Sudermannia Cunas MDCCXXXI Thessalonica Cippum MDCCLXXIX Holmia Nummum MDCCLXXX.) -

Abaco stor Mästare på Violoncello. Alembert skref för Björnståhl ett recommendations bref till Voltaire. – Mamsell Basseporte Mästarinna i ritare och Målare konsten. – Beccaria Prof. i Turin, den störste i Electriciteten i dessa länder. – Boccardi dersammanstädes en snäll poet. – Bodmer rådsherre i Zürich och stor Tysk poet. – Gaetano de Bottis, en snäll Mineralog. – Caffarelli en

förträfflig sångare i Neapel. – Campolongo Eloq. prof. ibid. och stor poet. Gatorne i Capua fullsatte med gl. Latinska och Grekiska Inskriptioner och flere Antiquiteter. I Del. pag 314. – Castellazzi. prof. i Werona, snäll Antiquarius. – De Caulx har öfversatt Henriaden på Latinsk Vers – Chaupy, Abbé i Rom, snäll Antiq. – General Historia öfver China, det sällsyntaste verk i Europa, fins i Bibliotheket i Lyon. – Jul. Cordara, Historiographus Ordinis Jesuitarum, stor Latinare och Poet, - Court de Gebelin utgifvit stort verk öfver språken, och åstundat att få upplysningar i Göthiskan, Isländskan och Svenskan af Nordens Lärde. – La Croze utgifvit Coptiskt

Sid. 348.

Lexicon, hvilket Scholze tillökt. – Cuypers en kock i Hag, som genom läsning af Wolffens skrifter fattade tycke för Mathematiken och blef slutligen Math. Lect. i Leyden. – Demetrios Grek, Lärjunge af Linné genom Forskål. Fantoni snäll Astronom och Mathematicus. Le Fevre stor Mechanicus. – Paul Frisi, Bernabiter-Munk och stor Astronom i Meyland. – I Genua finnes de äldsta Handskrifter på papper. Sal. Gesner Rådsherre i Zürich, stor Poet, ritare, målare och Graveur. – Vito Maria Giovenazzi, en lärd Abbé i Rom, han upptäckte staden Aveja. – Colii Arab. Lex. – Le Grand Kongi. Secreter i Paris, förträfflig i Arabiska, Persiska och Turkiska språken. – De la Grange stor Mathem. – Houttuyn, Med. Dokt. i Amsterdam, öfversatt Linnés Systema Naturae på Holländska. – Jacqvier, en grundlärd man i Rom, ej allenast i Math. och Phys. utan ock i Grek. och Hebr. och Syriska språken. – Jallabert Bibliothekarie i Genua var den första, som började curera sjukdomar genom Electriciteten. – Nicol. Ignarra, prof. en ibland de förnämsta Lärde i Neapel. Kinzing har förfärdigat de namnkunnige pendel uren. – Kobel snäll Landskaps Målare. – Linné berömd av Rousseau, Sausure phys. prof. i Genewe, C. Bonnet, Haller, Tissot och citerad af de Lille i Noterna till franska öfversättning af Virgilius, Minassi hans noter till Aqvino Delizie Tarentine.

Sid. 349.

Hans namn och arbeten kända i Orienten 3 Del. pag. 279. Lavater var prest i Zürich – Loriot berömd Mechanicus i Frankrike, förfärdigadt ett rörligt bord och uppfunnit konsten att fixera pastellmålningar. – Joh. Andr. de Luc uppfann ett nytt slags Barometer – Lord Mahon snäll Bågskytt, offic., Mathem, och Mechanic. Martini en Munk i Bologna stor kännare af Musik. – Mechel berömd gravör i Basel. Melanderhjelm corresponderte med Frisi i Neapel. – Meola lärd i Neapel förklarar den sten i Lappmarken som Maupertuis afritat i sin resebeskrifning. – Migliaccio Latinsk poet. Har skrivit ett skönt poëm om Vesuvii eruption. – Millers makalösa gravurer af Lineanska Systemet. – Minassi Dom. Munk i Neapel, har gjort många upptäckter i Natural Hist. Moccio var Eloq. Prof. i Neapel. – Morgagni stor Anatomist – Moscato prof. i Meyland har skrivit en bok hvaruti han af Anat. principer vill bevisa, att m:a bör gå på 4 fötter – Müller den första, som i Stockholm lär hållit föreläsningar i Accouchem. – Nahl berömlig Sculpteur i Schweiz – Jan van Os den berömdaste landskapsmålare i Europa. – Origenis Hexapla på Syriska, uppfunnen af

Björnståhl. – Pigale en ytterlig Sculpteur i Frankrike – Rosén von Rosenstein sagnades och sörjdes af Tissot. -

Sid. 350.

Rousseau var Linnés lärjunge i Botaniken – Capten Scheele har ett stycke bröd eller skorpa, hvaraf K. Gustaf Adolph bitit – Ludvig Serio snäll poët i Neapel – Zomberton en by det högsta stället i Frankr. Swedenborgs skrifter kände och omtyckte af Grekerne i Constantinopel – Den berömde Tissot var Läkare i Lausanne – Trencks Macedonischer Held in seiner wahrhaften Gestalt etc. en mycket rar bok. – Valotti den störste Kapellmästare i Lombardiet – Björnståhl besökte också – Joh. Gottsk-Wallerius värderad af Haller. Nic. Wallerii philosop. skrifter berömde af Lopez, Biskop i Nola. –

Något om Björnståhls lefnåd af Minnet öfver honom författadt af Espling philos. Magister.

Prof. B. härstammade från en gl. militärisk ätt. Hans farfader hette Jacob Isacsson, tjente sig opp till Ryttmästare vid Westgötha Cavalleri, blef sk[j]uten i fält och lemnade efter sig blott ett Rusthåll ner i Vestergöthland. Enkans vilkor voro således ganska knappa; men hon kom dock så långt med sin hushållning, att hon kunde gifva sin son Magn. Gabriel i Skara en sådan uppfostran, att han vid skilsmässan derifrån kunde låta höra sina utförs gåfvor till predikoembetet. Han var då 18 år gl. – Men han öfvergaf sin mor ovetande, studierna, och red uti fält som ryttare för hennes rusthåll. Då tog han sig

Sid. 351.

det namnet Björnståhl, som ingen i släkten hade före honom. – Efter ankomsten till armeen blef han Corporal. Genom sin drift och tapperhet erhöill han alltid beröm och löfte om befordran till off[icer], h[vilke]t dock aldrig gick i fullbordan. Till slut blef han fången i Dann [?]; men slapp på flykten i Danska kläder och korn [?] samt besökte först sin mor. Då kriget var slut, var han underofficer vid Södermanl. Inf. Regemente och gifte sig med Kyrkoh[erden]s i Husby på Rekarne, Jon. Hjortbergs dotter Anna Mag. Hjortsberg. – Af dessa föräldrar föddes Jacob Johan d. 23 Jan. 1731, på under off. Bostället Rotarbo i Näshulta Socken och Nyköpings län. För faderns fattigdoms skull hade han ingen annan informator först i början än sin far, tills denne fick ordres att aftåga till finska kriget och socknens Capellan Öberg, som märkte hans lust för studier, åtog sig att undervisa honom, så mycket hans tjenst medgaf. Då han vid ett tillfälle presenterade sin Disc[ipel] för några af socknens Herrskaper, skall han hafva sagt, att han vore ett ståteligt professors ämne. Dessa ord gjorde ett så stort intryck på honom att han beslöt [att] arbeta sig upp ända till professor. Då han fick höra att i Strengnäs fans mycket lärdare män än han dittills kände och en skola, hvori ungdomen njöt fri undervisning, begaf han sig dit i mars 1743 till fots, försedd med några bitar

bröd och recom[mendation]s bref från nyssnämnde Capellan till Rector Scholae Mag. Falk. – En gl. tröja och söndriga skor utgjorde

Sid. 352.

det bästa af hans kläder – under vägen besökte han sin morbror, som gaf honom litet bättre kläder och några daler till tärep[ennin]g[a]r under resan. Då han fick staden i ögnasigte frågade han af alla hvar bisk[open] bodde. Han skyndade dit och frågade dristigt, om icke han vore den, som hade att bestyra om ungdomens undervisning i staden och omkring liggande landet? Bisk. Lundius skickade honom till Rector Scholae, h[vilke]n i April nyssnämnde år, efter anställdt förhör intog honom i 2 Glassen af Trivial Scholan. Med otrolig flit arbetade han sig till Gymnasium, der han gjorde de berömligaste framsteg. Flere veckor å rad förtärde han icke mera än en liten bit bröd om dagen. Han var uselt klädd. Till de mörka höst och vinter aftnarna utbad han sig i Hökarebodarne några smulor skrapvalg, for att göra sig lampa. Till slut råkade han genom sin öfverdrifna flit att studera och återhållsamhet i en sinnessvaghhet, så att hans kamrater måste hålla vakt hos honom, dock blef hans helsa snart återställd. – Sedermera blef han Informator för Maj. Wallenstjernas Son, H^e Carl August, h[vilke]n han äfven som Magister ännu undervisade vid Academ. 1754 begaf han sig till Acad i Uppala, försedd med Rect. Gymn. Herr Dan. Stenii hedrande betyg, både om sin dygdiga vandel, och sina grundel. insigter i vettenskapet och språk i synnerhet i de orientaliska – samma dag, han blef student opponerade han i mindre Carolinska Auditorium extra på en Disputation under H^e Prof. Zierwogels praesidio. Alla auditores, i det större auditorium hvarest äfven disputerades, stormade in i det lilla

Sid. 353.

för att höra den raska opponenten, som så mycket mera ådrog sig allas förundran, som han efter slutad opposition svarade till praeses på Hebraiska, och till Respondenten på Grekiska. Sedermera opponerade han extra vid alla tillfällen, och var en stark så kallad Candidat-Ryttare, att en mera enfaldig Respondens fruktade för honom, ty han hade grundeliga Argumenter, dem han med en undransvärd talegåfva och färdighet i Latin samt med mycken ifver framförde, vid slutet af Argumentation plögade han säga till Respondens: Si hoc demonstrare vales, eris mihi magnus Apollo & Phyllida solus habeto. Han vinlade sig mest om den Orientaliska Litteraturen, hvaruti Herr Doct. Clewberg var hans första mästare. Han viste för honom mycken grace och ömhet. Han vistades ock några år som Inform[ator] i Doct. C. hus. Under en resa från Upsala till Stockh. kom han i bekantskap med den för Wet. Så nitiske Pastorn i St. Clarae och Olofs förs. Herr Doct Hauswollff, h[vilke]n så ömmade för hans fattigdom, att han gaf honom ett årligt understöd, tills han skulle få ett Academ. stipendium, h[vilke]t han erhöll först 1762 under Riksdagen, då han fick det Wrediska, framför 2 betydande Bisk[opar]s söner derigenom, att han dristigt i allt folks öfvervaro sade deras fäder, hvad jemförelse de borde såsom hederlige män göra mellan honom och dem. Sin farligaste medtäflares fader nödgade han att genast resa till Stipendii höga patroner, att i sin öfvervaro afsäga sig allt anspråk på det lofvade Stipendium. Han läste sen någon

Sid. 354.

tid för H^e Lagman Palmcronas Son. 1757 utgaf han sin första Disputation under prof. Hesselgrens praesidio och 1761 fick han Magister titeln och blef af H^e Cancellierådet och Ridd. Ihre i hvars hus han äfven någon tid vistades, antagen till Docens i Göthiska Litter, men h[vilke]n han litet derefter förbytte i den Arabiska, sedan han förut utgifvit I^a Del af ett arbete med titel: Decalogus Hebraicus, et Arabica Dialecto illustratus, som skaffade honom äfven utländingars aktning, ibl. andra af H^e Hof-rådet och Rid. Michaelis. Kort derpå blef han genom ofvannämnde Herr Ihre kallad till Informator hos framledne H[an]s Exell, Riks Rådet m.m. H^e Bar[on] Eric Wrangel, som fattade ett stort tycke för honom. Här var han omkring 1 år och lemnade det, på sin Mecaenats egen begäran, som uppdrog honom att blifva Inf[ormato]r för sin Dotterson, H^e Grefve Knut Posse, h[vilke]n döden beröfvade honom 1765. – Sedermera fick han tillbud att med Hofmarsk[alken] H^e Bar[on] Ad. Rudbecks 2 Söner göra en utländsk resa – 1767 begaf han sig ifr. Stockh. sjöledes till Rouen i Frankrike, hvarifrån han for till Paris, der han nästan i 3 fulla år nyttjat de vid College-Royal befintlige lärde Herrar, de Guignes, le Roux des Hauterayes och le Grands undervisning i Hebr[aeiskan,] Syriskan och Arabiskan. Ifrån Paris for han med ofvannämnde Herrars hedrande betyger öfver Geneve, der han träffade och besökte Voltaire, till Rom, dit han ankom i Dec. 1770. Sedan han 1771–3 besökte de i äldre och yngre

Sid. 355.

tider märkvärdigaste orter i Italien, for han i Aug. 73 tillb. öfver Savoyen, Geneve och Bern, och andra Sveitsiske stater till Carlsruhe, hvarifrån han 1774 fortsatte resan genom Tyskland till Holland, och derifr. 1775 till Engl. 1776 i Martii lemnade han Engl. för att anträda sin orientaliska resa, afseglande från Gravesend på Smyrna, hvarifrån han kort derefter ankom till Constantinopel. Sedan han här i omkringliggande trakter tillbragt vidpass 3 år, företog han sig, medan han väntade på sin Resekamrat, prof. Nordberg i Lund, en resa till de rygtbara Grekiska klostren, på Berget Athos hvarest döden ändade (genom rödsot) hans dagar i Salonichi d. 12 Juli 1779. Hans moraliska Karakter var ädel – Till sin växt var han af en reslig och fast byggnad; till utseendet manlig och oförsagd. Han hade god helsa. I kläder var han snygg men icke prägtig. På sitt 24 år blef han Student, på det 30 Magister, på 33 Docens, på 40 Adjust, 46 Extraord. prof. och 48, hans dödsår uppnådde han den värdighet, som Capellanen Öberg 40 år förut spådt honom. –

NB D^e Hasselqvist dog 1752 i Budga en by bredvid Fuime – prof. Forskåhl i Jeimen en köpstad i Yemen 1764.

D. 30 skref ett brev till Klingberg på Jokela – d^o om aftonen var jag gående till Kirola, för att få de 4 Rd. 4 sk, som jag i Borgå erlagt till utlösen af en Bondes kläde.

Sid. 356.

Bonden var sedermera sjelf här och betalte. d^o badat

Julius

Den 1^a regn: föremiddagen gick jag med min far till Raudanlahti, hvarifrån vi rodde med en båt till kyrkobyn – eftermiddagen kl. 6 gick jag till prästgården, der jag var uppe i Prostens Kammare ända till qvällsvarden och ännu efter, då jag gick till Klockars, der jag låg öfver natten och hade pollution.

D. 2. gick jag åter efter frukosten till prästgården, der jag åt middag, drack en kopp Caffé och åt qvällsvard, sedan kom jag åter till Klockars – ondt i magen om e.mid.

Den 3. var jag på förmiddagen med Cantorn till Fabritius; han var sjelf bortrest, efter middagen gick jag till prästgården der jag spatserade med prosten och åt aftonvard.

Efter Rejkes mening (hämtad ur Massudi – Arabernes Livius) äro kopporne (variolae) år 572 efter X[rist]i börd inkomne bland araberne under ett aetiopiskt inbrott. Den förste Läkare, som skrifvit om dem, var Aharun, en X[riste]n Syrisk Presbyter. Uti Europa äro de i 11 Sec[ulum] antingen först observerade eller åtminstone först beskrifne. På Caput bonae Spei [Godahoppssudden] viste denna sjukdom sig för första

Sid. 357.

gången 1713, och infördes med ett Danskt skepp. Förödelsen var oerhörd, och Hottentotterne stupade som flugor på fälten, der ingen fanns som kunde begrafva dem. Efter Prof. Thunbergs anförande, finns på östra kusten af Heutiniqva en stor mängd af stenhögar, uti h[vilk]a han utaf en gl. man hört, att de i koppor döde blifvit uppkastade. 1733 bragtes koppsmittan genom danska fartyg till Grönland och 1769 af Ryssarna till Kamtschatka. På öarna i Söderhafvet, Cayenne och några trakter af Siberien är kopp-smittan ännu okänd. – Efter de nogaste observationer räknar man 3 eller 4 pers. bland de som undslippa smittan, derest man kan förlita sig på deras sägen, som påstå sig icke haft koppor. Någre betydande Läkare, såsom Boorhawe [!], Morgagni, Oosterdyk, Schacht, Belloste, Diemberock, m.fl. försäkra sig aldrig haft kopporna. Det är bevist att de svåraste koppor icke smitta på längre afstånd än en half aln. Att andedrägten smittar, torde icke vara sant; men att hvarken spott, blod eller urin smitta, är bevist af Hoffman i Maynz. Denne Läkare har ympat öfver 3000 barn, och tror att vissa körtlar finnas under huden, som angripas af koppsmittan, och sedan blifva otjenliga att emottaga den. Man har föga anledning att tro denna uppgift, h[vilke]n blifvit häftigt bestridt

Sid. 358.

af Unzer. – Ympningen är ehuru gammal, likväl först efter början af det 18 Seculum bekant i Europa. 2 Gummor, den ena från Philippopolis, och den andra från Thessalonica, ympade kopporna vid en svår epidemie i Constant[inopel] med bästa framgång. En Grekisk Läkare Tinomi gaf 1713 den första underrättelse härom. Sedan Woodvard efter Skraggenstjerna 1715 och 1716 hafwa 2 berättelser utkommit af Pilarini och Ant. Le Duc. Worthley Montaque, än åt Eng. Ambass[ador] vid Turkiska håfvet, lät sin fältskär Maitland lära inympningsmetoden, och bragte den igång vid Eng. hofvet der presterne Plakmore och Wagstaffe med häftighet predikade deremot, såsom ett inbrott uti Försynens styrelse, och togo exempel af Djefvulen som ympade kopporna på Hiob. fr. Amb. Chateaneuf vid Eng. Hofvet lät bringa konsten till Frankrike der en prins af Blodet dog i ympningen, hvarefter Medic. facult, förböd den. Dimsdale, Gatti, Tronheim, Tissot, Hoffman i Maynz, Presterne Eisen i Lifland, Schwager i Westphalen hafva gjort sig utmärkte genom koppympning – I Sverige ympades 1756 Hof-Marskalken, Baron de Geers barn alldraförst genom dess frus friherinnan Charl.

Sid. 359.

Ribbings fördomsfria tilltagsamhet öfver h[vilke]n händelse en minnes-jetton är slagen. – Den berömde David Schultz W. Schulzenheim, jemte H:r Rosenstein, Acrel och Ribben m.fl. hafva varit de första grundläggare af koppympningen hos oss. I Österbotten har Asector Hast med en särdeles framgång ympat flere 1000 Barn, uppmuntrad dertill genom en belöning af 12 Dal kop. mynt för hvar ympad och lyckligen frälst person. -

Utur Mythologia Fennica pag. 10

Härkä kasvo kaunihisti,	Ensin väänsi polvillensa,
Lihoi mulli lihotengin,	Sitten käänsi kyljellensa,
Pää häly Hämen maassa,	Sitä siirsi seljällensa,
Händä torkku Torniossa,	Saatin siitä saalihixi,
Päivä kauden pääsky lensi	Sata saavia lihoja;
Häpeheldä hännän päähän;	Verta seitsemän venettä,
Kuukauden orava juoxi,	Kuuta kuusi tynnyriä;
Harjan sarvein väliä,	Täst on voiteet otetut,
Eipä vielä päähän pääsnyt,	Tästä kahteet katotut,
Mihingänä ennättänyt;	Jolla vihat viskotahan,

Hajettiin Tappajata - - uulen poltot poltetahan,
Mies musta merestä nousi - Tulen voima voitetaan,
Tulen pahat paratahan.

Ilmarinen – Reolus om honom sjunger. Raudan Synty pag. 19.

Itte Seppä Ilmarinen, Orjat liehto löyhytteli:
Pani orjat liehtomahan, Jo päivänä kolmantena,
Painamaan palkkalaiset, Kahto ahjosan alustan

Sid. 360.

Mitä mun tuleni tuopi, Ettsäs silloin ollut suuri,
Kuta ahjoni ajaa? Kuins tuotihin pajahan,
Rauta tungexen tulesta, Kuinsas heilu hettehessä
Iso rauta lähteestä, Venyt vehnässä tahassa,
Emä rauta veen-navoilta. (taiknassa)
Kahteloo, kääntelöö: Nousit nuorra taikinana
Hoss! sinua rauta rauka Kumma sinun ahjoon ajelin.

Om Wäinämöises sång. pag. 24.

Leuvuvat lijkku, pää järisi, Portit Pohjalla repesi,
Kivit rannalle rakoovi, Ilman kannet katkieli,
Paaet paukku kalliolla, Wäinämöisen laulaissa.
Wäinämöisen laulaissa;

pag. 38:

Ej aina Kekriä kestä, Nijn mahdam tupakka polta,
Ej aina tupia pestä, Isken siis valkiat taulaan,
ei aina höyky, Ei aina möyky,
Kosk juomme hyvä olta, Ej aina vijna flaskusa löyky;

Ia virvoitan kaulaan,

Ia vihdoin iloiset laulan.

Pakkasen sanat pag. 38.

Itki Kyyttö poikojaan,
Vesi silmästä tipahti,
Pirahti pisaran verta,
Toinen toisesta norahti:
Tuoll on poikani polosen,

Hiiron koskessa kovassa,
Äläs kylmä kynsiäni,
Ennen kuin kylmät Kiiron kosken
Tilkan tippumattomaxi,
Pisaran pirahtamatak.

Sid. 361.

Pag. 58:

Syndy neitsy pohjolassa,
Impi kylmässä kylässä,
Jok ei suostu sulhaisihin,
Mielly miehiin hyvihin;
Kuin tuloovi immintuska,

Pakko neitosen panexen,
Syrjin syöstäxen mereen,
Katsein aaltoin ajaxen.
Meri Tursas partalainen
Teki neiden tiinehexi

Ohtos (Björnens) födelse pag 64:

Misä Ohto synnytetty?	Ellys piiloja pityö,
Mesi Kämnen käänytelty?	Häpeseen hämmendyö,
Kuun luona, tykönä päivän,	Emosi sinun epäsi;
Oravaisten olkapäillä:	Elä sorra sonda reittä,
Siellä on maahan laskettuna	Konsa majjon kandaja
Hihnoisa hopeisissa,	Enembi on Emoillen työtä,
Kultaisisa kätkyhissä.	Suuri waiva wanhimmalle
Neitsyt Maria Emonen	Kuin poika pahoin tekee
Wisko villoja vesillen,	Hapsi kangein asuu:
Kapaloita Kuondaloita,	Kule aikana sivuhte
Selvälle meren selällen,	Wierihte wein kalana:
Lakeelle laineellen:	Tule Tuvissa tulille
Noita tuuli tuuwitteli,	Ilman Immis tietämätä?
Wein hengi heilutteli	
Nenään metisen niemen,	
Saloja samoamaan,	
Pohjan maita polkemaan:	

Sid. 362.

Då tänderna skaldra af köld säges Hakkaa pupulin pupun eller jänixen kaalia.

D. 4. på förmiddagen var prestegårdsherrskapet här. I Kopp Caffé druckit, bjuden till prestgården, äfvensom till skräddaren Boklund, dit jag gick med kantorn och drack der en kopp Caffé, derifrån följde jag genast med Mad. Fabr. till prestgården, der hela Herskapet voro på ett ställe i skogen der Caffé dracks, bränwin söps och åts mellanmål, samt derpå talles något. Craemer var der också – Cantorn kom dit sedermera och med honom kom jag derifrån, då jag i detsamma äfven fick mina nya pantalonger färdiga – Roligt på prestegården, men sedan ledsamt. Min far född 1759; mor 1754.

D. 5 ifrån kyrkan till prästgården till middagen; e.m. derifrån med Mad. d^o till Commissarius, der Past. Relander med sitt hushåll spiset middag – Der förnött tiden roligt – Öfv. Jägm. Brunow war der också liten tid; sedermera foro Relanders bort, då vi andra blefvo der qvar, jemte en Mamsell

Sid. 363.

Pomlin, Relanders systerdotter, (Brofogde D: i Hirvensalmi) och lekte i trädgården – Sedermera gick jag igen med Mad. till prästgården, der jag åt aftonvard, hvarefter jag kom opp till kl. [..?]¹¹¹

D. 6 hos Fabr. han sjelf bort. Ifrån Skräddaren tagit ett par stöflar, som min far hämtat dit i går.

Har du ledsamt så sök dig något nyttigt, att göra. Den flitige vet aldrig af någon ledsnad. Var höflig och tjenstaktig emot alla, så håller alla af dig, och gör dig gerna godt igen.

Döm ej hårdt och kärlekslöst om andra, utan förtig heldre deras fel, eller åtminstone ursäkta dem. - Tillstå öppenhjertigt dina fel, så får du snart förlåtelse. – Då man frågar dig något, så svara beskedligt, och med eftertanka; men fall aldrig äldre folk i talet, utan hör heldre uppmärksamt på deras samtal, så lär du ock att med tiden blifva klok. -

Håll dig snygg och ren, men förakta all fäfång grannlåt; ty granna kläder göra dig hvarken vis eller dygdig. – Den lyckligaste menniska är i alla händelser den som Gud fruktar; ty den Gudfruktige och Dygdige skall dock på sistone väl gå. -

att skriwa åt en ann, har alltid straff med sig. Du har på ryggen dem, som skratta högt åt dig

Sid. 364.

Eftermiddagen tillbragt på prästgården och ätit aftonward – åska och blix.

D. 7. Uppstigit kl.3. Skickat efter caffe och druckit 3 koppar, frukosterat, kl. ½ till 6 afreste jag med Cantorn och weko in hos Wikbergs i Radansuu, hwarest wi dröjde nästan en timma och jag drack åter 2 koppar Caffe: Wid Töyry i Kausala råkade jag Relander med sin far och lilla Polle. i Hapakimola Pafvola åt vi middag, efter middagen tog jag derifrån en karl, som skjutsade mig ända fram til Hindersby dit jag ankom kl. ungefär 8 om qvällen. St. och Ph. bort, fr. i träd. Hemkonst, ledsnad – skjuts karlen for bort. -

¹¹¹ Klockslaget saknas

De följande intet märkvärdigt – stigit sent opp. vanligen utom Lördagen; ej heller någon rörelse. Hvarföre ock jag ej mådde wäl.

D. 12 skref jag ett bref till A. Anckerus h[vilke]t jag jemte ett knyte med min gröna frack förde till kyrkan i afsigt att få det fram med Relander som låfte komma hit; men han höll ej ord – Vi åto middag hos fru Mart. – eftermiddagen hos Pastor Wallgréns, der jag drack en kopp caffe äfvensom en d^o här hem i morgon - -

Sid. 365.

Natten emot den 14de pollution.

D. 14. en kopp Caffé -

D. 18de kom Capt Fortelin hit på eftermiddagen och låg här öfver natten.

D. 19de gick han bort strax efter frukosten – d^o gjorde jag en lång promenade: öfver forsen gick jag ända till Labby qvarn och kom omkring landvägen tillbaka. – d^o emedlertid hade fru Mart. kommit hit och gick bort strax på eftermiddagen - tåhlberg bort med folket på Virängen, badat.

D. 20 En kopp Caffé – d^o eftermiddagen gick jag med Ståhlberg och Philip till Klinckas, der äfven Capt. Kniper war med sin fru ifrån Ithis – jag drack der en kopp Caffé och spelte kort med Majoren och Ståhlberg –

Natten mot den 21 en liten pollution.

D 21. om morgonen var Kniper här med sin fru och Major Argillander – på förmiddagen vardt jag alldeles olustig – slut på Algebra

D. 23 spatserat; eljest hela veckan vanligen suttit mest in och läst under det de andra varit på ängen, frun var blott hemma – D. 24. d^o. En kopp Caffé.

D. 25 En kopp Caffé d^o skref jag ett bref till Melart, h[vilke]t jag afskickade med Ståhlberg, som reste till Borgå. -

D. 26 sent stigit upp. – d^o eftermiddagen var gamla Majorskan från Klinckas och Strömbäck med sin fru här på visit. -

Sid. 366.

jag drack en kopp Caffé och spelte kort med Strömbäck. – d^o kom gamla frun hit ifrån Koskisto – ätit smultron i mjölk – [oläsligt], d^o sömnlöshet, om natten kom Ståhlberg hem. -

D. 27 om morgonen ondt i magen, smakat brännvin – eftermiddagen promenerat länge ondt i hufvudet.

D. 28 eftermiddagen en kopp Caffé.

D. 29 en galen sed – for jag med Philip till staden, vi åto middag hos Holmbergs, dit vi körde in. Efter middagen drack jag der en kopp Caffé. sedan gick jag till Öfverste Broberger – kl. 4 foro vi ifrån staden åter till Hindersby – NB. lemnat åt Philip 2 Rd. således har jag att fordra af Herrskapet inalles 17 Rd. -

D. 30 sofvit middag, hvarefter trög och matt. – om aftonen på länge ingen sömn – åskan knallade några gånger, himmelen var öfverdragen af svarta skyar, ur hvilka tätt på hvarandra följande blixtar sköto lågande ned.

D. 31 började jag repetera Burgheim

Sid. 367.

Unter seinen Kindern, hvilken jag första g[ånge]n slutade i Tisdags – följande Tyska stycken äro utdrag derur.

Die Erde. pag. 9–22.

Die Grönländer glauben jetzt und noch, daß die Erde eine runde Scheibe saij, die im Meere schwimmt, Sie ist aber rund wie ein Ball und schwebt frei im Himmelsraum langsam um die Sonne herum, wie ein Ball, den man an einem Faden um die Hand in der Luft Schwingt.

Die Beweisgründe: Wenn man zur Stadt reiset, seht man immer erst den Thurmknopf dann immer mehr und mehr von der Spitze, endlich den Dach dann die Spitzen der Schornsteine, dann die Dächer der Häuser und endlich die ganze Stadt. So ist es auch überall mit dem Meere. Wenn es auch noch so still ist, so sieht man von ferne immer erst die Wimpel auf den Mastbäumen dann den Mastkorb, und zuletzt erst das ganze Schiff. Eine Fliege auf einem glatten Tisch, sieht Spitze und Fuss des Leuchters zugleich, wenn der Tisch auch noch so lang ist. Wäre also die Erde eine Scheibe so müsten wir Spitze und Fuss des Thurmes und des Schiffes zugleich sehen. – Nun sieht man,

Sid. 368.

daß die Erde gebogen sey; aber daraus folgt noch nicht, daß sie rund sey, wie ein Ball. Das aber beweist die Mondfinsterniss, die daher kommt, daß die Erde zwischen Sonne und Mond stehe, und werfe ihren Schatten auf den Mond. Z.B. das Licht auf einem Tische ist die Sonne, jemand von einer Gesellschaft die Erde, und der andere der Mond. Nun tritt jener zwischen diesen und das Licht, so ist dieser verdunkelt. Jetzt ist die Finsterniß nur partiel – jetzt groß – jetzt klein – das kommt alles darauf, wie jener sich stellet. Hält man nun, einen Ball zwischen das Licht und den Mond, und drehet ihn um, so bleibt sein Schatten an der Wand rund. Ist der Körper aber nicht selbst

rund, wie eine Kugel, so ist nicht der Schatten rund. Der Schatten der Erde auf dem Mond ist immer rund, die Erde mag bei der Mondfinsterniß stehen, wie sie will. Das wäre nicht möglich, wenn sie nicht selbst rund wäre. – Noch sieht man die sehr deutlich auch durch die Sonne und ein Licht auf dem Tische. Der Tisch ist die Erde, das Licht ist die Sonne. Man hält es tiefer, als der Tisch, so ist auf dem Tisch Nacht, alles schläft. – Man hebt das Licht allmählich in die Höhe, es kommt über den Rand des

Sid. 369.

Tisches hervor. Plötzlich ist es überall auf dem Tische heller Tag, an allen Ecken und Enden zugleich. Wäre die Erde nun auch so glatt, wie der Tisch, so müßte die Sonne auch überall zugleich aufgehen. das macht sie aber nicht. Wenn sie bey uns (in Deutschland) aufgeht, so hat sie bei denen, die 140 Meilen nach Morgen hin wohnen, schon eine ganze Stunde geschienen und die 140 M. gegen Abend hin wohnen, müßen noch eine ganze Stunde warten, ehe sie ausgeht. Die halbe Erde hat immer Nacht, die andere Hälfte Tag. Das alles könnte nicht seyn, wenn die Erde nicht rund wäre. Der Ball macht's noch deutlicher. Das Licht ist die Sonne, und der Ball die Erde. Ein geographisches Spiel

Der Blinde und sein Hund (23–34)

Er hatte in seiner Jugend nicht tugendhaft gelebt, und dadurch seine Gesundheit und Gewissensruhe verloren. Bey hellem Tage war er ausgegangen, blind aber zurückgekommen. Er hatte den schwarzen Staar, der darin besteht, daß die Nerwen des inneren Auges gänzlich ihre

Sid. 370.

Empfindung verlieren. Das äußere Auge kann dabey ganz gut seyn.

Die Erde Fortsetzung pagg. 35–51

Wenn wir nach der Sonne hinreisen wollten und machten auch täglich 100 Meilen, so können wir doch nicht in 600 Jahren hin. Und wenn wir auch dazu die besten englischen Wettrenner nähmen und Tag und Nacht immer fort ritten, und immer gleich schnell, so können wir täglich doch nicht mehr als 100 M. machen. Wenn man unsere ganze Erde in die Sonne werfe, so wäre das so viel, als wenn man einen Ball in unsere Kirche würfe. Und wenn man die Sonne zerschlage und formte daraus lauter Kugeln, wie unsere Erde, so gebe das mehr als eine Million und damit könnte man den ganzen Himmel übersäen – Wir sehen die Sonne auf und untergehen, und über die Erde weggehen, das ist aber Schein. Als man in einer Kutsche durch den Wald fährt, scheinen die

Bäume vor uns vorbeizufiegen, und wir in der Kutsche still zu sitzen. Es ist doch nicht wahr, sondern der

Sid. 371.

Wald steht still, und die Kutsche läuft. Unsere Erde ist die Kutsche, in der wir mit Haus und Hof sitzen und die Sonne machts gerade wie die Bäume. – Nun ist es leicht zu finden, wie Tag und Nacht entsteht! Die Erde dreht sich alle 24 Stunden einmal herum. Die eine Seite wird von der Sonne beschienen, die andre nicht. Sie dreht sich um sich selbst herum, wie ein Wagenrad um seine Axe. Ein Balk erklärt das noch besser. Man streckt eine Stricknadel mitten durch den Ball. Die Nadel ist die Axe der Erde. Das Licht ist wieder die Sonne. Wenn man die Erde so durchspießen wollte, dazu gehörte ein 1720 M. langer Draht. – Wenn man die ganze Erde durchgraben könnte und einer stünde an einem Ende und der andere am andern und sie sähen beyde zugleich hinein. So sähe das aus (wenn man so scharf sehen könnte) so, als wenn einer in einen klaren Brunnen sieht nämlich sein Bild, mit ungekehrten Füßen. Hieraus sieht man, daß die Leute auch der entgegen-

Sid. 372.

gesetzten Seite der Erde kehren uns alle die Füße zu, doch gehen sie nicht auf den Köpfen, sondern auf den Füßen wie wir. Wenn auf einem Ball 2 Fliegen gehen, die eine auf der einen, und die andere auf der entgegengesetzten Seite, so kehren die immer die Füße gegen einander, aber deswegen geht keine von ihnen auf dem Kopf – Wir sehen, wie der Staub und der Sand von dem Rande abstiegen, wenn es anfängt zu rollen, so würde es uns auch gehen, Häuser, Thürme, Berge und wie selbst alle würden davon fliegen, wenn nicht die mütterliche Liebe der Erde, die Schwere heißt sie hinderte. Woher das kommt wissen die Astronomen selbst nicht. – Wenn man einen Stein im gegrabenen Loche, von welchem wir schon redeten, hinein fallen ließe, so würde der immer tiefer und tiefer fallen, ließe man von jenem anderen Ende auch einen hineinfallen so würde der auch immer tiefer fallen und dem ersten entgegenkommen. In der Mitte würden sie sich begegnen, sie würden heftig gegen einander stoßen, von einander zurück prallen, wieder zusammen stoßen und endlich

Sid. 373.

nothwendig liegen bleiben, ohne auf einer Stütze zu ruhen. –

Der Invalide pag 52–59.

Die Flüße pagg 60–67.

Horatius Cocles – die Flüße sind für die Länder, was die Adern im menschlichen Körper sind. Die Länder würden vertrocknen und die Arabischen Sandwüsten gleich werden, wenn man die Flüße wegnehme, gerade was der menschliche Körper thun würde, wenn man die Adern Wegnähme. – Hätten wir keine Flüße und Bäche, so hätten wir auch keine Mühlen, also kein Mehl und also auch kein Brot. Auch hätten wir nicht Nadeln, Messer, Scheren, Sensen, Pflugscharen und so viele unentbehrliche Geräthe und Geschirre von Eisen und Kupfer, wenigstens nicht für den Preis wenn nicht die Eisen- und Kupferhämmer durch Flüße getrieben würden. Was würde ohne Flüße Handel und Wandel seyn? Die Künste und Fabriken im Innern des Landes nähren so viele 1000 Menschen; aber müßten sie ihre Produkte auf Wagen in den entferntesten Städte und bis an die Seeküsten schaffen, wie viel wurden sie dann verdienen?

Sid. 374.

Aber auf den Flüßen erhalten Sie leicht ihre Materialien und schaffen die Waren wieder mit viel wenigeren Kosten in die weite Welt. Was wäre England, wenn es keine Flüße hätte? – Die herrlichen Stahlfabriken würden bald ins Stocken gerathen. Ja man hat an den natürlichen Flüßen noch nicht genug. Man gräbt künstliche und führt sie selbst mit ungeheuren Kosten über Berg und Thal, selbst unter der Erde fort, durch den härtesten Felsen hindurch, wie man weiß von den Kanälen in England, Frankreich und Schweden. – Auch der Überfluß an Getreide un andern Früchten wird auf Flüßen und Kanälen von hier geholt und dort wieder hingebracht. Wenn eine Provinz durch Hagelschaden oder Mißwachs gelitten und kein Korn zu Brot hat, wehe dann dem Armen, wenn er aus der entfernten Gegend Getreide auf Wagen oder gar auf seinem Rücken holen sollte. -

D^o den 31^{sta} på eftermiddagen fru Kornettskan Nomell och Mamsell Gustava Nyberg här på visit. – d^o spatserat länge.

Slut.

Ephemeris

Pars IV^{ta}

Tomus Sextus

And. Joh. Sjögren

Sid. 375.

Ephemeris
pars IV^{ta}
Tomus Sextus
Augustus

Den 1. skref jag ett bref till Holmberg med Ståhlberg, som på eftermiddagen for med frun till Abborforss – frestelse.

Der gefangene Wogel pag 68–78.

Ein Hänfling-Hähnchen. – wieder frey. Es ist sehr unrecht, wenn sich mit dem Marder, dem Habicht, der Katze und der Eule auch noch der Mensch verbindet, die kleinen Vögel zu verfolgen. Der Mensch verkennt undankbar das viele Gute, was sie für ihn thun, z.B. der kleine blaue Specht, der an den Bäumen so hinläuft, verzehrt täglich viele 1000 Raupeneyer, die Meise sucht die Eyer der Tängelraupe auf, die kein Gärtner von den Bäumen schaffen kann, weil sie seinem Auge viel zu klein sind. – Selbst der Sperling hat sein Aemtchen im Reiche der Natur.

Sid. 376.

Er ist wohl ein Korndieb; aber nur nach der Erndte. Im Sommer läßt er sich die Insekten und Würmer besser schmecken, nach der Erndte kann der Bauer sein Korn sehr gut schützen. Überdem hat er wirklich Recht vom Landmann im Winter einige Körner zu verlangen für die wichtigen Dienste im Sommer. Man beobachtete einmal, wie er die Jungen fütterte. Jeder brachte täglich über 100 Raupen, welche wären 100 Schmetterlinge geworden und jeder hätte auch wohl 100 Eyer gelegt und daraus wären im folgenden Jahre schon 10000 Raupen geworden. Hätten die nicht einen ganzen Garten verwüstet? Blieben also nur die Raupen verschont, die ein Sperling täglich verzehrt, so würden sie eine ganze Gegend verwüsten. Man soll dafür kein mitschuldiges Thier verfolgen und vernichten. Das ist nicht die Meinung daß man kein Thier tödten darf. Das war nicht die Absicht des Schöpfers der Natur. Wir haben als die vernünftigsten Bewohner der Erde das Recht der Vermehrung eines

Sid. 377.

Thiers Grenzen zu setzen, so bald es zum Nachtheil andrer und unserer selbst überhand nimmt. Aber sie ganz von der Erde vertilgen zu wollen, ist Thorheit und unrecht. Auf einer Insel in

Westindien rottete man die Krähe ganz aus: man glaubte, sie schade den Jungen Zuckerpflanzen. Aber bald nahmen die Maykäfer so überhand, daß sie alles Zuckerrohr vertilgten und man musste Krähen zu Schiffe wieder hinbringen. (Die Krähe gehen hinter dem Pfluge her, um die Larwen des Maykäfers die Engerlinge (lange weisse Maden mit schwarzen Köpfen) zu verzehren – Benutzen dürfen wir die Thiere, aber nicht quälen. Der Vater dort oben gab ihnen und uns das Leben. Auch sie sollten sich ihres Lebens freuen. Wer berechtigt uns, es ihnen um nichts und gar nichts zu rauben? Wer berechtigt uns mit dem Leben eines Thiers und mit seinem Schmerze, wie mit einem Ball zu spielen? -

Den 2 red jag till kyrkan, hvarunder mina benkläder remnade; dock gick jag med Kapprocken på i finska kyrkan, och efter slutad Guds-

Sid. 378.

tjenst red jag hem. – e.m. var Grahn här med Strömbäck, med dem var jag till Klinkas. I K[opp] Caffé.

Die Berge pag. 79–90.

Eines Landes länge – Rollwagen – Ohne Berge hätten wir keine Flüße und ohne diese keine Wassermühlen, und andere unzählige Wohltaten, die diese uns bringen. Laß die Schweitzer Alpen in Sandhaufen zusammenfallen und dem flachen Lande gleich werden, so versiegt der Rhein, die Rhone, die Po etc. Laß die hohen Gebürge in Amerika verschwinden, und der Amazonfluß, der Lorenzfluß, der Ohio etc versiegt und man hat auch in Europa und Amerika in kurzer Zeit arabische Sandwüsten. Die Erde ohne Felsen und Gebirge wäre, was das Haus ohne Balken und Steine und unser Körper ohne Knochen wären. Überall, wo man gräbt stößt man zuletzt auf Felsen und selbst der Meerengrund ruht auf Felsen. Italien wäre längst von den beyden Meeren verschlungen, die von beiden Seiten darauf los stürmen; wenn es nicht die Apenninen schützten, deren Füß sich

Sid. 379.

unter den schönsten Gegenden von Italien hin bis ins Meer erstreckt. Das Vorgebirge der guten Hoffnung und vielleicht der größte Theil von Afrika, wäre längst vom Meere verschlungen, wenn es das Mondsgebürge nicht geschützt hätte. Und wenn man Asien betrachtet; an jede Spitze desselben läuft eine Gebirgskette. Die vielen dortigen Buchten waren vielleicht auch ehemdem Länder, aber das Meer verschlang sie, weil keine Felsen sie deckten. So überall! Die große Gewalt des Meeres wird schon daran sichtbar, dass es große harte Felsen, die man ehemals kannte, halb

fortgeschliffen hat. Was ähnliches können sogar mit der Zeit einzelne Dachtropfen. Auch kommt unsere Gold und Silber, überhaupt die meisten Metallen und Mineralien aus den Gebirgen. Fehlten uns die, wie viele 1000 Notwendigkeiten des Lebens fehlten uns dann nicht? -

Etwas vom Auge pag. 91–98.

Die Knochenwand rund um das Auge ist nicht umsonst. Das Auge wohnt dazwischen sicher wie der Schweitzer in seinen Felsenwänden. Der Feind muss schon stark

Sid. 380.

seyn, der durch diese Wände drängt. Alles, was von oben hinabfällt, kann wohl die Stirn verletzen - und die hält ziemlich etwas aus – aber selten das Auge. Die Augenbraunen haben auch einen wesentlichen Nutzen. Wenn der Landmann mähet und der Soldat sehr schnell marschirt und die Stirn ganz mit Schweiß bedeckt ist, und er nicht Zeit hat, ihn wegzutrocknen, so würde der Schweiß zunächst ins Auge laufen und zuletzt das Auge schwächen. Aber die Augenbraunen sind die Dämme, sie leiten den Schweiß und den Staub beym Auge vorbei. Der liebe Gott gab uns auch Augenwimper und Augenlieder und versah die Augenlieder mit der Kraft, auch ohne unser Wissen und Willen zuzufallen, wenn Gefahr vorhanden ist. Die feinen aber steifen Haare der Augenwimper halten schon manches Stäubchen und Insekt ab, und sobald die Luft oder irgend etwas an sie heranstößt, so empfinden das die Augenlieder und fallen zu. Ueberdem fallen sie auch deswegen so oft zu, um die durchsichtigen

Sid. 381.

Hornhaut vorn am Auge – für den runden blauen oder braunen Kreis – immer helle und klar zu halten. – Wenn wir schlafen, was für Gefahren wäre da nicht unser Auge ausgesetzt? – Darum kann der Mensch nicht eher schlafen, als bis die Augenlieder zugeschloßen, bis die Augen in Sicherheit sind. - - ! Regulus – die Hasen sollen mit offenen Augen schlafen; aber dem armen Thiere muß freylich das Leben lieber seyn als sein Auge. Indess es schläft nicht jeder, der stille liegt; so wäre die frage, ob unsere Raupenansichte richtig gesehen haben.

D. 3 en kopp Caffé – till middagen kom Herrskapet hem – eftermiddagen gick jag med Ståhlberg till Mossan och var der till aftonen.

D. 4 och 5te heta dagar. Den sednare om aftonen kom fru Kindstrand hit med Holmberg och Janne Ottelin. Af fru Kindst. fick jag en sommarklädnig. d^o samma dag äfven en ny vest af Herrskapet.

D. 6 foro de i går ankomna personer bort till staden, med dem skickade jag ett bref till Klingberg – 1 kopp Caffé, ovanligt hett.

Sid. 362.

Entstehung der Quellen und Flüsse. 99–106.

Die Geographie lehrt uns, daß in allen gebirgischen Gegenden Bäche aus Flüße entspringen. Auf dem einzigen nicht großen Fichtelberge entspringen zwey beträchtliche Flüße, der Main und die Saale. Man darf doch gar nicht sagen, daß alle Quellen auf den hohen Bergen und Gebirgen selbst entspringen. Die meisten und reichhaltigsten entspringen immer auf Niederungen, die aber von Bergen und Anhöhen eingeschloßen seyn müssen. Viele Quellen, besonders im flachen Lande verdanken ihren Vorrath größtentheils dem Regen and sie vertrocknen wieder, wenn dieser lange ausbleibt. Das Regenwasser zieht in die Berge und Anhöhen ein und sinkt allmählich immer tiefer und tiefer und zieht sich nach den Niederungen hin und hier bricht es an irgend einer bequemen Stelle hervor. So kanns auch in einem ziemlich ebenen und flachen Lande Quellen geben. Ist nur irgend eine Niederung vorhanden, die nicht einmal ins Auge fällt, so wird sich das Wasser dort allmählich sammeln und als Quelle hervorbrechen. Wenn man ein kaltes Bierglas oben dicht zudeckt, dass die Stubenluft nicht

Sid. 383.

hinein kommen kann und bringt das dann in die Stube, so wird es bloss auswärts naß und inwendig bleibt es ganz trocken. Macht man es aber oben auf so wird es auch inwendig naß. Käme das Wasser aus dem Glase selbst, so müßte es inwendig und auswendig schwitzen, man deckte es zu oder nicht. Das Waßer kommt aus der Luft. Die warme Luft enthält viel Waßer, was man gar nicht darin sehen kann. So bald nun ein kälterer Körper in diese Luft kommt, so kühlt es die Luft ab, die ihn umgibt, und die abgekühlte Lüft läßt ihr Waßer fahren und das hängt sich an den Körper an. So verhält es sich auch, wenn man einem Spiegel aus der kalten Stube in die Wohnstube bringt; Wenn man im Sommer aus dem kalten Keller eine Bouteille an die freie Luft bringt, und wenn man des Winters mit einer Flinte in die warme Stube kommt, so fängt sie, als die vorigen an zu schwitzen. Daß der kalte Körper wirklich schwitzt, das glaubt nur der, ders nicht recht versteht. Daher kommt auch das Beschlagen der Fenster, aber auswärts wird man

Sid 384.

nie in der Kälte die Figuren finden. So bald es draussen kalt wird, so werden auch die Fensterscheiben kalt, die innere Wärme der Luft wird abgekühlt und läßt das Wasser fahren, und das legt sich an die Scheiben und friert dann so in allerlei Formen. So bald es anfängt zu thauen und die Luft draußen plötzlich wärmer wird, so bleiben auch auswärts die Fenster und Mauer eines Hauses und die Luft in denselben noch kälter. – Wie mit diesen, gehts auch den hohen kalten

Bergen. Sie sind gewöhnlich kälter als die Luft; sie fangen also das Wasser aus der Luft an sich und können das desto besser je höher und größer sie sind. Das Wasser sammelt sich hin und da und bricht als Quelle hervor. Diese fließen zusammen und der Fluß ist fertig. Das ist auch die Ursache, warum die Spitzen der höchsten Berge immer mit Eis und Schnee bedeckt sind. Sie schwitzen oben, und dieser Schweiß friert dann. – Wassertrinken.

D^o brott D. 7 fick jag af frun en skjorta – kl. 9 for Jag med Ståhlberg ifrån Hindersby, wi weko in hos

Sid. 385.

Der abgelassene See pag 107–112

Das Alter der Pferde erkennt man wenigstens bis 8 Jahre, an den Zähnen, das Alter des Hirsches an der Zahl der Zacken seines Geweihes und das Alter des Rindviehes an den Ringen ihrer Hörner. Das Alter der Fische soll man an den Schuppen erkennen können. Die Schuppen wachsen mit den Fischen und setzen jährlich wie ein Baum immer neue Hinge ab. So viele Jahrringe oder über einander liegende Blättchen eine Schuppe hat, so viele Jahre – Aber es hat auch wohl seine Grenze, wie das Merkmal an den Zähnen der Pferde; wenn der Fisch nicht mehr wächst, so bleibt die Zahl der Ringe an den Schuppen auch wol unverändert – Sprichwort: Er ist gesund wie ein Fisch. – Man kann allerlei Gesetze ersinnen, welche wenigstens so ungefähr bestimmen wie alt ein Thier werden kann. Z.B. Es lebt etwa 6 mal länger als es wächst. doch ist dies Gesetz nicht so gewiss; denn wo hat man ein wildes Thier in seiner Freyheit todt gefunden, das nicht

Sid. 386.

die Spuren eines gewaltsamen Todes sichtbar an sich trug? Wo fand man eins das bloß am Alter starb? Man muss also nichts gewisses bestimmen.

Ein Projekt das Meer abzulassen 113–129

In allerley Volk, wer (seinen) Gott fürchtet und recht thut, ist ihm (dem Wahren) angenehm – Die Peruaner – Amerika erobert von den Spaniern – Von den 9 Millionen Quadrat Meilen nimmt das Meer 6 Mill. und das Land hat nur 3 Mill. Wenn man die Hälfte des Meeres abnähme, hätten wir nur halb so viel Flüsse, und wenigstens noch einmal so viel arabische Sandwüsten. Die Gründe: Das Meer giebt den Quellen und Flüssen die Hauptnahrung und auf einem Wege an dem man es nicht dächte. Das Wasser auf der Erde ist in einem ewigen Kreislauf. Es kommt größtenteils aus dem Meere in die Flüsse und fließt wieder zurück in das Meer. Nirgends steigt der Nebel häufiger auf als

im Meere. Es sammelt sich in Wolken und der Wind führt es ins Land und hier nährt es als Regen Quellen und Flüße. Wenn man ein Bierglas

Sid. 387.

mit Waßer lange in die Stube oder in die freie Luft setzet, so trocknet es ein. Wahrlich hat die Luft es allmählich in sich gesogen, ohne daß wir es merken. So schwebt es dann mit der Luft herum, unsichtbar wie die Luft selbst. Nun kann man sich denken, wie viel mehr die Luft mit dem ungeheuren Bierglase, worin das Meer steht, einsaugen mag. Die Luft, die sich vollgesogen hat, treibt der Wind fort, und führt andre herbei, die sich auch voll saugt. Die Anhöhen und Berge saugen es wieder aus der Luft; oder die Luft legt es dort ab; wie die Biene ihren Honig in die Zellen und fliegt dann wieder nach dem Meere, um von neuen zu saugen. Woher kommen oft die Wolken so plötzlich am Himmel? Sind die von der Erde aufgestiegen. Nein! Manches Gewitter ist schon Tage lang unsichtbar um und über uns – Wir fühlen es sogar – und nun erscheint es sichtbar mit Donner und Blitz. Oft ist auch umgekehrt der Himmel im Augenblick wieder heiter. Das Meer unterhält also die Quellen und folglich auch die Flüße sichtbar und unsichtbar.

Sid. 388.

Wäre nun das Meer beträchtlich kleiner so könnte es der Luft nicht so viel abgeben, und die Flüße könnten also auch von ihr nicht so viel nehmen; d.h. die Anzahl der Flüße würde sich vermindern, oder aus den Strömen würden Bäche werden, die auch nicht viel helfen. Also müßten sich die arabischen Sandwüsten nothwendig mehren. Dagegen kann man einwenden, man dürfte es nur an einem Orte tiefer machen, um zu immer so viel Waßer behalten, als es jetzt hat, dadurch gewönne man doch Land an einer andern Stelle, aber auf die Tiefe kommt es bei dem Einsaugen der Luft nicht an. Wenn man 2 gleich weite Gefäße hat, wovon das eine aber tiefer ist als das andre so verdunstet aus dem tiefen nicht mehr als aus dem flachen, und von 2 Gefäßen, worin gleich viel Waßer ist, wovon das eine aber enger ist, verliert das weite Gefäß viel früher sein Waßer. Es ist auch natürlich, denn an das engere Gefäß kann so viel Luft zum Saugen nicht herankommen, als an das weitere. – Die Küsten sind von Afrika

Sid. 389.

in dem heißen Erdgürtel bewohnt, und nicht das Innere des Landes, weil an den Küsten macht es das Meer kühl. O-thahiti und die übrigen Gesellschaftinseln und die Inseln in Ostindien haben eine so angenehme Luft während man in Afrika unter demselben Himmelsstriche von Hitze verschmachtet. Die Ursache ist daß die Inseln werden durch das Meer gekühlt. Also in heißen Gegenden kühl das Meer. – In England kann man so herrliches Korn erndten und so schöne Früchte und in dem nördlichen asiatischen Russland und in Kanada meist Eiszapfen brechen, da

doch diese Länder gleich weit gegen Norden liegen, weil England rund herum mit Meer umgeben ist und jene Länder nicht. Also in kalten Gegenden wärmt das Meer. Wenn man darum die verschiedenen einzelnen Länder und Welttheile so an einem ganzen zusammen flicken wollte, so würden nur die Küste bewohnt seyn; in der Mitte aber würde man vor Hitze und nach beyden Polen hin nicht vor Kälte leben können.

Sid. 390.

Der Kirchhof pag 130–136

Klopstocks Messias und seinen Oden machen das Herz des Menschen reiner und besser, das thun nicht alle Dichter. Er stärkt, während andre entnerwen.

Willkommen, o silberner Mond,
Schöner, stiller Gefährte der Nacht!
Du entfliehst? – Eile nicht, bleib,
 Gedanken freund!
Sehet, er bleibt, das Gewölk wallte
 nur hin.
Ihr Edlern, ach es bewächst
Eure Male schon ernstes Moos!
O wie war glücklich ich, als ich noch
 mit euch.
Sahe sich röthen den Tag, schimmern
die Nacht.

Klopstock.

Noch Etwas von der Erde pag. 137–146.

Kurze Beschreibungen der Jahreszeiten. Der Herbst: die schönen, hellen Tage, die mildere Wärme, die Scheunen voll Garben, die Bäume voll Obst, die Berge voll Trauben, und dann im

Sid. 391.

spätem Herbste der vertrauliche Zirkel am Kaminfeuer und des Vaters Erzählung! – Der Frühling; Wie da alles seine Auferstehung feiert! Die Saat hebt sich, die Knospen entfalten sich, die todte Natur wird lebendig. Alles verläßt seine Winterhütte. Der Arme, der sonst nicht wüßte, womit er sich wärmen und nähren sollte, wärmt sich nun an der Sonne und erquickt sich an den frischen Gewächsen. Alles ist voll jugendlicher Freude, alles voll Leben, und dann im Garten die ersten Rosen. – Der Sommer: Da sieht doch der Landmann die Früchte und den Lohn seines Schweißes. Wenn nun die Sense im Korn schallt, und wenn man dann von einem Berge die unendlichen Garbenhaufen ansieht! Auf einem Kahn an einem schönen Abend sich auf dem Fluße, und den Seen hin und her schaukeln, ist auch Etwas! – Der Winter: Auf Flügeln von Stahl auf der glatten gefrorenen Kristallebene so hinschweben, jetzt mit dem Freunde Hand in Hand. O! dann möchte ich aber die ganze Erde hinschweben. Dort oben der blaue Himmel mit seinen schönen Sternen. Vielleicht ist eine gefrorene Spiegelfläche!

Sid. 392.

O! Wie könnte man sich durch die Sterne hindurch kreisen. Auch die Schlittenfahrt soll leben. – Im menschlichen Leben sind dieselben Jahreszeiten. Die Jugend ist der Frühling – die Zeit der unschuldigen Fröhlichkeit und die Zeit der Saat. Das erwachsene Alter ist der Sommer, wo die Saat reift. Das mittlere Alter ist der Herbst, die Zeit der reifen Früchte. Das hohe Alter ist der Winter: wohl dem! der so viel erndtete, daß er nicht sorgen, nicht darben darf und andern noch mitteilen kann! – Auf der Erde herrschen immer alle Jahreszeiten zugleich. Die Erklärung: Man steckt eine Stricknadel mitten durch einen Ball. Die Nadel stellt die Axe der Erde vor. Die zwey Punkte, wo die Nadel aus dem Ball hervorkommt, die heißen Pole. Mitten auf dem Ball von beyden Polen gleich weit entfernt mache ich einen Punkt mit Kreide – auf einer andern Stelle zweyten, auf andern, dritten u.s.w. aber immer so, dass jeder Punkt von einem Pole so weit absteht, als von dem andern.

Sid. 393.

Jetzt ziehe ich die Punkte zusammen und so entsteht rund um den Ball ein Kreis. Wenn ich durch diesen Kreis den Ball mitten durch schnitte, so würde ich ihn in 2 gleiche Halbkugeln zerschneiden und in jedem steckte die halbe Axe. – Diesen Kreis stellt man sich eben so auf der Erde vor und nennt ihn Aeqvator auf der einen Halbkugel liegt Europa und heißt die nördliche Halbkugel, weil der Nordpol darin liegt, die andere heißt die südliche Halbkugel. Wenn man einen Faden im Aeqvator um die Erde zöge, und wenn jemand täglich 10 Meilen davon spanne, so müßte er doch ein Jahr und 175 Tage daran spinnen Ein Jahr – 365 Tage + 175 – also 540 Tage täglich 10 Meilen – also 5400 M. Aber wenn man den Faden auf einer andern Stelle auf der nördlichen oder südlichen Seite des Aeqvators zöge, so daß er vom Aeqvator überall gleich weit entfernt bliebe, wie im Wege

ein Geleise von Andern (man beschreibt auf dem Ball mit Kreide einen Parallelzirkel) so würde der immer kleiner und

Sid. 394.

kleiner, je weiter man nach den Polen hinget. Jetzt drehe ich den Ball um seine Axe, die Stricknadel. Nun macht jeder Punkt auf dem Ball die Reise mit herum und beschreibt seinen Kreis, die beyden Pole ausgenommen. Die Punkte, welche unter dem Aeqvator liegen, beschreiben natürlich die größten Kreise. Also jeder Punkt, jedes Haus, jeder Baum und jeder noch so träge Gegenstand im Aeqvator der Erde macht in 24 Stunden eine Reise von 5400 d. Meilen. Das macht auf jede Stunde 225 d. M. Aber was weiter nach Norden liegt, durchläuft kleinere Kreise. Wenn nun die Erde mit einmal halt machte, käme man mit den Thürmen, Häusern und Bergen in Kollision, wie wenn ein Kahn im vollen Lauf an einen Pfahl oder ans Ufer stößt, und plötzlich stille steht, fällt man auf die Nase, wenn man sich nicht wohl in Acht nimmt. Die Ursache ist: unser Körper ist in Schwunge wie der Kahn und will seine Bewegung fortsetzen. Das würden auch

Sid. 395.

die Körper auf der Erde thun und mit viel größerer Heftigkeit, weil ihr Schwung ohne Vergleich größer ist, besonders unter dem Aeqvator. Ja, sie würden gar davon fliegen. Dieser Schwung arbeitet doch immer der Schwere – oder der mütterlichen Liebe der Erde entgegen; und sie muß besonders unter dem Aeqvator zu thun haben, ihre flüchtigen Kinder zu erhalten, und wirklich haben diese flüchtigen Kinder unter dem Aeqvator und in seiner Nähe das Gängelband der Mutter Erde etwas länger aus den Händen gezogen. Die Erde ist also unter dem Aeqvator etwas dicker als anderwärts. Unter und in der Nähe des Aeqvators liegen die höchsten Gegenden und Gebirge. Die Gegend um Quito in Peru ist die höchste von Menschen bewohnt. Läge sie nicht so hoch und dem Meere so nahe, so würde alles vor Hitze umkommen. – Wenn man unter dem Aeqvator die Erde durchbohren wollte, so müßte der Bohrer 10 M länger seyn als ihre Axe. Dort etwa 1725 d. M. und bey der Axe etwa 1715 d. M. Die Erde ist also nicht ganz

Sid. 396.

kugelrund, sondern etwas abgeplattet an den Pohlen. Aber die 5 Meilen um jeden Pohle machen für die große Erde nicht sehr viel aus, sodaß man ohne sonderlichen Fehler immer sagen kann, die Erde ist eine Kugel und ist 1720 d. M. dick. – Der Chimborazo ist noch keine d. M. hoch nur etwas über 3/4 M. Also ist der Berg noch nicht der 2000:te Theil von der ganzen Erddicke. –

Die Jahreszeiten. Fortsetzung pag 147–160

(Man stellt das Licht in die Mitte eines länglich runden Kaffeetisches und führt den Ball an der Stricknadel am Rande des Tisches rund herum) – Solche länglichrunde Bahn macht die Erde jährlich um die Sonne. Die Sonne steht nicht so ganz in der Mitte, wie jetzt das Licht, sondern so - (man stellt das Licht dem einen Ende des Tisches etwas näher.) Gesetzt nun die Erde bewege sich nicht um die Sonne sondern bleibe an ihrer Stelle und die Axe stünde so wie ich sie jetzt halte

Sid. 597.

oder wie der Leuchter auf dem Tisch, oder wie ein gerader Baum auf der Ebene oder wie der Perpendikel an einer Uhr, wenn er stille steht - also wie man sagt senkrecht, perpendikular (man hält den Ball mit der Flamme des Lichtes gleich hoch). Jetzt drehe ich den Ball um seine Axe, ohne die Lage der Axe zu ändern; So ist immer die eine Hälfte des Balles im Hellen, die andre im Dunkeln, und die Pole liegen auf der Grenze, wo sich Schatten und Licht scheidet. Nehmt nur irgend einen bestimmten Punkt auf der Oberfläche des Balles (man macht einen mit Kreide) drehe ich nun gleichförmig den Ball um seine Axe, so ist der Punkt ebenso lange im Hellen, als im Schatten: und drehe ich nur in 24 St. allmählich aber immer gleich schnell herum, bliebe der Punkt 12 Stunden im Hellen und ebenso lange im Schatten. – (man faßt die obere Spitze der Stricknadel, läßt den Ball frey hinunterhängen, führt ihn immer in gleicher Höhe allmählig am Rande des Tisches herum, und dreht die Stricknadel un-

Sid. 398.

terdessen zwischen den Fingern herum. Meine kleine Erde dreht sich um Ihre Sonne und zugleich um ihre Axe, aber so daß die Axe immer die vorige Richtung behält. Das macht gewiß nicht eine Aenderung, denn an jeder Stelle dieser Bahn ist alles so, wie vorher, als die Erde stille stand. Also wenn sich die große Erde eben so um die Sonne bewegte, so wäre doch noch immer Tag und Nacht gleich, ohne Aufhören. Dann wäre immer Frühling. Für unsere Gegend wäre das noch erträglich, obgleich auch wenige Früchte zur vollen Reife kommen würden. Aber für die Länder unter dem Aeqvator und für die, welche näher nach den Polen zu als wir liegen, für diese wäre es das größte Unglück; weil wann ists auf dem Buch heller (ein Buch gegen das Licht haltend) wenn das Licht schief oder gerade (senkrecht) auffällt? -

Sid. 399.

(Ein Brett – der Zimmermeister) Natürlich, wenn es senkrecht auffällt. So muß es auch in den Gegenden, wo die Sonnenstrahlen senkrecht wärmer seyn, als wo sie schräg auffallen. Nun fällt das Licht auf den Ball senkrecht auf unter dem Aeqvator von Kreide. Nach den Polen hin fällt es schief auf, und immer schief, je höher nach den Polen zu. Unter dem Aeqvator würde also eine ewige

unerträgliche Hitze und nach den Polen hin eine ewige unerträgliche Kälte herrschen. Nur ein kleiner Theil der Erde könnte bewohnt seyn. Aber das wollte der gute Gott nicht. Darum richtete er alles so ein, dass die Sonnenstrahlen auch auf die Gegenden nach den Polen hin nicht immer so sehr schief und auf die Gegenden des Aeqvators nicht immer senkrecht fallen. Dadurch wurde es nach den Polen hin wärmer, und unter dem Aeqvator etwas kälter. An das zu erhalten, stellte der liebe Gott die Axe so schief (man stellet sich so, dass die eine Spitze der Stricknadel nach einer obern Stubenecke hinsah und die andere Spitze

Sid. 400.

nach der entgegengesetzten untern Ecke. Den Tisch stellt man so, daß seine schmalern Enden ungefähr nach denselben Ecken hinweisen, nur daß er horizontal bleibt). Diese Richtung soll die Lage unveränderlich beibehalten. Die obere Stubenecke sey Norden, die untere Süden. Den Rand des Tisches wollen wir in ungefähr 4 gleiche Stücke theilen. Mitten auf dem schmälern Ende sey ein Punkt, auf dem entgegengesetzten der zweyte, und auf dem breiten Ende sey der dritte, gerade gegenüber der vierte. Nun wollen wir unsere kleine Erde einmal um ihre Sonne führen, aber so, daß ihre Axe (die Stricknadel) immer die angezeigte Richtung behält. Hier auf dem Punkte des breiten Endes fange ich an. Das Licht fällt so auf, daß die Axe zwischen den Grenzen der Tag- und Nachtseite durchgeht. In dieser Stelle der Bahn ist auf der ganzen Erde Tag und Nacht gleich und hier ist es bey uns Frühjahr Ich führe

Sid. 401.

die Erde weiter, und man sieht, wie allmählig der Nordpol ins Helle und der Südpol ins Dunkle tritt; am Nordpol wird es also Tag, am Südpol Nacht. Die Sonnenstrahlen fallen auf unsere Gegend immer weniger schief, es wird also wärmer. Auf den Aeqvator fallen sie nicht mehr senkrecht, also wird es dort kühler. Auf die südliche Halbkugel fallen sie immer schief, es wird also dort kühler. Jetzt ist $\frac{1}{4}$ der ganzen Bahn vollendet. Noch liegt der Nordpol im Licht, der Südpol im Schatten, die Erde mag sich dabey um die Axe drehen, wie sie will. Der Nordpol hat also schon $\frac{1}{4}$ Jahr Tag und der Südpol $\frac{1}{4}$ Jahr Nacht. Jetzt weiter: Nun fängt der Nordpol an sich der Nachtseite zu nähern und der Südpol nähert sich der Tagseite. Das Licht fällt bey uns schief, und unten auf der südlichen Halbkugel wieder weniger schief auf. Und hier auf dem 3ten Theilungspunkt fallen wieder beide Pole in die Grenzen zwischen Licht und Schatten; auf der Erde ist wieder Tag und

Sid. 402.

Nacht gleich und wir haben Herbst. Nun weiter auf unserer Reise! – Der Nordpol tritt in den Schatten, der Südpol ins Helle: am Nordpol wirds Nacht, am Südpol Tag. Am Nordpol war es also zusammen ein halb Jahr Tag und am Südpol ein halb Jahr Nacht. Jetzt fällt die Sonne bey uns

immer schief auf, aber auf der südlichen Halbkugel weniger schief. Bei uns wird es kälter, dort wärmer. Endlich hier im letzten Theilungspunkt fallen die Sonnenstrahlen bey uns auf der ganzen nördlichen Halbkugel am schiefsten auf, und wir haben Winter. Am Nordpol ist es Nacht, am Südpol Tag. Hier Winter, dort Sommer. – Nun weiter. Hier, von wo wir ausgingen, ist es wieder Frühling bei uns die lange Nacht am Nordpol und der lange Tag am Südpol hört auf. – Also die Geschöpfe, die dem Südpol so nahe wohnen, als wir dem Nordpol, haben die entgegengesetzte Jahreszeit von uns und das ist von jeder Gegend der Fall.

Sid. 403.

Nun ists auch leicht zu begreifen, wie das kommt, daß die Tage bey uns im Sommer länger, als im Winter sind? Hier stand doch unsere kleine Erde im Sommer und dieser Punkt stellt wieder unsere Gegend vor. Ich lasse sie gleichförmig sich um ihre Axe drehen. Bleibt der Punkt nicht weit länger im Hellen als im Schatten! Der Theil seines Kreises, den er ganz in 24 St. macht im Hellen ist viel länger, als der Theil im Schatten. – Hier, wo die Erde im Winter stand, ists gerade umgekehrt. – Die Sonne steht uns im Winter wirklich etwas näher, aber das hilft nichts, weil ihre Strahlen auf unsere Gegend zu schief fallen und der Tag zu kurz ist. Im Sommer aber fallen sie weniger schief und wirken an den längern Tagen auch mehr. Eben daher, daß die Sonnenstrahlen im Winter auf unsere Gegend schief fallen, kommt es auch, daß sie uns im Winter viel niedriger als im Sommer zu stehen scheint. – In unsrer Gegend ist der längste Tag und die längste Nacht 16 und eine halbe

Sid. 404.

Stunde vom Sonnenaufgang bis zum Sonnenuntergang gerechnet. In den äußersten schwedischen Stadt Tornea 21 und eine halbe Stunde. Dort bleibt die Sonne nur zwey und eine halbe Stunde unter dem Horizont; aber finster wird es gar nicht. Die Sonne geht in einem sehr schiefen Bogen in den Himmel herein und taucht sich dann ein wenig unter. Im Winter am kürzesten Tage scheint sie auch nur 2 und $\frac{1}{2}$ St. – Etwa 45 M. weiter nach Norden geht sie am längsten Tage gar nicht unter; sie senkt sich nach dem Horizont nieder, es scheint ihr aber leid zu werden, und sie steigt wieder allmählig empor, ohne sich unterzusenken. Die Lappländer haben schon Tage und Nächte 2 Monate lang: und die weißen Bären auf Spitzbergen haben Tage und Nacht 3 Mon. lang

Lobt den Herrn! Die Morgensonne
weckt die Welt aus ihrer Ruh,
Und der ganzen Schöpfung Wonne
Strömt vergnügt uns wieder zu.

Sid. 405.

Das Gespenst pag. 161–167.

Lieutenant von Falkenhorst – Duell

Das Gespenst und der Phosphorus. Fortsetzung – 175.

Phosphorus ist eine selbst leuchtende Materie. Wenn sie warm wird, wie eine Hand, so fängt sie von selbst an zu brennen. Man muß sich daher sehr in Acht nehmen, sonst verbrennt man sich die Finger und Kleider. Je mehr man reibt, je heftiger brennt. Ja man kann eine Luft daraus machen. So lange sie in verschloßenen Gefäßen ist, bleibt sie hell und durchsichtig und unsichtbar wie unsre Luft. So bald man aber das Gefäß aufmacht, und die gewöhnliche Luft dazu läßt, so gibts einen starken Knall und sie verbrennet mit heller Flamme und einem starken Rauch. Thiere sterben darin bey dem ersten Athemzuge. Wir alle und jedes Thier haben phos. genug bey uns, wenigstens die Materialien dazu. Die Knochen und die meisten anderen Theile des thierischen Körpers enthalten wenigstens die Materialien dazu sehr häufig. Der erste Erfinder zog ihn wahrscheinlich aus sich selbst. – Ein verunglückter Kauf-

Sid. 406.

mann in Hamburg namens Brandt wollte auf einem Wege wieder reich werden, auf welchen so viele Thoren arm werden. Er fing an, den Stein der Weisen zu suchen, d.h. eine Materie einen Spiritus zu finden, wodurch er Bley, Eisen, Zinn, vielleicht auch Sand und Steine in reines Gold verwandeln könnte, ohne zu fragen, ob das auch möglich sey. Man durchsuchte und durchwühlte alle Reiche der Natur nach diesem Stein der Weisen oder der Thoren, wie er eigentlich heißen sollte. Selbst die schmutzigsten und ekelhaftesten Dinge wurden nicht verschont. Dieser Brandt kam endlich auf den Einfall, diesen Stein in faulem Harn zu suchen und er fand, ohne es zu wollen, den Phosphorus im Jahr 1669. Und so diese Thorheit manche nützliche Erfindung veranlaßt, was andere Thorheiten sonst nicht thun. Auch das Porzellan erfand man auf diesen Wegen, Nun aber scheidet man ihn am besten aus Knochen. Bei der Fäulniss eines Thiers scheidet er sich oft von selbst. Daher kommt es auch, daß öfters bey langem stillen und warmen Wetter

Sid. 407.

das ganze Meer so leuchtet. Hier leuchten die Theile von verfaulten Fischen und Gewürmen Es giebt auch lebendige Würmer, die leuchten können, wenn sie wollen, als die Johanniswürmchen und noch andere Würmer. So sah der große Naturhistoriker und Weltumsegler Forster am Vorgebirge der guten Hoffnung einst das ganze Meer weit und breit leuchten. Man konnte dabei

lesen. Hinter den fahrenden Schiffen entstand ein langer hellerer Lichtstreifen und wenn Fische unter der Oberfläche hinfuhren, so wars, als wenn Blitze gingen. Es waren ungeheurer viele kleine Würmer, die dies verursachten. – Die Würmer und Insekten haben keine eigentliche Stimme und können sich also auch nicht so rufen, wie wir. Vielleicht leuchten die Joh^s-Würmchen, um sich einander zu finden. Andre aber leuchten, um den Feind zu blenden und zu verscheuchen. Es gibt auch in unserer Gegend solche Würmchen mit vielen Ringen und Füßen, die nur dann leuchten, wenn man sie angreift, oder wenn sie sich in Gefahr glauben. Wenn man sie sich

Sid. 408.

über die Hand kriechen läßt, so leuchtet selbst die Spur, wo er geht, noch einige Zeit nachher. Dann hörts auf – So mannigfache Waffen gab die gute Mutter Natur ihren schwächeren Kindern. – Das eine rettet sich durch Flucht, das andre stellt sich todt, das dritte erschreckt den Feind durch einen kleinen Blitz, das vierte, wie der Tintenfisch, hüllt sich in eine undurchsichtige Wolke ein u.s.w. – Das faule Holz, das öfters leuchtet, enthält auch sehr wahrscheinlich Phosphorus. – Und die Hirschkäfer, die manchmal mit Stücken davon in ihren großen Zangen herumfliegen und dadurch so unschuldig in den Verdacht der Mordbrennerey gekommen sind. – Die Augen der Katzen, Eulen und Uhus im Walde leuchten wol darum, damit sie ihren Raub desto beßer fangen und als Polizeydiener der Natur ihre nächtlichen Geschäfte erfüllen können.-

Fortelin, men han var ej hemma. Fritz Broberg icke heller. Jag tog derifrån Fischers resa, som han haft redan if. 2 år lånt af mig: mina Galocher glömde jag i stället i farstugun.

Sid. 409.

Das Recht des Stärkern pag. 176–180

Die Sterne stehen auch am Tage am Himmel, so gut als in der Nacht. Am Tage werden sie nur durch das hellere Sonnenlicht verdunkelt. Es fällt von den Gegenständen um uns her und von der hellen Luft so viel Licht in unser Auge, daß wir das viel mattere Licht von den Sternen gar nicht empfinden können. Es geht dem Auge, wie dem Ohr. Wenn man in einer Stampfmühle steht oder von Pauken und Trompeten umgeben ist, so hört man die leisere Stimme unsers Nachbars gar nicht. Des Abends hören wir das Rauschen von einem Bach sehr deutlich, weil alles stille ist, aber des Tages nie, weil alles in der Gegend umher zu laut ist: und doch rauscht der Bach am Tage so gut, als in der Nacht; und die Sterne scheinen am Tage so gut als des Nachts. Das ist mit allen unsern Sinnen so. Wenn in der Stube ein kleiner unangenehmer Geruch entsteht, so bringt man einen andern stärkern hervor, und man empfindet den ersten nicht mehr, ob er gleich noch vorhanden ist. Wer sich mit einer

Sid. 410.

Nadel in den Finger stach und ihn darauf verbrennt, fühlt den Stich der Nadel nicht mehr. Wenn man in den Punsch zu viel Zucker macht, so schmeckt man die Zitronen nicht mehr. Wenn man in einem tiefen Brunnen oder auf einem sehr hohen Berge steht, so sieht man auch am Tage die Sterne ganz deutlich, weil dann andere Gegenstände und die hellere Luft um unser Auge herum uns nicht blenden, und der Astronom, der den Glanz um ihn her nicht achtet, oder zu durchdringen weiß, beobachtet auch am Tage seine Gestirne. – Ja bei der totalen Sonnenfinsternissen sieht man auch am Tage den Himmel ganz voll Sterne. -

Ein Blick in die thierische Schöpfung pag 181–92.

Die Drehkrankheit besteht darin, daß das Schaaf hat in seinem Gehirn eine Blase, wie ein Taubeney; oft wie ein Hünerey, oft noch größer, auch wohl mehrere. Auswärts auf diesen Blasen sitzen ganze Kolonien von Bandwürmer, die sich mit ihren Köpfen und Gliedern nach allen Seiten hin ins Gehirn ausbreiten mit ihren vielen Saugwargen

Sid. 411.

überall am Marke des Gehirns nagen, bis das Thier unter unsäglichen Schmerzen stirbt. Denn kein Theil des ganzen thierischen Körpers ist zarter und empfindlicher als das Gehirn. Wenn man eine Handvoll Erde und Staub unter ein Vergrößerungsglas bringt, so findet man fast jedes Stäubchen von einem lebendigen Thiere bewohnt. Wenn man einen Waßertropfen aus der ersten besten Pfütze unter das Vergrößerungs Glas bringet; es wimmelt voll Thiere aller Arth – jeder Tropfen ist ein bewohntes Meer. Ein harschen Moos, näher betrachtet, ist ein bewohnter Wald. Der Essig, der Käse wimmelt von Thieren. Selbst in und auf jedes Thier, sind andere kleinere gewiesen. Es war sehr weise und wohlthätig. Ein Thier, das der Natur treu lebt, leidet wenig oder gar nichts davon. Reinlichkeit vertreibt die äußern; Mäßigkeit innern Würmer. Ein Mensch, der sich ordentlich und reinlich hält, bleibt von außen verschont oder fühlt sie doch nicht. Es sterben Greise in hohen Alter, die den Bandwurm hatten und es nicht wußten. Die meisten wilden Thiere würden ihre Pelze nicht so reinlich halten, wenn sie nicht müßten, um den

Sid. 412.

kleinen Feinden beyzukommen. Der häufige gewaltsame Tod unter den Thieren ist Wohltat, weil der natürliche wäre zu viel schmerzsam. Wenn keine Raubthiere wären, würde vielleicht nicht der dritte Theil von denen, die jetzt leben, leben können. Denn wo sollten alle Wurzeln, alles Gras und Kräuter herkommen, um sie zu sättigen? Es würden nicht nur alle Thiere wegfallen, die blos von Wurzeln leben; auch die noch übrigen könnten nicht alle bleiben. Denn sie würden länger leben, wenn sie nicht gewürgt würden und sich also in kurzer Zeit so sehr vermehren, dass sie von Hunger

umkommen müßten. Darum schuf Gott so viele Thiere und schränkte ein Geschlecht durch das andre ein, um alles in Gleichgewicht zu erhalten. Der Stärkere verfolgt wieder den Schwächern. Die Fledermaus, die bestimmt ist, die kleinen nächtlichen Schwärmer und Diebe im Zaum zu erhalten, wird wieder von der Eule verfolgt, die Eule vom Marder, der ihre Eyer und Jungen in den hohlen Bäumen und alten Kirchenmauern vortrefflich

Sid. 413.

zu finden weiß, der Marder vom Menschen und der Mensch – leider! vom Menschen – Dazu kommt, daß sich die Raubthiere weit weniger vermehren. Selbst die Todten zu beerdigen und unschädlich zu machen, hat die Natur sehr wachsamer Diener bestellt. Das sind die Aasgeyer, die Raben, die Hyänen, die Marder etc. die aber alles in ihren Magen vergraben. Wenn man in ein Weinglas, worin nichts als reine Luft ist, ein Stückchen Fleisch wirft, es dann oben genau zuschließt und einige Zeit hinsetzt, daß das Fleisch darin fault, so wird die Luft darin tödtend. So bald man nun einen Vogel oder eine Maus in das Glas setzt, so ist das Thier in wenigen Augenblicken todt und das Licht löscht darin aus, als wenn man es ins Waßer steckt. Mancher, der in ein lange verschloßenes Gewölbe trat, worin Menschen verwesten, fiel ohnmächtig oder todt zur Erde nieder und das Licht war wie ausgeblasen. Man glaubte ein Gespenst hätte das Licht ausgeblasen und ihn getötet. Aber die durch thierische Fäulniß verdorbene Luft hatte es gethan, wie

Sid. 414.

im Bierglase. So würde es uns endlich allen auf der Erde gehen. Kein Feuer würde mehr brennen und alles würde ein großer Leichenhügel werden. Denn trotz der vielen Thiere, die vom lebendigen Raube leben, kommen doch so viele große und kleine Thiere im Wasser und auf dem Lande um, verfaulen und verpesten die Luft. Darum schuf die weise, gütige Mutter Natur viele Thiere, die vorzüglich auf Leichnahme Jagd machen und sie verzehren, ehe die Luft dadurch verdorben wird. In warmen Gegenden ist die Fäulniß noch viel stärker, daher setzte sie dahin die vielen Raubthiere. Die Hyäne folgt schaarenweiss den Heeren und verzehrt die Todten auf dem Schlachtfelde, besucht selbst die Kirchhöfe und scharrt die Todten aus den Gräbern hervor.

I Härkälä betade vi, sedermera veko vi äfven i Perheniemi Gästgifvargård, jag tänkte taga derifrån skjutshäst hem; men då jag fick höra att derifrån är 1 mil till Kongarouvi och derifrån 3 fjerdedelar hem, så följ -

Sid. 415.

Eine Reise zum Mond pag 193–203.

Wenn man den Chimbo-razo mit Wurzel and Gipfel aushöbe und er nun eine ganze Meile dick wäre, so mußten wir doch 50.000 solcher Berge aufthürmen, um eine Brücke zum Mond zu bauen. Zögen wir diese 50.000 Chimbo-razos auf eine Schnur, so könnte sich unsre Erde diese Perlenschnur wenigstens 9 mal als einen Gürtel umbinden. Ja wenn wir selbst Erde auf Erde thürmten, so müßten wir doch 30 Erdbälle dazu haben, um an den Mond zu reichen, kurz er ist etwa 50.000 d.M. entfernt. Wenn wir also auf einem Luftballon, täglich 100 M. hinauf machten, so wäre in 500 Jahren alles gethan. (Es ist für Kinder ein angenehmes Spiel der Phantasie und zugleich eine nützliche Wiederholung der Geographie, wie man aus (Erfahrung des Verfaßers weiß), wenn man ihnen den Gesichtskreis von verschiedenen Höhen angiebt und sie dann was darin liegt, aufsuchen und zu einem Ganzen verbinden läßt). – Die Abreise von Halle. Wenn man eine halbe M. ist in die Höhe, so sieht

Sid. 416.

man alles über, was davon etwa 30 M. abliegt. – Wenn man eine ganze Meile hoch ist, übersieht man was davon etwa 41 M. entfernt liegt, also einen Kreis von 82 d. M. in Durchschnitt – 2 M. einen Kreis von 117 M im Durchmeßer. In einer Höhe von 3 M – von 144 d. M im Durchm. Wenn man die größte Länge der Europa zu 800 M rechnet, müßte man wenigstens 100 M über der Mitte aufsteigen. – Der Spitz des Chimbo-razo hat kein noch nicht [!] erreicht. Die Luft ist hier schon so dünn, daß der Mensch in wenigen Augenblicken ersticken müßte. Man fühlt das Uebel der zu dünnen Luft schon auf weit geringeren Höhen. Man wird plötzlich so matt, fällt leicht in tiefen Schlaf oft – um nicht wieder aufzuwachen. Wenn man in einem Glase durch Kunst die Luft verdünnt, so stirbt ein Vogel darin augenblicklich, die Lichtflamme löscht aus, die Kohle hört auf zu glühen. Ueberdem würde der Mensch hier oben in eine Eißäule verwandelt werden und so hart wie Stein.

Sid. 417.

frieren. Wir würden jetzt noch unverwest dort alle finden, die vor Jahrhunderten hier umkamen.

Die Rechenschaft. pag 204–208

Die Aussicht vom Monde pag 209–216.

Ein Ländchen 8 M. lang und breit, oder von 64 qu. M. das ist vom Monde aus ein unsichtbarer Punkt, und wenn die Bewohner des Mondes nicht Fernröhre oder ein beßeres Auge haben, so wissen sie gar nicht, ob es vorhanden ist. Ein Strom von etwa 10 M. Breite sähe vom Monde wie ein feiner blauer Faden aus. Ein Fluß von 1 Meile Breite verschwindet schon in einer Höhe von 6000

M. Mit bloßem Auge ist also kein europäischer Fluss vom Monde uns sichtbar. Der Amazonfluß, der an der Mündung 20 M. breit ist, der Mississippi und der Lorenzstrom ist sichtbar. Die ganze Erde sieht vom Monde aus als eine Scheibe, die viermal höher ist, als die Scheibe des Mondes, also wie ein gutes Wagenrad, Aus dieser Erdscheibe könnte man 14 Mondscheiben zusammensetzen, und aus der Erde

Sid. 418.

selbst könnte man 50 Kugeln formen, jede so groß als der Mond. Wenn also der Allmächtige die Erde zerschläge und daraus Monde formte und sie in der Bahn der Erde hinter einander laufen ließe, so würde man vom Monde aus 50 schöne Monde am Himmel sehen. Das Meer, die Wälder und die tiefen Gegenden werden vom Monde aus Flecken zu seyn scheinen, die Inseln und Gebirge wie helle Punkte und Streifen. Die Antillen sehen gewiß von da aus wie silberne und goldene Blümchen auf einem dunkeln Gewände. Jamaika sähe von da aus höchstens ein Zoll lang und $\frac{1}{3}$ Zoll breit: Martinique höchstens wie ein kleiner Dreyer und ganz Deutschland. 3 Zoll breit. – Das Licht der Erdscheibe von Monde ist immer etwas rötlich, etwa wie der Mond, wenn er aufgeht; oft wohl ganz dunkelroth. Das kommt von der Luft und den Dünsten, womit die Erde immer umhüllt ist. Daher sieht auch die Sonne beim Auf- und Untergang so roth aus, weil ihre Strahlen nun näher an der

Sid. 419.

Erde hingehen, wo die Luft dichter und die Dünste häufiger sind. Das Angesicht der Erde ist wechselnd, nicht immer gleich roth. Der Mond hat immer einerley Licht. Daraus folgt, dass sein Dunstkreis, wenn es einen hat, viel dünner und reiner als der unsrige seyn muß. Man sieht vielleicht von da den Himmel schwarz und mit Sternen besät. Wir und alle Thiere unserer Erde, selbst nicht unsere Pflanzen, können folglich nicht darauf leben. Denn auch die Pflanzen brauchen notwendig Luft. Nur so weit die Luft auf unserer Erde geht können Pflanzen wachsen und Thiere leben. Auf der Oberfläche der Erde lebt alles voll Thiere und Pflanzen. Gräbt man aber nur wenige Fuß tief, da lebt kein Thier, keine Pflanze. In England liegt ein ganzes Dorf unter der Erde, aber es hat Luft. In Höhlen und Gruben können freylich Thiere und Pflanzen leben, aber es muß Luft hinkommen können. Schneidet man diese ab, todt sind sie. Steigt man auf Höhen, so

Sid. 420.

nähmen Thiere allmählich ab. die Luft wird zu dünn. Bäume, die in Thälern zu den größten Riesen anwachsen, sind auf Bergen Zwerge. Endlich hören die Pflanzen ganz auf und auf den Spitzen unserer höchsten Berge wächst nicht einmal mehr Moos. Es sind kahle, nackte Felsen, nur von Schnee und Eis bedeckt. – Hieraus folgt gar noch nicht, dass der Mond unbewohnt sey. Kann es

nicht lebendige Geschöpfe geben, die ohne Luft ebenso gut fertig werden können, als wir ohne Kaffee, Tabak und Kapwein. Der Schöpfer, der hier auf Erden überall, wo irgend ein lebendiges Geschöpf leben konnte, auch eins hinsetzte, der hier beynahe jedes Sandkorn bevölkerte, der sollte jenen großen Weltkörper so öde und wüst gelassen haben? Kein! Auch dort scheint eine Sonne und ein großer Mond, auch dort ist abwechselnd Tag und Nacht: auch dort werden sich lebendige Geschöpfe ihres Lebens und ihres Schöpfers freuen.

Sid. 421.

Vom Kalender der Mondbewohner pag 217–228.

Alle stellen sich in einer Stube auf einen Haufen. Jemand steht etwas von denen entfernt. Jene sind die Erde, dieser der Mond. Er geht um sie herum, aber so, dass er ihnen beständig das Gesicht zukehrt. Er hat dann einmal um sie herumgegangen und hat sich unterdessen um seine Axe gedreht. Jetzt sieht er beständig nach Norden und marschirt um sie herum, und die sehen ihn von hinten, von vorn und allen Seiten. Da der Mond nun immer bei seinem Umlaufe um die Erde nur die eine Seite zukehrt, so dreht er sich während seines Umlaufs um die Erde, d.h. in einem Monat nur einmal um sein Axe. Die Sonne aber bescheint immer die Hälfte seiner Kugel, wie die Erde. Seine Bewohner werden also auch glauben, daß die Sonne um ihn herum geht, wie wir: bey uns in 24 St. bey ihm in einem Monat. Tag und Nacht zusammen muß also auf ihm einen ganzen

Sid. 422.

Monat lang sein, einen halben Monat Tag, und einen halben Monat Macht. Wenn wir unter einem Tage die Zeit von einem Sonnenaufgang zum andern verstehen, so ist der junge Mondbürger erst einen Tag alt, wenn der junge Erdbürger einen Monat alt ist. Tag und Nacht ist auf ihm überall ziemlich gleich, weil seine Axe gegen die Sonnenbahn lange nicht so schief steht als die Axe unserer Erde. Man sieht immer die volle Scheibe des Mondes, wenigstens mit einem Fernrohr, nur ist sie nicht immer ganz von der Sonne erleuchtet. Die Sichelgestalten des Mondes sind eben ein Beweis von seiner Kugelgestalt. – Beweis der Ordnung dieser Gestalt. – ein Ball das Licht auf dem Tische ist wieder die Sonne. Jemande stellen sich etwas, vom Tisch entfernt zusammen und sind die Erde. Man führt den kleinen Mond um sie herum. Jetzt steht er zwischen den und dem Lichte und kehrt ihnen die ganze dunkle Seite zu Sie würden ihn gar nicht

Sid. 423.

sehen, wie der Neumond, wenn nicht die hellen Gegenstände in der Stube ihn etwas helle machten. Stünde er so, daß er ihnen die Sonne verdeckte, so hätten sie Sonnenfinsterniß. Jetzt führt man ihn

allmählich herum. Kaum ist er vom Lichte entfernt, so sehen jene nur einen schwachen Bogen von ihm erhellt, d.h. sie sehen von der hellen Seite nur einen Streifen. Das ist also die schmale Sichel. Jetzt weiter! Die helle Streife nimmt zu. Nun sehen sie ihn halb erhellt. Er nimmt zu und dem Lichte gerade gegenüber; sehen sie die ganze helle Scheibe und es ist Vollmond. Jetzt weiter! Der kleine Mond kehrt allmählich der Schattenseite zu. Jetzt sehen sie wieder die helle Seite nur halb, nun ist die Sichel wieder da und jetzt ist es Neumond. Wäre der Ball nicht rund, so gebe es auch keine solche Sichelgestalten. In den Nächten des Mondes scheint unsere Erde auch nur für die Seite, die der Mond uns beständig zukehrt,

Sid. 424.

für die entgegengesetzte Seite nie, denn die Nächte sind dort rabenschwarz. Das Warum und Wozu liegt hier ganz außer den Grenzen unseres Wissens. Vielleicht ist die dunkle Seite das Sibirien und Botanibay des Mondes, wo die starken Geister in der Aufklärungskunst sich üben können. Auf der vordern Seite geht die Erde nie unter und scheint dem Mondbürger an einer Stelle des Himmels unverrückt stehen zu bleiben. Die Gegenden, auf welche die Strahlen der Erde senkrecht fallen, sehen die große schöne Scheibe immer über ihrem Kopfe stehen. Die Gegenden, auf welche die Strahlen der Erde schief fallen, sehen die Erde tiefer nach dem Horizont hin stehen, aber immer auf derselben Stelle. Die, welche nahe an der hintern Seite wohnen, sehen sie am Horizont wie wir den aufgehenden Mond. Die Mondbürger haben nicht immer Vollmond oder eigentlich Vollerde.

Sid. 425.

Sie haben dieselben Lichtwechsel an ihrem Monde, wie wir nur in Umgekehrter Ordnung. Wenn wir Vollmond haben, haben sie Neumond (Neuerde), weil ihnen die Erde alsdann die Schattenseite zukehrt. Haben wir Neumond, so haben sie Vollerde; sehen wir eine zunehmende Sichel so sehen sie eine abnehmende, haben wir Mondfinsterniß so haben sie Sonnenfinsterniß. Aber nicht jede Sonnenfinsterniß bey uns giebt dort eine Erdfinsterniß, weil der Schatten des Mondes nicht immer unsere Erde erreicht und also auch nicht verdunkeln kann. Aber bey jeder Sonnenfinsterniß, die irgend wo bey uns total ist, haben sie eine Erdfinsterniß. Doch sehen sie auch bei einer nicht-totalen Sonnenfinsterniß die Erde mehr oder weniger blässer; denn wenn der Schatten des Mondes die Erde auch nicht erreicht, so läßt sein Körper doch nicht alles Licht der Sonne auf die Erde fallen, was

Sid. 426.

sonst darauf fällt. – Wir würden also auch unsern Kalender in mehreren Stücken dort brauchen, und wenn die schwere auf die Perpendikel dort, wie hier wirkte, auch unsere Uhren. Bey uns macht Sonne und Mond die einzig richtig gehende Uhre aus. Sie bestimmen unsere Jahre, Monate, Tage,

unsere Saat, unsere Erndte, unsere Sonn- und Festtage. Dort oben thut es die Sonne und die Erde. Bey uns scheinen sich Sonne, Mond und Sterne in 24 St. um unsere Erde zu wälzen, nur die beyden Polarsterne, d.h. die Sterne, die unsere verlängerte Erdaxe treffen würde, diese bleiben stehen. Aber die Mondbürger glauben, daß sich die Sonne und der ganze gestirnte Himmel in einem Monat um sie herum drehe, aber außer ihren Polarsternen steht auch unsere Erde, die ihr Mond ist, unbeweglich. Statt daß uns der Mond immer einerley Flecke zukehrt, sehen sie die Flecke der Erde an einem Rande hervorkommen, etwa in 12 St. über die Scheibe fortlaufend am entgegengesetzten Rande verschwinden

Sid 427.

und nach etwa 12 St. am ersten Rande wieder zum Vorschein kommen. – de¹¹² jag med Ståhlberg ända till Kausala. Under vägen dit öfverraskade oss åskan, en knall var temligen stark – eld ljungade kring oss på alla sidor – ifrån Kausala tog jag sedan skjutshäst genom Jokue och då var det redan något mörkt kommo vi till stranden. Jag sökte bra länge efter båt; men fann ej och skickade äfven skjutspojken att söka. Under det betraktade jag den sköna naturen. Forsen dånade till höger om mig, elfven flöt långsamt och lugnt framför mig, byn på andra sidan omhöljdes af en blågrå Mantel utaf Moln, som sänkte sig ner på Horizonten efter åskan. Eldflämmor utan något buller, sköto växelvis genom molnbädden, och upplyste den mörka natten. Allt låg i sin sötaste hvila. Ändtligen förmådde jag efter en lång underhandling gossen att följa mig öfver på färjan, att lämna hästen qvar och taga blott mina saker öfver. Han darrade af räddhåga och sedan han flere gånger välsignat sig och anropat Guds beskydd, vågade han sig tillika med mig ut. Snart voro vi på andra sidan. Då var han litet försagd för sin räddhåga.

Sid. 428.

ifrån stranden buro vi sedan sakerna hem. Min far gick sedan och rodde gossen tillbaka. - -

Eine kleine Reise auf dem Monde pag 229–242

Schon durch ein mittelmäßiges Fernrohr bemerkt man im Monde Berg und Thal. Die Berge sind hellere Punkte und werfen Schatten, wie die Gebirge unserer Erde. Aber durch die neuern vortrefflichen Fernröhre, die wir dem großen Astronom Herschel zu danken haben hat sich unsere Kenntniß des Himmels, besonders des Mondes ungemein erweitert. Schröter in Lilienthal hat darüber ein Meisterwerk herausgegeben und schöne Charten. – Die hellen Streifen, die man mit bloßem Auge im Monde sah, sind Bergketten. Oft laufen sie wie Strahlen aus einem Mittelpunkt

¹¹² Fortsättning av texten på s. 414.

hervor, gehen nach allen Richtungen fort, werfen Zweige aus wie die Gebirge unserer Erde. Es gibt Thäler, an 45 M. lang, die von Gebürgekettten wie von einer Mauer rings umschloßen sind. Desgleichen ist jener große Flech am westlichen Rande auf der obern Hälfte. Böhmen sieht vielleicht vom Monde

Sid. 429.

beinahe eben so aus. Denn es ist auch von Gebirgen umgeben. Außerdem giebts im Monde noch eine Art von Gebirgen, wovon wir auf der Erde gar nichts ähnliches haben, nemlich Gebirge, die einen kleinen dunklen Fleck wie ein heller dichter Ring umgeben. – Die Berge im Monde sind weit höher als unsere höchsten. Das ist freilich auffallend – aber gewiss. Man kann die Höhen der Berge im Monde durch ihren Schatten ebenso gut meßen, wie die Höhe eines Thurmes. Die Berge des Mondes steigen von 300 Fuß an bis 2900 Fuß. Den höchsten hat man Leibnitz genannt. Er ist über 1 d. M. hoch und unser höchsten ist nur 1900 Fuß. – Einer der kleinsten Zwerge war Bebe, der bey seiner Geburt 8 Zoll lang, 1 $\frac{1}{4}$ Pfund schwer war und ein ganzes Jahr in dem Holzschuh seines Vaters gewiegt und nur 29 Zoll hoch wurde. Leibnitz ist beinahe dreymal so hoch, als der St. Gotthard. – Wollen die Mondbürger an ihren langen Tagen von der Sonne ungestört schlafen und ausruhen, so können sie in kurzer Zeit in die dunkelste Nacht hinuntersteigen; denn die dunkeln

Sid. 430.

Flecke, die von Gebirgen wie von hellen Ringen eigeschloßen werden, sind fürchterlich tiefe kegelförmige Löcher, aber weit unten enge. Was die aufgeworfene Erde beym Graben eines Brunnes ist, sind hier die ringförmigen Gebirge. Der ganze Mond ist damit übersäet, besonders häufig in der südlichen Halbkugel. Sie sind 1000 bis 18000 Fuß tief und oben von ein bis 15 M. im Durchmeßer. Bernulli heisst der tiefste, den man gemeßen hat, und seine Tiefe ist 18000 Fuß als $\frac{3}{4}$ M. Es könnte beinahe der ganze Chimbo-razo darin stehen. Diese Löcher sind wenigstens mit keinem Wasser angefüllt. Man sieht das sehr deutlich am Schatten und Licht darin. – Wenn man die Ringgebirge des Mondes mit ihren Vertiefungen vergleicht, so nehmen sie so viel Raum ein, als die eine Öffnung und sie würden sie wieder ausfüllen wenn man sie hineinwürfe. Also ists mehr wahrscheinlich daß diese Ringgebirge aus der Tiefe hergorgeworfen sind. Im Kriege vergräbt man oft Fäßer mit Pulver tief, um Men-

Sid. 431.

schen, Batterien und Festungswerke in die Luft zu springen. Man nennt es Mienen. Das aufgeworfene Loch ist gewöhnlich kegelartig und die Erde wird rund herum geworfen. Auf eine ähnliche Art entstanden wohl die Ringgebirge des Mondes. Jene Ringgebirge haben viele Ähnlichkeit mit feuerspeyenden Bergen. Auch der Vesuv und Aetna etc haben oben trichterförmige

Vertiefungen, die man Krater nennt. Ist der feuerspeyende Berg lange ruhig, so füllt sich der Krater allmählig wieder aus. Aber beym ersten Ausbruch ist er wieder da. So entstanden also auch jene ungeheure Krater auf dem Monde durch ähnliche Ausbrüche, und entstehen von Zeit zu Zeit noch. Ja während Schröters Beobachtungen entstand ein neuer. Unser Vesuv hob oft Rauchsäulen Meilen hoch, schleuderte glühende Steine und Belsenstücke Meilen weit, überströmte und versenkte in glühenden Lavafluthen Dörfer und Städte, machte mit seiner Asche weit und breit den hellsten Tag zur finstern Nacht.

Sid. 432.

Und der Schlund des Vesuvs ist nur 1800 Fuß und die Schlünde des Kraters dort oben sind 4–15 M weit. Zentnerschwere Steine wurden vom Vesuv oft senkrecht in die Höhe geworfen, fielen wieder zurück, wurden wieder in die Höhe geschleudert und der Vulkan spielte damit, wie ein Knabe mit einem Ball. Die Kraters dort oben spielen wahrscheinlich Ball mit Gebirgen wie der Brocken und der Montblanc. – In manchen dieser Tiefen liegen unten schon wieder andere Berge, wovon einige gemessen 2 mal so hoch sind als der Brocken. Wahrscheinlich wurden auch jene Berge durch einen großen tiefen Ausbruch in die Höhe gehoben, oder sie waren beym ersten Ausbruch zu schwer oder sie fielen wie ein Ball senkrecht zurück. – Auch gibts mehrere Ringgebirge, die durch andere durchgebrochen sind, ja sogar mitten im Rande des einen hängt ein zweiter. Dies mußte durch spätere Ausbrüche geschehen. Einige sind breit und flach und mitten in ihnen sind kleinere tiefere. Dies alles

Sid. 433.

zeigt, dass die Gewalt, welche die ersten auswarf, noch nicht geschwächt ist, sondern von Zeit zu Zeit wieder zu wüten anfängt. In der Asche und in der mürben Lava des Vesuvs wachsen die schönsten Früchte, wächst die Traube, aus welcher der herrliche Wein Lacrymae Christi bereitet wird. Am Fuße des Vesuvs liegen ja die fruchtbarsten Gegenden. Die Gewohnheit macht den Menschen und vielleicht auch den Mondbürger gleichgültig gegen die Gefahr. Der Matrose auf der See, der Soldat im Felde, der Italianer am Fuße seines Vesuvs lachen ihr und dem Tode ins Angesicht. So giebts auch wohl gewiß am Fuße der Mondgebirge bewohnte Gegenden, welche durch die periodischen Lichtwechsel von manchem noch wahrscheinlicher wird. Im Frühjahr hat Deutschland vom Monde aus gewiß eine andre Farbe als im Sommer bey der Erndte. Man hat sonst geglaubt, dass die großen dunkeln Flecke Meere wären, weil unser Meer von ferne auch dunkel aussieht. Aber nach Schröters Beobachtungen sind es höchst wahr-

Sid. 434.

scheinlich bewohnte Ebenen und vielleicht unter allen Gegenden des Mondes am meisten bevölkert. Wäre dies so ist auch auf dem Monde, wie auf der Erde, die nördliche Halbkugel viel bewohnter, als die südliche. – Vielleicht bedarf man dort des Wassers nicht; vielleicht besteht überhaupt der Mond aus einer ganz andere Maße als unsere Erde. Zwar können da Flüsse seyn; aber sie dürfen nicht 4000 oder 5000 Fuß breit seyn, sonst hätte Schröter sie gesehen. Und doch ließen die vielen und hohen Gebirge größere vermuthen. Ueberdem wäre es auffallend selbst in den großen Ebenen solche tiefen Löcher zu finden, ohne Wasser, da wir kaum einige 100 Fuß tief graben können, ohne mit den größten Anstalten uns vor dem Ertrinken zu schützen. Wie müssen unsere Bergleute nicht mit dem Wasser kämpfen? Und in die fürchterlichen Tiefen des Mondes sollte sich das Wasser einsenken? Es ist also wahrscheinlich kein Wasser wenigstens auf der Oberfläche des Mondes vorhanden.

Sid. 435.

Das macht nun freylich eine ganz andere Schöpfung nothwendig. Aber diese Mannigfaltigkeit ist ein neuer Beweis von der Allmacht des Schöpfers. Die Bewohner des Mondes haben vielleicht nicht das Auge wie wir, nicht das Ohr wie wir, und dennoch werden sie empfinden, sich ihres Lebens, ihres Schöpfers und der Welt freuen.

Ehre dem Wunderbaren,
der unzählbare Wellen in den Ocean
der Unendlichkeit aussäte!
Und sie mit Heerscharen Unsterblicher füllte,
daß Ihn sie liebten und selig wären durch ihn!

Menschlichkeit gegen die thierische Schöpfung pag 243–256

Der Fuhrmann mit seinen Pferden. – Das ist ware Barmherzigkeit – nicht weinen, nicht Mitleid fühlen, nicht über Härte und Grausamkeit anderer Menschen schelten, – sondern handeln. In Abo ward vor mehreren Jahren ein Hund überfahren und kroch schon sterbend vor die

Sid. 436.

Thür eines Läderhändlers. Der hatte einen Sohn von 15 J.; einen unbarmherzigen Menschen. Erst warf er das arme Thier mit Steinen, dann goß er ihm einen Topf mit kochendem Wasser über den Leib. Das sah ein Rathsherr, der gerade gegenüber wohnte, trug den Tag darauf die Sache im Rath vor und der Rath beschloß diese Grausamkeit exemplarisch zu bestrafen. Denn die Jugend in

Finnland war überhaupt sehr grausam. Sie nagelten lebendige Sperlinge an; spießten die Frösche lebendig und hatten ordentlich ihre Freude an ihren Martern. Der grausame Knabe wurde daher am nächsten Markttag an einen Pfahl gebunden und bekam an die Brust einen Zettel mit der Aufschrift "Blutdürstiger Unmensch". Ein Profos musste ihm zugleich derbe Schläge auf den Rücken geben, wobey man ihm sagte: "Junger Mensch, willst du einst in deiner Todesstunde vor dem Herrn aller Geschöpfe Barmherzigkeit finden, so erbarme dich erst deiner leidenden Mitgeschöpfe. Werde barmherzig, wie dein Vater

Sid. 437.

im Himmel barmherzig ist. Es gab manche Völker, die ordentliche Gesetze darüber hatten, daß man die Thiere nicht so quälen dürfte. – Die Athenienser verurthelten einmal einen Knaben zum Tode, der einer Krähe zur Lust die Augen ausgerißen hatte, weil sie glaubten, dies könnte doch nur ein gefährliches Mitglied der Gesellschaft werden.

d. 8 mått illa.

d. 9. Tidigt vid solens uppgång for jag med min far till Nastola kyrka, dit vi ankommo i god tid: emedan ingen var der ännu. Jag väntade länge på Kl. men han kom icke. En prest kom slutligen upp ifrån prästgården och gick i kyrkan. Jag trodde på långt håll att det var han, gick i Sacristian. - Det var som jag sedan fick höra Magister Streng, adjunkt åt pastor Norring. Under predikan talte han svenska ord och bad mig komma ner till sig, dit jag ock gick och var der en liten stund. Sedan foro vi ifrån kyrkan, och jag vek in på Nyby Herrgård, och skref der ett Latinskt bref till Klingberg.

Sid. 438.

Jag måste bli der till middagen. En gammal fru syntes der äfven och 2^{ne} Mademoiseller den ena syster till Husbonden, Sergeanten, ful och redan gammal, den andra hans bror dotter, ung och temligen hygglig. – Derifrån foro vi till min faster, der vi dröjde ännu en god stund, innan vi foro hem, dit vi ankommo om aftonen. -

Burgheim unter seinen Kindern 2 Band¹¹³

Minchens Geburtstag und die Planeten 1.17

Der Morgenstern ist größer, aber entfernter und daher scheinbar kleiner als der Mond. Seine Berge sind noch viel höher als die Gebürge des Mondes. Den einen fand Schröter über 4 d. M. hoch, also

¹¹³ <http://digitale.bibliothek.uni-halle.de/urn/urn:nbn:de:gbv:3:1-514253>

über 5 mal höher als unser Chimbo-raco. Er hat über diesen Stern ein ähnliches Werk herausgegeben, wie über den Mond. Der Morgen- und Abendstern sind ein und derselbe Stern, den die Astronomen Venus, den Stern der Liebe nennen. Weßen Liebe zum Guten

Sid. 439.

und Schönen so rein ist, wie das Silberlicht des Sterns, der ist untern Menschen was dieser Stern unter den übrigen ist. – der angenehmste, der schönste. Daher vielleicht sein Name. Die Venus geht um die Sonne, wie die Erde, nur das ihre Bahn kleiner und der Sonne näher ist. Da sie nun immer um die Sonne herumgeht, so muß sie nothwendig des Morgens bald höher, bald tiefer am Himmel als die Sonne zu stehen scheinen: so wie der Ball, den ich an einer Schnur um meine Hand im Kreise schwinde, bald höher, bald tiefer auf der Hand schwebt. Steht sie höher, so geht sie vor der Sonne auf und heisst Morgenstern: sie geht dann aber auch vor der Sonne unter und ist also des Abends unsichtbar. Steht sie tiefer als die Sonne, so geht sie später als die Sonne auf, und man kann sie vor dem hellen Sonnenlicht

Sid. 440.

mit bloßem Auge nicht sehen: die Sonne geht nun vor ihr her, und sie folgt nach, und wenn die Sonne schon untergegangen ist, so steht sie noch am Abendhimmel und heißt Abendstern. Sie ist eine Schwester der Erde, und die Sonne ist ihre gemeinschaftliche Mutter, wenigstens ihre gute Pflegemutter. Wir kennen 7 Pflegekinder der Sonne, unter denen der Morgenstern das zweyte, und unsere Erde das dritte ist; und wenigstens 12 Enkel; unter denen unser Mond der erste ist. Jene heißen Planeten, diese Monde oder Trabanten, weil sie ihre Planeten auf den Bahn um die Sonne stets begleiten und zugleich um die Planeten herumlaufen, wie der Mond um die Erde. Dann gibt es noch Gäste mit langem fliegenden Gewände und von etwas flüchtiger Natur die aber auch zur Familie gehören. Man kennt schon die laubbahnen von 80 derselben ziemlich genau und

Sid. 441.

nennt sie Kometen. Es sind wie jeder Stern, Denkmähler von der Güte und Allmacht des Ewigen: Weltkörper, die ihre angewiesenen Bahnen, ihre ewigen Gesetze haben.

Der Mensch ist nicht der Zweck von Mil-
lionen Sternen,
Die er theils kaum erkennt, theils nie wird
kennen lernen.

Und daß ein Ländchen nur sein künftig
Unglück sieht,
Schickt Gott nicht eine Welt, die dort am
Himmel glüht

Kästner.

Die Sonne erleuchtet und wärmt alle Sternen, sie alle bewegen sich um die Sonne in abgemeßenen Bahnen, in bestimmten Zeiten; es wechseln auf ihnen Jahreszeiten, Tag und Nacht. Ihre Nächte werden durch Monde erleuchtet, wie die Nächte der Erde; und je mehr sich unsre Fernröhre verbeßern, desto mehr Ordnung und weise Einrichtungen entdecken wir an ihnen. Alle diese Anstalten sollte der All-

Sid. 442.

gütige nur für kallte, todte, gefühllose Klumpen getroffen haben? es sollte hier auf unsrer Erde beinahe jeder Staub bevölkert haben und dort große Weltkörper in den schönen Strahlen der Sonne wüste und leer herum irren lassen? Er, dem es nur einen Wink kostet, lebendige Wesen, die sich freuen, vom Wurm bis zum Seraph aus dem nichts hervorzurufen? – Die Familie der Sonne, oder das Sonnensystem, nimmt einen sehr ansehnlichen Theil des Himmelsraumes ein. In der Mitte liegt die Sonne und streut nach allen Seiten Licht, Wärme, Fruchtbarkeit und Leben auf die Planeten und ihre Monde aus, die in länglichen runden Bahnen unverändert nach ewigen Gesetzen in der schönsten Ordnung um sie herumkreisen. Die Größe der Sonne: Man müße 112 Erdkugeln auf einander thürmen, um ihre Dicke oder ihren Durchmesser zu erhalten und 350 auf eine Schnur zielen, um mit dieser Perlenschnur ihren

Sid. 443.

Gürtel nur einmal zu besetzen. Ja man könnte sie aushöhlen und die Erde sammt dem Monde hineinsetzen, so daß die Erde in ihrem Mittelpunkt lägd und der Mond, wie jetzt, seine monatlichen Gänge um die Erde machte; und dennoch könnte die Rinde überall dicker bleiben, als 20 Erdkugeln aufeinander. Man könnte Brücken; Bogen und Thürme von Erdbällen, wie von Mauersteinen auf dieser Rinde bauen und sie würde nicht durchbrechen. Ja wenn man alle übrigen Planeten, Monde und Kometen in einem Haufen zusammenwürfe und einen Ball daraus formte, so würde die Sonne noch größer sein. Und diese ungeheure Kugel wälzt sich in 25 Tagen 24 St. 8 M. einmal um ihre Axe, wobei die Körper auf ihrer Axe ungläublich schnell laufen. Sie machen in 1 St. beynahe 1000 d. M. und müßten in diesem Schwunge sich losreißen und davon

Sid. 444.

fliegen wie die Feuerfunken von dem schnell gedrehten Steine, auf dem man Sennen und Schwerter schleift, wenn die Schwere auf der Sonne die Körper nicht stärker zum Mittelpunkt zöge, als auf der Erde. Wenn man die Sonne durch ein Brennglas auf den Tabak in der Pfeife fallen läßt, gleich raucht und brennt, und das bewirken bloß die Sonnenstrahlen, die auf das kleine Glas fallen und durch das Glas näher zusammen gebracht werden, und durch größere Brenngläser im Brennspiegel wird sogar Holz unter dem Waßer zu Kohlen verbrannt; wie heiß muß es nicht in der Sonne seyn, die in so unbegreiflich weiter Entfernung noch so sehr wärmt und brennt? Man kann durch Brenngläser sogar Gold in Rauch auflösen und Diamanten, die Glas schneiden, und oft mit ganzen Provinzen erkaufte wurden, verbrennen und zersplittern. Das Gold welches doch Monate lang in der fürchterlichen Glut des Por-

Sid. 445.

zellanofens liegen kann, ohne einen Gram an seinem Gewichte zu verlieren, steigt in Rauch auf, wenn man es in den Brennpunkt eines großen Brennglases legt. Hält man über diesen aufsteigenden Rauch eine reine silberne Platte und streicht sie dann mit dem Polierstahl, so ist sie vergoldet, wo der Rauch sich ansetzt. Rückte unsre Erde der Sonne nur um die Hälfte näher, so würde schon alles vor Hitze umkommen und verbrennen. Aber dem ungeachtet kann es auf der Sonne selbst kühl genug seyn. Doch gesetzt auch, die Sonne wäre mit der größten Glut umgeben, sollte es dem Schöpfer, der unsre Körper so künstlich baute und gegen die Auflösung der Luft und des Waßers sicherte, sollte es dem nicht möglich seyn, Wesen zu schaffen die in Feuer und Licht herumwandeln, wie wir in der Luft? Vielleicht sind es Wesen, deren Nerven aus Lichtstrahlen geflochten sind, in deren Adern

Sid. 446.

die reinste Wärme rollt, deren Gedanken hell wie das Sonnenlicht und deren Gefühl rein und sanft ist, wie die Farben des Regenbogens. Auf der Sonne ist über 12000 mal mehr Raum als auf unserer Erde. Diesen Raum sollte der Allmächtige und Allgütige leer gelaßen haben?

Fortsetzung pag 18–31

Abreise von der Sonne an die übrigen Planeten mit einem Paare Roßen die mit einer Geschwindigkeit einer abgeschossenen Kanonkugel unermüdet mit immer gleicher Schnelligkeit fortgehen und in jeder Sekunde 200 Füß zurücklegen. So macht man in 1 St. 90 d. Meilen. Erst nach 9 Jahren kommt man auf dem ersten Planeten dem Merkur an. Er ist 8 Mill. d. M. von der Sonne entfernt, läuft in 87 Tagen 25 St um die Sonne und ist 6 mal kleiner als die Erde. Wir sehen die Sonnenscheibe von hier 6 mal größer als bey uns, und die Strah-

Sid. 447.

len der Sonne sind hier 6 mal dichter. Unsre Erde verliert als ein kleiner unbedeutender Stern unter den übrigen des Himmels. – Wir reisen weiter zur Venus und kommen erst nach 18 Jahren an (von der Sonne an gerechnet wie in der Folge herunter). Sie ist 15 M. d. M. von der Sonne entfernt, ihr Jahr, d.i. die Zeit ihres Umlauf um die Sonne, ist nach unseren Kalender etwas über 224 Tage, sie dreht sich in 23 St. 21 Min um ihre Axe. Daher sind ihre Tage und Nächte den unsrigen ziemlich gleich. Sie ist fast so groß als unsre Erde, hat Berg und Thal, Gebirgsketten und Ebenen, wie sie; aber ihre höchsten Berge die wir kennen, sind 5 bis 6 mal höher als unser höchster. Auch sie ist von einer dünnen durchsichtigen flüssigen Materie umhüllt, wie unsre Erde von der Luft. Könnten wir diese Materie auch wie unsre Luft atmen, so würden wir sie doch schon auf höhen von $\frac{1}{2}$ M. zu dünn finden und ohne Lebens-

Sid. 448.

gefahr nicht höher klettern können. Außerdem hat sie wie der Mond das Merkwürdige, daß ihre Gebürge auf der südlichen Halbkugel weit häufiger und höher sind als auf der nördlichen. Vielleicht vermindern hier und auf dem Monde die wilden rauhen Gebürge eben so die Bewohnbarkeit der südlichen Halbkugel, wie bei uns die stürmische Südsee und die dortigen Eisgebürge. – Nach 25 Jahren sind wir auf unserer Erde. Nach 40 Jahren kommen wir auf dem Mars an, und sind jetzt 32 M.M. von der Sonne entfernt. Er ist etwa 4 mal kleiner als unsre Erde und dreht sich in 24 St. 39 Min. um seine Axe, also langsamer als unsre Erde, die dreht sich in 23 St. 16 Min. um. Für die Bewohner seiner Pole ist die längste Nacht, so wie ihr längster Tag, beinahe ein ganzes Jahr lang, weil Mars erst in 1 Jahr 322 Tagen nach unserm Kalender seine weit größere Luftbahn um die Sonne vollendet.

Sid. 449.

Unsre Fernröhre haben noch keinen Mond um ihn entdeckt. Durch eine Kleinigkeit wußte der Allmächtige die Bewohnbarkeit dieses Weltkörpers weit größer zu machen. Er ließ die Axe des Mars gegen seine Bahn um die Sonne tiefer senken. Dadurch ward seine warme Zone beträchtlich breiter und der lange Sommer unter den Polen beträchtlich wärmer und fruchtbarer. Ueberdem läßt das röthliche Licht, woran man den Mars leicht erkennen kann, eine starke Atmosphäre und diese helle Nordlichter vermuthen, so daß auch für Erleuchtung der langen Nächte gesorgt wäre. – Nach 136 Jahren kommen wir erst zum Jupiter. Die Kluft zwischen Mars und diesem Planeten ist ungewöhnlich groß. Von der Sonne haben wir 108 M. M. zurückgelegt, und wir werden noch größere Entfernungen kennen lernen. Wer bey uns 11 Jahre 34 Tage alt ist, der ist nach dem Kalender des Jupiters erst 1 Jahr alt, hat die Reise um die Sonne erst

Sid. 450.

einmal gemacht. Er ist der größte Planet, 1429 Erdkugeln könnte man aus ihm formen. Und dennoch dreht er sich ungeheuer geschwind in 9 St. 56 Min. um seine Axe. Sein Tag sowie seine Nacht unter dem Aeqvator dauert noch nicht 5 Stunden (die gewöhnliche Tagesordnung auf der Erde: 9 St. Schlaf, 1 St. am Kaffetisch, 2 St. an der Toilette, 3 St. Mittagsmahl, 2 St. Visite, 7 St. Ball und Redoute und die übrigen Zeit zur Wirtschaft, zur Erziehung der Kinder, zum Nachdenken und dergleichen Nebendingen). Das Licht der Sonne ist hier 25 mal schwächer als bey uns; aber dafür hat er auch so kurze Nächte und 4 Monde am Himmel. An seine Polen herrschet beinahe 6 Jahre Nacht und dann geht dort auch in 6 Jahren die Sonne nicht unter. Sie läuft diese 6 Jahre durch immer am Himmel herum, steigt aber nie höher am Horizont als zu Kopenhagen oder Moskau am kürzesten Tage d.h. nicht über 10 Grad.

Sid. 451.

Aber die Zone von da an, wo die längste Nacht 10 St, bis dahin wo sie beynahe 6 Jahre umgreift, ist äußerst schmal; eben so die heiße Zone, wahrscheinlich weil durch das schnelle Umdrehen des Weltkörpers die Sonnenstrahlen trotz ihrer Entfernung hier zu stark würden. Die gemäßigten Zonen sind dafür desto länger. Dies alles erreichte der Schöpfer, indem er den Aeqvator nur eine Neigung von sehr wenigen Graden gegen die Laufbahn um die Sonne gab; und zeigen diese Anstalten nicht Sorge für Bewohner. – Wir dürfen nicht schließen, daß ein Weltkörper, wenn er weniger Sonnenlicht empfängt, darum auch weniger Wärme hat. Schon auf unserer Erde giebt es Körper, welche von wenigem Sonnenlicht stärker erwärmt werden als andre von vielem. Auf ein schwarzes Kleid wirkt eine gelinde Wärme stärker, als auf ein weisses eine merklich stärkere. Auf die Luft wirkt eine

Sid. 452.

geringe Wärme merklicher als auf das Waßer; wäre die Stube mit Waßer statt Luft gefüllt, und wir könnten oder müßten darin leben, so würden wir viel stärker einheizen müßen um nicht zu frieren. – Der Jupiter kann also aus Materien bestehen, auf welche das Sonnenlicht weit stärker wirkt und die näher bey der Sonne zerschmelzen, verrauchen, und verbrennen würden. Vielleicht hat er auch viel mehr eigne innere Wärme, die durch weniger Strahlen hinlänglich erregt wird, und vielleicht bedürfen seine Bewohner der äußern Wärme so wenig als der geborne Dichter des Weins sich zu begeistern, und der Held, sich Mut zu trinken. Auf den nächsten Mond des Jupiters sehen wir wenigstens 3 andre Monde am Himmel und der Jupiter selbst steht als eine helle Scheibe am Himmel, die von da über 1000 mal größer erscheint als uns auf der Erde die Mondscheibe erscheint. -

Sid. 453.

Das Blatt aus dem Stammbuch pag 32–40.

Beßer nicht gethan, als halb gethan! Nur Ausdauer bildet den Mann von Verdienst und von großer Wirksamkeit. – Als du geboren wurdest, da weintest du und die umstehenden lächelten: Lebe so, daß wenn du stirbst, die Umstehenden weinen und du lächeln kannst; Die Welt ist einer Meße gleich, Wer gut gehandelt hat, packt heiter ein und reiset reich in seine Vaterstadt.

Die Familie der Sonne pag 41–65.

Wiederholung: In der Mitte des Tisches stellt der helle Punkt (mit Kreide gezeichnet) die Sonne vor. In dem ersten Kreise, 8 Mill. M. von der Sonne entfernt, wandert Merkur um die Sonne, in diesem zweyten Venus 15 M. M, im dritten 21 M. M. von der Sonne, die Erde, von ihrem Mond begleitet, der während ihrer jährigen Reise 12 mal um sie herumtanzt, im vierten Kreise 32 Mill M. der Mars

Sid. 454.

und 108 M.M. von der Sonne Jupiter mit seinen 4 Monden. – Wir reisen nun weiter auf unserm Wagen von Pferden gezogen, die mit der Geschwindigkeit einer Kanonenkugel laufen, und kommen dennoch erst nach 248 Jahren auf dem Saturn an. Wir haben einen Weg von 199 M. M. gemacht. In dieser Ungeheuern Entfernung wandelt er um die Sonne. Er giebt sich zwar alle mögliche Mühe, und läuft 8 mal schneller als eine Kanonkugel. Dennoch braucht er dazu beinahe 30 Jahre, und das ist erst 1 Jahr nach seinem Kalender. Ein Knabe von 3 Jahren auf ihm ist bey uns ein Greis von 88 Jahren. Wenn wir Stücke von ihm brächen und Kugeln, wie unsre Erde, daraus formten, und diese hinter ihm in seiner Bahn folgen ließen, so würde am Ende eine Reihe von 1030 Erden aufeinander folgen. Der Saturn hat 7 Monde. Das Licht der Sonne ist freylich beynahe 100 mal schwächer als bey uns, aber dennoch 300 mal stärker als das Mondeslicht bey uns in der hellsten Nacht und man darf, wie ich schon gesagt habe, von dem Grade des Sonnenlichts

Sid. 455.

gar nicht auf den Grad der innern Wärme eines Körpers schließen. Schon der Grönländer bey uns hat wärmeres Blut, als wir, ob er gleich von der Sonne lange nicht die Wärme genießt, die wir genießen. An Polen des Saturns muß es freylich fürchterlich lange Nächte seyn, wenn die Axe des

Saturns auf seiner Laufbahn nicht senkrecht steht, sondern dagegen geneigt ist wie bey unsrer Erde, bey dem Mars, etc. und wie aus Gründen der Astronomie höchst wahrscheinlich, aber noch nicht ausgemacht ist; wenn das der Fall wäre so ist seine längste Nacht unter den Polen beynahe 15 Jahre lang. Aber es wird auch hier nicht an Anstalten fehlen, diese Nächte erträglich zu machen. Außerdem hat dieser Weltkörper noch etwas, welches ihn zum merkwürdigsten unter allen übrigen Planeten macht und Erscheinungen auf ihm verursacht, von welchen wir auf der Erde gar nichts ähnliches haben. Er ist mit einem festen, undurchsichtigen ungeheuern

Sid. 456.

Ringe umgeben, der ihn aber nirgend berührt, sondern überall ungefähr 5000 d. M. von ihm entfernt ist. Denkt euch rund um den Himmel herum einen lichten Gürtel von lauter Monden zusammengesetzt etwa 5000 d. M. breit und viele 100 M. dick. Das ist der Ring des Saturns. Wahrscheinlich besteht er aus derselben Masse, woraus der Saturn besteht, und riss sich vielleicht bey der äusserst schnellen Umdrehung des Saturns um seine Axe, die in 10 St. 16 $\frac{1}{4}$ Min. erfolgt, von seinem Mutterkörper los. Diese Entstehungsart wird auch dadurch wahrscheinlich, daß sich der Ring in derselben Richtung und beynahe in derselben Zeit (nur etwas langsamer) um seine Axe dreht. Wenn Saturn schon zu der Zeit, wo sich dieser ungeheure Ring von ihm loswand, Bewohner hatte, so mußten sie allerdings den Untergang der ganzen Schöpfung befürchten. Wie zittern wir

Sid. 457.

nicht schon bei einem Erdbeben! und was ist ein Erdbeben, welches ganz Europa verschlänge, gegen eine Revolution, in welcher sich ein Ring, aus dem man viele 100 Erden formen könnte, von seinem Weltkörper losriß? Aber die Natur scheint die Weltkörper durch Revolutionen, so wie den Menschen durch Leiden mit mütterlicher Hand zum Ziele der Vollkommenheit zu führen. – Daß Jupiter bey seinem noch schnellern Umlaufe um die Axe keinen Ring erhielt, hat vielleicht darin seinen Grund, daß die Materie dieses Planeten fester zusammenhängt und stärker nach dem Mittelpunkte gezogen wird, so daß die Gegenden unter seinem Aequator bey aller Neigung dazu die Fesseln nicht zerrißen konnten. Saturn aber hatte das Schicksal der zu großen Staatskörper, worin nicht weise Gesetze die einzelnen Theile fest genug mit einander verbinden, und worin nicht Vaterlandsliebe alles nach einem Mittelpunkte

Sid. 458.

dem Wohl des ganzen, hinzieht: die entferntesten Theile reißen sich los und verbinden sich zum festen Ringe zusammen. Aber ehe sich dieser neue Körper einrichten konnte, muß es auch ihm große Unruhen und Revolutionen gegeben haben. Ein Theil riß sich wieder von ihm los und formte einige 100 M. von ihm einen zweyten Ring, der den ersten nirgend berührt, so daß man den freyen

Himmel durch ihn sehen kann. Der Ring des Saturns besteht also aus 2 Ringen, die einen gemeinschaftlichen Mittelpunkt und eine gemeinschaftliche Axe haben, einander nirgend berühren, wovon der äußerste der dünnste ist. Der unterste ist 7200 M. der oberste 1100 M. dick, und der leere Zwischenraum zwischen beyden über 200 M. – Denkt euch, der Vollmond stehe gerade über uns am Himmel, er fange an zu wachsen, würde 100 mal breiter und dehnte sich in dieser Breite zum langen Streifen aus, der auf beiden Seiten

Sid. 459.

bis zum Horizont herunterreichte. So erscheint der Ring denen, die gerade unter ihm auf dem Saturn wohnen, wenigstens 100 mal breiter als uns der Vollmond. – Während die Sonne auf der einen Halbkugel des Saturns Sommer macht, verursacht der Ring auf der andern Jahre lange totale Sonnenfinsterniße und macht den Tag zur finsternsten Nacht, daß man die Sterne am Himmel sehen kann. Selbst die Gegenden unter dem Aeqvator können sich dann nur am Sonnenstrahl wärmen, wenn die Sonne in der Nähe der Wendkreise steht; in der übrigen Zeit liegen sie, vom Schatten des Ringes gedeckt, in finsterner Nacht. Legen die Wendkreise nur einige Grade dem Aeqvator näher, als die Lage des Ringes vermuten lässt, so würde unter ihm eine ewige Sonnenfinsterniß, das heißt eine ewige Nacht herrschen. Selbst wenn die Sonne im Aeqvator steht, in welchem Fall unsre Aeqvatorbewohner vor der Glut

Sid. 460.

der Sonne in unterirdische Höhlen fliehen müßen, ist es dort vielleicht am wenigsten warm, weil erst die Hälfte der tiefen langen Sonnenfinsterniß vorüber ist. Um diese furchtbare Finsterniße von dem armen Saturnianern abzuwenden, haben einige angenommen, die Axe des Planeten habe eine andere Lage, als die Axe des Ringes. Aber dann verwandelten sich die jährlichen Sonnenfinsterniße, in tägliche totale Sonnenfinsterniße, die ihnen mehr als die Hälfte des schon an sich so kurzen Tages rauben würden. Ob durch diese öftern schnellen Veränderungen dem Übel abgeholfen wäre? Es bleibt uns immer die auf die Weisheit und Güte der Weltregierung gegründete Vermuthung übrig, daß diese langen Sonnenfinsterniße nicht Uebel sondern Wohlthaten für die dortige Schöpfung seyn können.

Sid. 461.

Lange glaubte man Saturn schloße das Sonnensystem. Er scheint mit seinem Heer von Trabanten recht absichtlich von der Natur an die Grenze gestellt zu seyn, um das Sonnenreich gegen feidliche Anfälle zu decken: und so konnte man seinen Ring für ein verdientes Ordensband halten. Aber Herschel der in die Räume des Himmels tiefer, als je ein menschliches Auge drang, und der als ein zweyter Columbus neue Welten entdeckte, brachte ihn um diese Ehre. Er entdeckte 1781 seinen

Nachbarn, den Uranus, Dieser Stern, den man lange als einen Fixstern, als eine Sonne, übersah, zog die Aufmerksamkeit aller auf sich, als ihn Herschel zu einem Planeten herabsetzte. Erst nach 480 Jahren kämen wir mit unserm Kanonengespann, auf diesem letzten uns bekannten Planeten an. Er ist 400 M. M. von der Sonne entfernt, ungefähr 80 mal größer als die Erde, und hat wenigstens 6 Monde. Ein dortiges Kind von 1 Jahr ist bey uns ein Greis von 83 Jahren 120 Tagen. Er

Sid. 462.

soll sich in 12 St. 25 Min. um seine Axe drehen. Der Tanz dieser Weltkörper um die Sonne mit ihren um sie walzenden Monden dauert ununterbrochen fort. Man hört die Melodie dieses Tanzes nicht, aber man kennt seine Gesetze. Sie alle drehen sich von Abend gegen Morgen um ihre Axe und laufen in derselben Richtung um die Sonne, ohne je müde zu werden. Nur von dem einzigen Merkur ist die Axeldrehung noch ungewiß, weil man sie wegen der Nähe der Sonne nicht gut beobachten kann. Je weiter von der Sonne entfernt, desto mehr Monde. Vom Uranus kennen wir doch jetzt schon 6; aber es können mehrere vorhanden seyn, größer als unser Mond, und wir sehen sie mit unsern besten Fernröhre nicht. Die Bewohner des Uranus wissen vielleicht nichts von unsrer Erde, wenn sie nicht bessere Augen und Fernröhre haben, als wir.

Sid. 463.

Außer diesen Planeten kann vielleicht mancher andre um die Sonne in stiller Ferne wandeln, und wir sehen ihn nicht, weil er zu weit oder zu klein oder zu dunkel ist. Aber die Ordnung in ihren Bahnen, die Abwechslung von Tag und Nacht, von Winter und Sommer, die Einrichtung ihrer Monde etc. dies alles sollten nur blinde Anstalten seyn, um nichts und für nichts? – Nein, es sind gewiß lebende Wesen vorhanden, diese Einrichtung zu genießen. Welcher Regent wird große Städte bauen und sie leer stehen laßen? Und der weiseste und der gütigste Regent sollte Welten bauen und sie wüste und leer laßen? Er, der auf Erden beynahe jeden Tropfen bevölkerte und selbst die Säfte unsres Körpers nicht ohne Bewohner ließ? – In weit längeren und größeren Bahnen laufen die Kometen: manche vollenden in vielen Jahrhunderten ihre laufbahn nicht. Sie kommen oft mit

Sid. 464.

unglaublicher Geschwindigkeit der Sonne näher geflogen, vollenden ihren Bogen um sie oder um einem ihrer Planeten, fliehen dann mit derselben Geschwindigkeit wieder in die fürchterliche Tiefe des Himmels zurück, und verschwinden unsern Augen. Sie bestehen gewöhnlich aus Kopf und Schweif. In dem innern des Kopfs sieht man einen hellen Kern, der wie ein Planet, und in größerer Nähe oft wie der Vollmond erscheint, aber mit einem neblichten, luftartigen Wesen, mit einem Dunstkreise eingehüllt ist. Sie hohlen sich vielleicht Vorrath von Licht und Wärme, wovon sie dann Jahrhunderte hindurch genug haben. Der große Komet von 1600, der die ganze Erde in Furcht und

Schrecken setzte, kam der Sonne 110 mal näher als die Erde und hatte dabey eine Hitze von ihren Strahlen auszustehen, die 2000 mal die Hitze des glühenden Eisens übertrifft. -

Sid. 465.

Aus dem Kern schößen lichte Streifen in seinen dunklern Schweif, die man für Flammen des brennenden Kerns hielt. Aber es könnten eben so gut hellere aufsteigende Dünste oder ungeheure Blitze in schwüler Sommernacht seyn. Wir kennen seine Natur nicht, können also auch nicht schließen, daß die hohen Grade der Hitze auf ihm verderblich seyn müßten, und wenn man jemand nicht kennt so thut man immer wohl, lieber das Beste als das Ärgerste von ihm zu vermuthen. Ueberdem hängt die Hitze eines Körpers ohne Zweifel mehr von seiner innern Wärme, als von Sonnenstrahl ab, der sie nur in Thätigkeit setzt; und wenn auf dem Kometen der Stoff der reinen Lebensluft ganz fehlte, oder in nur sehr geringer Menge vorhanden wäre, so könnte man ihn die Sonne selbst hineinschleudern, und es wäre auch in der größten Glut keine

Sid. 466.

Flamme und kein eigentliches Verbrennen möglich. Ein andrer wichtiger Umstand, der die Glut der Sonnenstrahlen auf ihm sehr mindern muß, ist seine Atmosphäre und die Dünste, die ihn umhüllen. Schon unter unserm Aeqvator würde die Sonnenhitze gerade dann, wenn sie am meisten brennt, durch die Dünste und dicken Nebel, womit alsdann der Himmel bedeckt wäre, für die Bewohner außerordentlich gemildert. Ein großer Theil der Sonnenglut würde also darauf verwandt, die flüchtigen Theile des Kometen in Dampf aufzulösen und den fürchterlichen langen Schweif zu bilden. Die Kaufleute, welche in großen Karawanen auf Kamelen durch die heißen Sandwüsten ziehen, abkühlen ihr warm gewordenes Getränk dadurch, daß sie es in dünne metallene Flaschen füllen, mit feuchter Leinwand umwickeln

Sid. 467.

und so der heißesten Sonne aussetzen. Das Waßer in den Tüchern löst sich in Dampf auf und das Getränk wird merklich kühler. Ferner, wenn man sich in Aether (z.B. in dem bekannten auf Zucker oft zu viel genaschten Liquor anodymo) badete und dann nackend unabgetrocknet an die heiße Sonne träte, so müßte man mitten im Sommer erfrieren. Können auf diese Art die festen Körper auf dem Kometen bey der Dampfbildung nicht Kühlung genug haben? Und wenn nur der Komet sich wieder von der Sonne entfernt, so schlägt sich der Dampf wieder allmählich nieder und dadurch wird die Wärme allmählich wieder frey, die den Dampf bildete, und kann die andern Körper wärmen, wie durch den niedergeschlagenen Dampf bey dem Branntweinbrennen die Eöhren und das Waßer selbst märklich erwärmt wird. Somit wäre der fürchterliche Schweif und der ganze Dunstkreis des Kome-

Sid. 468.

ten für seine Bewohner das wohlthätigste und reichhaltigste Wärmenmagazin, womit ihnen den theuern Jahren der größern kalten Entfernung das nöthige gereicht wird, wie den ärmern Bewohnern eines guten Staats in Theuerungen ein Kornmagazin. – Wenigstens zeigt dies, daß die Bewohnbarkeit des Kometen nicht unmöglich sey. Die mit den längsten Schweifen sind für uns gerade am wenigsten furchtbar, weil sie zwischen der Sonne und dem Merkur durchgehen. Hätten wir von Ihnen etwas zu fürchten, so wären es besonders die, welche zwischen der Erde und der Venus oder zwischen uns und dem Mars durchgehen. Die Schweife des letztern sind aber gewöhnlich kürzer, als bey den erstern. Aber von den 80 Kometen, deren Bahnen wir am meisten kennen, wovon einige der Erde sehr nahe kommen, z.B. noch der von 1770, hat

Sid. 469.

keiner auf unsrer Erde etwas zuverlässig Bekanntes bewürkt ausser Zittern und Beben und eine ungeheure Menge Schriften, gereimt und ungereimt. Wenn wir noch einige 30 Jahren leben, so sehen wir vielleicht den von 1759 wieder, und nach einigen 40 Jahren vielleicht den großen von 1556. Den von 1661 erwartete man 1790, aber er hielt, so viel ich weiß, nicht Wort. Wenn ein Komet bey seinem Fluge nach der Sonne hin einmal an einen Planeten stieße, würde dadurch im ganzen Sonnensystem eine Zerrüttung entstehen, wie oft in einer glücklichen Familie durch ein Duell. – Aber das ist bey der Sonnenfamilie nicht zu fürchten. Jedes Mitglied folgt hier streng seinem angewiesenen Gesetze. Die Bahnen der Kometen sind so weise durch die Bahnen der Planeten geflochten, daß keiner dem andern zu nahe kommt. Daß sie gesetz-

Sid. 470.

los und ohne weisen Zweck, wie das Raubgesindel in einem schlechten Staat unter weise geordneten Welten herumirren oder gar brennend in den Räumen des Himmels herumlaufen sollten, bis die Flamme sie verzährt hätte, daß sie also unter den Planeten das wären, was unter einer Flotte der Brander in der Seeschlacht ist, das kann unmöglich jemandem einfallen, der vom Weltgebäude auch nur einen Dachziegel kennt. Ich schreibe hier auf dem Tische um die vorigen 5 Kreise noch zwey andre, welche die Bahnen vom Saturn und Uranus vorstellen mögen. Denkt euch auf jedem Kreise liefe eine Erbse immer rund um, ohne je aus ihrer Bahn zu weichen. So ungefähr bewegen sich die Planeten. Wenn nun eine andre Erbse über den Tisch hinrollte und alle die Kreise durchschnitt, so könnte sie leicht mit einer andern zusammenstoßen und

Sid. 471.

diese aus ihrer Bahn sprengen. Aber so gehen die Kometen nicht. – Denkt euch hier zwischen den Kreisen wären lauter Löcher im Tisch, oder noch beßer alle diese gezeichneten Kreise schwebten in freier Luft und ich ließe nun von oben herab oder von unten herauf eine Erbse zwischen den Bahnen durchgeben, könnte dieser kleine Komet wohl eine andre Erbse oder Erdkugel treffen? – So gehen die Kometen.

D. 11 gick jag till Sääksjärvi för att meta – På andra sidan åt jag mig mätt af smultron. Jag fick litet fisk, jag var med min far och satt ut krokar i elfven.

D. 12 gick jag åter med mina föräldrar till Tervaslambi, der jag äfven fiskade med Kontila karlarna - äfvensom sedan i Walkjärvi. – i Kauriskaskia åt jag mig åter alldeles mätt af smultron – efter hemkomsten förlägen och orolig i anseende till ett elakt rykte.

Sid. 472.

D. 13 före solens uppgång gick jag med min far till forssen, derifrån for jag med Prästgårds Arbetsfolket till Kyrkbacken: först var jag in hos skraddaren; sedan gick jag till Klockars, derifrån till Prästgården der jag åt middag och qvällsvard, då jag åter gick och låg öfver natten hos Klockars. Wid vår conversation berömde prosten angående poësin – följande verk: Einleitung in die schönen Wissenschaften. Nach dem Französischen des Herrn Batten mit Zusätzen vermehrt von C. W. Ramler, 4 Band, Leipzig 1756–57.

Der Nachmittag im Freien 66–7

Gleiches mit Gleichem pag 78–89

Der Fischer ertrunken - wieder lebendig. Der Soldat und der Pfarrer.

Der Uhu und der wilde Jäger 90–100

Der Uhu oder Schuhu ist die

Sid. 473.

größte Art von Eulen, die sich gern in wilden Felsen und Gebürgen, auf wüsten Schlößern und Thürmen und in dicken Wäldern aufhält. Man baut Hütten, besonders in Holland, umpflanzt sie mit dürren Bäumen und stellt in die nähe einen Käfig mit einem Uhu oder einer andern Eule. Die Krähen, Elstern und andre Vögel fallen in großen Mengen auf die Bäume und werden aus der Hütte geschossen. Oder man bindet eine lebendige Eule an einem Strick und stellt daneben Ruthen, mit Vogelleim bestrichen. Die Vögel kommen häufig herbey, um die Eule zu necken, setzen sich auf

die Leimruthen und sind gefangen. – Das Geschrei hat einen sehr guten Sinn, und jene Begleitung hat einen weisern Grund als manche andre Begleitung. Das Geschrei heißt auf

Sid. 474.

Deutsch: vorgesehn! vorgesehn! – So versteht es jeder Vogel, z.B. die Henne mit ihren Küchlein. So bald sie dies Geschrei hört, gluckt sie ihre Junge zusammen und flieht mit ihnen ins Gebüsch oder ins Kraut oder in den Stall. Kann sie dergleichen Zufluchtsort nicht erreichen, so versammelt sie ihre Kinder unter ihre Flügel und bleibt im Freien sitzen, ohne an die Gefahr ihres eigenen Lebens zu denken. Sie selbst könnte noch davon fliegen. Aber dann müßte sie ihre Kinder in Gefahr laßen. Lieber giebt sie sich aus Mutterliebe selbst Preis und schon manche nahm der Habicht von ihren Jungen. Jenes Geschrei ist mehr eine Warnung von naher Gefahr. Der Habicht und die Eule sind Raubvögel; sie würgen, was sie überlisten und bezwingen

Sid. 475.

können. Darum gab die gütige Natur den Krähen und andern Vögeln den Trieb, bey Erblickung dieser Raubtiere gleich Lärm zu schlagen und die übrigen vor ihnen zu warnen, die dann in Zeiten Sicherheit suchen. Auch bey Erblickung eines Fuchses pflegen die Krähen die Sturmglocke zu ziehen. – Des Tages kann die Eule wenig sehen, weil ihr Auge für das helle Licht zu empfindlich ist. Es geht ihr dann wie uns, wenn wir in die Sonne sehen, und der Stern ihres Auges ist am Tage so klein, daß sie wenig um sich sehen kann. Ueberdem ist der Tag für sie die Zeit der Ruhe und des Schlafes. Aber des Nachts ist sie in ihrem Elemente. Der Stern ihres Auges erweitert sich außerordentlich und von dem schwachen Lichte der Nacht fällt doch so viel in ihr empfindliches großes

Sid. 476.

Auge, daß sie weit und breit deutlich um sich sehen kann. Und eben darum ist sie uns sehr wohlthätig. Sie wacht für und wie ein treuer Wächter wenn wir schlafen und hält die vielen im Finstern schleichenden schädlichen Thiere an ihren gehörigen Schranken, z.B. Mäuse, Ratten, Maulwürfe, Heuschrecken etc. Selbst dem Landmann, der sie oft so undankbar verfolgt, ist sie die größte Wohlthäterin. Sie reinigt seine Scheunen und Kornböden und selbst sein Feld von Ratten, Mäusen etc. Sie kriecht, was keine Katze thut, tief ins Stroh und holt die Korndiebe hervor. Dem Klügern sind sie willkomne Gäste: ja er steckt selbst Stöcke mit beiden Enden in die Erde auf sein Feld und auf die Wiesen und Leinstellen, damit sich die Eulen und andre Raubvögel auf diese Bogen setzen und die Maulwür-

Sid. 477.

fe und Mäuse umher belauern können. Würgt sie ihn dann und wann auch eine Taube, so sieht es dies als eine schuldige Belohnung ihrer treuen Dienste an, da sie gewöhnlich nur dann ihre Zuflucht zu der Taube nimmt, wenn sie die Mäuse schon zu sehr verdünnt hat, oder er sieht es als eine gerecht Strafe seiner Nachlässigkeit an, daß er den Taubenschlag nicht gehörig versicherte. Die Augen aller Eulen leuchten im Finstern. Damit erleuchten sie erst die Gegenstände, die sie sehen wollen. Dazu kommt ihr großes Ohr, das durch lange Federn geschützt ist. Dadurch können sie das leiseste Geräusch, z.B. den Gang eines Maus hören. Die Eule gab zu mancher Gespenstergeschichte die unschuldige Veranlassung. Durch jedes helle Licht wird sie des Nachts geblendet. Wenn also bey ei-

Sid. 478.

nem Kranken gewacht wird, so fährt sie oft, vom Lichte geblendet, gegen das helle Fenster oder sie wird von dem Gerüche des Kranken herbeygelockt. Stirbt der Kranke, so heißt es, die Eule habe den Tod vorher gewußt, sie die ihren eigenen nicht weiß, wenn der Jäger die Flinte schon am Kopf hat. Daher hat der Aberglaube sie auch den Todtenvogel, das Leichenhuhn genannt. Wahrscheinlich wurde auch die alte Legende vom wilden Jäger durch die Eule und gerade durch den Uhu veranlaßt. – Ein Graf - - brach den Hals. Seine Seele wurde darauf zur Strafe von bösen höllischen Geistern wie der Hirsch von Hunden verfolgt; und das ist der wilde Jäger, der noch jetzt bald in tiefen Wäldern und Gebürgen bald hoch in den Lüften um Mitternacht von Hunden mit glühenden Augen und mit feuersprühenden Rachen verfolgt und gehetzt wird.

D. 14. 2 Koppur Caffé – efter frukosten hos skraddaren, commissarien och den öfriga dagen (redan f.m.) på prästgården.

Sid. 479.

Das Gefühl auf Trümmern pag 105–109.

Die Geschichte der Ludvigsburg pag 110–127.

Eine Räuberbande hauste anfangs darin, und wurde von der ganzen Gegend umher Gefürchtet. – Ludvig von Hohenhorst entschloß sich, die Gegend von den Räubern zu befreien. Er hatte seine einzige Tochter vor wenigen Jahren im Wald verloren. Die Wellen des Sees hätten sie in einem Wirbelwind vor den Augen ihrer Amme verschlungen. – Einer von den Vettern des Ludvigs, Konrad mußte sich als Räuber verkleiden, ein anderer als Kaufmann. Er führte den Kaufmann an Händen und Füßen gebunden auf seinem Wagen voll reicher Kaufmannsgüter auf der nahen

Heerstraße hin. Die Räuber wurden ihn gewahr, fielen ihn an und zwangen ihn, sich ihnen zu ergeben. Sie ließen ihn wählen, Dienste bei ihnen, oder den Tod. Er

Sid. 480.

wählte das erste. Den Kaufmann ließ man nackend laufen. In der bestimmten Nacht schlich sich Ludvig mit seiner Mannschaft in die Nähe der Burg. Das Zeichen – kein Thor ging auf, keine Zugbrücke nieder – Ein Zettel an einer Schnur – ein Brief von Konrad: das Fenster seines Zimmers ist der einzige Weg den Räubern beyzukommen. L. Antwort. daß er Morgen wieder da mit Strickleistern sein sollte. Am folgenden Abend stieg er mit gezogenem Schwert voran, und 8 seiner entschloßensten Männer folgten ihm; die übrigen mußten sich still an die Brücke hinschleichen, jene kamen glücklich in K:s Zimmer an. Man löste das Schloss von der Thüre ab, stieß die nächste Wache nieder, L. besetzte sogleich den Haupteingang zu den Räubern. K^d eilte mit 4 Mann zum Thor und machte die Wache nieder. Die Wächter schrien Lärm, die Sturm-

Sid. 481.

glocke ging; aber das Thor ward ehe eröffnet, die Zugbrücke nieder und Ludvigs ganze Macht in die Burg. Sogleich sprengte Konrad das Gefängnis und vereinigte sich mit den Gefangenen. – Tumult und Blutbad. Der Sieg des Ludvigs, er hatte eine tiefe Wunde auf seinem Scheitel. – Dies Raubnest in Flammen. – die Gefangenen los. Am andern Morgen ging H. mit Z. in den Keller. – eine verborgene Thüre, ein unterirdischer Gang; eine große Höhle, ein unterirdisches Zimmer. Die Tochter des Grafen mit seinem kleinen Kinde – die Frau des Räuber-Anführers – die Amme bestochen. – Sie setzten seine Reise fort und fanden einen Mönch, er bat um Gnade und sein Leben – durchgestochen. Die unterirdische Gänge wurde ausgesprengt. – L. befestigte den Burg und wohnte dort viele

Sid. 482.

Seine Söhne böse – Er ließ alles was einigen Werth hatte, aus der Burg tragen, und das Schloß in Brand stecken, die Mauern niederreißen, den Felsen zum Theil sprengen, den unterirdischen Gang und die Gräben zuwerfen. – Wir haben den Mönchorden die Entfaltung und Beförderung der Künste, und also unendlich viel Gutes zu danken.

Der Baum auf Reisen pag 126–137

Alte Mauern, Felsen etc. waren anfangs kahl. Aber an den kahlen Felsen wachsen doch Moos, die von ihrem Boden nichts weiter verlangen, als kleine Ritzen und Vertiefungen für ihre Wurzeln.

Nahrung giebt ihnen die Luft oder der Thau, der sich an den kalten Felsen fängt. Der Saame des Moores ist so klein und leicht, dass der Wind damit wie mit feinem Staube spielen und

Sid. 483.

ihn aus den tiefsten Thälern auf die höchsten Felsen über Meer und Land führen kann. Das Moos grünt auf, wächst und verwelkt, wie jede andre Pflanze. Das verwelkte Moos verwest und lässt fruchtbare Erde liegen. Das Grab dieser kleinen Pflanze wird die Wiege für größere. Der Wind führt mit dem Staube die Samen größerer Kräuter hieher, sie schlagen in dem verwesten Moose Wurzel, wachsen auf, verwesen wieder und vermehren die fruchtbare Erde. Die meisten Vögel leben von den Früchten der Pflanzen. Die Saamen vieler Gewächse bildete die Natur so, daß sie im Magen des Vogels nicht leiden, z.B. die gelben Saamenkörner in den Beeren des Vogelbeerbaumes. Wenn also der Vogel diese Körner mit seinem Dünger auf eine bequeme Stelle fallen läßt, da keimt der Saamen, schlägt Wurzel und

Sid. 484.

wird ein Baum. Auf diese Art wurde ohne Zweifel der Baum (auf den Ruinen) hingepflanz. Moose und Kräuter haben ihm schon die Stätte zubereitet. Oft verzehrt auch der Vogel seine Beute gern auf einem hohen freien Platz, wo er sich umsehen und vor Nachstellung sichern kann. Dabei lässt er oft die Saamen liegen, die ihm nicht schmecken oder die er nicht verdauen konnte. Sie schlagen Wurzel und grünen auf. So wurden gewiß die meisten gebürgigten Gegenden allmählich grün und bewohnbar. Tyroler, die mit unsäglicher Mühe Erde auf ihre Gebirge tragen und Gärten anlegen, giebt es nicht in allen gebürgigten Gegenden. Die Natur läßt dies durch Winde und Vögel auf ihren Felsen und Trümmern thun. Der Vogel vergräbt sich für den Winter Nüsse, Eicheln, Bucheckern etc hin und wieder

Sid. 485.

im Walde, auf alten Mauern, in alten Bäumen, zwischen Steinen, auf Hügeln etc. Viele vergißt er und diese wachsen dann zu Bäumen auf. Auf diese Art wurden oft Wälder werpflanz, wohin kein Mensch kommen konnte. Die Krähen machen es auch mit den Wallnüssen so, auch die Raben, die wenn sie zahm sind, auch wohl Ringe, Löffel etc verstecken und verscharren, und dadurch schon manchen Unschuldigen in den Verdacht des Diebstahls brachten. – Manche von den Lipparischen Inseln sind in neuern Zeiten durch ein Erdbeben entstanden, und wahrscheinlich hoben sich große Länder auf diese Art aus dem Ozean hervor. Der große Maulwurf – so will ich die Ursache des Erdbebens mal nennen – der ganze Länder und Meere erschüttert, kann auch ganze Länder und Meere versenken

Sid. 486.

und aus dem Meer wieder emporheben. Also denkt euch, da wo die Ostsee jetzt liegt, stand ehemals ein großes bewohntes Land, worin z.B. die Pflanze wuchs, deren Harz der Bernstein ist, und hier wo Europa jetzt liegt und wo man überall unzählige Spuren von Meeresboden findet, z.B. versteinerte Fische und Muscheln, hier stand sonst die Ostsee. Ein fürchterliches Erdbeben hob den Boden des Meeres aus den Fluthen hervor und das große bewohnte Land versank und wurde nun der Boden des Meeres. Also alle schönen fruchtbaren Felder Europas waren anfangs nichts als kahler oder Meeresgrund. Die Sonne trocknete und erwärmte ihn. Die Winde führten aus dem Mutterlande, z.B. aus Asien, Moossaamen und die geflügelten Saamen der Kräuter hinüber. Sie wuchsen, verwelkten und gaben fruchtbare Dammerde. Vögel verzehrten auf demselben

Sid. 487.

ihre Beute, ließen unverdaute Körner fallen, und pflanzten so allmählich Bäume an. Stand erst ein Baum, so verbreiteten sich ihre Saamen durch Winde und Vögel allmählich immer weiter, den Wäldern folgten Thiere und Menschen. Sie bauten sich zuerst an den wärmeren Küsten, unter dem mildern Himmel an; Griechenland und Italien hoben sich zuerst zur Kultur empor. So wurden vielleicht ganze Welttheile allmählich bevölkert und ganze Inseln bewohnt. Zuerst die Inseln in der Nähe bewohnter Länder, allmählich die entferntern. Sturm, oder Kühnheit oder Verfolgung führte Menschen auf einfachen Flößen oder Kähnen hinüber. Die meisten Inseln ruhen auf Felsenrund, und das sind vielleicht die ältesten. Andre sind nichts als empor gehobner Meeresgrund. Diese entstanden durch Erdbeben.

Sid. 488.

Zu einigen legte ein unbedeutender Wurm den Grund, z.B. zu vielen Inseln der Südsee. Man kennt die Korallengewächs, es ist ein Wurm, der um sich seine Schaale wie Röhren bildet. Ein Zweig wächst aus dem andern hervor. Man läßt Stücke von Holz im Grunde des Meeres fortziehen. Die Zweige der Koralle bleiben daran hängen. Man sucht die besten aus, schleift sie, und durch die Öffnung, wo das Thier saß, zieht man die Schnur und trägt sie zum Schmuck oder braucht sie zum Rosenkrans. – In die Zweige dieser Korallenbäume spült das Meer allmählich Sand und Schlamm. Der Wurm baut neue Zweige an; das Meer spült wieder Sand und Schlamm dazwischen, und so hebt sich allmählich ein Berg, eine Insel aus dem Meer, auf der Anfangs kleine Kräuter aufschließen und mit ihren Wurzeln den Boden immer mehr befestigen. Sand und Schlamm wird immer

Sid. 489.

häufiger angelegt und die Insel wächst von Jahr zu Jahr. Auf mehrern Inseln stößt man beym Graben auf solche Korallenbäume, ein offenbarer Beweis von diesem Ursprung. -

Eckermann, Eichorn, die Allgemeine Deutsche Bibliothek, Tillers Wörterbuch, Herrar Basedow, Bahrdt – Illuminater-Orden, Har Nicolai deraf Medlem, Honis, Briefe über die Bibel im Volckston etc. Schulzens Versuch einer allgemeinen Sittenlehre, och i synnerhet hans Philosophische Betrachtungen öfver Theologie och Religion, samt serdeles den judiska, i h^k uppenbarelsen af Gl. Testamentet icke allenast göres föraktlig, utan och sjelfva Christendomen på det afskyvärdaste sätt misshandlas, och Jesus blifvit gjord till ett barn af en eldig och ostyrig (zwanglosen) kärlek, och till en filosof, som egentligen var en Atheist. -

Ketzer Almanach, Nicolais Allgemeine Deutsche Bibliothek är häruti en hufvudbok, och man

Sid. 490.

kan utur densamma få lära, huru den i mörkret triumpherande kyrkan varit sorgfällig och är det ännu att beständigt slita den ena sanningen efter den andra ifrån Christendomen. Berlinska Månadskriften har önskat få en Deistkyrka upprättad af Herr Stark i hans Nachtrag über den angeblichen Krypto-Katholicismus o.s.v. af år 1788.

En af dessa Herrar säger sjelf (Rel. Beg 1789 sid. 91): "Det yttersta och renaste Resultatet af alla nyare Revolutioner i Theologien tro vi oss icke kortare och riktigare kunna uttrycka, än om vi säge att det är detta: All uppenbarad Religion är intet annat än en omklädning af den naturliga Religionens stora och höga sanningar om Gud, om hans genom Sedolärans lagar förklarade heliga vilja och ett lif efter döden, efter vissa folkslags och vissa tiders begrepp och föreställningssätt."

I Boken: Über die Gefahr, die den Thronen, den Staten und den Christentum dem gänzlichen Verfall drohet, durch das falsche System der heutigen auf

Sid. 491.

klärung – mit Datis und Urkunden belegt.

1791 nämnas i bland annat följande de så kallade Upplysares Grundsatser: 1) Revelation är - - bedrägeri; och dikt en helig Contagion för svaga själar, som, så länge verlden stått, blifvit brukad till den menliga frihetens förtryck, och som endast fortplantar sig i dåliga m[enniskor]s svaga hjernor, 2) Mosis och den X:a [christna] Religions lagar äro de föraktvärdaste uppfinningar af

bedrägliga Små andar, och den mest rasande utsväfning af Mensklig galenskap. – 3) Christianismen är en eländig Compilation af Judaismen och den platoniska läran och dess bevis hvila på svaga sjäalars bedrägeri. 4) Christendomen är en svärmeriets Religion, som uppfyllt verlden med de farligaste dikter, förorsakat tråtor och tvedrägt, samt varit presternas skattkammare 5) Menniska kan icke ledas genom tron (Kant grundar likväl slutligen också alltsammans på tron, [när någon har orsak att önska eller känner ett behof]; Men en slik Kantisk

Sid. 492.

tro vilja några Upplysare icke engång tillåta, utan deras System är: våra sinnen äro de enda verktyg, som naturen förlänt oss till sanningens utrönande och deruti består Naturens System (En fransk bok under den titel leder ända rätt fram till Atheismen) 9) Naturens System är derföre det enda som förer människorna till lycksalighet och skyddar dem för presternes och Regenternes despotiska förtryck. 10) I kraft af förnuftet har endast den rätt att regera människor som äger själens styrka dertill; ty den som äger magt, äger rätt att regera att stärka själens tillhörighet. 12) Philosopherna tillhör för den skuld rättigheten att regera verlden, göra människor lyckliga, som endast då först kunna blifva det, när de blifva befriade ifrån de stores och presternes Despotisme och detta stora ändamål helgar alla medel. 14) Detta stora företag alla arbeta på deras störtande, även ett företag - af Philosophen, af Upplysaren. Medlen att ernå detta ändamål

Sid. 493.

äro dessa a) vidskepelse var hittils tyranniets, var bedrägeriets första stöd, hvarigenom furstarne och presterne besveko människorna. Frukten för det tillkommande helfvetet, ewigheten böjde de svaga själar under fördomarnes tyngd. – Christendomen bidrager härtill aldramest, han gör slafviska själar som fördraga allt, för att trösta sig med det eviga tillkommande. Den måste man undergräfvat, men med klokhet, emedan ännu många svaga hänga dervid fast. Man måste – söka till att på alla sidor göra den löjelige ingifva vacklande grundsatser i människornas sätt att tänka. – För att ernå detta första medel måste b) ett allmänt Tribunal för Litteratur uppväckas. – Den ansenligaste delen af Litteraturtidningen, och Journalskrifvare måste tagas i sold, för att nedsätta och förlöjlige allt, som är Systemet emot – Den som, icke är med oss, är emot oss; man kan fördenskuld utan åtal

Sid. 494.

förfölja, förtala, förtrycka; ty sådant folk kan anses lika med Insecterna, som man för blommans skuld af träden nedskakar och förtrampar. – Man måste göra medelståndet bekant med våra grundsatser - skaffa anhängare vid Hofven, anse alla de andra, såsom filosofiens och upplysningens förklarade fiender." o.s.v. Christus var Kantens föregångare i Moralen och lärde

blott elementerna deri. Den förste, som ville frångå de Christne all offentlig Gudstjenst, och tillåta blott en privat Religions öfning, var den beryktade Bahrtdt. Efter honom gör detsamma den onämnda författaren till Der Faden im Labyrinth der Religion 1791. – (Rel. Beg. 1792).

Efter Teller i Berlin har Christus endast stiftat en A B C Religion, och vi måste begynna der, som Christus och Apostlarne upphört.

Den Reformerte Pastorn Stolz säger i företalet till sina predikningar att den Kantiska sedoläran synes honom i renhet

Sid. 495.

och höghet öfverträffa Jesu Sedelära, h[vilke]n senare likväl sjelfva Voltaire och Rousseau låtit vederfaras all rättvisa.

Den Jenaische Allgem. Litt. Zeitung förklarar Begreppet om Guds Ord för ett sådant, som grundar sig på vidskepelse, och utgifver Ideen om en Messias för en sådan, som icke angår de X:a [christna] och alltså äfven att upphäfvä Christendomen, som enligt sitt namn egentligen är en Messias dom.

Herr Stifts Superintendenten i Merseburg Baumgarten-Cnesius i sitt grundliga och sköna verk: Schrift und Vernunft säger ibland annat: Någre hafva redan uppenbarligen yrkat att Regeringars tvång borde användas för att afskaffa alla positiva Religioner, och att allmänneligen införa blotta förnufts religion, som antingen är ett oting eller ock något högst positift. Den som önskar att närmare blifva underrättad om den nya Upplysningens märkligaste utbrott in tills nu

Sid. 496.

(1797) hänvisas till Die neuesten Religionsbegebenheiten mit unpartheiischen Anmerkungen, h[vilka] alltsedan 1778 i Giessen utkommit, ännu fortsättas (1792) och hvartill Herr Prof. Köster såsom utgifvare gjort sig bekant. Denne Journal är ibland de aktningvärdaste emot den nya Upplysningen.

Das Gespenst in unterirdischen Gängen pag. 138–148.

Der alte Brunn – Das Licht ist ein herrliches Kennzeichen, ob die Luft zu athmen ist, oder nicht. Die Luft, worin das Licht trüber brennt, oder gar verlöscht, ist ungesund, oder gar tödtend, die Luft worin das Licht heller brennt, gesund und rein. Der Grund liegt darin, weil das Athmen dem Verbrennen der Körper sehr ähnlich ist. In Zimmern, wo viele Menschen zusammen sind, und wo

man die Fenster nicht eröffnen darf, oder kann, wird die Luft zuletzt bis zum Ersticken verdorben, die

Sid. 497.

Menschen darin mögen noch so schön, so artig und so geschmackvoll geputzt seyn. Die Luft, die schon einmal geathmet wurde, ist verdorben, und in einem Zimmer von so viel Menschen ist zuletzt kein Körnchen Luft, das nicht schon einmal in der Lunge dieses oder jenes von der Gesellschaft war. Es giebt ja Beyspiele, daß man Gefangene die des Abends in enge Gefängniße haufenweise verschloßen wurden, am Morgen in gräßlichen Gestalten erstickt fand. Sie hatten sich unter einander verwundet und erdrückt, um an die zu kleine Oeffnung zu kommen. Alle Gesetze der Ordnung und Menschlichkeit hatten hier ein Ende; so mancher zerfleischte sich selbst in der Angst. Es ist Vorurtheil daß Stuben von 6 Fuß Höhe weniger Holz zum Heitzen bedürfen als Stuben von 8 Fuss; aber eine ausgemachte Wahrheit, daß die höhern Stuben gesunder als die niedern sind.

Sid. 498.

Je reiner und gesunder der Körper von Jugend auf, desto reiner und gesunder der Geist: Wehe dem, der das Glück nicht einmal fühlt, Menschen durch sich gesund, froh und tugendhaft zu sehen.

D. 15 2 koppar Gaffe – På prästgården till aftonen.

D. 16 d^o på prästgården middag, der var äfven Lagman Leopold. Han yttrade sig, det han ville fria till mig i anseende till sina 2me Gossar; Men prosten sade, att jag skulle frequentera äfven Gymnasium så länge som möjligt. – Jag föreles der sedan nya Tidningar. – En kopp Caffé - Sedermera främmande. Kniper m.m – efter qvällsvarden gick jag till Klockars och lag der öfver natten:

Auch wir sind Bewohner eines Meeres pag 149–158.

Man kann die Luft mit jemanden, der in Kleinigkeiten gern nachgiebt, in die Umstände sich leicht fügt; und wenn es seyn muß, mit Nachdruck

Sid. 499.

und mit Ausdauer handelt, vergleichen. Dieselbe Luft, die man mit der Hand so leicht durchschneiden kann, trägt den Vogel in seinen Nahrungsgeschäften und rettet sein Leben vor den

zu kühnen Pfeilen des Jägers; trägt den Schmetterling von Beume zu Beume; trägt die Luftschiffe und in ihnen gewiss noch manches Gute für die folgenden Zeiten; trägt Wolken und in ihnen Fruchtbarkeit und Segen über grosse Länder hin, tränkt mit Tau die welke Blume; kühlt den Landmann bey seiner sauren Arbeit, führt Rauch und ungesunde Dünste aus unsern Wohnungen; treibt Segel und führt uns die Wohltäten ferner Weltheile zu, giebt uns durch Windmühlen Mehl zu Brodt, und erhält durch sie dem Holländer das Land trocken und fruchtbar, sie nährt durch Blasebälge die Glut, die

Sid. 500.

uns alle Metalle und Werkzeuge zu unzähligen Bequemlichkeiten und Freuden des Lebens giebt, ihr verdanken wir das himmlische Vergnügen des Gesanges und der Musik, ohne sie löschen unsre Lichter, löscht unser Feuer, löscht unser Leben aus; sie ist uns unentbehrlich, wie dem Fische das Waßer; ohne sie wächst keine Pflanze, lebt kein Thier, selbst der Fisch nicht; sie hebt in der Pumpe das Wasser, und treibt aus der Windbüchse die tödtende Kugel und aus der Spritze den ununterbrochenen Strahl, der die Flamme löscht. Man kann die Luft nicht sehen, weil sie das Licht von allen Seiten durchläßt, weil sie ein heller durchsichtiger Körper ist, wie das weiße Glas. Weil die Luft sich so leicht zertheilen läßt, die gemachten Eindrücke gleich wieder ausfüllt, und dabey eine zusammenhängende Maße ist, so ist sie flüßig. Sie umgibt unsre Erde überall, wie ein Meer, deßen Tiefe

Sid. 501.

noch weit größer ist, als die höchste Tiefe des Ozeans; auf deßen Boden wir leben, und das auf seiner Oberfläche gewiß noch viel höhere Wogen und Wellen schlägt. Dieses Meer ist unerschöpflich an großen Naturmerkwürdigkeiten.

D. 17. fick jag min Bonsjuräck ändrad. – Mamsell Pomlin kom hit. Cantorn for med Dödgräfvåren till Heinola – Mot middagen for Mamsell Pomlin med Craemer till Parola och Cantorskan och fru Grahn följde med – på eftermiddagen gick jag till prästgården – I Kopp Caffé, varit der ännu länge efter aftonmåltiden – små amouretter. -

D. 18 eftermiddagen var jag åter på prästgården.

D. 19. fick jag mina Kosack Böxor färdiga – d^o min sommarrock – Eftermiddagen var jag på prästgården – d^o kom Cantorn hemifrån

Sid. 502.

Heinola och hade med sig till salu böcker tillhörige en studerande Renqvist, som blifvit rörd till sina sinnen. De voro enormt dyra.

D. 20 uppstigit kl.5. Kl. 11 gick jag till prästgården, der jag åt middag – likviderat Skräddaren – med l Rd. 12 sk. d^e eftermiddagen fick jag en Violine till present af Cantorn, sedan gick jag med drängen till stranden för att fara hem, men jag glömde min Kapprock och måste gå igen opp efter den. – Min mormor såg jag på stranden: Jag frågade huru stor hennes ålder redan vore, hon sade sig nu vara redan 97 år. Sin syn beklagade hon sig öfver och att hennes gång också redan vore bra svag; drängen rodde mig under forssen och bar sedan mina saker till Kaurama by hvarifrån jag sjelf med stor möda bar dem hem och blef helt våt öfver hela kroppen.

D. 22^{dra} före solens uppgång afreste jag hemifrån med min far, då solen gick upp, voro vi på andra sidan af strömmen, sedan reste vi igenom Nyby och betade hos Kivirä-

Sid. 503.

Micko; derifrån fortsatte vi resan 9 fjerdedels väg till Salmela och på vägen till Mörskom betade vi hos en smed. Under det ankom Relander, med h[vilke]n jag åkte derifrån till Mörskom och hans karl åkte med min far. Från Mörskom for jag vidare fram, åt med min far och då vi kommit något på andra sidan byn på vägen till Jordasböhle, kom Gottlund och åkte förbi. Jag kunde ej följa honom. Vid solens nedgång kommo vi till Jordasböhle. Derifrån tog jag sedan skjuts och åkte till staden. Kl. 6 på eftermiddagen hade kejsaren ankommit hit till staden och åter afrest till Helsingfors. – brott, pollution om natten.

D. 23 Om aftonen kom Witting in – förstoppning af det jag hela dagen åter af ovana sutit och skrifvit och, mera svårsmält mat.

—

EPHEMERIS

Pars IV^{ta}

Tomus Septimus

And. Joh. Sjögren

Sid. 504

Ephemeridis
Pars IV^{ta} Tomus Septimus
Augustus.

18. Könnten die Franzosen nicht unter dem Meer aus Egypten in ihr Vaterland zurückkehren? Pag. 159–171.

Bötticher wollte etwas unmögliches, die Kunst, Blei und Steine in Gold zu verwandeln erfinden, und erfand für Sachsen die reichste Goldgrube – die Porzellankunst. Die Kunst unter dem Meere zu marschieren ist lange nicht so unmöglich, als die Kunst, Blei in Gold zu verwandeln. Eine Schüssel mit Wasser stelle das Meer vor, der kleine Kork eine schwimmende Batterie oder ein Fahrzeug mit 50–80 Mann. Man kehret ein Weinglas um, führet es bis

Sid. 505.

zur Oberfläche des kleinen Meeres, so daß der Rand des Glases überall ungefähr zugleich das Wasser berührt, und daß die kleine Batterie innerhalb des Glases ist. Jetzt senke ich das Glas hinab, und die Batterie senkt sich auch mit hinunter, und das Glas bleibt leer. Nun ist man mit dem Glase auf dem Boden, und die Batterie steht beynahe auch auf dem Meeresboden, und das Glas ist beynahe ganz leer; das Wasser ist nur ein klein wenig in den leeren Raum hinaufgetreten. Im Glase ist Luft, und so lange diese darin ist, und nicht ausbrechen kann, so kann auch kein Wasser hinein. In dem Schwamm selbst ist kein Wasser, sondern in seinen Zwischenräumen; und die Zwischenräume sind kein Schwamm, gehören also nicht zu dem Raume, den die Materie des Schwammes für sich einnimmt. In der That braucht es gerade kein Glas zu seyn. Eine große Glocke von Blech, von Holz, nur gehörig dicht, damit die Luft nicht entweicht, wäre gut

Sid. 506.

dazu. Man setzt auf das Stückchen Kork ein kurzes Ende von feinem Wachsstock, zündet es an, senkt es unter dem Glase vorsichtig in die Tiefe und es brennt eine ganze Weile. Also kann man auch unter der Glocke Licht brennen. Die größte Schwierigkeit war Bedürfniß der Luft; denn die in die Glocke eingeschlossene Luft wäre bald verdorben, Außerdem ist noch eine wichtige Schwierigkeit.

Wenn man das Glas auch noch so vorsichtig einsenkt, tritt das Waßer doch immer ein wenig in das Glas hinein, und treibt folglich die Luft in einen engeren Raum zusammen. Je tiefer man das Glas senkt, desto höher steigt das Waßer und also desto dichter wird die Luft, wie Wolle, die man in einen engern Raum zusammenpreßt. Das Waßer zunächst unter dem Glase wird von dem übrigen höher liegenden Waßer von allen Seiten gedrückt, es will gern entfliehen, und versucht, so viel es kann, die

Sid. 507.

Luft in dem Glase zu verdrängen. Diese thut alles, was sie kann, ihr Land zu behaupten. Aber je gewaltsamer das Waßer in der größern Tiefe auf sie eindringt, desto mehr muß sie von ihrem Reiche – dem Raum im Glase – abtreten, und deswegen ihre Grenzen zusammenziehen. Hebe ich das Glas wieder höher, so wird der Druck des Waßers gegen die Luft wieder schwächer. Die Luft macht sich die Schwäche ihres Feindes zu Nutze, dehnt sich wieder aus, und erobert am Ende ihr ganzes Reich wieder. Solche Materien, die sich von der Luft in einen engern Raum zusammenpreßen laßen, und so bald der Druck nachläßt, sich wieder in einen größern Raum ausdehnen, nennt man elastisch oder richtiger expansiv. Die Luft in den gewölbten Batterien am Meeresgrunde würde also sehr verdichtet werden und der Mensch kann eben so wenig in zu dichter Luft leben, als in zu dünner. Schon

längst hat mann Taucherglocken, und dadurch hat mann schon manches,

Sid. 508.

was im Meere versank, und sonst unwiederbringlich verlohren geblieben wäre, wieder aus der Tiefe hervor geholt. Wenn man sich blos einen dichten Eimer über den Kopf nimmt und damit untertaucht, so kann man es schon eine Weile aushalten. Ein Engländer brachte unter einer großen Taucherglocke mit einer ganzen Gesellschaft beynahe 2 St. über 9 Kläfter in der Tiefe zu. Er hieß Halley, und machte sich um die Verbeßerung der Taucherglocke sehr verdient. Die Glocke, deren erwähnt worden, war aus Holz gemacht, und hatte oben ein Fenster, durch welches so viel Licht fand, daß seine Gesellschaft bey stillem Wetter an ihrem Tisch in der Tiefe lesen und schreiben konnte. Bey trübem Wetter und Sturm, war unten alles finster, und sie mußten Lichter brennen. Aber das Licht verzehrte mehr Luft als der Mensch. Sie ließen sich Prowiant von frischer Luft hinab. Es wurden nemlich leere, d. h. mit nichts als Luft

Sid. 509.

gefüllte Gefäße hinuntergelaßen, und unter der Glocke eröffnet Das Waßer floß hinaus, und die Luft stieg unter die Glocke. Die verdorbene Luft ließ man vorher durch einen oben befindlichen Hahn odei Zapfenloch heraus. Die Ostindischen Perlenfischer bringen es durch Uebung dahin, daß

sie über eine Viertelstunde unten bleiben können. Man kann sich gewöhnen, eine lange Zeit nicht athmen zu dürfen, besonders wenn man jung anfängt. Wenn man einen jungen Hund gleich nach seiner Geburt in laues Waßer taucht, so lebt er sehr lange darin, ehe er ertrinkt. Taufte man ein Kind, und hielte es täglich von seiner Geburt an, eine Zeitlang unter dem Waßer, so würde es gewiß zu einem treflichen Taucher gebildet werden.

Die Ballerbüchse pag. 172–177.

Hat eine Ballerbüchse eine Ritze, so mag ich laden und drücken, so viel ich will, die erste Kugel fällt immer matt und kraftlos zu Boden.

Sid. 510.

Warum? – Die Luft kann durch die Spalte entweichen, und wird kein Thor seyn, erst mit Mühe die vorderste unbescheidene Kugel aus dem Wege zu stoßen. Folglich giebt die Luft den Knall und der Kugel die Kraft.- Zwischen beyden Kugeln ist ein langer Raum, auf beyden Enden verschloßen. Was ist darin? Luft eingesperrt von der Luft im Raum. Man stößt mit dem Ladestock die zweite Kugel der ersten näher. Die Luft dazwischen kann nirgend ausweichen, muß sich also in die Umstände fügen, nachgeben und zusammenkriechen. Aber am Ende wird ihr das Ding doch zu arg, und das Loch zu enge. Sie strengt alle ihre Kräfte an, dehnt sich aus, – und da fliegt die erste Kugel. Also ließe sich die Luft nicht zusammendrücken, und dehnte sie sich dann nicht wieder aus, kurz wäre die Luft nicht elastisch, so hätte man keine Ballerbüchse. So ist's auch mit der Windbüchse. Hier wirkt das Pulwer, was in

Sid. 511.

jener die heftig zusammengepreßte Luft. Eben so würkt das Blaserohr. Diese Eigenschaft der Luft beweist auch eine gemeine Blase voll Luft. Die fürchterliche Würkung einer großen Menge zusammengepreßter Luft lehren die Orkane, die oft von den Schneelawinen und Gebürgen verursacht werden. Wenn eine so ungeheure Maße von Schnee von einem hohen Gebürge sich losreißt, und mit fürchterlicher Geschwindigkeit und Macht herabrollt, so drückt sie auf die vor ihr liegende Luft, diese kann so schnell nicht ausweichen, wird heftig zusammengepreßt, und dehnt sich dann als Sturm in einen größern Raum aus. So erzählt z. B. De Luc, dieser große Naturforscher, in seinen Untersuchungen über die Atmosphäre, von einem auf diese Art entstandenen Orkan, der sich einen Weg durch einen Wald von Buchen und Tannen bahnte, alles zerbrach, nicht einen einzigen Baum in seinem Striche

Sid. 512.

stehen ließ, die Giffre, die unten im Thal fließt, hemmte, und jenseits eine große Menge Bäume und Scheunen niederriß.

Die Harmonika. pag. 178–189.

Ein verschloßner länglicher Kasten sah wie ein kurzes, schmales, verschloßnes Klavier aus. - unten ein Tritt, der dem Tritt, womit man das Spinnrad in Bewegung setzt, sehr ähnlich war. - Im Innern des Kastens – eine Reihe von schönen hellen gläsernen Glocken, die alle an ihrem obern Gewölbe durchbohrt, und auf eins viereckigte Welle von Stahl so gereiht waren, wie man eine Menge Teller in einander setzt, oder wie man die Krametsvögel aufs Bratspieß steckt, nur mit dem Unterschiede, daß keine Glocke die andre berührte. Jetzt trat sie auf dem untern Tritt und die horizontal liegende Welle mit den Glocken fing an sich zu drehen, wie die Spule am Rade. Die Dame tauchte ihre Finger in ein helles Waßer, das dem Geruche nach Rosenöhl war. Sie berührte einige

Sid. 513.

Glocken mit den angefeuchteten Fingern und ließ sie mit ihrem Rande daran hinschleifen; und man hörte Töne, die wie aus dunkler Ferne mit kaum hörbarer Sanftheit sich erhoben, durch unmerkliche Grade zu einer höhern Stärke stiegen, wieder sanken, und stiegen, in himmlischen Harmonien sich verbanden und hinstarben, und mit einer Süßigkeit in jedes Herz drangen, daß man glaubte in eine unterirdische Zauberwelt versetzt zu seyn. Man glaubte eine himmlische Musik aus höhern reinere Sphären zu fühlen. Man hielt Franklin, den Erfinder der Blitzableiter für den ersten Erfinder der Harmonika. Verbeßert hat er sie, aber eine gewisse Mamsell Dewis aus England soll sie vor ihm gespielt und sie zuerst 1765 in Paris bekannt gemacht haben. Die großen Glocken geben die tiefen, die kleinen die hohen Töne an. Je stärker man die Finger andrückt, desto stärker wird der Ton. Er greift auch den Spielenden sehr an. Das ganze Nervensystem wird dadurch erschüttert, und das kann sogar Blindheit verursachen, wie man an der be-

Sid. 514.

rühmten Kirchgestnerin so eben gesehen hat. Das Nervenschneidende der Harmonika ist noch ihre größte Unvollkommenheit; und so himmlisch schön sie ist, wenn sie meisterhaft gespielt wird, so unausstehlich ist ihre Musik unter den Händen des Anfängers. Man hat viele Versuche gemacht, sie von diesen unangenehmen, selbst schädlichen Wirkungen auf die Nerven zu befreyen, z. B. dadurch, daß man die Glocken, statt an den Fingern, auf feinen ledernen Polstern oder an Tasten hinschleifan läßt. Dabey brauchte man eine ordentliche Klaviatur, wie bey dem Klavier, daß man sie auch wie ein Klavier spielen konnte. Aber man bemerkte bald, daß die todten Tasten nicht den

lebendigen Finger ersetzen, daß die Töne weicher wurden, daß man sie nicht so sanft hervorrufen und wieder hinstirben lassen konnte.

In Quandts (eines jungen Arztes) Harmonika steht eine Reihe krummgebogener Glasröhren, mit einem Resonanzboden, so daß die Enden, wie

Sid. 515.

die Enden einer Gabel in die Höhe stehen. Auf dem kürzern Ende jeder dieser Röhren liegt ein langer, schmaler Glasstreifen, etwa wie ein Finger breit, und zwar horizontal und nebeneinander, wie die Klaves am Klavier. Durch diesen Glasstreifen bringt er durch Streifen mit feuchten Finger ebenfalls die schönsten Harmonikatöne hervor. -

Chladnis (Professor in Wittenberg) sogenannter Euphon, der äußerst schön tönt, und von seinem Erfinder eben so meisterhaft gespielt wird, hat wenigstens im Äußern eine ganz ähnliche Einrichtung. Statt der horizontalen Glasstreifen liegen dünne gläserne Röhren nebeneinander, wie die Klaves im Flügel, und die Röhren derselben Töne unterscheiden sich durch gefärbtes Glas, An diesen Röhren schleift er mit feuchten Fingern hin, und so entstehen die schönen Töne, Die innre Einrichtung ist bis jetzt (1799) noch Geheimnis. Der Erfinder hat versichert, daß seine Einrichtung weit einfacher und wohlfeiler, als die Glockenharmonika sey.

Sid. 516.

Wie entsteht der Schall? pag. 190-201

Ohne eine schwingende Bewegung tönt keine Saite. Sie muß erst in diese Bewegung gesetzt werden. Bey der Harfe thut es z. B. der Finger des Spielers. Beym Flügel thut es die kleine Rabenfeder an der Zunge. Beym Klavier wohl der eiserne Stift, der schnell von unten an die Saite schlägt. Bey der Violine und Baßgeige der Bogen mit mit klebrigem Harze bestrichen. Wenn man die Violine spielt, sieht und fühlt man die Bewegung der Saiten. Bey der Binsenharfe des Abts Gattoni zu Mayland, die aus mehreren harmonisch gestimmten Saiten bestand, welche von einem 50 Fuß hohen Thurme durch die freie Luft herabließen und gespannt waren, bey dieser Aeolusharfe setzte der Wind die Saiten in schwingende Bewegung. Da die Luft nur ganz ruhig ist, so hörte man fast ununterbrochen ein sanftes harmonisches Getön, das wie der Wind selbst, stieg und sank, bald ganz verwehte, bald wieder steigend, wie aus dunhler Ferne

Sid. 517.

sich hob, bald sinkend und steigend, sich wiegte, – Schrödel, ein Meister auf der Baßgeige. Zum Ton und Schall gehört auch Luft. Die zitternde Saite ist überall mit Luft umgeben, und diese Luft ist sehr elastisch. Jeder Schlag oder jede Schwingung der Saite drückt die Luft, die sie umgiebt, zusammen; diese dehnt sich schnell wieder aus und drückt die auf die folgende Luft zusammen, und diese bey ihrem Ausdehnen wieder die folgende, und so geht das nach allen Seiten hin fort. Also setzt die schwingende Saite die Luft in eine ähnliche zitternde

Bewegung nach allen Seiten hin, und folglich auch die Luft, die zunächst an den Nerven unsers Gehörs liegt. Diese theilt dann ihre erhaltene Schwingung den Gehörsnerven mit, erschüttert und reizt sie. Durch den künstlichen Bau des Ohrs wird dieser Reiz noch umher befördert. Jeder Schlag, jede Schwingung der Saite wird also durch die Luft unserm Gehör mitgetheilt und die Empfindung dieser Schwingungen ist eben der Schall. Je stärker diese Schwingungen sind, desto stärker der

Sid. 518.

Schallt; je schwächer, desto schwächer der Schall. Die Luft thut also bey der tönenden Saite nichts, als daß sie die Schwingungen der Saite dem Gehör mitteilt. Also müssen Gehörsnerven diese Schwingungen nur schwach empfinden, der hat ein schwaches Gehör, weßen Gehörsnerven sie gar nicht empfinden, der ist taub. Die Glocken von Glas oder Metall schwingen freylich nicht ganz so, wie eine Saite, aber doch auf eine sehr ähnliche Art. Daß die ganze Glocke, wenn sie tönt, in zitternder Bewegung ist, wäre sie auch noch so groß, das kann man mit der Hand fühlen, wenn man sie beym Tönen anfaßt. Man streicht einen Violinbogen mit Kolophonium, faßt mit der linken Hand ein Weinglas unten beym Boden und streicht mit dem Bogen am obern Rande des Glases nieder wie an einer Saite, so hört man Harmonikatöne, nur nicht so schön und rein. Was dort der zartere Finger thut, thut hier der gröbere Bogen. Dieser setzt das Glas in zitternde Be-

Sid. 519.

Wegung. Berührt man beym Tönen des Glases es leise mit der Fingerspitze, so fühlt man das Zittern desselben. Gießt man das Glas halbvoll Waßer, setzt es auf den Tisch und prüft mit dem Bogen, sieht man die zitternde Bewegung des Waßers im Gîase, die sich in äußerst schönen feinen Wellen zeigt. Streicht man sehr stark und schnell, spritzt das Waßer in feinem Regen und Nebel aus dem Glas hervor. Setzt man das Glas noch obendrein in eine Schüssel mit Waßer, streicht winder, so sieht man das schöne Wellenspiel auch außer dem Glase wieder; Nimmt man eine Glaßscheibe, einige Zoll lang und breit, faßt sie in der Mitte mit zwei Fingern der linken Hand, so dass sie übrigens ganz frey liegt, streicht mit dem Bogen am Rande hinab, so giebt die Scheibe einen Ton. Streuet man feinen Sand darauf, kommt aller Sand in hüpfende Bewegung, nur einige Linien ausgenommen, wohin sich der hüpfende Sand allmählig fängt und sonderbare

Sid. 520.

Figuren bildet. – Jeder Körper, wenn er schallt, muß in zitternder Bewegung seyn; und sollen wir den Schall empfinden, so muß diese zitternde Bewegung auf irgend einem Wege, z.B. durch die Luft, unsern Gehörsnerven mitgetheilt werden. – (Man nimmt einen Zwirnfaden, bindet ihn an einen silbernen Löffel, wickelt das andre Ende jemandem um die Fingerspitze, läßt diese Fingerspitze ins Ohr stecken und dann an den schwebenden Löffel mit einem Meßer leise anschlagen. Man erschreckt und glaubt eine große Glocke zu hören.) Hier bringt der Zwirnfaden die zitternde Bewegung des Löffels ins Ohr und erschüttert die Nerven desselben unmittelbar. Daher der starke Laut. Hiermit kann man auch erklären, wie das Geläute einer Viehglocke in den Schweitzer Gebürgen große Schneelawinen in Bewegung setzen kann. Durch das Läuten kommt die Luft in zitternde Bewegung, diese reißt oben

Sid. 521.

etwas Schnee los, der sich dann bey dem Herabrollen zu der fürchterlichen Größe bildet. Ein einziger Schlag mit der Axt setzt die ganze harte Krystallebene eines gefrorenen großen Sees in zitternde dröhnende Bewegung, die man an den feinem Wellen der off[e]nen Stellen erkennen und an den Füßen sogar fühlen kann. Eben so kann auch das Geläute einer kleinen Glocke, und noch mehr ein Pistolenschuß die Felsen und Schneegebürge so erschüttern, dass Schneelawinen und ganze Felder von Schnee hinabrollen. Daher feuert man wohl, ehe man an solche gefährlichen Stellen kommt, eine Pistole ab, damit das, was Lust zum Herabstürzen hat, es thue, ehe man unter dasselbe kommt. Daß einige Körper ein so unaußtehliches Geräusch, andre so schöne angenehme Töne geben, hängt von der Art der Schwingung ab, Jede ordentliche regelmäßige Schwingungsart, d. i. wenn der Körper in einer Sekunda so viel Schwingungen als in der ändern macht, und nur

Sid. 522.

ein und eben dieselben, giebt einen reinen Ton. Jede unordentliche unregelmäßige Schwingungsart, oder gar ein Geräusch von vielen schnellen und langsamen Schwingungen untereinander, giebt einen unreinen Ton, ein Geräusch. Fahre ich mit der Hand über alle Saiten des Flügels so, daß alle zugleich unordentlich untereinander tönen, so entsteht ein unaußtehliches Geräusch. Töne nur dann, wenn jede Saite für sich ihre Schwingungen macht. Unter Schall begreift man beides, Ton und Geräusch. Eine Saite, die man stärker spannt, oder kürzer macht, schwingt schneller und hat einen höheren Ton. Es kommt also auf, die Geschwindigkeit des Schwingens an. Eine Saite z.B. die 2-mal schneller schwingt, als eine andre, giebt die höhere Oktave von der letzten an.

Wie schnell läuft der Schall? pag. 202–212.

Das Licht läuft außerordentlich schnell, schneller als irgend etwas auf unsrer Erde. Wir sehen etwas nur dann, wenn das Licht in unser Auge

Sid. 523.

kommen kann, so wie wir nur dann etwas riechen, wenn die Geruchsteile davon in unsre Nase kommen können. Ohne Licht sehen wir nichts, also auch den Rauch und den Blitz nicht eher, als bis das Licht von da zu uns herüber ist. Das Licht bewegt sich also von einem Ort zum andern, und dazu gehört eine Zeit, sie mag so klein seyn, wie sie will. Der Schall macht in einer Sekunde ungefähr 1040 Fuß Die Kanonenkugel macht in einer Sekunde nur 600 Fuß. Zwischen Blitz und Knall beym Losschießen einer Flinte verfließen gerade 6 Sekunden. Auf der Sternwarte zu Göttingen hat man eine Taschenuhr von einem vortrefflichen Künstler Kindworth, welche Sekunden und Terzien zeigt, und die man durch einen leisen Druck sogleich zum stehen und zum gehen bringen kann. So wie man den Blitz sieht, läßt man sie gehen, so wie der Knall

Sid. 524.

kommt, wieder stehen und prüft die zwischen Blitz und Knall verfloßne Zeit. Auf die Stärke des Knalls, und auf die Höhe oder Tiefe des Tons kommt nicht die Geschwindigkeit des Knalls an. Sie laufen alle gleich schnell; sonst müßte eine entfernte Musik ganz zerrissen klingen, die Töne könnten dann unmöglich in Ordnung und Harmonie zu uns herüber kommen, wenn einige vorliefen und die andern zurückblieben, und die schönste Musik müßte in einiger Entfernung das unaußtehllichste Geräusch werden. Der stärkere Ton und Schall geht wohl weiter, – aber nicht schneller. Wie weit? Das hängt sehr von Umständen ab. Z. B. ob es stille umher ist. Die Betglocke von einem Thurme hört man des Abends viel weiter als des Mittags, das Bellen eines Hundes hört der verirrte Reisende in schwarzer nächtlicher

Sid. 525.

Stille oft über 1/2 M. weit, und findet sich zu Menschen; das Brüllen des Löwen in der Wüste hört das Pferd, das nie einen Löwen sah, oft Meilen weit, und zittert. Kanonen in Messina gelöst, hörte man zu Syrakus, also 21 d. M. weit. Den Kanonendonner einer Seeschlacht hört man oft einige 20 und 30 M. weit ins Land hinein. Es kommt dabey sehr auf den Wind, die Beschaffenheit der Luft und oft den Erdboden an.

Den Schall als Messkette zu brauchen, eine neue Erfindung von Anton.

[pag.] 213–217.

Ein [Mann] stellet sich auf einen Thurm mit einer Flinte, und ein anderer stellet sich so weit aufs Feld hin, als er irgend den Thurm noch sehen kann. Hier schießt jener los. Diesige giebt dann genau Achtung, wie viele Sekunden zwischen Blitz und Knall verfließen, und rechnet auf jede Sekunde 1040 Fuß; so weiß man, wie weit man vom Thurm absteht. Man

Sid. 526.

braucht dies Mittel, z.B. die Entfernung einer Festung und eines Schiffes auf der See zu bestimmen. Gesetzt, man stünde vor einer Festung, und man feuerte eine Kanone darin ab, und es Verflößen zwischen Blitz und Knall 4 Sekunden, so wäre man entfernt 4 mahl 1040 = 4160 Fuß. Nur bey Meßung kleiner Entfernungen, und da, wo auf wenige Ruthen und Fuße sehr viel ankommt, z.B. bey Separationen, wenn die Gutsherren sich mit ihren Unterthanen um Äcker auseinander setzen, wo unsre Feldmeßer, die nicht immer gewissenhaft meßen sollen – in solchen Fällen ist das Mittel nicht anwendbar. Wir haben eine Sekundenuhr zu solchen Meßungen an unserm Körper, die zu ungefähren Meßungen immer hinreicht. Das ist unser Puls. Er geht bey einem gesunden Menschen sehr gleichförmig; freylich bey dem einen schneller, als bey dem andern.

Sid. 527.

Wenn man die Anzahl seiner Pulsschläge in 5 oder 10 Minuten zählt, so findet man leicht die Anzahl auch einer Minute. Im Durchschnitt ist jeder Pulsschlag etwa eine Sekunde. Auf eine M. braucht der Schall etwa 23 Sek. Also wenn man zwischen Donner und Blitz noch 20 oder 24 Pulsschläge zählen kann, so ist das Gewitter noch 1 M. weit. Je schneller der Donner auf den Blitz folgt, desto näher ist das Gewitter. So lange man noch 6 oder 8 Pulssehläge zwischen Donner und Blitz zählt, hat man noch nicht Ursache, sich zu fürchten.

Die Schallpost, eine neue Erfindung von Karl, pag. 218–221.

Mit ein Paar guten Pferden aus England machen wir in einer Stunde höchstens 4 d. Ml; mit 1 Paar Pferden aus Aeolus Stall - mit ein Paar fürchterliehen Orkanen, die Thürme umwerfen

Sid. 528.

und Häuser mit fortreißen – in 1 St. 15 d. M; mit 1 Paar Pferden aus dem Stall des Kriegsgottes - mit der Geschwindigkeit einer Kanonenkugel – 90 d. M. und mit ein Paar Pferden aus Karls Stall - mit dem Schalle in 1 St. 156 d. M. Mit diesem Gespann braucht man noch nicht völlig anderthalb Tage die ganze Erde zu umreisen. Von der Erde bis zum Monde brauchten wir etwa 13 Tage. Von der Erde bis zur Sonne 15 Jahre, und von da bis zum Uranus über 270 Jahre.

Noch eine Erfindung, das Fliegen. pag. 222-231.

Die Form eines Fächers wählte die Natur bey dem Bau ihrer Flügel. Die Flügel der Insekten, der Mücken, der Schmetterlinge, und besonders des sogenannten Schwärmers kommen den Fächern unsrer Damen sehr nahe. Die Flügel der Vögel sind zwar weniger; aber auch sie können ausgebreitet und zusammengelegt werden. Diese Einrichtung ist dem Vogel bey dem Fliegen sehr nützlich. (Die Ha-

Sid. 529.

bicht) Die Rippen der großen Federn sind die Strahlen des Fächers, die Fahnen an den Rippen sind die Bekleidung. Jeder Federkiel hat 2 Fahnen, eine schmale starke und eine breite schwächere. Nun sind die Kiele im Flügel so geordnet, daß die schmale Fahne der einen Feder, auf der breiteren Fahne der andern liegt, so daß die breiteren Fahnen die untere Fläche, und die schmalen die Oberfläche des Flügels bilden. – Jetzt breite ich den Flügel aus, und schlage ihn schnell nieder. Dabey legen sich die breiten Fahnen so dicht an die Rippen der Federkiele, daß keine Luft durchgehen kann. Sobald ich ihn aber schnell in die Höhe ziehe, so drückt die Luft von oben auf die breiten Fahnen, diese biegen sich und lassen die Luft passieren. Also nicht nur durch Zusammenlegung des Flügels, sondern auch durch diese Bauart wird der Druck der Luft von oben bey dem Hinaufziehen des Flügels unmerklich gemacht.

Sid. 550.

Der Flügel ist etwas gewölbt, oben erhaben, unten hohl; das hilft auch; denn bey dem Niederschlagen kann die Luft nicht so leicht ausweichen, und bey dem Ziehen in die Höhe gleitet die Luft sehr leicht vom Flügel ab. – Der letzte, der einen Versuch wagte um die Einrichtung der Flügel nachzuahmen und fliegen, war, ein gewisser Meerwein im Hessischen. Seine Flügel waren den Raketen zum Volantenschlagen ähnlich. Er machte einen leichten Rand von Holz und bezog ihn mit starken Schnüren, wie mit einem Netze. Ueber den Fächer des Netzes leimte er Papierstreifen, die bey dem Niederschlagen des Flügels sich dicht an das Netz schloßen, und keine Luft durchließen. Bey dem Hinaufziehen des Flügels ließen sie die Luft durch. Das war gut genug ausgesonnen. (er versicherte auch, in der Stube fleißig herumgeflattert zu seyn, und hielt sich nun für flügge genug, einen Versuch im Gro-

Sid. 551.

ßen zu wagen. Er bestimmte dazu mit großer Vorsicht einen etwas hohen Berg, um mit einem Sprunge sogleich in der Luft zu seyn. Große Segel können sich überhaupt in Ebenen nicht so leicht

erheben. Daher fliegen sie gern von Bergen ab. Viele 100 Wenschen waren versammelt, diesen einen Vogel aufsteigen zu sehen. Er band seine Flügel an, versuchte sie, alles war ganz auge; und jetzt mit einem Satze - purzelte er hinunter, und war so glücklich mit einem zerbrochnen Bein davon zu kommen. Der Mensch hat verhältnismäßig weit weniger Kräfte in seinem Arm, als der kleinste Vogel in seinem Flügel. Die großen Brustmuskeln des Vogels sind ihm selbst unentbehrlich. Sie ziehen sich zusammen, wann er will, und bewegen den Flügel. Mit den Muskeln, die man hier oben an unsern Armen, und an der Brust fühlt, bewegen wir unsre Arme. Je stärker diese Muskeln sind, desto stärker unser Arm. -

Sid. 532.

Aber auch bey dem stärksten Menschen sind sie verhältnismäßig unbedeutend gegen die Brustmuskeln des Vogels. Daher kann der Schwan mit einem Flügel den Hund auf der Stelle todt schlagen und dem unvorsichtigen Jäger den Arm zerbrechen. Der mächtige Schwung seiner Flügel giebt auch den harmonischen Klang seines Flügels. In dieser Schwäche des Armes gegen das große Gewicht unsers Körpers liegt der Grund, daß wir nicht fliegen können, und keine Maschine kann diesen Mangel ersetzen. Auch der ganze Bau des Menschen ist zum Fliegen unbequem. Der Körper des Vogels ist kurz und rund, seine Füße kann er fest an ihn anziehen, seine Knochen sind hohler, und er kann sie mit leichter Luft füllen. Sein Rückgrad ist steif und unbiegsam, und die Flügel liegen da am Körper, wo die Schwere am größten ist. Aber der Mensch ist zum

Sid. 533.

Fliegen zu lang, und sein Rücken zu biegsam. Statt der Flügel hat er Arme und Hände, durch deren Hülfe er die Erde durchgräbt, das Meer und die Luft durchschiffet. Er hat die Flügel nicht nöthig, denn er weiß in der Luft herumzufliegen, ohne den freien Gebrauch seiner Hände zu verlieren. Er geht auf seinem mütterlichen Boden einher und weißt doch den Vogel aus der Luft zu holen, den Blitz aus den Wolken an einem metallenen Faden zu führen, wohin er will; und das alles könnte er nicht, hätte ihm die Natur statt seiner kunstreichen Finger Federkiele und statt seiner behenden Arme ein Paar Flügel gegeben.

Der vierbeinigte Gast, pag. 232–239.

Der Sohn des Kaufmanns.

Die Lichtpost und der Telegraph. 240–249.

Gesetzt es verschwände in diesem Augenblicke die Sonne dort am Himmel: so würden wir es erst nach 18 Minuten 7 Sekunden merken, denn alsdann käme erst der Lichtstrahl

Sid. 534.

bey uns an, welcher eben beym Verschwinden von ihr ablief. Rabenschwarze Nacht und der Tod für alle Bewohner des Sonnensystems, wenigstens für uns Erdbürger, würde ihm folgen. Zwischen der Sonne und uns ist 21 M. d. M. Das macht in einer Sekunde, oder während eines Pulsschlages 40000 d. M. d. i. über 900000 mal schneller als der Schall. Wenn der Lichtstrahl mit seiner Geschwindigkeit die Segel triebe, so könnten wir in einer Sek. beynahe 8-mal die Erde umsegeln. Mit dieser Poste brauchen wir von der Sonne bis zum Jupiter 40 Min. zum Saturn 1 St. 20 Min. zum Uranus 2 St. 40 Min. Der Telegraph ist eine wirkliche Lichtpost. Das Licht ist dabey der Kourier. Gesetzt, man wollte so einen Telegraph zwischen Berlin und Paris anlegen; so müßte man erst zwischen beyden Städten viele Thürme und diese so weit auseinander bauen, daß man wenigstens mit einem guten Fernrohr von einem jeden die Spitzen der beiden benachbarten sehen kann. Man

Sid. 535.

könnte auch schon vorhandene Kirchthürme dazu wählen und einrichten. Denkt euch nun unsre Buchstaben recht groß aus Holz geschnitten. Auf einem Thurm zu Paris, auf einem zu Berlin und auf jedem dazwischenliegenden Thurm sollen diese Buchstaben, etwa da, wo der Wetterhahn sonst steht, so aufgezogen werden, daß man durch eine Schnur jeden, den man will, aus der Reihe der übrigen hervorheben und wieder fallen lassen kann, wie man einen jeden Schlüssel in einem Bunde Schlüssel hervorheben kann. Auf jedem Thurm ist ein Stübchen, wie das des Thurmwächters, wo die Beobachter oder Postmeister sich aufhalten. Auf dem Thurm zu Paris ist wenigstens Einer und sieht beständig durch ein Fernrohr nach dem nächsten Thurm; auf dem ersten Thurm, von Paris an, sind wenigstens 2 Beobachter mit Fernrohren; der eine sieht beständig nach Paris hin, der andre

Sid. 536.

nach dem folgenden Thurm. So ists auf allen Thürmen bis nach Berlin. Hier darf nur ein Beobachter seyn, wenn die Post nicht weiter geht. Nun soll z.B. das Wort Friede nach Paris gebracht werden. Der Postmeister auf dem Thurm zu Berlin zieht den Buchstaben F in die Höhe. Das sieht der Postmeister auf der nächsten Station, und zieht ebenfalls F, und so macht jeder es bis Paris. Aber der Berliner Postmeister läßt F sogleich wieder fallen, und zieht R, das thut jeder folgende. Dann zieht der Berliner I, dann E, dann D, dann wieder E, und eben so machts jeder folgende Postmeister. Dem Pariser Postmeister wurde also vom nächsten Thurm das Wort Friede vorbuchstabiert. Der Lichtstrahl brachte die Nachricht, dass der Berliner Postmeister F, R, I u.s.w. aufhebe, vom 1sten Thurm zum 2ⁿ, von hier zum 3ⁿ etc. bis nach Paris. Also war das Licht der Kourier. Die Zeit, welche zur Aufziehung der Buchstaben auf den ersten Thurm

Sid. 537.

und zur Nachahmung auf dem folgenden gehört, also die Zeit zur Abfertigung des Kouriers ist die einzige merkliche Zeit, die diese Post erfordert. Die Buchstaben sind hier nur zur Deutlichkeit gewählt. Man braucht ganz andre Zeichen dazu. Man verbindet Stäbe so, daß man durch einen leichten Mechanismus allerley Figuren damit bilden kann. Jede Figur bedeutet dann einen willkürlichen Buchstaben, welchen, das braucht nur der erste und letzte Postmeister zu wissen. Die übrigen ahmen blindlings die Figuren nach. Das Errathen zu verhindern, kann man diese Zeichen für jeden Buchstaben so oft verändern, als man will, z.B. das + bedeutet jetzt ein a, nachher c etc. Des Nachts muß man die Zeichen erleuchten, und die Post muß überhaupt rascher gehen, wenn die Zahl der Postmeister vermindert wird, und das geschieht, wenn man die Stationen so weit als möglich auseinander legt. – Von Philadel-

Sid. 538.

phia bis Madrid 780 d. Meilen.

Der gestirnte Himmel, pag. 250–265.

Die Planeten und Monde, die um unsre Sonne laufen, und also zu ihrer Familie gehören, gehen alle nur in einem schmalen Streifen um den Himmel, nemlich da ungefähr, wo des Tages die Sonne über den Himmel zu laufen scheint. Alle übrigen Sterne heißen Fixsterne, weil sie ihre Stelle gegen einander nicht zu ändern scheinen, d. h. keiner kommt dem andern näher zu stehen, keiner entfernt sich von dem andern. Aber die Planeten stehen bald bey diesem, bald bey jenem Fixstern in ihrer Bahnn am Himmel. Man kann schon am Lichte die Fixsterne deutlich unterscheiden. Das Licht der Planeten ist mild und sanft; aber das Licht der Fixsterne flimmert sehr stark. Schon das läßt vermuthen, daß es selbst leuchtende Himmelskörper sind, wie unsre Sonne, wenn es auch nicht durch andre Gründe gewiß würde.

Sid. 539.

Wenn man ein gutes Fernrohr auf die Venus, auf den Jupiter oder auf irgend einen andern Planeten richtet, so erscheinen sie als runde Scheiben, und man hat es in seiner Gewalt sie viele 100 mal größer durch das Rohr dem Auge darzustellen, als sie gewöhnlich erscheinen. Man kann durch diese Fernröhre den Morgenstern weit größer als den Vollmond sehen. Die Planeten und ihre Monde erscheinen alle bey gehöriger Vergrößerung wie Scheiben; aber jeder Fixstern nur wie ein heller Punkt ohne alle sichtbare Breite. Er wird wirklich durch das Rohr, wie die Planeten vergrößert. Nur ist eine hundertmalige Vergrößerung an ihm noch unmerklich. Die Bäume in unsrer Nähe umher scheinen dünn zu stehen, die entfernten viel dichter und gedrängter. Allemal die

Bäume, denen man näher kommt, scheinen weitläufig zu stehen! Als man aber weiter auf dem mit Bäumen umschloßenen Acker steht, so scheinen alle Bäume an der Grenze

Sid. 540.

des Ackers dicht zu stehen. Nur alsdann, wenn man der einen Grenze sehr nahe kommt, seheinen die näheren Bäume weitläufig, die an den entfernten Grenzen desto dichter zu stehen. Auf eine ähnliche Art, wie die Bäume auf einer Ebene um uns stehen, stehen die Fixsterne um unsre Erde. Je entfernter sie sind, desto dichter werden sie aneinander zu stehen scheinen, wenn sie an und für sich selbst auch noch so weit von einander abstehen. Nun aber läuft unsre Erde um die Sonne in ihrer jährlichen Bahn, und steht also an jedem Tage, in jeder Stunde an einer ganz andern Stelle des Weltalls. Von einigen Fixsternen entfernt sie sich, andern nähert sie sich. Dennoch stehen die Fixsterne um sie her nirgend weitläufiger, nirgend dichter als jetzt, selbst für die aller genaueste Messung. Viele Mill. Meil. müßen also gegen die Entfernung der Fixsterne von uns eben so unbedeutend seyn, als wenige Schritte auf je

Sid. 541.

ner Ebene im Walde es gegen die entfernten Bäume waren. Die Fixsterne behalten eine unveränderliche Entfernung von einander, man mag sie aus einem Punkte der krummen weiten Erdbahn betrachten, aus welchem man will. Das Gestirn des großen Bären, wird nicht kleiner, nicht größer, und ändert seine Gestalt nicht. Die schöne nördliche Krone wird nicht enger, nicht welter. Auch die schärfste Messung des Astronomen giebt keine merkliche Veränderung. Also ist der Durchmesser der Erdbahn, d. h. 42 M. d. M. gar nichts gegen die ungeheure Entfernung selbst des nächsten Fixsterns. Gesetzt auch diese Veränderung sey merklich, und so groß, daß man sie schon durch mittelmäßig gute Werkzeuge messen könnte, so ist doch aus sichern Gründen der nächste Fixstern, wenigstens so weit von uns entfernt, daß der Lichtstrahl, der in einem Pulsschlage 40000 d. Meilen macht, 6 Jahre brauchen müßte, um von da zu

Sid. 542.

uns hinüber zu kommen. Die Kanonenkugel brauchte zu dieser Reise wenigstens 10 Mill. Jahre oder 100000 Jahrhunderte: der Schall 8 M. Jahre oder 60000 Jahrhunderte. Also der Lichtstrahl, der vom nächsten Fixstern in unser Auge fällt, müßte wenigstens vor 6 Jahren schon auslaufen. Erborgtes Licht dringt bis in die ungeheure Entfernung nicht. Schon Uranus ist mit seinem erborgten Licht dem bloßen Auge nicht mehr sichtbar. Darum muß es nothwendig selbst leuchtende Sonnen seyn. Sie sind von einander gewiß eben so ungeheuer weit entfernt als von uns. Daß sie uns dicht zusammen erscheinen, thut zur Sache nichts. Die Aehren auf dem Felde scheinen in der Ferne einander zu berühren, die blinkenden Bajonets eines entfernten Regiments erscheinen dicht

zusammen gedrängt. Kommt man näher, so stehen sie weit genug von einander ab. Die Sonne zieht alle die übrigen Körper an, wie die Erde alle Körper, die

Sid. 543.

zu ihr gehören, anzieht. Wenn diese anziehende Kraft der Sonne aufhörte, so würde das Sonnensystem, vielleicht das ganze Weltgebäude, in Trümmern zerfallen. Eben so wie die Sonne ihre Planeten, die Planeten ihre Monde, und die Planeten sich untereinander selbst anziehen, so ziehen sich auch ohne Zweifel die Sonnen unter einander an. Wären sie nie einander so nahe, daß sie sehr merklich auf einander würken könnten, so würden sie sich allmählig selbst unter einander, und ihre Planetensysteme in Unordnung bringen, und endlich müßte die eine oder müßten beyde zu Grunde gehen, wie 2 benachbarte herrschsüchtige Völker oder wie einst Rom und Chartago. Darum wies ihnen der Allmächtige, friedliebende Regent des Weltalls in dieser unermesslichen Entfernung ihre Stellen und Wirkungskreise an, damit eine Sonne die andere nicht stöhren, damit jede wie eine gute sorgsame Mutter

Sid. 544.

für ihre Kinder und Enkel, für ihre Planeten und Monde und Kometen sorgen könne. Mehr als höchst wahrscheinlich ist jeder Fixstern eine Sonne, und jede dieser Sonnen hat auch ihre Planeten und Monde, ob wir gleich durch kein Fernrohr ihre Planeten und Monde sehen können. Aber wie wäre dies auch bey der ungeheuren Entfernung möglich? Reichen unsre besten Fernröhre ja kaum bis an den Uranus, und umfaßen nicht einmal die Grenzen unsers Sonnenreiches. Aber sollte Gott die ungeheuren Weltkörper nur geschaffen haben, um für gen kurzsichtigen Erdbewohner die Nächte zu zieren? Dieselbe Absicht hätte er auch erreichen können, wenn er über die Wolken hin leuchtende Johanniswürmchen gestreut hätte; und wie viele Menschen giebt es, die sich des gestirnten Himmels freuen können oder mögen? Und Gott sollte diese Kleinigkeit zu erreichen so ungeheure Körper geschaffen haben? Nein! der, dessn

Sid. 545.

unendliche Güte mit Allmacht verbunden ist, kann und wird diese Sonnen nicht wüst und leer gelaßen, wird sie nicht in den öden Raum des Himmels verstoßen haben? Gewiß gehen auch um sie in friedlichen Bahnen Planeten und Monde, gewiß giebt es auch auf diesen lebendige Wesen, die sich ihres Daseyns und ihres Lebens freuen.

Mit heiligem Schauer

Brach ich die Blum ab:

Gott machte sie,
Gott ist, wo die Blum ist.

Ich hebe mein Aug' auf und seh,
Und siehe der Herr ist überall!
Euch, Sonnen, euch, Erden, euch,
Monde der Erden,
Erfüllet, ringsum euch, seine göttliche Gegenwart!

Klopstock

Fortsetzung

Die Astronomen werden als Gottesleugner verfolgt, pag. 266–271.

Der Grund der Täuschung, daß alle

Sid. 546.

Sterne gleichweit von uns zu stehen scheinen, liegt darin: Zwischen uns und diesen Körpern liegen keine auffallenden Gegenstände, auf denen unser Auge ruhen, und die Entfernung beurtheilen könnte. Wir unterscheiden schon mit bloßen Augen Sterne von 6 verschiedenen Größen d.h. von 6 verschiedenen Lichtstärken. Denn ein Fernrohr stellt sie alle als untheilbare Punkte dar, nur den einen heller als den andern. Von den Sternen 6ter Größe kommt vielleicht der Lichtstrahl erst nach 70, 80, 100 Jahren zu uns herüber.

Fortsetzung

Die Milchstrasse pag 272–283.

Den halben Gürtel, der den ganzen Himmel umgiebt, nennt man schon von uralten Zeiten her, die Milchstraße, weil sie die Farbe der Milch hat, und viele von den Alten glaubten, daß es die Straße wäre, auf welcher die Götter zu ihren Versammlungen auf dem Olymp führen. Schon

Sid. 547.

durch mittelmäßige Fernröhre sieht man die Sterne in der Milchstraße in außerordentlicher Menge, und sehr gedrängt. Herschel richtete sein Rohr und seinen Adlerblick auf den blaßen Schimmer der Milchstraße; und siehe da, er löste sich in unzählige kleine Sterne auf, die alle das Gepräge der Fixsterne haben, und also Sonnen sind. Er zählte auf einem kleinen kurzen Streifen derselben über 50000 Sterne, und mehr als 2 mal so viele schienen noch undeutlich durch. So viele Millionen Sonnen über, und neben einander! Sie stehen nemlich so weit, und in so großer Zahl, daß sich ihre Strahlen zu einem zusammenhängenden Schimmer vereinigen, so wie die Blätter eines Baums, von unten gesehen eine dichte Laubdecke zu bilden scheinen, ob sie gleich einander nicht berühren; oder so wie die Aehren des Kornfeldes in der Ferne eine zusammenhängende Fläche zu bilden scheinen, in welcher der Wind Wogen wie im Meere schlägt. Es ist wohl gewiß, daß

Sid. 548.

vom ersten, 2ⁿ, 3ⁿ, 100ⁿ Stern der Milchstraße aus, die Milchstraße noch eben so erscheint, wie sie uns erscheint, Die Form des Gürtels ist nur scheinbar. Die vielen Fixsterne, die man außer der Milchstraße am ganzen Himmel zerstreut seht, gehören ohne Zweifel alle zur Milchstrasse, und selbst unsre Sonne gehört dazu. Man ließe einen großen Kasten machen, wie das Dorf lang, und eben so hoch als lang, aber auch nur so breit als das Dorf; also etwa 1500 Schritte lang und hoch und etwa 200 Schritte breit. Diesen Kasten durchzieht man überall mit Drath, und behängt den Drath mit Lampen, Wie man es bey Illuminationen zu thun pflegt. Die Lampen mögen etwa 10 Fuß von einander stehen. Der innere Raum des Kastens wäre also nach dieser Ordnung mit hellen Lampen besetzt. Stünden wir nun gerade in der Mitte dieses Kastens, nemlich von allen Ecken gleichweit entfernt, so würden die Lampen

Sid. 549

die über und unter uns, und nach der Länge des Kastens vor und hinter uns stehen, dicht aneinander gedrängt erscheinen; aber die Lampen links und rechts, nach der Breite des Kastens, mehr zerstreut, weil ihrer weit weniger nach diesen beyden Seiten hin vorhanden sind. Wir würden also über, vor, unter und hinter uns einen dichten Lampenschimmer, und neben uns an beyden Seiten nur einzelne Lampen erblicken, auch wenn die Lampen nicht überall gerade gleichweit von einander stünden. Der dichte Lampenschimmer, über, vor, unter und hinter uns wäre der Milchstraße sehr ähnlich, die rund die Erde umgiebt. Die Lampen links und rechts erscheinen wie die übrigen Fixsterne. Bewegen wir uns nun aus der Mitte des Kastens fort, ein wenig links, der Breite nach; so würde der dichte Lichtschimmer nicht mehr gerade über unserm Häupte, sondern schon etwas rechts

Sid. 550.

erscheinen, gerade wie die Milchstraße, welche nur über die Mitte des Sternhimmels geht, sondern etwas seitwärts von der Mitte. Die Sterne der Milchstraße erscheinen uns auf eine ganz ähnliche Art, wie diese Lampen im Kasten also ist höchst wahrscheinlich die Milchstraße nichts anders, als so eine Sternschichte, wie die Lampen im Kasten, nur wie sich von selbst versteht in andrer Ordnung, und nach andern Gesetzen unter einander vertheilt und verbunden: und unsre Sonne ist nichts als eine von den großen Lampen in der Sternschichte. Sie steht keinesweges in der Mitte des Kastens, sondern etwas seitwärts, daher die Milchstraße nicht über die Mitte des Sternhimmels geht. Hätte unser Lampenkasten die Form einer Linse oder einer Taschenuhr, so bliebe die Erscheinung im Ganzen dieselbe und käme der Erscheinung unsrer Milch-

Sid. 551.

straße noch näher. So wären denn alle die Sterne, die man dort am Himmel seht, in und außer der Milchstraße, eine linsenförmige Sammlung von Sonnen, und Erden, unbegreiflich von Umfang und Menge. Vielleicht würde man Millionen Jahrtausende brauchen, um auf den Flügeln des Lichts von einer Grenze zur andern zu kommen. Und dennoch giebt es eine Hand, die diese unermeßliche Höhe und Tiefe umfaßt, Millionen Sonnen und Erden und Monde mit Segen und Leben füllt, und der auch mein Schicksal nicht zu klein ist, der auch mich wie eine mütterliche Hand führt. Nach Süden hin, theilt sich die Milchstraße in 2 Arme; weiter aber nach unten hin vereinigen sich beyde Arme wieder. Die Erscheinung ist freilich sonderbar. Man sollte anfänglich leicht mit der Vermuthung kommen, als wäre aus der linsenförmigen Sternschichte ein Stück von der Hand des

Sid. 552.

Allmächtigen ausgeschnitten. Vielleicht aber ist der schmale Streif eine andre Sternschichte, die sich an unsre Milchstraße friedlich anlehnt. Aber es mag seyn, was es will, so sind es doch Sonnen, die ihre Erden und Monde wärmen, und beleben.

Fortsetzung

Der Sirius pag. 284–294.

Höchstwahrscheinlich giebt es unter den Sonnen, wie unter den Bäumen, größere und kleinere. Manche ist vielleicht kleiner als unsre Sonne, manche vielleicht viele 1000 mal größer. Das ist aus sichern Gründen sehr wahrscheinlich. Die Erde wird in ihrer Bahn um die Sonne von 2 Kräften erhalten. Die eine von diesen Kräften ist der Schwungkraft ähnlich, womit der Ball, den ich am Faden um die Hand schwinde, davon fliehet, sobald der Faden reißt; Die andre ist die anziehende

Kraft der Sonne. Hörte eine von diesen Kräften auf, so wäre es um uns geschehen. Denn hörte die anziehende

Sid. 553.

Kraft der Sonne auf, so flöge die Erde, wie der Ball, wenn der Faden reißt, davon in die Tiefe des Himmels, und wir würden in Eissäulen verwandelt. Hörte aber die Schwingkraft der Erde auf, das heißt, stünde sie in ihrer Bahn irgendwo stille, so würde sie in die Sonne stürzen, wie ein Stein auf der Erde, und wir müßten verbrennen. Dies letzte traurige Schicksal würden alle Planeten, Monde und Kometen unsres Sonnenreiches haben, wenn sie ihre Schwingkraft ablegen oder stille stehen wollten. Sie sind nirgend angekettet, sie würden also der anziehenden Kraft der Sonne folgen und in sie hinabstürzen. Man hat auch an den Fixsternen eine eigenthümliche Bewegung bemerkt, die freylich bey ihrer ungeheuren Entfernung sehr langsam vor sich geht und in Jahrhunderten kaum merklich ist. Nennt man alles zusammen, so ist sehr wahr-

Sid. 554.

scheinlich, daß die Milchstraße ein ähnliches System von Sonnen ist wie unser Sonnenreich, ein System von Planeten: das heißt, in der Mitte der Milchstraße liegt eine ungeheure Sonne, um diese bewegen sich alle übrigen Sonnen dieser Sternschichte mit ihren Planeten und Monden, wie sich die Planeten um unsre Sonne bewegen. Die große Sonne in der Mitte zieht sie alle sehr stark an, aber jede von den angezogenen Sonnen hat eine Schwingkraft, die sie in gehöriger Entfernung in ihrer Bahn um diese größte Hauptsonne erhält. Also Monde gehen um Planeten, Planeten um Sonnen und alle die Millionen Sonnen der Milchstraße mit ihren Planetenheeren um eine einzige Hauptsonne, Unsre Sonne übertrifft an Größe der Maße alle ihre Planeten und Monde zusammengenommen; und das war nothwendig, wenn sie alle die Planeten und Monde in ihren Bahnen erhalten woll-

Sid. 555.

te. Dies berechtigt uns zu dem kühnen Schluß, daß jene große Sonne in der Mitte, wenn sie alle jene Sonnen in ihrer Bahn und Ordnung erhalten will, daß sie selbst von ungeheurer Größe seyn mag, daß sie vielleicht größer ist, als alle die Sonnen, Planeten und Monde der Milchstraße zusammengenommen. Die große Entfernung kann auch diese zu einem untheilbaren Punkte für unser Auge machen. Sie kan sich unter den übrigen Sternen wie ein heller Punkt verlieren, und wir ahnden vielleicht ihre Größe nicht. – Doch giebt es einen Stern am Himmel, der an schönem hellem Glanz alle ändern übertrifft, in welchem man daher die große Hauptsonne vermuthet. Es ist der Sirius im Gestirn des großen Hundes, den wir in den hellen Winterabenden gegen Süden etwas unter dem prächtigen Gestirn des Orion sehen. Nie kennt man sich tiefer und kleiner, nie größer als

Sid. 556.

beim Anblick des Sternenheeres. Das was im Grabe vergeht, das was die Urne umschließt, diese Hand voll Staub ist mein Wesen. Die Ahnungen, die Vorgefühle der Zukunft, die Sehnsucht nach höherer Vollkommenheit, die Liebe, womit ich alle lebendige Wesen umfaße, das Streben nach Wahrheit und Tugend, womit das Schimmern der Sternenwelt meine Seele so lebendig erfüllt, die Anlagen zu weit höheren Vollkommenheiten, als ich in dem engern Kreise dieses Lebens erreichen kann, der Verstand, der so erhabener Betrachtungen fähig ist, sich der Ordnung und Harmonie freut, erhebt, sich zur Kenntnis und Verehrung des Schöpfers in die Tiefen des Himmels dringt - nein! dies alles kann kein Sarg, keine Urne umfaßen, dies kann der Wind nicht mit dem Staube verwehn. Ich sehe dort oben Wohnungen und immer höhere Gegenstände für meinen unsterblichen Geist. Ich hebe meinen Blick zu

Sid. 557.

den Sternen, und fühle Meigung und Bruderliebe im Glücke, Muth in Gefahren, Trost und Beruhigung in Leiden.

Fortsetzung

Die Nebelsterne pag. 295–304.

Wir kennen Würmer durchs Vergrößerungsglas, von denen eine Nußschale eben so viel faßt, als ihr dort Sterne am Himmel zählt. Wollte sich unsere Erde aus der Milchstraße entfernen, immer weiter und weiter, so würde die ungeheure linsenförmige Sternenschichte immer kleiner und bläßer erscheinen, zuletzt wie ein blaßer Schimmer, und in recht großer Entfernung wie ein kleiner heller Fleck, trotz ihrer ungeheuern Größe, wie ein kleines lichtiges Wölkchen, wie ein heller Nebelfleck. Richteten wir ein recht gutes Fernrohr darauf, so würden wir die Sterne an den Grenzen herum zuerst bemerken, und der Schimmer würde sich in lauter kleine Sterne auflösen. Näherten wir uns

Sid. 558.

ihm wieder, so würde der Nebelfleck immer heller und größer werden, die einzelnen Sterne am Rande wieder deutlich werden, und zuletzt wäre die Milchstraße wieder da in ihrer Pracht und Größe. – Nun stehen am Himmel viele 1000 solche helle Nebelflecke oder Nebelsterne von allerley Gestalt und Größe, z. B. im großen Bär, in der Andromeda, im Orion etc. und die Fernröhre

entdecken immer mehrere. Die Astronomen wußten lange nicht recht, was sie daraus machen sollten. Herschel richtete sein Fernrohr auf sie und sie lösten sich zum Theil in unzählige kleine Sterne auf, gerade wie es unsre Milchstraße thun würde, wenn wir sie aus dunkler Ferne betrachteten. Wir können also mit der höchsten Wahrscheinlichkeit schließen: diese Nebelflecke sind große Sternlagen oder Sternschichten, wie unsre Milchstraße. Es giebt also eben so wenig nur Eine

Sid. 559.

Milchstraße, wie es nur Eine Erde, nur Eine Sonne giebt. Einige 1000 Nebelflecke und also einige 1000 Milchstraßen zeigen uns schon unsre Fernröhre. Wie viele mag nicht der Schoß der dunkeln Ferne decken! Das Weltgebäude ist also aus Milchstraßen zusammengesetzt. Wie diese Sternlager geordnet sind? Ob eine Milchstraße um die andre sich bewegt, wie der Mond um die Erde? Ob sie alle zuletzt um eine große unermessliche Hauptsonne gehn? Ob hier im Mittelpunkte seiner Schöpfung der Allmächtige, Allgegenwärtige besonders thront? In dies Heiligthum will ich mich nicht mit zu kühnen Vermuthungen wagen! – Soviel ist wohl gewiß: der Himmelsraum ist mit Sonnen und Milchstraven besetzt. Ich stehe im Mittelpunkt dieses Raumes, thürme Milchstraßen auf Milchstraßen, wie Sandkörner zum Gebürge, schwinge mich auf den äußersten Rand und – bin noch im Mittelpunkten. Ich schwinge mich auf den Flügeln

Sid. 560.

des Lichts, des Gedankens, ununterbrochen empor, es sind Mill. von Jahren verfloßen und ich bin noch im Mittelpunkte des endlosen Raumes. Sollte der Ewige, dessen Macht und Güte eben so ohne Gränzen ist, sollte der diesen Raum leer gelaßen haben? Er, dem es gleich viel kostet, eine Milchstraße zu bauen oder einen Wurm zu schaffen? – Und sollte in diesen endlosen Räumen nirgend ein Plätzchen für eine Seele seyn, die sich so heiß nach Unsterblichkeit sehnt, und hienieden so oft von Sorgen und Dürftigkeit schuldlos niedergedrückt wird, die Freuden, deren das denkende Wesen fähig ist, nicht einmal kostete? Nirgend ein Plätzchen, wo die Pflanze, die der Tod hier mit harter Hand oft so frühe ausriß, aufblühen und Früchte tragen könnte?

Seyd Gut; der Unschuld strahlt das Ziel

Vom Abendroth umgeben;

Sid. 561.

Und jedes edlere Gefühl

Folgt uns zum besßern Leben.

Salis.

Dritte Sammlung¹¹⁴

Vater Martin und das Baumpflanzen

Wenn der Baum zu frühe trägt, so erschöpft er sich, wird nicht hübsch groß und stirbt auch früh.

Fortsetzung pag 12–20.

Man schneidet von den Wurzeln die Spitzen ab, die beym Ausgraben zerrißen und zerfasert wurden und nachher vertrockneten. So glatt abgeschnitten heilt die Wurzel viel leichter, wie beym Tier eine glatt geschnittene Wunde viel leichter heilt, als eine zerrißene oder gequetschte Wunde. Daher sind im Kriege die Wunden von scharfen Degen leichter zu heilen, als die Wunden von stumpfen Degen und als die Schußwunden. Auch

Sid. 562.

zieht die frisch und glatt abgestutzte Wurzel leichter Saft aus dem Boden. Das sieht man an einer welken Blume. Schneidet man das vertrocknete Ende des Stengels frisch und glatt ab, und setzt es dann sogleich ins Waßer, so blüht sie wieder auf. Die Zweige könnten von den wenigen Wurzeln in der noch ungewöhnten Stelle nicht alle ernährt werden. Der Saft müßte sich zu sehr vertheilen und könnte nicht treiben. Die Zweige müßten also vertrocknen und der Baum ausgehen. Jedem Baum muß an einer Seite etwas von der obern Rinde abgeschält [werden], damit man sie beym Pflanzen eben so setzt, wie sie vorher standen. Wenn der Baum etwas groß ist, so muß man das nicht vergessen, vermuthlich weil die nördliche Seite des Baumes von den kalten Winden härter, und die süd-

Sid. 563.

liche Seite von der Sonnenwärme zarter wird. Wenn also der Baum in der Stelle umgekehrt zu stehen käme, so würde die zarte Seite von der nördlichen Kälte leiden. Die Löcher läßt man weit und tief ausgraben, und dann mit Holzerde oder einem Gemisch von schwarzer Erde und gutem Dünger bis auf die gehörige Höhe wieder anfüllen. So behält der Baum lange Kraft und Trieb von

¹¹⁴ Burgheim unter seinen Kindern: Neue Gespräche und Erzählungen für Kinder von acht bis sechzehn Jahren über Natur und Menschenleben / Von G. W. Mundt Feldprediger des Dragoner-Regiments von Strantz. Halle: Waisenhaus, 1801 - <http://digitale.bibliothek.uni-halle.de/vd18/content/pageview/8711680>

unten. Zu den Bäumen, die man im Frühlinge pflanzt, liess man die Löcher schon im Herbst graben und sie unausgefüllt an freyer Luft liegen, damit sich Regen, Schnee und andre fruchtbare Theile der Luft darin sammeln. Das giebt dem Boden in einer noch größern Tiefe Kraft und Fruchtbarkeit. Man nimmt von der besten, schwarzen, lockern Erde, und bedeckt damit erst einige Zoll hoch die

Sid. 564.

fette Erde im Loch. Die Wurzeln müssen nicht in Dünger zu liegen kommen. Sie müssen in ihrer natürlichen Lage bleiben. Den Pfahl, um den Baum anzubinden, setzt man gleich daneben, da nemlich, wo er den Wurzeln nicht hinderlich ist. Man muß die Erde bloß krümeln, damit die Wurzeln von allen Seiten damit bedeckt werden und doch in ihrer natürlichen Lage bleiben. Und den Baum muss man immer sanft auf und nieder schütteln, damit die Erde überall in das Wurzelgewebe eindringt und nirgend eine hohle Stelle bleibt. Wenn die Wurzeln bedeckt sind, kann man sie reichlicher zuwerfen, und die Erde etwas fest treten. Um den Stamm häuft man die Erde etwas auf, und in kleiner Entfernung macht man ringsum den Stamm eine Vertiefung, damit das Wasser beym Be-

Sid. 565.

gießen im Frühling und Sommer die Wurzeln, aber nicht den Stamm treffe. Die Wurzeln, die den Baum nähren, gehen flach oder horizontal fort und müssen so liegen, daß sie beym Ausbreiten die Dammerde treffen. Kommt dadurch der Baum noch nicht so tief zu stehen, als er vorher stand, so muss man lieber die Erde um ihn herum so hoch aufhäufen. Ein zu tief gepflanzter Baum geht aus, oder kränkelt doch lange. Die Wurzeln, die in die Tiefe hinab gehen, dienen mehr dazu, den Baum zu befestigen, als ihn zu ernähren.

Fortsetzung pag. 21–32.

Der Prediger und seiner Gast. Ein Dorf, worin die Häuser durch viele hohe Bäume getrennt sind, brennt nicht leicht ganz ab. Die Bäume halten den Wind ab, der die Flamme vermehrt, und verhindern das Herumfliegen der brennenden Schindel in

Sid. 566.

Strohdächer. Die Bäume sind auch natürliche und gute Blitzableiter. Man weiß kein Beispiel, daß der Blitz ein Gebäude getroffen hätte, in dessen Nähe hohe Bäume standen. Der Blitz trifft allemal lieber den hohen grünen Baum, als ein trocknes Gebäude, und läuft am Baum ohne Schaden

hinunter in die Erde. Man muß doch bey dem Gewitter sich nicht unter einen Baum stellen; denn es sind schon viele Menschen unter Bäumen erschlagen worden, weil der Blitz, wenn er unten einen Menschen oder ein Thier findet, gern den Baum verläßt, und zu dem nahen thierischen Körper abspringt. In der Nähe aber eines Baumes kann man vollkommen sicher seyn, wenn man nemlich 8 bis 10 Schritt davon entfernt, also weder dem Stamm, noch den Zweigen zu nahe, sich niedersetzt. Und bey dem Gewitter thut man

Sid. 567.

auf ebenem Felde immer wohl, sich in der Nähe eines hohen Baumes niedersetzen.

Karls Lobrede auf die Bäume pag. 33–35.

Sie bringen gutes Obst – dabey manche kleine Nebenfreude. – Sie geben uns Häuser und Wärme, Tisch und Bänke, Kisten und Kasten, Stege und Brücken, Eimer und Pumpen, Wagen und Schlitten, Kähne und Schiffe, Kohlen um Eisen, Gold und Silber zu schmelzen und 1000 Werkzeuge zu formen. Den verdankt also der Soldat seinen Degen, der Landmann seine Sense, der Jäger seine Flinte, der Baumeister seine Axt und Säge, der Künstler seine Instrumente, die fleissige Tochter ihre Nadel und Scheere, der fleissige Sohn sein Federmesser und seine Uhr. Sie geben uns Asche zu Glas. Den verdanken also unsre Häuser die Fenster, der Naturforscher sein Mikroskop, der Astronom sein kühnes Fernrohr, der Greis seine Brille, die Damen ihre Spiegel, die Herren ihre Lorgnetten und Trinkgläser. Sie geben uns Pulver- und Kornmühlen, dem Reichen Karossen und Spieltische, dem Armen sein Spinnrad und seinen Pflug, dem Knaben seine Wiege und sein Steckenpferd, dem Greise seine Krücke und seinen Sarg, Sie zeigen dem Wanderer den rechten Weg und ihrer Schatten geben ihm Kühlung und Ruhe.

[sida utan paginering]

Sie versammeln Freunde und Nachbarn in vertrauliche Kreise unter seine Zweige, und leiten dem Blitz bey den Kornscheunen vorüber.

Ephemeris
Pars IV^{ta}
Tomus Octavus

A. J. Sjögren

Sid. 568

Ephemeridi
Pars IV^{ta}
Tomus octavus
Augustus

Die Pflanzen erhalten uns das Leben 36–46

Die Chinarinde – Wenn man unter ein Bierglas, worin weiter nichts als Luft ist, eine Maus setzt und dann das Glas dicht zuschließt, so stirbt die Maus in kurzer Zeit. Setzt man in die Luft, worin erst eine starb, die zweite, so fällt diese gleich in Verzückungen und stirbt in den ersten Augenblicken. Die Luft, die man einmal, höchstens zwei- oder dreymal geathmet hat, kann dem Blut in der Lunge nichts heilsames mehr geben und nichts schädliches mehr abnehmen. Nicht mehr nur durch die Lunge, sondern auch durch unzählige feine Löcher in der Haut saugen die Thiere und der Mensch reine Luft ein und hauchen verdorbene aus. Daher ist Unreinlichkeit, eine zu enge

Sid. 569.

und dichte Kleidung und ein dickes Federbett, das den Körper die ganze Nacht hindurch in einer verdorbenen Luft erhält, gewiß sehr ungesund. Ueberdem wird durch das Feuer die Luft eben so verdorben, wie durch das Athmen. In einer eingeschloßenen Luft, in welcher ein Licht so lange brannte, bis es erlosch, brennt kein neues Licht, und ein Thier stirbt darin augenblicklich. Auch durch die Fäulniß der Pflanzen und Thiere wird die Luft sehr verdorben, z.B. in Kellern, Brunnen, und unterirdischen Höhlen, in Sümpfen und Morästen, und überall, wo Thiere und Pflanzen verwesen. Wenn wir in das Glas, worin eine Maus starb, einen grünen Zweig setzen und beides ins Helle stellen, so wird im Kurzen die Luft darin wieder so rein, daß das Licht darin brennt, und eine Maus darin lebt. Die grünen Blätter verbeßern wieder die Luft; sie fangen das Schädliche ein und hauchen dafür wieder die reinste Luft aus. Setzt man frische Blätter ins Wasser und läßt die Sonne darauf scheinen, so entsteht eine große Menge kleiner Bläschen an den Blättern. Diese werden

Sid. 570.

immer größer und reißen sich endlich los. Wenn man sie aufsammelt, so ist das die reinste Luft, worin ein Thier viel länger lebt und ein Licht viel heller und länger brennt, als in der gemeinen Luft. Dies beweist es, daß die Blätter im Hellen reine Luft aushauchen. Doch thun dies die Pflanzen

nur am Tage; des Nachts ruhen sie, oder was sie aushauchen ist verdorbene Luft. Daher ist es schädlich, des Nachts viele Pflanzen bey sich in der Stube zu haben; aber des Tags ist es gut. Die Blumen hauchen immer schädliche Luft aus, und zwar in beträchtlicher Menge, Daher ist es nicht gut, viele Blumen Tags oder Nachts im Zimmer zu haben. Die unansehnlichsten, am wenigsten geachteten Bäume und Kräuter tragen am meisten zur Reinigung der Luft bey. Die Weide, die überall wächst, der grüne Schlamm in den Sümpfen und die grünen Faden in den Bächen hauchen die reinste Luft in großer Menge aus. Darum ließ der Schöpfer diese Pflanzen so häufig wachsen, Raubthiere und Pflan-

Sid. 571.

zen sind also sehr mächtige Diener der Natur, um unsern Luftkreis rein zu halten. Was jene nicht verzehren können, sollten diese unschädlich machen. Daher kommt es auch, daß angebaute Gegenden eine viel gesündere Luft haben, als wüste und morastige. Die Menschen, die an den Pontinischen Sümpfen in Italien wohnen, sehen aus wie die Geister, bleich und hager. Die Sümpfe im Norden, die der alte edle Barde Ossian erwähnt, mit ihrer tödtlichen Luft sind wahrscheinlich durch die Kultur verschwunden. Daher richtete der Schöpfer alles so ein, daß in einer Wilden Gegend bald Waldungen entstehen, um der dort häufigen Fäulnis entgegen zu wirken. Im Frühjahr und Herbst, wenn alles fault und die Bäume kahl stehen, ist die ungesundeste Jahreszeit. Im Winter, wo der Frost die Fäulniß hindert, und im Sommer, wo die Blätter da sind, ist die Luft am reinsten. In einem Glase mit recht reiner Luft lebt ein Thier länger, aber eine Pflanze verwelkt darin; und in einem Glase mit verdorbener Luft stirbt das Thier, aber die Pflanze grünt darin. Also diejenige Luft, welche dem Thierreiche schädlich ist, ist dem Pflan-

Sid. 572.

zenreiche heilsam, und so umgekehrt. Das Thier macht die Luft für die Pflanze, und diese macht sie für jenes brauchbar. So reicht eines dem andern die Hand, eine erhält und nährt das andere. Das Mineralreich giebt Wasser, Erde, Salze etc. dem Thier- und Pflanzenreiche.

Der glückliche Vater pag. 47–115.

Ein Greis auf dem Wege - Gewitter und Blitz – Ein Wagen – der Postillion nahm den Greis auf. - der junge Reisende gab ihm seinen Mantel – größern Regen und Ungewitter – das nahe Dorf, wo sie gingen in den Krug, bis der Regen war vorüber – Der Postillion trank ein Glas nach dem andern. – Der Greis erzählte seine Geschichte. – Sie fuhren weiter hin. – Der Postillion schlief ein. – Betrachtungen – eine schmale hölzerne Brücke – über einen tiefen angeschwollenen Strom – Das eine Pferd stürzte hinab – Der Greis sprang hinunter und zerschnitt die Stränge des Pferdes. – Der

junge Mann kam ihm zu Hülfe und fiel ihm um den Hals. – So auch der pflegmatische Mann. – Abfahrt und Ankunft im Dorfe des Greises – die Reisenden giengen ein und nahmen die Ein-

Sid. 573.

ladung, bey dem Greise die Nacht zu bleiben sehr freundlich an – diese konnten sich nicht genug über die Nettigkeit und Reinlichkeit in diesem Hause freuen. – Erdbeeren mit Milch, - Mohrrüben, Schoten, und 3 jungen Tauben, – das kleine Gastzimmer – das Abendbrot - Eierkuchen mit geschmorten Stachelbeeren – Wein – der junge Mann erzählte seine Geschichte – sein Vater, Herrman, Senator – Tischzeugfabrike – Sein Vafeer war ein armer Leinweber – die Schwester des jungen Mannes würde von einem jungen Menschen verführt; ihre weitere Geschichte – Der Kriegerath erzählte auch seine Geschichte. – Schlaf, Herrmann und Luise schliefen wenig – früh am Morgen – Gespräch vom Fenster – die Blumen – der Herrmann im Garten und Kornfelde – einzelne Betrachtungen – der Greis im Garten sang folgendes Lied:

Sey mir begrüßt zu meines Gottes Ehre
Du, Seiner Schöpfung Königin!
Steig auf und geuß aus deinem Feuer Meere
Erstaunen vor dich hin.

Sid. 574.

Daß überall, bis zum entfernten Strande,
Wo dein belebend Licht erscheint,
Die Liebe herrscht, an deren sanftem Bande
Sich Herz mit Herz vereint.

Und dann sey du, was du bisher gewesen,
Dem Menschenvolke Wonneblick,
Dem Armen Trost, dem Kranken froh Genesen,
Dem ganzen Erdball Glück.

Und alle lehr', in Freudigkeit hienieden
Sich jeder schönen Tugend freun,

Voll Duldsamkeit, geneigt zum sel'gen Frieden,
Geneigt zum Wohlthun seyn.

Gespräch mit ihm – Seiner Rath um des H^s Gegenstände. – Aufdeckung seiner Liebe – Weitere Vorstellungen – Erlaubniß – Weitere Rathe – Bericht von der Luise – Der Kriegsath im Garten – Die Mädchen auch – Kaffe – Der Postillion bittet den Greis und kriegt Vergebung – Der

Sid. 575.

wies das Geschenk, das der Kriegsath wollte ihm geben, zurück. Die Töchter ebenso. Der H. schenkte der Luise einen schönen Tischgedeck, und diese jenem eine zierliche geschmackvolle Börse – Abschied – Die große Verlegenheit des Kriegsathes dabey – Abfahrt – Beym Gewitter thut man immer wohl, entweder die Fenster oder die Thüre zu eröffnen; denn wenn der Blitz wirklich in die Stube fiele und alles verschloßen wäre, so sey man in Gefahr zu ersticken, wenn er auch keinen träfe. Eben so muß man sich lieber in der Mitte der Stube halten, weil der Blitz gern an den Wänden hinabläuft, und dann den zu nahen Menschen trifft.

Nähere Nachricht von dem Feuer in Blumenau pag. 116–122,

Das Feuer. pag 123–139.

Alle Schäden des Feuers – wenn das Feuer aufträte, erlaubte keine Schäden mehr zu verursachen, nehme aber auch zurück, was wir ihm verdanken, so bitte er erst vor der Hand alles Kochen, Braten und

Sid. 576.

Schmoren einzustellen, ferner bitte er sich von dem Landmanne seine Axt, seine Säge, sein Messer, seine Sensen und Pflugscharen aus, ferner seine Kessel, seine Nägel, Ketten, Löffel und was er sonst von Metall hat. Denn ohne ihn hätte der Bergmann kein Eisen und Metall aus dem Erze zu schmelzen, und der Schmied daraus keine Werkzeuge machen können. Ferner hat das Feuer alle seine Töpfe, Schüsseln und Teller gebrannt, sie sind also sein. Seine Wagen, Pflüge, Egge, Häuser nimmt es auch in Beschlag, weil sie ohne Axt, Sägen und Meßer nicht verfertigt können werden. Wahrscheinlich würde das Feuer auch Hut, Rock und Weste, Schuh und Strümpfe in Anspruch nehmen. Denn, "würde es sagen, "das Hut ist ohne Wasser, das ich gewärmt habe, der Rock von Wolle oder Flachs, ferner Schuh und Strümpfe sind ohne Werkzeuge, die mir das Daseyn verdanken, z. B. ohne Messer Nadel Scheere etc. nicht zu Stande gekom-

Sid. 577.

men." Du wirst mir also erlauben, sie zurückzunehmen, und du kannst nach deinem Belieben im Winter und Sommer, in Frost und Hitze, in Sturm und Regen ohne Dach und Fach herum spazieren, wie dich der liebe Gott geschaffen hat". "Du hast, mein lieber Landmann, jetzt einen Körper, der über einen Zentner wiegt. Als du gebohren wurdest wogst du wenige Pfund. Woher hast du deinen schönen, starken Körper? Du hast täglich Brod gezeßen, das durch mich gebacken wurde, den Antheil, den ich am Bau der Mühle hatte, nicht einmal gerechnet. Deine Mutter und deine Frau hat täglich gekocht, bisweilen auch gebraten, zum Fest auch wohl einen Kuchen gebacken. Dadurch bist du hübsch groß und stark geworden. Ich bitte mir also auch dein Fleisch und Blut zurück." Weiter würde und konnte das Feuer folgendes Manifest geben: "Ich und die Wärme, wir sind eigentlich einerley Wesen. Wenn ihr mich blos fühlt, ohne mich zu sehen, wie z.B. am

Sid. 578.

warmen Ofen, im warmen Wasser etc. so nennt ihr mich Wärme. Wenn ihr mich aber nicht blos fühlt, sondern auch seht, oder wenn ich nicht allein erwärme, sondern auch leuchte, so nennt ihr mich Feuer. Dies letztre geschieht allemahl, wenn sich meine Grundmaterie, der Wärmestoff, mit meinem Bundesgenoßen dem Lichte verbindet. Ich fordre also auch billig und recht alles von euch zurück, was ich meinem Grundstoffe, der Wärme, verdanke. – Ohne Wärme aber wächst kein Obst, keine Wurzel, kein Grashalm; ohne sie lebt keine Auster, kein Thier. Weicht die Wärme, so fallen die Bläthen ab, der Baum stirbt, keine Knospe blüht, kein Obst wächst, kein Samenkorn keimt, keine Wurzel gedeiht. Das Thier erfriert, das Blut und jeder Saft in ihm wird Eis; es kann also auch nichts wachsen, keine Braten, keine Pelze geben. Also Obst, Würzein, Kraut, Austern und jedes Thier nehm' ich zurück. Der Wärme verdankt das Wasser, sowie das Quecksilber seine Flüßigkeit. Ohne sie wird beides fest. Ueber das

Sid. 579.

gefrorene Wasser kann man mit großen Lasten fahren, und das Quecksilber wird in großer Kälte, das heißt bey sehr verminderder Wärme so fest, daß man es hämmern, biegen und dehnen kann, wie andres Metall. Eben so hat auch die Luft der Wärme ihre Flüßigkeit zu danken. Wiche die Wärme ganz von der Erde, so würde die Luft ein fester dichter Körper werden, etwa wie Eis. Wir selbst würden in Eissäulen verwandelt werden. Ohne Wärme ist ja keine Nerve thätig, keine Muskel reizbar, kein Blutstropfen flüßig. Ohne sie würden wir also nicht blos erstarren wie etwa die Bienen, Murmelthiere und Eisbären im Winter, sondern sogleich erstarren, hart und wie Stein werden. Ohne sie könnte also kein Thier entstehen und leben, so wenig ein Samenkorn ohne sie keimen und zur Pflanze oder zum Baum empor wachsen kann. Wenn uns also Feuer und Wärme

verließe, so müßten alle Handwerke, Künste und Gewerbe der Menschen plötzlich stille stehn.
Ohne sie hätten wir keine Werkzeuge

Sid. 580.

von Metall, keine Hauser, keine Wagen, keine Kähne und Schiffe, nicht einmal Holz dazu, ohne sie keine Pflanze, kein Thier, kein flüßiges Wasser, keine Luft. Wollten wir auch wie die Wilden, Fleisch und Pflanzengewächse roh essen, so hätten wir auch ohne sie kein Fleisch, kein Gewächs; bedürftten auch keines, weil wir selbst ohne sie nie geboren, oder doch leblose Eissäulen wären. Ohne Feuer und Wärme wäre alles in der Natur todt, kalt, ohne Nerven und Empfindung, wüst und öde, wie unter den Polen, wo vielleicht einige Eisgebürge liegen. Die Wärme ist gleichsam die Säugamme aller lebendigen Wesen. Sie lockt Blumen, Gräser, Kräuter und Bäume aus dem Schoße der Erde; entfaltet die Knospen zu Blättern, Blüthen und Früchten, läßt die Saaten keimen, grünen und reifen. Sie bildet im Schoße der Erde Metalle, Erze, Steine, Kristalle, Salzquellen und warme Bäder. Sie Belebt das Hühnchen im Eye, sey es unter der Brust der Mutter, oder wie in Egypten im künstlichen Brütöfen,

Sid. 581.

oder in einem Gefäß mit warmem Dünger umgeben. Sie durchströmt unsre Nerven und Adern, womit wir leben, wachsen und empfinden können. Sie bildet die Dünste, die als Regen oder Thau erquickend auf Blumen Kräuter und Saaten herabträufeln. Sie giebt dem Frühlinge die milde allbelebende Kraft, erwärmt und erfreut im Strahle der Sonne, ruft die Biene aus ihrer Zelle, den Wurm aus seiner Höhle, den Bären aus seiner Erstarrung, und den Kranken aus seiner Hütte hervor. Auch macht die Wärme den wichtigsten Unterschied der Klimate. Der große unermessliche Werth des Feuers für das Menschengeschlecht war wohl der Grund der schönen Sage der Griechen, daß Prometheus, als er den Menschen aus Thon geformt hatte, und nun das Meisterstück seiner bildenden Kunst mit Wohlgefallen vor sich hat, daß er nun noch, um sein Werk zu vollenden, zum Sonnenwagen hinaufstieg, seine Fackel anzündete, dem Menschengeschlecht das Feuer und mit ihm die nützlichsten Künste brachte - - Pandora.

Sid. 582.

Kohäsion der Körper,

oder warum fallen uns beym Gehen nicht Arme und Beine ab? pag 140–157.

(Man breitet auf dem Tische ein Papier aus, im weches man einen erhöhten Rand gebrochen hat)
Ich gieße das Quecksilber tropfenweis auf das Papier, Man seht, wie sich die kleinen Tropfen in

viele kleine Kügelchen formen, die desto vollkommnere Kugeln sind, je kleiner das Tröpfchen ist. Jetzt führe ich zwei dieser Kügelchen näher zusammen, und siehe! Da sie sich kaum berührten, flössen sie in ein einziges Kügelchen zusammen. Die Theile des Quecksilbers haben also die Art, daß sie, so bald sie sich berühren, zusammenfließen und zusammenhängen; und es gehört immer eine wenn auch nur geringe Gewalt dazu, um sie wieder zu trennen: Von selbst gehen sie nicht wieder auseinander, Wassertröpfchen auf Oelpapier machen es eben so. Man hat 2 glattgeschliffene und genau auf einander

Sid. 583.

passende Bleypplatten. Es liegt nichts dazwischen, was sie zusammenhalten könnte. Ich lege sie mit den geschliffenen Seiten aufeinander, und siehe! ich muß beträchtliche Gewalt anwenden, um die obere von der untern abzuhalten. Wenn ich die obere Platte an eine Wagschaale bände, und in die andre Schaale der Waage so viel legte, als sie wiegt, so müßte ich dennoch in diese letztre mehr Gewicht legen, um die obere Platte von der untern loszureißen. Drücke ich die Platten etwas fest zusammen, so bleibt die untere an der Obern hangen, wenn ich diese letztre aufhebe; ja ich muß eine beträchtliche Gewalt anwenden, um sie von einander zu reißen. Leg' ich aber nur einen Strohalm dazwischen, daß sich die Platten nicht berühren können, so hängen sie garnicht mit einander zusammen. Nehmen wir glatt geschliffene Platten von Glas, Marmor, Stahl, Gold und Silber, so thun die es ebenfalls, selbst unter einer gläsernen Glocke, aus welcher man durch die Luftpumpe die Luft gezogen hat. Der Druck der Luft kann

Sid. 584.

also auch nicht die Ursache seyn. Die wahre Ursache dabey ist uns eben so wenig bekannt, als die Ursache der Schwere. Diese Kraft des Anziehens und des Zusammenhanges der Theile des Körpers, wenn sie sich berühren, nennt man Anziehungskraft, Kohäsion. Also die Kohäsion verbindet die Theile der einzelnen Körper und kleine Körper, zu größeren, so wie die Schwerkraft Planeten, Planetensysteme und Sonnensysteme bildet. Doch ist Kohäsion von Schwerkraft darin verschieden, daß jene nur bey der Berührung, diese aber auch in großer Entfernung wirkt. Die Kohäsion verbindet nicht blos gleichartige Massen mit einander, wie Bley mit Bley, sondern auch ungleichartige. z.B. Gold mit Silber, Kupfer mit Zinn etz. Die Stärke des Zusammenhanges richtet sich nach der Menge der Berührungspunkte. Je größer die Menge der Bsrührungspunkte ist, wo sich ein Paar Körper berühren, desto fester hangen sie aneinander. Der Schorn-

Sid. 585.

steinfeger hat mit der rauhen viereckten Röhre nur wenige Berührungspunkte, so wie jemand beym Klettern mit dem Baume. Wenn man Mehl, geriebenen Thon, oder zerstoßenes Pulver sehr fest

zusammenstößt, so daß sich die kleinsten Theile recht innig berühren, so wird alles hart und fest wie Stein. Wenn ein Tischler ein Paar Bretter recht fest zusammenleimen will, so hobelt er sie so glatt, daß sie so genau als möglich aufeinander paßen. Weil aber das Holz viele Zwischenräume hat, und bey dem besten Hobeln immer noch eine sehr rauhe oberfläche behält, wie man besonders durch ein Vergröß[e]rungsglas sieht; so füllt er diese Zwischenräume mit Leim an. Dadurch werden die Berührungspunkte der beyden Bretter ungemein vermehrt, und die Bretter hangen desto fester zusammen. Daß der Leim an und für sich selbst den Zusammenhang nicht ausmacht, sieht man der aus: wenn er so reichlich dazwischen gestrichen wird, daß sich die Holztheile gar nicht berühren

Sid. 586.

können, so tritt das Brett sehr leicht wieder aus einander. Er muß nur so stark dazwischen gelegt werden, daß die kleinen unzähligen Vertiefungen des Holzes damit angefüllt werden. Abschnitte man den Kopf, und setzte ihn gleich wieder in seine vorige Stelle, aber so, daß alle Nerven, Sehnen, Muskeln, Adern und Luochen in allen ihren Theilen wieder so auf einander kömmten, wie sie vorher lagen, so sollte keiner diese Operation nachher ansehen; alles würde zusammenhängen, wie vorher. An Polypen, die einen sehr einfachen Körperbau haben, wo alles leichter auf einander paßt, hat man schon ähnliche Versuche wirklich mit dem besten Erfolge gemacht. Man kann ihnen ganze Glieder abschneiden, wieder ansetzen, unter mehreren gar vertauschen. Es wächst alles wieder gleich an. Kohäsion und Lebenskraft wirkt hier mit vereinigter Gewalt, Die kleinsten Theile unsers Körpers sind also weder durch Häkchen noch Fäserchen, noch Leim, sondern durch eine innre Kraft, die Kohäsion, verbunden. Hätten sie diese Kraft nicht, so würden wir, wie

Sid. 587.

Männer von Schnee oder Sand, bey der geringsten Bewegung, Arme und Beine verlieren, und in einen Staubhügel zusammenfallen, und höbe die Hand der Allmacht Kohäsion und Schwerkraft auf, so würden alle Körper, Häuser, Thürme, Bäume, Berge, Felsen, Menschen und Thiere in Staub zusammenfallen; ja Sonnen, Monde und Erden würden zerstäuben, und die großen Himmelsräume mit fürchterlichen Staubwolken erfüllen.

Kunst sich im See oder gar im Meere zu baden, ohne nass zu werden. 158–169.

Wenn ich meinen Finger in einem Schälchen mit Wasser tauche, so wird der Finger naß; weil das Wasser durch die Kohäsion stärker an den Pinger, als vom der Schwere abwärts gezogen wird. So bleibt man an der Schaukel hangen, wenn die Schaukel uns, oder wir die Schaukel fester halten, als uns die Schwere nach unten zieht. Hexenmehl (Femen-Lycopodii) ist der feine Samenstaub von dem Kolbenmoos (oder Stier

Sid. 588.

lapp, Wolfsklaue, Lycopodium clavatum Linn.), das in dünnen langen Stengeln mit vielen bleichgrünen Blättchen weit auf der Erde herumkriecht. Damit bestreue ich die Oberfläche des Wassers im Schälchen, und blase das Ueberflüssige alles ab. Der Saame bildet ein dünnes Häutchen auf der ganzen Oberfläche des Wassers, Der Saame hat mit dem Wasser starke Kohäsion, aber nicht mit festen Körpern. Man senkt ein Geldstück hinab, und das Hexenmehl verläßt nicht das Wasser, und das Häutchen läßt sich nicht von dem eingesenkten Körper zerreißen, sondern bildet um ihn eine zusammenhängende Hülle, daß kein Wasser das Metall berühren kann. Jetzt tauche ich meine Finger herunter. Auch um diese legt sich das Hexenmehl an, um nicht die gleichsam niedergedrückte Fläche des Wassers zu verlassen. Die Finger bleiben trocken, und das Geld eben so. Nimmt man statt der Münze, die doch immer eine scharfe Kante hat, eine glatte Kugel, z.B. ein Marmelkugelchen,

Sid. 589.

so gelingt der Versuch auch bey geringer Vorsicht. Wenn man einen ganzen See damit überstreute, so könnte man untertauchen, sich baden und abkühlen, ohne naß zu werden. - Beim Ertrinken muß man sterben nicht am Ueberfluss des Wassers, sondern am Mangel der Luft. Ertrinken und Ersticken ist im Grunde einerley. (Man streut Hexenmehl auf ein Papier, gießt etwas Wasser darüber und führt dies vorsichtig in eines Sieb). Es fließt nicht durch. Man kann also Wasser im Siebe tragen. In einem Siebe mit größern Löchern fließt das Wasser durch, weil das Gewicht des darüberliegenden Wassers stärker ist, als die Kohäsion der Wassertheile und des Hexenmehls, Auf dem Papier formen die kleinen Wssbertropfen Kugelchen, und diese kullern bey der geringsten Bewegung, gerade wie die Quecksilberkugelchen. Auch aus demselben Grunde. Das Quecksilber hat mit dem Tisch und Papier wenig oder gar keine Kohäsion, Die anziehende Kraft

Sid. 590.

der Quecksilbertheilehen unter eina der kann also freyer würken, und da diese Wirkung nach allen Seiten gleich stark ist, so formt sich das Ganze zur Kugel. Dasselbe geschieht mit dem Wasser. Auf dem bloßen Tische und Papier zerfließen die Tropfen sogleich, weil das Wasser mit Holz und Papier stärker zusammenhängt, als seine Theilchen unter sich selbst. Sie folgen also der größern Gewalt und zerfließen. Weil die Schwerkraft unsrer Erde nach allen Seiten gleich stark wirkt, so hat sie ihre Kugelgestalt erhalten. Die übrigen Planeten und Monde sind aus demselben Grunde rund. So wie also die Schwerkraft Weltkugeln bildet, so bildet hier die Kohäsion Wasserkugelchen. Daß die großen Tropfen doch nicht rund sind, sondern flach, macht das Gewicht der größern Menge von Wasser, welches stärker ist, als die Kohäsion der Wassertheilchen, und also das Ganze flach drückt. Bie Körper hangen nicht alle mit gleicher Gewalt zusammen. Darin

Sid. 591.

herrscht eine große Verschiedenheit in der Natur. Diese Verschiedenheit herrscht unter gleichartigen Körpern sowohl als unter ungleichartigen. Die Theile des Eisens hängen fester zusammen, als die Theile irgend eines andern Metalls, z. B. des Goldes. Daher trägt eine Kette von Eisen weit mehr als eine Kette von Gold, die gleiche Dicke und Länge hat. Nächste der eisernen trägt eine kupferne am meisten. Ein Seil von Seide trägt mehr als ein eben so dickes von Flachs, dies mehr, als ein gleiches Seil von Menschenhaar, und dies wieder mehr, als ein Seil von Pferdehaar bey gleicher Dicke und Länge. – Gold hängt mit Silber fester und inniger zusammen, als mit Eisen; Silber mit Bley inniger als mit Kupfer. Das ist auch bey Wasser der Fall. An die Haare der arabischen Ziege ämel, von welcher das bekannte Kämelgarn gemacht und unrichtig Kameelgarn gesprochen und geschrieben wird, hängt sich das Wasser fast gar nicht. Daher ein Rock

Sid. 592.

von Kämelgarn bey stärkstem Regen die wichtigsten Dienste thut. Eben so hängt es nur wenig mit Harzen und Fettigkeiten zusammen; Daher schützt Wachseleinwand Hüte und andre Sachen vor Regen, und daher werden Schiffe mit Theer und Harzen überzogen oder kalfatert, damit das Wasser das Holz nicht angreife und eindringe. Die Federn der Wasservögel sind von Natur so, daß sie mit dem Wasser nicht zusammenhängen, also nicht naß werden. Die Taucherenten gehen in die Tiefe, und fliegen gleich darauf trocken davon. u.s.w. So ist auch mit den Seethieren, z.B. Otter, Seehund.etc. Daher ist das Seehundsfell so gut zum Beschlagen der Koffer.

Nutzen der Kohäsion für die Kunst 170–177.

Ohne sie könnte der Mahler keinen Strich thun; die Farben würden von der Leinwand und dem Pergament herabfallen, wie Staub und sand. Raphael, Korreggio, Rubens,

Sid. 593.

Mengs, Oeser. etc. Ohne sie hätte nie der Meißel des Künstlers so schöne lebendige Gestalten aus Marmor schaffen können, weil es ohne sie keinen Stein, keinen Meißel, keinen beseelenden Arm gäbe – Vatikanisch Apollo – medizeisch Venus – Ohne sie hätte die Kunst nie so schöne Gebäude und so erhabne geisteslabende Tempel mit kühnen Säulen erbauen können, und ohne sie hätte in diese Tempeln nie eine Saite, nie eine Flöte, nie eine Harfe getönt – ohne sie hätten wir keine Mauer, keine Brücken, keine Kanäle und Schleusen. Auch das Eisen verdankt dieser Kraft seine nützlichste Eigenschaft, daß das Eisen im Feuer weich wird, ohne gleich zu schmelzen. Die Platina hat ebenfalls diese wichtige Eigenschaft. Das Platin ist dichter als Gold und verliert an der Luft, im

Wasser und Feuer den herrlichen Glanz, den es bey der Politur annimmt, noch weit weniger, als gold, und giebt daher die prächtigsten und vollkommensten Spiegel zu

Sid. 594.

Fernröhren, und würde in 1000 andern Dingen die Stelle des Goldes viel besser vertreten. Erst im Jahre 1449 kam es nach England. Man findet es in den Goldgruben von Peru in Amerika. Gereinigt hat es eine silberweiße Farbe, daher der Name Platina, der von dem spanischen Plata, Silber, herkommt. Es schmilzt schwerer als Eisen und jedes andre Metall; daher blieb es so lange unbekannt und wurde von den unwissenden Bergleuten für Sandkörner gehalten und übersehen. Wenn man sie zum 4ten Theile mit Gold zusammen schmelzt, so wird das Gold dadurch schwerer, als es an sich ist, und nicht so blaß, als durch den Zusatz von Silber. Der Klempler löthet seine Flaschen von Blech zusammen. Er trägt in die Fügen das Stück geschmolzenes Zinn. Die Kohäsion des Zinnes mit dem Blech macht dann die Verbindung aus. Will man Sachen von Gold zusammen löthen, so wird ein Gemisch von Gold und Silber, oder von Gold und Kupfer gemacht. Von diesem Gemische

Sid. 595.

wird etwas geschmolzen zwischen die Fugen der Stücke gebracht, die man verbinden will, und alles hält fest zusammen. Eben so wird Silber mit einem Gemisch von Silber und Kupfer; Eisen mit Kupfer oder mit einem Gemisch von Zinn und Kupfer gelöthet. Des Kupfers zum Löthen der Eisenwaren bedient sich z.B. der Schlößer. Er verfertigt erst die einzelnen Stücke eines Schlüssels, setzt sie dann zusammen, und legt zwischen die Fugen etwas Kupfer, z.B. von Kupferpfennigen, beklebt alles mit Thon, damit die einzelnen Stücke an ihrer Stelle bleiben, läßt den Thon trocknen, und legt dann alles ins Feuer, bis das Kupfer geschmolzen ist. Dann läßt er alles erkalten, schlägt den Thon ab, befeilt die Fugen, und der Schlüssel ist fertig. Die Materia, womit man löthet, muß leichter schmelzen, als der Körper, den man löthet, weil sonst dabey alles in Klumpen fließen würde. Wollte der Schlößer seinen Schlüssel mit Eisen löthen, so würde

Sid. 596.

dann, wenn die Löthmaterie anfangt zu schmelzen, auch der Schlüssel schmelzen. Aber Kupfer schmelzt in einer geringeren Hitze, als Eisen. Also nimmt er Kupfer, weil die Hitze, worin dies schmelzt, dem Eisen nichts schadet. Eben so schmelzt ein Gemisch von Gold und Silber, oder von Gold und Kupfer leichter, als Gold. Daher braucht man dies zum Löthen des Goldes.

Gefahr für Gesundheit und Leben bey schlechten Küchengeschirren. Die Vergoldung, Versilberung und die Glasur pag. 178–190.

Auch verdanken wir es der Kohäsion, daß wir unsre Keßel und andre Küchengeschirre von Kupfer und Meßing durch das Verzinnen ziemlich, und durch das Versilbern ganz unschädlich machen können. Der reine blanke Kupfer an und für sich selbst schadet nicht; aber der Grünspan, der sich so leicht ans Kupfer setzt. Dieser Grünspan ist eigentlich der Kupferkalk, in das sich jedes Kupfer verwandelt, wenn es lange dem

Sid. 597.

Feuer, der freyen Luft, und der Feuchtigkeit ausgesetzt ist. – Die Verzinnung eines Kessels: Der Keßel wird inwendig recht rein und blank, und dann über glühenden Kohlen heiß gemacht. Damit er sich aber frey der Erhitzung nicht mit Grünspan überziehe, wird die erhitzte Stelle mit Pech, oder Kolophonium, oder noch beßer und sichrer mit Salmiak gerieben. Dann wird sogleich geschmolzenes Zinn hinein gegossen, und mit einer Handvoll Werg (Hede) überall ausgebreitet. Das Zinn bildet dann eine zusammenhängende Fläche über den Kupfer, und sitzt vermöge der Kohäsion sehr fest an. Bley – aqua Toffana, deren Hauptbestandtheil höchst wahrscheinlich Arsenik ist. Geschirre von reinem Silber und Eisen wären freylich die besten und ohne alle Gefahr. – Versilberung hält viel länger, als die Verzinnung, und geschieht so: Man kann auf vielerley Art versilbern. Das Silber schmelzt viel schwerer als Zinn und als das Kupfer selbst. Man kann also kein Silber in in kupfernem Gefäße schmelzen. Das Gefäß würde eher als das Silber darin schmelzen.

Sid. 598.

Daher ist jene Methode der Verzinnung nicht verwendbar). Man löst Silber in Quecksilber auf. Das Quecksilber löst nemlich Silber so auf, wie das Wasser Salz und Zucker. Das Kupfer, welches versilbert werden soll, wird erst auf das vollkommenste gereinigt und mit einer Auflösung des Quecksilbers in Scheidewasser überstrichen dann wird das in Quecksilber aufgelöste Silber aufgetragen und eingerieben. Dies hängt sich überall an. Um nun das Quecksilber, das auch giftig ist, völlig davon zu jagen, wird das Kupfer ins Feuer gebracht. Da durch löst sich das Quecksilber in Rauch auf und fliegt davon; das Silber aber, das durch die Auflösung im Quecksilber in den allerfeinsten Theilchen zerlegt ist, bleibt am Kupfer hängen und wird, wenn das Quecksilber gänzlich entfernt ist, polirt. – Eben so wird auch Kupfer, Meßing und Silber vergoldet. Man löst Gold in Quecksilber auf, und nennt es Goldamalgama, so wie die Auflösung des Silbers

Sid. 599.

in Quecksilber, Silberamalgama. Mit dem Goldamalgama wird das wohl gereinigte Metall bestrichen, und dann ins Feuer gebracht. Das Quecksilber verdraucht, und das Gold, welches zum Schmelzen und Verdrauchen eine ungleich höhere Hitze erfordert, bleibt am Metalle sitzen. Um es völlig vom Quecksilber zu reinigen wird ein Gemenge von Wachs, armeischem Bolus, Grünspan und Alaun darauf abgepresst, dann wird es im kalten Wasser abgelöscht, gehörig gereinigt und mit dem Polirstahl polirt, dann noch einmal in siedendes Wasser getaucht, worin Kochsalz, Weinstein und Schwefel gethan ist, und endlich im kalten Wasser ab-gespühlt. Soll die Vergoldung stark werden, so löst man viel Gold in wenig Quecksilber auf, und soll sie nur schwach werden, so nimmt man weniger Gold zu mehr Quecksilber. Alle Metalle, das Silber nicht ausgenommen, rosten leicht, und werden von Säuren leicht angegriffen. Gold aber nicht; und also auch nicht vergoldete Sachen.

Sid. 600.

Eine noch wohlfeilere, aber nicht so dauerhafte Art der Vergoldung, deren sich unsre Goldschmiede zur Vergoldung der silbernen Löffel etc. häufig bedienen, ist folgende. Sie beruht ebenfalls auf dem Gesetze der Kohäsion. Man löst Gold in Königswasser auf. Das Gold hat nämlich die sonderbare Eigenschaft, daß es sich in keiner andern Säure, als in einem Gemisch Salzsäure und Salpetersäure auflösen läßt. Diese gemischte Säure ist aber das sogenannte Königswasser. Mit dieser Goldauflösung tränkt man also Leinwand, die also davon überall durchdrungen ist, und trocknet sie, damit die flüßige Säure verfliege und das Gold zurückbliebe. Dann brennt man diese Leinwand zu Asche. In der Asche ist also das Gold in die allerfeinsten Theilchen zerstückelt vorhanden. Dann taucht man einen Korkpropfen in Salzwaßer, und reibt damit diese Asche auf dem zu vergoldenden Metall überall ein. Vermöge der Kohäsion hängen sich die Gold-

Sid. 601.

theilchen fest an das Metall an. Die Asche wird ab-gespühlt, und dann das Ganze mit einem glatten Stahl polirt wobey die Vergoldung sogleich zum Vorschein kommt. Die gewöhnliche Vergoldung und Versilberung der Mahler beruht auf demselben Grunde, der Kohäsion. Sie überziehen den Körper, den sie vergolden wollen, erst mit einer Grundlage von Bleyweiß und Fernuß, breiten darauf dünne Plättchen von Gold oder Silber aus, drücken sie fest und poliren sie. Auf eine ähnliche Art werden die Bücher mit goldenen oder silbernen Buchstaben auf Pergament gedruckt. In den Spiegeln hat man nicht Silber, sondern blos Zinn in Quecksilber aufgelöst, d.h. Zinnamalgama. Hiemit wird die recht reine glatte Spiegelplatte belegt, und es hält blos durch die Kohäsion so fest daran. Die Glasur des gewöhnlichen Töpferzeugs besteht aus Bleyglätte, die nichts als verkalktes Bley und auch nach der so schnellen Verglasung auflöslich

Sid. 602.

und giftig ist. Sie wird gerieben und auch die aus Thon geformten Töpfe, Schüsseln etz. Gestrichen, und dann wird alles in den Töpferofen gesetzt und gebrannt. Die Silberglätte, oder, was einerley ist, die Bleyglätte schmelzt dadurch und hängt durch die Kohäsion mit dem gebrannten Gefässe zusammen. Es giebt viele ganz unschädliche Glasuren, wie die des Steinguts, der Fayance und des Porzellans und unsre größten Scheidekünstler haben viele eben so unschädliche für das gemeine Töpfergut angegeben; aber sie sind etwas kostbarer. Die Töpfe sind desto schlechter und gefährliche je gelber die Glasur und je weniger das Zeug gebrannt ist.

Vergiftung durch Wein und Weinprobe pag. 191–206.

Saturnus und Jupiter - die Alchemie bezeichnete mit dem Planeten Saturnus geheimnißvoll die Metalle, und die Chemie, diese weise Tochter jener so thörichten Mutter, behielt diese Namen bey.

-

Sid. 603.

Daher trägt das Bley noch jetzt den Namen und das Zeichen des Saturnus. Der Wein wird vergiftet durch das Bley. Wie oft werden nicht Weinspeisen und andre saure Speisen von zinnernen Tellern gegeben? Wäre das Zinn rein und unverfälscht, so hätte das keine Gefahr. Aber unsre meisten zinnernen Geschirre sind mehr Bley als Zinn. Saurer Wein, fettige Obstsäfte etc. lösen das Bley auf, und werden dadurch zu gefährlichem Gifte, besonders wenn sie einige Zeit in solchen Gefäßen stehen. Oeffters wurde der Wein auch dadurch vergiftet, daß man ihn in Gefäßen von schlechtem Zinn oder vielmehr von Bley aufbewahrte. Die Luft ist ein Feind, der allmählich und im Stillen seine Zerstörung bereitet. Wenn der Wein in den Fäßern anfang sauer zu werden, so suchte man ihm die Säure durch Bleymittel zu benehmen, der Gährung vorzubeugen und ihn milder zu machen. Besonders ist dieser Vergiftung der weiße Wein ausgesetzt. Der rothe verliert oder verändert dadurch seine Farbe. Man braucht

Sid. 604.

dazu besonders Silberglätte, welche nichts als im Feuer gekalktes Bley ist, oder Bleyzucker, welcher entsteht, wenn man Bleykalk in Essig auflöst und dann den Essig verrauchen läßt. Es bleiben helle weiße Krystalle zurück, von sehr süßlichem Geschmack. Daher der Name Bleyzucker. Diese Verfälschung des Weins ist sehr alt. Schon 1475 wurde durch eine Reichsverordnung die Weinverfälschung bey Todesstrafe verboten aber man verstand darunter hauptsächlich nur die Verfälschung durch Schwefel und Kalk. Besonders wurde im Jahr 1694–1696 in den Weingegenden an der Mosel und am Rhein, und vornzüglich im Würtembergischen, das Bley angewandt um die jungen herben Weine angenehmer zu machen, und sie für ältere zu

verkaufen, da durch die Ueberfälle der Franzosen der alte Wein selten geworden war. Kaiser und Reich setzten auf diese Weinverfälschung die strengste Todesstrafe. Es mußten auch wirklich einige, die das Gesetz übertreten hatten, und zwar mit

Sid. 605.

allem Rechte, als Mörder auf dem Schafotte sterben. Auch noch am Anfange dieses Jahrhunderts wurde ein Weinhändler in Schwaben enthauptet, weil er gegen Eid und Verbot diese Verfälschung dennoch gebraucht hatte. Auch schon bey den Römern war diese Vergiftung. Man glaubte im Bley ein Mittel entdeckt zu haben, sauerwerdenden Wein zu verbeßern. Columella und Plinius erzählen, daß man einen Theil des schlechten Weines in bleyernen Gefäßen langsam aufkochte, und dann zu dem übrigen goß. Aber man sah bald die schädlichen Wirkungen und verbot diese Giftmischerei durch ein eignes Strafgesetz. Der mit Bleymitteln verfälschte Wein hat einen zu süßlichen Geschmack, der die Zunge etwas zusammenzieht. Die Hahnemannsche Weinprobe ist untrüglicher, und färbt nur den mit Bley verfälschten Wein mehr oder weniger braun, je nachdem mehr oder weniger Bley darin ist. Die Bereitung dieser nützlichen Erfindung ist folgende: Man reibt fein gepulverte Austerschalen und eben so viel Schwefel

Sid. 606.

zusammen, und läßt dies in einem bedeckten Schmelztiegel 12 Min. lang weisssglühen. Dadurch erhält man ein weißgraues Pulver, das man Jahre lang in einem wohl verstopften Glase aufbewahren kann. Ist das Glas damit ganz erfüllt, so leidet das Pulver durch die Länge der Zeit noch weniger an seiner Wirkung. Es ist wohlfeil und kann von jedem Apotheker bereitet werden. Von diesem Pulver schüttet man 2 Quantchen, nebst 7 Quantchen fein geriebenem Weinsteinrahm (Cremor tartari) in eine starke gläserne Flasche, und gießt ein Halbpfund reines Waßer darauf, pfpöpft die Flasche genau zu, schüttelt alles 10 Min. lang unter einander, und läßt sich dann alles setzen. Die klare Flüßigkeit auf dem Bodensatz kann man noch heller machen, wenn man sie durch Löschpapier seihet, und sie dann ziemlich lange in einem wohlverstopftem Glase aufhebt. Von dieser Flüßigkeit tropft man etwas in ein Glas von dem zu prüfenden

Sid. 607.

Wein. Um sie ganz untrüglich zu machen, so setzt man zu der fertigen Weinprobe noch etwas reine Salzsäure. Manche Weinhändler pflegen auch Kalk in den Wein zu mischen, um ihm die Säure zu benehmen; und das Moussieren des Champagners suchen sie wohl mit Kalk und Taubenmist zu vermehren. Auch dies kann sehr schädlich seyn. Aber man erkennt es, wenn man von dem Wein etwas in einen blanken Silberlöffel gießt und eine Zeit lang darin stehen läßt. Wird der Löffel nach

und nach gelb, so ist Kalk darin. Etwas von diesem Wein in der flachen Hand gerieben, giebt auch einen Kalkgeruch. Zu stark geschwefelter Wein hat ebenfalls für Brust und Nerven aschädliche Polgen. Unangenehmer Geschmack und hochgelbe Farbe verräth ihm dem Kenner bald. Legt man einen blanken Silberlöffel in diesen Wein, so verliert das Silber seinen Glanz und wird schwärzlich. Wenn man im zu stark geschwefel-

Sid. 608.

ten. Wein frischgelegte Hühnereyer aufhängt, so soll er von dem überflüssigen Schwefel wieder befreit und unschädlich werden.

Recept zur Hahnemannschen Weinprobe:

Rec. Hepar. sulphur.	3 III
Crem. Tartari	3 VI
V destil.	3 VI – VIII

In einem 12 unzenglase so lange geschüttelt, bis das Wasser alle sich entwickelnde Lebeluft eingesogen hat. Darauf schnell filtrirt und mit reiner Salzsäure gemischt. Im wohlverschloßenen Glase zum Gebrauch aufzuheben.

Die neue Pharmacopoea Borussica giebt folgende Vorschrift:

Rec. Hepar. sulphur.	3 II
Sal. essent. tartar	3 II
V destill.	3 XVI

Das Gemisch im verschloßenen Glase geschüttelt. Wenn es sich gesetzt hat, die klare Flüssigkeit in eine gläserne Flasche, worin Sal. Essent. tartar 3 (8 befindlich, gegoßen und fest verschloßen.)

Sid. 609.

Der blinde Harfenspieler 207–218.

Die Verwandtschaft der Körper und ihre Wirkungen in der Kunst und Natur

pag. 219–227.

In verdünnter Salpetersäure oder reinem Scheidewasser löst Silber sich auf, wie Zucker in Wasser, verliert seinen Zusammenhang, seine Undurchsichtigkeit, und wird flüßig, wie das Scheidewasser. Das macht die Kraft des Anziehens. Wenn Zucker ins Wasser kommt, so legt sich das Wasser rund um ihn an, und dringt in seine Zwischenräume. Und weil die Wassetheilchen mit den Zuckertheilchen mehr Kohäsion haben, als unter sich, so verbinden sie sich mit dieser so innig und begierig, daß der Zucker seinen Zusammenhang verliert und an der Flüßigkeit des Wassers Theilnimmt. Gerade so ist es mit dem Scheidewasser und silber, mit Wasser und Gummi, mit Oel und Wachs, mit Bley und Kreide, mit Königswasser und Gold, und überhaupt mit

Sid. 610.

allen Körpern, die in flüßigen Materien sich auflösen laßen. Nach der vollständigen Auflösung ist alles eine gleichartige Maße. Es ist z.B. kein Tröpfchen Scheidewasser, das nicht mit Silbertheilchen aufs innigste verbunden wäre. Das Scheidewasser löste das Silber auf, weil es in dem Augenblicke kein Metall hatte, das es lieber auflöst, mit dem es größere Kohäsion hat. Jetzt bringe ich das Kupfer hinein. Das Scheidewasser läßt Silber fahren und löst Kupfer auf; an die Stelle des aufgelösten Kupfers setzt sich das verlaßne Silber, weil es mit dem Kupfer auch Kohäsion hat. Daher wird der ganze Pfennig mit Silber überzogen. Hat man kein reines Silber zu diesem Versuche, so darf man nur Quecksilber im Scheidewasser auflösen, und dann einen Pfennig oder Sechser eintauchen, so geschieht dasselbe. Die Münze wird mit Quecksilber überzogen und wie versilbert. Auf dieselbe Art werden auch zarte Arbeiten von Kupfer oder Meßing vergoldet. Man löst

Sid. 611.

nemlich Gold in Königswasser auf, so viel es auflösen will, verdünnt dann die Auflösung mit Wasser und taucht die Arbeiten hinein. Das Königswasser läßt das Gold fahren und löst Kupfer auf. Das befreite, oder wie man sagt, das niedergeschlagene Gold setzt sich an die Stelle des aufgelösten Körpers an, und bildet rundum eine dünne Vergoldung. Aber so werden auch Stahlarbeiten recht schön vergoldet. Man löst Gold in Königswasser auf, läßt dann diese Auflösung allmählig verdampfen. Dadurch setzt sich das aufgelöste Gold in schönen Krystallen an. Diese Goldkrystalle löst man wieder in Weingeist, trägt die Stahlarbeiten hinein, spült sie hurtig im reinen Wasser ab, trocknet sie behutsam, und reibt die Vergoldung gelinde mit dem Polierstahle. So kann man z.B. Rasirmeßer und Scheren recht schön vergolden. Taucht man Stahlarbeiten gleich unmittelbar in die Goldauflösung, das Königswasser, so greift dies letztere das Stahl so heftig an, daß das Gold sich

Sid. 612.

nicht ordentlich ansetzen kann. Weingeist aber greift das Stahl nicht an, und in den Goldkrystallen bleibt nur wenig Königswassen. Wenn man ein Federmeßer in Schwarze Tinte taucht, so wird es verkupfert. Das beruht auf demselben Grunde. Das Eisenvitriol, woraus die Tinte gemacht wird, ist gewöhnlich mit Kupfervitriol vermischt. Eisenvitriol ist nichts als Eisen in Vitriolsäure aufgelöst und dann durch das Verdampfen krystallisirt. Eben so ist Kupfervitriol nichts als Kupfer in Vitriolsäure aufgelöst. Die Vitriolsäure aber löst Eisen lieber auf als Kupfer, oder wie die Chemiker sagen, die Vitriolsäure hat zu dem Eisen eine nähere Verwandtschaft als zum Kupfer. So bald also das Federmeßer in die Tinte kommt, löst die Vitriolsäure von dem Eisen etwas auf und läßt das Kupfer fahren, und dies setzt sich an die Stelle des aufgelösten Eisens. Daraus kann man auch die sogenannte Verwandlung des Eisens in Kupfer erklären, was der Un-

Sid. 613.

wissende für Schwarzkünsteley halten würde. Im Rommelsberge am Harzgebirge, so wie in vielen andern Bergwerken giebt es Quellen, welche Kupfer in Vitriolsäure aufgelöst enthalten. Legt man altes Eisenwerk, z.B. Nägel, Hufeisen etc. hinein, so löst sich das Eisen in der Säure auf, und Kupfer wird dafür abgesetzt. Da sich in der schwachen Säure das Eisen nur allmählig auflöst, und das Kupfer also auch nur allmählig an die Stelle des aufgelösten Eisens setzet, so bildet dies ähnliche Maßen wie das Eisen vorher war. Der Unwissende glaubt hier eine Verwandlung, wo doch nur eine Versetzung oder Vertauschung ist. Auf diese Art wird viel Kupfer gewonnen. Nun kann man auch begreifen, wie die Stecknadeln verzinnt und versilbert werden. Sollen sie verzinnt werden, so schüttet man die Nadeln von Meßing = oder Kupferdraht nebst Weinstein und gekörntem Zinn in einen Keßel, gießt Wasser drüber, kocht sie auf und schüttelt sie um, wie Krebse. Der Weinstein

Sid. 614.

löst etwas von dem gekörnten Zinn auf. Aber er hat zu dem Kupfer und Meßing nähere Verwandtschaft, läßt das aufgelöste Zinn wieder fahren, und dies setzt sich an die Stelle des aufgelösten Kupfers wieder an die Nadeln an und verzinnt sie. Sollen sie versilbert werden, so schüttet man sie in ein Gefäß, worin eine Silberauflösung ist, und sie werden aus demselben Grunde versilbert. Diese Wirkung der Kohäsion, daß sich ungleichartige Stoffe, z. B. Säure und Metall, unter einander stärken oder schwächer anziehen und verbinden, nennt man die Chemische Verwandtschaft der Körper. Darauf beruht die ganze Kunst des Scheidekünstlers, Körper zu trennen, sie in ihre Bestandtheile zu zerlegen, und daraus neue Körper wieder zusammen zu setzen: Darauf beruht auch die Kunst des Arztes, und die Kunst, Metalle zu scheiden und zu reinigen. Ja hierauf beruht das Entstehen, Wachsen und Vergehen aller Körper in den uns bekannten Sachen der Natur.

Sid. 615.

Der blinde Wachsboersier, der blinde Philosoph und der Schatz im Berge

228–240.

Gespräche über den blinden Harfenspieler und die Anlagen des Menschen. – De Piles erzählte in seinem Cours de Peinture etc. von einem blinden Wachsboersier. Er war aus dem Herzogthum Florenz gebürtig, verband einen hellen Verstand mit einem feinen Gefühl und edler Gestalt. Durch lange Uebung hatte er sein Gefühl so verfeinert, daß er Statuen und Personen nur anfühlen durfte, um sie zum Sprechen ähnlich in Wachs zu formen. Er wurde gefragt, wie es möglich sey. Daß er ohne zu sehen so täuschend treffen könnte? Seine Antwort war: "Ich trage meine Augen an den Fingerspitzen. Ich beföhle mein Original mit Aufmerksamkeit, unterscheide alle Züge, jede Erhöhung und Vertiefung, erhalte dadurch einen Begriff von der Gestalt und präge mir diesen tief ins Gedächtnis. Dann ist mein Werk vollendet. Ich habe jetzt nichts

Sid. 616.

als das Bild aus meiner Seele zu nehmen und aus Wachs zu prägen. Ist ein Zug des Bildes in meiner Seele dunkel geworden, so vergleiche ich mein Werk durchs Gefühl mit dem Original, und berichtige es, "bis ich keinen Unterschied mehr merke." Mancher glaubte, der Künstler stelle sich nur blind, um dadurch sich und seiner Kunst mehr Achtung und Verwunderung zu erwerben. Der Herzog von Bracciano bat daher, daß der Künstler in einem finstern Keller, wohin kein Lichtstrahl drang, an ihm selbst einen Versuch machen möchte. Der Künstler lächelte über dies Mißtrauen, und sein Werk gerieth über alle Vorstellung schön und sprechend, Selbst der Bart des Herzogs war aufs genauste getroffen. Aber gerade dies, worin die größte Kunst bestand, ergriff man, um von seiner Geschicklichkeit minder vortheilhaft zu urtheilen. Er bat sich ein Original ohne Bart aus. Ein Kammerfräulein der Herzogin saß ihm, und er traf sie

Sid. 617.

wo möglich noch sprechender, als den Herzog. Dies erwarb ihm die ungetheilteste Achtung, und seine Kunstwerke wurden weit und breit geseht und geschätzt. Was dieser Blinde für die Kunst beweist, das beweist der blinde Professor der Mathematik, Nicolaus Sandersson, dieser so würdige Nachfolger des großen, unsterblichen Newton, für die Wissenschaft. Er lehrte die Mathematik zu Cambridge mit ausgezeichnetem Beifall und Ruhm, Er war von Kindheit an ganz blind, studierte aber dennoch die Mathematik, und erhob sich durch Uebung und Anstrengung darin zu einer Höhe, zu der wenige Sehende gelangen, Nur durch Gefühl konnte er sich Begriffe von den Figuren machen und nur durch Gehör die Entdeckungen und Werke seiner Vorgänger kennen lernen. Er

ließ sich die Schriften vorlesen und seine Finger auf den Figuren herum führen. Der Finger vertrat also auch hier das Auge. Aber sein rastloser Geist scheute keine Schwierigkeit,

Sid. 618.

überwand sie standhaft, erfand sich Mittel, die auf eine höchst sinnreiche Art das Gesicht ersetzten, studirte und lehrte die feinste Math. und entwickelte ihre schwersten Sätze mit Deutlichkeit und Schärfe, die allgemeine Verwunderung erregte und verdiente. Und was noch mehr ist, die Eigenschaften des Lichtes, das er einsah, die Einrichtung der Fernröhre und Gläser, die Natur der Farben, die nie sein Auge empfand, entwickelte er mit einem Tiefsinn und mit einer Schärfe, die den menschlichen Geist in seiner höchsten Würde und Klarheit zeigte. Er gab als Blinder selbst Sehenden den deutlichsten Unterricht über die Gesetze des Sehens, warnte sie vor Täuschungen des Auges, brachte sogar die Wissenschaft durch Auflösung schwerer Aufgaben weiter, bestimmte die Gesetze der Bewegung, maß die Entfernung und die Bahnen der Himmelskörper, freute sich des so schön geordneten Weltgebäudes, dessen Einrichtung er kannte, obgleich nie ein Strahl von den zahllosen Welten in sein Auge fiel. Der Schatz in dem Berg.

D 24. Uppvaktning med Björkstén hos Prosten Borgström, Lect. Clewe, Forsius. – ensam hos Professorn Kl. 9 kom han upp på Gymnasium, Primi

Sid. 619.

gingo till de öfrige Lärare för att taga ut Lectionerna – Professorn läser 5 och 6e Böckerna, i Euclides, Algebra och Arithmetik på öfre Klassen, på nedre ifrån 4 Boken. – Under Primorum frånvaro talte han om våra skyldigheters noga uppfyllande, om snygghet, sätt att läsa, förbättring af stilar o.s.v. – för Lect. Borgström läses ifrån De Theologia in Genere på öfre och ifrån XVI De Sacramentis på nedre; för Lect. Clewe Pauli Epistel till de Romare på öfre, och ifrån Mathei Evang. jemte dess Loca parallela på nedre; för Lect. Molin, tillsvidare på begge klasserna Grammatikan, för Forsius på öfre ifrån 4 Boken i Curtius tills vidare och på nedre. 3^d Justinus – d^o fick jag af Alopaeus följande Böcker, som Forssman lemnat här för att aflämnas till mig: Nytt Geographiskt Bibliothek för ungdom etc. 4de delen Thewenots Resa till Constantinopel och Townsons Resa i Ungern, Örebro, Lind 1811; D^o D^o 5 Delen Moores Resa i Italien; 4 och 5 Banden af Archiv af nyare Resor till Lands och sjös etc.

Sid. 620.

Einige merkwürdige Beysplele von der Verwandtschaft der Körper 241–248.

Man hat vor einiger Zeit Kreide in reinem Essig aufgelöst. Es ist alles hell und klar. Um die aufgelöste Kreide wieder frey zu machen, gießt man dazu aufgelöste Potasche, oder irgend ein Laugesalz. Auch dies ist hell und klar. Nun aber wird alles trübe, und bald entsteht ein weisser Bodensatz. Das Laugesalz verband sich mit dem Essig, und dieser ließ die Kreide wieder fahren.

In der moralischen Welt: Jener Jüngling liebte die Tugend. Er lernte die mehr anziehende Sinnlichkeit kennen, verließ die Tugend, und überließ sich dieser mit allen ihren unseligen Folgen. – In der Bergwißenschaft; In vielem Kupfer ist noch etwas Silber enthalten. Um dies von jenem zu scheiden, schmelzt man das silberhaltige Kupfer mit Bley zusammen. Das Bley hat mehr Verwandtschaft zum Silber, als zum Kupfer; es verbindet sich also beym Schmelzen mit dem Silber.

Sid. 621.

Um nun das silberhaltige Bley vom Kupfer zu trennen, läßt er die ganze zusammengesmolzene Masse in dünne Stücke formen und erkalten. Darauf erwärmt man sie so stark, daß das silberhaltige Bley zu schmelzen anfängt und aus dem Kupfer heraus tröpfelt und schwitzt. Das Kupfer sieht nun wie ein löchrichter Schwamm aus, und wird nachher zu ordentlichem Kupfer zusammengesmolzen. Das silberhaltige Bley aber wird gebrannt. Das Bley verkalkt sich bald im Feuer, bildet Silberglätte und schwimmt oben. Der Bergmann schöpft es immer wie Schaum ab, bis das reine Silber unten liegen bleibt. Aus der Arzneykunde: Der Arsenik ist darin ein so fürchterliches Gift, weil er zu den Gasen der Eingeweide die größte Verwandtschaft oder Kohäsion hat. Er verbindet sich also mit ihnen, löst sie auf und wird dadurch tödtlich. Ein vorzügliches Gegenmittel ist Seife, die aus Laugesalz und Oel oder Fett besteht. Arsenik aber hat zum Laugesalz größere Verwandtschaft als zur thierischen Faser. Lässt man also den Vergifteten sogleich, ehe der Arsenik

Sid. 622.

noch beträchtliche Verwüstungen anrichtet, Seifenwaßer trinken, so erregt dies zuerst Erbrechen. Dadurch wird eine große Menge des Arseniks wieder fortgeschafft. Der zurückgebliebene verbindet sich mit dem Laugesalz der Seife und läßt die Faser los. Das Oel hüllet die neue Verbindung ein und schützt den Magen vor neuen Angriffen des Giftes. Auf diese Art wird der Vergiftete gerettet, wenn es nicht schon zu spät war. -

Aus der Natur; Ohne Feuchtigkeit und Luft geht der ganze Wald zu Grunde; und doch sind Wasser und Luft nicht die einzigen Bestandtheile des Holzes. Der Boden der Erde enthält viele Theile von verwesten Thieren und Pflanzen, und viele Mineralien, die im Wasser auflöslich sind. Das Wasser löst sie also auf, und führt sie durch die feinen Wurzelfasern und Kanäle des Holzes in den Baum

hinauf. Aber diese ungelösten Theile haben mit der Materie des Baumes größere Verwandtschaft als mit dem Wasser, trennen sich also von diesen, setzen sich im Baum an der bequemsten Stelle an, bilden das Holz und machen den

Sid. 623.

Baum allmählig größer. Eben so fangen die Blätter aus der Luft viele Nahrungstheile ein für den Baum. Das Wachsen der Thiere beruht auch auf dieser Verwandtschaft der Körper. Nur kann diese Verwandtschaft die Bildung und das Wachstum der Pflanzen und der Thiere nicht allein bewirken. Sonst müßten das todte Thier und der verdorrte Baum auch noch fortwachsen. Es giebt in beyden noch andre Lebenskräfte, die jene Verwandtschaft zweckmäßig lenken müßen. Oft bestehen 2 Massen aus 2 ungleichartigen Stoffen. Sie kommen zusammen, die Bestandtheile trennen sich und gehen vermöge ihrer größern Anziehung neue Verbindungen ein.

Die Wärme hindert die Zerstörungen der Kohäsion pag. 249–257.

Die Kohäsion wirkte zwar auch schon bey 2 festen Körpern, wenn man sie gehörig zusammenbrachte. Aber wie arm und dürftig an schönen großen Anwendungen würde sie bleiben, wenn keine Auflösung möglich wäre?

Sid. 624.

Diese wäre aber auch möglich, wenn nicht eine von beiden Massen flüßig wäre. Metall löst sich nur in flüßiger Säure auf, und ein Metall löst sich in andern nur dann auf, wenn eins von beyden oder wenn alle beide flüßig sind. Zucker und Salz löst sich nicht im Eise, d.i. nicht im festen Wasser auf. Das Wasser muß erst durch die Wärme flüßig geworden seyn. So löst sich auch kein Gold im festen Quecksilber auf. Sin Stück Gold und ein Stück Silber, z.B. im Dukaten und im Thaler lösen sich nur dann auf, wenn eine Säure, die durch Wärme flüßig ist, dazu kommt, oder wenn sie geschmolzen und dann zusammen gebracht werden. Kupfer und Zink kalt neben einander gelegt, giebt nur ein gleichartiges Ganze, Aber schmelzt man sie in der Hitze zusammen, so entsteht Messing, Tombak und Semilor und viele andre Arten von gelbem Kupfer, deren Verschiedenheit bloß von dem verschiednen Verhältnis der Menge des Zinks zur Menge des Kupfers abhängt. Beym Schmelzen wäre die Kohäsion der Goldtheilchen unter einander, und eben so der Silbertheilchen durch, die Wärme so sehr verändert, daß sich nun die Goldtheilchen

Sid. 625.

mit den Silbertheilchen inniger verbinden können, als untereinander selbst. Da nun beide Massen flüßig sind, so fließen sie in ihren kleinsten Theilen so in und durch einander, daß sie ein

gleichartiges Ganze bilden, und daß nirgend ein Silbertheilchen zu finden ist, das nicht mit Gold verbunden wäre. Die Materie aller Körper wird von der Kraft der Kohäsion belebt. Herrschte diese allein, so würde sie die ganze Körperwelt allmählig in einen festen, finstern Klumpen zusammenballen, und keine Auflösung, keine neue Verbindung, kein Wachsen und Leben wäre in ihr möglich. Selbst das Licht würde seine strahlende Kraft verlieren, in eine finstre Masse zusammensinken, und kein Strahl der Sonne und der Gestirne käme zu uns herüber. Dieser fürchterlichen Kraft der Kohäsion mußte der Schöpfer Grenzen setzen; und das geschah durch den Wärmestoff, der überall in ungeheurer Menge, theils wirkend, theils gleichsam schlafend vorhanden ist. Die Wärme setzt Grenzen der Kohäsion durch eine ganz entgegengesetzte Wirkung. Die Thelle der

Sid. 626.

Wärmematerie haben untereinander nicht nur keine. Kohäsion, sondern eine gerade entgegengesetzte Kraft. Sie fliehen sich untereinander und weichen sich nach allen Seiten mit der größten Kraft aus. Das sieht man an jeder glühenden Kohle, deren Wärme sich nach allen Seiten ausbreitet. Aber ob diese Wärme gleich keine Kohäsion, sondern nur eine Fliehkraft zwischen ihren Theilen hat, so hat sie doch mit allen Körpern der Natur die allergrößte Kohäsion. Hätte sie diese nicht, so würde sie sich bald durch ihre Fliehkraft von unsrer Erde entfernen und in alle Welt sich zerstreuen. Da sie nun bey dieser Fliehkraft und bey dieser Verwandtschaft mit allen Materien ein höchst feiner Stoff ist, so ist kein Körper vorhanden, den sie nicht durchdringt. Und was muß bey diesem Durchdringen geschehen? Sie verbindet sich mit den kleinsten Theilen der Materie aufs genaueste. Aber auch dann noch stoßen sich die Wärmetheilchen unter einander ab, fliehen sich, und suchen auf dieser Flucht die Theile des Körpers mit sich zu nehmen. Dadurch muß also der Zusammenhang des Körpers locke-

Sid. 627.

rer werden. Die stufenweise Wirkung der Wärme auf einen Körper kann man sehr deutlich an einem Stück Golde sehen, das man im Feuer nach und nach immer stärker erhitzt. Im gelinden Feuer dehnt es sich zuerst aus, das Stück wird länger, breiter und dicker. Dies zeigt schon eine Auflockerung und Entfernung der Goldtheilchen von einander. In noch größere Hitze schmilzt es, und wird flüßig. Die Kohäsion der Theile ist also schon so sehr vermindert, daß man sie mit leichter Mühe trennen kann. In einem noch höhern Grade der Hitze fliegt das Gold in Rauch davon. Die Kohäsion ist nun fast ganz aufgehoben, und das Gold hat die Flüchtigkeit des Feuers angenommen. Ein noch höherer Grad der Hitze verwandelt das Gold in einen durchsichtigen luftartigen Stoff, der dünn wie Luft ist, und sich nach allen Seiten mit großer Gewalt zu verbreiten strebt. So ists auch mit dem Wasser und Quecksilber. Ohne Wärme ist es fest, ein geringer Grad von Wärme macht es flüßig, ein höherer verwandelt es in Dampf, ein noch höherer in eine dünne elastische Luftart. Umgekehrt! Nimmt man dieser

Sid. 628.

Luft die Wärme, so wird es Dampf, nimmt man diesem noch mehr Wärme, so wird es eine tropfbare Flüssigkeit, z.B. Wasser. Diese kehrt bey noch mehr verminderter Wärme in ihren natürlichen Zustand der Festigkeit zurück.

Das grosse Feuermeer pag. 258–272.

Wenn man die Wärme der Luft allmählig immer mehr verminderte, so würde sie immer dichter und dann tropfbar wie Wasser werden, und man könnte sie dann vielleicht aus Gläsern wie Wein trinken, könnte darin schwimmen, auf ihr mit Kähnen fahren, mit Schiffen wie auf dem Meere segeln. Wenn die Luft durch Verminderung der Wärme die Dichtigkeit des Wassers erhielte, so würde sie unsre ganze Erde etwa bis auf 32 Fuß hoch umgeben, wie der ganze Luftkreis durch sein Gewicht auf die Oberfläche der Erde statt der Luft überall 32 Fuß hoch mit Wasser bedeckt wäre. Das Wasser braucht weit mehr Wärme, flüßig zu seyn, als Luft, so wie Gold und Silber weit mehr Wärme braucht flüßig zu seyn, als Quecksilber.

Sid. 629.

Unter den Polen ist noch Wärme genug für die Luft, so wie in unsern gewöhnlichen Wintern noch Wärme genug ist, das Quecksilber flüßig zu erhalten. Was für das Wasser schon eine heftige Kälte ist, bleibt für die Luft noch immer eine große Wärme. Denn Kälte ist nichts als eine verminderte Wärme. Eine Kälte, wo die Wärme ganz fehlte, giebt es glücklicherweise auf unsrer Erde nicht. Was für den einen die empfindlichste Wärme ist, kann für den andern die schneidendste Kälte seyn. Wenn man alle Wärme aus der Luft nehmen könnte, so würde sie fest wie Eis werden. Und wenn diese Erkältung der Luft plötzlich geschähe, so würden wir zu Asche verbrannt werden. Dass die Wärmematerie in der flüßigen Luft nicht in unsern Körper eindringt, daß wir sie also nicht fühlen können, das verhindert ihr Zusammenhang mit der Luftmaterie. Die Wärme hat gleichsam alle Hände voll Arbeit, um die Luft im flüssig-elastischem Zustande zu erhalten, sie kann sich also mit und nicht abgeben. Das heißt, die Wärme, die ei-

Sid. 630.

nen Körper im flüßigen oder luftförmigen Zustande erhält, ist mit ihm so innig und fest verbunden, daß sie auf unser Gefühl nicht wirken kann. Man nennt sie gebundene Wärme. Wenn aber der Körper aus seinem luftartigen Zustand in den flüßigen und aus diesem in den festen zurücktreten soll, so muß ihn die Ursache seines flüßigen und luftartigen Zustandes verlassen, d.h. die

gebundene Wärme muß wieder frey und fühlbar werden. Zum Beyspiel in die Dämpfe des kochenden Wassers, die aus einem Topfe aufsteigen, kann man ohne Gefahr die Hand halten. Aber hält man einen kalten metallenen Deckel darüber, dass die Dämpfe sich daran zu Wassertropfen abkühlen, so wird der Dackel so heiß, daß man ihn nicht anfaßen kann. Die Röhre im Kühlfaße bey dem Branntweinbrennen wird aus diesem Grunde so heiß, daß man sich die Finger daran verbrennt und das Wasser im Kühlfaß zuletzt siedend heiß wird. Dies ist die Wärme, die aus dem Dampfe des Branntweins frey wird, der in dieser Röhre aus dem sampfförmigen Zustande in den tropfbar-flüssigen zurücktritt. Sollte also die Luft

Sid. 631.

wie Wasser oder gar fest wie Eis werden, so müßte die gebundene Wärme frey werden, wie dort in der Kühlröhre. Sie würde die nächsten Körper ergreifen, wie jene Wärme die Röhre, die Finger und das Wasser im Kühlfaß ergreift. Also auch uns selbst ergreifen, und ihre ungeheure Menge müßte uns sogleich in Kohlen und Asche verwandeln. Wenn man im Winter auf das kalte durchfrorene Bisen Wasser träufelt, so wird das Wasser sogleich Eis; denn das kalte Eisen entzieht dem Wasser sogleich die Wärme, also die Ursache seiner Flüssigkeit. Wenn man das kalte Eisen mit feuchter Hand anfaßt, so bleibt die Haut der Hand daran sitzen; denn die feuchte Hand friert an, wie vorher das Wasser. Wenn man dies kalte Eisen, mit einem kalten Hammer, auf einem eben so kalten Ambos hämmert, so wird es warm und zuletzt glühend. Die eisernen Zapfen der Mühlenräder werden auch im Winter durch das schnelle Reiben so glühend, daß sie die Mühle in Brand stecken würden, wenn man nicht immer Wasser darauf rinnen ließe, um sie abzuküh-

Sid. 632.

len. Die Sägen werden auch in der größten Kälte bey dem raschen Gebrauch brennend heiß. Wenn man einen Schwamm tüchtig drückt, und Leinwand recht stark ringt, so kommt noch Wasser hervor, wenn man auch vorher keine Feuchtigkeit mehr recht fühlen konnte. Eben so bey dem Eisen. Die Wärme war da wirklich vorhanden; aber damit durch Kohäsion verbunden, also unwirksam. Aber durch das Hämmern und Reiben wird sie aufgelockert, in Bewegung gesetzt und in Thätigkeit, und das Eisen, das sonst unsre Finger erfrieren machte, kann sie jetzt verbrennen. Wenn man im kältesten Winter mit einem Stahl an den Feuerstein schlägt, so springen glühende Funken ab. Der harte scharfe Stein schneidet bey dem Schlagen keine Stahlstückchen ab, und diese werden durch das Reiben, also durch eigne Wärme so heiß, daß sie glühen und zünden. Daß die Funken glühende Stahlstückchen sind, kann man durch ein Wergößerungsglas sehr deutlich sehen. Wenn Sensen, Beile oder Degen auch im Winter auf den Steinen der Schleifmühlen gechliffen werden, so ergießen sich die Flammen links und rechts in ununterbrochnem Strome. Der Feuerstrom ist nichts,

Sid. 633.

als eine Menge Eisentheilchen, die durch das Reiben am Steine glühenä wurden. Auch 2 Stücke Holz, schnell aufeinander gerieben, entzünden sich und brennen zuletzt lichterloh, besonders wenn das eine Stück weiches Holz als das andre ist. Das wissen die Wilden sehr wohl, und machen sich dadurch Feuer an. Die kleinen Windmühlen von Holz, das bekannte Knabenspiel, können dadurch sehr gefährlich werden. Man weißt davon traurige Beyspiele. Auch die Wagenachsen können sich so entzünden, wenn sie nicht immer gehörig geschmiert und abgekühlt werden. Eben so werden auch harte Steine beym Reiben aneinander heiß und zuletzt glühend. Dies zeigen die Mühlensteine. Die Wärme die in allen diesen Beispielen zum Vorschein kommt, war in diesen kalten Körpern schon vorher enthalten, nur unwirksam. Es gründet sich darauf auch zum Theil das Wiederaufleben der Ertrunkenen. Man reibt sie mit wollnem Zeuge, um in ihnen die Wärme aufzuregen, damit diese die erschlafften Nerven, Adern und Muskeln wieder in Thätigkeit und Wirksamkeit bringe. Also in allen Körpern der Erde, in den festen, sowohl als in den flüßigen und luftförmigen

Sid. 634.

ist eine ungeheure Menge Wärmestoff enthalten. Er geht in ihnen aus und ein, durchdringt sie alle. Die Wärmematerie bildet also ein ungeheures Meer, in welchem Luft und Wasser wie aufgelöste Körper sind, wie etwa das Salz im Weltmeer; und alle Körper der Erde, und die Erdmasse selbst, schwimmen in diesem Feuermeere, sind darin eingetaucht und durchdrungen.

Wie können feste Körper verbrennen und sich sogar selbst entzünden? 273–283.

Wie kann man sich auch erklären, wie ein einziger Eunken ein ganzes Haus, ein ganzes Dorf, eine ganze Stadt in Flammen setzen kann. Der Funken setzt nemlich die Wärme des Holzes und der Häuser in Thätigkeit. Wenn man Salpeter erhitzt und schmelzt, so entwickelt sich aus ihm eine große Menge Luftblasen. Fängt man diese in einem besondern Gefäße auf, so findet man bey genauerer Untersuchung, daß es die allerreinste Lebensluft ist. In dieser Luft brennt alles mit außerordentlicher Lebhaftigkeit. Steckt man z. B. an die Spitze eines Stahldrahtes oder einer Uhrfeder ein Stückchen

Sid. 635.

Schwamm, entzündet ihn, und senkt ihn dann in diese Luftart, so fängt der Schwamm sogleich mit hellen Flammen zu brennen an, die Flamme ergreift sogar das Stahl, denn dies brennt nun selbst mit der größten Heftigkeit und sprüht nach allen Seiten brennende Funken um sich her, bis die ganze Stahlfeder verbrannt oder die Luftart verzehrt ist. Was in der gewöhnlichen Luft nur glüht, das verbrennt in dieser mit der hellsten Flamme. Körper, die in jener äußerst schwer schmelzen, fließen in dieser durch das Feuer wie Wasser. Selbst der Diamant, der Stahl und Glas schneidet, verbrennt darin. Eine Maus in diese Luft verschlossen, lebt darin wenigstens 4 mal länger, als in

eben so viel gemeiner Luft verschloßen, und ist darin viel munterer. Wir aber würden nicht längere, sondern kürzere Zeit in dieser ganz reinen Luft leben. Die Maus lebte darin länger darum, weil sie diese eingeschloßene Luft nicht so bald durchs Athmen verderben konnte, als eben so viel gemeine Luft

Sid. 636.

Wenn man aber in dem Gefäße die reine Luft, sowohl als die gemeine immer erneuerte, so würde sie in der gemeinen Luft länger leben. In lautrer Lebensluft würde unser Blut zwar schneller rollen, aber unsre Lebenskräfte lebhafter wirken, unsre Empfindungen schöner, süßer, unsre Gedanken schneller, schärfer, kühner und heller seyn. Aber das Lebensrad würde bey diesem schnellern Rollen auch früher seine Umläufe vollenden und stehen bleiben. Es würde uns gehen wie der Wachskerze, die in der Lebensluft heller aber auch früher verbrennt, alle unsre Empfindungen würden in dieser Luftart zwar lebhafter, aber unsre Leidenschaften auch heftiger seyn. Wehe also dem Jüngling, der in dieser neuen Atmosphäre von diesen ergriffen würde. Sie müßte seine Talente und sein Gefühl früher und schneller auflösen und begraben. Die Hand des warnenden Freundes und die besten Vorsätze des armen Jünglings würden zu schwach seyn, die Flamme der Leidenschaft zu löschen. Das alles sah

Sid. 637.

die Weisheit des Schöpfers vorher, und goß in unser Luftmeer nur einen Theil der reinsten Luft. Die Lebensluft ist im Salpeter als fester Körper enthalten, so wie in vielen ändern Körpern z. B. im Braunstein, in allen Metallkalken und selbst im Wasser, woraus sie durch die grünen Pflanzen in großer Menge abgeschieden, und in das Luftmeer zum großen Nutzen des Thierreiches übergeführt wird. Durch die Hitze würde sie aus dem Salpeter erst in den luftförmigen Zustand gebracht. Das Verbrennen des Schwammes und der Stahlfeder darin ging so zu: Durch die Wärme wurde die Kohäsion der Theile des glühenden Schwammes und des Stahles vermindert. Die Materie der Lebensluft hat aber zu der Materie aller brennbaren Körper die größte Verwandtschaft. Der Stoff der Lebensluft verband sich also mit dem Stoff des brennbaren Körpers. Dadurch wurde die große Menge der Wärme in der Lebensluft und in dem brennenden Körper frey, und verband sich mit der Lichtmaterie, die ini brennbaren Körper ebenfalls als feste Materie lag.

Sid. 658.

Diese Lichtmaterie, mit der Wärme verbunden, bildet das leuchtende Feuer. Etwa der vierte Theil unsrer Atmosphäre ist solche reine Lebensluft, ohne die kein Feuer brennt. Ist nun ein brennbarer Körper durch die Wärme gehörig aufgelockert, so verbindet sich die reine Lebensluft mit ihm; ihre und seine Wärme wird frey, verbindet sich mit dem Lichtstoff, und so entsteht das Feuer. Das

Verbrennen ist also nichts als eine Zerlegung des Körpers, dadurch die chemische Verwandtschaft. Wenn also ein brennbarer Körper z.B. ein Stück Holz, erst gehörig heiß gemacht wird, etwa durch Reiben, und die freye Luft es berührt, so fängt es von selbst an, lichterloh zu brennen. Daher ist die Luft zum Entstehen des Feuers nothwendig, also auch zu seiner Erhaltung. Wenn man dabey den brennenden Körper so bedeckt, daß die Luft ihn nicht berühren kann, so erlöscht das Feuer. Wenn sich Oel oder andres Fett beym Sieden oder Braten entzündet, so darf man dag Gefäß, worin es brennt, nur mit einem Deckel oder mit einem feuchten Tuche zudecken, und die Flamme

Sid. 639.

erloschen. Aber um Gottes willen nicht Wasser hineingießen in der Meinung es zu löschen. Das Wasser löst sich in dem heißen Fett so gleich in Dampf auf, der das brennende Fett mit der größten Gewalt um sich wirft, und es wohl gar durch den Schornstein in die Luft und aufs Dach schleudert. Dadurch wurde vor einigen Jahren in Pommern eine ganze Stadt in Asche gelegt. Die Ursache: die Hitze, die das Fett nur zum Sieden bringt, löst das Wasser in Dampf auf. Wenn also in das siedende Oel Wasser gegossen wird, so senkt es sich zuerst wegen seiner größern Schwere, in das Oel hinab, und das Oel fließt über ihm zusammen, weil das Oel immer im Wasser oben schwimmt. Aber in dem Augenblick löst die große Hitze das Wasser auch in Dämpfe auf die sich mit der größten Gewalt nach allen Seiten ausbreiten, weil der Raum für sie im Oel viel zu klein ist. Sie schleudern also das brennende Fett nach oben hinauf, weil nach unten sie das Gefäß behindert. Feuchtes Heu fängt bald an zu faulen und zu gähren. Dadurch entsteht Hitze. Seht man den Hau-

Sid. 640.

fen dampfen, und fängt an darin zu rühren, so bringt man das erhitzte Heu mit der freyen Luft in Berührung und die Flamme ist da. Eben so können sich Sägespäne, Flachs, Hanf, Getreide, Stroh, Pferdedünger und Lohr, wenn man sie feucht zusammenlegt, entzünden und die größten Feuersbrünste erregen. Eben so kann sich Hanf mit Leinöl und Kienruß selbst entzünden, Wodurch schon ganze Schiffe und Flotten verbrannt und in die Luft gesprengt sind. Auch entzünden sich mit Oel gekämmte und erwärmte Wolle, zusammengepreßtes Zichorienpulver und zu fest gepacktes Schießpulver. Auch der gebrannte Kalk, wenn Luft und Feuchtigkeit ihn treffen kann, erhitzt sich so stark, daß er Holz und andre brennbare Sachen, die ihm nahe kommen, in Brand setzt.

Om eftermiddagen var jag hos Thunberg och lemnade honom det stycket, Prosten St. bett mig gifva honom. Han bad mig hälsa på sig. - Derifrån gick jag till f.d. Conrectorn Ekmark, och satt der en stund. Han fragte, om jag ville bli Respondent för Mag. Peron – Efter en stund kom han sjelf och sade att Domprosten

Sid. 641.

och Professorn föreslagit mig. – Han lemnade mig ett exemplar af sina theser för att afskrifva åt honom flere dylika. NB. afskickat med Gåsmans Karl ett bref till Prosten Ståhlberg. – Om aftonen ätit mjölk och kött. Om natten en stark pollution. De mjuka kläderna bidraga väl också härtill,

D. 25 uppstigit kl. 4. – Felade mot Rectors varning i går att komma tidigt före 7 på Gymnasium. Rectorn började ifrån §:45 i Logiken: Om begreppens förhållande till hvarannan – D^o Lect. Molin frågade oss hvarjehanda i Grammatiken.

Die Trümmern des verbrannten Körpers pag 284–290

Die Rauchwolken, die von einem brennenden Hause empor wirbeln, sind nichts als Theile von dem Hause. Dieser Rauch wird von den Winden in die entferntesten Gegenden geführt und zerstört. Nur fliegen die Theile des Hauses nicht alle so sichtbar, wie der Rauch davon. Dies zeigt schon der Brandgeruch, den man weit und breit empfindet, aber nicht sieht, und der doch auch aus feinen Theilen des verbrannten Körpers besteht. Wenn man Holz in

Sid. 642.

verschloßenen Gefäßen verbrennt, und alles aufsammelt, was davon in die Höhe steigt, so wiegt die zurückgebliebene Asche und Kohle mit den aufgesammelten flüchtigen Theilen gerade so viel, als das ganze Stück vorher wog. Dies beweist, daß bei dem Verbrennen eigentlich nichts verloren geht, als die Form des Körpers. Untersucht man die Theile, die beym verbrennen des Holzes davon fliegen, so sind es theils Wasserdämpfe, theils salzige Theile, theila luftartige Stoffe. Dies alles war vorher im Holz nicht im flüßigen oder luftartigen Zustande, sondern durch die Kohäsion fest damit verbunden. Nur durch die große Wärme wurde das Wasser flüßig und dampfförmig, und die übrigen Theile wurden ebenfalls durch sie erst Dämpfe oder Luftarten. Dadurch wurden sie so ausgedehnt und leicht, daß sie in der Atmosphäre aufsteigen und davon fliegen konnten. Die Asche blos bleibt, denn die besteht aus solchen Erdarten und Salzen, die nicht so leicht flüßig und noch schwerer dampfförmig und luftartig werden. Das Feuer war also nicht stark genug sie zu verflüchtigen. Das Feuer kann also nur zerstören, aber nicht vernichten.

i dag passerte härigenom flere Courierer åt Helsingfors.

Sid. 643.

Wer muss die Verwesung fürchten? pag 291–295

Fäulnis und Verwesung ist auch nichts als eine Auflösung im großen Feuermeere. So lange der Baum grünt und das Thier lebt, setzen die Lebenskräfte in beyden der Auflösung durch Wärme die gehörigen Grenzen, und benutzen sie zur Ernährung und Erhaltug des Ganzen. Die Kraft des Zusammenhanges oder die Verwandtschaft der Thelle untereinander ist in der grünen Pflanze und im lebendigen Thiere stärker als das Bestreben der Wärme, sie von einander zu trennen, und sie anders unter einander zu verbinden. Aber diese größere Kraft des Zusammenhanges führt auch beyde allmählich ihrem Ziele zu, wenn nicht gewaltsame Ursachen diesen Hang zum Ziele beschleunigen. Durch die immer thätige Kohäsion werden die Fasern und Kanäle des Baumes und die Gewebe des thierischen Körpers immer steifer und enger. Daher cirkuliren die Kräfte in ihnen immer langsamer und matter, bis das Ziel erreicht ist. Der Baum verdorrt, der Greis stirbt. Nun tritt die Wärme wieder in ihre vollen Rechte, wirkt mit vollem Händen, und führt beyde durch die Verwesung, schönem Verbindungen entgegen. Diese Verwesung ist sehr nothwendig.

Sid. 644.

Wie können die Körper verwesen? 296–301

Menschen, die von Schneelavinen begraben wurden, waren nach Monaten noch ohne Spur der Verwesung. So eben die, die in die Spalten der Schnee und Eisgebirge versanken, lagen frisch Jahre lang darin. Die Gensenjäger vergraben das erlegte Wild Monate lang in den Schnee, und es bleibt frisch. Wir selbst können im Winter die Haasen und Rehbraten sehr lange in der Kälte aufbewahren, ohne daß sie im geringsten riechen. Daraus kann man schließen, daß zur Fäulnis und Verwesung die Wärme nothwendig ist. Dies ist ganz natürlich. Denn ohne Wärme ist der Körper fest, und die Kohäsion seiner Theile läßt auch ihn nicht zerfallen. Zur Fäulnis und Verwesung ist auch die Feuchtigkeit nothwendig. Wenn man diese vom Körper abhält, so kan man ihn lange erhalten. Die ganze Kunst Todte einzubalsamlren beruht darauf, daß man die Feuchtigkeit des Körpers z.B. durch Salze, vermindert und ihn dann durch einen harzigen Ueberzug vor der äußern Feuchtigkeit schützt. Dadurch haben sich die Mumien der alten Egypter so lange erhalten.

Sid. 645.

Darum bleiben die Menschen, die in den heißen Wüsten von Sandwolken, überfallen und vergraben werden, auch so lange ohne Verwesung. Sie wurden im Sande getrocknet und ein trockner Körper hängt fester zusammen, Gebacknes Obst, gedörrte Trauben, geräuchertes Fleisch, grüne getrocknete Erbsen und Bohnen etc. kann man lange aufbewahren. Darum werden auch die Schiffszwiebacken so steinhart gebacken, weil weiches Brod in der Feuchtigkeit der Schiffe bald schimmelt, fault und Würmer erhält. Eichene Pfähle können unter dem Wasser doch Jahre lang dort

stehen, ohne die geringste Fäulnis, obgleich die leicht faulen, wenn sie der freyen Luft und Feuchtigkeit ausgesetzt sind, weil sie aufgelöste Erdarten mit dem Wasser in ihre Zwischenräume aufnehmen, und dadurch härter und fester werden. Aber das würde doch die Materie des Holzes nicht ganz vor Fäulnis schützen. Wenn man Leichen recht tief, selbst in feuchten Boden vergräbt, so verwesen sie lange nicht so schnell, als wenn man sie flach verscharrt, oder gar an freyer Luft liegen läßt. Pflaumen, Kirschen, und andres Obst in Gefäße mit Blättern so gepackt, daß sie sich untereinander nicht quetschen können, und

Sid. 646.

dann tief vergraben, oder in einen Brunnen gesenkt, bleiben den ganzen Winter über frisch. In freyer Luft würden sie bald in Fäulnis übergehen. Also ist auch die Luft zur Fäulnis und Verwesung nöthig. Die Feuchtigkeit ist nöthig, die Theile des festen Körpers aufzulösen, damit sie wie durch ihre Verwandtschaft neue Verbindungen und Vermischungen eingehen können; die Luft ist nöthig, um viele dieser neuen Verbindungen als Dämpfe oder luftartige Stoffe in sich aufzunehmen; und die Wärme ist nöthig um die Feuchtigkeit und Luft zu bilden, um die Auflösung und neue Vermischung zu befördern.

D. 26 kl. 5 uppst. billet med Gyllingarna ifrån Öfverste Broberger. d^o hemfört Professorns Tyska bok. i dess ställe fick jag Taschenbuch der Reisen, oder unterhaltende Darstellung der Entdeckungen des 18ten Jahrhunderts, in Rücksicht der Länder; Menschen- und Productenkunde. Für jede Klasse von Lesern. von E. A. W. von Zimmermann. 6tes Jahrgang für das Jahr 1807. mit 21 Kupfern (1 Portrait: Alexander von Humboldt) – jag fick äfven ut mina stipendier, bestående i 8 Rub. B^o Ass.

Sid. 647.

Was wird aus uns bey der Verwesung? 302–307.

Fäulniß und Verwesung bringt, wie das Verbrennen Wasser und luftartige Stoffe hervor, und läßt die schwer auflöselichen als Staub und Asche liegen. Manche dieser Erzeugungen, z.B. das flüchtige Laugesalz, giebt sich schon durch den Übeln Geruch zu erkennen, Die meisten werden unsichtbar von dem Luftraum aufgenommen, und in alle Welt zerstreut. Viele werden von Wasser und Boden eingesogen. Zu den merkwürdigsten Stoffen, die sich bey der Fäulnis und Verwesung entwickeln, gehört z.B. die fixe Luft, die auch in der Kreide vorhanden ist, und sich bey dem Gähren des Weins und Biers sehr häufig entwickelt, und vom Schäumen des Biers und des Champagners die Ursache ist. Eingethmet wird sie für jedes Thier tödtlich. Mit Wasser oder andern Flüssigkeiten verbunden ist sie sehr gesund. Nur im Luftzustande ist sie sehr schädlich, wenn sie in die Lunge kommt. Für den Magen ist sie heilsam. Der schädlichen Wirkung für die Lunge hat der Schöpfer

dadurch sehr weise vorgebeugt, daß die fixe Luft sich sehr leicht in dem Wasser auflöst, und vermöge ihrer größern Schwere sich immer

Sid. 648.

in die untersten Vertiefungen senkt und hier von Wasser, Thau und Regen eingesogen wird. In den Sauerbrunnen ist sie der wichtigste und heilsamste Bestandtheil. Auch die entzündbare Luft entwickelt sich häufig beym Verwesen. Daher ist sie in Sümpfen sehr häufig enthalten, und wenn man den Boden mit einem Stock aufrührt, so steigt sie in vielen Blasen auf, die sich entzünden lassen und des Nachts in bläulichen Flammen brennen. Sie veranlasst auch in sumpfigen Gegenden das Entstehen der Irrlichter oder Irrwische. Das ist die Luftart, womit Blanchard über die Wolken steigt. Sie ist beträchtlich leichter als die gemeine Luft, Aber sie ist beym Einathmen auch tödtlich fürs Thier, und löst sich nicht im Wasser auf. Sie würde uns also auf dem Boden des Luftmeers sehr schädlich werden, wenn sie der Schöpfer nicht leichter gebildet hätte. Daher steigt sie sogleich beym Entstehen in der Luft zu solcher Höhe auf, wo sie Menschen und Thieren nicht mehr schaden kann. Dort oben verursacht sie wahrscheinlich die Sternschnuppen, Feuerkugeln

Sid. 649.

und fliegende Drachen, wie man die großen Feuerkugeln nennt. Ohne Zweifel trägt sie auch zur Bildung des Regens viel bey, weil sie auch ein Bestandtheil des Wassers ist, und kommt also wieder als fruchtbarer Regen zu uns herab. – Auch Phosphor entwickelt sich bey der Fäulniß und Verwesung. Daher leuchtet manches faule Holz im Dunkeln; und an ruhigen warmen Tagen leuchtet oft das Wasser des Meeres auf große Strecken von den verfaulten Thieren und Pflanzen. Der Salpeter ist ebenfalls ein Product der Fäulnis und Verwesung organischer Körper. Darauf gründet sich auch die Kunst ihn zu gewinnen. Der Salpeter aber giebt das Schießpulver. Mehrere von den neuentstandenen Stoffen verbinden sich mit der Erde und bilden die fruchtbare Dammerde. Aber sehr merkwürdig und von den wichtigsten Folgen ist die neuere Entdeckung, daß sich thierische Körper, wenn sie von der freyen Luft abgeschnitten in großer Tiefe allmählich und langsam verwesen, sich in eine Fettmaße verwandeln, die dem Wallrath (sperma Ceti) sehr ähnlich ist, den man im Kopfe des Pott-

Sid. 650.

fisches findet, in der Heilkunst vielfältig braucht und durch dessen Zusatz die Wachslichter viel schöner, weißer und weniger brüchig werden, und dabey viel heller und sparsamer brennen. Auf einem Kirchhofe zu Paris fand man die Leichname, die in einer tiefen Grube dicht nebeneinander eingeschachtet waren und viele Jahre gelegen hatten, in ein weiches, weißgraues Fett verwandelt, das in allen seinen Eigenschaften dem Wallrath höchst ähnlich war. Auch hat man gefunden, daß

Thiere, die im Schlamm der Teiche so allmählig verwesten, eben das geworden sind. Auf diese Erfahrung gründet sich wahrscheinlich die Entdeckung, den Wallrath aus dem Fleische der Thiere durch Kunst zu machen, die ein Engländer angekündigt hat. Bey jenen Leichen in Paris waren alle Muskeln und Eingeweide, das Herz, die Lunge, selbst das Haar in solche Fettklumpen verwandelt. Man kann Lichter daraus ziehen.

D^o 26te passerade härigenom en Courier åt Åbo. D^o kommo Poppierna, Hougberg, Rosenbommarna och Masalin till staden. Poppius kom för att ligga med mig.

Sid. 651.

Die Bestandtheile organischer Körper. Oder aus Wenig Viel. Pag 308–313

Wenn man Thiere und Pflanzen auflöst, und immer weiter trennt, so stößt man zuletzt auf folgende Materien, die man nicht weiter zerlegen kann, also Elemente nennt: Den Grundstoff des Lichts, der reinen Kohle, der entzündbaren Luft, der Stickluft, der Lebensluft; ferner Phosphor, Schwefel, Laugensalze, Kalkerde und etwas Eisen. Die Kohle ist in uns nicht als Kohle enthalten, sondern aufgelöst und mit anderen Materien verbunden. In Lebensluft aufgelöst bildet sie die fixe Luft, die hell und klar ist, und das Wasser, Bier und den Champagner nicht schwarz färbt. Ein erwachsener Mensch enthält so viel Eisen, daß es etwa zu einigen Nadeln hinreichen würde, um sich mühsam, aber doch ehrlich zu ernähren. Ein neuerer Naturforscher (ein Franzos?) hat den Vorschlag gethan nach dem Tode großer Männer das Eisen aus ihrer Asche zu sammeln, und ihnen daraus eine Denkmünze zu prägen. Der Mensch vermag auch aus Wenig Viel und etwas Großes zu

Sid. 652.

schaffen, wenn er nur Kraft und Fleiß nicht schont, Spinnrad aus Holz, Herschels Rohr aus Glas, Metall und Holz, – der Franklin.

Der große Kreislauf in der Natur 314–326

Bey den meisten Körpern des Mineralreichs können wir aus den Bestandtheilen die Körper wieder zusammensetzen. Man kann z. B. das Kochsalz in seine Bestandtheile, nemlich in mineralisches Laugensalz und Salzsäure zerlegen, und aus diesen Bestandtheilen wieder vollkommen zusammensetzen. Aber im Reiche organischer Körper, das heißt im Pflanzen - und Thierreiche, können wir nur niederreißen, aber nicht wieder aufbauen; denn im Mineralreich wirken Wärme und Verwandtschaft alles, aber in Pflanzen und Thieren giebt es noch eine höhere Kraft, nemlich die Lebenskraft. Hätten wir diese Lebenskraft eben so in unsrer Gewalt, wie die Wärme und

Kohäsion, wäre es vielleicht nicht unmöglich, Pflanzen und Thiere aus ihren Trümmern verjüngt wieder herzustellen. Die Natur zerlegt durch Wärme und Verwandtschaft die Todten in einfache Stoffe, und diese sind so fein und zart, wie sie waren, ehe sie in den Körper kamen. Der Kohlenstoff unsers Körpers z.B. ist nach der Scheidung durch das Verwesen so rein, wie er nur irgend einer Kohle ist. Alle Auflösungen und Ver-

Sid. 653.

mischungen in der Natur geschehen mit Plan und führen zu den weisesten und wohlthätigsten Zwecken. Die verdorrte Pflanze und das todte Thier lösen sich bey der Verwesung in ihre Bestandtheile auf. Einige derselben bleiben im Boden liegen und bilden die fruchtbare Dammerde. Durch die Wärme belebt keimt in dieser der Saame der Pflanzen, und ihre Wurzeln fangen die organischen Theile aus dem Boden ein. Die meisten Theile aber verfliegen, das heißt die Luft nimmt sie auf, und zerstreut sie nach allen Seiten hin. Regen und Thau fuhr sie in den Boden hinab, und aus diesem in die Pflanze hinauf. Viele von denen, die in der Luft aufgelöst sind, werden von den grünen Blättern der Pflanze eingesogen. Sie sind also die Nahrungsmittel für Pflanzen und daher Materialien zu neuen Gebäuden der Natur. Die Wärme breitet diese Materialien zu und führt sie durch Luft und Feuchtigkeit an Ort und Stelle; Die Verwandtschaft scheidet, läutert und verbindet sie zu Holzfasern, Blättern, Blüten und Früchten; die Lebenskraft der Pflanzen ordnet und regiert den ganzen Bau, wie die Baukünstler eines grossen Prachtgebäudes. Die Pflanzen dienen uns und unzähligen Thieren zur Nahrung. Durch sie also gehen die Theile der verwesenen Thiere in uns selbst über, und werden durch Wärme, Verwand-

Sid. 654.

schaft und Lebenskraft zu unsern Nerven, Adern, Muskeln etc. verarbeitet und verbunden. Auch unmittelbarer durch Luft beym Einathmen und durch Getränke gehen sie sehr häufig in den thierischen Körper über. Man seht hier den grossen, schönen, wohlthätigen, bewundernswürdigen Kreislauf in der Natur. Auch ohne Wärme wäre dieser Kreislauf nicht möglich; ohne sie könnte keine Verdauung, keine Auflösung, keine Verwesung, keine neue Verbindung, also kein Wachsen und Leben in unsrer Körperwelt stattfinden. Die Wärme giebt dem Luftmeer Flüssigkeit und Elasticität, und erhält es in ewiger Bewegung, indem es bald hier, bald dort mehr oder weniger erwärmt und ausdehnt. Sie also ist der Grund der Winde und Stürme, und durch sie treibt der Segel das Schiff über das Weltmeer, dem sie die Flüssigkeit gab; durch sie dreht sich der Flügel der Mühle; sie führt Wolken und Regen über Land und Meer. Sie erwärmt den Landmann im Winter und Weht ihm Kühlung im Sommer zu. Durch sie löst die Luft Feuchtigkeiten auf, und steigen Dämpfe vom See und Meere empor. Durch sie führte diese der Wind dem Lande zu; durch sie also träufelt Regen und Thau herab, um Pflanzen und Thiere zu beleben und zu ernähren. Ihr verdanken wir daher auch die Quellen, Bäche, Flüsse und Ströme, die das Land, wie die Adern unsren Körper, tränken und ernähren, und

Sid. 655.

dann ihren Ueberfluss wieder in den grossen Behälter des Meeres giessen. Sie ist folglich auch die Ursache von dem grossen, Wohlthätigen Kreislauf der Gewässer. Sie erhält unsre Fabriken und Künste im Gange, durch sie schmelzen, kochen und verdauen wir. Durch sie leben, wachsen, reifen und geniessen Pflanzen und Thiere. Sie löst sie beym Tode wieder auf, und verwandelt das Grab in die Geburtsstätte für neue Pflanzen und Thiere. Sie führt die Lavafluthen aus dem Innern der Erde, aber sie lässt auch durch Feuchtigkeit und Luft die Lava verwittern, und lockt aus ihr die herrlichsten Früchte, die frischesten Trauben etc. hervor. Sie verwandelt durch Gärung den Saft der Traube in Wein und Essig. Durch sie strahlt, wärmt, belebt und leuchtet das Licht und zieht uns den dunkeln Vorhang vor Gottes schöner Natur. Durch ihre Einwirkung verwittern so gar allmählig die härtesten Felsen und durch ihre Hilfe bildet sich auf ihnen fruchtbare Erde, die Pflanzen trägt und lebendige Wesen nährt. Ohne sie hätten wir auf dieser Erde kein Leben, keine Empfindung, keine Freude.

D. 27 brott. – Spatserat länge om aftonen med Poppius, som kom och låg hos mig följande natten. D^o passerade härigenom åter en Courier åt Åbo.

EPHEMERIS

Pars IV^{ta}

Tomus Nonus

And. Joh. Sjögren

Sid. 656.¹¹⁵

Ephemeridis

Pars IV^{ta}

Tomus Nonus

Augustus

Wer lenkt diesen grossen Kreislauf? pag 327–334.

Da dieser grosser Kreislauf von der Schöpfung der Welt schon derselbe gewesen ist und noch immer bleibt, muss das uns überzeugen, dass alle Naturkräfte unter der leitenden Hand eines höhern allwissenden Wesens stehen, und dass sie bey dem ersten Entstehen mit unendlicher Weisheit gegen einander abgewogen und jeder bestimmte Grenzen angewiesen werden mussten. Ohne diese Leitung würden die Kräfte der Natur wild untereinander wirken und alles zu zwecklosen Klumpen zusammenballen, sie wieder zerstoßen und zu neuen noch zwecklosern Massen zusammenstürzen. Aber bey allen Kräften der Natur herrscht Ordnung, Plan und Harmonie, und keine überschreitet die ihr angewiesenen Schranken, jede erfüllt pünktlich ihre weisen ewigen Gesetze. Da sich nun Ordnung, Gesetze und Harmonie nicht selber schaffen können, so wenig sich in einer Bibliothek Ordnung,

Sid. 656.

im Staate die Gesetze und bey einem Konzert die Harmonie von selber schaffen, und da jeder Vernünftige von der Ordnung der Bibliothek auf einen Bibliothekar, von den Gesetzen auf einen Gesetzgeber und von der Harmonie auf einen Künstler schliesst; so wäre es thöricht und gegen alle gesunde Vernunft, die Ordnung, Gesetze und Harmonie in der Natur zu sehen, und nicht auf einen allmächtigen und allweisen Urheber derselben schliessen zu wollen. - So leitet uns die Betrachtung der Natur zur Ueberzeugung vom Daseyn eines allweisen, allmächtigen und allgütigen Wesens hinauf, das bey dem Tode und Verwesen unsrer sterblichen Hülle kein Stäubchen verloren gehen lässt, und also unsre höhere edlere Kraft, die Kraft des Denkens und Empfindens die ohnehin ihrer Natur nach keiner Auflösung fähig ist, noch viel weniger wird vergehen lassen. Nein! Seine gütige Vaterhand wird diese Kraft unvertheilt in neue Verbindungen hinüberführen, die desto schöner und

¹¹⁵ På pärmens innersida: [I Au]gusti började Masalin läsa för m[ig.]

seliger für uns seyn werden, je fähiger wir uns hier durch Tugend und Vollkommenheit dazu machten.

Der glückliche Vater. Fortsetzung pag. 335–384.

Die Mutter des Herrmann erwartet seine Ankunft mit Unruhe – Anstalten zu seinem Empfang – Ein Bedienter eines Hofraths meldet eine Visite – Der Charakter der Hofräthinn und ihres Hauses. – die Visite – Gespräche vom Wetter und von Stadtneuigkeiten, den Bewohnern des Städtchen und der Nachbar-

Sid. 658.

schaft – vom Herrmann - connexions – der Titel als Kommerzienrath – eine Partie, der Vortheile – Nun kam der Herrmann an – die Freude – Stadtneuigkeiten – Iffland (das Stück: Der Jäger Anton, je ne sai quoi, das savoir vivre). – Endlich aufbrachen die Hofräthinn mit Demois. Tochter – Reparaturen vor dem Spiegel – Shawl – Empfehlung – Friderique warf H. sehr liebliche Blicke zu, die aber wie matte Pfeile nicht zum Ziele trafen. – Erzählung der Reise – Einwilligung der Mutter zum Heurathen – Es hatte sich durch das Städtchen verbreitet, dass des schlechten Eisenhändlers Tochter im Rosenthal heurathen würde – Gespräche darüber bey allen Visiten – die Betrachtungen der Luise in Rosenthal. – Sie erzählt ihrem Vater seinen Traum – des Vaters Rath und Vorstellungen – Ankunft eines Fremden, der sagte, dass er Prediger in dem Dorfe des Kriegsath ... sey, und hier durch nach H-- zu seinen Verwandten reisen wolle. Der Herrmann und die Tochter des Hofraths – Die Verlobungskarte – Der Greis bat sie sich aus – Der Fremde ritt weg – Die Unglückliche Zustände im Hause – Der Vater reiset seinen Geschäften nach – Der Postbote brachte unterdessen einen Brief, der Luise in Ohnmacht senkte – Die Frau kam zur Hülfe -

Sid. 659.

Die Rückkunft des Greises und Erschreckung – Der Inhalt des Briefes war, dass H. sich für alle genossene Freundschaft bedankte, seine nahe Verbindung mit der Dem. Rohrman meldete, sich von der Theilnahme des Greises überzeugt hatte, und seine älteste Tochter gegen ein gutes Gehalt gern in seine Dienste nähme. – Herrmann hatte schon lange seit einen Brieff zu den Greis abgeschickt und erwartete die Antwort des Greises – Der junge Rohrman kam um sich zu empfehlen, und erzählte, dass er durch Rosenthal gekommen sey und erfahren habe, dass im Hause des Eisenhänglers nächstens eine Hochzeit seyn werde? Die Oberförster in G. – heuräthe die älteste Tochter. Sie haben sich schon lange ohne Wissen des Vaters versprochen. – H. glaubte es nicht – Streitigkeiten – Nachmittags kam ein Brief von dem Greise, der diese Nachricht meldete – Ein Jäger zu Pferde brachte einen Brief von der Frau von N. in Rosenthal. – Am frühen Morgen brach H. mit seiner Mutter auf, und kam gegen Mittag vor des Greises Hütte an – Die erste Bitte der

Luise um Vergebung für der Hofrätthinn – Versprach. Abreise nach B... zurück. – Die edle Frau von N. besorgte die Hochzeit und Ausstattung – Der Greis fuhr auch nach B. ab – Die Tochter des Hofraths - - -

Sid. 660.

D. 28de Disputationsact. Praeses Aron Wenell, Collega Superior, Respondens Aschan, prior Opponens Ekmark. Härvid fördes Protocoll, och jag hade tillfälle att teckna i min plånbok följande: Ekmarks op. "In thesi 4. contendis caute et multo judicio excitandum esse apud pueros honoris consequendi studium, mea vero ex mente efficacissimum est incitamentum pueris, ut litteris scientiisque operam navent sedulo; ceteras enim res, quae sedulitatem excitare debent, ignorant omnino, propterea quod captum superant ex gr. utilitas, quae profluit ex studiis, cupiditas sese perficiendi ceteraque."

Resp. Titulus. "Praeceptores, qui omnem liberis praebent honorem summoque urgent studio, ut ambitionem habeant, male sane agunt. Liberi fiunt arrogantes, spe atque animis sufflati et superbi. Et quod percel. Dom. Opp. attulit, honorem efficacissimum esse incitamentum in scientiis instillandis liberis, falsum omnino. Amor ex gr. in praeceptores et parentes omnino tam efficax est, immo efficacius incitamentum, porro etiam religio haud infimum debet obtinere locum in moralitate puerorum consequenda. Facile scilicet praeceptor potest ex amore in parentes et praeceptores sensum liberorum ad-

Sid. 661.

ducere in amorem in Deum, et quod porro dixit perc. Dom. utilitatem, quam scientiae conciliant hominibus, haud posse esse incitamentum, etiam falsum putamus."

Rectorns oppositiones: "In Thesi 3:a dicit praecl. Dom. Auctor Doctorem sinceram habere debere voluntatem suas ideas cum aliis quam fidelissime communicandi, hoc vero falsum. Debet enim Doctor non suas ideas quae saepissime falsae sunt cum discipulis communicare, sed tales iis proponere veritates, quas communis ruditorum consensus stabilivit."

Resp. "Neque nostra est sententia praeceptorem quemvis ideas suas proprias inprimis si falsae sint discipulis suis tradere debere, sed sententia nostra est, ut tales ideas discipulis suis inculcare debeat, quales e libris, quos eruditi et lex scholastica eum jubet legere."

Opp. "In Thesi 7:ma commendat praecl. Dom. Auctor gramina. Illae plantae sunt utilissimae, quarum ope sanitatem amissam recuperare, partam conservare valemus. Gramina vero nulla nobis praebent medicamina: ergo non sunt utilia."

Resp. "Ordo vero graminum alimento hominum inservit. Quid vero utilius homini sit alimento, etiam quod partim medicamina ex ordine graminum desumi

Sid. 662.

possunt. Sic ex gr. in omnibus febris edimus ex oryza sativa decocta.”

Opp: ”In Thesi X dicit praecl. Dom. Auctor physices cognitionem multum contulisse ad superstitionem minuendam. Superstitiosus vero est, qui qualitates occultas defendit. Qualitates occultae occurrunt in libris physicis. Sermo enim ibi est de attractione, de vi electrica, magnetica, de calorio etc, quae omnes res ad qualitates occultas referri debent. Auget ergo, non vero minuit Physices cognitio superstitionem.”

Resp: ”Qvod dixisti physices cognitionem augere superstitionem, falsum esse putamus. Sic ex. gr. homines rustici qui metuunt ignes fatuos vel ambulones, omnino si causam horum ignium cognoscerent, nullum injicerent hi ambulones timorem. Occulta vero haec notitia illis est, itaque etiam superstitione capti. –

Quid vero tibi est superstitio? Vocasne omnes illos, qui timent, superstitiosos?

Resp: ”Superstitionem esse falsam Deum colendi rationem putamus, quae in meris ceremoniis et humanis institutis constat, quibus divinam nempe vim cuidam rei adsignans non vero metum solam esse causam superstitionis puto; cur enim Graecos.

Sid. 663.

et Romanos et gentes alias ante tempora Newtonii tam superstitiosas esse invenimus, omnino nullo ex alio capite, quam quod cognitione physices caruerunt.”

Sedermera opponerade Lectorerne Borgström och Cleve; men jag kunde ej mera annotera – Låf hela dagen – 1 kurir åt Åbo. – d^o var jag om aftonen med Gottlund på kyrkogården och besåg våra aflidne kamraters och vänners grafvård. En helig känsla bemäktigade sig sinnet och den tilltagande skymningen gjorde den ännu mera högtidlig. – Grafvården bestod uti en fyrkantig ställning. Ofvanom piedestalen woro på alla sidor liksom galler, genom hvilka öga fäste sig på tvenne urnor, som stodo mittuti bredt vid hvarandra med initialbokstäfverna af deras namn. En girlande hade blifvit lagd kring båda; men den hade redan visnat och lemnade en erinran av det kära föremål, hvilkas ungdom hastigt förvissnat och nu här hvilade tillsammans förenade, såsom ock här i Lifvet. Hela ställningen betäcktes af ett tak. Åt västra sidan läste vi på ofvanpå sjelfva gallerverket en oval Bleckplåt med denna

Sid. 664.

inscription:

Yngling Skåda
Denna Vård Betäcker
Tvänne Dina Bröder
Hvilka
På Nattnets Isade Yta
Sökte Nöjet Funno Döden
I Dess Djup
Som
Återgaf Deras Liflösa Kroppar
Åt Grafvens Hvila.
Blifve Deras Sorgerliga Öde
Dig En Varning

och på östra sidan:

Åt
Niclas Israel Malin
Född i Rengo Kapell Församling
den 30 September 1794
och

Sid. 665.

Christian Norring
Född i Lampis Församling
den 8 Januarij 1793
Före Detta
Studerande Vid Gymnasium I Borgå
Förtrogna I Lifvet
I Döden och Grafven Förenade
Der d: / Här d: 5 November 1811
Restes Vården

Af

Sörgande Kamrater Och Vänner

D. 29 fick jag igenom Solitander ifrån Stockholm de 6 första Delarna af Geographiskt Bibliothek för Ungdomen, till hvilka jag redan före Johanni gifvit penningar – d^o las Professorn upp för oss Gymnasii och Scholelagarna och gjorde i anledning deraf till oss viktiga förmaningar och påminnelser – d^o till Magister Peron. – NB. vi las ej. – Hos Lect. Forsius, lånt af honom

Sid. 666.

Åbo Tidning för i år från N° 64 till och med N° 93.

Af den i Leipzig utgifna Bokkatalogen för innevarande års Påskmarknad inhämtas, att i år utkommit i Tyskland 1609 skrifter på Tyska och Latinska språken, utom 82 Atlasser och Landkartor samt 350 Musikaliska verk. År 1805 lefde i Palawit, en liten Polsk stad en Tullskrifvare af 95 års ålder, som förut varit Under Officer vid ett Preuss. Cavallerie Regemente. År 1806 hade han 10 lefvande Söner, af hvilka den äldsta var 69 år. De voro samtliga tjänstgörande Under Officerare vid sista kriget och hade 41 söner, hvilka tjente som soldater vid åtskilliga Regementen. Utom dess hade 15 Söner blifvit handtverkare. Stamfadern skall, enligt berättelse, ännu förl. år varit vid lif och åtnjutit en pension. –

Stenregn i Aprill i Tyskland och Frankrike. 16

Nyligen döde ålderstegne personer d^o

D. 22 feb. afled i Gollubineu i Ungern en Soldathustru Susanna Prusta 109 år gl.

D. 14 Aprill, dog i Mastrichts Hospital en hustru af 104 års ålder. Hon har haft 22 barn och räknade för någon tid sedan 97 lefvande barnbarn.

Den 1 Maj dog i Amsterdam, Hospitalet Oude Mannenhuis en vid namn Jean Legrand i en ålder af 106 år.

En Madame Coulon, enka efter en Öfver Jägmästare är nyligen afliden i Charleville i Ardennes Departementet i en ålder af 107

Sid. 667.

år. År 1715 såg hon Ludwig den 14 vid hans återkomst ifrån Flandern och 1717 öfverlemnade hon blommor åt Peter den Store, som då bodde i Charleville i hennes fars hus. År 1804 såg hon Kejsaren Napoleon vid dess återkomst från Flandern,

I Florens dogo nyligen 2 ålderstegne män, den ena var 107 år gl. och hade beständigt haft god hälsa. Han efterlemnade 12 söner, och såg 70 barn och barnabarn. Den andra hette Sanucci och uppnådde 104 år. Han hade från ungdomen varit en stor jägare. Kort för sin död hade han ännu krafter att gå långa vägar; men dog slutligen af snufva.

I Piemont dog äfven för en kort tid sedan en Landtman, Joseph Gazre, som ännu förl. år deltog i bärgningsbesväret. Maria Morera, likaledes från Piemont, afled vid 105 års ålder. Hon gifte sig på sitt 72 år med en 26 år gammal man, som handterade henne illa; men hon miste honom lyckligen efter 5 år.

I Prag dog den 18 sistl. Aprill i Altstadt en Enka vid namn Elisabeth Johannides i en ålder af 106 år. -

D. R. Armestro har i Provinsen Orenea funnit ett träd, hvars frukter gifva ett rent socker. Detta träd är Arbutus unedo Linn. och kallas på spanska Madrono. Det växer vildt i södra Europa och Orienten. Trädet är hårdt och har en vacker Amaranth färg. Bären gifva minst en femtedel socker af sin vigt.

Sid. 668.

Såväl den berömde Herr Lampadius i Freyberg, som Apothekaren Pflüger i Solothurn, hafva tillredt en förträfflig syrup af potatoes. Herr Lampadius har tillika uppgifvit ett nytt surrogat för Caffé bestående af Hvitbetor, provencerolja och Castanier. -

Capitain Schumacher (skrifves från Danmark) har uppfunnit att kasta Bomber med Raketer. Därigenom blifva Mörsare ombärliga och en Tropp Cavallerie med en vagn Bomber kan skjuta en hel stad i Brand.

Under den 23 Maiji har hans Preussiska Majt till åminnelse af den indragna St. Johanniter Orden, inrättat en ny Orden som tallas Kongl. Preussiska St. Johanniter Orden. Uniformen består af en röd rock med förgyllte epauletter. Kragen och uppslagen äro hwita äfven som underkläderna. -

Den bekante Naturforskaren de Luc har nyligen aflidit i en ålder af 82 år. Han var en stor musikälskare och äfven sista dagen af hans lefnad spelte dottern på ett Fortepiano, som var ställdt bredevid sjuksängen. Kort förrän gubben dog, frågade hon, sedan hon spelt en stund och såg honom benägen att sofva, om han vidare ville höra hennes spel; hvarpå han svarade: ja väl, ja väl. Sedan han sagt dessa orden, insomnade han och vaknade icke mera. I Mohilow via Dniepren lefde ännu denna vår tvänne män af 146 och 126 års ålder.

Sid. 669.

Den äldre var så rask, att han kunde till någon del arbeta för sitt underhåll.

I Latonico, en Calabrisk by lefver Lorenza Panse i en ålder af 110 år och med en god hälsa. Hennes vanliga föda har bestått af ägg och soppor.

Enligt säkra uppgifter utgör antalet af de fransyska Troppar som inryckt i Spanien år 1807 från den 19 October till årets slut, 47500 man Infanteri, 720 man Cavallerie. År 1808 den så kallade stora Armeen, 200300 man Infanteri, 36200 man Cavalleri, år 1809 inmarscherade 44950 Infanteri, 4302 man Cavalieri. År 1810 åter 124510 man Infanteri, 25734 man Cavalleri, således tillsammans 426200 man Infanteri och 73356 man Cavalleri. Utom dess 7530 Guider, 7650 Civile tjenstemän. Artilleriet har utgjort 820 Canoner, 34 Mörsare och 55 Haubitser, samt 5414 vagnar med ammunition. År 1811 passerade i Januari månad genom Bayonne blott 600 man Infanteri och 180 man Cavalleri. Antalet af de ifrån Spanien återgående Troppar har under samma tid stigit endast till 53000 man. – Engelska, Spanska och Portugisiska krigsfångar utgöra 48228.

Norska Universitets Biblioteket utgör 67000 band, ett antal, som få Universiteter kunna uppvisa, och hvarmed förmodligen intet annat Bibliotek börjats.

Enligt ett i Wien utgifvit blad, skall Engelska Arméen, 93000 man Landtmilice

Sid. 670.

inberäknad, utgöra 370 000 man.

Den genom sina resor i Egypten, Grekland och Asien berömde Lonnini har nyligen aflidit i Paris, 71 år gl.

Konung Carl den IV ankom till Rom d. 18 Junii. D^o spatserade jag länge om aftonen.

D. 30de 2 Courierer åt Åbo. – tillfredsställt min nyfikenhet – brottsligt.

D. 31 om eftermiddagen efter slutad läsning och bön kommo Landshöfdingen, Biskopen och Domprosten in i Gymnasium med flere Fruntimmer – under läsningen den sednare timmen voro de uppe i öfre auditorium. – Efter en liten stund gingo de ut igen. – Om aftonen och redan eftermiddagen väntades Kejsaren – hos Magister Peron – hos Mamsell Kniper – sedermera spatserat länge med andra kamrater ända till kl. 10, inom hvilken tid han ännu ej var kommen – (NB. 2 Courierer åt Åbo) – i alla fönster voro ljus uppsatta; men blefvo ej antända och i allmänhet var det mycken folkrörelse. – D^o började jag läsa Taschenbuch der Reisen. Den årgången, jag fick af Professorn (7de) innehåller beskrifningar öfver Peru, Paraguay och Tumman. Allt det följande om Peru är afskrifvit ur denna bok.

Sid. 671.

September

Den Första uppstigit 5 – hos Poppius – En Courier – Kejsaren i Helsingfors – påklädd, hos Magist. Peron och Ekmark, ingen disputation i anseende dertill att Kejsaren ännu ej är kommen, Frukosterat der – Strax efter middagen kom Kejsaren in till staden under klockringning och dröjde blott så länge att hästarna hunno ömsas; hvarpå han åter for åt Lovisa. Han hälsade på alla vid sin förbifart. Han satt på vänstra sidan om [otydligt] Tilloppet af folk som ville se sin regent, var under hela denna tiden ganska stort. Utan skillnad i stånd eller kön sprungo alla om hvarandra. Känslor, hvilka jag ej kan beskrifva, intogo mitt hjerta, då man sade mig: der är Kejsaren! Jag var för långt att kunna se honom så nära att jag skulle kunnat inpräglä i min inbillning en evig afbild af denna öfver 40 millioner trogna Undersåtare regerande Man och hvad som är ännu mera, med mildhet. Jag ångrar mig grufiligen, att jag i hastigheten icke svarade med mera ödmjukhet, mera vördnad på hans hälsning. Men mitt hjerta var så fullt, att jag nästan glömde alla yttre föremål. Med ögat följde jag ännu hans vagn, tills den försvann och med Poppius spatserade jag åt Carlsberg längsmed den vägen, som af dagens händelse ännu

Sid. 672.

Teckning af Alex, von Humboldt, hvars porträtt står framför titelbladet (ur företalet).

Denne berömde Resande hörer till de sällsyntare Menniskorna, men hvaraf Tyskland utmärkt sig för det öfriga cultiverade Europa. Stor skarpsinnighet, en sällsynt allt omfattande Blick, omfattande, grundliga kunskaper, förena sig hos honom med de finaste känslor, med en brinnande, sig sjelf uppoffrande ifver för wettenskaperna, med den ädlaste anspråkslöshet och med oinskränkt

Liberalitet. - - Mer än 50 Eldstäder, underwerldens Lufthål, äro hittills bekanta. Häraf tillhöra Peru ett ganska betydligt antal, t.ex. Antisana, Cotopaxi, Tungurahua, Sangay, Ambato, Qviristatoa, Checheputina, o.a. Men utur alla stiga icke Eldkärftar, Rök och Flammstoder och Lavar. Utur Iorullo i Mexico hof sig 1759 d. 15 Sept, en Basaltkegla, som nu står emot 15000 fot öfver det honom omgifvande Basis. De af Guatemala utspy en ganska stor mängd Salmiak. De af Copoyan och Pasto visa många Solfatarer, som då utdunsta Svafvelsyra, eller ock små Kraterer fulla af kokande Vatten, hvaraf försvaflat (Wasserstoffgas) utvecklar sig. Häremot framkasta Vulkanerna i Qvito än Pimpsten, än Basalter eller ock slaggartigt Porphyr, och än så oerhörda Massor Svafvellevvatten och slam, att derigenom på mer än 5 Tyska mil hela marken blifver fruktbar. pag. 17. Det märkvärdigaste äro de utur Volkaner upp-

Sid. 673.

kastade Fiskar. En gång kastade han en så ofantlig mängd af dem på Marquis v. Schaledres Landtgoods, att luften af stanken blef inficerad. Den nu utslocknade Vulkan i Imbubam öfvertäckte 1691 därmed så tjockt staden Ibarra, att man trodde sig finna i den orsaken till de Rötfebrar, som herrskade på den tiden. Men hvad som synes ännu märkvärdigare, så betygade Corregidorn i denna stad, att denna Vulkan sjelf tid från tid, altså utan egentliga vulkaniska utbrott i synnerhet efter regn, uppkastade stora massor af dessa små fiskar, h^a man der kallar Brennadilla. År 1698 instörtade Cargneirazos Crater, sedan han likaledes förut hade uppkastat Tusende af dessa fiskar, blandade med leraktigt slamm. Cotopaxi och Tungumaga stötte ut dem på sidorna utur Sidoremmor eller öppningar. I alla fall lågo de circa 1300 famnar högre än de omliggande Nägderna. (Ett Kopparstick). Denna fisk är knapt 4 tum (Zoll) lång. v. Humbold sätter honom, tillfölje af Lacepedens mening, under den afdelningen af Malslägtet (Silurus), hⁿ denne Naturalist betecknar med namnet Pimelodus; han kallar honom i anseende till sitt märkvärdiga Phenomen, Pimelodus Cyclopum (cirris duobus corpore olivaceo nigro-punctato); han bär en gaffelsvans och två skäggtrådar. Då man fångar dessa fiskar i de dervarande Bäckarna, så stå sannolikt underjordiska Sjöar och Hålor, som likaledes bebos af dem, härmed och med Vulkanerna i förbindelse. Men alltid blir det svårt att förklara, igenom hⁿ kraft de bliva så högt lyftade, att de måste följa verk-

Sid. 674.

ningen af vulkanens utbrott. *ibid.* & *seqq.*

pag. 20: Man känner bestämdt 16 jordbäfningar af betydlighet, hvilka sedan 1582, altså snart efter Limas anläggning, försakat än större än mindre förödelse. Det är märkvärdigt, att deras riktning öfverensstämmer med loppet af Cordillernas kädja, neml. från sydost till Nordväst. En af de fruktansvärdaste jordbäfningar var, i hänseende till sina verkningar, ostridigt den, som inträffade den 28 Oct. 1746. – Den gaf sig tillkänna några dagar förut genom ett doft underjordiskt dån; också rasade på engång flere vulkaner. Knapt varade det i 5 Minuter, så lågo de flesta Byggnaderna i

Staden antingen verkligen kullstörtade, eller åtminstone mycket skadade. 1300 Menniskor blefvo krossade, och ett stort antal förlorade sina lemmar. Fruktansvärdt svallade hafvet på samma tid i Hamnen af Collao (närmaste hamn från Lima), långt trädde det tillbaka, störtade derpå öfver allt vid sin återkomst ooh förvandlade staden och hamnen i ett Haf. Af 23 Skepp, hvilka lågo der, gingo 19 förlorade; nästan 4000 menniskor förlorade Lifvet. Blott år 1791 såg sig Lima hemsökt af 5 jordbäfningar. 1797 års jordb. i Quito omtalas af Humboldt. Dessa utbrott och jordskakningar (de skola rasa förfärligast i October) (Helms) ändra då också Bergkolossernas utseende. Ofta får ett berg i några Minuter ett fullkomligen nytt utseende.

pag. 22: Undantager man Afrika och några Delar af det nästintillgränsande Mexiko, så öfverträffar Peru efter sitt upptäckande alla oss bekanta Länder på jorden i underjordiska Rikedomar.

Sid. 675.

pag 23: Peruanerna sjelfva skattade så högt en stor Smaragd, att de ärade den som en Gudomlighet, hade uppbyggt honom eget Tempel och förordnat dertill ett bestämdt antal Prester. Denna kostbara sten hade ett strutsäggs storlek. De Bergverk, utur hvilka dessa stenar hade ledt sitt ursprung, har man emedlertid förgäfvles bemödat sig att upptäcka; och Indianerna, som noga kände dem, voro för kloka, att upptäcka dem för sina undertryckare. Ett Berg, något inåt Landet ifrån Smaragdfloden i Provinsen Qwito, vill man hålla för denna Smaragdgrufva.

pag. 26: Der Mercurio Peruviano zählt im Jahre 1791 nur allein in den 8 Intendantschaften des eigentlichen Vicekönigreiches Peru, 69 Goldwerke; 784 Silber und 4 Quecksilbermienen, ausser 4 Kupfer- und 12 Bleiwerken. In 10 Jahren gaben sie 1780–1789 35355 Mark Gold von 22 Karat, und 3739763 Mark Silber. Schätzt man die Mark Gold zu 125 Piaster, und die Mark Silber zu 8 Piaster, so beläuft sich der ganze Werth jener 10 Jahre über 46 Millionen und 221280 Thaler.

pag. 28: "Das grosse Silberbergwerk (Potosi in Buenos Ayres) findet sich in einem konischen Gebirge von der Form eines Zuckerhuts, in dessen ganzem Umfange von beinahe 6 Meilen man über 300 Gruben zählt. (Helms, ein Deutscher, der Hütten-Direktor). Es ist allerdings ein Beweis von der inneren Metallfülle dieses Bergwerks, dass nach einer Bearbeitung von mehr als 250 Jahren noch jetzt eine so reiche Ausbeute daraus erhalten wird. Ein Zufall gab Anlass zur Entdeckung desselben. Der arme Indianer Hualca aus Pono, fand sich 1545 beim Verfolgen von Wildvolk, vielleicht wilder Guanaken, auf dem steilen

Sid. 676.

Gebirge gezwungen, sich an einer hervorstehenden Baumwurzel fest zu halten. Sie gab nach, und indem er sie hervorriss, blieben an der Erde zwischen den Wurzeln mehrere Klumpen von gediegenem Silber hangen. – Bei seiner Zuhausekunft schmolz Hualca das Silber, und grub oder hob nun täglich, ohne irgend jemand seinen Fund zu entdecken, von diesem damals der Oberfläche nahe gelegenen Silber beträchtliche Quantitäten zu seinem Verbrauch. Der wachsende Wohlstand des Hualca ward zuerst von seinem Freunde, dem Indianer Guanka, bemerkt. Die Freundschaft

bewog jenen endlich den Bitten des Guanka nachzugeben und diesem seine Schätze zu entdecken; dennoch zeigte er ihm nur eine minder vortheilhafte Ader im Gebirge; sie war schwerer zu bearbeiten. Der Zwist, welcher hierdurch unter den beiden Schatzgräbern entstand, endigte sich damit, dass der letzte die Sache seinem Herrn, dem Spanier Villarroel, entdeckte, der denn ordentlich, nach festgesetzten Regeln, davon Besitz nahm, und am 21sten April 1545 die Minen eröffnete. Die zuerst entdeckte Grube benannte er Descabridora (die Entdeckerin); ihr folgten in wenigen Tagen 3 andere nach, und diese 4 Hauptadern sind also sehr lange bearbeitet. Sie streichen von Norden nach Süden. (I tankarna skref jag blott på Tyska ur Originalen).

pag. 31: ifrån år 1574 till 1637 har Fotosi intet gifvit mindre i Byte än 450 mill. Daler.

pag. 32: Nu förtiden arbeta 13000 Menniskor vid detta Bergwerk, och det kongliga Mynteriet i Potosi lefvererade årligen för Kronans räkning emot 600000 Mark i Silfver och 2000 Mark Guld (Helms).

Sid. 677.

pag. 33: Denne Bergkunnige (Helms) nämner många nya Grufvor rika på Guld, Silfver och Kopparmetall uti denna nejden, hvilka ännu ligga der onyttjade. Qvicksilfvermalmen: Guancavelica blef efter några upptäckt först 1566, igenom Portugisaren Garces, då han föreställde sig de dervarande Indianer, hvilka kallade sig Limbi, Smink för verkligt Cinober. Andre sätta der emot upptäckandet af en Indian, med namnet Navicopa, som var i tjenst hos Spanjorn Cabrera. Cabrera företog då strax Grufvans bearbetning. Emedlertid skola de gl. Peruanerna äfven redan för Färgers skull bearbetat dessa bergverk. Men hufvudnyttan af detta bergverk, qvicksilfrets förbrukande till amalgamation, eller Guldets och Silfrets afsöndrande ur malmen, faller först in på år 1571; Spaniern Velascar började detta, och verkeligen med lycklig följd. 1570 köpte Kronan detta Bergwerk af Cabrera. Hela summan af det sedan 219 år ända till slutet af år 1789 vunna qvecksilfret belöper sig till 1,040452 Centner.

pag. 36 & seqv.: Också bergverken i Lauricocha (Jauricocha. Helms)) och Pasco äro ej heller obetydliga. Också dessa Rikedomar upptäckte en Händelse. Herden Huari-Capcha dref sina hjordar på Lauricochas höjder. Då han såg sig tvungen, att blifva här öfver natten, så uppgjorde han eld, och fann till sin förundran, vid dagens inbrytande under askan flera klimpar smält silfver. Han upptäckte detta för Don Juan Ugarte, en rik man, som bodde nära till i dalen Huarica. Don Ugarte undersökte Orten, fann flere metallspår och lät nu med stor fördel bearbeta negden. Snart drog ryktet om denna skatt hit

Sid. 678.

många Bergsboar; inom kort såg man ett betydande Etablissement, hvaräst kort förut intet tecken till hus fanns. 2½ mil härifrån i väster, är det cylinderformiga Berget Raco. Det är helt och hållet bildat af en hvit Granit af fin Textur, som är ganska brukbart till byggnader. Kastar man stycken deraf i vattnet, så förändrar Graniten sin färg, och blir dunkelblå, man kallar honom Ala de Mosca.

pag. 38: Ulloa beskriver Akantaja som ett mycket rikt silfverbergverk. På flere ställen har man kommit under fund med mycket Guld och Silfver rika ställen blott genom en händelse, t.ex. instörtningar o.s.v. Så störtade för 80 år sedan, ej långt från staden la Paz en stor vidhängande del af ett berg, vid hvars fot befinner sig ett Guldtvätteri. Staden la Paz vann derigenom 80000 Piaster (Helms). Provinsen la Plata bär för sin allmänna Silfverhaltighet detta namn; och efter Helms undersökningar tyckes hela bergskedjan från Incuman till Peru vara dyrbar. -

pag. 40: Det egentliga Llacma, af Spaniorerne Camero de la Tierra, landtfåret kalladt (Camelus, Glarna, dorso laevi topho pectorali L.) ty Beliardy påstår, att Llacma skall vara hos Indianerna ett slägtsnamn för alla ullbärande Djur, är ibland nya verdens Kameler en af de starkaste. Den bär den långa kamelhalsen upplyftad; har en stolt, fast gång, dess sköna svarta öga, är mildt, oförskräckt och förtroligt. Den har klufna klöfvar; hufvudet har likhet med en fålas;

Sid. 679.

kroppen är betäckt med en lång grof ull, som är kortare på halsen och buken. Färgen är olika; det ges svartaktiga, kanelfärgade, fläckiga och hvitaktiga Llacmas. Dess rätta fädernesland är Cordillernas höga berg, i konungariket Peru. I södra delen af de höga Anâes gå de hjordvis och nära sig af kort mossa och gräset Icho. I Peru ser man blott tamda LLamas och Peruanerna, h^a i allmänhet visa en synnerlig kärlek för alla tama djur, yttra mot Llacma en verklig vördnad. Innan de börja att betjena sig af detta djur till Lastdragande, anställa de en egen fest, dit de bjuda sina vänner och bekanta. Denna varar ofta flera dagar och dervid behandla de djuret på det vänligaste (Ulloa). Ett Kopstick: das beladene Llama. – Den bär 1–1½ centner. Llacma går 6 månader hafvande, föder blott en fåle. De gamla ätes af Indianerna; köttet skall likna fårkött; men vara blott sötare. I början var bruket af denna djurart ännu betydligare än i vår tid.

pag. 44: Vicunna (Vigogne Camelus Vicunna corpore lanato laevi, o rostro simo obtuso, cauda erecta) är mindre och smärtare än Llacma; den har mycken likhet med vår get, dess hals är blott längre, också är hufvudet rundare, har dervid blott korta uppstående öron, högre fötter och intet skägg. Den blir icke tam; den bebor de höga Bergstopparna i Chili och Peru och blir alltid i vildhet Den flyr menniskan redan på långt afstånd och endast genom skalljagt får man den kostliga Vigogne ullen. Bolina anser köttet för det smakligaste villebråd.

pag. 48: Vultur Condor, caruncula verticali longitudine Caputis är grufligt stark, men intet öfver sig stor. Han är saktmodig och anfäller

Sid. 680.

aldrig Menniskan (v. Humboldt). Pärgen är svart och hvit. För att nedlägga detta djur, slagta Indianerna ett elakt nöt, och beströ köttet med safter af örter, som starkt döfva. Att ej fogeln må vädra upp denna saft, låter man köttet förut ruttna något. Condoren faller då öfver detta utkastade as, blir döfvad, och slagen af de tillöppande Indianerna. Emedlertid är djuret så starkt, att ofta en Menniska vid denna kamp blir slagen med vingarna till marken.

Ungefär på samma sätt fångas ock i Karelen tjädrar, orrar och andra foglar. De lockas neml. af ett rågax på en pinne, som står i ett slags ryssja, kallad på finska kaha, och falla med sin fart in i den, hvarifrån de, af brist på utrymme att taga sig flygt, icke kunna komma ut. Hela lass vildfogel fångas på det sättet af Karelaren och släpas åt städerna. Condor fångas äfven på detta sätt: En bonde lägger sig på marken och betäcker sig med en färsk kohud. När Condorn kommer, så griper bonden i honom med välförsvarade händer, och håller honom fast så länge, tills andre bönder komma till hjälp och döda fogeln. – Det berättas att äfven örnen i Lappland någon gång vågar anfalla mindre barn.¹¹⁶

bibehöll den förra obeskrifliga känslan lika varm, lika lågande.¹¹⁷ – En Armée, upplifvad af sin egen Kejsares, en mild Kejsares närvaro och uppmuntringar kan ju omöjligen annat än segra. Allt menskligt förnuft måste hafva öfvergifvit en sådan, som härvid kunde glömma sin pligt, och kunde man väl tro (Historien lemna exempel derpå) förnedra sig så lågt, att till och med förehafva stämpingar för att störta sitt eget fädernesland, sina medborgare, sin Regent. -

pag. 56: ett Koppstick: der Pongo von Monseriche, det vigtigaste och svåraste pass, som möter en resande i Maranon floden. Strömmen har förmodligen våldsamt här banat sig en genomgång, en väg af 2 mil (lieus) genom Cordillerna. Dess klippor stå som höga murar lodrätt upp på sidorna af passet, uti hvilket Maranon, som förut är 250 famnar bred, störtar så våldsamt fram sammanträngd ända till 25 famnar, och tillryggalägger vägen från St. Jago till Sorja, af circa 3 mil i några och 50 minuter.

Sid. 681.

D. 2 uppst. kl. 6. D^o passerade här ännu vagnar af kejsarens suite. D^o slutade vi Logiken för Rectorn. Lectionerna för honom bli härefter följande: Måndagar och Thorsdagar Algebra, Tisdagar och Fredagar Geometri, Onsdagar och Lördagar Arithmetik, hvaraf han redan i dag genomgick de första grunderna, jemte Addition i Decimalräkningen, hvilken han bad oss alltid börja först med disciplarna. NB Jag höll bön. Anm. man bör ej säga Regenten väl bevara etc., ty det brukas, då riket styres af någon Riksföreståndare, ej heller bör man vid bönen, Tack min Gud för hälsan kära etc. säga sist af glädje må få flytta, utan med glädje eller af nåde. – högst brottslig handling – evacuation –

D. 3^{je} förl. natt, stark frost, hustaken voro ännu öfverallt hvita. Kl. ½ till 8 gick jag till Mag. Peron, der jag drack 2 glas vin och åt frukost, sedan gick jag med honom till Gymnasium, der disputationsacten börjades efter 9. Prior Opponens var Ekmark. Sedermera opponerade Domprosten, Professorn och Mag. Forsius. Auctor försvarade sig slätt nog. Många fel inflöto i

¹¹⁶ Stycket är Sjögrens eget tillägg, skrivet på två små papperslappar.

¹¹⁷ Ur texten saknas sannolikt ett stycke.

protocollet emot Latinet. Domp. och Prof, den förre i synnerhet omtvålade honom ganska gement. Ibland annat blef han äfven beskyld för Naturalisteri. Biskopen skall hafva sagt (jag hörde ej det noga) att jag skulle svara, under det Mag. Forsius opponerade. – Sedermera åts middag hos fru Holmsten, der drack jag ännu 2 glas vin och 2 punsch, 1 kopp Caffé.

Sid. 682.

pag. 64: Ett slags fiskeri är hos Maynas Indianerna så betydande, att det förvandlas i en folkfest: det är fiskeriet genom döfvande. Den härtill brukbara plantan är en art af Kungsljus (*Verbascum; Jacquinia amillaris*) eller Barbasco. Vill man härigenom utfiska en hel sjö, samlas flere Centner Barbasco-rötter tillhopa, bindas i knippor och krossas tillräckligen. Hela byn, män, kvinnor och barn lägga sig härpå omkring sjön. De första stöta ut ett stort antal Canoes ur skogen i vattnet; de öfriga samla brännved och upplaga en eld, kort, en hvar är i gladaste väntan på en rik skörd. Snart fördela sig derpå Canoes (eller båtarna) radvis ofver sjön, hvarja bär några knippor af den sönderkrossade Barbascoroten, håller den under vattnet, för att uppfylla det med den deruti sig upplösande, döfvande substansen. Så fara de stråkvis (hit och dit) tätt utmed hvarandra upp och ner, för att ansticka dermed så många delar af sjön, som är möjligt. Inom kort synas först de smärre fiskarna, väckta af den vidriga lukten, springa i höjden och simma strax döfvade ofvan uppå. De blifva lätt fångna och lemnade till kvinnorna, hvilka strax dels genom elden bereda dem till måltid, dels förvara dem. Ändtligen känna också de stora fiskarna t.ex. Lungano, Gamittana, Paco o.a. genom den starkare djupare blandningen den döfvande rotsaftens skadliga verkan. Dessa blifva skutna, släpade till stranden och till större delen insaltade. Den öfriga dagen slutas med skämt och gästabad, under det Krokodilerna göra till sitt rof de många smärre fiskarna, hvarmed nu vattuytan är betäckt.

Sid. 683.

Pag 67: Ett kopparstick: Der Tapir oder Anta Tapim (*Hydrochoenis Tapir*), ett af de största den varmare nya världens djurarter, hade gifvit anledning, att för sin ofverhängande snabbelika öfverläpp anse det för ett vår Elephant likt djur. Men huru arm står det vid den förra. Ungefär af en kos storlek, liknar det uti hufvud och ben svinet, då det deremot, i anseende till lefnadsart, är lik den gamla världens flodhäst (*Hippopotamus*). Ty det lefver liksom den icke allenast i vattnet, och föder sig hufvudsakligen af Wegetabilier, t.ex. i synnerhet af Rörarter, utan det stiger till och med upp på stränderna af de största floder, för att der beta och jaga fisk. För öfrigt är detta eljest spaka djur underligen bildadt; det har i båda käftarna 10 framtänder, men inga huggtänder (*Schneidezähne*), och på framfötterna 4, på bakfötterna 3 trubbiga klöfvar. Tapirns kött är mycket ätbart, och djuret födes också derföre af Gujana folken, men Maynas njuta det aldrig; derföre tager denna djurart, den heter der Sacha-vacha, skogsko, hos dem så öfverhand, att säden derigenom lider betydlig skada. Saltbergverk pag. 71.

Amazonerna pag. 76 et seqv. Deras existence ej alldeles säker, ehuru Indianerne försäkrat derom resande, ibland andra äfven Condamine.

pag. 89: Husen uti de längst på kusten uppbyggda städer, t.ex. Anca och Lima, äro liksom utan tak; de äro vanligen blott betäckta med mattor af säf eller rör, hvarpå ett lag af lerjord eller ock tjock aska ligger utbredd, för att uppsluka den starka nattdaggen, hvarigenom naturen här så välgörande ersätter regnet.

Sid. 684.

Ur invånaren

Menniskan. a) Original-innevånaren; Amerikanaren Condamine skildrar innevånarne såsom känslolösa, dumma, okunniga, otacksamma, fega och fiender till arbete. Bouquer påstår dock att invånarne på kusterna äro mycket mera kultiverade än de på bergen. Deras språk säger Condamine äfven vara fattiga på uttryck. Någre hafva emedlertid kraft och elegans, deribland i synnerhet Peruanernes gl. språk. Veigl påstår, att hvarje ort har sitt eget språk, bestode den ock blott af 600 själar. Cond. anför för att visa svårigheten af Omaguas's språk, uttrycket för talet 3: det är Coettarrarorinkuroak; hos Taumachierna vid Orinoko heter 2 g^r Akziachemaaretp; sjelfva Ynkas-språket heter 22 Ischai tschungä Ischcai. Emedlertid tyckes mexikanska språket äfvenledes vara ytterst svårt. Så heter en synnerlig träart der Xochikozzolquaxihuitli; blixten, Thlahuitequilitzli. Missionairerna använda allt, att göra Peruaniskan, det så kallade Ynkas-språket allmänt. Ty detta är ej allenast fullkomligare, utan ock mildare, så vida det har mindre Consonanter; Condamine gör Språkforskare och Philologer uppmärksamma på att hos dessa Indianers mångfaldiga språk ordet Abba, Baba, eller Papa och Mama som ur de morgonländska språken med en ringa förändring tyckes ha öfvergått till de mesta Europeiska, äfven är gemensamt och allmänt för många amerikanska folkslag. Att lära deras språk blir än svårare genom deras mångfal-

Sid. 685.

diga åtbörder och minspel, hvarigenom de uttrycka sina tankar och meningar ännu lifligare, än sjelfva ljuden. "De tala till en del med mångfaldigt snackande, med vissa rynkningar, än på näsan, öron, läppar, panna, ögon, än också med händer och fötter; hvem skall då vara i stånd att bringa sådana uttryck af tanken på pappret, eller än mer att skriva Grammatik deröfver. (Veigl)."

En hufvudorsak till de södra Amerikanernas råhet och känslolöshet, skall efter flere observationers mening vara att finna i bildningen af deras yttre delar. Ej endast är en Indians hud mycket tjock, deras muskler hårda och ringa känsliga, utan sjelfva benen t.ex. hufvudskallen fann man 6-7 rader (Linien) tjock. Derifrån, påstår Ulloa, härrör deras obegripliga likgiltighet emot alla sår och smärtor, såsom ock till en del deras grymhet. Hos en Indian varade utskärningen af en sten oafbrutit

en half timme, utan att man hos Patienten märkte det ringaste tecken till känslighet; högst skofvis en svag klagoton. Deraf härrör ock deras härdande emot de olika klimaterna. Mitt ibland snö och is finna de sig på det höga berget, Punas, väl af den tunnaste klädnad, h[vilke]n de också kasta af sig vid jagt. Om sommaren uthärda de solhettan med fullkomligen obetäckt hufvud. Det blir alltid en naturmärkvärdighet, att amerikanernes färg öfverhufvud är rödbrun, ehuru betydliga nuancer häri finnas. Men dessa utmärka sig ännu dessutom, genom en ganska liten panna, som ända till midten af ögonbrynen är beväxt med hår, genom små ögon, en smal, liten, åt öfverläppen trubbig näsa (höknäsa), ett öfverallt bredt ansigte, stora öron, räta, tjocka, svarta hår,

Sid. 686.

ganska litet skägg, välbildade ben (Schenkel), små fötter och en undersätsig robust kropp. Invånarne i det högre landet af Peru äro af medelmåttigare statur; de uti det lägre landet deremot något större. (Ulloa), Inga egentliga Jättar finnas, om man icke af fundna stora ben (sannolikt djurben) vill sluta till sådana i forntiden. Dock var i St. Fe di Bogota en indiansk Bergman, Pedro Cano, hvars skor voro en half aln långa. Äfven viste sig publikt i Lima 1792 utur Provinsen Castro-Virreyna, i Intendentskåpet Huancavelica Basilio Huaglas (hans portrait pag 101), som var 7 Castilianska fot, 2 tum och några (Linien) lång. Från höfterna uppåt voro alla delar oproportioneligt stora. Skuldrorna höllo $\frac{5}{8}$ aln, hufvudet $\frac{1}{3}$. Armarna räckte vid upprätt ställning ända till knäet. Deremot voro lår och fötter små, och den högra foten kortare. Invånarne i de nordligaste delar af Peru lefva blott i små eländiga af lera uppbyggda runda hyddor, som äro ungefär manshöga. I Middeln brinner en eld, omkring h[vilke]n husbonden, hans familie och rikedom, ett svin, höns och hundar, lägga sig. Indianerns lefnadssätt är enkelt. Mais, rostadt och kokt, är deras hufvudnäring, äfven vildt. De äro stora älskare af starka drycker. I synnerhet äro de mycket snåla efter brännvin. I bergverken suppa de opp ofta hela sin veckolön, och byta der under bort sina hustrur. Också yttra de ingen skillnad mellan ära och skam och stor likgiltighet vid dödsstraff.

Yurimaguas vid Meranon äro ett krigiskt folk. Bruka genomborra sitt kindben och näsbrosk för att deri bära guld- och silfver-hängen, teckna äfven

Sid. 687.

på sina lemmar de underbaraste figurer. (pag. 106: i kopparstick förest, en Indisk krigare). Gifva hustrur äro blott klädda; men flickorna gå som Eva. Förskräckligt är, att några stämmor i denna negd strax döda de barn, h[vilk]a kommit till verlden med illa bildade lemmar. De lefva i Monogamie, Cazikerna taga ibland 2 hustrur. Några racer tro på själavandringen. Colamas nationer rådslår vid barnsbörd om det skall lefva eller dö. Om det syns vara ett besvär för föräldrarna, så begrafves det lefvande. Några af dessa Nationer äro beständiga krigare. Deras byar äro befästa. Vid krigen sker allt hos dem genom öfverfall och de visa samma grymhet emot fångarna, som norra Amerikas vildar. Itucalis hugga hufvudet af fienderna, koka dessa, flå dem, uppstoppa dem med halm, torka dem i rök och bilda derigenom hiskliga masker. De vid lifvet behållna fångarna

behandla de väl, ej heller betjäna de sig i krig emot människor af förgiftade pilar, utan blott vid jagter,

pag, 114: Kopparstick förest, krampfisken och den Electriska ålen (*Gymnotes electricus*). Dess märkvärdiga egenskap blef först upptäckt i Cayenne af den berömda Richter år 1671, som lemnade oss de första afgörande rön öfver Pendelns förkortande och förlängande under Åtskilliga Geograph. bredder. Holländaren Van Berkel gjorde den electriska ålen nogare bekant 1689 och i dessa tider, då man ännu stod längst tillbaka i läran om Electriciteten, då själfva beredelsen af den Kleistiska flaskan var helt och hållet obekant, måste denna fisk gälla för ett alldeles oerhört phenomen. Sedermera lemnade Schilling i synnerhet William-

Sid. 688.

son och Walth många Experiment öfver den electriska eller galvaniska kraften hos detta djur; men den berömde Hunter gaf dess Anatomie. De nyaste förträffligaste försök häröfver hafva vi att tacka v. Humboldt för. Han förliknade dem tillika med dylika phenomener, hvilka krampfisken (*Raja Torpedo L.*) frambringa, ett djur som bebor det varmare Buropas och Ostindiska hafven, och hvars döfvande kraft redan Aristoteles kände. De dertill erforderliga verktyg ligga hos krampfisken på båda sidorna af hufvudskallen och gelarna (käftarna) och löpa derifrån ända till de halfmånformiga bruskar af sidofenorna. De bestå af många 100 starka, lodräta stöder eller 5 och 6 kantiga prismer, i h[vilka]s mellanrum en vätska tyckes innehållas, och h[vilk]a äro igenomflätade af blodkärl, men af ett ännu vida större antal Nerver. Då den electriska ålens kroppsbyggnad är helt och hållet olika med krampfiskens, så hafva visserligen den uti längden sträckta ålens skakningsverktyg ett läge, som följer hela kroppens längd och äfven derföre också intaga stjerten, men också de hafva såsom hos krampfisken, betydande mellanrum och innehålla utom blodkärlen en utomordentlig mängd starka nerver, hvilka framgå utur ryggmärgen. Bägge fiskarna gifva efter behag den, som omedelbart vidrör dem, ett slag, som liknar slaget af Kleistiska flaskans explosion. Krampfiskens slag, säger v. Humboldt, är mera igenomträngande, convulsiviskt och smärtsammare än den elektriska explosion. De gamla påstå, att han dermed ej allenast döfvade utan ofta dödade de fiskar, som tjena honom till näring. En nyss fångad kraftfull elektrisk åls slag är fruktansvärdt, ja af obegriplig styrka; de största af dessa fiskar

Sid. 689.

hålla öfver 6 fot i längd. Då Bonpland och v. H. i Mars 1800 fiskade uti Beras träsk, uppå de stora amerikanska hedarna i Calabazo af Provinsen Venezuela elektriska ålar, blefvo i några Minuter flere hästar igenom dem dödade. *Gymnotus* träffar, när han går upp längs hästens buk, alla ådlare delar, Hjerta och Abdominalnerver på en gång. Dessa hästar hade man jagat i träsket, för att genom bullret tvinga ålen, att närma sig till stranden. Men att denna explosion icke är någon nödvändig följd af fiskens vidrörande, utan att slaget endast beror på fiskens behag, synes deraf att man ofta sjelf (som Humboldt) kan angripa och reta fisken med båda händerna, utan att känna den minsta

skakning. Då Williamson satte små fiskar i Gymnotus vattenbehåll, så dödade han dem med ett slag och uppslukade dem. En stor Silurus Catus L, (Katzen-Weh), som likaledes ditsattes, samm Gymnotus till, såg på honom lågande, gaf honom en stark elektrisk stöt, (Williamson, kände det själf, då han derunder höll sin hand i vattnet), hvarigenom den förre lade sig på ryggen; och då han härigenom ännu icke tycktes vara dödad, vände Gymnotus om och gaf en annan änn' starkare stöt. G. kan meddela slaget, utan att mycket rera sig dervid; deremot rör krampfisken hvar gång dervid bröstfenorna. Vidrörde Will, åter med en ståltråd eller med ett metallstift, så kände han slaget; der emot kände han intet, när han vidrörde honom med sigillack, glas eller silke. Kort som vid Elektricitet gåfvo de ledande kropparna (conductores) slaget, men icke de ej-ledande. Hos Krampfisken gör detta, efter Herr v. Humbold, ett betydligt undantag, och man känner aldrig något vid dess vidrörande med en metallspits, utom när man på en metallskifva berörde med båda händren den öfre ytan af de elektriska organerna.

Sid. 690.

Schilling påstod: sig hafva upptäckt, att magnet verkade betydligt på den elektriska ålen, ja ofta beröfvade honom dess kraft. Ingenhous gjorde derföre egna försök, men fann motsatsen. Öfverhufvud synes mycket, såsom ock vid Galvanismus, äfven här ännu mörkt; dock äro väl Nerverne alltid Hufvudorganer, för den animaliska elektriciteten. Förf. erinrar sig hafva läst att då en höll en husrotta så i svansen, att hufvudet hängde lodrätt neråt, och det ängsliga djuret bemödade sig på det yttersta, att kasta sig i höjden, kände den, som höll uti, en verklig elektrisk stöt i sins fingrar och i hela handen. Utom dessa känna vi ännu 3 andra fiskar, som likaledes äro utrustade med samma kraft. Den första är en Mal (Silurus Electricus) som Forskål upptäckte i Nilen. Den andra är en taggbuk (Tetrodon Electricus), en Engelsk Skeppskapten upptäckte honom i holkningen af en klippa i hafvet, ej långt ifrån ön St. Jouan vid kusten af Zanzibar. Han erhöll vid dess fångande ett betydligt slag. Den tredje är Trichirus Electricus (Riemfisch) ur Ostindien. Nienhof har först märkt denna egenskap under sina resor genom Ostindien, och väl tecknat fisken.

pag. 125: Hos yamaos herrskar den galenskapen, att alldeles utrifva näsbroket hos sina barn, så att huden endast i middeln blir kvar. Derjemta genomborra de örlapparna, sticka dit trän, kilar, hvika småningom få förstora sig, att örlapparna ändtligen blifva dragna ända till skuldrorna.

pag. 126: Omaguas föreställa åter sitt hufvud. De vickla framdelen af hufvudet, det nyfödda barnets panna i bomull och lägga derpå ett litet 4 kantigt bräde. Ett dylikt bräde lägga de på

Sid. 691.

bakdelen af hufvudet (occiput), draga sedan bege bräderna medelst egna snören småningom så tillsammans, att ansiktet äfvensom nacken blir flackt, allenast bredare; då hela hufvudet genom dessa delars utdänjande antager en tillspitsad form. De hålla detta för skönt, ty säga de, vi likna fullmånen.

Dessa Omaguas hafva vi att tacka för kännedomen af nyttan af det elastiska Hartset (Caoutchou).

b) Den främmande; den i Peru bosatte.

Den skada Americas inkräktande förorsakade Spanien, pag 153: folkmängden förminskades; verksamheten förlamades; åkerbruk och boskapsskötsel sönko. Spaniens krigsmakt, förut Europas skräck, spelar nu en ganska ödmjuk rol. Den djerfve, tappre Castilianern, den verksamma Biskayern arbeta nu under den öfvermodiga grannen. Spaniens handel, ehuru den omfattar begge verldsdelarne, är, i alla fall blott en Commissionshandel för främmande Stater; dess hjordar bära allenast ull för Manchesters fabriker, och dess omäteliga skatter räcka nu knapt till, att afhjelpa Undersåtarenas armod. Så stora olyckor emedlertid ock denna verldsdel inkräktande förorsakade, så visade sig dock uti sjelfva Spanierernas sätt att behandla de underkufvade provinserna frö till ett tillkommande lyckligare tillstånd både för Amerikanerna och de dit öfver flyttade Europeer. De förre vinna nu i flere hänseenden. Deras förra grymheter, hvarigenom deras lefnad och njutning städse var strandsatt, börja att försvinna. Tycket för åkerbruk och ett alltid säkrare lefnadssätt tilltager, och derjemte de gemensamma fördelarna af Civilisation.

Sid. 692.

NB. den 3^{die} redan under disputationens acten hade jag ondt i hufvudet och snufva – Molins anmärkning hos fru Holmsten, att jag ej skulle luta mig mot Cathedret, när någon opponerade – låft skriva hufvudthesis och bli respondens för Mag Ekmark nästa onsdag - på Bibliotheket den öfriga eftermiddagen, der reparerades, der besett böcker. – ondt i hufvudet ännu.

D. 4de snufva – d^o hade vi öfverläst för Rectorn definitionerna i 5te Boken; men han lät oss blott annotera i anledning af detsamma. Prästexamen icke läsning till middagen. D^o 3 Novitier – Archenholtz, Nordström och Stenius emellan Florin och Algren – d^o spatserat med Poppius och druckit l Bouteille mjöd på Carlsborg. D^o krabade jag eftermiddagen hos Gottlund och las med honom och Ticcander Lorenzo, den kloke Mannen i skogen eller Rövvarflickan, Örebro Lindh 1804 – der åt jag äfven mellanmål och aftonvard och låg sedermera öfver natten upp hos Gottlund. Mot morgonen hade jag pollution.

D. 5te Snufvan fortfor. Gottlund blef uppklagad; men jag ej – Prof. genomgick Multiplikation – hos Gottlund och las. – tvinga mig ner till middagen; men jag gick ej – hos Wahlberg – eftermiddagen Novitii Calus på

Sid. 693.

Carlsborg – jag spatserade med Poppius – sedermera hos Ekmark – druckit der l kopp Todde – lånt af honom N° 94–96 af Åbo Tidning – sedan ännu spatserat och fäktat.

D^o blefvo Hollender och Belitz till det heliga predikoembetet ordinerade.

D. 6te brott.

D. 7de började Professorn läsa Algebra – brott – d^o hos Relander, mellanmål - köpt mig vesttyg hos Lindert - brott - spatserat – d^o hagel.

D. 8de (Bibelförklaring) Tyskarne hafva numera begynt berömma de gamla Indianerna för utomordentligt lärda och kunniga. De tro att skrifkonsten, de förnämsta upptäckter i Astronomie och öfriga vettenskaper, alla Religioner haft sitt ursprung ifrån Indien. Det mesta häraf äro fabler. Emedlertid voro de gamla Braminerna ej så alldeles okunniga. Deras tänkespråk är också detta: Menniska, likna Sandelträdet (ett mycket vällyktande träd), som gjuter sin vällykt öfver yxan, som fäller det. – d^o några och 50 Cirkassiska oxar åt Helsingfors. d^o några Cossacker passerade härigenom åt Lovisa.

d. 9de disputationsact Praeses: Lect. Molin. Respondens: Wahlberg, Opponentes: Alopaeus, Nysten, Hirn, Lindqvist, Zidèn – jag tänkte opponera extra; men tiden drogs så långt, att jag ej kunde göra det.

Sid. 694.

fortsättning af pag. - : Men hvad Europeer beträffar, så är det underligt, huru Spanien redan från början af sina eröfringar har betraktat dessa länder såsom bestående för sig. Dem lyckades alla Moderlandets inrättningar. En egen regering under Vicekonungen, ett högre och ett lägre Prästestånd, Biskopsdömen, Prästgäll (Pfarrer), Mans- och Fruntimmerskloster, skolor, uppfostringsanstalter, Universiteter och Akademier. Spaniorer finnas i flere städer i Mexico, (äfvensom i Peru), men i synnerhet i hufvudstaden ej allenast de vanliga vettenskapliga anstalterna, utan ock en förträfflig Botanisk trädgård, föreläsningar öfver Chemien, en förträfflig Bergs akademie, ja akademier i Bildhuggarekonsten, Måleri och Kopparsticken. Spanien lemnar genom dessa inrättningar de öfriga stora Handels och Kolonial Nationena i Europa långt efter sig, då det deremot i Europa ännu öfverträffas af de flästa i Cultur.

pag. 140: Ulloa beviste redan verkan af skolor och i synnerhet Universiteter i de stora städerna Quito och Lima till förmån för kunskapernas allmänna utspridande. Ån pålitligare är Condamines yttrande. Sjelfva munkarna voro ifriga dyrkare af Astronomia, och Don Maldonado, en Creol, alltså en infödinge, gaf det giltigaste bevis uppå de dervarande Spaniorers talanger. Han hade en stor del i den sköna kartan öfver Provinsen Quito, han hade efter förvånande svårigheters besegrande till en handelsförbindelse emellan Panama och Quito, inrättat en ny hamn i Rio Esmeraldo. Härpå for han till Europa, bevistade, för att öfva sig i krigskonsten, det vigtiga fältlägret i Flandern (1747) under den store Marskalken af Sachsen; genomreste i vettenskapspligt ändamål Nederländerna, och

Sid. 695.

besökte efter freden England. Han var redan, för sina utbredda kunskaper, upptagen i Vettenskaps akademien i Paris, och en dylik ära erhöill han i England. På dessa resor riktade han sitt ögnamärke

på allt, hvad som i afseende på fabrikerna, manufakturerna och andra nyttiga anstalter engång hade kunnat blifva viktigt för hans fädernesland Peru. Olyckligt var det derföre för Amerika, att en så talangfull, verksam, oegennyttig och opartisk man ej mera skulle återse sitt fädernesland. En hetsig Bröstfeber ryckte honom bort i sitt 40:de år i London, oaktadt Englands Aesculap, Lifmedicus Mead försökte deremot hela sin konst. Hvad Maldonado var för Condamine, det var för Humbold, Marquis Selvategres son, Carl Montufar. Han beledsagade den berömde Tysken på sin expedition ifrån Peru till Mexico, till och med vid de mödosammaste företaget. Om honom vidare se H. & Bonpl. resa pag. 35. De der förekommande pyramider vid begge slutpunkterna af dess mättna Basis, skulle genom inhuggna inscriptioner för efterverlden förvara Resultatet af den från Frankrike sända Akademici och jordmätning, och de öfriga astronomiska och fysikaliska undersökningar, och tillika, ett verkligt järn-längd-mått, som var lagdt till grund vid mätningen. Cond. hade med stora omkostnader på mulsnor låtit föra härtill 15000 Centner stenar, för att fylla det inre af pyramiderna och gifva dem derigenom fasthet; han bragte det ock slutligen derhän, att Pyramiderna verkligen blefvo upprättade. Men strax derpå visste hans motståndare att för den uppå Pyramiderna satta franska Lilians skull

3. Del af Lorenzo pag. 23:¹¹⁸

Dianora sjönk, öfverväldigad af fullheten af sina känslor, till den lycklige drömmarens bröst, innesluten i hans armar drömde hon den lyckliga kärlekens sköna dröm, som mäktigt upphöjde hela hennes varelse. Ynglingens bröst stormade häftigt emot den älskades. I deras hjertans mäktiga drift upphöjde sig kärlekens saliga känslor, och höljde sig i odödlighetens drägt. I en brinnande, själf full omfamning, förenade med hvarandra genom en gemensam hög känsla, flöto deras själar i glödande kyssar tillsammans på deras läppar, och ett nytt förskönadt lif tycktes mäktigt spridas i deras ådror. Deras hjertans förbund var nu för evigt fast och oupplösligt knutit och begge deras hjertan tycktes knapt vara i stånd att njuta hela fullheten af deras lycka. Utom sig i lifvets saligaste ögonblick klappade deras hjertan, ljust bäfvande mot hvarandra; deras mun teg, men starkare än alla tungor i verlden, talte deras druckna blickar, hvori himmelens hela salighet speglade sig.

Sid. 696.

förmå Hofvet i Madrid dertill, att detta skattvärda Monumentet uppå det rena, på människornas nytta praktiskt påsyftande förnuftets handlingar, åter blef nedrifvet.

Tuppfäktningar älskade i Lima. pag. 144.

Lux i klädedrägt, Foldekin fruntimmerns öfverrock.

pag. 150. – Ett Kopst: Trachten der Spanier in Peru – föreställer deras klädedrägt. Det försvårar ock ägtenskapet för hvarje, som ej hör till de opulenta. Derföre finner man när i största öfverflöd

¹¹⁸ Ett tillägg på två lösa lappar mellan sidorna 695–696.

Löngiften och underhållna flickor. Ja, i många städer i Peru är ingenting mera vanligt än att se till och med andliga erkänna sina barn.

Utur Lorenzo, den etc. pag. 7 Ännu bullrade åskan på afstånd och eko upprepade rysligt dess dån, blixten genomskar ännu då och då de flyende molnen, och månens svaga skimmer, som stundom frambröt derigenom, förbredde ett dystert halfmörker i skogen och bildade genom ljusets åtskilliga brytningar genom de sammanflätade qvistarne, besynnerliga gestalter, som ännu mera uppspände de resandes inbillningskraft.

pag. 204: Aftonen var öfver all beskrifning skön och uppfriskande, svala aftonvindar flägtade omkring och förde ambrosia ångor ifrån de blomstrande fälten, månen sväfvade i molnfri azur, och speglade sig i strömmens klara vågor, Den vederqvickande kylan efter dagens tryckande qvalm tycktes hafva uppfyllt hvarje hjerta med vällust.

Sid. 697.

3 D. pag. 186: Intet är lättare att dåra, än människohjertat, när vidriga händelser och olycksfall bestorma det. Krossadt af ett oblidt öde och suckande efter tröst och råd sluter det sig gerna till ett annat deltagande hjerta, och utan att först länge pröfva, om detta deltagande är sant eller konstladt, öppnar det sig lättroget för hvar och en som tillbjuder sig,

D^o d. 9de fört till Ekmark Theserna att corrigeras – äfven återlemnad Tidningarna, – d^o var Forssman här och gaf mig 3de Bandet af Archiv af nyare resor etc.

D. 10de fick jag ut Theserna af Ekmark. D^o hade öfre Classen låf af Clewe; emedan han med Ekmark for på landet. De sade att han varit uppspelt. – brott.

D. 11te slutade vi för Lect. Borgström explication af 1 Artickeln – d^o stort brott, evacuation, stickningar – d^o om aftonen sjöng Strömborg; efter bön lemnades han nästan ensam. Det uppväckte ett allmänt skratt, hvaröfver Lect. Molin blef något ond och tilltalte oss derföre. - d:o Poppius låg med mig,

D. 12te lånte jag ifrån Bibliotheket 1796–99 Årgångar af Åbo Tidning och 1803 års Åbo Litteratur Tidning.¹¹⁹ Kl. 3 eftermiddagen responderade jag under Ekmarks praesidio – 3 g^f. tog Ekmark sjelf uti. – Ilmoni, Boisman och Strömborg gingo mest åt mig. – passerte härigenom

Sid. 698.

¹¹⁹ Den rätta titeln: *Allmän litteratur-tidning* utgiven av ett sällskap i Åbo. Utkom endast år 1803, med H.G. Porthan och ett antal andra ledande personligheter i redaktionen.

litet Ryssar åt Lovisa – Enckel klippte mitt hår – jag låg natten hos Relander, der jag åt äfven qvällsvard. – hela denna tid elak andedräkt; jag vet ej precis af h[vilke]n orsak. D. 13de stort brott, evacuation. Poppius kom hit och låg med mig öfver natten, Wittingen låg ej hemma.

NB. I går skänkte jag till Bibliotheket: Brämers Trösteliga Betraktelser öfver Trones etc, Grosseri Theologia Thetica etc. och The New British Channel Pilot etc.

pag. 155: (Taschenbuch, d. Reis.), ett koppst. Dienstmagd in Lima Ein Qvarteron.

pag. 160; Det var i Cusco på ett ställe, der det nu finnes ett Dominikanerkloster, som det för sin prakt och sina rikedomar så högt skattade Solens tempel stod. Monstrants skall nu äfven intaga det stället, hvarest man förut dyrkade en ofantlig Solens bild af gediget guld. Det betäckte en hel vägg utaf templet, hvilken liksom de öfriga var öfverdragen med guld. Också erböd sig denna metall ganska rikligen i denna delen af Peru. Garcilasso påstår, att man uti den nära till floden belägna dalen Callahuaya funnit guldklumpar af ett människohufvuds storlek, och ännu i våra dagar skola de dervarande Guld och Silfverminorna gifva ett rikt byte. – Ett likaledes märkvärdigt Solens tempel fanns icke långt ifrån Quito; men ett ännu rikare var vid sjön Titicaca, hvilken ligger sydligare än Cusco, i Buenos Ayres gebit och är till utseendet oval. Det är den största sjö i Sydamerika; man anger dess största

Sid. 699.

längd att vara 60 mil, dess djup skall på några ställen befinnas vara 10–80 famnar. (Ulloa). Ibland flere sjöns öar är i synnerhet den på vestliga kusten märkvärdig. På henne stod det berömdaste Solens tempel, till en evig åminnelse för den af Solen dit försatta Ynka, Manco Capac och hans syster samt gemål tillika, Marna Orello Huaco. Men Templet glänste icke, såsom det i Cusco allenast inuti af stora Guld och Silfverplåtar uppå väggarna, också utanpå såg man förvånande skatter af Guld och Juveler uppstaplade. Indianerna gjorde nämligen hit vallfarter, såsom till deras Mecca, Jerusalem och Loretto. Men då Spaniorerna, vid eröfringen af Peru, visade några af Indianerna en obegriplig, med högsta grymhet beledsagad åtrå efter guld och silfver, kastade Indianerna af fruktan och vrede dessa stora templets skatter i sjön Titicaca; och oaktadt all efterspaning, har det ända hittills varit förgäfvets, att åter fiska dem.

pag 165: Ön Puna i Guajaqvils Armen har ungefär 24 sjömil i omkrets. Hon var ifrån början berömd för sin stora fruktbarhet och för dess invånares skicklighet i skeppsbyggnad, i fiskeri samt för deras tapperhet. Redan Ynkas hade möda att öfverväldiga dem, och deras motstånd emot den stora Röfvarn. Bastarden Franz Pizarro, gaf honom anledning till en allmän blodzutgjutelse ibland insulanerna. Denne Spanske äfventyrarens älskarinna, Capillana, hade efter hans mord den bigotta omenniskan, munken och sedermera förste Biskopen i Peru Valle Viride, (det var han, som uppretade Spaniorerna till att nersabla de fredliga

Sid. 700.

Indianerna vid Caxamaria, och att taga till fånga Ynkan Atahualpa) till sin älskare. Efter Pizarros mord flyktade han till Puna; men också denna elaka människan omkom på ett eländigt sätt; han blef ihjälslagen med klubbor. Hans älskarinna drog sig derpå tillbaka till Puna; man visar der ännu hennes graf.

166: längre åt söder slutar den stora sjöhamnen af Guajaqvil på fasta landet, det för sin ålderdom, för sin flod och för den först der börjande eröfringen af Peru, märkvärdiga Tumbez. Här var det, som Franz Pizarro, Perus ödeläggare först landade år 1526. Den berömda Huayna Capac, den sista Ynkas företrädare, hade underkufvat Puna och Tumbez och öfversett Invånarnes trolöshet mot sin armée med ädelmod. Men han anlade en fästning i Tambez, för att hålla i styr såväl dessa länder, som de mitt emot liggande Punaerna. Denne Ynka var det, som gaf Solens öfversteprest det berömda svaret, hvillket gör hans förstånd dess större ära, ju mera inrotad, ju starkare uppå familjestorlek den religiösa fördomen var grundlagd, att Solen var Ynkas far. Ideen af dess ursprung hade gjort det för Ynkas till en lag, att alldrig upplyfta sina ögon emot salen. De ansågo det som alldeles stridande emot den vördnad, som de voro skyldige sin fader. Huayna Capac riktade detta oakadt en gång på den stora Solfesten Raymi sina ögon på solen och föll i en djup tankfullhet öfver den herrliga stjernan. Med rysning af en förskräckelig aning erinrade honom Öfverstepresten om sin skyldighet, "betänk, sade han, att du just i dag igenom åsidosättande af din pligt, offentligen ger dina undersåtare ett elakt

Sid. 701.

Exempel. Lugn föreställde Huayna Capac öfverstepresten (som var sjelf af Ynkas stam) följande fråga: I erkännen mig med hvarandra för er Herre och Konung; skullen I derföre väl våga, att ålägga mig, att höja mig ifrån min thron och anträda en lång resa? Skulle icke deremot hvar och en af er, icke engång någon af mina mäktigaste vasaller undantagen, på min Befallning strax laga sig färdig och företaga härifrån åt en viss riktning en lång resa? Då öfverstepresten likmätigt sakens natur, hade besvarat begge frågorna, fortfor Hanayna Capac: "Nå så säger Jag då dig, att denna vår far, solen, nödvändigt måste vara afhängig af en vida mäktigare Herre; denna ger honom säkert den befallningen att dag och natt oafbrutet fullända sitt lopp omkring jorden; ty huru skulle Solen, vore hon Naturens öfverste Herre, nånsin finna sig i lugn?" Han hade också här i Tumbez, efter detta landskaps underkufvande anlagt kostbara Soltempel, såsom ock ett kloster för Solens jungfrur. Dessa måste i dem vanligen hela sin lefnad förblifva i det heliga stånd de utvaldt; men i Mexico kunde de efter några år afsäga sig sitt löfte. Deremot fann man här likadana ynglingar, h[vilk]a hade aflagt kyskhets löfte. Floden af lika namn utgör en naturlig gräns emellan Quito och Peru. Af Soljungfrurnas tempel i Tumbez är utom några murar lika så litet öfrigt som af Ynkas öfriga fästningar och anläggningar.

1742 åstadkom en Peruan, Johan Santos ett stort upplopp i synnerhet i dalen Vitoc, som i väster gränsar till provinsen Tanna. Han hade flytt till de omkring denna dal boende vilda indianska stammar för att undfly ett dödsstraff, som han genom

Sid. 702.

mord ådragit sig. Född i Cuzco, utgaf han sig för en afkomling af de gamla Ynkas; antog namnet Juan Santos Atahualpa, och församlade under den förevändningen att hämnas sitt fädernesland och återställa det gl. Peru flere 1000 Indianer, med hvilka han anföll de Spanska Colonierna, h[vilka]s besättningar voro svaga och illa disciplinerade. Inom kort tid hade den så kallade Ynka förhärjat 25 Spaniorernas städer och landskaper. Hufvudortens Gouvernör, Qvimiri omkom sjelf vid försvaret. Genom förlusten af Vitocs fruktbara dal grep fattigdomen i alla omliggande orter starkt omkring sig. I detta bedröfliga läge företog sig D. J. Maria de Calves, Gouvernör öfver Intendentskapet öarna med äfven så stort mod som klokhets återeröfringen af den rika dalen. Efter fleråriga stränga bemödanden har det äntligen lyckats honom att till en del ånyo upprätta det eröfrade Vitoc. Redan skördade man der (1790) åter trefaldigt Mais, Cacao, Coca, Bomull och andra viktiga lifvets behof.

175 I trakten af Tarija upptäckte man i ett trångt pass, som förer till denna dal, der hvarest Indianerna begrava sina döda, ofantliga förstenade Ben, h[vilk]a man för likhetens skull håller för m:o ben. En armboge (Os ulnae) innehåller 2 aln 5 tum. Man fann vidare en tand, som icke vog mindre än 5 skålpund 3 unz; Denna kom till kungl. Kabinettet i Madrid. Sannolikt var det kvarlefvor af en nu obekant forntidens Djurverld, hvilkas Skeletter också Peru har att uppvisa på flere ställen. I denna dal herrskar äfven en besynnerlig sjukdom, i synnerhet i negden af staden Tatosi, i Departementet Chikas; D^f Bueno kallar den den rasande Galenskapen. Den an-

Sid. 703.

faller både menniskor och husdjur. I första anfallet af vansinnigheten har man ofta knapt tillräckliga krafter att tillbakahålla den olycklige sjuke. Han springer från sin bädd; flyr skamlös utan all betäckning hvar mensklig boning; ilar till bergen; springer rasande öfver de förfärligaste afgrunder, och störtar sig slutligen eländigt ner för de högsta klippor. Sällan behåller han lifvet; händer detta lyckligtvis och han kommer derifrån med stympade lemmar, så vänder småningom förståndet tillbaka, och derpå finnes icke något vidare spår till galenskap. Det är märkvärdigt, att allenast de från Europa införda husdjuren, t.ex. hästar, får och hornboskap blifva anfallna af en dylik galenskap; aldrig deremot de der infödda t.ex. Vicunnerna eller Guanakerna.

177: Kina-trädet (*Cinchona officinalis* L. Pentandr. Monogyn. foliis ellipticis subtus pubescentibus, floribus panniculatis, corollae limbo lanato L.) växer blott på bergen, och ernår, när man kvarlemnar den dess bark, en betydlig höjd och tjocklek. Jussieu ger dock detta träd blott ungefär 15 fots höjd. Bladen stå på ensamma skaft, och äro ovala, framtill spitsiga, ungefär 3 tum långa och 2 breda, med slät kant. Blommorna stå på flere knippor på ändorna af qvistarna; de äro för än de öppna sig, genom sin blågråa färg lika Lavendelblomman, men i storlek och figur Hyacinthen. Blomfodret är enkelt, klockformigt, I Blomrören stå 5 borstformiga blekgula stoftrådar omkring ett hvitaktigt trågformigt stift. Fröknoppen förändrar sig till ett olivformigt fruktgömmе, som är delt uti 2 afdelningar, hvilka, uti flere underafdelningar, innehålla det lilla, tillsammanprässade fröet. Gömmet öppnas vid deras mognad. Man skalar Kina-trädet vid torr

Sid. 704.

väderlek med en knif, och förvarar sorgfälligt barken för fuktighet. Förut högg man ner sjelfva trädet. Det ges af detta träd flere arter, hvilka emedlertid gifva åtskillig bark, den bruna vanliga, gula och röda; Condamine nämner också en hvit, men som i verkan skall alldeles stå efter de öfriga. De första prof på Kinas verksamhet emot den hårdnackade febern, blefvo hos oss bekanta i synnerhet igenom Grefven de Cinchons Gemåls tillfrisknande. Han var år 1638 Vicekonung af Peru. En Indian hade gjort denna upptäckt för Corregidorn i Loxa. Då Gref Cinchon följande året tillbakagick till Europa, så tog han med sig en stor quantitet af denna barken; pulvret deraf hette derföre först i Spanien Grefvinnans pulver. Snart derpå skickade äfven jesuiterna likaledes Kinabark till Cardinal Lugo i Rom; derifrån namnet Jesuit eller Cardinals-pulvret. En oriktig användning af detta förträffliga läkemedel bragte det emedlertid sedermera åter ur bruk, tills slutligen 1679 en Engelsk Läkare, Robert Talbot, förrättade dermed stora kurer, utan att emedlertid göra sitt medikament bekant. Ludvig XIV, som vid allt sträfvande efter storhet dock alltid icke misskände den enda en konungs sanna Karakter, att upprätthålla samhället köpte hemligheten af Empirikern. Då befanns, att det bestod blott och endast af den förr bekanta Kinabarken. De största Läkare, i synnerhet Sydenham, Morton och ibland Tyskar framför alla Werlhof, visade nu Kinas oskattbara värde, som i våra dagar har genom mångfaldig, klok användning änn mer upphöjt sig.

Sid. 705.

Man räknar till 2000 Centner Kinabark, som Peru allena utförer. (Merc. Peruv.). Men det är säkert mer. Några uppgifter låter hela summan af den ifrån Sydamerika till Europa hemtade Kinabarken, stiga öfver 12 000 Centner. Den goda barken bör icke bestå af för tjocka rör, icke vara ofvantill gråbrun, ojämn och skroflig och sprucken på tvären, men innantill röd, lukten något liknande speceriers, kraftig och angenäm; den bör icke vara skör, af en länge fortfarande bitter och speceriagtig smak. Kinan förfalskas ofta genom de billigare Coscasillerna. Sustillo en silkesväfvare insect 182.

184: Coca denna för Indianerne, såsom Tobaken för oss så nödvändig blefna planta hör till släktet af röda färgträd. Den heter Erythroxylon Coca Decandr. Trigyn. L) och växer med många qvistar till en ansenlig buske af ungefär 4 fot. Hon slingrar sig som Lianerna omkring andra plantor (Ulloa). Qvistarna stå växelvis; de ovala Bladen äro 1½ tum (Zoll) långa och en tum breda, otandade (ungezähnt), glatta och veka, de sitta på korta skaft. Blommorna äro blott små, men talrika, de framdrifva ur de små ojämnna utväxterna, hvilka finnas längst qvistarna. Den derpå följande frukten eller bäret är i början rödt, men blir småningom svart och växer drufvis. Man torkar dem och betjenar sig af dem så som Cacaoböner i Mexiko, i stället för små mynt. Men det viktigaste af plantan äro bladen, de äro för dem en verkelig skatt. De blifva torkade och formade till små pastiller, för att liksom Beteln i Ostindien tuggas. Till detta ändamål blandar man med dem kalk af ostronskal, eller ock aska af Qvinoa, en planta af Gåsörte släktet

Sid. 706.

(Anserina Qvino eller Qvinoa), hvars friska blad ätas som spinat och hvaraf man äfven brygger ett angenämt öl. (Dombey). Man räknar hela vinsten af Coca årligen till 8 g[ånge]r 100000 Piaster.

D. 14de började vi för Prosten Borgström repetera 1 art. De Theol. in Genere. – D^o slutade vi för Lect. Molin Pii Oration pro sexto Roscio.

D. 15de började vi läsa för Lect. Molin Ciceros Oration pro A. Licin. Anhia Poëta. – Maserat

Om en talande döf och dumm. ur franska Wet:s Acad. handl. för år 1703. pag. 18–22. (Åbo Tidn. N° 8.97). En Konstnärns son i Chartres, som var född döf och dumm, började, då han var 23 eller 24 år gl. oförmodeligen att tala. Man erfor af honom, att han redan vid pass 3 el. 4 mån. förut hört klockornas ljud, och icke litet blifvit förvånad öfver denna honom nya och obekanta känsla. Derpå hade ur vänstra örat utrunnit en flytande materie, lik vatten, och han hade nu hört fullkomligen väl med begge öronen. Han beslöt likväl att icke så snart upptäcka sitt nya fattningssätt, utan vande sig endast att sakta upprepa de ord han hörde, hvarigenom han småningom gjorde sig fast i uttalet, och fattade med orden förbundna begrepp. Ändteligen trodde han sig vara i stånd att bryta sitt stillatigande. Strax frågade honom Theologerne om hans förra tillstånd, hans föreställningar om Gud, själen, och det moraliska goda och onda i våra gerningar. Så långt tycktes han icke hafva sträckt sina tankar. Hans föräldrar voro Catholiker; man hade tagit honom med i messan, lärt honom göra korstecknet och i en bedjande ställning knäböja. Men han hade dervid aldrig haft något uppsåt eller afsigt, ej heller begripit, hvarföre andre det gjorde. Han visste icke tydligt hvad döden var, och tänkte aldrig derpå. Han förde ett blott djuriskt lif, och sysselsatte sig endast med synliga och närvarande ting, och de få ideer, som medelst synen

Sid. 707.

honom tillfölla. Af naturen feltes honom icke förstånd. Men den människas förnuft, som är ur tillfälle att kunna njuta umgänget med andra, förblifver så obildadt och oöfvadt, att hon endast tänker, som hon blir oundgängligen nödsakad till af de ting, som äro utom henne. Den rikaste källa till människornas begrepp bör sökas i deras umgänge med hvarandra.

Willfarelsernas Försvar, af Soufflers, öfversatt utur Magazin Encyclopedique T. III. N-p. 256 s. (q). Ni frågar mig om villfarelsen är nyttig för människjan? Ni borde fråga det om Sanningen. Den ena har aldrig annat än behagliga saker, och den andra aldrig annat än ledsamma, att säga oss. Äro vi lyckliga, så bringar villfarelsen oss att tro, att sådant skall beständigt fortfara; och Sanningen öfverbevisar Er, att derpå skall blifva slut. Äro vi olycklige, så visar oss Sanningen, att det hänt genom vårt eget förvållande, och kan icke förändras; villfarelsen tvärtom ofvertalar oss, att oss sker orätt, och att det snart skall upphöra. Ibland 2^{ne} speglar, af hvilka den ena visar Er full med behagligheter, och den andra full med lyten, hvilkendera ville Ni välja?

Sanningen, som aldrig förändras, är just derigenom ett främmande ting för människjan, som alltid ombytes. Villfarelsen deremot omväxlar oupphörligen, och är således mera passande till vår föränderliga natur. Det bör ock märkas, att han alltid har någonting enligt med vår vilja; ty vårt omdöme förvillas i synnerhet genom våra begär, och våra villfarelser sluta alltid med att lämpa sig efter vår smak och våra böjelser. Den Äregirige hoppas allt hvad han åstundar; den Girige njuter allt hvad han förvägrar sig; Älskaren drömmer, att han är älskad; hvar och en bedrar sig allt efter sina

Sid. 708.

hugskott. Huru skulle vi icke bedraga oss? Allt bidrar dertill. Villfarelsen bor inom oss; våra sinnliga begrepp äro falska; våra omdömen öfverilas; och våra kunskaper äro inbegreppet af våra synvillor. Villfarelsen är emot Verkligheten detsamma, som ett Landskapsstycke är emot en topografisk karta. På kartan är ingenting på sitt skenbara ställe; i Landskapsstycket är ingenting på sitt verkliga rum; men det ena behagar, det andra blott undervisar.

Villfarelsen är ännu mera nyttig än han är behaglig. Det är han, som trycker folken under oket, i det han öfvertalar dem, att de äro svagare än deras Herrar. Han befäster fred och enighet i Samfund och Hushåll, döljande för den ene, att han föraktas, för den andre att han hatas, för den tredje att han bedrages. Alla stånd, alla åldrar hafva att tacka honom för sin sällhet. Men det bör märkas, att ju mindre man strider emot honom, desto bättre befinner man sig dervid. Döm derom af menighetens okonstlade glädje, som öfverlemnar sig åt villfarelsen, och philosophins trumpenhet, som strider emot honom; döm derom af lifvets ljufligaste åldrar, barndomen och ungdomen; i den ena förstår man intet; i den andra bedrages man uti allt. Önskar Ni något bättre här på jorden, än en krydda till allt det goda, och ett motgift till allt det onda? Dertill hafve vi att tacka villfarelsen. Med den ena handen förtjusar han den rike på purpurn, med den andra tröstar han den olycklige på halmen. Det är en Fée, som tar menniskan i sitt beskydd. Om han är lycklig eller olycklig, så öfvergifver han henne icke; han vaggar och söfver henne i hennes barndom; han smickrar henne under hennes lefnad, och småler ännu åt henne på trappan till grafven. Allt är endast villfarelse. Barnet kysser sin docka med förtjusning; ynglingen högaktar förförerskan som föderfvar och förstör honom. Husfadern smeker andras barn; Gubben älskar ännu; med döden i faggorna besår ännu Landtmannen

Sid. 709.

sin åker eller gör sig utkast till en ny boning. Utan villfarelsen skulle hela lifvet vara sorgeligt; ty man skulle alltid se döden för sina ögon; det är villfarelsen, som döljer honom, och förmår oss att njuta, i det han öfvertalar oss att vi hafva tid dertill.

Paraguay och Tumman, (ur *Tasch[en]b[uch] d[er] Reis[ende]*).

pag. 188: Vi hafva att tacka för vår fastän ännu ofullkomliga kännedom om dessa stora länder, blott och allenast de Catholska Missionairerna, i synnerhet Jesuiterna, Man må än så hårdt anklaga dessa andliga, alltid gjorde de sig dock omisskänneligen förtjente af Geographien och de flesta folkslagens Civilisering. Helt och hållet är detta fallet vid Paraguay. Det voro de, som med ständig lifsfara, ja med verklig förlust af många de sina, trängde uti detta vidsträckta, af de mest vilda, emot Europeer ej utan skäl upphetsade Nationer bebodda land, bibragte de första begrepp af ordning och sedlighet, afböjde lyckligen ofta med uppoffring af sitt eget lif uppror och plundring, och måste) till slut för allt detta för falska anklagningar med sorgmod lemna dessa af dem ifrån ödemarker bortslitna fält och till en del förbyta dem med galgen.

pag. 195 seq. Den Amerikanska Strutsen (*Struthio Rhea, pedibus tridactilis; digito postico rotundato L.*) uppnår nästan en människas högd, kroppen väger ungefär så mycket som ett Lamm; dess lilla runda hufvud är betäckt med fjädrar, och de svarta ögonen med behårade ögonbryn. Näbben har likhet med andnäbben. Vingar och rygg äro dunkelgråa, den öfriga kroppen hvit; men det ges ock en helt hvit ock en fullkomligen svart variation. Hela dess styrka består, liksom hos den Afrikanska, i

Sid. 710.

benen. Han uppslukar likaledes, som den förra, allt, hvad man kastar för honom; men dess näring består i gräs, korn och flugor, hvilka han ganska skickligt förstår att fånga. Han ropar sina ungar tillsammans genom hväsande eller pipande. Med utbredda vingor, hvilka han aldrig kan bruka till att flyga, och med för honom gunstig vind löper han med en så stor hastighet, att den snällaste häst sällan upphinner honom. Han lägger 40–60 ägg, af ett barnhufvuds storlek; blott om natten ligger han på dem, om dagen lemna dem i solen. Den unga strutsen har vid sitt framträdande ur ägget redan en ung, 2 mån. gl. Tupps storlek. Helms erfor, att då flere af hans medfölje hade upptagit några strutsägg i sin hatt, sönderbröto ungarna efter vidpass 5 timmar sitt skal, sprungo straxt i gräset, och åto med så stor appetit, som hade de redan länge varit vana dervid. Den unge strutsen blir lätt tam, löper omkring uppå gården med kycklingar och leker med barnen. Dobrizhofer fann nästan i alla indiska byar i Paraguay tämda strutsar; de löpte icke bort, ehuru tillfället var dem fritt. 200. Jolis beskriver en sjö i Chako, som liknar det döda hafvet: i Palestina. Dess vatten är ytterst mephitiskt, hvarken Djur eller Menniskor våga ostraffadt bida i dess grannskap. En sjö och de stora strömmarna äro här rika på krokodiler. -

203: Efter Algarova hafva Apibonerha sin tideräkning – Dess beskrifning – deraf beredes en utmärkt kraftig och helsosam dryck.

208. Myrvax uppå trädet Qvebyra miri – i små korn, hvitare än snö, luktar präktigt.

Sid. 711.

D. 16de stillat min nyfikenhet – med Poppius druckit l Boute. mjöd på Carlsb.

D. 17de under Lect. Borgst, timme var Rectorn in och fragte efter Pinnander och Björk; de voro ej opp – de hade i går varit öfverlastade och ett fruntimmer hade klagat på dem hos Rectorn. – Capt. Kniper accorderade här sin son att bo. – för Lect. Molin las vi Prosodier i Grammatican.

”Ecce spectaculum dignum, ad quod respiciat intentus operi suo Deus: vir fortis cum mala fortuna compositus.” (Om Kosciusko), Seneca. Pichegru var född 1761 i Arbois, och blef uppfostrad i ett Minorit kloster derstädes. Han valde sin väg på krigsfältet, och blef befördrad till Sergeant vid ett artilleri Regemente. Med folksrepraesentanten Richard kom han som General till Nordarmeen: och då begynte hans segerrika och och i krigshistorien sällsynta bana. Förnämsta skälet, hvarföre han lemnade befälet var det, att han ogera fogade sig efter Directorii dristiga anfallsplaner, dem i synnerhet Carnot upptänkte. Han var äfven Ambassadeur vid Svenska Hofvet.

I 12 Seklet lefde i Irland en Ärkebiskop vid namn Malachius; som skall lemnat efter sig en spådom om alla de påfvar, h[vilk]a skulle efterträda Innocentius 2, hvars samtida han var. De äro alla karakteriserade blott med ett par ord, hvilkas tillämpning på de verkliga påfvarna skett gemenligen på ett barnsligt vis, genom tillhjälp af deras namn, vapen, födelseort m.m., så att om spådomen träffat in har den dock sagt ingenting viktigt. Den nuvarande påfven (skrefs 1797 kallas der Peregrinus Apostolicus, den Apostoliska fremlingen. – (Åbo Tidn. 1797 N° 13.)

Sid. 712.

En annan Prophetia, som tillskrifves Konung Eric Väderhatt af Sverige, och angår Konungarna i Polen, har länge varit känd. Den slutar med den sidstfordne Konungen, som kallas der Aquila biceps (den 2 höfdade örnen). Nederst står: Sic transeunt felicia regna.

Det besynnerliga uret: I Schweitz lefver kanske ännu en Mechanicus, vid namn Drotz, af det fintligaste snille. Han har gjort många viktiga och nyttiga verk, men ock många sinnrika konststycken blott för ros skull. Han reste en gång i Spanien. Det var lycka för honom, att den afledn. Kon. ägde sjelf ett mekaniskt hufvud, och straxt begrep hans arbeten; eljest hade han kanske blifvit bränd, som en trollkarl. Han skänkte Kungen ett ur, hvarpå han föreställt ett herdastykke. När uret slog, fattade herden sin flöjt, och begynte blåsa ett af sina stycken, och hans hund kom och smekte honom. Kungen var alldeles förtjust. Sire, sade Droz, denna artighet hos vår hund är en af hans minsta förtjenster: Ers Maj:t försöke blott att ta ett äpple ur korgen, som står vid Herden, och hans trohet skall förtjena att beundras. Hunden sprang till Kungens hand och skällde så starkt, att en verklig hund, som var i rummet, begynnade skälla med. Hela Hofvet korsade sig och sprang bort, som om Djefvulen legat gömd i uret. Sjöministern var den enda, som hade hjerta att stå kvar. Kungen befallde honom att fråga en liten Morian i uret hvad klockan vore. Ministern fragte; men Morianen gaf intet svar. Det kommer deraf, sade Droz, att han varit för kort tid i Spanien ännu,

för att förstå Spanska. Ministern talte till honom på Fransyska, och Morianen svarte. Nu kunde icke en gång Sjöministern längre hålla ut; utan sprang ur rummet och ropte: E il Diavolo.

Sid. 713.

D. 18de om natten pollution. – förmantes af Rectorn att ej på något sätt ge anledning att störa det allmänna lugnet, om aftonen hos Blylodh, ätit äppel och päron.

D. 19de hos Relander – efter middagen flyttade Kniper hit, hans far for bort, ½ kl 3 disputationsact. Praeses Ekmark, Respondens Blylodh. Opponentes: Aschan, Poppius, Viksten, Björksten, Gottlund, Relander – jag var ej på hela disputationsacten. (Det hade gått dåligt för Blylodh); jag fick af Ekmark nyckeln till ena Bibliotheksrummet, der Tidningarna äro, der var jag hela tiden och ända till mörkret. Jag fick behålla nyckeln till i morgon. – D^o ankom om afton Broberg, äfvensom Vittingens Karl. D^o bytte jag med Relander min Biblia Parva emot Emil eller om uppfostran af J.J. Rousseau, Medborgare i Genewe. Öfvers. af J.W. Tuderus, 1^a Tomen. Åbo, 1805. Frenckell. D^o om aftonen gick jag till Gottlund – der åt jag qvällsvard och låg öfver natten – om morgonen D. 20de stego vi opp kl. 4 och läste Nat. H. efter F. C. L:s skrifter. Aveman predikade, L. Molin förkl. pred.

Sid. 714.

D^o var jag hela eftermiddagen med Poppius på Bibliotheket – jag tog honom med mig dit under tysthetslöfte.

D. 21 började vi för L. Forsius att läsa Tyska Historien. Följande natt pollution – orolig sömn.

Underjorden i Derbyshire N° 39 & 40 Åb. Tidn. 1797.

År 1731 förbrändes Grefvinnan Zangeri i Cesena. Hon var 62 år gl. och hade den vanan att ofta tvätta sig öfver hela kroppen med spiritus vini och campher. En afton gick hon frisk till sängs, och morgonen derpå fann man henne 4 steg från sängen, från h[vilke]n hon under sina plågor måste ha sprungit opp på hufvud och fötter när, bränd till aska.

Den österländske Skalden Sheikh Musladin Sadi föddes i persiska staden Schiras 1193.

Olyckshändelser förföljde hans medelålder. Han lefde länge i Jerusalem's öknar, till dess han föll i Frankernas händer och släpades till Tripolis. Der träffade honom en af hans fordna vänner, en köpman från Aleppo. Denne köpte honom lös, förde honom med sig hem och gaf honom sin dotter till äkta. Men han var icke lycklig med henne. Sedan vistades han i sin födelseort; men måste fly derifrån undan Turkarna. Han besökte Mecca och gjorde en resa till Kasgar i Indien, der en rik yngling fattade vänskap till honom och ville behålla honom hos sig. När han skildes derifrån, skref han: "Bitter och söt är afskedskyssen från en väns läppar, söt för det närvarande, bitter för skilsmässan. Så

Sid. 715.

rodnar äpplet mot solens strålar; men bleknar och sörjer på den frånvända sidan. Att midt i sista kyssen uppgifva andan, skulle vara älskandes önskan, skiljandes tröst." Sadi har äfven lefvat någon tid vid Hof, som (man) ser af hans skrifter. Han samlade sina skrifter först, när han var 85 år gl., och uppnådde en ålder af öfver 100 år. Hans sista lefnad var stilla och lycklig, och derföre, eller till äfventyrs ännu mer för den heder, som bevistes honom och hans skrifter efter döden, kallas han den lycklige. Sadis graf finnes ännu orubbad ej långt ifrån Schiras. Den prydes af flere påskrifter, och täckes med ett lock, hvarpå man skrifvit en af Skaldens sånger. Han anses som ett helgon, vallfarter anställas hit. Sadi var äfven författare till det vackra stycket i biblisk styl om Abraham och afgudadyrkan, som vanligen tillskrifves Franklin, emedan han använde det till frihetens försvar.

N° 50

Det berättas om det vidundret i snillegåfvor, Paschal, att ända till dess sjukdom hade försvagat hans minne, glömde han ingenting af hvad han gjort, läst eller tänkt ifrån det han begynte tänka.

Anekdot om Händel: N° 4.

Den berömde Musicus Händel, så groft och ohyfsadt hans utvärtes anseende ock var, hade dock så retliga Nerver, att han aldrig kunde uthärda att höra Instrumenternes stämning; h[vilke]n derföre alltid skedde innan hans ankomst. En skalk, som kände huru kort om hufvudet gubben var, hade det infallet, att en afton, då prinsen af Wales (den nu regerande Eng. Kon:s fader) skulle bevista uppförandet af ett nytt oratorium, smyga sig in i

Sid. 716.

Orchestern, och förstämna alla Instrumenterne, somlige en half och somlige en hel ton lägre än orgorna. Så snart Prinsen inkom, gaf H. tecken att begynna på con spirito, men missklängen, som straxt uppkom, var så förskräcklig, att H. sprang upp som rasande, och sedan han stött omkull en Contrabas, som stod honom i vägen, grep till en puka, h[vilke]n han med sådan kraft slängde Consertmästaren emot hufvudet, att hans Allongeperuk, af den starka rörelsen föll honom af hufvudet. Utan att gifva sig tid att sätta den åter på sig, lopp han med blotta hufvudet till och kunnande för vrede och hämnd ej framföra något ord. I denna löjliga ställning stod han några minuter med blixtrande ögon, och stampade, under de närvarandes gälla skratt och ingenting kunde förmå honom att återtaga sitt mod, innan Prinsen sjelf kom, för att stilla hans vrede, h[vilke]t ej utan mycken möda lyckades.

Anecdote om fransk. fältherrarna i Italienska kriget

Armeerna stodo vid Lodi: det var fråga om bryggan skulle forceras? Man höll krigsråd. Bonaparte röstade för saken, Berthier och alla de andra Generalerna emot, ty om anfallet misslyckades, var hela armeen förlorad. Buonaparte sprang upp och ropte: "Låt oss angripa. Jag tar hela ansvaret på mig." Slagningen begyntes. Den första Colonnen stod på bryggan; fiendens eld var mordisk; de tappre Republikanerne svigtade. Knappt blef Berthier det varse, förrän han sprang i spetsen för dem. "Opp, efter mig mina vänner", ropte han och bryggan blef intagen. -----

Sid. 717.

Den berömde Doctor Saunderson var en gång tillstädes i ett stort sällskap; och anmärkte, att en viss Dame, som han ej kände, och som nyss hade lemnat sällskapet, måste hafva mycket vackra tänder. Som detta verkligen så förhöll sig, frågade man honom med förundran, hvarigenom han detta hade kunnat utröna? Som jag har ingen anledning, svarade han, att hålla henne för vanvettig; så tycker jag att hennes vackra tänder måste varit den enda orsaken, som hon kunnat hafva, att le en hel timme utan uppehåll.

D. 22 var jag åter i Bibliotheket, och förde dit 96 och 97 års årgångar af Åbo Tidning och tog derifrån 1791–93 i stället. D^e förde jag nyckeln till Gymn. adj. Ekmark. Följande natt låg jag hos Poppius. Läkare, som anatomiserat Newton efter hans död, berättar, att han påstått, att han dött utan erfarenhet af fysisk kärlek.

Då Alarik eröfrade Rom, berättades för Kejsar Honorius, att Rom vore i fara. Honorius förskräcktes, ty han trodde, att det mentes en af hans mest älskade kycklingar, som hette Rom; men han blef snart tillfridsställd: då han fick veta, att det var bara världens och Rom. rikets hufvudstad, som gick förlorad för honom. Så berättar åtmistone Procopius (de Bell. Vandal, l. cap. 2) (14)

Slafhandelns försvar (af Montesquieu i Esprit des Loix L. XV ch. V) N° 25

Sedan Europeerne utödt Amerika på folk, ha de ingen annan utväg till dess uppodling än att göra afrikanerna till slafvar.

Sockret blefve för dyrt, om andre, än slafvar, arbetade i plantagerna.

De, hvilka slafveriet drabbar, äro svarta ifrån

Sid. 718.

hjessan till fotabjällen; och ha en så platt näsa, att det är nästan omöjligt att beklaga dem. Man kan icke föreställa sig, att Gud, som är den visaste varelsen, skulle satt någon själ, helst någon god själ, i en kolsvart kropp.

Det är så naturligt att tro, färger ujjöra sjelfva väsendet af m[ennisk]o naturen, att i Asien, der Eunucker göras, alltid de svarta på ett märkligare vis beröfvas sin likhet med oss.

Man kan sluta till färgen på hullet ifrån färgen på håren, som hos Egyptierna de bästa Philosopher i verlden, var af så mycken betydhet, att de dödade hvar rödhårig, som föll i händerna på dem. Ett bevis, att Negrerne äro alldeles oskälige, är att de sätta större värde på ett halsband af glas, än på guld, som gäller så mycket hos hyfsade nationer.

Man kan omöjliggen föreställa sig, att det folket är m[ennisko]r; ty om man trodde dem vara m[ennisko]r, så skulle man nödgas tro, att vi sjelfve icke äro Christne.

Fantaster öfverdrifva den orättvisa man gör afrikanare. Ty vore den så stor, som de förege, skulle icke Europas Furstar, som sluta så många onyttiga fördrag, rörda af den lidande mensklighetens rop, ha slutit ett allmänt förbund till hjälp för millioner olyckliga bröder?

Maria Feodorowna. N° 38 et 39

En Baron R *** på Öland hade så vant sig att svära, att han ej kunde tala 2 ord, utan att späcka dem med en ed. Han skulle tala engång in för en domstol, och hela hans tal innehöll icke annat än svordomar, Secreteraren förde på spe in i protocollet hvart ord, som R*** hade sagt. Denne, då han hörde det uppläsas, blef högst förbittrad, och sade: Skrif, djefvul, som jag tänker, och icke som jag talar. Han märkte neml. då att de edformler, vid hvilka han sjelf

Sid. 719.

vant sig att fästa vissa ideer, eller åtminstone vissa känslor, för andra hade ingen betydelse. Men märkvärdigast var den faderliga välsignelse, han i all välmening och med tårar i ögonen gaf sin son, som reste i fält till Pommern. Så farväl nu då (sade han snyftande), du lilla fan, drag nu in i yttersta Helvetet, och låt se att du håller dig käckt som Satan, och kom inte hem, innan du är sjelfva Djefulen.

Revolutioner, verkade genom fruntimmer. N° 40.

Rom. Kejsaren Valentinian III ärfde sina morbröders, Anadii och Honorii svaghet, utan att ärfva den renhet, den mildhet och oskuld, som i deras character öfverskyldde bristen på mod och skicklighet. Kejsarinnan Eudoxias börd var jämnlik med hans, och hennes behagligheter och ömma tillgifvenhet hade förtjent de prof af kärlek, som hennes ostadiga gemål förslöste i flyktiga och

olagliga nöjen. Petronius Maximus, en rik Rådsherre af den förnåma anicienska ätten, som 2 g[ånge]r varit Consul, ägde en kysk och skön maka. Hennes hårdnackade motstånd emot Kejsarens begär bidrog endast att uppretta dem, och han beslöt att förnöja dem antingen med list eller våld. Högt spel var en av hofvets laster. Kejsaren, som genom en slump eller en tillställning hade vunnit af Maximus en betydelig summa, ryckte till sig på ett ohöfligt sätt hans ring till säkerhet för sin fordran; och skickade den genom ett troget sändebud till hans fru, med befallning, i hennes mans namn, att hon på ögonblicket skulle uppvagta Kejsarinnan Eudoxia. Frun, som ingenting misstänkte, blef buren i sin portechaise till Kejsarl. Palatset; hennes otåliga älskares utskickade förde henne till en aflägsen och tyst sängkammare: och Valentinian bröt utan samvetsagg dygdens, ärans

Sid. 720.

och gästfrihetens lagar. Hennes tårar, då hon kom hem, hennes djupa sorg, och hennes bittra förebråelser emot sin man, som hon ansåg för medhjelpare till sin skam, uppretade Maximus att söka en rättmätig hämnd. Hämndgirigheten uppeldades af ärelystnaden, och han kunde likligen att sträfva, genom Romerska rådets fria röst, efter en afskydd och föraktlig rivals thron. Under det V. roade sig på Martii fält att åskåda några krigslekar, rusade 2 af hans vakter hastigt uppå honom med dragna svärd, och stötte honom i hjärtat, utan det minsta motstånd af hans talrika följe, som tycktes glädja sig öfver tyrannens död.

Ej länge sedan vållades en tyranns fall genom ett fruntimmer. Robespierre hade redan på sin dödslista antecknat Talliens maka, den bekanta skönheten Mademoiselle de Cabarrus, då den sednare, för att rädda hennes och sitt eget lif, vågade det försöket att anklaga R. och blott med ett dristigt ord störtade denne förskräcklige despoten.

Godt minne. N° 42.1796.

Cyrus, Adrianus och Scipio Africanus kände till namn och person hvarenda soldat i sina talrika armeer. Samma egenskap hos Kejsar Otto skall mycket ha bidragit till hans upphöjelse på den Kejsarl. thronen. Gustaf I. hade äfven ett godt minne, som Grefve Pehr Brahe berättar. Scaliger glömde aldrig hvad han engång läste. Samma egenskap ägde äfven Påfven Clemens 6te: och han säges ha vunnit sin ovanliga styrka i minnet först efter ett slag, som han fått baktill i hufvudet. Hvem känner icke det, att Julius Caesar kunde dictera 5 eller 6 bref på en gång och sjelf skrifva det sjunde? Den äldre Marcel, som lefde i Paris mot slutet af förra seklet, dicterade på en gång för 10 personer på 6 eller 7 olika språk

Sid. 721.

om ganska alfvarsamma ämnen. För honom uppräknades en gång alla soldaters namn af en hel bataillon, som exercerades: och han ropte dem alla den ena efter den andra fram, i den ordning de stodo. Utan något misstag räknade han ut i hufvudet ett exempel af 36 tal. I Turin lefde en Län (icke längesen) vid namn Sacchieri, som var i stånd att ord ifrån ord läsa opp en predikan, som han blott en enda gång hört. Han kunde spela schack med 3 serskilda personer på en gång, utan att han sjelf såg något af de tre spelen. Han behöfde icke annat, än att hans fullmäktig sade för honom, hvad bricka hans motspelare flyttat, hvarpå han befallde, huru hans egen bricka skulle föras. Emedlertid tog han del i sällskapet, och kände likväl alla dragen i sitt spel lika så väl, som hans motspelare.

(43) Medan Voltaire uppehöll sig vid Kon:s af Preuss. Fredr. 2^s Hof, infann sig der en Engelsman, som hade ett så ovanligt minne, att han kunde ord ifrån ord upprepa hela långa st. ur böcker, som man blott en gång läst upp för honom. Kungen lät kalla honom till sig, satte honom på prof och förvånades öfver hans gåfva. Straxt derefter lät V. anmäla sig med anhållan, att få meddela H^s Maj^t ett skaldestycke, som han helt nyss författat. Kungen bød honom vara välkommen, men beslöt att spela honom ett litet spratt. Han lät Eng. ställa sig bakom en skärm, och befallde honom att noga ge akt på det V. skulle läsa opp. V. kom, och decl. sitt poem med allt eftertryck och väntade, att Kon. skulle röras, men denna hörde på helt kallsinnigt, och sedan V. slutat, sade han honom med bitterhet, att han märkt hos honom en sak, som han icke väntat hos en så berömd skald, neml. den oförsämdheten att läsa opp andras verser för sina egna. V. försäkrade, att han alldeles icke förtjenade

Sid. 722.

denna beskyllning, och att H^s Maj^t gjorde honom mycken orätt. Nå väl sade Kon: jag skall straxt öfvertyga er om ert bedrägeri, de verser, som ni nyss läst opp för mig, har en annan författat, en man, som icke är långt borta. V. smålog med förargelse och ville gerna se den andra förf. till hans verser. Kom fram, ropade Kon. åt den främmande bakom skärmen och läs opp för H^t V. de verser, som han påstår sig ha författat. Helt alfvarsam trädde Eng. fram, och upprepade hela Poemet, utan att fela i ett enda ord. Då sade Kon.: har jag orätt"? – V. stod förvånad och stum, mätte med stora ögon den sällsamma mannen, som han var frestad att hålla för sin genius. Fr. log, brydde V. och gaf den främmande en belöning.

Den Orloffske Demanten hålles för en af de största och skönaste, som man hittills funnit i verlden. Den utgör knoppen af den Ryska kejsarl. spiran. Den har skepnad af ett dufägg och väger 779 karat. Det berättas, att denna sten varit det ena ögat på en namnkunnig afgudabild i Bramas tempel i Scheringam i Ostindien. En frans. Desertör ifrån ett Indianskt regemente skall ha fått underrättelse derom, och låtit värfva sig ibl. Stora Moguls livvakt, i hopp att slippa in i detta tempel. Han skall slutligen varit så lycklig, att han oförmärkt smygt sig dit in och brutit ut det ena ögat, hvarefter han rymt till Madras. Der har han sålt stenen åt en skeppscapiten för 50000 Livres, ifrån hvilken den kommit till en Grekisk Köpman, som i flere år ägt den, utan att finna en köpare. Slutligen har

fursten Orloff handlat den åt sidst afledna Ryska Kejsarinnan för 450000 Rubel och en lifstids pension af 12000 Rubel. N° 43.

D. 23 ledsamhet – Consistorium om Björk, Finnander och Colliander.

Sid. 723.

Om simning skrifver Franklin ibland annat följande: "När jag var pojke, gjorde jag mig 2 ovala brädlappar, vid pass 10 tum långa och 8 breda med ett hål för tummen, för att kunna hålla dem fast i handlofven. De liknade mycket en målares paletter. Under simningen stack jag kanterna af dem fram, och sköt vattnet undan med deras flata sidor, då jag förde dem tillbaka åt sidorna. ”---” Man plär ock bruka simmväskor, som göras af dubbel buldan, uppstoppade med små korkskifvor. – Jag känner af egen erfarenhet, att det är en stor lättning för en simmare, som har lång väg att fara, om han ibland kaflar sig på rygg, och på annat vis ändrar sin ställning och rörelse. Får han sendrag i benet, så är bästa medlet deremot att ge benet en hastig och våldsamt knyck, som kan ske upp i luften, medan han simmar på rygg. Jag gjorde ock en upptäckt af segel till lättning af simmande på ett längre afstånd genom en lycklig slump på följande vis: Som pojke roade jag mig en gång med en pappersdrake; och som jag kom nära till en damm, som var 1 (eng.) mil bred, band jag snöret vid en påle, och kastade mig i vattnet att simma, medan draken flög upp till en ansenlig höjd i luften. Efter en stund fick jag lust att roa mig med draken och simma tillika: jag löste snöret från pålen, och höll det i handen och lade mig på ryggen, då jag fann att draken förde mig längs ytan af vattnet på ett ganska nöjsamt sätt. Derpå lät jag en annan pojke bära mina kläder öfver på andra sidan, och gaf mig att fara öfver dammen med min drake, som förde mig fram utan minsta besvär och med största nöje för mig. Jag måste endast då och då hejda litet mitt lopp; ty när jag följde för fort efter, sänkte sig draken, men höjde sig

Sid. 724.

igen, när jag saktade min fart." (N° 44)

(49) Det så kallade sjöskum, hvar af piphufvud göras, är en naturlig jordart, hvaraf hufvudbeståndsdelen är magnesia, och som gräfves opp i Natolien, icke långt ifrån staden Konie, det fordna Iconium. I denna stad är ett kloster för 200 Dervischer: ibland h[vilka]s inkomster också vinsten af denna så kallade leran hör. Den hemtas i byn Kitschik, som betyder lerorten eller lergrufvan, 5 Tyska mil ifrån staden Konie. Denna hvitgula jord brytes opp ur ett brott af 6 fots djuplek, och skall af sig sjelf växa igen efter brytningen, och liksom skummande pösa opp sig, hvarföre Turkarne kallat den skumlera, h[vilke]t namn torde gifvit anledning till det orimliga namnet sjöskum hos oss. Bönderna i byn stöpa denna lera i hvarjehanda formar, men mest nyttjas den till piphufvud, som först bildas i form, sedan torkas i solen, derpå läggas i en varm ugn, der de

småningom kallna, vidare kokas 1 timma i mjölk, poleras med räfrumpa, och slutligen gnides med läder. I Constantinopel pläga de ännu koka vax och olja, och doppas i en blandning af drakblod och nötolja, hvarigenom de snart vinna en mörkröd färg.

N° 51. Qväfning är det lättaste och hastigaste dödssätt. Man har flere exempel på qväfda, som blifwit återbragta till lifvet, och alla ha enhälligt förfäktat, att de i ett ögnablick förlorat känsla och sansning. - Guillotinen skiljer hastigt hufvudet ifrån kroppen, men dödar icke lika hastigt. Säkert inträffar döden först efteråt, tidigare eller sednare

Sid. 725.

efter den olyckliges olika beskaffenhet. Hufvudet dör sannolikt för än kroppen. Marquis de Langle, uti sin resa genom Spanien föreslår som ett lindrigare dödssätt, att massolera förbrytare. Detta sker genom slag med en klubba, och är säkert mindre pinsamt, men ser icke dess mindre grymt och ohyggligt ut.

I Corte, en stad på ön Corsika, lefde en besynnerlig människa, som genom blotta lukten kunde sluta ifrån hvad land en resande var kommen, om blott han hade hos sig någonting ifrån sin hembygd. Det hände en gång, att en fremling vistades i orten, som höll sig gömd och icke ville yppa, hvar han varit hemma. Den för sin fina lukt kände medborgaren anmodades att anställa en undersökning med fremlingen, som togs i förvar. Hans kappsäck och stöflar bragtes till experten och han utrönte snart att mannen var från Schweitz. Den okände tillstod med förundran, att det verkligen så förhöll sig. Man fick sen veta, att han var en yngling af känd släkt, och af sorg öfver en misslyckad kärlekshandel hade flytt ifrån sin hemort.

Anecdote: En ung officer, som hade vakt vid en af Berlins portar, såg en oansenlig krokryggig jude komma in till staden. Hör Judas, sade officeren, låt oss handla: hvad har du att schackra med? – ”Herre! sade den andra, det jag handlar med, det köper ni icke.” Nå, hvad handlar du med? frågade Off.” Med förstånd, svarade Juden, som var den bekante Philosophen Moses Mendelssohn.

I anledning af Bibelförklaringen d. 24^{de}

Sid. 726.

Englars existence har blifvit mycket bestridd. Men denna sats, utom det att den i Skriften tydligen gillas, är äfven sannolik efter förnuftet. Här på jorden finna vi djuren stiga gradvis till högre och högre fullkomligheter, människan är högst, hon är liksom en länk emellan den materiella och immateriella verlden. Hvarföre skulle nu skapelsen upphöra med henne? Är det ej sannolikt, att det finnes ännu väsenden, som utan att vara hindrade af några kroppsliga funktioner, sysselsättas blott

af förståndet? Grunden härtill finne vi äfven legat i alla nationers begrepp, ty i historien finne vi traditioner af alla nationer, om öfvernaturliga varelser, hvilka talat och vist sig för människorna. Numera sker det dock aldrig, och man bör aldrig tro derpå, som Svedenborg, h[ilke]n med mössan i hand stod och talte med de gl. Svenska Konungarna, t.ex. af hvilka han sade sig ofta hafva besök. Socrates, som så högt beprisat af några, som den visaste människa i forntiden och lastas åter af somliga, föregaf sig äfven hafva Genius. Det hände ofta, att han tvärt afstannade på gatan och började tala, ehuru man icke såg någon, med hvilken han skulle hafva talt. De Grekiska historieskrifvarne berättat äfven att denna Genius ofta underrättat honom om hemliga både förflutna och tillkommande saker. Då någon ljus tanke uppgick hos honom, sade han den vara omedelbarligen sig tilldelat af sin Genius, Man har Böcker, om denne Socratis Genius, hvilka söka utreda hvilken denne Genius var och hvaruti hans väsende bestod."

D^o repeterade vi för Rect. de fyra enkla species i Bokstafsräkningen och fingo exempel

Sid. 727.

D^o Stark aftonmåltid, vakat ända till kl. 11.

D. 25te slutade vi 5^e Boken för Professorn, d^o började vi adnotera för Prosten Borgström – d^o låf på eftermiddagen för Lect. Molin d^o krabade jag bönen om aftonen.

D. 26te fingo vi Michaeli låf – d^o gick jag kl. 9 med Alopaeus, Broberg, Massalin och J. Poppius lill Finnby; då vi skulle komma tillbaka, mötte oss begge Poppierna och de öfriga, som bo hos skraddaren. Då vände äfven vi om och delade oss sedermera i 2 partier för att hota, hvilket ej gick just lyckligt, vi dröjde der ända till inemot kl. 6. D^o efter middagen magvärk för ett sådant fråssande. Sedermera låg jag öfver natten med Andersin och Poppius. D^o kl. 3 i dag eftermiddag, disputationssact under Lect. Forsii praesidio, Viksten responderade.

D. 27de var jag ej i kyrkan; men Predikoförklaringen bivistade jag – den förrättades af Professorn sjelf – Werldssystemerna – Collisio officiorum, skeppsbrott, åsnan med hötapparman – brottsligt förhållande – evacuation – NB. Arenius var här och ville läsa för mig. Bad honom komma hit i morgon.

D. 28de var han här, jag låfte taga honom först så länge tills Wahlberg kommer igen. D:o afskickat ett bref till Forssman med Nysten. D^o gick jag till Poppius för att ligga – vi läste och pratade länge på aftonen.

D. 29de mått illa vid uppvaknandet.

D. 30de om aftonen brott – evacuation – gick för att ligga med Poppius.

Sid. 728.

John Elves var född af föräldrar, som af girighet hungrat sig ihjäl, och ärfde med blodet böjelsen att samla och rikta sig. Ett oförmodadt arf af 250000 pd St. stärkte detta begär, och stadgade hos honom sina förfäders beslut, att lefva endast för sina penningar. I yngre år hade han förvärfvat sig vackra insigter; men vid mognare eftertanke tillät han sig ej vidare det slöseriet att äga böcker eller förspilla tiden med deras genomögnande. All hans omtanke gick nu endast derpå ut, att på det fördelaktigaste sätt använda sine ärfde Capitaler, och att umbära äfven det nödvändigaste, för att än ytterligare föröka dem. Man skulle i anseende härtill förundra sig, huru han likväl kunde tillåta sig den oförsigtigheten att stundom våga flere 1000 pd på vad och Hazardspel, om man ej i sjelfva hans Girighet funne driffjädern, äfven till dessa dårsaker. Då han på spelhus förlorade stora summor, tröstade han sig emedlertid därmed, att han under sitt vistande derstädes kunnat hemma bespara både värme och ljus. Häldre lät han det starkaste regn ofverskölja sig, än han skulle lagt sig en hyrvagn; och kunde heldre i flere dagar gå med våta kläder, för att således ändteligen torka dem, än att genom sina rums uppvärmande vinna samma ändamål. Att ge ut någon styfver fill färsk mat, så länge något fanns i huset af hans gamla, ehuru illa farna och förskämda matförråd, var ej hans sak. En gl. Peruk, som han en gång på gåtan i spåren af en vagn upphittat, nyttjade han dagl. i många år. Med yttersta lifsfara både för sig och sin häst, satte han sig ofta öfver djupa grafvar och obanade höjder, för att slippa erlægga de obetydliga Brop[en]g[ar] som vanligtvis på de allmänna farvägarna uppbyros. Oaktadt dessa besynnerligheter, valdes han dock, till Representant i Underhuset för Grefskapet Berkshire. Men denna

Sid. 729.

honom vederfarna ära gjorde dock ej den minsta ändring hvarken i hans kläddrägt eller öfriga lefnadsart. Men hvad som är märkeligare är, och gör honom verkelig heder: under alla de 12 år, han var ledamot i Underhuset, lät han aldrig besticka sig, följde aldrig annat parti än sin öfvertygelse och hvarken begärte eller mottog några äreställen eller belöningar. Då han vanligtvis tillbragte sommarn på sina landtgoods, var det ej mer sällsynt att der se honom egenhändigt för sig uppsamla ax på sina Arendatorers åkrar, än att se honom på Londons gator upplocka spånor och andra brännbara ämnen och dem i sina stora fickor hemföra. Tillät han någon gång upptaga fisk ur sina Ruddammar, så behöll han äfven de aldra minsta, emedan (som han sade) det vore ovisst, om han annars någonsin mer finge se dem igen. Mot slutet af sin lefnad trodde han ej mer någon m[ennisk]a, sof ingen natt roligt, och slöt ändteligen under slika tärande och onödiga bekymmer sitt besynnerlige lif. N° 44 Åbo Tidn. 1792.¹²⁰

Poëten Marera i Rom – Sixtus 5 – him [?] – 399.

Eng. Amiralen Russel gaf för några år sedan ett punschkalas åt alla Officerare och Matrosar af sin Escader. Det var det första kalas i sitt slag. Gästerna samlades i en stor och skön trädgård, i hvars medelpunkt fanns en vid bassin af marmor. Det var Punschbålen, som var fylld med 600 flaskor

¹²⁰ Texten går inte att hitta i Åbo Tidningar från 1790-talet.

Cognacbrännvin, 1200 flaskor Malagavin, 600 d^o Rum, 4 tunnor uppkokat vatten med saften af 2600 Citroner, 600 pf. socker och 200 st. raspade Muskötnötter. Kring Bassinen var en Amphitheater bygd, der 600 personer sjutto och drucko. Deras glas skänktes af en liten skeppspojke, som var klädd som en Ganymed, och for i kring i en liten julle af mahogene, och fyllde glasen längsmed randen af bassinen. 9.

Sid. 730.

Anecdote. Den ryktbara franska Opera-Dansaren, Vestris. Fadren var lika så inbilsk och högmodig, som den yngre, Vestris, sonen var modest. Det var den förre, om hvilken man berättar, att han en gång sagt i ett sällskap, det han kände blott 3 då lefvande store män i verlden, neml. Vestris, Voltaire och Kon. af Preussen. När sonen ännu var en liten gosse, räckte han honom stundom sin fot att kyssa, med de orden: kyss denna odödliga fot, som förtjusar himmel och jord.

Potatoes-Caffe af Cavander: Till 7, 8 a 9 marker godt sammanmaladt rågmjöl tages en Kappe af eng. gula suckerpotater (eller andra vanliga), som sköljas och kokas så mycket, att skalet väl kan aftagas; sedan hackas och stampas de till en massa eller mos, hvarpå slås ljumt vatten (kallt vatten är bättre. Om man utan all tillsats af vatten arbetar potaterna till en deg, blott med mjölet, så blifver drycken ännu likare Caffe), till den myckenhet, att mjölet ordentligt kan inknådas, likt en annan bröddeg, men utan gäst: ju mindre mjöl man behöfver nyttja, desto bättre. Af den således tillredda degen ältas och bakas på vanligt vis, med händerna eller (ännu lättare) med en tårtkafvel, kakor till en fjerdedels tums tjocklek. Under det detta sker, eldas en bakugn, ej till stark hetta, men ock ej för svagt: ty om värmen är lätt passad, gräddas de lätt, som bör ske med noggrann tillsyn, så mycket att de blifva, som man säger Caffebraända, men ej kolbrända. Ej heller böra de gräddas för litet, så att de ej kunna stötas och malas, och hvarigenom drycken kommer att smaka råaktig och bäsk. (Om kakorna, som bakas väl tunna, ej för mycket brännas i ugnen, utan efter det de blifvit sönderstötta eller på rifjärn refne, bränningen i st. fullbordas i vanlig Caffe-brännare (eller på glöd i en panna, under flitigt omrörande, skall lik-

Sid. 731.

heten med Caffé blifva derigenom ännu fullkomligare, i synnerhet, om derunder i brännaren några Caffebönor tilläggas, hvilkas svett eller ånga då intränger sig i Potatos ämnet). När man sedan vill nyttja detta ämne, tages t.ex. till 3 kvarter vatten, hvaraf 4 lod, först stött i mortel och derpå malet i vanlig Caffeqvarn, hvarmed förfares på samma sätt, som med utländskt Caffe, och klaras med fiskskinn, endast med den skillnaden att det Svenska Caffe fordrar litet längre tids kokning. Den som än mer vill förädla det, kan koka upp den ena dagen, och hälla af så mycket han följande dagen tänker nyttja, och då koka upp det å nyo, hvarvid den som har råd och behagar kan till 3 lod Svenskt lägga ett lod utländskt Caffe, som gifver 6 koppar af en dryck, h[vilke]n både till smak, färg, klarhet och godhet är otadelig, och enl. Kgl. Coll. Med. intygande, är för hälsan icke skadelig.

Sinnrik Målning. I en kyrka i Konstanz är en tafla, som föreställer Jungfru Maria aflelse. En gl. man ligger på ett moln och blåser ifrån sig en teml. tjock massa af ljusstrålar, som far gerad genom en i luften sväfvande dufva och liksom fläckar den. I ändan af strålen syns ett tämligen stort genomskinligt ägg, hvarinne man ser ett lindebarn med en gloria omkring sig. Maria sitter bakut böjd i en länstol, och öppnar sin mun för att ta emot ägget.

Olika sätt att se. En Tysk poet fick se det stora Vattenfallet af Rhenströmmen vid Schaffhausen och ropte: "Gud, h[vilke]n Tartar af vatten!" – Straxt efter kom en phlegmatisk man, och utlät sig: Ser det icke ut, som djefvulen kokte sig en mjölksoppa der nere.

Aeolsharpan. Moscati, Bernoulli och Haas hade ren anmärkt, att en starkt spänd ståltråd ibland ger ifrån sig ett harmoniskt ljud. Prevot

Sid. 732.

rönte detsamma på en lång ståltråd, som var spänd i hans trädgård, och märkte tillika: att detta ljud då i synnerhet hördes, när någon ändring i väderleken förestod. Dessa rön gånvo Abboten Gattoni i Mylano anledning att ifrån spetsen af ett 25 aln högt torn, hvarvid en electrisk ledare var fäst, spänna ståltrådar ända till det hus, der Moscati bodde, h[vilk]a voro stämde efter de 7 musicaliska hufvudtonerna. Som hela anstalten liknade en ofantlig harpa, gaf han den namn af jätteharpa. Tid efter annan gaf hon ifrån sig starkare eller svagare, hastigare eller långvarigare ljud, som likna ett behagligt musikaliskt sorl. Ibland ljuder hon hela timmar, hvilket beror af väderleken, hvars minsta ändring hon känner.

Neapolitansk Rättvisa. I Neapel är en lag, att när en brottsling är fälld för ett brott, kan han icke lagsökas för de missgärningar han begått dessförinnan. En grof missdådare stack i fängelset ihjäl en annan fånge med en knif och blef fälld derföre. Man glömde de 9 mord han förut bevisligen begått, och för h[vilk]a han redan var dömd att rådbåkas; man undersökte det sista mordet, förklarade det för dråp, hvartill den ihjälslagne sjelf varit skulden, och dömde honom blott till galererna på 10 år. Således friade han sig från straffet för sina förra missgärningar, genom en ny.

Gorani N° 13.1799.

Anledningar till Boktryckerikonstens uppfinning

Qvintilianus talar om elfenbens bokstäfver, som man lätt kann leka med, för att lära sig känna alfabetet. (Instit. Orat, L.I.c.I). Agesilaus nyttjade följande svek, för att uppmuntra sitt folk kort för

en drabbning: han skref på sin hand Nixy (seger) afvigt, tryckte det på offrets inelfvor, och viste aftrycket åt

Sid. 733.

de kringstående: som efter denna uppenbarelse gingo till strids viss om segern, (Plut. Lacon. Apophtheqm.) Hade Agesilaus varit en man, som födt sig med att skrifva böcker, hade han kanske hittat på boktryck. Konsten. Justinus I hade låtit skära de 4 första bokstäfverna af sitt namn på en liten brädlapp, som han lade på pappret eller pergamentet, då han skulle teckna sitt namn (Procop. Hist. Arc. c. 6). – N° 14

Bitjusaren Wildam. En Engelsman, vid namn Wildam, hade en besynnerlig gåfva, att uppfostra bin och andra dylika insecter. År 1774 gjorde han i Holländska Arfståthållarens och hans Gemåls närvaro, följande försök. Han lockade ur h[vilke]n bikupa man ställde för honom inom 2 min. alla bin ut, och lät dem sätta sig på en åskådares hatt. Derifrån samlade han dem på sin nakna arm, der de utgjorde ett slags muff. Sedan lockade han dem på sitt hufvud, och i ansigtet på sig, der de skapade sig till en larf. Vidare måste de på hans befallning gå af och an på bordet. En ännu märkvärdigare omständighet angående denna man är det, att han gjorde samma försök icke blott med h[vilke]n bisvärm som hälst utan ock med humlor och flugor af alla slag, och att han inom 5 min kunde täma den vildaste geting, utan att behöfva frukta dess sting. Det är svårt att säga, hvori hans konst egentligen bestod, men att det icke blott var en naturgåfva, syns deraf, att han i all sin tid sysselsatt sig med bins uppfostran och skötsel. Det är bekant, att Phyllerne i forntiden hade en lika skicklighet att täma de farligaste ormar. Åtminstone tyckes W[ildam]s vissa historie görs de gl:s berättelse om dessa ormtjusare mindre otrolig.

Ordet Sir (Herre) i Engelskan har en mångfaldig betydelse. Med Sir tilltalar Engl. sin Konung, sin vän, sin fiende, sin dräng och sin hund. Sir i en frågande ton betyder: hvad befallnes?

Sid. 734.

Sir! i en ödmjuk ton vill säga: Allernådigste Konung! Sir i en trotsig ton: det står ett par örfilar till er tienst. Sir! till en hund säger hut – och Sir i ett Parlamentstal, med en paus efter betyder: jag kommer af mig.

I en stad af norra Österbotten uppväxte för några år sedan ett barn, som hade en besynnerlig håg och skicklighet, att räkna i hufvudet. Så snart han kunde tala, begynte han räkna. Vid 7 eller 8 års ålder kunde han upplösa de svåraste frågor i de längsta tal både af quatuor species och regula de tri. Gossen fördes som ett vidunder från hus till hus, och äfven det sämre folket ville profva hans gåfva,

vid hvilka prof han icke alltid undfågades på det finaste och för sin ålder lämpligaste vis, hvarföre han lopp fara att bli liderlig. Antingen af denna orsak eller af en för tidig själskrafternas prässning blef han småningom förslöad, så att han sedan vid mognare ålder, då han sattes i skola och lärde ordentligen att skriva och räkna, ej röjde större snille för räknekonsten eller andra tankeyrken, än vanliga hufvuden.

Saron, en Ledamot af Wettensk. Acad. i Paris, som jämte Lavoisier och flere Lärde föll för Robespierres bila, fann ett så stort nöje i Calculer, att han nyttjades nästan som ett mekaniskt räkneverktyg af de öfriga Mathem, i Acad. Öfver alla Cometer, som de andre upptäckte, förde han calculus.

Att för öfrigt det är någon mechanism i hjernan, som vid en räkning är verksam, tyckes ibland annat följande rön bevisa, som berättas af Fontenelle i hans minne Öfver en berömd Math. i Paris, vid namn Laqueny. Då han låg på dödssängen, och redan var så svag, att han kände ingen af sina närvarande vänner, föll det en af dem in, att hviska honom i örat: hvad är quadraten af 12? På ögonblicket svarade den döende utaf att sjelf veta deraf: 144.

År 1715 utkom i Rostock en Disputation de Theologia daemonum, der den frågan uppkastades, om Djefvulen kunde bli Theologie

Sid. 735.

Professor? och besvarades med ja. Se C. Meiners Hist. Vergleichungen der Sitten. und Verfassungen des Mittelalters mit denen unsers Jahrhunderts. Th. III Abschr. XI.

Charlotte Anne Marie Corday var den, som bragte Marat om lifvet. Hon undergick derföre döden, med största frimodighet. Då hon fördes till döden, blef en ung man vid namn Adam Lux, en Commissarie ifrån Mayntz, kär i henne. Han utgaf få dagar derefter en pamphlet, hvari han föreslog, att en bild skulle uppresas till hennes ära, på hvars fot skulle skrivas: Större än Brutus. Han sattes i fängelse, der han ej talte om annat än Charl. C. och Guillotinen, h[vilke]n genom hennes afrättning syntes honom helgad till ett altare, der han skulle anse för en lycka, att bli offrad. Han önskade blott att få dödshugget af samma jern, som dödat henne. Få veckor derefter blef han afrättad som contrarevolutionist Hambletonian segrade 16 g[ånge]r. – Diamond. 4 Eng. mil inom 8 Minuter. N° 33. Etienne Montgolfier, uppfinnare till den aerostatiska machine, som nyligen aflidit vid Annonay, sin födelseort, i sitt 52 år var äfven den första i Frankrike, som förfärdigade Welin papper, h[vilke]t så mycket bidragit till det fransyska Boktryckets fullkomlighet, och som för honom endast i Holland tillverkades. Uppfinnare till Aërostatiska maskinen vann han dock ingen uppmärksamhet, ehuru den stora segren vid Fleurus, till en del åtminstone berodde af den aërostatiska recognoscering, som näst före slaget anställdes öfver fiendens ställning. Frankrikes lärdaste och aktningvärdaste män täflade deremot att gifva honom sin enskilda högaktning. Den värdige Malesherbe, den dygdiga Larocheffoucault, den lärda, men sedan olycklige Lavoisier, voro

hans tillgifnaste vänner, och det förtjente han genom sina rena och ädla seder, som tillvunno honom
allas kärlek och högaktning.

Ephemeris
Pars IV^{ta}
Tomus Decimus

And. Joh. Sjögren

[På inre sidan av pärmen:]

pro memoria: i Memoriska annotatiionerna för f.d. Domprosten Alopaeus, om vinningen på hafvet.
– skedde på ön St. Kitts i Westindien

Nº 18. 1794 om Torpare familjen i Esbo –

Sid. 736

Ephemeridis

Pars IV. Tomus X:^{us}

October

D. I om aftonen hos Ekmark – Forsius var äfven där jemte andra främmande – om aftonen bröllopp hos Ralings – många skälm stycken

D^o om natten hos Poppius och las.

D. 2^{dra} uppstigit kl. 9. – d^o förde jag till Bibliotheket de Årgångar af Åbo Tidning jag derifrån hafvit till låns och tog i dess ställe 1794, 5, 1800–1804 års Åbo Tidningar. NB. D. 1^a om aftonen brott, stor evacuation.

Taschenb. der Reisen pag. 226. Kopparstick 1) Pipa 2) den behornade Grodan – Faslig mängd hästar och hundar.

Menniskan a) Urinvånaren, amerikanern. – 228

229 Prof på Abiponer Språket: Rikapit bet. jag älskar; Rikapichieroa, jag älskar dig; Rikapichiatta, vi älske hvarandra; Hapagranatran, jag lärer Hapagiankatapegeta, jag lärer dig; Hapagra-

Sid. 737.

natranak, en lärare. Hemokachinätapegioa, du berömmar mig.

230 seqq. beridna och oberidna Nationer.

232 Payaqvas räkna sig till begge, bo längsmed floderna Paraguay och Parana, äro förfärliga Simmare.

238 Abiponerna de förnämsta af de beridna Nationerna. – otroligen härdade och långlivade. De känna ock inga utsväfningar, gifta sig vid 20 år och äro utomordentligen kyska. – bada sig hvarje dag redan ifrån spädate barndom. Man ser i dem bilden af de gamla Taciti och Caesars Tyskar. Också de voro äkta mönster för en långvarig kyskhet och starkt kroppsens bemödande, också de

lefde af enkel, ja rå föda, inandades till större delen fria luftens Oxygen; utsatte sig för all slags väderlek, öfvade sig alltid uti simmande och badande, hängde allenast en stor klädning eller villdjurshudar om sina starka nakna lemmar; uthärdade en hög grad köld och hetta, och blefvo, hvad vi icke mera äro, herkuliska menniskor, hvilka utan sjukdomar, visserligen ock utan mycket tänkande och utan förfining uppnådde en hög och lycklig ålder.

Sid. 738.

Det är en gammal sägen, att vägen till helvetet är beströdd med goda föresatser. Det gäller om människans bättring, som Pope säger om hennes lycklighet, hon är aldrig dess lyckligare eller bättre, men hon skall alltid bli det. (Man never is but always to be blest. Essay on Man. Ep.1.)

Tidig befordran. Då Persiska Konungen Honnour dödde, var hans gemål hafvande; ovissheten om fostrets kön, så väl som utgången af barnsängen, uppväckte ett äregirigt hopp hos Prinsarne af Sassans hus. Farhogan för inbördes krig blef slutligen häfven genom Magernes positiva försäkran, att Honnours Enka gick, och lyckligt skulle komma ned, med en son. Perserne lydde vidskepelsens röst, och tillrustade utan uppskof ceremonien till hans kröning. En konglig Parade säng, hvaruti Drottningen låg, ställdes midt i slottet. Kronan lades på det stället, som förmentes gömma Artoxerxis tillkommande arfving; och Satraperne tillbådo på knä deras osynlige och om sin höghet okunnige Monarks Majestät. Utgången bekräftade sedermera Magernes spådom, och Sapor, den framfödde Konungen, regerade utomordentligt länge. Se Gibbons History of the Decline and Fall of the Roman Empire c. XVIII.

D^o den 2^{dra} kom Knipers Karl om eftermiddagen. – vakat länge efter en stark aftonmåltid.

Sid. 739.

pag. 254 Taschenb. d. Reis. Skickliga i Talekonsten. Brof å en anförars tal.

256 & 7. Guaraniernas, den förnämsta Nations i Paraguay skicklighet till alla handverk, de äga en utomordentlig färdighet uti efterapande af allt, hvad de se.

259. Abiponerna dyrka regnbågen, såsom en bild af sina förfäder,

262 Då fruntimren uppstiga ur sin barnsäng, lägga sig männen på samma läger. De bevaras då för hvarje väderpust. För hvarje opasslighet, som påkommer det nyssfödda barnet, håller sig fadren oförsvarlig och dör det, så beskylla mödrarna honom för dess mördare, de förebrå honom att icke hafva hållit sig tillbörligen, att hafva druckit för mycket, eller öfverlastat sin mage, eller hafva upphetsat sig. – Sådant anförer äfven Diodones Linclus, såsom brukligt under Corserna och Strabo i en beskrifning öfver dåvarande Spanien, och hvad man i Bearn kallar faire la Couvade, härleder sig ifrån samma grund. Denna galenskap har äfven utbredd sig i Asien ty Marco Polo fann den hos några Tatariska stammar. – Kanske har den derifrån spridd sig till den nya världen.

Sid. 740.

266 et 7. Deras (abiponernas) vapen bestå i lans och Båga. Någre nyttja äfven slunga; men somlige tre starka runda stenar, som de fatta vid en lädersnara och slunga med en stor skicklighet emot fienden, att de dermed förkrossa hufvudet eller lemmarna, ja döda dermed i ett kast en stark vildoxe. Innan de angripa, öfverdraga de ansigtet med mångahanda färger, för att skaffa sig ett rysligt utseende. De frukta mycket Europeiska skjutgevär, blotta åsynen deraf kan jaga hela Horder på flykten. Då de få ofverhand, mörda de hvad de träffa, skalpera på samma sätt som Norra Amerikas vildar, och föra hufvudhudarna hem. Många fångar, i synnerhet unga, föra de likväl med sig och behandla dem med utomordentlig godhet. Då Herren befäller sin fånge sadla sin häst, säger han: Om du vill, eller ock: förbarma dig öfver mig och hemta min häst. Derföre påstår Dobrizhofer, att många sådana fångar blifva Abiponerna så tillgifna, att de vid deras ströftåg med största häftighet angripa sina egna Landsmän, Spaniorerna, och rasa grufligare mot dem än Indianerna sjelfva. Sina segrar fira de jenom stora dryckeslag, hvori de ej sällan dricka utur de slagnas hufvudskålar. Sina döda begrafva de invecklade i en oxhud i skogarna. Innan de begrafva dem, afskära de tunga och hjerta, koka dem och låta dem förtäras af hundar. -

Sid. 741.

b) Den främmande; den derstädes bosatte. 240.

Alltsedan 1580, hade Jesuit sällskapet företrädesvis valt detta land till sina Missioner. Men man endast hade år 1762 30 missioner eller Jesuiter-Colonial-orter, hvar 141252 Guaranier lefde; och denna provins hette derföre Missionslandet (Terra missionum Doctrinas).

245. Utan anfall blefvo Jesuiterna 1767 fångsligen förda till Spanien. Orsaken var ingen annan, än att deras sällskap riktades. (Man må säga, hvad man vill, så böra Jesuiterne högaktas, såsom de, hvilka hafva framdragit landet ur sin fattigdom, och med otrolig möda bragt de vildaste och råaste menniskor till stilla Jordbrukare och nyttiga medlemmar af samhället och bibragt dem någon grad af Kultur. Spanien, ja sjelfva Europa har betydlig vunnit derpå. Alla ditgående varor blefvo nemligen af sällskapet förbyttas emot nyttiga der inhemska produkter eller dermed betalte. Deras Etablissmanger blefvo förstärkta och tilltogo i folkmängd).

281. Då Sancio del Campo, en Officer af Mendozzas Flotta, år 1555 kom i negden ef den nuvarande staden Buenos Ayres, kände han en besynnerligt angenäm Luft. Han roppte: Qve buenos ayres son estos! Deraf har staden sitt namn.

Sid. 742.

Cardanus skrifver i 2. B. De rerum varietate 11 Cap: Qvod Scita est, necesse est anno Christi MDCCC magnum mutationem futuram esse in Christi lege, qvoniam capita motuum octavi orbis non solum in contrariis locis erunt, sed contrario motu movebuntur; quod, si celerior sit motus, celerior, si tardior, tardius. – Det en Svärmare utan öfverläggning förkunnar, det kan en slump uppfylla. Lessing.

Påfven Alexander d. 6 dog 1503 deraf, att han af misstag råkade tillika med sin son Caesar Borgias dricka det gift, som de hade ämnat åt de öfriga gästerna allena, men för den sednare hade det inga svårare följder. – Theophrastus, en Grekisk Författare, talar om ett gift, som så kunde blifva tillredt, att det verkade inom en eller 2:ne månader eller efter ett eller 2 år, allt såsom man behagade, hvarvid har anmärkts, att döden blef desto svårare, ju långsammare den verkade. Detta gift blef gjordt af Aconitum, en ört, som ingen för den orsaken skull vid lifsstraff vågade hafva. Han berättar ock, att en vid namn Trasyas funnit på att tillreda af andra örters saft ett gift som i en ringa dosis af en drachma, ofelbart verkade en lätt död, och lång tid kunde förvaras, utan att blifva förderfvadt eller försvagadt.

Innan den Romerske Generalen Regulus for till Rom för att proponera krigsfångarnas utväxling, hade Carthagienserna gifvit honom förgift.

Sid. 743.

6. I Italien har ingen för denna konst blifvit mera beryktad än Tophana eller Toffania, en qvinna, som först uppehållit sig i Palermo och sedan i Neapel. Hon försålde droppar, hvilka af henne hafva fått namnen Aqua Tophania, aqua della Tophana, Toffanina, och äfven ofta blifvit kallade acqvetta di Napoli eller blott acqvetta, men hon gaf ock sin vara såsom en allmosa åt gifta qvinnor, som gerna ville hafva andra mån. 4 a 6 droppar voro tillräckliga att bringa en menniska om lifvet, och man påstod, att dosis kunde vara så inrättad, att den verkade på viss tid. När hon af öfverheten blef efterspanad, flydde hon i kloster, och lefde ännu 1730. Ändteligen har Vicekonungen, General Thau, låtit fasttaga henne, oaktadt hennes andeliga beskydd, och skall hon ändteligen blifvit aflifvad. – 1659 var förgiftande mycket i svang i Rom, en gl. gumma Spara, hängdes. I Frankrike gjorde giftblandnings konster mycket uppseende omkring 1670. Marie-Marguerite d'Aubray, dotter till Civil. Lieut. Dreux d'Aubray, blef 1651 gift med Marquis de Brinvilliers, som var mestre de Camp vid Reg. Normandie, och lärde i kriget känna Godin, kallad Sainte-Croix; en oäkta son af ett förnämt hus, som var Cavalleri-Capten vid Reg. Trassi. Denne blef Marquisinnans älskare. Hon öfvergaf då sin man.

Sid. 744.

Men hennes far lät medelst ett lettre de cachet taga Saint-Croix utur vagnen ifrån hennes sida och sätta honom på Bastillen. Här lärde han känna en Italienare Exili, som förstod och lärde honom konsten att förgifta. När begge efter ett år kommo på fri fot, underviste S.C. äfven deruti Marquisinnan, som då begynte spisa de fattiga och gifva de sjuka i Hotel-Dieu läkemedel blott för att oförmärkt på dessa försöka styrkan af sina gift. Hon bestack St. Croixs betjent, la Chaussée att gifva förgift åt sin far, hos h[vilke]n hon skaffade honom tjenst, och åt sin bror, som var Parlamentsråd och bodde hos sin fader. Åt den förre gafs 10 g[ånge]r gift innan han dog, men dottern kunde icke förgiftas, förmodligen emedan hon tog sig till vara. S. Cr. plägade, när han kokade gift, nyttja en masqve af glas, men när denna en gång af en händelse föll ifrån honom, förqväfdes han på stunden och fanns död i sin verkstad. Då öfverheten lät uppskrifva hans egendom emedan han icke hade någon famille, fanns en kista, vid h[vilke]n S.C. hade bifogat en skriftlig begäran att den måtte antingen öppnad tillställas Marquisinnan de Brinvillier eller förbrännas. Den öppnades och der fanns alla slags gift med sedlar uppå. Då hon fick veta det, sökte hon att få kistan äfven genom Rätts betjenternas bestickande. Men då detta slog felt, rymde hon från Frankrike. La Chaussée blef sedermera fasttagen och bekände mycket saker, hvarpå han 1763 lefvande rådbåkades»

Sid. 745.

En slug polis-betjent, Desgrais, skickades efter Brinvillier, som fanns i ett kloster i Lüttich, dit hon flytt från England. Han spelte sin rol som älskare, narrade henne på en lustresa och tog henne fången och bragtes till slut i fängelse i Paris, hvarest hon äfven omsider bekände allt och gick med frimodighet till afrättsplatsen d. 16. jul 1676, efter skedd omvändelse. Åt åskådarna sade hon voila, un beau spectacle à voir! Hon halshöggs och brändes. – 1679 inrättades en egen Domstol, chambre de poison eller chambre ardente för att uppsöka och bestraffa giftblandarena. Ibland andra framställdes äfven 2 qvinnor, la Vigoureux och la Voisin (en barnmorska), som föregåfvo sig kunna spå jemte andra vidskepligheter. I synnerhet var den ena mycket besökt af fruntimmer äfven vid hofvet, som äfven blefvo dragna inför domstolen, som dömde vid tillslutna dörrar och började agera Inquisition och Marskalken af Luxemburg satt äfven ett år i Bastillen. Gummorna hängdes lefvande d. 22 febr. 1680, sedan handen med ett glödande jern blifvit genombårad och afhuggen – Domstolen slutades 1680.

Det berättas äfven att Påfven Innocentius den II infört seden, att spögubbar gå och uppväcka de sofvande i kyrkan, för Judarnas skuld, som bodde i Rom, och en gång i veckan voro tvungna att bevista den Christna mässan.

Sid. 746.

Utur en Tysk bok kallad Reliqvien: Huru vördnadsvärd är icke en stor man i olyckan! Han liknar en präktig stod, som blifvit störtad ner på en gångbar gata: man tar en omväg, för att inte skada den äfven efter dess fall.

Berget Maccaluba på Sicilien är en jord- och vattenvulcan, och har utseendet af en afstympad kägla, som andra vulcaner. Men på lika sätt, som dessa utspruta eldströmmar, så utflyter från Maccaluba en flod af en slags limaktig jord eller lera. Dess utbrott åtföljes af dunder, jordbäfningar och häftiga stormar, och äro ibland så våldsamma, att en flod af gyttja till mer än 100 fots högd upphäfver sig ifrån öppningen. Gyttjan samlar sig i flere kärr omkring berget. (Göttingische Anzeigen für 1792. St. 32.)

Illi robur et aes triplex

Circa pectus erat, qui fragilem truci

Commisit pelago ratem

Primus.

Horatius

Lord James, Grefve af Charlemont, Irländska Wet. Acad. Presid, lemnar underrättelse i nyssnämnda Acad. Handlingar för år 1789, recenserade Göttingische Anzeigen von gelehrten Sachen för 1792 St 189. om en synnerlig plägsed på ön Metelino (det gl. Lesbos), som består deri, att den äldsta dottern är full arfvinge af sin mor, som äger den mesta egendomen så snart hon gifter sig; sönerna måste söka sitt underhåll utom hus, och den

Sid. 747.

andra systemn måste tjena den äldre, får ingenting och lefver ogift. Men den 3 har åter anspråk på den egendom, som modern och fadern under tiden har förvärfvat sig. Alltså händer det att den ena dottern lefver i öfverflöd och går präktigt klädd, och syskon och föräldrar lefva i torftighet. Naturligtvis rätta sig mycket i lefnadssätt och det utvärtes derefter. Mannen är den första domestiken och skall till och med antaga sin frus familjenamn. Hos de gl. Scribenterne finner man något dylikt berättas om Lycierne (fordom ett folkslag i Mindre Asien), att barnen förde Modrens och icke fadrens namn och att döttrarna ärfde och icke sönerna. N° 20. 1794

Den äldsta underrättelse man har om dykarklockans bruk i Europa är af år 1538, då 2 Greker i Toledo i närvaro af Kejsar Carl VI och flere 1000 åskådare nedsänkte sig under vatten i en stor upp och nedvänd kittel, och åter uppkommit med ett brinnande ljus i handen utan att hafva blifvit våta. Det tycktes, som om en sådan dykningskonst då ännu varit ny för Kejsaren och Spanjorerne, och att man låtit Grekerne anställa försöket endast för att ofvertyga sig om dess möjlighet.

I sednare hälften af 16 århundradet blef dykare klockan någon gång brukad till stora företaganden. När Engländerne år 1588 förstörde Spanjoreernas så kallade

Sid. 748.

oöfvervinneliga flotta, gingo några skepp af densamma i grund vid ön Mull, som ligger på vestra kusten af Skottland, och ibland dessa skulle efter Spanska fångarnes utsaga, innehållit de största skatter. Denna gl. berättelse föranlät tid efter annan till åtskilliga försök att skaffa opp något af de nedsjunkna skatterna. År 1665 lyckades det äfven för en konstnär att uppbringa några kanoner, hvilka dock icke tillräckligen betalade omkostnaderna.

Några år derefter blefvo dylika försök å nyo med alfvar företagne. William Phipps, som född i Nordamerika, lärt sig i Boston skeppsbyggmästarekonsten, anlade en plan att uppsöka och tömma ett på kusten af Hispaniola nedsjunket rikt Spanskt skepp, och förstod att göra den så sannolik, att Kon. Carl 2 gaf honom ett slag och försåg honom tillika med alla till detta företagande nödiga behof. Han reste alltså dit 1683, men var olyckelig och kom i armod tillbaka. Då försökte han att erhålla äfven ett skepp af Jacob 2, som då regerade. När detta slog felt, bemödade han sig att utföra sitt förehafvande medelst privata personers understöd, och öppnade derföre en subscription. I början blef han ansedd med åtlöje, men ändteligen tog Hert. af Albemarle del deruti, och gaf en anseelig summa pgr till de nödiga anstalterna

Sid. 749.

till den nya resan. Det öfriga bragte Phipps straxt tillsammans, och gick för andra gången till segels, 1687, för att ånyo försöka sin lycka, hvarvid han lofvade göra en lika fördelning af vinsten efter de 20 delar, hvaraf företaget bestod. I början slog åter allt arbetet fel, men när ändtligen allt tålmod redan var förgånget för honom sjelf, så lyckades det honom, att på ett djup af 6 a 7 famnar uppbringa så stora skatter, att han kom tillbaka till England med ett värde af 300000 P. St. Häraf bekom han sjelf 16000, andre säga 20000 pund, och Hertigen 90000. Vid hans återkomst ville somlige öfvertala Kon. att indraga skeppet med laddningen till Kronan, hvarvid man brukade den förevändning att Phipps hade, då han sökte Kongl. tillåtelse icke gifvit noga underrättelse om saken. Men Kon. svarade ädelmodigt, att han visste det Phipps var en ärlig man, och ville att han och hans skeppsredare skulle dela allt, om han ock hade hemtat hem än en gång så mycket. Och på köpet betygade han honom denna sin tillfridsställelse, att han slog honom till Riddare. Detta lyckliga företagande gjorde så mycket, att i England flere sällskap sammanträdde, och utverkade sig uteslutande rättighet att låta fiska på dessa kuster med dykare. De gjorde det mesta upp-

Sid. 750.

seende som åter vid ön Mull 1688 försökte sin lycka, ibl. H[vilk]a en Grefve Argyle var den förnämsta. Dykarena hafva så nedsänkt sig till 60 fot djupt under vattnet, blefvo ibland en timme under, och uppbragte afven guldkedjor, penningar och några andra Kostbarheter, h[vilk]a dock tillsammantagna icke skola bestigit sig till mycket.

Sällskaps Echo. N° 25. 1794. bejaka allt.

Den gl. Drakenberg gick ifrån Köpenhamnen en eftermiddag kl.3 (då man i ett sällskap icke ville tro, att han hade mer än 100 år på nacken) genom Sverige öfver berg och dalar till sin födelseort i Norrige, för att hemta sin dopsedel, då han icke hoppades, att den skulle komma till honom. Denna enda anekdot har gjort mig hans nästan öfvermenskligen långa lifstid begripelig. Ur Baggesens Labyrinten eller Reise giennem Tyskland, Schweiz og Frankerig. p. 394, sq.

Ibland andra skäl, som förmådde Kejsar Theodosius den Store att beskydda den orthodoxa läran om Treenigheten emot Arianismen, var äfven följande besynnerliga argument af [en] theolog. Theod. hade nyligen gifvit sin äldsta son Arcadius heder och namn af Augustus; och de begge Furstarne hade båda satt sig på en ståtlig thron för att emottaga sina Undersåtares hyllning. En Biskop Amphilochius af Iconium, nalkades Thronen; och sedan han

Sid. 751.

med tillbörlig vördnad helsat sin Monark, bemötte han den Kejsarl. Ynglingen med samma förtroliga ömhet, som han skulle, ha nyttjat emot ett barn af ringa härkomst. Monarken förtröt detta oförskämda uppförande, och befalle, att den plumpe Presten skulle straxt drifvas ur hans närvaro. Men under det vakten höll på med att föra honom emot dörren, hade den fintlige Polemikern tillfälle att verkställa sin afsigt, i det han ropade med hög röst: "Sådant är det öde, o Kejsare! som himmelens Konung har beredt åt desse ogudaktige män, som vilja anses för att dyrka fadren, men vägra att känna hans gudomliga Sons jämnlika Majestät." Theod. omfamnade straxt Biskopen af Iconium och förglömde aldrig den viktiga lärdom, som han fått genom denna dramatiska parabel. Se Gibbons History of the Decline and Fall of the Roman Empire C. XXVII.

Svenske Capten Triewald har förbättrat Dykareklockan.

En ung Prins hade en Hofmästare, som icke visste af något bättre medel att sätta sig i tillbörligt anseende, än det att rätta och granska sin Eleve vid alla tillfällen. "Det ser ut att bli regn, sade Prinsen en dag; jag vill ha min kappa med mig" "Ers Höghet, erinrade hofm., tackes säga wi och vår. En Prins bör aldrig nedlåta sig att tala som om han vore en vanlig simpel m[ennisk]a." Prinsen teg, men

Sid. 752.

lade emedlertid denna vink på hjertat. En tid derefter, när Hofm. icke mer kom i håg detta samtal, hade Prinsen tandvärk, eller låddes kanske, som han hade den. "Vi ha ondt i våra tänder", sade han nu till sin Mentor, "Jag ber om ursäkt, svarade den grannliga Pädagogen: mina fattas ingen ting." "Ha! Ha! inföll Prinsen: jag märker nog att tandvärken är min, men kappan vår.

D. 3^{die} dubbelt brott – evacuation. D^o uppstigit kl.4 a 5, D^o for Knipers Karl bort, med honom skickade jag ett bref till Prosten Ståhlberg – D^o efter middagen gingo Gossarna till Vekjärvi, der de blefvo öfver natten – jag hade emedlertid Poppius att äta qvällsvard och ligga med mig.

D. 4de drucko vi fläderthe med skorpor – D^o absenterat kyrkan – ingen predikoförklaring – D^o bytte jag med Philip Dahls Grammatica mot ett Exemplar deraf och fick 16 sk. emellan.

D. 5te utfingo vi våra scripta; jag blef Primus för Gymnas. Adjuncten Ekmarks scribenter. De öfriga, som skriva för honom äro Gottlund, Zidén, Gyllingarna, Rehbinder, Hougberg, yngre Rosenbom, nedra Classen: Gylling, Berg, Gabriel Roschier och Nordström. – Finnander och Colliander förverkat sitt stipendium. Bref ifrån lilla Ancherus med Relander – D^o låf för Lect. Molin. NB. jag förde hem Rect. Taschenbuch. d. Reisen – ej hem – lämnat åt Domprosten.

Sid. 753.

10. Om ett berömdt ställe hos Dante N° 17.

Dante, i sin Divina Comoedia omtalar huru, han på sin resa till underjorden såg 2 syndare, af h[vilke]n den ena grep i den andres hufvud med tänderna, ref ut hans hjerna och åt upp den som man äter bröd i största hunger. Den förre, en Grefve Ugolino, berättade hvarföre han det gjorde. Han hade blifvit af den sednare, en Erkebiskop Ruggieri, fången och jemte 4 omyndiga söner inspärrad i ett torn, för att der omkomma af svält. Då jag vaknade, sade han, i daggryningen hörde jag mina barn gråta i sömnen, och ropa efter bröd. Vi voro alla oppe, och väntade att man skulle hämta oss mat: då vi hörde, att man slängde till den nedersta dörren till tornet. Jag såg derpå mina barn i ansigtet, utan att säga ett ord. Jag gret icke: så var mitt hjerta förstenadt. De greto, och min Anselmo sade: Du ser så stinnt, min Far: hvad felar dig? Ändå fällde jag ingen tår, och svarade ingen ting hela den dagen, ej heller natten derpå, tills solen å nyo gick opp. Då det blef litet ljust i det förskräckliga fångelse, och jag speglade mig sjelf i 4 förtärda ansigten, gnagade jag mina händer af ängslan, och de, som trodde, att hungern dref mig dertill, sprungo hastigt opp och sade: Ack, min Far, det skulle långt mindre göra mig ondt, om

Sid. 754.

du ville äta oss, du har beklädt oss med det här eländiga köttet, tag du det tillbaka igen. Jag blef derföre stilla, för att inte ännu mera ängsla dem. Denna och den följande dagen voro vi alla mållösa. Grymmajord, hvarföre slukade du oss icke opp? Då vi humnit ända till den fjärde dagen, kastade sig Gaddo utsträckt för mina fötter och ropade: ach! min Far! hvarföre hjälper du mig icke? Han dog. Och så såg jag de öfriga 3, den ena efter den andra, mellan 5 och 6 dagen, falla ifrån mig. Jag var derpå redan blind af svaghet, och då jag icke kunde mera se dem, kröp jag till dem och kände på deras lik. Jag ropade på dem ännu tre dagar, sedan de voro döda. Och ändtligen gaf hungern mig en död, som smärtan icke kunnat gifva mig. - Denna naturliga och rörande målning, som här efter en tysk öfversättning är copierad, beundras; af alla Critici, och gör det likt, att Dante oakadt alla sina fel af sina Landsmän så högt aktas. Se Bibliothek der schönen Wissensch. 9. B. 1 St. p. 26.

I Encyclopedie – publiée par Diderot et d’Alembert, art. Somnambule, meddelas en berättelse om en Sömngångare, gifven af Erkebiskopen i Bordeaux. Han har berättat, att då han i sina yngre år vistades i Seminarium, kände han en ung prest, som vandrade i sömnen. Erkebiskopen var ofta der under hans paroxysmer, då han steg opp, tog papper och författade och skref predikningar, och

Sid. 755.

sedan han bragt en sida till slut, utan tillhjälp af synen las igenom densamma, strök ut det, som misshagade honom, och skref rättelserna ofvanpå med mycken noggrannhet. Han såg början till en af dessa predikningar, som tycktes vara tämmeligen väl sammansatt och correct skrefven, men i synnerhet sattes han i förundran af en rättelse, som han deri gjordt: han hade på ett ställe skrivit ce divin enfant, men fann vid genomläsningen att han i stället för divin borde skriva adorable; han korsade derföre öfver det förra ordet, och skref det sednare ofvanpå. Men han blef snart varse, att ce, som ägde sitt rum framför divin, ej borde stå för adorable; hvarföre han skickl. vidfogade bokstäfverne ce ett t, så att man tydeligen kunde läsa cet adorable enfant. Erkeb. för att förvissa sig att han vid detta arbete ej nyttjade sin syn, höll ett cardus papper under hans haka, så att han ej kunde se pappret, som låg på bordet; men han fortfor att skriva, utan att märka det man ville hindra honom. För att ytterligen utforska, hvarigenom Sömnvandren kunde sluta till de objectens närvaro, som lågo för hans ögon, då han ej såg dem, tog Erkeb. ifr. honom åtskilliga gånger det pappret, hvarå han skref och lade ett annat i stället; han fann bedrägeriet då det understuckna var af olika storlek med det han sjelf

Sid. 756.

hade tagit att nyttjas; men träffade man att gifva honom ett alldeles lika papper, antog han det för sitt eget, och tecknade derpå sina Correctiones å ställen fullk[omligt] svarande emot de rum, som de ändrade orden i det fråntagna pappret innehade. Det är genom denna list, som man var i stånd att samla några af hans nattskrifter. Af dessa äro inga mer förvånande, än hans musicaliska st[ällen].

Med en käpp i st[ället] för lineal, drog han till lika afstånd de nödiga 5 linierna, satte å sitt behöriga ställe Claven, tonens höjnings och sänknings tecken, och sluteligen sjelfva noterne, dem han 2 g[ånge]r genomgick, och först den sednare gången svärtade dem, som borde vara svarta. Orden skref han under noterna. Det hände honom en gång att orden blefvo skrefne med för stora bokstäfver, så att de ej svarade emot sina noter} han märkte genast felsteget, strök öfver med handen det illa skrifna, och tecknade nedanföre ånyo samma musikaliska linea med all möjlig precision. En natt mitt i vintren inbillade han sig, att han vid stranden af en flod såg ett barn drunkna. Han kastade sig genast i sängen i en simmande människas ställning, antog dess rörelser, och sedan han arbetat så en tid, kände han vid hörnet af sängen sitt läcke hopvickladt, trodde att det var det drunknade barnet, fattade det med ena handen, och betjenade sig af den andra för att simma tillbaka till stranden. Derpå lade han ned sin packa, liksom han kommit till lands ifrån det iskalla vattnet, steg ur sängen darrande

Sid. 757.

och med skallrande tänder berättade för de kringstående, att han frös, att han var på vägen att förgås af köld, att hans blod var slut. Han begärde ett glas brännvin att uppvärma sig med. Man gaf honom ett glas vatten, emedan det förra ej var till hands. Hur han igenkände smaken, och förnyade sin anhållan om brännvin, jämte det han lifligt afmålade den stora fara, hvori han sväfvade. Man bibragte honom så ett glas liqueur, som han emottog med största tillfredsställelse och sade sig dersf vara serdeles vederqvickt. Under allt detta varade hans sömn; han gick ånyo till sängs, och fortfor att sofva med mera lugn. När han, sedan han skrifvit ut en sida noter åter ville genomgå densamma, och de nedersta raderna ännu ej voro torra, iakttog han noga att göra en omväg med handen, för att komma till de öfre, i annat fall nyttjade han ej denna försiktighet. Han tycktes ha ägt ett dubbelt minne. Under sin sömn påminte han sig det, som hände honom vaken; äfven det han förr gjort i sömnen, hvaraf han dock icke kunde erinra sig något, då han åter uppvaknade. Ofta betygade han i sömnen sin förundran deröfver, att man beskyldde honom för att arbeta, tala, m.m. om natten; han, som sof så djupt, som man hade så mycken svårighet att väcka om mornarna, kunde ej alls begripa, huru man var i stånd att göra honom sådane förebråelser. När man ville förmå honom

Sid. 758.

att lämna oangenäma ämnen, som råkat intaga honom, behöfde man blott draga en fjäder öfver hans läppar, då han straxt begymte sysselsätta sig med saker, som med de förra hade ingen gemenskap.

Flickors bortgiftande af Herodotus, hos de gl. Assyrierna. N° 35,

Bedlam dårhuset i London.

Menskliga kroppens värma är 96 grader.

Potatos kalaset af Parmentier, öfver Apothekare i Paris. N° 48. 1794.

Eam mementote me laudare senectutem, quod fundamentis adolescentiae posita sit. Cicero.

Den helige Athanasius, Erkebiskop i Alexandria, som så ofta blef afsatt och landsförvist för sitt ståndaktiga försvar af treenighetsläran, fördolde sig en gång i en jungfrus hus, som var endast 20 år gl. och berömdes i hela staden för sin utomordentliga skönhet. – 9.

Resa till Hypothesernas Land en Allegori, som förtjente att afskrifvas om den ej vore så lång. N° 12.

Kopporna äro en ny sjukdom, af hvilken forntiden intet visste. Först i 7de århundradet kommo de ifrån Afrika till Arabien, och derifrån fortplantades de vidare. Ännu i detta århundradet funnos Länder i Europa och Asien, som icke kände dem. Först i medlet af 18 Sekulum blefvo de af människor bragta till Island och Kamtschatka. -

Sid. 759.

Försöket att afhålla koppsmittan på samma sätt som pesten har lyckats. Ön Rhode-Island, der man handlade efter samma grundsatser, har sedermera icke varit hemsökt af Kopporna. Staden Chester kunde, så länge man fölgde de nödiga Reglorna i ett af Koppor uppfyllt land vara fri derföre. Äfven St. Helena och Nya England. – I Barbariets tidehvarf hade Europa 19000 (Frankrike allena öfver 2000) Hospitaler emot Spitälskan. Doctor Faust. -

Nyttan af Drömmar: Drömmar öka antalet af våra angenäma känslor. De uppöfva vårt förstånd, ty ofta, då vi drömma, falla vi rätt skarpsinniga och passande omdömen. De förbereda oss icke sällan till våra gerningar: hvem har icke erfarit, att man ibland i Drömmen handlar ganska bestämd och utan långt betänkande, och vet hjälpa sig i tillfällen, vid hvilka man som vaken skulle råka i mycken villrådighet. På detta sätt kunna äfven de oangenäma Drömmarne, som uppväcka t.ex. vrede, blifva nyttige. Men desse äro det äfven derigenom, att de genom oftare skedd föreställning göra många olyckor och besvär för oss lindrigare, samt medelst det öfverdrifna i föreställningen af olyckan, uppväcka hos oss en angenäm jemförelse med det mindre onda vi i sjelfva verket lida. Drömmarne äro dessutom ett medel emot allt för stor enformighet och ensidighet i vårt Tänke- och Känslö-sätt, i det de ofta försätta oss i nya belägenheter

Sid. 760.

af mångfaldiga slag. Ändteligen gifva oss drömmarne anledning att undersöka oss sjelfve; de göra oss icke sällan uppmärksamma på vissa i oss slumrande föreställningar och begär, hvilka, så länge förnuftet vakar, icke våga röra sig. (23)

Strödd Tanke: En lärd man, som fört oordentlig lefnad, liknar en blind, som bär en fackla, med hvilken han lyser andra, utan att vara i stånd att lysa sig sjelf.

Redan Newton och Leibnitz uträknade Cirkelns innehåll. Äfvenså Ludolf von Cölln och Metius; men deras uträkningar angå endast cirklarne i de städer, der de vistades, och cirkelns förhållande är olika på särskilda orter. I Mannheim har en arbetsam barfotad Carmelitermunk Pater Fredrik utgifvit 1790: *Quadratura Circuli geometricè demonstrata*, och var derstädes diameterns förhållande till Peripherien som 13 till 41 eller 1 till 3,1538. I Raab i Ungern utkom 1794: *Perfecta quadratura Circuli, quam e verorum numerorum proprietatibus eruit ac demonstravit Josephus Rajuis* Presbyter secularis et olim Matheseos Professor, och detta latinska arbete visar genom en uträkning på 84 sidor, förhållandet vara som 23 till 42 eller 1 till 3,13. I Stockholm skall det vara som 1 till 3,21895. Alla påstå att deras uträkning bör gälla öfver hela jordklotet, förledde af den obetänksamma satsen i matematiken,

Sid. 761.

att Diameterns förhållande till Peripherien är lika i alla cirklar.

15 Anekdot. Då Vaillant i 17de Seklet återkom från Archipelagen, der han var för att samla mynt, förföljdes skeppet af Algeriska röfvere – nedsväljde 20 guldmynt – En häftig väderilning befriade från Sjörofveren – V. ankom - på vägen till Avignon 2 läkare – ena kräkmedel, den andra laxerdryck – fortsatt resa till Lyon – gl. läkare och vän du Tour, äfven ifrig Antiquarius – berättade för honom – du Tour frågade genast, om mynten vore slagna före eller efter X[hrist]i födelse? – före – då slöt han handel om de förnämsta af dem och låfvade på egen bekostnad bringa dem ut. – skedde, och mynten kommo sedan till kongl. Samlingen i Frankrike.

2 lod krut kunna uppspränga 100. skålpunds tyngd och en cub. fot vanlig jord väger 90 skålpund, 1 cub. fot lera 100 skålpund –

En viss Hypochondrist, som redan i lång tid myttjat alla läkemedel på Apothekerna, vände sig äntligen till den berömde Doctor Radcliffe. – sade honom att hans arcanum vore hos Dr Pitcaime i Edinburg, till h[vilke]n han skulle resa, att han skulle curera honom om han ville resa dit – gjorde så – fick höra att Doctorn nyss innan han bekommit D. Radc:s bref, sändt Medicin till D^f Musgrave i Exeter – han sade, att han dagen förut sände

Sid. 762.

medicinen tillbaka till D. Radcliffe i London – dit reste han tillbaka – hos Doktorn, skrattade sjelf öfver sin resa och sade: jag har således förgäfves lupit efter Er medicin; men jag befinner mig dock, jag vet ej hur det tillgått, nu mycket bättre än då jag afreste. Derpå tviflar jag icke, sade Doct.; ty ni har värkel. nyttjat Läkemedlet. Resan var mitt Arcanum. Lef nu allenast framdeles ganska måttligt, och tag eder beständig rörelse, så skolen I tillsvidare ingen annan med. behöfva.

D. 6te en novitius: Carl Henrik Hipping emellan Stenius och Ahlgren – d^o började vi på 6te Boken för Professorn – d^o låf för Lect. Molin och för bönen, h[vilke]n jag i går krab. d^o hos Relander – ätit mellanmål.

D. 7de kl. 3 e. m. Disputationsact – Praeses: Lect. Forsius. Resp. Johan Hirn, Opp: jag, Blylodh, Enehjelm, Zitting och Andersin och äldre Gylling – jag hade blott 2 argument – Zitting och Andersin stodo äfven någorlunda på sig. – d^o hos Relander – ätit mellanmål – Nysten här hela aftonen.

Natten emot d. 8 pollution. d^o började vi läsa för Professorn Digniteterna, för Lect. Cleve Hebr. Gram – uttagit scripta hos Ekmark – jag fick laudatur in Deum pietas.

Sid. 763.

d^o började vi läsa Aeneiden för L. Molin – erhållit genom Forsia ifrån Åbo; Latinsk Läsebok för begynnare, jemte de första begreppen af Språkläran, samt förklaring af alla i Läseboken förekommande ord, utg. af Dr. Fredr Gedike. Öfvers. efter 11 original uppl. Upsala 1812 hos Stenhammar och Palmblad kost. 1 Rdl. sk [+] i wälskt Band.

D. 9de låf hela dagen. Disputationsact. Praeses, Neowius ifrån Lovisa. Ekmark Prior Opponens, jag absenterade hela acten – eftermiddagen ätit mellanmål hos Relander - d^o bestod Zitting åt mig och lilla Enckell hos Mamsell Järfvelin – sedermera hos dem – Broberg fick en karl hemifr. – länge opp,

D. 10de bref ifrån Forssman i Åbo med Crohns – d^o bad Professorn mig stanna qvar, då han frågade mig om jag ville åtaga mig att läsa Grekiska med lille Nordström; jag låfte. – d^o ätit bärmos och middagen hos Relander. d^o skrefvo vi sista gången för Ekmark – jag fick i andra skrifboken öfversätta från Svenska till Tyska: Stridsbergs C[hrest]omathie börjandes med: Barn, värdiga sin höga börd. – d^o började Nordström läsa Grekiska för mig, hvarmed fortfares onsd. & lördag. – kl 5 förde jag 1794, 5 och 1800 års Åbo Tidn. till Bibliotheket och lånte derifr. Opitii hebreiska Lexikon, 2 Lucianus och Adrastea 12 häften.

Sid. 764.

16 Vid praejudicia vetustatis et novitatis bör äfven den regeln gälla: pröfver allting och behåller det, som godt är. Lord Baco Verulam, Sermones fideles §. XXIV säger: "Hvart och ett läkemedel hör till nyheter, och den som icke vill nyttja några nya hjälpmedel, må vänta sig nya olägenheter; ty Tiden är af alla den största nyhets alstrare. Om alltså tiden under sitt lopp försämrar de flesta saker, men vishet och omtanka icke söka att förbättra dem, hvare skall då väl allt stadna?" –

Guldtanden omkring 1600 – Schlesien – många arbeten. N° 21. 1801.

Superintendenten Schäfer i Regensburg gjorde för 40 år sedan (skrifver 1801) den upptäckt, att göra papper af halm. I en Pappersqvarn i Bermansey, ej långt från London, tillverkas papper af

pilträdsfibrer. Der renas äfven påskrifvet och påtryckt papper, och af maculatur göres ett nytt hvitt papper, I de nyaste tiderna har man funnit det ganska sannolikt, att vattnets egenskap att släcka elden förnämligast beror på dess förvandling i ångor. Man vet att vattnet förvandlas i ångor, när tillräckligt värme dermed får förena sig och att denna förening är så stark, att värmets derefter icke mera åstadkommer hetta hos omgifvande kroppar. När derföre vatten nära vid en brinnande kropp förvandlas i ångor,

Sid. 765.

så insuper det värme deraf, då förbränningens häftighet måste minskas, och elden slutligen utsläckas, om så mycket vatten är till städes, att dess ångbildning behöfver allt det för handen varande värmets. Sanningen af denna tanke har den berömde Holländske Physicus van Manem (Se Grens neues Journal der Physik. B. III. s. 144, och B. IV. s. 158) genom försök bestyrkt, då han skulle jämföra det i Sverige 1794 bekant blefne eldsläckningämnetts och rent vattens förmåga att släcka eld. Genom flere anställda försök fann han att man alltid bör söka att fukta den ytan af en brinnande kropp, hvarifrån lågan uppstiger, och att det vattnet, som sprutas på sjelfva lågan, användes förgäfves. Till att släcka en eld är så mycket vatten tillräckligt, som behöfves att fukta den brinnande kroppens yta; men då bör fuktningen ske i tillbörlig ordning, hvarpå vid sprutningen bör hafvas särdeles afseende. Ty gifver man icke akt derpå, så bortdunstar vattnet snart ifrån de fuktade ställena, genom den mellanvarande eldens verkan, och branden börjar å nyo.

För att snarast kunna släcka en eld äfven med en liten spruta bör man iakttaga följande reglor. Om endast ett enda rum inuti brinner, så ställer man sprutan för dörren eller för ett öppet eller sönderslaget fönster, och besprutar först de närmast till dörren eller fönstret belägna delarne, och så snart de äro

Sid. 766.

släckte, leder man strålen på de öfriga ställen, då man alltid bör gifva akt, att intet brinnande ställe lemnas emellan de utsläckta. Emedan man alltid önskar, att på en viss tid, fukta den största möjliga ytan, så bör man icke ställa strålen vinkelrät emot väggen, utan så snedt, som möjligt är, emedan strålen då på en gång vidrörer en större del af väggen. Sedan man från ett ställe släckt elden så vidt som ske kan, flyttar man sprutan till ett annat fönster eller någon öppning i rummet, och besprutar derifrån allt det, som af strålen kan träffas. På detta sättet dämpar man elden så att man kan flytta sprutan in i rummet, och i hast släcker den återstående elden. Ofta blir man hindrad af rök och ångor att ställa sig nog nära till dörren af det brinnande huset; men då bör man straxt öppna fönstren, hvarigenom röken snart utslipper. Ju högre denna öppning göres, desto bättre utgår röken. Emedan elden stiger uppåt, bör man alltid börja släckningen nedifrån, ty eljest blir ofta det stället, som upptill är utsläckt, åter antändt af den uppstigande lågan. Om således öfre delen af ett hus brinner, bör man ej bjuda till att släcka den innan den nedre delen är utsläckt. Och man gör bäst, om

man börjar släckningen från det stället, der branden börjat, eller i synnerhet, från det stället, der de hetaste glöden äro. För öfrigt bör man aldrig låta afskräcka sig af eldens häftighet, ej heller anse någon eld för osläcklig, och för denna fördomens skuld

Sid. 767.

nyttja endast sprutorna att skydda nästgränsande hus.

Åbo Tidn. för 1801. N° 37.

D. 11te mycket matt efter det långa nattvaket – d^o absenteterat aftonsången – Prosten Borgström förklarade predikan – skickade ett bref till Forssman med Solitandrarna – d^o läst igenom: Friherre von Münchhausens sällsamma Resor. Fri ofversättning: Tous les genres sont bons, hors le genre ennuyeux. Stockh. Kumblin. 1794.

- brottsligt förhållande. – vakat länge.

D. 12te om natten pollution,

D. 13te passerte härigenom en trupp Ryskt Infanterie åt Lovisa.

D. 14de åt Relander middag med oss.

D. 15de började vi läsa Morales för Lect. Forsius, dermed skall fortfaras alla Thursdagar och Fredagar – d^o kom Andersin om afton hit och fick mig med sig till Poppius, med h[vilke]n jag låg öfver natten – jag vakade till 1.

D. 16de låf hela dagen - ledsamt – d^o tog jag ifrån Gottlund: Nouveau Dictionnaire Portatif Francais-Suédois af de la Jouchere. 2 del, Stockh. 1809, i exemplar, som Ponsell hemtat med sig ifrån Åbo för min räkning. – jag var hos Forsius och lånte af honom 5 Rlr – hvaraf jag betalte åt Gottlund för Gedikes Läsebok och Joucheres Lexikon 4 Rlr 24 sk. Sedermera köpte jag af Bokbindaren. Kort utdrag utur Svenska Historien för Skolungdom Örebro. Lindh. 1810 för 8 sk.

Sid. 768.

Holländske Generaladjutanten Qvatremere Diojonval skall i ett upplopp af holländske Patrioter hafva spelt en roll emot arfståthållaren. Då Preussiska armeen 1784 under Hertigens af Braunschweig anförande ryckte in, blef han fången och dömd till 25 års fängelse, samt insatt i ett häkte i Utrecht, der han förvarades i 89 månader, och hade intet annat sällskap än spindlar, hvilkas hushållning han lärde känna. När franska Krigshären gick till Holland, och trängde fram mer och mer öfver isen, inföll hastigt töväder, som hotade arméen med undergång, om den icke genast skulle gå tillbaka. Men Dioj. skref till sina Landsmän, att kölden enligt hans spindelobservationer skulle återinfalla högst inom 14 dagar. Fransoserna trodde hans spådomar, och kölden inföll verkligen, så att de kunde släpa sina tungaste kanoner öfver floden Wall, hvarpå de tågade segrande in i Utrecht d. 16. Jan. 1795. – Han indelar spindlarne i meteorologiskt afseende i 3 slag: hängspindlar, vråspindlar och vinterspindlar. Hängspindlar kallar han dem, som väfva sina nät i fria

luften em. stockar, väggar och växande träd. Dessas nät äro sammansatte af radier, som i en mot horisonten vinkelrät plan utgå från en punkt, omkring h[vilke]n många cirklar, den ena större än den andra, i hvar radie äro fästade. Dessa spinna sällan med full drift om dagarne, utan i synnerhet om nätterna, och göra nästan hvar dag nytt nät. – Vråspindlar kallar Dioj. dem, som endast om nätterna väfva horizontala nät i vråar och vinklar

Sid. 769.

inne i hus. Vinter spindlar kallar de få af förenämnde slagen, som om vintrarne finnas i hus.

Sjöfolks ordspråk: Om en dåraktig slösare; hvarför bramsegel öfver bramsegel, om en sak, der all möda är fåfång: den är icke värd att spilla ett tåg på; om en underbar räddning: han kom i land på ankaret, i stället för det vanliga: den som först kommer till qvarnen, får först mala; den som först steg i båten, får välja roder. Att bära sig bakvänt, heter, fiska bakom nätet; den som är öfver medelåldern sages hafva passerat linien, och den som börjar med ganska litet; komma drifvande på en halmtapp. Fischer.

Drottning Elisabeth lämnade efter sig en ofantlig garderobe, med 3000 klädningar af alla skärningar och moder.

Aristoteles och Plinius tillägga hedern af silkets bruk till kläder åt Pamphila ett fruntimmer på ön Cos i Archipelagen, medan andre härleda den ifrån Sererne ett folkslag i Asien. Presidenten Bon i Montpellier anställde flere försök att af spindelns fina och konstiga väfnad tillverka silke. Man nyttjade dertill i synnerhet de trådsäckar spindlarne väfva omkring sina ägg. Dessa äro starkare och fastare än den öfriga väfnaden, och till färgen merendels grå, men stundom åter gula, blå o.s.v. Han tvättade dem rena i ljumt vatten, och kokade dem sedermera i tvålsvatten med litet salpeter och gummi arabicum. Derefter afsköljdes de i ljumt vatten, torkades gnuggades emellan fingrarna och kammades med en fin kämm. Här af spunnos sedan trådar, som voro mycket finare än rått silke, och

Sid. 770.

hvaraf han till en början lät tillverka strumpor och handskar, som han uppviste för Vetenskaps Academiën i Paris. Man berättar äfven att han gjort Kon. Ludvig XIV en skänk af en hel Klädning utaf spindelväf. Efter föregången beredning gäfvo 13 una spindelväf 4 uns rent silke, och af dem voro 3 tillräckl. till ett par strumpor för en fullväxt: således något mindre än hälften emot hvad som af vanligt silke till lika behof åtgå. För att draga fördel af denna upptäckt, föreslog uppfinnaren, att innesluta spindlarne i pappersstrutar eller i små glasburkar och uppföda dem med flugor. Men Reaumur fann och beviste svårigheterna dervid. Spindlarne förlikas ej i samfund, utan döda och

uppäta hvarandra. Att gifva hvar och en sin särskilda boning, mefför ett odrägligt besvär, tidsspillan och kostnad. Och hvar skulle en tillräcklig mängd flugor fås till underhåll för en så talrik spindelkoloni? Spindlarne kunna i likhet med andra rofdjur uthärda länge utan föda (Le Waillant omtalar i sin andra resa, förra delen sid. 9 en spindel, som i 10 månader lefde utan mat), men de spinna då mindre och fortplanta sig icke. Utom, flugor mygg och små fjärlar äta de endast fint styckade metmaskar, och det späda köttet, som sitter vid de nyss utväxta små fjädrarna på en ung fogel. Bland silkesmaskarne gifves ingen, som icke spinner, men ibland spindlar spinna endast honorna silkesämnet, och Reaum. uträknade, att då 2304 silkesmaskar förmå frambringa 1 skålpund rent silke, så behöfdes i samma ändamål omkring 55,300

Sid. 771.

spindlar, ja, ända till 163,550 af andra arter, hvilkas äggbon äro mindre. Spindelsilket är dessutom svagare (5 g[ånge]r.) än det vanliga; flere trådar måste derföre hoptvinnas, och vinna icke ändå fullt samma styrka, men förlora genom tvinningen en del af sin glans. Efter dessa inkast, förföll Bons förslag, och sen har man ej tänkt deruppå.

På Pilati berg i Schweitz står en Tall, som förmodligen är den enda i sitt slag. Dess stam har 8 fot i omkrets. 15 fot högt öfver marken utskjuter den 9 grenar, som äro 3 fot tjocka och 6 fot långa. Ur spetsen på hvarje gren uppstiger åter en stark tall, och hela trädet liknar således en ljuskrona med 9 armar och 9 ljus.

18 Lucien Bonaparte är ett förträffligt och vidt omfattande snille, men tillika högst lättsinnig och sinnlig. Chaptel, hans efterträdare i ministeren är en stor Chemist. Man vet ej orsaken, hvarföre den förre afsattes från sin ministerpost. Någon ovänskap mellan honom och hans svåger General Murat, hvars utbrott Bon. fruktat, räknas äfven bland orsakerna till hans bortskickande. Han syntes icke heller född till affärer. Han omringade sig med mycket folk, som just icke borde erinra honom om hans pligter, som Embetsman. Derföre gjorde han dels i sina Konster dels i andra delar af sin förvaltning alltid onödiga ändringar. Derigenom föddes beständigt

Sid. 772.

en ny förvisning. Han sysselsatte sig mycket med uppförandet af skådespel, hvarföre han ock var ganska frikostig emot Actörer och Actriser. 10 och 15000 Livres voro en småsak, när det angick deras belöning. Mamsell Mezeray nämnes i synnerhet som den, hvars vagn och granlåt kostat republiken stora summor. Polismäst. Fouché och Lucien hade länge ren haft ett snedt öga på hvarannan, förste Cons. fragte en gång Fouché, hvad publiken sade om hans bröder. F. nyttjade tillfället och gaf Consuln del icke endast af alla rykten om Luc. utan ock af bevis, i synnerhet få om spåmålssaker. Bon. lät derpå genast fordra min. väskan af sin bror. Denne vägrade: och ren hade

förste Consuln gifvit bef. om hans arrest, så Talleyrand kastade sig emellan, och bad Bonap. lemna honom blott 2 tim[mar]s rådrom, för att bilägga saken utan uppseende. Han begaf sig till Luc. och visste föreställa honom hans egen fördel så, att denne försigtigtvis emottog Spanska Ambassaden, och ofördröjligen afreste till Madrid. -

Anecdoter: Förste Consuln hade en gång låtit stänga sin dörr för alla utan undantag, på det han ostörd måtte kunna arbeta. Luc. kom för att besöka sin bror: skyltvakten sade honom att Cons. uttryckligen förbudit att släppa någon m[ennisk]a in till honom. Vet ni, hvem jag är? svarade Luc. och skulle gå in. Gren. sade honom

Sid. 773.

än en gång, att förbudet var ovillkorligt, och att han utan afseende på Bror eller Min. nödgades afstänga hvem som helst. Bon. hörde deras ordvexling, öppnade dörren och sporde efter orsaken: Gren. gaf honom den till känna. "Medborgare Minister! sade Bon. till Luc. förste Consuln ger er audiens kl. 9 i qväll" – Kamrat, fortsatte han, till Gren, ni har gjort er plikt". Derpå slog han igen dörren; och Luc gick med oförrättadt ärende skamflat sin väg.

Då Luc. var en gång tillstädes, vid en offentlig profning af eleverna i Prytaneum, yttrade han sig ibland annat för Prof. att han höll det för onödigt, då man hade öfversättning af de gl. Auctorerna, att slösa så mycken tid på dessa språk. Castel bekant för sitt poem öfver växterna, en af prof. svarte honom: Den förste Consuln har dock icke varit af den tanken, att de fransyske Konstnärerne skulle nöja sig med de vackra kopior, som Frankrike före hans eröfringar ägde af Apollo i Belvedere, Laokoon och andra Mästerverk, utan han ville, att hans fädernesland skulle äga sjelfva originalena tillika.

I 7 stycket af Herr Hofrådet Zimmermans Geographiskt-statistiska Annaler, anföres ett utomordentligt exempel på fruktsamhet. En bonde Fedor Wasiliewitsch i Schuiskiska kretsen, som år 1782 var 75 år gl., hade med 2 hustrur aflat 87 barn.

Sid. 774.

Den första hade 27 barnsängar, och framfödde 4 g[ånge]r 4 barn hvardera gången, 7 g[ånge]r trillingar och 6 g[ånge]r tvillingar, således 10 g[ånge]r endast ett barn i sender. Den andra var ej mindre fruktsam, och framfödde i 8 barnsängar 28 barn. Af dessa 87 barn lefde 1782 ännu 83. (N° 38).

Beugel spådde att staden Rom skulle befrias ifr. Påfvens våld, och att denna skulle mista sin magt i slutet af det 18 seklet, En annan utläggare af uppenbarelsboken angaf i en skrift (utkom 1704 i Karlsruhe under titel af: Einleitung von näherer und deutlicher Aufklärung der Offenbarung Johannis) år 1130 såsom början till de 666 år, som djuret skulle regera, hvarigenom år 1796 el. 4 blef den termin, då qvinnan skulle stiga opp på djuret, och detta falla till intet.

Yrittänyttä ei laiteta.

Naturam optimam ducem, tamquam Deum seqvimur eiqve paremus.

Cicero

Tyst bland barnens glada lekar
sitter visheten och ler:
ej sitt bifall alltid ger,
men ej heller alltid nekar.

--

Dem lättom Grekomen ej Jupiter förunde,
att de i värdig tyngd i samqväm svara kunde
emot en Svensk besuten man.
Man der i sällskap gick, af orsak, att man fann,

Sid. 775.

att sällskap egnar menniskan.
Hos oss man samlar sig att dela
sin småhet eller tyngd besvärligt med hvarann.
Att säga intet först med allt det ljud, man kan,
sen åter ingen ting, - och spela.

D^o d. 16 köpte jag äfven af Bokbindarn en Svensk Almanack för nästa år för 4β. sk d^o anfall – d^o läst länge på natten med Poppius och legat öfver natten hos honom.

D^o genom Blomqvist skickade jag Exemplaren af Dahls Grammatica och Jontheres Franska Lexicon till Löfgren i Helsingfors, för att låta af honom inbindas.

D. 17de äfven låf också för skrifning – d^o köpte jag af Bokbindaren Edda eller Skandinawernas Hedniska Gudalära. Öfversatt från Danskan efter Nyerup. Stockh. Nordst. 1811 för 1 Rd. Riksgäldsmynt.

D. 18 Professorn förklarade predikan. NB. Qvinnans fallande består i utgående ur hennes i sig slutenhet (in-sich-geschlossenheit) utan öfvergående i Mannens varande (Seyn) hvarigenom hennes natur tillintetgöres.

Sid. 776.

D^o utbekom åter äldsta Ticcander Hjelpsamhets Gillets Stipendium, bestående i 15 Rd. – brott.

D. 19de Witting stut – d^o afreste Grootenfeldt, Björk och Toll till sina stationer. L. Molin - huslig ledsamhet.

NB. 2 Sirener Gymnasister – emellan Hipping och Ahlgren.

D. 20de slutade vi Tyska Hist. för Lect. Forsius, enligt hans papper – brott.

D. 21 En novitius: Antell tills vidare promotion under Wittingen. D^o 9 grammaticaliska fel i mitt Tyska scriptum. – om natten stark pollution.

D. 22 brott – evacuation – om natten äfven pollution.

D. 23^{die} låf hela dagen, emedan det var disputationsact. Praeses: Magister Peclair [?], Respondens: Hirn. – Opponenten L. Forsius, P. Borgström och L. Clewe, – jag krabade hela disputationsacten – Poppius kom hit om aftonen och låg med mig öfver natten. Broberg låg hos honom i dess ställe.

D. 24de vakat till kl. 12. – ledsamhet.

D. 25te – ledsamhet. D^o krabat kyrkan, Ekman förklarade predikan. D^o ingen aftonvard - mycket pannkakor i middag – fäktat – Nysten här hela eftermiddagen – vakat till kl. 11.

Sid. 777.

19 "Lycklig den, som hjertelig kan stiga fram och säga: Jag är en Man! aldrig böjde vällusten min hjessa, aldrig beröfvade den min hälsa sitt frö, aldrig min kropp dess styrka som icke tillhörde mig utan efterkommande" pag. 13.

"Vive l'amour après le Souper!" är Fransmännens ordspråk, pag. 45.

Auctoren anser aftonen tjenligast för kärleksnjutningen, då vissa omständigheter iakttagas. – pag. 48 seqq.

För svaga männer recommenderas att efter samlaget förekomma olust och matthet, att sammanblanda 3 råa äggulor i ett glas godt vin, lika mycket hvad sorts med några Théskjedar socker och litet stött Kanel, och förtära det sådant eller med en skorpa. Godt, okryddadt, rent Chokolade är afven ganska väl passande. – För sådana recommenderas äfven dessemellan en födande, stärkande diet, godt kött och fogel, samt råa eller löskokta ägg. pag. 69 & 70.

Af forntidens kärleksdrycker, som voro slafvinnornas hemlighet, äga vi nu intet mer utom blotta ryktet. Ibland födoämnen, som reta till parning, ehuru de ej gifva större förmåga dertill, äro Seleri, Potater, Persilja, p. 73.

Sid. 778.

D^f Grachems London sång. – 76.

Majus och Junius äro Glädjens, Naturens och – Kärlekens månader. –

D. 26 Väntades Tyskarna ifrån Hammars till staden, men blott en liten trupp kom om aftonen – d^o brott – vak. läng. – d^o började vi för Lect. Forsius läsa 4de Tidevarf. af 2 Hufvst. i Schröckhs Historie – om natten kommo äfven in folk, äfvensom

D. 27de utmarscherade en stor hop Infanterie af Tyskarna åt Lovisa. D^o –

D. 28de några man och trossen.

D. 29de huslig ledsamhet, hvilket på denna tiden ej varit så sällsynt, till äfventyrs en följd af eget uppförande.

NB. D. 27. Sammankomst emellan Primanerna hos Wahlberg, att förekomma oordentligheter och befordra ordning och stillhet inom Gymnasium. Jag tillika med Poppius hade för en tid sedan proponerat detta Primus.

D. 30de började vi läsa Lucianus för Lect. Clefve ifr. Dialogen emellan Menippus och Tantalus. D^o inkommo åter Husarer till staden.

D. 31 Samtalat med en vaktkarl 1½ timme.

Sid. 779.

20 Korta Anteckningar vid igenomläsningen af Åbo Litteratur Tidning¹²¹ för år 1803.

¹²¹ Allmän litteratur-tidning

Beviset för en gudomlig Uppenbarelse af Underverken, hvilket anses vara det första, förnämsta och säkraste, har äfven Rosenmüller med flere öfvergifvit; hvilket äfven gäller om det andra beviset, som hemtas af prophetiorna i G. och N. Test. sedan de nämligen hunnit gå i fullbordan. Auct. (Recens af Möllers Läsning af Blandade Religions-ämnen 1.& 2. Häf. 1801 & 2.) Mysterierna, som i Bibliska läran förekomma, böra så mycket mindre förefalla oss anstötliga, som de ej äro orimliga eller förnuftvidriga, och en Uppenbarelse utan Hemligheter varit mindre, trolig, mindre antaglig; hvarföre de ock i den Upp. Rel. äro alldeles nödvändiga,

Recc. Flere Bibliska Böcker finnas, i h[vil]ka ej någon enda tros heml[ighet] förekommer, utan att sådant berättigar oss att tvifla på deras gudomliga ursprung, hvaremot många falska och diktade uppenbarelsor gifvas, som hafva ett stort förråd af hemligh[eter] t.ex. Svedenborgianismen. Ofelbart anstår det ock bättre, att med tacksamhet emottaga och vörda, hvad Gud af sin fria nåd velat oss i sitt ord uppenbara, än att med obevisliga satser a priori bjuda till att bestämma, hvad han nödvändigt borde uppenbara, eller hvilket och hurudant hans råd om vår salighet måste vara. Guds fria välbehag i detta afseende vitsordas klarligen af Ap. Paulus: 1 Cor.1: 26.

Sid. 780.

Eph. 1: 5–10. och flerstädes härom vidlöftigt Ernesti Vindiciae arbitrii divini in Le:e constituenda. Opusc. Theol. p. 189 et följ.

Den 1 grund för sanningen af en föregifven uppenbarelse, måste nödvändigt sökas i öfvertygelsen om dess dogmers öfverensstämmelse med förut erkända och oryggliga förnuftssanningar och i dess både systemål och förmåga att förbättra ett af synd och laster förderfvadt m[ennisk]o slägte. Brista dessa egensk. i hvilken uppenbarelse som helst, så bjuder man förgäfvos till att med återopade underverk och uppfyllda prophetior styrka dess visshet. Sistnämnde Bevis gåfvos väl egentl. fordom för att dymedelst väcka sinliga och af fördomar intagna människjor först till uppmärksamhet, och derpå äfven till bifall, för den himmelska sanningen; men bidraga äfven nu i märkelig mon att stärka öfvertygelsen om de upp{en}barade lärornas gudoml. ursprung, sedan man neml. först på goda grunder blifvit förvissad om trovärdigheten af de bibliska författare, som gifvit oss berättelserna om samma underverk.

III. Kant frändömmar i sina skrifter det af honom så kallade theoretiska förnuftet all förmåga att framställa giltiga bevis för läran om Guds varelse, själens odödlighet, uppenbarelsens Gudomlighet och så vidare, och deremot söker han grunda öfvertygelsen om dessa lärors visshet endast på det praktiska förnuftets så kallade Autonomie, eller egna och

Sid. 781.

sjelfständiga lagstiftningsförmåga, som således, utan afseende å Guds egenskaper, vilja eller välgärningar, utan alla af fruktan för straff eller hopp om belöningar hämtade bevekelsegrunder, skall befälla en alldeles ren och oegennyttig dygd, en fullkomlig och ovillkorlig aktning för det som i sig sjelft är rätt och godt enligt denna efter hans tanka, högsta och första grundsats i all Sedelära; Handla så, som önskade du, att maximen, hvarefter du handlar, blefve en allmän lag för alla förnuftiga varelser.

Recc: Om det Kantiska Moral Systemet ock i sin Theori kunde bevisas, eller åtminstone försvaras, skall det dock svårligen låta popularisera sig för den sinliga och oodlade m[enniska]n, vanmäktig i de flesta fall att glömma, än mer att qväfva ett i hennes hjerta så djupt inplantadt lycksalighets begär, och att, blott af rena förnuftets grunder understöda, besegra passionernas öfvermagt, och göra hvad plikt och samvete henne ovillkorligen ålägga.

Engelsmannen Edward Herbert, Lord af Cherburg, förmodligen den första, som omkring 1624 i England vågade genom tryck framställa naturalistiska lärosatser, innefattade hela den religion, som han trodde m[enniska]n behöfva, i dessa 5 satser: 1) Det är en Gud. 2) Han bör dyrkas. 3) Gudsfruktan och Dygd äro den hufvudsak-

Sid. 782.

ligaste delen af hans dyrkan. 4) Vi måste ångra våra synder, då Gud förlåter dem. 5) Efter detta lifvet är en belöning för de goda, och straff för de onda att förvänta.

N° 3 Inledning till Kunskapen om Engelska Landthushållningen, och dess nyare praktiska och theoretiska framsteg, m.m. af Alb. Thaer, Göth. tr. hos Sam. Nordberg. 1801, 480 sid. (utom föret. och inneh. 22 sid.) 8° – 1 Rd. (ifrån Tyskan) Boken är af förtjenst; men illa öfvers. och full med fel.

–

N° 4. Forts. af: Läsning i bl. Rel. Ämnen: – I anledning af Es. 59: 20.21. jemf. med Rom. 11: 26.27. anföres flere skäl för en förmodad allmän Judarnes omvändelse till Jesu lära, och deras återkomst till sina förfäders hemvist i Palaestina. Luther yttrade sig härom, olika på särskilda ställen, äfven som Melanchthon var i detta ämne tvehogse. Spener och hans Sect Pietisterne omfattade denna sats med värma. Judarne allmänt Deister. Föga utsigt synes nu till deras omvändelse och återkomst till Palestina. -

D. 9. Jul. 1788 utgaf Kon. Fredr. Wilh. II det så olik bedömda Religions Edictet mot Tysklands så kallade Upplysare (Aufklärer) hvilket syftade att freda den Evangeliska Lärans renhet inom Preussiska Staterna.

2. Häft: Många våra nyare Theologer hafva bestridt Lärans om arfsynden, den de

Sid. 783.

föregifvit ej skola höra till skriften, utan vara först, eller åtminstone hufvudsakligast af Augustinus i vårt lärosystem införd, i anledning af tvisterna med Pelagius.

(Argumenta sunt ponderanda non numeranda)

Ibland andra från det allmänt vedertagna lärosättet afvikande meningar i Prosten och Öfver-Consistorialrådet Spaldings 1772 utgifna boks Von der Nutzbarkeit des Predigtamtes, hvaraf 3^e uppl. utkom 1791, efter h[vilke]n vi hafva en svensk öfvers. tr. i Köpenh. 22 ark 8° och hvarest många goda och förträffliga saker förekomma, är också hans lära om Tron, den han ansåg vara ett blott antagande af Jesu lära jemte lydriad för hans bud; h[vilke]n villfarelse Theol. Prof. i Greifswald D^f Schubert genast vederlade i sin 1773 utgifna Prüfung d. neuern Versuche zur Verbesserung der Religion. I St. Hamb.

Att Uppb. boken ej bör utgöra en del af den hel. Skrift, och den oss derigenom gifna Gudomliga Upp[enbarelse]n, utan fast hållre anser för ett Apocryphiskt Bihang till nya Testam[entet]s rätta Canon, har blifvit antaget och försvarat ibland andra af Gemeim. Rådet och Ridd. Michaelis, en nitisk orthodox. (Genom Cancellie-Collegii bref till Consistorierna i Riket af d. 3. Nov. 1763 förböds hans Theologia Dogmatica, såsom en skadelig bok, innehållande en myckenhet satser, stridiga emot den H. Skrift och de symboliska Skrifterna.)

Sid. 784.

Om Univers. i Dorpat, der föreläsningarne begyntes d. 1 Maj. – Prof. Jäsche ifrån Königsberg, som utgifvit Kants Logik. N° 6: Ernestis iudicium om Neologien: "In partibus ingenii excellentis est novitatis amor & studium, quod, ut eis aliis rebus, ita in doctrinarum disciplinis non acquiescit in usitatis & vulgo probatis, sed meliora aut plura desiderat & novas vias patefacere sibi ac munire conatur, vel ad quaerendum quod lateat, vel ad emendandum quod in medio sit, vel ad commendandum quod quaesitum sit, ac repertum videatur. Quod si removemus invidiam, quam novitatio verbo adjunxit partim quorundam in novando incitia & temeritas, partim imperitorum stupor & tarditas interdum etiam improborum cupiditas, id studium sine exceptione accusari, & simpliciter repudiari non debet, sed potius in magna ingenii virtute & beneficio divino censerit; - - quo ipso studio & Deus usus est ad emendanda per Lutherum sacra & doctrinam religionis bene constituendam; in qua tanta tamquam salubri re impedienda & ad invidiam vocanda, nihil magis tum solenne fuit ignavis & improbis ingeniis, quam novandi libidinem & temeritatem accusare, & novas sacrorum librorum interpretationes, nova dogmata ita appellabant, non ferenda clamare!" De libertate ingenii in causa

Sid. 785.

religionis. Opusc. Theol. p. 534 seqq.

N° 7: 1) Svensk Botanik, utgifven af J.W.Palmstruch och C.V. Venus. 1^a Bandet. Stockh. hos C. Delén och J. G. Forsgren 1802 i stor 8° (hvarje häfte, hvaraf 12 utgöra ett Band, inh. 6 Blad Text, och 6 color. Plancher, och kost. 24 sk.

2) Handbrief der Pharmazeutischen Botanik. Erster bis Fünfter Heft. Nürnberg im Verlag der Steinischen Buchhandlung, 1801. Fol. – 6^r – 8er Heft, ebendas. 1802 Fol. Hvarje häfte med 6 illum. Kopst. och 2 a 4 ark. text, kost. 1 Fl. 30 Kr.)

Vid jemförelsen af dessa säger Rec. att man kunde säga till de Svenske författarne om den Tyska, som en Pris-utdelare till en belönad auctor om hans concurrenter: Ni kan ej sägas hafva öfvervunnit honom, ty han var för svag att täfla med Er. – Ubi plura nitent non ego paucis offendar maculis. om teckningar i den förra. Felen måste der sökas, i den Tyska bjuda de sig till öfverflöd. Förf. som icke namngifvit sig, har hvarken varit mån om dugl. fig. eller sitt ämne i öfrigt vuxen.

N° 8; Forts, af sistnämnde, hvars vidare fel, vårdslösheter och misstag här till en del uppräknas.

N° 9. Kurt Sprengels Kritische Ueber sicht des Zustandes der Arzneykun-

Sid. 786.

de in dem letzten Jahrzehend. Halle bey Johan Jacob Gebauer. 1801. XII & 547 s. 8°.

Rec. tror sig ej utan skäligen anledning böra hos Läsaren recommendera ofvannämnda afhandlingen, h[vilke]n med den möjligaste korthet, men äfven med tillräcklig fullständighet för den, som ej är alldeles främmande i dessa ämnen, lemnar upplysning om Läkarekonstens öden, under det sidstförflutna decennium. – Försvaras emot de oblida omdömen, hvilka derofver fällas i Röschlaubs Magazin VI B. p. 233. Hvar och en som har tillfälle skall ej ångra att hafva läst hela denna bok i sitt sammanhang. –

Berättelse om Elfdals Porphyerverk i Österdalarna, utgifven efter Höglofl. porp. verks Dir^s befalln. Stockh. tr. Carl Fr. Marquard, 1800, 8°, 84 Sid. – 12 sk häft.

Porphyverket är beläget 40 mil ifr. Stockh,

Beschreibung der Krystallisationen sowohl nach ihren Grundgestalten als nämlich der Würfel, Säulen, Piramiden und Tafeln, als auch nach den Veränderungen der Grundgestalten &c. von Karl

Immanuel Löscher. Leipz. b. Prusius 1801, 4° 96 S. und 6 Kupfers, in Querfolio (1 Rthr. 4 Gr.) – (Allg. Lit. Zeit. 1802. N° 327) -

N° 10: Ny Journal uti Hushållningen för år 1801. Stockh. Carlbohm 1801. 268 sidd. 8° (Diss).

Sid. 787.

Strödda Underv: Om Undervisningsverken i Frankrike. – Ibland andra Lärde som uppoffrades under Revolutionen voro äfven: Vicq, d'Azyr, Larocheffoucault, Saron, Malesherbes, Bailly, Condorcet, Lavoisier m.fl.) – (Af Ordnar Benedictiner-Orden känd för insigter och utgifna förträffliga arbeten).

N° 11. Fortsättning af föreg. Häft:s afhandl.

N° 12. Sprengels Krit. Uebersicht &c. forts. år 1791: Den vidtbekanta Sam. Th. Sommering begynte då utgifva sin förträffliga Anatomi, hvaraf 6^e del. utkom 1796, hvarmed han vida öfverträffar sina föregångare; – detta år kungjordes den största upptäckt, som på lång tid blifvit gjord i Physiologien, af uppf. Galvani; – Såsom ett Classiskt arbete anmärkes äfven F. Jos. Gall's Philos. Medicinska undersökningar öfver Natur och Konst, hvaruti den org. Mat:s gmn [otydligt] Kraft Retligheten, såsom oberoende af själen, förträffl. utredes, och i synnerhet emot Plattner bevises; – I Pathologien nämnes Wilh. Gottf. Plouquets Nosologiska System, mera märkvärdigt för sin nya nomenclatur, än för dess nytta vid sjuksängen eller vid undervisningen. – Ibl. afhandl. om vissa särskilda sjukdomar: Rob. Jacksons om Endem. sjukd. på Jamaica och i synnerhet gula febern, utom en J.C

Sid. 788.

Wichmans, Butters, W. Grants, Thierys och Hussels arbeten.

I Anatomia pathol. berömmas J. Wenzels undersökning om gikt-knölar, W. Austins analys af blåssten, O. Craanens af Lung-Knölar, J.C Reils om Scrofler i Hjernan.

I Mat. Med. och Therapien lofordas J. Arnemans arbete hvaraf en nu och förbättrad ed. innev. sekel utkommit; äfven M. Woodwilles verk om officiella växter, mindre brukbart för sin dyrhet. Ibl. nya Läkemedel nämnas saltsyrad tungjord, såsom högl. berömd af Chr. W. Hufeland i en särskild derom utgifven afhandling (Rec. har ej funnit slå in efter flera försök). - Till nya medel räknar äfven Auctor den af en Spansk Läkare J. Mabdeusll recons. förening af Tart. emet med Kina; och Reuss Monographie öfver Seydschützer. Vattnet berömmes efter sin förtjenst.

Ibl. märkvärdiga disputer rörande therapien – emellan Wolstein och Sallaba om åderlåtningens nytta eller skada. – I Chir. gjorde P.J. Desault sig namnkunnig genom förträffliga anmärkningar om förbättrade behandlingssätt af åtsk. Kroppsskador. Om särskilda sjukdomar gjorde sig förtjenta: J. Beer och Junine om Tår-fistel; Sparrow, Jung, Conradi om Gråstarr och Earle om vattenbräck. Baudelouques och Meckels Handböcker rörande Barnförlossningsvet, de viktigaste, och bättre än Mohrenheims på Ryska Kejsarinnans bekostnad utgifna praktverk och Denmans

Sid. 789,

lärobok i detta ämne (af den senare är en nyare upplaga af värde utkommen 1802). – Helen [?] Streits Handbok om Medic. Politien berömmes, och äfvenså mycket Joh. Howards arbete, som utkom ofversatt på Tyska; (Nachrichten v. d. vorzüglichsten Kranken u. Pesthäusern in Europa) hvarförutom äfven vigtig för den Med. Polit, anmärkes E. Celemans undersökning om orsaken till döden hos drunknade. Skamliga i offentligt tryck förda stridigheter, dels fortsattes, dels begyntes emellan Fr. A. Walther och J.C. Mayer, J. Ph. Hagen, Chr. L. Mursinna och J. Fr. Bock, M. A. Weikard och A. Fr. Herker.

1792: Kritiska philos^s grundsatser började användas för Medicin af de okunnigaste nybegynnare. I Anat. och Physiol. gjorde J. B. J. Behrends anförde skäl, hvarigenom Sömmerings sats, att hjertats substance icke är försedd med nerver, understöddes, stort uppseende. Vigtigare voro de undersökningar, som af den bekante Fourcroy m. fl. meddelades, rörande de chem. processerna i Djurens ekonomi. Mjölakens analys af Pannentier och Dejeux, liquoris animi af H. van den Bosch, Blaeots af Autenrieth, voro häraf nyttiga fortsättningar. Märkvärdiga äfven Vauquelins undersökningar rörande respiration hos Insekter och Maskar. Gallinis försök att af Retlighetens och Känslighetens

Sid. 790.

verkningar söka förklara naturens doldaste hemligheter, neml. dessa egensk^s eg. orsaker, förfelade sitt ändamål, och grundlade alla senare försök att åter upplifva och försvara materialismen. Äfven Pathologien riktades med nya tillägg ur Chemien; hvilka gäfv^o vätskornas kemiska förhållande ännu mycket anseende. Th. Trotters teori om Skjörbjuggens orsak ogillas, och i dess ställe bifalles Linds, i anledning af Blancs derom gjorda märkningar. Såsom ett mästerligt prof af en lyckl. fören. af chem. förkl. med solidar-patholog^s-grundsatser, anses A. Ph. Wilsons undersökning om orsaken till Njur och Blåsten. Ytterligare gynnades path. solidar af Ens. Wallis undersökning om orsakerna till chron. sjukd. och J. Chr. Reils, teori om veneriska sjukd., metastaser och kriser, hvilka äfven med bifall anses. K. Fr. Baders teori om Vattenskräcken, Jacobi om Ven. sjukd. och G. Wedekind om sjukd. i de första vägarna, bedömmes efter sina olika förtjenster. Såsom ett förträffligt arbete deremot bedömmes P.F. Hopfengärtners undersökn. om m[ennisk]o krop:s utveckling. Goda monografier - F.L. de la Fontaine's om Plica Polonica, N. Arbos och C. E.

Mangors om den Norrska Spetälskan, och Sal. Const. Tilii med fl. om den Mayländska Spetälskan. Vigtigaste arbetet i path. – Joh. Pet. Franks. hvaraf 5 Delen utkom 1794. För Therap. och Mat. Med. – H. Ruiz hist. underrättelser om Kinan ganska nyttiga.

Sid. 791.

W. May förnyade Reids råd att behandla lungspot med kräkmedel, till föga fromma för friska. (Rector). – I Chir. och Barnförlossnings-vetsⁿ – ibland de förtjentaste K. K. Siebolds Chir. Dagbok. Populär-Medicin Fausts och Junitters: Verkställigheten föga möjliga, men ock numera genom vaccin öfverflödiga förslag att utrota Kopporna; hvarunder Hufeland med andre försvarade ympnings-metoden. Kejsar Joseph II:s dödssjukdom blef ett trätoämne för Hahnemann, Lenhardt och Hasenöhr eller Laqusi, som kungjordes för allmänheten.

För begynnare i tonkonsten, med tabell, innehållande skalorna för Klaver, Violin, Altviol och Violoncelle, jämte några öfningsexempel för Violin, af J. A. Mecklin. Linköp. 1802 hos P. H. Groth. 84 sidd. 8°. (Exempl. häft. kost 24 sk.) af förtjenst och bra.

N:o 13; Forts, af Sprengis Kritische &c.

1793: Medic. Litt. fick genom W. G. Plonquets Real Bibliothek, hvaraf VIII Del. utkommit 1797 och andra supplementbandet 1800 en tillökning, som ej saknar förtjenst. – Chr. Girtanners och Chr. G. Gruners litt öfver ven. sjukd. tillkommer ett förtjent loford. – Ut Anat. och Physiol. John Bells anatomi, den förnämsta utom andra smärre afhandl. förnämligast rörande Retlighetens och Galvans

Sid. 792.

verkningar. I sistnämnde afseende förvärfvade sig K.K. Crewe förtjenster, att hafva gifvit anledning till dess prakt. användande i med. I Path. – Beddaes anmärkningar om Sten, Skjörbjugg och Lungspot, såsom härrörande anten af öfverflöd eller brist på Syre, hvilka syntes gynna den af Trotter redan förut yrkade teor. men af Auctor ej godkännas. – Nya förklaringar öfver orsakerna till Gikt, Rachitis, Stenpassion och Sckofler af Jäger, Rowley, Weber, hvilka Auct. ej till alla delar gillar. – En verkelig vinst – A. G. Richters Med. och Chir. Anmärkn., h[vilk]a ehuru korta till sin vidd (äfvén efter Rec. tanka äro vida mer upplysande och nyttiga än flere band, uppfyllda af blott nya hypoteser och konstigt diktade systemer. – Upplysande afhandlingar om Gula febern af M. Carcy och Ben. Rush, hvare åderl. och Merc. dulcia befunnos vara de nyttigaste medel. Ibl. Monogr. berömmes A. Portals afhandl. om Lungspot i synnerhet för dess uppgifne noga skiljemärken emellan Species. – förs. Anopathol. – Sandiforts, ypperl. arbete en frukt af Albinis, Raus van Doeveren's och dess egna dyrbara samlingar. – Mad. Med. och Therap. – Ferros. försök med konstiga luftarters användande i Lungspot de märkvärdigaste, hvilka syntes bevisa motsatsen af hvad Fourcroy och Chaptal anmärkt om Lifsluftens skadl. i vissa Slags Lungspoter, men af Scherer

Sid. 793.

ytterligare förkastades. Van Manun förbättrade äfven den af Goodwyn föreslagna methoden att med nämnde luftart upplifva drunknade. – Nya Läkemedel. – Rowley's föreslagna bad med Saltsyra emot Gikt, och de Montgamy's berömda rot af Bryonia alba, som surrogat för Ipecacuanha i rödsot. – Hit hör ibl. de förnämsta H. M. Marcards afhandl. om bruket af bad. - I Chir. och förlosn. Vet. berömmas Earle's om stenskarning, Weidmans om Benbrand och Benröta, Sommerings om förränkning af Ryggraden, och Pearsons om kräftsår. En ny uppl. af Steins afhandl, rörande Förl. Vet. – det förnämsta i detta ämne. – I Med. legalis – Metzgers berömda Compendium – I Med. polit. stridigheter rörande Liks för tidiga begravande, som gjorde mycket uppseende. Viktig var äfven Gutsmuths klass. verk om kroppsrörelser och nödvändigheten deraf vid uppfostran.

1794. A. Scarpas Tabeller öfver hjertats nerver, J. Chr. A. Mayers forts. af dessa Anat. Tabeller och Beskrifn. deröfver. J. A. Schmidts beskrif. öfver Länd-nerverna, W. Hunters besk. öfver uterus gravidus, och E. Darwins, Zoonomie, h[vilke]n oaktadt sina paradoxer och vidlyffthet, inneh. en rikedom af nya anmärkn., utgöra en ymnig skörd af arb. och uppl. i Anat. och Physiol, detta år-

Sid. 794.

Ytterligare Kunskaper om m[ennisk]o krop[pen]s chem. grundämnen, genom Fourcroys och Vauquelins försök. – Galvanismen till sina eg. och verkningar mera utredd. – I Path. – Wichmans Diagnostik, det viktigaste arbetet. äfven får denna del af Med. Darw. Zoonomie åtsk. viktiga anmärkn. (efter Rec. tanka så uppblandade med hypoth. och egna till Brownska Syst. länkade talesätt, att de med möda kunna begagnas). Girtanners bländande compilation om Barnsjukd. gjorde stark sensation hos allmänh. ehuru i många delar opålitlig. – en ny edit. af Grüners Semiotik. – I Mat. Med. och Therap – Fourcrays afhandl. i den methodiska Encyclp, de viktigaste – grundligen bestämde J. D. Herboldt värdet af Läkemedlens chem. undersökn. – gula kinen upptäcktes, det allm. bruket af Opium med qvicksilfver i topiska Inflam. Ackermans Handledning i Therapien. I Chir. utgaf Latta ett fullständigt System, som (efter Rec.) äfven i det afseendet är under Bells verk, att förf. saknar nästan all egen erfarenhet. Vigtigare Benj. Bells afhandl. om morbi testrium, J. Russel's om Neurosis ossium och E. Ford's om bulning och benröta i höftled. I Barnförl. Vet. – F. B. Osianders arbete, oakt. åtsk. paradoxer, af erkändt värde. – I offentl. och popul. Med. väckte en Jurist G. A. Ebell en allm. uppm. på skadl. af glaser. stenkärl

Sid. 795.

hvilka dock igenom J. J. Westrumbs undersökningar befunnos vara det mindre. Planen till Koppornas fullkomliga utrotande understöddes nu äfven af J. Haygarth, som härvid åberopar sig

Rhode Islands, Nya Englands och S. Helenas exempel, men hvarvid alltid, åtminstone då fråga är om hela Europa, måste möta oöfvervinneliga svårigheter, hvilka af J. A. H. Reimarus omständl. framställdes. Mera följbara underrättelser lemnade J. A. Günther i sin beskrifning om Hamburgska räddningsanstalterna för drunknade och skendöda, enligt inom 25 år af 97 olyckshändelser 75 slagit lyckligen ut, och kostnaderna i hvar händelse bestigit sig endast till vid pass 6 RD 4 sk. B^{co}.

25. 1795. J. Sommering upptäckte en öppning i Retina, hvaraf åtskilliga synens Phenomener kunde bättre än tillförene förklaras. J. D. Brandis gaf genom sina försök om Lifskraften physiol. så mycket rikare anledning till undersökning i detta ämne. Prof. Reils fysiologiska Archiv begynte detta år att utgifvas. Upplysande för afhandlingen deruti om teorien om lifskraftens beroende af materiens form och blandning, äro C. H. Pfaffs afhandl. Om den animala Electriciteten och Retligheten, ibland andra berömmes E. B. G. Hebenstreit om turgor vitalis. – Större uppseende förtjenar det af John Brown antagna system i Medicinen, som först detta år genom M. A. Weikard från Italien infördes i Tyskland och sedermera med

Sid. 796.

så mycken framgång fortplantats till andra länder. Den gaf äfven anledning till en stor reform i pathologien. Ibland flere motståndare, som genast förkastade Brownska läran, bör i synnerhet Sprengel sjelf nämnas, såsom förf. till en pathol. h[vilke]n i det hufvudsakligaste närmar sig till den gl. methoden med den skillnad likväl att alla skärpor och vätskornas sjukdomar förkastas. Äfven utgaf C. W. Hufeland ett dithörande arbete, som med en behaglig styl framställer många nya utsigter för Pathol. utan att de ändock alltid tillfredsställa den praktiska Läkaren. Äfvenså gjorde hans belönda Prisskrift mycket uppseende, hvilken till en stor del godkändes, ehuru Herr Sprengel icke synes vara dermed tillfreds. Ibl. berömda arb. kan fortsättningen af S. G. Vogels Handbok, äfvensom Reils Memorabilia och K. Himlys om sjukdomsretningen lika så litet glömmas, som Jos. Adams anm. om åtsk. verkningar af smittande gifter, S. L. Mitchills om Nitrogens inflytande på magen, lungorna och huden, såsom utgörande grunden till smittosamma febrar, S. TH. Sömmering om sug Kärlets sjukd. i m[ennisk]o kroppen, C. G. A. Braunes om Pemphigus, K. G. Th. Kortums och Joh. Theod. Val. Seligs strödda anm. i Läkarekonsten, samt Chr. Fr. Richters feber-lära. I Mat. Med. sysselsatte sig Th. Beddoes, J. Ingenhouss m. fl. a. att nogare undersöka verkningarne af de då nyligen lika snart

Sid. 797.

berömda som föreslagna särskildta Gasarters nytta och användande i sjukd. – Nya påfundne medel – den af Karl Kite o.a. berömda gula kådan af Acoroides Resinifera ifr. Botany Bay, de af A. Duncan m.fl. berömda 3 slags Svietenia emot rötagtiga Sjukd. och Diarrhè, den af Chisholm föreslagna Bignonia Ophthalmica emot ögonsjuka. Åtsk. förr bekanta medels nytta bestyrktes ytterligare, såsom den af f.d. Lfmed. Dahlberg berömda Nux vomica i Rödsot af Hufeland o.s.v. –

Vigtigaste arb. i Chir. var den 3 delen af den redan ålderstegna J. Chr. A. Thedens anmärkningar i Chir. och Med. Utom J. Ch. Starcks Archiv för Barnmorske Vet. som ännu fortsattes, voro de öfriga litt. produkt i denna Vettenskap föga betydande. – Engl. Humanitetssällskapets omsorger till förolyckades räddning.

Nº 14: Öfningar i Arabiskan, utgifna af Anders Svanborg, Ord. Adj. i Gr. och österl. Språken vid K. Acad. i Upsala, Ups. hos Edman 1802. 56 sid. utom 1 ¼ ark Titelbl. och företal. 4º – (28 sk exempl.) – bra – blott få fel.

Nº 15: D. Joh. Chr. Döderleins Christlicher Religions Unterricht nach den Bedürfnissen unserer Zeit. Nach dem Lateinischen des seel. Verfaßers ausgearbeitet v. D. Christ. Gotth. Junge (antister Minist.

Sid. 798.

Prim.) Theol. Prof. och Bibliothekarie vid Stads Bibl. i Nürnberg) zehenter Theil. Nürnberg u. Altdorf 1801. 6 Monath. u. Kuslen 316 S. 8º (kostar 20 groschen)

Doederlein hann ej sjelf utarbete mer än 5 Delar deraf, som första gången utkommo 1785–1791, innan han året 1792 (Han var då theol. Prof. i Jena) genom döden afled, hvarefter samma 5 Del. ånyo upplades 1794 (kosta tills. 3 Rthr 18 gr.) De äro ej någon egentlig öfversättning af hans bekanta Institutio Theologi Xni [Christiani] (hvaraf sista ell. 6^e förb. uppl. genom fören. Junges omsorg utkom 1797) utan ett eget arbete, efter samma plan. Förf^s fasta och varma tillgifvenhet för Bibelns läror är lika allmänt känd, som hans fria, opartiska och grundeliga method att föreställa dem; och som skrifsättet tillika är tydligt, manligt och behagligt, ehuru stundom något ordrikt, så förtjenar detta klassiska arbete visserligen att ägas och läsas af hvar och en, som vet sätta värde på en sann och praktisk Rel:s upplysning, om man ock ej nu mer i alla delar skulle kunna vara af författarens tanka och öfvertygelse.

4 om ej 5 delar torde ännu vara att förvänta, att sluta af det härtills nyttjade föreställningssättet.

Nº 16; Kurt Sprengels Kritische Uebersicht etc.

1796. I Anat. Litt. ibland många ypperliga arbeten, J. C. Reils praktverk om Nervernas Structur, S. T. Sömmerings om Själen's Organ,

Sid. 799.

(tros ligga i hjernkammarnas dunstformiga vätska). B. Harwoods System af Anatomia comparata; Chr. Fr. Ludvigs Nat. Hist. om Menniskjan, T. G. A. Mooses physiol. undersökningar, och flere Afhandlingar i Reils Archiv. – I theoret. Pathol. utbredd sig Brownska syst. allt mer och mer i Tyskland. Chr. Pfaff gaf en berömd öfvers. af detta system, efter den sista eng. uppl; – I allm. Theor. för Mat. Med. S. Hahnemanns förslag, att af Likheter emell. Läkemedlens verkningar och vissa sjukdomars, sluta till deras nytta i samma sjukdomar, lika sinnrik, som i många fall träffande. J. F. Gmelins forts. af det berömda Murrayska verket utkom äfven. Sjukd:s allm. behandling begynnte allt mer lämpa sig efter Brownska methoden. – af Direction för östl. Milit. Med. utgafs en föreskrift till alla Fältmedici, att vid Armeén ganska litet nyttja den uttömmande och försvagande methoden, såsom vållande till den stora dödligheten i fält, och i dess ställe efter Brownska Syst^s inledning, vidtaga stärkande och retande medel. Mera allmänt nyttig var C. E. Fischers varning emot missbruket af åtskilliga Läkemedel uti dess Med. och Chir. Anmärkn. om London och den Eng. Med. i allmänhet. Stridigheterna om Gas-arterna fortsattes. Salpetersyrans nytta i ven. sjukd. som några år sednare gjorde så mycket uppseende, yrkades redan på samma grunder af en Engl. Scott. Phosphorsyran utspädd invärtes använd berömdes af L. F. B. Lentier emot Benröta och Lungsot med sårnad, men anses af förf. icke bekräftad,

Sid. 800.

(Rec. ej ense i anseende till det förra). – Nya läkemedel; bladen af Rhus toxidodendron och radicans uti Lamheter af P. S. Kok, frictioner med bomolja emot pesten af G. Baldwin, Calc. antimonii sulphurata af C.L. Hofman uti Chron. utslags sjukd. frön af Phellandr. aqvad, i lungsot af M. Herz. – Uti Chirurgien J. Bell ett klassiskt verk om friska sårs beskaff. och botande, hvaruti ibl. annat yrkas nödvändigheten af den finaste Anat. kunskap i Chirur., äfvensom C. L. Mursinnas lärrika anmärkn. om Hufvudskador nu utkommo. En ny method att bota Trichiasis föreslogs af J. W. H. Köhler, äfven känd för en nyttig bok om Chirurgiska förband och instrumenter; och öfver Tandsjukdom utgaf F. Hirsch ett förtr. arbete – Förloss. Vet. hotades af en total reform genom en J. F. Sacombe, som utan all bildning och kunskap om M[ennisk]o kr[oppen]s byggnad, hade med mycket väsende yrkat, att all slags Konstens åtgärd härvid vore onödig och skadlig. Denna lära understöddes äfven af åtsk. celebra Engelsmän, såsom W. Hunter och Osborne, men med mera lugn och sakkännedom af en fransos Tap Ibl. Handböcker i Tyskland utkomna i detta år, F. B. Osianders ett ostridigt värde. I Med. Polit. utgaf A. Portal ett mästerl. arbete om förolyckades räddning – A. von Humboldts uppfinning, att med en enkel anstalt kunna hela timmar vistas uti inespriabla gasarter, nyttig i synnerhet för Grufarbetare. Uti pop. Med. berömmas

Sid. 801.

C. A. Struwe, P. Collenbusch och S. G. Crusius.

1797: Forts, af J. Beles. Anat. berömmes högt, i synnerhet för dess noggranna utredande af många phenomener i Djurens Kroppar. Som lika mästerlig anföres äfven A. Monros afhandl. om hjernan, ögat och örat. Ibl. mindre arbeten berömmas J. Blenlams ypperliga beskrif. om blodkärnen i små tarmarne; R. A. Hedwigs microscopiska teckningar af villi intestimonem, J. C. Rosenmüllers om Tårorganerna, J. B. Siebolds om Systema Salivale och forts, af K. S. Anderssens undersökning om hjertats nerver, ehuru stridande emot Sömmerings påståenden. Physiol. hotades med stora förändringar; men icke äfven här, liksom i hela physiken, införa den kritiska Idealismen, och frändömma henne allt vetskapligt värde, då dess grunder icke härledas a priori, med en fin dialectik och idel sophisteri. Man försmådde erfarenheten, såsom onödig för Nat. lärans grunder; och man blygdes ej, att med Herr Ritter påstå, att ju rikare msn är på erfarenhet, ju fattigare är man på förstånd. Fr. Wilh. Schelling var dock bland flere, den förnämsta Härolden för den nya Philosophien. (Rec. anför hans egen förklaring, t. ex. öfver natur och medvetande:(Bewußtseyn) Zeitschrift für die speculative Physik, 1 B. 1 H. p.14). "Die Natur ist eine Intelligenz, die sich im Bewußtseyn, als eine solche erkennt. Erkennen ist aber nichts als reproduciren, als das Medium, durch welche die eben dadurch vollendete – Natur sich reprodu-

Sid. 802.

cirt als die absolute Gränze, erscheint also das Bewußtseyn das Höchste in der Natur."

På samma sätt sökte äfven C. A. Eschemacher, att använda åtsk. satser utur Natur-Metaphysiken på Chemiska och Medicinska ämnen; äfven som Fr. Bauder uti ett lika obegripligt idealistiskt språk utvecklade sina förvirrade ideer. På en annan sida bemödade sig K. J. Windischmann, att med transcendentala premisser införlifva Materialismen med Theorin för Läkarekonsten. Likså förhastadt var J. F. Ackermanns försök att förklara Lifsfenomenerna af de härtills bekanta organ. grundämnen. – Så mycket viktigare upptäckter gjorde F. A. von Humboldt, genom erfarenhetens så obehörigt klandrade biträde, om Galvanisarens förhållande till Djurens känsel och muskelfibrer, h[vil]ka röja en lika djup kännedom af naturen, som ädelmod och beskedlighet i bedömande af andras satser. Ibl. de viktigaste Physiol. arb. under det framflutna Decennium anser förf. F. G. A. Rooses afhandl. om lifskraften, hvar af en ny edit. utkom 1880. Som läsvärd märkes ock G. A. Trewirani afhandl. om organernas verksamhet i m[ennisk]o kroppen. Äfven utmärkes J. Köhners i Reils Archiv införde afhandl. om Lifskraftens beroende af animala materiens form och blandning, såsom af värde, ehuru något vidlyftig. (Rec. ej alldeles af samma tanke). De omtvistade Theorierna om aflelsen, hvaröfver J. Haughton och W. Cruikshank anförde åtsk. viktiga anmärkn. ligga så utom vår erfarenhetskrets, att man deraf föga kan vänta någon nytta. Lika så litet båtande anses (af Rec.) den em.

Sid. 803.

Sömmering, Wedekind, Cabanis, Clossius m. fl. yppade stridigheten om känslans fortfarande efter halshuggning. I Pathol. gjorde Brownska läran mera Uppseende, genom att 2 celebra män, C. W. Hufeland (som uppenb. förkl. sig emot henne) och G. P. Frank blandade sig i dessa stridigheter. Den sednares i synnerhet afvaktade (för hans grundel. lärdom och stora kliniska talanger) utslag inflöt i hans företal till Sonens ypperliga afhandl. om curmethoden vid Institutum Clinicum i Pavia; men tillfredsställde ingendera partiet, emedan han förkl. sig som en ädel och väl underrättad Scepticus, h[vilke]n, ehuru han i många delar närmade sig till Brown, likväl icke godkände alla den nya Lärans ensidigheter. Hufelands i dess Journal upptagna anm. öfver Brownska läran, bedömmar förf. med så mycken stränghet (h[vilke]t Rec. ej billigar, ehuru han äfven inser oriml. af det i nämnde Journ. IV. B. P. 330 upptagna bevis för värmens stundom försvagande och köldens stärkande egenskap) – Uppl. i detta ämne, Browns Biogr. utgifven af Th. Beddoes, Jos. Franks, och Chr. Girtanners förklaring öfver Brownska Systemet. Mer klanderfria Domare åberopa R. A. Schiferli och L. C. W. Capprel. – Prof. Reil utgaf i år ett arbete om febrars kännande och botande, som efter Rec. tanka (oaktadt förf:s anmärkn. deremot) är det yppersta arbete, hvarmed Pathol. på lång tid blifvit riktad; IV. B. af detta verk utkom 1802. utom åtsk. mindre afhandl. af J. J. Dömling, Cl. Balme, J. Ph. Vogler och F. W. C. Hunnius, h[vilke]a af förf. berömmas, anser han i synner-

Sid. 804.

het. Clarks om gula febern och Th. Trotters om sjömäns sjukd. hafva ett utmärkt värde. Öfver epid. sjukd. förf. J. A. Sebald, J. C. G. Schäffer och G. J. C. Wendelstadt prisade arbeten. Öfver chron. sjukd. är A. Fortals om Eng. sjukan ett verk af klassiskt värde. Berömda Monographier, R. Brees om andtäppa, K. C. Bethkes om slag och lamhet, W. J. von Hildenbrandt om rabies, K. von Clossius om vener. sjukd. J. C. Todes afhandl. om den allmänna Therap. klandras af förf. för bristande precision; äfvensom F. Jahns och F. J. Volteless, ehuru af några Med. berömda, efter hans tanka ej särdeles utmärka sig. Mera berömmes W. Wright, om bruket af qvicksilfver m.m. Största Uppseende gjorde den på visst sätt upplifvade meth. att bota vener, sjukd. med oxyderade syror, som af J. Rollo, G. Kellie, Th. Beddoes m. fl. infördes, och af Fourcroys Theori mycket understöddes, samt af Alyon jemväl utvärtes med förmon blef använd. – ett nytt medel af Rollo, svaflad hydrogen, nyttig i Diabetes. En liten förträfflig afhandling om Mineral och förnäml. Wildunger-vattnet utgaf den berömda J. E. Wichmann. Ett nytt försök att medelst animala vätskor utvertes ingnida Läkemedel, som af Chiarenti föreslogs, anser, förf. för viktigt. I Chirurg. forts. af A. G. Richters verk (klassiska) utan allt tvifvel det förnämsta. Beröm förtjena äfven forts. af J. Abernethys Chirurg. och Physiol. försök, K. K. Siebolds utlåtande om Kännedomen af hjernsvamp, Arrachards

Sid. 805.

om förening af svart och grå starr m.fl. – I Barnförl. vet. 5 uppl. af G. W. Heins Handbok, till theoretisk och practisk grundlighet, vida företråde för den annars berömda af J. G. Semstein. Naturförmågans egen tillräcklighet och instrumenters umbärlighet försvarades äfven nu af J. P.

Vogler, dock med mindre ensidighet än af de förut nämnda. Äfven Osianders anmärkn. i detta ämne af mycket värde; äfvensom J. C. Starkes om lif-moderns sammandragning, som en orsak till svåra förlossningar. Weissenborns Kritik öfver sistnämnde auctors förfarande vid efterbördens lossande, ehuru rättvis, förlorar sitt värde genom dess häftighet och ohöflighet. I popul. Med. Hufelands bok om Konsten att förlänga menskliga lifvet mycket uppseende; men undgår dock icke tadel af vår förf. som i dess ställe ber. Tourtelles afhandl i samma ämne. C. A. Struwe fortfar att med sina folkskrifter väcka allmänhetens fördomar i dessa ämnen. – Ibland viktigare till Med. Polit. hör. arb. räknas med skäl Wedekinds underrättelser om franska fältlazaretterna, och C. R. W. Wiedemanns om förolyckades räddning, äfvensom W. G. Plouquets om en Läkares bildning, plikter, belöning och förhållande.

N° 17. forts. 1796

28 Anat. inga synnerliga framsteg – Eustachis Tabeller utgåfvos å nyo af A. Bonn.

Sid. 806.

Gaward gaf ut en Myologi efter Desaults method. I Reils Archiv förträffl. Unders. af honom sjelf om den gula fläcken, fällen och det genomskinnl. stället af retina, och af Rudolphi en lika berömd afhandling om tändrens bildning; hvarutom Abernethy meddelte i Phil. Transact. sina tankar om nyttan af foramine Thebesii i hjertat vid blodets hindrade omlopp genom lungorna. En mästertlig skildring af ögat och dess delar af den store Anat. Sömmering. I Physiol. arbetades med mera ifver. Blumenbach utgaf en förbättrad upplaga af sin Physiologi, hvori han dock gjorde föga ändring i sina förra satser. Vida större upps. gjorde K. C. E Schmids philos. physiol, som oaktadt byggd på Kritiska grundsatser och ehuru icke rik på nya experimenter i detta ämne, dock inneh. många viktiga efterrättelser för dem, ha arb. i denna vet. Äfvenså Fourcroy i sina fortsatta Chem. Annal, förträffl. hjelpredor till denna Vet. och utstakat methoden deri, då han tillika, jemte andra celebra Naturforskare: Berthollet, Chaptal, Cavallo m.fl., fortfarit att fullkomna Djurkropparnas analyser, hvarvid äfven Galvanismens förh. icke glömdes. Ett phenomen, att en Veteran bland franska Läkare, P. J. Barthez, utgaf en ny mekanik öfver Djurens muskelrörelser, byggd på osvikliga matematiska grunder, h[vilke]n säkrare än någon Intromathem. afh. skall bibeh. sitt värde. – I pathol. stridigheterna om de förra teorierna fortforo, och nya föreslogos. Det mest beprisade arb. – A. Röschlaubs Pathogeni.

Sid. 807.

I anseende till en mängd nya utsigter, och den skarpsinnighet och styrka i Dialektiken, hvarmed de äro öppnade, har den mycket värde; men uppfylld af affekt. termer, föga uppl. sophismer och en despotisk ensidighet i omdömet, anser äfven Rec. henne förtjena de anmärkn. dem förf. deremot anför i uttryck, vida mildare än dem H^r Röschlaub, denna egensinniga sjelfherrskare öfver all med. upplysning, vanligen sjelf brukar. Nymodiga arbeten! J. W. J. Schellings om Verldssjälen, en

hypotes ur den högre phys. till förkl. af den allm. organismen; C. A. Willmanns om Läk. konst och dess Methodologi i Reils Archiv; om Ph. Hoffmans utkast till ett syst. i nosol. och Therap. ehuru de af förf. långt mindre värderas än de förut nämnde. A. F. Marcus påtog sig det beröml. företaget att genom observ. vid sjuksängen pröfva Brownska läran. (Rec tror den föga svara mot sitt ändamål). Berömmar J. N. Thomann, ehuru anhängare af Brownska syst. för dess afhandl. om sinnessvaghet. I Frankrike möttes Brownska läran af svårigheter: Ph. Pinel utgaf en philos. nosologi, byggd på analogi och induction, således snörrätt stridande emot den nya skolans satser. Då han efter Hippocratis ypperliga mönster, bildat sig till en af de lärdaste och kunnigaste nu lefv. Läkare, förtjente hans omdöme mycket uppseende. Oinskränkt berömmes R. Jackson, h[vilke]n förf. anser för den lärdaste nu lefvande Eng. läkare, hvars utkast till en beskrifning om febrarna inneh. yppl. result. af hans anmärk. öf. epid. smittande och endemiska febrar i Westindien. -
Intressant

Sid. 808.

G. W. Cappels afhandl. om nervösa bröstinflam., J. D. Brandis om om Metastaser, J. Dömlings om lefverns function, och A. Chrichtons, om förståndets förvirring. Berömmas åtsk. andra afhandl. af Goupil, Collomb, Waton m. fl. men till klassiska räknas P. Campers belönta prisskrift om lungdot. J. Ferriars om inflam. och Haightons om Fothergilska prosopalgien, till hvars bot infraorbital nervens afskärning föreslås, hafva äfven loford. Som en värkel. vinst för Vet. räknas R. Willans mästerl. beskrifn. och teckning af utslagssjukd. Med lika skäl upphöjas L. F. B. Lentius förtr. anm. för läkarkonsten, hvaraf 2 Band nu utkom. Pathol. Anat. riktades genom C. F. Ludwigs berömda arbete. Äfven till Mat. Med. sträckte Brow. syst. sin alsmägtiga inflytelse: hit höra Röschlaubs afhandl. om Brownska teoriens inflytande på den prakt. Med. Pharmacologia Browniana af en anonym, och sjelfva J. K. A. Grens nya uppl. af dess Pharmacologi, i anseende till Terminologien. Största uppmärks. fästad på syrornas och oxidernas nytta vid åtsk. sjukd. förnäml. de vener. hvarigenom i synnerhet J. Ferriar och W. Simmons gjorde sig förtjenta. Nyttan af Salpeter dunster, som af Smyth blifvit recom. i Lazaretter, bestyrktes af D. Paterson till förekommande af smitta. Äfven bekräftades af Chiarenti och Brera förslaget att nyttja läkemedel till frotter, med animaliska vätskor, genom Giulios och Morsis försök.

Sid. 809.

Phosphorn, som för någon tid fördömdes som ett dödande gift, recom:s å nyo, kanske något för nitiskt af A. le Moy såsom ett mäktigt retningsmedel vid mycken förlust af krafter. Lika dristigt Coppes försök att bota fallandesot med argentum nitratum, som dock säges lyckats. En ny method ifrån America, bestående i en gnidn. med metallnålar, till botande af gikt och andra sjukd. efter uppf. Perkins kallad Perkinism, gjorde för sin nyhet mycket uppseende, ehuru i sig sjelf idel charlataneri. Jeannet des Longrois föreslog torra baddningar af björklöf, såsom förträffl. mot vattensot. Jac. Curie bestyrkte med mångfaldig erfarenhet nyttan af kalla baddningar och omslag i nerveusa och maligna ja äfven i utslagsfebrar, h[vilk]a R. Jackson redan 1791 berömt. Ibl. beskrif.

om Tysklands min. vatten utan tvifvel K. G. Th. Kortums om baden i Aachen och Benseid den yppersta. Som säkert kräkmedel berömde Hufeland 1 gram kräksalt med 1 simpel stärkelse; hvaremot tvifvelsmål uppkastades af Wallich. I Chir berömmas J. Arnemans Handbok, och forts. af A. G. Richters klassiska verk. Den berömda Savigny utgaf ett praktverk om chir. instrument. En förträffl. bok om benens sjukd. af K. Fr. Clossius, utmärkte sig framför andra arbeten. I Arnemans och Löders periodiska skrifter förekomma åtskl. intressanta afhandl. af Fritze, Vogel, Wichman, Mursina,

Sid. 810.

Wiedeman m. fl. – I Barnförl. Vet. berömmas I. G. Knebels Handbok i synnerhet för dess Semiotiska värde, och J. G. Kehlers samlingar, h[vilk]a K. G. Kuhn utgifvit. I offl. och prop. Med. fortfar C. A. Struwe att meddela sina nyttiga underrättelser. Vigtigaste upptäckt i alla sekler Koppors inympande på M[ennisko]r till förekommande af naturlig koppsmitta af Hr. Edvard Jenner, Läkare i Berksley i Gloucestershire.

Strödda underrättelser. – Om Kantiska Philosophien i Frankrike.

Frankrike har i afseende å Metaph., sedan en Des Cartes's, Mallebranches och Pascals tider, följt dels Lockiska Philosophiens för känslorna och sinnligheten fattligare och behagligare grundsatser, dels i sednare tider en Condillac. Men en Charles Villier som under en flerårig vistelse i Tyskland och i synnerhet Göttingen, gjort sig bekant med det nya phil. syst. har sökt att på gifven anledning af första Consuln införa detsamma i Frankrike genom en först egentl. för öf. Cons. författad och tryckt skrift: Philosophie de Kant; Aperçu rapide des bases & de la direction de cette Philosophie, par Ch. Villiers; h[vilke]n afhandl. Sedermera af förf. vidare utarbetad, och till Nat. Institut. insänd, der gifvit anledning till några anmärkningar af

Sid. 811.

Degerando, i h[vilk]a han väl gör rättvisa åt den Königsbergiska Philos:s djupa och dristiga snille, men tadlar tillika flere af hans vågade och öfverspända lärosatser, och hans mörka sätt att föreställa äfven de enklaste och bekantaste sanningar. Dervid hade Degr. något i en derpå utkommem skrift att påminna; äfvenså den bekanta Mercier (äfven Led. af Nat. Inst.) som så ofta, än på skämt, än på alfvare, tar sig an satser, alldeles stridande emot sina öfriga landsmäns tänkesätt, och som äfven nu i en omständelig Memoire sur la philosophie de Kant, ej allenast söker utveckla grundsatserna af så väl Kants som Fichtes phil. systemer, utan ock visa värdet af de stora upptäckter och framsteg, som Methaphys. genom den nya phil. skall vunnit, af h[vilk]a han tillika spår m[ennisko]o släktet i tillkommande åldrar en hög grad af upplysning och lycksalighet. Till upplysning ang. denna phil. kunna tjena: Philosophie de Kant, ou principes fondamentaux de la philosophie transcendente p. Chr. Villiers, de la Société royale de Gothique. A. IX (1801) 441 s. 8° utom företalet LXVIII ss. Metz chez Polignon, och Exposition de la Philosophie de Kant, par Ch. Villiers, Strasburg, chez

Levrault. 8° (1 RD. 12 gr.), h[vilk]a skrifter, författade i en lättare och mera populär stil, än de Tyska nya philos:s äfven hos oss torde finna Läsare, hvilka önska att erhålla åtminstone någon

[På bakpärmen:]

allmän och ytlig underrättelse om den kritiska philosophiens Läror och föreställn. sätt.

Praktupplaga af Nya Testamentet genom Göschen i 4 Band. blir färdigt i Junii 1803.

Boktryckare: Bodoni i Italien, Baskerville i England. Didot i Frankrike, och Göschen i Tyskland.

Ephemeris
Pars IV^{ta}
Tomus Undecimus

And. Joh. Sjögren

Ephemeridis Pars IV Tomus XI.

November

Den 1^{sta} förklarade Lect. Forsius predikan – D^o slutade jag att läsa: Lejn riddarne af Christ. Hein. Spiess. Öfvers. 4 Delar – Stockholm. H. A. Nordström 1801.

D. 2 hölt jag bön – d^o började Prof. 9 Kapitlet i Algebra – d^o las jag Joseph Balsamos, eller den så kallade Grefve Cagliostros Lefvernesbeskr. enl. Acterna af den i Rom år 1790 emot hon, hållne ransakning och att det ders. nyligen af trycket utkomna Originalet Stockh. Holmb. 1791, 134 sid. Cagliostro var född 8 Jun. 1743 i Palermo, Hans fader Peter Balsamo var af medelmåttig härkomst (äfvensom hans mor Felicia Braconicci) och Köpman – vandrade igenom de flesta orter öfver Europa, narrade och bedrog öfverallt, stiftade den Egyptiska Frimurare Logen i Lyon. Gifte sig med en kammarpiga Lorenza Feliciani, af h[vilke]n han ofta betjenade sig för att komma åt sina pengar och ernå sina afsigter. Blef öfverallt tillbedd och öfverhopad med skänker – flera gånger arresterad. Han var liten till växten brun till färgen, fet och skelögd, hade dessutom en Siciliansk dialect med något främmande i sitt tungomål, så att han talade nästan som en Jude.

[På inre sidan av pärmen:]

D. 24 Dec. 1789 om aftonen blef han i Rom arresterad. I Aprill utföll hans dom, till evigt fängelse i någon fästning, der han utan hopp om nåd skulle hållas i sträng förvaring, tills han skulle afsvärja sina villfarelser, då en helsosam bot skulle blifva honom ålagd – Om hans predikningar gäller Quintiliane: Vulgus, quo minus intelligit, eo plus miratus.

Sid. 813.

Anteckningar gjorda vid genomläsningen af Åbo Litteratur Tidning ¹²²1803 (forts. ifrån förra Tomen).

N° 18: 1) ופס להת'ם שלכ'ן תקרש (Psaltaren på det Heliga (Hebraiska) språket. Tryckt i Göteborg år 1802 af Sam. Norberg, boktr. 12°. 320 s. utom en Tabell. – 2) Liber Psalmorum ex lingua originali in linguam latinam translatus a Sebastiano Schmidt S.S. Th. P. Argent. Universit. Prof. Sen. Convent. Enl. Praes. & Cap. Thoms Praepos. Gothoburgi stammis et sumptibus S. Norberg MDCCCII. 12:o. 295 S. – (Säljes i exempl. jemte N:o 1 för 1 Rd.)

N° 1. är ett till begynnares tjenst utgifvet aftryck af den vanliga Masorethiska texten med dels puncter, accenter och critiska tecken. – Det anmärkta trycket är läsligt och Rec. Recom. denna uppl. så mycket häldre till afsättning, som företaget att utgifva Hebreiska böcker är hos oss om icke nytt, dock ovanligt, och förtjenande uppmuntran.

N° 2 är ämnad att tillika med den förra bunden i ett band nyttjas i st. för ett slags Scholler öfver Psalmerna. Wärdet af Schmidts verbala, nog olatinska, öfvers. är tillr. känt. Att densamma kan tjena Rec. till hjelpreda vid grams. resolutionen af hvart Hebr. ord för sig särskildt, ehuru ej alltid till biträde att förstå meningen och sammanhanget, lär ej kunna bestridas.

Sid. 814.

1) Inledning till Algebra med anmärkn. af Johan Bonnycastle. Upsala 1801. utom Tit, och föret. 188 sid. 8°. – 2) Algebra för Beg. förf, och utg. af Olof H. Forssell Lector i Mathem, vid Kongl. Krigs Acad. Stockh. 1801 Utom tit och föret. 204 sid. 8° med ett Kopstick

N° 1 är icke duglig, minst på egen hand – utom många andra fel sakna reglorna alltid grunderna, hvarpå de stödjä sig.

N° 2 Rec. hade önskat, att förf. som i närvarande afhandling visar sig äga skicklighet att med lätthet och ovanlig tydlighet föreställa de ämnen som i Alg. förekomma, företagit sig utarbetandet af en fullständigare lärobok i denna vettenskap, emedan äfven sådane händelser kunna inträffa, att den, som är i behof af fullkomligare kännedom af Algebra, icke alltid är i tillfälle att begagna sig af böcker på främmande språk.

N° 19: Deutsches Stockholmisches Gesangbuch mit einem Gebetbuche. Stockh. auf Kosten der Deutschen Gemeinde gedr. b. d. Dir. J. A. Carlbohm 1801 8°. I Alphabet 13 ark, utom företal och reg. och 8 ark Gebete und Andachten (Exempl. å postpaper kost, 1 Rd. 32 sk. och å tryckp. 1 rd 8 sk. Riksg[äld]s m[ynt]). (Hist. om Jesu lidande i den Sv. Psalmboken är för 250 år sedan af D. Bugenhagen sammandragen ur de 4 Evangelierna). äfven utkom och rec. predikan, som hölls af Dr Lüdeke, då ofvannämnda Psalmbok 1^a gången nyttjades.

Sid. 815.

(Strödda underrättelser).

Till Chinesiskans Kännedom har en D. Hager f.d. lärare för Tyska språket vid Acad. i Oxford, 1801 i London utgifvit en Chinesisk Grammatica, samt dessutom redan länge arbetat på ett Chinesiskt Lexicon, till hvars utgifvande han blifvit kallad och farit till Frankrike – Yu skall, enligt den gl. Chinesiska hist. varit för 4000 år sedan den 3^e Regenten i detta Rike (xohi och Chun uppgifvas varit de 2 föregående) och samtida vidpass med den Nimrod, Bibeln omtalar. Han skall ock varit den första, som lärt Chinas äldsta invånare äta kött, bruka åker och idka sjöfart, och som tillika genom väl och förståndigt anlagda vattenledningar befriat landet från öfversvämningar; för h[vilk]a alla och stora välgärningar mot sina medborgare han slutl. belöntes med kejsarevärdigheten. En inscription deröfver, den han låtit inhugga i en klippa af berget Heng-chan (å h[vilke]t Chinas regenter fordom förrättade det stora års offret) har nu blifvit frambragt, och fins i Paris. –

N° 20. Kongl. Vet. Acad. Nya Handlingar Tom XXII för år 1801. Stockh. tr. hos P. J. Lindh. 8° 350 s. m. 4 plancher l Rd 16 sk. - -

(Dessa hafva oafbrutit varit fortsatta allt sedan år 1739).

Calendrier pour l'an onze & sextile de la République francoise, corrige conformément

Sid. 816.

à la loi rendue à ce sujet. Correspondant avec L'Ere vulgaire depuis le 23 Septembre 1802, jusqu'au 23 Septembre 1802, dans lequel on trouvera les Jours des foires qui je tiennent à Lyon, en Provence, en Languedoc, à Bordeaux, & la Division de la France en Départemens; à Avignon, chez les freres Ganigau 1 ark. 16°. märkvärdig för sin vidskeplighet.

N° 21. Kurt Sprengels Kritische Übersicht etc. (forts. ifrån förra Tomen)

1799. Vigtiga arbeten i Anatomien. A. Scarpas om Benens inre struktur, S. Th. Sömmerings Icones Embryonum och Tabula Baseos Eucephali, J. Fr. N. Jadelots Tabeller öfver Spinal-Nervernas ursprung. A. Portals anmärkn. om Ryggmärgens rörelse på lika sätt med hjernan, Edv. Homes om Synnervens structur, K. A. Rudolphis om structuren af villi intestinorum (hvarigenom Hedvigs påstående vederlägges) och Rosenmüllers förb. uppl. af Monros klassiska arbete om slem-hölsorne i m[ennisk]o kroppen. Anat. comparata vann genom B. G. Seilers, K. White's arbeten; och för den Pathol. Anat. J. F. N. Jadelots Beskrif. af en ovanligt stor Hufvudskål, samt Saurerotte's och Baillies anmärkn. upplysande. Physiol. hade verksamma arbetare, men ej sällan missledda af sophismer; detta utlåtande fälles om J. B. Erhard, och torde äfven gälla om K. J. Windischmans Kemisk. förkl.

Sid. 817.

om de högre lagarna för den allm. natur mekaniken. Th. Browns förkl. öfver Darwinska syst. berömmes. Huru förhastadt man kan tro sig genom Mem. grunder kunna förklara Lifs phenomener,

synes is[yinner]het af J. B. T. Baumes bekanta system, som nu utkom; en jemförelse mellan den gl. och nya Zoochemien har förf. meddelat i sin hist. öfver Med. som torde hända gaf en anledning till en ny uppl. af Mayers chem. skrifter och åtsk. andra arbeten i detta ämne, såsom H. Davys och Th. Beddoes om andedräkten, emot h[vilken]s Theori om en slags oxydationsprocess Abilguard gjorde åtsk. invändningar, som af Pfaff åter vederlades. Om ljusets inflytelse på m[ennisk]o kroppen 2 prisskrifter af J. C. Ebermaier och E. Horn. En ny förkl. öfver ljusets verkan på pupillen framställes af Treviranus. Om nyttan och structuren af Moderkakan yttrade B. N. Schreger en ganska paradox mening, i det han t. ex, nekade det såkallade Barnvattnets nytta till fostrets föda, hvilket dock refuterades af P. Scheel och M. A. Caldani. Rörande aflelsen bestred R. Sanmarez Haighton's påstående, ehuru med föga öfvertygande skäl. Om temperamenterna Hurson och J. Niederhuber upplysande förkl. - För Zoochemien Fourcroy's och Vauquelins undersökningar om urins beståndsdelar och röta de viktigaste. - I pathol. undergick Brownska läran genom Röschlaubs med ett spetsfundigt filosofiskt ordspråk utsmyckade förkl. betydande förändringar; till hvars utbredande han utgaf ett eget Magazin för denna teori,

Sid. 818.

hvari han lofvat pröfva läk. konstens möjlighet, och undersöka alla herrskande teorier med en sträng kritik samt med en manlig och beskedl[ig] ton, men hvarest åtminstone den sista egl. saknas i en oväntad grad; såsom den enda interess. afhandl. nämnes Jos. Franks uppl. öfver Hufelands skrift om Nervfeber, Ibl. Brownska syst[emet]s motståndare berömmas J. Stieglitz, J. U. G. Schäffer och F. W. C. Hunnus; klandras is[yinner]het C. A. Wilmans och J. Lang. - i Frankrike utkom N. P. Gilberts förträff. anmärkn. om med. Systemer och jemförelse dem emellan; hvaruti System och hypothes sjukans olägenheter ådagaläggas. Tourtelle yrkade att obs. äro läk. konstens enda grundstöd, ehuru hans classific. föröfrigt ej har synnerlig förtjenst. S. I. Mitchills ytterl. Unders. om ursprunget till epidem. febrar befastade allt mer den meningen, att de mera härrörde af en allmän luftens beskaffenhet än af smitta. En märkv. Beskr. öfver en epidem. gallfeber kring Birmingham gaf R. Pearson, som ådagalägger deras ensidighet, h[vilk]a alldeles neka denna feber. En god beskr. öf. en malign Kopp-epid. vid Stuttgart meddelte Ph. J. Hopfengärtner. Den af J. E. Wichman emot allmänna opinion yrkade satsen att tandplågor hos späda barn aldrig utgöra någon sjukd^s orsak vederlades på goda skäl af G. J. C. Wendelstadt. Som en mäterl. afhandl. berömmas A. Portals om morbus niger, äfvensom Drubentous tractat om chronisk indigestion. - För Therap. utk. 2 Handböcker af J. C. Stark och N. Fr. Rougnon, h[vilk]a dock ej utmärka sig hvarken genom ämnenas nyhet eller afhandl. sättet. Mesta uppseendet gjorde G. C. Reich

Sid. 819.

med sitt emot alla slags febrar beprisade arcanum af mineralsyror; h[vilke]t charlataneri förvärfvade sig det anseende, att det på kongl. tillåtelse hämtades till Berlin, för att under tillsyn af en deröfver tillsatt commission närmare pröfvas. Försöken med syror och is[yinner]het med gasarter fortsattes mycket ifrigt af Cruikshank, Alyon och Beddoes i åtsk. sjukor. Nyttan af kallt vatten

bekräftades af Eustis, C. G. Brown och G. Mosman. Digitalis prisades i lungdot och andra bröstsjukd. Af J. Fernar, Th. Beddoes, Drake och Jouller, argenti nitrati goda verkan i fallandesot bestyrktes af Bostock P. Mudio och Th. Hall; hvarjemte Chiarentis och Breras försök om nyttan af frictioner med opium och fett blandade, med förmon efterhörde af Ward uti feberyrsla och Rheumatism, som emotstått alla andra medel. Parmentier's och Dejeux's afhandl. om mjölken det viktigaste arb. för Mat. Med., så i anseende till dess nytta, som analys. Om bruket af bad och Min. vatten utg. Th. Reid en berömd afh. äfvensom Thilenius och A. S. Diel om fachinger vattnet, I Chir. ännu A. G. Richters fortsatta klass. verk det viktigaste. Äfven berömmas J. Beers meth. vid Starr-operation och J. G. Eckboldts att uttaga främmande kroppar från strupen, samt W. Dyers och Simpsons anmärkn. om Tänders uttagande. Förf. har ej glömt R. Caillots, Sabatiers, Th. Whately's, Sue's m. Fl. förtjänster. I Barnförl. Vet. B. Osiander ytterl. gjorde sig förtjent genom sin Handbok och forts. af sina anmärkningar. B. N. G. Schreger utg. ett nyttigt arbete bestående i beskrifning och teckning af de härvid erforder-

Sid. 820.

liga instrum. – I Engl. uppstod en häftig stridighet em. W. Simmons och I. Hall om tillförlåtligheten af Operatio caesarea. I anseende till off. Medicinal anstalter utmärkte sig Kon. Fredr. Wilh. III i Preussen genom åtsk. nyttiga författningar. En ny Pharmacope, inrättad efter Chemiens nyare grunder; ett nytt Reglemente för Läkares, Chirurgers och Apothekares pröfning; öfver Collegii berättelse om nya förslag till Koppornas utrotande, och ändtl. förbud emot Apothekares jul-gåfvor åt de practiserande läkarena, voro lika många prof af Hans visa omtanka och finnas i Formeys ephemerider. – Berömvärda popul. skrifter – Th. Beddoes om Lungdot, J. Parkinsons om Dietur, C. G. W. Lehmans Anthropologi och D. Collonbusch's rådgifvare för alla stånd. Den allmännaste uppm. fästades dock på Jeunerska uppf. som riktades med nya bekräftelser och anm. af Coleman, W. Woodwille, Ballhorn, Stromeyer m. fl. hvarigenom Cook's, Thorntons, Moseleys m. fl. inkast tillräckl. vederlades.

1. Utkast till föreläsningar öfver Svenska Hist. af Eric Mich. Jaut. 1 Stycket, till K. Gustaf I. Upsala hos K. Acad. Boktr. Edman 1803, 161 sid, i 8° (Exempl. häft. 20 sk.) tämligen goda. -

Dr. J. B. Trommsdorffs, Prof. d. Chemie und Pharmacie, und Apoth. zu Erfurt etc. etc. neues praktisches Arzneybuch für Aerzte, Wundärzte und Apotheker, aus dem französischen des Bürger

Sid. 821.

Dr. J. B. von Mons, mit vielen Anmerkungen und Zusätzen vermehrt. Erfurt in d. Hemmingschen Buchhandlung. 1801. 254 s. in 8°. (1 RD). – Boken är med ett ord – oduglig.

N° 22. Kongl. Vet. Acad. Nya Handl. etc. forts. (Hela falksläktets kännemärken: hufvudet ofvantill bredt, nedtryckt, betäckt med fjäder, näbben krökt, undre käken rak, den öfverspets nedböjd, näbbets rot betäckt af naken hud, med öppningar för näsborrarne, på fötterne 3 tår framåt och 1 bakat, klorna långa och hvassa, honan större än hanen. De hafva skarp syn, mycken styrka i ben och vingar, lefva i engifte och föda sig af rof.). 22

N° 23. Kurt Sprengels Kritische etc. (fortsättn.)

1800. Det viktigaste arb. i Anat. och Physiol. utan tvifvel G. Cuviers af Dumcril utg. föreläsningar öfver Anatomia comparata, som vittna om en förundransvärd flit och uppm. och inneh. en rikdom af de märkvärdigaste upptäckter. Ett annat förträffl. frans. arbete åtkom nu af X. Bichat om membranerna. S. Th. Sommering utgaf en ny uppl. af sin Nerv-lära, riktad med nya Anat. uppt. och sina physiol. anmärkn. Efter skilda bidrag för anat. berömmes J. M. Wanzels undersökning om Retina, G. Horne's om Rörelseorgan, G. Fischers om Inter-maxillarbenet hos vissa djur, W. G. Tilesii om Kälbenet m.fl. Konsten att i vax eftergöra Anat. preparater fullkomnades af Bertrand i Paris och Vogt i Wittenberg. Transcendentala physiologer

Sid. 822.

F. W. J. Schelling, K. von Eckartshausen, F. J. Schelver fortforo att omkläda vet. efter sin form, under det K. W. Fuch och F. Fr. Ackerman framgåfvo sina Zoochemiska grundsatser. - Några förkastade physiol-theoriernas utveckling af blotta begrepp, eller ensidigt antagna Chemiska lärosatser, på ganska viktiga grunder; hithörande utom andra is[yinner]het nämnas J. C. Reils försvar emot Rovsons inkast rörande Lifskraften. I Frankrike blef Bichat en annan Darwin, hvars system i korthet beskrifves. Den sällsammaste förbindelse af svärmeri och Chemisk materialism finner man i A. Mangin's aphoristiska satser. - Den sinnrika Fourcroy utg. sitt Chemiska system, hvarest till slut meddelas en förteckning på alla nyaste uppt. rörande Djur kropparnas analys. Till dessa Chem. Unders. höra ock Vauquelins om liquor ammii, Le Jebure's om nerv-materien, Bertrands om ljusets verkan på organiska kroppar. B. Rush bestyrkte livvets beroende af utvärtes retelser, och L. H. O. Niemeyer föredrog nya skäl för incitabilitets teorien. Nyttan af Cellulosa förkl. M. Detter med sinnrika skäl dem dock förf. anser föga sannolika; intressants voro ock Trampels anmärk. om Hörselorgan, och Spallanzani's om blodens circulation hos särskildta Djur. Högst viktiga de uppt. dem Volta i ett bref till Banks gjorde om sin Galvaniska appareille, och om dess verkningars och electricitetens identitet.

J. Pathol riktades litt. för Brownska läran med III B af Röschlaubs Pathogenie, stämplad af samma spitsfundighet som de föregående.

Sid. 823.

J. Arneman hade ock i sin Handb. omfattat de Brownska ideerna, men med mycken obestämdhet. Desto intressantare en ny uppl. af L. C. W. Pappels bidrag till bedömandet af Brownska systemet, hvori han, utan att slafviskt förklara sig för alla dess dogmer likväl återtagit många af de inkast han tillföre gjort. Ett sällsynt mönster af opartiskhet och grundlighet i omdömet öfver de nya Dogmerna företedde afven E. Horn i dess bidrag till Med. Kliniken. En läsvärd (i förf. tycke ej tillräckl. bevisande) skrift, om vätskornas sjukd. utgaf J. Jos. Dömling. Ett beröml. exemp. af grundlig pröfning i pathol. teorier lemnade K. Hinly uti en mäterl. afh. om Kallbrand. Lika berömmes och forts. af F L. Kreysig's afh. om de nyaste physiol. och pathol. grundlärorna, hvori hans benägenhet för chumoral-path. framlyser. Högst kontrasterande häremot och högst föraktligt product af den nya tid – G. C. Reichs feberlära, h[vilke]n förf. anser på många sätt vara lånad ifr. Sylwii praxis med. h[vilke]t omdöme gör tillf. att utmärka dess halt. läran om org. Kroppars förruttelse underkastades en ny pröfning, hvarigenom solidar-pathol. bekräftades. Ibl. de viktigaste pathol. afh. nämnes med all rättvisa N. B. af S. G. Vogels Handbok, hvars vackra företal så tydligen utmärker sanningsälskaren. Åtsk. betydande bidrag till anat. pathologica nämnas vidare, såsom af T. H. Spry, J. K. Flachlands, Blane's, J. B. J. Behrends m.fl. Ibl. anmärk om hetsiga sjukd. i afseende på Caraot. af epidemiska Konstitution berömmas Schmitmann, H. G. Spiering, G. L. C. Wendelstadt,

Sid. 824.

M. J. de Man. Ibl. berömda verk i allm. Therap. kan Ch. W. Hufelands ej annat än vara utmärkt, ehuru förf. ogillar hans eftergifverhet för närvarande tidevarfs- modsatser. Ett syncretistiskt verk uti Pharmacologien af F. Kretschmer berömmes af förf. Ibl. enskilda Kur-meth. gjorde G. C. Reichs febermedel, som nu gjordes bekant det mesta uppseende, äfvensom W. A. Stütz meth. vid Tetanus som dock af Hildenbrand, Ficker och Mursina ogillas. Emot S. Hahnemans heml. medel emot Scharlakans feber, gjordes åtsk. inkast i Hufe^s Journal. Föga följbär anser förf. ock J. H. Brefelds förslag att bota Rötfeber med Calomel, ehuru Bumsey funnit den nyttig i Angina polyposa. C. F. Schumacher berömde Svietenia Soymida i frossor, Perhuvius bönan i hvita flussen och en upplösning af campfer i dulcifierade syror vid inflam.; men viktigare war J. B. van Mons grundliga afh. om Rhus radicans. Läran om gifterna föreställde Jos. Frank efter incitabilitets teorien med föga framgång. I Chir. var J. A. Tittmans, efter Arneman, Bell och Richter, sammanskrifne verk det enda rörande hela vet. som detta år utkom. I anledn. af Chir. stridigheter hade Wienska Acad. utgifvit en prisfråga, om nödvändigheten af Trepanering vid svåra Hufvudskador, h[vilke]t föranledde till åtsk. afh. deröfver af J. Louvrier, C. L. Mursinna, Shrimshire och J. Chapman, af h[vilke] de 2 förra förkl. sig för Trepan, och de 2 sednare mot nödvändigheten af detta instrument. Lärerika voro i detta afseende C. F. Schumachers anmärkn. äfvensom Mursinnas deremot gjorda invändningar. – Andra afhl.: om Brott i Skulderbl.

Sid. 825.

af T. K. A. Vogt, om fracturer af F. X. Mezler, A. Richeraud och A. W. Berlinghieri, om amputation vid skottsår af J. Mehée, om Aneurysmer af A. F. Ayrer m.m. Utom VI uppl. af G. W. Steins Lärob. i Barnförl. Vet. utkom äfven Petits hithörande arbete, som dock ej mycket bidragit till dess förkofran. F. B. Osianders nya Tidn. inneh. omständl. underrättelser om Barnförl. anstalterna i Göttingen, hvarvid Konstens åtgärd och förnäml. tångens bruk försvaras. En ibl. de för Stats. Med. vigtigaste skrifter var J. B. Erhards Theori af de lagar, som hafva afseende på Medborgares kroppsliga väl. J. G. A. Moose utg. en lärorik bok för Läkare, som biträda Domare. Åtsk. mäst. popul. skrifter af J. C. G. Ackerman, G. F. Beer och C. A. Struwe hade de flesta den nya Jeunerska ympningsmeth. till föremål, som allt mer och mer bekräftades och utspriddes oackadt Vaumes, inkast deremot. De förn. förf. i detta ämne voro A. Aubert, Thouret, Bellhorn, Stromeyer, de Carro och K. J. Sybel.

N° 24 Angående några nyare af utlänningar utgifne Resebeskrifningar genom Sverige. Ibland en stor mängd af dem kan Reise durch einige Schwedische Provinzen bis zu den südlichen Wohnplätzen der Nomadischen Lappar. von I. W. Schmidt. Mit malerischen Ansichten nach der Natur gezeichnet von C. G. Gillberg. Hamb. 1801, 8° anses såsom gjord af inländsk män, efter Herr Schmidt (som 1803 innehade en förmäml. Postsyssla i

Sid. 826.

Tyskland) då var Conrector vid Tyska Lyceum i Stockh. och Teckningarna äro af Svensk (H[erre]n Conducteuren Gillbergs) hand. –

N° 25. Berättelse om de nyaste Evangeliska anstalterna i England. Predikningar hållna i London inför Missions Societeten. Utdrag ur Dagboken på Missions skeppet Duff, samt hos missionärerne på Söderhafs-öarne. Utg. af Peter Mortimer. Stockh. J. O. Holmberg 1801. D. 2. 634 s. 8° (kostar 36 sk.). - Mortimer var medlem af Brödra förs, i Herrnhut. I Delen utkom redan 1799. –

Anledningen till Missions sällskapets upprättande i England hade gifvit i Sept. 1794 af en Pastor Bogue i Gosport, uppmaningsbref till alla sanna Evangeliivänner, att medverka till de talrika hednaskarors omvändelse. – En stor allmän sammankomst höllo i Lond. d. 21 Sept. 1795 då Societeten organiserades, och beslöts att afsända missionairer till Otahiti, hvilka dit afseglade på skeppet Duff d. 21 Sept. ifr. Portsmouth under Kapit. Wilsons befäl, och ankommo lyckl. till Otahiti d. 5 Mars 1797, der de af öboerne väl emottogos och större delen qvarstannade, men de öfriga flyttade till Tongataboo och Santa Xna[Christina]. D. 7 Sept. gick Kapt. Wilson från Tongataboo till Kina, och derifrån åter till London dit han kom 12 Jul. 1798. Vid årets slut utrustades en ny exped. under Kapt. Robson med samma skepp och afgick; men blef af en fransk Kapare uppbragt vid Rio Janeiro.

Sid. 827.

Konsten att tillverka pottaska, grundad på nyaste rön och uppl.; utg. efter Kongl. Com. Collegii föranstaltande: Med 4 tillhörande tabeller. Stockh. 1801. C. Fr. Marquard 8° inh. utom föret. 78 sid. (Kost. haft. 1 Rd.)

Något till underrättelse angående hyttornas tackjärns tillverkning, af J.E. Norberg. Stockh. K. A. Nordström, 1802. 63 s. 8° (haft och skur. 16 sk.) läsvärda bref.

Afhandling om Indigos tillverkning af Vejdeörten, utg. efter Kongl

Com. Collegii föranstaltande 1801. C. f. Marqo. 36 s. S. – (haft. 8 sk)

N° 26. Berättelse om de nyaste (fort. af förra N°) recenseras ej alltför fördelaktigt.

Systeme des Connaissances Chimiques, & de leurs applications aux phénomènes de la nature & de l'art. par A. F. Fourcroy à Paris, Baudowin, Imprimeurs. Brumaire An. IX (Nov. 1800) gr. 8°.
Tome 1. p. C/XXVI & 215, T. II, p. 352. T. III p. 344. T. IV. p. 323. T.V. p. 396. T. VI. p. 341, T. VII. p. 377; T. VIII p. 3 0; T. IX. p. 447; T. X. p. 420 (Pris 60 francs)

Köparen erhålla utan särskild betalning

Table alphabétique & analytique des matières continues dans les Tomes du système de connaissances chimiques, redigée par M:me Dupiery & revue par le C:en Fourcroy, à Paris Baudovin, pluviose An. X (Mars 1801) gr. 8. p. 195. Ett verk, som afmålar hela vet. i sin vidd och till alla sina delar, i det skick hon befanns vid utgången af sidstförflutne århundradet,

Sid. 828.

kan ej annat vara än högst välkommit. -

(Utan all grund uppkomma några skribenter i 15 och 16 seklerna med den sats, att Chemiens ålder bör räknas ifrån den fabulösa tiden. Men först under Arabernas tidevarf gjordes början med Chem. undersökn. af Kroppar men blott till Med. Behof; och Chemiens rätta ursprung kan ej med skäl föras längre tillbaka än till det 16 Seklet).

N° 27. Försök till öfvers. af Pauli bref till Galaterne, med anmärkn. Un ouvrage est bon, lorsqu'il s'y trouve plus de bonnes choses, que de mauvaises: D'Alembert. Stockh. Carl Bohm: 1801. 8° 74 S. utom ¼ ark titelbl. och företal. Exempl. 12 sk.

Förf. som under föret. tecknat sitt namn, är Hr. Fr. Ad. Björkman, Borgmäst. i Wasa. – Om man på den ena sidan icke har af förf:s embetsyrke anl. att förmoda, att detta arbete skall sprida ett nytt ljus öfver Ep. till Galat. skall man likväl å den andra finna sig öfverraskad af den bekantskap förf. öfverallt röjer med det ämne han afhandlar, och af Hans vidsträcktare beläsenhet samt Språkkunskap – grunden till anm. är J. D. Michaelis Anmerkungen zu seiner Uebers. i N. C. och J.

D. Koppes Perpetua annotatio in N. T. Öfvers. är i det närmaste verbal, ofta ända så långt, att deraf uppkommit omeningar. – Arbet. recommanderas just icke. –

N° 28. Système des Connaissances & forts, af N° 27 & 28. Historia om de märkvärdigaste Jordbäfningar som timat på Jordklotet, jemte physikaliska undersökningar om Jordklotets invärtes bygg-

Sid. 829.

nad och orsakerna till jordbäfningar; författade i bref till en vän, af Dr Joh. Aug. Unzer. Öfv. af D. W. Padenheim, Löjtn. i u. tr. Stockh. C. F. Marqu 1802 416 S. utom 2 föret, och en förteckn. öf. brefvens innehåll 8° (Kost. i exempl. 1 RD. 8 sk.) -

Unzers bok om Jordbäfningar utkom redan för 40 år sedan. Lissabons förstöring 1755 gaf anl. till flerfaldiga förkl. om dess orsaker, och Hr Unzer företog sig att tillstyrka förmeningen om jordbäfningars beroende af underjordiska antändningar, sammanstapla en mängd hithörande berättelser ur Aristoteles, Plinius, Kircher, Olaus Magnus et.

Hos öfvers. af detta arbete saknas den uppmärksamhet och granskning, som vid hans arbete varit nödvändig. Anledn[inga]r dertill behöfva icke sökas med mycket besvär; de erbjuda sig i flere än ett afseende. Dels förekomma verkliga osanningar, dels ock falska physiska räsonnementer, äfvensom öfversättningsfel i ord och meningar, h[vilk]a stundom äro så förvändt konstruerade, att man svårligen kan förstå dem. Om sjelfva Sverige läses här underliga saker. – I anseende till en mängd sanna uppgifter kan denna bok vara nyttig för granskaren, som förstår att utplocka dem, och urskilja det öfverdrifna uti förf:s hypothes; men säkert skall den förvilla en mindre kunnig allmänhet, och vänja ungdomen vid ytliga räsön. om phenomener, som med större omtänksamhet böra granskas.

N° 29. System des Connaissance, & (fortsättn.)

N° 30. Frankf. a. Mayn hos Warentropp och Werner: Petri Camperi Icones Hemiarum E-

Sid. 830.

ditaea Sam. Thom. Soemmering. 1801 Storfol. (12 Rth.)

Dessa mästerl. ooh troget efter naturen tecknade taflor, hafva redan 1760 af Camper blifvit ritade och af Van der Schley i Koppar stuckna. Vid ett besök hos Camp. 1799 har Hr S. erhållit ett aftryck af dessa koppartaflor. Efter D. Campers död vände Hr S. sig till dess son Adrian, h[vilke]n sedan skickade honom kopparplåtarna, jemte sin fars förkl. öfver dem, och 3 kapitel ur ett större verk

öfver Ljumske-bråck, som han haft i sinnet att utgifva. Af Hr. S. företal ses, huru mycket Camper redan i detta ämne skrifvit, h[vilke]t der uppräknas och hvaraf inhämtas, att näppeligen någon varit i stånd att i denna sak utgifva något fullständigare.

N° 31. Om Frimureriets ursprung.

1802 har i detta afseende blifvit utgifven af Hr Prof. Buhle i Göttingen en ganska interessant afhandling: de vera origine adhuc latente Ordinis fratrum de Rosea Cruce, imprimis vero ordinis francomurarium.

N° 32. (fortsättn.) Christ. Rosencreutz var född 1378 och hade rest i Orienten och Afrika. – Uti Spiritus hus. – i 100 år doldt – Han dog 106 år gl. – om huset och Rosencreutzare lär vara en Roman.

N° 33 1) Essai sur le blanchiment avec la description de la nouvelle méthode de blanchir par la vapeur, d'après la procédé du citoyen Chaptal, & son application aux arts, par R. O'Reilly. à Paris An. IX. (1801) 8° XVI och 226 S. med 14 planch.

2) Neue Art Baumwolle, Wolle und andere Stoffe vermittels des Dampfes

Sid. 831.

zu bleichen, mit beygefügter Beschreibung des vom Bürger O'Reilly dazu verfertigten Apparats. Aus d. Frank, m l Kupf. Strasburg b. Levrault 1801. gr. 8° 22 S. (kost. 5 Gr.) O'Reilly, hvars nitälskan för nyttiga konstens utspridande är berömligen känd af des annales des arts & manufactures har samlat hvad de senare åren till blekningens förbättrande blifvit tillgjort, h[vilke]t uti ett sammanhang innefattas i afh. N:o 1. som af Chaptal blifvit öfversedt innan den på trycket utgafs. -

N° 34: Afhandling om Galvanismen, af J. Jacob Berzelius, M. L. Stockholm, tr. i Kumblinska tryck. 1802; 145 s. 8° utom 3/8 ark titbl. Dedicat. och företal; raed. en tabell (kost. 32 sk.)
Närvarande afh. bör vara så mycket välkommen, som den finnes vara skrifven med all den skicklighet, man väntar af en förf. h[vilke]n till alla delar känner det ämne han afhandlar. Denna bok kan väl icke innefatta allt det i sin vidd, som om galvanismen redan är skrifvet; men den gifver dock ett kort begrepp om de hufvudsakligaste upptäckter häri, h[vilke]a voro bekanta, då den utkom, med klokt urval samlade ur de bästa källor, och i god ordning tydligen föreställda. Ända till upps. af Voltas stapel är denna ordning chronologisk, efter de gjorda upptäckterna, men därefter systematisk, och grundar sig dels på egna och af ett sällskap i Stockholm gjorda, dels ock på utländska naturkunnigas försök.

Medan för nästan ett halft sekel tillbaka finner man det galvaniska phenomen beskrifvet,

Sid. 832.

att en egen stickande ofta syrlig smak kännes, då 2 st. af olika metaller läggas på hvar sin sida af tungan, så att de utom tungspetsen råka hvarandra. J. G. Sulzer, h[vilke]n försökte att uppställa en teori om smaken, så vida den tillhör tungan, förkl. detta bero af en rörelse, h[vilke]n uppväckes i tungans nerver. Dermed nöjde man sig till år 1791, då Aloysius Galvani. Prof. i Anatomi vid Akad. i Bologna, upptäckte sin så kallade djur-electricitet, efter honom sedermera kallad galvanism. Han dissekerade en groda, ställde den på ett bord, der en electriser maschin stod, rörde af en händelse dess inre erural-nerv med en knifsudd, då en annan person tog en elektrisk gnista från machinen, och märkte i detta ögonblick i grodan alla musklernas convulsiviska sammandragning. – Sedermera fann han äfven tillfälligtvis, att dessa rörelser hos grodan åstadkommos också utan någon yttre electricitet, endast med beröring af 2 olika metaller. Bland dem, som upparbetat denna lära, nämnas Eusebius Walli, Alexander Volta, Sömmering, Greve, I. Fabroni, A. Monro, Fowler, Pfaff, Wells, Alex. von Humbold och Ritter.

Äfven i Åbo har galv. varit bästa medlet att återställa hörseln hos en lomhörd, och att en ifr. födseln döf och stum yngling derigenom fått god hörsel.

N° 35. Observations & Expériences sur l'inoculation de la Vaccine. Par Jean de Cano. Dr. en Medecine. – Nec mala vicini pecoris contagia laedent. Virgil. Eclog. 1 – avec une planche epluminée, Vienne, Mad.

Sid. 833.

Kurtzbeck. 1801. XII & 216 pagg. 8° (1 Fl. 45 Kr. Wien Courant).

anledningen till Kokoppor. – I några trakter af Engl. och särdeles i Gloucestershire, äro kor utsatte för en sjukdom, som yttrar sig med utslag af blemmor på juret och spenarna; denna sjukdomen, utan att medföra några farliga följder, förorsakar hos dem utmagring och mjölkens afsining; m[ennisko]r, som mjölkat dessa sjuka kreatur, och som på sina händer haft någon hudskafning, spricka eller sårnad, få på dem utslag af lika utseende och beskaffenhet; dermedelst blifva de för framtiden oskicklige, att genom ympning eller på annat sätt, emottaga vanlig koppsmitta. Har derföre Sutton 1768, i sällskap med Fewster (Chirurg i Thomburg), i flere Engl. provinser anställde en allmän koppympning, funno de i Gloucestershire en mängd Allmoge, på h[vilk]a koppsmittan ej häftade, ock som på tillfrågan härledde detta af kokopporne, dem de redan förut genomgått. Ymparne undersökte och funno detta sant. H. Fewster uppgaf denna erfarenhet för ett sällskap af

Läkare, hvaraf han sjelf var ledamot, och ändå föll ingen på den tanken att häraf göra någon tillämpning i praktiken. Detta var förbehållet Jenner, som efter 7 års med outtröttligt tålamod fullföljda försök, utgaf i Juni 1798 sitt första arbete. In Inquiry into the causes and effects of the Cowpox or variolae vaccinae disease discovered in some of the Western Counties of England, particularly Gloucestershire, and known by name of the Cowpox.

Sid. 854.

Burgheim unter seinen Kindern. &c. Se Tom. V. af Ephemerid.

För hvarje lärare, som vill skaffa sig förmågan, att på ett intagande, behagligt och fattligt sätt kunna ingifva en yngling begrepp om de föremål af hvilka han omges; som vill pröfva, huruvida han innehar det lätta och behagliga föreställningssätt, hvarmed man endast och allenast kan hos en yngling väcka böjelse för kunskaper och forskning; för hvarje omtänksam man, som vill bibringa ungdom kännedom om naturen; framställer Rec. närvarande skrift, som ett mönster, hvarefter Läraren bör bilda sig sitt föreställningssätt, hvarur han bör hämta anvisning, huru han skall behandla hvarje förekommande föremål, för att förmå ynglingen att utforska dess natur, och för att icke trötta, utan lifva, hans uppmärksamhet. – Allt är afhandlat på ett sätt, som gör läsning deraf ej blott undervisande, utan äfven roande. -

Tryckfel: Tiden af solens rullning kring sin axel bör vara 25 d. 14 t. 8' – Mercurii omlopp kring solen sker på 87 d. 23 t. och ej på 87 d. 25 t. —

Nº 36. Observations & Expériences etc. (forts) Burgheim & (forts.) NB. återstoden af en bränd kropp väger alltid något mera än sjelfva Kroppen förut vägde.

Nº 37. Observations & Expériences & (forts.) Boken finns äfven i Tysk öfvers. gjord under förf:s ögon, af Dr. Portenschlag den yngre, och utg. i Wien 1801 på 220 sid. i 8º

Sedermåra äfven en ny upplaga af den förra utkommit under titel; Observations & Expériences sur la Vaccination par Jean de Cano.

Sid. 835.

Seconde edit. corrigée & considérablement augmentée. Vienne Geistinger 1802. 23 to 2 S. 8º (1 Rthr. 4 gr).

Lärobok i Pharmaceutiska Experimental Chemien, efter nyare Systemet för Läkare och Apothekare, af J. Barthol. Fraunsdorff öfv. af C.F. Plagemann. Stockh. 1802. C. Fr. Marqu. 8° 488 S. utom företal och register, samt en i koppar stucken tafla. -

Originalen utkom 1796 i Altona. – Rec. billigar H^e Pl:s åtgärd och anser boken, såsom ämnad till föreläsningar, hvarvid mindre nogräknade uttryck och några förekommande oriktigheter, som kunde förvirra en nybegynnare, skola rättas och förklaras, att svara emot sitt ändamål: hälst i detta ämne förut ej finnes någon på Svenska utgifven tjenlig bok.

N° 38. Synopsis methodica Fungorum, Sistens enumetationem omnium huc usque detectarum Specierum eum brevibus Descr. nec non Synon. & observ. Selectis. Auctore D. C. H. Persoon. Pars I-II, cum Tab V aeneis pagg. 706 Gött. 1801

Förf. till detta arbete, så länge efter längtadt af dem, som studera Växternas hist. har redan under löppet af flere de förflutna åren riktat vet. med förtrf. afh. i detta ämne; alltid åtföljde af upplysande teckningar efter Naturen. Linné hade fordom sagt: fungorum vido in opprobrium artis etiam num Chaos est; och han lemnade verlden utan att ha återtagit ett ännu sednare uttryck: Nescientibus botanicis in his quid species, quid varietas sit. Dessa förebräelser besannas nu icke längre, då vi genom

Sid. 836.

H. Persoons kunskaper och fleråriga forskningar ändtligen erhållit ett efter philos. grundsatsen, utarbetadt helt, en systematisk uppställning af Cryptogamiens yttersta del, och vi således iståndsatte att omfatta ett vidsträckt och af en lång skymning höljt fält. Förf. är dock blygsam nog att endast tro sig hafva något bidragit till ändamålet och uppmanar vet. idkare till vidare pröfningar. – (antalet af arterna i ofvan nämnda arbetet = 1426). Arbetet är i sig sjelf förträffligt. Man har mycket skäl att hoppas, att det skall med tiden vinna en ännu högre grad af fullkomlighet, hvarpå Hr. Persoons förtjenstfulle forskningsifver är en säker borgen.

Explicatio paraphrastico exegetica S. S. Librorum Novi Foederis brevis & succincta, e Scriptis Interpretum. praecipue recentiorum, qui in praefatione & postea laudantur, excerpta & collecta in usum praesertim S. Min. Candidatorum, Adjunctorumqve & sacerdotum Juniorum ac pauperum, quibus forsitan nec illa et similia scripta utilissima emendi copia, nec satis consulendi scrutandique otium suppetit; studio & opera. Haquini Sjögren, S. S. Theol. Prim. in Reg. Gymn. Vex. Lect. Past. & praep. ejusque sumtu edita Junekopiae [Jönköping] ap. Joh. Pet. Marquardt. P. I. 1800 pagg. 554, et cum addendis pagg. 355–370. IV Evangelia. — P. II. pagg. 316, Acta Apostolorum et Epist. Pauli ad Romanos et Choris; — P. III. 1801 pagg. 401. reliqua N. Testamenti Scripta complectens. Cum Praef. III–VIII. 8°.

Sid. 857.

Herr Domprosten Sjögrens välmenta bemödande att i denna väg gagna, förtjenar utan tvifvel all aktning, om ock försöket ej i allt skulle tillfredsställa en uppmärksam läsares fordringar.

N° 39. (forts.) Urvalet af Bibeltolkare, i synnerhet sedan nyare tiders och deras förklaringar har ej alltid varit det lyckligaste, som synes vid första påseendet och det egna och bestämda granskande omdömet saknas så ofta i synnerhet å sådana ställen (och de äro ej få) der förf. ej nöjd med ett godt och tillfredsställande förfaringssätt, sammanställt flere sina emellan ej blott olika och skiljaktiga, utan ock, hvad än ledsammare är, mot hvarannan så stridige, att de bägge omöjligen kunna stå tillsammans med en och samma lärotypus, eller gillas af en consequent och systematisk Bibeltolkare; hvaraf således nödvändigt måste hända att den oöfvade och svagt underbyggda läsaren skall så mycket mer stanna i en bekymmersam villrådighet om det tolkningssätt han af flere föreslagna bör följa och fästa sig vid, som grunderna för den ena eller andra olika meningen ej äro anförda, och han sannolikt i sin krets skall sällan äga skarpsinnighet eller hjälpedor nog, att med säker urskillning bestämma sitt val; då han följaktligen, ledd af en slump eller ett blott godtycke, skall lätt förledas att ge sitt bifall åt en förklaring, som till äfventyrs ej alltid nog öfverensstämmer med Skriftens verkliga mening, eller de i vår kyrka allmänt godkända läroformer, h[vilke]n anmärkn. i synnerhet och oftast erbjuder sig vid de ur Exegetisches Handbuch

Sid. 838.

zur Erklärung d. N. Testaments lånta tolkningssätt. – Alla paradoxa och otjenliga förklaringar hade i en slik elementarbok bordt alldeles förbigås. Hade förf. i st.f. att utbreda sig till en slik vidsträckt, samling af olika sinnade Exegeters mer och mindre sannolika förklaringar heldre, följt en enda, pålitlig ledare, t. ex Rosenmüllers bekanta Scholia in N. Test. Tom. V. ed. IV och gjort deraf, efter en viss stadgad plan ett för våra prest Candidaters behof tjenligt utdrag, så hade vol. af förf. arbete blifvit vida mindre, och tillika vida bättre svarande mot ändamålet. Som det nu är inrättat, tjenar det mer för en i dessa ämnen redan bevandrad läsare till att lätta öfversigten, af flere de märkeligaste Bibeltolkares skiljaktiga meningar och tolkningssätt, än till handledning för nybegynnare i Nya Testamentets Exegesis. Trycket är mycket sammanträngt, och pappret hade kunnat vara bättre; men då hade väl boken ej kunnat säljas till det mycket måttliga priset a 2 Rdl Riksgäldssedlar.

Chemiska afhandling om Logarfveriet, is[yenner]het om den af Herr Armand Seguin i Frankrike nyligen uppfunna method att inom några få dagar bereda läder, af Dr. Fredrich Hildebrandt. Öfv. Stockh. J. Ch. Holmberg 1801 8° 40 sid. 7 sk. ex.

H^F H-s afh. utgafs 1795 uti Erlangen och finnes här utan några anm. öfversatt, ehuru sedan den tiden ämnet af många nyare rön blifvit vidare upplyst. – öfv. är ej utan fel emot språken, ehuru de ej äro så betydande.

Sid. 839.

Den uppenbarade hemligheten, att göra snus.

N° 40. Jo. Hedvig Prof. Bot. in Acad. Lips. Species muscorum frondosinum. Opus Posthumum editum a Fr. Schwägrichen M. D. Lips. 1801 352 s. 4^e 30 Rdr.

Redan flere år väntade man på utg. af detta verk, som utan tvifvel skall göra epok i Botaniken. – Utom några felaktigheter är detta ett i sig sjelf förträffligt arbete.

Handbuch zur chemischen Analyse der Mineralkörper, von W. A. Lampadius, Prof. d. Chemie und des Hüttenwesens an der Freyberger Bergakademie, Freyberg 1801 im Verlage der Crazishen Buchhandlung gr. 8^e VIII. och 362 S. med 1 Koppartafla. bör anses med nöje och tacksamhet.

N° 41. Sv. Akad. Handlingar ifr. år 1796. 1^a Del.

(Fransosen uttalar ytinang för utinam, Engländaren pätiuli för patule – tränga af trång, stärka af stark, gärda af gård, läsa af lås, tämja af tam, svarta af svart, främst, främja af fram, nämna af namn, ämbete af det gamla ambat, (Tyskarnas Amt); rodnad af röd, håga af hög, så det skiljes ifr. höjd (part pass. af höja) – egendom af egen, äga fordom åga, orsak (tyskarnas Ursache) af ur och sak, härlig (hvarföre man skrifvit herrlig förmodeligen för att efterapa Tyskarne, liksom detta ord nödvändigt skalle härstamma af herre)

Sid 840.

pligt (officium); plikt (muleta); bläck (skrifbläck) och bleck (järn-bleck), verk (opus) och värk (dolor), jagt (venitus) och jakt (ett slags fartyg)

N° 42 Öfver rätta grunderna för Odlingen af foderväxter, af F. C. Medicus. Reg-Råd, Direkt, för Churpfalz. Stats Hushålln. Högskola i Heidelberg, och för Pfalziska Ekonom. Sällsk. derstädes öfv. ifr. Tyskan af Joh. Jac. Hedrén, Docens i Prakt. Ekon. vid Upps. Akad. Stockh. J. C. Holmberg. 1801. 129 sid. 8e (Kost. 28 sk.)

N° 43 (forts.). – Anton Jos. Cavanilles Icones & deser. plant. quae aut sponte in Hispania crescunt aut in Hortis hospitantur. Vol. V. Madrid. 1800. Vol. VI. 1801. folio. – Detta är ett dyrbart verk, och man kan visserligen icke neka Herr Cavanilles det loford, att han gjorde sig högt förtjent af Vet. och fortfar beständigt att göra det; och är derföre icke utan skäl som följande vitsord lämnas honom uti Magazin Encycl. N:o 23 floreal. an. 8 tom. VI: "Depuis longtems l'Europe savante a placé l'auteur des plantes Monadelphes au rang des botanistes les plus distingués. Ses travaux

honorent la lation Espagnole & méritent d'être accueillies avec un véritable interet, par tous les amis de la sciences." -

6te Vol. slutar arbetet.

Nº 44 Medborgaren Chaptals nya Tvätt-method. Öfvers. af C. Weltzin. Stockh. C. Delén. 1802. 8º
47 sid. kost. häft. i blått papper 12 sk. Utg. lämnar äfven på köpet i samma bok 12 andra
hushållsunderrättelser, af skiljaktig natur.

Sid. 841.

Allgemeinfaßliche Betrachtungen über das Weltgebäude und die neuesten Entdeckungen, welche von Herrn Doctor Herschel und Herrn Oberamtmann Schröter darin gemacht worden sind. Von Aug. Heinr. Chr. Gelpke, Lehrer an der fürstl. Waisenhaus-Schule in Braunschweig. Königsutter b. J. B. Eulemann 1801 8º XII à 232 sid. Boken är just ej af värde, snart sagdt oduglig.

Nº 45. Carl Gust. Leopolds samlade Skrifter, 1, 2, 3 Bandet. Stockh. 1800. 1, 2 (338, 428, 477 sid.) 8º. – Denna samling af hans skrifter föreställer idel klassiska verk, det ena skildt ifrån det andra, i slag, ej i värde. Då icke blott Svenske utan och utländske skalders torde i den grad hafva lyckats, att med mångfaldigheten förena en egen förträfflighet, som Hr Leopold. Törhända kan han som skald, i viss hänsigt, jämföras med Dryden; om hvars snille Pope utlåter sig, att det frambragt i alla skaldeslag de säkraste mönster, hvars egna versifikations högtidliga stat och ljudande eftertryck Gray har tecknat med denna malande stroph:

Behold, where Drydens less presumptuous car
wide over the fields of Glory bear
two coursiers of eternal race
with necks in thunder cloath's and long resounding pace.

Sid. 842.

Näppeligen torde något stycke i närvarande samling kunna visas, som vore blott ideal, eller blott kopia i ehuru olika olag af poesi der förekomma, af hvilka det ena efter sin natur och sitt ändamål måste mer närma sig till hvardagsverlden, och det andra mer skilja sig ifrån den. Om någonting är ett bevis på en säker smak, ej mindre än en stor talang, är det den underbara gåfvan, att än kunna sänka sig till beskrifningen, af en skräddeles verkstad (se poemet Byxorna), än höja sig till inbildningens och tankens högsta rymder, utan att nånsin förlora sig i den ens eller andra ytterligheten af krypande låghet eller svindlande utsväfning. Det är denna mångfaldighet i den

Leopoldska skaldgåfvan, som gör vår vitterhetsidkare och älskare, ehuru stridiga emellan sig, dock så ense i hennes beundran, Icke blott den mäktige ifraren för den fransyska renheten, klarheten, måttan, harmonien, regelbundenheten, smaken, med ett ord, och den dristige beundraren af Engelska högheten, kraftfullheten och bildrikheten, utan ock den ömsom förmätne, ömsom rädde försvararen af den Tyska djupheten i tanke och känsla, yppigheten i målning, och mångfaldigheten i toner, färger och former, ville trygga sig till hennes exempel och låna sig styrka af hennes anseende.

Nº 46: (forts.) Ur Journal general de la litterature etrangere, som begynte ges ut i Paris 1800, är infördt i Kiobenhavnske lærde Efterrättningar Nº 46, 1801 följande omdöme: "Den filosofiske Ode tilbyder under Leopolds Pen, nästen ligesaa megen Harmonie og Pomp, som J. B. Rousseaus beste Stycker, och har derhos en bedre vedligeholdt Värme og mere jävn Styrke: det vitnesbyrd gives ham af den meget nidkiære Beundrer af Frankerigs første Lyriker".

Sid. 843.

Praktupplaga af Roms Auctores Classici af Eichstädt, Philos Prof. i Jena genom Göschen -

Nº 47. C. G. Leopolds samlade Skrifter & (forts.) (non satis est pulchra esse poemata, dulcia sunt.)

Nº 48. Traité Elementaire et Complet d'Ornithologie, ou Histoire Naturelle des oiseaux, par F. M. Daudin. Tom I. 474 S. T. II 473 S. Paris. Duprat an. VIII (1800) 4º.

Detta verk, som kommer att bestå af 6 Tomer, blifver helt visst ett klassiskt arbete i denna sköna vettenskap. Det skall ock säkert, om icke undantränga, åtminstone inskränka behofvet af flera nu outhärliga böcker i denna del af naturens Kännedom. Så är icke blott system och beskrifningar, icke blott korta, men tillika granskande berättelser om foglarnas hushållning och märkvärdigheter, utan derjemte en fullständig filosofi öfver Ornithologien. Der igenom vinner Läsaren ej allenast fullständighet, utan ock hvad vid Naturens skärskådande is[yunner]het förtjenar eftersträfvast, en trygg, skarp och inträngande omdömesblick, som från nomenklaturen öfvergår till det vettenskapliga och blifver icke mindre omdömet än minnets föremål.

(Taxidemie, sättet att för kabinetter bereda, uppstoppa och förvara foglar). – Gravurerna sköna, foglarnas attitud lyckligt vald och för åskådaren intressant. – (Ingen fogelart öfver jordklotet lär vara så spridd som Kråkan). -

Nº 49 utdrag utur alle, ifrån år 1780 utkomna Publique Handlingar. Placater, Förordningar, &c. 12e Delen till 1783 års slut. Stockh. i Kongl. Tryckeriet. 1799–1802.

Det är af det så kallade Modées verk.

Sid. 844.

Beskrifning öfver en ny trösk-maskin, som med 2 dragare ut tröskar 25 a 30 tunnor råg om dagen, af P. Estenberg, Hof-Conducteur och Byggmästare. 2 förb. uppl. med 2 plancher (en i folio och en i 4°) Stockh. J. C. Holmberg. 1801. 5 sid, in 8° utom tidelblad. (kost 5 Rd)

Denna maschin uppfanns 1796 af Mich. Stirling eg. en skotsk jordbrukare i Craighead uti Dumblanes socken. – i anseende till språket och redigheten i föreställningen kan denna beskrifning just ej berömmas – är stort intet mer förbättrad än den förra.

Biografi öfver Er. Prosperin. Astron. Prof. i Uppsala, som afled den 4 Apr. 1803 64 år gl. utmärkte sig mycket i sin vet. Han efterträdde Melanderhjelm i sysslan, h[vilke]n ibl. annat uträknat till sina Elementen icke mindre än 84 kometer, h[vilk]a finnas i Kongl. Vet Acad. handlingar. -

N° 50 Kongl. Vet. Acad. Nya Handlingar, Tom. XXIII. för år 1802. Stockh. J. P. Lindh 8° 336 sid. utom Tabeller och Reg. och 9 i koppar stuckne Taflor (apologetik har man i sednare tider börjat kalla den vet. som framställer bevisen för X:a [Christna] Religionsssanning).

N° 51.(forts.) – Deutsche Ornithologie oder Naturgeschichte aller Vögel Deutschlands in Naturgetreuen Abbildungen von Borkhausen, Lichthammer und Becker den Jüngern. I Darmstadt I-V Cahiers. Med 30 ill. Tabeller fol. (Säljes i Stockh. för 28 Rd R. G. S.) Rec. uppger detta verk, såsom det skönaste, dyrbaraste och vida öfverträffande hardt nära

Sid. 845.

allt, hvad intill närvarande tid i denna väg utkommit. Hvarje fogel har sitt eget blad i största folio. Teckningen är i yttersta mått korrekt. Koloriteten alldeles ojämförlig; attituderne lyckligt uppfattade och intagande. Allt är natur. Föga fattas att det dårade ögat upptäcker lif. Der saknas endast rörelse, och denna rörelse misstänkes likväl såsom verkelig, uti ögonens strålande blick och ställningens talande uttryck.

Cebetis Tabula (Graece) In usum Tironum, Accedit index Graeco-Latinae. Aboe in offic. Frenck. MDCCCIII 8°. – Texten 76 S. index 1 och $\frac{3}{4}$ ark (16 sk. exempl.) Inrättningen är till fulllo svarande emot afsigten med denna uppl. Trycket är rent och läsligt, men ej alldeles fritt för små fel. – index är förf. af en skicklig hand. Ordens betydelse äro riktigt anförda.

N° 52. Logarithmiska taflor, och åtskilliga andra Tabeller, som äro nyttiga uti Astronomien, Navigation och Geographien, utgifne af Nathanael Gerh. Schulten Stockh. 1802. 176 S. 4° utom Tit. och föret. Denne Samling anser Rec. gjord med det urval och den granskning, att boken bör vinna kännares bifall. Redan de omständigheter, att förf. öfverallt betjent sig af goda källor, öfvertygar Läsaren om brukbarheten af dessa tabeller: deras nytta har dock blifvit ännu mera vidsträckt derigenom att förf. gjort sig den möda, att uti anmärkn. visa deras bruk äfven för en större tidslängd.

Undervisning uti Räknekonsten. Lämpad så väl till de okunniges, som mera kunniges begrepp, grundeligen och på ett tydligt samt lätt sätt

Sid. 846.

innefattade handels och hushållräkning af Joh. Gräns. Stockh. 1801, 255 S. 8° ut[om] Titel, företal och tilläg. Det af förf. lofvade grundliga föreställningssättet saknas öfverallt, tydligheten brister ock på många ställen, och någon gång förekomma verkliga oriktigheter. - Till elementarbok i räknekonsten är denna afhandling ingalunda tjenlig; den i Arithmetiken öfvade kan dock af densamma påminna sig de reglor, som för hvarje räkningssätt på andra ställen äro uppgifna och bevista.

N° 53. Försök till Handbok för bruksbetjenter. 1^a Delen innefattande de allmänne och oundgängligaste kunskaper vid bruksförvaltningen; jemte bifogade Tabeller och uträkningar, tjenande till lättnad och säkerhet, så väl vid Bruks-räkenskapernas förande, som andra förekommande tillfällen Stockh. på Boktr. C. Delêens förlag. 1800. 4°. 128 S. utom Tabellerna. Sednare Delen. Innehållande Bruksbokhålleriet, jemte figurer, som utvisa Räkenskapernas upplinierande. Stockh. på Bkh. C. Del. förlag 1801. 4° 40 s. utom fig. (kost 2 Rd 16 sk)

Förf. heter J. Strömbom, och ej allenast yngre och vid Bruksförvaltning ännu oförfarne inspektörer, utan äfven äldre och mer befarna män skola finna nöje och nytta af denna boks läsning.

Samlade Underrättelser till utskiljande af gode och pålitlige från gl. och oduglige Medicamenter. jemte utväg att kunna pröfva illa tillredde och förfalskade; af M. Blom. Med. D^r och assessor

Sid. 847.

m. m. Stockh. A. J. Nordström 1803. 8° 144 s. med Den berömda förf. afsikt misskännes icke, ej heller ogillas företaget af Rec; men för att kunna påräkna en god afsättning synes förf. hafva eftersträfvat en korthet, som likväl vållat en skadelig beskränkning af många goda läkemedel; hvaremot andra ganska umbärliga äro öfverflödigt beskrefne. Ibl. de anförda kännemärken på läkemedlens godhet anföras jemväl många otillräckliga och oriktiga, och sådane tryckfel vanställa

till en stor mängd arbetet på mångs sätt till den grad, att deraf uppkomma omeningar, hvilkas rätta beskaffenhet de okunniga hafva svårt att uppdaga.

Skyttianske Prof. i Vältaligheten och Statskonsten Mag. Jac. Fred. Neikter, född 1744 en mycket skarpsinnig och lärd man. Flere af hans arbeten utmärka sig det i hög grad. Han uppodlade äfven mycket den gl. Nordiska Historien och Geographien. D. 4 Maji 1803 dog han. – I Philos. Vitterhet, Historia Philologie och Critik var han en verkelig Polyhistor.

Strödd underrättelse. Prof. Matthäi i Wittemberg, som upptäckt en Hymn af Homerus berättas hafva funnit ett fragment af mer än 300 verser, ur en tragedi af Sophokles.

N° 54. Beskrif. öfver en Boktryckeripräss utan bengel och skruf. Stockh. J. C. Holmberg, 1801, 8° 7 sid. och en tafla.

Prässen är uppfunnen i England och har vunnit en heders belöning af 40 Guineor.

Sid. 848.

Beskr. öfver en ny Virginisk Mjölquarn, som drifves af vatten, och förrättar allt arb. utan någon tillhjälp. Stockh. J. C. Holmb. 1801 8° 14 S. 1 tafla Byggmäst. till denna quarn heter Thomas Ellikott, och denna beskrifning är uppsatt af en Buschendorf i Leipz. Svenska öfvers. är klanderlös.

Den Danske Reformationens historie ved Dr. Frederich Münter, 1 D. 565 S. 2 D. 728 S. i 8°. Kiöbenh. 1802. Trykt og forlagt af Dir. J. J. Schultz

Förf. (Theol. Prof. vid Köpenhamns Universitet) är tillförene känd ej allenast för andre arb. utan ock för 2 eg[ente][igen] till denna samma lärdomsdel hörande verk, neml. hans Magasin für Kirchengeschichte und Kirchenrecht des Nordens, 1 och 2 Band, Altona 1797 & 99. 8° och hans Handbog i den äldste Christelige Kirkes Dogmenhistorie, 1 Deel, Kiöbenh. 1801. 8°. Medelst hans ofvannämnde arb. är, såsom den Danske Rec. anmärker, en vigtig brist i dess fäderneslands Litteratur afhulpen.

N° 55. Geschichte Gustavs Wasa, Königs von Schweden, nebst einer Schilderung des Zustandes von Schweden von den ältesten Zeiten an bis Ende des fünfzehnten Jahrhunderts. Von J. W. von Archenholz; Tübingen 1801. 1 B. X och 358 S. 2. B. 328 sid. 8°.

I allmänhet har, så mycket Recens.

Sid. 849.

kunnat finna, Herr A. hela vägen tämligen troget följt Celsius, och stundom nästan öfversatt honom, blott med förbättring af stilen. Dock äger hans berättelse äfven ett annat företräde genom bättre valda hvilopunkter, ljusare sammanhang och här och der anbragta tydligare vinkar om händelsernas orsaker. Men fullkomligt pragmatisk kan Rec. icke anse denna historia, åtminstone icke sådan, som dess ämne i en Humes eller Schillers hand kunnat och bort göra henne. Ibl. flera skäl till sin mindre fullkomliga tillfredsställelse vid bokens läsning, anmärker Rec. en origtighet, som han trott sig finna i teckningen af Gustafs Karakter. ibl. annat tadlar han Gustafs yttersta foglighet emot utländska magter, som en fläck i hans karakter, och anser honom hafva begått oförlåtliga statsfel af en godtrogen svaghet, mot h[vilke]n det fordrades alla hans öfriga egenskapers motvigt, för att bibehålla hans storhet såsom Kon. och människja. Äfven säger förf. att Gustafs berömliga egenskaper, dem han förut beskrifvit, dock icke voro utan starka skuggor. Man väntar att läsa, något stort exempel af felaktigheter, och finner att Gust. yttrat mycket nit för den Lutherska läran och tron, såsom den rätta grunden för en X:s [Christnes] dygder, och att han anbefallt sin son Johan Bibeln framför andra böcker, såsom innehållande den sannaste lärdom, den förnuftigaste sedolära, och den bästa regeringskonst. Icke heller andra i denna Hist. förekommande karakterer äro tecknade med fullkomlig rättvisa t.ex. Christina

Sid. 850.

Gyllenstjernas. Flere smärre, men ganska oväntade origtigheter förekomma. t.ex. den att Gustafs familjsnamn säges vara Eriksson. Framför Hist. om Gustaf är en inledning om Sveriges tillstånd före hans tid och utgöres af 121 sidor. Om icke allt, hvad förf. i en nog säker ton berättar om svenska folkets ursprung, äldsta författning, gudalära m.m. äger fullkoml. enlighet, hvarken med våra äldre eller nyare antikvariärs meningar: torde han finna sin ursäkt i dessas egen stridighet och i den naturliga oredan af dessa mörka och ovissa saker. Men att han förvillar alldeles säkra hist. sanningar, t.ex. att frälsefriheten blifvit införd i Sverige år 780 under Kon. Ifvars regering, kan icke förlåtas en gång en utländning. Öfversigten är dock i det hela temligen riktig och karakteristisk. Men det är ett stort fel, att så olika tider, som den hedniska och den Christne icke äro bestämdt åtskildt. Hvad som säges om de gl. finnarnes barbari "att de varit utan vapen, utan hästar, ja utan hus, att de legat som djur i kojor af sammanflätade qvistar, att de ägt föga begrepp om egendom" o.s.v. är antingen alldeles falskt, eller passar det blott på Lapparne, som fordom hette Finnar och ännu heta det i Norge, h[vilk]a också Tacitus utan all tvifvel ment i den beskr. efter h[vilke]n förf. synes hafva gjort sin. I allmänhet röjer det sig också i andra öfverdrifna utsagor, att förf. icke känt de vigtiga upplysningar, som Herr Kansli-Rådet och Ridd. Porthan dels i Witterh. Acad. handlingar, dels i Pauli Juustens Chronicon Episcop. Finland annotationibus et apparatu monumentorum illustratum lemnat

Sid. 851.

oss angående finska folkets ursprung och historia.

N° 56. Biograf. Zidbeck. Hist. Nat. & oecon. Prof. i Lund. – död d. 9 Febr. 1803.

Anmärkingar till Sveriges Rikes Sjölag, jemte författningarne om hvarje å utrikes ort vistande Svensk Agent, Handels agents eller Gen. agents med handel och sjöfart gemenskap ägande skyldigheter och rättigheter, utgifne tillika med ordareg. af Jac. Albr. Flintberg, Lagman; ny och förb. uppl. Stockh. 1802 med Regist. 736 sid. 4° (kost. 4 RD Exempl.)

Att dömma af den alltför hastiga afgang den förra uppl. (1794) hade, och så vida flere förf. i den vägen sedermera äro utkomna, synes detta artete låfva en långvarig brukbarhet, och en desto säkrare afgang, h[vilke]n så mycket mindre kan uteblifva, som förf. enligt dess kända outtröttliga samlingsflit, bemödat sig att gifva detsamma all möjlig fullständighet. Icke dess mindre äro mycket anmärkingar gjorda i afseende å en förvänd stafnings teori, som nyttjas, och dertill att många till ämnet alldeles onödiga omständigheter äro äfven hit inryckta. 28.

N° 57. Den Danske Reformation &c (forts.), förf. jemför Christian den 2 med Kejsar Joseph den II. (En förträffelig teckning lemnas af Hr Hofrådet Henrik i dess Deutsche Reichsgeschichte, 9 Abth. eller allg. Weltgesch. IX B:s VIII Theil. S. 750 Jf om denne märkvärdige Regent; "Såsom sin Moder Medregent, då honom blott i Militär saker mycken magt tillstaddes, hade han haft tid nog att i stillhet göra mångfaldiga utkast till för-

Sid. 852.

bättring af onekliga fel i styrelsen och den så olika regeringsförfattningen i sina Stater. Kanske för mycket full af de anslag han under denna tiden fattat, hastade han, sedan han ensam tillträdte regeringen, för mycket med deras utförande; han tycktes inom, 2 eller 3 år vilja utföra saker, hvartill knapt ett halft århundrade hade varit tillräckligt. På hans goda vilja att göra den Österrikiska Monarkien stor och blomstrande, samt förskaffa sina undersåtare större välstånd och upplysning, kunde alldeles icke tviflas. Men han bestämde sina staters bästa efter sina egna insigter, utan afseende på Nationalfriheter och ständernes föreställningar, och efter deras berättelser, hvilka han skänkte sitt förtroende. Om ock det myckna goda, som han på sina vidsträckta resor hade blifvit varse och nu sökte lämpa till sine stater, alltid hade varit användbart på dessa sidstnämnde så bedref han dock dessa välmenta förändringar med en skyndsamhet, som ensan måste åstadkomma tusende fel, och hämma framgången af de bästa planer. Han förfor ock därvid alltför öppet, och visste ej nog dölja sin despotism. Derföre, och emedan han för litet skonade de andeliga, och gl. Nationalfördomar, blef han af sina undersåtare ej så älskad, som han det väl förtjente. Till äfventyrs har ingen Regent utgifvit så många förordningar, (inom de 3 första åren af hans ensamma regering, voro ej mindre än 276 förordningar utgånga, och desse blott allmänna för hela Monarchien: antalet af de för särskilda österrikiska stater enkom utgifna, var ännu mycket större) men ock aldrig någon återkallat så många, som Joseph II. Detta utviste, att hela hans system ej hade fasthet nog. Många företaganden gick han åter ifrån, hvilkas svårigheter nogsam hade

Sid. 853.

"kunnat förutses. Med mera moderation och eftertänksamhet, med mera köld och ståndaktighet skulle han hafva blifvit en af de bäste och lyckligaste Regenter, till och med utlänningar skulle ej kunnat förneka honom sin kärlek och vördnad, om han visat mera aktning för äldre fördrag ocia öfverenskommelser. För öfrigt var han ganska älskvärd, enkel och otvungen i sitt lefnadssätt, nedlåtande, vänlig, öppen, god och m[ennisk]o älskande i omgänget; väl oupphörlign verksam och arbetsam, men dock ej likgiltig emot nöjen. Tvertom älskade han Musik och Skådespel, ehuru ej med passion, utan blott till hvila och krafternas stärkande; och han såg gerna att alla klasser af hans undersåtare togo del i offentliga lustbarheter, samt att glädje och tillfridsställelse var utbredd öfver deras ansigten. Hwadn många anstalter, som syftade blott till detta mål. Ett hufvudsakligt föremål för hans uppmärksamhet var soldatståndets förbättring och förädling, också var ibland hans undersåtare detta det enda stånd hvars fullkomliga kärlek och tillgifvenhet han tog med sig i grafven."

N° 58. Lefvernes Beskrifning – A. Chydenius -

13de Delen af Modées verk till 1786 års slut. Stockh. 1803, 4° 521 s. utom förteck. och. Reg. (2 Rd 24 s.) Detta arbetet tager sin början straxt efter Kon. Carl XII död. Det begynnades först med Kongl. privilegium af den 13 Maji 1742 af då Secr. i K.M. och R. Canzl. Coll. sedermera Canzli Rådet Rein. Gust. Modée, fortsattes sedan af hans Enka friherrin Hed. E. Lindhjelm och vidare af K. Boktr. Secr. H. Fougte och till sidst af hans Enka, fru Elsa Fougte, f.¹²³

N° 59 Archiv des Criminalrechts, herausgegeben von Ernst Ferd. Klein, Königl. Preussischen Geheimem Obertribunals Rath. m.m. Gallus

Sid. 854.

Aloys Kleinschrod Hof-Rath und Prof. der Rechte auf der Justus-Univ. zu Würtzburg &c und Chr. Gottl. Konopak, Privatdozenten der Rechte zu Halle. 3er Band 1 St. 136 s. 2 Dl. 180 s. 3 St. 142 s. 4 St. 130 sid. 4er Band. 1 St 100 s. 2 St. 169 s. 3 St 152 s. 4 St. 156 s. Halle 1801, 2 – 8°.

År 1794 utkom häraf redan det första Bandet. I detta, när det betraktas i sitt hela, onekligen vackra arb. förekommer afven rätt mycket, som äfven af en Svensk Jurist, som vill bemöda sig om en vetenskaplig kännedom af sitt vidlöftiga och, brydsamma yrke, med nytta läses.

Några underrättelser om artificiella mineralvatten af Jac. Berzelius, Med. och Pharm. Adjunct. Stockh. H.A. Nordstr. 1803, 8° 52 s. ut. Tit. och föret.

N° 60. Den Danska Reformationens Historie (forts.)

¹²³ Namnet otillgängligt i mittuppslaget av det inbundna bandet.

N° 61. Archiv des Criminalrechts & (forts.)

N° 62. (forts.) – Strödd. Und. En Med. Doct. C. Schmidt i Lilienthal vid Breslau har nyligen (skrefs i Aug.) anmält sig såsom uppfinnare af det Elektriska ämnet. Det skall, enl. hans uppgifter, vara utspriddt i hela naturen, samt utgöra driffjädern och hufvudorsaken till alla förändringar, som föregå vare sig i luftkretsen eller jordens innersta. En skapelse utan detta ämne vore, som han säger, att evigt enahanda; och igenom upptäckten af detta fina ämne, som blott i sitt friaste tillstånd skall blifva för oss synligt (under form af gnistor och blix). Tilltror han sig nu att på det mest tillfredsställande sätt förkl. icke blott alla meteorologiska och otaliga andra phenomener i Sten-Växt och Djur-riket, utan ock

Sid. 855.

sjelfva Mythologiens djupa mörker, så vida detta ämne skall vara alldeles detsamma som de gl. vise, h[vilk]a med flit insvepte sina kunskaper i hieroglyfer, sakade Jupiter: – 60000 francs. Buonapartes pris - som riktat Electriciteten med en upptäckt, värd att sätta bredevid Franklins. Han har utgifvit sin lära i en bok: Der Zitterstoff (L'Electrique) und seine Wirkungen in der Natur, och lärer redan midsom. tiden utkommit.

N° 63. Svensk Botanik utg. af J.W. Palmstruch och C.W. Venus. 1^a Bandet. Häftet N° 75. Stockh. C. Delén 1802. Häftet N° 9, 10, 11, 12 ders. 1803, i stor 8°. (De 5 första 24, de sista 28 sk.) Denna fortsättning af detta berömliga verk är ansenligen förbättrad, och lärer blifva det ännu mer. Teckningarna jämförda med Oeders och Schrebers fabeller eftergifva ej, öfverträffa ofta, särdeles i fullständighet. – Tillägg.

N° 64. Einleitung zur Kenntniß der Gewächse, in Briefen, von Kurt Sprengel. Prof. der Botanik in Halle. 1^a Sammlung. Von dem Bau der Gewächse und der Bestimmung ihrer Theile. Mit 4 Kupfertafein. 421 sid. ut[om] föret., inneh. och figurernas förklaring – 2^a Sammlung. Ton der Kunstsprache und dem System. Mit 4 Kupfertafeln, 387 s. Halle 1802. 8° (Med illum Kopst. 4 Reichsthaler)

Framför alla de mer eller mindre omständliga Läroböcker, som i ändamål att göra icke så mycket den eg. vet. idkaren, utan fastmer sjelfva den odlade allmänheten bekant med Bot. lärogrunder, blifvit i Tyskland utgifna, äger enl. de bästa recenserande Journalers omdöme H^r Sprengels

Sid. 856.

arbete ett ostridigt företräde. Genom uppgifternas val och sanning, eller nyhet och sannolikhet, genom en lyckligt träffad och troget följd gräns emellan den populära och den vet. undervisningen, föreställningens klarhet och rikedom, och genom sjelfva brefformen, hvars enkla och lätta behag

alldrig behöft uppoffras för grundligheten, eller grundligheten för smakens fordringar, har han förtjent och vunnit Bifall hos alla klasser af Läsare. (Ibl. instrumenter nödvändiga för en Botanist nämnas med beröm Weikerts louper och Mikroskopier. 29

Nº 65. Försök till besvarande af Kongl. Svenska Patriot. Sällsk. uppg. Prisfråga om förmånligaste sättet att använda Trädesjorden m.m. Belönt med det utsatta priset, och förf. af C. A. Grevesmöhlen, Öfver Direkt. vid Kongl. Landt bruks verket och ledarn af Sällsk. – Laudatur & alget. Inw. Stockh. Marquard. 1802. 179 s. 8º (20 sk.)

2) Försök till besv. --- af Dº -- 2 uppl. Tillökt och förb. af förf. Stockh. Marq. 1803, 235 s. 8º. (28 sk.)

3) Om Sv. Trädesjordens förmånligaste användande, hvar uppå Kongl. Sv. Patri. Sällsk. Prisfråga i detta ämne, af Herr Er. Gerss. Secr. i k. Landtm. Kont, och Ledarn, af Kl. Sv. Patr. och finska Hushålln. Sällskaperne Stockh. Marq. 1802 141 s. 8º (16 sk)

N:o 1 ansågs vara det både fullständigaste och till den utsatta belöningen fullkoml. berättigade svar 18. – N:o 3. med valspråk; Att icke gå fram, är åtminstone vid detta tillfälle, det samma som att gå tillbaka, fanns derjemte äga så mycken förtjänst och gå i

Sid. 857.

värde så nära intill det förra, att äfven det med fullt skäl kunde göra anspråk på ett lika pris, h[vilke]t han ock erhöil.

Nº 66. (forts.) Som en synnerlig förtjenst hos förf. anmärkes den mångfaldighet han vetat gifva sitt ämne, och den mängd redbara upplysningar, äfven i andra delar af hushålln. han öfverallt förstått att med mycken skicklighet sammanbinda med sjelfva hufvudfrågan.

Nº 67 (forts.) 2 uppl. är mycket tillökt och förbättrad – (Biogr. Kon. förste Lifmed. Anat. och Chir. Prof. vid Upsala Acad. Dr M. Murray, medlem af flere utl. Societeter, Linnes Lärjunge. &c). – Nº 68 (forts. af Grevesmöhlens och Gerss & Nouveaux Mélanges extraits des Manuscrits de Madame Necker. Paris 1801. 8º T. I. P. 341 T. II. P. 318 med fru Neckers Portrait.

Redan 1796 hade Herr Necker ur sin afl. Makas papper i Paris utgifvit 3 Band af Mélanges des Extraits Manuscrits de Mad. Necker, till h[vilk]a dessa kunna anses som en forts. Begge samlingarna innehålla strödda Maximer och anmärkn. ur Morale, Litteratur, Språket och allmänna Sällskapslefnaden, Charaktersdrag af namnkunniga Pers. infall och anekd. m.m. Fru Necker hade neml. dagl. pläгат anteckna så väl egna tankar och reflexioner, som hvad märkeligt och sinnrikt hon af andra hört anföras. Dessa arbeten äro af verkeligt värde, hälst då de tillika uttrycka en varm kärlek och vördnad för det högsta väsendet, en ren och sann känsla af m[ennisk]o kärlek, och en

fast tro på dygd och odödlighet. Hon var d^f till en Schweizisk prest vid namn Curchod. Den bekante Gibbon hade gifvit henne sin aktning och sin kärlek; men Necker bjöd henne sin

Sid. 858.

hand, just då hon skulle af brist på utkomst gå som Gouvernante för några unga flickor till Hannover. Kort derpå blef leckers hus en samlingsplats för tidens yppersta snillen, och flere såsom Voltaire, Rousseau, D'Alembert, Meilhan, la Harpe m.fl. hafva i sina efterlemnade skrifter tacksamt förvarat minnet af hennes både talanger och öfriga aktningvärda egenskaper. På hjertats sida var hon dock närmare förenad Thomas, Guilbert och Buffon, om h[vilke]n sistnämnde i synhet hon med synbar tillgifvenhet ofta talar. Mycket af hvad fru Necker tänkt och skrifvit är vackert, till och med förträffligt, is[yenner]het, då fråga är blott om en mer allmän och ytlig, än individuel m[ennisk]o k[än]n[e]dom, h[vilke]n hvarken fru Necker, eller hennes annars så tänkande man synas innehaft, så att på dem begge med skäl kan lämpas hvad fru Necker riktigt säger om Helvetius, att han neml. väl kände m[enniska]n, men ej menniskor. I sitt yttre uppförande skall hon varit något skel och pedantisk, samt svag för män af de Stores umgänge, h[vilka]s sätt att vara och uttrycka sig hon äfven i sina skrifter mödosamt bjudit till att göra till sitt eget, hvarigenom hennes stil ofta fått ett tvunget och konstladt skick, och det sanna och enkla i tanken ofta blifvit uppoffradt för det glänsande och spitsfundiga i uttrycket. Med alla dessa svagheter var hon dock ett aktningvärdt fruntimmer, af äfven så godt hjerta, som upplyst förstånd, till bevis hvarå kan anföras den omsorg och ansenl. kostnad hon gjorde sig att i Paris inrätta ett sjukhus af 120 särskilda sängar, vid h[vilk]a hon i 10 år förde öfverstyrelsen. Hennes d^f gift med Sv. Amb. Stael v. Holstein har äfven genom flere utgifna arb. gjort sig känd för

Sid. 859.

lyckliga naturgåfvor och utbredda kunskaper, ibl. h[vilk]a hennes skrifter is[yenner]het den De la Litterature, considerée dans ses rapports avec les institutions sociales, och Romanen Delphine gjort den mesta uppmärksamhet.

N° 69. Kort anvisning till Läns Kammarverket, i alphabetisk ordning förf. af Mag. Selling, Ass. och Lands Kamererare Stockh. i Kongl. tr. 1802 20 s.

Med denna N^o slutar Augusti månad för 1803 – Dessa anteckningar äro gjorda i October till d. 31^a.

[November 1812]

D^o d. 2^{dra} kom Knipers far till staden och lag öfver natten här – i dag hade äfven 200 man Ryskt Infanterie inkommit och d. 3^{die} marscherade de bort igen åt Lovisa.

D^o bannor af Lect. Clewe, för det jag ej kunde – det är ej så sällsynt i Grekiskan.

D^o hos Conr. Ekmark, låfte taga emot en Boje att skriva och räkna 2 timmar om dagen.

D. 4de om morgonen överallt snö – om dagen kom det ännu mer till, d^o for Knipers far bort. - D^o.

Gossarna gingo alla bort – jag fick Poppius hit. Vi satte upp ända öfver kl. 12 – om morgonen.

(d. 5.) vaknade vi ej, förrän Wittingen kom ifr. Gymnasium. D^o Consistorium – D^o ondt i magen på förmiddagen – efterm. frågor af Forsius, kunde ej, brist på uppmärksamhet för dertill orsaken.

D. 6. låf för Lect. Borgström och Lect. Molin. Jag var äfven hos Ekmark och begärte låf för scripta till morgon – D^o inkommo 3 Companier Tyskt Infanterie till staden.

Ephemeris

Pars IV^{ta}

Tomus Duodecimus

And. Joh. Sjögren

Ephemeridis

Pars IV^{ta}

Tomus duodecimus

fortsättning af November

Natten emot d. 7de låg jag hos Poppius.

D. 8de utmarcherade Tyskarna åt Lovisa. D^o krb. Kyrkan – Lect. Clewe förkl. predikan. – Billett ifrån Maj. Boije angående hans Pupill Weckman, som skall komma att skriva och räkna för mig – fäktat häftigt hos Poppius – vakat länge. – i dag slutade jag äfven Åbo Litt. Tidn.¹²⁴

D. 9. började jag med 1stes Stück af Adrastea, herausgegeben von J.G. Herder. Leipz. 1801. bei Joh. Friedr. Hartknoch X 150 s. – D:o Björkstén – författningarna uppläste om skrinmandet. följande upplysningsmän, af h[vilk]a alltid 3 skola vara närvarande, då de andra skola skrinna: Wahlberg, Alopaeus, Aschan, Hirn, Sjögren, Poppius, Blylodh, Wikstén, Björkstén, Gottlund, Ticcander äldsta, Relander, Zitting, Zitting, Neovius och Petrelius, Rosenbom äldre, Lindqvist och Andersin.

D. 10de hos Molin - begärte låf för bön om aftnarne, fick – ledsamhet.

D. 11te Krabat bönen af förseelse.

D. 12te – (vid Bibelförklaringen) En stor Engelsk Talare Burke (läses Borke) hade en gång hållit ett tal inför parlamentet, hvarefter en af

Sid. 861.

Anteckningar utur Åbo Litt. Tidning för 1803. (forts. ifr. förra Tomen).

N° 70 Den christna Läran, föreställd i frågor och svar; till mina Barns undervisning; af L. F. Dahlson. Stregn. 1803 166s. 8° ut. fört.

2) Christlig Lärobok för Barn, att nyttjas jemte Doct. Luthers lilla Cateches; förf. af S. Wigelius. Amir. Past. och Prost. (kyrkoh. i Solstad.) Carlskr. 1803 112 s. 12° utom föret.

1). Prof. Ödmann i Ups. som undertecknat det sednare föret. har genom sitt bifogade goda förord för arb. gjort det gagneligt äfven i en större krets, som det dock, i sin nuvarande form, måste anses mer för en slags systematisk Dogmatik än Cateches af det vanliga slaget, synes ock bruket deraf vara

¹²⁴ Allmän litteratur-tidning

beräknadt mer för ungdom af de högre och mer bildade folkklasserna, än för den enfaldiga menighetens eller allmogens barn. – Ordningen är i det mesta klanderfri och systematisk.

N° 2 är vida både kortare och enklare till sitt innehåll, och så mycket mer berättigad till bifall och uppmärksamhet, som enligt författarens egen anm. i företalet, den ber. Superint. Schlegels, för landtskolorna i Sv. Pommern år 1794 utfärdade och på öfverhetlig befallning der till allmänt bruk införde Cateches, ligger här till grund. -

Almanach der Reisen, oder unterhaltende Darstellung der Ent-

Sid. 862.

deckungen des 18ten Jahrhunderts, in Rücksicht der Länder – Menschen – und Producten-Kunde. Für jede Klaße von Lesern von C.A.W. von Zimmermans 1:er Jahrgang für das Jahr 1802. Mit 15 Kupfern und 1 Karte. Leipz. bei Gerh. Fleischer d. jüng. 297 s. i så kalladt Taschenformat. (2 Rthl.)

Förf. har till ernående af upplysning och m[ennisk]o väl, hvartill den uppfinning att inblanda uti alm. andra underrättelser, som i denna skrift är det verksamaste vehikel, äfven velat betjena sig af 2^{ne} i vår tid nog allmänt rådande tycken hos de läsande, det ena näml. tycket för Romaneska och äfventyrliga uppträden, och det andra hogen för det underbara. De som endast läsa för sitt nöje, och hvilkas smak gemenl. finner sig bäst tillfredsställd af det ovanliga och besynnerliga, skola enl. Recens. tanka, af denna bok ej blott skörda nöje, utan ock verkelig nytta; helst Herr v. Z. framför de eg. Romanskriofvarena har den förtjensten att föreställa verkliga, eller åtminstone af trovärdiga Resande och Resebeskrifvare intygade facta. – För att så mycket mer försinnliga den jemförelse, som i inledn. anställes äldre och nyare resor, utgör sjelfva omslaget på bokens permar 2 vackra kopstick, af h[vilk]a det ena föreställer 2 forntidens skepp

Sid. 863.

af första och andra rangen (navis triremis och biremis, efter Montfaucon), och det andra en modern fregatt för fulla segel. Ett annat kopstick föreställer de gl^s förnämsta instrument, triqvetrum, och i motsats dermed en Halleys sextant, samt den Eng. universal theodoliten af Ramsden.

N° 71. Ny Journal uti hushållningen för år 1802. Stockh. Carlb. 1802. 256 s. 8 (24 sk) 6 häften.

Almanach der Reisen (forts.) – 2 kopstick bifogas målningen om slafvarna, det ena visande ett slafskepp i 3faldig profil, och det andra (tecknad på stället af en aktningsvärd Landman, Wadström) förest. huru några m[ennisko]r röfvas till slafveri. Enligt Hr. v. Zs uppgift skall antalet

af blott Engl. skepp, som, mot slutet af nyssförflutne århundrade, årligen varit sysselsatt med en slafhandel, hafva stigit ända till 700, och antalet af Europeernas Negerslafvar i deras Amerikanska besittningar, vid samma tid, varit följande: Englands – 461000, Spaniens 400000, Portugals 350000, Frankrikes för Revolutionen 507000, Hollands 124 à 125000, Danmarks 3200, Sverges 200; summa 1846400, Dessutom hade, enl. en år 1791 anställd beräkning, Nordam. Frisaterna 698725 Negerslafvar – äfven förekomma här Biografier af Portugals Homerus, Ludv. Camoens, och af 2 märkvärdiga verldsresare, Anson och Tavernier, med portraiter af dem begge.

Sid. 864.

Kopstickena föreställa: ett orientaliskt resebud; en stad hos Negerstammen Julans; Xinga, såsom öfver prestinna och härförarinna hos den särdeles grymma negerstammen Jaggas, utsigt af Joal, förest. äfven ett m[ennisk]o röfveri; det inre af slafskeppet; Sierra Leona; Termes; och detta insekts byggnader; smörträdet; de underjordiska ärterna; utsigt af Macao; en stor Momi (grafvård) på Otaheiti; samt ofvan bemälda portraiter - en karta öfver Guinea kusten.

Nº 72. Ny Journal uti hushållningen (forts.)

Nº 73. (forts.) – Till allmänheten om kokoppor, ett säkert förvaringsmedel emot m[ennisk]o koppor. Lund 1801 Lundbl. 28 s. 8º. 2) Dº 2 uppl. Stockh. Delèn & Forsgren, 1801. 31 s. 8º – utom titelbladet. –

3) Kopporne kunna utrotas eller vaccinationen med sina lyckligaste följder. Kort afh. med illum. Tab. af Sv. Hedin, M.D. Kon. förste Lifmedicus m. m. Stockh. Nordstr. 1802.

Förf. till de 2 första är Med. adj. vid Kungl. Acad. i Lund Hr. Doct. Eberh. Munck af Rosenschöld, h[vilke]n har ifr. Köpenhamn 1801 infört vaccinen till Skåne. Han är den förste i Sverige, som förrättat vaccin, och om denna operations utmärkta nytta skrfvit. Af föret. ses, att dessa skrifter utgöra ett utdrag af ett fullständigare arb., h[vilke]t förf. lofvar lämna åt trycket. De förevarande afh. h[vilk]a af förf. gratis blifvit

Sid. 865.

utdelade åt hvar och en invånare i Skåne, som de samme åstundat, svara fullkoml. emot ändamålet. Man vinner deraf kunskap om vaccinen uppkomst, utseende och kännemärken, samt om sättet att dermed förrätta ympning. De åtsk. inkast, som blifvit gjorda emot vaccinat, upptagas slutligen och fullständigt vederläggas.

Den 3 afh. är en skänk af en af Sveriges mest nitiske och arbetssamme Läkare. Genom den samma har Hr. Hedin ytterligare gjort allmänheten och i synnerhet Sv. Läkare sig förbundne. Man erhåller

äfvén af denna skrift tillfredsställande underrättelser om kokopporna. Äfvén finner man der namn på en del af de utländske förf., som i detta ämne bäst skrifvit. 3 Tab.

N° 74. Grammatica Graeca, eller den Grekiska Språkläran af Jon. Geo. Trendelenburg Prof. i Grek och österl. Litt i Danzig, m.m. Jemte (Prof. i Grek. Litt. uti Innspruck Joh.) Primissers anmärkningar öfv. från 4 förb. uppl. hos Edman, 1801, 268 och 46 sidd. utom ½ ark titelbl. och innhåll. Stor 8:o. (Exempl. 40 sk.)

2) Dissertatio Academica de Conjugationibus Graecis. Partes I–IX. Praes. Doct. Chr. Dahl, Graec. L. Prof. Reg. & Ord. Ups. litter. Edman MDCCCIII. 60 s. utom titelbl. och dedic. 4°.

H^f Trend. Gram. utmärker sig förmånligen genom fullständighet, noggrannhet i uttryck, och anförda riktiga observationer och Rec. önskar, att dens. (I utdrag och med tillägg af

Sid. 866.

läran om Temporum bemärkelser) måste blifva vid våra undervisnings anstalter framför de äldre, dels mindre pålitliga, dels ofullständigare, hos oss här tills anbefalld, eller genom bruket auctoriserade, läroböcker i Grekiska språket. – Några obetydliga öfversättningsfel förekomma.

Analyse des opinions diverses sur l'origine de l'imprimerie, par Dannon membre de l'institut National: lue a la séance de l'instr. le 2 flor. a. x. 1802. 138 s. Gr. 8°.

Ehuru denna med mycken flit och beläsenhet förf. afhl. hvarken säkert afgör de redan längre tider tillbaka om Boktr, Konstens första upphof förda stridigheter, eller skingrar det mörker, som än höljer Boktr. historiens första decennium, så innefattar den dock i kort sammandrag så många hithörande artiga och äfvén mindre kända uppgifter, att den ej blott för franska läsare, utan ock för verkliga och granskande litteratörer har ett afgjort värde. Resultaterne af förf^s undersökningar gå derpå ut, att det hos Chineserna redan af ålder kända och än öfliga sätt att trycka med bokstäfver, inskurna i träskifvor, först mot slutet af 14de eller i början af 15de årh. blifvit i Europa infördt och användt till förfärdigande af spelkort och bildersamlingar i trädsnitt, samt derpå till tryckning af Kyrko- och Skoleböcker, Redan för 1440 skall Gutenberg först i Strasburg och sedan i Mayntz umgått med förslaget att nyttja rörliga

Sid. 867.

typer, ehuru han vitterligen ej för år 1457 gjort af dem något verkeligt bruk. Att skära eller gjuta sådana lösa stylar af metall är emellertid en högst sannolik uppfinning af honom eller Faust [Fusst], h[vilken]s måg Schöffers densamma sedermera märkeligen förbättrat, och skall den första bok, de dermed verkligen tryckt, vara latinska Bibeln, utan trycknings år och datum, af 637 blad och 40 à 42 rader i folio? – Ehuru konsten att göra trädsnitt varit af ålder känd och öfvad i China, följer ej deraf, att Tyskarna ell Holländarena lärt sig dens. af Chineserna då deremot de äldsta försök vi än

deraf hafva i behåll tydligen förråda ej någon Chinesisk utan äkta Tysk smak. Och vore än, utom andre af ett slikt tryck utgifna prof. till och med hela den så mycket omtvistade boken Speculum humanae salvationis tryckt i Harlem med träsnitt, så bevisar dock ej sådant något i frågan om uppfinningen att trycka, med gjutna och rörliga metallbokstäfver. Att för öfrigt en bok, full af så många fremmande namn, och tryckt i Paris, ej kunde vara utan betydande tryckfel, var lätt att förmoda, och rättelser af sådan anledning äro verkligen många att göra.

N° 75. Grammetica Graeca – Diss. Acad. (forts.). – I N° 2 upptagas utförligen och bedömmas skälen för och emot det nya systemet, hvilket för öfrigt gillas. Rec. tror en medelväg böra nyttjas em[ellan]

Sid. 868.

den gl. och nya teorien.

N° 76. Läsning i blandade Religions ämnen. 3 häftet 246 s. – 4 häft. 277 s. utom Bihanget, 20 s. i 8°, tryckt hos Lect. A. J. Segerstedt i Strengnäs

(Det förra kostar 32 och det senare 36 sk).

en nyttig och uppbygglig Läsning.

(vissheten och sanningen af en dogme beror ej så mycket af bevisens talrikhet, om icke fastmer af deras vigt och tjenlighet att bevisa, hvad dermed vill bevisas.)

N° 77. (forts.) (calumniare audacter, aliqvid tamen haeret, en gl. Canon.)

Das Interesse des Menschen und Bürgers bey den bestehenden Zunft-Verfaßungen. Königsb. 232 s./ 8° 1803, har med ovanligen utmärkta loford blifvit anmäld i Gött. gel. Anzeigen, och skall väl och grundeligen utreda ett viktigt ämne i den allmänna Statshushållningen, neml. de i flesta Europeiska länder än bestående Skråförfattningar – omdömet – Detta mästerliga arbete förtjente att äfven på Svenska öfversättas.

N° 78. Läsning i blandade &c (forts.) -

N° 79 (d^o) Memoires pour servir a l'Histoire de notre Litterature, depuis Francois I jusqu'a nos jours; par M. Palissot. T. I 426 s. 8° Paris 1803.

Sid. 869.

Boken, som är förf. i form af ett Lexikon, hvarutinnan Nationens förnämsta såväl bortgångna som än lefvande litteratörer i alfabetisk ordning upptagas, och egl:n som författare bedömmas, synes väl

ej egentl. vara ämnad för någon jemnt fortsatt genomläsning; men P. lätta och flytande styl och de fina och gemenl. sunda omdömen han faller öfver förf. och deras arbeten, göra dock att man alltid med nöje och deltagande följer honom vid genomfarten öfver franska Litt. omskiftande tidehvarf. Å andra sidan har han upprört sina känslor och ökat deras antal derigån om att han ej blott fritt och strängt, utan äfven ofta otillbörligen hårdt bedömt flere samtida Scribenters arbeten, is[yunner]het emot Beaumarchais, Diderot, Marmontel och Sedaine. Mot la Harpe yttrar han äfven ej sällan mycken afvoghet, men gör dock hans smak och critiska förtjenster skyldig rättvisa. Deremot är Voltaire hans hjelte, hvass stora och vidtomfattande snille han alltid upphöjer, och med hvilken han alltid lefde i godt förstånd, ehuru häftiga och uppenbara krig han förde med många af hans närmaste vänner och anhängare; öfver h[vilke]n han äfven kort efter hans död skref ett äreminne, och af hvass verk han 1792–1794 besörjde en ny uppl. i 25 band. Emellertid äro de flesta artiklar både grundeligen och opartiskt förf. hvarå som bevis må tjena hvad han anför om Gresset, Helvetius, Henault och Mercier, åt h[vilke]n sistnämnde han med allt skäl ger en plats nedan om det

Sid. 870.

allmänna omdömet. Sällan har han upptagit och bedömt någon egl. så kallad philos. skribent eller ålderdoms forskare; men då det dock någon gång skedt, har han röjt, att hvarken den spekulativa philosophien, eller den gl. Hist. varit egl. hans sak. Någon fullständig förteckning å Frankrikes berömda förf. må man således ej här vänta.

N° 80. C. Ph. Funkes Lärobok för Ungdom. Med 2 Landkartor, öfv. af Er. Mag. Lindströmer, Consist. Not. i Stockh, hos J. C. Holmb., på Ol Vikforss's förlag 1803. X och 499 s. 8° (Ex. 1 RD. 12 sk.)

Herr Funke har ämnat denna bok egl. för barn om 12 a 15 års ålder, som framdeles skola blifva medlemmar i de borgerliga eller näringsstånden. – I Naturens hist. röjer sig mycken brist på behörig proportion. Under mineral riket uppräknas både classer, ordines och genera, under djurriket sällan mer än classerna och under växtriket icke en gång de. – Flera oriktigheter anmärkta – Ibl. foglarne hafva i öfvers. en del fått namn, h[vilk]a icke utan svårighet kunna förvandlas till bekantare Svenska, eller till de systematiska som öfverallt saknas. – Så är det äfven med fiskarne – Insekternas terminologi är icke lycklig. Art. växtriket är icke heller fri ifrån misstag, som till en del lär vara öfversättningsfel. Här som i djurriket, förblandas stundom slägter (genera) och arter (species). Vid mineralierne äfven många nya namn. I hänvisningarna till noterna många tryckfel i Art. Naturläran. I det hela är föreställningen populär och lämpad efter barns behof; men ehuru väl, enl. uppgift i företalet, naturläran skall blifvit vid öfvers. rättad och förbättrad, förekomma der dock ganska många oriktigheter.

Sid. 871.

Nº 81 (forts.) Hist. och Geografie. Det är utan tvifvel en ganska god tanke, att på kartan föreställa historien: men att väl utföra den, dertill fordras mer utrymme och en bättre ordning än i denna bok finnes. Förf. begynner väl skickligen dermed, att först i Asien uppsöka m[ennisk]o släktets ursprung, och såsom en följd af dess fortplantning efter syndafl. anmärka dess kringspredning till verdens öfriga delar; och sedan med ett par ord nämna de stater, h[vilk]a genom sin storhet framför andra i gl. Hist. gjort uppseende. Men att från denna allmänna inledning till betraktande af den gl. verden straxt göra ett språng till den nyare Hist. blott med en flygtig anmärk. af Rom. rikets undergång, Carl den Stores eröfringar, Boktr. konstens upofinring och Reformat, såsom dess märkvärdigaste punkter, (Påfvens magt, korstågen, och Amerikas upptäckt äro icke nämnda) att sedan i hvarje särskild världs del, utan all kronologisk ordning, blott eftersom fingret för på kartan, beskrifva hvar lands äldre och nyare hist.; att t.ex. i Asien begynna med Arabien, sedan ifrån Persien gå till Indien, China, Japan, Tibet, Siberien, Kamtschatka, Nova Zembla, återkomma till Babylon, Ninive, Sidon och Tyrus, och sluta med Judiska folkets hist, ända ifr. Abraham: är en method, som knapt kan passa vid en examen eller en rekapitulation; men på intet vis tjena, att vid den egl. undervisningen åstadkomma en redig och riktig öfversigt af m[ennisk]o släktets förändringar på det jordklot, hvilket ynglingen kallas att skärskåda. Den plan Gatterer följde i sina

Sid. 872.

föreläsningar, då han för sina åhörare framlade kartor, h[vilk]a i hvarje tidskifte viste ländernas ooh folkens förändrade förhållande till hvarandra, kan väl icke utan särskild anstalt genom en blott lärobok verkställas. Dock kunde äfven på vanliga kartor Hist. lyckligare förenas med Geographien än efter den anvisning, som i denna bok gifves: T. ex. den gl. hist, kunde först uppehålla sig i nejden af Euphrat och Nilfloden med blickar åt Scythien och Indien; sedan flytta sig åt stränderne af Medelhafvet, dröja i Grekland, återvända med Alex. till Asien, derifrån begifva sig till Alexandria, Karthago och Rom o.s.v. under det den tillika beskrefve de märkvärdigaste orter äfven till fysiska beskaffenhet. Den nyare deremot skulle begynna med att uppsöka de utvandrande folkslagens hemvister i Norden, och sluta med öboerne i Söderhafvet o.s.v. Med denna allmänna anmärkning emot ordningen af denna, geogr. hist, vill dock Rec. icke bestrida värdet af de särskilda underrättelser deri, som äro både rigtiga och i det hela väl valde. Här och der är dock proportionen icke väl iagttagen. Huruvida ett tillägg, öfvers. eller hans medarbetare gjort till den Sv. Geogr. och Hist. varit nödiga, lemna Rec. derhän: då ingen Svensk yngling äfven i näringsstånden, ändå lär vara belåten med den kunskap om sitt fädernesland, som han blott ur denna bok erhåller. –

Art. Menniskan. Den anatomiska beskrifningen innefattar tillika en kort physiologie och skulle oaktadt sin korthet äga mycken förtjenst, om ej uppgifterna till en del vore oriktiga.

Sid. 873.

N° 82 (forts.) Diaeten eller anmärkn. om hälsans bibehållande, innehålla många goda och i allm. välgrundade påminnelser, samt äga. anspråk på uppmärksamhet och efterföljd. Några misstag finnas dock äfven

Art. Om menskliga samhällslefnaden 1) dess upprinnelse och förklar. 2) rättigheter och pligter i en stat. Det förra stycket synes Rec. det bästa i hela den philos. delen af denna bok. Det sednare deremot är både ofullständigare och icke utan origtigheter. – Art. Om Tideräkningen och Kalendern. Rec. är öfvertygad, att denna intressanta afhandling med nöje skall läsas af lärgiriga ynglingar. De läsa der, huru menskjorna fallit på att dela tiden i dagar, veckor, månader och år, huru dagarna i veckan och månaderna fått sina namn. De lära beskaffenheten af Julianska och Gregorianska tideräkningen och af vår almanack, och h[vilk]a högtider alltid firas på samma dag af året, och efter hvilken grund de flyttbara bestämmas, samt slutligen ursprunget och anledningen till åtskilliga hos oss nog allmänna sedvanor.

Handbok för Hälsans bevarande af Fr. Hildebrandt. öfv. af Sv. Pet. Leffler, M. D. Stockh. Tr. i Kumblinska Tryck. 1802 (154 s. utom Reg. 8°)

Detta lilla arb. är i anseende till sitt ändamål så för hvarje enskilt, som för Samhällens allmänna bestånd ett ibland de viktigaste, ehuru sällan behörigen värderadt af andra än sjuklingar, som redan är nära att icke kunna begagna sig deraf. De ämnen här afhandlas, äro äfven fattliga för hvarje förnuftig läsare och förutsätta icke den djupare kändedom af M[ennisk]okroppens sammansättning,

Sid. 874.

som är oumgängelig för dem, hvilkas yrke det är att studera den eg. Läkare vetenskapen. förf. har efter Rec. tanka det stora företrädet framför andra, h[vilk]a afhandlat detta ämne, att han med sunda grundsatser och en säker erfarenhet förenar tydlighet och korthet i stilen, som gör boken på en gång nyttig, angenäm och mindre dyr; hvarigenom således alla fordringar för ett arbete af denna art och för detta ändamål efter önskan blifvit uppfyllde. Förf:s method att afhandla sitt ämne billigar Rec. till alla delar.

N° 83. (Biografi öfver Biskop Benzeltjerna. Hans farfader, Eric Benzelius den äldre, var en son af Nämndemannen Henr. Jacobson i Luleå Socken, Västerbottens Län och Benze by, hvarifrån den vidtfrägdade Benzeliska släkten således härleder både namn och ursprung).

(forts.) Hvad öfvers. vidkommer, tror Rec. Arbetet dervid icke det minsta hafva förlorat, och anser således öfvers. hafva så mycket större rätt till Sv. allmänhetens tacksamhet för dess möda fill verklig förmon har öfvers. minskat förf:s mångordighet, upprepningar och mindre gagnande grundlighet, och sällan har Rec. funnit skäl att missbilliga öfversättarens sätt att uttrycka sig.

Anledning till Chemiska och Physiska försök. Stockh. tr. i Kumblinska tryck. 1802. 8° 108 s. kost, häft. 12 s.

Innehåller en samling af uppgifter hörande till den praktiska Chemien, upplyste med theoretiska reflexioner, och merändels föreställde i

Sid. 875.

den ordning, som vid Kroppars kemiska betraktande plägar iakttagas. Några afvikelser ifr. denna ordning och de deraf här och der förekommande repetitioner af en och samma sak hindra ej Rec. att anse denna handbok såsom nyttig att af en skicklig lärare följas och förklaras, ehuru dess åtskilliga Bristfälligheter tyckas göra densamma mindre tjänlig för begynnare att på egen hand läsas. Förf. lofvar också vid bokens slut, att till en annan uppl. bespara nödiga ändringar och rättelser. Här förekomma mer eller mindre betydliga tryckfel, eller fel emot orthografien, bristfälliga uttryck, och otydliga eller mindre sammanhängande meningar.

N° 84. Journal der praktischen Arzneykunde und Wunderazneykunst, herausgegeben von C. W. Hufeland der Arzneykunde ordentlichem Lehrer zu Jena. – XI. Band. Erstes Stück. Bed. C. Joh. Fr. Unger 1800. 196 s. 2^{ne} Stück. 1801. 188 s. 893 St. 190 s. mit einem Kupfer. 4^{es} St. 1801. 215 s.

Denne Journal, ämnad att upplysa den praktiska delen af läkare Vet, tyckes värdigt uppfylla sin bestämelse. De flesta afh. som deruti finnas införda, äro mycket intressante och måste det vara, då utgif. är en af vår tids mest namnkunnige och erfarne Läkare. Detta arb. började utgifvas 1795. Deraf äro 15 Band till allmänheten öfverlemnade. – Det 8^e börjar utom den ofvannämnde titeln ett nytt bandetal, med titel: Neu-

Sid. 876.

es Journal der practischen Arzneykunde &c. Denne Journal, innehållande så många nyttiga saker, har blifvit, som den ock förtjenar, med allmänt bifall emottagen. Icke torde någon läkare, som önskar känna sin Vet. framsteg, kunna umbära desamma.

Ur XI Bandet. (-1 Schmidts afh: Psychologisk undersökn. om begreppen af åtskilliga sinnes sjukdomar och deras indelning, förtjenar att af hvar Läkare, som ej blott empiriskt vill utöfva sin vet. med uppmärksamhet genomläsas.

IV. En redan utbrusten Hydrophobie botad genom Belladonna / 8, 10 till 12 gram i sender och det i början af hvar paroxysm. perioden af hvarje paroxysm varar 48 timmar och den tredje per. afgör, om den sjuke får lefva eller skall dö/ af J. N. Sauter. Läk. i Allensbach. – VIII. Rön om sockers med. Nyttä – is[yenner]het visar det förträfflig nytta i de händelser, der digestionsverktygen äro lidande. Äfven Rec. har många g[ånge]r afhulpit lätt indigestioner med 2 a 3 lod säcker, som blifvit i ett glas vatten upplöst och på en gång nyttjadt. -

Nº 85. Handbuch der Christlichen Dogmengeschichte, von Wilh. Münscher Consistorial Rathh. Doct. u Prof. der Theologie zu Marburg. 3 Dlr. Marb. In d. n. Akad. Buchhandl. 1802.

Detta arb. har tillvunnit förf. den lärda allmänhetens så enstämmiga som välförtjänta bifall. – Äfven Rec. berömmar det och önskar slutligen; att förf. måtte uppmå år och ledighet nog, att snart, enligt den

Sid. 877.

plan han sig uppgjort kunna fullfölja ett arbete, som en gång fulländadt, skall blifva, ej allenast det enda i sitt slag, utan ock af afgjord nytta för den theologiska upplysningen.

1) Magazin aller neuen Erfindungen. Entdeckungen und Verbeßerungen, für Fabrikanten, Manufacturisten, Künstler, Handwerker und Oekonomen: Neue, vermehrte Auflage in Text und Kupfern. 1er Band, 1–8 Heft. VIII och 372 s. med ½ ark Reg. och 49 Kopp. taflor. 2er Band. 1–3 Heft. 192 s. och 23 Kopst. Leipz. b. Baumgärtner (1802) i stor 4°.

2) Allgemeine Annalen der Gewerbkunde, oder allgemeines physikalisch – mechanisch – chemisch – technisches Magazin – Herausgeg. von M. Joh. Christ. Hoffman. 1er Band 1–5 Heft – Leipz. b. Richter 1802 4° 224 s. med 3 Kopst.

3) Annalen der Gewerbkunde, oder das neueste aus dem Gebiete der Manufacturen, des Handels and des Ackerbaues, aus d. Französ. übers. von J. Chr. Gotthard. Hamb. u Mainz. G. Tollman 1802, 1803 8° 1 heft 72 s. med Koppart. 2 heft 102 s. 4 Koppart. 3 heft 78 s. 3 Koppart st.

Utg. till Nº 1. Prof. Seebast, äfven som förl. äro begge förut berömligen kände för Teknologiska förtjänster. Här företes afritningar och beskrifningar på nyttiga machiner, red-

Sid. 878.

skap, verktyg och behandlingssätt vid fabriker, enskild hushållning i städer och på landet, boskapsskötsel, trädgårds- åker- och ängsskötsel, bryggeri, bränneri m.m. efter de nyaste derom utkomna skrifter. De mesta utom Tyskl. gjorda uppfinningar äro tagna ifrån de berömdaste Frans. och Engelska skrifter och föreställas här, äfvensom utdragen ifr. Tyska beskrifningar, med en kännares urskillning. Kopst. äro väl tecknade och tydliga. Pappret och Trycket äro äfven prydliga, så att arb. i allt afseende recommenderar sig för läsaren, och väcker hos honom längtan efter snar forts, af arbetet.

Nº 86. (forts.) Den periodiska skriften Nº 2. öfverensstämmer i mycket med den föregående. Den förnämsta förtjensten i dem består uti allestädes bifogade grundliga och kritiska anm. vid de

upptäckter, som blifvit lånta ifr. andra verk. Kopst. som äro aftryckta på vanligt tryckpapper, hafva ej synnerl, lyckats. – N^o3. tyckes vara blott en bokhandlar speculation, och kan väl umbäras af den, som har de 2 föregående arbeten.

Beyträge zur Baukunst schiffbarer Kanäle, enthaltend I Geschichte des Kanals du Midi aus dem Französ. II Abhandlung über die Baukunst schiffbarer Kanäle. III. Beschreibung des Schleswig-Holsteinischen Kanals. IV. Ueber unterirdisch schiffbare

Sid. 879.

Kanäle, verfaßt von Reinh. Wodtmann. Götting. b. Dieterich 1802. 4° 382 S. 6 Koppert. Boken är lärorik.

Kort afh. om mindre saltpeter ladors anläggande samt saltpeter jords beredning, till tjenst för allmogen i Kronobergs län, förf. af Er. Kihlström Öf-Jägmästare och förest för Kronobergs läns saltp. sjuderi-inspection m.m. tr. i Wexiö 1803, 8°, 1 ark kost. häft. och skurit 4 sk.

Fullständig undervisning kan ej begäras i en så liten skrift. Dock gifvas här goda råd om ladubyggnaders inrättning och saltpeter jordens tillredning.

Handbuch der Mineralogie nach A. G. Werner, zu Vorlesungen entworfen von Chr. Fr. Ludwig. 1er Ch. der die Pyktognosie in sich faßt. Leipz. b. Crusius. 1803 8° 359 s. mit einer Farbentabelle und 4 Kupf. Såväl tydlighet och fullständighet som den tillika iakttagna kortheten recommendera detta arbete. Pärptaflan är förträfflig, och Kopst:n innehålla mest afritningar af Krystall figurer. Uti sjelfva afh. förekomma väl här och der några misstag, men boken förtjenar icke dessmindre allt beröm.

Alex. Volta's Schriften über Electricität und Galvanismus, aus dem Italienischen übersetzt von C.F. Nasse. 1er Band Halle 1803. 8° 268 s.

Utg. af detta arb. nedlägger en stor förtjenst, då han i ett sammandrag meddelar den namn-

Sid. 880.

kunnige Voltas afh., h[vilk]a härtills endast funnits strödda uti journaler.

Inledn. till allmän Naturk. af Abildgaard &c. 44 sk i exemplar, 1 RD häft. och 1 RD 8 sk. i Wälskt B.

N° 87 (forts.)

N° 88 Journal der practischen Arzneykunde &c.

Die Weltgeschichte, für Kinder und Kinderlehrer von Karl Friedrich Becker. 1–6 Theil. Berlin 1801. 2 och 1803 8°. Den method, som närvarande förf. följer, att ur den allmänna världshistoriens omätliga förråd utvälja endast vissa för barn både begripliga och nöjsamma saker och framställa dem i särskilta små taflor, dock så, att deras ordning och sammanhang öfverensstämmer med

sjelfva händelsernas och förändringarnas, synes Rec. ganska väl vald och till ändamålet tjänlig. Tillika är hans sätt att berätta otvunget, tydligt, muntert och behagligt. Någon gång förekommer en naivitet, som kunde vara borta och en omständlighet, hvarvid förf. synes hafva tänkt mer på ögonblickets nöje för barnen, än på ändamålet af det hela; som t.ex. vid de Grekiska Gudarnes beskrifning. öfverhufvud har han med mycken skicklighet valt sådana ämnen, som icke blott lätt kunna fattas och angenämt berättas, utan ock för alla åldrar hafva ett verkligt intresse. Inledningen är så lämplig som ovanlig. Den för läsaren liksom baklänges, ifrån närvarande tid åt der näst förflutna,

Sid. 881.

vidare åt medeltiden, åt Romerska och Grekiska perioderna, åt de äldsta folkslagens uppkomst, och slutligen åt verldans ursprung. Barnens uppmärksamhet väckes att fråga, huru allt på jorden småningom blifvit som det nu är. Hvarefter sjelfve berättelsen i vanlig ordning begynnes. F[örst]a Tidehv. från Noach till Moses, och i det 2 ifr. Moses till Trojanska Kriget berättas äfven, de namnkunnigaste sagor; och allt, som karakteriserar den äldsta verlden, beskrifves så, att barnen deraf för hela sin lifstid måste behålla en så liflig som roande föreställning. I det 3 från Troja till Cyrus, i det 4 till Alexander, i det 5 till Christus och i det 6 till Odoacer skildras förnämligast Grekland och Rom i deras ungdom, mandom och ålderdom med så sanna som väl valde och frappante drag. Den gl. historien slutas med 3:e Tomen. Den 4^e och 5 beskrifva medeltiden; hvartill en god öfvergång sker med en betraktelse af Europas allmänna förvirring och de där uppkommande staternas småningom danade författning, språk, kläder, och seder. Sedan beskrifves först Christna Kyrkans tillstånd, vidare det Grekiska Kejsardömet, Arabernes, Semiternes, de eg. Fransoser, Tyskarnas och de Nordiska folkslagens historia, samt slutligen medeltidens seder och lefnadssätt. Mot den ethnografiska ordningen i denna del kunde ett och annat invändas. Medeltiden innefattar en för lång tiderymd för att icke böra indelas i särskilda perioder. 6te Bandet innehåller en del af den

Sis. 882.

nyare hist. och framställer efter en inledning om mensklighetens förändrade utsigt i Europa, is[yinner]het den nya verldens upptäckt samt religions reformationen såsom verkande orsaker till denna förändring; hvarjemte Portugisiska, Spanska och Tyska folkets historia till 1618 kortligen berättas. Förf. synes under arbetets fortgång hafva utvidgat sin planj och erkänner sjelf att med 6te tomen ett nytt verk kan anses börjadt. Nästan för vidlöftigt vill detta verk för barn blifva; men om det öfversattes på Svenska, kan det tjena till en nöjsam och nyttig läsning äfven för många fullväxta, åtminstone af det andra könet. Dock böra vissa oförsigtiga utlåtelse om religionssaker dels i företalen, dels i sjelfva boken rättas. Äfven skulle an skicklig öfversättare kanske med skäl kunna utelämna en och annan nästan för munter vändning till barnen.

N° 89 Engelska sättet att leda vatten ifrån mossar och annan sank mark, efter Elkingstons grundsatser, öfv. och samdrag af Georg Ådlerparre. 1^a Häft. 1–24 s. med 1 Tabell, (12 sk.) 2 Häft., sid 25–46 med Tabellerna 2–6 (24 sk.) Stockh. Carl Delén 1803.

Rec. anser Hr. A. som äfven tillförene tjent sina Landsmän med nyttiga skrifers författande, för detta arbetets utgifvande, vara berättigad till dessas serdeles tacksamhet.

Sid. 883.

Handbok för Fiskare. Jemte Recepter på bepröfvade Agnämnen, tjenlig föda för sumpfisk, och andra mindre kända fiskarekonster. Af J. B. Meissner, Mästare i fiskarekonsten vid Frankfurt am (an der) Oder öfv. från Tyskan Stockh. C. F. Marqu 1801. 144 s. 8 (24 sk) en bok som innehåller de otjenligaste och vidskepligaste uppgifter.

Synchronistische Tafeln der Kirchengeschichtet vom Ursprung des Christenthums bis auf die gegenwärtige Zeit, zum Gebrauch bey Vorlesungen und bey fortgesetztem Studium nach den bewährtesten Hülfsmitteln entworfen von Joh. Swein Vater. Ordentl. Prof. d. Theol. und Phil. Halle. 1803 S. 92 in folio.

Förf. är förtjent framför de fleste sine föregångare till bifall och uppmärksamhet, så väl i anseende till urvalet af de ämnen han upptagit, som den systematiska ordning och det pragmatiska samband, han förstått gifva dem. – Sällan saknar man någon märkelig händelse eller person, som verkat på sitt tidehvarfs lynne och skick; och sammansättningen af den med tidens öfrige händelser, tanke- och handlingssätt sprider ofta öfver de mest inviklade frågor ett oväntat ljus.

Sid. 884.

Das Gantze der Viehzucht. (Ein Buch für angehende Landwirthe und Bauers Leute von J. W. Weisenbruch Fürstl. Hessen Darm. Kammer Secretariats Accessisten. Frankf. am Mayn 1803. 527 s. 8° utan före tal och reg. Hvad till närvarande tid rörande Boskapskötseln hos de bästa Auctorer finnes uppgifvit, träffar man i denna bok med säkert val samladt, oeh i god. ordning samt med tydlighet föreställdt.

N° 90. Str. Und. De i Frankr. de 2 sista åren 1801–1802 utkomne Böcker och afh. i Medicin. I Anat. har Duma's (anat. och Physiol. Prof. i Montpellier) Principes de Physiologie, ou introduction a la science expérimentale, philosophique & medicale de l'homme vivant. (P. Deterville, 1801 3 vol. 8.) vunnit allmänt loford. –

Oeuvres diverses de P. L. Lacretelle, ainé. Philosophie & Litterature. T. I–III. Paris 1802. 8°. Förf. f.d. Parlaments Advocat hör väl ej till Nationens författare af första klassen; men han utmärker sig dock genom en ren och lätt styl, och sunda grundsatser; och hans Skrifter kunna anses som ett uttryck af de tänkesätt, som för och under nästnämnde critiske period rådde åtminstone hos

mängden af det fogligare och beskedligare folket. Bland de vidlyftigare st. i denna samling är en i 2 föreställningar för Theatern bearbetad Roman i Malherbes eller den Naturliga Sonen, hvartill ämnet är hämtadt ur D'Alemberts Lefverne. Han var, som vitter-

Sid. 885.

ligt är, en naturlig son till den bekanta Mad. de Tencin, men h[vilke]n först, då han redan som Philosoph och författare hade förvärfvat sig ryktbarhet ville kännas vid honom. D'Alembert åter vill ej då mer veta af en Mor, som ända till den tiden så föga bekymrat sig om honom, fortfarande deremot att med öm sonlig tillgifvenhet bemöta en fattig Glasmästarhustru som vårdat hans barndom, och gifvit hans snille den första odling.

Species Astragolonum descriptae & Iconibus coloratis illustratae a P. S. Pallas Eqv. Acad. Petropol. &c Lipsiae 1800. Fol. fasc. I-IV. Tab. I-XXIV.

Förf. högt förtjent af Nat. Hist., ej mindre för sin outtröttliga ifver i särskilda delar af densamma, än för det stora ljus, hvilket han genom flerfaldiga resor spridt öfver Verlds- och Folk-kännedom, har från den ensliga fristad, som den afl. Kejsarinnan Catharina II beredde honom i Taurien, efter flere års tystnad ännu på sin ålderdom, gifvit ett prof af sine vidsträckt forskning i Floras område, genom utarbetandet af denna Monographie, h[vilke]n i anseende till det vidlöftiga och inbundna slägte den innehåller, kan ej annat än intressera Vet's älskare. Bland dem, som tillföre undersökt detta slägte äro Scopoli, Lamarck, Vahl, Jacquin, Haller, Linné och Allioni. Den förstnämnde uppräknade 59 species, till h[vilka] han ock-

Sid. 886.

så sammanförde phacae arter; Lamarck uppgaf 66 arter, men förde Phaca alpina till Coluteerne. Pallas ändtligen påstår sig äga mer än 100 arter, mestadelen på hans resor samlade, de oberäknade, som finnas i det Nordliga Africa och Arabien, samt den del af Asien, som ligger emellan Sibirien och Indien. Hvarje art är på ett noga men icke vidlyftigt sätt efter naturen beskrefven, hvarvid också de bästa Synonymer anföras. Figurerna äro äfvenså merändels efter lefvande föremål tecknade. Gravurer och målningen äro väl intet med den grannligheten fullkomnade som åtsk. andre arb. af detta slag i Frankr. och Engl. men vi kunna dock icke neka verket det välförtjänta bifall som förf's blotta namn med så mycket skäl kräfver.

Nº 91. Undervisning för Fårherdar och Hjordägare; jemte andra afh. om får och ull, af L. J. M. Daubenton. Efter den år 1800 på fr. Reg's egen bekostnad utgifna 3e uppl. öfv. af S. Malmgren. Stock. C. Delén, 1803. 182 s. 8° (32 sk) Många föreskrifter, som här meddelas. passa visserligen icke på vårt nordliga och kalla klimat. – boken är eljest i sig sjelf god nog. -

Diaetisches Lexikon oder theoretisch-praktischer Unterricht über Nahrungsmittel und die mannichfaltigen

Sid. 887.

Zubereitungen derselben, über Verdauung, Ernährung, Erhaltung der Gesundheit, Entstehung und Erkenntniss der Krankheiten, Krankenpflege, Krankenspeisen. Krankengetränke &c. (Ein Familienbuch zu einem Rathgeber in aller, die Erhaltung des Lebens und der Gesundheit betreffenden. Angelegenheiten bestimmt von D. Ludvig Vogel. 1 Band A bis K. Erfurt. 1801 361 pag. 2 Band L bis Z. 1801, 328 pag. 3 Band welcher die Seelen diäetik enthält 1803. 164 pag. utom företalen, (kost. 2 RD. 2 sk Dansk courant) Detta arbete är utvidgat till hela den praktiska Medicinens omfång; det är således icke underligt att flera artiklar blifvit ofullständiga äfven för sin bestämelse. Men å andra sidan förekomma åtsk. ypperliga afh. h[vilk]a röja lika mycken kunskap och erfarenhet som djupsinnighet. För sin del skulle Rec. likväl icke för hvarje läsare rekommendera detta arbete, såsom ofta sträckande sig till Medicinens grannlagaste föremål, der der [!] fordra en grundligare kännedom af m[ennisk]o kroppens fysiska lagar och förhållanden än Rec. tror vara hvar mans höfva. Så förträffliga för läkare understödde af nödiga kunskaper Rec. finner en stor del af de sjukdoms beskrifningar förf. meddelat, så otillräcklige anser han dem för den olärde allmänheten, som nästan i hvarje sjukdomsbeskrifning

Sid. 888.

skall igenkänna sitt lidande, ty hvilken del af Läkarevet. är väl svårare än Diagnostiken? Ett råd att icke våldföra naturen och hvad i sådant afseende bör iakttagas, skulle Rec. på sådana skäl anse för vida nyttigare än de här gifna terapeutiska råd, hvaraf endast den kunnige Läkaren skall kunna draga fördel. De dietetiska föreskrifterna, i anseende till sjukdomars förekommande, äro öfverallt lika goda som följbara, men det viktigaste råd till hälsans bevarande har förf. efter Rec. tanka i företalet till första Bandet lånat ifrån den i vår tid snart förglömda Galenus (de sanitate tuenda): detta ypperliga skyddsmedel för hälsan är 1) Kroppens och Själens verksamhet dock ej fortsatt till öfverdrift. 2) Måttlighet i mat, dryck och sömn. 3) försigtigt bruk af bad. Att förf. lagt den nya incitations Theorien till grund för sin pathologie, kan Rec. alldeles icke ogilla,; men att förf. utsträckt sin Dietetiska therapie efter samma anledningar till ytterlighet, är efter Rec. tanka övedersägligt.

Nº 92. (forts.) - besynnerliga, ofta stridande em. sjukd. och högst dyra Dietetiska medel uppräknas några – förf. råd för hafvande röja klokhed och erfarenhet, och äro nyttiga och tydliga för alla slags Läsare. – om Humboldt.

Nº 93. Histoire Naturelle générale & particulière, par Leclerc de Buffon. Nouvelle édition, accompagnée de notes,

Sid. 889.

& dans laquelle les aupplemens sont insérerés, dans le premier texte, à la place qui leur convient. L'on y a ajouté l'histoire naturelle des qvadrepedes & des oiseaux découverts puis la mort de Buffon, celle des reptiles, des poissons, des insectes & des vers; enfin l'histoire des plantes, dont ce grand naturaliste n'a pas eu le tems de s'occuper. Ouvrage formant un Cours complet de l'Histoire naturelle: rédigé par C. S. Sonnini, Membre de plusieurs Sociétés savantes à Paris, chez Dufart An. VII. VIII. IX. (1799–1802)

1) Histoire naturelle du genre humain, ou recherches sur ses principaux, fondemens physiques & moraux, précédées d'un discours sur la nature des êtres organiques & sur l'ensemble de leur physiologie. On y a joint une dissertation sur le sauvage de l'Aveyron. Avec figures. Par J. J. Virey. T. I. T. II à Paris, chez Dufart. An IX. (1801).

2) Histoire naturelle générale particulière des Crustacés & des Insectes. Ouvrage faisant suite aux oeuvres de Leclerc de Buffon, & partie du Cours complet d'Histoire naturelle rédigée par C. S. Sonnini. Membre des plusieurs Sociétés savantes, & par P. A. Latreills, Membre associe de l'Institut national de France & Principes élémentaires T. I.

Sid. 890.

T. II, à Paris, chez Defart. An X (1802) gr. 8°.

3) Histoire générale & particulière des Reptiles, ouvrage faisant suite à l'Histoire naturelle - par Leclerc de Buffon & par F. M. Daudin, Membre des Sociétés d'Histoire naturelle & philomatique de Paris à Paris chez Dufart. T. I. T. II. An X (1802) 8°.

4) Histoire naturelle générale & particulière des Plantes. Ouvrage faisant suite à l'Hist. Nat. par C. S. Sonnini. Traité d'anatomie & de physiologie végétales, servant d'introduction à l'histoire des plantes, par C. F. Brisseau-Mirbel. aide-naturaliste au Muséum d'Histoire naturelle & à Paris, chez Dufart. T. I. T. II. T. III. T. IV. T. V. An X (1802) 8°.

Hvad sista N^o (4) angår, innehåller den, efter en kort inledn. om skillnaden emellan de 3 Naturens riken, till en början växternas anatomi, och physiologi: den förra efter förf:s egna undersökningar. Dessa äro likväl ingenting mindre än pålitliga, såsom af Tabellerne, jemförda med Naturen, lätt kan finnas. Merendels försköna och tillika vanställa de dem, och inbillningskraftens dikter uppfylla ofta hvad som saknas i verkligheten. I den physiologiska delen äro en del satser handbegripligen oriktiga. – Det följande är ej heller just så väl och riktigt utarbetadt

Sid. 891.

Sonninis företag synes i allmänhet vara beräknad för ett större publicum, och uti utförandet deraf saknas nästan öfverallt grundlighet, nyhet och egen forskning. I populärt afseende äro dessa brister

af mindtre vigt; men hos den eg. vet.s idkaren kunna de ej undgå att väcka missnöje. De 64 Tomerna af Buffons verk kosta med svarta Kopstik 320 francs, och med illumin. d^o 640 francs, men på Velin papper med illum. figurer 1280 francs. – Tryck, papper och allt öfrigt yttre tillbehör göra förläggaren heder.

Berlin. Här har Dr. Kecht nyligen förfärdigat ett astronomiskt ur, som förtjenar både kännares och allmänhetens uppmärksamhet. Verket är uppställt i ett 8 fot högt och väl arbetadt fodral, fördeladt i 2 öfver hvarandra stående och med glas betäckta fält eller Ziffertaflor. Å det öfre af dessa fält visar uret timmar, min. och sek., Kalenderdagen, tim. och minuter för solens upp- och neder-gång. Söndags bokst. skillnaden emellan sanna och medeltider och solens stånd så väl i ekliptikan, som i bilderna af djurkretsen, äfven som månens ställe och skiften för hvar dag. Alla dessa särskilda fenomen och förändringar föreställas alltid och ganska riktigt och i oafbruten gång, utom när skottår infaller, då uret för en dag måste omställas – Å andra fältet ser man hela copernicanska Verldssystemet enl. hvilket planeterna, i behörig tid och ordning, excentrisk röra sig kring solen, neml. Uranus på 83 år 52 d. Saturnus 29 år 155 d. Jupiter 11 år, 313. d. Den ej länge sedan af Piazzis upptäckta planeten Ceres å 4 ½ år, Mars 1 år 322 d. Jorden 365 d. och 6 t. (Månen rör sig kring jorden på 29 d.

Sid. 892.

2 t. 44 min.) Venus 224 d. 17 t. och Mercurius 87 d. 23 t. Planeterna följa sina excentriska banor, icke förda, såsom annars vanligt är, på visare, kring en gemensam medelpunkt, utan i särskildta för deras omlopp å Ziffertaflan gjorda insänkningar, som föreställa deras banor, och tillika visa deras perihelium och aphelium samt deras upp- och nedstigande noder. Jorden vänder sig här på 24 timmar omkring sin axel, ställd i behörig lutning mot ekliptikani och då här derjemte är anbragde en meridian och en horisont, så visar jorden riktigt under sin omhvälfning, planets och stjernors både upp- och nedgång. Endast en gång om året behöfver detta urverk uppdragas. Vill man dermed upplösa astronomiska problemer, så kan man med urverket uttaga hela solsystemet, och derpå genom vefvar gifva planeterna en snabbare rörelse, för att dymedelst så mycket lättare försinnliga, hvad man annars i blotta tanken ej så tydligen kan föreställa sig, såsom t.ex. årstidernas omväxling genom jordaxelns sneda ställning, dagarnas af och tilltagande, planeternas skenbara stillastående och återgång m.fl. Sammansättes åter denna del af verket med det öfriga, så återtar det sin vanliga bestämda gång, och visar alla phenomener såsom tillföre. – Uppfinnaren vill än tillägga ett litet flöjtspel, som hvarje dag med en passande Harmoni skall beledsaga Solens upp och nedergång.

N° 94 Strödda Philologiska anmärkningar öfver Svenska tolkningar utaf Mat-

Sid. 893.

thei Evangelium, författade af Joh. Ad. Tingstadius Ups. Adm. 1803 8° 250 s. utom ½ ark titelbl. företal, rättelser och tillägg.

Att detta arbete tillhör ett förnämligt rum ibland de flere lycklige, de sednare årens bidrag till en förbättrad Svensk tolkning af den Hel. Skrift, derom skall äfven en flygtigare läsning lätt bibringa öfvertygelse. Rec. behöfver ej anmärka att förf. hvars goda urskillning och smak är nogsam känd i allmänhet riktigt bedömt äfven andras meningar och tolkningssätt. Prof af egen forskning, som man blifvit van att i förf:s hvarje skrift finna, saknas icke heller här. Rec. håller alldeles före att dessa anm. skola med förmån nyttjas af Bibeltolkare, i bredd hvad de mest classiska arbeten öfver Matthei Evang. Ordet filologiska uti tit. bör tagas i den vidsträcktaste bemärkelse, att därunder äfven begripas critiska frågor. Förf. har ej underlåtit att fästa vederbörlig uppmärksamhet via här och der förekommande olika läsarter, och dem emellan anställa val. – På gagneliga och upplysande anmärkningar finnes ingen brist, de möta läsaren öfver allt.

Joh. Chr. Fabricii, Hist. Nat. Oecon. & Cameral. P. P. O &c Systema Eleutheratorum secundum ordines, Genera, Species; adjunctis Synonymis, Loirs, Observationibus, Descriptionibus. Tom. I XXIV. och 506 s. Tom. II. 687 s. – Kiliae imputie Bibliopolii Acad. Novi 1801 stor 8 (5 RD 30 sk Rgm.)

Prof. Fabricius blef af von Linné sjelf inöfvad uti det då ännu nya Natursystemet, och vände uppmärksamhet

Sid. 894.

Is[yinner]het åt Entomologien, hvaruti han sedermera mycket arbetat. År 1766 bearbetade han sin Philosophia Entomologica, hvilken utkom först 1778, och som utgör i insektläran det samma som Linnés Philosophia Botanica var för växtkännedomen. Detta förträffliga verk, bygd på oräkneliga undersökningar, blef grunden för det nya systemet. Linnés släkter voro på långt när icke tillräckliga; det behöfdes ganska många nya. Scopoli och is[yinner]het Geoffrey hade redan tillskapat flera Genera, men också på dessa måste Fabr. utaf munnens delar uppsöka karakterer. Ordningarna borde äfven stöda sig på dessa nya kännetecken. Icke nöjd med dessa viktiga förändringar, ville han omfatta också alla arter, och således omarbete Insekt kännedomen i all sin vidd. Han måste derfore först beskrifva en mängd sådana arter, som icke förekommo i Linnés skrifter, Allt detta verkställde han uti sitt Systema Entomologicum, som utkom 1775 och gjorde Epok i Entomologien. – Följande året utgaf han Genera Insectorum, uti detta verk lemna han omständliga beskrifningar öfver alla munnens delar hos hvart och ett slägte i anseende till deras olika, antal, skapnad, läge och förhållande, då i Systemet blott de väsentligaste slägtkarakterer äro upptagna. 1781 utkommo Species Insectorum i 2 Band. De många nya arter, h[vilk]a Fabr. under sina resor, och igenom sina bekantskaper lärt sig känna, gjorde detta verk oundärligt. – Öfver 1000 nya arter och några nya släkter föranlät Fabr. att 1787 utgifva

Sid. 895.

en Mantis i 2 band. I alla dessa verk hänvisar man till de föregående. – Efter 5 år utkom Entomologia systematica emendata & aucta. Denna kan anses som en ny upplaga af alla föreg. Systemer. Och så vida Hr. Fabr. här infört beskrifningarne ifrån sina förra verk, så kunna dessa umbäras. Många nya slægter och arter äro här tillkomna, mycket är rättadt och tillagdt. Detta arb. fordrade 6 band, hvaraf det sista utkom 1794. År 1798 behöfdes åter Supplementum Entomologiae Systematicae; så många nya arter voro nu åter samlade – Det närvarande Syst. innehåller endast Skalbaggarne.

Nº 95. An Enquiry into the Nature and Effects of the Paper Credit of Great Britain. By Henry Thornton Esq. M. P. London 1802 Sid. 320, 8º.

Till de klassiska verk öfver Eng. Statshushållningen, som en Smith och Stewart gifvit oss, kan nästnämnde art. med allt skäl fogas, ehuru han stundom följer grundsatser, som hvarken nämnde ypperlige förf., eller alla hans opartiska läsare, torde ovillkorligen vilja godkännas. Såsom Parl. Ledamot, Bankier i London och beslägtad med flere af Engl. Bankens dels afgångna dels närvarande Direktörer, har han varit i tillfälle att skaffa sig säker och vidsträckt kannedlm om Engl. Banken och finansförvaltningen, den han länge med uppmärksamhet följt, och nu med mycken skarpsinnighet både utrede och söker försvara.

Sid. 896.

Hr Fr. Wilh. Joh. Schelling är is[yunner]het förut känd för 2^{ne} arb: Vom Ich als Princip der Philosophie. Tübingen 1793, 8; och Philosophie der Natur. Leipz. 1794. 8º.

Nº 96. J. Chr. Fabricii &c Systema Eleutherat &c. (forts.) Antalet af både de nya och gl. slægter tillsammans tagna är 181; arternas omkring 5250. – Arbetets värde är af de fleste Entomologer, som mera älska system än blott söka namn, allmänt erkändt. Svårigheten, som vid dess användande uppkommer deraf, de elar, hvaraf karaktererna tagas till både ordningar och slægter, ofta äro så fina, att också ett vant öga utan mikroskop och många anställda jemförelser kan märka deras skillnader, torde länge ännu såsom härtills, askräcka mången ifrån att antaga det helt och hållet. Och kanske att man ännu en tid skall bjuda till att uppfinna ett system, som stöder sig på lättare och alltid synbara kännetecken. Men Rec. tror att munnens delar, såsom minst underkastade förändringar, alltid skola gifva de säkraste karakterer, och att således Fabr. System, ehuru det torde ännu fordra en och annan förbättring, snart eller sent skall blifva det enda och allmänna. Åtminstone skall man aldrig upphöra att beundra hans förvånande flit och sorgfälliga bemödande att utvidga Entomologiens gränser och införa deri en förbättrad ordning. – brister omnämnas -

Sid. 897.

Nº 97. Carl Gust. Leopolds Samlade Skrifter. (forts.)

Det allmänna omdömet om Hr Leopolds poesi i Gött. Anz. 1801, 160 är detta: "L. verdienth unstreitig den ersten Rang vor allen Schwedischen Dichtern; die Gedankenfülle, die Energie, die durch die Urtheilskraft gezügelte Genialität, der schneidende, nie in Unanständigkeit ausartende Witz, und endlich die schöne, reine Diction, die seine Producte auszeichnet, sichert ihm eine Stelle neben den erhabendsten und vortrefflichsten Geistern der Vergangenheit und Gegenwart."

Hvad i allm. Herr L:s skrifart angår, så torde knapt någon Svensk förf. till det man egl. kallar stil, med större omsorg och lycka hafva odlat och användt hela sitt språks så hemfödda som förfärfvade rikedom. Han har själf ökat den, så lyckligt som dristigt, ej mindre med egen skapelse af ord, som straxt genom sin begriplighet, sitt välljud och sin nödvändighet vunnit en allmän gångbarhet, än genom försvenskning af utländska benämningar för begreppens mångfaldiga och fina nuancer, hvarigenom han lyckats att gifva sitt uttryck en större rikhet och betydenhet, än kanske något annat språk i dess bästa förf:s skrifter torde kunna uppvisa. Om något i Herr L. prosaiska stil möjligen kunde klandras, så vore det törhända, om det kan sägas utan orimlighet, sjelfva dess förträfflighet, som antingen saken någon gång icke lyckas be-

Sid. 898.

höfva, eller läsaren blott derföre icke alltid vet värdera, att det aldrig saknas. Det skönaste och klaraste ljus är stundom för vissa ögon öfverflödigt, för andra mödosamt. Det kanske slöare sinnet hos en oc annan läsare af prosa tyckes tröttna vid den jemna fullkomligheten, och åstunda en större hvardaglighet i uttrycket, för att liksom hvila sig ifrån sin förtjusning.

Nº 96. (forsts.) Icones plantarum Japonicarum, quas in insulis Japonicis annis 1775 & 1776 collegit & descripsit C.P. Thunberg. Equ. aurat. &c Upsaliae. fol. Deca: I. 1799. Dec. II, 1800. Dec. III. 1801. Dec. IV. 1802.

Arbetet är af värde – och Teckningarne att anse såsom kostbare sällsamheter, samlade i ett fierran och nästan otillgängligt Land. Om de första plockarne sakna artistens grannlagenhet, så äro vi dock öfvertygade om sannaingen af dem.

Nº 99. C.G. Leop. Saml. Skrifter (forts.)

Phytographia Lusitaniae selectior, seu novarum & aliarum minus cognitarum stirpium, quae in Lusitania sponte veniunt, descriptiones. Fasc. 1. Auctore Felice Avell. Brotero, D.M. Bot. & Agric. In Acad. Coimbr. Prof. Hort. Reg. Coimbricens. Präf. &c. Olyssipones 1801. 4º

är ej utan förtjänst

Jena u. Leipz. Frommann: Ueber Verrenkungen und Beinbrüche. Von Joh. Gottl. Bernstein, 1802. 622 s. 8º

Sid. 899.

Denna bok är i sitt ämne ett fullständigt arbete. Till grund för detsamma har förf. lagt Ludvig Petits äfven ännu högt skattade verk om Benens sjukdomar. Äfven äro ännu rön och uppfinningar öfver allt begagnade och på sina tillbörliga ställen införde. De flesta och betydligaste tilläggningar äro hämtade från Default och Brüninghausen. Denna bok kan anses som ett Repertorium af allt det nyaste och bästa i denna del af Chirurgen. Närvarande arbete äger i ett annat afseende äfven mycket värde. Vid hvar förräkning och hvart benbrott är en anat. beskr. bifogad öfver de skadade och till dem nära gränsande delar. --

N° 100. Journal der pract. Arzneykunde &c. (forts.)

N° 101. Christliche Kirchengeschichte von Joh. Math. Schröckh. Ord. Lehrer der Geschichte auf der Universität Wittenberg. 32^t Theil. S. 531. 33^t Th. 602. 1801 34^e Th. S. 780. 1802. 35^t Th. mit allg. Register f. alle 34 Th. und Zeittafeln S. 608. 1803. Leipz. B. Schwickert. gr. 8.

Redan 1768 började detta verk utgifvas och de 9 första delarne, utkommo med några rättelser, tillsatser och förändringar, i en ny uppl. 1772–1780, förf. beslöt först att utgifva en handbok i kyrkohistorien af måttligt omfång i 3 delar. Men mängden och vigten af de ämnen honom till bearbetande förekommo, tvungo honom snart att ändra planen, som under arbetets fortgång efter hand än mer så utvidgats, att det numera är att anse för ett af de

Sid. 900.

hufvud- och originalverken i vår Kyrkohistoria, hemtadt med en egen skarpsynt, opartisk och fördomsfri granskning ur sjelfva källorna, till en del förr onyttjade, dem han likväl först och allestädes sorgfälligt till deras halt och värde pröfvat, innan han sig af dem för sitt ändamål begagnat. Det är egl. från och med 5^e delen af arbetet, som det fått en fullt stadgad och mer pragmatisk riktning, så att det numera innefattar ej blott en samling af hvarjehanda i kronologisk form framställda händelser, stridigheter, Religionspartier, skribenter med deras verk, o.s.v. utan fastmer grundliga, fria och sammanhängande undersökningar äfven om sjelfva Lärans och Rel^s Vet. omskiftande öden, samt der ebb och flod af theologiska meningar, systemer och skolor, som utmärkt hvarje särskildt Christenhetens tidevarf. Förf. har valt sig följande få men viktiga och bestämda epoker, i h[vilk]a han fördelat sin Kyrkohistorie, neml: 1) från X-i [Christi] tid till Constantinus M. 2) ifr. honom till Kejsar Carl den Store, 3) ifr. honom till Luthers reform. och 4) derifrån till nuvarande tider.

Af detta vidsträckta tidefält äro nu de 3 första stationerna, dem han likväl under vägen i några mindre st. afdelat, af förf. med berömlig stil och oförtrutenhet genomgångna. Han har verkligen gjort redan nog för sin Historiska ära (men har föga hopp

Sid. 901.

om den sista epokens hist. Så vida förf. redan är 70 år) nog för att ha berättigat sig till vår församlings oupphörliga tacksamhet, då detta verk ofelbart redan försäkrat honom om ett bland de första och yppersta rummen bland X:a [christna] kyrkans häfdatecknare.

Utur 32^{dra} delen: Felix V, som af det d. 14 Dec. 1431 började och först den 16 Maji 1453 efter 45 särskilda sessioner slutade allmänna kyrkomötet i Basel blifvit förordnad till Påfve i stl. för den afsatte Eugenius IV, och slutligen måste gifva vika för den förres af Kejs. Fredr. III och Tyska riket understödda öfvermakt, var en man af godt förstånd, men måttlig lärdom, likväl beskyddare af de lärda, och ren i sina seder; men derjemte ofta obetänkt, stolt och öfvermodig i sina företag, hvarigenom han blottställde sig och sin regering för många ledsamheter. Hans efterträdare, Nicolaus V. reg. Blott 8 år, oc återbragte Tyskl. Fullkoml. Till sitt fordna undergifvenhet för Rom. Stolen; var föröfrigt en af de aktningsvärdaste påfvar, som fört X:a [christna] kyrkans styrelse, både sjelf grundeligen lärd, och frikostig befordrare af de Lärda och deras yrken, vän af de vackra konsterna och som Regent betraktad ej mindre rättvis än välgörande mot sina underhafvande. – Honom följde 1455 Calixtus III, som med sällsynta insikter i Lagfarenheten, förenade mycken slughet vid bevakande af påfveväldets fördelar, men tillika en

Sid. 902.

Gränslös nepotism, eller åhåga att befordra ovärdiga släktingars fördelar. Hans styrelse varade dock blott 3 år, då han lemnade platsen åt Pius II, redan länge känd, under namn af Aeneas Silvius af huset Piccolomini, för en af de lärdaste, vältaligaste och skickligaste, men derjemte illparigaste Prelater i Catholska kyrkan. I många mål tänkte han upplystare än hans samtida: ”Vore ock ej den X:a [christna] Rel. sade han ibl. annat, bekräftad genom underverk, så borde den dock antagas för sin inre förträfflighet. Genom dygder hade Kyrkans tjenare nått anseende och välstånd; genom laster skulle de ofelbart förlora det. – Ma har grunder och orsaker att förbjuda de andeligas giftermål, men än flere och stakare att tillåta dem det”; o.s.v. Bland hans underl[ig]aste företag var det misslyckade försöket att till X:n [christen] vilja omvända Constantinopels eröfrare, Sultan Muhamed. Han tänkte bevista sjelf ett korståg, men dog 1464. – Paulus II följde honom samma år i Påfvevärdigheten, men hade den ej längre tid än 7 år. Den gl. planen att bekrija Turkarne, lyckades lika litet för honom. Han hade äfven misshälligheter med Kon. i Frankr. Och Neapel. Af honom fingo Kardinalerna sina röda hattar. – Hans efterföljare Sixtus IV, beskrifves af somliga som en man a mycken förtjenst om Vet. och de vackra konsterna; af andra sm en hård, trolös, på slö-

Sid. 903.

seri och vållust begifven furste, som dött 1484 lika hatad som han lefvat. Efter honom upphöjdes Innocentius VIII å Påfvestolen. Han älskade lugn och fred, men tillika en utsväfvande lefnadsart, så att han af flere särskildta biustrur skall haft åtminstone 4 barn, dem han varit oförsynt nog att för sina offentligen erkänna och med en slösande frikostighet rikta. Han öfverträffades dock mycket så härutinnan, som i flere andra de skändligaste laster af sin Efterträdare Alexander VI, hvars hela lefnad ifrån yngre åren allt till hans genom förgiftad dryck 1503 vådeligen förorsakade död, företer den mörkaste tafla af idel rysvärda brott, bedrägerier, grymhet, girighet och den tygellösaste vållust, hvars styggelser Hist. Utan att förlora sin värdighet, näppeligen en gång kan omnämna; äfven som hans son Caesar Borgia hör till de mest beryktade bofvar häfderna veta omtala. – Efter Alex. VI kom Pius III och dog efter 26 dagars reg. Och fick än s. år 1503 Julius II till Efterträdare, likaså bekant för sina krig mot Venedig och Frankrike, som fruktad för sitt mod, sin stränghet och sin tilltagsenhet, hvarmed han fullk. segrade så väl öfver de vid kyrkom. i Pisa år 1511 emot påfveväldet gjorda vanmäktiga anfall som äfven Kejs. Maximilians och Kon. Ludv XII:s emot honom så högt och eftertryckligen yttradt missnöje. Efter en 10 årig reg. Lemnade han sin

Sid. 904.

Stol ledig åt Leo X af Huset Medicis, hvars allmänt bekanta kärlek för Vet. och Konster han ärfte, och dem han äfven under hela sin reg. Så nitiskt och frikostigt uppmuntrade, att de derifrån med skäl räkna ett nytt tidevarf. Men han var och derjemte mycket begifven på nöjen och yppighet, som uttömde hans skattkamarar, och förorsakade honom många missöden. Endast å sn Kröningsdag skall han ha bortslöst öfver 100 000 Ducater. Med artiga seder och mycken nedlåtenhet till de lägre folkklasserna, höll han dock stäng hand öfver rättvisans skipande, utan afseende till personen. Genom Concordatet med Frantz (och Lateranensiska kyrkm[ötet]s beslut) stadgade han sitt välde och anseende utom Kyrkostaten, att tiden till dess kullstörtande genom Luther visserl. ännu ej syntes vara inne.

N° 102 (forts.) 33 De. Slutet af hist. Om påfvarna till och med 1517 – Hist. Om Munkväsendet och de andeliga Riddareorden. Af Munk.ord Benedictinerna de äldsta och anseddaste. Enligt Påfven Johannes XXV:s beräkning skola ej mindre än 24 Påfvar, 183 Cardinaler, 1448 Erkebiskopar, 1502 Biskopar och 5555 helgon hafva varit medlemmar af Benedictini orden. Sedermera tillkommo Tiggare-Munkarne. Bland dem voro Dominicanerne de mest aktade för sina ifriga predikoöfningar, och sitt oförtrutna bemödande att omvända och förfölja ej mindre kättare än otrogna, till h[vilke]n ända Inquisitionens Domstolarna

Sid. 905.

Och Censuren öfver hvad som trycktes, voro deras vård anförtrödde. De hade ibland sig äfven många namnkunniga män, såsom Albertus Magnus, Thomas Aqvinas (den Katholska Kyrkans största Dogmaticus), Johannes Torqvemada m.fl. näst dem stodo Franciscanerne, eller som de sjelve hellre ville kallas, Minoriter, i det mesta anseende serdeles bland den större och lägre hopen,

ehuru både med Dominicanerne oc sinsemellan länge och mycket stridiga. Deras underverk, rättighet att bigta och utdela aflat, frivilliga och strängt bibehållna fattigdom, med martyrdöden ofta belönda nit att utbreda X:n [christendomen], deras nyttiga verksamhet som Lärare vid Skolor och Academier, och ändtl. De många lärda män de äfven hade att framvisa t.ex. Joh. Duns Scotus, Lyra m.fl. hade länge förvärfvat dem denna rätt till nåde allmänhetens och Påfvarnas uppmärksamhet; hvartill de dock ej sällan genom sina många oseder och is[yenner]het sina häftiga äfven inom orden förda stridigheter, gjorde sighögst ovärdiga och förkastliga. Bland mindre namnkunniga voro Olivetaner, Jesluater, St. Hieronymi Eremiter m.fl.

Med Nunnorna var förhållandet enahanda. Birgitta (Brahe) i Sverige stiftade en ny orden, å h[vilke]n hon erhöill stadfästelse 1370 af Påfven Urbanus V och blef efter sin i Rom 1373 timade död, högtifl. Af Bonifacius IX, 1391 canoniserad.

Sid. 906.

3 Namnkunnige Riddare Ordnar stiftades under Korstågen, 1) Johanniter-Riddarne, som efter det de X:s [christnas] sista besittning i Ptolemais, numera Acre, i Palaestina 1291 gick öfver till Turkarna, först bosatte sig å ön Cypren, men omkring år 1309 å Rhodus, efter hvars öfvergång till Turkarna 1522 de några år derefter af Kejsar Carl V erhöillo ön Maltha till sitt besändiga säte, der de sig sedermera, under namn af Maltheser Riddare bibehållit. 2) Tyska Ordens Riddare, en lång tid bortåt både mäktigare och mera fruktade än de förenämnde. Hela Preussen lydde under dem, och de voro äfven Läns Herrar af Lifland, som regerades af dem genom en så kallad Härmästare. Den berömdaste af deras Stormästare var Winricht v. Kniprode 1351–1382. Men hans efterträdare, som äfven läto kalla sig Kors Herrar, kunde ej längre bära sin lycka och sitt anseende, utan förtryckte sina undersåtare, och inviklade sig i flera olyckliga krig med konungarne i Pohlen, som slutligen upphäfde Orden och gjorde sig mästare af alla dess länder och tillhörigheter. 3) Tempel Orden, som vid början af 14de Seklet efter många och hårda förföljelser, förlorade sitt fordna anseende, och slutligen hel och hållen indrogs. Efter samråd härom med påfven Clemens V lät Kon. Philip den Sköna på en dag d. 13 Oct. 1307 arrestera alla i Frankrike vistande Tempelherrar, hvarefter han bemäk-

Sid. 907.

tigade sig ej mindre Stormästarens, med flere torn och murar i Paris bebyggda palats, le Temple kalladt (detsamma der den olycklige Ludvig XVI med sin familj fångslig förvarades) att ordens förnämsta egendomar o. till följe af den emot bemälte Riddare kort derpå anställde rättegång, hvarvid de, ehuru på alltför lösa grunder och utan laga skäl, anklagades dels för uppenbart emot Frälsaren och hans Lära visadt förakt, dels ock för det skändligaste sedeförderf, blefvo väl några efter utståndna svåra marter och torturer lösgifna och för oskyldige förklarade, men de öfriga dels hoptals lefvande förbrända, hvilket hårda öde sjelfva Ordens Stormästare Jac. v. Molay, måste undergå; dels till listids fångelser öfverlämnade, tills ändtligen nämnde påfve Clemens V år 1312 i

ett hemligt Consistorium i grund upplöste hela Riddare-Orden; hvilket beslut kort derpå af det i Vienne församlade Kyrkomötet bekräftades. –

(Hofrådet A.L. Schlözer, utländsk Led[a]mot af K. Svenska Vet. Acad. känd för många ypperl. arb. i Historien och Statistiken, utnämnd af Ryska Kejs. 1803 till Ridd. af Vladimirs Ordens 4de Klass, är allmänt känd för sina särdeles förtjenster om Nordisk Hist. och Litter. För h[vilk]a han åren 1755–7 först uppehöll sig i Stockh. och Ups. och sedan i Pet. borg 1761–69, äfvensom Hist-Prof. vid Vet. Acad. Derstädes; men tog 1769 afsked ur Ryska

Sid. 908.

Tjensten då han blef Politices Prof. i Göttingen. Hans son Chr. Schlözer är Juris Nat. Ethices och Politices Prof. i Moscau.)

N° 103. (forts.) 34de Del. Forts. af Hist. och den X:a [christna] Kyrkans Theologi och Religions stridigheter till Reformationstiden. –

(Bland de förf. som efter Thomas Aqvinas skrifvit till X:na [christna] allmänna försvar emot flerahanda kättare och otrogna utmärker sig framför alla Platonikern Massilius Ficinus i sitt verk De religione Christiana & fidei pietate. – före Registret och Zeittafeln i den 35^e Delen, stå 2^{ne} korta, men för hufvudämnet viktiga afhandlingar: Historischer Begriff der Religion Jesu 1) nach seiner eigenen Lehre vorgetragen och 2) nach den Schriften und Lehren der Apostel. Stilen är öfverallt enkel och ren, sådan den i ett Hist. arbete bör vara. Mera kort och sammanträngd hade den väl minskat verkets vidd, men kanske försvårat dess läsning? Och då en förf. haft så vidsträckt fält att granska, det han likväl nu så lyckligen och med så mycket bifall öfverfarit, må man väl gerna förlåta, att han någon gång ej hunnit vara kortare.

Lärobok i Sedoläran, Religionsläran och Rättsläran efter förnuftsgrunder. Af Fr. Herr Chr. Schwartz. Öfv. Af G.A. Silverstolpe. Stockh. 1803, 80 sid. 8^e

Sid. 909.

Den början öfvers. gjort med närvarande arbete att tid efter annan utgifva sådane läroböcker för skolor, som dels äro passade efter tidens behof, dels inrättade efter de bästa undervisningsmetoder, bör vinna en gynnande uppmärksamhet åt hans ädla och nyttiga företag. Under ett tacksamt bruk af denna lärobok sola föräldrar och Lärare önska att han måtte utgifva flere dylika. Herr Schwartz är känd äfven genom ett större arbete: Die Moralischen Wissenschaften. 1 u 2 B. Leipz. 1797, 8 för en lycklig gåva, att på ett så enkelt och populärt som grundligt sätt föreställa de renaste begrepp i moral, religion och naturvätt. Närvarande öfversättning lär vara blott en förberedelse till denna. –

Boken är skrefven för barn; fullständighet och djupsinnighet böra således icke väntas. Nog, att de märkligaste punkter strax fatta uppmärksamheten af barnens vacklande förstånd; att de riktigt framställas och att under dem ligga bevisliga grunder. Genom vackra och korta exempel upplyses is[yunner]het läran om plikten.

Nº 104 Journal der pract. Arzneykunde &c (forts.)

(Hofrådet Chr. Gotth. Schütz Eloqv. och Poeseos Prof. i Jena, som nu blifvit kallad till Prof. i Lärdomshistorien vid Universitetet i Berlin har alltsedan 1785 varit Hufvudredaktör af den då i Jena började och sedermera så allmänt både lästa och värderade Allg. Litt. Zeit.

Sid. 910.

Motpartiet sade till honom. Du har ett Kopparansigte (betyder i Engelskan, Du är en oförskämd människa). Då svarte Burke: Ja det har jag, och ju mer du polerar det, desto mera glänser det.

dº Nedre Classen hade låf för Lect. Clewe. Molin berättade en Anecdote i anledning af versen i Virgiliū Aeneid: En Tott i Sverige talte en gång om sin stam och utlät sig dervid att de vore fasligen gl. emedan den fanns redan hos Romarna; ty Virgilius nämner på ett ställe Pehr Tott. – H[vilke]n Adelsman!

Dº vakat länge.

D. 13de låf hela dagen.

D. 14de David Arenius, novitius, tillsvidare under Antell – dº beröm för vår lydriad i afseende å skrinmandet och löfte att få låf nästa Onsdag eller Lördag. – dº bytte jag min Bröders Grammatik med Zittingen emot Tabellen der Sinuum, Tangentium und Secantium wie auch der Logarithmorum vor die Sinubus Tangentibus und die Zahlen von 1 bis 10000 etc. In Ordnung gebracht durch Adriaen Vlacg, in dem Haag gedr. Bey dem Avthoren. Im Jahr 1663 och fick emellan Åbo Tidning för år 1805.

D. 15 krb. Kyrkan och predikoförklaringen – Molin förklarte – Te Deum för Moskvas återtagande – ett parti Ryssar marscherade åt Lovisa. 2 Tyskar i fara at drunkna

Sid. 911.

nedan om bron. – brott, evacuation.

D. 16de slutade vi 4de Tidehvarfvet för Lect. Forsius och Cic. Orat. Pro A. lit. Antr. Poëta för Lect. Molin.

D. 17 började vi 5te Tidehvarfvet och läste Virgilius i stället för Cic. Orationer – vakat mycket länge till 11 a 12.

D. 18 ankom hit sjuka ifrån Lovisa – vakat länge.

D. 19 låf hela dagen utom för Rectorn. Consistorium upp, det säges att Gymnasium skall bli sjukhus – d^o köpte jag af Vittingen för 12 sk: Corn. Nepotis vulgo Aemilii Probi, de Excellentibus Viris, qvae exstant. Ed. III e cura J.H. Boecleri. Impensis Frid. Spori. Argentorati MDCXLVIII.

D^o utmarscherade härigenom en trupp Tyskar åt Lovisa. – dito vakat länge.

D. 20:de äfven Consistorium för samma sak som förut – vakat länge.

d. 21^{sta} äfven Consistorium – låf för scripta – ledsamheter – hos Ekmark, lånte af honom Åbo Tidning för i år ifr. N° 108–131. – fick äfven ut min skrifbok hos Hirn, skref bref till Forsman i Åbo.

D. 22. Krabat Kyrkan och predikoförklaringen, som prosten Borgström förrättade. – ledsamhet.

Sid. 912.

N.B. Denna tiden hafva vi för Lect. Molin läst Virgilius alla dagar. –

D. 23 började vi för Prosten Borgström annotera 1:sta Artikeln. – d^o passerade härigenom en anseelig Rysk transport åt Lovisa. Cavén, Borgströms timma under Klassen. – Broberg fick karl hemifrån. ledsamhet.

D. 24. Hos Relander ätit mellanmål.

D. 25. D:o - ledsamhet – vakat länge. d:o skref jag ej.

D. 26te började vi explicera Hebraiska psalmer för Lect. Cleve, börjande med den 17de. d^o ledsamhet. d:o förde jag in min skrifbok till Ekmark – äfven förde jag hem tidningarna – Strengell och Molin voro der – jag frågte efter orde die Voröffenden. – Ekmark uppläste det. – d^o krabat i morse bön, ej af uppsåt. – utbrott emot Vittingen och Kniper – annat rum. – D^o inkom en Rysk transport ifrån Helsingfors, och aftågade åter härifrån den 27de till Lovisa – d^o 20de Proposition fick jag äfven bevisa; hvarefter Professoren yttrade sig: Sjögren har börjat läsa sin Geometrie just bra, det är mig en stor glädje. – Vid Bibelförklaring varning emot Venerisk smitta d^o vakat länge.

Sid. 913.

d^o började jag på med 2^{et} Stück af Adrastea.

D. 28. Vaknade jag icke för än 40 minuter öfver 7, hvarföre jag absenterade Rectorns timma. Kl. 9 var jag hos honom och ursäktade mig. – i dag en förfärlig blås – vakat till kl. 11. – anfall, ett steg längre

D. 29. Krb. Kyrkan – Professorn förklarade predikan – dito samma brott som i går – vakat länge.

D. 30. Bestod jag Caffé, och drack sjelf 3 Koppar – min namnsdag – de lyfte upp mig på Gymnasiigården emell. Borgtstr. Och Cl. timma. d^o förhörde Professorn dem, som första gången skola gå till nattvarden. – Assemblén – Vitting och Kniper voro äfven med – felat – vakat länge – pollution om natten.

December

Den 1^{sta} försofvit mig och i anledning deraf absenterat Rectorns timme – d^o passerte härigenom åter ett Commando Ryssar till Lovisa. – Under Molins timme Rosenbom fönstret, bilagdt. – skrämnd – ledsamhet – d^o ätit mellanmål hos Mamsell Jerfvelius. Poppius bestod – vakat länge.

Sid. 914.

Den 2. Låf för Professorn.

Den 3^{die} slutade vi Hebraiskan för denna termin för Lect. Cleve med 4 versen i 17 Psalmen. – låf för Lect. Molin. d^o efter läsningen auction på Nystens böcker; jag köpte Bar. von Wolffs Geometrie i Sammandrag, till Svenska Ungdomens Tjenst utgif[ven] af C. Stridsberg, Kongl. Biblioth. Stockh. Nordstr. 1793 för 1 Rubel 16 Kopek och Chartan till 1^{sta} delen af det gl. Geographiska Bibliotheket för 32 Kop.

Den 4de brott, evacuation – d^o las Lect. Cleve Virgilius i stället för L. Molin, som skall vara illa sjuk – vakat länge.

D. 5te stark köld – brott – evacuation, d:o foro Kniper och Vitting till Seiklax.

D. 6te Krb. Kyrkan och predikoförklaringen, hvilken Gymn. Adj. Ekmark förrättade – förfärligen kallt – brott – ondt i hufvudet.

D. 7de kom jag att kraba Professorns timme – d^o kommo Vittingen och Kniper hem ifrån Seiklax. – d^o bref ifrån Klingberg. d^o vakat länge.

Sid. 915.

Den 8de skref och afskickade jag bref till Klingberg. d^o Poppius var fast och fick bannor af Professorn – d^o las vi sista gången Grekiska: Novum Testamentum för L. Cleve på det 9de Kapitlet af Pauli epistel till de Romare. – d^o om aftonen hos Lect Forsius. – och hos Studenten Aug. Holm. – ledsamt – vakat länge.

D. 9de klippte Enckel mitt hår – vi fingo ut våra skrifböcker – jag lånte af Mag. Ekmark Åbo Tidningar för i år. d^o vakat till kl. 12.

D. 10de olustig – på eftermiddagen efter läsningen anmälte jag hos Professoren Broberg och Masalin till Gymnasist exam h[vilke]n började ½ timma derefter och fortfor omkring 1 timma, hvarpå de begge blefvo intagna.

D. 11te introducerades de och placerades emellan Sirén och Ahlgren – d^o slutade vi termin – d^o kommo de efter Broberg.

D. 12te Gymnasium illuminerad. Rectorn tackade oss för denna termin och bad oss ej under ferierna glömma bort studierna – derpå såg han på några skrifböcker – hvarefter vi fingo låf – jag skref bref till Öfverste Broberger, Philips far med J. Klingberg, som middagstiden afreste; med honom reste Broberg. – Uppvaktning hos Professorn, mycket artig, bød mig en kopp Caffè, äfven hos Lect. Molin, Borgstr. Cleve och Ekm.

Sid. 916.

Adrastea Erstes Stück. 1. Begebenheiten und Chraktere des vergangenem Jahrhunderts. 1. Erbfolgekrieg. Entscheidet Krieg über Recht? Spanska Successionskriget – Utrotas kunna icke krigen, men förminskas, om man minskade orsakerna till dem. Detta kan ej annorlunda ske, än genom lagar, förnufts statuter och genom för tillbörliga erkända öfverenskommelser till alla Nationernas allmänna väl. –

Fenelons Gewissensleitung eines Königes. 4. Punct. Om en Konung hade personliga anspråk på thronföljden i sin grannes stater, bör han föra kriget alldeles på sin egen bekostnad, och ej besvära undersåtarena med pålagor för att göra anspråk gällande, hvilka ej angå dem, och högst emottaga de skänker (frivilliga), som undersåtarena af ren välvilja och rent samtycke bjuda honom.

27 Puncten ponera, att också kriget anginge staten, så återstår dock frågan: om det är nyttigt eller skadligt? Då man nämligen jemför de frukter, h[vilk]a man hoppas skörda derigenom, åtminstone det onda, som man har att befara, om man ej förde det, med de olägenheter, hvilka det ofelbart medförer. Då denna beräkning noga anställes, ges det nästan intet krig,

Sid. 917.

ja om det ock blefve lyckligen slutadt, som ej bragte staten mer ondt än godt. Man drage blott i öfvervägande, huru många familjer det ruinerar, huru många menniskor deruti omkomma, huru många Länder det föröder och blottar på folk; vidare huru mycket det sätter sjelfva stater ur sitt bestånd (aus seiner Regel), förändrar lagar, autoriserar utsväfningar, ändtligen, huru många år fordras till att godtgöra det onda, som blott ett långt krig förorsakar en god statsförfattning. – Blott ett fall kan äga rum, då oaktadt alla sina onda fölgder, kriget blir nödvändigt; det är då man ej kan undvika det, utan att gifva en orättvis, listig och öfvermäktig fiende för mycken fördel framför sig. Ville man till och med då af svaghet undvika kriget, så lupe man det ännu farligare till mötes; man slöte en fred, som vore ingen fred, utan blott ett bedrägligt sken af fred. I sådant fall måste man mot sin villja [!] modigt föra kriget, af ren längran efter en förmånlig (god) varaktig fred.

2. John Bull. År 1704 beklagade sig Lord Skattmästare Godolphin för Lord Halifax deröfver att Hertigens af Marlborough Seger vid Blenheim icke hade blifvit i verser så beprisad, som den borde; han gaf att förstå, att han gerna skulle se, att Lorden, som en bekant gynnare af skalder, ville ge en avisning på en man, som vore i stånd att skrifva

Sid. 918.

Öfver ett så högt ämne. Lord Hal. Nämnde då Herr Addison, men påstod, att Skattmästaren sjelf skulle skicka till honom, hvilket han låfvade. Då Skattm. Såg skaldestycket, som ännu ej var skrifvet längre än till den berömda liknelsen med en Engel:

So when an angel by divine command
With rising tempest shakes a guilty land,
Such as of late o'er pale Britannia past,
Calm and serene he diwes de furious blast,
And pleas'd th' Almighty's orders to perform
Rides in the whirlwind and directs the storm.

Var han så tillfrids att than utnämnde auctorn straxt till Bisittare I Appellationsrätten i st. för Herr Locke, som blef upphöjd till en af Lordbisittarena vid Handelsrätten. Skattmästarns Son var gift med Marlboroughs dotter, och sedermera blef Addison höjd ända till en Statssekreters värdighet; men för sin del yrkade han ock strängt på krigshärens förökande och krigets förlängande till fältherrens fördel. Han skref sin berömda Campaign, som också i verserna, utan all poetisk plan, är ingenting mer än ett fälttog, fullt af Loftal öfver Malborough och Drottning Anna såsom verdens Skiljesmen. - Ändtligen slöts kriget genom freden i Utrecht, och 1712 framkom John Bulls Historia eller Bottenlös afgrunds process, hvarest,

Sid. 919.

det utförda kriget och Englands Intresse helt annorlunda skildrades än i Addisons Campaigne. Den fören. Guds Engeln är här en bakslug Advokat i en bottenläs process, som aldrig skall komma till slutet, emedan dess förfäktare ej har nog. Englands Europas stora frihet, försvarare Engl. och Holland synas här som John Bull, klädeshandlaren och Klaas Frog, Lärftkrämaren. Deras interesse är bättre inköp hos Lord Strutt(Spanien) och rikare afsättning hos honom, hv[ilke]n bägge, Bull och Frog genom den gl. Baboon (Ludv. 14) fruktade att förlora. Bulls onda handlingar (die bösen Händel) med sin hustru (Parlamentet), sedan han från köpman blifvit en Jurist (en krigshjelte), Advokatens ränker, genom h[vilke]n processen drifves, den ändlösa fåfängligheten af sjelfva denna process (kriget) föreställes i en mångsidig liflighet (Lebendigkeit) som är förf:es genie egen, och som sedermera har uppmuntrat så många John Bulls-Karikaturer. Huru nyttig och nödvändig en sådan John Bull vore för alla Länder och efter hvarje krig för att minska det öfverdrifna, och visa sakerna i sitt rätta skick.

3. Ludvig der Vierzehnte, p. 22

Då man undantar några favorit phantasier är Voltaires Siècle de Louis XIV ganska sann.

Sid. 920.

Hans historia framställes som ett Drama i 5 acter. – Innan handog, förlorade han alla sina sällskapskamrater och alla sina barn och barnbarn. Blott en enda 4 årig son öfverlefde honom, h[vilke]n han på sin dödssäng meddelte de bekanta lärdomarna: Vous alléz être bientôt Roi dans un grand Royaume. Ce que je Vous recommande plus fortement, est de n'oublier jamais les obligations, que Vous aves à Dieu. Souvenés Vous, que Vous lui devés tout ce que Vous êtes. Tachés de conserver la paix, avec Vos voisins. J'ai trop aimé la guerre; ne m'imités par en celà, non plus que dans les trop grandes depenses, que j'ai faites. Prenés conseil en toutes choses, & cherchez à connoitre le meilleur pour le suivre toujours. Soulagés Vos peuples le plutot que Vous le pourres, et faites ce que j'ai en le malheur de ne pouvoir moimême. P. 28.

Beilage. Ist Eitelkeit das erste Principium einer Staatsverfassung? De bekanta 4

Hufvudförfattningarna, Despotie, Aristokratie, Monarchie och Republik har Montesquieu gifvit 4 egna principier till grundvalar (Grund-Wesen), den första fruktan, det andra foglighet (Måfbigung), den tredje

Sid. 921.

ära, den 4de dygd. Kunna de 3 bestå utan det 4de? Kan i[synner]het den monarkiska äran som M. beskriver den i sin stats glans, draga och hålla den? Ära uti en Monarkie är efter honom ett ”sken af dygd, utan att man behöfver besitta just den”. Hvad är hon alltså annat än en slags fåfänga. Men att fåfängan intet kan stöda någon byggnad, säger ordet sjelft, då fåfängan kallas tom, ett öfvergående intet.

Sann ära, hvad är hon? Ett berömvärdt medvetande af sig sjelf, att vara honett, att icke tillåta sig något emot billighetens, rättvisans och sanningens omdöme, att fullgöra hvarje af sina pligter, för sig, den skarpaste domaren. Utan denna inre ärligheten (Honnettet) finner ingen sann ära och kärlek till ära nure [?]. Behäng den nedriga med ordensband, gif honom det största bifall, handklappning omkring honom och den vänligaste blick af hans Monark till hans oskiljaktiga sällskap; är det illa beställt uti hans bröst, tillfyllestgör han icke sina väsendtliga pligter emot Menskligheten och Staten, med bifall af sin öfvertygelse och alla de redligas öfvertygelse, så har ni en lam krympling, bekransad med ära, d.ä. med vitsord, att han anses för den skönaste Danseur.

Märken I icke, att alla Era ärebetygelser löjligen utmärka honom? Ära kan blott den njuta, vinna, som har uti sig medvetande af förtjensten;

Sid. 922.

eljest blifver honom, vid någon ärlighet emot sig och andra, den yttre äran odräglig.

Gå igenom rader af stora män också under Ludvig: Fältherrar, Soldater, Rådgifvare, Domare, Läre, Andlige, Konstnärer, flitige Borgare; blott derigenom blefvo de skickliga och värdiga en känsla af ära, att de förstodo och följde dess kallelse; att de tillfyllestgjorde sina pligter emot Konung och Fädernesland, att de i sin konst och i sin lefnad voro något. Ludvigs blick skapte dem ej till sådane, ehuru det var dem välgörande, när hans blick, såsom Statens öga, bemärkte, erkände, utmärkte och använde de. Huru mångt ädelt exempel hafva vi under honom deruppå, att Män h[vilk]a han sjelf uppdrog de viktigaste ställen undanbådo sig dem. Konungen, h[vilke]n utom hans personliga Stolthet, det icke feltes känsla af pligt och ära, ädelt upptog hvarje sådant yttrande och glömde det icke. Att han ock umgicks med några nedriga, såsom med män af ära, var ock hans fel. Hvad som anstod honom, trodde han icke kunna uppmuntras af annat än af denna känslan. Så snart man öfvertygade honom om motsatsen, vände han sig ifrån det ärelösa. Huru många stora förtjänster hafva icke uppoffrat sin pligt under honom, okände eller sent kände eller, till och med förtalte (verläumdet) och förföljde! Också hos dem brann den heliga ärans eld på dygdens fasta stilla Altare.

Sid. 923.

Hvaräst deremot denna dygd, d.ä. inre och yttre verksamhet med ett villigt, gladt lif in i sin syssla och sitt arbete, icke fanns, hvaräst ett fåfängt tillvällande (Anmaßung) kom i dess ställe, för att göra, hvad man icke kunde göra, eller berömma sig deröfver, hvad man icke hade gjort; huru elaka fölgder erfor icke Ludvig sjelf af detta fåfänga tillvällande! Huru litet kunde hans blick, ja hans tröstande ord straffa den otuktiges inre förebråelse och samtliga Werldslögnens yttre förebråelser eller ändra dessa tillvällandes onda fölgder! Han erfor alltid, att fåfängan är onyttig d.ä. ett tomt intet; han blef allenast det sent varse, tills han slutligen till yttersta kränkande måste blifva det varse; ty ingen undkommer den stora vågen af det dömande ödet öfver Tingens värde och ovärde.

Hvad alltså var [oläsligt] också i Ludvigs tidålder dygd, hvad skicklighet hade till sitt ett sant och nyttigt ändamål, har förblifvit; huru många stora och goda verk! Många sädeskorn hafva sedan den tiden mognat till en rik skörd och blifvit ånyo utsådde. Det fåfänga gick snart eller går det snart öfver; der det tillvällade sig en varaktighet, står det der till skam, ett tecken på emnsklig svaghet; vi skynda förbi det.

Alltså är också i Monarkier Dygden

Sid. 924.

allena den äkta grundsten till varaktig författning, till människoväl; ära är det ordet, som blott bedömmar Dygdens värde, men som den dygdige sjelf måste öfverväga om det tillhör honom och i hvad grad? – Vanligen bedömmar Monarken det slutligen, och alltid blott om några få; men så snart den heliga elden, att tillfyllestgöra sin plikt, upplifvar honom, so breder sig detta till en förborgad ström, ja lik tusende strömmar. Också arbetaren på fältet kan upplifvas deraf; och huru ofta lärde icke en gemen soldat sin förman och fältherre äran.

Öfverhufvud äro de 4 M. principia för hvarje stat outhärliga, emedan det ges ingen alldeles ren, oblandad statsförfattning. Också i mäktiga lagarna Monarkier måste fruktan herska, neml. Fruktan för Lagen, vördnad för Religion; den Lastbare måste till och med darra för henne. Också i måttliga Monarchier måste foglighet herska, emedan under de ena dock alltid flere. De Bäste, som han valde, regera, der ens plikt anvisar för hvar och en också dess gränser. Dygd ändtligen d.ä. skicklighet och god villja till arbete är outhärlig för en Monarchie: ty utom den ges det hvarken känsla af ära eller ära. Denna är icke (som man plägar säga) en skugga, som besviker

Sid. 925.

och försvinner i hvarje Regeringsform (35–44).

4. Maintenon. Fenelon.

Om näst Ludvig någon dygdigt – äregirig har pliktat för detta ädla själars fel, var det Maintenon, en fattig Amerikanska, som född uti ett fängelse, kastad som en öfvergifven på franska kusten, blef först fru till ett lefvande Z. den skämtsamma Skarron, och ändtligen Ludvig 14^s gemål, hon, som förut väckte hos honom en afgjord Antipathie. Märkvärdigt är att återkallandet af det Nantiska Edictet, och Huguenoternas återkomst träffade in med tiden för hennes upptagande till Konungens närmaste förtrolighet; hon sjelf var en återkommen Huguenotte, som strängt ingick i catholicismens samvetskedjor. Hon styrde den Despotiska Konungen i några och 30 år. Hennes bref äro märkvärdiga Documenter, minnesmärken på det friaste förstånd (Geist) och ett hårdt (trocken) hjerta; hennes fel har ingen, och i sanning hon sjelf, skildrat bättre än Fenelon, Sur mes défauts. Mem. de Mad. De Maintenon- T. XI p. 211 (Paris 1771), den hon vördade och – lemnade med smärta. – Ty i Ludvigs sätt att förstå sig var äfven Fenelon hans afsvarna fiende. Han, som var hennes bästa vän. ”Votre homme parle bien, Madame (sade Kon. till M. efter första samtalet med honom) mais je Vous avoue, qu’il ne sera jamais le mien.”

Sid. 926.

Detta ord höll Ludvig redligen. Wälanständigt förviste han honom som Erkebiskop till Cambray, ehuru han straxt vid samma tid försäkrade honom huru outhärlig han var för hans barnbarn och staten. Och trodde det den gången: ty Ludv: höll sig för stor, att någonsin ljuga. Sedan hans fiender och afundmän gifvit detta Qvietismen härföre till skuld, tog Kon. hans motståndares starka parti, förböd sin sonson, hvars hjerta hängde vid Fenelon, all brevväxling med honom; M. skulle icke mer tänka på honom. Och då slutligen den för flere år tillbaka för Prinsens undervisning, men ej till tryck författade Telemach syntes, ansåg Konungen dess förf. för den otacksammaste m[ennisk]a. Då han först efter sin sonsons död fick hans papper i händerna, ibland h[vil]ka också voro Fenelons bref, lärde han sig känna honom från en annan sida, och uppbrände egenhändigt brefven --

Om någon dödlig visste förena Hjertats och Förståndets gåfvor i enfald, värde och liflighet, och bringa alla under den stränga lagen af sin egen vedersakelse (Hingabe sein selbst), var det Fenelon. Läs man öfver honom Ramsay (Vie de Fenelon p. Ramsay) höre man här och der blott några ord af honom och läs hans bref; der talar och skrifver en Himmels-Genius ibland menniskor, h[vil]ken af sitt jordiska slägte ej begär hvarken tack eller beröm. Skada att Fenelons skrifter äro så få i våra

Sid. 927.

tider, då de alla författade till särskildta, bestämda ändamål, alltid blott tjente för sin bestämmelse sin pligt. Vid sin Telemach tänkte han icke uppå att täfla med Homerus och Virgil. Den var skrifven som ett mönster för hans elev, som en dag skulle blifva Konung i Frankrike, utan några allusioner på hans Konungs regering. Ett dylikt ändamål ledde honom vid hans Samtal, vid hans små fabler; intet är för publicum. Allt är för den honom anförtrodde, lämpadt efter person och tid. Så hans Samvetsråd, hans andliga ut(upp)kast, hans Bref, rena tidsfördrif, med sig eller med andra, af förstånd och hjerta, till hjerta och förstånd utan hänsigt till styl och arbete. Allt är tänkt och talat, intet skrifvit. Derifrån den enfald, derifrån den liflighet, hvaruti kanske Franz von Sales var hans mönster, han öfverträffar honom mycket i politiskt förstånd, i sin Hjertas- och Verldskänedom. Högst missbrukas hans Telemach, då barn dervid skola lära sig franska. ”Historien är en ändlös skruf, en gemen villervalla, när förnuftet icke förklarar henne, när sedligheten ej stadgar (ordnen) henne. Fenelons, De dödas samtal skulle göra detta hos hans elev, man tage således dem till mönster, huru personerne i historien tala också till oss, huru de handla före oss.

Sid. 928.

Från hvarje läsen historia författe hvar och en sjelf dödas samtal. Ty äro icke de döda, som hafva lefvat? Är icke deras förgänglighet oss en dröm? Men likväl tala de till oss; älskansvärdt eller

förhatligt handla de mot hvarannan. Altså träda båda Adrasteerna, Rätt och sanning för denna omätliga bild och upplifva figurerna. Ej figurerna; de väcka de döda ur deras grafvar, och mäta med sin staf oförnuft och afsigter, rätt och orätt med en alfvarsam blick i Hjertat. Ju alfvarsammare de blicka, desto djupare röres sedlighetens medkänsla (Mitgefühl) hos Läsaren; så blir Historien för honom förnuftig och sedlig. – Alla stora och goda Menniskor hafva ju läst Historien; flere Dödas Samtal, goda och elaka, hafva följt derpå. Genealogier och Chronologier, Krigs- Stats– Eröfrings– Pragt– Hjelte– Narrscener äro för ungdomem insöfvande – ledsamma, förståndtryckande, eller till och med förförande, förryckande digter.

(45–54) 5. Akademien under Ludvig 14. Akademie der Wissenschaften und der Litteratur.

Redan år 1666 blef. Vet. Akad. stiftad; år 1699 blef den förnyad och i ordning satt med en renare smak. En af dess hufvudlagar var, att vid Naturforskningen icke a priori antaga några lärobyggnader och

Sid. 929.

Inbillningar.

Ingen akad. i Europa förbandt så många berömda namn med hvarandra, än denna för och efter sin förnyelse. Galileis Lärjunge Viviani hörde än till henne, och måste i Florens, Ludvig till ära beteckna sitt hus med inscription: "Aedes a Deo datae". I Tyskland Leibnitz, Bernoulli, Tsirnhausen, i Holland Hartsocker, Huygens, Ruysch, Börhave; Newton i England. I Italien Cassini, Branchini, Massigli, Manfredi o.s.v.; själva Rysslands skapare Peter lät räkna sig till hennes gille. I Frankrike har hon erkänt förtjenstrika män, kansler de l'Hopital, Vauban, Tourefort, de la Hive, Homberg, Malebranche, Minister d'Argenson och med fortgången af århundradet större och större Vetenskapernas bearbetare för sina Ledamöter, tills före slutet af Säkulum, nästan utan andra nationers pålar och afundsjuka, de största Astronomer och Mathematici, Naturforskare, som utspanade allt, Chemister, h[vil]ka upptäckte en ny skapelse, voro i hennes krets. Namnen Reaumur, Mairau, Mariotte, Le Sauveur, Clairaut, Condamine, Buffon, D'Alembert, la Grange, la Place, Lavoisier, Fourcroy skola aldrig förlora sig utur menskliga snillets historia.

Sid. 930.

Till utbredande af smaken bidrog stillaverkande ett välorganiseradt hufvud, Bernhard von Fontenelle, Akad. Sekreterare, öfver ett halft århundrade; också i högsta ålderdomen blef han en älskansvärd lekande yngling. Hans skrifart, honom egen och oefterhärmlig, kunde man kalla Förnuftets Analys, det oändligen ringes (des infiniment petits) styl; så fint visste han analysera

begreppen, stilla och klart framföra det ena efter det andra, ändtligen bilda af dem ett helt, som uti sin klara sammansättning genom det lifliga skenet af en lugn enfald ofta gränsar till det Höga. Ej allenast hans Lofskrifter (eloges des Academiens, Oeuvres de Fontenelle. Tom. V. VII) sjelfe Academiens Hist. i utdrag, h[vilk]a han gaf af de märkvärdigaste afhandlingar, hafva utbreddt Akademien också utom dess Salar i människornas tänkesätt. - - -

Jemte Vet. Akad. uppblomstrade ånyo 1701 en annan Ludvigs eller snarare Colberts D[otte]r, hennes något äldre syster, Akademien för Inscriptioner. De stora namnen Casaubon, Saumaise, du Valois o.s.v. bevisa denna Acad. Värde. Freret allena framstår i st. för många. – öfverhufvud band sig denna Akad. blott vid Greker och Romare. Fäderneslandets ålderdomslemningar, Frankrikes historia, Provincial-Språkens qvarlevfor lågo ock inom dess gebit: Mabillon, Montsamon, Le Bouf, Rume de St. Palaye o.s.v. stå här åter i st.f. många. Den första har ock i sitt slag skapat en Wetskap, Diplomatiken,

Sid. 931.

såsom Vaillant skapte Numismatiken. – De bästa Resebeskrifningar i Orienten äro vi skyldiga Ludvigs påkostnad; de läsas ännu, och äro i mycket ännu de bästa. Också de utdrag eller öfversättningar som blefvo till större delen gjorda af Akad. medlemmar ur Kongl. Bibl[iotek]s österländska Handskrifter upplyste Europa, medan de sinnrikt förhöjde detsamma. Herbelots Bibliothek är ännu det Huf[vu]dverk, hvartill sedan den tiden litet nytt blifvit tillagdt, och det bästa har Frankrike tillagdt. Gallands 1000 och en natt har roat mer än 1000 och en m[ennisk]a, kanske ock mer befordrat till ljuset än 100 och en artiga sagor eller andra sinnrika digter. Mer Cherdins, Tournefats, de la Louvieres andra franska Resebeskrifningar såsom ock med österländska och feesagor gick med hvarje dag en ny verld upp för Europeerna.

(54-59) Beilage. Duclos. Ueber Männer von Wissenschaft. (Considerations sur les moeurs de ce siècle p. M. Duclos, Par. 1751. Chap. I. sur les Gens de Lettres).

”Fordom voro de Lärda skilda från verlden, fördjupade i sina studier; medan de arbetade för sina samtida, tänkte blott på efterverlden. Deras seder, ärliga och råa hade intet förhållande till sällskapsseder. Verldsmänniskorna, då för tiden mindre undervista, än nu, beundrade deras verk eller snarare deras namn, men trodde sig icke värdiga (fähig) i stånd att umgås med dem.

Sid. 932.

Mer af högaktning än af vedervilja höll man sig skild ifrån dem.” Oförmärkt har smaken för Konster, Wettenskaper och Kunskaper vunnit så stort rum, att den, som icke äger den af böjelse, åtminstone Konstlar att Ega den.” ”Man söker upp dem, som odla vetenskaper, och dess mer drar man dem in i verlden, ju mer förnöjelse man finner i deras umgänge”.

På båda sidor har man vunnit härvid. Verldsmännen hafva cultiverat sitt förstånd, bildat sin smak, förskaffat sig nya förnöjelser, de Lärde hafva förvärfvat sig gunst och aktning, gjort sin smak fullkomligare, gjort sitt snille mera lysande, sina seder milda, och öfver flera saker erhållit ett ljus, som deras böcker icke kunnat gifva dem.”

”I sanning talt, gifva väl vettenskaperna ingen värdighet (état); men för dem, som ej hafva någon, äro de ett seqivalent (vertreten sie seine Stelle), och förskaffa dem en namnkunnighet (utmärkande) som ofta går framför rangen. Man håller sig äfven så litet förnedrad, när man hyllar snillet, som när man hyllar skönheten, det må då vara, att man täflande strider med honom om anseende uti rang eller värde: då kan företrädet uti snille blifva ett föremål för den lifligaste afundsjuke. Men eljest; är vår Rang tryggad, så upptaga vi en man af Snille med större tjenstaktighet (höflighet) än vi knapt skulle

Sid. 933.

göra det åt någon annan, som stode i rang öfver honom. Ty den aktning man visar ett snille, bevisar att vi sjelf hafva snille eller sitter åtminstone i den tro, att vi hafva det, hvilket för många är detsamma.”

”Allestädes ersätter sig Naturen. Stora Talanger föresätta alltid ett större snille (Geist), en liten Springbrunn kan agera mera lysande, än den stora strömmen, som stilla framflyter, för att nyttigt vattna ett land. Män af Talang tillkommer ett större beröm, det är deras lön, män af snille tillkommer mer sällskapsnöje, emedan de förorsaka nöje hos sällskapet, de förtjena detta tack. Talanger meddela sig icke genom umgänget; men personer af snille utveckla vårt snille, utbreda det; en del af vårt tillhör dem. Snart blir altså också umgänget med dem en förtrolighet, till och med om hjertat finner sig dervid, vänskap, hvarvid man alldeles icke tänker på rang eller stånd. Ty det förblir visst, att oakadt allt eftersträfvande efter snille, honetta män blifva annorlunda ansedde i verlden, än de hvilkas Talanger man berömmr och hvilkas personer man icke gerna känner.”

”Lek och Kärlek, har man sagt, göra alla stånden lika; vore ordspråket sedermera sagdt, då det blifvit en böjelse, att hafva snille, så hade man sagdt: ”Snille, lek och kärlek.” Lek gör stånden lika, medan den nedsätter den högre: kärlek, medan den upphöjer den lägre: snille – den sanna likheten är Själarnas likhet. Det vore att önska, att också Dygden gjorde lika: men ty-

Sid. 934.

vär bringa blott sinnesrörelserna människorna derhän, att de blott villja vara människor,

förgätande alla yttre skillnader.”

Äfven tror jag och är säker derom att dygden på det innerligaste gör människorna lika: ty vi lefva mindre i snillet än i Charakteren. Lika goda Charakterer skatta och akta hvarandra som Bröder; de finna sig icke blott på en trappa (Stuffe) utan uti en medelpunkt, lifvets inre källa, sinnelag (Gemüth) med hvarandra. Då försvinner allt afseende på olikhet i meningar, rang, stånd, nation och klädnatssätt. Dygden gör lika och förenar till den fredligaste täflan.

”Nästan alla Dumhufvuden äro fiender till männer af snille, för stånds skull. Deras hat är också icke måttligt, de utföra dessa som ett äregirigt, farligt folk. De tro, att man kan göra ingenting annat med snille, än hvad de dermed skulle göra, om de hade snille.”

”Man förundrar sig, att man kan (dürfen) berömma sitt hjerta, men ej sitt snille, och har derutaf velat sluta, att människorna högre skattade Snillet än Dygden. Skulle det inte gifvas andra orsaker? Man älskar icke hvad man måste beundra; och man beundrar ogärna, liksom allenast öfverraskad och tvungen. När någon förkunnar sig som en man af snillet, ju mer men har orsak att tro det, desto mer tycks han säga oss: ”I bedragen mig icke med falska Dygder, era fel förborgen I mig icke.” Han förkunnar sig altså som vår Domare, som vår iakttagare och motståndare; det vilja vi icke. Helt annorlunda är det med den, som försäkrar oss om sitt hjertas godhet. Vi räkna på hans öfverseende, ja på hans godsinta blindhet

Sid. 935.

emot våra fel på hans tjenstaktighet, kanske ock derpå, att vi också töra vara något orättvise emot honom, utan att ana det.”

”Kärlek till Vetskaper gör en tämligen likgiltig mot rang och rikedom: den tröstar öfver mången försakelse och gör att vi ej engång förmärka dem. Menniskor af snille, måste altså, då man anser alt lika, vara till och med bättre menniskor än andra. De njuta en hemlig tillfredsställelse, som gör dem angenäma för andra, men väl ock till sina egna förförare; att sörja för sin lycka äro de äfven icke mycket skickliga och också tämligen obekymrade derom.”

”När männer af snille nedlåte sig mot hvarandra, glädja sig Dumhufvuden. De lära till och med att förborga sitt hat emot dem under en min af förakt, som dock egentligen tillhörde dem. En tid lät man djur kämpa menniskor till nöje; nu sker ofta motsatsen: Menniskorna gå löst på hvarandra, för att gifva Djuren ett skådespel. Ovärdiga kampar.”

(60–70) 6. Französische Akademie.

Denna Akad. blef inrättad under Richelieu och förnyad med århundradet under Ludvig. – Pelisson och D'Olivet hafva skrivit dess historia. Var inrättad för Språkets bibehållande och Cultur. – Fenelon gillar ords upptagande ur främmande språk. Cicero gjorde

Sid. 936.

det sjelf ofta. – Engländerna göra det der de åtkomma – han säger: ”från alla Nationer låt oss bruka det goda, vi af dem kunna bruka, när vi ej hafva bättre.”

(71–78) 7. Schöne Künste unter Ludvig 14. Utom versifikations och Språkets fjättrar skiljer sig det franska uttrycket i det mesta deruti från de gl^s konst, att det nästan alltid är för mycket ställd på en yttre ögonblicksverkan, och alltså sällan helt och hållet afsäger sig fåfången. – Men derföre bör man alldeles icke misskänna eller förklena franska Culturens företräden. I alla fall (allerdings) var i de skönare dagarne af Ludvigs Regering Hans och hans Hofsmak i Europa den anständigaste. De Italienska Concetti förenfaldigade han till äkta skämt och snille: nästan är icke groft, intet Barbariskt skrifvet under Ludvig. Och dock skref då för tiden, nästan hvar och en, som kunde tala, i s[yenner]het Memoires och Bref. Männer och Qvinnor, Prinsar och Prinsessor, Fältherrar och Konstnärer, hvar och en kunde tala och skriva. Och den ädlaste Ton, hvori man skref, var som Ludvig talte, anständigt, höfligt lagom (målig); att hvarje gång orden tycktes betyda mer, än de betydde, medan de alltid sade det ringaste (Lindeste) i stort omfång. Detta höga sken var Ludvigs styrka: den är Charaktersstilen af de bästa skriftställare och skriftställarinnor i hans tidsålder, h[vilke]n man alltid ännu, om också blott för dess sköna anständig-

Sid. 937.

hets skuld, gerna läser. – (af Ludvig 14 sjelf har man Memoires, deras Summarier äro egenhändigt af honom skrefne. Pelisson, den förste Frankrikes Skriftställare hade redigerat dem.)

(79-83) Beilage. Giebt es veste Formen des Schönen, die allen Völkern und Zeiten gemein sind? Verfeint sich mit dem Fortgange der Zeiten das Ideal der Schönheit? Man har tadlat det nätta (beliebten) franska uttrycket: ”efterapande af den sköna naturen” såsom obestämdt och otillräckligt; tadlet är grundat, om det ofvannämnda uttrycket utan vidare förklaring skall var Hufvudlagen för alla Konster af det sköna. Men annars hade ej Naturen föreställt (afbildat) oss sköna former, hvilka vi efterapa, ibland hvilka vi välja, hvilka vi kanske kunna förbinda: hvarifrån skulle vi taga dem? Utan Natur och utan oss sjelfva kunna vi upptäcka (frambringa) hvarken Natur eller Känsla.

Hvarföre har Bildhuggarekonsten de säkraste (vesteste) regler? emedan sjelfva dess Ideal är en

gifven Naturbild, människans gestalt; vår ädla bild, begåfvad med själ, en i alla lemmar utgjuten människosjäl, är efter åldrens och Karakterens olikheter, den bildande konstens eviga förebild. H[vilke]n Nation, som träder till en Bildstod, känner och märker (kennet und fühlte) deras uttryck, altså måste också om Konstens regler, hvilka de föreställa, alla Nationer komma öfverens.

Så äfven vid föreställning af passionen eller

Sid. 938.

Charakteren i lefvande M[ennisko]r. Det rena uttrycket af den högsta skådespelskonst, måste till och med utan färdighet att göra sig ett tydligt begrepp om språket, Greker, Romare, Fransoser, Italienare, sjelfva Vilden hvar och en i sin grad finns, för att dess vissare röna (empfinden) det, ju mer uttrycket är fritt, för allt falskt eller villkorligt.

Mer invecklat blir problemet vid måleriet, emedan dervid regler af ganska olika slag sammanträffa och det beror på inbildningen. I anseendet ordning (Ansehung) af färgerna såsom ock af figurernas iordningställande, ännu mer hvad hela målningens Hållning beträffar, måste omdömmen vara så olika, som organerna kunna (mögen) vara olika att se och bemärka bruken, det är att sammanfatta och ordna ett synbart Helt. Men då ändtligen dock ljus och färger såväl om det menskliga ögat och förståndet äro gemensamma för alla seende, eller framställes såsom för dem gemensamt: så måste vid konstens d.ä. det organiska förståndets säkra regler, de mest skiljaktiga omdömmen slutligen gifva sig tillkänna och förena sig. De förena sig dess lättare, ju mer man undviker fördomar och simplificerar konstuppsatsen (Kunstaufgabe). Om en teckning t.ex. blir man förr ense, än om en målning, om det bestämda i Måleriet lättare än om det obestämda, hvilket kanske beror på personlig, flygtig smak. Le Bruns målningar måste Apeley kunna dömma så väl, som de Piles dömmar öfver Raphael. Så framt formen står der för alltid, då måste nödvändigt omdömmet deröfver beständigt skärpa,

Sid. 939.

förbattra sig och blifva riktigare.

Annorlunda tycks det vara med det, hvars ljud förlorar sig i luften, Musiken och Språket. Hvem kan fatta detta i böljor framskjutande hafvet, der hvarje våg försvinner med ögnablicket, under er blick, inskränka inom en form. Derföre dömma Nationer, Tider, Menskor öfver Musik och Poesi så olika! derföre förändra sig dessa så ofta med Nationer, Tider, Menniskor! Så tyckes det; men öfverensstämmelsens regler ligga dock så väl i konstens Materiella, som den dessa konsternjutande, alltid blott menskl[ig]a uppfinningens subject. Harmoniens förhållanden äro desamma för

alla folk; vår Organs fallenhet kan gradvis öfvas, altså ock beräknas och compenseras; följaktligen är en allmän måttstock, en öfverensstämmelse (Einverständniß) möjlig. Och om också konstens mästare ville utur åtskilliga tider och folkslag icke förneka deras egenhet; anordnar dock förståndets musikaliska öra dem alla, medan det skattar dem alla i sin egenhet och höjer i det allmänna. Språken gå på en sky af vilkorligheter; ljuden i dem äro ofta till och med vidriga för den ovane; vid deras fullkomliga öfverenskommelse (Verständniß) öppnar sig emedlertid ett själens öra, som höjd öfver allt vilkorligt, hörer dem som en tankarnas och känslornas rena Musik. Djerft träda vi altså för hvarje äfven språkets konstverk, förgäta dessa och förnimma deruti med förståndet blott förståndets verk. För vår

Sid. 940.

blick försvinna folk och tider.

Det är naturligt, att med dessa höjer sig skönhetens Ideal alltid högre och högre: som en Mensklighet Sol går det upp, som lyser öfver alla folk och tider. Ju mer konstverk från särskildla [!] folk och tider oss förestå till jembörelse, desto klarare se vi, hvad hvar och en brister, hvori detta och det förra i s[ynner]het lyser. Af synbara former står Bildhuggeriet vid det stora templets förgård, skådespelskonsten med alla sina systrar i dess adytum; Epos's snillet sväfvar öfver hela byggnaden och den lyriska Choren omsluter dess båda sidor. I dag och häri har detta, i går och deri har det folket, det språket triumpherat. Den som slafviskt inskränker sig till en viss tid, antingen den tillhör Frankrike eller Grekland, håller det till tiden lämpade af dess former för evigt och inbillar sig ur sin lefvande natur i en lergestalt, för den blir den oupphinneliga lefvande Ideen bort och fremmande, ett Ideal, som vinner öfver alla folk och tider.

(84-92) 8. Französische Flüchtlinge. Mer än Ludvigs politiska underhandlingar och ännu mer än de smickrande bref, som man här och der hade skrivit till utländska Lärda, också beledsagat af skänker, verkade Hugenottarnas fördrifvande till inrättande af en fransk stat i Europa, annorlunda än Ludvig tänkte – flyktningarna bragte ur Frankrike näringsfång, konster och konstflit i andra länder; Bokförfattandet hörde der- ~1

Sid. 941.

I

under: ty att tala och skriva hade de vänt sig. Men då man i de sydliga provinserna af Frankrike icke så mycket hade haft afseende på egentelig vetskap, som på värtalighetskonst och polemik, hvad under, att i alla länder, der det fanns franska Colonier, syntes predikningar och polemiska böcker, i s[ynner]het Tidskrifter, Bibliotheker? (Bibliothèque universelle, ancienne & moderne, choisie, Italique, Française, Anglaise, Germanique, raisonnée, critique, historique, impartie, volante, amusante, Nouvelles, nouvelles literaires, Journal litteraire, Correspondence, Ephemerides,

Histoires litteraires, Magazines, Lettres, Receuiels Memoires & &.) Till större delen voro de dessa utvandrande Domares näringsgrenar. Bayle's Nouvelles de la Republique des Lettres hade angifvit ton dertill, h[vilke]n sedermerer Chorer följde af eftersångare. Han var grundläggaren för denna nya Republik af berömmade franska Bibliothekarier i Holland, Tyskland, England o.s.v. – Le Clerks motst. ishet Dartley. Is[yinner]het om Kyrkohist. hafva flere franska flygtingar gjort sig förtjente, i det de Magdeburgiska Centuriatorerna och några andra, till större delen ock från deras nation, med anständighet och foglighet bragte deruti en fri blick. Förföljernas skändlighet, många kättares misstydelser, kyrkofädernes och mötens svaghet upptäckte de; och ehuru ingen af dem hann till ett högre mål i den hist. kritiken, så banades dock genom deras flit vägen dertill. Så också i Natur- Stats- och

I

Sid. 942.

Folkrätten och i den öfriga Historien. Här och der nämnas alltid namnen Beausobre, l'Enfant, Pelloutier, Basnage, Barbeyrac och så många andra med aktning. Detsamma gäller om deras predikningar. Om dessa i anseende till språk och konstform ej nådde en Bossuets. Bardeloue's, Flechier's, Messillon's lyssande Declamationer, öfverträffade de dem ofta i förnuft och renare Religions-insigt. Ja mer än deras predikningar verkade predikanterne sjelfve. Nästan alle städes, der det fanns franska, flygtingar, äro namnen på deras första andeliga Ledare högaktade namn.

(93-100) Beilage. Wodurch verbreitet sich eine Sprache mit bleibender Wirkung?

1) Icke genom vapenvåld. Så många Horder ha ifrån de äldsta tider störtat sig ned ifrån Asiens berg: Tartarer och Hunner ha århundraden igenom tågat genom länder; med sjelfve Horderna vek också språket tlllbaka och förgick, utom några öfverlefvor, i de genomtågade Länderna. Det Turkiska språket, uti hvilket storherren allena undertecknar öfverenskommelser, så bildadt det synes från många sidor, har aldrig vid den despotiska regeringen öfver dess rike hunnit till ensam beherrskare öfver tungor och snillen. På samma sätt de Tyska folkslagens Språk, h[vil]ka engång herskade i Franrike Italien, Spanien, Portugal, till och med i Afrika. Ändra kunde de invånarens språk; men utrota kunde de det icke. De sjelf förlora sig i deras öf[ver]vundna

Sid. 943.

folks snille. (Geist)

Romarena, oaktadt lagar voro gifna i alla Provinser att erkänna det Romerska Majestätet, och dessa iakttogos med Romersk stränghet; kunde icke hindra grekiska språkets företräde framför deras. Vid rättgångar tordes man icke bruka det förra: Kejsar Claudius beröfvade ett Asiastiskt Sändebud

Romersk borgarerätt, emedan han intet förstod Latin; Tiberius, då uti en befallning ordet Emblem måste nyttjas, underlät heldre hela Edictet. Detta alt hindrade ej, att sednare Kejsare, Marc Aurelius, Julian tilloch med skrefvo derpå och gävo det värsta exempel.

2) Huru hade då Grekiska språket ernått denna öfvermakt? Utan tvifvel bidrogo Alexanders segrar, äfvensom de af hans Efterträdare i Asien och Afrika inrättade riken till utspridandet af dess verldsbeherrskande: men de hade icke grundat det. Längre för Alexander hade språket utspridt sig genom Colonier och Handel, genom Skolor, Skrifter och Konster: dess inre Bildning och art, Nationens Språksamma lätthet (umgängsamma skicklighet) hade omkring planterat det.

Judarne voro aldrig något krigiskt folk, genom vapen skulle icke X:domen segra; och ändock äro Grekiska, Latinska, alla nyare Europeiska språk fulla af Judiskt-X:na ord och talesätt. Hvarföre? Genom lära, genom öfvertalande. Längre och djupare än Romarens gebit sträckte sig den Romerska påfvens, hans Kyrkas, hans ordnars, hans skolors, hans

Sid. 944.

Universiteters herrskap. Den strängaste Tysk, när han nämnar Kyrka, Biskop, Präst, Predikstol, Bibel, Altar, Mässa, Evangelium, Epistel o.s.v. talar X:niserta Grekiska eller Latinska namn. Och huru många dylika främmande ord från Hufvud till Fot. från Mur och Fönster till Palats, Canzlie, Spis o.s.v. nämner han dag[igen]! Europas språk äro en brokig tapet, (matta) hvari begrepp och ord äro uppsömmade och inväfdade nästan från hela jordklotet, till och med från Ost- och Vestindien, från Afrika och den nedsjunkna fornverlden.

3) Hvad som liksom naturligt och starkast fäster sig vid fremmande språk, äro Saker, Bruk, Förrättningar, Konster. Om en Nation icke hade haft eller sedt dessa och öfverkom dem nu af en annan Nations betecknade genom ord; bekom hon med sakerna namn, bruk och förrättningar talesätt, med konster och näringsfång ett nytt Konstspråk. Vill man herska öfver folkslagens snille, så må man uppfinna konster, näringsfång. Så länge dessa vara, så blifva ock edra begrepp så eller annorlunda bildade. Hvad Morerna lemnade efter sig i Spanien, voro ord af ting, hvilka der egenteligen, också efter deras fördrifvande blefvo kvar i deras fördrifvares snille och författning. Hvad Tyskarne af deras språk, århundraden igenom, omärkbart införlifvade med de sydliga Europas språk, voro Jagt-, Krigs-, Sjö-, Bergverks-, Handels-, Konst-, Dryckes-

Sid. 945.

ord: ty hvarje Nation målar sig sjelf oupphörligen.

4) Också då målar hon sig, när hon betecknar Tingens Egenskaper med förstånd (Geist). Huru heter nu det landet, som Spanien, Italien och Tyskland från äldre tider var nära gränsande till, för att nyttja fremmande Konster och deras verkstäder, och i mångt för att blifva deras medelpunkt? Huru heter den Nation, som ifrån början lät det sig vara angeläget att utsprida egna eller främmande Ideer genom språk och handel (Vertrieb). Redan Scholastiken, som i Frankrike för århundraden hade församlat Nationerna omkring sig, och för den nära likhetens, släktskapens skull emellan det Latinska och Franska språket, bildat detta i 1000:de abstractioner till benämningar af andeliga Egenskaper, hon blef snart en finare Scholastik för folken h[vilke]n der denna Nations muntra och duftiga anda (Geist) som ifrån början, vid Europas omvälfningar vid Riddaretågen till österlandet, fegderna med påfven o.s.v. hade fört ordet, måste förr eller senare göra gemensam för andra Nationer. Frankrikes talrika tåg i de nästgränsande länderna, deras tåg till Frankrike bidrogo visserligen dertill, såsom i äldre tider Englands eröfring af Norrmännerne, och i sednare (späterhin) de många slags förbindelserna emellan Frankrike, England och Holland hade blandat också deras språk och talesätt; men Snille eller Mode, Bruk och Smak gåfvo dock öfverallt utslaget. Om i ett språk något är uttryckt

Sid. 946.

nogare, eller om man i momangen tror, att det icke kunde vara lyckligare uttryckt, naturligtvis behöfver man der eller (modelt ihn nach) uttrycket. I Wetskaperna, såsom i Konsterna tala många Franska, Spanska, Italienska, Grekiska, Latin, utan att de veta det, ty icke ljudet utan andan (Geist), ordets själ är språket. Skulle Luther, skulle Hugo von Trymberg öfverallt förstå våra skrifter, om de komme tillbaka och läste dem?

5) Då altså alla Nationers anda (Geist) oryggeligen meddelar sig alla Nationer, h[vilk]a tala och handla med hvarandra; meddelar sig ock på det nyttigaste och varaktigaste, som tänker mycket och noga, som uttrycker sig lätt, angenämt och så noga, att ingenting synes gå öfver detta uttryck. Hvarje till h[vilke]n det kommer, skall då upptaga honom med en slags bestört glädje, med det stilla och höga $\epsilon\gamma\gamma\gamma\alpha$ som blifver honom oförgätligt.

6) Täflan emellan språken är oundviklig och låflig, så länge Snillen umgås med Snillen, Nationer med Nationer: ty hvarje språk är en dotter af snillet och språksamheten d.ä. umgänget. Men pladdrar en Nation utan förstånd efter den andre (nachplärren), föreställer hon sig inte tankarna på ett eget sätt; så bekänner hon sig vara dess undersåte och fånge, som icke vet att tala annorlunda än efter och ur deras mun. Att faensyska språkets finheter äro så svåra att öfversätta på vårt språk (Tyskan) visar redan bägge Nationers Karakterers afvikande från

Sid. 947.

hvarandra. Men de denna nations egentliga egenheter, ofta sköna obetydligheter, måste de då också öfversättas?

7) Man arbetar icke derigenom på det kraftigaste emot den slafviska härmnings ifvern i bruket af främmande språk, att man förbannar enskildte ord, utan att man gör sitt nations snille kraftigt i sig att tala och tänka, upphöjer altså den till sig sjelf. Ty till hvart tal höra två, den talande och den till h[vilke]n jag talar. Förbinder icke denne med mitt ord helt och hållet och i nogaste omkrets mitt begrepp, hvarföre skulle icke jag, för att undvika ett elakt missförstånd, häldre nyttja det främmande ordet, med h[vilke]t han föreställer min tanke? Men tvingar jag honom att i mitt språk tänka med mig, så att detta blir honom icke allenast begripligt, utan ock kärt; gärna skall han umbära främmande – Mången Nation tog af (erschlaffte), om icke understundom ett främmande tankemått skulle blifva lagdt vid henne, ett främmande tankemål blifva henne förestucket: sträfve hon nu efter det i sin egen tänkeart.

8) Den rike borgar icke, utan lånar; den fattige borgar gärna af honom. Skulle Lavoisiers System i Chemien uppstått hos oss, så hade vi gifvit henne namnet, nu måste vi eftertala och konstla efter främmande ord. Så är det vid hvarje Beteckning af Begreppens och Tankarnas förbindningar. Låt oss tänka mycket och noga, lätt och noga, så sprider sig vårt snille

Sid. 948.

med eller utan vårt språk vidare: ty blott ett M[ennisk]o snille är det, som talar och tänker i alla språk.

(101–109) P. Bayle.

Ibland alla ifrån Frankrike afvikne har ostridigt Bayle icke blott sig förvärfvat det berömdaste namn, utan ock sträckt verkningar på århundradet, på h[vilk]a han sjelf svårligen tänkte. Son till en reformert prest, hade han tidigt trätt till Katholska Kyrkan och återträtt. Ifrån ungdomen och i sitt professorsstånd hade han vant sig vid Disputerande; han blef altså en Dialekticus, för h[vilke]n för och mot öfverallt föll i ögat; hvar sak ansåg han som en stridsfråga från 2:ne sidor. Och ända till sista stunden tröttnade icke hans arbetssamma penna, att sätta detta för och mot i ljuset. Ännu är uti hans skrifter en mängd af Sanningar, Historier, Anekdoter, h[vilk]a visa underliga gömmor uti det menkliga snillet och hjertat, ganska läsbar. Utdrag ur dem lämpade efter ändamålet för vår tid kunde kanske bringa oss åter en det sunda förnuftets philosophie. År 1779 började hans berömda Ordabok att utges och öfversättas i utdrag och indelas efter Vettenskaperna. Bayles aktningsfullaste motståndare var Leibnitz, men hvars Theodicee han icke upplefde; svårligen torde också den hafva kunnat öfvertyga honom. Det vore orätt, om man betraktade denne skarpsinnige Tänkare blott såsom Tviflare, eller såsom en stridande Dialekticus; sjelfva han vise en högre grad af menkligt snille.

Sid. 949.

Vid sin tråtsamhet utvärtes var Bayle inom sig en menniskoälskande, stilla Karakter. Livets bekvämligheter njöt han ringa, och han glömde dem. Till föredragande af olika Religionsmeningar har Bayle bidragit mycket genom sina skrifter; genom dem öppnade han neml. det verdens stora Panorama, en äng på h[vilke]n mångahanda blommor blomstra.

(109–115). Beilage. Ueber Zweifelsucht und Disputirränke.

Buridans åsna mellan 2 ängar.

(116–120). Entschlüsse (ett poetiskt stycke efter 1^a upplagan af Witthofs Gedichte. Dortmund 1755.

(121–129) Französischer Klerus. Ludvigs Bigtfader var la Chaise en man af billighet och verldskännedom. Vid sin död sade han till 2 Kardinaler Rohan och Bissy om presterskapet: ”Si l’on m’trompé, on est bien coupable.” Franska presterskapet förderfvades efter Ludvig allt mer och mer och verkade äfven till den stora crisis, som inträffade i slutet af Säkulum.

(130–134). Wozu ist der Klerus? Duger ej Klerus till något annat, än att det. genom Sakramenterna lägger Statenens och Mensklighetens missdådare, sedan det har skonat och ledt deras

Sid. 950.

utsväfningar till sin fördel, dessa orden i munnen (Ludvig 14^s ord): ”Je suis en paix; je me suis bien confessé! Je me trouve le plus heureux du Monde, j’espère, que Dieu m’accordera mon salut. Qu’il est aisé de mourir!” so vare din Klerus af Jordan förbannad!”

11 Erläuterungen mit und ohne Anekdoten.

En skatt af upplysningar till de förestående Artiklarne, innehålla en hop memoires som hafva franska Revolution att tacka för sin framkomst. (Mem. de St. Simon. Lond. 1788. 3 Bände Memoires, 4 B. Supplemente. Mem. secrets sur les regnes de Louis XIV & Louis XV. par Duclos. Paris 1791, 2 Tomes. Mem. de Marechal de Richelieu. Paris 1793, 9 Tomes.). I märkvärdiga Anekdoter träder här Sanningen, som i 100 år varit begrafven, uppenbart i ljuset: huru sakta talte icke om henne, också då han visste mer. Voltaire.

(139-142) Das Fenster zu Trianon (Mem. de St. Simon. T. 1. p. 22).

”Kriget 1688 hade ett besynnerligt ursprung. Efter Colberts död hade Louvois uppsigten öfver byggnaderna. Det lilla Trianon, som var byggdt för Montespan, förorsakade Konungen ledsnad: han ville ha öfverallt Palatser. Byggningskonsten roade honom mycket; han hade också ett ganska

riktigt öga för, Proportion, Symmetrik och sådant med

Sid. 951.

en icke lika riktig smak.”

”Knappt var den nya byggnaden i Trianon ofvan jorden, förrän Konungen upptäckte ett fel vid en fönsteröppning i understa stockverket; den var sned. Louvois, som af naturen var brutal och dertill ännu bortskämd genom klemmande, att ej låta motsäga sig af någon, stridde länge och häftigt att fönstret ej vore snedt; Kon. vände honom ryggen och spatserte vidare.”

”Dagen derpå mötte han le Notre, (som är berömd genom trädgårdskonsten som han införde i Frankrike), en god Architekt. Han frågte honom, om han varit i Trianon? Nej, sade denna. Kon. uppdrog honom att gå dit och bese fönstret. En dag, 2 dagar samma fråga, samma svar. Kon. såg väl, att le Notre icke ville sticka sig emellan honom och Ministern, då en af dem båda måste hafva orätt. Mot sin villja, sade han att han i morgon skulle vara i Tri.; Han och L. skulle också vara der.”

”De kommo. L. disputerade; le N. teg. Kon. befallte honom mäta. L. i sitt raseri mumlade högt: att fönstret var ganska rätt och likt det andra. Kon. frågade le N. hvad han funnit? Denne stammade, ville icke ut med svaret: Kon. befallte i vrede, att han skulle rent säga ut, hvad han funnit. Kon. lär ha rätt. sade le N. och viste felet.”

”Nu vände Kon. sig till L. och förviste honom hans envishet. Utan Hans anmärkning skulle man byggdt på sned.

Sid. 952.

Man skulle hafva måst nedrifva byggningen. Han banade upp honom.”

”L. utom sig, att hofffolk, arbetsfolk och Betjenter varit vittne till uppträdet, kommer hem i raseri, der han finner sina vänner. De förskräckas att se honom så.”

”Det är förbi, sade han, jag är förlorad. Så har han bemött mig för ett fönsters skull. Jag kan ej hjälpa mig annorlunda, än genom ett Krig, som bringar honom från byggnaden, och gör mig outhärlig. Han skall ha det!

”L. höll ord. Några månader derefter uppstod mot Konungens och de andra magternas villja ett krig, som ruinerade Frankrike invärtes, och utvärtes ej utvidgade det, oaktadt framgången af dess vapen och drog det snarare i äreröriga uppträden. Det gjorde ett snedt fönster.”

De förra krigen hade L. och le Tellier hans far, upptändt af afundsjuka till Colbert, denna till det goda verksamma, och förnuftiga Ministern. Genom krigen gjorde de icke allenast sig sjelf outhärliga, utan pålade de den förra den bedröfliga plikten, att belasta folket med utlagor. Derigenom gjorde de honom förhatlig och afböjde honom ifrån att stilla använda Statens vanliga inkomster till det bästa.

Die Feuerzange. eldtången. ”L. icke nöjd med härjandet af Pfaltz, som han hade anbefallt, ville också nedbränna Trier. Han föreslog det Kon. som

Sid. 953.

ett nödvändigt krigsmedel ännu nödvändigare, än det som hade skedt i Worms och Speier: ty om fienderna gjorde Trier till sin vapenplats, så vore Position ännu farligare. Samtalet blef lifligt, men Kon. öfvertygades icke.

”L. som alltid blef fast vid sin mening och aldrig gerna tog tillbaka, hvad han föreslagit, kom några dar derefter, som vanligt med Kon. i Maintenons Kammare för att arbeta. Efter slutadt arbete sade han till Kon. ”han hade väl känt det, att samvetskrupel allena hade afhållit honom ifrån att samtycka till Triers förbränning. Han trodde sig ha gjordt honom en väsendtlig tjenst, när han tog denna skrupel på sig sjelf, och, utan att säga honom något derom, affärdat en Courier att afbränna Trier, så snart Courieren skulle ankomma.”

”Kon. alldeles mot sin vana, sprang vred upp, fattade till brandstakan och gick dermed lös på L. ”Af, Sire, qu’allés Vous faire” ropade Maint. och kastade sig emellan båda. L. hann dörren. Kon. ropte efter honom, med ögon blixtrande af vrede: ”Affärdiga straxt en Courier med Contreordres, är ett hus nedbrännt, så ansvarar ni mig derföre med Ert hufvud.”

”L. mer död än levande, tordes, då han kom hem, icke affärdiga någon Courier; blott den Courieren, som skulle afgå, så snart han skulle hafva vunnit Kon. att låta aftaga Kappflickan och återtag befallningen; ty att utan Kon. medvetande,

Sid. 954.

hade L. dock icke vågat låta honom afgå. Men Ludv. trodde alltid, att han var afgången, och att Contraordren följt blott på hans tillstyrkande."

Hade L. dock också gripit till brandstakan, då L. rådde honom att förhärja Pfaltz eller när han upptände någon krig!

Louvois Ungnade.

"Om vintern år 1690 och 1691 skulle Mons intagas: L. föreslog Kon. en resa dit, dock utan damer. L. for med honom."

"Kon. som piquerts sig, att förstå bättre krigskonsten än någon, spatserte omkring sitt Läger, och fann en skyldtvagt illa ställd; han ställde den annorlunda. E.m. gjorde han samma Promenad och fann olyckligtvis Skildtvagten, som den förut hade varit ställda." "Hvem har ställd den så?" frågte han Chefen. "Mr. de Louvois", sade Chefen: "då gick han förbi vagten." "Sade ni honom intet, att jag hade ställt den så?" "Javäl, Sire!" Kon. vände sig till sitt följe: "Är det icke Louvois metier? Han håller sig för en stor Krigsman; han vet allt!" Derefter ställde han Chefen och vagten, som om morgonen, ännu efter Louv. död glömde ej Lud. historien.

"Sedermera förmerte sig Kon:s skiljande (undandragande) sig ifrån Louv. och han, denne om sig så mycket intage Ministern, som höll sig alldeles oumbärlig, började frugta. Engång, då han förde Marskal-

Sid. 955.

karne af Rochefort att spatsera, hörde man honom i ett djupt samtal med sig sjelf tala: Skulle han väl? Skulle hen väl förmå honom dertill? Men nej; det vågar, han ej o.s.v. – Mor och dotter stötte på hvarandra; emedlertid gingo hästarna fram och marskalkarne måste gripa i tömmarne, eljest hade han dränkt dem alla.

Louvois Tod. (145–147)

"Kl. 4 e.m. hörde jag hos Madame de Chateauneuf, att L. hade befunnit sig något illa hos Mad. de Maintenon, att Kon. hade befallt honom att gå bort, att han hade gått hem till fots, och att det onda der hade förökt sig. Man hade användt medel deremot, men h[vilk]a han hade gifvit ifrån sig: att han vore död, att hans son Barbesieux, som han längtat att se, under der han skyndat sig ifr. sin kammare, ej mer kunnat tala med honom."

”Man kan tänka sig Hofvets öfverraskning. Jag, då knapt 15 år gl., ville se Kon:s förhållande (Fassung) vid en händelse af sådant släg, skyndade mig till hofvet och följde honom uppmärksamt på hans spatsergång. Han tycktes mig vara helt och hållet i sitt vanliga Majestät; han hade allenast, je ne sais quoi de leste & de liberé, som så mycket mer öfverraskade mig, emedan jag då för tiden och länge derefter ännu icke kände de saker, som äfven jag har berättat. Jag märkte, att, i dess stalle han eljest besökte sina fontainer och tourade med

Sid. 956.

Promenader i trädgården, gick han nu längs Orangerie-Balustraden upp och ner, hvaräst han hade utsigt öfver den Surintendance, hvaräst äfven L. blifvit död. När han kom emot Slottet såg han alltid åt den sidan. Namnet L. blef icke nämndt, ej heller hans död omtalt, förran en Konungens i England officer ankom från St. Germain, och fann honom ännu på denna Terrasse och condolerade honom å sin Herres vägnar öfver denna förlust. ”Min hälsning (sade Kon. med en mer än otvungen ton och anständighet) min hälsning och tacksägelse till Kon. och Drottn. i England, med den anmälan, att mina och hans göromål derfore skola gå ej mindre väl.” Off. bugade sig och gick: måla häpnaden på hans ansigte och hans min (das Erstaunen auf seinem Gesicht und in seiner Gebehrde gemahlet). Man såg frågande på hvarandra och teg.”

”Barbesieux hade försäkran på Statssecreteriatet sedan år 1685, då han varit knapt 18 år gl. Då hans fader L. dog, var han 24 år gl.; under sin far hade han förvaltats tienst Consteuvaux’s död uti 6 år som apprentif commis.”

”L. död inträffade för ett stort utbrott (eclat): ty dagen derpå skulle han blifva arresterad och bragt på Bastillen. Hvad skulle följderna varit derutaf? Äfven det har hans förut inträffade död omhöljt med mörker; Men Beslutet var taget, såsom Kon. sade det efteråt sjelf för Chamillard. Derutaf tror jag,

Sid. 957.

den nöjde Konungens min vid hans död, som denne kände sig befriad ifrån utförandet af sitt fattade beslut och dess följder.” Så slutade L. (att L. genom ett glas vatten i sitt hus, föran han gick till Kon. blef förgifven, är visst; hvem som träffat anstalt om att undan rödja honom, föran det skulle komma till uplysning, har förblifvit i mörker, ponera att det ock skulle ske genom hans hofmedicus).

Maintenon (148–150)

”Ni är naturlig, säger Fenelon till henne: Ni handlar väl, utan att också tänka derpå, emot dem, för h[vilka] Ni har smak och aktning; men för kalt. om denna smak felar. Ni är kallsinnig (trocken), så går er Kallsinnighet långt. Hvad som förargar Er, förargar Er mycket. Ni har mycken äregirighet, kärlek till den så kallade äran i gog mening (sogenannt – guten wohlverstandenen Ehre) men som är mycket bättre, emedan ni håller den för god, en dum fåfänga skulle man snarare bota hos sig. Ni är af Naturen förtroende, kanske litet för mycket emot människor, hvilkas klokhet Ni icke nog pröfvat; man så snart ni blir misstroende, förekommer det mig, att ert Hjerta tillsluter sig för mycket.” (Mad. de Maintenon T. XI. p. 211).

Hon utstod skärselden redan under sin lefnad vid Hofvet, der hon försmäktade af ledsnad. ---

III. Aeon und Aeonis. Eine Allegorie: 152–174)

Sid. 958.

Om Vesuvii Eruptioner. Åbo Tid. N° 116¹²⁵

Intill år 70 efter X-i födelse rykte Vesuvius endast; men det året inträffade det häftiga utbrott, som under sten och aska begrof städerna Pompeja och Herculanium. Dylika Eruptioner inträffade 2:, 5, 6, 7, och 10de seklerne, men ännu visade sig ingen lava. År 1049 utflöt för första gången en lavaström, och fortsatte sin väg allt intill hafvet, detsamma hände åren 1660, 1682 och 1694. Ännu tätare och af häftigare verkningar voro eruptionerna i det 18 seklet. Nu på flere år hafva de inträffat mer sällan; och anledning är att tro, det Vesuvius längre fram kommer att intaga sitt rum bland de slockande Volcanerne.

Arsenik. det förfärligaste förgift N:o 117.

Den dödar äfven växter. Arbetarne i Arsenik hyttor lefva endast några år. – Vid Arsenik förgiftningen inträffa, utom andra, 2 alldeles egna symptom: hvitpudrade läppar och anoedematös eller rättare emphysematisk svullnad i hela öfre delen af kroppen, men mest i ansigtet. Hos dem, som dött af Arsenik är bloden upplöst, musklernes känslighet för galvanisk retning utslocknad, och kroppen går ej till förruttnelse, utan hoptorkar.

(Adrastea). IV. Hoffnungen eines Sehers vor dreitausend Jahren

177-180. poesie. –

(2^s Stück) 1. Begebenheiten und Charaktere &. II Wilhelm von Oranien.

Englische Kirche. pagg. 183–192.

¹²⁵ Numret är 116 men av någon anledning överstruket.

Hans gemål var Maria. – De sista åren,

Sid. 959.

ja nästan efter sin uppkomst på Engelska thronen var han sjuk, ensam, förtretlig. I Holland hade han varit Konung: Konung i England var han Ståthållare, h[vilke]n man också vägrade billiga saker, till och med Höfligheter. Ett förräderi efter det andra emot honom blef upptäckt, han, som ej begärt något ting för sig, blef för Britternas infödda stolthet en främling. Hans gemål dog (1694); han några år efter henne (1702) och Torys skreko: ”Holländaren, den Hunden, Hogen Mogen är bort! Nu är Kyrkan hulpen. Han förordnade den upplyste, lärde, billige Tillotson, sin Caplan, till förste Erkebiskop och Pair i Riket, och verkade derigenom ett billigare tänkesätt i Religionssaksstridigheter – $\chi\alpha\sigma\iota\sigma\mu\alpha\tau\alpha$, nådegåfvor. Nästan hvarje Reformations Historia uti hvar land har styggelser och förargelser, (h[vilk]a de nästan måste hafva efter tidens anda och ländernas seder, men ingen är så helt och hållet en fläck i den nya X:doms Historien som den Engelska. Många af deras Beskrifningar måste förgätas, tills Burnet (äfvén förf. till den förklaring af den Engelska Kyrkans 39 Artiklar, som han gaf ut i 1699 men som af Convocationen 1701 förkastades) framställde dem i ett blott drägligt Ljus. (Burnets History of his own time 1727-1734. Uebersetzt Hamb. 1724. 1735. Burnet Geschichte, die er selbst erlebt hat. 2 Bände. 4). Biskopen förordnade sin sista

Sid. 960.

villje, att denna Historia icke förr än 6 år efter hans död och troget skulle tryckas, utan att tillägga, bortlemna eller förändra det ringaste. Man häpnar, då man här läser royal, noble and spiritual Knawes styggelser ooh Bedrägerier.

(193–202). Beilage. Was ist Kirche? und Haupt der Kirche? – går mycket åt Engländska Kyrkans Papismus, den tillvällade rättigheten att vara Kyrkans öfverhufvud. – I England har man mycket stridt om Knäfallandet vid Herrans

Nattvard.

(203–217). 12. John Locke. Die Freidenker. Lockes berömdaste bok är hans försök öfver menskliga förståndet, som. blifvit icke allenast öfversatt på flere språk, utan också nästan grundvalen till Philosophien, som århundradet igenom framdref (forttrieb) England, Skottland och sjelfva Frankrike. Is[ynner]het har hans lära om Ideernas förbindelse (Association) och tredje Boken af hans Werk om Ordens Bruk och Missbruk föranledt till många och fina anmärkningar i samtelige vet[vetenskaperne]s rike. I begge stycken stötte man på källor till många villfarelser, och så blef Doctor Locke verkligen också en det menskliga förståndets Läkare. Disputer öfver Logik och Metaphysik förklarade han för den bästa väg till Kunskap; ungefär som Heinrich Wotton den berömde Riddaren och Ge-

Sid. 961.

sandten under Elisabeth och Jakob I. som dog som Prost vid Etons-Collegium. Hans grafskrift: Hic jacet sententiae primus auctor Disputandi pueribus Ecclesiarum scabies Nomen alia qvaere.

De Luckor, som Lockes förtraffliga Bok innehåller, funno efter hans död den frommaste förklarare (Ergänzer) uti Leibnitz. En oförderfvad ung Man, som med eftertanka läser först Lockes Bok om Menskliga förståndet (Nouveaux Essais sur l'Entendement humain uti Oeuvres philosophiques de Leibnitz publié p. Raspe 1755) h[vilk]a bringa det förra steg för steg i ordning (berichtigen), och öfverallt gifva vidare utsigt, och sedan lägger till dem Shaftesburi's (+)¹²⁶ Werk har ifrån början af förra århundradet lydt under 3 männer, h[vilk]a, också deruti der de tänka olika, kunna vara honom ledande Wettenskapens Genier, till en reell, ej sophistisk phantasiekunskap. I Grefve Shaftesburys (Ministerns) Hus lefde han som en vän, och då Grefven 1668 erhöll Carolina i Amerika till skänks, blef dess Constitution uppdragen åt Locke, och för den

Sid. 962.

95 och 97 Artikeln, uti hvilka han heligt skuffat Engelska Kyrkans Primat emellan båda Articklarna blef han kallad ända till sin död Latitudinariet: (ett sinnrikt uppfunnet namn, för att söndra den höga kyrkan från den breda); och hvarken hans Bref om Tolerance, eller hans X:ens enlighet med förnuftet, eller hans Paraphraser öfver Skriften hafva kunnat helt och hållet försona honom med high churchmen. Han blef också ganska mycket antastad af dem.

Intet hårdare omdöme har blifvit fälldt öfver Locke, än det af Shaftesbury sjelf, hans vän och skolkamrat. Att Shaftesbury för öfrigt visste att efter förtjenst värdera Lockes Bok och menskl. Förståndet, visar ett ställe uti hans Lettres to a Student. öfversatt i Britisch Theologischer Magazin: "Ingen, säger han, har mer bidragit till att slita philosophien utur Barbariet, och göra den nyttig för werlden och personer, som eljest skulle skämmas dervid, än Locke. Ingen har wisat en bättre Method att tänka. Framför allt undrar jag, när jag hör, att några Engelske andlige derföre tadlat honom, att han lemnat förnuftet för mycken frihet och utgett det såsom nödvändigt till och med vid Religionen." Hans vackra bref till Collins som man så häftigt antastade som fritänkare

Sid. 963.

¹²⁶ + Man bör ej förblanda filosofen med Ministern hans Morfar? (Grossvater) De voro de olikaste Charakterer, som kan ges. Den senare är nog bekant utur Englands Historia.

(p. 218–222) Beilage. John Jortin. Ueber die Kirchengeschichte. (Jortins Anmerkungen über die Kirchengesch. G.G.I. Worr. Bremen 1755. Hvarföre är ej öfversättningen af denna bok, som är skrifven af en äfven så älskvärd som lärd classisk Auctor fulländad?) –

(p. 223–232) 13. Shaftesburi. Principium der Tugend. Anton Ashley Cooper, Grefve af Shaftesburi, hade den lyckan att vid en blödig sinnes- och kroppsconstitution i sitt 11:te år lära sig det Grekiska och Romerska språket, sågom lefvande språk, följaktligen, uti dem lefvande tänka med den skriftställaren, h[vilke]n han las; en fördel af stort värde. Utan tvifvel gaf denna uppfostran hans själ de gamles smak, som tecknar alla hans skrifter, ända till deras behagliga fel. Xenofon och Plato, Epictet och Marc. Antonin, Horaz och Lucian voro hans verkliga, ej bokstafliga Ungdoms och Liftids vänner; lefvande Männer för honom, efter hvilka han bildade Philosophie och Moral, smak och tänkesätt (Vortrag), öfverhufvud sitt sätt att anse och behandla sakerna. Detta visa hans Bref till en ung Studerande, uti h[vilk]a han utaf kärlek för sina gamla ville göra till och med det Engelska Clericiet till deras skola. – Då han nu tidigt såg de mest a[ntiq]verade Länder i Europa, och vann uti

Sid. 964.

Italien, der han uppehöll sig i flera år för sin mognare bildning, der allt hvad stort och skönt fornverlden efterlemnad i Konstverk, måste ingifva honom ett med deras skrifter, med deras tänkesätt harmoniskt intryck: så var och blef han en de gamles, sin Horaz's och Cebe's, sin Antonins och Platos Lärjunge; med en outplånig afsmak för senare tiders barbari. – Det, som först af honom framkom emot hans villja (1700) var hans Undersökning om Dygden, sådan han uppsatt den i sitt 20:de år; ett ungdomsförsök, som ej kanske declamatoriskt beprisande det sköna i ett sedligt sinnelag, utan gjorde det till en grundlag för Dygden. Vill man då illa uppta det, hos en 20-årig yngling, som var uppfödd med den gamles snille att han gör det Sköna efter de gl:s mening (το χαλον) älskar dessa för deras oräkneliga behags skull? De gl:s χαλον begriper uti sig icke den platta åskådningen (den flachen Anschein) af saker med h[vilk]a vi fjäsa (tändeln). Hos dem är det högsta Begreppet af Harmonie. Anständighet, Wärdighet, som också är den högsta pligt, förbunden med den sötaste retelse. Hvarken Handlingens fördelaktighet utesluter detta begrepp, (en helt och hållet onyttig handling är

aldrig skön;) ännu mindre Pligt en svår Pligt; snarare är denna menni-

Sid. 965.

skans skönhet och skönheten i m[enniska]n ingenting annat än en ren Charakter.

Utän hänsigt på lön eller beqvämlighet, fordrar hon denna såsom en Menniskocharakter, såsom målet och njutningen af ett värdigt M[ennisk]olif. En honett man begår intet groft (hässlich), om det ock blifve förborgadt för verldens ögon; han kan icke göra det, ty det är groft. Han måste ju

blygas för sig sjelf. En ädelt sinnad gör, hvad hans Hjerta bjuder honom, han self, d.ä. för det tänkesätts, menings, (Gesinnung) skuld, som vid känsla af den högsta Convensens utan alla hänsigter hel och hållet och med nöje öfverlemnar sig sin pligt. Dygden må antaga detta behag, Kärlekens retelse; som en träbrud står eder sedelag der, hvarken älskad eller i stånd att kunna älska. Företoge sig träbruden till och med Jernarm att fordra lydnad, så beles, hatas, föraktas hon.

Hvad är det, som rörer själen, annat än Kärlek och hvad åstadkommer Kärlek? I himmel och jord ingenting annat än efter Grekernes mening; det förträffliga, som häftigt tilltar, ropar och fordrar oss som vår bestämmelse; pulcrum, honestum, decens decorum, vårt enda och allt, summan af det sköna. Hon ropar mig, blott mig till werket, som ingen annan kan göra i mitt ställe: ty det är harmoniskt med min Natur. Gudomen

Sid. 966.

sjelf anropar mig, att jag skall göra det; den fins inom mig och skall stärka mig. Den som har känt det inneboende behaget af den äkte Menniskosjäls Honnettetät, af ett fortfarande skönt sinnelag, som sträcker sig till, förbereder sig genom allt, den som har känt detta genljuda af Verldsharmonien uti Menniskohjertat, han kände tillika, att det utom honom icke gifves någon sedelag. Ty blott genom delarnas öfverensstämmelse blir en form utaf denna mig tilltalande formens påträngande öfverensstämmelse en lag. Ingen förnufts lag, intet Natur- och Kunstverk är tänkbart utan en dess delars till oss och våra organer talande Konvenients och Organisation. (Kein Vernunftgesetz, kein Natur und Kunstwerk ist ohne eine unsern Organen zusprechende Convenientze und Organisation seiner Theile zu uns auch nur denkbar.) Huru kunde altså den lifligaste, finaste, skönaste af alla Organisationer, Moraliteten i Menniskans sinne, huru kunde den vara formlös, eller blifva formlös af henne erkänd, älskad och öfvad? Så vårdslösade icke Naturen med oss: Dygden är icke blott skön, utan det enda Sköna, det med oss Harmoniska, – det Skönaste.

Men samvetet? Har icke Shaftesburi

Sid. 967.

blifvit öfverbevist af den lärde Biskop Buttler, att han förbigått den väsentligaste Delen af de Grekiska filosofernas Grundsats att följa Naturen, nemligen: det oinskränkta väldet af Uppmärksamheten på våra handlingar. d.ä. Samvetet) ”Ej allenast B. 10 andra Engelska och Tyska Moralister hafva öfverbevist Sh. om otillräckligheten af hans Moralprincip, i den mening nemligen, som de, icke Han, togo orden Skönhet, Behag, Dygd. Kraftigt existerar uti mig intet samvete, när jag känner det stygga uti lasten, äfvensom det älskansvärda uti pligt och dygd, det senare i sitt behag, det förra med afsky. Vid det befallande snacket om sedligt förnuft utan sträng tillämpning på Er kan Ert samvete sofva; och sofver så länge, tills I känna Känsla för rätt och orätt, hvaremot

det nedriga och mot hvarje nedrighet deremot det ädla och goda Böjelse, Begär och Kärlek. Utan denna känsla demonstreren I: ”man skall icke ljuga och I ljugen.” man skall icke vara osedlig och I handlen nedrigt, I demonstreren vidare, och hvarje Honett föraktar Er, emedan han ser att Er felar till och med Känsla för det ädla och nedriga. Uppstode detta hos Er gl. i hvarje enskildt fall, så haden I (Conscientia) Samvete. Det tilltalar den uppmärksamme Dag och natt, väckande, undervisande,

Sid. 968.

varnande, straffande, då äfven conscientia kan icke annat än vara hans medvetandes stämman, hans hela Existence och Convenience till det Moraliska Hela. (Weltall). Den som betraktar den moraliska kärleken, som ett från allt förnuft och erkännande afskildt Ting, som ette 6:te Sinne eller som en med oss växt liktorn, den har lätt att vederlägga: ty han talar som ett barn i drömmen: han missförstår och misstyder. --- Följaktligen äro alla, så olika de ock blifva föredragne, alla så kallade Sedlighetens första grundsatser Ett och Det samma. Så litet det kan ges flere förnufter i Mensko-slaget, så litet äro också flere sedlighetens högsta principier tänkbara. Plato och Aristoteles, Democrit och Zeno, ibland de nyare Clarke och Wollaston, Smith, Ferguson, Leibnitz och Spinoza sågo uti det hela ett och detsamma: hvar och en säger det efter sitt sätt att se sakerna och inre lefnads-vishet. En säger mörkare, den andra klarare; bestämdare, obestämdare, trängare, vidsträktare. – Ingen tvist är onyttigare, än den, som föres öfver Moralitetens första Principium. Den ene må gå utifrån inåt, den andre inifrån utåt; den ene ifrån erkännandet, den andra ifrån erfandet

Sid. 969.

(Erkennen, Empfinden); blott må erfandet icke vara utan erkännandet, erkännandet icke utan erfandet. Den som därför anser sitt Principium för det allena giltiga, att han sätter det, den låte man sätta och hans ipse facit komiskt fåfängt kringdansa. Utan en ärlig känsla för sanning och rätt, fölaktligen också deras lön och straff är ingen Moralitet tänkbar. Hvarken lagar eller Katecheser kunna ge oss denna känsla, men väl väcka och befordra den i oss. Erkännandet af lagen som af vår Natur, Katechesens följande med lust och kärlek, göra nöjda, frimodiga Moral-lärjungar utaf stolta Dictatorer och tjenande slafvar. – Ju renare kärleken till sina pligter, desto mer blir den en inre (Wohlanstand) kärlek till Dygd som till en brud, den högsta segerbelöningen för menskelig möda och sträfvande.

Ἀρετα πολυμοχθε

χενει βρολειω,

δγραμα καλλίζονζίω,

σας περι, παρδενε, μορφασ

και δανειν τγλωτοσ ποτμοσ

και πονουσ δηλναι μαλερουσ
χραμαντας

Aristotel.

29

Das Gewissen von Zernitz. (poesie)

14. Shaftesburi. Geist und Frohsinn (233–241)

Den forsta skrift, Shaftesburi sjelf gaf ut, var ett Bref öfver Enthusiasm. Letter concerning

Sid. 970.

Enthusiasm, Sept. 1703) skrifet i en välgörande afsigt, nemligen att förekomma ett strängt förfarande emot Religionsfiender. – En Ådra af den renaste Enthusiasm för sanning och dygd står i alla hans skrifter; och ges det en skönare Entusiasm än hans Theokles? (The Moralists, A Rhapsody, T. 2. i hans Characteristics) Hans försök öfver snillets och glada lynnets frihet, heter med rätta Sensus communis. (Sens. com. Essai on the Freedom of Wit and Humour. 1709) Deri försvarar han sig emot dem, h[vilk]a lägga honom till last så förnuftlösa grundsatser, som: ”Åtlöje är sanningens Kriterium; under åtlöjet låter det alfvarsammaste på det skickligaste sätt undersöka sig o.s.v. Om man läser med ett klart öga hans ofvannämnda försvar häröfver, så kan man öfvertyga sig om hans motståndares väderhugg. Så som för Erasmus, så har för mången dess farliga böld uti en lycklig stund öppnats genom ett välgörande skratt. Då skratt och skämt, snille och humor (Frohsinn) äro snart öfvergåenade ting och villja vara mer än det; Hvem ville illa utropa eller smäda dessa glada Internuntia emellan Sanning och Galenskap eller Dårskap. Men hvem ville ock välja dem till den sista högsta Domaren? Det fina skämtet är en sällsynt gåfva af försynen. Den sokratiska Ironien

Sid. 971.

det attiska saltet, Horaziska skämtet. Cervantes ärbara lustighet, från h[vilke]n på slutet af sin lefnad skildes som ifrån sin bästa vän; dessa Genier, Sylpher och sylphider, äro icke hvardagsgäster. Den de besöka, den de utaf sig följa; han skall icke svärma med dem, utan roa andra med dem och uppmuntra genom dem sitt umgänge. – Redan Locke älskade Rochefoucaults uttryck: "Gravitet är en Kroppens hemlighet, för att betäcka Själens brister!" Lord Sh. dog i Neapel, tidigt för Muserna. – Hans Moralists blir för hvarje Yngling, som har begrepp om det sköna och ädla en själens form, då den kanske är den skönaste Metaphysik, som blifvit föreställd (gedacht).

Utan den hade Pope också vid Bollingbrockes papper svårligen skrifvit sina bästa verser af sitt Essay on Man: också Thomsons sånggudinna hade den ädelt hänryckte Theokles till sin ledare. I Frankrike väkte Baco och Sh. den sinnrika Diderot, att han gick sin bana, obekymrad om andra; och i Tyskland? Sh. sjelf skickade till Leibnitz sina samlade verk, h[vilk]a mycket förnöjde honom. Öfver h[vilk]a han dömde med stort bifal, till och med – fann i dem sitt eget system. Yttermera utgaf Sh. sin Monolog eller ”godt råd till en Auctor” (Soliloquy or Advise to an Author) och äntligen Miscellancerna (Miscellaneous Reflections), h[vilk]a till större delen en Commentar öfver hans egna Arbeten, äro

Sid.972.

verk af en sann Horazisk Kritik, mera betydande än Gravina's, Boileau's, Pope's o.a. berömda Regel-byggnader. Dessa äro neml. Själens Spegel, alfvarsamma Pröfningar öfver förståndet och smaken, ja sjelfva Lefnads Grundsatserna, beledsagade med fina föreskrifter för Wet[en]skap och Konst, och dertill författade med en munter stil, som vår Auctor egen, var dess alfvarsamma tankeform, hans Sånggudinna och Gratier. –

Spalding öfversatte äntligen hans första skrifter: (die Sittenlehrer und die Untersuchung über die Tugend, 1745) och 1777 öfversatte Voss hans Philosophiska Verk. – Wieland har utgifvut en Commentarius öfver hans ifrån Horatz öfversatta Bref och Satyrer, författade i Sh. smak.

(Hela samlingen af Shaftesburys skrifter utkom i London 1733 uti 3 octavband under titel af Characteristics.)

APPENDIX
EPHEMERIDUM

Partis IV^{tae}

Tomus Duodecimi

And. Joh. Sjögrén

Appendix Ephemeridum

Partis IV^{tae} Tomi Duodecimi

(29/11) (Adrastea.) (2 Stück)

(pag. 242–247) Beilage. Horaz.

Dritter Brief. An einen jungen edlen Römer – sermo pedestris.

Wohllust verachte; sie schadet, erkaufte mit Schmerzen, die Wohllust

Sperne voluptatis &c.

Welchen Geruch das Gefäß zuerst einsaugte, den wird es lange behalten.

(p. 248–261). 15. Glänzendes Quindecennium der Königin Anna.

Hennes regering räckte egentl. intet i fulla 15 år. 2 Drottningar i England hade den Lycka, att under dem uppstodo ett antal af Berömda Män, Elisabeth och Anna. Under den förra framträdde Franz Bacon, Spenser, Shakespear, Ben Jonson, Philipp Sidnei, Walter Raleigh och många andra upptäckare, (Unternehmer), Statsmän, Lands- och Sjöhjeltar; det var den Brittiska Genius's Tidevarf. Drottning Annas Regering blef upplyst af mer än en sjustierna

Sid. 974.

af förståndrika och smak- och förnuftfulla snillrika skriftställare och Embetsmän, och derjemte af utmärkt Krigsberöm. Hvarifrån kom det? Hvarifrån kom det, att också i de högre stånden då var så mycket brukbart? Grunden härtill ligger i sjelfva Englands författning och historia.

1) Gafs i England ingen vargjagt, emedan de, vildsvinen att förtiga, för längre tider tillbaka blifvit utrotade; derpå kunde således icke Adeln använda sin tid.

2) Stående Armeer tälte England icke; Uniformen var altså icke den enda och högsta Brittiska mäns prydnad, ehuru det dock feltes Riket hjeltar hvarken till lands eller till sjös. Vapen och muser

skildes altså här åt lika litet som i Frankrike och Spanien. Ty gafs det mera Romantiska Riddare än Herbert Cherburi, Phil. Sidnei, Walter Raleigh o.a.? Och ingen af dem blygdes vid vettenskaperna och ett bildat förstånd.

3) Deri föregingo dem i tid och otid deras Konungar och Drottningar med exempel: en hop af dem skrefvo, söngo och öfversatte. Hvilket land kan berömma sig af en Catalogue of noble Authors, af karlar och fruntimmer, som Horaz Walpole gifvit den på de ädlaste slägter uti de 3 Brittiska Riken? (Works of Horatio Walpole, Earl

Sid. 975.

of Oxford. Vol. 1. Ett utdrag af dem är öfversatt af A.W. Schlegel. Historische, literarische und unterhaltende Schriften von Walpole. Leipz. 1800.) Endast Frankrike.

4) Englands författning var på flere än ett sätt liksom inrättad till uppväckande af Talanger. Domcapitlar, hvars Medlemmar genom sin lättja o.s.v. gjorde sig värdiga furstliga hattar, emedan de redan genom sin börd och sina anor ifr. evighet voro dertill försedda, fanns icke hos dem. Deremot gafs det i England ett Öfver- och Underhus, som icke före- utan framställde Nationen. Här måste man kunna tala, om man ville utmärka sig; och hvaröfver tala? Öfver Handels- Krigs- Freds- Stats- och Hushållningssaker, öfver de reellaste saker under lefnaden, h[vilk]a alla slutligen utgå på inkomst och utgift, på Nationens stigande och fallande, på plus och minus. Härtill fordrades många slags och noga kunskaper, altså undervisning, snäll och tydlig tankefattning, Bildning af tal, föreställning.

5) I Underhuset stod den Ädle med församlingen på en och samma mark, gemensamme fäderneslandets borgare. Om en medfödd afhängighet, som ingen egen existence, ett fritt omdöme att förtiga, tillåter i den ädles närvaro, om en väsendtlig åtskillnad emellan 2 från 2 faldig jord danade, med

Sid. 976.

2 faldigt Blod genomflutna Caster, war sedan Magna Charta, ännu mer sedan Englands Restitution under Wilhelm af Oranien, ingen tanke.

6) Dem som tjente fäderneslandet, var det förbundet; de högre måste stå pöbeln till räkenskap; dessa utöfvade strängt sin rättighet. Embeten och Äreställen, ofta giftermål och slägter, och det som war för bägge outhärligt till enahanda ändamål, Wettenskaper förbundet begge husen, bägge stånden. Från begge stod för Regenter och Regentinner valet till Embetsmän fritt; hvad under, att begge stånden täflade med - jemte och under hvarandra, eller att det ena gjorde det andra till sitt

verktyg? Man läse Swifts och Pope's Bref, man genomlöpe de berömda Vecko- och Statsbladen för den tiden; och man häpnar öfver driften af 2 partier, h[vilk]a förstånd, snille, talekonst skärpte emot hvarandra.

7) Då sedan ett århundrade England, Frankrike och Holland hade varit vänligt och fiendtligt i en slags Blandning, så utgjorde de i snillesaker wid all National olikhet liksom en Stat, uti hvilken den öfvermäktiga ön efter behag nyttjade fasta landet.

8) Biskopsdömen och prebenden behöfde

Sid. 977.

icke blifva en andel för blott födda adliga utan förtjenst; utan också för oadliga ädlingar af förtjenst; allt ifrån Tillotson woro en rad af Erkebiskoparna af Canterbury ärliga Bonde- eller Handtverkare Söner. Ju mera Wettenskapernas ära uppblomstrade, desto mera ansåg man det för Nationens ära, att se åtminstone några Biskopssäten besatta med män, utmärkta af Wettenskap eller Talanger; ifrån ringare prebenden stego de högre. Blott sina verkliga eller förmenta (gemeinte) företräden uti lärdom, gåfvor och dygder hade Tennison, Wake, Potter, Herring, Butler, Conybeare, Pearce, Warburton, Lowth o.a., att tacka för sin upphöjelse.

9) Så snart ett lärdt verk fordrade omkostnad och det blott angick England! England!, hvar fanns det större understöd, än uti detta bemedlade land? uti hvilket då för tiden intet stånd blygdes för lärdom, i hvilket hvarje stånd åtog sig Nations ära.

10) Inrättningen af Universiteterna bidrog också härtill. Såsom Rikets Ständer, såsom beskyddade och aktade Corporationer, begåfvade med indrägtiga syslor, blefvo de Vettenskapens gamla Palatser, uti hvilka den flitige, om lyckan så fogade, kunde äfven så beqvämt som förtjenande slå sina bo-

Sid. 978.

pålar. (anbauen).

11) Lägger man till allt detta Engländarens Nations-egenskap, som man icke kan kalla annat än en insularisk inskränkning, då den såsom en ärftlig egendom härrörer ifr. författningen af deras ö; neml. fastheten (ståndaktigheten) att oinskränkt från allt lemna sig och kunna fullfölja blott en tanke, ett ändamål och en sysla: så har man grunden till flere förmåner äfvensom galenskaper, som

man kan upptäcka endast i lefvande Charakterer.

12) Såsom uti detta Land Hand- och Konstverk ända till en Urfjäder äro fabrikmässigt fördelte, så vill tankarne i hufvudet fabriker. Ingen Nation ärar sitt uppfinnings och arbets (Werkübung) Privilegium, som den Engelska, så snart Nationalsigillet förseglat det.

13) Nödvändigt hör en Blomstringstid till, att sådana fabrikater i Brittiska Nation uppkomma, och andra Nationers Underlägsenhetstider dertill, att de finnas wid denna Cours. Elisabeths och Drottn. Annas tider woro sådana berömda tider. Hvad Genius under den förra och hennes efterföljare hade frambragt, består ännu t.ex. Shakespeare's eviga dramer, Ba-

Sid. 979.

kon's eviga försök o.s.v. Så också under drottning Anna. Genius Swift undantagen, hvars genialiska kraft icke just utgick på poesie, voro de öfriga, ehuru mycket Talangfulla män, allesammans blott Belletrister, sådant stort namn de och under en Segerrik drottning nästan uti hvarje främmande Land, hvars tillstånd var under det Engelska, förvärfvat sig.

14) Ganska bra är det att uppstå uti en Nation och på en tid, på h[vilke]n man har en Chaucer och Spenser, Shakespeare och Ben Johnson, Cowley och Milton, Otway, Rowe, Dryden på ryggen, och på h[vilke]n af Beda och Alfred ända till en Baco's, Morus's, Seldens's, Usher's, Clarendoris, Boyle's o.a. verk och samlingar finnas; man har tidigt, hvarpå man kan stödja sig; och vågar, viss på nations smak, gå längre. –

Med allt detta var dock Drottning Annas regering en svag regering, och hennes Hof ett qvinligt Hof. 1) Partier, Whigs och Tory's förwirade allt. Följden deraf 2) en slags Aristokratie, som insmygde sig. 3) Englands Krigsberöm införde vanan att underhålla stående Armeer och i allmänhet wara

Sid. 980.

Europas Skiljesman, som man högt kallade Drottning Anna. Denna vana föranledde en annan, att vara Hafvets medfödda Herskarinna. Redan Henrik 8 sade: cui adhaero praeest; ordspråket "imperator maris, terrae dominus" blef gångbart. Alltsedan hafva Engländarena handlat liksom de endast hade det. Då Drottningen dog, genomsökte man hennes papper, om man deri skulle finna något till pretendentens förmån; Bollingbrocke och Atterburi blefvo fördömde, Oxford måste vandra till Towern. Det gick den berömda Drottningen, såsom det hade gått Wilhelm af Oranien, Englands Befriare. Då hon dog af följderna af ett fall ifrån hästen, tackade man den mullvaden, som

hade bragt hästen att snafva; om Drottningen hette det: ”hon har dött i rättan tid.”

(pag. 262–264) Wo lebt sichs glücklich? Horaz 11ter Brief. V. 1.

(265–274) 16. Er und Sie. Marlborough und Lady Sarah. De voro i sin ungdom nästan de skönaste i hela Konungariket. Han var (so skreko England och Tyskland) den största Hjelte, Europas Riddare; Han Drottningens Gunstling, hennes gemål (Senderinn), hans slägt, hennes un-

Sid. 987.

derstöd. Han, sjelfva Höfligheten och mildheten; Hon befallande, tillbakastötande, som knapt ansåg Drottningen värd att påses. Han och Hon, girige och stolta, hvar på sitt sätt. Han, sedan han återkom från kriget, obetydande; Hon, aldrig stilla, bestraffande och försmädande hela verlden, sina döttrar, dottersöner och svågersöner en förargelse och en plåga. (Se Horaz Walpole Historisch-literarische Schriften. S. 74, 85. 97. 265. Ännu klarare skildra dem the Opinions of Sarah, Dutchess of Marlborough, published from original Ms. 1788 – Apology for the Conduct of the dowager Dutchess of Marlborough from her first coming to court to the year 1710 in a letter from herself. Lond. 1742.) Åt sin gemål lät hon på det för hans räkning af Drottningen uppbyggda Slottet Blenheim (namn på en by vid Donau) uppresa en Obelisk, på hvilken hon kallade honom: ”den största Hjelte icke allenast uti sin Nation, utan ock uti sin tid, det obevekliga, importanta Centrum, h[vilke]t hade förenat de förnämsta Europas magter till en gemensam sak och haft ett inflytande, h[vilke]t intet stånd, intet anseende, intet välde, blott en stor dygd kunnat gifva.” o.s.v.

I samma Ton talar den Brittiska Mar[l]boroug[h]s Lefvernesbeskrifvaren, såsom om en

Sid. 982.

Europas Hjelte, ”som genom sina Bemödanden upphöjdt Britannien dertill, att det skulle vara den förnämsta Nation, såsom ock han på den tid han lefde, med rätta blef ansedd för en af de största ibland Menniskor.” (Brittische Biographie Th. 1. S. 235). Så söngo Engelska Ballader (A Pile to purge State Melancholy or a Collection of excellent new Ballads. Lond. 1715. Till många är d’Ursey författare); också de Tyska Muserna skreko sig hesa. Emedlertid visste Han och Hon, Han den största, Hon den klokaste bland Menniskor, använda sin tid och sitt beröm; de hopade skatter, till en del genom nedriga medel. Han genom skänker, hvilka han efter egen bekännelse inför Parlamentet uppburit af Lefveranterna vid Armeen, till och med Brödlefveranterna, jemte 2½ Procent, som han frändrog hela Armeen på dess lön; Hon genom de Intriger, som hon spelte till Krigets förlängande. Fanns det icke utan England fältherrar, t.ex. Eugen hvars skicklighet blef långt längre pröfvad och hvars själ var mera bildad än Marlboroughs. Hvar och en är stor i sin genre. En fältherre af kallt förstånd, af mogen öfverläggning, icke utan krigskonst, rådig, slug och trägen uti utspejande, be-

Sid. 983.

tänksam vid anfall, skall, om han träffar på motståndare, såsom han knapt sjelf skulle önska sig dem, vara en ganska lycklig fältherre; han skall vinna penningar och beröm, också mycket upphjelpa saken, hvarföre han fäktar; men är han derföre den största ibland M[ennisko]r?

St. Pierre har skrivit öfver den store och berömde Mannen (Oeuvr. de St. Pierre Tom. XI. p. 33. Sur le Grand Homme & sur l'homme illustre.) hvaruti han efter sina bekanta grundsatser mönstrar icke allenast flere namn utaf ålderdomen och af nyare tider, som Solon, Epaminondas, Alexander, Scipio, Cäsar, Sylla, Cato, Henrik 4, Descartes, Carl 5, utan slutligen erkänner ingen annan för en stor man tout court, än den som har förökt Menniskoslägtets Lycka i det Hela. Har han t.ex. som ett tänkande Hufvud gjort de kunskaper, som äro viktiga och värdiga för Menniskoslägtets väl betydliga fullkomligare, upptäckt sanningar, som ansenligen tjena till förökande af m[ennisk]o slägtets lycka; eller har han waksamt bidragit till förmering af en Nations lycka, som Konung eller som Minister, som Fältherre eller som Öfverhet; fordras 3 omständigheter till en Storman: 1) ett stort Motiv, d.ä. en sträfvande läng-

Sid. 984.

tan efter allmänt väl. 2) Besegrande af stora svårigheter, följaktligen ståndaktighet, en uthållande-modig själ, såsom ook ett jämnt (geraden), stort (weiten) på hjälpmedel fruktbart snilles stora Talanger. 3) Stora fördelar, som man förskaffat Menskligheten i det hela eller en nation i s[yinner]het. Härefter mäter han stora platser, stora egenskaper, stora Charakterer. Han åtskiljer den stora mannen från alla slags berömda Männer, som täfla med hvarandra, och öfverträffa hvarandra. – ”Stora Männer, menar han, se få jemte eller under sig stora; derföre är deras beröm så fullt af värde. Det ordet, som Montecuculi sade öfver Turenne, då Kanonkulan hade krossat honom: ”Cet homme-là faisoit honneur à la Nature humaine. (Oeuvr. de St. Pierre T. XIII. p. 266) är hans största loftal.” ”Den skönaste Titel, mente St. Pierre, som fanns ibland berömmets Titlar, är le Pacificateur de l'Europe. (t. XII. p. 96.) Detta namn visar för verlden de 4 största människans egenskaper, stor rättvisa, stor godhet, stor magt, stor vishet, berömvärda egenskaper, h[vilk]a man tillägger Gud sjelf.”

”Det företaget att gifva Europa en varaktig fred, att bannlysa Krigets förskräckliga olycksföljder och ej allenast för sina un-

Sid. 985.

dersåtare, utan för alla christliga Nationers familier med framgång (fortgehend) förmera summan af

deras lycka genom ett lugnt eftersträfvande (Verwerbsamkeit), det bör vara mensklighetens ädlaste Motiv. Man kan vara född till den mäktigaste Monark, den högsta thron i verlden kan en Narr och Däre, en uslinge, (Schaafkopf), en liderlig, en grym bof, en Nero besitta. Till ett vist bruk af sin magt fordras 3 egenskaper:

- 1) Ett stort och dock sundt (grader) Snille, att känna de skönaste och bästa företag, finna de bästa medel, taga de riktigaste rättesnören till ernående af sitt ändamål.
- 2) Ett stort och ståndaktigt mod, att icke låta göra sig rädd af svårigheter, ej [h]eller otålig af nya hinder.
- 3) En stor ifver för det allmänna Bästa, en brinnande åtrå efter den högsta dygd, Gifmildhet.

(275–280. Nichts bewundern. Horaz. Brief 6. P. 1.

Weißt du was Beßeres, theil es mit, oder folge mit mir der nämlichen Vorschrift.

(281–288) 17. Sommers. Addison. Petersborough. Lord Sommes. En af de heliga menniskor, h[vil]ka likt ett Capell uti ett palats förblifva obesmittade, när Tyranni, Förderf och Dårskap

Sid. 986.

eljest har befläckt allt. Alla underrättelser om honom utur Berättarens mun äfvensom utur Historieskrifvarens och hans Tids skriftställares, skildra honom som den mest omutade lagskipare och den honettaste Statsman, som en Mästare uti att tala, en Genius af finaste smak, en Patriot af de ädlaste och största planer, som en man, hvars lefnad var en välsignelse för Verld och Efterverld. Han var på sin tid Addisons Mönster och Swifts prøfvosten; den Ene skref om honom, den andra för honom. Skall han liknas med någon, så är det hvarken med Bacon, eller med Clarendon, den store Canzleren Hopital tyckes likna S. såväl i sinnesvärde som i förståndets Elegans.” – Under Wilhelm hade han uppkastat hans bästa planer, understödt och ofta genomdrifvit dem. Den skarpa Undersökningen emot honom slutades till hans största beröm. ”Han föreslog Konungarikens förening.” (som blef utförd under Drottning Anna). Horaz Walpole Vol. 1. 431 s.

Få hans likar lemna historien för det århundradet. Han blef slutligen olyckligtvis beröfvad sitt förstånd.

+ + +

Joseph Addison. Hvarken som skald eller som Stats-Secreter, minst som skådespelsförfattare ingår han genom odödlighetens port; men väl som en undervisande Prosa-skrifvare. I sin klara, nätta, lugnt

Sid. 987.

humoristiska styl blef och är han Englands mönster; ännu Franklin hade bildat sig efter honom. De Veckoblad, på hvilka han med Steele o.a. eller ensam arbetade, funno ett så oerhördt Bifall, att utaf Åskådaren blefvo några och 20000 Blad försålda på en dag; de äro så ofta upplagde och återupplaggde, beundrade, efterapade och åtminstone aldrig lyckligt uppnådde, att en magisk knut måste vara för handen, som då för tiden så högt upphjelpde dessa veckoblad. Den är den gyldne Medelmåttan, som visste skicka sig – helt och hållet efter hans tid. – I högsta grad var Addison en man af sin tid; beskedlig och anspåkslös efter yttre syn (dem Anschein nach), klar och förständig, elegant ooh fin, ändtligen så populär-filosofisk, så moralisk! Sjelfva Drottningen ville, att hans Cato skulle dediceras till henne; bägge Partierna, Whigs och Tory's, som lågo i den häftigaste strid, täflade uti att berömma Cato. Också behöll Addison sitt beröm ända till slutet. –

Addison är fader för alla Englands Försök-skrifvare (Essay-writers) och skall blifva det. – Gottsched öfversatte på Tyska hans Åskådare och Cato; men sednare ännu bättre Benzler. - Också derigenom gjorde denne man sig förtjent af Publicum, att han lyfte Miltons förlorade Paradis ur sin förgätenhet, och gjorde det genom analytiseringen af den gl. Percy-Romancen uppmärksam på sånger

Sid 988.

af detta slag.

Mordaunt, Grefve af Petersborough.

Swift på sitt sätt berömmar honom så:

Mordanto füllt der Fama Horn,
Die Christwelt stellet ihn, erkohrn
Vor allen Helden, allen vorn

Wenn Tags er Post auf Post gemacht,
Sitzt er noch über Mitternacht,
Spricht Politik, klingt an, und lacht.

Kennt in Europa jeden Printz

fliegt von Provinz hin zu Provinz,
Wie auf den Fittigen, des Winds.

Schießt (die Gazette in der Hand,)
Los von Paris. Wohin? Gewandt,
Vorán dem Troß, in's Spanienland.

Da keucht ihm nach ein Staats-Courier,
Sucht in Madrid ihn: "Ach, von hier
"Längst abgereist! Eine Woche schier?"

Plötzlich in Dover tönt das Horn:
"Mordanto! Eben von Knyhorn,
"Galndet; schaut! Er jagt dort vorn!"

Mordanto gallopiert allein;
Sein Zug ihm nach, über Stock und Stein,
Der bricht den Arm und der das Bein.

Sid. 989.

Er aber, munter wie sein Geist,
Kommt an, gesund und frisch; nicht feist,
Gerade wie er abgereist.

Dem Körper nach eine Luftfigur;
Wär er ein wenig dicker nur,
Er hätte nicht die Geist-Natur;

So wunderbar in seinem Beginnen,
Daß, eh' du merkst und wirst es innen,
Hat Er vollfürt und ist von hinnen.

In jedem Klima nah und fern
In Schlachten, im Senat der Herrn,
Zu Land' und Meer ein heller Stern.

Von Jugend auf zu Heldenfehden
Erzogen, (was bedarfs der Reden?)
Er gleicht dem zwölften Karl von Schweden

I Spanien, där han kommenderade som fältherre, var han underligt lycklig, Voltaire i sitt Ludvigs Århundrade berättar huru han intog Barcelona, och stillade folkets uppror. Han var fiende till Marlborough. ”Han kunde, säger Pope, hvarken lefva eller dö som andra menniskor.” Hade vi de 3 Banden Märkvärdigheter, dem han sjelf skrifvit om sin lefnad! (Efter Horaz Walpole har han gifvit dem åt en Enke-Grefvinna Suffolk) så vore de den mest underhållende Roman, visserligen full af märkvärdiga Historier. I de sista Åren planterade han träd.

Sid. 990.

Från 2 Romantiska Ungdomsböjelser, ”en dum ifver för sanningen och en dåraktig kärlek för fäderneslandet,” trodde han sig botad.

(pag. 289–297) Beilage. Von romantischen Charakteren. Sådana personer älska det ovanliga och det lyckas dem; vanliga ändamål, vanliga medel äro icke deras. Antingen tänka de föraktligt om dessa eller tänka de alldeles icke på dem; deremot synas det ändamål, som ligger dem i hågen, och de medel, som de hålla för de närmaste och naturligaste, att uppnå det, för andra ofta blott hjernspöken, foster utur månen. Som till hvarje, så måste också till detta slag af menniskor Naturen sjelf hafva gifvit anlag; vanligen förråder redan deras bildning något utomordentligt eller ej – vanligt. Detta utmärkande kan vara såväl en skön skepnad som en oformlig; men i sjelfva den oformliga är icke det, hvad den förkunnar, intet vanligt, intet motbjudande. Många dref till och med den omständighet, att de ansågo sig såsom vårdslösade af Naturen, och icke trodde sig komma fram på den vanliga vägen, till en uppväckelse hos dem af en Talang, som skulle ovanligt utmärka dem. Platta menniskor bespottade dem, eller vägrade dem föraktligt medfart på den vanliga farvägen, de måste alltså se sig om efter en egen väg, som också skulle föra till Babylon.

Sid. 991.

Mest är det alltså Menniskornas och ödets bemötande, is[ynner]het tidiga intryck uti ungdomen, som gåfvo en och annan en egen flygt. Bekantskapen med sällsynta Charakterer, ofta anblicken af

en ende, som förblef hos Ynglingen outsläckelig, ett ord, som han talte, sättet, huru han uppför sig, ett drag, en min, de uppspunno i den unga själen en väfnad, som denna i stillhet vidare väfde. Förborgadt lopp strömmar under jorden, tills den oförmodadt frambröt. Vid mången tankekedja, hvilken hela vår lefnad genomlöper, kunna vi knapt sjelf göra oss räkenskap om den första Momangen eller roten (ursprunget) till dess tillvaro. För obemärkt är Medlefvandes verkan på blödiga sinnen. Vi finna exempel, att M[ennisko]r under hela sin lifstid handlade efter en fremmande persons wis och sätt, och till och med kraft, utan att de visste det, h[vilke]n synnerlig Besittning blott i sjukdomar, vid oförutsedda tillfällen, mest i ålderdomen kommer i ljuset; ty åldern är en annan svagare barndom. Ofta var en Bok i den lefvande Bekantskapens ställe, såsom man tillskrifver den Homeriska Achilles Alexanders Hjelteförryckning, läsningen af Alexanders Bedrifter i Curtius Carl 12^s böjelse till romantiska krigståg och berättar flere dylika angenäma sagor eller historier. Gnistan kunde emedlertid icke antändas, om icke uti den läsandes sinne redan frösket låg färdigt, och om icke yttre omständigheter kommo dertill, för att väcka och nära dem. Mestadeln äro vi

Sid. 992.

ganska öfverseende emot allt sällsynt; i oss eller i andra upplifva vi det, äfven om det är oss nytt och vi hvarken se början eller slut deruti ofta emot förnuftet. Så finna då romantiska Charakterer i början många åskådare; beundrare. uppmuntrare o.s.v.

Personer, som skola möta oss i lifvet, kunna vi icke välja; men väl Böcker hvilka vi läsa; öfver <vid> dem skulle <borde> icke det allmänna förnuftet eller den allmänna omsorgen slumra. Omöjligen kan det vara Menskligheten likgiltigt med hvilka vanskapligheter ynglingen förnöjer sig, och hvilka behags en flicka, i hvilka barnet liksom i det mjukaste vax samlar sina första outplånliga intryck. I Riddare böcker studerade sig Riddaren af Mancha dager och nätter igenom lik galen; (El se enfrasco tanto en su letura que se le pasaran los nodres legendo de claro en olaro y los dias de turbio en turblo. Don Quixote V.1 Cap. L). Våra tiders arbeten skulle skapa underliga Quodlibet, om icke det ett och samma utträngde det andra kraftlösa. Att på åren förställa den aldrig återkommande ungdomen förmå dock alltid ännu de sämsta. På huru många olyckliga rubbade icke usla Romaner deras Hjerna; de fördärfvade för dem oersättligen njutningen och bruket af deras lif. Förnuftet är det enda och sista, som bedömmar också om romantiska Charakterer. Ligger den Klenoden, som sökes helt och hållen

Sid. 993.

utom vår werld, eller vore det knapt värdt upphäfvande, om man funne det, hvartill behöfves den galna mödan att söka ”att rida på månstrålen eller hasta efter Regnbågen Mambrins Hjelm, en bit af Christi kors, Magdalenae tårar, hvad angår det oss (was haben wir dran), om wi lifligt (erbauten)

dem? Eller hörer till fyndet af den romantiska Klenoden ett Tillhopaträffande af så många och sällsamma lyckoskott, att blott ett Jungfrubarn, en dertill född, kan tänka derpå (ge sig att söka det); Så Önska vi honom lycka på resan. Han sjelf må veta, Hvarfore han är till? och hvem han skänker sitt lif?

Men bestode det Romantiska blott i Utanwerk, i förberedeler till Resan, (som det ofta är fallet), i en sällsam klädning, i ett oroligt beskådande af allt sällsynt på jorden, solens uppgång i Lappland o.s.v.; bestode det i Spelet, då man vänder allt det understa oppåt och börjar det vanligaste på nytt, d.ä. skett; så hörer dertill mycket tålmod och dårskap (Laune), att man icke sjelf blir först mätt derpå; andra blifva det snart.

Vi veta huru den så kallade Roman har uppkommit; nämligen ifrån Barbariets Tider, hvilkas öfverspända företag och Tendenser en klokare tid upptog och framställde dem att åskådas. Romanens historie visar, att det Romaneska sjelf måste med tiden mildras och blifva förnuftigare, om det icke ville blifva uthvissladt; med romantiska Charak-

Sid. 994.

terer är det icke annorlunda. Det högsta Romaniska är ändtligen, det som förborgar all tillrustning och ådagalägger utgången nästan utan medel. Då blir förundran beundran, i h[vilke]n sjelfva förnuftet beundrar. Hvarom icke, så är och förblir det ett slags lindanseri, hvars höga och brokiga förkunnande hörer med till deras Etiquette.

Hvem älskar det Romantiska framför annat? Ungdomen. Barn villja och måste öfva sina krafter; dertill behöfva de storttecknade, i ögonen stickande förebilder, något som väcker, höjer och uppmuntrar dem. Men förmodligen skola de icke alltid blifva barn; egen öfning skall gifva dem en jämnvigt. Också Könet, som lefver gärna i en evig ungdom, älskar det Romantiska, äfven derfore, att det är det blödigare Könet. Det behöfver räddning, hjälp: hvem må då förtycka dem det, om det gerna ser räddande Riddare, tilltror dem för mycket, och såsom Desdemona gerna hör om Othello's bedrifter. Äfven för bedrifternas skuld är det böjdt, för att till och med älska den svarta, men huru ofta har också derpå följt, blott i vanliga Husupträden, hvad det Shakespearska sorgespelet vidare visar; Ett Romantiskt utan grund är utan Bestånd, dess blifvande grund är blott ett högre förnuft och Tingens Ordning, följaktligen det sanna, det ädla. Felar detta, så war det blott öfver-

Sid. 995.

raskning, som verkade, eller barnslig svaghet. som trodde 2 ändor af en kedja trädde på engång för

oss; oss feltes den medlersta; Nu stå de der, och Miraklet är ett vanligt Regula-de-Tri-Exempel. Den Ambrosiska daggen, som Riddaren Astolf hemtade utur månen, dryper också på vår jord ur hvarje balsamiskt stånd.

Sektstiftandet hörer till Romanen, såsom Efterföljandet, medhålllet af en Sekt. Då hvarje Quixote behöfver en Sancho, hvar Muhamed en Ali, så gör han denna först troende; att sedan andra Lärjungar troende följa, derföre ansvarar den stora olikheten och graden af Mensklige Själskrafter. Den kryga följer den tröge, den företagande den fege, den tillvällande den beskedlige, den tviflande den Djerfve Domaren. Ju mer Romantiskt desse fricorpsstiftare hafva i sin person och sitt lefnadssätt, sitt Lärosätt och System, desto mera dragande blir deras sphere. Blödigt – svaga själar låta gerna föra och bortföra sig, det Romantiska är Cometsvansen, som hon bär genom luften, eller Al-Borak, på h[vilke]n de genomdra de 7 himlarna. Ingen ny Sect har det derföre också icke felats Proselytinnor, som uti dem snart betvo Prophetissor: ty underligt förena sig i ett blödigt sinne sanning och fördom, närvarelse och hopp. Ju mer en Sect med tiden förlorade dess romantiska smink (Anstrich), desto mer kallnade dess ifver, tills den, som andra

Sid. 996.

blef ett slags efter gammal Model inrättadt Sällskap, med så mycket eller så litet förnuft, som dess ändamål eller Modell tillät. Man skulle således tro, att allt Romantiskt en gång måste, skall hylla sanningen. Ju mer falskt smink uti alla århundraden blef mänskligheten afstucket, ju skarpare Illuminatorns färglådor blefvo undersökta; desto snarare, skulle man tro, måste fördom och be- drägeri upphöra, och det utomordentliga, det Feemässiga lämpa sig efter Guds ordning i Naturen. Äfven härigenom skulle det sällsamma, det gudomliga i Menniskan vinna den högsta Energie, Wärdighet och Klarhet.

(299-306) 18. Jonathan Swift.

Det är widrigt, när man nästan alltid hörer detta mycket omfattande, djupt inträngande snillet nämnas med namn af en Satyricus. Ingen rad hos Swift (undantagande hans Puns och andra lekwerk h[vilk]a kunna ursäkta hans uttryck: vive la Bagatelle!) är till blott för Satyrs skull. Han omfattar hvart och ett af sina ämnen, och raisonnerar om det med äfven så träffande snille som skarpt förstånd. Fördom eller last, Dårskap eller galenskap äro af honom och verkligen i den inklädnung, som tillkommer dem, undersökte allt ifrån roten, och upphögde till Ideal af sitt slag.

Se hans 3 Bröder, Lord Peter, Martin och Johan; läs hans John Bull och Hoken, hans

Sid. 997.

Yahoos och Huynhms; de lefva och skola lefva, så länge grunden, hvarpå dessa gestalter stå, varar. – Fritänkarens förhållande till den Engelska kyrkan, det arma Irlands till England. – Religionsföraktarens emot menskligheten. Hofvets, Kritikernas och Svärmarens grofhet, Philosophernas galenskap, de usla Poeternas Tiggare-armod, Projectmakarens och Enthusiasternas toma vind har knapt någon fattat och skildrat som han.

Verksamma äro alla Swift's skrifter; icke fåfänga Declarationer. Så som hans bästa uppsatser framgå utur verkliga anledningar och hafva afseende på verkliga personer; så sträfvar hvarje till ett bestämt ändamål. Sjelfva hans predikningar, (om h[vilk]a han, äfven för ett felande bestånds ändamåls skull, tänkte så ringa) också de äro det verksamm förnufts och Menniskogodhetens, ingen Declamators tal. Sw[ift] var ej i stånd till toma ord, ända till och med i de minsta af sina bref. Men der det var något att handla, ett bestämt ändamål att ernå, der kämpar Sw[ift] uti Klädes-handlare-Bref, som uti hvarje politisk pamphlett. – I aullt, hvad Sw[ift] kunde uträtta genom sig, handlade han icke allenast strängt och rent, utan var sjelfva Ordningen och Rättvisan. Under en tuktares och Censors gestalt var han en hjälpsam Patriot, med utseendet af en människofiende, genom kallt förnuft, de Rika och Mäktiga till trots var han en mensklighetens verk-

Sid. 998.

sam vän. – På sin lefnadsban hade en Genius öfverallt trädt emot denne Clergy-Mann, som ej såg lika med Addison's förelöpande Lyckogudinna. Fattig född, så godt som öfvergifven af W. Temple, gäckad af Konung Wilhelm, såsom ock af sina gynnare och vänner, blickade han alfvarsamt uti lifvet och såg slutligen ifrån höjden af sitt snille och sina känslor föraktligt ner på de ovärdiga, som stodo för och under honom. Ännu föraktligare på sina dumma försmädare; han närde inom sig flammor, h[vilk]a aldrig slocknade, hvilka tärde honom småningom. Först blef han döf vid verlden, sedermera avryckt sina själskrafters återfående ifrån förståndet (zu seiner Gemüthserholung dem Verstande entrückt), under det hans kropp ännu andades och lefde en längd af år. Hade hans Gynnare som hans motståndare förstätt sin sak: gemensamt skulle de upphöjt honom till det stånd, som tillkom honom. Gladare hade han då uträttat, hvartill han då var syslor utan h[vilk]a han ej kunde lefva. Men hade han ock i denna högre Region uträttat det, som han nu måste uträtta som folkets man? Närmare Nationens klagan, förtryck, elände, uppretad af ovärdiga storas hat och afund, af deras dårskaper och styggelser, blef St. Patricks Dechant, hvad han annars knapt skulle blifvit, alla verksamma ståndens

Sid. 999.

Rådgifvare, fader och vän, Irlands Räddare, så vidt hans förstånd, långt öfver hans magt, långt öftver hans Embete och hans pligt räckte. – Sal. Gessner öfversatte Swift's skrifter på Tyska (Satyrische und ernsthafte Schriften von D. Jonathan Swift, Hamb. and Leipz. (Zürich) 1756.

(307-325) Ueber den Tod des D. Swifts.

(Beim lesen folgender Maxime Rochefoucaults von ihm selbst im November 1731 geschrieben.)

Dans l'adversité de nos meilleurs amis nous trouvons toujours quelque chose, qui ne nous deplait pas.

(Poesie)

Rochefoucault.

(324–329) 19. Jonathan Swift. Gegenseite.

Swift var en olycklig, hvars skarpa och djupa förstånd beherskades af en lidelse, som slutligen beröfvade honom den sanna åsigten af tingen, följaktligen all lifvets njutning. Stolt var denna lidelse; i sanning den ädlaste stolthet, att verksamt tjena Nationen med sitt förstånd; men då han icke kunde göra detta på de honom tillhörande platser och måste redan under Oxford och Bollingbroke verka på spitsen af Bålverket emellan 2 olika sidor emot ett partie, som hade uti mycket ganska rätt, så gingo, då hans statsparti föll, väl icke hans grundsatser, men väl hans hjälpkrafter, men på det tidigaste hans

Sid. 1000.

goda Humor och lycka förlorade. Den höga kyrkan, h[vilke]n han nästan öfver sin pligt talat ordet och uthjelpat öfver förtjensten, fruktade honom; Whigs, hvilkas grundsatser han hade trädtt öfver linien hatade honom; hans vänner, h[vilk]a han blef nästan för trogen (en ädel svaghet!) ehuru väl han hatade deras system och kände deras fel, forgätte honom; då gnagade den oförrätt, honom blifvit tillfogad, honom som en orm om hjertat. De stora, h[vilk]a bedragit och gäckat honom, ifrån den Hofdamen, som gjorde hans första olycka, till den metaphysiska Tyska Drottningen. Hofvet och derjemte alla Tyskar föraktade han; sin förföljare Walpole hatade han som m[ännisk]a och som Minister. Enskilda tillfälligheter under hans lefnad, t.ex. hans förbindelse med den ovanliga Stella, som med tillbakahållen smärta vissnade och försvann från hans ögon, Vanhornigh's (Vanessa kallad) dårskap, hvartill han dock äfven genom en liten, af honom obeckad fåfänga var skulden; sådana omständligheter gjorde honom också från den ömmaste sida ofägnessamma påminnelser om mensklighetens lott; och så kom han derhän, dit vi aldrig önska att våra fiender måtte komma, att sjelfva den menskliga Naturen blef honom fadd och vederstyggelig uti det lastbara. Han, som ytterst älskade kroppens renlighet, Han, en kall, kysk

Sid. 1001.

Man, som ända till det minsta kännemärke icke kunde tåla orenligheter hvarken i ord eller gerningar, blef af vanlig Mennisko-Trots liksom ohumaniserad. Menniskoformen blef honom vidrig, så att han minst kunde uthärda denna, der den betäckte sig med smink, och gjorde heldre

den förkastligaste Del, liksom skapelsens förevitelse och skam till sitt ögnemärke. I sådan ande äro Gulliwerts Resor skrefna. – Hvad som mest nedertryckte Dechanten, voro de högre stånden. Dem höll han för oförbättrliga, och vid dem hade han så fäst sig! på dem trott så mycket. Blott ur medelståndet trodde han att något Godt kunde uppkomma; det lägsta var underkufvadt. Just de lägsta af det lägre ståndet, sökte han alltså upphjelpa och liksom gnisslade, när han gjorde wäl. – Hans lefnad och dess utgång ger oss den stränga läran: Extra Humanitatem nulla est salus!

(329–333) Beilage. Strafende Genien.

Här är icke tal om Attilas, Dschingiskhans och Tamerlan's, h[vilk]a kallade sig Guds gissel; utan om de skarpt seende snillen, som tyckas vara sända af försynen att anmärka och förbättra Menniskornas fel. De äro för hvarje Menniskoslägtets tid outhärliga; ty hvem kan berömma sig deraf att vara alldeles utan fel?

Mestedelen förkunna sig de födde Censorerne

Sid. 1002.

genom fasta stränga ansigtsdrag h[vilk]a man plägar kalla Solonska eller Catoniska. Redan deras Utseende säger, att de icke äro till för att fjäska eller för att låta fjäska med sig; det befäller och straffar. Omutade stå de der, utan att vika och svigta. Hinna dessa gestalter fram till sitt mål, så gör hvar och en, det hundrade weklingar vägrade. De rensa landet, såsom den skarpa stormen rensar luften; De skaffa säkerhet och fred. Tiderna bragte Lagstiftare och Lagskipare (der Art [?]) tillväga, då man kunde sofva säkrare vid öppna dörrar, och lägga sitt uppå Landsvägen, i den visshet att åter finna det. Också uti syslosatta stånd träffar man på Charakterer af detta slag utaf bägge släkten; många skrän, som fordra sträng regelbundenhet, bilda till sådana Charakterer. Byggande skrän t.ex. och byggmästare, Lagförvaltare, Befälhafvare, Domare, Leds deras stränghet af billighet, mildras af godhet, så äro de ock i stillhet stora människor, Sällskapet pilar [pelare].

Men vill ödet någon af detta slag ondt; hinner han icke dit hvartill han känner sig bestämd, under det hvardagsansigten eller hycklande storskrytare trängde sig framför honom; misslyckas honom hans första och sista försök, så att han har bedragit sig i sina förhoppningar hos de bästa, och hans hjerta, hans förtroende har

Sid. 1003.

förspillt sina tillbud; bryr honom deremot tidigt Begabberiets finger, Förtalets tand, så tränger han sig inom sig tillbaka och teknar med skedvatten såväl de yttre gestalterna i sitt hjerta, som hans sinnesgestalt på de stjernor, h[vilk]a omge honom. Han ser ej allenast skarpt utan skärande

(träffande) wäl! Om Naturen dervid ej vägrade honom det lilla lindringsmedlet, det skämtande åtlöjet, som wäl icke helar det sårade Bröstat, men lyftar (lüftet). Vägrade hon honom detta, eller försvinner det med åren, så blir den skarpa Propheten (Seher) misströsteligt, knotande, sluteligen sinnessjuk, för de sina sjelfva ofta odräglig. Hade Barmhertigheten Orakel och Altar ibland menniskor: så skulle dessa först åtaga sig omsorgen om deras synbara fiender, de Menniskor, som äga en skarp blick. Ofta wore deras skärpa att mildras med än mindre, och om det skedde tidigt, förvandla sjelfva deras Bitterhet uti Medicin. Men så länge andra icke veta eller kunna något annat, än tukta den straffande, straffa den anmärkande; så länge man ej har några andra medel emot hans Blick, än att utsticka hans ögon, sätta kafvel i mun på honom eller befalla honom att se och tala annorlunda. Så gör man äfven så oförnuftigt som obarmhertigt det onda större. När sanningen drabbar Menniskornas och deras sällskapers fel, låter hon lika så litet bortljuga som bort-

Sid. 1004.

smickra sig.

Hvad andre icke göra, göra hvar och en sjelf med sig vid betraktande af den felande menskligheten; han blifve sin egen Läkare. Is[yunner]het fölle han att bota hos sig grunden till sjukdomen, som är wanligt tillvällande. (Präsumtion) Man tilltror sig, hvad andra icke rätt- eller orättmätigt tilltro oss; man fordrar en djupare bugning för sig, högre aktning för sig. En dåraktig fordran, om den också skedde af grunder. Ingen kan akta högre än han har känsla för det utmärkta (Vorzügliche); öfver platta Tallriksjälur öfversvämmar allt likartigt (ergiesst sich alles gleichartig). Dessutom är en tvungen aktning ännu oanständigare och mera otillfredssällande än en tvungen Kärlek. Den sanna aktningens värde måste kunna umbära aktning, ja känna sig derutaf träffad som ett onyttigt tillbehör, (ja sich in ihr als einer unnöthigen Zuthat selbet betroffen fühlen); så snart han söker den och löper efter den, tingande, trugande, konstlande sig dertill, blir han föraktlig. Grämer han sig öfver dess förlust, så vida han icke förlorat den genom eget förvällande, så erfar han sig klen, svag, medömkansvärd.

Dessutom: såsom allt är i verlden förbundet, så äro det ock Dygder och laster. Hvem ville ej njuta en mogen frukt, när en omogen

Sid. 1005.

hänger bredewid? Hvem icke glädja sig öfver ungdomen, emedan också den bär uti sig frö till åldern? Abstraction, som söndrar fel ifrån skönhet och betraktar dem såsom sjelfständiga, är den värsta af alla Abstractioner. Skuggor måste höja ljuset; att detta ljuset [!] ger färger. För den är vårt öga inrättadt, icke för det dephlogiserade solljuset.

För det tredje. Äfven människornas och sällskapet fel äro icke utan grund; deras rötter sträcka sig ganska långt och slingra sig in i det hela. Den som ser fel utan deras grunder, bemärker blott halft; men ser han dem i deras grund, så förvandlas hans vrede uti det ömmaste medlidande. Sympathien (Mitgefühl) är alltså den (ätzenden) syrans läkemedel, som slutligen kunde göra oss sjelfva menskligheten vidrig. Huru svag och felaktig denna ock må wara; äro vi engång Menniskor, (vor der Hund nichts Anderes.) [?] Utom det känna vi ingen lycka, utom det vi kunde njuta. Allt dess felaktiga, drifvet till den högsta summa, kan lära oss intet annat än Hopp och öfverlemnande (Ergebung, Resignation.), eller göra denna Mensklighetens Carricatur ----- vansinnig.

(334–345). Das Mitgefühl. Ein Gegenstück zu Swifts Versen über

Sid. 1006.

seinen Tod. Point de retour à soi-même. Fenelon.

(pag. 346–350) 20. Pope. Bollingbrocke.

Pope heter hos sina Landsmän en "The Prince of Rhyme, the great Poet of Reason." bägge i s[yenner]het det första namnet är han värd. Han har öfverrimmat på sitt språk alla sina föregångare, sjelfva Dryden; Homerus har han förrimmat. Äfven förnuftspråk, smak- och förstånd-anmärkningar, fina sedolärer och Charactersdrag låta svårligen fatta sig i kortare ord och rim, än han gjorde det.

Dervid har Pope försökt sina utförsgåfvor; nästan alla slag, ifrån Wisän och den musikaliska Oden ända till Hjeltedigter, ifrån Herdepoesien ända till det filosofiska försöket öfver Menniskjan; till Dramen allena och den högre Epopeen (Homers öfversättning undantagen) har han icke vågat sig. (I hans Barndom kallade man honom den lilla Näktergalen.)

Vanskaplig är den Satyren, som hämnas med Werser personliga förolämpningar, (mestedelen blott förolämpningar af Egenkärlek och en omättelig äregirighet, ofta också blott en mindre dyrkan, än den man väntar,) med ett helt annat gewär än förolämparen kan bruka. Ännu vanskligare, om man utan anmäld föranledning, utan an-

Sid. 1007.

fördt bevis oförsedt upphänger oskyldiga namn som tjuftar i werser. Den Engelske Rimprinsen och Förnuftspoeten har gjordt detta icke allenast i sin Dunciade, utan ock i sina Moraliska försök, dit rygging af detta slag minst höra. Den Versificatorn föraktar man alldeles, som bugar sig för dem,

hvilka han stöter, och utsänder Libeller emot dem, som ej mer kan rättfärdiga sig, den döda. Skyldig eller oskyldig; är hämden nedrig. Ingen förolämpad har Dunciaden skadat mer, än sin författare.

Men också ur gyttjan uppblomstra blommor; dessa bryter man och lemnar den förra. Den större delen af det cultiverade Europa har nyttjat Popes förnufts omdömen, emedan de ofta icke kunna fällas skarpare, icke finare. Till försöket öfver Menniskjan gaf som bekant är Bollingbrocke Pope Hufvudideerna; men hvilka icke woro äfven hans; Shaftesburi och Leibnitz hade upptäckt dem uti ett skönare sammanhang, följdrikare, än Boll. visste anordna och Versificatorn använda dem. Tyskarna har Pope gjort stor nytta, idet han gaf deras Hagedorn ett finare Rättesnöre och väckte Haller. Denne ersätter i tankarnas villhet, hvad honom felas i Popisk glans. – Horaz's visa munterhet kom Hagedorn närmare än Pope, hos h[vilke]n

Sid. 1008.

Rosenoljan alltid blandar sig med ättikdroppar. Hans moral hvilar ofta på platta grundsatser och verldsseder. Stånd, Rikedom, Beqwämlighet äro för honom stora omständigheter. – I allt detta tänkte Swift fastare! Emot honom, förnuftmannen, var Pope dock blott en förnuftfrimmare.

+ + +

Bollingbrocke taga Swift och Pope med som tredje man, såväl i deras bref som i hans verk. Dessa, så asiatiskt-väktaliga de äro skrifna, så rikt de äro genomväfda med ställen utur de gamla, felas ofta det, som feltes deras författare under hans lefnad, sammanhang och (oersättelig brist!) Renlighet i Charakteren. Äftven sin Minister-sak förderfvade denna Talangrika Lord-Alcibiades med sin otidiga tillgifvenhet för Prätendenterna. Det bästa verk, hvartill han bidrog är Utrechtska freden.

(350–356). Rechtshandel über die Satyre. Horaz erster Sermon, V. 2.

11. Charakterzüge einiger Vorgenannten.

”Wilhelm af Oranien hade en förundransvärd alfvarsamhet? (Ernsthaftigkeit an sich); det tycktes, som om han sjelf icke iakttog sin eller fruktade det ringaste mot sin person. Jag hade hört af en brutal Savoyard, som var skickad, att företaga sig

Sid. 1009.

den värsta gerning, nemligen bemäktiga sig Prinsen, då denne ofta for (gick) på stranden af Schewelingen och hade blott en person med sig, och ett par pager efter sig. Savoyarden hade tilljudit sig att segla dit med en liten fregatt af 20 Kanoner, ankra under Schewelingen, fara derpå i en båt med 7 personer i land, bortföra prinsen och hemta honom till Frankrike. Detta skref han till Louvois, som derpå lät honom komma till Paris och försåg honom med pengar dertill. Savoyarden, en pratsam karl, skröt högt med detta uppdrag, viste Louvois bref och en Copia af sitt eget och gick så till Paris. Då jag sade detta för Prinsen, och kunde kalla Fatio till vittne, rörde detta honom något; Prinsens gemål hade anmält saken för Hr Tagel och några andra stater, h[vilk]a öfverensstämde deruti, att något så lätt lät göra sig. De bådo honom att taga med sig ett Garde, när han skulle gå för att spatsera på stranden; men de hade mycket att göra, förrän de kunde förmå honom dertill. Jag inbillade mig, att hans tro på en Prædestination gjorde honom mera behjertad än som var nödigt; men han sade, att han trodde på en gudomlig försyn, och om han vek ifrån denna tro, måste hela hans Religion lida dervid. Men att han ej begriper, huru denna försyn kunde wara wiss, när icke alla ting rättade

Sid. 1010.

sig efter Guds oföränderliga rådslut. Jag fann, att de som uppfostrat honom, hade haft mera omsorg att bibringa honom den Calvinistiska meningen om de oföränderliga rådsluten, än bevara honom emot de onda verkningarna vid tillämpningen af denna lära. Frankrikes underkufvande var hufvudändamålet af hela hans lefnad.” Burnet. (Historien, som han sjelf upplefvat. V. I s. 785). –

+ + +

Lady Sarah Marlborough har funnit det nödigt, att sjelf rättfärdiga sitt uppförande, (An Account of the Conduct of the Duchess of Marlborough from her first coming to Court to the Year 1710. Lond. 1742. Hvarpå en Anonym utgaf Remarks on the account, på h[vilk]a följde a full vindication of her Grace and of Her Character in general. Hennes Historia hade utkommit som Histoire secrette de la Reine Sarah & des Zaraziens (Oxford 1711, 1712.)) men öfverallt visar rättfärdigandet, hvad det skall tillintetgöra, den stolta, häftiga, djerfva, Partialstrandes winningssjuka Charakteren af en fru af stånd, som uppoffrar allt för att göra sin gemål och familie stor och rik. Princessan, sedermera Drottningen Anna, (hvars andra och sedermera första lady of the bedchamber hon var) visar sig icke i denna hennes afskedade väns account till hennes nackdel. (Nachtheil). I första hälften af boken är hon lady Sarahs varmaste vän; Alla Konung Wilhelms

Sid. 1011.

och hennes systers, Drottning Marias tilltal, alla hårda och föraktliga bemötanden, h[vilk]a visserligen gingo långt, kunde icke förmå henne att skilja ifrån sig en för staten farlig person, som var hennes vän. Lady S. tillåter sig i denna period hårda uttryck emot Drottning Maria, ibland andra att hon haft no bowels, ingen känsla. Hvarje sann vän, skulle den icke skilja sig från sin vän äfven i kärlek, som för hennes skull utstod så många ledsamheter, och icke stiftat någon fiendskap emellan systrar, hvilka icke en gång döden försonade? Men icke så Mrs. Freeman (så kallade sig Sarah i sina bref till Anna) emot denna, som kallade sig i sina bref till henne Mrs. Morlay och efter sin sons Hertigens af Gloucester död, den arma bedröfvade Morlay. Som en kardborre hängde hon vid henne, utaf hvilken hon hade mycket och väntade ännu mer af henne såsom den närmaste Thronarfvinge.

Då Drottningen efter en rad af år ändtligen skakade af sig oket, hvilket uppförande emot henne af hennes efterhängne vän till och med, att denna wisade henne till den allmänne Bönboken (common prayer book) och hela Menniskans pligt (the wholw duty of man) (de vanligaste folkböcker i England), för att derur lära sig vänskapens pligter. Och huru går det med den arma Hill (Mrs. Masham), som beröfvat henne Drottningen.

Sid. 1012.

Uti en Codicill till sitt Testamente befaller den stora rika frun att 2 Lärde, Glower och Mallet skola skrifva hennes gemåls, framledne Hertigen af Marl. Lefverne under Grefve Chesterfields uppseende, men inga werser skulle de införa. (I desire, that no part of the said History may be written in verse.) Om den nämnde Historien öfver framlidne Hert. af Marl. utfölle efter den nämnde Grefvens behag, skulle omtalte Historieskrifvarne erhålla en summa af 500 Pund.

+ + +

”Vid första Doctor-Examen blef Swift puncto afvist för dumhet och oduglighet. Blott uti hans envishet låg skulden härtill: ty han disputerte icke just illa vid Examen; han disputerte alldeles icke, och inlät sig alldeles icke deruti. Han berättade, att han ofta begynnt att läsa de gl. Tractaterna af Smeglesius, Keckermann o.s.v. men att han aldrig kommit öfver 3 sidor. Då hans Lärare rådde honom att is[yinner]het lägga sig på Logik, emedan den stod i stor aktning och var oumgängeligen nödvändig till erhållande af Doctorsgraden, frågte Sw. Hvad han då skulle lära sig af de böckerna?
”Jag är nöjd med den portion förnuft, som Himmelen har skänkt mig, satte han dertill

Sid. 1013.

och vill lemna det åt tiden och erfarenheten, att stärka det, att gifva det sin tillbörliga riktning och ej

utsätta mig för den faran, att missleda det genom de der Skriftställarens osmekliga system. Man har tyvärr för många bedröfliga Exempel i de största Logici, på den skadan, dessa verk förorsaka. (Swifts Lefverne af Sheridan). Vid andra Examen blef han väl icke afvist, men Doctorsvärdigheten honom tilldelat blott ex speciali gratia. Detta skulle heta af en synnerlig Eftergifvenhet; men då han uppviste Diplomet i Irland, tog man uttrycket för en hedersbetygelse, som om man af synnerlig gunst och affection hade tilldelat honom Doctorvärdigheten med utmärkt aktning.

+ + +

Swifts eftersättande, att han ej kom till något Biskopedöme, utverkade en förolämpad fru, Grefvinnan af Somerset, som aldrig glömde honom för det han omtalat henne i sin Windsor-prohetia. Först måste Erkebiskopen af York, Drottningens Råd vid bortgifvande af andliga Sysslor, låta detta ord undfalla sig: "Ers Maj^t måste först öfvertyga sig, om den mannen, som hon vill göra till Bskop, är också en Christen?" Sen vände hon sig knäfallande till Drottningen sjelf. Och så blef den temligt grofva Sagan om tunnan som Sw. hade orätt-

Sid. 1014.

Vist skrifvit emot Presbyterianerna, till den höga Kyrkans gunst, misstydd eller missförstådd af denne sjelf, den orättvisa orsaken till hans eftersättande. Den svage Biskopen ursäktade sig efteråt hos Sw. och bad om förlåtelse; men ordet var fälldt; Sw. blef aldrig Biskop.

+ + +

I sina lyckliga år fann Sw. hela sin lycka i ädelmodigt menskliga, och vänskapsfulla gerningar; dessa känslor sökte han ock inplanta hos alla, med h[vilk]a han stod i förbindelse. Han var hufvudet och själen för det berömda sällskapet af 16, som bestod af de förnämsta, snillrikaste, ädlaste människor i tidehvarvet, och hvilket Sw. för att närmare förknippa dem med hvarandra, förmådde att införa Brodernamnet ibland sig, såsom och deras fruar kallade hvarandra Syskon och till och med deras Barn kallade hvarandra till Cousins. De få, hvilka stodo i denna tilltagna släktskap med Sw. skattade detta för en lycka för sig, och betjente sig också emot honom af detta namn; andre, Hertigen af Ormond, sökte denna ära. Man valde dertill blott män af Talanger, och af värde och på det sällskapet ej måtte urarta till en politisk Clubb, satte sig Sw. straxt i början emot

Sid. 1015.

Lord Skattmästarens och Lord Sigillbevararens upptagande, de blefvo afviste och deras söner valde i stället. Vid sammankomsterna samlades ofta för nödlidande och Sw. hade omsorg om utdelningen

af dessa beneficier. Han gaf sig så mycken möda, att utbreda dessa välgörande tänkesätt ibland alla sina bekanta, att Lord Peterborough bryr honom dermed uti ett af sina bref, att han förmodligen sökte till att ”återinföra den gyllne åldren, och förbinda alla Menniskjor med hvarann genom Kärlek.” Då yttrade sig icke ännu några spår af bitterhet och förtretligt lynne, som med tiden uppväcktes hos honom af sjukdom, gäckade förhoppningar och många andra svåra bekymmer, och tilltog med åren. Han ägde ett ovanligen muntert och gladt lynne; hvar och en sökte hans sällskap. (Sheridan)

+ + +

”Då han såg, att ifrån England ingenting var att hoppas och att han war dertill fördömd, att lefva i ett Konungarike, hvilket han minst ibland alla länder i werlden skulle valt till sitt hemvist, beslöt han, att framdeles lefva blott för andra, och förgäta sin olycka i deras lycka. I denna afsigt började han, att utgifva åtskilliga skrifter, hvori han upptäckte Huf-

Sid. 1016.

vudkällorna till det eländet, hvarunder hans fädernesland nästan dignade, och angaf tillika medlen, hvarigenom detta kunde afhjelpas. Han understödde de nyttigaste inrättade fattiganstalterna, hvartill han använde mer än kanske någon ende man i England. Redan ifrån den tiden, då de skulder, hvilka inrättningen föranlåtit i hans Derhani woro afbetalte, delte han sina årliga inkomster i 3 lika delar. En derutaf bestämde han till underhåll för sin hushållning, och emedan allt då för tiden var ganska billigt och oekonomiskt, så föll det honom icke svårt, att lefva dermed anständigt och enligt sin rang. Den andra lade han i besparing för att vara betryggad för alla lifvets obehagligheter; den 3:e delte han ut ibland fattiga och olyckliga. Och då han sjelf och med warsamhet uppsökte dessa, och icke förlitade sig deruti på andra, så blefvo dessa penningar nästan alltid nyttigt använda. Is[yinner]het åtog han sig omsorgen för fattiga, arbetsamma Krämare af de lägsta folkklasser, lånte dem utan ränta i små summor 5 eller 10 pund, hvilka han åter lät betala sig efterhand med 2 eller 4 skillingar i veckan. De på detta sättet insamlade penningar utdelte han då åter på

Sid. 1017.

vissa dagar i veckan ibland andra och mångfaldigade genom detta nyttiga omlopp sina välgärningar. Men för att beskydda denna fond från förminskning, gjorde han sig det till regel, att låta blott sådana män få del deraf, hvilka kunde ställa en erforderlig säkerhet för riktig återbetalning; ty han var öfvertygad, att hvar som ärlig, måttlig och arbetsam känd man lätt kunde förmå sina grannar, att gå i borgen för sig. Också lupo därför ingen fara dervid: ty Sw. underrättade dem strax derom, när hans gäldenärer icke riktigt betalte och öfverlemnade dem att förmå dem dertill. På detta sätt blef fonden oförminskad och åtskilliga handelshus i Dublin, som nu stå i stort

anseende hafva denna fond att tacka för sin lycka.”

”Ryktet om hans Klokhet och rättskaffenhet var nu så utbreddt, att köpmanskapet ofta rådfrågte honom i handelsärender och valde honom till skiljeman vid alla stridiga fall: också undersökte han de missbruk af alla slag, hvilka då för tiden voro herskande i Dublin, på det nogaste och bemödade sig att afskaffa dem. Med ett ord! Han hade genom den allmänt erkända öfverlägsenheten af hans Talanger, genom sin stränga rättskaffenhet och genom sin outtröttliga ifver

Sid. 1018.

för fäderneslandets väl satt sig hos sina landsmän i ett anseende, hvaraf ännu ingen privat man i kanske intet tidevarf kunnat berömma sig. I hela Konungariket var han bekant under namnet ”Dechanten” (Domprosten), liksom funnes det blott en i werlden; och med detta namn förbant man föreställningen af den största och första man i landet! Så snart det hette: Dechanten har sagt eller gjort det eller det, fann hvar och en det vara rätt sagdt, och rätt gjordt; man wiste en så blind tro till hans ofelbarhet, som de Katholske till Påfvens ofelbarhet. Jag wet, säger Lord Casteret (Vice Konungen i Irland) i ett bref till honom, jag wet det af erfarenheten, att staden Dublin anser Er som sin beskyddare, och att alla ifrån Regeringen i St. Patrick utfärdade Befallningar blifva på det nogaste åtlydda. Om folk en gång skulle fråga mig, huru jag har beherskat Irland, skulle jag svara: ”på det sättet, att jag sökt förwärfva mig Swifts Bifall”.

Emedlertid inskränkte sig Sw. omsorg hufvudsakligen på de medlersta och lägre stånden; is[yunner]het på det medlersta enligt hans grundsats, att man deruti funne de bästa menniskor, medan

Sid. 1019.

de woro hvarken bortskämde genom öfverflöd eller nedertryckta af armod och elände. Också voro dessa m[ennisk]o Classer honom helt och hållet tillgifna; de lägre stånden tillbåde honom och betraktade honom som ett väsende af högre art. Hans blotta anblick eller en vink med hans hand skingrade ofta ett folkupplopp, hvaremot den förenta borgare och krigiska magten ingenting förmått uträtta.” ”De högre stånden ansåg Sw. för oboteliga, och undvek derföre allt umgänge med dem. Han bekänner sjelf, att han nästan icke engång personligen kände Lorderne och Grefvarne i Konungariket, och att han betraktade Ledamöterna af Underhuset som fala skälmar, h[vilk]a uppoffrade sina grundsatser och fäderneslandets väl för sin äre- och penning-lystnad. Också lefde han i ett ständigt krig med dem, och lät dem ofta känna sin Satyrskarpa stickel, medan de å andra sidan genom alla slags förtal sökte att hämna sig på honom, hvilken de fruktade och hatade mer än kanske någon menniska i werlden.”

”För de fattiga i sitt Pastorat sörjde han så, att ingen tiggde utom detsamma. Han hade låtit bygga åt dem ett fattighus, h[vilke]t han ofta besökte, och i hvilket han höll sträng ordning och renlig-

Sid. 1020.

het.

För att vara rättvis i utdelandet af sin wälgerningar, och på det de alltid skulle wara lämpade efter deras förtjänster och behofver, h[vilk]a anropade hans medlidande, som efter hans omständigheter, fyllde han alltid sin pung med åtskilliga myntsorter ifrån silfver-Three-Pence till en Krona.” (Swifts Lefverne af Sheridan)

18 2/12 12.

(7/12) (3. Stük):

1. Früchte aus den sogenannt-goldnen Zeiten des achtzehnten Jahrhunderts. Einleitung. 3–6. Man är wan att kalla Ludvig 14:s och Drottning Annas i England tidevarf för Litteraturens gyldene ålder; Saturni tider, Gyllene tider för mänskligheten woro hvarken det ena eller det andra. Krig förödde Europa; i Statsaker partieanda, i religionssaker hat och förföljelse, emellan folkklasserna afsöndring, de lägre ståndens utsugande eller undertryckande utaf de högre, ett falskt Nationalhat, en falsk Nationalära, ett sträfvande efter en bländande glans, beqvämlighet, snille och förnöjelse utmärkta början af det förflutna århundradet, också på de ljusare orterna

Sid. 1021.

af vår vestliga cultiverade werld; de svåra fölgderna deraf föllo till större delen på den talrikaste, de arbetande delen af Nationerna. Ej oinskränkt på vårt slägte, eller ock blott en Nations välstånd förbreder sig glansen af det ordet gyldene, utan ock på det, som dertill skall vara ett verktyg, på Konsten och Wettenskaper. Huru högt stodo dessa i det nämnda Tidevarfvet? Äro deras productioner öfverträffeligt ewiga mönster i hvar slag? Stå de framför de äldre Grekernas, Romarens, Italienarens, Engländarens och andras Tidevarf? Hafva de serdermera blifvit öfverträffade? Eller blifva de. Corneille och Racine, Molière och la Fontaine, Boileau, Fontenelle, Addison, Swift, Gay, Pope o.s.v. stående mönster för alla tillkommande tider.

(7–14). 1. Geschichte. Under Ludvig 14. existerade den icke. Han besoldade Historiographer – men klokt underlät de att förwalta sin syssla. Boileau stötte högt i Trompeten; ”Store Konung, hör upp att segra, eller jag – hör upp att skriva” (vid sådant beröm war Ludvigs öra vant); men Satyr och Odemakaren skref ingen Historie, Racine, den känslofulle blödige Racine, föll nästan i svimning, då han i Konungens och Maintenons närvaro oförsiktigt hade

Sid. 1022.

nämnt namnet Scarron, som en (Possenreisser); och då Kon. uti ett af honom utan namn uppsatt, till Maint. öfverlemnadt Memorial öfver Frank. dåvarande nöd, högst onådigt omnämnde honom, sörjde den arme skalden sig till döds. Racine skref alltså ingen Historie. Pater Daniel, en Jesuit, förstod saken bättre. I sin Historia om Frankr. gjorde han om familjen d'Aubigné, till h[ilke]n Maint. räknade sig, en så glänsande beskrifning, att hans bok hos Hofkretsarna och genom dem vann vidare ett snällt omlopp. Han blef konglig Historiograf, och njöt tigande sin Pension. En verkelig Historia kunde ej finnas i ett så glänsande hof som Ludvigs. Samma öde hade Wilhelms af Oranien och Drottning Annas Historia, ehuru af andra orsaker. Swifts Hist. öfver denna Drottn. sista år är det torraste af hans arbeten, och ehuru det skall vara det upprigtigaste, äfven dock ensidig, partisk. Man bör dock icke beröfva Frankrikes och Englands Historieforskare under Ludvig, Wilhelm och Anna sina förtjänster. Den skicklige Mezerai i Frankrike, Rapir de Thoiras i England gjorde så mycket de kunde; St. Reals Hist. om sammangaddningen i Venedig, du Bos Historia om den Cambrayska Ligan, Vertots Flere Nationers Revolutioner, Rollins o.a. läsas ännu med nöje. Hvilka bidragit till Historiens Ap-

Sid. 1023.

parat; Bibliotheker, samlingar eller historisk Kritik, le Long, Laundre, Launay, Mabillon och så många adra samlare i Frankr. och de Brit. Öarne äro ganska förtjente för sin möda och sin Kritik.

(14–18). Geschichte und Dichtkunst. (Ein Musengespräch in der vatikanischen Rotonda. Poesie).

(18–19). Baco von der Geschichte. (De augmentis scientiarum L. I. Cap. 9.)

Ibland mensklige skrifter öfverträffar den borgerlige historien de andra högt i värdighet och anseende. Hennes sannfärdighet äro neml. förfädernas exempel, tingens omväxling, borgerlige klokhetens grundfästen, menniskornas namn och rykte anförtrodda. Till dess värde kommer dess svårighet, som är lika stor. Ty att återdraga Andan ifrån det förflutna och liksom göra den gammal, att med flit efterforska tidernas rörelser, Personernas Charakterer, farligheten af rådslag (der Rathschläge Gefahren), handlingarnas (liksom vore de watten) förborgade ledningar, det inre af yttre sken, regeringens hemligheter, att troget och fritt beskrifva dem, ändtligen ställa dem klart för ögonen, dertill fordras stor möda och en stor skarpsinnighet, is[yinner]het då allt det gamla är owisst och det nya är invecklsdt uti fara. Deraf uppkomma då också många fel i denna historie, emedan någre i dess ställe föredraga torftiga allmänna till och med oanständiga berättelser. Andra

Sid. 1024.

tillsammansflicka particularberättelser och onyttigt sladder deröfver brådslande till en olik sammanväfnad. Andre genom löpa blott händelsernas titel; Andre åter förfölja hvarje småsak, som ej hörer till hufvudsaken; någre tilldikta djerft mycket af en alltför stor frihet i anseende till deras snille; Andre åter intrycka och tillfoga väl icke prägeln af sitt snille, men desto mera sina affecter gerningarna, nog påminnande sig sitt parti, men oriktiga bevis öfver sjelfva händelserna. Många h[vilk]a Politiken mycket behagar, anbringa öfverallt statsklohet, och då de söka utvägar till denna ostentation, afbryta de för lättsinnigt berättelsens tråd. Andre inflicka långa tal och predikningar till och med långa aktstycken, med litet omdöme; så att uppenbarligen ibland alla menskliga skrifter, intet är sällsyntare, än en egentlig, lagmätig, fullkomlig Historie. - -

(20–32). 2. Denkwürdigkeiten (Memoires) – Ju fattigare på Historie (i ordets höga mening) början af det förflutna århundradet war, desto rikare förråd var det i Frankrike och Engl. is[yinner]het i Frank. på såkallade Memoirer. Frank. kunde nästan alltifrån den åter i gång komna skrifkonstens tider berömma sig förträffliga Mem. – Att förtiga Munkkrönikorna; hvem kan läsa

Sid. 1025.

Ludvig den Heliges lefverne af Joinville, utan att älska den godsinta Konungen, med hvars lefnadsätt man blir fullkomligen bekant. Efter Froissard och andra hade i 15 årh. redan Philipp de Comines genom sina föreställande förträffliga Tänkvärdigheter ett mönster af detta slags skrifter på sitt språk. Ludv. 11, äfvensom Karl den djerfve se man i dem tänka, handla, lefva; han träffade på en tidpunkt af stora händelser, var deras bägge så skarpt contrasterande ledare nära och väga, naivt berättande, liksom på förnuftvägen deras känsla, deras uppförande, deras öde. Werk af sådan art göra i stillhet intryck på århundraden; ännu skall man läsa Comines i sin bästa upplaga. (Memoires de Messire Philippe de Comines. Langlet de Tresnoy's upplaga Paris 1747. 4 Vol. 4) som en belärande Roman. –

Sedermera voro is[yinner]het tiderna af Kringen efter Franz 1, ännu mer Ligans tider fruktbara på Mem. – Mem. af Bellay, Thuans Hist. om sin tid, Boivin, Castelnau, Tavaunes, Montluc d'Estoiles, Mornay, d'Aubigné, och huru många andra äro i sitt slag förtjenta skrifter. För hvem äro Memoires de Sully obekant? Under Ludvig 12 efterrättelserna om d'Avigny, Marskalk d'Etrées, Bassompierre o.a.

Sid. 1026.

Hvad Mem. under Ludvigs minderårighet angår, så skall man läsa t.ex. Cardinal de Rez Mem. så

länge franska språket warar. De skildra det väsendet om ingenting, som på en jour de Barricade icke gick dess längre, och de nattliga sammanloppen, oroligheter och intriger; dervid karaktererna af dem som deltog deruti af många stånd pålitligen, att man befinner sig midt ibland dem, och när man dervid har dessa personers bekanta bilder i sinnet liksom lefver man med dem. Mem af Joly, Rochefoucault, Gourville, Hertiginnan af Nemours o.a. som gå Cardinalens Berättelser såsom upplysande anmärkningar (Berichtigungen) wid sidan, bringa i denna winkel af Historien mycket ljus i M[ennisk]o-kännedomen och just ej alltid m[ennisk]okärleken. Då Ludvig sjelf tog till sceptern, blefvo äfven Mem. en sällsam blandning af de mångfaldigaste saker efter hvarje hofvets bruk. H[vilke]t rätt Bibliothek besitter icke Mem. af en Mottewille, Montpensier, d'Aunoi, Maintenon, en Bussi-Rabutin o.a. H[vilke]n Krigsman af den gl. galanta tiden skulle icke hafva bekymrat sig om Mem. af den stora Condé, Turenne, Vauban, Villars, Benwick, Luxembourg,

Sid. 1027.

Catinat o.a. H[vilke]n Sjöman icke om Märkvärdigheter af Forbin, Tourville, du-Gue Trouins, h[vilke] Statsman om berättelser om en d'Avaux, d'Estrades, af en Montglat Bouillon o.a. öfverhufvud har genom de franske Memoirernas Frankrikes språk, smak och tänkesätt verksamt förbredt sig i werlden mer än törhända genom något annat slag af skrifter. Hvad dessa icke verkade, utträttade Bref. Bousseault, le Pais, Voiture. Fontenelle hade genom snillrika, galanta, naiva bref förberedt en smak efter lystnad till det aflägsnare och närmare umgänget; i Sevignés Bref trodde man sig ändtligen finna ett mönster så på moderlig kärlek som på det finaste qvinliga skrifsätt. Den förnämsta Delicatessen i dem behagade mest; åtminstone efterapade man hennes phraser ståndet likmätigt. Och hvem kunde neka Maintenons, Fenelons ja redan hans förebild, den helige Franz von Sales Bref för deras sköna förnufts, deras ömma uttrycks skull sitt innersta bifall?

Nyttan af Memoirer stor –

(33–40). Uranus der Adrastea in Denkwürdigkeiten seiner selbst.

1). Ingen må blygas försagd eller darande, att skriva om och öfver sig sjelf, som

Sid. 1028.

ett förnuftigt väsende är han för sig sjelf skyldig räkenskap öfver sig sjelf. Hvertill han blifvit bestämd at naturen? Hvad hn blifwit? Hvarför icke mer? Hvad förhindrat honom deruti? Hvem som hulptit honom dertill? Frågor öfver hvilka ingen borde förhäfva sig. Hvarje planta, hvarje träd hade, om de ägde förnuft, rättighet att fråga så; i dess namn gör det Naturforskaren, Hushållaren. Vi äro Naturforskare och Hushållare öfver oss sjelf, med medfödda oförytterliga Naturrättigheter.

2) (Sogleich) förekomma oss wid dessa frågor en mängd omständigheter, h[vilk]a fordra vår uppmärksamhet. Vi gåfvo och rikade icke sjelfva oss våra skickligheter och böjelser; vi kallade oss icke till det stället, hvarest vi ifrån barndomen erhöilo vår bildning eller missbildning. Hvad som befordrade eller upphöllt oss här, verkar på hela lefnaden; de hinder, som trädde oss i vägen, och den skadan, som deraf förorsakades oss, äro oersätteliga; de fortfara. Kanske trycka ock andra och missbilda dem. Att de skola afskaffas, dertill äro wi dem alltså vårt bistånd skyldiga. När med uppnämmandet af namnet, med en trogen tekning af sakens och omständigheternas läge, hundra an-

Sid. 1029.

klagande röster småningom upphöja sig, så bestorma, så sönderslita de ändtligen, så hårt som det är, den dofva känslolöshetens öron. Hon tvingas att göra af offentlig blygsel, hvad hon icke borde göra af en ädel fri wilja; hon måste bortskaffa människobildningens tryckande hinder; hon måste förbättra. De ur ungdomsqualens skärseld genljudande stämmorna hafva tvungit, ja öfverväldigat henne därtill.

3) Tacksamt utmärker en fin egen Biograph sin lefnads skydds Englar, h[vilk]a mestedelen så oförmodat, tröstrikt bemötte, räddade och framhulpo honom. Icke allenast är detta den tacksamma Erinringens angenämaste göromål, som på det ljuvaste [...] (weilet) på de ljustaste ögonblicken af ungdomslifvet; utan äfven detta känslofulla utmärkande upphöjer andra lika beträngda, framkallar andra lika ädla till den öfvergifnas hjälpsamma skyddsenglar. Såsom otacksamhet är den skändligaste lasten i människans lefnad; så blir tacksamhet den söta rökelsen (Weikrauch), som begåfvar också det vidrigaste under lifvet med vederqvickelse. Nöd och möda äro förflutna för den tillbakatänkande såsom en dröm; plågo-fjättrarna äro borta ifrån

Sid. 1030.

våra händer; den ljusa Befriaren står för oss, inpräglad uti vårt hjerta, outsläckelig för vår erinran. Milda Himmelens gåva: Balsam, hvilket en medlidande ande gaf de dödligas lidande slägte genom den lagen, att uti minnet (erinringen) sjelfva det bittra skall blifva ljuft, om vi använda det väl, och att intet ur vår lefnad så upprättar, stärker och upplifver oss, som det njutna medlidandet öfver andra. Såsom stjernor från en annan werld synas oss dessa ädla; såsom stjernor från en annan werld glänsa de evigt i hvart hjerta, upplifvande, uppvärmande. Ingen är, som också i de mest fremmande lefvernebeskrifningar icke läser dylika uppenbarelser med nöje: lugnt förtjusta älska och berömma vi hos andra, hvad vi sjelfve kanske icke kunde verkställa. Välan! Andra högre själar skola verkställa det; och du uppmuntrade dem dertill.

4) Öfver Ungdoms fel hoppe man ej förbi; deras fölgder visa sig hela lifver igenom. Detta bygger dess ålder som stockverk öfver hvartannat; under ett tak bor man osäker, när grunden till

byggnaden illa anläggas. Is[yunner]het gifve man allt på den hemliga fienden, som följde med oss, vår käraste Egenhet så snart

Sid. 1031.

den var antingen plan eller regel. Den utmärkte oss alltid, bragte oss ofta att fela, än mer att förgäta, än mer att försumma. I ungdomsåren äro människorna eftergifvande dermed, beundra den till och med leende; i mognare ålder drömma och straffa de den desto obevekligare, desto skarpare. Väl den, som försynen häruti icke förderfvade genom klemmande, hos h[vilke]n den väckte tidiga, skarpa Censorer! Och väl den, som nyttjade denna Censors skarpa föreskrift. Förderfvade ödets gunstlingar äro uti sednare åren sig och andra till last; deras ej afslipade kanter och brädder trycka och såra. Deremot är intet älskansvärdare, än den en Menniskas fogliga, stilla sinnesart, som lärde sjelf att öfvervinna sig, sjelf aflägga (ablegen) sig, bära oket i sin ungdom. Non ignara mali miseris succurrere disco (Selbst bekannt mit dem Unglück, lernt' ich Unglücklihen beistehen.) är kanske den ömmaste sentens, som nånsin någon menskelig läpp uttalat; mde det innersta band drar det svaga till starka, hjälplösa till hjälprika människor, och gör begge lyckliga genom hvarandra.

5) Det är en Naturlag i gången af menskliga ödet, att ju snarare eller senare hvarje fel måste blifva synbart i sina fölgder, blifva alla vår Charakters

Sid. 1032.

regellösheter genom anstöten oss Känbara; ty på Ordning och Harmonie är werlden byggd. Å andra sidan finns det intet edelt bemödande, som icke belönas genom sig sjelf och i sina följder; framför allt belönas välvilja, ädelmod, Kärlek. Att man ännu hyser så många vilda tvifvelsmål emot försynen i anseende till den moraliska werlden, kommer derutaf, att man sällan förmår rätt upptäcka dessa och det inre Menniskolifvet. Genom egenhändiga biographier kommer det i ljuset; och huru försynen genom dem blir rättfärdigad; En Tibers egenhändiga bref om dess sinnesqual på dess vällustrika ö säger häröfver mer, än en lång Declamation kunde säga. – Steg för steg blir i vårt lif Adreastes stilla gång märkbar. Der är ingen skuld, som ej straffas. Intet godt, som icke belönas. Vi vete till och med, hvad som ännu står obetaladt på vår räkning, och väntar sitt ögonblick till infordran, hvarföre och hvartill det eller det händer oss, hvarmed vi hafva förtjent eller föranlåtit det? Huru det kan utplånas, o.s.v. Alltid genom ett besegrande, aldrig underdukande mod, genom tillförsigt och hopp. Blott dygder af högre Ordning i hvart slag förbättra begångna fel, och frambringa ofta ett renare godt.

Sid. 1033.

Denna Adrastes ledning i det menckliga lifvet, som bortkastar många blommor, för att mogna frukterna, denna vare hvar och en moralisk Sjelfforskare och Historieskrifvare ögonmärke. Wi lefva ej för oss, utan för det hela; det hela verkar på oss och förmår oss, att rätta oss efter sig. Den mest bildade Menniskja är den, [...] ¹²⁷ h[vilke]n för sig och hvarje den moraliska Gratien helt och hållet och villigt bor uti bröstet.

6) Otillbörliga äro altså hos hvarje sjelfbeskrifning de äkta eftersmaken (Nachschmeckereien) af barnslig lättfärdighet, ifrån h[vilk]a också Rousseaus Confessiones icke äro fria. En Bikt (Confession) skall denna sjelfföreställningen icke vara; den tillhör Gud och Biktfadren; full af lystna begär efter de förflutna ungdomsår är den äfven som Bigt [!] oanständig och led. Den som talar om sig sjelf, skall vara en mogen man, som väl, (som Franklin kallar det) icke förtiger sin lefnads villfarelser och afvägar, men också icke upprepar dem, och ställer dem blott stilla på sitt ställe. Derföre behöfver han då ock inga bottårar, ännu mindre det eviga Knotet med Gud och sig sjelf, som faller oss så ofta till last i fromma Dagböcker. Sjelfbeskrifvaren må hafva slutat sina dagböcker, och må tala om sig, som om en tredje eller då detta icke lätt är möj-

Sid. 1034.

ligt, som en återkommande, som har slutat sin lefnad, huru det ock utföll, och nu framställer det, för sina medskapade varelser (likar) som en upplefvad kulturprodukt. Hvarken bör han förarga eller skryta; utan lära, nyttja, detta är hans menskligt välgörande afsigt. Ingen läsare skall vara så lätt, att han icke vid minnet (erinran) af det, som också bristfälliga Lefvernesbeskrifningar föreställde honom, icke skulle önska sig det i denna rena omkrets, i denna själfulla gestalt. – Välan, han gripe sjelf till werket; ty också han har lefvat. Icke för publikum, utan sig sjelf är han skyldig denna Rekapitulation, detta det andra, andeliga (geistig) och skönare lifvet af sin lefnad, det skall gifva honom anledning här och der till ånger, kanske söta eller bittra tårar, men öfverhuvud en mångfaldig undervisning (Belehrung) om honom sjelf, och slutligen en häpnande förundran, som upplöser sig uti en liflig tacksamhet. Hvar och en skall betrakta sitt lif under en egen bild; men alla skola deri komma öfverens, att det war en verksam Dröm af verkligheter, som omgäfvat oss, till h[vilk]a vi höra med, och på hvilken vi sjelf ganska väsentligen verka. En skuggans skugge är Menniskan, säger Pindar,

Sid. 1035.

och dock är hon det första hjulet i vår synbara skapelse; för sig och för andra bär hon, som Engel eller Dämon, Död eller lif i sina händer.

¹²⁷ Ordet svårt att tyda

(p. 40–49). Horaz B. 4.2. B.1. Ueber sich selbst. (poesie)

Laster zu fliehen, ist auch Tugend.

Weisheit ist es kein Thor zu sein.

(p. 50–63). 3. Gedanken (pensées). Maximen

Hvad som blifvit oss öfrigt från längsta ålderdomen, äro ibland andra sinnrika språk, läror Maximer. Nästan alla österländska folkslag besitta en skatt af dem. Hebreer, Araber, Perser, Chinesare: hos de mesta af dem hafva de till och med jemte sagor och fabler blifvit grund till deras National-vishet och skaldekonst. De feltes icke Grekerna; ifrån deras så kallade visas språk, utgick deras elegiska och lyriska skaldekonst nestan derutur, och ju mer Dramen förfinade sig, desto rikare blef förrådet på skarpsinniga och moraliska Sentenser, såsom Eurpides skådespel och fragmenterna af de äldre Komedierna utwisa. Dem fölgde Romarena; den nyare Vältaligheten och poesien blef derpå än rikare. Hvilken mängd af Consetti besitta Italienarne! (melodiska Sentenser) (Spaniorernas Refraner) blefvo

Sid. 1036.

rika ämnen till deras sång; Redondillas äldsta stafvelsemt bildade sig efter dem. Många af dessa språk blefvo folkets wishet, ordspråk, en Nations gröfre eller finare Genius känner man igen utaf dem.

Också hos Fransoserna war det ingen brist på dessa; emedlertid woro de Pensées och Maximer, h[vilk]a under Ludvig 14. blefvo ett eget slag af skrifter, af en annan art. Medan man öfverallt bemödade sig att uttrycka sig skarpsinnigt eller fint, och icke säga med det minsta det mesta, det starkaste med det lindrigaste: så bekom naturligtvis uttrycket en epigrammatisk korthet och rundning, eller en hvits pointe. Sinnrika tankar blefvo i modet: Pater Bonhours samlade sådana utur gamla och nya, till och med ifrån Kyrkofäderna. (Pensées ingenieuses des Anciens & des Modernes, recouilles p. le Pere B.Par. 1692).

Framför andra voro det Pascals och Rochefoucaults tankar, h[vilk]a utgjorde liksom en egen rubrik af classisk Litteratur. Pascal uttrycker sina tankar på ett så majestätiskt alfvarsamt, ett så utan prydnad enkelt sätt. Ostridigt är han den högste (Erhabenste) af Frankrikes prosaister. – Svåriligen kan man dock icke neka, att många af dessa Contraster äro groteska och öfverdrifna. I hans tankar äro de Judiska skrifterna och det Judiska folket is[yinner]het betraktade, så att man märker, att det matematiska

Sid. 1037.

hufvudet, som uppfann Cykloiden derföre icke också uppfann Cykloiden af det hela utaf Religion och mensklighet. –

Såsom Pascals snille ofta flyger för högt och försvinner för oss uti moln, så kröka sig Rochefoucaults tankar, ehuru ganska sinnrikt, fint och nätt, i trångheten af den af honom kända Hofverlden, som war hans Werld. Roch. och längre fram Helvetius Philosophie som grundade och hänför allt på sin gröfre eller finare Egennyttan är den kallaste under solen, som naturens framsträfvande gång sjelf wederlägger. En upplaga af Rochef. tankar, hvaruti dessa, ej pedantiskt, utan på sitt sinnrika sätt skall contrasteras, vore för mensklighetens förstånd och hjerta en välgärning. – Från denna sida begynte man i Frankrike att utdraga andan – esprit – ur hvarje hufvudförfattare. – Också till England öfvergick detta tankeläsandet. Swift, som i sin ungdom hade läsit många sinnrika fransosers arbeten, var den ende i afslitna Original tankar; de hafva alla sitt egna, ofta bisarra manér; men det finns också ibland dem förträffliga Guldstycken. Pope samlade snille från allehanda skrifter och prässade deruti sitt välklingande rim. Youngs nattliga tankar äro ändtligen Non plus ultra af sinnrika, snillrika, höga, fromma tankar, glänsande, såsom det nattliga firmamentet.

(pag. 63–67). Blumen aus dem Garten eines Freundes.

Sid. 1038.

Bond-Comedierne i Tyrol. (Åbo Tidn. 1812 n° 11)

I flere af byarna kring Inspruck uppföras ofta af Landtfolket skådespel, dem Insprucksboarne flitigt och talrikt besöka. Till och med gl. gummor infinna sig dervid, utrustade med böneböcker och rosenkransar. Ämnet är religiöst och dictionen rimmad, samt en del pieçer öfver 100 år gl. Man declamerar dem efter Tyrolsk dialect och med allt det pathos dessa bergboer förmå antaga. Theatern uppföres af bräder på ett fritt och öppet ställe, temmeligen rymlig, men är vanligen vänd mot solen, som i det den faller acteurerne i ansigtet, tvingar dem att spela och recitera med tillslutna ögon, under det hvita strömmar af smält pomada och puder rinna utföre deras panna och kinder. Representationerne börjas neml. merändels om kl. 1 och 2 på e.m. och wara ofta intill qvällen.

Om Eldsvådorne i Constantinopel (Lettres sur la Grèce, l'Hellespont & Constantinopel par A.L. Castellan. Paris 1811.)

Hvar och en vet huru vanliga eldsvådor äro i det Turkiska rikets hufvudstad, och huru stora förödelse de derstädes åstadkomma. Till detta sednare ligger den förnämsta orsaken i Turkarnes bekymmerslöshet och apathie, men tillika i den lätthet, hvarmed de lidna förlusterna ersättas. Husen, såsom till större delen byggda af träd eller på sin höjd Korswerke, falla sig icke dyra; och i möblerna utom i soffor och mattor, ligger ej heller, och minst hos de fattigare classerne något

Sid. 1039.

capital. Också äro de, som förlorat sina hus, aldrig förlägne om tak öfver hufvudet, utan finna det genast i Moskeernes förhus, i Skolorna, Badhusen, Bazarerne och annorstädes. Icke dess mindre har man dock äfven i Constantinopel släckningsanstalter och en egen dertill hörande corps manskap, försedd med ganska små sprutor, som af 2 man bäras på axlarna. För öfrigt är detta manskap utrustadt med en mängd kedjor och långa brandhakar. För att isolera elden omslingas husen med kedjorne, och brandhakarne inträdas deremellan i flera directioner, hvarefter mot 100:de starka karlar draga på dem hvar åt sitt håll, då husen, såsom lätt byggda oundvikligen nedramla.

(Åbo Tidn. 1812 N° 11.)

I the Statesman meddelas en lista på de Expeditioner England under kriget med Frankrike eller 1793–1809 års slut, företagit till fasta landet af Europa. De äro följande: under Pitts administration: 1) I Febr. 1793, under Hert. af York befäl, 35000 man till Franska Kusten. 2) i Maji 1794 till Bretagne, 10000 man under befäl af Grefve Moira. 3) I Juni 1795, 12000 man till Zuiberon under Puysaye. 4.) I Maji 1798, under General Coote, 1200 man till Holländska sjöfartens förstörande. 5.) I Augusti 1799, under Hert. af York samt generalerne Haman och Essen, till Holländska kusten. Under Fox's förvaltning: 6.) I Juli 1806, under John

Sid. 1040.

Stuart 5000 man till Fransosernas fördrifvande ur Italien. Under Portlands Ministere: 7.) I Aug. 1807, under Lord Cathcast, till Seeland och Köpenhamn 20000 man för att borttaga Danska flottan. 8.) I Maji 1808, under Sir John Moore, till Sverige 14000 man hjälptrupper, 9.) I Julii samma år, under Sir Arthur Wellesley, 10000 man till Spanien. 10.) I Augusti 1809 under samma befälhafvare, 10000 man till Portugal. 11.) En ytterligare expedition till Spanien, 28000 man under Sir John Moore. 12.) I April 1809, en 3 exped. till Spanien 30000 man. 13.) I Junii samma år, under Sir John Stuart, 18000 man för att göra en diversion till Österrikarnas förmån. 14.) en 3^e exp. till Holland af 50000 man, som under befäl af Grefve Chatam skulle göra en diversion till Österrikes förmån, och borttaga den fiendtliga flottan i Antwerpen.

(Nr. 12) I byn Prusay. En mils väg från Lemberg afled i Dec. 1811 en Linväfvare, Johan Lerspilak, 116 år gl. Han hade varit 6 gr gift, och haft med hvarje hustru ett barn. Det sidsta, en dotter, kom

till världen år 1810. Under en beständigt måttlig lefnad hade han ägt en lika beständigt god hälsa. Ännu kort för sitt aflidande arbetade han 6 timmar å rad.

En blick på London år 1791. London har i omkrets med förstäder, 5 Svenska mil. Uti oc nära omkring London finnas 100 fattighus, 20 Hospitaler, 3 Hög. Scholor, 10 allmänna

Sid. 1041.

fånghus, 15 Slagtare hus, af h^a hvarje har 50 a 60 bodar, 15 Kämnersrätter, 27 Torg, 49 sällskaps salar, 18 publika frischolor, 131 Barmhertighets hus, som underhålla 6000 fattiga Barn, 207 gästgifvaregårdar, 447 värdshus, 551 Caffehus, 5975 Krogar, 1100 hyrvagnar, 400 Postchaiser, 7000 gator, utom gränder, Trädgårdar och alléer, 134000 hus, 1 million Invånare, 2 Operahus. 3 Conserthus, utom Sadler Wells för Populacen, 1 Cathedralkyrka och öfver 300 kyrkor och capeller. – årliga förtäringen är: oxar och kor 98,274. Får och Lamb 7215, Kalfvar 194,760, Svin 186,932, Grisar 52000, Kycklingar, Höns och wildt oräkneligen, Makrill 16.740.000, Ostron fjerdingar 105, 530, Båtar, liten fisk 11438, - 21.066000 [lispund] ost, 16.541 056 d:r smör o.s.v.

(N° 13).

Fichte prof vid det nya Universitet i Berlin, der lärarens antal är 51.

Rhenströmmen medför Guldsand. De rikaste stränderna ligga om. Knislingen och Linkenheim; men ibland de 30 ställen, der guld samlas, är Egenstein förmånligast.

Othmar Frank, som gjort sig känd genom flere Philologiska skrifter, har föresatt sig, att bevisa det Tyskan härstammar ifrån Persiskan. Hans arbete härom kommer att kallas: Linguae germanicae origo persica. Etymologium persico germanicum. Detta verk skall innehålla mer än 2000 Tyska, med Persiskan jämförda ord. Släktskapen emellan dessa språk är känd för längre tid tillbaka;

Sid. 1042.

men en så stor mängd ord har ännu ingen uppgifvit.

Sandwich öarne i Söderhafvet skola enligt Americansk berättelse vara i godt skick. På ön Avaihi äro 2 Europeer, Dawis och Young, Konungens förtrogne och leda göromålen efter grundsatser. Undersåtarne betala en viss skatt och mera begäres ej af dem. Monarken håller en armée af 2000 man, hvaraf 200 man med 10 Kanoner göra wakt och besätta förskansningarne omkring den Konungr. byggnaden. Denne Regent har låtit bygga flera fartyg af 70 tons dräktighet, och äger en

skattkammare, som innehåller 12000 Piaster, samt Magaziner med stora förråder af varor för dit ankommande handelsfartyg.

I bref från Grekland förmäles, att man på berget Athos, ej beläget i Archipelagen, som en Svensk Tidning berättar, upptäckt i ett dervarande kloster 80 Lustspel på Grekiska språket, h:a sannolikt äro till en del författade af Mennander. De är bekant att, Terentii Comoedier till en stor del endast äro öfversättningar ifrån Mennanders Grekiska Arbeten.

Från Hertig Wolf härleder sig det mera i Italien än i Tyskland nyttjade Partienamnet Guelpher, ädvensom Gibellinerne erhållit sin benämning af Kejsar Conrad 3:s (som krigade med ofvannämnde Hertig) födelseort Waiblingen. Anledningen härtill var de stridande Parternas lösen i slaget som föregick Weinsbergs inspärrande af Conrad (hvarur Hert. Wolfgang eller rättare Wolf med sina följeslagare räddade sig

Sid. 1043.

derigenom, att då fruntimrens tårar bevekt Conrad till det wilkoret att Damerna, som voro inneslutna i staden, skulle med fredad ära, få till fots bege sig ur staden, och taga med sig hvad de sjelf kunde bära, de då hvar och en buro sina männer och barn; Hertiginnan gick i spetsen med sin man på skuldrorna.) då Hertigens folk nyttjade: hier Wolf och Kejsaren: hier Waiblingen. Någre Tyske Resande hafva på ön Ägina under ruinerna af Jovis Panhelleni Tempel funnit icke mindre än 18 bildstoder af marmor i den äldsta Grekiska stylen. De uppnås ej alldeles af mensklig storlek och kunna lätt repareras. De äro allesammans figurer af Trojanska krigets Hjeltar och synes hafva varit placerade framför Templet. För öfrigt har man funnit flere intressanta fragmenter, och sedan ruinerna blifvit borttröjde öfver Tempets golf fullkomligen bibehållits.

I Kretsen Slonim och byn Matswoda lefver en gubbe af 110 år vid namn Woltphkewitsch. Han var gift med sin första hustru 50 år, och ingick sedan vid 80 års ålder i äktenskap med sin nuvarande hustru, som är 98 år. Hans yngsta son är 65 år. Han och hans maka kunna ännu sysselsätta sig med de flesta landtarbeten. I samma by finns äfven en annan man, som heter Woltschikow, och skall enligt revisionslistorna wara af samma ålder.

Sid. 1044.

Fortsättning af Journalen. D. 12 köpte jag af Åkeson Bröders Praktiska Grammatik för 2 Rd Riksgälds mynt – dagen rolig och nöjsam. – i morse 31 graders köld. –

D. 13de stort brott – evacuation – ett steg längre – mått illa – förde till Ekmark de 2 första häften af Adrastea, 2 exemplar af Lucianus, 4 årgångar af Åbo Tidning och Åbo Litteratur Tidningen.¹²⁸ – d^o köpte jag af Bergen Asiatiske Kartan för 1 Rd, 12 s. d^o jag lånte af Mag. Ekmark 6te Delen af Bibliothek der Deutschen Klassiker. – d^o köpte jag af en Enka neder i staden flere årgångar af Åbo Tidningar för 1 Rd. 6 s.

D. 14de utbekom jag min lön på Masalin – brott – liqviderat värdsfolket. Hirn – NB. i går kom Knipers far till staden.

D. 15 om middagen for Kniper bort med sin son till Lovisa – straxt derpå afreste jag äfven med Poppierna, Hougberg och Grootenfeldtarna. I Bykrog betade vi och lågo öfver natten i Skomakarböhle, der vi waktade lassen om natten, en timme hvar.

D. 16de afreste vi derifrån, betade i Porlom och Hietana och hunno till natten till Jänispaju emellan Kausala och Radansu.

D. 17de foro vi derifrån och i Radansuu skiljdes jag ifrån sällskapet, i det jag for upp till Klockaregården; men

Sid. 1045.

de andra åkte ner till elfven framåt. d^o sofde jag 2^{ne} timmar middag. I allmänhet mådde jag i dag icke bra.

D. 18de sofde jag till kl. 10 – e.m. gick jag till prästgården, der jag drack en kopp Caffé. Prosten var rest på sjukbesök till Kaurama, men han kom sedermera, förut hade pastor Krogerus hemkommit ifrån Wesikansa, jag åt äfven aftonvard på prestegården. –

D. 19de Skottman, nya Brofogden – mina vesttyg förde jag till Skräddaren Becklund, och gick neder till prestgården, der jag drack 1 kopp Caffé och åt aftonvard. –

D. 20de for jag hem till Sidikkala med min moder. –

¹²⁸ Allmän litteratur-tidning

D. 21 sofde jag mest hela dagen – om afton hade jag svindel, så att jag så när hade fallit ned, det susade starkt för öronen.

D. 22 åkte jag en stund på kälke – om natten pollution.

D. 23 var min fasters son Johan ifrån Nyby här, för att bjuda oss till bröllop. Med honom skickade jag en billette till Klingberg – jag las igenom Don Karlos och vakade länge.

D. 24 woro här flere för att åderlåtas – om aftonen vakat – i dag och i går en stund åkat på kälke, hvilket tycktes bekomma mig wäl.

Sid. 1046.

D. 25 for jag till kyrkan med min fader – före Gudstjensten drack jag hos Klockaren 2 Koppar usselt Caffé, i Sacristian bjöd mig Prosten ner till middagen – Ståhlberg ifr. Hindersby och Vittingen – vid utgången hälsade jag äfven på hans mor och farmor, fölgde ner med dem till middan prästegården och åt middag – mig hände den malheur att jag fläckade bordduken, hvilket gjorde mig missnöjd – Jag kom äfven att dröja för längre, öfver måltiden, så att min far måste komma efter mig. Jag sprang ännu till Klock-gården efter min väst; Skräddarn var icke hemma, derifrån ner till Kuoppaniemi, dit min fader farit gerad ifrån prästgården. Han yttrade sitt missnöje deröfver, att han med sin sjuka fot fått så länge vänta på mig, oaktadt mitt löfte att ej dröja längre. – Jag sökte tillfridsställa honom och ursäkta mig – felet låg verkligen hos mig – sade han hade ej behöft vänta på mig, låfte ställa så till att han ej behöfde vänta på mig härnäst, låfte förskylla honom hans mödor. – jag vakade länge.

D. 26te tidigt om morgonen for jag med min fader till Tapola, der vi veko in hos Antonin David, h:n min fader åder-

Sid. 1047.

lät, derifrån foro vi till Nyby genom Kananoja, dit vi ankommo i gryningen, derpå foro vi till Nastola kyrka. – Hos Klockaren, en högst stilla och beskedlig karl skref jag ett [!] billette till Klingb. och skickade det med en Villächtis Karl. Efter hemkomsten till Nyby hos Nämndeman, en ganska förståndig och bibelsprängd man – bön – om aftonen flere gäster ankommo. –

D. 27 for jag åter med Gustaf till kyrkan, hvarest jag träffade Klingberg – under Gudstjensten var jag med honom ner till mag. Strengs kammare, efter 1805 års Åbo Tidning, som jag genom honom

fått ifr. Zitting – efter Gudstjensten foro vi till brudens gård i Nyby Storby, dit efterhand alla andra Bröllopgäster samlades och middag åts. – osnygghet råder i detta hus – om aftonen hos Sergeant Nordström – pratat med honom en lång tid. Han var Taleman, men kunde ej för sin lungshot bivista bröllopet – Der voro fremmande, ibland andra fru Grönlund, med sina 2 döttrar, de hördes samteligen dansa sjungande i salen. Sergeanten gaf mig en vink att deltaga i deras nöjen; men af vanlig försagdhet underlät jag det. – Efter qvällsvarden i bondgården gick jag med min far och Nämndeman till honom, hvarpå jag med min far gick till faster och lågo der öfver natten.

D. 28 tidigt om morgonen vandrade vi åter till Storabyn, der jag hade förskräckligen ledsamt; e.m. gick jag åter till Sergeanten och var der en stund. Hans systerd:r var också in en stund och talte med mig i ett och annat ämne, mest öfver bondgården. Jag beklagade min ledsamhet derstädes, hvarpå ho yttrade sig, att jag hade bordt förl. Afton deltaga i fruntimrens nöjen, h:a skulle bjudit till att roa mig. Jag ursäktade mig dermed att jag var okänd för större delen af societeten; men det var för henne mindre angenämt. Man skall icke vara så, utan göra sig bekant, sade hon. – Ödmjuka Trenare, tänkte jag. Säkert skulle åtankan på mig blifvit qvar i ocieteten, om jag, oaktadt min blygsamhet velat betjena mig af tillfället och sökt att göra mitt bästa i sällskapet. Sedan jag ännu en stund pratat med Serg. och Past. Boisman ifrån Orimattila ankommit, gick jag min väg till brudgården, der det ändteligen rustades

Sid. 1049.

till afresa. Huru glad var icke jag, att åter få andas en friskare luft och slippa att höra det eländiga filandet på fiolen, (hvarmed Spelmannen hela tiden efter yttersta förmåga varit sysselsatt) hälst under den tiden, vi åkte till Brudgummens gård. Min far hade proponerat det redan förut om middagen; men man satte sig deremot, såsom stridande mot bruket att fara innan aftonvarden. Sedan den var förbi, satte sig Brudgummen och Bruden alldeles resfärdiga på den så kallade laavitta, (en lång bänk, som står framför bordet) en vers sjöngs utur Psalmboken och nu ledde Brudgummen åtföljd af Talemannen på sin och Kaaso på Brudens, henne ut igenom dörren i släden. Redan innan denna Ceremoni var förrättad, hade alla gästerna fått sina piiskaryypit. Men ej nog med dem. Ännu på gården deltes derut ånyo och ölstopen gingo från hand till hand. Jag med min far åkte bort ensamma förut och kommo äfven förut till Brudgummens gård. Några ögonblick derefter förkunnade fiolskrället och klockornas pinglande Brudskarans ankomst. Sedan Brudgummen, jemte den öfriga skaran

Sid. 1050.

ankommit på gården, beledsagades bruden af Brudgummen i åtfölje af Talmännen och Kaaso och fiolens skrällande ljud till Laavittan, hvarpå de förblefvo sittande, tills Kaaso hunnit lösa de öfriga dukarna och draga Kapprocken ifrån bruden, som nu i all sin glans uppsteg och hälsande famntog alla personer i den nya gård, dit hon anländt. Derpå åts aftonvard, der äfven nu som förut bruden

placerades vid Brudgummen och Talemännen bredvid brudgummen och Kaaso med andra nära släktingar bredvid Bruden. Det skall äfven höra till saken, att Brudgummen äfven under måltiderna sitter med hatten på sig. Någon af Kandapojat (en gosse eller ogift karl, som följer med Talemännen och öfriga gästerna och hvars syssla är att sköra sin patrons häst) läser till bords och från bordet, hvarpå vanligen sjunges en vers. – jag låg öfver natten hos Nämndemannen.

D. 29 gick på samma sätt som förut – Jag beklagade den arma spelmannen, som uti ett måste fila på fiolen. Hufvud, händer och fötter rördes på honom efter tact, under det han efter yttersta förmåga gned med stråken och strängarna.

Sid. 1051.

Om någongång öronen befriades ifrån det förfärliga skrällandet, återkallade ett högt rop: Ongo fiolia vaan ej. Spelmannen till sin skyldighet. Straxt efter middagen skred man till de så kallade Kerrat. Bruden och Brudgummen satte sig bakom bordet. Kaaso bredevid bruden och 2 Talemän bredevid brudgummen. Jag tog min plats bredevid Kaaso, för att få se den nya Ceremonien, som nu skulle begynna. Man hämtade fram en öppen bytta med öl, ombunden med vanliga strumpeband; 2 små bröfat, det andra öfverdraget med en hvit linneduk, en Trätalrik, hvarpå ställdes en vanlig glasbägare, full med brännvin, och en silfverbägare, fylld med öl. Sedan begyntes ett ordentligt tiggeri af Talemännen, den ena tiggde för brudparets räkning och den andra för de fattiga. Den, som det var ålagdt att insamla till brudparet, förde dock jemte Kaason, egl. ensam största ordet. Nu måste hvar och en af gästerna framträda för bordet, då han först fick en sup brännvin och en bägare öl. Derpå måste han inkasta några sedlar i det med duken öfverhöljda fatet till brudparet, och några styfrar i det andra till de fattiga, derpå fick han åter en sup brännvin och sin

Sid. 1052.

bägare öl eller flere än en. Tyckte man att gästen inlagdt för litet pgr h:a noga räknades och sattes på minnet, plågade man honom så länge, tills han betalte till nöjes. (Jag erlade 2 Rd till brudparet.) Detta berodde dock på hvar och ens fria villja, att gifva så mycket han begahade. Sen han betalt sitt, fick han ännu en sup brännvin, eller en bägare öl, eller också båda, afträdde hvarpå en annan framhades. Härvid iakttages den ordning, att först Brudgummens närmaste sedan fjärmare släktingar framkallades och sedan brudens. Sedan detta var förbi (Det räckte till aftonen) fick den, som insamlat penningarna å brudparets vägnar (Talemannen å Brudgummens sida) behålla den duken, hvarmed det fatet, dit pgrne kastades, var öfvertäckt, och fattigmedlens insamlare (Talemannen å Brudens sida) de Band, hvarmed ölbyttan var ombunden. – Nu knöt bruden penningarna i en annan duk och man begaf sig till bodan. Jag blef anmodad att räkna dem, under det Bruden med sin Kaaso voro sysselsatta med att i proportion af hvar och ens insats aflägga åt hvarje en antingen färdigsydd skjorta eller blott ett skjorttyg och ett par strumpor. Begge persedlarne föllo dock icke på en gång ut åt andra än de, som haft ansenliga insat-

Sid. 1053.

ser. Summan af de influtna pengarna befant jag vara omkring 43 Rd Riksg. Gästernas antal vid bröllopet lär gått till kanske 30 personer. NB. Vid Kerrat gifves äfven utom penningeinsatserna löften om andra persedlar, t.ex. ett visst quantum säd, får, getter etc. till brudparet. – Några af gästerna fingo straxt derefter sina tillbörliga persedlar i händerne, hvarefter de aflägsnade sig ifrån bröllopet. De, h:a ingenting fingo, blefvo kvar öfver natten. Dock blefvo några kvar af dem, h:a redan om aftonen erhållit sina persedlar. Natten tillbragte jag åter hos Nämndeman och hade en stark pollution.

D. 30:de om morgonen gick jag åter med min far till bröllopgården. Bruden syntes nu i en gladare och ljusare dräkt än gårdagens, då hennes krona och öftiga skimrande grannlåt redan var aflagd, och hon klädd i en mera sorgsen dräkt. Kjorteln bestod näml. af mörka färger. Och på halsen bar hon en hvit linneduk. – Efter frukosten foro alla de öfriga gästerna bort, bruden syntes redan sysselsatt med små husliga göromål – Jag for äfven bort med min far – under vägen veko vi in i Säyhtis, fortsatte sedan resan ända hem, samma väg vi kommit.

Sid. 1054.

I Dialekten märkte jag den olikhet med den i Ithis brukade, att man i Nastola uttalar de ord uti hvilka ä förekommer, liksom der stode i framföre. I stället för pää säga de t.ex. piä. I stället för de i Ithis vanliga abbreviaturerna mie, sie, säger Nastola-bon riktigt minä, sinä. Äfven som de uttalade ord, der d förekommer, och hvilket i Ithis förvandlas i l, mera orthografiskt. Meidän i Ithis meilän, uttalas i Nastola meitän. Sydän uttalas i Nastola sytän, i Ithis sylän. I Orimattila åter skall man uttala dessa ord, och i allmänhet alla ord, der Ithisbon uttalar l i stället för det riktiga d, såsom stode r. Meidän i st. för meidän, syrän i stället för sydän, pirä i stället för pidä, paran i stället för padan (af pata, gryta, i Ithis, patan i gen.) – Så olika talas ett och samma språk i nästgränsande Soknar! Äfven i sjelfva uttalet röjer sig en olikhet emellan Ithis och Nastola invånare. Jag för min del kan blott känna, och har känt, men ej skildra värdigt denna olikhet –

Sid. 1055.

Något om de förnämste. Befälhafvare vid Ryska Arméén, afskrifvit ut ur Stockholms Posttidningar för Now. af förflutne år 1812, hos Mag. Streng.

Gen. Lieut. Tomassow, som egl. commenderar 9 och 15 Divisionerna af Ryska Arméén, utmärkte sig först i Polska Kriget 1792 och 1794. Han var då ännu Gen. Major. Kejsarinnan belönte honom

med stora korset af Vladimirsorden och en rikt med diamanter besatt sabel. Han utmärkte sig sedan i kriget med frans. under Bennigsen 1806 och i Finland 1810. -

Platonow Cosackernes Hetman, känd genom sitt och sina Cosackers mod och tilltagsenhet i många förflutna fälttåg, lärer nu vara mot 60 års ålder. Donske Cos. anse honom för den störste hjelte i verlden. Verkeligen har han med den i Turkiska, Persiska och andra krig varit fruktansvärd för de fiendtliga härarne, men ännu mer för länderna. -

Baggehufvudt, Gen. Lieut. utmärkte sig i slutet af Preussisk-Ryska kriget, då han med mycken skicklighet och mod tjente under Bennigsen. Särdeles utmärkte han sig i träffningen vid Pultusk d. 26 Dec. 1806. Nu står han i Spitsen för 2 Rysk. Arm Corps.

Markow, Gen. Lieut. af 32 års ålder, com-

Sid. 1056.

menderade 1807 en afdelning af Rysk. Arméen under Bennigsen, h:n för att återtaga Danzig skickade Mark. med en anseelig Corps förut. I den blodiga träffningen vid byn Pfarrersfeld 15 Jan. nämnde år ådagalade han märkeliga prof af tapperhet. Nu commenderar han i Volhynien 2 Divisioner Infanterie och 1 Div. Cavallerie. -

Fortsättning ur Adrastea - - 22

(pag 68-78) Lehrgedichte

En samling af rön och lärospån, bunden i en versart, plägar man kalla en lärodikt; lyckligt, om också den inre anordning och tankarnas fortledning icke felar densamma. Eljest blifva de rimmade sentenserna en hjord, som betar i grupper; deras klockor klinga om hvarandra; och mestadels springa små bockar fram här och der. Ty i de flästa Lärodikterna blandar sig Satyren. - Boileau och Pope voro i början af det förflutna Århundradet stora utländska lärodiktare. För begge var Horaz mönstret, h:n de ock, hvar och en, nästan i hvart slag af sina werk efterföljde: ty som Horaz skrefvo Boileau och Pope moraliska bref, Satyrer, Oder, en inledning till Skaldekonsten på vers, och författade begge dessutom en komisk Hjeltedigt. Men svårligen har hvarken Britten eller Fransosen uppnått Romarens

Sid. 1057.

moraliska grace, hans lätta maner, hans höga Urbanität. Begge altså, så aktningvärdade de äro, göra oss Horaz outhärlig. Emedlertid äro begge lagstiftare för sin nation i förnuftsrim öfver smak och

seder. Boileau öfverlastar ingen; Verser, som han skref, kunde hvarje Hofman förstå, lärde hvarje man af smak att recitera. Dertill äro de inrättade; i ställningen och valet af orden, i accenten, ofta i rimmets ligger det skarpa, det behagliga af udden, Pointen. Att Boil så skarpt bestämdt, så valdt och ändamålsenligt sade tankarna på sitt språk, detta gör hans förtjänst, hverti han till och med öfverträffar Britten. Denne deremot öfverträffar honom mycket i sinnesdjuphet och fullhet (Gedrunghenheit) af sentenser. På vårt hjertas böjelse gör väl ingendera af båda anspråk; man älskar och man tar dem växelvis. Under det man högaktar deras lärerika förstånd, blir man ofta missnöjd öfver deras orättvisa eller illska Satyr. Öfver B. är den aldrig uppbragts, liknöjda Fontenelles utlåtelse bekant: "begränsad af lager, skicke man honom på galeren". Boileaus Skaldekonst, Popes Kriticism skola emedlertid läsas, så länge bägge språken vara.

Sid. 1058.

Jemte Skaldekonsten vågade sig lärodikten ock på andra konster, Teckningen, Måleriet, Trädgårdskonst, Jordbruket o.s.v. Di Fresnoi de arte graphica Par 1647 Rapini horter L. IV. Par 1666 Vanierii praedium rustic. Tolos. 1706 (Maray, Watelet o.s. höra till sednare år) äro bekanta och emedan de äro medelmåttiga, hafva de med tiden blifvit öfverträffade. Också vettenskapliga Systemer bemäktigade sig Verskonsten. Uppbragt af Bayle's tvifvelsmål wercifierade Cardinalen Polignac sin Antilucrez (Melchioris de Polignac Anti-Lucretius, L. II. Par 1742. Cardinalen hade påbörjat arbetet på sin återresa från Pohlen 1697; det framkom först efter hans död genom Abboten Charles d'Orleans de Rothelin, som dedicerade det påfven Benedict 14. Arbetet är öfversatt på Tyska och Italienska), ett vältaligt verk, men hvilket feles en Lukrezisk, d. ä. äkta poetisk ande. Cardinalens skaldestycke är blott en skön declamation på Latinsk vers.

Fontenelles Samtal från mer än en werld innehålla mer Poësie öfver en del Cartesianiorum, än Polignacs 9 böcker, h:a öfverhufvud ock den motsägande, stridande Tonen, i h:n de äro författade, skadar. Den som vill lära oss ett System eller Moralen poetiskt, föredrage den oss rent, såsom en Sånggudinnornas uppenbarelse, ej stridande. –

Sid. 1059.

Efter den nyare Chemien finnas inga alldeles stridande Elementer, alla taga del i hvarandra, de förjaga och ersätta hvarandra. I den nyare Skaldekonsten, sedan Dante och Petrarcka äro de skönaste Spanioreernas och Italienarenas Canzoner Läro-Oder. Och hvad äro de så kallade franska Oderne, som sedan Malherbe kommo i gång, annat än sonora Lärodikter. Le Motte, Houdart, J.B. Rousseau o.a. versifierade ett godt antal dylika. – Om efter Grekiskt bruk till en afliden dess äretecken, en begränsad lyra skulle sättas på dess graf; så tillhör den UZ; (h:n de nya ej villja hålla för någon lyrisk skald). Äfven han träffade uppå det sättet på h:t läran, för hvar och en begriplig, i eldig eller lugn versart genomtränger vårt sinne, och framdrager det med sig i en söt hänryckning. Hans bästa Oder (UZ poetiska verk, Leypzig 1772. Förnöjsamheten, det betryckta Tyskland, den

Vise på Landet, Till Lyckan, de Tyska Sederna, Uppmuntran till Förnöjelse, Vällusten, den glada Skaldekonsten, Wetenskapen att lefva, den ståndaktige Vise, Glädjen, den sanna Storheten, Lycksaligheten, den lugna oskulden, Theodicee, det sanna modet, till Friheten, Horaz, Laura, Ödet, Till Freden, Patrioter, till glädjen o.a.) äro en Lärobok af den Älskansvärdaste moral i sångvisor. Om fritt han icke brukat Horaz's versart, så talar dock Horaz's ande genom honom, i innehållet på form och i flykten och anordningen af hans Oder.

Sid. 1060.

från Åbo Tidningar; N° 9.

D. 16 Now. 1811 upptäckte Herr Pons i Marseille en ny Comet, djupt ned i söder vid den constellation, som är känd under namn af Eridanus. Cometens synbara rörelse war i rät ascension retrograderande och ganska långsam och dess afvikande rörelse förde honom mot norra hemispheren. Den förut skådade stora Cometen genomlopp enligt uträkning i sitt aflägsnande ifrån både jorden och solen i början af December, hvarje dag en sträcka af 306,800 Tyska mil som gör i timmen 12,783 och i minuten 213 mil.

Aetna i brand sedan d. 27 October, då en ny Crater öppnade sig, hvarifrån glödande ämnen vidt och bredt utkastades. Aetnas utbrott äro mera sällsynta, men vida häftigare och förfärligare än Vesuvii. Till d. 30 Now. hade Lavan ännu ej gjort någon betydlig skada, emedan den mark hon öfversvämmat är till det mesta oodlad och beväxt blott med små buskar.

D. 21. Now. Slutade Poëten Heinrich von Kleist tillika med fru Adolphine Vogel sitt lif genom sjelfmord i grannskapet af Berlin. D. 8 Augusti capitulerade staden Batavia på Java för Engelsmännen.

Hela den lärde verlden har gjort en kånbar förlust i den berömde professor Heyne, som d. 14 Julii afled uti det 83 året af sin verksamma lefnad i Göttingen. –

Likaledes är uti Berlin den 10de med döden afgången den förtjente professor Willdenau. Han var född derstädes d. 22 Aug. 1765.

Allmänna Ephemerider

Sjunde årgången

1813

Första Häftet

Ephemerider för år 1813

1^a Häftet

Januarius

Sid. 1

Den 1^{sta} foro mina föräldrar till Kyrkan; jag var ensam hem. – jag fick en af mina västar färdig - vakat länge, den 2 vakade jag äfven länge.

D. 3 tänkte jag fara till Kyrkan, men det var ett sådant urväder, att ingen for – NB. Alla mornar uppstigit först på ljusa dagen af orsak att jag om qvällarne vakat länge.

Den 4de åkte jag en liten stund på kälke. – vakade länge om aft.

Den 6te for jag till Kyrkan med min far – gick sedan till middagen till prästgården – till natten till klockargården – NB. en kopp Caffé på prästgården.

Den 7de inskref jag i historieboken de döda för framledne året – Vikberg här – e.m. var Brummer efter mig ner till prästgården, der jag afskref Consistorii Circulair, hvori Te Deum till nästa Söndag i anledning af Ryska vapnens framgång anbefalldes – derefter gick jag åter opp till klockargården; men kom straxt ner igen och blef kvar till qvällsvarden. -

Anekdoter: afledne Giörvell hade varit en naturlig son af en Öfverste Lieutenant och hade sitt namn af de orden: gör väl. Hans finanser hade ej haft god ställning. Han sjelf gått snöpligt klädd. - alla oäktingar hafva vanligen icke haft någon timmelig framgång.

Hallenberg (Riks Historiografen) ej medlem af någon församling i Stockh. Hans anmärkningar öfver Uppenb. Boken förbodes, då de utkommo.

Sid. 2.

Fortsättning af Utdrag ur Adrastea. (3^{dje} Stycket af 1. Band.)

(pag. 79–86.) Die Gärten der Hesperiden. Eine Unterredung. (Poesie)

(pag. 87–96). 5. Fabel. – En lära fordrar användning, följaktligen föredragandet af en lära framställning, iklädande. Man måste veta, huru den kan bevisa sig ur gl. handlingar, och hvarest det är möjligt, bevaras genom sig sjelf. Detta är grunden till den så kallade äsofiska fabeln; till ett blott tidsfördrif blef den icke uppfunnen. – Menniskor villja icke alltid gerna låta undervisa, än mindre rätta sig af andra; de villja sjelf lära sig genom föreställningen af sakerna. Detta gör fabeln. I henne föreställes den Handling, som talar genom sig sjelf; intrycke hvar och en sedan lärdomen högt eller stilla i själen. Och hvem kunde gifva oss vissare lärdomar till detta ändamål, än naturen? Dess gång är fast, dess lagar äro beständig. Äfven Elementernas verkning på henne har icke förändrat sig. Naturens Hushållning går fort efter ewiga lagar, i oföränderliga Charakterer.*)¹²⁹ Att oss öfverallt, under alla förändringar, varaktighet, ordning, följd af tingen för och inlyser, att sjelfva förändringarna äro underkastade erkännbara lagar och reglor, och att människan, denna hjälpbehöfvande, skapade varelse, drefs ifrån alla sidor att utforska dessa lagar, följa denna ordning, om hon icke ville kufvas; detta sköna Natur-tvång har bildat det mensklige förståndet. – Den äsofiska fabeln föreställer det. Den hvilar hel och hållen på Naturens ewiga Varaktighet och Consegvenz; till en del, såsom hvarje handlar i sin Charakter, å andra sidan huru det ena följer af det andra. De skönaste och egentliga fabler äro altså utrifna blad från skapelsens bok; deras Charakterer äro lefvande – beständigt varande ewiga Typer, som stå för oss och lära oss. Ju likmätigare Naturordningen ett träd, ett djur framställs i fabeln, så att, om språk blifvit gifvit detsamma, det i en sådan tillsammanställning icke kunde tala och handla annorlunda, Ju naturlikmätigare sammanställningen af sjelfva tingen, också i anseende

Sid. 3

till småsaker, är uti fabeln, desto mer blir den icke blott behaglig, utan öfvertygande. Så betraktade alla Naturfolk fabeln. Den var för dem en Naturens Lärobok, hvilken blott en svag eller en vilsefarande vågade motsäga. Derföre uträttade också de vid tillfället föreställda fablerna så mycket hos mängden. Jothams fabel om träden, h[vilk]a begärte en konung, Menenius Agrippas fabel om tvisten emellan människokroppens lemmar bragte förvirrade politiska Situationer under regeln af en klar naturåskådning; mängden blef öfvertygad. Derföre talte ej allenast österländningarne, utan ock, der tillfället det medgaf, Greker, Romare, ja alla nationer i werlden i denna fabelton, antingen uttryckligen, eller med kort allusion på den eller den liksom rent af [ausgemacht] oemotsäglige fabeln. Socratici, Horaz i sina bref och satyrer älskade den; och ju förtroligare ett folk lefde med Naturen, ju tydligare det erkände dess ordning, ju trognare det följde derefter, desto mer hängde det vid föreställningssättet af träffande Naturfabler. – så tänkte Sinesare, Indier, Ebrärer, Perser, Araber,

¹²⁹ *) och uti henne har det mensklige förståndet, ja sjelfva förnuftet bildat sig till regel –

Greker och Romare. Af alla dessa Nationer betraktades fabeln som ett verktyg till bildande af förstånd och seder: ty hvad är förståndet [intellectus, understanding] annat än erkännandet af den varaktiga naturordningen och naturföljden [verkningen?] hvad äro sederna annat, än ett uppförande, som rättar sig efter denna ordning? Fabeln,

Dum varia proponit oculisque subjicit
Exempla, monitis arquite salubribus
Cujusque vitam; quas & ipsa condidit
Natura, sanitas usque leges suadet.

eller som Phädrus säger:

Exemplis continetur Aesopi genus,
Nec aliud quidquam per fabellas quaeritur,
Quam corrigatur error ut mortalium,
acuatque sese deligens industria.

Den förträffliga Indiska fabelsamlingen (The Hecapades of Vishnu-Sarma, by Wilkins. Bath 1787) har bragt en hel Curs af Lefnadsvishet för en Prins under 4 afdelningar:

1. Sträfvande efter en vän,
2. Skiljmissan ifrån en gunstling,
3. Om Disputerandet,
4. Om Fredsslut,

Sid. 4

och liksom väft dem lik en brokig fabel-Tapet. Sadi, en Persian, talar 1. Om Konungars seder; 2. Om Dervischers seder; 3. Om måttlighetens förträfflighet; 4. Om tystlåtenhetens fördelar. 5. Om Kärlek och Ungdom. 6. Om svaghet och ålderdom. 7. Om undervisning i vettenskaper. 8. Om godt umgänge; hvarvid han öfverallt bibringar Fabler och Historier i prosa blandade i vers (Sadi Rosarium politicum c. notis/ Georg. Gentius, Amstelod. 1656: fol. Das Persianische Rosenthal von Schid Sadi, übersetzt von Adam Olearius, Hamb. Fol.). - 2./1.

Småningom blef den stora Naturlärarynnan och Menniskouppfostrerskan, fabeln, en galant storpraterska, en barnsaga. Utmärkt gaf härtill, ehuru på ett oskyldigt sätt, la Fontaine, anledning; Han sjelf, ett naivt naturens barn, som uti flere saker hade den olyckan att utan vett och villja förarga verlden. Efter Aesop och andra berättade han fabler på sitt sätt, och då detta sättet var lustigt, men ock så naivt-vårdslöst, som hans sätt medgaf; så trodde sedermera hvar Fabulist, att fabeln borde berättas efter la Fontaines maner. Lika mycket, hvad den berättade, blott sagan amuserte. Så blef fabeln småningom undanryckt dess ändamål såsom ock dess eg. tillhöriga natur och verld; ur den öfvertygande den stora naturåskådningen (Ansicht) inträdde den på gebietet af fina Speculationer, i visitkamrar, fulla af Pro och Centra's; Djur- och träd-namn blefvo blott här och der tillagda. När man läser de fina och öfverfina la Motte's, Richer's, le Jay's, le Noble's o.a:s fabler, vet man ofta icke, hvar man är. Ur sin naturverld undanryckt, är fabeln en finskuren, död papperblomma; i den lefvande Naturverlden var den en verklig växt full af kraft och skönhet. Gamle Tyska förträffliga fabulister, Minnesinger, Renner, Boner, Reincke, Burkard Waldis. Sedan la Fontaines Maner att skrifva Fabler tagit öfverhand, blef den gamla, ursprungliga Naturpoésien ett det utnöttaste ting, så amusant, att det amuserar mera nästan ingen.

(pag.97–99). Das Conversatorium und die Erscheinung

(pag.100–110). Fortsetzung. Ueber die Fabel

3/1)

Sid. 5

Lessing, h[vilke]n vi hafva att tacka för den bästa Fabel-Theorie, förklarar den så: ”när vi tillbakaföra en allmän moralisk sats på en synnerlig händelse, meddela denna synnerliga händelse verklighet och dikta deraf en historie, vid hvars påseende man erkänner den allmänna satsen, så heter denna dikt en fabel.” (Lessings Fabeln S. 171.) Till bestämmandet af den Äsopiska fabeln fordras här en ordning i Naturen, d.ä. en verklighet, som uti hvarje synnerligt fall fortexisterar efter allmänna lagar i en varaktig följd som någonting gifvet. Vore icke den, så kunde jag icke dikta den, och blott densamma Naturordningen och Naturföljden efter allmänna, varaktiga lagar, som ligger till gräns för fabeln, gör den allmänna satsen i henne igenkännelig. -

"Den sanna orsaken (säger Lessing. Lessings Fabeln, S. 181, 187.) hvarföre Fabulisten ofta finner djuren enligare med sin afsigt, sätter jag i Charakterernas (djurens) allmänt bekanta varaktighet. Den djupare grunden ligger i djurcharakterernas oföränderliga varaktighet, såsom i en gifven naturordning. I denna äro de oföränderligt handlande väsen, och kunna på ett sinnligt sätt (anscheinend) visa oss, mer än den mångsidiga, föränderliga människjan, en åskådning af Naturordningen i dess Permanenz och Följd. Derifrån kommer den större verkan, som fabeln har framför Parabeln eller ett exempel ur människolifvet. En menniska handlar så; en annan så, ja en enda menniska kan och skall handla olika på olika tid. Men räfven i Fabeln står för alla räfvar,

Cypressen för alla Cypresser. – På frågan, "huru vida fabulisten kan upphöja djurens och andra lägre kreaturs natur, och huru nära den mensklige naturen han kan bringa dem?" svarar Lessing kort: "så vida och så nära han alltid vill, då de blott tänka, tala och handla i sin karakter. Hafva vi en gång medgifvit dem frihet och språk, så måste vi tillika medgifva dem villjans modificationer och alla föreställningar (Erkenntnisse), som kunna följa ur de egenskaper, på h[vilk]a vårt företräde för dem endast och allenast hvilar. Deras uppförande skall icke det minsta förekomma oss främmande, om ock aldrig så mycken qvickhet, skarpsinnighet och förnuft förutsätter det." (Lessings Fabeln, S. 208,209.) Den allmänna känslan bör stå emot denna skranklösa frihet.

Sid. 6

Hvarföre behaga oss icke alla fabler, som de jämna (schlicht) äsopiska, eller de ännu enklare österländska? Huru vore ock, "om djurens Karakter i tal som i handlingar skall strängt hållas," ett så skranklöst närmande till mensklige naturen, i bruket af dess finaste företräde i snille och förstånd, tänkbart? Djurkarakteren, följaktligen den inre öfvertygelsekraften af det, som djuret i sin Natur, som ett väsen af sin ordning skall och kan tala, ginge dermed alltid, helt och hållet eller till hälften förlorad. Så, säga vi, skulle ej detta djur tala, om det talade; den qvickhet och skarpsinnighet ligger ej i dess lefnadsvishet; hvarifrån har det lärt detta galanterie? En stor del af franska Fabler blir oss derföre osmaklig. – Lessing hör man gerna, genom hvilket han ock talar. Till Aesops förhålla sig emedlertid hans fabler, som fjärilen till larven. (4/1).

Ifrån Aphthonius har man indelt fablerna i förnuftiga, sediga och blandade; äfven Wolf och Lessing följde denna Classification hvardera med eget bestämmande af sina ord. – Naturens Adrastea, som måste tjena och tjena fabeln, om den är af riktig art, erbjuder oss ett bestämmande af denna Classification, som svårligen står att ändras. Gör nämligen fabeln en lära, som Naturlag i ett enda fall af den stora Naturordningen synbar: så är denna lära antingen

1. Theoretisk

Ein Marder frass den Auerhahn

Den Marder würgt ein Fuchs, den Fuchs des Wolfes Zahn – Hagedorn.

Hvilken sats ock må dragas af denna Intuition, en Sedolära blir den aldrig. Hvad vill, hvad gör altså fabeln? Den öppnar oss blott en anblick af världen.

Wo oft die Grössern sich vom Blut der Kleinern nähren. Deraf må hvar och en efter behag draga sig lärdomar.

Den största, ja kanske den skönaste delen af fabler i Bockmann, Aesop, Vishnu-Sarma och hvar icke annars? äro rent theoretiska. Så består världen; så följer det ena ur det andra. T. Ex. Detta sker, när man med full mun nappar efter skuggan i vattnet; när man som får strider med vargen; när man som hare jagar med Konungs Lejonet. Märk detta ord och drag deraf för dig mång-

Sid. 7

faldiga lärdomar." Dessa fabler måga heta logiska eller heldre intellektuella, d.ä. förståndbildande fabler; de bilda det efter naturens stora lagar i dess permanenta ordning till evigt-varaktiga Charakterer. Andra fabler måga heta

2. Sedliga

Så contrasterande slägterna af skapade varelser i naturen äro ställda öfver och mot hvarandra, så att allt tycks hvila på en evig kamp och motstridighet; så hänger likväl allt, som har lif, på en kedja, Kärleken, på en sig underhållande, för det hela sig uppoffrande kärlek. Allt hvad lif har, kämpar nämligen för sitt uppehåll; men hvart sträfvar sjelfva denna kamp? Till ett i sin like framlevande, således till det hela. Ovetande och tvungen af naturen uppoffrar sig hvar individ för detta ändamål, hvartill i och utom dess substans alla Elementer verka. Ungdom, ägtenskap, kärlek, är alla djurs, alla växters mål, syftemålet för deras möda, den gladaste Tendenz af deras tillvarelse. Härpå utgår deras flit, deras konst, deras faderliga och moderliga omvårdnad. – Fabeln, som i enskildta utsökta fall och momenter föreställer denna stora sträfvandets och kärlekens Hushållning; rik på tusende lärdomar är den sedig och kan blifva till och med rörande. Det gamla uttrycket: "Gå till myran, du Late" är uti fabeln om henne och gräshoppan i ljuset ställt. Så mången annan fabel om barnuppfostran, om gemensamt bistånd, om åtskilliga slägters husliga lif med hvarandra, om deras trohet, deras vaksamhet, deras vänskap och ädelmod äro då dessa seder härstamma ur slägtens eviga naturkaraktär och instinkt, fabler af det stora natur-Ethos, ethiska fabler, h[vilk]a också för oss utteckna våra pligter såsom alla levande varelsers lycksalighets lagar i eviga Charakterer. –

De fabler, h[vilk]a beteckna ödets högre gång ibland levande,

3. Dämoniska eller öde-Fabler (Schicksals Fabeln), Adrastea- eller Aise-fabler.

Ej alltid nämligen kan i sjelfva naturgången blifva synbart, huru ur det ena ett annat följer genom inre Conseqventz, då träder nu den stora högre följden af händelserna, som vi kalla än tillfällighet än öde, i spelet och visar, huru det eller det följer om icke ur, så efter hvartannat, efter en högre anordning. Naturligtvis är den blandad, theoretisk och praktisk. Zeus, huru han afmäter människors och Djurs lefnad

Sid. 8.

mot hvarannan, (Hagedorns Moralische Gedichte, nach de Launay, S.127.) Herkules, huru han visar sig för den bedjande formannen, (Fab. Aesop. edit Hauptmann. p. 262.) Serapis, den lyckdrömmande mördaren (Anthol. Graec.) i Lessings Fabler Zews och Hästen, Zews och fåret, (Lessings Fabeln V.1.5.11.18.) i Gleims fabler (V.4.11.) Gudarna och träden, Larven och sommarfogeln o.a. äro sådana öde-fabler – Natur-Ideer, h[vilk]a visa oss meningen och gången af den stora modren i allmänhet. Vid de skönaste fabler af detta slag blir vår själ stor och vid som skapelsen; Adrastea-Nemesis, känna vi, är den, som vedergäller i det förborgade, leder allt, regerar allt. Hon skyddar den undertryckta och störtar åldsverkaren; hon hämnar och belönar.

(pag. 111–121.) Fortsetzung. Efter denna 3faldiga indelning af fabelns innehåll och gång rättar sig ock naturligtvis dess föreställning. Hvem ville leka med naturlagarna? Hvem fjäska med dem och efterapande drifva gäck med den stora modren i hennes framställningar? Just detta skämt, detta osmakliga begabberi har djupt förnedrat fabeln. I huru många fabulister ser man lifligen dåren stå för det Delphiska altaret, som ville drifva gäck med oraklet. Apollo dref gäck med honom; han gjorde gemena fabler. – Hvad det löjlige (γελοίοῦ) uti en fabel angår, så är enfald naturens behag; hög naivitet fabelns behag. Det är det, som kryddar allt, från det Burleska af den lägre naturen, till det högsta, stillatigandet. Äfven i Contrasten af bildningar och seder skämtar naturen oupphörligen; men huru alfvarsamt skämtar hon, huru consequent är dess persiflage! Naturfabeln efterape henne; dess högsta och varaktigaste behag är en lugn storhet, tigande behag i s[yinner]het i öde-fabler. - Som en annan orsak, hvarföre fabeln helst föreställde Djur, anför Lessing ehuru väl sjelf mycket tviflande derpå, "att det skedde, för att så mycket möjligt undvika uppväckelsen af passionerna. Detta kunde icke annars ske, än då Skalden gör medlidandets omständigheter ofullkomligare och i stället för människor antager Djur eller ännu lägre varelser." (Lessings Fabeln S. 190). Hate vi icke äfven så innerligen vargen, Tigern i fabeln efter omständigheterna, emedan den föreställer oss karaktéristiskt hela släkten äfven af m[ennisk]o vargar och Tigrar utan larv, i deras tänkesätt, beslut och gerningar? Hyse vi icke medlidande för det oskyldigt-olyckliga fåret, så mycket mer, då vi i detsamma se ett helt slägte af lika oskyldiga öfvergifna hjälp- och räddningslöst för var-

Sid. 9.

gens käft och Tigerns tänder? Nästan ingenstädes synas Charaktererna af lefvande väsen hat- och älskansvärdare, än uti fabeln, äfven om den föreställer dessa Charakterer rent. Hat och kärlek i dem blifva förståndets lidelser; så djupt intryckta, så allmänna och blifvande, som sjelfva dessa Naturtyper äro. Fabelns Hyäna hate vi öfver och för alla Hyänor; den moderliga näktergalen älske vi såsom en Urbild för all moderkärlek. – Efter den nyssnämnda Theorien, bör ifrån fabelgebitet afsöndras 1) hvart snicksnack, som föreställer ingenting mindre än en stor fast Natur-ordning i lärdomar. Holbergs nämnda Moral, "att intet kreatur mindre kunde hållas i styr, än en get", har i fabelböckerna många systrar, h[vilk]a böra få afsked, om de stora naturfablerna åter skola erhålla sitt värde; 2) Alla berättelser af sammanflickade situationer, som gå ut derpå, att djur eller

menniska skall säga en skarpsinnig Sentens; 3) Den föregifne fabel-moralen försvinne alldeles som ett förförande ord, som vid nogare undersökning ej har något förnuftigt begrepp med sig. Intet Djur är Moral mäktigt; intet måste vara detsamma mäktigt, om det skall handla fabelmässigt d. ä. karakteristiskt och ej tillintetgöra sjelfva fabeln. Moral säger människan sig sjelf; den upprinner ur dess förstånd, ur dess hjerta. Moralisterna i fabeln äro ledsamma, löjlige varelser. – I Rammlers Fabellese ligga fabler, berättelser, historietter, Conversationssagor om hvarandra. För barn måste den blifva ytterst ledsam; och fabelns födda domare äro barn. —

Skall fabeln berättas i prosa eller Poetiskt? Efter behag, eller än mer efter lägenhet, ändamål och innehåll. Österländningarne hafva berättat sina skönaste fabler i prosa; vid tillfälligheter i lifvet skall svårligen någon berätta dem annorlunda. Så Lackmann, Aesop, Sadi, Vischnu-Sarma, Luther, Lessing, ehuru den sistes glänsande styl är ofta poësie. Såsom hos Grekerna Hexametern var formen för poëtisk berättelse, blef också fabeln berättad i Hexameter, såsom Hesiodus o. a. bevisa det. Syntes den på Theatern, så bekom den en högre gång; ur sådana uppstod utan tvifvel, det sköna versslaget, som vi finna i fragmenterna af den så kallade Babrius. – Medeltidens fabler slinka fram i sitt enformiga rim något långsamt; man lät denna gången länge behaga sig väl. Engländarena, trogne anhängare af den gamla plägseden, gå den ännu, Constitutionsmässigt.

Gay är dess förebild. -

Sid. 10

Tyskarne hafva haltat efter la Fontaine, la Motte o.a. i den så kallade oregelmässiga franska versarten, hvarest de voro mönster. Kleist var den första, som framställde fabelns konstverk i en rik konstbyggnad af versmått i hans 2 versifierade Öde-fabler, flere i Gleim, (T.ex. Det lilla biet, Örnen och Lärkan, den fromma näktergalen, Larven och sommarfoglen o.a.) Pfeffel o.a. äro ock för versbyggnaden; hög eller stilla Naivität mönster.

(pag. 122–131). Die Landt- und Stadtmaus. (Eingeleitet und erzählt von Horaz. B. 2. Serm. 6.)

(pag. 132–141). 6. Mährchen und Romane.

(26/1)

Grunden till sagan är vår natur. 1) Häpnande vakne vi i verlden; vår första känsla är, om icke fruktan, så förundran, nyfikenhet och häpnad, "Hvad är allt detta omkring mig? Huru vardt det? Det går och kommer; hvem håller snöret till denna syn? Huru förknippa sig de förvandlande gestalterna?" Så frågar, okunnigt om sig sjelf det barnsliga sinnet; af hvem får det svar? Icke af den stumma naturen; den låter uppstå och försvinna, blifvande i sin dunkla grund, hvad den var, hvad den är, och skall blifva.

Då tråda till oss de, hvilka sjelfve emottogo oss ur naturens sköte och sjelf en gång frågade så såsom de blefvo belärde, så belära de oss, genom – Sagor. Det mest bildade system af Geo- och Kosmogenie blifver Saga; ännu mer måste de tidiga grunder (Anfänge) vara det, h[vilk]a gåfvo tingen räkenskap öfver hvarifrån? och huru?, utan att de sjelfve förstodo sin tillvarelse.

Derifrån de äldste, Kosmogoniska Sagorne för alla folkslag; de voro naturens förklaringar uppå det hvad man dagligen eller årligen såg för sig. Der man intet visste, diktade man och berättade.

2). Den äldsta Naturläran kunde alltså ej blifva annat än sagor; och den blef det, här och der på ett rått, men ofta och vanligen med tiden på ett sinn- och förståndrikt, angenämt sätt. Huru höjde sig dessa berg? Huru uppstods dessa Blommor? Hvarifrån det med sig sjelf kämpande nordskenet? Hvarifån blixten, åskan, regnbågen, haglet? I blomflockar faller snön ifrån himmeln, hvem strör blommorna? Der dånar och rasar ett eldsprutande berg; hvem arbetar (ächzt) under berget? På dunkla skyar hänger

Sid. 11.

der en mångfärgad båge, hvem upphängde den? Så frågte öfver alla Naturphenomener den barnsliga nyfikenheten; allestädes blef den, så godt man kunde, undervist genom sagor.

Is[yinner]het uppväckte sällsamma Natur-phenomener sagans ande. Många negder, äro de icke liksom bebodde af denna anden? Här denna romantiska dal, der den förtrollande Brunnen, denna Klippa, den der Bryggan, dessa Basaltstoder, de der hålorna. – Uppå detta stället i den Fasansfulla lunden, uppå den der skiljevägen, fins intet, utom här och der osynliga besittare, h[vilk]a understundom låta upptäcka sig? Pan, Nympherna hafva sitt hemvist i denna hålan; Féer dansa i denna romantiska dal; i den der trollbrunnen simmar en Najad, i den bor Melusina. Vid tillfälle hade man kanske här och der trott sig se en syn; i denna långa gång en hvit fru, lik den der gestalten i den gamla bilden; der i skogen en vild Jägare, i Klostergångar Munkar och Nunnor, på korsvägar Häxgestalter. Eller man hade gamla, sagor, hvilka sväfvade för phantasien, att göra topiska; hvar, sade man till sig sjelf, kunde de passligare hafva tilldragit sig än här? Detta är Fingals håla; Det der Arthurs Berg; der höll han sin Taffelrund; här stod hans palats. Så hopade, så fixerade sig sagor. Ofta blandades de; ofta förjagade den ena den andra. Ingen Nation är utan sådana Historie- och Lokal-sagor; i alla speglar sig deras land, deras Andas karakter (? Geistescharakter). Sinnrika folkslag diktade sinnrikt; krigiska krigiskt; fredliga fredligt; så olika blefvo då äfven sagorne, ur hvilka historien sedermera uppblomstrade, berättade.

3) Menskliga Händelser och Charakterer äro emedlertid det, som, likasom öfverallt, så ock i sagan mest drager till sig! Detta träder oss härigenom närmast. Huru underbart spinna och väfva sig ofta öden af ett men[nnisk]olif? Uppå huru små knutar hänger deraf ut- och inveckling! Hvem förband

dessa knutar? H[vilke]n osynlig hand ledde och slingrar inom hvart annat trådarne? Är det Genier? Skyddsandar? Alfer? Goda och onda Feer? Och då slutligen dock allt förknippar sig vid M[enniskan]s Charakter, ofta vid dess gestalt, vid en egenhet af dess person eller dess uppförande, vid en bøjelse eller gåfva; hvem gaf henne denna Talent? denna för henne sjelf.

Sid. 12.

Journal. förtsättning af pag.1. --

D. 8de hos Skräddaren – frukosterat der – smakat brännvin. – hos Comissarien Pabritius – under tiden ankom dit fru Herten, som förut bodde i Lötilä, och som, då jag med Klockarens son och Klockaren sjelf en gång var på Parola, hvarest hon bodde och då vi gossarne vägrade att blifva der öfver natten, utlät sig: Gossarne veta icke hvad godt smakar. – en vacker fogel. – Comissarien bod mig vara qvar till middagen; men jag blef ej. – e.m. till prästgården, der till aftonen – Prosten viste mig Less's afskyvärda omdöme öfver Te Deum, h[vilke]t han anser för en enfaldig och dum Munksång, ehuru den redan varit känd långt förut och skall vara uppfunnen af Ambrosius, gick sent från prästgården – orolig sömn – alla dessa aftnar njöt jag vanligen icke sömnen, för än kl. 12.

D. 9 min andra väst färdig - betalt skräddaren – e.m. på prästgården. Prosten höll en läxa öfver ett söndrat lås. Rempública [Rem publicam] non potest bene geri multorum imperio. - jag åkte opp derifrån med Kauppila Johan. - Sarén kom dit, med honom omtalade länge hvarjehanda. Han är något inbillsk.

D. 10 gick till Fabritius, som ej var hemma – Fremmande fru Bef[ull]m[äktig]skan Grönlund med 2 döttrar från Nastola; en så kallad Magister Possenius, nu mera skrifvare på Kimola, skall hafva lemnat studierna på båten. – sedermera flere. – Hr Heideman ifrån Pilkama, öfv. Jägm. Brunow och andre. – vid middagen smakat brännvin. – mot afton skulle jag med Cantorn gå till Fabritius; men under vägen kom Herskapet emot oss åkande ner till prästgården, vi följde dem dit. Der var en som blåste på säckpipa och en annan på harpa – Der blef kan tänka dans utaf; men det förstås, i nya stugan, på något afstånd ifrån sjelfva kar[aktärs]byggningen i anseende till Prosten, som ej visste derutaf det ringaste – Mamsellerna J & U. W. persvaderade mig att deltaga i dansen; men jag kunde ej förmås dertill – följde med Fabritii herrskap dit opp – der taltes ännu hela qvällen – jag kom också till transpiration och munterhet – aftonvard

Sid. 13.

spisades – man skildes åt – jag gick till Klockaregården – Musikanterna voro der och skrällde ända till kl. 12. – kom under fund med något, skref ett bref till Klingberg på Villächti; – och förde till - Fabritiuses.

D. 11 på f. m. och bad M. Grönlund att föra fram det – tänkte gå till prästgården, blef ej af, för än på e.m. – begynte med Past. Krogerus att inskrifva de födda för förledet år. – 1 kopp Caffé. – skulle ligga med Serg. Brummer, men jag slapp det, ty han kom hem först om morgonen. Man försäkrade mig, att jag kunde hoppas att slippa honom afven de flesta öfriga nätterna. -

D. 12 en kopp Caffé – skrifningen fortfor – om aftonen i Narinken – spelte 3 spel Myllymatte med Krämer och Skottman -

D. 13 e.m. for jag med prosten till Parola. Mamsell Pommelin följde efter oss. – på Parola voro Comiss. Fabr. och en Ruuth, Gymnasistens Bror, Inspector på Peipola – sedermera kommo dit öfverstinnan Arnkihl och Majorskan Brunow äfvensom Pabritii mor och syster, h[vilk]a varit efter skickade. – Relanders nyfödda Dotter döptes af prosten. – På alla ansigten märktes spår till en djup sorg, emedan husvärde låg för döden. Drucko 1 glas öl och 1 kopp thé, i månskenet åkte jag tillbaka till Kyrkobyn med prosten, åtföljdes af Fabritii fruntimmer.

D. 14 en kopp Caffé. – vi slutade de föddas inskrifning, e.m. var Krogerus med gl. frun till Parola.

D. 15 en kopp Caffé - Tabellen påbörjad – e.m. Kniper här med sin son – åter en kopp Caffé. – om afton försagd och underlig till humeur.

D. 16 en kopp Caffé. – om aftonen hos Comissarien. Der var Lampo David med en machin, hvaruti vistes genom förstoringsglas utsigten af flere platser af några städer. Kopparsticken framrullades den ena efter den andra, och befunno sig liggande på bottnet; men medelst en spegel, som ofvantill var i sned ställning med spegelsidan inåt viste då sig upprätt genom förstoringsglasen.

Sid. 14.

Han hade en afton förut varit med samma machin på prästgården. NB. en natt i förledne vecka pollution.

D. 17 1 kopp Caffé – hos Fabritius – hemifrån med Tervases Abraham en skjorta och Chartor, utaf hvilka jag gaf Buropas Charta åt Prosten – 1 kopp Caffé – om aftonen Klockaren ner efter

vanligheten uppspelt, tvang de äldsta Mams. att åka opp med sig – jag gick dit efteråt och följde åter ner med dem.

D. 18 en kopp Caffé

D. 19 D^o D^o – Tabellen färdig.

D. 20 1 kopp Caffé både för och efter mid. Prost. Krog. med sin fru till Parola på e.m. – natten emot

D. 21 orolig sömn och pollution – d^o 21. 1 k. Caffé

D. 22 & 23 d^o d^o – alla aftnar vakat vanligen till kl. 11.

D. 24 present af prosten – jag tänkte fara hem med min far, men blef ännu qvar – till middagen var äfven Capt. Kniper med sin son på prästgården. e.m. Kurt Winter. – Mamsl. gingo till Klockaren. – (1 kopp Caffé) – en tid derefter for jag också dit opp med Skottman och Axel Johan – M. Fabritius var också der. – Der lektes – munter – 1 kopp Caffé – återfart – om natten drömde jag om M.J.

D. 25 uppsteg kl.8. gick till Klockaregården, – tillbaka – 1 kopp Caffé. Axel kom ner – Tabellen färdig att afskickas. – Axel skulle fara med den och fara igenom Sidikala; men Cantorn beslöt sedan att fara sjelf – e.m. 1 k. Caffé – afsked – på Klockaregården – Derifrån reste jag med Klockaren – inveko hos Pabritius – fruntimren hemma – fru Grahn var också der, såsom unga Relander – till Sidikala ankommo vi ännu med dager, det blåste starkt emot oss. – Klockarn blef hos mina föräldrar öfver natten och afreste åter.

D. 26 till Hollola. – ondt i hufvudet.

D. 27 min far till Röhniä – jag kommer att följa med Johan och Ernestsson till staden. -

Sid. 15.

natten mot 29 en stark pollution. –

D. 29 kommo Röhniä Johan och Ernestsson hit, med dem for jag i gryningen jemte min far till Perheniemi, hvarest min far blef qvar och jag fortsatte resan med de förutnämnde – vädret var kallt – under vägen upphann oss ännu Mäenpää Carl – öfver natten lågo vi i ett torp emellan Artsjo och Michelspiltom.

D. 30 reste vi åter derifrån och hunno till Borgå på eftermiddagen – min kammare var kall, så att jag måste ligga öfver natten med Westling – der åt jag äfven qvällsvard -

D. 31 drack en kopp Caffé med honom – om middagstiden foro karlarne bort. – brott – d^o och i hufvudet – om aftonen kom Holmberg hit, åt qvällsvard med mig och låg öfver natten – med honom söp jag litet brännvin.

Februarius

D. 1^{sta} söp litet brännvin med Holmberg – f.m. uppvaktat Lectorerne Molin, Borgström, Cleve och Gymnasii Adjuncten Ekmark. e.m. hos Mams. Kniper, hon var ej hemma – uppvaktning hos Professoren – NB. hos Forsten och Blylodh – om aftonen kom Broberg.

D. 2 kl. 7 samlades vi hos Professoren – i morgon komma vi kl. 7 att börja läsningen för honom med eqvationers solution – der råkade jag Gabriel – Tyskarne afmarcherade härifrån åt Lowisa – en novitius Swanström. – e.m. hos Mams. Kniper – ej heller i dag hemma – jag lemnade der Mams. Lucia Wittings bref – om aftonen kom Ståhlberg med Wittingen – jag hade litet ondt i hufvudet, jag vet ej hvaraf – bullrande i magen.

D. 3^{dje} kom jag till Professoren något sent med Westllng – Prof. examinerade oss i korthet i quatuor Species af Algebra. – Ståhlberg uppe hos mig, för att inaccordera sin son – Denna gången hade jag nog mod att afslå det – ut för att söka honom kvarter – fick slutligen hos Berndtas Prästgårdens torpare – supit 2 g:r brännvin.

Sid. 16.

Fortsättning ifrån påg. 11.

sjelf ofta oförklarliga, underbara böjelse? detta utmärkande af hennes gestalt? hvem präglade dess Charakter?

Och om just denna menniskan, detta stället, detta göromål eller denna moment i lycka och olycka afgjorde öfver sitt öde, följaktligen, återkommen (ihm wiederholt) blefve henne fatal; hvem förde henne dit? hvem bragte dessa menniskor, dessa omständigheter och Momenter henne till mötes, då han ofta sorgfälligt undvek dem? Bildandet eller missbildandet af mensklige Charakterer, väfvandet af deras öden äro altså det rikaste ämnet till sagor; ty efter år, då vi se oss i spegeln och öfvertänka vårt lif, äro vi ej oss sjelf en saga?

4). Öde-fabeln såväl, såsom ock den mensklige- och Kosmogoniska Natursagan äro alltså nästan oåtskiljeliga ifrån menskligheten; de första båda äro oss de mest underhållande; i de dunkla tiderna

förknippade sig nästan hvart utmärkt slägte vid en familiesaga, vid en Local, slutligen vid sjelfva Werldens upphof, om man till äfventyrs kunde räcka så långt. -

Och då i vår lefnad det största, mestadeln hänger på det minsta, då alfvare och skämt, List och Intrigue, lystnad och hämdbegär ofta verka, det, hvarpå det nyktra sinnet knapt tänker; och då just detta slag af sagor för många är det angenämaste, så har det ock naturligt blifvit det talrikaste. Nyhet är öfverhufvud själen för berättelsen; sagans död är ledsnad.

* * *

De fredliga Österlänningarne läto och låta gerna berätta för sig; deras Klimat, deras Lefnadssätt, deras böjelse för det underbara, deras obeqväma skrift och andra orsaker gynnade den Ost[]liga Berättelsen; sjelfva Historien, understundom en nyligen skedd händelse blef därför i österlänningens snille och mun sjelf en saga. Ty måste icke hvarje muntligen fortplantade, ofta berättade saga snart blifva det? Hvarje berättande sätter till och lemnar bort, han bekräftar omständigheter, han bepryder och upphöjer, inlägger här och der sin mening, sin Karakter; han rundar. Nu må sagan vältra sig genom sekler från mun till mun, från slägte till slägte; hvad kan österländningen hafva ämnat, än han har, Genealogier och sagor? Dess Språk-byggnad, dess seder och bruk, ofta sjelfva personernas och sakernas namn äro dertill inrättade. Också äro de österländska till större delen

Sid. 17.

de sanna, genialiska sagorna, tagna ur den lefvande verlden, såsom en phantasiens dröm, afmätta efter den hörandes öra, fria från bokdam såsom ock från för fina Speculationer. De gå sin stora ban emellan himmel och jord. -

Grekerne gåfvo den kosmogoniska så väl som den genealogiska Guda- och Hjeltesagan gången och klangen af Epos; af ingen annan orsak blef Hexametern dess stafvelsemått, än, emedan den, naturlig med deras språk tillåter de mest olika, de finaste berättelse-sätt. Det Grekiska Epos var efter sitt ursprung ingenting annat än en sungen saga; konsten dervid måste den berättandes sammanfattande sinne och sång, följaktligen tiden forma. -

Då sagan ur Epos af berättande sångare trädde på Theatern, bekom den en annan gestalt; en annan hos lyriska och Idylldiktare, en annan i filosofernas skola. Slutligen, då den nersönk till prosa, delte den sig i åtskilliga arter, ibland h[vil]ka naturligtvis Kärleken såsom Wäfverskan af menskliga öden vann öfverhanden. Historien om Theagenes och Charikleä, Klitophon och Leucippe, Daphnis och Chloe, Authia och Abrokomas, Chäreas och Kallirhoe, ehuru i sednare, till en del obekanta

tider författade, blefvo oakadt deras fel, mönster och början till ett talrikt slägte af berättelser, hvilka man sedermera kallade Romaner. Mönstret för alla Grekiska Kärleksödens-Romaner var Historien om Amor och Psyche; denna skall ock i alla tider blifva dess skönaste Konst-efterdöme.

* * *

I Ludvigs Tidevarf, som gaf Ton åt hela Europa, var allt i sagor, berättelser, Romaner galant och hofmässigt. Ren i språket, ljus i framställningen, rask i berättelsen, fri ifrån gl. sedespråk så som ock den afkomna Riddare-rustningen; deremot afpassad efter en sällskaps sal, en Conversations- eller Visitkammare, ja till och med en kärlekskammare, efter den tidens seder; underhållande artighet var dess Charakter. Till Urfei's Asträa och dylika herde-romaner förlorade man smaken; Zaide, Romanen om Villedieu, Castelreau o.a. trädde i deras ställe. I heroisk styl gingo Calprenede och Scuderi småningom under; så kllade historiska Romaner framställde sig deremot i mängd; och sednare (abermals) voro fruarna, Lassen, Durand, la Force, la Fayette o.a. i detta slag mästarinnor och mönster.

Sid. 18.

Olyckligt, att man småningom, ledd af denna smak, förtrollat verlden med så många romantiska memoirer, en 3-del sanning, $\frac{2}{3}$ lögn. De berömda namn i ålderdomen såväl som medeltiden och den nyare historien, Pindar och Corinna, Sappho, Kleopatra, Artemisia, Vestalerna, Catull, Tibull, Horaz, Tullia, Eloise, Marie af Bourgogne, Margareta af Valois, Councabeln af Bourbon, Admiral Coligni, Turenne, Colbert och så många andra, män och fruntimmer hafva småningom med detta romantiska smink blifvit så utsirade och förstådda, att man nästan allmänt förlorade känslan för historiens helgd och öfverallt önskade Roman.

Beilage. Guter und böser Märchen-Leumund 141–147.

Intet namn blir rätt berömdt, för än det blir en saga; sagan är det smilande – mest umgängsamma fama. För Alexander den store, och Karl den store hafva deras företag, eröfringar, krig och segrar, tankar och beslut intet så hulpt till varaktighet i bsröm, än sagan; den har befästet det. Deras historier måste blifva sång, Romanzer, Roman; så blef den folksfama. – Genom Jagthundars och Kortblads namn är Hektor för Europas nationer bekantare än genom Homer. Sokrates känna de mindre än den store Roland genom bildstoder och sagor.

En utvandrad fransos, Premontval, halfqvick, halfförnuftig, uppkastade frågan: hvilket skulle vara det bekantaste och tillika bemärktaste namnet af forntiden? Han afgjorde för Pontius Pilatus. I alla Christnas trosbekännelser af alla Sectar förekommer det, och i sanning med den märkvärdiga

attribut, att hvarje stafvande, gossar och flickor, dervid uttala Pont, tvärt emot det lärda A.B.C. som Ponzi och äfven derigenom måste taga förnuftet fången under Observantsens regel; derifrån är och blir då "lidit under Pontio-Pilato" för dem allt framgent ofta genom deras eget lidande det mest intryck verkande af Symbolum. Alexander, Sokrates, Christus sjelf står långt efter Pontius Pilatus. Så äfven med andra namn. Utrotade någon sagan om Konung Blåskägg och Xantippa, så har han amman och A.B.C. boken emot sig, hans möda är förlorad. "Ifrån helvetet kan jag ej lösa er!" sade påfven till den Cardinalen, h[vilke]n Angelo Buonarotti hade målat (kenntlich gemacht) kännbar ibland de fördömda.

Sid. 19.

Utom sådana Romanskriofvare, h[vilk]a äro historiska Charakterers stympare, har ett ömmare slag (zärtliche Gattung) uppstått (an sie gemacht); Flädermöss, som suga ifrån dem deras blod med lugn mun, författare till de så kallade Heroiderna. Ovid var deras sinnrika förebild; hans galanta Sapphos Kärleksbref till Phaon, hans Ariadnes stormiga till Theseus, äro non plus ultra af detta slags skrifsätt. – Ur 2 misstydda ställen uti en fransysk romantisk öfversättning af Eloises andliga frågor till Abelard tog Pope ämnet till sin Minne-Heroid, utom h[vilke]n historiska källa han ej kände sin Hjeltinna. Att uti henne skildra det qvinliga hjertat, såsom Pope tänkte det – var Eloise dertill född eller ägnad? Mötte hon honom i andra verlden; så skrefve hon ej till honom ett bref tillbaka: Eloise to Mr. Pope; icke som Dido Aeneas skulle hon en gång gå honom förbi.

Popes dikt är dock hänryckande, skön! Desto värre, när den utan kännedom, men med en outsläckelig verkan är en förtalande dikt, då Pope som en Catholsk Christen något mer hade kunnat göra sig underrättad om sin Religions förvands- Charakter. – Efter Ovid med Pope, huru djupt ned har denna så kallade Herold fallit! Till en Bref-Homan af manliga och qvinliga svagheter.

(148–158). Fortsetzung über Märchen und Romane.

Såsom förf. till den första grekiska Roman, Heliodor, var en christlig Biskop, så har detta slag ock alltid hållit sig till Spiritualiteten. I dunkla tider spelte Christus och Belial, Joseph och Barlaam jemte den oräkneliga mängden af heliga i himmeln och på jorden deras Legender. Då för Kritikens flamma, hvilken sedan Reformationen också Blondel, Launoi o.a, modigt svängde. Mången helig af äldre tider tillbakadrog sig i mörkret, trädde deremot de nya heliga, en Guion Bourignon, Marquise de Renti, Rancé och så mången skön Botgörerska i stället; deras lefnad blef legender. Slöt icke Bussi-Rabutin sjelf med Predikaren Salomos lära på fullkomligaste sätt: "allt är fåfängllgt" och kan en vällusting annars sluta! De sista Ludvigs tider drogo högt fram Spiritualiteten, mestedelen i sanning blott ur ett passionerad eller vanmäktigt äkkel för en afliden verld; skulle emedlertid också denna smärtande anledning beröfva något af sanningens språk? Äfven dessa naiva Hjertbekännelser, dessa andliga Romaner med Gud och Christus, – erbjuda den uppmärksamme en rikare skatt af varnings och undervisning, än många andra förståndets

Sid. 20.

och hjertats irringar. (Les egaremens de l'esprit & de coeur, histoire des passions etc.). Man må blott veta att läsa dem.

* * *

Såsom minnesmärken och målningar af den gl. tiden äro de med början af förra århundradet upphörda Riddare Romanerna icke undergångne, konstcompositionerne, h[vilk]a Pulci, Ariosto, bägge Tasso, Cervantes och andra stora skalders väfde ur dem, beskådas och äras som Raphaels Tapetter; de förblifva odödliga. Men att anföra (fortzuführen, utföra) dessa gl. seder och trakter, (ett bortdödt tänke-och lefnadssätt) såsom en varaktig historia om tiden, eller ock som Regel för tänkesättet, skulle varit lika orimligt; som det är barnsligt, att i våra tider tillbedjande vilja väcka deras minne. Så stora fel än den galanta hjelteperioden af 18 århundradet kan hafva i sig; med den gl. råare, är den ej att förbyta.

* *

Feesagorna voro en af de finaste inklädnings, som med början af förflutna århundradet kommo i gång. Öde-Gudinnor, Alfer, Feer o.a. hade alla Europeiska Nationer ur barndoms sagorna i minnet; till flere slag af poësier hade de länge och förträffligen blifvit använda; sagor äro deras fädernesland, i sagor göra de en ganska angenäm verkan. Att med förnuft använda dessa den gamla världens tros gestalter, ger de intressantaste berättelser; ty hvem mötte ej Feer i dess lefnad? För hvem spunno och vände de icke dess öde? I Feeberättelserna från Ludvigs tider lyser oss visserligen i det mesta en utdöd verld; Prinsar och Prinsessor, tänkesättet och nöjet hos många den tidens stånd äro (Tack vare tiden!) icke mer våra; mången Delicatesse hos Madame la Comtesse d'Aulnoy så väl i hennes feesagor som i hennes Spanska Resa läse vi knapt annorlunda än med förundran, huru man kunde vara så delicat. Ingen dikt förmår så fint säga sina saker för det menskliga hjertat, än Romanen och framför alla Romaner Feesagan. I den är hela verlden och dess inre verkstäder, men[nnisk]ohjertat, som en trollverld helt och hållet vår. Man vare blott sjelf en af Féen begåfvad lycklig, för att i denna trollverlden förvalta sina sysslor. Ingenstädes törhända blir det vanliga mer osmakligt, förhatligt, odrägligt. Denna världens Capricer och lynnen fordra det finaste förstånd, den mest oväntade vändning.

* * *

Äfven nya Barnsagor uppkommo med början af århundradet; eller snarare den urgamla folkarten att berätta dylika, blef ett nytt mode med

Sid. 21.

Perraults Contes de ma Mere l'Oye bekom ett rop, ett omlopp, som steg nästan lika med Pascals Provinzialbref. Snarare hade man bordt kalla den Sagan om Fader-gåsen; ty en Moder-gås skulle mera enl. med ändamålet bordt berätta den för sina ungar. Den gl. Barnsagans vändningar, språk, enfald finnas i den; men ej dess förnuft, Hvertill för barn skräckspöken och blodhundar, vargar och dylika? Intet är för öfverhufvud mera osmakligt och grymt, än att fördärfva ett Barns Phantasie genom förskräckande svekgestalter. Vore denna utomdessa så förstånd- och ändamålslös som skräckande och hisklig, fader-gåsen skulle svårligen sjelf kunna berätta dem.

Sjelfva tron på en ond Genius, såsom om denna följde oss, för att vidfoga våra bästa föresatser en fläck, göra ett tvärstreck och glädja sig deråt, sjelfva denne tro synes skadlig för den ädlare m[ennisk]onaturen. Menskligheten måste en gång komma så långt, att hon, viss om sig sjelf, lär er inse, huru också tvärstrecken i vår lefnad blifva tecknade af ingen annan än den stora och goda tingens moder efter hennes eviga lagar, och att de fel, h[vilk]a vi sjelfva, den ondska, som andra begå mot oss, äro det m[en]skl[iga] förståndets irringar, m[en]skl[iga] hjertats krankheter, h[vilk]a vänta vår helande skötsel. Då naturen betraktas i detta ljus, försvinner utur henne den store onde Daemoni dess Rike är förstört. De små Daemunculi i vårt och andras hjertan skola (i sjelfva sagan) aldrig vara medregenter öfver verldsbyggnaden eller vår lefnad; utan upptäckte såsom fel och phantomer, skola de tvärtystna och tiga.

(till Julskänk år 1802 låfvas en ny samling af Barnsagor i riktig tendenz för barnförståndet och hjertat, begåfvad med all rikdom af förtrollande verldsscener och med hela en ungdoms själs oskuld.) (27/11)

(159–165). Der Traum. Ein Gespräch mit dem Traume.

Weh dem Manne.

Den weibliches Erröthen muthig macht! pag. 96 af Schillers Don Karlos.

Unrecht leiden schmeichelt grossen Seelen. p. 146.

Ein Erröthen

Zurückzunehmen, haben manche schon Der Schande sich geopfert. p. 143.

Sid. 22.

(pag 166–170). Fortsetzung über Romane und Märchen.

Politiska Romaner och sagor äro de obegripligaste af alla. Gemenligen sträfvar Materien emot formen; då blir det ena i det andra okännbart, och har en undervisande Commentar af nöden.

* * *

Som historisk Roman betraktad, är Swifts saga om tunnan ingenting mindre än en god Roman; äfven så partisk i teckningen af de dess hufvudpersoners 3 bekanta Charakterer, som allmän i hopspinningen af deras äfventyr. Hvad som upphjelper den, är författarns skarpträffande snille, hans förståndrika interpolationer och digressioner; men det är illa, när ett verk upphjelper sig genom något, som egenteligen icke hör till det.

Äfven så bristfälliga äro Gullivers Resor, betraktade som en ren dikt. Huynluns hushållning består ej för den sinnliga anblicken; sjelfva deras kroppsbyggnad motsäger den. Så är det i Laputa, i akademien Lagado o.s.v. Mycket utan sinnlig Consistens och behaglighet. Härom bekymrade sig också författaren minst, som med sin bok ville förorsaka ledsamhet af det slaget, till h[vilke]t den hörde. Ändamålet har han med en otrolig snille- och geniemagt uppnått.

* * *

I Frankrike efterträdde Telemach 2 ganska bekanta politiska Romaner: Terrassons Sethos och Ramsays Cyri Resor, skrifna ostridigt i en ädlare smak, än den då för tiden herskande i Britannien. Terrasson var en aktningsvärd tänkare, hvars förståndets och sedernas Philosophie, som d'Alembert efter hans död gjorde bekant, ger uppmuntrande utsigter. Äfven i hans Lethos äro förträffliga ställen, uttryck af rent förnuft och honnettetät. Men att genom en Roman kunna skapa oss en dröm? dertill förslogo ej den honette Terrassons konster. Ramsay's lika litet; så entusiasmerad han ock var ur och för Fenelon, så noga han ock, såsom den lärde Freret visar, hade iakttagit den chronologiskt-historiska Costumen. Båda böcker skola emedlertid, såsom väl uttänkta och välskrifna skrifter alltid vara gagneliga i s[yinner]het för ungdomen; i Ramsay är till och med en gnista af den der hänryckningen ur Fenelons stilla låga, som värmer hjertat med en ej ovärdig eld. Redan det är ett gott tecken, att detta slag af Romaner, som liksom lefver på classiskt botten, ytterligare ej är utgånget och skall sannolikt aldrig utgå.

Sid. 23.

tills ett nytt Grekland uppblomstrar.

* * *

Bättre passade oss (uns näher schloss sich an) Romanen om ständer i det borgerliga lifvet; ur Spanien öfver Frankrike kommo till oss romantiska röster af detta slag Gil Blas af Santillana, Baccalaureus af Salamanca, Guzman d'Alfarache o. a. De små berättelserna i dem och eljest särskildt (Noveller kallade) skola ännu länge blifva läste. Såsom Sagan Österlänningen, så (kunde man säga) tillhör den egl. Romanen Spaniorerna. Deras land och Charakter, deras förvandtskap med araberna, deras författning, sjelfva deras stolta tillbakablifvande i mycket, hvartill den Europeiska Culturen drifver, gör dem i visst hänseende till Europäiska Asiater. Invecklingarna, äfventyrare-lifvet, hvaraf deras Romaner äro fulla, gör deras land bakom berget, de sköna ödemarkerna, för vår phantasie till förtrolladt land. Hvila i ro, Cervantes! och Du, som bragte oss så mycket skönt öfver Pyrenéerna, Du som, lika med Cervantes dog torftig, le Sage (förf. till Gil-Bias, Bachelier de Salamanca etc.), hvila i ro!

* * *

Smaken till invecklingar och äfventyr i Romaner måste naturligtvis gifva kärleksäfventyr företrädet; så fann då äfven den Classen, som ej ifrån Spanien utan ifrån Italien, förskref sina anor, full mognad (Wuchs); det slaget neml. som man vanligen kallar Contes, i h[vilke]t Boccaz är en så uts[ökt?] skatt. Också i det hade en andelig, som sedermera blef påfve, Aeneas Sylvius äran, att gifva Europa tidigt ett exempel; Cardinalen Poggio, med honom många andra bepurprade fäder, hafva gjort mycket till uppfinning, samling och utspridning af detta slags Romaner.

(pag 171–174) Schluss.

Romanens och sagans ideal drömmen --- dess omfång:

1) omfatte oss drömmen helt och hållet; halft vakande, halft drömmande är ett mattande rastlöst tillstånd. H[vilke]n gåfvan att förtrolla är förment, må ej vilja förtrolla; han läre vakande, ej drömmande. Än mindre störe Diktaren sitt eget verk, i det han uppskattar oss midt i drömmen, och oskickligt underrättar oss om, att det är blott en dröm. – 2) Den i oss verkande, Mycket till ett skapande kraften är grunden till drömmen; hon varde ock grunden till Roman, till sagan. Felar det

denne i enhet, i förstånd, i afsigt, så väl i det hela, som i fortledningen af scener, så är det en sjuklig, bräcklig dröm. Intet oroar oss mer under slumret, än

Sid. 24.

om vi söka och ej finna, man väntar oss och vi äro ej färdige, blifva ock det ej med all möda och allt arbete; eller vi komma ej längre, klättra i mörka murar upp och ner; man förföljer oss och vi veta ej, hvem som förföljer oss – olyckliga drömmar. En dylik ångest ingifver oss berättelser, i h[vilk]a också vi stiga upp och ner utan att komma fram; vi söka och finna ej, kläda på oss och blifva ej färdige. Och den stygga på intet utgående drömmen jagar oss alldeles såsom Udolf's hemligheter af Miss Radcliff, för att slutligen se ett cadaver, ur Band i band! – Gemena Pörtrollare och förtrollerskor. I boken Macbethska häxe-rätter.

3) Öfver den grofva förvirringen af det vakande lifvet häfver oss drömmen; den teknar finare. Så häfve oss också öfver den allmänna verlden Romanen, sagan. Dagliga ting se och höre vi dagligen; hvarföre, o diktare, bär du den magiska stafven och kronan, än att du skall förtrolla oss i en annan verld, magiskt glädja och undervisa oss?

4) Det underbara i drömmen är dess sötaste behag. Ju ömmare det likt ett koriskt flor väfver och öfverväfver sagan och Romanen, desto rikare är den på behag; deremot bortskrämmar oss underligen allt det groft spunna, mödosamt utarbetade (erdrechselte) underbara. Hvarje under måste blifva necessiteradt, så att det nu och alltså ej kan annat än följa; eller beler man Diktaren med dess fintskurna bön- och tros-staf. -

5) Ändtligen äro vi i drömmen oss sjelfva de skarpaste Domare. Ur djupaste grunden framhämtar den vårt hjertas hemligheter och böjelser, ställer i ljuset våra försummelse och åsidosättanden, bringar våra fiender för våra ögon, väcker, varnar och straffar. Så göre oafslåligt och oförmärkt Romanen, sagan. Härigenom vinna de ett magiskt så väl som moraliskt interesse, h[vilke]t utom Draman, intet annat diktslag uppnår. Drömmen gör oss personer bekanta, och de äro det dock intet; lika. och dock icke desamma, den teknar i månljus. Så ock Romanen, sagan. De straffa laster och dårskaper, men hos sväfvande gestalter, obekanta med satyrens knutgissel. Det förflutna och tillkommande framställa sig i aningens trollspegel, oändliga, ofulländade; vår själ skall fullända dem. Hjertats önskingar slutligen bildar drömmen skönare än Praxiteles och Lysipp; den målar skönare än Raphael och Guido, öfverträffande andeliga gestalter; stämmorne deruti äro af magisk kraft och verkan. I Diktare, kännen er kallelse! Fulle af de heliga Gudars ande, drömmen lyckligt. Och för att drömma sålunda, varen nyktre.

(pag. 175–176) Der erste Traum {28/1}

Sid. 25.

(pag. 177–188.) 7. Idyll.

Länge förut, innan Herdar söngo i Arkadien eller Sicilien, gafs det i Österlandet Herdédikter, Tältinvånarnes lefnad förde dertill; bilderna i deras språk, sjelfva deras namn voro tagne utur denna verld; lyckan, sällheten, den de sökte, kunde realisera sig blott i denna verlden. Hos folk af sådan art var Idyllen så Naturspråket, som det enkla Idealet af deras Skaldekonst.

Om de också ur detta enkla lefnadssätt öfvergingo i ett konstigare, om språk och tänkesätt formade sig; gerna gick man tillbaka i äldre tidens seder, sagor och åminnelse, då man hade lefvat i ett så lyckligt tillstånd. Blott Bilderna förädlade sig; det blef en Idyll af högre Art, en fordna lyckliga, tidens åminnelses dröm. Också den kongliga bruden måste i smycke och prägt synas som en herdinna, Schäferinn, hennes gemål som herde, Schäfer, konungen en folkets herde, Gud sjelf som en herde för sitt folk, för att föreställa eller skildra ett tidehvarf af lugn och glädje, en Idyll af Lycksalighet. Så outplånliga äro i oss naturens drag, ungdomens intryck!

Ty uti Barndomen är icke Idyllverlden vårt sötaste intryck? När våren uppvaknar, uppvakna vi och känna deruti våren af vår lefnad; med hvarje blomster spricka vi ut, vi blomstra i hvarje blomma. Oss skallrar med näbben den återkommande storken, oss sjunger näktergalen och lärkan. I hvarje varelses munterhet och det nya vårlifvet taga barn en broderligt-systerlig andel. Idyllerna äro verldens vår - och barn - pëesie, mensklige phantasiens Ideal i dess ungdoms-oskuld.

Men ock hvarje naturens scen, alla årstider har för sunda m[ennisko]r sitt angenäma, sitt sköna; Sommar och höst, sjelfva den dystra vintern. Verksamhet är naturens lif, följaktligen äfven all njutning, all hälsas moder. Stormen är angenäm liksom det stilla lugnet, och när vi undsluppit den, i åminnelsen till och med gladare än detta. Ovädret är förskräckligt, men dock präktigt. Hvarje öfvervunnen fara gör oss naturen mer dragande, oss inom oss sjelf högre. – Man

kunde kalla Idyller af denna art manliga, de lugnare qvinliga; Barn älska dem i försök, männer i handlingar, i åminnelsen gubbar; I naturen slingra sig bägge om hvarandra lik en krans; i årstidernas ring är ej det ena utan det andra. Ve den, som

Sid. 26.

älskar blott den lugna, vekliga livvets Idyll! Den starkare, hårdare undgår han dock intet.

* * *

Må det hafva varit Arkadien eller Sicilien, hvarest herdar [Hirten] först sungo; muntra herdar sungo på glada dagar öfverallt. De sökte sällskap, de drefvo sina hjordar till s^s, de täflade i sånger; de tvistade, valde skiljedomare; förärade hvarandra skänker – allt enligt med naturen af ortens klimat, tidens seder, utbrott af känslor, första grunden till Skaldekonsten. De sungo sin lycka och olycka, det angenäma och oangenäma af sitt dagl. Lefnadssätt, till och med sina drömmar; i anledning hvaraf allt slutligen gick ut på en bild af lycksaligheten. Naturligtvis spelte i denna trånga Cyklus kärleken en hufvudroll; men den var icke det ena och samma för Idyllerna. Också åminnelsen af deras förfäder, deras Daphnie blef beprisad af herdarna, deras fiender försmäddes, förlusten af deras vänner beklagades. Hvad den trånga eller vidare verkningskretsen af herdelefnaden omfattar, var innehållet för deras sånger, med hänsigt å lycksalighet och frögd.

Ändamålet? Hos lediga herdar må sången hafva varit Tidsfördrif; tillika var den onekligt Cultur för deras själar. Sig sjelf och andra gifva de räkenskap om händelser under deras lefnad; de utvecklade sin känsla; i fremmande eller egna sånger, bildar sig deras ton, deras språk. Och då allt, hvad vi göra och handla, närmare ellet fjärmare dock alltid har vår lycksalighet till ändamål, huru skulle icke sången hafva det, h[vilk]a äfven i denna hänsigt med klagan, önskan, längtan och glädje skildra vår inre och yttre verld?

* * *

De sånger, h[vilk]a vi hafva af Grekerne under namn af Bukollska dikter och Idyller, äro emedlertid ingenting mindre, än de der herdarnes råa sånger; Bions, Moschis, Theokrits dikter äro konstverk. Den siste kallade dem till och med så: ty Idyll (εἰδυλλιον) betyder en liten bild, ett konstverk. Sannolikt var det modestie, af den lärde Alexandrinern, att han i valet af ämnen, såväl som ock i versification en verkelig konstnär, valde detta namn. Han innefattar derunder de olikaste, många för herda-verlden alldeles aflägsna omständigheter, t.ex. Europas bortröfvande, Konung Ptolemäi Lof, Menelai och Helenas bröllopp, en klagan öfver Musernas illa Upptagande, Adonis's fest - Det trångare begreppet om

Sid. 27.

ursprunglig herdepoësie förbandt Theokrit alltså icke med sitt Idyll namn.

Virgil med namnet af sina Ekloger, d.ä. utvalda stycken, ej heller; detta begreppet var i Romarnes mening ungefär detsamma, som Theokrit ville ange med sitt namn Idyll, neml. utsökta, välutarbetade små skaldestycken.

Vid denna namnets obestämdhet var det sakens natur, att framtiden efter hufvudbegreppet af slaget fastställde benämningen. Nödvändigt höjde man alltså begreppet; af herde - blef en Schäferverld, af det verkliga ett andeligt Arkadien, ett våra förhoppningars och önskningars paradis, alt så ett oskuldens och kärlekens paradis, äfven ofta i deras kampar [!], i deras smärtor. De stunder för vår själ, då vi kände oss närmast den största lycka eller olycka, blefvo dertill Ekloger, utvalda Situationer och Momenter.

I denna Schäfer-verld försätta oss Tasso, Guarino och hvarje annan, – som eftersträfvade det Arkadien, som bor i vårt hjerta. För lyckönskningar fanns sedermera Idyllen lämplig; den talar så naivt, så ömt och enkelt! och dock afslöjar det allt, hvad vårt hjerta önskar.

* * *

I Frankrike hade Herdepoesien en dylik löpban, från det allmänna, upp till det finare, till det förfinade. En Biskop (St. Gelais) hade först öfversatt Theokrit på franska; en Biskop (Godeau) gaf sedermera hela slaget en högre lyftning. Före och jemte honom bearbetade den andre, hvar på sitt vis. Deshoulieres önskade sig att vara en [...] ¹³⁰ (Schäfchen); Racan och Segrais versificerade naiva sentenser. Fontenelle ändtligen, en man af snille och förstånd, lät Idyllen komma till sig, då han ej kunde komma till den, man säger, "att han gjorde sina fårherdar till galant Hoffolk. "Båda verldarne, Hoffolkets och fårherdarnes ligga för långt ifrån hvarandra.

* * *

I England tog Idyllen en dylik gång. Efter Philipps råare Fårherdar uppträdde Popes konstigare. Hans 4 Herde-Dikter beträffa de 4 årstiderna; 4 valda situationer, skönt versificerade, h[vilk]a Eklogen, Messias, en afbild af Pollio, följer. En framgång har skaldekonsten icke heller vunnit genom dem, fastän de, äfvensom allt af Pope, äro sin nation ganska värdiga. Huru många flere, rikare, djupare Idyllscener gaf Shakespear så ofta! efter honom Milton, för honom Spenser.

Sid. 28.

Vid alla anmärkta skiljaktigheter i tider och hos folkslag är hufvudbegreppet af detta slags poesie omisskänneligt; det är: "Framställning eller berättelse af ett menskligt lefnadssätt likmätigt dess naturstånd, med upphöjande af det samma till ett Ideal af lycka och olycka." (Darstellung oder Erzählung einer menschlichen Lebensweise ihrem Stande der Natur gemäss, mit Erhebung derselben zu einem Ideal von Glück und Unglück.)

¹³⁰ Ordet saknas.

I alla Situationer, i alla Livvets göromål, då de icke äro mot naturen, lefve man henne enligt och försköne sitt lif. Öfverallt blomstre Arkadien, eller blomstrar det ingenstädes. Upprinnande ur vårt hjerta måste vårt förstånd genom konst förskaffa sig detta Lefnads-Idyllion, fullända genom utval denna lefnads ekloge. På huru ren plats träder härmedelst Idyllen! Toma Naturbeskrifningar, herdefjäskrier, som aldrig existera, försvinna i henne såsom afkomna galanterier; hela kransen af en oss fremmande bildverld, af h[vilke]n vår phantasie vet lika litet som vår känsla, försvinner. Deremot träder vår verld, efter hvarjes bruk och seder i den sköna glansen af en ny skapelse; förstånd och hjerta, kärlek, ädelmod, flit, tapperhet, saktmod skapa sig ett Arkadien i sin verld, i sitt stånd, anordnande, åtnjutande och brukande det.

Stor och ny blir härmedelst Idyllens gebiet. Hvert stånd ger denne nya Situationer, nya färger, nytt uttryck. Ifrån den äsopiska fabeln, (huru mången berättelse ibland dem är rent idyllartig) genom berättelser, sånger, sagor, Romaner, Legender o.s.v. ända till Drama, till Opera, till Epos, sträcker sig detta gebit; i alla dessa slag och arter hafva vi de skönaste Idyllscener. Ju närmare vårt lefnadssätt, desto närmare träda de vårt hjerta! "Här är Arkadien; för dig, kring dig, vare det blott i dig." Oförmärkt skola vi genom denna samma idyllens tendenz lära, att kasta öfver ända det öfverflödiga äfvensom det vanliga, förbanna hvarje onyttig möda i lifvet, och tillika den besvärliga Pedantismen, se i vår krets en lycka, den vi eljest ej kände. Ja, låt oss förfölja Idylldrömmen: vid anblicken af dessa rena gestalter lära vi afskaka oss kardborrar, hvilka eljest vidrigen låda vid oss, och förjaga de små Dämonerna, h[vilk]a mer än stora olyckshändelser oroa, reta och störa oss. En ny Pan uppvakne! Från alla sidor skall Echo svara honom: "Arkadien! Och här är Arkadien, och här!"

Sid. 29.

(p. 189.) 11. Legenden; (191–196.) Die wiedergefundene Tochter.

(p. 197–199.) Freundschaft nach dem Tode.

(Februarii 3/2) Adrastea. Herausgegeben von J.G.Herder. 2^r Band. Leipzig, 1801.

I. Pygmalion. Die wiederbelebte Kunst. (Erster Gesang. 211–220.)

II. Früchte aus den sogenannt-goldnen Zeiten des 18 Jahrhunderts.

Fortsetzung. 8. Bilder, Allegorieen und Personificationen. 223–30.

(231) Fortsetzung.

I tal kallas tankebildningar Persondiktning, i konsten Allegorie. Allegoriens hufvudregel: "i den tale Anden genom kroppen; der möjligt är, icke symboliskt, utan naturligt. -

1. Allegorie der Kunst (p. 232). 1. In der Bildneri: Uti denna, s6m bildar hela gestalter m1ste dessa betyda genom sig sjelf; de 1ro stora eller sk6na Personificationer. Ett litet spelverk genom Attributer, Symboler eller till och med en skrifven anm1rkning (Beischrift) f6rklarar (ersch6pft) ej saken; hela gestalten tale betydande. - Och tala icke alla h6ga Gudagestalter s1? Himmelens Konung, Gudars och människors fader, huru han sitter der p1 sin thron, 6rnen vid hans f6tter. Mild 1r blicken af hans upph6jda hufvud, vishetsfull hans panna, m1ktig hans vink, som beveker himmel och jord. Hans blix hotar; men andra handen f6rer folkherdarnaa staf. Den som n1rmade sig till honom, den som bedjande vidr6rde hans kn1n, f6rstod konstn1ren.

S1 talar Pallas i sin stillaframlysande gestalt, den ur Jupiters hufvud synbar vordna Dottren, dess magt och vishet; dess hela starka, modiga b6jelse. - S1 den ur hafvet f6dda Gudinnan, sk6nhetens gestalt, h6ljd i k1rleksbehag, i lygsamhet, sedighet och grazie. Hjelte-Ynglingen Apollo, hjeltejungfrun Diana, Grazierna och Muserna, Merkur och Amor. - Hvar Gestalt utm1rker sin Idee, genom sig talande, naturligen. Symboler och Attributer m1 n1rmare best1mma och

Sid. 30.

Journal forts1ttning fr1n pag. 15. -

St1hlberg for bort e.m. - skulle groft felat, om jag ej funnit motst1nd. - t1nkte och b6rjade ofvers1tta Herders Pygmalion eller die wiederbelebte Kunst. Blef n1stan f6r sv1rt - 6fvergaf det - fick ligga ensam - Broberg l1g med Witting.

D. 4de b6rjade vi f6r Professoren det 13:de kapitlet af hans utgifna papper i Algebra - brott, evacuation. - b6rjade f6r Prosten Borgstr6m explicera 2 Artikeln de scriptum sacra - endast 5 st. kamrater. - ifr1n 9:de Capitlet af Pauli Epistel till de Romare b6rjade vi f6r Lect. Cleve. - e.m. f6r Lect. Molin ifr1n f6rsta Capitlet af Ciceros Oration Pro Lege Manilia f6r Mag. Ekmark (i st1llet f6r Lect. Forsius) 6:te Capitlet af IV Boken. - ondt i hufvudet 1fven i dag. - Bj6rkst6n h1r - med honom gick ut - hos Blylodh - hos Bj6rksten s6p litet br1nnvin och 1t mellanm1l - hos Forst6n - flere af kamrater der, drucko och r6kte -

Hit skref jag redan den 5te i tanken att den klara natten skulle intet f6rem1l erbjuda f6r min penna. Jag satt och arbetade, d1 klockans kl1mtande slag, h[vilk]a jag f6rst trodde f6rkunna den elfte timman, med upprepadt skr1llande kallade den nyss inslumrade stadsinv1naren till dess medborgares r1ddning. Jag gick 1fven ut med Broberg f6r att se, hvar elden skulle vara l6s och fann det hos R1dman Naeslindt; men redan n1ra att slockna - Den stackars mannen, som ej l1nge sedan f6rlorade sin maka och nu s1g sig i den rysligaste bel1genhet, i fara att f6rlora hela sin egendom! - Jag vakade sedan 1nnu till kl. 1.

D. 5te var jag derutaf helt och hållet confus hos professoren – min hufvudvärk hade tilltagit. -
Derföre krabade jag hela förmiddagen – jag lånte af Ekmark Åbo Tidningarna för December månad
af förledne år och 7 d^o för innevarande året – brott – vakade länge,

D. 6te vakade länge,

D. 7de ej i kyrkan – om aftonen hos Finner, Ilmoni och Lundell supit litet och ätit mellanmål, –
vakat länge, -

D. 8de köpte jag af fru Sictus 1805, 1805 och 1808 års Åbo Tidning och några spridda blad af andra
årgångar – brott och evacuation, ångern pinte mig länge – Jag tog en liten sup hos Mamsell Jewelin
– remedium – vakat länge. -

Sid. 31.

(fortsättning ifrån pag. 29)

och förklara denna inre betydelse af dess existence; Allegorlens rena punkt ligger emedlertid i
sjelfva Personificatien, i den menskligt föreställda Gudacharateren.

(234). 2. Såsnart bildningen träder på en yta, (ett Basrelief till ex.) får den ett annat väsende; på
denna ytan nämligen får en tankeföreställning rum. När Gudar och Gudinnor vandra också blott
omkring ett rundt altare såsom bildverk; bilda de framskridande ett tåg; hvar gestalt fordrar ett
Charakterstecken, hvarigenom den kan vandra kännbar. Eller må de vara prydnader på väggen, på
husgeråd, på kärl, på throner, på sarcophager; efter ort och ändamål antar hvar gestalt ett eget
åberopande på denna yta, på denna afsigt. Guden på en bägare är ej mera Guden på Olympens
thron; Diana eller Pallas på en sarcophag äro ej de höga gestalter, h[vilk]a synas i en slagning eller
på berget. Medverkande i en fabel blifva de historiska väsen; i handlingens moment, i h[vilke]n de
taga del, ligger puncten af deras betydelse. Amor, som med lyran i handen, rider på lejonet, Amor,
som bröt sjelfva Jupiters Blixtstråle, kärleksgudar, h[vilk]a leks med Herkules vapen, med
krigssymbolerna, sjelfva visheten med alla Gudars attributer; deras Allegorie talar förståndigt och
älskansvärdt. Amors och Psyches historia i alla dess scener är ädelstenen i denna guldring, i
h[vilke]n de största Gudar blefvo Genier, för att kunna framställas i en trång Cirkus af en Allegorie.

(235). 3. Ett ännu trängre utrymme fick Allegorien på skurna stenar. H[vilke]n rik skatt af
förträffliga föreställningar har de gamla Daktyliothek besparat oss! Ej åt hvarje ett andligt begrepp,
ej allt i detta begrepp ville Grekerna bilda; snarare Enfalden, hvarmed de anse dylika begrepp,
vinken, hvarmed de fatta den känsligaste (zarteste) punkt af handlingen, lättheten, hvarmed de, utan
det öfverflödiga, ordna det ringa och ringaste till hvarje Punkt af Erinringen, detta gör dem till
mönster, så att det rena klara sinnet, så som ock der söka nöjsamheten och visheten af Allegorie.

Sid. 32.

(236). 4. På mynt ändtligen unnades till och med hos Romarena Allegorien ett statsrum. Här uppträdde nu personificerade Dygder, h[vilk]a vi vanligen kalla Allegorier, äran, lyckan, annona, friden, säkerheten, hoppet, o.s.v; metalliska allegorier, h[vilk]a för Grekerne knapt varit föremål för ren konst. På mynt emedlertid, der en inskription förklarade dem, der deras attribut snart blef ett tilltaget, gångbart myntspråk, stodo de på riktigt ställe; såsom ock, då de syntes på Triumphbogar, eller stats- och äro-platser. Dessa väsenden kallar man orätt Personificationer; Bokstäfver äro de af konstminnesmärken.

(237). Allegoriska Målningar. De Grekiska målningarna utgingo ur Basrelief, och höllo sig alltid inom dessa gränser; följaktligen var den på riktig ort Allegorien oförvägrad. Vårt måleri der emot, som målar i det högsta, hvart skulle det flyga med alla sina allegorier? Vanligen till kammartak, der Horer och Genier, natt och dag, morgon och afton, ära och lycka sväfva.

(238) Was sagt nun das Gesagte?

1.). Konstens Allegorie, så som vi vanligen taga detta ordet, fordrar ett trångt omfång. Intet nedtrycker oss mer, än kolossaliska Allegorier; en tanke, huggen i klippan, stor som berget Athos, blir liten, om det ock vore den största tanke. Allegorier af sådan massa, ära, dygd, tid, evighet o.s.v. öfverlemna vi gerna Triumphbågar, segerportar, illuminationer, grafskrifter, Westminster Abbotsdôme. "Säg att dessa stenar blifva bröd!" kunde man säga vid mången af sådana minnesmärken. Under lefnaden hungrade den store mannen; i grafven, kanske efter århundraden ger man honom en sten, ej honom utan sig sjelf, sin prakt och rikdom till ett blifvande minnesmärke. Med en Allegorie betalas han.

2) Konstens allegorie uttale sig sjelf; den förakte en inskription. Usel uppfinnare, som måste säga i ord, hvad han ville säga redan i bilder, han talar med två tungor, och öfversätter sig själf. En Allegorie, på h[vilke]n ingen gjorde en inskrift, än dess uppfinnare, har öfverlefv sig sjelf. Till Emblem och uppå mynt passar inskription. -

3) Hvarje slag af föreställande Allegorie tillhör dess rum, ett för dem heligt rum. Ställde Greker och Romare deras högsta Gudar på landsvägarna? De gåfvo dem tempel, och i templet det heligaste rummet. Sina lyckligaste tankar, meddelar man dem åt hvaranan eller åt vänner? Ofta knapt åt sig

Sid. 33.

sjelf. Så våra Sinnebilder; de äro vår smaks förrädare, såsom ock vårt tänkesätts, vår lefnads signetsringar. Den som dagligen ambulerte emellan Allegorier, eller till och med bor ibland dem, i

farnesiska eller Mantuaniska salen, t.ex.; jag finner ej, huru han, serdeles på slutet, kunde [entwinden] sig, att i heroisk allegorie bestorma sjelfva himmeln.

4) Ju värdigare oss en allegorie är, en desto stillare plats skola vi söka den, den vi liksom bespare oss sjelf lik en helgedom.

5). Ingen sinnebild vare oskön, ovänlig. Då vi längesedan vänt oss vid betydelsen, förnöje oss alltid ännu dess form och sammanställning, den lyckliga tanken. Ingen Allegorie yttre sig vild; den upphöje och styrke. Herkules sjelf, då han drar Cerberus ur helvetet; Arria, då hon räcker Pätus dolken: "Det smärtar ej, Pätus!" blifve oss föreställd en förnöjande tanke.

Att vi ännu ej hafva någon samling af rena, pröfvade sköna allegorier, bevisar, huru långt vi stå efter Grekerna, h[hvilka]s konstsinne öfverallt (i ordets vidsträcktare mening) sökte och iakttog Allegorien, d.ä. själen i kroppen, uttrycksfull betydelse, i sammanställningen klar enfald, men öfverhufvud älskade det mesta i det minsta.

* * *

(241–248). 2. Allegorieen der Rede.

De äro uppenbarligen af helt annan art, än de Allegorier, konsten föreställer oss.

1.) Hvert språk är fullt af Personificationer; annars kunde intet menskligt språk bilda sig. Förståndet hade fattat begrepp; men han och hon (Der und Die) bragte det dem under arter och släkten; några blefvo genom ett hemlighetsfullt det (förhänget, ödet) derstående såsom neutra; liksom höljda, utan slägte. Skalden och den vise var det lemnat, hvart han ville räkna dem. – Engländarena berömma sitt språk, att de medelst sin Hermaphrodits-Artikel the kunde inkläda qvinnan i mannen, mannen i qvinnan; vi afunde dem ej denna trollstaf. Engång nämnde ock vårt (det Tyska) språk allt de (de Sonne, de Mond;) vi hafve att tacka derföre Krigsgudinnan, att hon åtskiljde slägterna och ställde ett högre det slägtlöse i helgedomen. Hvar bild ger härmedelst till känna genom Artikeln sitt slägte; dess föreställning vinner genom denna bestämda form klarhet.

2.) Strax är af detta språkallegoriens ursprung regeln för alla Skaldekonstens och tal-Allegorier klar; neml. lätt måste de sväfva; ty de äro af ätherisk art. Phantasien och det personificerade förståndets skapelser, tagna ur en andedrägt af språket, bildade lik en andedrägt, måste de lära förbinda

inbillningskraften, lifligen angifva sig och genom sig sjelf bevisa, hvad de villja vara.

3.). Förmånligast är detta fallet vid Lyriska dikter, hvaräst på känslans andedrägt bilderna sväfva förbi såsom andar. Den som här betynger med tryckande bly, har dödat dem. Läsen Pindar, hören Grekernas Chörer. Föreställer icke känslans tal, klang och ton dem för själen oändligen andligare och innerligare, än den teknande konstnären kunde göra det? Blifve alltså denne i sin verkstad; deri och efter sin konstns behofver föreskrifve han Skaldekonsten inga lagar, h[vilk]a den ej behöfde, h[vilk]a snarare göra den ofärdig eller till och med döda henne.

4.). Detta så mycket mer, som konsten sjelf har Poésien allena att tacka för sina begrepp genom bilder och skulle utom den tala alldeles utan att kunna förstås. Innan Phidias bildade, föreställde Homer sin Zeus högre för själen än sjelfva Phidias kunde bilda den. Hade ej den förre sungit, hade ej hans dikter varit i den skådande anden; hvem skulle erkänt, ännu mindre högtärat konstnäreus jättegestalt? – Sen Guercino's, Guido's Aurora. Vore ej Gudinnan redan gifven som person i namnet Aurora; båda dessa stora konstnäreus verk gjorde dem till ingen Aurora. De skönaste konstens allegorier voro sagor (Myther) eller måste blifva det: allenast på det sättet tryggades deras existence. Amor var en Gud, Psyche en Gudinna; i denna fasta qvalität kunde de handla; genom den allena kunde deras handlingar förstås.

5.) Ej alltså från den teknande eller bildande konsten får Skaldekonsten lagar; men desto strängare upplägger den sig sjelf. Ett af de första är: ”att ej sjunga eller alligorisera för den stenhuggande eller teknande konsten.” Huru träaktigt är detta skräftorg af nyare verskonst: Sånggudinnan diktar ej, hon sjunger ej; hon bearbetar med huggjärn eller grafstickel och höflar.

6.). Deremot är ock en vild röra af tal-Allegorier, af h[vilk]a den ena stör och förstör den andra, alltså intet tal. (λογος.) Det är en Luftande- och Dämon-dans omkring Babels torn. Engländarne älska dessa danser i sina Monodier, lyriska poemer o.a. Genom Cowley ha de kommit i svang, söm föreställde Pindar såsom en dylik luftsvingare. Swift, Pope, Arbuthnot, den förre i sin Bathos, desse i sin Scriblenes ha sökt förlöjlige Bilder- och Allegorie-oordningar hos sin Nation; men snarare tör den sedermera till- än aftagit. Och Swift sjelf, huru obehagligen – lärorikt har han ofta lekt med Allegorier! i sanning alltid snill- och förståndrikt; men dock ofta obehagligt.

7.) I Åskådaren gaf Addison i Cebes's Sokratiska maner några utspunna Allegorier; äfven dessa blefvo i mode, ja i mången senare Weckoskrift öfver-

dref man dermed väldeligen,

8.) Utan tvifvel ha genom Allegorien, d.ä. genom det bilderskapande förståndet alla cultiverade folk blifvit cultiverade. Man tage ifrån ett språk dess bilderord, äfven de h[vilk]a man ej mer erkänner för aådana; det blir ej mera hvarken namn eller handlingstecken (hvarken nomina eller verba) knapt utrop (Interjectioner) öfriga. Och äfven dessa äro persondiktande. Alltifrån högsta ålderdomen uttryckte sig förståndet gerna i allegorier.

9.) Då efter de dunkla århundraden det menskliga snillet åter uppvaknade, fann det beqvämt, att halfvakande framdrömma sig i Allegorier. Allegorier voro de äldsta andeliga och verldsliga Romaner; allegorier florerade på prediksstolen, vid hofven, i Turnerande, i Riddarspel; de dansade på torget och på theatern. Genom Allegorien och Emblemer uppfostrade man Prinsar.

10.) I början af det århundrade, hvarom vi tala, fjäskade och skämtade Allegorier i Madrigaler, Visor, Stanzer, Rondeau's, Bref, Sonnetter, mestadels galant, artigt. Det hyfsade franska språket, som har en mängd fina abstractioner i förråd, gaf detta mycket lekämne. På statuer, i målningar, hjeltediker, fabler syntes Allegorier; salarne i Versailles benämndes efter dem; (De l'Abondance, de la Paix o.s.v.) i gallerier, på mynt, Triumphbogor figurete de i öfverflöd.

* * *

En La Motte, J.B.Rousseau, en Poussin, le Brun, le Sueur o.a. att förtiga, älskade två nästan förglömda Tyska Skalder, detta föreställningssätt. Bägge hade de sjelfva Allegoriens öde, att okände för den store hopen, sväfva förbi såsom drömmar; för förståndiga hafva emedlertid många af deras skaldestycken värdet af sköna Cameer för snillet, för känslan. – Det är skalderne Götze och Gallisch. Götzens skaldestycken äro ett Dactyliotheck, fullt af angenäma bilder äfven så betydelsrika, som prydligt fattade och behagligen omväxlande. Den upplagan af dem, som vi hafva (Götz vermischte Gedichte, Manheim 1785) förbättrad eller stympad?) är af Ramler. – Utom den grekiska Anthologien har kanske intet språk en sådan skatt af Allegorier och Blomkransar, som vårt (det Tyska) i denne skalden. Gallisch dog för tidigt för sin vetenskap och sånggudinnan.

(249–256). Allegorieen der Kunst, nach alten Kunstdenkmahlen. Ein griechischer Hayn.

(254–257); Allegorieen der Rede. Denkmahle. Die Erinnerung, die Versöhnung und die Hoffnung, von Gallisch und Lied des Lebens von Götz. -

(258–271.) 9. Tanz Melodrama. (6/2)

Den uttrycksfullaste Allegorie, som vi känne, är människan. Själens krafter, böjelser, tankar och lidelser tillkännager ej allenast det yttre, kroppen, utan föreställer dem den förståndige. Blifvande bär människan det synbara uttrycket af det, hvad hon är eller kan vara i sitt inre, d.ä. sin Charakter med sig; men i hvarje, serdeles af passioner beherskad och oväntad moment uppenbarar hon ock öfvergående, hvad som verkar i henne. Hon är en vandrande målning öfver sig sjelf, en spegel i h[vilke]n hennes andeliga gestalt ovillkorligen framlyser. Då känslor, begär och affekter äro den verksamma delen af vår natur, h[vilk]a blifva endast stilla beledsagade eller regerade af tankar, och äfven dessa starkast uttrycka sig genom åtbörder, under det språket egl. blott betecknar tanken och knapt kommenterar känslan: så liksom förakta, is[ynner]h[e]t vid sinnesrörelser, åtbörderne ordet, såsom främmande och för sig obrukbart; ett utrop, en interjektion är dem kärare än ord. – Huru mäktig är en åtbörd! Öfvertygande, upprörande, blifvande. När vi tänka på någon frånvarande, presenterar sig oss först en åtbörd utaf honom, eller snarare han sjelf karakteristiskt i sina åtbörder. Tänk på en men[nisk]a; såsom hennes bild först infaller hos dig i åtbörder, så är hon skrefven i ditt hjerta. I ömma så som ock eldiga känslor hänger allt uppå åtbörder; ofta beröfve vi sjelf läppen ordet, såsom om den försvagade eller oskärade det inre uttrycket, "O tala ej, säga vi, gif mig din blick, din vink; sjelfva själen är ju outsäglig."

* * *

Men då känslans åtbörd föraktar ord, skall hon ej i naturen hafva någon annan vän, som beledsagar henne? Det är Musiken; toner understöda naturligen åtbörderna. Ej endast för det, att i båda så mycket beror på tidmättet, på modulation: ty äfven i åtbörder, i gången, i ögat, i minen och handlingen betyder rörelse, rörelsens mått det mesta. Men ej allenast rörelsen; ljuden äro äfven det hvad åtbörderne äro för en annan, uttryck af den rörliga naturen, elastiska svängningar, ett omedelbart hjertats språk. Med den återkommande åtbörden af en frånvarande kommer oss gerna, äfven utan ord, toner, (ljudet) af hans röst åter. Vid en oss hänryckande ställning, önska vi, att den måtte blifva ljud?

Sid. 37.

Hos alla jordens folkslag förente sig alltså ljud och åtbörder. De såkallade vildars danser äro mimiska, de må vara krigs- eller Freds- glädje-, spe-, eller kärleks danser. Glädje och kärlek, menskl. hjertats första känslor äro emedlertid själen för dansen; till och med hat och spe måste i dem (t.ex. i Wildarnas Krigs- och Spedanser) om de skola blifva tjenliga för dansen, varda glädje.

Och huru fattar Dansen alla Naturmänniskor! huru visar sig uti den den inre och yttre elasticiteten, Charakteren. Derifrån den underbart stora olikhet i Nationaldanser, h[vilk]a dock alla utgå till ett ändamål och bevisa en m[ennisk]ogestalt. Sången i den menskl. naturen någonstades lifligare än i en själfull dans? Verkar någon af de så kallade sköna konsterna häftigare, ofta farligt häftigare än denna på ungdomens hjerta? Behag är uti språket; förtjusning i ljud och åtbörder.

* * *

Det kunde således ej fela, att icke hvar till glädje och kärlek bildade nation gjorde det andliga bandet emellan ljud och åtbörder till ett slag af skön konst; hvar på sitt sätt;(S. Casusaes danskonstens historia; i Sammling Vermischter Schriften (I Berlin, hos Nikolai öfversatt; hvari äfven Lucians skrift om dans, Vossius om Rhythmus o.a. finnas). Huru mycket Grekerne älskade dans, är bekant; huru långt de bragt den, hvad de deruti förmått uttrycka, må derom Athenäus, Lucian och så månet Anthologiens skaldestycke underrätta oss.

* * *

Men icke dansen, icke den skumma åtbörden vore den också beledsagad af musik, kan uttrycka allt; Musik bragt i förening med språket och sedan understödd af åtbörder, öppnar ett nytt fält för skaldekonsten. Så olika språkets och sångens verktyg äro, så gränsande till hvarandra. Så snart Modulation upphöjer språket öfver ett lågt hväsande, ger den det liksom hela det andliga och kroppsliga uttrycket. I det njuta vi en slags fullhet, fulländning. – Det första af nyare språk, som höjde sig upp till ett musikaliskt uttryck, var det Italienska; länge förut, innan Operor funnos deri, var deruti Operans Anda. Dante, Petrarca, Ariosto, Tasso, Guarini söngo, under det de skrefvo; den som läser dem, eftersjunger deras modulationer med en sjelfupfunnen melodie, så monotoniska de ock må vara. Ur madrigalen, visan, stanzen uppstod den Italienska

Sid. 38.

Operan.

Naturligen höll den sig till föremål, som voro de tjenligaste till musik, till kärleks- och glädjescener. Derifrån de prydnader, dem man tillade Operan strax vid dess upphof; Scener af sköna, väl ock af romantiskt-vilda natur, Chörer, Danser. För alla sinnen ville man skapa ett Arkadien; i den allmänna glädjen skulle ögat och örst taga del. -

Njutningen med andra upphöjer och hänrycker; derifrån Chöererne. Vid höjden af hänryckningen är man drucken; derifrån dansarne. Det hänryckta ögat vill se det skönaste af hvart slag; derifrån

Decorationerne i klädnader, theatern. Derifrån Herde- Guda -, Under- och Feeverlden, h[vilk]a blefvo inhemska för theatern. Efter lätta, derpå vilda och förvirrade grunder i Italien uppträdde Operan i Frankrike. Här fann den ett litet accentuerat, flyktigt, nästan omusikaliskt språk och en bortskämd smak. Efter denna lämpade den sig; men deremot införde deruti Nationens rastlöstmuntra, raisonnerande snille, det, som annars varit ett Chaos af ljud och scener, anständighet och ordning. Efter förvirrade, gemena stycken af äldre fransyska opera-skalder uppträdde der den beskedlige Qvinault. Han i sitt slag en så stor anordnare för lyriska Theatern, som Corneille och Racine töra vara det i Tragödien. Qvinault har så starka och så söta ställen, som de tragiska skalderne i sitt slag; dertill uti ett språk, som mer emotstod musiken, än den tragiska oration. I Recitativ och Chörer har han liksom organiserat det franske Sentimentet till musik. Klarhet i exposition, ordning, sammanhang i scener, anständighet finnas i hans skrifter, äfven som hos de andre skalderne. Att han valde Sujets till detta slag, att han måste stämma sin flöjt till ärans basun, sin lyra till galanteriet, hade han gemensamt med de andre skalderne; och hade icke Operan sedan dess uppkomst i Italien varit en Divertissements docka (Puppe) vid förmälnings- och andra fester? Hvad kunde den annat, än vid sitt inträde i Frankrike, frivilligt dyka sig i franska nations och Ludvigs Element? Så mycket högre stiger skaldens förtjenst, som också i det plattaste modespråk visste bringa känsla.

Nu äro Qvinaults operor skuggportraiter; en text utan noter. Intet är förgängligare, än pragtscener, Galanteristycken, fyrverkerier, Illuminationer. Det sanna allena, förstånd och känsla vara. I dem äro Qvinault, Addison, Metastasio, hvarje kommande Metastasio, tjenare af ett och

Sid. 39.

samma engelskspråk, talmannen för alla rena m[ennisk]o känslor, musiken.

* * *

Nu står Operan på konstspetsen af tonkonst och Dekoration, nästan med vårdslösande af innehåll och fabel. Operaskalden nämner man nu knapt; hans ord, hvilka man ock sällan förstår, och h[vilk]a mera sällan äro värda att förstås, gifva en musikus blott anledning till dess (som han kallar dem) musikaliska tankar. Decorateuren till dess Decorationer. Musikaliska tankar utan ord, Decorationer utan en förständig fabel äro visserligen underliga saker; men vi tänka omsider Operan rent-musikaliskt. Har en Musikus genom detta åsidosättande af det poetiska ämnet vunnit eller förlorat? För sin konst tror han sig ha vunnit; han kan drillas och vända sina arior efter behag; i det högsta försöker han dem på öppningen (die Kehle) som framhvirflar dem. Men som Tondiktare, som känslans sagesman och verkare har han visst förlorat. Spatsera hans toner i luften, framslingra de sig icke omedelbart med orden och känslans scener; så tränga de aldrig i hjertat, de förblifva i

örat. Bearbetar han ett ovärdigt, ett skändligt ämne, måste hans söta toner försvinna: [...] ¹³¹
(Laffereien) i en persiflage öfver allt stort, godt och skönt; o huru beklaga vi tondiktaren! Huru beklaga vi Dig, förtrollande Mozart i Din *cosi fan tutte*, *Figaro*, *Don Juan* o.a. Tonerna söka op i himmeln, anblicken af scenerne i skärselden, om ej djupare. Låter en Musiker förleda sig, att för sin musikaliska skrufbänks skull, stycka, tugga och återtugga känslorna, att cadenzera - missnöje uppväcker han i stället för tacksamhet och hänryckning i vår själ! Snör han ändtligen sin Konstmachine Sångare och sångerskor så i strupen, att hjelte och hjeltinna deröfver begabbas, följer han skräptorg-kramet af såkallade ömma känslor ända till scener af otillåten frihet, hvad? hade han vunnit? och icke förlorat det bästa, tjusningen af sin konst; högsta intrycket på det menkliga sinnet?

Fortgången af århundradet skall föra oss till en man, som föraktande detta skräptorgskramet af ordlösa toner, insåg nödvändigheten af en inre rent menkliga känslans och sjelfva fabelns förbindelse med sina toner. Från den beherskare- höjden, på h-n en vanlig musiker bröstar sig, öfver att poesien tjenar dess konst, steg han ner och lät, så vidt nationens, för hⁿ han diktade, smak det tillät, sina toner tjena endast känslans, handlingens ord.

Sid. 40.

Hos Grekerna var hela språket sång ($\mu\epsilon\lambda\omicron\varsigma$) till de minsta delar och ordens sammansättning uti detsamma, i de mest invecklade gångar af den poetiska berättelsen sträckte sig den äfven så invecklade konsten af Rhytmer och metriken. Läsen Pindar, Aeschylus, ja alla tragiska och komiska Chôrer. Hvem af Er tilltror sig att med framgång componera invecklade berättelser af sådan art? Grekerne gjorde det, och med stor framgång.

(272–280). Olla Potrida musikalischer Gedanken und Empfindungen; oder die neueste Deutsche Oper.

(281–285.). Beilage. Wirkt die Musik auf Denkart und Sitten?

Grekiska Lagstiftares vaksamhet öfver musiken är bekant. De förbödo, de bestraffade införandet af nya, vekliga, yppiga tonarter; och då denna vaksamhet åsidosattes, hvem minnes icke Philosophernes och statsvises klagan deröfver?

Gifven akt på stora och små folkslag. Hör ett litet fritt folk, som törhända i en fattig dal sjunger flitens och glättighetens muntra sånger; der ett betryckt folk, för h-t kors-, jemmer-, dödssånger äro

¹³¹ Ordet saknas.

de käraste, emedan det ej finner något lyckligare, än att förruttna i grafven. Ett tredje, som sysslo- och kraftlöst svärmar i yppiga sånger; – ett fjerde, som också i toner blott persiflert – följn dessa folk i deras tänke- och lefnadssätt; i skolen finna deri aftryck och innehåll af deras tonarter. Huru är det ej bekant, huru mycket stiftaren till en flitig, stilla, klok och arbetsam, församling i detta århundradet redan verkade på dem genom sånger och sång-metoder? Hvem vet icke, huru mäktig i kriget var ofta en marsch, en sång? – Likgiltigt kan det således ej vara, om tanketoma, försmäktande yppiga Operasånger eller komponerade Trivialiteter af vanligaste art uttränga hvarje annan sång. Som förnöjelse till och med blifva de snart en led förnöjelse, då de i slutet ej tillåta något annat ord än: "den store Musikern!" Eller "herrliga stämmor och förträffligen ackompanjerade!" Dylika lofupphöjelser göra hufvud och hjerta till ett tomt ljud-botten, såsom innehållet och instrumenterne gjorde lifvet till en Viol stråke och Violin. – Man filar och filas. – Da Capo! Ancora! Uselt ändamål af den mest ändamålslösa verkan! Hafva i Plutos rike Danaiderna en bedröfligare öfning?

Nimirum in his Doctores peccant, (säger Petron, om vi närmare kunna använda honom) qui necesse habent cum insanientibus furere. Nam

Sid. 41.

nisi dixerint quae adolescentuli probent, ut ait Cicero, 'soli in scholis relinqventur'; sicut ficti adulescentes, cum cenas divitum captant, nihil prius meditantur quam [id] quod putant gratissimum auditoribus fore; nec enim aliter impetrabunt, nisi quasdam insidias auribus fecerint. Sic magister [eloquentiae], nisi tamquam piscator eam imposuerit hamis escam, quam scierit appetituros esse pisciculos, sine spe praedae mora[bi]tur in scopulo. Quid ergo est? Parentes objurgatione digni sunt, qui nolunt liberos suos severa lege proficere. Hvilka dessa föräldrar och barn äro för Operan, är efter hvarje ords sed lätt att utreda. -

Anklagar ej det alltläraktiga och det alltförgätande Publicum, att det har för yppiga sånger blott ett öra. H-t stycke af Mozarts compositioner har i Tyskland blifvit oftare uppfördt än Trollflöjten? Skedde detta utan orsak, hvarförutan dock ingenting sker? Ingenting mindre. Så illa ledde fabelne, så illa valde orden än må vara, för den oförståndigaste skimrar fabelns innehåll: "Ljus är i strid med natten; det förra värkande genom förnuft, och välgörande, den sednare genom grymhet, bedrägeri och ränker!" Äfven de 2 Classerna af högre och lägre tänkesätt (Gesinnung), i besträfvande och kärlek äro allom bekanta. Och h-a sånger blifva i Contrasten af dessa scener för publicum de värdaste? Just de alltid glada, de moraliska, de ädla. (T. ex. i Tyskan: In diesen heiligen Hallen. Ein zartes Herz kann nicht betrügen. Wir wanderten durch Feuer, und Gluten o.s.v.). Viljen I föräldrar således blott, att "Edra barn under en alfvarsam lag skola göra framsteg; det skola de göra. Hängen godt bete på kroken, I fiskare; småfiskarna (pisciculi) skola strax nappa.

Ett enda utstruket ord vid Melodraman förbättrade allt; ordet "Divertissement". Det kostbaraste Skåde- och hörspelet, ett sammandragit Ideal af alla konster, som utgår öfver sjelfva naturen, för att göra detta lik ett innehålls- och väsenlöst Divertissement, är förråd emot natur, konst och menklighet. Sjelf kan det ej amusera er på sitt själ- eller hjertlösa vis. Min bror, (sade en till blotta amusemter bjuden Konung) min bror, Konungen har budit mig till amusement, när begynna väl dessa? Hittills har jag blott ennuyerat mig." Han sade det dagen före sin afresa och - reste af, oamuserad.

(286–301.) 10. Das Drama.

Århundraden före den italienska och franska Operans uppkomst gafs

Sid. 42.

det ett folk, h-t hade gifvit Melodraman en hög Gestalt, Grekerne. Deras Hjeltespel, (ty hvarföre skulle vi kalla det sorgespel, då den Grekiska Tragoedien just icke borde hafva en sorglig utgång?) deras theatraliska Hjeltespel var helt och hållet Melodrama. Blott ur denna grundsats låter sig så dess ursprung, som inrättning och verkan förklaras.

Ur vänskapssånger och vänskapsdanser hållna på Bachi fester, blef nämligen Choren dess grundstöd. En hög harmonie herskar hela händelsens eller passionens gång öfver Chorens grundton igenom i få, men förträffligt sammanställda Gharakterer. Väl den själ, som känner detta sköna, luftiga (geistig) melodrama.

En Grek, som skulle beträda vårt sorgespel, van vid de sinas musikaliska stämman, skulle deruti finna ett sorgligt spel. "Huru ordrikt-stumt, skulle han säga, huru obehagligt och tonlöst! Har jag trädt uti en smyckad graf? Ni skriden och sucken och larmen! rören armarne, spännen till ansiktsdragen, raisonneren, deklameren; blir då er stämman och känsla aldrig sång? saknen I aldrig styrkan af detta daemoniska uttryck? Kalla er era stafvelsemått, kalla er Jamber aldrig till Accenter af det sanna Gudaspråket?

"I Athen var det annorlunda. Vår theater gaf genljud af Jamb och Trochäus, af Choriamb och stormande Anapaester, försöken och läsen dem högt. Om än vårt uttal, våra Declamationer, action och Musik äro för Er förlorade; Er kammare skall bli er för trång, ert hus fullt af skallande luftgenier, under det I blott läsen. (Den som ej kan läsa Grekerne i deras språk, föreläse sig högt Bothens öfversättning af Euripides. Det första djerfva försök, h-t andra borde följa. I den blir er ande hög och liflig, om h-n en framslinkande prosa-öfversättning knapt erinrar oss.) Föreställen er detta bestämt framskridande, alltid växlande Melos, understödt än af flöjter, än af andra

Instrumenter, såsom Scener och affecter fordra det; hören det uti själen, och tvärtystnen öfver rtt stumma skådespel.”

”Och denna höga tonföljd, hvad spelte der emellan? Kanske blott kärlekssuckar? Galanteriphraser? Fjäsken med känslan, språket, tankarne? rimskämt? Ingenting mindre – En stor menskliga böjelsers kamp under den högsta magten. Ödets vilja. En Knut af händelser, som blott genom Charakterer och känslor, genom handling, kunde blifva upplöst. Gången af tönerna var häruti vår lefvande förebild. Såsom dessa förslingra sig, på det de glade må utveckla sig, under det knapt intet är

Sid. 43.

mera tröttande, än en enformig musik, och intet mera förvirrande, än en förvirrad tonkonst; så förskingrade, så upplöste sig vårt Drama, för själen melodiskt. Ur Dissonancer framsteg den högre Consonancen med hvarje förskont närmande, högtidligt, darrande (schauderlich), långsamt, präktigt; och slöt med en hvila (paus), som ej obehagligt mättade, utan böd en höra en fortsättning af dessa toners harmonie. Derifrån, att vi så törstigen uttömde vår fabelverld, fullföljde hvarje stor händelse i dess svit, och lämnade ingenting ofullkommat; ty en afbruten, matt-ändad musik är ett Plutoniskt konstverk.” ”I börjen och slutet, hvar ni behagar; vi slutade, der det måste slutas och började på nytt. Så blef hvarje stycke för hjertats inre, musik, ett helt. Ni släpen en mängd af trummor, h-a ge hvarken klang eller ton, ibland de douvaste instrumenter, och kallen det historiskt skådespel; vi icke så. Fabel var hos oss fabel, historie historie. På Theatern måste den bekantaste historien blifva en ren, fullkomlig, sig sjelf utvecklande fabel eller blef den en Lyro-spelares verk, som, då han ej kunde spela, pipande berättade den. Vi vågade förena de högsta bilder med de djärfvaste tonsammansättningar, och klappade starkt på det menskliga bröstet.” -

Dock hvarföre skulle Greken behöfva tala vidare? Då för hvar och en, som känner de gamla och nyare, olikheten af båda theatrarne presenterar sig dunklare eller klarare. Ej allenast ha Drama och Melodrama fullkomligen afsöndrat sig; ej allenast Choren är blefven stum; utan, hvad deraf måste följa, i så många stycken, också Handlingens Melodie, Rättesnöret och ändamålet, efter och till hvilket hos Grekerne händelsen skulle theatraliskt blifva föreställt åskådaren och utveckladt, erkännas ej af de nyare; i de flesta stycken hafva de alltså försvunnit från Theatern.

Hvem har rätt, Grekerne eller vi? – Är engång Theatern i våra tider ett så mycket besökt rum, dit man sammankallar mängden, beröfvar dem penningar och tid och gör dem omkostnader; är Draman erkänd för det svåraste och mäktigaste poem, följaktligen det konstigaste konstverk, h-t så många stora snillen tillegnat sin lefnad, så väl till studium, som till framställning och utförande af dess krafter; är det ett så fullkomligt, och som man säger, outhärligt verktyg, att verka på M[ennisk]o-sinnen; så står den

nödvändigt under det sorgfälligaste omdömets pröfvande vågskål.

• * *

Aristoteles lefde i tider, då Grekiska theatern var utbildad; sedermera har den ej upphöjt sig till en mera glänsande höjd. Också var han den mannen, som visste väl aftaga reglorne för ett konstverk. Huru förklarar han då sin nations Tragoedie? Som bekant är, genom "Efterapande af en träget-bedrifven, fullständig, stor handling, uti ett behagligt - bildadt tal, (utaf h^a hvarje form värkar för sig själf i afdelta skrankor,) och i sanning ej igenom förkunnande eller berättande, utan genom medlidande och fruktan, fulländande reningen af sådana affecter."

Öfver dessa ord anmärke vi följande:

1.) Handling är själen af Drama, ej Charakterer, än mindre seder, meningar, sentenser. Fullständigt, säger Arist. blifve der föreställd, d.ä. dess början, medium och slut. Alfvarsamt, ifrigt, med en slags skyndsamhet blifve den bedrifven; vare den åskådlig. Alltså icke öfverflödigt lång, ej förvirrad genom fremmande mellanrum (Episoder.) Öfver allt detta har Aristot. utförligen afhandladt i sin poetik.

2.) Angenäm vare Dramans Declamation; hvarje Gestalt deraf hafve sina bestämda skrankor. Hos Grekerne höjdes den och stärktes af musiken, äfven den i bestämda former.

3.) Till konstefterhärmandet (μιμεσις) af handlingen, (vid h-t Arist. is[yinner]het fäster sig) hörde framför annat Actionen, konsten med åtbörderne, till hälften Decorationer. Alla dessa medel, förståndigt förenade, från hvarandra oskiljagtiga, gjorde Grekernes Tragoedie till det högsta poem, till ett konstverk.

4.) Medelst talet verkar Theaterns Mimesis, hvarpå? Arist. säger tydligen: "på affecternas renande. Hvarigenom? Icke genom blotta förkunnandet, genom moral, sentenser, berättelse o.s.v. (säger han) utan genom sjelfva affecternas uppväckande, genom fruktan och medlidande.

5.) Härigenom fulländar Tragoedien ett renande af dylika affecter. (τοιουτη Παθηματα) Arist. bestämde för Tragoedien dess ändamål; huru den må uppnå det, har han visat uti Dramans, fabeln väsende. "Fabeln, säger han, d.ä. förknippandet af det, som sker (πραγματων) är det viktigaste af allt, som hör till Tragoedien. Denna är intet

Sid. 45.

Konstefterhärmande af menniskor, utan af handlingar och göromål, lefnad, lycka och olycka. Ty också lyckan består i handlingen, ett afseende derå är en slags handling, ej allenast en beskaffenhet (ποιουτα παθηματα; Sjögren: ποιότης). Efter sederna äro m[änniskorn]a så och annorlunda; efter handlingar äro de lyckliga eller olyckliga. Ej alltså, på det sederna må bli efterhärmade, handla Tragoediens personer; sederna medtagas till henne, för handlingarnas skull. Fabeln är sorgespelets ändamål; men vid hvar sak är dess ändamål, det viktigaste, det första." Så Aristoteles. – för att undvika långa Discussioner, må Grekernes Theaterstycken sjelfva tala.

• * *

Aeschylus var Tragoediens uppfinnare; honom, den tappra mannen, äro vi ock det sanna begreppet af hans konstart skyldige.

Agamemnon, konungen, skall ankomma. Väktaren ser eldarne. Klytemnestra, som skändat det kongliga huset och äkta sängen, herskar med sin bolare Aegisthus. Huru skall man emottaga honom? huru han uppförer sig? Händelsen framstår som ett problem. Han kommer. Huru vill Klytemnestra rättfärdiga sig? h^l beslut skall hon taga? Huru uppföra sig för och efter Blodgerningen? Hvad skall Choret säga? Så hänger ödets stora våg. Hvad Aeschylus lagt deruti, höre man af honom. (Agamemnon, öfversatt af Holm, 1796.).

Orestes, sin faders hämnare synes. Phoebus har sändt honom, att rena sitt fäderne-hus. – Hans moders mord? ett förskräckligt problem! Huru skall han begynna? huru sluta det? Med h-a sonens, syskons, modermedborgare-känslor? Huru står vågen af rätt och orätt i denna moment? Läs man de vid Grafven offrade af Aeschylus, och känne i dem elden af lidelserna från flere sidor. Men fabeln är ännu ej fulländad – Eumeniderna synas, hämnande modermordet också i den rättvisaste sak, förföljande modermördaren. Phoebus skyddar honom; Pallas fäller ändtligen domen och slutar. Ett mera fullt stycke af rättvisa har knapt nånsin uppträdt på Theatern, Aeschylus krona. Glorvördigt för Athen ut- och inledas de gamla Hämde-Gudinnorna. Den förskräckliga händelsen visar sig här i det största ljus, rent utlagd ur hvartannat; slutdomen (καθαρισς αναπαισις.) Försoning (Entsöhnung). Så de andra stycken af Aeschylus. Prometheus smides vid klippan och qvider. (S. der gefesselte Prometheus, in Wielands attischem Museum. V.3. St.3.). Man hör kring honom våldet, det hörsamma Gudabudet,

Sid. 46.

den smidande Hephaestus. Man hör omkring honom stämmor af de besökande, Ocean, Chor, Io, Mercurius på nytt; Prometheus blef obeveklig. Hade vi andra delen af detta stycke, den fängslade Prometheus! Det Dramatiska utslaget vore deruti emellan haf, himmel och jord – kungjort! Saken emellan gudar och m[ennisko]r deruti förlikt. Det skulle följa (καθαρις αναπαυσις) Försoning.

Aeschulus's Perser äro den Rhammusiska Gudinnan, sjelfva Nemesis, Adrastea ett högtidligt tackoffer. I Persien synas de slagne, de flydde, den flydde Konungen, den arm blefne. Darii skugga stiger ur griften – h^a stämmor! h^a klagoljud! Aeschylus, hjeltens äfven i detta krig, stora själ skapte Athen genom denna föreställning en Triumphfest, som passar en krigare. Det aflägsna Persiens vidtskallande suckar, det segrande Grekland, äro Dina segerljud, och Du, Athen, Greklands eviga segertempel. Gudarne hafva afdomt striden,

Aeschylus Sju för Thebe, eller bägge Oedipus söners, Eteokles och Polynikes död. På sjelfva bålet, som begrof deras lik, säger Anthologiens Epigramm, att deras flammor ännu vända sig fiendtligt ur hvarandra; i detta Aeschylusverk, huru rasar Eteokles's flamma. Otämjelig af allt, som närmar sig, dämpad endast af ödets magt, men såsom en fruktansvärd. (Aeschylus' Sieben gegen Thebe, öfversatt af Süvern, Halle 1797.). Store Skald, i en hård men fast hand höll Du med strängt urval det afgörande ödets vågskål.

• * *

Sophokles mildrade detta skådespelets urval, men han upphöjde ej. På Aeschylus hårdt-brutna ban skred han med lättare steg framåt. Lugnt anordnad och utarbetad är hans Elektra emot Aeschylus Choëphorer; men skådespelets lagar och ändamål voro ock hos honom desamma. Den för fullgörande gerningen ligger fram, Elektras klagan inleder den; den dödtrorde Brödrens Urna gör den mildare, rättvisare för ögat, lugnare för hjertat. Man hör Erinnyerna komma; Det hela täcker och liksom håller den, efter h-n stycket kallar sig, Elektra.

Oedipus, Konungen. Händelsen, hans en gång genom honom räddade folks olycka, pesten är det; ödets Blad, hvarföre det är der? huru det är att försonas? är förhöljdt; Guda-Domens förkunnare väntas. Han kommer; en far = en konungsmördare är i Thebe; genom hans förbannelse skall landet försonas; ingen är ifrigare att upptäcka, hvem denne kan vara? än Oedipus. Och Oedipus är det sjelf, Konungen. Hⁿ afgrund af afsky och qual nu uppstår hos honom och hans släkt, höre man af So-

phokles, den milda Sophokles sjelf. Den stora lyckliga konungen står der olycklig, höjd och nedtryckt af det afgörande ödets hand.

Mildt beledsagar honom skalden till Colonae, och låter den blinde, länge qualde, der finna sin Gudagraf. Tack vare den 90 årige Sophokles, att han förbarmade sig öfver sin gamle öfvergifne! Tack vare tillfället, som lemnade oss detta stycke! 8å ock Antigone, den ädla systemen, den sköna Vestalen. Dotter af ett olyckligt hus; slutar hon; försonar hon med sin död ödet.

Philoktet, den olycklige, nesligt tillbakalemnade Hjelten på Lemnos. Man vill röfva honom sjelf, vill röfva ifrån honom hans pilar; Ulyssisklist, Achillisk ärlighet råkade i strid med hvarandra. Han sjelf är i strid emellan hjelteära och den sorgligaste jämmer. Herkules, ödets sagesman, synes. Han, h-n Philoktet gifvit vapnen, som genom sitt underkastande under förhängets höga magt är honom den mäst trängande föresyn, att foga sig efter gudarnes utslag, med ett kort besök slutar han det enkla, höga Drama. Affecterna, fruktans och medlidandets renande hos honom är fulländadt, Deremot den rasande Ajax; en bedröflig bild af en tapper förolämpad mans vansinne, som har Pallas till fiende, som uppreste sig mot Gudarna; "Tygla ditt [din] rättmätiga vrede, upphäf dig ej emot Gudarne; rasa ej emot förhängelset; du rasar mot dig sjelf." Det säger oss stycket; affecternas renande hos honom är fulländadt."

Och Trachinierinnerna? Herkules, huru han dör på Oita, oskyldigt förgiftad af sin hustrus, den älskande Dejaniras skänk, med helvetiska smärtor, bedjande sin son, gifva sig Döden – ändtligen döende – O Greker, Greker, huru bearbeten I Era höga det menskliga ödets fabler?

• * *

Onyttigt vore det, att ännu gå till Euripides och bevisa ur 20 stycken, det som låter bevisa sig ur hvart, neml.: "den grekiska Tragödien var en framställd fabel af m[en]skl[ig]a öden, för att genom denna föreställning, såsom intet slag af skaldekonsten eljest kan göra det, hvad? - blott beveka det menskliga sinnet? – Hvertill? Till allehanda lidelser, som genomskära sig i en vild irring? till hat, till afsky, till beundran, till kärlek? –

Men bevekandet är icke nog, taflan är skrifven:

"Tragoedien är en Ödes-fabel, d.ä. en föreställd historie af m[en]skl[ig]a händelser, medelst Charakterer, i mskl^a sinnen fulländande en affecternas (Lidelsernas) rening genom sjelfva deras uppväckande."

Sid. 48.

Denna är hos Aristoteles ingen stoisk, utan, såsom slutet af hans Politik (πολιτικον Θξ) visar, en helig fulländning. Såsom genom försoningssånger sinnen blifva renade, affecterne stillade, ordnade och bragta till tystnad; så skulle detta i högre mening;(tvärtemot Plato,) ske genom Tragoedien, h-n Arist. föreställde sig såsom en själens musik. "I Toner tar hvar och en på sitt sätt andel, den ræe annorlunda än den bildade. Det ges ock åtskilliga arter af harmonie, den sedliga, den verksamma, den hänryckande; till sitt ändamål böra de hvar och en brukas. Till uppfostran de sedligaste; till ett offentligt, uppmuntrande anhörande, (ακροασιν) Emot ställets ändamål och sammanhang vill Twining ändra ακροασιν till καθαρισιν; då likväl tillsatsen έτερων χειρουργουντων, ("då icke vi, liksom vid den uppfostrande musiken, utan andre spela, vi blott höra") visar meningen. Aristotle's treatise on Poetry, translated by Twining. Lond. 1789. Note 45. p. 234.) då andre spela, såväl de verksamma som de hänryckande. Ty passionen, som starkt griper en och annan, existerar i alla själar; olikheten är blott i mer och mindre. Af denna art är fruktan och medlidande. Vidare också Enthusiasmus; ty äfven af denna sinnesrörelse gripas några med rasande välde. Men af heliga sånger se vi dessa, helst när de betjena sig af de själen uppretande sångerna, huru de liksom voro under en helande eller renande konstns händer. En sådan Cur måste också de medlidande, de fruktande och de af andra passioner lidande underkasta sig.

(302–311). Fortsetzung. Skulle icke sorgespelet kunna väcka affecternas rening, då det för mskl-a hjertan föreställer en fabel af det mskl-a ödet? Inne bor uti den Aesopiska fabeln redan derigenom så mycken kraft, att den handlande föreställer den evigt-faststående naturens ordning, trots alla förändringar och tillfälligheter, i lefvande Charakterer liksom i blifvande typer; innebär sagan kraften af en dröm, h^a vår själ bildar till en närvarande Verld, i Idyllen till ett aldrig sedt Arkadien af lycksalighet; hvad? det stora sammanhanget af mskl^a livvets händelser, h-t förhänget väfver, nätet, hvarmed det omslingrar den mest skarpsinnige löpare, klippan, som det upphänger öfver hjeltens hufvud, med omständigheter; dem det genom en fläkt underligen vänder, hvad? dessa skulle ej vara inträngande? icke lärorika? Skalden vare blott äfven genom sin föreställning utläggare och användare af dessa ödets blad.

Grekerne bemödade sig att vara det. Utan att grubbla öfver, hvarföre Lajus's son af evighet varit fördömd, att vara en Oedipus, åtnöjde de sig dermed: "han var det! I lycka och olycka. Lycklig då han upplöste Sphinxs

Sid. 49.

gåta och herskade som en förtjenstrik Konung; olycklig, då en annan gåta, hemligheten af hans födelse upplöstes." Här var icke frågan om: hvarföre sådana öden träffa m-a? utan när och emedan de träffa, huru de äro att anses! huru att fördragas? Till svar på denna frågan talte i den grekiska tragoedien vid hvart omvändande af ett nytt blad i förhängelsens bok, d.ä. vid upptäckandet af

hvarje ny omständighet af äfventyret, allt hvad som kunde tala; den lidande och de medlidande, de fruktande och den bepröfvade, med alla Choren. Den var i egentligt förstånd tungan på denna våg; hvad ingen tordes eller kunde säga, sade den. Derföre var och är den grekiska theatern så bildande. Den fattar händelserne från alla, vänder dem å alla sidor; den fattar oss (ουδί επαγγελιας αλλα δι ελεου κ φοβου) ej genom förkunnandet, utan genom sjelfva affecterna, som fatta oss. Hvertill uppväckte det nu dessa affecter, om det ej ville rena, d.ä. luttra, ordna dem? Körden I oss ur passion i passion utan ändamål, utan förnuftig afsigt och ordning; använden I illa vårt medlidande öfver personer, som äro ovärdige, öfver svaga uslingar och djefvulske bofvar, hos h-a intet drag synes till msklhet; söndersargaden I vårt hjerta för och emot ingenting genom oförstånd och elakhet; låten t.ex. dem, h^a vi, genom er skänkt vårt deltagande, tänka, tala, handla så snedt, att vi med hat emot Er, måste undandraga dem vårt medlidande; eller kännen I till äfventyrs mått och rum, att vi alltid åkalla Er: "Hör upp, Bödel!" Kännen I så litet ödets lagar och gång, att I antingen injagar oss onyttig och löjlig fruktan, eller utdrifven dessa öfver gränserna i det onaturligas rike, att vi i stället för att blifva starke, varda svaga, i stället för medvetande-vise, stupide emot förhänget, känslolöst hörde emot våra medm^t, och afsade oss allt deltagande till dem; voren I sedan goda Hushållare af ödets händelser? och i Er konst rättskaffens konstnärer? hvad skulle man säga om en musik, som i stället för att angenämt röra, vidrigt uppbragte oss? långsamt insöfde osa eller gjorde oss galne och vilde? Gemene affecternes blandare, er uppresande framställare af mnskl^a hjertats och lifvets, de dödligas lyckas och olyckas händelser, I grulmen i stället för att luttra; I orsaken uppror, i stället för att försona. -

Aristoteles gaf i sin Poetik skalden sjelf ganska visa varningar och föreskrifter i Behandlingen af Ödes-fabeln, i uppväckande och stillande af sinnerörelser. H^a Charakterer t. ex. han har att välja? huru han hade att tillmäta och väga dem deras förhänge, oss vår medkänsla med dem, vår fruktan för oss sjelf? ja huru det utan detta mått, utan denna våg

Sid. 50.

ej gafs någon Tragoedie. Ty ett mischmasch af känslor, en röra af blinda ödesstreck är stridande emot det första begreppet af sorgespelet. Äfven dertill uppträdde Tragoedien, att den med första klarhet skulle framställa det öfver hjelten sväfvande förhänget, beledsaga honom vid hvarje steg af hans uppförande, med varning, böner, motsägelse, fruktan, råd eller tröst.

Derifrån på ställen, der skickelsen föreligger tveeggad, och förtjenar observation från hvarje sida, den snälla Ord- och Versväxlingen på Grekiska theatern. Oss synas de affekterade, dessa korta satser, dels emedan öfversättningen sällan kan gifva dem så rena och träffande, som den Grekiska Jamben ger, slag på slag, lugn eller djerf, men alltid träffande, dels emedan vi på vår theater ej vänta ett så strängt fåktande efter rätt och sanning af det som skall ske och icke ske. Athenienserne, vane vid offentliga tal för och emot, öfverhufvud vid stats- och rättegångs-strider, älskade sådana passionerade förnuftsstrider. Och på sitt rätta ställe, hvem älskade dem ej? Framalstras något rent resultat, då de tvärtemot hvarandra öfverstående meningar ej på det skarpaste pröfvas? Låt dem

alltså som i en duell, möta hvarandra med blanka svärd; hvad åskådaren derpå vinner, är en mycket klarare mening, vunnen i enviget under ödets hand,

• * *

"Men öde, och alltid öde! Vi Christne och vise, tro intet öde." Så kalle man det skickelse, händelse, fall, ett förknippande af händelser och omständigheter oundvikligen stå vi under detta ödets magt.

Visserligen, om en skald skulle så missförstå det ordet, att den stora Gudinnan blefve ett bullrande spöke, som, för och mot ingenting, tvärtemot allt förnuft, afsiktslöst eller med glädje öfver ens olycka utan all men^s skuld, förvirrade de på det bästa af menskl^a förnuftet anlagda planer; och han skulle tänka på det konststycket, att allt, hvad m^a i välmening och god tanke, företaga sig, skulle utfalla olyckligt, deremot hvad Gudarne ville af passion och brutalité, utfölle öfvermåttan lyckligt; då skulle vi hata hos denne skald det stumme, stupida ödet. En annan förlamade människorne armen, räckte dem ett opium mot alla förnuftiga öfverläggningar och beslut, men låte Ödet derföre råda; ropa vi, "gå till Orienten, Du Opium-Krämare! En tredje gáfve sig all möda, att köra ned kärran i smutsen, på det ödet utan händer måtte draga det där. En fjerde låte den blinda Gudinnan slå på men^{or}, som på ett st. rå marmor

Sid. 51.

och kallade detta känslolösa st:t en vis. En femte drifve spott med ödet; när hans hjelte gjort allt, faller, han i vattnet eller bryter sitt ben, och allt är, som det ej skulle skedt en gång; visserligen sådana missgrepp i bruket af detta ord visa ett beklagligt öde, och då Lessing i en annan mening kallade Tragoedien "en dikt, som uppväcker medlidande" så uppväcka sådana st[ycken] verkl. medlidande, medlidande neml. med skalden; afsky mot det höga namnets, ja sjelfva första begreppets af saken, missbruk. (Dramaturgie B.2. S.193. Hamb. bei Bode.)

Men var detta meningen hos Grekerne? Hvarföre yrkar Aristoteles derpå, att i sorgspelet allt tillgår naturligt och knutarnes upplösning aldrig sker genom maschiner. Hvarfor gör han oinskränkt människornas meningar och seder till källor för deras handlingar, deras lycka och olycka! och afväger med en guldvägskål huruvida fullkomliga och ofullkomliga, goda och onda Charakterer kunna träda i sorgspelet, d.ä. under tyngden af det tragiska förhänget? På ena – och andra – sidan fördömmar han minsta fel, och det med rätta. Skänken Romanen, Sagan er tro på under, I, som smiden dem skaldekonstens beväpnade vapen, (Ihr, die ihr der Dichtkunst, bezauberte Waffen schmiedet); blott Theatern skonen med dessa konster. På den vilja vi, också i dess Ideal, se naturlig sanning; Sacer est locus meiite extra!

Blott genom m[ennisk]o Charakterer verke alltså ödet, dock så att de förra verka under det sednares välde. Hvem lät Oedipus, på detta ställe födas under sådana omständigheter? hvem gjorde honom strax vid sin födelse till Oedipus, den genom foten borade? Också utan Pythiska orakeldomen, genom hvarje annan anledning gjorde det förhänget. Lagarna så om denne som om andra utlägger sorgspelet; det återför Charaktererne på sin grund, och visar skickelsen äfven uti spel af dessa Charakterer, h^a alltid saktare och saktare verkande, ändtligen försona stamm- eller stånd-Charakteren, såsom i Oedipi hus emellan hans förfinade söner och hans stillare döttrar. Förhängelsens tråd är genetiskt väfven, såsom vi se den ännu öfverallt för oss, här beklagande, der glädjande. Alla Herkules faror, ligga de icke i hans Charakter? Hvar Herkules har sin Euristheus, sin Juno, sin Omphale, Iole, Dejanira. Med namnet af den tillstånde Gudinnan är ett ärenät utbredt öfver honom, Ajax, och alla Hjelte Charakterer, h-a ödet förföljde. En man, som strider emot Gudarne, gränsar till vansinnighet. Om nu Ulyssis slughet undanstjäl för hans ögon, det honom tillhörde, hvad kan

Sid. 52.

han blifva än det han blir i sorgspelet, med allt hvad derutaf följer? Så i hundrade andra Grekernes sagor. Hippokratis yttrande: $\pi\alpha\nu\tau\alpha \delta\epsilon\iota \kappa\alpha\iota \alpha\nu\theta\rho\omega\pi\iota\nu\alpha \pi\alpha\nu\tau\alpha$ (allt menskl^t är gudomligt; allt gudomligt menskligt) är deras inskrift, alla deras gamla Hjeltars öden äro en Exposition af deras Charakter. Att anmärka den lemnar en lärorik förnöjelse; ett ännu lärorikare ödets långsamma tillberedande och kommande i deras Epopeer och Sorgspel. Ett fint öra har uppsnappat det. Den som vill öppna sitt öga och öra för sin verld af öden, läse dem; såsom altarbilder stå höga olycklige der, lärande, varnande, tillfredsställande, tröstande.

(312–333). Fortsetzung. Wilhelm Shakespear. (11/2)

År 1654 föddes Wilhelm Shakespear, en man, som ej förstod det Grekiska språket, som litet kände Grekerne och det lilla blott i öfversättningar, men var sjelf en lycklig son till ett godt öde. Den fordne ullhandlaren blef skådespelare och theaterskald i en så mycket omfattande art, att, om man kallar Grekerne till Skalder af sin Hjeltocyklus, måste man kalla denne "Skald af Werlds-cyklus".

Shakespear skref ett sorgspel Hamlet. Hamlet är hans Orestes. Man skall helt och hållet misstaga sig om hans Charakter, om man utgaf den för en gumse (hamlet) för ett ting, som man vanligen kallar en god prins; detta vore snörrätt stridande emot Sh[akespear]s djuptänkta teckning. Illgerningen är begången; hans far är lömskt mördad. Hans prophetiska själ hade anat något derom; men han vet ingenting och bär smärtan i en stilla, djup sorg. Nu uppenbaras fadrens ande först för andra, sedan för honom och utsäger den förskräckliga hemligheten:

Den Ormen, som mig stack,

Bär nu min krona. -

Som en plågad ande fordrar han af sonen ro och hämnd.

Hvarföre far ej Hamlet åstad och mördar mördaren? Wiljan fattades honom ej och visserligen ej kraft, som hans slag på Polonius, hans kamp med Laertes och så mången monolog bevisa; men dermed skulle skalden och hans sorgespel varit ringa betjent. Detta skulle föra oss i Hamlets själ: ty af steder och meningar uppstår Charakteren. Hamlets själ är äfven så sensibel som eftertänkande. Från Wittenberg kommer han, a Scholar. Redan hans fars död, hans mors giftermål hade gjort honom verlden, menniskorne, qvinnan vidrige, (så-

Sid. 53.

som hans monolog säger det rörande) då nu hans fars uppenbarelse liksom lyfter hans sinnes portar ur sina hakor, så att han, den unge Metaphysikus, nu sväfvar mellan 2 verldar. Är det icke af flere exempel bekant, huru en utomordentlig, underbar tillfällighet, vare det lycka eller olycka, bragte Känslofulla sinnen så ur fattning, att de sent eller aldrig mer återfingo den? Allt, äfven sin Ophelia, anser Hamlet nu, som ur en andewerld; förvirrat och mörkt hänger det tillkommande, ja hela mensklighetens bild för honom. Dertill kommer, att han som studerande på en annan ort, nu är lik en fremmande uti sitt husbondelösa fäderne-hus. Man vet, h^t intryck den akademiska lusten till metaphysik gör på ynglingar af Hamlets Charakter. Drottningen menar, att han blifvit melankolisk: go not to Wittenberg, dear Hamlet." I denna stämning hör han nu alldeles mer till den speculerande än den raskt-verksamma delen af m[ennisko]r. Lyckliga Ide, som hängde vid skalden af vårt Wittenberg, af Tysklands böjelse för Metaphysiken! Den hafve vi äfven att tacka för den berömde monologen: "vara eller icke vara!" Ur Frankrike bragte Hamlets vän Laertes en lustigare Charakter.

I denna metaphysiska stämning blir alltså för den eftertänkande sjelfva hans fars syn en scrupel. "Kunde det också ej ha varit en helvetesande, som ville göra Dig, Den bedröfvade, till din moders gemåls mördare? Gå säkrare!"

Lyckligtvis råka honom oförmodandes skådespelare; det pröfvande st[ycke]t uppföres; sorgfälligt tar H. en iakttagande vän till hjälp. Icke en trög seghet var det alltså, som fördröjde hämden, utan såsom H. ofta säger, metaphysiske och samvetsscrupler. Dessa vill den betänksamme Orestes göra ifrån sig före gerningen, på det de ej efter gerningen må qvälja honom. – Anslaget lyckas; konungens inre svarta samvete vaknar vid den theatraliska föreställningen af hans gerning; rott fällan slår till. – Undkommen sina tvifvelsmål finner han konungen; men bedjande. Men att bedjande skaffa bofven ur verlden uthärdar åter ej Hamlets andeliga sinne, ännu mindre skaldens sensibla känsla, som bevakade denne yngling som sin älskling. Raskt träder han in till sin moder, helt och hållet upphetsad i hettan af sin rättmätiga vrede; men ur sjelfva skärselden måste fadrens

ande finna sin trolösa kammare och träda emellan son och mor, "Såra henne, men blott med ord; doppa törnen i hennes eget bröst." Hvar står vid detta upptråde, Orestes, Elektra, Klytemnestra!

Sid. 54.

Bofven kommer för Hamlet och förbannar honom häftigt; höfligt skall han lefvereras döden i ett främmande land. Ödet trädde i vägen. Det hjälper och de föra honom tillbaka för att utföra en gerning, som i Polonius fallit på hufvudet af en oskyldig. För denna oskyldiga gerning måste han sjelf först plikta med det smärtsammaste törne: ty hans Ophelia är död. Sedan han okunnig om, hvems grafven var, hållit ett Collegium öfver skallarne (die Schädel), finner han sig i grafven öfver hennes kista, med hennes broder, sin vän, i en kärlekens kämpning, som bofvens sluga anstalt vet att förvandla uti en för Hamlet dödlig strid, hvarpå ödet afgör. Det växlar gevär och bågare; modren sjelf dricker gift; bofven måste dricka resten. Så är af denne Orestes fadermordet rent och skuldfritt hämnadt; man alle, bof, qvinna och son drager det med. Förhänget har verkat hämden, så att dess händer, hⁿ den var uppdragen, blefvo obefläckade. Bofven sjelf fyllde mättet af sin ondska, efter sin Charakter, och blef hämdens verktyg. Den gode Hamlet kunde, trots alla [ordet saknas] (Vorschritte) sjelfva hans faders ande ej drifva ur dess Charakter.

Hamlet var först skrefven af Shak. som ett kort utkast; men långsamt blef den småningom förlängd. Med hⁿ kärlek skalden gjort detta, visar sjelfva verket, det innehåller erinringar öfver vår lefnad, filosofiskt-melankoliska ungdomsdrömmar, sådana (stånd och situation afräknade) nästan Shak. sjelf kunnat ha. Hvarje stilla själ ser gerna i denna lugna sjö, i hⁿ en hel verld af f[.]mamalt,¹³² menskl^{het}, tid, evighet speglar sig. Kanske det enda stycke, som det rena sensus humanitatis har skrivit; och dock helt och hållet en Tragoedie af det skådande – nattliga ödets förhänge.

• * *

Shakespear's Macbeth deremot; äfven en ödes-Tragoedie, utvecklade ur m[en]skl[ig]a själar; handlande genom händelser och Charakterer, men af en huru olika art! I ett häxeväder träffas 5 qvinnor tills[amman]s på en ensam kal hed. De fråga och svara medvetande hvarandra, så skiljas de. Deras andar ropa dem; häxe vädret, som har yrat dem tills[amman]s, yrar dem såsom luftblåsor, hit och dit. – Den som gjorde dem till stående klumpar, eller till och med Grekiska Farcer, hade helt och hållet förfelat Shak^s Idee. Slagtningen slutas; de hade ett uppsåt, att spå Macbeth hans tillkommande öde, och de förfela icke det gemena häxeändamålet. Förut berättade de hvarandra på vägen såsom vanliga qvinnor, (det äro de) hvar de under tiden varit, hvad de, uppbragta af ringa förolämpningar, förhäxat eller ämnade förhäxa; Trumman dånar; de fara upp:

¹³² En del av ordet i mittuppslaget sjunkit in i bokbandet.

Sid. 55.

Macbeth och Banko komma. De lyckönska Macb. som Than af Glamis och som en gång blifvande Than af Cawdor och konung. Banko ber dem spå äfven åt sig. De kalla honom mindre än Macb. och större, ej så lycklig, men mycket lyckligare, far till kungar, men ej sjelf konung; hvarpå de försvinna. – Från första ögnablicket huru olika visa sig vid detta förförande bländverk Bankos och Macbeths Charakterer? 2 ädlingar hälsa Macbeth som Than af Cawdor på konungens befallning och besegla derigenom mäktigt trollsyrstrarnas hälsning i hans antända hjerna; Han fantiserar, blott eluderande gerningen: en svag hjerna, såsom denna är tjenlig och värdig hvarje vidare bedrägeri. - Hvem ser ej i denna Karakter redan förut hela handlingen? Banko sjelf anar den strax, lätt; han känner den, som vid minsta förtroliga yttrande af denna historie vidare skulle sporra den svage äregirige Macbeth. Huru olika taga Banko och Mb. hela scenen! den förre fattar lugnt, försiktigt; hela händelsen synes honom knapt mer än en dröm; han varnar sin följeslagare. Macbeth, den, så gerna han ville vara man, svage mannen är strax utom sig. En af qvinnor på vägen utkastad gnista, har itändts i hans hjerna! Sjelfva handlingen har redan och i sanning, såsom den förekommer honom, mindre svårt tilldragit sig i tanken derå. Det phantastiska tänkandet derpå må göra beslutet, menar han, på ena sidan fruktansvärdt, på andra sidan till en dröm. Hvad skall denne man bli i sin äresjuka hustrus händer? – Hans förvirrade bref till henne öfver detta trollbudskap visar, att hans hjerna lågar, och hon vet väl, hvad som felas honom, men ej henne, – beslut. – Snart är den heta, men svaga hjernan i hustruns våld. Helvetets spådom uppfylles genom bägge deras Charakter. - Alla små omständigheter tar Lady Macbeth till hjälps; alla små omständigheter möta henne. Den vänlige konungen besöker sjelf hennes hus, anförtröende sig sin gunstlings tak. Såsom andlös, bringar det ilande budet henne denna underrättelse, hvad säger hon? Sjelfva sitt qual upptar hon. Personer af sådan Karakter och föresats kunna ej blifva åklagelige emot ödets tillfälligheter. - "Men den första gnistan strödde dock häxorna i Macbeths själ." Af ingen annan orsak, än emedan de deri funno det torraste fnöske; I Bankos själ funno de det ej. Här var, efter segerrikt slutad batalj, Macbeth i gäsning; känslig för hvarje intryck. Skulle det ock varit blott vanliga qvinnor, som efter sådan seger hälsat honom med konungstiteln och hans svaga hjerna hade upptagit hälsningen som ett Guda-utslag; detsamma skulle ha varit följden, medelst några monologer. Shak. höjde stämman och förkortade sig derigenom, ja han öppnade sig en ny väg. När den af sitt hjerta och hela världen öfvergifne, värnlöse Macbeth ingenstädes vet råd och hjälp; hvart skall han annorstädes än till sina häxor? Och hvaruti träffar han dem?

Sid. 56.

Äfven vid det för honom färdiga verket, det afskyvärdaste, som aldrig solen skall se. – Macbeth träder in; och de läsa för honom vidare trollepisteln, h-n vi sedermera ord för ord genom den kommande Birnams-skogen se uppfyllt, en sann och dock lifligt förförande helvetessaga. För hans hustru, h-n ingen häxa förfört, som ej ser Bankos ande, talar i dess ställe i sömnen långt fruktansvärdare hennes medvetande uti hennes inre. Nattvandrande synes hon och tvättar förgäfves blodet från sina händer, h^a fläckar hon en gång dock fann så lätta att tvätta ifrån Macbeths händer.

O Sh. huru vänder du det inre ut! gör den stummaste själens afgrund talande! allt är dig förhänge och utan inre deltagande dock intet förhänge. I hvar och en af dina händelser, vare de nedriga eller ädla handlingar, instämmer hela naturen. Ovädret i Lear, då himmeln utgjuter hela sin vrede för döttrarnas otacksamhets skull, drabbar den obetäckta taklöse fadrens nakna hufvud, som sjelf är skulden till sin olycka. Klappandet på Macbeths dörr, så snart konungen är mördad, och hvad vaktkarlen dervid säger, de fruktansvärda äfventyren efter Kon. Hamlets död, för öfrigt hvarje naturens instämmande i den af dig föreställda gerningen; de visa alla din stilla, stora i verldskretsen utgjutna själ, uti h^t allt speglar sig, utur h^t allt utspeglar sig, förhängelse och Charakterer, Charakter och öde. Och hvart och ett af dina stycken är så nytt och eget, som vore det en egen verld! Intet af Lear, Romeo, Othello o.a. kan jag säga annat. Hamlet och Macbeth, båda andeverlden tillvände, metaphysical Characters; och dock stå de som öster och väster från hvarandra. Hamlet kunde hans allra älskeligaste faders syn röra på det innersta, hans dervarelse kunde för alltid skaka den; men aldrig bringa honom derhän, att han för raskt och obetänksamt, skulle fullföra en ryslig gerning. Hos den äregirige råde Macbeth antänder en häxehälsning på heden tundret, som blott hade denna gnistan nödig, på det hans hustru skulle uppblåsa den till låga. –

I alla andra Shakespears stycken synes samma höga förbindning af händelser, som utsträcker sig öfver m[ennisk}o inbillning; men hvartill menniskor efter sina böjelser och meningar, efter deras tänkesätt och passioner medverka, Lear t.ex. så snart han med sådana yttranden delar riket, är ock hans öde afgjort. Romeo, så snart han ser och älskar Julie ur sin dödsfiendes familj, har Eris kastat äppet, Så snart Desdemona öfverlemnar sig negern Othello, svingar ock Asmodi näsduken.

Allmänna Ephemerider

Sjunde årgången

1813.

Andra Häftet.

Allmänna Ephemerider.

Sjunde årgången

1813

2^{dra} Häftet

Februarius

(fortsättning)

Journal (Fortsättning ifrån pag. 30 af 1. H).

D. 9de en novitius Roschier. Efter läsningen kallade Professoren mig in i kammaren och fragte hvad jag ville hafva för Nordströms Grekiska läsning under förra terminen; jag sade mig vara nöjd med 2 Rd, dem han betalte mig och yttrade sig att det var blott för att låtsa taga något. – E.m. hade vi lof för Lect. Molin – det yrade starkt, kanske äfven i hans kammare, – till staden ankommo Ryssar – om aftonen spatserat omkring i staden – vakat länge. -

D. 10de kl. 9 gick öfre Classen till den Ryska Språkmästaren. Han är till nation en svensk, tyckes vara en språkkunnig karl; men har något svårt att exprimera sig. Han talte med oss ett och annat och raisonnerade om bokstäfverne uti det Ryska språket – då vi gingo bort, efter halfva timmen, erbjöd han sin tjenstaktighet att gå tillhanda med privat undervisning i Ryska, Engelska, Tyska och Franska. – bref ifrån Masalin i St. Mickel, utaf Ilmoni och Finnér, h^a voro hos mig och med hvilka jag gick opp till slottet, lånte af Ilmoni: Bastillens Minne? den innehöll korta Biografier öfver märkvärdiga personer under franska revolutionen. Vakate till omkr. kl. 1; hälsade på äldsta Tammelander, hⁿ med Rector Björksten var ämnande upp till Forsten att dricka förmodligen. Han hade säkert (sade han) ej känt igen mig på något annat ställe. NB. en novitius Fagerström

Sid. 58.

Fortsättning af Adrastea Ifrån pag. 56. 1. H. — 8/2

(334–344.). Fortsetzung (das Drama nähmlich.).

För 20 år sedan skref Lessing ett stycke Nathan den Wise, h^t man dessutom kallade en dramatisk Lärodikt öfver försynen. Illa för detta stycke till och med såsom Drama, om det blott vore det, det är en dramatisk ödes-fabel, som blef sammanväfd till det ädlaste ändamål; blef sammanväfd af Charakterer, h^a utan att sjelfve veta det, på det mest olika sätt, men alla genom hvarandra flätade, verka till ett heligt rent ändamål. En Tempelherre kastas till Palaestina; han vet knapt sjelf huru? fången och ensam benådad; han vet ej sjelf, hvarföre? Det yppar sig, att detta skett för hans likhet med en Sultanens bror; saken faller honom och Sultan ur minne. Han räddar en Jude flicka ur elden, och vet ej hvarföre? kommer derigenom i bekantskap med Nathan, h^a han aldrig haft lust att känna; med den räddade sjelf, hvars själs och kropps bildning öfverraskar honom med en slags kärlek. Juden utdrager på tiden; Patriarken, en klosterbror, Sultanen komma i spelet; det yppar sig slutligen, att Recha varit Tempelherrens syster, bägge Sultans barn, och Juden alla deras välgörare. När allt går ikring är det en saga; ifrån 3 ringar slingrar sig den dramatiska sagan; en rik krans af den skönaste slags lära, af Menniskor, Religions-, och Folk-tolerans. I alla partiens och religioners strid, i utvalda, genom ödet sammanförda situationer flätas denne krans af de olikaste händer; alla ropar slutligen till oss det högsta ordet af det renaste öde: "I folk, fördragen! I Menniskor af olika seder, meningar och Charakterer, hjälpen, fördragen hvsrandra; varen menniskor! Ett evigt tänkespråk för vårt slägte i alla Classer, Religioner och Folkscharakterer. Menniskoförnuftet och menniskogodheten, h^a i den-

Sid. 59.

na Drama hålla vågen, blifva mensklighetens högsta Skyddsgudinnor.

● * *

Lessing skref Emilia Galotti, likaledes en ödesfabel, verkställd och verkande genom Omständigheter och Charakterer. En sådan Prins borde blott ha sett en sådan Emilie, och vara led öfver en Contrast hos henne, sin närvarande älskade; en Målare borde nu blott bringa bägge målningarne Konst-Mäcenater och Prinsen tillfälligtvis dervid förnimma, att denna Emilie skulle blifva förmäld med en Appiani, att i dag är deras bröllopsdag! så måste allt det öfriga högst påskyndas och Marinelli bli det mångsidigt-verksamma verktyget till allt. Allt lyckas och misslyckss ända till den tragiska utgången. Stycket utvecklar en Prinsfabel medelst träffande Charakterer, under en Marinellis ledande, men äfven honom under ett högre öde, som lika litet lämpar sig efter skrankorna som Prinsen. Pörhänget faller, och vi bäfva. Discite justitiam moniti & non temnere honestum. Emellan handlande och åskådande står regeln upprätt.

● * *

Aristoteles håller poesien för mera philosophisk än historien, emedan hon is[yenner]h[e]t gör det allmänna åskådligt; den dramatiska uppfyller denna pligt under den strängaste regel. Ty skulle det ges någon djupare och grundligare philosophie, än då det ihoptrasslade nystanet af en händelse ej blott föreställes efter tider och seder, ej blott utvecklas ur grundsatser, meningar och affecter, utan ock alla dessa bringas under ett högt, rent förnuft, och ledas till ett ändamål, medelst en tråd, h-n skalden, ödets bud och förkunnare i dess namn fasthåller!

• * *

Två Passioner vredo framför andra Theater-reglorna för de franska Theaterskalderna, äregirighet och kärlek, la noble et la belle passion, som man kallade dem. Den förra förvirrade människornas hufvud, följaktligen också hjertat; denna hjertat, följaktligen också hufvudet. H^a missfoster bragtes på franska skådeplatsen, h^a man har föreställt som Hjeltar eller Hjeltinnor! För beröm, hersk-

Sid. 60.

lystnad, fåfänga uppoffra de allt, Far, bröder, söner, hustru, undersåtare och tjenare att förtiga; allt för den ädla passion, som uti högtrafvande Sentenser, i Politikens djupa planer, i förvirringar öfver förvirringar är rasande. För att höra sådana statsplaner och intriguer (skulle en Grek säga) för att beundra sådane dårar och prisa dem lycklige; församlen I er på Theatern? Äro de lycklige? Göra de lycklige? Och I beundren och prisen människor, h^a (med ett ord) ej äro skydde."

Eller skulle han se stycken, der la belle passion galant dominerar, hvarest hjelten för 2 sköna ögons skull på engång förgäter sig och sin Karakter, fädernesland, värdighet, handling, vänner och förnedrar ödes-fabeln med sitt känslofulla hjerta, och med åskådarens ännu känslofullare bifall till obilder af belle passion; "är det Er verld af sällhet? {skulle Greken fortfara) Gäller Ert galanterie i stället för honett pligt? slapp Delicatesse i stället för Kärlek? Har såsom de der Abderiterna, också er den lille galante Guden träffat, att der I blott hören nämnas kärlek, ären I straxt utom Er (hinschwinden) och plågen Er? I h^a region har Er passion sunkit! Ur Brösten i – lefvern."

"Men huru? skall det gamla och nytt-galanta tidehvarfvet säga, kunde dessa svagheter, som herska i verlden, ej bli föreställda på Theatern?" Rätt föreställda, i deras sanna följder – aldeles! Dertill har äfven Melpomene dolken. I hafven förändrat verktygen, i stället för de besvärliga vapnen ger I henne Veneris bild uti hand. Välan! I hennes hand blifve den också sanningens spegel. Om allt hycklar, må ej Theatern hyckla; stämman af vårt innersta medvetande, måttet öfver värdet och missvärdet af handlingssätt och affecter också af denna art ljude rent; det blifve ej förfalskat. I kabinetter må falsk politik gälla, i Lägret falsk Hjeltestorhet, i kloster och eremitager falsk helighet, i sällskapssalen, i kärlekskamrar uppenbart bedrägeri efter anbragte, å båda sidor öfverenskomna Conventioner; men ej vid förestäl-

Sid. 61.

landet af ett förknippande af lidelser, h^a framgå under ödets öga och h^a dess hand leder.

• * *

Den Grekiska och Engelska theatern gick i afseende å belle & noble passion en strängare väg. Melpomene skonte ej äregirige tyranner, än mindre tjente hon dem och ville förkläda deras vanvett. Så mången Kreon, som ger galna befallningar, visar hon med blödande bröst öfver egna olyckor, under Ghorets, d. ä. folkets allmänna ogillande. Det romantiska Kärleks galanteriet var Grekerne fullkomligen dels obekant, dels förvist hos dem ifrån den tragiska theatern. Till sagan hörde den och till erotiska sånger.

Shakespear? Hvem har ej hos honom sett i alla ståndens, följaktligen konungars, tyranners, ministrars, hjeltars hjerta, och hört dess inre stämmor? Han I ej blifvit varse konung Lear – under sina olyckor, under åska och blix, i en naken tiggares hydda? Trängde ingen Macbeths ångeståtbörd i ert bröst? Syntes den nattvandrande Drottningen Er onödig? Äfven i de historiska stycken han I ej fömärkt Richarders, Henrikars, Kung Johans, Wolsey's o. a.^s hjertas bekännelser? Store, lugne skald. Du förde menskliga böjelseernas och det styrande ödets väg i lycka och olycka med trohet, sanning. Intet af dina stycken är likt det andra; i hvarje andas en annan verlds-, tids-, och lifs-ande; händelseernas band slingrades alltid annorlunda; och dock är det öfverallt blott Din odödliga Griffel, som utaf förhängelsets taflor föreställde oss dessa målningar, och upplät vårt inre öga för dem.

Så ock kärleken hos Shakespear; aldrig är den annars hos honom galanterie, än då den måste vara det. Sann kärlek deremot med alla förberedelser och vändningar, med det söta spel, som tillhör henne, att förtiga dess ödes olika utgång – hvem har renare, djupare, fullkomligare föreställt den, än Shakespear! Romeo och Julie, Desdemona, Imogen, så mången annan målning målad med andra färger, föreställd i andra Situationer, äro evigtlefvande bilder i kärlekens gård. Denne och andra lidelser anviste Shäk. det gebit, som tillhör henne.

Sid. 62.

Också ligger källan för infirmitäterna för ögonen, under h^a Theatern lider hos andra Nationer; det är den leda Repräsentation, ett ting, som förkonstlar allt. Är denna der blott för åskådarens skull, för hⁿ den. vill gifva tillkänna, hⁿ den vill smickra, röra. Så blir allt ett motsidigt bedrägeri. Sanningens spegel är söndrad; händelsens stora gång uppehålls med dårskapen. Förgäten, att ni hafven

åskådare, ej Actricer och Acteurer! Som betydande Charakterer, som förhängelsens verktyg handlen I emot och för hvarandra. Händelsen, som I föreställen, är Er verld; anden, som uppfyller dessa händelser, Er Gudom, Numen, Ej Parterr och Loger. Än mer förgäten dessa skalder. I Ert hjerta hänger vågen, på hⁿ I villjen väga för oss händelser och böjelser; på den eviga taflan måste Ert förstånd ha läst Charaktererna, h^a den föreställer. Har den det; så skola hjerta och snille villigt följa er. Har den intet; så blir hvarje Repräsentation för liten. Parterr och Theater förderfva då hvarann växelvis och hvardera skjuter skulden på den andra.

9/2 (345–352.) Fortsetzung.

Att röra och ingenting annat än röra är det värsta eller snaraste intet hufvudändamål för sorgespelet. Bör man då ej veta, hvarföre, hvarigenom, hvartill man skall bli rörd? Hos ett bortskämdt, tårerikt och käslofattigt publikum äro våta dukar det tvetydigaste fälttecken på värdet af en skald: Tårevärda scener ges det nog i lifvet; ifrån dem vilja vi ej genom konstfabricater afvänja människorna. Lära skola dessa snarare, hvar de skola gråta, men ock hvar de skola vredgas, hvar icke gråta, utan verka, hvar icke gråta, utan modigt tillfredsställa sig! ty detta, blott detta är efter alla utgjutna tårar den tragiska Theaterns hufvudändamål.

Såsom äsopiska fabeln erkände sin lära för hvad den bör vara blott i den bestående Naturordningen medelst fortverkande oföränderliga Charakterer; såsom sagan, i förmåga af Naturlagarna, viste sin verld för oss i ett

Sid. 63.

drömrrike! så sträfvar den dramatiska poesien, den högsta af all poesie, till det högsta målet. Menskliga Charekterer och lidelser ordnar den i en fabel af livvets händelser, som till en del uppspinnes, men visserligen ledes och upplöses genom dem; och i sanning ej ur ett blindt hat eller en stupid undergifning, utan igenom fruktan för oss, genom deltagande i våra likar, till ordnande och luttrande af våra lidelser af alla slag, såsom i de Orgiska hemligheterna vid ett försoningsoffer.

(353–361.) Schluß. -

De största det menskliga hjertats och livvets motiver äro Fruktan och Deltagande! Sorgespelet är derföre den menskligaste af all poesie, då det antager dessa driffjädrar i innersta grund. Den helt och hållet oförskräckte Tyrannen är ett missfoster. Den som ej fruktar Nemesis, hvem skulle han frukta? hvad kunde han sky och skona? sorgespelet ställer honom i denna rysvärdt förderfliga gestalt, innom och utifrån, under den straffande Gudinnans magt. Fruktansvärdt straffar hon honom

redan derigenom, att hon förrycker hans sinne, förhärdar honom pharaoniskt, förbländar honom döf, i honom lära vi frukta.

Deremot hⁿ plåga i lifvet är äfven en svag, öfverdrifven fruktan! Den störer vår lycka genom drömmar om den kommande olyckan, och framlockar den också derigenom. Vore den ock billig, denna fruktan, den kan inte ändra! Och hjertat har en gång afväpnat sig. Förekommer nu det vidriga ödet, så finner det genom fruktan försvagade bröstet värnlöst. Här uppträder Melpomene, och väpnar, emot olyckan. Den gör osa ej till grofva Stoiker, ej till hornhårda Sigfrider; en på alla lifvets olyckor beredd själ vill den gifva oss, genom måttlighet, återhåll, förstånd, klokhet. (σωφροσύνη) Aldrig skola vi öfverge modet, hålla hufvudet upprätt, hjertat fritt; sorgespelst lärar oss altså att tygla fruktan.

Såvida verkar det på oss, på oss allena; det luttrar och ordnar

Sid. 64.

lidelser, som höra till vårt eget sjelfbestånd. Äregirighet, nygirighet, öfvermod, ängslig invärtes bedröfvelse, misstroende, otillfredsställelse, klenmod o.s.v. renar den; alla genom en riktig måttstock för fruktan.

• * *

Men då menniskan icke lefver ensam i världen, och ej kan lefva lycklig utan andra människor; huru heter den vårt hjertas driffjäder, som förbinder oss med andra till lycka eller olycka? Deltagande. På Sympathie är den grundad; sloge ej denna känsla i vårt bröst; ingen skald kunde inverka den hos oss. Men den slår vid hvarje händelse, som förekommer vår like, starkast vid hans smärta, vid hans lidande, först att uppröra denna känsla, hålla den liflig, men ock föra den i sina skrankor och säkert leda den; till den ändan arbetar den dramatiska, serdeles den tragiska konsten. Då vi nämligen ej kunna taga del i alla våra likar på lika sätt, i lika mått, så skall den tragiska Skaldekonsten lära oss, i hvem, och hvartill och i h-t mått vi skola deltaga, på det vårt deltagande må vara förnuftigt.

Den lägsta grad af deltagande kallar Aristoteles menniskovänliga (philantropiska) böjelser; dem äro vi skyldige hvar och en af vårt slägte. På deras utbildande skall allt verka, uppfostran, exempel, lärdom, historie, fabel, saga, samteliga skaldekonster.

Men äro de måttet för deltagandet, som Tragoedien har i sin hand? Arist. säger: ”nej” och det med rätta, Hvad som kan och skall verkas genom alla medel, hvad som sorgespelet också måste medverka, om det eljest vore en kannibalers gunst, bör och kan ej vara dess egna, egentliga och

högsta mål. Med rätta kallar altså Aristot. det högre, närmare deltagandet, som vi skänka sorgespelets hjeltar och hjeltinnor, en affect, medlidande. Detta ord uttalar sjelfva saken. En dolk sättes på vårt bröst, om vi gåfve detta vårt hjertas ömmaste gåfva, det högsta tragiska medlidandet, åt ovärdiga.

Sid. 65.

Melpomenes mördare äro de, som affordra sådant för ovärdige; ty ej allenast hafva vi uti vårt hjerta mindre att förslösa, än detta medlidande, utan då denna nedriga tjufnad här genom missbruk af den ädlaste konst sker, t. ex. för skökor och pojkar, så är det värsta namnet, som kan brukas, ”en kopplare!” ännu nästan för lindrigt för den tragiska kopplaren.

Bli vi ej i lifvet ofta plågade af medlidande? Se vi ej hundrade lida med oss, hvilka vi ej kunna hjälpa? Tusende, h^a vi ej förmå hjälpa? Medlidandet, det högsta medlidandet, h^a skänk! Vid hvarje innerligt deltagande ge vi bort en del af vårt hjerta, ja än mer, hans tillstånd bor i vårt hjerta; vi dela hans öde. Skulle vi dela det med en ursinnig, en föraktvärd, en uslinge, en mörderska, bolerska eller något annat gement nedrigt föremål? I starkare och svagare Charakterer blifve den punkten luttrad: "huruvida han är skulden till sitt öde! och har att göra sig sjelf förebråelser?" Ty sätta vi icke oss i hans ställe? Att försona oss med ödet, att få luttra i oss hvarje lidelse, att hon blir ett förnuftets verktyg; detta är ändamålet af Drama. Om hat och kärlek, fröjd och bedröfvelse, om förtret, ånger, svårmodighet, stolthet, äregirighet och hvarje annat begär, ej mindre om nedslagenhet, tröghet, undergifvenhet o.s.v. bjuder den, att allt oluttradt bör bortskaffas, och deremot tillfredsställelse med sig sjelf och sitt öde, modest agtning och begrepp om sig sjelf, hjälprikt deltagande i andras väl och nöd blifve vår blifvande Charakter.

Detta är nu lidelsernas rening (καθαρσις παθημλων) h^a efter Aristoteles skall fullkomna sorgespelet; Den Rene, Vise och Dygdige behöfver ej Theatern; men den som har begär uti sig att luttra, den som har att kämpa med sig och ödet, eller att försona sig dermed, den komme och lära.

● * *

Häraf följer, att ju mera stadgade menniskorne och staterne blifva minskas retelsen till den tragiska lågan. Atreus, Thyeste, Klytemnestra o.a. ges det blott i de såkallade heroi-

Sid. 66.

ska tiderna; i andra spela de sina roller, bakom förhänget eller till och med Coulisser, sedligare, fördoldare. Blott Macbeths kunna mörda som han; blott Othello's strypa så sina Desdemöner. En

viss själens råhet i hersklystnad, hämd, stolthet, grymhet synes blifvit afslipad, eller åtminstone polerad under tidens hand, så att den ej så skarp rister och skär. Ser man icke den möda t. ex. Lessing hade, att blott hos åskådarna rättfärdiga sin Emilies mord genom fadrens hand? än mer att motivera det i bådas sinnelag och sjelfva situationen? Virginias tider äro förbli och en annan far än Odoardo hade kanske riktat sin dolk något annorstädes. – Också ha vi i vårt begrepp om ett styrande öde blifvit mera vägrande; vi vilja ej mera tro ett förhängelse; och hafva rätt deruti, om man dermed menar en Gudinna, som gläds öfver ens skada eller en fullkomlig Hekate. Men också rysa vi att se troners kullstörtande, utgången af hela familjer, h^a Daemon förföljt eller en ogärning borttryckt, det yttersta mänskliga eländet, den djupaste menskliga klagan; vi fordra en glad, åtminstone en medelmåttig utgång. Så vill vårt öde ha det. Hvad nu? Skola vi derföre uppgifva de gamla frescomålningarna af Aeschylus, Sophokles, Shakespear? Visst icke. Sådane voro människorna en tid och sådane äro de ännu; nu blott slugare, förtäcktare. I de der stora dygders och lasters förebildande låtom oss höra i h^a toner, med h^a vändningar affecten en tid talte högt: nu raisonnerar den saktare och finare.

Menniskohjertat blifver alltid detsamma; skickelsen råder öfver alla stånd, En obetydlig människa erfar ofta Katastrofer, dem knapt konung Lear erfor; en betryckt familie synes räddarinnan ur nöden visserligen önskligare, gladare, mildare, än för en Drottning den oväntade bundsförvanten i hennes krigs- och statsplaner. Den höga Tragoediens nederstigande till det såkallade borgerliga sorgespelet är alltså ingen förnedring, intet oskärande

Sid. 67.

Vi äro ledsne öfver missfoster uppå thronen; vi vilja se in i de oss närmare stånden och menniskornas förhållanden, h^a med mera egen kraft än törhända de förre afvända ödet, eller kämpa emot detsamma. Sokrates och Epaminondas, Horazierne, Coriolan, Regulus, Brutus, Seneca, Cinna, Papinian o.a. voro inga Konungar, utan borgare. Har det räddande stycket en glad utgång, så bör ej spenamnet af en gråtaktig Comoedie (Comedie larmoyante) smärta det; vi hafva under detta namn rörande stycken af den lidande och räddade menskligheten. Öfverhufvud är det ett godt tecken, att vi förlorat smaken till det värdelösa utvärtes prålet af den gamla franska, äfvensom den göthiska pragten af den Engelska Tragoedien.

(362–382). II. Das Lichtspiel. Unterredungen.

1.) Charakter-Comoedierna äro haltande stycken, äfvensom de utputsade Charakter-sorgespelen. Vill jag läsa Oharakterer beskrifne, så tager jag Theophrast, la Bruyere eller Aristoteles Rhetorik. - De förträffligaste Charakter-Comoedier äro aldrig utan fabel; och ju bättre skalden förstod det, desto sorgfälligare lät han Charakteren blott tjena fabel-väfnaden. Eller snarare fabel och Charakter uppkommo på en gång i deras hufvud: Charakteren blef en fabelns motiv, fabeln en Charaterens beläte. Gressets Mechant är en mechant, odräglig Charakter; den har äfvensom Destouches, snart

förlorat sig utur skådeplatsen. Många stycken kallar man Charakterstycken, då det dock icke gör det; ty spelsjuka t.ex. är ett fel, en last, ingen Charakter. Då förvisas ej Charakterer skådeplatsen, snarare äro de den outhärlige, då fabeln blott handlar genom och medelst dem. De böra blott ej behärska fabeln; såsom verktyg böra de stå under fabeln eller snarare bägge spela tillsammans. – Vid Molieres mest utarbetade Oharaktersstycken stod redan för 30 år den franska Theatern torn; man lopp till gyckleri, till den Italienska Theatern. Deremot i de Molieres stycken, uti h^a fabeln herskade, fann man alltid nöje; Medecin malgré lui, hans sista stycke skall ock på theatern bli hans sista

Sid. 68.

det varaktigaste. – Gå igenom de Engelska Humour-stycken, huru många gamla af Ben-Johnson o.a. hafva bibehållit sig på skådeplatsen! Infällen, scener, Situationer tar man ur dem och inkläder dem ånyo; sjelfva Chaktererna måste ånyo stympas eller omskapas. De äro ej mer, säger man, för våra tider.

2) Ödet i Comoedien är lika alfvarsamt, som tragoedien kan hafva det i fablernas väsen och förknippande. Tron I, att diktaren till det lustigaste spel måste skratta, när han upptänker fabeln? Och gjorde han det, hans skratt måste tillhöra det klaraste förnuft. Förnuftet måste fläta händelsernas krans! Följaktligen måste det först bortkasta allt, som ej hörer dit. Förat och främst alla laster. Ingen lastbar Charakter skall Comoedien föreställa; det är hennes pligt. Till predikstolen och kathedern, eller till och med för fångelser, domstolar, tukthus hörer lasten; ej till lustspelet, som hvarken skall glädja sig öfver laster, eller förmå bättra dem. Ha'n I aldrig känt helvetesqual, då en förryckt, hållen komisk, alla 5 acter igenom, qväljer vårt inre sinne för pligt och rätt? Sin familje har han störtat i olycka, hustru och barn förorsakar han afgrundadagar, sin vän har han bedragit, förfört en flicka, bestulit sin herre, i embete och göromål är han från alla sidor en skurk; och denne bof, som passar till fästningsarbete, måste vi 5 långa acter se för oss, skåda, höra honom suckande, gråtande, föredraga oss all den jämmer, han stiftat och fortfar att stifta; slutligen kommer en ädel vän och räddar honom, eller den nådige herren synes och förgifver honom; han gråter boftårar, för att i 6te akten, om stycket fortfore, sannolikt göra det ännu värre, än han gjorde det i första. Ett förträffligt lustspel! i h^t man af missnöje och otålighet önskade hela herrskapet till Newgate (fångelse i London). Aristoteles sätter det till första begreppet af lustspelet, att det ej skall hafva att göra med straffbara laster, men väl med fel, med den menskliga naturens utväxter, h^a äro löjliga, men ej skad-

Sid. 69.

liga. Hvad förderfvet åtföljer, (το φαρτικον) vare icke föremål för lustspelet. ”Vid sådana Scener fören de gråtande barnen, de tjutande qvinnorna ifrån Theatern; och i stället att gråta, hänge sig bofven upp! Hvarföre gjorde han ej det redan i första acten? så skulle hela stycket blifvit om intet:

Det oskedliga obehagliga (αιοχρον) tillstodde Aristoteles lustspelet, (i marginalen: vanskapligd. Hässliches) is[yenner]het emedan det uppväcker löje; också visar detta löje öfver vsnskaplighet och oskicklighet, att det är oskadligt. I det opartiska (unbefangen) löjet (ej i det skämtsamma Hof- och Modelöjet) lika litet som i det grofva Bondelöjet) yttrar sig ett lika säkert naturens kännetecken, som i den ovillkorligt-, ja ovilligt-flytande tåren. Ingen annan än Bofven eller en liflig bedragare kan undandraga sig båda; ingen annan än de vilje neka sig båda. Så litet man i blott kroppsligt hänseende kan undandraga sig hostandet, gäspandet, nysandet, fastän man också intet högt gäspar, hostar och nyser; man undertrycker det en tid, och emot ens vilja kommer det åter; så outplånlig är äfven den lyckande Guden, Jocus. Man säger: "den vise skratte icke; han må blott le." Men man befinner sig icke bättre än då man vid det löjligen skrattar, ej förtörnar; när man lätt anser lätta saker, och aldrig väntar en Brobdignak i en Lilipytte; när man skrattar, om ej annars än för att skratta, deremot är alfvarsam, der man skall vara alfvarsam och (riktigt taget) icke kan vara annat än alfvarsam. För h^a allt är likgiltigt, är en sinnlös; den som skrattar öfver allt är en narr; den som förför oss att skratta, en förförare,

3.) Hvad gränserna för det vänskapliga (obehagliga) och förförande, angår, så skall man dock ej tala på Theatern, ännu mindre vilja föreställa det, hvarom man ej talar uti något ärbart sällskap. Det löjligen hör till Comoedien; ej det lystnad uppväckande, det kittlande, det vilda. Ett lust- eller sorgespel, is[yenner]het benkläder och förklåde, presentera sig, och i sanning ett par, så snart de presentera sig, befallande benkläder, h^a alla förkläden oundvikligen lyda, och tvärtemot ett äfven så mägtigt förklåde, att det, sedan man en gång

Sid. 70.

sett det, gör allt tillåtligt, och h^t tårar till och med tillhöra – med h^t nedrigt namn skulle vi nämna detta Ljugarespel? Comoedien gör sitt embete så väl i parterren som på skådeplatsen, att gifva det löjligen till pris åt löjet, det skändligt-löjligen i sjelfva Comoedien (φαν λοτερον το, το αιοχρον) åt hånlöjet. Det öfverljudda hånlöjet, heldre åt ett litet Instrument, som låter bära sig i fickan; ja läppen bär det i sig. Vet ni hvad Persiflage är och heter? Det betecknar ett fint begrepp; än mer en herrlig öfning. Le persiflage, säger en fransk skriftställare, (Memoir. d'un honnête homme; Discours preliminaire.) est la decomposition des objets imposans réduits à leur juste valeur. Är den lilla pipan att brukas vid alla imposanta omständigheter; vid h-n må den pipa af sig sjelf snarare än vid den imposanta Guden Priapus? Vid honom, äfvensom vid hvarje imposant galenskap är den att brukas. Ingen kan förbjuda oss det. Vet Ni, h^a stycken af den nyare franska skådeplatsen jag anser för de finaste? Parodierna, om h^a man sagt så mycket ondt, öfver h^a alla berömda Auctorer så högt ha besvärat sig. Mästerstycket uti en Parodie är den finaste kritik öfver ett stycke, om den tillika är la decomposition d'un object imposant, réduit à son juste valeur. I våra välinrättade stater, hvem ville murra? hvem ifra sig, stampa, bita läppar och naglar? Ett medel mot allt detta är – Toby Strandy's argumentum fistulatorium,

4.) Comoediens Öde står fast: "dårskap må visas som dårskap; finna sin lön som dårskap. Intet mer och intet mindre." Vi kunde ej le, om ej fel blifvit af oss erkända såsom sådana. Naturens ordning lärde oss känna dem som fel, dåraktigt- förderfliga, och dervid narragtiga. Hade ej Naturen ock medel, att foga dem mer eller mindre till rätta? Der ligger Comoediens öde, fabeln. Huru fogade naturen dem till rätta? genom följder. Också det oskadligaste fel - engång måste det synas för spegeln af eget eller främmande förnuft; engång måste dårskapen stöta sig på

Sid. 71.

andras klokhet eller dårskaper. Se der den enkla och den sammansatta komiska fabeln. För förnuftets ljus allena framställd, blir fabeln enkel; opponerad mot andras dårskaper, ger det en Intrigue, som välledd till en fullkomlig utveckling eller dårskapens hämd, skänker ett lärorikt nöje. Alla språk äro fulla af ordspråk deröfver, att hvar dårskap kommer i ljuset och förenar sin vederpart, att således hvar villfarelse straffar sig sjelf. På hvad sätt och i hvad måtta detta skall ske rätt, skall Comoedien ej lära, utan visa; ty derföre är den ett verdens skådespel, en vishets skola. Men skulle ej derigenom vår egenkärlek, vår frivolitæt näras? Att bemärka fel är ingen olycka. Lefnadsvishet, säger Horaz, begynnes med fels erkännande och förbättrande. Den som bemärker dem hos andra, men ej hos sig sjelf, är partisk till sin egen skada; Comoedien är ej skulden dertill. Allmänt förehåller den spegeln; må hvar och en se in, och erkänna sig sjelf först, sedan andra, att kunna och töras le öfver sjelfva sin käraste väns fel, är också ingen olycka; snarare det närmaste förtretlighets- och vänskapsbandet. För hvem jag ej törs fråga dess fel, den har rättighet, att blott tvifvelaktigt åhöra mitt beröm. Fordrade han, att jag ej skall blifva varse och erkänna något fel hos honom, han vore ej min vän! Men törs man äfven skämta öfver hans fel? Visserligen. Just detta skämt är vänskapens krydda, umgängets salt, sällskapslifvets blomma. Intet sällskap är förtroligare, än der man, efter det bekanta uttrycket, ej upptar hvarannan illa; ingen taffel är gladare än der skämtet opartiskt hoppar från mun till mun, från blick till blick. Äfven löjet är och förblir en oumbärlig lifvets njutning. Utan hans fel må jag ej älska min vän; jag älskar honom i hans fel, om jag ock icke älskar dessa hos honom. Umgängets ömmaste språk är skämt; jag vet ej, huru man kan behandla någon vänligare, än då man i honom talar med själen, som (Geist) upplifvar det. Lustspelet måste bestämma äfven skämtet, sitt mått, sina gränсор, ej blott deruti, huru det sjelf skämtar, utan mest derigenom, huru vida det tillåter oss

Sid. 72.

skämta öfver dess föreställningar. Genom alla Grader vare Comoedien häri Mästarinna, från skämtet till begabberiet, från det vänliga löjet ända till det – begabbande hånlöjet. Den häruti ej riktigt använder våg och mått, blir sjelf en Gycklare.

Huru många af många arter ges det af dem! Vi kunde förträffligen utrusta Brands nsrrskepp af dessa skrän. Välan! Det första skräet vare de qvacksalvare, som uppföra eller spela personaliteter.

Den som i en dårskap kan fatta och fasthålla blott en person, är en komisk fuskare. Skalden föreställer dårskapen, icke en enda maenniskas dårskap; hvad bekymrar honom denne ene? Att uti En göra alla sina bröder erkända, är hans ärekrans; ingenting är hos honom förhatligare än den allmänna Charakterens tydning eller förklädning på den eller den.

Det andra gyckleriet är väl att bringa stånden på theatern? hvarför icke? dårskaper ur och i alla stånd. Stånd är något allmänt. Hvert stånd har dårskaper och favoritfel, det ena mer, det andra mindre. Äro de oförderflige, gifva de skämtet och glädjen rum; hvarföre skulle ej desse uppträda på theatern? Måste det sedan Moliere låta, läkaren, den borgerlige adelsmannen, Tartuffe, le Graffier behaga sig att uppträda, hvarföre icke ock Domaren? Theologen? Recensenten? Skalden? På den Kritiska Theatern äro för länge sedan alla stånden. Att alla synas, minskar också det påfallande, att den och den synes. Och hvad skadar det ståndet, att den eller den, som hörer dertill, har den eller den löjligheten hos sig? Comoedien har en skola, som lärer den broderliga läran: ”I alla stånd ges det dårskap. Fördragen hvarandra!”

Då msn fördrifver laster och det skamliga ifrån den komiska Theatern, och anordnar Charaktersstycken under fabeln, skall det ej snart brista denne på Sujets? Tror ni då, att det är så ringa förråd på mensklige dårskaper? eller att det skall utgå? Med hvarje tidevarf förnygra de sig, med hvarje uppblomstrar hemligen en Ny komisk Theater. Såsom Shakespear tog Sujets

Sid. 73.

ur in- och utländska historier, romancer och berättelser, såsom fransyska Theatern är Spaniorene skyldig innehållet af sina bästa stycken; hⁿ mängd ämnen i historien, i noveller, Romancer, berättelser af alla nationer är det icke ännu till hands? Det felas blott konstnärer, h^a skulle bearbeta det. Och vi? lefva vi icke ständigt i Limbus af dårhet? Om gamla dårskaper afskaffas| vi kläda oss straxt i nya moder.

5.) - III. Roms goldnes Zeitalter der Dichtkunst unter Nero. Persius erste Satyre. (und Einleitung.) (p. 385–396.)

Nero var en skald, musiker, skådespelare, kritiker, talare, kapprännare, fåktare: Han dog med orden: ”O h^t konstgenie går med mig förloradt!”

Namnet Hippokrene betyder hästkälla, hästbäck.

(So ein Nichts ist Alle dein Wissen, es wüsst' dann ein anderer, dass du es wissest?)

Polydamas, en vis Trojansk hjälte, här Nero, den förståndigaste vise. Labeo en oskicklig Homeri efterapare och öfversättare, en elak, men då för tiden berömd skald. Under Nero var den Trojanska smaken i högsta mode. (Ur noterne till poëmet.) -

Adrastea & Dritter Band, Leipzig & 1802.

10/2

1. Lied der Hoffnung. (1-4.)

(5. 16.) II. Wer war der grösseste Held? Wer der billigste Gesetzgeber? – Ein Gespräch. (Ur Brooke's Fool of Quality Tom 1. p. 149 (Lond. 1767.)

Themistokles, då han vardt tillfrågad, hvem han höll för den störste Hjelte, svarade: "Icke den, som eröfrar, utan den som uppbygger, som utaf en by vet göra en stad, utaf ett föraktadt litet folk en nation."

Efter det begreppet är utan tvifvel Peter Alexiewitz i Ryssland den störste hjelte, som har lefvat; dock måste äfven han, med billighet taladt, dela detta beröm med sin Käthe.

Sid. 74.

Hon humaniserte honom, såsom han humaniserte Nationen. I ålderdomen var Lykurgus utan jemförelse den störste Hjelte och lagstiftare. I de första tiderna voro Lacedämonierne ytterst råe och okunnige, de visste af ingen annan lag, än hvad deras vilja eller beherskare böd dem. Lykurg hade kunnat gripa Sceptern; men hans äregirighet sträfvade till ett högre och varaktigare herravälde, öfver sitt folks och sina efterkommandes själar och seder. Han grundade den underligaste författning, som nånsin kommit i en människas hufvud eller hjerta; den skulle framalstra en ny skapelse. Han öfvertalte de rike, att dela sina länderier med de fattiga. Han förböd penningen, sådan den gällde hos andre folk; så ock alla varor och Materialier för pragt och luxe. Hans Lacedämonier måste äta gemensamt, frugalt och enkelt. Han förböd all dyr omkostnad i husgeråd och klädnad. Kort, han gjorde det till en pligt, att dämpa hvarje sinnligt och eget begär, deremot dagligen underkasta sig hårda mödofulla kroppsöfningar, lära sig fördraga smärta och ädelt förakta döden. Slutligen föregaf han en för sig nödvändig skilsmässa, och tog af Lacedämonierne en ed, att utan minsta ändring vilja efterlefva sina lagar, tills han skulle återkomma. Men han kom ej tillbaka; af kärlek för sitt land, förviste han sig för evigt, och tog vid sin död mått och steg till att ej hans kropp alldrig skulle igenfinnas. Följaktligen också intet återhämtas till Lacedämon, på det ej hans landsmän under denna förevändning skulle kunna frikalla sig ifrån sin ed.

Frågar man: hvarföre i hela loppet af historien stora Hjeltar blifvit berömde? svaras det: "blott för olyckan! Derföre, att de utbredde förödelse och elände ibland menniskor." Men huru ädel, huru gudomligt större var hjelten af la Mancha! Han drog ut att förskaffa den oförrättade rätt, våldsamer godtgörelse, att upphöja den fallne, nederkasta den, som orättvisan hade upphöjt, Vid detta underliga företagande hvad för puffar, slag och sidostötar bekom han! Men möda och arbete var honom ett mjukt

Sid. 75.

läger, smärtans hus ett lusthus, emedan han ansåg sig för den, hvars pligt och kallelse var att gifva andra lättnad, lycka och hvila. Om följderna ej svarade emot hans hjertas företaganden, så bör detta ej tillskrifvas mannen utan hans sjukdom; hade hans magt räckt så långt som hans goda vilja, med lifsfara hade han ställt allt utväxt och snedt upprätt och jämnt som en Ceder. Dock, jag vänder mig och kysser vördnadsfull klädesfällan af den aktningvärdaste af alla ståthållare och lagstiftare, Sancho Pansa. H^a domar fällde, h^a inrättningar gjorde han! Minos, Solon och den af Gudinnan Egeria upplifvade Numa, huru fördunklas de af honom! Du var en Bonde, Sancho, en olärd, som menniska en Duns, som ståthållare en Engel; ty såsom en äkta motsats till alla ståthållare önskade, begärde, vände Du Ditt öga ej till något annat, än – ditt folks väl. Hade Aesops stork kunnat få rörelse att handla efter samma principium; hade aldrig storkars regering bekommit magt ibland menniskor. – Jag säger och suckar för mig sjelf; o vore hela Jorden så din, som Barataria, din ö, och du Sancho vore dess lagstiftare, dess Regent!

Men huru kom det till, att uti alla tidevarf och nationer, verlden allmänt gifvit Eröfraren namn och ära af heroismus? Af respekt, tror jag, för våldet. Menniskan är svag af naturen; i och till ett stånd af afhängighet är hon född. Naturligen ser hon altså kring sig om hjälp, och der hon blir varse högsta magten, dit vänder hon sig och anropar om beskydd. Skulle ock nu denna magt blifva henne till skada, i stället för att beskärma henne, ändrar det ingenting i hennes högaktning för våldet. Darrande bugar hon sig, i det hon hyser afsky, tillbeder hon. Det går häri med menniskor som med Gud sjelf. I solskin och i den stilla daggen af hans försyn och godhet synes han för den allmänna tanken ej så ärevördig och majestätisk, man märker intet honom så mycket, som då han visar sig i blix och dunder, i moln och oväder,

En Hjelte, en Heros betyder i 3 språk (Hero, heros, ἥρωος) en Halfgud, ett väsen af öfvermännisklig kraft. Huru kan nu detta visa sig öfver de mänskliga? Vålgörighetens

Sid. 76.

blidare handlingar, godhetens sakta, ljufva stämma åtföljes alldrig af buller och prunk. Men uppror och tumult, plundrade städers sorl, röfvade qvinnors klagorop, dömde nationers plågor, fylla famas

trompett. Männer af magt och äregirighet finna på denna väg beröm och utmärkande, färdigt för dem och lätt att erhålla: ty det är utan jämförelse lättare att förstöra än skapa, att döda än att göra lefvande, att nedrifva än att uppbygga, att bringa förödelse och elände öfver jorden, än fullkomlighet och frid. Beröm ett barn för dess genie till elaka, skadliga streck; du för honom genom ditt uppmuntrande beröm till galgen. Äfven så har den visa verlden uppbragt sina Hjeltar, dessa föraktliga! då de ärade och klappade till deras gärningar, för h^a infamie och galgen borde tillhöra. Allt ifrån sin begynnelse var verlden en tålig åsna, och skall ända till slut förblifva ett envist hufvud.

(17–33.) III. Ereignisse und Charaktere des vergangenens Jahrhunderts.

På den nordiska himmeln uppgingo med början af det förflutna århundradet präktiga stjernor; en underbar Meteor, Karl den tolfte af Sverige, Peter den store af Ryssland en mäktig Boötes; den nya preussiska kronan.

I. Karl der Zwölfte.

Nästan under intet annat namn synes i moderna skrifter denne regent och fältherre, än af den norske Don Quixote, den galne Riddaren ifrån Norden. Sedan Pope bragte honom i sitt rim, "från den galne Macedoniern till den galne Svensken;" än mer, sedan Antimachiawell med ungdomsstyrka förklarade sig mot honom, och Voltaire skref hans romantiska historie, ilar man vid hans utteknade Svenska hufvud att säga: "den galne Alexander!" Men förtjente ej sjelfva denna galenskap (om den var det) behjertande? hvarifrån fick den rasande sådan magt? Är det bra att han hade den?

Karl kom enligt sin fars testamente på sitt 15de år på en

Sid. 77.

(så hette det) oinskränkt thron, som var rik på titlar, stor genom sina förfäder, men ej den mäktigaste uti inre krafter, och behöfde en klok hushållning. Ett ännu farligare verktyg var honom hans Svenskars mod; ty Svenske Män hade hans rike i alla stånden. Till äfventyrs är intet land uti den Europeiska historien fullt af så utmärkt fasta Charakterer som Sverige. – Prinsen blef altså hofmässigt uppfostrad, med fördomar af en oinskränkt magt, utan att man lärt honom känna sitt rikets skrankor, författning och välfärd. Att han i sin ungdom läst Curtius framför andra och derur slutit å Alexander i sitt hjerta, är en fabel; den Alexander, som låg i honom, uppväcktes af underbara tidsomständigheter. Fast var hans panna och kropp; hans vilja rättvis, men oböjelig. Ifrån ungdomen, säga hans Biographer, red han häftigt; satte gerna öfver de farligaste ställen. Björnjagt var hans tidsfördrif och ända till att fånga björnar lefvande utan skott och spjut med trägafflar och

snaror, då en af dessa ohöfliga fiender ref honom Peruquen från hufvudet. Då den unge Konungen (den 24 Dec. 1697) steg till häst, för att rida till kyrkan till att smörjas, föll honom på slottsplatsen kronan från hufvudet, som han, mot rikets plägsed, sjelf hem(ma) satt uppå sig. Kort han var uppfostrad med intryck af den egenmäktiga oinskränkhed, som hans far erhållit: dessa lemnade också icke honom, förrän kulan träffade honom för pannan. Hvad bildar och missbildar en tillkommande beherskares sinne? Ej undervisning allena! mycket mer grundsatser och seder, efter hvilka man behandlat honom.

Emot den Kongliga Ynglingen, hvars rike var med hela Europa i säker fred, uppspänn sig utan hans skuld ett hemligt förbund af tre nästgränsande magter. Danmark lystade efter Schlesvig, h-t det med fullkomlig Souveränitet hade måst afträda till Hollstein, Konung August af Pohlen efter Lifland och galant krigsära, Czaren Peter I efter en hamn vid Östersjön. Dessa slumrande begär, h-a eljest kan hända ej skulle utbrustit, uppväckte en förrädare. Patkul, som under Karl XII. i Sverige talt öfverljuddt och efter hofvets

Sid. 78.

mening för högt för den Lifländska Adelns rättigheter, hade blifvit arresterad; han flydde och brann sedermera af hämd emot Sverige. Han var det, som förelade den äregirige August och hans fåfänge General planer, föreslog alliancer, låfvade honom Lifländska Adelns raska bistånd, sökte också ehuru fruktlöst utverka det. (I Brüschilds Magazin für die Geographie und Geschichte äro Patkuls planer tryckta; på dem är intet tvifvel. I Th. 15. S. 279 f.) August förblindades; Czaren kom alliancen väl till pass; Danmark gjorde första infallet i Schlesvig. På en tid, då dess Hof Gesandter försäkrade om vänskap, förklarades kriget i Moskva, förklarades och påskyndades; August skyndade till Riga, Peter till Narva – en krigslåga uppstod, som tillställt de omänskligaste förhärjanden, gjort Sverige fattigt, så många tusende, tusende olyckliga; och blott för Lifländska Adelns rätt eller orätt?

Försynen styrde saken annorlunda; istället för att komma under Pohlen, kom Lifland under Ryska spiran. Och Regenternes affecter, deras hemliga förbund mot en efter deras mening obehärdad, huru anser man det nu? I, som fordren Er trohet af Era undersåtare, på h-n ej blott Er magt, utan Er Existence är grundad, I handlen efter försvunna fördrag för hela världens ögon så emot hvarandra?

På engång afsade sig den unge Konungen, då han fick underrättelse om sin fas [svågers] öfverfall i Schleswig, alla hofvets förnöjelser. Han drack numera blott vatten, åt enkel föda, sof på ett täcke på marken; och då tåget gick till Seeland, sprang han vid landningen (den 25 Juli 1700.) sjelf i sjön, för att anvisa de landande Trupperne sina poster. "Ingen annan led vid detta segerrika framryckandet i Danmark, säger Lagerbring, än fiendens hjortar och rådjur; hvad man hämtade till lägret, betaltes för öfrigt, och den ringaste Bonde bemöttes väl." Snart och på högst billiga villkor slöts freden; den 23 Augusti var Karl redan tillbaka i Skåne.

Som vårt första verk vanligen renast visar vår själs gestalt, så är detta Karls första fälttåg en spegel af hans tänkesätt, då det ännu var mindre retadt.

Sid. 79.

Sex dagar efter hans återkomst i riket förklarades krig i Moskwa, och påbegyntes straxt med härjande. Så snart Karl erhöll derom underrättelse, ilade han ombord och var den 6-te October i Pernau. Snart följde ett anfall uppå det förskansade Ryska lägret med 8000 emot 80 000 och en seger, mot hⁿ knapt någon annan i historien uppkommer. Efter den mest hårdnackade strid gaf sig hela Ryska lägret, h^t man måste låta tåga bort, emedan man var sjelf för svag för att taga till fånga; en för Karl dess skadligare seger, som den för Ryssarne var ett fördelaktigt nederlag, då den förre lärde sig att tro på sin allmagt, dessa deremot lärde sig strida. Då Augusts fälttåg aflopp lika olyckligt, under det ena gången efter andra Polen och Sachsen slogos, förlorade Karl jämnvigten uti öfverläggning. Alla fredsförslag sfslogos af honom; August skulle och måste dethroniseras ske hvad som ske ville. Ända till Sachsen förföljde honom den segrande konungen; der han sjelf vänligen besökte den afsatte konungen. Här var nu slutet på den nordiske Hjeltens segerrika bana; han var gången öfver Rubikon, han hade öfverskridit Nemesis linier, som snart sände honom en farlig fiende.

Det var den smickrande Marlborough, som för att aflägsna honom ifrån sin segers skådeplats, personligen besökte honom och bestack Grefve Piper med Engelska penningar, på det han på beskedligt vis skuile, bringa konungen ifrån Tyskland. ”Tag permingarne, sade konungen; jag går dock, hvart jag vill.” och han bröt upp, ej för att rädda sitt härjade Lifland, som var i Ryssarnes händer, utan för att understöda den oförrättade kosakernas Hetmann, i Ukrainas hedar. Här, vid det bekanta Pultava, vände Gudinnan om hjulet. Konungen blef blessert; Generalerne voro afundsjuke på hvarandra; allt råkade i oordning. Krutet dugde ioke; kanonerne voro vid trossen, under det Ryssarne spelte med 132 stycken; fältherrarne understödde icke hvarandra; Knapt 11 000 Svenskar voro komne till träffningen; efter de ytterst besvärliga marscherne i den hårdaste vintern, i h-n de förfrusne foglarne läto med händren gripa sig, voro 5000 sjuke vid arméen. 1500 man åtföljde konungen,

Sid. 80.

de andre, under Löwenhaupt, efter uppgift 16 000, gåfvo sig till krigsfångar. De blefvo förströdde i Sibirien; få af dem återsågo sitt fädernesland och de sina. Hvems hjerta slår ej härvid? hvem förtörnas icke på den, som listigt lockade konungen till marschen åt Ukraine? När man läser soldaternas uthärdande tålmod, trohet och ståndaktighet, h^a ledos, hungrade, törstade, nästan förfruso för sin konung på de besvärligaste fälttåg, och sedan Generalernes familjehat mot hvarandra, h^a uppoffra desse trogne, uppoffra sjelfva sin konung. – nog!

• * *

Nu kom då den ända till China berömde, förut öfverallt segerrike, nu knapt undankomne Hjelten genom Tartariet till Turkiet, som tog honom i beskydd och der han på annat sätt viste otroliga krafter vid en oerhörd vilje. Den fördrifne liksom sprängde porten; en Vezier afsattes efter den andra, tills kriget förklarades emot Ryssland. Här vid floden Pruth kom nu Peter nästan i samma nödvändighet, hvori Karl varit vid Pultava, att ge sig med hela sin här, om ej, (som bekant är) hans Kathinka, genom sina kostbarheter, såsom skänker till Storvezieren, hade köpt honom lös. Blef genom denna erfarelse Czarens hjerta, (som Cyri, då Crassus blickade bak sig öfver Triumphvagnens hjul, för hvilken han gick, och tänkte på Solons ord,) bevekt till en för Sverige anständig fred? Nästan synes han så; men Karl var förbittrad emot Peter, och då han i den slutne freden nästan helt och hållet åsidosattes af den snåle Storvezieren, blef förbittringen emot honom så stark, att han i stället för fred ej tänkte på något annat än hämd. Stanislai beredvillighet, som kom till Bender till honom, och ville afsäga sig kronan, förkastade han. "Det skulle väl finnas en annan som kunde vara konung af Pohlen, om han ej ville vara det, August skulle alldrig blifva det." o.s.v.

För sjelfva Porten blef nu Karl besvärlig, helst ingen annan der antog sig honom än den fransyska Gesandten. Köpmans-magternas Gesandter voro helt och hållet på Czarens sida. Lefvande eller död skulle han ändtligen lefvereras till Adrianopel, då han så behjertadt försvarade sig med de få sina i sitt hus i Warnitza!

Sid. 81.

De som tillräkna honom detta för dumdristighet, måga göra det; hvad skulle han då gjort? Nog, han uppnådde sitt ändamål och satte sig, sedan han befriat sina till Turkiska slafvar gjorde trogne, så snart det behagade honom, med sitt i motståndet emot Turkarne förbrända ansigte, till häst, och red åtföljd af en följeslagare, ifrån Demotica till Stralsund, d.ä. 286 mil uppå 14 dagar. En ritt, den ingen Europas Monark gjort och lär svårligen göra. För att vara okänd, fördolde sig konungen under en peruk i en gemen brun rock. Han sadlade sjelf sin häst, äfvensom hans följeslagare Döring, drack efter sin vana blott vatten, och ankom öfver Wien, Regensburg, Franken, Hessen o.s.v. den 11 Nov. 1714 efter ett femårigt vistande i Turkiet om midnatten för Stralsund. Hvad som der så länge hade qvarhållit honom, var hans oafåtliga sträfvande, att uti en stor plan verka det genom Porten, hvartill han ej såg något bistånd ibland Christliga magter. I djupaste olyckan viste han en stor, oskakad själ. Bedröflig och nästan vidrig är den anblick, huru han fann sakerna. Hans fiender hade förökt sig, utom Ryssar och Danskar var England, Hannover, Preussen, hvar på sitt håll på stridsplatser. Hans rike var utarmadt, äfven Pesten hade blottat det på folk; armeen till lands, sjöväsendet, artillerie och munitio voro i det värsta tillstånd; Sveriges Tyska provinser, Lifland, en del af Finland voro eller gingo snart förlorade. Med största lifsfara räddade konungen sig ifrån Stralsund på en fiskarebåt; på ön Jasmuth fann han ej fregatten, som skulle vänta på honom;

oförmodadt fann han sig dermed på öppna hafvet. Genom förord och eget penningelån hade den Holsteinska Ministern Görtz räddat honom, till h-n han sedermera satte det största förtroende.

Uppenbara och försiktiga voro de medel, denne till konungens tjenst tvungne mannen föreslog till Sveriges räddning och till en ärofull fred; (S. Rettung der Ehre des Freiherrn von Schlitz, 1776, 8) Konung och ständer antogo dem, och straxt efter Karls död förskylte de honom genom ett skymfligt arresterande och bilan. Ett Parti hade nästlat sig tillsammans i konungariket, som för ädelmodigt öfversåg Karl; från det kom sannolikt också

Sid. 82.

kulan, som ej skonte konungen, h-n det vildaste förhängelset hade skont. För Fredrichshall i Norge stod han om aftonen i löggrafvarne; och icke från fästningen, utan ifrån granskapet kom en bösskula; Hjelten sönk, handen fast vid det halftdragna svärdet, att man knapt kunde bringa det löst derifrån. Partiet visste hans dödsdag, Han dog, då hans lif var outhärligast; man ilade till en neslig fred, som för alltid störtade Sverige i armod. Czaren, (det sade han sjelf) om han skulle haft att föreskrifva villkoren, skulle knapt vågat föreslå dem sådana; allt det Gustaf Adolph och andre tappra Svenskar utrikes tillvunnit gick ända till ett litet streck förloradt.

• * *

Hvad nu? tillkommer skulden för alltsammans Karl den 12? Var det han, som begynte kriget? var ej hans början det mest nödrängande, rättvisaste krig, som jorden kanske såg? Efter sin återkomst ifrån Bender, gaf han sig icke möda att af stora fiender erhålla en berömlig, åtminstone dräglig fred? förgäfvos. – Också det personliga hatet, som Karl hyste mot sina fiender, är väl i sanning icke politice att rättfärdiga, men är det icke menskligt att ursäkta? Som han uppriktigt älskade, hatade han ock uppriktigt; alltför orättmätigt, bakslugt och nedrigt fann han sig förolämpad; efter gamla nordiska Hjelteseder åtog han sig sitt Rikes sak pergonligen. Då olyckan förföljde honom, kunde han minst fördraga sina fienders ringa aktning emot sig.

Hvad som bragte Karl i förderfvet, var hvarken högmod eller äregirighet, utan det att han förglömde sitt ändamål, och kände så litet sitt eget rikes, som det uppsträfvande Rysslands krafter. Till detta rike slog sig allt; ifrån honom trädde allt eller plockade der det kunde plocka. Det nedriga sätt, på h-t Engelske Gesandten ville förhindra en privatman i Constantinopel, att göra konungen penningeförskott till hans återresa, den plan, man tidigt uppgjort, att på denna återresa gripa honom, och mycket annat visar, huru man var sinnad emot honom. Hade

Sid. 83.

han efter sina första segrar inskränkt sig till försvar af riket, och tryggt detta genom förbund! Men en hård lott är och förblir det, då grann-regenter af så olika tänkesätt med begärfulla planer träffas på en och samma tid; blott olycka eller döden skilja dem ifrån hvarandra.

Karl XII:s personliga dygder misskänner ingen, Måttlig, arbetsam, outtröttlig, hård emot sig, rättvis emot andra, gudfruktig, kysk, i högsta grad redlig var han som naturen, utan att han deraf gjorde sig en förtjenst; en lång vana häruti hade blifvit honom natur. Så ville han, att ock andra skulle vara mot honom. Hans förstånd var klart; han älskade de mathematiska vettenskaperna; höll den blott för en half menniska, som ej älskade dem; och var vällustens dödsfiende. Jungfrulika Karls anlete! när jag betraktar Dig i Din dödsmask, kulan i pannan, och tänker deruppå, huru mycken olycklig möda Du gjort Dig, huru många Du gjort olycklige mot Din vilja, hvem afundades ännu ödet, att vara född till en oinskränkt Herskare och hafva haft ungdomslyckan till vän? Hon lockar och misslockar, den falska Gudinnan; fasta Charakterer är hon till och med farligare än slipprija, lätta!

(34–36.). Eintritt Karls des Zwölften in die Walhalla.

(37–42.). Glück und Unglück wahrer Charaktere.

En fast Charakters första fara är ensidighet. Ingen öfverser allt i allt. Vände han sig nu vid en tankesuite, så blir honom snart hvarje annan osynlig, odräglig, slutligen så omärkbar, att han alldeles intet mer förstår andras språk och mening, och hörer blott sig. Men då som bekant är omständigheter och tider, då med dem åsigtan af tingen och begären växlar, och man derpå ensidigt fast vid sina gamla meningar befinner sig liksom i en ny, obehärlig verld; huru kunde man taga del i henne, då böjelse, lust, och god vilja fattas oss till detta deltagande? Vi tala då såsom de gamla Sjusofvarena, h^a framträdde ur sin håla, som männer af urminnes-tidens testamente.

För det andra. Intet är farligare än fixa idéer, om de ock

Sid. 84.

intet vore ensidiga. Efter dem fasonera vi allt det nya; vid henne fäster sig detta som något gammalt. Med hvarje fix idee förlorar hjernan elasticitet och öfning (Gewandtheit). Vi upprepa och blifva andra till last, följaktligen bli vi ledsamt upprepande. Äro dessa fixa idéerna nu dessutom falska, öfverspända, ängsliga! Så drar sig en dunkel tråd genom vårt och andras tänkesätt. En lögn blir vana, d.ä. en sanning som skall vara (seynsollend); vi och andra tänka och handla i en vanans

verld. Huru talrikt olika dessa verldar äro, blir man blott varse, då man anmärker åtskilliga, is[yenner]het bedagade, fasta och så kallade stora Charakterers fixa favoritideer.

För det tredje. Fasthet, då den blir hårdhet, fordrar af andra mycket, emedan den mycket tilltror sig sjelf. Och då vi alltid äro partiska mot oss, också i tankarne hålla något lättare för möjligt, än vi skulle kunna bringa det till sjelfva gerningen; så blir is[yenner]het hos befallande stånd Charakterens fasthet ofta hårdhet. Dess beskydd blir emot sjelfva förnuftet, helst då det sker med tilltroende, (h^t unga, älskande, uppbrusande, företagande Charakterer sällan kunna emotstå,) ytterst farligt. Huru mången yngling har, genom det tilltroende, man hyste till honom, blifvit sprängd öfver sina linier! Lycklig, om han sammanfattar och repar sig. Ytterst farliga äro på bländande sidor påträngande människor. De lemna ej sin föresats; för att hafva ro, beviljar man, hvad man aldrig (borde) skulle bevilja, till sin och dess skada.

För det fjerde. En fast Charakter, som är utom linierne, vänder sällan tillbaka. Han vill ej motsäga sig och störtar till sin olycka. Då tillslutande mestedelen är paradt med fasthet; så förtrodde den ingen sitt hjärta, och hvem den förtrodde det, på den trodde den fastare än den skulle. Derifrån och utur flere orsaker det, att lösa, hela människor lättare göra lycka hos dylika människor, än fasta Charakterer, om ödet ej utmärkande är dem gynnsamt. För dem äro alla vägar och former rätta; de trilla och vända sig efter tiden, förblinda sig och andra med en

Sid. 85.

slags lögn-glädje, och stå, huru man ock kastar dem, upprätt. För skalkar, säger man är verlden skapt; den vill vara bedragen och bedragas.

• * *

Om Carl XII är denna Charakteren allena icke aftecknad; ty en person, helst en kung, ger ingen allmän Charakter. Carl var beskedlig, hörde noga, teg och bemärkte. Han grälade aldrig, öfverföll ingen, befallte ej att gå, utan gick förut, var ganska känslig för all oförrätt, som han trodde sig hafva tillfogat. Emedlertid bar han också följderna af en fast Charakter. Vid sina fixa Idéer misskände ooh glömde han verlden; förmådde sina tappra Svenskar i Polen, i Ukraine, i Turkiet och i Norge till saker, h^a blott han och få kunde fördraga. De vänner ändtligen, h^a han skänkte förtroende, blefvo nästan alla, åtminstone efter hans död, olycklige.

Men hade ock Carl lefvat, hade väl han blifvit trogen sitt löfte, som han gjorde friherre von Görtz, att låta sedelmyntet (Müntzpapier) gälla blott till en sådan tid, i sådant och intet större antal? Eller hsde ej, vid framgent vidriga omständigheter, hans fasta själ också fört honom öfver linierne? In af

Carls anhängare, som lyckligen undkommit, men var ledsen på världen, sådan den då gick ikring honom, skref för sin död:

Las!

Las de boire & de manger,
Las de trahir les Creanciers,
Las de lasser les Amis,
Las de la poursuite des Ennemis,
Las de vivre en torture,
Las de voir la même turlure,
Las enfin de moi-même.
Je meurs d'une resignation extreme.

Adieu

à Herzberg

Sam. Fr. v. Hagen.

ce 22. de Mai 1728.

Så ända sig efter upplefda stora scener, i h^a de drogos af fasta män, vekare Charakterer. De ansträngdes för mycket och – förslappades.

Sid. 86.

Journal: (fortsättning ifrån pag. 57.).

Den 11te afmarcherade härifrån en trupp Pionierer åt Lowisa – d^e d^e en del af Tyskarne. Vi slutade för prosten Borgström explication af första Artikeln de Scriptum Sacra. – jag ämnade uppvakta Lektor Forsius, blef ej af. med Åkesson hos Lector Molin för att fråga om han tänkte läsa i dag; så vida General-Gouverneuren väntades; hans svar blef att han skulle läsa. Det samma sade Ekmark. – E.m. då vi kommo till L. Molin, las han ej. – om aftonen hos Juslin, dit kommo småningom flere Bachi vänner – jag tog en liten sup med Blylodh, – af Forsten lånte jag Rinfried von Todtenstein, Om förbundets stiftare och förstörare. af K. H. Spies. öfv. 1^a delen, Stockh. Grahn. 1811. – vakat till kl. 12.

Den 12te blef Gymnasium fullkomligen fritt ifrån Tyskarne – för Prosten Borgström explicerte vi ur pappren – jag skref svar å Masalins bref och förde till posten; den hade afgått i går – får vänta till nästa postdag. – åter låf för L. Molin – spatserat dels solo, dels med andra kamrater – på Gymnasium med Björkstén – hos Nysten och Hirn tillbragt aftonen med hvarjehanda skämt och prat. – Redan länge har Hirn sällat sig till mig. – Hans uppförande och otvungna manerer kunna ej annat än intaga en snart sagdt vid första anblicken af honom. Oskuld och själens renhet lyser ur de öppna och liffulla ögonen – intet är motbudande – en uppriktighet, som gränsar till öppenhjertighet karakteriserar honom. – Klockan nära 12 då jag lade mig.

Den 13 gick Ryska Språkmästaren igenom bokstäfverne med oss. – Gabriel Alopaeus här – af honom 14 och 15 delarna af gamla Geographiska Bibliotheket och ett bref ifrån Forssman – hos Blylodh – om aftonen hos Hirn och Nystén – disput i politiken. Hirn försvarte, som han alltid gjort Napoleon; jag vår Kejsare. Slutligen agerte vi sjelfva vådligt spel. Efter ett långsamt fäktande blefvo vi vanmäktige å båda sidor – Sedan vi slutat och jag suttit en stund, gaf jag till och med öfver och mådde illa.

Sid. 87.

(43–47.) 2. August von Pohlen und Stanislaus der Erste.

En annan Charakter än Carl XII var Fredrik August. Af naturen begåfvad med tusende skickligheter, med skönhet och en jättestyrka, öfvermåttan rikt försedd med böjelser till glans och prakt, till vällefnad, blef han en galant Hjelte i en grad, sådana det utom Romanen, få i historien kunna gifvas. Vore ock blott hälften sant utaf det, som La Saxe galante (Amsterd. 1754.) berättar; så skulle vi säga: "nog!" och icke önska verlden många sådana galanta hjeltar i artikeln om lustbarheter, slöserier, kärlekshandel, Hof- och Minister-Intriguer. Många Scener torde nu äfven knapt mer kunna spelas: så mycket har genom förnuftets och sedlighetens öfvermägt också vid såkallade Kongliga utsväfningar tonen ändrat sig. Att hans dyrtköpta val till den polska kronan varit så väl detta rike som hans arfstater skadligt, finner man numera ingen tviflare då ett helt sekel igenom följderna ligga i ljuset, Ej allenast, att genom det lättsinniga anfallet i Lifland och alliancen med Czaren, 20 år igenom förödelse orsakades i Polen, sådana de knapt varit sedan Tartarernes tider, och att August drog sjelfva sina arfländer fiender om halsen; han höll, som om han varit kallad dertill, för Polens fruktansvärdaste granne stegen, att uppstiga till en högd, på h-n dess efterföljare framgent beherskade detta olyckliga Rike nedrigare än en af sina egna provinser. – Den Ande, (Geist) som under Johan Sobieski gjort Polens Charakter aktningvärd, slocknade fullkomligt med honom; i dess ställe trädde pragt, lux och yppighet. Den gamla Polska Nationalmagten blef ett glänsande Garde; de högre stånden vände sig vid omkostnader, h^a hvarken Judar eller slevvar kunde bestrida, och då i Polen det förtjenande medelståndet, en statspelare, feltes, ingen tänkte ock derpå, att då alla omliggande länder göra oerhörda framsteg, blir ett yppigt under barbariet kvarblifvande medelland så mycket fattigare, svagare och föraktligare, men

slutligen säkert den starkare ett byte, så förbereddes i långa Praktuppträden ett halft Sekel igenom, hvad som mot slutet af

Sid. 88.

seklet raskt följde, Polens sönderstyckande. Med August den förstes val undertecknades det: ty en Nation, som bjuder sin krona fal för flere utlänningar, och anslår den slutligen den mest bjudande, är ingen Nation mer.

Det var väl icke allenast envishet hos Carl XII. att han påyrkade att en Präst skulle blifva Polens Kung; han såg de kringliggande ländernas tillstånd, derjemte äfven Polens tillstånd. En fridsam, patriotiskt verksam Präst allena kunde upphjelpa det; svårligen aldrig en röra af utländska Cabinetter, och en främmande införd Luxe. Det är en angenäm dröm, att tänka sig den mycket erfarne, mångpröfvade, derjemte stadige, lugnt öfverläggande, hela den långa tiden, han lefvat, på Polska thronen. Efter Romulus Sobieski en Numa. Visst skulle han uppväckt Polens ande (Geist), upphjelp det arbetande medelståndet, förskaffat sitt rike en nationalmagt, befast denna genom kloka förbund; för sin Nation skulle han under sin långa lefnad blifvit den välgörande Philosophen, som han nu heter blott i sina skrifter. 3 slag gjorde ödet, då det såg Polen löpa mot sin undergång. Det första, då Carl XII blef fast i sin mening för Stanislaus; hela Polen hade bort (sollen) tillfalla honom, och fäkta för den infödde Konungen emot grannarne med gods och blod. Förgäfves. Det 2:dra slaget gjorde det, då efter Fredrik Augusts död, mäktigt understödd, Stanislaus åter kom uppå val. Nu befalle redan den mäktigare grannen; det vsr förgäfves. Det tredje gjorde det, då Adam Czartoriski skulle komma till kronan! Skedde det för denne ädle mannens ro, att försynen skonte honom dermed genom en snäll omväxling af tingen? eller var Polen mogen till undergång? Underligt, att ingen Nation af rent slaviskt ursprung kunnat bibehålla sin egen lagstiftelse (Autonomie), så blomstrande många af dem voro. Ty bodde icke slaviska folk i det östra Tyskland ända till Elbe, ifrån Östersjön ända till Adriatiska hafvet, ända ner till Greklands gränser? Och huru flitige, huru landtliska blomstrade engång dessa länder? huru krigiskt försvarades de!

Sid. 89.

Hvud var det, som bragte dessa folkslag öfverallt under främmande lydnad? Deras osammanhängande författning, deras Magnaters bestickeliga vekhet och yppighet. Uppgåsande [aufbrausend] mod fattades dessa folkslag aldrig; men desto mer fast framhårdande, öfverblickande sinne, trohet och endräkt.

Välgörande räddade lyckan, Polens välviljande Kung-Philosoph, Stanislaus Leszynski. Aldrig trängde han sig fram. Då Carl för hans skull kom i fara, afsade han sig kronan; än en gång vald, grämde han sig ej deröfver att man åsidosatte honom. Hans Lothringen blef honom ett skönare

Polen, i h^t allt älskade och ärade honom som en fader, hans hof ett musernas säte, h^t han, ehuru på annat sätt, äfven i sitt eget fädernesland skulle skapat sig.

(48–51.) Inhalt der Werke des wohlthätigen Philosophen. (Oeuvres du Philosophe bienfaisant, d.ä. Stanislaus Leszynski. Par. 1763.

4 Volum.)

Ej genom snille och träffande skarpsinnighet utmärka sig dessa Verk; men väl äro de öfverallt märkta med det riktiga förståndets och ett äfven så sundt hjertas prägel. Också i den minsta uppsats talar Bonhommie, redlighet, godhet.

Början till första Bandet gör ett Konungens faderliga Råd till sin Dotter, Drottningen i Frankrike, värdig, uppriktig, älskvärd. En Konungens skrift öfver sin flygt ifrån Danzig, full af lugn känsla i betraktelsen af öfverståndna faror, billig emot sina fiender, tacksam mot sina räddare och välgörare följer. (Vol. I. p. 46.) En annan skrift under främmande namn (d'un Seigneur Polonais) skrifven till Königsberg, beträffande hans andra Polska val; (p. 156.) Foglighet (Mässigung) och kärlek till fäderneslandet hafva dikterat den.

De följande uppsatsers namn behöfva blott nämnas:

”Den sanna lyckan består deri, att man gör lycklig.

Hopp är ett godt, hvars värde man ej nog känner.

Tankar öfver faran af snille.

En Souverains samtal med sin gunstling öfver menskliga ståndens skenbara lycka.

Om önskningar. Öfver lycka i lifvet.

Bref till Akademien i Nancy, uppmuntrande den till en ny ifver.”

Sid. 90.

Det 2:dra och 3:dje Bandet innehålla anmärkningar öfver Polens statsförfattning. Förståndiga, faderliga, goda. Hvarföre kunde ej dessa anmärkningar blifva verksamma hjälpmedel?

En Europees samtal med en Insular af konungariket Dumocala. I ett diktat land realiserar Stanislaus sina Önsknningar för den politiska lycksaligheten af ett folk, då man ej gynnade honom att realisera dem i sitt fädernesland.

Det 4:de Bandet vederlägger Irreligiositeten af sunda förnuftets grundsatser. Öfver namnets odödlighet, Moraliska Reflexioner. Öfver vänskapen, Religionen, Philosophien, lagar, sällskaper, dygder och laster, öfver passioner, lycka och olycka, lefnadsomständigheter, förnöjelser. Ett svar på den bekanta Rousseaus prisskrift, om konster och vettenskaper verkat sedernas förfall? Discours, hvare en af de förnämsta orsaker till vettenskapernas förfall i detta århundradet visas deruti, att de, h^a idka vettenskaper, tilltro sig flere Talenter än de hafva; Sant!

Utan tillvällande, med klart, sundt förstånd äro alla dessa materior bearbetade, personen Stanislaus, som ej ville vara någon lärd af profession, värdige. Huru skildt från det bak-snillet och vanvettet, som redan då för tiden genom Voltaires efterapare började komma i mode. Under hela sin lefnad älskades och agtades konungen; alltid skall man ära honom som en godsint man, som en redlig statsvis.

(52–56.) Kunstsammlungen in Dresden.

11/2

För Tyskland ooh för Churfurstendömet Sachsen var det en förlust, att en furste af så sällsynta gåfvor, som Fredrik August besatt både å kropp och själs vägnar, skulle hindras af de polska förvirringarne och krigen, att lefva för Tyskland. Den ädelmodige, genom resor bildade, konst- ooh verlds-erfarne Churfursten skulle gifvit Vetenskaperna i sitt land, som är rikt på naturprodukter och anlag för vetenskap, gifvit många andra Tysklands länder den nya glans, hvarå det sedan reformation hade

Sid. 91.

det första anspråk. Leibnitz föreslog Churfursten ett Collegium Curiosum Augustum, (en underrättelse derom finnes i Tenzels curioser Bibliothek des Jahres 1704. p. uti v.f.) till samling och forskning af naturmärkvärdigheter efter en stor plan, h^a han till en del genom rika samlingar af denna art satte i verket, dels uppgaf för andra under de polska oroligheterna. Dresden utsirade emedlertid hans praktälskande smak med byggnader; under honom hade det blifvit och blir en artighetsskola. Men framför alla äro de konst- och ålderdomssamlingar, h^a han med ansenliga kostnader upprättade, tropheer af hans regering. Hvad en Fredrik August i början af århundradet begynte, har en annan Fredrik August i dess slut fulländat. (Den första samling af mynt hade Churfursten August gjort redan 1560; Johan Georg den 3:e hade förökt den med stridshandskar, urnor och Idoler. Men från Fredrik August den 1:sta förskrifver sig den egentliga Konst- och Ålderdomssamlingen; Fredrik August den Andre har förökt den och bragt det till ett Museum. J.

Lipsius Beschreibung der Antiken-Galerie, Dresden 1798. Einleitung. Mellan 1720–1730 samlades det mesta; 1785. 1786. skedde fortsättningen i det Javaniska [Japaniska] palatset.) Genom dem har Dresden i anseende till Konstdyrbarheter blifvit ett Tyskt Florenz.

● * *

"Men, säger man, är det godt, att Italien beröfvas sina konstrikedomar? Detta land, som synes vara skapadt till deras förvarande. Fortplantade i andra negder, här och der i en oredig myckenhet, som stör den lugne konstnären, eller till och med i osynbara-vordne ensliga slott och palatser, äro de ej mer, hvad de voro i Italiens Museer och Viller."

Man har i somt ganska rätt. När Pluto t.ex. bortfört de skönaste statuer i Albions förströdde parker: äro de der, till Proserpina försvunne. Lorden och Lady studera dem ej; och hⁿ utländsk konstnär är nog rik, att i de förströdda det stora Albions parker se konstverk, som han såg och studerte dem i Rom? Ack till det sköna men aflägsna Spanien ha konstverk förflugit nära de Herkuliska gränserna som på afstånd Elysium. Och hvem kan besöka dem vid Norra Polen? Hurudant deras användande skall blifva i det bullersamma Paris, skall tiden lära.

Sid. 92.

Jemfördt med alla dessa länder gör Tyskland ett undantag. Med Italien är Tyskland egentligen blott ett land, ty en stor del af invånarena uti detta konstens säte är tysk afkomma, och sedan ett 1000 år voro bägge länderna i afseende å handel och regering beständigt i strid eller i gemenskap. Men om man ock ej räknar detta sammanhang, har Tyskland efter konsternas upplifvande täflat i dem med Italien, och hade i många uppfinningar, oaktadt alla sina afbräck, hunnit före detsamma. Kanske har ock den Tyske konstnären för andra främmande Nationer det företrädet, att han ej bringar något oafläggeligt maner till Italiens konstverk, sedan Dürer, Holbein och deras föregångare, måste teckningens och Karakter-sanningens riktighet, som ofta öfvergick i en sträng och torr hårdhet, vara dess maner. Här alltså Tyska Furstar samlade målningar och antiqviteter i sina länder, då det ännu var tid, och Gallerierne i Wien, München, hvaräst också Manheim och Düsseldorf är; Dresden, Cassel o.s.v. ännu blomstra; så äro de såsom konstens Colonier, såsom förberedelser att betraktas, h^a leda lärjungen öfver Alperna. Äro icke (att blott nämna de nyaste tiderna Mengs och Winkelmann Tyskar. Väckt af Dresdens konstsamlingar, blef Winkelmann konstens lärare för alla nationer. Sin första bok: "Om grekiska konstverks efterapande" skref han i Tyskland. Sedermera ha alla Europas folkslag, som taga del uti konsten, följt hans spår.

(57–66.) 3. Peter der Große.

Om någon Monark förtjenar namn af den store, så är det Peter Alexievitsch; och huru litet säger dock namnet! Det tillkännager intet annat än ett förhållande, som man kan taga blott högre eller djupare, för att slutligen helt och hållet undankomma det i omätligt stor eller ringa storhet; en charakteristiske mannens egenskap betecknar icke namnet. Sjelfherskare kalla sig Rysslands Monarker; han var ej allenast detta, utan sitt Rikes sjelfinrättare och hushållare, en öfverallt omkring-verkande Genius, som här anordnade, der skapte

Sid. 93.

och styrde, der uppmuntrade, belönte, straffade – öfverallt ur outtröttlig drift Han sjelf, aldrig någon annan genom honom. Denna drift, denna Geniuskraft visar sig i hans minsta och största företaganden, förbunden med klokhed, rådighet och äfven i den vilda vreden med en snart återvändande billighet och menskokärlek. Hvad en vild sade om en Raphaels Engel: "han är af mitt slägte!" må gälla om denna stora vilden.

Redan såsom Gosse viste sig den anordnande Genius, som i Moskau först inrättade ett eget Compagnie och tjente sig sjelf upp deruti. Detta upptjenande ifrån det lägre, alldeles stridigt emot hans nations då rådande tänkesätt, var, så som hans Dagbok (S. Tagebuch Peters des Grossen, übersetzt von Backmeister. Riga,) visar, till sjös och lands, i handarbeten, konster och i kriget, Peters regel engång för alla; han trodde, att man ingenting kunde, som man ej lärt sig ifrån början. Så lärde han skeppsbyggnaden, svarfveriet, järnsmidet, så tjente han sig militäriskt upp till sjöss och lands. Först vid Katharinas kröning, någon tid för sin död, blef han Vice-Admiral; Shout by Nacht måste han blifva länge, och han skulle tagit det illa upp af Amiralitetet, om det på hans egen inräckta supplik tidigare skulle befordrat honom, än honom tillkom. Detta, äfvensom alla hans inrättningar voro ej regente-lekar för honom, utan alfvare. Tidigt öfvervann han hos sig sin vedervilja mot vatten och sjöfart så mycket, att sjötjensten under hela hans lifstid blef hos honom en blind affect, och sjelfva farten på vattnet förkortade slutligen hans lif. Fasliga uppror och lifsfaror omgäfvade honom i hans spädaste barndom; vid altaret af en kyrka, dit hans moder flyktat med honom, stod i ett upplopp en rasande Strelitsares knif redan öfver hans hals, då en annan upprorsstiftares stämman: "Broder, håll! Intet vid Altaret!" räddade honom. Efter många år igenkände han denna Strelitsare, for, då han såg hans ansigte, tillbaka ifrån honom, och aflägsnade honom rädd så långt bort, att denne aldrig mer kunde komma för hans ögon. Utan tvifvel voro intryck, h-a han

Sid. 94.

efter tidigt upplefda husligt upprors och förräderi-scener, bar i sitt sinne orsaken, att han vid sinnesrörelser af denna art förfor skarpt, hetsigt ofta grymt, såsom hans olycklige äldste sons historie visar. "Jag vet, sade han, (S. Stählings Originalanekdoten von Peter dem Grossen, här och där [= passim].) att man utomlands kallar mig grym och en Tyrann: men jag måste vara det; ty jag

har 2 slags undersåtare, hårdnackade och böjeliga, trolösa och trogna.” Ingen annan än en beredd, klok och obetänksam själ som Peter, skulle ha öfvervunnit ett så ohördt Contrasterande och Kringgående af befallningar, ingen annan än han kunnat undgå Strelitsernas, Bojarernas, Raskolnikernas (rättrognes) sammansvärjningar. På sjön vågade han sig i alla faror som Caesar med orden ”Czaren kan ej drunkna.”

Tidigt, vid Asows belägring, lärde han känna sitt rikets brist på konster och konstkunnige till lands och vatten; allt sedan blef detta till hans lefnadsslut hans hufvudtanke. Häröfver hörde han utländingar, framför alla sin le Fort; häruti lät han undervisa sig, och förkastade ingen tanke opröfvad; härföre anträdde han sin dubbla resa genom Tyskland till Holland, Frankrike, England, såg och nyttjade, hvad som i de minsta och största städer var att nyttja. Oförtruten tecknade han upp i sin plånbok, beställde sig alla handverk och konster, inkallade allt förträffligt till sitt rike och Petersburg; lade sjelf handen vid allt. Sin Gesandt till Nystadska freden uppdrog han för sin räkning konst-, Konstnårs-, Handverks-, hushållningsgöromål; härom och om fredsunderhandlingarne skulle han till Senaten ingifva honom berättelse. På brädden af planen till en Vetenskaps Akademi antecknade hsn Commissioner till sin General i Ukrain öfver oxar och får. Samtliga verkliga vettenskaperna ansåg han som outhärliga, i deras höga gagn; han betraktade dem både såsom undervisning och fullkomnande till en större skicklighet, och såsom medel till oräkneliga praktiska fördelar.

Sid. 95.

I båda hänseenden var honom ingen vettenskap likgiltig. Matematik och Mechanik, Språk och Antiquiteter, Artillerie, Predikningar och Skeppsbyggnadskonsten skattade han hvar till sitt ändamål, i sin krets, alla önskade han införa hos sin nation. En Vice-Admiral och en Generalsuperintendent som Bruinig beprisade han lika brukbara. På sin dödsbädd anbefallte han sin efterträderska Vettenskapernas Akademie ibland sina sista, riket outhärliga önskningsar.

Underlig är den tanken, att, om Peter hade efter Azows eröfring derstädes stadfäst de eröfringar, han vid dess belägringar fann nödiga riket, och derifrån anlagt sina planer till sjös och lands; hⁿ annan gestalt skulle Ryssland ha erhållit! Ett Residens i det skönaste klimat, vid Dons utlopp, i den lyckligaste middel af riket, från hⁿ Monarken kunnat bruka sina Europeiska och Asiatiska provinser såsom högra och vänstra handen, vara i sköten af de urgamla verldsdelarnes, följaktligen ock det fjerdades handel! – Ty ifrån de äldsta tider, under Greker, Constantinopolitanare, Genuesare, ända till och med under Turkar, Tatarer, Kosaker, blomstrade denna nejd genom handeln. (S. Die Geschichte Asows i andra Bandet af Sammlung Russischer Geschichte.). Blicken irrar omkring som i en stor trädgård, när man härifrån till höger och vänster betraktar Rysslands provinser. Azows kuster äro henne en verldens nyckel, hennes beqvämaste utfart. Härifrån hade det ofantliga riket nyttjat Europa, utan att blifva det besvärligt; och hⁿ möda med nationens tvång, med Petersburgs byggnad efter och under huru blodiga krig och segrar, skulle Peter dermed spart sig! Men hans första Europeiska resor, is[yinner]het det Holländska lefnadssättet, hvarvid Peter vände

sig i Saardam, riktade hans blick åt väster. Han ville vara närmare Europa, hafva en hamn vid Östersjön och ha der Holländare, Engelsmän som grannar. Altså, då August af Pohlen tyvärr! drog honom i allienzen emot Sverige, var hans önskan efter en hamn vid Östersjön outplånlig. På riktig tid, huru lätt, skulle Carl XII:te kunnat förnöja äfven denna önskan! ”Två gånger, (sade Peter före Nystadska freden)

Sid. 96.

hade jag tillbjudit min kära bror Carl fred, första gången en tvångsfred, sedan en generous fred, men han har afslagit mig. Nu måste Svenskarne ingå med mig den tredje, en tvångs- eller skamfred." Den följde, så att, som Peter sade, han sjelf ej kunnat föreskrifva sig den bättre. Och så böjde (küppte) sig Ryssland, med alla sina asiatiska provinser på denna nya spets på den Europeiska ändan af hans rike. Och Petersburg, det nya Amsterdam grunlades.

I hvar land, nästan i hvar stad, som Peter besökt på sina resor, hafva blifvit anekdoter om honom, h^a skildra honom i de mest olika situationer som Densamma. Ett godt antal sådana Anekdoter ur hans publika och husliga lefnad har Stählin samlat; (Original-Anekdoten, von Stählin, Leipz. 1785.) alla tecknade med sin auctors namn, alla med sanningens insegel. I alla lefver ooh väfver Peter. Nästan ingen regent af form- och medverlden känna vi så noga som honom, icke sjelfva Fredrik IIe af Preussen, emedan Peter lefde mer öppen. Vid mången hans råhet beundra och ära vi regenten, understundom också rysande. Framför allt beundra vi hans beredvillighet (Befäßtheit), att foga sig under lyckans omständigheter, och aldrig förhäfva sig öfver dem. Hans bref efter segern vid Pultava och från hans af Turkar inneslutna läger vid Pruth utvisa Hjelten mer än alla hans krigiska förordelser. Sin kära bror Carl beklagade Peter öfver hans oböjlighet också i Bender och Warnitza; han gret, då underrättelsen kom till honom om hans död vid Fredrikshall.

Män, sådana som Peter, böra ej beräknas efter deras lefnadsår; skapade för årtusenden, måste de verka på årtusende, för än man ser rena följden af deras sträfvande. Billigt bedömer man dem alltså efter deras sträfvande och efter dess Maximer; Peters grundsatser voro uti allt fäderneslandet trogna, stora och praktiska. Hans politik var öppen och sann, ehuru han icke ville, att en Papegoja en gång i hans Kathinkas kammare skulle pladdra efter de fällde orden: ”till Persien går tåget!” Hvad som föregått uti hans inre vid hans äldsta sons död (hvars

Sid. 97.

art förtegs honom) ser man vid hans andra son, Peters aflifvande. Tröstlös inslöt han sig under en suite af dagar, förglömmade hela sin rikshushållning och sina favoritplaner. Ingen släppte han för sig på allt klappande, bedjande och ropande, också icke det döda barnets moder, sin gemål; tills hela Senaten för hans tillslutna dörr väckte honom ur hans bedröfliga dödssömn. Ödet unnade

honom icke den glädjen, att se en efterföljare, h-n han kunde lemna det med så myoken möda upprättade riket; för raskt hade han sjelf betagit sig detta hopp; ty också hans döttrars giftermål voro, då han dog, än oafslutade.

Den sista perioden af hans lefnad, sedan han lät afrätta Mons, (ehuru den redan förutsatta Catharinas kröning äfven inträffade i den), var visserligen i hans inre ingen fredsam Epoch. Otålig i sitt hus, sökte han sitt Element, vattnet också i den af honom länge fördolda sista sjukdomen, genom faster och faror. Han störtade sig, såsom hans läkare sade, sjelf i döden, från h-n, som Börhave mente, Medicin för 5 kopek kunnat rädda honom; "Hade han blott sagt det oss tidigare, och ej farit ut, säga hans Läkare, 40 år skulle han kunnat lefva!" Men nu dog den store Mannen efter smärtor och qual den 25 Januarii 1725 i sitt 53:dje åldersår. Om det är sant, att han ännu i sitt själatog låtit måla af sig, så visar ock detta hans varma Charakters ståndaktighet; ty det är visst, ibland alla dödliga dog i dessa år ingen ovilligare än han, Han skaparen, fadren, konstnären och passionerade älskaren af sitt – ofullkomnade Rike.

(Utur Rinfried von Todtenstein) p. 5 (I^{sta} Del. 156 f.) 12/2

Landtmannens säd låg nedtrampad af de stampande fålarnes hofvar, dess fordom fredliga hydda var förvandlad i aska, och gjord lika med lämningarne af de flesta borgar, dem krigarens arm krossat till grus. Gubbar, h^a ödet icke tillåtit, att i lugn tillbringa sin öfriga lifstid, klagade på askhögarne vid sina slagna barns lik, bruden irrade förtviflad i de rysliga skogarne, sliten från sina anhörige och sin förlofvades lik. Ingen herde framdref under glada och klingande sånger sina hjordar på betesmarkerna, trummorna dundrade der, och sökte öfverljuda den obildade segrarens vilda skrån och de döendes jämmer. (4500 Saxare lät Carl den store – aflifva.) (Om Carls krig med Sachsarne.)

Sid. 98.

pag. 15. Timmar, dagar och år försvinna, oförmärkt framskrider man på lifvets väg, gossen uppåt, mannen tillbaka, och man blir med häpnad varse den ofta långa fortsättning af steg, som man, utan att ens tänka derpå, redan tillryggalagt.

pag. 24: Tro icke ytan, sjelfva lasten döljer sig i en skön slöja. Den som ängsligt söker blifva dyrbar för ditt hjerta, uppvaktar dig som en flicka, prisar alla dina gärningar, ler åt alla dina anfall, tro honom icke, han är blott din vän, emedan han hoppas något af dig, eller söker han att förderfva dig. Den som uppriktigt säger sin mening, tadlar och varnar dig när du förtjenar det, som icke fruktar att vara öppenhjärtig, äfven då du kunde skada honom, anse honom såsom en redlig man, som din vän. Den som beständigt för ärlighet på tungan, har den sällan i hjertat, den som förklenar en annans dygd, är en bof, den som tvingar sin känsla såvida, att tårar stå honom i ögonen, äfven om blott en sparf faller från taket, är en dåre eller en hycklare, och öfvar i hemlighet illgärningar. Undvik i

allmänhet hvar och en, som ej med öppen blick tilltalar dig, ty hans själ är icke ren. Var ett sjelfständigt väsende, sök att blifva din egen förtrogne och öppna icke för hvar och en det täckelse, som höljer dina tänkesätt. Var uppriktig utan att såra, nedlåten, utan att krypa, beröm utan hyckleri, tadla utan att låta känna, att det gläder dig att du ej kan tadelas, eftersträfva äran, men icke med att stöta eller ens kränka andras, och gör godt utan prål och begär efter tacksamhet och bifall.

pag. 67. Mannen är icke ensam stark, äfven qvinnan har mod, när det gäller hennes lycka. –

pag. 152. Grunden till den sägnen att helvetes andar församla sig på det namnkunniga Blockberget till ringdans är följande. Då Carl här och der utställde sina vakter för att afböja alla sammankomster af hedningar, men desse höllo sina förnämsta sammanträden på Blocksbergets spets, förklädde de sig i mångahanda skepnader, för att skräma de vidskepliga knektarne och efter deras flykt obehindradt kunna hålla sina församlingar. Derföre svuro de förskräckte, att de hade sett själva afgrundens

Sid. 99.

andar, och denna saga har, tyvärr, bibehållit sig ända till våra tider. -

Kapitlens innehåll: I Delen: Gossen vid grafstenen – Ridderliga pligter – Första äfventyret (i värdshuset) – Befrielsen (Thierys Ludmille.) – Krigsbuller (von Hochburg, Anns son.) – Kärlek. – Försoning (Ephraim von Lomingen.) – Förräderi (Eremiten) – Sarcophagen (Flygt med Ludmille ifrån Thiery.) – Faderlig välsignelse – Härskare (Berengar och Thiery – borgen stormad – flygt – Kolarekojan) – Vänskapsförbundet (Adelhelm.) – Ingifvelsen (Adelyckers) riddare. – Örnförbundet. (hvar[?] von Furstenstein,) – Krigsrop (Grefve Klingenstedt $\frac{2}{3}$ aftåga till kriget) – Dödskampen (Örnridharene nedhuggna – Adelh. med 3 räddad.) – offret (Rinfried – på Blocksberget – gl. furstens son igenkänd af sin skådepenning – Wordan.) -

(fortsättning af Adrastea.).

(p. 67–88.) Ueber die schnelle Kunstbildung der Völker. Unterredungen auf einem Spatziergange.

Peter den store bar i sin hand ett Spanskt rör, med elfbensknopp, som han kallade Dubina. Sitt svärd kastade han en gång i full Senat blankt på bordet med ett slag för sitt bröst: "Se, der är Er Patriarch!" och gick ut vred.

Det var förut de gemena Ryssarnes tro, att om de dogo utomlands, skulle de åter uppstå i Ryssland.

-

Om Peter skulle begynt sitt verk ifrån söder i dess ställe han begynte det ifrån norr, h-n skön dröm hafve vi. Föreställ dig, att vi skulle komma tillbaka efter några århundraden. Ryssland skulle funnit sin medelpunkt vid svarta hafvet; dess Asiatiska så väl som Europeiska gränser skulle det ha gjort fruktbara, användbara, bördiga, och till sina seder cultiverat alla sina folkslag, hvart och ett efter sitt mått. Ur det otillgängliga hjertat af Asien vore Aorta för alla handelsvägar öppnad! Osmaniska porten vore icke mer; det medelländska hafvet vore, hvad det skulle vara en verdens frihamn, h^t ofantligt, rikt, mäktigt, arbetsamt, näringsfullt rike vore Ryssland! Dervid Europa äfven så oskadligt, som otillgängligt. I sin präktiga medelpunkt emellan

Sid. 100.

Europa och Asien härskade det verlden fredligt, öfver de vid Östersjön eröfrade provinserne råda omständigheter, böjelser, förbund, fördrag, ändtligen det mäktiga ödet. Dock nog om denna präktiga luftbild af ett rike, såsom det skall blifva, kanske ock intet efter några århundraden. Tiden utför sina utkast på sitt sätt, som ingen törs förgripa; efter tingens bestående Conveniens, altså naturafdelningar och naturgränser måste emedlertid allt foga sig. Blicka ännu en gång på denna idealiska Drömcharta af den skönaste jordens vrå, kustskillnaden emellan Asien och Buropa; föreställ dig dessa kuster, såsom fordom genom de Ioniska Colonierna, alla cultiverade, Grekland och dess öar blomstrande, Constantinopel och hela Levanten en frihamn för Europeiska, Asiatiska och Africanska folkslag, det obeboeliga Svarta hafvet (pontus ευξεινος) för andra gången gästfritt (Gastfreundlich), pontus euxinus. – Skulle det ej varit en annan större triumph värd, om Peter der fortsatt sitt verk, hvar han började det, vid Svarta hafvet?

Tiden var ännu icke förhanden. Dit var hans första fälttåg; porten var ännu då för tiden för mäktig. Med sina vestliga favorit-operationer försvårade han sig visserligen mycket sitt värk; men han dref det med outtröttlig lust och kärlek; han lefde som en Holländare. De store uti hans rike, Kneser och Bojarer, voro visserligen icke sinnade att så lefva; Asiatiskt blod, Constantinopolitansk kärlek för bragd, Tsarogorods lefnadssätt flöt i deras ådror. I Peters Rike skulle allt vara tjenst; och så länge han befalle, tjente – och stal man, såsom hans Polismästare Jaguschinski sade honom det sista rent ut vid sittande råd i allas namn. Främmande Konstnärer och Trosförvandter kunde den store Kejsaren införa; de cultiverade ej hans nation inifrån. Nationalcharakteren, de Grekiska sederna och lefnadssättet, ändtligen den Grekiska Kyrkan stodo der fasta som klippan. Peter uppfyllde emedlertid sin kallelse; med det mest öfverseende snille tjente han ock vid inrättningen af sin stat nedifrån uppåt, så långt han kunde komma; fortsättningen lämnade han efterverlden. ”Om jag

Sid. 101.

ej vore född till Czar, sade han, ville jag vara Admiral i Storbritannien." Välan! när han återkommer, skall han alltifrån Svarta hafvet eller från Konstantinopel blifva en Stor Amiral till

den gamla världens samteliga delars idoghet och näring; hans bild må som den af Kolossus i Rhodus stiga på begge verldsdelarne tryggande fredlig.

Falconets klippsprängande ryttare och häst, hⁿ en orm biter i svansen, är ett franskt konstverk. Blott en galen ryttare jagar emot klippan, förståndige rida långsamt; och Peter var en ganska förständig ryttare. Hvarken på nederlagsfältet vid Narva, eller på segerfältet vid Pultawa, hvarken vid floden Pruth, der han trodde sig skrifva det sista brevet till sitt rike, eller då han gaf fullmakt till Nystadska freden, förlorade han Tramontanen. Altså är sprängandet emot klippan för Peter åtminstone intet Charakteristiskt, om ock ryttarelagarne skulle tillåta det. Hvad den bilagda handlingen, ritten beträffar, så kunde man säga: Peter red icke, han for, helst till vatten, sedan till lands; oskiljaktig var från honom den berömda Dubina. Kan eller vill konsten icke föreställa honom farande på sjön, (ty detta var dock hans favoritnöje under lefnaden) huru han t. ex. i den häftigaste storm ändrar seglet, fattar i styret, och lugn svarar till den främmande Gesandten på hans complimentariska dödsängesttal: "Niå boos! (Var ej rädd!)" Och kort derpå, på god Holländska: myn Heer, om I drunknen, drunkna vi alla och då skall Ert hof ej fordra räkenskap af någon." Om ej så, så vet jag ej, huru Cavallo passar honom vid Neva emellan de af honom uppreste byggnader.

Arma virumque

tål väl konsten: men ej i anseende till honom

-irum atque caballum.

Låt andra hjeltemodigt galoppera upp för klippan; Peter ej så, om Statuen skall vara en sinnebild af hans Karakter och lefnad. Slutligen ormen bak uppå hästen? Jag tycker, Peter stod emot alla faror framifrån. Till thronen hade han att kämpa sig upp; då han var däruppe, agtade han aldrig huggormsbettet bakom sig. För honom uppreste sig ibland ännu Amphibäne; men han sönderhög dem. Också denna Allegorie är altså opassande och intet-sägande. Utom dess ju

Sid. 102.

högre hjeltens statue står, desto mindre blir han.

På sina fötter skulle man ställa Peter, på dem stod han. Trots alla Falconetska grubblanden. Konsten klädde honom, såsom man vanligen ser honom på bröstbilder, med Pantsaren; ty en i pansar klädd man var han i hela sitt rikes namn. – I handen skulle man intet ge honom utan en rulle, hvarpå Karakteren af hans rike och Petersburgs ritning skulle stå tecknad. Konster, som härstamma från teckningen, voro hans favoritgöromål; Petersburgs grundläggande hans lefnads favoritverk. Hans öfverallt bekanta och kännbara ansigte önskade jsg icke idealiseradt; Peter kan ej skämmas för sitt

anlete. Ett slags vild Majestät är i honom blandad med uppenbar bonhommie; glans på hans panna, tänkande alfvare i hans ögon.

Utom Lagern förtjenade Peter visst borgarekronans ekrans, också för det, att han älskade eken ända till passion; med lagern ha redan medaljerna öfver Azows eröfring bekransat hans ungdoms hufvud. För hans fötter skulle man lägga lagern med värjan, hersfångaren Dubina, och allehanda mathematiska instrumenter, genom h-a han skapade och verkade. Äfven på Postamentet, på sidan om honom, borde stå den Ryske örnen, blixtrålen i kloen; men i Peters fulla hår borde eklöfvet, borgarekronan vända sig.

På sidohörnen af Postamentet skulle de förnämsta af hans bedrifter föreställas, med det blotta namnet, med h^t han lät kalla sig, Peter Alexiewitz den förste.

Statuen skulle ställas ej på någon fri plats, dit Statuen, hälst obetäckt, icke passar, utan i en Rotonde. Der skulle Peter stå, såsom i den vatikaniska Rotondan Apollo ibland Muserna, Peter på det högsta rummet; hans efterkommande skulle stå eller sitta omkring honom; hvar gestalt, som Muserna der, karakteristiskt bildad. Catharina den andra skulle sitta midt emot honom. Århundradets historie fyllde till hälften denna Rotonda; den andra hälften blir för kommande tider.

(p. 89–90.) Kaiser Alexander. Ode von Klopstock. (Im October 1801.)

Erscheinen sah Dich, heilige Menschlichkeit,
Mein Wonnetruncknes Auge. Begeisterung

Sid. 103.

durchglühte mich, als in dem stillen
Tempel, ich sahe der Wohlfahrt Mutter.

Zur Zeit der Leugnung deßen, der schuf ! zur
Zeit

der nur verheißnen, neuen Befeligung
der Nationen; in den stummen
Hallen, ich sahe die Gottbelehnte.

Allein die Stille floh; in dem Tempel scholl's
Von frohen Stimmen. Eine der Stimmen sprach:
„Euch wägt die Menschlichkeit, Gebieter.
Staub ist der Ruhm auf der ersten Waage,

Wenn eure Schale sich nur ein wenig hebt;
Weh euch alsdann schon!" „Wie auch die Vorwelt,

(sprach

Der Stimmen Eine) wie die spätern
Völker vergötterten Alexander,

Ist Schmach doch dieser Name den Herrschenden,
Die er uns nennet." Eine der Stimmen sprach!
„Her von der Ostsee bis gen Sina's
Ocean herrschet ein edler Jüngling.

Der hat des Namens Flecke vertilgt; der ist
Des Streiters am Granikus, bey Arbela,
Des Streiters in den Wäldern Issos,
Aber im schönern Kampf, Besieger.

Der hat gesehn der heiligen Menschlichkeit
Erscheinung." Thaten folgten dem Glück! Nun scholl's
Von Melodien, und tausend Stimmen
Feierten Russiens **Alexander**.

Sid. 104.

År 1701 d. 15 Jan. var det som Fredrik den förste, Kurfurste af Brandenburg, Hertig af Preussen, satte på sig den preussiska Kronan, och skapte derigenom ett nytt konungarike i Norden. Hvilken stat har uti ett århundrade icke allenast hållit sig så fast, utan ock så mycket verkat på statsförvaltningarnas omskapelse i Europa, som Preussen? Ja, hⁿ krona blef vid dess uppkomst, af större delen utaf den protestantiska verlden mottagen med så förutspående frögd och hopp, som denna? Med loppet af århundradet uppstodo flere nya kronor, Sardinien, Sicilien; med slutet af detsamma utnämndes ett nytt konungarike Etrurien; har vid någon af dem den lyckönskande glädjen till och med hos främmande länder, funnit rum, såsom i början af århundradet vid kronan af Preussen? Intet är utan grund; härtill låg grunden i det nordliga Europas gestalt.

1) Enligt nordiska, d.ä. Göthiskt-Tyska folkslags Charakter, betraktade man länders styrelse, och det som hör dertill, vida personligare än i de sydligare Monarkierna. I dessa berodde allt på sjelfva riket och dess Pairs; den störste Monark var den, som besatt flere kronor, verldar, der solen kunde gå upp och ner, när det behagade henne (ihr); han sjelf, den höga toppen, försvann nästan öfver denna vidt och bredt radade underbyggnaden. I Norden var det annorlunda. Härförare hade eröfrat dessa länder; härförare styrde och beskyddade dem personligen. Konungar af Danmark och Sverige utfordrade hvarandra, sade hvarandra sanningen i bref; hvarföre man läser en stor del af nordiska historien som en Kämperoman. Så syntes Gustaf Adolph i Tyskland, så handlade Carl Gustaf, Carl XI och XII; i Pohlen Sobieski o.a. I en högre grad betraktade man i Norden regenten såsom sina staters hushållare personligen.

I huset Brandenburg hade, ifrån borggreffen Fredrik, varit männer, som väl, till en del tappert förestodo sitt furstendöme. Kurfursten Fredrik Wilhelm, far till den förste konungen, den store Churfursten kallad var, om man så törs säga, denna telningens topp. I krig och fred, i sina länders styrelse och beskyddande hade han vunnit sig och sin här ett beröm, som redan gaf honom en plats jemte regenter af första rangen. Emellan Pohlen och Sverige

Sid. 105.

hade han så lyckligt slingrat sig, att han stod, som en souverain Hertig af Preussen emellan dem, och båda ärade honom. Då hans son nu redan ock för kröningen kungligen njöt, hvad han förvärfvat, så var detta i den följd af tingen, hvori man då för tiden, gerna efterapade Ludvig XIV:de också ett steg till kronan. Det föll mindre i ögat, att jemte Danmark, Sverige och Pohlen en konung uppträdde, än om en sådan skulle uppträdt i söder emellan Österrike, Frankrike och Spanien.

Hela det 18:de århundradet igenom har denna personlighet åtföljdt Preussens konungar i krig och fred. Hos Fredrik den andra var den så mäktig, att man trodde, han skulle föra kriget allena; i sånger och berättelser, i folkets fördom var hans namn allverkande. Äfven i sina länders styrelse erkände han sig sjelf för den första tjenaren i staten, för skeppets styrman, som aldrig kunde lämna

sin post. Utan phraser, var hans egentliga namn i Europa, Konungen. Redan hans far hade som öfverste styrt sin armee, som öfveramtman sina länders hushållning och inkomster; Fredrik II:dre var konung och fältherre.

2.) Då var det en tid, att tingens sammanhang utdelte kronor. Wilhelm af Oranien gjorde början. Han ryckte på de 3 Brittiska rikens thron, och banade dit vägen för huset Hannover; bägge nära och ofta beslätgade hus till huset Brandenburg. Ohurfursten Fredrik August af Sachsen hade bragt igenom sitt val till den Polska kronan; båda dessa som kommit till kronan stod Brandenburg-Preussen midt emellan. Om ej nu, hette det vid Europas Conjunctioner då för tiden, så törhända ej på länge, eller aldrig.

3.) Genom Fredrik Augusts öfvergång till den Romerska kyrkan hade den Evangeliska församlingen i Tyskland förlorat sitt hufvud; och ehuru man så i Sachsiska länderna som på riksdagen sört för de Evangeliskas upprätthållande, så måste det dock vara dem ganska angeläget, att den mäktigaste furste i norra Tyskland, som höll sig till dem, måtte vinna också i anseende. Deraf protestanternas, de Reformertes och Lutheranernes samtycke till detta tillträde till regeringen, som syntes dem ett lyckligt Augurium. Ty det är onekligt, att i alla delar af Tyskland, dit Jesuiterne kunde hinna, trycktes då för tiden protestanterne. -

Sid. 106.

Äfven så bekant är det, att flere förut protestantiske furstar småningom hade öfvergått till Catholicismen, att man stämplade efter andra, andre böjde sig dertill godvilligt Protestantiska kyrkan syntes svigta på sina pelare.

Nu hade Brandenburg alltsedan reformationen i anseende till religionen uppfört sig lika vist som rätt. Genom Agrikola hade en mildare protestantism än i många andra länder fått inrymme der vid stränderna af Spree och Oder. Reformerte och Lutheraner bodde, under statens bestämda lagar, mestedelen fredligt ibland hvarandra. På sjelfva Universitetet i Königsberg mildrades de hårda stridigheterna, sedan det stod under Brandenburg; genom franska flygtingars upptagande hade Fredrik Wilhelm slutligen planterat i sina länder tolerans baneret. Deraf redan under hans regering så många försök att förena bägge kyrkorna; deraf ock i Religions saker och skrifter de andliges bättre ton, den mildare stämman, hvari de fransyska Reformerte gåfvo förträffliga mönster. Deraf det villiga upptagandet i det Brandenburgska landet af så många, å andra ställen tryckte och förföljde. När Chursachsen var ledsn öfver sin Spener, upptog Berlin honom; När Thomasius måste öfvergifva Leipzig, kunde han lära i Halle. August Herman Franke, Petersen, Arnold, sjelfve Dippel och så många andra, för sina meningars skull kränkta funno i Brandenburgska länderna beskydd eller befördran; det nya Universitetet Halle utmärkte sig i alla fakulteter genom Popularitet och frimodighet, äfven i nya tankar och planer; I denna tolerans och framskridande upplysning instämde då för tiden, så som alltid, den bättre delen af menniskorne åtminstone i hemlighet; på det

gamla utskottet i dogmatiserande och förföljande var man ledsen. Der det ock gick oförsigtigt vilse, tog man i Brandenburgska länderna andel i tendens till det nya fria, förståndigare, bättre.

4.) Dertill kom det nya århundradet och nya kalendern: omständigheter, eller om man vill, småsaker, som otroligt verkade på människornas sinnen, och gånge väntan en ny flykt. Det 30-åriga kriget hade skakat och utblottat Tyskland! snart följde den

Sid. 107.

Westphaliska freden, denna skakning likmätigt pragt, lux, nya krig. Man trängtade efter år 1701 såsom efter en ny Epok i tingens ordning till människornas väl: man var trött på N:o N:o 1600. Med häpnad ser man den gäsning, som då för tiden rådde i hjerten, själar och skrifter, och utgöt sig i förslager och fromma önsknings eller ock i spådomar, ifriga straff tal och straffuträkningar. Man väntade ofvan ifrån hjälp; under tidens betryck, under de mäktigas såväl som de lärdes träsamhet såg man det tusenåriga riket nalkas; man önskade och uträknade dess ankomst. Pietister, svärmare och Mathematici delte sig i dessa fromma önsknings. Äfven i sånger och visor strömmade ut, såsom de sällade sig till hvarje ny händelse som ett tidens tecken, och uttydde och upplifvade den. I en sådan tidernas Crisis tog Fredrik kronan, som hans födelseort Königsberg, som Simon Dach skulle ha förespått honom vid hans födelse, (Churbrandenburgs Sohn, Adler, Löw' und Scepter, von Simon Dach, poetisch besungen.) hvartill Ebreerne ur sjelfva Kabbala önskade honom lycka. Från Midnatten, sade man, kommer guld!, en ny lycka för tiderna. Och har det intet kommit, ehuru på andra vägar, som man då för tiden drömde? har icke Preussen århundradet igenom mer än någon annan stat af dess storlek bidragit till ett allmännare och mildare ljus i Europa? Om blott genom flit och ordning, genom skicklighet och insigt, genom sparsamhet och tålmod goda tider kunna komma öfver människor; om motsatt fördragsamhet i anseende till tänkesätt och gudstjenst, de undertrycktes och förföljdes beskydd förbereda sådana tider, så har denna krona ända hittills ej glänst förgäfves.

5.) Då till konungavärdighet hör äfven anständighet och prydnad, så har Preussens krona bemödat sig om det nyttigaste, wettenskapers och konstens flor. Af ringa värde äro de speord, som man fällde öfver den högtidliga invigningen af Universitetet i Halle; ett århundrade igenom har detta bevisat sitt värde genom förtjenster. Pietisteriet t. ex. som man påskyllde det samma i början af århundradet, höll det icke ståndaktigt ut för den förföljande fräcka Dogmatismen af en då för tiden redan utslocknande stereodoxie, som Luther sjelf först skulle hafva föraktat?

Sid. 108.

Det har icke bragt Theologien längre, men gjort den mera practisk; och har icke i Halle den bättre Philologien, en riktigare kännedom om källor och grundspråk, som allena under tidens lopp kunde

lämna Religionsväsendet ett klarare påseende, först slagit rötter? Den ende C.B. Michaelis med sin bror J.H. Michaelis gjorde mer häruti i stillhet än Carpzower, Mayer, Pfeifer med sina dogmatiska kritiker. Hvad Kennikot i medlet af århundradet genom främmande ögon och händer begynte med buller, hade de med stilla flit i början af århundradet påbörjat, och på mångahanda sätt banat vägen till en riktig anblick af de heliga skrifterna. Huru fåfängt Canzleren Ludewig i den historiska statsrätten påstod mycket, huru oförsigtigt Thomasius ooh Gundling (så säga motståndarena) uppträdde med mycket; äro deras, särdeles Thomasi stora förtjenster om Rättvisans skipande, Philosophien om rätt, Historie o.s.v. omisskänneliga. I saker, på h-a han eljest icke sjelf en gång var van att tänka, bragte han egna utsigter, och väckte derigenom andras fria tankar. I sin art var Thomasius en Luther, fastän icke med Luthers värde och renhet, hvartill hans läge var skulden. Jemte och efter honom blefvo Stryck, J.H. Böhme och andra förtjenstfulle män, bildare af andra Universitetens Lärare. Så Hippokrates och Gelm i Halle, Hofmann och Stahl. Huru opponerade deras systemer voro; bägge förde vidare, den sednare i s[yinner]het såg mycket dunkelt förut, hvad den följande tiden klart upplyste. Universitetet Halle, en ädelsten i dess Monarks krona, har århundradet igenom bibehållit sin glans. En annan af dessa ädelstener var den Kongliga vetenskaps societeten i Berlin; två värdiga namn stå på dess grundsten, Drottningen Sophias och Leibnitz's. Den sistes plan till denna societet är äfven så rik på växande gagn, som omfattande för vetenskaperna. Hade Leibnitz kunnat bringa i stånd sin plan äfven i Dresden och Wien, förbinda faculteterne, och landet likmätigt inrätta efter enahanda lagar; uti flit akulle Tyskland i mycket förbigått andra länder; nu blef äran af början det nya konungarikets, på h-n sedermera så mången vetenskaps societet har följt

Sid. 109.

till belönande, uppmuntrande, pröfvande Lokaler af nya uppfinningar eller förslager, yrkade Leibnitz alltså med rätta på förbindelse af de lärda i hvarje vetenskap med hvarandra, på Societeter. Stånd och Religion kom icke dervid i fråga, utan vettenskap, värde ooh förtjenst, ty utan Inconseqvens och stort afbräck kan och bör ej allt strunt läras på Universitetets Lärostolar, som kommer i Professorns hjerna; fyllde han, serdeles om han är ung, med egna, äfven i dag bittida uppfunna meningar och hypoteser, med ett oupphörligt "ipse inveni" sina lärotimmar, så fyllde han dem med vindar; följaktligt akulle han bli en förderfligt okunnig lärare, då dock undervisningen i det brukbara, nyttiga är hans pligt, men egen uppfinning kan vara blott hans biförtjenst. Sitt fäderneslands språk uteslöt han icke från detta gemensamma upparbetande, för h^t han snarare utmärkte förträffliga ändamål. Också har hans Societet strax ifrån början nyttigt utmärkt sig häruti; efter Schottel och Bödiker gjorde den ende Frisch i anseende till Tyska språket men, än sedan Wachtem undantagande, uti en half sekel blifvit gjort. Äfvenså i andra Vetenskaper.

Uti sjelfva smaken, som då i Tyskland var en främmande planta, gjorde Brandenburg-Preussen sig namnkunnigt. I Canitz hade det den förste skald, den man på denna tid kunde, ehuru på långt håll, sätta i parallela till och med med Boileau och Pope. Såsom de, älskade han renhet i språket, god smak, lärodikter, satyrer, sånger; skada, att mycket skämt är oss af honom undanhållit och verlden

beröfvadt, då samlingen af hans skaldestycken gick genom fromma händer! Äfven de voro hans sånggudinnas salt. Skulle någon ställa denna hans ädla slägts qvarlåtenskap, som numera ej kan förolämpa någon, utur papper i ljuset, äro emot Boileau och Pope Canitz Satyrer alltid ett litet lamm. Oaktadt sitt stånd skämdes han ej vid poesien, blef ock för den skuld icke föraktad; ärofull lefve han vid den store Churfurstens och Fredrich 1:stes hof. Äfven Besser blef der upptagen, befordrad och ärad; Seckendorf, som öfversatte Lucas, var Canzler i Halle.

14/2 Innehållet af andra Delen utaf Rinfried von Todtenstein s. 151

Mördare (Rinfried flyr med sin far – Svent hufvudman, uppbragt mot Ludmille tingade sin betjent Båld att mörda Isidor, Ludmilles son

Sid. 110.

Bold flyr med honom och uppfostrar honom). Rinfrieds baner (Beilstein skulle komma hem med sina bröder och knektar från förbundsfastet – träffar under vägen en Pelegrim, Adelhelm – förbund – ed att störta förbundet. Örnridhare komma och föra en flicka bland sig (Ludmille) de befria henne – Rinfried i buskarne med sin far – stöter dolken i Adelhelms bröst – for längre med sin far – Då de andra skulle se efter Ad. låg han i sitt blod (Ludmille bort). Adelh. fördes till borgen (Beilstein) – Brottslingens straff. Flera Riddare deltaga i förbundet - klaga hos Hertigen. Han ber dem ställa till att 4 veckor derefter skulle bli en ankomst – det sker, en främmande anländer (hertigen) med krigsfolk. – Svent föres i evigt fängelse och hans bröder landsförvisas. – Adelhelm anförare.

Förbundets nya uppblomstrande. Spanades efter Ludmille – förgäfvdes mer försiktig i valet af medlemmar – efter 10 år 100. – Den halsstarrige förrädaren Svent i fängelse hela tiden – afbidade Hertigens död ~ mutade fångvaktaren – slapp bort (med en stor ring), usel – vandrade omkring – till Böhmen, låg under ett träd, facklor och Riddare – upptogs i förbundet – det voro hans förra medhjelpare – upplopp i förbundet – lefde nu af rof, han blef hufvudman – beslöts att de skulle i örnridharens rustning öfva i Franken allehanda illgärningar – Mordnatten rykten om Örnridharena – sjelfve ändrade sig – Svent tog städsel som knekt på borgen – fick höra att en allmän sammkomst var utsatt – blir afskickad till Ridd. att samla sig – Svents anhang expediera dem – Beilstein om 10 år hos Adelhelm – församl. Dagen – Adelhelms dröm och aningar – slutl. ankommo Riddarena (Svents anhang) hjelmar slutna – upptäckt – svärd drogos – slagtning – alla Örnridharena störtade – salen öfvergafs – valdes en annan. Svent bosatte sig der med sitt sällskap. – Den lilla vilden (Isidor uppfostrad af Båld – Riddare förde honom till sig, Jawmar – Kärlek och vänskap (Ulrika. Jawmar). Denne fiendtl[ighet]er med Bogenstein. – Isidors list att ta afsked af honom; en gl. betjent hjälpte honom för att bedraga vakterskan som spöken – talte sjelf om – upplysning. Fara och seger. (Jawmar fången. Isidor förföljer Bogenstein till hans slott – tänkte bestorma – de lofvade att taga lifvet af Jawmar – list – i st. för en utskickad af von Walsenau, Bog-s bundsförvant – går han in

Sid. 111.

Jawmar befrias. Slottet antändes.) – Förolämpande (Isidors kärlek upptäckt genom gummans sladder – hon drefs bort – Isidor kommer sårad. – Jawmar tilltalar honom strängt, han flyr bort. -) - Dödssången – (Eremiten Båld af honom upptäckt om sin härkomst, – beslöt att hämnas Svent – öfver vintern på en borg – han får inktid [?] – till borgen – först till en bonde – yppar sig för honom – (en Minnesinger) lånar honom kläder och harpa – går till borgen –sjunger – Svent med Ridd. draga bort, bad fogden plåga honom under tiden) – Dödssalen. (Isidor besöker den om natten – Adelh. vid lif – fogden hade i hemlighet kallat honom till lifvet och underhållit honom – Upptäcker sig för Adelh., hⁿ utnämner honom till befälhafvare, ger honom bandet och andra insignierna, ber honom gå till fästet Reigenberg, hvarest han i skogen vid ett vattenfall skulle finna gl. Örnridhare, h^a väntade på Hertigen för att anhålla om beskydd. – han vandrar bort om morgonen) – Rop till hämnd. (Isidor går dit med Minnesinger – begge spela om natten – 20 riddare stiga upp, svära honom trohet – några dagar samla 200 knektar – tåga mot förbundsslottet – Isidor i sångareklädning går i borgen – fogden lofvar släppa de andra i slottet om natten – för dem till fordna förbundssalen – Svent kommer – Isidor fattar i harpan - iddare kläda sig emedlertid i de slagnes rustningar, äfven som Adelh. – Isidor i salen – De hade en beslöjad flicka. – Svent raglar, ber honom sjunga en glädjesång för att bättre lyckas se på flickan. – Han lyftade slöjan – Ulrica! – Isidor! Svent frågar hans namn bestört – han säger det. Fattar i honom, stöter dolken i hans bröst. Kastar sångaredrägten ifrån sig. – Men hornet lockar – de andra träda in – knektarne kommo äfven genom lilla porten – nidingarna öfverlägsna men besegrade – trohetseden aflades Isidor – Jordfästning – Svent hade hjälpt Bogenstein – eröfrat Jawmars slott och antändt det, bortfört hans D^r – fick Ulricas hand – snart förmälning sedan grafvården blifvit färdig åt de slagna.) – Eremiten (Jawmar irrande träffar honom i skogen, beklagar sig öfver örnridhare. Eremiten (Rinfried) förundrad upptäcker sig, besluter att följa honom till Hertigen ooh sedan hämnas dem.)

Ovädret nalkas (Rinfried går före hären till förbundsborgen). -

Rinfried har stiftat och förstört. (Fest firades – Isidors förlofning med Ulrica af Laerburg – han förs af fogden till den nybeprydda salen – ser sin silfver statue hållande baneret, och bekransad med

Sid. 112.

blommor – den fulländade grafvården ~ Rinfr. skulle läsa inskriften då pukor och trommeter ljudade, Isidor inträdde vid sin förlofvades arm, ledsagad af Adelh. och Riddarne. – Rinfr. känner Adelh. ropar hans namn – Denne känner honom. Isidor kommer också att upptäcka att det var hans far – men upptäckte den förändring, förbundet undergått – Rinfr. fick förlåtelse af Adelh. för det han sänt honom. Han sammankallade Ridd. besteg hufdmannens trappa och bød dem det förbundet skulle upplösas – Ridd. räckte hvarannan händerna till en vänskaplig förening. – Hertig. Kom med hämnd. Jawmar förde skarorna mot borgen – porten stod öppen ingen knekt visade sig. – De skyndade sig till stora salen – Hert. ibl. dem – Flygeldörrarna uppstöttes och förb. Ridd. stodo i leder och hufdman satt på stolen. Hert. bad dem gifva sig. Ridd. lade sina svärd på marken. Hufvd.m. gick till Hert. – öppnade hjelmen – Rinfried – förklaring Rinfried afgaf den och renade

Ridd. ära. Hertig ville stadfästa förbundet igen – Rinfr. föreställde honom att hvar Ridd. skulle uppfylla sina pligter äfven som förut äfven utan förbund. – Rf. aflade sina äretecken, Ridd. gjorde det samma – Hert. omfamnade Rinf. alla ropade, Hell Ridd. förbundets stift. och förstörare. Genom Hert. bemöd. försonades Jawmar med sitt barn och Isidor – det var en glädjedag – innan Jar. kommit till Rinf. som Bremit hade han i ett kloster funnit Ludmille. Då han visste, att Rf. var i lif hade hon skickat bud till henne derom – Sedan de varit 20 år åtskilda kom Lud. tillbaka i sin mans armar.

Journal (fortsättning ifrån pag. 86.)

D. 14de mycket matt vid uppstigandet af gårdagens kamp – hos Holm, gaf honom ett bref till Forssman med inneliggande 4 Rl 18 – ej i kyrkan – e.m. Blylodh och Hirn här, jemväl Aschan med honom – spaserte till Carlborg – om aftonen d:o länge ensam i staden – underlig till humeurs redan förut – vaket öfver kl. 12.

NB. Weckman här bad om tillstånd att åter få läsa för mig – fick.

D. 15de hördes, att Apothekaren Bäck i natt hastigt aflidit af Blodstörtning – kl. 11 hade han i aftse kommit hem ifrån Staden, frisk och l var det slut, svage Menniskolif – låf för L. Clewe – äfven som för Ekmark – L. Molin las, men som det syntes blott för skens skull.

Allmänna Ephemerider

Sjunde Årgången

1813

Tredje Häftet

Allmänna Ephemerider

Sjunde Årgången

1813

Tredje Häftet

Februarius (fortsättning)

Sid. 113.

Adrastea (fortsättning ifrån påg. 109 af h.2.)

(p.106–115.) Eigne Gemälde aus der Preussischen Geschichte.

1.) Då Norden ännu låg i mörker, var Bernstenslandet bekant hos Asiater och Greker; af dessa hedrades det tidigt med en fabel. Hit sönk nämligen Phaëthon, som ej kunde räcka slutet af sin fader Apollos löpbana, Oceanea, störtad af solvagnen i Eridanus: a)¹³³ Omkring honom greto hans syskon, Heliaderna, och förvandlades till Palmträd; också såsom sådane greto de vid solstrålen gyllene tårar – Bernstenen, Electrum. Efter dessa gyllene tårar seglade Phenicierne, långt omkring, utom Herkulis stoder, förbi Tennlandet, ända till Eridanus, Östersjön. För denna sällsamma och sökta Products kostbarhets skuld, hⁿ man skattade högre än guld, utspridde de fable; Grekerne inklädde dem efter sitt sätt, så uppkom en suit rysligt-sköna målningar. I soltemplet besöker Phaeton sin far, anropande honom med sin stora begäran; denne lofvar och ångrar att han lofvat. Stilla bestiger ynglingen vagnen, hästarne

Sid. 114.

¹³³ a) Att Eridanus är Östersjön, har väl Harfe ovederläggligt bevist, ehuru han uttydt Phaetons historie för noga. (S. Der gefundene Eridanus, von D. I. E. Harfe. Riga. Bey Hartknoch, 1796.) Fabelns hufvudpunkter äro efter mitt tycke: 1) Phaeton uppnådde ej slutet af sin löpbana; han störtade i Östersjön: 2) Der gråta hans systrar för honom gyllene tårar, Elektrum. Hvem annan kunde gråta dessa, än solens döttrar, h^a strål och kraft frambragte Electrum? och öfver hⁿ annan kunde de gråta, än Äfver deras här nedersunkna broders död, hvaröfver också svanen sörjer. Sjö- och svanrike är negden af Östersjön. Såsom daggen, såsom Manna voro himmelens droppar, så var Electrum Solens döttrars, Heliadernas tårar. 3) Men huru kommo dessa till nordnen? Phaeton måste från Aethiopien gjort dit en resa, och der funnit sin död o.s.v.

blifva ystra vid middagshöjden af hans bana; alla Europas strömmar, Po, Donau, Rhen brinna; Jorden och Oceanen bönfalla; vid Eridanus skänkes verlden lugn. Der uppstår en lund med flytande guld. Der förvandlas Phaëtons vän, Cyknus, sedermera uti en svan, som simmar på Eridanus och beklagar sin vän. Hvilket nordland dedicerade Grekerne en sådan fabel? Många Hyperboreernes sagor uppkommo derutaf; ty i det landet, der bernsten flöt, måste saliga Gudar eller saliga men[nnisko]r bo.

2.) Ty den tidiga bernstenshandeln kunde icke annat, än tidigt cultivera denna negd. Ett folk af Germanisk stam, som Tacitus säger, likt Sveverne, bodde här, som kallade sig Oestier (Aestier), idkade åkerbruk och allehanda lefnadssätt, ja ock för bernstenens skull icke åsidosatte hafvets böljor. a)¹³⁴ Bredevid dem bodde de vildare finnarne, h^a sedermera blefvo genom dem cultiverade. Då andra Tyska stammar drogo ut i krig och på rof, sutto de arbetsamt stilla på sjökusten, tills de blefvo drifne derifrån. Bernstenshandeln har altså, då Norden var en vild skog, tidigt cultiverat ett litet folk vid Östersjön.

3) På folkvandringarnas tid var Preussen folkslagens naturliga gräns och skiljeväg. Strömmade de ifrån Norden eller tvärtemot ifrån söder, då de mesta delen följde floderna, så funno de här sin gräns, Östersjön. Ville eller kunde de icke komma öfver, så måste de stadna qvar, eller vända sig kring denna hafsvik. Deraf den ofantliga mängden af folk, som

Sid. 115.

hafva bodt eller vandrat igenom dessa länder. Grefve Herzbergs afhandling, att de folkslag, h^a störtat det Romerska riket, bodt i norr, af det gamla Tyskland, is[yinner]het i de nuvarande Peussiska a)¹³⁵ staterna, må låta såsom en half saga, om man dervid tänkte på fredliga, eviga bostäder eller till och med på en autochthoner-alstrande jord; sjelfva Läget af dessa länder gör berättelsen till sanning. Må folkslag kommit från Svarta eller Kaspiska hafvet; om de icke trängde sig fram åt Donau, funno de vid Östersjön antingen ett hviloställe eller sin vändcirkel; så kan man säga: "att folk ur dessa negder hafva besekrat södra verlden och ombildat Europa med det Romerska riket." Göther, Vandaler, Longobarder, Rugier, Heruler – h^a uppträden föranlåto, h^a målningar gifva de i historien!

4) Det inhemska folket vid Östersjön, som blef sitt Bernstensland troget, vann under detta nationernas påträngande en egen gestalt. För sig sjelft, efter Historieskrifvarnes enhälliga yttrande, var det ett stilla medlidande folk, som hjälpte nödlidande, och anföll ingen; nödtvunget måste det

¹³⁴ a) Om dessa Ostländare (Aestier) varit af Germanisk stam, då deras språk efter Tacitus sjelf, var mera likt det Britanniska, må vara lämnadt derhän; nog af, att historieskrifvaren utmärker dem såsom ett cultivertsdt folk.

¹³⁵ a) Berlin 1780.

blifva krigiskt. Se der den omisskännbara Charakteren af de gamla preussiska folkslagen. Å andra sidan kan det knapt gifvas ett behagligare föreställningssätt i språk och poesie, än deras afkommlingars, de såkallade Lithaurers och Letters tänkesätt: Idyller äro deras sånger i monotoniskt-angenäma Melodier; en träd- och landspoesie var deras Religion och husliga lefnadssätt. Fullt af smekande Diminutiver är deras språk; deras Charakter slug, fin och mild. – Men emot fiendernas påträngande bildade sig i denna fredliga stat en krigsförfattning, som med fruktansvärd magt stred emot Pohlen, och sedan 50 år mot den Tyska Orden. Sjelfva deras Religion hade blifvit krigisk; Kriwe, deras Öfverste-Prest, en deras Gudars man, var emot fienderne en grufelig Druid. Såsom deras Religionsstiftare nämner man Waidewutis; Namnet må betyda en vetenskapens föreståndare eller en anförare i strid; han var en Lykurg

Sid. 116.

för sitt folk, hans Romove blef en så värdig helgedom, att intet Grekiskt tempel varit det. Fast som klippan hängde nationen vid sin Religion och sitt språk; hårdare krig förde det aldrig, än de uti h-a Preussen stred för sin frihet, språk, land och författning. Då i elfte århundradet Romove förstördes af Pohlen, drog sig Kriwe till det inre af Lithauen, och byggde der ett nytt Romove; tills

Allups, den siste Kriwen, i 15:de århundradet ändtligen förklarade, att hans Gudar befallt honom, att blifva Christen, emedan de icke längre kunde skydda honom. En följd af märkvärdiga scener ur denna historie vore ett National-Galerie, hvori det lugnaste ädelmod skulle föreställa sig vid det vildaste mod. Krigsmålningar skulle omväxla med Idyllscener. a)¹³⁶ Skulle Preussen haft konsttider, såsom Nederländerna, såsom Italien; sannolikt skulle konsten vändt sig till landskaps-, krigs- och sjöstycken; på den ängsligaste strand skulle hon ur dess invånares Charakter målat Idyller.

5) Nästan utan Exempel är den lätthet, hvarmed Reformation infördes i Preussen. Knapt hade Högmästaren klädt på sig sin Ordensklädning, så samtyckte Nationen med honom uti öfvergång till Lutherska läran, som om hon skulle vända sig tillbaka till sin gamla tro, hon, som en tid så vild hade fäktat emot Christendomen. Under Orden hade hon blifvit böjd dertill; den Evangeliska gudstjensten söng sig in hos dem. Ty knapt är kanhända någon nation i Europa sånger så tillgifven som denna; i stället för deras Daino's kommo nu andeliga sånger i folkets öra. b)¹³⁷ I Preussiska Skalders t. ex. Simon Dachs, Albertis o. a:s sånger visar sig den gamla National-Charakteren; fruktansvärdt alfvare och öm klagan.

Sid. 117.

¹³⁶ a) I Merkels Vorzeit Lieflands Berlin 1798. i Bazko's historiska skrifter o.a. äro ur gamla Chrönikor och historieskrifvare sådana scener anförda och antyddas.

¹³⁷ b) Die Lebensläufe in aufsteigender Linie, Berlin 1779. Lämna så väl härom som om andra Preussens Seder och Charaktersdrag trogna målningar.

6.) "Ingen del af den nordiska historien, säger Schlözer c)¹³⁸ är jämförelsevis så rik på goda gamla handlingar, ingen har i nyare tider så förnuftigt och kritiskt blifvit upparbetad, som den preussiska historien, Hennes lycka är, att i yngre tider nästan alla, som arbetat derpå, delat sig i enskilda smärre stycken af det hela, och bearbetat is[yinner]het hvar liten del, följaktligen fullständigt och grundligt." Återigen ett drag af National-Charaktern, som äfven viste sig i andra vetenskaper. I djup stillhet utarbetade Kopernikus sitt verk, och uppenbarade det oss först på sin dödsdag. Så satt Hevelius på sitt Observatorium, så samlade Hartknoch, Prätorius, Klein, Lengnich, Bayer, Lilienthal, Hanow, Bazko, och huru många andra! Deras stilla flit utmärker sig genom ändamål och ordning.

7) I denna Oekonomie föregingo nationen dess regenter; hjeltarne i deras historie förbundo med trägen verksamhet hushållning. Så stå Fredrik Wilhelm Churfursten och Konungen, så Fredrik II der. Ifrån de äldsta tider i de åtskilligaste perioder voro och blefvo dessa folk arbetande bin, såsom Widewut redan kallade dem. Kusterna med sina utlöpande strömmar uppmuntrade dem dertill, landets beskaffenhet och inrättning icke mindre. Då i Norden allt måste lefva af arbete och konstflit, allt låta nöja sig med litet, så uppstodo rundt omkring Östersjön, hvaräst Adeln icke förtryckte folket, näringsfulla städer, arbetsamma nationer. Ett säkert haf, en handelns fristad skulle den genom sundet tillslutna Östersjön vara, på h-n ingen Wiking d)¹³⁹ måtte förstöra, hota eller gifva stolta lagar.

(Aestierne, (Östersjöinvånarna) voro i ålderdomen berömde der för att de hjälpte dem, h-a ledo sjönöd. Vid Eridanus satte de gamla de fredligt-lyckliga hyperboreiska folkslagen.)

Sid. 118.

5. Gottfried Wilhelm Leibnitz.

För en stor del af Europa var Leibnitz en Vetenskapens Genius, som icke allenast stilla verkade århundradet igenom utan ock, (så hoppas vi!) skall än ytterligare verka. Då hans snille helst lefde i tankar, upptäckter, förslag och planer, så återstår i slutet af århundradet den frågan: "huruvida utfördes hans Idéer? Skred man sedan vidare fram? eller gick man andra vägar?" Ty de fleste Leibnitz's skrifter äro icke utförliga böcker, utan smärre uppsatser och i bref framkastade tankar, gnistor, fermenter af kunskaper.

¹³⁸ c) Allgemeine Nordische Geschichte. Halle 1771. S. 224.

¹³⁹ d) Sjökonungar uti medeltidens barbariska historie.

(117–125.) 1. Theologie und Religion.

Leibnitz gaf sig mycken möda, att förena kyrkorna, såsom hans brefväxling med Bossuet, Pelisson, Fabricius, Jablonski o.a. intyga. Flere furstar och lärde hade då fattat en Enthusiasm för kyrkornas förening, i hⁿ han gerna instämde. Den förebråelsen, att Leibnitz varit böjd för Catholicismen, ja varit i sjelfva hjertat Catholik, har förlorat i det läget, i h^t och i det ändamål, för h^t han skref, den största delen af sin skarphet. Skulle kyrkorna förenas, (det såg han, som genomvandrat alla århundraden uti kyrkohistorien, och kände den Romerska så väl som den Fransyska och den Tyska kyrkan), så ville ej den gamle Catholicismen träda till Protestanterne, som gått derur, utan dessa skulle träda till henne; på den gamla kyrkans botten skulle föreningen afhandlas. Synpunkten, som Reformatorerne hade hsft eller tagit sig, fann nu dertill med de finaste bakslugaste hufvuden, ej mer rum; redan tiden hade ogement utvidgat Horisonten af theologiska frågor. Dessutom var Leibnitz icke allenast af ett stilla sinnelag af naturen, utan han visste af erfarenhet, att om en Reconciliator också blott förutöfvande ville uppnå sitt ändamål, borde han ej komma obetänksamt fram dermed. Ändtligen föll, (hvem kan neka det?) i Leibnitz's tycke Scholastik, Disputerande och Demonstrerande; hela hans konst viste sig, när han gjorde det Indemonstrabla åt-

Sid. 119.

minstone trovärdigt. Många furstar, som drefvo honom till detta slags underhandlingar, voro, såsom följden viste, sjelfve tillgifne Catholicismen; och Leibnitz, han sjelf, hvar kunde han finna mer ära och en större verkningskrets, än i den Catholska kyrkan? Såsom en man af vetenskap hade han städse lefvat i en allmän församling, till hvilken alla vetenskapliga länder hörde. I matematiken, filosofien och historien hade han tänkt och arbetat med och för denna. Intet andeligt embete inskränkte honom, ännu mindre hade det ifrån barndomen gjort hans synkrets trångare. Tidigt hade han lefvat i Catholska länder, genomrest Italien; ansedde, Catholiske män voro hans vänner; i detta läge och tänkesätt kunde han aldrig skrifva som en Zelot. Onekligt är emedlertid, att hans Demonstrationkärlek till det obegripliga förde honom för långt.

Att denna väg af underhandling svårligen skulle föra till det önskade Resultatet, var honom törhända äfven så klart som likgiltigt. Aldrig stiftades förening genom disputerande. Trots alla bemödanden, som det Preussiska, Braunschweigiska, Hessiska och andra hof gåfvo sig, blefvo Partierne söndrade. Och hvad förenar då Religionspartier? Endast och allenast tiden och sanningen. Hvad tiden sammanfogade, måste den ock upplösa; och den gör det. Hvad den byggde, måste ock genom densamma vittra. Stadgar, bruk, sagor, legender, traditioner, o.s.v. h^a bero af gamla tidsomständigheters Localität, förlora med henne färgen; om inre lif ej bibehåller dem, vissna de, och det desto snarare, ju starkare sanningens sol bränner och lyser. Allt har sina Epocher och lifsåldrar; stadgar, meningar, och bruk allena skulle icke hafva det? Samvetsgranhet, den enda sanna Religion, är, hvad den är, i alla hjertan densamma; aldrig vinnes den, ej heller vill den vinna. Vana, ära, fördelar, localität kunna länge gynna och vidmagthålla något oväsentligt eller till och med falskt; men slutligen kommer dock dess ungsta dag, såsom en tjuf om natten, såsom blixten,

såsom en snara. Under loppet af århundradet har man altså billigt afbördat sig besväret af yttre föreningar genom Disputerande eller genom magtbud; ett inre förenar människorna väl långsamt, men mer

Sid. 120.

och mer, sanningen. Högt skreko mot slutet af det 17:de med början af det 18:de århundradet de åtskilligaste stämmor öfver alla a)¹⁴⁰ kyrkors förderf. Småningom ledsnade man vid det plumpa barbariet i dömande, herskande, afgörande, förtalande och förföljande, som under namn af Orthodoxie hade befläckt det förflutna århundradet, och tillbakaskrämt många till den Romerska kyrkan; sjelfva Disputerandet förlorade sitt värde, så snart man insåg, att man disputerte öfver intet, och förgäfves skärpte såväl språk som själskrafter. Hvad öppnade människans ögon härtill? Bibeln. Då genom de såkallade Pietisterne skriften kom populärare i gång, måste man snart solklart inse, att uti en X:i och hans Apostlars Religion, såsom dessa tänkte och skrefvo, det ej är hvarken syftadt på eller bevändt med disputerande eller begreppens subtiliserande, att deras skrifers innehåll och gestalt knapt tillåta en spindelväfnad af fina raisonnementer, mycket mindre fordra eller anbefalla, utan snarare förbjuda och neka. Ju större framsteg man altså gjorde i kännedomen af gl. och nya testamentets originalspråk, och lärde känna den riktiga meningen af tidsbruk i hvarje Idiom i h^h dessa böcker förut voro skrefne; desto mer föllo fjällen af grundlösa meningar, obibliska traditioner och Dogmer af sig sjelfva bort från ögat; ty byggnaden af dessa står allena på kyrkohistorisk, ofta ganska dunkel, men ej på biblisk grund. På barbariska århundradens missförstånd och ordmissbruk berodde hvar mening; ordförståndets klara insigt, har såsom ljuset skuggan, förderfvat dem, Och de andra subtilitäterna stå de att afgöras af människor? Öfver dem skulle man Strida?" Så tänkte man äntligen i slutet af det 18:de århundradet, och las många Leibnitz's skarpsinniga Discussioner öfver hemligheter och Dogmer af alla slag, t.ex. Treenigheten, närwarelsen i nattvarden, arfsynderna, nåden, fria viljan, helvetesstraffens evighet o.a. väl med största beundran öfver hans skarpsinnighet, men ock med den pröfvande frågan: hvart man då kommer på dessa det disputerande förnuftets spasergån-

Sid. 121.

15/2

gar? och hvad tillvinner man sig med sådant?" En del af sjelfva Leibnitzens förträffliga Theodicee är icke fri ifrån dessa lustkampar. Skriften var skriven emot fäktaren Bayle, men som icke upplefde den, följaktligen ej kunde ställa sig efter dessa fordringar.

¹⁴⁰ a) De såkallade Pietister, Enthusiaster, Fanatici, Svärmare; med h^h skymfande namn man då nämnde också de värdigaste män.

Då den Theologiska lärdomen mycket sunkit med århundradet, och de dunkla tiderna blifvit sjelfva för mången Theolog verkligen dunkla, d.ä. obekanta tider; så är en blick i Leibnitz's skrifter af detta slag anblicken af en nästan förgången verld, full af snille och skaparkraft, under ledande af den mildare läraren. Ty Leibnitz's omdöme öfver snillen, h^a icke tänkte såsom han, äro alltid så utförliga som fogliga. Till och med så kallade svärmare och bespottare lät han rätt vederfaras, alfvarsamma godsinte tänkare att förtiga, Öfver Shaftesburi, Toland, Poiret, Helmont, Petersen, Arnold o.a. äro hans omdömen högst billiga; öfver Cartes, Spinoza, Hobbes, Puffendorf, Locke, emedan de stötte emot hans system, äro de skarpare, dock alltid ärofulla, och tacksamme i det, som hvar och en hade godt. Med Leibnitz går man, som Dante med Virgil, genom mångahanda Regioner af snillen. (Geister.)

Bevisen för Christendomens sanning och outhärlighet lågo Leibnitz redligt på hjertat; efter Huets evangeliska Demonstration var han derföre ganska begirig, men som ej uppfyllde hans önskan. Leibnitz's Christendomens bevis var byggt på den naturliga religionen; efter dess fasta grundläggning skulle man, såsom han mente, visa nödvändigheten af en uppenbarad, sedermera Christna religionens alla andra relig. öfverträffande skönhet. Alltid talar han öfver detta ämne med deltagande värma, emedan han utaf Christendomens förfall befarar verlden mycket ondt, ja för sjelfva upplysningen i Europa. Atheismen så väl som Materialismen, det kalla föraktet för Christendomen och dess bespottande att förtiga, anser han såsom förebud till ett barbari, som måste vara förbundet med ärans och sedlighetens förfall. Huru ofta hafva redan de följande tiderna bevist detta!

Sid. 122.

I alla ämnen, äfven de Religionen beträffande, är man hos Leibnitz liksom i en blomster- och fruktträdgård, i hⁿ allt är anordadt efter Convenienz; hⁿ synes varit principium för vår philosophs favorittankar. På ingen af sina planer var han pickhågad; öfvertygad derom, att försynen i morgon gör, hvad hon i dag ännu icke finner för godt att göra, och att det ej felas henne medel att uträtta det.

(125–151.) 2. Rechtsgelehrsamkeit und Politik.

Jemte Philosophien hade Leibnitz efter Tyska torftigheten med flit och alfvare äfven lagt sig på ett Brödstudium, Lagfarenheten, medan, såsom man säger i Tyskland, blott derigenom och genom dess formularer högsta statsvärdigheten stod att erhållas, altså också han derigenom hoppades sin framkomst; han var deruti Doctor. Och såsom hans snille öfverallt, dit han riktade sina blickar, skapte filosofisk öfversigt och ordning: så handlade hans första skrift i detta slag "om förpliktade lagfrågor." Den andra uppställde "philosophiska frågor öfver sådana" den 3:dje "en ny Method, att lära lagfarenheten, jemte en förteckning på det önskelige, som deruti ännu saknades." Den sista skref han utan böcker, på resan, i sitt 20:de år. Då i förteckningen på detta önskelige

äfven befanns en på nytt stadgad Corpus Juris, så måste Leibnitz 2 år derefter (sannolikt till straff för sin ungdoms Genius) i Churfurstens af Mayn[z] tjenst sjelf lägga handen dervid. Hans utförande kom icke till stånd. 20 år derefter (1690) gick han i Hannover åter till verket; det skulle blifva det förnämsta af Romerska lagar på en enda tafla, som skulle inbegripa alla hufvudreglor, ur h:s Combination hvarje förekommande fråga kunde blifva afgjord. Ett verkligt edictum perpetuum; hvarmwd sedan hans Justification, kärnan af sjelfva lagarne, och det på nytt inrättade Corpus Juris skulle förenas. Men för andra gången blef det ej utaf, ja sjelfva den förträffliga Ideen hvilade nästan ett århundrade, tills en filosofisk laglärare upptog och fullföljde densamma. a)¹⁴¹

Sid. 123.

• * *

Högre och längre svängde sig Leibnitz's snille, då han med Diplomer ställde i ljuset sin Codex för allmänna folkrätten; deruti blef han verklig en folkens lärare. Såsom han i naturrätten arbetade emot Puffendorfs slappa grundsatser och grundar densamme icke allenast på öfverherrens magt och vilja, utan på de eviga principierna af rätt och förnuft; så förde han också dessa till den såkallade vilkorliga folkrätten, hvarmed han dessutom i den christna republiken förenade en gudomligt-positiv rätt. Det anseende, han härvid tillägger kejsaren som ett hufvud för denna Republik, hade utur de dunkla Europas seklers historie och författning mycket för sig: ty visserligen har den Christna Republiken constituerat sig under Rom och såkallade Romerska Kejsare. Men huru mycket hade också tiden häruti märkbart och omärkbart förändrat! Mycket mer hade det i det förflutna århundradet tagit en så olik väg, att knapt någon af de nyaste Mode-Statistici nu tänker på en de Christna Nationers i Europa gudomligt-positiv rätt. Och dock är Leibnitz's stora tanke sann. Denna gudomligt-positiva folkrätten är nämligen längst före franska Revolution den klara och derunder missbrukade Mensklighets-Rätten. Lärer Christendomen annat, än en ren Humanitet? Erkänd och utöfvad, måste den grunda härpå äfven sin Codex för folkrätten. Denna Codex för folkrätten är inskrifven uti hjertat på allt, hvad menniska heter.

• * *

I Leibnitz's politiska skrifter, h-a föranlätos af tidsomständigheter, har visserligen tiden ändrat mycket, särdeles i det de, "allt för trogne, hulde och färdige," tjente för den tidens omständigheter. Men der Leibnitz's blick var fri, såg han öfver Europas statsförhållanden klart och förutsade mycket, som följde.

¹⁴¹ a) Hr. Prof. Hugo: Göttingen. S. hans Civilistisches Magazin, civilistisches Lehrbuch, o.a.

Då St. Pierre skickade till honom sitt Project till en evig fred, svarade han: ”Sedan jag fattat Ert system, hafva

Sid. 124.

de deremot uppställda invändningar och det nätta runda sättet att besvara dem mycket förnöjt mig. För att befria sig ifrån oräkneligt ondt, felas blott Menniskors vilja. Om 5 eller 6 personer blott ville; kunde de i det vesterländska Europa upphäfva kyrkornas söndring, och gifva dem en god inrättning. En Landsherre, som blott vill, kan bevara sina stater för pest, för hungersnöd. Men för att verka det krig skulle upphöra, måste en annan Henrik IV:de med några stora furstar af sin tid finna smak i detta project; nu är blott den olyckan, att det faller svårt att göra det begripligt för de stora. En Privatperson skall ej våga det; jag fruktar sjelf att små Souverainer skola icke företaga sig, att föreställa det de stora. En Minister kunde det kanske i sina sista andedrag; helst om han ej hade att sörja för någon familie efter sin död. Men eljest. – Men emedlertid är det alltid bra, att bringa sådana tankar i publikum; de kunna gå någon till hjertat, när man minst tänker derpå.” –

”Det är väl ingen Minister, som nu kunde proponera Kejsaren, a)¹⁴² att afsäga sig sina anspråk på Succession; Spanien, och båda Indierna; sjömagterne och så många andra hafva dervid förlorat sitt Latin. Så ges det som oftast faculteter, h^a hindra menniskor, ifrån att vara lyckliga. Hoppet, att bringa Spaniens Monarki till huset Frankrike, har varit källan till 15-åriga krig; det är att befara, det hoppet, att bringa dem derifrån, ännu andra 15 år skall störa Europas ro. Skulle man hjälpa Kejsaren, att jaga Turkarne ur Europa, så vore detta kanske ett medel, men också detta skulle ha sina stora svårigheter.”

Så tänkte Leibnitz då för tiden om furstarne, i anseende till kriget, i anseende till vetenskaperna sökte han genom hvarje för dem angenäm föreställning beveka dem till deras befordrande, is[yinner]het genom furstinnors förord, ofta lyckligt. Huru mycket han högaktades af furstar, intygar hans lön i

Sid. 125.

de sista åren: af konungen i England utom fritt rum, ved, ljus, "Betjening, Equipage, årligen 1300 Dl., af Hertigen af Braunschweig "årligen 600 Dl:er; af Kejsaren 2000 Fl., af Czaren 1000 Albertsd:r.” Allt detta till vetenskapernas befordrande, nästan utan öfriga pligter. Tider, hurudan I förändrat Er!

¹⁴² a) Brevet är skrivet 1714.

(132–36.) 3. Geschichte, Alterthümer, Sprachen.

I historien älskade Leibnitz framför annat folkslagens ursprung. (Origines). Derifrån hans utmärkta flit i språks jemförelse och härledande, i Etymologier och Antiqviteter. Han satt härvid i rörelse, hvad han kunde; ända till China sträckte sig också häröfver hans brefväxling.

Skratta skulle han, om han, uppvaknande efter ett sekel, såge de framsteg man ytterst träget gjort i samling af språk, men än ha knapt användt dem; han skulle visserligen gripa till verket. Genom de Ryska resorna till Nord-Asien, och genom sjelfva Catharina II:s verk, genom de fortsatta berättelserna från China, Engländernas forskningar i Indien, andras i Tibet, Persien, Arabien, Aegypten, Afrika, Amerika, ändtligen sydverlden är ett träd af språk uppställdt, hvars qvistar och grenar visst äro värda det kommande århundradets forskning. Till hvarje forskare i det förflutna århundradet skulle Leibnitz sällat sig, och till och med icke föraktat någon handtlangare. Presidenten de Brosses, Klopstock, Popowitsch, Suhm, Ihre, Büttner, Forster, Fulda, Monboddo, Barton a)¹⁴³ o.a. skulle varit hans vänner. Då i Wetenskaps societeten i Berlin hans ursprungliga plan återupplifvades, skulle han i slutet af århundradet kanske, såsom Linné sina naturriken, anordnat ett system öfver folkslag efter språk och bildning.

De medeltidens historieskrifvare, som Leibnitz gaf ut, hafva ej funnit talrika efterföljare. Sedan Bokhandlarena blifvit Litteraturens sjelfherskare, Böckers och Boktitlars upphofsmän och uppfinnare, sälja de icke mer gamla, utan nya, snart

Sid. 126.

lönande varor. Hvad som ligger der af gammalt, må ligga! Sjelfva medeltidens Charakterer, så märkvärdige som något låter tänka sig, i fall de icke äro Romaner eller historiska skådespel, söka, såsom Theokrits Grazier, hus ifrån hus, förläggare och läsare. Vi äro nya, (novissimi), hvad angå de gamla oss?

Flere gånger talte Leibnitz om en allmän språkcharakter, utan att närmare bestämma den; man har haft många gissningar derom från en dubbel sida. Först som om en Algebra, hvars alla förnuftets sanningar, i förhållande till henne och enligt deras sannolikhets grad, skulle beräknas; således vore den en symboliserad Methaphysik, som litet skulle låta använda sig till facta, och slutligen löpa ut på en method att tänka symboliskt, en Logik. Plouquet och Lambert hafva försökt ett i anseende till syllogismer denna betecknande räkningssätt; utan synbar nytta och utan efterföljd. Ty äro icke i

¹⁴³ a) New View of the Origin of the Tribes and Nations of America by Barton, Philadelphia 1798.

Philosophien de först fattade Idéerna rena och sanna, hvad hjælper allt vidare räknande med symboler?

Eller man föreställde sig en slags Sinesisk skrift i dessa allmänna Charakterer, till h^a Leibnitz ville låta samla Definitioner, och bringa dem under Classer med böjelsens kännemärken, i en philosophisk Orbis pictus. Efter en Leibnitz's Classification och Organisation hade denna visserligen varit sinnrik; han hade ock varit deruti till nytta, att man ej mer skulle fästa sig vid bibegreppen af det fattade ordet, man skulle ansett i stället för själ, ande, natur, o.s.v. bilden eller tecknet, och dermed vidare bildat eller räknat. Om man derigenom i vetenskapen eller i rent tänkande kommit längre, och icke förbytt fördomar, som låda vid ordet, med bibegrepp, som fästa sig vid tecknet? Om alla vetenskapliga Nationer och skolor skulle beslutit, att antaga denna teckne- eller bildbok och tänka i dess form? Om det öfverhufvud hade befrämjat, att rycka människosjälen ifrån en fritänkarnes Combination medelst egna, också ifrån ett nytt bruk af ord, och ställa för en barndoms bildtafla? blir frågan. Nog af, den förståndige Leibnitz dröjde med detta verket icke förgäfves; vi finna

Sid. 127.

också icke, att han med alfvar tänkt derpå. Det var en ungdoms tanke. Blott högst afgjorda sanningar och tingens beskaffenheter låta teckna sig i sådana Typer; och äfven ibland dessa är kanske intet i naturen mera fast bestämbart, än förhållanden. Men dessa hafva redan sina tal och tecken. Natur- och Konsthistorien fordrar föreställningar eller afbildningar; naturläran fordrar Experimenter med bestämt förklarande ord. Grammatiken kan såsom ett slags Logik hafva tal och tecken, men h^a efter vårt sätt att tänka, äfven äro grundade på ord. Vi Europeer veta icke, huru en Chinesare tänker efter sina skriftecken; men då msndarinerne, dessutom trots sin ljudet icke karakteriserande bilderskrift, sedan årtusenden icke bragt det långt i vetenskaperna, så vore följden af en ny characterskrift: att stärka symboler äfventyrlig. "Hvad som väcker frihet, skulle man finna, men ej det som fångslar, förlamar och mördar det." Utan tvifvel tänkte Leibnitz så, och lät sin menskliga tankars bokstafs- och stafvelse tafla hvila.

(p. 137.) 4. Mathematik und Physik.

Såsom fader till en del af den högre Analysen är Leibnitz erkänd af Europa; stridigheterna emellan honom och Newton hafva upphört; hvardera tillkommer dess beröm. Ty huru det må vara med de uppfinningar, som voro stridiga emellan båda; har visserligen Leibnitz mer än Newton satt snillen i rörelse, och drifvit dem till eget tänkande, forskande, finnande och upplösande; än mer genom sin egen muntert-afväxlande föresyn, än genom de dem föreställde frågor. Hans små uppsatser, h^a han strödde i flere länders Journaler, verkade härtill starkare, än hade han skrivit stora böcker. Också i de Akademier, han stiftade, har hans snille lefvat århundradet igenom. Presidenten, som föredrogs honom vid den omdanade Akademien i Berlin, Maupertuis, syntes vara vald dertill, att upphöja den

första presidentens beröm, med hvars utfallna fjäder han tillvällande smyckade sig; på slutet stod han der afplockad. I Naturläran och Naturhistorien tog Leibnitz en så liflig del i hvarje sitt tidevarfs uppfinning eller observation, t. ex. af phosphorns, i hvarje framsteg af bergsvetenskapen,

Sid. 128.

hvarje upptäckt i Anatomien, Chemien o.s.v. att man skulle önskat honom att ha öfverlevvat århundradets framsteg i Elektriciteten, Magnetismen, Galvanismen, Chemien, o.s.v. Hans Prologäa, ett begynnelse försök, öppnade en stor löpbana.

(138–143.) 5. Die erste Philosophie.

Så kallade Leibnitz Logiken och Metaphysiken efter Bako's mönster; och det är märkligt, att han helst skref öfver omständigheter, som höra hit. Det var hans tidigaste ungdomsplan, att förena Plato och Aristoteles, ja alla forntidens Metaphysici, och plantera en perennerande philosophie. Århundradet igenom har hans philosophie blomstrat i Tyskland; andra länder, serdeles England, upptogo den icke så villigt, utur grunder, som ligga i denne Nation äfvensom i henne sjelf.

För förnuftsläran, t. ex. utkastade Leibnitz en Ideecharta, hⁿ han med mörka, klara, tydliga, högljusa färger liksom illuminerade. I den Wolf-Baumgartska skolan har den blifvit en mönstercharta, hvarpå man sedermera låtit följa i ordning de förträffligaste anmärkningar, under det man använde den också till Moral och Konster; såsom Leibnitz sjelf i sitt försök öfver det menskliga förståndet hade föregått med de mångsidiga användningarna af denna grads ideeklarhet. Så högt han värderade syllogismens konster, så var honom denna dock icke ändamålet, utan medlet till ändamålet af rent fattade, bestämda, klara Idéer; ett slags räkneskola.

● * *

I Metaphysiken var Leibnitz en skald. Han upptäckte en gudomligt-konstlig värld, som han ställde emot Cartesianismen, Spinozismen, Epikureismen, och trodde dermed komma undan alla svårigheter. Hans själarnas Universum var en för sig bestående församling, uppväckt och beständigt bestråladt af Gud, under sina lagar af sig sjelf verksam; Kroppsverlden var för honom en konstbyggnad; harmoniskt anordnad efter den förra, Öfverallt herskar i båda, efter hans system, den skickligaste Convenienz; under det

Sid. 129.

möjliga är det bästa valdt med vis godhet, då sedermera rättvisa herskar öfver förnuftiga andar i en stor Guds stad. Denna stad skildrade Leibnitz som en älskande konstnär; derifrån de romantiska namnen af Monader, harmonia præstabilita o.a. h^a utan kännedom om sjelfva begreppen blefvo först Modenamn, sedan åtlöje. Att i detta system är mycket sant och skönt, tviflar ingen; ty hvem kunde neka en själarnas värld, huru man ock må kalla den, och en Harmonie mellan Ande och Kropp? Att det skulle gifva ganska rena begrepp, om tankar betraktas blott såsom själsverkningar eller utvecklingar från slumrets dunklaste dröm till den vakandes ljusaste tillstånd, och kroppsvärldens lagar deremot mekaniskt-konstigt beräknas; derom är ingen tvifvel. Men att det stora systemet af världen, i h^a Ande och Kropp är förent, denna ett verktyg och uttryck af den förra, den förre af den sednare en bevekare, en föreställande Prototyp, som visar sig uti hvarje ögonblicks-erfarenhet såsom sådan, att detta liffullas verksamma system genom förutnämnda sköna målning af tvänne världar icke visas i dess inre och innersta, följaktligen gåtan icke upplöses, är äfven så klart. Genom ordet Harmonie blir ingen brygga emellan ande och kropp; de ur sig spinnande Enheterne, så oförstörliga de må vara, blifva oss matematiska tecken, så långt ifrån vårt dagliga inneblifvande, att svårligen någon torde glädja sig öfver sin Monad. Alla känna vi, att det omätliga af vår själ bestämnes af det omätliga i vår kropp, (och hvad derigenom hörer till oss,) att vi vid den klaraste frihet och verksamhet äro uti en afhängighet af världen, som varar allt ifrån vår födelse till vår sista andedrägt. Att undanrycka oss denna känsla, att dela oss med namnet Harmonie, och derigenom försättas i 2 världar, som hänga tillsammans blott i deras upphofsman och konstnär, strider emot hvarje erfarenhets enkla känsla. Min själ blir mig derigenom nästan lika främmande som min kropp, och världen, det nätta konstverket, hvarest, liksom i ett platt skrin allt är anordnat efter Convenientzens

Sid. 130.

reglor, om ock något inskickade sig, blir dock slutligen för liten. Konstnären har engång anordnat; förnöjer han sig nu evigt med åskådandet af sitt konstverk? Han har gjort andarne lysande, och regerar dem genom lagar; blir icke denna regering för ringa, om man betraktar den efter människosätt? Om man slutligen dervid inlåter sig i scholastikens kamp öfver natur och nåd – kort, Leibnitz's system var för fint taget. Han kunde besvara allt derur; men sjelfva byggnaden sväfvade på Convenientzens lätta trådar angenämt, rikt pryddigt som Poësie i luften.

Det var alltså icke att undras öfver, att Engländerna icke funno sig nöjde med denna fina dikt, utan blefvo vid sinligare föreställningar, vid sin Newtons toma rum som en Guds Organ (Sensorium), vid hans periodiska världens ur-uppdragande o.s.v. Än mindre läto Platonisterne, Mystici, Magici, Spinozisterne och andra drifva sig ur sitt sinliga begrepp, att världen var ett helt, äfven i det, som vi kalle materie, upplifvad af en ande. Leibnitz önskade, att Fraguier skulle om hans system författa ett skaldestycke som Lukrez och Polignac; han uppmuntrade honom sjelf dertill genom sin vän Remond uti egna Latinska werser. Fraguier har ej författat det; men hvem känner ej Uz Theodicee? en af de skönaste lärosånger i Tyska språket. -

Leibnitz gjorde sjelf verser, på latin och fransyska vanligen blott af artighet, som Complimenter. - Men det var en annan philosoph som skref dem i en alfvarsammare afsigt? Leibnitz högaktade denna philosophen, och nyttjade hans system äfven i stället för sitt.

(144.) Prometheus aus seiner Kaukasushöhle.

(145.) Quelle der Uebel.

(146.) Die Welt und die Menschen.

(147.) Die Menschenseele.

(148.) Die Welt und die Bücher.

(149.) Drei Uebel und drei Heilmittel.

(150.) Das Hohe und Tiefe.

Sid. 131.

(151.) Folgen der Eigenliebe.

(152.) Eigenliebe und allgemeine Liebe.

(153.) Schein und Seyn.

(154.) Ein großes Lustspiel.

(155.) Schuld und Schmerz.

(156.) Das falsche Maas des Guten.

(157–166.) 6. Säkularische Hoffnungen.

Mot slutet af hvarje århundrade samlade sig, såsom vi märka i historien, menniskorna tillsammans, för att raskt taga emot det nya århundradet. Hvert nytt århundrade begyntes vanligen med pragt. Man ville utmärka sitt intåg med något nytt och stort; man utsmyckade skönt hoppets port. I de nyare århundraden falla verkningarne af denna Jubelfrögd synbarligen i ögat. H^a rörelser i slutet af det 13:de, i början af det 14:de ända till 18:de århundradet i människors själar och pulser! Dem äro vi, Petrarca, Huss, Luther, Revolutionen i konsterne, reformationen, så många anlag, inrättningar, företag, utkast medskyldige.

Och i vår tid – hvem tänker icke på utgången af det 18de århundradet med en stum förvåning? Ifrån 1790–1800 skedde, hvad som ej skedt under hela seklet, men hvarpå mycket länge sedan var förberedt. Men huru många olyckliga finnas icke mer, h^a med början af vårt århundrade hoppades en ny värld! Politiskt och Philosophiskt stormade önskningarna, förhoppningarna tillsammans; det autonomiska skulle det nya århundradet heta, der hvar och en skulle gifva sig lagar. Till och med en

ny Poesie och Kritik skulle träda i ljuset! ja man trodde sig redan i besittning af de samma; en Poesie och Kritik, som hade det till företräde, att den icke fästade sig vid någon af de förra tiderna, utan, omedelbart stiger från himmeln till utvalda m[ennisko]r, skulle bo levvande i dem. Året 1804, trodde man, skulle hela världen vara omvänd till denna nya poësie, metaphysik och kritik, ja på deras vingar till en ny fysik och medicin; man skulle läsa intet annat än dessa skrifter.

Sid. 132.

Underlig Contrast emellan början af det 18:de och 19 århundradet! I det förra hämtade man allt ner ifrån himmelen; efter den yngre Helmont skulle det tusenåriga riket inträda 1734, efter Petersen alla ting återbringas; i behagliga stämmor bad han den lyckliga tiden vara välkommen. a)¹⁴⁴. Man beredde sig dertill genom böner, botpredikningar, genom stränga domstolar öfver missbruk och laster; de utvalde, de förföljde, stärkte hvarandra och hoppades. I slutet af århundradet afsade man sig Gud, väntade ingen hjälp ofvanifrån; genom Awtonomien skulle grunden läggas till människornas lycka; sjelf måste de skapa och stadga sig rätt. De förre kallade man sin tids Enthusiaster, Fanatici, Svärmare; med h^a namn desse beprydt sig, är i hvar mans minne. Awtonomien fordrade också i benämningar en egen hög Egoism. Huru mycket det är att hoppas och icke hoppas af säkulariska förhoppningar, måste förnuftet, erfarenheten och äldre tiders historie säga oss; ty olycklig är en yngling, som i en sådan hvirfvel af förvirrade idéer, gröfre och finare yttrar tillvällande. Han räddar sig sent eller går han under; men alltid förlorar han med måttet af sin lefnad (Richtmaas) och sina skönaste år.

1.) Hoppet är alldeles outhärligt för människan. Allt hvad som lefver, som går, ser och hoppas framåt, på det tillkommande. Hos Dante är det ett af helvetesstraffen, att med ansigtet på ryggen skåda bakom sig, och under det man vill framåt, komma baklänges. Hvad gagnade det, att blädra i förgänglighetens drömbok, om man derur med tingens jämförda presence icke hemtade nycklar till det tillkommande? Fåfångt hadn I, Historiens och lagskipningens filosofer, Plato och Aristoteles, Macchiavell, Campanella, Montesqvie, Paruta o.a. filosofherat öfver förflutna tider och tidförändringar; utan en blick på det, som till äfventyrs kan och skall hända, vore en analys af förflutna drömmar en onyttig dröm.

Sid. 133.

16/2 2.) När alltså ögonen stå fram i hufvudet på en människa, och hon har att gå framåt, så är det naturligt, att hon ock må mäta och beräkna det, som ligger för henne. Räknar hon falskt, antingen efter ett önskligt ögnamått (ty ögnamått äro ganska bedrägliga) eller ock efter ett falskt engång ett,

¹⁴⁴ a) Petersens Stimmen aus Zion. 1696.

mäter hon med oriktiga den förra erfarenhetens stafvar, och sticker eller räknar dem oriktigt; så vinner hon visserligen falska, ofta löjligen resultat.

3.) På analogien af ting och rön kommer det altså an, hvarefter man räknade; är denna ingen annan än själfva talet, så har man ett räknebräde, en lätt, men också ganska grundlös Kalender för det tillkommande. Ty hvad är tal? huru ovisst räknar man världens ålder, händelser, Revolutioner! Ändtligen på hvilket språng står hela denna tidsräkning! Sedan man med vissa dagar eller stunder hade observerat naturens revolutioner för växter, i djuriska och mänskliga kroppar, serdeles vid sjukdomar, använde man dessa ock på mystiska kroppar, på politiska författningar, stater, familier o.s.v. För detta hus skulle det, för det andra ett annat tal, till och med namn alltid hafva varit fatalt; man fruktade för rikens och världsepochers äfvensom sin lefnads kritiska teckneår. Efter andra tidsignaler teknade man människorna; genom profetior befordrade man mycket, som knapt dessutom skulle skett. O hvilka barn äro människorna! Genom drömmar och tal regeras de. a)¹⁴⁵

4.) Fästa sig spådoms numrorna på stjernors, snillens och själars Revolutioner, så blifva de alltid Numror: ty på h^a grund står afven denna himmelsledare? hvaraf bero de återkommande själers Cykler? b)¹⁴⁶ Efter Cardan skulle Christendomen gå under år 1800, eller leda en stor Revolution; han ville hafva spådomen ställd efter Christi födelse. Men än har icke Christendomen gått under; och hvarutaf visste Cardan Christi födelsetid? c)¹⁴⁷ Man

Sid. 134.

bör lyckönska menskligheten, att de blifvit befriade från en stor del af dessa tal- och cykelspådomar; i 16, 17de århundradet sysselsatte sig dermed de skarpsinnigaste snillen. Whiston, Dekler, Cawer o.a. förspillde sin Calcul, sin tid, sina krafter; a)¹⁴⁸ andra missbrukade dermed människorna, eller lämpade sig efter dem. En bekant Mathematicus gaf i sin Akademies namn Kejsarinnan Anna besked öfver alla väderleksfrågor, och propheterte till och med dagen för Nevas isgång – lyckligt.

¹⁴⁵ a) Den som har lust att läsa en samling af sådana tidreglor skaffe sig Georg Richters Axiomata oeconomica, Jena 1618, C.A. Brunners Fatum, Leipz. 1704. I 16de och 18de årh. voro dylika axiomer mycket gängse; på många ställen och i många familier äro de det ännu.

¹⁴⁶ b) De revolutione animarum humanarum. Lond. 1684 af yngre Helmont.

¹⁴⁷ c) Lessings sämmtliche Schriften. Th. XVII. S. 274.

¹⁴⁸ a) D. Caweri nova crisis temporum, oder Welt-Merkurius. Hamb. 1701.

5) Men ännu äro vi icke på långt när ofver detta spådoms räknebräde; några kommer stå der fasta, h^t man sorgfälligt iakttager, b)¹⁴⁹ t.ex. Malachiae spådomar, Johannis uppenbarelse. Det är en välsignelse, om sådana tal-propheteringar aflägsnas ifrån ängsliga sinnen. Om Johanni uppenbarelse är att bevisa, att den ej känner den under henne förstådda tidkalendern, än mindre är skrifven, för att blifva en sådan Kalender. c)¹⁵⁰ öfverhufvud verkar, emot anande drömmar i den gamla tiden intet så kraftigt, som uppvaknandet. Vakande drömmer man ej mera, och ser, att det förra var en dröm. Den som hämmar folkslagens framskridande upplysning, störtar dem tillbaka i den mörka tiden, då man, liksom i mörkret lyssnade till hvarje buller, till hvarje spådomsstämma.

6.) Förskräckande spådomar bör man helt och hållet hämma; i förskräckelsen tror man, hvad man eljest ej skulle tro. Men

Sid. 135.

man bör ej heller mycket förtro sig till glada: ty den som utan grund, altså äfven onödigt gläder sig, kan icke allenast äfven så lätt utan grund bedröfva sig, utan skall det till och med lättare ty oförmodad fruktan verkar häftigare än hopp.

7.) En utsigt af det tillkommande ur bestämda tidsomständigheter efter sjelfva tingens analogie bör man ej förblanda med de der Nummer-förhoppningarna; den som har den, skall beskedligt anse och vist nyttja den. Intet är barnsligare, än det höga sjelfberöm: "har jag icke sagt det förut?" intet dåragtigare, än att äfven i nästan vissa följder förutsäga hvarje tids-omständighet. Vid dagliga händelser finner man, att man ofta gissat helt annorlunda; hvem ville då vid verldshändelser, vid Revolutioner, vid tidens stora gång, der det så mycket kommer an på den tusenarmiga slumpen, hvem ville bära sig åt, som en allvetande och förutkännare af dem?

Det är redan anmärkt, att bland dem, h^a man i början af det förflutna århundradet bespottande kallade Enthusiaster, Svärmare, voro män, som uti sorgfällig försigtighet, äfven som uti verksamhet knapt gäfvö vika för en Minister, som derföre, för sitt mogna förstånds skull, icke läto göra sig skyldige till dylika tidbestämmelser för det tillkommande, Spener, t.ex. var sjelfva den

¹⁴⁹ b) Redan 1689 skref Menestrier en Refutation des Propheties fausement attribuées à St. Malachie, (nämligen Erkebiskopen af Armagh, ej den Judiske profeten). Efter denna Påfverulla heter den nuvarande Påfven Aqvila rapax, den förre hette Peregrinus Apostolicus, h^t namn man fann uppfyllt i hans lefnad och död. Efter den nuvarande skulle 14 påfvar följa; den siste är Petrus Romanus.

¹⁵⁰ c) Efter Bengel (S. Gründliche Beurtheilung des Zeitpunktes, worinn wir jetzt nach der Offenbarung Johannis leben. Frankf. und Leipz. 1758.) lefva vi nu Kap. 13, 11 o.s.v. "Hvem ser icke (skola många säga) det uppenbara uppfyllandet? Den falska Profeten med wederteknet, med den ofantliga magten och den öfvertalande tungan, hvem känner icke honom?" Knapt den, som uppställde spådomen.

öfverläggande försigtigheten, A. H. Francke den glada verksamheten: a.)¹⁵¹ De gjorde inga Kalendrar. Petersen, ett redigt hufvud med ett fogligt (sanft) hjerta, blef af sina förföljare, (man läse hans om sig sjelf skrefne Lefvernesbeskrifning,) b.)¹⁵² bragt derhän, att han gaf ett hopp, som eljest skulle blifvit honom

Sid. 136.

angräna hypoteser, för mycket rum, och inbillade sig det för nära; men dess tid bestämde han aldrig. Man höre hans barnsligt enkla, förståndiga stämman:

(168–169) Das Maas jedes Zeitalters.

Eine Stimme. a.)¹⁵³

Gud regerar vist. Hans under äro stora och många. Efter tid, mått och vikt är allt skapadt; sjelfva tiderna fördelade han. De äro like en krets, i h^a det sista ej kommer för långsamt, eller det första för fort. Ingen skapad varelse förmår öfverila sin skapare; modern föder icke sina barn på en gång.

Också gör barnet icke, hvad som tillkommer mannen; och mannen icke barnets verk.

Småningom uppenbarar Gud sina under, och pålägger hvarje ålder icke mer, än den kan bära.

Han låter löften gå förut, innan riket kommer, som han lofvade.

¹⁵¹ a.) Bådas Charakter uttrycker sig i deras sånger. Spensers: "Hvilken sorg och fruktan;" Frankens: "Gud vare låf för ett steg till evigheten." I deras skrifter och Handlingar äro båda synbara.

¹⁵² b.) Petersens Lebensbeschreib. 1718.

¹⁵³ a.) S. Petersen Stimmen aus Zion, Psalm 16. Här med utelämnande af allusionerna på den bibliska historien. Petersen var icke allenast en redlig och lärd, utan ock en talentrik man. Leibnitz värderade hans poesier. Küster, Wenzky hafva velat utgifva dem; men det har blifvit om intet. Många af hans Stämmor från Zion låta läsa sig såsom Idyller; lifliga bilder af ren känsla och hög sanning.

Småningom växte roten fram. Den växer och skall bära sina frukter i tusende.

Plantan går redan upp, redan slå dess knoppar ut; när dess tid kommer, är kronan der.

Mörkret går väl nu upp emot ljuset; men ljuset uppgår ock emot mörkret. Då måste det ena uppenbara det andra; ljuset erkännes af mörkret, mörkret genom ljuset.

Höghet erkännes af låghet, lågheten af högheten. Rätt af det orätta; orättvisan af rättvisans rättigheter.

Men det goda är starkare än det onda, och det onda måste tjena det goda. Det måste uppenbara sin ondska, medan det anklagar det goda, och förråder sig derigenom, att det icke är godt. Det onda ilar till förderf; det goda kommer småningom efter och behåller platsen.

Sid. 137.

Det är allt, o Gud, fullt af din vishet; Dina inrättningar äro godhet och sanning. Förblifven i Guds ordning, I hans barn, och ilen icke för tiden, att bestorma murarna.

Arbetar en Moder för frukten, förrän det är tid? Kan någon vara gammal, när han ännu icke har år? Upprätten eder sjelf förut för den nya byggnaden; förkasta icke det ädla frö, som gror i eder.

Varen ock icke qvinlige, när Gud kallar Er till strid. I måsten ännu lära er många slags kampar. O härliga kamp, om alla komma tillsammans! Om alla kämpar tåga fram i sina leder!

Sjelfva Ordningen och den förenade Anden slår oordningen; den heliga tidens förutseende fördrifver redan den onda tiden;

Lofvad vare Gud! Fikonträdet har slagit knoppar! (Knoten). Plantan är der; hvarur blomman skall frambyta. Lofvad vare Ordningens

Gud!

Hvem kan motsäga dessa grundsatser? de äro sjelfva förnuftet. Så voro ock de verkningar, som den hoppfulla Enthusiasmen för det goda frambragte, outplånliga. Det intrycket t.ex. som den förståndige, fromme, outtröttelige Spener gjorde, a.)¹⁵⁴ förlorade sin kraft på 3 ställen, der han lefde, Frankfurt, Dresden, Berlin, lika litet, som hans pröfvande snille i de såkallade Bedenken b.)¹⁵⁵ ännu upphör att tala. Hans förtalare och motståndare, (afundsmän och trätogirige!) alla har tiden demasquert; deras namn äro förhatade eller förglömde, Frankens Barnhus, som han bragte i stånd i ett hopp, som hos honom var tillförsigt, har icke allenast genom sig hela århundradet igenom gjort menskligheten å dess mest tarfvande sida äkta-christelig tjenst, utan ock uppväckt dylika anstalter, stora och goda själar, som lärde tro, älska, hoppas, verka igenom Franke. Hans förföljare befrämjade mycket

Sid. 138.

godt, då de fördrefvo honom.

Den ifver, hvarmed han och hans Colleger sträfvade att bilda sorgfälliga själasörjare, förståndiga Theologer (ej Philosophiska Rätt-ägare, ej philologiska radix-fångare och under-utjusterare), (Wunder-Ausgleicher), har gagnat många Tysklands provinser i flere generationer; ty hvartill tjena Theologiska faculteter, om de icke bilda skickliga män till sina Embeten?

När Christian Thomasius, h[vilke]n man äfven räknade bland Enthusiasterne, skref praktiskt och uppställde Cauteter emot Universiteternas brister, emot de studerandes tygellöshet, mot irringar i åtskilliga vetenskaper; har icke häruti, äfvensom i det ljus, han gaf lagfarenheten, småningom alla förnuftigas biträde följt honom? Står icke Poirets skrift: de conditione solida, superficialia & falsa, som han utgaf, mycket sant och godt? Tala icke alla hans philosophiska skrifter sunt förnuft, politisk klokhet, kännedom om sig sjelf och andra, en honett sedelära? Och ges det en ädlare Enthusiasm?

Om G. Arnold, ett svagare hufvud, var Mystikernas drömmar för mycket tlllgifven, blef derföre hans kyrkohistorie utan frukt? Sorgfälligt uppsöktes och rättades dess oriktigheter, bittert straffades dess svagheter; men i det hela bröt den en ny bana, i det hon lämnade den gamla utfarna banan. Theologer i Helmstädt, (ett Universitet, som sedan sin stiftelse beflitat sig om ett liberalt studium) till h[vilk]a äfven Mosheim hörer, sedermera Semler, Spittler, Plank o.a. foro vidare på den väg,

¹⁵⁴ a.) Speners Lebensbeschreibung von C.H. von Canstein. Frankf. und Leipz. 1729.

¹⁵⁵ b.) Speners Theologische Bedenken, Halle 1712. Concilia & Judicia Theol. Frankf. 1709.

Arnold okritiskt, men fromsinnigt, följaktligen modigt hade öppnat. Nu försvarar ingen mer en helig – förföljande kyrka.

(174–175.) Das Licht am Abend. Eine Stimme.

(176–178.) 7. Propaganda

Med början af det 18:de århundradet bildade sig i England ett sällskap till Christendomens utspridande, som äfven i Skottland fann medtäflare. Dess ändamål var, (ehuru det närmast antog sig fattigskolorna i sitt land och inrättade sådana)

Sid. 139.

allmänt; hvarföre det ock, då danska Missionen 1705 afgick från Köpenhamn till Tranquebar, villigt understödde dess verk, Malabarernas omvändelse. Äfven emot de Salzburgiska förvista och annars har det bevist sig mildt. Konung Vilhelm hade sjelf constituerat det 1791.

Den Kongliga Danska Mission har som bekant är varat hela århundradet, understödd af Danmarks Konungar, h[vilken]s Charakter varit utmärkt Christlig godhet. Dess förste och berömdaste Missionair var Ziegenbalg, som strax började med att samla sig en Malabarisk ordbok af 20 000 ord och phraser, en poetisk af 17 000, och verkade med mycken ifver. Hans medhjälpare och efterföljare voro till större delen från den Halliska skolan, såsom också Missionens berättelser med alla sina fortsättningar utkommo från trycket vid det Halliska barnhuset. Äfven till detta verk bidrog den store A. H. Franke. -

Olika äro väl, (såsom det ej kan vara annat) Missions berättelser och hafva nu, då Indien är bekant genom flere nationer, förlorat mycket i sitt Interesse; men i början, äfven i följd periodiskt här och der utmärkte de sig mycket genom Bramanernas bref, genom samtal med dem och andra, Indianer och muhamedaner. Man hörde Hindu's sjelfve tala, för att försvara sin tro och sitt lefnadssätt; man såg dem lefva. Ibland Missionärerna voro flere flitige och skicklige män, h[vilk]a gåfvo upplysningar om landets naturlära, dess invånares Charakter, Religion och språk a)¹⁵⁶ och sände många märkvärdigheter till Europa.

(179–192.) Gespräche über die Bekehrung der Indier durch unsre Europäische Christen.

1.) Bramernes önsknningar.

¹⁵⁶ a) Ett utdrag syntes, Halle 1752. Ostindische Naturgeschichte, Sitten und Alterthümer von G. P. Gerbett.

”Låt oss tillbedja Gudomens högsta herravälde, solens, som upplyser allt, upplifvar allt, från hvilken allt kommer, till h[vilke]n allt återvänder. Vi anropa henne, för att rigta vårt förstånd just till henne, på vår väg till dess heliga säte.”

"Hvad sol och ljus äro för den synliga verlden, det är för den osynliga, förståndsverlden Gud och Sanningen. Såsom våra

Sid. 140.

kroppsliga ögon få ett begrepp om föremål, när solen upplyser dem, så erhålla våra själar ett visst erkännande, när de noga öfverlägga vid ljus af sanningen, som kommer från väsens väsen. Detta ljus allena förer oss till lycksalighet.

* * *

"Måtte min själ, hon, som i vakande stunder uppstiger, såsom en aetherisk gnista, som i själfva skimret, lätt såsom en stråle af ljusets ljus, flyger vidt omkring; måtte hon genom eftersinnande andakt förena sig med anden, som är den högsta lycksalighet, det högsta förstånd!"

"Måtte min själ genom den kraft, hvarigenom de usla födde människorna, förrätta sina små verk, vise och lärde sina heliga vigbruk; hon skapelsens förstutkorade vigskänk, måtte hon genom eftersinnande andakt förena sig med anden, som är den högsta salighet, det högsta förstånd."

"Måtte min själ, hon, en stråle af fullkomlig vishets ljus, ett rent förstånd, ett oförgånligt väsen, ett outsläckeligt ljus, sänkt i skapade kroppar, måtte hon förena sig genom eftersinnande andakt med den, som är den högsta salighet, det högsta förstånd."

"Hon, den odödliga, som innefattar i sig det förflutna, det närvarande och det tillkommande; hon, som blott allena välsignar det heligaste offer, h[vilke]t 7 tjenare tjena; måtte hon förena sig med den högstförståndige, högstsalige anden.

"Hon, i h[vilke]n de heliga buden, lik det rullande hjulets ekra, äro fästade; i h[vilke]n alla den skapade verldens gestalter äro inväfdade; hon, som lik kusken, som tyglar de snabba hästarna, styrer mensklighetens vagn; hon, som bor i mitt bröst, befriad från ålder, snäll i sitt lopp; måtte hon förena sig med den högsta vishet, den högsta salighet.”

Sådana begrepp om Gud, om gudstjensten, om den menckliga själen hafva Indianerne i tusende böner. -

2) Skulle man påyrka, att i Europeernes främmande Religions formler låge vägen till salighet, den enda sanna tron, och satte derimot Indianernes sinnrikaste, sinligaste föreställningar djupt ned; kan man förtycka dem det, att de säga: "Äfven den hungrige Tigern, äter han gräs? Så förblifve hvar

Sid. 141.

och en dess religion, honom tillhörig. En fattig må äta allt ting om hvartannat; huru skall det bekomma honom? Och när man kan njuta ren, skön spis, hvarföre skulle man icke blifva dervid?" - Folkslagen af ett slägte äro ju så åtskilde! I han så många lagar, – hvarför söken I ej att först i Ett bibringa oss dem? Vi, så åtskilde stämmor och folkslag, hafve alla blott en lag. Låten oss få hafva den! – De 330 660 gånger 1000 Gudarne kommo en gång till Tsiwen och beklagade sig öfver den ofantliga mängden af moraliska och historiska Religionsböcker och deras bud, bedjande, att han måtte säga dem summan af alla i få ord. Tsiwen sade: 'att göra sin nästa godt är dygd; att göra sin nästa ondt är synd; det är summan af alla bud.' – Har Tsiwen orätt? ---

3) Den Danska Colonien har utan tvifvel, (och för sin svaghets skull,) blifvit den minst undertryckande; emedlertid funno sig också hos henne understundom icke samvets-, utan pungskrupler, att missionen skadade handeln. Blott igenom godsinte Konungars i Danmark fasta böjelse kunde den hålla sig upprätt och i stånd. Ur den hafva Missionerne i Madras, Cudalur, Calcutta, Tirutschinapalli uppkommit; Engländarena lära och döpa folk igenom penningar, för penningar, medelst andra folkslags missioner. De arma Tyskarne låta gerna bruka sig till allt. Bragte Europeerne t.ex. det derhän, att inga fruar framdeles skulle uppoffra sig i elden för sina männer, derhän, att inga underkufvare och de sjelfve ej mer skulle underkufva, förfördela, beröfva, plåga; välsignad vore de Christnes Religion äfven utan, att en Indian formulariskt-historiskt skulle antaga den. Alla skulle njuta frugter af densamma, äkta humanitet af rena förhållanden i en lycklig folkförbindelse! En gång har försynen gifvit Europeen våg och mått i händerna; han borde mäta, han borde väga. Men mäter han med falskt mått blott till sin fördel, hvad blir i hans hand den afgörande ödes-vågen, som var honom anförtrodd till befordrande af folkslags lycka.

(193–196.) Adrastea. (af v. Knebel.)

Indu eller Hindu heter i Sanscritt-språket månen. En gam-

Sid. 142.

mal stam hette Hindu-Buns eller Månens Barn; en annan Surage-Buns, eller Solens Barn.)
S. Dow.

Journal (fortsättning ifrån påg. 112. h. 2.).

D. 16de om aftonen spatserat länge i staden – nära förderfvet – motstånd - NB. 2 koppar Caffé i morgons.

D. 17de uppvaktning hos Lect. Forsius – förde om aftonen till honom ett bref till Masalin – hos Hirn & Nystén.

D. 18de läste vi för Lect. Forsius sjelf – efter läsningen hos Hirn – åter i disput med honom om företrädet emellan Alexander och Napoleon, Ryska och Franska Nation. – vakat till kl. 12.

D. 19de begått stort brott evacuation – råkade Poppius – e.m. låf de begrafvade frn Frenzel och Aweman – låf således. Jag låg öfver natten med Poppius och las fritt en (otäck) Comisk Roman af Jünger. –

D. 20de läste vi andra delen – den är dylik som den första, det var lycka vi ej hade den tredje. – skolkat hela eftermiddagen – afskickade bref till Lieut. Grotenfeldt med Hougberg och Forsman med inelligande 2 Rb med Poppius, h[vilke]n jag följde om aftonen uppå isen och återvände med beklämdt hjerta – frestelse, bevarad kanske af det att ädlare ämnen och känslor i dag uppfyllt mitt hjerta.

D. 21 Björkstén predikade – frestelsen – h[vilke]n jag i går motstod, öfverväldigade mig i dag; jag föll – än djupare – litet ondt i hufvudet – vakat öfver kl. 12. NB. Alopaeus var här, med honom hos Björkstén -

D. 22. Påbörjade vi för Lect. Forsius explication af Braunmarks Moral ifrån 19. §. Cap. IVde imputatione.-

D. 23. Låf för Lect. Clewe – Apothekarens begrafning – spatserat litet – Meinander låg här öfver natten och åt aftonvard – vakat till 12.

Sid. 143.

Adrastea etc. 3ⁿ Bandes, 2es Stück.

17/2

(197.) 1. Prometheus aus seiner Kaukasushöhle, forts. fr. p. 129.

(199–201.) Macht des Menschen. – (202.) Missbrauch des Göttlichen. (203.) An einen Deutschen. – (204.) An einen Idyllendichter. – (205.) Der Adel –

(206.) Amor, der Blinde – (207.) Stärke – 2(08.) Reichthum der Wissenschaft. – 2(09.) Der deutsche Lutheraner. – (210.) Providenz – (211.) Der Gefangene. (212–24.) Nachschrift.

Thomas Campanella är denna Prometheus i sin Kaukasushåla. (Så kallas författaren till de ofvananförde stycken.) Sitt namn ger han som oftast tillkänna, när han t.ex. säger: "ur min Klocka skallar en ton" eller "Jag ropar mina Bröder till deras moder-mjölk." o.s.v. Man vet att framför hans Mscr. t.ex. Atheismus triumphatus och hans tryckta skrifter, t.ex. de sense rerum & magia står vanligen hans namn-symbol, klockan. För de här anförda skaldestycken hafva vi att tacka en resande Tysk, Tobias Adami, som reste med en Rudolph von Büнау, och var (efter Jöcher) F. Sachsisk Hofråd i Weimar och Eisenach, kom på sin återresa från Grekland, Syrien och Palaestina, öfver Malta till Italien, uppehöll sig 8 månader i Neapel, och gjorde bekantskap med Thomas Campanella i dess hårda fängelse, vann dess förtroende och agtning, såsom en särskild Sonnett till honom visar;

à Tobia Adami, Filosofo.

Portando in mare la Cinica Lucerna

Scorri Tobia l'Europa, Asia ed Egitto o.s.v.

En i matematiska vetenskapers litteratur äfven som i dess djupaste Theori lika bevandrad förträfflig man anför det såsom en sällsynthet och som ett bevis uppå, "huru stor munterhet Campanella bibehållit i sin fångenskap; a.)¹⁵⁷ Han kände altså icke den samling af Campanelliska skaldestycken, som Tobias Adami, (Utgifvare af flere skrifter utaf denne af hon-

Sid. 144.

nom högaktade filosof, a)¹⁵⁸ skänkte världen under ett förtäckt namn.

Scelta d'alcune Poesie Filosofiche de Settimontano Squilla. Cavate da' suo' libri, detti la Cantica: con l'esposizione. Stampato nell'anno M.DC.XXII heter den samling, b)¹⁵⁹ som Adami i en kort Italiensk skrifvelse (Zuschrift) dedicerade till vänner, bekanta, ädla män, Wilhelm de la Wense, Christoph Befold, Johann Valentin Andreä. Sehär hela skrifvelsen!

¹⁵⁷ a.) Kästner: Geschichte der Mathematik. B. 4. 2er Zeitraum. S. 215.

¹⁵⁸ a) Till ex. Campanellae philosoph. realis: prodromus philosophiae: de Magia libri 4. o.s.v.

¹⁵⁹ b) Adamo tradiderat Campanella. libros canticorum septem, carmine Italico scriptos. – Qvaedam selecta cantica nostri Autoris Adami edidit sub nomine Squillae Septimontani säger Cyprian i sin korta Vita Campanellae. Amst. 1722. p. 61; 62.

Till mina Herrar och vänner.

Paris 1621.

"Mina vänner, jag gör Er här en skänk, ej af mig sjelf, utan ifrån en eder bekant vän. Utvärtes synes den liten; men i anseende till sitt innehåll är den af stort värde. Jag har ansett den värdig Er sköna själ (de' Vostri belli Spiriti), och vet, att I skolen skatta den efter förtjenst. Det gerada filosofiska uttrycket, som är mer Calabresiskt, naturligt och fint, än Toscaniskt, utsmyckadt, skall ej störa Er att finna de höga tankarne, han uttrycker, angenäma och sköna."

"Jag är viss uppå, att hvarken Darii $\mu\upsilon\sigma\omicron\delta\eta\kappa\iota\omicron\nu$ eller Alexanders $\omicron\mu\eta\sigma\omicron\delta\eta\kappa\iota\omicron\nu$ innefatta förträffligare saker. Måtte det högsta förstånd, (il primo Senno) som utgöt så klart glänsande strålar, genom sin heliga kärlek förena, hvad den öfversta magt (la prima possanza) skapte af enahanda art. Er – Adami."

På denna skrifvelse följa 87 valda stycken, dels Sonnetter, dels Psalmmodier och Canzoner, af h[vil]ka Joh. Valent. Andreä sjelf försökte gifva några på Tyska. c.)¹⁶⁰ –

Den som känner Campanellas Historie, huru afunden förföljde honom från ungdomen, och då den litterariskt ej kunde öfvervinna honom, angrep den den fritänkande mannen politiskt, och bragte honom som en statsförbrytare i fän-

Sid. 145.

gälset, hvaräst han måste försmägta 25 år under ousägliga qual, den begriper lätt, hvarföre hans klocka i denna Kaukasushåla gaf ett så högt och fullt ljud ifrån sig. Han kände sig oskyldig, öfverstod alla qual med stoisk ståndaktighet, sände upp sina suckar i sonnetter och sånger, tills äntligen hans röst, en oskyldigt qualds röst, igenomträngde. År 1599, då han just tänkte sätta sig i stillhet i sitt fädernesland, hade han blifvit införd i fängelse; år 1608 arbetade sjelfva påfven för hans befrielse, och skickade till den ändan den bekante Scioppius till Neapel; förgäfves. Fuggers arbetade för honom vid Spanska hofvet; förgäfves. Äntligen lyckades det den mycket berömde vetenskapernes älskare Påfven Urban den åttonde, att igenom Biskopen i Catarea utverka hans frigifvelse. Campanella kom till Rom, först under Inquisitions vagt, derpå blef han fullkomligen fri; men då han också i Rom ej var säker för Spaniorerne, hjälpte honom den franske Gesandten Frantz von Noailles förklädd till, hvaräst Peiresk, och alla, som kände hans värde, ja sjelfva Kon. Ludvig XIII upptogo honom väl, och Richelieu understödde honom med en ansenlig pension. Låt oss höra,

¹⁶⁰ c.) (Geistliche Kurzweil, Strassb. 1619. S. 95 seqq.)

hvad han sjelf, i sin bekanta skrift de libris propriis & recta ratione studendi, skrifteer till Naudé, (Naudaeus) om sitt arbete i fängelset:

Campanella om sina skrifter i den manliga åldern, i ett svårt fängelse; a.)¹⁶¹

"Efter fulländande af allt detta skedde mig, hvad Salomo säger: när menniskan har fullbordat, börjar hon; när hon vill hvila, måste hon verka. Förföljelsen, som så länge öfvergått så många, kom nu öfver mig; såsom majestätsförbrytare fördes jag till Neapel, och emedan böcker vägrades mig, skref jag på Latin och Italienska flere skaldestycken: om den första visheten, magten och kärleken, om det högsta goda och sköna o.s.v. Hemligt skrefs allt, när tillfället medgaf sig. Så uppstodo Sju Böcker Sånger, ur hvilka Tobias Adami utgaf med anmärkningar ett antal af efter hans tycke utvalda (selecta juxta ingenium suum) under

Sid. 146.

namn af Squilla Septimontanus a.)¹⁶². Äfven Elegier söng jag om mitt och mina vänners lidande, äfven propheterande rim och 4 Psalmodier öfver Gud och hans verk; genom dessa skaldestycken stärkte jag mina vänner, att de ej skulle låta modet falla under sitt qual. Utom dess skref jag politiska Aphorismer; solstaden, (en mer än Platonisk Republik) o.s.v. (Här följer en lång förteckning uppå hans skrifter). Efter 6 år kommo Tobias Adami och Rudolph von Bünau, en Tysk af börd, på sin återresa från Jerusalem till Neapel; jag gaf dem skrifterna, h[hvil]ka jag förut gifvit Scioppius, utomdes ännu min Metaphysik, Realphilosophien, Medicinen, Astrologien och mina Werk i bref." Äfven Campanellas skrift för Galilei ställde Adami i Tyskland i ljuset, b.)¹⁶³ Apologien, säger Kästner, måste vara uppsatt vid de första anfall mot Galileus. Campanella var väl af den Orden, som då predikade emot Galilei; men man ser af det anförda, att hans philosophie ej varit Ordens Philosophie." c.)¹⁶⁴

Det var den icke alltifrån ungdomen; h[vilke]t då äfven förorsakade Campanella så mången ledsamhet. Hans landsman Telesius, som följt Parmenidis spår, och Forta hade väckt hans snille; han sträfvade ungefär dit, som Franz Baco sträfvade med större lycka, nämligen att befria Philosophien ifrån Aristoteliskt ordkram, grunda den på observationer, på tanke och erfarenhet, bringa äfven Astronomie och fysik, historia och politik under dess område, och göra öfverallt det

¹⁶¹ a.) Artic. III. p. 177. I Thom. Crenii samling de Philologia, studiis liberis doctrinae, informatione & educatione literaria generosum adolescentum, hvaräst s. 167 en mängd Elogier äro öfver honom samlade.

¹⁶² a.) namnet betyder: lilla klockan på de 7 bergen; squilla är campana piccola, altså detsamma som namnet Campanella.

¹⁶³ b.) Campanellos Apologia pro Galilaeo, M'athematico Florentino. Frkf. 1622.

¹⁶⁴ c.) Kästners Geschichte der Mathematik. Band 4. S. 216.

stora eviga tretalet, magt, vishet, kärlek; eller sanning, skönhet, och godhet, som äro blott ett i hans verldssystem herskande. Till detta höga och högsta mål sträfvade han!

Leibnitz berömmar Campanella som ett af de största snillen, som nånsin gifvits. "Ett spetsigt-fint, säger han, och ett stort förstånd äro så olika, som en blykula, slungad eller skuten, som väl flyger snällt, men

Sid. 147.

som blott genomtränger det blöta, emot kraften af en klippa, h[vilke]n katapulten kastar väl långsammare, men med en styrka, som genomrifver allt, Äfven hos skriftställare är denna olikhet kännbar. Hvad är skarpsinnigare tänkt än Descartes fysik, än Hobbess moral? Jämför man emedlertid den förra med Baco, den sednare med Campanella, så ser man de förre krypa på marken; de sednare genom storhet i tankar, rådslag och planer höja sig till skyarne och göra, hvad nånsin menskligheten kan göra." a.)¹⁶⁵ Leibnitz ägde ett Mscr. af Campanellas Mersiae Rike, h[vilke]t han rådde J.A. Fabrizz att utgifva. b.)¹⁶⁶ I vår tid utges det aldrig; ty ingen läser mer Campanellas skrifter c.)¹⁶⁷

(225.) II. Wissenschaften, Ereignisse und Charaktere des vergangenens Jahrhunderts.

Sedan den trånga tanken förlorade sig, att Himmelens tak blott omgifver oss, att stjernona skimra för oss derpå, fasthäftade såsom spikar eller lampor, att sol och måne sänka sig i hafvet och en Jupiter dundrar i skyarne; bröts kopparhvalfvet, täckelset flydde och formerade ett oändligt rum.

Aetherns höjd och bredd. Länge byggde man här fasta och rörliga kretsar, öfver h[vilke]a man satte Empyreum, tills äfven dessa föllo, och efter många tidiga aningar häröfver genom Kopernikus framsteg den sköna verldsbyggnaden, i h[vilke]n planeter och månar röra sig omkring sin medelpunkt, solen. Den faste, stille uppfinnaren upplefde ej följderna af sitt system; få dagar före sin död såg den 70:årige mannen det första Exemplaret af sin tryckta bok om Himlakropparnas Revolutioner. d.)¹⁶⁸ Men hans uppfinning verkade fort. Med tillhjälp af nya efter honom uppfundne tuber såg Galilei, hvad Kopernikus slutit till, Veneris ljusgestalter,

¹⁶⁵ a.) Felleri Otium Hamcower, p. 162.

¹⁶⁶ b.) Opp. Leibnit. V. 420.

¹⁶⁷ c.) Om det, som utkommit af dem och icke utkommit, se Ernest. Sal. Cyprian. Vita Capanellae. Amst. 1722.

¹⁶⁸ d.) 1543 den 24 Mai. Han dog på sin födelsedag.

Sid. 148.

uträknade omloppet för Jupiters Drabanter, observerade Saturni ring, solfläckarne, mätte i månen bergens höjd, såg i Plejaderne 40, i Orion 500, i mjölk-gatan oräkneliga stjernor. Detta skedde 1606–1612. -

På samma tid inträngde sig Keplers snille genom egen kraft i alla himmelska kroppars rörelse-lag. Sedan han funnit Mars's elliptiska bana, använde han denna på alla planeter, satte solen utur Concentriskas Cirkelns medelpunkt i Ellipsers brännpunkt, och fann den sköna lagen, "att den ifrån planeternas medelpunkt till solens medelpunkt dragne Radius Vector afskär planer (Fläche (ytor?) proportionerade med tiderna." För hela Newtonska systemet har denna lag öppnat porten. Kepler visste och erkände tyngdlagarna; a.)¹⁶⁹ han gjorde blott icke den tillämpning deraf, som Newton gjorde. Denne lyckans son, Isaak Newton, var det förbehållet att fälla och använda en lag i sin allmänhet, som om man vill, följde ur Keplers grundsats. Kepler dog 1630 af hunger och sorg, uselt tiggande sitt länge sedan förtjenta underhåll.

På en tid stå Kepler och Galilei der såsom Martyrer för den renaste sanning, bägge på national - olika sätt. Öppnad var emedlertid banan; Verldskropparnas antal, mått och vigt sysselsatte de flitigaste forskare, de outtröttligaste snillen i de emedlertid (inzwischen) uppkomna Pariser och London Akademier. Cassini, Huygens, Wallis, Wren, Flamsteed o.a. fortsatte sina uträkningar om rörelsen, sina observationer öfver stjernor och verldskrafter; då föll ned ifrån månen de älskades äppel, i den älskades sköte. Newton stadgade en tillräckligt förberedd lag, som blef för hela århundradet, och skall vara det ännu för kommande århundraden:

(230–239.) Isaak Newtons Gesetz der Schwere.

Sir Isaak, såsom hans landsmän utmärkande nämna hon-

Sid. 149.

om, kom i en lycklig tid till verlden, för att kunna utsäga det mått, efter h[vilke]t verldskropparne röra sig: "omvänt efter Verldskropparnas aflägsnandens ifrån hvarandra qvadrater aftager tyngdkraften, med hvilken verldskroppar väga på verldskroppar; (Umgekehrt nach den Qvadraten der Entfernung von einander nimmt die Schwerkraft, mit welcher Weltkörper auf Weltkörper wiegen, ab)"; en lag, på hvilken efter den bekanta sagan, det nedfallande äpplet sannerligen icke behöfver bringa honom. En ung Mathematicus, hvars fellow och sednare Professor Barrow var, (ett

¹⁶⁹ a.) S. la Place Darstellung des Weltsystems, Th. 2. S. 288. der ett ställe är anført derom.

i hvarje afseende aktningvärdt namn,) hvars första läsning måste varit Euklides, Kepplers, Descartes, Wallis, Wrens och Huygens skrifter, som i den matematiskt- fysiska världen blickade just på toppen af uträkningarna öfver kropparnas rörelse efter mått, tid och rum. Han behöfde intet äppelfall på den tänkande pannan, intet månfall på den till solen icke fallande jorden. Den för utvecklande frågan med sina närmaste fordringar låg för och i honom. Newtons eget svar, huru han kommit till dess upplösning? var det enda sanna: "emedan jag ofta och länge tänkt deröfver." Ur Kepplers och Huygens upptäckter sprang den den forskande i ögat. -

Den fordrade nu blott bevis, d.ä. tillämpande pröfning och uträkning; dessa gaf den Newton. Under att han använde den till månen och dess verkan på hafvet och jorden, till sjelfva jordens gestalt, till planeternas förhållande till solen, deras månars förhållande till planeterna, så utsade han grundsatsen för ett allmänt Gravitations- eller attractionssystem: "att hvarje materiellt Element i precis förhållande till dess massa, i omvänt förhållande af kvadraten för dess aflägsnande attraherar och attraheras." [i marginalen: daß jedes materielle Element im geraden Verhältnis seiner Masse, im umgekehrten des Quadrats seiner Entfernung anziehe und angezogen werde.]

För att gifva den anordnande Gudinnan ett fritt område, satte Newton verds kropparnas rörelse i ett tomt rum, der lät han dess framskjutande och fallande kraft verka. Bägge dessa krafter framställde han som en syn (phaenomenon), och ville lika litet förklara dem som det älskade namnet Kropparnas tyngd- eller attractionskraft. Hans system skulle gälla som factum, som verldssystemets föreställning.

Sid. 150.

18/2

Och det har, så mycket man ock satt sig deremot, hållit prof. Hela århundradet prydde sig: Astronomien med Newtons namn, räknade vidare efter hans lag och i slutet af detsamma uppstod en annan Newton, som fulländat i djupet af Analysis, hvad den förre och hans efterföljare lämnat ofulländadt, de la Place. a)¹⁷⁰ Ej allenast Himlakropparnas revolutioner emot hvarandra; deras Secular olikheter compenserte han; han uträknade verkningarne af den allmänna tyngdlagen på alla kroppar af vårt solsystem, flytande och fasta, tryggade härmedelst evigheter igenom vår verlds sammanhang. I det han beviste planetbanornas medlersta rörelser och den stora axeln constante, bød han det liksom bestånd. (Indem er die mittlern Bewegung und die grosse Axe der Planetenbahnen constant zeigte.)

Här stå vi nu, och ingen metaphysisk tvifvel förmår drifva tyngdkraftens uträknare från sin ban. Frågar förståndet: "Huru attrahera verldskropparna hvarandra utan vidrörande? Hvad verkar (bewärkt) den allmänna tyngden af hvarje del uti skapelsen mot hvarannan?" Så svarar

¹⁷⁰ a.) Mechanik des Himmels. Uebersicht von Burkhardt. Berl. 1800.

observateuren och uträknaren ostörd: ”veta vi då i vår egen erfarenhet, hvad Kraft är? Känna vi den annorlunda än i dess användning och verkan? Veta vi hvad tyngd är? utom om något blir oss tungt, eller vi se kroppar falla. Så ock vid attraherande eller tillbakastötande krafter, öfverallt bli vi dem varse; i Chemien äro valattractioner och repulser det allmännaste rön, utan att vi veta deras inre orsak, eller bekymra oss derom. Ty huru ville vi veta den? Skall kraften, söndrad från kroppen, d.ä. utan organ, föreställa sig oss i spegeln? Vilja vi taga derpå? I verkningar se och känna vi den; efter sjelfva begreppet är den oskiljaktig från sin organ.

Frågar den tänkande forskaren vidare: "om man medger Er Organ, i h[vilke]n krafterna verka; men då I sätten Centrala och Centrumflyende krafter, hvem gaf Er centrum? I den omät-

Sid. 151.

liga toma rymden, existerar i och för sig aldrig ett sådant. Om allt materielt faller genom sin naturliga, medfödda tyngd, så faller den tyngsta kropp, solen, först, om andra krafter ej hindra dess fall. H[vilka] äro dessa krafter? I Planeternas massa finnas de ej: ty solens massa öfverväger mycket planeternas. De alla, Kometerna medberäknade, hvilkas antal, massa och beskaffenhet ännu är oss obekant, kunna icke uppehålla solens störtande. Och Era Centrifugal krafter, hvarifrån härleda de sig? Era styckkulor eller Bomber förklara härvid intet; ty vi veta, hvarifrån deras kastkraft kommer. Vid Era i det omätliga framskjutande planeter och kometer veta vi det icke.”

Lugn svarar härfpå den Newtonske Philosophen: "Skaparen ingaf dem denna kastkraft och uppehåller den; han bestämde för hvarje solrymd dess Centrum, och gaf detta evigt-verkande attractions-krafter." "I hvarje Atom af hvarje Materia, sade Newton, är Gudomen närvarande, som uppfyller allt rum, väfver och är dess sensorium, i h[vilke]t allt lefver genom hans omedelbart genomträngande närvaro.”

Fullkomligen anti-Newtoniska äro altså deras phantasmer, h[vilka] med Newtons ord genom materiens blinda krafter bygga väl anordnade verldar, i h[vilka] hvarje atom förmedelst motsatta tvåfaldiga krafter utan upphofsman haft Tendenzen, d.ä. den blinda driften till välordning.

Spindeln ger sin väfnad hållning genom förknippande af fasta trådar; så länge vi ej känna någon medelpunkt för Universum, som attraherar och drager det hela, känna vi ock ingen källa till framskjutande krafter, som dunster och dam, leka vi, byggande verldar, med Newtons system såsom barn. Hans system förklarade och uträknade en byggd, med förstånd och tanke anordnad verld, intet ur Chaos medelst blind drift till välordning uppståndet, tanketomt Universum. Äfven derföre är Newtons system blott såsom tankebild, afbild af ett skapande snille så skön, ja man kan säga gudomlig. Funnes ingen Cirkel, ingen Kula, ingen Rectangel med sina Diagonaler fysiskt till

i verlden; såsom teckningar af förståndet äro de med alla sina egenskaper och följder i den sköna fullkomligheten

Sid. 152.

af deras sanning och nödvändighet närvarande för förståndet. Så Newtons Universum: ty en enklare och på sköna följder rikare lag kan det menskliga förståndet icke tänka sig till hela verldsbyggnadens uppehållande, än lagen för dessa båda hvarannan inskränkande krafter. Det är der som a=a; intet mer och intet mindre.

(240–248.) Hermes und Poemander a)¹⁷¹ 1^{es} Gespräch

Qvando contemplo al cielo	El amor y la pena
De innumerables luces adornado,	Despiertan en mi pecho un
Y miro hazia el suelo	ansia ardiente.
De noche rodeado,	Despide larga vena
	Los ojos pechos fuente
En suesto, en olvido sepultado;	Oloaste, y digo ai fin con voz
	doliente:

Morada de grandeza
Templo de claridad y hermosura,
El alma quea tua alteza
Nacio, que desventura
La tiene en estä carcel baxa oscura?

- - -

Blick ich hinauf zu Buch,
Ihr goldnen Sterne,
So Glanz- und Freudenreich

¹⁷¹ a) De, för h[vilk]a dessa diktade samtal emellan Hermes och Poemander (af ποιμην Herde) icke äro bekanta, kunna lära sig känna dem ur J.A. Fabricius Notizen (Biblioth. Gr. L.I. Cap.7.)

In hoher Ferne;
Und schau' um mich die göttlichsten der Gaben
In Nacht, Vergeßenheit und Schlaf begraben;

O, wie erwacht in mir	Thron aller Herrlichkeit
Der Liebe Sehnen!	Und argen Klarheit
Mein Auge weint zu dir	Sitz der Unsterblichkeit
Ströme von Thränen,	Der reinen Wahrheit
Und was die Brust beklemmt,	Ach, warum ist ein Geist,
voll heißer Klagen,	für dich gebohren
Kann nur ein Seufzer Dir, o	In diese tiede dunkle
Himmel, sagen.	Nacht verlohren?

Sid. 153.

Allt i skapelsen är bildning, evig bildning; ingen materie är utan inneboende kraft, såsom ingen själ är utan kropp; men allt föränderligt förändrar sin gestalt; det föråldrade går under, på det det förnygradt må åter uppstiga.

(249–253). Keplers Gedanken über Anziehung und Schwere der Weltkörper.a)¹⁷²

„Veta, betyder i Geometrien, mäta med ett bekant mått. Här är det Cirkelns Diameter.”

”Vetbart (scibile, γνωριμουν) kallas det, som genom Diametern eller dess qvadrat, omedelbart eller ock genom en suite af slutsatser gifves.”

”Härefter ges det Grader af det vetbara: (Tal är Geometernas språk.) De nögre Graderna kallas obeqvämt irrationala, bättre (ineffabiles) outsägliga. Sjuhörningar t.ex. förer på en aeqvation, h[vilke]n man genom en Elementar geometrie ej kan construera.” b)¹⁷³

¹⁷² a) Utdrag ur hans åtskilliga skrifter, till större delen med Kästners ord. Gesch. der Mathematik. B.4. Götting. 1800.

¹⁷³ b) Kepler. Harmonices mundi Q.V. prodem. Kästn. Gesch. d. M. S. 274.

"Många vilja, för tunga kroppars rörelses skull tro, att jorden animaliskt eller snarare magnetiskt rör sig. De måga eftersinna det följande."

"En matematisk punkt, verdens medelpunkt eller icke, kan ej förmå tunga kroppar att nalkas sig. Må Physici bevisa, att de naturliga tingen hafva en Sympathie till det, som – är intet."

"Också sträfva tunga kroppar derföre till verdens medelpunkt, att de fly den runda verdens gränssor, drifvas heller icke genom vridningen af primum mobile mot verdens medelpunkt; den sanna läran af kroppars tyngd beror af följande grundsatser:"

"Hvarje kroppslig substans, så vida den är kroppslig, är förmögen att hvila på hvart och ett ställe, dit den bringas, här der den ligger utom verkningskretsen af en kropp som med den är i förvandtskap. Tyngd är en kroppslig egenskap, ömsesidig emellan beslägtade kroppar till förening eller förbindning, dit ock den magnetiska kraften hör, (gegenseitig zwischen verwandten Körpern zur Vereinigung oder Verbindung.) så att jorden

Sid. 154.

mycket mer drager stenen, än sten sträfvar till jorden."

"Tunga kroppar, (om vi ock sätta jorden i verdens medelpunkt) gå icke till verdens medelpunkt, såsom verdens medelpunkt, utan såsom medelpunkt till en rund besläktad kropp, jorden. Hvert som jorden således sättes, eller hvart som hälst hon bringas med sin animaliska förmåga, gå alltid tunga kroppar till henne. Vore hon icke rund, så skulle ej dessa öfverallt gå till dess medelpunkt, utan från olika sidor till olika punkter."

"Skulle 2 stenar bringas nära hvarandra på ett och samma ställe i verlden, utom verkningskretsen för en tredje beslägtad kropp, så skulle de komma tillsammans såsom 2 magneter på ett medelställe; hvarderas väg dit skulle förhålla sig till den andras, som den andras massa till den förstas. Skulle månen och jorden icke genom en animalisk eller en annan lika stor kraft uppehålla hvardera i dess omlopp, så skulle jorden stiga till mån, vid 54de delen af mellanrummet, månen skulle sänka sig mot jorden ungefär vid 53 delen af mellanrummet. Då skulle de komma tillsammans, om man förutsätter, att båda hade lika täthet."

"Upphörde jorden att draga till sig sitt vatten, så skulle allt hafsvatten höja sig och flyta i månen. Verkningskretsen af den dragande kraften, som befinner sig i månen, sträcker sig ända till jorden och på vattnet af de heta zonerna till det ställe, hvaräst månen är vertical. Men emedan månen snart lämnar Zenith, och vattnet ej kan så snart följa, uppstår hafvets flytande i den heta zonen åt vester,

tills den stöter mot stranden. Äfven jordens dragning (Zug) sträcker sig ända till månen och ännu mycket längre.”

”Ingenting är lätt i och för sig sjelf; jemförelsevis är det lättare, som af naturen eller för värmens skull innehåller uti en lika rymd mindre materia. Så drifves det lättare af det tyngre uppåt, emedan det svagare af jorden attraheras.”

”Vore en stens afstånd ifrån jorden betydlig mot dess radie, så skulle stenen icke följa fullkomligt den rörda jorden, utan förblanda sig med jordens dragningskrafter för att emotstå dess (jordens) krafter, (seiner Kraft zu widerstehn mit den Zugkräften der Erde vermengen) och att så i något slita sig lös från jordens rörelse.

Sid. 155.

Men det händer icke, emedan ingen kastad kropp öfver (um) 100,000^{de} delen af radien afsöndras ifrån jordens yta. Derföre rycker jordens rörelse med sig, det som befinner sig i luften, som skulle det röra vid jorden. O.s.v.

* * *

Så voro tyngd och attractionskrafterna Keppler bekanta; men han vågade icke förklara verldskropparnas rörelse genom dem såsom genom de öfversta krafter, emedan han ej antog den dem emotsatta kastkraft, som efter Newtonska systemet skulle äfven vara kropparna af naturen (eigenthümlich) och ursprungligen intryckta. (Och hvaraf vore den kännbar?) Han tog altså tillflygt till en animalisk kraft, hvarmed han upplifvade solen, jorden och alla planeter.

Två hvarannan motsatta, i hvarannan verkande Principia, kalle man dem då ljus och mörker, godt och ondt, kärlek och hat, eller finare det manliga och qvinliga Principium o.s.v. voro af ålder så väl de skapande som de uppehållande medelorsakerna till verldsordningen; hvarje tidålder, hvarje skola gaf det hela sina benämningar och konstformer. Newtons system bestämde de för tiden lämpligaste i förhållanden och tal, utan att förklara dem sjelfva, ty tal är Geometernas språk, säger Keppler, och det menskliga förståndet kan i saker af sådan art ingenting annat än väga, mäta och räkna.

(254–267.) 2. Newtons Teleskop.

Ljusstrålarnas olika brytbarhet vid dioptriska verktyg, och den deraf uppkommande förvirring i föremål, uppmuntrade å ena sidan konstnärerne, att afhjelpa det onda genom Construction af glas,

dels förde den Newton, som tviflade på dess fullkomliga afhjelpande, till det instrument, som nu blifvit så berömdt, till hans Spegel-Teleskop eller Reflector. På det bjuder en enkel klar lag, att nämligen strålen skall återbrytas under den vinkeln, under h[vilke]n den påfaller.

Genom det successiva fullkommandet af dessa instrument, a)¹⁷⁴ har man mot slutet af århundradet kommit till de Herschelska Teleskoperna, h[vilka] för dödliga ögon föreställa

Sid. 156.

ej allenast otaliga solar och stjernor, utan man vågar säga, sjelfva den omätliga verldsbyggnaden speglade och skola förbättrade föreställa den ännu klarare. Såsom i anseende till uträkningen och jämförelsen af vårt solsystems lagar i början af århundradet Newton och de la Place, så stå i anseende till utvidgning af vår anblick utaf verldsbyggnaden öfverhufvud Newton och Herschel mot hvarandra. I egentligt förstånd hafva de skapat oss ljus, och derigenom utvidgat vår blick i det omätliga, a)¹⁷⁵

Den Herschelska Reflectorn har äfvensom den ett århundrade tidigare uppfunna tuben dels bevarat dels beriktigat en rad af gissningar och slutsatser, som föregått densamma, och gifvit det Newtonska systemet äfven som många djerfva Lambertska hypotheser lysande vingar.

I anseende till det förra fann äfven Herschel vid sina stjärnhopar Centrallagarne i verkan, medan i dem allt tyckes tränga sig till medelpunkten, i hvars nejd de klaraste, talrikaste stjernor synas. Han märkte, huru från stora stjernhvarf eller stjernlager de yttersta partierna tycktes slita sig lösa och börja att bilda egna systemer, deremot andra alltid mer sig sammanträngande närma sig till sin sista period. Han såg himmelen såsom en omätelig trädgård, i h[vilke]n med mångfaldiga ljusfärger och under ganska olika gestalter verldssystemer här först börja att bilda sig, der växa och blomstra, der förvissna, på det en ny skapelse må framträda. Också i denna verkstad för kommande verldar gjorde han rysligt djerfva blickar och låfvade flere Resultater deraf. Dsn högsta Triumph för det Newtonska systemet emot slutet af århundradet!

Andra is[yunner]het Lamberts gissningar har den Herschelska Reflectorn bestämt och utvidgat.

Sid. 157.

¹⁷⁴ a) S. Priestlei's Gesch. d. Optik o.a. bekanta skrifter.

¹⁷⁵ a) S. Herschels drei Abhandlungen über den Bau des Himmels, Königsb. 1791. Fischer über die Anordnung des Weltgebäudes; ein freier Auszug aus Herschels Schriften; s. Bode Astronomisches Jahrbuch, für das Jahr 1794. S. 213 i h[vilke]n äfven Herschels upptäckter, såsom de småningom skett, anvisas.

1) Längesedan hade man genom tuber funnit små stjernhopar, Plejaderna, t.ex. äfven strecken af ljusgatan o.s.v. såsom talrika stjernhärar; man slöt deraf till andra mer eller mindre glänsande töcken fläckar, helst då några af dem syntes elliptiska. a.)¹⁷⁶ Öfver all förmodan hafva dessa förökt sig genom Reflectorn; fördelta i hvarf, lager och gator; flere tusende af dem äro utmärkta efter deras afstånd; himmelen har efter dem blifvit skiftad, justerad och mäten, i olika Distancer. Stjernhimmel efter Stjernhimmel korsa sig jemte – öfver och bakom hvarandra; hvarken ögat eller phantasien finna slut på rymden af den stjerniska skapelsen.

2.) Ljus- eller såkallade mjölkgatan visar sig för oss som ett sammanhängande, ett stjernbesatt guldband; öfver dess Construction vågade man gissningar och tankar. Först tog densamma Thomas Wright b)¹⁷⁷ med en stor blick i ögnasigte han bragte på vidare gissningar, h[vilk]a Kant föredrog i sin Allgemeine Naturgeschichte und Theorie des Himmels, oder Versuch von der Verfassung und dem mechanischen Ursprung des ganzen Weltgebäudes, nach Newtonischen Grundsätzen abgehandelt. Königsb. und Leipz. 1756. Denne byggde deruti, såsom han påstår, verldsbyggnaden mechaniskt efter Newtons grundatser. Lambert, utan att veta af Wright och Kant, anförd af sjelfva ljusgatan, skref sina Kosmologiska bref, c)¹⁷⁸ en ära för det menckliga förståndet. I dem byggde han ingen verld mechaniskt; han antog den såsom byggd med afsikt, i vis ordning, till den mångfaldigaste bebolighet, och sökte planen för sin

Sid. 158.

inrättning. Vår sol och vårt solsystem fann han hörande till mjölkgatan, dock närmare den yttre sidan än medelpunkten. Han gissade ock sjelfva banan för vår sols lopp, yttrade öfver medelpunkten, som också kunde vara en dunkel kropp, väl icke svärmaktiga, som Wright, men visserligen höga tankar och fullföljde hvarje sådant verldssystems banor i Ellipser och Cykloider mångfaldiga grader ända till dess medelpunkt, en verldskropp, kring h[vilke]n de också beskrifva en ellips. Han förmodade denna verldskropp i Orion, och afhöll sig dervid ifrån alla speculationer; ja han beviste sjelf, att om ingen sådan mellankropp i ett system vore förhanden, skulle dock attractionslagarne, ehuru mera invecklade, finna rum. Beskedlige Lambert, huru högt har Herschels Reflector lyft ditt beröm, öfver sjelfva dina tankar! Den har vist flere töckenfläckar på himmelen; som ej äro några stjernhopar, utan ofantliga verldskroppar; i sjelfva Orion har den öpnat ljuskällor, liksom en skapelsens verkstad, dem du knapt vågade ana. Vår sol vandrar med hela deras följe efter

¹⁷⁶ a) Maupertuis, före och efter honom andra, slöto så.

¹⁷⁷ b.) An original Theory or new hypothesis on the Universe, founded on the laws of nature, and solving by mathematical principles the general phaenomena of the visible creation and particularly the via lactea. Lond. 1750. 4.

¹⁷⁸ c) Cosmologische Briefe über die Einrichtung des Weltbaus von J.G. Lambert. Augsb. 1761. Förståndigt och med smak äro de af Merian införda i hans Systeme du monde. Bouillon 1770. Omnia in mensura & numero & pondere disposuisti.

Herkules stjerna; a)¹⁷⁹ en medsystem på ljusgatan, ej långt från dess rand. Äfven fann Herschel stjernsystemer, h[vilk]a utan synbara mellankroppar dragas till hvarandra genom endrätiga lagar; bevises också detta af Lambert gifna fall. Och då la Place genom uträkning bevisat, att en lysande kropp af samma täthet som vår jord, hvars Diameter vore 250 gånger större än solens, skulle i förmåga af sin attractionkraft skicka ingen af sina ljusstrålar till oss, altså de största ljuskroppar af vår verldsbyggnad måste blifva oss osynliga; huru högt höjde sig Lamberts lugna snille, som antog för oss dunkla kroppar till verldssystemers mellankroppar!

3.) Men äfven Ljusets källor, med dem kanske blifvandets ordning, har Herschels Reflector på långt håll vist oss, en Skapelsens morgonrådnad. Ej allenast har den förvist den för långt drifna tanken, att uti verldskropparna allt är i lika tillstånd, bebodt och beboligt; en tanke, h[vilke]n naturens

Sid. 159.

eviga förändring och trappledare redan bordt göra betänklig; men h[vilke]n Schröters nya observationer öfver månen hafva gjort oss ännu betänkligare; (ty efter dem är månen nu svårligen bebodd af väsen utaf samma beskaffenhet som vi, men kan med tiden bebos.) Upptäckten sf Uranus med sin inbundna ring och sina Drabanter också genom denna Reflector, observationen öfver Saturnus dubbla ring med sina 7 följeslagare, den nogare observationen öfver Jupiter, Mars, Venus, Merkur, den af Piazzi och Olbers upptäckta Planeten emellan Mars och Jupiter, som undgick den store Keppler till hans Verldsharmonie, a)¹⁸⁰ allt detta har unnat oss en olik mångsidigare anblick af planeterna, än den Huygens Verldsbeskådare, b)¹⁸¹ eller Wilkins Copernikus förutsatte. Visserligen är der mycket som här, stjernans bildning, dess svängning omkring sig och omkring solen, dess sänkning emot Ekliptikan, dess Athmosphär o.s.v.; men ock mycket intet såsom här, serdeles i den nogare observerade månen. Dess ytterst tunna Atmosphär, dess ofantliga berg och klyftor, dess sannolikt knapt påbörjade vegetation, dess brist på strömmar och haf, på, för oss synliga, konstverk o.s.v, göra det nästan troligt, att den är antingen blott nära bebolighetens tillstånd, eller bebos af andra väsen, än vi kunna föreställa oss. Är det med andra Drabanter, h[vilk]a efter Reflectorns observationer med henne följa en lika lag för omloppet kring deras planeter, äfven så; så utgöra dessa i anseende till sin utbildning till bebolighet en lägre Trappa. Och huru skulle det då stå till med Saturns och Urans ringar? huru med de än upplösta, än i det omätliga bortflyende Kometerna?

¹⁷⁹ a) Efter Herschels och Prevosts observationer. S. Bodes Astron. Jahrbuch für 1786. S. 259 för 1787. S. 229.

¹⁸⁰ a) Efter Keplers lag måste den på $4\frac{1}{2}$ år fullända sitt omlopp. Planeternas afstånd från solen äro, när Saturns afstånd från solen antages till 100, Merkurii 4, Veneris $4+3=7$, jordens $4+6=10$, Mars's $4+12=16$ (nu följde luckan, en rymd af $4+24=28$) hvarefter Jupiter $4+48=52$, Saturn $4+96=100$, Uranus $4+192=196$ följer.

¹⁸¹ b) Hugenii $\kappa\omicron\sigma\mu\omicron\epsilon\omega\rho\varsigma$, S. de Theoris coelestibus eorumque ornatu. Leoburgi, 1704. 8. Huygens Cosmotheoros oder Weltbetrachtende Muthmaassungen von den Himmlischen Erdkugeln und deren Schmuck, Leipz. 1713. Wilkins Vertheidigter Copernikus, dass der Monnd eine Erde, die Erde ein Planet sei, Leipz. 1713. 4.

Huru ändtligen med solen, som i anseende till sin ofantliga storlek och ljusatmosphär måste hafva helt andra lagar för sin bebolighet, än vår jordkropp? Redan i vårt system skulle det altså också i anseende till beboligheten gifvas 3 ordningar (slag?) af verldskroppar. Solar, Planeter, Månar. Skola vi känna dessa? och lära känna? Och dock tyckas alla följa en hufvudlag; hvilken är den?

4) Om också det äfven ej vore nödigt för oss att veta allt detta; bör oss visserligen icke vara likgiltigt att veta Ljusets beskaffenhet, hvarigenom hela Universum blir oss synbart, ja hvarigenom såsom vi veta på vår jordkropp, allt lif bibehåller, kanske äfven visar och fortplantar sig. Och hvad, om Herschelske Reflectorn, såsom förut Prometheus, äfven skulle hämtat, eller ännu hämtade denna kunskap från himmelen? Äro Herschels, Schröters, Bodes och Landtmarskalken von Halins ur observationer dragna bevisande slutsatser sanna, att hvad man förut kallade solens fläckar, är dess dunkla planetariska kropp, ljuset omkring henne en främmande lysande materie, ur hvilken hon utvecklade den omgifvande Himlaäthern, som uppå planeterna, likmätigt deras beskaffenhet först förbinder sig med värmen och alla kroppar; h[vilke]n förenande skön Theorie skulle då uppstå emellan Newton och Euler! Aldeles skulle ljuset efter den komma ner till oss från solen som dess präparat; men utveckladt utur Aethern, blott reflectert af henne och hennes materie, homogent med Aethern. Ej allenast dess hastighet och mångfaldiga dess underliga, egenskaper skulle låta häraf förklara sig; utan härmedelst öppnade sig den att flyta oupphörande källan till allt lif, all rörelse. Rymden, som annars (otänkbar!) var en tom öken, h[vilke]n man fyllde högst med drömda hvirflar och strömmar, denna dunkla, svarta rymd blefve modren, och i henne den ljus uppväckande kraften, fadren till alla lefvande skapelser. Ljuset i och för sig sjelf vore och blefve oss osynligt; men alla derigenom lysande kroppar skulle vi se, framför alla Modren och Fadren, det himmelska dunkla blå och Helios,

som sände oss det. Det lyser och bränner; medelst den lefva, se, tänka, njuta vi; hvad som lefver, gläder sig åt ljuset och ljusskapelsen. Altså det ädlaste, som tänker i oss, vårt ljus, skulle den ej befordra detta till Evidenz? på det vi må liksom se det blifvande ljuset, och med det den blifvande skapelsen.

5) Men hvar fattade vi detta blifvandet? Sannolikt på det synbaraste i de himmelens lysande töckenstrimmor; skulle det anorstädes gifvas sådana skapelsens under? Ej allenast igenom ofantliga himlaregioner syntes i Reflectorn här och der ett glänsande ljus i de aflägsnaste rymder, som intog stora sträckor; äfven på der blifvande, andra massor, tydligt åtskilda ifrån stjernorna,

a.)¹⁸² de bekantaste i Orion, utbredde öfver 60 grader. Herschel, Schröter, von Hahn hafva gjort observationer öfver dessa ljusregioner, öfver solens ljus, öfver de planetariska verldskropparna, som tyckas närma sig till sin utbildning o.s.v. och yttrat så allmänt omfattande, djupt gripande tankar, att man nästan tror sig på vägen till den rätta första Kosmogonien. b)¹⁸³ I s[yinner]het har den sednare af många sina observationer, t.ex. öfver landskaperna i solen, den dunkla och klara region i Orion o.s.v. i få ord gifvit så målande beskrifningar, att man önskar se dem tecknade i färger. c)¹⁸⁴ Hans och andras tanke, att solen afsöndrar det glänsande ämnet ifrån verldsrymden, och dels tillegnar det sig sjelf, dels skickar det till andra små verldskroppar, kan leda till stora upptäckter.

Sid. 162.

20/2

Äfven hans sista underrättelse och Herschels upptäckt, att solen utom ljuset äfven tillsänder oss osynliga värmestrålar, uppretar all väntan.

I hvilken märkvärdig tidepunkt lefva vi! Ej fanns lätteligen i alla Europas bildade länder ett så öfverensstämmande bemödande af observerande, tänkande, forskande snillen, än de nu vaka öfver himmelen, is[yinner]het sedan Herschels Reflector blifvit uppfunnen. Bodes Astronomisches Jahrbuch, von Zachs Correspondence äro dertill bevis. a)¹⁸⁵

(268–269) Orion. An den Erblandmarschall von Hahn.

(270–276) Hermes und Poemmander. Bewegtes Gespräch.

Ljus är ett evigt blifvande. Från första ögnablicket blir det för oss och skall alltid förblifva, tills det slocknar. Så ock ljuset i oss, tanken; alltid är den i blifvande.

¹⁸² a) Herschel Om de egentliga töcken stjernorna; S. Bodens Astronom. Jahrbuch für 1801. 3. s 128.

¹⁸³ b) Utom Herschels afhandlingar öfver himlabyggnaden, s. hans anmärkningar öfver töckenstjernorna, töckenellipser, sammansatta töckenfläckar, hans om flere tusende sådana lemnade förteckningar, o.s.v. i Bodes Astron. Jahrbuch für 1786. 87. 88. 91. 94. 1801. o.s.v. Schröters Betrachtungen über die Sonnenfackeln und Sonnenflecken, Erfurt 1789. Hans observationer öfver töckenfläckar och stjernor här och der i ofvannämnda Jahrbuch.

¹⁸⁴ c) Von Hahn Gedanken über die Sonne und ihr Licht. Bodes Astron. Jahrb. für 1795. S. 226. Hans Observationer och tankar öfver töcknen i Orion, Jungfrun, Lyran, Hydran, öfver de ljusväxlande stjernorna o.s.v. S. ders. för 1798, 99. 1802. 1803.

¹⁸⁵ a) Utom de bekanta Frankrikes Astronomer äro Herschel, Maskelyne, Piazzi, Oriani, i Tyskland Bode, Schröter, Olbers, Triernecker, v. Hahn o.a. icke mindre de Holländska, Danska, Svenska och Ryska Astronomer i gemensam verksamhet.

(277–283.) 3. Newtons Theorie des Lichts und der Farben.

Newtons Theorie om ljuset och färgerna är äfven så bekant som berömd; med några undantag har den hela århundradet igenom blifvit den herrskande. Medan han nämligen ansåg ljuset såsom emanation af dess små delar utur solen, h[vil]ka med en otrolig hastighet hunno till oss, och ett Prisma föreställde honom den brutna solstrålen, som faller genom en liten öppning i en mörk kammare, i det bekanta spectrum såsom en syn af 7 färger: retade det hans system att antaga sjelfva strålen såsom sammansatt af dessa färgade strålar, liksom en liten knippa af färger, hvilkas summa ger den hvita glänsande ljusstrålen.

Då ingen af dessa färger prismatiskt vidare lät förändra sig, och färgstrålarna upptagna med ett upphöjdt glas åter frambringa ett hvitt solsken; så förmälde sig hans Theorie synbarligen hos ögat. Och då äfven lika synbart spectrum är mycket längre, än att det kunde vara lika med strålcylinderns Diameter, (gemäss)

Sid. 163.

följaktligen de utfarande strålarna icke äro parallela med hvarandra, kunna ock alltså icke lika mycket brytas; fastän de alla infalla under enahanda vinkel, så tycktes en Theorie, som förbinder färg och brytbarhet med hvarandra, äfven liksom gifven för ögat. Newton bestämde graderna af uträkningen för hvarje ljusart, den röda, violetta, gröna, blåa etc.; så blef då hans system gångbart: ”att solljuset består af ett färgor ägande ljus, som blir kännbart, då man söndrar det från hvartannat; färgorna äro delar af solens ljus, enkla, oförmögna till all vidare sönderdelning.”

Leonhard Euler var det, som ej allenast framställde svårigheter emot detta system, utan ställde sjelf ett annat eget system deremot, hvilket is[y]nner]het genom sin harmonie recommenderade sig med en annan mening. Hvad ljudet är för örat, det är ljuset för ögat; såsom det förra, så mente han, af luftens dallringar, uppstod ljuset af den fina, högst elastiska Aetherns dallringar, hvaraf alla himlarymder äro uppfyllda. Ej allenast det ofantliga Newtons Vacuum fördrefs derigenom, och fruktan, att den alltid utströmmande solen slutligen måste blifva fattig på ljusmaterie, förlorades helt och hållet; äfven ljusets hastighet och många andra Phaenomener syntes derigenom blifva begripligare.

Men framför annat föll färg- och tonsystemets likhet i ögonen; och då Euler hade mycken förtjenst om det sednare, så måste tonernas användbarhet på färgorna synas honom lätt och naturlig. Äfven mot detta system uppstodo emedlertid svårigheter; förnämligast ögnasigtet, att ljuset ej såsom ljudet fortplantar sig åt alla håll i verlden o.s.v. Newtons system blef alltså bestående; is[y]nner]het voro Britter dess passionerade anhängare och de Brittaniske Tyske. Äfven här hafva tiderna förändrat mycket och bragt en hypotes i gång, som tyckes förena båda systemerna.

1) Uppkom nämligen ljuset igenom en sönderdelning och utveckling af Aetherämnet i de stora verldsregionerna: (ty att dessa äro ett tomt rum, var Newton blott en Hypothes, h[vilke]n han måste lägga till grund för sitt system, på det det skulle bli matematiskt renare; fysiskt är enligt allt det,

Sid. 164.

21/2

som vi känna naturen, det toma rummet en tom dröm) så uppkommer genom solens och alla verldskroppars rörelse ljus alltid och evigt. Den ofantliga täta solkroppen utvecklade sedan aeoner den största mängd af detsamma med hvilket han ej allenast beklädt sig, utan hvaraf han synes vara igenomträngd. Utur sitt öfverflöd sänder han öfver hela sitt gebit strömmar af ljus, h[vilke]t majestätiskt visar sig synbart hos honom, sin verldsbyggnads Regent, upptäckare och upplifvare. Dess beklädnad är glans, dess kropp lyser. Den sista strimman af dess atmosfär, Zodiakljuset, glänser ännu såsom en fäll af dess klädnad. Hos honom, äfvensom igenom honom, blir ljuset, hämtadt ur den vida Aethern, synbart. Allt framgent blir ljuset; det är en evig ljus-skapelse.

2) I den vida, i och för sig dunkla himlarymden finnes det öfverallt homogen Materie, som uppväcker det, med h[vilke]n det framströmmar. Deraf ljusets oerhörda hastighet, ehuru inga solpilar, inga skutna stälcyllindrar i den dunkla himlarymden kunna vara synbara. Hos Planeterna och i deras Atmosfär blir det synbart, der det förbinder sig med luften, vännämnet och tusende andra planeter. Intet synes begärligare än ljuset; äfven der det icke genomtränger, intränger det, bor i allt, drifvande, närande, upplifvande förstörande vänligt, fiendtligt.

3) Genom ljusets Reflexion se vi alltså verldskropparna; sjelfva ljuset se vi icke. Äfven solstrålen, h[vilke]n vi se, är ej mer ett rent ljus, utan förbundet med värme och andra ämnen. För oss jordiske blir ljuset derföre så snart en flamma, icke genom sig, utan för vår mångblandade bonings, våra hus skull. Ibland dessa blandningar är ock den med ljuset homogena materien i öfverflöd omkring och i oss; alla Planeter, (såsom redan Keppler antog det,) alla verldskroppar lysa, mer och mindre. En ljusstrål gör oss alltså hela närvarelsen af tingen synbar, icke genom sig, (hvilket den slutna Cylindern svårligen kunde göra, om det ej funne för sig någon medverkande, stilla förborgad materie;) utan genom det alle-

Sid. 165.

städes närvarande ljusämnet, i h[vilke]t allt är sänkt. Bakom och före oss se vi alltså, icke ljuset, utan föremålen i ljuset. Vi sjelfve och allt lefvande förarbeta denna materie; genom den göras vi lefvande, och igenom det, som låder dervid, förstöras vi. Men materien sjelf synes ostörbar, oförödlig; högst enkel, mäktig och dock så stilla! verkande; stilla flytande, stilla förborgad.

4) Båda Systemerna, för ljusets strömmande ifrån solen och en elastisk Aethers vibration tyckas alltså derigenom förena sig, att båda aflägga sitt hårda och återgå till sin gemensamma källa. Är Solen den stora vårt planetsystems ljusupphofsman, så kommer naturligt ljuset ifrån honom; hos honom blir det synligt i största glans. Men hon behöfver nederskjuta det hvarken i Cartesiska kulor, eller i Cylindrar, den fina materien, hvars finhet intet öfverträffar; denna kan ej uppenbara sig för oss annars än med pilens snabbhet i linier. Tvärtemot: är den genom upplösning hämtad ur den finaste Aethern, så behöfver ej denna Aether af solen, såsom af en klocka slås, vibreras och skakas. I stilla strömmar fortströmmar ljuset, och finner öfverallt sin homogena dragare, den himmelska Aura, tills det i nejder af vår jord väpnar sig med eldkraften. Längesedan har en Skald, Milton, lyckligen förent båda föreställningssätten.

(284–288). Hymnus an die Sonne. (af v. Knebel)

(289–305.) 4. Newton und Keppler.

Isak Newton såg ljuset i England år 1642, bemedlad, lyckligt fri-född, Hans böjelse för Matematik lämnade en god moder fritt lopp; i sitt 20:de år blef han i Cambridge i Geometrien Barrows Elev.

De Wetenskaper, hvilka han hade valt, voro då för tiden i högsta uppstigande (Betrieb); bearbetade af de förträffligaste män, lockade de naturligtvis honom till medtäflan. I sitt 25:te år skall han hafva uppfunnit fluxionsräkningen; på den förde honom Fermat. Året derpå, då han sysselsatte sig med optiska instrumenter, skall han vid tillfället af en (i anledning af en) Prisma uppfunnit sin Theorie om ljuset.

Sid. 166.

Två år derefter, då pesten hade förjagat honom från Cambridge, skall han hafva kommit på sin Theorie om tyngden. I sitt 29:de år blef han lärare i Matematiken i Barrows ställe; en för hans kärlek till vetenskaperna ganska beqväm situation, som hvar och en vet, som känner beskaffenheten af dessa professurer i England. I ett stilla lugn utarbetade han här sina verk; hans tankar vunno tid att mogna, utan att behof störde honom, eller att en förhastig äregirighet behöfde sporra honom: ty hans stånd, hans vetenskap gjorde honom ära. Först 1675 skickade han sitt uppfunna Spegel-Teleskop till Kongl. Vet. Societeten, som gjorde det bekant i Transactionerna; förut hade han blott utgifvit Varenius. a)¹⁸⁶ Om vintern emellan 1676 och 1677 skall han hafva uppfunnit lagen för Centripetalkraften, ostridigt efter Keplers förutgångna svårare upptäckt af lagen för Planeternas

¹⁸⁶ a) Varenii geographia generalis, aucta & illustrata ab Is. Newton. 1672.

ban i Ellipser omkring sin brännpunkt, solen; hvad Newton gjorde dertill, var lagen för Krafterna. Först 1687 utkom systemet deröfver under Halleys uppsigt, öfverlämnadt till trycket af sjelfva den Kongl. Societeten; b)¹⁸⁷ ett verk, som upplyfte honom på ärans spets. År 1688 blef han Universitetets Repräsentant i Parlamentet, år 1696 under Grefvens Halifax Ministerium myntvärderingsman, år 1703 Societetens President, hvilket äreställe han i 25 år till sin död beklädde. Just på detta året utgaf han äfven sin Optik, h[vilke]n Samuel Clarke sedermera öfversatte på Latin; 1705 blef han Riddare; 1707 utkom hans Arithmetik, c)¹⁸⁸ 1711 hans Analysis, hvarpå den berömda striden om, hvilka som vore fluxionernas uppfinnare? följde. d)¹⁸⁹ Som det tycktes förhöll sig Newton under denna strid stilla; men desto verksammare voro hans vänner.

Sid. 167.

Till och med Vet. Societeten tog parti och af gjorde för – sin Presidentä a)¹⁹⁰ De sista Newtons arbeten voro, som bekant är, chronologiska och theologiska, h[vilk]a gjorde litet till hans beröm.

¹⁸⁷ b) Philosophiae naturalls principia mathematica. 1713 följde den andra upplagan i Cambridge under uppsigt af Roger Cotes.

¹⁸⁸ c) Arithmetica universalis, s. de compositione & resolutione Arithmet. Lib.

¹⁸⁹ d) Analysis per Qvantitatum series, fluxiones etc. Lond. 4.

¹⁹⁰ a) En competent Domare talar häröfver sålunda: Leibnitz har utgifvit de första reglorna af Differential räkningen i October 1684 i Leipziger Actis Erud. Bröderne Bernoulli hafva kort derpå vist och utvidgat bruket af denna räkning. Newtons högaktare hafva först börjat striden och velat påstå, att Leibnitz lärt räkningen af Newton. Commercium epistolicum (D. Joann. Collins & aliorum de analysi promoti justu societatis regiae in lucem editum) slutas med ett detta utmärkande utslag af kongl. Engelska societeten. Den som genomläser det, ser icke, huru Societeten kunnat så tala: ty i Commercio är ej om den egentliga räkningen af de oändliga, utan blott om de ändeliga serier talet.

I första upplagan af Newtons Principii står (l. 2. sect. 2. trop 7) ett scholion af innehåll: "jag har omtalt Leibnitz, säger Newton, i vår ömsesidiga Brevväxling, jag känner en Method att draga tangenter o.s.v. Satsen, hvarpå denna Method kommer an, att näml. finna flexioner, har jag skrifvit honom med flit oförståndigt, med för växlade Bokstäfver. Leibnitz har svart mig derpå, att han äfven fallit på en sådan method, och har meddelt mig sin, som var skiljd ifrån min nästan icke uti annat än i orden, tecknen och begreppet om framalstringen af det stora."

"Tysken upptäckte altså sin uppfinning helt öppenhetigt, till svar på ett anagramma, hvarigenom Engländeren traktade att försäkra äran af sin."

"I de nyare upplagorna af Principia är detta Scholion förbytt med ett annat, hvaräst alldeles icke talas om Leibnitz. Till en sådan förbytning hörde ganska liten redlighet och ganska mycken oförskämhet."

"Ingen kan neka, att genom Bemoullis och deras Elever, förmedelst Leibnitziska uträkningar af detta oändliga otaliga, nya och viktiga uppfinningar blifvit gjorda, då Britterna litet eller intet gjort till Newtons upptäckter."

Han dog 1725 i sitt 85:te år, högst berömd, och ärad af Britterna nästan såsom ett öfverjordiskt väsende. Hans lik utställdes på en paradsäng i Jerusalemkammaren och begrofs präktigt i Westminster Abbotdôme. Lord-Canzleren, 2 Hertigar, 3 Grefvar buro bårklädet. Det åt honom uppresta präktiga monument slutar sin långa stora inscription, med orden: humani generis decus. Han efterlämnade 32 000 pund Sterling, (då för tiden en ofantlig summa) Landthus och löseghömdom (Zugehör) oberäknade.

Sid. 168.

Johann Keppler var född i Tyskland, i Riksstaden Weil år 1571, (Dec.) väl af ett gammalt adeligt slägte, men obemedladt; hans farfar var borgmästare i Weil; i Wirtembergiska landet blef han uppfostrad. Snart (1575) gick hans far som Corporal i krig till Belgien, modren följde honom och lämnade qvar det svaga 3:åriga barnet. Föräldrarna kommo tillbaka; fadren, som förlorade sitt (1578) genom en åtagen borgen, måste idka gästgifveri, och hans unga son måste hjälpa honom i landt arbete. Föräldrar och barn förföljde sjukdomar och olycka. Fadren höll modren illa, reste 1589 utomlands och dog; modren led af sina föräldrar, låg sjuk, den unge Keppler, som var född i den 7:de månaden, var sjelf sjuk. -

Så anträdde Keppler sin lärda bana; först i en liten stad, sedan i klosterscholan i Maulbrunn, tills han i sitt 19:de år kom till Tübingen, blef Baccalaureus, Magister 1591, Repetent i Theologien, och skulle kanske blifvit Theolog, om ej befäl och betryck (efter Tyska sättet) drifvit honom vidare. Låtom oss höra honom sjelf häröfver:

"Sedan jag var nog gammal, att känna Philosophiens sötma, hade jag lärt den med mycken ifver; men is[ynner]het icke mycket bekymrat mig om Astronomien. Det feltes mig icke dertill förståndsförmögenheter; det Geometriskas och Astronomiskas, som förekom i skolor, begrep jag utan svårigheter; men det var då för tiden anbefalld flit, ingen särskild böjelse. Jag underhölls på Hertigens af Wirtemberg bekostnad; mina Commilitoner, h[vilk]a fursten skickade till främmande länder, utdrogo på tiden af kärlek till fäderneslandet. Jag var hårdare och hade beslutit att gå, hvert som hälst man skulle sända mig. Först yppades en astronomisk syssla, till hvars antagande jag (sanningen att säga) drefs igenom

Sid. 169.

min lärares anseende. Ortens aflägsenhet afskräckte mig icke, utan det oväntade och föraktade slaget af sysslor. Jag anträdde det 1593 med mera tillförsigt å mitt förstånd än min kunskap, och

Så Kästner i en anmärkning till Newtons Lefverne i den Brittiske Plutarch. B. 6. S. 42. 43. Leipzig 1768.

förbehöll mig, att jag derigenom icke skulle afsäga mig min rätt till ett annat lefnadssätt, som syntes mig mera glänsande. Min framgång i denna slags lärdom inom de första 2 åren visar mitt *Mysterium cosmographicum* (Tubingae 1596), der man ock finner, huru min lärare Mästlin uppmuntrade mig o.s.v. – Ett svårt inträde i den Astronomiska verlden, huru olikt Newtons inträde! I Gratz, dit han var kallad till Astronom, utkom först af honom en – Kalender! och - *Prodromus mysterii cosmographici*. För den sednares Dedication väntade han en vedergällning af stånden i Steyermark, som han sannolikt icke erhöll; sjelfva verket trycktes ej med annat vilkor, än att den arma Autorn måste köpa af Tryckaren 200 Exemplar. Sådant var Keplers inträde i författare-verlden.

"Sedan, säger Kepler, tänkte jag med alfvare uppå, att förskaffa mig betraktelser (Beobachtungen). Jag anlätade 1597 skriftligen Tycho Brahe att upptäcka mig sin mening öfver min bok; i svaret omtalte han sina observationer; det uppväckte hos mig stor begärelse att se dem, Tycho anmanade mig att komma till sig, och då aflägsenhet afskräckte mig, skickade försynen, att han kom till Böhmen." 2 år förut hade redan Kepler för Religionens skull måst öfvergifva Steyermark. Han gick till Ungern; Religionsomständigheterna blefvo betänkligare; man rådde honom, att gå till Prag. Han gick altså till Tycho.

"Dit gick jag (Skrifver han) i början af år 1600 i förhoppning att lära Planeternas förbättrade Eccentriciteter. I de första 8 dagarna erfor jag, att Tycho med Ptolemaeus och Copernicus behöfde solens medlersta rörelse; för min bok passade den skenbara sig bättre; jag erhöll alltså af honom tillåtelse att använda hans observationer efter mitt sätt. Hans Huskamrat Christian Sewerini hade då för tiden Theorien om Mars under händer; hade Christian afhandlat någon annan planet, så hade äfven jag angripit densamma.

Sid. 170.

Åter håller jag det altså för ett försynens ledande, att jag ankom på denna tid. Genom Mars's rörelser måste vi komma till Astronomiens hemligheter, eller blifva beständigt okunniga i sådana." På sådana tillfälligheter berodde Keplers inträde i den högre Astronomien. Medan han använde Tychos observationer öfver Mars's rörelser, men fann dess hypoteser oriktiga, kom han till sin berömda lag för alla planeters bana.

Men huru stod det dervid med hans nödtorftigaste underhåll? Redan d. 17 Oct. 1600 skref han till Tycho: "Du låfvade mig understöd, eget och genom recommendation hos Kejsaren, sjelfva resekostnaden. Vårt Contract berodde derjemte derpå, att jag skulle få behålla mitt Steyriska salarium; det är altså upphäfvat, då Provincen tagit det ifrån mig. För att ej fela mot Kejsaren och Dig gick jag med min skada till Prag, väntade der på ovisst resesällskap, öfverlade, huru länge jag utan undergång, kunde lefva lönlös på min egen bekostnad. Mina saker har jag lämnat i Linz och är ankommen med fru och styfdotter till Prag. ([I marginalen:] Kepler gifte sig år 1597, med en ung

enka af adelig härkomst. För hemgiften uppstodo vidlöftiga stridigheter. Af detta ägtenskap föddes 3 söner och 2 döttrar.) Nu har jag intet mer, än det som ungefär är nödigt till ett uppehälle af 4 veckor. Skall jag vänta längre, så måste resepenningarna ersättas af Din Magnificens, eller Din Magnificens måste blifva en borgen för mig hos alla dem, af h[vilk]a jag måste köpa mitt lifsuppehälle. Sker detta, så kan jag blifva så länge, som det behagar Din Magnificens och borgenärerna. Emedlertid vill jag arbeta för Astronomien, så mycket min hälsa tillåter."

Otillfredsställd afreste han från Prag, och lämnade frun der, blef sjuk, och arbetade emedlertid för Tycho, utan besoldning. År 1601 d. 24 oct. dog Tycho: Keppler blef Kejsarlig Mathematicus, med frivilligt anvist lön, men om hvars utbetalning han ofta måste bedja. Under mångahanda ledsamheter och vidriga öden lefde han 11 år i Prag i brist. (Men dog också der efter en sjukdom, som varat i 3 år, af skrämsel öfver ett slagsmål, som föreföll lätt i den delen af staden der Kepler bodde.)

Efter Kejsar Rudolphs död befallte hans efterföljare Mathias att utbetala honom den återstående lönen (2000 Riksdaler (monetae argenteae majoris.) och kallade honom till Linz; men snart måste han åter klaga: att den af Kejsaren honom anslagna lönen icke betaltes;

Sid. 171.

"Om icke han bekom någorlunda billigt af Landtstånderna, kunde han icke föda sitt hushåll. En Amanuens och Räknare kunde han sällan hålla." o.s.v. – För att lefva måste han utgifva Ephemerider och Prognostica. Derjemte bekom han tvist med Theologerne, h[vilk]a ansågo hans Astronomie stridande emot Bibeln, o.s.v. Också ville han icke underskrifva Goncordiaeformeln i artikeln om Christi närvaro i nattvarden efter sin menskliga natur. Men innefattade sitt rättfärdigande i ett latinskt poem, som slutas med följande vers:

[Non] replet ergo locos Christi caro

sancta creatos,

Fusilis exhaustos ut replet

unda cados.

Natura si quaeris abest, opera

aspice, ubiqve est;

Sic vigil in sacris erudiere

libris.

O curas hominum! o quantum

est in rebus inane

Non aliter praesens si fit

ubiqve Deus

Kejsar Mathias dog; krigsoroligheterna begyntes; 1624 reste han till Wien, med ansökning om utbetalning af sin besoldning och kostnaden till de Rudolphiniska taflorna, men erhöll intet annat än en anvisning. Med denna reste han omkring i Schwaben; då han sammanbragt tredje delen af kostnaden för de till trycket ämnade taflorna, begynte han ge dem ut, under Religions- och Krigsoroigheter. Jesuiterne förseglade hans Bibliothek; Linz belägrades. Kepler irrade hit och dit omkring, tills Ferdinand anviste honom till Wallenstein; af honom, som en älskare af Astrologien, skulle han erhålla sin återstående lön, som vuxit till 12 000 Gyllen. [I marginalen: År 1613 gifte sig Kepler för andra gången med en milkares dotter från Eferding en liten srad nära till Linz. Sedan han länge sett sig om efter en annan hustru och siktat sina ögon på många. Med denna andra fru hade han 6 barn.] Wallenstein, som i tankarna var redan Hertig af Mecklenburg, bestämde honom till Rector för sitt dervarande universitet, Rostock; men hans lön betalade han honom icke. Då reste han från Sagan åter till Regensburg, der riksdag hölls, ville tillbaka till Linz: men mattad af arbete och resor, föll han i en sjukdom, i hvilken han d. 15 Nov. 1630 fromt och stilla dog; ännu hade han icke fulländat sitt 59:de år. Han begrofs på Peters Kyrkogård. Hans efterlåtenskap var 22 hela Riksdaler, 11 Fl för en förtyttad häst och några pensionspenningar (Gnadenpfennige). Fordringar deremot hos Kejsarl. Maj:t 11,817 Fl., utom dess betydliga fordringar hos Landständer, amtmän och privata personer. Alas! poor Kepler!

Hans son Ludvig, en läkare, hade emedlertid med en Österrisk Baron varit på resor, och ej i 2 år haft någon underrättelse om de sina; efter sin återkomst skref han till dem från Frankfurt till Lausitz. Då kom hans styfmoder, som blifvit enka med 4 omyndiga, utan penningar, i uselt tillstånd, till en ort, der det var en dyr tid. De medbragte de fullständiga Exemplaren af en dröm, som Kepler engång uppsatt för nöjes skull, fordrade drönmens uppfyllande,

[I marginalen: Kepler var till kroppsbyggnaden liten och mager, svag och kortsynt, och därför oskicklig till observationer och mekaniska arbeten. Sig sjelf beskriver han, såsom en icke verldsvis man endast begifven på sina Studier.]

Sid. 172.

för att kanske därför vinna något, sökte hjälp hos sonen, som sjelf behöfde andras hjälp. Ach, arme Kepler!

År 1714, således nästan 100 år efter hans död ville en annan fattig Mathematicus låta låta trycka Keplers skrifter i 22 fölioband. a)¹⁹¹ Det första Bandet innehöll lärrika bref; vidare utkom intet, såsom det var lätt att sluta. Redan genom Leibnitz hade hans Mscr. blifvit tillbudne Kongl. Akademien i Berlin; de försattes i Frankfurt, tills de 1794 köptes till Pettersburg, der den mathematiska Classen af Akademien skulle genomgå dem. – De mesta af Keplers skrifter, som under hans lefnad blefvo tryckta, äro trängt tryckta, utom Harmoniken och Rudolphiniska taflorna. H[vilke]n möda Kepler hade vid deras befordran till trycket, bevisa hans bref till Bernegger och andra vänner. b)¹⁹²

[I marginalen:] Han tillskrifver sig ett melancholiskt Temperament. I sina bref är han mycket munter och skämtsam. Sanningen sökte han uppriktigt och var ganska benägen att visa hvaruti han felat. Det lutherska religionssystemet var han af hjertat tillgifven. Men sysselsatte sig ock med åtskilliga chronologiska undersökningar, som angå bibeln. Med sin Familie plögade han Sön- och Helgdagar hålla andaktsöfningar. Han hyste den största tillgifvenhet för sin fordne lärare Mästlin. – Kepler bragte först upplysning äfven i Optiken. Hans första verk deruti har titeln: *Ad Vitellionem Paralipomena, quibus Astronomiae pars optica traditur.* Francof. 1604. 4°. Jämte många ofullkomliga föreställningar innehåller det många goda upptäckter is[yinner]het öfver sättet att se. Han visade, huru genom strålarnes brytning en omvänd bild af föremålet uppstår på hornhinnan. (Netzhaut) och hvaraf synens otydlighet härrör. Lagen för strålbrytningen kunde han icke upptäcka, dock var han den tämligen nära. Det andra verk af honom i denna del är en afhandling öfver Dioptriken, som också af honom erhållit sitt namn. (Dioptrice demonstratio)

År 1786 kom man på den tanken att uppresa honom ett monument i Regensburg, hvaräst icke engång hans grafsten hade blifvit. Genom Subscription skulle den verkställas; och kom alltså icke till verkställighet. c)¹⁹³ "Det var ganska likgiltigt, säger Kästner, d)¹⁹⁴ om Tyskland, som knapt gaf Kepler under dess lefnad tarfligt bröd, skulle gifvit hundrade homom en sten, då han redan längre än halfannat jordår varit odödlig."

Kästners 2 epigrammer öfver Kepler äro bekanta:

So hoch war noch kein Sterblicher gestiegen,
Als Kepler stieg - und starb in Hungersnoth.

¹⁹¹ a) *Designatio opp. Kepleri quae parata habet Hanschius editioni per subscriptiones adornandae* 1714.

¹⁹² b) *Epistolae Kepleri & Berneggeri*, Argent. 1672.

¹⁹³ c) Prof. Ostertag föreslog det.

¹⁹⁴ d) *Gesch. der Mathematik*. Band 4. S. 352.

Er wußte nur die Geister zu vergnügen,
Drum ließen ihn die Körper ohne Brod.

- - -

An Christlob Mylius

Bei Uebersendung von Keplers Harmonice mundi:

Freund, da Dein zärtlich Ohr der Tonkunst Reiz empfindet,
Des Weltbaus Harmonie Dein tiefer Geist ergründet,
Lies, was von beiden hier der Lehrer Newtons schreibt,
Den Deutschland hungern liess und – seiner unwerth bleibt.

Kästner

Sid. 173.

Sinnrikt har Kästner jemfört de 3 stora Mathematici, Tycho, Keppler och Newton med hvarandra, och hållit deras förtjenster emot hvarandra. a)¹⁹⁵ I anseende till deras lefnadsomständigheter säger han: "Tycho dog i det 54:de året, Galiläi i 78:de, Newton i 85:te, Keppler i 60:de, ej mycket äldre än Tycho. Håller man det som dessa 4 män gjort för vetenskaperna, emot deras lifstider, så utfaller jemförelsen mycket till Keplers fördel. Än mer, när man betraktar deras lyckas omständigheter."

"Tycho ägde en förmögenhet, erhöill Kongl. och Kejs. understöd. Galilei njöt en indräktig pension af sin Storhertig. Newton sysselsatte sig med Mathematiken för sitt nöje; för att förmå honom att antaga läroembetet i Cambridge, måste Barrow använda mycken möda. Keppler räknade löner, h[vilk]a aldrig utbetaltes honom; enligt de tyska lärdas sed var han gift. I h[vilk]a omständigheter han efterlämnade enka och barn, berättar sonen Ludvig för Landgrefven af Hessen, i dedicationen af drömmar, begripliga icke utan afsigt. Keppler kunde gå och tigga, om han ville, sade om honom Hausen."

¹⁹⁵ a) Gesch. der Mathem. V. 4. S. 571.

"I detta läge skref han dock städade bref till sina vänner, berättar sjelf utan klagan sina vidriga öden, uppfann icke enskilda lärdomar, utan vetenskaper, Dioptrik, elliptisk Astronomie, lagar för enskildta Planeters rörelse o.s.v.; sjelf nyttjade han vid uträkningen af kroppar afkortningar, såsom de sedermera blifvit brukade i uträkning af det oändliga. Tycho och han skrefvo båda Latinsk vers; Keppler med mera poetiskt snille. Sjelfva hans prosa är full af poetisk liflighet; och skaldesnille utvisar sig öfverallt i hans Theorier. Så hade han anlag till skald, som till Mathematicus; intetdera förer till – rikedom." a)¹⁹⁶

[I marginalen:] 173–174: Qvae visui & visibilibus, propter conspicilla non ita pridem inacuta accidunt. Aug. Vindeb. 1611. 4° en liten nått utarbetad skrift, hvori de då upptäckta Telescopernas verkan ganska väl förklaras. Verkan af convexa och concava ögonglas förklarade han ganska riktigt. Descartes sjelf tillstår, att Kepler varit hans första lärare i Optiken. Keplers Hufvudverk är: *Astronomia nova αἰτίολογητος seu Physica coelestis, tradita commentariis de motibus stellae Martis, ex observationibus Tychonis Brahe 1609 fol.* Ett utdrag deraf har la Lande gjort i andra delen af sin *Astronomie*; ett utförligare Bouilly i andra delen af sin den nya *Astronomiens historia*. En Astronom, säger han, måste läsa det helt och hållet. – År 1618 utgaf K. de 3 första böckerna af sin *Epitome Astron. Copernicanae*, förf. i frågor och svar. Sedermera tillkommo ännu. 4 böcker, h[vilk]a med de förra förenades i en upplaga 1635. Man finner ock en mängd af djerfva gissningar, som till en (sida 174) del äro riktiga. Så är ock verldsharmonikan beskaffad, som utkom 1619, och hvori mångahanda geometriska och musikaliska jämförelser anföras till förklarande af planetsystemets inrättning. Boken blir alltid för *Physikens och Astronomiens historia* ett märkvärdigt verk. År 1619 utgaf Kepler 3 latinska afhandlingar öfver Kometerna, hvartill han föranläts af den år 1618 synliga kometen. K. tror, att Kometerna uppkomma af himlaluftens tjocknande, att de taga en raklinig bana och åter förgås. K. trodde på Kometernas verkan på jorden. Man måste ursäkta hans förklaringar med hans tids tänkesätt.

Sid. 174

(Utur Silfverstolpes Journal för Svensk Litteratur. År 1798. 2^{dra} Bandets 1^{sta} häfte)

[I marginalen: lånt af Åkeson] 23/1

Pag. 3 seq. Då det den första Christna församlingen ej måtte hos Judar och Hedningar komma i elakt rykte, var den ganska sorgfällig att ingen illa beryktad skulle anses såsom dess medlem. Hvarje uppenbar grof förbrytelse, som en Christen begick, blef derföre utesluten ifrån dess

¹⁹⁶ a) *Gesch. der Mathem. B. 4. S. 372.*

gemenskap och ej förr åter intagen, än han offentligen inför densamma erkänt och afbedit sitt brott. Vid ett sådant tillfälle gaf Presbyter på församlingens vägnar den fallne en högtidlig försäkran, att han erhållit dess förlåtelse och hädanefter åter ansågs såsom dess medlem. Sedermera blef denna förlåtelse förkunnad i Guds namn, och i församlingens djupaste förderf förvandlades den i aflatskrämeri.

[I marginalen: de äro riktiga. Så äro ock verldsharmoniken beskaffad. Spz [?] utkom 1619 och hvari mångahanda geometriska och musikaliska jämförelser användas att förklarande af planetsystemets inrättning. Boken blir alltid för fysikens och astronomiens historia ett märkvärdigt verk.

År 1619 utgav Kepler 5 latinska afhandlingar öfver Kometerna, hvartill han föranlöts af den år 1618 synliga kometen. K. tror att]

[I marginalen: Pag. 17 & seqq.

24/2]

Grundläggning till Methaphysiken för seder af Im. Kant etc. är att anse såsom en inledning till all Philosophie, som kan komma under namn af praktisk, till all sedolära, Rättslära, Statslära, m.m. och kan i denna egenskap ej annat än, i anseende till begreppen ordning och analys, alltid behålla sitt värde, ehvad förändringar Philosophien framdeles ock skulle kunna undergå. Det är ifrån det allmänna m[ennisk]o förståndets utslag öfver moralitet och moraliskt värde såsom ostridliga facta i hvars och ens medvetande, som den börjar, för att genom en blott utveckling af hvad dessa utslag innehålla, leda läsaren till sjelfva vetenskapens första grundsatser och gifva honom känsla af ett behof af en vetenskaplig sedolära, utan att förutsätta philosophiska kunskaper. I öfvers[ättning] har boken vunnit i värde genom de af öfvers.

bifogade anm.

[I marginalen: Kometerna uppkomma af himlaluftens tjocknande, att de taga en raklinig bana och åter förgår. K. trodde på kometernas verkan på jorden. Man måste ursäkta hans förklaringar med hans tids tänkesätt.]

Pag. 20. Meissners skrifter äro utmärkta af en ren moral, en fin kännedom af characterer, en lycklig sammansättning af händelser och en behaglig ton att berätta, (i anled. af Nötskal)

65. seqq. Zollikofers predikningar. Öfversatte af Seth Wallqvist förra samlingen. 1797. 322. s. 8. Den som kan Tyska må hellre bestå sig originalet, såvida flere predikningar af förträffeligt innehåll blifvit uteslutna och äfven öfvers. ej till alla delar kan uthärda en skarp kritik. --

Sid. 175.

Journal (fortsättning ifr. pag. 140)

D. 24 utdeltes scripta – jag blef Primus för följande Forsii scribenter: B.U. Björkstén, O.H. Boisman, M. Enkell, Ad. Lundell, Erik Finnér, Joh. Illström, David Roschier, Gabriel Rosslind, David Arenius. – Professorn talte i dag om värmen och inrättningen af thermometrar. – Onsdagar och Lördagar härefter fortsätter han det jemte andra tillämpningar af Mathematiken. – hos Lect. Forsius lämnade förteckningen af skribenterna - jag får till Lördag öfversätta på Tyska hvad jag behagar. – lånat af Vestling och genomläst: Resan till Bröllopet. Komisk Roman af Carl Gotth. Cramer, öfv. af E.N. Djurström, förra delen Örebro, Lindh 1809 – 263 sid. 12.

D. 25te träffat min fordna lärare Appelroth på gatan – jag kände ej igen honom; men han sjelf bragte mig i förlägenhet genom sitt Goddag, Herre! – Han fragte mig hvarjehanda, önskade sedan lycka till mina studiers fortsättande och vi skildes. – Jag fruktat att uppförande denna gång, utan min vilja, sårat honom, men hvarföre bad jag icke hälst om förlåtelse! – Jag var sedermera på e.m. 2 gr. i hans qvarter i detta afseende} men han var ej hemma. – Ekmark läste i dag för Lect. Forsius.

D. 26te uppvaknat matt efter en orolig och af drömmar störd sömn – Ekmark las åter i stället för Lect. Forsius. NB. än en gång sökte Appelroth, ej nu heller hem – läste sednare delen af Resan till Bröllopet – vakat länge – NB. stort brott begånget, än mer förledd af den andras benägenhet.

D. 27de – Lect. Forsius var icke hemma, vi behöfde således ännu icke införa våra skrifböcker. Meinander spisade här aftonvard – Broberg gick med honom, för att ligga öfver natten.

D. 28de. Krabat kyrkan. – Enros hade predikat – e.m. spelte kort hos Westlings – (Alla qvällar i hela månaden har jag varit hos honom och spelt några spel.) – vakat länge.

Sid. 176.

(Ferdinand, eller Hittebarnet i Dalen, af Aug. von Thümmel. öfversättning af J.D. Lundmark, Stockholm 1805.) (s. 168).

p. 23. Så länge ännu ungdom och hälsa beströ lifvets väg med blommor visar sig allt för oss i ett rosenskimmer.

p. 33. O huru lycksalig är den första kärlekens tid, då en blick, en handtryckning gör denna jorden till en himmel, ack hvarföre varar den så kort? -

p. 123. Hoppet dårar den stackars menniskan med sköna drömmar, och när hon vaknar, fattar hon med kall hand den stela verkligheten; den sköna drömmen försvinner, dimman skingras, och i stället för den väntade glada byggningen finner den uttröttade vandraren blott nerbrända rysliga ruiner.

Angelika, dotter af den store Banditen Odoardo. Pendant till Schillers Andeskådare af Brückner. Öfversättning från Tyskan. Örebro, Lindh 1812. s. 200 (läst i början af Mars.)

Schwerenoth Gotsblitz Vivicus von Vandela. Eller den anholtske Don Qvichotte. En Ridderhistoria af K.L. Rahbeck. öfversättning. Stockh. Kumlinska Tryck. 1799. 143 s. lånt af Blomqvist – genomläst den 12 Mars.

J.H.Campes lilla Sedebok för Barn, öfv. från 7 tyska upplagan. Stockh. Marqu. 1801 – sid. 92. Läst i slutet af Mars.

1. Man bör ej låta någon dag gå förbi, utan att uträtta något godt, hvaröfver man kan glädja sig om aftonen. -
2. Att veta sig hafva gjort ädla gerningar, är den största lycksalighet.
4. En frisk man är en rik man; men en sjuk man är en fattig man.
6. Måttlighet ger styrka och glädje; men omåttlighet förorsakar plågor.
9. Arbete ger oss glada dagar, men lättjan blir snart en plåga för oss.
14. Själens hälsa består deri, att hon har riktiga begrepp om många saker, beständigt är verksam och förblifver ren ifrån alla dårskaper och laster.

Allmänna Ephemerider

Sjunde årgången.

1813

Fjerde Häftet.

Allmänna Ephemerider

Sjunde Årgången.

1813.

Fjerde Häftet.

Mars.

Den första åter assemblée – NB. i går var det ock – Broberg upp; entréen för Gymnasister 32; – spatserat om aftonen – hos Hirn – vakat mycket länge.

Den andra låf hela dagen – ondt i hufvudet – straxt efter middagen åkte jag jemte Broberg med Commissariens häst – hos Consist. Not. Hoffrén, tog ut Fru Grahns Enkehjelp – confus – hos Hirn – spatserat – hos Ticcander – hos Neovius – hos Mad. Kniper – ätit aftonvard – ensam legat, sedan jag vakat till kl. 12.

Den tredje – felat – hos Vestling spelte dam – vakat länge. NB. började Veckman läsa för mig.

Den fjerde började vi läsa Virgilius för Lect. Molin på det ställe af första Eneiden, der vi slöto förra termin – också i dag Moral för Lect. Forsius, i morgon skola vi också läsa den – hos Meinander – af honom fick till present 4 gamla disputationsacter, de fleste utgifne af hans sal. far. – vakat länge.

Den 5te Virgilius för Lect. Molin. – vakat länge.

Den 6te bad Språkmäst. forskrifva mig Tappes Ryska Grammatik – ett skönt väder – vi förde ej in våra scripta – spatserat med Neovius och Hirn – hos Ticcander – en disputationsact skulle hållas i dag under L. Molins praeside; men han reste till Heinola och det blef ej af –

Den 7de absenterat kyrkan – hos Masalin – läste tidningar – hos Vestling spelte Myllymatte – spatserat – hos Neovius. -

Sid. 178.

Februari (fortsättn). d. 22.

Adrastea. forts. fr. påg. 171. 3. h.)

(306–318) Ueber die verschiedene Schätzung der Wissenschaften nach Zeiten und Nationen.

1). Utan tvifvel föregår kunskaps perioden en anings, en dröm-period; emedlertid är det hvarje Nations pligt, att förlänga gryningen öfver det tillhöriga. Ostridigt var Astrologien en sådan gryning, som föregick Astronomie; i många länder och stånd förlängdes den öfvermåttan. I Keplers tider gällde en Mathematicus för en tidspåman efter stjernorna. – ”Man håller det för en Mathematici Embetspligt, att skriva årets Prognostica”, börjar Kepler en af sina skrifter, h[vilke]n han sände adelsmannen von Rosenberg till nyårsskänk a)¹⁹⁷

Huru långt var Newtons tidehvarf häri framskridet? Denne tatlade till och med Analysens tillämpning till praktiska geometriska uppgifter, h[vilke]t han kallade en falsk smak. b)¹⁹⁸ Han behöfde rent afhandla vetenskapen; hög och tryggad stod han öfver pöbelns meningar.

2) En än värre värdering af vetenskaperna ger deras bedömande efter partiandans, is[yunner]het Religionssecters fördomar. Solens stillastående i Josua Bok hade nästan påbjudit den äkta Astronomien stillastående, om ej Galiläi och Kepler, oakadt alla förföljelser blifvit Copernikus trogne. Att Kepler hade mod att skilja sig ifrån von Tycho's system, oakadt all deras nära förbindelse, visar äfven så mycket hans själsstyrka, som hans kärlek till sanningen; den satsen, att sant följde af falskt, var honom odräglig. Öfver alla de vetenskaps stridigheter, h[vilke] Kepler måste motstå, så af ka-

Sid. 179.

tholska som protestantiska Theologier, var Newtons tidehvarf upplyftadt. Öfverhufvud, h[vilke]n skada har det bragt vetenskaperna i Tyskland, att detta land ligger söndradt i Religionspartier! Äfven i Newtons tider förlorade hans efterträdare i Cambridge, Whiston sin matematiska lärostol, för det han hyste Arianiska meningar; Hallei fick den, för h[vilke]n hvarje Religionsmening var likgiltig.

3) Hvar nation har sin egen anblick (åsiqt) af vetenskaperna; bevis dertill är det olika begreppet, som man här och der förband och förbinder med namnet veta, Männer af vetenskap, lärde o.s.v.

¹⁹⁷ a) De fundamentis astrologiae certioribus. Pragae, h[vilke]n skrift Kästner anför i Gesch. der Mathem. S. 229. Den innehåller 75 theses och beslutet. I sjelfva satserna, äfvensom i Dedicationen talar Kepler högt och tydligt emot Astrologien, och dock måste han till och med poetiskt tyda ur stjernorna.

¹⁹⁸ b) Se Kästner S. 368.

Hvad Greken foreställde sig under ordet Philosoph, vis, Romaren under namnet Mathematicus, medeltiden under en stjernbeskådare, hvad Fransosen begriper under en savant, homme de lettres, o.s.v. nämner Tysken icke annorlunda än med Ingredientier af sin art, i hänseende till vetenskaperna, h[vilk]a han cultiverar.

Denna Vetenskapernas synkrets fastställa för hvarje nation dels behof, dels egna böjelser och insigter, kort, deras läge och deras synnerliga tillstånd. För ett folk, som älskar konster af det sköna, falla de vetenskaper i ögat, h[vilk]a outhärliga för konsterna, grunda, bepryda och fastställa dem. Ett folk, begåfvat på handel och vinning, en sjönation t.ex. ärar de vetenskaper, h[vilk]a tjena för handeln, sjöfarten och näringen. Slutligen för ett folk, som rider, jagar och trumlar, äro ritt- jagt- och Trummelvetenskaperne, med allt det som dit hörer, National-Encyklopädier för deras beundran och aktning. Skicklighet i dem synes dem den högsta Virtuositet. -

Ju mångsidigare och finare en nation blifvit bildad, ju mer hon känner sig sjelf, och vet hvad som gagnar och tjénar henne, ju större namn i vetenskaper och konster hon kan berömma sig af, och pröfvade i erfarenheten nyttan af deras kunskap och verksamhet, desto mer omfattande, högre och sannare blir henne begreppet om en henne sjelf tillhörig vetenskap, med desto sannare aktning ärar och lönar hon förtjensten i detsamma. -

Ett folk deremot, för hvilket intet i vetenskap och snillecultur synes heligt, ärevärdigt, aktningssvärdt, hvilket inbillar sig att

Sid. 180.

23/2

allt består i tidsfördrif och tokroligheter, eller Pedanterier och onyttigt kram; detta folk är ännu långt ifrån sann Cultur. ("Hvad folket behagar, sade Copernikus, förstår jag icke; hvad jag förstår, behagar det icke; vi äro skilde.")

[I marginalen: 23/2]

4.) Vålgärning är det således för nationen, när utvalda stora snillen och männer fastställa för henne aktning för sanna och nyttiga vetenskaper och grunda dessa hos henne såsom väsentliga behofver. Vare det genom stiftningar och anstalter, eller genom lagar och inrättningar; nog, att vetenskapen ej måste arbeta, eller till och med alldrig behöfver gå och tigga om ett måttligt lufsoppehälle. Detta inträffar alltid hos den nation, hvori t. ex, alldeles inga ställen äro egnade den rena vetenskapen såsom sådan, utan då denna i alla sina grenar är blott förordnad till brödsysslor. Den uslaste Nation kan bespara så mycket, att vetenskaperna ej lida nöd och brist, eller att man räcker dem det som dem tillkommer såsom allmosor. Oafhångighet är, jemte sorgfri beqvämighet, vetenskapernas första behof; dernäst äro det hjelpemedlen, utan hvilka de blifva overksammas och lama, eller råka

på falska vägar och Speculationer. Utan hjälpmedel äro vetenskaperna i staten icke friska arbetare i Naturens stora Laboratorium, utan fabricitanter i usla, afsöndrade Hospitaler.

5.) Då snillen väl sändas af naturen till uppfinning af nya vetenskaper och konster, men väckas eller nedertryckas, befordras eller vanskötas genom omständigheterna, så är det ett förgående emot naturens heligaste skänker och gåfvor, när dessa perlor ur den himmelska Uranias krans förtrampas af orena djur. Vårt hjerta blöder, när vi se de ädlaste menniskor kränkas, misshandlas och förföljas af de ovärdigaste. Så läsa vi Consistorial-Rescriptet till den samvetsgranne Keppler, emedan han drog i betänkande att underskrifva det så kallade endrægts eller tvedrægts formuläret i några kyrkoseholastikens uttryck. a)¹⁹⁹ Så betrakta vi Inquisitionen, när den tillvällade sig en dom öfver Galilei och

Sid. 181.

Målare, Musici fördrager man, som förnöja vårt öga och öra, ehuru de för öfrigt ej bringa oss någon nytta; förnöjelsen, som man hämtar ur deras verk, håller man ej allenast för mensklig, utan för ädel. Huru omenskligt alltså, huru narragtigt, att missunna själen dess ädlare nöje, som man dock unnar sinnen, ögat och örat! Krig emot naturen förer den, som sträfvar emot detta nöje: ty den store mästaren, som ej bragte något i skapelsen utom det som tjente för nödvändigheten, eller skönheten och nöjet, han skulle ej hafva varit betänkt för det menskliga förståndets, hela Naturens Herres, sitt belätes förnöjelse? Såsom vi icke fråga, af hvilken vinningslystnad fogeln sjunger, då vi veta, att sången förnöjer och att han är skapad för att sjunga: så bör man ock icke fråga, hvarföre det menskliga förståndet med så mycken ifver genomsöker himmeln. Såsom djur och den menskliga kroppen näres genom mat och dryck, så näres det menskliga förståndet genom denna Kunskaps föda. Såsom man njuter kostbarheter blott till desert, när man är trött; så få höga, visare själar smak till de himmelska tingen, då de från sin hydda, från sin by, från sin stad, provins, sitt konungarike uppsvinga sig till verldsriket och skåda der omkring sig. Den som härneder känt och funnit förgängligheten af de menskliga tingen, huru en fullkomlig sällhet aldrig bor här, huru intet är här varaktigt, intet evigt mättande, den skall från jorden sträfva upp åt himmelen och der bringa sin af toma sorger mattade själ till hvila.

(319–328.) 5. Händel.

d. 24. Febr.

Georg Fredrik Händel var en Tysk, född d. 24 [23] Febr. 1685 i Halle. I hans spädaste barndom visade sig redan hans stora anlag för Musiken, h[vilk]a efter en ringa undervisning på Claver och

¹⁹⁹ a) "Af Guds nåde, genom Christum, jemte tillbudande af vår godvilliga tjenst och skriftliga bön tillforene." Fischlin. Memoriae Supplem. p. 342.

Orgel så utmärkte sig, att han i Weissenfels, dit hans fader snart afreste, derpå i Halle, Berlin, Hamburg bemärktes och beundrades redan som barn. [I marginalen: Hans fader var en skicklig Kirurg, och ungefär 60 år gl. då han fick denna son i sitt andra gifte.] Han bildade sig under Zachau, Buononcini, Agnello, Knapt 19 år gl. blef han i Hamburg Directeur för Opera-Orchestern. [I marginalen: Duellerte der på torget med sin vän Mathesen, i anledning af Kleopatra af den senare.], och komponerade en Almeria, en Florinde, for till Italien, hvaräst i Florens, Venedig, Rom och Neapel stycken gåfvos af honom med bifall och den berömda och sköna sångerskan Vittoria förälskade sig uti honom. Storhertigen tyckte äfven om henne, men hyste så stor kärlek till Händel, att han fortfor att omfatta honom med sin nåd, ännu sedan hans kärlek till Vittoria redan var känd. Han kom tillbaka, trädde i Hannover i Kurfurstlig tjänst,

Sid. 182.

reste över Düsseldorf och Holland till England, der han i det mest glänsande Drottning Annas tidevarf mottogs med en beundran, som gjorde honom stolt, och såsom Britterne säga, ofta hård och egensinnig. Han hade den lyckan att komponera Te Deum för Utrechter freden, vann adelns gunst, snart också Konungens, skref präktiga Operor, och var en tid bortåt den Musikaliska Theaterns Gud, De stridigheter och partier, som uppstodo emellan honom och Buononcini, sedermera Sinicino, så med Porpora och Farinelli, öfver h[vilk]a man äfven känner Swifts sarkasmer, bragte honom ej allenast om de storas grace, utan äfven om en del af hans förmögenhet och hälsa. Dessa återställde honom Aachen, och Drydens Alexandersfest, som han gaf efter sin återkomst, återskaffade honom ej allenast Nationens gunst (1736) utan blef ock en grundsten för hans blifvande beröm: ty hans Operor och Sonater hafva förlorat sig. Hans Alexandersfest varar.

Den andra Grundstenen lade de Oratorier, dem han bragte i gång, emedan han, såsom hans Biograf säger, "ansåg dem ganska passande för Engländarens medfödda alfvarsamhet". De skulle uppföras såsom som Dramatiska samtal i Operaprakt; men detta förböds, emedan deras innehåll var biblisk historie. Ett lyckligt förbud, äfven för konsten; ty härmande efter Operan hade Cantaterna aldrig vunnit sin egentliga Karakter, och svårligen hade sedermera Händels Messias utkommit. Detta stora stycke, hvilande på enkla bibliska ord, är värdigt att förblifva, så länge en sträng röres, ett instrument blåses. Kallsinnigt upptogs det först i London, men desto varmare 1741 i Dublin; sedan 1743 har det varit och blifvit i London och öfverallt den blifvande trumpeten af Händels beröm.

Sedan 1751 var Händel blind, och blef det af smärtsamma operationer; 1759 dog han d. 13 Apr., som han sjelf alltid önskat sig, som han sjelf sade: att se sin Gud och återlösare på dess uppståndelsedag, 8 dagar efter uppförandet af sitt sista Oratorium, vid h[vilke]t han ännu var närvarande. Han blef begrafven i Westminster Abbotsdôme, hvaräst efter hans begäran och på hans egen bekostnad upprättades åt honom en minnesvård. I nattrock och tofflor (nachlässig) sitter han der sorglös, lyran i hans hand, flöjten bredvid honom; lyckligtvis Shakespear midtemot.

Händels Charakter var i dygder och fel en Musici Charakter. "Ägde han stolthet, säger hans Brittiske Biograf, a)²⁰⁰ så var hans stolthet enformig; han var icke i dag en tyrann, i morgon en slaf, icke här en tadtare och der en smickrare. Sin oafhængighet förfäktade han i omständigheter, i h[vilk]a andra skulle gjort sig en ära "utaf att vara underdånig. Han var gifmild, under sjelfva sin fattigdom; då han blef rik, kom han ihåg sina gamla vänner. Redan såsom gosse skickade han penningar till sin moder, då hon ansåg sig förbunden att understödja honom; till sin gamla Läromästare Zachaus enka, sände han mer än skänker för en gång, då han hörde att hon led nöd. Den största delen af sin ansenliga förmögenhet 20 000 pund efterlämnade han sina systerdöttrar; sina musikaliska skrifter testamenterade han Herr Smith, af h[vilke]n Oratorierna städse fortsättas.

[Marginalanteckningar på sidorna 183, 184, 185:

Händels figur var stor, och han något tjock, stadig och ovig i sitt kroppsväsende, men hans ansigte var fullt af liflighet och värdighet, och förrådde sinnets styrka och snille. Han var hastig, rå och obetänksam i sitt umgänge och uppförande, men utan all elakhet och nyckfullhet. Hans naturliga böjelse för qvickhet och glättighet, och hans lyckliga gåfva att på ett ovanligt sätt berätta äfven de obscenaste händelser, satte honom i stånd att framställa personer och saker i sitt löjligaste ljus. I urvalet till sitt underhåll var han en temlig epikuré. I sina sista lefnadsår besökte han både sommar och vinter 2 gång. hvar dag kyrkan. - Förälskad i sin konst, och sorgfällig om dess utbildning och utöfning, förde han ett så arbetsamt och stillasittande lif, att han sällan gaf sig tid att gå i sällskaper, eller deltaga i offentliga lustbarheter. Händel bar en ganska stor peruk, och då vid ett oratorium allt aflopp väl, hade denna en viss rörelse, hvaraf man såg att han var nöjd. Vid en arias slut var den stämman, med hvilken han brukade ropa kom! verkligen ganska fruktansvärd, och vid uppförandet af sina oratoria var han alltid ond, om icke prinsen eller prinsessan af Wales kommo i rättan tid. Men då hofdamerne eller kammarfruarnes pladdrade under musiken, plägade H. icke blott bannas, utan också ofta ropa dem vid namn. Då sade alltid prinsessan af Wales med sitt vanliga saktmod och vänlighet: "Tyst, tyst! H. är ond!" Han hade den vanan att tala så högt för sig sjelf, att man, utan att vara honom serdeles nära, kunde höra, hvad han då talade. H:s vanliga min var alltid något mörk och bister; men då han engång skrattade, så var det lika solen, h[vilke]n framskimrar ur ett svart moln. Utur hans anletsdrag strålade då på en gång förstånd, snille och gladt lynne med en styrka, som man eljest icke lätteligen finner hos någon.

År 1784 sökte Engelska nation på ett högtidligt sätt förnya, hans åminne. Hans verk uppfördes 4 dar: Pantheon genom en orchester af 500 konstnärer, i spetsen för

²⁰⁰ a) Gentleman's Magaz. 1760. April, Maji.

h[vilk]a 2 Tyskar, Mara som sångerska, och Cramer som Koncertmästare vid instrumenterne voro. De som spelat vid detta jubileum, fingo en skådepenning, på hvars ena sida stod H. porträtt med omskrift: Coram. Georg. Fred. Händel och på reveren, musicaliska troféer i en krans af eklöf med omskrift: Inbausp. Georg III.].

* * *

Huru skiljer sig Oratorium från Opera och Melodrama? I den Grekiska Drama åtföljde tonerna Spelet, d.ä. handling, Charakter, Action, Mimik; i Operan herskade toner och danser. Man har bragt en mellanart på Theatern, då man, skiljd från hvarandra, än talar, än musicerar, och i h[vilke]n dock ord och toner skola vara för hvarandra. En farlig art, som snart kan blifva vidrig, emedan tonerna förjaga orden, orden tonerna, såsom med hvarandra oförenliga. Denna art, som vanligen kallas Monodrama är ett blandadt spel, som icke blandar sig, en dans, h[vilke]n Musiken, en tal, h[vilke]n tonerna lystrande träda på spåren. – Oratorium är en ren konst, söndrad så väl ifrån ton och åtbördestriden, som från Operan. Dess förebild är den rena Grekiska Choren, eller Psalmen och Hymnen. En i sig mycket innefattande förebild. Här såsom phantasiens himmel, djup, bred och våglik såsom känslans haf, tillika också ett land fullt af dalar och höjder, fullt af månberg och mänklyftor är den. Lyriska Compositionen inbegriper i sig allt, hvad sång och toner kunna uttrycka, utom gesterna. Oratorium, Cantater komma såsom från himmeln, utan förströende, ögat fångslande Theaterprakt, beslöjad liksom en Vestal, Eller snarare, osynligt flyta småningom stämmor och toner i vår

Sid. 184.

själ, från de minsta droppar till den ymnigaste ström, ej uppträdd på någon annan tråd, än Känslans lätta, men mäktiga, oslitbara. På dessa stränder eller på detta höga haf styrer och leder lastaren skeppet. -

Stora Idee! och den är naturlig. Så snart ett väsen söng, följde det känslans ström. Från den enklaste sången, i vänskapens, kärlekens, suckens, klagans toner, i Oden, Elegien, Hymnen, Canzonen, ända till den eldiga Dithyramben öppnade sig det mensklige hjertat, uttalande, utljudande sina känslor. Det höjer sig i flykten och sänker sig neder; det utbreder och innesluter sig; men alltid gör det sig luft. Mycket rörd, harmoniskt lugnadt känner det sig i tonernas Aether vederqvickt liksom med himmelsk dryck, likstämmigt, lyckligt med hela naturen. Obundenhet synes altså vara det första vilkoret för sångens språk; och dock hvad binder fastare än Harmonien? Äfven i det söta bandet af hennes lag ligger förtjusningen. Att man oundvikelig för denna stilla och hulda lag, känner alla sina känslor deruti bortblandas; att lidande och glädje, att hela inre känslan i sin bredd och djuphet ej kan uttrycka sig annars än hanmoniskt, att det måste dåna metodiskt, detta är det heliga välde, som

fattar och å alla sidor inskränker, och i det inre regler oss, ja som under denna regel sammanbandt, sammanstäme oss med allt.

Ty nu träda antingen flere stämmor tillsammans; en Chor uppstår, den högtidligaste, som något jordiskt öra hört. En af flere musikaliska stämmor och instrumenter hållen harmonisk ton genomtränger själen. Eller fördela sig stämmorna; de besvara och åtfölja hvarannan; söt endräkt, bilden af himmelskt samverkande, himmelsk kärlek och vänskap. Eller förfölja de hvarandra, kämpa, omslingra, förvirra sig, och upplösa hvarandra till den såtaste stillhet; förträffelig föreställning af hela våra känslors och bemödandens väfnad på lifvets kampplats. För h[vilke]n ord och toner i förening uttrycka detta, den föres öfver, utom sig; han ej allenast ser i en spegel, han känner inom sig, och man vågar tala så dristigt, sin mensklige tillvarelses Ethik och Metaphysik.
Hvartill

Sid. 185.

vi blefvo födda, hvad vi böra vara, huru allt mångartadt öfverens stämmer och efter den hårdaste kamp i kärleksfull strid harmoniskt upplöser sig.

(328–333) Fortsetzung.

Att detta från början varit sångpoesiens embete, visar den gamla boken af de Hebraiska Psalmerna. I dem uttalar det menskl. hjertat alla sina känslor, i hvarje lifvets situation, stigande, sänkande, i bekymmer och glädje, i smärta och hopp. Det tyglar eller väcker sig, stillar sig, lofprisar, jubilerar. Alle toner, till h[vilk]a vår natur är förmögen, ligga förborgade i detta psalterion; den som kan väcka och binda dem, förnyar forntidens äldsta Odeum, Utom Psalmerna äro Salomos sånger, (höga visan kallade) en Concert af växlande och dock bundna kärleksstämmor. Äfven i dem är en gång genom alla tonerna, från längtans lättaste suck stigande till kärleken, priset, blandad med bekymmer och klagan, I ordning ställda skulle dessa stämmor gifva en Vårfest, en näktergals Concert, sådan Orienten ville ha den i toner och sånger.

* * *

Hos Grekerne var den lyriska Poesien ingenting annat än en sådan känslans flygt genom mångfaldiga toner. I äldsta Choren rörde sig (bewegten sich) Stropher och Antistropher emot hvarandra, besvarande och slutligen instämmande med hvarandra. Den högtidliga Hexametern var Grekernes äldsta sångbruk. Då Naturfolken älska enkla Melodier, så var denna äldsta Nationalmelodie hos Grekerne enligt med deras språk lyckligen vald; allt kunde deruti uttrycka känslan, och förståndet rikt utbilda sig. Då Choren (Doppelflöte) uppfanns, som växlande söng

glädje och lidande, heroiska och milda toner, så förordnades den heroiskt framträdande mam-nen liksom en maka, Pentametern. Bred och präktig uppträdde den förre; denna drog sig tillsammans, öm och kärlig.

Tonarterna förökade sig, med dem stafvelsemåttens i ordning ställande; vid Bachi fester steg dess jubilerande omväxling till en Dithyramb. Förlorad är tyvärr den största delen af denna skatt af toner från Apollos lyra; men äfven de ringaste kvarlevorna visa hans af sångpilar fulla kogers mångtonighet.

Sid. 186.

Catull och Horaz hafva valt blott de lättaste, h[vilk]a de funno angenäma för Romarens öra och språk; de snällaste pilar lämnade de åt sina oupphinneliga föregångare, Grekerne, vid h[vilka]s tafflar sjelfva Polyhymnia söng i Skolier, d.ä. i växlande kedjetoner. Entonighet tycktes aldrig behaga Grekerne, ej en gång i klagosånger. Choren, från h[vilke]n den grekiske Dramen uppstod, måste man alltså äfven anse såsom en känslornas Concert, konstrikt ledd ifrån den ena punkten till den andra. Så ock Pindars sånger. Choren klagar och jubilerar, hoppas och önskar, fruktar och tviflar, varnar, lärer, berättar; allt detta under en sångens-regel. Till Melopöie var hela Grekiska språket beqvämt.

* * *

Då efter Barbariets århundraden poesie och musik åter upplifvades, och man ifrån Sonetter, Madrigaler, och sångstycken (Klang- und Singgedichte) uppsteg till en form, som kunde gifva hela det känslofulla bröstet fritt lopp i toner, uppstod den Italienska Canzon. Phantasien, äfvensom känslan har den gifvit flygt och vingar, på h[vilk]a Dante efter sin Beatrice, Petrarca efter sin Laura svängde sig till himmelen, äfven härneder på jorden liksom tillintetgörande hvarje aflägsenhet och lämnande själen äfvensom hjertat det friaste utrymmet. Spanska Canzon-skalder följde hastigt på de Italienska och öfverträffade dem stundom i sköna Glädje och Kärlekssvärmerier, eller svärmodighet och anande förhoppning. -

Äfven de Brittiska Monodierna eller såkallade Pindariska Odena höra under detta slag, ehuru fastare byggda, ofta öfverlastade med adjectiver och bilder (epitheter). Alla borde de vara rent af musikaliska, d.ä. utan bestämd Melodie för en strophe, (som ej skulle passa på de andra) borde de såsom phantasier kunna utföras (exseqveras) i toner, som om compositeuren vore en skald, skalden en Musicus. Såsom David eller Ossian, på harpan, Alcäus på sitt gyllene plectrum, uppeldade af sjelfva sånggudinnan,

Sid. 187.

förbundo angenäma toner i klang och sång, så kommer framför all slags Poësie den lyriska närmast ingifvelsen eller inspiration, i det den sjunger egna känslor, såsom momangen ingifver dem och liksom skranklöst upplyfter tanken. Hvarje Ode borde vara en sådan phantasien och känslans flygt, som än uppsträfvat och sväfvat såsom örnen än far ned och griper uti; än knurlar som dufvan, och drillar såsom näktergalen. På känslans lena tråd eller tankars och begreppens rastlösa gång beror lyriska poesien tjusning, h[vilke]n musiken med sina modulationer i alla dess vändningar beledsagar.

Öfver en Ode af sådan art, Alexanders fest, utbredde sig Händels snille; andra af andra skalder, Pope, Congreve, Gray, Smart o.s.v. hafva följt den samma.

(334–341.) Fortsetzung. Caecilia.

Öfverhufvud kan musiken förbryta sig på 3 faldigt sätt.

1). när den väljer ett orimligt Thema, eller sjunger till och med sin egen skam, obehagliga verkningar, h[vilke]n musiken aldrig borde frambringa. Galen druckenskap till ex. vällust, hämnd, raseri, vansinnighet. 2) när den i stället för att uttrycka känslor, målände uppehåller sig vid dess omständigheter; vill följaktligen skildra för ögat, då den borde röra hjertat. 3) när den för mycket förblifver (uppehåller sig) vid tonernas verktyg, instrumenterna, och skildrar deras ljud, till och med deras gestalt och behandling i utsökta ord.

(342–349.) Fortsetzung.

Bör altså musiken och med henne den lyriska poesien egentligen icke skildra, är ej instrumenternas mönstring och uppropande hennes ändamål, håller hon sig för blott och allenast till känslans ledtråd och gång utan mimik; så träder hon äfven härmedelst i en osynlig andelig sphär. Hvad som möjligen kan föreställa sig för phantasien är för henne; men allt blott i rörelse, i passionerad (leidenschaftlich) verkan. Deraf den väsentliga skillnaden emellan skildrande och lyriska skalder. För de förra står skapelsen der i gestalter och färger; de skildra. Gjorde de det ock i de sötaste ord, i den

Sid. 188.

behagligaste numerus; såsnart musikens anda, rörelse, lidelsens Rhythmus felar, vet Compositeuren knapt, hvad han skall göra med de sköna målningarna, h[vilke]n stå der såsom bilderna i Daedals tid

utan lif. Sånger deremot, såsom Ossiens, Klopstocks, Gerstenbergs o.s.v. de lefva för musiken i hvarje flägt (Hauch), i hvarje led.

I Messias, i Propheternas och Apostlarnas ord, lät altså Händels snille mäktigast se sig.

I prophetiskä och apokalyptiska bebådelser höjer sig hela kyrkans Chor, en själarnas församling, en ande församling; ingen Theater. Alla delar af den så kallade Mersan, ifrån Andens anropande och glorian ända till bekännelsen, äro vid Sanctus, Sanctus, Benedictus, Agnus Dei, Hallelujah stämmonaa ifrån himmelens och jordens Chor, tillsammansjudande i människornas stilla hjerta. Äfven der ett synligt föremål existerar, t.ex. den korsfäste, modern med sitt barn, skildrar icke musiken utan talar känslans ord. Så i Pergolese's Stabat mater, så i det bekanta Salve Regina.

Kan för en bild känslan tala mildare? tilltala den ömmare? Själens i bilden talar; ingenting skildras.

Så den lilla sången till den heliga Jungfrun; som engang en Resande hörde sjungas af Sicilianska sjömän på öppna hafvet. Melodien är ytterst ljuf och enkel:

O sanctissima
O piissima
Dulcis virgo Maria,
Mater amata,
Internata,
Ora pro nobis.

Men äfven Kyrkomusiken oberäknad, höjer sig hvarje sann musik i det osynligas, själarnas Rike. Den nyare elaka smaken, att trumla igenom en Romans och deruti skildra, koka, måla allt, är lika så låg som nedrig. Musici, som componera sådana, förföra skalderna, såsom skalderna förförde dem.

Sid. 189.

Hvilket olika snille var Gluck! Hör hans Iphigenia i Tauris, altså en helig Musik. I de sånger han komponerte an Klopstock sväfvade han öfverallt på vingarne af skaldens känsla.

(350–356). 6. Emmanuel Swedenborg, der grösseste Geisterseher des 18ⁿ Jahrhunderts.

Keppler skref en dröm om månen och måninnevånarena. a)²⁰¹ En trollhäxa citerar en Ande från månen, som berättar henne mycket, hvad 2 secler derefter månobservateuren Sehröters rön bekräftat. "Levanien (så heter månen) har ganska höga berg, djupa och långa dalar, är fullt af hålör, i s[yenner]h[e]t i Privolvanernas negd, h[vilk]a rädda sig dit undan hetta och köld. För några invånare visar sig solen beständigt; (det är Privolanerna: i Kepplers dröm heter jorden Volva;) för andra aldrig. Solen går upp hos dem 12 gr, på ett år, eller 99 g:r. på 8 år; vanligen är för dem ett omlopp af 19 år o.s.v." Kort, Keppler lärde också i drömmen Astronomisk sanning. -

I det förflutna århundradet famns det en man, rik på kunskap och erfarenhet, som vakande drömde om Planeternas och stjernornas invånare, om deras andar och om alla himlars och verldsrymdens andar. Han talte med dessa andar; de med honom, ett tankspråk. De sågo genom hans ögon: (ty eljest se de icke, såsom han berättar, jordiska ting;) han kände dem i en och annan lem af sin kropp, serdeles i och för sitt hufvud, mer och mindre aflägsnade. 30 år lefde han i umgänge med dessa andar, hvarutaf han meddelt verlden 20 små och stora skrifter, rent och skönt tryckta i quarto, sorgfälligt genomsedda af sig: ty han skref ända till sitt 85:te år, i hvilket han dog. b)²⁰² Hans åminnelse varar ännu; en Religionssect i England och Amerika bär t.o.m. hans namn.

Sid. 190.

Denne man var Emanuel Swedberg, Son till en Svensk Biskop, född 1689. Han fick en uppfostran, som var anpassad efter hans faders värdighet och redlighet, "också såsom barn sade man redan om honom, att Englarne talade ur hans mun." Huru ofta har man sett, att dylika loford, som man tilldelte barnet samt och synnerliga i vissa år återvända till hela den barnsliga verlden och tänkesättet och blifva en fast tankebild! Swedenborgs Englar höra den heliga Skrift helst läsas af barn med behaglig stämning; hvilket hos honom sjelf af erinring eller af böjelse synes hafva varit fallet. "Ända till sitt 10:de år, heter det, var han alltid sysselsatt, att tala om tron och kärleken", h[vilk]a båda också sedermera, då, såsom han sade, hans inre öppnades, blefvo hos honom grundpelare för hans himmelrike.

År 1710 for han på resor till England, Holland, Frankrike, Tyskland, tillbragte 4 år på Universiteterna derstädes, vinläggande sig om Philosophie, Mathematik, Naturhistorie, Naturkunnighet, Chemie, Anatomie och Theologie. Hans förstånd omfattade alla slags vetenskaper, och förbandt dem, såsom äfven hans arbeten visa. År 1714 kom han tillbaka till Sverige,

²⁰¹ Jo. Kepleri somnium de astronomia lunari, Opus posthumum. 1634. S. Kästners Gesch. der Mathematik. B. 4. S. 306.

²⁰² b) Förteckningen på hans skrifter se i förberedelsen till Svedenborgs Himmel und Geisterwelt. 1774, hvaräst äfven hans lefnadsomständligheter äro samlade. I Stockholm höll Bergsrådet Sandels en parentation öfver honom, 1772, men som enligt sitt ändamål (zweckhaft) ej nämner om detta ande-umgänge.

legitimerade sig i Upsala, talte ofta med Carl XII:te, som snart derpå gaf honom ett Assessorat i Bergverks Collegium, hvaräst han sedermera utmärkte sig med matematiskt mekaniska uppfinningar. Till belägringen af Fredrichshall fortskaffade han 1718 2 Galerer, 5 stora båtar och en slup på valsar (Rollen) öfver berg och dalar från Strömstad till Idefiol [Idefjord], en väg af 2½ Sv. mil. Han utgaf en Hyperboraeisk Daedalus, äfven skrifter öfver Algebra, mynt, Arithmetiska, Astronomiska afhandlingar o.s.v. År 1719 adlades han af Drottningen med namnet Swedenborg, idkade Chemien, bereste de Svenska bergverken, 1721 äfven de Sachsiska och Harz. Sedan 1729 var han en ledamot af kongl. Societeten i Sverige, fulländade år 1733 sina Opera Philosophica & Mineralogica, h[vilk]a han 1734 i 3 folioband med 155 Kopparstick ställde i ljust. Fransyska Vetenskaps

Sid. 191.

Academien har derifrån till sin Konsternas historia öfversatt Swedenborgs arbete om jernet såsom det bästa af detta slag.

I dessa philosophiska Arbeten utkastar Swed. ett djupt genomtänkt Natursystem, matematiskt, mekaniskt. En i det oändliga gifven punkt, försedd med alla krafter, skall genom en krafternas inre spiralrörelse, frambringa alla rörelser, alla rörlighetens gestalter, h[vilk]a Swed. ställer i Elementer. Elasticiteten, Magneteten, Aethern, luften, dunsterna etz. äro dessa elementer, h[vilk]a han sedan fullföljt allt ända in i Organisationernas rike. År 1740, 1741 utgaf han sin djurrikets Oeconomie, a)²⁰³, ett verk af beläsenhet och egna tankar. Deruti stadgar han efter ordningar och gradationer (Reihe und Stufen) naturriken till en harmonie, h[vilke]n han kallar constabilirt, deruti allt ur verkan förbreder sig utur det enklaste igenom hela ordningen.

Sedan Swed. således tänkt, försökt och arbetat öfver hela den synliga naturen; nedlade han sitt embete 1747, med bibehållande af sin lön, älskad, ärad och aktad af alla förståndiga i sitt fädernesland. Ty redan år 1743 hade, såsom han säger, Herren syns för honom, öppnat hans inre och andeverlden, gett honom tillstånd att tala med Englar och andar, i h[vilke]t umgänge han framgent lefde till sin död. Han ansåg sig såsom en förening emellan Ande och materiella verlden, och således detta umgänge för en syssla, som Herren uppdragit honom, och utviste dervid hvarken någon tillvällande stolthet eller förståndssvaghet, Han yttrade ej något skryt deröfver, men visste, då han tillfrågades i den saken, hålla till och med bespottare i respect. Af vänligt, stilla sinne syntes han för hvar och en, som närmare kände honom, verkligen såsom en, som umgås med Englar, d.ä. såsom mönster af oskrymtad fromhet, godhet och sanning. Stylen i hans skrifter är praktlös; ganska naivt berättar han ofta sitt samtal med den eller den anden, och dess verkan på honom; om ett bedrägeri, som han med uppsåt ville tillfoga andra, när man hör honom, är aldrig frågan.

²⁰³ a) Ingen motsvarande fotnot. [I *Adrastea* Bd. 3, s. 354: Oeconomia regni animalis. Lond. 1740. 1741.]

1) Ifrån ungdomen tänke vi i bilder; ord bringa gestalter för vårt öga. Denna bilder uppväckande kraft kalla vi phantasie, men utom h[vilke]n ock förståndet icke verkar.

2) För att sätta (ins Spiel zu setzen) den bilder skapande kraften i oss och hos andra i rörelse, hafva vi en egen förmögenhet. Skalder, målare, musici och talare göra det. Den som ej kan frambringa några Idoler, säge vi, är ingen skald; ju lättare han, ofta med ett enda ord frambringar dem, ju naturligare, längre och behagligare de uppehålla sig hos oss äfven som en gång hos honom, desto mer är han i besittning af den magiska stafven.

3). Men också utan konst skapa bøjelse, passion, och vana, sådana bilder. Utur och efter bøjelse finner sig hvarje menniska i en egen sphär af gestalter, låga och nedriga, eller sköna och ädla, h[vilke] han återkallar såsom bekanta, hvad vi kalle fixa Idéer, äro dylika; ett ord uppväcker dem; en omständighet frambringar dem; och på dem vidlåder en verld af biomständigheter. Passion, som en upphöjd bøjelse, verkar alltid mäktigt, ofta oöfvervinneligt, på Idee-framalstrerskan, den bilderskapande Phantasien: ty omärkbart skapar denna och älskar vana. Man lämne sin inbildningskraft rum och tid, att på denna ort och tid framkalla blott sådana bilder och inga andra, och tänka på dem med välbehag; de återkomma, oskiljaktiga från rum och tid. Helige och älskande hafva nog erfarit detta.

4). När altså våra Idoler uppstiga utur bøjelsernas källa, hvar flyter denna källa ymnigast, rikast? I ungdomens dal. Der intogo vi de nyaste bilder; på det djupaste trängde de då uti oss, och Hjertat bevarar dem såsom en förborgad skatt. Gerna uppstiga de uti drömmar, och inväfva sig underligen med sednare gestalter. Gubben talar hälst om ungdomstiderna, vid h[vilke] erinring han blir åter yngling; repetition af desamma är för honom en verkans dröm, ett underhållande Far

niente. Då nu dessa gamla Reproduktioner aflagt det yra hos ungdomen, och den kroppsliga bilden nu står der liksom förvandlad i en andelig gestalt; så växer förvillelsen. Vi skulle ofta icke känna oss, icke känna föremålen för vår ungdoms bøjelse, om vi ej skulle se dem i deras första gestalt. Vi kalle det lifvets poësie, med måtta brukad, kan bidraga till vår lycka, men öfvermåttan göra oss till föraktliga narrar, såsom hvarje annat bländverk.

5) Då Phantasien enligt sin natur är en så uppeldande (vergeistende) förtrollerska, i det hon låter det tunga sjunka och höjer det lätta, i det hon förgäter mödan och erinrar sig blott det behagliga; så gör hon naturligt i rena hjertan rum för en himmel, från h[vilke]n man skiljer afgrunden. Dessa klara gestalter, h[vilk]a på lifvets väg oskyldigt glädjande bjuda oss handen, målar Phantasien såsom Englar och heliga; det vilda deremot, som äfven aflagt sin tyngd, sväfvat förbi såsom en svart skugga. Såsom menniskan framgår emellan glädje och smärta, så flyger bak- och framtill inbillningskraften emellan två extrema, ljus och mörker. Det kommer an derpå, huru man anser och anordnar dem. Hvar och en anordnar dem efter sina favoritbegrepp; den lugnare ålderdomen borde stilla, förståndigt anordna dem. Under febern hafva vi feberdrömmar; en sund, skön själ målar skönt och rent.

* * *

Hos Swedenborg, en from Biskops son, hade Religions-intryck, efter den tiden, altså himmel och helvete, i Moralens tro och kärlek blifvit de första, de intimaste; man ser ock nog emot h[vilk]a meningar Swedenborg sednare kämpade, h[vilk]a han altså annorlunda i sitt anderike modifierade. Swedenborgs Sect antager den eviga fadren subsisterande i sonen; såsom Naturalister och Pantheister förvisar den dem utur himmelen; hv[ilk]a bildlöst föreställa sig honom? dess himmel och alla himlars himlar hafva gestalten af en herre d.ä. människogestalten. Den har hvar Engel, hvart samfund af englar, h[vilka]s böjelser och krafter äro bestämde efter medlemmarnas funktioner; alla configurerade efter favoritbilden af en constabilt harmonie, som Swed. hade funnit i det

Sid. 194.

organiska lifvets Oeconomie. Här af förklara sig Swedenborgs 2 riken af himlar; det inre sinnets, d.ä. den sanna människans, följaktligen den högsta Sällhets, kärlekens rike; dernäst och jemte det kännedomens, det sannas, trons rike. -

Hvar människa och Engel hsr sin himmel i sig, och utvidgar den omkring sig genom en mäktig sphär. Såsom andra verldsvise, drömde en om solens stad, en annan om en platonisk Republik: så speglar Swedenborg, som var för verldsklok, att vilja utspinna politiska drömmar, den himmelsverld inom sig, i h[vilke]n det menliga verkar hos menniskan, undantagande den jordiska, sanning och godhet; en Oeconomia coelestis. Uttrycket, hvarmed han betecknar sitt tillstånd: "hans inre öppnades," är det egentligaste; en annan mening. Ty utan tvifvel framgår hans inre, hans den menliga godhetens ideal i hans drömmar. Hade Swed. skrivit en Moral, skulle han byggt den på de samma normalbegreppen sanning och godhet. De hemligheter, han i andeverlden ville upptäcka äro tecknade i hvarje människas förstånd och hjerta.

"Huru talte då Swed. med sina Englar?" Såsom man talar med sina tankar; Englar och Andar voro deras bilder. Han personificerade dem allenast icke yetterligen; såsom Visioner voro de för eller uti honom; detta tillstånd var sjukdom. I många sinnets omständigheter äro människorna nära Visionen; böjelse och passion kan befrämja dem. Sannolikt hade Swed. genom en stark tankarnas intuition, som äfven herskar i hans vetenskapliga skrifter, småningom kommit till densamma, och öfvat sig deruti, då detta umgänge (ett tankespel, en själ och sinnesdigt) var honom angenämt. Derföre drog han sig i ensamheten, och befann sig altså i sin himmel; Englars och Ändars Organ och Confabulist, deras idealiska medbroder. Det tillstånd, hvaruti han dervid befann sig, har han sjelf troget skildrat.

Det var trefaldigt: det vanliga, stilla, då, under det han talte med andarne, desse syntes före och bredvid honom, eller vordo kännbara i lemman hos honom sjelf. Det andra

Sid. 195.

sällsyntare, en extas, i h[vilke]n alla sinnen ända till och med känslan verkade utomordentligen lifligt. Det tredje, då han bortryckt af anden, såg inom kort tid oräkneliga orter och föremål, det sällsammaste. – Alla 3 tillstånden känna vi ej allenast af drömmar och sjukdomar, utan äfven friske och vakande af tillstånd, i h[vilk]a vår Phantasie verkar lifligt. Swed^s himlahemlighet var, att han med öfvertygelse trodde och såg dessa Phantasier, h[vilk]a härledde sig utur hans innersta; denna öfvertygelse realiserade hos honom synerna i hans inre och föreställde dem närvarande, för hans yttre sinnen. -

Mycket bakom ljuset förda finna sig altså de alla, som söka i hans syner upplysningar för sin nyfikenhet; t.ex. hvad Sokrates, Cicero, Luther o.a. må hafva talt med Swedenborg. Alla tala såsom han; såsom han lät dem tala ur sitt inre. Således rent af monotoniskt; hvarföre läsandet af dessa skrifter så mycket trötta. Swed^s förtrogne måste till och med hafva vetat, af hvem här och der bilden eller yttrandet af den uppenbarade anden ovetterligen blifvit aftagen; så troget och noga visar sig Andeskådaren med all sin Individualitets brister och fördomar, efter tid, seder, religionsmeningar, favoritideer, ja i sjelfva sin hemligaste Organisation. Musikalisk var han äfven icke; deremot förekomma öfver språk, formationer, (Gestaltung), åtbörder, sinnens is[yinner]h[e]t luktens böjelser och verkningskretsar, öfver den moraliska känslans lön och den omoraliska känslans straff så fina observationer, att man ofta önskar, Swed. måtte varit Poet, för att sätta allt detta i handling, eller teckna såsom Dante, Men han förblir en redlig Prosaist, en repeterande berättare.

"Men har icke Swedenborg ur sitt anderike hämtat sällsamma underrättelser och upplysningar? T.ex. På hvilket förborgadt ställe ett Papper låg? att i Stockholm är nu en brand, ehuru han då var i Götheborg; det hemliga samtalet, som Drottningen engång skulle haft med pin afledna Broder i

Charlottenburg." a)²⁰⁴ Berättelser af detta slag bevisa intet, då Swedenb. sjelf ej ville vara någon forskare efter nyheter ur denna världen, utan ett bud för skriftens andeliga mening; dessutom äro de hämtade ur den grumliga källan, af andras sägen. Och då, huru långt sträcker sig i vår själ

Sid. 196.

gissningens, aningens land? Säger oss icke ofta en dröm det, hvaröfver vi länge vakande, men förgäfvos grubblade och speculerade? Och en förständig man, som framför andra satt sin drömförmåga i verksamhet, äfven vakande måste han utdrömma mycket.

Genom hv. varnas vi att icke föra öfver mått och gränсор äfven fromma tankar, bibliska språk och bilder, en andelig mening af den heliga skrift o.s.v. och att icke gifva sin imagination alltför lösa Tyglar. Uppenbart var det ju fel, att han ledsen vid vettenskapeligt och stats ofog öfvergaf naturens kedja, och andeligen isolerte sig. – Varnande är hans exempel äfven för metaphysiken: ty idkar ej ock vår nyare idealism med sin phantasie dylika, till och med bara bokstafspel? Har icke det förflutna århundradet frambragt en hop af andeskådare? h[vilk]a, i anseende till en constabilert harmonie på långt när ej förtjente att sättas i bredd med Swedenborg.

(569–571). Himmel und Hölle. Zum Theil nach Swift. –

Journal för Svensk Litteratur 1798.

Gustavi Paykull Fauna Svecica, insecta. Tom. I. 358 s. förtjenar att ägas.

Franska Sjöofficeraren La Salles Resor etc. 1^a Del. – idel Roman,

Bref under Resor i Sverige, 97, 220 s. 4. med 30 etsade vignetter. Ehuru de hafva sina fel, äro de likväl intressanta och förtjena visserligen att läsas.

Cecilia af Miss Burney, öfv. af Lundmark. – 7 Delar.

En djup kännedom af det menskliga hjertat, en fin caracteristik, intressanta situationer med sanning och liflighet målade, och en ren sedolära utmärka Miss Burneys arbeten ibland den talrika mängden af Englands nyare Romaner, och göra dem till en både behaglig och nyttig läsning. Evelina (hvaraf framl. Hr. Ståhlhammar gifvit en svensk öfversättning) grundade först hennes litterära anseende; Cecilia, Camilla m.fl. hafva stadgat det och Miss Burney har blifvit ett mönster, hvarefter flere af de sednare Engl. Roman förf. till större delen af hennes kön, med mer eller mindre framgång, sökt bilda sig. Äfven hennes Romaner hafva väl sina brister men de hafva

Sid. 197.

²⁰⁴ a) Swedenborg vom Himmel und der Geisterwelt. Vorbericht.

långt flere förtjenster. I allmänhet har man hos dem tadlat – och detta tadlet träffar kanhända Cecilia framför de öfriga – någon öfverilning uti målningen af comiska Characterer, brist på individualitet i de alfvarsamma, vidlöftighet i stil och slösande med epitheter. I närv. öfv. af Cec. är åtminstone det sista af dessa felen mindre synbart. -

Herrarne på Waldheim af J.G. Müller – öfv. af S.D. Lundmark. 4 Delar – en förträffelig Roman.

Emmerich, Comisk historia af Joh. Gottwerth Müller ifr. Tyskan – [8] Delar – öfv. af Ekmansson. – Om en Roman så okonstlad som denne, så utan alla förvånande äfventyr, skulle äga föga behag för vanliga läsare, så skola dock de, som äfven i arbeten af detta slag söka något mer än ett blott tidsfördrif, – som älska att der finna en trogen målning af seder och characterer, sådana som de i den verkliga verlden förekomma - utan tvifvel skänka Emmerich sitt bifall. Som oftast har förf. instrött filosofiska reflexioner, men han har förstått att så otvunget förbinda dem, med berättelsens gång, att de alldeles icke likna dessa inflickade chrior, som man finner hos vanliga Romanförf., då de någon gång vilja philosophera. Öfver barnauppfostran, kyrkoförbättringar, tolerans, omgånge med m:r m.m. förekomma i första delen sanna och träffande anmärkningar. I st. för företal har förf. gifvit en skarpsinnig afhandling öfver Character och Interesse, såsom ett fragment af sin Roman-theorie.

Utvalda allmänt nyttiga & Rön och samlingar &c af Sparrman.

Nytt bevis på den sparsamhet, hvarmed naturen tilldelat författaren gåfvor att vara arbetare vid den lärda fabriken, på den ringa framgång, hvarmed han dem odlat, och på den hårdnackenhät i föresats, hvarmed han trotsar åtlöjet och kritikens gissel. Af hvad han förut utgifvit och is[yinner]het af dess öfvers, af Fourcroy's Philosophie Chimique och Bischof's Unterhaltungen über den gestirnten Himmel har man väl sett bedräfliga vedermälen derpå, att han just ej är någon classisk auctor i Nat. hist., att han icke kan Chemie, icke Astronomie, icke Franska, icke Tyska och icke ens sitt modersmål; men att äfven hans kunskaper i Läkarekonsten äro bristfälliga, bevisa ifrågavarande samlingar mer än tillräckligt. Tryckfelen, som finnas i största mängd och i sin mån äfven bidra till bokens vanställande, ursäftar förf. löjligt nog dermed, att han sjelf haft bestyr om deras rättande. Troligen skulle båda dessa och de grammaticaliska hafva blifvit långt färre, om han till biträde nyttjat hvad Skolgosse som häldst. - Ordning och bestämdhet i uttryck är icke Hr. Sp. sak.

Sid. 198.

Gyllenborgs arbeten. -

25/2

Hvad som egentligen utmärker denna stora skald, är framför allt den inimitabla ädelhet och enfald i stil och målningsätt, hvarvid kännaren i moderna skaldealster med tydliga spår af det 18:de årh:s filosofi ännu måste beundra antikens skönhet. Bredevid dessa fullkomligheter torde den med ganska få undantag öfverallt iakttagna renheten och riktigheten i språket knapt behöfva räknas skalden till en särskild förtjenst, så framt den ej började, om icke för[oläsligt] åtminstone mindre än den förtjenar, eftersträfvast till och med af några de största Skribenter. Gyllenborg och Dalin blifva oss i detta afseende alltid classiske författare.

Anvisning till Populära Dogmatikens studerande, särdeles för tillkommande Religionslärare, af Dr Joh. Jac. Griesbach. öfv. 1793. 295. s. i 8. Ehuru mycket kan invändas emot denna skrift, såsom dömande mera fritt och eget, bör det ingalunda förminska värdet deraf.

Läsning i blandade ämnen. – Skrifter af detta slag äro den organ hvarigenom kunskaperna spridas ifrån den egentligen lärda till allmänheten. De leda till sitt ändamål, då de med popularitet förena grundlighet; och den närvarande äger, i allmänhet att tala, denna förtjenst.

Constants sällsamma öden. En Bok för menigheten i synnerhet för unga Handverkare af C.G.Salzmans, öfv. af Stake [?]²⁰⁵ delen 172 s. Under drägten af en Roman, och i en stil, som är afpassad efter ämnet och den class af läsare, för h[vilke]n han egl. skrifvit, okonstlad och populär, men ej låg, har den aktningsvärde förf., hvars varma nit för utbredande af upplysning, och derigenom förminskande af menskliga eländet man har att tacka för flere nyttiga arbeten, sökt här meddela ”många underrättelser, som kunna lära Handverkaren att förbättra sin belägenhet, många varningar för obetänksamma steg, hvarigenom han vanligen gör sig olycklig.” Kanhända skall Constant icke alldeles kunna frikännas ifrån det tadel, som träffat S. öfriga arbeten. Spår af en bristande verldskänedom, och af denna utsväfvande inbillningskraft, så böjd att öfverdrifva det menskliga eländet, som ådragit Carl von Carlsbergs förf. så många critiker, saknas icke heller här.

Sid. 199.

Det bästa dagblad i Sverige utgifvits har varit Stockholms Posten. Den började utges 1778 af Kellgren. – Efter hans död torde man kunna säga, att samma anda som under hans tid numera saknas i detta blad. -

pag. 311. Vördnad för ålderdomen ansågs ibl. alla forntidens nationer för en helig pligt, hvarföre ock den seden var allmänt antagen, att med tillnamn af gammal och fader utmärka sådana personer, under hvars herravälde man stod, eller åt h[vilke]n man frivilligt lämnat en högre rang. – Araberne

²⁰⁵ Delnumret saknas.

kalla ännu i dag sina öfverhufvuden Gamla (Schaiks). Kallal (gammal i Arabiskan) är roten till det häraf uppkomna namnet Kalif. Grekerne kallade sina öfverhetspersoner Gerontai, Romarena sina Senatus. Af det lat. ordet senior uppkom det Spanska Sennor, Italienarens Signora, och Fransosernas Seigneur, hvilket sistnämnde slutl. urartade till Sieur och Monsieur, och hvaraf måhända det Engelska Sir härleder sig. – Tyskarnes Graf (Grefve) härstammar troligen af ordet Grau (grå), emedan bokstäfverne u,v,f, ofta skiftevis nyttjades, och hvaraf hände, att den h[vilke]n man i början för hederns skull kallade Greis eller Grau, nu enl. förändrad skrifart kallar Graf. - Tyskarnes König skrefs i gamla tider Kunig.

Moraliska bref till hjertats bildande, af J. J Dusch öfvers. 1793. 280 s. i 8.

Det är en verkelig förtjenst, ännu större genom sin sällsynthet, att i skrifter som utgifvas egentligen för de läsandes nöje iakttaga en systematisk ordning, och, läsaren nästan ovetande, insmyga hos honom sammanhängande grundsatser. Detta har varit förf. afsigt med dessa bref; och han tyckes hsfva vunnit den, lika mycket genom ett rätt uppställande af lärorna, som genom behaget och interessen i deras föreställningssätt, och då han tilldragit sig läsarens uppmärksamhet genom händelsens interesse, bibehåller han den genom den värma och tydlighet, hvarmed han utvecklar de lärdomar, som deraf kunna hämtas. - mest kommer af mera, de flesta, af flera - inbildningskraft bör det skrivas.

Medicinsk och Chirurgisk Gymnastik etc af Tissot. – 1797. 266 s. oriktigt och löjligt arbete. Hade kunnat vara öfversatt.

Sid. 200.

pag. 382. Den ädlaste titel i verlden är den, som grundar sig på väl uppfyllda pligter. Krigsmannen, Domaren, Folkläraren, som uppfylla sina pligter, förtjena i den mån de verka till det allmänna bästa, att af sina samtida erhålla utmärkta bevis på aktning och kärlek; men samma aktning förtjenar äfven den, som i en liten krets under utöfvandet af sitt kall, gör allt hvad i hans ringa förmåga står, till sina likars nytta, och åt h[vilke]n m[ennisk]o vännen och hans eget samvete gifva titel af en ärlig och rättskaffens man, – en titel, som vi öfverföre dit, hvart intet af detta jordiska följer oss, utom medvetandet af eget värde och den öfvertygelsen att hafva lefvat rätt för Gud och menniskor.

Anmärkingar vid andeliga vältaligheten, öfv. af Clas Gideon Calén 1793. 147 s. 8.

Detta arbete är nyttigt för dem som ärna inträda i Predikoståndet. Det är författadt af en man, h[vilke]ns rykte är lika stort både som theoreticus och practicus.

Sedolärande Berättelser för menige man och Lärobarn, af I.P. Snell. öfv. af Joh. Dussin 2 D. 1798. 184. 8. – en skadlig bok – berättelserna omoraliska och fanatiska.

Tyskland har nyligen förlorat sin förtjente förf. J.F. Jünger och i honom en af sina classiska Auctorer i den Comiska Litteraturen. Utom den betydliga mängd af goda Lustspel, hvarmed han inom en tid af få år, riktat skådeplatsen, och oförtrutet arbetat emot den falska smak, som der börjat taga öfverhanden, har man af hans hand fått åtskilliga Romaner, utmärkta af ett rikt comiskt lynne, en fin och mästerlig sedeskildring och en lätt, naturlig stil. Med en sällsynt konst förstod han att upptäcka de minsta, omärkliga dragen af en Karakter, och äfven de obetydligaste detaljer vunno under hans hand behag och interesse.

Samlingar i Svenska historien häft. äro visserligen icke ovärdiga läsarens uppmärksamhet.

L'Ingenu, eller Naturens son. Sannfärdig hist. af Voltaire. öfv. 1798. 126 s. 8. – bra.

Den historiska världens tillstånd i dess särskildta Tidevarf af Jul. Aug. Remer. Prof. i Helmst. öfv. – Boken är god och nyttig, lättläst och nöjsam.

Philosophisk Handbok för tänkande Gudsdyrkare af

Sid. 201.

K.H. Heidenreich. Första årgången öfv. 1798. 155 s. 8, berömmes mycket. öfvers. är äfven i allmänhet ganska lycklig.

Fältmarskalken Laudons Lefvernesbeskrifning af Joh. Pezzl. öfv. 1796. 234 s. 8.- man känner ej källorna, hvarifrån förf. hämtat sina Anecd. om Laudon – han yttrar ett barnsligt hat till Fredrik den II:dre.

Amalia Seckendorff. 2 öfv. i Stockholm och Upsala. – Jenaiska Litteraturtidningen säger, ”att detta arbete både till innehåll och föreställningssätt är af förträffeligt värde, och lika lärorikt för mödrar och uppfostrare, som för ungdomen sjelf. Allt går här ut på att befrämja ren sedlighet, sträng upriktighet, aktning och kärlek för menniskor, arbetsamhet, trohet i sitt kall, ordentlighet och sann praktisk Religion.” Den senare torde vara bättre att köpa.

Adrastea. etc. 4^{en} Bandes Erstes Stück.

29/2

(1–34) 1. Der entfesselte Prometheus. Scenen.

Aeschylus gaf 3 dramatiska stycken i ett sammanhang, den eldhämtande, den fjättrade och affjättrade Prometheus. Det första och tredje äro förlorade, det medlersta är öfversatt af Schlosser, Jakob (S; Wielands Attisches Museum B. 3. Heft 3) och Grefve F. L. von Stolberg.

----- wer muthig für den Freund
Sein Leben wagt, vird es für Weib und Kind,
Und Braut und Mutter, für sein Vaterland,
Für die Gesellschaft aller Edlen, für
Das Schönste, was in seiner Seele blüht,
Auch muthig wagen. –

Auch süß ist's für die Menschen sorgen, wirken,
Mit ihnen leiden, hoffen und sich freun!

35. 11. Unternehmungen des vergangenen Jahrhunderts zu Beförderung eines geistigen Reiches.
(37–46). 1. Christianisirung des Sinesischen Reiches.

Sid. 202.

Jesuiten voro i synhet så kloke som verksamme uti utbredande af Christendom i China. Man kan ej neka dem det beröm att de, sedan Pater Ricci, som egenteligen grundade deras anseende derstädes, fortskaffat dit en hop af lärde, verldsvise, oförtrutne män, h[vilk]a äfven gjort Europa ganska bekant med detta stora Rikes och dess nästgränsande länders kunskaper, med kännedom om deras språk och böcker, deras författning och bruk. I sjelfva Europa känna vi mången stat mindre än China.

Väl hade under den omyndiga Kejsaren Kang-hi's förmynderskap år 1664 genom Riksens ständers enhälliga beslut Christendomen blifvit förklarad falsk och riket skadelig, och vid lifsstraff förbuden. Dess mest ansedde förespråkare, Jesuiten Schall, hade man satt i fängelse och drifvit långt förföljelsen emot Christliga Mandariner. Men sedan Kang-hi sjelf kom uppå thronen, och af kärlek till de Europeiska Vetenskaperna äfven älskade dessas lärare, sedan han 1692 förklarar Christna religionen för god, sitt rike gagnelig och sina Undersåtare tillåtlig, byggt Jesuiten en präktig kyrka, och skickat en Ambassade till Påfven o.s.v. i huru stor förhoppning lefde man! Oaktadt alla gynnande omständigheter svarade dock icke följer deremot. Genom stridigheter af föga värde gjorde man det stora företaget om intet, för h[vilke]t Jesuiten den tiden gåfvo så mycken möda, då de blott beträffade ett Ceremoniel. Tien t.ex. heter himmelen på dess språk, med hvilket ord Chinesarne äfven benämna Gud; i dess ställe skulle de christligt säga Tien-Chu, "Himmelens Herre". Den ära, man efter ett oryggligt landtbruk visade åminnelsen af Nationens största lärare, Kungtse (Confucius) och åminnelsen af deras förfäder i allmänhet, skulle dels

afskaffas, dels förändras; ifrån förfädernas taflor t.ex. skulle öfverskriften utelämnas och blott deras namn derpå antecknas o.s.v. H[vilke]n usel möda man gjort sig om saker af detta slag, h[vilk]a Biblioteker

Sid. 203.

skrefvos för och emot, vore otroligt, om det ej låge för ögonen, så att Påfven sjelf slutligen måste förbjuda allt skrivvande deröfver.

Och h[vilk]a legationer från Rom till China, från China till Rom! h[vilk]a Congregationer i Rom! h[vilk]a Machinationer i China! då dervid som vanligt de Fransyska förfäktarna (Maigrot, Toumon o.s.v.) voro de mest högt skriande, Italienarne, Mezzabarba t.ex. försigtigare, medan de förre äfven så oklokt som oförståndigt uppförde sig emot detta rikets fader, men sjelfva saken behandlades öfverhufvud i Rom ganska ochinesiskt. Kan man ändra en Nations språkorganer? Om Chinesen ej kan uttala t.ex. namnet Maria, emedan honom fattas bokstäfver i hans alfabet, hvem bör förmena honom det? Äfven så litet kan man ändra hans föreställningssätt, som är fästadt uppå bruk och Ceremonier; ty äfven dessa äro ett språk och i China innerligen förknippade med staten äfven som med moralen. Allt utgår der ifrån den barnsliga lydningen. Deras bokstäfver, deras reglor och tänkespråk, deras classiska böcker, deras husliga och offentliga bruk, deras lefnads och statskonst äro grundade på detta Principium, anordnade derefter. Antingen måste altså den Christna Katekesen författas enligt med de heliga böckerna, d.ä. classiskt, eller förblef den nation obegriplig, oantaglig. Så ock med bruken. Den vid sitt land, sina förfäders seder fjättrade, ifrån hela världen uteslutne Chinesaren är helt och hållet och skall sannolikt ännu årtusenden förblifva en Chinesare.

Så snart Kang-hi dog, förböd hans Efterträdare Yong-tsching Christendomen, lät i hela riket, Peking undantaget, nedrifva kyrkorna, och förföljde de Christne, hvilkas antal Jesuiterna då för tiden uppgåfvo till 300,000. Kejsaren skref sjelf en undervisning i Religionen för sitt folk. Den gode Kien-Long, Yong-tschings efterträdare, som sedan 1734 ända till slutet af århundradet regerat äfven så billigt och rättvist som klokt, älskade väl Euro-

Sid. 204.

peernes vetenskaper, så vida de syntes honom nyttiga i hans rike, tålte ock Christendomen i Peking, ja utgaf någon gången gunstiga befallningar för de Christne i Provinserne, men då dessa alltid missbrukades, inneslöt han ändtligen kyrkofriheten inom några bestämda ställen af sitt Residens, höll den främmande Gudstjensten såsom farlig, under sina Rikslagars stränga åtlydnad, och lämnade aldrig de främmande öfverhufvud utan sorgfällig uppsigt. Så länge Chinas beherskare tänka såsom Kien-Long, skall ingen Europeisk Cultus uppkomma i China, minst en sådan, som genom tillvällande och oroligheter visat sig så fiendtlig för riket.

* * *

Den enda vinst Europa haft af dessa bemödanden äro de kunskaper, h[vilk]a på visst sätt förbinda östra och vestra verlden. Franska och Tyska Jesuiter, fäderne Gerbillon, Gruber, Couplet, Noel, Verbiest, du Halde, Amiot o.a. hafva vi att tacka för mycket, hvarigenom Europeiska Lärda snille och flit uppväcktes till studium af dessa länders språk, litteratur, tidsräkning, astronomie, historie, naturhistorie o.s.v. Deguignes ensam har lämnat härom så mycket som en Chinesisk Academie; äfven den af Paw uppväckta stridigheten öfver Chineserne har genom fädernes svar derifrån ledt till mera ljus. Omtalta Nations Philosophie, is[yinner]het den politiska sedeläran har funnit mycket bifall i Europa; Leibnitz, Bilfinger, Wolf antogo sig den samma i Tyskland, den siste med en hos honom eljest ovanlig Enthusiasm.a)²⁰⁶ Svårligen kan man neka dem beröm öfver det renaste sede-förnuft. Den som lifligast glädde sig öfver Europeiska Vetenskapernas framgång i China, var Leibnitz; den store mannen ansåg deras fortplantning ifrån vestra till östra verlden med den omfattande blick, som tillkom denna syn. b)²⁰⁷ Sina förhoppningars kullstörtande upplefde

Sid. 205.

han icke; i de stridigheter, hvilka förberedde det, var han alltid på den förnuftigare, billigare, lindrigare meningens sida.

(47–52). Das Buch der gerechten Mitte, Tschong-Yong genannt. a)²⁰⁸

Kina som ifrån himmelen är formadt efter hjertat, heter den förnuftiga naturen; hvad som är enligt denna natur heter regel; denna regels framställande heter uppfostran.

Den kan icke fattas något ögonblick; kunde den fattas, vore den ingen regel. En vis märker och vakar altså också öfver det, som icke ses; han fruktar och skyr äfven det, som man icke hör.

²⁰⁶ a) S. Taloin, Chinesarenas sedolära i Wolfs kleine Philosophische Schriften. Th. 6.

²⁰⁷ b) Novissima Sinica, historiam nostris temporis illustrata. Edente C.G.L. 1697.

²⁰⁸ a) Confucii Brorson har författat den. Namnet af boken är: Le juste milieu, eller medium constanter tenendum. Öfversättningar deraf finnas i P. Intorcettas Relations de divers voyages, Par. 1672 T. IV.; Confucius sinar. Philosophus. Par. 1684; och i Memoires concernant l'histoire des Chinois. T. 1. p. 459. De här ofvananförda profstycken utgöra början af boken.

Ty äfven det manliga och fina är djupt fördoldt; den fullkomlige Mannen forskar efter det i sitt innersta.

Fruktan och vrede, bedröfvelse och glädje, innan de uppskjuta, lämna ett hvilans tillstånd, h[vilke]t man kallar mellantillstånd; (die Mitte) uppskjuta (tilltaga) de i riktig proportion, enligt regeln, heta de endragt. Mellantillståndet är verdens stora fundament; Endragt är verldsbyggnadens regel. Utur båda uppkommer verdens bestånd, alla tingens fortplantning.

Confucius säger: den fullkomlige håller medel tillståndet; missgerningsmannen bryter deremot. Den förre, derföre att han är fullkomlig, den sednare af ondska.

Confucius säger: huru högt är detta medel tillstånd. Ifrån längre tider träffade och höllo få detsamma.

Hvarföre träffa och hålla så få denna väg? De små uppnå den aldrig; förvetne sträfva utöfver den. Bägge blifva långt ifrån fullkomligheten, de förre, emedan de icke uppnå reglorna; desse emedan de öfverträda dem.

Sid. 206.

Alla menniskor äta och dricka; få smaka. Hvad det är att beklaga att man ej känner och håller medelvägen.

Confucius säger: Hvar man säger: "Jag är klok!" Så snart passionen drifver honom, råkar han i tusende sträck och snaror; han faller i gropen och vet icke ut. Hvar man säger: "Jag är klok." Och när han af en händelse träffar på medelvägen, vet han knapt en månad hålla den. Hoei, min lärjunge, han var en man! Hade han uppnått någon dygd, höll han den fast, slöt den i sig och släppte den aldrig ifrån sig. Han höll medelvägen,

Confucius säger: man kan fredligt och ärorikt regera konungariket, afslå ära och fördelar, gå fram emellan blottade svärd och vara dock ännu långt ifrån medelvägen, långt ifrån styrkan att hålla den.

Hvad är styrka? frågte Xu-lu Confucii lärjunge. Confucius säger: frågar du om Norr- eller Söderländningars styrka? eller hvad som är styrka för Er? Söderländningarne söka den i lindrihet och saktmodighet. Att mildt umgås med andra, aldrig straffa för hårdt ej en gång de motsträfviga, detta är hos dem styrka, vid h[vilke]n deras vise hålla sig. Nordländningarne sätta den i hårdhet och stränghet. Att sofva på lansar och pansaren, dö oförskräckt är hos dem styrka; vid den hålla sig deras

Tappre. Den fullkomlige lämpar sig efter andra och blir dock aldrig vek; midt ibland krökte står han upprätt; o hvad för en styrka fordras dertill! När dygd och lagar gälla i ett rike, att ej vara stolt; föraktas dessa, att ej förneka dem, icke i sjelfva dödsångesten, o hvad kraft fordras dertill!

Regeln för det fullkomliga är stor och grannlaga. Männer och qvinnor kunna känna den, och dock icke ännu känna dess finaste skarphet. Den helige skall sjelf finna, hvad han icke vet, hvad han icke gör.

Vishet, huru glänsar den i himmelen och på jorden! Än vill menniskan misskänna dig och knotar öfver dina gåfvor. Så må han då åtminstone erkänna dig i de utvalda själar, h[vilk]a du bebor. Verlden är för liten för dess dygd; verdens ondska för svag mot densamma.

Sid. 207.

Örnen svingar sig till molnen; Delphinen störtar sig i hafsdjupet; så ock den helige. Han må höja eller nedsänka sig, så lyser hos honom hans dygd; han skrider till målet. Huru många steg behöfvas icke dertill: de vanligaste pligter! Stigande från kraft till kraft, från dygd till dygd kommer man till spetsen. Forska menniskan i menniskan; hvarje kunskap, som ej kommer ifrån henne, förer ej till henne; från sjelfva skogen tog Bonden (Forstmann) skaftet till yxan, som skulle fälla skogen; af menniskan lär den Vise, huru han bör leda och förbättra menniskor.

Frågen Edert eget hjerta; dömmen andra efter Er. Den första vishetsregel är, att aldrig göra andra det, som en ej ville, att de skulle göra oss.

Den fullkomlige lefver efter sitt stånd och önskar intet annat. Rik och ärad, fattig och föraktad, en förbannad, en förtryckt skall han värdigt uppföra sig efter sitt stånd, nöjd öfverallt med sitt öde. Rik och ärad behandlar han aldrig ovänligt de lägre; fattig och låg smickrar han aldrig de högre. Fullkommande sig sjelf, söker han aldrig skulden till sina olyckor hos andra, och är aldrig derföre ovillig, aldrig missnöjd. Uppe klagas han icke öfver himmelen; derunder beskyller han aldrig menniskorna. Han håller sig i det jemna, (im Ebenen weilt er), afbidande himmelens skickelse; medan den oförståndige längtar efter frihet (Willkühr) och väljer farliga vägar.

Confucius säger: den fullkomlige mannen liknar skytten; då han ej träffar, söker han felet hos sig; i sitt gevär, i sin konst, i sig.

53. Exempel der Tage. a)²⁰⁹

1. Das größte Uebel des Staats, die Ratte in der Bildsäule.

Hoan-Kong fragte en gång sin Minister, Koang-Tschong, för hvad man mest borde frukta i en stat. Koang-Tschong svarade: Prins, efter min insigt har man ingenting mer att frukta före, än hvad man kallar: Råttan i stoden.

Sid. 208.

Hoang-Kong förstod ej denna liknelse; Koang-Tschong förklarade den för honom sålunda:

I veten, Prins, att man på flere orter plägar uppresa stoder till Ortens Ande; dessa träd-statuer äro invärtes ihåliga och utantill målade. En Råtta hade arbetat sig in uti en; och man visste icke, huru man skulle förjaga den derifrån. att nyttja dertill eld tilltrorde man sig icke af fruktan, att det skulle fatta uti trädet af statuen; att sätta stoden i vatten, tilltrorde man sig icke heller, af fruktan att färgerna skulle utplånas. Och så betäckte och beskyddade vördnaden, som man hyste för stoden, - Råttan.

Och hvilka äro dessa råttor i en stat? fragte Hoan-Kong. "Folk, sade Ministern, som hafva hvarken förtjenst eller dygd och njuta likväl Furstens ynnest. De fördärfva allt; man ser det och suckar deröfver; men man vet icke huru man skall angripa dem, huru komma åt dem? De äro Råttan i floden."

55. 2. Das Pferd und der König.

57. 3. Der Verzweifelnde. – (Den största olyckan i lifvet är att förtvifla öfver sitt lif. – Man bör först blifva en menniska, innan man kan blifva en Vis).

60. 4. Der Drache und der Strom. – Draken är sinnebild af högsta vishet och magt i Kejsardömet China.

62. 5. Der Vogelsteller.

²⁰⁹ a) Så kalla Chinesarne sina stats- och side-berättelser, h[vilk]a ofta äro fulla af lärorikt snille och skarpsinnighet. [Originallets ord "Sitten-Erzählungen" har Sjögren översatt "side-berättelser".]

På en promenad kom Kung-Tsee med sina lärjungar till ett fogelgillet;²¹⁰ de sågo på fogelfångaren, huru han fördelte de i nät fångna foglarna i burar. Det voro unga foglar; ängsligt sökte de sin frihet, men förgäfves.

”Jag ser idel unga fångar, sade Kung-Tsee till fogelfångaren; hvar äro de Gamla?”

"De Gamla? sade denne, de äro för kloka och misstänksamma för att låta fånga sig. Åt alla sidor blicka de omkring sig och nalkas intet nät, ingen bur. De unga, som hålla sig intill dem, göra på samma sätt som de och undgå faran. Blott de sjelfkloka, h[vilk]a skilja sig ifrån dem, fångar man och äfven några gamla, h[vilk]a flyga efter de unga.”

Sid. 209.

Kung-Tsee såg på sina Lärjungar: "Han I hört, hvad denne man säger? Såsom det är med foglar, så ock med menniskor. Tillvällande djerfhet, omåttligt förtroende till sig sjelf, stolthet öfver den lilla kunskap, den lilla förtjenst, som den förvärfvat, drifver den oförsigtiga ungdomen i förderfvet. Den förstår allt, den är ej förlägen öfver något. Ingen äldre behöfver den fråga om råd, emedan den vet allt bättre än de gamla. Så flyger den sin egen väg, till det första bästa nät, som fångar den.

"Några Gamla beundra ungdomens ifrån sig kastande gnistor, förtro sig densamma, följa den till och med, tala och handla såsom den, och se sig slutligen tillika med den fångna i ett och samma nät, den dåraktiga ålderdomen bredevid den dåraktiga ungdomen. Tänken, mina vänner på det, som fogelfångaren sade."

64. 6. Die Klagende.

66. 7. Die Katze und die Maus.

68. 8. Der Eimer.

På den stora platsen, der af urminnestider Tschen's Kejsare rådslog med sina stora öfver rikets välgång, var på middeln en brunn, och bredevid thronen stod ett ämbare. Då Kung-Tsee genomgick detta gamla rikspalats, fragte han Mandarinen, som skulle förklara för honom märkvärdigheterna, om ämbarets betydelse. "Ämbaret heter Y, sade den okunniga stolta mannen; d.ä. förlåtelsens verktyg. Förlåta bör himmelens son, Kejsaren; det är hans första dygd."

²¹⁰ Im Herders original: Vogelheerd

Kung-Tsee log öfver såväl utläggningen som stats- och sedeläran, och trädde till brunnen med ämbaret. Sakta släppte han ned det och då det af säf flätade ämbaret var lätt, simmade det på vattnets öfversta yta, ingen droppe kom uti det. "Tömmen det, sade Kung Tsee till de närmaste, som stodo omkring honom". "Tömma ut? sade dessa; det är ju tomt!"

"Alltså, fortfor Kung-Tsee, måste man angripa det på annat sätt, om man uti detta kärl vill hafva vatten,

Sid. 210.

utur denna brunn." Med magt lät han kasta det ifrån höjden i brunnen. Ämbaret fylldes och gick under. "Hvad är det?" sade Kung-Tsee och såg uti djupet, liksom han ville söka det med ögonen. "Du söker det förgäfves, ropade man till honom; brunnen är djup, det ligger på mörka bottnet."

Då drog Kung-Tsee upp säf-ämbaret, tömde det och sade: "Nu vill jag visa rätta sättet att fylla och nyttja detta ämbare." Långsamt, dock kraftigt släppte han ned det vid repet, hvarvid det hängde; i jämnvigt sväfvade ämbaret halft öfver, halft under vattnet och fyllde sig till hälften. "Sen, sade han, till de kringstående, bilden af en god regering och öfverhufvud lyckan i allting. En furste, som för svagt angriper sina göromål, bringar intet till stånd; en öfverhet, en husfader, som låter sina undersåtare efter behag hushålla och råda – de äro det ofvanpå sväfvande ämbaret, i hvilket det fanns ingen droppa vatten."

"Deremot, öfverilar och öfverdrifver man alla sysslor; handlar man under passioner, i vrede eller andra affekter; så verkar man visserligen mäktigt, men också säkert förderfligt. Det var ämbaret, h[vilke]t man högt ifrån med en magt dref i brunnen; det fylldes straxt, men gick också under. Man såg ej mer, hvar det var."

"En Regent, en öfverhet, en husfader, ändtligen, hvarje menniska, som vet att värdigt stå på sin plats, och värdigt fyller den, aldrig hvarken för lindrigt eller för strängt, eftergifvande och kraftigt, fordrande det, som honom tillkommer, på det lättaste sätt, – är det hälft fyllda ämbaret, som sväfvar i jämnvigt. Det samm ej onyttigt öfver böljorna, ej heller sönk det öfverfullt inunder. Detta är betydelsen af säfämbaret vid Thronen. Från urminnes tider gjorde man vid hvarje thronbestigning för den nye Monarken, hvad jag nu har gjort, och viste honom på det sättet det enda medlet att regera riket lyckligt och väl, medelvägen, måttan. – Jag har blott förklarad ett gammalt bruk; hvar nyttje det på sitt sätt.

Modest trädde han tillbaka; Mandarinerna skämdes; de kringstående gåfvo honom bifall, han sjelf nyttjade

Sid. 211.

denna erfarenhet, byggde derpå sin sede- och statslära; han skref sin bok Tschong-Yong, den rätta medelvägen. Jämt pröfvande sänkte han säf-ämbaret i vishets brunnen.

(71–73). Beilage. Montesquieu. Von den Sinesen. a)²¹¹

"De chinesisiska Lagstiftarena gingo längre än Lykurg; Religion, lagar, seder och lefnadssätt blandade de om hvarandra. De föreskrifter, hvilka angingå dessa 4 hufvudpunkter, kallade man heliga bruk; på dessa bruks noga iakttagande berodde den Chinesiska regeringen. Med lärandet af desamma tillbragte man sin ungdom och använde hela sin lifstid att bringa dem i utöfning. De lärde gåfvo deri undervisning, de högre predikade dem, och då de alla omfattade små handlingar i lifvet, så blef, när man fann medel, att sätta dem i verkställighet, China väl regert".

"Två omständigheter bidrogo dertill, att lätt inpräglade dessa bruk i Chinesernes hjerta och förstånd. De första är deras skrifsätt. Då detta är ytterst sammansatt, så gjorde det, att under en stor del af lifvet förståndet var ensamt sysselsatt med att lära känna dessa bruk, emedan man måste lära sig läsa, för att i böcker och ur böcker lära sig dessa bruk. Den andra var, att då dessa bruk ej innehöllo något andeligt, utan voro blott regler för en allmän utöfning, så träffade de lättare förståndet och gjorde deruti djupare intryck, än om de hade varit något intellectuellt."

"Derföre förlorade ej China sina lagar, då det eröfrades. Då lefnadssätt, seder, lagar och Religion voro hos dem ett och det samma, så lät ej allt detta ändra sig på en gång; och då dock en, antingen den öfvervunna eller öfvervinnaren måste ändra dem, så var alltid det sista i China. Ty emedan dessa lefnadssätt och seder, lagar och Religion ej voro ett och det samma, blef det lättare för honom, att småningom lämpa sig efter det öfvervunna folket, än för detta att lämpa sig efter sin öfvervinnare."

"Derföre kan ock Christendomen svårligen uppkomma i China. Kyskhets löften, qvinnornas församlingar,

Sid. 212.

²¹¹ a) Esprit des loix L. XIX. Chap. XVII.

i Kyrkor, deras nödvändiga sammanhang med religionens tjänare, deras deltagande i Sacramenterna, Öronbigten, sista smörjelsen, en enslig frus gifte; allt detta omändrar landets seder och lefnadssätt och contrasterar så mycket med rikets religion och lagar. Den Christna religion tycks igenom sitt kärleks bud, genom sin offentliga Gudstjenst, genom ett gemensamt deltagande i sacramenterna vilja förena allt; Chinesernes bruk fordra att allt skall söndra sig."

"Och då denna söndring beror på Despotism anden, så blir härigenom äfven en orsak klar, hvarföre Monarchier eller en inskränkt regering bättre sämjes med Christendomen än Despotismen."

(74–79) 11. Paraguay.

I medlet af 17:de århundradet fingo Jesuiterne låf på en landsträcka, dit utan deras tillåtelse ingen Spanior fick komma och förpliktade sig deremot till en viss afgift och till uppställande af ett visst antal manskap i Konungens tjenst.

Först bragte de tillsammans 50 vandrande familier, h[vilk]a de öfvertalte att sätta sig ned ibland dem. De klädde dem, vände dem vid åkerbruk, underviste dem i handverk och konster och utvidgade sig så mycket, att deras stat ifrån 50 slutligen steg till 300,000 familier, och de kunde ställa 60,000 man beväpnadt välöfvadt folk i striden. Åtskilliga folkstammar lydde under denna stat, till en del vilda och tappra, andra fredliga och konstrika, ibland h[vilk]a Guaranierna voro de talrikaste, äfvensom detta rikets talspråk var det Guaraniska. Ingenting gick öfver den ordning, hvarvid fädren hade vänt allt, i sömn och vakande, i Religionsövningar och göromål. Till och med en gemenskap uti egodelar infördes; och dock anvistes hvar och en det arbetet, hvartill han var skicklig, äfvensom hans lön. Fel bestraffades faderligen, människorna behandlades öfverhufvud såsom barn; det gafs nästan inga utsväfningar. Man tror sig läsa en dröm, när man läser om inrättningen af denna republik på helg- och söknedagar, vid högtider, vid arbeten, vid skörd och lustbarheter på olika årstider; det sätt hvarefter den Christliga Orden lämpade, sig

Sid. 213.

efter amerikanernes folksbegrepp, var kanske öfverträffligt. a)²¹² Hvem kan säga, hvad det skulle blifvit af denna stat, om den i stillhet fått blomstra samt ostördt utvidga sig? – Men dertill hade Orden för många fiender. De klagomål äro bekanta, h[vilk]a flere Spanska Biskopar, bland andra

²¹² a) S. Jesuiten Juan de Escandos skrifvelse, dessutom P. Nussdorfers i Beiträge zur Geschichte von Paraguay. Frankf. u. Leipz. 1768.9, dessutom Dobritzhofers Geschichte der Abiponen, Wien 1783, en läroric bok,

den ärevördige Palafox högt anförde öfver Jesuiterne, b)²¹³ och ehuru denna Ordens medlemmar och vänner länge gjorde dessa klagomål utan verkan, kom dock en tid, som bröt isen.

Då år 1752 emellan Spaniens och Portugals besittningar vid Uruguay en ny gränsfördelning skulle företagas, i kraft af h[vilke]n en del af Jesuiternes stat kom under Portugisisk höghet, ville de eller såsom man föreger dessa folk ej låta fördela och afträda sig. Oroligheter och uppträden börjades, hvartill man gaf Jesuiterna skulden; två fälttog måste båda magterna göra emot missionsfolken, h[vilk]a satte det portugisiska hofvet och dess skarpsinniga Ministrar i en sådan eld emot Jesuiterne, att ej allenast deras stats bedrägliga förstöring i Amerika, c)²¹⁴ utan äfven snart deras fördrifvande ur Portugal, sedan utur Spanien, och slutligen sjelfva Ordens upplösning följde. I Amerika låg fröet till denna upplösning. -

Då emedlertid i försynens plan intet godt går förloradt, så är utan tvifvel den möda, som denna orden använde uppå dessa folk, att vänja dem vid arbetsamhet och ordning, konster, handverk och manufacturer, också icke förlorad. Följderna deraf skola komma i dagsljuset; det är ett träd, som växer långsamt i öknen. Missionerne hafve vi åtminstone att tacka för underrättelser om dessa folk, äfvensom för landets afkastningar, följaktligen ock mången nyttig frukt och läkedom.

Sid. 214.

(80–82.) Montesquieu über Paraguay. a)²¹⁵

”De gamla Grekerna, öfvertygade om den nödvändighet, att folk, som lefva under en folkregering, måste blifva uppfostrade till dygd, gjorde, för att inskräpa, denna hos dem, underliga anstalter. När vi i Lykurgs lefverne se de lagar, h[vilk]a han gaf Lacedaemonierna, tro vi oss läsa Severimbernes Historia. b)²¹⁶ Cretas lagar voro förebilder till Lacedämons; Platos lagar skulle förbättra dem.”

”Det utomordentliga, som man blir varse i Grekernes anstalter, hafva vi återsett i våra nya förderfvade tidens afskum. En lagstiftare, som var en honnett man, har bildat ett folk, för hvilket fromheten synes lika naturlig, som modet för Spartanerne. Den är en verkelig Lykurg; ty ehuru den förra hade freden, den sednare kriget till föremål, likna de dock hvarandra i anseende till den

²¹³ b) S. Palafox bref till påfven Innocenz X. Prankf. 1773. I den samling af skrifter, som angår Jesuiterne i Portugal (3 Bände 4. 1761) äro samlade flere skr., riktade mot dem. I 2 B finns ock en Charta öfver Paraguay.

²¹⁴ c) S. Dobritzhofer Geschichte der Abiponen Th. 1. S. 41.f.

²¹⁵ a) Esprit des loix L. IV. Chap. VI.

²¹⁶ b) En bekant Roman, som föreställer en idealisk folk- och sede-författning.

besynnerliga banan, på h[vilke]n båda satte sitt folk, i anseende till deras välde öfver fria menniskor, i anseende till fördomar, h[vilk]a de öfvervunno, lidelser, h[vilk]a de underkastade sig.”

"Paraguay lämnar oss härå ett annat exempel. Man har velat pådikta ett sällskap, som anser nöjet att herrska såsom det enda goda i lifvet, ett brott af dess inrättning derstädes; men alltid skall det vara skönt, att styra öfver enniskor, medan man gör dem lyckligare.”^{c)}²¹⁷

Lyckligt för detta sällskap, att det varit det första, som i dessa nejder viste ideen af en religion vara förbunden med mensklighet. I det det sökte att godtgöra Spanionernes förödelser, började det att läka ett af de största sår, det menskliga slägtet fått."

"Sällskapets fina känsla för allt, hvad det kallar

Sid. 215.

ära, dess ifver för en Religion, som mycket mer förödmjucar åhöraren än läraren, hafva fört det att företaga sig stora saker och det har lyckats deruti. Spridda folk har det framdragit ur skogar, klädt dem, förskaffat dem ett säkert uppehälle, och hade det ej gjort mer, än förökad arbetsamheten ibland menniskor, så gjorde det mycket."

De som vilja göra dylika anstalter, skola efter Platos Republik införa egodelars gemenskap, den högaktning, som han fordrade för Gudarne och en afsöndring af främmande, som endast bibehåller sederna. Handeln skall staten drifva, ej Borgaren. De skola gifva sin stat våra konster, ej vår luxe, våra behofver, utan våra begär."

"Penningarne skola de förbanna; ty de förorsaka, att det, hvad menniskorna kalla lycka, går öfver naturens gränser; de vänja vid att onyttigt bibehålla det man onyttigt sammanrafsat; mångfaldiga i det oändliga våra begär, och liksom supplera naturen, som satt trånga gränser för vår förmåga, i det de uppväcka lidelser och förderfva menniskor genom menniskor.”

Då Epidaminerne märkte, att deras seder förföllo genom umgänget med Barbarerne, valde de en öfverhet, som i statens och stadens namn skulle sluta handel med främlingar. På sådant sätt bevaras sederna från förderf och samfundet njuter dock handelns förmåner."

²¹⁷ c) Indianerne i Paraguay stå under ingen enda beherskare; de betala blott en femtedel af tributer och hafva skjutgevär att försvara sig.

(83–90.) III. Am Nordpol eine christliche Aurora.

År 1708 erinrade sig Hans Egede, en Predikant i Norrige, sedan han något öfver ett år gjort tjenst, sig hafva läst en gång, att i Grönland en tid varit Christliga invånare, om h[vilk]a man nu icke visste något. Han gjorde sig underrättad hos en vän i Bergen, som ofta varit på valfiskfångst, om Grönlands nuvarande tillstånd och kände ett hjertligt medlidande för de efter hans tanke der kvarblifna, förfallna Norrmän, h[vilk]a han såsom Norrman borde uppsöka, bibringa Evangelium. Länge ängslade honom

Sid. 216.

denna önskan; men då han hade fru och barn, ja ock släktingar att sörja för, sökte han slå detta ur hågen. Förgäfvdes; hans sinnelag tvang honom, att år 1710 skrifva till Biskoparna i Bergen och Drontheim, h[vilk]a besvarade honom 1711 och berömde hans förehafvande. Nu blef hans önskan bekant; fru och husfolk satte sig emot: "Jag är ganska olycklig, sade hon, att jag skänkt mitt hjerta åt en man, som vill stöta mig och sig i olyckan." Han tröstade henne, och snart blef det hon, som tröstade honom, som höjde hans fallande mod. Hans förehafvande blef, så snart det blef bekant, skymfadt, så att den gode Egede deröfver i en skrift måste försvara sig; a)²¹⁸ hinder fanns det i mängd. Emedlertid nedlade han sitt embete och lyckligt för honom träffade kulan 1708 Karl 12 för Fredrikshall; Danmark fick fred. Nu begynte långsamma underhandlingar med köpmannarna; ty jemte missions sällskapet skulle ock ett handelssällskap till Grönland utrustas; ändtligen gick han d. 2 Mai 1721 med sin fru och 4 små barn ombord på ett skepp, som kallades Hoppet. Hvad möda detta skepp hade att landstiga, h[vilke]n anblick dessa menniskor gåfvo Grönländarena, hvad möda det kostade den ifriga mannen, att lära deras språk, lära känna deras land, vinna deras förtroende; ändteligen h[vilk]a olyckor han utstod, då Colonien flere gånger måste omflyttas och lifsuppehållet stundom uteblef; allt detta höre man från hans öppenhjertiga mun. b)²¹⁹ Oaktadt alla hinder lät dock Konung Fredrik 4 nåd detta verket icke sjunka; och år 1733 ankomme 3 Bröder af Mähriska församlingen, h[vilk]a sedermera gåfvo det nytt lif. c)²²⁰

* * *

Sid. 217.

²¹⁸ a) Schriftmässige und vernünftige Resolution und Erklärung über die Einwürfe und Verhinderungen, den Vorsatz, die heidnischen Grönländer zu bekehren, betreffend 1715.

²¹⁹ b) Hans Egede, ausführliche und wahre Nachricht, vom Anfange und Vorgänge seiner Mission 1741.

²²⁰ c) Crantz Historie von Grönland, hvaräst i 1 Th. B. 4. äfven Egede's historie berättas. En skrift författad med det lugna sunda förståndet, som öfverhufvud utmärker brödernas Missionsberättelser.

Äfven i Lappland fick Missionen med det förflutna århundradet sig värma. Sedan 1643 hade Biskoppen i Drontheim, Bredel, gjort sig der om möda; år 1710 sände Fredrik 4 den andelige Paul Resen öfver Lappland, och år 1714 kom verket till stånd. Thomas von Westen var den första verksamme man i detta verk; och missionaireernas föreskrifter äro verkligen evangeliska. År 1752 stiftade Kon. Fredrik 5 i Bergen ett Lappländskt Seminarium och Missionen varar ännu. Den hafve vi att tacka före ibland andra Knud Selms underrättelser om Lapparna, is[yinner]het öfver deras språk. a)²²¹

(91–100.) IV. Zinzendorf.

Nikolaus Ludvig, Grefve och Herre af Zinzendorf, Pottendorf o.s.v. född 1700, gick år 1760 från verlden såsom en pröfvare, sådana det gifvits få och ingen i det förflutna århundradet så som han. Han kunde skryta öfver, att han hade församlingar eller anhängare "i Herrenhut, Herrenhaag, Herrendick och Pilgerruh, Ebersdorf, Jena, Amsterdam, Rotterdam, London, Oxford, Berlin, i Grönland, St. Cruz, St. Thomas, St. Jean, Barbesieu, Palästina, Surinam, Savannah, i Georgien, Carolina, Pennsylvanien, Guinea, ibland Ungrare, vildar och Hottentotter, desslikes i Lett-, Lif-, Estland, Litthauen, Ryssland vid hvita hafvet, i Lappiand, Norrige, i Schweitz, på ön Man, i Aethiopien, Persien, hos Hedningarnes bud till sjöss och lands." Lugn och fredsam, säger hans Biograph, såg han omkring, blickade och talte kärleksfullt till de sina, gladde sig öfver sin fullkomnade lefnad och den välsignelse, som blifvit hans lott; och dog på en dag, hvars lösen var vid hans församling: "Han skall glad inbringa sin skörd med lof och tack." Åtta dagar derefter blef han under en procession af 2100 personer, som följde liket, och 2000 främmande jordfäst

Sid. 218.

med vördnad i största ordning och stillhet. 2 och 30 Predikanter och Missionairer, af hvilka några äfven voro närvarande i Herrenhut ifrån Holland, England, Irland, Nord-Amerika och Grönland, buro tourvis likkistan under beledsagande af hela församlingen, med Musik och Sång, ibland andra äfven den:

Ei, wie so selig schläfest du,
Und träumest süssen Traum!

Öfver heia Herrenhut, heter det, rådde i denna stund en allmän hjertrörande stilla frid."

²²¹ a) På Danska och Latin, 4. Kopenh. 1767. på Tyska: utdrag 1771.

Den otroliga lätthet, hvarmed han dref sitt verk, tusenfaldiga gynnande förberedelser, h[vilk]a stodo honom till båds, en dristighet med klokhet och försigtighet, en munterhet, hvarvid han aldrig förlorade sin förnufts närvarelse, en popularitet, som stundom nedlät sig till pöbeln, men framför allt lust och kärlek till sitt arbete, karakterisera honom i handlingar och skrifter, i predikningar och sånger. Att vara Naturell (såsom han kallar det) och hjertelig är öfverallt, ofta ej utan hans egna anställning, hans sträfvande; dertill stod honom språket ganska böjligt till tjanat; öfver allt, öfver trosartiklar och sedelära, öfver hemligheter och uppenbarelse talar han sitt Conversationsspråk, ofta Fransyskt-Tyskt, men fritt och öppet, utan att frukta hvad man måtte säga derom.

En mera böjlig ställning (Anstelligkeit) låter ej tänka sig, än den som blifvit Grefvens lott. Såsom Hofmästare, Grefve, Predikant, Mährisk Biskop, Herre af Thurnstein, af Kochau, Broder Ludvig, Pastor och Inspektor, sina församlingars Ordinarius, deras lagstiftare och broder, deras föreståndare och tjenare, visste han efter länder och Climater, efter alla tidsomständigheter och situationer blifva allt, på det han aldrig måtte förfela sitt ändamål. Förtal och rykten voro honom för personen likgiltiga; men han visste länka äfven dessa till det bästa för sin sak, åtmistone minska de förtal, som deraf kunde uppstå; hvaruti sedermera flere af hans medbröder, is[yenner]het hans trogne, kloke, erfarne

Sid. 219.

Spangenberg bistod. Den som läser hans lefverne (vi hafva af honom mer än en utförlig Biographie, till större delen utur Grefvens egna bekännelser; utur Brödernes intyganden och utur historiens facta a)²²² bemärker man lätt de omständigheter, som ifrån barndomen förberedde honom på hans kallelse. Hans uppfostran, hans föräldrars och anförvandters tänkesätt, läget af hans boställe, i grannskapet af Halle, Dresden, Schlesien, Böhmen, hvaräst öfverallt voro dels uppväckte, (Erweckte), dels förföljde; desse uppväckte strid sinsemellan, men is[yenner]het de intryck, han i sin ungdom fått af pinashistorien, (jemte många sammanträffande händelser) väckte honom att bekänna denne lidande frälsare, om möjligt till dessa secters förening och (såsom han sjelf uttrycker sig) till det kall "att inthronisera Guds Lam, såsom den egentliga hela verdens skapare, uppehållare, återlösare och saliggörare och att införa Katholiciteten af läran om hans lidande såsom en Universal-Theologie i Theorien och Praxis." Ifrån denna punkt, ett Zinzendorfs ungdomsintryck, utgick allt; derefter formade sig ideen (Ansicht) om skriften, föresställningsspråk och församlingarnas inrättning.

Att emedlertid de Orthodoxa ej voro likgiltige emot många medel, h[vilk]a såväl församlingens stiftare som medlemmar här och der använde, bör man också icke illa uttyda hos dem; ty låta ock

²²² a) Leben des Grafen von Zinzendorf, beschrieben von Spangenberg, Th. 1–8.; J.G.Müllers Bekenntnisse merkwürdiger Männer von sich selbst. Winterthur 1795. Band 3. S. 1–302. En dyrbar samling. Zinzendorfs lefnad är deri äfven så opartiskt, som hjertlig framställd i ett mildt ljus.

alla Zinzendorfs än så oskyldigt brukade uttryck och familiariteter rättfärdiga sig? Den som läser den alfvarsamme och äfven så samvetsgranne som lärde Bengels bok, b)²²³ måste samtycka med honom till hvar och en af hans satser; och huru ärevördigt skonande har han behandlat saken!

Sid. 220.

Zinzendorfs församling har sjelf, låtit den största delen af sin Stiftares egenheter i ord, till och med i anstalter falla; huru varsamma tjenster hafva dervid Spangenberg, Lairiz, Lorez, Cranz o.a. bevisat! Hvilket språng är det från Grefvens Theologie, sådan han här och der i sina tal och sånger utteknar den, till Spangenbergs Idea fidei fratrum? Och skall ej tiden ännu ändra mycket? I mycket har synkretsen sedan den tiden, så utvidgat sig och upplärnat; genom kännedomen om språk, nejder och tider har utläggningen och åsigten af skrifter vunnit en så sannare och (att tala i Grefvens språk) naturellare gestalt, att man ofta faller i förundran, huru man så och så kunde säga öfver saker i och för sig sjelf, sanningen, sådan den är och var.

* * *

Denna församlings Litanior, sånger och visor tala ock, såsom allt hos dem blott Conversationsspråket, ofta för allmänt och förtroligt, hvarföre flere af dem blefvo ett åtlöje för dess motståndare, tills man ur den stora mängden drog en liten samling af korta sånger och verser. Äfven denna samling fick vanrykte, som utom Brödraförsamlingen svårligen kunde sjungas. Hvem kan emedlertid neka Grefvens äfven afskaffade sånger en böjlighet uti språk, en rikedom på dristiga vändningar och hjertats uttryck, som ofta öfverraskar, ofta döfvar. Och i de utvaldare sångerna, is[yinner]het, då de beträffa församlingen och dess aflägsna bröder; här hvilket stilla lugn! der h[vilke]n öm innerlighet och ödmjukhet! Om toner lyckas vara ett omedelbart hjertats språk, hvaräst många och alla svänga och röra sig i en harmonie, så är med rätta sången lösen för en församling, som skall vara "en samling af själar", äfven har detta medel visserligen bidragit mycket till den enigheten om ej det mesta till den sällhet, som församlingen kallade himmelens frid.

Sid. 221.

(101–119). Ueber National-Religionen. I:es Gespräch.²²⁴

²²³ b) Abriss der sogenannten Bruder-Gemeine, in welcher die Lehre und die ganze Sache geprüft, das Gute und Böse dabei unterschieden und in Sonderheit die Spangenbergsche Declaration erläutert wird, durch J.A. Bengel. Stuttgart, 1751.

²²⁴ I marginalen: emellan Dietrich och Winfried.

Ifrån familier härstammar ett folk, ur beslägtade stämmors språk ett National-språk. Så ock National Religionen. Gå igenom de äldsta af alla verldsdelar. Uppkomna på fädernesbygden voro och äro alla National Religioner grundade på Stamsagor, på familiebehof och afsigter, på folkets finaste (zarteste) Physionomie, på de djupaste dragen af dess National-charakter. Sjelfva Judarnas Religion var en Palestinas Religion efter tid- och ortsomständigheter, under h[vilk]a den stiftades. Men då tiderna förändrat sig dugde den ej mer för sjelfva Palestina; derföre uppkom äfven Christendomen för att lära alla urgamla eller snart utgående Religioner.

För att lära sände Christendomens stiftare sina bud ibland folken. Och på hvilket språk gjorde de det? H[vilke]n symbol var tecken för dagens inbrytande, sedan de gamla National-Religionernas natt var förbi? liksom Christendomens invigning. Var det icke äfven andan (Geist) af National tungor och språk? "Parther och Meder, Elamiter o.s.v. med sina tungor hördes de tala Guds stora verk. Detta var och skulle blifva Christendomens hufvudbestämmelse. Att lära (eller såsom vi säga, cultivera) folken i deras språk, lära dem hålla, hvad Christus befallt, nämligen mensklighetens rena lagar, och att tilltala Gud i andan och sanningen, d.ä. i det sannaste förståndets och hjertats språk, det var Christendomens Cultus. Det skulle ej förstöra Nationalreligionerna, utan rena dem, upphjelpa dem. Att hvarje Nation måtte älska Gud på dess egnaste sätt, tjena sin nästa på det honom behagligaste sättet. – "För Judarne har jag blifvit en Jude, Grekerne en Grek, de svage en svag, på det jag må vinna Judar och Greker och de svaga." säger en som öfverallt handlade likmätigt den ofvannämnda grundsatsen. Hvert och ett af hans bref är för den staden, för det folket, till hvilket det

Sid. 222.

är ämnadt, så idiosynkratiskt skrifvet, som någon kunde göra det. Och hvad skall man säga derom, att intet af Christendomens Documenter är författadt på det så kallade heliga, det gamla Ebräiska språket, eller i den munart, som sjelfve Christendomens stiftare hade talat? Kan det väl finnas ett tydligare Document derpå, att det ej uti Christendomen måtte gifvas något så kalladt heligt, men för folken främmande språk, att intet under sådan förevändning skulle tränga sig uppå Nationerna såsom Guds Hof-och Cabinetsspråk, förmörka deras sinne, och uti årtusenden hålla deras förstånd fängsladt. Och dock har det Latinska, det Romerska gjort det.

Folkens egentliga lefvande Cultur började alltid med uppväckandet och bildandet af deras språk. Man påminne sig den berömde Ulphilas. Genom en öfversättning af Evangelierna, d.ä. genom Cultur af språket hos sina Göther bildade han dessa. I den mörka medeltiden, hvarmed börjades det samteliga Europas upplysning? Genom Bibelns öfversättande på det Limosiniska och andra National språk. Så snart språket återgafs ett folk, voro ock dess förstånd, hjerta och själ återgifna. Det kände, att det kunde tänka och det tänkte. Detta gjorde Christendomen; hvar förståndig Missionär gjorde det så. - Menniskohjertat fördrar en Religion som det sjelf känner, människoförståndet en sjelftänkt sanning. Hvar och en har känt det smärtande, när man sade sanningen falskt, det mest lefvande i döda former. Deraf folkens motsträfvande, när man med deras

språk beröfvade dem deras faders Religion. Deraf den synnerliga glädjen, då människokänslan återvåkade efter en lång dödssömn under det tryckande oket af främmande ord och bruk.

(120–131.) Bilder von National-Religionen. Zweites Gespräch.

Wienfrid berättar Dietrich att han sett det följande uti en dröm. Det stora Chinas Religion - Kejsarens Religion synes ömklig i den sinnebild, som han bär på bröstet, symbol af hans himmelska ursprung och embete, ej mindre

Sid. 223.

hans magt, rikedom och den obegripliga högsta värdigheten, kort, af den kungliga Draken eller Hang-Hoang, fogelkonungens. Mandarinernes Religion under gestalten af ett fabeldjur, som bringar lycka, Kilin. Då Confucius skulle blifva född, syntes det; för hans död syntes det åter. Verksamma visas Religion, när de göra det som sedelagen ålägger dem, bringar lycka åt jorden.

Hindu's Religion (Wischnu's tal till Arjun - Pantheismus?) Se här Elephanten, organiskt sammansatt af idel lefvande djur, hvar och ett betydande på sitt ställe. Stilla går han fram, och öfver honom sitter den höga gestalten, med den heliga lågan. Verldsbygggnaden i hvila.

Nu se här den flygande hästen, på samma sätt organiserad af idel lefvande djur och den drifvande Genius, i h[vilke]n allt lefver och rör sig, sittande på honom. Verldsbygggnaden i Rörelse.

Persiens gamla Religion syntes äfven präktig i drömmen. Ibland Elementerne var elden, ibland himlakropparna solen dess symbol; den gamle Konungen af persepolitanska grafvården stod för dess altare; den heliga gestalten öfver honom sväfvande. Och bredevid honom stod Hunden Persernas heliga symbol ibland djuren.

Hunden, som efter all sannolikhet först der på Asiens berg blifvit skapad nyttig och tjänande för människan, passade ganska väl till Zerduschts Religion. Dess vaksamhet för huset, dess undergifvande trohet emot sin herre och välgörare, och så många andra fördelar af dess fina sinne, uppmärksamhet, tillgifvenhet för människor uttryckte lifligt de pligter, som Zerduscht's Religion ålade hvar och en Persian i bruk och ord. Det var en huslig, landet byggande oekonomisk Religion, som fordrade tro och vaksamhet till hvarje pligt, i nattens och dagens timmar, efter års och dagstider, efter stånd och lefnådsåldrar. Kunde den välja ett bättre djur? Ack, att de vilda, grymma Araberna förstörde denna Religion.

Så länge dessa återlefde i öknen, var deras sinnebild

Sid. 224.

öknets lefvande skepp, Kamelen. Mätt med ingen spis och nästan ingen dryck, uthärdande och tålig, dervid hämndgirig, hård och vild, är Kamelen en lefvande symbol af den mycket uthärdande, stolta, torra, afundsjuke Araben, hvars hushållning utom dess lämpar sig efter Kamelen. Dess gamla Fädernes Religion var äfven på detta sätt en Ismaels och Öknens Religion. Då efter Muhameds död detta folk kom till rikare länder, svängde det sig ifrån Kamelen uppå hästen; modigt, stolt, krigiskt galant, som denna. På mången Vega i Spanien tumlade sig häst och ryttare för de skönas ögon i lustkampar omkring stolt på sitt gyldene, färgade smycke, på äre- och kärleks panter. Men så litet som Kamelen är skapt för kalla länder, så litet är araben det och hans Muhamedanismus. Derföre har han, såsom Kamelerna, utbredd sig långt i de varmare verldsdelarna, Afrika igenom, i Asien ända till öfver Bergen, ända till China, till öarne, så långt Kameler och hästar buro honom, der rider och trafvar han ännu.

Det gamla Aegyptens sinnebilder äro bekanta. Apis, helgad Osiris, och koen Isis.

Mensklighet var gestalten af Grekernes Religion, en ädel, skön mensklighet. Sin kropp söndrade de från all djuriskhet, och sökte att gifva hvarje menniskoform, hvarje människoålder dess Ideal. Förträffeligt folk. Derföre var ock deras Poesie och Philosophie i former och begrepp så mensklig.

Slutligen såg Winfried Grönländaren med sin hvita björn, Lappen med sin ren, gamla Preussaren med sin elg, gamla Tysken med sitt ur. Fingal såg han med sina hundar och Ossians harpa skallade deribland. Sedan blef drömmen oredigare. Han såg vargar och tigrar, örnar, skallerormar, Yngvaris – och nu sväfvade en dufva ned omfluten med himmelsk glans, och bragte oljeqvistar. Så såg han ett lam gå till altaret; det gick dit sjelf till offer. Småningom flydde för lammet alla de förra rysliga Djurgestalterna. Ändtligen nedsväfvade en qvinna, en moder, hon förde ett barn i armen och satte sig ned vänlig. En annan eldig gosse lekte med barnet, broderligt, hjertligt, modren såg ned på dem lugnt. Plötsligt dånade kring henne

Sid. 225.

himmelska toner, hennes ansigte glänste; om hennes hufvud lyste stjernor. Nu såg hon på Winfried, ville tala till honom, men – han vaknade. -

(132–138) Die Adrastea des Christenthums, 3^{es} Gespräch.

Dietrich berättar att han i sin ungdom hade läst en från Spanskan öfversatt andlig Roman, i h[vilke]n en långtande, trött vid verdens dårskap, uppsökte Guds kärlek. Äfven hade han i många böcker med nöje genombläddrat andeliga eller politiska sinnebilder (Enpresas). Utaf sådana intryck uppstod hans dröm.

Han var sjelf en långtande, som missnöjd med sig sjelf, sökte, han visste icke hvad? Då ropte en röst framför honom: Vandrare, hvarthän? Du söker frid, friden bor här!" Den drog honom hit och dit i drömmen, orolig, ängslig. Han kom för ett kloster; rösten ropte; Du söker frid." – Bor den här? frågade han; rösten teg. Han kom för en lärosal, för ett Concilium af disputerande Vise, på ett torg, i ett råd, för ett hemligt sällskap; rösten gick alltid före och när han långtande fragte: "bor den här?" teg den. Slutligen fann han sig ensam midt i en skog, på en fri, rundt omkring tätt omsluten plats, såsom i en helig krets. Det var en mörk natt, öfver honom lyste stjernorna. För andra gången lät rösten höra sig och lyckligtvis äfven svaret:

Du söker friden;
den bor i dig!

Melodiskt, såsom alla stjernor skulle sjunga till honom, skallade orden; hans innersta gaf genljud.

Han såg upp och för honom sväfvade ett öga, som genomträngde honom. Ett så klart öga, som han aldrig sett i verden; alla andars och själars glans var deruti. Alfvarsamt vänligt blickade det på honom, orörligt. Han kunde icke undvika blicken, som fattade honom djupare och djupare; han kände att den skulle alltid vara och blifva honom närvarande, verldsbyggnadens pröfvande blick. Det var som om stjernorna skulle sjungit:

"Det djupt fördolda blir uppenbart;
och allt ser detta öga klart."

Han vaknade i en underbar känsla; alla händelser under hans lefnad stodo på en gång för honom, såsom orsaker och följder och för honom stod det genomträngande ögat.

Sid. 226.

Han fann sig åter i drömmen på samma ställe i den täta lunden. I middeln af platsen stod nu ett altare; på det låg en bok, skrifven af underliga Charakterer. Han bläddrade deri, förstod intet, men såg att Charaktererna genomträngde bladen och gjorde af bladet en helt annan gestalt synbar, än

framsidan föreställde. Baksidan förklarade framsidan, och hela boken var fortsättning (Fortgang). Det himmelska ögat blickade på honom och han såg sin egen lefnad i denna bok; men i samma ögnablick voro Bok och Altare försvundna och ifrån Solen sväfvade ned emellan himmeln och jorden en allsmächtig våg. "Försoning!" ropade en röst; det var honom, som om alla solar och stjernor skulle sungit det enda eviga ordet "Försoning". Igenomträngd af känsla om den stora jämnvigten, som håller och leder allt i naturen, som bringar det rörda till hvila och rör den hvilande, lika synbar i drifvande och tryckande [i marginalen: Stoß und Druck] som i den moraliska verlden, vaknade han för andra gången och glädde sig öfver en verld, som grundad på så fasta lagar, ger åt allt mått och mål och till h[vilke]n han ock hörde.

Drömmen fattade honom för tredje gången. På en fyrkantig Marmorfot, full af emblematiske bilder stod en stod, framför honom; så hög och skön såg den aldrig hans öga. I smalt förnyande höjde den sig till stjernorna, ofvantill bekransad med en lysande krans. Lagrar voro icke dess blad, utan myrten och rosor. "Ståndaktighet!" ropade en röst, och ifrån alla stjernor skallade sånger, af h[vilke]a blott de sista orden blefvo honom:

"Missljud löser sig upp i välljud" —

"Missljud löser sig upp i välljud!" återskallade hans innersta, och framför stöden gick - verldsdomens eviga våg. På den ena skålen idel förbigående scener; än kronor, sceptrar, svärd, vapen, ärestafvar; skålen flög upp; krossade och spridda föllo de neder. Än missfoster, Ormar, Skorpioner; de rasade, förtärde hvarandra eller störtade ned. Tom flög skålen upp, full af damm och rök. På andra nedersväfvande skålen stod – heliga anblick! Christkalken i sin blygsamma glans; öfver den låg Barmhertighets och mildhets brödet.

Sid. 227.

Och så kärleksfullt blickade ögat på honom! (Han kände deruti hela skapelsens Censorium, som ser, emottager, antecknar och ersätter allt.) Rösten ropade: "Hvad I hafven gjort den ringaste det gören ock mig!" - Den andra skålens damm ock töcken voro försvunna; den sväfvade i jämnvigt med den andra och på henne, midtemot kalken blomstrade lilian, flägtade (wehte) palmen. Frid var uti honom; han vaknade.

(139–141) Hartley's zwei und 80er Lehrsatz. a)²²⁵

²²⁵ a) David Hartley's Betrachtung über den Menschen, seine Natur, seine Pflicht und Erwartungen. Th. 2. S. 416. (Rostock gr. 8. A.D. 1772. 2er Band. 1773, öfvers. är af predikanten von Spieren. De lärda anmärkningarne och tilläggen af Prost. Herm. A. Pistorius.

"Es ist wahrscheinlich, daß die gegenwärtigen Formen des Kirchenregiments aufhören werden."

"Denna lärosats följer af den förra. b)²²⁶ Den borgerliga och Kyrkans magt äro i alla christliga länder så väfda i hvarandra och så förbundna med hvarandra, att när den första faller, måste ock den sista falla."

"Vi hafve många spådomar, h[vilk]a förkunna fallet af Kyrkans magt i den Christna verlden. Och ehuru hvar Kyrka tyckes smickra sig med hoppet af ett undantag för sig, så är det dock ganska tydligt, att de kännemärken, h[vilk]a Propheterna angifva, inträffa på dem alla. Alla hafva de öfvergifvit den samma rena, enkla Religionen, och lära (utgifva?) människostadgar såsom gudomliga läror.c)²²⁷ De äro alla jordens köpmän och hafva upprättat ett verldsligt rike, hvaräst rikedomar, jordisk magt och utvärtes Pomp träffas i öfverflöd. d)²²⁸ De hafva alla en dogmatiserande ande och förfölja dem, som ej antaga deras tecken och ej tillbedja den bild, som de uppställt. De försumma alla Christi befallning, att predika Evangelium för alla folkslag. e)²²⁹ och sjelfva gå till de borttappade fåren af Israels hus, af h[vilk]a det fins

Sid. 228.

en oräknelig mängd i alla Christliga länder, hvilka aldrig blifvit undervista att läsa och h[vilk]a äfven i andra afsigter äro beröfvade medel, att komma till en saliggörande kunskap. Det är väl sant, att den Romerska Kyrkan är det stora Babylon, modren till allt ondt uppå jorden; men alla öfriga kyrkor hafva mer eller mindre tagit den till mönster. Deras förderfvade regeringar skola alltid sätta sig emot det sanna Evangelium och äfven derigenom skola de sjelfve ådraga sig undergång,

. . . "Af dessa betraktelser följer, att välsinnade menniskor för samvetets skull måste underkasta sig så väl den fastställda kyrko- som borgerliga magten. De äro bägge ifrån Gud, såvida de beropa sig på undersåtarena; och det är sannolikt, att de samma, h[vilk]a engång skola förorsaka Kyrkoregementsformernas undergång, företaga det icke af ren kärlek och Christeligt medlidande, utan af högst falska bevekelseskäl, följaktligen skola slutligen ådraga sig sjelf den strängaste näpst. Det är derföre alla goda Christnes pligt, att lyda både det borgerliga och Kyrko-väldet, under h[vilke]t de äro födda, (så framt dem ej anbefalles ohörsamhet emot Gud, h[vilke]t sällan är fallet)

²²⁶ b) Denna förra lärosats heter: "Det är sannolikt, att alla närvarande borgerliga regeringar skola kullstörtas." Utg. af Adr. tager lika liten andel i denna, som den derpå byggda, så kallade 82^{dra} lärosatsen.

²²⁷ c) Dock hoppas vi, den ena mer än den andra. I den äkta Protestantismen behöfs inga menskliga stadgar såsom gudomliga läror.

²²⁸ d) Närmast passar detta på den engelska lögn kyrkan.

²²⁹ e) Ej alla; men huru? och i hvad afsigt?

befordra undergifvenhet och hörsamhet hos andra, saktmodigt förbättra fel och bedja för sitt Jerusalems frid och lycksalighet."

(142–152.) V. Bekehrung der Juden.

År 1723 skickade Johan Müller, Predikant i Gotha, en till Judarnes omvändelse skrefven liten bok, af 6 ¼ ark, som ej funnit någon förläggare, till Prof. Callenberg i Halle. a)²³⁰ Denne samlade en Collect, lät trycka denna lilla bok och flere små böcker på Judiska och Tyska och skickade dermed två fattiga Studerande, som hade lärt sig Hebraiska, för att omvända Judar kring hela världen. Sedermera hafva flere rest; kanske resa de än. Man kallade denna fromma anstalt Callenbergs Institut till Judarnas omvändelse; det privilegierades. b)²³¹

Sid. 229.

Med tiden har denna ifver för Judarnes omvändelse så minskat sig att man knapt märker om någon Jude på vilkor skulle associera sig till den på nytt bildade, upplysta Christendomen. – Orsaken är synlig af sjelfva sakens natur, bekräftad af långvarig erfarenhet.

1). Hvad villja Christne, när de disputerar med Judar öfver gamla Prophetior? Det är utredt, att dessa spådomar, då de utsades, hade till större delen en tid- och ortmässig förledning och användning, men genom tidernas förökta ljus, och ändtligen genom sjelfva hela skrifternas samling hafva de erhållit en alltid underligare mening. Allt beror på denna andelige mening (geistiger Sinn) af symboliskt-uttalade förhoppningar och önskingar. Den som ej finner smak uti sådan, utan vill hafva och vänta de gyldene bäcken och faten på det nya Offeraltaret, den 7 gånger klarare solen, månen och stjernorna i naturen, der kan man ej säga annat än vänta!

2) Äfven de Christne vänta ett ännu tillkommande rike, kommande i sin härlighet, såsom deras trosbekännelse säger. När Judarne äfven på sitt sätt vänta derpå, kunna ju bägge Partierna sämjas med hvarandra och hemställa den tillkommande Domaren, huru han vill anse den äran eller det förakt, som man vist hans första ankomst.

3) Judarnas Religion är, såsom de sjelf säga, en oföränderlig arfvedel för deras slägte. Blott deras fäders Gud, som ålade dem dessa bud (mena de) kan beröfva dem dessa och i sanning icke

²³⁰ a) Das Licht am Abend zu erleuchten die Augen Israels, auf dass sie sehen den Trost Zions, wenn Gott Zion bekehren wird. Halle 1728.

²³¹ b) Schultz Zeitungen des Höchsten durch alle 4 Welttheile, (Halle 1770 o.s.v. 4 Bände.) äro ett proflefferne af dessa resande Judomvändare, fulla af erfarenhet i de lägre stånden.

annorlunda än genom en så högtidlig act, som sjelfva lagstiftningen var på Sinai. Huruvida nu den lag, som gafs detta för vår verldsdel främmande asiatiska folket under ett aflägsset himmelsstreck, och det deraf härflytande tanke- och lefnads-sättet angår våra stater, är ej mera någon Religionsdisput, utan en enkel statsfråga. Huru många af detta främmande folk, som under sådan främmande Nationallag, uti sådant tanke- och lefnadssätt drifver en sådan och ingen annan näring, äro för denna och ingen annan stat umbärliga, nyttiga eller skadliga? Huru man bör anse och använda dem?" Detta är problemet.

Sid. 230.

Hvar stat har att besvara det för sig sjelf, ingen kan deröfver föreskrifva den andra lagar, minst tillkommer det filosofen att a priori dömma härom. Ty då den Mosaitisk-Sinaitiska lagen och det derefter lefvande folket enligt sin egen bekännelse hör till Palästina, ej till Europa, då Israel i sina böner anser sig för ett från alla folk åtskildt eget folk, huru kunde det annorlunda anses af andra Nationer?

År 1638 skref en skarpsinnig (fein) Rabbi, Simon Luzzatto i Venedig en bok, a)²³² hvarigenom han ville för sitt folk utverka större frihet i Republiken. Han recommenderade Republiken sitt verk såsom "den i Nilströmmen utsatte Moses, h[vilke]n Pharaos dotter af medlidande upptog och som sedermera blef en lagstiftare;" så skulle Venedig upptaga hans bok med kärlek och ädelmodigt beskydd emot förtalare. Sitt folk liknar han vid "en åker, som bär god och ond frukt;" staten skulle vara en klok åkerman att utrota allt sämre och befrämja det förra. Han liknar det vid "en gammal, genom tidens längd förderfvad bildstod, som likväl härstammar från en Mästares hand och är värdig Conservation, Restauration."

"Såsom efter Stoikernas mening sol, måne och stjernor närde sig af jordens dunster; "så menar Rabbi, inför det judiska folket i staten såsom den ringaste del af densamma genom in- och utländsk handel mycket, som ej genom något annat kan så oss införas. Ty handel är Judarnes näringsfång, så vida de äro oskickliga och icke fallna för krigstjenst och åkerbruk. De Christliga Köpmännen, menar han, sätta sig efter förvärfvad rikedom i ro, köpa landtgoods, bygga palatser; rikedomen kommer i främmande händer. Sjelfva handelsstäderna hafva sina perioder och lifsåldrar; Juden deremot är ett alltid på nytt uppskjutande träd. Grundegendomar behöfver han ej äga, ej förestå Civilsysslor, ej lära mekaniska professioner; man förbjude honom Coelibatet, altså återstår honom ingen annan födkrok än

Sid. 231.

²³² a) Discorso circa il stato di gli Hebrei, e in particolar dimoranti in Venezia. Di Simone Luzzatto, Rabbino Hebreo. Venet. 1634, 4.

handelen. Det vore, säger Rabbi, väl för staten, om näringsfången liksom efter aegyptiskt mönster vore fördelta; genom handelen skulle Juden åtskiljas såväl från konstnären som ifrån statsborgaren. Judarne äro att betrakta såsom "nyttiga tjenare för staten, då rabbi beräknar nyttan af 6000 Judar för Venedig. Judarnas förbrytelser kunde förekommas; deras lag bör ej vara människofientlig; hvilket sista han visar angeläget (angelegentlich erweiset). Han visar hvarföre Judar icke tålas i alla städer och stater; men för sjöhandelsstäder äro de nyttiga. I Katholska stater passa de bättre än i protestantiska, då de komma närmare de förra i artikeln om traditioner och nådeverk (verdienstliche Werke) o.s.v."

Så modest, skarpsinnigt och klokt skref den Italienska Rabbi efter ort- och tidsförhållanden år 1638.

Lika modest var Manasse Ben-Israel a)²³³ i sin ansökning om Judarnes upptagande i England.

* * *

Med många Theologer har en Brittisk Philosoph b)²³⁴ funnit det sannolikt, att "Judarne en gång skola åter införas i Palaestina;" och det utom gamla och nya Testamentets prophetior ur följande grunder:

"1) Äro de ett af alla nationer söndradt folk, sannolikt bibehållna af Försynen till kanhända en sådan nådebevisning."

"2) I alla länder af den bekanta verlden finnas Judar; utan att

"3) i något land hafva någon arfvedel. Deras egendom är guld och Juveler, h[vilk]a de lätt kunde taga med sig till Palaestina."

"4) Af de Nationer, under h[vilk]a de lefva, blifva de mestedelen med hårdhet och förakt, ofta med grymhet behandlade; deremot

"5) stodo de sinsemellan öfver hela verlden i brefväxling; hade ock dervid

"6) i sin Rabbinisk-Hebraiska ett Universalspråk och Charakter, h[vilk]a omständigheter mer än vi föreställa oss, kunde lätta deras återgång."

"Slutligen bibehöllo de sig alltid härtill i förhoppning och väntan."

²³³ a) Manasse Ben-Israel, Rettung der Juden, aus dem Englischen

übersetzt von Moses Mendelsohn. Berlin 1782.

²³⁴ b) David Hartley, Betrachtungen über den Menschen. Band 2. S. 420.

Sinnrika (fein), skarpsinniga folk, ett tidens under. Efter den genia-

Sid. 232.

liska utläggningen af en utaf dess Rabbiner a)²³⁵ ligga Esau och Israel gråtande hvarandra vid halsen; bäge smärtar kyssen, men de slippa ej ifrån hvarandra.

(145–155.) Montesquieu. Wie sich der Handel in Europa mitten durch die Barbarei Licht machte. b)²³⁶

"Då Aristotelis philosophie infördes i den vestra verlden, behagade den mycket de spitsfundiga snillen, h[vilk]a uti okunnighetens tider gällde för sköna snillen. Dermed läto Scholastici förblinda sig och afdömde enligt denna filosof c)²³⁷ öfver lån uppå ränta, hvars källa dock låg naturligt i Evangelium; de fördömde det i alla fall utan åtskillnad. Derigenom blef handeln, som redan var de lägres näringsfång, ett näringsfång för oärligt lågt folk: ty hvar gång, då man förbjuder en naturligt tillätlig eller alldeles nödvändig sak, uträttar man ingenting annat, än att göra oärligt folk af dem, som drifva densamma."

Så kom en Nations handel uti händer, h[vilk]a då för tiden ansågos ärelösa; snart skiljdes det icke mer ifrån det afskyvärdaste ocker, från monopolier, från subsidiernas stegring, från alla malhonetta medel att vinna penningar."

Judarne, som genom utprässningar blifvit rike, blefvo med samma hårdhet och tyranni plundrade af furstarne; det tröstade folket, utan att det hjälpte det. d)²³⁸

"Emedlertid såg man handeln framträda ur dessa präjeriers och förtviflans sköte. Judarne, h[vilk]a ena gången efter den andra fördrefvos utur hvart land, uppfunno ett medel, att rädda sina Effecter. Äfven derigenom förskaffade de sig ock ett säkert qvarhållande: ty en furste, som ville blifva dem qvitt, hade derjemte ej lust, att beröfva sig deras penningar."

²³⁵ a) Till 1. Mos. 33,4. Esau är hos Judarne bilden till ett mäktigt, framför allt krigiskt folk.

²³⁶ b) Esprit des loix L. XXI. Chap. XX

²³⁷ c) Aristoteles Politik, B. I, Kap.9.10.

²³⁸ d) Montesquieu anför här en hop grymheter, h[vilk]a man i England begick emot Judarne. Tyvärr gjorde man det i andra länder icke bättre; medeltidens historia är full af dessa utprässningar och grymheter.

Sid. 233.

De uppfunno växelbrefven; genom detta medel kunde handeln undgå våldsamt och hålla sig öfverallt. Den rikaste handelsman hade intet andra än osynliga Egendomar, h[vilk]a han kunde sända öfverallt, utan att de någonstädes lämnade spår efter sig."

"Så nödgades Theologerna inskränka sina grundsatser; och handeln, som man våldsamt hade förenat med bedrägeri, vände, om man så vågar säga, i ärlighetens sköte tillbaka."

"Scholastikernes Speculationer äro vi altså skyldige all den olycka, som åtföljde handelns förfall; och furstarnes girighet inrättningen af en sak, som på visst sätt undandrager handeln deras magt."

"Sedermera måste furstarne uppföra sig klokare, än de sjelf knapt hade tänkt uppå: ty i längden funnos de stora magtplanerna, (Machtstreiche) alltid så oskickligt anbragta, att det nu gällde för en erkänd Erfarenhet: "blott en god Regering gör folket lycka."

"Man börjar att bota sig af Machiavellismen; man skall det alltid mer. Conseljerna hafva mer foglighet af nöden; hvad man eljest kallade statsstreck (coup d'etat), skulle, utan hänseende till den afsky, det skulle uppväcka, heta oklokhet."

"En lycka är det för människorna, att, om ock deras lidelser villja göra dem onda, tillbakahåller dem derifrån deras interesse."

(156–166). Fortsetzung.

Har Montesquieu rätt, att det fordna barbariet i Europa äfven bidragit till Judiska Karakterens förderf genom ett våldsamt och ohyggligt uppförande emot detta folk, hvilket vi ej kunna neka honom, tillfölje af historien, för det är Européernes pligt, att godtgöra sina förfäders fel och göra dem skickliga till och värdige ära, som genom dem blefvo ärelösa. Det sker - uppenbarligen och framför allt

1) derigenom, att vi tillstoppa för dem källorna till geras ärelösa vinst och bedrägeri, h[vilk]a vi sjelf öppnade dem och öppne ännu i illa organiserade stater. Låt de Ohristne såväl förstå sitt näringsfång, så träget idka det, som Judarne sitt; låt christliga familier, skrän och sällskaper så bistå hvarandra, som Judarne äro vane vid att göra det hvarandra, hvem skulle vinna priset för de andra, Juden eller den Christne? Och då de förre draga sin föbudna vinst just af den mest förderfvade

eller förfallne delen af nationen, t. ex, af slösande ynglingar, af stora, som lefva i torftig pragt, af mäktiga, som

Sid. 234.

vid sina till det högsta stegne behof lefva i slösande armod; hvems är skulden, att de jaga efter denna förbudna vinst?

Hvaräst det altså finnes Judar, måste förbättringen begynnas hos de ärelösa Christna, som missbruka Hebreern. Ett Ministerium, hvarvid Judar gäller allt, ett hushåll, i h[vilke]t en Jude har nyckeln till Garderoben eller till hela husets Cassa, ett Departement eller ett Commissariat, i h[vilke]t Judar drifva hufvudgöromålen, ett universitet, på h[vilke]t Judar råda såsom Mäklare och Penningeutlånare för de Studerande äro Pontiniska trask, som böra uttorkas. Den politiska omvändelsen börjar från oriktig ända, om den träffar Juden, ej den Christne. Ett Juden skyldigt högre stånd trycker genom dem alla stånd; de hårdaste strafflagar häröfver äro välgerning för sjelfva Hebräerna.

2) Vore skyddade Judars goda namn på sådant sätt satt i säkerhet, och bibehållet deruti genom stränga lagar, emot förförare och bedragare och tjuftar, Ränthe, Skräp och Tiggarejudar; så betrakte jag Christendomen emot Judendomen såsom den magtägande, mer bildade delen, föregå det med ädla exempel, och tvinge det liksom genom försigtighet och förtroende till agtning emot sig sjelf, d.ä. mot sans. Alla lagar, som anse Juden värre än boskapen, tilltro honom icke öfver vägen och på det sättet dagligen, stundligen kalla honom ärelös midt i synen, visa det än varande Barbariet uti staten, som bibehåller sådana lagar från barbariska tider. Äfven för sin person har Juden en renare känsla för ära, än man vanligen tilltror honom i det han ganska väl åtskiljer denna från Complimenter, h[vilk]a ingenting completera honom och föraktar djupt galdenärs Complimenter. Lessing har is[yinner]het i Nathan den Vise föreställt detta mer bildade Judars opartiska omdöme, deras sundare sätt, att anse tingen; hvem kan motsäga honom, då Juden såsom sådan är fri från många politiska fördomar, h[vilk]a vi med möda eller alldeles icke aflägga? Hvem öfverträffade Spinoza i Consequenz, som han anbragte i sitt system af Moral och Politik, i sjelfva Theologien? En Orobio, Pinto, så många förträffliga Rabbinernas uttryck och Parabler, h[vilk]a grunda sig på de finaste rön, skall nånsin en förständig läsa dessa utan

Sid. 235.

agtning? Under det betryck, detta folk i århundraden uthärdadt, h[vilke]n annan Nation hade bibehållit sig på den grad af Cultur, på h[vilke]n den fasthåller sin på innehåll rika böckers bok, samlingen af deras heliga skrifter, med dem sin skrif- och räknekonst? Om nu på mensklighetens fält, hvarje utmärkt Charaktersdrag tillkommer dess beröm, hvarföre icke detta? Af ädla Israeliters

passionsfria, man kunde säga laglikmätiga ädelmod och välgörenhet finner man här och der drag, h[vilk]a lika mycket öfverraska som förvåna oss. Äfven har Lessing, der han kunde, framställt dem, a)²³⁹ I Lefvernesbeskrifningar finner man ofta dylika drag: ty alla Judar äro icke Shylockar.

3) Och då största delen af Nationen visserligen ännu icke hunnit till denna mildhet, hvad annat kan leda dertill? än - bättre uppfostran; Moral och Cultur. Oförmärkt upplifva dessa olikheter emellan menniskor och menniskor; de väcka sinnet och jämna Charakteren. I det Judars och Christna barn uppfostras efter enahanda grundsatser i Moral och Vetenskap (om Religionsbegrepp är icke frågan) lära de känna och värdera hvarandra, förgäta fördomar, h[vilk]a förut skiljde dem. Gemensam Sjäalars Cultur förenar menniskor af alla tider, orter och folkslag. Hvem tänker vid Spinozas, Mendelsohns, Herz's filosofiska skrifter derpå, att de skrefvos af Judar? Och när Zions döttrar en gång täfla i sånggudinnans konststycken med sina förfäder, en Mirjam och Deborah; hvem skall det förekomma främmande?

H[vilke]n utsigt vore det att se Judarna, ett så skarpsinnigt folk, vettenskapernes Cultur, den statens välfärd, som skyddar dem, och andra menklighetens allmänt nyttiga ändamål, troget tillgifvet, i sjelfva deras handlingar och deras tänkesätt rent humaniserade! Ej genom inrymmande af nya merkantilistiska fördelar förer man dem till ära och sedlighet; de höja sig sjelfve dertill genom rent menskliga, vettenskapliga och borgerliga förtjenster. Deras Palaestina är då öfverallt, hvaräst de lefva och verka ädelt.

(167–169.) Lied zur Bewillkommnung des grossen Sühntages der goldnen Zeit. (Von R. Salomo Halleri.)

Sid. 236.

170. Jüdische Parabeln. Treue.

171. Der afrikanische Rechtsspruch.

Alexander från Macedonien kom en gång uti en aflägsen, guldrik provins af Afrika; invånarena gingo honom till mötes och framburo honom skänker, skålar fulla af guldäpplen och frukter. "Äten I dessa frukter hos Er? sade Alexander; jag är ej kommen för att bese Edra rikedomar, utan för att lära Edra seder." Då förde de honom till torget, hvaräst deras konung höll rättegång.

²³⁹ a) Se hans Lustspel: Judarne; Nathan den Vise o.a.

Nu framträdde en Borgare och sade: "Jag köpte, o Konung, af denne man en säck full af agnar och har funnit deruti en ansenlig skatt. Agnarne äro mina, men icke penningarne, och denne man vill ej återtaga dem. Tilldöm dem honom, o Konung, ty de äro hans."

Och hans vederpart, äfven en Borgare på orten, svarade: "Du fruktar att behålla något orätt; och jag skulle icke frukta att taga sådant af Dig? Jag har försålt dig Säcken med allt, hvad deruti är, behåll ditt. Tilldöm det honom, o Konung."

Konungen fragte den förste, om han hade någon son? Han svarade: Ja. Han fragte den andra, om han hade någon dotter? och fick Ja till svar. "Välän, sade Konungen, I ären båda rättskaffens folk, giften Edra barn med hvarandra och gifven dem den funna skatten till Bröllopsgåfva; det är mitt utslag."

Alexander häpnade, då han hörde denna dom! Har jag icke dömt rätt, sade den främmande Konungen, efter Du är så häpen?" Ingalunda, svarade Alexander, men i vårt land skulle man dömma annorlunda!" "Och huru då?" frågte den afrikanske Konungen. "Båda stridande, sade Alexander, skulle förlora sina hufvuden och skatten skulle komma i Konungens händer."

Då slog Konungen sina händer tillsammans och sade: "Skiner då solen också hos Er? och låter himmelen ännu också regna på Er?" Alexander svarade: Ja. "så måste det, fortfor han, vara för de oskyldiga djurens skull, som lefva i Ert land, ty öfver sådana menniskor borde ingen sol skina, ingen himmel regna."

173. Die Schlange.

Sid. 237.

174. Alles zum Guten.

Alltid väne sig menniskan att tänka: "hvad Gud skickar är godt; det må synas mig godt eller ondt."

En from vis kom till en stad, hvars portar voro tillslutna; ingen ville öppna dem för honom; hungrig och törstig måste han blifva öfver natten under bar himmel. Han sade: "hvad Gud skickar, är godt;" och lade sig ned.

Bredevid honom stod hans åsna, på sidan om honom en brinnande lykta, för osäkerhetens skuld uti nejden. Men en storm uppkom och släckte ut hans ljus; ett lejon kom och sönderref hans åsna. Han vaknade, fann sig ensam och sade: "hvad Gud skickar är godt." Han afväntade lugn morgonrodnaden.

Då han kom till porten, fsnn han den öppen, staden ödelagd, röfvad och plundrad. En hop Röfvare hade fallit in under denna natt och bortfört invånarena fångna eller dödat dem. Han var förskonad. Sade jag ej, sade han, att "allt, hvad Gud skickar är godt?" Vi se det allenast mest om morgonen, hvarföre han vägrade oss något om aftonen.

175. Drei Freunde.

Tro ingen vän något, hvaruti du icke pröfvät honom; vid bordet uti ett gästabud finnes flere sådana än vid fängelsedörren. Tre vänner har menniskan i denna verlden; huru uppföra de sig i dödsstunden, när Gud kallar henne för sin domstol? Penningen, hennes första vän, öfvergifver henne först och går ej med honom. Hans anförvandter och vänner beledsaga honom ända till grafvens dörr och återvända i sina hus; Den tredje, h[vilke]n han under sin lefnad mest förgätte, är hans goda gerningar. De allena beledsaga honom, tala för honom och finna nåd och barmhertighet.

177. Die Krone des Alters.

Hvilken Skaparen ärar, hvarföre skulle också icke menniskorna ära den? På den förståndiges och dygdiges hufvud är grå hår en krona. Tre gubbar firade tillsammans sin Jubelfest och berättade

Sid. 238.

för sina barn hvarföre de blifvit så gamla?

Den ena, en Lärare och Prest sade: "aldrig bekymrade mig, då jag gick ut för att lära vägens längd: aldrig skred jag tillvällande bort öfver ungdomens hufvud, och upphöjde aldrig mina händer till välsignelse, utan att jag verkligen välsignade och bad Gud; derföre har jag blifvit så gammal.

Den andre, en Köpman, sade: "aldrig har jag riktat mig med min nästas skada, aldrig har hans svordom åtföljt mig till hvila, och af min förmögenhet gaf jag gerna den fattige; derföre har Gud skänkt mig år."

Den tredje, en folkets Domare, sade: "aldrig tog jag mutor; aldrig stod jag envis vid min mening; i det svåraste sökte jag alltid först öfvervinna mig; derföre har Gud välsignat mig med min ålder."

Då trädde deras barn och barnbarn till dem, kysste deras händer, och bekransade dem med blommor, och fäderna välsignade dem och sade: "Såsom Eder ungdom, vare och Eder Ålderdom! Era barn vare Er hvad I ären oss, på vårt gråa hår en blomstrande Rosenkrona."

* * *

Ålderdomen är en skön krona; man finner den blott på måktighetens, rättvisans och vishetens väg.

179. Der Ueberwinder der Welt.

I det aflägsnaste Indien kom Alexander den store till en Paradisets ström. Han drack af dess vederqvickande vatten, och fann sig deraf mycket förfriskad; han tvättade deruti sitt ansigte och syntes förnygrad; han följde strömmen genom aflägsna ödemarker och kom till Paradisets port. "öppna för mig, sade han, ty jag är verldens besegrare, jordens konung. Men han fick till svar: "Du är sölad med blod, afträd! Detta är den heliga port, hvarigenom blott de rättskaffne ingå."

Så gif mig, ropade Konungen, åtminstone en åminnelse, att jag har varit här; och man räckte honom en dödsskalle. (Schädel.)

Missnöjd tog han densamma; dödsskallen i hans händer blef alltid tyngre, att han ej mer förmådde bära den, ja att slutligen alla hans eröfringars guld, Persiens och Indiens skatter ej förmådde

Sid. 239.

uppväga den. Ängslig kallade han en vis och fragte honom, hvad det skulle betyda?

"Menniskoskallen är Du, svarar den Vise. Så länge dina ögon stå öppna, kan du icke blifva mätt på guld och silfver; men se! här strör jag stoft på skallen och betäcker den med en handfull jord: dödsskallen skall blifva lätt såsom hvarje annan skalle". Han gjorde det och det skedde.

Och snart uppfylldes orden. Alexander drog tillbaka med sin här och dog i Babel. Hans Rike förföll och besegrarens hufvud låg der, så som en annan dödsskalle.

181. Der frühe Tod.

Tidigt om morgonen gick en flicka i trädgården för att samla sig en krans af sköna rosor. De stodo der ännu i sin knopp, tillslutna eller hälft tillslutna, morgondaggens doftande kalkar. "Än vill jag icke bryta Er, sade flickan. Först skall solen få öppna Er; då skolen I pråla skönare och dofta starkare."

Hon kom om middagen och såg de skönaste rosor frätta af maskar, böjda af solens stråle, bleknade, förvissnade. Flickan gret öfver sin dårskap, och den följande morgonen samlade hon sin krans tidigare.

* * *

Sina käraste barn kallar Gud tidigt ur detta lifvet, för än solens strålar sticka dem, för än masken vidrör dem. Barnens Paradis är en hög grad af härlighet, den mest rättskaffens fromme kan ej komma dit; ty hans själ har varit befläckt.

182. Der Lohn der zukünftigen Welt.

Rätta icke din lefnadsväg; alla dess fotsteg äro goda, ehuru ej för hvar och ens mål. Väg också icke lagens föreskrifter, så att du säger: Detta budet är stort, derföre vill jag hålla det, ty dess lön skall blifva stor. Gud har icke uppenbarat för menniskan, hvilken lönen blifver för hvar och ens gerning.

En Konung ville plantera en trädgård och kallade dertill Arbetare utan betingande; han öfverlämnade hvar och en fritt dess embete och fragte endast om aftonen, hvarpå han hade arbetat. Hvar och en viste hvad han hade gjort; en fikonaträdet, en annan oljeträdet, en Cypressen, en annan palmträdet, som han planterat. Husfadren gaf hvar och en lönen efter dess arbete och så var hans trädgård planterad med många slags träd. Hade Arbetarna vetat, hvilket

Sid. 240.

träd skulle bringa den största lönen, så hade husfadren icke uppnått sin afsigt, trädgården hade ej blifvit planterad med många slags träd.

* * *

Man frågade en vis, hvarföre Gud så länge välsignat honom under dess lefnad: "emedan jag fullgjorde min minsta pligt äfven så väl som den största, svarade han, derföre har Gud så välsignat mig."

183. Die Rose unter Dornen.

En from man, som lefde djupt kränkt och sårad midt ibland sina förföljare, gick en gång ängslig upp och ned i sin trädgård, nästan förtviflande på Forsynens vägar. Såsom fasthållen blef han stående framför en Rosenbuske och Rosens ande tilltalade honom sålunda: "Upplifvar icke jag en skön växt? en kalk af tacksägelse, full af söt lukt emot Herren i alla blommors namn, dess rökoffer. Och hvar ser du mig? ibland törnen. Men de sticka mig intet; De beskydda mig och gifva mig safter. Det samma göra Dina fiender, och skulle Din ande ej vara mer och beständigare än en förgänglig blomma?" Stärkt gick Mannen derifrån; hans själ blef en Tacksamhets kalk för - hans fiender.

ibid. Der Engel des Todes.

Fruktansvärd synes dödsengeln för den döende. Ifrån dess flammande svärd drypa bittra droppar; dess anblick är förskräcklig.

Fins intet, som kan rädda oss derifrån? Kan ingen se Paradiset, förän han först ser döds Engelen? Icke så. Den som under sin lefnad gjort kärleks och godhets verk, den som gladt människor och fått deras välsignelse, den ser icke döden. Såsom Paradisets ängar sväfvade de goda gerningarna under hans lefnad och vederqvicka hans hjerta och andas stilla öfver hans själ.

Så blef Elieser, Abrahams trogne tjenare, välsignad af sin herre dertill att han ej såg döden för den glädjen han berett honom under sin lefnad. Äfven Sarah, Assers dotter, då hon bragte Patriarken Jakob den underrättelsen, "din son lefver!" sade han: "den mun, som säger mig detta, blifve derföre i dödsstunden vederqvickt." Och Bilha, Pharaos dotter skulle dö; på det man ej kunde säga: hvad hade hon till lön för sin välgärning, att hon uppfostrat Moses, trädde i hennes sista stund Moses bild med alla sina gerningar henne härligt för ögonen; dödens bild fösvann för denna anblick.

Såsom man drager tråden ur mjölken, skiljes den godes själ ifrån sin kropp vid åtanken af det goda hon genom

honom åstadkommit; den ondes själ skiljes hädan, såsom man drifver spitsiga törnen från ull.

Journal. (fortsättning från pag. 127)

D. 8de låf för Lect. Borgström – d^o hela eftermiddagen – hos Masalin – vakat länge.

D. 9de las Ekmark i stället för Lect. Forsius Curtius och skall läsa ända tills han kommer hem med sin unga fru. L. Molin var ännu ej hemkommen ifrån Heinola, således hade vi för honom låf. NB. lånte af L. Ekmark St. Peterburgische Zeitung för innevarande år N:o 1–5. – hos Zitting och Holmberg. Spelte några spel Myllymatte. – vakat till kl. ½ till 12.

D. 10 undersökning om Petrelierna, h[vilk]a en afton varit utklädda och föröfvat oväsande på gatan och natten till gårdagen, som det tros, slagit ut Sallingres fönster. – ytterligare förmaning af Rectorn, att ej förkläda sig, ej gå sent ut om qvällarna och förhålla sig stilla. – låf för Språkmästaren – e.m. ondt i hufvudet. – vakat till kl ½ till 12. NB. en novitius Streng,

D. 11 om morgonen stark pollution. – vi började för Lect. Cleve med Luciani Dialoger ifrån 20:de emellan Menippus och Cerberus. – hos Sallingre – hos Blomqvist och Löfgren – återfört Tyska Tidningarna till Lect. Ekmark jämte häften 4–8 af Adrastea. Lectorn lät mig gå uppå Bibliotheket i sitt ställe och hämta derifrån alla der befindteliga Exemplar af Luciani Dialoger, hvaraf jag fick ett – jag förde äfven dit Adrastea och lånte derifrån Asiatisches Magazin XII häften – hos Rein om aftonen, vakat till kl. ½ 12.

D. 12 låf för Lect. Molin – Archenholtz och Nystén här. – om aftonen var jag hos Språkmästaren och begärte att få läsa Tyska och Franska för honom jemte Nystén och Archenholtz. Han frågade mig ett och annat på Tyska och jag svarade så godt jag kunde – äfven ställde han till mig några frågor på Franska, men jag vågade mig ej att besvara dem. – vakat till kl. 11. – NB. förut hos Nystén - sedermera hos Westlingen och spelte Dam – då jag kom derifrån hem, tog jag upp eld och inandades dervid svafvel, hvilket förorsakade mig en andtäppa under sömnen om morgonen, då jag vaknade, men föll åter i sömn, och hade derunder en stark pollution.

Sid. 242.

4/3

Adrastea 4ⁿ Bandes, zweites Stück.

1. Sinesische Exempel der Tage. (fortsättning af pag.211.)

187. 9. Die veränderte Zeit.
191. 10. Die beste Art der Vorstellung.
194. 11. Der stärkere über den Starken.
196. 12. Eigene und fremde Schuld.
198. 13. Der treue Diener auch im Tode.

"Regenternes fel, säger Lien-hiang, äro alla af följder; de äro steg, som föra mot förderfvet. Att se sådana fel och tuga derom, när man är berättigad att tala deremot, är lika mycket som att ej älska sin herres välfärd, följaktligen ej vara någon trogen, nitisk tjenare."

"Men detta nit har sina gränser. Den allmänna regeln är, att, när man gjort 3 gånger föreställningar och icke blifvit hörd, bör msn nedlägga sitt Embete och aflägsna sig. Sker ej detta, så sätter man ära och lif i fara; en förlust, som man billigt borde förekomma. Tiger man deremot, när en Regent begår stora fel, så sätter man honom tillika med staten i fara; då måste man vid ett verkligt ej agta sjelfva lifvet. Det kommer allenast derpå an, att man känner Herrens sinnelag, moget öfverväger omständigheterna och använder allt till sin nytta, såväl för att trygga sig sjelf, som för att vara Regenten och staten nyttig."

Lin-Kong, då han regerade staten Uei, betjente sig i hemliga göromål af Mi-tsetoan, som var en människa utan förtjenst och dygd, då deremot den förståndige och dygdige Kin-pe-ya fick ej hafva någon del deri. Ju-tsiu, den tiden Minister, gaf sig all möda, att aflägsna den förre, och närma den sednare till Prinsen; men allt förgäfves. Då han var nära döden, kallade han sin son till sig och sade: "Jag anbefaller dig härmedelst att sorgeceremonierna efter min död icke hållas på vanligt ställe, jag är icke värd den äran. Jag har ej varit så skicklig, att bevisa min Herre den viktigaste tjenst, att aflägsna Mi-tsetoan ifrån honom. Välj därför härtill blott den nordliga salen; och äfven

Sid. 243.

den är för mycket för mig.

Då Ju-tsin var död, syntes fursten vid sorg Ceremonien. Då han såg, att man icke hade valdt dertill den vanliga salen, frågade han sonen om orsaken, som då berättade honom ord för ord, hvad fadren sagt och förordnat på sin dödssäng. Liu-tong stampade med foten, förändrade min, och sade lik en, som vaknar utur djup sömn: "min lärare har under sitt lif fåfängt bemödat sig att förskaffa mig en trogen tjenare och aflägsna mig ifrån en bof. Han har blifvit förtruten vid något och ännu efter döden funnit ett medel, att upprepa mig sin föreställning. Det kallar jag ett outröttligt nit." I

ögnablicket lät han ändra salen till Ceremonierna, afskaffade Mi-tsetoan och antog Kiu-pe-ya till Minister. Hela riket glädde sig öfver denna förändring, och befann sig väl dervid.

201. 14. Die Stiefmutter.

Under Sven-Bang's regering funno Slottsvaktarena en nyss ihjälslagen man på fältet, och några steg derifrån 2 bröder, h[vilk]a man tog i fängsligt förvar såsom banemännen till mordet. Då den döde hade blott ett sår som altså äfven lät förmoda blott en baneman, uppstod frågan h[vilke]ndera af dem båda föröfvat mordet? ingendera af bröderna ville låta skulden komma på den andra; hvardera sade, att "han vore mördaren". Saken kom för Kungen.

"Att skänka båda lifvet, sade han, hette att låta Mördare vederfaras nåd; att låta döda båda, då blott en kan hafva begått mordet, vore emot lagarna och grymt. Bäst måste modren känna dem; endera måste dö; hennes utslag må döma.

Modern brast i tårar, då Konungens befallning öfverbragtes henne. "Emedlertid, när jag skall välja, sade hon, så må - den yngste dö. Den äldre lefve."

Domaren förundrade sig, att emot mödrars vana, h[vilk]a vanligen mest älska den yngste, denna modren valde den äldste; deruppå talte hon sålunda: "Den, hvars lif jag räddar, är ej min köttliga son; han hade blifvit född min afledne man i dess första gifte. Att vårda honom som min son, lofvade jag fadren och har hittills hållit mitt ord. Jag skulle bryta deremot, om jag nu till den äldres skada af moders ömhet valde mitt barn, det yngsta. Jag känner, hvad valet kostar mig." Tårar och suckar qväfde orden.

Sid. 244.

Då moderns val berättades för Konungen, skänkte han båda sönerna lifvet.

203. 15. Umgang der Jünglinge.²⁴⁰

²⁴⁰ I marginalen: Man soll immer sich zu älteren, verständigen, wichtigen Männern halten, nicht an denen, die uns in allem weichen, uns für ihren Obern erkennen.

205. 6. Der Ich-Philosoph.

(En människas största olycka är högmod. Är en son högfärdig, så vördar han icke sina föräldrar, en stolt undersåte upphör att vara en god undersåte. En stolt fader förlorar sitt fadershjärta; en stolt vän känslan af vänskap. I, som sträfven efter wishet, aflägsnen Er intet ögnablick ifrån det himmelska förnuftet, som utgjör vår själs väsen, det är i och för sig sjelft rent och upplyst, och på det hon må blifva det, måsten I uti allt skilja ifrån Er ert Jag. Det är nog. Försvinner ej detta från ert hjertas grund, så uppväckes stoltheten, roten till alla laster. Hvarföre voro våra förfäder så dygdige och älskade? Emedan de undertryckte sitt Jag. då blef ödmjukhet för dem lätt, grunden till alla dygder.)

207. 11. Untersuchungen des vergangenem Jahrhunderts zu Beförderung eines geistigen Reiches.
(forts, af pag. 201 & seqq.)

Då Lord Herbert af Cherbury, en Riddare, ädel och dristig, galant, lärd och till sitt stånd skicklig, ville år 1624 såsom Gesandt i Paris utgifva sina böcker: "Om sanningen" desslikes "Öfver orsakerna till villfarelser och öfver Lekmäns Religion", sände han dem i Manuscript till Hugo Grotius, som den tiden var likaledes Gesandt i Paris. De behagade honom mycket; han uppmuntrade Riddaren att utgifva dessa skrifter. Men ännu icke tillfreds med Grotij bifall, liksom utfordrade han himmelen att genom ett tecken förvissa hans villrådiga sinne, "om han skulle utgifva boken?" "Så full af tvifvelsmål, (skrifver han) satt jag på en klar sommardag i min kammare; mitt fönster var öppet åt söder; solen sken klart; ingen väderpust rörde sig. Jag tog min bok om sanningen i handen, kastade mig på mina knän, och bad andäktigt dessa ord: O du evige Gud, du upphofsman till detta ljus, som nu beskiner mig, du all inre upplysnings gifvare! Jag anropar dig för din oändliga godhet, att förlåta mig en större bön, än en syndare borde göra dig. Jag är ej nog öfvertygad, om jag vågar göra denna boken bekant eller ej. Blir dess utgifvande till ditt förherrligande, så beder jag dig; gif mig ett tecken från himmelen. Hvarom icke, så vill jag

Sid. 245.

förstöra (unterdrücken) den. "Knappt hade jag uttalat detta ord för än ett högt och dock tillika mildt buller (mildes Getöse) kom ifrån himmeln. Detta uppreste mig i så måtto och gaf mig en sådan tillfridsställelse, att jag höll min bön för hörd och trodde mig hafva det åstundade tecknet. Härpå beslöt jag således att låta trycka min bok. Jag betygar för den allvetande Guden, att detta, så främmande det ock må synas mången, är sant.

* * *

"Förargelse hit, förargelse dit, säger Luther, nöden har ingen lag. Jag skall skona det svaga samvetet, så vida det kan ske utan min själs fara; hvarom icke, så skall jag hjälpa min själ, det må då hela eller halfva verlden förarga sig deröfver."

"Att bekänna fritt och offentligen predika ordet är högsta verket i det christliga lifvet; derföre måste man våga lif, gods och ära. Ty att tro rätt och att lefva väl hemligen och hos sig sjelf oroade ej den onde anden så hårdt,²⁴¹ men när man vill fara ut för att bekänna, predika det sjelf, äfven till andras bästa, det kan han ej tåla. Ett säkert samvete, som är visst om saken, trasslar och fångslar ej; det visade torrt och modigt, huru det förhåller sig."

"Med Evangelium i vår tid är det likasom med en menniska, som håller på att dö, h[vilke]n redan har själen på tungan, att han blott litet rör på tungan och mumlar orden: i dina händer befaller jag min ande. Altså äro vi Evangelii sista intryck. (Druck). Evangelium är ej en evigt blifvande lära, utan är som ett förgängligt slagregn, som bortflyter. Hvad det träffar, det träffar; hvad det känner, det känner det. Det kommer ock intet åter, blifver ock intet stående; utan solen och hettan komma efter. Erfarenheten visar också, att på intet ställe af verlden har Evangelium blifvit rent öfver ett mannaminne; utan så länge det varat, h[vilk]a upprättat det, har det varit ståndande och tilltagit; när de voro borta, var ock ljuset borta; straxt följde olagliga partiets stiftare och falska Lärare."

"Evangelium måste vara hvar mans fotkläde (Fusstuch), på det hela verlden må löpa och träda med fötterna derpå, jemte dess lärare och lärjungar. Furstar och herrar förfölja det, elaka gossar häda och forsmäda det. Och fastän det icke utrotas genom krig och mord, så skall det dock vid verdens förakt och otacksamhet genom lögn och falska lärare undergå."

"Om Djefvulen vore så klok och tege stilla samt läte predika Evangelium, så skulle det ej hafva mindre skada. Ty om Evangelium ej anfäktas, så förrostar det, och har ingen orsak, att visa sitt välde och sin kraft."

Sid. 246.

(214–223) VI. Freidenker.

Namnet fritänkare kom med början af 18:de århundradet i bruk, sedan Toland, utdrifven från sin kyrka och förföljd för sin bok a)²⁴² tillagt sig detta namn, och sedermera kallades så med högt begabberi. Sedermera utgjöto Swift och andra snillrika hufvuden sitt spe öfver fritänkarena. Man

²⁴¹ I marginalen:(recht glauben and wohl leben heimlich und bei ihm selber ficht der böse Geist nicht so hart an.

²⁴² a) Christianity not mysterious 1696. 1701

räknade till dem de mest olika, ofta ganska aktningsvärda skriftställare och ställde dem tillsammans med de lättfärdigaste bofvar. Andra, som med rätta förtjente namnet, kallade man ej så, emedan de hörde till den höga kyrkan. Slutligen lät man titeln falla och sade i stället otrogne (infidels). På fasta landet gick det ej annorlunda med namnet esprit fort (Freigeist), Det har utmärkt narrar och kloka, tills äfven dess tid är förbi.

Hela det förflutna århundradet bevisar, att fritänkare eller hvad som helst man vill kalla dem, på långt när ej varit X-stendomen så farliga, som man inbildade sig i sin första paniska fruktan, utan att de snarare varit den i många afseenden nyttiga. De icke allenast uppväckte pröfningsnillet och höllo det vaksamt; utan (hvem kan neka det?) frambragte mestedelen bättre skrifter, än de sjelf skrefvo, bättre, ja contraira verkningar än de hade till afsigt. Utan dylika anfall uppå Xstendomen hade (att ibland många nämna blott få), Locke och Addison, Bentlei, Buttler, Berkeley, Campbell, Chandler, Clark, Conybear, Derham, Ditton, Foster, Gerard, Hoadley, Jennyes, Jortin, Lardner, Laland, Parker, Ray, West, Wollaston o.a. icke skrifvit många af sina dyrbara verk; de hade ej blifvit förda på många undersökningar eller vid dem icke blifvit så fästade.

Förföljelse öfver tankar, h[vilke]t föremål de också må beträffa är ej Xstendomens anda (Geist); protestantismens anda är öfvertygelse, följaktligen egen undersökning och pröfning. Minst voro de nöjda med förföljelser, som skrefvo emot de otrogna; ty att skriva mot en uppbränd bok eller emot en fängslad olycklig är ingen ära. Hvem kan neka, att icke vid hvarje sammanträffande af tänkande hufvuden, såsom emellan stålet och flintan, gnistor frambyta.

Sid. 247.

Då en Leibnitz, såsom han gjort det, yttrar sina tankar öfver en Hobbes och Shaftesburi, öfver Toland, a)²⁴³ Huet och andra Christ[en]domens fiender eller försvarare, äro icke dessa vinning? Och då, vid upptäckta svagheter, den så kallade kyrkan, ehuru med motvilja oförmärkt låter mycket anstötligt, falskt och förargande fara, och äfven de otrogna (Infidels) gåfvo dertill anledning, vann den icke sjelf derigenom? Det obehagliga eller svaga i deras skrifter vistes dem, olidligt spe, förtalets gift föll på dem sjelfva tillbaka; deremot framträdde alltid sanningens skönare glans och Eusebia fick kronan.

Hos hvar och en af såkallade fritänkare åtskilje man altså hvad godt han utom sitt fritänkeri åstadkommit, och hvad han haft i sinnet vid sitt fritänkeri ifrån det, hvad han okraftigt eller uppbragt företog emot kyrkans läror; i det sista kunde han ju vederläggas. Hos Toland t.ex. hvem skall hos honom misskänna den mycket beläste mannen, det klara hufvudet, den vunne pröfvaren? ehuru han, uppbragt genom förföljelser, från skrift till skrift doppade sin penna i skarpare vätska.

²⁴³ a) Öfver Tol[ands] skrift: Christianity not myst[erious] dömde Leibn[it]z ganska mildt.

Hans bok Christianity not mysterious, "att Xstendomen ej innehåller några hemligheter," hade vunnit en ej allenast oskadlig, utan sann och skönare synkrets, om han i sjelfva Xstendomens mening fullföljt sin plan. Ty säger och påstår den icke sjelf, att den är en upptäckt hemlighet, uppenbarelsen af ett gudomligt råd som dittills varit förborgadt? Säger den ej sjelf, att tider af hemligheter, typer och Emblemer, Gåtetider är förbi? Hade någon fredligt och öfvervägande ställt emot honom en skrift af detta innehåll, hvad skulle Toland kunnat säga? Att han med sin Amyntor, med sin Nazareus, med sitt utkast "om Judiska folkets ursprung" ville föranleda pröfning, säger han sjelf; Pröfningen är på långt när ännu icke fulländad. Hvem kan då neka, att han med sitt Miltos lefverne, med sin upplaga af Harringtons Oceana, med sin undersökning om $\epsilon\iota\kappa\omega\nu$ βασιλικη och andra skrifter förvärfvat sig verkelig förtjenst? En större hade han haft, om han, en född Irländare, som förstod Geliska hade kunnat utarbete sin Druidernas och Celtiska Religionens Historia, eller om man öfverhufvud stilla och

Sid. 248.

i ro skulle nyttjat detta goda hufvud. a)²⁴⁴

"Under sin sista sjukdom, (säger hans Biograf) yttrade han ett filosofiskt tålmod, en fullkomlig undergifvenhet för Guds vilja och var ganska glad öfver sin nalkande upplösning. Då han dagen före sin död tycktes vara förnöjdare än vanligt och jag sade till honom: "jag hoppas att det är bättre med Er" gaf han mig till svar: "Min Herre, jag har intet annat hopp än på Gud." Några minuter föran han dog, såg han stindt på några vänner, h[vilk]a voro i kammaren, och då man frågade honom: "om något feltes honom?" gaf han med den ståndaktigaste färdighet till svar: "mig felas intet annat än döden". Den, som det tyckes skrytsamma grafskrift, som han sjelf skref några dagar före sin död, och som så mycket lägges honom till last, är också att ursäkta. Då ingen af de lefvande lät vederfaras honom rättvisa, förskaffade han sig sjelf densamma, genom en bekännelse på sin graf.

I Philosophien var Toland en Elev af Jordano Bruno, men som öfverallt en flygtig Elev. Sina Efterträdare i fritänkeriet i England öfverträffade han alla i lärdom och skarpsinnighet.

* * *

²⁴⁴ a) S. Collection of several Pieces by Toland, med hans lefnadsbeskrifning.

5/3 Anton Pollins, en ärlig, godsint man, människovän i ordets äkta bemärkelse, var visserligen icke de ämnen, öfver h[vilk]a han skref, vuxen, men förtjente han den hårda och stolta ton, med h[vilke]n den öfverlägsne Berkley öfverföll honom? Många af hans påståenden öfver Prophetiorna hade Grotius längesedan förut föredragit; andra hafva med tiden blifvit den allmänna synpunkten. Kunna afsigterna af det tillkommande, som utvecklas i människornas själar annorlunda än tidmässigt och localt, af omständigheter föranlåtna, skildras i dess synkrets, som har och fördrager dem? Tiden, som omfattar allt, utvecklar dem efterhand högre och längre.

* * *

Woolston kom i sina villomeningar genom - en svärmagtig tillgifvenhet för skriftens allegorier, efter Origines och andra så kallade Kyrkofäder. Lagliga Förföljelser upphetsade hans dessutom

Sid. 249.

arma hufvud; han dog – den gode mannen dog för sina välmenta Allegoriers skull, till h[vilk]a han gjorde X[rist]i sår – i fängelse. ”Detta är en kamp, sade han till sin väktare, h[vilk]a alla måste företaga, och h[vilke]n jag ej allenast gerna utan och tåligt underkastar mig.” Härpå tillslöt han sina ögon och läppar med egna fingrar, för att gifva sitt ansigte en passande gestalt; så dog han. Han var exemplariskt saktmodig och måttlig. Han plögade säga, att om han om året hade också mera än 60 pund, visste han icke, huru han skulle använda dem. Då en nedrig bof hade angripit honom med en gemen Pasquill och man rådde honom att lagligen förfölja denne, så gjorde han sig underrättad om hans omständigheter. Då han förnam, att han hade en familie och var i torftiga omständigheter, sade han: ”Om jag genom lagfart bringar de arma varelserna till tiggarsstafven, skulle ej deras elände förorsaka mig mera bekymmer, än en rättvis förföljelse mot min motståndare kunde förskaffa mig nöje?”

* * *

Ehuru i anseende till Gharakterer namnen af en Tindal, Chubb, Morgan knapt förtjena att anföras efter de förre, så hafva dock äfven de åstadkommit godt genom de skrifter, som sattes emot dem. Älskansvärd synes t.ex. emot Tindal den beskedlige Foster; äfven i Tyskland hafva den sednares äfvensom flere Religions försvarares, en Lockes, Clarkes, Jortins o.a. skrifter stiftat mycket godt. Med öfversättningar af sådana skrifter begyntes den bättre smaken och tonen i Theologien; Sack, Spalding, Ebert, Pistorius, Semler o.a. hafva derigenom förvärfvat sig en blifvande förtjenst. Utan denna mångsidigt friare utsigt af tingen, sutte man törhända ännu på den gamla Latinska dogmatikens skolbänkar. En kritisk Språk-, tid-, och folkkännedom har värdeligen bidragit till denna högre åsigt af tingen, följaktligen också af de Judiska och Christna skrifter, mot h[vilk]a inkast blifvit så hopade. Blott genom ett flitigt språkstudium, genom en opartiskare kännedom om

ålderdomens folk och tider, men is[yenner]het genom en förbindning af flere vetenskaper och kunskaper kunde denna högre åsigt ernås.

(223–229). Fortsetzung. (Unterschied der Freidenker.)

1) Den lågaste mening, man vidfogade det mångtydiga namnet Infidels, är den, att man höll dem för Trolösa, h[vilk]a, i det de icke

Sid. 250.

höllo med hvarje sin Kyrkas mening, eller till och med anfäktade många, äro förbundsbrytare, utan samvete och försyn mot någon last. Den som ej håller med den eller den sectens kyrkotro, vore han derföre en Gudsförnekare, en trolös emot hvarje pligt och samvetet, en omenniska? Ingen; om det finnes Atheister? har väl i sista hälften af det förflutna århundradet genom högljudda vitsord, is[yenner]het från Frankrike, befriat sig; men äfven dessa, om de ej ville uppgifva sinne och förnuft, måste erkänna en Naturordning, till h[vilke]n också de hörde, följaktligen lagar, h[vilk]a herskade äfven öfver dem; is[yenner]het för att renare och skarpare, utan fördom om sjelfva det högsta anseendet, forska dessa lagar. Föreburo de Atheismus och åtnöjde sig med blinda, nödvändiga magter. Till och med emot dessa gäller altså icke den hätska förvitelsen för löshet emot pligt och ordning; mycket mindre i anseende till sådana, h[vilk]a tänkte annorlunda öfver en och annan Kyrkomening. Snarare borde man kalla de gemene Politici och Moralister, h[vilk]a bygga allt på nytta och oegennyttan, en Mandeville och hans svaga efterföljare för Infidels.

2) Kallar man sådana till fritänkare, som här och der uppväckte tvifvelsmål emot Bibliska böckers inspiration, Authenticitet eller innehåll; så kommer det an på de skäl, hvarmed de framställde dessa tvifvelsmål. Voro de grundeliga, hvarföre ej höra, pröfva dem? Ogrundeliga; desto lättare äro de att vederlägga, eller förtjena icke denna vederläggning. Bibeln är en samling af ett gammalt folks böcker, som i ett oss okänt språk ägde och las dessa böcker; ju viktigare deras innehåll är, desto nogare uppmärksamhet äro vi dem och deras historie skyldige. Den som uppväcker och befordrar den samma, hvarigenom det ock må vara, förtjenar

tack; han må heta fritänkare eller annat.

3) Rörelse ändteligen fritänkeriet kyrkans mening; hvarföre skulle icke i afseende å denna tänka vara tillåtet? Protestantismen fordrar det till och med, då den är byggd på egen pröfning och öfvertygelse; Reformatorerna öfvade fritänkeriet efter tidens mått; blott derigenom blefvo de Reformatorer, Och då i Kyrkohistorien dessa meningars såväl föränderlighet som ursprung nogsamligt ligger i dagen, så talar den högt för fritänkeriet.

* * *

På 70 talet af det förflutna århundradet uppträdde en Man,

Sid. 251.

som man kunde kalla Fritänkarens Rättänkare, Lessing. Redan förut hade han räddat Lemnius, Cardan, in extrem religiosum; a)²⁴⁵ Huru räddade han Berengar, och uppträdde med utgifvandet af en Anonyms fragmenter liksom emellan denne och dess motståndare. b)²⁴⁶ En väl vald ståndpunkt. Ehuru hans plan misslyckades, äro dock de genialiska blickar, h[vilk]a han öfverhufvud kastade på dessa slags stridigheter, de allmänna grundsatser, som han dervid fastställde, det bästa i sitt slag, en vinst och regel för kommande tider. b)²⁴⁷

"Xstendomen går sin eviga, allsmäktiga gång; och förmörkelser bringa ej Planeterna ur deras banor. Men Xstendomens Secter äro dess Phases, h[vilk]a ej annorlunda kunna bibehålla sig, än genom hela naturens stockning, och Sol och Planet och Observateur förblifva på samma punkt. Gud bevare oss för denna förskräckliga stockning." c)²⁴⁸

"Höra oss och bedömma oss skall den, som kan och vill höra och bedömma. O, att han kunde det! Den som jag hälst önskade hafva till min Domare! Luther, du! Store misskände Man! Du har löst oss från Traditionernas ok; hvem löser oss från bokstafvens odrägliga ok? Hvem bringar oss äntligen en Xndom, sådan Du nu skulle lära den! sådan Christus sjelf skulle lära den. Hvem?" d)²⁴⁹

(230–233) Baco von der Wahrheit,

"Hvad är sanning?" fragte Pilatus, den bespottaren, och ville icke afbida svar. Visserligen gifves det folk, som finna nöje uti tankarnes yra och hålla det för trälldom, att vara bunden genom en stadig tro eller stadiga grundsatser. De vilja i tänkande äfven som i handlande hafva sin fria vilja. Väl hafva de philosophiska secterna af detta slag upphört; emedlertid finnes det ännu qvar många ostadiga hit och dit fladdrande hufvuden, h[vilk]a hafva samma ådror, blott icke så blodrika som de gamla. Men

²⁴⁵ a) Lessings Schriften. Th. 3. 1764.

²⁴⁶ b) I Historie och Litteratur. Utur Wolfenb. Biblioth. skatter. 'V trag 3.4. Duplik. Parabel. axiomata. Antigötz. 1778.

²⁴⁷ b) Parabel. S. 15.

²⁴⁸ c) S. 26.

²⁴⁹ d) S. 26.

ej allenast den svårighet och möda man måste åtaga sig för att finna sanningen, också icke den utur den fundna sanningen uppkommande tankarnes fjättrande förskaffa lögnen gnast; utan framför allt människans naturliga, ehuru förderfvade böjelse till lögnen. En af de nyare Greker, som undersökt detta, förvånas öfver, och kan icke finna någon orsak, hvarföre de dödlige älska lögnen för sjelfva lögnens skull, då de hvarken som Poëternes lögner förskaffa nöje eller såsom Köpmannens fördelar.

Sid. 252.

Men jag vet ej hvaraf det kommer, att det rena dagsljuset, sanningen, ej visar denna verdens förklädda fabler och gycklerier så präktigt och elegant, som nattens facklor och upplysning göra det. Värdet af en perla kan sanningen, då den lyser klart om dagen kanske ernå; priset af en Diamant eller af en Karbunkel, som skimrar med mångfaldigt ljus, skall den aldrig uppnå; blandad med lögn behagar den alltid mer, än då den synes ren. Hvem tviflar derpå att, beröfvade man människorna deras fördom, t. ex, toma meningar, smickrande förhoppningar, falsk värdering af tingen, inbildningar och dylika, h[vilk]a de efter behag digta sig, icke många blefve nederslagne, magre, ledsamt matte, missnöjde med sig sjelf och trötte. Med stor stränghet kallas af Kyrkofäderna poë sien för ett Dämonernas win, emedan den fyller Phantasien med toma digter; och dock är phantasien blott en skugga af osanningen. Denna, emedan den blott lätt genomgår själen, skadar ej; men väl lögnen, hvarom vi först talte, emedan sinnet insuger den. Emedlertid, huru ock detta vid människornas förvända böjelser och tänkesätt må förhålla sig, så lærer dock sanningen, (som egenteligen allena bedömmar sig sjelf) att dess forskning, då man som en sökande förtjenar den, dess kännedom, som föreställer den närvarande, och dess samtyckande upptagande (beifälliger Empfang), som är liksom dess njutning och omarmning, är den menskliga naturens högsta goda.

I skapelseverket var det första, som Gud skapade, ljus för sinnen, det första förnuftslyuset; ja hans verk på hvilodagen, h[vilke]t han fortsätter, förståndets upplysning. Först blåste han materien, derpå menniskan ljus i anletet; oafbrutet (fortwährend) blåser han det i de utvaldas anlete. Skalden, som brydde en eljest ej den sect, säger ganska skönt: "angenämt är det, att från stranden skåda på de uppresta böljorna, angenämt att från slottsönstret gifva akt på det påbegynta slaget och dess växlande lycka; men ingen vällust kommer upp der emot, då man från sanningens höga topp nedskådar i den af stormar, mörker och villor uppfyllda dalen, hvaruti människorna famla omkring; ”om också blott medlidande, ej en uppblåst stolthet åtföljer detta skådande. Det kallas himmelen på jorden, när vårt sinne uppsvingar sig öfver sanningens poler, hvilar på försynen och förnöjer sig (beweget sich) i kärlek."

* * *

För att från den theologiska och philosophiska sanningen komma till sanningen eller snarare sannfärdigheten i borgerliga förrättningar, så måste de sjelfva, h[vilk]a ej uttöfva den, erkänna, att

ett öppet osminkadt sätt att behandla sina förrättningar är en mänskliga naturens öfverträffelig prydnad, och blandningen af det falska dervid det bly, som sättes till ädla Metaller, för att göra dem smidigare; men deras värde blir

Sid. 252a.

derigenom förringadt. Ormarna, h[vilk]a krypa på magen, tillhöra böjliga, sneda varelser; ej upprättgående menniskor. Ingen lust ges, som så höljer en menniska med skam, som trolöshet och falskhet. Derfor säger Montaigne, då han undersöker, hvarföre lögnen hålles för så skamlig och neslig? skarpsinnigt; att då man tager det rätt, så bör man säga om en menniska, h[vilke]n man kallar lögnare tillika, att han är fräck emot Gud, feg emot menniskor." Ty en Lögnare insulterar Gud, i det han kröker och böjer sig för en menniska. Visserligen kan det icke bättre uttryckas, huru ohygglig och förderflig falskhet och trolöshet är, än derigenom, att genom den, såsom genom den sista klagan; Guds domsdag skall nedkallas öfver menniskoslägtet: ty det är spådt, att vid sin andra ankomst skall Christus finna få trogna på jorden.

Allmänna Ephemerider

Sjunde Årgången

1813

Femte Häftet

Allmänna Ephemerider

Sjunde årgången 1813

Femte Häftet

Martius (fortsättning)

Adrastea (fortsättning ifrån pag. 252. 4. h.)

234–245. VII. Mandeville's Bienenfabel.

Så fritt det fältet måste vara, som tillkommer det men skliga förståndet i forskningen af hvarje sanning (den må angå grunderna och beskaffenheten eller omfånget af våra kunskaper om allmänna begrepp eller historiens facta); så fritt det altså ock må vara i forskningen af de medel, som höra dertill, följaktligen hvarje tidehvarfs skrifter, Traditioner och inrättningar, ett intet falskt sken tilläfvventyrs må blända eller bortskrämma det; så är det med fritänkeriet angående hjertat och sederna helt annorlunda. Den moraliska lagen är inskrefven i vårt bröst; man behöfver hvarken hämta den ner ur skyarne, eller upp ur de dödas rike. Samvetets röst talar hos hvar och en, som rätt förnimmer och använder den; det bevisa ock de annars mest ocultiverade folken, Grönländarena, Eskimauerna och så kallade vildar. På sedelag är hvarje samfund, ifrån det husliga ända till stater, sjelfva Röfvare samfundet grundade, så länge eller kort de vara.

År 1706 utgaf Bernhard von Mandeville, en Läkare, bördig från Dort [Rotterdam], boende i London, i Engelska rim den så kallade bifabeln eller den pipande kupan, a)²⁵⁰ h[vilke]n intog först blott 26 sidor, men blef år 1714 så tillökt med anmärkningar genom hela Alfabetet, med undersökningar öfver ursprunget till den sedliga dygden, öfver men skliga samfundets beskaffenhet, öfver Christeliga Kärleken och fattigscholorna, b)²⁵¹

Sid. 254.

²⁵⁰ a) The grumbling Hive, or Knaves Turn'd Honest.

²⁵¹ b) The Table of the Bees, or private Vices, publik Benefits, with an Essay etc. London 1724 Edit. III

sednare med samtal öfver äran, öfver Xstendomens nytta i Krig o.s.v. att dess fransyska öfversättning fyllde 4 små band. b)²⁵² Autors fritankar öfver Religion, Kyrka, Folkens stat och lycka oberäknade. c)²⁵³ Såsom oftast gjordes också der af ett förfeladt skämt ett grufveligt alfvare.

Sannolikt hade nämligen Mandeville med sina första blad "den pipande kupan, eller ärlig blefna skälmar" till afsigt, att skämta med en nation, i h[vilke]n det aldrig är politiskt rätt för det ena partiet, hvad det andra gör, som derföre så ofta anser staten förlorad, och mumlar samt piper öfver regering, Minister, affairernas gång. Å andra sidan ville han väl äfven spela dem masken från ansiktet, h[vilk]a under ärbarhetens sken söka och påyrka ärelös vinst under förevändning af den allmänna sin privat[a] fördel, såsom detta är fallet i alla, is[yenner]het köpmansstater, men måste vara det serdeles i det rika och mycket tarfvande England, På kortsynta missnöjda och honetta skälmar ville altså Mandeville på en gång afrifva larven; ett konststycke, hvartill visserligen fordrades en skicklig Taskspelare. Men det var Mandeville icke. Hans bifabel, lika usel som fabel och Allegorie, påstår orimliga saker, osammanhängande med hvarandra och med tillämpningen. Bina knota nämligen och villja vid sin rika, ordningsfulla och lyckliga författning ej lida några skälmar ibland sig. Jupiter, ledsen vid deras samfund, gör dem alla till honetta och nu går deras stat öfver ända. Hvarken på bikupan eller på menskliga stater passar fabeln.

Sid. 255.

Dervid hade Mandeville specielt och så fräckt tagit alla slags utsväfningar och laster i beskydd, att han höll hunger och last lika outhärliga för det menskliga samhället, den förra till appetiten, den sednare till statens väl: "Laster, menar han, äro de väl oansenliga, men nödvändiga rankor på h[vilk]a statsberömmets och statsrikedomens rankors fulla drufva prålar." Uselt vanställd fabel! Såsom Satyr för plump, såsom Philosophie och Statsvishet ömkelig.

Redan namnen "skälmen och trohet, Spitsbof och honett man" uttala sin hemlighet. Hvem skall anförtro sig en skälme? h[vilke]t missfoster vore en stat, ej allenast full af skälmar, utan helt och hållet grundad på skälmeri, bestående af skälmar! På trohet och ära är hvarje samfund grundadt, från de minsta husliga, till de borgerliga, ja till det menskliga släktets universal samfund. (Gesammtgesellschaft). Förvis trohet; hvem blefve ej misstrogen emot hvar och en? Man skulle blygas att heta "Menniska".

²⁵² b) La Fable des Abeilles, ou les Fripon devenus normetes gens. Londr. 1721.

²⁵³ c) Free thoughts on Religion, the Church and national Happiness. 1720. Man har af dem också en Fransk öfversättning af den bekanta van Effen. 1738 och en tidigare Tysk 1726. Äfven andra delen af bifabeln, samtalen öfver ursprunget till äran o.s.v. är öfversatt under den bedrägliga titeln: Anti-Shaftesburi, oder die entlarvte Eitelkeit der Selbstliebe und Ruhmsucht. Frankf. 1761.

Att det i hvart stånd finnes honest Knaves, ärbara skurkar; hvem vet icke det? hvem lider icke genom dem, också redan i deras anblick? Men att statens väl vore grundadt på dessa, och på den konst, de idka, är en försmädelse mot alla stater. Hela menskliga Naturen måste Mandeville sjelf förnedra under djurens; ty hvilket djurslägte vore grundadt på trolöshet emot sig såsom Individuum, och såsom art eller slägte? Swift satte åtminstone Yahoo's emot sina ärliga Huynhens, Mandeville gör alla statsborgare till Yahoo's blott i särskildta Masker och functioner. I England kallade man hans påståenden a system of difformity; men äfven detta namn, som redan efter orden motsäger sig, säger för litet. Skall man kalla det för en Conceit, då ej allenast hvar stämman spelar falskt, utan då verkningen af det hela skall vara beräknadt på detta falska spel af hvarje stämman? Lika så litet kan en sammansättning af missformer, politiska och filosofiska nånsin heta ett System. Det är fata Morgana, en vederstyggelig dröm!

Man skulle tro, att man småningom borde fått afsky för denna dröm och gladt sig öfver att hafva uppvaknat derur.

Sid. 256.

Icke så alldeles. Verkeligen ärligt folk, Berkelei t.ex. Young o.a. voro ifrigt deremot; men man trodde dem blott om halft, emedan de voro andeliga. Samfundet af honest Knaves slöt i stillhet ett sådant Brödraskap, att man ändtligen yttrade den mening, att: "En sats skälmeri (Knavery) hörde till hvar Metier; alldeles ärligt folk (honest men) äro ingenstädes brukbara; men tillika med vattnet borde man icke slå ut barnet; eller förråda hemligheten: förtäre hvar åsna vid den krubban, vid h[vilke]n han är bunden, och stjåle, hvad han kan stjåla; blott på honett sätt. Just derföre blifva dess behof i många stater så uppskrufvade, och han så kargt besoldad. Blott ett Dumhufvud är den, som ej märker det, och ett tanklöst hufvud den, som ej går på denna väg för att komma till rikedom och anseende."

I Frankrike gick man efter Hertigarnes regeringstid och den berömda Mississipp handeln ännu högre fram; ja, hela århundradet igenom, har man så inympat de späda telningarna egennyttia, egenkärlek, yppighet, lux, sköna konster, o.s.v. att man i slutet af det samma utbrast i ett öfverljudd skri: "inhonnetes gens! Fripons äro de habilaste verktygen till alla förrättningar." Med grundsatser af detta slag hafva många stater i det närvarande århundradet börjat; ja, hvaräst vore de icke allmänt bekanta? Mandevilles sägen vore visserligen således uppfylld: att Knaves skulle blifva honest men, och honest men, Knaves. Men då, efter Mandeville's fabel, hvar och en bikupa full af honest men en nära ruin förestår, skulle ej ett annat öde sväfva öfver denna stat af Knaves honest men? Deraf kanske Hartley's lärosats, som hotar författningar af sådan art med upplösning, "emedan den lik prophetens bild innefattade i sig Principium till undergång." Den stod på fötter af Metall och lera, h[vilke]a voro blandade med hvarandra; utan tvifvel skulle denna blandning betyda Knaves turn'd honest men ooh honest men turn'd Knaves. Om, såsom Mandeville menar, "äran i och för sig sjelf är intet, snarare en staternas blygd" h[vilke]n ära kunde en ärelös stat förläna och gifva? Titel och rang kan den gifva; den sanna äran kan den lyckligtvis ej beröfva engång en

Sid. 257.

olycklig, som är invecklad deruti. Olyckligt om den sanna äran ej stode att hämtas annorstädes ifrån än Mandevilles skälmeri, såsom statens grundval.

Hvem knyter då den sanna ärans krans? Det egna medvetandet af allt godt, honett och ädelt; ingen i verlden utom det. Detta medvetande är ännu icke utdödt; deras Republik, h[vilke]n bära det i sig, också icke; ingen Mandeville kan beröfva dem det.

Ärligare såsom ock tiofaldt skarpsinnigare dömmar Juden Pinto öfver Mandevilles frågor. a²⁵⁴) Sjelfva det finaste felet ibland grofva statslaster, handels-afvundsjukan finner han ej allenast dåragtigt, utan ock skadligt. Öfver Luxen, slåta Politikers vanliga rännbana dömmar han äfven så alfvarsamt som förståndigt. Och för hvem är icke i historien alla staters undergång bekant? De uppkommo genom dygder, och gingo öfverända genom inrotade laster. (gefällige Laster).

Böjelser och krafter af största olikhet behöfver staten; för dem har Naturen sörgt. Dess pligt är, att erkänna och nyttja hvarje slag. Hvarje Talangs, hvarje böjelses pligt är åter, att fullkomligen utbilda sig och sträfva till renaste höjd, till fullaste verksamhet: ty lättja likasom tyranni förderfva staten, de förstöra alla dess stämmors och verkande krafters harmonie. Mandevilles bi-Republik deremot hvad är den? Ett näste fullt af Spindlar, utaf h[vilk]a den ena uppfräter den andra; intet hus af sund Industrie, utan ett Sjuk-Hospital, ett

Bedlam.

245–250. Fortsetzung.

Men skulle icke Machiavell a)²⁵⁵ och Montesquieu, de största politiska Philosopher, sagt ungefär det samma, som Mandeville blott bestämdare och finare? Låse man den förstes principe; den sednares Monarchiens driffjäder: b)²⁵⁶ "ära eller dygd;" kommer det icke på at [dö] ut?

Man känner de tider, i h[vilk]a Mont. skref; han höll sig således, i brist på dygd, till dess sken, äran, h[vilke]n han förträffligen utmålade. Men huru svagt detta stöd är för Monarchiet, har utgången af

²⁵⁴ a) Discorsi sopra la prima Decadi Tito Livio. T. III af Opere di Machiavelli 1732 in 4.

²⁵⁵ a) Machiavelli 1732 in 4.

²⁵⁶ b) Esprit des Loix TL III. IV.

århundradet rysligt och vederstyggligt bevist. Låtom oss söndra den sköna glansen och skuggan; hvad är den utan sin kropp,

Sid. 258.

dygden?

Den lägsta grad af ära är beröm; hvad berömmar man? Egenteligen icke skickligheter eller talanger, än mindre skam och laster; utan fliten, som man använde på uppodling af nyttiga eller angenäma Talenter, mödan, som man gaf sig i yttrande af sedeliga fullkomllgheter. Gerningar berömmar man, Charakter, dygd, icke deras sken, löften utan verkställighet, blad utan frukter; och hvems beröm är för hvarje berömvärd det angenämaste? ja vid hvarje berömd sak det enda gällande? Vid bevis på förstånd berömmet af förståndiga, kännare, erfarna (degli Virtuosi) vid Charakters handlingar är det bifallet af dylika, d.ä. stora och goda själar. Okunnigas, odugligas och skälmars beröm är för hvarje älskare af ära föraktligt.

öfver berömmet står hedern; den fordrar stora gerningar, varaktiga höga bemödanden och verk. Så räknar den ock på en mängd, som skall visa och gifva den sitt bifall, vare det verld eller efterverld. Tack vare den gode St. Pierre för uppfinningen af ordet Gloriole, liten heder. Den fåfänge, som sträfvar efter inga ändamål, dvärgen, som bär sig åt såsom Jätte, den sjelfkäre, som tillvällar sitt Jag ära, beröm och godt rykte efter sin död såsom en trång tröja, han må bekransa sig med sitt "lilla sken". Lege sig fåfängan loftalare, så många hon vill; trotsa lasten oförskämd, ja förföljande de goda; de finna sin Domare. Tidens våg väger förtjenst och missförtjenst; den liktar. Bär Ludvig 14, ännu sina lagrar? Är han ännu Salomon, äfven så vis som from, så hjältemodig som människovän? Hans dygdeglans är förskräckligt förmörkad och blott i jemförelse med andra olik-sämre hjeltar skimrar den ännu.

Utom beröm och heder gifs det ära d.ä. äreställen, ärebetygelser, äretecken; alla tre utdelar staten, men åt hvem? hvarföre? Med h[vilke]n verkan?

Äreställen heta ock värdighet; blifva de en ovärdig till del, så blir han väl till namn och yttre sken värdig, men i anseende till gerningar blir platsen genom honom ovärdig. Så mycket löjligare blifva de ärebetygelser, som man meddelar oförtjensten; Staten spelar den gamla narrhögtiden, sjungande

Sid. 259.

hymner till den bekransade – åsnan,

Blefve deremot en värdig den honom tillkommande äran undandragen; har man ej derigenom röfvat ifrån honom hans värde, snarare glänser den i alla förståndigas ögon derigenom renare. Ty öfver ärebetygelser och äretecken går – aktning.

Aktning kan blott en icke eller intetaktande vägra den aktningens värde. Den förste af tanklöshet och förströelse, för h[vilk]a han själf ej skall vänta sig någon aktning; den sednare, den ingentingaktande, för h[vilke]n intet annat är heligt och aktningens värd än han själf, kastar man först själf utur Templet: Nil sacri in Te est, latro! så som förre Philosophen sade till halfguden Herkules, då han blef varse honom i helgedomen,

251–260. Entstehungen. Eine Bienen-Parabel.

En Siciliansk visa. a)²⁵⁷

Dimmi, dimmi Apuzza nica:

Unni val cussi matinu?

Nun c'è cima, chi amussica

Di lu munti a nui vicina;

Trema ancora, ancora luci

La neggiada 'ntra li prati;

Duna accura, nun t'aruci

L'ali d'oru delicati.

Li sciuriddi durmigghiusi

'Ntra li virdi soi buttuni

Stannu ancora stritti e chiusi

Cu li testi a pinnuluni.

Ma l'aluzza s'affatica!

Ma tu voli e fai caminul!

Dimmi, dimmi, Apuzza nica,

Unni vai, cussi matinu?

Cerchi meli? E sidde é chissu,

Chiudi l'ali; e 'un li straccari

Ti lu 'nzignu un locu fissu,

Unni ti sempri, chi sucari;

Lu connosci lu miu Amori

Nici mia di l'occhi beddi?

'Ntra di labbri c'e un sapuri,

'Na ducizza, chi mai speddi.

'Ntra lu labbru colecritu

Di lu caru Amatu Beni

C'e lu meli, chiu esquisitu

²⁵⁷ a) Poesie Siciliane dell'Abbate Giovanni Meti. T. 1. p. 159.

Sage, sage, kleinr Biene,
Wohin eilst du schon so frühe?
Noch auf keinem Gipfel taget
Nur ein Strahl der Morgenröthe.

Da ist Honig! Auserles'ner
Da, o Bienchen sauge, sauge!

Allenthalben auf den Wiesen
Zittert noch der Nachttthau funkelnd,
Nimm in Acht dich, daß er deinen
Goldnen Flügelchen nicht schaden.

Sieh, die Blümchen alle schlummern
Noch in ihren grünen Knospen,
Schliessen noch die Köpfchen träumend
Dicht an ihre Federbettchen.

Doch du schlägst so rasch die Flügel
Eilest ruhig deines Weges.
Sage, sage mir, o Bienchen,
Wohin gilts? wohin so frühe?

Suchst du Honig? Wenn nicht anders;
So lass ruhen deine Flügel,
Ich will dir ein Oertchen zeigen,
Wo du immer Honig findest.

Kennest du nicht meine Nice,
Nice mit den schönen Augen,
Ihre Lippen hauchen süsste
Süssigkeiten unerschöpflich.

Auf der schöngefärbten Lippe
Meiner einzig hochgeliebten

Suca, sucala, ca veni.

261. Der Garten der Ehre. Nach altdeutschen Versen. Dem Edelsten.²⁵⁸

262. Die Ritterrüstung.

263. Der Mann ohne Ehre.

264. Untreu und Treue.

265. Die Dürung in der Luft.

{265} Ein Rath an die Jugend.

266. Der junge Herr nach der Mode.

267. Strauss und Löwe.

268. Haushalt der Tugenden.

269. Falscher Ruhm.

270. Tugend und Schande.

(271–292). VIII. Freimäurer.

8/3

I de sista 20 åren af det förflutna århundradet utbreddes sig småningom och i stillhet ifrån England ett sällskap öfver Europa, som kallade sig frimurare sällskap; snart derpå a)²⁵⁹ utkom med lefvande mäns underskrift en Constitution för detsamma, som ledde dess historia ända till Stormästaren Salomo och Nimrod, ja ända till världens skapelse. Man undrade sig och skrattade; Swift gjorde spe af deras numera bekanta tecken. Andra grubblade öfver sällskapets hemlighet och sökte ljus: än andra förmodade mycket ondt derunder. Broderskapet gjorde emedlertid

Sid. 261.

framsteg i stillhet; i Tyskland, Holland, Frankrike, Spanien, Italien, de nordiska riken, och hvaräst icke annars? uppstodo Loger, (med hvilket namn de kalla sina församlingar;) de gjorde uppseende, observerades och – här och der förföljdes. Ehuru de nu offentligt och mångfaldigt förklarade, att deras förbindelse ej hade något att skaffa med Religion och Politik, att det var emot Constitutionslagarna att tala eller underhandla i sällskapet om omständigheter af detta slag, och ehuru också de här och der bekant vordna bruk och symboler ej tycktes hafva derå något afseende, så fortfor dock misstanken hos Stats- och Religionsiffrare, så att man i slutet af århundradet på ett

²⁵⁸ Dikten inleds på s. 260 och slutar på den här sidan, sidan 261.

²⁵⁹ a) Andersons Constitutionsbrief der Freimaurer. Första upplagan lär varit 1738. Suppl. 1762.

högst löjligt sätt ville tillskrifva dem till och med Franska Revolutionen. Häremot skyddade sig sällskapet, såsom förut, mindre genom protestation och gräl än genom ett stilla medvetande.

Symbolen för deras Salomoniska Tempelbyggnad är så skön; symbolerna af deras verktyg till en sådan byggnad, blyvigt, vinkelmått, Cirkel o.s.v. synas vara lämpade efter saken; deras broderskaps bild, en "fastsluten fyrhörning, som sträcker sig ifrån öster åt väster, ifrån nord åt söder, ifrån jorden till himmelen, från jordens öfversta yta till dess medelpunkt," är så stor, indelningen af arbeten, "från morgon till afton med ordning och stillhet, med flit och lön," stoderna mod och styrka låfva så mycket, att man önskar veta, hvad som är under dessa symboler, hvarpå detta raska broderskap sedan arbetat och hvad det bragt till stånd? Lessing lade dertill en så stor, så vacker afsigt. a)²⁶⁰

"En man säger icke, hvad han vill göra, än mindre hvad han gjort; han gör och tiger."

Klopstock.

Leidenden beizustehen, das lehrten mich eigene Leiden. Dido.

Då man utesluter Religion och Politik, hvad för en annan sällskapet värdig sysselsättning skulle det gifvas, än menklighetens bästa för närvarande och kommande tider? Och då vore sällskapets symbol med rätta en aldrig fullbordad Salomonisk byggnad; dess bägge pelare hette vishet och styrka. Och Bröderskapets sinnebild vore med rätta en slutna Manfyrkant, dit ingen qvinna duger. Och det vore intet tillvällande i uttrycket: "fyrkanten sträcker

Sid. 262.

sig från öster till väster etc." Och Frimurarenas sysselsättning hette med rätta Arbeta; ifrån solens uppgång till dess nedergång, under uppsyn med fördelning af arbete ibland Arbetarens, med ordning och med lön, i den stillaste kammare, eget bröst.

Hvad Frimurarena gjort förut, då de ännu voro verkliga murare? (Ett ställe utur en af frimurare sällskapets berömdaste Stormästare, Christoph Wren's uppsatser a)²⁶¹)

²⁶⁰ a) Ernst und Falk, Gespräche für Freimaurer. 1763.

²⁶¹ a) Sammlung von Lebensbeschreibungen, grösstentheils aus der Britannischen Biografie mit Semlers Vorrede. Th. X. S. 489. Lebensbeschreibung des Christoph Wren. Note X.

"Hvad vi kalla den göthiska, borde egentligen heta den Saraceniska, genom de Christna förbättrade byggnadskonsten; h[vilke]n tog sin början först i Österländerna, efter Grekiska rikets förfall, genom detta folkets oerhörda framgång, som följde Mahomets lära. Detta folk byggde af religionsnit Moskeer, Caravansera's och grafvårdar, öfverallt dit de utspridde sig. De betjente sig härtill af den runda formen, emedan de ej ville efterapa den Christna figuren af ett kors, eller den gamla Grekiska formen, h[vilk]a de höllo för afgudiska; derföre var ock hos dem allt bildhuggeri förbjudet. I alla sina eröfrade städer uppbyggde de straxt Moskeer. De stora Marmorbroten, hvarutur de öfvervundna städerna i Syrien, Aegypten och i alla Österländer tagit sina stoder, Architraver och stora stenar, voro nu öfvergifne; Saracenerne måste derföre taga Materialier, sådana hvart land erbjöd dem, det måtte då vara marmor eller Qvaderstenar. De höllo pelare och Zirather dertill för opassliga, deremot uppreste de, såvida de vid Moskeer gerna betjente sig af den runda formen, vid några med mycken smak runda upphöjda tak."

"Det heliga kriget gaf de Christna, h[vilk]a kommo i Saracenernas länder, ett begrepp om deras byggnader, h[vilk]a de småningom imiterade i Vesterländerna. De förfinade dem allenast dagligen, då de i större mängd byggde kyrkor. Italienarena, ibland h[vilk]a dock några Grekiska flyktingar voro, och jemte dem Pransoser, Tyskar och Holländare, h[vilk]a inrättat sinsemellan ett bröderskap; utverkade

Sid. 263.

till deras uppmuntring påfliga Bullor och särskildta frihetsbref. De kallade sig Frimurare, och sväfvade från ena nation till den andra, efter det de hade kyrkor att uppbygga. Deras regering a)²⁶² var ordentlig; hvaräst de för en byggnads skull, (hvertill folkens fromhet gaf tillräckelig anledning) nedersatte sig, uppslogo de ett läger på kullar. Regeringen förestod en öfveruppsyningsman, och alltid blef den tionde mannen utnämnd till öfveruppsyningsman, som hade 9 under sig. De nästgränsande Adelsmän gåfvo dem af barmhertighet eller bättringsrörelser materialier och skjuts. De, som i gamla handlingar öfversedt de utförliga räkningarna öfver och kostnaderna af några våra Kathedralkyrkor, för 100 år tillbaka, måste mycket värdera deras inrättning och förundra sig, huru hastigt så höga byggnader blivit uppförda. I sjelfva verket höllo de den största höjd för den största prakt. Man behöfde litet maschiner; de buro, hvad en menniska kan frambringa på en stege eller på sin rygg, från ställning till ställning, ehuru de också stundom hade valsar och hjul. Då de ej voro några älskare af Zirater ofvantill uppå pelarena, så var det dem lätt, att sätta sten på sten till en stor höjd; derföre består praktens af deras byggnader uti tinnar och torn. De betjente sig af skarpt spetsade bågar, h[vilk]a höjde sig med litet Centrum. Detta fordrade lättare bindstenar och mindre falsning; och dock drogo de en annan rad af dubbelbågar, h[vilk]a höjde sig ifrån bindstenen. Medan de nu omväxlade dermed, så uppreste de ofantliga byggnader, såsom t.ex. tornen i Wien, Strassburg och många andra. Byggnaden fordrade mindre Materialier, och arbetet gjordes till större delen med platta former, hvori uppsyningsmännen lätt kunde undervisa 100 personer. Man måste

²⁶² a) Kanske författning, inrättning.

tillstå, att detta byggnadssätt passade för de nordliga länderna; verk af lika höjd och prakt, som skulle blifvit uppförda på Romerskt sätt, skulle hafva kostat långt mer, än då man betjente sig af den göthiska Methoden.”

(293–309) Salomos Siegelring. Eine Fortsetzung des vorigen Gesprächs.

(310–312) Salomo's Thron. b²⁶³)

Sid. 264.

(313–327) IX. Enthusiasmus. Methodister.

Menskliga naturen är icke allenast fallen för och behöfver Enthusiasm, utan ock förväntar den efter en tid, ort och omständigheter. Utan uppeldande sofva vårt sinnes bästa krafter, eller yttra sig matt och plåga sin besittare, i det de matt yttra sig. Det är ett fnöske inom oss, som fordrar gnistor, en Idéer och gerningar framalstrande kraft, som, då den icke rätt befruktas, frambringa missfoster, såsom jorden en gång frambragte de himmelen stormande Titanerna. Den bekantaste erfarenhet visar, att då en åker ej besås med god frukt, frambringar den ogräs. Detta är grunden till historien om alla goda och onda Enthusiaster, äfvensom fanatici och svärmare.

Man har velat angifva en annan grund för Enthusiasmen, nämligen människans böjelse, att undanfly sig sjelf, och liksom utkasta sig utur sig sjelf. "Det är icke henne väl hos sig sjelf, säger man; det vore för henne osällt, om hon fäster sig vid sig sjelf." Men hvarföre blir det henne osällt? Emedan hon känner inom sig krafter, som sträfva uppåt, och altså finna utom sig sitt mål och sin ända, sin tillfridsställelse. Med tusende band är människan fästad vid verlden; inskränkt inom sig sjelf finner hon sig i det trångaste fängelse. Den som således lössliter henne från sig sjelf, den som förskaffar hennes krafter ett fritt muntert spel, den är hennes Gud, hennes uppväckare. Och spelte hon med henne såsom på ett instrument; då flöjten ljuder, då hennes inre sträng gifver ljud, är det henne väl; hon låter dem ljuda. Deraf folkets nöje, att sättas i Enthusiasm; deraf enthusiastiska hufvudens drift och glädje, att uppelda, inspirera hvarandra.

Hvad fördel hade i äldre tider Propheterna och Poeterne, hvad i nyare svärmare, Vedersägare, Methodister deraf, att de med fara och förlust, med svett och möda satte länder i rörelse och störde andra människors vanliga ro? Sällan eller icke alltid åtminstone var yttre ära, beröm, penningegirighet den upprörande Daemon, som upplifvade dem; snarare den inre högre

²⁶³ b) Ousely's Oriental Collection 1797. Jul. Aug. Sept. Utur en österländsk Handskrift under titel af "Historie om Jerusalem.”

äregirigheten, som dref dem att kanske dem sjelfva ovetande leda och styra, uppväcka och uppelda andra. Ett högre

Sid. 265.

Herravälde kan icke tänkas, än det öfver hjertan och själar. Och kunde det gifvas en högre lust, en innerligare känsla af sin kraft än denna?

Deraf då alla kraftiga människors drift att verka på andra; och då de döfvade med vilda krafter, deraf de skakningar, som de förorsakade. En uppbragt, hämndgirig menniska upprör andra till hämnd; den sorgsne utbreder sin sorg. De af Ludvig 14 förföljde och från flere länder fördrefne Camissars önskade hela verlden, såsom spående hela Europa undergång och förstöring. Ej mycket bättre gjorde sedan 1713 de Tyske inspirerte, Rock och hans anhängare (Genossen). Ifrån Halle genomvandrade de en stor del af Tyskland, hvaräst de drogo igenom, strödde och lämnade de gnistor. Så med lindrigare eld Eichtelianerna, Zionsbröderna och Philadelpherna, med vildare låga Ronnsdorfarena, Brugglarena. Äfven i det kalla England, hvilket larm gjorde en tid Independenter, Puritaner, Qvåkare, Vederdöpare och sedermera Methodisterne o.a. Allestädes var bästa medlet att låta dem utgifva, sedan draggen satt sig blef af många en klar dryck, om det ock icke alltid blef ädelt vin. Andra blefvo en grumlig massa och blefvo slutligen sumpar. Hvar ädlare sect af Enthusiaster har emedlertid haft eller fått sina klara hufvuden; Berkleis Qvåkarens försvar, Robinsons Baptisternas försvar äro derå bevis. Och om man räknar Hussiterna, de Mähriska Bröderne till Enthusiaster, huru många förträffliga, lärda, fromma Enthusiaster gafs det ej i detta ärevördiga Religionspartie.

Längesedan är det sagdt, att intet stort, öfverflödigt godt uträttas utan Enthusiasmus, äfven om intet ondt låter tänka sig, hvartill svärmeriet icke vore i stånd. Just slutet af det förflutna århundradet har öfverallt föreställning rysligt bevist oss det. Sedan msn ofta hade sagt och upprepat, att vid tilltagande allmänt utspridd upplysning en till Charakteren mild, ja lättsinnig kallad Nation vore fallen för något svärmeri, någon vantro och Enthusiasmus, utbröt den i ett raseri, som förstört så många Buopas hufvu'n och länder. Aldrig hälle man Fnösket till Enthusiasmus eller till svärmeri i den menskliga naturen för utsläckt eller utsläckeligt, Eldstål och flinta uppväcka den

Sid. 266.

stilla slumrande, förborgade gnistan, en oförutsedd vindstöt kringför den såsom låga. Förtryck och förföljelse (detta bevisa tider och nationer) uppväcka den; de väcka Enthusiasmen. Det ges hvilans och uppvaknandes tider för Nationerna; bägge omväxla med hvarandra, såsom dag och natt; bägge kunna tillbakahållas, dock på slutet knapt afbrytas.

På det altså Enthusiasmen ej må riktas uppå det onyttiga och fåfänga eller alldeles urarta till ett elakt svärmeri, hvad är att göra? Först bör man ej hindra och uppehålla den med falska bländverk, att man föreskrifver den stora och goda ändamål. I mensklighetens sphär måste dessa ändamål ligga; ty längre bort sträcker sig blott få Enthusiasters blick. Så mången Methodist, Fanatikus; och Svärmare hade kunnat ej allenast räddas, utan ädelt användas med sin Enthusiasm, om man ledt honom på vettenskapens och konstens eller det verksamma lifvets mål. Men mestadels blir man i svärmares lefnad varse den föranlåtande punkt, der de öfverskridit linien och ifrån nyttig användnings gebit råkat i hjernspökens och fördomars land. De voro förlorade, så snart dessa blefvo hos honom en fast idee.

Äfven Pietäten har sin Enthusiasm; historien visar derpå de ädlaste exempel, vida skilda ifrån Pietisteri. Ifrån det Pietisteri nämligen, som skafvar och gnager på det menskliga sinnet och som mestedelen blott derföre har sitt spel, att en bestämd bättre användning felas sinnet. Då en människa ej har något att göra, grubblar hon öfver sig sjelf; illa är det, då en Enthusiast kommer dertill, som tränger henne tillbaka till sitt inre eller våldsamt utdrifver detta inre. Menniskan förskräckes för sig sjelf, blir förvirrad öfver sig sjelf, derpå svag, och följer slutligen sin högt uppeldade, starkt ingifne (begeistert) ledare. Huru bedröfliga bekännelser hade vi, om mången vid mognare år uppriktigt ville bekänna, huru mycket af hans ungdomskrafter, ledde af falsk Enthusiasm, blifvit förspillde på tomma och ovärdiga föremål. Emedlertid slocknar ungdomens eld och hjertat blifver qvar; en utbränd tom håla. Det glänser ej mera, att det värmer och upptänder att förtiga; det röker. En elak Psychologie ligger till

Sid. 267.

grund för det gemena Pietisteriet; och huru erbarmligt användes den. I svagt glimmande stolthet äfvensom i svagt glimmande beskedlighet lika erbarmlig, men i ett fromt bedrägeri afskyvärdt. Vist och väl har altså försynen inrättat, att mot de för varma stå mestedelen kalla sinnelag, h[vilk]a dämpa eller mildra deras eld. I den politiska verlden äfvensom i lärdoms och kyrkohistorien äro Indifferentister och Gallionister alltid i bredd med Juratici och Enthusiaster. Så smärtande denna hans motståndares likgiltighet ofta med rätta är för Enthusiasten, så outhärlig är den för det hela. Äfven i Andens rike (Reich der Geister) måste en jämnvigt, ett hvilande på tyngdpunkten äga rum; eller skulle allt som halmen flyga från hvartannat. Den sölande Fabius räddade Rom; ofta har en man räddat sakens säkra gång, eller statens väl uti en rådsförsamling af brusande Enthusiaster genom – köld.

Af M. Casaubonus hafva vi en afhandling öfver Enthusiasmen, i h[vilke]n han lärdt genomgår såsom arter af densamma den Divinatoriska, contemplativa eller philosophiska, den rhetoriska, poetiska och Bön-Enthusiasmen (Enthusiasmus peccatorium). a)²⁶⁴

Det är en skolöfntig; eljest skulle han ej hafva förbigått den practiska, gernings-Enthusiasmen. Hvari lefver menniskan gladare än i planer och gärningar? Och huru lycklig, om Adrastea leder honom i dessa! när hon äfven vid det ädlaste vinkar till honom "ej för mycket" och han ger akt på hennes vink!

• * *

Intet är älskansvärdare än en ren och verksam Enthusiasm för sanning och människogodhet; den omgifver dem, h[vilk]a den tillhör, med en stilla glans. Gudomen strör, hvart den vill, sådana himmelska gnistor, låter dem lysa längre eller kortare tid, antända och uppeldade mer eller mindre; men att också blott hafva känt människor af sådan art, hafva lefvat med dem, ger den glada känslan: "de voro af gudomligt slägte! himmelsk afkomma!"

Samle sig hvarje ung själ, som är fallen för Enthusiasm, en Almanach af dessa ädla efter egen känsla och erfarenhet; märkvärdiga händelser, ställen eller erinringar skola dagarne gifva af sig sjelfva till anteckning. Med en sådan Almanach lär man

Sid. 268.

hela året igenom; såsom det östliga folket i förfädernas tempel, höga dygd.

• * *

Oförkränkt allt det goda och stora, som Weslei hade i sin person (ty han har utöfvat stora dygder) oförkränkt allt det goda, som han genom sina grundsatser såväl som genom sin exempellösa arbetsamhet, vaksamhet och disciplin is[ynner]het hos råa människor och familier skall hafva stiftat, då under hans vård, kringvandrande, städse nya Predikanter väckte hänryckning, är ej likväl Methodismen en annan hänryckning, som svårligen annorstädes kunde alstras än hos den insomnade Episkopalkyrkan och den föråldrade Puritanismen hos ett rått folk. En vild fogel, hvars

²⁶⁴ a) Merici Casauboni de enthusiasmo commentarius, qvem ex Anglio latine reddi curavit J.P. Mayer. Gryphisw. 1708.

Charakter i Gottfrid Wildgoose vandring a)²⁶⁵ och i andra satyrer ofta tröttande nog blifvit förestäld. Ty äro våldsamma ögonblicks omvändelser fullkomlighetens väg och method? Äro kramp och ryckningar symboler af en christelig ande?

Häruti och mycket annat står Weslei efter den verldsklokare Zinzendorf. På hertats lugn grundade denne sitt rike, ej på våldsamma stormar. Stilla, varaktiga inrättningar af flit och sedelig ordning voro dennes Instituter, uti h[vilk]a framför allt böjlighet och Tractabilitet öfvades; kringvandrande Methodistpredikanter, h[vilk]a väcka och väcka sina församlingar, erhålla aldrig så fasta inrättningar. Methodismen skall altså sannolikt afsvalna och förlora sig antingen i andra secter eller i otro och den vanliga kyrkan, hvaremot Bröderförsamlingarna i sin stilla vill skola länge bibehålla sig. Ty allt öfverdrifvande och öfverdrifvit går under, Hvar rörelse söker den tyngdpunkt, på h[vilke]n den kan hvila.

Vi hafve en Biografie af J. Wesley, skrefven af en man, som väl kände honom och sjelf hade varit en Methodist, efter allt anseende opartiskt; dertill på ort och ställe beledsagad af anmärkningar af en annan man, som ur tradition och historle känner dylika uppbrusningar hos dylika b)²⁶⁶: och med all opartiskhet värderar.

Sid. 269.

(328–337) Züge aus Johann Weslei Leben.

"Ej lätt har jag (säger hans Biograf Hampson) sett en skönare gammal man. En klar och slät panna, en böjd näsa, det klaraste och mest genomträngande öga, som låter tänka sig, en i hans år ovanlig frisk färg, som tillkännagaf fullkomlig hälsa – allt detta gjorde hans yttre intressant och vördnadsfullt. Svårligen har någon sett honom, utan att frapperas. Många, som voro fulla af fördomar emot honom, hafva fattat en annan tanke om honom, sedan de personligen lärt känna honom. I hans röst och hela hans uppförande blandade sig glättighet med alfvare; han var häftig; man blef varse hans lifsandars snälla rörlighet och dock äfven det klaraste lugn i hans inre. När man såg honom i Profil, uttryckte hans ansigte skarpsinnighet och genomträngande förstånd."

I sin klädsel (Anzug) var han ett mönster af nätthet och simplicität. En tjockt upplagd hårbindel (dichtgefaltene Binde), en klädning med en smal stående krage, inga knäspänn, hvarken sammet eller silke på hela hans kropp, derjemte ett snöhvitt hår – allt detta gaf honom ett visst Apostoliskt anseende. Derjemte var ordning och snygghet förbredd öfver hela hans person."

²⁶⁵ a) Der geistliche Don Qvixote, oder Gottfried Wildgoosens Wanderschaft. Uebersetzt. Leipz. 1773. 3 Bände.

²⁶⁶ b) Leben J. Wesleys von Hampson, herausg. v. A.H. Niemeyer. Halle 1793. 2 Bände.

De talanger, han ägde såsom Predikant äro temligen allmänt erkända. Hans ställning på predikstolen var naturlig och intagande, hans action stilla och otvungen, derjemte behaglig och uttrycksfull. Hans röst ej hög, men ganska tydlig och manlig; hans styl enkel, förtrolig, och ganska afpassad efter åhörarens behofver. Emedlertid voro, när man ser på sjelfva utarbetningen hans predikningar sig mycket olika. Den beständiga sysselsättningen med brefskrifvande, skriftställande, sjukbesök o.s.v. var också icke allenast orsaken dertill, att han ofta predikade sämre. Bibehållandet af den yttre ordningen och sina societeters författning höll han långt viktigare och svårare, än förvaltningen af det offentliga läroämbetet. Han försäkrar sjelf någonstädes att: "predika kunde han 3 och 4 gr. om dagen utan ringaste besvär, men de andra omsorgerna för sällskapet ville ofta öfverstiga hans krafter."

Några hafva hållit Wesley för ett medelmåttigt hufvud. Med dem kan jag ej samtycka. Hans Controvers skrifter, hans i Oxford allmänt erkända utmärkta skicklighet och den stora klokhet, hvarmed han visste regera sina Partier, vittna om motsatsen. Honom

Sid. 270.

feltes icke skolstudier, han förstod de gamla och nya språken; han hade på Akademien flitigt studerat Euclides och Philosophien. Dock slog han sig aldrig i det sista till något system och hade öfverhufvud icke trängt deruti i djupet.

"Han hade vistats mycket bland menniskor, var icke obekant med reglorna för ett fint lefnadssätt, och i regeln mycket uppmärksam på andra och ganska höflig. Då knapt en vrå fans på landet, der han icke sjelf varit, så var han outtömlig på Anekdoter och erfarenhet, h[vilk]a han gerna och väl berättade. Han kunde vara glad och ganska angenäm; sin munterhet plägade han ock meddela andra och vid 80 år såg man honom nästan ännu muntrare än han knapt lär ha varit i det 20:de."

"Han väntade is[yunner]het ganska mycket af liten sömn. Mot slutet af sin lefnad gaf han litet efter af sin stränghet. I 35 år hade han icke en enda dag varit sängliggande."

Wesley var en af de verksamaste menniskor. Redan hans resor upphörde nästan aldrig. Hade han ej så förträffligt förstått konsten att indela sin tid, hade det varit honom omöjligt, att göra så mycket. Han gick mellan 9 och 10 till sängs, och stod upp kl. 4. Intet sällskap, intet än så angenämt samtal, intet annat än nödvändighets tillfällen kunde förmå honom, att göra deraf ett undantag. Äfven så skref och reste han, besökte sjuka precis på de stunder han föresatt sig. Man har räknat efter att han lätt under sin lefnad kan hafva hållit till 40 460 predikningar, förmaningar till societeten och Classerna, så ofta han var närvarande, oberäknade. I yngre år gjorde han sina resor till häst. En bok uti handen, som han höll för ögonen, betslen hängande öfver hästens hals har han

erfarit många äfventyr med sin ridklippare. Om året kunde han dock resa väl 16 000 Engl. mil; det gör för 52 år en summa af 200 tusen. Blott en knapp sådan som hans, kunde hålla ut med en så oupphörlig verksamhet. Härtill kom nu ock hans myckna skrifvande. Originalarbeten voro emedlertid litet, utdrag gjorde han sig beqväma." a)²⁶⁷

Sid. 271.

Nogare förtjenar den samling af heliga och moraliska skaldestycken, som han redan i Oxford med sin broder begynte att utgifva i 3 Octavband, att omtalas. Den innehåller de förträffligaste ställen öfver Religion och Moral ur de bästa Engelska Skalder, såsom Pope, Young, Milton. De 2 sista älskade Weslei mycket och han har utgifvit dem hel och hållna med sina anmärkningar. a)²⁶⁸ Men än viktigare voro i afseende på inflytandet uppå partiet hans sångsamlingar, så väl de äldre under namn af den heliga harmonien, såsom ock den allmänna sångboken, h[vilke]n han 1780 har föranstaltat för alla sina församlingar i England. Utomdess har han ock utgifvit sånger vid särskildta tillfällen och tider, Odet öfver Bibeln o.s.v. Han var en stor vän af Musiken, och anmärkte ganska riktigt att de uti Engl. kyrkan i rim bragta psalmerna med sina tröttande melodier litet voro passliga att väcka andagt. Han införde nya sånger och nya melodier. Han gjorde sången derigenom dubbelt angenämare, att han ofta lät Chörer af männer omväxla med qvinliga Chörer, att han anbefallte sångtimmar, i Capeller, hvaräst inga orgor funnos, utvalte skickliga föresångare, och valde alltid sådana sånger, h[vilka]s innehåll var lämpadt efter predikans föremål. Flere tusende Methodisters sång på fria fältet, i skogen, på kyrkogårdar var ofta af förvånande verkan."

"Han började redan i sin ungdom gifva bort åt de fattiga hvad han hade. Förmodligen är i hans beskrifning om en utaf de första Methodister a)²⁶⁹ talet om honom sjelf. "Då han intagit 30 Pund om året, så lefde han af 28 och gaf 2 Pund åt de fattiga; då han nästa året hade 60 P. i inkomster, lefde han också blott af 28 och kunde nu gifva 32. 3 året fick han in 90 P. och gaf 62; 4:de året stego hans inkomster till 120; men han inskränkte ännu alltid sina utgifter till 28 och gaf de fattiga 92." Efter måttlig beräkning har han i 50 år till välgörande ändamål använd 20–30,000 Pund."

För öfrigt var Wesley med all sin välgörenhet hvarken någon foglig (sanft) eller känslfull man. Hans kärleksbetygelser syntes ej härflyta så mycket ur källan af ett rent hjerta, som af den öfvertygelse att det är pligt. Öfverallt var hans hjerta ej fallet för mågon egentelig tillgifvenhet; han var ej i stånd till vänskap. När han ut-

²⁶⁷ a) Samlingen af hans små skrifter och traktater utgör ensamt 32 Band, The Works of John Wesley, Bristol 1772.74. Han hade ett tryckeri under sin omedelbara uppsigt. Utom en hop andra arbeten, och pred. i 8 band har han i utdrag utgifvit Brooke's vol of Equality of o.s.v.

²⁶⁸ a) I Hymns and sacred Poems, published by John and Charles Wesley, Lond. 1739, äro många öfversatta från Tyskan. Många äro af Herbert; Eupolis Hymn to the Creator öppnar samlingen.

²⁶⁹ a) B. 7. af hans predikningar.

Sid. 272.

märkte någon enskildt person, så skedde detta mer i anseende till hans allmänna brukbarhet, än på hans personliga egenskaper. Hans enda mål var Methodismens befrämjande. Då han nu gerad [geradehin] höll den dertill uppkastade planen för den bästa, så blef hvar och en af hans medarbetare, som deröfver var af annan mening, behandlad som Jonas af skeppsfolket. Med största köld kastade han honom om bord, eller efter hans uttryck "han anbefallte honom den kära Guden."

"Yttre förföljelse fördrog han icke allenast utan vrede, utan nästan utan märkelig inre rörelse; men vid andra slags motsäganden var detta icke fallet. Så snart han trodde sitt anseende kränkt, har man ofta sett honom upplåga i den lifligasfve ovilja."

"Hvar menniska, säger man, har sitt favoritämne; hans var läran om fullkomligheten. Den som öfverensstämde med honom deruti, var hans man; den som tviflade derpå, fann ett kallt bemötande. Så uppstodo Perfectionister och Antiperfectionister. Wesley's grundsats ifrån yngre åren var: "Jag betraktar hela världen såsom min församling; det heter, jag håller det, hvaräst jag uppehåller mig, för billigt, rätt och pligtmätigt, att förkunna alla dem, som hafva lust att höra mig det glada budskapet om deras salighet. Det är det verk, hvartill Gud har kallat mig och jag är viss om att han beledsagar det med välsignelse. Hans öfver mig verkande försyn träffar också alldeles in med denna hans befallning. Den har lösslitit mig ifrån allt, på det jag må lefva och kunna kringvandra helt och hållet för denna kallelse, för att verka godt."

• * *

Det goda, som Methodismen verkat, sätter Wesley's Biograf såsom ögonvittne i förbättringen af sederna, is[yunner]het det råa folkets, i befordrande af hela familjers välstånd, i en bättre barnens uppfostring, ändtligen i befordrande af läsning, tänkande och bildning af den råa hopen. Då emedlertid i denna Societet allt är grundadt på en noga uppsigt uti husbesök, i omsorg för sjuka och lidande, på Predikanter, Almosenerares, Församlingens styresmäns och Medlemmars efter Classer och Chörer Moralität, och dertill hela författningen är organiserad, så fordras dertill en Wesley att hålla den i stånd.

I 88:de året af sin lefnad dog Joh. Wesley d. 2 Martii 1791. efter några sjuka dagar; "Gud, sade han, hvad äro alla världens härligheter för en döende?" Ofta söng han versen:

So lang ich athme, preis' ich Gott!

Und schliesst die Lippe mir der Tod,

So preis' ich ihn mit Engelzungen --
Ich hab' Unsterblichkeit errungen.

(efter Niemeyers öfversättning.)

Sid. 273.

Slutligen: "Nu är allt gjordt. Låt oss gå hem. Skyarne drypa af välsignelse; Herren är med oss; Jakobs Gud är vårt skydd. Lefven väl!" Detta var det sista ord, som man hörde af honom.

Have, anima fortis, dux chori.

(338–341.) Bako von der Naturart im Menschen (Sermones fidel. XXXVIX.)

Ofta undandöljes naturen, öfvervinnnes stundom, utplånas fullkomligen sällan.

Väld, som man tillfogar Naturen, gör denna blott mera stormande, när den återvänder; läror och föreskrifter göra väl dess verkningar mindre häftiga, men upphäfva dem derföre icke; hvad helt och hållet förändrar och lägger under sig, är allenast – vanan.

Den som vill besegra hos sig naturen, bör ej föresätta sig hvarken för stora eller för ringa pensa, de förra, så de merendels blifva ofulländade, nederslå modet; dessa, om man ock ofta gjorde mer än dem, upphöja det icke derföre.

I början öfve man sig med några hjälpmedel, såsom unga simmare med blåsor och säf; sedan må man lägga sig hinder i vägen, såsom danseurer med tunga skor. Ty i hvar förrättning kommer man derigenom till fullkomlighet, att man öfvar sig uti det som är svårare, än det vanliga bruket fordrar.

Hvaräst naturen är ganska mächtig, följaktligen segren öfver den svår, måste man gå stegvis, t.ex. först hämna sin natur på en viss tid, såsom den, som, då han råkade i vrede, förän han företog sig något, uppläste bokstäfverne i Alphabetet; för det andra moderera den och vänja den vid mindre portioner, såsom den t.ex. den som ville afvänja sig ifrån vin, måste taga mindre och mindre drycker; slutligen skall man helt och hållet styra och tygla naturen. Vore någon stark och ståndaktig nog, att fatta sig i ögnablicket och sätta sig i frihet, han skulle visserligen göra det största:

Optimus ille animi vindex, laedentia pectus

Vincula qui rupit, dedoluitque semel.

(Sein selbst Retter ist Er, der die Herzverwundenden Bande Riss, und im Schmerz dabei Schmerz zu empfinden erlernt.)

Också den gamla Regeln är icke att förkasta, att man starkt bör böja naturen på den motsatta sidan, såsom en krokig käpp, h[vilke]n man vill hafva rak; dock iakttaga man dervid, att den motsatta sidan ej skall vara något fel.

Sid. 274.

Äfven derpå skall man vara uppmärksam, att man ej uppnår den färdighet, man vill tillägna sig, genom en alltid fortsatt, utan genom afbrutna bemödanden; ty denna afbrytning förnyar och stärker sträfvandet. En lärlinge, som öfvar sig med fortsatt ansträngning, kan tillika med färdigheten tillvinna sig fel, hvilket man undviker, då man till en tid nedlägger arbetet och sedan med nya krafter raskt går lös derpå.

För öfrigt bör man ej för mycket triumphera, att man betvingat sin natur, den sofver ofta länge, såsom begrafven, och uppvaknar dock åter vid tillfälle. Såsom flickan hos Aesop; som förut varit Katta och blifvit förvandlad till en qvinnaperson; hon satt ganska artigt till bords, tills ett möss kom i hennes åsyn. Sådana tillfällen måste man antingen undvika helt och hållet, eller vänja sig vid dem, på det de må blifva så mycket mindre mäktiga.

En Menniskas naturart upptäcker man bäst i förtroligt umgänge; ty der finner ingen affectation rum; i sinnerörelser; ty i dem förgäter man föreskrifter och reglor; derjemte vid någon ny, ovanlig händelse; ty då öfvergifver oss vanan.

Lycklige äro de, hvilkas naturdrift öfverensstämmer med deras lefnådssätt; ”det detta icke äger rum, må de säga. med psalmisten; varder mine själ långt att bo ---” a)²⁷⁰

²⁷⁰ a) Allusion på Ps. 120, 5.6. Sannolikt skref Bako detta af sitt hjerta; ty hans naturdrift, att utvidga vettenskapernas fält, stämde icke just noga öfverens med hans lefnadsstånd, Canzlers göromålen.

Vid förrättningar, som äro främmande för vår natur, måste föresätta sig tid att öfverlägga och uträtta dem. Öfverensstämma de med vår Genius, så behöfvas inga fastställda timmar, då andra göromål och studier tillåta det, skola våra tankar af sig sjelfva flyga till dem.

Hvar och ens Naturart frambringar af medfödd kraft goda och onda frukter; sorgfälligt och tidigt bör man upprycka de senare och vattna de förra.

Sid. 275.

(342–263) X. Atlantis.

Andeliga (geistig) och moraliska krafterns förening och organisation äro 1) skolor och universiteter, Institut. Att i dessa gamla hus verka det möjligaste goda, är frågan; och dertill säga oss Jesuiterne i Paraguay, Methodisterne i England, Bröderförsamlingarna i alla verdens ändar, att detta sker genom liflig verksamhet, genom Societät och uppsigt. De stora verkningarne af Jesuitismen voro följer af ordning och sträng Subordination uti sällskapet. I Zinzendorfs församlingar drar sig bandet lindrigare, ett Band emellan bröder och systrar; men ändock är det ett band; sällskapet bibehåller sig blott genom ordning. Så ock Methodisterne. Altså kan endast uppsigt och förening till ett verkande gemenskap sätta och bibehålla ett lands läroanstalter i stånd. Äro båda utan vård, liksom oförbundna med staten, så att man betraktar dem för sig sjelf bestående, såsom Cadaver, lärar mån icke i dem det som staten och allmänna lefvernet tarfvar; arbeta ej högre och lägre för hvarandra; äro de, som förstå dem, fattige, föraktade och lefva ett bekymmerfullt lif; eller slutligen duger icke der i dem herskande Metoder, äro deras läror och seder för staten och ungdomen till och med farliga – hⁿ Desorganisation! Chaos och afgrund.

Ingen offentlig anställd lärare har oinskränkt rättighet att lära, hvad han vill, såsom det i ögnablicket faller honom in; han skall lära den vetenskap eller konst, hvartill staten beställt honom och det på det för staten och menskligheten nyttigaste sätt, alt så under uppsigt. Dertill heter Landets regent Universitets Rector; såsom kejsaren i China är han sitt lands vetenskapers och konsternas födde president. Också har ingen lärare rättighet att beklaga sig öfver denna uppgift, såsom ett tvång; ty hvarföre blef han offentlig lärare vid detta Institut? Man vet, h-n skada de i några Jesuiternas skrifter förekommande, af sällskapet öfversedda farliga yttranden gjort dem. Så oskyldiga många sällskapets medlemmar kunde vara, tillskref man dem dock hela sällskapet. Hvar läroanstalt måste bibehålla sig ren och fri från Scandaler; men litet verkar dertill, om ej statens öga verkar positivt. Hvaräst Talanger icke uppmuntras, flit och uppfinning icke belönas, hvaräst den

Sid. 276.

bäste dignar under den sämres Kabal-inflytande, hvaräst en spindel fräter den andra af hunger - der fins ingen solstad, ingen Atlantis. Huru fågnesam deremot anblicken af väl organiserade institut är och huru mycket genom dem uträttas, äfven det hafva flere dels sällskaper, dels enskilda män ända till förundran bevisat.

2). Skrifter.

Ynglingar, när de öfvergifva Universitetet, blifva de utan uppsigt? Bedröfligt och farligt, om detta skedde: ty just nu äro deras afgörande år inne för lycka och olycka, för brukbarhet och obrukbarhet under hela lefnaden. Alla sällskaper, som ville blifva varaktiga, anlade derföre Seminarier, på h^a de, såsom uppå sina egna fosterskolor och Conservatorier använde den största flit, den sorgfälligaste uppsigt. Man vet att den fruktbaraste åker, obesådd bär det mesta ogräs; för frodiga och vilda uppskjuta altså, då bearbetande skötsel felas dem, goda hufvuden i rankor och komma kanske aldrig till skötsel och ans. Har man icke hört exempel på den här af unga Tyska skriftställare, h^a knapt komma från Academier, med eller utan talang, skrefvo Pasqviller, Romaner och Philosophier. Den olyckliga franska Revolutionstiden, den då rasande Independentismens gula feber, hvartill det kritiska himmelsbestormandet sällade sig, har bragt en mängd af sköna talanger från rätta vägen; ännu varar revolutionen i deras hufvuden och skall vara. Långsamt skall tiden, förent med brister, hela de djupa sår han tidigt fått.

"Men hvad? Står ej hvar och en valet af dess lefnadssätt, äfvensom yttrandet af dessa tankar, muntligen eller skriftligen, tryckt eller otryckt, fritt?" Gerne! I Tyskland äro förbud eller Interdikt deröfver alldeles utan verkan till och med; men Publicum, som skall läsa tryckta skrifter, har ock sina rättigheter, följaktligen staten, som skall handhafva och svara för dem och sin pligt. Den har ett medel i sin hand, som kan vara verksammare, än all censur och förbannelse; det är – Kritiken. Kritiken tillkommer staten. Blott genom de förståndigaste deruti blifve den utförd. Ganska riktig var Hallers tanke att gifva de lärdas anteckningar (Gelehrte Anzeigen), h-a han i medlet af det förflutna århundradet påbörjade, uppsigten af ett vettenskapligt societet såsom en firma ty de kompetenta Domarena öfver snilles produkter äro alltid

Sid. 277.

dock männer af snille, ej af förläggares lejda tienstgörare (Söldner). I staten borde inrättas litterariska tribunaler, der de förståndigaste i landet vore födde domare öfver det sanna, goda och sköna. Detta tribunal, en verklig Akademie della Crusca skulle ej komma tillsammans för att trötta hvarandra med föreläsningar; såsom Statens Consultatorium dömde det öfver literaira förtjenster uti ett slutet sällskap. I och för sig sjelf vore detta kritiska Tribunal mer statens öga, än mun.

Men Staten skall ej allenast veta och innehålla, utan äfven befrämja och hjelpa; förtjena snilleskrafterna alt mindre, än råa, materiella krafter? Och hvaräst tilläfvventyrs en Furste blott vände sitt öga till literairiska bemödanden, i s[yinner]h[e]t då han gjorde det med kännedom och kärlek för vetenskaperna, huru tacksamt, sorgfälligt och välgörande använde man å andra sidan hans blick. På sitt Sjöberg vid Gotha har Zach småningom samlat alla Europas Conservatorier. Namnet af den Fursten, som understöder honom i sitt verk, glänser stilla och evigt ibland stjernorna.

En Monarch, som engång omskapade sitt land till den angenämaste trädgård i Europa, (Kejsar Leopold, förut Storhertig af Florenz) lät vid hvar Reformation, som han hade i sinnet, snillen förbereda den genom skrifter. Så förstod man, hvad han ville; förnuftet föregick lagen. --

Det är bekant ur historien, att vissa tider utmärka sig, dels genom ett större antal af i rörelse satta snillekrafter, dels genom en ny riktning för desamma. Syftar denna med verkligt understöd på ett stort ändamål, så skapar det ett nytt århundrade i Mänsklighetens Annaler; en Konung i snillens rike, som binder och till <till> sin ena ädla afsigt sätter dem i verksamhet såsom Salomo, hvars signetring är ett förstånd, h^l-alla villige lyda; han är en stor mästare öfver sinnelag. Hans namn nämndes, då han länge sedan icke är mera till, ja slutligen fästa sig af tacksam glädje vid honom angenäma sagor.

Deremot då ett tidehvarf af snille katharr, snufva, lamhet, vantro, en egen galenskap infaller, och en hjälpsam läkare afbidar krisis för att återföra den sjuka svärmerskan till hälsa; också han är en människornas välgörare. Hade vid den olyckliga utgången af det. förflutna århundradet en Genius haft magt, att förena alla Europas Genier, för att med en röst förkunna bedrä-

Sid. 278.

geriet, att man för en falsk Helena, kallad frihet och jämnlighet uppoffrar lycka och lif, medan den verkliga Helena längesedan är räddad af Gudarne;" a)²⁷¹ h^a omätelig olycka hade icke han förekommit! Då irrbilden förföll, insågo visserligen snillena för sent, huru groft de blifvit förda bakom ljustet.

²⁷¹ a) Allusion på fabeln af ett stycke hos Euripides, som förutsätter, att Grekerne i 10 år för Tröja stridt för en falsk bild Helena, medan den verkliga Helena blifvit räddad till Egypten. En lärorik idee för alla krigförande magter, h-a för en andelig eller kroppslig Helena drömbild föra sitt folk i krig.

3) Seder. – Ingen fader eller husfader äro de sinas seder likgiltiga, huru skulle de så vara det för en statens fader och husfader? b)²⁷²

I hvarje samfund finnas Classer och Stånd, men h-t förnuftigt samfund skulle så constituera sig, att dessa i seder och förtjenster, i rang och umgänge evigt måste blifva söntrade ifrån hvarandra, så att den ena skulle sky lukten af den andra. Det hette att söndra sin kropp och dela den i delar, af h-a den ena söndrad ifrån den andra, skulle nära emot den afsky och förakt. Från medelståndet utgår, som bekant är förståndets Cultur och verksamhet; upp och neder skall den verka, om det hela skall kunna conserveras. Att försmädande skilja detta stånd ifrån de högre, är att fördömma de högre stånden till beständig ensidighet, till barbarisk stolthet, till okunnighet och förmätenhet. Hvar och ett förståndigt anordnande förstånd skiljer icke åt, utan förenar medlemmarna uti sitt samhälle.

Lustbarheter visa mest folkets seder; de bidraga mycket till dess bildning och missbildning, hvarken osedliga eller oförståndiga borde altså en förnuftig generation låta. Theatern ensam, fordrade här ett långt tal för den oerhörda magts skuld, hvarmed den verkar. Grekerne visste, åtminstone i början, hvartill de skrefvo och gáfvo sina stycken; huru således mera må hafva vetat det, sedan man blott amuserar sig i allt, is[yinner]het det öfverdrifna och lättfärdiga, är en annan fråga. Slutligen bevisar sällskapstheatern och det att man i sällskaper ej vet eller vågar tala nästan om något annat än om Theatern,

Sid. 279.

antingen en så bunden eller så tom och fåfäng smak, att man ofta kunde fråga: "är då världen, är vår lefnad detta brädstånd?" – Och huru raisonnerar man der öfver?

Är det ej staten likgiltigt, h-a seder och i h-n Tendens de offentligen uppföras, så ock intet, h^a skrifter man hemligen läser. Censurer verka här ringa, men väl utval af Läsebibliotheker, (Sichtung der Lesebibl.) förstånd, med honetta Bokhandlare i anseende till införsel af främmande skrifter, och försorg derom, att man har honetta Auktorer. Hvar och en ond bok, vare oss Sinesisk och Malabarisk.

Hvad som i seder mest verkar på samhället, är icke lärdom och befallning, utan föresyn, exempel, vana, mode. Många saker höll man för omöjliga, tills man såg dem; hvarje autonomiskt sällskap var först en syn, tills det gaf den existence. Så ock sederna uti hvarje af dessa sällskap; det svåraste i dem blef lätt, det oangenäma lust, det omöjliga möjligt – hvarigenom? Genom efterapning, genem vana. "Goda seders stiftare!" ett ädelt namn! Att tigande derigenom verka på efterverlden, en hög

²⁷² b) S. ibland andra skrifter: Du gouvernement des moeurs af Polion du St. Germain, Borgmästare i Lausanne, öfversatt af Götz. 1785.

förtjenst! Såsom laster och oseder kunna blifva mode, hvarföre skulle icke ock flit, välanständighet, sedighet, urbanität blifva det? helst deras utöfning sjelf erbjuder sig och belönar varaktigt. Goda eller onda seder äro såsom den rena eller en förpestad luft; i denna qväfves man, i den förra andas man fritt.

Då Religion, d.ä. trohet och tro på gudomliga och menskliga förhållanden är hvarje samfunds band och insegel, så borde man i christliga stater ej hafva rättighet att skrifva och lära något emot Christendomen, som lär den, och emot Christi moraliska Karakter; Spännen edra segel så högt I viljen; till den krona, som hänger ofvanom på denna krans, till Guds rena Genialitet och fortverkande Menniskokärlek skall ingen antastande hand räcka. Och hvem är nog blind, att icke se verldens stora sol, som sammanhåller och upplifvar alla förnuftets och moraliska krafter; Gud.

För öfrigt, den som talar och skrifver öfver Religions bokstafver och bruk, den må tala och skrifva. Skrifver han illa, talar han narraktigt, så står samfundet ett lätt medel tillhanda att skämma ut honom, man sätte en bättre skrift emot hans elaka. Så har man förvandlat förlusten i vinning. Fritänkaren vise en bättre fritänkare till rätta; så är skadan botad. Den rena Ideén af det sanna, sköna

Sid. 280.

och goda, är det enda Idealet för ett menniskosamhälle, i h-t alla vår naturs krafter harmoniskt öfverensstamma och verka.

Journal fortsättning ifrån p. 241. h. 4.

D. 13 om aftonen hos Hirn-Vestling, spelte dam – Meinander låg här öfver natten (Han har äfven legat här de 2 föregående nätterna) – vakat till kl. ½ till 12.

D. 14de predikade Backman i Svenskan och Lindblad i Finskan. – jag begick straxt efter middagen ett stort fel och hade evakuation, hvarefter jag fick feber öfver hela kroppen och var sedan högst missnöjd och olycklig. – Jag gick till Nystén, hämtade honom med mig för att spatsera. – Det oaktadt var jag dock ännu lika missnöjd med mig sjelf, då jag återkom, – jag inslumrade och sofde tills solen gått ner. Nu var jag än oroligare; för att döfva mig gick jag till mamsell Juwelin och tog mig en liten sup samt åt mellanmål. Olyckligt, om blott det kan döfva samvetets förebråelser öfver ett begångit brott. – Det vore att falla ur askan i elden. – Ifrån M. Juwelin gick jag till Hirn och spatserade ännu med honom och Nystén några hvarf omkring staden. Det längre vistandet uti fria luften, det vackra vädret och den ända till trötthet fortsatta rörelsen gjorde mig mera munter. – jag skref och vakade till kl. ½ till 11.

D. 15 las ej Lect. Molin. – jag, Arckenholtz och Nystén började vår franska läsning för språkmästaren, hvarmed vi skola fortsätta de 3 första dagarna i veckan, då vi deremot på de 3 sednare skola läsa Tyska. I dag läste vi för honom innantill utur Gedikes Läsebok och dessutom fragte han oss allehanda på franska dels i anledning af läsningen dels annars. Vi voro till inemot kl. 8. Han sade också att vi ej behöfde vara så accurata till timmarna. – NB. jag åkte på e. middagen ett stycke med Masalin – vakat till $\frac{1}{2}$ till 11. NB. i dag började Weckman att läsa blott 2 timmar om dagen för mig. – äfven i natt låg Meinander här.

Sid. 281.

Den 16 hade vi låf för Lect. Cleve, som sades vara sjuk. – Lect. Molin las bara halfva timmen – e.m. kom Forssman upp till mig oförmodadt, stadd på resa till Viborg. Han hämtade med sig min Virgilius och ett bref ifrån Alopaeus – 2 timmar hos språkmästaren – ätit stark aftonmåltid – (Meinander åt här äfven och blef öfver natten – derpå spatserrat – vakat och skrifvit till kl. 12.

D. 17de hos Molander på gästgifvargården – ätit der ånyo frukost – d^o Masalin kom med Poppius och Hougberg – skref bref till Poppius och Gabriel Alopaeus i Åbo och gaf brefven åt Molander - spatserrat – vakat till kl. närmare ett. NB. åter lånte Petersburgska Tidningarna af Lect. Ekmark,

D. 18de låf för Prosten Borgström äfvenså för Lect. Cleve – d^o hela eftermiddagen – Hirn och Björkstén hade först varit hos Lect. Molin och begärt låf, men fingo icke. Då Blylodh gick, fick han genast. – e.m. hos Blomqvist – spatserrat med Åkesson – vakat till kl. 10.

D. 19de begärte jag och fick lof af professorn för att uträtta de commissioner, som jag genom bref med Relander erhållit ifrån Past. Krogerus. – jag gick derpå till Cons. Not. Hoffrén och uträttade dem hos honom, hvarpå jag med Relanders karlar afskickade jämte Prestegårds zamet [?] ett bref till prosten och ett annat till Axel Johan – för Lect. Cleve började vi läsa Hebreiska med 17de Psalmen – vakat till kl. 11.

D. 20de införde vi våra scripta – hos Åkesson – ätit frukost - vakat om aftonen till kl. 12.

D. 21 stark frukost – d^o starkt middagsmål – e.m. – hos Relander åter ätit mellanmål – NB. brott och evacuation – hos Hirn disputerat med honom åter i politiken, och skiljdes åt hälft stötta på hvarandra – anledningen för vår dispute för i dag var den att Domprosten i dag uti sin predikan efter hans tanke för mycket berömt Ryssarne – jag försvarte åter predikan, och påstod att den var just passad för dagen och texten. Härifrån gick vi till Ryska nation och den Franska, Ryska och Franska Kejsaren - sura uppstötningar – vakat till kl. 11.

Adrastea etc. 5^a Bandes 1^s Stück. Leipzig etc. 1805.

1. 1. Pygmalion. Die wiederbelebte Kunst. 2^r Gesang. 12. Erläuterungen zu vorstehendem Gesange. 1) Niobe. – 12. – 2) Laokoon. – 15. 3) Castor und Pollux – 4) Pallas u.a. – 5) Raphael. -

19–24. 11. Bemühungen des vergangenen Jahrhunderts in der Kritik.

Efter alla föregående tider nämnde man med det ordet Kritik vetenskapen och konsten, att noga förstå och bedömma i s[yinner]het äldre tiders skrifter och främmande språk: ty kritik heter omdömeskonsten. Till h^a tider och h^a författare boken hörde? om den helt och hållen kommit till oss? huru dess skriffel kunde förbättras? h^a läsarter väljas? och hvad värde boken hade? Dessa voro de frågor, hvilkas verkliga upplösning man begärte af en Kritikus, och då man härvid gjorde skillnad på Real- och Verbal-, högre och lägre kritik, så ville msn derföre icke skilja något af dessa från hvarandra.

Ehuru man på den tiden ej skattade så högt kritikantens värde, som man hade gjort vid den återuppvaknande kärleken till de gamla och deras skrifers återfinning, i Erasmi, Ficins och Poggius's tider, så stod dock den gamla Kritikens skola ännu der. Man fordrade af en Criticus en sagacität, att åtskilja tider och auctorer, altså känna dem, att bo i en Auctors Ande (Geist), hafva gjort dess språksätt till sitt eget, att liksom utur hans egen själ vara underrättad om planer och ändamålet af dess arbeten. De bästa Kritici bemödade sig att kunna tillfyllestgöra dessa fordringar.

a)²⁷³

Då det var fråga om bedömandet af nyare verk, fordrade man detsamma. Förebilderne, Aristoteles, Longin, Cicero, Horaz, Qvintilian, flere Scholiaster, Grammatici och andra Domare egna eller främmande skrifter stodo der, studerades och behandlades med en slags vördnad, om icke med imitation.

Sid. 283.

I Frankrike och i England (i Italien hade man längesedan gjort det) beflitade man sig att rent tala och skrifva moderspråket, ånyo utgifva och förklara de bästa skriftställare i detsamma. De kritikens

²⁷³ a) S. Elogium Tiberii Hemsterhusii autore Ruhnkenio, aftryckt i Harles Vitis Philologor. Vol. IV.

reglor, h-a man i Horaz, Qvintilian och Vida fann för Poesien, sökte man om ej öfverträffa, så dock tillegna sin tid och sitt språk, såsom Boileau's Poetik, Pope's Essay on Criticism, Swifts Antilongin, bägges och Arbuthnoths Scriblem's och så många andra viktiga Kritiker bevisa. Nästan hvarje bildad Nation i Europa hade erkända Kritiker, goda Journaler. -

Vid slutet af det förflutna århundradet skulle det blifva annorlunda. Om den nya kritiska Philosophien hade hela fornverlden ej vetat det minsta; denna grundlade (setzte) man, obekymrad om det, hvad den eller den af de äldre ock må hafva vetat, sagt eller ment. Snarare sade den nya kritiken, hvad den borde hafva sagt; och det på ett för henne eget nytt språk: ty hvar och ett annat och det begripliga språket hos de gamla förklarades för populärt, d.ä. odugligt. Rent borde msn alldeles icke skrifva, utan mystiskt, barbariskt.

(25–43) I. Richard Bentley.

Redan före sitt 24 år hade han uppsatt en slags Hexapla, i h-t han Columnvis införde alla ord i den Hebraiska Bibeln i alphabetisk ordning och midt emot dessa, de åtskilliga öfversättningarna af dessa ord på Chaldaiska, Syriska, Latin efter Vulgata, på Grekiska efter 70 uttolckare, efter Aqvila, Symmachus och Theodotion. Vid denna Polyglotte tillade han en samling af läsearter och förbättringar af den Hebraiska texten, en annan del till Capells Critica sacra. Tyvärr förhindrades han ifrån att offentligen visa sig på denna bana. Deremot framträdde han först med kritiska anmärkningar öfver den Grekiska Historieskrifvaren Malala; (1690) snart inveklades han med den yngre Boyle, sedermera Grefve Owery i en strid öfver äktheten af Phalaris bref, som ådrog honom mycken ogunst, hat och åtlöje, men deremot begåfvade verlden med en rikedom af hans kritiska kunskap ur de gamlas häfder, som utan denna föranlåtning aldrig skulle kommit i ljuset. a)²⁷⁴ Numera äro alla på Bentleis sida, ehuru förhållandet då var tvärtom.

Sid. 284.

Sedan gick Bentlei till de två första Aristophanis lustspel; (1710) derpå näpste han le Clerks edition af Menanders och Philemons Fragmenter, omenskligen hårdt och groft, men lärorikt. a)²⁷⁵ Ändtligen utkom hans länge väntade Edition af Horatius, b)²⁷⁶ i hⁿ han ej ville så mycket förklara denna skald, som framställa hans text; ett företag, h^t han på många ställen lyckligt genomgick,

²⁷⁴ a) Dissertation on the Epistles of Themistocles, Socrates, Euripides, Phalaris, the Fables of Aesopus etc. Den har äfven utkommit i Tyskland, öfversatt på Latin. En skatt af lärdom och kunskap om ålderdomen,

²⁷⁵ a) Emendationes in Menandri & Philemonis reliqvias, auct. Phileleuthero Lippiensi. Trajecti ad Rhen. 1710 med äldre Burmanns företal.

²⁷⁶ b) Horatius Flaccus recensione R. Bentlei. Ej Cambridger Original edition, utan den Amsterdamska är i anseende till inrättningen och äfven för öfrigt den bästa.

ehuru han på andra viste sig ytterst smaklös och ådrog sig derigenom de bittraste kritiker: c)²⁷⁷ ty skaran af half lärda hatade den lärde Bentlei, ej allenast för hans öfvermägt, utan ock för hans hårdhet och hans stolthet, hvaruti han dristigt ansett sig såsom den lärdate på sin tid, h^t han väl ock kunde vara. Äfven detta, de lærdes hat och de Andeligas fruktan för honom var orsaken, att hans intimerade edition af N. Testamentet ej kom ut, med alla de fel den hade, hade den varit ytterst nyttig för kritiken; nu är dess förlust oersättlig, då den uteblef; ty en Bentley med sitt hufvud och sina förberedelse-arbeten uppstår icke så snart åter. De andra Classici, på h^a Bentlei användt flit för publikum, äro Callimachus, Terentius, Phaedrus; vid den andra blef han Terentsiska versartens och öfverhufvud de gamlas Metriks återställare. På hans axlar stodo Critici efter honom. Öfver många Autorer t.ex. öfver Manilius, Cicero, Hesychius, Lucretz o.a. har man sedermera nyttjat hans anmärkningar; och öfverhufvud borde intet ord, som Bentlei skref i någon gren af ålderdomen och Critiken blifva onyttigt. Slutligen vågade han sig på en edition af Miltons Förlorade Paradiset, men som fann litet bifall, ehuru han ej såsom vid Horatz inryckte sina förbättringar i texten. I sednare Editioner finner man dem här och der anförda och mestedels vederlagde.

Sid. 285.

Öfver Bentlei's akademiska stridigheter och processer tige vi; bedröfligt, att en sällsynt man, öfver sådana ting och huru oangenämt måste förlora år. Vid all förargelse (som emedlertid ej skadade honom) lefde han 80 år. Hans korta grafskrift i Cambridge Treenighetscollegiums kapell är:

H. S. E.

Richardus Bentleius

S. T. P. R.

Obiit XIV Jul. 1742.

Aetatis 80.

(13/3) Då Tiberius Hemsterhuis, hvars namn hvar och en nämner med högaktning och uti hⁿ Ruhnke har framställt bilden af en fullkomlig Criticus, a)²⁷⁸ i yngre, åren företog sig sin allmänt värderade edition af Julius Pollux och fick af Grävius o.a. mycket beröm för det, som han lämnade såsom prof, bekom han ock ett bref af Bentlei, som ej allenast berömde honom utan ock meddelte honom egna förbättringar öfver flere af Pollux anförda Grekiska Comici. Då Hemsterhuis jämförde dem med sitt arbete, fann han detta så djupt under det förra, att han missnöjd med sig själf, var i begrepp att helt och hållet öfvergifva Grekiska Critikens studium och rörde så flere månader ej vid

²⁷⁷ c) Le Clerk's Censure and judgment of Horace. The Odes and Epodes of Horace in Latin and English, with a translation of Dr. Bentley's Notes. Aristarchus Anti-Bentlianuo. o.s.v.

²⁷⁸ a) Elogium Tib. Hemsterhuisii auctore Ruhnkenio, aftryckt i Harle's Vitis. Philologor. Vol. IV.

någon Grekisk bok. Med rätta säger Ruhnke: "jag vet ej, hvad andre tänka, men mig har aldrig Hemsterhuis synts större, än då han tillstod detta offentligen om sig sjelf och berättade för sina åhörare." – Sant och skönt säger Celsus om en dylik Hippokratis bekännelse: "Lätta hufvuden, h-a ej hafva något uti sig, låta ej taga något ifrån sig: En hög Genius, och den som sträfvar efter ännu högre, anstår, då han felar, en gerad bekännelse af dess fel."

Ett samtal emellan båda törhända de skarpaste snillen i det förflutna århundradet, Swift och Bentley i de aflidnes fredliga Rike har en Engländare, ehuru svagt nog, vågat a)²⁷⁹

Sid. 286.

(34–49) 1. Kritik und Satyre.

13/3

(50–60) Die Geschichte der alten Satyre. Horaz. 4. Sermon des 1sten Briefs.

Geist, ein erhabner Göttlicher Sinn und ein Mund, der grosse Dinge verkündet,
Ihn beehre der Dichternahme.-

(61–63) 2. Wilhelm Baxter.

J.A. Fabricius hade recommenderat hans edition af Horatius, som utkom i början af det förflutna århundradet, a)²⁸⁰ så som en till skaldens läsning passande edition; b)²⁸¹ J.M. Gessner beledsagade den med sina anmärkningar, i h-a han väl ofta måste vederlägga sin Commentator, men hade emedlertid genom sitt anseende gifvit honom mera Credit, än han förtjente. c)²⁸² I slutet af århundradet utkom ändteligen en Edition, som gör tyska Nationen heder. d)²⁸³ I denna rika och sorgfälliga edition finner man ej allenast det bästa, som blifvit sagdt öfver Horatz, på ett ställe, utan man föres också med ett utgifvarens eget sunda omdöme till de källor, hvarur Horatius sjelf hämtade (schöpfte). e)²⁸⁴

²⁷⁹ a) Knox Versuche. Th. I. Versuch 12. S. 61. öfversättningen af Bamberger, Berlin 1781.

²⁸⁰ a) L. Horatii Flacci eclogae, una cum scholiis perpetuis; adjecit & sua Guil. Baxter. Lond. 1701.

²⁸¹ b) Bibl. Lat. Vol. 1. L.I. cap. 13.c.3.

²⁸² c) Lips. 1757.

²⁸³ d) Horatii Flacci Opera, illustravit Christ. E. Mitscherlich. Vol. I. II. Lips. 1800. (voro då ej ännu fulländade.)

²⁸⁴ e) En förteckning på andra Editioner af Horaz under det förflutna århundradet lämnar Bibliotheca Horatiana Lips. 1799 och inledningen till Mitscherlichs Horaz.

Hos ingen ålderdomsskald önskar man emedlertid, sedan man engång lärt sig förstå honom, genom en god Commentar eller Lärare, så gerna att umbära alla Commentarier, som hos Horaz. Utan alla Baxters dilogier, utan alla hans vänners parenteser och inkast vill man allena njuta den förståndige, kloke, sedsamme konst- och lärrike Graziens älskling och likasom bo (vistas) med honom.

Horaz har haft den lyckan att oförgätligen älskas af alla slags menniskor, h^a för ofrigt litet bekymra sig om skalder, af verldserfarenhets, embetsmän och ända till den högsta ålderdomen.

Sid. 287.

Gubbar, h^a ej läste någon Romare, läste honom och hade ställen derur på tungan. Ynglingars hjertan röfvar den vanligen, bildade fruar voro honom hulda. H[vilke]n här af skalder har icke öfversatt, imiterat, täflat med och efter honom. Hans stolta tillforsigt;

Non omnis moriar, multaue pars mei
Vitabit Libitinam.

är ej allenast uppfyllt utan ock öfverträffad. Nästan 2000 år igenom har han sjungit för alla bildade Nationer i verlden, förnöjdt dem och ledt de ömmaste själar!

(64–69). Briefe über das Lesen des Horaz, an einen jungen Freund. Ier Brief.

En bekant skriftställare har ej olyckligt skrivit om Horatii lyckliga djerfhet a)²⁸⁵ och Qvintilianus betecknar träffande hans Charakter med orden: plenus est jucunditatis & gratiae. b)²⁸⁶ Att skriva om dessa är svårt! Man känner, man njuter ljufligheten (jucunditas, Anmuth) Grazien talar till oss själfullt, hjertligt i former och drag, i rörelser, ord, åthäfvor; men hvem kan, hvem vill fasthålla dessa rörelsers dans, skingra dessa drags spel? (Das Spiel dieser Züge zerschneiden). Hvem kan göra den anden synlig, som gjuter i den ljufactsrika [? Anmuthreiche] Gestalten, liksom omedelbart i ord och åtbörder tilltalar oss? Studera, älska Skalden, Yngling, så skall denne vänlige Ande uppenbara sig för dig.

²⁸⁵ a) Klokii libellus de felici audacia Horatii. S. Klokii Opuscula varii Argumenti p. 14.

²⁸⁶ b) Instit. Orat. X.I.

I anseende till Stafvelsemåttet efterapade han hvarken Pindar eller Grekernes Chörer. Men de lättare, som voro lämpliga för hans svåra (schweregebietend) språk, med hvilket förstånd har han icke valt dem, för hvart och ett af sina föremål! med hvad lenhet i hvarje drag, hvar Cadenz och Cäsur behandlat den; Alcäus och Sappho voro hans föresångare; men efter de få lämningar vi hafve af dem, blef också deras sång på Horatii lyra, mera konstigt bunden, prydligare, fastare. Hvem skulle ej önska,

Sid. 288.

att höra de skönaste stropher af dessa sånger i deras lifliga Cadenz, i deras bilders sköna ringdans, än vid Guitarren och Lutan, än vid ett fullare strängospel? Det är underligt, att Horaz blifvit så litet componerad af våra Musici, h-a dock ofta lida brist på goda Texter. De passionerade såväl som de Moraliska Odena Cum tu, Lydia, Celephi a)²⁸⁷ – O matre pulcra filia pulcrior b) — Nullam, Vere, sacra c) – Mater saeva Cupidinum d) – Dianam tenerae e) – Integer vitae f) – hvars sista ord: dulce ridentem Lalagen amabo, dulce loquentem blifvit ett bekant Canon, Quis desideris, en så ofta imiterad, aldrig, efterpad Ode, g) – Musis amicus h) – Quid dedicatum i) – Poscimur. Si quid k) – Nunc est bibendum l) – om de, behörigen fördelte, blefvo ej Stropher utan igenomcomponerade, i hvilka sköna ålderdomens tider skulle icke denna sången försätta oss! I de 3 följande böckerna äro kanske ännu mera ämnen för den musikaliska texten. Så Aeqvam memento, m) – Septimi Gades, n) – Rectius vives, o) – Quid bellicosus, p) – Eheu fugaces, q) – Otium divos, r) – Cur me qverelis, s) – Bachhum in remotis, t). Och på det man må anföra blott ett exempel ur de följande böckerna, hvem skall ej önska att höra det oöfverträffeliga Donec gratus eram tibi, Tecum vivere amoris, tecum obeam liberis u) uti en Duett? Innan du altså är fullkomligen invigd uti detta stafvelsemått, att din själ kan sväfvä på Ghoriambens vingar och liksom införlifvad med hvarje annan melodie af ord och bilder, rör dig fritt uti dem, ser du blott styckade stora utvärtes lemmar hos skalden, men ej hans sånggudinnas rhythmiska dans. I den är hvarje vändning, hvarje lätt pant (Anhalter), upp och nedersväfvande, hvarje starkare och saktare steg jucunditas och gratia.

I andra språk, sjelfva det Italienska och Spanska, Franska, Engelska och andra, hörde man äfven i det Tyska i en öfversatt Horatsisk Ode antingen en upplöst förnuftig Dis-

Sid. 289.

curs, eller falska, främmande, vidriga toner, tills - Klopstock och Rammler kommo; "bägge läto oss höra Horaz i dess egna stafvelsemått, men på ganska olika sätt. Rammler, jämförd med Klopstock, till största delen sträf (hård); hans ordbyggnad blir tung, i det han stundom uttrycker de viktiga

²⁸⁷ a) L.I. Od. 13. b) I,16. c) I,18. d) I,19. e) I,21. f) I,22. g) I,24. h) I,26. I) I,51. k) I,32. l) I,37. m) II,3. n) II,6. o) II,10. p) II, II. q) II, 14. r) II,16. s) II,17. t) II,19. u) III,9.

ord ganska kort. Klopstock deremot; sedan han i sin lätta flygt (sedan 1747) såsom en Genius sväfvade öfver oss, och i hans andedrägt, hans sakta vidrörande språket blef något helt annat än det förut varit; då öppnades också de förståndige Horaz. Upp således, unge Man till Klopstock." Han må sjunga före och inuti dig Horaz; Rammler, äfven som mången annan brakande Cyklop öfversättning kan dervid blifva glömd.

(69–75). Zweiter Brief.

Men Melodier och stafvelsemått göra ännu icke den Grekiske Skalden; hans jucunditas & Gratie måste tillföra oss behagliga bilder, som upplifva oss till kärleksrika tänkesätt. Till den ändan väljer sig hvarje Ode en Situation och föreställer den; den blir en målning. Men då denna målning uppstår ur strängarne af en lyra, hⁿ en sång Gudinna upplifvar, så är det nödvändigt en rörlig, lefvande målning, ett helt med början, middel och slut. Vare den situation, som skildrar den, en inre, eller yttre situation; utan denna följd af ideer (Fortgang), utan denna sång Gudinnans flygt, som tyckes förvilla sig, och dock aldrig förvirrar, är Oden ett Stativ, eller hvad den annars må vara, endast ingen sång, ingen Ode.

I hvarje Horatsisk Ode uppsök dig altså den invärtes (geistig) Situation, som skalden ville föreställa och upplifva; sök deruti dess ståndpunkt, dess löpbana, dess mål; se derpå huru han företog sitt lopp, huru svårt eller lätt han fulländade det. Hos Horaz skall du finna en mängd behagligheter, h^a ofta gå in på ett ord, en ordsättning eller vändning och liksom förborga uti sig; hade skalden utmålat den, hade det fina draget blifvit en grimace och hvar Gratie hade blifvit vanställd. Kanske har ingen Skald mer än han lidit genom utläggare och Commentatorer, visserligen icke allenast af Baxter. I det de efterspanade, hvarifrån han väl tagit sina Idéer? hvarpå han måtte hafva syftat? och begrofvom honom dervid än i Politik, än i lärdom, voro an-

Sid. 290.

lag, hållning, Colorit förstörda! förställd var Gratie till en vidrig Maske. Fly, yngling dessa skönhets mäklare, arbitri elegantiarum; med egen fri blick och tanke håll hvarje situation mot dess föreställning, såsom om du vore den enda i verlden. Också då han tog en anledning af andra, bildade och anordnade han på sitt sätt; bilda du och anordna dem på ditt sätt. Så t.ex. hans Kärlekssituationer. Högst löjligt vore det, om man spinnande ihop dem, skulle af dem digta en Roman, les Amours d'Horace, såsom man gjort med Catull, Petrarka. sannolikt också honom. Hos en lyrisk Sångare (fidicen Romanae lyrae) hvad angå oss hans privata kärlekshandel? eller hvem denna Lydia, den der Pyrrha, Leukonoe, Neobule o.a. varit? De äro namn, som passade i hans stafvelsemått. Charakterer, som passade i hans valda situation, kanske Grekinor, h^a han aldrig sett, men såg och föreställde i phantasien. Gå, unge vän, i sådant ändamål, ej med den vanliga onyttiga nyfikenheten, igenom dessa situationer, och du skall blifva varse i dem en mångfaldighet, uppenbar med och sfsigt. så väl i anseende till det hela, som i drag, vändningar o.s.v., såsom skådade du

genom ett galleri, der det ena följer uppå det andra. Denna målningen retar; en annan varnar; der ser du till och med kärlekens afsky, i uppträden eller i följder. Näppeligen har någon annan skald tecknat sådana, än Horatz, men blott med få drag lyriskt. Se der den glänsande Pyrrha, och hennes lättrogne friare; och han känner ej det rasande hafvet, hvilket han anförtror sig, som nu glänser honom så skönt, så lugnt. a)²⁸⁸ Här liöd skaldens språk till en Lydia, som undandrager sin Sybaris hvarje manlig dygd, som af kärlek tar honom af daga. b)²⁸⁹ Der en skönhet förolämpad, c)²⁹⁰ der en misshandlad d)²⁹¹ och på hvem hamnar sig skalden mer än på stolta eller lystna skökors vänskapliga ålder? Äfven så oblid, är han mot ägtenskaps brytare och ägtenskapsbryterskor; öfverhufvud kan man säga, att han aldrig retar till lystenhet. Ställer man Odena af

Sid. 291.

detta slag i sina mångfaldiga situationer bredevid hvarandra, så blir man å ena sidan varse ett Romerskt lefnadssätt, som vi visserligen icke tillbaka önske oss, å andra sidan en skaldens alfvarsamt Moraliska Grazie, som bemödar sig att gifva äfven dessa scener åtminstone ärbar anständighet. Hos Ynglingar och männer fullföljer han äfvenledes den Cypriska Gudinnans tjenst ända till entledigandet derifrån i ganska väl valda momenter, så att det blott behöfves en förständig vink att ställa läsaren dit skalden vill hafva honom. Men detta ändamål skulle han icke vinna, om man med en hemlig kitsling antiqvariskt fäster sig vid hvarje färg uti målningen, förgätande ändamålet med det hela. Horatii gode fader gjorde det annorlunda. För att göra det eller det skamliga eller skadliga odrägligt för sin son sade han: se på den der! på den här! Så föreställer Horaz sina målningar i alla passionens grader och öfverlämnar åt hvar och en att säga: "märk! Så går det! Agta dig vid tillfällen!" Än en gång: lyckligt att vi äro ifrån dessa scener af så kallad antikromersk-kärlek, och åtminstone ej behöfva sådana till vår lyriska form. I Klopstock och Götz o.a. ges det andra kärleksscener och för sjelfva Horaz, äro de scener han gillar eller berömmar, sedliga.

(75–80) Dritter Brief.

Den angenämaste sällskapsman är en naiv, jämn (schlicht) man, utan högt anspråk på en tryckande storhet, som älskar lifvet och känner dess bruk, för öfrigt behaglig; foglig hvarje timma, och derjemte af ett lyckligt sinnelag, (jeder Horn beqwem, golden von Gemüth.), fast som ett ankare. Mot en sådan bort byta vi gerna det största Genie, det lustigaste. (Witzling).

²⁸⁸ a)

²⁸⁹ b) I, 6

²⁹⁰ c) I, 16

²⁹¹ d) I, 17

Den djupaste tänkare. – En sådan är Horatz; han läser och öfvar den sanna philosophien, livvets njutning och bruk på det älskansvärdaste sätt; han sjunger den uti oss. Deraf att han alla tider fann så många och så trogna älskare h^a gjorde sig muntra, stärkte och vederqvickte sig hos honom. Hvar som hälst man slår upp honom, finner man vinkar derom; när man ser honom i det glada ansigtet, erinrar man sig, hvarföre man lefver. – Deraf ock, att tvärtemot människor af vildt sinnelag, af stormande lidelser, finna ringa hos Horaz; han är dem för låg, för populär. För människor utan sinnelag,

Sid. 292.

i barbarisk Hof-Etiquette passar han alldeles intet. Han gör själen fri från hvrsje fördom, från hvarje livvets börda och tvång. Och det gör han icke strängt och styft (Aefferei), såsom Chrysipp och Crantor; utan såsom han icke skulle göra det, med skickliga vändningar, lyriskt. En direct påtvungen lärdom lärer litet; den tröttar och sårar till och med. Deremot en oväntad, men förberedd vink, liksom en stum lära, en min af lefnadsgrazier träffar hjertat, väcker och uppmuntrar det. Deraf, att man nästan i hvarje sedeföreställning ej valde den kortaste väg, utan för att angenämare komma till målet, en fredlig omväg. Ifrån Parabeln, ifrån Epigrammet är detta fallet; hvarföre icke då vid den mest invecklade hjertats skaldedigt, lidelsens Ode och dess smärre afbild, den lyriska phantasiens och kärlekens blomsterqvast? Vore det till ett belärande grafställe eller till en lysande högd, på omvägar förer oss Grazien till målet. Oförmodadt finne vi oss der, och glädja oss eller gråta. Huru mången, som förgudade eller förlorade sitt lif, läser Horaz blott sorgsen!

Du, Yngling, kan läsa den ännu glad; ty din lefnad är för dig; glad öfver hvarje livvets skickelse och situation, som han skildrar. När han vid den återkommande våren uppmuntrar till ny njutning af lifvet, till dans och glädje, som om denna vår vore den första och sista, a)²⁹² när han med Teucors exempel väcker sin vän

Claudius ur sorgen, b)²⁹³ Thaliarch Lavia ur sorgen för det till kommande, c)²⁹⁴ Neobule ur aningar, d)²⁹⁵ bjuder Thyndaios [Tyndaris] på sitt landtgoods, e)²⁹⁶ anbefaller Varus att odla vin, f)²⁹⁷ eller bjuder till sig en Mäcen och andra vänner, än Venus och Gratiana; g)²⁹⁸ De mångfaldigaste former valde Horaz till dessa vishetsläror, då han t.ex. än skildrar den oskyldiga

²⁹² a) I, 4.

²⁹³ b) I, 2.

²⁹⁴ c) I, 9.26.

²⁹⁵ d) I, 1.

²⁹⁶ e) I, 17.

²⁹⁷ f) I, 18.

²⁹⁸ g) I, 20.29.

och inom sig sjelf säkra själen såsom en klar, lugn sjö, h)²⁹⁹ än talar med gossen, än med sin lyra, i)³⁰⁰ än träder önskande för Apollo, k)³⁰¹ än lärer livvets bruk i en alfvarsammare ton. m)³⁰² Ofta påminner han härvid om livvets korthet, om alla menckliga förhoppningars och önskningars fåfänglighet,

Sid. 293.

otillräcklighet och förgänglighet, a)³⁰³ om den kommande ålderdomen; b)³⁰⁴

till och med den vise Achytas's dödsskalle låter han tala och påminna härom. c)³⁰⁵ Näppeligen ges det något angenämt sätt, h-t skalden ej försökt till detta ändamål; och ofta är det ett ord, en förbigående bild, som behagligt erinrar oss hela ändamålet och omfånget af vår tillvarelse; ej allenast den döende vintern, den kommande våren, äfven den sista rosen på året, äfven den snart försvinnande rosen. d)³⁰⁶ Då detta Charaktersdräg hos Horatius talar så ofta, högt och sakta till hjertat, har det ej blifvit obemärkt af någon utaf hans många Latinska efterapare och medtäflare; men det Tyska språket kan i s[yenner]het berömma sig af flere Skalder, som fattat honom i det renaste ljus; Hagedorn, Uz, Götz, Kleist, Gleim o.a. Förakta ej, gode Yngling, dessa lefnads-philosophiens sångare, h^a man nu kallar Versificatorer; de innehålla mer än de nyares klingklang, bjällror och rim. I deras gamla skal är en söt kärna, lefnads behag, en alfvarsamt-glad lära.

Jetzo weisst du noch nichts von dem Elend,
Wie Grazie lacht das Leben dir.
Auf, und waffne dich mit der Weisheit,
Denn, Jüngling, die Blume verblüht.

Huru sedigt Horaz föröfrigt anordnat sin lefnads hvilostunder, derom vittna många Oder. Ingenting är honom vidrigare än det vilda ruset, Dryckenskapen af hvarje nöje; det är för honom ett barbariskt ohelgande af detta namn. Gerna förknippar han derföre dessa stunder med statens högtidliga dagar, med en väns återkomst eller med annars glad händelse af hans lefnad. Uti och

²⁹⁹ h) I, 22.

³⁰⁰ i) I, 32.58.

³⁰¹ k) I, 31.

³⁰² m) II, 3.10.

³⁰³ a) II, 14.16.

³⁰⁴ b) I, II.

³⁰⁵ c) I, 28.

³⁰⁶ d) I, 38.

omkring Rom påminner så mycket om den älskansvärda skalden, det esqviliniska berget, den heliga vägen till Gapitolium, Berget Soracte, men is[ynner]het Tiber med sina tusende behagligheter. Det är som om Horazs Ande ännu skulle sväfvat der uti dalen och på högder.

(81–86) Vierter Brief.

Höflighet, kärlek och vänskap äro lifvets täckhets Gudinnor; huru troget Horaz varit den sednare tillgifven, bevisa flere Oden af honom, h-a förtjena att kallas offergärd på vänskapens altare (Weisgeschencke). Men då detta

Sid. 294.

hulda, ädla sjäalars band ej låter uttrycka sig annars än genom ord och tillfälligheter. som äro de enda, som visa den manliga sanna vännen: så har Horaz icke försummat också detta kännetecken. Han tiger t.ex. om Virgil, tills han hör, att denna sväfvat på hafvet; då åkallar han för honom Cypria, de broderliga stjernorna, vindarnas fader att de må uppehålla honom, ”hälften af hans själ”. a)³⁰⁷ Detta enda ord är honom nog; vidare utgjuter han sig hvarken i önskingar, eller uti ett beröm för sin vän, som ej finner rum emellan män af sådan art. Får han i det sorgeqväde, som väl behöfver söka sin like ibland alla nationer, öfver Qvintiliani död, b)³⁰⁸) söker en vän, vid hvars bröst han må beklaga honom, så är det Virgil; innehållet af denna sång binder 3 ädla själar, af h-a dem ena är undanryckt från den andra. Så när han tröstar Tibull och andra: c)³⁰⁹ ty att trösta, upphöja modet, tillkommer vänskapen. En del af dem, till h-a han rigtade är anpassadt efter dem; så genomvandra vi hos honom ett skönt Galerie af Hjelte och väns namn. Oden, där Horaz frögdar sig öfver Numidas återkomst, d)³¹⁰ den, då han önskar sig att en gång få lefva och dö med sin ungdomsvän i Tarent, sin fädernesstad, e)³¹¹ (en söt fläkt af hjertliga barndomsönskingar), dertill hans fordne Krigskamrat; Pompeius Varus, f)³¹² den till Censorinus, Iccius, Lollius, o.a. äro minnesmärken af det Horatsiska lifvet; äfven derigenom märkvärdiga, att vännernas antal minskar sig i de sista böckerna; för skalden blifva blott höga föremål, Patroner: ungdomsvänskapens tid är förbi.

³⁰⁷ a) I, 3.

³⁰⁸ b) I, 24.

³⁰⁹ c) I, 33.

³¹⁰ d) I, 36.

³¹¹ e) II, 6.

³¹² f) II, 7.

Men äfven Skaldens förhållande till dessa Patroner är visserligen icke utan Grazie. Så många ock hafva tillvällat sig namnet af Mäcenater, så skall med Horaz namnet Mäcenas alltid blifva ett enda namn. Horaz nämligen gjorde namnet berömdt, och det med en ymnighet af vexlande, små lefnadsomständigheter, utan h^a intet beröm kan vara behagligt för den främmande, som ej tager del deruti. Hvarje Ode till Mäcenat läse vi med en förnöjelse, ty den framställer ett nytt innehåll. Och alltid ett innehåll af ange-

Sid. 295.

nämre, gladare slag, ofta kryddadt med det skämt, som herskade i själfva Mäcenat's umgänge.

Likaledes Dedication af dessa lyriska digter. a)³¹³ Högt börjar han med sin "Maecenas, atavis edite regibus", men vet att snart så lifligt återföra det på lefnaden, att med all stolthet i Odets utgång, Horatii hela digt blir ett entusiastiskt, ädelt och sött spel, ett tidsfördrif. Horatii invitationer till Mäcenat b)³¹⁴ äro så vördnadsfulla, som jämna (schlicht) och skämtsamma; aldrig nedkastade och trälagtiga, aldrig tilltagsne och öfvervisa; statslärdomar ger han honom aldrig. c)³¹⁵ Just detta modesta återhåll, blandadt med någon förtrolighet utmärker Graziens man i umgänget äfvensom i Skaldekonsten. – Men Mäcenat förstod också hjärtats språk. Lyckönskan till honom på hans resa, d)³¹⁶ men framför allt den själfulla digten:

Car me quaerelis exanimas tuis? e)³¹⁷

förbinda bägges lefnad oskiljaktigt, att Parzen bekräftade denna önskan, eller snarare, att skalden fällde den, som hade han sett i ödets bok; på samma året, några månader sednare dog Horaz i slutet af November efter sin Patron och vän Mäcenat i sitt 57de ålders år. Visserligen gjorde icke Patron skalden, utan skalden Patronen på ett så skönt sätt odödlig; deremot vare ock Mäcenat tack på hans aska, att han förskaffade skalden en sorglös, angenäm lefnad, att han var hans beskydd och prydnad.

Det alfvare i skämt, det skämt i alfvare, som herskade emellan Mäcenat och Horaz, vid den förres bord och den sednares skrifter, (Laune) är framför annat det salt, som man nu kallar horatsisk humor och ej borde kalla så. Det var den glada, lätta Ironien hos alla visa, blott blandad så och

³¹³ a) I, 1.

³¹⁴ b) I, 20.

³¹⁵ c) II, 12.

³¹⁶ d) Epod. I, 1.

³¹⁷ e) II, 17.

annorlunda, efter omständigheter, tider; personer. Klopstock har interpreterat det oförlikneligt i några Oden; Wieland congenialiskt i Horatii Sermoner och bref; Italien, Spanien, England, Frankrike hafva deruti förträffliga mönster.

Yngling, läs din Horatius fritt och fägna dig öfver honom. Mången af hans Oden är en Billett; men huru väl och lämpad, huru prydligt! Låt denna artighet, den sköna ordbyggnaden, den curiosa felicitas, som äfven Patron fann hos honom, vara dig angenäm (empfohlen); det är samtals och umgängets krydda. Och vägen dertill? Sundt förstånd (Nüchternheit des Sinnes), lätthet i

Sid. 296.

personen (Leichtigkeit seiner Person), eftergifvenhet för sig sjelf Entäusserung seiner). Se, huru den frie, stolte Horaz visar sig ledig äfven i sin skaldekrona. Så mycket han ock skattar sin sånggudinnas skänk, så högt han ock lofvar den; det var en ynnestblick hⁿ hon oförtjent kastade på honom i hans första stund, hon, som kunde gifva de stumma fiskarna sång, om det behagade henne. a)³¹⁸ Så modest tänkte Horaz om sig, vid det eviga moment, som han efter sin känsla upprest sig; b)³¹⁹ äfven i det ljufvaste sjelfberöm graziös och artig.

(86–91) Fünfter Brief.

Uti Caesar Augustus beröm visar sig vår Skalds behag i sin högd. Man vet huru svårt det är, att berömma Furstar, Hjeltar, Konungar, Verldsmonarcher; och då för tiden den ende verkliga världens Herre, som väl icke stigit på thronen genom blodströmmar och proscriptioner, men som dock långsamt mördade den Republik, för h-n Horaz under Brutus hade fört vapen och – förkastat vid Philippi, då lycka och seger vände sig till Caesar, honom skulle den fordne Bruti Tribun, uppfostrad i Republikens grundsatser, sig sjelf och Augustus värdigt, nu berömma? Ej allenast konstigt drog sig Horatius ur spelet, utan äfven värdigt. I de 2 första Odeböckerna, h-a Horaz först gjorde bekanta, äro få stycken honom dedicerade och i vald ordning. Det andra Odet af första boken skildrar med starka drag en olycka, som kommit öfver Rom, alla förbrytelser, som hvilade på honom. Fasan tillväxer; en försonare är nödig; hvem sända Gudarne? En Apollo? Upptage Romulus och Romarens mödrar hans slägte? Modest öfverlämnar sånggudinnan det försonaren, Världens fredsstiftare, i hⁿ Guds gestalt han ville vara ibland människorna; han vare blott ibland dem länge och lyckligt; En behagligare förgudning är svår att tänka; öfver honom behöfde också den Republikanske Horaz icke skämmas. Härmedelst var inledningen gjord till vidare beröm öfver Augustus.

³¹⁸ a) IV, 3.

³¹⁹ b) III, 30.

Tätt till Caesar-Augustus ställde Horaz sin vän Virgil, dernäst en Consular, sedan Agrippa, Munatius Plaucus, sjelfva Mercurius; nu kommer Augustus åter; c)³²⁰ men hela raden af republikanska män och hjeltar går framför honom. Först efter alla dessa höga

Sid. 297.

14/3

gestalter skulle den Juliska stjernan uppgå och i det skalden förknippar tillsammans början och slut, inviger han Augusti hus åt den högste Guden.

Må den Paris vederfarna Nerei spådom a)³²¹ hafva syftat på Augustus eller ej, Oden till Romerska Fortuna i äkta Romaredrag, b) glädjropet till det brutna skeppet, som vill åter i hafvet, c) gossarnes och flickornas sång till Apollo och till Diana, att de måge afvända atatens stora besvär, d) fröjdesången ändtligen, då Kleopatra är besegrad, e) äro patriotiska stämmor från vår skalds yngre tid. Hvilken annan Period uppgår med tredje och fjerde boken, h^a han sednare gjorde bekanta! Hans tänkesätt har mognat; blommorna äro förvandlade i frugter. Vanligen älskar man icke detta hos skalder; hos Horaz är denna mognad älskansvärd. Der stå de stora Odena:

Odi profanum vulgus -

Angustam, amici, pauperiem pati -

Justum & tenacem propositi virum --

Descend! coelo – f)

h^a, då talet är om Caesar, sjunga till honom öfverallt saktmod och människokärlek. För att göra folk lyckliga är han en Gud härneder; men öfver honom råder Gudarnes herskap, som krossar allt orätt, allt öfvermodigt. Det lära i den sistnämnda Oden Titanerne. – Nu träder Reguli höga dygd för den gamla Senaten; g) Sånggudinnan ser de förstörda templen, Roms förderfvade seder,

ägtenskapsbryterskan, huru alfvarsamt dånar hennes lyra. h) Mildare stämmor afbryta dem; önskingar för den frånvarande, staten skyddande Caesar, i) hopp och glädje vid hans återkomst, k) förhoppning om gyllene tider, gamla seder, önskingar för Augustus och statens eviga säkerhet, en säkularisk sång slutar. l) Hvilken Romersk skald har mognat ädlare än Horaz? Hvem har bundit sig och alla tider en skönare krans? Äfven i sammanordningen af skaldestycken, såsom särskildta blommor i en krans, är Horaz angenäm och lärorik. Man kan icke anordna skönare, omväxla med mera urskiljning. Kort före arbetets slut kommer hans vän Virgil åter:

³²⁰ c) I, 12.

³²¹ a) 1, 12, b) 1, 15, c) 1, 35, d) 1,14, e) 1,21, f) 1, 37, g) 111, 5, h) III, 6, I) III, 14, k) IV, 5, l) IV, 14, 15.

Misce Stultitiam consiliis brevem;

Dulce est desipere in loco. -

Sid. 298.

Vanligen har man blott ansett det för höflighet, att Horaz flere gånger försäkrar, att han ej är höga föremål vuxen, att han ej brusar högt såsom Pindar, utan samlar såsom ett arbetsamt bi; men detta höfliga ord är sanning. I alla hans så kallade höga Oden märker man möda; i sammansättningen hafva de skarpheter och refvor. Deremot de mildare bryta fram såsom organiska växter; sköna bilder från roten till blomman. Att besjunga folks slagtingar, krig, nederlag, var den erfarna mannen, som såg väl, på hⁿ höjd Romarens rike stod, och huru hårdt det tryckte verlden, vidrigt, dödligt.

Religiösa föremål ändtligen betraktade Horaz blott menskligt. Merkur är hos honom skapare till en finare människobildning i seder och språk. Apollo, gifvare af sinnesgåfvor, de bästa skänker. För öfrigt är hans illa utropade trosbekännelse

Der Götter karger, seltner Verehrer -

äfvén så förståndigt som skönt inklädd. Hvad gör oss uppmärksamma på en högre hushållning? än oförmodade stora förändringar i verlden, Zeus blixtråål på molnfri himmel. Äfvén i föremål af denna art kom Horaz en hög Grazie till hjälp.

Läs nu, Yngling, den älskansvärdaste af Romerska Skalder; ledsamt har man aldrig i Horatii sällskap.

(92–97) Sechster Brief.

God vilja förtjenar alltid beröm, och när den är förenad med mödosamt sträfvande, agtning, äfvénså de olika öfversättningar man har af Horatius. I det Italienska, Spanska, Franska, Engelska språket måste den Romerska Skalden lämpa sig efter vanliga stafvelsemått, som äro för honom främmande och vidriga; hans Rhytmus, hans Stropher, hans lyriska dans, följaktligen hela Compositionen, på hⁿ han grundade densamma försvinna. Det Tyska, dess systrar med inberäknade äro de enda, hvaruti Horaz och Virgil, Homer och Pindar liksom med egen stämma märkbara, visa physiognomien och själen af deras composition.

Tvånglös lätthet är Graziens första egenskap; Harmonie i rörelse den andra; ändtligen det onämbara (je ne sais quoi)

Sid. 299.

behaget, mestedelen blandadt med hög enfald är det tredje innersta kännetecknet på hennes himmelska närvarelse; att öfverflytta alla tre i ett främmande Idiom i s[yinner]h[e]t den lyriska sångens flygt är svårt. Dertill fordras ett snille, h-t är likasom af lika härkomst med Horaz, och öfverensstämmer med hans, en lycklig natur och den största vana vid språket. Klopstock, der han på vissa ställen imiterat och öfversatt Romaren, är kanske honom den närmaste i denna Congenialität; ja såväl i flygt som i lätt vändning honom ofta öfverlägsen, mest i behagfullare, sötare enfald. Rammler, så lyckligt han ofta uttryckt Romaren, så flitigt han studerat honom; mödan af sin flit har han ej öfverallt förborgat. Emedlertid förtjenar visserligen hans konstrika möda agtning. En tämligen obekant öfversättning förtjenar mycket beröm: Sechzig gewählte Oden des Horaz's. Görlitz 1795. Verbesserte Ausgabe. Äfven Mastalier, Schmidt och Lange hafva lyckats väl på sina ställen. -

Hvarpå man ej kan göra nog uppmärksam hos Horaz, är det ringa agtade skaldens konstverk i hvarje Ode; dess ambitus och periodus, dess ståndpunkt och dess vändning, dess planer och utförandet här herskar lefnadsförstånd, Grazie och behag (Anmuth). Ifrån den lilla Complimangen af en invitation, en lyckönskan, genom stilla grader af flere konstligt anordnade Odens lemmar, t. ex. motsats, vårt sinnes utvidgning genom exempel, ordspråk (uttryck), eller ändteligen genom en djerf utflygt till ett stort exempel – öfverallt blir Horaz trogen sin sed, ehuru han lånte af så många slags förebilder, af Alcaeus, Sappho, Pindar, Epigrammatici. Att vi i honom och genom honom nästan ensamt hafva en trädgård af Greklands lyriska Grazie, gör honom oss sjufallt dyrbar, medan vi, då det vidriga ödet utplånat minnesmärken, läsa honom, såsom Terenz, Catull, Properz o.a. i stället för Grekerna.

Petrarca sade, att han hos ingen latinsk skald blifvit så mycket bättre, som hos Horaz; a)³²² Shaftesburi, Hagedorn,

Sid. 300.

³²² a) Franciscus Petrarca, sui seculi vir doctissimus, dicere solitus est, se ex nullo poeta latino evasisse meliorem, quam ex Horatio; quod dictum Lazarum Bonamicum audiivi mirifice praedicantem Georg. Fabricij in praef. Horat. Erf. 1600. NB. Hertigen af Nivernois i sina anmärkningar öfver Horatii, Despreaux's och Rousseau's Genie ger Horaz företrädet framför bägge sina Landsmän. (Sällsynt opartiskhet).

Uz, och huru många andra säga detsamma. Horaz snille och Tänkesätt liksom lefde qvar uti dessa män; näppeligen har någon skald älskansvärdare och oftare metempsychoserat sig än han. Läs Hagedorns stycke, som förer Horatii namn och lär det. Fullt af Horatii känslor, fullt af hans själ är det tillika ett monument af hans lärjunges och väns innerligaste tacksamhet. Så tilltalar Hagedorn skalden:

Dein weiser Rath lehrt Vorurtheile hassen,
Erhell den Geist und macht das Herz gelassen.
Zufriedenheit besänftigt unsern Muth,
Und sie allein nennt jede Fügung gut.
Selbst im Palast, wie in beschilften Häusern,
Ist keine Zeit ihr gülden oder eisern.

Das, was uns mehr als aller Beifall ehrt,
Mein Freund Horaz, ist unser eigner Werth.
Mit eigenem Werth, als einem Schirm umgeben,
Heisst jeder Tag dich sonder Aufschub leben. a)³²³

Wann wird' ich einst in unbelauschter Ruh,
Nicht so berühmt; nur so vergnügt wie Du? b)³²⁴

(98–102) Siebenter Brief.

Förän Klopstocks heliga sångmö uppstod, slumrade man på ett trädhackbräde af Alexandriner, rimmade Jamber, Trochäer, i alla fall Dactyler, välmenande, mycket flitigt och omätligt; hon kom och lät höra nya stafvelsemått ur sin region. För en del vordo de till åtlöje, för andra obegripliga; hon bekymrade sig hvarken om åtlöje eller klagan.

Sid. 301.

³²³ a) Ille potens sui Laetusque deget, mi licet in diem dixisse: Vixi! L.III. Carm. XXIX.41. ---- Mea Virtute me involve, probamque Paupertatem sinedote quaero. v. 54.

³²⁴ b) Hagedorns moralische Gedichte. Horaz. S 124.

ty hon var inom sig öfvertygad om att hon i dem sökte den högsta enfald, det renaste behag, obekymrad om hvad Pöbeln kallade prosaiskt eller poetiskt. Den högsta poesie var hennes mål, hjertats och känslans poesie. Hon ej allenast räknade och mätte, hon vägde stafvelserna i välljudets flygt; på ett förut oanadt sätt gjorde hon språket melodiskt. Hvad bekymrade hon sig om, huru de ville anse hennes Messias? Hvad det skulle verka, har det verkat och skall verka; näst Luthers Bibelöfversättning blir det den första klassiska bok i Tyska språket. Hennes lyriska Digter hafva tusendefallt belifvat strängaspelet; i stället för det smala brädet af fyra enljudiga strängar gåfvo de ett rikt Psalterion, Apollos koger, fullt af musikaliska pilar. Ingen af hennes Ode är lik den andra; hvar och en blomstrar, en egen lofvande Organisation i gestalt, doft och färger. Tonerna af hennes andeliga Sånger voro för vårt århundrade en ny Isaidens Harpa; de vederqvickte den sjuke, stärkte den matte, hugnade de döende, och skola göra det så länge människohjertät blifver, hvad det är. Trefaldiga kransar smycka din graf, gode Klopstock; först och främst din ungdomskrans, myrten och lager; dernäst Zions palmer och sist ditt fäderneslands prophetiska eklöf. Men din lugna själ bor der uppe.

Några veckor för honom bortgick hans vän, den Preussiske Krigssångaren, en Mann af Tyskt tänkesätt, den ärligaste man och vän, Gleim. Klopstocks Ode, som bär hans namn, har omiskänneligen och oförgätligt tecknat honom efter personen; hans snilles bild, hans hjertas språk lefver i hvar och ett af hans minsta uttryck och qväden. Hagedorn och han gåfvo den lätta, glada, naiva sången; han framför Hagedorn och alla andra den sanna barnfabeln, den spelande Romanzen, den Archilochiske Jamben, den Tyrkiska krigssången. Såsom sådan satte honom längesedan Lessing denna äre- och minnesskrift:

Εἰμι δ' ἐγὼ θεραπῶν μὲν Ἐνυαλίοις ἀνακτος
καὶ Μουσείων ἐρατοῦ δῶρον ἐπιζαμενός

Såsom af en Ynglingars fader, såsom människovän lefver åtanken af honom i alla godes och ädles hjertan. Två vackre män

Sid. 302.

hafva gått bort, vänner i lifvet, äfven icke skilde i döden, bägge oförgätliga Tyskland och dess vänner.

Den store högaktaren af Lucrez, Horaz, Juvenal o.a. i s[yinner]h[e]t den förste, han, som ställde honom i ljuset genom edition, Paraphras och öfversättning, a)³²⁵ slöt med början af det förflutna århundradet sin lefnad. Engländarena och Tyskarna är han för sin Lucrez skull lika oförgätlig som Marchetti Italienarena. b)³²⁶ Det tredje tidevarvet för editioner af Lucrez börja konstkännare ifrån honom; c)³²⁷ äfven som det just efter ett århundrade slutas med Wakefields edition och Bentleys anmärkningar.

"Helt och hållet hade han insupit Lucrez" d)³²⁸ säga Bipontinerne; så ock Gassendi, så flere Epikurs anhängare ibland äldre och nyare. Näppeligen hade någon skola så entusiasmerade lärjungar, som denna.

Hvaraf detta? Epikurs vällust var det renaste nöje, som menskliga naturen är i stånd att njuta. Äfven vi bestrida den vantro, de skadliga villomeningar, h^a kvarhöllo människosläktet under vidskepelsens och påfvedömetts ok, under täckmanteln af evig blindhet; äfven vi söke ljuset och, fröjden af den tryggare sanningen öfver hⁿ han och hans lärjungar så högt fägnade sig. Att vara undkommen denna vantro, att andas i en Aether af renare Idéer, det var deras vällust, deras Nectar. Att känna naturens fasta ordning och att bo under den trygg, var deras Prometheiska, mer än Gudafröjd. Det kommer icke an deruppå, om det sättet, hvarpå de förklarade Naturen och beviste en fastbestående ordning uti densamma, förekommer oss vara det sanna, det riktiga; för dem förekom det icke det; det antogs, troddes af dem. Deraf den höga Triumphton, med h-n Parmaenides, Empedokles, och efter dem Lucrez

Sid. 303.

förkunna sin vishets seger. Såsom Herkules uppträda de, klädda i det slagna Lejonets hud; såsom Simson stå de der, fiendens upplyftade portar på deras skuldror. Talte (om icke så högt och djerft,) i sednare tider, Bruno, Campanella och hvilken annan som hälst, trodde sig inse och fastställa naturens sanna ordning, annorlunda. Dylikt beröm (Lobpreisung) tränger oss hos Lucrez till hjertat, emedan det kommer ifrån hjertat, då den innersta sanning och värma upplifvar det. Vi känne oss frie ifrån band, såsom de, högt öfver fördom, i Guda-ro, i Gudaklarhet.

(106–126). Lukrez (början af första boken af v. Knebel).

³²⁵ a) Lucret. de rerum natura. L. VI. interpretation & notis il" lustrati a Thoma Creech. Oxon. 1695. Amst. 1701.

³²⁶ b) Di Lucretio Carol 6 tradotti in verso toscano da Aless. Marchetti. Londra 1679 4.

³²⁷ c) Editor Bipontini. notit. liter. XXV.

³²⁸ d) Lucretium totum imbiberat Creech. ibid.

Vid v. Knebels öfversättning kan man glömma Creed's, Coutieres, ja, sjelfva Marchettis: ty hvarken i Engelska rim eller i Versi Toscani hör man den stämman från Romarens vida bröst, som dånar lik en tuba.

(127–134) 4. Samuel Clarke.

16/3

Hans är den edition af Homerus, med h-n man äfven i Tyskland, sedan Ernesti nog försumligt lät aftrycka den, åtnöjdt sig ett halft århundrade. Med början af det nya har Homer utkommit, som är sjelfva frukten af ett halft sekels möda och kritisk flit, till blifvande äreminne för sin utgifvare. a)³²⁹ 4 stora ålderdomens Genier, Homer, Virgil, Tibull och Pindar, hafva att tacka honom för sin nyare bättre klädning och huru många andra hafva icke att tacka honom genom andra, h^a han väckte, h^a han underviste. Långsamt skred man framåt genom hela det förflutna århundradet öfver Homer, och kom så långt, hvaräst vi nu äro. I Frankrike, hvaräst man i början af århundradet förde stora rangstridigheter emellan de gamla och nya, var slutligen och nästan alltid Homer undanflykten (Stichblatt). Å båda sidor gjorde man då och då träffande anmärkningar, men utan framsteg för litteraturen: ty hvad skulle hela striden utverka, i hⁿ man kämpade på ett så olika beskaffadt fält? Homer kunde lika litet skriva Fenelons Telemach, som Fenelon Odysseen eller Iliaden. När Terrasson håller det förra

Sid. 304.

för det fullkomligaste människosnillets verk, och beprisar det med rätta i vårt tänkesätt, så har det gifvits hopar af män, h-a tillade Homerus ett dylikt och ännu större lof. Emedlerid kunde det icke fela, att man i denna kamp stötte på luckor, h^a man eljest hade öfversett (vertüncht)

Terrasson i s[yinner]h[e]t, som var ett klart matematiskt hufvud och ej obevandrad i antiqvariska kunskaper, ehuru honom helt och hållet feltes poetisk smak, kastade här och der dristiga blickar på den gamla, hⁿ han för öfrigt orätt klandrar i anseende till tiden, på h-n han skall hafva lefvat. a)³³⁰ Olikheten emellan Iliaden och Odysseen blef dervid icke oanmärkt.

Dristigare framträdde d'Aubignac, som ansåg Iliaden och Odysseen för en tillsammanvirkad matta af flere sånger och så godt som förnekade Homer. b)³³¹ Då hans arbete, ett opus posthumum, var

³²⁹ a) Homeri carmina, curante Heyne. Lips. & Londini 1802 i 8 Band.

³³⁰ a) Dissertation critique sur l'Iliade d'Homere, où á l'occasion de ce Poëme on cherche les Regies d'une Poetique fondée sur la Raison & les exemples des Anciens & des Modernes, p. l'Abbe Terrasson. Par. 1715.

³³¹ b) Conjectures Academiques ou Dissertation sur l'Iliade, ouvrage posthume, trouvé dans les recherches d'un Savant. Par. 1715.

mera sammanrafsadt än skrifvet, så gjorde det föga uppseende; ty i grunden sade det ingenting mer, än hvad Küsters Kritiska Historia om Homerus tidigare och grundeligare sagt verlden genom oförkastliga bevis, c)³³² nämligen: "att Homers tidevarf och sjelfva hans person, åtminstone efter alla yttre omständigheter vore ganska ovissa, att hans skaldestycken aldrig först och en lång tid existerat såsom enskilda sånger, och att de blifvit sungne af Rhapsoder, sedermera som man föregifver, samlade af Lykurg, och bragte i ordning af Pisistratus o.s.v, såsom bevisen dertill äro tryckta äfven för den oförståndigaste på första sidan af Glarkes Homerus. Den som nu kan tro, att enskildta, strödda sånger århundraden oförändrade kunde bibehålla sig i kringvandrande Rhapsoders mun ända till ord och stafvelse, att de alltså ifrån Ionien allt ända intill Sicilien

Sid. 305.

i gamla och nya, stora och lilla Grekland, på alla Grekiska öar, i hvart och ett litet folks dialect kunnat bibehålla sig, den må tro det.

Och hvem går oss i borgen för det, att Lykurg fullständigt och noga samlat dem? att Pisistratus eller Solon utöfver all tvifvel limat ihop dem i högsta fullkomlighet? Den som känner de Grekiska sagornas och Mythernas största olikhet, jordstreckens och författningars olikhet, men öfverhufvud denna aktions liflighet, kan härvid utan vidskeppelig pedantismus alldeles icke tänka på en Formula Concordiae. Det var altså blott ett högst försigtigt, svagt företräde af en och annan Kritikus att de upphäfdde tvifvelsmål mot en och annan bok, mot ett och annat ställe, om de äro Homeriska. Hade Bentlei haft föranledning att göra sig öfver Homer, såsom han gjorde sig öfver Phalaris, Aesop, Horaz, och ville göra sig öfver nya Testamentet; för ett halft århundrade hade han gjort framsteg. Han skulle ha bemärkt mellansatser, tillsatser, luckor och alfvarsamt fällt omdömen öfver sjelfva sagorna. Hvarifrån utgick Kritiken öfver gamla Testamentets hebraiska skrifter? Att man ställde i ordning och skilde bort; erkännande huru olika det ena var med det andra, undersökande, hvarifrån bägge må hafva härledt sig? Altså skiljande och förklarande efter tid och rum. Hvad? Och vi skulle ej våga öfva fri Kritik på Homer, som Spinosa, Richard Simon, och efter dem så många andra, på en uppenbart beträdd väg hade fritt och länge öfvat på heliga inspirerade skrifter? Lykurg, Hipparch, och Pisistratus i ordning ställare, eller Scholiasterne öfver Homer, i s[yinner]het Alexandrinerne, voro väl också såsom de 70 öfversättarna skyddade och inspirerte mot hvart och ett fel? Om det således gifves Axiomer i dylika saker, så äro dessa satser visserligen Axiomer.

1) Sånger, h^a århundraden bibehålla sig i Sångarens mun, måste vara underkastade förändringar och olikheter, så mycket mer, ju olikare de länder, omständigheter och

Sid. 306.

³³² c) Historia critica Homeri, collecta & uno veluti conspectu exhibita a Ludolf. Kustero. Frf. ad Viadr. 1696.

Dialekter äro, i h^a deras stämma ljuder. Detta gäller, om skrifkonsten varit uppfunnen eller ej. Det bristfälliga tillstånd, i h^t hvarje konst i sin början befinner sig kunde så mycket mindre skydda de nämnda sångerna från förändringar och olikheter, som hvarje sångares eller Rhapsodes lefvande föreställning låg i hans magt och berodde på den krets, på den stund, då han hade att göra den.

2) Så tvifvelaktigt antagna (aufnehmen) sånger kunna genom den finaste och sorgfälligaste samlares högsta konst svärligen så bindas och inrättas, att man kunde, ja måste tro, att vi hade dem ur sjelfva Homers mun; Homer sjelf må hafva låtit trycka och afsungit dem igenom Samuel Clarke, stans pede in coro. På sitt sätt äro de lika väl Rhapsodier, som Quintus Calaber, Tzetzes och alla Cykliska sånger, skulle vara efter det, hvad man vet om dem. Hvarje på dem använd flit af Grammatici och Scholiaster ifrån Pisistrat till Zenodot, Apion, Longin, Chalcondylas kan och bör altså icke beröfva oss våra egna ögon lika litet som vårt eget omdöme öfver Homer.

Alla förträffliga föregångares beröm oförkränkt, var det i s[yinner]het Anton Blackwells Untersuchung über Homers Leben und Schriften, a)³³³ som uppväckte och befordrade ett nytt omdöme öfver skalden. I det han betraktade båda, Homers lefnad och skrifter oskiljaktiga, såsom en förverldens syn, hⁿ han måste förklara sig såsom ett problem, samlade han med mycket förstånd, det som tjente dertill; han fastställer oss, om man så törs säga, i Sångarens, (αοιδον) tid, långt ifrån vårt skriftställande poeteri. I omständigheternas sammanställning, äfvensom i omfattande blick är hans skrift långt öfver en annans mycket och för mycket beprisad, Robert Woods Versuch über das Originalgenie Homers, b)³³⁴ Ännu högre i poetisk smak och sundt omdöme står den öfver Bryants afhandling om det Trojanska Kriget, c)³³⁵ i hⁿ ej allenast Troja i Phrygien och hela fälttåget dit förnekas, utan sjelfva Homer, efter några ifrån ålderdomen härledda sagor, göres till

Sid. 307.

en Ithacensare och till och med till Ulysses af Ithaka.

(134–140) 1. Von der Natur und dem Ursprung des Epos.

1. Epos betyder ord, tal; Homer kallar sina hjeltars ord bevingade ord; är Epos i ordets vidsträcktare mening annat än en liflig (levande) folkssaga? Hvar Nation, som kan tala, har sådana. Det hela håller sig till föremål och berättelser, h-a voro för Nationen märkvärdiga, intressanta, berömriska,

³³³ a) Öfversatt af Ross Leipzig 1776.

³³⁴ b) Frankf. 1770. tillägg och förändringar 1771.

³³⁵ c) Öfversatt af Nöhder, Braunschweig 1796.

till sina hjeltars händelser, öden, äfventyr. De Nordiska nationerna felas det lika litet sådana som de sydliga, såsom deras slag- och krigssånger, och öfverhufvud alla mennisko-nationers folksånger bevisa det. I anseende till sin rot står altså det Grekiska Epos under samma lag, hvarunder alla $\epsilon\pi\eta$, alla folksånger stå; det är ett nationelt, ett omständigheters, localens och tiders foster; en folksaga.

2) Såsom vid alla folktraditioner ursprunget är ytterst ovisst, så ock visserligen vid dessa levvande bevingade ord. Man frågar ej, hvem som är sagans upphofsman? utan då den berömlig behagar, då den tryggar nationens eller enskildta slägters och stammars ära, hörer man den troende och fortplantar den vidare. Hvem har uppfunnit Konung Artus eller Arthurs historia? Gottfried af Monmouth eller Caradoc visserligen icke. Så många Localbenämningar om Arturs säte, Arturs kulle, Arturs taffel o.s.v. voro i södra England, så många berättelser dertill om Gossen och hornet, manteln, Riddarena, Drottningen o.s.v. voro i folkets mun, att en enda Chrönikskrifvare omöjligen kunde gifva anledning till sådana. Snarare tog han sin berättelse ur de folksagor, hvilka mestedelen voro grundade på Localiteter, ehuru med förändrad smak i tidens fortgång. Ty folksagan, ett phantasiens och gamla historiens foster, är en lefvande fama; ($\Phi\epsilon\mu\epsilon$) den löper, växer och formar sig med tiderna.

3) Gifve vi allt på Grekernas den så kallade förhomeriska sagan, så blir det ej tvifvelsmål underkastadt, hvarifrån den tagit sin näring eller hvart den tagit sin favoritväg. Till de kuster hvarifrån de fått så många uppfinningar, hvarifrån all välmåga, all rikedom måste komma till dem, till Asien. Dit gingo deras Argonauter, för att hämta det gyllene skinnet, derifrån

Sid. 308.

Europa blifvit bortförd af Zeus; dit bosatte sig i det skönaste jordstreck uti mindre Asien så många Grekiska stammar; genom konster, flit och Cultur, blomstrade de i Rikedom; handelsrörelsen gick dit; der var Gudarnes, Apollon, Zeus land på bergen, så många Gudars och gudinnornas land på de angränsande öarne, öfver hufvud den gamla fabelns födelsebygd, urverldens helgedom. Till Egypten och Thracien kunde hemligheterna hålla sig; den öppna folks- och landtfabeln gick upp till Asien, under-landet.

4) Detta så mycket mer, som den största delen af de äldsta Grekiska skalder, ja äfven historieskrifvare och filosofer voro bördiga ifrån Asiens kust och de nära intill liggande öarna, såsom Blackwell uppräknar en mängd af dem. a)³³⁶

³³⁶ a) Untersuchung über das Leben und die Schriften des Homer. S.10.

Det gamla Grekland låg der för dem, såsom en mormoder (farmoder); i Asien upplifvades klarare skådeplatser. Men också der var Kolchis för långt borta, de diträckande fabler för gamla; Trojas fält låg der; dit kunde det samteliga Grekland församla sig, och hjelte efter hjelte visa sin tapperhet. Liksom en mönstringsplats för Grekiska Anförare och Stamfurstar blef denna Trojas slätt; för de hjeltar, h-a på sitt återtåg ledo så många öden, alstrade så många fabler, gåfvo så många nejder och städer nya namn. Hvad Korstågen i medeltiden verkade på Europa, var det Trojaniska kriget för det gamla Grekland, åtmistone i fabeln.

5) Som man känner, var Homer ej den första, som besöng det Trojanska kriget; han hade företrädare och efter sig en rad af efterföljare. Att en topisk förledning legat till grund för alla dessa medtäflare om kransen för dåvarande favoritsånger för i mindre Asien, är väl utan tvifvel; de mesta af Bryant deremot uppkastade tvifvelsmål visa ingenting annat än hans brist på poetisk smak och riktigt omdöme öfver de äldsta tidfablerna. Men då vi å andra sidan icke noga veta, när och hvar dessa sånger äro författade? hvad uti dem vid en och annan inrättning blifvit tillagdt eller utelämnadt? så blir dock här och der omdömet svårt, hvarföre det och det är så berättadt och bestämdt, det deremot förtigit och knapt vidrördt? Att i denna hänsigt utarbete en tidmässig Geographie och Architektonik för de Ho-

Sid. 309.

meriska sångerna, fordrade en Mästars hand.

6) Betyder Homerus en Medsångare eller instämmare i sången, a)³³⁷ så tviflar jag, om ett mera betydande namn kunnat gifvas hans Genius. Efter Historieskrifvaren Gharax härleder det Svidas på detta sätt: ”Aethusas, ett Thrakiskt fruntimmers son, var Linus, dennes Pierus, dennes Diagrus, dennes Orpheus, dennes Dreus, dennes Euklees, dennes Idmonides, dennes Philoterpes, dennes Euphremus, dennes Epiphrades, dennes Melampus, dennes Apelles, dennes Mäon, som kom till Smyrna med Amazonerna, Evepos, Mnesigenes's sons, dotter, hⁿ gifte sig med Eumetis, och födde Homerus.” b)³³⁸ Då de fleste af dessa namn äro bekanta och betydande såsom sångare och skalder, hvad hindrar oss, att anse dem såsom en Genealogie till sjelfva grekiska sången, som enligt hvad man känner, kom ifrån Thracien öfver Thessalonien till Grekland, och fortplantade sig naturligtvis från slägte till slägte, från sångmästare till sångmästare. Den 14:de i denna rad af berömda sångare var Homer, hvars namn, äfvensom hans föräldrars, till och med hans svärfaders utmärka sångens historie. Evepos hette den, hvars fader var Mnesigenes; hans moder Eumetis; deras son, altså

³³⁷ a) Homeri nomen, si recte video, derivandum est, unde ὁμερῖν & ὁμερευῖν, accinere, succinere, i.e. ὑπαίδειν. Apud Hesiodum legimus Φενῆ ὁμερευσαί. Et Hesychius ὁμερευσαί interpretatur ὁμοφωνυσαί, ὁμολεγουσαί, & ὁμερευῖν, συμφωνεῖν. Homerus ergo est, ut cum Ovidio loquar, per quem concordant carmine nervis, cantor, qui citharam pulsans ὑπο καλον αἰθεῖ. Ilgén in praef. ad Homeri hymnos X.

³³⁸ b) Svides Kusteri p. 682. Tom. II. Genealogien förtjente ett commentarium.

Homerus, liksom den gamla sångens Concertmästare, fader till ett blifvande Epos, som förenade stämmorna, i det han band dem i en konstform, hvarvid man allt framgent fogade det, som lät sig foga dit. c)³³⁹ Har det icke varit på samma sätt med Anakreon och Aesop, ibland Hebräerne med Moses, David, Salomo, Esaias, ibland Vesterlandets sångare med Ossian o.s.v.?

Sid. 310.

18/3

Såsom Homers bekanta hufvud är en idealisk bild, som emedlertid ganska bestämdt och karakteristiskt visar den gudomliga sångarens utseende; så låtom oss betrakta den samling af skaldestycken, h^a bära hans namn. För oss äro de Homerus, samstämmigheten (Homophonie) af sångens fornverld, det af flere och mångahanda äldre tidens sagor konstrikt formade Epos.

(140–143). 11. Vom Unterschiede der Ilias und Odyssee.

Ingen af de Gudar och Gudinnor, som föreställas i Iliaden och Odysseen, är alldeles den samma: Zeus och Pallas, Apollo, Diana, Hermes, Hephästus, Aphrodite, Poseidon – deras gestalter hafva förändrat sig. Gudarnes budbärare, Olympen, begreppen och skuggonas rike, Gudarnes Costume i deras umgänge med menniskor, allt är i Odysseen af en annan färg. I Iliaden har ingen Circe, ingen Kalypso, sådana de här förekomma, kunnat framträda; Förtrollningens rike ligger utom densamma. Sjelfva Odysseens hjeltar, Menelaus, Helena, Odysseus göra här ett annat intryck än i Iliaden; Lefnadssätt, seder, sedliga begrepp hafva gjort framsteg; så ock menniskornas konst och kunskaper. Sjelfva sångerna äro annorlunda bundne. Den som ända till språk, ända till den lilla örten Moly ville fullfölja denna olikhet genom Prädicamenter, symboler, gestalter och färger, han skulle öppna oss tvänne Grekiska verldar, en Vester och en Österverld och lätt finna, för hvarje samling af sånger dess fädernesland.

Allt är dock en form, den homeriska, ett sätt och språk: ty homerisk heter, äfven efter namnet, den sammanflätade, samman fogade Konstformen af det gamla Grekiska Epos. Såsom bekant är, uppfann icke Homer Hexametern; den fanns före honom; och då Prosan på dessa tider ej hade funnit någon form, så gaf redan Hexametern genom sitt sångsätt språket ett bestämt mått, d.ä. omfång, Gestalt, rundhet och välljud. Deruti var den återkommande Melodien förenad med mångfaldig afväxling; all Poesie och prosa voro då för tiden förenade deruti.

Sid. 311.

³³⁹ a) Att Aristoteles ungefär på samma sätt betraktar Homerus, bevisa de sista Kapitlen i hans Poetik.

Hvar nation hade till sina folksånger ett bestämdt, ett- och mångfaldigt stafvelsemått, såsom de nordiska Skaldernas sånger, Germanernas jagt och krigssånger, Spaniorenes assonerande Romanser, Ossians sånger bevisa det. Af dylik sångart var Hexametern; derifrån var en bestämd, gemensam form för uttrycket, tankarnes gång, sjelfva Compositionen oskiljagtig. När man läst några Ossians sånger, tror man sig hafva läst dem alla; så ock de nordiska sångerna, krigs- och folksångerna, Romanser och ballader. Derföre är deras ton icke en mans; det är gamla tidens Epos. Hade vi Melampus o.a. sånger för Homer, vi skulle finna dem (tidens och Charakterernas olikheter afräknade) i det hela samma form och gestalt, som vi sednare finna i Hesiodus och allt som närmar sig till den gamla sagan. Homeriska formen är i Epos, hvad man i konsten kallar den gamla heliga stilen; vid sjelfva konstverkens stora olikheter i anseende till mästare (konstnärer) och tider är den öfverallt den samma. Då det gamla heliga måttet för Epos, hexametern, (h^t Aristoteles också ännu betraktar så och såsom oskiljagtig ifrån Epos) först blef tillbakaträngd genom Pentametern, sedan genom andra stafvelsemått, och slutligen genom prosaiska Compositioner i ett trångare gebiet, eller snarare i den urverld, dit den hörde, återfanns den här och der väl konstig, men aldrig mer i sin förra Majestät och styrka. För och i Homer var det det naturliga stafvelsemåttet; den Grekiska verlden hade der igenom blott en form och sångart.

Journal forts. från S. 279.

D. 22 Spatserat litet om morgonen – hos Hirn – skrattat öfvermåttan hos Språkmästaren – vakat till kl. 12. -

D. 23 skrattade vi äfven ganska mycket hos Språkmästaren – vakat till kl. 11.

D. 24 spatserat om morgonen – låf för Språkmästaren, den ryska timman – NB. pollution om natten – ganska flat, då jag kl. 2 gick till Forsius för att taga ut min skrifbok, då han spisade ännu med en hel hop fruntimmer.

Sid. 312.

Derifrån hos Åkesson och ånyo hos Forsius. – ändtligen gick Molins disputation i dag för sig. Blylodh och Åkesson voro borta, utgått med Hirn till honom och Archenholtz – vakat till kl. 11.

D. 25 skickade jag ett bref till Poppius i Åbo, hos Hirn flere gånger. Äfven var han på eftermiddagen hos mig. – om aftonen spatserade jag med Ticcander omkring gatorna och Raisonnerade om bokvett och verldsvett och öfver seder och uppförande. – I dag har jag ej gjort någon linea, vakat till 11.

D. 26 spatserat litet om morgonen – för Lect. Molin slutade vi första Eneiden och för Lect. Ekmark IV Boken af Curtius – efter läsningen kallade han mig till sig och fragte, om jag ville taga emot en condition. Gerna gjorde jag det. – vakat om aftonen till ½ till 12.

D. 27 Enkel klippte mitt hår – NB. spatsrat i morgon. – spatsrat mot aftonen med Blylodh och Åkeson – Kamrater slogo bäll på Borgbacken. – Hos Blyl. och Åkes. – vak. till kl. 11. NB. vi läste ej i dag för Språkmästaren, han hade främmande.

D. 28 brott, dock gick det ej till begärens tillfredsställande. – absenterat kyrkan och genomläst Leontine von Blondhelm, en Roman af Aug. von Kotzebue, öfvers. från Tyskan, 3 del, tillsammans 409 s. Jönköping, Lundström 1810, spatsrat en timme – e.m. förde hem Romanen till Enkel, gick derifrån till Hirn. – i skymningen gick till Löfgren, der jag med hans syster fick ifrån Helsingfors Buchers franska lexicon och Dahlb. Lat. Gram. inbundna. – druckit 3 Glas af ett slags mjöd, – vakat till kl.9.

D. 29 började vi för Prosten Borgström explicera artikeln de [-- ?]³⁴⁰ Forsius började i dag läsa sjelf. – i dag läste vi ej för Språkmästaren – ifrån kl. 5 bokauktion hos Sallingre, jag inropade 4 Bok Cataloger. Le Maitre de la Langue Allemande ac Nouvelie Grammaire Allemande Methodique & Raisonnée, composée sur le Modele des meilleurs Auteurs de nos jours, & principalement sur celui de Mr. Le Prof. Gotsched. 6 edit, å Strassbourg 1769 } Der Kinderarzt von Chr. Jak. Mellin, etc. Kempten 1781; och Les Saisons. Poëme. A. Amsterdam 1769.

D. 30 brott – i dag läste vi ej heller något för Språkmästaren – hos Profes. han rådde mig att skriva till öfversten sjelf i anseende till min skuld, – hos Neovius med Hirn.

D. 31 vakat till kl. 12.

³⁴⁰ Ordet oläsbart

Allmänna Ephemerider

Sjunde årgången

1813

Sjette Häftet.

Allmänna Ephemerider.

Sjunde årgången.

1813

Sjette Häftet.

Aprill

Sid. 313.

Den första om morgonen innan jag vaknade en stark pollution – efter uppstigandet ledsen och modstulen – för Lect. Molin började vi på med andra Eneiden och för Lect. Forsius med 6te Tidehvarfvet af andra hufvudstycket i Schröcklis Historie – Språkmästaren bod mig och Nystén att vara hos sig till aftonvard – Vi buro oss härvid ingendera så särdeles skickligt åt, emedan vi åsidosatte den så vanliga pligten att då han visade oss så mycken godhet att han tracterade oss med Bischof och Punsch, att vi ej drucko värdinnan till. Nyström, som med krus och af delicatess lät längre truga sig att dricka, gjorde det slutligen, snart sagt påmind derom. Jag drack 1 glas Bischoff och ett glas punsch. – hos Ticcander.

Den 2 låf hela dagen för att slå boll; men det var ej vackert väder i dag. Först mot aftonen upplarnade himmeln. – hos Hirn, Lindström – Westling – Archenholtz och Finner – hos Lect. Forsius begärte och fick lof för skrifningen i morgon. – vid elakt lynne.

D. 3^{die} dog Gummerus efter en högst lång svår kamp med döden i flere veckor i blomman af sin ålder, just då han snart skulle hinna målet för sina studier och blifva en enslig mors ålderdomströst - hos Hirn – e.m. gick jag redan kl. 4 till Språkmästaren och fick blifva der ensam, ty de andra kommo icke. Han lät mig öfversätta på Tyska ifrån Catonis Disticha de moribus och lät mig äfven på taflan öfversätta på Tyska det han dicerade. – äfven tracterade han mig med thévatten, hvaraf jag drack tre koppar – beröm – stort brott, vacuation, ett steg längre.

Sid. 314.

I Dag ur Campes lilla Läsebok för barn. Se sid. 174. häft. 3.

S. 16. Om vår själ skall vara frisk och lycklig, så måste vi också vänja henne, att icke blott i skolan eller vid läsningen af en bok utan öfverallt, hvar vi befinne oss, vara uppmärksamma på allt som förekommer; på allt, hvad vi se, höre, lukte, smake eller känne, på alla saker och sysslor, som förekomma i husliga lifvet; på allt, hvad handverkare och konstnärer göra, och på verktygen, hvarmed de göra det; på allt, hvad vi i naturen blifva varse omkring oss, i trädgården, på fältet, på

ängarna och i skogen; is[yunner]het på andra människors uppförande, ord och handlingar. Man ernår på denna väg, hvad vi kalle sundt människoförstånd; det vill säga, man förvärfvar sig derigenom riktiga begrepp om tingen i verlden, och kan sedermera riktigt dömma derom. En högst förträfflig egenskap hos en människa, som är mycket mera värd än all lärdom.

S 20. Ve oss, om lasten engång slagit rötter i våra hjertan! Då farväl med förbättring! Farväl med lycksalighet! Likasom en snöboll, som vältrar sig utföre ett berg, blir allt större och rullar allt hastigare, ju längre ned han kommer, så blifva ock våra onda begär, ju oftare vi tillfredsställa dem och ju äldre vi blifva, allt starkare och öofvervinnerligare. -

Genomläst Det mensklige livvets ordning. Öfvers. från Engelskan. Götheborg, Norberg 1798. sid. 56.

Adrastea (fortsättning ifr. s. 309. 5 Häft.)

S. 144–154. III Vom Gunstbau des Epos. 3/4

1. Hvert och ett ting har början, mittel och slut; så ock berättelsen, den må talas eller sjungas. "Hade jag hundrade munnar och tusende stämmor" säger den Episke sångaren; han har emedlertid blott en mun, blott en stämma; såsom han började, måste han ock sluta. Följaktligen måste han ock gifva hvarje berättelse, som i och för sig sjelf vore oändlig, omfång, början och slut. Detta är ursprunget till Homers berömda

Sid. 315.

låftal: in medias res rapit, d.ä. han vet att gifva saken en gestalt, den långa berättelsen en vidd, som kan öfverses. Bevis Ilias och Odysseen. –

2) En märkvärdig händelse, ett äfventyr sysselsätter Epos; äfven är detta naturen af den forädlade (erhöht) folksagan, såsom ett levvande poetiskt ord. Icke Sentenser och Sentimenter, icke (ehuru de höra dit) för sig bestående Charakterer bilda den episka folksagan; ty hvarpå skulle en Charakter utom mythens, d. ä. utom verlden bero? Ut på fältet för Troja! Händelsen, äfventyret binder Charakterer; det utöfvar och pröfvar dem; utgången (eventus) står för våra ögon; a)³⁴¹ nu blir det handling. Denna successiva föreställning, hⁿ man med rätta berömt såsom den gamle Homers mästerverk, är ej allenast hans verk; den är oskiljaktig från talet, från Hexametern, från det gamla Epos. "Äfven hans breda, af sex pedes bestående Allegorier? skall man fråga, det ledsammaste,

³⁴¹ a) äfventyr (aventure) har sitt namn af eventus ebentheuer.

som finns i världen." Äfven de höra till det gamla Epos. Den som känner gången och progression af ett lifligt tal, behöver knapt förklaring häröfver. Allegorier äro någonting främmande för händelsens progression; de hämma innehållets ström, och rycka för själens öga något oväsentligt såsom väsentligt. För att återvända till sjelfva händelser, sjelfva handlingar, måste allegorien liksom tumla öfver ända och söka med de sista båda pedes att komma dit, hvarifrån man utgått.

3) Någonting underbart har det gamla Epos, hvars orsak och beskaffenhet man ofta uppsökt på orätt ställe; då man betraktar Epos såsom en bildad (erhöht) folkssaga, blir det klart af sig sjelf. Vid hvarje äfventyr äro nämligen Hinder att öfvervinnas; den episka hjälten vänta alltid faror, strider. Segra måste han, eller ges det ingen knut, ingen upplösning, intet Epos; hvarföre Aristoteles (med tillbörliga undantag) i det hela för Epopeen under Tragediens regel och derigenom har förkortat sig mycket undersökningens väg. Af hvem beror denna seger? De nyare säga: "på hjeltens styrka eller klokhet, hans Karakter och uppförande.

Sid. 316.

4/4

Det gamla Epos icke så. Det visste alltför väl, huru mycket det i de viktigaste, största, svåraste saker kommer an på det minsta, på tillfälligheter, hvilka ej äro i vår magt, hvilka vår klokhet icke ordnar. Detta hjälten så ofta öfverlägsna, all hans kraft och godhet öfvergående, eller till och med bestridande uttryckte det gamla Epos. En magt stod emot hjälten, en skyddsgud stod vid hans sida; på hans Karakter, på hans uppförande kom det mästa, men icke allt an; slutligen afgjorde ödet. Att se Gudar och hjältar blandade om hvarandra (permixtos Divis heroas) den Anblicken var naturligt för den gamla, himmelen och jorden sammanfogande Homer. -

Hvad som gjorde, att Epos småningom försvann, var att tron på denna himmelens medverkan, detta underbara försvann, och man deducerte allt naturligen. Då gafs det Historie, och om man vill, Idyller; men intet äkta Epos. Lucans skaldestycke om det pharsaliska kriget har i sanning förträffliga ställen; en Epopee kunde det icke blifva, emedan Lucans tidevarf felades det gudomligen medverkande i tron om forntiden, och det gamla lifliga ordet. [I marginalen: der Zeit Lucans fehlte das göttlich einwirkende im Glauben der Urzeit, des alten lebendigen Wortes.]

I det rent-Gudomligas ställe kom nämligen först det förtrollande, hvartill man märker början redan i Odysseen. I de mörka tiderna tilltog tron derpå ganska mycket. I romantiska poemer gjorde det en god verkan; men, att vara uppriktig, dock mer till underhållande af en angenäm vantro och bländverk, än till uppväckande af djupare och högre känslor, som det Gudomliga allenast åstadkommer. Då man således vid den återuppstigande upplysningen återvände till den verkliga Epopeen, och såg att det ej deruti var uträttadt med viktiga politiska händelser, att man äfven behöfde gudomlig kraft, tog man sin tillflykt till religiösa föremål; h^a som man trodde, kunde gifva Epopeen detta öfvermenschliga, underbara. Väl, om de afven kunde ingifva

Sid. 317.

tro dertill; eljest försvagade de, utan den ringaste ersättning, mensklighetens driffjädrar. Deraf den lama verkan af Tasso's befriade Jerusalem, och andra dylika poëmer. Englar göra, hvad menniskor borde göra, och hvad de ock gjort, utan att blifva Englar. Deraf den toma grannlåt i många af de nyare poëmer, hvaraf Homer vet intet. För det gamla Epos äro Gudarne väsendtelige, outhärlige; men äfven högst naturlige.

De äro det ock, som man ser ej allenast hos Milton och Klopstock, utan till och med hos mången Roman, för hvarje sann Epos. Allegorier, Abstractioner och dylika skugggestalter kunna ej ersätta de mäktiga väsen, hvilkas närvaro nu uppfyller, nu höjer och upplyfter vår själ. Altså har Aristoteles rätt, att han gör Mythus (fabeln) till Epos's såsom ock den heroiska Komediens första erforderlighet; Charaktererne äro blott den andra. Inflätade i fabeln, tjena vi alle det öfverjordiska, som verkar genom oss, som sväfvar öfver oss; ödets störste segrare betvinga och öfvervinna ödet.

För öfrigt är det en fabel, att det sanna Epos förlorat sin magt. Ariost och Tasso, Milton, Klopstock, Wieland och mycket annat verkeligen Episkt hos andra har frambragt verkningar, hvilka intet annat poem kunde frambringa: ty den högst filosofiska människosjälen och hjertats historie, föreställd i lefvande Charakter på det verksammaste sätt genom detaljerande tal (erzählende Rede), är ju Epos. Då det gör detta blott i en konstform, som å ena sidan håller sig till en hjältes handling eller äfventyr, å andra sidan skapar ett verldssystem och med oändlig mångfaldighet förbinder den högsta enhet i en producerande stilla Harmonie; huru kunde en lefvande sång af detta slag utdö? Men sannolikt skall Homer, såsom den gamla sångens inflätare (Verflechter) och samordnare, i sin föreställning såväl som i sin konst att fläta, blifva ett mönster för alla kommande tider.

Sid. 318.

(155–159) IV. Unterschied des Epischen Gedichtes von der Geschichte.

Med historien har Epopeen intet att skaffa; den skapar den sköna, fullkomliga, evigt varande Historien, just i det den annorlunda icke hänför sig till det enskildta, sådant det är, än såvida det allmänna, ligger i det synnerliga, hvilket förra den med den energiska skapelsekraft, som är skaldekonsten allena egen, behandlar i det senare.

Hvad angår mig Troja, eller Trojas fält, hvar det nu må vara, då jag läser den gamla Homerus? Skildrade icke denne mig Tröja och fältet så fullständigt och helt och hållet, som jag har nödigt att se det vid hans episka dikt, så vore han en usel Episk skald. Utur och efter Homer blefve oss ett fält för Troja, om också Troja aldrig skulle existerat.

Sedan Historien uppkom, blefvo i Grekland inga Episka digter bestående. I lyriska sånger beprisades ända till Athens frihetsstiftare Hjeltarne, i högtidliga orationer segrarne vid Marathon, genom inscriptioner många andra vackra gerningar och män; men hjeltedigten hade tystnat med Homer; de Alexandrinske efteraparena gingo till och med, då de utur öfverlefvor ville sticka och sy nytt, till gamla, uråldriga tider. Såsom gryning och middag flydde alltid hvarandra Epos och den handgripliga Historien. Så hos sjelfva Homer. De flitigaste forskningar hatar jag så snart de förvisa mig till den verklig verlden utur den bättre, i h^a Skalden håller mig fångslad. Högst löjlig blir derföre Bryant med en del af sina tvifvelsmål. Vore allt så osant, som han föreger (och det är det icke, åtminstone låg aldrig Homers Troja i Egypten;) hvilken ofantelig magt fordrades dertill, att bringa Grekland att tro, hvad det trodde, i det det lämpade största delen af sin Historie efter Homer! Huru sannolikare deremot, att Epos, enligt sitt namn,

Sid. 319.

gripit i det rika förrådet af gamla traditioner, folksagan, och valdt derifrån. Föreskrifva kunde härvid ingen den Episka sångaren, hvad och huru mycket han skulle välja. – Ur den gamla Traditionen tog Skalden, och borde fritt digta derur; såsom Homer och Rhapsode (bägge namnen äro ett) a)³⁴² borde han med konst sammanfoga, hvad honom anstod. Det gjorde hvar Episk Sångare, som förstod sin konst och visste hvarpå den gick ut. Deraf i hvarje äkta Epopee en verld, Skaldens Encyklopedie och själ. Så i Homer, Virgil, Dante, Ariost, Tasso, Milton, Klopstock, Cervantes o.a. -

Hela verldar har Epos upfunnit, Guda, Fee- och Andeverldar. Dsinnestan och Olympen har den skapat, förtrollat i bägge de huldaste väsen. "Ur Mythologien hämtade, Mythologien följde Homer", säger I[hr]; Välan! men hvem danade Mythologien? Monne icke också den tidigare skaldesagan? Den är altså ett med det äldsta Epos, ur hvilket sednare hvarje yngre borgade. Homer uppfann sina Gudar lika litet, som Ariost kunde uppfinna sina Riddare. Wieland sitt Feerike; väl dem att de i äldre tider funno för sig en sinnlig folketro, hvari de kunde sammanordna, d.ä. vara Homerer och i kraft af dess segelring herska Salomoniskt. Den som reser till Trojas fält, för att derstädes personligen se Skamander, se de qvarnstenar, h^a Homers Gudar kastade sig om halsen, den reser förgäfves.

(159–164) V. Unterschied der Tragödie und des Epos.

Aeschylus bekände, att han ifrån Homers stora, rika taffel serverade blott brödsmlor; hos sednare Skalder var det knapt brödsmlor; Sorgspelets stora Mästare funno sig snart på skådeplatsen så

³⁴² a) Rhapsode betyder en Sångstickare eller Väfvare, ungefär det samma som Homer.

trängda till rum och tid, att de tillvägabragte samma föremål i fortgången af handlingen under Dramatiska konstens reglor som oftast på theatern, följaktligen sig sjelf ett slags tragisk Epos. Det i sång fortfarande Epos, hvars gebit är så vidt som phantasien vill skapa sig den, hvilket ock i anseende till tiden på långt när ej är så

Sid. 320.

trångt, som Drama, uppträder deremot såsom den store Konungen emot en Archont i Athen. Athen kunde vara bättre inrättad, än den store Konungens rike; bägges gränser och rikedom blefvo emedlertid nästan oförlikneliga. Otillräcklig skulle derföre den undanflykten vara för en Episk skald, att hans föremål hindrat honom från att blifva interessant hela poemet igenom. Hvaräst Interessets eld sönk, stodo ju Episoder honom till tjenst. Just för denna omfattande vidds skull har det funnits mindre episke än dramatiska Skalder, och huru få Homerer! Ett vidtutbredt, mycket omfattande snille fordras till Epos.

Men också en djupare grund har Epopeen än Drama, då den måste bygga på den innerligaste känsla (Gesinnung), på hjärtat af folktraditionen, utan hvilken den blifver en saga utan verkan. Till ett Episkt Poem, om det äkta Homeriskt i omständigheter och språk skall ifrån grunden upptaga nationens poetiska tal och uttrycka det i alla dess grenar, fordras mycket.

Ändtellen är den stilla verkan af ett sådant poëm blifvande; äfven häruti är Homer ett mönster. Hvilken Grek och Romare hade icke medel- eller omedelbarligen hämtat ifrån honom? hvem skall icke göra det? Hade Milton, såsom han först var sinnad, dramatiskt utarbetat sitt förlorade Paradis; hans Drama vore såsom sådan längesedan förgäten, eller lika värderad såsom hans Samson Agonistes. I Epopeen deremot utvecklade sig hans manliga förstånd, hans förträffliga versification och språk; de funno rum att utveckla sig. Utur Dramatiska stycken behålla vi Sentenzer; Charaktererne träda oss för ögonen; deras lidelser känna vi med dem. Men just denna starkare känslan var också den kortare; den gick öfver. Epopeen i sin stillare verkan, vid sina större manerer (Maassen); än nånsin en theater kan föreställa, fyller själen och varar. –

Hvem hafve vi alltså att tacka för Homerus? Sångskolan, d.ä. en Genealogie af äldre Mästare, hvilka han öfverträffade

Sid. 321.

och nående mognadens punkt, lemnade sjelf en skola efter sig. Hans namn heter ingenting mer och mindre än mästersångare, och så skall det evigt heta.

(165–195) III. Der Cid. Geschichte des Don Ruy Diaz, Grafen vom Bivar. Nach Spanischen Romanzen.

[I arginalen: I anledning af Ximene. X uttalas som det Tyska ch. blott starkare; ej som det Franska Chimene.]

Journal (fortsättn. från påg. 311.)

I dag d. 4. var jag blott en liten stund i landsförsamlingen – der stötte jag på Gottlund och Ticcander, h^a kommo till mig – e.m. förde jag mitt bref till Öfverste Grotenfeldt till Ticcander för att afskickas med Gottlund – hos Westling spelt 3 spel dam – i morgons genomläste jag de 2 första Dussin Kapitlen af Jüngers Prins Amaranth med stora Näsan etc. Stockh. Delén 1811. s. 48 – om afton las jag den ånyo hos Ticcander.

D. 5. låf för Prosten Borgström och Lect. Cleve, såvida det var Prestexamen – Jag med några andra Kamrater var åhörare – Candidaterne, 5 till antalet slog sig ut temligen dåligt, såsom en Gymnasist af öfre Classen, kanske några af nedre med förberedelse skulle göra det. – hos Hirn; Sallingre 2 gånger, han var ej hem, hos Blomqvist spelte några spel Myllymatte.

D. 6te ett löjligt äfventyr hos Prosten Borgström – löjligt NB. för Kamraterna, men ej särdeles angenämt för mig – Sedan vi gjort vår bugning för Prosten vid hans inträde, skulle jag sätta mig på mitt ställe; Björksten, som satt intill, ömsade litet stolen, som han sade för att få mig närmare till sig, jag skulle sätta mig, förfelade stolen och föll herunder, och slog mitt hufvud i väggen, så att det blödde sedermera hela tiden. Björksten var tämligen förlägen – det lär äfven förekommit honom främmande att jag skämtade deröfver med honom – e.m. var jag bort. – hos Språkmästaren skrattade jag öfvermåttan med den galne Archenholtz. Huru skall jag kunna tygla mig vid sådana tillfällen, att jag ej måtte blifva hållen för en narr? ty det heter Per issum multum, debes cognoscere stultum – jag drack hos honom 2 koppar the.

D. 7 sofvit till kl. 8. Prestvigning, jag skulle gå dit för att se den; men kom för sent. Ekmark, h^a jag träffade

Sid. 322.

I kyrkan, sade ett han talt vid Brunér och att fann sig uti att låta sin son gå hos mig; men att jag sjelf borde gå dit för att få komma öfverens med honom om priset. L. Forsius var ej hemma, då jag var 2^{ne} gånger för att söka honom – hos Björkstén, hos Hirn, åter litet stött med honom i anledning deraf, att Ticcander skref mig för kejslerlig och honom för kunglig Gymnasist. – Efter Tyska lästimman hos Westling spelte dam – NB. låf i dag Professorens och den ryska timman.

D. 8 Efter Professorens timma hos häradshöfdingen Brunér; han bod mig frukost – angående hans son blef afgjordt att han till en början skall läsa blott en timme ifrån 8–9 för 8 Rubel i månaden. -

Kl. 11 efter slutad läsning gick jag på anmodan till Lect. Molin, som bad mig öfversätta 2^{ne} stycken utur der Patriot, h-a han ansåg för utomordentligt välskrefna. – Jag har hört att äfven andra skola öfversätta det. Ett lustigt infall! – Efter läsningen utfingo vi våra scripta af Lect. Forsius. – Ingen läsning i dag för Språkmästaren, som hade främmande, drack der 2 koppar thé – NB. hos Ekmark - lånt af honom 2 N^{ris} af Petersburgska Tidningen – bortjollrat aftonen hos Hirn. NB. brott.

D. 9 uppstigit kl. 5, förut vanligen litet före 7 – Lect. Molin kallade mig in till sig och bad mig komma dit ånyo efter slutad läsning kl. 4, hvilket jag gjorde och satte der med honom länge och collationerte den afskrift af Patrioten, som Finnér förfärdigat. – för Språkmästaren hade vi äfven i dag låf – NB. i dag begynte lilla Brunér att läsa för mig, hans far följde honom sjelf hit upp kl. 8 - Öfverhufvud var Lect. Molin i dag ganska confus och kinkig vid sin läsning.

D. 10. fick låf från Språkmästarens Ryska timme. – låf för scripta för Forsius – jag och Nystén började att läsa Engelska för Språkmästaren, ty Archenholtz var äfven i dag, som vanligt bort. – utöfvat lasten, evacuation – dock kände jag nu icke någon ledsnad derefter och vämjelse, såsom förut varit fallet – NB. 2 kp. The hos Sprkm.

Sid. 323.

Adrastea &c 5ten Bandes, 2es Stück (10^s Stück des ganzen Arbeits) Leipz. 1803.(forts. från sid. 319.)
d. 5.[4]

(211–240.) Der Cid etc. fortsättn. och slut – Det förnämsta Romanz Epos, som existerar. I Frankrike har man kallat Cid det första, tragiska Sujet. –

(241–246.) II. Früchte aus den sogenannt, goldnen Zeiten des achtzehnten Jahrhunderts. -
fortsättning ifr. 3. stycket.

8. Romanze.

Romanze, el Romance, lingua Romana, hette i den af Romarena besegrade verlden det språket, som småningom hade bildat sig från det gamla latinska och de öfvervunna folkslagens språk, och öfverlefde Romerska öfverherrskapet. Naturligtvis var det olika efter länder och tider, med seklerna förfinade det sig; de nuvarande Spanska, Italienska, Portugisiska, Franska språken äro dess afkomlingar och barn. El Romance hette altså i det Spanska modersspråket; romancear hette alt ifrån andra lärda språk, Latin och Arabiska, öfversätta på det samma, periphrasera (umschreiben) i det samma; den som gjorde detta, hette Romançero. Att tala i god Romance hette att tala klart, tydligt, fritt.

Sånger på landets språk hette altså Romanzer. Deras stafvelsemått var det naturligaste, som gafs i språket, såsom de Spanska ordspråken bevisa; de flesta (Refranes) hafva redan i Prosa, den Spanska Romanzens stafvelsemått. a)³⁴³ Lika naturlig är för Spanska språket omväxlingen och förbindning (Verkettung) af första och andra, tredje och fjerde raden af Romanzen med hvarandra, då egentligen två, (utgången vare manlig eller qvinlig) blott genom en tonsänkning, såsom genom en stilla Cäsur åtskilda Verser finnas. Äfven så naturligt ljuda i Romanzen Assonanzerna, b)³⁴⁴ d.ä. den lika klangen och slutklangen af andra och fjerde raden. Alla ifrån Latinet härstammande språk voro rike på så-

Sid. 324.

dana, så att man knapt kunde undgå dem; och då den, accompagnerande Guitarren, Melodien, det milda Climatet, sjelfva sångarens andedrägt, sångens mening och ändamål att förtiga, fordrade och älskade en sådan slutklang, så repeteras oupphörligen ofta ända till sångens slut en tydlig Vocal, eller en stilla tonsänkning. Angenämt för Spaniorens öra, ty det var, enligt sitt språks beskaffenhet och Arabernes förebild, vandt dervid. Araberne hade nämligen, såsom flere österländska folk den vanan, att complimentera i rim, a)³⁴⁵ och i poëmer, helst af heroisk art, af underdånig höflighet, oupphörligen rimma hela poëmet igenom till och med med ett och samma rim. Något af denna smak hade öfvergått i det Spanska, Sicilianska och Araberne tillgränsande språk; Provenzalernas poëtiska kärlekshof (cours d'amour, corte d'amore) hvilka hafva utmärkt stafvelsemått för hela det nyare Europa, gjorde nästan intet annat än jämkade sådana Arabernes monotont höfliga (mussigen) rim, ordnade dem så eller annorlunda i poëtiska blomsterkvastar. Så uppstodo Sonnetter, Rondeaus, Madrigaler, Triolets, Stanzer; Spaniorenes Redondillas, Villancicos, Glossas el arte mayor etc. Andra nationers omtyckta versarter äro ingenting annat än Dispositioner (Zurechtlegung) af dessa höfliga Arabiska Blomsterqvastar; ty poesien var höflighetens, högaktningens, ärans och kärlekens språk. Låt oss häröfver höra en kännare af det Arabiska språket:

(247–249.) } "Eines im Arabischen sehr erfahrenen Gelehrten" Antwort auf die Frage: Ob die Araber schon in den ältesten Zeiten gereimte Verse gemacht haben? b)³⁴⁶

1) Arabernes aldäldsta skrifter, så i bunden stil som Prosa äro författade i rim.

³⁴³ a) S. Obras posthumas del Martin Sarmiento, T. I.

³⁴⁴ b) I Spanska Poëtiken utgöra Assonanzerna och deras fördelning nästan hufvudsaken. Se Arte Poëtica Espagnola por Juan Diaz Rengito. Barcelona 1703.

³⁴⁵ a) Rhythmi cum alliteratione avidissimae sunt aures Arabum. Se Alb. Schultens företal till hans Blumenlese arabischer Gedichte bak uti Erpenius Grammatik.

³⁴⁶ a) Denne lärde är Reiske. Se Neuer Büchersaal der schönen Wissenschaften und freien Künste. Band 10. S 224.

Sid. 325.

2) Sättet att tala och skriva utan rim är nyare (eller senare) än det förra.

3) Ännu i dag pläga de i sina obundna skrifter, då de villja tala rätt skönt, bibehålla rimmet; så att de 3, 4 el. flere gånger upprepat ett rim, då taga de ett annat och göra dermed på samma sätt; då återigen ett annat o.s.v. På detta sätt är hela Hariri, som hos Araberna hålles för Cicero, skrefven. a)³⁴⁷ Likaledes Tamerlans arabiska lefvernesbeskrifning ur det tionde århundradet. b)³⁴⁸

4) I Poésien äro de aldrig äldsta stycken rimmade. c)³⁴⁹

Häraf är klart, 1) att de gamla Araberne föredragit nästan allt, till och med deras husliga och förtroliga samtal i verser, åtal minstone i rim. Ty detta är ett råd (Rath) d)³⁵⁰ hvarmed Abu Ozeimat framkommit icke under en tillräcklig arbetslöshet, utan stante pede i sin herres hemliga eller krigsråd. Så har man ock ett af Muhamed författadt, några 80–90 verser långt poem, som en viss Haretsch ben Helpa utan något förutgången besinnande utsade, stödjande sig på en båga. Öfningen måste hos dem hafva varit ganska stor. – 2) att, såsom första hälften af första Versen slutas, slutas också andra hälften af den samma versen, och såsom första versen midtuti och på slutet ändas, ändas också alla andra följande, om det vore aldrig så många, omkring 2–300 och ännu mer. Dock äro deras poëmer sällan så långa.

Reiske lämnar prof på poemer, hvilka slutas på adi, ali, ulo, ani och sluter, att i deras gamla och äldsta Poesie icke funnits det ringaste spår till ett rimlöst skaldestycke, det må vara långt eller kort, heroiskt eller jambiskt.

"Dock äro deras jambiska poemer så beskaffade, att de icke beständigt bibehålla det engång antagna rimmet, hvilket är en väsendtlig nödvändighet för den heroiska versarten, utan de omväxla nästan som vi med rhythmmer. När de 3–4 gr. upprepat

Sid. 326.

ett rim, så falla de på ett annat. a)³⁵¹

d. 6. [4]

³⁴⁷ a) Den äldre Albert Schultens har af honom sex tal med öfversättningen; Tamerlans lefvernesbeskr. har Jac. Golius utgifvit på arabiska,

³⁴⁸ b) Såsom prof ger Reiske början af Hariri.

³⁴⁹ c) Reiske ger ett prof af ett af de äldsta utur Abulfeda, hvilket ock Schultens i sina Arab. monumentis vetustioribus ställt i ljuset.

³⁵⁰ d) nämligen det till prof gifna gamla Skaldestycket.

³⁵¹ a) Tre Frågor, öfver hvilka man hittills tvistat tämligen obestämdt, besvara sig sjelf i anledning häraf: 1) Hvem har bragt rimmet till Europa? Svar: Araberne, ehuru derigenom icke nekas, att det sednare latinska språkets usla poësie,

(254–268.) Andenken an einen Besuch bei dem ehemaligen Superintendenten. Johann Niklas Götz [1780], zu Winterburg in der hintern Grafschaft Sponheim. (von Knebel).

”Hans yttre viste mig en stadig, något undersätsig man, af medelstorlek, af massiv kroppsbyggnad [Vollem Bau] och fina ansigtsdrag. Hans anständighet [Anstand] var simpel och ytterst modest, dock så att man såg, att han lefvat med menniskor; sitt inre höll han ganska tillslutet.”

[I marginalen: Om Rammlers edition af Götz's skrifter:] Man bör icke neka, att denne sorgfällige Kriticus stundom ganska riktigt bedömt det bristfälliga af något ställe, ett uttryck eller ord och just detta måste hafva föranlåtit Götz, att i början anförtro honom uppsigten öfver sina poëmer. Men sjelfva ändringarna hafva ofta misslyckats honom, och i det han ville påtruga poesien en kall grammatikalisk bestämdhet, har han minskat och vanställt dess behag och eftertryck. Det är knapt troligt, huru en man af hans snille och smak, i synnerhet på sin sista tid kunde så förgå sig häruti.

[I marginalen:] Emot denna beskyllning har Voss tagit den Ramlerska Editionen af Götz's arbeten i försvar, uti sina Kritische Briefe über Götz und Ramier. Mannheim 1809. 164 S. 8°.]

Under sitt vistande i Potsdam kom Knebel på det infallet, att särskildt och med Latinska stilar låta aftrycka ett i Schmidtska Anthologien af Götz utgifvet poem, die Mädcheninsel, för att fördela det här och der åt någon, h-a voro intresserade deraf. Att ett exemplar äfven kommit till den store Fredrik, fick han efteråt veta af deras mun, h^a omgåfvo

Sid. 327.

honom. I sin Litterature Allemande, hvaruti den store Konungen något vilkorligt och orättvist drifver sitt spel med Tyska Litteraturen, omnämner han blott ett enda Tyskt poëm, som aftvungit honom hans fullkomliga bifall; och det kan ej vara något annat än det omnämnda af Götz.

Kyrkans Cantica, Munkarnes Leoniniska Verser mycket befordrat dess upptagande. I det lärda och olärda språket skedde det samma, blott ur olika grunder, i det olärda (El Romance) öfvergick det ifrån Arabiskan. 2) Hvart öfvergick det? Svar. Öfverallt, hvaräst Araber och Christne länge vänligen och fiendtligen lefde bredevid och med hvarandra. Tvisten om Kastiliska, Siciliska och Portugisiska poësiens mognare ålder är onyttig. Öfverallt öfversvämmade på lika sätt, rimmade, Arabiska poësiens böljor Europas kuster. 3) Hvaraf kommer det, att den nyare poësiens poetik tog i det sydliga Europa en med det gamla så olik form? Svar. Emedan de icke imiterade de gamle, utan Araberna. Språken hade förändrat sig; Nationernas smak (Geist) ännu mer. Vid Provenzalernes Hof lekte man med rim, såsom med blommor. Poësiens hörde till Ridderdomen, och af orsaker, hvilka historien framställer, blefvo till vidare utbildning Sydfrankrike och Ostspanien dess tempe, dess Parnass Barcelona.

Man dömme det af de uttryck, hvarmed Konungen betecknat detta; det måste man bemärka, att författaren då ännu var bekant under namn af en Anonym.

”J’ajouterai à ces Messieurs que je viens de nommer, säger Konungen, un Anonyme, dont j’ai vu les vers non-rimés; leur cadence et leur harmonie résulteroit d’un mélange de dactyles et spondées; ils étoient remplis de sens et mon oreille a été flattée agréablement par des sons sonores, dont je n’aurois pas cru notre langue susceptible. J’oie presumer, que ce genre de versification est peut-être celui qui est le plus convenable à notre Idiome, et qu’il est de plus préférable à la rime: il est vraisemblable qu’on feroit des progrès, si on se donnoit la peine de la perfectionner.”

Början till samma poem, som Knebel lät aftrycka och som så smickrade den store Konungens öra, är denna:

"Steine warfen vordem auf des hohen Parnassus Gefilden,
Schwester Pyrrha, und Du, ossischer Deukalion!
„Aus denselben ein neu Geschlecht von Menschen zu ziehen;
Männer aus Steinen des Manns, Weiber aus
Steinen des Weibs.

Sid. 328.

„Welche Gottheit belebt die Felsen der einsamen Insel,
Wo mein neidisches Loos mich Gescheiterten hält?
„Die Du Paphos regierst, und in Idalions Hainen,
Süssen Opfergeruch ununterbrochen empfängst,
"Mutter der Wollust und Ruh! Lass diesen Steinen
entspringen,
Mädchen von seltenem Reiz, deinen Huldgöttinnen
gleich;
und von Anmüth, wie Deine Gefährten, die blü-
hende Hebe,
Und der geistige Scherz, der Dir den Busen bewacht.
„Mit Amaranten bekränzt geh‘ ich, ihr Priester und
König,

Durch die selige Flur unter ihnen einher,
"Und beherrsche sie sanft; statt eines silbernen Zep-
ters,
Mit dem duftenden Zweig, welchen die
Myrte gebahr.
"Trägt mein Friedrich indess erhabne Kronen der Erde;
O so mangelt doch mir kein piērischer Strauss,
„Der durchdringender riecht als jene köstliche Staude,
Die im indischen Feld edle Balsame weint. u. s. w.

(169–233) 9. Volks Gesang.

Norr om Alpena sjunga icke folken vid Guitarren; Durandarte, Durandarte; o Belerma, o Belerma, Rio verde, Rio verde äro ej deras vanliga klang [Anklang]; men väl Jamber till Hornet, till Trompeten, till den fulla starka harpan.

Percy från Northumberland och dylika i manlig gång och takt äro deras klang, i hvilket stafvelsemtt också, såsom de gamla Melodierna bevittna, två rader höra till sammans. Under det nordiska Klimatet var allt inrättadt mer för öfverhandtagande välde än för ljuft forsmältande kärlek.

Dessa toner åtföljer deras innehåll. Såsom ända in i de dödas rike den ssmanskockade folkhoppen begärligast åhör Alcäus äfventyr och olyckshändelser till lands och vatten, Sapphos

Sid. 329.

klagan öfver sin olyckliga kärlek, men framför allt slagtningar, batailler, fördrifna Tyranner o.d. och likasom insuger hvarje ton af dessa, der ock sjelfva helveteshunden sänker de yfviga öronen, och fornverldens jättar lyssna: a)³⁵² så äro ock under detta sol- och månljus förfädernas äfventyr, olyckshändelser, gerningar och tappra bedrifter, klagan öfver olycklig kärlek, men i s[ynner]het Adrasteas domar, då hon upphinner den nedrige, störtar öfvermodet, hämnas otron, drifver den djerfve öfver skrankorna; de och dylika händelser under verldens lopp äro folksångernas favoritinneåll.

³⁵² a) Horat. Carm. L.II. 13.

(234–247.) Fortsetzung.

Såsom Addison i åskådaren hade den förtjensten, att återupplifva den förgätna Milton hos sina Britter b)³⁵³ och beprisa honom genom en framställning af åtskilliga hans skönheter; så gjorde han sig genom analysen af den gamla Jagt- och slagtsången; "Percy af Northumberland" förtjent af de gamla Engelska och Skottska folksångerna, c)³⁵⁴ i det han, och andre efter honom uppmuntrade till sådan lust och kärlek. Vi vete, hvilken skatt af gamla Ballader och folksånger England, is[yenner]het Skottland redan samlat; d)³⁵⁵ deras ifver har ännu icke utslocknat; de samla ännu.

I Tyskland vågade man år 1778, 1779 utge 2 samlingar af folksånger ur särskildta språk och folkslag. Då samlaren ej [i marginalen: d. 9.] alldeles förfelat sin afsigt, arbetar han sedan flere år en palingenisert samling af sådana sånger, tillökt, i ordning "bragt [redigerad?] efter Länder, tider, språk, Nationer och förklarad ur de samma, såsom en levande stämma af folkslag, ja sjelfva menskligheten, huru hon vid särskildta tillfällen här och der lät höra sig mild och grym, glad och bedröflig, skämtsam och alfvarsam, öfverallt för oss lärande. Cids historie till ex. är uti sina Romanzer så rik på förträffliga scener, höga känslor och lärdomar, som (vågar jag säga det?) Homer sjelf. Många andra utvecklingar [Reihe] af ro-

Sid. 330.

mantiska äfventyr och momenter ej mindre. Å ena sidan beklagar man, å andra glädes man, att man ej behöfver lefva der eller der, att de seder, dessa tider försvunno ifrån verlden.

(278–283) Benjamin Franklin über eine Ballade. An Hrn Johann Franklin zu Newport in Neu-England.

Käre Broder!

Din Ballad har mitt bifall, och jag finner, att den fullkomligen svarar emot sitt ändamål, att tadla smaken till dåraktig slösaktighet och uppmuntra till flit och huslig sparsamhet. Kan du bringa det derhän, att den öfverallt sjunges i din Provinz, så måste den sannolikt frambringa en stor del af den

³⁵³ b) Åskådaren [Zuschauer], St.267. 273. 285. 327 o.s.v.

³⁵⁴ c) d:o St. 70.

³⁵⁵ d) Reliques of ancient English Poetry. Vol. I-III. by Percy. Vidare Old Ballads, en fortsättning af förra samlingen. Vol.I. II. The Scots Musical Museum by James Johnson. Vol. I-III. och andra samlingen.

verkan, som du väntar deraf. Men då det var din afsigt, att bringa den i hvar mans händer, så förundrar jag mig så mycket mer deröfver, att du valt en så ovanlig versart, som svårligen passar för en sång, som skall blifva sunnen af hvar man. Hade du inrättat metern efter en gammal, välbekant melodie, så skulle den ofelbart utspritt sig fortare, än nu svårligen skall ske till och med den bästa Melodie, som du uttryckeligen kan sätta för den. Äfven tror jag, att om du gåfve din Ballad åt en ung bondflicka i en af Massachusetts dalar, som utom kyrkosångerna, Chevy-case, a)³⁵⁶ The children in the Wood, la Dame Espaniole eller som utom en gammal entonig sång aldrig hört Musik, men dock hade derföre ett godt öra af naturen, skulle hon välja en angenämare och för ändamålet af ditt poem, mera passande folkmelodie, än trots någon af våra största Virtuoser. Detta ändamål skulle nämligen vida fullständigare upphinnas, om man, under

Sid. 331.

det man hör Balladen sjungas, ej allenast förlorade intet ord deraf, utan ock vid sjungandet lika väl som vid läsandet kunde blifva varse det eftertryck, som du vill hafva lagt på vissa ord; ty den verkan och det intryck, som en sång skall frambringa, beror till större delen af dessa omständigheter. Dock vill jag försöka att låta sätta en, så mycket möjligt är, passande Melodie.

Tro ej, att jag söker att förklena våra komponisters skicklighet. Deras verk äro förträffliga för kännare och de förskaffa ömsesides betraktade den skönaste njutning: blott i kompositionen af folksånger tyckes smaken helt och hållet vara utom naturen eller snarare emot naturen: likväl låta de sig alla, en eller två undantagne, bortföras af strömmen.

Du söker, att helt och hållet i de gamla Lagstiftarens smak, genom den med musiken förenade poesiers inflytande gifva ditt fädernesland seder. Så mycket man kan dömma om de gamla sångerna, var deras musik enkel, och öfverensstämde af sig sjelf i anseende till Mensur, Cadencer och accent o.s.v. med ordens vanliga uttal, utan att dock genom förkortning af långa, eller förlängande af korta stafvelser göra våld på språket. Att sjunga var hos dem intet annat, än att tala på ett angenämare, melodiskt sätt. Deras sång var passande [fähiq] för allt det deklamerande Prosas behag, hvarmed den ännu förenade harmoniens förnöjelse. Vid en ny sång deremot förfalla alla dessa det allmänna talets egenskaper och skönheter, och i deras ställe träda fel och barnsliga grannlåter, som säljas för angenämhet. Då det kanske torde kosta dig en seger, att tro mig på mina ord, så måste jag anföra ett formeligt bevis. Här är den första, bästa sång, som kommit i mina händer. Den är af en af våra största mästars, den odödlige Händels composition; och sannerligen icke något ungdoms försök, innan smaken hunnit mogna; nej, han har förfärdigat den, då han redan

³⁵⁶ a) Chevy-jagt. Detta namn bär denna gamla sång om jagten, som Grefve Percy af Northumberland i Chevy eller Cheviot Berget, i den skottska Grefven Douglas gebit, med hvilken han lefde i fiendskap, anställde och som gaf anledning till det lilla kriget emellan båda Grefvarne. Denna gamla sång är det gemena folkets i England Favorit-Ballade, och Ben Johnson plägade säga, att han häldre ville hafva författat den, än alla sina arbeten. Tyska öfversättaren.

uppnått höjden af sin ära. Alla hans anhängare beundra den, och verkligen är den också i sitt slag förträfflig. Jag menar den berömda sången ur tillägget till Judas Maccabäus. Ibland många brister och fel emot språket anmärker jag blott följande:

1) den illa anbragta Accenten, som står på obetydliga ord,

Sid. 332.

eller på falskt brukade stafvelser.

2) Det släpande, hvarigenom uttalet af ord och stafvelser utsträckes öfver sitt naturliga mått.

3) stammandet, i det han af en stafvelse gör flere.

4) den otydlighet, som uppstår ur de tre anförda omständigheterna samteligen

5) Tautologien, eller onödiga repeterandet, ändteligen

6) instrumenternas fulla utbrott, utan ändamål.

Man gifve en stor sångare en af våra skönaste Arier, och läte honom sjunga den i ett sällskap, som icke förut känner den, så skall man finna, att folket af 10 säkert icke förstå 3. Deraf den vana, att man på Concerter och Operor ser böcker i deras händer, hvilka gerna önskade förstå det, som de bästa sångare sjunga. Tager man deremot en af dessa sköna med noter uppfyllda sånger, och läser orden uti den samma utan repetition, så finner man ett ganska litet antal sådana, men dessa öfverlastade med en flod af noter. Tilläfventyrs tillstår du mig, K.B. att orden varit hufvudsaken i de gamla sångerna, att man deremot i de nyare, der de, att så tala, blott anses såsom anledning till Komposition af ett sångstycke, knapt bevärdigar dem med någon uppmärksamhet.

Jag är oföränderligen

Din

ömme Broder

B. Franklin.

P.S. Ännu hade jag kunnat sätta det otydliga uttalet ibland antalet af språkfel, hvilka i de nya sångerna gälla för skönheter. Men då detta mer tycks vara Sångarens än Componisternes fel, så har jag här, hvaräst jag talte blott om Compositionen, ej nämnt derom. En smakfull, det är en sångare efter modet, hvilken jag känner, utlämnar alla hårda konsonanter, och mildrar alla hårda ords stafvelser, hvilka dock tjena dertill, att åtskilja dem från hvarandra. På detta sättet hör man blott en beundransvärd röst, och förstår lika litet, det som sjunges, som om Arian skulle spelas på något Instrument. Förut bemödade sig musiker att göra instrumenter, hvilka härmade

menniskoröstens nu göra de precist motsatsen, i det de utaf rösten gerna ville göra blott ett Instrument. Så förfärdigade man i början peruker till härmande af det sköna naturliga hufvudhåret, men

Sid. 333.

sedan de, till en del under ganska onaturliga former, blifvit ett allmänt mod, hafva vi upplefvat det att se de naturliga håren så friserade, att man kunde hålla dem för peruker.

(284–286.) Lessing an Gleim über Lieder fürs Volk.

(287–292.) Ist dem Volke so viel Kunstsinn als Sinn für Wahrheit und Ehrbarkeit nöthig?

(293–295.) Youngs Eingang zur fünften Nacht (Nach Oeders Uebersetzung.)

(296–297.) 10. Epopee. d.10

(298–307.) Theoxenien. I. Vom Heiligen der Epischen Dichtkunst.

Då Romanzen så gerna och häldst besjunga äfventyr, och Epopeens hjelte ock häldst består af sådana, förfölja icke båda samma ändamål på särskildta vägar? Romanzen i korta verser och stropher; Epopeen i den längre versarten, som också just derföre blef kallad den heroiska, och af ett medeltidens favoritpoem, nämligen hjeltedigten Alexander, den Alexandriniska. För sången delte den förra Balladen versen; för det läsande ögat rycker denna (Epopeen) två rader till hvarandra; så blef medelst en Cäsur versen heroisk. Och då ögat längre kan läsa, än den lefvande stämman sjunga, så utvidgade man stafvelsemåttet, så ock äfventyret, Man afbröt det med episoder; i den längre gången fingo stegen mera hållning, mera fasthet; ställningen blef anständigare, värdigare; så bildade sig utur Romanzen den Episka poesien."

Allt väl; men det anständigaste, det värdigaste, som passade sig för denna poesie, blef likväl det Gudomliga, (δαιον) Gudarnes lefnad med menniskor, himmelens inverkan på jorden; detta är själen för det Episka poëmet. Genom Gudarnes bistånd, genom de odödligas råd och dåd seglar och talar sjelfva Argo hos Homer; Agamemnon drömmer, och Patroklos samt Hektor falla; Gudasonen Achilles skapar hela Iliaden. Blott genom Poseidons hemliga agg och Pallas vänskap irrar Odysseus omkring, och återfinner ändteligen sitt älskade Ithaka. Så och icke annorlunda har Odysseus danats.

Sid. 334.

Låtom oss se oss omkring på vårt jordklot, hvar som hälst en Sånggudinnornas stämma episkt skallar i nationernas levfande språk [i marginalen: lebendiges Wort], är det i denna himmelens och

jordens förening. Gudarne hafva nedstigit till människorne; Människorna vandra med Gudarne. Så t. ex. Indiernes heliga sagor, hvilkas momenter lämna så tal- och ärerika skaldestycken. a³⁵⁷) Wischnu, människornas bevakare förvandlade sig mycket och ofta i många kroppsliga skepnader, för att hämma förderfvat på jorden; jemte honom syntes andra Gudagestalter, och hans sista fulländade ankomst förestår. Detta gaf dem ämne till tusende Epopeer och Episka sagor.

Men hvarföre till Indien? Ett oss bekantare, hebräiska nationens en gång levande ord sväfvat oss närmare i denna Episka Guds och människors gemenskap; anlaget dertill grundar redan det första begreppet om människoslägtet, dess stamfader. I stället för Elohim uppträder han, åt hvilken skapelsen högtidligt blef öfverlämnad, hvars styrelse och fortbildning den blef anförtrodd. Med honom och de utvalda af hans släkte vandrar framgent hans skyddsgud och dess budskap, räddande, straffande, pröfvande, välsignande.

Ett trångare band emellan Gud och stamfadern för ett herdafolk blir derpå detta folks befrielse, hvarpå alla dess öden hafva afseende, hvarur alla dess förhoppningar utveckla sig. Detta folks befrielse, Mosis lagstiftning, ett härligt Epos! Underligt bevarades befriaren; underligen, men på ett efter ort och ändamål afpassadt sätt gafs honom hans kallelse, hans nations räddning och bildning, genom tecken i händerna. Folkets utförande, lagens utgifvande på Sinai, tabernaklets tillredande, den tillkommande statens organisering, framför dem deras synliga härförare, hämd öfver motståndaren, Manna, öfverste prestens grönskande staf, hjeltarnes död, är de icke mer än Vulkans sköld eller de stridande Gudarne för Troja – högt Episka? b)³⁵⁸

Sid. 335.

Så de vestliga folkslagens Epos. I Ossians skaldestycken äro väl inga Gudar, men desto mer aflidna fäders skuggor närvarande verksamma, himmelska fornverldens gestalter. I andra folkslags sagor finnas goda och onda andar, Feer eller Alfer; i Medeltidens Mythologie voro Englar och Genier, helvetets djeflar eller Paradisets helige. Till dem togo Dante, Tasso, Camoens och till och med efter det uppstagna ljuset i vettenskaperna, Milton sin tillflykt; så många disparater det dervid måste gifvas. Det Episka poëmet fordrade en gudomligt-menskelig skådeplats.

Och hvarföre! Hjeltens i poëmet Karakter blef blott derigenom episk. Till onda gerningar, till gemena handlingar kunde och tordes dock ingen förständig missbruka dessa himmelska väsen; det måste alltså vara en ren, stor evig handling, hvartill den öppnade himmelens medverkade, hvaremot hela afgrunden satte sig. Deraf att man i politiska historien, till och med uti stora händelser, uti grundläggning af folkslag och riken t.ex. fann så litet ämne till Epopee. Ingen Arthur, ingen

³⁵⁷ a) Se Vaghet-Gita, Gita-Govinda o.s.v.

³⁵⁸ b) Ur dessa Materialier samlade Hartwig Wessely Moseiden. Berlin 1795.

Heinrich, ingen Belisar uthärdade den höga fordran, lägrandet af en himmel uppå jorden om honom. Noga öfvervägande afbröt Pope sin Brutus, Klopstock sin Heinrich; Herrmann bearbetade han blott dramatiskt, icke episkt. Epopeens fält, om det skall vara värdt det namnet, fordrar liksom hela naturens medverkan, hela utsigten af Werlden emellan himmel och jord, följaktligen också hela skaldens vettenskap och själ. I Nationens hjerta och förstånd skall det blifva en allmän skådeplats af det hela, ett lefvande ord för alla; så blef det Homer, emedan hans sång gaf allt, som låg i hans nations synkrets, liksom fattades kronan. Så omfattade Dante, Milton, Klopstock, hvar sin synkrets, himmel och jord. –

Häraf uppstår grunden till det, hvarföre ibland flere Christlige Nationer flere episka skalder framför allt grepo till bibliska historien, och valde en hjelte derur till sitt Thema. "Ordet om honom, sade de för sig sjelf, ligger (efter den tidens, törhända ej den närvarandes uppfostran såsom ett tidigt intryck, eller alldeles såsom ett trones frökorn i mina åhörars hjertan: (ty Epos skulle höras, ej

Sid. 336.

läsas.) Jag vill alltså bringa detta heliga ord till ett lefvande träd fullt af frukter." Så talte Milton till sig sjelf och bildade sitt dubbla paradis; så Klopstock, Bodmer, Gessner och hvem som hälst vidrörde den heliga palmen. Det gamla begabberiet af bibliska Epopeer är lika så orätt som osmakligt. Misslyckades mången bearbetning af dessa Epopeers hjeltar, söng sånggudinnan hos somliga svagt, hos andra erbarmligt; så bevisar andras harpa, att skulden dertill icke låg deruti, att detta föremål hörde till en Religion. Visserligen kunde det Religiösa hos honom icke skada religionen, så länge det menskliga, det förnuftiga hos hjelten förblef orubbadt; snarare måste det upphjelpa detsamma, eller var det icke, hvad det skulle vara, gudomligt.

Hvilket stort, lefvande ord, ($\epsilon\pi\omicron\varsigma$) i alla människors hjertan är rätt begripen, Christus i en ren Gestalt, Gudomen i människan, synbar, närvarande, förklarad. Och då en Gudomlighets verk och ändamål på jorden ej kan vara något annat, än hela slägtets räddning och sällhet genom råd och dåd, på det renaste sätt; huru? om detta verk i och för sig sjelf och i alla sina följder kunde blifva gjort åskådligt, och lik en ny skapelse lagd på hjertät; vore ej dess sångare den första christna, ja den första menskliga skald? Gerna skulle vi i honom förgäta nationer, språk, secter, lärobegrepp och fördomar att förtiga, så snart och så länge han i oss kunde tala det levande ordet, d.ä. "begreppet och handlingen af en enda möjlig verldsfrälsare.

Alltid skall det väl också gifvas en dubbel Epopee, en, den genielösa, som blott sjunger sagor, och föga bekymrar sig om den högre ledningen, hushållningen af menskliga händelser. Den kan vara högst angenäm och lärorik; ty finnes det icke så många förträffligen versificerta historier och sagor af Arioste, af Spenser, af Nouvellister? Den andre, som i mänsklighetens förvirringar sträfvar att framställa den högre gången af dess genius. Visserligen har den härtills blott nästan famlat omkring och försökande öfvat sig i det befriade Italien och Jerusalem, i Colombiader och

Sid. 337.

Lusiader, till och med i Epopeer af högre innehåll, i förlorade och återfunna Paradis; men hvart och ett af sig sjelf misslyckat försök, hvarje för ett så högt, alla tider omfattande ändamål anställd öfning är af värde. -

(308–317) II. Vom Langweiligen, das die Epopee oft begleitet. 11/4

Så mycket Dante, Ariosto, Tasso, Camoens, Ercilla, bemödat sig att omväxla händelserna uti sina sånger; hvem hände det icke stundom, att han tröttnade och åsidosatte skalden? Skedde detta vid Epopeer af obekant innehåll, huru mycket oftare måtte det vara fallet vid dem, hvilkas historie blifvit oss berättad ifrån ungdomen. Derföre sönko Bodmers Patriarchader så snart i glömska, ja utaf sjelfva Klopstocks Messias, huru få hafva kanske slutat den sista sången deraf! Hvarifrån dessa sömnens vallmor i den Episka sånggudinnans ymnighetshorn?

Uppenbarligen först och främst, emedan detta ofta var för fullt, emedan Epopeens väsendteliga fordran, den storhet-ägande handlingen var för lång och bred att kunna bibehållas i örat och ögat såsom ett helt. Redan Aristoteles varnar för denna det Episka poëmens för stora längd; han vill att det skall blifva ett poëm, som kan öfverses och beräknas ungefär blott på det tidsmått, som de på en dag uppförda sorgespelen kunde intaga. Också ser man hos sjelfva Grekerna, att, ju mera åhörarenas uppmärksamhet aftog, beflitade sig Alexandrinernes sednare Hjeltedigt om korthet och knöt hufvudpunkten trångare.

Det med rätta: ty såsom Epos ju blott hade uppstått utur berättelsen, och det är berättarens första och sista önskan, att han med växlande uppmärksamhet, åhöres med stigande nöje, såsom derföre Rhapsoderna söndrade de redan bundna sångerna, och visste att sluta i riktig tid, kort, såsom det längre Epos blott hade uppstått utur sammanslutne eller vid hvarandra radade sånger, så blir det väl sångarens eller läsarens första pligt, att veta upphöra, innan den fredliga Guden, slumret, eller dess företräderska, ledsnaden, öfverfaller oss. Detta är så mycket mer fallet, der, så som t.ex.

Sid. 338.

hos Camoens, Ercilla, Tasso o.a. en del af digten är historisk, eller, såsom hos Dante, Ariost, Spenser o.a. rent af imaginativ; hvem ville icke heldre då i enlighet med ändamålet förkorta inbildningens flygt, eller historiskt genomlöpa historiens fält, än Episkt förfela afsigten med sitt bemödande? Gruflig är den känslan, då man vid sorgespel och Epopeer väntar slutet och det aldrig

kommer: ty hvem älskar, då han söker Paradiset, siberiska hedar eller Afrikanska ödemarker, uti hvilka ögat finner intet slut, den matta foten intet mål,

För det andra. Än oftare föddes den Episka Gudinnan ledsnad af en ond moder, oskickligheten [Unkunst], den må då angå fabel, seder, Episoder, eller hvad annat som hälst hör till Epos. Under känslan af dessa öfverherrskap, likasom af fruktan för ledsnad hänvisar Aristoteles Epopeen strängt till Tragödiens reglor, likasom sammandragande och förknippande densamma med dessa band; strängt afsöndrar han den oändliga historien. Huru långt och vidt ligga der nu dessa båda, Epopeen och Tragödien, i nyare tider ifrån hvarandra? Är ej t.ex. handlingen alldeles icke åskådlig, utan dogmatisk, allegorisk, tropisk, mythisk, är den i och för sig sjelf liten och ringa, ehuru den i följder kan vara ganska stor, och måste alltså genom deras införande eller genom alldeles främmande biomständigheter först göras stor och märkvärdig, huru mycket krafter förspiller skalden, utan att han dock kommer till sitt mål! Det är anmärkt, att hvar Episk Skald gerna ville bringa hela Encyklopedien af sin kunskap, följaktligen himmel och jord, några äfven sjelfva helvetet i sin digt. Så inväfde Camoens i sin Lusiade historien om portugisiska konungarna och deras eröfringar, Geographien af verldsriken, Milton i sitt paradis englarnas affall, helvetets byggnad, människoslägtets kommande scener; och hvad hafva icke Dante, Ariost, Spenser o.a. inväft? Kostbarheter, ofta skönare och brukbarare än sjelfva Thema, blott att de icke - hörde hit. Det är farligt, då Skalden sjelf befarande lednad, tog sin tillflygt till främmande ting; han tycktes derigenom sjelf neka hufvudsaken; Skalden gä-

Sid. 339.

spar, hvem skulle icke gäspa med?

För det tredje. Epos enformiga stafvelsemtt bidrager äfven härtill mycket. Då detta stafvelsemtt nämligen till sin sköna verkan fordrar det renaste öra, den mest ihärdande uppmärksamhet, den rikaste omväxling, så kan det aldrig felas dess vikarie, städ- och hammerhexametern dess verkan, den vidrigaste sömnsjuka.

Nu ges det väl ock episka Jamber, och den raskare Jamben hindrar alldeles den ljuft påträngande sömnen, att så snart bemäktiga sig oss, men visserligen fordras ock till utbildandet af detta stafvelsemtt i en lång Episk digt icke mindre tålmod och konst, öra och deklamation än till Hexametern. Milton arbetade ganska långsamt på sitt poem, bragte hela dagar blott få verser till väga; men derföre är det också Miltonska Jamber, hvilka kanhända alla Britanniens Skalder, Thomson icke undantagen, i väl- och högljud, blifva efter.

Stanzen ändtligen, i hvilken det behagat åtfölja det sydliga Europas Epopeer, är äfven utan egen försigtighet gynnande för sömnen. Enformiga, såsom Italienska och Spanska Stanzer, skola de utan

[..]gen [orig.: besondere] uppmärksamhet på versarten blott leda örat i sjelfva innehållet; med hvarje fall och slut i ddensamma njuter örat en tillfredställelse, som manar det att höra vidare eller gör disponerad till sömnen. Räddningsmedlet, som några Tyska skalder bragt i gång deremot, att förändra hvar stanze, och derur med ny anordning af stropher [Zeile] fläta en egen blomsterkrans, förnyar väl uppmärksamheten i det enskildta tid efter annan, men i det den störer hela den lika framsväfvande flygten af sången, och fasthåller i hvarje Stanze, följaktligen gör om intet det ändamål, hvartill den symetriskt återkommande stanzen egenteligen uppfanns, så kan det likväl svårligen afhålla den eviga slummern (aeternum soporem), så snart den sväfvat öfver en episk saga.

—

Kort. I ingen genre af skaldekonsten blir det dödliga och odödliga i en mensklig hjeltesång så fullkomligen kännbart, som i denna. Huru många sagor och berättelser, hvilka en tid lästes begärligt, intressera oss icke mera! Sjelfva den en gång så älskade berättelse tonen, vändningen, af bilder och liknelser, ordspråk, men i s[yinner]het människornas bøjelse för den eller den smak, det eller det nöjet, omväxla med tiderna. Smaken till Kors- och riddaretog, till blodiga slagtingar, till

Sid. 340.

eröfringar och segerfester är gammalmodig; den präktigaste eller noggrannaste beskrifning af dessa herrligheter belöna vi skalden gäspande. Så skall efterverlden icke känna mycket, som nu af Kabalen applauderas, som vi med eftersagd, icke känd beundran upphöja till himmelen. Det som allena bibehåller sitt värde, är det inre värde, hvad mensklighet kände, det som upplyftadt öfver tiden, upplyftade menskligheten för kommande tider, använde och gagnade densamma. Genier af mitt slägte, upptäckare, uppfinnare, dess välgörare, dess riddare och vänner, er tillhör den episka kransen, praktfull eller i grenar! ju sannare och lugnare, desto varaktigare och skönare. Blott om era pannor blomstrar den utan vissnande vallmon.

Journal (fortsättning ifr. pag. 320.)

D.11. brott – hos Hirn – buden, spiset middag hos häradsh. Brunér, druckit ett glas vin vid bordet och en kopp Caffé efter måltiden; hans fru är den kände poeten Franzéns syster. – Efter landsförsamlingen hade (jag såg det icke) Capit. Rotkirch i kyrkan blifvit vigd med fröken Blåfjäld. Så imiterar ofta den förnämde, i afsigt att mera lysa, bonden. – hos lilla Gummerus, som med Gottsman tillkommit till sin brors begrafning, som skall ske i morgon – bref ifrån Poppius – hos Masalin, gick med honom för att spatsera tillika med Roschier – jag fördes till Forstén; men trufdes ej der – hos Lindström, las tidningar – hos Blylodh – gick derifrån med honom och ett par stycken andra kamrater för att spatsera – sedan följde Åkesson hem, las med honom Orationerna tills morgon, om vi behöfde dem. – som hastigast hos Hirn – derifrån trött vandrade hem – maten smakade väl – satt uppe och arbetade.

D. 12 låf om eftermiddagen – hos Masalin – Gummerus begravades.

D. 13 låf för Lect. Molin. Spelte dam hans Timma med Vestling – recruter inkommo i dag – stark blåst hela dagen – om aftonen spatserat med Löfgren och Blomqvist och något med Björksten – vädret var icke kallt, och månens blyga, stilla sken utspridde en dunkel skymning öfver alla föremål. Själén intogs af känslöfullhet och vördnad. NB. skrifböckerna utfingos.

Sid. 341.

D. 14. fingo vi påsklåf – i dag ingen läsning för Språkmästaren – efter middagen skulle gå till Lect. Molin med den Tyska öfversättningen, men slapp ej in. – Lect. Ekmark var ej heller hemma – hos Boisman och Neovius spelt dam, hvilket jag äfven förut gjorde med Vestling – hos Hirn – fäktat med flere kamrater – på vägen att fatta goda föresatser – ensam hem om natten.

D. 15 tidigt om morgonen en stark pollution brott – hos Lindström, Hirn och Gummerus – för Språkmästaren slutade vi i dag vår månad – Tills Archenholtz kommer skola vi privat läsa Engelska – hos Lect. Ekmark. Hirn här, med honom gick ner till Blomqvist, som kom åter upp till mig. Med honom spatserade jag sedan långt in på aftonen och öppnade för honom min själ – han sade, att han i första början, då han bevistade Gymnasium härstädes, önskat formera vänskap med mig. Äfven jag tänkte långt för detta, då jag såg hans uppförande, att jag kunde vinna något i denna person. Så närma sig oförmärkt två till egenskaper och böjelser lika själar till hvarandra. Se der, gudomliga vänskap, ditt välde. Om något järn finnes i bygden, drager din magnet det oförmärkt till sig – hos Gummerus på eftermiddagen, drack en kopp Caffé.

D. 16de brott – absenterat kyrkan – olustig – gick ut med Blylodh till honom straxt efter middagen, derifrån till Hirn, med hvilken jag spatserade till Näsebacken, derifrån förbi kyrkogården till malmen och sedan tillbaka – med honom hos Ticcander, som är ganska illa sjuk – gick till Gummerus för att ligga med honom öfver natten.

D. 17 Druckit der 2 koppar Caffé. Hos Språkmästaren begärte lof – hos Professorn en god stund; fragte om jag får tillstånd att skilja mig – tänkte gå till Domprosten för att bedja honom skrifva till Prof. Bonsdorff, för att skaffa mig Condition; men gick inte i anledning af samtalet med Professorn. – Prof. skriftade Ticcander i dag – på e.m. Hirn och Neovius hos mig, gick med dem till den sednare, spelte der dam.

Sid. 342.

Adrastea (se s. 338.)

d. 13. [4]

(318–326) III. Vom gefährlichen Epischen Gedichte.

Så oundärligt Epos, d.ä. ett lefvande ord, som det förer i hjerta och mun, är för hvart och ett folk: så farlig blir denna lösen, då den, orent upptagen, tillbakahåller ifrån framstegen i det sanna och

goda, beslöjande menskliga själar, förderfvande menskliga hjertan. Alla råa och vilda Mythologier lämna bevis derå.

Det var t.ex. förlåtligt för vårt slägte, att det i sin barndom, obekant med naturhändelsernas orsaker och sammanhang, skapade sig Theogonier eller Kosmogonier, och inklädde dem ärevördigt och behagligt uti sagor och fabler. Intryck af fruktan och förskräckelse, känslan af öfvermannande styrka gör, serdeles i barndomen ett så grufligt intryck, att det liksom med klor gräfvver fåror, hvilkas ärr sent eller aldrig försvinna. Men då nu en renare förnuftets och erfarenhets strål visar detta folk den högre regeln, hvarifrån godt och ondt i naturen utgå, och bevarar den såsom en fullkomlighetens regel; skall man då ännu tjena Beelzebub, Leviathan och Behemoth?

I Konst och Skaldekonst äro vi en gång för alla inga Greker mer, att bevisa deras Gudar och hjeltar, deras Epos och Drama äfven uti fel och svagheter barnslig vördnad ja efterapande och förehinnande är barnsligt. En stor del af det, som Terrasson och andra sagt öfver Homer och Grekerne, är sant, så ensidigt de ock sade det; man ser det barnsliga af gamla Mythologier i de flesta nyares bruk. I Sannazar, Camoens o.a. hvilka lekverk äro (också utan hänseende till Christendomen, hvarmed de äro förblandade) Gudamaschinerna!

Sid. 343.

Då Christelig vantro kom i den hedniskas ställe, djupt sträckte den sina rötter och grenar äfven i folkslagens Epos. Först invigde man de helige kyrkor, snart himmel och jord. Och, hvilken tjänst hade de att förrätta! hvilket narraktigt, lågt förtroende satte man på englar och andar! och huru missförstod, huru missbrukade man bibeln! Knappt genom det djerfvaste och mest högljudda åtlöje har denna osmak här och der kunnat försvagas; utträngd är den ännu icke öfverallt. Det stora vantrons Epos är ännu i fullt omlopp.

Understödt af svärmeri, stolthet, girighet, roflystnad, hvilka styggelser har det icke födt, i det det upphof missfoster till hjeltar! Hade Korstogen blifvit gjorda och besungna, om man ej hade hållit dem för förtjenstfulla, heliga, för stora gerningar! Såsom man gjorde dem, så besöng man dem i Epopeer, i Hymner; Europa skallade af de fromma vapnens och aflägsne Hjeltarnes segerrop. Kunde du, som kände historien, öfvervinna ditt eget hjerta, att sjunga det du söng, ömme Tasso! All din granskande, mildrande flit var i dem förlorad.

Och andra följde ditt exempel. Äfven Mexicos, Perus eröfringar, företagna i den grufligaste guld- och kristlig ifver, besöngos; äfven Cortes, äfven Pizarro, Djefvulen sjelf blef den christliga Europeens hjelte. Huru var du till mods, tappre och gode Ercilla, då du företog dig att besjunga dina Spaniorers grymheter emot Aurakanerna, sjelf deras ögonvittne och hvarken ville eller kunde förtiga fiendernas rättvisa, dygder och tapperhet. – Huru förvriden måste rättvisans och den

allmännaste billighetens regel vara, när man i Epopeer besöng handlingar af sådan art såsom människoslägtets storverk.

Tantum relligio potuit svadere malorum.

• * *

Sedan Dante och den philosophiska Milton gåfvo Epopeen en renare gestalt till ett högre ändamål, firade man visserligen icke mer Beelzebub och Satan.

Sid. 344.

I Milton, huru ren och ädel, der jemte huru svag och ömtålig är icke menniskonaturens Charakter hållen! Ett af moder hönan utkläckt ägg; en planta, som behöfver och är värd den sorgfälligaste vården. Miltons sånger skildra denna gudomliga väntan: men emot hvem? hvari? och huru svagt? Utan tvifvel låg det i det uti Miltons tider antagna systemet, att han så framställde den evige fadren, den ärerika sonen, Englar och Djeflar, och liksom utur afgrundens excavationer byggde sin nya skapelse. Så mycken snillestyrka, så mycken magt öfver språk och tankar ock framlysa i dessa beskrifningar, känna vi icke inom oss något vidrigt? I det vi med höjda anleten betrakta det gudomliga hos skalden, återvända vi gerna till menskligheten, och finna den hos honom desto heldre.

Klopstock ändtligen. Der han gick med Milton i en Labyrinth, der han för trogna tropiska föreställningar undvek en renare ledning af sitt skaldestycke, och åtnöjde sig med ord; af kärlek till skalden skulle vi gerna ändra orden i sången, önskande att den skaldens eget hopp likmätigt blefve ett evighetens språk.

• * *

Något ännu farligare, som den episka poesien med sig för, är det henne tillkommande, egna, högre språket. Det är henne nödvändigt, då hon förkunnar heliga gudomliga ting, och den episka sångaren talar såsom Gudarnes förtrogne, som händelsernas och ödens utläggare; också har hvarje äkta episk skald försett sig [beurkundet] dermed: Homer och Virgil, Dante, Milton, Klopstock bildade sig sitt språk, hvarigenom också Klopstock, ehuru man i början bespottade det, vann oerhörd plats och omskapade nästan hela nations skaldespråk. Ett rikt fält så väl för observationer, som språkets egna bruk; men för den barnslige efteraparen en fallsnara till förderf, han blir hängande dervid, hans snille tröttnar; huru många versmakare hafva qväft sig i Klopstocks lyriskt-episka språk!

Sid. 345.

(327–339) IV. Vom letzten Ziel des epischen Gedichts. d. 14. [4]

nästan en sammanfattning af det föregående, hvarföre jag här utelämnar utdrag ur denna artikel.

(340–348) V. Vom Funde der Gesänge Ossians.

Länge visste man ur sjelfva Buchanan, att Galerna i Högschottland och på öarne förvarade sånger, som utgjorde deras stolthet, deras glädje; med det oförståndliga, för barbariskt ansedda språket blefvo de emellertid för främmande folkslag en nedgräfd skatt, en väderflägt, som susade i de ensamma vestliga negderna, liksom på en And-ö. Först med början af det förflutna århundradet började en närmare kunskap om dessa negder, och århundradet förlopp öfver hälften, innan den ”sorgligt ljufva harpan, stämman af förgångna tider” dånade för Europa och verlden. Opartiska sinnen hafva hört den med beundran, med glädje och hänryckning; andre, fångslade af fördomar öfver sitt språk och af en annan smak, funno den tom och tröttande; Voltaire liknade den alldeles vid jagtskrålet på nakna berg. Huru det ock må vara, varar samlaren och anordnar en Mac-Phersons, Blairs, den förträffliga Commentatorn Smiths och andra de galiska Sångers beforderares förtjenst och skall vara med växande ära. Den som bidrager till poesiernas utgifvande i sjelfva landets språk, till deras uttydning derur och landets musik, den väntar en ny ära: ty ett språk, i hvilket mensklige känslor af detta slag klinga, det bör ej utdö, kan och bör också framgent icke betraktas såsom ett barbariskt språk.

Den angenämaste form, i hvilken Ossians sånger visade sig, var emedlertid icke den episka, utan den ursprungliga, simplaste och första, då de utkommo i enskildta fragmenter, såsom sånger. a)³⁵⁹ I denna form hafva de icke allenast den förträffligaste rundning, en korthet, som kan öfverses, utan

Sid. 346.

uppväcka känslan för fullkommandet, hvarförutan en musikalisk sång aldrig borde existera. Lyckligtvis hafva de fleste och skönaste stycken af den galiska poesien fått denna för dem naturliga urform. Då Mac-Pherson sammanfogade andra och framställde sin Fingal och sin Temora såsom Epopeer, b)³⁶⁰ så gör man väl, om man återger innehållet sin äkta gestalt d.ä. styckar och åtskiljer sångerna. Man vinner derigenom lugn till njutning af dessa känslor och utsigter, medan man, till äfventyrs för innehållets skull, blir jagad böcker igenom.

³⁵⁹ a) öfvers. Hamburg 1764. Fragmente der alten Hochschottländischem Dichtkunst.

³⁶⁰ b) öfversatt. Hamburg 1764. (Fingal, ein Heldengedicht.)

Det är angenämt att tänka, hvad Ossian skulle hafva verkat på Klopstock, om Ossians upptäckt skulle hafva inträffat i Klopstocks ungdomstid? två så nära beslägtade Genier och Harpor. Nu stå (vinst för oss) båda jemte hvarannan.

Och hvad den förste visar, huru mycket en skald kan umbära, när han skrifver för förståndet och hjärtat, ej allenast för ögat, det har Klopstock bevist icke mindre, utan att känna Ossian.

För öfrigt må Irländare och Skottar tvista med hvarandra, hvilkendera af dem båda frambringa de bästa och egentliga sångerna uti det galiska språket. Sant är väl det, att denna stora folkstamm ej förbredt sig ifrån norr åt söder, utan från Gallien norrut, att följaktligen fasta landets Gallier, Galerne på ön Foin (Irland) kunna och måste hafva haft äldre inrättningar än Galerne på Hebriderna och de skottska bergen; men lika visst är det, att alla folkslag, som så vidt utspriddes sig starkt, ofta fiendteligen och väsendteligen åtskildes, och att mestedelen de, som innehade den höga stranden eller berg och torra negder, utmärkte sig framför dem, som blefvo på flacka, mildare, eller öfverhufvud tidigare boningsställena. Här bibehöllo sig de gamla inrättningar och seder, såsom klippor; här ägde man, der ville man förvärfva sig. Så högt och lågt land eller strand skiljdt

Sid. 347.

Norrmänner, Danskar, Svenskar, Öfver- och neder-Sachser, Norra och södra Tyskland från hvarandra; öar, hafsvikar o.s.v. åtskilja ännu mera och frambringa nya bemödanden, en raskare Charakter ibland folken. a)³⁶¹

(349–356) Beilage. Volkssagen über Ossian, von einem gelehrten Hochländer. d. 16.

Ingen, som uppriktigt älskar sanningen, skall bygga historiska slutsatser allenast på folksagor; i förbindelse med öfverensstämmande omständigheter gifva de emedlertid de förra mera fasthet. En dunkel slöja betäcker de högländska folksagorna och de äro ogenomträngliga för dem, hvilka icke äro födda i det landet och icke uppehållit sig der länge - häraf uppstodo de underliga, orimliga begrepp om detta land, hvilka resande, som kände hvarken språket eller folkets seder, förberedde. - För dem måste de gamla Högländarens poetiska folksagor synas oförståndliga, ofta orimliga, medan de för dem, som äro födda i landet äro lättare att utreda. -

Höglands Historia stödjer sig endast på sagor och sånger om detta folkets bedrifter och slagtningar.

³⁶¹ a) [texten till fotnoten saknas]

Då Ossian på några ställen, uti sina skaldestycken skall hafva nämnt om ”den store verdens Konung”, så ock "främmandes guld" och "Caracallas män", så hafva några och i s[yinner]het den skarpsinnige Dr Smith i Campbeltown satt Ossians lefnad i det tredje århundradet, i den tiden, då Caracalla sände en Romersk Armee till vestra delen af Skottland. – Dock har jag, i alla de sånger, som jag har hört i England, aldrig funnit något, som kunnat hafva afseende på Romarena. Fingals fiender äro deruti blott Danskarne, Irländarena och Ost-Pikterna eller Neder-Skottarna. Bestämdt vill jag icke emedlertid uttrycka mig häröfver, endast så mycket är visst, att den allmänna folksagan låter Ossian lefva några århundraden sednare. – Den berättar nämligen: Ossian var en gammal man, då Culdeerne började fortplanta påfvarnes läror. Då nu Christendomen mer utbredde sig, blefvo alla, som ännu hängde vid den gamla Religion,

Sid. 348.

förföljde med Katholsk ifver, och Druiderne i deras Tempel i det man antände dem, dödade. Några sånger, som på denna tid skola vara författade af Druiderna, anför John Mawdram i sitt förträffliga poem öfver utvandringen till Amerika 1769. Att Druidernas tempel verkligen förstördes genom eld ser man på de i Högländ, i s[yinner]het i underlandet ännu i öfverflöd funna runda platser, breda stenar och kvarlevor af förbrända ekar. Nästan vid hvarje by finner man sådana ruiner, äfven mången gång i obebodda negder, vid en sjö eller en flod. Druiderne kallades i det Galiska språket för: vise män.

De gamla Högländarena trodde, såsom ännu många af deras poëmer utvisa, på att det högsta väsende, hvilket de kallade sjelfständigt väsende. – Deras meningar om ett tillkommande lif synes oss förvirrade, då vi känne dem blott ur poëmer, hvilka hade ett annat ändamål, än att besjunga deras trosbekännelse. - Skyarne voro Patriotismens och Kärlekens boningsställe; ett vänskapligt hjerta belöningen i det tillkommande lifvet. – Ärans stämman, det är sången öfver stupade vänner, den afledne till ära, hvilken de högt skattade, – införde den hos deras förfäder. Med en suck och en tår upptogos de af dem tillika under vänligt löje. – Deras gestalt var klar och genomskinlig, såsom de krusade molnen, hvilka vestan skingrar, svaga deras händer, låga deras stämmor, dock milda som af det hviskande röret [lispelndes Rohr] på Rego. De sväfvade öfver hela Caledonien, och såsom välsignelsen [Segen] gladde de sig öfver ett ändlöst rum. Detta skattade de öfver allt, likasom förskräckelsens och fasans bild var för dem trång och insluten. Derföre kallade de grafven, det trånga huset, och ett lågt sinne en trång själs andedrägt. De blefvo icke gamla, men alltid visare, ty de umgingos med andra tiders goda människjor. Deremot blefvo de onda människjornas själar hvirflande drefne i en tjock dimma, som alltid sväfvade öfver ett stinkande moras. De kommo aldrig ur denna dimma, sågo aldrig solen. – Ingen vet den andres namn. – Deras blickar äro fästade på hvarandra, såsom den

Sid. 349.

rödögiga Danskens under de nedhängande ögonbrynen på Fingals svärd. Det svarta vattnet i deras morastiga sjö är deras enda samtal, – hägerskri och anksnatter deras musik, matte sjunka deras händer, då de hålla sig för öronen. –

Hvarje hastig död tillskrifva de en osynlig hand, som kastar en sten utur skyarne, och hvilken de kallade den förhärjande fruns pil.

Detta är ett lätt omfång af de gamla Caledoniernas tro, sådan jag fann den i de gamla sångerna, sagorna och till en del uti Högländarens och öboernes ännu existerande vidskepelse. - Ehuru dessa straff och belöningar förekomma en upplyst Christendom löjlige, så vittna de än dock om en moralisk känsla. – Deras hufvudbegrepp om det högsta väsendet var, att det regerade skyarne och de himmelska kropparna och fann glädje uti människornas tapperhet och lycka; – men att det alltid blef osynligt, af fruktan att hela jordklotet kunde fånga och fångsla det.

De Romersk-Catholske, hvarunder jag förstår Culdeerne, i förening med Underskottarne och andra de arma Caledoniernas fiender, beslöto att med våld omvända dessa till den nya läran, då de icke förmådde det genom öfvertygande. Sagan berättar: af dessa fromma män hade en offentlig fest, till den emellan dem och Caledonierna slutne fredens ära, blifvit föranstaltad. Härvid hade de gutit saften af en giftig planta i Caledoniernes dryck, hvarigenom desse hade förlorat 25 sina bästa krigare. – För de öfriga Caledonierna berättade de, att dessa afledne hade omkommit genom ett under af deras Gud. Detta måste vara Caledonierna så mycket sannolikare, som de icke kände giftet och dess verkan. Många antogo härpå den Christna religion. - Samma sagan berättar vidare, att Ossian på samma sätt "blifvit förgifven i sitt 120:de år, sedan han förut haft följande samtal med en Catholsk, vid namn Padruig:

Padr. Ossian, din fader är -

Oss. O! hvar, säg du vise Padruig! hvar är han? -

Padr. Din Fingal; din fader är i den kalla afgrunden, med alla sina vänner innesluten i ett trångt rum.

Oss. Sä, du med olyckan skämtande Padruig, hvar är denna kalla afgrund? – och är den icke äfven så mycket

Sid. 350.

vård som de saligas hemvist hos din gud, om vildt och snällt löpande hundar bebo den?

Padr. Din Gud är svag, min är allsmächtig. –

Oss. Vore Carril och Haull, den brunhåriga Diarmid och min Oskar, min son, ännu ibland de lefvande, så hade sådane mäns Gud som du, byggt oss väggar för att innesluta edra anförare.

Lång tid innan detta samtal ägt rum, berättar sagan vidare, hade man flere gånger försökt, att omvända Ossian. Men hans oförändrade svar var detta: jag är gammal och önskar att få lefva med Fingal i hans sky; – jag vill ej i de svagas himmel. – Då han såg sig utan skydd, utan hjälp i sin blinda ålderdom, följde han Malvinas råd: "Lämna Cona obestigen, när dess ström är röd." Han talte icke mera öfver religion. – De mesta poëmer, som vi hafva af Ossian, äro utaf denna olyckliga period af hans lefnad, alla hans vänner voro döda; deraf denna djupa melancholie, som hans poëmer andas.

Denna saga öfver Ossian, som jag hört ifrån min barndom, har alltid djupt rört min själ. – Jag sätter dertill all tro, men åstundar icke derföre, att andra häruti skola följa mig, lika litet kan jag afgöra, om Christendomens införande, eller snarare sättet, på hvilket det skedde, störtade Caledoniernes glänsande Epoque.

Då den ädle Gubben Ossian kände giftets verkningar, gick han i den ensliga lunden, der han vanligen lät sin harpa och sin faders sköld dåna, lade sig med ansigtet på jorden och – blef funnen sofvande.

P.S. I ingen af Osslans poëmer finnas spår till second sight [Andra Ansigtet]. Denna undermagt infördes af Romerska kyrkans missionairer. -

(357–366) VI. Zutritt der nordischen Mythologie zur neueren Dichtkunst. d. 16.

Längesedan visste man, att Skalderne. Poeter hos invånarena i Danmark, Norrige, Sverige och Island, i Sagan, Saxo och andra medeltidens historieskrifvare voro till en del öfversatte, och till en del i urspråket bekanta. Ett eget slag af så kallad run-Literatur voro vi ganska förtjente lärde i 17:de århundradet, Olaus Wormius, Bartholin o.a. äfvensom Resenius edition af Isländska Mythologien och

Sid. 351.

poetiken, den så kallade Edda, ehuru stympad, skyldige. I det sednast förflutna århundradet gick man, ehuru afbrutet, på denna bana längre. Hickes i England skref sin skatt af medelländska språk; Magnäiska institutet, hvars stiftare förtjenar allt beröm, gjorde flere Isländska sagor småningom bekanta; det var nästan utgånget, då Peter von Suhm med nordisk hjelteifver uppväckte det

upphörda studium. a)³⁶² Mer än en Aurora borealis glänser omkring namnet af denne förtjenstrike man, som utgifvare, historieskrifvare, skald, såsom Befordrare af den nordiska, arabiska och hvarje Litteratur, men i s[yunner]het såsom en ädel man och menniskovän. b)³⁶³ En hop af sagor; bland andra äfven den andra Edda hafva ock genom hans understöd philologiskt värdigt trädt i ljuset. Tre Nationer, Norrmän, Danskar, Svenskar, hvilkas ädla icke skämmas att taga del i sitt fäderneslands Litteratur och dermedelst väcka och bibehålla ibland sig sina förfäders anda; lärde, hvilka såsom Torsäus, och Ihre, Langebeck, Suhm, Andersen o.a. som vinnlade sig om historien, stå såsom den nordiska himmelens stjernor, klartlysande.

Då 2 Tyska Skalder, Klopstock och Gerstenberg öfverflyttade den nordiska Mythologien på den Tyska Parnassen, c)³⁶⁴ uppstod snart ett parti, som ej allenast satte denna Mythologie öfver den Grekiska, utan gjorde nästan åtlöje öfver den sednare i anseende till den förra. Den oförtrutne, som uti dessa nordiska blommors beröm och exposition, gifvit sig den sällsyntaste möda, Gräter, är ännu ingen rättvisa vederfaren; nästan obillig är den köld, hvarmed man emottog hans samlingar d)³⁶⁵

Sid. 352.

Orientalisten Ousely har utgifvit en historia om Alexander den Store, hämtad ur persiska, indiska och andra österländska hittills ännu icke nyttjade Skriftställare. Den kan vara ett ganska interessant verk: ty om också, österlänningen håller denna Macedoniern för en Heros, så måtte han dock betrakta många af hans handlingar i ett annat ljus än Greker och Romare. –

Grekiskt Kollegium i Smyrna. -

Wieland; I de sista dagarna låg W. i förvirrade drömmar, men emellan hvilka han hade ganska ljusa perioder. Ofta talte han i dessa drömmar, och ibland andra började han en gång declamera Monologen ur Hamlet på engelska: to be or not to be etc. (vara eller icke vara) Wieland fann i mureri sina största ålderdoms nöjen, och om någon opasslighet afhöll honom ifrån att besöka en murare församling, så var han alltid ganska bedröfvad deröfver och beklagade alltid mer detta än sin kroppssmärta. Derföre älskades han ock af alla som en fader, och Logen lät på hans sista (80:de) födelsedag, d. 5 Sept. 1812, slå en medaille öfver honom, som ogement glädde honom.

³⁶² a) Nyerups Chronologie der Ausgaben aller Nordischen Sagen in Gräters Bragur. B. 2. S. 354.

³⁶³ b) S. Uebersicht des Lebens und der Schriften Pet. Friedr. v. Suhm. geschrieben von Nyerup, übersetzt von Eckard [17]99.

³⁶⁴ c) Klopstock i sina Oder, i Herrmanns slagting, Herrmanns död, Herrman och Furstarne, Gerst. i sin en Skalds poëm och i sin Minona. Andra hafva följt dem, hvaribland Karl v. Münchhausen utmärker sig.

³⁶⁵ d) Nordiska blommor; Bragur; Bragur och Hermode, 17.

Christoph Martin Wieland föddes den 1. September 1753 i Holzheim vid Biberach, en fordom riksstad i Schwaben, hvaräst hans fader då var prest. Då han var 3 år gammal, började hans fader redan sysselsätta sig med hans undervisning. I 7:de året skref han redan en mängd latinska och tyska vers, hvilka viste åtminstone hans afgjorda smak för skaldekonsten. Till och med började han en episk digt öfver Jerusalems förstöring. Följande året skickades han till den berömda skolan i Klosterbergen vid Magdeburg, som då stod under den värdige Abboten Steinmetz's uppsigt. Här lade han sig i 2 år på de vanliga skolvetenskaperna och gjorde deruti betydliga framsteg, var också böjd för Pietisterna. I sitt 17:de år gick han till Tübingen, för att studera Juridiken. Men Ynglingen, som var född till skald, kunde icke emotstå inbillningskraftens välde och kärleken till poésien. Han inslöt sig i sin kammare, och skref poëmer. Efter halft-annat år

Sid. 353.

(1752) syntes af honom på trycket: Tingens natur, Antiovid, Moraliska bref och berättelser. Dessutom hade han påbörjat en hjeltedigt uti heroiskt versslag, hvars föremål var Arminius. Han skickade de 5 första sångerna deraf till den berömde Schweitziske Criticus Bodmer, dock utan att nämna sig. Bodmer communicerte poëmet Hr. Hagedorn, och bägge tillskrefvo det än den ena, än den andra af de då bekanta skalderna, tills W. yppade sig vara dess författare. Detta gaf anledning till den vänskap, som sedan ägde rum emellan Bodmer och Wieland. På Bodmers kallelse kom W. till Zürich, och lefde i Bodmers hus, der kort förut äfven Klopstock hade lefvat. Här lade han sig i stilla ensamhet med ifver på vettenskaperna och öfningar uti skaldekonsten. Hans favoritförfattare var den tiden Plato, i hⁿ han alltid tror sig finna sina egaste Idéer och det mest på de ställen, hvarest han för kalla filosofher snarare synes svärma. Han digtade här bland andra den pröfvade Abraham, en biblisk Epopee, eller så kallad Patriarchad, hvartill brodern gifvit honom Thema och aflidnes bref, hvori han sökte öfverträffa Engelskan Rowes berömda bref med samma titel. Wieland blef till 1759 i Schweiz och var 5 eller 6 år i Zürich, och den öfriga tiden i Bern. Han fortsatte under denna tid sina studier, förvärfvade sig en förtrolig bekantskap med Fransosers, Italienares och Engländerares sköna Litteratur, och utarbetade flere poetiska och politiska skrifter, som sedermera trycktes. Först i det sista af dessa år tycktes hans smak hafva funnit mognad, hans omdöme fasthet, och massan af hans insikter sammanhang, hvartill Euripides, Xenophon, Shaftesbury, 3 skriftställare, h-a han då för tiden studerade med ifver, kanske bidrogo det mesta: den sista i s[ynner]het tycktes han hafva att tacka för ej allenast mången lycklig vink för utöfningen af sin konst, utan ock förbättringen af sin moraliska och religiösa upplysning. Hans Genius tog nu en annan riktning, då förstånd och känsla tagit öfverhanden öfver inbillningskraften. I Araspes och Panthea (af 1758) såg man redan ganska tydliga spår deraf. År 1760 återvände han till Biberach uti sitt fädernesland, hvaräst han erhöi en Kanzlidirektörs post.

Sid. 354.

Denna syssla förvaltade han till 1769, ehuru den i början hotade att undandraga honom Muserna. Ehuru han vid utgifvandet af sina poetiska skrifter (1762) beklagade, att han nu vore nödsakad att

sluta sin poetiska bana, blef dock till all lycka denna onda spådom ouppfylld. Han kunde ännu tillägna Muserna många sköna bistunder, hvilka vi hafva att tacka för ibland andra den filosofiska Romanen Agathon, och den sköna lärodigten Musarion. 1769 fick W. kallelse till Prof. i Philosophien och de sköna vetenskaperna på Universitetet i Erfurt, hⁿ han ock antog. Men då negden af denna ort gjorde honom snart bekant med Hertiginnan Anna Amalia af Weimar, dåmera enka, en vän af de sköna konsterna, så utnämnde hon honom (1772) till Lärare och Gouvernör för sina båda prinsar, den nuvarande Hertigen Karl August och hans broder Constantin. Han erhöll, utom karakteren af Weimarsk Hofråd och Kurmaynzisk regeringsråd, en pension af hofvet. Flere år lefde han på sitt landtgodt i Ossmanstädt. År 1807 dekorerades han med ryska St. Anneorden, och 1808 tilldelte honom Napoleon ärelegionens kors. Napoleon påminte sig ännu Wieland med agtning vid resan genom Weimar d. 15 December, och lät hälsa honom personligen. – Ur St. Pet. Zeitung 1813 N° 19 & 20.

Journal fortsättning ifr. sid. 339.

D. 18 skedde islossningen här i ån. – stark middagsmåltid – dubbelt brott, evacuation – Masalin for till Gammelbacka – jag var äfven buden till middagen till Brunér, men gick inte, förebar brefskrifning – om e.m. skref jag också ett bref till Alopaeus och ett till Poppius, att föras till Åbo af Gummerus och Gottman, men hvilka resa först i öfvermorgon – spatserat – hos Neovius spelte dam – gick endast ånyo sedan att spatsera i en viss afsigt, straffad med en piquant fråga af Provis. Streng.

D. 19 absenterat kyrkan – straxt efter middagen hos Gummerus, – derpå förnött hela den öfriga tiden hos Neovius, Hirn och Gummerus. – Masalin kom hem.

D. 20 hos Hirn, hos Neovius – på Walls auction – e.m. läste jag och Nysten privat Engelska för Språkmästaren, seder-

Sid. 355.

mera hos Neovius, gick derifrån till Auctionen, hvaräst jag inropade för 55 Kopek Theophili Gotii Grammatica Graeca sive educatio puerilis in usum Scholarum. editio nova correctio Havniae & Lipsiae, etc. 1766. – spelte dam hos Westling – stark rörelse ända till trötthet före aftonmåltiden.

D. 21 pollution, hvarefter uppstigit kl. litet före 6, då utomordentligen matt och modstulen – spatserte omkring Vargbacken, i dag började vi åter med läsningen. Rectorn sade oss att Consistorium beviljat Lect. Molin tjenstledighet och att Gymn. Adj. Ekmark till termins slut kommer att bestrida hans syssla. – e.m. hos Hirn – spatserte med honom ända till Kiala. - återkommen skulle gå läsa Engelska för Språkmästaren med Nystén; men Språkmästaren var icke hemma – vi gingo sedan till Neovius, med hvilken jag spelte dam – och fäktade. I dag återkommo Broberg och Holmberg, med hvilken jag fick 1806, 1805 och 1809 års Åbo Tidningar inbundna, hvilka jag hade skickat med honom till den ändan till Lowisa. – i qväll förmår jag icke sitta upp och arbeta, häldre vill jag läsa på sängen så mycket jag orkar, d.ä. tills jag somnar – dyster väderlek –

vindarne rasa der ute, hela västra Horizonten är klar; men straxt ofvan om randen hänger ett mörkt moln, som utbreder sig öfver hela himlaranden och sänker staden i ett rysligt mörker – NB. Kniper, Gymnasist.

D. 22^{dra} stark middagsmåltid, kanske deraf något confus om eftermiddagen - Hvarken i dag eller i går läste vi något för Språkmästaren – hos Hirn – NB I dag begynte Weckman åter läsa. Långfredagen for han hem – vakade länge för att söka materier till mitt ämne: skrifkonstens historia.

D. 23 hade jag som förut vanligen både under Pr. Borgströms och Lect. Cleves timma. Fick Engelska Grammaire med mig – under den sednares timma blef Lect. Cleve genom Nysténs högljudda demonstrationer uppmärksam derpå, och fragte hvad jag hade för en bok. Det är alldeles onödigt, sade han, att läsa andra böcker under timmarna, då jag icke dess mindre af trotsighet las bakom Nystén, tillsade han honom att sitta å ändan af bänken. Jag måste således afstå till en särdeles glädje för Asehan och Björkstén.

Sid. 356.

Adrastea von J. G. v. Herder. Herausgegeben von dessen ältestem Sohn

D.W.G. v. Herder 6ⁿ Bandes 1^s Stück, Leipz. Hartkn. 1805.

(1–10) 1. Arist am Felsen.

(11–23) 2. Nemesis der Geschichte.

På tvänne vägar, som på slutet förenade sig, gick man i det förflutna århundradet, också utan afsigt till det mål, som gör historien till det, hvad den borde vara, utbredande och inskränkande blicken, ja häftande den på en punkt. På samma tid som Bossuet hade framställt sina målningar af verldshistorien med glans och ljus, fästade alla händelser på ett "af Gud älskadt folk", uppställde Puffendorff in Europäiska Staternas Historie, efter folkslag och riken, i en naken gestalt, i torra facta, men väl anordnad. Må den le, som vill; men på flere Tyska universiteter hafva många sedermera skrefne läroböcker, såväl i historia som statistik erhållit en ordning, tydlighet och gagn, som måste blifva främmande för forna tiders Chaos. Otto's Republiker, Mascow's, Gebauers, Achenwalls, Gatterers, Schlözers, Sprengels, Spittlers bekanta ledtrådar bilda utkast, vid hvilka jag häpnar, huru mycket stort och godt kunde deröfver sägas med vishet och godhet, utan att undersöka, om det alltid bör sägas; och om hvart och ett passar en blandad hop af barnsliga elever? Sammanställningen af stater, folk och perioder i deras omväxling och täfling med hvarandra är emedlertid ett stort Olympia under verldsbeherrskarinnornas, rätt och klokhet, dygd och öde opartiska kämpedomares ögon.

Bearbetandet af "enskildta Rikshistorier under denna anblick" är om hvilket folk ock talet må vara, ett stort företag; en djerfvare må bedömma, om de det förra århundradets med rätta berömfullaste Rikshistorieskrifvare, Hume, Dalin, Lagerbring, Mallet, Schmidt o.a. fullfört densamma. Blott ditt namn kan jag ej förtiga, träfflige Pietro Giannone. a)³⁶⁶ som uti de farligaste situationer uti ett genom lagar och ständer förvirradt rike vågade med lika mycket mod

Sid. 357.

som lärdom visa verkningarna af dessa lagar, de furstliga husens uppkomst och fall. Du blef en förvist flygtig sanningens Martyr; men din känsla för rätt och sanning har också för fäderneslandet icke utslocknat med dig; i Genovesis, Filangieris o.a. själar och skrifter har den allt framgent verkat och skall verka, om också blott i utkast, elementariskt. Ehuru Frankrike hittills icke haft någon historia skriven såsom den borde vara, har det i Fenelon, St. Pierre, Montesquieu, Mably o.a. grundsatser och frön till en sådan historie. Till och med Revolutionens förskräckliga oväder måste befördra dess väl senare, men så mycket nyttigare mognad. Alltsedan Frankernes förbund, följaktligen sedan nationens uppkomst låg deruti ett fruktansvärdt tände till omvärlingar ibland alla nationer.

Efter Vertot, du Bos, St. Real, ibland hvilka den förste ännu läses med nöje, hafva hela det förflutna århundradet igenom hufvuden eller pennor bemäktigat nästan oräkneliga enskildta perioder och personer till historiska målningar, Boulainvilliers och Gagniers Mahomets historia, Oklei, Marin o.a. Arabernes historia, Flequier och Marsolier, Cardinal Ximenes's, andra Saladins Rienzi och öfver hvilken storman icke! Ofta gifva sjelfva de olikaste målningar sammanställda ett medium af sanning. Lärorikast äro tidrymder och personer, uti hvilka och genom hvilka folkslags grundsatser och seder ändra sig; hvaräst, såsom på skiljevägen den historiska Sånggudinnan liksom håller rättgång. Folkvandringen, Theoderichs, Karls och Otto's de stores, Gregors den 7, Fredrich's 1,2., Schwabiska Kejsarenas, Ferdinand den Katholskes, Karl 5:s, Ludvig 11.13-16. Peters och Katharinas, Fredrichs, Josephs tider voro sådana; till dem har i s[ynner]het historieskrifvarnes flit hållit sig i bekanta och berömda skrifter. Här framför Robertson, han kanske det förflutna århundradets mest episke Historieskrifvare; med glans och ordning har han skrivit för mängden; derföre hade han ett annat öde, än hans större föregångare Buchanan i Skottlands historie. Då denne flygtig måste irra omkring, öfverhopade den flere hans historie med beröm, belöning och värdighet. Han och hans efterträdare på ärebanan, Gibbon hafva ex professo uppstuderat sig till Historieskrifvare.

Sid. 358.

D.18.

³⁶⁶ a) Istoria civile del regno di Napoli, da Pietro Giannone. Nap.1723.

Den störste bearbetaren af en och i sanning liten tidrymd ibland nyare är, efter mitt omdöme, Fra Paolo Sarpi; hans historie om Tridentinska mötet är, ehuru den utan alla poetiska bilder afhandlar det obehagligaste föremål, det fullkomligaste historiska Epos. I flere utarbetningar af Kyrkohistorien följde honom Mosheim, men uppnådde honom aldrig, för sin sirliga tröttsamhets skull. En hel Kyrkohistoria, skrefven i Sarpis anda (smak) vore ett mästerstycke, ehuru törhända öfver menskliga krafter. I intet slag af historien hafve vi kanske så mycket samladt, så litet utarbetadt som i Kyrkohistorien. Äfven Muratori, Walch, Semmler o.s.v. blefvo blott samlare.

Den sista, utan tvifvel den högsta teckning af historien vore teckningen af Nemesis sjelf, i alla stats insvepningar den rena menniskohistorien; Voltaire med sitt kanske felfullaste verk har förvärfvat sig derom en ostridlig förtjenst. Ty så mycket onyttigt skämt, så många luckor och oriktigheter ock hans allmänna historia må innehålla; utsticka den friare blick, som han kastade omkring sig, det längre band, hvarmed han förknippade allt, framför allt de grundsatser af Toleranz, de känslor af skonsamhet, hvilka han förbreder, alla i århundraden, för den allmänna historien en fana, som Bossuet, Comenius, Arnold icke kunnat gifva henne. Resebeskrifningar, sjöfart, ifvern efter naturkännedom, bekantskapen med hela verlden hulpo den allmänna historien; i framsteg fortgående och tillväxande kunde de på slutet dock lära människorna blott mensklighet. Hvad Portugal uträttat i Ostindien med Inquisitionen, Spanien i Amerika genom invånarens behandling, hvad bägge uträttat i Europa och inom sig sjelf genom införseln af guld och silfver; hvad man uträttat, icke genom slafhandeln, utan endast genom flitens belöning, genom ömsesidig billighet, genom gemensam trohet, hvad krig, förföljelser, uppror, Revolutioner verka, allt detta har i oemotsägliga prof det förflutna århundradets historie utvist. Förtjänstfull den som framställer den för ögonen, och med ovederläggeliga bevis bjuder människorna att vara menskliga. Följderne af

Sid. 359.

last och dygd, af förnuft och oförnuft, kärlek och hat ibland människorna blifva under glansen af rätt och sanning, det framskridande Epos af människohistorien.

(24–26) 3. Zweifel. Auflösung der Zweifel. Ein Fragment.

(27–28) 4. Die Waage.

(29–35) 5. Pindar, ein Boote der Götter. Ausleger alter Geschichten.

Pindar har mycken ära vederfarits i det förflutna århundradet, strödda stycken af honom äro uppsökte, han har blifvit flere gånger tryckt, på mångfaldigt sätt förklarad och commenterad, öfversatt, imiterad. Såsom öfversättare hafva Steinbrüchel, Damm, Gedike, o.a. is[yenner]het för Tyskarne verkelig förtjenst, såsom utgifvare, samlare, förklarare äro Heyne, Schneider, Herrmann

o. a. bekanta, hedervärda namn. – Här framträder Pindar till intet annat ändamål, än såvida han en helig Grekernes budbärare utlägger och använder sitt folks sagor.

Att han gör det, vet hvar och en, som har läst några af hans sånger och ehuru några vilja antaga den tanken blott såsom förevändning [i marginalen: wiewohl Einigen der Gedanke nur als Entschuldigung gelten wollen.], att skalden af brist på ämne vid sina kampekar och personer vid deras Segrar gripit uti denna gamla Mythologiens lottedosa, och tagit deri – från det eller det: så lär dock den klarare anblicken af de Grekiska stämmorna, familjerna, staterna, ja detta folks samlade Religion och skaldekonst, att grunden låg djupt häruti. Utom Mythologien, hvad skulle skalden sjunga? Ur sagor uppstod ju hela Greklands historie, i stammar, familjer, städer, stater, uppfinningar och inrättningar, följaktligen allt lof- och berömvärdt, hvarmed skalden kunde likna, hvarifrån han kunde härleda något. Tag ifrån forntiden dess Gudar och hjeltar, så tager du ifrån dem den stjernrika Aethern, och ger dem deremot ett oändeligt djup, ett osynligt intet. Att tänka sig Olympiska, Nemeiska, Pythiska, Isthmiska spel, segrare utur mythiska negder och slægter, i den sagrika tiden besungna och värderade utan ärerika sagor, vore att sjunga och prisa utan grekisk tunga. Men huru skedde detta pris, huru tillämpades och användes sagorne? Lika förståndigt som ärefullt, lika ädelt som vist. Råa myther utläggas mildt, antingen förfinas eller enskyllas. I mildare drag, i ett högre språk, ofta sjelfva Gudarnes och hjeltarnes, framträda de, ofta helt förändrade, eller ett epiphonema häfver, rundar och sluter dem, ärefullt, eller upp-

Sid. 360.

muntrande, varnande, tröstande, uppgifvande för segrarens historie och hans slägte. Vid de flesta Oder veta vi detta sammanhang; vid andra böra vi säkert förutsätta eller ana det. Öfverallt är Gudarnes budbärare hörbar, som under strängars klang förbättrar, använder och ändrar gamla stam- och folksagor och gör dem lärorika. Ogement främmande är Pindars sanna smak och hans djupare insigt för dem, som efterapande, eller förklarande hålla honom för en yr stormare, för en drucken galen svärmare. Hans gång är så stadig och dristig, planen af hans oder är lik byggnaden, så djupt och stort anlagd, hans bilder äro så utvalda, pilarne af hans sång träffa så dristigt, att, såsom redan Horaz säger af egen erfarenhet, det vore vågspel att efterflyga denna Dädalus. Himmelsluft upphöjer och drifver honom, och deruti hans eget, icke stormande, men starka och höga snille. Mot honom är Horaz i sina mesta och bästa stycken en munter sällskapskarl, en stilla angenäm husvän, i andra en välmenande Romare, sitt fäderneslands vän, rådgifvare till fred, lärare af visheten och harmonien utaf en måttelig stilla lefnad. Pindar, såsom en sångens hjelte, väcker och leder till ära, han besjunger Greker, h-a härstammade från Gudar och hjeltar, han bildar och skapar hjeltar. Bilderkonst, Eido- och Eidolopóie kunde man kalla hans lyriska genre, såsom han ock sjelf liknar sina sånger vid lifliga, talande bildstoder. -

I en högre mening lyser Pindar framför alla lyriska skalder, såsom Gudarnes budbärare, ungdomens bildare, historiens och sagornas utläggare. Utan skaldekonst skulle dessa ligga der döda såsom Deukalions och Pyrrhas stenar; den lyriska skalden upphöjer dem, kastar dem, och se, de lefva. En

Odeförfattare, som innesluten inom den trånga kretsen af det närvarande, blott berömmar, tadlar eller retar till njutning, blir en skald för momangen, förgätes snart af den kommande tiden, eller består med skam. Den lyriska skalden, som blickar bak och framom sig, som bär det förflutna och det tillkommande i sitt hjerta; sänd af himmelen, upplyfter han människosjälen och blir en utläggare, ja en skapare af tiderna. Såsom vi i den gudomligt heroiska Pindar vandra med Gudar och Heroer, såsom, då den skyggare Horaz återför oss i ålderdomen och vi åskåda jättarnes us[?]sargad krig, Centaurer-

Sid. 361.

nas tvister, och då han deremot låter oss höra Junos, Reguli stämma, vi blifve gamle Romare; så, då den romerske och forntyske Patrioten, eller Plato, Sokrat talar i Uz, och vi i Balde, Rhingulph, i Cowlei, Collins o.a. åskåda forndagars förebilder, samlar sig vår själ. Skalden blifver oss, ofta med få ord, en utläggare, en användare af tiderne.

(36–51) 6. Herkulanum. Winkelmanns Geschichte der Kunst.

d. 19.

För ålderdomsforskaren har uppfinningen af Herkulanum lämnat ett stort fält. De hafva haft det nöjet att se, huru Alferna lefvat, ätit och druckit, bodt, sofvit, kokat, kammat sig o.s.v; öfver en enda gammal skriflåda har Martorelli skrivit en foliant. Så angenäm och lärorik denna anblick måste vara i mycket, ja i allt, så vore utan tvifvel användningen af det Grekiska lefnadssättet, der det kunde äga rum hos oss, ännu angenämare, ännu önskligare. Hvem tvingar oss till plumpa, barbariska former af husgeråd, då vi i allt, stolar och bord, ljusstakar och lampor, ända till det minsta kärl, se för oss så mycket renare, skönare former, i stället för ojemna och fula? Länge har man anmärkt, att såsom en människa är klädd, uppför hon sig, som hon bor så tänker hon, men att hennes seder och lefnadssmak is[yinner]het rätta sig efter hennes dagliga verk och arbete i embeten och handtverk. Den finare arbetaren blir en konstnär, den finare konstnären en vis; välanständigt, skönt kärl tvingar till renlighet och anständighet. Det vore alltså ganska önskeligt, att de sköna formerna, de rena Ziraterna af Portici och Pompeiji genom allmänt nyttiga anstalter i teckningar och mönster blifver föresyn för våra konstnärer och handtverkare, beprydare och Decorateurer; så mycket mer som den barbariska smaken också plägar vara den oförnuftigaste, mest prunkande, följaktligen också den dyraste, då deremot ädel enfald har förnuft och behag till ledsagarinnor, och nästan alltid med det minsta uträttar det bästa och förträffligaste.

Sid. 362.

Huru utskämma oss icke i anseende till huslighet gamla Grekiska boningar och byggnader! det offentliga tillhörde pragt, storhet, rymd, värdighet; i hus bodde människorna trångt med hvarandra; de sökte gården, den fria luften, förgårdar och gator; i sina kamrar bodde de obegapade och

ogapande. Intet småaktigt, onödigtvis dyrt tillbehör ohelgade deras väggar; lätt och behagfullt utgingo deras prydnader och målningar, liksom ur sjelfva muren, medelst öppna ändamål, att betaga den till inneslutenhet inmanande vägen det tryckande, med icke att hopa den, för att den i sina beklädningar ej måtte blifva odräglig. Från Reliefen utgick de gamlas måleri och höll sig denna enkla proportion [einfache Nebeneinander] i hvarje prydnad. Deraf den älskansvärda freden, den stilla enfalden i dessa bilder och föreställningar, i dessa kamrar och boningar.

● * *

Men den största vinst, som de första herkulaniska upptäckter tillfört verlden, är att de uppväckte den man, som blef liksom en gudomlig uttolkare af hela ålderdomen, Winkelmann. Redan den första skrift, som han före sin resa till Italien skref med någon hjälp af Oeser, ett rikt frö till allt det, som han sedermera utvecklat i sina verk, visar huru mycket de beslöjade matronorna, hvilka man vanligen kallar vestaler, ej mindre den såkallade Agrippina, den ovanligt sköne Torso och andra konstverk i Dresden, ehuru de på långt när ännu icke voro så skönt framställda som nu, bidragit till hans första idéer och stamina af konsthistoria.

Om denna sällsynta mannens lefnad höre man följande af honom sjelf:

Rom den 8 Dec. 1762.

— per tot discrimina rerum.

Tendimus in Latium.

”Dyraste vän och Bror,

”Du, som blifvit för mig åter den ende, till hviken jag kan skrifva såsom broder! af dig trodde jag, då berg och floder skilja oss, mig vara förgäten, då din angenäma skrifvelse blef mig in-

Sid. 363.

händigad. Jag har tryckt den till hjerta och mun, emedan den kommer ifrån dess händer, till hvilken en hemlig böjelse drog mig i första blomman af våra år. Jag föreställer mig uti en bild vår ungdoms historia.”

”Du åstundar veta min lefnadshistoria; den är ganska kort, emedan jag afmäter densamma efter njutningen. M. Claudius, Consul och den som triumpherat öfver Illyrierna, lät på sin gravvård, hvilken ej långt ifrån Tivoli bibehållit sig, sätta ibland alla sina anförda bedrifter i vixit Ann. IX. Jag skulle säga: jag har lefvat ända till det 8:nde året, detta är tiden för mitt vistande i Rom och i andra Italiens städer. Här har jag sökt att återkalla min ungdom, som jag förlorat dels i vildhet, dels i arbete och bekymmer, och jag är åtminstone nöjdare, ty jag har vunnit allt, hvad jag önskade, ja mer än jag kunde tänka, hoppas och förtjena. Jag skattar mig för en af de sällsynta menniskor i verlden, hvilka äro nöjda och ej hafva något öfrigt att åstunda. Utsök en annan, som kan säga detta af hjertat.”

”Min första historia sammandrager jag kort. I Seehausen var jag 4 och ett halft år som Conector vid den dåvarande skolan. Lika lång tid har jag varit Hr. Grefve von Bünau's Bibliothekarie, och ett år lefde jag i Dresden före min afsesa. a³⁶⁷) Mitt största arbete har hittills varit ålderdomskonstens, i s[yinner]het Bildhuggeriets historia. Vidare är ett italienskt verk, under titeln: Förklaring af svåra punkter i Mythologien, sederna och den gamla historien, allt ur obekant tänkesätt om ålderdomen; detta verk in folio låter jag på egen bekostnad trycka i Rom. I förbigående arbetar jag på en Allegorie för konstnärer.

Detta är Johan Winkelmanns, född i Stendal i Altmark, i början af 1718:nde året, lefverne och under. Jag önskar dig, att du måtte komma till den tillfredsställelse, som jag här njuter och har njutit, och är beständigt

Din trogne vän och Broder
Winkelmann.”

Sid. 364.

d.20.

De små profstyck. genom hvilka Wink. uppmanade till uppmärksamhet på sin historia om konsten, a)³⁶⁸ nådde sitt ändamål, de hette Erinring af betraktelsen öfver Konstverk; om behaget i konstverk; underrättelser om Stossiska Museum i Florenz; beskrifning om Torso i Belvedere uti Rom; anmärkningar öfver byggnadskonsten af de gamla Templen i Girgenti på Sicilien; två sändebref öfver de Herkulanska upptäckterna, hvilka sedan småningom åtföljde sjelfva verken, beskrifningen om Stossiska Museum, anmärkningar öfver de gamlas byggnadskonst, b)³⁶⁹ sjelfva

³⁶⁷ a) Då han skref tankarna öfver efterapandet af de Grekiska arbeten i måleri och bildhuggarekonst.

³⁶⁸ a) Leipziger Bibl. der schönen Wissensch. B.5. St. 1.2. år 1759.

³⁶⁹ b) 1762

konstens historia, c)³⁷⁰ anmärkningar dertill, d)³⁷¹ försök till en Allegorie is[yenner]het för konster, e)³⁷² afhandling om förmågan af känslan för det sköna i konsten, och undervisning deruti. f)³⁷³ Glad och full af förhoppningar var författaren sysselsatt med en annan förökad upplaga af sin konsthistoria, då den grymmaste, nedrigaste död mördade honom. Ödmjuka borde vi vörda hans genius för hvarje öfvervunnen möda också af en förfelad gissning, också af ett oriktigt härledt datum af onsthistorien. Historiens hufvudändamål är ej förfelad. Ett präktigt Tempel, anlagdt i den ädlaste och ostridigt viktiga smak, står der, förvånande att en hand under sådana omständigheter kunnat grundlägga och uppföra detsamma, äfven i sina fel och brister högst lärorikt. Hvad Heyne, Fea, Visconti o.a. sedan tillagt till konsthistorien, är en tillsats till hans verk; och smaken i föreställningen af detsamma är ett mönster.

Den vän, som Wink. förvärfvade sig i Rom, Raphael Mengs, går med honom öfver i odödligheten. Då Mengs verk, hans Altartafla i Dresden, g)³⁷⁴ hans målningar i Rom och Spanien skola förloras, och den förträffliga samlingen af hans Gipsar också

Sid. 365.

icke mera förvarar hans namn, skall utur Winkelmanns och hans egna skrifter hans genius höja sig och säga: "Den var jag! Den ville jag blifva!" Om hans Operet har som bekant är, Riddaren Azara haft omsorg, och förvärfvat sig derigenom ära. a)³⁷⁵

(52–54) 7. Von der Begeisterung in Ansehung des Kunstausdrucks.

Icke Mengs och Winkelmann, allena, ibland de gamla har man tillvitatt Plato, Philostratus och Romanskriofvare, ej mindre Plinius, och hvem som hälst talt om konsten, en dåraktigt Enthusiasm för väldet af dess uttryck och utspriddt detta tillmäle på hela konsternas gebit. En fransk konstnär har sjelf smädat nästan hvar och en, som, emedan han icke var konstnär (och äfven konstnär) utom honom vågade öppna sina läppar öfver konsten. b)³⁷⁶ Öfver Mark Aurel och hans häst, öfver

³⁷⁰ c) 1764

³⁷¹ d) 1767

³⁷² e) 1766

³⁷³ f) Alla dessa verk, (anmärkningarna öfver de gamlas byggnadskonst undantagna) äro tryckta i Waltherska Hofbokhandeln i Dresden, enligt deras innehåll, d.ä. i enkel pragt, i en liksom hög stil af tydlighet, så att man nästan häldre läser första edition af Konsthistorien än den andra. Allt är harmoniskt för själen och ögat.

³⁷⁴ g) Dess beskrifning af Casanova, sehe die neue Bibliothek der sch. Wissenschaft B. 3. S. 132.

³⁷⁵ a) Opere di Rafaelli Mengs, publicate da D. Giuseppe Azara. Parma. 1780.

³⁷⁶ b) Oeuvres de Falconet. T. I–VI.

Cicero, Plinius, Lessing, Winkelmann, Mendels, John, Sulzer, Heyne, Shaftesbury o.a. har han utfarit stormande? så att, då han i Petersburg öfver sin häst och dess ryttare lämpat på sig mångahanda skefva omdömen af kännare och icke-kännare, fördömde han alla entusiastiska eller kritiska icke sjelf-Artisters [i marginalen: Nicht Selbst-Artist] omdömen. Kunde då Falconet skrifva Winkelmanns Konsthistoria, Lessings Laokoon? Lika litet som dessa kunde gjuta hans häst. I sina anmärkningar öfver Mark-Aurels häst och andra konstobjecter är Falconet konstdomare, icke konstnär. Af hvad stånd och embete man må vara, äro alla skriftställare förbundne att iakttaga en pligt, att ej vara oförnuftig eller ignorant; att förstå, hvad man skrifver.

I allt, som är skönt, ligger ett oändligt, något som ej kan fattas i tydliga begrepp, ett indefinissabelt. Der själen icke kan se noga, anar hon, ofta förbländad, ofta på bländelsens väg; men just denna förutsätter, att bakom skenet icke blott något, utan så mycket väsendteligt finnes, att själen groft eller fint kunde förbländas. Då alla konster af det sköna hänföra sig till den menckliga naturen, ökas äfven ofta af menniskor som det tyckes underligt, men i den menckliga naturen öfverhufvud, såväl i anseende till enskilda organer som alla organers har-

Sid. 366.

harmonie ligger något oändligt, så är det intet ovärdigt tecken, om någon, vid annars klara begrepp, känner djupare, ser och hör längre. Det som är för mycket skall väl tiden jämna och undanrödja; men det bristande ersätter den sällan.

Om icke lust vore förenad med lifvet, bemödandet och verkandet, hvem ville lefva och verka? På samma sätt med omdöme och njutning; af lust och olust är menckligheten väfd, i detta haf doppades dess form, hafvet är allenast djupt, den högsta lust och olust blifver för det vanliga sinnet förborgadt. Om Plato-Mengs finner i Gud grundkällan till allt skönt, om Winkelmann med känslan af det sköna förenar den högsta grad af kärlek och vänskap, och andre på toners eller menckliga åtbörders vingar försättas i djupet af andeverlden, så är detta visserligen icke ett svärmeri för alla; ja, den hemligaste och heligaste känsla tillkommer – tystnad.

(58–69) 8. Morgenländische Literatur.

d.21.

De många och angenäma resebeskrifningar till Orienten, hvilka hade utkommit under Ludvig 14, d'Arvieux, Chardins, Tourneforts, Taverniers, Thevenots, u.f Herbelots Bibliothek, Gallands tusende och en Natt hade gjort Européerna så bekanta med asiatiska seder, att Orienten syntes vara bragt dem närmare. Engländarena Maundrells, Pokoks, Shaw, Russels o.a. resebeskrifningar bragte den ännu närmare för de lärde. Theologer is[yinner]het, och så måste, nästan utan all motvilja, den frågan uppstå: äro dessa seder, detta tanke- och lefnadssätt, sjelfva dessa uttryck användbara på den gamla Ebreiska Nations skrifter? Lefva icke detta folks stamfränder ännu, Semiterne? Hiob såsom

Arabisk Emir? Konungarne af Juda och Israel ännu i mången österländsk befälhafvare? Man jämförde och fann ända till förvåning en enformighet i tanke- och lefnadssätt, i sjelfva uttrycket, hos alla såkallade semitiska folkslag. De gamla Ebreernas skrifter och deras traditioner förklarade sig sjelfva derigenom; de trädde ur en mystiskt rabbinisk skymning i ljuset af en allmän folk-anblick, [i marginalen: Völker-Ansicht],

Man skred vidare. De gamla Egyptierne hade haft sym-

Sid. 367.

boliska anstalter, som man kallade Gudstjenst, inom en orden, en Präste-class voro dessa fastställda. De talade genom gestalter, figurer, bruk, djur, bokstäfver, ja genom heliga byggnader. Ebreernes politiska författning stammade från Egypten; många bruk voro lika hvarandra; andra hvarandra fiendteligen motsatta? skulle icke orsaken dertill låta finna sig? skulle icke ett folks Genius förklara det andras anstalter? Man fann, man öfverdref mycket, forskningen i bägge folkens fornlämningar väcktes genom hvarandra.

Ändteligen Culturen af sjelfva det ännu lefvande, ännu florerande Arabiska språket. Sedan årtusenden hade det Ebraiska utdött, medan det Arabiska i studier af många slag hade gjort framsteg och verkat på sjelfva Europa, "på ett lefvande systerspråk, sade den store Albert Schultens, måste man försöka det, då man icke kommer längre i dess afledne systers grunder" så skref han i sina Origines Ebraeas, sitt verk om det Ebraiska Språkets brister; verk fulla af skarpsinnighet och äkta filosofisk språkanda. Då förklarade han Hjob, Ordspråken; andre ifrån hans skola, lärde män, förträfflige Philologer, efterträdde honom. Uppå andra språk, till och med det Grekiska, öfvergick denna språkphilosophie.

"Men huru? Blevvo icke de Ebraiska skrifterna derigenom af ringare halt? förlorade de icke i innehåll, då den fördomen förlorade sig, att sjelfva detta språk vore af gudomlig uppfinning och construction, att följaktligen också dess utläggning måste vara af egen gudomlig art?" Den enda utläggningens gudomliga art är gudomlig, förnuftig; rabbiniska drömmar, hvilka grunda sig på intet, äro det icke; stolta fördomar ändtligen, som blott ge anledning till åtlöje, äro det minst. En mängd af fördomar emot dessa skrifers innehåll förfalla, sedan man lärt utlägga och anse dem sundt, d.ä. localt och tidmässigt; en stor del af Voltaires skämt passar icke mera på dem; man vill anse och förklara dem rationelt, i deras tids anda. Vi Protestanter glädja oss öfver det sunda människoförstånd, hvarmed Luther, Brentius, Pellican, Melanchthon och så många andra förträffliga män ansågo dessa skrifter; vi glädja oss öfver det hjeltetmod,

Sid. 368.

d. 23

hvarmed Reuchlin bevarade det Ebraiska språkets studium efter sunda grundsatser för alla kommande tider; ifrån Hieronymus, till Erasmus, Grotius o.a. är hvarje språklärd, förnuftig utläggare vår medbroder, i Grammatiken och Hermeneutiken qäller intet stånd, ingen sect. Allenast det sunda förnuftet, förenadt med redlighet, hjerta, natur- och språkkännedom, förenar sinnen, tider och folkslag.

I början af förra århundradet utgaf Thomas Hyde, Professor i Oxford, sitt verk om de gamle Persernes Religion, a)³⁷⁷ som för sina utur Österländningarne i s[yinner]het Araber samlade ställen fann och förtjente också stort bifall. Ända till öfver medlet af århundradet blef det det förnämsta man visste om Zoroaster, hälst man med den derstädes utgifna Sadder trodde sig besitta Zend-Avesta. Hyde och Brisson, hvilken Ledernin tillökt utgaf, b)³⁷⁸ voro de första klassiska verk, som man följde.

År 1771 utkom i Paris Zend-Avesta, Zoroasters verk, öfversatt ifrån Zend af Anquetil du Perron med hans anmärkningar, med prof utur originalspråket och en beskrifning om den resa, som Anquetil i besittning af dessa och andra språk äfven som af en talrik mängd handskrifter hade satt uti dem. [i marginalen: und einer Beschreibung der Reise, die Anq. in den Besitz dieses und anderer Sprachen, auch einer zahlreichen Menge Handschriften in ihnen gesetzt hatte.] Snart upphofvo Engländerna deremot sina stämmor; W. Jones, Richardson och andra bestredo äktheten af Zoroasters språk och skrifter, och af sjelfva hans person; Meiners med sitt stora svärd högg icke allenast Zerduscht, utan hela de gamle Persernes Philosophie till marken; c)³⁷⁹ der ligga de vid hvarandra. Anquetil, Foucher, Tychsen i Göttingen o.a. samlade öfver denne Zoroaster de gamle och utländske folkens yttranden; och hvad som mest var afgörande, voro sjelfva produkterna, det medbragta, böckerna, språken. De äro, icke att förkastas, utan förklaras.

Sid. 369.

d'Anquetil har med möda och lifsfaror utarbetat ett verk, varpå han sjelf ej var betänkt, [Worauf er selber nicht ausging] och hvarom man tviflar, sedan man ser det för sig; ett verk af ännu öfversedda följder för hela österländska historien.

J.D. Michaelis, en förtjent philologs son, har på så många ställen bragt en så sund åsikt af Ebraiska språket, fornlämningar och historien, hans Mosaiska lag förklarar mycket så förnuftigt, att man kan väl hålla till godo det vidlöftiga i hans skrifsätt. De grundsatser, hvarpå han byggde voro väl icke hans, utan A. Schultens, äfvensom han i annat gick i Richard Simons o.a. spår, och nyttjade

³⁷⁷ a) Th, Hyde de relig. vett. Persar. Oxon 1700. 4.

³⁷⁸ b) Brissonii de regio Persarum principatu, I. III. cura & opp. Lederlini. Argentor. 1700.

³⁷⁹ a) De Zoroastis vita, inflitatis, doctrina & libris. Nov. Commentar. Soc. Sc. Gotting. Vol. VIII. IX.

öfverhufvud mycket andras vinkar; gjordt har han emedlertid hvad knapt 10 göra, och han förtjente ej att öfverlefva sig sjelf såsom akademisk lärare. Han bragte ock en poetisk smak i åsikten af de böcker, hvilka han, ehuru obildadt öfversatte och uttolkade. Universitetet Göttingen gaf han i sina bästa år glans och prydnad; den sundare kritiken af bibliska skrifter är mycket utbredd genom honom.

J. A. Ernesti, en man, som skref och lärde i Moellans, Erasmii, Grotii ande, bildade många lärjungar och lefver framgent i W.A. Tellers, Morus's, Titmanns, Schleussners o.a. skrifter och elefver. Den förstes och sistes af dessa ordaböcker innehålla Ernestiansk kritik med friare åsikt, äfvensom det renare latinska språket i Tyskland nästan har att tacka denna skola för sitt uppehållande.

Hvad Ernesti, ehuru inskränkt, gjorde grammatiskt, verkade I.S. Semmler genom framhållningen af kyrkohistorien med långt finare anda, en man, som tänkte för modest om sig, och af svag redlighet slutligen knapt sjelf visste, hvad han ville. I hans svårlästa skrifter ligga ännu många onyttjade guldkorn.

J.G. Eichhorns Repertorium für biblische und morgenländische Literatur äfvensom Allgemeine Bibliothek der biblischen Litteratur innehåller utvalda kritiska stycken;

Sid. 370.

hans Simons ordabok, hans inledning i gamla Testamentet, hans Apokalypse äro de bästa böcker i sitt slag. Med sina studier förenar han smak och har ett hjerta för sina elever, hvaraf han räknar många och tacksamma.

Robert Lowth, Biskop i London. Genom sina latinska föreläsningar öfver Ebreernas heliga poesie, gaf han detta innehåll ett anseende, då annars svaga själar icke ville finna i Bibeln någon poësie. Hans bok, som uti ett angenämt språk innehåller litet nytt, gaf den Göttingska utgifvåren, J.D. Michaelis, anledning till anmärkningar, hvilka gå djupare och innefatta mer. a)³⁸⁰

Af sällsynt lärdom, oförtruten flit och verksamhet var den beskedlige, ofta bedragne Reiske. Han har sjelf skrivit sitt lefverne; hans värdiga fru, lärdom och foglig som han, har fulländat det med bifogad förteckning uppå hans skrifter. b)³⁸¹

³⁸⁰ a) Rob. Lowth de sacra poesi Ebraeor. Gotting. 1768. Vol. I, II.

³⁸¹ b) I.J. Reiskens von ihm selbst aufgesetzten Leb. beschr. Leipz. 1783.

Af Hammer en lycklig ung man full af gåfvor och språkkänedom väntas mycket ifrån Orienten.

(70–78) 9. Persepolis.

Genom Chardins, Bruyns o.a. äldre resor genom Persien, hade ruinerne icke långt ifrån Schiraz mer och mer också genom noggrannare afritningar ådragit sig uppmärksamhet; den förträfflige Kämpfer, hvars ärliga sorgfällighet förtjenar icke nog beröm, tillade sina anmärkningar öfver Persiens nyaste tillstånd på den tiden och Ruinerne af Tschilmenar, ehuru genom förläggarens förvällande åtföljd med de uslaste Kopparstick c)³⁸² Hans ända hittills öfverträffade Japanska Historia köptes af Riddaren Hans Sloane med handskrifter och ritningar af hans arfvingar; den utkom först på Engelska, innan den många år derefter, genom Dohms flit och bemödanden utkom på Tyska;

Sid. 371.

hans Persisk-Japaniska nöjen, som skulle förtjena en öfversättning, blefvo en nästan obekant bok. Hvar resande sade öfver Persepolis sin mening, och man lät det bero dervid.

Tills det lyckades Grefve Caylus, att rigta derpå en större uppmärksamhet. a)³⁸³ Han upplät för Akademien en afhandling öfver Ruinerne af Persepolis, i hvilken han väl tyckes i det hela fara vilse, i det han håller dem för Tempelbyggnader, och deras smak för aegyptisk, men framställte dock först ämnet till den litterairiska undersökningen. Efter sins resor till Italien och Orienten använde han hvad han kunde på samlingar och uttydningar af gamla konstverk. Den flitige lärde Barthelemy understödde han; hans äro så många förträffliga afhandlingar i Akademiens historia och åminnelsekrifter; hans samling af antiqviteter, hvilka han sjelf såsom lärd, ofta lyckligt förklarade. b)³⁸⁴ Namnet Caylus förtjenar att blifva oförgätligt för efterverlden.

Då Niebuhr 1761 och de följande åren reste uti Orienten, gaf denne rättskaffens man, ehuru han reste obeqvämare än hans föregångare med ritningar en noggrannare beskrifning om dessa ruiner än Chardin, Bruyn o.a. hade gifvit. c)³⁸⁵ Jemförd med dessa har han ända hittills tjent för dessa gamla monumenters uttydare liksom till text.

³⁸² c) Engelbert Kämpfer Amoenitates exoticae, politico-physico medicae. Fasc. I-V. Lemgo 1713.

³⁸³ a) Hist. de l'Academie des Inscriptions. T. 29. Hans afhandling hade blifvit föreläst den 2 Maj 1758; den är öfversatt af Meusel i Caylus Abhandlungen zur Geschichte und zur Kunst Th. I. S. 57.

³⁸⁴ b) Recueil d'Antiquites dans la Collection du Comte de Caylys. 6 Bd in 4.

³⁸⁵ c) Niebuhrs Reisebeschreibungen nach Arabien und andre Länder. Th.2.

Efter Niebuhrs Kopparstick och hans samt hans föregångares beskrifning vågade Herder 1788 en gissning, d)³⁸⁶ (såsom han kallade det) som tagande en annan gång än Caylus, följde den enkla ansikten af sjelfva byggnaderna och föreställningarna efter Persers och andra nästgränsande folkslags egen nationalutläggning. För att fullkomligen aflägsna ideen om en tempeltjenst, höll sig författaren så strängt till Persernas tradition, hvilken också deras skalder följa, att han åsidosatte deras förening med Grekiska historien,

Sid. 372.

men tillika lofvade han den andra delen af sin afhandling öfver Konungarnas grafvar, hvare det, som här felades och var öfverdrifvit i persiskt föreställningssätt, skulle komma i ljuset; men andra göromål hindrade honom dock härifrån, så att det icke blef af. Memoires sur diverses antiquités de la Perse (Par. 1798. 4) af Sylvestre de Sacy gifva emedlertid såväl innehållet och Methoden af persiska fornlämningar såsom ock Charakteren af deras skrifter [Schriftzüge] ibland Sassaniderna det lyckligaste mönster att upplösa.

* * *

Portugisare och Spaniorer, Holländare, Engländer och Fransoser, Danskar och Tyskar hade härtills sagt oss mycket och mångahanda öfver Ostindien; af Ostindiska språk hade Alfabeta blifvit bibragte, och ifrån det Malabariska, Tamuliska, Siamiska hade mycket blifvit öfversatt; genom Wilkins, Chambers, Scotts, Halfed o.a. öppnas för oss ett nytt rike. Redan Wilhelm Jones, verkelig President i Akademien i Calkutta, har ensam med en lycka, som vederfars få, tillvägabragt saker, som blefvo för andra fördolda. Honom var Sakontala, en Paradisets blomma, bibragt, och han planterade den tvånglöst skönt; a)³⁸⁷ o hade han så öfversatt allt Indiskt, och lösslitit sig från den eländiga Engelska rimkonsten! Så gaf han Gita Govinda, Menu – och hvad skulle denne outtrötteligt ifrige, raske, månglärde, förträfflige, lycklige mannen icke ännu hafva lämnat, om den afundsamma Parcen icke hade förkortat hans lif. Ifrån Persiskan och Arabiskan har han skänkt oss lika sköna frukter och blommor; b)³⁸⁸ man häpnar öfver den mängd af Indiska och andra Asiatiska skrifter, som redan befinna sig i Britternas händer; c)³⁸⁹ må man rätt använda dem!

(79–82) Sinesische Exempel der Treue. forts. ifrån s. 240. h.4.

13. Treue im Dienst. 14. Des Feldherrn Tafel.

³⁸⁶ d) Persepolis, eine Muthmassung i Herders 3:er Sammlung zerstreuter Blätter. Gotha bei Ettinger 1738.

³⁸⁷ a) Skönt och träffande öfversatt på Tyska af Georg Forster och beledsagadt af honom med lärarika anmärkningar.

³⁸⁸ b) W. Jones de poesi Asiatica comment, edid. Eichhorn. Lips. 17.

³⁸⁹ c) S. Ouseley's oriental Collections.

Sid. 373.

Journal. forts. ifr. sid. 353.

(d.23) – 2 gånger hos Rådman Florin för att betala min auctionsräkning; men han sof. – återgifvit de gamla tidningarna och uttagit nya af Lect. Ekmark – hos Hirn, hos Silén, Relander och Ilmoni – Brobergs Karl ankom – vakat till kl. 12 – NB. Ryske Jägare ankommo ifrån Helsingfors på eftermiddagen.

D. 24 uppstigit kl.6 – i dag repeterade vi första boken för Professorn. Alla Lördagar härefter skola vi repetera Euclides, så att vi hafva en bok till läxa hvar lördag. Blylodh kunde icke is[yinner]het, äfven jag stapplade litet uti det analytiska beviset af 5 proposition – IV proposition lät han Blylodh och Petrelius bevisa för att visa huru man borde föreställa den för disciplar, så att de måtte förstå den. – Han sade äfven att det är mycket lättare att ifrån början undervisa någon uti Mathematiken än få en sådan, som lärt sig att tanklöst läsa densamma, för hvilka det sedan blir svårt att förbättra sig. – Det gifves väl, sade han, också berömliga exempel, som sedermera upparbetat sig sjelfva, men dertill fordras godt hufvud och mycken flit. Egoismen hviskade till mig: kanske menar han dig dermed och förnuftet stadgades i denna öfvertygelse. – Begärte låf af språkmästaren för Ryska timmen och fick – räkning af Nylander – en gång ner hos Rådman Florin, han tog ej emot betalningen. – hos Nylander = sjelf ej hemma – hos en gammal enka ned i staden, såg på böcker – ånyo hos Nylander – ej hem – hos Hirn – träffade och betalade Nylander hos Nyströms – hann ej med mitt scriptum hos Forsius, skall föra det in i Måndag – hos Åkeson – tog af honom Journal för Svensk Litteratur år 1797 af Silfverstolpe – han hos mig, lånte en årgång af Åbo Tidningar. – jag och Nystén explicerte i dag Engelska privat – sedan spatserat med Björkstén, sedan jag en stund varit hos Hirn – NB. Recruiter inkommo i dag en hel hop – vakat till kl. 12.

Sid. 374.

Adrastea forts. ifr. s. 340.

(83–96) 11. Früchte aus den sogenannten goldnen Zeiten des 18. Jahrhunderts. Se s. 331.

10. Von der komischen Epopée als einem Correctiv des falschen Epos. Ein Fragment. d.24.

Förbättringen måste utgå ifrån undervisningen, antingen i ord eller genom exempel, säkrast genom båda. Hade Fenelon velat sätta emot det falska Epos, som i hans tid under Ludvig 14. var i högsta bruk, holländskt skämt eller engelska sarkasmer, hvad hade han vunnit? huru mycket mer skulle han icke hafva skadat sig och den goda saken? I dess ställe uppsatte han, såsom hans stora och ädla hjerta bod honom, för sin prins, Frankrikes tillkommande Thronföljare, Telemach, liksom gjuten på hans kropp, afpassad och ägnad hans temperaments svagheter och hans tidevarfs laster. Han skref

en bok, hvilken, då dan år 1701 emot hans vilja och till hans stora förargelse utkom offentligen, hela Europa las, ett Epos, som Terrasson med rätta kallar den nyttigaste gåfva, som Muserne skänkt menskligheten: ty, sade han, kunde ”menniskoslägtets väl leda sitt ursprung från ett skaldestycke, så vore det från detta.”

Exempel å motsatsen, att den falska smaken i poësie förjagas genom bittert attiskt salt, såsom Don Quixotes, Rabelais, Scarrons, Boileaus, Voltaires, Popes, Swifts, Arbuthnots, Goethes o.a. Wernike, som skall varit en Preussare och lefvat i Paris såsom kongl. Dansk Resident och Statsråd kämpade mot den såkallade Lohensteinska smaken i Tyskland. – Liskow bespottade Philippi, Lessing Gottsched, och det finnas ännu mången högtärad Philippi och Gottsched. Hvad har Zachariä verkat genom sina komiska Epopeer? För deras skull har visserligen ingen Renommist, ingen sprätthök ändrat sig. För att förjaga det falska ogräs måste en Luthers, Wasers, Liskows, Lessings, Cervantes's, Butlers, Swifts, Fieldings anda förena sig med den vise Horaz, den visare Shaftesburi; ty utan grundsatser blir den finaste och gröfsta tagg utan nytta och kraftlös.

Sid. 375.

(97–105.) II. Das Drama. (Se s. 41. h. 1.) Ein Fragment.

Än om vi öfverflyttade till oss hela den Grekiska theatern? Lycka till! Men -

1) Grekiska theatern var sång. Dertill var allt inrättadt, och den som ej förnummit detta, har icke hört något om den Grekiska theatern. Om någon skulle gifva oss ett stycke, hvori man icke skulle finna något af Grekernes melodiska versbyggnad och dess verkan, hvori författaren skulle låta oss höra orden, klangen af sjelfva Choren, hvilka voro inrättade endast för musiken, i långa tal, i det mest tumlande språk, hvori hvarken talaren hinner draga andan eller den hörande fatta; skulle väl stycket göra ett annat intryck, än en dans exsequerad af galningar, som dansa utan musik och spränga sitt bröst i mäktiga perioder i dithyrambiska phraser?

Hvem känner ej den fullkomliga olikheten emellan sång och tal? hvem vet icke att tonerna höja stämman? att melodierna göra uttrycket begripligt och ombilda det? Att således i råhet, tvärtemot vår organ, famla i Grekernes tragiska sångart och göra den till en motbudande deklamatorisk oration, vore att nappa lyran, förspränga dess strängar och rasa omkring med de kvarblifna trådarna.

2) Grekiska Theatern var ursprungligen religieus. Utur sånger af denna art tilltog, bibehöll den sin gamla vördnad emot Orakel, Gudar, Heroer och allt heligt. Med vördnad behandlades deras fabler; med skonsamhet omgingos fläckarne och felen deruti eller uttyddes stort och mildt. I Euripides Jon,

t.ex. det af Apollo begångna ungdomsfelet. Guden själf skämmas för detsamma; han tilltror sig ej att synas uti det templet, som var förordnad till hans eget; på det ömmaste (samvetsgrannaste, nogaste) vill han godtgöra allt, och sänder den strängaste, jungfruliga Gudinnan för att anständigt, och öfver all måtta välgörande försona honom med de dödliga, som alla tala starkt emot honom. Hans tempel, hans Pythia, hans Jon, allt synes i lämplig anständighet och ordning.

3) Den Grekiska theatern, som vi känna, firade Athen. Der hade den uppkommit, der blomstrade den, bearbetande i Attisk smak

Sid. 376.

hållst Attiska fabler, hvilka den, äfvensom allt främmande, tillbakaförde på Athens herrlighet. Huru högt står icke i den Pallas Athene, Areopagen, Athens författning, beröm, magt o.s.v! Skulle Euripides valt en fabel som Jon, om han icke dermedelst med det mest glänsande ljus öfverstrålat en fläck i deras gamla historia och om han icke velat ställa i detta glänsande ljus afkomlingarna af alla verdens Colonier, Jonier, Dorier, Achäer o.a. ifrån Athen?

Gåfve oss nu någon en Jon, hvaräst denna hela folks, stads och lands herlighet undantagen, skulle misskännas, men i dess ställe en otuktigt-stygg historia om en tempelstöld motbjudande naket föreställas: hvilket oattiskt skådespel!

4) Grekernes tragiska skådespelsplats tog sina fabler ur förflutna hårda och råa hjelte- och konungstider, men åskådarens stilla glädje öfver deras närvarande lycka, att vara Athens medborgare, frie från sådana Tyranner. I dessa öfverledda Kungastyggelser, mennisko offer o.s.v. kunde lidelserna välbehagligen (μετ' ἠδωνης) luttras. Äfven de hårda begreppen om ödet, om hämdegudinnor o.s.v. voro ganska mildrade under den tid, då theatern blomstrade,

Återbragte man nu oss på ett oförståndigt sätt det gamla råa ödet, menniskooffer, Erinnyerne, moder- och sonmorden; behagligen uppförda, men en kunglig fader, som straxt skulle gifva sin förnuftige son, en ren helig Jon, det Konungsrådet: "Yngling, nu är du en Prins; du bör ej mer förlåta, utan hämnas, förfölja, gästa o.s.v." och allt detta icke att karakterisera det förderfvade ståndet, utan af enfald; sannerligen en förträfflig känslors och lidelsers rening, just tvärtemot den grekiska theaterns ändamål, likaså nedrig som fördärfelig.

5) De Grekiska sederna äro icke våra, i s[ynner]h[e]t i könens förhållande emot hvarandra. Sophokles bragte efter sitt bekanta svar öfver Euripides, a)³⁹⁰ qvinnor på theatern, sådana de borde vara, Euripides, sådana de voro. Vi villja icke se på den tragiska the-

Sid. 377.

atern qvinnor i en viss grad af låghet, betäckta med sådana och sådana fläckar, föröfvande sådana och sådana styggelser.

”Af lidelser födes dygden, säger Archytas; den har åter sitt bestånd med dem, såsom en välklingande modulation består af skarpa och djupa toner, ett friskt, sundt temperament af hetta och köld, jämnvigt af tyngd och lätthet. Man bör alltså ej villja utrota lidelserna utur själen; detta vore också icke nyttigt; harmoniskt bör man anordna dem i förhållande med det, som anslår, medelmåttan.

De flesta nyare digta, för att uppväcka eller alldeles orena lidelser, men icke för att luttra dem och fullända denna luttring.

(106–107) Young ueber Gedanken und Rede.

19

(108) Sterne.

(109–131) III. Der Kampf. Fragment eines lyrischen Gedichtes. (Von unbekannter Hand, unter den Papieren gefunden.)

Der Edle weiss: dass er durch seine Thaten,
durch seine Werke, rege Wirksamkeit,
Auch dann die höhern Zwecke seines Seyns,
Die Absicht der Natur, noch fördern werde,
Wenn er nach seinem Erdenlauf, schon längst
In andre Welten hingegangen, längst
Mit ihm sein Name selbst vergessen ist.
Der Edle weiss: dass nicht der Jahre Lauf,
Dass keine Macht der Zeit, die Menschenseele

³⁹⁰ ΑΥΤΟΣ ΜΕΝ ΕΦΗ ΠΟΛΕΝ (ΓΥΝΑΙΚΟΣ) ΟΙΑΣ ΔΕΙΕ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ ΔΕ ΟΙΑΙ ΕΙΣΙΝ

In ihrem Wirken hindern, lähmen darf,
Die, wie der Schöpfer, dessen Hauch sie ist,
Selbstthätig handeln, frei fortwirken soll.
(Denn nichts vergeth im Reiche der Natur,
Die, ewig formend, ein unwandelbar
Gesetz der innern, göttlich sichern Ordnung
In Allem stets und ungestört befolgt)
Und dieses Wissen, dieses stillbescheiden
Mitwirken zu dem hocherhabnen Zweck
Der heiligen, anbetungswerthen Meisterinn,
Macht ihn (den Sterblichen!) den Göttern gleich.

Sid. 378.

Journal se s. 371

D. 25 spatserat på Borgbacken om morgonen. För öfrigt satt in hela dagen. – gick om aftonen sent först ut – som hastigast hos Hirn – hos Eneberg, sökte med honom Silén på gästgifvargården; men han var ej hemma – hos Masalin – han kom ifrån Concerten, som för andra gången blifvit uppförd i dag af Schmaltz och Czervenka – hemkommen lade jag mig för att kunna stiga upp i morgon kl.4. men rottorna oroade mig så med sitt buller att jag fick blott slumra en stund dessemellan, som jag var upp och skrämde dem – Foglarna började redan med sitt qvitter förkunna den inbrytande dagsgryningen, då jag verkligen insomnade och uppsteg litet före 7.

26te. (NB. i går marscherade 3 o 4 Compagnier Jägare, som sist om dagen inkommo, med sitt Bagage till Lovisa – vädret utomordentligen vackert, hvarföre ock personer af alla stånd sågos promenera öfverallt.) Efter läsningen på förmiddagen hos Blomqvist. – Stort brott, evacuation - kallad till Bokbindarens – hvaräst Boges fruntimmer ifrån Drägsby voro – mig proponerades att komma dit till sommaren, om också längre tid – jag kunde härå ej gifva något bestämdt svar, utan låfte gifva det en annan gång – en kopp Caffè. Jag kom att dröja der så länge, att jag ej mera hann gå upp till Lect. Ekmarks timme – jag gick derföre ut genom tullen och besökte kyrkogården och återkom, då klockan blef 3, då jag gick till Lect. Ekm. och lämnade honom tidningarna, samt bad om ursäkt för den absenterade timmen – efter slutad läsning hos Silén – hos Nystén, med honom las franska – Archenholtz kom icke.

D. 27 efter Professorns timma på kallelse hos Lect. Molin – han fragte mig, om jag ville sälja Waillants resa, hvilken han hade läst – efter något besinnande sade jag: nog kan jag cedera

Sid. 379.

den åt Herr Lectorn – Uttrycket var mindre städadt. Det var således ej underligt att han bad mig bara behålla boken och tackade för lånet. Eftermiddagen hade vi låf att slå boll för det vackra vädrets skull – Jag var hem hela eftermiddagen till kl.6. då Archenholtz kom hit och vi åtföljdes till Språkmästaren – i dag börjas således den andra månaden för honom. 5 timmar hafver jag och Nystén läst för honom privat. Hos Masalin en stund, han kom till mig och tog af mig Fischers resa. Högst obetänksamt gjorde jag, då han derur i D-s närvaro uppläste, för att roa Masalin ställen, som voro mindre passande och det med en enthusiasm, som skulle jag funnit ett utomordentligt nöje deraf – Åkeson hämtade äfven hem den årgången, som han läsit och tog en annan – gick med Masalim till honom,

D. 28de inkommo Recruiter till staden – e.m. Spelt dam hos Westling – Dessa bägge dagar har jag varit i ett pinsamt tillstånd, men i afton mera än nånsin förr. Jag befann mig i en verklig feber – den starka aftonmåltiden bidrog väl också litet dertills – Slutligen kom det till förklaring. Mina tvifvelsmål betogos väl; men hvem går i borgen för det att den är sann. – låfte derefter styra mina begär – hjälp mig Gud dertill – Snart nalkas slutet af mitt 19:de år; torde hända också slutet af mina alla. – natten en ganska stark pollution, som betog mig all kraft, då jag kort derpå kl. ½ till 5

D. 29 uppsteg och spatserte till Carlborg i de ängsligaste betraktelser öfver mitt olyckliga tillstånd. Den icke länge sedan uppgångna solen, foglarnas qvitter, fält och skogar i sin glänsande morgondrätt gjorde föga intryck på mig. Allt var för mig dödt. Utan njutning af morgonen, utan vederqvickelse hvarken för kropp eller själ återkom jag –

Sid. 380.

Jag förde in mina scripta för förra Lördagen och för i går. Då jag Lect. Forsii timme fick uppräknat några af de nyare Tysklands skalder, hördes Björkstén yttra sig något, som skulle han tycka det vara för mycket, att jag kände dem. Äfven Aschan fragte hvar jag kunnat komma att känna dem - hos Hirn en stund – åska och starkt regn, – NB. Blomqvist hämtade åt mig första delen af Intressanta Lefnadsmålningar utaf det adertonde århundradets märkvärdigaste personer. förf. af Sam. Baur, öfv. från Tyskan af Carl Iser. Örebro. Lindh. 1803. 455 sid; hvaremot han fick af mig 14:de delen af det gl. Geographiska Bibliotheket.

[i marginalen: utur stycket der Lang? st. s. 374]

Viel sind die Kräfte, die der Mensch besitzt;

Unglaublich gross ist seines Willens Macht, -

Nicht klein der Kreis, in dem er wirken kann.
Ja, gross und hehr, und hoch und stark und mächtig --
Ein Gott auf Erden, ist er, wenn er will!
Und seines Geistes Herrschermacht, sein Reich,
Sein Wirkungskreis – sind grenzenlos; sie währen
Mit ew'ger Dauer fort – wie Zeit und Raum,

Zwar ist's ein Freigeschenk des Himmels stets
Das grössre Maass der höhern Seelenkräfte.
Denn – der des Schicksals Urne, in der Hand,
Der Welten Ozean in ewiger Bewegung
Und der Gestirne Lauf in Ordnung hält;
Er, der Geschlechter jetzt vom Nichts entstehn

Und Nationen jetzt verschwinden heisst -
Den Welttyrannen hier vom Throne stürzt,
Und für ein Wurmchen dort mit Vaternilte sorgt:
Frei spendet er, der Ewige! nach seiner All macht

Anbetung-heischend heiligem Gesetze
Die Gaben der Natur dem Sterblichen
(Zum Segen oder Fluch der Brüder!) aus.
Doch frei ist dann und eigen der Gebrauch
Und wollen soll er selbst, der Glückliche,
Dem dies erhabne, göttlich schöne Loos
Mit seines Lebens Licht zu Theile ward!

Sid. 381.

D. 30 uppstigit kl. 6 – Vi gjorde inga framsteg i dag för Professoren, som måste uppehålla sig hela timmen med Holmberg, hvilken ej kunde. – Vid vår bortgång hade han tillsagt Nystén, att jag, Hirn och Boisman skulle komma till honom efter kl. 4. Jag fick höra detta först, då jag skulle gå till Prosten Borgström af Rosenbom – Nu utbredde sig Confusion. Hirn, underrättad förut om saken,

hade tagit med sig Trigonometriska papper, med hvilka äfven jag sysselsatte mig under Borgströms timme. Under Lect. Cleves fingo vi ej tillfälle att läsa något extraordnairt. Emellan kl. 11 och 2 skulle således allt ske. Jag gaf låf åt Weckman för i dag, åt Broberg på eftermiddagen, åt en tarflig och hastig middagsmåltid, öfversåg definitionerna af Trigonometrien, Logiska frågorna, andra strödda anteckningar, läran om Logarithmerna. Confus gick jag till Lect. Ekmark, tog med mig Trigonometriska pappren och las dem så väl hans som Forsii timma hemligt. – skulle taga ut skrifboken af Lect. Forsius, han bad mig komma i måndag. – Hemkommen tittade jag ännu i ett och hvart, städade om mig litet och nu bar det af till Hirn; samlingsstället, derifrån gingo vi sedan kl. 15 vid lag. Prof. frågade oss först en och hvar, hvad vi läst och upptecknade det. Sedan tog han fram Ciceronis Opera omnia, 1^{sta} volymen af den Ernestianska edition. Nystén fick börja att explicera ifrån relatio criminis.

Sid. 382.

Hirn fick sedan explicera i Lib. 1. de Oratore pag. 26 i min Cic. de Oratore ifrån Namque egomet, (på slutet af ofvannämnde pag.) till och med inveniri libellos i början af pag.28. – Jag fick sedan explicera uti Auctor ad Herennium ifrån orden Sermocinatio.

Boisman

Sedan fingo vi explicera Tyska ifrån Russische Miscellen. Nystén började ifrån s. 72. Hirn och jag fortsatte sedan samma ställe. Dessutom fick jag explicera utur en bok, hvartill jag icke fick se titeln om en Baron Beneval. Öfverste för ett Sweizer Gardesregemente. Boisman fick explicera utur en annan bok. Miscellen lär det också ha varit, en Engelsmans beskrifning om Irländarens föda. De måste nämligen åtnöja sig med Poteter och kärnmjök. Nu fingo vi explicera Franska. Nystén explicerte pag. 72 af Villeneuves Science de la Marime och Hirn fortsatte litet. Sedan fick han explicera uti Bertuchs Bilderbuch om tranorna och jag fick fortsätta samma stycke, äfvensom Boisman. – Jag kände ej ordet maraises. Derpå försökte han mig uti Engelskan. Explication gick som den går för en nybegynnare. Äfven litet Ryska fingo vi läsa. Explication deruti var ej att tänka uppå. Under denna tiden hade jag fått magknipningar. För att skingra dem företogo vi oss, sedan vi ¼ fått i 7 sluppit, en promenad åt malmen. – Sedan jag sprungit mig andtruten, slapp jag dem; men fick dem åter, sedan jag kom tillbaka. Hos Åkeson en sup och qvällsvard hemma befriade mig ändteligen fullkomligt ifr. dem.

Allmänna Ephemerider

Sjunde Årgången

1813.

Sjunde Häftet

Allmänna Ephemerider

Sjunde Årgången. 1813.

Sjunde Häftet.

Maji.

Sid. 383.

Den 1^{sta} vaknade jag först kl. ½ till 7 och såvida det är låf i dag upgste jag först omkring 8, gick till Masalin. Der var större delen af hans så kallade Regimente. Såsom en af öfre Classen, hvilken icke deltagit i dessa barnsligheter befann jag mig i någon förlägenhet, då de svajade med sina fanor &c men slog mig tämligen bra ut medelst några yttranden, som fullkomligen öfvertygade dem om mina tänkesätt. Skulle begära af Språkmästaren Lemangs bref, som han haft till låns; men såvida jag hörde, att han hade främmande, gick jag ej in. – Straxt e.m. förde till Lect. Molin min öfversättning af ädla Patriotiska handlingar. – Kl. 5 gick till Hirn, derifrån med honom till Blomqvist, hvilken vi jämte Arenius sedan fingo att spatsera med oss ända till emot Björkbacka. Efter återkomsten hos Lect, Molin. Han smickrade mig för min öfversättning och sade, att deri det hela var lyckligen träffad. De ord, om hvilka jag varit tviflande om jag skulle nyttja dem och derföre understreckat dem, föreföllo honom skönast. Han bad mig komma dit i morgon efter middagen. – Litet brott, ytterligare förklaring – ändock några olägenheter. – Då jag satt och skref, hörde jag röster af flere Ryssar, som sjöngo. Sången förekom utomordentligen harmonisk. Jag slängde strax pennan ifrån mig, sprang åt staden och fann att det var utanför L. Molin som de söngo.

Sid. 384.

Litteratur: Silfverstolpes Journal för Svensk Litteratur år 1797. Första Bandet.

1. Herrarne på Waldheim af J.G. Müller

d. 1.

går an såsom Roman. – Det är icke fantasiens rikedom, eller vildhet, ej det ovanliga i Characterer, icke det oväntade och förvånande i händelser, hvarigenom denne förf. vet att vinna och fästa sina läsares uppmärksamhet. Charactererne äro alla lånte ur den verkliga verlden, händelserna sådana, som dagligen förefalla, men tecknade med en Mästares hand, som förstätt den visst icke lätta konsten, att äfven åt det mest vanliga gifva lif, interesse och originalitet.

Mauritz, Comisk Roman af Friedr. Schultz. öfv. ifr. 3 Tyska uppl. 1796. 2 Delar.

En rik inbildningskraft, mycken kännedom af menskliga passionerna, finhet, sanning och naïveté uti målningar, en lätt och behaglig stil hafva gifvit Schultz ett ansedt rum ibland Tysklands Roman förf. Af dess kända arbeten i detta slag är dock närvarande Roman så väl till värdet som till tiden det första.

Lidners samlade Arbeten. 2. uppl, mycket tillökt och förbättrad. – Tio gånger sämre än den gamla.

Sommar-Promenader för 1796, oduglig.

Journal för allmänna upplysningen och sederne af sällsk. T.B. ej af mycket värde.

Läsning i blandade ämnen. N:o 1. 1797,

De afhandlingar, som redan i detta första häfte utkommit, utmärka sig ej allenast genom grundlighet i tankarna, utan äfven genom renhet och behaglighet i skriftsättet. -

Det lefvande Sverige. Dumheter.

Sid. 385.

Fants Lärobok för Begynnare i allmänna Historien. 1795, 60 sid. 8° är ej af särdeles vigt.

Historia om Trettioåriga Kriget af Fr. Schiller öfv. I Delen 2^{dra}, 3^e d^o – bra nog.

Läran om människans Själ för barn, af J.H. Campe. öfv. med anm. och tilläggn. af C. Stridsberg. 120 s. 12°.

Ehuru nyttigt arbetet i många afseenden kan vara, synes det likväl ej hafva uppfyllt alla fordringar. Själens egenskaper följa här den ena efter den andra i en nästan villkorlig ordning och utan att några hufvudegenskaper uppställas, hvaraf de öfriga kunna härledas i undervisningar och

modificationer. Med de många särskilda förmögenheter, som här blifva antagne, samt deras definitioner och förklaringar torde Metaphysici ej heller finna sig alltid nöjde.

Job. Proföfversättning af J.A. Tingstadius Skön.

Redlighetens seger öfver förtalet. – Spaniorerne i Peru, eller Collas Död, bägge af Kotzebue.

Alla Kotzebues arbeten vittna om brist på en sann smak, skarp omdömeskraft och djup menniskokännedom; charactererna äro sällan utförda och sanna och händelserna ännu mindre motiverade. Öfver allt råder en påtaglig osannolikhet, sjelfsvåldiga och till en del både seder och anständighet sårande uttryck o.s.v. En ostridig sann förtjenst framlyser deremot i en och annan scene. Mindre häftiga böjelsers skildrande, hjertats språk, framställandet af lägre komiska uppträden, användandet af naiva rörande drag, allt detta lyckas honom ofta och ovanligt; men å andra sidan förlorar han sig alltid, så snart han försöker att teckna menniskor och deras företaganden enligt den lag han inom sig sjelf gifvit deras förhållande; – eller så ofta han vågar föreställa det höga, ädla och fina i seder eller lidelser.

Philosophie öfver Naturen &c af Dr. J .Gottl. Burkhardt. Öfv. af Wallmark. 1797. 167 sid. 8°.

Sid. 386.

Boken är ganska nyttig och en angenäm läsning för den mindre upplysta allmänheten; dess stora fel ersättas af många sanna och högst intressanta anmärkningar och af den lifliga uppmuntran, som den skänker, att komma i närmare bekantskap med naturen och Skaparen.

Rahbecks stil liflig och naturlig i anl. af den förtrolige Den förste Sjömannen, i 2 sånger af Sal. Gessner, öfv. af Eric Erl. Bodell. 1797. 58 sid. 12°.

Gessners prosa är rik på bilder och verkliga skönheter, men monoton och öfverlastad med epitheter; full af enfald och naivitet, som dock ofta går öfver till affectation. Öfv. är ej särdeles väl träffad.

Fidei-Commiss till min son Ingemund. 1797 110 s. 4° ny upplaga. Innehåller en vacker moral.

Historiska Samlingar.

bra.

Historia om Stor-Britannien för året 1792; af J.W. von Archenholtz. är ej historie, innehåller många viktiga uppgifter och förtjänar att läsas af alla, som villja göra sig ett begrepp om Englands politiska ställning, öfv. är riktig och språket rent, fastän icke nog hyfsadt.

De 4 Evangelisternes Berättelse om Christo, stälde i ordning efter tiden, af Bastholm. 1797. 346 s. 8°. ej af särdeles vigt. inneh. nästan blott en copia af Evang.

Skrifter af sällskapet for allmänna medborgerliga Kunskaper. bra.

[I marginalen:] d. 2.

Försök till en öfversättning af Tacitus, äfven under titeln: Annalerne af Tacitus 2 Delar, icke särdeles väl träffad.

Menniskohjertats, eller Juliette Grenvilles Historia. Öfv. af Leonh. Joh. Chenon. Andra uppl. 2 Delar.

Det aesthetiska värdet är ringa; men Romanen har dock ändtligen ett moraliskt syftemål och kan gifva både nöje och uppbyggelse.

Sid. 387.

Forts. ifr. 381. – Officerarne kunde tämligen väl Svenska och talte äfven Latin. De voro särdeles hyggliga och artiga. L. Molin tracterade dem med mjöd. Mig bod han äfven ett glas. – Hänryckt lyssnade jag till sången, som med de mest harmoniska toner strömmade i min själ. – Hela dagen förut, alltsedan jag kom i morgons ifrån Masalin, har jag umgåtts med hvarjehanda förslager att förlöjliga nedre Classens militairöfningar. Än har jag tänkt på ett försök till en satirisk Hjeltevisa för den nya Corpsen, än i prosa utgifva några brochurer &c, äfven hade jag i sinnet att banna upp Broberg rätt dugtigt, för det han förnött hela dagen med fåfängligheter och ingenting läst. Huru förändrad fann jag mig icke, sedan sångarena gingo till sina qvarter och jag till mitt. – Jag tänkte, hvad har du att inblanda dig uti deras exercise? Är det icke en barnslig kitslighet att medelst onödigt hufvudbråk kanske ådraga dig fiender? Låt vara, att deras upptåg äro barnsliga, hvarföre skall du göra dig med barnslig och söka tadla dem? – Förmaningen till Broberg uppskjuter jag till i morgon.

NB. Recruter inkommo i dag till staden ifrån Ryssland. – Jag satt upp något länge. – Vi hafva icke heller i dag läst något för Språkmästaren; emedan han med de öfriga lärarena varit buden till Strömberg.

D. 2. uppsteg först kl. $\frac{1}{2}$ till 7 – absenterat kyrkan – litet före middagen kom Boisman hit, vi företogo oss att uträkna formeln för eqvationer af första graden med 3 obekanta. Men då det drog långt ut, och han gick bort, ides jag icke längre fortsätta uträkningen – hos Nystén, han var sysselsatt att utgrunda en proposition om storheters Arithmetiska förhållande, beviset ville ej till alla delar lyckas för honom - gick sedan enligt Lect. Molins kallelse i går, till honom. Han skulle nämligen gå igenom mitt scriptum.

Sid. 388.

Till ett prooemium drack han s|elf och räckte äfven åt mig ett glas mjöd, sedan satte vi oss till arbetet. Han hant stort ej säga mer än att mensklig borde heta mennisklig, innan en Capten Sahlstedt ankom, en man, som just ej skall utmärka sig på det bästa och saknar all förtjenst utom den att rita väl. Lect. Molin tog mig i hand och bad mig ursäktas sig, att han ej längre kunde fortfa med det påbegynta arbetet, utan att jag måste lämna honom. Jag gjorde det, gick sedan för att spatsera. Vädret var utomordentligen skönt. Allt var i lif och rörelse. Jag förhöll mig till den glädje, den munterhet och tillfredsställelse, som målade sig på andras ansigten, såsom en paus i musiken. Ändteligen återkommen hem var jag knapt capabel att tänka något redigt; jag började läsa Bours Lefnads målningar. Efter en tid märkte jag att spatseringen dock icke varit utan nytta såväl för kropp som själ. Efter aftonmåltiden gick jag ännu ut för att spatsera med Masalin och Eneberg, hvilka trodde sig få blifva dervid ledsagare för tre flickor; men de betackade sig för complimangen. - Sedan var jag hos Masalin en stund, gick sedan till Blylodh, lånte af honom Borgströms papper tills i morgon. En harmonisk sång hade varit för mig välkommen denna afton. Den skulle säkert nedtystat de planer, min äregirighet gjorde. Ännu har jag icke tilltalt Broberg; men han såg tillräckligen på mig, att jag var ledsen. – NB. Straxt eftermiddagen afmarcherade under sång ett Compagnie Infanteri, som i förledne fredag inkommit ifrån Helsingfors. – Jag vakade länge om aftonen. Klockan måste hafva varit mycket, då jag lade mig att sofva,

Sid. 389.

Litterairiska anteckningar (forts, ifrån s. 384.)

Yoricks och Elizas Brevvexling öfv. ifr. Engelskan. 1797. 78 s. 8°.

Eliza, hvars rättare namn är Elisabeth Draper, var gift med Dan. Draper Esq. Ledamot af Engl. regeringen i Bombay. Hon var född i Indien. För att förbättra en hälsa, som climatets hetta försvagat, gjorde hon en resa till England, och der var det, som Sterne gjorde hennes bekantskap.

Elizas förstånd och hjerta skola bäst genom hennes bref bedömmas; om hennes utseende yttrar sig Sterne sjelf i 12: Brevet: "Du är icke skön, Eliza, ej heller är ditt ansigte något, som kan behaga tiondedelen af dem, som se dig; men du är något mer: ty jag drar icke i betänkande att säga dig att jag aldrig sett ett så förståndigt, lefvande och godt ansigte; och till följd deraf var det aldrig eller skall det någonsin blifva en man af tanke, ömhet och känsla tre timmar i ditt sällskap, som icke var eller blir din beundrare, Din vän; det vill säga, om du aldrig antog någon annan Character än din egen, utan syntes samma okonstlade varelse, som naturen dig danat. Du har något i dina ögon och din röst, som är oändeligen mer öfvertalande, än alla de qvinnor jag sett, läst eller hört talas om. Men det är den der förtjusande namnlösa förträfflighet, i hvilken endast folk af fin känsla kunna blifva intagna."

Om Sternes bref kan man säga, hvad han sjelf säger om sina predikningar: de hafva kommit helt varma ifrån hans hjerta. Man finner der icke dessa vildare utflygter af en nyckfull fantasi, som så träffas i en del af hans öfriga arbeten; det är blott utgjutningar af ett känslofullt hjerta, som med den ömmaste uppmärksamhet deltagar i en väns äfven minst betydande omständigheter. Under namnet Yorick har han tecknat sin egen Character i sin Triatram Shandy och utgifvit sin känslösamma resa och sina predikningar.

Om Elizas bref, hvilka först länge efter hans för hennes oöfvervinneliga blygsamhet af ett annat fruntimmer erhöles, som deraf fått afskrifter yttrar sig Sterne i 21:sta brevet:

Sid. 390.

"Hvem har lärt dig konsten att skrifva så väl, Eliza? Du har i sanning upphöjt den till en vetenskap! När jag behöfver reda penningar, och min sjukdom tillåter mitt förstånd att vara värksamt, skall jag trycka Dina bref, såsom fullkomliga försök af ett olyckligt indianskt fruntimmer. Stilen är ny och skulle alltid tillräckligen befordra afsättningen, utan någon annan förtjenst, – men deras tankestyrka, deras naturliga lätthet, deras ande är utan likhet, tror jag, på denna halfdel af jorden; ja äfven, vill jag fram för, ibland qvinnorna i Din verldsdel." Öfversättningen är väl träffad.

Julie, eller förnuftets seger öfver Passionerna. Öfv. ifr. Ryskan 1797. 38 s. 8°.

En liten småtäck berättelse, utan anspråk, men därför icke utan förtjenst. Den har ingenting ovanligt, intet som särdeles intresserar i plan eller händelser; man kunde äfven hafva att påminna vid sjelfva upplösningen; – men den skulle dock kunna behaga genom en lätt och angenäm stil, om icke, under Öfversättarens (ifr. Franskan) något tunga hand, äfven af detta behag en stor del gått förlorad.

Lovisa Duval; eller en Fransysk Emigrantskas Händelser 1797. 2 Del. 186 s. 8°.

Berättelsen liknar mindre en romanesk digt, än en saga, sammansatt i afsigt att dermed roa barn. Ett bristande sammanhang och ett svagt interesse äro ej denna Romans största fel. Den strider till en så hög grad emot anständighet och seder, att den i anseende dertill förtjenar kritikens strängaste näpst. – Man har ansett sina läsare vara af en så grof sinlighet, att msn äfven behöfde oanständiga ord för att af dem begripas.

Religions Handbok, af Joh. Aug. Hermes. Consist. Råd m.m. 3 Delar. Öfversättning. Ett vackert och nyttigt arbete. Öfversättningen är lyckligt träffad.

Sid. 391.

Den Christeliga Religionens Hufvudläror till allmännelig uppbyggelse, af Mag. Christ. Bastholm, öfv. 2. Uppl. 1797. utom föret och inneh. 632 s. i 8°.

Ehuru detta arbete är af mycken förtjenst, anses det dock öfverträffadt såväl af de flesta förf. egna arbeten, som ock andra förfs i samma väg, af hvilka vi hafva öfversättningar på modersmålet, en Jerusalem, en Hermes, en Sess. – Öfversättningen är dessutom mycket misslyckad.

General Bonapartes Lefvernesbeskrifning. Öfversättn. ifr. Tyskan, (Portes fortuna adjuvat) 1797. 50 s. 8°. hade ej varit värd att öfversättas.

Resa genom Pålen, åren 1793 och 1794. Sammandrag. 1797. 350 s. 8°. Förf. är Schultz, förut känd såsom förf. till en resa genom Frankrike, och flere förträffliga romaner – Boken är mycket att värdera, skada blott att den är endast i sammandrag – Öfversättningen är bra af Ödman.

Andaktsöfningar för sjuke och sängliggande, af Doct. Christ. Bastholm. 1797. 606 s. 8°. Arbetet är af utmärkt värde, lofvar mycken nytta, och bedrager icke läsaren i sin väntan. Öfversättn. är ren och tydlig i uttryck, men afviker i ett och annat ifrån de mest antagna ortographiska grundsatser. Trycket är vackert och nitid, likväl graverande för svaga ögon.

Golmar-Ada, Furste af Garisene. Prolog i en akt. Efter Iffland af M. Altén. 1797. 33 s. 8°,

Trollet. Lustspel i 4 akter, af M. Altén. 1797. 77 s. 8°.

Efter Bokstafven, eller den enleverade älskaren. Lustspel i en akt. Efter Brömel af Altén, 1797. 36 s. 8°. alla tre bra, -

Lilla Pompe, eller en knähunds lefnadslopp: af Hr Coventry, öfv. ifr. Eng, 1797. 216 s. 12° – en af de dåligaste Romaner. – Illa öfversatt dessutom,

Så går det till i verlden. resebeskr. öfvers. 1797. 271 s. 8°.

Sid. 392.

En sammanflickning af flere författares yttranden. -

Voltaire de nya Philosophers Orakel, öfv. ifr. Franskan af Mag. Pet. Roos, Prost och Kyrkoh. i Wästerstad och Östraby. 1797. 336 s. 8°. Var helt och hållet onödig att öfversättas, hälst i vår tid.

Sedolärande berättelser, för menige man och Lärobarn; af J.P.A. Snell. öfvers. af Jon. Dusén. [3] Delar – Ämnen äro ej alltid de bäst valde för menige man och öfversättningen är åtminstone i första delen merändels osvensk.

Skaldeskrifter af Adlerbeth. 1^{sta} Bandet 1797. 24 s. 8°.

Ehuru man i Hr. A. skaldeskrifter icke torde böra söka phantasiens och passionernas språk, icke en förekommande originalitet, icke det sublima eller lekande af snillet, böra de dock högt skattas för sin regelbundenhet, och en allmänt rådande sundhet i tankar och värdighet i uttryck, och för förf. bemödande att rikta och rensa språket.

Lärobok i naturläran. Till studerande ungdomens tjenst. Med Kongl. Majt:s allern. Priv. 1797. 282 s. 8°. med I Tabell. Ibland de i de fysiska vettenskaperna hos oss utkomna böcker, lär denna vara den första, som utmärker sig genom en öfverallt rådande oduglighet.

Eremiten, eller Fadershjertat. Skådespel, blandadt med sång. af Aug. Kotzebue. Fri öfvers. af Gab. Eurén. 1797 96 s. 8°. är ibland alla förf:s moraliska lustspel, det som bäst characteriserar hans tänkesätt och skrifmaner.

Baurs Lefnadsmålningar.

(1–58) Hans Joachim von Zieten, General vid Kongl. Preussiska Kavalleriet, Chef för ett Husar Regiment, och Riddare af Svarta örns orden.

Denne hjelte, som uti 13 år tjente staten, föddes den 18 Maj 1699 på Wustrau uti Ruppigen, 7 mil

Sid. 393.

ifrån Berlin. Hans fader, mindre omsorgsfull för hans uppfostran, öfverlämnade honom mest åt sig sjelf. Redan i sin ungdom yttrade han en bestämd kärlek i s[yinner]het för militäriska ståndet. Då hans lärare, hvilken hans föräldrar gåfvo honom i dess 13:de år, af sin discipel bemärktes vara behäftad med omoraliska gerningar och han en gång ville aga honom, satte han sig till motvärn, och upptäckte för sina föräldrar, hurudan lärare de anförtrott honom. Läraren blef också efter anställd undersökning afskedad.

I sitt 14:de år blef han fänrik vid Schwendyska Regimentet; men då andra 4 gånger blifvit honom föredragne vid ansökningen att avancera till löjtnant, tog han afsked 1723; hans fader sadess några år förut aflidit. 1726 antog han ånyo, som löjtnant, tjenst vid Wuthenovska Dragon-Regimentet, inom hvilket han snart tillvann sig allmän högaktning och kärlek. Stabs Ryttmästaren, som var den ende, som hatade honom, utmante han på duell, sedan han i två år tåligt uthärdat hans förolämpande uppförande. Denne mottog icke utmaningen, utan utverkade hos Kon. att Z. vid slutet af året 1798 affördes till fästningen Fredriksburg vid Königsberg, der han måste tillbringa nästan hela det följande året. Då han återkom, måste han duellera med sin fiende, emedan Off. förklarade, att de ej förr ville tjena med honom. Då hans värja afbröts, grep han till en trädstang och gick dermed löst på sin fiende. – Båda arresterades, Ryttmästaren blef fästningsfånge, samt Z. kasserad. Efter en tid utnämnde dock Kon. honom till Löjtnant vid Husarerna i dess 31 år, och 1735 skickades han på Konungens befallning till Rhen emot fransoserna och ådagalade der de första prof af tapperhet. Kejsarl. Generalen von Baronay fattade kärlek till honom, blef hans lärare i krigskonsten och utverkade att han snart utnämndes till Major. Nu förmälte han sig med en skön, dygdig och förständig fröken von Jurgas.

Sid. 394.

Hans Konungs död 1740 öppnade honom en öppen väg till odödlighetens tempel, då Fredrik II uppsteg på thronen och kriget utbröt i Schlesien. Här utmärkte han sig i den grad, att han blef Chef för ett Husar-Reg., belöntes med Orden för militäriska förtjenster. Hans Corps var alltid en skräck för Österrikarne. Fred slöts i Breslau; men då kriget ånyo utbröt 1744, tågade Z. åter med sitt Regiment till Schlesien, och utnämndes till General Major, samt fick en tillökning i sin lön af 1200 Riksdaler. Märkvärdigast var den march han gjorde med sin corps midt igenom Österrikiska Trupperne, under deras uniform utan att blifva upptäckt föran i Jägersdorf, der han undsatte

Markgrefven Carl, som varit instängd med 8 till 9000 man. Litet före fredsslutet 1745 i Dresden, blef han bleserad i vaden, och måste lämna armén. Nu sysselsatte han sig med förbättringar å sin landt egendom och njutningen af den husliga lycksaligheten. Många olyckans stormar mötte honom, hvar af den hårdaste var hans Konungs onåd. Uti 7 år uthärdade han sitt missöde såsom en man. Till dessa hårda pröfningar sällade sig nu äfven det husliga lidandet, dess enda högt älskade son afled i sitt 7 år i Kopporne. 5 år derefter rycktes hans förträffliga maka ifrån hans sida, sedan han i 19 år njutit sin största lycka uti ägandet af hennes kärlek. Detta var det sista hårda slag, som träffade honom. Trött vid sina fienders försmädelser och misshandlingar, yttrade han kort före det 7:åriga krigets utbrott, den önskan att erhålla sitt afsked. Men nu var icke Fredrik hugad dertill. På flere sätt sökte han visa honom sin förnyade ynnest; men stolt yr-

Sid. 395.

kade Z, endast på sitt afsked, tills Kon. ändtligen sjelf besökte honom och bragte honom till försoning. Z tågade nu i fält, såsom Gen. Löjtnant, hvartill han i Aug. 1756 upphöjdes. Under hela detta krig visade han den mest utmärkta tapperhet och bidrog mycket till den lyckliga fred, som 1763 slöts i Hubertsburg. Z. återkom ifrån detta långvariga krig, uppuren af en allmän högaktning. För alla blef han i förtjenster nästan en föresyn utan sin like. Af alla sina medborgare älskades han med barnslig vördnad. Utländningar räknade alltid ibland de förnämsta märkvärdigheter i Berlin att få se Zieten. Kejs. Katarina af Ryssland och Drottn. af Sverige utbådo sig i dessa hänseenden af honom själf att få hans porträtt. Så ofta han visade sig på gatorna, stadnade alla, som blefvo honom varse och hälsade vördnadsfullt på honom. -

Z. ingick nu i sitt 65 år uti ett nytt lyckligt ägtenskap med en fröken von Platen. Kon. gaf, såsom en skänk för hans maka, en kostbar juvelring, hvares värde vida öfversteg ett tusende Riksdaler. Då han året derpå var nog lycklig att åter erhålla en son, bivistade Kon. jemte Drottningen och alla det Kongl. huseta höga anförvanter barnets döpelseakt, Hans nyssfödde son utnämndes till Kornett vid Zietenska husarregementet. Ännu i sitt 79 år ville han följa Kon. och arméen till. Bajerska thronföljdskriget, men det tilläts honom inte. Nu sysselsatte han sig med förskönandet af sin landtegendom och stilla välgörningar ibland sina grannar. Då han inreste till Berlin, tog Kon. alltid emot honom med den mest utmärkta öppenhet och erkänsla. Hans sista vistelse på slottet i dess 86 år, och Konungens uppförande emot honom har Chodowiecki i en tafla lifligen

Sid. 396.

afskildrat. – Han afsomnade i Berlin icke länge der efter d. 27 Jan. 1786, uti en ålder af 87 år. Han begrafdes nära invid kyrkan i Wustrau. Konungen skänkte då hans enka och barn 10000 Rdr. En lika summa hade han äfven redan år 1770 skänkt denne sin älskade General, då han köpte de tvenne öfrige tredjedelarna af byn Wustrau.

Z. var liten och mager, samt ägde en vacker och proportionerlig kroppsställning. Dess ansigte var något aflångt, pannan hög, håren mörka, ögonen stora och blå; näsan rak, lång och spitsig; läpparne stora och tjocka, och nedre läppen ägde ett ärr, som han i yngre tjenståren under en honom anbefalld och våldsamt värfning bekommit. Alla dessa anletsdrag voro starka och utbildade, ehuru de ej utmärktes af skönhet, men väl af manlig harmoni. Hans eldiga ögas genomträngande blick var särdeles uttrycksfull, och hans allfvarsamma min gaf honom ett värdigt utseende. Han gick rak; hade en lätt och fri gång, samt verkställde alla sina rörelser hastigt, och förde sin värja äfven så skickligt i vänstra handen som i den högra. Han dansade väl, men blott 8 gånger under hela sin lifstid; satt otvunget till häst. Hans öfriga väsende och uppförande voro sådana, att de ägnade en man, hvilken passionerna mycket sällan beherrskade. Han talade sällan; men vanligen mycket i få ord. Hans svar voro alltid bestämda, och ådagalade stundom äfven hans träffande snille. Hans röst var grof och manlig; hela hans väsende tillkännagaf själens lugn, erfarenhet och karaktärens fasthet. I anseende till sin klädsel hade han vänt sig vid en ovanlig renlighet; och äfven på ålderdomen utgjorde ännu uniformen hans morgonklädnad. Då han tvättat och klädt sig, måste dess kammartjenare aflägsna sig. Han förrättade då i stillhet sin bön, frukosterade sedermera. I anseende till sin

Sid. 397.

beständigt svaga hälsa betäckte han äfven i sin kammare sitt hufvud med en hatt. Dess frukost utgjordes af en vattensoppa och smörgås. Kaffe eller vanligt thé hade han måhända aldrig smakat. Middagen åt han med god matlust, tvenne rätter, hvaribland gula rofvor nästan beständigt utgjorde hans föda. Hans dryck bestod af vatten eller plisaner. Dess aftonmåltid utgjordes af tvenne lättsmälta rätter och var alltid, sig lika. Hans sjuklighet hade tvungit honom till denna måttlighet. Först uti dess 84:de år kunde hans egna förmå honom, att, vid sin tilltagande svaghet betjena sig af en stoppad ländstol.

Hans böjelse för gästfrihet, sällskaplighet och det öfverflöd, som nu vanligen herrskade på hans bord, tilltog med åren, jemte att han mer beständigt då var vid ett muntert lynne. Såsom värd utmärktes han af ovanligt förekommande godhet, och af en särdeles omsorg att uppsöka allt, som kunde roa hans gäster. Uti en mindre krets älskade han mest umgänget med de mera erfarna ibland officerarne, och samtalade med dem öfver militairiska ämnen. – I alla hänseenden må man betrakta 2. såsom en militairiska ståndets prydnad. Såsom anförare förenade han alltid vishet med mod, beslutsamhet med ståndaktighet, våldsamt, klokhet och rådighet med snille. Med köld och omtänksamhet utkastade han sina planer, och med en ovanlig skyndsamt och styrka utförde han dem. Aldrig handlade han otidigt och aldrig annat än det utsatta stället: beredd på alla oförmodade händelser, förstod han att ögonblickligt begagna dem, och att deremot vidtaga alla möjliga utvägar. Hans militairiska blick var, ehuru hastig, likväl säker; han öfversåg och utforskade allt, och alltid vidtog han lika mästerliga dispositioner. Böjd för alla djerfva företag, som kunde förenas med hans pligt, var han i högsta grad oförskräckt.

Ehuru ganska sträng och ordningsfull i tjänst, sörjde han likväl ifrigt för sina underhåfvandes väl på allt möjligt sätt. Af sina officerare fordrade han den strängaste tystlåtenhet i allt det, som företogs emot fienden. Korpsen, som med honom uttågade till någon expedition, erforo sin be-

Sid. 398

stämmelse först i det ögnablick, då de skulle utföra den. Z. var arméens skyddsgud. Honom anförtroddes vanligen under marscher omsorgen för krigshärens säkerhet. Han öfversåg nejderna, red öfver allt omkring och undersökte äfven den minsta omständighet, som kunde bidra till densamma. Alldeles ensam besökte honom Monarken ofta under nattens stillhet uti en låg bondkoja, för att af honom hämta råd och tröst. Med sin lugna och ostörda munterhet lyckades det honom alltid att uppmuntra soldaterna under nödens tid. Hans vänlighet emot alla, förenad med hans beständiga rättvisa och opartiska tillgifvenhet utan undantag för alla, och med en helt och hållet egen försakelse, förskaffade honom detta öppna förtroende och denna utmärkta vördnad, med hvilken hela arméen enhälligt kallade honom sin far. Han var det äfven för landtfolket i de fiendtliga staterna. Aldrig förlorade någon genom hans förvällande det outhärliga, eller utöfvades någonsin barbari och grymhet. -

Oaktadt hans utmärkta belevnhet framlyste dock alltid uti hans uppförande en ädel stolthet. Aldrig eftergaf han något af sin rang uti tjensten äfven för den förnämsta i riket. Hans lågande äregirighet, första orsaken till hans bemödanden å ärans bana, ändrades i senare åren till en stilla känsla utaf heder. Det är också säkert att han i sina yngre år äfven var särdeles tillgifven en annan passion, och invecklad i flerfaldiga kärleksäfventyr.

Såsom oegennyttig förblef han sig alltid lika äfven i ålderdomen. Ej allenast sina underhåfvande utan äfven andra byar satte han i välstånd.

Den rena källa, ifrån hvilken alla dessa dygder ledde sitt ursprung, var Religionen, Z. var alltid en from och verksam Christen, hvilkens tro och hela Kristendom bestod uti ett ödmjukt och ovilkorligt förtroende till Gud, h-n han tilltrorde styrandet af mensklighetens öden.

Sid. 399.

Under hans bemödanden att behaga Gud, hyste han alltid äfven den tanken, att detta endast kunde ske genom goda och samvetsgranna handlingar, och genom ett verksamt bearbetande på sina medmänniskors väl. Härifrån härledde sig hans ovanliga försakelse af sina egna fördelar, då desse med andras ej stodo att förena, och den sällsamma ordentlighet, att han, äfven i sin ungdoms ifvers äregiriga bemödanden, aldrig tillät sig något enda, i tysthet begånget, falskt steg. För att åt

efterverlden bevara minnet af de tjenester, dem Z. tillskyndat sin fosterbygd, lät Fredrik Wilhelm II den 27 Febr. 1794 på Wilhelmsplatsen i Berlin uppresa hans bildstod af Karrarisk marmor; och den förevigade hjeltens svägerska, den namnkunniga fru von Blumenthal på Vehlow, författade en honom värdig biografi. Med sanningens röst yttrar sig Gleim om denna förträffliga lefnadsbeskrifning: "Sedlig var hjelten! och dess lefnad tecknade sedligheten."

(59–96) Jonathan Swift. Domprost vid St. Patric i Dublin.

Denne originele man föddes d. 30 Nov. 1667 uti Dublin och blef redan i sina första lefnadsår - bortförd. Hans amma, förälskad i honom, tog, då hon måste begifva sig till England, honom med sig, utan modrens vetskap (ty fadren var död innan han föddes) och behöll honom hos sig tre år, samt danade så omsorgsfullt hans förstånd, att han redan i sitt 4:de år kunde riktigt stafva och läsa obehindradt i Bibeln. I den mån han emedlertid tillväxte, røjdes äfven allt mera hos honom ett tvärt och motbjudande väsende, hvilket gjorde att han bekom ganska få vänner. Understödd af sina släktingar anlände han i sitt 14:de år till Universitetet i Dublin, der Lektyren af historiske och berömde skalders arbeten utgjorde hans sysselsättning. Hans ekonomiska omständigheter sämrades allt mer och mer, och den enda tröstande utsigt för framtiden ägde han i en rik kusin i Lissabon, denne kom äfven i ett

Sid. 400.

ganska kritiskt ögonblick. Swift hade, alldeles blottad på penningar, och intagen af förtviflans fasa, lagt sig uti fönstret, för att skingra sina dystra tankar, då han blef varse en skeppare, som frågade efter någons boning, och strict derefter hörde han ett klappande uppå sin dör. Han skyndade att öppna den, och skepparen inträdde med frågan: "är ni herr J. Swift?" – "jai" – Jag har något här ifrån Hr. Willoughby Swift i Lissabon att lemna er. Han uttömde på bordet en stor läderpung, full af silfver piastrar. Sw. ville i sitt hjertas första ifver lemna till skepparen en mångd. deraf oräknad; men denne förklarade, att han ej ville emottaga något. Sedermera var S. aldrig mera i brist, åtminstone af det nödvändigaste.

Sedan han på det besynnerliga sätt, som man känner, erhållit Doctors graden, tillbragte han ännu någon tid vid Universitetet i enslighet; ty de studerande lemnade honom icke särdeles aktning och deltagande, sedan man offentligt hade ansett honom, som ett dumhufvud.

Swift var nu i sitt 21 år onyttig till allt, utom det andliga ståndet, hvaruti han icke heller hade särdeles utsigt för sin framtida lycka; ty i de för en ynglings befördran nödige yrken, ägde han inga insigter, och mindre känd genom sin ensamma lefnad, var äfven hans redan af naturen dystra lynne, ganska mycket hindrande för hans personliga förvärfvande af vänner. I denna hårda belägenhet uppsökte han, så mycket det än kostade på hans stolthet, sin släktinge, den lärde statsmannen

William Temple. Denne upptog honom i sitt hus, behandlade honom med godhet och kärlek och vände honom att flitigt läsa sådana skrifter, som kunde lämna honom förmåga att åter ersätta den förlorade tiden. Nu utvecklade sig allt mera S. talanger, och hans välgörare blef tillika hans vän. Han presenterade honom för Kon.

Sid. 401.

Wilhelm, och sände honom sedermera i en viktig angelägenhet till hofvet, och nyttjade honom till Korrektör af sina egna arbeten. – Det beroende lifvet var likväl icke enligt med Sw. tänkesätt. Han lemnade därför, några år derefter, sin välgörare, reste till Irland, och lät prestviga sig, bekom sedermera uti sitt 27:de år prebendet af Kilroot, som ungefär årligen afkastade 100 pund. Snart fann han likväl, att han här icke hade en gång sin lifsbergning och beslöt att nedlägga denna beställning. Då han en gång fördjupad i dessa tankar, fortsatte sin vanliga promenad, mötte han en redan bedagad andelig till häst. Han hälsade på honom, samt började att samtala med honom; och denne mannen behagade honom så mycket, att han bod honom till middagsmåltid, samt öfvertalade honom att hos sig qvarblifva några dagar. Han fann under denna tid i honom en man af enkla seder, sundt förstånd, någon beläsenhet, och oskrymtad fromhet. Äfven erfor han, att han ägde blott en Kurators beställning, och 40 punds årliga inkomster, hvaraf han måste föda sig, hustru och 8 barn. Han begärte då låna honom sin svarta häst för att derpå kunna rida till Dublin. Der utverkade han, att den gode gubben utnämndes till hans efterträdare.

Efter nästan 13 månaders frånvaro hastade nu S. tillbaka till Sir Williams gods och förblef der, tills denne 4 år derefter af döden undanrycktes honom. Vid denna tid författade han sina berömda digressioner och bokslagtningen, h-a båda skrifter utmärkt hedrade hans höge och lärde vän.

Ej långt efter Sir Williams död begaf sig S. åter till London och ombestyrde der en förbättrad upplaga af Temple's verk, och öfverlemnade den tillika med ea dedication till Konungen. Då både dedicationen och hans sedermera inlemnade Memorial blef utan verkan, antog han, förargad härofver, det första tillfället, som yppade sig, att befrias ifr. sin plågsamma sysslolöshet. Han åtföljde Lord Berkeley såsom sekreterare till Dublin; men förlorade äfven denna ringa beställning under den förevändning, att det ej anstod en andelig att vara sekreterare.

Sid. 402.

Nu erhöll han slutligen efter flera fåfånga suppliker, de båda prebenderna Laracor och Ruthbeggen. (Bönstunder om onsdagar och fredagar. Första g[ånge]n endast klockaren Roger.) En månad hvarje år entledigade han sig ifrån embetsgöromålen och reste till England, i hopp att finna tillfälle att utmärka sig och derigenom förbättra sin närvarande ställning. Hans sätt att resa var lika besynnerligt, som hvarje annan hans handling. Ofta färdades han med en forman uppå dess vagn;

men ännu oftare gick han till fots. Öfver natten dröjde han merändels i sådana hus, der det öfver dörren stod skrifvet: "Här logerar man för en styfver." Han ägde sitt nöje i lägre folkklassens lefnadsuppträden, och deras samtal voro för honom en orsak till löje.

Under sina årliga besök i London tillbragte han den mesta tiden uti Lord Berkeleys hus, och förestod der en Kapellans syssla, bevistade Ladys enskildta andagtsöfningar, och föreläste henne vanligen sedermera en moralisk eller religiös afhandling. Då Grefvinnan, som fattat ett särdeles tycke för Boyle's betraktelser, tänkte låta genomgå dem i ordning, upptänkte S. för att befria sig ifrån denna för honom mindre underhållande lektyr, följande skälmstycke. Han tog boken i tysthet med sig hem; och infogade försigtigt några blad deruti, på hvilka han sjelf upptecknat några sina egna tankar öfver en qvastkäpp. Derefter återlade han oförmärkt boken på sitt ställe. Då Damen vid hans nästa besök bad honom fortfara med nämnda betraktelser, började han ganska alfvarsamt läsa: betraktelser öfver en qvastkäpp. Grefvinnan upprepade: betraktelser &c fy! fy! Det var ett underligt infall! Sw. fortfor med oförändradt alfvarsam min och Mylady Berkeley tillkännagaf då och då sin beundran öfver den store mannen, h-n af en så ringa omständighet kunde härleda så

Sid. 403.

förträffliga moraliska lärdomar. Då strax derefter det öfriga sällskapet inkom, föregaf S. några göromål och aflägsnade sig. Då nu Grefvinnan ledde samtalet på Boyle och qvastkätten, hemtades äfven boken fram och man fann verkligen deri betraktelsen; men författad af Swift; hvarefter man utbrast i ett allmänt skratt. Från denna tid entledigades S. ifrån sin föreläsningssyssla; men den snillerika skriften befordrades till trycket. Föröfrigt hade han ännu icke utgifvit annat, än Bokslagningen och Stridigheterna i Athen och Rom utan förf. namn. På Buttons Kaffehus, en samlingsplats för vittra snillen, gjorde S. på ett besynnerligt sätt deras bekantskap.

Han besökte det flere dagar, lade sin hatt på bordet och gick sedan med stora steg en half eller en hel timme upp och ner uti rummet, utan att samtala med någon, eller tyckas gifva akt på något, som der tilldrog sig. Slutligen tog han alltid sin hatt, räknade sina penningar på bordet, och gick derifrån utan att säga ett ord. Man kallade honom i anledning deraf den galne kyrkoherden. En afton såg man honom åtskilliga gånger häfta sina ögon på en bestöflad herre, hvilken äfven tycktes vara en landtbo, och slutligen närmas denne. Utan att först hälsa på honom, frågade han: "Tala, min Herre! påminner ni er att hafva någonsin öfverlevvat en alldeles vacker väderlek?" – Den främmande svarade förvånad: "Ja. Gud vare låf! min Herre, jag påminner mig att ofta hafva öfverlevvat ganska många vackra dagar!" – "Detta är mera, svrade S. än jag kan säga; jag påminner mig aldrig en väderlek, som icke antingen varit för varm eller för kall, för våt eller för torr; emedlertid lagar alltid den allsmäktiga Guden så, att vid slutet af året allt blifver godtgjort." – Efter dessa orden tog han sin hatt och gick hastigt bort.

Sid. 404.

Alla sågo efter honom, och stärktes ännu mera i sin fattade mening, att han ej vore vid sina sinnen. På samma Kaffehus skall en annan anekdot förefallit emellan S. och Dokt. Arbuthnot. Doktorn hade i största skyndsamhet skrivit ett bref, som var fullt af bläckplumpar; och då han såg denna sällsamma kyrkoherden stå nära intill sig, frågade han i afsigt att skämta med honom: "Har ni någon sand hos er, min Herre?" – "Nej, svarade S.; sand har jag visst intet, men väl grus, och det finns uti min blåsa; om ni vill gifva mig ert bref, så skall jag p[in]ka derpå." Denna besynnerliga början grundade en bekantskap dessa båda snillen emellan, hvilken sedermera uppnådde styrkan af den förtroligaste vänskap. Efter denna händelse såg man honom ej mera på B. Kaffehus, förrän Sagan om en tunna hade kommit uti dagsljuset; då de i förf. till detta mästerliga arbete återsågo sin förryckte Kyrkoherde.

Alla män af geni och smak sökte nu hans umgänge, och beundrade hans originela snille, hvilket alltid framlyste utur de ironiska skaldestycken, som småningom nu utkomma. I anledning af de politiska oroligheter, som utmärkte Drottning Annas regering, utgaf han åtskilliga politiska skrifter, som väckte ett allmänt uppseende. Så mångfaldiga talanger, så vidsträckt kunskap i politiken, sådan styrka och värdighet i uttrycken, förenade med ett så skönt och mästerligt skrifsätt, och i s[ynner]het så mycket snille och en så ovanligt träffande kraft i satirer, gånge anledningen till den säkra förmodan, att S. skulle blifva den skickligaste och mest fruktansvärda försvarare utaf det parti, till hvilket han sällade sig. Han förblef uppå ministärens sida, och stridde på deras sida för deras sak i alla små skrifter, skaldestycken och veckoblad. Det var således ej underligt, att ministären på allt sätt smickrade honom, och begagnade hans talanger till sina ändamåls uppnående.

Sid. 405.

Han bevistade de hemligaste rådplågningar öfver politiska ämnen; och äfven i Hofmännens muntrare krets spelte han en särdeles betydlig roll. Ännu ägde han ett ovanligt gladt och muntert lynne, och hans samtal förskaffade, icke allenast snillen, utan ock alla, hvilka ägde blott den minsta smak för den sällskapliga glädjen, de största nöjen. Det största låford för hans karakter utgör måhända det, att han använde hela sitt så viktiga inflytande vid hofvet, endast för att skydda och befordra sanna förtjenster, utan att dervid göra något afseende på politiska meningars skiljaktighet.

Oaktadt ministrarne sökte belöna hans förtjenster emot dem, kunde han dock utverka för sig endast Domprosteriet vid St. Patric i Dublin i Aprill 1713. Drottningen ville måhända härigenom på ett anständigt sätt aflägsna honom ifrån hofvet. -

Vid hans ankomst till Irland efter Drottningens död 1714, hade partiernes häftighet i detta Konungarike stigit till sin största höjd, och såsom han allmänt varit ministrarne tillgifven, förföljdes han till den grad, att han ej vågade lemna sitt hus, utan att vara ledsagad af en beväpnad betjent;

mera smärtande var för honom likväl det, att ibland sina förföljare märka personer, hvilka han fordom bevist de viktigaste tjänster. Under sådana omständigheter undandrog han sig världen och lefde uti 6 år blott uti ett utvaldt sällskap, som visste att skatta hans värde. Först 1720, då det började blifva lugnare, utgaf han en liten politisk skrift, till Irländska manufakturernas försvar, hvaruti han sökte öfvertyga Irländarena, det de till större delen sjelfve hade orsakat sitt elände. Denna skrift åstadkom emedlertid mycket oväsande, och boktryckaren måste derföre uthärda mångfaldiga förargelser. Sw. tog då åter sin tillflykt till sin enslighet och författade under sina lediga stunder Gullivers resor, den satir, i hvilken han utgjöt sin bitterhet öfver människornas laster och dårsaker.

Sid. 406.

Boken väckte ett allmänt uppseende, lästes af alla folkklasser och anseddes nu såsom en af författarens snillrikaste skrifter.

[Sjögrens tillägg i marginalen:]

Den fullständigaste edition af Swifts skrifter är den af Walter Scott besörjda, år 1815 utgifna uti 19 8 Band med ett porträt och andra kopparstick med egna anmärkn. och en ny lefvernesbeskrifning öfver förf. af utgifvaren, öfver 100 förut otryckta originalbref, afhandlingar och poemer. Särdeles intressant är en länge återhållen correspond. emellan Sw. och miss Vanbornrigh. (17.IV.1817) Int.H.A.L.Z. 1816. N° 1. Se vidare s. 45 uti Appendix till förra årets Ephemerider, der samma ord nästan förekomma, som finnas i det följande, och göra det skenbart att Baur hämtat ur samma källa som Adrasteas utgifvare, nemligen Sheridan.

Sina gladaste stunder tillbragte han i sällskap med ett fruntimmer, som han sjelf i sina unga år bildat, och som i flera år, intill sin död, hade vistats hos honom. Under namnet Stella har han ofta besungit henne; han var med henne förlofvad; men kunde likväl aldrig öfvertala sig, att offentligen erkänna henne för sin hustru. Hennes död 1727 smärtade honom djupt; ty med henne begrofs äfven hans husliga glädje. Den ende tröstande utsigt; han ägde för det öfriga af sin lefnad var det hopp, att i England kunna vinna någon befordran, och därstädes sedan få i sina vänners sköte sluta sina dagar; men äfven denna lycka tycktes icke vara honom tillägnad.

År 1736 började hans minne att ansenligen försvagas, och de öfrige själskrafterna aftogo sedermera i mån efter kroppens, samt hans häftiga och lätteligen till vrede uppretade temperament, som han nu med möda kunde tygla, gjorde honom för sig sjelf äfvensom för alla andra odräglig. Redan inom ett år derefter hade han ett ovanligen häftigt anfall af döfhed och svindel, hvarigenom han blef alldeles oskicklig för umgängeslivet. Ifrån 1739 till 1744 blefvo hans passioner så häftiga och oböjliga, hans minne så svagt, och hans förnuft så rubbadt, att man måste förbjuda främmande nalkas honom. Med början af år 1742 gick äfven den lilla lämningen af förnuft, som han dittills ägt

öfrig, alldeles förlorad, och hans vansinnighet öfvergick slutligen till raseri. Han afsomnade uti fullkomlig svagsinhet d. 29 Okt. 1745; och hade före sin död bestämt hela sin förmögenhet till uppbyggande af ett hospital för vansinniga och galne menniskor.

[Datering i marginalen: d. 4.]

Vid underrättelsen om hans död strömmade folket hoptals till hans boning, för att ännu en gång se sin välgörare. Man mutad« betjenterne, föraött erhålla en lock af hans

Sid. 407.

hår, hvilken sedan bevarades såsom en helgedom. På några minuter var S. hufvud alldeles blottadt, och hans silfversmycke borttagit. Hans kropp nedsattes, efter hans befallning, i all tysthet i Domkyrkan St. Patric. S. var i alla hänseenden originel. I hans karakter yppades, jemte flere tydliga svagheter, äfven ganska många förträffliga egenskaper. Han vsr icke en enda gång i hela sin lefnad drucken; flydde äfven hvarje misstanke för vanhedrande förbindelse med det qvinliga könet, och spelte, väl blott under sitt vistande i London, stundom om något litet. De trenne hufvudsakliga dygder, rättvisa, måttlighet och ståndaktighet ägde han i hög grad, men måste ofta förebrå sig en viss grad af försigtighet. Icke alltid hörsammade han förnuftets bud; utan tillät en ytterligt liflig inbildningskraft ofta hänrycka sig. Ädelmod, frikostighet och tjenstfärdighet, voro honom egne; men blott hans förtroligaste vänner kände honom ifrån denna sida; Han bemödade sig alltid att dölja sina goda egenskaper för verlden, och yttrade ofta tankesätt, som voro alldeles motsatta hans verkliga sinnelag. Han var varm, trogen och uppriktig, som vän; ganska lycklig och försiktig i sitt val utaf dem; och lät aldrig något tillfälle att visa dem också blott artigheter gå förloradt. Äregirig var han i hög grad; men denna passion var likväl hos honom Icke så oädel, att alla medel för dess tillfridsställelse voro honom likgiltiga. Af förnämre personer ville hsn uppsökas. Emot ringare uppförde hsn sig vänligt och artigt, och med sådane, hvilka voro af samma stånd som han, (hvaribland han räknade alla män af geni och talanger) lefde han ganska förtroligt. I blandade sällskaper åstundade han samma högaktning, som man egnar personer af högsta rang; och man var så mycket mera villig att tillfredsställa denna önskan, som han ägde uti sitt väsende något så upphöjdt och vördnadsbjudande, att han vid första anblicken uppfyllde alla menniskor med en slags fruktan.

Sid. 408.

Journal (forts. ifr. s. 386.)

D. 3 väckte Jungfrun mig kl. 4; men jag somnade åter in och uppsteg först kl. 6. – I dag anmälte vi oss hos Prosten Borgström. Han lät oss icke pruta med sig, utan ålade oss att öfverläsa hela Theologien till tentamen. – Lect. Clewe låfte ej tentera oss i annat fall, utom då det icke blir

examen: – De andra anmälte sig hos L. Ekmark, han fordrade icke någon tentamen – lika litet fordrade L. Forsius det. – General Essens dotter begrafdes i dag och bara blott af fruntimmer. – Processionen var talrik, jag var äfven och såg på alltsammans för unders skuld. – Ingen läsning för Språkmästaren i dag. – litet spatserat efter middagen.

D. 4 Var det på samma sätt med. uppstigningen som i går – Veckman for hemma till eftermiddagen. - spatserat efter aftonmåltiden.

D. 5. Uppsteg kl. 6 vid lag. Förde till Leet. Molin afskrif-ten af min öfversättning, hvilken han begärt i går. – efter aftonmåltiden spatserat.

D. 6te uppstigningen äfven som i går, ehuru jag uppväcktes redan tidigare. – Blomqvist här, viste honom mina poësier. - bortspelte genom lotteri 15:de Delen af det Geographiska Bibliotheket för 150 kopek. Löfgren fick den. – spatserat efter aftonmåltiden. – högst bedröfvad. – (NB. Veckman las i dag). Frun hade glömt att bädda; jag kastade mig i mina fulla kläder på sängen, men fick ingen sömn. Då gossarne äntligen hade frun upp, lådde jag sofva. Hon väckte upp mig, och sedan hon bäddat, klädde jag af mig och lade mig åter; men fick ännu på en stund ingen sömn.

Sid. 409.

D. 7. blef jag uppväckt som förut; men kom dock icke att stiga upp förrän inemot 7. För Språkmästaren läste vi Engelska, emedan Archenholtz var frånvarande – spatserade efter aftonmåltiden med Blomqvist; ändå fick jag ingen sömn på lång stund. –

D. 8de uppsteg först litet före 7. I dag, i denna morgon har jag fyllt mitt 19:de år och inträder nu i det 20:de - Förut haf jag å denna dag anställt undersökning, huruvida jag iakttagit mina gjorda löften; i dag vågar jag icke göra det. Icke nog dermed att jag ganska litet i år iakttagit dem; verkliga brott hafva förökat sig i en förfärlig progression – Jag har i dag icke gjort några föresatser; af fruktan att jag torde blifva menedare; utan att ovillkorligen bestämma något, skall jag detta år eljest, så mycket jag kan, uppföra mig rätt. – General Gouverneuren ankom på förmiddagen, då jag var sysselsatt med mitt scriptum. Jag lämnade det och gick ut för att se honom. Han hade åkt in till Bergsrådet Solitander, der han åt middag. Då han åter for bort, var jag så lycklig, att få se denne åldrige Krigsman, i det han steg uti vagnen – vid hemgången var jag underlig till sinnes, såsom det alltid plägar vara fallet med mig, då jag sett någon ryktbar person - om aftonen pratat länge med Hirn, som äntligen tycks mer och mer förlora sin antipathie mot Ryssarne; men kanske det är för att ej stöta sig med mig. – Kl. 10 gick jag derifrån till Selén, för att ligga med honom öfver natten – Vi pratade ända till kl. 12 både ondt och godt, hvarefter vi somnade.

Sid. 410.

Litterairiska Anteckningar, (forts. ifr. sid. 405) Pro mem. om Swift. – För landtliga inrättningar hade han ingen smak, ehuru han efter en månads vistande hos en Herre, som behagat honom, använde omkring 12 pund på något, som denne då, ganska träffande kallade S. dårskap. – Ibland

hans grundsatser var att aldrig bortresa ifrån någon i godt lynne. – Sw. älskade uppträden, som förekommo ibland de lägre folkklasserna. Med Sheridan på tiggjarbröllopet. – Förbättringarna å Sh. landtegendom, då denne var borta – ett lika puts med lilla ön uti den gräfna sjön. S. var en ganska ifrig älskare af renlighet och snygghet. – Middagsmåltiden hos Hr. Pilkington – Han sade, att han i främmande hus undersökte först köket och vinden, och derefter bedömde frun i huset. -

Ett ibland S. hufvudfel var det, att han icke kunde tåla, det någon skämtade på hans bekostnad, ehuru han sjelf ofta tillät sig dylikt uppå andras. – Händelsen med Ålderman Browns stekt anka, dertill äppelsås – Doct. Higgins – Hans sätt att straffa sitt folk. – Pigans resa till sin systers bröllopp.

Då han red ut lät han alltid tvänne betjenter åtfölja sig. Vanligen steg han då, först, utom tullporten, på sin häst; och gick igenom staden, samt lät då sina halfstöflar och spårar bäras efter sig. – gräl i anledning deraf om betjenterna – hans straff. – Arrendatoren underviste honom om vägen – den dumma Herren – Hästhufvudet – Solförmörkelsen, och dess uppskjutande. – Correction af en tragedi författares arbete.

(97–122) Gottlieb Wilhelm Rabener. Kursachsisk kammarråd uti Dresden. -

Han är i första rummet en bland dem, som först uppodlat sitt fäderneslands språk och litteratur, samt i sina väl-

Sid. 411.

görige mödor skänkt desse sin gyldene ålder. Hans outröttliga arbetsflit njuter en förtjent erkänsla utaf den Tyska litteraturen, och såsom en klassisk satirist bjuder rättvisan honom en allmän högaktning. Detta rika och verkliga snille, denne ovanligt noggranna och fina anmärkningsförmåga, detta af ingen bitterhet eller menniskohat försvårade, utan alltid menniskoälskande och vänliga lynne, detta lätta och låckande föreställningssätt, och denna stilens egna och sanna glans, som utmärkte honom, gjorde honom också fullkomligt värdig till detta företräde.

Han föddes d. 17 Sept. 1714 på Ridd. godset Wachau vid Leipzig, hvaraf hans far, tillika Öfver-Hofrätts Advokat, – en liflig och verksam, men ofta hypokondrisk man, då var ägare. Ända till sitt 14:de år undervistes han hemma och ibland hans lärare var den sedermera förordnade Stadspredikanten i Dresden, Grens, känd utaf åtskilliga lärda skrifter, hⁿ äfven blef Rab. skriftfader. År 1728 sändes han till den furstliga Landskolan uti Meissen, h-n fordom hans farfar, M. Justus Gotth. R. med utmärkt rykte såsom Rektor hade förestått. Ibland sina närvarande skolkamrater stiftade han ett förtroligt och ömt vänskapsförbund, som upplöstes endast af döden, med Gellert, Gärtner, sedermera Prof. i Braunschweig, och Grabener, som blef Rektor i Schulpforte och ärfde

efter hans död hela dess förmögenhet i stöd af dess testamente. Under sina föreläsningar talade Gellert ofta med hänryckning om honom, såsom ett exempel, att den strängaste arbetsflit, äfven uti mindre roande göromål, lät förena sig med lynnets glättighet och snillet lifliga styrka. Gellert blef också, i sina sista, smärftfulla år ofta muntrad utaf denne sin väns skämt. 1734 begaf sig R. till Univers. uti Leipzig, hvarest han tvenne år derefter förlorade sin far. I Lagfarenheten,

Sid. 412.

dess hufvudyrke, gjorde han ovanliga framsteg. Dåvarande krets-uppbördsmanen Lazer, hos hvilken han vistades ofta, för att blifva bekant med praktiken af Lagfarenheten, uppväckte hos honom en särdeles lust för kameral wetenskapen, med hvilken han ock inom ganska kort tid blef mycket förtrolig. Rab. var nästan endast skapad för arbetsfliten, han fattade en sak lätt, öfversag mycket med en enda blick, ock kunde genast urskilja hufvudsaker ifrån bisaker, det nödvändiga ifrån det umbärliga. Under de alfvarsammare embeten, dem han företagit sig, voro sånggudinnorna alltid hans mest älskade sällskaparinnor och förljufvade hans sysslas tråkiga mödor. Allmänt känd genom sitt förstånd och sitt lifliga snille, söktes hans umgänge och sällskap af alla, som älskade en utvald smak.

I den strid, som uppkom emellan Gottscheds och Bodmers som Breitingers parti i anseende till det Tyska språkets odlande, tyckes äfven Rab. högakttat den förre, då han deltog uti Nöjen för förståndet och snillet, som G. vän Schwabe utgaf. Häruti finner man förstlingen af R. satiriska lynne. 1741–44 var han medarbetare derpå, och flere hans större och smärre skrifter utkommo deruti. Ibland desse var äfven ett, redan 1737 författadt skämtande skaldestycke: Bevis att rim äro alldeles ombärlige för Tyska poë sien. Han skulle, att sluta af detta profstycke, blifvit en den andre Horatius, om han blott egnat sina satirer versifikationens behag. Nämnde skaldestycke ägde samljudgets skönheter, förenade med styrka och ett lifligt skämt uti uttrycken. -

Då uti ofvannämnde Nöjen för förståndet och snillet ofta upptogos obehagliga stridsskrifter, hvilket ådrog detta arbete allt bittrare förebråelser, öfverens-

Sid. 413.

kommo några medarbetare, jemte dem Rab. med Utgifvaren, att de skulle upphöra med 6:te Bandet, och alla medarbetande använda sin flit för att deruti lemna goda stycken, på att detta kunde utmärka sig före de förutgifna. Rab. ville här införa en skrift: föreläsningar öfver nöjen för förståndet och snillet, hållne af en Prof. i Oczakow år 1844. [!] Detta skulle vara tillika en kritik och ett försvar för ofvannämnde nöjen, och det uti en satirisk stil. Men hastigt ändrades beslutet att upphöra, och R. förstörde då dessa sina föreläsningar.

Gärtner, Cramer, Ad. [J.A.] Schlegel och R. förenade sig nu om utgifvandet af en ny tidskrift, under namn af Bremische Beiträge, som skyndsamt uppväckte hos allmänheten ett uppseende, hvilket de äfven så utmärkt förtjente. Till desse sällade sig nu Ebert, Giseke, Zachariä, C.A. Schmidt, och några andra, hvilka alla upprättade ett sällskap, hvars sammankomster äfven Gellert, som dit öfverlemnade sina skådespel, Die Betschwestern och Lotter på Lotteriet, – bevistade stundom. De uppläste der alla arbeten, och bedömde hvarandra med stränghet. Ett lyckligt kammargrannskap (Stuben-Nachbarschaft) förde äfven Klopstock uti denna cirkel. Med en ädel täflingsifver eftersträfvade nu desse unge män den uppblomstrande tyska Skaldekonstens lagrar och sträckte skyndsamt kunskapernas ljus till fäderneslandets söner. Redan år 1741 blef R. Kammarrevisor i Leipzigska kretsen, och förvaltade detta embete, som fordrade en noggrann kännedom af landets författning jemte en bepröfvad rättskaffenshet, med största skicklighet. Hans vittre arbeten tjente honom till sinnets förströelse ifrån arbetsmödor. ”Alla mina satirer, skref han en gång till en vän, har jag uppå mina expeditioner och under sådana göromål, som voro stridande emot snillet, författadt.”

Sid. 414.

1753 kallade man honom till Dresden till Öfver Kammar Kollegium, hvarest han efter Hoffmanns död blef Öfver Kammar Sekreterare. Här förskaffade honom dess närvarande förtjenster ibland högre och lägre, äfven så många gynnare och vänner, som han förut frånvarande ägt beundrare.

Nu fattade han äfven det beslut att med 4:de bandet sluta utgifvandet af sina satirer och var fast och orygglig i detta beslut. De satirer, hvarpå han stundom under sina göromål ännu arbetade, beröfvade oss det 7-åriga kriget.

De förnämsta Preussiska kårens Off., som då voro i Dresden, sökte hans sällskap, älskade och högaktade honom. Prins Henrik besökte honom flere gånger; och sjelfve Fredrik den Store önskade att få tala med honom, ehuru det aldrig inträffade. – Under den vid Dresdens belägring i Julii månad 1760 uppkomna branden gingo båda hans manuskript af de ännu ej utkomna arbeten, förlorade. Efter freden uppmuntrade hans vänner honom ofta att författa ett nytt manuskript utaf sina uppbrända skrifter, då dessa af honom ännu lifligt ihågkommos, men han var i dessa afseenden obeveklig. Allt, hvad hans vän Weisse förmådde att utverka af honom var att han samlade de bref, h^a den förre efter hans död utgaf, nedlade dem 1765 i Dyckiska boklådan i Leipzig, för att genom Weisse efter hans död låta tryckas.

Nu började hans hälsa småningom aftaga, och flere anfall af podager plågade honom. År 1767 anfölls han af slag, då han återkom till Dresden ifrån Leipzigska Michaelis Marknaden. Korteligen skref han till Weisse: ”Det var en hemiplegi. Jag måste väl ännu hålla mig inom kammaren, men befinner mig nu temligen bättre. Om holoplegin infinner sig, - farväl då, min hjertans W. och jag

rekommenderar mig i er, er goda frus och ert lilla baude joyeuse goda åtanke! Farväl sparris, ostron, lärkor och snille! – Huru menar ni det

Sid. 415.

då skall gå? Det första steget till grafven är redan gjordt. När skall det andra infinna sig? Ske Guds Villje! Jag är glad öfver att det träffat venstra sidan. Kanske att det nu närmas mitt slut, utan några långvariga plågor. Jag är beredd på allt: ty jag kan ändå icke förblifva evigt här." och i följande bref: "Ni tror icke, bästa vän, huru försmädlig min natur är. Först en hemplegi, och derom säger han mig icke ett ord, sedan en stickfluss, utan att han ändå gifver mig på något sätt till känna, att jag är så nära döden. Vänta blott, natur! Jag har hittills så faderligen umgåtts med dig! Är detta din tacksamhet? Vänta, vänta! Såsom en bondnatur skall jag umgås med dig, om jag blott en gång tillfrisknar, o.s.v."

Följande året 1768 reste han till Karlsbad, för att, som han skrifver, med mycken kostnad få podager. Men i dess ställe infann sig en periodisk svindel, samt en stor svaghet uti hufvude; och d. 7 Maj 1769, bekom han ett nytt och vådligare anfall utaf slag.

Nu aftogo hans krafter, munterhet och qvickhet, och hans vänner igenkände numera föga sin fordne umgängesvän, som i alla sällskaper införde lif och glädje. Han måste taga sig hjälp vid sitt arbete.

Emot påskmarknaden 1771 öfverföll honom ett slags stickfluss. Och då en feber, tillika med andra goda tecken infunno sig, hoppades man, att faran denna gången skulle kunna afböjas; men den 21 Mars om morgonen inträffade en hicka, och Dokt. förordnade behöriga medel, som äfven tycktes hjälpa. Den 22 mars uppstod han tidigt om morgonen, och sade sig må väl; drack stilla sitt kaffe, emottog besök af en vän och talade om sin förestående resa till Leipzig. Emot kl. 10 satte han sig på en soffa, började slumra; men uppvaknade hastigt, stammade några orediga ord – och dog skyndsamt utan smärta, hvilket han alltid önskat, i sitt 57:de år. Han begrofs d. 26 Mars på den såkallade Böhmiska kyrkogården, samt nedsattes i Rådsgrafven.

Sid. 416.

Rabener var af en medelmåttig, stark och vacker kroppsställning. Han klädde sig utmärkt snyggt, men utan all prakt. Hans alltid leende och glada ansigte, samt lifliga ögon, tillkännagafvo hans eldiga själs qvicka och satiriska lynne. Bause i Leipzig en af vår tids största konstnärer har stuckit hans porträtt uti koppar, efter en målning af den berömda Graff uti Dresden, hvilken afskildrat honom äfvenså lika och träffande, som med alla konstens möjliga åtgärder. Rab. var i ordets ädlaste bemärkelse en god människa, och en af sin tids förnämsta snillen. Han tänkte och sade allt på ett

honom eget sätt; hans infällen voro lifliga och okonstlade; men ändå så utmärkt löjliga och skämtande, med så träffande qvickhet, att det var nästan omöjligt, att icke uppmuntras deraf. Hans sinnelag var alltid så stilla och muntert, att qvickheten ej ett ögonblick qväfdes af ledsnad eller bekymmer.

Aldrig har någon Tysk varit mera danad för umgänget och sällskapslefnaden. Man såg ofta hela sällskaper vid hans ankomst genast upplifvas. Hans tal öfverflödade lika mycket som hans skrifter utaf muntra infällen; och hans berättelser voro förträffliga; han förlöjligade allt med snillets styrka, men förolämpade likväl aldrig någon. Aldrig var glädjen i hans närvaro utsväfvande, eller skämtet drefvet öfver sedlighetens eller pligtens gränser. Då han kände, att man påräknat hans glada lynne, förblef han alltid alfvarsam.

Han var frimodig, utan oartighet, och öppenhjärtig, utan att vara pratsam. Han talade sanningen utan att göra något afseende på stånd eller person. Emedlertid var det icke lätt att vinna hans hela förtroende; men desto oryggligare, fastare var också hans vunna vänskap, hvarvid han alltid lagade så, att han i framtiden ej behöfde ångra sig. Sine vänner tjente han gerna på allt sätt. Af dem fröjdes också i s[yinner]het hans qvickhet.

Arbetsam var han också i högsta grad, och uppoffrade för sina sysslor både nöje och hälsa. Han arbetade äfven för sin efterträdare. Man har af honom stora samlingar i kameralvetenskapen. Äfven hans torraste arbeten röja allestädes en god smak och ett verkligt snille. Hans före-

Sid. 417.

ställningssätt, omdömen och afgörande äro korta, ordentliga och tydliga, utan att vara vidlöftiga eller uppfyllda af en myckenhet konstord, och utan att affektera ett skönt skriftsätt i ämnen, der detta icke passade.

Emot sina kamrater och underlydande var han god, vänlig och tjenstagtig. Sanning och billighet ledsagade honom alltid. Han tjente, då han kunde, utan egennyttan, men var obeveklig, så vida man hade orätt. – Tiden var för honom ordentligen indelad. Vanligen uppstod han ganska tidigt, och utträttade alltid först sina besvärligaste arbeten. Hans måltider upptogo föga af hans tid. Han var icke känslolös för sällskapslifvets nöjen; men kunde icke tåla någon utsväfning. Hans seder voro högst stränga, äfven när han fritt kunde öfverlämna sig åt skämtets nöjen. Han älskade att umgås med förståndiga och qvicka personer af det vackra könet, och umgicks eller brevväxlade med förträffliga fruntimmer. Hans beslut att gifta sig stördes utaf kriget. Han ärade religionen, pröfvade dess lära och grunder, tänkte och lefde som en verklig Christen. Smädare i dessa hänseenden afvistes utaf honom ofta genom bittraste satirer; men han föraktade äfven de skenhelige, trätgirige

och kättare och förlöjligade dem ofta. Han var en ordentlig hushållare, sparsam, men icke snål, frikostig, men icke slösande. Han ägde afsky för smicker och föraktade låford.

Rab. såsom satirförf. skall äga ett klassiskt värde, så länge ännu en god smak råder. Dess satirer äro så frie ifrån partiskhetens fel, som de möjligen kunna vara och få sådane skrifter, undantagande hans, kunna förstås utan anekdoter eller uttydning. Men vid läsning af R. behöfver man endast känna människorna i allmänhet, och sig sjelf. Dygden hyllade han vid alla tillfällen, och visade allestädes, att han icke endast märkt dårskapen och elakheten, utan äfven visheten och rättskaffenheten. Satiren var icke i hans hand något verktyg, för att försvara

Sid. 418.

sig eller angripa andra. Han stridde icke med människor, utan endast med dårskaper och laster. Hans satirer äro leende och skämtande, men icke bittra, och han kunde äfven hjertligt högakta en person, hos hvilken han upptäckte löjlige fel, om alltid denne eljest ägde verkliga förtjenster. ”Jag känner icke någon så moralisk satirist, säger den fromme förf. till den hemliga Dagboken; i alla hänseenden ser man dock alltid, att goda afsigter leda honom. Huru mycket tycktes han icke häruti öfverträffa Swift.” -

Rab. denne vårt lands mest älskade auctor, säger Ramler, har skrifvit på prosa, om Lucianus och Swift. Han ägde ett leende satiriskt geni, mera sinnrikt skämtande, än bittert, manligt skönt i sitt skrifsätt, rättvist och lärorikt, då det tadlar, och alldeles outtömligt i sina tankar. Hvilket galleri af bilder, hvilken olikhet af karakterer röjas icke uti dess Swiftska testamente, i sagan om första Aprill, i Tyska ordboken, i krönikan och dödslistan, i Pansas ordspråk, och i synnerhet uti de bref, som han skref till personer af alla stånd och karakterer!

”Denne mannens karakter, så slutar Gellert, i en af sina föreläsningar, förtjenar lika så mycket högaktning, som dess geni. Lären utaf hans exempel, att man kan vara en originel auktor, och tillika en för fäderneslandets väl högst arbetsam och nyttig man.”

(123–150.) Anna Maria, prinsessa Ursini, Öfver Hofmästarinna vid Spanska hofvet,

(151–167.) Anna Dacier, en namnkunnig fransysk författarinna.

[I marginalen:] d. 6

Anna le Fevre, gift Dacier, föddes uti Saumur Juldagen 1651. Hennes fader, Tanaquil de Ferre, var reformerad Professor i Saumur och en man af mycken skarpsinnighet och geni. Då han underviste sin son, var hans syster Anna också närvarande, utan att lik-

Sid. 419.

väl deltaga deri. Hon var 11 år gammal, då hon en gång åter bevistade lärostunderna. Fadren frågade sonen något, hvilket denne icke kunde svara honom. Dottern bortlade sitt arbete, sade sin bror, hvad han skulle svara, – och svaret var riktigt. Fadren öfverraskades häraf, och fann vid närmare undersökning, att hans dotter hade lärt mera endast såsom en stilla åhörare, än brodern genom all den med honom använda fliten, och beslöt nu att sorgfälligt vårda hennes sällsamma talanger.

Frukterna af hans möda visade sig snart nog: utaf disciplen blef en rådgifvare och en hjälpare. En gång läste fadren med henne Curtius, och jemförde Hv. von Vaugelas fransyska öfversättning deraf med originalet. Fadren var ganska nöjd med öfversättningen, men dottern deremot alldeles icke. Hon upptäckte deri åtskilliga fel, och fadren såg sig nu mera nödgad att oftare beundra sin dotters skarpsinnighet och fina smak. Hennes fader, liksom många andra förflutna tldhvarfs lärda, trodde ännu nativiteteten [!], och hade fordom skickat en Astrolog underrättelse om den dag och timma, på hvilken hans dotter föddes. Denne mannen svarade: le F. lär ha misstagit sig på tiden. Resultatet af mina undersökningar inträffar icke med en flicka, ty enligt stjernorna skall det i detta tecken födda barn spela en stor rol, och tillvinna sig glansen af en ovanlig ryktbarhet. Professor le F. hade alltid i s[yenner]het uppsigten öfver protestantiska ynglingar, som studerade i Saumur. En af desse var Dacier, bördig ifrån Castres uti Languedoc, och lika gammal med sin lärares dotter. Han gaf dessa båda lika undervisning och hade det nöjet att se båda framträda med lika steg på lärdomens bana. Af kärlek behöll han hos sig ynglingen, då han för sin ålderdoms skull lemnade sina öfriga pensionairer. Vår hjeltinna läste emedlertid Phaedrus, Terentius på det Romerska och Anakreon, Kallimachus och Homerus på det

Sid. 420.

Grekiska språket, och det icke endast med skicklighet, utan äfven efter Nicerons försäkran, med riktig känsla af deras skönheter. Boileau och flere ryktbara konstdomare hafva dock trott sig sakna denna känsla i de flesta af hennes senare öfversättningar. – Hennes förströelse på lediga stunder var studerandet af några nyare språk, i s[yenner]het det Italienska, hvaruti hon inom kort tid gjorde sådana framsteg, att hon kunde förstå Tasso och jemföra honom med Homerus och Virgilius.

Efter sin faders död reste hon 1673 till Paris, hvarest äfven den unge Dacier, för hvilken hon i sitt hjerta hyste en öm böjelse, vistades. Den första skrift hon meddelte verlden var ett kritiskt försök

öfver Kallimachus. Kronprinsens dåvarande underlärare, Huet, fick se detta och skänkte det sitt bifall, samt gjorde henne det förslag, att utarbete några forntida auktorer att af prinsen begagnas. - Efter någon blygsam vägring började hon detta företag, och utgaf 1674 Eutropius och Florus med Latinska kommentarier. Ryktet om hennes lärdom sträckte nu sin glans i hela Europa. Christina af Sverge lät genom Grefve von Königsmark försäkra henne om sin ynnest. Anna tackade henne derföre i ett latinskt bref och skickade henne sin Florus. Drottningens svar tillböd henne nog fördelaktiga villkor, om hon ville antaga Katolska läran och komma till Drottningen, men hon afslog detta.

Ibland de öfversättningar ifrån Grekiska och Romerska Auktorer, hvilka nu frambragtes af hennes penna, erhöll hennes fransyska öfversättning af Anakreon det största bifall. Den utgör alltså hennes bästa arbete i denna väg, och den bästa öfversättning af denne skald på franska språket, om man undantager några enskilda sånger af la Fontaine. Hon var då i sitt lifs skönaste ålder, den, då känslan för poetiska skönheten är mest liflig; och med denna känsla har hon verkligen öfversatt Anakreon.

Sid. 421.

Den ömma böjelse, som Anna hyste för sin älskade ungdomsvän, Dacier, undertrycktes icke af hennes lärda bemödanden. Ett betänkligt hinder mötte deras önskningar att för evigt förena sig, den protestantiska Religionen, som de båda bekände. Den lärde Biskopen von Meaux Bossuet, en ifrig proselytgörare, sökte ofta öfvertala dem att ändra religion. Emedlertid förmälde sig Herr Dacier och Mamsell de Pevre år 1683. Flere deras samtida kallade på skämt denna förbindelse för det Latinskas och Grekiskas giftermål. Herr D. var verkligen en lärd man, som likaledes förklarade och öfversatte forntidens auktorer. Ibland hans öfversättningar märkes ibland annat en af Plutarks lefvernesbeskrifningar, såsom den vigtigaste. Han ägde fullkomliga insigter i forntidens språk, men han öfversatte deras förf. med mindre smak och känsla än hans maka. Boileau yttrade sig om honom: han flyr och afskyr gracerna, och kallade hans öfvers. af skalderna: herr Daciers uppenbarelser.

Då emedlertid det unga parets ekonomiska ställning blef tryckande i anseende till den protestantiska Religion, som de bekände, förklarade Madame, att hon vore hugad att afträda: till den rådande kyrkan, blott hon först behörigen profvat på grunderne för och emot de båda religionspartierne. Till den ändan reste hon 1684, till Castres i Languedoc, Hr Daciers födelseort, der, som fransyske Journalisterne berätta, studerandet af Bibeln och Kyrkofäderna nästan ett helt år utgjorde hennes enda göromål, och år 1685 öfvergick det lärda paret högtidligen ifrån den Reformerta till den Romerska Kyrkan. Driffjädrarna till detta steg känner man icke noga. Att det ej skedde af egen nytta synes deraf, att en deras vän före resan till Langu. bod dem 10000 Livrés för att dermed i hufvudstaden kunna anställa sin religionsöfning, så vägrade de att emottaga penningarne.

Sid. 422.

Vid sin återkomst föreställdes de Kon. Ludv. XIV, som ganska nådigt emottog dem, och tilldelade Hr. Dacier 1500 och hans maka 500 Livrés i årlig inkomst. Båda fortsatte nu beqvämt sina lärda arbeten.

Fru D. företog sig att ånyo öfversätta Terentius, hvilken dittills blifvit läst i Frankrike i en öfversättning, som man kallade Port Royals öfv. och h[vilke]n ej saknade sin förtjenst. Arbetet företogs med sådan ifver, att hon äfven under den kallaste vintertiden uppstod kl. 5. Då hon således öfversatt 3 af dess 6 komedier, och nu för andra gången genomgick sitt arbete, fann hon, att den tvingade arbetsfliten skadat, och att hennes öfversättning ägde inga spår af originalets behag. Hon omarbetade den då ånyo, och fortsatte arbetet mera långsamt. Öfvers.[ättning]en tycktes sedermera af den tidens lärde. Den kritiska lärdom och kännedom af ålderdomen, som förf. slösat derpå, rättfärdigar detta bifall, ehuru denna öfvers. omöjligt kan tillfridsställa en vän af poetiska skönheter.

Den namnkunniga Presidenten i Parisiska Parlamentet Haslay, tillböd H^f och Fru Dacier att bebo den landtegendom, som han ägde vid Meuilmontant, och hvarest han tvänne gånger i veckan sedermera spisade med dem. Der företogo de öfvers. af Marci Antonii verk: öfver mig sjelf till mig sjelf. De arbetade till[samman]s der derpå, och föreläste det styckevis för Presidenten, så ofta han besökte dem, samt dedicerade äfven det, då det 1691 trycktes, till honom.

Fru Dacier framfödde endast 3 barn, en son och 2:ne döttrar. Sonen uppfostrade hon med mycken sorgfällighet, och underviste honom sjelf, liksom hennes fader gjort med henne. Också ägde gossen redan i sitt 10:de år större insigter, än mången dubbelt så gammal yngling. Hans moder hade gifvit honom Herodotus till lektyr; men denne uppfyllde icke alldeles hans begär för litteratyren. Han företog sig då, att hemligen läsa Polybius. Då modren upptäckte det, sade gossen: Herodotus förtjusar, men Polybius är en man, som äger en om-

Sid. 423.

dömesförmåga.

Men de träd, som straxt i de första åren bära frugt, äro mindre varaktiga, än de, som medföra sednare frukter. Den unge D. dog i sin ålders blomma. Den äldre af deras döttrar blef ej långt derefter nunna; och den yngre lofvade då, att söka likna sin mor, hvars dygder och talanger hon ägde. Men äfven denna blomma vissnade, och fru Dacier tycktes ännu djupare känna förlusten af

denna än af pojken. Hon talar sjelf härom i företalet till ett af hennes verk, som då utkom, och hvilket hon ursäktade sig i anledning här af icke kunna så snart fortsätta. Arbetet utkom dock 1716. Det var Homeri Odysseé; Iliaden hade hon redan 1711 utgifvit. Ett djerft företag, som öfvergick vida hennes förmåga.

Hon var emedlertid ganska missnöjd öfver, att man icke ville bifalla hennes arbete, och det uppstod emellan henne och skalden la Motte ett särdeles häftigt pennkrig. I hennes försvarsskrift herrskade en ton, som man endast finner hos medeltidens lärde, en Scaliger, Ectoppius m fl. Hennes häftighet, som nedlät sig ända till partiskhet, väckte i anseende till hennes kön desto mera uppseende, och blef genom hennes emotståndares anständighet och alltid lika höflighet desto mera oförlätlig.

Denna tvist slutade sig, som de fläste lärde dylika dermed, att man å båda sidor ville hafva rätt, det likväl ingendera ägde; att de stridande partierna gjorde åtlöje af hvarandra, och verlden af dem båda.

Hon hade näppligen förr lämnat la Motte, än hon inlät sig i en ny tvistighet med Pater Harduin, en Jesuit, och en af sitt tidevarfs märkvärdigaste skriftställare. Denne Pater, ett vidunder af lärdom, hvilken han likväl endast använde för att gifva vigt åt paradoxa meningar, påstod äfven der ibland andra, att Homeri, Virgili, Horatii, Taciti och de fleste ålderdomens författares verk (endast Plinius den äldre och några få undantagne) först voro i medeltiden författade af någre Munkar, och understuckne. – Uti Homeri gudomligheter blef han dessutom

Sid. 424.

intet varse något annat än allegoriska dygder, och hvar och en af dess episoder försökte han gifva en allegorisk uttydning. I Martis umgänge med Venus t.ex. finner han följande allusioner Mars är kriget, och Venus staden Troja. De beslöto att befläcka Vulkani säng, det är, de betjente sig af artilleriets vapen. Vulkanus smidde kedjor för att sammanbinda dem, d.ä: Trojanerne voro i sin stad så inneslutna, att de icke kunde göra något utfall. Vulk. ropar, att hans fru icke vore någon ärlig qvinna, det betyder: att Trojanerne hade orätt, då de förde krig för att försvara en så skamlig handling, som Helenas bortförande. Mercurius säger till Apollo, att han önskade för samma pris vara i Mars ställe. Detta betydde, att köpmännen i Troja erbödo sig att betala krigsomkostnaderna.

—

Fru Dac. vederläggning skred ifrån den ena ytterligheten till den andra, och blef allt löjligare, ju oftare den öfvergick till ovilja. – Jesuiten, som förmodligen icke trodde något af sina påståenden, gjorde sig icke mödan att försvara sig - ostridigt det klokaste, som han kunde besluta. -

Äfven på ålderdomen företog sig denna oförbrutna fru, att öfversätta Virgilius, men döden räddade honom utur hennes händer. Hon dog trenne år före hennes man, d. 25 Aug, 1720 i nära 70 års ålder. Kroppsligt lidande, hvilket försvårade hennes sista lefnadsår, hade hon med stort tålamod fördragit. Ett hufvuddrag i hennes karakter, hvilken samtida skriftställare skildra mera ärerik för henne, än hennes lärdom och utgifne arbeten, var en utomordentlig välgörighet emot fattige. Hon svarade sin man, hvilken en gång önskade inskränka denna dygd i anseende till sina medelmåttiga villkor: "Låtom oss icke räkna de egodelar, vi hafva, utan dem, som vi tilldelat de fattige." – Hennes kroppsliga utseende var mindre fördelaktigt.

Sid. 425.

Journal (forts. ifrån s. 407)

D. 9. uppstego vi kl.7. klädde på oss och åto frukost, hvarvid jag söp litet brännvin. – Den qvicke Åkesson kom dit sedan, och med honom gingo vi till kyrkan, hvarifrån jag gick hem någon tid derefter, då presten slutade sin predikan. Företog mig att uträkna Lacroisi formel för 3 obekanta, men ledsnade, då den blef för vidlöftfig. Tänkte fråga af Neovius, till hvad han hade fått det ena af de tre värden, gick således först till Blylodh och derifrån till Neovius, hos hvilken jag en stund spelte dam. Återkom, spatserade till Carlsborg, och derifrån ner till Blomqvist, med hvilken jag jämte Löfgren spelte kort ända till kl. 10, såg på en Catalog öfver böcker, som Blomqvist läst. Antalet steg till 420, och der voro dock icke alla ännu, sade han. Blomqvist kom och följde mig hem. Jag tror, att vi som vänner skulle vinna på hvarandra. Den olikhet, som råder i våra Characterer, är ej så stor, att den skulle åstadkomma någon disharmoni. Min större foglighet skulle afböja hans häftighet. En större stolthet, större kanske ädelmod hos honom öfverensstämmer med min, om ej förmåga, så åtminstone vilja. Felade mot min öfvertygelse deri, att jag så sent, innan jag lade mig, ännu åt en stark aftonmåltid, hvaraf följden blef en icke just rolig hvila.

D. 10 uppsteg kl. ungefär 6. – hos studenten Gardberg fick bref ifrån Åbo – hos Lect. Ekmark – förde till honom Tidningarna, fick nya, bad mig

Sid. 426.

komma dit igen kl. 6. Han skulle tala vid mig om condition, sade han. Till den ändan blef jag bort Språkmästarens timma och gick till Ekmark; men jag lär dröjt något längre, efter han redan var utgången, hos Blomqvist spelte några spel Myllymatte, sedan kom han ut med mig. Vi gingo ut åt Bron, för att promenera. Till oss sällade sig en hop andra kamrater och nu fortsatte vi vår spatsergång ända till malmen, hvarifrån jag gick hem - - Först på eftermiddagen sura uppstötningar – vid godt humeur – äfven hos Åkesson, såg på planchererna uti tidskriften Minerva. – i dag en den vackraste afton man ännu öfverlevvat denna vår, så vida det var helt lugnt och varmt.

D. 11. Uppsteg kl. 5. – För Lect. Clewe slutade vi i dag Pauli epistel till de Romare, hvilken han (Lect. Clewe) beseglade med ett träffande insegel på Enehjelms kindben. Enehjelm uppretade honom först derigenom att han slog eld på sin pipa uti kammaren, ehuru han förut nekat honom att icke hafva för sig något väsende, kl. 11 togo vi ut våra scripta hos Lect. Forsius; han hade efter min begäran daterat mitt långa scriptum för flera dagar – innan läsningen begyntes på eftermiddagen, var jag en stund hos Lect. Ekmark, som frågade mig hestämmt, om jag ville emottaga Boyes condition. – Jag svarade nej, hvartill han äfven rådde mig, sedan jag anfört mina skäl. Han var äfven så gratieus, att han låfte skrifva till professor Bonsdorff med nästa post, om det vore någon ledig condition, att han i det fallet ville recommendera mig dertill - spatserat efter måltiden.

Sid. 427.

Litterairiska Anteckningar, (forts. ifr. s. 422.)

Lefnadsmålningar – (168–198.)

Samuel Johnson, Privat lärd i London.

[I marginalen:] d. 20.

(Jag måste mot min vilja afstå ifrån utförligare utdrag af dessa intressanta lefnadmålningar. Ingenting annat än brist på tid är dertill orsaken.)

Öfver Johnson – denne som språkforskare, konstdomare och snillerik författare, så ovanligt utmärkte man, har skalden Kosegarten, i sammandrag af de många biografier, man har öfver honom, utkastat en interessant målning. Han föddes i Lichtfield i Staffordshire d. 7 Sept. 1709. Hans fader var bokhandlare och en man af icke vanliga talanger. – Sjuklighet var Samuels bedröfliga lott ända ifrån barndomen. Under sina skolår skall han hvarken varit serdeles flitig, eller visat någon utmärkt lust att lära. Ifr. sitt 16:de år var han öfverlemnad åt sig sjelf. Han studerade utan plan eller ordning och det endast klassiska och forntida samt just de alfvarsammaste och manliga auktorer. 2 år derefter följde han en ung Adelsman till Universitet i Oxford, der han straxt väckte uppmärksamhet (Macrobius). En af hans lärare uppdrog honom att i stället för ett Julexercitium öfversätta Popes Messias på Latinsk Hexameter. Han gjorde det skyndsamt och förträffligt. Pope sjelf skall hafva yttrar sig, att efterverlden lär komma att tvifla om den Engelska eller latinska Messias är originalet. Han plågades mycket af mjeltsjuka, som han ärft af sin far och som ofta viste sig i de förfärligaste symptom, och hvarifrån han aldrig blef fullkomligt återställd.

Då Adelsmannen efter ett halft år lemnade Universitetet och hans far icke mera understödde honom, råkade han i den största fattigdom, och måste efter ett år 1731 fara ifr-

Sid. 428.

ån Universitetet, utan att hafva uppnått graden. Nu dog hans far och han bekom näppeligen 20 pund. Han antog en famulus beställning vid skolan uti Market-Bosworth i Leicestershire, men skilde sig derifrån efter några månader. De litteraira speculationer, medelst hvilka han hoppades bestrida sina behof, misslyckades honom alldeles. Nu beslöt han att försöka sin lycka i äktenskap, och gifte sig med modern till en Krämaredotter, i h-n han först var kär. För att med fördel begagna sig af sin makas förmögenhet, som utgjorde 1800 pund, hyrde J. ett stort hus för att inrätta ett uppfostringsinstitut. Men han bekom ej flere än tre disciplar, ibland hvilka äfven var den odödlige Garrick. Då denne följande året reste till London för att studera lagfarenhet, följde J. honom dit, der han utgaf en tragedi Irene, men kunde ej få den såld, och arbetade i flere år på artiklar för Gentleman Magasin. Skalden Savage var hans innerlige vän, – (Vinternatten spatsering). Då han dog, firade han hans minne i den fullkomligaste af hans talrika biografier. I Maj 1758 utgaf J. sitt berömda skaldestycke London. Detta upplades 2 gr. på en vecka och grundade förf. rykte. 11 år derefter utkom dess satirer öfver menskliga önskningsarnes fåfänga, hvilka ännu anses som ett det bästa ethiska skaldestycke hos Engelsmännen. Ibland de öfrige utgifne skrifter på denna tiden utmärka sig: Stora Liliputs Senatsdebatter, den berömda veckoskriften The Rambler, som fortsattes i två år, och hvaraf han sjelf öfverlefde 10 ansenliga upplagor. Han påbörjade äfven sin Engelska ordabok, ett arbete, hvarigenom han vunnit sin mesta ryktbarhet.

Efter 17 års sammanlefnad dog hans hustru och han spelte vid hennes död en förtviflads ode - (Nattkalaset) – Efter 20 års arbete utkom i Maj 1755 den otåligt väntade Ordboken, tillika med Engelska språkets grammatik och dess historia i tvenne stora folioband, och tillskyndade honom ett odödligt namn. Efter utgifvandet häraf befann han sig i lika fattiga omständigheter, som förut och utgaf då: ett utdrag af ordboken i 2 band; Idler, en värdig pendant till Rambler, en mängd af Recensioner, och Rasselas eller Prinsen af Abyssinien, en Roman, som blifvit öfversatt på flere språk. Dessutom förf. han en mängd smärre skrifter: dedikationer, företal, inledningar, pamphletter och afhandlingar,

Sid. 429.

Journal (fortsättning ifr. sid. 424.)

D. 12. uppsteg $\frac{1}{2}$ till 6 – låf för Språkmästaren – publikt e.m. spatserte med Hirn, Lindström och Blomqvist till vägskillnaden bakom Carlborgs, derifrån ner till Blomqvist. – NB. brottades i morgons heftigt hos Lindström med Hirn – 2 g^r der i dag – spatserte efter aftonmåltiden litet, hvarefter jag lade mig; men fick på lång tid ingen sömn.

D. 13. Uppsteg inemot kl. 5. Vi slutade för Professorn med Algebra, härefter få vi blott aequationer att solvera för hvarje gång, hvilka han öfverser i början af timmen. Den öfriga delen sysselsätter han sig med Stereometrie, hvartill en början gjordes i dag med formlerna för att finna areala innehållet af rätliniga figurer. – Prosten Borgström kallade mig intill sig, och frågade, om jag ville emottaga Boyes condition, hvartill jag svarade, äfvensom hos Ekmark, nej. Han bad mig gå ner till fruntimren hos Granbergs och säga det jag talt derom med honom. Jag gick dit kl. 11, men de voro icke inkomna till staden. – kl. före 2 hos Lect. Ekmark, gaf honom tidningarna – Vi läste icke för

Lect. Forsius. Nedre Classen läste åter icke för Lect. Ekmark; emedan det i dag är fru Bergholms begrafning. Jag var ut och spatserade med Blomqvist. – hos Hirn, hos Blomqvist, spelte Myllymatte till in på qvällen, då jag med Selén gick till honom, var der en god stund och kom hem helt sent och lade mig, hade en orolig sömn, vaknade först kl.7. och uppsteg kl.8.

D. 14. – Vi hafva låf i dag hela dagen. – Obs. Vi läste icke Franska i går. Språkmästaren på begrafningen.

Sid. 430.

Jag skulle idag gå litet tidigare till Språkmästaren; men huru flat blef jag icke, då jag inträdde, och fann främmande hos honom. Con. Rec. Hoffrén var der med sin fru och Språkmästaren i Helsingfors. – Språkmäst. tilltalte mig på Tyska; men jag hade svårt att svara honom. Språket var mig mera främmande än annars, ej heller ville jag med uppsåt begå några fel. – Man bad mig sitta och tracterade mig med en kopp thé och bakelser. – Efter en stund gingo Hoffrén och hans fru bort. – Jag fick vänta länge på Nystén, var redan färdig att gå bort; men Språkmästaren bad mig sitta kvar och prata, samt hålla till godo litet smör och bröd. Den främmande Språkmästaren ställde till mig några frågor, hvilka jag temligen fritt besvarade. – Min Språkmästare började berömma mig, såsom en, efter alla lärares instämmande, bland de skickligaste och beklagade, att han kommer att förlora mig. Jag visste ej hvart jag skulle vända mig. – Då Nystén äntligen kom, sökte vi undanbedja oss läsningen; men han persvaderade oss att företaga den. Hans vän converserte med hans fru och gick sedan ut i staden, under det vi läste. – Vi åto aftonvard och voro derefter derinne och pratade ända till kl. 10, då vi först gingo hem.

D. 15de – läste vi icke för Språkmästaren – om aftonen ledsen öfver Broberg, gick ut, ner till Blomqvist, pratade der länge och blef öfvertalt att blifva öfver natten.

D. 16de drack 2 koppar Caffé derstädes, kom hem, gick sedan i kyrkan och bevistade hela Gudstjensten, gick derpå till Blomqvist, blankade mina stöflor der, Hirn hemkom. Weckman här, för att å herrskapets vägnar bjuda mig till middagen hos fru Öfverstinnan Häger-

Sid. 431.

flykt. – Jag hade honom att säga, det han ej råkat mig hem. Hvad, om han varit sitt herrskap mera trogen än mig? – Jag skref mitt ämne och tänkte börja på med det andra scriptum, då han återkom, för att bedja mig komma ner till tals med herrskapet. Nu hjälpte icke ursäkter mer. Jag klädde på mig och gick. Nu först träffade jag sjelfva frun; hon satte sig bredevid mig, och tackade mig för min möda i anseende till Veckman, och började persvadera mig, att komma ut på Drägsby. Jag anförde mina skäl deremot; men slutligen, då jag gick bort, blef det åter i stället för formeligt afslag, ny betänketid. Öfverstinnan Hägerflykt sökte i s[yenner]het öfvertala mig, och visste så väl afmåla all den vinst, jag skulle hafva af conditionen, att jag så när gifvit mitt samtycke. Frun sjelf tycktes vara en stilla och god människja. Jag drack der en kopp Caffé. – Derifrån gick jag till Neovius och spelte med honom dam; gick sedan ut med honom och Boisman till bron och väntade

der, tills den nya jagten gick af stapeln. Efter aftonmåltiden var jag ännu hos Blomqvist, och kom hem derifrån kl. 10.

D. 17. uppsteg kl. litet för 7. Då jag kom till Professoren var der ingen annan ännu. Han proponerte mig en condition öfver sommaren hos General Essen på Gammelgård. – Då andra kommo, började han tala om jagtens lossning i går, hvarvid han nämnde, att det var en nödvändighet, att det skulle ske i går. Han sade äfven, att han ej räknade det för sabbatsbrott, om en landtman om söndagen i klart och vackert väder skär sin råg, ifall det hela veckan regnat och axen om söndagen skulle bortfalla.

Sid. 432.

Låf för prosten Borgström. – Jag las ensam i dag hos Språkmästaren – efter aftonmåltiden Löfgren och Blomqvist här, gick ut med dem. Förde brevet, som skall afgå till Gottlund till Ticcander, gick sedan ner till Blomqvist, åt der en smörgås och pratade en stund; då jag hemkom, var kl. redan 11. NB. vi började i dag för Lect. Ekmark Ciceros första oration pro Catilina.

D. 18. uppsteg kl. 7. ondt i hufvudet – hos Hirn – jag fick läsa helt ensam i dag för Språkmästaren, hvarföre jag las Engelska.

D. 19. uppsteg något före kl. 7. hos Hirn – något het, luggade Åhlgren – hos Åkeson. Grälade på Broberg – Kom sent till Språkmästaren, timman var redan förbi. -

D. 20de uppsteg kl. 6 vid lag. – efter aftonmåltiden hos Zidén – pratade der något länge, hvaraf följdén blef att jag

d. 21^{sta}. sofde ända till kl. ½ 8 och kom således sent till prosten Borgström, som i dag bytt timmar med Professorn. Vi slutade 17de Psalmen i Hebraiskan för Lect. Cleve. Nästa gång skola vi börja repetera densamma. – hos Hirn – kom åter i en politisk debatt. – hos Lect. Ekmark före kl. 2 – Efter aftonmåltiden gick till Ticcander, spatserte med honom, och gick sedan opp till honom, och pratade der till kl. 11. då jag kom hem och lade mig, men fick ingen sömn, förrän kl. säkert var 12.

D. 22. hos Ticcander innan läsningen – Låf för scripta i dag. – NB. Geometrisk läsningen för Professorn i dag ville ej gå särdeles. Jag stapplade också och fick repetera, hvad jag sagt. – Tyskar inhämtades hit till staden i dag – hos Språkm. druckit 2 koppar The – Efter aftonmåltiden spatserte – bekom mig just ej väl – vädret var också osundt.

Sid. 433.

Litterairiska Anteckningar. (fortsättning ifr. s. 426).

1762 erhöll han ifrån Hofvet en pension af 300 pund. – Universiteterna i Oxford och Dublin tilldelade honom Doktorsgraden i lagfarenheten; och då Kongl. Akademien stiftades, erhöll han karakter af prof. i äldre Litteraturen. Alla beviste honom den största heder. 1765 utgaf han en ny

upplaga af Shakespeare, som han 20 år förut annonserat, men som icke tillfridsställde den allmänna önskan. Han hade också hvarken genom jämförelse med första upplagan fullkomligen reformerat texten, eller genom citationer af samtida auktorer tillräckligen förklarat sin auktor. Men ingen af de öfrige utgifvarne hinner honom i skarpsinnighet vid kritiska konjunkturer, eller i en lycklig omdömesförmåga vid förklaring af mörkare ställen. Hans företal till Sh. ansågs dessutom såsom ett det fullkomligaste, som man kan uppvisa på Engelsk prosa. 1773 gjorde han en länge önskad resa till Hebriderna, och har meddelat efterverlden denna resas äfventyr och märkvärdigheter. – Det har han ej gjort i anseende till den sednare resan, som han 2 år derefter gjorde till Frankrike. – Slutligen krönte J. sina litteraire förtjenster genom utgifvandet af ett ganska förträffligt verk: Engelska Skalders Biografier. Med detta sista arbete tycktes J. liflighet vara alldeles uttömd; dess krafter försvunno, och dess starka byggnad hotade att falla. D.17 Juni 1783 rördes han af slagfluss, som beröfvade honom förmågan att tala. Han var temmeligen återställd, då i början af år 1784 en bröstkramp öfverföll honom; äfven visade sig nu symptom till vattensot. Han reste till sin födelseort, för att än en gång bese densamma, och återkom ännu sjukligare, samt afled om aftonen d. 13 December 1785 helt stilla och roligt. Hans lik nedsattes i Westminster-Abbey vid foten af Shak. monument och invid sin vän Garricks kista. Enligt hans önskan lades en slät blåaktig sten öfver hans graf med en enkel inskription och i Kathedralkyrkan St. Paul upprestes åt honom, äfvensom åt mennisko-

Sid. 434.

vänner Howard, ett monument, hvartill kostnaden genom subskription bestriddes. J. var stor, stark, med breda skuldror och ovigt tjock. Han var aldrig mäktig sina gigantiska lemmar. Han ägde ansenlig kroppsstyrka. I sin klädsel var han vårdslös och löjlig. Först i sitt 60:de år köpte han ett fickur, som kostade 17 Guineer. På N^e taflan stod i stället för motto, ty natten kommer. J. älskade goda sällskaper och god mat. Emellan en absolut sparsamhet och ett gränslöst slösande kände han ingen medelväg. I sitt umgänge var han grof, afgörande, tillgripande, högtrafvande, och tålde ingen motsägelse. Lysten efter dueller, törstande efter segrar, nyttjade han både sofismer och sarkasmer för att blifva sin motståndare öfvermäktig.

Under denna hårda yta dolde J. likväl ett böjligt och känslofullt hjerta. Han var mensklig, god, kärleksrik, mild och full af ädelmod. Hastig af naturen, förolämpade han endast för att ångra det. Alla instämna i att bevisa hans medlidsamma sinnelag och verksamma människokärlek. Han hjälpte sig ofta sjelf heldre huru han kunde, på det andre ej måtte sakna rum och bröd. Hans sinnesstyrka var i sanning gigantisk. Hvad han en gång företog, fullbordade han med mod och ståndaktighet. Med en liflig inbillningsgörmåga förenade han en lika stark omdömeskraft, med skyndsamma företag ett ovanligt minne. För öfrigt var han mera en lärd än vetenskaplig man. Han hade samlat sig en oerhörd mängd af kunskaper, utan plan, system eller ordning. I Latinet var han mästare, i Grekiskan voro deremot hans insigter ytliga. I Fysiken kände han näppeligen de första grunderna. Historien försummade han; och var likväl aldrig förlägen i anseende till någon historisk bilaga. Hans själ var så bildande, att han beständigt kunnat vara skald, besynnerligt är, att J. på en

sida utmärkte sig som en man af sällsam snillestyrka, och på den andra som en man med de mest ömkansvärda svagheter. Hans fromhet var löjlig, och hans andakt lika munkarnes. Han fruktade spöken och trodde på aningar. Besteg alltid med vänstra foten förut en tröskel.

Sid. 435.

Hans antipati mot Universitetet i Cambridge, hans idiosynkratism emot Skottland, hans ovilja för Whigs, Dissenters och Presbyterianer gränsade till dårskap. Hans arbeten utgäfvos af John Hawkins 1787 i 11, och 1792 af Arthur Murphy i 12 oktafband. Af hans handskrifter blefvo följande efter hans död tryckte: Andaktsöfningar och böner, Bref från och till Sam. Johnson, och Predikningar. Hans skaldestycken samlades af Kersley. – (Anekdoter: Lord Chesterfield – Mallet – Kejs. af Ryssland gaf en anseelig pension åt ofvers. af The Rambler. – aftonen före dagen, då hans upplaga af Shak. skulle utgifvas – 2 timmar em. mig och kritiken – Menniskornas jemlikhet hos Mistriss Macauley. – Macphersons Homerus – Yttrande om Skottarne.)

(199–217) Jacob Paul Friherre von Gundling. Kongi. Preuss. Geheime- Krigs- Öfverappellations- ock Kammarrättsråd, en ibland de störste narrar – var äfven lärd - har skrivit i historien anseeligt, dock utan särdeles värde. Han var född d. 19 Aug. 1673, och dog d. 11 Aprill 1731. Var först professor i hist, och litteraturen vid Riddareakademien, h^a konung Fredrik II hade stiftat för att afhålla adeln från kostbara resor till främmande länder. Då detta inom kort förföll, befordrades han till – Hofnarr. -

(218–233). Riddaren d'Eon du Beaumont, Dr. i Civila och Kanoniska Lagfarenheten, Dragon-Kapten, Riddare af den helige Ludvigs franska Militair Orden, befullmäktigad Minister vid Ryska, och sedermera vid Engelska Hofvet var född d. 5 Oktober 1728 i Tonneire. Var länge i Pettersburg, såsom fransk Ambassadör i Ludvig XV:s tid – sedermera Minister vid Engelska hofvet. – Bemöttes sedan med otacksamhet i s[yinner]h[e]t i början af Ludvig XVI:s tid, då han vistades

Sid. 436.

14 år såsom privat i London, men for ändtligen öfver till Frankrike. Han for dock sedermera tillbaka till London, i hvars grannskap han dog d. 21 Maji 1810 i en ålder af 79 år. [I marginalen:] d. 22.

(234–247). Riddaren Carl von Linné, Svensk Naturforskare. – var född d. 24 Maj 1707 uti byn Rösehult [Råshult] i Småland. Hans far, då adjunkt å denna ort, blef sedan Kyrkoherde i Stenbrohult. Han var sjelf en stor örtekännare. Linné skulle nödvändigt blifva präst; men tidigt viste han böjelse för helt andra ämnen. En gång i fadrens trädgård inrättade han, till sin egen, och den

blef en skola för hans studier. – I sitt 9:de år började han företaga små utvandringar till nästgränsande skogar och fält, och som han derjemte icke försummade sina öfriga göromål tilläts det af fadern. I Wexiö Gymnasium, dit han sändes 1717 uppoffrade han hvarje fri stund åt nat. historien. Rektor Lanärius, sjelf en vän af botaniken, älskade derföre denna yngling. Som han minst var hemma, och gjorde beständiga utvandringar, klagade de flesta lärare öfver honom hos hans fader, som då beslöt att sätta honom i lära hos en skomakare. Detta hindrades emedlertid af en läkare i Wexiö, Rothman, som vid underrättelsen om det nya beslutet, begaf sig till hans fader och bragte saken derhän, att sonen skulle få fortsätta sina studier. Han upptog honom i sitt hus, tillät honom att nyttja sitt Bibliothek och understödde honom i början af hans akademiska bana, hvilken han anträdde vid 20 års ålder. Han begaf sig då till Lunds Universitet, och lyckades der vinna en af sine förnämste lärare Prof. Stobäi vänskap och tillgifvenhet. Denne upptog honom i sitt hus, och der började han utkasta ett botaniskt arbete, samt studerade med utmärktaste flit, ofta till långt in på natten. St. som trodde det han spelte, öfverräskade honom en gång ganska sent, men fann honom i sällskap med de döda, fördjupad i de störste örtekännares

Sid. 437.

arbeten. – Efter ett års vistande uti Lund beslöt han att besöka Upsala, som just då lyste med berömda lärare i hans älskade vettenskaper. Utsigterne voro högst bedrägliga för honom, ty hans fader kunde icke understödja honom. Men hans tillstånd ändrade sig snart ganska fördelaktigt. Olaus Celsius, en af dåvarande berömdaste män i Upsala, och återupprättare af Nät. historien i Sverige, märkte i Botaniska trädgården Linnés, flit och ovanliga skarpsinnighet, och upptog honom derföre i sitt hus och lät honom deltaga uti sina lärda arbeten. – Snart derefter rekommenderade han honom hos Olaus Rudbeck, som uppdrog honom sina söners undervisning och lät honom i sitt ställe hålla föreläsningar i Botaniska trädgården. Vid denna tid började Linné lägga grunden till sitt system. En skarpsinnig och lärd afhandling, de nuptiis arborum, väckte i Upsala en ganska fördelaktig tanka om honom. Till en resa till Lappland för att inhämta närmare kännedom och upplysning om dess produkter, föreslog man Kongl. Akademien Linné. Denna resa anträdde L. 1731 om sommaren till fots och återkom följande året, riktad af nya kunskaper. Hela summan, som var bestämd till resan, utgjorde blott 50 Rdl. Han började hålla föreläsningar i Naturalhistorien, h^a bevistades af ett ovanligt antal åhörare. Afunden fann snart utvägar att undertrycka geniets verksamhet. L. var icke promoverad; derföre bragte en prof. Rosén det derhän, att hans föreläsningar förbödos. Den unge Docenten drog af förargelse värja emot Rosén. Lyckan förde honom likväl snart å en ny bana. Honom uppdrogs nu att följa Bar. Reuterholms, Guvernör öfver Dalarne, söner tillika med några andre naturforskare på en resa genom provinserne, för att få en närmare kännedom om bergverken. Längst vistades de vid Fahlu Koppargrufva. L. började då hålla föreläsningar i Bergsvetenskapen, och bekom ibland de flere bekantskaper der på orten äfven den med dåvarande provincial Medicus Moräus, hvars dotter L. omtyckte. På det han måtte kunna verkställa sin önskan att blifva Doktor, hvilket numera kunde ske endast vid ett utländskt Universitet, skänkte hans älskarinna honom 100 dukater, med hvilka han reste till Holland öfver Köpenhamn och Hamburg och blef promoverad i Hardervijk. Här undanrycktes Naturalhistorien förti-

Sid. 438.

digt, ett blomstrande geni, en af hans förtroligaste ungdomsvänner, Artedi, som föll uti en kanal och drunknade. -

Sedan L. erhållit graden, var också hans börs tömd, och han vände sig i sin förlägenhet till Boërhave. På dennes rekommendation antogs han af en herr v. Clifford, för att iordningbringa och beskrifva växterne i dess stora konstträdgård vid Hartecamp. Cl. gaf honom dagl. 2 dukater, och lät honom till större delen på sin bekostnad göra en resa till Frankrike och England, der han gjorde bekantskap med de största naturkännare. Efter tre års frånvaro återvände han till sitt fädernesland, nedsatte sig såsom läkare i Stockholm och gifte sig i Juni 1739 med sin älskarinna och välgörerska. Efter någon tid blef den så förtjente Statsministern, tillika vetenskapernes vän, Grefve Tessin hans gynnare och sedermera steg Linné allt högre till ära och belöning. Man uppdrog honom ordningsställelsen af det Nat. Kabinett, som Kon. lät anlägga, och upphöjde honom till president vid Kongl. Vetenskaps Academin, som under hans medverkande äfven blef inrättad. 1741; i sitt 34 år, utnämndes han till professor uti Botaniken uti Upsala.³⁹¹ Akademien erhöll nu genom L. en ryktbar och lysande epok. Någre af hans klassiska skrifter, till hvilka han redan i Holland utgifvit grunderne, väckte ett allmänt uppseende och reformationen i nat. hist. utspridde sig ifr. Upsala till hela Europa. Aldrig har någon Svensk varit så sökt, eller efterlängtd äfven af Europas mest aflägsna länder. Jemte ett årligt underhåll af 2000 piaster lofvade honom Spanska hofvet adligt stånd och frihet att, ehuru naturaliserad Spanier, förblifva protestant. Ifr Göttingen och Pettersburg kommo till honom de mest fördelaktiga kallelsebref. Men intet kunde öfverväga hans kärlek till fäderneslandet, hvilket äfven med erkänsla värderade hans förtjenster. År 1753 blef han Riddare af Kongl. Nordstjerne Orden, och 1756 upphöjdes han i adligt stånd. År 1776 fördubblade Kon. Gustaf III hans inkomster, och skänkte honom en landtegendom, då han sjelf redan hade köpt Hammarby.

Sid. 439.

De fleste och namnkunnigaste Europeiska Akademier gjorde honom till sin medlem. Ifrån de mest aflägsna länder kommo ynglingar för att höra honom. Vid hans undersökningar och utvandringar hade han merändels 200 till 300 lärjungar. Han dog tidigt för sin ålder d. 10 Jan. 1778, och begrofs med ovanlig pragt i Upsala Domkyrka. Kon. lät slå en särskildt medalj öfver hans död, och beklagade sjelf i ett tal till Riksens församlade ständer 1778, Sveriges förlust genom Linnés död.

Likasom Newton och flere ärade han Gudomligheten, och hade satt öfver dörren till sitt auditorium denna inscription: *Innocui vivite, numen adest.* I likhet med andre store män var han enligt sitt

³⁹¹ [I marginalen:] Hans far afled först 1748, i 70 års ålder.

eldiga temperament entusiast i sina lärda företag och arbeten. Härifrån härledde sig äfven den häftighet, hvarmed han påstod sina fattade meningar, och försvarade dem. Äfven orsakade detta det stora begär efter ryktbarhet, som varit honom så eget, och den böjelse, att låfva sig sjelf nog mycket. Linné var af naturen liten, och detta märktes ännu mer derigenom, att han gick krokig. Hans ögon voro ovanligt talande och lifliga, hans umgängessätt underhållande och angenämt, hans sparsamhet i sin hushållniag ovanlig – en följd af hans fordom tryckande omständigheter. Ord, tankar och lefverne - allt var hos honom systematiskt. Hans minne aftog tidigt. Då han en gång skulle afsända ett bref till sin svärfader, måste han fråga sin fru efter hennes faders namn. Hans manliga efterkommande utslocknade med hans son Carl von Linné, som dog 1783 i 42 års ålder. Han hade utmärkt sig såsom en värdig arfvinge af sin fars kunskaper.

(248–259) Georg Ludvig Le Clerc, Grefve von Buffon, Ledamot af parisiska Vettenskaps Akademin, Intendent öfver Kongl. Trädgården och Naturalie Kabinettet. Hyste den tanken, att jorden varit en eldkula och slitit sig lös ifrån solen, och efter en tid af 36000 år kallnat och slutligen blifvit en boning för men-

Sid. 440.

niskan. Han föddes d. 7 Sept. 1707 vid Montbard i Bourgogne. Dess fader var Parlamentsråd, och hade bestämt honom för samma civila beställning; men den unge mannen valde vetenskaperna, och en sällsam ambition dref honom att täfla med de store män i fäderneslandet, som han hade till företrädare. Redan ifrån den spädaste barndom ägde Geometrin något särdeles intagande för honom. Han studerade först vid Gymnasium i Dijon, och hade der blifvit förtrolig med den unge Hertigens von Kingston Guvernör, en den förste Engelske Lord. Denne ledsagade honom, som en annan Mentor på en resa till Italien. Återkommen till Frankrike sysselsatte han sig med öfversättningar af Engelska arbeten, Dessa afbrötos sedermera af en resa till England, der han vistades ¼ år. Han hade det företrädet framför genier vanligen, att han också var rik. 15000 Livrés i årlig inkomst voro för en ung man, som mest ägde smak för vetenskaperna, en omätelig skatt. Han kom slutligen till Paris, beslöt att nedsätta sig der, och var alldeles i sin sfer, då han 1744 utnämndes till Intendent öfver Kongl. Trädgården. Nu uppböd han alla sitt upphöjda snilles krafter för att tillvinna Nat. historien allestädes älskare och befordrare. Detta slog honom icke heller felt, med den omätliga vidden af kunskaper, den uti allt framlysande omdömeskraft, som han hade, och med den skönhet i stilen, hvarmed han visste göra sina arbeten så lockande. Genom hans verksamma bemödanden blef Kongl. Kabinettet det präktigaste i Europa. Den Kongl. trädgården utvidgade han ansenligt. Den viktigaste förebråelsen, man kan göra honom, är den, att han mera författat en roman, än en historia om naturen. Man fann i hans verk flere vågade ämnen, som blott i författarens inbildningskraft kunde äga något försvar. B. var en afgjord fiende till ränker och kabaler, men för beröm skall han hafva varit känslfull. Märkvärdigt är det, att han

Sid. 441.

hvarje dag bestyrde sin toilett med den noggrannaste sorgfällighet. Derifrån härledde sig den smak, som han ägde för präktiga kläder. Han lefde i en krets med världens store och antog äfven deras seder. Han dog af stenplågor i April 1788 i en ålder af nära 81 år. Vid öppnandet af hans kropp fann man 52 små stenar uti urinblåsan. Kanske orättvist har man beskyllt honom för att icke ägt just ärerika tänkesätt öfver trosartiklarne.

(260–271) John Brown, Doktor i Medicinen uti London.

(272–290) Johan Christian Anton Theden, Doktor och General Kirurg i Berlin. föddes i en liten by i Mecklenburg d. 13 September 1714. Han var sin fars 23^{die} bara. Efter mycket betryck blef han äntligen Kirurg och åtföljde arméen ej allenast det 7-åriga kriget, utan ock de andra krig, som fördes på denna tid. Var en gång österrisk och en annan gång Rysk fånge. – Genom sina förtjenster och sin människokärlek hade han förvärfvat sig namnet fader Theden. D. 27 Juli 1787 firades hans embetes jubileum med den största högtidlighet. Han dog 21 October 1797.

(291–307) Samuel Richardson, Bokhandlare i London, föddes 1689. -

Hans förnämsta arbeten äro Pamela, öfversatt på Franska, Italienska, Holländska. Tyska och Danska. – 5 upplagor såldes deraf på ett enda år. Hr. Frans Ehrenberg (eg. Claudius) begåfvade den lärgiriga världen 1789 med en Leonora Schmidt, bildad efter Richardsons arbete. Clarissa utkom 1748, och är efter alla konstdomares enstämmiga omdöme, författarens mästestycke. Den är äfven öfversatt på de förnämsta Europeiska språk. Skalden Kosegarten öfversatte och utgaf den ånyo 1790. Den qvicke Fredr. Schultz begåfvade Tyska allmänheten, år 1788 med en Albertine, som är alldeles bildad efter Clarissa. År 1753 utgaf Rich. sitt sista och mödosamma arbete

Sid. 442.

Sir Carl Grandisons Historia, i 7 band. Den nyaste och bästa originalupplagan af dessa 3 romaner, utkom i London 1763 i 20 oktaf band. – Rich. dog d. 4 Julii i en ålder af 72 år. Diderot omtalar i sitt försök öfver dramatiska skaldekonsten, då han afhandlar de medel, som uppväcka passionerna, att Rich. var en mästare i denna konst. Rousseau påstår om Rich. romaner, att alldrig på något språk finnes några dylika författade, som liknar eller endast närmas dem. M:rs. Carter, den vidtberömda Epiktet i öfversättarinnan har i form af en grafskrift författat en skön låfsång öfver Richardson.

"Om någonsin en varm människokärlek var dyr för eder, om någonsin visheten förvärfvade sig eder upprigtiga högaktning, eller en äkta inbillningskraft fjättrade eder uppmärksamhet: så nämns med vördnad stoftet af – Richardson."

!

"Kunde tillika hans sånggudinna, känd i de aflägsnaste länder, försmå offret af denna obetydliga sten, så måste likväl hans saliga skugga äga välbehag för äfven det minsta bevis af vänskap och kärlek: ty ofta bannlyses detta ifrån de fula husen och ofta skall oskulden med ljufva blickar i sin hvitklädda, milda verksamhet med tårfulla ögon besöka denna helgedom, der hennes skyddsängel hvilar."

"Glöm detta icke, o läsare! fastän en vers, hvilken ljudar smärtan i råa och okonstlade toner, säger dig detta: ty förmådde jag att värdigt i harmoniska sånger prisa maken, fadern, medborgaren och vännen, huru skulle icke då hans sånggudinna, efterföljande, framställa konstdomarens skarpsinnighet och författarens höga själ – Men ack, vänta icke af den huggna stenen ett lof, som endast är tecknad i våra hjertan. – Der skola vi helga hans rykte en varaktig minnesstod, och alltid skall hans rörande skrifter förkunna oss sanning, verklig

Sid. 443.

ära och alla dygdens rena läror, så länge ännu smak och kunskaper blomstra på dessa lyckliga kuster.

(308–326.) Salomon Gessner. Bokhandlare i Zürich. Denne mannen, hvars minne måste vara dyrbart för hvarje hjerta, som är begåfvadt med sinnelag för en ädel enkelhet och skönhet, föddes i Zürich d. 1 Apr. 1730; hans fader var derstädes bokhandlare och ledamot af stora Rådet. Hans ungdom gaf icke något utmärkt hopp, han förblef alltid den sista på skolbänken, och desto oftare den förste vid sina ungdoms vänners lekar. Att i vax eftergöra bilder, utgjorde hans tidsfördrif, då han skulle höra på, och Robinson Cruse, ett mönster för honom, äfvensom Encyclopedin, då han hemma skulle skrifva. Sjelfve Bodmer skall efter en kort pröfning hafva återsändt gossen till sina föräldrar med den tröstlösa försäkran, att deras hopp i anseende till honom icke borde sträcka sig längre än till färdighet i läsande, skrifvande och grunderna i räknekonsten. Nu skickade man honom till ett presthus på landet, hvarest han vänligare bemöttes och bekom Brocke att läsa. Efter 2 år kom snillet mera utveckladt tillbaka till sina föräldrars hus. Allt hvad han emedlertid vunnit var att kunna läsa några Romerska skalder på originalspråket; men de Grekiske blott i en Latinsk verbal öfversättning, som syntes honom lärorikare än någon Fransk eller Tysk. De poetiska försök, som han hade gjort, tillkännagåfvo redan den framtida stora skalden. – Han skulle nu välja något visst näringsyrke, och han omtyckte mest att få blifva bokhandlare. 1749 sändes han till Berlin, hvarest hans fader skaffat honom i en berömd boklåda. Här fick han låf att genomgå alla grader af sin näring; men som han ej var synnerligen nöjd med sin förrättning, som blott fordrade armar och kroppens vighet, tog han afsked af sina principaler, hyrde sig en egen kammare, och öfverlemnade sig åt sin böjelse för de sköna konsterna och sällskaps lefnadens nöjen.

Sid 444.

Som han trodde, att hans föräldrar skulle ogilla hans steg, inneslöt han sig några veckor i sin kammare och målade landskaper efter sina egna idéer. Af detta galleri skulle hans vän, Hoffmålaren Hempel, döma om Gessner kunde göra sig något hopp, att på ett anständigare sätt förtjena sitt bröd. Till denna utveckling skred det dock icke, ty hans föräldrar försonade sig med honom, och beviljade honom att ännu få efter behag vistas i Berlin. Nu delte han sin tid mellan vettenskaper och nöjen, och umgicks mycket med lärde och konstidkare, mest med Krause, Hempel, Ramler och Sulzer. Från Berlin reste Gessner till Hamburg, i s[ynner]het för att lära känna Tyska skaldekonstens fader, Hagedorn. Denne skänkte honom hela sin vänskap, och ofta reste de tillsammans till Har[v]estehude, hvarefter de i denna behagliga nejdens skugga samtalades, skrattade och drucko. Ännu oftare tog Hag. honom med sig till den vidtberömde Kaspher, der vanligen ett talrikt sällskap af menniskor, snillen och eftersökta komiska karakterer, suto tillsammans vid bordet. Här ägde den goda ton, finare lefnadssättet och otvungna munterheten företrädet, och kryddade med roande berättelser, qvicka infallen och sinnrikt skämt den glada måltiden. Efter sin hemkomst försökte Gessner befordra till dagsljuset sitt snilles och hjertas förstling. Hans första vidsträcktare arbete var den 1754 utgifna Daphnis, hvartill Greken Longus, hvars öfversättning af Amiot han funnit i sin faders bokskåp, lemnade blotta idéen om en herdedikt. Detta oskyldiga skaldestycke fann likväl stora svårigheter vid censuren. En andlig censor protesterade emot hans motto: Me juvat in gremio doctae legisse puellae o.s.v. som en förargelse: en verldslig lät säga skaldens fader, att han ju förr ju hellre borde gifva sin son en fru. Tryckningen beviljades med vilkor, att motto skulle utstrykas, och hvarken författarens namn eller tryckorten nämnas.

Sid. 445.

Mera uppmärksamhet tillvunno sig hans idyller, som utgåfvos 1756. I denna arkadiska skapelse skildrade Gessner den husliga och oskyldiga lefnadens ljufva känslor, kärlek och välviljans passioner. Den alfvarsamme Britten, den behaglige Gallen, den undersökande Tysken och den eldige Italienaren slösade lika ymnigt bifall på Gessners sånggudinna. Redan hans samtida sågo i honom en förädlad Theokrit och Virgilius, och ansågo hans språk som en skänk af hulda gudomligheter. För efterverlden förblifver han en klassisk föresyn. Ej långt efter Idyllerne utkom Abels död, en herdedikt i fyra sånger; en mäterlig målning af den första oskyldige verlden, och vida öfver alla Bodmers och andres föreställningar om Patriarkaliska lifsåldren. År 1762 utgaf Gessner sina skaldestycken i en samling af 4 band, af hvilka det sista ibland annat äfven innehåller de båda dramatiska försöken Erast och Evander, och den lilla Epopén, Den förste Sjöfararen, h-n Auktorn sjelf såg ej utan serdeles förnöjelse. Först efter 10 år utkom det andra bandet af hans Idyller, tillika med ett bref öfver Landskapsmåleriet. Vid sitt 30:de år gifte han sig, ehuru med flere motsägelser å föräldrarnes sida, med ett till själ och hjerta ganska förträffligt fruntimmer. Bådas förmögenhet var på långt när ej lika de förhoppningar, hvartill deras förtjenster berättigade dem. För att erhålla en anständig utkomst utan att belasta sina föräldrar, tog han sin tillflykt till konsten. Den mest oförtrutna flit i efterföljden af stora mästare, förenad med de lyckligaste anlag, upphöjde honom snart till en af de största landskapsmalare. Likasom hans poetiska snille hade inträngt i menskliga hjertats minsta gömmor, och framställt de ljufvaste känslor i en ädel enkelhets så

upptäckte nu äfven hans forskande öga naturens hemligaste behag, och hans pensel fråntog dem sina mest retande skönheter. Aldrig var han nöjd; då han redan var berömd och känd genom sina etsade ritningar, och i anseende till flere målningar beundrad, fortsatte

Sid. 446.

han alltid sina öfningar i teckningskonsten med en omsorgsfull begynnares oupphörliga flit. Man fann honom ofta sitta hela aftonen i stadsbibliotheket, hvarest han uppöfvade sig efter graverade stenar utur Lipperts Daktyliotek; och andra gamla konstverk.

Hans ädla maka var icke heller mindre sysslolös. Hon besörjde hans ekonomi, och drog flere år ensam den besvärliga bördan af hans bokhandel. Genom sitt kloka uppförande, och öfriga älskvärda egenskaper vann hon sina svärföräldrars hjerta. hvilka snart ansågo sin sons förbindelse som dess förnämsta lycka. -

Gessner slöt, efter en lång och lycklig lefnad, sitt lifs bana d. 2 Mars 1787. En apoplektisk händelse slutade hans dagar. Den af hans medborgare åt honom uppresta ärestoden, ett verk af den vidtberömda Trippel, står uppå en af allmänheten och fordom af Gessner sjelf ofta besökt promenadväg.

Gessner ägde ett stort och upplyst förstånd, och en omdömesförmåga, hvilken med en sällsam riktighet i allt just träffade sitt syftemål. Men hans själ var mera inträngande än omfattande, mera arbetsam än eldig. Han gjorde inga anspråk på lärdom i detta ordets strängaste bemärkelse. Hans grundligaste och djupaste kunskaper angingo i s[ynner]het måleriet och skaldekonsten. En bok, som han nästan årligen genomläste, var Don Quixote.

Hos få skriftställare i alla tidevarf lär man finna en så hög grad af ästhetisk och logisk korrektion. Få af hans samtida hafva i sina yrken så väl underhållit sig som han. Han njuter företrädet af en oförgängelig ungdom, liksom Apollo och Bachus. Ganska ofta hafva kännare beundrat den sanna känslfullhet och fina smak, hvarmed han, som icke kände några sångnoter, bedömde komponister och virtuoser. En utmärkt talang ägde han för det komiskt groteska, hvarigenom han oftare i yngre åren så roade sina vänner, att hans åhörare knapt kunde hemta sig ifrån det öfverljudda löjet. – En okonstlad enkelhet och godhet herskade i hans karakter. Han deltog hjertligen gerna

Sid. 447.

i andras lycka, och gladde sig alltid, då han på något sätt kunde bidra dertill. Så snart hans egna barn kunde springa, så var han på sina lediga stunder deras trogna sällskap och deltog i alla deras

lekar. Vid glädjen att på något sätt medverka till goda och väl uppfostrade barns nöje, förglömde han ofta sina mest älskade göromål. I umgänget var han högst behaglig och alltid omsorgsfull att genom ett träffande snille, glatt lynne och ett fint skämt lifva nöjet. Hans hus var i hvarje vecka i s[ynner]het tvenne aftnar besökt, då statsmän, lärde och konstnärer mer eller mindre talrikt infunno sig hos honom. Han var ofta öfverhopad af besök af främlingar ifrån alla länder. Hans ryktbarhet var redan grundligen fotad, då han ännu alltid med en nybörjares uppmärksamhet, som ännu icke känner sig sjelf, afhörde sina vänners kritiker. Om sina skrifter talade han sällan, också då han hade anledningar dertill.

(327–335.) Conrad Eckhof, Spektakel Direktör vid Hertiglīga Hofvet i Gotha.

föddes i Hamburg d. 12 Aug. 1720. Hans fader var stadssoldat i Hamburg och dref derjemte något handverk, och blef slutligen ljusputsare vid Schönemans theater. Till dennes theater kom sonen 1740, sedan han från yngre åren först varit postskrivare hos Svenska Gesandten N. i Hamburg, och skrifvare hos en Advokat i Sohwerin, hos h-n han genom läsning af theaterpiecer fattade det beslutet att blifva aktör. Han dog i Gotha d. 16 Juni 1778, af en bröstsjukdom. Han var med skäl Tyskarnes Roscius. Som lärd betraktad, var han en förträfflig, eftertrycklig talare; hans kunskaper utbredde sig vida öfver hans konst; han var en god skald och en kritisk kännare af det Tyska språket, som han skref både väl och med styrka.

Till sin karakter var han anspråkslös, öppen, fri, pålitlig, ordningsälskande och sedig. Flere Lärde plägade umgänge med honom som vän. I alla hus bevistes honom

Sid. 448.

utmärkt aktning.

(336–351.) Samuel Foote, Theater-Direktor vid Haymarket i London.

Utom Garrick var alldrig någon nyare Engelsk aktör mer älskad och berömd, än Foote. Det burleska och komiska var egenteligen hans hufvudämne, och dertill hade naturen utrustat honom med de utmärktaste talanger. En förträfflig karakterisering af denne originelle man hafva vi erhållit af Sturz. – S. Foote föddes vid Truro i Cornwallis, ovisst hvad år; någre tro 1717, andre deremot 1719. Hans fader var Kommissarius vid Proviant Kontrakterne för Kongl. flottan och Parlaments Ledamot för Tiwerton; hans moder efterlemnade honom nära 4000 pund St. i årlig inkomst. Han ämnades till jurist, men hans oroliga lynne ledsnade snart vid denna torra och mindre roande lektyren. Han gifte sig, men båda parterna ångrade snart sitt gjorda steg. Foote, för att skingra sitt elaka humör, öfverlemnade sig sin böjelse för nöjen, plundrades på spel, och ägde inom få år intet

öfrigt utom sin filosofi. Hans lifliga temperament och hans usla ekonomiska omständigheter förde honom till theatern, men såvida han aldrig, såsom aktör, öfverträffade medelmåttan, och inkomsterne således voro obetydliga, lefde han i en beständig flygtighet. Nöden lärde honom en ny utväg: han författade sjelf dramatiska pjäser och uppförde dem. År 1747 öppnade han den lilla theatern vid Haymarket med en dram, som han sjelf förfärdigat, Morgonförströelser, hvari några vissa karakterer ur det hvardagliga lifvet förlöjligades. Hans föreställning gjorde ännu mera intryck. Ett betydligt arf, som han 1748 bekom, gaf honom anledning att lemna theatern. Men penningarne voro nu snart borta, och så började han 1752 att spela i Drurylane eller Coventgarden, merendels för ett bestämdt antal aftnar. Hans fantasi var så utsväfvande, hans infall så naturliga och utan allt tvång, och hans

Sid. 449.

tankar så lysande, att åskådarne icke uttröttades af löjet. Allmänna händelser, flygtiga, dagliga dårskaper, stridigheter inom alfvarsammare sällskaper, obehagligheter hos theaterskalder, politici och aktörer, blottställde han för känslan af sitt snilles styrka.

Ett trängande behof tvang honom år 1760 om sommaren att med skyndsamhet ihopsamlade aktörer representera sin Pupill på Haymarket. Försöket lyckades. Ifrån 1762 ända till sin död lemnade han blott der ordentligen sina representationer och förskaffade sig en god utkomst. Men ekonomin var icke hans sak, och han förslöste vanligen allt, hvad han vann, så väl på tillfridsställandet af sina laster som dygder; ty han var stundom högmödig och utsväfvande. – I Febr. 1766 föll han under en jagt med Hert. von York så förfärligt af hästen, att man nödsakades aftaga hans ena ben. Hert. utverkade sin invalid för lifstiden den Kongl. ynnest, att årligen från den 15 Maj. till d. 15 September få lemna allmänna representationer på Haymarket. Nu tilltog hans anseende dagligen. Efter sitt utrymme har aldrig någon theater medfört sin ägare större vinst, ty man har beräknat, att hans inkomster i flere år, sedan alla omkostnader afgått, stego till 4500 pund Sterling.

Genom sina satirer ådrog han sig fiender och många förargelser i s[yunner]het i sina sista lefnadsår. -

Han bekom på scenen ett anfall af slag, och sedermera var han alldeles förlorad för theatern. Läkarne rådde honom att i södra Frankrike söka sitt tillfrisknande. D. 20 Okt. 1777 anlände han till Dower, i afsigt att vidare resa till Calais. Men morgonen derpå, klagade han öfver en skälfning, gick till sängs, hvarest han hade ett förnyadt anfall, som varade i 3 timmar. Då detta var förbi, så nedlade han sig ganska stilla, och tycktes villja sofva; men kort derefter drog han en djup suck och dog. Han begrofs i Westminster Klostret, och efterlemnade en naturlig son till arftagare af sin egendom. -

F. var vid första påseendet en lustig burleskfigur, kort och tjock med fulla kinder, och stora skämtande och qvicka ögon, och han gick med en sällsam rörlighet oaktadt sitt träben. Som aktör var hans sätt ensamt, af honom på-

Sid. 450.

funnet och bildadt, och utslocknadt efter hans död. Ingen skall äga i sin förmåga, att spela hans rôler, så som han. Oaktadt många fel uti hans theaterstycken, har ingen af de nyare trognare och med mera värma målat laster och dårskaper. Han iklädde sig skyndsamt och lifligt deras seder, och visste så riktigt ställa sin spegel, att löjligheten samlade sig likasom i en brännpunkt. Hans samtal äro lätta och qvicka, väl fulla af felaktigheter i anseende till språket, men ytterst korrekta efter hvarje dåres grammatik. Alla fel upprepas liksom af deras mun. I ett gladt lynne tuktar han till höger och vänster. Footes infall hafva blifvit ordspråk och äro så fästade vid en stackare, som ett brännmärke, hvilket icke kan döljas. Han räckte längre än lagarna, och tuktrade mången brottslig, hvilken undslapp domaren, (Den rika bedragaren, som gjorde falsk ed). – (Aftagningen af hans ben.) I umgänget var Foote ännu angenämare än lysande uppå scenen. Ett muntert infall af anledningen till det andra. Han var hvarje sällskaps giga, som man uttryckte sig på Engelska. Man trängde sig omkring honom. Han bugade sig icke för rang och titlar, och tillbakaviste med bitterhet högmodet. En ohöfsad Lord kallade honom en gång föraktligt: herr Komediant! Det är jag, svarade Foote, med en på honom riktad blick, och studerar nu äfven en Kaliban (Det grofva vilddjuret i Shak.). – En annan gång var han buden till ett kalas, vid hvilket äfven hans gl. fiende Lord Sandwich infann sig. Då aktören inträdde i rummet, ropade Lorden: Ack, se hr. Foote! Lefver ni ännu? – Till er tjänst, Mylord, svarade F. Nå, fortfor Lorden, hvad tror ni skall först hända er, antingen att få fransos eller att blifva hängd? – Åh! tillade aktören helt alfvarsamt, det skall blott bero af omständigheterna, om jag först skall omfamna Ers Nåds mätress, eller ert tänkesätt.

F. ägde, oaktadt sina många fel och svagheter likväl ett ganska godt hjerta. Han var välgörande, vänlig, behaglig outröttlig uti att tjena sina vänner; hvarje talang var honom dyrbar, hvarje scen af elände väckte hans medlidande, och hans kassa var alltid öppen för den fattige. Hans fel härrörde mer af lättsinnighet, än af ett förderfvadt hjerta.

Hans samlade Dramatiska arbeten utgåfvos 1788 i 4 oktafband, under Colmans uppsigt, och utgöres af 19 större och

Sid. 451.

mindre pjäser, men som likväl alla äro blott smärre theaterstycken. En fri väl lyckad öfversättning af dessa nöjsamma pjäser har en okänd i Berlin 1796 i 4 delar utgifvit.

(352–377.) Georg Fredrik Händel. Musikus i London.

(378–387.) Gertrud Elisabeth Mara. Sångerska.

Ostridigt sitt tidevarfs första sångerska. Man har stridit om hennes födelseort. Plere Engelska städer angifvas såsom sådana. Hon föddes dock i Hessen-Kassel 1750. I sin spädate barndom kom hon med sin far, som äfven i sin ungdom idkat musiken, till London, och lärde sig der spela violin, på hvilket instrument hon i sitt 10:de år hördes af Drottningen med bifall. En värdig dam i Drottningens sällskap rådde att hon borde aflägga violen, såsom ett för fruntimmer opassande instrument, och egna sig endast åt sången. Hon öfverlemnades derföre till en i London dåvarande gl. kastrats, vid namn Paradist, undervisning. I sitt 14:de år aflade hon i hofvets närvaro sitt andra prof af sin färdighet såsom sångerska med utmärkt bifall. 3 år derefter reste hennes fader med henne öfver Holland till Cassel, deras fädernesbygd, för att först erbjuda densamma frukten af hennes flit. Då planen genom de derstädes varande Italienares Kabaler misslyckades, reste han 1786 med henne till Leipzig, just på en tid, då derstädes den så kallade stora concerten under Hillers direktion var i högsta flor. Här antogs hon som första sångerska vid Koncerten, med årlig inkomst af 600 Rd. Sedermera öktes den till 1200 Rd årligen. Här gjorde hon äfven på klaveret så utmärkta framsteg, att hon allmänt med offentligt bifall kunde der låta höra sig. – Emedlertid hade den unga Schmelings beundrare i Berlin ändtligen af Fredrik II erhållit tillstånd att kalla henne till Potsdam, för att derstädes låta höra sig. Kon. som af afsky för Tyska sångerskor länge vägrat detta, hade företagit sig att afbida concerten i nästa rum. Men så snart hon började sjunga, närmade sig Kon. de spelande allt mer och mer, så att han tillika stödde sig ganska nära henne på en cymbalists stol, och med spänd uppmärksamhet afhörde henne. Efter Arians slut prisade

Sid. 452.

han henne allmänt, och frågade, om hon tilltrorde sig att sjunga en dylik Aria af Blatte? Då hon utan att känna honom, bejakade detta, lät han förelägga henne en den svåraste, som han fann i sin talrika samling. Hon söng den med samma lätthet som sin egen. Ännu försökte han henne med de svåraste arior, han kunde påfinna; men hon söng dem alla med samma färdighet. Straxt erböds henne konungens tjänst med 3000 Rd årligt underhåll. Hon antog kallelsen, så att hon påsktiden 1771 för första gången på theatern i sällskap med Conciliani, täflade om priset. Nu bildade hon sig vid hans och Corporini sida till en känslfull adagio sångerska och en stor aktris och fjättrade herr Maras hjerta, en Tysk musikus, som ägde en utmärkt skicklighet i sin konst. Han fick den älskansvärda Schmelings hand 1774. Tyvärr voro följderna af denna förbindelse en oafbruten kedja af förargelser och osämja för den berömda sångerskan, då hennes mans karakter snart nog visade många svagheter. Kon. Fredrik var så intagen af fru Maras talang, att han icke ville släppa henne ut ur sitt rike, af fruktan att förlora henne. Det lyckades henne och hennes man att genom list undkomma denna hedrande fångenskap. De ankommo med möda till Sachsen, hvarifrån de reste genom hela riket till Wien år 1782. Allestädes ådrog sig desse båda virtuosernes konst allas beundran, som hörde dem. De reste sedermera genom Schweitz, och anlände i början af 1783 till Paris. Mad. Mara behöfde blott att blifva hörd, för att erhålla lika många medhållare, som Madam

Todi, som dittills väckt nations beundran. Vid sin afresa till London i slutet af året bekom hon titel af Franska Drottningens första koncertsångerska ifrån hofvet. I London mottogs hon genast med glädje samma vinter 1784 i Pantheon koncerter 13 aftnar. En enda afton inbragte henne i s[yenner]het 500 guineer. I spetsen för hennes mest nitiska beundrare försummade icke prinsen af Wallis något tillfälle att visa henne för erkänsla. En benefiskoncert, som hon utom sitt underhåll, denna, tiden erhöill, inbragte henne ensamt 1000 guineer. Efter 2 års vistande i London, antog hon en kallelse till Turin, och sedermera till Venedig, men återvände slut-

Sid. 453.

ligen till England, som hon älskade med företräde för alla andra. Alla musikkännare, alla personer af smak och känsla sätta henne vida öfver sina medtäflerskor. Ton, smak, omfattning, uttryck, finhet, anständighet, bestämdhet, korteligen alla egenskaper, hvilka utmärka en förträfflig sångerska, voro hos henne förenade. Jemte en beundransvärd lätthet var hennes röst så stark, att hon genom pukor, trompeter, instrumentalmusik, och en stor mängd sångare tydligen genomträngde. Hon sjunger för öfrigt Tyska, Italienska, Fransyska och Engelska, och alla dessa språk med en fullkomlig tydlighet och förträffligaste accent. -Hon är icke stor till sin kroppsbyggnad, äfven ingen skönhet, men deremot af en icke obehaglig bildning. Hon är älskvärd, ädelmodig, förständig, full af liflighet och intresse,

(388–402.) Zimeljan Pugatschew, En Rebellisk Kosak.

(403–414.) Jourdan var länge Chef för en Röfvare Armeé och begick ostraffadt de förskräckligaste grymheter i staden Avignon. - † på schavotten i Paris d. 27 Maji 1794.

(415–429.) Robert Franz Damiens, afträttad i anseende till ett mordanfall på Konung Ludvig XV i Frankrike.

Detta skedde d. 4 Jan. 1757, då Ludvig, åtföljd af Dauphins och andre prinsar samt herrar, närmade sig den vagnen, som väntade utanför palatset, och skulle föra honom till Trianon. Då han var i begrepp att stiga in, framträngde D. som stått bakom en pelare, klädd i en blå klädning, oförmärkt bland folket, och sköt Duc d'Ayen, Grefve af Brienne och Dauphin åt sidan, och gaf Kon. ett knifstygn i högra sidan emellan 4 och 5 refbenet, som inträngde omkring 3 tum. djupt. Kon. trodde i början, att han blott blifvit häftigt stött af någon, hvarföre han frågade: hvar är den fyllhunden, som gaf mig en så häftig stöt? Under det han sade detta, föll D. honom i ögonen, hvarföre han ropade i det han med hatten utmärkte honom: den är det, den har gjort det. Stynget smärtade honom, och då han med handen tog sig på sidan, rann det varma blodet öfver fingrarna.

Jag är sårad, arrestera honom, ropade nu Konungen, – och en

Sid. 454.

synbar förskräckelse öfverföll alla närvarande. Gardet trängde ursinnigt på mördaren, och hade på stället huggit honom i stycken, om ej Kon. hade ropat: Gör honom intet ondt! Sedan gick Ludvig uppföre trappan utan att dess ståndaktighet hade öfvergifvit honom. Lyckligtvis var icke stinget farligt, emedan Kon. tillfrisknade dagligen, och såret helades snart: Redan d. 16 Jan. afsöngs ett högtidligt Te Deum öfver hans återställande. Parlamentet höll en långvarig undersökning öfver mordet. Plere misstänkte personer häktades; men man fann inga sammansvurne.

D. 28 Mars afkunnades ändtligen domen; att, sedan dess hand blifvit genomstucken och uppbränd vid en lindrig eld, hans kött med glödande tänger skulle lösryckas och kroppen af 4 hästar sönderslitas, samt slutligen brännas. D. 28 Mars eftermiddagen verkställdes denna rysliga dom. Hästarne ryckte trenne särskildta gångor i 6 minuter, hvarunder de ombytte, men intet uträttades. Man måste således först sönderskära köttet och senorna vid skuldronne och benen. Den olycklige hade ända hittills lefvat och bibehållit sin beundransvärda ståndaktighet. Då detta var förrättadt, och då bödeln kastade kroppen ifrån sträckbänken, såg man dess ögon ännu öppna och stirrande; den öfverblefna askan kastades i luften. Hans fader, hustru och dotter förvistes riket för alltid. Dess broder och syster måste förändra sitt namn, och det hus, hvaruti han blifvit född, nedrefs, och förböds, att på samma plats uppföra någon byggnad.

(430–446.) Christian Henrik Heinike. Ett vidunder af lärda barn.

(447–455.) Nikolaus Ferry, kallad Bebe, en dvärg.

Det minsta af alla folkslag, hvilket först i 18:de seklet blef bekant, bebor det inre Madagaskars högsta berg. Dess storlek skall icke öfverskrida 4 fot, – Nikolaus Ferry föddes vid Plaines i furstendömet Salim d. 4 Nov. 1749, och härstammade ifrån sundt och välskapadt bondfolk. Han var vid födelsen blott 8 eller 9 tum lång och vägde 12 uns. Den lille varelsen var utomordentligt svag och tycktes snart skola lemna jorden; emedlertid bar man honom på ett med hampa uppfyllt fat till kyrkan för att döpas. Den lilla gossen repade sig, och emedan hans mun var så liten, att den icke kunde omfatta vårtan, så gaf man honom en get till amma, hⁿ alltid

Sid. 455.

af sig sjelf framkom, då barnet ropade. En trädsko tjente honom till vagga. I 6te månaden af sin lefnad. fick han kopporna, under h-n sjukdom getmjölk var hans enda näring och läkemedel. I en ålder af 18 månader, började han tala. Då han var 2 år gammal, kunde han stå på benen och fullkomligt gå. Hans första skor voro 18 linier långa.

Konung Stanislaus lät åt dvärgen uppressa en griftvård med följande inscription:

Hic jacet
Nicolaus Perry, Lotharingus,
Naturae ludus,
Structurae tenuitate mirandus,
Abs. Antonis novo dilectus;
In juventute aetate senex:
Quinque lustra fuerunt ipsi
Seculum:
Obiit nona Junii
Anno M.DCCC.LXIV.

Journal (fortsättning ifr. pag 430.)

D. 23. 2 koppar caffè om morgonen! Kanske till försoning af Broberg, emedan han genom sin lättja under veckan förolämpat mig. Jag beslöt att ej gå i dag någonstädes, för att desto bättre hinna anteckna. Men olyckligtvis föll jag ett nytt offer för min gamla passion. I sinnenas yrsel åsidosatte jag mitt löfte, och förnedrade mig ånyo. Caffet, det långvariga liggandet, denna morgon, stillasittandet hela den gåriga dagen hade säkert gjort mig mera disponerad till sinnlighet. – Jag satt hela denna dag in och gick ut först efter aftonmåltiden, sedan jag slutat första delen af Bours Lefnadsmålningar. – Jag var ner hos Blomqvist, pratade der länge, tog andra delen af lefnadmålningarna och kom kl. kanske 11 hem under starkt regnväder.

D. 24. blef jag på begäran uppväckt, men förmådde ej stiga upp för än kl. $\frac{1}{2}$ till 7. Efter Lect. Cleves

Sid. 456.

timma hos Hirn, disputerte åter i politikern och skildes litet stött. Funderade att afbryta allt samtal med honom i politiska vägen äfvensom en närmare förtrolighet; men han kom till mig efter läsningen, e.m. och allt var försonat. Jag las för honom Gellerts och Rousseaus lefverne utur Lefnadsmålningarna. Den förre tjuste honom,

D. 25. uppsteg som i går. Efter läsningen på förmiddagen en liten stund på auktion hos fru Frenkell – efter läsningen e.m. gick åter dit, var en liten stund der, gick sedan med Blomqvist till honom och derifrån hem. Med Blomqvist gick sedan ånyo på autionen, då Hoffren bad mig komma upp till sig och skriva af åt honom en bokkatalog, hvilket jag gjorde. I anledning af detta kom jag att dröja och kom till Språkmästaren, då kl. redan var öfver half sju. Nystén var då icke heller ankommen, derföre blef det ingen läsning i dag. Jag var der dock till timmens slut. – Nästan hela eftermiddagen, i s[ynner]het mot aftonen har jag haft en ordentelig feber och känt en ovanlig trötthet. Måne jag bör tillskrifva bönorna, hvilka jag ätit både i dag och i går. Det är åtminstone visst, att de bidragit till mitt illamående, ty jag har en tid bortåt alltid känt mig må illa af denna föda. Natten till

D. 26. hade jag pollution – Kom ej att stiga upp för än hittills. – På förmiddagen hos Blomqvist, med honom på autionen – Eftermiddagen var jag der nästan oafbrutet – spatserat litet emellanåt – ingen läsning mera!

D. 27. steg upp kl. 6 vid lag. – Te Deum söngs i dag öfver segern vid Lützen. – till middagen hos Härads höfdingen Brunér – druckit 1 glas vin och 2 koppar Caffé. D^o hos Finnér om aftonen. Kom hem först kl. 10 – hela eftermiddagen hade jag varit hos Hirn.

D. 28. uppsteg efter vanligheten – begärte låf af Lector

Sid. 457.

Cleve, afskickade med posten bref till Poppius, med Pastor Relander till Prosten Ståhlberg och Cantor Ancherus i Ithis. I dag blef det icke heller någon privat läsning utaf, emedan Nystén var på auktion och jag gick dit också sedermera.

D. 29. uppsteg kl. $\frac{1}{2}$ till 7, spatserte litet före Professorns timma. Låf från Språkmästaren den Ryska timmen. Böckerna gingo på förmiddagen och jag hann ej på auktion, innan de redan voro gångna - Lycka var det också, ty jag har å present inga penningar – nästan hela eftermiddagen var jag på auktion och fastnade ändock för saker, för hvilka räkningen steg till 253 Kopek. – Icke heller i dag läste vi privat för Språkmästaren. Jag var der dock hela timmen och drack der 2 koppar thé – sedermera hos Selén. Han skall predika i morgon – hos Sivén, tog af honom Borgströms papper i actus gratiae. Det skall blifva artigt att se, huru mycket jag hinner bereda mig till den Theologiska tentamen, som tyvärr snart nog lär inträffa.

D. 30. uppsteg som förut. – i kyrkan, sedan hos Blomqvist. Den öfriga dagen arbetade på ett utdrag af Borgströms föreläsningar, om aftonen förföll till det vanliga brottet. – Efter begäendet följde den smärtande ångern; men det var åter gjordt. Gud, huru olycklig är jag icke! Hvad skall det blifva af mig!

D. 31. Steg jag upp half sju. Gick sedan med Blomqvist till Kungskällan – Lect. Borgströms timma kom det länge väntade åkslaget – tentamen i eftermiddag kl. 4. – Jag och Hirn voro hos Lect. Forsius för att begära låf, hvilket vi fingo, äfvenså af Lect. Ekmark. Straxt på eftermiddagen gingo jag och Hirn till Kungskällan och läste der äfven till tentamen. – Jag fick ett temligen redigt

begrepp om Christo; men de scriptura sacra och actus Gratiae hann det ej blifva mer än ytligt.
Timmen led emedlertid och ½ till 4 gingo vi

Sid. 458.

Litterairiska Anteckningar -

Adrastea von J.G. von Herder. Herausgegeben von dessen ältestem Sohn D.W.G. von Herder. 6:n
Bandes 2:s Stück. Leipzig – Hartk[noch] 1803.

(145–146.) 1. Gedichte. (147–151.) An die Wahrheit.

(152–155.) 2. Germanien

(156–158.) 3. Berühmte Hamen. Ein Fragment.

(159–161.) 4. Zueignung der Volkslieder.

(162–164.) 12. Fragen. Fragment.

(165–175.) 13. Deutsche Hoheit. Fragment.

(176–186.) 14. Briefe, den Charakter der deutschen Sprache betreffend. Erster Brief.

(187–195.) Antwort.

(196–200.) Zweiter Brief.

(201–203.) Antwort.

Perrault har förafskedat de gamla 7 Greklands Vise såsom ignoranta Pedanter och pedantiska Ignoranter, emedan de förde i munnen tänkespråk och hvar och en blott ett, t.ex. så enfaldigt, som: "Intet för mycket. Uti allt tänk på ändan." o.s.v.

(204–208.) Gegen-Antwort. Tänkespråk försvaras väl, och rekommenderas.

(209–212.) 5. Der Mann und seine Schatten. Niemand. Deutsche P. Fragment.

(213–242.) 11. Idee zum ersten patriotischen Institut für den Allgemeingeist Deutschlands

(243–248.) Schwungkräfte der Menschheit. (Philosophie betyder kal vishet.)

(249–261.) Gedanken von Swift mit Nachgedanken.

(252–261.) 15. Berkelei.³⁹² Fragment.

En särdeles noggrannhet (Ebenheit) i förstånd och Charakter,

³⁹² George Berkeley (1685–1753)

som i det den undviker onyttig skarpsinnighet, fordrar den finaste skarpsinnighet, var den gåfva, som utmärker honom så i lefnad som i skrifter. Före sitt 20 år skref han sin Arithmetik, utan Algebra demonstrerad utur Euklides, hvilken han utgaf år 1707; 2 år derefter sin Theorie om synen, a)³⁹³ hvars grundsatser icke allenast gälla som en philosophie af detta ädla sinnet för Mathematik och Psychologie, utan ock, i det de rent. och noggrant (zart) åtskilja begreppen om synen och känslan, hafva banat rum för plastiken (Tasten), en Theorie för känslan. Genom D. Ehefeldens rön på en blindfödd, som återfick sin syn, bepröfvades de praktiskt; som grundsatser hafva de bibehållit sig genom sig sjelf. De förde honom till sin Idealismus.

Må ingen förskräckas för Ordet, såsom efter berättelsen, Malebranche på sin dödssäng, då Berkelei talte med honom deröfver; den franske philosphen, som såg allt i Gud, måste vara nära döden eller vara för fast i sitt eget föreställningssätt, då han deröfver kunde förifra sig. Också enligt Berkelei se vi allt i Gud, d.ä. alla sinnliga intryck och föreställningar ära det fint combinerade språket af det högstreeelsta väsendet, som talar till oss genom hvarje sinne på ett denna Organ passande, eget sätt; så konstigt, man kunde säga, conventionellt sätt, som ett ord eller teckenspråk kan tala. Uppå synobjekter utvecklar Berkelei detta finast; b)³⁹⁴ Ljusets strål blir lika så konstikt för detta sinnet, som ordets ljud är för örat. I det han afkläder oss de vanliga grofva begreppen om materie, leder han oss i en skapelse, der det fullkomligaste förstånd genom hvart sinne talar till oss, högstreelt, prägnant och behagfullt. Berkeleis Idealism, som beröfvar oss icke allenast kropp utan till och med rum, ger oss en verld af gudomliga omfång och gränser, full af inre sanning, mångsidig i känslor och tankar.

Sid. 460.

På sin resa till Italien, hvilken han gjorde med Lord Peterborough, hade han samlat Natur och Konstkänedom och bildat sin smak i synnerhet i byggnadskonsten. Då han återkom till England, besökte han alla slags Konstnärer och Handtvarkare, uppehöll sig ofta och länge i deras verkstäder, tog också såsom skriftställare andel i Englands dåvarande förlägenhet vid den så kallade Söderhafs-Handeln, men närde ett favoritproject, hvilket han icke en gång som Dechant af Derry (ett ställe, som renderade 1100 pund) ville uppgifva. Han hade nämligen i sinnet att inrätta ett universitet i Bermuda. Till den ändan utgaf han 1725 i London sin afhandling; den fann bifall; tre Fellows afsade sig sina sysslor och erbödo sig att följa honom. Kon. Georg lofvade 10000 pund Sterling till ett så fromt företag, såsom han sjelf kallade det, andra subskriberade. Berkelei, af glädje öfver sina planers framgång, steg med sin maka, med hvilken han blifvit gift en månad förut, och en anseelig summa penningar af egen förmögenhet, och en boksamling, 1728 ombord på ett skepp, kom till

³⁹³ Theory of Vision. S. omdömet deröfver i D. Reids Untersuchungen Über den menschl. Verstand.

³⁹⁴ I sin Hylos och Phitikons, i Alciphron o.s.v.

Rhode-Island, bistod emedlertid de andeliga och hade den föresats att härifrån på fasta landet köpa länderier för sitt Collegium, då efter 2 års fåfång väntan, Ministern Robert Walpole skref till honom, att den utlofvade summan ej blef af. Hans plan, hans Dekani och en stor del af hans förmögenhet voro således borta; med ett okränkadt sinnelag utdelte Berkelei de medbragta böckerna ibland det Amerikanska Klereciet, skänkte Collegium i Connecticut sin landtgård på Rhode-Island, återkom till England, återgaf Subscribenterna deras penningar och skickade sedermera penningar och böcker till hvar verldsdel, hvilken han en gång egnat sin Enthusiasmus. -

Sedan han år 1733 blef Biskop i Cloyne i Irland, var han ej nögd med att uppfylla blott sina Biskopspligter, utan han sökte upphjelpa sjelfva orten, och införa i det fattiga öfvergifna Irland flit och sedlighet så väl genom inrättningar som skrifter, såsom han visste och kunde. Hans i denna afsigt författade skrifter äro kanske det bästa, hvad han

Sid. 461.

skrifvit; hvad Swift kunde sällan förmå genom Satyrer för Irland, befordrade han eftertryckligen och mildt genom frågor och tvifvelsmål, hvilka innehålla blifvande, evigt fasta grundsatser. a)³⁹⁵ Slutligen, då hans hälsa förlorats, ville han afsäga sig Biskopsdömet med alla dess inkomster, för att lefva som privat i Oxford. Konung Georg, hvilken detta en Biskops sällsynta ädelmod förvånade, dispenserte honom från afsägandet af en årlig inkomst af 1400 pund, med frihet att lefva i Oxford. Men han dog året derpå d. 14 Jan. 1754. Popes vers öfver hans Karakter:

To Berkley ev'ry Virtue under hear'n,

säger allt, som kan sägas öfver honom. Äfven hans Gaudenti di Lucca visar hans menniskoälskande hjerta, äfven som hans romantiska själ; det är denne iriska Fenelons Telemach, ehuru i ett helt annat maner och i en helt annan afsigt.

(262–276.) Gedanken aus Berkelei.

En vis stat har ingenting, som ligger henne mer om hjertat, b)³⁹⁶ än ungdomens uppfostran.

Själen blir äfvensom jorden hård, då den icke uppodlas; att tänka och lära är att plöja och harfva.

³⁹⁵ Berkeleys Maxims; Discourse adressed to Magistrates; a Word to the Wise; the Querist o.s.v,

³⁹⁶ Iliad. IX. v. 443.

Homeri Compendium för Uppfostran;

Μύθων τε ῥητῆρ' ἔμεναι πηκτικῆρά τε ἔργων.

är en god lärdom for den nya uppfostran. Det halfva lärandet och studerandet, af brist på en sann och riktig föreställning i våra skolor och Collegier, är onyttigt.

Dörren att blifva rik, borde vara tillsluten för alla, utom för flit och förtjenst. Hvarje annan rikedom (wealth) är för publiken skadlig.

Den verkliga grunden till välstånd ligger i folkets antal, mentalitet och flit. Alla andra medel äro fåfänga.

Ingen Epikuré kan vara en patriot.

Ges det ingen Konst att leda den menskliga stoltheten (bride), på det den må tjena det offentliga ändamålet (public aim)? och denna är: att sysselsätta folket.

Sid. 462.

Skulle icke det offentliga ändamålet vara, uti en välstyrd stat, att hvarje lem efter sina rättmätiga anspråk genom flit och förtjenst, också hade magt?

Allt talar om politik; och kanske har man ej nånsin mindre förstått sig på politisk vishet. Obundenhet (Licentia) skall vara Regeringens ändamål; folklynne (populäre humour) regeringens ursprung. Ingen agtning för lagarne; ingen tillgifvenhet för Constitutionen: Ringa känsla för ting af Conseqvenz; lärda trätör öfver obetydligheter; fåfänga projecter öfver Religion och regering, som hade publikum att välja båda; allmänt förakt för alla auctoriteter, gudomlige och profane; ligkiltighet i anseende till praevalerande meningar, lika mycket om de frambringa ordning eller oordning; – dessa äro det närvarande tidehvarfvets Symptomer.

Menniskan är ett fruktansvärdt djur, hvardera genom sina lidelser och sitt förnuft. Dess lidelser reta henne ofta till det största onda, och dess förnuft erbjuder henne medlen dertill. Att tämja detta djur och göra det böjligt till ordning, till menniska, att gifva henne en tanke af rättvisa och dygd, att återhålla henne ifrån onda vägar genom fruktan, att uppägga henne till sin pligt genom hoppet,

att invärtes och utvärtes bilda henne för samhället, är ändamålet af alla borgerliga och religiösa institut, alla visor och godas sträfvande i alla tider. Alltid har uppfostran blifvit ansedd för det bästa medlet dertill.

Äro människornas handlingar affecter af deras principier, d.ä. deras begrepp, deras tro, deras öfvertygelse, så äro tidigt sådda principier frökornen för hösten i den mogna åldern. Man talar mycket lätt om Notioner, och dock hafva de det mäktigaste inflytandet. Meningar och Notioner äro en beständig tygel för våra lustar och hålla våra lidelser stängna, om de ock icke controllera och styra dem i hvarje ögnablick.

Sid. 463.

Hvad tyglar människans vilda begär? hvad gör verlden bebodig? än de praevalerande notionerna om ordning, dygd, pligt och providenz? Öfverhetens öga gör icke härvid tillfyllest; skulle hvar och en göra allt det onda han kunde, så snart tillfälle och fördöljande erböd sig, så kunde man icke lefva i verlden.

Fördomar äro meningar, antagna utan grund och undersökning, De första notioner öfver samhälle, moraliska, borgerliga pligter, upptagas alla såsom fördomar. Den unga själen kan ej blifva tom; gjuter ej sig den något godt, så skall der så sig det onda. Gör hvad du vill, alltid skall dock en viss böjelse af uppfostran blifva kvar; är det alltså icke bättre, att denna böjelse tar sin riktning till det, som är berömvärdt och samhället nyttigt? Denna böjelse verkar alltid, ehuru den icke alltid praevalerar. De första begreppen hafva den tidigaste inflytelse, slå de djupaste rötter, gifva den följande lefnaden färg och Complexion. Ej Guld, ära, magt förmår människorna att handla, utan de meningar, som de hafva af dessa ting. Såsom meningarna, så äro ock handlingarna.

Att en menniska må göra, hvad hon önskar, att man måtte göra henne; ärar sin öfverhet; tror att Gud ser dess handlingar, belönar eller straffar dem, tänker, att den som gör sig skyldig till falskhet och orättvisa skadar mer sig sjelf, än någonsin någon annan; detta äro principier, hvilka hvarje vis lagstiftare skall yrka, att under sin uppsigt, inplanta i hvarje individens hjerta.

De flesta menniskor felas tid, tillfälle och förmögenhet, att draga conclusioner ur sina principier, och grunda moralitet på menskelig kunskap. Rom. 1,20 är alldeles sann, men detta ses blott af dem, som öppna sina ögon, och se dessa ting noga. Uti hela verlden finnas blott få sådana noggranna Observateurer och forskare, få, som göra sig det till en sysselsättning, att sönderdela meningar, och fullfölja dem ända till deras källa; att undersöka, hvarifrån sanningar uppkomma, och huru de utveckla sig ur hvarandra.

Sid. 464.

Korteligen, alla människor äro fulla af opinioner, kännedom finns blott hos få.

[I marginalen:] d. 27.

Skillnaden emellan fördomar och andra meningar består icke deruti, att de förra äro falska, de sednare sanna, utan deruti, att de förra äro antagna på tro och gissningar, de sednare genom förnuftig öfverläggning. Den som af tro antager själens odödlighet, har lika sann notion, som den som har raisonnerat sig till denna mening. Om något är en fördom, följer ej deraf, att det är falskt. Bibringas falska ting tidigt, så ligger felet hos dem, som bibragte dem, ej hos den, som antog dem.

Äfven hos Euclides antager man åtskilliga propositioner simpliciter, och öfver hufvud antaga människorna slutsatser i allt, utan vetenskapens deduction. Såsom Gudsfruktan, föräldrars och lärares föreskrifter, lagstiftares vishet, tidehvarfs samlade erfarenheter intaga bevisens ställe; så äro disciplina Notioner, Constitutioner, menskliga och gudomliga lagar lika många vägvisare, hvilka visa människan vägen, som hon har att gå. Ibland dem måste således människoslägtets stöd, tro och tillförsigt [i marginalen: Treu und Glauben] vara och blifva; den otänkande delen af hvarje ålder, kön och stånd, måste antaga notionerna, och bibehålla tro till dessa.

De nyare försöken att vilja skilja åt Religion och Moral äro oförnuftiga, och skadliga för det borgerliga samfundet. Man må blott se det vilda tillståndet af odisciplinerade människor, hvilkas själ ej näres af någon Doctrin, brytes af någon Instruction, gouverneras af ingen princip; man nalkas vildar. Har man beundrat hos dem, icke oskuld, utan okunnighet, icke dygd utan nödvändighet; det inträffar också hos djuren. Gif dem blott medlen att öfverskrida, och de känna, inga gränсор,

Deremot ett samhälle af människor med sorgfällighet uppfostrade i Christendomens principer: girighet, yppighet, ärelystnad etc. hafva icke tilltrade hos dem. Öfverallt äro religiösa Notioner af största inflytande, de äro den starkaste tygel emot laster, det mäktigaste retelsemedel till en värdig Lefnad.

Sid. 465.

Vi må betrakta orsakerna till tingen eller människornas handlingar i alla tider, så blifva vi öfvertygade om att intet verkligt stort och godt kan få inträde i dess hjerta, som ej är bunden vid några religionssatser, som icke tror några providenz, icke hoppas eller fruktar något i ett annat lif. Straff och belöningar äro af största vigt för människan, aldra helst religionens. Håll mitt bud och du

skall lefva; det vare din ögonsten. Sal. ordspr.7,2. Dervid bör ingen uppgifva förnuftets och undersökningens fria bruk; en menniska af god insigt skall icke förkasta dessa notioner, som äro så fastställda genom lagar. En furstes personliga Auctoritet gör icke allt; lydnad mot hvarje civil-magt rättar sig efter den religiösa fruktan för Gud,

Hvad för ett värde kan öfverhet sätta på deras samvete, som ej hafva något? Hvad kan man bygga på deras principier, som ej hafva några? Ingen furste kan tro sig blifva respecterad af folk som icke respecterar Gud.

Man tror att en republikansk regeringsform kan göra ett folk stort och lyckligt. Men uti ingen byggnadsordning kan en god byggnad uppföras af usla materialier; ingen regeringsform kan göra en stat lycklig, då undersåtarna äro elaka.

Men utan Religions principier äro icke människorna något material för ett samhälle, mycket mindre för en Republik. Religionen är det förenande Centrum. Religion är Cementet, som binder de mest olika delar af statskroppen. Så tänkte alla vise män i alla tider; - och tänkte de rätt, så är hvarje annan mening falsk.

För att rädda människorna ifrån undergång, sände Jupiter Merkur med befallning, att införa blygsel och rättvisa ibland dem, såsom de fastaste samfundsband. (de legib. Plato L.8 och Protagor.) Lagstiftningsverk kallar Plato gudomliga verk.

Den största delen af dem, som ville förvisa fördomar, skulle mest känna förlusten af dem. Ömkligt vore det, om utan alla fördomar människorna skulle

Sid. 466.

vägas på den skarpa vågen af förtjenst och inre värde. Många fördomar äro grundade i sanning, förnuft och natur, som i aktning för kunskaper och lärdom, för ålder, Honnettetät, mod- erkäns i alla civiliserade stater.

Gud, som uti sig begriper början, medel och slut till alla ting och tider, verkar genom hela skapelsen; han influerar genom Instinct, genom naturens Gud – förklaring af sin vilja. Det är öfverhetens pligt att cultivera dessa gudomliga intryck, i alla deras sinnen, som äro antvordade deras uppsigt och omvårdnad. Man må ej säga, detta vare Guds verk och icke människors. Goda människors oafslåtliga pligt är att under hela sin lefnad eftertryckligen hjälpa till att utföra försynens vilja.

(277–282.) Die Macht.

(283–304.) III. Aurora, die Erscheinung am neuen Jahrhundert. Gespräche

(305–325.) IV. Ossians letzter Gesang, v. Knebel.

Nu är det slut med Adrastea.

Journal. (Slutet ifr. sid. 455.)

hvardera hem. Kl. 4 gick jag till Hirn, med hvilken jag tillika med Nysten vandrade åstad, då klockan var redan qvart öfver. – De andra hade då redan blifvit pressade uti script. f. och de Deo. Han frågte först Hirn, qvid est peccatum originale originans och af mig peccatum orig. originatum. Jag svarade af en aning humanae naturae corruptia. Sedan hade tentamen en liflig gång. Den näst sittande fick mest svara med Borgströms tillhjälp. Tack min stjerna att ingen fick svara ändå för mig oftare. Kl. ½ till 6 var det bestått, ty hans svägerska väntade med synbar otålighet på assemblen. - hos Hirn – lånte af honom 253 kopek för att betala min räkning hos Rådm. Florin. – Qvitterade Hirn tillika – Selén hos mig. Bref ifr. Poppius med Veh[?]³⁹⁷. [i marginalen:] Ingen privatläsning för språkmästaren.

³⁹⁷ Resten av ordet hamnat in i bokbandets mittuppslag.

Allmänna Ephemerider

Sjunde Årgången

1813

Åttonde Häftet

Sid. 467.

Allmänna Ephemerider

Sjunde Årgången

1813

Åttonde Häftet

Junius

D. 1. Hos Lect. Cleve för att höra åt hvar den condition vore, som kunde blifva Academisk – den är hos en Assessor Tötterman i Helsing socken. Det är ej visst när och om den kan blifva Academisk. Det senare beror på öfverensstämmelse. Lönen är blott 40 Rd för stycket om året. – Jag vägrade att taga den. – Efter kl. 4 gick jag till Ekmark för att träffa major Boye; men han var ej ännu der och jag fick vänta på honom ganska länge, innan han kom. Resultatet af underhandlingen blef att jag skulle lemna visst svar d. 10 Junii – Jag kom att dröja ganska länge hos Lect. Ekmark, så att jag ej hann läsa i dag för Språkmästaren – Jag gick till Borgbacken för att spatsera och njuta af den högst sköna afton, som den välgörande Guden i dag gifvit. – efter aftonmåltiden spatserade jag med Holmberg och Blomqvist till kl. 11.

D. 2^{dra} läste vi för Språkmästaren, spatserte åter efter aftonmåltiden med Holmberg och Blomqvist.

D. 3^{dje} hos Enckell, las hans betyg – han skall resa hem. Hos Zidén – tog af honom första delen af Leinbergs predikningar – Alopaeus kom till mig straxt

Sid. 468.

eftermiddagen, med honom gick jag för att spatsera litet, gick sedan till Hirn, satt der en stund, gick sedan åter ut för att spatsera, var hos Åkeson och Neovius – gick till Nysten, och derifrån till Språkmästaren kl. $\frac{1}{2}$ till 5, drack der 2 koppar the – I flere dagar har jag varit besvärad af svaga ögon. De hafva varit ganska blodstrimmiga och ögonlocken äro i s[ynner]het om mornarne betäckte med var, så att jag knapt kan öppna dem.

D. 4. uppsteg först kl. 7. ögonen voro i dag i samma tillstånd. – Jag hade bud ifrån Alopaeus, han skickade till mig tidningar, hvilka han bad mig föra till Blylodh; hvilket jag ock gjorde. Sedan var jag en tid hos Blomqvist, och spelte der några spel Mrllymatte, På eftermiddagen hos Nysten, hos Neovius, spelte med honom par spel dam. NB. begått hem brott – Kl. $\frac{1}{2}$ 5 gick till Språkmästaren, drack der 2 koppar thé. Han dicterte för oss i dag ändringar uti Stridsbergs Grammatik.

D. 5te uppsteg kl. 7. Förde ett bref till Sjöberg att afskickas till Klingberg – derifrån till Hattmakaren för att låta uppstocka min hatt. Min politik var att få en bättre hatt att gå med i morgon. – Alltsammans slog felt. – gick sedan till Finnér – kom hem, fick höra att Ottelin i dag morgons ifrån Moskwa återkommit, gick för att träffa honom, han var ej hemma – Straxt eftermiddagen kom Gabriel Alepaeus till mig och en liten stund derefter hans bror Carl och Ottelin. De sutto här en stund och pratade. Jag följde dem sedan bort och kl. 4 gick jag till Språkmästaren. Drack der åter 2 koppar thé med några droppar romm i den ena. – En just skön afton. Åskregn.

D. 6te drack en kopp Caffé på sängen och uppsteg kl. 7. Absenterade kyrkan – var som hastigast och sökte Ottelin; men han var ej hemma, för öfrigt satt in hela dagen och arbetade, gick först om af-

Sid. 469.

tonen till Blomqvist, följde honom ut på promenad åt Kiala och kom hem först kl. 12. NB. Af Blomqvist tog jag 3 delar af Lefnadsmålningarna.

D. 7:de drack åter en kopp Caffé på sängen, steg upp först kl. 7. Absenterade kyrkan – gick till middagen till Brunér's - drack der 2 koppar Caffé. Häradshöfdingen sjelf hade tandvärk och var i anseende dertill mot vanligheten olustig och talte litet. Med frun gick conversationen någorlunda. Hon är verkligen ett bildadt och beläst fruntimmer. En Lieutenant kom dit sedan, och jag beslöt att vara der qvar så länge som han. – Under tiden kommo fru Borgström och 2 fröknar Uggla. Snart derpå gick jag bort med Lieutenanten och kom hem. NB. Under Gudstjensten på förmiddagen förleddes åter af den förderfliga vanan att begå ett brott, som äfven nu liksom förr lämnade efter sig vanmakt och ånger. Jag lofvade nu åter att icke mera begå det. – Då jag var hemkommen från Här. Brunér, gick jag ner till Blomqvist, spelte der Myllymatte, brottades litet, kom hem med Blomqvist, gick med honom ut att spatsera till Malmen, sökte Ottelin, men träffade honom ej, förrän sent om aftonen kl. 8. då jag gaf honom ett bref att framföra till Poppius i Åbo. Jag följde honom sedan ner till Björksten, kom tillbaka till Rectorn, gick med honom och Ottelin på Apothekeket, öfvertaltes att taga en sup, åt derpå smör och bröd hos Björksten – Vid Ottelins afresa dracks skålar. Äfven jag drack halft annat glas men spelte dervid en i deras ögon jämmerlig röl; emedan mina önsknningar voro harmlösa och sväfvade ej på läppen. Vi följde honom ännu till Bron. Jag gjorde sedan ännu en tour omkring Borgbacken, innan jag gick hem och lade mig kl. 11.

Sid. 470.

[I marginalen:] d. 6.

Litterairiska Anteckningar. Asiatisches Magazin. Verfasst von einer Gesellschaft Gelehrten und herausgegeben von Julius Klaproth. Erster Band. N° 1. Weimar, 1802. (1 Charte. Mittel-Asien der Alten, jenseits des Mus-tag.) 1 Kupf: Probe von Chinesischer Musik,

(3–8) Einleitung. De första grundläggare för studium af det persiska språket i Europa voro Gravius och Thomas Hyde. Den första, som gjort oss närmare bekanta med persernes sköna litteratur är W. Jones. Han har äfven gjort sig högre förtjent af hela Orientens studium, derigenom att han inrättat det asiatiska sällskapet i Calcutta.

(9–27.) I. Cai-Caus Zug nach Mazenderan und Kampf mit den bösen Dämonen. Nach dem Shah Nameh Nefr.*³⁹⁸ Aus Ouseley Orient. Collect. Tom. 1. p. 359 etc.

(27–63.) II. Ueber die Theile von Mittelasien jenseit des Mus-tag, in so fern sie den Alten bekannt waren. (Georgi gehört das Chärtchen.)

Nor betyder i mongoliskan, sjö. Khokhonor kallas af Tibetanerna Tzo~ngombo, den blåa sjön (Tzo, Sjö). - (Georgi Alphabet. Thibetarum. Romae 1762. 4. – pag. 417.)

Efter de Persiska Historieskrifvarnes underrättelser fick Persien namnet Iran af Iredg eller Irek, Efridun's eller Feridun's son, som skall hafva regerat 500 år och förde tillnamnet, den lycklige. Iredgs broder, vid namn Túr skall hafva beherrsikat nejderna på andra sidan om Gihon floden, h-a efter honom fingo namnet Turán. (S. Herbelots Biblioth. orient.) Kuang-gu-tu-ki är en chinesisk beskrifning öfver alla hos Chineserne bekanta länder; består af 6 Band och finnes på Kongl. Bibliotheket i Berlin.

Arrowsmiths Charta öfver Asien af år 1701 är mycket felaktig.

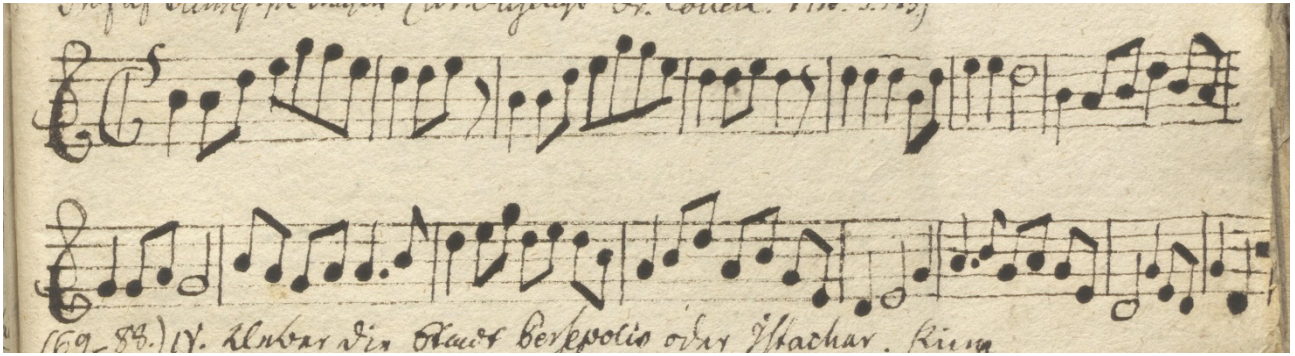
Sid. 471.

I Peim, Ptolemaei Chanrana 390 Lat. och 101 Long. anmärker Marco Polo den underliga lagen, att då en man går ifrån sitt hus och ej låter höra af sig något inom 20 dagar, har hans hustru rättighet att gifta sig med en annan. Samma rättigheter hafva äfven männen.

64–68.) III. Ueber die Musik der Chinesen. (Bruchstück eines Briefes aus Copenhagen.

Prof af Chinesisk Musik (ur Ouseleys Or. Collect, 1 Bd. S. 343.)

³⁹⁸ [AJS:] En prosaisk afkortning af Ferduhs stora skaldestycke Shah Nameh, som innehåller Persiens mythiska historie.

(69–88.) IV. Ueber die Stadt Persepolis oder Istachar. Eine historische Abhandlung von L. Langlès.

Ehuru många insiktsfulla män, såsom Chardin, Kämpfer, Valentyn*³⁹⁹, Corneille, le Bryn och Niebuhr lemnat oss beskrifningar och teckningar af minnena i Persepolis, har det dock hittills icke lyckats någon att dechiffrera hvarken dessa eller de som finnas i Nakschi Rustem och Kirman och Shah. Medborgaren Silvestre de Lacy**⁴⁰⁰ var den lyckligaste af alla; ty han uppfann i flere af dessa inskriptioner ett fornpersiskt Alphabet, hvilket man redan höll för förloradt. Blott de såkallade kilskrifterna (Keilschriften), h^a ock såsom de Egyptiska Hieroglypherna, kanske alltid skola blifva för oss höljda i ett evigt mörker, kunde han icke dechiffrera.

Sid. 472.

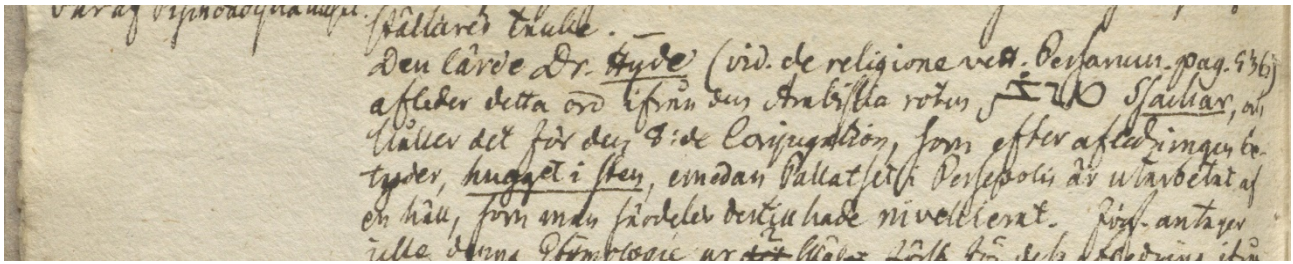
Redan ifrån de äldsta tider var Persepolis bekant i hela Orienten under namnet Istachar, hvilket Kienmaras tillade henne efter sin sons namn. Detta är alla österländska skriftställares tanke.

[I marginalen:] Kaiumara var af Pischdadiska huset.

Den lärde Dr. Hyde (vid de religione vett. Persarum. pag. 536) afleder detta ord ifrån den arabiska roten صخر Sjachar [Ssachar], och håller det för den 8:de Conjugation, som efter afledningen betyder, hugget i sten, emedan Palatset i Persepolis är utarbetadt af en häll, som man särdeles dertill har nivellerat. Förf.

³⁹⁹ Ibland alla dessa resande är Valentyn den obekantaste och dock är hans verk öfver Indien kanske det fullständigaste och noggrannaste, som vi besitta. Det är skrifvet på Holländska.

⁴⁰⁰ Mémoires sur diverses antiquités de la Perse, etc. Paris 1793. 4.

antager icke denna Etymologie ur 2 skäl, först för dess afledning ifrån Arabiskan, 2) emedan icke palatset, utan staden heter Istachar. Pallatset, hvaraf man har kvar ruinerna, har alltid kallats Tschechel Minâr (de 40 stoderna; numerus rotundus), Ruinerne kallas också ännu Hefar Sutûm, de 1000 stoderna, äfven num. rot. Nuvarande Persiens invånare kalla dem ock ibland Tachtî Ischemschid, Tschemschids Pallats (Niebuhr) eller Dârâs (Dariî), h-n Perserna kalla Dârâ Kutschuk, den lilla Darius, sannolikt för dess olyckliga krig, hus eller palats. (Tutia är en sten, som sönderstött gifver en god ögonsalva. Det ges deraf 2 slag, det ena är himmelsblått och glänsande och kommer ifrån Indien, det andra artificiellt, som göres i Kirmôra, och är hvit och grön sprängt.)

Serri Kub, förf. till Schiras-nameh (Historie öfver Schira) säger äfvensom andra Orientaliska förf. att Kaiumaras grundlagt staden Persepolis. Den intog ett så stort rum, att dess omkrets med tillhörande trädgårdar utgjorde mer än 55 Farfanger Dschemschid. Den 5te eller 6te kungen i Persien förstörde den ännu omkring 14 Farfanger och befästade den genom 3 Casteller, Istachar, Schekesteh och Schekeân eller Schekwan.

Islam, eller Mohammedanska Religionen blef af den ööfvervinnelige Califen Aly, i 16de året af Hedschra (637 e. Christi f.) utbredd i denna stad. Abbâs son Abdulla eröfrade densamma med en armee af Arabiska Moslemimer. 40000 invånare nedergjordes, innan Citadellet gaf sig, de andra omvände sig. Men redan förut blef Konungen af Persien Scharek, Marstuus son, slagen och

Sid. 473.

dödad af fiendtliga Härföraren Choken, emedan han icke antagit Islam, hvartill dock Aly i ganska värtaliga och vänliga bref uppmant honom.

Hvad Curtius berättar, att Persepolis blifvit helt och hållet förstörd af Alexander och hans soldater, så att det sedermera aldrig kunnat repa sig, torde ej vara att lita på. Diodorus säger, att blott de nejder, som lågo omkring palatset blefvo förbrända. Arrian försäkrar blott att Alexander, oaktadt Parmenios föreställningar, kastat eld i persiska kungarnas palats, för att hämnas det härjande de anställt i Grekland. Glitarchus äfvensom Strabo tala blott om branden af palatset. Dock var denna brand enligt Plutarch på långt när icke så betydlig, som man föreställer sig. Då Alexander kommit sig före ifrån sin dryckenskap, gaf han straxt befallning till släckning, 4 år efter eröfringen af Persepolis uppehöll han sig der någon tid vid sin återkomst ifrån Indien, och under denna korta tid

kunde man omöjligt återuppbygga en så anseelig och så blomstrande stad, som Anamis och Strabo då beskrifva den samma. W. Franklin har ögon-skenligen blifvit derom öfvertygad att stenarne af de ännu varande ruiner ej buro på sig de ringaste spår, hvaraf man kunde sluta, att de varit uti elden. Deras förstöring härrör sannolikt ifrån den allt förtärande tiden, men kanske ock af de der ofta uppkomna jordbäfningar.

<

(88–90.) V. Erklärung der Kufischen Innschrift auf einem antiken Ringe. (Hierzu gehört die Citat-Vignette.) Ringen blef för flere år sedan uppgräfvnen vid Som i det Neapolitanska landet, och köptes för Kungen af Neapel af den lärda Daniele, Secretair vid Herculanska Academien. Abbate Vella gaf deröfver en falsk förklaring, hvaruti han påstod att Roger, stiftare af det Neapolitanska Konungariket, låtit förfärdiga denne sten till sin förmälning. Häröfver gaf Dr. Hager en afhandling: Nachricht von einer merkwürdigen literarischen Betrugerei, von J Hager, dock utan att sjelf förklara Gemmen.

(91–97.) VI. Fragment einer Chinesischen Comödie.

(98–99.) VII. Sentenzen aus verschiedenen morgenländischen Schriftstellern.

Sid. 474.

Asiatisches Magazin. 1te Jahrgang N° 11.

(101–105.) I. Ueber die Schiffahrten der Araber in das Atlantische Meer.

(106–112.) II. Geschichte der Regierung Abaka Chans. Aus dem Khelasset al Akbar des Khondemir.

Han var af familjen Chingez Chan, Holaku's son, steg på thronen 1264, förde merändels lyckliga krig och dog efer 17 års regering.

(113–115.) III. Beschreibung des Throns Salomon's. Uebers. aus einem Persischen Manusc. Betitelt (Beit Elmakdis) oder Geschichte von Jerusalem. S. Ouseleys Oriental. Col. Vol. 1. p. 235.

Denna berömda thron var ett verk af Dämonen Sukher, och kallades Geniernas Stjerna. Följande är beskrifning af prakten af dess enskildta delar, som ännu ingenstädes finnes fullständig. Sidorna voro af rent guld, fötterna af smaragder och rubiner; pärlor voro satta deremellan, hvarje pärla af ett strutsäggs storlek. Thronen hade 7 trappor, på båda sidor voro fruktträdgårdar föreställda med trän; deras grenar voro bildade af kostliga stenar, och buro mogna och omogna frukter. Man såg på träd fåglar med de härligaste fjädrar; såsom papegojor, Etnabe) och Kurges.⁴⁰¹ Den innre byggnaden af

⁴⁰¹ Kurges var en fabelaktig fogel, om hvars stora nytta Österlänningarne berättat mycket.

dessa foglar var så konstrik att de kunde sjunga tusende melodiska toner, sådana intet dödligt öra ännu hört. På den första trappan såg man vinstockar, fulla af drufvor, hvilka voro sammansatta af åtskilliga slags ädelstenar, så att de bildade åtskilliga olika färger af purpur, violet, grönt och rödt, och liknade verkliga drufvor. På andra trappsteget var på båda sidorna om thronen ett lejon af ett fruktansvärdt utseende, så stort som ett lefvande, af rent guld. Och beskaffenheten af denna berömda thron var sådan, att satte propheten Salomon foten på första trappsteget, utbredde alla foglar sina fjädrar och flaxade med sina vingar; när han beträdde det

Sid. 475.

andra, utsträckte lejonet sina klor; rörde han vid det tredje, så uppstämde alla Dämoner och Genier gudomens lof; steg han på fjärde, hörde man röster, hvilka tilltalade honom sålunda: "Dauids son, var tacksam mot de välsignelser, som den Allsmäktige förlänt dig." Dyligt hördes, när han besteg det femte; vid det sjette trappsteget rörde sig alla Israels barn; och då han beträdde det sjunde, rördes hela thronen, jemte alla foglar och djur och hvilade ej förr, än han satt sig på det kongliga sätet. På samma tid utdoftade foglarna, lejonet och andra djur genom förborgade öppningar vällukt emot propheten; hvarpå två af Kurges stego ned och satte en gyldene krona på hans hufvud. Framför thronen var en stod af drifvet guld, på hvars spets en gulddufva satt, som höll en silfverbok i näbben. I denna bok voro Davids psalmer skrefne och sedan dufvan bragt Konungen boken, las han derur för alla Israels barn. Vidare säger man, att om en brottslig nalkades thronen, läto lejomen höra ett rytande, och slog sina svansar rysligt genom luften, foglarna uppreste sina fjädrar och Dämonerna och Genierna utstötte ett fasans skri, så att ingen af räddhåga vågade derstädes hyckla, utan tillstod sitt brott. Sådan var Salomon's, Davids Sons thron.

(116–138.) IV. Die Verkörperung des Vischnu, Vom Hrn. Dr. dr. Majer.

(138–148.) V. Ueber die Völker von Jagog und Magog.

Alla gamla folkslag, hvilkas begrepp öfver Geographien ännu icke äro ljusa, sätta i de dem obekanta orter nationer, hvilka vanligen äro blott uppfinningar af deras inbildningskraft. Ofta ligga vid sådana berättelser verkligheter till grund, men som så äro invecklade i fabel och Allegorier, att det är svårt att finna dem. Så satte Grekerne i det yttersta Norden Kimmerier, Scyther, Hyperboräer och Arimasper. Så Chinesiska Geographe fabler om nationer med ett öga och jättegestalt o.s.v. Också Orienten, såvida det cultiverades af Araberna, blef icke fri från sådana sagor. Men ingen af dessa digter fann så allmän tro, och efterskrefs af så många bevarade skriftställare, som fabeln om landet Jagog och Magog. Sagan om detta land tyckes vara en af de äldsta i sitt slag, ty redan i Genesis (Cap.X.v.2) sätter dess författare Haen

Sid. 476.

Magog ibland Japhets söner. Mohamed och alla Arabiska skriftställare tala om landet Jagog och Magog fullt af de sällsammaste saker. De tala äfven om en stor vall, som omger landet, och som efter Koran en enhörning skall hafva byggt; men efter andra Alexander anlagt, för att sätta skrankor för de nordliga barbarernas infall. Detta är den Chinesiska stora muren.

(149–169.) VI. Ueber die Fo-Religion in China.

Efter de fleste skriftställare föddes Fo år 1027 före Chr. föd. Hans fädernesland är Keschmir, ett ansenligt rike i nordnen af det vestra Hindostan. Han skall hafva gjort vidlöftiga resor uti de till Indien gränsande persiska provinser Sejestan och Zablestan. Först efter sin återkomst till Indien började han predika sin nya religion, och utge sig för ett Guds sändebud. Invånarena i Hindostan anse hans födelse såsom ett nytt kroppsligande (Verkörperung) och uppenbarelse af sin Gud Wischnu, som derigenom sjelf blef Fo.

Läran om själavandringen, som antages i hela denna del af Asien, är hufvudgrundsatsen af hans religion. De som bekände sig till hans lära, kallades Samaneer, hvilka man väl måste åtskilja från Brahmanerna, som utgöra en särskild gren af de Indiska Religionsmeningarna.

Indierne berätta, att Fo's moder, som var en jungfru, blifvit hafvande af en ljus-syn. (Lichterscheinung). Hon skall hafva bragt honom till verlden genom den högra sidan; Stjernorna förmörkades vid hans födelse, och 9 Drakar stego af himmelen och tvättade honom i en stor dam. I sitt 17:de år gifte han sig. Men då en son föddes honom, ansåg han sig såsom onyttig ibland människorna, och drog sig undan i en öken för att sysselsätta sig med öfverjordiska ting. Här blef han som några vises lärjunge till sitt 30:de år; men då lät han åter se sig bland människorna, och lärde bilderdyrkan och själavandringen. Han dog i sitt 79:de år, sedan han kungjort sina käraste lärjungar, att allt, hvad häri hittills lärt dem borde tagas i mystisk mening och att sanningen deri låg förborgad under figurliga och metaphysiska uttryck; hans verkliga mening vore, att det icke gifves något annat grundämne till tingen, än det öde och tomma; att allt ledde sitt ursprung derifrån och skulle dit återvända. – Dock måste man icke förstå dessa

Sid. 477.

uttryck i dess trångaste mening.

Dessa den Indiska filosofens sista ord frambragte 2 olika secter ibland hans anhängare. Den ena bibehöll Bilderdyrkan, som han lärt, och bildade en egen Classe, som är känd under namn af Brahmaner eller Brachmaner. Detta är folksreligionen, och har en ganska sammansatt Cultur. Efter olika länder har likaledes denna blifvit ganska ändrad och deraf kommer olikheten emellan secterna i Tibet, Tartariet och Indostan.

De öfriga Fo's anhängare höllo sig blott till läran om det öde och tomma. Men småningom förenade sig båda hufvudsecterna omärkligt och antogo båda själavandringen. Då t.ex. en själ för första gången visar sig på jorden, och intager en Indiankropp, så anses denne menniska för en vanlig Brahman. Efter hans död upplifvar hans själ andra mennisko- och djurkroppar, efter det den vid sitt första människoblifvande gjort goda eller onda handlingar: så att dess återuppenbarelse är antingen belöning eller straff. Så genomlöper en själ en stor mängd af åtskilliga kroppar, tills den kommer till högsta graden af renhet, då lifgör den en Samaneers. Då det återger olika slags Samaneer, så kommer den ännu åtskilliga gånger i världen för att fullända den fullkomliga reningen. Ändtligen synes den för sista gången i en alldeles fullkomlig Samaneers lekamen. En menniska, som är begåfvad med en sådan själ, har ej af nöden, att göra bot för sina fel, hvilka han redan fullkomligen aftvagit genom de föregångna vandringarna. Han behöfver ej nederkasta sig i templet, och tillbedja folk gudarna, hvilka äro för honom blott verldsförvaltare. En sådan Samaneer är fri från alla lidelser, från all orenlighet och dör blott för att åter förbinda sig med den ende Guden, hvarifrån hans själ var blott ett utflöde.

Detta högsta väsende är grundämnet till allting; det är till ifrån evighet, osynligt, obegripligt, allsmäktigt, allvist, godt, rättvist, barmhertigt och härstammar af sig sjelf. Man kan ej tillbedja och vörda det, emedan det är högt öfver all tillbedjan och vördnad. Men dess Attributer kan man tillbedja och vörda. Den sanne Samaneern sysselsätter sig med ingenting annat, än att tänka öfver denne store Guden, förstöra sig sjelf och förbinda sig med honom och förlora sig i skötet af gudomen, som frambragt allt af intet och är sjelf icke materiellt.

Sid. 478.

Då detta väsen ville skapa materien, antog han sjelf en materiell form, emedan det är blott ande, som har alldeles ingen förbindelse med ett kroppsligt väsende och skiljde genom sin allmagt de qvinnliga dygderna ifrån de manliga, hvilka båda voro förente i honom. Genom föreningen af dessa båda principier, blef världens skapelse möjlig. Lingam, som så äras i Indien, är symbolen af Gudomens första verk; och en ännu mycket opassligare föreställning än Aegyptiernes Phallus; h-n Athanasius Kircher håller för ett kors med handtag eller för en Magnetnål.

Ifrån dé båda, utur den högsta gudomen utflutna principier blefvo Wischnu, Eswara och Rutern frambragte; hvilka egentligen voro mindre Gudar än Attributer af gudomen. Det högsta väsendet efter Samaneernas lära för uti Chinesiska namnet Schy (Seculum). En Arabisk skriftställare, som öfversatt en religionsbok af denna sect*)⁴⁰² kallar det Alem, hvilket betyder det samma. Båda orden

⁴⁰² Titeln af detta verk är Anbertkend. Det blef först ifrån Indiskan öfversatt på persiska af Imam Rockneddin Mohemmed Samarkandi. Af den arabiska öfversättningen finnes en afskrift på Nationalbibliotheket i Paris

komma öfverens med Hazarvan, hvilket betyder en tid af 96000 år, efter andra 70 tusen år och hvilket Indianerne anse som det sanna grundämnet till allting. Detta är den källa, hvarur flere så kallade kättare i medelåldren, men i s[yenner]het Manichäer och Valentinianer hämtat Ideen om Aeoner, hvilka de höllo för Gudomligheter.

Då Fo's lära inträngde i China, medförde några Samaneer, år 65 efter Chr. föd. ett verk af Fo, hvilket de öfversatte på Chinesiska och som ända hittills bibehållit sig.**⁴⁰³ Här följer ett kort utdrag af det anmärkningsvärdaste.

”Den som öfverger eller förgäter sin far, sin Mor och hela sin familie och sysselsätter sig blott med sjelfkännedom, och antager sjelfförstörelsläran, är en Samaneer. Han måste beständigt iakttaga de 250 lärorna***⁴⁰⁴ och söka så fullkomna sig,

Sid. 479.

[I marginalen:] d. 7.

att han uppnår fjerde graden, som heter O-lo-han.⁴⁰⁵ Då har han magten att flyga genom luften, göra underverk, förlänga och förkorta det menskliga lifvet, och sätta himmel och jord i rörelse. Då han blott kommer till tredje graden, O-na-sche, måste han ännu till sin död, innan han blir O-lo-han genomlöpa de 9 himlarna. Om han blott uppnår andra graden, Su-ta-sche, måste han ännu, då han redan farit emot himmelen, åter nedstiga till jorden. Den, ändtligen som i första graden Sin-tu-tan, dör 7 g^t och födes åter 7 gånger, han måste afsäga sig hvarje önskning och vara alldeles känslolös, som en menniska, hvilken man frångit dess 4 lemmar, det är, han kan ej göra något bruk af någon enda del af sin kropp.”

”En Samaneer, som uppgifvit allt, och som är alldeles fri från lidelser, måste alltid eftertänka Fo's höga lära; då blir intet honom öfrigt att önska, hans själ är icke bunden, intet rör honom, han tänker på intet jordiskt. Den som afskurit sig sitt skägg och sina hår för att blifva Samaneer, måste aflägsna ifrån sig all verldslig egendom och blott behålla så mycket, som nödigt till uppehållande af hans lif. Då han nederlägger sig i skuggan af ett träd, bör han icke ofta komma till denna plats, på det icke må synas som skulle han fattat en särdeles kärlek dertill.”

⁴⁰³ Det har titeln: Su-sche-al-schang-king, finnes på Nationalbibliotheket och innehåller 42 Artiklar. Utom dess har man i China en förvånande mängd af nyare verk öfver Fo's religion; men h^a ej innehålla den på långt när i sin gamla renhet.

⁴⁰⁴ De förfalla i de 4 hufvudsatserna: 1) att icke döda. 2) att icke stjäla. 3) att icke vara oren och ägtenskapsförbrytare, och 4) att icke ljuga.

⁴⁰⁵ Hos Indierne Schurram

"Det ges hos människorna tio onda gerningar, hvilka blifva goda handlingar, om man afhåller sig ifrån dem. Tre härstamma ifrån kroppen, mord, stöld och vållust; fyra ifrån munnen: förtal, ondt tal, lögn och skryt; tre ifrån det inre af kroppen: afund, vrede och okunnighet."

"De människors laster, hvilka ej gå uti sig sjelf och icke förbättra och förödmjuka sig, likna vattudroppar, hvilka småningom bilda en stor damm. Men den syndaren, som går i sig sjelf, liknar en sjuk, som genom svettning på ett lindrigt sätt återvinner sin hälsa."

[I marginalen:] d. 8.

"En elak människa, som icke behandlar en vis, liknar en som spottar mot himmelen, eller väderhvirflarne, hvilka

Sid. 480.

lyfta skyar af dam i skyn, men hvilka icke kunna bibehålla sig i en sådan höjd, utan sträfva alltid åt jorden. Den helige och rene störes aldrig."

"Tro icke deras ord, som beständigt tala om lagen, och som skryta öfver det att de handla derefter; utan rätten er efter den, som iakttager dem med stillatigande, han är en af deras trognaste tjenare. Jag fägnar mig, sade Fo när jag ser en människa, som söker öfverallt utbuda min lag, ty jag vet att han skall njuta den största lycksalighet. Vid detta tillfälle frågade en Samane Fo, hvad denna lycksalighet egentligen vore. Fo svarade honom: lycksaligheten är lik en eld, eller skenet af en fackla, hvaraf alla människor betjena sig; några för att lysa sig i sina handlingar, andra för att uppvärma eller koka det de behöfva till sin näring."

"Hundrade bofvar äro icke så mycket värde, som en god människa, och tusende goda människor uppväga icke en, som iakttager de 5 grundsatzerna uti min lära. 10000, som iakttaga min lag, komma icke upp emot en Sin-ta-tan, och en Million af dessa är icke så mycket värd, som en O-na-che. 100 Millioner O-na-che åter äro vida under en O-lo-han. 1000 Millioner O-lo-han komma icke upp mot en Pie-tschi-fo. 10 000 Millioner Pie-tschi-fo uppnå icke en San-schi-tschi-fo. Ändtligen uppväga icke 100000 Millioner San-schi-tschi-fo en människa, som ej gör något, ej tänker något och som är försänkt i en fullkomlig känslolöshet emot allt."

Den som har ett rent hjerta och kan beherska sig sjelf, skall lätt kunna iakttaga Fo's lag. Han liknar en slipad spegel, hvilken dammet icke skadar. Förr njuter ingen ett roligt lif, än han besegrat sina

lidelser. Detta svarade Fo en Samaneer, som frågde honom hvarföre ett roligt lif och känslolöshet skulle föra till lagen. En annan Samaneer frågade, hvad det vore, att vara dygdig och stor. Fo svarade: en dygdig människa är den som verkställer allt, hvad lagen befäller, men en stor man den, som liksom förenar sig sjelf med lagen. En annan Samaneer som frågade honom, hvori styrka och insigt egenteligen

Sid. 481.

bestod, svarade Fo: att med tålmod fördraga lidande, är att hafva mycken sinnesstyrka; den som icke hatar sin medmänniska och glömmer oförrätter, är lugn och aktad af hvar man. Hvars hjerta är rent och utan fläckar, är fullkomligen förståndig, han ser och erkänner allt, hvad som föregår i de 10 regionerna. Men den, som icke kan tygla sina lidelser, vet intet af lagen; han liknar ett sumpigt vatten, som icke engång återkastar deras bild, hvilka se deruti."

"Verlden, jorden och hela verldsbyggnaden skola en gång tillintetgöras, eder hela uppmärksamhet vare därför rigtad på eder själ. Förakten er kropp, som blott är sammansatt af fem elementer, emedan också dessa skola förstöras."

"Den som öfverlämnar sig till rena lidelser, men vill dock bibehålla sig i godt rykte hos människor, förlorar sin tid. Hans lif skall icke mera finnas till, då hans goda rykte (Ruf) knapt begynt. Han liknar ett rökverk, hvars angenäma lukt man märker, när det förtäres. Det sanna lugnet består uti lagen."

"Verldens goda och nöjen liknar en knif, som är bestruken med honung."

"Lidelsen för det qvinliga släktet är den starkaste af alla; den som kommit så långt att han besegrar den, har redan erhållit en stor seger. Men hvad skulle han vara, om han också hade sträckt de öfriga till marken?"

"Den som öfverlemnar sig åt sina lidelser, liknar en människa, som löper med en fackla emot vinden, och är hvarje ögonblick i fara att förbränna sig."

"Den som iakttager min lag, sade Fo, har ingen önskan, som oroar honom. Alla bofvar tillsammans förenade förskräcka honom icke. Han vandrar utan hinder sin väg fram, och liknar ett träd, som står midt uppå vägen, och följer strömmen, utan att stöta emot stranden. Människorna kunna icke fasthålla det; Dämonerna icke förborga det, mot strömmar uppehålla det icke, sjelfva förruttnelsen kan icke föstöra det; det följer stilla vattnets lopp, och förlorar sig slutligen i skötet af Oceanen."

"Följen icke edra lustar och hören icke på köttet, ty derigenom kommen i alldrig till lycksalighet. Rigten icke ert öga på qvinnor, ty voren i [I] ock en Samaneer så skullen I dock icke

Sid. 482.

kunna motstå. Den strängaste iakttagaren af min lag måste vara såsom en menniska, som är omgifven af torrt halm, som hvarje ögonblick hotar att taga eld. Han är förlorad, om han icke hastigt flyr. Så äro våra begär, som bringa oss nära vår undergång, om vi hörsamme dem; om man ock afskure sig alla lemmar, hvad hjälper det, om icke hjertat är rent?"

"Den som studerar och iakttager Fo's satser, liknar en som äter honung. Han utandas blott sötma."

• * *

Dessa äro ungefär hufvudgrundsatserna af Fo's rena lära; men småningom hafva de blifvit blandade med så mycken mystik, att de knapt kunna igenkännas. Den som undersöker dem, skall finna källan, hvarur alla så kallade kättare uti de första århundraden af vår tideräkning hafva druckit, (geschöpft); ja kanske ock den codex, hvilken nya testamentets författare haft för ögonen. Många christliga dogmer, grunden till många Religionskrig, det gudomliga väsendets trehet (Dreyheit), härstamma visserligen medelbart ur Fo's lära. Det är svårt att afgöra, om Pythagoras lärt af Samaneerne eller desse ifrån honom; men det första tyckes vara det sannolikaste.

Nu finner man blott få Samaneer i Hindostan. De som renast bibehållit Fo's läror äro Talapoinen i Siam. Men man skulle ganska mycket misstaga sig, om man ville tro, att Tartarerna och Tibetanerna så bibehållit denna religion, som den ofvanföre blifvit skildrad. Hos Tartarerna har den blifvit ytterst förställd och förändrad. Hos Tunguserne i Sibirien känner man icke mera igen den; dock synes ordet Schamán, som hos dem betyder en präst, härstamma ifrån Samaneer. Men desse Philosopher hafva hos detta råa folk nersunkit till gycklare eller trollkarlar.

Fo's Religion står ännu hos Kalkas och alla mongoliska folkslag i högt anseende. De kalla Fo: Lah, och hans tjenare Lahma. Den högste af dem är Dalai-Lahma (Stor-Lahma), som har sitt säte i Lhassa i Tibet.

Den första värdigheten efter Dalai-Lahma är den af en

Sid. 483.

Hutuktu, hvilken Chineserne kalla Ho-Fo (levande Fo). Desse Hutuktu äro kringspridde på åtskilliga orter i Tartariet, der de hafva nästan samma andeliga och verldsliga välde som deras öfverhufvud. Efter desse följer den stora mängden af Lahmas eller gemena präster, hvilka till större delen äro högst okunnigt folk. Men folket, som är mycket under dem, ärar dem högt, ock tror att de efter behag kunna herska öfver väder och vind. De afsjunga sina böner, och utdela en slags absolution. Några af dem lägga sig på medicin. Hvad själavandringen beträffar, så tro de, att mennisko-själén efter döden alltid återlifvar menniskor, och aldrig djur; men detta lära de blott derföre, att de måtte få äta kött. – Först år 65 e. Chr. f. tyckes Fo-Religionen, under Kejsar Miny-ti's regering, utur Han's dynastie, hafva kommit till China. Denne furste hade hört, att folket i vester dyrkade en gudomlighet, vid namn Fo och skickade Gesandter till Hindostan, hvilka skulle hämta denne philosophs lagböcker till China. De hämtade med sig några Bonzer, ibland hvilka två, vid namn Mo-teng och Tso-fu-lan befunno sig, som öfversatte Fo's ofvannämnda verk på Chinesiska. Denna nya Religion fann i China ganska många anhängare och försvarare; de lärde Mandarinerna deremot, hvilka äro Naturalister, angrepo den häftigt. Men denna ifver lade sig snart, och vaknade först under Sche-le's regering, som år 319 besteg thronen. År 310 kom en Indisk Bonz, vid namn Fo-tu-tsching till Lo-yang, Chinas dåvarande hufvudstad (nu Kai-fong-fu uti provinsen Honan vid Hoangho). Denne berättade, att han lefvat redan flere hundra år, stod med Dämoner i förbindelse och kunde göra under. Han gjorde flere af sina taskspelerikonster för Sche-le, och förvärfvade sig derigenom hans förtroende, eller verkade snarare så mycket, att denne fruktade honom. Prästerna af secten Tao-sse sträfvade förgäfvés emot honom; ty vindar, storm och hagel lydde hans befalning. Men det största under, som han gjorde, var uppväckandet af en död. Sche-le förlorade en son, hvilken han utomordentligt älskade; just då man skulle lägga honom i kistan, kom Fo-tu-tsching, begöt honom med vatten, tog honom vid handen och sade: stig upp, och den döde uppvaknade. Då Sche-hu år 334 besteg thronen, var mängden af denne nya Religions anhängare redan så stor,

Sid. 484.

att de största oordningar i staten uppstodo. Alla ministrarnas föreställningar kunde icke förmå Kejsaren att med stränghet förfara emot Bonzerna. –

Småningom blefvo Fo-Religionens anhängare talrikare, och Chinesernes gamla rena Theism aflägsnade sig helt och hållet ifrån det lägre folket, så att nu blott de förnäma och lärde hålla den uti värde.

Mantschu, hvilka sedan 1644 beherrska China, äro likaledes denna Religions anhängare, som gynnas af hofvet. Den är en af de mest utbredda i verlden, ty alla folkslag ifrån Mustag ända till Östra kusterna af Japan, hafva antagit den samma med mer eller mindre Modificationer.

(169–174) VII. Beschreibung einer Indischen Jagd. (Auszug aus dem Briefe eines Engländers.)

Jagten förrättades af 20000 personer.

(174–179.) VIII. Beschreibung des Weges von der Hauptstadt Aegyptens nach Damas; von Silvestre de Sacy. (Magasin encyclopédique. An. IX. p. 328 seqq.) (Aus Makrizi Beschreibung von Aegypten.)

Journal (fortsättning ifr. sid. 467.)

D. 8 steg, upp kl. 7, det regnade starkt – spelte några spel dam med Vestling straxt på eftermiddagen, gick sedan kl. 2 till Språkmästaren, drack der 2 koppar Caffé. Jag converserade med honom, ända till de andra kommo; ty jag kunde icke uträtta något annat, emedan Nystén var bort.

D. 9 uppsteg efter vanligheten, låf i dag både Professorns och Språkmästarens timme, emedan det var prästvigning – jag var hos Finnér – eftermiddagen hos Blylodh, las något ur lilla Pompe – Hirn och Nystén voro ännu icke hemma – jag fick alltså i dag läsa ensam för Språkmästaren – Jag öfversatte par stycken ur Mad. Staël von Holsteins Delphine – Han böd mig qvar till aftonmåltiden. När jag gick därifrån, såg jag Viksten i Lönnfors fönster, jag gick således in för att hälsa på honom.

Sid. 485.

Der voro öfverlefvor, både Subjecter och objecter af ett kalas, hvilket de invigde bröderna hade hållit. Jag fick ännu ett glas punsch. Efter hemkomsten var jag ännu en tid och pratade hos Zidén. - NB. Fick bref ifrån Poppius genom Lindström. Det hade redan i förgår ankommit. –

D. 10de Professorn sade oss stt vi icke mera läsa för Prosten Borgström. – Hos Lect. Ekmark, återförde tidningarna och tog andra – I dag läste vi för Lect. Forsius historie, dermed skola vi fortfara slutet af denna termin – hos Blylodh – hos Neovius spelte par spel dam – Språkmästaren var ej hemma, så det blef ej någon privatläsning af för honom. – Spatserte med mindre Gyllingen och Björkstén, I dag har det varit en mycket het dag. NB. En hop Ryska Recruiter inkommo i dag.

D. 11 kom Blomqvist och väckte mig half 7, hvarpå jag spatserade med honom till 7. Lect. Cleve slutade i dag repetition af den 17 Psalmen i Hebreiskan. – återförde Tidningarne till Lect. Ekmark.

D. 12 var jag likaledes före kl. 7 ut och spatserte med Blomqvist, för Professorn slutade vi Geometrien med Sjette boken. Åskan gick starkt i dag – Biskopen jemte sitt medfölje reste i dag till Biskopvisitationen. Straxt på eftermiddagen spelte flere spel Myllymatte hos Westling, fick litet ondt i hufvudet – gick till Hattmakaren; men min förra plan med honom misslyckades – derpå gick jag ner till Blomqvist och spelte der med honom och Löfgren flere spel Myllymatte. Jag återgaf 3-die Delen och tog den 4de af Lefnads målningarna – Blomqvist kom

Sid. 486.

till mig. – Ilmoni var äfven hos mig. – Nystén var ej i dag hos

Språkmästaren. Jag las ej heller något för honom, ehuru jag var der hela timmen – vacker afton – efter qvällsvarden las Elise eller qvinnan i sin fullkomlighet till ganska sent in på natten – om natten hade pollution.

D. 13 fortsatte på sängen läsningen af Elise och slutade den. - den var ej för mig utan nytta. - absenterade kyrkan - Blomqvist och Alopæus kommo hit och voro här en stund. Eftermiddagen kommo de hit åter ock då jag med dem ut och spstserade åt Kiala. Med oss sällade sig lilla Hagelin och Sjöberg. – Efter återkomsten träffade vi ännu Hirn och Neovius, och åtföljdes alla till Blomqvist, derifrån vi åter gingo och promenerade ännu en stund. Hemkommen gick jag till Hirn och var der ända till kl. 9.- Innan jag hade gått ut med Alopæus och Blomqvist på eftermiddagen, hade jag arbetat på att sätta på vers en uppmamning till Kamraterna att uppoffra allt åt kärleken. Den skulle satirisera någras chevalerie oeh de andras krigiska öfningar. Planen var gifven af Blomqvist. Då han först föreslog den, tyckte jag mycket om den, men fann nu, att verkställigheten ej var så lätt jag först inbillat mig. Efter långt arbete fick jag en vers och öfvergaf sedan alltsammans.

D. 14 Ilmoni uppväckte mig kl. något före 7. Vi slutade i dag Lucianus för Lect. Cleve och för Lect. Ekmark Ciceros första Oration för Catilina. – hos Språkmästaren fick

Sid. 487.

jag skrifva ett bref, hvilket han dicterade för mig – vi läste intet för öfrigt – derifrån följde jag Nystén till honom. Derifrån gick jag till Neovius med Hirn och Alopæus, der vi fäktade starkt. Efter mitt envige med Neovius, mot hvilken jag förut mattad för häftigt ansträngde mig, blef jag så vanmäktig att jag knapt förmådde hålla mig på benen. Jag fick stark hufvudvärk och skulle gifvit öfver, om jag ej kommit i friska luften. – Hemkommen hade jag ett långt samtal med min medbrottslinge, hvilken jag frågade om dess tillstånd och sökte försona och trösta öfver den förlust, som hon alltför lifligt kände. Jag uträttade föga emedan mig felas den för förförare outhärliga vältaligheten, och den de flästa äfven äga i h.

D. 15 vaknade jag först kl. $\frac{1}{2}$ till 8 och kom således att kraba Professorns timme. – I dag läste vi Virgilius för Lect. Ekmark ifrån kl. 9 till 10, under hvilken tid han kommer att läsa härefter; för Lect. Cleve började vi repetera 1^{sta} Dialogen i Lucianus. – e.m. hos Hirn – mot aftonen hos Ilmoni. Efter aftonmåltiden gick åter till honom, tog af honom det blad af Åbotidningen, hvarpå var Napoleons samtal med Österriskiska Amb. d. 10 Mars, hvilket jag läste förut hos honom, gick med det till Blomqvist, las det der, fick honom ock Löfgren ut med mig. – jag återförde Ilmonis Tidning ock spatserade sedan ännu ett dugtigt stycke åt Veckjärvi tull, hvarpå de följde mig hem.

D. 16 läste vi för sista gången för Språkmästaren Ryska – äfven fingo vi ut våra skrifböcker af Lect. Forsius – hos Bl. spelte några spel Myllym.

Sid. 488.

Efter aftonmåltiden spatserade ganska länge med Blomqvist – lade mig helt trött.

D. 17. Krabade Lect. Cleves timma, för att få sagan färdig. – tog tidningen af Lect. Ekmark – ledsen på Nystén hos Språkmästaren, emedan han uppehöll honom så länge med sina frågor, att vi ej sluppo derifrån förr än kl. 9 – efter aftonmåltiden spatserade med Blomqvist ända till inemot Kiala ock återkom först efter 11. Jag somnade likväl icke förrän 1. NB. i dag fick jag också bref från Poppius med posten, hvori han råder mig att afstå ifrån Boijes condition och komma till Åbo.

D. 18. Gick litet före 7 till Professorn, då var der ännu ingen annan – Han frågade mig om mina affärer, och yttrade sin glädje, då jag sade, att jag skulle resa in. Tillika låfte han skaffa mig ett recommendationsbref af Domprosten till Prof. Bonsdorff. Nu fick jag äfven mitt betyg. Afskriften deraf är följande:

Magnifice Domine Rector.

Ad illustrem, qvae Aboae floret, Academiam nostra bona cum venia proficiscitur juvenis, diligentia & morum probitate conspicuus, Andreas Johannis Sjögren. – Qvae prosa scripserunt auctores Latini, Germanici & Gallici, in nostrum sermonem bene convertere valet: ad hoc Russorum & Anglorum sermonem non tenet quidem, sed discere coepit. Arithmeticae vulgaris est peritus: sex primos libros Elementorum Euclideorum, Trigonometriam planam, prima Stereometriae elementa & doctrinam Logarith-

Sid. 489.

morum bene intelligit: aequationes primi & secundi gradus facile solvit. In ceteris etiam, qvae hac traduntur, linguis eruditus & disciplinarum partibus tales, testantibus Doctoribus, fecit progressus, ut non dubitamus, quin e praelectionibus Academicis uberrimum capere possit fructum. Humillime igitur rogamus, velis juvenem, qvem venia Reverendissimi Episcopi & Venerandi Consistorii Borgoensis e Gymnasio dimittimus, in numerum civium Academicorum benigne referre, & singulari Tuo patrocinio ornare. Dabam Borgoae d. 18 Junii 1813.

Magnus Alopaeus

Gymn. Borg, h. t. Rector.

(L.S.)

i dag hade jag tillräckelig motion, såsom det alltid plägar ske de sista dagarna af terminen. I anledning af Poppli bref var jag hos Lect. Ekmark ock sade att det ej blir något af i anseende till

Bojes. Han tilböd mig fri skjuts till Åbo i Augusti, om jag då komme att fara dit. Afskickade bref till Åbo med posten. (Rector genomsåg våra skrifböcker och slutade dermed sin termin). Lector Cleve slutade sin läsning med andra Dialogen af Lucianus; Ekmark med andra Eneiden och Lect. Forsius slutade också Schrödken. – Af Zidén präjade jag mig till alla häften af Phosphoros och 2 Band af Folkslagens Historia för att läsa öfver sommaren. – Med Zidén accorderade jag äfven att få honom till min efterträdare

Sid. 490.

hos Bojjes – om aftonen spatserte jag ännu med Blomqvist.

D. 19 hade jag bett att man tidigt skulle väcka mig, men kl. var redan 7, innan det blef af. I dag var det ett ännu större springande och afskedstagande än i går. – e.m. skedde stipendie utdelningen ock promotion hos Lect. Cleve, jag fick å min andel 10 Rubel. Spatserade sedermera med några andra åt Kiala. Beständigt afreste Kamrater – Kallad ner till Major Boje hos Kopparslagarens. Han utbad sig det jag måtte antaga information i fall jag ej skulle resa. Det låfte jag ock. Broberg reste också i dag ock lemnade mig helt ensam – Jag hade förut talt med Lindéns Landbonde Tobias ifr. Sidikkala, att han måtte taga hälst några af mina böcker för att föra hem dem; men då jag närmare besinnade mig nu då han tillika med Relander afreste, och denne sednare äfven rådde mig att hålla dem tills min egen afresa, beslöt jag att göra så. Den stackars Vittingen har varit här i dag flere gånger för att få låna penningar af mig ock mer än en gång har jag varit frestad att hjälpa honom. Hade jag icke en sådan obligation hos hans föräldrar, att jag föga tror de äro i stånd att betala mig, så skulle jag säkert understödt honom. Jag har beslutit nästan att segra öfver mina begär denna tid jag kommer att vara ensam qvar. Gud hjelpe mig dertill;

D. 20 absenterade kyrkan – gick straxt eftermiddagen ut för att spatsera ock såg en ohygglig gärning föröfvas. Af ständiga spatserginger denne eftermiddag hade jag om aftonen ondt i hufvudet.

Sid. 491.

Litterairiska Anteckningar:

Asiatisches Magazin. N^{ro} 3.

(181–200) 1. Ueber die Sieks in Hindostan. (Vom Hrn. Prof. und Biblioth. M. Sprengel zu Halle.)

Böcker, som handla om Siekerne äro: d'Anquetil du Perron's Recherches historiques et géographiques sur l'Inde, Crawford's Sketches relating to the history; Manners Religion of the Hindus; Wilkins Observations on the Siks in Hindostan i 2 B af Asiatic Researches. Sullivan:

Analysis of the political History of India II Edit. Lond. 1784. Forster i sin Journey from Bengal to England; – Eradutkhan och Scott. Memoires of the Mogul Empire i 2 B. af Ferishtas History af Dekkan; Franklins History of Shah Allum present Emperor of Hindostan.

Siekerne, hvilkas namn betyder lärjungar, uppkommo i början af det sextonde århundradet och åtskilja sig ifrån de öfriga Hindus endast genom sina trosläror. Deras stiftare, en viss Nanek af Rasbutternas stam, föddes 1469 i byn Talwandi (Julwundi) 60 Eng. mil vesterom staden Lahor, hvilken ort sedermera erhöill namnet Louagar (Lohagar) och Rhaipur. Talwandi skall på Indiska betyda svärd, och Siekerne bevisa i sina tempel svärdet och andra vapen en verkelig vörndnad. Nanek lärde läsa ock skrifva, var väl bevandrad i Shasters och Bramlnernes heliga böcker, gifte sig ock födde med sin hustru två söner, hvilka kallas Serik-chund och Letchimidan. Han höll sig till secten Nargheny, som dyrkar blott en osynlig Gud, och påyrkar den hjerteligaste kärlek till denne verldsbeherrskaren ock den strängaste Moral. – 25 år gl. lämnade han sin familie och besökte på sina 3 särskilda resor Bengalen, Dekan, Persien och Arabien. Sedan han tillbringt 25 år på dessa resor, beslöt han att aldrig lämna sitt fädernesland. En Bergfurste, Rajah af Calanor (Kullanor)

Sid. 492.

som varit kans lärjunge, anviste honom boställe vid floden Ravi ungefär 80 Eng. mil ifr. Lahor. Här dog han som det tros år 1539. Hans graf besökes årligen af andäktiga Sieks ock allmosor utdelas dervid.

Nanek utnämnde på sin dödsbädd en älskad lärjunge, Lhina till sin efterföljare; denne förändrade sitt namn till Angud, hvilket betyder Lik, jämnläk, samlade sin föregångares läror i ett verk, kalladt Pothy eller boken. Andre kallade det Gorunt, äfven skref han Naneks lefnadshistoria i ett annat verk, med titeln Jenum Sacky.

Utom en osynlig verldsskapares dyrkan förkastar Naneks troslära alla Braminska traditioner. Efter Naneks föreskrifter skola hans trosbekännare utöfva mensklighetens gemensamma väl, äfven gästfriket ock mildhet emot främlingar, hvilket dock icke nu sker hos alla Sieker. Nanek böd en allmän tolerans, och förböd sina anhängare alla Religionsdisputer med andre, som ej bekänna deras lära. Deras Gudstjenst består i sånger till Guds enhets, allmagts och allestädesnärvarelses lof, hvilka föreläsa och afsjungas utur Pothy, som förvaras i deras templar. Siekerne äta allt slags kött, utom nötkött. Om människornes ursprungliga likhet hade de fordom (de lägre Siks hafva det ännu) egna begrepp, de viste icke den förnämste bland dem någon aktning, böjde icke sitt hufvud eller stodo upp ifrån sitt säte för att hälsa. Den blåa färgen aktas af dem ganska mycket, de äro samtliga klädda i blåstrimmiga siden eller bomullstyger. De upptaga alla Religionsförvandter i sitt samfund, hvarigenom de i s[yenner]het skilja sig ifrån andra Hindus, hvilka i anseende till sin Castindelning icke göra några proselyter. Vill någon öfvergå till deras sect, så församla sig 4 eller 5

Siker på något ställe, ock äska af proselyten, att högtidligt aflägga sig sina förra tänkesätt. Häruppå köpas några sötsaker,

Sid. 493.

hvilka upplöses i vatten, och hvarmed man bestänker den omvändes ögon och kropp. Han måste ock ropa med hög röst: Wah guru-je-ka Khalsala, Wah garuje-ka Futtah. (Deras vanliga hälsning består i orden: Wah Guruh.) Häruppå förestafvar en af Seikerne, som bäst är bekant med sina trossatser, Naneks föreskrifter och tar af proselyten ett högtidligt löfte, att framdeles iakttaga dem.

Hela nation delar sig nu i 2 klasser, Khualasah, de sanna äkta Sieks och Khalsah. De förste afskära sig, såsom andre Hindus, hår och skägg, iakttaga Naneks och hans första efterträdares läror, och sysselsätta sig med borgerliga förrättningar. Guruh Cobind skall vara Khalsahs stiftare. De skilja sig deruti ifrån de första, att de låta skägg och hår växa, sysselsätta sig endast med krig, utbreda sina trossatser med eld och svärd, och äro råare och vildare än deras fredliga bröder, från hvilka de skilja sig genom ett järnarmband, som de bära beständigt. Deras befälhafvare bära ett guldarmband, och de rikare snöra gyllene kedjor om sin turban.

Angud, lika med andra Guruh (mästare, andeligt öfverhufvud) tillbragte sin tid i andäktig enslighet och dog 1542 i sin födelseort, fläcken Khadur. Han utnämnde sin svärson Amerdoss till efterträdare; han dog 1574, i byn Gouindual vid Biah flodens stränder. Kejsar Akbar skall förlänt den fjärde Guruh, Ramdass, några länderier, hvaräst han sedermera byggde staden Ramdasspor. Han samlade äfven sina företrädares historie och beledsagade den med en Commentar. Han dog 1582. Hans son Argun dog uti fängelse i staden Lahor 1606. I den heliga värdigheten följde hans enda son Hir Govind. Han hämnades sin faders död; men måste af fruktan för straff fly till de nordliga berg och skogar, som sedermera alltid blef Seikernes tillflygtsort i faror. Hir Govind måste dock såsom fånge vandra till Gualeor, då en af Jehangirs

Sid. 494.

Befälhafvare tvang Sikerne, att underkasta sig Kejsaren. Hir Govind ställdes åter på fri fot och deg 1644 i Khyrutpor i Punjab.

Hir Govinds sonson, Hir Roy, (Harray) beklädde Guruhs värdigheten ända till 1661. Efter hans död stridde hans bägge söner Ram Roy och Hir Kishen om Guruhsvärdigheten. Den senare fick den slutligen; men dog kort derefter 1664. Honom följde Taigh Bahadr, men som hade en farlig medtäflare i Ram Roy. Denne bragte det också så långt, att Taighe satt 2 år fången i Delhi. Befriad af en Rasbutt furste, följde han honom till Bengalen, och valde sitt säte i Patna, men kunde icke

engång der undgå sin motståndares förföljelser, utan fördes på kejsarlig befallning till Delhi och aflifvades der 1678. – De fleste Seiker utnämnde härefter hans enda efterlämnade son Gobind Sing till efterträdare. Af fruktan begaf han sig till Sirinagur, på andra sidan om de nordliga berg, som omgifva provinsen Delhi. Som han var af stolt och oroligt temperament, fick han stridigheter med den Kejsarliga Befälhafvaren, hvilka utbröto i ett formfligt krig. I spitsen för en talrik här slog kan Gouvernören af Sirinaqur, och lät prägla mynt, som på ena sidan betecknades med hans namn, Govind Guruh, och på den andra med ett svärd och inscription: Sejer och svärd. Dock måste han slutligen fly till Lahor. Efter Aurung Zebs död begagnade han sig af oroligheterna att hämnas sin faders död och utvidga sitt herravälde och rasade 1708 med eld och svärd emot de Kejsarliga undersåtarena. Den då regerande Kejsaren Shah Allum I drog då personligen ut emot Seikerne. Hans fältherre angrep Seikerne på sitt läger framför deras fästning Daber (Också Lohagur) och tvang dem att taga sin tillflykt i själfva fästningen, som blef på det trångaste innesluten, så att ingen skulle kunna undkomma. Men Guruh förklädde sig om natten till en Indisk tiggaremunk och kom lyckligt öfver bergen.

Sid. 495.

Andra dagen eröfrades fästningen med storm, men Guruh fanns icke. Nu skingrade sig Seikerne och höllo sig stilla i sina smyghål. Govinds historia är hölj'd af mörker. Några tro, att han kort efter sin flykt dött af sorg öfver sin familie, som efter Dabars eröfring blifvit nederstungen af segervinnarena. Enligt andra försonade han sig med Kejsaren, kom till Delhi, och dödades af en Patan. Govind var den sista Seikernes Guruh, emedan Nanek hade profeterat, att blott 10 af dessa andeliga furstar skulle regera öfver dem.

Under Ferokhseres regering vågade Seikerne åter 1716 att frambyta ur sina smygvinklar, för att härja Lahor och Delhi. En viss Bunda, efter andra Jessing, en af Govinds lärjungar hade samlat de strödda hoparna, upphäft sig till Guruh, och efterapade sin sista företrädare i de förskräckligaste grymheter emot Muhomedanerne. Ståthållaren af Lahor, som skulle bestraffa honom, blef med stor förlust tillbakalagen, och befälhafvaren af Sirhind, som efter honom anförde armeen, blef i ett tält mördad af en af dennes Zeloter. Då de härjat Delhi och lagade sig till att göra på samma sätt med Lahor, måste ståthållaren af Lahor gå emot dem. Han besegrade dem i flere drabbningar och tvang slutligen Bunda att med sitt folk innesluta sig uti fästningen Lohagur. Efter 3 månaders hungersnöd och elände måste de slutligen gifva sig på discretion. De gemene fördeltes på den Kejsarliga kårens officerare, hvilka läto nederhugga dem; men Bunda, med sin minderåriga son och andra hufvudmän fördes till Delhi. Då de förkastade Kejsarens förslag, att rädda sitt lif genom afsägandet af deras irrmeningar, afrättades uti 7 dagar efter hvarandra öfver 100 af fångarna, och den åttonde komturen till Bunda och hans son. Då fadren vägrade att sticka genom sin son med den dolk, man gifvit honom, nederhöggs han framför hans ögon. Härpå måste han uppsluka sin sons hjerta, och med glödande tänger slets köttet från hans ben, hvilka marter han fördrog utan att beklaga sig. (Scotts Memoirs, s. 143.) Häruppå ut

Sid. 496.

kom Kejsarens befallning, att alla Seiker skulle låta afskära sitt hår och blifva Mahometaner. De, som icke ville göra det, afrättades. Följden var, att Seikernes anhängare alldeles utrotades från Lahor och Delhi. Flere afsade sig utvärtes Nanek och hans lärosatser. Men Nadir Shahs infall viste tjugo år derefter att Seikerne på långt när icke vore utrotade. Med det vildaste hämndbegär undanryckte de Ferochseres efterträdare den nordliga delen af Delhi, Lahor, Multan, sjelfva de till perserne eller Abdalhis Konungar af trädde länder på andra sidan om Indus vid Tatta så att de nu i det norra och vestra Hindostan beherrska ett gebit af mer än 6000 geogr. qvadratmil. Fästningen Lahor, som ofta togs af dem genom Abdallis, är deras hufvudstad.

Efter Bundas afrättande regeras icke Seikerne mera af något allmänt öfverhufvud, och deras Guruhs, hvilka äro afkomlingar af deras första lärare, hafva intet inflytande i verldsliga angelägenheter. Sedan har hela nationen fördelat sig under en mängd hufvudmän, som kallas än Sirdars, än annorlunda, och som stå i ringa förbindelse med hvarandra. Blott då hela nationen angripes, såsom Abdallis eller Afganerna af Candahar i våra dagar försökt ofta med lycka, eller då det allmänna intresset fordrar, så träda alla hufvudmän tillsammans. I dessa församlingar, Gurimotha, beslutas krig och fred, alliancer med grannarne, eller statens samteliga inkomster. Hvar Sirdar erhåller deraf sin del, efter antalet af trupperna, som han kan sammanbringa. Tillsammans kunna Sikerne uppställa 250000 ryttare, hvilka äro beväpnade med luntbössor och sablar, lefva af den uslaste föda och uthärda de svåraste strapatser. Många af Seikernes anförare hafva väl 70000 ryttare i sitt följe, men de fleste blott 20 å 30,000. Vid stora härtog äro de äfven försedde med Artillerie, dock af dålig beskaffenhet. Fotfolk aktas ringa hos Seikerne och brukas blott som besättning i fästningar. Efter en gammal saga tro Seikerne, att de skola utrotas af ett hvitt

Sid. 497.

folk, kommande ifrån väster och detta tyda de på Europeerne.

(200–220.) II. Eroberung von China durch Mantscheu im Jahre 1644. Vom Herausgeber.

Mantscheu Tatarernes egentliga fädernesland var i norr halfön Korea, vid foten af berget Tai-pe-schan eller Schang-pe-schan, Här stiftade de redan i början af 8:de århundradet efter vår tideräkning, ett mäktigt rike, under namnet Mo-ko, hos Chineserne Pohaj; men som år 926 e. Chr. f. förstördes af Khitans, hvilka bodde i norr af provinsen Leao-tong.-

Ända till 1114 blefvo Mantscheu under Khitans öfverherrskap; då O-ko-ta, af familjen Ouan Yen ställde sig i spitsen för dem, angrep de sednare och tog ifrån dem en stor del af deras besittningar.

År 1118 lät han utropa sig till Kejsare, och gaf sin Dynastie namnet Altu (den gyllene,) hvilket Chinesiska Skriftställare öfversätta verbalt med ordet Kin.

På samma tid förde Chineserne med resten af Khitanerne, som innehade en del af det nuvarande Scharra-Mongoliet och landet Leao-Tong, ett blodigt krig och kallade Man-tscheu till hjälp. I förening med dem förstörde de Khitanernas icke fullkomligen, och besatte största delen deraf med egna trupper. Man-tscheu som ej fingo något skadestånd för sitt lämnade bistånd, bemästrade sig inom kort tid de Chinesiska provinserna Schan-tong, Pet-sche-li, Honan och Schan-si, äfvensom en del af Kiang-nau och Schen-si. Dessutom bestod deras rike af den del af Tartariet, som ligger emellan floderna Kerlon, Saghalien, Tula och Onghien, och hela landet Leao-tong.

Kin eller Altun-chanerne regerade i 120 år öfver alla dessa länder i ro, tills de ändtligen af Mongolerna, en af dem underkufvad Turkisk Horde, fördrefvos och sjelfve underkufvades år 1234. Men då Mongolernes stora rike i Medelasien småningom styckades, begagnade äfven Man-tscheu detta tillfälle, tillkämpade sig med ringa möda sin frihet och drogo sig tillbaka i sina gamla gränser.

Sid. 498.

År 1586 gaf dem det Chinesiska Hofvet tillstånd att utvidga sina boningsställen ända till gränserna af provinsen Leao-tong, som stod under dess öfverherrska. Sex år hade de lefvat i godt förstånd med sina grannar, då Vice-Konungen af Leao-Tong, som för kort tid sedan hade erhållit denna post, beslöt att fördrifva Man-tscheu ur nejden af det Chinesiska gebitet. Tiden bilade småningom den derigenom uppkomna tvisten.

Men år 1610 förnyades Vice-Konungens hat emot Man-tscheu, emedan en af dem personligen hade förolämpat honom, och då de minst hade förmodat det, blefvo de öfverfallna och hoptals nedhuggna. Nu beslöto de enhälligt att välja en Konung och uppställa en stående armee, då de förut haft ett slags patriarkalisk författning. Valet föll på Tai-tsü, som var allmänt älskad och af en förnäm familie. Hans födelseort var Kioro, en liten fläck i nejden af staden Ninguta.

Det första, som denne nya furste gjorde, var, att han belägrade staden Fo-sching i provinsen Leao-tong vid floden Hu-nu-ho och intog den i två dagar med storm. Men snart drog han sig tillbaka, då Vice-Konungen samlade en armee, som var mycket större än hans, och besatte blott hufvudpasset till sitt fädernesland med en Corps af 8 till 10000 man, som skulle observera Chineserne och oroa deras marsch. Men Chineserne, som trodde, att hela kriget vore slutadt med Man-tscheus återtåg, använde, af förakt emot dessa barbarer, som de kallade dem, icke den ringaste försigtighet till beskyddande af sitt illa befästa läger – Innan de visste ordet af, angrepos och slogos de af fienden, så att af hela den stora Chinesiska armeen blef knapt en tredjedel öfrig, som drog sig fäktande tillbaka, sedan dess anförare hade omkommit.

Tai-tsü sände härpå en af de fångna Mandarinerna med ett bref till Vice-Konungen af Leao-tong, hvori han låfte straxt nedlägga vapnen, om hofvet i Peking ville låta dem vederfaras rättvisa. Vice-Konungen fick slutligen härpå till ett svar ifrån hofvet, att Man-tscheu

Sid. 499.

såsom Barbarer alldeles icke voro värdiga att komma i betragtande; men att Vice-Konungen för sitt uppförande vore sitt embete förlustig. Då denna underrättelse kom till Man-tscheus öron, inträngde de med fördubblad magt i Leao-tong, och belägrade fästningen Sing-ho. Genom förräderi lyckades det dem slutligen att intränga i staden, hvarpå de läto garnisonen och 10000 invånare springa öfver klingan och förintade hela omkringliggande nejden.

Emedlertid hade den nye Vice Konungen Hüon-tin-pie ankommit med en stor armée, som sedermera förstärktes af 10000 koreaner. Dermed inföll han i Tartariet, och nödgade Man-tscheu att uppgifva alla planer på det Chinesiska gebitet. Då han 1619 förstärkt sin armée till 100000 man, så delte han den i fyra stora Divisioner, för att med dessa på särskildta orter intränga i Tartariet. Hade detta lyckats, skulle också visserligen Man-tseheu kommit i trångmål, men en oförutsedd omständighet förintade hela planen. En Chinesisk officer, Tai-song, önskade vara den första, som slog Man-tscheu och uppsökte dem derföre på andra sidan om Yünho, i stället att marschera till Eul-tao-koang. Men han gick med sin Division, som bestod af 25000 man, öfver floden med så stor oförsigtighet, att det blef lätt för Tartarerna att slå honom totaliter och göra hans corps dels till fångar, dels nederhugga den, innan den fick tid att ställa sig i ordning.

Ma-lin, en annan General, som commenderade den andra Division af den Chinesiska arméen ville uppå denna underrättelse förskansa sig; men angreps af Man-tscheu med sådan hastighet, att han icke heller hade tid att ställa sina trupper i slagordning, och led ett fullkomligt nederlag.

Lieu-yen, som anförde tredje Division, qvarhölls länge i Tartariet genom små drabbningar, och då Tai-tsü afskurit all communication emellan honom och Leao-tong, visste han intet om sina landsmäns olycka. Han föll i ett bakhåll, och omkom likaledes med hela sin Division.

Af den stora Chinesiska arméen voro alltså blott 25000 man under anförandet af Li-yü-pe kvar, hvilka drogo sig tillbaka till Leao-yang.

Sid. 500.

Nu utnämndes af det Kejsrerliga Statsrådet i Pe-king en annan stor Mandarin till den förres efterträdare, som blef återkallad. Denne ankom med en ansenlig armee till Schin-yang, men befästade blott några små gränsposter; och drog åtskilliga truppcorder vid Tatariska gränsen för att på detta sätt hämnas Tatarernes infall. Men desse undveko lätt de första och slog de andra, samt härjade landet.

År 1620 dog Chinesiska Kejsaren Schin-tsong-hien-hoang-ti och snart derpå hans son och efterföljare Kuang-tsong-tsching-ti. Den sistnämndes son, Hi-tsong-tsche-hoang-ti följde i regeringen och denne unge furstes oerfarenhet och vanmakt voro kanske en hufvudorsak för Man-tscheu Konungen att försöka eröfringen af ett land, som han såg så illa försvaradt och beherrskadt.

Den af den nye Kejsaren till Ståthållare i Leao-tong utnämnde Yuen-yn-tai begynte anlägga på den Tatariska gränsen en mängd forts, för att derigenom hämma Tatarernes infall. Men desse, som fruktade, att man ville angripa dem i sitt eget land, satte sig hastigt i marsch, och angrepo Fa-niang, en stark post i Leao-tong, hvars besittning var dem oumbärlig, om de ville göra vidare framsteg.

Vid ett utfall, som garnisonen gjorde, öppnade förrädarne portarne på andra sidan, och fienderne trängde in och anställde ett förskräckligt blodbad.

Då Vice-Konungen hörde det, lät han strax sätta alla fästningsverk i försvarstillstånd och utskickade ett starkt detachment för att recognoscera fienden, som med raska steg nalkades hufvudstadens murar. Ej långt ifrån staden mötte Ghineserne Man-tscheu, och det kom till en blodig träffning, hvori de sednare segrade. Tai-tsü förstärkte sin armée ännu med en ansenlig Corps Mongoler och belägrade i förening med dem Leao-yang. Omkring tjugo missnöjda officerare öfverlämnade staten åt Man-tscheu. Vice-Konungen drog sig tillbaka i ett fast torn, och tog sjelf af sig

Sid. 501.

lifvet. -

Man-tscheu läto hela garnisonen springa öfver klingan och skonte blott dem, hvilka efter Tatarernas bruk rakade sitt hufvud hvilket betydde, att de ville underkasta sig dem.

Så bedröfliga underrättelser ifrån den Tatariska gränsen förorsakade i Pe-king den största bestörtning. I ett extraordinärt statsråd beslöts, att Yüen-tsong-hoang skulle utnämnas till Vice-Konung i den aflidnes ställe och understödjas från China med ett tillräckligt antal trupper

Kejsarn lät efter detta beslut värfva i sjelfva Pe-king och i provinsen Pe-tsche-li; men man kunde ej företaga något afgörande emot Man-tscheu, emedan på samma tid oroligheter visade sig på särskildta orter af riket. Tatarerne, som sågo sig icke mera oroas, beslöto nu att blott bibehålla sig i sina eröfringar, som bestodo då i den östliga delen af Leao-tong. Under denna tid (1626) dog Tai-tsü, sin nations förste Konung, och honom följde hans son Tai-tsong, en lika klok och förträfflig furste, som hans fader.

Hüon-tin-pie, Vice-Konungen öfver Quang-tong (så hette Leao-tong då) skickade, för att tillvinna sig den nya furstens ynnest, sju mandariner till honom, som skulle bevisa honom sitt deltagande öfver hans faders död. Men tillika hade de i uppdrag att utforska de stora bey Man-tscheu och deras krigs-état.

Tai-tsong skickade likaledes 3 Man-tscheu till Vice-Konungen af Schin-yang, gaf med dem ett bref med fredsförslag, och fordrade att Chineserne skulle gifva Man-tscheu för alla dem tillfogade skador 100000 Leang gyllen, och 100000 stycken sidentyger.

Yüen-tsong-hoang vågade icke skicka dessa öfverdrifna förslag till Pe-king, och inlät sig derföre i brevexling med Tatarerna. Men då denna stod fast i sina fordringar, såg han sig nödsakad att sjelf resa till hufvudstaden. Dit ankommen 1627, fann han Kejsaren Hi-tsong-tsche-hoang-ti död och hans broder Hoai-tsong-hoang-ti

Sid. 502.

på thronen. Hans många afundsmän och fiender hindrade honom att uträtta något till försvarande af sin provins, och utan att hafva en gång fått audiens, måste han återresa.

Då Man-tscheu sågo, att man ej gjorde någon anstalt att afsluta fred, drogo de sitt Cavalerie tillsammans, föllo åter in i det Chinesiska gebitet, och härjade grufligen. De förstörde 3 större städer och en mängd af de små Casteller, som för kort tid sedan blifvit anlagda till gränsernas försvar. Tai-tsong gaf häruppå befallning att icke gå längre i hopp att Chineserne skulle begära helst vapenhvila.

Då detta ej blef af, församlade Tai-tsong de store af sin nation, och de Mongoliska furstarne, som hade stött till honom, och rådslog med dem, huru Chinas eröfring bäst kunde verkställas. Ändtligen kom man öfverens, att man först skulle intränga genom passet Schan-hai-koang på gränsen af Pe-tsche-li och Leao-tong, och så snart som möjligt rycka fram ända framför Pe-king.

I Medio af December 1629 gick Konungen med sin armée genom den stora muren, som skiljer China från Tatariet. Den venstra flygeln ryckte fram till Han-eull-koan, ett fäste vid hafsviken af Leao-tong, i provinsen Pet-tshe-li.

Man-tscheu ville bloquera denna plats, men Commendanten gjorde ett utfall och blef nedergjord med hela sin corps. Hans adjutant, som hade blifvit i staden, rakade på denna underrättelse sitt hufvud efter Man-tscheus bruk, och öfvergaf platsen.

Mandarinen, som commenderade i Tschin-kia-keu, hvilket likaledes är en fästning vid stora muren, uppförde sig ännu fegare; ty han kom emot fienden, och öfverlämnade till Tai-tsong stadens nycklar. Så togo inom kort tid Tatarerne en stor del af Castellen vid stora muren, dels genom Capitulation, dels genom förräderi. I Tsun-hoa-tscheu, en stad af andra rangen, i Pe-kings gebit, som öfverlämnades åt Tatarerne af invånarena, samlade sig hela deras armée, med

Sid. 503.

hvilken Tai-tsong ryckte fram ända till hufvudstaden. Men då stora corpser ilade denna hufvudstad till hjälp, uppkastade han framför dess portar ett befäst läger, i nejden af Hain-se, ett kejserligt lustslott.

Å andra sidan hade Yüen-tsong-hoang, den förre Konungen af Leao-tong, uppslagit ett dylikt läger med Chinesiska trupper, och höll Tatarerne jämvigten. Men genom en Hofkabal omkom denne tappre fältherre, och Man-tscheu hade nu fritt spel.

Emedlertid såg dock Tai-tsong, att han ej skulle kunna företaga sig något emot hufvudstaden, emedan honom felades artillerie; han eröfrade väl med storm ett befäst läger af 40000 man nästan under Pe-kings Kanoner, men hade dock icke nog manskap att bloquera en så stor stad och afskära den tillförseln. För att bättre sätta sig i stånd dertill, beslöt han att först ock främst återvända till Leao-tong.

(221–244.) III. Die Verkörperung des Wishnu. (fortsetz)

(245–256.) IV. Ueber die vor kurzem entdeckten Babylonischen Inschriften. Von Hrn. Dr. Jos. Hager,

”Ruinerne af Babylon ligga ungefär 2 timmars väg norr om Helle, en liten stad vid Euphrat, nära till Bagdad.”

(257–266.) V. Ueber Staatskalender und Zeitungen in Asien. Von dem Hrn. Resident v. Schwarzkopf zu Frankf. am Mayn.)

Engelsmännen utgafvo mesta tidningar.

Journal (fortsättning ifr. sid. 488.)

D. 21 blef jag uppväckt kl. 5, men steg ej upp till min olycka, ty jag somnade åter in, och hade en pollution så stark, att jag nästan aldrig haft sådan. – beställde mig och drack 3 koppar fläderthé. – Blylodh klippte mitt hår. – var ut och spatserade.

Sid. 504.

Asiatisches Magazin. N° IV.

(269–291.) I. Mher-ul-nissa, oder die Sonne der Frauen. Nach des Mahomed Cafim Perishta Geschichte v. Hindostan frey bearbeitet von Hrn Dr. Fr. Majer.

(292–517.) II. Ueber die vor Kurzem entdeckten Babylonischen Inschriften. (Fortsetzung.) Alter der Babyl.

Att Babel var den samma staden, om hvars uppbyggande Moses talar Genes. cap. 11 vittna äfven andra skriftställare; men att namnet betyder förbistring, villja de icke tillstå. Om Babel, säga de, skall betyda förbistring, måste det heta antingen Belilah בלילה eller Bilbul בלבוּל, ty så nämna ännu Rabbinerna, (Buxtorf. Les chald. talmud, rabbin.) förbistring, förvirring, eller då בלל balal förvirra, fördubblar andra radicalen, måste förvirring verbalt heta antingen Mebilah מבילה eller Tebilah תבילה men icke Babel, hvilket ord efter grammatikens regler icke kan härledas af Balal בלל eller Balbal כבבל förvirra.

Denna svårighet ville, som det tyckes, Aben Ezra, en af de lärdaste Rabbiner, undvika (Comment, till XI cap. Gen. i hans Bibl. Hebr.); ty han söker härleda ordet Babel, af בא ba – komma och בל bel, som han öfversätter med förvirring; men Bel betyder icke förvirring, utan är snarare namnet på Bel, Babyloniernas Gud. Om ock, såsom det sker i några Hebreiska ord, tredje radicalen skulle bortkastas, så blefve dock etymologien af första ordet בא öfrig.

Andra säga, att Babel vore taget för Balbel, då man bortlämnat l, så att Hebreerne skulle hafva uttalt Babel. Men utom dess, att denna afledning är tvungen, måste det bemärkas, att Chaldeerne gifva sin hufvudstad ett helt annat ursprung. De berätta oss, att Bel först byggde en stor borg eller ett fäste, Βαυίς (I Hieronymi tid hette borgarna i Palaestina så, med Grekiska ändelsen på ις) och att detta var början till den stora staden,

id. 505.

hvertill Babylon sedermera uppväxte.

Af Bel ledde, så försäkra Berosus och Abidenus, två Chaldeiska skriftställare, Babel sitt ursprung, äfven som Ninive blef kalladt efter sin anläggare, och betyder Bels borg eller Residenz. Kanske torde det ock betyda någonting annat, men dock aldrig förvirring, en af Babylonierna gjord uttydning, och som det tyckes, af afundsjuka emot deras grannar, hvilkas glans ock ära de afundades.

Detta torn eller borg var enligt flere skriftställare af ofantlig höjd och upphann, om icke öfverträffade de beundrade Aegyptiska Pyramiderna i storlek. Den bestod enligt Herodots vittnesbörd af 7 stockverk, och i det åttonde befann sig Bel's tempel eller Capell, såväl i Chaldäiskan, som i andra Dialecter betyder Herre, Beherrskare eller Gud. Detta tempel hade en särdeles likhet med Indianernes Pagoder, hvilka bestå af lika många stockverk.

I detta Babyloniska torn anställde Chaldeerne, Assyriens filosofer, små astronomiska observationer (Cic. de divinatione. lib. I ad init.) hvilka voro de första, som man nånsin gjort; ty om också Aegyptierne, deras medtäflare påstå, att Chaldaerne voro en Colonie ifrån deras land, och hade från dem sin lärdom, så måste de dock, säger Lolande, anses såsom de äldsta astronomer, då hvarken Ptolemäus eller Hipparchus, hvilka lefde i Aegypten, någonstädes funno observationer af högre ålder. Om ett system i Astronomien, säger Bailly (Hist. de l'Astronom.) verkligen hade blifvit uppfunnet af Aegyptierne, hvarföre talar icke Ptolemäus derom, som lefde i Aegypten? Hvarföre anför kan blott Nabonassars Chaldaiska Epoch och ingen Grekisk eller Aegyptisk? Hvarföre betjenar han sig af Chaldaiska perioder, Chaldaiska Elementer ock Chaldaiska observationer?

I sin afhandling öfver Indiska Astronomien försäkras väl Bailly, att den var äldre än den Chaldaiska; men

Sid. 506.

en lärd astronom från hans eget fädernesland, som ej länge sedan reste uti Indien i afsigt att lära den Indiska Astronomien (Le Gentil. Tom. I. p. 213 af Voyage dans les mers des Indes) har en helt annan mening. Efter min återkomst från Indien las jag, säger han, ännu en gång uppmärksamt Syncelli verk, som handlar om den Indiska Astronomien, och som jag väl 20 gånger förut hade läst, och det tycktes mig innefatta de nuvarande Braminernes hela Astronomie och alla Methoder. Och i sanning, om icke Indierne fingo hela sin kändedom af Astronomien från Chaldäerna, huru hade de

icke under loppet af 2000 år och längre bort komma ett steg längre, än de voro i Chaldaernes tid? Hvarföre hafva de ännu samma indelning af Ekliptikan och samma bilder i djurkretsen, samma tal och ordning i anseende till planeterna, och samma instrument att mäta tiden, som Chaldäerne? (Clepsydra). Och hvarföre tro desse förmente Chaldeernes lärare ännu, att månen är längre bort än solen, då deras angifna lärjungar redan för 2000 år hade en motsatt mening?

Dessa anmärkningar äro äfven användbara på Chineserne, hvilka uti Astronomiens kännedom på den tiden, då de första Europeiska Missionairer kommo till China stodo ännu efter Indierne; de höllo vår jord för en qvadrat och ägde såsom Indierne icke en gång ett solur, hvarmed Chaldäerne voro bekanta redan sen Hezekiahs tid (2. Kon. 20 - Js 38. Chron. 2,32 – Bailly p. 386.)

Hvad Perserne beträffar, hvilka Bailly i anseende till Astronomiska kunskaper håller för äldre än sjelfve Chaldäerne, då de bodde emellan Indien och Assyrien: så skall det vara tillräckligt att anmärka, att de ända till Cyrus och Babylons eröfring voro Barbarer. (Herodot.) och att deras första bokstäfver voro assyriska. (Themistocles Litt. 21).

(Af det Chaldäiska ordet Eshta אֶשְׁתָּא anmärka Bochart och Hyde måste Grekernes 'Εστια och Romarens Vesta härledas.*⁴⁰⁶ Äolierne, från hvilka det latinska språket till

Sid. 507.

större delen härstammar, foga i myckenhet digammat till Grekiska ord, och tala ὄFov på latin ovum i stället för ὄov eller ὄFις, på latin ovis för οτς, och, Φεσπερα, på latin vespera för ἔσπερα; så att på samma sätt Vesta bildades af 'Εστια. Bägge betyda en eldsplats, och den heliga elden. Dervid stämmer Ovid:

Nec tu aliud Vestam qvam vivam intellige flammam fullkomligen öfverens.)

(318–327.) III. Ueber Bisnagar und Narsinga. Vom Hrn. Prof. M.Sprengel.

Bisnagar var i början af 16:de århundradet ett mäktigt rike i södra delen af halfön Dekan; men 1765 Intogs det och förstördes af Mahomedanerne. Narsinga, som man har trott hafva varit ett särskildt rike är synonymt med Bisnagar, hvilket kallades så efter en af sina Konungar Narsindus. År 1792 fanns ännu en gren af Bisnagar furstarnes efterkommande, som lefde i Annagundi eller Allputna (så

⁴⁰⁶ Vesta ἄπο της ἔστιας, id est a foco, in quo ignis colitur dicta est (säger Gesner), est enim Vesta qvasi focus urbis appellata ait. Cicero de legib. Thesaurus ling. lat.)

heter Bisnagar hos de infödda) under Tippo Sahebs beskydd, hade af det honom anvista district 250000 Rupier och samlade sorgfälligt historien om sitt hus. Men då hans Gebit 1799 afträddes till Maratterna, så är föga att vänta, att desse oförminskadt lämna honom detsamma.

(328–346.) IV. Eroberung von China durch die Mantsheu im Jahre 1644. Fortsetz. (Se sid. 501.)

Tai-tsong trodde sig obehindradt kunna fullända sitt återtåg till Leao-tong, men huru fann han sig icke bedragen, då kan i nordost af provinsen Pe-tsehe-li fann en Chinesisk fältherre, som lurade på sin motståndare i ett befäst läger. Med uppoffring af stora krafter lyckades det ändtligen Mantscheu att bestorma det och fullkomligen slå Chineserne. Tai-tsong föreslog efter denna seger Kejsaren fördelagtiga fredsvillkor i flera bref, men då han ej fick något svar,

Sid. 508.

teeslöt han att ännu i slutet af samma år 1630 eller i början af det kommande med nya krafter angripa och förstöra den skakade staten. Förut besatte han de fasta platserna på vägen från Pe-king till Schin-gang, hvaräst han vanligen uppehöll sig, med de trognaste af sin här. Hans hufvudplan för detta fälttåg gick på Ta-ling-ko en ganska fast ort i provinsen Schan-Tong, som nu för namnet Ling-tsching-tschen. Men Chineserna märkte hans plan ock satte fästningen i det förträffligaste försvarsstånd, försågo den rikligen med alla behof ock öfverlämnade den till Su-ta-schen, hvars rådighet och drift voro uti en lång krigstjenst pröfvade. Då Tai-tsong i början af 1631 hade ankommit framför fästningen, och led stor brist på groft artillerie, beslöt han att uthungra Ta-ling-ko. Sedan staden uti tre månader varit innesluten, anryckte en här af 40000 Chineser till fästningens undsättande, men fann sin undergång under de belägrandes svärd. Hungern tvang ändtligen Commendanten att capitulera. Staden Kintschen spelte han äfven genom förräderi i händerna på Mantscheu, som nu förhöllo sig stilla emot Chineserne, tills de skulle mattas under de inbördeskrig de förde mot hvarandra. Tvistigheterna stego med hvarje dag, och med dem tilltog förföljelsen och blodsutgjutelsen; 100000 missnöjda kastade sig i Segrarens af Ta-ling-ho armee, för att undgå sina egna bröders svärd 1632. Tai-tsong anade en list och lät derföre inskeppa alla till Leao-tong, der han fördelte dem ibland befästa orters garnisoner och anviste der familjerna deras boningar. Följande året reste Tai-tsong först till Leao-tong tillbaka, sedan han lämnat en tillräcklig armee till beskyddande af sina eröfringar. Han sysselsatte sig ifrigt med sin nation, ordnade statsgöromålen, anlade anstalter att bilda folket, införde Ghinesernes förfinade seder, anlade skolor till ungdomens bildning och till lärande af de Mantscheuiska, Mongoliska och Chinesiska språken; var sjelf närvarande vid offentliga pröfningar för att uppreta lärjungars och lärares

Sid. 509.

flit, och sökte på allt sätt att blifva sina undersåtare nyttig med de kunskaper och rön, som han samlat i det förfinade China.

År 1634 gjorde han ett tredje infall i China. Hans armee bröt på 4 särskildta ställen genom den stora muren, och förenade sig i Su-tschen, i provinsen Schan-si. Han slog derpå en Chinesisk här af 35000 man vid Tai-tschen på flykten och eröfrade staden. Efter denna hårda förlust utgaf hofvet i Peking ett Manifest till alla Chineser och Mongoler, som hade öfvergått till fienden, hvaruti en Amnestie lofvades dem, om de ville återvända. I Manifestet uttryckte sig Kejsaren temligen oblidt emot Tai-tsong, som svarade derpå uti ett bref, hvori han ännu tillböd fred och låfte sätta allt i den gamla ordningen, blott Kejsaren ville önska det.

De falska berättelser, hvilka hofmännerna skickade till Kejsaren ifrån krigsfältet, tillbakahöllo honom att antaga Man-tscheu beherrskarens anbud. Hans anförare skrefvo om en stor seger, som de vunnit öfver en Tatarisk corps, talte om ett nederlag och Man-tscheus flygt och det hela var blott en liten drabbning, som var ingenting mindre än afgörande. -

Tai-tsong uppbragt inföll ännu en gång i Mars år 1635 i de nordliga provinserna af China och anställde otroliga härjningar. Hans trupper bortsläpade en stor mängd byte af guld, silfver, tyger ock boskap, fångarna af bägge könen oberäknade, och förstörde, hvad de icke kunde medtaga. Hela provinser liknade en ödemark. Öfver 80 små städer ock fläckar förstördes i grund. Några nejder voro så folktomma, som hade pesten rasat der. Härpå återgick Tai-tsong till Leao-tong, för att utföra en plan, med hvilken han, enligt Chinesiska skriftställares utsago redan flera år umgåtts. Han hade nämligen i sina bref redan länge antagit titeln Ti (Kejsare) eller Hoang-ti (Augustus Imperator); det skedde emedlertid blott för att sätta Chineserne i skräck och för att erhålla en varagtig fred emellan Mantscheu ock Chinesiske Kejsaren.

Sid. 510.

Men småningom kom den tanken till mognad hos honom, att verkligen bemäktiga sig kejsaredömet China och denna plan gynnade icke allenast hans eget folk, utan äfven de Mongoliska Bundsförvandterna och till och med de Chineser, som öfvergått till honom. De stora, bland Mantscheu, Mongoler och Chineser skickade en Deputation till Tai-tsong, som högtidligen kallade honom, att antaga Kejsarevärdigheten i China. Fursten syntes först bestört öfver detta förslag och sökte med modestie undandraga sig. Men då de deputerade icke gåfvo efter, samtyckte han med det villkoret att Konungen af Ka-oli (Korea) skulle förena sig med dem och erkänna honom för konung. Detta förslag antogs med glädje och man bslöt att strax skicka en skrivelse till Konungen af Korea, hvori man uppfordrade honom att biträda förbundet emot China och erkänna Man-tscheu beherrskaren såsom Kejsare öfver detta rike.

Konungen af Corea som antingen fruktade Man-tscheu eller såg deras framsteg med afundsjuka ögon, var långt ifrån att begifva sig till Schinyang för att med sin närvaro bekräfta det nya Kejsarevalet. – Sakerna voro dock i den ställning att det nu hade varit löjligt att fullfölja. På 5^e dagen i tredje månaden begåfvo sig derföre Mantscheus, Mongolers och Chinesers, representanter med stor högtidlighet till Tai-tsongs pallats, hvar och en med sin böneskrift i handen. Då han genomgått deras papper, bad han de deputerade ännu vänta till elfte dagen, då han ville bringa himmelen (Tien) ett högtidligt offer, hvartill han äfven bod dem. -

Då dagen kom och offret var fulländadt, höll Tai-tsong till de församlade stora i riket ett tal, hvori han tackade dem för deras skänkta förtroende och förklarade sig högtidligt till Tartarernes och Chinesernes Kejsare. Han gaf sin Dynastie namnet Ta-tsing den stora och rena, och sitt regeringsår namnet Tsong-te. Tre dagar derefter utnämnde han flere af sina undersåtare till furstar af första, andra och tredje rangen.

Sid. 511.

I afsigt att icke göra hela Kejsarevalet blott till en Ceremonie fingo alla män befallning att samla sig i nejden af Schinyang för att strax kunna sättas i marsch till China. Men deras plan blef förintad och de måste åtnöja sig med att blott härja de länder hvarigenom de tågade och nejdena omkring. I synnerhet ledo Schan-tong, Petscheli och Kiangnan. Ehuru bytet var omätligt, trodde dock icke Tai-tsong sig ännu hafva gjort nog, så länge hufvudstaden icke var i hans våld. Derföre ville han i medlet af följande året (1636) företaga ett nytt tåg till China, och med en här af 300000 man alldeles innesluta Peking för att afskära den tillförseln och vinna det genom hunger, som svärdet nekade honom. Men knapt hsde det nya året begynts, förrän alla Kejsarens planer försvunno. Han dog i Schinyang och med honom Tatarernes fruktansvärda styrka.

Då han icke efterlämnade några söner och ingen af hans bröder vågade utsträcka sin hand efter kronan, förvandlade sig Monarkien till en Aristokratie, hvars stora tid från tid församlade sig i Schinyang för att rådslå om nationens allmänna angelägenheter. Så återställdes småningom Mantscheus gamla lefnadssätt och fientligheterna slutades, enskildta ströftåg af små corpser i det Chinesiska gebitet undantagna.

China å andra sidan aldrig svagare än nu nöjde sig med att draga en trupplinie längs stora muren för att hämma grannarnes svaga infall. En åttaårig vapenhvila följde på Tai-tsongs krigiska regering.

(342–546.) V. Notizen über China. Auszug eines Briefes aus Copenhagen.

(547–565.) VI. Ahmed Shah Durani's Feldzug In Hindostan. Aus dem Persischen.

Journal fortsättn. ifr. sid. 501.

D. 22 om morgonen begick ändå det vanliga brottet och hade evacuation. – arbetade sedan till efter middagen, då jag gick för att söka Actus gratiae enl. Borg. st. Slutligen fick jag dem af Petrelius med vilkor att blott skriva af dem – Det gjorde jag i dag.

Sid. 512.

[I marginalen:] d. 22.

Asiatisches Magazin. N^o V.

(367–395.) I. Kurze Nachricht von dem Marhatten-Staate. Persisch verfasst,

Seraji (eller Sera), son af Sembha, en afkomling af Rajan Ranai af Udipur var den förste, som uppträdde i spitsen för denna stat. Han förde ett långt krig med Aurangzebe (betyder en throne prydnad, ty österländingarne, lägga i öfverflöd något ominöst till namnet), som ändteligen efter en stor ansträngning öfvervann honom, tog honom till fånga, förde honom med sig till Dehly, der han noga lät bevaka honom. Men Seraji fann igenom en utaf Begums (eg. Begem, prinsessorna i Indien) gynnande medel att småningom mildra sin fångenskap och att slutligen i en Sanassisk fakirs kläder lyckligen undkomma. Med klokhet undvek han sina efterspanare och kom slutligen till Schava, der han samlade sin strödda magt och rustade sig till krig. Aurangzeb var numera tvungen att för andra gången marschera till Dekan, och efter ett långt krig och mycken list lyckades det honom, att än en gång få Seraji i sina händer. Men Aurangzeb var redan svag af ålder, och Begum, som intresserade sig för Seraji hade så stort inflytande, att, hon utverkade honom icke allenast förlåtelse för alla fordna förolämpningar, utan äfven återinsättandet i dess rike med en Firman att infordra Konungstullen i Dekan och andra provinser, öfver hvilka han skulle herrska. Denna Aurangzetes Firman påstå Maratterne sig ännu besitta och är den bestämd på tiondedelen af inkomsterna.

Efter Raja Serajis död följde Raja Sahu i regeringen och utvidgade riket genom ansenliga eröfringar, så att hans namn är berömdt ända till denna dag. Då han var gammal, församlade han omkring sig alla Generaler och förnåma, för att pröfva deras skicklighet och tapperhet och derefter utnämna sin efterträdare. Ibland alla syntes honom värdigast och ädlast Baji Rau, en Bramin och infödd ifrån provinsen Kukan. Denne valde han, och beklädde honom med värdigheten och titeln

Sid. 513.

af en Paishwa (bet. egl. en anförare) med alla dervid åtföljande förmåner. Baji Rau och Chemnaji Apa voro Bissonath's söner. Chemnaji Apa hade en son, Sadasheva vanligen Bhan Sahab kallad. Han stupade i ett slag emot Abdalli's, men hans gemål lefver ännu. Hon heter Parabatti Bai, och har i Paishvas hof viktigt politiskt inflytande. [i marginalen: skrefs omkring 1790] Baji Rau hade 3 söner, Balaji Pondet, vanligen Nanah kallad, Rayorat Rau och Shemshir Behader. Balaji Pondet hade 3 söner. Bisswass Rau, den äldste dödades i en slagning emot Abdallis; den andre hette Madheverau, regerade 12 år som Paishva och dog. Han var en förträfflig furste, den tredje sonen Narrajen Rau blef om lifvet bragt genom Ragonats kabaler. Hans mördare var Tolaji, hans tjänare. En sammangaddning skedde emot honom, han blef under sin frånvaro i ett krig skild vid regeringen och Madheverau, den mördades son, ett litet barn, insatt till Paishva.

• * *

Qvinnorna gå obeslöjade; de förnäma låta bära sig. Soldaten för sin hustru bakom sig på en häst. Ägtenskapsbrott är icke ovanligt. De ringare kasternas husfäder sälja sina egna och fosterdöttrar för stora summor. – Brahmanerne äta hvarken fläsk eller fisk. Att döda kor är ej tillåtet i något af Maratterne afhängigt land. Moslemins antal är ringa och Islams inflytelse obetydlig, men afgudatjensten är allmän, och afgudatempel finner man i öfverflöd.

Många af Marhatternes bruk äro förträffliga. Dit hör det goda förstånd och den enighet, som herrskar bland nationens hufvudmän, så att man ej finner exempel på något förräderi före Ragonat, som derigenom brändmarkt sig. Vidare den agtning, som Paishva och alla förnäma visa krigsståndet. Om en utmärkt man, som anför cirka 100000 Ryttare, skickas till ett främmande gebit och gör sig der skyldig till något fel, hvarföre han återkallas af Paishva, så lyder han straxt utan motstånd och visar sig personligen. Paishva beräder honom då, om hans fel är ringa, hvarom icke, så håller han honom några månader fången eller i ett slags

Sid. 514.

onåd, tills han tyckes vara tillräckeligen straffad. På hvarje upprop är man beredd med troppar, som bryta skyndsamt upp, hvart de än må commenderas.

Ett annat bruk är att om en förman, Som innehar en syssla eller en egendom, dör, följer vanligen hans son honom i denna syssla, om han blott äger någorlunda skicklighet att förestå den. Förrättningen besörjes så länge af en fullmäktig, tills han blir myndig. Pörvandter och anhöriga erhålla hans månatliga inkomster. Aldrig hafva den aflidnes effecter blifvit indragne af regeringen, såsom det var bruket hos Kejsarne af Indostan.

De verkliga inkomster från alla af Marhatterne afhängiga länder utgöra ungefär 12 Crore (En Crore innehåller 100 Lak, alltså 10 000 000 Rupier). Afdrager man derifrån privategendomen och de emot Hindostan stationerade truppernes sold, så blifva till Paishvas disposition ungefär 5 Crore öfriga. Häraf måste han betala alla trupper, som erhålla sin sold i reda penningar, och bestrida omkostnaderna för fästningarna, af hvilka större och mindre tillsammans utgöra inemot 700; skattöfverskottet, som blir Paishvas, utgör icke en Crore Rupier i reda penningar. Truppernes antal stiger till 200000 man rytteri och fotfolk. Dock om man inberäknar fästningars och andra orters besättningar, kan man väl antaga 700000.

Marhatterne äro beständigt i krig med Heider Naig, eller Navab Nizam Ali Chan och andra. Deras land har alldrig fullkomlig fred och därför är det också öfverallt tomt och öde.

(395–459.) II. Die Verkörperungen des Wishnu &c (Fortsetz.)

(406–453.) III. Der Bhagwat Geeta, oder Gespräche zwischen Kreeshna und Arjoon. (Vom Hrn. Dr. Fr. Majer.)

Det berömda episka skaldestycket Mahabharat innehåller familjen Bhaurut's genealogie och generella historia och har sitt namn af Bhurrut, den förste af denna familie och Maha, stor. Dock är hufvudföremål att beskrifva stridigheterna och krigen emellan båda bigrenarna Kooroos och Pandoos, hvilka båda i rätt nedstigande linie i andra graden härstamma från

Sid. 515.

Vichitravirya, deras gemensamma Anherre, genom deras fäder Dhreedashtra och Pandoo.

Asiatisches Magazin, N° VI.

(455–477.) I. Yu-Chou, der erste Theil des Chou-king. Aus dem Französischen des R. Gaubil und des de Guignes übersetzt und mit Anmerkungen begleitet von Hrn. Dr. Fr. Majer.

Chou-king betyder efter orden: den vissa och oföränderliga lärans bok af Chou, bok och King, viss, oföränderlig lära. Chou-king har också ännu titeln Chang-Chou, d.ä. den gamla och höga boken. Den hålles för ganska helig hos Chineserne, är grundlagen för deras regering, källan för deras lagstiftning, boken, efter hvilken Regenter och Ministrar skola bilda sig, den renaste källa till deras historie och den vigtigaste af deras heliga böcker. De våga icke ändra deruti det minsta skriftecken, utan de äro räknade att vara 25 700, och Kejsaren har helt och hållet låtit inhugga det på offentliga

minnesvårdar. Det oaktadt kan man anse den blott för en öfverlevva af ett större verk; ty man finner på flere ställen luckor och confusioner, och några Capitel äro tydligen blotta fragmentet.

Efter de Guignes omdöme innehåller denna bok en sträng Moral, öfverallt lärer den dygd, öfverhet och oinskränkta beherrskare lärer den deras pligter, undersåtarena den obrottsligaste lydnad emot regenten såsom en af himmelen för thron invigd person, djup vördnad emot den yttre gudstjensten, och fullkomlig undergifvenhet under lagarne,

(478–531.) II. Ueber die vor Kurzem entdeckten Babylonischen Inschriften. (fortsetz.)
Wissenschaften der Babylonier.

Äfven stickeriet lär hafva kommit från Babylonierne. Det Italienska ordet Ricamo stickeri, är i sjelfva verket härledt ifrån det Arabiska [رَقَمَ = وَكَمَ] och så väl historien, som de ännu existerande minnesvårdar af stickarbete (såsom i Palermo, Nürnberg och Lüneburg) öfverensstämma deruti att denna konst blifvit hämtad af Saracenerne till Italien och derifrån till Tyskland; men då ordet egentligen är Chaldäiskt (𐤓𐤓𐤁 Rakam, sticka), och Babylonierne voro

Sid. 516.

så berömda för sitt stickeri, *)⁴⁰⁷ så kan man säkert sluta, att Araberna lärde denna konst af sina gamla grannar; och kanske sjelfva Hebreerne, som hade stickare till sin stiftshydd, hvilka af samma rot 𐤓𐤓𐤁 hette Rokem (Exod. 38.–23.) torde fått denna konst ifrån sina förfäder, Assyrierne och Babylonierne.

Hvad byggnadskonsten beträffar, så hafva de flesta gamla byggnader haft samma form som Babylon, som var byggdt i form af en qvadrat, och hvars sidor sågo åt alla fyra väderstreck. (Disc. die. Bibl. Lib. 2. Strabo Geogr. lib. 16. Bochart Phaleg. lib. 1. cap. 12.) Du Halde (Descript. de la Chine, tom II p. 8.) beskriver på samma sätt de flesta Chinesiska städer vara inrättade. Icke allenast sjelfva staden Babylon var fyrkantig, utan äfven Bel's berömda tempel, som likaledes måste se åt alla fyra väderstreck,

Det är interessant att anmärka, det de gamla Grekiska tempel, som ännu stå, äro inrättade efter formen af Bel's tempel. Så väl templet af Segesta på Sicilien, som ock Junos och Concordias i Girgenti och Minervas i Syracuse, äro qvadratformiga och se åt de fyra väderstrecken. Efter Woods

⁴⁰⁷ Colores diversos, säger Plinius, picturae intexere Babylon maxima celebravit & nomen imposuit. Hist. nat. lib. VIII. cap. 74. Martial säger äfvenledes: Non ego praetulerim Babylonica picta superbe. Texta Semiramia, quae variantur acu.

ritning (Ruins of Palmyra, otherwise Tadmor, plate 9) skall äfven Solens tempel i Palmyra varit på samma sätt inrättadt.

Så väl det af Salomon, som det af Esdra och Nehemias efter Babyloniska fångenskapen uppbyggda templet hade på samma sätt qvadratform och sågo åt de 4 väderstrecken. (Ezech. cap. 40 och 41.) Likaledes Mosis Tabernakel och Atrium (Exod. 36 och 38.).

Hvar Indisk Pagode är försedd med ett högt pyramidaliskt torn (Le Gentil Noy. dans les mers des Indes. Tom. I. Paris 1779. p. 160 & 219) i form af de Egyptiska pyramiderae och hvad som är ännu märkvärdigare, äro Pagoderne i Deogur, de äldsta minnesmärken af Hindus byggnadskonst, blott enkla pyramider. (Hodges View of India.) Shoemadu, eller det stora templet i Pegu är en pyramidalisk byggnad, byggd af tegel, utan öppning på något ställe (Symes Embass. to Ava

Sid. 517.

chap. 5.) Du Halde berättar, att uti hvarje stad i China ser man på de folkrikaste platser ett eller flere torn af ansenlig höjd; emedan de bestå af 7–9 stockverk. Tornet i Babylon hade 8 stockverk; i det åttonde var Bel's tempel enligt Herodot.) Tornet i Nanking, det berömdaste af alla har nio Etager och blir alltid trångare ju högre det stiger (du Halde tom. II. pag. 8 & 93.) På samma sätt var det med tornet i Babylon, som Strabo derföre kallar $\tau\upsilon\rho\alpha\mu\iota\varsigma\ \tau\epsilon\tau\rho\alpha\upsilon\gamma\omega\nu\omicron\varsigma$ Lib. XVI.)

De Egyptiska Pyramiderna hafva en fyrkantig basis och äro nästan af samma höjd med Bels torn; Sakharas Pyramider, hvilka hafva en högre ålder, än de i Ghize äro också byggde af tegel (Grobert descript. des Pyramides 6. an. 9. 4° pag. 7.); de se åt de 4 väderstrecken (pag. 116.) och voro ursprungligen ämnade till Aegyptiska Konungarnas grafställen såsom den Babyloniska Pyramiderna för Belus. (Diod. Sic. lib. I. Strab. loc. cit.). Måne icke såväl de Egyptiska Pyramiderna, som ock de Indiska och Chinesiska tempel och torn äro lånta ifrån Babylons torn och tempel?

Något om namnet Pyramid:

Det vanligaste och nästan enda uttryck i Chaldaiskan och Hebreiskan om en pyramid är צמור (amud) eller med en Kibbutz i stället för van, amüd צמר en stod, en pelare, man må då bruka תמר tamar, ett palmträd, hvarmed husen i Babylon vanligen stöddes, *)⁴⁰⁸ eller ett annat ord, som är vida mindre brukligt än amud.

⁴⁰⁸ *) In Babylonia propter lignorum penuriam e palmarum trabibus et columnis aedificia faciunt. Qvippe regio, magna ex parte nuda, nil fert praeter frutices, & palmam, quae in Babylonia ... permulta est. Strabo Geogr. lib. 16. [I marginalen: Bibl. Hist. lib. 3.]

Amud är det egentliga ordet, som bibeln brukar, der den talar om eldstoden, som nattetiden föregick Israeliterne genom öknen, en stod, som efter psykiska tyngdlagar måste varit pyramidalisk, såsom flamman af ett ljus, eller en annan brinnande kropp, som utsattes för luften. Phenici hafva ock från äldsta tider för

Sid. 518.

att uttrycka eld, brukat Hieroglyphen af en pyramid af detta slag \triangle , och Ammianus Marcellinus säger (Lib. 22 cap. 15): Pyramides sunt turres, ab imo latissimae in summitates acutissimas desinentes: Qvae figura apud geometras ideo sic appellatur qvoad ignis speciem, τουσ πυρος ut nos dicimus, extenuatur in conum, och Horatii Scholiast kallar pyramiderna regum Aegyptiorum sepulcra ingenti mole instructa, & in cacumen educta in modum flammae surgentis unde et nomen acceperunt. Då vi nu betrakte, att yttrycket Pyramid blifvit oss meddeladt af Grekerne, hvilka antogo åtskilliga andra ord af Chaldaerne *)⁴⁰⁹ skulle vi icke sluta, att de utur denna källa hämtade Ainud eller Ainüd, en stod, men då detta icke var någon vanlig, utan en spetsad såsom en eldstod, och sammansättning af ord är vanlig i det Grekiska språket, satte de för detsamma ordet πύρ, eld för att angifva eller uttrycka något i hänseende på dess bruk, gestalt och ändamål, och detta gaf oss πυρ-αμίδς, πυρ-αμίδος, en pyramid.

Denna mening bestyrkes genom det, som Diodorus säger att nämligen solen, ήλιος, en tid blifvit kallad af Grekerne πύρ, eld; att Bel också var solen hos Chaldäerne *)⁴¹⁰ och att den gamla Babyloniska Pyramiden var antingen uppbyggd af Bel eller helgad åt honom eller om Grekerne antogo detta namn af Aegyptierne, då ur אור är i Chaldaiskan benämningen af elden, och Partikeln, som de gamla Egyptierne sätta för hvar Masculinum; om vi antogo, att Babylonierne kallade en Pyramid ur-amid, hvarföre skulle de icke kallas af Egyptierna puramid och sedermera af Grekerne πυραμίδος?

Sid. 519.

Det Grekiska πυραμίδος kan äfven härledas från Ram, רם, eller ramah, רמה, hvilket är det vanligaste namnet hos Chaldäerne och Hebreerne för högt eller ett högt föremål med den förutsatta artikeln pi; deraf kallades ett ställe nära Jerusalem Ramah.

⁴⁰⁹ *) ήλιος, Solen kommer uppenbart af el אד det vanliga namnet på solen, till och med hos Judarne, då de förföllo i afguder. Μήνη, hvilket är det gamla namnet på månen, kommer af meni, מני, namnet på månen hos Phoenicierne.

⁴¹⁰ **) Voss. de Idololatr. Vitringa Comment. in Isai. 46. apud Brucker Hist. Crit. Philos. de Philosoph. Chaldaeor. lib. 2. cap. 2. History of the Babylonians, sect. 2. in the Univ. Hist. vol. 3. Pira var ock namnet på solen hos Egypterne, ett för Grekerne icke obekant namn, som synes af Lycophron, den der kallar solen πέρρα i sin Cassandra.

Något om Obeliskerna:

Obeliskos är ingen Egyptisk benämning, åtminstone har man ej funnit det ibland öfverlevorna af detta språk; den antogs af Grekerne, såsom dess ändelse bevisar; ty iskos är det Grekiska diminutivet: såsom βασιλικος, en liten konung af, βασιλευς, en liten gosse af παις, κυνισκος, en liten hund af Κυνιον o.s.v. Grekerne pläga ock sätta ett o framför sådana ord, som ej hafva något. Så hafva de af nam i Persiskan, nama i Sanskritskan och nomen i latinet, namn, gjort όνομα af dend i Persiskan, denda i Sanskritskan, dens i Latinet, tand hafva de όδοός, όδοντος och det samma tyckes gälla om o-bel-iskos. Ty om vi bemärke att Bel betydde hos Babylonierne solen *)⁴¹¹; att Obeliskerna enligt Plinius voro helgade åt solen och representerade densamma **)⁴¹²; och att den äldsta obelisk, som vi vete, upprestes af Semiramis, Bels efterträderska sannolikt honom till ära i Babylon, så synes det knapt vara något tvifvel underkastadt att οβελ-ισκος diminutiviskt betydde Bel eller solen.

Schrift. Prof på Sanscrit Characterer:

Vid ruinerne i af Mahabalipuram.

i Keneri.

i Ellora, Ekvira och Salsette.

Sid. 520.

Tibetanska Charakter:

Samaritanska Bokstäfver:

Prof på E[s]tranghelo eller Syriska Characterer:

Babylonische Ziegel oder Backstelne:

Syrerne skrifva ännu perpendiculart, som deras förfäder, Babylonierne. De vända pappret på, som de de skulle göra, om de läste horisontalt; men i skrift börja de ofvan ifrån och skrifva gerad neråt. (Andr. Masius, Grammat. Syriae.)

⁴¹¹ *) On le voit (Baal ou Bel) comme nom de soleil, säger Count de Gebelin, sur les medailles Pheniciennes de Cadiz, & de plusieurs autres villes d'Espagne. Monde primitif. vol.4. Deraf kallades Baalbeck i Syrien af Grekerne Heliopolis och enligt Macrobius Assyrii Heliopoli solem magna pompa coluere sub Jovis Heliopolitani nomine. Saturnai. lib.I.

⁴¹² **) Solis numini sacros; radorum qui argumentum in effigie est. Plin. Nat. Hist. l. 36. cap. 14. I Zoega's lärda verk: De origine & usu Obeliscorum.

Mongolerna och Tatarerna i China skriva, då emedan de fingo sitt Alphabet ifrån Syriskan, likaledes perpendikulärt, icke från höger till vänster, såsom Chineserna, utan från vänster till höger som Syrerna.

Alla Europeiska språk hafva på långt när icke den kraft och den målande Laconism, som det Chinesiska. En enda Karakter uttrycker ofta en förträfflig idee, och de Chinesiske skriftställare känna och bruka med mycken lycka alla de figurer, hvilka Greker och Romare med så mycken konst användt i sina verk. Chinesiska språkets Genius är öfverallt kraftfull, och deras verser förena i sig mått, rim och en ännu mycket finare prosodie, än Grekers och Romares.

Genitiverne i latinska ord af första Declination hafva ock ändats på aes, till åtskillnad från Dativen, som följande inscription på en sten utvisar.

OPVS. DOL. DE FICUL. PUBLICANIS.

EX. PREDIS. AEMILIAES. SEVERAES.

(532–546.) Anmerkungen zu Hrn. Dr. Hagers Abhandlung über die Babylonischen &c. von Julius Klaproth.

(547–554.) III. Kalmückische Lieder. Nach Pallas Sammlung Historischer Nachrichten über die Mongolischen Völkerschaften. Thl. I. 152. u.f. Von Hrn. Dr. Majer.

520.
574.

Hebraiska Characterer: א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

Samaritanska Betsäffver: א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

Prof på Evangelio eller Syniska Characterer: א ב ג ד ה ו ז ח ט י כ ל מ נ ס ע פ צ ק ר ש ת

Babyloniska Hingel- eller Hantel-Skrifva.

Supremet skrifva ännu perpendicularer som de de försädes, Babylonien. De vända vappret på, som de de skulle göra, om de talade horizontalt; men i skrift börja de ofvan ifrån och skrifa nedåt. (Andr. Masius, Grammat. Syriae.)

Mogoliska och Tatarens i China ~~skrifva~~ skrifva, de emellan de singo på Alphabet ifrån bynskan, liksom de perpendicularer, ike från höger till vänster såsom Chineserna, utan från vänster till höger som ~~Chineserna~~.

Alle Europiska skrivskrifta på långt när ike de. Antt och den målade Kalonien, som det Chinesiska. En enda Chamkles användes ofta en förkniffelig ideer, och de Chinesiska skriftställare ha ännu brukat med mycket lyckade figurer, hvilka Greller och Romarna med sin mycken konst användt i sina verk. Chinesiska skriftstället är öfverut skriftfull, och deras verser föredra äfven mått, som och en ännu mycket finare prosode, än Greller och Romarnes.

Venetianska latinska ord af fösta Declination skriva och ändra på aen, för till skillnad från dativen, som följande inscription på en sty utvisar.

OPVS. BOI. DE. FELICE. PUBLISHED.

ED. PREDIS. TEMERAE. SEVERAE.

(532-546.) Cumulo Linugum qui quoniam dr. Hagers beköpfung liny ubar sin Babyloniska 22. Mon tuluy klaprotte.

(547-554.) III. Kalmuckiska skrivskriften. Huset Pallas från liny Gifloriska skrivskriften ubar sin Mongoliska Malarskriften. Bl. 1. 182 n. f. Mon grom. dr. dr. Hager.

Alphabets (Kort till Anmerkningar)

519 321
D. 24.

Egyptiska Hieroglyfiker	Saml. Chinesiska	Nya Chinesiska	Hebr.	Phoeniskiska	Sinai	Chinesiska	Chinesiska	Chinesiska
		人	א	כ	כ	𠄎	𠄎	𠄎
		犬	ב	ד	ד	𠄎	𠄎	𠄎
		牛	ג	ה	ה	𠄎	𠄎	𠄎
		虫	ד	ו	ו	𠄎	𠄎	𠄎
		鳥	ה	ז	ז	𠄎	𠄎	𠄎
		亞	ו	ח	ח	𠄎	𠄎	𠄎
		目	ז	ט	ט	𠄎	𠄎	𠄎
		儿	ח	י	י	𠄎	𠄎	𠄎
		虫	ט	כ	כ	𠄎	𠄎	𠄎
		木	י	ל	ל	𠄎	𠄎	𠄎

Caractere mei anhanget
bora sp. i Ny Chines.
Colom. or. hui tom.

Shien hoi lau calung
Manus. Ny Chines.
det for
at i anhanget hoi
liu colum. Nya Chin-
or det for ad; up
Chines. hoi lau anhang.

Schui. Ngua

木

No. Oculus

Keu. Os. oris

Yue. Luna

Ya. Deco

Tien
Duo. humus

Sid. 522.

Journal (forts. ifrån 509.)

D. 23. Vid vaknandet begått samma brott som i går – evacuation. Skulle gå uppvakta professorn, men han var bortrest. Eftermiddagen i samma ändamål hos Lect. Cleve, han var ej hemma; ej heller Lect. Forsius. Hos Aschan & Meinander. – Ännu en gång utöfvat lasten. – kl. 7 gick jag till Språkmästaren. Han qvarhöll mig der ganska länge, hvaröfver jag var förargad. Han bad mig sedan stanna qvar och äta aftonvard med honom. Jag krusade ifrån mig med förebärande af flere omständigheter; men slutligen måste jag beqväma mig till att blifva. Sedan satt jag ännu länge hos honom, så att det var redan något mörkt, då jag kom hem och lade mig.

D. 24. åter utöfvat lasten – hade stark evacuation. – i kyrkan – Enros predikade. – Jag hade klädt mig i dag festligt, emedan jag säkert gjorde mig hopp om att blifva buden till middagen till Brunérs; hvilket slog felt, – så mycket bättre för mig. Eftermiddagen var det ett härligt väder. Man såg ock hela hopen af folk utaf begge könen promenera. Kl. 6 gick jag för att uppvakta Professorn; men då jag hörde att han hade främmande, gick jag hem igen och återkom kl. 7. Professorn talte om [oläsligt]het. Då jag tog afsked af honom var jag färdig att brista i gråt. Han bad mig fortfara med samma flit som hittills och icke låta min Melancholie taga öfverhanden. – Jag åt ingen aftonvard. För att vakna tidigt, lade jag mig på en kista.

D. 25. vaknade jag och kl. lär varit 4, men jag var så trött, att jag ej kunde stiga upp. Jag gick då och lade mig i sängen och steg upp först kl.6. På uppvaktning hos Lect. Cleve. Lect. Ekmark var äfven der – Jag fick ut mina stipendia – sökte flera gånger Lect. Ekmark, men träffade honom aldrig hemma – på postcontoret afskickade bref till Blomqvist, väntade der en stund för att få läsa Tidningar; men det slog felt – hos Enros. -

Sid. 523.

Asiatisches Magazin. & Zweyter Band mit Kupf. und Charten. Erstes Stück.

Weimar 1802

(3–10.) I. Ueber die bisher geglaubte gemeinschaftliche Quelle der Flüße Nerbudda und Soane.
Von Hrn. Prof. Sprengel.

(11–70.) II. Die Verkörperungen des Wishnu & (Fortsetzung.)

Walmik, författaren till Ramajana, den äldsta hjeltedigt öfver Ramas bragder, anses för den Indiska Skaldekonstens fader och ett ordspråk säger om honom: "Skaldekonsten war Walmiks spelande dotter."

(71–75.) III. Zwey Erzählungen aus Tohfet al Mojailis und Negaristan.

(76–78.) IV. Ueber religiösa [!] Ceremonien der Chineser

(79–82.) V. Bemerkung über die Chinesische Sprache. Auszug eines Briefes aus Berlin.

(82 [= 83] – 86) VI. Auszüge aus einem Türkischen Manuscripte.

Manuscriptet, som icke har någon vidare titel, består af en samling till en del ganska underliga berättelser, hvilka hänföra sig mesta delen på den naturliga och förborgade philosophiens

hemligheter. En betydlig del tyckes grunda sig på verkligheten. De äro dels originala, dels hämtade ifrån Persiskan, t.ex. ur Cazvini (S. Ouseley Or. Collec. Vol. I. p. 134. och Vol. II. p. 122.)

Zweytes Stück:

(89–104.) I. Abhandlung über die alte Literatur der Chinesen. Von Herausgeber. Einleitung. Geschichte der Sinesischen Charactere.

Den första, som enligt Chinesernes saghistorie, föll på den tanken att, utan tillhjälp af språket, gifva en annan tillkänna det som skedt, var Sui-gin-schi, som skall hafva regerat länge för Fo-hi. Sättet, hvarigenom han sökte uttrycka sina tankar, öfverensstämmer helt och hållet med det, som Europeerne funno hos några Syd-Amerikanska folkslag, is[yinner]het hos Peruanerne. Han tog nämligen flere snören, hvarpå han gjorde knutar, hvilka genom sitt olika antal, sammanställning och aflägsenhet från hvarandra, tjente till skriftecken. (San-hoang-ki pag. 10b. Chou-king pag. LXXXII seqq. och pag. 381.)

Sid. 524.

Fo-hi eller Tai-hao-fo-hi, som lefde omkring år 2941 före Chr. föd., förvandlade knutarna i räta linier, som hette Kua. Tillika skall han hafva gifvit de sex reglor, hvaraf man ännu betjenar sig till sammansättning af Charakterer. Chineserne hålla Fo-hi's åtta Kua för en källa, ur hvilken alla sednare Charakterer flutit, och kalla dem derföre Ven-tse-su. *)⁴¹³

Först under Hoang-ti, andra efterträdaren af Fo-hi, uppfanns en ordentelig Characterskrift. Denne Kejsare befallte sin Minister Tsang-Kie, att noga undersöka de äldre skriftecknen och föröka deras antal. Då Tsang-kie erhållit denna befallning, gick han för att spatsera på en sandig strand af en flod, och anmärkte på marken foglarnes talrika fotspår. Han undersökte dem flitigt, och bildade vid sin återkomst efter dessa fogel-fotspår en skrift, som upptogs af Kejsaren med bifall, och blef snart derpå bruklig i hela China. Man kallar densamma Niao-tsi-ven, eller Ko-ten-tschong. **)⁴¹⁴

Schün, som lefde omkring 2200 år f. Chr. föd. hade genom erfarenheten tillräckligen öfvertygat sig, att Tsang-Kie's 540 Charakterer på långt när icke voro tillräcklige, att uttrycka alla begrepp, och

⁴¹³ *) U-ti-Ki pag. 13a sqq. – Se-ki-pu-Sang-hoang puen-ki pag. 1.b. – Chou-king pag CXI sqq. Pag. 352,381 &. – du Halde tom. I. 262. – Bayeri Museum Sinicum Tom. 1. pag. 96 & 97.

⁴¹⁴ **) Se-Ki. Sect. 1. pag. 3. – Tse-hai Proleg. pag. 1. Chou-king pag. CXXX & pag. 382.

tillade ett stort antal nya. ***)⁴¹⁵ Under de 3 följande Dynastierna Hia (2206–1767 f. Chr. f.). Schang (1767–1127) och Tschen (1122–258) råkade Charaktererne i sådan oordning, att det var nästan omöjligt, att reda sig ut; ty hvar och en, som icke fann eller kände för en idee något tecken, upptäckte ett nytt derföre. Detta varade ända till Kejsar Siuenvang's tid, som besteg den Chinesiska thronen år 828 för Chr. födelse. +⁴¹⁶ Under hans regering erhöll Tschen Præsidenten för Historiografernes Collegium, uppdrag, att ordna Charaktererna, och bibehålla

Sid. 525.

blott dem, som kunde uthärda den strängaste kritik. Efter en lång tid öfverräckte han Kejsaren ett verk, hvori alla Charakterer, som han ansåg brukbara, voro samlade. Med de berömdaste Lärdes bifall befällte Kejsaren, att Tschen's Karakterer, som erhållit namnet Tschuen *)⁴¹⁷ skulle antagas öfver hela riket. För att ännu mer dertill uppmuntra sina undersåtare, lät han hugga tolf stora trummor af marmor, uti hvilka han lät ingräfva werser af sin egen Composition, med dessa nya Charakterer. **)⁴¹⁸ Dessa trummor äro ett af de skönaste den Chinesiska ålderdomens minnesmärken, och nio deraf hafva intill våra tider bibehållit sig, hvilka äro uppställda i den kejsarliga Akademien (Kue-tse-Kien.) i Peking. ***)⁴¹⁹

Den oordning, som följde på denna Kejsares död (782 år f. Chr. föd) ända till Schi-hoang-ti's regering, hindrade fullföljandet af hans plan,

Schi-hoang-ti+⁴²⁰ gaf sin första Minister, Li-se befallning, att företaga en allmän reform med Charaktererne, men hålla sig is[yenner]het till Ta-tschuen af Tschen.

Li-se kallade två berömde Lärde, Tschao-ka och Hu-am-King till hofvet, och arbetade tillsammans med dem och den historiska Akademien på en beqvämare skrifart. Hufvudsatsen, hvarifrån han utgick, var, att lägga Tsang-kie's 540 Charakter vid alla nya till grund och göra sammansättningen af dem alldeles efter Fo-hi's sex reglor. Efter några år öfvergaf han Kejsaren en

⁴¹⁵ ***) Se-Ki sect. 1. pag. 14. sqq. – Tong-Kien-mo-tsin-pieu vol. 1 pag. 1 & - Chou-King s. 383.

⁴¹⁶ + Tong-Kien-Kong-mo-tsin-pien vol. IX. pag. 25 sqq. – Se-Ki vol. IV pag. 19 sqq. – Ku-ven-tien-y-kiai-schi-ki vol. 1. pag. 8.a. – Chou-king 382 & 383.

⁴¹⁷ *) Nu heta de Ta-tschuen d.ä. stora Tschuen i motsats af Siao-tschuen, eller de smärre, hvilka sednare uppfunnos.

⁴¹⁸ **) Ett prof af denna skrift finnes i Philosophical Transact. vol. LIX tab.32 och i Lettres de Pe-King. Bruxel. 1773. 4° tab.13.

⁴¹⁹ ***) Gaubil Observations sur le Chou-king. pag. 384.

⁴²⁰ +) Stiftaren af Dynastien Ta-tsin. - Tong-Kien-Kang-mo vol.II. pag.27. –

Ku-ven-tien-y-kiai-schi-ki. Vol. III. pag. 7. Chou-king.

ordbok, som innehåller 9353 Charakterer, hvilka han hade gifvit namnet Siao-tschuen, emedan de härstammat från Sieun-vang's Tschun ++⁴²¹

Sid. 526.

Schi-hoang-ti lät strax afskrifva flere böcker öfver Medicin, Astrologie, Magie och Astronomie med Li-se's nya skriftcharakterer, och befallte genom ett mandat, att ingen vid lifsstraff skulle betjena sig af andra. *)⁴²²

Li-se, som hade den plan, att rycka till sig statsrodret, beslöt alla gamla historiska och filosofiska verks undergång, utur hvilka de andra Mandarinerna togo exempel, då de bestridde hans inrättningar. Då derföre Kejsaren engång frågade honom, huru man bäst kunde bringa de nya Charaktererne i omlopp, svarade han: derigenom att man söker utplåna alla böcker, som äro skrifna i gamla Charakterer, undantagande de öfver Medicin och Astronomie, emedan de icke äro i så många händer; detta skulle tillika hafva ännu den nyttan, att folket, som vid hvarje ny förordning åberopar sig nationens gamla lagar och King, bragtes i lugn, och ställer till uppror, blefve på en gång hämmad.

Li-se's förslag utfördes ock verkligen med den största stränghet. Öfverallt der man fann gamla böcker, confiskerades de i Kejsarens namn och brändes hundradetals. Många Lärde, som skattade dessa böcker, som sina enda klenodier, läto heldre med de största marter aflifva sig än utlämna dem. Dock segrade strängheten och blott få afskrifter af gamla böcker förskonades genom ägarens försigtighet. Först under den följande Dynastien Han blefvo vettenskaperna återställda.

Ännu på denna tid hade man i China hvarken bläck, papper eller pensel, utan man betjente sig alltid af Tsang-Kie's skrifmaterialier, nämligen små taflor af Bambus, Kiuen kallade, på hvilka man tecknade medelst en spitsig staf bokstäfverne med fernissa. Då en skrift intog flere sådana taflor, så drog man dem på ett snöre, och så bildades ordenteliga böcker. Ett slags band, som ännu är vanligt hos Brahmaner och Hindu. **)⁴²³

Mong-tien, en berömd General under Schi-hoang-ti, som var tillika en af de upplystaste män af sin tid hade redan länge tänkt på förbättringar i anseende till skrifmaterialerna. Efter flere fåfänga försök uppfann han ett slags groft papper, som svarade fullkomligen emot hans önskan. Men då den hittills brukliga spitsiga stafven sönderref det, och fernissan ut-

⁴²¹ ++) Prof derpå se Philosophical Transactions vol. LIX. tab. 20.

⁴²² *) Gaubil, Observations sur le Chou-king pag. 385.

⁴²³ **) Chou-king. p. 384.

Sid. 527.

breddade sig för mycket derpå, så förde honom hans första uppfinning på den andra, neml. på den af papper och penna. Bruket af det nyss uppfunna pappret förbreddade sig hastigt öfver hela riket, och med Mong-tien börjar en ny Epoche af den Chinesiska litteraturen. *)⁴²⁴

Tsching-miao, som varit medarbetare på Li-se's Siao-tschuen, sökte snart derpå förbättra dessa skriftdrag, idet han förvandlade de böjda grundstreckena i detsamma till räta, och uppfann på det sättet ett nytt slag af Charakterer, som föra namnet Li-schu, och ännu brukas stundom i företal eller Kejsarl. Mandater. **) ⁴²⁵

Ej länge derefter gaf man Li-tsee eller Li-schu en ännu styfvare form, och så uppstodo de ansvarande Chinesiska Charaktererna, hvilka föra namnet Kiai-schu eller Tsching-tsee. Genom dessa båda nya skriftarter kommo hao-tschuen alldeles ur bruk, och man började betjena sig af dem blott på sigill. Hiü-tschü, som lefde i början på Dynastiet Han (från 207 f. Chr. f.öd. - 202 efter Chr.), sökte, ehuru förgäfvades, använda allt, för att bringa desamma i bruk, och samlade samt förklarade Li-se's 9353 Charakterer i en ordbok, hvilken han gaf litet af Schue-ven (explicatio rationalis). ***)⁴²⁶ Denna är Chinesernes förnämsta ordbok, hvars Autorität är så stor, att om man är oviss om sättet att skriva en Charakter, eller om dess betydelse, betjenar man sig alltid af Schue-ven, och tager dess utspråk till rättesnöre.

Ehuru Li-schu's och Kiai-schu's skriftdrag voro ganska lätta, och fordrade till sin bildning mindre tid än Ta-tschuen och Siao-tschuen, försökte dock under Kejsar Tschang-hoang-ti's regering +⁴²⁷ tre Lärde, Tschang-ti, Tu-su och Tschui-yuen uppfinna en ännu lättare och mera flytande skrift än alla hittills kända. År 80 e. Chr. f. bragte de ock verkligen en sådan till stånd, och gáfvo den namnet Tsao-tse, emedan grundstrecken voro ganska wridna. ++⁴²⁸

Sid. 528.

⁴²⁴ *) Chou-king p. 389.

⁴²⁵ **) Prof deraf finnes i Philosophical Transactions vol. LIX. pag. 21. och Lettres de Pe-King. pl. 4.

⁴²⁶ ***) Gaubil Observ. sur le Chou-king. pag. 390 - Praefatio imperatoris Kang-ki ad Kang-hi-tse-tien – Proleg. ad Tsching-tse-tong. – Proleg. ad Tse-quei.

⁴²⁷ + Utur Dynastien Han reg. 75–880 e. Chr. f. Hans hela namn är So-tsong-hien-tschang-hoang-ti. – Tong-kien-Kang-mo Vol. X. p. 1.

⁴²⁸ ++ (hör till föreg. pag.) Tsao-tse betyder halmskrift eller, skrift, som ser ut som örter. Under Dynastien Tsin, som följde på Han, och ifr. 265–420 eft. Chr. f. herskade öfver China, voro dessa Charakterer mycket brukliga; nu betjenar man sig af dem is[yunner]het uti företal. Prof deraf finnes i Philosophical Transactions vol. LIX. Tab. 23.

Såsom skriftarterne småningom förfaldigade sig, förmerade sig också hvar och ens Charakterer. Af de 9353, som Hiü-tschi hade samlat i sin Schue-ven, hafva under loppet af tiden, genom afkortning och sammandragning uppkommit emot 80000 Charakterer, hvilka innefatta alla idéer, som ligga i Chinesernes sphär.

De Chinesiska Charaktererna äro nu inga Hieroglypher eller bilderskrift och endast få af dem voro det ock i de äldsta tiderna; ty vi hafva sett, att de första bildades af Tsang-Kie efter fogel-fotspår, och att de således voro alldeles villkorliga Realcharakterer. Nästan hos alla verdens folkslag är skrift ingenting annat än en synbar beteckning af ordljudet, men hos Chineserne betecknar Charakteren blotta ideen utan hänseende till ordet. Så kan man utan att förstå Chinesiska språket, läsa Chinesiska skrifter och öfversätta meningen af dem på sitt modersspråk och så förstå Japaner och Tungvinenser alla Chinesiska böcker, utan att ge sig mödan, att lära det svåra Chinesiska uttalet.

Alla Chinesiska Charakterer äro sammensatte af 3 elementer, rät linie, kroklinie och punkt. Ur dessa uppstå genom åtskillig sammanställning och förbindning 214 nya tecken, hvilka äro grunden till alla öfriga och hvilka man vanligen kallar Claves Sinicae. Alla andra Charakterer härstamma från dessa, och sedan man förbinder och förenar dem med hvarandra, frambringa de nya Charakterer med nya betydelser som ofta äro alldeles heterogena från de sina. För lätthets skull har man samlat alla Chinesiska Charakterer efter de 214 Grundtecknens ordning i ordaböcker *)⁴²⁹ ibland hvilka följande nyare äro de förnämsta. Först Tse-goei eller Tse-luy af Muy-in eller Mui-tan, som fulländade den år 1615 under Kejsaren Van-lie, af stammen Ming, regering.

Sid. 529.

Denna är en af de mest värderade ordaböcker i China, och skulle vara ännu fullkomligare, om den ofta icke vore för kort. Den innehåller 33179 Charakterer med förklaring, och sträcker sig blott till de Kiai-tses nyare skriftecken. Till detta verk utarbetades i slutet af Dynastien Ming ett anhang under titel af Tse-gali-pu, som innehåller 33395 Charakterer, hvilka dels felade i den första, dels icke voro nog förklarade; men trycktes först under Tsing, som år 1644 bestego Chinesiska thronen.

En snnän större ordabok är Tsching-tse-tong, af Leao-pe-tse, hvilken i 36 Band innehåller emot 40000 Charakterer. Den är en af de lärdaste ordaböcker, som man har i China; de sällsyntare betydelserna äro blott ofta för långt sökta, och understödde genom djerfva Conjecturer. Det sträcker sig icke allenast till de nyare Charakterer, utan anför också vanligen de äldre ur

⁴²⁹ *) Alla Grammatici antaga icke 214 Claves, först i nyare tider har deras antal blifvit så inskränkt. De äldre Lexica hafva vanligen mer, som t.ex. Hai-pien och Tse-hai, hvilket sednare antager 707 och innehåller 66474 Charakterer.

Schue-ven och Lul-ya.

Nyare än dessa är Kang-hi-tse-tien eller Kejsar Kang-tsis ordbok, hvilken på hans befallning utarbetades af Collegium Han-lin i Peking. Den är ock af alla dem brukbaraste och beqvämligaste, emedan den innehåller allt det viktiga af äldre och nyare Chinesernes grammatikaliska verk. Då Han-liu's Mandariner 1717 voro färdige med sitt arbete, skref den lärde Monarken sjelf ett företal till detta förträffliga verk, och lät trycka det på sin bekostnad i Pallats tryckeriet i Pe-king. Det består af 40 Band, och innehåller omkring 40000 Charakterer.

(105–135) II. Der Bhaguat-Geeta, oder Gespräche zwischen Kreeschna und Arjoon (Fortsetzung.)

Förtjente alltsammans att afskrifvas.

(136–144.) III. Eroberung von China durch, die Man-tscheu im Jahre 1644. (Fortsetzung.)

Under det Man-tscheu hären utifrån inträngde i China, och hotade Ming's herravälde med undergång, vuxo de inre oroligheterna allt mer och mer, och ernådde mot år 1637 den största höjd. De sydliga och västliga Provinserna af riket voro en skådeplats för flere

Sid. 530.

Rebeller, hvilka bekrigade än hvarandra, än sjelfva Kejsaren; men aldrig den gemensamma fienden.

Ryktbarast ibland dessa Rebeller blef Li-tse-tsching, som i början var Chef för ett Rövvarband; men förökade detta till en så ansenlig här, att han eröfrade dermed provinserne Schen-si, Schan-si och Ho-nan och vågade till och med i början af året 1644, förklara sig sjelf för Kejsare af China. Så snart detta hade skedt, ryckte han med en talrik armee emot Schün-tien-fu (det vanliga namnet af Pe-king) och belägrade Kejsarens Residens. Sedan han någon tid förgäfves försökt intaga det, uppfordrade han Kejsaren Hoai-tsong-hoang-ti att afstå ifrån försvar, afsäga sig regeringen och draga sig till provinsen Schan-si med ett årligt underhåll. Då detta afslogs med stolthet, försvartes staden med dubbel ansträngning, men tapperheten måste duka under förräderiet. Ly-tse-tsching öppnade sig en port genom bestickning och trängde in i staden. Nu visade Kejsaren det största mod; han föredrog en frivillig död framför en neslig fångenskap och slöt sjelf sitt lif genom repet. På kullen Kim-schan inom det Kejsarl. Pallatset fann man hans lik, och på hans klädesfäll följande ord skrefne: Jag hade herskat 17 år, då en rebellisk här, som härjat en stor del af mitt rike, angrep mig i mitt residens. Jag anser detta såsom ett för klenmodighet välförtjent himmelens straff, dock jag är icke ensam straffbar.

Många stora vid mitt hof äro likaledes skyldige och kanske ännu mer än jag. De endast äro orsaken till mitt förderf, emedan de förtego mig mitt lands skakade tillstånd. Med hvilken känsla skall jag träda för mina förfäders Maner? Huru skall jag uthärda deras rättmätiga förebråelser? O I, som

störtat mig i detta förtviflade läge sönderstycken, om I villjen, min kropp, men skonen mitt folk, som är oskyldigt och redan nog olyckligt derigenom, att jag så länge regerat.

Invånarena använde förgäfves sina krafter att försvara staden: de dukade under Li-tse-tschings öfvermagt, som vid eröfringen utöfvade de oerhördaste grymheter. Men knappt

Sid. 531.

hade han satt sig i besittning af rikets hufvudstad, förrän också för honom hämmaren uppstod. U-san-quei, en trogen anhängare af den gamla Kejsarfamilien församlade i öster af provinsen Pe-tsche-li en liten här, och förde den emot usurpatorn, hvilken redan en magt af 40000 man stod till buds. Denne var U-san-quei icke vuxen; han slöt derföre med Man-tscheu en fred, och lofvade dem att slå sig till dem med sin armee, om de ville stöta Li-tse-tsching af thronen, och åter insätta familjen Ming i sin förra magt.

Ne-tsching-kuang, då för tiden den mest ansedda bland de stora i Man-tscheu, betjente sig med nöje af detta tillfälle att åter blanda sig i Chinas angelägenheter, och understödde strax U-san-quei med en talrik corps. Med denna förenad, ilade denne tappre fältherre, att angripa Li-tse-tschings Armee, som var lägrad vid staden Yong-ping. Li-tse-tsching blef slagen, och nödgades draga sig tillbaka till Pe-king. Men äfven här såg han liten säkerhet för sig. U-san-quei lämnade honom icke tid, att rusta sig till motvärn; han ilade med raska steg emot Pe-king, hvaräst Li-tse-tsching ånyo låtit utropa sig för Kejsare; men vid fiendernas annalkande kastade han eld i pallatset, och begaf sig med de derur röfvade skatter på flykten. Pe-king besattes derpå af U-san-quei, som lät förfölja de i förvirring flyende fiender ock var så lycklig att icke allenast rycka ifrån dem de röfvade kostbarheterna, utan ock upplösa hela deras här.

Chineserne, hvilka nu kunde hoppas att åter se en rättmätig herskare på sin thron och önskade Man-tscheu, hvilkas magt de fruktade, aflägsnade från sina gränser, skickade ett sändebud till deras anförare, som skulle afbörda sin tacksamhet för det lämnade biståndet, och tillika erbjuda honom, att få välja ur den Kejserliga skattkammaren, så mycket han behagade, och sedan återvända med sin armee till Leao-tong. Men dessa fördelar syntes Ne-sching-kuang för ringa, och under den förevändning, att oroligheterna ännu icke vore fullkomligen dämpade, vägrade han att återtåga.

Sid. 532.

Werkligen förestodo riket nya borgerliga krig, ty mer än en afkomling af Ming familjen gjorde anspråk på Kronan. Önskan, att afvända dessa oroligheter, och betraktelsen, att Ne-shing-kuang med en öfverlägsen krigsmagt innehade hufvudstaden jemte en betydlig del af riket, förenade de

stora af China efter åtskilliga hemligen plägade underhandlingar, till det beslut, att frivilligt öfvergifva kronan åt Tatarernas öfverhufvud.

Denne undanbad sig sjelf den honom anbudna värdigheten, för att undvika anseendet af en Usurpator, men lät några dagar derefter utropa en brorson till Tai-tsong vid namn Schün-tschi till Kejsare. Detta skedde på slutet af år 1644. Schün-tschi antog nu titeln Shi-tsü-tschang-hoang-ti; och i ett tal till de stora i riket förklarade han, att han för sin ungdom vore hindrad att sjelf föra statsrodret och att han derföre utnämnde sin farbror Ne-sching-kuang till sin persons föreståndare i statsrådet. U-sang-quei blef till lön för sina gjorda tjenester genom ett Kejsarligt patent upphöjd till Vang eller furste, och erhöll tillnamnet Ping-si (fredstiftaren i väster) jemte ståthållareskapet öfver provinserna Schan-si och Kan-su.

Men härmed var ingalunda lugnet i riket återställt. Hong-kang, en Prins af stammen Ming, hade i Nan-king förskaffat sig ett anhang, och hade der blifvit utropad för Kejsare. En här Man-tscheu, som beordrades emot honom, eröfrade staden utan möda. Den unge Anti-Kejsaren togs till fånga och fördes till Pe-king, hvaräst han aflifvades. Kort efter denna eröfring följde också underkufwandet af provinserna Tsche-Kiang och Fo-kien. Lika litet motstånd fann den Tartariska armeen i provinsen Kuang-tong. De flesta städer öppnade för den utan svärdsdrag sina portar.

Men helt annorlunda mottogs den i Kuang-si; strax vid dess inträde i denna provins ställde sig deremot en Chinesisk här under anförande af tvänne Christna Thomas Kiu och Lucas Tschin. Det kom till en häftig träffning, hvori Man-tscheu blefvo fullkomligen slagne. Denna oförmodade händelse väckte plötsligt

Sid. 533.

det gamla hatet emot Man-tscheu, hvilka man hade lydt blott af tvång. Tusende grepo till vapen, och ilade till den segerrika Chinesiska armeen, som modigt gick fram sin bana. Man valde strax en furste af stammen Ming, med namnet Yong-lie till Kejsare, och förde honom i triumph från Koei-tschen till Schao-king, som var bestämdt till hans Residens. Här blef han högtidligen krönt, och antog snart derpå med Christendomen namnet Constantin för att antyda, det han lik den fursten ville på det ifrigaste befordra denna Religions utbredande. Lyckan var emedlertid Chineserne gunstig. Under det invånarena i provinsen Kuang-si afkastade Tatarernes ok och slog dem i flere träffningar i Shen-si, kämpade med eftertryck om sin frihet; och See-tschüen suckade i händerne på en Rebellanförrare Tschang-lien-tschong, eröfrade Tsching-tsching-kongs flotta i förenig med en liten landsmagt flere städer på kusten. *)⁴³⁰

⁴³⁰ *) Tsching-tsching-kong var son till Tschin-tschi-long. Denne hade först varit i tjenst hos en Portugis på Macao, blifvit sedan Christen, och anlagt en handel, hvarigenom han blifvit en af de rikaste köpmän i China. Då Man-tscheu

Redan började Man-tscheu nygrundade magt att svigta, då den omväxlande lyckan vände sig till dem. De förlorade provinser återvunnos, och Chineserne slöto en blodig och fruktlös kamp med att hylla sin nya Regent.

År 1651 dog Ne-sching-kuang och numera antog Schi-tsü-tschang-hoang-ti sjelf regeringen. Han var politisk nog, att lämna Chinesernes lagar och bruk ovidrörda och bibehålla till och med den gamla civilförfattningen, med den enda förändring, att han samteligen kallade till Pe-king de sex Landscollegier (Pu), hvilka till en del haft sitt säte i Nan-king.

Blott en Chinesare föraktade, att underkasta sig fremlingarne, och fortfor att fäkta för den gamla regentstammen. Tsching-tsching-kong, under hvars befäl en fruktansvärd flotta stod, oroade beständigt kusterne af Tsche-kiang och Fo-kien, och belägrade ännu år 1659 Nan-king med 3000 skepp. Vid ett nattligt utfall tillbakaslogs han med förlust, men hämnade sig snart derpå på den Tatariska flottan, hvilken han slog fullkomligen på flykten.

Sid. 534.

Men då han äntligen insåg, att det var honom omöjligt att åter rycka China ifrån Man-tscheu, begaf han sig till Formosa, (Chin. Tai-wan) och förjagade derifrån Holländarne, hvilka besuttit ön ifrån år 1620.

Yong-lie flygtade emedlertid utan anhang från en prowins till en annan; och begaf sig slutligen till Pegu (Chines. Mien); Hofvet i Pe-king lät hota Konungen med Krig, om han ej utlefvererade denne fiende. Då blef den olycklige fursten öfverlämnad till Man-tscheu, förd till Pe-king och derstädes aflifvad.

Dessa händelser verkade tillsammans, att bringa China under Man-tscheu. De nye beherskarens hufvudfiender voro utrotade, men till en rolig besittning af hela riket kom först Kang-hi, den andra regent af stammen Tsing, år 1682.

(145–155.) IV. Beschreibung der Alterthümer des Gebirges Bi-sutum in der Nähe von Kirmantschah. Von Jul. Klaproth.

eröfrade China, utrustade han en flotta, och understödde Long-vu, en prins af huset Ming. Men efter hans död begaf han sig till hofvet i Pe-king, och öfverlemnade flottan åt sin son, som fortfor, att bruka den emot Man-tscheu.

Fornlämningarne bestå i en hel hop figurer, som mestadelen är uthuggne af stenar, jemte flere hvalf. De finnas på berget Bifutun.

(156–160.) V. Abel und Kain. Nach der Tradition der alten Rabbiner und der Musulmanen. (Von Hrn. Dr. Fr. Majer.)

Kains tvillingssyster Aclima, eller Aclimia skönare än Abels, Lebuda. - Satan, en menniska med en fogel i handen, satte den på en sten, tog en annan sten, och slog in hufvudet dermed. Kain detsamma med Abel, då han sof. - Drog 40 dagar med sig omkring på sina skuldror, omvicklad med en djurshud - då det började ruttna, måste han lämna det. Roffoglar och rofdjur åto upp stycken - 2 korpar slogos, ene död, faller ned. Den andra störtar ner gör med sin näbb och sina klor en grop, och förborgar sin fiende - Kain likaledes. – En af hans barnbarn gjorde ändtligen slut på hans lif. Han var närsynt och höll honom för ett vilddjur.

Sid. 535.

(161–164.) VI. Die Flucht und Ermordung Jezdegerds, der letzten Persischen Kaisers aus der Familie der Sassaniden.

(165–172) VII. Bemerkungen über einen alten Gebrauch der Juden und Griechen. (S. Ouseley's Orient. Collect. Vol. 1. pag. 117.)

[I marginalen:] d. 25.

Det vore lätt, att utur Persiska skalders verk samla ställen, uti hvilka, utan någon tvungen förklaring, allusioner på den Judiska och Grekiska ålderdomen kunde upptäckas; på bruk, hvilka på samma tid, som vi kunna antaga, herskade också ibland perserne, då många af desamma ännu finnas hos dem; blott att de genom omväxling af Religion äro något förändrade.

På ett ställe i Nizamis stora episka digt, Alexander den stores historie. (Sikander Nameh), berättar skalden att de fiendtliga härarne stötte på hvarandra (i slagtingen, som föregick Persiska Monarkens mord) med dagens anbrott eller solens uppgång, hvilken han beskriver med följande bild:

Wie China's Herrscher aufstieg, reichte Perlen

Statt Goldes dar der Bräutigam des Ost.

Skalden kallar solen en furste af China eller det yttersta landet emot öster; han säger om den Kungliga Brudgummen, att han, sedan han genom sin närvara förjagat stjernorna (himmelens perlor), öfvergaf han dem i stället för guld åt morgonen till brudskänk.

I Psalmerna förliknas äfven en brudgum med solen. (Ps. XIX.15) I sista delen af Distichon (som endast skall beteckna solens uppgång) finnes en allusion på ett Persernes bröllopsbruk; Brudgummen ger nämligen ibland andra skänker sin förlofvade också en liten summa Contanta penningar. Denna består hos Personer af måttlig förmögenhet af 10–12 Toman. *)⁴³¹ och åtföljes af två fullständiga klädningar, örhängen, armband, en ring, spegel o.s.v. Penningeskänken heter Mehr-u-Rabin. (Se Frankl resa till Persien, Olearius ambassadresa, Herbers Resor o.s.w.)

Sid. 536.

En form af ägta förbundet ibland de gamla Israeliterne bestod deri, att man gaf bruden ett stycke af penningar, och vissa kärleks och agtnings panter, (Arrha eller Arrhabo ערבון). Exempel härpå se Genesis XXIV. - Dessa äro ännu brudskänkerna hos Perserne. -

Dessa skänker synas vanligen hafva blifvit bestämda af brudens fader eller vänner (Genesis XXXIV. 11. 12.) – På ett annat ställe läsa vi, att Sauls tjenare på hans åstundan sade till David (som hade anført fattigdomen såsom ett hinder, att blifva Konungens måg, Konungen begär ingen brudskänk. (I Samuel XVIII 25.)

Det samma säges om en Grekisk furste, som ville uppmuntra en annan hjelte till ägtenskap. (Homer Ilias IX. 144.) Jag har 3 döttrar, säger Agamemnon, Chrysosthemis, Laodice och Iphionassa. Af dessa välje Achilles, hvilken han helst behagar, utan att gifva någon brudskänk.

Bröllopsskänkem hos de gamle Grekerne hette εδov äfven αρρα och αρραβιον, två namn, hvilka likasom hela seden, äro lånta ifrån Hebraiskan. Det gafs dessutom skänker ανακαλυπζηρια eller δεσπηρια och οπζηρια och αδρημαζα – hvilka alla hette så, emedan de gäfvos, då den nyförmälda lät aftaga slöjan, och se sin egen gestalt – en gunst, som vanligen tilläts Mannen eller släktningarne på tredje dagan efter bröllopet.

Persiska Jungfrurnas, brudslöja af rödt siden eller Muslin (Franklins resa o.s.v.) svarar emot den hos de gamle Grekerne vid förmälningar brukliga slöjan af lika färg, εανοζ kallad. (Romarena gäfvo den det passande namnet flammeum). Så var ock den hebreiska צעיף, som förborgade den

⁴³¹ *) Wärdet af en Toman var icke alltid lika; den gällde för 45, 46, 50, och 60 franska Livres. Se Tavencier, Chardin o.s.v. Ives, i företalet till sin Voyage to India p. XII upger den till 3 Pund 6 Sh. 8d.

sköna Rebeccas behag för Isaac, ehuru hon bleff hans hustru (Genesis XXIV.6.) och דעלויָה, hvars namn skall vara härledt från en allus på dess rödagtiga färg. (Schroeder de vestitu mulierum hebraearum af A. Schultens. Leyden 1745. p. 65 seq.)

(173–174) VIII. Apatiska Zadad

Sid. 537.

Journal (Forts. ifr. p. 520.)

hos Språkmästaren, hos Lindström, helt svettig af springande. Kl. 6 vid lag gick jag till Brunér. Han var ej hemma, frun kom efter en stund. Conversation icke ej just gå för sig, innan det blef fråga om Litteraturen. – Brunér kom ändtligen också sjelf. Han betalte mig hederligt en summa, som jag aldrig förtjent. – Både han och frun woro ganska bekymrade i anseende till sin son, och jag var äfven alldeles villrådig. Ändtligen kom jag på ett förslag; men stod ännu en lång stund, besinnande, om jag skulle anföra det. Ändtligen gjorde jag det, och offererte mig att blifva här öfver sommaren utan lön. Det beslöts att jag skulle komma tillbaka ifrån Ithis efter ett par veckor. Jag blef kvar till aftonvarden och gick sedermera bort så glad som om mig händt en ovanlig lycka. – Jag spatserade ännu litet, och var en stund hos Meinander, hvarpå jag kom hem och lade mig.

D. 26 beslöt att skrifva till Blomqvist och till Poppius, gjorde det. – uppvaktade Lect. Forsius, var sedan hos Lect. Ekmark, och förde brefven till Postcontoret. – hos Språkmästaren, han bad mig komma dit i eftermiddag och dricka en kopp thé och derjemte uttaga några anmärkningar angående Participierne som han då låfte hafva färdiga. – hos Nysten, tänkte komma öfverens med honom, att vi skulle betala Språkmästaren endast 20 shl. såsom han egenteligen har att fordra af oss, men han har redan betalt på förmiddagen 23 Rd 16 sk. Jag skall derföre också betala det. Jag gjorde det på eftermiddagen, drack då 2 koppar Caffé. Han bod mig att som betalning vid återkomsten få skrifva franska för sig. Lect. Ekmark sökte jag flere gånger, men träffade honom aldrig hemma – spatserte till Kiala.

Sid. 538.

D. 27de begick ännu en gång det vanliga brottet och hade stark evacuation – Kl. $\frac{1}{2}$ till 8 vid lag blef det ändtligen resa utaf. Af Comissärien fick jag häst till Jorvasböhle och derifrån gick resan sedan vidare ganska lyckligt. Små ledsamheter med kärror och så vidare, hvilka alltid åtfölja en, som måste om sådant anlita skjutsbonden, voro ej i stånd att utplåna de ljufva intryck, som de olikaste och mest omväxlande utsigter under resan gjorde på det känslofulla sinnet. Ofta åkte jag genom sädesfält, som uti hvilka vädret spelade och förorsakade mig anblicken af ett fruktbart haf. Kl. 7 vid lag ankom jag till Klockaregården.

D. 28 hos skräddaren – gick sedan och till prästgården – vid middagen drack jag ett halft glas. Ett talrikt sällskap – Prost. B. sade att han aldrig hotade, utan att sätta i verkställighet. Öfver natten låg jag i Klockaregården, 1 kopp Caffé och 1 the.

D. 29 gick jag åter ner. – Kl. 11 reste allesammans till Parola till middagen. Cons. Notarien Hoffrén tillböd mig plats i sin chaise, men då han sedermera vid afresan skulle åka med Contracts Prosten, fick jag rum på Kyrkoh. Hornborgs ifrån Valkiala droschka. Jag ankom till Parola neddammad och drack vid middagen i kammaren ett glas vin och ett punch samt sedermera 1 kopp Caffé. – Tillbaka for jag bak på Prost. Ståhlbergs chaise – 1 kopp thé – promenerade med Hoffrén, han som [!] – sent upp till Klockaregården.

D. 30 gick jag ner tidigare än förra morgnarne. Jag hade då äran att frukostera på Prästgården – 1 glas vin. Kl. 11 afreste Wisitator. prosten och Krogerus följde dem till Perheniemi, der de skola spisa middag – Jag drack 1 glas punch jämte fruntimren. – åt sedan middag – gick till Klockaregården badade och förblef der öfriga dagen.

Allmänna Ephemerider

Sjunde Årgången.

1813.

Nionde Häftet.

Sid. 539.

Allmänna Ephemerider.

Sjunde Årgången.

1813.

Nionde Häftet.

Julius.

D. första uppsteg kl. 7. – kallelse från prosten att komma ner. Jag gick och tillbragte hela dagen i Prostens underhållande sällskap. Då Prosten lade sig att sofva middag, sträckte jag mig äfven i främmande-Kammaren på soffan och las Phosphoros; men blef öfverväldigad af sömnen och vaknade icke förrän kl. 4. – drack en Kopp Caffé, spatserade sedan med prosten. Han gaf mig att läsa Eloises bref till Abêlard af Pope. Herder, hvars yttrande deröfver i Adrastea jag förledne vinter öfversatt tillsändt honom, liknade han vid en spyfluga, som nedsmutsar en skön målning.

D. 2 vaknade efter en orolig sömn kl. $\frac{1}{2}$ till 6. – Gick till Skräddaren. – Fru Krogerus och Mad. Ulla voro hos Klockarens, med dem gick jag ner till prästgården – 1 kopp Caffé – spatserte med prosten i regn.

D. 3 uppsteg först kl. 8. – Med Axel Johan till Kindahuoko och lyftade näten. 6 fiskar – hos Skräddaren.

Sid. 540.

Strax på eftermiddagen hos Fabritius – gick sedan till prästgården, blef der till aftonvarden, hvarefter prosten följde mig hemåt för att hafva motion.

D. 4 Träffade min far - till middagen på Prästgården, gick sedan till Klockarens. Skräddaren bod mig jemte Klockarens dit ner till sig. Hans hustru heter Ulla. Jag gick. Der voro Fabritii och Relanders Herrskap. Sedan Caffé blifvit druckit gick man till prästgården, hvaräst äfven Ulla fanns – 2 kopp drack jag der ånyo i en löflund i björkskogen. gömma ring och några andra lekar lektes. – Med Fabritius följde jag upp till honom, och hjälpte honom att skrifva Längderne för Mjöllåntagare. – Jag spisade der aftonvard och blef öfver natten.

D. 5 Drack 1 kopp Caffé och åt frukost med Mamsellen – Fabritius hade nämligen förut rest till Lovisa – upp till Klockaren och derifrån till prästgården, hvaräst middag intogs, 1 kopp Caffé dracks. Spatserade med prosten och förblef på prästgården öfver natten. Efter en orolig sömn, kanske af stark aftonmåltid steg jag upp tung d. 6. Drack en kopp Caffé och åt frukost. – På en stund hos Klockaren. – E.m. en kopp Caffé – promenad med prosten till Vuppari.

Sid. 541.

D. 7. Efter frukosten hos Skräddaren – Kallad till Klockaren – Han reste bort och bad mig blifva hos sig till middagen för att skrifva i hans ställe en köplysning åt en karl, som skulle komma i dag till honom. Då han kom i god tid, hann jag ännu gå ner till middagen. Dessinnan promenerade jag litet i Urajärfvi strand. Wattnet var kallt, så att jag ej kunde hel ock hållen nedsänka mig. Jag tyckte dock att jag blef något muntrare deraf. – E.m. kom Lagman Leopold till prästgården med sin fru, sina barn och Informator, Löfman, f.d. Gymnasist vid Wiborgs Gymnasium. Jag gick med prosten, Lagman och honom ut för att spatsera. Först på återkomsten gjorde jag en början ett tala något. Jag frågade, om antalet af Gymnasisterne i Viborg denna tiden varit talrikt. Häraf utvecklade sig en torr conversation. Han recommenderade bland Ryska Grammatiker den nyaste upplagan af Heym. – Sällskapet blef qvar till aftonmåltiden. Derunder drack äfven jag ett glas vin. Tillika gjorde jag den reflexion att det är ej så alldeles utan skäl som man beskyller prosten för att villja sätta litet till i tal, som interessera honom på något sätt. – Jag följde med prosten de främmande till Rono. – I dag har jag druckit 2 koppar Caffé. -

D. 8 1 kopp Caffé. E.m. d^o – promenad med prosten till Kindahuoko. Han berättade många lustiga Anekdoter. Past. Krogerus med sin fru, svärmor och Mams. Lucia hade emedlertid återkommit från Orimattila, dit de rest förledne Söndag. – Efter qvällsvarden spatserade med prosten till Rono, gick sedan upp till Klockaregården. Ingen nyc-

Sid. 542.

kel var i dörren. Jag ville ej besvära folk, utan föll då på det infallet att ligga på ett tak. Jag uppsteg också dit, sträckte mig på det läger jag ämnat mig, då jag hörde Cantorn komma ut. Jag fann att det vore dock bättre att ligga in i rummet, och steg hastigt ner. Han var redan ingången; men jag kom nu under fund med att dörren kunde alltid fås upp utan nyckel. Jag gick in och lade mig halfklädd på en uppbäddad säng och uppsteg efter en orolig sömn kl. 6.

D. 9. Fru Graten tracterade mig med en kopp Caffé – hos Skräddaren – hos Fabritius – till prästgården – åt der middag, gick kort derpå till Klockaregården och sedan till Kuoppaniemi. Jag vek in hos min gl. mormor, som låg utan skötsel och som hon beklagade sig, äfven utan lifsnäring. Hon sade, att hon ej mera ser mycket, men hon hörde dock allt hvad jag sade, ehuru jag talte sakta som vanligt. Jag gaf henne 2 75 Copeks sedlar*

[I marginalen:] *det var allt vad jag nu kunde lämna

och skyndade mig ut åtföljd af hennes välsignelser. Derpå rodde jag mig öfver strömmen, gick sedan omkring genom Hiikola till Sidikala. Under vägen simmade jag. – Natten mot den

10 pollution. Jag sofde länge – ledsen och orolig – badade om aftonen – Wädret hade hela förmiddagen varit vackert, men nu hade tjocka svarta moln hopat sig på himmelen och en stark åska frambröt ur dem, åtföljde af täta blixtar.

Sid. 543.

D. 11 Vandrade med min far till stranden – ankom i båtarna till kyrkan – liqviderade Skräddaren, hos hvilken jag söp litet brännvin, träffade yngre Grahn och Enehjelm, hvilka från Lappträsk i går ankommit till Relander. Med dem gick jag till Narinken för att träffa Hr. Blylodh. – tråkigt sällskap. – gick med prosten ned till Prästgården. Till middagen ankommo dit äfven Relanders suite och Mad. Kniper. – 1 kopp Caffé – spatserade med prosten – Madd. hade gått ut – Jag gick upp till Fabritius, och råkade dem der. De gingo då hem; men jag blef qvar ännu en stund. – aftonvard på prästgården. – till Klockaregården. Klockaren var sjelf bortrest, och Klockerskan satt ända till kl. 12 och talte med mig, huru Klockaren friat till henne. Hon berättade äfven att Mad. Ulla blifvit förl. lördag förlofwad med Bokhållaren Krämer. Lycka till! om natten liten pollution.

D. 12 efter frukosten gick jag ner. – Krämer var der och liqviderade med prosten. Han blef buden till middagen – e.m. spatserade med prosten till Kuopaniemi – låg öfver natten hos Klock.

D. 13 gick efter frukosten till prästgården – e.m. hos Klockaren. Gubben var nyligen hemkommen och besmord, jag trufdes derföre icke längre der. – hos Fabritius gjorde min afskedsvisite – fruntimmeren blott hemma. – Efter aftonvard på prästgården gick för att ligga upp till Klockaren. Han sade mig först att ligga med sig; men som jag i stället för att serfva skulle befara struntfrågor, dem hans fylleri dicerade, gaf jag honom f-n och lade mig ensam i andra Kammaren.

D. 14 Gick efter frukosten till prästgården – Commissioner – afsked – drack 1 kopp Caffé hos Klockaren. Kl. 10 afreste jag

Sid. 544.

med spögubben. I Hietane betade vi. Vårt smör hade helt och hållet förrunnit. Jag åt derföre salt lax, som jag hade med mig ett stycke ifrån prästgården; fick derföre låf att besöka flere Brunnar under vägen. Hettan gjorde resan ledsam. På Mörskom gästgifvaregård gjorde wi halt och blefvo der öfver natten. Jag köpte mig ett stop sötmjolk och åt det med bröd.

D. 15 vaknade jag kl. 4 vid lag; men steg ej upp förrän mot 7. Sedan vi frukosterat afreste vi af före 8, veko in på Forsby Gästgifvaregård. Derifrån åkte vi framåt och gjorde halt på ett hemman wid landsvägen. Der var ingen hem. Jag bad då spögubben köra längre fram till de andra hemmanen för att få bete och gick sjelf upp vid en backe och plockade der smultron; men fick tillika genom den hukande ställningen ondt i hufvudet, som deraf förökades, att jag sedan fick vandra af och an innan jag träffade spögubben. Sedan vi sjelfve intagit middag och hästen betat, fortsatte vi resan och ankommo kl. 6 till Borgå. Wi åkte in till Enholm. Jag gjorde straxt ett felsteg till en början af brott jag förut i denna hålan begått. – uträttade alla Commissioner – köpte sötmjolk till aftonvard.

D. 16. uppsteg efter orolig sömn i alltför mjuka sängkläder kl.6 – uträttade de öfriga Comissionerna. – gick till Lect. Ekmark ock lånte af honom Petersburgska tidnin-

Sid. 545.

garna. – Sedan var jag ner hos Brunérs – expedierade brefven till Ithis, flyttade om middagen med Spögubben mina saker till Bolingens, der jag kommer att bo. Kl. 2 afreste Spögubben – jag skickade med honom ett skrin fullt af böcker hem och uppsatte en Nota på en hop böcker hvilka jag låft sälja till Lagm. Leopold. Han hade derom talt med mig på Ithis prästgård. Hans förslag kom mig väl till pass. Jag får mig litet pengar att lefva med i Åbo en tid. Om lyckan vill följa mig, skall jag der köpa mig de sålda åter. Då Spögubben afreste, begaf jag mig äfven i min nya kammare, der jag tillbragte eftermiddagen med att iordningställa mina saker och böcker. – kl. 7 vid lag gick jag ner till Brunérs, las Allmänna Journalen och Stenhammars arbeten till aftonvarden.

D. 17 uppsteg sent. – Lilla Brunér började i dag sin läsning. – e.m. drack 1 Kopp Caffé – Recruiter ankommo till staden från Ryssland – på eftermiddagen ut och spatserte åt Carlsborg, träffade Rosenbom och Forstén. Denne böd oss in på Carlsborg och tracterade oss med 2 glas mjöd. – Jag hörde att jag hade bref på posten, gick dit; men der war ingen hem. Jag var hos Bokbindaren och ämnade köpa af honom Cadmus Julklapp för Barn; men som han ej hade delarna dertill completa och fordrade för de öfriga 12 sk, så blef det ej af – sedan ner till Brunér.

D. 18. uppsteg Kl. 7. Uttog brefvet från postcontoret, absenterade kyrkan – Straxt på eftermiddagen uppkom åskregn; men som ej varade länge. Under tiden las jag Wielands Oberon hos Brunér – 1 Kopp Caffé e.m. i Holmbergs rum. – tänkte taga hit Wikforsss Tyska Lexicon; men han hade ej lämnat det fram – spelte par spel myllym. med Landgren ock Petrelius.

Sid. 546.

Litterairiska Anteckningar (Asiatisches Magazin – N° IX). – Fortsättning från sid. 536 häft 8.

(S. 181–191.)⁴³² I. Beschreibung der Alterthümer des Gebirges Bi-sutun. (Fortsetzung.)

(192–211.) II. Ueber die alte Literatur der Chinesen. Fortsetzung.

Chinesiske Kritici dela de ålderdoms öfverlevfor, som kommit till våra tider i 4 Klasser. Den första innehåller de äldsta verk af bevist äkthet och dessa äro: 1) Y-king eller de Fo-hi's Trigrammer, med de äldsta Commentarer; 2) Shu-King, som innehåller rikets gamla Moralphilosophier och historie; 3) Shi-King, eller samling af gamla sånger, hvilken Confucius föranstaltat; 4) Li-Ki, som innehåller

⁴³² Pagineringen motsvarar inte exakt den som ingår i den upplaga av tidskriften som utgivarna haft tillgång till. I tidskriften finns detta avsnitt på sidorna 181–195 och det följande på sidorna 196–215. Detsamma gäller också dagbokens sida 549.

de gamla bruken och lagarne, förnämligast ur Tscheu's tider; 5) det i några fragmenter förhandenvarande Yo-king, som handlar om den gamle Musiken, och 6) Tshong-tsien, eller Lu Rikets historia, författad af Confucius. -

Den andra Klassen omfattar de verk, hvilkas Authenticitet icke är bevist med fullkomlig tillförlitlighet, eller hvilka äro författade af Confucii lärjungar. Dessa äro: 1) Tshen-li, 2) Y-li, Tsheu's båda Ritualer, 3) de så kallade See-shu, eller Confucii 4 böcker, men hvilka sammanbragtes först efter hans död, 4) Hiao-king, eller bok om den barnsliga kärleken, 5) Eul-ya, en liten ordbok öfver de i King förekommande Charakterer, och 6) 3 Commentarer till Tshün-tsien af Confucius. - I 3^{die} afdelningen finnas de interpolerade verken ifrån ålderdomen; dit hörer Tso-shi's Kue-Ya och Confu-

Sid. 547.

cii Kia-ya; vidare Lu-tse's, Shan-tse's och andra skriftställares från Tsin-shi-hoang-ti's tider verk.

Den sista Klassen ändtligen innehåller de verk, som erkännas att vara understuckna; dit höra San-fen, Shi-nong's Pen-tsoo, Hoang-ti's Nui-King, Tsu-tse's verk, Shan-hai-king och inskrifterne ur Tsheu's tider.

Chinesernes sex King.

1) Shu-king, eller Shang-shu.

Det vigtigaste och äldsta ibland de Chinesiske King. De 58 Kapitel, som blott finnas kvar innehålla strödda Maximer och samtal öfver de gamla Chinesiske Beherskarens regeringskonst. Redan under de båda första Dynastiernas Hia och Shang regering voro 2 Hofhistoriografer anställda, af hvilka den ena Tso-se måste samla furstens yttranden, svar och edicter och den andra Yeu-se anteckna sin tids händelser. *⁴³³ Under Dynastien Tsheu anställdes ännu 5 andra Historiografer, och som det tyckes har Shu-king flutit ur deras penna. År 484 f. Chr. fød. samlade Confucius alla de gamla Historieskrifvarnes Memoires, som voro öfriga ännu i hans tid och utdrog ur dem ett verk i 100 Kapitel, hvilket han kallade Shu-king eller den oföränderliga och vissa lärans bok. Shu-king börjar med Yao och slutar med året 624 för Chr. f.; och är icke allenast såsom det äldsta minnesmärket af en bildad och vis Nation ärevärdigt, utan ock basis för Chinas Statsinrättning, grunden till dess lagar, och den gamla historiens autentiska källa. Den lär en ren sträng moral,

⁴³³ * Om också grundlagen af Y-King äro af högre ålder, så är en stor del af Commentarerne dertill, hvilka med Trigrammerne utgöra Y-King, vida yngre.

förnämigen för Statsembeten och bestämmer de pligter, hvilka Monark och Undersåte ömsesidigt hafva att uppfylla. Språket i Shu-king öfverträffar i simplicität, höghet och ädelhet i uttryck allt, hvad den Chinesiska ålderdomen dessutom har ett uppvisa.

Sid. 548.

Då Shu-king i den stora bokbranden år 213 f. Chr. föd. gick förlorad, måste man under Kejsar Ven-ti låta sig dictera densamma af en gammal man Fu-sheng, ifrån Tsi-nan-fu i provinsen Shan-tong, hvilken kunde det i provinsens dialect utantill. Under Kejsar Vu-ti (som regerade ifrån 146–87 för Chr. f.), fann man i ruinerne af en gammal byggnad, som tillhörde Confucii familj ett antal böcker i gamla Charakterer och ibland dem äfven Shu-king. Manuscriptet war icke allenast författadt i föräldrade Charakterer utan äfven taflorne, på hvilka de voro ingräfde, hade lidit så mycket af fuktighet och maskar, att Kong-ngan-Kue, en af de grundligaste sin tids ålderdomsforskare, blott med stor ansträngning och genom beständig jämförelse med Fu-sheng's Shu-king (men som innehåller blott 28 Kap.) och andra uppfunna gamla verk, fulländade dechiffringen af 58 afdelningar; de öfrige 42, stodo ej att finnas ibland de gamla böckerna. Kong-ngan-kue tillade sitt arbete en kort Commentar och ett företal, hvori han berättade Shu-king's historia. Då detta arbete var skrifvit i gamla Charakterer, kallar man det vanligen Shu-king med gamla texten, Fu-sheng's deremot Shu-king med nya texten. -

Först under Dynastien Tsi år 497 e. Chr. f. erkändes Kong-ngan-kue's Shu-king för den verkliga öfverlefvande af Confucii Shu-king. Efter denna tid har man skrifvit till detta verk en otrolig mängd af Commentarer, noter och glosser, af h:a de förnämligaste finnas på National Bibliotheket i Paris. Den bästa nyare bearbetning har blifvit föranstaltad på Kejsar Kang-hi's befallning i slutet af 17:de århundradet af Collegium Han-lin i Peking. Den förer Titel af Shu-king-ge-kiang (T8 Shu-king expositio, uti fol. clara, eller T8 Shu-king expositio diurnalis, som Fourmont öfversätter).

Sid. 549.

och är tryckt på det präktigaste i Kejsarliga tryckeriet.

Shu-King, äras af Chineserne lika heligt, som Vedas i Indien, Bibeln i Christenheten, eller gamla Testamentet i Judendomen. Man har räknat Charaktererne i Shu-king och funnit, att den innehåller 25700. Chineserne kalla det Källan till all Kunskap, rättesnöret för alla århundraden. Den finns hel och hållen öfversatt på Franska (Chou-king, un des livres sacrés des Chinois, ouvrage recueilli par Confucius, traduit et enrichi de notes par le feu P. Gaubil Miss. à la Chine; revu & corrigé sur le texte chinois, accompagné de nouvelles notes, de planches gravées en taille - douce & d'additions

tirées des historiens originaux, dans lesquels on donne l'histoire des princes omis dans le Chou-king, par M. de Guignes. à Paris 1770.4.)

(212–223.)⁴³⁴ III. Des Hariri Versammlungen. Ein Arabischer Roman.

(224–228.) IV. Ueber die Magie bey den Chinesen.

(229–255.) V. Der Bhaguat-Geeta &. Fortsetzung.

(256–261.) VI. Ueber den Borax in China.

(262–264.) VII. Ode aus dem Persischen des Hafiz.

(265–268.) VIII. Moha Mudgawa. aus dem Indischen.

(268–271.) IX. Persische Gedichte.

Nº X.⁴³⁵

(273–293.) I. Der Bhaguat-Geeta.&.

(294–335.) II. Gita-gowinda, ein Indisches Singspiel von Jajadeva. – (jag tänkte börja med en öfversättning häraf; men hvartill skulle den väl tjena? Den skulle äfven beröfva mig för mycken tid till andra sysselsättningar.)

No XI.⁴³⁶

(347–453.) I. Timurs Feldzug nach Hindostan nach Dsheffer eddin Ali Yezdy.

[I marginalen:] d.16.

Sid. 550.

(454–471.) II. Der Bhaguat-Geeta &. Fortsetzung.

⁴³⁴ Jfr. anmärkningen på s. 546.

⁴³⁵ I tidskriften: Bd. 2, 4. Stück

⁴³⁶ I tidskriften: 5. Stück.

(473–476.) I. Ueber das Monument de Yu des Herrn Dr Hager. – (förklaras för mycket felaktig och onyttig.)

(477–490.) II. Der Bhagvat-Geeta &. Schluß.

(491–557.) III. Ueber die alte Literatur der Chinesen. Vom Herausgeber. Schluß.

2) Shi-king.

Af lika högt värde och till en del af lika hög ålder med Shu-king, är Shi-king, eller samlingen af gamla lyriska sånger ur de 3 första Dynastiernes Hia, Shang och Tsheu tider. Shi-king innehåller öfver 300 olika poesier, hvilka Confucius omkring år 484 f. Chr. föd. utdrog ifrån det stora Kejsrerliga Dynastien Tsheu's bibliothekets Handskrifter och beledsagade med korta upplysande anmärkningar. Hela verket består af fyra afdelningar; den första af dem förer öfverskriften Kue-fong (Rikets seder) och innehåller skaldestycken af blandadt innehåll, hvilka blifvit författade på olika tider och i olika provinser. Den andra och tredje afdelningen föra öfverskriften Ya (odae); de förtjena ostridigt företrädet framför de simpla visorna och folksångerna i Kue-fong. Behandlingen är hög och ädel, stilen majestätisk, rytmen lyrisk och afväxlande efter innehållet. Den fjerde och sista afdelningen af Shi-king innehåller Sung (Laudes), hymner och lofsånger till himmelens beherskares, stora mäns i ålderdomen och Maners ära. Charakteren öfverhufvud är sublinitet, (Erhabenheit), alfvare och hög värdighet, ömma känslor omväxla med de djerfvaste bilder, hvilka röra och hänrycka hjertat. -

Sid. 551.

Confucius fann en samling af mer än 3000 poesier af ofvananförda slag; men af hvilka han utvalde blott 311, och deraf sammansatte sin Shi-king. Han tillade den blott korta förklaringar, men hvilka efter några århundraden, så litet tjente till att upplysa dem, att man utarbetade för densamma icke allenast de vidlyftigaste Commentarier, utan också en egen ordbok.

Efter den stora branden under Tsin-shi-hoang-ti var en lärd, Mao-tshang lycklig att återfinna Shi-king i ruinerne af ett palats och nästan fullständigt. Han öfvergaf verket sina samtida nästan i samma form, hvori vi ännu besitta det, och till hans åminnelse kallas det af Tshu-ven-Kong, som lefde under Jong, och förträffligt bearbetade densamma och af många andra lärde Mao-shi-king eller Mao's Shi-king. – En förteckning på de förnämsta Commentatorer öfver Shi-king finnes i

⁴³⁷ I tidskriften: 6. Stük.

Memoirs sur les Chinois Tom. II. p. 220. sqq. Pariser Nationalbibliotheket äger de skattbaraste editioner äfvensom en latinsk öfversättning af densamma.

3) Li-ki.

Den ursprungliga källan, ur hvilken den Chinesiska ålderdomens tredje klassiska verk, Li-ki (rituum commemoratio) flutit, är Tsheu-li, eller Ritual för Dynastien Tsheu, hvars författare war Tsheu-kong, en broder till Wu-wang, och som nästan oförändrad uppnått våra tider. – Li-ki, sådan vi nu besitte den, har i anseende till sitt innehåll lika Authenticitet med hvarje annan King; allt, hvad vi vete om de äldsta bruk och Ceremonier, lære vi derur, och med så stor noggrannhet, att vi fullkomligen kunne bestämma tiden, när det eller det bruket blifvit infördt eller förnyadt. Li-ki sammandrogs egentligen ur två andra dylika verk, nemligen Ta-tai-li-ki eller den äldre Tay's Li-ki och Siao-tay-li-ki eller den yngre Tay's Li-ki. Händelsen dervid är följande. Tay eller Tay-te, en under Dynastien Han lefvande lärd, genomsökte så mycket som möjligt alla Archiver och Bibliotheker och bemödade sig

Sid. 552.

att ur de så samlade Materialier ersätta särskilda af dem genom den stora bok-branden förlorade verken genom dylika. I denna afsigt nyttjade han ock en mängd af gamla handskrifter öfver de 3 första Dynastiernas musik och seder, och sammandrog af dem en bok i 180 afdelningar, öfver de Ceremonier, seder och bruk, hvilka ifrån de äldsta tider ända till Dynastien Tsheu undergång ägt rum, hvilken han gaf namnet Li-ki. Kejsarne af Han voro ganska böjde att göra denna Li-ki till Ritual för sitt hus och beslöto ändteligen efter flere års förlopp att föranstalta ett utdrag af samma Li-ki, hvilket skulle antagas till Ritual för deras Dynastie. Tay-Sheng, en son till Tai-te's äldre broder förband sig till den ändan med de skickligaste lärde och ålderdomsforskare af sin tid, reducerade med deras tillhjälp Tay-Li's verk till 85 afdelningar och kallade det Siao-tay-li-ki. Då detta emedlertid syntes ännu för vidlöftigt, utarbetades efter Tay-li's och Tay-Sheng's verk ett Ritual, i hvilket blott de af de gamla föreskrifterne bibehöllos, som kunde användas på den närvarande tidsåldren. Detta gaf han namnet Li-ki; och det är det, som vi ännu besitte och hvarom här är talet. Det har sedan Han bibehållit sitt värde.

4) Yo-King.

Detta för Chinas Cultuurhistorie ganska vigtiga verk har tyvärr under Dynastien Tsin gått förloradt. Utur Shu-king och Confucii verk synes, att det innehöll ej allenast anvisningar till musik, än mindre ett fullständigt system öfver denna Konst, utan förnämligast sånger och oder, hvilka man afsöng vid högtidliga tillfällen, såsom vid offrande i Maners salar. Enskildta fragmenter efter Chinesiske

Kritikers mening ha bibehållit sig i Li-ki, der den talar om musiken; och denna förmodan vinner derigenom sannolikhet, att dessa ställen i anseende till stilen verkligen äro de äldsta i hela Li-ki.

Sid. 553.

5) Tshün-tsieu.

Tshün-tsieu (vår och höst) är blott af historiskt innehåll och berättar historien om en rad af Konungar uti riket Lu. Confucius är författare till detta berömda verk, hvilket likväl icke börjar med Lu's ursprung, utan först ifrån år 723.

Tsheu-kong-tan, Ven-vang's fjerde son och en broder till Kejsaren Vu-vang (som år 1122 stiftade Dynastien Tsheu) utmärkte sig genom alla de egenskaper, som Chineserne högakta. Då Vu-vang hade bestigit den Kejserliga thronen, fortfor Tsheu-kong-tan att hörsamma honom, och erhöll till belöning för sin bevista trohet herraväldet öfver Kio-feu, en stad i Districtet Yen-tscheu-fu i provinsen Shan-tong, och derjemte titeln af Konung af Lu. Han blef emedlertid vid Kejsarens hof, och tog den ifrigaste andel i stats göromål. Men då Ven-vang dog, och hans son Tshing-vang besteg thronen, nedlade Shen-kong-tan af billigt missnöje öfver den nye Regenten sitt embete, men återkallades sednare till hofvet. Efter hans död bekläddes hans son Pe-kin med sin faders värdighet och förklarades högtidligen som den förre, till Konung af Lu. Historieskrifvare kalla honom vanligen stiftaren och den förste Konungen af stammen Lu.

Följande Chronologiska Tabell innefattar alla Konungar, som ifrån 1115–249 f. Chr. f. regerat i Lu.

1. Pe-kin, Tsheu-Kong-tan's son † 1063 f. Chr. f.
2. Kao-kong, den förres son till 1059 f. Chr. f.
3. Yang-kong, Pe-kin's broder till 1053 f. Chr. f.
4. Yen-kong, den förres son dödades af sin efterträdare 1039.
5. Poei-kong den förres bror till 989.
6. Li-kong den f. son eller bror till 952.
7. Hieu-kong, Poei-Kong's son 920.
8. Tshin-kong, den f. son. 826-

Sid. 554.

Här är en lucka i Konungariket Lu's historia.

9. Vu-kong den förres son. 816.
 10. Y-kong, d.f. son, reg. 9 år och dödades af sin efterträdare 803.
 11. Pe-yü, Y-kong's brorson till 796 f.Chr.f.
 12. Hiao-kong, Y-kong's son till 769.
 13. Hoei-kong, d.f. son till 720.
 14. Yn-kong, till 712. Han är den förste, med hvilken Tshün-tsien börjar. Under hans reg. en solförmörkelse obs. år 720 22 febr.
 15. Hoang-kong, d.f. bror till 694. – Solförm. 709 – 17 Jul. Total och 695 10 Octobr.
 16. Tshoang-kong, d.f. son till 622 – Solf. 676. 15 April – 669. 27 Maj – 668. 10 Now. och 664. 28 Aug.
 17. Min-kong, d.f. son till 660 f. Chr. f.
 18. Hi-kong, d.f. bror, 627. – Solförm. 655. 19 Aug. – 648. 6. April – 645. en solförm. som sannolikt är falsk.
 19. Ven-kong, d.f. son, till 609. – Solf. 626. 3 febr. – 612. 28 Apr.
 20. Hiuen-kong, d.f. son, till 591. – Solförm. total 601. 20 Sept. – 599. 6 Mars – 592. synes vara falsk.
 21. Tshing-kong, d.f. son, 573 f.Chr.f. – Solförm. 575. 9 Maj – 574. 22 oct.
 22. Siang-kong, d.f. son, 542 f.Chr.f. – Solförm. 559. 14 Jan. -
558. 31 Maj – 553. 31 Aug. – 552. 20 Aug. – 552. 19 September – 550. 5 Jan. – 549. 19 Jun. Total
– 549. 18 Jul. tvifvelaktigt – 546. 13 Oct.
 23. Tshao-kong, d.f. son, till 510. – Solförm. – 535. 18 Mars – 527. 18 April – 525. 21 Aug. – 521.
10 Jun. – 520. 23 Now. 518. 9 Aug. – 511. 14 Nowember.
 24. Ting-kong, d.f. bror, till 495. – Solförm. 505. 16 febr. – 498. 22 Sept. – 495. 22 Jul.
- Sid. 555.
25. Ngai-kong, d.f. son, 468. Med denne slutar Confucius sin Tshün-tsien.
 26. Tao-kong, d.f. son, till 431.
 27. Yüen-kong, d.f. son 410.
 28. Mo-kong, d.f. son. 377.
 29. Kong-kong, d.f. son 355.

30. Kang-kong, d.f. son, 346.
31. King-kong, d.f. son, 317.
32. Ping-kong, d.f. son, 297.
33. Min-kong, eller Ven-hen, Ping-kong's son till 274 f.Chr.f.
34. King-kong, d.f. son, till 249 f. Chr. födelse

Då Konungen af Tsin bekrigade Tsü, woro desse nödsakade, att draga sig längre åt norr, och alltså närma sig till Lu's gränso. Vid detta tillfälle föllo de in i detsamma, och bemäktigade sig några städer; men år 250 f. Chr. f. besegrade Kao-lie-vang, Konungen af Tsü, King-kong fullkomligen, tog honom till fånga, och gjorde slut på ett rike, som bestått uti en rymd af 867 år under 34 furstar. - (S.de Guigny I.1. pag. 92 sqq. – Gatterers Handbuch der Universalhistorie Tom. II. vol.1.pag 213 sqq. Götting. 1764. – Memoires sur les Chinois Tom. II. pag. 246. sqq. & 265 sqq.)

Tshün-t sien innehåller, som sagdt är, icke hela historien om riket Lu; den omfattar blott en period af 242 år, i det den börjar med Konung Yu-kong's första regeringsår, och slutas med Ngai-kong. Denna tid är afhandlad med den största historiska noggrannhet, och då riket Lu, såsom alla andra små Konungariket, hvilka familjen Tsheu förstörde och förenade såsom län med riket, stod dermed å noga sammanhang, så talas icke sällan också om de på riket Lu syftande Kejsarehusets angelägenheter. Huru riktig Tshün-t sien's Chronologie är ser man af solförmörkelsen å ofvananförda Tabell, hvilka af Europeiska Astronomer blifvit uträknade hafva tilldragit sig på samma tid. Hvad Tshün-t sien's skrifart beträffar, så herskar i den-

Sid. 556.

samma en simpel och ädel styl; berättelsen är så trängd, att mången Europé skulle kalla den chrönikarktig.

6) Ye-King.

Den äldste och heligaste ibland Chinesernes King, hvilken de föredraga framför de andra, är Ye-king eller boken om förvandlingarna. Grunden till detta underbara verk lade Fo-hi's *)⁴³⁸ Kua eller

⁴³⁸ *) Fo-hi, en af de äldsta Chin. Kejsare började att regera 3461 år. f. Chr. födelse. Se förra häft. p. 524, der Fo-hi säges lefvat omkring 2941 år f. Chr. f.

8 Trigrammer **) ⁴³⁹ hvilka Shin-nong ***) ⁴⁴⁰ genom fördubbling upphöjde till 64. Dessa 72 tecken äro mer en olöslig gåta, än en verkelig skrift, som innehåller sammanhängande och bestämda ideer. I de följande tiderna försökte Ven-vang, Vu-vang's fader, lösa eller förklara den, i det han tillade Shin-nong's Hexagrammer alldeles korta anmärkningar.

⁴³⁹ **) De åtta Kua bestå af den trefaldiga sammansättningen af hela och brutna lineer. Hela Lineen ————— yang föreställer det fullkomliga och starka och den brutna ——— ——— yu det ofullkomliga eller svaga och qvinliga. Om man nu trefaldt sammanbinder dessa lineer, så uppstå deras följande åtta möjliga sammansättningar

<u>Kien</u> , aether	—————	<u>Tui</u> , aqua puera.
<u>Li</u> , ignis punis.	—————	<u>Tshin</u> , tonitru.
<u>Siun</u> , ventus.	—————	<u>Kan</u> , aqua.
<u>Ken</u> , monty.	—————	<u>Küen</u> , terra.

Sthin-nong, en Fo-hi's efterträdare, gjorde med de 8 Kua nya sammansättningar, i det han fördubblade dem ungefär på följande sätt:

<u>Pâ</u>	<u>Tsui</u> .	<u>Tsin</u>
————— 1.	————— 2.	————— 3.

⁴⁴⁰ ***) Shin-nong, Fo-hi's efterträdare besteg år 2882 f.Chr. den Chinesiska thronen.

Samma en simpelt och ädel / styli berättelserad för förnyad, uti många / Europe / Kallad Italia den ädwardigtig.

D. Ye-king.

Den ädelsta och heligaste ibland Chineseiska King, hvilkes de föröfinga framför de andra, är Ye-king eller boken om förvandlingarna. Emellan tea detta underben velt lade Fo- (u²) Hua eller Bingrammar. (u²) hvilla Shin-nong (u²) om fördubbling upphöjde till 64. Dofra 72 sätter, äro mest en otälig gåta, än en verklig skrift, som ännu håller sammanhandgande och bestämda idéer. I de följande liemens försökte Ven-vang, Wu-vang, fader, läsa eller förklara den, i det han tillade Shin-nong's Hexagrammer till de horta anmärkningarna.

Se förra Giff. p. 524. 5461. är f. Chr. förelse
är Foti säga förelse
omkring 2941 är f. Chr.

De ätta Hua bestå af den tresaldiga sammansättningar af hela och brutna linier. Hela linien — yadig försätter det fullkomliga och starka och den brutna — — — — — fullkomliga eller svaga och qvialiga. Om man nu tresaldigt sammanbindes dessa linier, så uppstår följande ätta möjliga sammansättningar.

- ☰ Kien, æther. ☷ Tui, aqua pura.
- ☱ Li, ignis purus. ☵ Shin, tonitru.
- ☶ Duen, ventus. ☴ Kan, aqua.
- ☰ Ken, montes. ☷ Kien, terra.

Shin-nong, en äro hies efterträdare, gjorde med de 8 Hua nya sammansättningar, i det han fördubblade dem, som gifvar på följande sätt:

- ☰ 1. ☱ 2. ☵ 3.

T.ex. den första af dem, som betyder Kien, himmelens outtröttliga kraft, förklarar han genom de 4 orden Yüen-heng-li-tshing, börjande, fortfarande, förbättrande och förtärande. – Denna slags förklaring syntes hans son Tshen-Kong på långt när icke tillräcklig, att förklara en så dunkel gåta; han vidfogade därför en vidlöftig Commentar. - Ändteligen företog sig några århundraden derefter Confucius ånyo att förklara så väl Fo-hi's och Shin-nong's 72 tecken, som ock de redan i hans tid oförståndliga Ven-vang's och Tshen-Nong's Commentarer och ställa meningen af dessa gamla Monumenter i ett klarare ljus, och på det sättet uppkom Ye-king, såsom vi nu besitte densamma. Ye-king's innehåll är mångsidigt, men hufvudsakligen består den af fragmentariskt afbrutna stycken i Metaphysik, Logik och Moral.

De såkallade mindre King. (Se sid. 546.)

1) Tsheu-li.

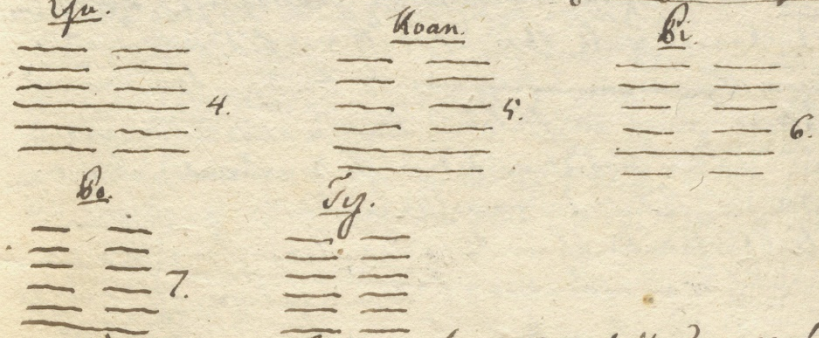
Då Wu-wang år 1123 för Chr. f. besteg thronen och stiftade Dynastien Tsheu, lät han det vara sitt ögnamärke att utkasta ett nytt Ceremonial; ty det gamla hade under borgarekrigen gått alldeles förloradt. Hans broder Tshen-kong, som var mindre en utmärkt General än en skarpsinnig filosof och djup ålderdoms kännare och jemte förvaltningen af rikets inre angelägenheter hade fått i uppdrag, att ordna bruken, författade en Ly eller Ceremonial, hvilket bestod af 6 afdelningar, och

<u>Yü</u> _____ _____ _____4. _____ _____	<u>Koan</u> _____ _____ _____5. _____ _____	<u>Pi</u> _____ _____ _____6. _____ _____
<u>Pe</u> _____ _____ _____7.	<u>Ty</u> _____ _____ _____8.	

i. ex den första af dem, som betyger li i sin betydelse rätt, öfverliga
 kung, förklarar han genom de 4 orden Yü - hoang - li - shing
hoang, shing, shing, shing och shing. - Senna
 lång förklaring syntes hade som shen - hoang på långt när
 icke tillräcklig, att förklarar en så dunkel gåta; han insågade
 därför en äro löfelig Commentar. - Öfverligen förelag fy några
 århundrades senare Confucius äro att förklarar på sin tid
 till ut shin - hoang's 22 tecken, som de ut de sedan: hand
 tid öfverständliga shen - wang's och shen - hoang's Commentarer,
 och ställa melingen af dessa gamla Monumenter: att klarare
 gör, att på det sättet respektom yo - king, som vi nu be-
 stittdesamma. - yo - king's innehåll är utom sig sigt, men
 hufvudsakligen bestå det af fragmentariska af förutnadsfy-
 ken i Metaphysik, logik och moral

De så kallade mindre king. (se sid. 546)
 De shen - li

Då shen - wang år 1123 f. Chr. f. besteg thronen och stiftade dy-
 nastien shen, lät han det vara sitt ögnamärke att utskaffa ett
 nytt Ceremonial; ty det gamla hade under bonarelligen gått all-
 dels förlorat. Hans bröder shen - hoang, som var mindre en
 utmärkt Genial än en skapnings filosof och djup ålder-
 domd kunnare och jentle förvaltningens af något inre angelügen-
 heter hade fått i uppdrag, att ordna bruket, författade det, det
 eller Ceremonial, hvilket bestod af 6 afdelningar, och

*) shin - hoang so - li's efterträdare besteg år 2862 f. Chr. den
 Chinesiska thronen.

Sid. 558.

hade hänseende till de sex klasser af Mandariner, hvilka voro beställda att med fursten dela de
 vidlöftiga regerings ärendena. Dessa sex Mandarin Collegier svarade på Tshen - kong's och

Kejsarnes af Dynastien Tsheu tid, mot de nuvarande sex rikstribunaler. Tsheu-li omtalar de bruk och Ceremonier, som i de tider voro brukliga hos dessa Collegier eller som föreskrefvos af dem Kejsaren och folket. Men dessa bruk äro visserligen mycket äldre än Tsheu Kejsarenes, emedan den, som återinförde dem, tog dem ur de i fragmenter ännu förhanden varande Ritualer för Dynastierne Hia och Shang, men förnämligast ur sina egna förfäders, Tsheu furstarnes Ritual, hvilka voro appanagerade under den första Dynastien.

Under Tsin-shi-hoang-ti fördömdes äfven Tshen-li trosålgorna, men man förföljde den inte så strängt, som de historiska och filosofiska ålderdomsverken, emedan dess innehåll syntes mindre skadligt, och emedan de bruk, som den föreskrifver, förlorat sig redan före stiftandet af Dynastien Tsin under de långa Borgarekrigen. Deraf kom det att man kort tid derefter återfann den nästan fullständig i flere afskrifter. Blott den 6:te delen, som handlade om de offentliga anstalterna och deras inrättning, hade alldeles gått förlorad och Kritici, som bearbetade den efter dess återuppfinnning, hafva sökt ersätta (ergänzen) upplysa denna brist ur ett annat verk, Kao-kung-ki, som hade dylikt innehåll.

Tsheu-li är ett af de viktigaste och skattbaraste den Chinesiske ålderdomens verk, som uppnått vår tid, derföre att vi genom kännedomen af de gamla bruken, som det meddelar, sättas i stånd att sluta till Chinas gamla Invånares Charakter. Under Jong vann det så stort anseende, att det antogs nästan som Ritual för denna Dynastie.

2) Y-li författades af en lärd, Kao-tang-sheng, med till namnet Po-han, en afkomling af Konungahuset Tsi, som lefde i början af Dynastien Han och var en stor ålderdomsforskare.

Sid. 559.

Han författade äfven ett annat verk Po-she-li (magistratum ditus vel regulo), hvilket är en fortsättning af det förra. Begge äro utgifne i 17 Band, och handla om de första Dynastiernes Hia, Shang och Tsheu dygder; de innehålla en noggrann utläggning öfver de bruk och Ceremonier, hvilka ägt rum ifrån Shien och Yae ända till Kao-tang-sheng's tider, och äro ett värdigt sidostycke till Tsheu-hong's Tsheu-li.

3) See-shu eller Confucii 4 böcker.

Den första ibland dem är Ta-hio, ett verk af moraliskt innehåll, hvars författare är Tseng-tse, en Confucii lärjunge. I 10 afdelningar föredrager han mestedelen sin lärares egna ord öfver åtskilliga moraliska och metaphysiska ämnen, blandade med Citater ur Shi-king och Shu-king. Eljest utgjorde Ta-hio, äfvensom det följande verket, en del af Li-ki, men blef under Dynastien Song af de

båda lärde Tshing, ifrån provinsen Ho-nan, derifrån afsöndrad. Såväl af detta verk, som ock af alla öfriga, hvilka höra till See-shu, äga vi en paraphrase af P. Noel, som står i Sinensis imperii libris sex classicis, hvilka han utgaf 1771 i Prag. Vidare står det med Tshong-yong och Lun-yu i Couplet's Confucius Sinarum Philosophus. Lutet. Parisior 1687. föl. *)⁴⁴¹

Den andra är Tshong-yong, ett verk af lika innehåll, af Thsee-tse, en Confucii sonson, hvori han visar, att man i allt ting i verlden bör taga medelvägen,

Den tredje är Lun-yu, en samling af Confucii ord och Sentenser i 20 afdelningar, och den fjerde Meng-tse's (Mencius), en Chinesisk Philosophs verk. Den enda öfversättning, som vi äge af detta verk, som består af 2 böcker, Shang-meng och Hia-meng, är af P. Noel och står i denne Jesuitens ofwananförda verk.

Sid. 560.

4) Hiao-King

Ett verk af Tsheng-tse, i hvilket han utlägger läran om den barnsliga kärleken efter sin lärares, Confucii föreskrifter. Det har 18 afdelningar och är 2 gånger öfversatt, först på Latin af P. Noel och sedan på franska i 4:de Bandet af *Memoires sur les Chinois*.

5) Eul-ya

en liten ordbok öfver de Charakterer, som före komma i King utur Tsheu's tider. Flere Chinesiske Critici hafva anfäktat dess authenticität, dock är den vid läsningen af de gamla werken ganska nyttig och åberopas mycket af Lexicographerne. Dess försvarare påstå, att den blifvit utgifven af lärde under Dynastien Han, hvilka voro ålderdomen närmast. Dock tyckas flere ställen deruti vara tillsatta af sednare hand.

6) 3 Commentarer till Tshün-t sien.

⁴⁴¹ *) Den bästa öfversättning, som vi besitte, är emedlertid af Jesuiten Ko och står i *Memoires sur les Chinois* tom.1. pag.436.

De äro af Tso-ki eller Tso-kien-ming ifrån staden Ven-shang-kien i provinsen Shan-tong, en samtida, vän och lärjunge till Confucius, af Kung-yang från samma provins, som den förre, som offentligen förklarade Tshün-tsien i provinsen Si-ho och föredrog den framför alla andra King, samt af Leang-Ku-tshe äfvenledes ifrån provinsen Shan-tong. Han lefde i slutet af Tsheu's regering. Hans rätta namn war Kiao, med tillnamnet Yuen-she. Ven-Luen, Kejsar Hiu-en-li's Minister, en af de lärdaste på sin tid, påstod att dennes Tshün-tsien för sin noggrannhet förtjenade företrädet framför alla andra, om man ville göra sig underrättad om händelserna, som omedelbart angingo Konungariket Lu.

Slut på Asiatisches Magazin.

Sid. 561.

Journal (fortsättning från sid. 543.)

D. 19 steg upp litet före 7. – gick till L. Ekmark för att återgifva Tidningarne. Han sof ännu. gick ut och spatserade åt Malmen; emedan jag sett prosten Borgström gå dit åt. Jag kunde således träffa honom nu, och afbördade mig hälsningarne ifrån prosten Ståhlberg utan att uppvakta Gubben det slog ock in. Jag hade ell. rättare han hade med mig ett långt samtal – Wid återkomsten träffade jag Ekmark upp. Jag satt hos honom närmare en timme. Jag begärde låna af honom något Tyskt Lexicon; men han hade intet, gaf mig dock adresse på Lect. Forsius. Jag tänkte äfven begära nyckeln till Bibliotheket, men hann ej dermed, innan L. Forsii gosse kom, begärte och fick densamma. Lect. Ekm. bad mig derföre gå till honom. Jag begärde äfven att få hafva nyckeln, då han skulle resa åt Åbo. Han låfte enligt stadgarne lämna den till Rector och tala med honom derom, att jag begärt den. Han hoppades att jag skulle få den af Rector. E.m. war jag hos Lect. Forsius, lånte af honom Möllers Lexicon och fick äfven nyckelen till Bibliotheket. Straxt efter hemkomsten vandrade jag derföre dit med Asiatisches Magazin under armen jemte de 4 häften af Adrastea, som jag ännu hade qvar. Jag förblef der länge, besåg allehanda arbeten och tog ändtlligen med mig Neuer Teutscher Merkur af Wieland för åren 1805, 4 & 5, utgörande 36 häften.

D. 20 uppsteg kl. 6. – var till postkontoret för att afskicka brefvet till Blomqvist, slapp ej in. Straxt på e.m. åter fick det ändtligen. – På Bibliotheket, förde dit 3 stycken af nya Merkuren och tog derifrån

Sid. 562.

Bauers Historisches Jahrbuch auf die Jahre 1803, 4 und 5, enthaltend die Geschichte des Jahres 1801 und 1802 – en faselig hetta, gick derföre till Carlborg och drack en halfstops bouteille mjöd. - Nb. i morgons förstoppning.

Den 21 vaknade jag före solens uppgång. Steg upp klädde på mig; men lade mig åter, då jag befann mig så matt. Kl. 6 steg jag åter upp. – Om middagen begick jag det felet, att jag ej klädde mig i frack, ehuru jag visste, att Häradshöfdingen Irendorf war här. Det war därför litet främmande att vara ensam i surtout, då andra voro i frack; - En veckas tid har det varit utomordentligen hett hvarje dag.

D. 22. uppsteg kl. 6. – Lect. Ekmark skickade efter Bibliotheks nyckeln. – vid middagen tog jag derifrån Atterboms poetiska Kalender för år 1812. – Till aftonen var herrskapet bort på en soupée, som brunngästerne anställt hos Holmstén's. Secreterarne woro blott hemma. Jag började ett samtal med Hagelin (af några Styfvelin kallad) och det hade den följd, att han vid min bortgång bad mig stiga in till sin Kammare och röka en pipa tobak. Det sednare undanbad jag mig; men gjorde det förra. Wi talade om röfware och sådant den snicksnack och skiljdes åt som bekanta.

D. 23 steg jag upp kl. 4. Orsaken till mitt tidiga uppvaknande lär jag kunna tillskrifva flugorna – hos Lect. Ekmark. Han bad mig hjälpa sig att ställa Bibliotheket i ordning under hans frånwara. – Jag emottog tillbudet med glädje, då jag får hushålla med bibl. efter behag.

Sid. 563.

Litterairiska Anteckningar.

Neuer Teutscher Merkur. Herausgegeben von C.M. Wieland. Erstes Buch 1683. Weimar 1805.

[I marginalen:] d.19.

3. I. Gedichte 1. Gelons Vertrag mit Karthago.

4. _____ 2. An Hütten. Sonneth.

5. _____ 3. Epigramme. Dichterberuf. (G. Schoder).

6. II. Erinnerungen aus einer artistischen Wanderschaft (+ Hans Veit Schnorr)

34. III. Briefe der flanzessinn Emilie won *** an ihren Vater, (Aus der Französischen Handschrift.) d. 20.

46. IV. Fortgesetzte Nachrichten über Ungarn's neueste Kultur und Literatur.

Den berömde Astronomen Franz von Zach är till börden Ungrare. Prof. Schröck var född i Wien; men uppfostrad i Pressburg.

54. V. Fortschritte wahrer Religiosität und Aufklärung in Bayern.

79. VI. Nachrichten aus Paris. Zweites Stück.

81. I. Gedichte: 1. Die Klostergeistlichen, an Gleim.

83. 2. Chamarje, d.i. das Weingedicht. (Aus dem Arabischen).
86. II. Erinnerungen aus meiner artistischen & (Bayhäft)
99. III. Nekrolog. Joh. Wilh. Christ. Gust. Casperson, Rath und Prof. zu Kassel.
107. IV. Ueber Naumann, den guten Menschen und großen Künstler. Gluck var född i en by icke långt från Töplitz och Naumann i byn Blasewitz nära till Dresden. Begges föräldrar voro fattiga Bönder.
135. V. Ueber Pestalozzis Lehranstalt in Burgdorf.

Sid. 564.

144. VI. Akademie in Belwedere.
153. VII. Briefe über die neueste Schwedische Literatur. Drittes Stück.
161. I. Gedichte. 1. Erster olympischer Siegeshymnus. An den Zinnen von Syrakus.
175. _____ 2. An den Sänger der Urania.
176. II. Kunstnachrichten. 1. Rosaspina's Manier Zeichnungen auf Platten zu tragen.
178. _____ 2. Ueber die Düßeldorfer Galerie und andere dort befindliche Künstler und Kunstwerke.
190. III. Ueber Naumann &. (Fortsetzung.)
212. IV. Fortgesetzte Nachrichten über Ungarns neueste Literatur und Kultur.
220. V. Fortschritte in Bayerns Cultur und Aufklärung.
229. VI. Das Weißenfelder Schullehrer-Seminarium.
233. VII. Auszüge aus Briefen. 1. Brief aus dem Kanton Arau in der Schweiz, vom Febr. 1803.
237. 2. Kunstnachrichten aus Rom. (Roswithas Portrait.) Viertes Stück.

[I marginalen:] d. 21.

241. I. Von Gleim und an Gleim.
244. 1. Machtgedichte von Gleim.
247. 2. An Gleim. Weihe.
252. II. Probe einer italiänischen Uebersetzung von Göthens Herrmann und Dorothea. (af Dr. Jagemann en förtjent man af den italienska Literaturen i Tyskland, genom editioner af Italienska Klassici &.).

Sid. 565.

258. III. Deutschlands Dichterinnen.

Den första bland Tysklands poëtissor, om ej redan i Tyska språket är Hroswitha. Hennes egentliga namn är Helene won Rossow (Rossweide); hon lefde omkring 950 och var nunna i det berömda klostret Gandersheim, som i början af förflutna århundradet fick sin egen Annalskrifvare i Joh. Georg Lenkfeld, Antiquitates Gandersheimenses, Wolfenb. 1709. Öfver Roswithas härkomst är intet tillförlitligt bekant. Falskt utger henne Engländaren Laurence Hunsford för sin Landsman, för en dotter till Kon. Hederich af Northumbien. Lika fabelagtig är sagan af en gammal Chrönika, att hon skulle varit en Grekisk prinsessa. Tilläfventyrs hörde hon såsom någre welat påstå till den ännu i Mark bekanta adeliga familien von Rossow. Åtminstone var hon tillförlitligen Tyska. Hon skref: 1) Carmen de gestis Ottonis magni. S. Jup. Reuberi script, rer. germ. Tom. 1. p.705. – 2) en afhandling de constructione coenobii Gandersheimensis, som omtalas hos Lenkfeld och i Leibnitz's script. rer. Brunsw. Tom. V. p. 319. – 3) Sex skådespel: Gallicanus; Dulcitus; Callimachus; Abraham; Paphnutius; Fides, spes & charitas. Hon skref dem, som hon säger till uppbyggelse för sina Klostersystrar och efterapade deri förnämligast Terenz. Gottsched har i sitt Vorworth zur Geschichte der teutschen dramatischen Dichtkunst lämnat innehållet och öfversättningar af särskilda stycken. Ännu finnas på Bibliotheket i St. Emeran i Regensburg, i en 12:e århundradets Membrana in 4:o i Opera Hroswithae varia på Latinsk wers. Deribland finnes ännu ett poëm: Historia nativitatis Mariae. Ifr. Gerken's Reisen, 2^r Th. S. 101. Den första edition af hennes samteliga werk anstaltade Conrad Celtes, Nürnberg 1501. fol. - Den nyaste är af Heinr. Leonh. Schurzfleisch, Viteberg, 1707.4. Efter Hroswitha följer ända till slutet af 17:de århundradet en tämligen obetydlig rad af poëtiska skriftställerskor, hvilka äro: Maria Windsbeck † 198 – Magdalena Heymair † 1580 – Elise von Below, † 1599 – Helene Maria Wakker won Wakkenfels † 1607 – Dorothea Eleonore von Rosenthal † 1649 – Katharina Regina Greifenberg † 1686 – Gertrude Moller,

Sid. 566.

född Eyffler † 1688. – Underrättelser öfver dem, äfvensom flere bland de följande finnas i Lehm's Teutschlands galante Poëtinnen, Frankf. 1715. 8. – Hambergers gelehrtes Teutschland; Schmidts teutsche Geschichte, och Sulzers Theorie der schönen Künste o.a.

Sibylle Schwarz utmärker sig för sin tidålder. Hon var född 1621 i Greifswald, dotter till geheime Landtrådet Christian Schwarz. Hon dog redan 1638 i en ålder af 17 år, för tidigt för de sköna förhoppningar, hvilka hon lemnat sina samtida såsom en skaldinna af verkeligen sällsynt genie. Utom ett sorgespel, som hon skref öfver staden Frebows ödeläggande har man af henne en samling af särskildta poëmer, hvilka hennes lärare Sam. Gerlach i Danzig utgifvit i 2 Band i 4:de år 1650.

En Sophie Schwarz efter henne är lika mycket öfver måttan förgudad, som den förra öfver all billighet förgäten. Underrättelser om henne ger Lehm s. 219–220 och Morhofs Unterricht von der teutschen poes. und spr. S. 398. ff.

Anna Ovena Hoyers; född Ovenua, föddes 1584 i Eyderstett i Hollsteinska landet, och förmäldes 1599 med Landfogden derstädes Herr Hoyers, som † 1622. Efter hans död blef hon en ifrig anhängare till den Weigelianska Carnecelsiska svärmaren Nicol. Tettinger och måste för sina häftiga satirer emot Presterskapet flygta till Westerwik på Gottland, der hon † 1648. Hennes andeliga och verldsliga poëmer äro utkomna i Amsterdam 1650, 12. Jfr. Lehm s. 80–84, och Joh. Henr. Feustking Gynaceum haeretico-fanaticum. Leipz. 1704. 8. pag. 256–361.

Lovise Henriette, Kurfurstinna af Brandenburg, äldsta dotter af Fredrik Henrik, prins af Oranien, född i Haag d. 17 Nov. 1627, första gemål till den store Kurfursten af Brand. Fredr. Wilhelm. Hon † i Cölln vid Spree d. 8 Jan. 1667. Wi hafve väl blott fyra, mer förträffliga sånger af henne, hvilka äro så mycket mer beundransvärda när man besinnar att hon var en född Holländska, om hvilken man knapt kunde ana, att hon skulle komma så långt i högtyskan och skrifva deruti sådana sånger.

Sid. 567.

Ifr. W. Baczko preuss. Geschichte och Kirchners Schlussanmerkungen zu Grischows Nachrichten von älteren und neueren Liederverfassern.

Ludämilia Elisabeth, Grefvinnan af Schwarzburg-Rudolstadt, dotter af Grefve Ludv. Günther, född 1640 † 1672 som Brud. Hennes Stimme der Freundin, Rudolst. 16.7.12. Innehåller 207 andeliga sånger. Utförlig underrätt. om henne ger Joh. Fr. Freibers Geschlechts- und Landesbeschreib. des Hauses Schwarzb. S. 60. och Wetzels Lebensbeschr. 2: 5 Th. S. 92. ff.

Anna Maria von Schumann, född i Kölln 1607, † ogift 1678 i Wiewerden i Westfriesland. Hon är ganska bekant såsom utmärkt språklärd och mycket ifrig anhängare af den beryktade Joh. de la Badie. Hennes lat. poëmer stå i hennes opuscula hebr. graec. lat. gall. prof. & metr. cum praef. Frid. Spanhemii. (Lugd. Bat. 1648 och 1652. 8) Den nyaste edition af dem är af Traugott Dorothea Löber, Leipz. 1749. 8. Ifr. N. teutsch. Merkur. Jahrg. 1797. S. 84–88 och 163–181. Lehm S. 194 ff. Niceron 21 del. pag. 12 sq. Mollen Cimbria Liberata. T.2. p. 805–817. o.a.

Sybilla Schuster slutar raden af tyska poëtissor i 17:de århundradet. Hon var fru till en predikant i Wirtenbergska landet och † omkring 1695. Man har af henne ett poëtiskt werk i ett mångartigt

metrum, under titel: Verkehrter, bekehrter und wieder bethörter Ophiletes, utkom i Göttingen [Oettingen] 1685. 12.

Den bekanta Christiane Marianne v. Ziegler, född Romanus † 1752. Hon skref: Versuche in ungebundener Schreibart. Leipz. 1729. 2 Th. 8. och Vermischte Schriften. Götting 1739 8, hvilka mest innehålla Cantaten och herdedigter. Hon lämnade efter sig en skildring om sig sjelf, som finns i Giesecke's Beiträge zur Belehrung und Unterhaltung, Band 2. S. 40ff.

Margaretha Klopstock, † 1758. Hon skref förnämligast ett sorgespel: Der Tod Abel's. Hennes efterlämnade skrifter, utgifna af J.G. Klopst. hafva utkommit i Hamburg 1759 i ett Octavband.

Louise Adelgunde Victorina Gottsched, f Kulmus, maka till

Sid. 568.

Prof. Gottsched, med hvilken hon var förmäld sedan 1755. Hon var född 1713 i Danzig och † 1762 i Leipzig. Utom flere satyriskä poëmer har hon skrivit is[yinner]het Dramatiska werk. I) Lustspel: Die Pietisterey im Fischbein Frock, Rostock 1736. 8 (en fri imitation af Bougeant, la femme docteur.) – Die ungleiche Heyrath, die Hausfraus, och das Testament (I die Teutsche Schaubühne 4.5. och 6. del.), 2) Sorgespel: Cato (efter Addison), Leipz. 1755. 8. Cornelia (efter Mil. Barbier), Alzire (efter Voltaire) och Ponthea, hvilka likaledes stå i Teutsche Schaubühne. Ifr. om det sista J.J. Bodmer's Beurth. der Panthea eines sogen. Trauerspiels, Zürich. 1740. 8. – Dessutom har man ännu af henne en upplaga af hennes samteliga [spä?] skaldestycken (Leipz. 1763. 8), hvilka hennes man föranstaltade.

Dorothea Lurk † omkring 1765. Man har af henne ett poëtiskt sändebref till Hr. v. Haller. Göttingen 1754. 8.

Hedvig Louise von Pernet, född friherrinna af Kemmete † omkring 1780, och efterlämnade: Försök i fabler, jemte ett komiskt sorgespel i wers. Wien 1770. 8.

Johanna Charlotte Unzer, född Ziegler född i Halle † 58 år gl. 1752 i Altona. Hon var en Kejsersligt krönt poëtissa och äreledamot af tyska sällskaperne i Göttingen och Braunschweig. Hennes Versuch in sittlichen und zärtlichen Gedichten, (Halle, 1754. 8) war på sin tid mycket omtyckt och berömdt, och är ännu icke alldeles förgäten.

Friderike Sophie Seyler, född Sparmann 1738 i Hamburg. † 1789. Denna Tysklands berömda skådespelerska utmärkte sig ock i den Dramatiska skaldekonsten. Af henne äro de båda skådespelen: Die Familie auf dem Lande, Braunsch. 1770. 8. och Die zärtliche Mutter. Wien 1771, 8,

Sid. 569.

Anna Louise Karschin, född Dürbach, dotter till en gästgifvare nära till Crossen, f. 1722 † 1792 i Berlin, dit hon år 1760 kommit genom Baron Collwitz, då hon förut ifrån 1755 lefvat i Grossglogau. Hon har skrivit: 1) Berättande skaldestycken: Konungens seger vid Torgau. Glogau 1760. 8. Romanzer: hennes nya poëmer. Leipz. 1772. 8. – 2) Lyriska Poëmer: Sånger vid högtidliga tillfällen i Berlin, 1763. 8. utvalda skaldestycken Berl. 1767. 8. Poëtiska infällen. Berl. 1764. 8. Oder, ibid, 1764. 8. – Versificeradt Allehanda ibid. 1773. 8. Nya Skaldestycken. Leipz. 1772. 8. Flere visor i Almanackor t.ex. i Schmidts Alm. vom Jahr 1773. 3) Idyller: De stå i Klamor Schmidts Idyllen der Teutschen. Ifr. Meisters Charakterisk 2 Band S. 299–311.

Jemte henne stå såsom wärdiga samtida den berömda Sophie Schwarz f. Becker (†1789,) och skalden von Göcking's ädla maka, född Vogel. Hon dog 1781. Hennes Liebeslieder (hvilka äro bibehållna, undertecknade med namnet Nantchen, i hennes mans 2 älskandes sånger. Leipz. 1779. 8.) göra henne ännu wärdigare namnet af Tysk Sappho än Karschin. -

De mindre betydande Tyska poëtissor i 18:de århundradet äro: Margaretha v. Kuntsch, † 1717 – Henrietta von Gersdorf † 1726. – Widonia Zimmermann † 1740 – Anna Dorothea Lang † 1764 – Sophie Walter född Ayrer † 1765 – Auguste Büsching, född Dithberg † 1777 – Sophie Charl. Seydel † 1778. – Magdalena Sybille Ringer, född Weissensee † 1786 – Marie Charlotte von Schenk, † 1789.

1798 dog skalden Muierti's herrliga maka. Hennes

Sid. 570.

poësier, hvilka publikum äger genom hennes mans hand måste intaga hvarje känslfullt hjerta, emedan de äro werkliga poësier.

274. IV. Ueber Naumann. &c (Beschluß.)

290. V. Kunstnachrichten. 1. Denkmal auf den Tod des Erbprinzen von Baden.

294. _____ 2. Kunstnachrichten aus Wien.

298. VI. Korrespondenznachrichten. 1.2.3.

312. 2. Ueber Genf.

315. VII. Blick auf Frankfurts Bürgerglück und Kultur. Fünftes Stück. (Gleims Portrait).

3. I. Egaria. erster Gesang. 14.II. Der Calbauer-See. 30.2. Der Mai.

34. III. H.A.H. Lichtensteins bescheidene Verantwortung &.

47. IV. Bemerkungen über die Augen der Statuen.

57. V. Kosmopolitische Blicke aufs Armenwesen.

65. VI. danksagungsschreiben eines Bayerischen Prälaten und Konvents wegen Auflösung des Klosters

68. VII. Blick auf Frankfurts &c.

73. VIII. Griffe aus einem Gedankentopf. Von M.J.R. Sechstes Stück.

81. 1. Threnodicen. 1. An Vater Gleim.

83. 2. Ode auf Klopstocks Tod, mit Beziehung auf seine Oden.

86. II. Angedenken und Empfindungen aus der Schweiz, als Klopstock in seinem Hamburg, und Hirzel (Verfasser des Philosophischen Bauers) bey und an in Zürich starb.

Sid. 571.

Journal (fortsättning från sid.)

Dn. d. 23. Straxt efter middagen upp i Sectererarnes kammare. Häradshöfdingen bad mig gå och spatsera tills Caffé skulle blifva färdigt. Jag fick Hr. Hagelin med mig. Wi gingo till surbrunnen. Der gungade wi litet. NB. Forstén här med Handelsman Lang för att bjuda mig i morgon till bärare wid en begrafning. Jag låfwade efter några invändningar – Sedan jag druckit en kopp Caffé hos Häradshöfd. gick jag till Forstén för att bedja honom skaffa mig svart väst och handskar. Han låfvade bäggedera och tracterade mig tillika med ett glas win, hvaraf jag sedan hade litet ondt i hufwudet. – Jag hade Correggio ett Sorgespel af Oelenschläger nedifrån. Här. och las igenom. Vid aftonmåltiden tog jag den poëtiska Kalendern för 1813 och Axel och Valborg äfven af Oelenschläger.

D. 24. uppsteg kl. något öfver 5. – Skulle gå uppvakta professoren, men han var ej in. – efter middagen gaf jag Frantz låf, emedan jag skulle på begrafningen. Dessförinnan war jag hos Petrelius och Forstén, hvarifrån jag gick ner jämte Rosenbom. Jag drack der en kopp Caffé och 2 glas punsch. Efter bortgången skulle uppvakta Mams. Kniper, som också var på begrafningen, men hon var ej hemma.

Sid. 572.

Brunérs herrskap war utrest till Häradshöfd. Iwendorf – spatserade efter aftonmåltiden.

D. 25. hos En. – begick det vanliga brottet, evacuation – återfick Phosphoros ifrån Häradshöfdingen och nedskickade Archiwet för Resor. – absenterat Kyrkan. Las derunder igenom Poëtiska Kalendern samt Axel och Valborg. Vid middagen råkade i liten förlägenhet. – Drack 1 Kopp Caffé - Hagelin sade mig att jag skulle hafva bref på posten ifrån Stockholm. Jag gick dit strax nyfiken ifrån hvem det skulle kunna wara; men fann till min förargelse postmästaren icke hemma. Jag gick hem och gjorde mig allehanda drömbilder om det brefvet, men då jag återgick, fanns der intet. -

D. 26 Steg upp kl. 9 vid lag. På eftermiddagen en kopp Caffé – tog 1sta delen af Anquetils Romerska historie nerifrån Brunnérs.

D. 27 afskickade bref till Blomqvist – 1 kopp Caffé – tog nedifrån några anmärkningar öfver Portugal, meddelade genom bref af C.I.Ruders, Stockh. Selén kom. Mot aftonen hade jag äran se hos mig Häradshöfdingen med sin fru. De sutto der en stund och sågo på mina Böcker, hvarpå jag följde dem ned. – NB. Rosenbom och Meinander här.

D. 28. uppsteg kl. före 7. – Hos Meinander, war ej hemma. Flere gånger der utan att träffa honom -

Sid. 573.

På eftermiddagen der ner genomläst Kärlek och hemsjuka af Lindegren, tills caffet blef färdigt, då drack en kopp. – missnöjd om aftonen i anseende till den misströstade utgången af mina bemödanden med Brunér. – efter aftonmåltiden pratat en stund i Secreterarnes kammare. -

D. 29. uppsteg kl. 7 vid lag. – slutade 1sta delen af Anquetils Romerske historie, hvars läsning jemte Ruders anmärkningar flere dagar sysselsatt mig och beröfvat mig nästan all rörelse.

D. 30de uppsteg kl. 6. – hos Lect. Ekmark. Han sade att jag skulle få Bibliotheks nyckeln hos Lect. Cleve. – e.m. en kopp Caffé hos Brunérs, tog sednare delen af Anquetils Romerska historie – af förmycket innesittande på eftermiddagen fick litet ondt i magen. För att skingra det gick jag efter aftonmåltiden ut för att spatsera. Följden deraf blef dock den att jag, då jag lade mig, hade tryckning öfver bröstet, som om jag skulle inandats svafvel.

D. 31. uppsteg kl. 7. Hos Meinander. – sökte Lect. Cleve, han var ej hemma. Sökte honom ånyo på eftermiddagen, men han var då ej heller hemma. Rosenbom här. Ett betydligt antal Recruiter inkommo. Jag war i dag sysselsatt med Bauers Historisches Taschenbuch auf das Jahr 1803. – I morgon skall jag, vill Gud, sluta den. Om aftonen åter hos Lect. Cleve, fick nyckeln till Bibliotheket. Men för mig var det oangenämt att höra det jag ej hos mig skulle få behålla nyckeln hela tiden, efter aftalet med Lect. Ekm. utan endast då och då, när jag går på bibliotheket.

Sid. 574.

Litterairiska Anteckningar, (fortsättn. från sid. 568.)

92. III. Abschiedsgrüße.

103. IV. Bemerkungen über die Augen (forts.)⁴⁴²
116. V. Kunstnachrichten 1. Nahl und Böttner in Kassel.
124. 2. Ueber die Dresdner Kunstaufstellung.
127. VI. Bemerk über einen Aufsatz im neuen T. 14 &c. 6. S.106. "Ueber die Bedeutung und den Werth der nordischen Mythologie und Poesie; v. Fr. Rühs."
138. VII. Ueber das Herabsteigen in den Crater des Vesuw und des Aetna.
141. VIII. Fortgesetzte Nachrichten über Ungarns neueste Kultur und Literatur
150. IX. Münchner Nationalbibliothek.
156. X. Griffe aus einem Gedankentopf. Von M.J.R.

Siebentes Stück.

161. I. Egaria. Zweiter Gesang.
174. II. Rinaldo's Abentheuer in Schottland. Nach Ariost's Orlando furioso IV. 52. ff.
179. III. Basrelief am Sarkofang Helwetiens. Im Jahre 1799. Von Appenzeller.
185. IV. Fröhliche Botschaft für die Sücklinge oder Hyperkondristen, V.J.H. Campe. angifwes i en adresse till en Seiffert. Med Doctor då i Paris.
203. V. Weibergüte und Männerhärte. v. Gruner
214. VI. Reise aus der Lombardie in das östliche Graubünden.

Sid. 575.

229. VII. Correspondenz- und Kunst-Nachrichten.
1. Churfete in Stuttgart, Stuttgardter Künstler.
236. 2. Van Swieter Maria Wiener Literatur. (Son till den namnkunnige Läkaren) † 28 Mars. 1803.

Achtes Stück.

241. I. Fabeln. 1. Die Glocke und die Dohle. }
244. 2. Der Gelehrte Hämpel. } (Weisse).

⁴⁴² [I marginalen:] Det följande är genomläst ända till den 30.

248. II. Lukrez, 2:tes Buch (v.Knebel).
257. III. Frühlingsempfindung im Alter. (In der Schweiz.) v. Tobler.
260. IV. Worte der Zeit für die Zeit. (von Tobler).
266. V. Sollen wir die Neugriechen in ihrer Aussprache des Altgriechischen nachahmen? Nej.
296. VI. Noch ein Paar Worte über die Nordische Mythologie, Poesie und Deutsche Bardenlieder.
301. VII Correspondenz und Kunstnachrichten.
1. Ueber das Stuttgarter-Theater und deßen neueste Kunsterscheinungen.
303. 2. Wilhelm Heinse, i poesien en lärjunge till den ärevördige Gleim, hvilken han ock dedicerade sina förstlingar (Sinngedichte, Halberst. 1771, författare till Ardinghello och Hildegard var Lector och Bibliothekar i Aschaffenburg, † i Julii 1803.
308. 3. Kunstnachrichten aus Paris.
312. 4. Kunstnachrichten und neueste Literatur von Rom.

Neuntes Stück.

323. I. Fabeln. (von Weisse) 1. Die Nachtigall und der Storch.
326. 2. Jupiter, Loira, Pferd, Hirsch, Stier, Hund und Lamm.

Sid. 576.

330. II. Der wütende Roland.(von Bürde) i Schlesien. Har äfven öfversatt Miltons förlorade paradis.
353. III. Dietrich Tiedemann, Hofrath und erster ordentl. Prof. der Philos. zu Marburg.
368. IV. Blick auf Bayerns Aufklärung und Literatur.
396. V. Herders Anzeige. (Herder har skrifvit sedan 1767.)

Zehntes Stück.

401. I. Gedichte. I. Wider die Ordonnanz, (von Seume.)
404. 2. Valencia. (von A.G. Eberhard.)
408. 3. Epigramme. (von Fr. Kiehlman.)
410. II. Probe einer Uebersetzung von Akenside's Pleasure of Imagination. Von August Rode. (har äfven öfversatt Amlejus och Vitnew.)

433. III. Ueber den Charakter der drey Scriptnationen Ungarns und den Zustand der dasigen Literatur.

Magyar heter sjelfva den Ungerska stammen. De äro mera litterata än Tyskarne och Slaverne, som lefva ibland dem. Bland Poëter hos Magyar, märkes en Virágh, Cso-konay, Mattyási, Versegi, Kováts, Guadányi, Falud, Gyóngyósi, Kisa, Horvath, Kazinczy, Földi, Szaba, en Barbara Molnar. Bland Slawerne märkes en enda Palkovits, som äfven öfversatt Homer på Slaviska. Tyskarne hafva en fru Therese v. Artner (författarinna till die Feldblumen auf Ungarns Fluren gesammelt); Gruber, som utgett Idyller; de förträfflige skriftställare Fessler och Glatz, som lefva utomlands och Teckusch, Lübek och Rosier, hvilka samlade Musenalmanackor.

[I marginalen:] Nazinczy's Berke, en Nennos poëticum utkom jämte Darykas ungerska poëmer 1814 i Pesth hos Truttuch, och Szabo v. Barót, en ung öfvers. af 6–12 B. af Virgils Eneider ock Ekloger på Hexameter.

Samma år utkommo äfven Dan. V. Herzenyis ung poesier (18 26/5 15.)

Sid. 577.

I musiken hafva bland Magyar utmärkt sig, Lawota, och Grefvarne Forgacs och Csaky. Ibland Kopparstickare förwärfwade sig Jalka, Czetter, Karah, Berken namnkunnighet. – Kitz och Säter Hydrotechner.

Gyermathi, Beregszaszi Ungerske Språkforskare.

459. IV. Neueste Literatur und Kunstnachrichten aus Italien v. Ferngow.

475. V. Gegenerklärung.

Elfte Stück.

481. 1. Gedichte. 1. Rosalyre an Koryden (Aus dem Roman der Glotilde de Surwille: le Chastel d'amour.

484. 2. Auf den Tod der in Nürnberg den 4 August d.J. verstorbenen Freyfrau Maria Anna Benigna von Hitten, geb. von Rüd. (v. Knebel)

485. 3. Thorwaldsens Jason. (v. Fr. Brun. geb. Münter.)

486. 4. Der große Geist (v. J.S. Rosenhayn.)

490. II. Proben einer metrischen Uebersetzung des Sophokles (von August Seidler.)

496. III. Ueber Matthisons Anthologie (kommer att bestå af 8–10 Band och omfatta 2 Secler. Den första delen beg. med 2 Schwaber, Georg Rudolph Weckherlin, född 1584 och den berömda Georg Valentin Andrei född 1586. Derpå följa Zinkgräf, Opitz, Simon Dell, Hornburg (född 1605 † 1681 i Naumburg), Flemming, Rist, Tscherning, Skultelus, Gryphius, Schwieger (bekantare under namnet: Philidor, der Dorferer). Hofmannswaldau, Lohenstein, Canitz. Lesser,

Sid. 578.

Brockes, Drollinger och Günther. Albrecht v. Haller slutar den. I spitsen för andra Bandet står Hagedorn, efter honom Pyra, Lange, Zernitz, Gellert, Kleist, Schmid, Rost, Liaz, Sukro, J.E. Schlegel, Lichtwer, Kästner, Gleim och Utz.

500. IV. Ueber eine neue teutsche Bearbeitung des Baylischen Dictionnaire, nebst einer Probe.

516. V. Ueber den Charakter der drei Hauptnationen &c.

527. VI. Ueber die Landschaftmalerei. (v. Fernow)

557. VII. Neueste Literatur- und Kunstnachrichten aus Italien.

Zwölftes Stück. (ett kopst: Denkmal auf seine Durchlaucht den Herrn Erbprinzen von Baden, v. Scheffauer.)

581. I. Uebersetzung des Prolog zum Amiete in Torqvato Tasso. v. Fernow.

586. II. Gedichte 1. Als ich Zumsteeg's Büste von Dannecker sah. (v. Haug.)

588. 2. Epigrammen. (v. Haug.)

589. 3. Die Landschaft v. Fr. Bau.)

592. III. Adam's Gymne. Aus Milton's werk. Par. (v. Röding.)

594. IV. Ueber die Landtschaftmalerei. (Beschluß.)

641. V. Kunstnachrichten 1. Aus Franken

652. 2. Corresp. Nachr. aus Rom. (Humboldt der.)

654. VI. Auszüge aus Briefen. 1. Aus Bayern

656. 2. Aus einem Schreiben aus Zürich

661. 3. Aus Ilmenau.

662. VII. Scheffauers Denkmal auf den Erbprinzen von Baden.

Sid. 579.

Utur Auden's anmärkningar.

S. 113. Till utländningars tjenst, som vilja lära sig Portugisiska språket äro en temmeligen god Portugisisk Grammatika på Fransyska och på Engelska utkomna. Dictionario Portuguez, Francez, e Latino por Joaqvim José da Costa E Sa Lisboa, 1794. folio, och Dictionario Francez, e Portuguez, composte pelo P. José Marques e augmentado pelo J.J. Da Costa E Sa. Lisboa; 1800 folio äro någorlunda brukbara böcker både för utländningar och de infödda.

Miltons Förlorade Paradis, Youngs Nätter, Herveys Beträktelser, Wantons Resor, Cullens Medicina practica och Thompsons The Seasons öfversatta på Portugisiska. sid. 115.

Portugiserne ej så okunnige, som man vanligen tror. Luciaden af Camoës (Uttalas Camöins) är öfversatt på Engelska, Spanska, Franska, Italienska, Latin och Hebreiska. Några stycken äfven på Tyska.

Sid. 171. En öfversättning på Svenska af ett stycke deruti, den berömda episoden om Donna Ignez de Castro. Den bästa bland nyare Portugisiske poëter är Fransisco Diaz Gomes. † 1795. Hans Opera posthuma äro utgifna 1799. De utmärka sig i anseende till renheten i språk och diktion, samt en väl använd kännedom, såväl af de gamla Romares och Grekers, som flera nyare Nationers mästerstycken. Elegien var det skaldeslag, hvori han bäst lyckats. Några bland dem, som äro från författarens späda ungdom, visa hvad han kunnat blifwa, om icke olyckliga omständigheter hindrat hans lopp på den bana, hvartill han af naturen var ämnad. sid. 187. ff.

Sid. 580.

Kastraten Constantini en ypperlig sångare. Angelica Catalani ännu större, torde (enligt Ruden) öfverträffa till och med Mara ock Misstriss Villington. S. 225. seqq.

Augustus

Efter en liten pollution vaknade och uppsteg d. 1^{sta} Kl. för 5. – till middagen främmande hos Brunér's; Lect. Cleve. Häradshöfdingen Borgström och Ivendorf med sin fru, fet som en Sultaninna. – En Kopp Caffé – vid middagen äfven ett glas win. Jag fick flere anledningar att öfvertyga mig, att Häradshöfd. Brunér är en ädel och rättvis man. Assessor Borgström kom också dit sedermera – Jag gick bort kl. 3 vid lag och smög mig till Bibliotheket, der jag förblef till kl. 8. Jag förde bort Kulturen för 1803 och tog med mig Silfverstolpes Litteratur Tidning. NB. bortfört Bauers Taschenbuch, också för 1803 näml. Den andra behåller jag ännu qvar för Chartans skull. – Jag genomvandrade alla 3 rummen och stadnade i Archivet, för att taga skåpet i besigtning. På en N^o af Allgemeine Literatur Zeit. såg jag en recension af Campes Neue Sammlung merkwürdiger

Reisebeschreibungen. Jag beslöt då att se efter hvilka resor den första samlingen skulle innehålla. - Jag genombläddrade alla årgångar, som der funnos i skåpet; men kom intet på det som jag sökte

Sid. 581.

- efter aftonmåltiden spatserte jag och lade mig sedan halfklädd för att tidigare vakna den följande.

D. 2 uppsteg jag kl. emellan 4 och 5 och gick till Bibliotheket. Jag förde bort Litteratur Tidningen, emedan jag fann, att den oaktadt sin nytta skulle blifva för tråkig att genomläsa. – Nu fullföljde jag vidare mina eftersökningar och fann att Campes första samling hade slutats redan 1794 med 12 delar. Nu genomsökte jag ock 1810 års Hamburger Correspondent för att se efter, hvilka ämnen Journal für die neuesten See- und Landreisen skulle innehålla. Äfven nu bedrog mig mitt hopp; ty jag fann på få ställen endast titeln citerad. Det måste varit en annan årgång, i hvilken jag förut såg, hvad jag nu sökte. – sökte Rector Ingman; men träffade honom icke hemma. 1 Kopp Caffé hos Brunér – på visit hos Språkmästaren, drack der 3 Koppar Caffé – Domprostinnan war der också – Kl. 4 kom jag hem. Sedan jag å nyo varit på Bibliotheket och tagit med mig 12:te delen af Bibliothek der deutschen Classiker – Jag fick höra att Franz bortrest med sin far. Det war en fägningsam nyhet. Jag gick åter på Bibliotheket och tog 7 och 8:de delarna af Bibliothek der deutschen Classiker – allmän revision.

D. 3. wagnade jag ej förr än kl. 6. Kunde ej således mera gå på Bibliotheket – war på Post Contoret – afskickade bref till Blomqvist – hos Lect.

Sid. 582.

Cleve. Han låfte kl. 8 komma på Bibliotheket och underrätta mig vidare om dess uppställning – war der den utsatta timman. – eftenmiddagen en kopp Caffé – på Bibliotheket – genomgick Catalogerna, eftersåg, hvilka böcker der finnas öfverhufvud. – litet ledsen.

D. 4. uppsteg och gick på Bibliotheket litet före kl. 6. – fortsatte gårdagens revision. – Såg äfven på Mineralsamlingen – besåg också närmare Kejsar Alexanders bust af gips. Han föreställes såsom Officer, stående med vänstra foten fram. I vänstra handen håller han bakom sig sin trekantiga hatt och i den högra en käpp. En stjärna på bröstet. – På piedestalen stå dessa ord:

Au milieu des combats attirant sur ses traces

La concorde & la Sureté:

Il fait de son triomphe, entouré par les graces

Un festin de la liberté.

en Kopp Caffé hos Brunérs – visit hos Mams. Kniper, drack der 2 Koppar Caffé. – hos Bergholm för att tillsäga honom, det Lect. Ekm. anmodat mig att samla Consistorii Tidningar. Han var ej hem.

D. 5. Kl. strax efter 6 gick jag till assessor Borgström för att bedja honom låta mig se uti Stockholms Posten för 1810 och 11, der jag trodde mig finna underrättelse om Archiwet och dess fortsättning. - Jag hade icke hos honom väntat mig så mycket förekommande. Han erböd mig flere böcker till

Sid. 583.

låns. Jag tog med mig: Der Biograph. Darstellungen merkwürdiger Menschen der drey letzten Jahrhunderte. Für Freunde Historischer Wahrheit und Menschenkunde. Halle 1802. 1^{sta} Bandet utgörande 4 Häften. Sin gosse lät han bära upp till mig följande tidningar: Åskådaren Medborgerlig Weckoskrift i statistiska och politiska ämnen. För år 1811. (116 N^o); Stockholms Posten för år 1810, 11 och 12; Allmänna Opinionens Organ. 1810 (32 N^o); Nya Posten 1810 och 1811; Journal för Literatur och Theater för 1810 och en del af 1811; Polyfon 2 Samlingar. Wid närmare besigtigande funnos ofvannämnda blad dock vara mycket defekta – Äfven tog jag: underdånig Berättelse till Kongl. Majt. af dess Stats Minister för utrikes ärenderne. Dat. Stockh. den 7 Januarii 1813. Stockh. 1813. – Som den ena höfligheten är den andra värd, skickade jag ner Phosphoros och låfte äfven skicka Archivet, då jag får det ifrån Brunérs. – eftermiddagen på Bibliotheket – sysselsatte mig med att i den Alphabetiska Catalogen inskrifva några af de böcker som sednare tillkommit och icke blifvit ännu deruti inskrifna. – Lect. Forsius kom dit upp och anmodade mig att äfven skrifva en förteckning uppå mynten, som finnas uppå Bibliotheket. – Skref mitt bref till Blomqvist, i morgon skall jag afskicka det med Rector Ingman. -

D. 6. wagnade ej förr än kl. 7. Kanske hade jag

Sid. 584.

då ännu icke waknat, om icke postillionen kommit och bultat på dörren. – Jag fick bref ifrån Blomqvist – Häradshöfdingen skänkte mig en silfverpenning, slagen under Georg III. – e.m. en kopp Caffé – på Bibliotheket fortsatte det förra arbetet – besök af Paldani – kl. 7. gick ner till Holmstens hans qvarter. Han nästan trugade på mig ett glas win. – NB. på förmiddagen uppvaktade Rector Ingman. Han frågade om jag här hade condition. Jag vet ej huru jag kom att svara Nej. Han upprepade sedermera ännu: Så; att intet Herrn har condition? Jo, jo sade jag, nog har jag condition – Det war en dumhet. Intet mitt sednare svar, utan den ton hvarmed jag svarade, och hvilken kunde förråda, som hade jag nu först påmint mig att jag hade. Det var en dumhet, att jag ej lät honom förstå, det jag misshörde hans förra fråga – fick ingen sömn förrän kl. 11.

D. 7de uppsteg kl. före 6 och gick på Bibliotheket – arbetade der till kl. 7. War sedan hos Bergholm och hos Paldani. – På eftermiddagen hos Bokbindaren för att se åt om han fått några nya böcker ifrån Sverige; men han hade ej fått några, utom skolböcker och predikningar. – på Bibliotheket

arbetade till kl. 4. – Kl. 6 gick jag dit åter, emedan Franz slutade ABC Boken och slapp derföre hem. Det blef ingen gång af; emedan det började regna just då jag var färdig att bryta upp. Natten till

D. 8 pollution. Intet under. Jag insomnade under sinnliga föreställningar. Uppsteg kl. 7.

Sid. 585.

Litterairiska Anteckningar.

[I marginalen:] d. 7.

ifr. Stockh. Posten för 1810 N° 16.

Den store Läkaren Herm. Boerhaave, Med. prof. i Leyden, hade 2:ne systersöner, Hermann och Abraham Kaau-Boerhaave, som bosatte sig i Ryssland. Den förre, Kejsarinnans förste Lifmedikus, och Directeur öfver alla Med. Collegier i riket, dog i Moskau d. 18. Oct. 1758; den sednare Anat. och Physiol. Prof. i Petersburg och Ledamot af Petersburgska Med. Acad. afled derstädes d. 25. Juli 1758. Han ägde mycket förtroende i Petersburg och har uti lärda werlden gjort sig fördelaktigt känd genom flere skrifter.

[I marginalen:] d. 8.

N° 19. De författare, som gifva oss den bästa idee om hvad man kallar nätthet i skriftsätt äro efter min tanka Shaftesbury, Addison och Swift. Popes talang består ögonskenligen i tankarnes sammanträngning. Ingen annan Engelsk skald säger så mycket tankar inom få rader och med ett smidigt, lätt och werkligen poetiskt uttryck. Den som tviflar derpå, läse med uppmärksamhet hans försök öfver människan. Shenstone.

N°. 24: Det Spanska ordspråket är förträffligt: gör en god handling, så får du afundsmän; gör en bättre, så förmår du dem att blygas.

N° 77. Virgilius skänker oss alltid ett lifligare nöje, än någon annan Romersk Skald, ty han förenar meterns fullkomligaste harmoni med de angenämaste ideer och bilder, som till ex. Qualem virgineo demessum pollice florem, eller Argentum, rariusve [= pariusve] lapis och hundrade andra bättre ställen. -

Virgilius visar mindre qvickhet och mera smak, än någon annan skald. Man erinre sig det stället: Lonqumque bibebat amorem.

Sid. 586.

d. 9. N° 179: Luther skattade Musiken så högt, att han satte den näst efter Theologien. Han spelade sjelf åtskilliga Instrumenter, is[yunner]het flöjt och luta. I hans hus var ofta Concert, hvarvid han

sjelf accompagnerade, äfven sjöng han en skön Alt. Erechlaeus omtalar att Luther, under sitt vistande på Riksdagen i Worms 1521, ofta spelat honom testudine velut Orpheus quidam, sed rasmus adhuc & cucullatus, eoque mirabilior. Lucas Edemberger, som kände Luther lyckades genom en Concert bringa honom ifrån sin vanmagt, hvori han fallit af svaghet, då han engång instängt sig i sin kammare och derjemte äfven afhållit sig ifrån mat. -

N° 186: Den ryktbara Huet. Biskop i Avrancher använde nästan hela sin tid att studera vettenskaperna. Då någon i hans stift engång förgäfves bemödat sig att få tala med honom blott ett ögonblick, utropade han slutligen harmsen: "Gud gifve oss snart en annan Biskop, som slutat sina studier."

Cardinal Richelieu var mycket misstänksam. Hans Kammartjenare Dernoiijers war den enda, som fick ligga i hans rum och bevaka honom. Innan han lade sig, undersökte han ganska noga alla vrår och vinklar af sin kammare. En afton råkade han på tvänne buteljer vin, som man trodde sig hafva gömt mycket väl, och som han misstänkte, att det tilläfventyrs wore gift, tvang han den stackars Des Noijers att tömma dem till sista droppen i hans närvaro.

d. 10. N^{ris}.175 och 275. Johan Baptiste Julius Bernadotte är född d. 26 Januarii 1768. Wid 16 års ålder blef han Soldat. Som Sergeant bivistade han kriget uti Indien; som Bataillons Adjutant återhöll han med sin ståndaktighet ett upproriskt regemente. Han frälste sin öfwerstes lif.

Brigad-Chef vid norra arméen utmärkte han sig vid alla träffningar. – Dagliga träffningar föreföllo vid Sambre, Montigne le Tigneur, Fontaine-Levéque, Flennis &c.

Sid. 587.

Journal forts. från sid.822.

Kyrkan absenterades som vanligt gunås. – Jag var något oredig på förmiddagen, e.m. en Kopp Caffé – ifrån kl. 3 var jag på Bibliotheket och sysselsatte mig med det förra arbetet till kl.7. – ifrån Brunérs tog jag för att läsa: Svar på den i Danska Officiela Tidningen, för den 4 Juni 1813, införda Artikel, angående de af Sverige och England till Danmark gjorda Propositioner af en Svensk. Juni 1813. Öfv. från Fransyskan. Stockh. Grahn 1813. 20 sid. och Debatter i Engelska Öfver- och Under-huset den 18 Juni 1813 angående Traktaten med Sverige. Stockh. Grahn 1813. 24 sid. NB. ifrån Bibliotheket tog jag nionde Delen af Adrastea i anseende till öfversättningen ifrån Lucretius, som der finnes.

D. 9de e.m. på Bibliotheket fortsatte det förra arbetet – Missnöjd i afseende å min discipl.

D. 10de uppsteg kl.7. – 1 kopp Caffé på eftermiddagen. – på Bibliotheket – Mot aftonen besök af Häradshöfdingen, som uppmanade mig att komma ut och spatsera med sig. Jag följde och vi gjorde en promenad omkring Domprostens vidlöftiga åker. Derunder converserade vi om Lector Molin, hvarvid jag omoraliskt nog bar ett för strängt offer åt sanningen. – Jag lade mig denna äfvensom de

föregående aftnarne fullklädd för att desto tidigare wakna; men klädde sedan efter en orolig sömn af mig.

D. 11te uppsteg först kl. 7. Frantz gick i dag i staden med sin pappa och hade således låf på förmiddagen - jag hade besök af Paldani, egentligen icke jag, utan min Carsa. Den blef evacuerad mot löfte att återställas inom en vecka. – Som jag hade någon ledighet, företog jag mig att uppsprätta min hvita siden

Sid. 588.

tygs väst, för att snart underkastas den andra metamorphosen. Jag har nämligen ämnat låta färga den svart för att också hafva en svart väst med mindre omkostnad. 1 Kopp Caffé på eftermiddagen. Emot aftonen förde västen till Färgaren och min blåa surtout till en Skräddare för att omändras till frack alldeles à la mode. – Lade mig halfklädd för att wakna tidigare. Ett häftigt regn uppväckte mig om natten. – Jag vaknade dock icke för än kl. 6.

Den 12te på eftermiddagen på Bibliotheket. Flyttade mitt Canzli i andra rummet. Då jag skulle gå bort, hörde jag att Domprostern var ner uti farstugan. Jag blef villrådlig, hvad jag skulle vid första öfverraskningen svara, stod derföre en stund och besinnade om jag skulle gå ned eller ej. Tog slutligen det förra partiet. Då jag nedkom, syntes han ej. Han var säkert i någon af Auditorierna. – Om aftonen besök af Paldani, Becker och Neovius, hvilka uppmanade mig att komma och spatsera med sig. Jag följde med dem på andra sidan om Carlsborg. – Lade mig åter fullklädd; men afbördade mig sedan det besvärande.

D. 13. väckte mig ett Ryskt Recrut Kommando, som intågade med sång, ur sömnen. Jag uppsteg. Kort derpå slog kl. 4. – e.m. en kopp Caffé. – Jag kom öfverens med Häradshöfdingen att fara ut och ro drag i eftermiddag. Då jag till den ändan nedgick kl. 5 fick han främmande, neml. Häradshöfdingen Borgström. Jag drack en kopp Thé och tog med mig Secret. Hagelin och drängen Sundholm. Wi hade redan rott upp till Finnby. Det såg ännu bedröfligt ut. Jag fick äntligen en gädda af 2 lispund ungefär. Det blef också den enda. Wid återkomsten ifrån Kallola, ½ mil från staden, rodde jag hela vägen. Wi framkommo något sent, så att man var nödsakad spisa med ljus. Jag fick ock ljus på min kammare, hvarvid jag las litet och lade mig kl. 10.

Sid. 589.

Litt. Ant. Forts. från sid. 583.

Hans Generaler, intagne af den djupaste högaktning för hans skicklighet och förtjenster, förmådde honom äntligen att emottaga Generalsgraden.

En sammangaddning af alla Grenadiererne sände en deputation till Högquarteret att förklara, det de ej mer ville ligga under bar himmel, utan cantonnera. Generalerne, bekymrade, skickade efter Bernadotte. Han kom och rusade med sabeln i hand emot de utskickade liksom emot fienden; han dref dem ur Högqvarteret, gick midt ibland grenadiererne, och med den kraftiga vältalighet, som är honom egen, återförde dem till sina skyldigheter, och återställde ordningen.

Wid farten öfver Roer twingade han en öfverlägsen fiende att fly, och jagade honom på andra sidan af Rhenströmmen. Vid Maastrichts belägring hade han befälet öfver attacken vid Villiker fästningsverk, och befordrades under belägringen till Divis. General. Wid första öfvergången öfver Rhenströmmen var Bernadotte på Armeens högra flygel. Han öfwerwann alla hinder. Han njöt sjelf ingen hvila, förr än hans Division war försedd med alla sina förnödenheter, och på detta sätt vann han det ljufva tillnamnet: Soldatens Far. Armeen återgick till venstra Rhenstranden. Bernadotte verkställde detta återtåg, som segervinnare. Man såg honom öfverallt, och alltid der faran war störst. Efter stilleståndet woro Montabour, Limbourg, Wisbadens höjder, Königstein, Aschaffenburg, Burg Wench, Höchstedt, Altdorf och Neumark skådeplatser för Bernadottes ära. Ärkehertig Carl med 25000 man utvalda troppar uppehölls d. 3.4. och 5. Fructidor af en Division, 6000 man stark. Tünningen togs och återtogs sex gånger. I denna svåra kamp öfverträffade Bernadotte sig sjelf. På 3dje dygnet kl. 10 om aftonen, gjorde han en retraite af två lieues. Följande dagen tvungen till återtåg, verkställde han det med noggrannheten af en exercis.

Prins Carl hade intagit vägen till Frankfurt. Bernadotte

Sid. 590.

skulle anfälla fienden vid Bourg-Eberach. Österrikarne kullkastades på alla punkter och öfvergåfvo sina positioner. Genom denna seger hade Prins Lichtenstein med dess Av.g. af 6000 man blifvit fången, och vägen öppnad till Frankfurt; men resten af armeen kunde icke förfölja, och Bernadotte fick ordres att gå tillbaka.

Så stora mödor hade skadat denne Generals hälsa. Tvungen lämna armeen, tog han någon hvila i Weltzlar vid Rehn. Efter den olyckliga bataillen vid Würtzburg skyndade han till armeen, der hans närvaro behöfdes. Ifrån Sambres och Maas Armeen for Bernadotte att förstärka den Italienska med 15000 man. Soldaten, hvars sold hade uteblifvit, nekade att marchera vid Milan. Bernadotte, färdig att våga allt, steg af sin häst, satte sabelspetsen mot första Grenadierens bröst, och ropade åt honom med en dundrande stämma. Från högra flanken marche, eller är du död. Grenadieren lydde: hela Divisionen marcherade och Bernadotte framkom till bestämd ort, att kröna sig med nya lagrar vid Piave, Tagliamento och Gradisio. Denna fästning eröfrade han inom 6 timmar, och tog till fånga 4000 man garnison. En colonne betänkte sig att vada öfver en ström, der vattnet gick upp till hakan. Det var i Mars månad. Bernadotte kastade förut och kom öfver; hela Divisionen följde honom. Alldrig började han en träffning utan att hafva talt till tropparne. Vid Tagliamento sade han endast:

"Mina vänner, kom i håg, att I kommen från Sambre- och Maas-Armeen, och att Italienska Armeen ser på er." Bataillen vana, Bonaparte, som förde högsta befälet, skref till Directorium ett stort beröm öfver Bernadottes kloka och väl utförda manoeuvrer. De talanger Gen. Bern. ådagalade i krigs administrationen fäste äfven Regeringens uppmärksamhet och han kallades i en ganska vådlig tidpunkt (1799) att som Krigsminister styra hela Krigsväsendet i Frankrike. Snart blef han dock återkallad att på stridsfältet förvärfva ny ära; 1804 utnämndes han till Marshalk af Frankrike, samt den 5 Juni 1806 till Prins af Ponte Corwo.

Sid. 591.

Han har alltid anført en eller flere af de Armee Corpser, som deltagit i de stora verldshändelser, hvarigenom Napoleon ändrat Europas politiska ställning. Han är förmäld med Bernardine Eugenie Clary, syster till Drottningen af Spanien (Jos. den förstes) gemål, med hvilken han äger en son, Joseph Franz Oscar, född den 4 Julii 1799. Bernadottes utseende är manligt, hans lefnadssätt värdigt utan luxe; alfvarlig i sitt befäl är han tillika artig och förekommande i umgänget.

[I marginalen:] I början Juni månad af 1804, utnämndes han till befälhafvare i Hannover efter Mortici, och förvärfvade sig der invånarnes kärlek och tillgifvenhet. Då Kriget sedermera utbröt med Österrike, marcherade han till Solumen och commenderade, d. 12. slaget vid Austerlitz franska armeens centrum. I kriget, som sedermera fördes med Preussen, tog han äfven en verksam del. Det var han, som i Lübeck förstörde de sista öfverlevforna af preussiska armeen och tog äfven till fånga en del af den Svenska Korps, som låg i Travemünde. – I det sednare kriget bivistade han slaget vid Pultusk och andra smärre. Blef d. 5 Juni 1807 blesserad i slaget vid Spandau, så att han ej kunde komendera sin Korps i slaget vid Friedenau. Efter freden i Tilsit stannade han med sin Korps i norra Tyskland. Då kriget ånyo utbröt med Österrike deltog han såsom Saxiska armeens befälhafvare äfven i slaget vid Wagram.

No. 61. 1811

Joseph Montgolfier var född 1740 i Annonai, i Departementet Ardeche, hvaräst hans far ägde en betydande pappers fabrik. Sonen, som ifrån barndomen hade samlat en mängd mekaniska idéer, och deraf formerat sig ett eget kunskapssystem, ville införa nya methoder i faderns handtering, men de antogos icke, emedan de föreföllo sig nog kostsamma. Han anlade derefter egna Manufacturer i södra delen af Frankrike; men som han var sysselsatt med sina undersökningar, felades honom den vid sådana inrättningar nödiga betänksamhet. Sedan han gift sig år 1770, öfverlämnade han bestyret om både hushåll och rörelse åt sin hustru och företog resor för att obehindradt kunna fullfölja sina idéer. Alla mekaniska konster voro föremål för hans undersökningar, och deribland Boktryckarekonsten; hvilken han förökade med Stereotyperne långt innan denna uppfinning blef antagen; men förnämligast fästade Hydrauliken och konsten att resa i luften hans uppmärksamhet.

Han hade redan någon kännedom af nyare Chemien, då han uppfann sin Aerostat; men hvarken behöfde eller begagnade han dess principer dertill. Han hade observerat, att ett Kläde, då det hålles öfwer elden, skulle stiga uppåt tillika med den förtunnade luften, så framt det ej kvarhölls, och att det således endast ankom derpå att innesluta denna luft i ett tätt och tillräckligen rymligt omslag, för att dervid kunna fästa en tyngd, som ej förmycket minskade den specifika lättheten. Sitt första försök gjorde han,

Sid. 592.

med sin broder Stephans biträde, uti Avignon, med en liten kula; och sedan han derigenom försäkrat sig om riktigheten af sin idee, verkställde han ännu ett prof i närvaro af landständerne i Vivarais, som då voro församlade i Annonai. Detta skedde d. 5 Juni 1783. Kulan, som vägde ungefär 500 skålpund och inom ett par minuter fylldes med en luft, hvilken var blott hälften så tung som den athmospheriska, uppsteg hastigt till en ansenlig höjd och nedsänkte sig en half mil derifrån, ännu så lätt, att den ej skadat vinrankorna; på hvilka den nedföll. Nu återstod blott att gifva machinen ett medel att i längre tid uppehålla sig i luften. Det påfanns, och försöket dermed anställdes i Paris kort derefteraf Steph. Montgolfier med en Aerostat af 70 fots höjd och 46 fots diameter. Den bar ett galleri och derpå en ugn, som uppvärmdes genom halm och olja och hvarv ögonblick försåg machinen med nytt gas. Två oförfärade Physici uppstego i luften med denna Aerostat, och vid samma tid gaf Joseph M. Lyons invånare ett skådespel, hittills det enda i sitt slag, neml. med en Aerostat af 126 fots höjd och 102 fots diameter, som bar 7 resande, bland hvilka uppfinnaren sjelf äfven var. Den nyare Chemien har väl gifvit andra medel till Ballonens fyllande. Men det af Montgolfier uppfunna förblifver dock alltid det lättaste och minst kostsamma. Derefter började M. sysselsätta sig med ideen till sin hydrauliska machine, som är känd under namn af Belier hydraulique, h:n han likaledes med sin brors biträde sammansatte och sedan betydligt förbättrade. Juryn för Decennialpriserna satte denna uppfinning främst ibland de nyttiga upptäckter, hvarmed Mechaniken i sednare tider blifvit riktad. År 1783 erhöll M. i anseende till sin Aërostat, en pension af 40000 Livres, och tillika bestämdes en penningesumma, att derföre uppresa åt honom en minnesvård i Annonai. Efter Revolutionen utvaldes han till Medlem af Bureau consultatif des Arts & des Manufactures, och utnämndes till Demonstrator vid Conservatoire des Arts & Machines. Snart blef han äfven ledamot af National Institutet och prydd med Heders Legionens tecken. M. †

Sid. 593.

1809 af apoplexie, och har efterlemnad en son, som ärft sin fars kärlek för de mekaniska vetenskaperna.

N° 78. Upprinnelsen af ordet Galimathias.

Detta ord har tillkommit igenom följande tillfällighet. En fransk Bonde; vid namn Mathias hade en process om en Tupp (på latin Gallus). Procuratorn, som efter tidens bruk förde hans sak uti latinska språket; lät ofta höra de orden Gallus Mathiae, men förvillade sig stundom och sade Galli Mathias. Och som detta ej innefattade någon förnuftig mening; så tog man sig anledning att af dessa viktiga ord skapa det nu brukliga Ordet Calimathias, för att dermed utmärka ett meningslöst eller oredigt anförande.

Nº 96. Djurkärlek.

Banianerne (ett Asiatiskt folkslag) anställa årligen, på en viss dag, en ordentlig måltid för flugorna. För dem uppdukas bord med säckrad mjölk i många fat, och omkring uppvakta åtskilliga personer för att vårda och hjälpa hvarje fluga som är i fara att drunkna. En viss tid på året vandra äfven desse Burianer [!] öfverallt med rispåsar under armen för att uppsöka myrstackar, och kasta på hvardera en hand full ris. De visa derjemte en faderlig omsorg för vägglöss, loppor och andra blodsugande kräk, för hvilka de inrättat åtskilliga hospitaler. Då och då betingas med någon fattig usling, som, för god betalning, förmås att tillbringa en natt i ett sådant hospital och öfverlämna sig till de inbudne gästernes välbehag. Till den ändan bindes han till händer och fötter, så att han ej må förstöra deras måltidsro.

Nº 170 af Stockh. Post. för 1813.

Benämningen af ordet Balk i vår lag skall hafva uppkommit af den tillfällighet, att Wiger, Spåking (sedan Lagman) hos Ingjald Ilråda för den del af riket som hörde under denne Konungs spira, samlat en mängd laga stadgar och låtit uppskrifva dem på bjelkarna under taket i Kongshuset.

Nº 39 af Allmänna Journalen för innevarande år.

Art. Öfversigt af Tysklands Literatur för år 1812.

Sid. 594.

Den Bibliska philologien har blifvit bearbetad af Jahn, Canonicus i Heidelberg, som utgifvit sitt Enchiridion Hermeneuticis V. & N Testamenti; Gräff, hvars "Philosophische Wertheidigung der Wunder Jesu" är ett för den Bibliska kritiken dyrbart arbete; och af Evald, hvars "Religionslehren der äldern heiligen Christen" svara ganska väl mot tidens behofwer och skola visserligen bidraga att hos bildade läsare stärka förtroendet till Bibeln. Af Rosenmüllerska Scholierna öfver G. Testamentet är 7:de delen utkommen öfver de mindre propheterna. I synnerhet förtjenar D. Künöls i Giessen "Kommentar zum Neuen Testament" att omnämnas.

[I marginalen:] 3^{die} vol deraf (Evangelium Johannis, ill. Chr. Theoph. Kuinoel. 220 s. 8. Leipzig) utkom.

Mästa uppmärksamheten bland Lat. Litteraturens produkter förtjenar ostridigt Wielands öfversättning af Ciceros alla bref. 5^e Tomen har förledit år blifvit fullbordad. Af Catullus, Tibullus och Propertius har en täck upplaga i fickformat utkommit genom Schäffers föranstaltande. Schütz i chronologisk ordning inrättade kritiska upplaga af Ciceros bref är nästan fullbordad; af Woltmanns Tacitus har man fått 4:de Bandet. Såsom bevis på Latinska skaldekonstens framgång i Wien, må nämnas afl. presidentens v. Schittlersbergs Skaldestycke: "Nemus Vindobonde proximum, vulgo Prater" af ungefär 1000 hexametrar, (med bifogad tysk öfv. af utgifvaren prof. Stein.)

I Mythologi och Archeologi har genom 4:de (sista) Bandet af Creuzers "Symbolik und Mythologie der alten Völker, besonders der Griechen" ett arbete blifvit fullbordadt med hvilket tills närvarande intet kan mätas i sakrikhet och djup forskning. Stora förtjenster äger äfven Hug i Freiburg för sina skarpsinniga "Untersuchungen über den Mythos der alten Welt, vorzüglich der Griechen". Biträdd af sådana hjälpedor har äfven ett fruntimmer, friherrinnan la Motte Fouqué företagit sig att utarbete en pantheistisk Mythologie uti "Briefe über die griechische Mythologie für Frauen. (Berlin mit 4 Taf.)" Med en lefvande fantasi målar här den grekiska fabellärna, skönare än kan hända Grekland sjelf hade kunnat föreställa sig henne.

[I marginalen:] Igenom detta werk gör man ett viktigt steg till den philos. kännedomen af de gamles Gudalära. 3 Bandets 1^{sta} afd. 654 s. 8 inneh: Die Gr. Lehre von den Heroen und Dämonen; die Griechischen Religionen und Mysterien, Pan und die Musen, Ceres, Proserpina und die Eleusinien; Ein Blick auf das Verhältnis des Heidenthums zur chr. Rel. 2 kopst. upplysa boken; ett af dem inneh. några först nyl. bekanta war- afbildningar, som hittills varit outgifna. I st. för den lofvade 2 Afd. af 3 Bandet är 4de och sista utgifvet.

Sid. 595.

Äfven smärre afhandlingar, såsom Buttemanns "über den Mythos der Sündfluth" och Hülmanns "de Apolline urbium conditore" förtjena att ihågkommas.

[Imarginalen:] Fr. Majer har utgifvit 11te årgången (för år 1813) af sin Mythologisches Taschenbuch. Mit (6) Kupf. 314 s.

Nº 111 af Stockh. Posten för 1811.

Plan och Spherisk Trigonometrie, författad af Carl Er. Kjellin, och utgifven af Kongl. Artillerie Committeeen recommenderas.

N° 118. Dvärgen Jeffery Hudson.

I Edinburg finnes en förträffligt arbetad målning, som föreställer Carl I och hans Gemål, samt bredvid dem den bekante Dvärgen Jeffery Hudson, i hvars lilla kropp bodde en hjertesjäl. Vid 7 års ålder var han ej mer än 16 tum lång. Hertigen af Buckingham tog honom i sin tjenst, och H. hade en gång den äran att, till Hofvets förlustelse, blifva framsatt på bordet, innesluten i en kall pastej. Efter Konungens förmäling kom han i tjenst hos Drottningen, som uppdrog honom det wärf, att hämta hennes Barnmorska från Frankrike. På denna resa blef han tagen till fånga af en Sjörofware och förd till Dünkirchen. Der hade han en lika farlig som löjlig envigeskamp med en Kalkontupp, hvarom en formelig hjelkedikt författades. Under det borgerliga kriget, tjente han som verklig Officer vid Rytteriet. Han följde Drottningen till Frankrike, der han kom i en häftig tvist med en Herr Croffts och utmante honom på pistoler. Croffts antog utmaningen, ställde sig emot Hudson, men i stället för pistol, tog han fram en lavementspruta. Den lilla mannen blef högst förbittrad öfwer detta gäckeri, och sköt på stället ihjäl sin motståndare. Denna händelse ådrog honom Drottningens onåd. Han måste lämna hofvet, begaf sig derefter till sjös, blef uppbragt af en Turkisk sjörofware och såld i slafveri. Han befriades likväl derifrån, befordrades till Capten på Kongl. flottan, återkallades till Drottningens hof, och förblef i Frankrike, intill dess Carl II:dre tillträdde regeringen. År 1682 blef H. misstänkt att hafva deltagit i Catholikernes conspiracy, och han kastades i fängelse, der han dog i sitt 65:te år. Aldrig har en dvärg haft så besynnerliga händelser. I ett fängelse började han sin bana, i pastejen, och i ett fängelse slöt han densamma.

Sid. 596.

N° 122. En Italiensk öfversättning af Homers Iliade utaf Chevalier Vincente Monti har nyligen utkommit i Brescia i 3 band. Alla kännare instämna deri, att denna öfversättning är ett verkligan classiskt arbete.

N° 126. Ännu vid slutet af 15:de århundradet betjente Ungrarne sig, med mycken framgång af Stridsvagnar, uti Krig emot Turkarne. På hvarje sådan vagn suto en vapenknekt och en Skarpskytt, som bakom en skärm hade en mängd gevär liggande i ordning. Några tusende sådana vagnar ställdes för härens front, avancerade och gjorde fienden stor skada. De användes äfven, att på fria fältet betäcka Troppar på deras svaga sida.

N° 172: Efterverldens otacksamhet.

Det är dock hårdt, anmärker en ryktbar författare, att så många stora skalder alldeles råkat i förgätenhet hos sina efterkommande. Aurelius Prudentius Clemens skref sekler tillbaka fjorton

sånger om Martyrkronan. Hvilken känner nu dem? Den första anglosachsiska skalden Adelemy sjöng, för 1000 år sedan, Jungfrurnas lof, de 8 Hufvudlasterna och mycket mera. Jungfrurna prisas ännu beständigt, och Hufvudlasterna öfvas flitigt; men hvilken läser Adelemy? Marbodus af Angers skänkte werlden i elfte seklet en Lärodikt om de ädla stenarnas hemliga krafter; men våra sköna, så gerna de pryda sig med ädla stenar, lita dock mest på sina ögons hemliga krafter. Nicolaus de Clemangis skilrade Bondlefvernets Lycksalighet och Tyrannernas Elände; likväl gifves det ingen människa, som beklagligen icke hellre vore en Tyrann än en Bonde. Nigellus Wirecker, omkring år 1200, utgaf en Narrspegel, uti hvilken han liknade Munkarne, som traktade efter indrägtiga Abbotsdömen, vid åsnor hvilka, i stället för sina korta svansar, önskade sig långa. Sådana åsnor se vi ännu dagligen, men ingen menniska som skådar i Wireckers spegel. Otacksamma efterwerld, tillägger han till slut, jag tror du vore i stånd att förgäta sjelfva Zadiks prophetior.

Sid. 597.

N° 177. Man hade hittills tviflat om existencen af en Bok, som finnes i Prinsens af Ligne Bibliotek, och för hvilken Kejsar Rudolph skall hafwa bjudit 11000 Ducater. Den har följande titel: Liber passionis Domini nostri Jesu Christi, cum figuris & characteribus ex nulla materia compositis. Denna bok finnes verkligen och äges ännu af familjen Ligne. Den innehåller 24 pergamentsblad i 12:o, hvilka synas alldeles toma; men om de tryckas fast uppå det blå papper som åtskiljer dem, upptäcker man bokstäfver och figurer, som äro beundransvärdt fina och fulländade. Ehuru något årtal icke är utsatt i boken, kan dock slutas, af ett deri anbragdt Monogramme af Henric VII, till åren emellan 1485 och 1509.

N° 183. d. 9. Aug. 1811. – Pastor Ermenard har på ett ömkligt sätt blifvit beröfvad Wettenskaperna och sina vänner. Under det han på sin resa i Italien for ifrån Neapel till Rom, skenade hästarne. Vagnen sönderslogs och E. krossade dervid hufvudskålen emot em spetsig stem. Åtta dagar derefter dog han 42 år gammal. Han hade genomrest Grekland, Turkiet och en del af Asien. Han ägde en verklig skatt af kunskaper, som, förenade med den lifligaste fantasie, framlyste i alla hans arbeten. Hans poemer Sjöfarten och Trajani Triumph skola värderas i alla tider.

[I marginalen:] d. 14.

N° 199 I Languedoc var, under det 13:de och 14:de århundradet den som Lag gällande sed, att, då en man eller hustru beträddes med ägtenskapsbrott, dömdes en sådan att vid middagstiden, splitt naken, springa från den ena ändan af staden till den andra.

År 1705 afskaffades bruket af pikar vid hela franska Infanteriet och i stället antogs Bajonetten. Denne war redan många år förut bekant; men man betjente sig af honom endast vid några få Regementen.

N° 200. Herr Humboldt beräknar allt, sedan upptäckten af Amerika, ifrån denna verldsdel till Europa ankommet guld och silfver till 18,286,000,000 Livres.

N° 208 Theophrast Renaudet, Läkare i Paris, samlade och antecknade nyheter af alla slag, för att roa sina sjuka; ock det lyckades honom, att derigenom, framför andre Läkare, blifva påkallad

Sid. 598.

och tillitad. Många gjorde sig sjuka, eller föregåfvo en opasslighet, för att få pretext att kunna begära hans besök. Detta förde honom på den speculation att utgifva Tidningsblad, som innehöll underrättelser från åtskilliga länder. Han erhöll dertill ordentligt privilegium år 1632 och blef således den förste Tidningsutgifvare i Frankrike. I Venedig voro sådane Kringflygande Blad redan förut i bruk. Man gaf dem namn af Gazetter, af den anledning att en hvar betalte för läsningen ett litet mynt kalladt Gazetta.

Vattumannen. (N° 5. Stockh. Post. för 1812.)

Om våren 1776 hade förpaktarne af fisket i den så kallade Konunga-sjön i Ungern flere gånger blifvit varse ett naket fyrfotadt djur, utan att närmare kunna utröna dess skapnad, emedan det alltid hastigt lopp undan och försvann i vattnet. Fiskarne lurade dock så länge ut det samma att de ändtligen förmedelst sina utsträckta nät fingo det i sitt våld; och med yttersta förundran funno det vara en menniska, den de genast bragte till den furstlige förvaltaren i Kapuwar. Furstliga Direction derom underrättad, befallte det Vattumannen skulle förvaras, och ställas under en dertill utsedd persons uppsigt. Djuret tycktes vara vid 17 års ålder, och hade alla mensklige lemmar ordentligt bildade, utom det att händer och fötter voro krokiga, emedan han krupit; emellan dess tår och fingrar, fanns en mycket tunn hinna nästan såsom på simmfoglar; också simmade det såsom andra vattendjur samt hade en del af kroppen betäckt med fjäll. Man lärde Vattumannen att gå och gaf honom i början endast rå fiskar och kräftor att äta, dem han med största appetit förtärde. Uti ett stort med vatten uppfyllt kar badade han sig med serdeles nöje. Kläder voro honom till mycket besvär, och innan han hunnit vänja sig vid bruket deraf, kastade han dem ofta ifrån sig. Wid kokade grönsaker, mjöl eller köttmat hade han alldrig rätt kunnat vänjas, och hans mage syntes ej heller väl fördraga denna föda. Äfven lärde han tala och kunde tydligt utsäga många ord, arbetade flitigt och blef tam. Men efter 3 fjerdedels års förlopp, då han numera ej så strängt bevakades, gick

Sid. 599.

han utur slottet öfver bryggan; och då han såg slottsgrafven, kastade han sig med klädern deruti och försvann. Efter den tiden har han stundom blifvit sedd, men ej kunnat fasttagas.

Uti ett verk, kalladt les Delices de la Hollande, berättas huru man år 1543, efter en förfärlig storm, som sönderbröt dammarne för Westfriesland, funnit en Hafsfru på en äng. Man förde henne till Harlem, gaf henne kläder och lärde henne sticka. Hon förtärde all slags föda, lefde flera år, men lärde aldrig tala och behöll alltid sin benägenhet att vara i vatten.

Desponde omtalar en man och en qvinna, som på en gång blifvit fångade i vattnet; den sista lefde några år och lärde sig sticka. Flere sjöfarande omtala dylika händelser och synes troligt att sådane människor från barndomen af händelser eller en oemotståndelig lust blifvit förde i vatten och vant sig vid detta element.

Nº 15. Dryckenskap af Kotzebue

I vinet är Sanning, säger det gamla latinska ordspråket, och den fordne Skalden Oven tillägger: Följaktligen skola Tyskarne helt säkert finna henne. Men redan långt före Oven och äfven efter honom har man uti både wers och prosa anmärkt Tyskarnes böjelse för dryckenskap. Tacitus yttrar sig: "Att dricka dag och natt är ingen skam bland Tyskarne. Drickande stifta de förbund; drickande välja de sina furstar, börja krig och sluta fred. I dryckeslag (säga de) råder ej någon förställning; vinet uppeldar till dristiga företag." – Med alfvar förebrår Salvian, i 5:te århundradet, Tyskarne deras omåttlighet, och med förakt talade den Grekiska Kejsaren Nicephorus Phocas derom år 988, till Biskoppens af Cremona, Otto I:s sändebud. "Din Herres Krigsfolk, sade han, göra buken till Gud, och äro tappre endast drickande." – Märkeligt är, att äfven Kejsarne måste, vid sin kröning, med ed försäkra Påfven att wara nyktre. Vis sobrietatem cum Dei auxilio custodire? var ett formligt spörsmål, som Påfven plögade göra Kejsaren.

Adeln eftergaf ej furstarne uti drickande. Genom dryckenskap skulle man visa sig vara sitt adelsskap värdig; hvarföre dem gamle Skalden Bensilius, sjelf Tysk, sade:

Illie nobilitas alterno nomine digna.

[I marginalen:] 1809 d. 12 Jun. skall på Reag Prestegård vid norra kusten i Skottland Miss Mac Kay hafva sett ett ur de skummande böljorna framstickande Hafsqvinnohufvud. Ansigtet var plump och rundt, ögon och näsa små (de förra af grönlik färg) men munnen stor, framdelen af hufvudet, näsan och hakan voro hvita, men sidorna af ansigtet af en klarröd färg. Hufvudet var ganska rundt, håret tjockt, långt och glänsande, halsen smal, fin och hvit. Armarna voro långa och smala, liksom händer och fingrar, på hvilka alldeles ingen simhinna var synlig. Ibland lade hon högra handen under hakan, simmande i denna ställning framåt. Journal för Litt. och Theater. 1812 Nº 45.

Exhaurire cados, siccareque pocula longa.

Men icke blottaren, utan äfven sjelfva Gudligheten förenades i medeltiden, med böjelsen för dryckenskap. Strasburgs Invånare, Män och Qwinnor, samlades ärligen den 29 Aug. i sin Hufvudkyrka, för att fira dess Jubelfest, icke med bön och sång, utan med mat och drick. Man sjöng wäl, men endast gatvisor. Gudeliga och Lekmän fyllde sig hela natten. Hufvudaltaret tjente till skänk, och knappt lemnades der en liten plats för Presten, hvilken, under det man dansade, drack och Gud wet hvad som mera företogs, oupphörligen läste Mässan. Äfven de öfrige Altaren voro betäckte med vinflaskor. En hvar måste dricka, och den som rusig insomnade, väcktes med nålstung. De andelige fäderne funno sin fördel vid sådane Orgier och – tego. 1480 predikade en vid namn Johan Geiler emot dessa utsväfningar; men förmådde ej utrota denna älskade folkfest. Först år 1549 blef den, igenom en i Saverne hållen Synode, alldeles afskaffad.

Äfven Tyskarnes döda hedrades dermed, att man behällde grafvarne med win. Särdeles, t.ex. då Henric Frauenlob (en Poet som ständigt besöng det vackra könets företräde) blef 1317 buren till grafven af Damer i Maynz, göts de sköna icke blott tårar, utan äfven så mycket vin på hans lägerstad, att kyrkans korsgång dermed öfwerswämmades.

En Biskop i Strasburg lät år 1468 på en klippa vid Saverne, bygga ett slott Haut-Barr kalladt, hvilket snart blef ett af landets vigtigaste fästen, och hvarest, i 13:de århundradet, många adeliga vasaller bosatte sig. År 1583 lät Biskop Johan af Mandescheide-Blankenheim befästa detta slott på nytt, och stiftade år 1585 Broderskapet af Hornet. En hvar, som skulle upptagas i detta samfund, måste tömma ett stort Dryckeshorn på en gång. Detta horn förwaras i Savernes slottskällare, tillika med en bok, som innehåller namn och valspråk utaf samteliga Herrar Bröder af Hornet. Ibland dem befunno sig äfven Henric af Bobenhausen, Stormästare af Tyska orden, en Hertig Fredrik af Sachsen, Grefvarne af Salm, Nekenburg m.fl. Hornet var konstigt arbetadt och försedt med Latinska inskrifter. En af dem war: India remota cornu dedit, da Deus praesens praesidium huic arcu tuoque favore cor millius evehe. – Nästan alla folkslag, serdeles Tyskarne betjente sig fordom af Horn till dryckeskärl.

Sid. 601.

De fordne Wender. (N° 16. 1812)

De fordne Wender woro ett godt ärligt folk. Gästfriheten hölls ibland dem i mycken helgd. Den som beträddes att fela emot dess lagar, eller vägrade härbergera och undfägna någon, blottställde sig för menighetens bittra harm. Man satte eld på hans hus, som jemte allt hvad deruti fanns uppbrändes. Stöld var hos dem okänd. Den helige Biskop Otto förundrade sig vid sin ankomst, att

detta folket ej hade något begrepp om lås och nyckel. Intet rum war tillstängdt. Penningar, wapen, klenodier, allt lämnades olåst. Intet exempel af tjufnad. Det förekom dem derföre löjligt, då Biskop Otto, som så mycket prisade sin religion, likväl fann sig föranlåten, att inlåsa sina effecter för sitt christna resällskap. Om stråtröfveri, mord, bedrägeri, orättfärdighet, falskt vittnes börd och andra grofwa brott voro de alldeles okunnige. De förskräcktes, när de hörde, att christna Regeringar måste, till säkerhetens och rättvisans handhafwande använda stegel och hjul, eld, svärd, tortur, o.s.w. och att Christna kunde på detta sätt förfara emot hvarandra, i anseende till förbrytelser, som ibland hedningar alldrig förspordes. (Se Wita S. Ottonis.) I allmänhet blefvo deras seder mycket berömde af deras omvändare, hvilka tillstodo, att dessa menniskor skulle befunnits oklanderlige, allenast de ej warit så stora prestfiender. Detta bekräftas af åtskillige Historieskrifvare. Med eld och svärd bragtes denna nation till Christendomen, och blef dervid nästan utrotad, i anseende till dess tappra och hårdnackade motstånd.

N° 18 En Resande berättar, att han i München hos Georg Jeantet, sett en Bofink och en Canariefogel, som kunde räkna och bokstafvera.

Framför Bofinken lades 3 rader N:or från 1 till 9, skrifne på små kortblad, och bakom dem äfven några Nollor. Jag frågade fogeln, (säger den Resande): huru mycket gör 7 och 9! Hvarpå han häftigt tog med näbben fram N° 1 och derefter 6. Jag frågade vidare, huru mycket är 4 g^t 8? Fogeln gick då till 3 och derpå till 2, hvilka numror han framlade. Den aritmetiska ordningen följdes af honom alltid, så att den N^o, som börjar talet, hämtas först. – äfven framställde jag en subtractions fråga. Om man tager 2 ifrån 9, huru

Sid. 602.

mycket återstår? Till min förundran bar kan fram N° 7.

Derefter blefvo 3 rader bokstäfwer af hela Alphabetet fogeln förelagde, hvaraf han skulle sammansätta de ord, som man ville uppgifva. Jag nämnde namnet Constance. Ganska gesvindt tog han ut bokstäfwerne C.o.n.s.t.a.n.c.e., men den sista eller e bragte han ej till sin herre, utan till mig. Jag emottog densamma, och smekte fogeln, men han gick ej ifrån mig förrän jag gifvit honom sitt e tillbaka.

Nu kom ordningen till Canariefogeln. Man förelade honom att sammansätta årtalet, och han bragte ganska riktigt 1.8.0.7. tillsammans. "Gif mig ert ur, sade Jeantet till mig. Fogeln skall säga oss hvad klockan är." – Hon war då ett. Jag framlade uret; han tittade noga på wisaren, och tog fram N:o 11. Jag ställde derefter uret på 3, och fogeln hämtade genast en trea.

Nº 27. Jordbäfningar i Calabrien.

1602, d. 10 Augusti, utan skada.

1609 flere månaders jordbäfning och staden Nicastro förstörd.

1616 d. 12 Jan. utan betydlig skada. Äfven i December samma år.

1617 flere mindre jordstötter.

1620 och 1621 likaledes.

1626 i Mars. Stark jordbäfning öfver hela Calabrien. Districten kring Catanzaro och Girifalco helt och hållet förstörde.

1627 i Mars ny jordbäfning.

1638 d. 25 Mars en förskräcklig jordbäfning i Calabrien, hvarvid 200 orter förstördes och 9000 menniskor bragtes om lifvet. Den fortfor hela Juni månad.

1640 ånyo 700 menniskor dödade. Serdeles häftig d. 19 Juni.

1644 åter här och der mindre jordstötter.

1646 under hela sex månader beständiga jordbäfningar, dock utan skada för Calabrien.

1654 ny jordbäfning i detta landet, men ännu häftigare i Campanien och Terra di Lavoro.

1659 d. 5 Nov. en förskräcklig jordbäfning uti nedra Calabrien, hvarvid 52 orter förstördes och 2035 menniskor omkommo.

Sid. 603.

1660 fortfor jorden att skakas.

1682 d. 2. Oct. häftig jordbäfning i Nedre Calabrien.

1693 den rysliga jordbäfningen på Sicilien, som förstörde hela landskapet Catania. Äfven Calabrien kände häftiga stötter.

1694, 1702, 1703, 1706, och 1717, flera jordbäfningar, dock utan någon förstöring.

1743 och 1744 häftigare skakningar, då åtskillige trakter kring Catanzaro ödelades.

1746, 1750 och 1751 årens jordbäfningar woro mindre betydandes, och lämnade ej efter sig några spår af förödelse.

Desto förfärligare war den året 1783, hvarvid 36000 menniskor räknas hafva omkommit i Nedre och Öfre Calabrien.

Uppgift huru många personer plundrades, förstördes eller bragtes i landsflyckt efter första utbrottet af franska Revolutionen. Nº 86. St. Post. för 1810.

(Ur: Le dernier cri de la vérité: à la Haye, 1791.)

Ruinerade och landsflyktige Adelsmän -----	300000
Deras familjer, hvardera räknad blott till ett frunt. och 2 barn -----	900000
Andelige af begge kønen -----	200000
Lagskipande personer	20000
Deras familjer efter ofvannämnda beräkning	60000
Ämbetsmän af lägre grader	40000
Deras familjer	120000
Advocater och Notarier -----	60000
Deras familjer	180000
Procuratorer, Huissierer ----	20000
Deras familjer --	60000
Finance betjening ----	50000
Deras familjer -----	150000
Handlande af alla classer så väl inom som utom Frank.	100000
Deras familjer	150000
Adelige Herrskapers tjenstefolk, räknade två på hvar familie	600000
De andeliges tjenstefolk -----	50000

Sid. 604.

Andra vid kyrkorna och gudstjensten nyttjade personer ----	50000
De Andeliges anhöriga, som lefde af deras välgärningar	150000
Advocaternes, Procuratorernes och Notariernes tjenstefolk	20000
Financierernes tjenstefolk -----	100000
Handtwerkare och fattige -----	1000000

Statens borgenärer utom de utländske -----	600000
De Andliges, Adeln & Privatborgenärer -----	300000
Pensionnairer och andra, som lefde af statens välgärningar	30000
Fångar, i fängelserna döda, i Paris, i Provinserna och på Colonierna för Revolutionens skull omkomne personer	40000

	5 350000

Ordspråk: Tag det goda ifrån Spanioren, så blir det öfrige en Portugis. En hynda daggår ett lam. (N° 56 Stockh. P. för 1812.)

Herman Conring (N° 59.)

Denne store Polyhistor var i alla vetenskaper så bevandrad, att han hemställde till sin fästlös wal, antingen hon hellre ville hafva en Doctor i Theologie, Lagfarenhet eller Medicin till man. Hon förklarade sig för Medicinen, och på sin bröllopsdag tog han deruti promotion. Han blef snart prof. i Medicin, Politik och Statsrätt vid Universitetet i Helmstedt. Han blef nyttjad som Gesandt i de vigtigaste Stats Angelägenheter, och hans skrifter, bland hvilka hans Theologiska och Medicinska icke räknas, utgöra sex starka folianter. Denne, med ett så stort förstånd begåfvade man, var liten och pucklig! – Anecd. om Kusken.

Broderlig vänskap (N° 60)

Bröderne de la Curne föddes tvillingar 1697 och woro så lika till utseende, att det var omöjligt för den, som såg dem åtskilda, att känna den ena från den andra. Ljudet af deras röst, deras växt, deras gång, deras enskildta wanor woro alldeles desamma; deras carakterer hade äfven samma öfwerensstämmelse och man røjde blott en liten olikhet i deras snilleanlag och i vidden af deras kunskaper, hvilka för öfrigt woro riktade till samma ämnen. Den ena brodren, känd under namnet de Sainte Palaye, har i de

Sid. 605.

vittra verlden gjort sig ryktbar genom sin Historia öfver Troubadourerne, genom ypperliga undersökningar af det gamla Chevaleriet, och blef i anledning deraf Ledamot så väl af franska som af Inscriptions- och Witterhets Academien. Den andre, Ur. de la Curne, hjälpte sin Bror i dess lärda arbeten och vårdade deras gemensamma hushållning, utan att på minsta sätt dermed besvära sin Broder.

De förlorade tidigt sina föräldrar, läto egendomen förblifva odelad, och lefde alltid tillsammans, uti samma sällskaper och med samma wänner, utan att någon tillfällighet störde deras förening.

Imedlertid fick Monsr de Sainte Palaye lust att gifta sig. Han friade till ett ungt fruntimmer, hvilket icke war honom obenäget, och som war ett i alla afseenden passande partie. I anledning häraf beslöt han påskynda afhandlingen härom, då han en dag fann sin bror smältande i tårar. Han kastade sig i hans armar och sade: "Nej, min Bror! Nej, min Wän! Wi skola alldrig åtskiljas, alldrig skall jag förebrå mig att hafva fäst mig wid någon, som jag kunnat älska eller föredraga framför dig! Ögnablicket afbröt han sitt tillämnade giftermål. De fortforo sedan att beständigt lefva tillsammans och uppnådde en anseelig ålder, utan all annan sorg än den utsigten att en af dem skulle öfverlefva den andra; och deras enda begär var att, som de på engång kommit till werlden, äfven på en gång få skiljas derifrån; men Naturen befallte annorlunda. Ur. de la Curne afled först och hans Bror blef nu den olyckligaste. Ålderdoms krämpor ökade nu den beständiga sorg, hvarmed han ifrån detta ögonblick kände sig nedtryckt. Han blef blind, och man trodde sig äfven finna, att hans förstånd ibland røjde svagheter af hans ålder; men hans vänlighet, hans öppenhjertighet förändrade sig aldrig. Hans enda hugnad war att låta föra sig till Academien, ehuru han nästan alldrig deltog uti hvad man der förehade. I en af dessa Seancer befann han sig illamående och skulle utan sin medbroder Mr. Duclos bistånd, hafva sanslös nedfallit. Då den vördnadsvärde gubben åter kom till sansning, tryckte

Sid. 606.

han M. Duclos ömt till sitt bröst, sägande: "Ack, min Herre, ni har säkert en Bror." Detta ord väckte alla de närwarandes tårar och det ömmaste medlidande.

Mr. de Sainte Palaye öfverlefde få dagar detta ögonblick. Han afled 1781, lika saknad af sina medbröder, som af alla dem hvilkas känslömheter förstod att sätta värde på den ömmaste, ädlaste, och hvad som mera är, den lifligaste broderliga vänskap.

N° 61 I Paris sågs i början af 1812 en man, som är ett stort vidunder. Han är 4 fot och 10 tum hög och danad, fastän i miniatyr, alldeles som den farnesiske Herkules. Han bär på sina skuldror en tyngd af 2000 skålpund, fördelad på ett långt bord, som han lyfter efter behag. Med en tyngd af 100 skålpund i hvar hand hoppar han utan minsta besvär och med sammanhållna fötter uppå ett bord. När han satt sig, kan han stå upp igen, utan hjälp, med två fullväxta menniskor i sina armar. Om han sträcker det ena benet bakut, och hvilar endast derpå, kan han lyfta en tyngd af 100 skålpund. Hans tänder utmärka ej mindre styrka, emedan han med dem kan upplyfta 200 skålpund, då han reser sig upp ifrån det ställe, der han satt sig. Mannen, som är begåfvad med denna ovanliga styrka, är född i grannskapet af Lille och heter Rouelle.

Don Emanuel Barbella, berömd Wiolinist i Neapel. (N° 83.) war ock en förträfflig Componist och förenade i sin karakter många besynnerligheter och motsägelser. Ända till sitt 60:de år hade han

icke något visst boningsrum, utan lefde, arbetade och sof hos sina bekanta eller på allmänna ställen. Genom mångfaldiga galanterisjukdomar, hade han ådragit sig en sådan styfhet att han ej kunde vända hufvudet. Han var på engång en ryktbar slagskämpe och andäktig, och yttrade vid hvarje tillfälle sin vörndnad för Jungfru Maria, hvars hjälp han tillskref, att han å många faror blifvit räddad. Henne hade han gjort ett löfte att aldrig kläda sig i andra färger än svart och blått. Mot sina bekanta var han tjenstfärdig, oföränderlig i vänskap och pålitlig i löften. Föll det honom någon gång in att componera, så skyndade

Sid. 607.

han sig till den närmast boende af sina wänner, eller ock till en allmän flicka, begärde papper, bläck och penna (saker, som han sjelf ej ägde), skref sina Sonater, som äga ett stort värde, hvarpå jemte concerter och undervisningstimmar han födde sig. Såsom kronan af sina arbeten, räknade han sin så kallade Djefla Sonat, hvartill några hufvudideer eller tongångar qvarblifvit i hans minne efter en förskräcklig Serenad, som Helfvitesförsten en natt gifvit honom på ett Instrument, stort som ett torn. – För vatten hade Barb. en serdeles stor fruktan, och knappt vågade han sig öfver den minsta ström. En mycket smickrande kallelse till hofvet i Lissabon gjordes honom, den han efter mycket betänkande antog; men befann sig knapt om bord på skeppet, som skulle föra honom dit, förrän han hals öfver hufvud skyndade sig i land.

Secten Parsi eller eldens Tillbedjare (N° 101)

Parsis, en sect, som ännu finnes omkring Bombay i Ostindien, äro Zoroasters lärjungar, och tillbedja ett evigt, allsmägtigt wäsende, alla tings Skapare. Men som de flesta menniskor vilja under någon synbar bild tillbedja Skaparen, ställa Parsis sina böner till Solen, Månen och Stjernorne; i synnerhet till Elden, den de anse för det renaste och mäktigaste Element. De hafva derföre i sina tempelen eld; hvilken de med välluktande trädsorter underhålla och rika Köpmän bland dem låta en beständig eld brinna i sina hus. Deras vörndnad för elden går så vida, att de icke en gång släcka elden med watten, om deras hus stodo i låga. Kroppens rening är en hufvudpunkt af deras religion. De bedja stående, och lika med andre Indianer låta sig icke beskära, hafva ej mera än en hustru, men gifta ofta barn vid 6 års ålder; är hustrun ofruktsam, tager mannen en annan. De dricka win och starka drycker; de äta icke kött och anse haren för det orenaste bland djuren. De raka hufwudet, men lemna wid hvartdera örat en tofs. Astrologien är bland Parsis i stort anseende. Deras fattiga njuta ett säkert understöd, och de tillåta ej att

Sid. 608.

någon af deras stam skulle hos en annan religionssect söka allmosor. Om någon för brott faller i öfwerhetens händer, spara de ingenting, för att köpa en sådan lös från offentligt straff. Men de medlemmar, hvilkas vanart utesluter allt hopp om förbättring, jaga de ur sitt samfund.

Deras döda begrafvas icke i jorden, ej heller förbrännas; de låta deras kroppar förtäras af roffoglar. I Bombay äga de på ett berg, ett godt stycke ifrån staden, ett rundt torn, ofvanpå belagdt med bräden. Der lägga de sina döda, och sedan foglarne förtärt köttet, samlas delarne, männens och qvinnornas särskildt, i förvaringsrum, inne i tornet.

Den verldskände Svedenborg dog i London 1772 och ligger begrafwen under Svenska Kyrkan.

St. Pauls kyrka i London är byggd af Portlands sten i form af ett kors. På yttre sidan äro 2 rader Pilastrar öfver hvarandra, 120 i hvarje rad, de nedra af Corintiska och de öfre af den sammansatta ordningen. Denna förträffliga byggnaden uppfördes efter en plan af den store Architecten Sir Christopher Wren och på Nationens bekostnad, som dertill uppoffrade en summa af 736,752 P. St. utom de 11000, hvilka man använde på jernstaketet omkring Kyrkogården, försedt med 7 portar och väger 1575 skålpund. Grundstenen lades d. 21 Juni 1675, och byggnaden fulländades i medlet af år 1710. Det är högst märkwärdigt, att Sir Wren var den enda byggmästare och Sir Strong den enda murmästare, som hade inseende öfver byggnaden, hvilken fortsattes 35 år. St. Peters Kyrka i Rom fordrade deremot en tid af 135 år, under hvilkas förlopp 29 påfvar regerade och 12 Architecter efterträdde hvarandra vid uppresningen af denna Coloss, hvars storlek, jämförd med den förras, lättast kan bedömas efter följande uppgift af bådas dimensioner.

	St. Paul K.	St. Peters K.
Längd	255 alnar	372½
Bredd	32	186
Höjd	173½	223

Sid. 609.

Hela den förwånande rymden af St. Pauls kyrka saknar all decoration utom tvänne statuer af Johnson och Howard, som stå på hvar sin sida om ingången. Den namnkunnige Byggmästaren Wren hvilar der äfven, betäckt af en vanlig sten. [I marginalen: Man dog ej tänk af sin ålder.] På väggen ofvan för densamma är en Inskrift, som med enkel sanning förenar så mycken högtidlighet, att den alltid måste göra det lifligaste intryck hos den som under detta majestätiska hvalf läser:

Hujus ecclesiae & Urbis Conditor,
Christophorus Wren,
Qui vixit annos ultra nonaginta
non sibi sed Bono Publico.
Lector, si monumentum requiris,
Circumspice!

(I anledning af Brolings resa i England 1797, 1798 och 99. St. Post. 1812 N° 115.)

Råttor begifna på rosenolja och Katter på örten Valeriana. (Ormtjusare).

N° 133. – Justus Ludvic Bursman eller Brisman, Rector i Naumburg, blef år 1573 Professor i Grekiska Språket i Jena. Han bar en kappa, fodrad med räfskinn. Detta gaf Studenterne anledning till uppfinning af öknamnet Skolfax.

Konung Philipp den Sköne i Frankrike förordnade år 1299, att ingen Students egendom kunde för skuld tagas i besittning. Philippus af Valois befriade Uniwersitetet i Paris år 1340 ifrån alla tullafgifter och utlagor. Härmed tog den så kallade Academiska friheten sin början, med hvilken mången Student nu för tiden tilläfventyrs förstår någon ting helt annat. Efter mönster af Parisiska Uniwersitetet hafva sedermera de flesta Academier blifvit bildade.

N° 279. (1812) En Herr Seetzen, som tillbragt en tid af tio år med resor i lilla Asien, Palaestina och Ägypten och för hvilken man varit bekymrad har nyss låtit höra af sig. Han har antagit Muhamedanska Läran, gjort några resor till Mecca och länge lefvat ibland Wechabiterna. Nu besöker han den södra delen af Arabien; ämnar sedan genomvandra Afrika från öster till väster och derpå resa åter till Europa.

Sid. 610.

Journal (forts. från s. 585.)

D. 14 uppsteg kl. 6. – en kopp Caffé på e.m. – för öfrigt intet märkwärdigt.

D. 15 uppsteg kl.4. – De Ryssar, som en dag i förra weckan medelst sin harmoniska sång uppväckt mig, tågade nu åt Helsingfors åter sjungandes. – ifrån kl. 9 på Bibliotheket till kl. 4 uppställde der tillkomna böckerna på små kommande rum – gick till Rosenbom eg. i afsigt att blanka mina stöflar. Det lyckades ock. Wid middagen sutto äfven 2 Nä[..]der [oläsligt] till bords. – en kopp Caffé – Wäderleken har i dag varit serdeles qvalmig. Jag har varit derunder mycket orolig, jag war till

Tingskällan och drack 5 glas rent och obemängt vatten, gick sedan kl. 4 till Bibliotheket och arbetade till kl. 7. Dels införde jag i Alfabetaiska Catalogen böcker, som hittills ej blifvit der införda, dels uppskref jag de nya i båda.

D. 16 uppsteg kl. 7. – På eftermiddagen på Bibliotheket – Rosenbom kom till middagen, vi skulle gå till Skräddarn. Neovius, som också kom till mig följde med oss. Wi woro in hos Paldani, och sedermera hos Neovius en stund. Wakade länge. – Skref till Blomqvist – Klockan hade slagit 11, innan jag lade mig.

D. 17 uppsteg kl. före 6. – kl. 7 gick till Skräddaren, träffade honom nu hemma. – e.m. en kopp Caffé – ifrån kl. 3 till 4 på Bibliotheket började på Catalogerne ifrån de Ryska böckerne som finnas uti Bibliotheket. – Då jag varit en tid hem, kom Lect. Cleves dräng efter Bibliotheks nyckeln, hvilken jag ock gaf. – Satt upp om aftonen till kl. 10.

D. 18 vaknade just då klockan slog sex; men steg ej upp förr än en half timme senare – en kopp Caffé på eftermiddagen. – Slutade med sista årgången af Stockholms Posten för 1812 och vidtog Journalen för Litteraturen och Theatern för år 1810. – besök af Secreteraren Hr. Hagelin. – Frans war ej upp om låfte i dag eftermiddagen; emedan han haft främmande. – lade mig kl. 10.

Sid. 611.

Om Tidmätningen. (N° 253. Stockh. Posten 1812.)

[I marginalen:] d.17

Naturens omskiften utgjorde grunden för tidmätningen. Omvexlingen af dag och natt väckte först uppmärksamhet, och tiden indeltes i början blott efter dagar och nätter, ändtligen mättes den efter månader, och slutligen efter år. Året bestämdes först genom månadernas beräkning. 12 månader tycktes svara emot den tid inom hvilken månen återkom. Sedan gaf man akt på Solens lopp, bestämde det allt mera noga, och månåret kom alldrig mer i fråga. Anledningen till weckoräkningen tros af några wara astronomisk och en följd af de 7 större planeternes dyrkan i Orienten, hvilkas namn äfven inträffa med dagarnes namn i de gamla språken.

I afseende på dygnets mätning gaf man akt om dagen på solens rörelse och om natten på månens och stjernornas. Nogare indeltes dagen i timmar genom solvisare. När de blifvit uppfunne, är obekant. De omtalas redan i Bibeln. Hvem känner icke Hiskie solvisare, som gick tillbaka? Chineserne betjente sig af gnomoner redan 1500 år för Christi födelse.

Indianer, Siamare, Tatarer, Perser, Chaldeer, Ägyptier, Chineser indelte dagen i 60 timmar och timmen i lika många minuter. Berosus, den Chaldeiske filosofen, bragte bruket, att indela dagen i 12 timmar ifrån Asien till Europa. Athen och Sparta hade offentliga solvisare. Äfven Astronomer

betjente sig af dem att bestämma ortens bredd samt eclipticans lutning, och till andra observationer. Anaximander och Anaximenes fullkomnade dem mycket. Till och med på skepp nyttjades ett särskildt slag af dem till observationer af tiden. Romarne uppreste dem på sina obelisker. Den störste af alla nyare gnomoner var den, som Mug Beigh i 15 seklet uppreste i Constantinopel och som war 183 fot hög. De berömdaste nu förtiden äro den Bononiske, som Cassini uppställde af 85 fots höjd, den i Paris, och den i Rom, som Påfven Clemens XI lät göra. I de äldre gnomonerna antyddes timmarne genom en visares skugga, i de nyare sker det igenom solskenen, som släppes ned ur ett hål.

Greker och Romare betjente sig af urdrängar och urpigor, som förkunnade tiden efter anvisning af den offentliga

Sid. 612.

gnomonen. Äfven Trompetare måste blåsa ut timmarne. Det brukades i s[yunner]het vid templen. Slutligen kommo ock solvisare i bruk, som kunde bäras. Sådane hafva ännu i sednare tider blifvit uppgräfne i Italien. I 16:de seklet uppfunnos många konstiga slag af solvisare: till och med mån- och stjernvisare. Omsider funnos vattenur, i hvilka neddroppade vatten, likasom sand i våra timvisare hette Kliphhydrer hos Grekerne, och funnos äfven hos Chaldeer, Ägyptier och Chineser. Desse fullkomnades på hvarjehanda sätt, och fingo snart företräde för solwisarne. Till och med gjordes de ljudande derigenom, att vattnets tryckning prässade ut luft genom ett trångt hål: en uppfinning af Athenäus. Jämte de offentliga solvisarne, kommo äfven offentliga vattenur i bruk. De uppställdes äfven i de storas palats. För att kungöra tiden, som genom vattenuren antyder, betjena sig Turkarne af ropande vakter i höga torn, och Chineserne af personer, som slå på en stor klocka. Det göra ock Japaneserne, som afmäta tiden efter brinnande lunter. Det astronomiska bruk, som Hipparchus och Ptolemäus gjorde af vattenuren, bidrog mycket till deras fullkommande. Ibland de namnkunnigaste verk af det slaget är det, som Kalifen Harun al Rashid skickade till Carl den Store. Länge efter uppfinningen af våra nuvarande urverk, voro vattenuren ännu i bruk.

Det rön att vattnet bortdunstar, torde gifvit anledning dertill, att man begynte nyttja sand i stället för vatten. Redan Chaldeerne och Ägyptierne förmodas hafva gjort det. Det är dock först i de sednare århundradena man med omsorg förbättrat denna uppfinning. Rivault betjente sig af timglas vid astronomiska observationer, äfven så Tycho Brahe.

När egentliga uppfinningen af urverk med vigter och hjul blifvit gjord, har historien icke anmärkt. Men det är troligt, att det skett redan i 11:te århundradet, och det i början varit blott en förbättring af de fullkomligare vattenuren, hvilka äfven gingo med hjul, men i hvilka vattnet gjorde ungefär den tjänst, som den fasta vigten i de nyare werken. År 1232 skänkte Sultanen i Egypten åt Kejsar Fredric II ett ur, som gick med lod ock då värderades till 5000 dukater. I 13 seklet hade många kyrktorn i Italien urverk med vigt, som slogo. Småningom blefvo de allt allmännare i alla stora tider; men de woro länge mycket dyra. Äfven vid astronomiska observationer begynte de nyttjas.

Huyghens gaf dem sedermera genom uppfinningen af pendeln och spiralfjädern en jämnare gång. Dock är det först i sednare tider, som de för astronomiskt bruk blifvit fullkomnade, i s[yinner]het genom Berthoud, en Fransman och Graham, en Engelsman. Den förre uppfann ibland annat, en förbättring af den så kallade fria hämningen, som egentligen är Mudges påfund. Graham påfann att samansätta pendlar af flere slags metaller för att undvika olägenheten af köldens och värmens werkan på uret. *

[I marginalen:] * De fullkomligaste verk af Urmak. Konsten, äro de så kallade sjöuren, på hvilkas uppfinning och förbättring utsattes stora pris i England, Frankrike, Holland och Spanien.

Äfven 2 Svenskar ha utmärkt sig såsom uppfinnare i denna väg: Sam. Anguilius, som på 1600 talet förbättrade hämnings anstalten och i s[yinner]het Faggot, som 1740 uppfann den simplaste af alla compensationspendlar.

Fickuren, eller rättare fjäderuren uppfunnos i början af 1500 talet antingen af Nürnbergaren Hel [= Henlein] eller af Strasburgaren Habrecht, men säkert i Tyskland.

Sid. 613.

Bibliothekerna i Europa.

Stockh. Post. för 1812. N° 51.

Det Kejsrerliga i Petersburg består af 250000 band, hvaribland 12000 Manuscripter. Ibland Manuscripterne kunna märkas Apostelen Pauli Epistlar på Latin och Grekiska ifrån 4:de århundradet, en gammal Mahometansk Bönbok med Cufiska bokstäfver, Drottningen Maria Stuarts bönbok med hennes egenhändiga anmärkningar, Franske Konungen Henric 1:stes Gemål Anna Jaroslawownas (i Historien Anna Ruthenica) bönbok, och egenhändiga bref af Konungarne Henric 4 och Ludvig 14. – N° 120. St. Post. 1810.

Bibliotheket i Wien består af mer än 300000 band och ökes beständigt igenom en dertill anslagen fond. Uti ett särskildt rum förwaras en stor mängd manuscripter, hvaraf någre äro skrifne på blad af Papyrusväxten, hvilka till utseende likna gult papper, med den skillnad att man ser bladens ädror.⁴⁴³ – Äfwen en antik Romersk koppartafla finnes der förwarad, hvilken innehåller åtskillige Policieförfattningar. – Också har man tvänne rum Bönböcker, som kunna kallas prof på outtröttligt menskligt tålmod. Den ena är af en Tysk Munk, från början till slutet skrifven med så stora och jämna bokstäfver, att man skulle tro den vara tryckt. Kanterne af hvart blad, hvarpå texten står, tro

⁴⁴³ [I marginalen:] Af Mscr. finnas der mer än 12000 band. Micbeck [?]

fullmålade på besynnerligt sätt, som en slags arabesk. Helgon, apor, blomster, dödsallar och papegojor kedja sig uti hvarandra, och formernas lifliga colorit uppväcker förundran. En sådan bok skulle knappt kunnat fulländas på 30 år, om än Munken dagligen derpå flitigt arbetat.

[I marginalen:] il faut être Allemande pour faire cela. –

Ännu en Bönbok af samma beskaffenhet, fast likväl mindre och ännu mera elegant hade Kejsar Carl V skänkt åt sin Maitresse och på permen skrifvit en kärleksbillet, som slutas med dessa ord: Je suis votre bon maitre, Charles qvint. Bibliotheket i Göttingen [i marginalen: N° 53. St. Post. för 1801.] har ej så många Manuscripter eller gl och sällsynta Böcker som det Parisiska och åtskilliga andra; men ville man författa något som fordrade mycken läsning och tillträde till andre Auctorerers arbeten, ville man heldre vistas i Göttingen än på något annat ställe. Man finner i detta bibliotek den mest completa samling af alla nationers böcker och skrifter. Så snart Bibliotekarien, genom

Sid. 614.

Journaler och Tidningar fått underrättelse om någon utkommen ny bok, ingår han genast i anstalt om dess införskrifning, den må vara i hvad språk och i hvad ämne som helst. Man räknar i Biblioteket vida öfver 200 000 volymer. Catalogen till det mesta författad af Bibliothekarien Reuss består af ej mindre än 212 Band, af hvilka 144 utmärka författarne efter alphabetisk ordning, och de öfrige uppgifva ämnen innehåll, indelningar o.s.v.⁴⁴⁴

Bibliotheket Escorial äger ej mer än 30–40000 volymer; men der finnas ganska dyrbara Grekiska och Arabiska Manuscripter. Böckerna äro uppställda emot det vanliga bruket med ryggen vänd emot muren och snitten framåt. Denna inrättning är modelerad efter Arias Montani Bibliothek.

Bibliotheket i Berlin består af [...] ⁴⁴⁵ Band. Det finns i denna samling 500 biblar på särskildta språk och af flere editioner. Man förwarar här med ett slags dyrkan en, h[vilke]n man säger hafva tillhört Kon. i England Carl I. Denne olyckl. Monark betjenade sig deraf, säger man, för att göra sin sista bön på schavotten. Han lämnade den till Doktor Suxon, en prest, som var närvarande vid hans sista ögonblick, och som gjorde en skänk deraf till Kurfursten af Brandenburg. – Här förvaras ock ett mscr. af Alkoranen, skrifvit med så fina bokstäfver och på så tunt papper, att denna bok, som annars vanligtvis är tämligen vidlyftig, ej har mer än 1½ tums tjocklek. – (Nytt Geogr. Bibl. 7 Del. sid. 114.).

⁴⁴⁴ [I marginalen:] Nytt Geogr. Bibl. 2 vol. sid. 160.

⁴⁴⁵ Antalet band saknas.

Bibliothek i Paris består för det närvarande af mer än 300000 Band, 90000 Mscr. 85000 mynt, 1,50000 Teckningar och Målningar och 7000 stamtaflor. (Allm. Journ. För 1814 N° 233.)

Bodlejanska Bibliotheket i Oxford hör till de största Boksamlingar i Europa. Det består af 500000 tryckta volumer, och 30000 manuser, hvaribland finnas många Persiska och Arabiska. (St. P. 1815 N° 43.)

Allmänna Ephemerider

Sjunde Ärgången

1813.

Tionde Häftet.

Sid. 615.

ALLMÄNNA EPHEMERIDER.

Sjunde Ärgången

1813.

Tionde Häftet.

Augustus (fortsättning.)

Den 19de uppsteg kl. 6. – en kopp Caffé – på eftermiddagen – hos färgaren för att taga ut min väst, var ännu ej färdig. – hos Skräddaren, var ej hemma. – hos Paldani. Agricola, som förut varit äfven Gymnasist, hos honom. Han är jemte sina bröder stadd på resa till Petersburg, för sitt höga nöjes skull, som han sade. – Jag tillkännagaf Paldani min önskan att få återbetaldt åtminstone en del af mina penningar. Efter en stund fick jag af honom 2 Rsd och 5 Rubel. Således återstå ännu 10 Rubel och 1 Riksdaler – satt upp ända till klockan inemot 11 och fick pollution om natten.

D. 20 uppsteg först kl. 7. – gick till Skräddaren – fracken var ännu icke färdig. Den låftes nu till Söndagen. – efter middagen en kopp Caffé – hos Neovius pratade ända till kl. 4. – satt upp ända till kl. 11 – NB. på förmiddagen war jag litet confus efter min pollution. – I dag har ett Regemente Kosaker inkommit.

Sid. 616.

Litteraiska anteckningar.

Ur Journal för Litterat. och Theatern år 1810.

[I marginalen:] d. 19 Aug.

N° 63 Medicine Professorn P. Petit Radel i Paris har derstädes utgifvit en öfversättning af Longi Pastoralia, på Latinska Hexametrer. Samme förf. har äfven på Latinska werser öfversatt Callimachi hymner.

Mr. Deist de Bocetidoux har i Paris utgifvit en öfversättning af Jul. Caesars Commentarier 5 voll. i 8:o med den latinska texten midtemot öfversättningen, riktad med kritiska och litterära noter, geografiskt register och 6 kartor öfver Gallien. En öfversigt af Gallernas historia och tillstånd,

äfvensom af Romarnes militära inrättningar, hvartill förf. fogat en kort Biografi öfver Caesar och ett sammandrag af Romerska historien i form af annaler, tjena såsom inledning.

N° 65: Trädgårdar på Hafsbottnet.

I grannskapet af Karaibiska öarne finns ett ställe, hvarest det grumliga hafsvattnet småningom förlorar sig i kristallens klarhet. Man ser på hafsbottnen vid 15 famnars djup underjordiska trädgårdar, glänsande af högröda och mångfärgade Korall-träd. Sällsamma djurväxter m.m. förlusta sig i dessa hesperiska trädgårdar. Kring korallbuskarna vimla fiskar af tusen olika färger. Gorgonier, Flabelur och tusen andra hafsväxter, som i sin skapnad afvika från alla andra naturprodukter, prunka vid minsta vindflägt, i alla regnbågens färger på bottnens rena silfverglänsande sand. Ögat tror sig skåda ner i nejderna af en annan werld. – Denna klarhet finns endast vid fullkomlig stillhet och förnämligast i wikar, som äro kringskansade af klippor samt skyddade för stormar och våldsamma vågor. -

Sid. 617.

Hr Cuvier har under sina Geologiska forskningar funnit en mängd fossiler, eller petrifikater af flere slags djur af alla klasser, som nu mera icke existera. Det märkvärdigaste är ett petrifikat, funnit i Grufvorna vid Altmühl, nära Aichstedt i Franken, beskrifvit och afbildadt af Colini i Manheimiska Akademiens Handlingar. Hr. Cuvier anser det såsom tillhörigt ödle-släktet. Längden af dess hals och hufvud, dess långa näbb, beväpnadt med hvassa tänder, dess långa armar förråda att det lefvat af Insekter och att det tagit dem i flygten; storleken af dess ögonhålur ger ock anledning till den förmodan att det haft ganska stora ögon och att det varit ett djur, som sökt sitt rof om natten (un animal nocturne.) Det finnes, säger Hr. C., ingen reptil på jorden bland de af Naturhistorici kända, som har minsta likhet med denna invånare af den gamla werlden. -

För att kunna kriticera fritt, måste man sjelf skriva väl. Pope.

[I marginalen:] Let them teach others,
 who themselves excell
 And censure freely, who
 have written well.

N° 67. General Melac är bekant för sina förödelser omkring Rhenstranden, hvilka skänkt åt hans nama en evig minnesvård. Ännu finner man till hans ära i byarne och städerne flera hundar som bära hans namn.

N° 86. Herr Portal har vid tillfällen af skendöd eller svåra dåningar uppgifvit följande medel, hvilket man sjelf kan använda, till dess någon läkare hinner ankomma: man för den dånade i fria luften sedan man alldeles afklädt honom; man håller uti honom om det är möjligt, vattenblandad ättika, hvilket man äfven kan gifva honom genom ett lavement; man blåser luft i luftröret för att fylla lungan och använder ofta med god framgång luktsalt. Dessa medel äro is[yenner]het användbara för dem, som blifvit qväfda af kolrök.

Anecdot. En Musiker, som ej förstod Franska, fick en dag, enligt sin önskan, bese ett stort Musik-Bibliotek, och blef kringförd öfverallt. Alla derwarande verk voro klassifierade efter deras olika godhet, på särskildta hyllor och skåp, med kompositörernas

Sid. 618.

namn öfver. Men det mycket dåliga stod tillsamman på en enda stor hylla, med öfverskrift: Très Mauvais. – Min Gud! sade wirtuosen, hur fasligt mycket Hr. Très Mauvais skrifvit!

N° 87. I Paris har utkommit: Histoire Générale des Mathematiques depuis leur origines jusqu'à l'année 1808, p. Charles Bossut. Membre du l'Institut de France, des Academies de Bologne, de Petersbourg & 2 vol. 8°. Förf. indelar sin historia i fyra perioder: den första ifrån Thales 640 år före Christi födelse till Omars uppbränning af Bibliotheket i Alexandria, 638 år efter densamma; den andra från vetenskapernas upplifvande hos Araberna till slutet af 10 Seklet: den tredje från denna tidepunkt till infinitesimal-kalkulens uppfinning, och den fjerde derifrån till våra dagar. Hvarje period är indelad i 6 Kapitel, hvaraf det första afhandlar den rena Geometrien; det andra Kalkulen eller Analysen; det tredje Mekaniken, det fjerde Hydrodynamiken; det femte Astronomien; det sjette Optiken. Arbetet är i Moniteuren N° 27 för år 1810 recenseradt med utmärkt loford.

[I marginalen:] d. 20 aug.

N° 89: Enligt Flintenberg äger följande skillnad rum emellan Imperfectum och Aoristus secundus:

Imperfectum nyttjas, då tonvigten ligger på Subjecten, t.ex. Jag såg fogeln, men du icke. Fadern dog, men ej Sonen.

Aoristus Secundus nyttjas då tonvigten ligger på Verbum och dess Regimen. d.n. Jag sof, ej var vaken. Jag såg haren, men ej fogeln. Jag åt ett äpple.

N° 96. I Paris har nyligen utkommit: Manuel du Libraire & de l'Amateur de Livres; contenant 1) un nouveau Dictionnaire Bibliographique dans lequel sont indiqués les livres les plus

Sid. 619.

precieux & les ouvrages les plus utiles, tant anciens que modernes, avec des notes sur les différentes éditions qui en ont été faites & des remarques pour en reconnaître les contrefaçons; on y'a joint des détails nécessaires pour collationner les livres anciens & les principaux ouvrages à estampes; la concordance des prix, auxquels les éditions les plus rares ont été portées dans les ventes publiques faites depuis 40 ans & l'évaluation approximative des livres anciens qui se rencontrent fréquemment dans le commerce de la librairie; 2) une Table en forme de Catalogue raisonné, où sont classés méthodiquement tous les ouvrages indiqués dans le Dictionnaire, & de plus, un grand nombre d'Ouvrages utiles, mais d'un prix ordinaire, qui n'ont pas dû être placés au rang des livres précieux; par J.C. Brunet. Fils. 3 Voll. i stor 8:o och Spalt med petit och Nonpareille stilar.

N° 102. Predigten über die Leidens-Geschichte Jesu von G.M. Mücke, 2 årgångar, Breslau 1808 berömmes.

N° 110. En köpman, vid namn Evrochow, har från kusterna af Ishafvet skickat till Petersburg ett djurs hufvud af en ofantelig storlek.

N° 119. Weltgeschichte in Tabellen, nebst einer tabellarischen Uebersicht der Litterär-Geschichte; von G.G. Bredow. In verb. und zum Theil umgearbeitete Ausgabe. Altona. 1810. berömmes mycket. Tillika säges att genom Bokhandlaren Ulrichs försorg skall detta intressanta arbete utgifvas på Svenska. {I marginalen:] Det hade redan bordt synas.

N° 124. Bodonis upplaga af Homers Iliad, dedicerad till Kejsar Napoleon kan i hvarje afseende anses för den skönaste minneswård, som någonsin blifvit upprest åt denne Skaldernas fader.

Sid. 620.

Hela Poëmet är indeladt i 3 Band stor folio; hvarje band har ungefär 370 sidor, och innehåller 8 böcker text. Sex år hafva blifvit använda på arbetets litterära del och dess Typografiska förberedelser. Tryckningen fullbordades på 18 månader. Bokstäfverna, som äga den skönaste form, gjötos enkom för denna upplaga. Alla exemplaren, hvaraf 140 endast blifvit afdragna, äro tryckta på ovanligt vackert papper från fabriken i Parma. – Så mycket möjligt varit, har man följt den allmännast antagna texten, neml. den af Ernesti förbättrade Clarkiska; der detta icke kunnat ske, har man betjent sig af de af Heyne anförda varianterna (utgifna år 1800). På de svåraste ställen har man rådfrågat dels Heyne's, dels Wolf's (3dje upplagan af 1804) tankar. På många ställen har man åter

infört den första upplagans (Florenz 1488) dialekt, hvarifrån nyare utgifvare orätt hafva afvikit. Hvad Ortografien beträffar, har man nästan alltid följt den Wolfiska, som är ganska ackurat och mycket öfverensstämmande med första upplagan.

Fördölj ditt namn till dess du vet, om pennan lärt behaga.

[I marginalen:] D. 21 aug.

N° 146: Hr. Rasm. Nyerup, Professor och Bibliothekarie vid Köpenhamns förnämsta Bibliotheker och som 1810 var rest till Sverige för att der undersöka gamla handlingar och landets Antiquiteter är känd för sina Symbolae ad literaturam teutonicam antiquiorem och sitt Spicilegium bibliographicum, sina Samlinger till den Danske Historie (1791–1795), sina Biographier öfver flera Danske män, sin Beskrivelse over Kiöbenhavn (1799), sin Historisk-Statistisk Skildring af Tilstanden i Danmark och Norge i aeldre og nyere Tider (4 Bd,

Sid. 621.

1803–1806,) Danske Poesiens Historie, den han i förening med Prof. Rahbeck utgifvit i 4 band. År 1808 har han utgifvit en Dansk öfversättning af de Mythologiska styckena ur Edda.

Professor Rühs en värdig elev af den namnkunnige Schlözer, som också vistades i Sverige 1810, har lyckligt sysselsatt sig med dess Historia och Literatur. Af hans lika så kritiska som pragmatiska Geschichte Schwedens äro till 1810 4 delar utgifna, hvilka börja från äldsta tiderna och sträcka sig till Drottning Christinas regering. 1807 har han utgifvit en omarbetning af den del af Büschings Erdbeschreibung, som rör Sverige och 1809, Finland und seine Bewohner.

N° 179. Då på Neros befallning Lucani ådror blifvit öppnade, citerade poëten ett ställe af sitt skaldestycke Pharsalia, der en döende Kejsares sår beskrifwas:

Patru författade kort före sin död det i Frankrike ännu beundrade: Je songeais cette nuit & äfvensom Desbarreaux på sin dödssäng skref Sonnetten:

Grand Dieu! les jugemens sont remplis d'équité &c.

Margaretha af Österrike, som först var förlofvad med Carl VIII af Frankrike, och sedan förmäld med Infanten af Spanien, författade under en förfärlig storm på hafvet den naiva grafskriften:

Ci git Margot, la gente Demoiselle,

Qu'eut deux maris & qui mourut pucelle.

Malherbe förebrådde i sina sista ögonblick sin upppassare hans solesismer och sade till sin Bigtfader, som på ett dumt och trivialt sätt föreställte honom ett bättre lif: O tala icke derom! ert usla språk kunde betaga mig all lust dertill!

Nº 193. Det skall vara en Fransman Charles de l'Ecluse, från Arras, som först införde Potatoes i Europa. Man

Sid. 622.

är eljest känd under namn af Clusius och var en namnkunnig Botanist i 16:de seklet. Olivier de Serres, en hans samtida, har gifvit första beskrifningen på denna växt som han kallar Cartoufle. – [I marginalen:] d 22.

Nº 199. Lamotte Levayer, som gerna talade om långt aflägsna länder, frågade med bruten röst i döds minuten: Intet nytt från Mogol?

Plato, Locke, Pascal ifrade mycket emot Poeterna. Longuerne var med all sin djupa lärdom en så stor Antagonist af skalder, att han i hela sitt ofantliga Bibliothek icke ägde en enda poetisk bok. Emedlertid yttrade han dock om Ariosto: pour ce fou il m'a quelquefois amusé;

Nº 216. Yttranden af Tyska regenter

Kejsar Conrad III kallade jorden Soldatens säng, himmelen dess täcke och harnesket dess hus.

Kejsar Ludvik III plögade säga: I krig skall man begagna sig mot fienden af många händer, men af få hufvuden – en lära som om den blifvit behjertad af dess efterföljare, skulle hafva förebyggt många olyckor.

Då man engång frågade Kejsar Sigismund, hvilken han ansåg skicklig att regera, gaf Kejsaren till svar: den som af lyckan icke blir förmäten och af motgången icke försagd.

Någon besvärade sig i Kostnitz deröfver, att det icke mera gafs någon frihet. Om hon icke mera gafs, svarade Kejsar Sigismund, så vågade Ni visst icke så högljudt beklaga Er.

Kejsar Henrik IV plögade som oftast säga: ”Den är usel som önskar döden, men ännu uslare den som fruktar honom.”

Man frågade en gång Kejsar Fredrik III, hvilka han mest älskade af sina Rådgifware? Kejsaren svarade: dem som mera frukta Gud än mig.

Sid. 623.

Nº 221. Qvintus Calaber eller Smyrnaeus lefde i 1sta eller andra århundradet efter Christus, enligt Polyfem, seklet eller efter andra kort före det Romerska väldets delning. Hans παραλιπομενα Θμηρι

äro mera en historia än ett poëm om Trojanska kriget ifrån Hektors död till Grekernas återtåg, och utmärker sig föga framför Koluthi, Tryphiodori poemer. Några påstå ock, att hans arbete egentligen utgör en samling af åtskilliga rhapsodier af andra författare från långt äldre tider tillbaka, som Qvintus bragt till hopa; och i en i Paris 1800 utgifwen öfversättning af Mr. Touslet påstås dettes is[yunner]het. En ny upplaga af Qvintus har år 1805 i Strassburg blifvit utgifven af Prof. Th. Chr. Tychsen i Göttingen, under titel af Qvinti Smyrnaei Posthomicorum Libri XIV &c. En öfversättning på Tyska af första sången finnes i Wielands Neuer Teutscher Merkur för år 1802 p. 185 o.f. af Peucer, som synes i mer än ett afseende ligga till grund för den Svenska öfversättning, hvaraf 1^{sta} Delen N.F. Palmblad i Uppsala under Knös's Praesidio år 1809 utgifvit. Öfversättningen är mycket tadlad i ofvannämnde N^o af Litt. Journalen.

[I marginalen:] D. 23 aug.

En lätting, slö till själ och kropp,
Fann en gång lifvet bli en börda:
Då fann en annan lätting opp,
Att tiden genom kortspel mörda.

Polyfem N° 19.

Fintrii [?] von Mosheim [?] om Fr. Schlegel och hans Journal Europa. "Dans un Journal, intitulé l'Europe, on peut trouver, des observations pleines de profondeurs & de sagacité sur les sujets qui conviennent à la peinture; j'y ai puisé plusieurs des reflexions, qu'on vient de lire. Mr. Fr. Schlegel en est l'auteur: c'est une mine inépuisable que cet écrivain & que les penseurs allemands en general." Se Corinne, à Paris 1801. T.II p. 421.

Sid. 624.

Journal (Fortsättn. från sid. 612.)

D. 21 uppsteg kl. ½ till 7. e.m. en kopp Caffé – Jag upplas för frun de utdrag från Trompeter, som Blomqvist i sitt bref gjort mig. Hon berättade mig i anledning deraf om sin bror Professorn, att han i sitt 18:de år skrifvit Menniskjans anlete och derföre skördat mycket beröm. Kellgren hade satt ut hans namn. Någon tid derefter hade hans nya Eden blifvit mycket klandradt och Leopold hade yttrat sig. Jag tänkte väl att den svafvelstickan snart skulle slockna. Man har skrifvit vers äfven på Tyska och Engelska. – Hos Lect. Cleve, begärte och fick Bibliotheks nyckeln. – Med Neovius sökte knappar till min frak – hos Färgaren och Skräddaren – bägge bedrogo mig. – Satt up till kl. 10 om aftonen

D. 22 tänkte jag stiga upp bittida – blef också väckt före 6; men Morpheus bemäktigade sig mig ånyo, och höll mig i sina armar till kl. 7. Jag slutade Litteratur Journalen för 1810 och började på med Hr. Polyfem – kräftorna vid middagen – en kopp Caffé – på Bibliotheket hela eftermiddagen - vakade till kl.10 inemot.

D. 23. Uppsteg kl. 6 och gick till Bibliotheket – arbetade der till närmare 8. – Gottlund och Neovius hos mig. Lindström hos mig, lämnade mig bref ifrån Blomqvist. – e.m. skref svar derpå och förde det till Lindströms. – hos Neovius, med honom gick jag till Skraddaren, som ej träffades hemma. Jag hade köpt knappar till fracken och tänkte nu lämna dem. Gottlund här med lilla Hagelin – vakade till kl. 10.

Sid. 625.

Litter. Anteckningar. Forts. från sid. 623.

Fru Stael v. Holstein om A.W.Schlegel.

"Tout le monde sait en Allemagne que cet écrivain, un des premiers poetes de son pays, a trouvé le moyen aussi de transporter dans sa langue, avec la plus rare perfection les beautés poetiques des Espagnols, des Anglols, des Italiens, des Portugais." Ibid. T. III. s. 440.

Schiller säger om honom: "Bürgers vortreffliche Freund, der die Lagar des pythischen Gottes spielen kann."

Om Athenäum, som utgafs af bägge bröderne Schlegel, yttrar sig Schelling: "Das Athenäum hat den großen Wendepunkt der Kunst und der Wissenschaft bezeichnet. – Und es müßte für das Athenäum ein Recensent gefördert werden, der über Philosophie und Poesie, über Kunst und Classisches Alterthum, besonders aber über den unbedingten Werth des Witzes und einer scharfen Kritik, gleich rüstig und eindringend zu urtheilen fähig wäre."

Omdömen om Novalis – "Der ahnende Geist des unvergleichlichen Novalis, eines der größten Menschen, welchen die letzten Jahrhunderte hervorgebracht." S. Adam Müller von der Idee der Schönheit. Berl. 1809 s. 67.

"Die Romane von Tieck und Novalis, Sternbalds Wanderungen und Heinrich von Ofterdingen haben desto mehr Sinn[1]igkeit und Gemüth: denn in ihnen offenbaren sich die Wunder der tiefsten geheimsten Sehnsucht und Liebe in echtdeutscher Wahrheit mit vollendeter Bildung." S. Fr. Ast, System der Kunstlehre. Leipz. 1805. s. 320.

"Den Geist der südlichen und nordischen Poesie offenbart, in der höchsten Eintracht eines echt romantischen Gemüths, mit deutscher Wahrheit und Innigkeit, Tiecks Octavian, das vollendeste

Sid. 626.

Lustspiel der modernen Poesie, in welchem Ernst und Scherz absolut Eins sind, und in einer rein musikalischen Weltanschauung sich durchdrängen." S. Fr. Ast. S. 307.

Om Klopstock yttrar sig Schiller: "Ich bekenne unverhohlen, daß mir für den Kopf desjenigen etwas bange ist, der wirklich und ohne Affectation diesen Dichter zu seinem Lieblingsbuche machen kann." Se Prof. Ochs. Th. II. S. 108.

Polyfem N° 20.

Xenier.

Den goda smaken.

När i Paris med allongeperuk steg neder Apollon,
Blef han hos Ludvik på cour'n kär i Madame Etiquette.
Hård hon war; men med lass af namnsdags-oder och bon mots
Wann han: den magra Madam födde ett gnällande barn.
Boileau kallades opp att döpa det; lade i vaggan
Under den klena till stöd hela sin art poetique.
Momus från himmelen log, och gladdes åt karikaturen;
Lillan växte, och blef snart rimmerits coryphé:
Firad af mång larmoyant komedi och galant tragedia;
Alexandrinens basun bölade länge dess lof.
Ännu rultar bland oss tandlös den wördade Gumman
Och hon med smink från Paris skyler sin skrumpnade kind.

Råd till ung Tragikus.

Qwäljer dig Snillet, min vän, sätt Smakens igel bakefter,

Sid. 627.

Doppa din penna, och skrif – fraser om Asarnes Kung

Homerus.

Hedersgubbe, du ock är vår landsman. Säfligt du sjunger
Med en förkyld poesi tåget på isiga fält.

- - - - -

Nº 24.

Rien n'est beau, que le vrai, le vrai seul est aimable.

Boileau.

Öfver uppfinningar (Journ. för Litt. och Th. 1811 Nº 200.)

[I marginalen:] d. 26.

Det är ganska märkvärdigt att de största uppfinningar i slöjder och konster blifvit gjorda, ej af mästare utan af andra. Stenhuggaren Jürgens uppfann spinnrocken, Presten Trefurt uppfann de dubbla spinnrockarna och Barberaren Arkwright de förträffliga spinnmachinerna till bomull. M:r Lee var den förste som visade oss strumppolarne. Mekanikus Everet uppfann den första spolmaschin. Timmermannen Marrison uppfann sjö- eller longituduren; Geometern Huyghens förenade först pendeln med de stora uren, och Doktor Hook uppfann spiral- fjedrarna för fickur. Musikus Herschel uppfann de förträffliga Spegel- Telescoperna, genom hvilka man gjort viktiga upptäckter på himmelen. Bonden Drebbel uppfann vårt nuvarande Scharlakan. Och Aptekaren Böttcher det europeiska postlinet.

Nº 215. Merdes yttrar på ett ställe i sina skrifter den supposition, att kometerna äro ofullkomligt organiserade planeter, eller utbildade planetkärnor med en widsträckt atmosfär, som under sitt lopp till solen småningom bilda sig till verkliga planeter, erhålla behörig fasthet och inträda i riktiga planetbanor. Man tyckes således tro att alla planeter först varit kometer och följaktligen äfwen vår jord. Hans hypotes är sinnrikt utvecklad.

Sid. 628.

D. 24 uppsteg kl.7. gick till Skräddaren, som låfvade att göra genom en annan gesäll min frack färdig tills morgon afton. Låt se! – hos Gottlund sedermera - Då jag derifrån förbi Gymnasium gick hem, anropade mig de forna kamerater i fönstret. Huru glad var icke jag, då jag nu kände mig fri. Sjelfföfnöjd wandrade jag hem utan att hörsamma deras kallelse – Häradshöfdingen reste i dag bort och skall återkomma först nästa lördag. Jag lär då ännu komma att vara här en längre tid än jag tänkte. Straxt efter middagsmåltiden gick jag på Bibliotheket, der jag slutade mitt arbete. E.m. kl. 5 vid lag kom Kniper, i opasslig tid nog för mig. Dock torde det gå. Ändå skulle vi komma att bo tillsammans. Det vore nu hans tur att uppsäga mig, men han har nu låft låta mig bo med sig. - Jag

skall också intet länge besvara honom. – hos Neovius, Aschan och Relander, som äfven ankommit. – Frun sade att jag kunde flytta ner, då nu Kniper kommit; men jag trodde, att det ej blefve så nödvändigt tills vidare. – Emot vanligheten är det redan mycket Gymnasister inkomma. – vakade till Kl. inemot 11.

D. 25 uppsteg kl. $\frac{1}{2}$ till 7. gick kl. 7 för att uppvakta Professorn, men han var ej i staden – hos Lect. Molin fick jag ej audiens. Man sades vara opasslig. Med Knipers karlar afskickade jag bref till Past. Krogerus och Blylodh. – em. skulle jag gå och köpa mig bläck; men träffade på gatan Lindqvist, som beklagade sig om rum. Jag fick nu anledning att gå med honom till Grönfors's och ännu

Sid. 629.

en gång betrakta Jungfrun. Hon kallades nu Mamsell och förekom mig ännu mera tillgjord och coquett än förut. Wi woro der länge. Hade jag råkat vara med henne på tu man hand så hvem vet, hvart den gamla bekantskapen ledt oss båda, eller rättare mig. – Hos Gottlund hos fru Holmstén. – d^e hos Aschan och Lindström. Sedermera var jag ännu en stund på Bibliotheket, och skyndade mig derifrån, då jag hörde, att kamrater sorlade ned i farstugan – Jag gick då ner och träffade Ticcandrarna, samt Strängen, hvilka hade sina Karlar med sig för att, kan jag väl tro, presentera dem för Auditorierna. Jag hade ännu mer kunnat tillfredsställa båda parterna, om jag i egenskap af Bibliothekarie låtit bönderne bese Bibliothekets rummen. Det hade väl varit näring åt min fåfänga; men jag gjorde det dock ej.

D. 26 uppsteg jag kl. 7 och gick till Assessor Borgström, åt der en smörgås – e.m. en kopp Caffé. NB. Nedskickade till Assessor Borgström alla Tidningar jag hade lånt af honom utom följande; Nya Posten för år 1811. 2^{dra} samlingen af Polyfem – Journalen för Litteraturen och Theatern år 1811. – Alopaeus var hos mig på förmiddagen flere gånger med honom var jag utgången i staden. – NB. eft. m. hos Färgaren uttog mitt västtyg – hos Skraddaren, fracken var icke ännu färdig – Jag skall få den om en timma. Hos Relander, med Neovius, åt mellanmål der. Kl. var ännu ej fyra neml.

Sid. 630.

Kl. 7. släppte jag hem Franz och gick till Skraddaren; men träffade honom icke hemma. – Om aftonen då jag satt uppe vid ljus och Kniper redan såf, hörde jag knappas uppå fönstret. Jag sprang hastigt ut till min stora skada. Det var J.E. Jag var redan i skjortärmarne och började frysa, gick derföre in, tog på mig min surtout, släckte ut ljuset och gick ut igen. Då tillfället så af sig sjelf erböd sig, huru kunde jag svaga afhålla mig att begagna det. Jag förmådde öfvertala henne att komma öfver planket. Fullbordade nu mitt brott. Motståndet i början var endast simuleradt. – orolig sömn derefter.

D. 27 uppsteg kl. 7. – Skulle uppwagta Professoren; men kom för sent. Han var redan uppgången på Gymnasium. Fick ändtligen min frack färdig – sökte Relander för att höra detta moderna hufvudets omdöme deröfwer. – gick ut åt Gymnasium, träffade Neovius. Man kom och såg på den nya fracken. Jag följde honom till Gymnasium. Sirén gjorde sin första (sade han) cour hos mig och

framförde hälsningar ifrån Hirn – Lindqvist hos mig. Han begärte se mitt testimonium. Han deklamerade det upp en par gånger och kom efter en lika många gånger utkastad öfversättning på meningen af detsamma. Sedermera skulle han ock genomläsa mina skrifböcker. Jag fick låf att ge vika för hans enträgenhet, öfver hvilken jag harmade. – Den ceremoniöse Paldani, som hvar gång jag kommer till honom talar om sin skuld. Han liknar den tredje, (jag tror han kallades C) af Eumerichs kamrater, som sammanbragte några dukater för att visa det han önskade betala. (Gottlund äfven här på förmiddagen. – om aftonen hos Relander med min

Sid. 631.

Litter. Anteckningar (Forts. från sid. 624.)

N° 233 Hr Grindel har uppfunnit konsten att tillverka artificiellt blod som ger ett fluidum, af alldeles samma egenskaper som verkeligt blod.

N° 234. Reflexioner. Om vi icke alla säga med phariseen: Jag tackar dig Gud, att jag icke är som andra, så säga vi åtminstone: Jag tackar dig Gud, att andra äro som jag.

Min vän, du som berömmar dig att icke vara högmodig, hvad är detta beröm annat än högmod, och högmodas du icke öfver att ej vara högmodig?

Nya Posten 1811. N° 35.

Selig, wer in seinem Kreise
Thut so viel er kann, und froh und leise
Seine unbemerkte Rolle spielt;
Und des Busens unauslöschlich Schmachten
Und des Geistes restlos höhres Trachten
Mit der Hoffnung beßrer Zeiten Rihlt!

N° 62 Några Sentenser af Cromwell.

List och bedrägeri hjelpa genom den ena hälften af året;
bedrägeri och list genom den andra.
Tro aldrig den, som du en gång förolämpat.
Vill du ej bedragas af fiender, så förtro dig aldrig till vänner.

Herrska genom fruktan.

När du ej kan hämnas, så tig och förställ dig.

Förställning och hyckleri äro regentdygder.

Den som har mod, felas sällan lycka; men alle lyck-
lige hafva ej mod. Många äro bestämde till lycka och veta det icke.

En furste glömmet lätt de största tjenster, men aldrig det
minsta förolämpande.

Den som med vapen upphof sig till herrskare, må aldrig
lägga vapen ur händerna.

Sid. 632.

Journal forts från sid. 627.

nya frack för att rådfråga mig om jag skulle köpa mig andra knappar, emedan man förut sagdt mig att de jag har, vore för små. Han fick knapt se förrän han försökte den på sig och gjorde några piruetter med den efter sin vana. – Af Illmoni fick jag Lucianus, hvilken jag skickar i morgon med Siréns karlar till Hirn – vakade länge.

D. 28 uppsteg kl. 7. Förde Lucianus jemte ett bref till Sirén för att med hans karlar afskickas till Hirn. – e.m. hos Ilmoni – Han proponerade att dricka litet, men Relander var intet med om saken, och det blef således dervid. – vakade länge.

D. 29 var kl. redan $\frac{1}{2}$ till 8 då jag steg upp. – absenterade äfven i dag som vanligt kyrkan – något oredig i hufvudet – vid Middagen smakade litet brännvin – e.m. en kopp Caffé – slutade andra samlingen af Polyfem och med den Tidning och Journal luntan hvaraf jag så länge varit graverad. – Följden är också nu den att jag måste nu, då jag går till Bibliotheket återföra Müllers Allgemeine Geschichte, utan att hafva läst mer än företalet. Nästan detsamma kunde jag göra med Schlegels Werk och Göthes Aus meinem Leben; ty någotdera skall bli ändå oläst, hälst då jag har ännu 2 årgångar af Merkuren olästa, äfvensom Biografen; och jag utom dess halft om halft föresatt mig att rädda min heder och rafsas ihop någon homiletisk Sermon för Ithis pöbeln.

Sid. 633.

Jag dröjde ej länge på Bibliotheket – vakade en stund – gick sedan för att spionera ett hus här i grannskapet, hvarifrån en fiols skorrande ljud redan hela aftonen stört mig. Jag smög mig omkring huset och hörde någon atkella polett faner [3 tre otydliga ord]. Drängar och pigor dansade der. Jag

vet ej hvad klockan var, när jag återkom; men sent måste det varit, emedan klockan var redan närmare 8, då jag uppvaknade.

Den 30de hörde att Lect. Molin skall yra ganska starkt i rödsoten – hos Holmberg, lånte af honom Willfors Tyska Lexicon och af Landgren Bonsdorfs utkast till predikningar – uppvaktade professorn. Han frågade, huru länge jag ännu skulle blifva här på orten och yttrade sig då att det vore mycket bra, om jag kunde komma in till Åbo, frågade mig vidare, om jag varit hos hans Broder Domprosten, för att få recommendationsbref – talte om den elementara undervisningen. – sade att Flintenbergs ABC böcker vore de bästa. – e.m. en kopp Caffé – vakade länge - sömn. Jag hade bedt pigan att väcka mig tidigt.

D. 31. Hon gjorde det kl. 4. Jag kunde dock ej stiga upp förr än kl. något före 6, då jag gick till Bibliotheket för att rådfråga nya Testamentets Commentairer öfver Evangelierne på 14 och 15 S. efter Trinitatis. – e.m. en kopp Caffé. – Paldani här med Becker beklagade sig att han ej ännu kunde betala mig – Franz var bort eftermiddagen. Jag* satt och skref; men hörde den Ryska harmoniska sången gick då till bron. Cosackerne hade varit ut för att exercera och kommo tillbaka sjungande. - hos Brunérs voro främmande: Häradsh. Borgström, Borgm. Enckel och Hjelm ifrån Åbo.

[I marginalen:] *För den starka aftonmåltid, som jag gjorde fick jag en stark pollution om natten derpå.

Sid. 634.

Litt. Ant. Några Sentenser af Cromwell, (forts. från s. 628).

Det är stundom klokt att smälta ett förolämpande, men man måste aldrig förgäta det.

Lycklig den som har många vänner, lyckligare den, som ingen behöfver.

Förolämpa måste man på en gång, men visa välgärningar småningom.

Man är sig sjelf närmast.

N° 69. Medel emot Tandvärk.

Man tager 2 eller 3 njupor fint rifven eller skrapad pepparrot, inlindar den uti en linnelapp och lägger den på pulsådern af högra eller vänstra armen, alltefter som Tandvärken befinner sig i högra eller vänstra kindbenet, eller har sitt tillhåll i öfra kinden. Händer det att Tandvärken vore i bägge kindbenen på en gång, då lägger man, på en och samma tid, den sagde pepparrotten på bägge armarnas pulsådor, och omlindar den väl, så att den ligger fast. Så snart Pepparrotten begynt draga, skall Tandvärken helt och hållet upphöra. Så snart det skett, aftages pepparrotten hvilken lemnar efter sig, på det stället den legat, en röd fläck, stundom ock, då flussen varit häftigare, en liten blåsa

med klar tunn vätska. Blåsan öppnas då med en synål, ock man låter den vattenaktiga vätskan utrinna. Den röda fläcken försvinner inom kort tid af sig sjelft.

N° 70. Hvarföre anses titeln mångskribent föraktlig? Aeschylos skref 70–90 Tragedier, hvaraf wi endast hafve sju i behåll. Sofokles författade öfver 100 sådana, ehuru han, såsom ateniensisk general, väl hade vigtigare saker att uträtta. Emedlertid har poeten öfverlef-

Sid. 635.

wat fältherren; ty icke en enda vapenbragd, men väl 7 tragedier äro komna till efterwerlden. Euripides, Sokratis vän, filosof och målare, författade 120 tragedier, af hvilka ännu i dag blott beundras en sjettedel. Plautus, theaterdirektör, skref 138 komedier. De tjugo vi ännu hafve qvar, bli ofta plundrade af nyare poeter.

Heraklis sats.: den torraste själ är den fullkomligaste.

N° 71. Maximer af Voltaire.

Lögner är blott en last, då hon förorsakar ondt: hon är en ganska stor dygd då hon åstadkommer godt.

Menniskor af stark inbillningskraft tala med en despotisk myndighet; ignoranter och svage höra med en trälände beundran; goda snillen examinera.

Jag älskar wettenskaperna för deras egen skull; de skola evigt vara mig kära, ehuru många fiender de hafva ådragit mig. Skulle jag upphöra att älska en angenäm frugt, för det ormar velat smitta den med deras gift.

Det är öfverflödigt att förtreta sig öfver dem, som ej kunna skada oss.

Andra samlingen af Polyfem. N° 1 & 2.

[I marginalen:] d. 29

Racine brukade beständigt att först skrifva sina Tragedier i obunden stil och sedan rimma dem.

[I marginalen:] Prosten Ståhlberg har berättat mig att Klopstock skulle på samma sätt förfarit med Messias.

Rena och förträffliga poetiska produkter nämnas: Stjernhjelms Skaldestycken, Bellmans sånger, Spastara, Inbildningens Werld, Wänskapen eller hvad man vill, Till Christina, Dithyramben öfver d. 24 januari 1808, Krigssången för Skånska Landtvärnet o.n.f.a.

Blankvers är en benämning som endast användes för att utmärka den så kallade Engelska femfotiga Jamben, och egl. den som af Milton i Paradise lost är brukad.

Sid. 636.

Wallins öfversättningar från Lat. skalder tadlas.

N° 9. Teser: Det är samma skillnad mellan Hexametern och Alexandrin, som det är emellan en frisk yngling, som lätt springer till sitt mål, och en benlös usling, som måste bäras för att komma ifrån stället.

Hexametern, såsom product af ren konst, äger i sig själf behag, och kan derföre upphjelpa ett annars mindre lyckligt poem; då Alexandrinen deremot gör sjelfva Atis och Camilla tröttsam.

Filosoferne hafva i alla tider gifvit sig ut för att kunna undervisa om allting, men de hafva också i alla tider ofta måst hjälpa sig fram med det Leibnitziska: ”Det gifves icke något pourquoi de pourquoi.”

Hvarje stor man delar det ödet med den obetydligaste menniska, att han är skyldig Nemesis ett offer. Goethes försoningsoffer var Leiden des Jungen Werthers, men lycklig den författare, som kan bjuda ett sådant.

Den som en hvarje stor författare hopsamlar små hvardags-anekdoter, sätter tro till och vill utsprida de aldri orimligaste, förråder en högst liten själ.

N° 20. Om franska Litteraturen.

[I marginalen:] För H - - n

”Ett land der man, för få år sedan gjort Guds existens till ämne för en Senats-ventilation; der förfataorne ändra ton, så väl i politiska som religiösa ämnen, efter modets omvexlingars; der en Satir öfver Christendomen kunnat göras till prisämne och en opoetisk, skandalös libell öfver detta ämne belö-^{*446}

Sid. 637.

⁴⁴⁶ *La Guerre des Dieux af Pamy

nas; der en af de yppersta litteratörerne förklarar sig icke numera vilja betvifla den Mosaiska tideräkningen, emedan han på gamla dagar blifvit Christen*)⁴⁴⁷; der hundratals slika fenomen utan svårighet kunna framvisas **)⁴⁴⁸; hvad skall man säga om detta landets litteratur, hvad om dess national-bildning?

N° 24. Bland Brödernes Schlegel kritiska arbeten märkas: Geschichte der Poesie der Griechen und Römer; Die Griechen und Römer; Athenäum; Charakteristiken und Kritiken; Europa.

Innehållet af 1sta stycket af: Der Biograph. [I marginalen:] d. 30.

Darstellungen merkwürdiger Menschen der drey letzten Jahrhunderte für Freunde historischer Wahrheit und Menschenkunde. Erster Band. Halle 1802. (8° 136 sidd.)

P.1. Ueberblick der drey letzten Jahrhunderte aus dem Gesichtspunkt der Biographik. Eine vorbereitende Abhandlung (Von Hr. Hofrath Remer in Helmstädt.)

45. Biographen. 47. I. Gustav der Dritte, König von Schweden. (Von Hrn. Prof. Woss in Halle.) Denne Konungs lefverne tyckes mig har lika sant som väl skildradt.

107. 11. Jakob Böhme. (Vom Hrn. Prof. Eberhardt in Halle.)

133. Historischer Anzeiger merkwürdiger Todesfälle seit dem Jahr 1802.

Sid. 638.

1. Pet. Nesemann. Prof. i Chur i Graubunden. Känd genom flere stiftade skolanstalter. [I marginalen:] d. 22 Jan.

2. Joh. Rud. Zumsteeg, Hert. Würtemb. Koncertmästare i Stuttgart. Schillers ungdomskamrat, komponerade sångerna i Röfvarerna. Hans Kompositioner: Geisterinsel, Die Gesänge aus dem Ossian - Bürgerska och Stolbergiska Balladerna Lenora, Prästdottren från Taubenhain och Syndersken, Klopstocks Frühlingsfeier, en ny Operette Elbodormi. [I marginalen:] d. 27 Jan.

3) Dan. Emmer. Bogdanich, Adjunkt vid Kongl. Observat. i Ofen, känd för sin geographisk-astronomiska resa genom Ungern. Arbetade på en machina coelestis. [I marginalen:] d. 31 Jan.

4) Don Pedro Rodriguez, Grefve af Tampomanez. Kongl. Spansk Statsråd. - gjorde sig förtjent som Stats Minister genom Inquisitionens inskränkande, och Sierra-Morena Koloniens, industriens och

⁴⁴⁷ *) Larcher i företalet till sin nya upplaga af Herodotus.

⁴⁴⁸ **) Se endast berättelsen om Fourcroys högtidliga uppoffring af phlogiston på sanningens altare i Paris. Hela den löjlige händelsen står att läsa i Lichtens. företal till Tyska upplagan af Erxlebens fysik.

vettenskaperas understödjande. Som Statsråd tjente han sitt fädernesland 23 år med en sällsynt trohet och skicklighet. Förf. ett verk: "Öfver Industriens understödjande i Spanien". [I marginalen:] d. 3 Febr.

5) Fredr. von Zink, Markgrefl. Badensk Hofråd. Öfversatte från fransyskan Pigault le Brun's Oncle Thomas (Basel 1801) och den nya resan i min kammare och lämnade fem poëmer af förtjenst till Jakobiska Taschenbüchern. [I marginalen:] 14 Febr.

6) John Moore och 7) Alexander Geddes.

2. Stück.

177. Ueberblick der drey letzten Jahre (Fortsetz.)

[I marginalen:] d. 31. aug.

185. III. Robert Lord Clive, Baron von Plassey. (Geb. 1725, Gest. 1774.) – (Von Hrn. Prof. M. Sprengel in Halle.) utvidgade mycket det Ostindiska Companiets besittningar, men försummade ock intet tillfälle att rikta sig sjelf, hvartill han använde äfven orättvisa medel. – Ställdes väl till ansvar för sin Gouverneurs

Sid. 639.

förvaltning, men ställdes åter på fri fot.

210. IV. Johann Kepler, Kaiserlicher Mathematiker. Geb d. 27sten Dec. 1571. Gest. d. 15 Now. 1630.) (Vom Hrn. Prof. Klügel in Halle.)

244. V. Howard, der Gefängnißverbeßerer. (Geb. (nach Aikin) zu Enfield 1723; gest zu Cherson am 20 Jan. 1790.) – (Vom Hrn. Past. Wagnitz in Halle.)

263. Historischer Anzeiger merkwürdiger Todesfälle seit dem Jahre 1802.

8. Joh. Golenischtschef-Kutusow † d. 12 April, som Präsident i Kejsarl. Admiralitets Kollegium, Direktor för adeliga Sjökadett Korpsen, hvars stiftare han var och ledare i 40 år. Alla officerare, som nu tjena på Ryska flottan, äro hans elever.

9. Erasmus Darwin – 10. Iwan Lepuhin

11. Christian Ludvig Stengel, Hoffiskal och Justiz-Kommissionsråd i Berlin † d. 21 April. en insigtsfull, praktisk Jurist.

3^s Stück.

265. Ueber die Schwierigkeit militärischer Biographies.

276. VI Charakteristische Züge und Ereignisse im der Geschichte des Kaiserlichen Feldmarschalls Grafen von Sekkendorf. (Geb. d. 16 Jul. 1673. Gest. d. 23 Nov. 1763.)

303. VII. Hugo Blair. (Geb. 1718. Gest. 1800.) (Vom E.U.)

323. VIII. Anton Possevin, ein Jesuit. (Geb. 1534. Gest. 1611.) – (Von Hrn. Eberhardt in Halla.)

Antonio Possevino är berömd för sina talrika skrifter, fulla af scholastisk lärdom, för sina apostoliska missioner och för sina underhandlingar vid de nordiska hofven. I honom låter en bildas af en fullkomlig Jesuit; sin största fullständighet framställa sig. Han var född ar 1534 i Mantua af ärliga föräldrar af borgare-

Sid. 640.

ståndet. Redan i sitt 16:de år utmärkte honom hans kunskaper, hvilka han genom ihärdig flit förvärfvat sig, så att hans föräldrar med största förhoppningar skickade honom, år 1550 till Rom. Knapt hade han ock hunnit göra sig bekant, förrän flere Kardinaler täflade med hvarandra att draga honom i sin tienst. Han föredrog Kardinalen Herkules framför Eonzaga. Då Kardinalen märkte hans stora anlag, gaf han honom tillfälle, att besöka en högskola och skickade honom såsom sina brorsöner (Neffe) Francesco's och Scipio Eonzagas gouverneur till Padua. Då hans elevs far dog och dess enka återkallade dem för följa med sig till Neapel, följde han dem dit. Der drog P. Petrella, Ledamot af det för 9 år sedan inrättade Jesuit Collegium honom till sin Societet, emedan han derutaf anade en vinst för densamma. Den uteblef icke heller. Någon tid derefter skref Possevin en Apologie för Jesuiterne, hvilka redan blifvit af förtälets pilar angripna. Han for derpå till Padua der hans omvändelse och införlifvande med Jesuit-sällskapet skedde. Detta förblef dock en lång tid hemligt för allmänheten, emedan Societetens General P. Lacinez, som i honom funnit sin Man beslöt att genom honom arbeta på ordens bästa. Possevin reste till Tunis och upphöjde der med så mycken värma och förställning det nyss stiftade Jesuiter Orden och dess ädla ändamål, att Hertigen af Savoyen tillät Jesuiterne att upptagas i sina stater. – Numera började P. beträda en högre bana och arbeta för utvidgandet af den påfliga Monarkien. Hans första apostoliska fälttog voro riktade emot de piemontesiska dalarnes invånare och Huguenotterne i Frankrike. Så mycket våld han ock använde att bringa de förre till Catholicismen, kunde man dock icke göra sig räkning på deras ståndaktighet deruti, innan man uppbyggde fästningar vid tillgångarne till deras dalar, och dock har intill sednare tider böjel-

Sid. 641.

sen för den reformerta religion hos dem icke kunnat undertryckas.

Samma motstånd fann han i Frankrike oaktadt allt sitt bemödande att bibehålla Catholicismen, och måste slutligen för egen säkerhets skuld begifva sig ifrån Lyon, som återföll i de Reformertes händer 1562. Följande året, då freden slöts emellan Huguenotterne och det Kungliga Partiet,

anträdde P. åter sitt apostla embete i Frankrike, hvilket han nu genomreste i alla rigtningar. Följden svarade dock nu lika litet mot hans ifriga bemödanden.

Sedan han tillbragt 10 år på sin mission i Frankrike, återkallade honom en ny vigtig Ordensförrättning till Rom. En Congregation församlade sig för att välja den h Franz Borgia, Jesuiter Orderns 3^{die} General en efterträdare. Walet föll på P. Eberhard Mercurian, hos hvilken P. stod i så stor högagtning, att han af honom upphöjdes till Ordens Sekreterare, en post, som ges allenast åt de mest utmärkta män, emedan den, som bekläder den, är den förtrogne, af hvilken Ordens förnämsta och hemligaste angelägenheter bero. Gregor XIII höll denna syssla dock för liten i anseende till hans talanger och hans ifver och han blef nu bestämd att utverka en Revolution för den Catholska Religionen i Sverige. Detta är den märkvärdigaste perioden af P. verksamma lefnad. Här träder, blotta Andensbrodern i den stora kedjan af allmänna verldshistorien. Här öppnar sig ett skådespel, i h_t den jesuitiska politiken uttömt all list, all förställning, alla det doldaste bedrägeriets ränker. Och dock blefvo deras så väl utkastade, med så mycken verksamhet och slughet utförda planer till intetgjorde genom deras motståndares ståndaktighet. -

Förledda af den gynnande utsigten strömmade en mängd af Missionairer till Sverige, för att arbeta på Konung Johans och hela rikets omvändelse. Is[yunner]het infunno sig flere Jesuiter och ibland dem P. Nicolai. Denne

Sid. 642.

ränkfulle och i den djupaste förställningskonst wälöfvade mästare kom öfver Norrige till Sverige under masken af en luthersk prest. Hans förehafvande, att under denna förklädning erhålla ett andeligt läroembete lyckades ock så vida att han af Konungen utnämndes till Theologiae Professor i Upsala. Han försvarade den af Konungen uppsatta nya Liturgien emot 2:ne för sin starka protestantism afsatte prästers anfall, utan att Svenskarne ännu kunde misstänka honom.

Under en sådan sakernas ställning i Sverige beslöt Gregor XIII att sända dit en Nuntius, och hvem kunde dertill vara skickligare än Possevin?

[I marginalen:] d. 1 Sept.

Denna sändning var en följd af ett Konungens steg, som tycktes göra den nödvändig. P. Nicolai hade öfvertalt Konungen, att afskicka en förtrogen till Påfven för att underhandla med honom om sin förlikning med Romerska stolen. Dertill hade Konungen valt den berömde Grefven Pontus de la Gardie. Han reste under den förevändning att beveka påfven att använda sig hos Spanska hofvet i anseende till några på Konungariket Neapel anvista inkomster, h^a Drottningen af Sverige hade att fordra. -

Han medbragte 4 Artiklar, hvilka han skulle framställa till Påfvens bevilljande, i hvilket fall Konungen förbandt sig att åter införa den Catholska religion i Sverige. – Artiklarne voro följande:

1. Adelen skulle icke störas i sin stilla besittning af de andeliga godser;
2. Man skulle tillåta layerne nattvarden under bägge gestalterne;
3. Gudstjensten skulle hållas på landets språk;
4. Biskoparne och prästerne skulle icke tvingas att öfvergifva sina hustrur.

Sid. 643.

Konungen kände utan twifvel bättre sitt läge än främmande Italienska Ordensbröder, hvilka höllo hans försigtiga klokhet för feg obeslutenhet, och för att genom ett magtstreck besegra denna, samt störta Konungen i nödvändighet att emot sin vilja skrida till våldsamma steg, yrkade man alltid häftigare på honom att påskynda sin öfvergång till den Catholska kyrkan. Det skedde snart. Konungen aflade sin trosbekännelse i Possevins händer, och Apostelen hade det nöjet att i Konungens kammar läsa den första mässan.

Nuntien ilade nu till Rom för att sjelf glädja den helige fadren med denna underrättelse; men det, som skulle öppna Jesuiterne utsigten till en fullkomlig seger, tillslöt den för alltid. Underrättelsen om Konungens öfvergång var icke mera någon hemlighet och begynte oroa de protestantiske furstarne, det Svenska Riksrådet och Clericiet. Man inkallade den berömde Theologen David Chytraens ifrån Rostock för att sätta sig emot Jesuiternes företag. -

Grefve de la Gardie var emedlertid återkommen ifrån Rom och hade i anseende till bevilljandet af de 4 artiklarna fått afslag. Afsigten af hans beskickning var icke mera någon hemlighet i Sverige och Hertigen af Södermanland trängde så eftertryckligt på Grefven att han sjelf nödgades råda Konungen att afstå ifrån sin föresats.

Då Possevin återkom till Sverige, fann han allt vid hofvet förändradt. Konungen hade låtit inställa den Catholska Gudstjensten och besökte åter de lutherska kyrkorna, och snart erhöilo alla Jesuiter jämte P. Nikolai befallning att lämna Sverige.

Possevin återgick icke omedelbarligen till Rom, utan dröjde en lång tid än i Polen, än i Siebenbürgen för att befordra sin kyrkas intresse. Han anlade ett Seminarium för unga Missionairer i Braunsberg och ett annat i Ollmütz till den svenska ungdomens uppfostran

Sid. 644.

under Jesuiternes uppseende. Äfven stiftade han nya Collegier för sin Orden i Wilna, Crakau och andra orter.

Knapt var P. ankomen till Rom, förr än en ny, vida svårare, vida farligare, men för det påfliga Interesseset lika fruktlös beskickning än den Svenska väntade honom. Påfven hade bestämt honom: till en beskickning till Ryssland, som då regerades af Iwan Basiljewitsch, hvilken, då han ansattes af den polske Konungen Stephan Bathori, hade vändt sig till Påfven och sökt hans bemedling till återställande af freden med Polen, och deremot lofvat att arbeta på en förening af den Grekiska Kyrkan i Ryssland med den latinska. Fjorton dylika föreningsförsök hade redan förut fruktlöst af blifvit uppgjorde; men påfven lät icke af denna erfarenhet afhålla sig ifrån att tro ännu på en möjlig utgång, och P. afskickades såsom påfvelig Nuntius hos båda de krigande, för att bemedla fred emellan dem. Underhandlingarne öppnades den 13 Dec. 1581 i Chiwerowa Moika, en eländig by icke långt ifrån Pokow. Efter många bemedlarens bemödanden kom freden till stånd. Det andra ändamålet af hans beskickning kunde icke uppnås. Han upptogs med de största ärebetygelser vid Iwans hof och böds till fester, som glänste af ett ännu barbariskt folks råa prakt. Han har beskrifvit två gästabud i sina Commentarii de rebus moscoviticis, hvilka gåfvos honom och hans åtfölje redan före fredsunderhandlingarnas öppnande.

I det första, hvartill 60 gäster voro budne, hade en ung Rysk Herre ifrån hofvet i Zarens namn högsätet. Han satt vid Nuntiens sida och honom var uppdragit att iagttaga de många och sällsynta bruk, som dervid voro vanlige. Hvar gång, då nya rätter framsattes, uppsteg han jemte alla gästerna, blottade sitt hufvud och ropade: "Iwan Wasiliewitsch – och tillade dervid med en poserlig alfvarsamhet hela den långa zariska titeln, – bespiser er och lämnar derigenom ett särskildt tecken

Sid. 645.

af hans nåd." Men då den utsöktaste rätten kom fram, stod han upp, ropade med glad hänryckning: clab da sal, Bröd och Salt. Med dessa hemlighetsfulla ord slöts Ryssarne då alla sina högtidliga måltider. De trodde att de hade den hemliga Kraft att störa allt slags trolleri, sedan en viss Munk, Sergius dermed förvist djefvulen ur sitt celle, der han gaf Storfursten Demetrius en måltid.

Underhandlingarne angående bägge Kyrkornes förening voro slutade i 3 audienser, hvilka egentligen voro ett slags Theologiska Disputationsöfningar, der Zaren själf förde ordet. Possevins skicklighet uti Disputerande hade så när kostat honom lifvet. Han hade genom ett inkast bragt sin motståndare i trångmål. Denne kände sin förlägenhet och det bragte honom i raseri. Han steg upp ifrån sin thron och hvar och en trodde att han med sin Zepter skulle genombora Nuntien. Endast

hans oförskräckthet räddade honom, i det han med stor presence d'esprit stillade den uppbragte Despoten genom ett smickrande komplement.

Allt, hvad P. vann med så mycken möda och fara, var att Iwan gaf med honom en beskickning till påfven, som uppehöll sig en tid i Rom, glömdes snart, och aftågade åter obemärkt. Så slutades en beskickning om hvilken man lofvat sig så mycket och som begynts på ett så lysande sätt.

Sedan P. ännu uppehållit sig 5 år i Polen och Siebenbürgen, återkallades han till Rom år 1587, der han kunde göra anspråk på ett långvarigt lugn för att hvila sig efter sina mödor. Men för en man af hans talenter och hans nit gafs det i hans orden intet lugn. Han skickades till Padua, der han lärde i 4 år med bifall. Men detta ämbete sysselsatte icke nog en man af hans verksamhet. Han begynte att utarbete werk, hvori han ville framställa den plan, efter h:n alla ståndens hela lärda bildning skulle inneslutas inom sådana gränsor, som för alltid skulle bibehålla dem i tron på den Romerska kyrkan. Till den ändan företog han sig tvänne stora verk, som skulle föreskrifva

Sid. 646.

de rättrogne de böcker, ur hvilka de kunde hämta all sin wettenskap, sin Bibliotheca selecta och sin apparatus sacer. Hans verk erhöll ett så stort bifall att påfven Clemens VIII år 1593 på sin bekostnad lät trycka det i Vatikanen. Ifrån sina lärda arbeten kallades han snart till den politiska banan och honom uppdrogs en underhandling med Hertigen af Nevers, Ludvig Gonzaga, hⁿ Henrich IV i Frankrike år 1594 hade skickat till Rom för att utverka sig påfvens absolution i anseende till de tvifvelsmål, Henrichs fiender förbredt öfver Konungens omvändelse. Påfven, som ej ville stöta sig hvarken med Henrich eller Spaniorerne kallade i sin förlägenhet P. som bragte det derhan hos Hertigen, hvars gunst han ägde i en hög grad, att han var nöjd med en hemlig audiens. Följande året erhöll Konungen Absolution. Den sista politiska händelsen, hvaraf han var, om icke deltagare, åtmistone en nära åskådare, väntade honom i Venedig, der han uppehöll sig, för att besörja tryckandet af sin Apparatus Sacer. Det var Påfven Paul V:s stridigheter med denna då ännu mäktiga Republik. Han blef derunder skickad till Rom, man vet ej, om det var å Senatens vägnar eller Jesuiterne. Snart erfor han, att hans ordensbröder varit tvungna att lämna Republikens stater, utan att kunna dit mera återkomma.

Hans sista arbete var utarbetandet af hans Annaler öfver sina underhandlingar, hvartill den berömde Kardinalen Cäsar Berronius, förgäfves uppmuntrar honom, men hvilka han, sedan han dragit sig till Loretto i ensamheten, på Paul V:s befallning måste företaga sig. Han hann knapt sluta dem, förr än han dog år 1611.

369. Historischer Anzeiger &c (fortsetz.)

12. Joh. Aug. Schlettwein. 13. Karl Franz Gottl. Schönemann.

14. Gardin Dumesnil † 26 Maji i Bologne i Frankrike. Han var förut prof. i Rhetoriken i Paris och är författare till *Synonimes latins*.

Sid. 647.

15. Erich Magn. Bar. Stael v. Holstein † d. 9 Maji nära vid Copal på franska gränsen. En man af utmärkta talenter och den finaste politik. 1786 förmälde han sig med förra Ministern Neckers dotter, en fru, hvars snille och smak publiken känner ur hennes skrifter. var länge under Revolution Svensk Minister i Paris.

16. Justus Fr. Zehelein. † d. 13. Maji i Neustadt vid Kulm i sitt 42 lefnadsår. Sedan 1800 var han förste Justizman i Neustadt. Han var en god Skald, och bekant genom en samling af poësier, en föträfflig tecknare.

17. Fr. Ant. friherre von Kleinitz. 18. Karl Jac. Christian Klipfel, Kongl. Preussisk geheime Kammarråd † d. 16 Maj. 1802. stod i förtroendet hos Fredrich II.

19. Frans Xavier von Feller Exjesuit † d. 23 Maj. i Regensburg i sitt 68 lefnads år. Han var författare till den bekanta *Journal historique & litteraire*, Luxemb. 1774–94. 70 Band, och många andra skrifter, hvilka tillsammans utgöra väl 120 band och ibland hvilka äro särdeles märkvärdiga: *Dictionnaire historique*. 8 Band. *Catechisme philosophique*, 3 Band o.a.

20 Karl Traug. Thieme, Rektor i Löbau † d. 30 Maji i sitt 57 lefnads år. I alla sina göromål viste han en utomordentlig samvetsgranhet och trohet och har äfven förvärfvat sig en tacksam åminnelse hos allmänheten genom utgifvande af många med bifall upptagna skrifter, hvaribland is[yunner]het *der sächsische Kinderfreund* och *die Nahrung für den gesunden Menschenverstand* äro bekanta.

21. Christian Wilh. Demler, Hertigl. Sachsen-Weimarsk Consistorial Råd och Superintendent † d. 2 Juni i Jena. Allmänheten känner honom af flere skrifter och värderar mest hans *Beyträge zur Pastoral Theologie*. Han dog 74 år gl.

22. Joh. Christ. Gottl. Ernesti 23. J.E. Wichmann.

24. Bernhard Alexius Konstantin, friherre von Krüdener, Rysk Kejsarl. Geheimeråd. – Amb. vid Kongl. Preuss och Kurfurstl. Sachsiska Hofvet. † d. 14 Juni i Berlin, 58 år gl. förenade en grundelig lärdom och vidsträckta kunskaper med de föträffligaste hjertats egenskaper.

Sid. 648.

25. Fr. Aug. Ludv. von Burgsdorf.

26. Josephn, furstinna af Polen, Grefvinna af Mülhausen, † d. 19 Juni i Wien. Hennes ädla älskansvärda Charakter, äkta fromhet, stilla, bullerlösa välgörighet emot fattiga, och hennes trohet såsom mor och maka voro allmänt beundrade.

27. Joh. Jak. Engel.

September.

Den 1^{sta} uppsteg kl. 6. - fick ifrån Brunérs att läsas: Bonapartes hemliga bekännelse för Cardinal Maury. Öfvers. – Inhumana omdeletus, perfidia plus qvam punica, nihil veri; nihil sancti, nullus Deum mecus, nedlum jus jurandum, nulla religio. Tit. Liw. libr. 21.4. St. Petersburg, Pluchardt och Comp. 1813. 139 sid. 80 jämte Buonapartes stamträd. – Gottlund hos mig, med honom spatserade jag till Kungskällan och hade Franz med. Sirén hos mig. – e.m. en kopp Caffé – hos Forstén köpte en pennknif – hos Enros, han sofde, jag ville ej väcka på honom utan gick mina färde till Gottlund, af hvilken jag tog en hop af hans poëmer för att läsa, kanske ock lämna till den ändan åt fru Brunér. Derifrån följde jag med lilla Hagelin till Näsbacken, dit Cosackerne tågade sjungande och begynte exercera. Jag hade tänkt att gå på Bibliotheket; men fick ej tid dertill. – Ilmoni hos mig. – Jag börjar fatta större förtroende och vänskap till denna gosse, då jag finner att han är af någon likhet med mig uti Charakteren. Af samma orsak lär också förmodligen han sluta sig närmare till mig. Han köpte af mig Schenbergs Lexicon med Wennerdahls Mythologie och Åbo Tidning för 1805. Wi gingo tillsammans till Näsbacken för att höra på Cosackernes sång. – Wid återkomsten träffade

Sid. 649.

jag Språkmästaren, spatserande med 3 andra herrar. Han tilltalte mig: "Wie befinden Sie sich?" Sehr gut. Ich danke. "Sie sind so unscheinlich gewesen." – Jag kände huru rodnaden steg på mitt ansigte. Jag svarade: Ja, ich bin fast nicht aus der Thüre getreten, die ganze Zeit. "Sie sind so beschäftigt gewesen?" – Hvad skulle jag säga? Ja, var mitt svar. "Vergeßen sie mich nicht ganz." Jag skyndade mig bort. – Jag öfvertalte Ilmoni, som kom till mig, att lämna till Bibliotheket en hel hop sådana böcker, som han ej behöfde. Han låfte komma med dem till mig i morgon kl. 4, då jag låfte föra honom till Bibliotheket, af hvars mig lämnade anordning jag lämnade honom förtroende. Han gladde sig högeligen deråt. Såsom jag, har han god lust att beskåda böcker. – satt upp länge, som vanligt.

D. 2. kl. 4 kom Ilmoni – Jag sofde ännu en liten stund. Litet före 5 gingo wi på Bibliotheket och voro der till kl. öfwer 6. – vid frukosten ett glas punsch – Franz kommer ej upp till middagen, emedan Statsrådet Wallin väntas dit ner för att passera förmiddagen. – Gottlund hos mig. Jag yppade min föresats att visa hans Pelopidas för fru Brunér. Han gjorde väl invändningar; men tycktes tro att det ej wore så tokigt. – Efter hans bortgång las jag först igenom det och fann att jag allt för wäl hade kunnat – tåga. Skulle besöka Lect. Molin; men hans Jungfru sade att han ej kunde taga emot besök. Lect. Cleve var dock hos honom. – sökte Domprosten för att påminna om det

utlåfvade Recommendations brevet; men han war ej i sin Kammare. Klockan tio gick jag dit åter. Nu träffade jag honom. Huru står det till, war hans

Sid. 650.

fråga. Sitt ner. Han tog fram en stol. Jag gjorde det. – Herrarne lära nu läsa som bäst på Gymnasien? Jag går ej upp mera. Jaså, ja, ni har redan skilt er för att fara till Åbo. War det icke så? – Jag bugade mig. Man skulle hafva bref war det till Prof. Bonsdorff eller hvem, som jag låfte? Till Prof. Bonsdorff. Han frågade mig, huru länge jag varit här i staden, hos hvem jag var och så vidare. Brevet låfte han färdigt till den tiden som jag kommer att resa, såsom jag sade efter en wecka. – Cons. Notarien Hoffrén kom dit och hade ett samtal med honom. Han frågade mig, när jag skall resa till Åbo? Det blir först i denna månads slut – War nu god och kom till oss förut. – Han gick bort. Jag närmade mig också till dörren och bugade mig. Må väl, må väl så länge. Nog skall det blifva färdigt. – e.m. en kopp Caffé – Häradshöfdingen reste i följe med Stats Rådet Wallin och andra till Helsingfors. – Gottlund här. Jag var med honom ut och spatserade. – Efter aftonmåltiden gjorde jag en stark promenad, som icke bekom mig väl. Den var för häftig. Satt upp till kl. 10.

D. 3. kom Gottlund till mig kl. 5. Jag gick med honom på Bibliotheket och var der till kl. 6. – NB. jag hade litet förr än han kom en stark pollution – afskickade med posten bref till Blomqvist – sökte 2 gånger Ekmark; men han var ej hem. – ondt i hufvudet kanske deraf att jag tidigare än vanligt dessa mornar uppstigit – en kopp Caffé – 2 d^o hos Språkmästaren, der jag war på visit. – Relander här med Ilmoni – satt upp till kl. 11.

Sid. 651.

Litterairiska Antekningar.

Der Biograph – 1^a Bandes Viertes Stück. [I marginalen:] d. 3.

Moliere (Geb. zu Paris 1620, gest. daselbst 1673.) (Vom Hrn Past. Kulda in Hochwitz.)

Jean Baptiste Poquelin (ty det namnet, under hvilket han förevigat sig, tog han först sedermera) föddes i Paris år 1620. Hans far af lika namn till sin profession en Tapetstickare, var kammartjenare (valet de chambre – Tapissier du Roi) vid Kon. Ludv. XIII:s hof och dref derjämte i sitt eget hus handel med klädmäklarevaror; modren Anna, född Boutet, var ock en Tapetstickares dotter. Såsom också hans farfar beklädt alldeles samma syssla, så kunde intet vara naturligare än att den unge Poquelin också skulle bestämmas dertill. Gossen togs således i god tid i lära och kunde i en ålder af 14 år utom sin profession och handel, intet annat än näppeligen läsa och skriva.

Hans farfar Boutet, en passionerad älskare af theatraliska föreställningar tog sin sonson flitigt med sig till Hotel de Bourgogne till skådespelet. Hans far tyckte ej derom serdeles och sade en dag: Ni

vilja väl ändå icke göra en Komediante af den unge Gossen? "Nå, svarade Boutet, och hvad vore det för en olycka? Om himmelen dock ville, att en Bellerose en gång skulle blifwa af honom!" (Så hette nämligen den mest agtade ibland den tidens Skådespelare i Hotel de Bourgogne.) Detta svar verkade mer, än det egentligen skulle verka: gossen lade orden på minnet och kom i stillhet på den tanken, att han dock väl kunde vara född till något bättre än till Tapetstickare och ifrån den tiden var han med vedervilja i verkstaden.

En afton, då han varit med på skådespelet, satt han der med nedsänkt hufvud, i djupa tankar. Fadren anmärkte det och frågte, hvarföre han en tid bortåt

Sid. 652.

varit så svårmodig. Gossen tillstod uppriktigt att han ej hade någon lust till professionen och skulle tacksamt erkänna det, om hans far ville låta honom studera: Farfadern, som äfven var tillstädes, tog nu till ordet och sökte grundligen understödja hans böjelse, fadren gaf ändtligen efter, och förde gossen till ett Jesuiterne tillhörigt Kollegium i Paris.

P. samlade under sina fem förberedelseår en sådan skatt af vettenskapliga Kunskaper, att han sedan framför alla för den franska Litteraturen den gyllene ålderns skaldar haft företrädet i anseende till grundelig lärdom. Med särdeles ifver lade han sig utom Juridiken, sitt Brödstudium äfven på äldre och nyare språk, de så kallade sköna vettenskaperna och Philosophien.

Då han fulländat sina studier och ämnade tillträde en advokatsbeställning skedde det (1641) att Ludvig XIII för sjuklighets skull begaf sig till Narbonne. I stället för den gamle Poquelin måste sonen följa med hofvet. Äfven bestridde han sin fars tjänst efter återkomsten under sin fars tilltagande svaghet till dess död, och förde sedermera under hela sin lefnad titeln af en konglig kammartjenare, utan att bestrida sysslan. Hans vistande vid hofvet ingaf honom ännu mera lust för theatern. Han öppnade sin theatraliska bana på en gång såsom skådespelare och såsom skald. Af hans dramatiska förstlingar, hvilka väl ännu woro omogna frukter och smaka efter italienska källor, har föga mer än en enda titel bibehållit sig. Två af sådana stycken, le Médecin volant och la Jalousie de Barbouille ha ännu i nyare tider funnits på några händer i afskrift. Af de första förekomma enskildta satser i Médecin malgré lui; det andra har lämnat grunden till tredje akten af George Dandin. Tre andra, le Docteur amoureux, les trois Docteurs rivaux och le Maître d'école äro blott till namnet bekanta.

Sid. 653.

I det gamla Athen var det alldeles intet anstötande, om den dramatiska Skalden tillika war Acteur; och man wet, att sjelfva den ädlaste bland Grekiska Skalderna, ännu i sina äldre år till och med beträdde theatern. Poquelin följde hans exempel. Men hans Landsmän woro inga Atheniensare. Skådespelet besökte de väl gerna; men Skådespelaren war dock hos dem alltid en beryktad person. Det war då intet underligt, att P.s familie med missnöje ansåg hans valda yrke. Den gode gamle fadren till och med ansåg honom nu alldeles för förlorad och använde allt för att förmå honom lämna en väg, som han ansåg för förderfvets. Denne lät dock hvarken goda ord eller löften förmå sig, att lämna sin bana; men gaf emedlertid, så mycket han kunde, efter för fördomen och bytte sitt familienamn emot det, hvarmed efterverlden nämner honom. Förmodligen lånte han det af en tidigare Theaterskald, som hetat Moliere och lefvat i 1^{sta} fjerdedelen af århundradet. Efter de inbördes oroligheterne (1648–1652) hvilka Moliere i en stilla ensamhet användt på sin egen bildning och till utkast af fullkomligare Theaterstycken, vandrade han jämte Illustre Théâtre (det sällskap, hvari äfven Magerads) omkring i Frankrike och deras skådespel upptogos med mycket bifall. Genom Prinsen af Conti, Molieres skolkamrat blef han bekant på hofwet, i hvars närvaro sällskapet d. 24 oct. 1656 första gången skulle spela. Man debuterade med Nikomedes, ett sorgespel af Corneille. Med skygghet beträdde Mol. Skådeplatsen, ej allenast i anseende till hofvets närwara, utan ock emedan alla skådespelare af Hôtel de Bourgogne befunno sig ibland åskådarena, och han väl visste huru mycket dessa öfverträffade honom och hans åtfölje is[yenner]het i sorgspelet. Werkeligen slog det illa ut, men en lycklig tanke hos M. godtgjorde allt. Sedan sorgspelet war slutadt, trädde han än en gång fram, tackade Konungen i de mest smickrande uttryck,

Sid. 654.

att han och hans hof, vane vid fullkomliga mönster i theatraliska föreställningar, velat bevärdiga ett sällskap af nyssbegynnare med sin närvaro, ”och bad om låf,” att ännu få låta följa ett af de små lustspel, som i provinsen förskaffat honom något bifall.” Det skedde, och man gaf den förälskade Doctorn, ett af Molières ungdomsarbeten. Det förbindliga talet hade intagit hofvet, och hvad som brustit vid sorgspelet i god effect, det ersatte efterspelet åtminstone genom nyhetens behag, då man på lång tid på Pariser Theatern uppfört endast alfvarsamma stycken.

Till bevis af sin tillfredsställelse gaf Konungen sällskapet andel i den af de Italienska Skådespelarne sedan några år besutna Théâtre du petit Bourbon, med förordning att båda grupperne skulle der spela tourvis. I Oct. 1660 inrymdes båda trupperne på Konungens befallning den Stora salen i Palais royal, och här gåfvo båda sina stycken ända till Molieres död.

M. hvars Troupp i Augusti 1665 trädde i Konungens tjenst med en årspenning af 7000 Livres, åtnjöt för sin person sedan 1665 en årlig pension af 1000 Livres. Med sin ärfda förmögenhet, med inkomsten af sina skrifter och theatern bragte han sina årliga inkomster till 30000 Livres.

Efter sitt Etablissement i Paris önskade M., som aldrig varit könet ogünstig jemte sin Skriftställare och theatraliska lycka njuta äfven den husliga. En Mamsell Bejart vid hans trupp, hvilken han bevisat mycken tillgifvenhet, hade haft med en Herr von Modene ifrån Avignon en naturlig dotter, ett barn af ungefär halftannat år. Barnet plögade då det kunde tala, alltid kalla M. för sin man. Han skrattade öfver den barnsliga naiviteten; men då barnet uppvuxit till en flicka, som ådrog sig uppmärksamhet icke mindre genom sina själsgåfvor än yttre behag och således var i stånd att fångsla en Man, som icke hörde till de kalla Philosopherne, så förvandlades det barnsliga skämtet till alfvare och M. begärte

Sid. 655.

formeligen hennes hand. Men då modren visade ett så otänkbart som oväntadt motstånd, gifte han sig med henne hemligen 1661 och lät modren först då veta deraf, då det ej mera kunde ändras. Detta val var dock ingenting mindre än lyckligt.

Den Sensation, som M. Theater gjorde på Pariser publikum, var efter tid och omständigheter olika. Mesta lyckan gjorde alltid sådana stycken, hvilka tidens smak gaf ett eget intresse. En ovanligt lysande werkan hade les Précieuses ridicules. Tilloppet var så stort, att man 4 månader oafbrutet gaf samma stycke. Vid en af dessa föreställningar, utropade en gammal man med hänryckt röst ifrån parterren: "Bravo, Moliere, bravo! Det kallar jag dock ägta komedie!" Emedlertid var ännu mängden så långt tillbaka, att han ej alltid der kunde finna bifall, då han mest förtjente det. Derföre behagade t.ex. den obetänksamme långt mer än Misanthropen.

Detta mästerstycke, som d. 4 Jan. 1666 första gången kom på theatern, upptogs så kallt, att det redan vid tredje representation ej hade några åskådare. I medlet af 1661 öfvergafs redan en gång Molieres theater helt och hållet och först d. 26 Dec. följande året lyckades det honom att genom qvinnoskolan åter upphöja den och åter stilla truppen, som redan var i fullt uppror emot honom.

Medan nu hans trupp fortfor att kultivera det komiska spelet, behöll i Hotel de Bourgogne tragedien öfverhanden. M. var derföre betänkt uppå att äfven på sin theater ge theatraliska föreställningar. År 1664 erinrade han sig en ung skald, som året förut på Boileaus rekommendation hämtat till hans påseende ett sorgespel under titel af: Theagenes och Pharikleä. Han lät nu uppsöka ynglingen, och gaf honom planen till ett sorgespel, Thebaiderne, eller de Fiendtlige Bröderne. Sorgespelet blef färdigt inom några veckor; M. corrigerade ungdomsfelen och begåfvade Ynglingen med 100 Louis d'or. Stycket uppfördes och upptogs med bifall. Den unge skalden var – Racine. Skada att kort derpå

Sid. 656.

ett olyckligt missförstånd skulle åtskilja bägge skalderna! Racine hade nämligen 1666 fört sin Tragedi Alexander, som på Molières theater blifvit utan bifall, till Hôtel de Bourgogne, der den gjorde mera lycka. Nu utkommo tid efter annan öfver hans Andromache, som han lät följa 1667, flere bittra Kritiker, ibland andra en parodie af sjelfva stycket; och R. föll på den tanken, att ingen annan än M. kunde hafva gjort det; ehuru det varit en skådespelare, vid namn Dubligny.

Molières verk, såsom vi nu hafve dem *)⁴⁴⁹ innehålla 30 dramatiska stycken af hvilka några, såsom t.ex. Dom Garcias af Navarra, Dom Juan och Impromptu de Versailles, först utkommo efter hans död; derjämte Dedikationer, företal, bönskrifter till Ludv. XIV och några occasionswerser. M. hade äfven öfwersatt Lucrez, som ifrån hans skolår varit en ibland hans favoritförfattare, och det så, att de filosofiska ställen voro uttryckte i obundet tal, men de målande metriskt. Arbetet war nästan fulländadt och låg uti strödda häften. Olyckligtvis gref en dag betjenten, då han skulle akkommodera sin Herres peruk, till ett af häften och förbrukar det till papillotter. M. tog hela arbetet i hettan och kastade det i elden.

[I marginalen:] d. 5.

Ämnet till sina dramatiska verk hämtade M. alldeles icke från sig sjelf. Hans stora beläsenhet i äldre och nyare språk lämnade honom många föremål, hvilka han än mer än mindre visste använda vid sina arbeten. Så nyttjade han vid Manskolan Terentii Adelphi och vid Skapins skälmstreck dess formio, vid Ampkitryon Plauti Lustspel af samma namn och vid girigbuken dess Aularia. Wid det tvungna giftermålet och Dom Juan lade han italienska, vid Dom Garcias ett Spanskt original till grund. Vid det missnöjda kärleksparet tyckes han haft i tankarne Horatii

Sid. 657.

berömda 9 Ode i 3^{die} boken och wid de besvärlige (les Tacheux) dess 9 satir i 1. boken. Han hade den Maximen: "Det skall stå skalden fritt, att taga det brukbara, hvar som hälst han finner det." Dock efterapade han aldrig andra slafviskt; öfverallt blir man varse en mästars hand, som visste med stor konst omskrifva och liksom naturalisera det lånta.

Han las sina stycken, innan han meddelte dem allmänheten, för sina vänner, hörde deras omdömen och rättade dem. Populära scener las han ibland för sina Domestiker och vid skådespels försök lät han sina kamraters barn komma, för att se, hvad intryck representation skulle göra hos de ringare.

⁴⁴⁹ *) Den förnämsta edition är hittills Le Bret's, som utkom 1765 i 6 4:o Band med kopparstick i Paris.

Synbara drag af hans dramaturgiska Charakter äro: den af en listig inbildningskraft härrörande rikedom på materie, hvarmed han behandlar sitt föremål; hans på omfattande människokänedom hvilande lyckliga och bestämda teckning af de heterogenaste Charakterer; den outtröttliga driftighet, hvori han vet bibehålla sina personer; det för hvar enskild Charakter afpassade uttrycket och tonen; hans fina, luttrade smak och hans naturliga, korrekta språk; ändtligen hans öfverträffliga konst i Dialogiserande. Man har kallat M. den fransyska Terenz; och man tyckes dermed sagt för litet. Han var Terenz och Plautus i en person.

Allmänna och herrskande fel skall man icke upptäcka hos honom. Emedlertid kan man icke neka, att sådana finnas i enskildta stycken; men dertill äro mångahanda orsaker förhanden. I början af hans skriftställare bana voro hans språk och styl ännu icke alldeles rena och felfria, is[yinner]het i bunden skrifart. Derföre finnas i den Obetänksamme och i det missnöjda kärleks paret ännu häftiga fel emot Grammatik och uttryck. Hanrein i inbildningen (le bocu imaginaire) af Maj månad 1660 är redan här af betydigen fri; och ju längre skalden bildade sig i det fina umgänget i hufvudstaden, desto korrektare blef hans språk och hans styl. Därjämte flöto många af hans stycken icke af alldeles fritt wal, såsom t.ex. les Amans magnifiques och Grefvinnan af Escarbagnas uppgåfvos honom af Konungen sjelf. Vid många gjorde omständigheterna en så stor skyndsamhet nödig, att skalden omöjligen kunde lämna något fullkomligt.

Sid. 658.

Till Amor som Läkare, skrefven 1665 på Konungens begäran, hade han icke längre tid än fem dagar och de besvärliche måste 1661 utkastas och skrivas inom 14 dagar till en fest, som Finansminister Fouquet gaf hofvet. Brådska var också orsaken, att Prinsessorna från Elis, en till en hofhögtidlighet i Maj 1664 förfärdigad komisk ballett, begyntes i verser men slöts på prosa.

Ej utan grund har man förebrått M. att han bättre kunde anlägga än sluta invecklingar, och att han ofta mer sönderhugger än upplöser knuten, såsom t.ex. i den obetänksamma, i Hanrein i inbildningen, i girigbuken och i Tartuff. Föröfrigt var M. egentligen hemma blott i den Komiska sånggudinnans gebit; stycken, der det kom en på ömma och sentimentala känslor, ville lika litet lyckas för honom som Tragedier. Det beviste hans Prinsessa från Elis, och Psyche, en till en hoffest i Jan. 1670 skrefven tragisk opera, hvarvid Corneille, Quinault och Lully hjälpte honom och hans heroiska sångspel Melicertes (Dec. 1666,) hvilket så misslyckades, att han lät det ligga vid två akter utan att fullföra det. – Företrädesvis skattas ibland hans lustspel de Preciôsa, Manskolan, Girigbuken, Georg Dandin, Tartuff, Borgaren såsom Adelsman med uteslutande af sista akten, och de lärda fruntimren. Men för hans fulländade mästestycke har kritiken enstämmigt förklarad Misanthropen.

Med så afgjorda förtjenster kunde ingen vara modestare än M. Han har sjelf förklarad att han icke författat något under hela sin lefnad, hvarmed han kunnat vara fullkomligen nöjd. Detta oaktadt

vågade man i vissa fall icke ostraffad vidröra honom. Abbé Cotin, en dålig skald och elak människa råkade genom hans satire i ett så allmänt förakt, att han blef deröfwer vansinnig och dog i detta tillstånd 1682.

[I marginalen:] föreställdes i de lärda fruntimren under namnet Tricotin, sedermera Trissotin.

En enda gång dref han personligheten för vida. Skalden Boursault, som i gvinneskolans kritik ment sig finna sin egen bild, hade mycket kännsamt angripit honom i en spottkomedie, le Portrait du Peintre ou la Contre-critique, som

Sid. 659.

uppfördes i Hôtel de Bourgogne: derföre blef han i Impromtu de Versailles nämnd vid namn och på det skymfligaste medfaren. M. kände sjelf sedermera konstens missbruk, och lät icke i sin lifstid trycka stycket. Af män, hvilka genom talent och förtjenst, genom öppenhet och Charaktergodhet engång vunnit hos honom aktning, tålde han icke allenast hårdt Tadel utan till och med uppenbart förolämpande. På Racine, som förskaffade honom många ledsamheter, hämnades han derigenom ädelmodigt, att han så mycket mer arbetade för hans beröm.

Man skall märka i Molières lustspel, att is[ynner]het Läkare woro ofta ämnet för hans begabberi; men det skedde icke derföre att han öfverhufvud föraktat Läkare och deras vettenskap; tvärtemot hade han sjelf en vänlig Läkare, Mauvilain till Husläkare och förtrogen vän. Det är emedlertid visst, att han för sin person gjorde litet af läkarekonsten. Så ofta han icke befann sig väl, sökte han hjälpa sig häldre genom sträng Diet än genom Medicin och han skall aldrig i hela sin lefnad låtit sig åder, som vill säga mycket med den tidens mode. Då han en dag i Mauvilains sällskap var i Versailles, sade Kon. med skämtsamt spott: "Ni har alltså en Hus läkare, Moliere. Hvad gör Ni då med honom?" "Sire, svarade M., vi pladdra med hvarandra. Han förskrifwer mig ock läkemedel; dem låter jag då stå och – blir frisk." Han plögade definiera en Läkare med: "en man, som för penningar i en sjukammare så länge måste prata onyttigheter, tills antingen Naturen återställer patienten eller läkemedlen ombringa honom."

Moliere var mycket gifmild. Is[ynner]het understödde han torftiga Konstförvandter; men också de egentliga så kallade fattiga hade i honom en stor välgörare.

M. var mer än han kanske sjelf kunde tro, Hofman, men i ordets bättre bemärkelsen en Man af den finaste sedebildning, men derjämte af öppen och ärlig Charakter, och en afsvuren fiende till förställning och smicker. – Mot obekanta och främmande war han insluten och fåtalig, hvarföre han

ock första ögonblicket ansågs för stelt. Ibland Bekanta och wänner deremot war han munter och öppen, och i sina förtrognas sällskap med hela sin själ vän.

Sid. 660.

(Boileau, Lafontaine, Mignart, Lully ock Chapelle hans gäster. – rusige. -)

I anseende till sitt Temperament var M. munter och liflig; dock icke ända till passion. Blott då råkade han lätt ur sin vanliga fattning, när hans ordningskärlek, hvori han var noga ända till småheter, stördes. Ett fönster, öppnadt eller tillslutet i otid, en bok, omvänd eller oriktigt uppställd, ett förseende vid hans klädnad och andra dylika omständigheter kunde göra honom så missnöjd att han i dagar, ja veckor blef oskicklig till arbete. Denna Ordning kärlek älskade han ock hos andra.

I anseende till sitt yttre var han af ansenlig statur och lagom corpulent. Han hade en skön ställning, en gravitetisk gång, en alfvarsam min, en stark och välbildad näsa, en stor mun, fulla läppar, stora, svarta ögon, brun ansigtsfärg, och starka, svarta ögonbryn, hvilka han hade fullkomligen i sitt våld till de mångfaldiga gestikulationerna vid det komiska spelet. Till Declamation hade han vida mindre gåfvor än till actionen. Hans röst hade ursprungligen något doft och för liten modulation, hans tunga en öfverdrifven flygtighet.

Intet af Molieres stycken ådrog honom så många ledsamheter, som Tartuff. Det gick med skalden så, som Gellert med sin Betschwester: man beskyllde honom att hafva antastat det heliga, då i alla fall uppenbart blott det skändliga missbruket deraf skulle bestraffas. Omkring 20 ströskrifter utkommo deremot. I en af dem sökte författaren, en prest i Paris, helt alfvarsamt påstå, att Mol. förtjent schavotten. I Hôtel de Bourgogne gaf man en Kritik af Tartuff; och Bourdalone dundrade till och med från predikstolen emot Moliere och hans lustspel. Å andra sidan förbittrade hans husliga förhållanden hans lefnad. Hans fru var högmodig, stolt, fåfäng, egenkär, älskade prakt och hade alls intet begrepp om huslig sällhet. Mer än en gång var han i begrepp att skilja sig ifrån henne; men kärleken till henne besegrade honom alltid.

Sid. 661.

Hans oaflåtna trägna arbeten, hans fienders ansättningar, och hans husliga olycka hade småningom undergrävt hans hälsa, och ådragit honom en bröstsjukdom, som yttrade sig genom en hårdnackad hosta och periodisk blodspottning. I början hade han litet brytt sig om dessa tillstöter och åtnöjt sig att genom en ännu strängare Diet och genom sin vanliga mjölkkur hämna dem. Men då de på längden oftare och med större häftighet infunno sig, så märkte han, att hans tillstånd var betänkligare än han föreställt sig. -

I början af året 1673 hade han fulländat sitt lilla lustspel, den inbildningssjuka, hvilket gafs första gången d. 10 febr, och hvori han efter vanligheten sjelf åtog sig hufvudrollen. Åtta dagar derefter, då stycket ånyo skulle uppföras, befann han sig sämre än nånsin förut. Kort före skådespelets början sade han till sin fru: "Så länge mitt lif ännu war en blandning af lidande och fröjd, befann jag mig ännu alltid väl dervid. Men nu, då lidanden och ledsamheterna aldrig upphöra, då jag försunkit i en hvirfvel af svårigheter, då intet ögnablick mer finnes för njutning och vederqvickelse, ser jag wäl, att det vore för mig bäst, om förhänget fölle. – Ach, tillade han efter en alfvarsam pause, hvad måste icke menniskan lida, innan hon kan dö! Dock fortfor han, jag känner, att det lider med mig åt slutet." Hans fru, som nu första gången lifligen kände, huru mycket hon var skuld till hans klagan, smälte i tårar. Klockan fyra, gick han sjelf, icke utan stor möda ur huset. Den häftiga ansträngningen under spelet, och is[yinner]het hostans våldsamma återtryckning under dödsscenerna i tredje akten, hade så försämrat hans tillstånd, att han vid det tredubbla uttalt af ordet Ihro i sista mellan spelet fick Convulsioner och uppkastade blod. Under tvunget löje sökte han förborga sitt tillstånd, men alla insågo nog det verkliga förhållandet. Då stycket med möda var bragt till ända, grep honom en väldig feber, och hans händer voro öfvergjutna med döds skyla, medan ansigtet glödde. Då han hemkommit, rådde man honom att taga läkemedel; men han afslog det och påstod enligt sin gamla mening, att de skulle bringa honom om med den

Sid. 662.

gnistan af lif, som han ännu ägde kvar. Han var icke länge i stugan, innan en förskräcklig hosta med blodstörtning inträffade. Man ville inropa hans maka, som på ett ögnablick utgått i husliga angelägenheter. Då hon återkom, hade han redan uppgifwit andan.

Han efterlämnade en dotter, det enda barn han haft af sitt ägtenskap, vid hans död en snillrik flicka om elfva år. Hans enka gifte sig ånyo med en skådespelare, som hette med sitt familje-namn Detriche och med Theaternamnet Euerin. Hans trupp förenades i följd med Hôtel de Bourgogne.

S. 445.X. Bajazeth der Zweyte und Selim der Erste; ein biographisches Fragment. Bajazeth reg. vom Jahre 1460 bis 1512. Selim 1512–1520. (Vom Hrn Prof. Voss.) Selim lät genom gift afdagataga sin fader och mörda sina bröder.

S. 470. XI. Franciska von Aubigné, Marquisin von Maintenon. Gemahlin von Ludewig XIV, König vom Frankreich (Geb. 27 Now. 1635. Gest. 10 Apr 1719.) – (Von a. Ung) – Biographien är, om jag mins rätt, lika lydande med den i Bauers lefnadsmålningar.

481. Historischer Anzeiger &c (forts.)

28. Pet. Jos. Fr. Luneau Boisiermain.

29. J. Turner, Kapiten i Engl. Ostindiska Compagniets tjenst, † i Januari 1802 i London. Brukades af Comp. till flere vigtiga företag, af hvilka hans Mission till Raschuh Lama i Tibet är den bekantaste. Hans beskrifning deröfver vittnar om hans kunskaper och fina observation.

30. Joh. Hardy † i början af året såsom fransk Divisionsgeneral på Domingo. – En skicklig General.

31 Duclos, en af de berömdaste och skickligaste franska Advokater. † d. 31. Jan. i Paris. Han var tillika en bra karl.

32. Cornelie Wouten, bekantare under namnet fru von Wasse † 23 april i Paris. Med sin man Baron von Wasse gjorde hon långa resor genom större delen af Euro

Sid. 663.

pa. Hennes talrika egna skrifter och öfversättningar skattades högt och lästes. Hon utarbetade ock några under Revolutionen, hvaraf en Naturhistorie för Damer och en öfversättning af Watsons försök öfver [oläsligt] skola utkomma.

33. Cardinalen Hiacinthe Gardil, berömd för sitt upplysta tänkesätt och sina dygder. † d. 12 apr. i Rom 84 år gl.

34. Friherre Waiser af Seglbach, Kejsarl. Hofråd och Direktor för Statskansliets Archiw † d. 10 Juli i Wien. War uti sin vettenskap en skicklig man.

35. Irach. Christoph Bertram.

Journal (fortsättning ifrån 650.)

D. 4 uppsteg kl. 7 efter en orolig sömn – gick till Lect. Ekmark. Han var mycket vänlig och munter. Sade att han till halfs planerat en condition för mig i Åbo. – en kopp Caffé! e.m. – hos Relander – spatserte med honom och några andra, som kommo dit – satt upp länge.

D. 5 uppsteg kl. 6. – Assessor Borgström hemskickade Phosphoros, jag deremot de ännu härvarande Tidningar och de tre första häften af Biographen. – som wanligt absenterade kyrkan – e.m. en kopp Caffé – vid elakt lynne gick ut för att spatsera, gjorde 2 tourer till Carlsborg, träffade på Paldani, gick med honom dit ånyo och sedermera ner till honom. – satt upp till kl. 11.

D. 6 uppsteg kl. ½ till 7. Skref åt Häradshöfdingen en öfversättning af Moreus försvarstal d. 4 Juni 1804 i utdrag. – Häradshöfdingen reste till middagen till Kallola – e.m. en kopp Caffé – Gottlund här och Ilmoni. – Gottlund och Sjöberg här sedermera – med Gottlund på Bibliotheket, wi togos der duktigt i anseende till Napoleon. – Striden syntes länge oviss, ändtligen kom jag under och blef blesserad. – Wi sågo sedan i all sämja på Mineralierne derstädes. –

[I marginalen:] Jag tog ifrån Bibliotheket hem med mig 13de delen af Tellers Erklärung d. Alt. und N. Testaments.

Efter aftonmåltiden gick jag ut med honom i staden. – Vi stötte på ett starkt parti Gesäller som sades skola slåss med drängarne. – Jag satt upp länge.

Sid. 664.

Litterairiska Anteckningar

Der Neue Teutsche Merkur. von Jahr 1804. Herausgegeben von C.M. Wieland 1^{es} Stück. Weimar 1804.

(Till detta stycke hör en byst af Abr. Gotth. Kaestner.)

Sid. 3. I.Soliloquien zum neuen Jahre.

1. Am meine Dreuadia N.G.

5. 2. Europa. (Von Minsberg.)

8. II. Zwei bisher noch ungedruckte Sonatte von Rafael.

Come non podde dir larcana dei
Paul como disceso fu dal celo
Cusi elmio cor duno amoroso velo
aricoperto tuti ipenser mei.

Pero quanto chio niddi e quanto io fei
pel gaudio faccio che nel petto celo
ma prima cangero nel fronte el pelo
che mai lobligo uolga in pensir cede.

E se quello altero almo in basso cede
Uedrai che non fia a me ma al mio gran
focho
Qual piu che gialtri in ferventia esciede

Ma pensa chel mio spirto apocho apocho

el corpo lasara se tua mercede
socorso non li dia atempo elocho.

2.

Amor tu men uescrafti con doi lumi
dei ochi dovin mestrugo e face
da bianca neue e darose uiuace
da un bel parlar e donesti costumi

Sid. 665.

Tal che Tanto ardo che ne mar ne fiumi
Spegner potrian quel focho ma piace
poichel mio ardor Tanto diben mi face
Cardendo ognor piu darder mi consumi.

Quanto fu dolce algiogo ela catena
De Suoi candidi braci alcol mio volti
che sciogliendomi io sento mortal pena.

Daltre cose io non dicho che son molti
che soperchia dolcezza a morte mena
e pero taccio a te ipensir rivolti.

II. III. Calpurains zweyte Ekloge. Crocale (Vom Superintendent D. Cludius in Hildesheim.)

19. IV. Kästners Briefe an den Abt Carpzow in Helmstädt. [I marginalen:] d. 7.

29. V. Ueber statuarische Gruppen-Anordnung und Aufstellung bei den Alten. (Von Lewezov in Berlin.)

59. VI. Kunstnachrichten. 1. Aus Stuttgart.

69. VII. Briefe über die neueste Schwedische Literatur.

74. VIII. Literaturgeschichte aus Ungarn.

2^s Stück

81. I. Herder ist todt. d. 18 December 1803. (v. Knebel.)
87. II. Gedichte. 1. Das Testament des Budamides nach feinem Gemählde von le Poussin.
87. 2. Die drei Lehren.
91. Ueber die Statuen in Gruppen. (Beschluß.)
99. IV. Kästners Briefe an den Abt Carpzwow.
106. V. Rückblick einiger Neuerungen in der Deutschen Sprache, von Hr Leibmedikus Marcard.

Sid. 666.

146. VI. Kunstnachrichten. 1. Archäologische Werke.
150. 2. Christian Ruhl (en skicklig bildhuggare) und Gottl. Kobold (en talentfull målare) in Kassel.
155. VII. Correspondenznachrichten

3^s Stück

161. I. Gedichte. 1. Herders Stera (in der Neujahrs-Mitternacht 1804.) – (von Buri)
163. 2. Sehnsucht nach der Insel Helena. (von Häfeli.)
165. 3. Amors Philosophie. Nach Leopold. (Von Kühe)
- 167.II. Chor aus Sophocles Antigone vom WS 582–625.
171. III. Papirius. Eine scherzhafte Ballade (von Wüsse i anledning af Gellii Noct. Att. 1,23.)
177. IV. Kästners Briefe.
182. V. Uebergang vom Knabenalter zum Jünglingalter. Eine Vorlesung (Von Ewald.)
Hade jag mera tid skulle jag helt och hållet afskrifva den;
196. VI. Bruchstück aus einem Reise-Tagebuche von T. (Tobler) 1797.
213. VII. Fortgesetzte Correspondenznachrichten über Ungarns neueste Kultur und Literatur.
Ibland Tyska ifrån Ungern bördiga skalder i Wien förtjenar, utom von Gruber, äfven Karl Unger (ifrån Rissdorf i Zipser Komitat) bemärkas. Utom sin samling von Gedichte "Ungerns Feierabende" (Wien 1799.) har han 1803 utgifvit "Mythologische Briefe über Amors Schicksale. Eine

allegorische Erzählung von J.C. Unger, mit Kupf." (Wien 8.) och "J.C. Ungers Reise durch Oesterreichische und Steirische Gebirgsgegenden mit Kupfern und Char-

Sid. 667.

ten" (Wien.8.) Bägge werken rekommenderas mycket.

Astronomen Zach Ungrare.

224. VIII. Kunstdnachrichten. 1. Ueber den großen Diebstahl in der National bibliothek in Paris.

230. 2. Caßeler Kunstunternehmungen.

233. IX. Korrespondenznachrichten

234. X. Literarische Notizen. 1. Joh. Gottl. von Herders Werke.

237. 2. Vierteljährige Unterhaltungen, von LF.

Huber (rekom.)

238. 3. Emporbringung der deutschen Oper.

4^{es} Stück.

241. I. Gedichten 1. Nachruf Herders. (Vom Emilie Harnes.)

244. 2. Herders Tod. An v. K. (von Gerning.)

246. 3. Der Gedanke (am H_s Grab). (Von Rosenhayn.)

248. 4. Die Einsamheit.

249. 5. Die Geselligheit. Von Hager.

250. II. Proben einer Klebersetzung der Lusiadas von Camoens. (von Kunh)

264. III. Kästners Briefe.

271. IV. Bruchstück aus einem Reisetagebuche über Wien.

(Fortsetzung.)

294. V. Ueber die Klagen, daß die Verdienste großer Männer in den Wissenschaften zu wenig belohnt werden. (Von Kinderwater.)

Kepler har varit på vägen att förhundra; Bayle hade blott en liten inkomst; Rousseau lefde i fattigdom och skref till och med en tid Musicalier, för att stilla sin hunger; Reiske kämpade under hela sin lefnad med brist; Hume befann sig i ytterst medelmåttiga omständigheter; Reitz erhöill först i ålderdomen ett medelmåttigt underhåll; Lessing tillbragte större delen af sin lefnad i armod; Kant fick ända till sin ålderdom 300 Dal. i sold; Garwe han varit fattig.

Sid. 668.

Journal (forts. ifrån 663.)

D. 7de uppsteg kl. 6 wid lag, gick kl. 7 till Assessor Borgström och förde hem sista stycket af Biographen. Jag tog af honom det andra Bandet – e.m. en kopp Caffé – flere främmande hos mig åt aftonen. – Vid qvällswarden blef det tal om conditioner i Åbo. Häradshöfdingen sade att det wore bäst om jag kunde få i något Köpmanshus. Hos Professorerne wore wäl bra; men de betala icke så mycket och det vill mycket säga. Af Bonsdorffarne Johan den bästa; Jacob mycket beskedlig och beläst Karl; men i högsta grad egensinnig. Hos Pipping wore bra. Hartmans lefva förnämt. En lång raisonnement om skadan af en sådan condition, hvori frun icke wille instämma. – Wakade till kl. öfver 10.

d. 8de uppsteg kl. efter 6. – straxt e.m. gick jag på Bibliotheket, besåg alltsammans hvad der kunde beses af Mineralier, mynt och andra warianter. Jag förde med mig bort Teller; men tog i dess ställe: Uanastas möglichenst vollständiges Verzeichniß deutscher Bücher bey C. Eissner. St. Petersburg. 1806. 8. - spatserade litet - Gottlund här. - I dag har jag genomläst: Sappho och den Poëtisk Kalender för år 1803, som jag haft ner ifrån Häradshöfdingens. – Wakat till kl. ½ till 11.

D. 9de uppsteg kl. efter 6. – sökte en skraddare – e.m. en kopp Caffé – längre ner än hittills. – slutade 4:de delen af Emmerich. – I morgons slöt jag också med mitt predikoutkast i concept – Relander här, med honom förde jag min west till en skomakare på berget. Han erböd mig en Rysk mössa för 2 Rubel; men afslog det strax till 1 Rubel; emedan han behofde pen-

Sid. 669.

ningar – Jag tog den af honom. – Gottlund sedermera hos mig, med honom ut i staden en kort stund. – Efter aftonmåltiden hos Gottlund – hemkommen vakade till kl. ½ till 11.

Den 10de uppsteg kl. 7. – hos skraddaren efter mössan, som nu var alldeles färdig – Kniper sjuk, klagar sig öfver hufvudwerk – längre på dagen öfwer frossa. – eftermiddagen en kopp Caffé – på Bibliotheket – förde bort Bokcatalogen och de 6 första häften af Nya Tyska Merkuren för 1804; men tog åter 1^{sta} Delen af Bauers historisches Taschenbuch i afsigt att visa hos Brunérs det portrait der är af Konungen af Sachsen. – slapp äfven till nedre Auditorium, och fick Finska Bibeln, hvarefter jag besigtigade språket i mitt prediko utkast – hos Naerlindus, skulle köpa papper; men der fanns ej mer af det, som jag ville hafva – vakade till kl. 10.

D. 11 uppsteg kl. 6. – Kände att jag om natten haft pollution. – e.m. en Kopp Caffé – på Bibliotheket förde bort Bauer och 7de stycket af Merkuren. – kl. 3 kom Finnér till mig med Ilmoni och klippte mitt hår – Jag gick med dem på Gymnasium der några theser ventilerades under Lect. Forsii Praesidio. Aschan responderade skickligt nog. Opponenten woro: Ruuth, ej-skicklig, Grahn än mindre. NB. Bägge hafva varit informatores i brillanta hus, galler i synnerhet om den förres

informations ställe; Kyrkstedt opponerade med en fermeté som erinrade åhöraren om att han bodde med respondens. Nu följde Gottlund i ordningen. Han höll länge uti; men hans inkast woro mer ordklyfverier och vrängningar efter hans Karakter än sunda oppositioner, till och med citerade han språk, hvilka ej funnos annorstädes än i hans oppositioner. Hans ordklyfverier woro så mycket mer osmakliga, som han ej innehar Latinet. Paldani kom och betalte mig – vakade länge.

Sid. 670.

Lit. Anteckningar. (forts. från sid.667.)

Med stora män i vettenskaperna förstås sådana utmärkta hufvuden, som genom en deras snilles egna riktning valde sig en viss gren af lärdom eller Literatur, bearbetade den med kärlek och icke läto afskräcka sig genom några hinder, utmärkte sig på ett synbart sätt, framför mängden, som tillika med dem bedrefvo densamma, uti ett eller annat hänseende bragte sin vettenskap längre eller förskaffade sitt tidevarfs Literatur genom fulländade snillefoster en högre glans.

320. VI. Korrespondenzen. Ueber Prags neueste literarische Bemühungen.

325. VII. Berichtigung.

Fünftes Stück. Klopst: Der Elisabeth Brunnen.

3. 1. Die Erscheinung Elisabeth (Eine Erzählung.)

7. Der Elisabeth Brunnen unweit Marburg. (Von Justi.) Brunnsbyggnaden är uppförd af Landgrefven Ludvig 4:de 1596 af aktning mot sin stammoder den heliga Elisabeth.

20. II. Etwas über das Herrn Leitmed. Marcard's Rüge einiger Neuerungen in der deutschen Sprache (Von Fernow.)

Ändelsen en i adjektivens pluraler äger rum, då artiklar föregå adjektivet; då detta sednare företräder artiklarnes ställe, rättar det sig ock efter dem och har e i Nomim. Efter alle har Adjektivet icke Pluraländelsen e, utan en. Man säger: alle guten Geister, alle frommen Seelen, alle unnöthigen Gebräuche; alle Künstlichen Verhältnisse &c. Man säger icke alle französische Weine, alle Englische Biere, emedan man icke säger i Singularen: aller französischer Wein, alles Englisches Bier; utan aller französische Wein, alles englische Bier, följaktligen också i Pluralen alle französischen Weine, alle englischen Biere.

Sid. 671.

Welche och solche fordra ändelsen e, icke en i Plurali af det följande Adjektivet. Man säger: welche schöne Kinder, solche grosse Aepfel &c. Grunden dertill är sannolikt den, att welch och solch ursprungligen kommit af wie gleich, so gleich, och först sednare antagit böjelsen; ty ännu säger man vanligen welch eller welch ein solch eller solch ein och so ein, i stället för welcher och solcher; och man kan säga det hellre, för välljudets skull för att icke så ofta höra r eller s upprepas såsom i welcher kalter Winter, solches tolles Geschwätz, i st. för welch ein kalter Winter, solch tolles Geschwätz o.s.v; denna afkortning af welcher till welch kan dock äga rum allenast då welcher icke står relativt utan fråg- eller utropswis. -

Einige, etliche, manche, keine fordra likaledes ändelsen e efter sig; man säger einige kleine Veränderungen, icke einige kleinen; etliche unreife Birnen, icke unreifen; manche frohe, icke frohen; Stunden; keine hässliche Gesichter, keine alltägliche Vorfälle, icke hässlichen, alltäglichen. Viele och wenige följa samma regel, så mycket mer som de också kunna taga artikel för sig. Man säger: viele, wenige, såsom gute, böse och die vielen, die wenigen, såsom die guten, die bösen.

Nyare Tyskar säga också: sagen gehört, fragen gewollt, kommen gesehen i st. för sagen hören, fragen wollen, kommen sehen.

Äfven så nyttjas ymsom: etliche dreissig och etliche und dreissig, einige fünfzig och einige und fünfzig. Det förra är det gamla och vanliga, denna den nyare, riktigare, ädlare formen.

Tyska och engelska ordet Harm är egl. ett och detsamma, hvadan harmlös äfven som harmless kan betyda: unschädlich, unschuldig, gutmüthig.

Cicerone och cicisbeo uttalas Tschitscherone och tschitschisbeo.

Sid. 672.

53. III. Kästners Briefe.

En ung poët hämtade till Taubmann ett poëm och bad honom löpa öfver det. T. lade det på marken och sprang deröfver pedipus ibat in sententiam poëtae!

I Prologen till Bahrds nya Testament förekommer följande uttryck:

Hier gab ich einen Einfall ohnge fähr

So sprach ich, wenn ich Christus war.

passar på de nyare Theologerne med sina infällen.

61. IV. Bemerkungen. (von Kinderwater.)

[I marginalen: 9 d. 10.]

Dygd och laster äro två hvarannan motsatta extrema; det äro två poler, till hvilka menniskan alldrig hinner. Ingen menniska – om man tänker sig begreppet om dygd och last, såsom något i sig fulländadt – är dygdig, ingen lastbar. Wi kalle människorna blott så i den mån de äro närmare den ena eller den andra polen, de flesta af vårt slägte vistas i den moraliska werlden omkring Aeqvatorn. –

Hvilka böcker hålla människorna i regeln alltid för goda; eller ock för de bästa? de, hvari de återfinna sina egna ideer. Deraf kommer det väl, att många hämta så liten nytta af sin Lektüre, emedan de böcker icke alltid äro dem nog interessanta, i hvilka de icke återfinna sina egna tankar, som ofta icke torde vara af mycket värde. Man borde strax lägga sådana böcker åsido, som så alldeles äro oss skrifna ur själen. Man lärer ingenting derur. De äro ostridigt de bästa, hvaräst Autorn beständigt ligger i fält emot oss. Den som vid läsning förhåller sig blott passiw, vinner icke stort. Men den som beständigt underhåller en Disputation med författaren – det förstår sig, att sanningen är för honom mer wärd, än hans ideeplundring, – den lärer dervid mycket. Antingen bortkastar

Sid. 673.

han af sitt eget och upptager deremot något bättre; – eller behåller han, hvad han har, emedan han nu vet bättre, hvad det är värddt.

En mängd af våra nya såkallade pragmatiska historier, Biographier och så vidare, förekomma mig i anseende till det deri befintliga rännemanget såsom Homilier öfver Söndags Evangelier, ur hvilka alltid ett prisma drages öfver det andra. Tacka vill jag Plutarch. Han räsinnerar litet, och slutligen står den för oss beskriwa personen lefwande för ögonen, och en läsare af hufvud kan räsinnera mycket deröfwer. Så borde man lära.

Det är något eget, att många lärda nästan förgudas af sådana män, som i hvarje hänseende mycket öfverträffa dem; något eget, att många grundligare lärda sätta sig till och med djupt under dem, för att öfverträffas. Så upphöjer ibland andra Isaak Casaubonus Joseph Scaliger uti sina bref nästan som en Gud och han har verkligen alfvare dermed. Dock hvem är icke nu derom öfvertygad, att den förste vida mer gjort sig förtjent af den gamla Literaturen än den sednare? Men så går det. En

mängd tillfälligheter förskaffa mången lärd ett nästan otroligt rop. Detta tyckes varit fallet med Joseph Scaliger. Föröfrigt gäller det också här, att den modeste gör alldrig så mycket larm i werlden, som den anspråks fulle. Den älskansvärdaste modestie fanns hos Casaubonus. Scaliger var en högmodig, anspråksfull menniska. Tidehvarfvvet kan förbländas. Efterwerlden ger hvar och en hvad den tillkommer.

67. V. Gedichte 1. Die Trennung. Idylle. (Von Rühss.)

74. _____ 2. Die Harmonika. von Carl v. Haugwitz.

76. _____ Melancholie (Hans fina, gehaltrika samling af skaldestycken har utkommit i Berlin 1804. Skalden är Schlesisk.)

78. _____ 3. Raphaels zwei Sonette.

Wie das Geheimnis Paulus nicht durchblicket.

Sid. 674.

Da ihm der Herr von Himmel war gestiegen;
So ruht auf meiner Seele still verschwiegen
Der Liebe Schleier, die mein Herz beglücket.
Doch was ich weiß, und was mein Aug' entzückt
Mag ewig im verschwiegnen Busen liegen.
Mir mögen eh der Locken Reiz entfliegen
Eh dem Geheimniß sich die Nacht entrückt.
Und wenn ihr Geist zu mir hernieder schwebet,
Nicht mir, nur meiner Lieb' ist sie erschienen,
Die höher meine Brust als andrer hebet.
Nicht lange, wiße, wird mein Leben grünen,
Wenn süßer Trost von dir es nicht belebet,
Zu rechter Zeit und Stunde mir erschienen.

* * * *

Mit zweier seelenvollen Augen Schöne

Hat Eros mich entflammt, und angezogen
Durch Rosenroth in weißem Schnee verzogen,
Durch Grazie und der Stimme holde Töne.
Ich glühe so, daß nicht der Ströme Thräne
Die Flammen löschen, noch des Meeres Wogen,
Und lieblich hat der Zauber mich umflogen,
Daß glühend ich nach höhrer Glut mich sehne.
Wie lieblich war das Joch, wie süß die Banden
Die meinem Hals die weißen Arme schlingen!
Wie tief der Schmerz, wenn sie sich von mir wanden!
Mehr sing' ich nicht, weil in des Todes Schwingen
Zu seelige Genüße oft verschwanden,
Und strebe meinen Geist dir abzuringen,

P* *

Sid. 675.

Sechstes Stück.

81. I. Blüthen aus dem Orient. (af Ryska Kejserl. Kollegieassessorn Seetzen, som rest i Asien.)

88. 1. Die Hora. Konstantin Jan. 1803. won U.J. Seetzen.

90. 2. Schwermuth. Konst. Febr. 1803.

I Turkiskan är Hora dansens allmänna namn. Men i Wallachiet förstår man med Hora en ringdans. Wlachernas, Moldauernas och andra Osmaniska folkslags favoritdans.

Bojár eller vanligare efter Bukarest invånarens uttal

Borjer är en Wlachisk eller Moldauisk Adelsman.

Kalpáck heter Wlachernas, Turkarnas &c höga Cylindermössa.

Sdrench är det turkiska namnet af Adrianopel.

Bogas eller Kara dängihs bogesi är det turkiska namnet af Konstantinopels kanal, Bosphorus.

I nejden af Menewtsche (Napoli di Malwasia) finner man ibland gamla Malvasias ruiner
fornlemningar af Aesculapes berömda tempel.

94. II. Ringa Anmerkungen über Marcards &c -

(Vom Prof. Ploucquet in Tübingen.) Marcards mening att nyttja e i nom. plur. af adjektiva bifalles.

Säkert är Chymie bättre och äktare än Chemie, deriverar sig af χημα och heter egenteligen smältkonst. Men χημα som man följaktligen måste skriva Chemie, har ingen bevislig grund.

Roggen är bättre än rosken, som erinrar en om spinnrocken.

Während dem bör egentl. skrivas währendem – durante -

98. III. Fortgesetzte Nachrichten über Ungarns neueste Literatur und Kultur

111. IV. Ueber den gegenwärtigen Zustand der Künste in Augsburg

Detta gick jag förbi; emedan det tycktes vara mindre interessant.

Sid. 676.

152. V. Denksteine. 1. Kant.

2. Mehr als Kant.

Siebentes Stück.

157. I. Fabeln. 1. Der Maulwurf und die Brille.

159. 2. Der Elephant.

161. II. Bedürfen auch die Franzosen noch der Griechischen Sprache? (von K.)

167. III. Fortgesetzte Nachrichten über den gegenwärtigen Zustand von Ungarns Literatur und Kultur.

Michael Vitez, eljest Csokonai kallad, en förtjenstfull Ungersk Skald.

[I marginalen:]

En ny edition af hans skalde st. besörjde Prof. Jos. v. Marton i Wien. 1814. (26/5 1815.)

195. Beilage. Proben aus dem Musenalmanache von und für Ungarn auf das Jahr 1804
herausgegeben von Chr. Rösler. Pesth, im Verlage bei Hartleben.

1. An die Hoffnung (von Bexheft.)

198. 2. Tokayer-Lied für seine Landsleute. (Von Rösler)

201. 3. Mädchenerziehung (Von Glatz.)

Einige Charakteristiken vorzüglicher Deutscher Dichter aus dem Anhang des Musenalmanachs.

[I marginalen:] Charakteristikerna äro till större delen träffande.

Gleim. Still, heiterer Frohsinn; treuherzige Biederkeit; launige Naivetät; phantasiereiche Einfalt; vollherzige Stimmung für einfache Tugend, Seelengröße und Lebensfreuden; anspruchslose Versifikation.

Goethe. Schöpferischer Geist, originell, kühn, kraft- und ideenvoll; unerreichbar Lebendige Empfänglichkeit für alles Schöne und Große; seine Diktion voll edler Einfalt, Selicheit und Harmonie.

Herder. Hohe, edle Einfalt; tief eingreifende Gedanken, voll Stärke und Glanz; blühende anmuthreiche Phantasie; geschmackvolle Sprache;

Sid. 677.

und alles das von einem leisen zauberischen Hauch beseelt, der sanft ergreift und die Seele festhält.

Klopstock. Durchaus Original; Hohe Begeisterung voll Schwung der Gedanken und Rede; erhabene, feierliche, fruchtbare Ideen; gefällig zarte Empfindsamkeit; hinreißende Lebhaftigkeit; eine ganz eigene vollstimmige Harmonie in der Sprache und Versifikation; große kühne Gemälde; und Ausdrücke voll Gehalt und Salbung.

Kosegarten. Energie und Gluth der Empfindung, aber roh und widerlich; reiche Einbildungskraft, aber zügellos umherschweifend; Lebhaftige Bilder, aber überspannt und zu grell; kräftige Sprache, aber schwülstig; erhabene Gedanken aber ohne harmonische Anordnung.

Lessing. Allumfassender, genialischer Geist; kraftvoller Gedankenreichthum; hohe Jovialität; flammender Witz; lichtvolle, treffende Gedrängtheit der Darstellung; meisterhafte Präcision, Einfalt und Immerwährende Kläßigkeit der Sprache.

Mathisson. Wie Hölty zarte, trauliche Empfindungen, aber reinerer glängenderer Geschmack; gebildeter Ideenreichthum, feierlicher hinschwebender Ernst; edle, sehr korrekte sanftfließende Sprache voll Reinheit und Delikateße; bezaubernd süßer, anspruchsloser Wohlklang der gedrängten Versifikation; höchste lebendige Anmuth in Schilderungen besonders äußerer Gegenstände.

Schiller, Volle, lebendige Phantasie mit magischer Schönheit verschmolzen; Kraft und Stärke des Geistes, der Gedanken und Empfindungen mit Grazie vermählt; immer fruchtbar, neu, originell; beherrscht jeden Stoff, jede Form und Darstellung mit glänzender

Sid. 678.

Würde; Sprache und Versifikation in höchster Vollendung,

Thümmel. Reichhaltiges, blühendes Einbildungsvermögen; ein nicht bloß aufgeweckter und äußerst reizbarer, sondern auch gebildeter humor; genialisch satyrische Laune; begeisterungsvolle Anschauung in seinen Gemälden; tiefe Menschenkenntniß; durchaus origineller, lieblicher Rhythmus und gefällige korrekte Darstellung. Höchste Kläßizität der feineren Sprache.

Voss. Feurige, fruchtbare Imagination; himmelschmelzende Wärme des Herzens; Wahrheit und natürliche Hoheit der Gedanken. Ein froher, weiser Lebenssinn; strahlender Witz, die liebenswürdigste Einfachheit im Plane und in der Ausführung seiner Gemälde, besonders der Idyllen; zwanglose, muntere Aufgeräumtheit in seinen Liedern; seine Sprache ungesucht, voll Leben und Heiterkeit; reine Harmonie und strenge Korrektheit im Versbau.

Wieland. Höchstgeschmeidige, reiche, lebendige Einbildungskraft; vielfältiges, allbeherrschendes Genie; überaus einnehmende, gefällige Darstellung; Weichheit, Leichtigkeit, Wohlklang der Sprache; tiefe Welt- und Menschenkenntniß; sich Jedermann empfehlende heitere Lebensweisheit; höchste Korrektheit des Ausdrucks und der Versifikation.

205. IV. Wichtigkeit der kleineren Pflichten in der Moral (von Kindervater.)

232. VI. Auszüge aus Briefen. 1. Neuer Roman vom Karoline Richter (geb. v. Greiner.)

Leonore, så heter Romanen, innehåller en trogen och liflig föreställning af den stora werlden. Här herrskar intet kram af moraliska jägarespråk; ett lätt behagligt, korrekt språk utmärker Romanen, och hvarje Charakter är lyckligen utförd.

234. 2. Der Maler Wächter.

Allmänna Ephemerider

Sjunde Årgången

1813

Elfte Häftet

Sid. 679.

Allmänna Ephemerider.

Sjunde Årgången

1813

Elfte Häftet.

September (fortsättning.)

Den 12te uppsteg kl. 6. – gick ½ till 7 ner till Ilmoni och Finnér. De höllo på att dricka Caffé – Jag fick och drack då äfven 2 koppar. – Jag låfte åter komma ner, då vi skulle följas åt till Kyrkan. Då jag nerkom, voro de redan gångne. Jag war sedermera i finska kyrkan till halfva predikan, tyvärr blott i en bialsigt. Till middagen war Secreteraren Procopeus på tingsgården. Häradshöfdingen kallade honom du. Icke utan förlägenhet bibehöll jag min främmande min och begick väl också några små Dumheter. Skålar druckos. Jag ville ej dricka ut mitt glas; men måste göra det, då Häradshöfdingen förklarade att han ej förr skulle stiga upp från bordet, än jag druckit ut mitt glas. - 1 kopp Caffé – Gabriel Alopaeus hos mig; med honom till Gottlund – war ej hemma – följde honom bort. Aftonmåltiden var muntrare än middagen. – Jag vakade länge.

Den 13de uppsteg kl. 7 vid lag – gick till Lect. Forsius på afskedsvisite, förde tillika hem hans Möllers Tyska Lexicon. – Hälsningar till prosten Ståhlberg och Magister Ursin i Åbo. – e..m. en Kopp Caffé – hos Enros – Rosenbom var så gratieus och tillsade mig att det är i dag Tysk Disputation på Gymnasium under Språkmästarens presidium. Jag gick dit tillika med Rosenbom. Åkeson, den dåligaste af Opponenterna sade att jag intet hade der att göra, och att jag kunde komma ut igenom föntret. Eklund responderade skäligen bra. Enehjelm var prior opponens. Jag hörde ej huru det gick för honom. – hos Gottlund, Hasner en lübeckisk Handlandes son – somnade ej förr än kl. mot 12.

Sid. 680.

Litterairiska Anteckningar.

Der neue Deutsche Merkur. Achtes Stück.

[I marginalen:] d. 10de Sept.

S. 237. I. Stimme aus Italien über Herders Tod. ad Amalian Augustam. (af G. Capece-Latro, Arcivescovo di Taranto.)

241. II. Auf Gerders Grab; von Gräter.

(Gräter har väl öfversatt på Tyska. Suhms förträff. danska Historie: Historie af Danemark fra de äldste Tider.)

247. III. Briefe über Baierns neueste Kultur und Literarische Aufklärung.

276. IV. Noch ein Brief aus München.

281. V. Fortgesetzte Korrespondenz-Nachrichten über Ungarns neueste Kultur och Literatur

288. VI. Kunstnachrichten.

294. VII. Gedichte. 1. Herakles. (af Passow.)

301. 2. Gefühle in den Ruinen des Klosters zu Memleben erzeugt. 1803.

306. VIII. Probe aus dem Krösus, einen dramatischen Gedicht in 5 Handlungen. (af F. Herrmann.)

Neuntes Stück. (Kopst. afbild af 2 figurer, föreställande tålmodet och Religionen, förfärdigade af Hr. Schadow.)

3. I. Religion und Geduld.

4. II. Die Orphische Argonautica. v. 230–302. (af Welker.)

[I marginalen:] d. 11^e Sept.

17. III. Hingeworfene Gedanken über Schulstrafen, welche entehren. (af K.)

Strafen, die uns entehren, und mit keinen Schmerze verbunden sind, sollten aus jeder öffentlichen Schule verbannt werden; denn die meisten Menschen empören sich mehr gegen die Schande, als gegen den Schmerz, weil dieser einiges Mitleid erweckt, welches der Bestrafte für eine Art Ersatz ansieht. Schande allein erweckt Unwillen, vermehrt oft die Widerspenstigkeit im höchsten Grade. - Sonst sind Schulstrafen nicht zu verdammen aus den Schulen.

Sid. 681.

26. IV. Großkönig, ein surrogativer Kaisertitel.

[I marginalen;] d. 12.

Grekerne kallade Konungen i Persien $\mu\epsilon\gamma\alpha\varsigma$ $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\upsilon\varsigma$ emedan hans rike i vidd och magt ganska mycket skilde sig ifrån andra Konungarikerna på den tiden, hvilkas widd ofta utgjorde knapt några qvadratmil. Titeln $\mu\epsilon\gamma\alpha\varsigma$ $\beta\alpha\sigma\iota\lambda\epsilon\upsilon\varsigma$ (Großkönig), som var grundad i naturen af sjelfva riket, svarade i äldre tider emot Kejsare hos oss. -

30. V. Nachricht von einer Handschrift des altteutschen Gedichts: Von dem Schafzabel-spiel. (af Adelong.)

Förf. till poëmet hette Jacob de Cessolis ifrån Picardiet vid gränsen af Champagne. Hans lefnadstid är icke noga bekant. Quetif och Echard sätta den i slutet af det 13:de, eller i början af det 14:de århundradet, andra bestämdare till 1290 eller 1295. Den äldsta öfversättningen är, så mycket man vet, den här beskrifna Tyska, hvilken Konrad von Ammenhufen, en Munk och prest i Stein vid Rhen förfärdigade år 1337. -

Föröfrigt är icke Jacob de Cessolis den äldste skriftställare, som skrifvit om Schackspelet. Marchand i Diet. Listor. 1 Th. S. 181 nämner en Phasis, som dog omkring år 1000, och tillägger att äfven påfven Innocenz 3. omkring 1198 anställt moraliska betraktelser öfver skådespelet. – Detta Manuscript ibland andra fann Adelung i Petersburg.

Om Schackspelets uppfinning heter det:

Ein kunig waz von hoher art
Bi des ziten der fund beschach
Der hies Eylinmordach
Vns waz Nobuchodonosers kint. -
- So schribet ein meister Josephus
Von Elnmordach alfus
Das er vil vbels dete
Die wile sin vatter helte
Viheliche sinne uns verstossen waz
Von dem rich als ich es lass.

Sid. 682.

Då fadren återfick sitt förnuft och ser sonens tygellösa lefverne

Do hies er balde gahen
Vnd den sun vahen
Vnd leite in in einen kerkere
Ob ieman bi im were.

Vidare heter det:

Von dem spil ich fürbaz
Sage ir ist vil die wenent daz
Dis spil ouch wurde funden
Vnd erdocht an den stunden
Vor troye die do besessen waz
Aber dirre meister der schribet daz
Es wurde in caldea erdaht
Vnd wurde dannan in Kriechen braht
Von eine meister der brahte es
Der hies dyomedes
Vnd do es gesahen
Die meister zu kriechen do jahen
Sie es wer ein cluger sin
Vnd vbetentz vaste under in
Dar nach bi Alexanders zit
Dez gewaltigen do wart es wyt
Vnd breit uber alles egypten lant
Dar nach wart es aber erkant
Das mans reht als einen hal
Gap in der welte vberal
Alsus ist es ouch zu uns komen
Wie der mäster hies der daz spil erdoht.
Von orient der hies perses
In caldeschem zungen der vant es
Ouch hat er noch einen namen
In kriegescher zungen daz er sich nit schamen
Dörfte wan er waz sicherlich

Sid. 683.

Ime gemesse vnd lobelich
Do er von ime wol gezam
Phylometer waz derselbe nam.

74. VI. Auszüge aus Briefen.

Zehntes Stück.

81. I. Badefrüchte. Brunk Poet. Gnom. Graec.

88. II. Ideen über die poetische Ansicht der Natur.

Med en poetisk åsigt af naturen forstås det fria spelet af ideer och känslor, som medelst phantasien frambringas vid anblicken af naturen. Detta spels behag och liflighet beror dels af phantasien fallighet (Empfänglichkeit), liflighet och stämning, men också dels af objektets beskaffenhet. Det första är klart; i hänseende till objektet förutses, att ju konstigare det är i sin byggnad, ju mångfaldigare i sina yttranden och verkningar, ju lättare det kan fattas och i tankarne reproduceras, ju mer det har sken af frihet och en inre verkande princip; desto mångfaldigare anledning ger det till aesthetiska Idéer.

Efter de olika riktningar, hvilka phantasien tager vid åskådningen af naturen, låta enskilda synpunkter fastställa sig för den poetiska åsigten, hvilkas nogare betraktande ej är utan värde för kännedomen af menniskan, af seder, af tänkesätt, af ålderdomen.

Således 1) religiös synpunkt.

Att uti naturen finna Spåren till ett högre wäsende, en gudomlig ledande magt, heter att religiöst åskåda den. Phantasien war redan tidigt werksam, att genom ett mäktigt wäsende göra den fysiska verdens phenomener utom henne begripliga. Isynnerhet tyckes det fruktansvärda fenomenet, åskan, tidigast hafva väckt menniskorna ur den djuriska sinnlighetens sömn och ifrån stoftet upplyft henne till himmelen. Detta bekräfta ock de äldsta urkunder och föreställningar.

Sid. 684.

Jehovahs röst i gl. Testamentet är åskan. 1 Moses 3.8. jemfördt med Hiob 40.4. Hos Greker och Romare bär den öfverste Guden, d.ä. den, hvori ideen om det gudomliga fullständigast var uttryckt, blixten i höggra handen. Hos Brasilianare heter åskan Toupan och äfvenså den öfverste Guden (s. Robertson Hist. om Amer. I.D. s. 570.) och Chineserne dyrka under namnet Lui-tschin en

dundergud, hvars hiskliga konterfei man hos Georg Stanton i dess Resa 3 Del. kan se med höllklor, hjul, puka och klubba, Schläger; så att Petrons gamla ofta upprepade sats väl kan ha sin riktighet:

Primos in orbe deos fecit timor.

Men till kretsen af den religiösa åsigten af naturen hör allt, som af människorna betraktas med andakt och wördnad. Alltså finner Fetischismus, Intuitismus o.s.v. här sitt rum. Flere naturting tillade man såvida något gudomligt, som man af dem väntade en antydning af det tillkommande.

[I marginalen: Woss's ord:] ”Att denna religiösa eller i sina irringar vidskepliga åsigt af naturen, måste vara grundad i människans själ, är deraf synbart, att vi finna den hos alla folkslag, som på något sätt framträd ur den brutala vildhetens tillstånd. Jag vill anföra blott ett exempel, den heliga vördnaden för vattnen. Tacitus berättar de Germ. c. 40. om en Herthas sjö på en ö i Oceanen (sannolikt Rügen) hvori Gudinnan plögade bada sig, och hvilken invånarena betraktade med en hemlig fasa och med en wördnadsfull häpnad. Om Kamtschadalerna berättar Steller i sina resor, att de hyste en vördnad för de heta källorna i sitt land, emedan de trodde om dem, att deras Gamuli eller Andar deruti kokade valfiskar. På ön Falatu säger Forster i sina Bemerkungen s. 528 är en damm med friskt vatten, hvilken invånarena icke våga komma nära, emedan de tro, att Gudar deri bada sig. Något dylikt berättar Carven om

Sid. 685.

vattenfallet St. Anton i Norra Amerika. Förträffligen sammanfattar Seneka i ett af sina bref (41) flere naturscener, som företrädeswis blifvit egnade en religiös dyrkan. ”Då de stöter på en lund med gamla höga träd, som genom sina tätt i hvarannan flätade grenar spärra anblicken af himmelen, så ger höjden af skogen, det hemliga af orten och beundran af en i det fria så tät och lång skugga öfvertygelse om en nära Gudomlighet. Och då en grotta med djupt förvittrade klippor, icke gjord genom människohänder, utan genom naturliga orsaker urhålkad till en sådan höjd, sträcker sig i hvalf under berget, så skall den röra din själ med en aning om det heliga. Wi anse med vördnad ursprungen till stora floder; en plötsligt och ur det fördolda starkt uppspringande bäck helgas med altaren; man dyrkar varma vatten, källor, äfven några dammar har dels en dunkel skuggning, dels en omätelig djuplek helgat.”

Mythisk synpunkt

Under Myther tänker man sig den äldsta historien om ett folkslag eller dess fabelaktiga sagor om världens ursprung, forntidens gudar och hjeltar och deras äfventyr. Att betrakta naturen ur den mythiska synpunkten, är alltså att vid dess betraktande erinra sig den mythiska forntiden. Det

interessanta i denna synpunkt beror af Mythernes interesse och det är derföre intet tvifvel, att naturen betraktad is[yunner]het ur Grekiska Mythers synpunkt, måste intaga oss. Så är det ibland annat med förvandlingarna. Man vet, huru mycket skönt, älskansvärdt, djuptänkt eller ock träffande, komisktförnöjande de gamle velat lägga i dessa underbara diktningar. Genom dessa myther treda flere naturting i en högre ordning, uppfattade i sin antika renhet utan de nyares misskådning, lämna de dett behagligaste till af ideer och phantasier. I dessa lagrar stelnar den flyende flickan, ur denna hvass blåser den kyska Syrinx's lispel, ur Echo ropar den pratsamma nymphen. Än blomstrar den sköna Narcissus i den gullgula Corallen af vår Anemone, och i den sqvattrade

Sid. 686.

skatan, höre vi ännu de obetänksamma pieridernas pladder. Arackne utbreder i spinngestalt sin konstiga väf; grodornas obehagliga qvack erinrar oss om de Lyciska Böndernes oförgätliga hårdhet. Delphinium och den purpurblåa Iris bevarar ännu åminnelsen af den olycklige Hyacinthus, och i safranståndet och bindan lefver ännu Kroci och Smilax's trogna kärlek.

Isfågeln, hvars skönhet ej behöfver något poetiskt utsmyckande, *)⁴⁵⁰ har hos Grekerne en rörande historia. Ceyx reser öfver hafvet och omkommer i ett skeppsbrott. Hans maka störtar sig i förtviflan i hafvet, då hon ser hans flytande lik. De medlidande Gudarne förvandla båda i Isfoglar, som lefva i ostörd sämja på kusterna och bygga sina nästen efter föreställningen i hafvet. Sju dagar i vintersolståndet ligger modren på äggen. (Arist. de hist. An. L.V c 8. L. X. c. 14. Rhedog. lect. ant. XIV. c. 9.) då är det hafsstilltje, som fadren Aeolus tillstädjer henne; det är de halcyoniska dagarne. I isfogelns sång trodde de gamle sig ännu finna något vemodigt, och nyttjade den derföre såsom bild af vår klagande kärlek. (Iphig. Taur. v. 1089. coll. Arist. Ranae w. 1345 ed. Brunnau, ibique schol.) Eljest war dem Nymphernas favoritfogel, en idee, som det tycks, att Skalderne mer haft än Konstnärerne. (Ifr. Virgil Georg. 1.399. Hedyle apud Athen. VII. 22). Äfven Sappho har diktat öfver honom, enligt Demetrius Phalereus περὶ ἐρμενείας 167. p. 101 ed. Gal) Woss Myth. Briefe U.B. v. 212.

Sid. 687.

föröfrigt bevara oss plantorne ännu i många namn och tillfälliga likheter, allusioner och erinringar sköna myther af ålderdomen. Sjelfva den store Linné upplifvade i Lapplands ödemarker sitt

⁴⁵⁰ *) Buffon beskriver den så: C'est le plus bel oiseau de nos climats. Ses couleurs sont les nuances de l'arc en ciel; le brillant de l'email, le lustre de la soie; tout le milieu du dos avec le dessus de la queue est d'un beau-clair & brillant, qui aux rayons du soleil a le jeu du saphir & l'oeuil de la turquoise. Le vert se mêle sur les ailes au bleu & la plûpart des plumes y sont terminées & pointuées par une teinte d'aigre-marine; la tete & le dessus du cou sont pointillées de même de taches plus claires sur un fond d'azur.

mödesamma studium genom ett sådant poetiskt afseende. Man höre hans beskrifning på Andromeda poli folia. *)⁴⁵¹

Andromeda virgo haec lectissima pulcherrimaque collo superbit alto & viwidissimo (pedunculus), cujus facies roseis suis labellis (corolla) vel optimum veneris fucum longe superat; juncea haec in genua projecta, pedibus alligata (caulis inferior incumbens) aqua (wernali) cincta, rupi (monticulo) adfixa, horridis Draconibus (amphibiis) exposita terram versus inclinat moestam faciem (flore) innocentissimaque brachia (ramos) caelum wersus erigit, meliore[=i] sede fatoque dignissima, donec gratissimus Perseus (aestas) monstros devictis eam ex aqua eduxit e virgine factam foecundam matrem, quae tum faciem (fructum) extollit. Si Ovidio fabulam de Andromeda conscribenti haec ante oculos posita fuisset planta, wix melius qvadraverit[=runt] attributa, qui more poetico ex humili tumulo produxisset Olympum.

Flere djur och plantor hafva derigenom erhållit en mythisk betydelse, att de blifwit Gudars och hjeltars attributer. Ålderdomen var öfverhufvud rik på sådana allusioner; det är att beklaga, att i nyare tider skalder och konstnärer genom ett försummadt studium af källor och Antiken, is[yinner]het gemmer och mynt, sjelfve gjort sig denna krets trångare i det de blott följt bristande Lexikografer och Ikonologer. I äldre tider tjente attributerne dertill att fullständigt framställa ideen, som genom namn och bild blott bristfälligt kunde uttryckas, hvarföre de ock till en del, såsom hos Satyrerne, öfvergingo i sjelfva bildens gestalt. Sednare hade de blott ett hermeneutiskt värde d.ä. de tjente dertill, att blott göra känn-

Sid. 688.

bar och sätta utom all tvifvel den person, hvars idee och Charakter redan i phantasien var inpräglad. Högst då formen af attributen var passande för den diktande eller plastiska konsten, tjente det till ett passande och förståndigt (verständig) ornament. Så är saken ännu hos oss. Wid mindre bekanta attributer hafva vi den fördel, att vi tänka oss dem ännu i en ursprunglig betydelse, och derigenom vinna oss af dem en poetisk åsigt. *)⁴⁵²

⁴⁵¹ *) Flora Lapponica 1737. p. 126. En nätversion t.ex. <http://caliban.mpipz.mpg.de/linne/lapponica/index.html> (läst den 4.8.2017)

⁴⁵² *) Blott några exempel: Hunden en attribut för Merkur (Winkelen. Descr. des pierres grav. p. 89.) också för Lärerne (Heyne opusc. T. II p. 362.) De sednare är ock rosmarinen λιβανωπις, λιβανος och myrthen, helgad Wenus utom de bekanta dufvorna, sparfvarna, myrthen, rosen, också svanor, svalor, musslor, snäckor, lindebast, vallmo. (S. Manso's Myth. Abhandl.) Poppeln Herkules, hvilken den vid dess resa till underverlden svalkade (Virgil Ecl. VII. 61. Aen. VIII. 275.) och sedermera hvarje ihärdig hjelte (Teucer hos Hor. 1.7.) – Rosen var Muserna helig. (Ifr Sappho fragm. och Plutarch sympos. -)

Det kan icke förekomma oss underligt, huru de gamla med en barnsligt liflig phantasie så förenade naturen och mythen, då den sednare visserligen ganska ofta uppstod af den förras betraktande. Vill man rätt öfvertyga sig om det inflytande, som sjelfva naturen haft på mythernas uppfinning och formande, så behöfver man blott jemföra olika klimaters myther med hvarandra. I Aegypten reducerar sig nästan allt på Nilen och dess öfverswämningar. Joniens läge med utsigten af de aflägsna Thraciska bergen här, så som Wood i boken öfver Homers originalgenie wet göra ganska sannolikt, gifvit anledningen till fabeln om de himmelsstormande Giganterne. I Jonien eller Persien hade mythen om Zephyrs och Floras förmålning alldrig kunnat uppfinnas. Homer (Il. β, v. 117) och Barden Hapbyz (S. Jones de poësi asiatica p. 97.) skildra Zephyrus såsom en ryckande våldsamt vind. (Det har samma öde som Madonnan, hvilken annorlunda målas i Biskaia än i Granada, emedan menniskorna der äro hvita och här bruna.)

Sid. 689.

Huru blomstrande yppigt och leende är allt i den Indiska Mythologien, huru öde, bristande och frostigt, må jag säga, i den nordiska! I Grekiska mythen går Eos framför solen, såsom Aurora för solen eller Phoebus i den Romerska; i den Indiska sitter Arun, Solens vagnförare, på samma vagn, uppå hvilken Surya, solguden far. Man må se Georg Fosster i dess anmärkningar öfver Sakontala, som påstår, att denna afvikelse kommer derutaf, att morgonrodnans waraktighet är ganska kort i detta land. Särdeles sällsam är i detta hänseende den Grönländska Mythologien, hvarom Cranz berättar oss ibland annat följande: De anse nordskenet för en dans af saliga andar, stjernfall för själar som resa på visiter, stora björnen för en ren, sjustjernen för hundar, som uppritsa björnen; månen och solen äro två köttsliga syskon; Hatma systemen förföljdes af sin Bror i mörkret, hon ville rädda sig genom flykten, för i höjden, och blef sol. Auringa for efter henne och blef måne; ännu löper alltid månen omkring solen, och vill gripa henne men förgäfvets. Trött och afmattad far han på själfångst, blifver några dagar borta och kommer fet tillbaka. Han är glad, då qvinnor dö, äfvensom solen har nöje af karlars död. (Nästan som Apollo och Diana.)

Historisk Synpunkt.

Man kunde vid första anblicken tro, att denna synpunkt wore blott en varietet af den mythiska, eller fölle åtminstone jemte den tillsammans i ett tredje begrepp; men alldrig synas dessa båda synpunkter vara åtskilda väsendteligen och det genom den oliket större andel, som phantasien har vid den mythiska. Anblicken af naturen får nämligen ofta ett eget interesse genom den dermed förknippade erinran om tidigare händelser; så vida är fallet lika, men vid den historiska erinringen står phantasien helt och hållet under de för henne främmande tidens, ortens, trowärdighetens, sammanhangets lagar; naturen erbjuder nu anledning till erinringar, ingalunda likheter eller bild- och sinnrika gestalter, som vid Mytherne.

Sid. 690.

Phantasiens frihet är alltså här beskränkt i en omotsvarande grad.

Först och främst erbjuder historien om själfva jorden, Geognosien, ett öfverallt rikt ämne till betraktelser och phantasier för den tänkande naturforskaren. Hafvets spår på höga, otillgängliga isberg, i stora, nu blomstrande och cultiverade länder; regelmässigt bildade jordhvarf, som bära på sig märker af ett sednare ursprung, qvarlämningar af utbrunna vulkaner, petrifikater, växtaftryck eller djurknotor af obekanta slägter eller främmande zoner: det äro de egenteligaste data, som vi i själfva naturen finne till dess historia. Förbundne och historiska underrättelser öppna de ett vidt fält till de fruktbaraste kombinationer och till naturåsigter, hvilka i anseende till de uti dem varande begreppen om det oändliga och omätliga bära på sig prägeln af höghet, på hvilkas vingar, må jag säga människan ur sin warelses korrtta spann genom tiden tillbakailar i den gamla natten af kaotisk förvirring och såsom en annan skapare låter naturen ånyo ordna forma sig i smått och helt.

Sådana återblickar i naturens förflutenhet låta dock blott med hjälp af djupa kunskaper och mångfaldiga egna rön göra sig, om de icke skola vara ett tomt spel. Vi andra måste derföre låta nöja oss med erinringar, hvilka vårt slägtes historia lämnar oss. Och hvem känner icke det behag och det intryck, som dessa förbreda öfver många nejder orter och till och med i och för sig sjelf obetydliga Naturföremål? I detta hänseende behöfver man blott läsa första brevet hos Dupaty. I det 45 uppkastar samme skriftställare en lefvande och träffande målning af de känslor, som han hade vid sin första ankomst till Rom.

"Jag är ankommen, säger han, ganska sent i går afton. Jag kunde icke tillsluta ögat om natten, hela natten trängde sig denna idee i min själ: Du är i Rom, sekterne, Kejsarne, nationerna, allt, hvad det ofantliga namnet Rom innefattar stort, imponerande interessant; fruktbart, föreställde sig framför

Sid. 691.

mig småningom eller på en gång och omgaf min själ. Jag kunde icke afbida det ögonblicket, då de första solstrålarne skulle vist mig verdens gamla hufvudstad. Ändtligen ser jag Rom. Jag ser denna skådeplats, hvaräst den menklige naturen war allt, hvad den kunde vara, gjorde allt, hvad den kunde göra, utvecklade alla dygder, alla laster, alstrade de största Heroer, och de afskyvärdaste missfoster, upphöjde sig ända till Brutus och nedsteg ända till Nero och svingade sig åter upp till Marc-Aurel. Denna luft, som jag andas, är densamma, som Cicero med kraften af sin vältalighet, Cäsar med så många mäktiga och förskräckliga, påfvarne med så många dundrande ord satte i rörelse. På denna jord flöto strömmar af blod. Wirgil och Horaz söngo här sina behagfulla sånger. Här finns ingen sten, som icke skulle innehålla en skattbar underrättelse, som icke skulle tjena att rikta Roms och Konsternas historia; förstår endast konsten att undersöka dem, de skola svara er."

Till huru hög grad af passion denna åsigt, om böjelse, och is[yunner]het om religiosität förenar sig dermed, kan stiga, lärer is[yunner]het historien om korstågen. Med strömmar af blod köpte man anblicken af den heliga jorden, och en from vantro förde den ifrån Palästina. I medlet af Klostret Campo santo i Pisa (hvaräst Algarotti ligger begrafven) är en trögård, hvartill Pisanerne under korstågen bragte jorden, för att deri begrafva sina döda.

Symbolisk synpunkt.

Ormen omkring Kleopatras arm har blott ett historiskt interesse, i Aeskulaps eller Hygieas hand är det ett attribut; men betydande klokhet och inflätad evigheten, är den en symbol. Symboler tagne i allmänhet äro sinnliga föremål, hvilka genom uppfattning af vissa likheter gifvas en öfwersinnlig betydelse. Att ur en symbolisk synpunkt åskåda naturen heter då att i naturen finna uttrycket af vissa andeliga förhållanden förmedelst analogier, att göra dem liksom till en spegel af vår intellektuella och moraliska natur. Då antalet af de sinnliga föremålen är ändligt, men deras

Sid. 692.

sammansättning oändlig, men själfva ideerne, äfvensom phantasiens kraft att fatta likheterne af en högre ordning, äro af oinskränkt omfång, så är också antalet af möjliga Symboler icke att beräkna. Ibland flere indelningsgrunder för symboler tyckes mig den vara den förmånligaste som tages af phantasiens, den ästhetiska Talangens, eller förståndets, den filosofiska talangens prädominerande andel. Symboler, vid hvilka phantasiens förvaltande är werksam, kunde man kalla symboler i trångare betydelse eller ock sinnebilder, sådana deremot, wid hvilka blott förståndet är werksamt, emblemer. Axet t.ex. såsom en bild af landtlefnaden (Winkelm. descr. des pierres grav. p. 434) är ett emblem, såsom en bild af hoppet (ibid. p. 30) en sinnebild. De sammanbundna käpparne äro en sinnebild af endrätgen; pelikanen, som upprifver sitt bröst för att fodra sina ungar, ett emblem af föräldrars kärlek. Wid Emblemet finner vanligen blott Metronymien eller en omedelbar likhet rum; vid sinnebilden deremot förvandlas likheten eller allusionen ännu genom en idee eller bild.

Man vet huru lycklige de gamle och is[yunner]het Grekerne varit i uppfinning af sköna symboler, den nyare bildande konsten har tillagt nästan intet af betydenhet, hvad nämligen skulle varit populärt och allmänt giltigt; de moderna skalderna deremot hafva desto flitigare arbetat på detta fält; jag tror i Jean Pauls skrifter finns mer af Sinnbildliga föreställningar än i alla gamla poeter och poetiska Auktorer samman tagne.

De gamlas symboler hade derföre ett särdeles värde, att de i sin fattlighet och tydlighet begreps af hela det bildade publikum och blefvo således ett hjälpmedel för konsten till de skönaste och anderikaste produktioner. Hvem faller icke in den naiva allegoriska föreställningen af själen genom

en fjärl, som i Grekland visserligen ännu mer befordrades genom öfwerens stämmelser af namnet.
*)⁴⁵³

Sid. 693.

Många sinnebilder äro för oss obegripliga, antingen emedan de i och för sig sjelf slätt upptänkte äro inhöljda i orphiska eller nyplatoniska drömmar, eller ock emedan det ännu felas tillräckliga kombinationer af konstverk och skriftliga vittnesbörd. Böttiger har i sitt andra program öfver Medea p. XIII gifvit en ganska skarpsinnig och lärd tydning af granatäpplet, som figurerar i så många myther och konstverk, hvilken kastar ett öfverraskande ljus på många ända hittills för sällsamma eller dunkla ansedda uppfinningar och kompositioner. I grubblande öfver symboliska föreställningar har väl ingen ännu öfverträffat Kantzlern Bako. I sin Traktat de sapientia veterum, förvandlar han hela Mythologien till en Methaphysik, Ethik och Physik genom Allegoriens trollstaf. Pan t. ex. är hos honom naturen. Att hans horn äro spitsiga ideo constat, quod omnis rerum natura instar Pyramidis acuta sit. Individua enim infinita sunt; ea colliguntur in species & ipsas multiplices: Species cursus insurgent in genera, atque haec quoque ascendendo in magis generalia contrahuntur, ut tandem natura tanquem in unum coire videatur. Han går än vidare. Under Jupiter tänker han sig det sunda förnuftet och en ädelmodig böjelse, under Bachus deremot den blinda affekten.

Än ett ord om Emblemerna. Till dem måste uppenbart också de bildliga beteckningarna räknas, hvarigenom man sökte göra länder, städer, näringsgrenar, lefnadssätt kännbara. Ehuru nöden mer än phantasiens spel föranlåter deras uppfinning, så måste dock förståndet vara verksamt vid deras wal, och konsten vid deras förskönande. Äfven häruti hafva de Gamle icke blifvit efter, och is[yinner]het deras mynt innehålla en rikedom af väl uppfunna em-

Sid. 694.

blemer. *)⁴⁵⁴ Konstnärerna hade derigenom den fördel, att de alltid i en hög grad kunde bli begripliga utan att såra skönhetsens lagar eller öfverskrida konstens gränсор.

⁴⁵³ *) Vallmoknopparne alluderade på hoppet (Winkelm. l.c. p. 301.); Lotus på fullkomligheten (p. 19); Papegojan på Luxus (p. 500); sjökräftan på visheten. (Spannern. de us. & praest. num. I. 167. Beger. Thes. 1. 70.). Genom Elephanten betecknade man evigheten (Spanh. 1. 169.); genom örnen förgudningen (Beg. I. 148.); genom Bin en Koloni (Beg. 1. p. 504.); genom ormen en Genius (Schwarz Miscell. polit. human. p. 82. Spanh. I. p. 218.)

⁴⁵⁴ *) Så var t. ex strutsen eller ock en Elephant med en drake tecknet af Afrika, två ax eller tre vid hvarandra häftade fötter af Sicilien, Silphium af Cyrene, Pallas och Ugglan af Athen, Pegasen af Korinth, Minotauren af Neapel, Rosen af Rhodos, en diende kalf af Apollonia och Dymachium, en till bakaseende oxe af Sybaris, vallmo, ombundet med en orm af läkarekräftan. (Winkeln. descr. des pierres p. 225.) Borde föreslås för den nyaste medicin och poesien.

Utsmyckas sinnebilden poetiskt och upphöjes derigenom likheten af bilden, och motbilden ännu mer, så uppstår allegorien. Emblemet kan blifwa Parabel, om man blott tillägger naturen eller tillfälligheten en viss frihet och afsiktlighet; och Äsopisk fabel, om man försätter de symboliska föremålen i handling. De Gamle anmärka, att det vilda fikonträdet ofta spränger klippor (Isid. XVII c. 6. Marc. X. ep. 11.) Detta kunde vara ett emblem för tanken: af små orsaker uppstå stora verkningar. - Juvenal (X. 144) använder denna bild så, att han derigenom gör åskådligt, huru bedräglig och förgänglig, den största ära är, då redan detta så ringa aktade träd är tillräckligt att försköna de präktigaste minneswårdar. Så är emblemen förvandlad till en Parabel. Till Äsopisk fabel fordras nödvändigt handling. Flädermusen i och för sig sjelf betraktad, kan brukas endast såsom sinnebild. Men låter jag den blanda sig ibland foglar och då åter bland möss, så är fabeln färdig.

121. III. Blicke auf Sicilien. (Aus dem Briefe eines Teutschen.) Palermo d. 26 Febr. 1804.

141. IV. Korrespondenznachrichten. (Auszug eines Briefes aus München.)

143. 2. Ueber pestalozzis Institut.

149. 3. Aus Wien.

151. 4. Auszug eines Briefes des Kollegienraths Köhler aus Sympheropol von 10 Jul.

Sid. 695.

152. V. Literarische Anzeigen.

1) Under titel af: encyklopädische Uebersicht der Wissenschaften des Orients aus sieben arabischen, türkischen und persischen Werken übersetzt, Leipz. Breitkopf und Härtel 1804. 2 Theile in gr. 8. tillsammans 100 s. har ett i många hänseenden interessant och lärorikt verk utkommit, som visserligen lika så väl kan kallas en Bedlam af den menskliga dårskapen, som ett Magazin af skarpsinniga afdelningar af den menskliga kunskapen. Flere vettenskapers återupppfinningar ähr, som till och med ända till titeln kommit till oss ifrån Österlänningarne, Cabala, Veterinärkonsten, Talismankunnigheten; bidrag till Orientens skrif-historia; den i så många grenar, hvilka Occidenten icke känner utskjutande Arabernes Gramatik; de under artikeln philosophie uppräknade Arabiske öfwersättarne ifrån Grekiskan och Syriskan; de sällsamma troll- och besvärjningsformler, Amuleter och Talismaner; de underbara Medicinens underafdelningar, de mångfaldiga och ända till löjlighet mångfaldigade grenar af de theologiska vettenskaperna och de nästan oräkneliga väl- och missformade alster af den Orientaliska Transcendentalismen försätta oss

här uti en alldeles ny verld och erbjuda forskaren och kännaren en outlöslig grufva till tusende oväntade Kombinationer och snillelekar (Witzspiele.)

2) Gallerie historischer Gemälde aus dem 18:en Jahrhunderte. Ein Handbuch für jeden Tag des Jahres von S. Baur, Prediger in Göttingen bei Ulm (4 Bände in 8, Hof, bei Grau.)

Ett nyttigt och vid den offentliga och privata undervisningen i många afseenden brukbart werk.

Elftes Stück.

157. I. Gedichte. 1. Die Vermählung. af W. Richter.

160. 2. Erinnerung und Vergessenheit. Ein fragm. af W. Richter.

162. II. Beantwortung der Rüge einiger Neuerungen in der teutschen Sprache. (af Uffo v. Wildingen.)

Sid. 696.

De Tyska adjectiwa hafva en dubbel Declination: den egentliga och artikelns. Den första är denna:

Singular	Plural
e en en en	en en en en
— — — e	— - - -
- - - -	- - - -
Den sednare:	
r s m n	e r n e
e r r e	- - - -
s s m s	- - - -

Båda kunna icke villkorligen förvexlas. Efter språkbyggnaden är artikelns ändelse det, som först nogare bestämmer Casus till ett Substantiw. Hvaräst alltså genom ett föregående ord, det vare då sjelfva artikeln eller ett pronomen, eller också ett adjektiv Substantiwets böjelsefall redan är noga betecknad, der äger vid det senare Adjektivet den egentliga Declinationen alltid rum, emedan grunden förfaller, hvarföre det skulle antaga artikelns ändelse. Man säger derföre; der gründliche Bestreiter jener unreifen Ideen; mit vielem leeren Declamieren werden keine triftigen Gründe aufgewogen; deiner dreisten Behauptungen Ungrund o.s.w.

Men så snart artikelns ändelse uti intet föregående ord är synbar, så tål ock naturligtvis den anförda regeln ingen användning. Derföre underkastar sig Adjectiwet den andra Declinationen

1) då det står först ibland alla, på Substantiwet sig rapporterande ord; t.ex. guter Wein.

2) Då det föregående ordet till sin form icke uttrycker artikelns ändelse; t.ex. ein theures Buch, mein voriger Satz, kein feiner Scherz, allerley geckische Einfälle, lauter allgemeine Krankheiten, solch fades Zeug, welch hoher Geist, viel aufrichtige Menschen. Men den egentliga Declinationen träder straxt åter på sitt

Sid. 697.

ställe, då orsaken cesserar, som bortträngde den. Så hafva Pronomina Possessiva mein, dein, sein, unser, euer, ihr, äfvensom ein och kein i de öfriga böjelsefall, åter artikel-ändelsen, hvilken sedermera vid det derpå följande Adjectiwet försvinner; t.ex. eines theuren Buchs, meiner vorigen Meynung, Keine feinen Anspielungen, unsre guten Vorfahren. Så snart man lägger den eliderade ändelsen till solch, welch, manch, wenig, wiel &c kan den icke blifva vid det följande Adjectiwet: solches fade Zeug. Welcher hohe Geist, viele aufrichtigen Menschen.

3) Då det föregående, med artikel-ändelse försedda ordet är ett Adjectiw, som icke tillika rapporterar sig på det Adjectivet, som skall declineras, utan allenast på Substantiwet, så att ett komma eller förbindningsord står eller kunde stå emellan båda. Naturligen betraktas då hvar och ett adjectiv, om de ock vore alldrig så många, för sig och antages det, såsom stode det ensamt; följaktligen måste ock i detta fallet artikel-ändelse gifvas detsamma. T.ex. schönes, freundliches, furchtbares Wetter; gute nützliche Erfindungen.

Chymie eller Chemie, Spiessglas och Spiessglanz, Kali och Alkali hafva alla lika mycket för sig.

Wid sådana dubbla skrifsätt är det lofvärdt, om man använder och söker införa detta öfverflöd till betecknande af skillnaden. Så göra Fouroroy, och andre Chemicer med honom ganska strängt skillnad emellan Kali och Alkali, i det de med det förra beteckna det mineraliska, med det andra växtalkali. Då har ahnen och ahnden numera en alldeles olika betydelse, ehuru de ursprungligen voro ett ord. Så skiljer Campe och andre med honom wohl och wol.

Wirkung, wirken, wirklich riktiga, emedan de väl härstamma af Werk. För öfrigt är ü alltid mindre wälklingande än i. Det kan antagas såsom grundsats, att ljud, hvilka finnas i alla språk, äro mera wälklingande, än sådana, som felas i vissa språk. Men ü felas i de flesta, t.ex. i latinet, italienskan, polskan, o.s.w. Polackerne kunna till och med endast med möda uttala det. I felas ej i något språk.

Sid. 698.

Wid ordet Pacht iagttages den skillnad, att, då det betecknar den summan, som årligen af förpaktaren skall godtgöras, brukas det såsom masculinum; men då det antyder den förpaktade fasta egendomen, eller förhållandet emellan den som arrenderar och den som lämnar i arrende (Pächter eller Verpächter), brukas det såsom femininum.

Icke hvarje afledning af en stafwelse, som har a till wokal, werkar ä. Men der ett Substantiv bildas af ett werbum genom förvandlingen af slutändelsen en till er, för att derigenom antyda dem som fullgör handlingen, då måste, så ofta hufvudstafwelsens wokal förändrar sig, ett ä blifva af a. Becker vore det enda exemplet af undantaget ifrån regeln, hvilken Tänzer, Pächter, Kläger, Wärter, Träger, Händler, Schläger, Bläser och alla andra följa.

Abmagern i stället för mager werden, faulen i st. för faul werden; alten (Woss) och ältern för alt och älter werden, trocknen för trocken werden. o.s.w.

Höherauch bättre än Meerrauch.

Etliche und dreissig bör ostridigt föredragas etliche dreissig.

Buch heter i Nedertyska munarten Book eller Bohk, och Bauch heter Buhk. Bookdrucker, Gesangbook.

183. III. Begriffe und Ursprung des Idealismus und Materialismus. (af C.A. Ouvrier.)

I sjelfva werket är Idealismus den orimligaste Hypothes: ty, att förtiga, det den motsäger det omedelbara medwetandet, upphäfver möjligheten för all filosofering, möjligheten att förstå sig sjelf eller andra, blifva genom den blott genom falska räsönemanger konstlade svårigheter, att bevisa existens af en werld utom oss, obegripligheterne förmerade i oändlighet, emedan man för hvarje enskildt tänkande och kännande wäsen måste skapa ett eget Uniwersum; och derwid antaga en alldeles för-

Sid. 699.

klarlig, eller om man will, underbar öfverensstämmelse och ömsesidig inwerkan af dessa oräkneliga werldar.

Likväl är steget till dessa orimligheter nästan oundvikligt, om man icke har ett behörigt afseende på uppkomsten och skillnaden emellan varseblifvande och föreställning, och man betraktar varseblifvande, föreställning, omdömen och begrepp icke såsom blotta akter och yttranden, utan såsom väsenden, ja såsom egentliga beståndsdelar af det metaphysiska Subjektet. Nästan alla stränga Spiritualister voro derföre, om de ville vara konsekventa, tillika Idealister.

Med Idealismus förstår jag alla sådana Theorier, som syfta uppå, att afleda innehållet, gränserna och det möjliga omfånget af vår kännedom ifrån det kännande Subjektet.

Om jag ej misstager mig, så hafva Philosophernes forskningar öfver själens väsende, tagit ungefär följande gång eller åtminstone kunnat taga enligt sakens natur. Att tänkande, slutsatsers görande, föreställning om det förflutna, det förutvarande och tillkommande icke äro kroppens verkningar, skulle först förklaras för sjelfforskaren. Kropp-verlden förde honom snart på begreppet om Substanser; nästan alla oss omgifvande föremål föreställa sig oss såsom enskildta, för sig sjelf bestående väsenden. Men erfarenheten vittnar, att desamma till större delen, än hastigare än långsammare äro underkastade mångahanda förändringar och ändteligen förstöring och upplösning. Blott människans själ är det, som fixerar det föränderliga i sin flod, förbinder det frånvarande med det närvarande, det förflutna med det tillkommande. Man började nu betrakta själen såsom Substans, och i det man frändömde henne alla kroppsliga egenskaper, förklarade den för enkel och immateriell, trodde man sig ha bevist oförstörbarheten och odödligheten. *)⁴⁵⁵

Sid. 700.

Så fägnande detta Resultat kunde vara, så stor var å andra sidan tänkarens förlägenhet, dels då han icke kunde neka inom sig alla själens förrättningars stora afhängighet af Kroppens temporella tillstånd, dels då han försökte att göra sig räkenskap för grunden och ursprunget för sina känslor, rön och tankar. Ty derigenom att man förklarade själen för en Substans och för immateriell; befastades emellan henne och kropp-verlden ett öfverstigeligt svalg, hvilket snart förorsakade en lika så stor schism emellan Philosopherne, nämligen i Materialister och Spiritualister. De förre, som antogo blott enahanda art af Substanser, nämligen den materiella, böjde sig öfverhufvud, och de ville vara konsekventa, till Atheismen, de sednare deremot till Idealismen.

⁴⁵⁵ *) Här är icke frågan om det historiska ursprunget af tron på ett tillkommande, utan om utvecklingen af förnuftsgrunderne för densamma. Den förra förlorar sig i ålderdomens mörker, och i menskligheten eriningslösa barnålder, den sednare uppstod i dess ynglingsålder, och är kanske ännu icke fulländad. Hvar och en ser: men Theorien för synen, Optiken var en svår upptäckt. -

Förklaringen om gemenskapen emellan själ och kropp var från långliga tider Spritualisternes stora problem, och de hafva till dess upplösning försökt mångahanda Hypotheser, hvilka dock samteligen vid nogare pröfning befunnits otillräckliga.

Den äldsta är törhända den, att man föreställde sig all kunskap och kännedom såsom en blott erinring. Sannolikt härledde den sig ifrån Läran om Själavandringen. Endast att förtiga, det härvid de organiska, sympathetiska och andra känslor, individualiteter af rön, kunskaper och insikter, hvilka så mångfaldigt modifierades genom ort, tid och omständigheter, blefvo alldeles oförklarade, så blir den frågan alltid obesvarad: huru själen i en till äfventyrs tidigare Existens kommit till begrepp om kropp-verlden?

En annan, med den förra nära beslägtad hypothes är den om vissa medfödda begrepp. Man finner den redan i den höga ålderdomen, men utan bestämd uppgift, hvad dessa begrepp skulle vara. Den har under mångahanda Modifikationer fort

Sid. 701.

plantat sig ända till de nyaste tider, och de Kantiska tänke- och åskådningsformerne och ideerne äro i grunden blott en bestämdare föreställning af densamma, så litet man ock dervid vill tillåta uttrycket medfödd. I sjelfva werket har denna Hypothes en stor sannolikhet för sig. Hit höra närmast rönen på djuren. Huru kommer t.ex. fogeln till riktigt wal af tid och ort, när och hvar han skall bygga sitt näste, huru till riktigt val af materialier och form dertill, då han härom icke fått någon undervisning? Wi hafve till denna frågas besvarande blott det ordet Instinkt, hvilket väl antyder, men ej förklarar saken, som vi ønske veta. Vidare kan hit räknas den beundransvärda likheten, som understundom röjer sig i tänke- och handlingssättet emellan barn och föräldrar, om också de förre helt skilde ifrån de senare, uppväxa och uppfostras, ändteligen Konformiteten af den menskliga Charakteren öfverhufvud, ibland folkslag och nationer, som alldeles icke stå i något umgänge och sammanhang med hvarandra. Hvem har icke ofta vid läsningen af gamla Classici beundrat det träffande uti skildringarna af hela folkslags seder, tänkesätt, Charakterer och handlingar, såsom individuer, emedan vi återfinne Originalerne dertill med några få oväsentliga afvikelser i den nyare historien, ja till och med bland våra samtida. Wi hafve till förklarande af denna konformitet åter blott uttrycket anlag, som öfver sjelfva saken lämnar oss lika litet besked, som ordet Instinkt. Huru det ock må vara, så låter ursprunget af de dem yttre verlden beträffande begrepp, omdömen och insikter ganska väl härleda sig ifrån själens enkla grundförmåga, utan att antaga egna former af begrepp, omdömen &c såsom medfödde, antingen blott subjektivt eller såsom de nyare uttrycka sig, såsom a priori förhanden varande i sinnet.

Hvad som i sednare tider is[yenner]het gynnade hypothesen om medfödda kunskapsformer, var en liknelse, en analogie. Man jämförde själ och kropp såsom alldeles heterogena substanser.

Sid. 702.

Såsom nu de mångahanda förändringarna uti rörelserna i kropp-verlden följa efter likformiga lagar och regler, så påstod man att detta ock kunde vara fallet med alla och hvarje själens förändring. Nu gjorde man uttrycket tankelagar, som i sjelfva verket kan ha en ganska riktig mening, som sedermera skall utvecklas. Men emedan man inskränkte detsamma icke till blotta tankar och föreställningar, utan utsträckte det till alla och hvarje medvetandets modifikation, alltså också till organiska känslor och rön, så råkade man i en labyrinth af irringar, ur hvilken det är omöjligt att finna någon utväg. Detta misstydda uttryck gynnar också ända hittills det fruktlösa eftersträfvandet, att uppsöka något, som a priori vore för handen eller präexisterade i medvetandets Subjekt, hvarigenom sjelfva varseblifvanden och de organiska känslorna skulle modificeras.

Hvad de före Kantén nyttjade hypoteser till förklaring af den ömsesidiga gemenskapen emellan själ och kropp angår, nämligen de såkallade tillfällighet orsakerna och den förutbestämda Harmonien, så är man nu nästan allmänt öfverens derom, att de rentaf gå ut på ren Idealism. Efter båda är det kroppsliga Universum icke allenast obevisligt, utan äfven öfverflödigt, emedan detsamma, efter båda, endast konstrueras ur det kännande, varse blifvande och tänkande Subjektet, utan all reell medverkan af kropp-verlden.

Men man kan alldeles umbära förklaringen och det ömsesidiga inflytandet emellan själ och kropp, om man tänker sig den förra blott såsom kraft, som hvilar på det simultana sammanfattandet eller kombinerandet af det mångfaldiga i medvetandet. Det som sammanfattas, är dels sinneverktygens förändringar eller Modifikationer, dels derigenom förorsakade X:n eller tänkeorganernas Modifikationer. *)⁴⁵⁶

Sid. 703.

Genom jämförelse och söndring af båda uppstå föreställningar, begrepp, omdömen och abstraktioner. Nu äro vi visserligen vane, att vid hvarje kraft föreställa oss ett Substrat, uti hvilket kraften inhärrer. Frågar man efter själens Substrat, så heter det, att det är immateriellt. Men då detta är blott en negation, så kunde man, för att bejaka dock något, lätt förledas, att anse föreställningar, begrepp och tankar såsom verkliga själens beståndsdelar, och derigenom, att dessa nu också måste förklaras för alldeles immateriella, var Idealismen afgjord. Men stöte vi icke redan i sinne verlden på krafter, till hvilka vi ej kunne finna något Substrat? Hvem har väl angifvit något Substrat till köld, ljus, värma, till det, som tyngdkraften (såvida den yttrar sig såsom en verkelig

⁴⁵⁶ *) Man måste antaga en finare organisk materia, som afsättes ur den gröfre Kroppsmassan och i hvilken spåren af de med medvetandet förbundna sinnesintryck bibehållas. Ett sådant spår kallar jag X. Är det så beskaffadt, att den svarar emot ett tydligt sinnes varseblifvande (Sinnenerscheinung), så kallar jag det Xn. Till hvarje tydligt varseblifvande fordras ett sådant Xn. Jag kan icke erkänna det objectet, som nu föreställer sig för mina sinnen, för en ros, om icke redan inom mig ett rosen motsvarande Xn bildat sig.

actio in distans) eller till det, som de olika phenomenerne hos Magnaten förorsaka, om det icke var helt och hållet fingeradt, såsom för detta aethern?

* * *

Om Idealismen är en högst orimlig hypothes, så är å andra sidan Materialismen, eller det påståendet att varseblifvandet, kännandet, tänkandet och omdömesfällandet äro verkningar af materien; icke mindre tillbakastötande och orimlig. Det är sant, wi känne intet enkelt, allmänt Materiens kännemärke, utom det blott negatiwa, att de förändringar, som dermed föregå, ej äro omedelbara verkningar af medvetandet och förråda intet wilkor. Widare är det ganska sannolikt, att vi ej känne alla materiens egenskaper dels emedan våra sinnesverktyg icke äro tillräcklige dertill (vi skulle till ex. alldeles intet weta af utdunstningarnes existence, hvilka blott afficiera våra luktnerwer, om detta sinnet felades oss), dels emedan erfarenheten lär oss, att vi med tiden,

Sid. 704.

mestedelen genom tillfälliga Kombinationer och förrättningar, upptäcke materiens egenskaper, hvilka man förut icke kände, såsom i nyare tiden Elektriciteten och Calvinismen. Ändteligen - och detta är hufwudgrunden hvarpå materialisterne stödj sig - har det, efter alla rön på oss sjelfva och andra, alldeles sin riktighet, att till hvarje Akt af medvetandet fordras en rörelse, en verksamhet hos den organiska Maschinen, och att det metaphysiska subjektet endast i denna maschinens vakande och sunda tillstånd *)⁴⁵⁷ yttrar sig i hela sin kraft, d.ä. genom omtänksamhet, presence d'esprit och skärskådelsekraft.

Men å andra sidan äro Materie och medvetande uppenbart alldeles heterogena ting. Wi må nämna en materiens egenskap, hvilken vi vilje, såsom ogenomtränglighet, tyngd,

Sid. 705.

⁴⁵⁷ *) Jag låter det orimliga uttrycket Maschinernas vakande tillstånd stå, emedan efter allmänna rön öfver tingens natur, alla värkeliga väsens egenskaper och tillstånd genom omärkliga gradationer äro i hvarandra försmälta, och vi också derföre svårligen kunna bestämma, hvar medvetandet (hvarvid i och för sig sjelf så olika grader finna rum) begynner eller upphör. Det, som närmast gränsar dertill, är den så kallade retbarheten; men skulle de, i så många stunder fortfarande, häftiga och vid tillstötande yttre retelsemedel ännu starkare rörelserna hos många Insekter, sedan hufvudet blifvit ifrån dem frånskiljdt och de flere gånger med nålar genomstungna, skulle de ryckningar, som genom galvanisering frambringas hos friska lik ske blott mekaniskt och icke också vara förknippade med känsla? Att wegetera, lefva, sofva, handla äro uppenbart olika tillstånd; men hvem kan enskildt noga definiera dem, eller bestämdt tyda deras ömsesidiga gränsor? Utan tvifvel är vid wakenandet, wid upplifvandet ur djup sömn den organiska maschinen icke mindre verksam än själen.

synbarhet, kohäsion, köld, värma o.s.w. så finne wi, att de väl tillsammans utgöra föremålet, innehållet och ämnet af medvetandet, men kunna ingalunda konstituera sjelfva medvetandet. Om nu sjelfwa Locke, för att undvika de medfödda begreppen, Idealismer, det yttrandet undsluppit, att skaparen kunnat begåfva en materiell massa med tänkekraft; så har han sagt något sig

motsägande, och har stött på den Idealismen motsatta klippan. Han forskade, som det synes, efter ett Substrat för själen, såsom immateriellt kunde han icke tänka sig det - och hvem kan det, då immaterialiteten är en blott negation? Och så böjde han sig blott genom ett illa valdt uttryck på materialismens sida, hvilken han i grunden dock icke war tillgifven.

I sjelfva verket hafva flere, gamla och nya Philosopher antagit ett materiellt Substrat, ett så kalladt Vehikulum, för att bringa själen och kroppen i gemenskap med hvarandra. Det som i denna afhandling blifvit betecknad genom Tankorganerne eller X:n, är ett sådant Vehikulum, och dess existence efter min tanke oneklig: men man måste väl akta sig, att hålla detta Vehikulum för homogent med själens väsende, medvetandet. Blott ämnet (Stoff) för medvetandet (af varseblifvanden, känslor och tankar) är materiellt, nämligen dels sinneswerktygens förändringar, dels X:n. Men att hvarken de förre eller de sednare konstituera sjelfva varseblifvandet och tänkandet, är klart

1) deraf, att på långt när icke alla sinneswerktygens förändringar, också i det wakande tillståndet, orsaka varseblifvanden. Så perciperas werkliken t.ex. blott en del af en bild, hvilken de upplysta föremålen reflektera på näthinnan. Än mer är detta fallet med de oräkneliga och inneboende X:n, hvaraf blott ett ganska ringa antal i hvarje moment verkligen afficierar medvetandet.

2) Just dessa X:n, hvilka öfverhufvud göra det tydliga varseblifvandet och föreställningen, äfwen igenkännandet möjligt, existera blott såsom det metaphysiska Subjektets afkastningar, nämligen såsom qvarblefne spår af de sinnesintryck som med med-

Sid. 706.

wetandet varit förbundna.

3) Kunskapsförmågan, grundkraften till en kunskap, existerar blott såsom ett identiskt Subjekt. Blott såvida denna förmåga yttrar sig som ett sådant Subjekt, är simultansammanfattning, förening och jmförelse af det mångfaldiga, hvarigenom tydliga varseblifvanden, begrepp och omdömen alstras, möjlig. Blott under förutsättande af ett sådant Subjekt kan uppfattandet af den enklaste sats, äfvensom af innehållet uti en hel afhandling, fingrarnes räknande på handen, äfvensom vissheten, att det eller det hände mig för fyratio år sedan, äga rum. Här ligger ock skillnaden emellan drömmande och vakande, delirium och omtänksamhet (Besonnenheit). I vanligt språkbruk säger man derföre om febricitanten, och den vansinnige: han är icke vid sina sinnen. Och så förstår och

uttyder jag å min sida de gamla och nya Metaphysikers lära om motstridighets satsen. Den betecknar blott naturen af Kunskapsfallenheten (Erkenntnißfähigkeit) i dess enklaste yttranden. Satsen: A är A, icke B, förklarar blott den subjektiva möjligheten af all kunskap och af allt bedömande; men ger alldeles intet bevis om dess objektiva riktighet.

Wille man förklara det metaphysiska Subjektets identitet genom tankorganernes eller X:n assimilerande restauration och varaktighet, så är denna restauration och varaktighet väl alldeles nödwändig, men man måste öfverwäga, att dessa X:n icke konstituera sjelfva tänkandet, såsom förut blifvit anmärkt. Sempronius, hvilken jag icke sett sedan många år, ej heller tänkt på honom, igenkänner jag nu, då han kommer för mina ögon, om något af det honom motsvarande X:n bibehållit sig. Men detta igenkännande, förknippandet af detta X:n med gestalten af den nu i mitt sinne fallande Sempronius är blott i ett identiskt Subjekt möjligt. Alla materiella minnesimpressioner tjena

Sid. 707.

till intet, om icke något subjekt antages, som igenkänner dem för det, som de föreställa, om detta Subjekt, som nu åter tänker dem, icke är fullkomligen identiskt med det, som ursprungligen emottog dem eller bragte dem i stånd.

4) Nu yttrar sig väl detta identiska Subjekt blott i det sunda och vakande tillståndet - vågar jag säga blotta organernes, eller måste jag icke snarare säga, hela människans? som alltså icke kan vara blott något kompositum af Organen. Men å andra sidan bevisar just denna det metaphysiska Subjektets afhängighet af den fysiska maschinen ganska synbart om Heterogenitet, och om den förstes verkliga, ehuru alltid inskränkta afhängighet. Ty detsamma werkar tillbåka på de organiska maschinerna, nämlig 1) på tankorganerne, derföre besinning, eftertänka och öfverläggning, 2) på kroppen i allmänhet och det dels ovillkorligen, genom affekter och sinnerörelser, d.ä. genom blotta föreställningar, hvilka i blodets omlopp och i andra organiska förrättningar förorsaka stora förändringar, välgörande och förstörande, dels genom villkorliga rörelser och sinnesverktygens, tankorganernes och lemmarnes efter föresatsers och besluts måttstock, äfvensom vanors och färdigheters ansträngningar. *)⁴⁵⁸

Resultat.

⁴⁵⁸ *) Icke alldeles orätt förklara derföre några nyare Tänkare människans och djurens lif för ett våldsamt tillstånd, emedan affekter, föresatser och beslut anstränga organerne och lemmarne, utmatta och försvaga kroppskraften. Men å andra sidan bevaras, bibehållas och stärkas organerna och kroppskrafterna genom själen, nämligen genom öfning och måttelig ansträngning.

Vi nödgas derföre antaga i människan, äfvensom i de lifägande väsenden öfverhufvud, ett tvåfaldigt Subjekt, ett fysiskt och metaphysiskt, eller tillägga henne en dubbel natur, nämligen vegetation och medwetandesförmåga (Bewußtseinsfähigkeit). Från denna skillnad har hela afhandlingen utgått; den måste derifrån utgå och dit återkomma. Vi hålle alla väsen för lifägande, hos hvilka wi blifwe warse förändringar, som vittna om medwetande; deremot alla sådana för blott materiella, hvilkas förändringar ej förråda något medwetande. Besvarandet af frå-

Sid. 708.

gan huru själen eller det metaphysiska Subjektet kan och skall äga bestånd efter den organiska maschinens förstöring och upplösning? ligger helt och hållet utom gränserna för vår historiska kunskap om tingen, men finnes till vår fullkomliga tillfredsställelse i förnuftläran *)⁴⁵⁹

Äfven nödgas vi vid forskningen af tingens natur och principerne för deras förändringar antaga hvarandra rakt motsatta resultater för samma. Så klart det nämligen är, att det att erkänna, åtskilja, jemföra och bedömma icke äro några akter eller verkningar af materien, så är det dock å andra sidan icke mindre visst, att just dessa akter blott under vissa organisationens tillstånd äga rum, och att genom denna organisationens skakningar förståndet och alla själens förmögenheter hämmas, skakas och till och med, såsom det tyckes, tillintetgöras. Utan tvifvel skall alldrig människan komma så långt, att hon kan förklara denna Antinomie eller inse, huru det kännande, varseblifvande och tänkande Subjectet existerar såsom söndradt ifrån de kända, varseblefna och tänkta objekterna. Men denna insigt behöfs också icke. Icke till äfventyrs eftertanka, förnuft och öfverläggning, utan Instinkten eller det omedelbara naturanlaget drifver alla lefvande väsen, att så länge som möjligt uppföra sig såsom sjelfwerkande. Masken, djuret sträfvar så länge det kan, emot sina Organers förstöring, och äfven så filosofhen, som trots all öfvertygelse om sina metaphysiska krafters afhängighet af de fysiska eller Organiska, dock så länge han andas, icke upphör, att handla såsom ett sjelfständigt väsende, och så snart hans ande upphöjdt sig ända till Urandens, verldsskaparens tillbedjande, upphör han också att frukta, det den fysiska döden skall utplåna honom ur urandens omätliga rike.

Sid. 709.

203.IV. Blicke auf Sicilien. (Fortsetzung und Schluß.)

⁴⁵⁹ *) Med förnuftslära förstår författaren icke Logiken eller tankläran, utan läran om ändamålen. Förnuft tillskrifves de väsen, som äga tanke- och verkningskraft, eller förmåga, att förese och åstadkomma förändringar. Förnuftläran sönderfaller i två hufvuddelar: läran om ändamålet och människans bestämmelse, och läran om verldens ändamål (Theologien). Beviset, som förf. lämnar om Guds existens, hvilat derpå, att hela verldsbbyggnadens insättning och beskaffenhet vittnar om förnuft, d.ä. är plan- och afsigtsfull.

Zwölftes Stück.

237. I. Gedichte. Blumen auf Herders Grab mit einem Psalm von Mendelsohn.

239. Andenken an Herder in Eger. An Elisa.

241. Elegie aus dem Hebräischen. An Zion.

246. II. Ueber Hrn. Adelungs Schutzrede gegen Hrn Wossens Verurteilung seines Wörterbuches. (af Radloff.) Adelungs Wörterbuch tadlas här i hög grad.

283. III. Fragmente.

Under titel af: Belehrungen und Gedanken über verschiedene Gegenstände der Welt und der Literatur. Köln 1803. utkom en mängd af anmärkingar och reflexioner öfver verldslopp och menniskolif, Literatur och Konst, som med all rätt uppväckte allmän uppmärksamhet och buro i hopp och tro frukt hos hvar och en, som ännu i sitt hjerta bevarade en god jord för sådana frön.

292. IV. Üeber München (ides icke läsa.)

307. V. Auszüge aus Briefen. Ueber Hrn Millins Kunstreise durchs südliche Frankreich. (Resan skedde 1804.)

309. 2. Stuttgart.

313. 3. Altdorf.

316. 4. Paris.

Bibliothek der neuesten und reichlichsten Reisebeschreibungen, börjadt af Sprengel och fortsatt af Ehrmann, ett skönt arbete. – XXVII Band.

Journal für Kinder, Eltern und Erzieher, von F.J. Bartuch und C.Ph. Funke. började utges 1805.

Sid. 710.

Journal (forts. ifrån sid. 629.)

D. 14. blev uppväckt och uppsteg kl. 6. gick kl. 7 till Guldsmeden. Han hade ej ännu allt färdigt. – hos Lect. Ekmark. Han bad om Bibliotheks nyckeln, sade att Prof. Joh. Bonsdorff låft använda sitt inflytande att förskaffa mig condition. Han låfte ännu skrifva till honom derom. – Kl. 10 hos Domprosten: God dag, Herre! När skall Herrn resa? – ”I thorsdag eller fredag – Nå jag skall skrifva det endera dagen, så att det blir färdigt när ni reser. Jag gjorde en bugning och gick. – e.m. förde jag nyckeln till Ekmark. Hans discipel tog emot den. – gick sedan till Språkmästaren. Director Thunberg kom dit också. – Drack der 2 koppar Caffé – Neovius kom dit kl. 3 vid lag och frågade efter nyckeln till Bibliotheket. Jag följde då bort med honom. Vi gingo till Lagerblads; men träffade ej Wadenstjerna, som emottagit nyckeln. – Jag låfte hämta den på Gymnasium till kl. 4. Jag gjorde

det. Ekmark utdelte då exemplar af Lucianus och Ernesti initia Rhetorica. – Jag lämnade nu också mitt exemplar af Lucianus – Jag fick nyckeln igen - började fundera på att arbeta ut en predikan öfver 15de sönd. efter Trinitatis, och resa härifrån först nästa vecka. Dertill lærer det dock icke gå, ehuru det för ingen del är konsekvent, då jag så bestämdt låft resa i slutet af denna veckan. – Jag vakade i dag till kl. 11.

D. 15 uppsteg först kl. 7, då jag vaknade af ringningen – till Skräddaren, – genombläddrade Nya Tyska Merkuren för 1805, hvilken jag nu måste återlämna ogenomläst. – Der fanns ibland annat öfversättningar af Kalpurnius, Ossian, Virgils Aeneide, Lukans Marsalien, Juvenal. Ett bref ifrån Sippola (emellan Wilmanstrand och Fredrikshamn en by) visar att Seume, bekant för små resor i Sicilien också berest Ryssland,

Sid. 711.

och tänkte 1805 återvända till Tyskland genom Finland och Sverige. – e.m. en kopp Caffé - återförde till Bibliotheket hela nya Tyska Merkuren – tog derifrån das neue Testament oder die heiligen Bücher der Christen. Neu übersetzt mit einer durchaus anwendbaren Erklärung won D. Joh. Otto Thiess. 1er Band: Matthäus. 2e neu bearbeitete Ausgabe. Leipzig und Gera, 1794. – Jag har nu fattat den tanken att bearbeta ett utkast till predikan på den 15 Söndagen efter Trinit. – Besök af Gottlund med lilla Hamer. – Jag lät honom läsa litet Engelska för att höra hans innanläsning. Jag följde sedan med dem till Lect. Ekmark, som straxt på eftermiddagen skickat till mig ett bud, att jag skulle komma till honom omkring kl. 7 och hafva med mig Bibliotheks nyckeln. Nu var han icke hemma. – Jag väntade ännu en stund i Ruuthens kammare; men han kom icke. – Vakade till kl. 10.

D. 16de uppsteg kl. ½ till 7. – gick ½ till 8 till Lect. Ekmark. – Han bad att jag i Lördag före kl. 9 skulle komma på Bibliotheket, då han skulle få se uppställningen af böckerna derstädes – tänkte börja på min predikan; men då jag gick till Siwén och lånte af honom en finsk Psalmbok, blef jag så confus af hettan i hans rum, att jag war fullkomligen ur stånd att företaga mig något. – Då jag gick förbi Lect. Molins, ropade han mig i fönstret till sig och bad att ännu få låna Wallerts resa på några dagar. Jag svarade att den till all olycka redan blifvit hemskickad, – e.m. sökte Guldsmeden; men han war icke hemma – skulle börja på min predikan; men confusion i hufvudet fortfor ännu och jag har alldrig haft svårare, då jag velat skrifva något ännu. – Mot aftonen en stund på Bibliotheket. Efter aftonmåltiden lyckades det mig ändteligen att få företalet till predikan – satt upp till ½ 11. – började i dag också

Sid. 712.

att läsa Göthes: Aus meinem Leben.

D. 17de uppsteg kl. 7. – öfverraskad af Blomqvists ankomst, – med honom följde jag ut och förde till Assess. Borgström Biographen och lånte af honom vidare hela fortsättningen, utgörande 3, 4 och 5^e Banden. Jag hinner ej läsa dem igenom; men så mycket jag hinner skall jag rikta mina

Nekrologiska Tabeller af den Nekrolog öfver 19de seklet, som fins i slutet af hvart häfte. – afskeds uppvaktning hos professorn. Han samtalade med mig med sin vanliga öppenhet och vänlighet; frågade mig om hvarjehanda t.ex. om jag redan deciderat mig för något stånd? Jag svarade: ännu intet. Han sade att det också kunde gå an ännu. Det vore bra, om jag kunde uppehålla mig i Åbo och taga graden och sedan taga mitt beslut efter omständigheterna. Han tillade: Ni tyckes just vara fallen för det stilla sittande och att få fundera på Er kammare; berömde det Academiska ståndet. – Som jag börjat engång med Engelskan, sade han att jag höstterminen i Åbo, då jag ännu ej kunde komma rätt i ordning med mina studier borde vinnlägga mig om det, äfven som om andra språk. Engelskan vore något, sade han, som man ej ångrar att man kan. – Något annorlunda war jag till mods, då jag derefter var hos Domprosten. Man hade ännu ej skrivvit brevet, men bad mig vänta, han ville straxt skriva det. Han började ock dermed; men dit kommo främmande och afbröto det för en kort tid. Han återtog det sedan och då det var skrivvit, las han upp det och skrattade, då han uppläs det, att jag läser Ryska innantill. Han hade för roskull, sade han, satt det dit.

Sid. 713.

Det får prof. Bonsdorff skratta åt. Jag vet att han tycker mycket om Ryskan. – Det hör då till saken, att en anmodad patronus skall också få skratta åt sin tillkommande Client. Annars hade han meddelat mig prädikaten: flitig och beskedlig. Härvid wände han sig till mig och bad att jag måtte laga det hans ord måtte sannas. Jag tänkte bedja honom vara försäkrad om att jag skulle rättfärdiga hvad han skrivvit; men höll dock för bättre att tåga, hvarföre han fortfor att fortsätta uppläsningen. Resultatet af brevet var för mig werkeligen fördelaktigt. – Nu förseglades det, utanskriften skrefs, hvarvid han kommenterade öfver det så triviala, af Gymnasister så ofta hörda uttrycket: Sjögrens Lexicon. Han sade att prof. Bonsdorff skulle säkert nämna det, om han vore vid godt humör. Möjligt nog! Ännu communicerades något med hans Wördighets trogne och tjenstifrige Adjunct Pater Asehan öfver värdet af Sjögrens Lexicon och efter många varningar att väl akta brevet, så att det icke måtte smutsas, äfvensom sigillet, som i hans mening icke var å ena kanten nog fylligt, fick jag det ändtligen. Jag hade under det jag satt och väntade gjort inom mig ett utkast till någon compliment, hvarmed jag skulle emottaga brevet; men det blef ej vidare af än en vanlig bugning och en vanlig tacksägelse för Herr Domprostens stora besvär. Jag stoppade brevet i fickan. Han bad mig ännu (à present) akta det att det ej måtte suddas (utanskriften); men jag dref det ännu djupare inåt, och bugade mig till afsked. Han tog det af mig med mycken höflighet, bad mig hälsa till flera professorer, prosten Ståhlberg o.a.

Sid. 714.

e.m. en kopp Caffé – kl. 3 gick på afskedsvisite till Mademoiselle Kniper. – En gammal fru war der, jag gissar det var fru Sjöberg. – Der drack jag 2 koppar Caffé – hos Paldani – Blomqvist hos mig till qvällen. – Lars Nystén och Meinander också hos mig en tid. – Satt upp till kl. 11 om aftonen. -

D. 18de uppsteg kl. före 6, då Blomqvist kom hit – kl. 7 till Guldsmeden – fick mina commissioner uträttade - os prosten Borgström på afskedswisite – kl. 9 på Bibliotheket redovisat för min förvaltning af Bibliotheket. – e.m. en kopp Caffé – hos Språkmästaren – drack 2 koppar Thé. – Jag kom ändteligen fram med mitt förslag, att Frantz skulle läsa för honom. Han yttrade sig icke vara alldeles obenägen till sådant; men tillade också att han önskade sig då åtaga sig hela hans uppfostran – Jag fick af honom låf att bedja Brunér sjelf komma och tala med honom – Blomqvist här, spatserade med honom om aftonen, träffade Hirn – vakade till kl. ½ 11.

D. 19de uppsteg kl. 6 – Blomqvist kom hit – gick till honom, bivistade sedan finska Gudstjensten för att få något mönster i fall det blir något af nästa Söndag. Strengen dundrade ganska strängt. – e.m. en kopp Caffé – Blomqvist här, gick med honom till Bibliotheket, dit jag förärade Gjörwells Patriotiska Cateches – vi tillbragte der hela tiden ifrån 4 till 7 med beskådande af flere werk, Mineraliesamlingen, Manuscripterne med mera. Dessa sistnämnda äro icke talrika. – Då det blef skymning, gick jag med Blomqvist till honom och satt der en stund, hvarpå

Sid. 715.

han följde mig hem igen. – Han gjorde mig i dag en present af: Poëmata Pythagorae, Pholytidis & Theogeidis: cum versione Latina. Cura o sumptibus J.G.D. Ep. ab. Aboae, 1676. 8°. – lade mig kl. 11; men fick ej sömn på en half timme.

D. 20 uppsteg kl. 6, då Blomqvist kom hit. – Häradshöfdingen reste bort jämte Häradshöfdingen Kullberg och Secreter. Procopaeus. – hos Hoffrén på afsked – sökte Lect. Cleve i samma afsigt; men träffade honom icke hemma – hos Lect. Molin. Hirn kom dit också. Med honom gick jag till Eneberg, som låg sjuk. – Sedan kom Hirn till mig och var der en stund. – e.m. hos honom – på Bibliotheket en liten stund – spatserade med Blomqvist – vakade till kl. inemot 11.

D. 21 kom Blomqvist hit kl. 5. Jag steg upp och lämnade honom nyckeln att gå på Bibliotheket. – uppvaktning hos Lect. Cleve – hos Mams. Kniper – afskickade ett bref till Henric Masalin i Åbo med posten. Jag hade bordt längesedan göra det; men har ej kommit mig till det. – Ilmoni hos mig. – Sysselsatte mig hela dagen med Nekrologen för 19:de århundradet. Blomqvist var så god och kom om eftermiddagen för att hjälpa mig dervid. – i skymningen hos honom – åt mellanmål och söp litet brännwin – Blomqvist kom till mig åter kl. ½ till 9, då vi åter började skrifva tillsammans och fortforo dermed till kl. 2, då vi lade oss.

D. 22 uppsteg kl. ½ till 6, kände litet att jag vakat för länge – samma arbete fortsattes i dag. – Blomqvist hjälpte mig ock i dag – med honom var jag till Finnér. Jag förde också alla lånta böcker tillbaka till Bibliotheket, af hvilket jag tog afsked. Blomqvist var med mig.

Sid. 716.

e.m. drack jag ock en kopp Caffé – Secret. Procopaeus reste bort. – Redan i dag skulle jag resa; men i anseende till min skrifning blef det uppskutet. – Jag bortsålde i dag Youngs nätter och Seilers

Skolbok till Finérs, till Gottlund Bröders Latinska Grammatik och Kiesewetters Logik, – i skymningen gick till Blomqvist, åt der mellanmåltid. – Han kom också nu och hjälpte mig att skriva. Wi sutto upp till kl. 11.

D. 23 uppsteg kl. 5 och började åter skriva. Kl. 6 gick jag ner till Blomqvist – vid frukosten blef det starkt regn och nu började jag redan tveka om jag mera skulle resa i dag – Jag gaf Kniper del af mina böjelser; men då jag såg hans otålighet, så mognade hos mig beslutet, att resa ännu i dag. Jag gick derföre på afskedswisite till Språkmästaren, och till Lect. Ekmark. – e.m. drack jag ännu hos Brunér en kopp Caffé – Här kände jag nu att jag intet ägde den philosophiska fattning, hvaraf jag inom mig sjelf alltid skrutit. Redan vid middagsmåltiden sökte jag dölja min rörelse öfver den förestående skilsmässan. Jag hade alltid inom mig beslutat att icke taga emot någon lön för min information; men då den tidpunkten inföll, att jag skulle förklara det, kunde jag ej få fram ett endaste ord. Mina läppar darrade – jag wille tala, men kunde ej. Sannerligen har också hvarken behof eller egennyttia förmått mig att emottaga denna condition. Jag har alltid känt, huru litet jag kunde nu göra praetension på någon lön, hälst då jag gjort så ringa framsteg med lilla Franz. Penningar, som jag icke förtjent, synes mig vara något orättmätigt att äga. Jag behöfver pengar; men komer till rätta för ögnablicket. Tillfridsställelsen att hafva handlat efter min öfvertygelse skulle ha tröstat mig. – Då allt gick om-

Sid. 717.

kring hade jag de erbjudna penningarna i handen. Jag tänkte ännu sedan fullt och fast lägga dem ifrån mig; men antingen han anade det eller af tillfällighet fick jag ej tillfälle att mera komma på tumanhand med honom – jag stoppade då pengarna i fickan; med full föresats att ännu skaffa dem ifrån mig. – Afskedet skedde ej utan rörelse å min sida. – Något, som jag förr icke känt vid sådana tillfällen, fängslade min tunga och prässade tårar i den djupa ögongropen. Min stackars Franz gret äfven, då han nu kommer att mista mig. Det gör mig än mera ondt. Han kom ännu upp till mig och tog på nytt afsked. Jag hade nu i tankarne att skriva till Brunér en Billett ock återskicka pengarna och deri förklara hvad jag icke muntligen kunnat. Blott min vän Blomqvists råd och hans föreställningar att jag derigenom kunde förolämpa honom och att det ej passade sig, lät jag det bero dervid. – Jag var hos honom, gick sedan till Assessor Borgström och fick af honom låf att taga med mig de häften till Ithen, ur hvilka jag ännu icke hunnit afskriva Nekrologen. Kl. mellan 3 och 4 sluppo vi ändtligen ut ifrån staden. – Mörkret öfverräskade oss, innan vi hunno till Forsby. Jag beslöt dock att resa ännu till Mörskom. Oaktadt det gemena sätet slumrade jag under vägen och åkte helt makligt fram. Kl. var 10, då jag med Kniper hann till Mörskom. Wi åto litet och lade oss sedan. Kl. var redan säkert 7, innan jag

D. 24 uppwavnade. En Bokhållare Forstadius med en Gylling kommo nu också hit och foro vidare. – Wi, eller rättare hästen lunkade efter dem. Efter mångahanda variationer, dem aspecterna af vägen gafvo kommo vi till Hietana. Wi weko in till ett hemman, der Kniper sade, att hans föräldrar alltid plögade beta eller ligga öfver natten under stadsresor. Tyvärr hörde vi att något sådant nu nyligen inträffat och att Knipers far och mor i går aftons säkert kommit in till staden (förmodligen

med Jordasböhlevägen. (Vi reste genom Forsby.) Det var ett åskeslag för Kniper. Han blef alldeles rådlös, jag rådde honom först att resa tillbaka; men då många

Sid. 718.

hinder dervid uppstodo, som icke läto häfva sig, rådde jag honom att med mig fortsätta resan. Beslutet härtill var å hans sida i samma ögonblick tagit, och vi reste vidare, och kommo sedan vi ock fått försöka några latkampar och jag haft flitig motion med armarna till Ithis prästgård. Under resan hade jag förvärfvat mig ondt i hufvudet. – sakerna fördes åter upp till klockaregården. Jag gick också dit, sedan jag med Kniper ätit middag. Efter en stund gick jag åter ner och tillbragte tiden i Prostens kammare, åt sedan aftonvard; men gick upp till natten till Klockaren, som skickat sin Bror efter mig. Gubben hade hemkommit från rättighets uppbörd i socknet efter vanligheten tämligen uppspelt. Jag skulle då prata med honom; men lyckligen fick jag detta förhatliga göromål ifrån mig. Jag förebar, att jag hade något viktigt att skrifva, och började nu att skrifva rent min predikan.

D. 25 fick jag den hel och hållen renskrifven. Den hade redan att jag kanske funderade på att predika. Jag gick då ut och promenerade till middagen, samt las derunder öfver min predikan. e.m. gick jag ner till prästgården och förblef der till aftonen samt spisade der. Jag frågade tillika prosten om låf att få i morgon predika, hvilket alltför gärna bifölls. Jag bad honom också att hålla det hemligt; men då prosten efter aftonmåltiden vid min bortgång bad mig ännu läsa öfver den, var en af Mamsellerna inne. – Jag tänkte göra det, men då jag kom upp på Klockaregården; woro alla rummen fulla af kyrkofolk. Jag skulle ligga med Klockaren. Han var sjelf nu redan åter uppspelt och man kan tänka, hvad läsa det skulle bli af. Jag steg derföre upp med dager.

D. 26, spatserade till Kindahuolto strand och

Sid. 719.

repeterade derunder min predikan. Jag kunde den fullkomligen bra utantill. Man frågade mig på Klockaregården, om jag ämnade predika, jag höll god min och svarade Nej. Man var ändå misstrogen och beredde sig till kyrkan. Det gick Gudi lof bra. Mina föräldrar, för hvilkas skuld jag gjort mig denna mödan, träffade bägge wara i kyrkan. Till middagen gick jag till prästegården – Blylodh kom dit äfven. På eftermiddagen kommo Mamseller Relander ned med mamsell Fabritius och nu lektes det en stund. Här war Blylodh i tillfälle att visa sig i all sin glans, i det han lämnade mig, gick och satte sig med Mams. Relander, med hvilken han sedan hela tiden var i förtroligt samtal inbegripen. NB. I kopp Caffé. Då Mamsellerna gingo bort, gjorde jag och Blylodh detsamma. Wi gingo upp till Narinken. Der sutto Fabritius, Inspekt. Lignell, Past. Relander och Landtm. Lindén och drucko. Jag fick också ett glas punsch. Man tackade mig för min predikan. Nu gingo Herrarne småningom i andra kamrarna. Jag trodde att man der höll på att öfverlägga om en ny båls anskaffande; men jag bedrog mig. Fabritius kom nu med en Bundt sedlar och bad mig emottaga dem såsom en åminnelse af honom, Lignell och Krämer. Jag ville ej emottaga det, sade

att jag icke vore i behof af några penningar, som jag icke förtjent. Han trugade penningarne på mig. Past. Relander yrkade också uppå att jag wille taga emot dem. Jag gjorde det ändtligen. Men skall anse det som ett lån, hvilket jag härmedelst lofvar vid en lyckligare utsigt för mig betala. Jag lämnade dem en vink deraf; de sade att jag icke borde räkna på någon återtjenst. Det oakadt vill jag göra det. Penningarne skall jag återbetala och deras välmening skall jag med tacksamhets tjenester afbetala. Jag drack ännu ett glas punsch, tog ändtligen afsked af hela sällskapet

Sid. 720.

och gick upp till Klockarens, dit jag var kallad för att tala med Skräddaren. Wid mognare eftertanka fann jag nu att jag icke bordt taga emot pengarne, så mycket mer, som de Herrarne icke gjorde det vid nyktert hufwud. Men det som är gjordt, är gjordt. Jag skall en dag öfverraska dem med betalningen. Klockarens fick nu höra mina under tårar anförda grundsatser och min ånger öfver det att jag emottagit penningarne. De fingo nu ett nytt begrepp om min grannlagenhet. Skadar intet. Också är min grannlagenhet ej blott skenbar. Illa blott att jag icke mer kan visa den wid sådana tillfällen då det behöfdes.

D. 27 drack en Kopp Caffé – NB. i går morgons d^o 2 – Blylodh reste bort med Krämer – åt middag på prästegården – e.m. trakterade mig väldeliga med lands föda.

D. 28 gick med mina philoker ner till prästegården, derifrån for med Past. Krogerus och det öfriga dertill hörande åtföljet i båten till Kauramaa under ett starkt regn. I Kauramaa intogs middag och då rättigheten var tagen fortsattes resan till Sidikkala, hvarifrån past. Krogerus med det öfriga följet for ännu till Tapola till natten; men jag blef hem.

D. 29 återreste jag med roddarena, som skola föra spannmålen hem till Kauramaa och derifrån till Stranden, derifrån skulle vi fara tillbaka med båten. Vädret var häftigt, en stark nordanwind blåste. Styret anförtrordes åt mig, så vida de öfriga personerna, 6 till antalet, woro fullt ut sysselsatte vid årarne. Wi vågade icke styra vår kosa rakt fram; jag wille väl det; men karlarne wille nödvändigt först längs med stranden åt Heikola på winden. Det kostade både mig och dem så mycket mer och tills vi hunno dit fram, herrskade en dyster tystnad i båten. Då och då afbröts den af käringarnes skri (vi hade 2 käringar med oss). Båtens vaggning på de hvithufvade vågorna förskaffade mig

Sid. 721.

en hälsosam rörelse och gjorde på mig ett angenämt intryck, som nog lönade mig för mitt besvär. Vi kommo Gudi lof lyckligt fram till Prästegården, der jag åt middag, och gick sedan opp till Klockaren samt derpå till Skräddaren. – Innan jag gick, måste jag lofva den galne Klockaren att återkomma. Jag gjorde det och skref sedan på min Nekrolog hela eftermiddagen. Gubben var sjelf bort i byn och hemkom först sent till ledsamhet för kusken och tjenare, hvilka han efter den vanliga methoden bullrande uppfordrade till ögnablicks lydriad. Jag var till och med vittne huru han bar händer på sin arma hustru, då hon skulle rycka ifrån honom skjortan, med hvilken han hade hoppat uti en så af varmt vatten öfwer pors, som han låtit bereda sig för utslag som han har nästan öfver

hela Kroppen – lade mig med orena begär, hvilkas tillfredsställande kitslade mina sinnen. Till all lycka somnade jag dock snart och fick nu pligta genom förskräckeliga drömmar, som viste mig följderna af mina fordna brott i den rysligaste dager. -

D. 30 uppvaknade kl. 7 vid lag. Skref sedan hela dagen på min Nekrolog, hvilken jag slutligen på eftermiddagen kl. 3 fulländade. – Kniper här – kl. 4 gick jag ner till prästegården och tillbragte hela den öfriga tiden uppe hos Prosten ganska nöjsamt under litterära samtal. Äfven spisade jag qvällsvard derstädes och pratade ännu sedan en god stund med den interessante Gubben, innan jag vandrade upp till nattqvarteret på Klockaregården. Jag såg ingenstädes mera eld, då jag uppgick. Prosten bad mig för allting i morgon komma tidigare.

Han tyckte om poëmet: minnes-runorna i Phosphoros. Yttrade att han till pendant ville föreslå drömmarme utfördt af en Leopold i dess yngre år. -

Sid. 722.

Litterairiska Anteckningar.

Zonius Palearius 4 Bandets 4 Häft. af Biographen hette egl. Antonio degli Pagliaricci var född i Veroli uti Campagna di Roma i början af 16:de århundradet och dog ett offer för sanningen år 1566 i Rom. Han var böjd för protestantismen.

Om hans skrifter.

Först utkom hans skaldestycke de animorum immortalitate (mot Lucretius) 1.3 Lugduni 1536. 8 apud Gryphium. Dan. Pareus har ock låtit aftrycka det jämte Scip. Capitii poëm de principii rerum, libri 2 bakom sin edition af Lucretius, Frankf. 1681. 8. Härmed kan jämföras Isaak Hawkins Browne de animi immortalitate poëma, Lond. 1754. 4; eftertryckt i Hamb. 1754. 8. upptogs i England med sådant bifall, att 2 metriska öfversättningar samma år utkommo deraf på Engelska. Äfven är den sedan öfversatt på Tyska.

1. edition af Palearii verk, som innefattar 4 Böcker af dess bref, 14 tal och ofvannämnda poëm, är i Basel, hos Thom Guarinus. 1540. 8. 2) Lugduni hos Sebast. Gryphius. 1552.8. 3) Bremen 1619. 12 in usum scholarum. Ty Palearius lästes i många skolor såsom en klassisk skriftställare. 4) Amsterdam af Henr. Westenius, 1696. 8. är den fullständigaste edition. Innehåller utom det på de öfriga editionerna innehålla ännu till a) Testimonium ad gentes och Actio in Pontifices Romanos & comm assectas, hvilken Palear. hade skrivit för att framräcka vid mötet i Trident; b) en liten samling af latinska skaldestycken (Poëmatia) af Palearius, tryckt i Paris först 1567; c) 2 bref af Pal. jemte 5 andra skrefna till honom; d) en kort, men ganska ofullständig Biographie i företalet - Ett eftertryck deraf är Amsterd. 1728. – 5) Jena, 1728. genom Fr. And. Hellbauer.

Sid. 723.

Han har genom jämförelse med de andra editionerna lämnat en accuratare text, tämligen förökt registret is[yinner]het med materier, som före komma i Actio in Pontifices och lämnat en fullständigare Lefvernesbeskrifning.

Andra Palearii skrifter hafva gått förlorade, såsom: de meriti mortu Jesu Christi, commentarius in Orationes Ciceronis, Dialogi, Odae, Commentationes Theologicae, Laudationes in versibus scriptae. Schelhorn har i sina amoenitates eccles. & literar. Bd. 1 meddelt af Palear ett märkvärdigt bref ad Lutherum & Calvinum de Concilio a Paulo III Tridentum indicto; äfvensom han i dissert. epistolica de Mino Celso låtit trycka 2 andra bref, som Pal. skrivit kort före sin död.

Simon Dach, född d. 29 Jul. 1605 i Memel. Förbättrare af den sunkna smaken i skaldekonsten i Preussen. † af Hectik förbunden med Hypochondrie d. 25 apr. 1659. Antalet af hans skaldestycken är stort. Man har af dem en dubbel samling, men som på långt när icke är fullständig. En under titel: Churbrandenburgische Rose, Adler, Löwe und Scepter, 1681. Königsb. 4. och en annan: Simon Dachens Poetische Werke, bestehend in zwischen in Gedichten denen beigefügt sind 2 seiner poetischen Schauspiele. Ebend. 1696. gr.4. Hans skådespel Sorbrieft trycktes särskildt. 1644.4. Hans andeliga och andra sånger finnas i hans väns Alberti Arien etlicher theils geistlicher theils weltlicher zur Andacht, guten Sitten, keuscher Liebe und Ehrenlust dienender Linder. Königsb. 1648–52. Th. 1–5 fol. rep. 1657 i 8 del, i Weichmanns Sorgenlägerin, Königsb. 1648. 3 del. fol., i Gabr. Voigtländers Allerhand oden und Lieder. 1650. fol. – Prof Joh. Caspar Arletius i Breslau wille fullständigt utgifva Dachens skaldestycken och hade derföre redan sammanbragt en samling af 33 alphabet, innehållande 1022 poëmer; men döden hindrade honom att fullfölja sitt verk.

Sid. 724.

Hans samling ligger ännu på Rhedigers Bibliothek i Breslau.

Oliwer Goldsmith föddes d. 29 Now. 1728 – Nyaste Edition af hans verk: The

[I marginalen:] d. 29–30.

miscellaneous Works of Ol. Goldsmith, a new edit. in IV. Vol. London 1801. 8. – skref sin Roman: Landtprästen i Wakefield inspärrad på sin kammare af sina Gälldenärer: – An Essay on the present state of Taste and Literature in Europe – Som poët är han särdeles bekant för sitt sköna poëm: The Traveller (vandraren). En historia om jorden och den lefvande naturen i 8 Band, utmärkt genom

renhet och behag i stylen, genom underhållande och träffande Betraktelser och genom kraft i framställningen; men grundad mer på Buffons arbeten, än egna rön, utkom först 1774 och inbragte sin förf. 850 Pund. – Han † d. 4 apr. 1774. Hans Karakter: ett mera ljust än djupt blickande förstånd; en äfven så lifligt uppfattande som skapande phantasie; en öm känsla; derföre vid Wetenskapliga föremål mer en ljus åsigt, än en djup insigt; mer ett uppfattande af de interessantaste sidor än af de till saken hörande; men ljust lätt, skön framställning af det lust, lätt och skönt åskådade och uppfattade; – Skaldekonsten Liflighet, sanning, känsla och humor (Laune); - i verldslifvet en ädel stolthet öfver snilles företräden, hvars täflande sträfvande understundom kan likna afund, men hvars ensidiga sträfvande frambragte en likgiltighet för yttre rang och glans, till och med för all anständighet och behag i de yttre förhållanden; dernäst de älskanvärdaste drag af en inre och verksam välvilja, och en hjertelig trängtan efter fädernesland och vänskap; men derjämte en bedröflig brist på praktiska maximer och derföre intet fast, bestämdt handlingssätt, ingen verldsvishet, derföre så många förlägenheter, så många verkliga förgåenden och - om döden är något ondt – ett för tidigt utstående af detsamma.

Sid. 725.

Hans vänner läto uppresa honom ett monument i Poëthörnet (Poëts-Corner) uti Westminster Abbey. Nollikens förfärdigade monumentet. Det är af marmor och består af en stor medaillon med skaldens välträffade bild i profil, kringsmyckad med passande Zirather. Följande inscription är ingrafven på en hvit Marmortafla, nedanom:

OLIVARI GOLDSMITH
Poëtae, Physici, Historici,
Qui nullum fere scribendi genus non tetigit,
Nullum, quod tetigit, non ornavit;
Sive risus essent movendi,
Sive lacrymae,
Affectuum potens, at lenis dominator;
Ingenio sublimis, vividus, versatilis,
Oratione grandis; nitidus, venustus;
Hoc monumento memoriam coluit
Sodalium amor,
Amicorum fides,
Lectorum veneratio.
Natus Hibernia Forniae Longfordiensis
In loco, cui nomen Pallas,

Nov. XXIX. MDCCXXVIII

Eblanae literis institutus

Obiit Londini

Apr. IV. MDCCLXXIV.

5 B.3. Sr. Benedikt Spinoza, född d. 24 Nov. 1632. † d.21 febr. 1677. –

Spinoza, född i Amsterdam, härstammade från en portugisisk Judfamllj, och hans fader, som utom honom hade 2 döttrar, ägde blott en måttlig förmögenhet. Man lät gifva honom namnet Baruch, hvilken Spinoza sjelf sedermera, då han upphäfde all gemenskap med Judendomen, förbytte mot Benedict. Hans uppfostran hade intet ovanligt, dock voro hans faders, en man af sundt förstånd, lärdomar

Sid. 726.

för riktningen af hans natur mera beforderliga än hinderliga. Hans undervisning angick de under hans trosförwandter wanliga kunskaper – hebraiska och rabbinska språket, Judendomens troslära och bruk och de ofta tankelösa framställningar af Talmud. Denna undervisning ville icke finna inträde hos honom. På ett blindt antagande af det obegripliga och otroliga var icke hos honom att påtänka. Han lade för sina Lärare frågor och inkast, hvilka satte dem i förlägenhet och deras oskickliga försök att hjälpa sig fram, gjorde naturligtvis en motsatt werkan på Spinoza. Han började att taga de tvifvelsmål, hvilka ursprungligen woro blott ett flygtigt utbrott af hans lifliga hufvud, för viktigare och mera betydande. Här se vi alltså i Spinoza ett af de många exempel, då ett utmärkt hufvud väcktes just genom bristerna af den tidigare undervisningen. Spinozas tvifvelsmål började gradvis ifrån det, som lättast måste väcka tvifvelsmål, om de judiska berättelserna öfver Englarnes hemvist och göromål. – Då han icke här kunde finna någon fast punkt för sina undersökningar, så steg han högre i andarnes rike öfverhufvud och uppkastade sig frågor öfver Guds natur och menskliga själen. Han var omkring 15 år gl. då dessa föremål redan ganska alfvarsamt sysselsatte hans eftertanka. Enda ledsagaren för hans studier var Bibeln. Denna las han med oafslätlig ifwer, och utan hjälp af några utläggare. Han inträngde här med egen kraft så djupt, att han fann de flesta lagar för den bibliska Hermeneutiken, hvilka först senare Theologer hafva förbundet till ett helt, föreställde sig dem tydligt och använde dem med skarpsinnighet. Om sina egentliga meningars öfwer skriften uppkomst säger han sjelf: (i företalet till Tract. theol. polit.) Det naturliga ljuset icke allenast föraktas, utan fördömmes såsom en källa till gudlöshet; menskliga uppfinningar

Sid. 727.

anses för gudomliga läror och lättrohet för tro; filosofiska stridigheter föras med den största häftighet, så väl i kyrkan som inför domstolen. Då jag blef varse, fortfar han, att på detta sätt det

gruffligaste hat, den bittraste tvedrägt och mycket ondt uppstår, så företog jag mig, att ännu en gång med opartiskt sinne läsa skriften, och undersöka ånyo, att yrka deraf intet, och att icke antaga något för dess lära, som ej på det tydligaste framställer sig deruti. Genom denna försigtighet har det lyckats mig, att utkasta en method till förklaring af den heliga skrift, och efter den undersöka, hvad prophetia är, på hvad sätt Gud uppenbarat sig för propheterna, och hvarföre de voro Gudi behaglige; om de nämligen hade höga föreställningar om Gud och naturen eller blott för sin fromhets skull. Sedan jag häröfver hade öfverlagt, kunde jag lätt fastställa, att propheternes auktoritet vore användbar blott vid föremål, hvilka angå lefnadsbruket och den sanna dygden, men att deras privatmeningar föga angå oss. Jag gick längre och undersökte, hvarföre Hebräerne kallas Guds utvalda folk, mitt resultat war, att detta blott grundar sig derpå, att Gud hade valdt dem en viss nejd af jorden, der de kunde vistas och lefva beqvämt och slöt häraf, att de af Gud Moses uppenbarade lagar woro en lag endast för den egentliga Hebraiska staten, och behöfde derföre icke antagas af någon utom dem, ja att de förbunde dem sjelfva blott så länge, som deras rike varade. Med eftertryck yrkade han den grundsatsen: *Scripturam more humano & secundum receptas vulgi opiniones loqui, quia ipsus intentum non est, philosophiam docere, nec homines elector, sed obtemperantes reddere.*

Så omtänksamt han ock undanstal sig ifrån människors umgänge, så var dock hans hjerta för varmt, att han med de vida ytliga förbindelserna med andra människor, hvaraf han såg hvarken njutning eller

Sid. 728.

väsentelig vinning, tillika skulle skytt den trångare renare, ädlare och innerligare vänskapen. Två ynglingar trängde sig intill honom, ställde sig såsom hans förtrognaste wänner och under minen af uppriktig och brinnande läregirighet besvuro honom att meddela dem sina sanna grundsatser och meningar. Huru försiktig han länge war emot dem, visade hans första svar, som han gaf dem. Han sade till dem leende: I han ju Moses och propheterna. – Om jag läser dessa, svarade den ene, så vet jag ej, om det ges odödliga väsen, om icke Gud har någon kropp, om vår själ är immateriell, om Englarne äro verkliga substanser. Hvad menar du, fortfor han, i det han mera trängande vände sig till Sp. har Gud kropp? ges det Englar? är Själen odödlig? Jag tillstår, svarade denne något öppnare: då man uti Bibeln alldeles icke finner något om immateriella ting, så är det icke obeqvämt att tro, att Gud i den meningen är stor, som Kon. David säger i Ps. 5.48: det är omöjligt att tänka sig en storhet utan utsträckning och kropp. Hvad andar beträffar, säger icke skriften, att det äro verkligen varaktiga Substanser, utan blott fantomer, hvilka man kallade Englar, emedan Gud betjenar sig af dem, för att göra sin villja bekant. Såvida kan man tillägga englar och alla andar, blott i den mening en viss synbarhet, som de hafva en fin genomsiktig kropp, hvilken man ser, såsom gyckelbilder i spegeln eller i drömmen, såsom Jakob englarne på stegen. Derföre läse vi ock icke, att Judarne icke hade exkommunicerat Sadducäerne för det att de ej trodde på några englar; ty orten omtalar icke deras skapelse. Hvad själen beträffar, så betecknar skriften med detta ord lifvet eller och allt hvad

som är lif. Det vore onyttigt att uti henne söka något bevis för odödligheten, snarare finner man på hundrade ställen motsatsen och behöfver ingen möda att bevisa det.

Sid. 729.

Det lilla, återtog nu den ena, som du säger, må för mången annan vara öfvertygande och tillräcklige; men dina vänner fordra något grundligare; materien är för vigtig att så behandlas. Wi lämna dig nu under det villkor, att Du en annan gång vidlöftigare förklarar dig. Spinoza var nöjd att nu slippa dem och lofva dem det; men då de märkte, att det var Sp. alfvare att alldrig mer inlåta sig i sådana samtal, svuro de att hämnas och började göra honom misstänkt ibland folket. Då detta kom i omlopp, räckte de synagogans medlemmar en anklagelse emot Sp. och nu infordrades han för Synagogen. Han visade sig med det glada medvetandet af sin oskuld, nekade till de hårda beskyllningar och det med rent hjerta, då tankar omöjligen syntes honom kunna anses för så farliga, hvilka han funnit under en opartisk forskning efter sanningen. Nu uppträdde hans falska vänner och intygade med en oförskämd fräckhet; att de hade hört honom drifva spott med Judarne såsom öfver ett folk, som föddes och uppfostrades i vidskepelse och okunnighet, som icke visste, hvad Gud vore och dock med föraktande uteslutande af alla nationer kallade sig för hans folk. Hans domare blefvo rasande; de lämnade honom att välja emellan ånger och straff; ville han ej på ögnablicket visa tecken till ånger, så ville de på stället excommunicera honom. Sp. förblef oförskräckt, och svarade med köld, att han ganska väl kände vigten af en sådan hotelse; men kunde icke derföre wika från sanningen. Visserligen var det i hans domares ögon ett större brott, att icke frukta deras hotelser att genomskåda deras villfarelser och hans öde var nu så godt som afgjort.

Emedlertid lär det icke undgått Rabbinernes klokhet, ju mer de nu lärt sig känna honom, hvad de hade att frukta af en man med sådan skarpsinnighet och en så fast vilja, om han engång måste blifva en förklarad fiende till judendomen och hvad han deremot kunde göra för dem, om

Sid. 730.

de kunde åter vinna honom. De läto tillbjuda honom en pension af 1000 gyllen om han åter ville troget besöka synago[go]rna och öfvergifva sina willfarelser. Han lät svara, att han sökte sanningen och vore ingen smickrare. Emedlertid förflöt tiden, som man lämnat Sp. till öfverläggning, och nu dröjde man ej att utsäga bannet öfver honom. Hans brott war utan hopp om återupptagande i församlingen. Derföre utsades det så kallade stora Anathema öfver honom och det med en än större högtidlighet än annars. Ett större antal af svarta vaxljus lät man droppwis smälta i en grift, som var fylld med blod. Man stötte i ett stort horn och folket svarade Amen! Den sednare högtidligheten skall dock icke hafva blifvit använd med Spinoza, emedan man kunde öfvertyga honom blott om förakt emot Moses och dess lag. Ett sådant bann söndrar nu Exkommunicanten fullkomligen från sina anförwandter. De närmaste hans vänner våga ej göra honom den ringaste tjenst, ej engång tala med honom; eljest drabbar dem ett lika öde. Sp. åhörde kallsinnigt denna underrättelse. Man

tvingar mig till intet, sade han, som jag också dessutom icke skulle hafva gjort, om jag icke befarat förargelse; vill man så hafva det, så går jag min väg och är öfvertygad, att min utgång är oskyldigare än de gamle Hebreernes ur Egypten. 2. Mos. 12.31. Jag har väl lika litet medel som de, men jag kan berömma mig deraf, att jag åtminstone icke har något att förebrå mig. Det oakadt utgaf Sp. dock en försvarsskrift, och lät öfverlämna den till judiska inquisitionen. Den är icke blefven bekant, men det vigtigaste deraf skall vara invävt i hans tractatus theologico-politicus. Följande ställen räknar man dit med största sannolikhet, t.ex.: ”Menniskorna äro ganska olika i sina tänkesätt. Samma mening, som förmår den ene till andagt, kan bringa den andre till löje. Jag håller det derföre för billigt, att göra

Sid. 731.

ingen den friheten stridig, att förklara trons grundsatser efter sina begrepp, och blott af handlingarna sluta till trons värde eller owärde. Då kan hvar och en med hela sitt hjerta efter sin öfvertygelse lyda det högsta väsendet, och rättvisa och människokärlek skola åter inträda uti sina rättigheter.” ”Den gudomliga lagen, som i sjelfva verket gör människorna lyckliga, och lär dem känna det sanna lifwet, är allmän för alla människor. Men då de gamle Hebreernes religiösa bruk äro så afpassade efter deras regeringsform, att de blott af hela samfundet, men icke af enskilda personer kunna utöfvas; så är det visst, att de såvida icke göra till den gudomlig lagen, och icke allena utgöra dygden och sällheten, utan egentligen blott hafva statens timliga välfärd och lugn till afsigt; följaktligen ock endast så länge kunna bestå, som deras rike warar, derföre utlofvas och i skriften till dessa bruks iagttagande blott kroppslig beqvämlighet och förnöjelse, men för den gudomliga lagens iagttagande sällighet.” På ett annat ställe säger han: ”vi villje icke derföre beskylla de Sekteriske för gudlöshet, att de tillämpa skriftens ord till sina meningar. Ty lika så väl, som den fordom inrättades efter folkets begrepp, kan äfven nu hvar och en förklara den efter sina begrepp, om han derigenom tror sig kunna sättas i stånd, att uti saker, hvilka angå rättvisa och kärlek, med större enstämmighet af sitt samvete kunna lyda; men vi tadle dem derföre, att de villja undandraga andra denna frihet, och förfölja alla, sjelfva de mest rättskaffens och mest dygdiga människor såsom Guds fiender, då de afwika från deras privatmeningar. Hvars gärningar äro goda, den må i lärosatser afwika från andra trogna och han blir dock en rättrogen; men hvars gärningar äro onda, den är med den största öfverensstämmelse uti orden dock en otrogen, ty tron utan gärningar är död. Tron tillåter ock en och hvar den största frihet att philosophera och tänka utan brott, hvad han vill.” I dessa ställen måste man öfverensstämma

Sid. 732.

med Spinoza.

Befallningar kunna icke undervisa, meningar icke såsom kläder afläggas och ombytas. Öfvertygelse kunne vi hyckla på befallning, men vi öfvertygas icke, då vi villje och böre. Ju mer vi

sjelf tänke, desto mer fäster sig öfvertygelsen, hvilken inrotat sig hos oss på eftertankens väg. Blott den mächtigare, af öfvervägande grunder beroende öfvertygelsen kan borttränga den förra. Derföre har intet Anathema omvänt Spinoza. Med förakt vände han sig från sina domare, utan att en gång gifva sig den mödan att underrätta dem bättre. Då han för alltid blef tillbakastött af judendomen och en ung Nederländare, Albert Bürge, en människa af mycken talang, som blifvit bekant med Sp. och hans system, men som efter sin ankomst till Italien blifvit en nitisk Catholik, wille intaga också honom för den katholska kyrkan, svarade han på ett sig värdigt sätt uti ett bref, hvaraf följande är det märkvärdigaste: Jag vill icke, såsom romerska kyrkans motståndare pläga göra, uppräknas för dig påfvarnes laster och förbrytelser, jag medger gärna, att den har i sitt sköte flere lärda och redliga män, än någon annan, hvilket ock icke är underligt, då det af alla skriftliga religions partier har det största omfång. Men du skall ock deremot icke kunna neka, om du icke med förståndet förlorat äfven minnet, att hvarje Sekt kan uppvisa män, som ära Gud genom rättvisa och kärlek. Jag vill nämna för dig exempel på så sinnade Lutheraner, Reformerte, Mennoniter o.s.w.; blott om dina förfäder låt mig erinra dig, som i Hertig Albas tider hafva lidit alla slags master för sin religion, och du måste medgifva mig, att en helig lefnad icke är någon egendom för den romerska kyrkan, utan är gemensam för alla christliga sekter. Då vi nu genom denna heliga lefnad vete, (att tala med Apostelen Johannes, 1 Brevets 4. k. w. 18.) att vi äro i Gud och Gud i oss, så följer, att allt, hvarigenom den romerska skiljer sig, är öfverflödigt, och härleder sig endast af vantro. Ty rättvisa och kärlek äro det enda vissa tecknet till en sann katholsk tro och frukten af en sann helig ande; der

Sid. 733.

de finnas, der är Christus, och der de felas, der felas ock Christus. Ty Anden Christus allena kan föra till rättvisa och kärlek. Hade du rätt öfvervägit det, så hade hvarken Du bragt dig i förderf eller störtat dina föräldrar i den bittraste sorg öfver dig.”

"Hvad för öfrigt beträffar min grundsats: att skriften allena måste utläggas genom skriften, hvilken du är nog förmäten att kalla grundlös; så är densamma uppkastad icke blott såsom Hypotes, utan dess sanning är snarare apodiktiskt demonstrerad. Om du behagade, öfverväga mina grunder, och derjämte studerade Kyrkohistorien, för att erfara, huru falska de flesta Katholikernes uppgifter äro och genom hvilka öden och ränker den Romerske Biskopen först 600 efter Chr. föd. blifvit kyrkans öfverhufvud, så tviflar jag icke, att du åter skall komma till dina sinnen, hvilket jag ock hjerteligen önskar. Lef väl. Spinoza.”

Så liten böjelse Sp. kände till en offentlig öfvergång till Christendomen, så hade han dock som oftast umgänge med Christne, hvilka yrkade, att han skulle göra sig bekant med Latinska och Grekiska språken, hvarigenom han skulle vinna många hjälpmedel till vidare studier. Han vände sig derföre först till en Tysk, och, då denne lämnade Amsterdam, till en viss Holländsk läkare, Van der Ende, som längre tid gaf honom underwisning och åstundade derföre intet annat, än det löftet, att då han hade vunnit tillräcklig färdighet, få understödja honom vid sin underwisning. På förhand gjorde hans dotter det ofta, och Sp. erhöll så många Lärostunder af henne, att han med första

olyckliga kärlekens smärtor måste betala dem. Han fattade det beslut att gifta sig med henne, men han försmåddes. Flickan gaf en Hamburgare vid namn Kerkening sin hand, och Sp. blef nu hela sin tid ogift.

Vanligen tillskrifver man Van der Ende ett stort inflytande på Spinozas öfvertygelse; men hans philosophie bär emedlertid för mycket prägeln af Originalitet, än att den icke skulle vara vuxen på egen mark. Äfven tyckes Van der Ende varit mer ett oroligt hufvud, än någon Philosoph. Det bevisar åtminstone hans ändalykt. Han reste till Frankrike, och

Sid. 734.

blef der hängd.

Spinoza var nu väl drifven från Judarnes gemenskap; men ifrån Amsterdam eller från Nederländerne eller hvad man snarast önskat ifrån jorden hade man ingen rättighet att drifva honom. Lönnmord skulle derföre tjena hans förföljares raseri. Då han en afton kom ifrån skådespelet, störtade en menniska uppå honom, gaf honom några syng med en dolk och hade visst mördat honom, om han icke undvikit det genom en hastig vändning. Men hans Mantel var alldeles genomborrad, och han bevarade den, så länge han lefde, till en åminnelse af denna skändlighet. Nu indrog han sig mer och mer. Han lefde i Van der Ende's hus, som då ännu var i Amsterdam, och tänkte på intet annat än att djupt intränga i vetenskaperna och närma sig till sanningens mål. Is[yinner]het voro Matematik, Naturlära, Theologie och philosophie de vetenskaper, hvilka han egnade sin flit och sin eftertanka, och med hans utmärkta talanger var det naturligt, att han gjorde de största framsteg. Hans närmare bekantskap med Cartesii System tog här utan tvifvel sin början. Han hade först blifvit intagen af denne store mannens princip: att man ingenting bör antaga för sant, som icke är bevist genom okullstötliga grunder, hvilken princip länge sedan varit hans. Wid ett längre studerande af Cartesii skrifter måste hans hufvud visserligen finna en tillfredsställelse, för honom så mycket mer angenäm, som den var honom nyare, och frambragte derföre en verkelig enthusiasm för författaren till den samma.

Blott för att söka sitt lifsuppehälle lärde han sig att slipa glas och bragte det så långt, då han utöfvade det efter matematiska grundsatser, att han icke kunde förfärdiga så mycket som man fordrade af honom. Teckna lärde han wäl mindre till detta ändamål, utan mer till tidsfördrif. Gärna utkastade han porträtter af personer, som genom någon omständighet blifvit för honom märkvärdiga, ofta ock af dem, som hade besökt honom. En af hans äldre Biographer

Sid. 735.

säger sig ägt en samling af hans teckningar, hvaribland han fann många af talande likhet med verkliga personer. Äfven i denna stilla indragenhet förmådde icke Sp. försona sina fiender. De arbetade med största ifver och lyckades äntligen förmå Magistraten att fördömma Sp. till några månaders exil. Han hade redan länge varit sinnad att slita sig ifrån bullret i en så stor stad och uppsöka ett ensligare, Muserna mera passande ställe. Med glädje vandrade han derföre ut genom Amsterdams portar och begaf sig först på ett landthus, som ligger på vägen till Ankarverket. Men här blef han blott en kort tid. År 1664 gick han till Rynsberg vid Leyden, der han förblef 2 år. Här fortsatte han is[yunner]het sitt studium af philosophien med ifver, och hans egna skiljaktiga ideer utvecklade sig klarare. Han tänkte dessa sina afvikelser redan med sådan tydlighet och öfvertygelse, att han ej sällan förklarade sig deröfver för några läregiriga vänner, hvilka uppsökte honom i hans ensamhet. Desse, ovilkorlige vänner till Cartesius, förvånades och förmådde icke tillbaka hålla en så vigtig för dem alldeles utomordentlig upptäckt, att Cartesius i vissa delar af sitt System kunde vederläggas. Härigenom hade de så när på nytt stört Spinozas lugn och då kanske utan räddning.

De reformerte andelige i Holland voro allmänt anhängare af Cartesianska Systemet, och uppbödo alla krafter att förrinta Cartesianska meningars vederläggningar. Till all lycka höll man för nödigt att förut begära af Sp. en förklaring på det Cartesianska Systemet och han älskade för mycket sitt lugn för att åter uppoffra det för menniskor, hvilka icke förstodo honom. Han utgaf Cartesii skrift förklarad efter dess principer. Härigenom afböjde han nu de större utbrotten af ovilja; men på långt när icke alla misstydingar och hårda omdömen. Hans lärda förföljelser fortforo ända till hans slut; men han lät derigenom icke missleda sig i sitt forskande efter sanningen.

Sid. 736.

En tämlig vidsträdet brefvexling, till en del med aktningssvärde män höll honom dessutom skadeslös för så många oförståndiga omdömen. – På sin nya vistelseort utarbetade han sin Ethik, hvaruti han på det fullständigaste framställer sitt philosophiska system, och sin tractatus theologico-politicus; hvari han utvecklar sina meningar öfver Bibel, Judendom, den högsta magtens rätt i andelige saker och friheten att philosophera. Denna traktat trycktes flera gånger ännu under hans lifstid, öfversattes på andra språk och var hufvudkällan till nya ledsamheter för honom. – Hans önskan, att lefva ännu mera afsöndrad och indragen, gjorde att han lämnade Rynsburg. Han gick till Varburg, en mil från Haag, der han blef 4 år och åtmistone i början njöt det längtade lugnet ostördt. Flere värdige män, till en del förträfflige lärde uppsökte honom här och förmådde honom att flytta till Haag, der man kunde se och tala med honom med mindre svårighet och der man dessutom lofvade sig för hans svaga kropp en högst välgörande luft. Han begaf sig verkligt dit, och blef der till slutet af sin lefnad. I Haag inhyrde han sig först hos en enka van Velden; men då hans lifsuppehälle här blef för dyrt, gick han till en viss Herre van der Spyk, i hvars hus han ock slöt sitt lif. Här sörjde han sjelf för sitt uppehälle, och det med en möjligast ringa kostnad. Han plägade punktligen uppteckna sina inkomster och utgifter och då det ena precis upphäfde det andra, plägade han säga till sin vän, att han fullkomligen liknade en orm, som med stjerten i munnen bildade en

Cirkel. Af hans räkningar synes, att han en hel dag lefvat af en mjölksoppa och något smör, som kostade 3, och öl, som kostade 1½ styfver. En annan dag hade han en med smör och rosiner tillredd hafvergröt (Grütze) för 4½ styfver. Månadtligen finnas 2 mått ½ kvarter win i dessa räkningar. Alla fjerdedels år afslöt han dem, på det han måtte vara viss att han ej gaf ut mer än han tog in. Blott för en anständig begrafning önskade han spara något. Hans vänner, som fruktade för hans inskränkta levnadssätt, erbjödo honom sin tienst. En af dem, Simon de Vries i Amsterdam gjorde honom en skänk af 2000

Sid. 737.

Gyllen, hvarigenom han kunde sättas i stånd att föra en beqvämligare lefnad; men Sp. gaf summan tillbaka med den förklaring, att en så betydlig summa skulle draga honom ifrån studierna och hans öfriga göromål. Den samme vännen ville för sin död göra honom till den ende arfvingen af sin stora förmögenhet, emedan han icke hade fru eller barn. Sp. tillät det icke, då som han sade, han derigenom skulle göra sig skyldig till orättwisa emot sin broder, de Vries testamenterade honom sin förmögenhet med det wilkor att Sp. skulle få en årlig pension, hvaraf han beqvämt kunde lefva. Man erbjöd honom dertill 500 Gyllen; men Sp. nedsatte den sjelf till 300 och njöt den sedan till slutet af sin lefnad. Härigenom sattes han i ett sådant tillstånd, att han till och med borgade i nödfall sina vänner penningar med stort ädelmod, som skulle han varit den rikaste kapitalist. -

I sällskap gick han ytterst sällan, och de flesta bjudningar till honom afslogos. Han kände uti hvarje större blandad församling en dödlig ledsnad. Wille han slå sig lös, så gick han till sin värd, språkade wid en pipa tobak öfver ämnen i den allmänna lefnaden eller viste honom optiska glas med deras bruk. Icke sällan samlade han sig ock spindlar, hvilka han visste sätta i strid med hvarandra. Han betraktade då de minsta delar af dessa djur och skrattade ofta högt öfver deras rörelser.

Om Söndagen felade han aldrig att tillbringa en stund i värdens familierum. Här gjorde han sig underrättad, hvem som varit i kyrkan, lät berätta sig predikan. Oftast gick han sjelf i kyrkan, is[yinner]het till en viss Dokt. Kartes, en för sin tid ganska lärd man; äfven uppmuntrade han andra, att ej försumma någon predikan af denne Man, hvaraf han kunde lära mycket. – Feltes någon i huset något, så var ingen beredvilligare än han, att yttra det verksammaste deltagande. Barnen uppmanade han till lydnad och kärlek mot sina föräldrar, de fullvuxna till uppfyllande af sina pligter. – Huru skiljd han var ifrån äregirighet och sträfvande efter utbredd verksamhet, visade följande omständighet. Carl Ludvig, Churfurste af Pfalz, kallade honom till Heidelberg, såsom Philosophie Professor.

Sid. 738.

Han lofvade honom en vidsträckt filosofisk frihet och gjorde blott det vilkor, att han icke skulle stöta den offentligen antagna religionen. Sp. afslog det, emedan hans ensligbet vore honom kärare och emedan han fruktade att förfela den honom föresätta gräns. -

Då prinsen af Condé i det bekanta franska fältlaget år 1673 uppehöll sig i Utrecht och lärde sig känna Spinoza, blef han så uppfyllt af agtning till honom, att han sökte förmå honom, att följa sig till Paris och der blifva hos honom. Han lofvade honom utom sitt beskydd sina rum och taffel vid Hofvet jämte 1000 Dalers lön. Sp. bad honom öfverväga, att hela hans magt ej vore tillräcklig att skydda honom emot visst folks ifver, is[yunner]het då hans namn redan var beryktadt genom den theologiskt politiska traktaten. Prinsen blef öfvertald att lämna honom sin frihet. -

Redan uti 20 år hade icke Sp. varit frisk. Hans ihärdiga arbete och dervid brist på njutning af fri luft hade gjort honom tvinsiktig. Från år 1676 märkte han en starkare förlust på krafter. Då han kände det, inpackade han flere saker i en pulpet, tillslöt den, och uppdrog sin värd, att efter sin död skicka den till boktryckaren Rieventz i Amsterdam. Det var idel skrifter, han hade låtit lofva sig, att utge dem utan hans namn. De utkommo ock verkligen efter hans död och till och med utan namn på tryckningsort.

Såsom det är vanligt hos sådana tvinsiktiga afväxlade också hos honom med den allmänna fruktan för döden alltid nya utsikter till bättring. Så var han ännu d. 20 febr. 1677 om söndagen hos sin värd, språkade med honom öfver predikan och lade sig utan att upptäcka någon olikhet i sitt tillstånd. Om andra morgon gick han redan före Gudstjensten ännu till sin värd, men syntes nu hafva funnit sin hälsas tillstånd betänkligare. Ty han skickade sjelf efter sin Läkare Ludvig Meyer i Amsterdam, som ock kom snart. Denne lär nog insett det nära målet, då han icke en gång försökte andra medel, utan ordinerade en stekt tupp. Hans värdfolk voro om eftermiddagen just i kyrkan, då han kl. 3 stilla ock ståndaktig i sin öfverty-

Sid. 739.

gelse insomnade. – Boktryckaren Riewents bestyrde omkostnaden för hans begrafning; uppmanad dertill af Spinozas ädelmodige vän de Vries. – Hans qvarlåtenskap försålles. Den bestod, utom böcker, glas, slip- och några andra Instrumenter, af en Mantel af kamelhår, ett par benkläder, en grå mantel och några skjortor samt sängkläder. -

Efter de bilder, som utgifvas för de mäst träffade, och efter hans bekantas skildringar, var Spinoza en man af medelmåttig storlek, hade ganska proportionerade ansigtsdrag, en brunaktig hud, svart hår och starka svarta ögonbryn. I hans ansigte låg något särdeles interessant, ädelt, lugnt, ljuft, högt, som utan närmare bekantskap intog för honom. Hans Karakter förband strängheten utaf en af förnuftigt ovillkorligen buden dygd med mildheten af en äkta humanitet. Hans hela uppförande war

exemplariskt. Alldrig har man sett honom öfverväldigad af affekter. Hans liknöjdhet var vid alla tillfällen orubbelig. Han, som gjorde så stora pretentioner på sig sjelf, gjorde så irriga på andra. Eftergifvenhet för andras fel gaf honom den öfvertygelsen, att den sanna grunden dertill alltid ligger i förståndets villfarelser. Derföre gällde sanningen honom för allt; den hade för honom ett lika så lifligt praktiskt som theoretiskt Interesse. Det var precis samma rigtning, som han utan hänseende följde i sina Speculationer, som bestämde honom i alla hans handlingar. I umgänget med andra var han naturlig och otvungen. Hans sätt att meddela sig hade så mycket intagande, han hade en viss mild osökt vältalighet till hands, som uttryckte lika så mycket klarheten af hans begrepp som det rena opartiska nitet för sanningen, att han lätt öfvertygade hvarje ointaget sinne. – Men hvad som gjorde Sp. till en af de förste man i den nyare tiden, voro hans utmärkta förståndskrafter. En skarpsinnighet, hvilken också de finaste Distraktioner icke undgå; en djuptgrundande blick, som följer sanningen till dess första källor; ett förstånd, som med lätthet öfverser den längsta följd af slutsatser,

Sid. 740.

och med den strängaste Conseqvens stiger från en sats till en annan; sätta honom ibland de första namnen af de sista århundraden. Derigenom blef han upphofsman till ett System i filosofien, som ännu icke är vederlagdt, och skall ock aldrig kunna vederläggas, om det ock torde vara för mycket sagdt, hvad Richtenberg påstår; "att om verlden ännu står ett oräkneligt antal år, så skall universal Religionen blifva en luttrad Spinozism. Ett sig sjelf öfverlåtitt förnuft leder icke ut på något annat, och det är omöjligt, att det kunde leda ut på något annat."

Om blott den egl. skall kunna kallas Atheist, som nekar en den första sjelfständiga orsaken till alltting [!], eller ock, den som i sitt tänke- och handlingssätt saknar alla praktiska följder af en öfvertygelse om existensen af en Gud, så är det orätt och falskt att kalla Sp. en atheist. Will man deremot bränmärka redan den med detta namnet, som också har blott andra föreställningar om Gud, än wi, som påstår sig genom sitt förnufts rena gång hafva kommit till andra bestämningar af det högsta väsendet, än wi känne oss tvungna att onekligen med öfverdragande af christligt religiösa kunskaper (Erkenntniße) tillägga honom, så skulle man alldeles icke kunna rena Sp. från förebräelser för atheism. Nogare och riktigare handlar utan tvifwel den, som kallar honom en Pantheist och i sanning den skarpsinnigaste Pantheismens försvarare, som äldre och nyare tider kunna uppvisa. Derom skall den opartiske kunna öfvertyga sig, då han gör sig hufvudsatserna af hans System tydliga. De äro följande: 1) Allt, som fins, fins antingen i och för sig sjelf, eller uti något annat, intet kan existera, som icke antingen wore ett bestående ting, eller en beskaffenhet af något sådant. 2) Ett bestående väsen är ett sådant, till hvars natur det hör att vara till. 3) Det bestående väsendet är nödvändigt oändligt. 4) Det kan blott gifvas ett nödvändigt oändligt väsende. 5) Detta enda, nödvändiga oändliga väsendet är Gud, inbegreppet af alla fullkomligheter. 6) Allt, som är till, är i Gud, och utan Gud kan intet vara till, eller tänkas. 7) Gud är alltså den alltid varande, icke den öfvergående orsaken till alla ting. Gud och verlden äro ett. Deraf ock med få ord re-

Sid. 741.

sultatet af detta system: Ett är allt och allt är ett. Spinozas skrifter äro: 1) Förklaringen af Cartesii principer i philosophien. Amsterd hos Riewents 1683. 140 sid. in 4. 2) Tractatus theologico-politicus, continens dissertationes aliquas [aliquot]; quibus ostenditur libertatem philosophandi non tantum salva pietate, & reipublicae pace posse concedi: sed eandem visi cum pace reipublicae ipsaque pietate tolli non posse. Hamburg hos Kühnrath 1670. 233 sid. utan företal in 4. Hamb. är ett diktadt namn. Det är tryckt i Amsterdam. 3) Opera posthuma, 1677. 614 sid. in 4 utan företal, register och den dervid befindteliga Hebraiska Grammatiken. Utan namn och tryckningsort tryckte sannolikt i Amsterd. hos Riewents. bestå af 5 Delar. 1) Ethica more geometrico demonstrata. Hufvudverket öfver hans system. Sönderfaller i 5 Kapitel: 1) De Deo. 2) De nature & origine mentis. 3) De Origine & natura affectum. 4) De Senectute humana seu de affectum viribus. 5) De potentia intellectus seu de libertate humana.

2) Tractatus politicus, in quo demonstratur, quomodo puritas, ubi imperium monarchicum locum habet, sicut & eo, ubi optima imperant, debet institui, ne in Tyrannidem labatur, & ut pax, libertasque civium inviolata maneat. Denna skrift är fragment af ett större verk; blott de 11 första kapitlen äro fulländade, det öfriga hindrade döden honom att tillsätta.

3) Tractatus de intellectus emendatione & de via qua optima in rerum cognitionem dirigitur. S. 335 till 392. Likaledes fragm.

4) Epistolae doctorum quorundam virorum ad. B. S. & auctoris responsiones; ad aliorum ejus operum elucidationem non parum facientes. S. 395 till 614. De förnämsta förf. af dessa bref äro utom några obekanta: Sim. de Vries, P. Baling, Fabricius, Leibnitz, Albert Bangh o.s.w.

Leibnitzens bref och Spinozas svar finnas på Kongl. Bibliotheket i Hanover ibland Leibnitzens öfriga Manuscripter. Men de äro icke af stor vigt och angå några ämnen i optiken. Skada att Leibnitz ej kom i Brefvexling med Sp. öfver philosophien. -

5) Compendium Grammatices linguae hebraicae, ett fragment af en hebraisk Grammatik, som har eget register och eget sidtal från 1–112.

De viktigaste nyare skrifter, hvaraf en vän till philosophiens historia finner tillfälle att underrätta sig vidare om Spinozas

Sid. 742.

system, äro:

- 1) Die Uebersetzung von Spinozas Ethik, Gera 1790. i 2 Band, med en skarpsinnig kritik.
- 2) Gott, einige Gespräche von Herder. Gotha 1787. hvori göres ett försök att bringa Spinozas system med det allmänt antagna i öfverensstämmelse.
- 3) Natur und Gott nach Spinoza von Heydenreich. Leipz. 1789, 1 Band, hvori systemets innehåll framställes. 2^a Bandet, som skulle lämna en pröfning, har icke utkommit.
- 4) Mendelsohns Morgenstunden, oder Vorlesungen über das Daseyn Gotten. 1 Theil. 1785. S. 213. innehåller mycket missförstånd af Spinozas System.
- 5) Garve's Versuche über verschiedene Gegenstände der Moral, der Literatur und des gesellschaftlichen Lebens. 5 del. Breslau 1802. S. 282.

Det förnämsta af allt; men som ock visserligen mest fördrar en redan öfvad Läsare, är:

- 6) Jakobi über die Lehre des Spinozen, in Briefen an den Hrn. Moses Mendelsohn, Breslau, 1789. Denna skrift uppstod genom en strid emellan förf. och Moses Mendelsohn, öfver den förres påstående, att Lessing varit Spinozist. Derigenom föranlätos: 7) Die Resultate der Jakobischen und Mendelsohnschen Philosophie – Kritisch untersucht von einem Freiwilligen (Witzeman, Philos. Magister i Pempelfort vid Düsseldorf, † 1787.) Leipz. 1786. Ganska fattliga.
- 8) Ueber das Verhältniß der Metaphysik zu der Religion, von Rehberg, Berlin 1787. Äfven de allmännare verk öfver Philosophiens historie innehålla det väsendtliga; ibland dem is[ynner]het: Biedermanns Geist der spekulativen Philosophie 6 Band. Marburg 1797; och: Buhle's Lehrbuch der Geschichte der Philosophie, 6 Delens 2^a Hälft. Götting. 1801.

Må också här stå Jakobi ord i den ofvan-nämnda skriften: Sey Du mir gesegnet, großer, ja heiliger Benedictus! wie Du auch über die Natur des höchsten Wesens philosophieren und in Worten Dich verirren möchtest: Seine Wahrheit war in Deiner Seele, und seine Liebe war Dein Leben!

Allmänna Ephemerider.

Sjunde Årgången.

1813.

Tolfte Häftet.

Sid. 743.

Allmänna Ephemerider.

Sjunde Årgången.

1813.

Tolfte Häftet.

October.

Den första (1) blef jag om morgonen kallad till prästgården för att afskrifva ett Consistorii Circulair, som med Posten ankommit. Jag blef der tills inpå eftermiddagen och drack der äfven en kopp Caffé – Jag viste också prosten min öfversättning af en prophets förhoppningar för 1000 år, och fick nu der om mindre fördelaktiga tankar, än jag förut ägt – Drömmen sade han vara mera flytande. Han köpte af mig Rabes Septuaginta Latini.

d. 2 fick jag alla mina kläder färdiga – Blylodh kom och fick af mig Gottlunds kärra. Wi öfverenskommo tillika att nästa Måndag, vill Gud, träffas i Nyby, der vårt första nattläger skall blifwa. På eftermiddagen gick jag till prästegården och blef der till aftonen. Prosten gjorde mig en skänk af 20 Rd 24 β. Han sade att han skulle gett mera, om icke hans Systerdotters gifte med en Bokhållare Krämer, som handlar uppå kyrkbacken skulle hålla honom beredd till större utgifter. Jag yttrade min föresats att för första gången i morgon träda till Herrans heliga nattward. Han önskade mig dertill Guds nåd och välsignelse, sade mig i hvad afsigt nattwarden är instiftad, neml. till en åminnelse af Jesu Christi dyra lidande och

Sid. 744.

död och till en besegling af de Evangeliska nådelöften. – Jag hade bordt bringas till alfvarsamma tankar; men knapt war jag uppgången till Klockaregården och knapt hade jag lagt mig, förrän tillfället åstadkom en gäsning i mitt blod och hade så när förfört mig att begå ett skört brott. Dock blef jag genom Guds Andes bistånd denna gång obefläckad. – sof oroligt. -

D. 3 drack 2 koppar Caffé och åt litet frukost. Det tror jag icke böra kunna störa andagten. – Min far kom till kyrkan. Jag sade att jag gett bort kärrän åt Blylodh och fick nu höra att min far i förlitan på min kärra gett bort sin egen. Smeden i Läskjärwi, på hvars bekantskap jag gjort anspråk till fående af en fyrkjulig kärra, hade gifvit min far rent afslag. Då man än talte derom, fick jag af Blylodh en billett, uti hvilken han säger, att han ej kan möta mig, förrän i Päätila. Jag blef liksom träffad af åskan. Till än mera förargelse öfverhopade man mig med bittra förebråelser öfwer min obetänksamhet. Jag låfte skaffa kärra, kosta hvad det ville och än i denna afton wara på Sidikala dermed. – Till middagen gick jag ner till Prästegården. - Med past. Krogerus skref jag till Blylodh

att han och Gåsman måtte dröja med resan åtminstone till Tisdagen, då jag såg omöjligheten att få någon kärra i dag. – Prästegårdsherrskapet woro på e.m. hos Klockaren – Jag gick till Fabritius; men han var ej hemma. Jag satt der ändå en god tid och språkade med Mamsellen. – Dessförinnan var jag hos dödgräfvaren, som erbjöd mig kärra; men som jag tackade att emottaga,

Sid. 745.

då den hade så smal korg. – skref om aftonen bref till Blomqvist för att sedan med Kniper afskickas.

D. 4 steg jag upp kl. 5. – sedan jag druckit 2 koppar Caffé, gick jag i dagningen till Rona, der man gifvit mig adresse på en torpare, som hade kärra. Han hade låfvat bort sin åt en stadsresande. Då jag således icke här heller fick, gick jag till Dödgräfvaren och tog hans i alla fall. Man skulle fara till Perkonieni för att följa Past. Relander vid nätfiskes uppörden och förklarade tillika sig villja föra mig till Kausala. Jag gick då ner till prästegården, fick der en låda för mina böcker, tog afsked, gick i samma afsigt till Fabritius, men träffade ej andra än hans mor. En stund derefter afreste jag - från Kausala tog jag skjutshäst till Sidikkala – Man hade sagt mig att en man i soknenpohja under vägen till Sidikkala hade åtminstone haft en fyrhjulig kärra. Jag vek dit in. Han hade icke mer den kärran, men han var beredvillig att hjälpa mig med en tvåhjulig. Dödgräfvarens hjul voro bastanta. Jag tog således här blott en större korg. Middagstiden kom jag hem, och tillbragte eftermiddagen med att inpacka mina saker.

D. 5 tidigt om morgonen afreste jag med min far – Mitt lass blef så högt, att intet säte passade der mera. Himmelen öfverdrogs med moln. Blott i östern var det klart, der solen höjde sig upp och började med sina strålar upplysa den skogsstigen, hvarpå jag ensam vandrade gent till landsvägen. - Jag såg ofta bakom mig öfver den nejd och den by, som sett mig födas, och väntade mig någon aning, om jag nu för sista gången skulle åskåda den; men intet sådant inträffade. – Känslolös vandrade jag framåt – Solen höjde sig emedlertid allt mer och mer och bortjagade framför sig molnen. Min far kom med den andra vägen. Wi fortsatte tillsammans resan.

Sid. 746.

Jag gick brede vid lasset först 1 ¼ mil till Nyby, och derifrån 1 mil till Villächti, der min far, i anseende till min fordran af 8 Rd Riksgälds hos Informatorn å gården, Klingberg, min fordna och förtroligaste Skolkamrat förmådde mig att invika. Klingberg följde mig ända till Järvenpää, der min far har en bekant Bonde. – Oaktadt jag war öm i benen följde jag honom ett godt stycke tillbaka på vägen åt Villächtis. – Skräddaren Becklund ifrån Kyrkobacken träffade också vara på samma hemmanet med sin hustru. Wi satte oss om aftonen och äta; men i en hast kom Klingberg tillbaka och bad mig komma ut och se något. Det anade mig att Blylodh och Gåsman wore här. – Så war det ock mitt bref hade werkat det. – Wi åto nu och lade oss alla tillsammans. (till Järvenpää ¾ mil fr. Villächti.)

D. 6 skilde sig Klingb. ifrån oss. Wi fortsatte vår resa till Lachtis. Dit vi hade ½ mil. 1 mil derifrån i Kangantaka frukosterade wi och drucko 1 glas Toddy. Jag för min person drack win. Jag bestod alltsammans – Till Kangantaka åkte jag på Blylodhs kärra circa ½ mil – till Koskis 1 mil derifrån gick jag. Det var allt mer och mer snö på vägen omkring Sairakkala började den aftaga i vägen ett romantiskt ställe – Till vänster en sorlande bäck och till höger just bredevid vägen en hög backe. Träd lutade sina grenar nästan tillsammans öfver vägen och formerade en allée – framåt såg man vidsträckta åkrar, inslutna af upphöjda runda kullar. Till Koskis kommo jag och min far litet sednare än de andra; emedan vår häst gick endast fot för fot och vi gingo sjelf bredevid. – Wi befarade att vår häst redan skulle tröttna. Jag var derföre wid ankomsten högst ängslig – Vi fortsatte dock ännu resan 1 ¼ mil längre till

Sid. 747.

Jahkola, der vi fingo nattqvarter i ett hemman under ett stort berg – Jag war mycket trött vid ankomsten dit, då jag i dag åkt endast circa ¼ mil.

D. 7 bröto vi upp och åkte en mil på andra sidan Tautila, der wi frukosterade. Jag söp nu brännvin, äfvensom i går ifrån det stället hafve vi qvar 3 mil till Tavastehus – åkte ett stycke, circa ½ mil, betade icke långt från Eteläis – wacker väg inwid en liten insjö, hvars stränder nästan sköljde Landsvägen. Ändteligen sågo wi framför oss ett vidsträckt fält med hus på långt

afstånd. Wi fingo höra att Tavastehus skulle komma. Wi åkte längre och kommo till en by – Derifrån kommo wi till en annan by – och då vi åkt igenom den, sågo wi först staden. Vägen dit gick snörrätt genom en äng. Wi kommo till vallarne, åkte igenom dem och kommo nu till en lång brygga öfver en insjö, ifrån hvars andra strand staden börjades. – wi åkte nu till en Rådman Byman, drucko der ett glas Toddy till mans och gingo sedan ut för att bese staden. Den är ej stor; men nätt. Torget och Kyrkan äro wackra. – Slottet, som ligger särskildt till höger, besökte vi ej. Sedan vi gått genom några gator, fortsatte vi vår resa ¾ mil på andra sidan om Tavastehus. Jag åkte nu åter litet.

D. 8 uppbröto wi före solen – frukost och brännvin i Kouvala Gästgifvaregård – Dit gick. – Der såg jag att Poppius och Boisman passerat d. 5 hujus. – mulen; men ej kall dag. – sandig, jämn väg. – åkte litet – Rengo stenkyrka passerades förbi. – Litet längre fram på andra sidan om Niuhattula betades i ett torp. Derifrån hafve vi qvar 13 ¾ mil till Åbo. De andra lade sig i en säng, jag war fasligen trött och kastade mig på bänken; men knapt hade benen åtnjutit en par

Sid. 748.

minuters hvila, förrän hundradetals loppor nödgade mig att uppstiga och hålla mig i ständig rörelse. Jag och min far bröto opp förut, för att winna något försprång - jämn väg, sedan mycket backig nära till Lietsa, dit vi hade 1 ½ mil från toppet. – I Lietsa måste wi beta, då hästarne af de hiskliga backarne voro helt wåta. Derifrån vandrade wi ännu ½ mil till Terwola. Vägen dit war lika backig med de bizarraste utsigter – Skada att det redan var helt mörkt, då wi passerade den. – I Terwola lågo wi åter i en stuga med skorsten, då deremot åtminstone alla de rum under vägen, hvari vi

dittills betat redan ifrån ett stycke på andra sidan om Tavastehus warit blott rökstugor. Ifrån Tervola hade vi ännu 12 mil qvar till Åbo.

D. 9 bröto wi upp för att minska dem. Till nästa Gästgifvaregård Portas hade vi 1 mil. – Mulet, ej kallt. Vägen var icke mera så backig; men marken var mycket skogbeväxt. Skyhöga furur höjde sina toppar på båda sidorna om vägen. – Åkte litet. I Portas frukosterade vi och söpo brännvin. De andra fingo söt mjölk; men jag beställde mig 8 ägg för att återhämta krafter till den återstående promenaden – Då vi derifrån uppbröto till Pajula, började det regna. Det var dit $2\frac{1}{8}$ mil vacker, men jämn väg. På sidorna woro kärr som oftast och i dem små träsk – Höga furur såg man ännu – Det började snöga. På Pajula åto wi middag och söpo – ifrån Pajula tänkte wi resa ännu $1\frac{1}{4}$ mil till Rautila; men då vi hunno dit, sluppo vi ej mera in någorstädes. Wi måste således ännu wandra af ända till Nummila Gästgifvaregård $1\frac{7}{8}$ mil ifrån Pajula – Vägen dit var jämn och nästan snörrätt - idel åkrar

Sid. 749.

på båda sidor om vägen. – Vi passerade Somerå Glasbruk och kommo ändtligen fram till Nummila, der vi togo oss en sup och nattqvarter.

D. 10 togo vi än en sup innan vi reste. Till Härmä Gästgifvaregård skulle vi hafva $1\frac{7}{8}$ mil – vägen jämn började nu taga en sydlig riktning. Jag åkte i dag kanske den längsta väg, neml. en hel mil. Wi stannade vid Koskis Kapellkyrka, der vi enligt författningen bivistade predikan. På andra sidan om kyrkan började en å följa oss. Åter åkrar på båda sidor – gick till Karina – der åto vi och söpo. Nu började himmelen klarna – vägen till Eura, $2\frac{1}{8}$ mil var högst enformig och ledsam. Wi hade idel byar och åkrar. – Jag åkte knapt $\frac{1}{8}$ mil. – Dessutom war det ganska smutsigt – I nejden af en kyrka, hvilken vi passerade och mot slutet voro litet skog. Den förra ån kom nu närmare vägen och gjorde den något mera omväxlande. I Eura togo vi nattqvarter. Der var förut en prest, med hvilken vi nödgades tillbringa natten i en kammare. De andre, is[yinner]het Blylodh gjorde sig rolige på min bekostnad – Icke en gång har Blylodhs högmod under denna resa bittert sårat mig. – Jag har granskat mig sjelf och funnit äfven mig regeras af högmod och fåfänga; men hvad åtminstone det förra angår, härleder det sig hos mig af helt andra grundsatser och yttrar sig på helt annat sätt än hos honom. -

D. 11 Klar himmel. – till Ancka Gästgifvaregård öfwer $1\frac{1}{2}$ mil – backig; men omväxlande väg. I Ancka åto wi och söpo – Derifrån togo vi skjuts till staden, dit wi än hade $1\frac{1}{2}$ mil – Det var åtminstone wacker väg – Wi åkte in till Gåsmans förra qvarter; men det war redan upptaget af Gummerus – till lycka kom Wahlberg dit och inviterade oss till sig åtminstone tills vidare – Han erböd också några af oss att få bo med sig.

Sid. 750.

Wahlberg förde mig till Carl Masalin. Han sade att hans Bror ej hade för min räkning några rum. Han ledsagade mig till Poppius. Derifrån gick jag åter till Wahlb. Jag, Blylodh och Gåsman gingo

till en Jungfru, som här kallas Caffé Jungfrun, för Studenter här hvad Mams. Jerfvelin är för Gymnasister i Borgå, och drucko ett glas Todde till Hans Meinander, hvilken vi råkade på gatan, gjorde oss sällskap. Sedan följdes vi åt till honom. Jag gick derifrån med Solitander till Hirn. Hos Wahlberg lågo vi alla öfver natten.

D. 12 var det redan decideradt att jag skulle blifva Wahlbergs kamrat; men ett tu tre ändrades det, så att Blylodh skall bo med honom. Wahlberg kom med mig till Lagerblad på andra sidan om ån; men han var ej hemma. Han följde mig till Hirn. Han var ej heller hem. Ändteligen erinrade han sig att Melart bodde ensam. Han förde mig dit och jag fick rum med honom. Mina fötter voro nu ömma mer än någonsin under hela resan. Det är icke underligt, då man spatserat 24 a 26 mil. Mina saker flyttades således ifrån Wahlberg dit.

D. 13 uppsteg kl. 7. – började äta med Melart ifrån spisqvarteret – Jag räknade nu öfver mina penningar och fann dem utgöra precis 80 Rd, icke mindre, icke mer. – Las uti Dahls Latinska Grammatica; emedan man säger att Fattenborg, Decanus för i år, skall deruti vara mycket noggrann och att man i allmänhet härstädes knotar öfver de ifrån Borgå Gymnasium kommandes ringa Grammaticaliska kunskaper.

D. 14 sysselsatte mig äfven med repetition af historien, Logiken och något i Grekiskan. – hos Wahlberg, var ej hemma.

Sid. 751.

D. 15 kl. 8 gingo wi jag och Blylodh till Wiborgska nationens Curator Ursin, också en Ithisbo. Han såg uppå våra betyger; men sade sig icke hafva tid i dag att föra oss till Rectorn, utan bad oss i den ändan återkomma i morgon på samma tid – NB. lånte åt Melarten 15 Rd. Riksgälds. – gick med Melarten till Mozellis boklåda, för att bese litteraira märkvärdigheter. Utaf hans vackra fru köpte jag 6 Delen af Campes Geographiska Bibliothek – Ifrån Mozelli vandrade vi till Frenckells Boklåda – Jag tänkte redan hos Mozelli köpa mig Stor-Chartan öfver norra Tyskland; men den fanns ej. Detsamma var fallet med Frenckell. Der subscriberade jag på Select British Classics, köpte mig: Grekerne och Romarnes Mythologie, af C.T. Damm. med tilläggningar utur Seybolds Mythologie, och omarbetad af Levezow, öfw. från 6:e original upplagan och tillökt med en Historisk öfversigt af den äldre och nyare Symbolikens och Mythologiens Perioder, af Fr. Creuzer. 3^e upplagan. Ups. 1813. 8° 288 sid.

D. 16 kl. 8 gingo wi till Ursin. Han förde oss först till Rectorn, Prof. Hällström, en beskedlig karl. Han frågade oss, hvarifrån vi äro hemma, hvarpå han tecknade på våra betyger sitt widi. Sedan följde oss Ursin till Nationens Inspector, Prof. Calonius, en redan för sin ålder vördnadsvärd man. Han frågade oss äfven, ifrån hvilken ort vi äro hemma och mig dessutom, hvad mina föräldrar äro. Gubben var först icke i sitt rum, då vi kommo – Ursin tillsade oss, att vi skulle sitta, då Gubben ber oss. En känsla af vördnad intog mig, då jag befann mig i hans kammare, hvars väggar rundt omkring woro fulle med böcker. Ifrån Calonius förde Ursin oss till Decanus, som bad oss komma till examen i morgon kl. 9 på f.m.

Sid. 752.

Kl. 11 skulle jag gå till Mozellis Boklåda, men då jag nu icke hade Melart med mig, hittade jag ej dit straxt utan vandrade först länge hit och dit. Jag frågade först efter Asts öfversigt af poësiens historia; den fanns ej. Då begärte jag och fick låna hem till mig förteckningen på de Svenska Böcker, hvilka derifrån utlånas.

D. 18 beredde jag mig ännu uppå historien. Kl. slog 10. Blylodh kom hit och vi vandrade af. Han frågade oss, hvad vi läser uti latinet, och om wi läst några poëter. Då fick jag först explicera i Ciceros Oration pro Lege Manilla andra Kapitlet ifrån orden: "Causaqvae sit, widetis: nunc quid agendum sit, considerate" – till: "quibus est a vobis, & ipsorum & reip. causa consulendum." Jag fick taga thema på deligere. Ordet certissima fick jag ej någon god Svenska uppå i förstone. Pacis oraceniencia fick han sjelf utreda. Jag insåg nog meningen; men kunde ej finna något lämpeligt uttryck. Consulendum frågade han hvar det stod. Jag svarade uti Gerundium. Han sade nej. Uti participium passivum. Jag erinrade mig. Nunc vobis aut moriendum aut vincendum milites hos Sjögrén angående Gerundium Nominatiwi. Nu då jag sett efter hos Bröder, finner jag att jag haft rätt. Se Bröder Lat. Gramm. Svenska öfvers. pag. 294. der precis Ciceros ord äro anförda. Blylodh fick explicera den följande meningen ifrån Et geronim semper appetentes till och med hoc est in lucewersari. Jag fick beständigt under hela examen säga för Blylodh.

Sid. 753.

Jag skulle i början hviska för honom; men F. märkte det nog och tillsade mig att ej göra så. Då han frågade om vi läst Grekiska, och jag svarade litet, så sade han: Jag vet intet hvarföre de herrarne der i Borgå tagit sig rättighet att licentiera Herrarne ifrån Grekiskan. Den tiden jag gick i Gymnasium, fick man ej undandraga sig något. Han frågade om vi läst hela Nya Testamentet. Jag sade att vi ej läst på slutet. Han frågade om vi läst Apostla Gerningarna. Då jag svarade Jo, fick Blylodh börja att explicera ifrån 1:sta versen af 8 Kapitlet i Apostla Gerningarna. Efter långa discussioner fick han reda på följande ord: Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναρέσει αὐτοῦ. Jag visste icke heller hvad συνευδοκῶν eller ἀναρέων var, men skulle jag fått börja, hade det för mig gått galant; ty det öfriga af wersen kunde jag och gissade också rätt till första meningen. Jag fick säga för Blylodh hvar συνευδοκῶν står och hvaraf ἀναρέσει kommer upp. Det var bra obetydligt sade han och bad mig explicera det följande. Det gick bra, tills πλὴν förekom. Det öfversatte jag tanklöst med full (En tragt full med Apostlar). Nu började jag frukta för följande wersen. Jag fick explicera den med. Jag visste icke hvad συνεκόμισαν betyder. Jag tyckte att det kunde wara beledsaga, εὐλαβεῖς öfversatte jag med falsk. Då alla mina gissningar sålunda misslyckades, sade jag rent ut, att jag ej visste hvad κοπετόν är. Nu kom han fram med Engelskan för mig och bad mig explicera uti en bok. Jag wet ej hvad det var

Sid. 754.

för en bok; men det jag las, handlade om Fredrik II. Min explication gick högst uselt; men jag sade ock, att min kunskap ej sträcker sig öfver innanläsningen. Sedan fingo wi explicera uti Franskan uti Belisaire och i Tyskan uti Millots Geschichte alter, mittler und neuer Zeit, uti 11te Delen. Här behöfde han intet tillägga vid min explication, utom det att han rättade mig, då jag à la Debonale enligt Holm uti Borgå, prononcerade son hôte för song nåt. För Blylodh gick det högst dåligt. Jag fick säga för honom hvar annat ord. Nu började han fråga oss i Geometrien. Han höll sig vid trianglar och deras determination. Wi fingo bevisa 47 prop. i 1. Boken, hälften till mans. Den skall han låta alla bevisa. Sedan lät han Blylodh addera bråk och mig uppställa Ett exempel i sammansatt Regula de Tri. Wi fingo ej räkna till slut. Då han såg att vi voro färdige på fingrarne, lät han det bero derwid. – Ifrån Geometrien gick han till Historien i förening med Geographien. I den förra utgick han ifrån den Romerska och höll sig mest vid Medeltidens historia. Hade han gått djupare i den nyare, så hade jag kunnat smickra mig med lyckligare framgång. Men i alla fall insåg han att jag ej var ignorant, som min granne till största delen. I Geographien förhöll det sig med oss på samma sätt. Här höll han sig till floder och berg. Då kl. lär varit ungefär ½ till 12 sade han att det var tillräckligt, slöt med oss och bad oss i morgon komma för att ut-

Sid. 755.

taga våra betyg. Det var nu smickrande för mig att höra hans yttrande att han med nöje examinerat mig och att han funnit det jag haft nytta af mina skolstudier och att han önskade det jag af de Academiska måtte vinna än större förkofran. Med Blylodh sade han sig ej vara särdeles nöjd. Blylodh bad mig vid utkomsten icke tala om för någon. – Det skall jag ock icke göra, om ej för någon särdeles förtrolig vän.

[I marginalen:] Fåfängan gör stundom, att man anser flere för vänner, hvilka ej äro det.
1815

- Vi gingo nu till Götman och derifrån med honom till kyrkan, der vi besågo dess ornamenta och de många Grafwar, som der finnas. – NB. lånt 16 sk åt Melart, således in summa 19 Rd 16 sk.

Begaf mig att söka Poppius; men det var mig omöjligt att finna honom. Jag wandrade alla tvärgator ifrån Tavastgatan; men råkade ändå icke. Och då jag ämnade gå upp till C. Masalin, som bor vid hörnet, då en gata ifrån Tawastgatan viker af åt mitt kvarter, hittade jag ej mera dit, utan gick förbi och kom till Tawasttull. Det var också redan mörkt. Sedan var jag hos Wahlberg; men han var ej hemma. Till Alopaeus ämnade jag gå, hörde att der voro mycket främmande och gick hem.

D. 18 lånte stöflar af Alopaeus. Förut har Melart varit gvarteur och hjälpt mig. Kl.10 gingo wi till Prof. Fattenborg och fingo ut våra testimonia.

Åt mig gaf han följande:

Juvenem Andream Johannem Sjögren, a
me diligentius examinatum, Tuae, Magnifice Rector,
Benevolae curae eo lubentius commendo, quo pau-
ciores sunt illi, qui iisdem, ac ille, tum in-

756

genii, tum eruditionis laudibus ornati civitatem
Academicam ambire soleant. Linguarum enim
eruditarum, Graecae scil. ac Latinae, ut dili-
gentiorem Gymnasii alumnum decet, peritus, Galli-
ci & imprimis Germanici sermonis usum probe
callet, in linguae Anglicae cognitione non
prorsus hospes. De cetero, in Geometria, Arith-
metica, Historia, Geographia & aliis quoque sci-
entiarum elementis tantum profecerit, ut omnia
bona de illo sperare liceat. Dabam Aboae
die XVIII° Octob. An. MDCCCXIII.

Joh. Henr. Fattenborg

Fac. Philos. h.t. Decanus.

Han frågade mig, hvarifrån jag är hem och om jag tänker blifva in vid Akademien. Han låfte hafva öga uppå mig, då han funnit mig förtjena det, och önskade att jag mig sjelf till båtnad och Akademien till heder måtte fortfara uti flit.

Köpte ifrån Mozellis Boklåda, dit jag återförde Catalogen, Kiesewetter Logik, och öfversigt af poësiens Historia, af Fr. Ast. öfv. utgifven af Sällskapet pro Joco. Stockh. 1810. – NB. Sedan vi sluppit ifrån Decanus, gingo vi till Curatorn Ursin, som hade bedt oss komma till sig, då vi fått våra betyger. Han var ej hemma. Kanske var ock hans mening den, att vi först med Rectors betyger skulle komma till honom. Då vi häruti blifvit också af andre

Sid. 757.

underrättade, gingo vi kl. 11 till Rectorn. Han las genom våra betyger, och bad oss i morgon, emellan kl. 11 och 12 infinna oss å Rectors Canzliet på Akademien. I dag sade han sig ej hafva tid med oss. Poppius hos mig. Jag gjorde mig af honom underrättad, hvar han bodde. Det oakadt var det endast slumpen, som om eftermiddagen förde mig till honom. Jag var der ända till kl. 7 vid lag, då jag vid skenet af lyktorna ändteligen råkade fram hem. – Redan innan jag gått dit, kom jag med Melart uti disput om företrädet emellan Voltaire och Rousseau, hvilken sednare jag försvarade. Efter min återkomst fortsattes den häftigare, tills vi gingo för att lägga oss. Ingendera af oss blef segrare. Jag rår ej före, att jag tycker mera om Rousseau, än om Voltaire, hvilken förefaller mig såsom en genom sin lärdom och sitt snille tusenfaldigt mera skadlig än nyttig man. – Flere andra små omständigheter tillstötte och åstadkommo en ögnablicklig söndring oss emellan.

D. 19 gick jag till prof. Joh. Bonsdorff och framlämnade mitt recommendations bref ifrån Domprosten. Han emottog mig med särdeles distinction och bad mig vara öfvertygad om att han i nästa termin skulle skaffa mig condition, om, som han trodde, icke någon lägenhet dertill skulle yppas uti denna. Tillika ålade han mig att i dag eller i morgon lägga in om stipendium och låfe, så mycket hos honom står, medverka till framgång för mig deruti. – hos Nysten – Straxt efter kl. 11 gingo wi ledsagade af Melart till Rectors Canzliet på Academien. Rectorn kom först då kl. redan var 12 slagen.

Sid. 758.

Wi kallades straxt in och blefvo tillfrågade, om vi förut sett eden och om vi visste, hvad den innehåller. Då wi härpå svarade jo, bad han oss stiga fram, och lägga två finger uppå boken. Sjelfva eden förekom mig i början löjlig, då vi bägge på en gång skulle eftersäga honom. Sedan den var aflagd, uppläs han för oss de tillbörliga afgifterna till Academien, utgörande 5 Rd 2 sk i Svenskt mynt efter närvarande beräkning. Wi gåfvo fram, hvad vi förut beredt oss uppå, neml. 5 Rd Banco hvardera. I morgon, sade han att Cursor skulle hända till oss våra Studentbref. Derpå gingo vi vår väg. – skålen vid middagen. – Med Melarten gick jag till Perukmakaren och lät klippa mitt hår. Derpå var jag i skoboden, gick derifrån till Poppius, var der en tid, sökte Boisman, gick sedan till Blylodh. Jag wille uppsöka Ottelin, gick till den ändan först till Hirn och då han ej var hemma, derifrån till Nysten. Jag blef der en tid, då också andra främmande der samlades. Man sade mig att Ottelin bodde ganska långt. Jag gick derföre i åtfölje af det öfriga sällskapet, hem. – Jag är alldeles villrådig, om jag skall lägga in om stipendier. Något ominöst är, att de lediga stipendia just skulle svara mot samma summa, som kommer att af mig bestridas wid utlösandet af första afdelningen af den upplaga af Select British Classics, som kommer ad utges ifrån Göteborg och hvarå jag härom dagen på Boklådan subscriberade.

[I marginalen:] Summorna woro väl lika; men den förra war icke för mig. Ack nej. Ett de la Mylianskt stipendium skall gå till hela 90 Rd. Nu är ett dylikt åter ledigt; men jag lärer ej komma mig till att söka det. d. 19 oct. 1814.

D. 20 fick jag mitt Studentbref med egregiae Spei. Med Melart hos Agricolae; gick sedan till Ursin

Sid. 759.

och wiste Studentbrevet, köpte ifrån Boklådan Bröders Latinska Grammatika med Lectiones Latinae – eftermiddagen gick jag och sökte Alopaeus; men han var icke hemma. Sedan gick jag till Wiksten. Wahlberg och en Björkström voro der. Med Wahlberg gick jag till honom och satt der en stund.

D. 21 litet ondt i hufvudet, då jag uppsteg. Till Mozelli -prenumererade på 3e upplagan af Sjögréns Lexicon Manuale med 2 Rd Banco, och köpte mig Luciani Dialogi mortuorum andra upplagan och första häftet af Biographier öfver Någre af Tysklands ryktbaraste Skalder i det 18 århundradet. Efter Baur, öfvers. af C. Weltzin. – Boklådorna härstädes äro en stor frästelse för min Cassa. Måtte den endast icke komma att lida skeppsbrott för deras skull!

D. 22 började studera Golii Grekiska Grammatik. – litet ondt i hufvudet på eftermiddagen af för stark eldning – Skulle i skymningen gå till Agricola – men träffade Hirn och Nystenarne, följde dem till de sednare och passerade der en del af aftonen. – NB. i dag var det inscription på Academien. Alla de närvarande studenterne antecknades. Jag var ej upp, då jag ej ännu blifvit intagen i nation.

D. 23 uppsteg kl. 8 efter en orolig sömn, hvilket varit fallet med mig hela tiden bortåt – gick till Agricola, för att göra mig underrättad om han ville till mig cedera Le Mangs franska Grammaire.

Sid. 760.

Han hade den icke en gång med sig här, ej heller syntes han benägen att afstå ifrån dess ägande. Melarts skuld gml [?] – Med Melarten hos Molandrarna. På eftermiddagen skulle gå till Blylodh för att få läsa Åbo Tidningen för dagen; men han var icke hemma. Jag gick då till Boisman, som företog sig att lära mig spela Schack. Jag blef snart slagen. Derifrån gick jag till Poppius, och var der en stund, hvarefter jag åter sökte Blylodh. Då han nu icke heller var hem, gick jag till Bokbindaren och hade min Bröders Grammaire färdig. Jag slapp ej uti kammaren, då jag gick hem, emedan Melarten vid sin utgång tagit med sig nyckeln. Jag måste derföre åter ut. Jag sökte nu Alopaeus och Wiksten, stötte uppå Lars Nysten, följde med honom till Hirn och derifrån med Meinander hem. Äfven nu, som om eftermiddagarna vanligen hade jag uppstötningar. Orsaken är lätt att finna af den ringa rörelse jag haft i proportion mot den qvantitet af näringsmedel, jag dagligen åtnjutit. Kanske kan min tröghet och phlegm på denna tiden också deraf förklaras. I dag har jag ej förmått läsa något. Först om aftonen, då ledsnad började infinna sig, las jag Hagederas, Gleims, Lessings och Bodmers Biographier. Deruti lär jag likna Lessing, att jag äfvensom han har en omåttelig lystnad efter böcker, mer för att bläddra uti dem om beskåda dem, än endast för att läsa dem. Mina häftiga bokspectioner göra mig ofta owerksam och missnöjd med mig sjelf – återigen stötte jag mig med Melart, som derföre är svårbehandelig i att han är för het.

Sid. 761.

D. 24 kom Alopaeus hit och ville hafva oss med sig till kyrkan; men ingendera af oss gingo. – För att lämna värdsfolket tillfälle att städa, gingo vi dock sedermera ut och Melart visade mig alla wrår och vinklar uti Academi byggnaden, som han kunde. Promenaden gjorde mig ett werkeligt nöje genom det omväxlande, som den erbjöd. – Slutligen woro wi ock i den Ryska Kyrkan, hvartill ett rum uti Academibyggnaden var inrymdt. Jag kunde icke nog höra mig mätt på det förträffliga och harmoniskt Fängslande uti sången. Då de började gå omkring med hofven, snodde M. ut sin väg. Jag förblef der en tid efter honom. – Academien har 2 Borggårdar. Portiker gå omkring hela byggnaden. Det hela gaf föreställningen af ett slott i miniature, hvartill de olika arbetarne uti åtskilliga rummen bidrogo. Efter middagen kl.3. gick jag med Blylodh till Ursin. Före oss war ingen annan der. Småningom samlades dit den ena Viburgensen efter den andra. Ursin bad oss, då alla woro samlade, stiga in uti en kammare. Nu skulle det öfverläggas, huru mycket wi borde betala till Nationen. Wi woro ej länge in, då Ursin åter utkallade oss och förklarade att wi gratis blifvit till nationen intagne. Nu äro äfven således också wi medlemmar af en nation, hvilken Melart för sin talrikhets skuld, ej orätt betecknar med epithetet den stora. Wiburgiska nationen är werkeligen wid denna Academi den största. Nu börjades Disputationsacten. Ottelin responderade under Ursins praesidio. Det war ett nöje att höra honom wederlägga med lätthet och verkelig presence d'esprit de mest inwecklade invändningar. Här concederade man icke med sådan hatighet, som i Borgå. Det var orsaken, hvarföre deras strider här af ovanan förekomma mig ledsamma. Jag var till actens slut, då Ottelin gratulerade mig att hafva erhållit en con-

Sid. 762.

dition. Ursin bad oss i morgon komma för att låta inskrifva oss. – kl. var 12. slagen, innan jag somnade.

D. 25 uppsteg som vanligt kl. 8. – gick till Curatorn. Han inskref mig och gaf mig äfven del af en condition hos en Major Nohrström uti Wichtis. Den skulle vår terminerne blifva Academisk, men höstterminen äfvensom den öfriga tiden af året skulle jag vara på landet. – Jag hade straxt betänkan den vid att antaga förslaget, helst jag förut visste, att stället ej wore så särdeles godt. Jag lät det dock förblifva derwid tillsvidare. Majoren skall sjelf med första föret inkomma. – I dag var jag för första gången åhörare vid ett Akademiskt föredragande af en latinsk auctor. Prof. Wallenius neml. explicerade och förklarade Tacitus. Han las på 13 Kapitlet af 1^{sta} Boken: annalerne. Han hade talrika åhörare. Skada blott att han talte så sakta, att jag oaktadt spänd uppmärksamhet ej kunde fatta hälften af hvad han sade. För öfrigt tycktes hans sätt att läsa och förklara vara för vidlöftigt. Han utbredde sig mycket öfver Romerska historien och raisonnerade om saker, hvilkas förklaring ej gjorde Taciti anda och skrifter ljusare.

[I marginalen:] Nu sedan jag närmare inhämtat Prof. Wallenii läsmethod, wore det orättvist, att icke åtminstone till större delen återtaga mitt förra omdöme. Att icke han läser bra, kan icke nekas, men att han kunde läsa bättre, är lika onekligt. 1814.

På Ursins råd gick jag med Blylodh kl. 3 om eftermiddagen till Statsrådet Calonius för att äfven hos honom såsom Viborgska Nationens Inspector låta anteckna oss. Gubben sades ej stiga upp förr än 4. Vi gingo derföre emedlertid till Lagerblad och återkommo kl. 4. Gubben gjorde sig noga underrättad om våra och våra föräldrars vilkor och omständigheter och sedan han infört oss, uppmanade han oss till flit och beskedlighet. – Ottelin war hos oss hela aftonen. Sant är att han verkligen besitter en mängd kunskaper, mera sällsynta för hans ålder,

Sid. 763.

men har också en anstrykning af egenkärlek förenad med böjelse att tadla andra. Med en bitterhet som gränsade till sanning utfor han emot Borgå Gymnasium och beskaffenheten af Läroöfningarne derstädes. Werkeligen måste hans omdömen blifva hvarje förnuftigt tänkandes, då man besinnar det förfall, hvaruti detta förut mera ryktbara Lärosäte nu iråkat. Tag bort Prof. Alopaeus och hela den Gymnastiska underwisningen är ej mer, än hvad man i skolor och hos någorlunda skicklig privat informator kan inhämta. Historien, som i f.d. Domprosten Alopaeus hade en värdig Lärare, läres nu tillika med Moralen af Lect. Forsius. En paragraf uti Schröckles Historia uppläses af någon Gymnasist. En annan svarar ur boken på de obetydliga och få frågor, som efter densamma göras och sen får en annan uppläsa det följande stycket. Lect. Cleve bjuder till att på en grann Svenska öfverföra Pauli epistlar. Under det som han svettas med en med modersmålet enligare öfversättning, prata discentes med hvarandra eller ock om tillfället är tjenligt, läsa en roman. Blir man tillsagd att explicera följande vers, griper man till sin grannes impurum, om man ej sjelf är försedd med något sådant, hvilket dock vanligen plägar vara ett necessarium uti en Gymnasists Bibliothek. Man är nöjd att hafva i ordets egentligaste mening öfversatt (Superponere heter det i företalet till impurum) hvarje ord. Den omsorgen att få en någorlunda städad Svenska, lämnar man åt Läraren sjelf och återtager den afbrutna Conversationen eller Romanen. Väntar man tills en annan nämnes för att explicera det följande, är man så mycket större politicus och kan tryggare återtaga

Sid. 764.

den första sysselsättningen. Den gamle Orthodoxske pedantiske Borgström läser år från år öfver sina öfver Benzeli repetitio förfärdigade Theologiska frågor och svar och tyckes icke en gång känna hvad de nyare mena och säga om det eller det. Åtminstone är han så förbehållsam, att man högst sällan hör något dylikt. Gubben är ganska nöjd, om man, då frågor, hvilken man uträknar, ifrån de föregående hinner till en, begagnat sig af tiden och beredt sig derpå. Mycket klokt handlar man om man också läser öfver den frågan, som går näst före den, hvilken man egentligen borde

få, för att hjälpa en stapplande granne på benen igen, eller brillera på hans bekostnad. Lect. Molin skulle läsa bra, om han ej benade så mycket vid explication, hvilket gör läsningen tråkig och besvärlig för discentes, utan att ändå åstadkomma den nytta, som Läraren dermed åsyftar. Prof. Alopaeus och hans underwisning är någonting högst fullkomligt. Han förstår att göra hvarje sak, som han föreställer, begriplig också för den dummaste. Den som ej är känslolös för all skam och sin Lärares missnöje, måste följa med. Dumhet vidlådade mig, då jag först blef en elev till honom i Matematiken, icke kanhända så mycket ett fel af naturen, som mera af den, som undervisat mig uti grunderne till wettenskapen; men jag tillstår det, att innan jag skiljdes ifrån Gymnasium war det intet, som jag icke på det klaraste insåg, då jag blott sjelf förenade flit och uppmärksamhet med hans underwisning. – Satt upp till kl. inemot 1.

Sid. 765.

Litterairiska anteckningar.

Öfversigt af Tysklands Literatur för år 1812. (Utur Allm. Journal för 1813. N° 102) Se pag. 594.

Historien och dess hjelpvetenskaper. Älskaren af det historiska studium skall otvifvelaktigt först fästa sin uppmärksamhet vid fortsättningen af "Johannes von Müllers sämtliche Werke." 4 Band hafva utkommit under förledne år. Consistorial-Rådet Wachler, har utgifvit, "Geschichte der Historischen Forschung und Kunst seit der Wiederherstellung der Kultur in Europa, (1:r B. 383.) ett arbete, som röjer en kritisk blick, förenad med beläsenhet.

[I marginalen:] Utgör 5:te afd. af det stora verket, benämndt Geschichte der Künste und Wissenschaften seit der Wiederherstellung derselben bis an das Ende des 18:ten Jahrh. von einer Gesellsch. gelehrter Männer.

Den utkomna första afdelningen af "Heerens Ideen über die Politik und den Handel der Griechen" är i sitt slag ett högst berömvärdt arbete. Förf. utreder på ett tillfredställande sätt huru Grekernes politiska dygder voro frukter af deras religiösa kultur och att deras national-anda var bildad genom deras offentliga uppfostran. För djup lärdom, sund kritik och sann forskning, mer än för stil och afhandlingssätt utmärker sig andra delen af Niebuhrs Romerska Historia. En ny upplaga är utkommen af Herders Ideen med inledning af Lude. Brand har utgifvit en Weltgeschichte i 8 band, och Baur har slutat sin Revolutionshistoria. F.d. Prof. Dippolds i Danzig, "Skizzen der Allgemeine Geschichte" utgörande föreläsningar dem han vintren 1811 höll i Danzig för ett talrikt publikum, är en för bildade läsare högst viktig bok. Med djup

Sid. 766.

kännedom af Orientens och Occidentens hjälpredor, och med lika mycket bemödande som Gibbon fordom använde, har Fr. C. Schlosser författat sin historia om de vandaliska Kejsarne, ett förtjenstfullt arbete, men som likväl tyckes tillkännagifva, att auktor sannolikt utarbetat ett större verk om Romerska Kejsardömet i Orienten, och hvaraf detta troligen är en del.

[I marginalen:] Gesch. der bilderstürmenden Kaiser des oströmisch Reichs mit einer Uebersicht der Gesch. der frühern Regenten derselben. 659 s. 8.

Weisse har med 7:de delen till närvarande tid fortsatt sin Sachsiska historia. Utaf Dyks "Historisches Handbuch für die Jugend" Leipz., är 6 delen utkommen, som innehåller Napoleons fem första regeringsår.

[I marginalen:] 1:r Th. das Zeitalter des Napoleons des Großen, von Tilsiter bis zum Wiener Frieden. 240 s. 2:r Th. Die Jahre 1810 und 1811 237 s. 8.

Baron Serra, fransysk Minister i Dresden, har utgifvit "Commentarius de bello Sarmatico," i stil svarande mot Bonamici och Schultz von Ascherade. I Taciti och Sallustii anda och språk beskrifvas slagen vid Eylau och Friedland med deras påföljder ända till Freden i Tilsit. För den Militäriska historien finns ett arbete: "Wersuch der Geschichte des Salzzugs von 1809 an der Donau" af Frih. v. Valentini. Första delen af Venturinis "Geschichte der Spanisch-Portugisischen Thronumkehr" har lemnat pressen. Baron v. Völderndorf har med 4:de delen fortsatt Jominis "Kritische Geschichte der Feldzüge Friedrichs II verglichen mit denen des Kaisers Napoleon und des neuen Systems."

Ibland biographiska skrifter förtjena nämnas: "Schrökh's Leben, Karakter und Schriften" af Tzschirmer. "Thomas Münzers Leben" af

Sid. 767.

Baczko, "Leben berühmter Gelehrten die sich aus dem Staube emporgeschwungen" af Frantz. "Vittorino von Seltre aus dem 15:ten Jahrhundert." af Orelli, protestantisk predikant i Livorno; men främsta rummet bland alla intager visserligen fortsättningen af Göthes "Aus meinem Leben. Dichtung und Wahrheit."

Geographie, Statistik, Resebeskrifningar.

Zachs och v. Lindemans Journal: "Die Korrespondenz für Erd- und Himmelskunde" bibehåller sitt klassiska värde och förblifver i sitt slag den enda i Europa. Det förra kan äfven sägas om Die

geographischen Ethereräden” som utgifvas i Weimar. Genom den af Sachsiska Majoren Lehman efter författarens död först utkomna fullständiga Lärobok: "Anweisung zum richtigen Erkennen und genauen Abbilden der Erdoberfläche in ethnographischen Karten und Situationsplanen har otvifvelaktigt det topographiska studium mycket vunnit. På Geographiska Läroböcker är ingen brist: Hornmeyers "Eine Geographie von Europa" är värd uppmärksamhet. De 2 första utkomna häften beskrifva pyreneiska halfön efter landets belägenhet, bergssträckningar och strömdrag. Malte-Brun en lärd i Paris, har utgifvit ett stort geographiskt verk, hvars första del Zimmerman i Braunschweig öfversatt med titel "Malte-Brun Geschichte der Erdkunde von den ältesten bis auf die neuesten Zeiten.” Den tyska utgifvaren har ökat bokens värde genom nyttiga tillägg.

Sid. 768.

Till speciela Geographien och Statistiken hör Humboldts Geographie und Statistik von neu-Spanien hvaraf man fått en liten upplaga i 3 band med en skön karta öfver Mexico. Klassisk i sitt slag är Prof. v. Schwartners "Statistik des Königreichs Ungarn". Lärorik är Wedekinds Jahrbuch für das departement der Elbmündungen.” Rörande Staterna för Rhenförbundet har man fått Schorcks "Staats-und Adreßhandbuch der Staaten des Rheinischen Bundes auf das Jahr 1812 mit Kupfern und Tabellen" och Demcans "Statistik der Rheinbundsstaten"

[I marginalen:] 1^{sta} Bandet inneh. Baiern, Wittenberg, Sachsen och Westphalen 367 s. 8. Arbetet förtjenar all uppmärksamhet genom noggrannhet och rikedom på Materialier, 2. B. inneh Storhertigdömen, Hertigdömen, Furstendömen och Hertigdömet Warschau.

Konungarikena Bayern och Württemberg äro beskrifna i 13:e bandet af: "Neuesten Länder- und Völkerkunde" Weimar. I geologiskt och geographiskt afseende förtjena Stoffs "Gemälde physischer Beschaffenheit insbesondere der Gebirgs formationen von Thüringen" och Heines "Geologische Beschreibung des Thüringer Waldgebirges" ett utmärkt beröm. Den fordom så omtyckta Journalen London und Paris, nu förändrad till "Panorama von Paris und Wien," äger ännu talrika läsare. Ett Engelskt praktverk "The Microcosm of London" finnes i Baumgärtnerska Bokhandeln i Leipzig öfversatt under titel: "London mit Abbildungen herausgegeben." – Ett särdeles slag geographiska arbeten utgöra de läseböcker, som för bildade läsare sammandragas utur de bästa Resebeskrifningar. En mästare uti konsten att med kun-

Sid. 769.

skap och smak utarbета detta slags Geographiska Lektur förblifver Zimmermann i Braunschweig. Innevarande år har man fått ut af honom ej allenast 12:te årgångens 2:dra afdelning af hans med skäl så omtyckta "Taschenbuch der Reiche" utan äfven 4:de delen af det förnöjande och lärrika verket, "Die Erde und ihre Bewohner nach den neuesten Entdeckungen.”

N:o 103 af Allm. Journ. – En ung Fransysk Architekt, Hr. Mauduit, har återkommit från en 2 årig resa genom Ryssland, Krimm och Grekland. Han medför en noggrann plan af trakten kring floderne Simois och Scamander, och påstår sig till och med hafva upptäckt ruiner efter det gamla Trojas murar, hvaraf han lemnat en teckning.

D. 26 steg som vanligt sent upp. Gick kl. 10 till Magister Docens Nykopp för att höra åt hvilka Stipendier kunde vara lediga. Han visste det icke bestämdt; men rådde mig dock att söka och gaf mig flere goda råd så i afseende å min stipendieansökning, som ock i afseende å mina studier. Han rådde mig äfven att köpa Dahls Grekiska Grammatik. Jag satt hos honom närmare tvänne timmar och kom således att försumma prof. Wallenii timma. Prof. Hällströms föreläsningar bivistade jag första gången. De angingo Mechaniken, hvilken han nu efter Schulten började. Han läste väl tydligt, men för fort. – E.m. gick till Blylodh – var ej hemma – till Poppius; med Hirn till slutet af Tawastgatan. Sedan till honom, och derifrån till Tyska Språkmästaren Meyer, för att på Mag. Ny-

Sid. 770.

kopps inrådan tillhandla mig Dahls Grekiska Grammatik. Han visste ännu icke priset på den och bad oss derföre komma tillbaka om några dagar. Nu fingo wi tillika af honom höra att han tänker upprätta en stor Boklåda och förskrifva äfven Tyska, franska och Engelska böcker, och att man efter någon tid kan få köpa hos honom, hvad bok man någonsin behagar och för samma pris, som på tryckningsorten. Ändteligen skall man då också i Finland få läsa hvad man will, få köpa sig hvad man önskar och finner för godt.

D. 27 sofde länge efter en orolig sömn och liten pollution. – Skulle gå afhöra Pippings föreläsningar i Lärdoms historien; men då jag ej hade någon säker undervisning, i hvilket auditorium han läser, kom jag i ett auditorium och fann att man här läste öfver Naturrätten. Jag fann nu tillika, att jag oförmodadt blifvit en åhörare till Lagus. – Fort går det också för honom; men dock tydligt. – kl. emellan 11 och 12 förde jag och aflämnade till Rectors Canzliet min inlaga om stipendier. – Hos Mozelli hörde åt efter Schulténs Mekanik. Den fanns icke. – Sofde på eftermiddagen. I dag är det eljest den första dagen, då jag på lång tid läst något.

D. 28 oredig i hufvudet, då jag uppsteg. – i dag krabade jag också Wallenii timme. – På Boklådan frågade efter Charta öfver Tyskland, woro ännu icke utkomna.

Sid. 771.

Den 29 sofde till kl. 8, ehuru jag redan f.d. uti flera dagar ämnat börja att afhöra Avellan uti den allmänna historien – Jag afhörde i dag Wallenius för första gången i Wirgilius. Jag satt mig nu ytterst bak i de toma bänkarna och hörde bättre än förra gången. Han las i slutet af 1^{sta} boken uti Georgica. Nästa gång ids jag ej gå upp, innan han börjar på den andra boken, då jag oafbrutet will

afhöra honom. Jag wet ej om Hällström las i dag. Jag var ej upp, icke heller Melart. Också har jag ej lust att afhöra honom, då jag i alla fall icke är i stånd att få den boken, hvilken han följer, Schulténs Mechanik. Straxt på eftermiddagen fick jag ondt i hufvudet; Melart, som under min frånvaro, Prof. Wallenii timma, låtit laga eld, lär orsakat os i kammaren. – Mitt hufvud blef allt mer och mer sjukt. – Melarten kom hem och svor rysligt, såsom det är hans vana, att han war dödligt sjuk, lånte af mig 16 sk och gick till Caffé Jungfrun bredevid, tog sig ett glas Toddy, hvarpå han efter återkomsten, lade sig. Hos mig uppsteg en misstanka, att han någonstädes ådragit sig Venerisk smitta. Min tanka kunde af den grund wara sannolik, att han förtrott mig sina h-r historier och tillstått sig icke på nära 2 månader haft beblandelse med någon. Jag lade mig så aflägsset ifrån honom som möjligt och nu mognade hos mig det beslutet att vid lägligt tillfälle flytta ifrån mitt närwarande quarter. Alla de fördelar och bekvämligheter, som härflyta af det man bor ensamt, föreställde sig nu lifligt för mig. - Jag tänkte på Wahlbergs rum. Att nu flytta dit,

Sid. 772.

d.ä. bo med honom, skulle jag icke hafva någon vinst vid. Vid det bytet torde jag ingenting komma att vinna; men om han antager Mag. Nykopps förslag till en kallelse uti Idensalmi och således skiljer sig härifrån Åbo till Julen, skall jag bjuda till att få hans rum och flytta dit. Det blir wäl dubbelt dyrare kanske; men så bor jag ock tryggad, i anseende till min frihet, tryggad i anseende å min hälsa för främmande inflytelse. Under dessa planer slog kl. 11. innan jag insomnade.

D.30 uppstodo wi bägge sunde och friske. Farhågan för smitta genom M. hade nu förlorat sig; icke dess mindre vill jag vidare besinna mig på verkställandet af de i går aftons fattade planer. – afhörde för första gången Pippings föreläsningar i Lärdomshistorien. Han talte i dag om is[yinner]het Roms Bibliotheker och undervisningsanstalter i Caesars och Augusti tider. För öfrigt hade han blott 6 åhörare. Man las nog högt för att kunna höras och nog långsamt och tydligt för att kunna förstås. – las hela den öfriga dagen dels uti Dahls Grekiska, dels uti Ficks Engelska Grammatika; med hvilka böcker jag i dessa dagar påhållit. Straxt på eftermiddagen var jag hos Blylodh och om aftonen kom Gabr. Alopaeus till mig och fick mig ut att spatsera med sig. Lethin sällade sig till oss, och såsom han hade ärende till en Åberg, gingo wi dit. Han kände mig ändteligen ännu. – hos Alopaeus.

D.31 uppsteg kl ½ till 9. tämligen confus: – om aftonen förde Melart mig till Caffé Jungfrun här bredvid och bestod 2 kopp. thé – hos Poppius.

Sid. 773.

November

Den första kom jag ändteligen upp i god tid nog för att hinna gå och af höra prof. Avellan i den allmänna historien. Han slutade den Egyptiska historien med Cleopatras död, med hvars historia han i dag uppehöll sig. Hans svåra, tröga och stammande föreställningssätt gjorde på mig ett så mycket mera obehagligt intryck, som man icke är van att härstädes höra sådant och som äfven f.d. Domprostens i Borgå lifliga, behagliga och lätta undervisningsmethod ännu återkallades i mitt

minne. Han hade i dag 7 åhörare, så att det tycktes, som historien här vid Academien icke skulle finna dyrkare att dömma af de publika föreläsningarna. Kanske ligger ock felet dertill uti dessa föreställningssätt. Så mycket det ock för mig är svårt att vänja mig dervid, skall jag fortfara att vara hans åhörare, så mycket mer som han nästa gång d. ä. i morgon börjar med Pheniciernes historia. Straxt efter prof. Wallenii timma gick jag till Lect. Meyer och köpte af honom Dahls Grekiska Språklära, Dens's Chrestomathia Graeca och Tranér's öfversättning af första Rhapsodien utaf Homers Iliad. Tillika såg jag på hans Commissions böcker, hvaribland en hel hop af nyare Tyska poetiska verk. – Jag hade stor möda wid att

Sid. 774.

hålla mig ifrån att köpa något af de sköna werken, som i sköna tryck och typographisk pragt så fördelaktigt presenterade sig för ögat. – förde till Poppius ett exemplar af de samma böcker som jag köpte åt mig sjelf. – e.m. följde Melarten till Sawenius, såg på hans vackra boksamling – vakade länge – i dag bivistade jag icke mera Hällströms Lection och tänker nu upphöra att läsa för honom.

D. 2^{dra} förde till Bokbindaren Cornelius Nepos, Eutropius senex, Fischers och Le Waillants resor för att inbindas. – Skref till Blomqvist och förde brefvet till Meinander för att med en Lauraeus ifrån Borgå afskickas. – ledsamt – overksam – gick ut och spatserade i skymningen – sökte Poppius, han war icke hemma, samma sak med Wiksten – en häftig disput med Melart om formen af ordet juotettihin i finska språket.

D. 3^{dje} till Prof Wallenius för att anmäla mig till privat Collegium i Rhetoriken. Han war ej hemma. – straxt efter middagsmåltiden åter en häftig disput om nyttan af historien i jemförelse med Chemien. I går aftons hade jag orätt; men i dag tror jag mig hafva rätt, då jag menar att utan historia skulle icke Chemien existera och att hvar och en som vill grundeliga studera Chemien, måste också studera dess historia. Eljest har man i dessa tider ej så egenteligen behof deraf, då andra redan före oss samlat äldre tiders rön och deraf sammanfattat ett helt. Våra disputer hafwa vanligen eljest icke varit så alfwarsamma i början. De hafva uppstått af lätta inkast, som man gjort hvarandra – Men det måste hos mig

Sid. 775.

wara äregirighet eller fåfänga rättare sagdt, att icke willja gifva efter och ofta emot min öfvertygelse fortfara att villja göra inkast. Jag sluter deraf till fåfänga, att jag icke kan dölja min glädje, då jag lyckas få wederparten i trångmål och tvärtom intages af ängslan, då jag sjelf råkar i fara att öfwerwäldigas. Ofta önskar jag ock att hafva en skicklighet att kunna fromt betrakta en sak ifrån flere sidor. Bäst torde dock wara, om jag kunde aflägsna ifrån mig den fåfänga, som jag märker wara rådande i alla mina handlingar. – i skymningen gick ut, sökte Wiksten och Wahlberg. De woro ej hemma. Hos Blylodh.

D. 4de straxt efter kl. 9 hos prof. Wallenius. Han frågade mig hvad jag heter, af hvad nation jag är, huru länge jag varit Student och hvad jag wille. Jag svarade på alla dessa frågor och sade mig

anhålla om att få deltaga uti hans privata Collegium i Rhetoriken. Han sade då åt mig: Hvarföre kom icke Herrn i går? – Jag sade att jag sökt honom; men trott honom icke wara hemma, då nycklarne woro ur dörrarne. I dag var det också ingen nyckel; men jag träffade folk, som underrättade mig att han war hem och att jag borde gå in i salen. Han gaf tillstånd till det hvad jag begärte. – Hirn här – Jag krabade i dag Gubben Wallenii timme af skäl, som jag förut anført. – till Boklådan efter Dagsbladet. – i skymningen gick till Poppius, som förde mig till Henr. Masalin, af hvilken jag lånte Angelins Encyclopedie, emedan Nykopp is[yenner]het sade mig att Naturhistorien torde der vara widlöftigare afhandlad än i Regnérs Begrepp. Mas. hade endast första delen, uti hvilken Nat. hist. icke egenteligen ännu förekommer. Jag tog den dock,

Sid. 776.

bläddrade uti den efter hemkomsten, om jag tilläfventyrs kunde draga nytta af den; men fann tyvärr motsatsen, icke derföre, som skulle jag kunna förut allt hvad der står, utan snarare och just för det, att också det korta, som förekommer i afseende å de flesta vetenskaper, är högst ofullständigt, definitionerna merändels obestämda. – Ändteligen skrämde mig Geographien, som i jemförelse med det förra är för vidlöftigt afhandladt, så genast bortlade boken med föresats, att icke så snart återtaga den. – Så mycket stipendierna skulle gagna mig, i fall det lyckades mig att vinna, så odräglig förefaller mig denna tiden, då jag bör bereda mig att förestå den dertill nödiga examen. Ju mera jag tvingas att förskaffa mig en encyclopedistisk öfversigt af det hela, dess mindre har jag lust dertill och villrådigheten om hvad jag först skall börja med, då allt skall kunnas, kan tänka, gör att jag ej kommer mig till något. Hade jag ej varit uti denna ställning, utan fått följa min egen böjelse i valet af lecture, hade jag sannerligen åstadkommit mera nytta denna termin, än jag nu kanske kommer att göra. – Och om den malheuren än skulle hända, att jag med skammen skulle nödgas afstå det sökta understödet, o hvad hade jag då! Endast om jag winner kan mitt encyclopedesteri blifva mig till nytta, då jag uppmuntrad af framgången sedan kan så mycket friare följa min böjelse i afseende å studier.

D. 5 steg det emellan mig och Melart varande missnöjet ännu högre. Han förekastade mig nemligea att jag endast af politiska skäl afhörde Avellan, då jag ej ville försumma dennes timme, under

Sid. 777.

hvilken vår frukost blef färdig. Om också saken så förhölle sig, hvilket jag kan försäkra icke var det nu med mig, så kan en sådan politik icke tadlas, då jag har nog äregirighet att anse för wanhedrande den framgång jag kunde hafva af beräkning uppå personliga förhållanden. Wissierligen wore också det en ära att blifva Magister; men icke ville jag äga den på hederns bekostnad. Och om jag wore nog nedrig att igenom blotta smygvägar söka bilda min lycka, hvarföre skulle jag då afhöra endast Avellan uti en vettenskap som jag omtycker, skulle jag icke då hellre söka ställa mig in hos de mäktigare. Och för öfrigt är det ej nu för tiden kanske nog att blott ifrån den vettenskapliga sidan vara känd; man bör ock utom Academien kunna personligen inställa

sig, för att vara försäkrad om en fullkomlig grace. – rakade mig – afhörde Wallenius – Han slutade första boken af Virgilii Georgica. – började genomgå Luciani Dialogi mortuorum. – gick i skymningen till C. Masalin för att få andra delen af Encyclopedin. Han var ej hemma. Spatserade litet med Henr. Masalin – gick sedan hem. – Alopaeus kom dit. Jag följde honom sedan hem och lånte af hans bror Ernesti Initia doctrinae solidioris och anteckningar i Naturalhistorien. Nordensköld war der ock, känd för en djupsinnig Mathematicus och äfven Philosoph. [I marginalen: älskare af dessa wettenskaper torde vara det rätta uttrycket.] war i min tid Gymnasist uti Borgå, – satt uppe länge.

D. 6. te flere förtretligheter genom Mel. som 2:ne gånger, då han gick ut, tog nyckeln med sig, så att, då jag kom hem, slapp jag ej hem – I dag gaf Statsrådet Calonius åt sin nation ett kalas. Jag gick ej dit, emedan man skulle wara klädd uti skor, strumpor samt wärja, hvilket allt jag icke äger och is jag ej göra mig mödan att springa och låna,

Sid. 778.

så mycket mer som jag också af hela kalaset icke kan hafva mer nytta än att jag skulle blifva upplifwad af winet och kanske begå – sottiser. Dessutom är jag också Novitius och har icke honorerat åt Statsrådet, ehuru jag är nog derom försäkrad att ingen just skulle räkna derpå. – hos Mozelli lånte Catalogen på de utländska böcker, som få lånas derifrån. Tillika köpte jag Heidingers Franska Grammatica omarbetad af Åkerman – sökte C. Masalin; men träffade honom icke – spatserte, tänkte gå till Jungfrun bredewid, der man får allehanda dricksvaror, hvarföre hon ock kallas Caffé Jungfrun och taga mig par koppar thé; men alltid voro der drickande och då ville jag ej gå – förde till Bokbindaren min Franska Grammatica att inbindas och fick de andra böckerna färdiga – Melart kom hem tämligen modig af winet.

D. 7 gick jag kl. 8 till Ursin, emedan han genom Melarten i går kallat mig; men jag träffade honom icke mera hemma. Jag war en stund i Krogii kammare – icke i kyrkan – sökte Ursin åter straxt efter middagen; men träffade honom icke nu heller – Nystén här. Hela eftermiddagen las uti Lucianus. Om aftonen kom Nystén hit och fick mig med sig till Blylodh, som dock icke war hemma. – Wi sutto då en stund hos Lundell, som bor i kammaren näst intill Blylodhs. Somnade ej förrän kl. 12. – liten pollution.

D. 8. uppsteg, då jag ifrån Ursin fick en liten biljett att komma dit till honom. – Jag gick dit och han wille nu hafva mitt svar, om jag wille emottaga den sidstnämnda conditionen. Wilkoren woro nu såwida

Sid. 779.

ändrade, att jag finge hafwa gossarne in med mig under båda terminerna; men borde då mellantiden wistas på landet. Resutatet blef, att jag skulle gå först till prof. Bonsdorff och höra åt, hurudan Condition han skulle hafva för min räkning nästa termin. Jag gick dit och nu sade han sig genast hafva en för mig hos en Sjökapten Dammert. Lönen skulle blifva 50 Rd. om året med fri kost och uppässning derjemte. Han sade att mången velat hafva den conditionen; men att han welat enligt sitt löfte först göra mig underrättad derom, och att han redan på Statsrådet Calonii calas trott sig få tala med mig derom. Jag sade att också jag just nu kommit för att råfråga honom, då jag hade den andra conditionen till buds genom Ursin i Wichtis hos Nohrström. Han sade sig nästan hellre tillstyrka mig att emottaga den sednare, neml. hos Nohrströms. – Han frågade mig ock, om jag inlagt om Stipendium och då han hörde, att jag gjort det, försäkrade han mig att jag skulle få af desamma. Herr Sjögren är här redan ifrån sitt första inträde fördelaktigt känd, sade han, jag har också talt med prof. Fattenborg, som derom försäkrat mig och lofvat, hvad Stipendierne angå, sitt biträde till erhållande af desamma. Straxt som jag kom hem derifrån, erhöj jag af Ursin en billett, uti hvilken han säger att han i ögnablicket förut erhållit ett bref ifrån Major Nohrström uti hvilket han låfvar 100 RD. Riksgälds och fritt under terminerna. Jag låfvar komma till honom i morgon bittida. Jag kan icke mera tweka att antaga denna condition. Sant är det att jag för bibliothekernes skuld har en predilection

Sid. 780.

för stads conditioner; men då man försäkrat mig, att man så sällan finner något dugligt ställe här i staden, och att det också å hälsans vägnar är bättre att njuta landluft emellan åt, så skall jag taga emot densamma. Äfven den Condition hos Kapt. Dammert, som jag skulle få genom Prof. Bonsdorff, måste ej wara bland de bästa, då den nyligen blifvit ledig genom en Costiander, som i förtiden derifrån skiljt sig, och hvad är också lönen emot den andra. Vinner jag Stipendium till, så har jag circa 200 RD årligen. Då jag dessutom ej behöfver sörga för uppehälle, så hafver jag deraf tillräckligen att kläda mig med det öfriga skall då kunna öka mitt Bibliothek med genom sköna arbeten. Jag föreställer mig redan i inbildningen, huru Funkes och Lippolds Naturalhistoria och andra äldre och nyare tidens mästerwerk skola i sköna band pråla på min hylla. – Hvarken Avellan eller Wallenius läste i dag - Förde tillbaka Mozellis Bok Catalog – Kl. 5 gick till privat Collegium i Rhetoriken, hos prof. Wallenius, som i dag började det. Han raisonnerade om Aesthetiken i allmänhet och om det sköna; men las ännu ej något efter någon bok. Baumgarten war det som först nyttjade namnet Aesthetik. Efter Collegium gick jag till Henr. Masalin under starkt regn och trodde mig få honom med mig till Ottelin. Han kom icke dit, utan visade mig endast. Ottelin var ej hemma. – Satt upp till kl. 11.

D. 9de litet ondt i hufvudet, då jag uppsteg. – kl. 8 gick jag till Ursin och gaf tillkänna, det jag wille emottaga Nohrströmska Conditioner. -

Efter

Sid. 781.

Prof. Avellans timma gick jag till prof. Joh. Bonsdorff och vägrade den af honom anbudna. Derpå gick jag till Hirn och åt der frukost, följde sedermera med honom till Academien och efter timmen till Boklådan. Det war artigt att se huru publiquen fikade efter att få bladet för dagen, uppå hvilken det står om den segern som de allierade tillkämpat sig vid Leipzig och hvarom man redan talt sedan några dagar uti staden. Jag tog också samma blad och subscriberade tillika på den öfwersättningen af Eichorns Geschichte der drey letzten Jahrhunderte uti 6 delar, som en Ekmark uti Strengnäs tänker utgifva. – I skymningen sökte Wikstén, var ej hemma – icke heller Molander – fortsatte läsningen i Lucianus tills öfver 12.

D. 10te på eftermiddagen kom en student Blom till mig och sade att prof. Joh. Bonsdorff kallat mig till sig med det första. Jag kom icke att fråga, när detta skedt, gick derfore till Prof. Bonsdorff. Han frågade mig ändteligen, hvad jag wille hafva, och då jag sade att jag genom Blom blifwit ditkallad, insågs nu att det varit missförstånd. Han hade redan i sist bedt Blom säga till mig att komma till sig, då han wille erbjuda mig conditionen hos Dammert, men Blommen hade ända hittills sölat dermed och jag hade af omständigheterna blifwit tvungen att gå dit förut. – hos Nystén – Hirn – Ottelin. – Wid hemkomsten war det så när att jag icke skulle blifwit förförd af sinnligheten att synda. – vakade till öfver kl. 12. -

D. 11te började prof. Wallenius med 2 Boken af Georgica – studenten bredvid mig. – mycket regnigt – efter middagen gick jag till Magister Nykopp, fick af honom på Ottelins anvisning begära ett samman-

Sid. 782.

drag af Natural Historien. Han gaf mig; men det var ej något sammandrag, utan riktiga föreläsningar uti Natural-historien. Tillika gaf han mig Hoffbergs Botanik – Prof. Wallenius hade i dag sin andra timma uti Rhetoriken. – Vakade till kl. 11.

D. 12te hade på Postcontoret bref ifrån Blomqvist i Borgå, hvaruti en mening, hvilken jag högt uppläs gaf anledning till en disput, som fördes uti 2 timmar efter middagen. – om aftonen satt upp till kl. 12; men fick ingen sömn förrän kl. ½ till 4, hvaraf om morgonen d. 13de, just innan jag vaknade en stark pollution. – Poppius här - på Boklådan tog bladet för dagen, ändteligen en fullständig rapport öfver slaget vid Leipzig, som kanske för alltid nedsatt den förut ööfvervinnerlige Napoleons krigsära. – I skymningen gick efter löfte till Poppius och derifrån med honom till Henr. Masalin för att med Charta läsa rapporten på bladet för i dag. Han hade ingen duglig – lade mig kl. 11.

D. 14de war jag icke utom dörren. Hela dagen arbetade jag på Lucianus, hvilken ändteligen börjar lida åt slutet. Så trög jag förut warit att läsa något, så mycket mera tvingar mig nu dertill min ambition, då tiden nalkas allt mer och mer, då jag skall lägga de förwärfwade skatterna i dagen. Mätte jag ännu hafva tvänne veckor till att bereda mig. Den ändå ovissa tiden skall förmå mig att väl använda den. – Molander eftermiddagen här, fick Melarten med sig för att spela, wille äfven

hafva mig. Jag blef naturligtwis hemma och fortsatte träget min läsning tills kl. slog 11, då jag lade mig.

Sid. 783.

Melarten förblef bort öfver natten.

D. 15de vakade jag äfven till kl. öfver 10.

D. 16de disputerade åter med Melarten straxt efter middagen i anledning af Phosphoristernes nya Svenska ord, is[yinner]het skönandar, såsom svarande emot fransosernes bel-esprit. Jag försökte att genomdrifva mitt försvar deraf och lyckades ock till en del. Egenteligen, jag måste tillstå det, var det jag, som i dag orsakade disputen, emedan jag, då Melarten las tidningen för dagen och uti Notifikationerne på densamma Rubricerade några uttryck, såsom löjliga och opassliga, åtog mig deras förswar, utan att jag egenteligen hade dermed alfvare. Slutligen stannade hela vår disput tvärt af och wi blefvo små stötta på hvarandra. Snart försonades wi dock och pratade helt förtroligt med hvarandra, hvartill postillonen ej litet bidrog, som kom och lämnade underrättelse att Melarten hade på posten ett recommenderadt bref; ergo penningar; Brevet är han icke så angelägen om. – Poppius kom, just då jag var i begrepp att gå ut och höra åt, hos hvilken Skomakare jag borde beställa mig ett par stöflar. Han gaf anvisning på en, som tillika är ålderman, och hos hvilken han sade, att hans discipel ej för länge sedan fått ett par stöflar med galochier för 15 Rd 24 sk och att han då sagt, att priset wore detsamma för större eller mindre; emedan det var samma arbete. Jag gick nu dit med Poppius. Gubben war sjelf sjuk. Jag sade att jag behöfde mig ett par stöflar. Han frågade mig hvad jag hette och om jag länge varit i staden. Poppius försäkrade mig sedermera att det för honom war wigtiga frågor, is[yinner]het den sednare och att han derefter rättat sitt pris, då han såg dessutom hvilken höflig man han hade för sig. Jag var också så oförsigtig, att jag ej

Sid. 784.

först gjorde mig underrättad, om huru mycket han tager för ett par stöflar med galochier. Jag lät först taga mått utaf mig visst icke som ville jag genom det sättet att handla injaga en aning om liberalité och rikedom; (min böjelse att annorlunda använda penningen öfvervinner i det afseendet min fåfänga.) utan emedan jag säkert trodde, att han ej skulle taga af mig mer än af andra. Jag frågade derpå hvad stöflarne skulle komma att kosta? Svar: Malles med galochier kommer det an på 20 Rd. Hvad skulle jag säga? Poppius sade att han ej tagit mer än 15½ för ej många dagar sedan. Han hade svårt att komma ihåg det. Då saken ändtligen blef utredd, förebar han, att mina fötter woro större. Jag bad att han åtmistone wille göra dem väl, att jag kunde smicka mig med det hoppet såsom palliatim för mitt bekymmer öfver mina felslagna uträkningar. Han låfte det och dessutom att hafva dem färdiga nästa Lördag. Få se huruvida han i den punkten är redlig. Poppius förebrådde mig vänligt, att jag wid ett så högt pris ändå låtit honom göra dem, och att jag öfverhufvud varit för sann så väl i mitt wäsande som språk. Jag fann det sjelf på egendomens bekostnad tycka och det kunde vara mig undervisande. – Jag får nu låna penningar till hemresan i

Jul, hvilket jag med ett enda weto hade kunnat undvika. – Jag gick sedan med Poppius till andra sidan af ån, i afsigt att höra åt om rum för honom. Jag erinrade mig slutligen, då wi ej visste, hvart vi skulle wända oss, att jag hört talas om ett ledigt rum åt en annan sida af staden. Wi gingo till Nysten, som jag visste vara deraf kännare. Sedan jag der ätit mellanmål,

Sid. 785.

kom han och beledsagade oss till nämnda stället, och efter många underhandlingar hade jag det nöjet att se mig hafva bidragit till att skaffa min vän ett rum hos ett, som det tycktes, ärligt folk. Poppius följde mig sedan hem, der vi under glada samtal firade brasan – Emedlertid är nu kl. redan 8, då jag skrifver detta, och har jag ännu icke användt någon timma på Lucianus, så att mina uträkningar att i morgon få den slutad, lära äfven hafva slagit felt. – Jag glömde att adnotera, det jag med Alopaeus, i morgons var hos Gummerus, som tracterade oss hvardera med ett glas vin. Man glömmer så snart sina njutningar. Ett glas vin, som man dricker utan att betala, förgätes i det samma, då de 4½ Rd, som jag får betala för stöflarne mer än jag förmodade, icke förlora sig ur minnet, så länge nånsin stöflarne räcka och kanske ännu längre, och jag beställer nya hos samme Skomakare. – Om aftonen las jag litet i Lucianus – kl. var närmare 1, då jag insomnade.

D. 17de då jag ännu efter vanligheten kl. 8 låg på sängen, kom Ursin hit och bad mig kl. 9 komma till sig för att träffa Major Nohrström, min tillkommande patron, som nu wore i staden. Jag gick dit precis kl. 9; men han war ännu ej der. En annan Herre kom dit. Jag wäntade der länge och war emedlertid högst ledsen deröfver att min timma skulle gå förlorad. Wi tänkte redan samteligen gå till honom, då han ändteligen ankom. – Kl. 10 förde oss Ursin till Kainberg uppå Academien, der han arbetade på sina bägge taflor, om hvilka jag ej vågar yttra mig något. Äfven förde han oss till Solennitetssalen, der jag ännu ej varit förut. Den blir mycket wacker. Wi woro också uti några andra rum, der Ryssar arbetade. Ändteligen fick jag också för första gången se Anatomie salen.

Sid. 786.

En olidelig stank mötte oss straxt vid ingången. Der woro trenne herrar sysselsatte med anatomisering. Wi trefvos icke länge der. Ursin frågade mig leende, hvad jag tyckte om saken? Wi gingo nu allesammans till Ursin och togo oss en sup med droppar uti. Äfven jag tog den utan betänkande. – Sedan var jag ännu en tid hos Ursin, tills han med sina främmande gick ut i staden – i skymningen gick jag till Wiksten, der jag satt en god tid och pratade. – Sedan las jag till ½ till 12, då jag lade mig. I allmänhet har jag under dessa dagar mindre kommit mig att läsa.

D. 18de började. Få allt mer och mer ledsamt under Wallenii timma. Jag vet icke huru det kommer till att jag lika ogera är närvarande hans timma, som Lector Cleves i Borgå. Kanske kommer det sig ock deraf att man intet rätt hör Gubben, då han talar så sakta. – Alopaeus här – e.m. förde hem Masalins Encyclopedie och tog af honom deremot; Större Sammandrag af alla Vetenskaper, af ett uppfostrings sällskap. 1^{sta} delen. – Ifrån honom gick jag till Ottelin, med hvilken jag följde till prof. Wallenii Collegium i Rhetoriken. – Ändteligen har jag Lucianus till slut. – satt upp till kl. 10. -

D. 19de krabade Wallenii timma – Melarten var buden till middags till Nordensvans, der han conditionerar; men fick sig icke kläder. Han fick mig till Savenius, som bor i samma gård, för att säga det han vore sjuk. Följden 2 koppar Caffé hos Jungfrun näst intill – Jag derefter hos Björkström, som bor der – mera munter – har ej stort ids läsa. – Alopæus här om aftonen – satt upp till kl. 11, då jag lade mig.

D. 20de fick mina stöflar och prutade till 19 Rd. – hos Björkström – hos en Ignatius – lånte Pippings föreläsningar för förra onsdagen, då jag absenterade.

Sid. 787.

D. 21^{sta} absenterade kyrkan, spatserade omkring i Academi portikerna. – Ondt i hufvudet – Alopæus här – under Gudstjensten aflossades Canoner och i kyrkan söngs Tedeum, sades det i anledning af segren wid Leipzig – aftonen illumination och fri bal. Jag var först ensam ut och spatserade för att se den folkmängd, som öfverallt hvimlade på gatorna. Sedan var jag å nyo med Henric Masalin och Poppius, med hvilken sednare jag, då Masalin skiljdes ifrån oss, ännu wandrade gata upp och gata ner ända till kl. 9. – I dag har jag icke läst en enda rad; men haft i det stället en motion ända till trötthet. – Kl. var 10 slagen, då jag lade mig.

D. 22^{dra} var kl. redan half till 9, då jag steg upp. Jag skyndade mig ännu till Academien. Då jag kom till Auditorium, var der ingen. Jag ämnade redan gå min väg, då Prof. Avellan först kom. Han visste ej, om han skulle läsa eller ej. Slutligen resolverade han sig till det sednare och gick sin väg. Han frågade mig, hvad jag hette och hvarifrån jag är hemma. – Efter prof. Wallenii timme var jag hos Caren och såg på hans böcker. – om aftonen gjorde försök på dottren i gården; men fick afslag. Jag lät också straxt blifva derwid. Slog wad med Melart om författaren till Les Saisons, hvilken han påstod vara St. Lambert. Han wann också. I Recueil des Morceaux interessant &c par Moberg finnas nämligen stycken af samma poëm och dem hade han förut läst. – vakade till kl. 11, då jag lade mig. – Jag hade en högst orolig sömn och derunder en stark pollution.

D. 23^{dje} skref med Hirn till Borgå med posten – Cursorn war under Wallenii timme hos mig med ordres om tiden för tentamen.

Sid. 788.

Det war för mig en ej alldeles välkommen nyhet – allt skall nu ske på en gång. Gabriel Bonsdorff tenterar först i Thorsdag kl. 3 e.m. uti Naturalhistorien, som jag nu först ämnat börja titta uppå. i fredag kl. 10 f.m. tenterar Avellan. För honom har jag ännu icke berett mig i Logiken. Samma dag e.m. kl. 3 tenterar Jac. Bonsdorff. Hans scienser känner jag icke heller ännu. I Lördag kl. 9 f.m. tenterar Fattenborg. Den enda för hvilken jag berett mig på Lucianus. 2:ne medsökande har jag endast, en Roos och en Nestén, bägge Borealer. Det är nästan så mycket wärre. – För att bereda mig i Naturalhistorien köpte jag ifrån Boklådan: Grunderne till Lärnan om Djur och Växter. Stockh. 1813. Gadelius, 54 s. 8°. för 18 s. Tillika köpte jag Chartan öfver Norra Tyskland af sednare upplagan för 1 Rd. 16 s. I Stockholm kostar den 1 Rd. Hvilken skamlös vinst prässar icke således

Frenckell! Med skäl klagas öfver hans obillighet, och med skäl väntar man på en snar och lycklig utgång af Språkmästaren Meyers företag att här anlägga Boklåda. – i skymningen gick jag till Poppius och lånte af honom Brookmans Svenska Språklära. – Tillika var han så god och lånte mig till nästa termin 15 Rubel. – Återkommen hem skulle jag börja läsa öfver Naturalhistorien; men

Sid. 789.

råkade i Disput med Melarten, angående själen. Han prålade med theologiska satser, hvilka han törhända vid Academien insupit, och tycktes verkligen hafva alfvare att förswara dem. Skada att han hade en så svag motståndare som jag. Slutligen blefvo vi dock å ömse sidor heta och gingo till bisaker, tadlande hvarannan för ett och annat. Emedlertid hade aftonen för mig fruktlöst aflupit. Kl. war redan 11, då jag började läsa. Jag fortfor dock dermed till 1, då jag lade mig. Jag somnade dock ej förrän kl. 2.

D. 24de las öfrigt Naturalhistorien och satt upp om aftonen till den ändan till kl. 1. -

D. 25te absenterade Wallenii timme och fortsatte läsningen. Ändteligen slog timmen, då jag måste gå. Jag hade nu inpräglad i mitt minne alla Classificationer och till större delen Species till och med af alla organiska kroppar, äfvensom något, hvad de oorganiska beträffar. Physiken och Chemien hann jag deremot mindre genomgå. Jag tyckte mig finna på Gubben Bonsdorff, att jag af hans Bror war hos honom recommenderad

[I marginalen:] Kanske var det blott en inbildning, emedan jag gerna nog trodde på Prof. Ph. Bonsdorffs ord. 1814.

Hvad examen beträffar, så war ingendera af oss just karlar uti den. Jag svarade ofta ganska dumt. Det kom också deraf, att han kom först fram med Physik och Chemi. Alltsammans war förbi efter en timme, då han förklarade att han fann sig någorlunda belåten med våra framsteg och ville å sin sida befordra våra önsknningar. – Classificationerne behöfde jag alldeles icke – började läsa Logik och historie – absen-

Sid. 790.

terade Professor Wallenii privattimme uti Rhetoriken, för att kunna desto mer läsa öfver. Jag vakade ända till kl. 12; men kunde inte somna före kl. 2.

D. 26te försummade jag Prof. Awellans timme, för att bättre kunna läsa öfver till hans tentamen. Jag gick dit då klockan var 10 slagen. De andre suto der redan. Han frågade oss hvad vi läst uti Logiken. Då vi derå lämnat svar, började han deruti examinera oss, och der stodo wi oss mest jämnt. Sedan gick han till Svenska Språkläran och derifrån till Geographien och sist till Historien. Under fortgången af examen tycktes det, som skulle han fått en slags praedilection för Roos

framför mig och Nesten. Han lär derigenom fått en mindre fördelaktig tanka om mig, att jag ej kom i håg flera af de gamla namnen på vissa länder, hvilka han nämnt wid sina föreläsningar. För det andra, såsom jag har svag syn, kunde jag icke se, då han såg direkte på mig, och Roos i sådana fall alltid war färdig att svara, åtmistone bemöda sig att göra det. Också tog han som oftast oombedd orden ur munnen på mig. Alltsammans räckte ända till kl. 2, Jag hade alltså kort tid att bereda mig uppå Moral och Theologi. – Kl. 3 skulle wi till Prof. Jac. Bonsdorff. Dit komne

Sid. 791.

fingo wi först explicera Tyska uti Psaltaren af Moses Mendelsohn, derpå Franska uti någon Postilla. Derpå gjorde han oss på Latin frågor i Theologien och Moralen. Kl. 5 sluppo wi derifrån. Jemnvikten emellan examinandi var ungefär lika stor. – tittade på Grekiska Grammatiken, äfvensom den Latinska, samt ett och annat uti Matematiken – kl. före 11 lade jag mig, emedan jag märkt mig redan hela eftermiddagen hafva hufvudvärk. – en följd af det idkeliga studerandet under de förra nätterna. – Man kan icke mera undertrycka den önskan, att allt vore förbi och man skulle åter en tid få njuta recreation. - om natten stark pollution; men förlorade emedlertid hufvudvärken.

D. 27de kl. 9 gick jag till prof. Fattenborg för att af honom tenteras; men han sade sig då icke hafva tid, utan bad oss komma eftermiddagen kl. 3. emedlertid utlät han sig att han ej så mycket behöfde examinera mig, emedan han nog visste, hvad jag kunde. Emedlertid fick jag genom detta uppskof tid att litet mera bereda mig. Mina goda förhoppningar om bästa framgång hos denna sista Examinatorn syntes emedlertid vara på vägen att förintas, då jag uti Latinet var mindre lycklig att träffa riktiga andan af det ställe, som jag explicerade. Det var nemligen uti Ciceros oration pro Roscio Amerino. Det såg verkligen ynkligt ut, då han

Sid. 792.

något längre måste sysselsätta sig med mig. Jag slapp ändteligen och mitt missnöje började uppväcka hvarjehande oroande föreställningar hos mig, då jag såg att det ej ville gå så väl för de andra. Också fingo de lättare ställen. Han frågade hvad vi läst uti Grekiskan och om vi läst Hebraiska. Nestén fick explicera i första psalmen. Derefter bad han mig komma fram; men jag svarade att jag bortglömt min Hebraiska. Roos hade äfven läst för flere år tillbaka uti skolan. Nu fingo wi explicera Franska och Tyska och uti dem tillerkände han på min Studentexamen grundade öfvertygelse mig företrädet, då de andra först explicerade. Detta bekräftades än ytterligare, då han examinerade mig. Jag kom par bricol att explicera samma ställe uti Belisaire som uti Studentexamen. Så väl uti Tyskan som Franskan behöfde han ej rätta mig uti något enda ord. Äfven uti Grekiskan var jag de andre öfverlägsen. Sammaledes uti Matematiken, der de andre voro nästan okunnige. Fattenborg äger också sjelf inga särdeles kunskaper deruti att dömma efter hans sätt att examinera så väl nu som i Studentexamen. Så ledsamt det torde vara att råka i händerne på en Palander, hvad Matematik beträffar, så ledsamt är det ock att blifva alltför legert handterad deruti. Hela tentamen var

Sid. 793.

slut straxt efter kl. 5. - Då han än vidare efterfrågat, hvad vi läst uti Grekiskan och hört att vi hvar och en läst för särskilda auctorer, Roos en Rhapsodi i Homeros, jag Luciani Dialoger och Nestén novum Testamentum, bad han hvar och en af oss taga med sin bok till examen – satt upp ända till kl. 1 och inskref min adnotationer, hvartill jag de föregående dagarne icke haft tid.

D. 28de om morgonen gick till Ignatius för att af honom få historiska pappren för förledne Fredag, då jag absenterade. Jag träffade honom icke hemma. Derifrån gick jag till Alopaeus, var sedan på Postcontoret, för att se åt om der vore till mig bref ifrån Borgå. Der fanns icke. Kyrkan såg jag icke heller i dag. Ej heller kom jag att läsa just särdeles, emedan här voro dels främmande, dels andra hinder. I skymningen gick jag till Hirn för att af honom erhålla någon Latinsk auctor, hvarti Chartor derjämte skulle finnas. Detta skulle vara för Avellan gagneligt. Jag träffade icke Hirn hemma, icke heller någon af Nystenarne. De måste varit på Nationsmötet. Hos Poppius pratade jag bort en stund. Då jag hemkom och tänkte börja läsa, kom yngre Molander hit och fick med sig Melarten. Jag började nu läsa Horaz; men tillfället med uppasserskan började förleda mig och med möda kunde jag behålla mig lugn. Det gick redan så långt att jag gjorde min af att taga uti henne; men då hon gaf mig

Sid. 794.

skarpa ord, lämnade jag henne skamflat. Jag är nog oförfaren eller snarare okunnig, huruvida man i sådant afseende bör rätt utställa sina nät. Underligt är att hon såsom af ett mindre fördelaktigt utseende ej finner sig smickrad af sådana steg hos mig, och för att vara tillgjord, synes hon nog alfvarsam. Lycklig hon om hon lika lätt kan afvisa alla som vilja göra anspråk på hennes heder. - Fortsatte läsningen af Horaz ända till kl. $\frac{1}{2}$ till 12, då jag lade mig. Melart kom också hem, ehuru han gick ut i afsigt att blifva bort öfver natten.

D. 29de blef jag redan helt skrämmd då Prof. Avellan vid slutet af sin timma sade att han ej kommer att läsa i morgon af orsak att det blir Consistorium. Emedlertid syntes ingen Cursor till mig med några ordres. Jag las emedlertid hela dagen. I skymningen gick jag till Sawenius och lånte af honom Silfverstolpes Historisk Geographiska Läsebok jämte Chartor. Denna bok och Chartorna skall blifva mig till något Specificum emot Avellan. – satt upp och las till kl. 12. NB. absenterade också i dag Wallenii både publika och privata timma.

D. 30de uppsteg först kl. 9, då jag började repetera Nationalhistoriens Elementer. – på förmiddagen alldeles icke ut. Eftermiddagen las jag ej heller stort, så vida tiden efter måltiden upptogs af en disput med Melarten om Kon. Gustaf Adolph IV, i anledning deraf

Sid. 795.

verldshändelsernas länkning af försynen till det helas väl, hvilket han ville neka. Slutligen öfvergick derifrån disputen till uttrycket: början af 1500 talet, hvilket uttryck han påstod vara oriktigt, jag deremot försvarade. Dermed var dagen bragt till skymningen. Jag gick nu till Ottelin och satt der ända till kl. öfver 6. En Secreter Forselles var också hos honom. – Mitt ärende var att öfverenskomma om resan, om den skulle ske tillsammans, hvilket sist blifvit proponeradt. Wi sågo på Finlands Charta och räknade väglängder, såväl den norra genom Tavastehus som den södra så kallade strandvägen, och det fanns att den norra vägen för mig var verkligen ginare. Dessutom, då Avellan velat hafva mig till reskamrat, kommer jag att med honom följa ända till Wierumäki, 3 ½ mil hemifrån. Reste jag deremot med Ottelin, så skulle jag komma att ifrån honom skiljas i Forsby. Sant är väl att jag med Ottelin mycket roligare skulle tillryggalägga resan; men för att kunna resa med honom skulle jag ännu vara nödsakad att låna mera penningar till de redan lånta. Ottelin kommer ock att resa genom Helsingfors stad, hvarigenon kroken blir än större. Dessutom skulle jag komma att generas törhända af Ottelins Bekantskaper under resan. Resultatet af öfverläggningarna blef således det att jag reser med Avellan genom Tavastehus. Werkliga orsaken dertill att jag föredrar detta är min brist på penningar, då jag redan står i skuld för att ock med den öfre genare vägen kunna slippa hem.

Sid. 796.

Gerna skulle jag ock vilja bese Helsingfors äfvensom Sveaborg, blott det kunde ske med egna medel. Jag gick ut med Ottelin till Nystén, hvilken han fick till reskamrat åt sig. Kl. var redan 8, då jag derifrån kom hem. Melarten skrämde mig dermed att han sade det Cursorn undertiden varit med ordres till mig, att i morgon eftermiddag infinna mig till examen. Jag började nu fortsätta min läsning i Naturalhistorien. Han sade dock straxt derefter att han narrat mig. Jag satt dock upp och las till kl. ½ till 12, då jag lade mig. -

Utur Svensk Litteratur Tidning. för 1813.

Nº 1. Den Gamle med Heliga Lampan. Saga af Goethe, öfvs. Sthm. 1812. 77 sid. 12º.

Herrlig är denna saga – som man kunde kalla sagornas saga – genom sin inre betydelse, genom den förtrollande inklädningen, och genom den stil, som G. lånat ifrån Gratierna. öfvers. i det hela god. Zwielichter hade bordt gifvas med irrbloss i stål. för lyktgubbar.

Nº 3. Underrättelse om de Sednare uppträden i den Danska Vitterheten. –

Danska språket, måttligt utbildadt af Areboe, Bording, Kings och Reenberg, blef egenteligen danadt till ett lefvande skriftspråk genom Ludv. Holberg (f. 1684 † 1754) en af Dannemarks største

män, som på sin tids odling och tänkesätt hade det betydligaste inflytande. Han väckte icke allenast sina Landsmäns tycke för inhemsk Litteratur, derigenom att han använde modersmålet i åtskl. poetiska arter, och lämnade evigt blifvande mästerstycken i vissa af dem, utan han gaf versen mera välljud och försökte först att bilda språket till prosaiskt, så väl dogmatiskt som historiskt föredrag.

Sid. 797.

Den äldre Joh. Herm. Wessel (f. 1742 † 1783) ville följa Holberg på en ny väg till den komiska ärekransen, men hans kallelse och hans talenter voro icke de samma som utmärkte Peder Paarses sångare och författaren af Ulysses von Ithacia.

[I marginalen:] Till och med i Wessels mest berömda och utförda arbete: Kjerlighed utan Strömper, saknar man nästan hvarje utbrott af den genialiskt spelande qvickhet, som eröfrat samtids och efterverlds beundran för Aristophanes, Cervantes, Holberg eller Tieck eller ng. annan sann komiker, som genom ett solieradt allvar velat skilja sin satir från en flack och ytlig putslustighet.

Af vida högre kallelse var Joh. Ewald (f. 1743 † 1781), h:n man med skäl kan säga hafva fulländat det stora hvärf Holberg begynt: Danska Språkets bildning till klassisk renhet. Från hans harpa klingade de första rena lyriska toner i Dansk takt och med sin Rolf Krake visade han att Melpomene kunde, i hans modersmål, uttrycka sig med rörande värdighet. En skön, evigt doftande krans flätade han i Sångstycket Fiskere, åt sitt fosterlands oskyldiga hemseder och patriotiska tänkesätt. Hans arbeten äro utgifne i 4 delar. Köpenh. 1780–91.

Det bifall, som Ew sig förskaffade, lifvade snart flere till begär att med honom täfla om den poetiska lagern. Så uppstodo efter hvarandra, Thom. Thaarup (f. 1749), en allmänt älskad Operett-skald; Christer Praam (f. 1756), bekant för sin Romantiska hjeltedigt; Staerkodder (tryckt i Köph. 1785); Ole Joh. Damsöe (f. 1759 † 1796), som genom sin Dyreke, vida öfverträffade Ewalds försök i samma Tragiska maner; Knud Lyne Rahbeck (f. 1760), anmärkningsvärd ej allenast för sina visor utan äfven genom den verkan, som hans Journaler, Minerva och Den Danske Tilskuer haft på hans samtida och derföre att han som skriftställare röjt ett besynnerligen märkligt fallande hela sitt lif igenom, år ifr. år, i värde och duglighet. - Men utom den förtjente Häfdeforskaren P. Fr. Suhm (f. 1728 † 17[98]), som utom åtskilliga rom. berättelser i obunden stil, äfven författat Idyller i Gesners manér, är bland Danska vitterhetsidkare på denna tiden, märkvärdigast Jens Imanuel Baggesen. Jämte de egenskaper, som han hade gemensama med Ewald hade han framför honom en vida djupare och vidsträcktare konstnärs odling och ett högre wälde öfver språket. Genom sina oder: Den Eneste Gud, Till Fornuften, Tordnen på St. Gotthard, Sångerna till Seline och Palmine, m.fl.

Sid. 798.

har han förvärfvat sig rättigheten att kallas sitt Lands störste lyriske liksom igenom sina Comiske Fortaellinger sitt lands störste komiskt berättande Skald; och har han dessutom genom sin i flere afseenden så förträffelige Labyrinth (tr. i Köph. 1. Del. 1792. 2 Del. 1793 2^a uppl. Köph. 1803) höjt sig till klassisk rang framför de fleste af sin nations prosatörer.

[I marginalen:] Hans sednaste produktioner Giengangeren (tr. i Kph. 1807) är en i anseende till plananläggningen ganska originell och genialisk litterär satir.

Men så väl en hårdt tryckande nödortf, som ett besynnerligt oroligt sinnelag, dref B. på de sednare åren att svärma omkring i de sydliga delarne af Europa, under hvilken tid en mängd obetydliga och tomma hufvuden uppträdde och utförde en föraktlig smak-anarki. Sådane voro Jens Michael Herz med sin episka prisskrift: Det befriade Israel, Levin Christian Sander med en hel hop uselheter, Jens Kragh Höst med sin Nordia, sina Svenske Blade, sin Ej blott til Lyst och andra arbeten. Snart uppträdde det oförmodadt phaenomen, som hastigt framblixtrade med de omisskäneligaste prof af sin sanna poetiska kallelse. Detta phaenomen var Adam Oelenschläger, som född 1772, såsom son af Castellanen på Fredriksbergs slott, utvecklat sin medfödda talent genom studium af de herrliga mönster som Tieck och bröderne Schlegel dels sjelfve lemnat, dels såsom de yppersta framställt. De inre skapelserne af hans fantasi, anordnade genom ett upplyst studium af dessa mästare, frambröta nu, omgifna med en gnistrande Romantisk glans, och Kon. utnämnde honom efter hans fulländade utländska resor, till Prof. i aesthetiken vid Universitetet i Köpenhamn. Han uppträdde först med en sång öfver slaget på Köpenhamns redd den 1. april 1801, h:n han dock sjelf sedermera förkastat. Med mera styrka visade han sig i åtskilliga stycken, som han införde i sin Diofna, en Nytaarsgave for Aaret 1802, och då han följande år utgaf sina Digte, svingade han sig derigenom opp till högsta spetsen af sitt lands Helicon. Nästan alla af dessa poemer äro romantiska och flere af dem, såsom Val Ravnen, Guldhornen, Spilleren, Roesmer, Havmand m.fl. skola alltid räknas bland de yppersta i sin genre.

Sid. 799.

Hans Aladdin och St. Hans-Aftens Spil (en öfverträffande pendant till Goethes Jahrmarksfest zu Plundersweilern) utgöra ovedersägeligen det mest genialiska som Danska Sånggudinnan har att uppvisa, och endast dessa två, om der också icke funnes något mera anmärkningsvärdt, skulle göra Studium af Danska Litteraturen rikt lönande. Så mycket mera är det att beklaga, att Oel. öfvergifvit denna honom egna art, och i h:n vi af honom allenast hade Mästerstycken att vänta för att egna sin flit åt en annan, för hvilken han icke har så stora anlag. Han har neml. fått lust att blifva en Dansk Schiller och har derföre redan i hans manér utgifvit flera Dramatiska Studier*

[I marginalen:] *såsom, utom de i Lyceum recenserade: Palnatoke, Axel og Valborg, Correggio, Faruk och Staerkodden.

Intet stycke bland Oel. år 1811 utgifne Digtningar med undantag af den innerligt vackra Sagan: Aly og Gulhyndy, till jemförelse med hans äldre arbeten.

uti hvilka man visserligen finner mångfaldiga glänsande spår efter författarens genialitet; men kan ej kalla något af dem på det hela taget berömvärdt. Anmärkningsvärdt är, att vår auktors dramatiska manér tyckes snarare försämra än förbättra sig.

Oehlenschlägers egentliga medtäflare är onekligen Schack Staffeldt (f. 1770), såsom bildad efter samma mönster, och begåfvad med lika rik diktningsgåfva, och en kanske djupare, fastän mörkare fantasi. Hans Romanzer äro också af en mera sydligt förtärande, än nordiskt kraftig colorit, och man röjer hos honom ett ifrigare sträfvande än hos Oehlenschl. att uttala en intressant individualitet. Nästan ingen kan, utan ett nästan till pinande rysning stigande deltagande läsa Ruinens Indvaaner, Juuledöd, Elverpigerne og Börnerie, Den Vanvittige, Jomfruen og Guden m.fl. och med en mildrad känsla och således renare förtjusning, de förträffliga styckena Under Lillas Vinduer, Tiderne och andra. Dylika stycken skulle visserligen göra hvilken skald som helst ära, och äga de egna skönheter, hvilka Staffeldt ej delar med någon annan, liksom han också är förträffligast i dylika poemer af mindre vidd, der han får lämna sin fantasi fria tyglar.

[I marginalen:] Hans Sonetter äro hans minst lyckade produktioner, då det fordras en ovanlig gåfva att sammanpressa sig, för att inom så liten rymd lemna något förträffligt. - Bättre versifikation än Oehlenschläger, ehuru hans versbyggnad icke är alldeles tadelfri.

Sid. 800.

Tidigare än de båda nästföregående, framträdde Fredr. Hoegh Guldberg (f. 1771), en man af grundelig lärdom och vidsträckt beläsenhet af ålderdomens, Grekernes och Romarnes classiske författare. Efter dem har han också alldeles utbildat sig, och egentligen varit lyckligast i sina Idylliska, Elegiska och Epigrammatiska försök i den antika formen. Men som han dock i sjelfva verket endast äger en ganska inskränkt skapelseförmåga har han egentligen gagnat sin nations vitterhet genom noggranna öfversättningar af ålderdomens mästestycken, utaf hvilka den efter Tibullus är den aldri yppersta, och den efter Plautus (af hⁿ första delen 1813 utkommit) är den sednaste.

[I marginalen:] Den andra delen är utkommen samma år.

Då Guldberg först uppträdde, 1799, med sin Iduna Almanack, var han förenad med Jens Smith (f. 1769, prest på Fyen), som genom sin Josepha, en Italiensk Fortaelling i 2 Sange, och sina Landlige

Scener, i[yinner]het för sin korrekta och melodiska versifikation, äfven utom Dannemark *)⁴⁶⁰ erhållit beröm.

Mera uppseende gjorde Niklas Freder Severin Grundtvig (f. 1781), en författare af djup känsla, innerlig kärlek för en kraftigare ålderdom och ett brinnande hat mot forntidens svaghet, allt ordnad genom en grundlig Philosophi. Man hade skäl således af hans Optrin af Nordens Kaempeliw och Nordiske Mythologi, till hopp att han skulle framställa den Skandinaviska forntiden på en ny genialisk sida; men hastigt släcktes denna utsigt, då vår författares känsla förvillade sig till den crassaste pietismus, och meddelade hans sinnesstämning en vidskeplig sjuklighet, som gjorde den all-

Sid. 801.

deles otjenlig att vidare afspegla sig i lefvande konstwerk.

[I marginalen:] Det är alltid bedröfligt att se en menniska, hvars själskrafter blifvit slitna ur sin jemvig, men ännu bedröfligare är detta tillstånd hos en menniska, h:n ännu såsom Grundtvig, igenom Julefesten, Klagesang och Morten Bomp visar, att han ännu kunde producera någonting innerligt och vackert, blott han ville skaka ifrån sig ett olycksaligt och sinnessvagt manér.

Ett fröjdefullare föremål erbjuder oss Peter Foesson, Konglig Skådespelare, som väl icke, så mycket bekant är, uppträdt med något originalwerk, men i det stället med en öfversättning, som uppväger många originalverk, neml. med en öfversättning efter Shakespear, 1^{sta} delen, innehållande Hamlet och Julius Caesar, utkom först år 1807, och sedan der af en ny upplaga, åtföljd af 2:dra delen, innehållande Kong Lear och Romeo og Julia, år 1811. Öfversättningen förtjenar med allt skäl att ställas närmast till den mäterliga Schlegelska. –

Foessorns vän, Christian Molbech, (f. 1783), har genom sina Ungdoms Vandringer, Correggios Levnet, och Vaarblomster og Hedenster förvärfvat sig bland sina landsmän, rang ibland deras yppersta prosatörer.

[I marginalen:] och har han egentligen genom sin afhandling om Liwet og des Vaerd, som utgör första stycket af hans Vaarblomster og Hedenster, visserligen förtjent detta beröm, ty detta stycke utmärker sig så väl genom klarhet och precision i uttrycket och en varmt liflig,

⁴⁶⁰ *Se Geschichte der Litteratur von Eichhorn 4:er Band S. 1131.

men dock jemn och afmått värdig dogmatisk stil, som genom en djup och hög filosofisk åsigt; hvaremot Sommer-vandringen och äfven i visst afseende Ungdoms Vandringerne prunka med ett nog öfver lastadt och blomsterrikt skriftsätt.

De få poemer, som vi äga af Molb. hand, förråda väl ingen ovanlig poetisk kallelse, men skola dock visserligen icke fela att vinna bifall igenom deras anspråklöshet, och den ädla individualitet de så okonstladt uttala; liksom man måste medge att de äga en förtjenst, som ofta felas äfven de yppersta Danska skalders lyriska sånger, den nemligen att vara utan affektation. Men sitt afgjorda värde såsom författare lär Molbech egentligen grundläggga, då hans Historia om Ditmarsker-Kriget utkommer; ty hans ifver att undersöka de trovärdigaste källor, borgar lika mycket för dess sannfärdighet, som hans redan i dagen lagda prosaiska uppsatser och hans valda förebild Joh. von Müller, att denna sannfärdighet skall tolkas i en värdig och skön stil. (Den är samma år utkommen.)

Sid. 802.

Den yngste af de skalder, som i Dannemark uppträdt, är K.S. Ingemann, hvilken utgifvit sina samlade ungdoms Digte, i 2 Delar, tryckte i Köpenhamn 1811 och 1812. Hela hans skaldekonst består i ett snillrikt uppfattande och återframställande af de i hvarje sinnets och tankens objekt inneboende kontraster, och ehuru han försökt sig med rent lyriska qväden, och lyckligare med Romanser och Ballader, är dock Allegorien den genre, i hⁿ han närmast bragt sig opp till Mästerskapet.*

[I marginalen:] *Han har också icke lämnat ett obetydligt antal af dylika symboliska sånger, och äfven i denna ut 2 större stycken, nemligen Parizade, en Österländsk Digt i fem Sange, och Gangergriffen, et Persiskt Eventyr i fire Deelee, båda onekligen af mycken förtjenst; men ingendera ett fulländadt poem. Wida mera uppmärksamhet förtjenar det dramatiska försöket Mithridat, der man väl röjer ungdom ännu, men en ungdom med kraft och frihet. 1813 har han utgifvit en saml. Poësier under namn af Procae, h:n äfven innehåller en Tragedi: Turnen, och ett rom. Epos i 9 Sånger, kalladt de forte Ridderne:

[I marginalen:]

Sved Deus est retro, Dania

sed verso Diana

Non mirum est Deo suc-

cubuisse eam.

L.D.

Detta Distichon, skrifvet med åldrig hand, stod att läsa på en fönsterruta i ett ej länge sedan förstört gammalt hus på Djurgården.

Om vi nu till slut kasta en blick på alla de poetiska skatter som ofvannämnde författare nedlagt på sitt fäderneslands altare, så torde vi finna, att den Danska Sånggudinnans största och skönaste rikedom är att söka i det Dramatiska skaldeslaget, i Romansen och Allegorien, och minst i den rent lyriska arten: att hennes största förtjenst röjer sig i en glänsande färgblandning, i en ömt veklig ton och i hennes varmt fosterländska sinnesstämning. Deremot kunna de ofullkomligheter, man har att förebrå henne, igen finnas i brist på continuitet och innerlig djuphet, och man kan icke fritaga henne för en viss affectation i sin yttre gång. -

Herdarne: Fri öfvers. af -I-c C-r. Wexiö 1812. 104 sidd. 8° tadlas strängt.

N° 7. Åsigter. I hvarje Nations skaldekonst uttrycker sig bäst och klarast dess individualitet. Den moderna poesien kan lika litet antaga en grekisk drägt som en gl. nordisk. Man kan lika lätt beströ hösten med sippor och fläta rankan kring våren, som ombyta vår sentimentalism i det antikt naiva. Jorden är evigt den samma, den lyder alltid samma lagar och krafter, men den heta svettarvinden har uttorkat dess förmåga och förvandlat dess yppiga färger. I de Fransyska sångerna afspegla sig Gal-

Sid. 803.

lernes Esprit-fort och sens-communhet. I den Spanska skaldekonsten hvilken djuphet och värma! i den germaniska, hvilken mångfald och kraft!

Ju mera menniskoslägtet stiger i styrka och värde, ju lägre sväfvar den etheriska digten. Ju obetydligare en generation visar sig, i ju högre kretsar dväljes dess Skaldekonst. Shakspeare och den magra, tråkiga tomhet som nu tillegnat sig Englands poetiska författare äro i ögonen fallande exempel.

All vettenskap är poesi, (högre lif); endast så vida vettenskap, som den är poetisk. Se der orsaken hvarföre dessa utmärklade bilder, som vi kalla lärde, icke äro vettenskapsidkare. De sakna fullkomligt det poetiska sinnet. – Hvar och en kan blifva en lärd språkkarl, känna alla händelser i historien, veta alla brukliga algebraiska formler - men att förvandla allt detta till skön poesi, (till sant lefvande väsende), dertill äro många kallade, men få utvalde. – Poesien yttrar sig i lifvet genom den fullkomligaste förintning af all Egoism. Af alla Lifvets förhållanden, är Kärleken det mest poetiska och derföre äfven det sällsyntaste. Den rena kärleken är helt och hållet den ädlaste poesi. Också är intet friare från egoism.

N° 8. Gylfe, Drott-qväde. 1^{sta} afdelningen. Lund. 1812. 112 sidd. 8°. – Med närvarande diktningen har vår literatur i egentligaste mening blifvit riktad. (Den bör man skaffa sig.) -

[I marginalen:] Detta Drottqväde äro i Svenska språket det enda episka försök, som förtjenar ett utförligare omdöme än 10 rader, författaren är en yngling.

N° 9. Magasin för Föräldrar och Läsare utgifvet af C.K. Broocman. Sthm. 1810, 11, 12, 6. häften. berömmas.

N° 10. Wanlundurs Saga. Öfvers. från Danskan. Sthm. 1812. 72 sidd. 8°. Berömmes så sjelfva skriften som öfversättningen.

Sid. 804.

N° 13. utländsk Literatur. 1812. – (Se äfven pag. 594.) Leipzig. Einleitung in das Neue Testament, von J. G. Eichhorn. 3 Band. 410 s. 8.

Göttingen. Geschichte der Sittenlehre Jesu; von C.F. Ständlig.

N° 25. Dans Moeurs, usages, costumes des othornans, & Abrégée de leur histoire, par A. L. Castellan & avec des éclaircissemens tires d'ouvrages orientaux & communiqes par Langles, 6 Tomer, med 12 skönt stuckna ock illum. blad.

Paris. Etat actuel du Tunkim de la Cochinchine & des royaumes de Camboge, Laos & Lat Tho, par de la Sissachère, Missionnaire, qui a residé 18 ans dans ces contrées: traduit d'auprès Lex relations originales de ce royaume.

Tomer 8. Geographien öfver dessa länder erhåller genom detta verk en säker grundsten. Förf. uppger folkmängden i hela riket till 23 mill. Språk, byggnader, konster och statsinrättning likna mycket Chinas. Språket är enstafvigt, oskickligt för abstrakta begrepp, hyperboliskt men kraftfullt. Literaturen öfverflödar på moraliska, dramatiska och botaniska verk. Nuvarande Kejsarn heter Nguy-en-chung.

Sid. 805.

N° 15: Samling af Biografier. 1 Delen. Strengnäs 1812. 144 sidd. 8°, ej utan förtjenst innefattar Jeanne d'Arc och Charlotte Corday.

N° 16. Don Carlos Infant af Spanien af Fr. Schiller. Öfvers. af B. J. Törneblad. förra Delen Sthm 1813. 228 sid. 8°. – Af alla de försök att binda Svenskan vid den Jambiska metern, är detta det bäst lyckade. Och då dessutom språket är med den yttersta sorgfällighet vårdadt, måtte öfv. mötas med

så mycket förtjent bifall öfver detta företag, att han måtte uppmuntras att, under allt jemt stigande skicklighet, gifva oss alla de Schillerska sorgspelen -

N° 18 Grund Linier till Staternas Historia, af F. B. Schwerin. 1^a Afdelningen, Upsala 1810. 339 sidd. 8°. Jämte Historisk Tafla, 2:ne ark gr. aigle och Charta öfver Europa, Asien och en del af Afrika, 1 ark gr. aigle. är utan jemförelse det yppersta försök att afbilda forntiden och derjemte i det mesta tadelritt i historisk noggrannhet och faktisk sanning. Chartan är ock utmärkt af mycken noggrannhet och klar och vacker teckning. – Men hvad som vid detta arbete är af högsta vigt för granskaren, är den chartorna åtföljande boken, der åsigterna äro framlagda uti stora och ljusa ideer. -

N° 21. Andra afdelningen af ofvannämnda arbete. Ups. 1813. 388 sidd. 8°

[I marginalen:] Det första försök, att genom tecken och figur afbilda verldshändelserna, gjordes af en fransos vid namn Grey i en historisk tafla, h:n han kallat Memoria technica. Efter honom har Priestley utarbetat sin tafla, åtföljande hans år 1788 utgifna Lectures on History, i hvilken man förgäfves söker någon enhet i teckningen af de skilda historiska begrepp man erhållit. Samma anmärkning gäller äfven om Fergusons, på 1780 talet i Philosophia Britannica allmängjorda charta. Riktigare bestämde Schlözer theoretiskt i sitt Entwurf einer Weltgeschichte målet, för det se permen efter sista sidan

N° 22. Phosphoros. Månadskrift. Ett till plan och innehåll rikhaltigt, till utförandet och formen mestedels berömligt verk, från hvilket i framtiden en allmännare högre själs-

Sid. 806.

odling bland våra landsmän billigt kan räkna sitt tidevarf, då dess inflytelse på litteraturens yngre medborgare, på den blifvande nationen, ständigt ökas i omfång. Phosphoros är, med få ord, i förhållande till Konstens och Wettenskapens herrliga park, att anse såsom en plantskola af god beskaffenhet, som årligen förkofrat sig.

N° 23. I anledning af samma recension.

En Roman i ordets äkta mening, är en romantisk bok, eller framställningen af ett romantiskt lif. -

Romantiskt åter är det innerliga, friska och nästan omedvetna sträfvandet efter det oändliga högsta i religion, i tapperhet, i kärlek, med ett ord: i allt ädelt och stort. En bok, der denna tendens uttrycker sig, är romantisk, och den som går ut på att exempelvis framställa denna tendens, är en Roman; och den är god i samma min, som han mer eller mindre närmar sig detta ideal. -

Då Romantiken består i sträfvandet efter oändligheten, utan annat skäl än att det så skall, så måste och bör vara, och för det oändliga målets egen skuld, i hvars herrlighet själen för öfrigt lever

såsom i ett närvarande element, – så söker Sentimentalismen samma mål, men såsom ett aflägsset ideal, hvilket man för sin skull, för att återställa en förlorad lycksalighet, önskar få realiseradt.

Sid. 807.

Derföre då Romantiken består i en frisk och helig verksamhets kraft, hvars contemplativa sida är rigtad på det allmänna, gudomliga, är sentimentalismen deremot intet annat än en sjuklig längtan, en orkeslöshet och sig förtärande sjelf-contemplation. Man kan t.ex. säga, att medan Adam och Eva vistades i paradiset, lefde de i ett romantiskt, men sedan de derur blifvit fördrifne, i ett sentimentalt tillstånd. Deri är äfven detta exempel träffande, att sentimentalismen ej kan uppkomma förrän efter syndafallet.

Klingers Rafael de Aquilas skall säkert alltid förblifva hvarje kännande hjertas älskling.

Brentanos Godwi, oder das steinerne Bild der Mutter, ein verwilderter Roman von Maria, släpar sig vansinnig i Meisters spår.

Werther felas bestämd karakteristik, frisk verksamhet, händelser, individuell natur, romantisk idealitet. -

Wilhelm Meisters karakter kan betecknas enligt Recens. öfvertygelse med tre ord: mäterlighet i allt.

[I marginalen:] I både Rafael och Werther är hufvudtendensen samma sjukliga sentimentalitet; men i den förra framstår den ej så naket som i den sednare, utan är af spridda rent romantiska beståndsdelar motiverad och förädlad, och ehuru den ej fullkomligt har Werthers stil, går den dock i värma och klang ganska nära derintill. Werther är en vidlöftig, modern elegi i obunden stil och brefform, men ingen roman.

N° 24. Staël v. Holstein Delphine har samma brist på ren romantik, samma pruderie och samma huslighets-tendens, som fru Genlis' skrifter. Det enda, som ger Delphine ett onekligt företräde för dessa, är mera djuphet och sanning i sentimentaliteten. Den tål derföre ingalunda jemförelse med fru Staëls andra Roman, den förtjusande Corinne, som är den bästa romanen, hvilka Wilhelm Meister föranledt. Det är sant, den har framför W. Meister den förtjensten, att hvarje parti är mera strängt och fast hopknutet och hvarje uppträde starkare motiveradt; men står efter deri, att den på långt när ej är så rikt omvexlande, eller med så grundlig och ren romantisk anda uttänkt. Det interesse, som fäster oss vid

Sid. 808.

Corinne är mera ett tragiskt än ett romantiskt. Hon har öfverstigit qvinnlighetens gräns, derigenom förvärfvat sig manlig äreplans, men med detsamma infläat sig i ödets snara, som rysligt uttager sin rätt genom hennes sönderslitande undergång. Sjelfva stilen i denna roman är väl förträfflig; men saknar likväl i följd af den slafviska vördnad för societets-convenancen, som tillhör författarinnans nation, något af den djuphet och innerlighet, som utmärker stora roman-författare från andra länder.

Nittonde århundradets Krönika. 10: Häft 1807. Örebro. 8:o. Bredows Krönika äger tvenne hufvudförtjenster: sannfärdighet och förstånd i urvalet af ämnen. Härtill kommer också enkelhet i stilen och frimodighet i berättelsen, beundransvärd under dessa sednare åren, då en så sträng despotism i Tyskland hämmat friare åsigter i politiska ämnen. – Öfversättningen är medelmåttig, upplagan temligen vacker, men tryckfelen oräkneliga.

N° 26. Macbeth. Tragedie af Shakespeare. öfv. af Er. Gustaf Geijer. Ups. 1813. 106 sidd. 8°.

Redan det är en förtjenst att hafva börjat på svenska öfverflytta en Shakespeares verk, och då det skedt af en Geijer, är arhetet så mycket mera berömvärdt. Flere scener i öfversättningen utelämnade.

N° 27. Handbok för Fruntimmer i Äldre och Nyare Historien öfv. 7 och 8. Del 12° Sthm. 1812 (1813).

Beckers Weltgeschichte für die Jugend intager ett ärofullt rum bland de universal-historiska skrifter, som i sednare tider utkommit. Utom de första villkoren för hvarje häfdatecknare, grund-

Sid. 809.

lig kunskap, och sannfärdighet, utmärkes detta verk af sådana förtjenster, som alltid skola tillvinna det alla tänkande läsares deltagande. Nya originella åsigter öppna sig väl ej här; men föredraget i detta verk – sjelf ett arbete af en yngling - äger alla de egenskaper, som fångsla och välgörande verka på ungdomen; enkelhet men tillika naivitet, liflighet och behag. Detta gäller is[yinner]het om äldre historien, som är med mer kärlek behandlad och ofta med rörande vältalighet framställd. Hvad man likväl billigtvis torde kunna förebrå Becker, är ett visst missförhållande mellan åtskilliga partier. En del phenomener hafva så mäktigt intresserat den eldige förf. att han så länge uppehållit sig vid dem, att han sedan blott flyktigt kan sysselsätta sig med mindre hänförande, men ofta icke mindre viktiga händelser. * - öfversättn. Är bättre än i de första delarna af Angelini.

[I marginalen:] *Detta tadel faller väl i synnerhet på de första delarna; men äfven i 8 Delen af orig.:n omfattar det 17. årh. intar Tyskl Hist. 228 s., Frankr. 212, Engl. 143, men hela det öfriga Europa sedan endast 92. I öfversigten af Frankrikes culturhist. äro alla då lefvande lärde och konstnärer på några sidor uppräknade, men Moliere har erhållit en fullst. lefv.

beskr.; och i Sv. Hist. upptar en char. öfver Christina mer än 10 s., men det öfriga, från Gustaf Wasas död till Nordiska krigets utbrott, har måst finna sin plats på knappast 4. Dock dessa utväxter äro så lyckligt bearbetade, att man under läsningen anser dem såsom välkomna skänker; men i ett verk, bestämdt för ungdomen, är nödvändigt att lemna en harmonisk och jemn öfverblick af det hela, utan att med predilection colorera ett och annat parti.

N° 30. England och Wales, erinringar till Natur och Konst på en resa åren 1802 och 1803, af Christian Aug. Gottl. Goede. öfvers. 1^a Delen. Sthm. 1813. 205 sidd. 8°. – Hr Goede beskriver väl här mycket, som är af andra utfördt och redan ur andra arbeten känt, men hans filosofiska blick, hans kärnrika diktion och målande stil äger den kraften att läsarn finner nyheten äfven i de delar, med hvilka han redan är bekant. Hans arbete, som fordrat mycken skicklighet att klädas i svensk drägt, har ock fallit i goda händer. -

Uppfinningarne. Läsning för ungdom af Chr. Gerh. Wilh. Ritter. Öfvs. i samdrag. Sthm 1813. 4 ark 12°. Boken innehåller ämnen, som nödvändigt måste intressera. Det som endast kunde

Sid. 810.

påminnas är berättelsernas sammanträngda korthet, och att forskarn ej alltid kan granska uppgifternas ursprung och sanning. -

Om Pasigrafins läsvärda anteckningar: Silfverstolpes Journal.

Om fenster. de Vignys Memoire sur la Peinture sur Verre, införd i Journal oeconomique för år 1757. – Ifr. le Noir's Description des Monuments de Sculpture réunis au Musée National. Sid. 258. följ. – Anm. till sid. 43, att illuminerade Charter funnos långt före Hübners tid. Till sid. 55. Om Musikal instrumenter. Nyare: Baryton af Griessbacher, Mollachorda af Klattowsky, Harmonichorda af Kaufmann, Avernochorda af Kurze, Harpliota af Light, Coelison af Maslowsky, Orchestrino af Polleau, Melodica af Rieffels.

Wilh. Boekel torde 1397 uppfunnit konsten att röka sill, hvadan Bökling. – Genom Svenska Boktryckare har Boktryckerikonsten blifvit först införd på Island och hos Calmuckerne. Brännvinsbränningen är hos oss införd af Eric XIV. Det nya Calendarium infördes 1753.

N° 31. Walfrändskaperna. Roman af Goethe. Öfvs. af D.G. Ekendahl. Förra delen. Ups. 1813, 166 sidd. 8°. Det mäterliga originalet är illa försvenskadt.

Store Mäns Lefverne i Samdrag. Med deras Porträtt. af P. Manchard. Öfv. af D. Knitmejer. 5^e Del. Sthm. 1813. 172 sidd. 8° med 4 pl. – Lefvernesbeskrifningarna äro ytligt teknade, och högst sällan ser man saken sjelf eller personens handlingar, utan den lilla fransosens af nationalfördomar förskefvade omdömen.

Nº 32. Sveriges Geographie och Historia. Till Läsning för Barn på lediga stunder. förf. af G.A. Silverstolpe. 2 Häftet Sthm. 1813. 112 sidd. 8º Läses mycket.

Frankrikes närvarande område, Stats författning och Statsförvaltning, jemte en återblick på detta lands allstånd före Revolution af Hofråd Dabecoro. Sthm 1812. 270 s. 8º. Ett intressant arbete öfvers. är slarfvig och osvensk.

[På inre sidan av häftets bakpärm:]

Det Historiska Studium att bilden af det förflutna må synas såsom ett continuum; men icke dess mindre har han i sin chronolog. Series af märkvärdiga personer och viktiga uppfinningar följt indelningen i perioder och colorerat sin charta efter vissa tidevarf. Härigenom blir det historiska fältet sönderdeladt, och således förfelas målet: att få en tydlig bild i fantasien af människoslägtets utveckling i tiden.

Såvida hade Författarne till den i Berlin år 1800 utgifna Strom der Zeiten och till den i Paris 1810 utkomna, efter denna imiterade Tableau Historique, rätt uppfattat ideen för all historisk afbildning, att den framställer det hela i ett jemt fortfarande utflytande från en enda punkt; men i utförandet är hans verk uppfyllt af barnsligheter och origtigheter. I afseende på sanning och noggrannhet i teckningen af de särskilda figurerna skilja sig fördelaktigt från de föregående Kruses Tabellen zur Uebersicht der Geschichte aller Europäischen Staaten und Länder, hvilka afbilda staternas landtområden vid slutet af hvarje sekel; från och med år 400 efter Christus. Genom detta förfarande är dock fordran af en historisk tolkning alldeles icke uppfyllt, ty åskådarens fantasi är ju härvid, såsom förut, nödsakad att hopsätta det spridda till helbild? På Kruses taflor saknar man ock alla afbildningar af länderna öster om Caspiska hafvet och Tigrisfloden, hvarigenom den studerande är satt ur stånd att öfverse det hela af vår continents historia. – Schwerins tafla utmärker sig fördelaktigt från dessa andra. -

Bihang till Allmänna
Ephemeriderna
för år 1813.

Sid. 811.

Bihang till Allmänna Ephemeriderna.

för år 1813.

December.

Den första intet märkvärdigt – sträng läsning hela dagen till kl. 11. Om aftonen Cursorn tillsade mig att infinna mig till examen i morgon kl. 4 på eftermiddagen. Ändteligen kommer den dagen, som redan så länge hotat. Åtminstone skall den befria mig ifrån dessa förstörande nattwak, som under denna tid så mycket kostat min hälsa.

Den 2 repeterade ännu, hvad jag hann repetera. Jag försummade dock icke Avellans timme. Af Birger Agricola lånte jag mig värja och ifrån lilla Molander svart modern frack och pantalonger.

Morges slöt jag i dag, gick dessutom igenom Alnanders sammandrag för mera redighets skuld, gick också igenom Brunnemarks Moral samt Luciani Dialoger. Historien hann jag ej genomgå. Kl. slår snart 4. Jag går upp. Då ingen ännu var der, utom betjeningen skyndade jag mig hem för att än något kunna titta på det förnäm-

Sid. 812.

sta af gl. historien. Jag hade knapt hunnit hem, förrän kl. slår. Jag måste således åter skynda mig upp. De andra examinandi voro der då redan, äfvensom Professorerne Fattenborg och Avellan. Roosen föreslog, att den som skulle få flästa rösterna, skulle bestå de öfriga 2 ett glas vin eller hvad han helst önskade. Jag ingick ej i förslaget. Snart derefter blefvo vi inkallade. Avellan begynte först. Jag hade varit klok nog för att ställa mig midtemellan de bägge andra; men det var nästan ännu värre för mig, som dels förut var redan fullkomligen betagen af räddhoga, dels blef ännu mera förbryllad, då en flock studenter inströmmade för att blifva åhörare. Roosen fick första frågan: "hurudan skapnad jorden har? och jordens indelning i hemispherer. Nu blef jag helt och hållet förskräckt. Jag föreställde mig intet annat än att få beskrifva Meridianerne, Polcirklarne o.s.w. Men jag fick en fråga af helt olika beskaffenhet: hvilka haf var mest kändt för de äldre. Jag svarade nu: mare orientale. Jag fann nog sjelf efter en momang, då samma

Sid. 813.

fråga föreställdes Nessen, som ej heller kunde svara derpå, hvad jag bordt svara. Nu ansåg jag allt förloradt, då jag kunnat lämna det första svaret så dumt. Det var då ej underligt att flera så kallade Bockar följde deruppå. Wid mognare eftertanka och om han på sin kammare gjort mig dessa frågor, fann jag blott en, den jag ej hade kunnat besvara der näml. med hvilken Latitudgrad Egypten börjar. Roos, om hⁿ Av. redan vid tentamen af skäl, som jag anfört, fått en fördelaktig tanke, anlidades vid

sådane frågor, hvilka jag och Nessen origtigt besvarade. Den Canaillen syntes ej heller det minsta betagen af räddhoga. Efter Avellan började prof. Fattenborg examinera. Roos fick först läsa i Homerus och derefter fick jag explicera 5:te Dialogen i Lucianus. Jag hade tänkt att en lyckligare utsigt skulle nu öppnas för mig; men den förmörkades, då jag ej kunde göra rätt väl reda för resolutionen af några ord. Jag hade genom min några gånger repeterade öfverläsning af Lucianus tillika gjort mig underrättad om de personer, hvilka hos Lucianis införas talande. Jag hade önskat att

Sid. 814.

få något sådant ställe, som skulle ge anledning till frågor i Mythologien; men ingenting mindre än det. Jag fick nu 5te Dialogen, h:n jag ingalunda kunnat förmoda mig att få. Matematiken kom han ej en gång fram med. Åter en mörk utsigt, då prof. Jac. Bonsdorff, som emedlertid ankommit, nu började förhöra oss. För honom hade jag minst beredt mig uppå det, hvarmed han kom fram. Det var nämligen läran om människans pligter, icke såsom Braunnach föreställer dem, utan betraktade enligt särskilda principia moralitatis, hos särskilda Philosopher i olika tider. Is[yenner]het frågade han efter Ciceros indelning af pligterna, äfvensom hans definitioner. Jag vet knapt, huru det gick; men många svar fick han ej af mig. Den som läst eller svarare mest nu svarade af oss, var åter Roos. Mig fattades, jag vet ej huru, till och med Latinska ord för att uttrycka det lilla jag hade att säga. Det såg allt wärre ut, ju längre han examinerade oss; emedan hans Bror Gabriel ej hade ankommit ännu. Kl. var redan $\frac{1}{2}$ till 7. Fattenborg och Avellan, som varit utgång-

Sid. 815.

ne, voro återkomne. Prof. Jac. Bonsdorff måste således upphöra. Så väl åhörarena, som vi befalltes att gå ut. Emedlertid ankom prof. Gabr. Bonsdorff; men då de andre redan höllo på att öfverlägga, blef det ingen examen af mera för honom. Wi inkallades åter. Wi alla blefwo approberade; Roos med 6 och jag, samt Nestén med 4 röster. Deri tyckes mig skett en liten orättvisa att Nestén, såsom (efter min tanka) dåligast, fick också 4 rösterna betydde wäl detsamma; emedan jag nog var öfvertygad om att Roos skulle få mer än jag, men det att det för mig gick så dåligt vid sjelfva examen, inför en så publik samling af Studenter, kanske flera bekanta, betäcker mig med skam. - Kunde det lyckas mig att en dag aftvå den! Emedlertid är jag nu åter på en tid ledig nattvak, om jag ej sjelf vill ålägga mig. Också har jag eller rättare kan jag få mig framdeles 96 Rd. årligen; men lönen är nog dyrköpt. Winner jag än ett sådant nytt stipendium, så är jag förlorad.

Spatserade med Gab. Alopaeus i månskenet. – vakade till kl. 12, då jag lade mig.

Sid. 816.

D. 3 sofde så länge att jag försummade Prof. Avellans timme. War hos Hirn, 2 gånger, d^e hos Nysten, hos Poppius, hos Ottelin, hos Gååsman. Molander, Alopæus och Viksten sökte jag; men träffade dem icke hemma. Jag har således i dag haft tillräcklig rörelse. Vakade ända till kl. 12, hvadan sömnen blef orolig.

D. 4de hos Ignatius, lånte åter Avellans föreläsningar för i går. – Avellan kom till mig och fick nu höra mitt bestämda svar att jag följer med honom. Tillika bad han mig till Lindbloms Lexicon i 2 Band för 10 Rd; men tillade genast att jag skulle få det för mindre, om jag kunde pruta. Jag låfte 8 obesedt. Det fastställdes att jag skulle komma och se på det. – Jag gick och såg derpå och tog det. Då jag får det för så godt köp, skall jag om ej annat hjälper, låna penningar för att betala det. – e.m. hos Ursin betalte Nationsafgifterne med Cursors andel inberäknad. – och lånte Svenska Litteratur Tidningen för i år. – Sedan förde jag hem Magister Nykopp's Böcker. – träffade Poppius, spatserade med honom åt Tavasttullen för första gången efter min hitkomst. Var med honom sedan hos Henr. Masalin – Han kom till mig – Avellan ock-

Sid. 817.

så. Rousseaus Emil till en souvenir åt Poppius, ville ej mottaga den. – NB. i går Alnanders Sammandrag af Salighets Lära och Språkboken öfver Berzelii större Theologi till souvenir åt Melart. Jag gör ingen ting med dem. Satt upp till kl. 11.

D. 5. om morgonen hos Wiksten, egentligen i afsigt att af honom få några Predikoböcker. Jag har nämligen funderat uppå att uppträda vid min tillämnade vistelse i Ithis äfven för församlingens Svenskar. Då man å ett håll blir nedslagen, måste man vara betänkt att på ett annat skaffa sig upprättelse. – Wiksten hade inga utom Ödmans försök. Hos Gummerus. Jag tänkte i dag gå i kyrkan; men det blef ej utaf. – I Ryska kyrkan var jag en stund med Melart. Vakade till kl. ½ till 11.

D. 6te vaknade så sent, att jag kom sent på Academien, hvarföre jag ej mera kunde gå in, och lærer jag för hela denna öfriga tiden af Termin derföre upphöra. Att återgå till Ignatius och begära af honom det som lästes i dag, täcks jag icke, och hvem vet huru ofta jag ännu på den lilla tiden, som är öfrig skulle komma att göra det. – Äfven krabade jag i dag Prof. Wallenii så publika som privata timme, hvilket jag gjordt allt ifrån det som jag i sist begynte läsa öfver till

Sid. 818.

Stipendiat examen. – Skref bref till Blomqvist, Relander, Ilmoni, Finnér och Gottlund, hvilka jag förde till Wahlberg, som i morgon reser till Borgå. – Pratade en del af aftonen hos Wikstén – insomnade kl. 12.

D. 7. Steg upp kl. 9, då Borgenström och Hirn hitkommo. – vakade till kl. 12.

Litter. Anteckn. Ur Svensk Litterat. Tidning.

N° 33 Amerikas upptäckande, en bok till tidsfördrif för barn och unga personer af J.H. Campe. öfv. efter 7de uppl. af C.E.Rademine. Med karta, 1^a Del. Sthm 1813. 272 sidd. 12°.

Af Barnböcker, som i senare tider på Svenska utkommit, är den närvarande den bästa och den enda som man med full trygghet kan sätta i händerna på en gosse. Här frambryta väl också några uttryck af Campes realitets principer, här och der litet platt osmakligt, barnsligt sladder, men dessa fläckar möter man blott i förbigående, hvaremot det hela äger betydliga förtjenster. Framställningen är lätt, liflig, precis och underhållande och förf. har lyckats att för händelsens utgång i läsarens sinne, på ett okonstladt sätt, väcka ett jemt stigande intresse.

Sid. 819.

N° 36. De Christnas Antiquiteter, af Balth. Haug. Prof. i Stuttgart. öfvers. Strengn. 1813. 423. sidd. 8°. Boken är ett nyttigt repertorium.

Journal. D. 8de steg upp, då kl. redan var 9 slagen, så att Hippingen redan var upp, då jag kom på Academien. – sökte Ursin vid middagstiden; men träffade honom icke nu heller hemma. Jag företog mig eftermiddagen att gå ut. – hos Hirn och Nystén. Af Solitandrana, hvilka bo med Hirn, lånte jag Lorenz Stark af Engel, i original nämligen. Den las jag igenom till kl. 12. – Boken kunde, tyckes mig, lika bra kallas en Roman, som en Charaktersmålning, åtmistone tar det hela en Romanlik utgång, då sonen slutligen lyckligt förenas med enkan, som han älskat. – Gubben Starks förhållande under alla de mellanscener, som föregå detta, är dock i högsta grad karakteristiskt.

D. 9de steg jag upp kl. ½ till 7. och gick till Ursin. Han sof ännu. Jag återställde Litteratur Tidningen och begärade tillika att få låna ifrån Nations Cassan 10 Rd. Han sade, att Nations Cassan ej var i bästa tillstånd, emedan utlånta penningar

Sid. 820.

ännu icke voro inbetaide; men han låfte låna mig den äskade summan af egna medel. – sökte Wikstén, men fann honom icke hemma – hos Hirn. Återställde Lorenz Stark och tog Schillers Wallenstein. På Boklådan prenumererte jag och fick ut redan de två första häften af: Magasin för Evangelisk Biblisk Christendom. Christiansstad. 1813 Cedergrén, 8°. Hirn här på eftermiddagen. - om aftonen las Wallenstein till kl. 11, då jag lade mig; men somnade icke förr än efter kl. 1. - pollution derpå under sömnen.

D. 10de hos Ursin fått den utlåfvade summan af 10 Rd. hvarpå lämnade revers på begäran. Jag begärte Böcker till Lectur på landet; men fick ej, då det är enligt Nations stadgar att det ej lånas derifrån utom staden. – hos Wikstén. Blylodh här. Han bad mig att jag vid framkomsten till Ithis

mätte utverka att han finge predika Svenska Andra dag jul. Jag lät honom förstå att jag sjelf vore hågad att göra det då; men jag märkte tillika att det så mycket mer wore honom kärare. Då jag märkte det, gaf jag honom mitt löfte att werka till hans fördel. Han torde ha anat att

Sid. 821.

jag tänkte på något sådant, då jag härom dagen var hos honom och frågade om han hade med sig Bonsdorffs utkast till afhandlingar öfver Christna Lärans sanningar. Han torde derföre nu fattat det beslut att förekomma mig, då det kanske vore att befara att min första predikan för Församlingens Svenskar kunde i afseende å mig hafva samma följd som den första i denna höst för finnarne. – las Wallenstein till slut. Jag fann den förträfflig, ehuru jag nästan för flygtigt las genom densamma. – Förde till Savenius Silverstolpes Historisk Geographiska Lärobok, som jag haft till låns. Jag sålde nu också till honom Batsch's Botanik för fruntimmer för 2 Rd, ehuru vi på Boklådan härom dagen redan kommo öfverens om handeln och slogo hand uppå att jag derföre skulle få åtminstone Boklådspriset. – Förde till Solitander Wallenstein och tog i dess ställe 2dra Delen af Schillers Theater, innehållande Maria Stuart, Die Jungfrau v. Orleans och Wilhelm Tell – somnade först kl 1. D. 11 steg upp kl. 9. ides ej gå och afhöra Pipping. Ovisst är det också om han ta-

Sid. 822.

lat i dag. – Då vi för att spara wed icke eldat i går, fingo wi os i dag och då jag satt hem hela dagen, fick jag ondt i hufvudet. Jag satt dock upp ända till kl. 12, då jag slutade 2dra delen af Schillers Theater. Hvad Charaktererna angår, tyckte jag om Maria Stuart isynnerhet och Wilhelm Tell.

D. 12te steg jag upp först kl. 10. – eftermiddagen förde jag hem 2dra delen af Schillers Theater – Tillika förnötte jag en del af aftonen hos Poppius – nära att falla, i moraliskt afseende nämligen. – Hirn här, följde honom till hans qvarter – insomnade icke förrän kl. 2.

D. 13de hade jag mycken möda vid att stiga upp så bittida som det var nödigt, neml. kl. 8, då jag gick till Prof. Wallenius. på min uppvaktning och betalte honom tillika för det jag bivistat hans privata Collegium i Rhetoriken, ehuru jag sanningen att säga icke haft stor nytta af detta Collegium; emedan jag absenterat det alltifrån den tid, som stipendietamina begyntes. – Gubben var mycket artig – ifrån honom gick jag till Ursin, och derifrån till Molander för att höra åt om de ej ville köpa mitt

Sid. 823.

öfrightblefna brödförråd. – Sedan gick jag och uppvaktade prof. Fattenborg. Han bad mig hälsa mycket till Borgå. Skulle det vara en pique? – hos Wikstén – uppvaktade Gubben Calonius – hos Hirn - hos Nysten – hos Mejer, tänkte köpa någon liten bok och requirera ifrån Tyskland Le Mangs

Franska Grammatik. Ingendera af mina önsknigar blef tillfredsställd – Ifrån Boklådan köpte jag Christna Religions Seger eller Förklaring af Uppenbarelse Boken af Doctor Jung. Jag skall deraf göra en kär present åt prosten Ståhlberg. Jag har ofta hört att han önskat äga den. Med Poppius gick Slottsgatan utföre att söka Guldsmed. Då vi ej funno någon, gingo vi in till Henrik Masalin. Derifrån kommo vi upp med en annan gata, då wi funno flera Guldsmeder. – Sedan gingo vi till Kalle Masalin. – Derifrån gick jag till Avellan, till Blylodh och till Alopaeus af hvilken jag lånte Mathematiska Anteckningar för Professor Alopaeus. Om aftonen hos Poppius, åt gryngröt jämte Avellan.

Sid. 824.

Af det att jag och Poppius om aftonen med hvarandra omtalte våra brott emot sjette budet, lär det härrört att jag om natten hade stark pollution.

D. 14de kl. 7 om aftonen blef det för oss afresa. Jag kom att följa med Avellin, som aldra först blifvit aftaldt. Äldre Grotenfeldt följde oss i en annan släde. Ifrån staden hade vi god häst till Anka; men derifrån fingo jag och Avellin en så lat häst, att vi halfva vägen fingo gå – kl. lär varit 1, då vi ankommo till Eura. Derifrån fingo vi tämligen god häst till Harma, dit Grotenfeldt redan långt före oss afrest. Då vi ankommo till Harma, höllo Torsten Molander, som der legat öfver natten och Grotenfeldt på att resa bort. Skjutskarlen for på Gr. släde. Wi fingo derföre sjelf kуска. Dålig häst fingo wi dertill, och så dåligt anspann, att det brast, då wi ankommo till kyrkan, som är emellan Harma och Nummela. Wi hade ingen att anlita om hjälp, utan måste sjelfve hjälpa oss så godt vi kunde. Wi sluppo knapt 10 steg förrän det åter losnade. Wi måste åter upp ur slädan; men vårt bemödande var lika fruktlöst. I så jämmerligt till-

Sid. 825.

stånd upphunno wi första torpet, der till all lycka en smed bodde. Sedan han lagt sin hand wid, blefvo wi tryggade för alla vidare ledsamheter i det afseende och kommo lyckligen i sakta mak till Nummila. De andra hade der druckit Caffé och frukosterat och än dock hunnit före oss afresa. Wi kunde icke neka oss samma förfriskning, utan beställde oss också Caffé hvaraf wi drucko 4 koppar till Mans, hvarpå vi frukosterade. Derjämte togo vi också tillsammans en sup. Ifrån Nummela gick det för oss hederligen till Pajula. En snäll hvit häst framförde oss dit ett, tu, tre. Ifrån Pajula gick det långsammare till Porta; emedan vägen dit var mycket längre och backigare och vi i det hela hade en sämre häst. I Lietsa, dit vi åter fingo en god häst, upphunno vi först Grotenfeldt, som der väntat uppå oss ifrån middagen. Sedan wi der låtit hoka oss potates och souperat, reste vi till Kuittila, och derifrån till Kouvala, der gjorde wi halt, och läto laga oss ölost. Derpå lade vi oss och såfvo till morgonen

den 16de I Tavastehus drucko vi 4 koppar Caffé till mans med skorpor och afreste sedan till Eteläis, dit vi hunno fram i skymningen. Der fick Grotenfeldt

Sid. 826.

låg att sälja bort sin släda för 24 sk. Den hade nämligen blifvit så skral, att han ej kunde komma med den längre. Han hade köpt den i Åbo och betalt för den 10 Rd. Ifrån Eteläis fingo vi ypperliga hästar till Tautila, hvilka oaktadt det högst dåliga föret förde oss under jämn lopp till Tautila. Derifrån fingo vi äfven goda hästar till Putula. Grot. åkte nu med mig, och skjutskarlen åkte med Avelin förut. Wi hunno ej långt ifrån byn, då vår häst tog en smal biväg, emellan tvänne gärdesgårdar så att vi ej hade rum att vända om. Skjutskarlen var så beskedlig att han hjälpte oss tillbaka på riktig väg derigenom att han bröt ner gärdesgården, så att vi kunde vända oss om. Innan vi hunno fram till Putula afslets ena järnstången under meden, då vi åter hade stor möda vid att så lösrycka hela det stycket ifrån meden. I Putula åto vi. Gästgifvaren spådde oss snart blidt. Innan vi framkommo till Kurkila började det att mulna. Wi hade ock ända hittills haft en den strängaste köld is[yinner]het om nätterne. Till Wesivehmas kommo vi ifrån Kurkila mot morgonen.

Den 17 och derifrån till Wlerumäki.

Sid. 827.

Dit hade vi öfverenskommit att följa tillsammans. Der anställdes derföre liqvad oss emellan. Då derifrån ej är längre än en mil till Heinola, beslöt jag att följa med ännu dit för att se staden. Den är liten och nätt, dock icke det sednare i den grad som Tavastehus. Wi beställde oss frukost på gästgifvaregården och fingo äntligen, sedan vi nog länge väntat derpå. Emedlertid ankom också Gottlund och yngre Ladau ifrån Borgå. Innan vi skiljdes åt, togo vi oss en bouteille win; men det var så surt, att man svårligen kunde dricka ut ett glas. Då jag skulle åter fara till Wierumäki, gick ett fruntimmer förbi mig in på Gästgifvaregården. Jag trodde att det var en af mamsellerna Sjöberg ifrån Borgå, hvilka Gottlund sagt sig föra upp till Jockas. Hon kom åter ut och frågade, om det var Herr Sjögrén? Nu först kände jag igen henne uppå Målet, att det var Mams. Kniper och ursäktade min svaga syn att jag ej förut hälsade på henne, då hon gick förbi mig. Sedan jag några minuter talat med henne, afreste jag tillbaka till Wierumäki. Derifrån kom jag genom Järvis i skymningen till Nyby. Der lämnade jag ett bref till Klingberg, hvilket jag skrifvit

Sid. 828.

redan i Åbo. Deruti inviterar jag honom att komma någon gång till mig. I Nyby funnos inga skjutshästar, då jag först ditkom. Sidikala Bönder hade nyligen farit derifrån. Jag fick dock icke länge vänta förr än andra Sidikala karlar dit ankommo i stället. Tobias ifr. Kymmentaka skjutsade mig hem. Litet st. ifr. Nyby mötte oss Röhmä Johan, han skulle säkert ej låtit någon annan skjutsa, om han i rättan tid hunnit fram till Nyby. Ändteligen kom jag hem för mina föräldrar helt oförmodadt. Jag får då åtminstone sofva i ro. – Sömnen var dock något orolig och

D. 18 då jag uppsteg var jag ännu confusare än då jag lade mig. Snufva hade jag också förvärfvat mig under resan. – Om aftonen, då jag badade, dröjde jag så länge på lafven, emedan jag der tillika rakade mig, att det var med svårighet, som jag förmådde släpa mig in utan att svimma. Det susade jämmerligen för mina öron en hel tid.

Jag hade väl låft Blylodh i Åbo att ifrån kyrkan d.

19 lämna honom underrättelse och jag förmått verka något till hans önskan att få predika Svenska andra Dagen

Sid. 829.

jul; men då ganska få härifrån syntes fara till kyrkan och jag ock dessutom ännu var ganska trött, kunde jag icke uppfylla detta mitt löfte.

D. 20 slutade jag genomläsningen af Jung's Christna Religions Seger. Jag fann den ganska bra och tjenlig att stärka den allt mer och mer i Christenheten aftagande tron på verldenes frälsare. Gud, hvilka hårda prof skola än förestå ditt dyrköpta Egendomsfolk, då man nu redan hädar och beskrattar den som också lindrigt yttrar sin anhänglighet till Bibeln. Då denna anda är så allmän redan hos Studenterne också vid finska Lärosätet, huru stort måste icke förderfvet vara i de öfriga delarne af Europa och isynnerhet Tyskland, hvarifrån till större delen denna anda leder sitt ursprung. Sannerligen, om icke ifrån Barndomen Bibeln varit mitt första hufvudstudium, om icke dess satser redan då gjort djupa intryck på det ännu unga sinnet, som då ännu icke mottagit andra, wore också min svigtande tro redan fullkomligen kullstörtad. Och huru länge skall den väl i framtiden bestå. Hvilken utsigt skall jag såsom en fattig gosse lofva mig, då jag, ifall jag visar mig hysa förtroende för den

Sid. 830.

så föraktade Bibeln, skall blifva ett åtlöje redan för mina kamerater! Och skall jag väl äga nog insikter att försvara min tro emot de Sofisterier, hvarmed man å alla håll angriper den? Skall väl också egenkärleken, hvaraf jag finner så mycket hos mig, slutligen förmå mig att gå ifrån min fordna öfvertygelse? Förskräckligt! Förskräckligt så mycket mer, som jag olycklige dertill bortslöst mina ungdomskrafter, hvilka jag ifrån nu kunnat och bordt uppoffra till Guda ära och hans läras nytta. Ja, döden är syndens lön.

D. 20 och 21 las jag Magasin för Evangelisk Biblisk Christendom. Jag tycker om det; men alla de upplysta Evangeliske Christnes önsknings lära åtminstone de nu utkomna första häften icke tillfredsställa. – Ändteligen har jag nu genom mina föräldrars öfvertygelse kommit till den sanning att det är Skabb, som jag redan i Åbo, jag vet ej huru, förvärfvat mig. Till den ändan intog jag om morgonen

D. 22 två knifsuddar Svafvelblomma i vatten. – Om aftonen, då jag satt och las Åbo Tidning för 1806 och allt uti rummet var i den största oordning, inträdde Pastor

Sid. 831.

Relander, som just nu måste kommit till byn för att uppbära sina Julinkomster. Jag skämdes för det tillståndet, hvori såväl jag som huset befann sig; men det kan ju icke förefalla främmande, då det är så nära jul och han dessutom ganska noga tör känna mina föräldrars läge. -

Den 23 intog jag åter svafvelblomma och smorde derjemte utvertes med Beckolja de ställen, der röda nippor uppstigit. – D^o skickade ytterligare bref till Klingberg och bad honom komma hit emellan Söndagen efter Nyåret och Trettonde dagen, då jag låfte vara hemma, i fall jag ock den öfriga tiden skulle komma att vistas på prostegården. – Jag lade mig om aftonen fullklädd; men hade ingen rolig sömn. Tusende föremål sysselsatte min fantasi. Redan en lång tid har händelsen med mig varit sådan och min phantasi är under sömnen långt mera liflig och blomstrande än om dagen, då jag har medvetenhet af det som föregår hos mig. Kunde jag komma ihåg min phantasiers spel under sömnen och anteckna alla mina drömmar, så hade jag wäl några inhemska illaluktande blomster; men också

Sid. 832.

några friska, angenämt doftande, sådana som endast en mild orientalisk himmel kan frambringa. Märkvärdigt är att ju oroligare kroppen hvilar, desto mera är själen sysselsatt. Det största prof derpå hade jag under min hemresa ifrån Åbo, som i det den fortsattes oafbrutet, natt och dag var mycket mer mattande för kroppen. Så snart ögonen vid den vanliga hvilotiden om aftnarne ovillkorligt tillslöto sig, war jag straxt försatt på en annan ort, underbara gestalter, dels kända, dels okända sväfvade i en kedja förbi mig och en sådan phantasilek sysselsatte mig oafbrutet tills jag vaknade af någon ställning som slädan fått af det högst usla föret. -

Jag vet ej hvad det kunde vara för en tid om natten, då jag uppsteg och tände en lampa för mig och satte mig nu att omarbete de öfversättningar af några Klopstocks Geistliche Lieder, som jag jemnt 2 år tillbaka utkastat; men då detta alldeles icke ville lyckas, så mycket mera som jag ej hade till hands Originalen, beslöt jag att förstöra dessa utkast och lade mig emedlertid å-

Sid. 833.

nyo; men intog först ännu en gång en duktig dosis svafvelblomma, ehuru ingen förbättring försports af de föregående.

Om morgonen d. 24 då jag uppsteg och fann eld i spiseln verkställde jag mitt i natt fattade beslut och kastade de nämnda utkasten tillsammans 2½ ark i elden. – om aftonen badade jag åter; men fick om natten ondt i magen och fick ej på lång tid någon sömn.

D. 25 om morgonen for jag med min mor till kyrkan, dit vi i god tid ankommo. Till middagen bods jag till Prästegården af prosten, som var mycket glad öfver min ankomst. – Det var ganska sent om aftonen, då jag uppgick till Klockaregården, för att der ligga öfver natten. Man hade väl velat bädda mig med Sergeanten Brummer; men jag valde häldre att gå upp till Klockarens. Emedlertid, då jag ankom dit, sofde man der redan. Jag gick därför ner tillkaka till prästegården för att lägga mig med Sergeanten; men fann icke nyckeln till hans kammare. Han är nämligen sjelf hvarje natt hos sin h—a ¼ mil härifrån. – Hvad var nu att göra?

Sid. 834.

Jag vandrade åter upp till Klockaregården och smög mig så sakta som möjligt i en kammare och tänkte lägga mig der uti en säng, der jag fann en menniska, hvilken jag trodde vara klockarens son; men fann sedan att det var en gammal Madam, slägting till klockaren. Då hon hörde mitt [..?]före, kände hon igen mig och lämnade mig sängen. Det var mig ej just kärt, att jag ändå så skulle störa folk. – Jag var sedermera ännu upp en tid till kl. 1.

D. 26 predikade Gymnasisten Relander i Svenskan. Det var temligen mycket Ståndspersoner i Kyrkan, och nästan alla bödos samt kommo ner till Prästegården till middagen. Relander predikade bra nog, men hans predikan smakade mycket af Lehnbergianism. Kanske var den werbatim ur Lehnberg afskrifven. Han bekände ock för mig att han vid dess författande haft Lehnberg till hands. Prosten förklarade den sedermera om aftonen för heterodox. Den upptogs dock väl af den okunniga församlingen.

Sid. 835.

Jägmästaren Heideman gret hjerteligen ännu, då han kom ner på prästegården och hälsade på unga Relander, samt tackade honom för hans predikan. Tillika utlät han sig under ännu fortfarande tårar: "Om han finge låf att svara, så kunde man säga, att han predikade som en liten fan." Jag erinrade mig dervid den öländska Baronen, som under häftig gråt med de orden tog afsked af sin son, som var Officer och skulle resa till campagnen, farväl du din lilla fan. Drag nu ända in i yttersta Helvetet. Låt se att Du håller Dig käckt som satan och kom icke åter, förrän Du är sjelfva Djefvulen. – Sedan främmande druckit Caffé afreste de. NB. i går en kopp Caffé d^o i morgons d^o. – Om aftonen gick jag åter upp till Klockarens för att ligga öfver natten.

D. 27 1 kopp Caffé – hos Smeden, lät beslå mina stöflar och galocier – for sedan till prästegården, der jag

Sid. 836.

åt middag. Efter middagen en kopp Caffé. Det unga Herrskapet reste till Perheniemi. Om aftonen då jag var i Prostens kammare, kom en mamsell upp med en Billette till mig. Der skulle vara en främmande Herre, som ville tala med mig. Innan jag öppnade brefvet föll det mig in, att det kunde vara Klingberg. Så var det ock. Han hade skickat sin häst ner efter mig. Jag åkte upp med den. Klockaren var med sin hustru äfven rest till Perheniemi. Det kan då tänkas, att det blef en rolig afton ock natt, då vi i vår glädje ännu till hade vår egen frihet och sluppo den isynnerhet denna tid enträgna fulla Klockaren.

D. 28 om morgonen $\frac{1}{2}$ annan kopp Caffé – Klockaren kom hem först om middagen tämligen tracterad. Till lycka var han buden till middagen till en Skomakare Weiss. Wi fingo således ännu längre njuta en ostörd frihet och vi underläto icke heller att begagna oss af densamma. NB. Denna tid alltsedan jag kom ifrån Åbo, har jag flere gånger supit brännvin.

Sid. 837.

Klockaren gick också i sjelfva verket till Skomakar Weiss. Jag och Klingberg gingo emedlertid till Narinken och togo oss 1 pund Russin. – Genom en liten billett bödos vi om aftonen till Wikbergs i Radansuu. Der höllo byns flickor på att dansa. Klingberg deltog; men jag ides icke. Öl och brännvin vankades der. Jag tog något af hvardera. Äfvenså souperades der. – Om natten blef det ganska liten ro i anseende till Klockarens vanliga sätt att roa sina främmande.

D. 29 förflöt dagen på samma sätt, roligt på visst sätt. Då det ej blef resa utaf för Klingberg, gick jag med honom till Fabricius. Der drucko vi öl och pratade en stund med hvarandra. Derpå gingo vi tillbaka till Klockarens, som emedlertid efterskickat ifrån Andersson samme Spelman, som spelte i går aftons hos Wikbergs.

Sid. 838.

Klockaren hade redan då velat på allt sätt hafva honom till sig; men jag satte mig på det högsta deremot och verkade också så att han blef qvar till en icke ringa glädje för Bondflickorna. Det hade nemligen först och främst varit oartigt att vela öfvertala honom ifrån Wikberg, som förmodligen betalte honom lika så väl som Klockaren skulle gjort; men det förnämsta skälet, hvarföre jag så häftigt satte mig emot att han ej skulle komma hit var det att Klockarens hustru var ganska illa sjuk redan då vi reste och jag visste, att ett sådant stoj som der skulle blifvit om spelman hade kommit, hade icke så behagat henne om hon ock varit frisk. – Då han denna qväll kom, rådde jag åtminstone icke derföre. – (NB. Supit flere gånger brännvin och druckit 4 a 6 koppar Caffé)

Sid. 839.

Ändteligen slut uppå qvällen gick Klockaren med sällskapet till Spögubben för att dansa i hans stuga. – Man fick då emedlertid sofva något roligt.

D. 30 om morgonen en kopp Caffé. En liten sup togs ock till bästa vid frukosten. – Ändteligen kl. 9 afreste Klingberg hem till Villähti. Spelmanen följde honom till Radansuu, der han bor. Jag sökte Skräddaren, men han var icke hemma. På eftermiddagen gick jag ner till Prästegården. Jag gick straxt upp till Prostens kammare. Han höll på att lägga sig. Jag skulle då gå ner så länge; men alla hade farit upp till Krämer, prästegårdens måg. Mamsell Lucia var ännu qvar; men höll också på att kläda sig. Gamla frun bad mig följa upp med henne. Jag var dertill villig, då jag tänkte att det icke skulle slå

Sid. 840.

felt att icke jag skulle ha roligt uti en liten krets af bekanta och grannar här ifrån Kyrkbacken, såsom jag föreställde mig. Men under det jag åkte upp med Mamsellen, hörde jag af henne, att Prästegårds Herrskapet blifvit ditbudna äfvensom Fabritii herrskap. Det hade jag bordt veta förut. Tillika hörde jag af henne att Relanders, Hertzens och Blylodhs äfven skulle komma dit. Emedlertid följde jag med ända till Narinken. Men till lycka kom jag att stanna qvar ut och fick nu höra att Relanders Herrskap redan war ankommet. Jag fattade nu hastigt mitt beslut, tog en omväg och gick ner till Prästegården igen. Jag kan skylla uppå att jag ej ville så hvardagsklädd som jag var visa mig inför så många främmande, men egenteliga orsaken till min bortgång ifrån Krämers var den att jag ej var buden. Jag förnötte hela tiden med Pro-

Sid. 841.

sten. Då det öfriga Herrskapet hemkom, fick jag höra, att man saknat mig och velat, ja velat skicka efter mig till Klockars. Det tror jag nog att man ville, då det måste varit allom kunnigt, att jag var redan vid trappan; men gick sedan min väg. – Prosten frågade mig, om jag ville predika. – Jag sade att jag ej vore just emot att göra det. – på första Söndagen efter Trettonde Dagen; men tillade, att det ej vore just så stor rikhet på ämne i anledning af den dagens Evangelium. Jag lät ock förstå att jag häldre predikade om Trettonde Dagen. Jag vill ej dölja, det orsaken dertill är den att Trettonde Dagen här i Ithis församling alltid är lika så stor, ofta större folkmängd i kyrkan än om Julen. Huru allt gick omkring, lämnade Prosten mig frihet att predika om Trettondagen. Det har vanligen alltid varit en dag för honom; men i år sade han

Sid. 842.

vågar han icke på Predikstolen. Tillika var han så beskedlig att han underviste mig om hvad ämne jag kunde taga o.s.v. – Kl. 10 gick jag upp till Klockarens. Kl. var 12 slagen, då jag lade mig.

Sömnen orolig. Jag vet ej, om jag hade pollution, åtminstone vaknade jag icke som annars varit fallet, då jag uti drömmen föröfvat älskog.

D. 31 steg jag upp kl. $\frac{1}{2}$ till 10. – en kopp Caffé – rakade mig – räknade tillsammans de Döda i denna församling under det med denna dag tilländalupna året. De utgöra 200. – Ett litet antal i en så stor församling i jemförelse med de föregående åren. – Straxt efter middagen åkte jag ner till Prästegården med Axel. Prosten bad mig taga till Ingångs Språk, hvad jag sjelf i går föreslog; neml Ef. 55,6. Söken Herren, medan han – och till proposition några bevekande skäl att söka Vår Frälsares Jesu Christi förening. – en kopp Caffé. Spisade qvällsvard ned. – Efter uppkomsten till Klockaregården började jag skrifva på min predikan – lade mig kl. 12.

Allmänna Ephemerider

För år 1814

Första Häftet.

Allmänna Ephemerider

För året 1814

Första Häftet

Januarius - Februarius

Sid. 1.

Den förstaen kopp Caffé – utförde några momenter af min tillärnade predikan, hvarpå jag gick till Kyrkan – Till middagen på Prästgården. Helanders Herrskap äfven der. – bödt till Parola – antog kallelsen – Sedan Caffé druckits, skedde afresan: Jag åkte med Pastorn i dess släde. – På Parola var jag munter. -

D. 2 kom Pastor R. tidigt om morgonen med Caffé och väckte upp sin son och mig. Såsom det yrt förskräckligt hels natten, persvaderade han mig att blifva kvar på Parola till Trettonde Dagen. – Jag måste då tillstå sanningen att jag öfverenskommit med Prosten att predika å sagde dag. Efter frukosten reste jag således med Pastorn åt Kyrkan; dit vi efter mycken möda framtråkade oss genom de stora snödrifvor, som om natten format sig serdeles i tågen. – Middag på Prästgården – e. m. en kopp Caffé – Om aftonen lektes. Så gerna jag velat vara med oafbrutet, måste jag gå upp till Prosten, sedan han efterskickat mig tvänne gånger. – Kl. 10 gick jag upp till klockare

Sid. 2.

gården, lade mig; men somnade ej förr än kl. 1 – sömnen blef orolig – Under natten reste Klockaren på Ryska sidan till bröllop, under föregifvande att fara efter sin son, som Nyårsdagen ditrest. – Det var för mig en välkommen sak; ty d. 3 fick jag ostörd fullfölja min predikan. – Om morgonen drack jag 2 koppar the jag vet ej af hvad. Det hade om hösten blifvit ifrån staden ordineradt åt Klockaren för dess sjuklighet. Det var ganska bätskt. Skabben, för hvilken jag drack det, har under denna tid hos mig tilltagit. – Hos Skräddaren frukosterade jag. – Predikan blef färdig. Blott usus blef kvar till

d. 4de Drack åter 2 koppar thé såsom i går. – Jag hade lyckligen i det mesta hunnit öfverläsa min predikan, då Klockaren med sin son om aftonen hemkom.

D. 5 åter 2 koppar thè. – åkte ner till prästgården. – åt der middags samt blef öfver natten, då det var så förskräckligen kallt att gå upp till Klockarens, och förmaket var eldad.

D. 6te 2 koppar Caffè. Kölden var i dag starkare än förut. – För att således kunna emotstå den, då jag skulle predika, lånte jag af fru Craemer dess med kläde fordrade kängor och klädde mig i 2 par strumpor. En fotpåse hämtades äfven ifrån Klockarens för att tjena mig i Predikstolen, men genom Kyrkobetjeningens försumlighet blef den i Sacristian. Predikan gick Gudi lof! bra. Först efter nedkomsten angrep kölden

Sid. 3.

häftigare mina fötter. De blefvo dock icke skadade. – Middag på Prästegården – 1 kopp Caffè på eftermiddagen, då dit ankomme Fru Herten, Lieutenantskan nämligen, om hvilken jag i fjol berättade en Anecdote, Landtfiskalen Brummer med sin fru, öfverste Hertzens ogifta syster, Fru och Mamsell Fabritia, samt Craemer med sin fru. Denna bod mig att passera aftonen hos sig. Jag åkte således jämte hennes man och Sergeanten Brummer upp till Narinken. Vi spelade derpå, för att fördrifva tiden Myllymatte. Också spisade vi der qvällsvard. – Jag gick sedan till mitt vanliga nattqvarter, Klockaregården. NB. supit i dag 3 gånger, äfvensom i går en gång.

D. 7de förde till Fabritius Bonsdorffs Utkast till afhandlingar öfver Christna Lärans förnämsta Sanningar, hvilka jag haft till låns af pastor Relander och begagnat vid författandet af min predikan. Fabritius reste då till Kimola med sin Mor, Fru Helander och Landtfiskalen med dess fru.

- Jag tog en sup der och gick med Craemer till Prästegården, hvarest jag förblef till middagen. – e. m. en kopp Caffè - Pilkanmaa Heideman kom dit på visit, samt förblev der till aftonvard. Då han skulle resa bort, nämnde Prosten att jag snart kommer att resa till Kotkaniemi. Det var för honom en härlig upptäckt. Han bad mig att få sända med en Fjerding lax till Major Nohrström. Jag låfte honom denna tjänst. – Sedan han afrest, gick jag efter vanligheten upp till Klockarens.

Sid. 4.

D 8de en kopp Caffè. – Middag på Prästegården. – e.m. visit hos Fabritius. Han var ej ännu hemkommen. Mamselln endast var hem. Men sedan jag en stund med henne språkat i hvarjehanda ämnen, kom han sjelf med sin Mor till Kimola. Ännu satt jag och pratade en stund. – Fabritius bad mig bli kvar och äta qvällsvard; men jag ursäktade mig dermed att jag låfvat Prosten ovillkorligen, att återkomma. – Jag tog derpå afsked. Gud välsigne dig hvar Du kommer, uttalat till mig med hans ton och min, innebar tusende gånger mer än det moderna ödmjukaste Tjenare och må väl. Jag skyndade mig nu ner till Prästegården. Jag väntade uppå att få se om Prosten denna gång ville förära mig något. Också kan jag icke dölja, att jag icke denna gången önskade det mer än kanske någonsin förut, i anseende till mina nu fattiga omständigheter. Det blef dock ej utaf. Han betalte

mig endast Jungs Christna Religionens Seger. Orsaken dertill att han nu icke hugnade mig med någon gåfva ligger dock visserligen icke i förminskning af hans grace till mig, utan snarare hans fattiga systerdotters giftermål med den fattige Kraemer. – Jag souperade på Prästgården.

D. 9de en kopp Caffé. – Blott som hastigast i Kyrkan – gick till Prästgården – Till middagen inga andra främmande än en af de gamle Mamsellerna Argillander. – Min far, som redan fått vänta uppå mig under middagsmåltiden, kom straxt derefter ner för att påskynda min ankomst till Skräddaren, der han hade sin häst. -

Sid. 5.

Prosten sade mig i går att jag skulle bedja den karlen, som skulle skjutsa mig å frun ner till middagen; men se här ett elakt drag i min character. Jag ville icke göra det minst i anseende till min fader. Å andra sidan hade föräldrakärlekens föreställningar dock så arbetat emot ambitionen, att jag utverkade att Klockaren skulle bjuda min far till sig till middagen. – Gubben gick det oaktadt icke dit; men fick emedlertid middag hos Skräddaren. Ehuru jag för att göra Gubben till viljes skyndade mig så mycket jag kunde för att lämna Prästgården, slapp jag dock icke för Mamsell Lucia, innan jag skulle dricka en kopp Caffé, hvilken hon straxt gick att koka åt mig. Förmodligen tillgjordhet? Hos Prosten åter dröjde jag åter ännu längre. – Då jag ändteligen slapp ifrån Prästgården, vek jag in hos Kraemer, för att äfven taga afsked af honom och hans Fru. De hade olyckligtvis främmande, Fru Kaptenskan Kniper med sin son och Dotter. Då hade jag icke åter nog drift att straxt taga afsked. Fru Knipers prat uppehöll mig också. Jag drack der ännu en kopp Caffé, och gick sedan min väg. Nu skulle jag ännu till Klockarens efter mitt knyte. Der var jag nog fri för att icke af något uppehållas. Jag fruktade för en billig förtrytelse hos min gamle far för det han så länge fått vänta uppå mig och förbannade mig sjelf derföre; men något sådant inträffade icke. Felet till mitt dröjsmål blef Prostens, som vanligen med sitt prat uppehåller en. Hos Skräddaren skulle ännu par glas öl drickas före afresan, som följde derpå. – Lycklig ankomst till Sidikala. -

Sid. 6.

Prosten hade gerna hållit mig ännu en vecka för att hjälpa till Tabellverkets författande; men dels kunde jag anföra till ursäkt att jag icke kunde blifva kvar, den korta tid som återstår till Månadens slut, då jag måste vara i Åbo, dels det att jag dessförinnan under min resa till Kotkaniemi måste dröja några dagar i Borgå. Hufvudorsaken, hvarföre jag i dag ville resa är att jag i Sidikala får tillfälle att före min resa till Borgå försöka att bota min skabb medelst vanligt smörjande. – Till den ändan intog jag

d. 10 svafvelblomma och smorde mig om aftonen med en salva af tillsammanblandadt svinister, snus och svafvel efter Medi[c]us anvisning. – Salvan sökte mig, men då jag lade mig i sängen och förhöll mig stilla, kom det dock ej till uppkastning.

D. 11 Då det ännu kliade som förut, smorde jag mig åter om aftonen, lade mig; men för att fördrifva ledsnaden som väntade mig, då jag tidigt lade mig, las jag på sängen. Då jag dermed fortfor alltför sent, blef följden deraf hufvudvärk, som dock befanns försvunnen.

D. 12te, då jag åter smorde mig med meranämnde salva med tillsadt Victirol. Under dessa dagar då jag varit hemma på Sidikala har jag ätit blott ganska litet om dagen och en gång tagit en liten sup. Min föda har bestått i smör och bröd, ölost samt stekta Poteter. Om natten fick jag ingen sömn, tills jag uppsteg för att genom bad rena mig ifrån smörjan.

Sid. 7.

Min far hade nemligen i Måndags varit till Röhmä för att vidare komma öfverens om resan till Borgå, så vida en af Röhmä karlarne Trettonde Dagen vid Kyrkan låfvat befria min far ifrån det besväret att skjutsa mig till Borgå, så vida han sjelf hade dit ärende och kunde i det fallet äfven med samma skjutsa mig dit. Då min far var der, blef det fastställdt att resan skulle företagas om Thursdagen eller Fredagen – För att derföre vara färdig redan om Thursdagen badade jag om natten som förut nämndes. På lafven blef jag yr, så att jag med möda kunde släpa mig åter in utan att falla. Då jag tog en sup brännvin, skingrades det snart, och då först somnade jag in.

Den 13de då det lidit redan långt in på dagen, kom Röhmä Karlen i sällskap med en annan karl. Sedan de derföre en liten stund låtit sina hästar hvila hos oss afreste vi. – Mörkret öfverraskade oss, innan vi hunno till Hietana, 1 $\frac{3}{4}$ mil hemifrån. Föret var högst dåligt, och vägarne efter sista snöfallet föga körde. Vi tråkade oss ända fram öfver det ängsliga Pyhäjärvi till Kando krog, dit vi ankommo, sjelf utmattade, med utmattade hästar. På Pyhäjärvi måste nämligen Karlarne sjelfve före lassen leta sig väg. – Jag som redan förut, för att skona hästarne, frivilligt gått mest hela vägen till fots, måste nu göra det samma öfver hela Pyhäjärvi. – I Kando krog förfriskade jag mig med en duktig sup

Sid. 8.

brännvin och flere starka drycker öl.

D. 14de begåfvo vi oss före dagen på resan. I Skomarböhle veko vi in hos min farbror en förmögen Bonde. Der frukosterade vi. Vägen var allt lika dålig, ända till Backböhle, der Mörskom

Landsvägen vidtar. Dittills gick jag snart sagt hela vägen. På Jordasböhle Gästgifvaregård, der vi åter betade åt jag en smörgås. Der träffade jag ock Commissarien Enholm, hvilken trugade på mig en sup. Jag fick af honom genast tillåtelse att under den korta tid jag kommer att bo i Borgå bo i hans Kammare, mitt gl. kvarter. Ju närmare jag nalkades Borgå, dess mera orolig blef jag, dess mera klappade mitt hjerta. Jag skulle nu se följderna af gamla brott eller begå nya. Det hade redan en stund varit mörkt, då jag ankom till Enholms. Kammaren var kall; Jag bäddades derfore i grangården hos skraddarens, der en kammare tillfälligtvis råkade vara varm. Jag tog med mig till Nattlecture första Delen af Hallenbergs Nya allmänna Historie, hvilken jag funnit på hyllan i Enholms kammare bland Brobergs efterlemnade Böcker.

D. 15de Då Kammaren hunnit blifva varm hos Enholms, flyttade jag dit. Min förra medbrottslinge, fanns nu icke mera der; men i hennes ställe hade kommit en annan

Sid. 9.

munter flicka, hvars ansigte icke var ibland de obehagligare. Förnuftet rådde väl att nu beherska sig så mycket möjligt för att ej gifva någon anledning att stärka misstankar, som man tilläfvventyrar under den förra pigans tid kunnat fatta till mig; men huru var det mig nu möjligt, då rummet till och med framkallade vanans gärning i mitt blod och alla önsknigar hos mig gingo ut på ett djuriskt njutningsbegär. Ej underligt derfore att jag om aftonen kvarhöll flickan och formerade samtal med henne. Hon hindrade det just icke; men jag tyckte mig ock finna af hennes uttryck hvad jag befarat. Hon sade väl att den förra pigan berömt mig såsom en alltför beskedlig ungdom; men hvad auctoritet skulle ett sådant besked hafva, då jag så genast viste min character för denna? Om natten funderade jag derfore på flere medel, hvarigenom skenet af min infallibilité måtte kunna förenas med det hos mig så starka njutnings begäret, som i min inbillning rasade så starkt, att det framlockade hos mig sädesvätskan. Ändteligen somnade jag sedan jag en stund fortsatt läsningen ur Hallenberg. -

D. 16de om morgonen hade jag beställt mig Caffé. – Jag drack 2 koppar bad jungfrun dricka den tredje. Hon gjorde mig till viljes. Jag ides ej gå i Kyrkan, utan las till slut 1^{sta} Delen af Hallenbergs Historie. Skada att de öfriga delarne icke finnas. Om aftonen svalnade mina begär, då jag fick deras föremål att sitta bredvid mig men också ingen-

Sid. 10.

ting vidare. Då jag sedan utgick för att spatsera i staden, var jag äfven moraliter kyskare än jag nånsin varit dessa dagar alltsedan min ankomst till Borgå. Till nattlectur tog jag mig nu Silfverstolpes Lärobok i Svenska Historien. -

D. 17de om morgonen gick jag till Mamsell Jerfvelin och tog mig en sup. Hufvudändamålet var att genom henne, ett halft allvetande fruntimmer få veta, hvilka lärare nu äro i staden och hvar andre bekante bo. Hon var icke sjelf hemma; men hennes piga gaf mig besked om Consistorii Vice Notarien Paldanis Logement. – Jag gick derföre till honom och tog af honom att läsa J.J. Rousseaus Tankar uti åtskilliga ämnen. öfversättning af Joh. Rundahl. Stockh. 1807. 190 sid. 8°. – Förut i dessa dagar, då endast begäret till njutning var hos mig det enda rådande, hade jag utstuderat en plan till försök, hvilken jag i dag fullföljde, utan att dock engång till hälften lyckas. Då jag nämligen vid min förste ankomst till Borgå under 2^{ne} terminer bodde ned i staden hos afledne Skomakare Enkan Björkgren, fjäsade en jungfru då för tiden, mycket med mig. Utsväfning hade då icke ännu blifvit hos mig en så stark vana, eller snarare det var den perioden, då en liflig ånger öfver mina första och största förvillelser hade lyckligtvis fått hos mig rum. Jag begagnade mig således icke af conjuncturene. Nu, då förhållandet med

Sid. 11.

mig är olyckligtvis helt annat och hennes större frihet (hennes föräldrar äro numera döde), ger större utsigter åt hennes coqvetterie, beslöt jag att igenom henne sökas hvad jag ej i min egen kammare mer kunnat erhålla. Jag skref en billette ställd till henne, uti hvilken jag ville öfvertala henne att komma till mig i afton kl. 7 för att tala med mig i ett högst viktigt ärende. Jag visste att hon skulle föreställa sig i detta ärende tilläfventyrs en kärleksförklaring, i hvilket fall hon skulle, om hon ej aflagt sin gamla Character, varit nog smickrad för att icke hörsamma mig om hon också ej varit så öfvertygad i sin gissning, skulle dock nyfikenheten drifvit hennes flygtiga hufvud att utforska, hvilken den viktiga saken kunde vara, som jag hade att tala med henne. För öfrigt åberopade jag mitt gamla af henne kända uppförande (Det var då för tiden!) för att betaga henne all tvekan i afseende å betänkligheterna vid en sådan visit. – Jag gjorde mig ett giltigt ärende, som i fall förslaget skulle lyckats, tillräckligen bemantrat min hufvudafsig. Jag inbildade mig, att det ej kunde slå felt att icke jag skulle träffa henne, och då, om också andra varit i rummet, hade jag oförmärkt smugit billetten i hennes händer. Alla dessa luftbilder försvunno, då jag gick ner och råkade blott hennes broder. – Mamselln sjelf var i en inre kammare, förmodligen der omgifven af fjärlar; ty så syntes det mig. Hennes Bror kom tillfälligtvis ut och jag måste nu fram med hvad jag hade att säga. Då det var förbi och jag fick tillräckligt och

Sid. 12.

förnöjande svar på mina frågor, kunde jag ej underlåta att gå och lemna Hufvudsaken.

- E. m. gjorde jag en visit hos Språkmästaren Molin. Tyskan gick för mig så stammande och långsamt, att jag sjelf skämdes derföre, då jag nog märkte, att jag dermed åstadkom en billig trefnad hos Språkmästaren. Jag drack 2 koppar Caffé der. Dit kom sedermera äfven en Vinter, för sina stora och tjocka läppar labiolis kallad, då han var Rector vid Paedagogien härstädes och

hvilken jag engång förorsakade en hel natt (förmodligen angenämt) fängelse i en enkefrus kammare, med hvilken han utan tvifvel accorderade på framtiden till något lägligt tillfälle, då jag en sommarafon skulle gå till Poppius, som hade uthyrat fruns sal, inom hvilken hennes egen kammare var och jagade de älskande ifrån trapporna framför mig hufvudstupa i den ofvannämnde kammaren. Jag förblef då öfver natten hos Poppius och vi vakade tillsammans tills emot morgonen, då sömnen tvingade oss att upphäfva bloqvaden och befria den lycklige fången, som under det vi sofde, echapterade. Samma Vinter gifte sig sedermera ifrån Savolax, jag vet ej med hvad för slags människa. Medan Mannen var härstädes Rector, var hon både till klädedrägt och conduite vämjelig; men nu, då hennes man blifvit präst i Askola, hade hon der så hunnit städa sig att jag i dag då hon jemte sin Man och Enkeprostinna Lind var på visit hos Språkmästaren, med nöje

Sid. 13.

blickade på den snygga fru Pastorskan. Lilla Brunér, som först i dag börjat läsa för Språkmästaren, ansåg mig med stora ögon, då han träffade mig hos sin närvarande Praeceptor. – En följd deraf blir att jag i morgon nödgas göra en visit hos Brunérs, dit jag annars icke var hågad att gå – Om aftonen förde till Studenten Carl Alopaeus en Bok, som jag lånt redan i Åbo; men träffade endast hans Bror Secreteraren, som var så artig att han gaf mig en marshruta till Wichtis. -

D. 18de Klädde uppå mig för att göra mina uppvaktningar. Jag började med Prosten Borgström. Jag hade den äran att vara den förste, som lämnade Gubben Kunskap derom, att Enkell och Platen fått repuls. Ett trefaldt. "Det var rasandet! det var rasandet! det var rasandet!" accompagneradt med gapskratt i Gubbens maner följde deruppå. Gubben var så artig att han bod mig till middagen hos sig. Ifrån honom gick jag till Cleve och derifrån till Lector Forsius och derpå till Professorn. Hos honom skulle jag hjertans gerna förblifvit en något längre tid; men klockan led till 12, då jag skulle infinna mig hos prosten Borgström och han höll sig äfven färdig att fara till sin Bror Domprosten. – Han bad mig magistrera, om jag blott möjligen kunde så länge uppehålla mig uti Åbo. – Jag väntade mig hos prosten Borgström se någon af hans Svägerskor; men hvarken någon af dem eller hans fru syntes. Den ende tredje, som spisade var hans Svärfar. – en sup och 2 koppar Caffé – Då jag kom derifrån, gick jag up-

Sid. 14.

på visit till Bonnér. Endast frun var hemma. Der drack jag 2:ne koppar thé. Detta var den enda visiten, med hvilken jag ej var rätt nöjd i anseende till mig sjelf, och det derföre att det var endast fruntimmer; Då frun for uppå spektaklet, gick jag bort till Gabriel Alopaeus, som tracterade mig med ett präktigt öl så att jag blef helt munter deraf. För att låta det rätt väl bekomma mig, företog jag mig efter hemkomsten en promenad uti staden och förde med detsamma hem Paldanis bok. Honom sjelf råkade jag icke. Ifrån en Narink tog jag ett [skålpund] fikon för att hafva någon sysselsättning under min promenad. – Af Alopaeus lånte jag Alexiewna Kapocka eller Muskaus

förstöring. Af v. K* * * öfversättning. Jönköping 1813. Landström, 167 sid. små 8°, hvilken jag igenomlas på sängen. – om natten hade jag en stark pollution.

D. 19de tog mig en sup hos Mamsell Jerfvelin. – sökt flera gånger Gabriel Alopaeus för att återställa Alexiewna Kapocka; men träffade honom först om aftonen – hos Vice Notarien Paldani på eftermiddagen en stund. För öfrigt satt jag och fortsatte i dag läsningen af Silfverstolpes Lärobok i Svenska Historien, hvilken jag slutade. – liqviderade för wärdsfolket. Min vistelse blef tämligen dyr. De fordrade väl mindre; men som jag af gammalt kände mitt herrskap i synnerhet den så kallade fruns begär efter penningar och jag gerna efter förmåga i sådant fall alltid önskar tillfred-

Sid. 15.

ställa människors önsknings, betalte jag ansenligen mer än man fordrade af mig. – Jag såg snart derpå ett nytt prof på hennes hårda character. En resande inkom och frågade om han kunde få köpa hö och om han kunde få nattqvarter. Brofogden menskligare än hans hustru låfvade honom det. Hon gjorde straxt dervid invändningar. Såsom två sängar befinner sig upp i min kammare och jag trodde att hon för att icke villja genera mig invände att här icke vore rum. Jag sade då att den resande kunde ligga i andra sängen i min Kammare. Men snart, då den resande utgick, yttrade hon sitt högsta missnöje öfver det att hennes man är alltid så färdig att bevillja hvar och en dess önskan. Hennes man sökte blidka henne och föreställde henne nyttan af hjälpsamhet samt frågade henne, hvad hon skulle tycka derom, om hon ej under någon resa träffade goda människor, hvilka bemötte henne väl. Allt detta verkade ingenting uppå henne *Auri sacra fames!*

NB. – Consistorii Vice Notarien Paldani hos mig. – Jag var nu, jag vet ej huru, muntrare i hans sällskap än någonsin förr. Jag sökte persvadera honom att ligga med mig öfver natten; men han ursäktade sig för små trägna embetsgörsmål. – NB. en liten sup med Comissarien. Han skulle vara artig! Jag kom dock att ligga ensam. Den resande tillreddes bädd der nere.

Den 20de försökte med våld bemäktiga mig det af pigan i gården, hvad jag de föregående dagarne med lindrigare medel sökt

Sid. 16.

erhålla - en kyss. Det lyckades dock icke, utan tjente endast att lämna misstankar om min person så mycket mera som dessa misstankar kanske tagit sin billiga början redan förledne termin, då jag af passionen förledd var kanske mindre i stånd att rätt politiskt taga mina steg. – För att uppvärma mig till resan drack jag 2^{ne} koppar Caffé, samt lät koka upp åt mig mjölk. Kl. 8 vid lag afreste jag med Comissariens häst till Veckoski och derifrån fortsatte jag sedan med skjuts min resa till Sibbo – till Skafvaböle – till Palojoki – till Bestby -till Selkis. Kl. var redan ½ till 7, då jag dit ankom. Der tog jag mig en sup samt smör, mjölk och bröd. Jag tvekade om jag så sent mera skulle fortsätta resan

eller blifva kvar här öfver natten, hälst då en snygg kammare här fanns; men då jag fick en duktig häst, valde jag det förr, anseende det för bättre att oakadt något sent hinna målet än som att alldeles icke hinna det i dag. Också ankom jag till Kotkaniemi gård kl. 8 då herrskapet ännu icke spiset aftonvard. Majoren var sjelf icke hemma. Frun föreföll mig vid första påseendet beskedlig. Sjukdomar och kanske invärtes lidanden syntes på hennes ansigte afsvalkat det muntra och jag må säga jollrande, som deremot var synbart på en fru Jägerhorn, som skall lära barnen att sy och kanske

Sid. 17.

äfvén deltar i hushållningen. Hon syntes mig snarare en munter jollrande flicka än en fru. Hennes man Lieutenant i Rysk tjenst, skall vistas i Turkiet för det närvarande. – en liten sup vid aftonvarden.

D. 21 ville man persvadera mig att följa med Herrskapet på ett calas; men jag kunde ej förmås. Jag blef ensam hem och satte mig att läsa Landtprästen i Wakefield. Drama i 5 acter efter den engelska Roman af samma namn. Uppförd på Kongl. Mindre Theatern 1^a gången d. Jan. 1795. Stockh. Nordström. MDCCXCV. 84 sidd. 8° – NB. i morse en kopp Caffé – Vidare genomläs jag Juden. Komedi i fem acter, af Richard Cumberland, fri öfversättning. Stockh. 1801. 91 sidd. 8° Konsten att göra Gossar, eller en ny Tafla på en Ägta Kärlek. Af M*** Med. Doctor vid universitetet i Montpellier, öfvers. Götheborg Forberg. 1798. 148 sidd. 8°. Författaren tyckes varit alltför intagen af sitt ämne åtminstone i början för att skrifva tydligt. Eller kan man kanske tillskrifva det felet öfversättaren? Författaren framställer under titeln af Konsten att göra gossar flere Theorier om aflelsen, hvilken han vederlägger, hvarefter han framställer sin egen. Huruvida den är den rätta, vågar icke jag dömma. – Ännu las jag i dag Theaterdirecteuren. Comedi i 2 acter. Blandad

Sid. 18.

med sång. Musiken af Hr. Cimarosa. uppförd första gången på Kongl. Theatern i Stockholm d. 28 Apr. 1799. Stockh. Lindh. 1799. 78 sidd. 8°. – Ungdoms Yran eller Gillstugan. Dram i 4 akter af N. Joelson. Stockh. Zetterberg 1803. 96 sidd. 12°. Författaren är densamma som, då jag ännu var i Lovisa skola och då jag med några andra mina Kamrater var hos honom för att se på Böcker (Han var Bokhandlare) frågade hvem som af oss var den fattigaste, och, då dåvarande Regements Pastorn Forsbom, försäkrade att jag vore det, skänkte mig flera Böcker. -

D. 22^{dra} en kopp Caffé. – las igenom följande Theaterpiecer -Fruentimmernas Jacobinerklubb. Moraliskt Lustspel i två acter af Hr. August v. Kotzebue. fri öfvers. Stockh. Holmb. 1793. 56 sidd. 8° – Högtiden eller det glada folket. Divertissement uti två Akter af Carl Envallsson. Uppförd första gången på Svenska Comiska Theatern den November 1797. Stockh. Kumb. 1797.

23 sidd. 8° – Den otålige; Comedie i en Act, på vers. – Imitation efter Fransyskan. Originalt af Hr. De Lantier. Uppförd på Kongl. Mindre Theatern förste gången d. 5 Nov. 1799. Stockh. Kumbel. 1799. 79 sidd. 8°. – Än vidare las jag. En Svensk Officerares Dag-Bok, hållen öfver en Resa, genom Sverige, Ryssland, Pålen och Preussen år 1788. Åbo. Frenckell 1789 88 sidd. 8°.

Sid. 19.

Uppå sängen las jag: Sigfrid von Lindenberg, af J. G. Müller öfversättning af S. D. Lundmark. 1^a Delen. Stockh. Zetterberg 1802. 170 sidd. 8°. Den är väl författad. -

D. 23 en kopp Caffé. – las andra delen af Sigfrid von Lindenberg 240 sidd. 8°. – inviterades på eftermiddagen att delta i spelsocieteten till några spel Myllymatte. – En främmande Mamsell var här. en kopp Caffé. – Majoren ankom äntligen hem om aftonen. -

D. 24^{die} en kopp Caffé. Det synes ej vara nödigt att skriva upp detta härefter, såsom det nu engång synes kommit i bruk, torde det härefter vara bäst att anteckna, då jag icke druckit någon kopp. Jag hade före Majorens ankomst icke företagit mig något med gossarne. Jag ansåg mig göra bäst, om jag både till min egen och herrskapets isynnerhet framtida tillfredsställelse först anställde med mina blifvande elever en examen, för att varda upplyst och upplysa, huru mycket Gossarne för det närvarande kunde. Denna examen företogs derföre i dag efter frukosten. Majoren var åhörare. De tvänne äldre Gossarne hade läst 4 Böcker uti Euclides och den yngsta några propositioner af den första. Han hade börjat för min företrädare Forstadius, en fjäsk i högsta grad. Han hade också fjäskat med denne ofvannämnde Begynnare uti Geometrien, och börjat lära honom den mera memoriter än med eftertanke – En, som haft tillfälle att inhämta Professor Alopaei sätt att lära Geometrien, borde och skall, om han sjelf använder minsta flit, icke kunna förvänt lära Geometrien. – Hos de äldre gossarne syntes

Sid. 20.

förstånd, ehuru de hade glömt alltsammans sedan förledne höst, då Forstadius i October rest härifrån. – Det sednare gällde också i anseende till nästan sagdt allt annat, hvaruti jag examinerade dem. Uti Latinska språket syntes de icke heller haft någon riktig Lärare. Jag kan ej förhöra dem uti allt till middagen. Sedan vi derföre spisat och druckit en kopp Caffé, fortsattes examen uti Historien och Geografien. Ehuru de lättaste frågor föreställdes fick jag ej många svar. Uti de lefvande språken, Tyskan och Franskan gjorde de mera skäl för sig. Blott en, Fruns Cousin, Törne, hade läst Franska. Sist examinerade jag ock den äldsta Mamsellen uti litet Franska och Geografie, och fann hennes framsteg i dem ringa. -

Majoren berättade för mig sina relationer med Forstadius, samt skälen hvarföre han rest bort så i otid förledne höst. Han hade, sade Majoren redan 2 gånger förut alfvarsamt hotat att resa utan att hans världsfolk vetat hvarföre. Bägge gångerna hade han låtit dock öfvertala sig att blifva kvar. Men då herrskapets ovillja i anseende till honom, sedermera så tilltagit, att detta icke ägde rum 3^{die} gången, då han hotade resa, så blef resan verkligen af för honom. Han hade nämligen äfvensom hans företrädare, Nordanwehr, varit nog svag att låta sig dåras af härvarande fru Jägerhorns behagligheter, och gått för långt uti sin dyrkan till henne. Huru skall då jag stackare undgå en så farlig klippa, jag hvars erfarenhet uti den vägen, jag vet det säkert, vida öfverstiger Forstadii, ja kanske hans företrädares, som verkligen varit en elegant fruntim-

Sid. 21.

merspilt, äfven mina ögon blicka redan nu med nöje på den små täcka Sirenen. Lycka att jag efter en vecka är nödsakad att resa till Åbo; men lefver jag till sommaren och återkommer, huru skall det då gå med mig? Jag har väl icke den air, det eleganta sätt att uppföra mig, såsom en Cavailler, sådan som Nordanwehr; men huru mycket öfverträffar mig Forstadius i dessa talanger? Och skulle väl icke hon vara mera stolt att besegra mig, den nu så alfvarsamme, efter beskrifning förmente fruntimmersfienden? – Apropos, i anledning af det sista förgätit att för gårdagen anföra det Majoren för att smickra mig och visa mig, med huru mycket besvär Ursin recommenderat mig till Informator hos honom, uppläs för mig ofvannämnde Ursins bref i detta afseende. Brevet var skrivet de dagarna då jag väntades till Åbo förledne höst. Majoren hade först ämnat sätta sina gossar uti Åbo skola, Ursin anrör derföre i början af brevet sina skäl emot detta förslag, hvarpå han anför å andra sidan sina skäl för förmånen af en Informator och slutligen äfven sina skäl, hvarföre jag framför andra vore ett sujet, som han dertill recommenderade. Verkeligen för mig mycket smickrande. Men då Majoren i slutet af brevet ville fortfara med en ny menings "Hans (mitt) yttre" stadnade han tvärt af, rodnade och visste icke huru han skulle göra reda för den mening. Efter någon förlägenhet sade han innehållet vara att jag vore fruntimmers fiende. Jag rodnade också och tänkte supponera att det ju möjligen kunde också vara tvärtemot; men höll dock inne dermed och tröstades åter då han las vidare: "men hans inre är af redbart värde." Jag vet ganska väl ungefära innehållet af den afbrutna meningens men det jag hade dock

Sid. 22.

varit inqviet att veta huru Ursin på beskrifning (han hade aldrig sett mig förut) målade mitt yttre. Väl sant, jag hade aldrig hvarken i Borgå eller annorstädes bevistat någon Assemblee, något spektakel eller sådant, jag var i Borgå icke känd utan af mina lärare, mina kamrater, mitt värdsfolk och naturligtvis grannskapet. jag har aldrig skurit någon stek, ehuru jag ätit hundrade och sett dem nästan lika många gånger skäras; jag har aldrig smickrat någon dam af goda tonen, sällan talt med någon sådan annat än det nödvändiga dels emedan jag så sällan funnit damer, med hvilka det lönte mödan att tala och dels emedan jag finner mig icke hafva af naturen gåfvor att uttrycka mig ledigt utan att först tänka efter om det eller det uttrycket är på sitt ställe och jag i sådant fall alltid hållit

det för en regel, genom hvars efterföljande man till och med bordt kunna förbida isynnerhet Damer. Man bör heldre tiga än tala illa (Hvar Dam torde ej vara så angelägen om sjelfva uttrycket om blott det ena följer uppå det andra; men hvad råar jag nu för min ambition, som icke kan tillåta mig tala så der alltför flytande?); Jag har icke kysst alla fruntimmer uppå handen, som jag hälsat uppå och om det skedt i anseende till dessa fruntimmer, efter vissa fattade principer, icke alla gånger, då jag bortgått och återkommit efter några timmar, en halfdag ja ock väl några dagar, i synnerhet uti sådana hus, der jag är särdeles bekant; jag har sällan åtminstone så skyndsamt som kustymen [=kutymen] (säger Sigfr. v. Lindenb.) fordrar, framstött det ofta så meningslösa och toma: Huru mår min nådiga? Det fagnar, det

Sid. 23.

smärtar mig obeskrifligt; aldrig erbjudit mig att hjälpa, der ingen hjälp behöfts, ja jag kunde skriva ännu ett blad till om hvad jag aldrig gjort; men om allt sådant endast utgör verldskännedomen, så skall man gerna få kalla mig hvad man behagar. NB. en liten sup. – Uppå sängen tredje Delen af Sigfr. v. Lindenb.

D. 25 började jag ordentligen läsa med mina elever. Mitt embete lär blifva något tråkigt i anseende till den stora mängden af disiplar. Jag började i dag med 5. Med flickorna är det värst, emedan man dock aldrig skall kunna med dem iaktaga samma precision, som med gossarne. – Till middagen voro här till främmande en Lieutenant v. Essen, och en Appelroth; jag vet ej hvad han är, utomdess att han skall hafva ganska renderande egendom och ändå lefva ogift. – Han syntes redan något åldrig. – Aftonen passerade jag äfven som i går med dam och schackspels hvilket Majoren velat lära mig – NB. en kopp Caffé också på eftermiddagen. – NB. i går botade jag felslag i mitt finger med öfver natten pålagd Deutens salva. Fingret hade redan gått till bulning. – I dag begärade jag och fick af Majoren en penning af Johan den 3^{die}. – Nattlectur 4de Delen af Sigfr. v. Lindb.

D. 26te Majoren bortrest. – främmande en Kapten Klingstedt med fru och Barn och en Cornett Krumhorn med fru. De voro till middagen Den förre formerade samtal med mig och frågade mig om jag kun-

Sid. 24.

de gifva honom förslag på en stadgad Informator. Som jag icke kunde det, bad han mig framdeles genom Nohrström underrätta sig om jag finge någon, som vore hugad att antaga någon condition. Cornett Krumhorn var emot mig så artig, att han bad mig besöka sig vid tillfälle. – Denna dagens lectur: Historia om förenta Amerikas sjelfständighet och Frihetskrig mot England. Jemte dess Statsförfattning och Tillstånd efter freden i Paris 1783, samt Lefvernesbeskrifningar om dess Namnkunnige Revolutionsmän, Washington, Gates, Franklin, Laurens och Paul Jones – Författad

af M. C. Sprengel. Prof i Historia. Med porträtter om en Revolutionsscen, öfversättning. Örebro, Lindh. 1810. 250 sidd. 12° – NB. en kopp Caffé äfven om eftermiddagen. – Om aftonen då jag nedgick i salen och satte mig framföre brasan och den äldste af gossarne låg uppå en säng, ställd der bredvid, kastade sig Fru J. uti sängen och började kittla honom. August bad mig komma och hjälpa sig. Hon utlät sig att jag väl icke en gång skulle höra på det örat. Om jag ock hade haft villja att för Augusts skull anfälla hans fiende, ansåg jag det dock för tidigt ännu. – Jag blef derföre både med mun och kropp alldeles overksam. – Hela anfallet lär ock varit anställdt för att observera huru jag dervid ville förhålla mig.

Sid. 25.

D. 27de intet märkvärdigt. Aftonlectur: Tal af Konung Gustaf I (då Gustaf Ericsson Vasa) inför rådet i Lübeck, när han, såsom flykting ur en orättvis fångenskap försvarade sin och Sveriges rätt, och beredde sig bistånd till det ädelmodiga företaget att rädda sitt fädernesland. Skrift, belönt med andra priset i Svenska Academien d. 10 Dec. 1809. förf. af Gust. v. Schantz, xpeditionssecreterare, Stockh. Nordström. 1810. 31 sidd. 8° – Talet var icke alldeles i min smak. – NB. i morse tillfälle att med gårdsfogden afskicka ett bref till Blomqvist i Helsingfors.

D. 28de Flera bemärkelser af ett och samma ord. Stockh. Posten, för 1801. N:o 11.

En Ryttare i eftersta led, kom att rida en obekant led igenom ett led, när det led till aftonen, och bröt sitt finger ur led. Om det ändå hade varit någon annan led än sjelfva medelfingret! Den sveda och verk han led nödgade honom att anropa någon: Kära ni, led mig till fältskären. - Denne, då han fick se Dragonen sade: Mången gång har jag varit led åt den menniskan och hans blessurer; hans kött är elakt att läka, ty han är en led karl, lik all sin slägt i tionde och elfte led. -

Det var ett olyckligt infall af mig att begära ofvannämnda Stockholms Post. – Jag visste icke deraf att den var uti en Kammare ibland annat skräp. Majoren hade

Sid. 26.

sjelf satt N^o N^o efter hvarandra i ordning. Men som dessa Tidningar voro ställde uppå ett sådant ställe, att det till och med vore förlåtligt om hans fru, som icke sätter värde, åtminstone på sådana Blad, också gifvit sitt bifall att taga derifrån till bakelser. Såsom Majoren sade sig hafva nekt att taga derifrån insåg jag tydligen att han skulle blifva förtretad, ifall några blad saknades. – Jag var öfvertygad om att det så skulle vara och fann det också så. Cirka 140 N^o N^o voro borta. Sade jag det åt Majoren så hade jag förorsakat hans fru en ledsamhet. – Till all lycka frågade mig icke Majoren om den saken och jag var för försigtig att sjelf vara beställsam med en berättelse som i sakens närvarande läge hade blifvit sqvaller. - —

Sedan jag före min afresa ifrån Sidikala undergått extrema unitio för min skabb, hade den väl icke sedan mera så antastat mig; men i det stället hafva de gamla variga såren till större delen förvandlat sig i små bölder, som efter några dagar mogna och gifva ifrån sig starkt var. Min ena häl har redan länge kliat. Då jag varit i tillfälle har jag med naglarne sakta skrapat det stället. – Men deraf har en liten böld uppkommit, som så graverat mig redan flere dagar att jag haltat. Fotens trånga läge inom stöfvel och strumpa lär vara orsaken

Sid. 27.

till den hetta som jag dessutom tidtals känner uti hela foten. I qväll vill jag lägga så väl på denna som de andra Bölderna Deutens salva för att se hvad den kan göra. -

Som det i dag var en af mina elevers namsdag, så drack jag äfven på eftermiddagen en kopp Caffé. – Fru Jägerhorn har i dag ej varit synlig, så vida hon skall vara sjuk; men hvad hör det hit? Beklaga henne kan jag ej; trösta henne, lika litet. – Sömnen var om natten orolig och störd af drömmar, hvilket varit fallet med mig under hela den tid jag vistats härstädes. -

D. 29 Uti Stockh. Posten – för år 1801 N° 33 skrifves följande ifrån Paris. -

Om den första resa kring jorden, hvilken företogs år 1519 af Ferdinand Magellan, ägde man hittills endast ofullständige underrättelser; men nu har man låtit trycka en utförlig beskrifning derom. Manuskriptet härtill fanns i Ambrosianska Bibliotheket i Milano. Denna beskrifning är författad af Riddaren Pigasetta, en Vicentin, som hörde till Magellans resesällskap och var en bland de få personer som år 1521 återkom ifrån förenämnde expedition. -

Anecdote om Montesquieu. Berättad af Chamfort.

M. hade en character som var långt under hans snille, då hans l'Esprit de lois utkom, följde derpå en mängd medelmåttiga eller ock rent af eländiga Critiker, hvilka M. föraktade; men en bekant Vetenskapsman af anseende författade anmärkningar, som innehöllo förträffliga saker. Då Montesquieu fick

Sid. 28.

Kunskap härom, och att den critiska afhandlingen var tryckt samt färdig att utkomma; blef han alldeles förtviflad och gjorde sin uppvaktning hos Madame Pompadour, som äfven på hans

bönfallan lät hemta hela upplagan, hvilken derpå förstördes. Endast fem Exemplar blefvo räddade.

-

Dvärgen Louisillo N° 66.

Grefvinnan d'Annoy såg i Spanien vid Hofvet, en Dvärg om hvilken hon i sin resebeskrivning gör berättelse. – Jag har aldrig, säger hon, sett något så täckt som dvärgen Louisillo. Han är född i Flandern och har blifvit Konungen förärad. En hvar förundrar sig öfver hans ytterst lilla växt men tillika behagliga skapnad. Han har ett väldanadt hufvud, ett vackert ansigte och ett utomordentligt förstånd. I en del vettenskaper kunna få jemföras med honom. Han har en liten Dvärghäst; och det är verkligen nöjsamt att se honom rida på densamma, emedan han dervid visar mycken skicklighet. Jag kan försäkra att häst och karl tillsammans icke äro öfver sex fot höga. -

Både Majoren och hans fru voro denna dagen bortreste. I dag har jag ändteligen talt med fru Jägerhorn ett och annat. Man kunde hålla 100 mot 1 att vi skulle blifva goda vänner, om jag blefve här längre. – Om aftonen erhöll jag bref ifrån Helsingfors ifrån Blomqvist, jemte mitt Archiv för nyare resor som öfver förledne hösttermin varit i Borgå hos Assessor Borgström. Jag fick nu äfven 6 utsydda

Sid. 29.

Chemisetter, hvilka jag beställt genom Blomqvist. – Jag las för Herrskapet ett och annat ur Archivet både före och efter aftonmåltiden. -

D. 30 Anecdote St. Post. 1801. N° 100.

En Dame yttrade sig om Bentley: ”Det är en så lärd man, att han kan säga Er hvad en stol heter på Grekiska och Hebreiska; men han förstår ej att sätta sig på densamma.” -

Lavater sade; ”Läs tvenne gånger mina skrifter om Ni vill riktigt dömma dem; men om Ni föresatt Er att publikt förkasta mina arbeten; så läs dem åtminstone en gång.” -

Physiska Anmärkningar af Donndorf (N° 103)

Kaniner äro ganska afvelsamma djur. Ett par kan, på fyra år, föröka sig till 1,224,840. Vid en ålder af blott 5 månader äro de skicklige till fortplantning -

De finare Theslagen verka starkast på nerverne, och skada således mera än de gröfre. En Thedrickare som på en dag hade pröfvat hundrade kistor the, förlorade plötsligt, både mål och minne och föll i convulsioner. För Barn och ungt folk är i allmänhet bruket af the farligast.

Marion de Lorne

Nº 150.

Detta fruntimmer, som var en förträfflig Sångerska i Frankrike, begåfvad med den fullkomligaste skönhet och ett utmärkt snille, uppnådde en ovanligt hög ålder. Hon var född 1618 och dog 1752, således 134 år gammal. En författare skrifver om henne: "Hon hade i Frankrike ej sin like i skönhet och behag; hon ägde förstånd som en Engel och spelte ypperligt på luta. Hon var Maitresse åt Kardinal Richelieu, och redan 36 år då en annan blef dödligt kär

Sid. 30.

i henne. Hvem skulle då trott, att hon ännu hade 98 år att lefva. Vid sin höga ålderdom förlorade hon mycket af sina sinnes krafter; hennes Domestiker begagnade sig af hennes svaghet, och stulo från henne allt hvad hon ägde, så att hon råkade i yttersta fattigdom. Gueret, Kyrkoherde i församlingen der hon bodde, hade då medlidande med hennes belägenhet och drog försorg om hennes uppehälle. 1752, eller det år då hon dog, kunde hon ännu tala och svara på de frågor man gjorde henne om Kardinal Richelieu, m.m. Hon liknade då alldeles en Mumie, var liten och skrynklig och förmådde knapt draga andan. Hvilken syn hade det varit för den, som fordom sett M. de Lorne i all sin skönhet och glans, och nu fått se henne under hennes sista dagar.

Nº 162. öfverflödigt tillgång på Fruntimmer i Geneve.

Staden Geneve anses äga 28000 invånare af hvilket antal mankönnet utgör minsta delen. Emot hvarje mansperson räknas 7 af qvinnokönet. Denna disproportion kan lätt förklaras, när man vet huru Genevarne söka sin lycka i andra länder i Frankrike, Tyskland, England, ja äfven i Amerika; hvartill kommer en viss böjelse för ogifta ståndet hos många af dem, som bosätta sig i sin fosterbygd. Ingenstädes finnes derföre en sådan myckenhet gamla Jungfrur som i Geneve. Många af dem äga betydlig förmögenhet, och äfven lemningar af den fullkomligaste skönhet, men hafva likväl ej kunnat bli gifte. I Tidningarne läser man ofta kungörelser af ogifta fruntimmer, som söka sig lifstidsvänner af det andra könet, med hvilka de vilja dela sin egendom. Stundom gifver ock den sökande damen tillkänna att hon har blott en enda säng. -

Sid. 31.

Jag skulle afresa redan i dag på eftermiddagen till Åbo, men mitt beslut ändrades, så att resan uppskjutes tills morgon. – Jag las för herrskapet ett och annat dels ur Åbo Tidningar dels ur Archivet. Eftermiddagen en kopp Caffé äfven - pratade sedan hela aftonen med herrskapet. – Samma händelse med August och fru Jägerhorn som jag redan de föregående dagarne observerat. – Om aftonen då jag redan var uti min Kammare begärade en af pigorna för fru Jägerhorns räkning den årgången af Åbo Tidning hvarest det poetiska stycket: Hon är borta finnes. Hon ville afskrifva det. – Såsom pigan icke riktigt kunde framställa sin commission, tog jag mig anledning att gå sjelf uti fru Jägerhorns kammare för att göra mig riktigt underrättad om hvad hon af mig fordrade. Jag blef en något längre tid, och pratade om ett och annat. Tidningarne låfvade jag qvarlemna, tills Majoren sjelf med gossarne ankommer.

D. 31^{sta} blef det icke heller resa af förr än kl. 9 vid lag ehuru en Torparehäst väntat uppå mig redan ifrån kl. 4. – Vid frukosten en sup. – Vid afresan lät Majoren tillreda för min skull Toddy, hvaraf jag drack 3 koppar; men mycket svagt. Nu afreste jag. En af Gårdens Torpare skjutsade mig till Pakasela Gastgifvaregård. Vädret blidt – Ifrån Pakasela reste jag vidare med skjuts och framkom i skymningen först till Oinasjerfvi. Då jag hunnit fram till Nummila, var kl. redan öfver 7 – Under hela vägen mötte jag Bönder körande

Sid. 32.

med ett par oxar. – Jag fortsatte min resa under natten och sof i slädan så godt jag kunde. – En häftig blåst uppkom om natten, och dref ibland starkt snö.

Februarius.

D. 1 kl. ½ till 6 ankom jag till Åbo, der jag åkte in till min gamla vän Poppius. – prenumererade på Åbo Tidning för innevarande år. – Min häl, som genom någon tid sedan pålaggd Deutens salva redan, blifvit bra, är nu åter i det tillstånd att jag svårligen kan gå. –

D. 2 hos Ursin. Framgaf Major Nohrströms bref – hörde efter rum på ett och annat ställe; men fick ej något bestämdt svar. – upprop på förmiddagen. Jag har ett Segercrantziskt – hos Alopaeus. - Melart här hos Poppius – Började med Poppius läsa den förträffeliga Romanen Emmerich af Joh. Grottenmöller. -

D. 3 skulle uppvakta Proff. Wallenius och Fattenborg, men ingendera träffades hemma. Statsrådet Calonius träffades deremot. Gick med Poppius till Finska Hushållnings Sällskapets Sekreterare Böcker i prosten Ståhlbergs ärenden, men då jag i salen hörde att han hade främmande, och kom

icke ut ifrån kammaren, gick jag åter bort. Poppius var hos en Student Utter, hvilken han kände villja hyra bort sina

Sid. 33.

rum och hörde nogare efter den saken för min räkning. – I morgon skall jag derom få vidare svar. – Efter middagen var jag sjelf på samma stället, der jag varit i går för att inhämta det bestämda svaret; men fick ej något sådant. Således är jag utan anspråk på detta stället. – hos Henric Masalin och hos Hougberg. – Bägge dessa dagar besvärad af uppstötningar, hvartill orsaken lär vara stark föda, och ringa rörelse. Jag har också icke haft just någon annan än uppläsningen af Emmerich - vakade sysselsatt med Emmerichs läsning. -

D. 4 var jag åter hos Ursin angående rum, utan att jag hade den glada nyhet att berätta det jag någonstädes skulle fått rum eller att han kunde lämna mig någon säker anvisning. Jag var sedan uppå flera ställen, der dels jag sjelf dels andra förmodade rum finnas; men allt mitt spanande var fruktlöst. – Studeranden Utter, hvilken i dag låfvat gifva det sista svaret, besökte jag. Han hade beslutit att bibehålla sina rum. Han viste mig till tvenne andra rum; men af dem var redan det ena upptaget. – Om aftonen var Poppius mig behjelpig att ytterligare söka rum. Vi hörde åt derefter väl uppå 10 ställen om ej mer; men allt vårt forskande var fruktlöst. Jag hade intet föreställt mig att det skulle vara en så stor svårighet vid att finna rum. Deraf min oförlåtliga försumlighet de första

Sid. 34.

dagarna efter min ankomst hit, då jag ännu säkert fått rum. -

D. 5 åter hos Ursin. Han låfte gå till Skraddaren, der Lethin för ett år hyrt sig 2^{ne} kamrar, för att förmå honom att intaga mig åtminstone så länge som Lethin kommer. Han låfte gifva mig derom svar kl. 1. Jag gick då dit och det beslöts att om ej Lethin före Nohrströms ankomst kommer, skole vi taga hans kammare i besittning och söka honom ett annat rum, eller ifall han icke vore nöjd dermed, åter vid hans ankomst afträda våra rum. – Jag har haft dessa dagar ganska ledsamt af brist på arbete. Den enda förströelse som jag haft med Poppius, som haft hufvudvärk har varit läsningen af Emmerich, hvaraf vi i dag slutat 6te Delen. – Efter middagen hos Finska Hushållnings Sällskapet Secreterare Böcker. Han träffades ej hemma. – Hos Masalin återställde de redan genomlästa delarne af Emmerich och tog den 7:de och åttonde med hvilkas läsning jag jemte Poppius var sysselsatt till inpå natten. Då vi redan utsläckt ljuset fingo vi ej uppå lång tid sömn. - Då den äntligen infann sig, var den orolig och upphörde först D. 6te kl. 9 vid lag. Denna dagen var lika enformig, som de föregående. Den glada underrättelsen i Tidningarne som ankommo, att första Häftet af Nya Archivets för Resor sjetta Band nu äntligen utkommit, äfvensom att någon af den talrika

Sid. 35.

mängden bland öfversättare nu i Sverige ändteligen fallit på den ganska kloka tanken att öfversätta den bekante Zimmermans under namn af Taschenbücher der Reisen välkända interessante arbete, ej allenast fallit på den tanken utan ock bragt sitt beslut i verkställighet medelst utgifvandet af den första delen af ofvannämnda verk. – Fortsättning och slut på Emmerich. – Intet utur rummet för öfrigt. -

D. 7de var fallet detsamma. Såsom jag och Poppius i går slutat Emmerich, så läste vi i dag interessanta stycken här och der utur Ephemeriderna. – Skulle nu Majoren en gång redan komma med sina gossar! Wistandet hos min vän börjar i anseende till mig sjelf falla mig besvärligt. Jag ville icke gerna dermed längre gravera, ehuru jag derom är fullkomligen öfvertygad att man gerna ser mig här. – Om aftonen gick jag ut för att tillse om ej Lethin ännu vore ankommen. Han var det icke. Jag gick till Alopaeerne och språkade med dem en stund. —

D. 8de samma art af läsning som i går. Jag väntade med otålighet hela dagen på mina disciplar; men de syntes icke. - Om aftonen bullrade häftigt med Poppius. – Alopaeus här. – Med Poppius ut för att se åt, om ej Lethin redan vore ankommen. Han var det icke. Sedan gjorde vi en tour till torget, hvarpå vi återvände hem. – Jag förde i dag till Boklådan prosten Ståhlbergs poems Gästabudet på Zions berg kuverteradt i adresse till utgifvarne af Magazin för Evangelisk Biblisk Christendoms

Sid. 36.

enligt anvisningen uti sjelfva Magazinet. Den mottogs det oaktadt icke, Frenckell anviste mig att skicka bidraget till Carlskrona. – Fick ej på någon tid sömn. -

D. 9de hördes det heller ännu icke till mina disciplar. – Om morgonen tänkte jag gå till Ursin; men sof för länge att jag ej mera kunde finna honom in. – Eftermiddagen spatserte med Poppius öfver en fjerdedels mil utom Tavasttullen. Den enda dagliga motion jag haft alltsedan min ankomst till Åbo. – För öfrigt las jag för Poppius i dag mina händelser under det förflutna året, utur mina Epheremider.

D. 10de om morgonen hos Ursin – begärade låna några Tomer af Tyskt Classici. Han låfte det i morgon. – Sökte Hirn. träffade honom icke. Hos Hushållningssällskapets Sekreterare Böcker – Han hade mycket främmande – gick ej in. – på Posten inga bref. – Fick höra af Herr Masalin att Assess. Hartmans rum vore åter lediga. – tänkte därför gå till Ursin för att rådfråga honom, om man skulle tänka vidare på dem. Det blef dock icke utaf. – Straxt på eftermiddagen gick jag med

Poppius för att spatsera åt slottet. Jag såg nu för första gången detta slott. – Sjuke soldater frambäfvade för oss. Vi besökte intet det inre slottet, emedan vi icke hade lösa penningar på oss - Ifrån slottet

Sid. 37.

återvända vi isvägen till staden. Vi skulle gå och bese en hop kanonslupar, som voro uppdragne på stranden; men vaktkarlens Nia chodiite [inget inträde] satte ett mål för alla våra vidare forskningar. Jag var alldeles trött efter återkomsten. – Om aftonen Alopaeus här. Hans Karl hade ankommit ifrån Borgå. Jag skref derföre ett bref till Blomqvist, för att i morgon med honom afskickas.

D. 11te hos Ursin. Fick ifrån Nations-Bibliothek till låns: Andra Bandet af Bibliothek der Deutschen Classiker innehållande, Geschichte des 30 jährigen Kriegs. von Fr. v. Schiller. Erster Theil. – Träffade ändteligen Hushållnings Sällskapets Secreterare Böcker utan främmande. – Jag råkade i förlägenhet hos honom, då han ville genom mig göra sig underrättad om Potatis skötsel och andra oeconomiska omständigheter rörande Ithis församling. Om allt sådant visste jag gifva honom föga upplysning. Sjelfvs målet, hvarom jag gick till honom, hade blifvit glömdt. – Han låfte föredraga det sällskapet med det första. – Poppius lånte ifrån Nationsbibliotheket 19:de Bandet af Bibliothek der Deutschen Classiker innehållande Lorenz Stark, ein Charactergemälde von I. J. Engel samt första Häftet af Iduna. Vi voro sysselsatte att läsa Lorenz Stark. Om aftonen gingo vi till Masalin för att tilläfventyrs af honom få höra melodien

Sid. 38.

på Wikingen ett skönt stycke uti det nämnda häftet. - Vi fingo det dock icke. Sedermera sysselsatte vi oss ännu med läsningen af Lorenz Stark till kl. 11.

D. 12 slutade vi läsningen af Lorenz Stark. – Alopaeus här. Liten disput om Conscriptionens nytta för Sverige. – eftermiddagen gick till Hirn, var der en tid och gick sedan till Ollberg med honom och Nystenarne. – Las om aftonen Mamsell Ninon Lenclos lefverne. -

D. 13 en högst ledsam dag – otåligheten i väntan uppå mina disciplar blir allt större med hvarje dag och dermed ledsnaden. – Hoppet att de väntade skulle komma har hindrat mig att flytta härifrån till Lethins kammare.

D. 14 gick jag till Skraddaren för att försäkra mig om möjligheten att oaktadt Nohrström med gossarne ännu icke ankommit i alla fall verkställa mitt beslut att flytta i Lethins rum; jag kunde ej förmå Skraddaren att samtycka dertill. Han föreslog att ännu vänta till slutet af veckan, inom

hvilken tid Lethin tilläfventyrs kunde ankomma. – Hvad skall jag nu göra? Skall jag ännu bo med Poppius och såsom härtills lefva på hans bekostnad? Dessa frågor hafva redan ifrån början af nästförledne vecka, då Nohrström hade låft inkomma brytt mig och orsakat

Sid. 39.

mig en dödlig ledsnad och overksamhet. Då jag så länge uppskjutit att flytta mig att bo ensam uti någon kammare, kan jag icke gerna nu heller göra det. Då Nohrström redan så länge dröjt, kan jag med större skäl dagligen vänta honom, och en gång skall han väl nu redan komma, då i morgon en vecka förflutit efter den till hans ankomst utsatte terminen. Jag måste således ännu blifva kvar Poppius till besvär. Emedlertid skref jag bref till Lethin för att med posten afskickas i morgon och i fall han ännu längre komme att dröja i Borgå, erhålla hans samtycke till rummens afstående. – Under min ledsnad gick jag på eftermiddagen att spatsera utom Tavasttullen och vandrade en väg af nära ½ mil. – Aftonen var mig förbehållen en gladare utsigt ifrån min närvarande dystra belägenhet. Jag råkade på gatan lilla Agricola, som sade mig, att jag med Tamelander hade bref. Ifrån hvem kunde det vara om icke ifrån Nohrström? – Jag gick till Alopaeus och se der sitter Lethin jämte andre bekante omkring ett bord ihop med en stek. Allt tyckes nu på engång upplösa sig. Man inviterade mig också att deltaga i stekförödelsen, och jag begagnade mig af tillbudet för att tillintetgöra de sista kvarlemningarne. Ifrån Alopaeus gick jag med Lethin till honom för att närmare se på rummen och accordera med honom. Han visade sig icke obenägen att afstå dem till mig; men med det vilkor att jag fullkomligen skulle ikläda mig hans förbindelser i anseende till rummen, d.v.s. behålla dem till nästa Michaeli, då året för honom går till ända. – Jag fick ej på lång tid sömn,

Sid. 40.

sedan jag lagt mig. Rum-oeconomie – Bok-speculationer (Lect. Mejer skall snart resa till Tyskland) sysselsatte alla mina tankar. Det var en pinsam period af natten. -

D. 15 sökte Agricola, för att erhålla brefvet; men fann honom icke hemma. – Fann sedermera hans Bror. Han sjelf bodde icke mera der. Jag blef vist till honom. Jag fick mitt bref; men det var icke ifrån Nohrström utan ifrån Blomqvist. Så mycket mera interessant det innehöll så surprenerande ankom det och kunde icke beröfva mig den otålighet, som hos mig förökes dag ifrån dag under afbidan på Majorens ankomst. – Jag subscriberade på Boklådan uppå Systematisk Handbok i Romerska Antiquiteterna, hvilken utgifves af Lindfors i Lund. – Eftermiddagen då jag utgick, träffade jag oförmodadt Blylodh; hvilken jag följde till hans kvarter. Sedan gick jag med honom till Åkeson, som nyligen blifvit Student; men han träffades ej hem. Jag gick derpå till Hirn, der jag åt mellanmål, hvilket blef aftonvard för mig, så vida jag sedan icke åt mera. -

D. 16 gick till Ursin och återlämnade Schiller och 30 åra Kriget ogenomläst. Han lånte mig utan att jag visste bedja derom: Baners Ehrengedächtniss. St. Petersburg 1783. 100 sid. 8°. – Jag lånte dessutom af honom Svenska Litteratur Tidningen för i år. – Hos Hirn, med honom hos Lect. Meiner. – e.m. hos Lethin en stund -

Sid. 41.

satt länge upp och las Litteratur Tidningen.

D. 17 sysselsatt med att läsa Litt. Tidningen – Ilmoni här – Hos H. Masalin och Poppus.

Utur Svensk Litteratur-Tidning.

N° 33. Psaltaren. Prof. öfv. af Joh. Ad. Tingstadius 3 uppl. Strengnäs 1813. 306 sidd. 8° - - Ett förträffligt arbete. –

Förtroliga bref, skrifna på en resa till Wien och österrikiska Staterna i slutet af år 1808 och i början af 1809, af Joh. Fr. Reinhardt. Öfv. i sammandrag. 2 Del. Örebro. 8° allt för mycket viktigt är bortlämnadt, för att man icke skulle häldre vilja läsa originalet oaktadt dess öfver all måtta utsträckta vidlöftighet i detaljer af vissa omständigheter, öfvers. är dessutom slarfvig.

34. Sophokles Sorgespel öfversatta af Wilh. Fredr. Palmblad. 1 Bandet. 2 Elektra. Upsala 1813. 5 ark. 8° Redan det är förtjenst, att på ett språk, hvarpå hittills nästan ingen Grekisk Skald, minst hel och hällen, blifvit öfversatt, hafva vågat försöka tolkningen af en bland de svåraste. Men då öfversättåren redan förut genom tolkningen af Aischylos Prometheus och Sophokles Ajas lemnat prof af en skicklighet som med hvarje nytt försök allt mer och mer utvecklat sig, kan han otvifvelaktigt göra anspråk på ett högre beröm, än det som blott tillkommer ett driftigt företag. -

Sid. 42.

Den nyaste och bästa öfversättning af Sophokles på Tyska är Solgers. (Des Sophokles Tragedien übers. v. K. W. F. Solger. Th. 1,2. Berlin 1808 8° editioner: Schäfers (hvars förra del nyligen omsorgsfullt och med rätta typer blifvit utgifven från Upsala Academiska Boktryckeri); Bruncke och Bothe's

N° 38 Lärobok i allmänna Geographien af G. A. Silfverstolpe. 1 Coursen. Stockh. 1813. 350 sidd. 8° berömmes ej serdeles. – i fortsättningen af recensionen nekas den helt och hållet bifall.

39. Finland och dess Invånare, af Fr. Rühs. 2 och 3 Delen. Stockh. 1813. 140 sidd. 8°.

Arbetet, väl författadt af en utlänning, men efter de tillförlitligaste i Finland afgifna underrättelser och handlingar och med kritisk noggranhet vid begagnandet af dessa källor, kan ej annat än mottagas med högsta begärlighet.

Förf. gissar att namnet Finland har blifvit gifvet denna provins, för att utmärka ett morasigt, kärraktigt land, af det germanska ordet Fennen. Denna gissning får så mycket mera styrka, som vi finna i de gamla Skandinaviska fornböckerna, att äfven det nuvarande Småland - ett af kärr och myror mycket genomskuret land – stundom kallades Finland – Rec. vill härleda den egl. finska benämningen Suomemaa från Siemen, frö*)⁴⁶¹, och maa, land. Af Siememaa har sedermera genom corruption uppkommit Suomemaa, liksom af Suithiod, Svearike och Sverige.

Sid. 43.

Öfvers. af nämnda arbete är i allmänhet god, flytande och språkriktig. Stilarne utmärkt vackra. -

Anm. Ideen af Tysklands fördelning i Kretsar, hvarigenom endast bestämmandet af Krigs-contingenten åsyftades, föddes år 1438; 1500 deltes Tyskland i 6 kretsar, 1512 i 10. -

N° 40. Anekdot. När Konung Gustaf III år 1771 återvände från Paris, besökte han Köpenhamn, och ville vid det tillfället se Kronprinsen, den nu regerande Konungen. Han fördes då in i ett rum utan golf, i hvilket inga andra objekter visade sig, än en mängd stora hundar. Men Stuenes trädde fram, och midt ur hundhopen vid håret framdrog en barfotad och smutsig gosse, höll honom i luften för Kon. Gustaf III, sägande: Der seer i vores Kronprinds! – Anekdoten är af flere samtida Författare bestyrkt. -

N° 41. Romantiska scener utur Romerska Historien af C. A. Buchholtz. Senare Delen. öfvers. Strengn. 1813. 204 sidd. 8° tadlas strängt. -

N° 42 Iduna. 4 Häftet. Sthm. 1813. 128 sidd. 8° med en musik-planche. -

En manlig entusiasm för allt godt och skönt, djup snillrikhet i åsigter förenad med äkta popularitet i framställningssättet, empirisk sakkännedom organiskt ordnad under universella principer – äro de egenskaper, hvilka utmärka denna ypperliga tidskrift, egenskaper, hvilka enligt hvad härvarande häfte bevittnar, ej eller hädaneftre komma att saknas. -

⁴⁶¹ Anm. Ideen af Tysklands fördelning i Kretsar, hvarigenom endast bestämmandet af Krigs-contingenten åsyftades, föddes år 1438; 1500 deltes Tyskland i 6 kretsar, 1512 i 10. -

Sid. 44.

Journal fortsättning från sid. 41.

D. 18de intet anmärkningsvärdt. Jag genomlas Baners äreminne. Det är väl skrivvet; men det föreföll mig främmande att se förf. ända till 1632, då Gustaf Adolp stupade, mera skildra hans företag än Baners. -

D. 19de återförde jag till Ursin så väl Baners äreminne, som Svenska Litteratur-Tidningen, och lånte 2^{dra} – 4de Häftet af Iduna. – Ändteligen har jag ock i dag kommit så långt, att jag afhörde Pipping! - Hos Böcker fick också ändteligen min sak utträttad. – hos Ollberg 4 gånger. – e.m. var jag och anmälte mig hos professor Wallenius till hans privata Collegium i Rhetoriken. – spatserade ett litet stycke utom tullen. – hos Ilmoni, lånte af honom: Gymnastik för Svenska Ungdomen, eller Kort anvisning till Kroppsöfningar. öfvers. Med ett Kopst. Lund 1813. 142 sidd. 8° – Poppius lånte också om aftonen: Moreau Biographiskt Utkast. Justum & tenacem propositi virum non vultus instantis tyranni. Mente qvatit solida. Horat. Strengnäs 1813. 59. sidd. 8°. Den las jag igenom med honom. Den är väl skrefven. -

D. 20 var jag hela dagen snart sagdt oklädd och fördref min tid med Iduna. Först om aftonen öfvertalte mig Poppius att draga stöflarne på mig och spatsera med honom till Dragontorpet, ¼ mil utom Tavastull. – Det var i dag ock national möte, hvilket jag bivistade lika litet som kyrkan. -

Allmänna Ephemerider

För År 1814

Andra Häftet.

Sid. 45.

Allmänna Ephemerider för året 1814.

Andra Häftet.

Februarius (forts).

Måndagen den 21^{sta}

I dag har ändtligen mitt öde utvecklats sig. – Gottlund och Avellin ankommo först om middagen och förmörkade för mig den utsigt att få Poppii rum. – Vi voro samtligen om eftermiddagen utgångna för att söka rum. Men det lyckades oss ej att få något. Då vi gingo in till Ilmoni, bad han mig komma ut och tala med sig. Han bod mig nu att jämte några andra af hans bekanta i afton komma till ett ställe, der han för oss anställt en liten drickssocietet. Jag måste lofva honom det. – Kl. 6 kom han derföre till mig och jag följde honom. Då vi kommo å vederbörlig orts voro der inga andra än en Gädda och Tallqvist bägge Nylänningar. Men då snart derpå Gabriel Alopaeus kom, sade han att Major Nohrström höll på att söka mig. Jag skyndade mig till Blylodh, der Alopaeus sagt mig finna honom. Han var dock icke der. – Jag gick derföre till mitt kvarter. Jag väntade icke länge förrän Majoren kom med sina gossar och lass. Jag föreställde honom

Sid. 46.

omöjligheten att nu kunna inflytta uti Poppii rumt, förstörad genom Gottlunds och Avellins ankomst i dag. Han måste derföre vända om och köra in till Ursins och jag som vid bortgåendet ifrån Ilmoni, måst lofva honom och de öfriga Herrarne att återkomma om möjligt; återvände dit. Sällskapet var nu ökt genom Herr Linséns (Curatorn för Nyländska Nationen) ankomst. Den qvicke Arvidsson sökte Adjunkten Nykopp, som bor under samma tak som kammaren hvarest sällskapet var samladt, blef indragen med i laget och gaf det lif. Han satte sig nämligen bredevid Adjunkten Linsén och började med honom raisonnera uti Litteratur. Slutligen kom ock Adjunkten Nykopp hem, och blef nedbudet och kom. Några andra Studenter sällade sig ännu till societeten och man drack temligen tappert. Jag förvärfvade mig 4 Bröder, den beskedlige Ilmoni, Lundell, en gammal Gymnasii Kamrat och de före denna afton okända Nyländningarne, Gädda och Tallqvist. Om jag räknade riktigt, utgjorde antalet af de glas jag omstörtat 10. Jag följde med Ilmoni och Tallqvist Adjunkten Linsén hem, och skulle derefter sjelf gå hem, men då jag ej mera slapp in och icke heller ville besvära folk, vände jag om till samma ställe, der jag tillbragt af-

Sid. 47.

tonen och sof der med Ilmoni och Gädda.

Tisdagen den 22^{dra}

Dagen började med en kopp Caffé, hvarpå togs en sup persiko. Jag måste vänta tills punschet kunde bli färdigt. Deraf nödgades jag än dricka ett glas. – Samma ovisshet angående rum som förut. – Jag gick till Ursin. Han trodde sig veta af ett ledigt rum uppå Nylandsgatan, vi gingo tillsammans dit; men det var upptaget. Det samma var fallet uppå några andra ställen. Jag gick derföre åter hem. Poppius har af ren vänskap för mig tillbudit mig sina rum och sökt med otröttelig ifver häfva de svårigheter, som än lågo för mig; men en hop omständigheter isynnerhet Gottlunds tvekande hafva gjort det för mig omöjligt att ännu kunna tänka på att inflytta hit. Majoren hos mig om eftermiddagen, bod mig och Poppius till Caffé Jungfrun för att dricka Caffé. Hon som insåg att Majoren fört oss dit för att bestå oss skylde uppå att det var för sent att koka Caffé. Hon nådde derigenom sin afsigt och Majoren beställde vin. Jag drack deraf 2 glas. Derifrån gick jag med Majoren till Ursin. En småherre bekant med de unga Nohrströmarne sade sig veta af rum som åtminstone snart kunna bli lediga. Jag följde med honom dit; men fann icke herrskapet hemma. Betjeningen halft försäkrade att der icke skulle finnas rum. Ursin hade bett mig tillbaka. Jag gick dit derföre och drack en Kopp Toddy. Då många an-

Sid. 48.

dra Herrar ankommo; tog jag mitt afträde. -

Onsdagen d. 23^{dje}

Stark motion med sökande efter rum. Jag blef derigenom helt trött. Jag hade nemligen utom de otaliga gånger jag besökt Ryssbacken varit i Maldavieru der jag nästan i alla hus frågade efter rum. På samma sätt genomvandrade jag Nylandsgatan. Det oaktadt fick jag icke något. Man hade vist mig till en Studerande Palenius vid Nyländska Nationen af hvilken jag skulle få underrättelse om ett rum. Denne Palenius hade, då jag var hos honom, sjelfmant varit på ett ställe och frågat efter rum; – men husbonden hade icke varit hemma. Jag kom då öfverens med Palenius att gå till honom i afton kl. 7. – Jag blef kl. ½ till 2 efterskickad till Ursin; – men då jag kom dit, hade Herrarne redan gått till Societetshuset för att spisa middag. Majoren hade sagt att jag skulle komma efter för att göra sällskap. Då jag icke hade kläder, hade jag sedan i går redan beslutat att ej gå. – också hade jag i dag giltiga skäl att uteblifva, emedan det säkert ej på länge och kanske alldeles icke skulle blifva någon flyttning af, om jag ej nu vigilerade. – På eftermiddagen, då jag å nyo efterskickad kom till Ursin, fick jag af Majoren stränga förebråelser för det att jag ej kommit till middagen. Han kallade det förbehållsamhet hos mig – Så apropos och i presen-

Sid. 49.

ce af främmande (En Secreterare Bark) anfallen kunde jag icke anföra just något giltigt skäl till min ursäkt. Sedermera då jag blef på tuman hand med honom, framlade jag mina skäl så att han måste rättfärdiga mitt utevarö. Han sade att han velat göra mig en särdeles distinction med att han bod mig. Kan så vara; men följden af hela Calaset var den att jag i stället för 50 Riksdaler, såsom han vid min afresa ifrån Kotkaniemi låfvat, nu fick endast 30. Han frågade mig väl här om dagen, huru mycket jag ungefär skulle behöfva; men sjelfva hans fråga syntes mig en vink till underhandling till min nackdel. Jag svarade eller rättare måste derföre svara att jag torde komma till rätta med 30 Rd. Men han kände ju noga af min egen berättelse förut mina omständigheter, visste också att han genom sitt eget dröjsmål förorsakat mig utgifter? Jag har nu således 30 och dermed lär det Gunås bli för hela terminen. När jag betalar till Ursin 10 Rd, hvilka jag förledne termin af honom lånte, till Poppius likaledes en skuld af 15 Rubel, dessutom för det jag väntande på Nohrström bott och ätit med honom, hvad blir kvar af 30 Rd? Hvert gå mina sköna förhoppningar att få vid Meyers snart inträffande resa till Tyskland med honom reqvirera derifrån några böcker? För att nedskölja dessa bekymmer höll jag till godo 4 glas vin som Majoren bod mig, och dessutom ett glas Toddy. – Gick med Poppius till Palenius, som nyligen varit hos Smeden; men

Sid. 50.

han hade icke heller nu varit hemma. Vi skola gå dit i morgon bittida. Palenius böd oss en sup, hvilken vi emottogo för att göra honom till viljes. Jag gick nu åter till Ursin, dit Majoren bedt mig till aftonvard. Då jag återkom moqverade sig Gottlund efter sin vana öfver mig för det jag druckit några glas vin och ett glas Toddy. Men han fann mig icke så svarslös som han kanske trott. Lyckligtvis förmådde jag anbringa en kanske alltför träffande sanning i ett lyckligt infall, som igenstoppade munnen på honom. – Ingen rolig sömn.

Thorsdagen d. 24^{de}

Måste uppstiga, klockan 3, då jag ej mera fick någon sömn. – Tiden blef sådan, då Gottlund med sitt buller kullhäfde ett vattenkärl på min kista. Jag gick med Poppius kl. 7 till Palenius. Han följde oss till smeden, som verkligen hade en liten kammare innanför en sal; men ville icke hyra ut den, ehuru hans hustru var ganska starkt för saken. Vi hade dock kanske erhållit rummet, om man med större enträgenhet velat våga en storm på smeden genom böner nemligen; men dertill är han nu ock för alltid för stolt. Vi gingo derföre ifrån det stället genom hela Mätjärvi i kvarteret till Nylands gatan, derifrån till Klosteren och derifrån på andra sidan om ån sluteligen åt Aningais tullen, sökande rum ifrån

Sid. 51.

ena gården till den andra. Och dock finga vi icke! Ett grufligt öde! Nu inlopp den nyheten också, att Gottlund och Avellin äro nära att mista sitt rum genom en Secreterare Bark. Jag begaf mig derföre till Ursin för att få reda uppå om saken så förhöll sig och äfven få se det rum som han i går sade sig vilja borthyra. Genom Nohrströms gossars undervisning lyckades det mig att få reda på hans mors qvarter, der han till all lycka äfven fanns. Han kom genast med mig och visade mig sitt rum. Rummets goda utseende ingaf mig förhoppning att kunna så förlika saken att ifall Barken skulle antaga Gottlunds och Avellins förra qvarter, skulle de deremot intaga hans. Jag gick nu emedlertid å nyo med Poppius för att söka rum åt honom; men det lyckades nu lika så litet som förut. – Då vi utgingo, finga vi uppbära en tämlig qvantitet ovett af Mamsellernes Svåger, som mötte oss uti farstugan. Man hade nemligen ertappat mig under en naturlig gerning, som genom obetänksamhet å min sida och fruntimmers-samvetsgrannhet å den andra blifvit förvandlad till dumhet. Då jag kanske mot min vilja gifvit anledning, följde man allmänt mina spår, så att nejden omkring trappan nu, såsom jag först märkte, förefaller, som om man icke kastade sitt vatten på något annat ställe i gården. Sjelfva händelsen gjorde mig icke så brydd, som den rasande händelsen med mig härom dagen, i anledning

Sid. 52.

hvaraf jag ensam är utmärkt såsom saker. Till all råga på denna dagens ledsamheter kom äfven att då en annonce syntes på Tidningen för dagen om att 2ne ungarls rum funnos att hyra på Tavastgatan och hvarom man kunde få underrättelse hos Vaktmästaren Fröberg vid Ancker, vi vid ankomsten till honom funno att det voro just de samma rum, som jag nu skall få om det vill lyckas väl. Så väl för att göra mig härom underrättad som att visa mig söka försona min mig tillräknade dumhet tänkte jag gå upp till Mamsellerna. Redan var jag gången öfver tröskeln i den ändan; men återvände. Ty hvad skulle jag egentligen säga dem? Ändteligen fattade jag det beslut att gå till Ursin och yppa för honom min räddhåga i anledning af den tvetydiga annonsen på Dag-bladet (Der stod nemligen ej att rummen voro att hyras först ifrån Marie, såsom det i sjelfva verket ock med rätta är fallet med rummen). – Han gillade mitt förslag att gå till B:io Notarien Björkbom, hvilken agerar ägare till rummen. Ursin var beskedlig och följde med mig dit, äfvenså Majoren. Han sade nu hvad han som redlig man måste säga, att det var först i Marie, som rummen blifva lediga och hade således ingenting att invända mot min inflyttning i rummen, så framt jag hade rummets hyresmans för i år Stud. Grotenfeldts samtycke. Det var då en dumhet af honom

Sid. 53.

att ej vara bestämdare i sin annonce. Går det väl så får han ännu retta sin annonce, för att blifva befriad en hel hop personers besök, hvilka icke kunna vänta till Marie. Jag har nu således ändteligen kammaren så godt som i mina händer. Hade jag nu endast fått rum åt Poppius, hade allt

varit bra; ty att skrida till det externum att antaga Ursins förslag att intaga hans kammare skall väl endast i yttersta nöd vara förlåtligt. Och likväl är nu en sådan nöd inne! Jag kom öfverens med Poppius att ännu icke i afton flytta hans saker till Ursins om man tilläfvventyrs finge något rum annorstädes. Jag gick också ännu en gång på andra sidan om ån; men det lyckades icke. Emedlertid fördes Poppii, och hans elevs saker härifrån, och mina böcker, som alltsedan förledne termin legat i mitt förra qvarter, hithämtades. Gossarne äfvensom pigan måste dock ännu i natt blifva hos Ursin. - lade mig kl. 10. -

Fredagen den 25:^{te}

Jag gick kl. 8 med Gottlund till Secreteraren Bark efter aftal och var glad öfver att han tog hans rum och cederade åt Secreteraren det andra. Nå sannerligen vinner han också på bytet. – Poppius flyttade bort i dag helt och hållet med Schele och jag flyttade i dess ställe in med pick och pack. Före middagen var allt här redan. Efter middagen hade jag Majoren några gånger hos mig. Med honom var jag hos Blylodh och hos Munkarne, Tamelanders disciplar. Sedan gick jag i skymningen med honom till

Sid. 54.

Ursin. Der vankades nu åter en kopp Toddy och det så starkt att det svindlade en för hufvudet deraf. Jag skulle i sanning tiofaldt mer vinna om jag afsade mig denna föraktliga och brännande dryck, som utomdess icke har engång något retande för sig i anseende till smaken en gång. Ursin var så god och lämnade mig en bokhylla och låfte dessutom, i det tillkommande qvarteret försträcka oss med ett bord och $\frac{1}{3}$ dussin stolar. Den stackars Ursin har så många besvärligheter af oss. – Avelin, som till Tisdagen (då flyttar Secreter Bark ifrån sitt rum) jemte Gottlund är husvill persvaderade jag att ligga med mig i natt. Gud vare lof att jag ändtligen kommit i den oas att jag kan göra det med all den tillförsigt som en värd tillkommer. – Med hushållerskan tycker jag mig kunna finna mig mycket nöjd. Med sann omtanka och böjelse att befordra mitt och sitt Herrskaps väl förenar hon driftigheter och krafter att till alla delar lyda sin berömvärda och sällsynta böjelse.

[I marginalen:] I högst så fall lär det omdöme, man faller öfver en människa efter dess första presentation af sig sjelf vara att lita uppå 1814.

Och af min passion har jag alldeles intet att befara, då hon med hög ålder förenar ett ansigte, som, om ej hon för öfrigt i afseende å sina egenskaper som människa och tjenare vore af värde, skulle skrämma en ifrån henne.

Lördagen d. 26te

Jag drack jämte Avelin om morgonen en kopp Caffé. Det är bra att Majoren köpt äfven Caffé. Jag kan då någon gång tillbjuda någon vän en kopp. Men häldre hade jag önskat, att han gifvit mig de penningarne för hvilka han köpte

Sid. 55.

Caffet. Då hade jag stått mig åtminstone bättre än jag kommer att stå mig ifall icke Nohrström är så artig och skickar mig penningar. Jag var ännu till på köpet så obetänksam att jag köpte mig 12 Böcker papper då jag fick dem för billigt pris. Emedlertid var det mig för dyrt, då min Cassa är så liten. Jag fick dessutom ännu betala 1 Rd 24 sk för en sax, hvilken Majoren tog för att göra deraf fru Jägerhorn en present. Majoren ville väl efter hemkomsten (vi åkte tillsammans till Holméns boda på torget, der han recommenderade mig ifall jag kommer antingen för egen räkning eller gossarnes att behöfva något) betala mig åter, men jag täcktes ej taga emot. Jag var bra dum nu också, då jag ej sade Majoren att han lämnat mig äran af presenten. Det hade nu kunnat gå ganska behändigt. Vid middagstiden kom Majoren äntligen ut. Jag följde honom med Gossarne ett stycke utom Tavasttullen. – I dag har jag också afbördat mig min skuld till Poppius. Jag bod honom äfven betalning för den tid, som jag under väntan på Major Nohrström bott hos honom och lefvat på hans bekostnad men han tog ej emot med tillägg att han ej vore någon värdshusvärd. – Han kom och låg med mig natten till

Söndagen d. 27:^{de}

Drack en kopp Caffé. – absenterade kyrkan – hos Alopæus – Hos Ignatius. - e.m. hos Poppius – med honom spatserade jag

Sid. 56.

ett stycke utom Tavasttullen. – Sedan gick jag till Grotenfeldt med Avelin, Gottlund och Zitting, satt der en stund. Vid hemkomsten 2 koppar thé. – Nationsmöte hos Adjuncten Nykopp. Disputationsact. Jag bivistade den icke. -

Måndagen den 28^{de}

Hos Ursin. Förde bort Iduna – Återbetalte de 10 Riksdaler, jag den förledne termin varit nödsakad att låna, samt lånte ifrån Nations-Bibliotheket följande böcker: Geschichte des Ursprungs, Fortgangs und Verfalls der Wissenschaften in Griechenland und Rom von Christoph Meiners,

ordentlichem Lehrer der Weltweisheit in Göttingen. 2 Bände – Nos quoque⁴⁶² debemus apes imitari & quaecumque ex diversa lectione congestissimus separare. Melius enim distincta servantur. Deinde adhibita ingenii nostri cura & facultate, in unum saporem varia illa libamenta confundere: ut etiam si apparuerit, unde sum[p]tum sit, aliud tamen esse, quam unde sum[p]tum est appareat. Senec – Lemqo. 1781. 82 gr. 8. 1560 sid. tillsammans. – D. Anton Fr. Büschings 3 Grundriß einer Geschichte der Philosophie und einiger wichtigen Lehrsätze derselben 2 Thle. s. 966 8° – Berlin 1772, 1774. – Dessa bägge arbeten lånte jag för hela termin för att kunna hafva så mycket större gagn af Bibliothekarien Pippings föreläsningar öfver Lärdoms Historien. Jag begärde i samma afsigt äfven Eschenbergs Handbuch der klassischen Literatur och Heumanni Conspectus reipublicae Literariae, men den förenämnde var utlånt och den sednare

Sid. 57.

fanns icke denna gången. Till interims-lectur tog jag Schillers Gesch. des 30:jährigen Kriegs. – Poppius kom till mig och bad mig komma ut med sig för att än ytterligare leta efter rum. – Han hade i morgon varit hos Ursin; men kunde omöjligen förmå sig, att flytta dit. Verkeligen såg jag också det på Ursin redan förut, att han ogera såg det att hans rum skulle upptagas; men jag ville ej göra den trängande nöden ännu större derigenom, att jag med bekräftande af hans misstankar skulle än mer sårat hans grannlagenhet. Det lyckades oss också, nescio qvomodo denna gången att nästan få rum hos en Sadelmakare Lindberg på andra sidan om ån. Ingen kunde vara mera glad än Poppius och det var också ej under med honom. – Sålde åt Gottlund Poppe's räddningsmedel i lifsfaror till lands och vatten. Vid ett annat tillfälle hade jag icke försålt denna bok. Jag kan väl umbära den; men onekligen är den nyttig. Jag aflät också med glädje 3 Böcker papper till Gottlund för att få penningar. Jag tänkte i dag börja afhöra Prof. Wallenius publice; men af brist på kunskap om tiden kom jag icke så långt. Jag gick derföre med Gottlund till Mozellis Boklåda, hvarifrån Gottlund köpte några Böcker. – Prof. Wallenius begynte i dag sitt privata Collegium: Rhetoriken med Capitlet de loco generis demonstrativi. - Hos Alopaeus tillika med några andra hans vänner åt smör och bröd samt muikrom. – Följde sedan med Hirn ett stycke, då han gick derifrån. – Nå, Gud ske lof! nu har jag lefvat en månad i Åbo, väl den kortaste, men såsom jag är benägen att tro den led-

Sid. 58.

sammaste. Det har ej varit nästan någon dag, på hvilken jag varit rätt nöjd. Om jag någon gång varit mera glad, har det varit antingen en följd af något angenämt ögnablicks intryck eller ock af spiritueusa saker, till hvilka det för mig knappt någon månad förr i min lefnad varit så tät tillgång som i denna. Det är ock något märkeligt att på den första dagen i denna mån kom jag till Poppius, icke anande engång att jag först skulle hafva så många svårigheter att besegra vid rummens

⁴⁶² I några andra texteditioner: ... has apes debemus ...

skaffande och slutligen få hans och i dag den sista har jag fått åt honom kvarter, som vi några dagar förut med allt vårt springande ej voro i stånd att erhålla. —

Martius

Tisdagen d. 1

Redan en tid bortåt har jag haft ondt i hufvudet, hvilket i synnerhet visat sig om jag böjdt mig nedåt. I morgons då jag uppsteg, hade jag det förra onda i en högre grad än vanligt. Min gång till och med var vacklande. Jag har sofvit länge om mornarne. Det lär åtminstone bidraga att föröka det onda om det ej just är orsaken dertill. Mån det skulle härröra af det öfverflödiga drickandet de sista dagarne af februarii. — Lät Blylodh befria mig ifrån den yttre tyngden på mitt hufvud dermedelst att han afklippte håret. Kunde det tillika afhjelpa den inre, vore jag ganska glad.

Sid. 59.

— afskickade med posten bref till Prosten Ståhlberg i Ithis. — I dag blef det ej heller någon gång upp på Academien Prof Wallenii timma. — Det oaktadt har jag i dag utträttat lika litet hemma, som förut. — Svårligen skall jag ock kunna utträtta något betydligt, så länge jag bor uti samma kammare med mina disciplar. Enligt hvad Major Nohrström sade, skulle det komma att bli på samma sätt uti det andra kvarteret. Jag var mera försynt att ej säga något dertill; men jag skall om möjligt anstalta så att jag får en särskild kammare. Då vi få begagna Bagarstuga, hvarföre skall ej vår Hushållerska kunna också ligga der om nätterna? Då det kommer till flyttning, skall jag försöka att föra igenom denna plan.

Onsdagen d. 2^{dra}

2 koppar Caffé — Började läsa Büschings philosophiens Historia. Fortfor dermed för länge, så att då jag gick till Blylodh för att se, hvad klockan vore och derifrån gå till Academien för att afhöra Pipping, var den redan $\frac{1}{2}$ öfver 7. Jag vänder derfor om hem; men gick sedan till Lect Meyer, hos hvilken jag tänkte oaktadt min penningefattigdom requirera en och annan Bok ifrån Tyskland. Jag träffade honom icke hemma. Hos Hirn väntade $\frac{1}{2}$ annan timme på honom innan han kom. Jag ville förmå honom att med komma på Bibliotheket i eftermiddag; men han låfvade i det ingenting visst, sökte Ignatius för att få hans annotationer; men råkade honom icke hemma. Om aftonen fick höra att här var bud in ifrån Vichtis. En omständighet förmådde mig till det beslut att skriva till Majoren. Min hushållerska bad mig äfven att å hennes vägnar skriva ett litet bref till fru Jägerhorn. Ett sådant tillfälle hade aldrig kommit lämpligare för nå-

Sid. 60.

gon menniska än detta nu för mig. – Så svårt jag eljest har att sammansätta något dugligt bref, stodo mig nu straxt tankar till hands för att sammansätta ett angenämt helt; men samma min Hushållerska, som nyss lämnat mig ett så skönt tillfälle, förringade dess värde och betog mig ur min lyckliga dröm, då hon varnade mig att för framtiden ej för mycket tro uppå mitt Herrskap. Ett bref mente hon kunde alltför lätt bli uppbrutet och genomläst. Hvad blir mig då annat qvar än underkasta mig ett fullkomligt tvång, det första hårda tvång, man ännu någonsin pålagt mig, då jag velat författa något. I stället för att jag som jag fritt vågat lancera mitt inre utbrott på pappret, fått tillhoppa något fritt, skall jag nu nödgas använda all konst för att få tillsammans några rader hvilka innehålla underrättelsen att min Hushållerska aflemnat ett bref till dess riktiga ägare och några hemligheter, hvilka jag ej en gång fick veta af. – NB. Nations gossen var här i dag för att låta mig anteckna, hvilka professorer jag denna termin ämnade afhöra. Jag uppskref Biblioth. Pipping publikt d^o Prof. Wallenius (Ännu har jag ingen gång afhört honom) privatim prof Wallenius. Om aftonen, då jag efter måltiden kände mig utomordentligen lätt gick jag till Poppius. Återkommen derifrån satt jag upp ganska länge och skref brefvet till Majoren färdigt.

Thorsdagen d. 3

skref jag brefvet till fru Jägerhorn å Hushållerskans vägnar och afskickade det tillika med Majorens bref. – Fortsatte för öfrigt läsningen af Büsching tills kl. 5 på eftermiddagen, då jag gick till Valleni privata Collegium. Derefter satt jag en tid hos Ilmoni – hvarpå jag gick till Alopaeus och fick låna af honom hans

Sid. 61.

anteckningar för prof. Wallenius i Rhetoriken alltifrån början af förledne termin. Med ordnandet af mina egna anteckningar, då sådane funnos och supplevandets af de luckor, som dels genom Stipendiat väsendet i synnerhet och min vårdslöshet i allmänhet under förledne termin uppkommit sysselsatte jag mig; långt in uppå natten.

Fredagen d. 4^{de}

2 koppar Caffé. – Fortsatte gårdagens arbete oafbrutet till aftonen 3 då Cavéns och Melarts ankomst samt den inbrytande skymningen bödo mig att hvila. Sedan de gingo bort, gick jag också ut till Blylodh, men hörde att han hade hos sig ett mera talrikt sällskap. Jag gick därför nu icke in, utan gick först till Bokbindaren, hos hvilken jag i förledne Tisdags lämnat min gamla Euclides för att inbindas och vid återkomsten vek jag in till Blylodh, och satt der en stund, då han var ensam. Efter hemkomsten och aftonvarden fortsatte jag mitt förra arbete till kanske omkring klockan 11. – Hos Blylodh fick jag höra att åter tvänne Borgoiter, en Lindqvist och Sivén fått repuls i

Studentexamen. Det gjorde mig ondt isynnerhet om den fader[-] och medellöse Sivén, en Gosse, som alltid utmärkt sig genom beskedlighet och flit, hvilken han endast och allenast har att tacka för sina kunskaper, hvilka han dessutom förvärfvat sig under en hård kamp emot brist och armod. Hvad skall han nu företaga sig? Att läsa här för någon privat, lär ej hans råd medgifva.

Sid. 62.

Jag tilltror mig ej kunna dömma, huru rättvist det var af Prof. Fattenborg att gifva honom repuls. Jag kan ej annat än beklaga den stackars Sivén och dock kan jag åtminstone ännu icke annat än gilla Prof. Fattenborgs stränghet, så mycket man ock må tadla den. Det skall nu visa sig i nästa vecka, om han är sträng af principer eller af nycker. Att han hyser partiagg mot dem som komma ifrån Borgå och att detta endast leder honom vid f.d. Gymnasisters approberande, har man väl af nästan mer än sannolika skäl velat hos honom misstänka; men af hans handlingar har man ej åtminstone hittills kunnat så absolut bevisa riktigheten af en sådan misstänka. Approberar han nu en Enehjelm, som användt all sin Gymnasiitid på spel och andra förströelser af samma halt, så har han också hittills handlat endast af partiskhet och en oursäktelig inseqvenz, hvilken, han ända hittills lyckats att gifva sken af rättvisa. -

Lördagen d. 5te

Kom åter att försumma Biblioth. Pippings timma. – Gick till Lect. Meyer i tanka att reqvirera några Böcker ifrån Tyskland. Träffade honom ej hemma. Man sade att han snart skulle komma. Jag gick derföre till Poppius, och då han ej fanns hemma till Masalin. Efter en tid gick jag ånyo till Meyer; men träffade honom icke nu heller. Det synes såsom borde jag ej reqvirera något efter det alltid så miss-

Sid. 63.

lyckas, då jag vill göra det. – Den öfriga dagen fortsatte de förra dagarnes arbete. – Ilmoni kom till mig och var hela eftermiddagen hos mig. Då jag med honom genomgick mina [!] Bokförteckning, lämnade jag mig om aftonen i sängen med alltför stor liflighet till Bokspekulationer. Om de voro orsaken till den oroliga sömn och den pollution, som jag hade om natten, vet jag ej.

Söndagen d. 6te

Först då jag vaknade, mådde jag just illa. Blodet lopp omkring med större kraftighet än vanligt. Jag kände en hjertängslan, som gjorde mig just orolig. Allt detta försvann dock, då jag uppsteg och recrerade mig med tvänne koppar Caffé. – Poppius kom till mig och ville hafva mig att spatsera

med sig. Jag gick. Det blåste alltför häftigt, så att vi ej kunde fortsätta vår promenad ut åt tullen. Jag låfvade då följa med Poppius till hans kvarter. Under vägen dit besågo vi några af de ännu icke färdiga rummen på Academien. Vi voro också nog lycklige att slippa in uti Solennitets salen, som nu blifvit något mera fullkomnad än förledne höst, då jag med Major Nohrström såg den. Poppius berättade mig att han i dag morgons gifvit sin sista riksdaler åt en fattig fru, som anropat honom om förbarmande – ett skönt tillfälle för mig att aftjena något af min förbindelse hos honom. Hade jag också ej någon förbindelse att uppfylla mot honom, hvilka aldrig kunna uppväga de tjenster han gjort mig, så vore

Sid. 64.

dock icke allenast jag utan hvarje menniska den ädelmodige ynglingen all högaktning och tienstaktighet skyldig. Han är sjelf i förlägenhet om penningar, har också intet att vänta åtminstone på någon tid, är för sensibel att kunna begära till låns af någon och ändock ger han bort sin sista riksdaler med smärta att ej kunna gifva mera. Jag afundades honom hans sköna handling. Jag kände också vid hans upptäckt af den allt, hvad jag var honom skyldig; hjertat var färdigt att råda mig till den möjligaste uppoffring; men egennyttan gjorde att jag ej så snart fattade mitt beslut. Min cassa är ej stor, 5 Rd; men jag har af Maj. Nohrström penningar till hushållets extra behof än qvar 8 Rd. Att af dessa penningar låna en del var ej frågan om; huru mycket? derom kunde jag ej endast bli ense med mig sjelf. Meyers Bokrequisitioner trängde sig alltid för mig, då jag ville närmare bestämma den eljest nog lätta frågan. Denna strid med mig sjelf gjorde att jag då straxt stod en stund hos honom eftersinnande. Jag var sedermera missnöjd med mig sjelf, att jag så öppet lemnat utseende af min obenägenhet att hjälpa. Dock hann jag blifva färdig med mitt yttrande, att jag kunde hjälpa honom, med 10 Rd. Jag bad honom komma till mig men han trodde sig ej kunna komma att göra det. Så skildes vi. Jag fruktade att jag med min san-

Sid. 65.

färdighet skrämt honom för alltid ifrån mig. Jag beslöt derföre att gå sjelf till honom. Det gjorde jag ock i skymningen, sedan jag noga uträknat, huru mycket jag kunde lemna bort af mina penningar, så att jag likväl kunde bestrida hushålls afgifterna och därjemte äfven till någon del åtminstone tillfredställa min egennyttan med Böckers reqviderande igenom Meyer. Tio Riksdaler fann jag vara nästan för mycket att gifva bort, men då det var blott så liten difference emellan 9 och 10 (Jag fann att jag någorlunda kunde umbära 9), så lade jag till den tionde och gick till honom. Jag var förlägen, huru jag skulle yttra mig då jag ville gifva fram penningarne. Ändteligen lyckades det mig att komma ut med dem. Han ville alldeles icke taga emot något af mig; han vore ändå icke belåten med så liten summa, sade han. Jag föreställde honom att han då så mycket mindre behöfde låna af någon annan, jämte annat hvad jag kunde påfinna till att gifva större vigt åt mina skäl; men han ville ändå icke taga. Jag sade att han så gerna kunde taga af mig, som af någon annan, så mycket mer som vi kommit med hand och mun öfverens om att uti penningsaker hjälpa hvarandra efter råd och lägenhets - Detta verkade. Han tog nu; men endast fem, var derunder ledsen öfver sig sjelf

att han för mig yppat sin brist och dermed, såsom han mente satt mig i förlägenhet. Jag öfvertygade honom, så godt jag kunde, att jag kunde fullkomligen umbära 10, så länge

Sid. 66.

han kunde få med posten hemifrån. Han tog i alla fall endast fem och återgaf den andra hälften; men yppade för mig nu också ändteligen, att han endast behöfde fem. (Jag fruktar dock att detta var en digt af honom för att få en invändning att afbedja sig hela summan, då han såg min enträgenhet att truga den uppå honom). Han upptäckte nu också för mig att han i morgons kommit till mig i den afsigt att begära låna af mig penningar. Innan han kom fram dermed, tedde han samtalet uppå oeconomiska omständigheter. Bok-requisitioner o. s. v. (Han hade förut hört af mig, att jag ämnade igenom Meyer beställa böcker). Jag som ej anade någon snara, berättade med min vanliga öppenhjertighet (för denne vän har jag ej ännu förtegat något) att hela min Cassa för hela termin såsom jag för det närvarande visste, bestod endast af fem riksdaler och att jag vore färdig att af dem efter omständigheterna aflemna till och med 3 (Man har sagt att man skall betala Lect. Meyer, då man requirerar Böcker med honom tredje delen af deras pris nu förut). Nu teg han således med hela sin åstundan. Då jag sedan gick till honom, kom han dock att berätta för mig händelsen med frun i denna morgon. Då jag fattade detta tillfälle att kunna tjena honom, och på långt håll ville göra mig underrättad om huru mycket han ungefär för det närvarande kunde behöfva, kom han emot mig på halfva vägen; men sade sig ej vara belåten med mindre än 20 Riksdaler -

Sid. 67.

Detta bekände han sig nu hafva sagt endast för att likasom återtaga sin obetänksamma bekännelse om sin brist, derigenom att han ville försvåra eller rättare göra det alldeles omöjligt för mig att hjälpa honom, då han af min egen bekännelse kände mina egna vilkor. -

Denna dag har jag Gudi lof! förvärfvat mig en grad mera af erfarenhet. Jag har lärt mig för framtiden, att om man skall kunna alltid hjälpa, måste man sjelf vara dervid delicat ja till och med stundom förställa sig. Härefter skall icke min vän så få veta tillståndet af min cassa. Så svårt det lærer falla mig att verkställa det, skall jag härefter i sådana fall ljuga mig till en dubbelt så stor summa, som jag verkeligen äger. – Dock detta skryt blir endast för en viss class af menniskor. – Nå, i dag fick jag höra af Gottlund, som var hos mig, att han blifvit redan till och med intagen i Nation jämte Enehjelm och Gylling, sedan de tillsammans förledne Thorsdag redan presterat Studentexamen och blifvit alla approberade. Nog! Jag afhåller mig ifrån något längre uttryck. – Jag tillägger blott att både Enehjelm och Gylling skola hafva Svenska betyg ifrån Borgå. – Men Åkeson gick ju också igenom med Svenska betyg. – Men han blef då utsedd att blifva Student blott för det att Prof. F. finge utösa ovett emot lärarne i Borgå Gymnasium och hela Consistorium. Att Åkesons betyg innehållit det, har man försäkrat mig. Hvad honom sjelf vid kommer, så hade

Sid. 68.

der stått, att examinatus ännu förtjent sitta några år in ultimus subselliis scholarum för att lära sig taga thema på några latinska verba. (Att examinatus nästan skulle behöfva det, vill jag just ej säga; men att han ej känt themata på de vanligaste verba, tror jag mig kunna gå i borgen före, så mycket hoppas jag känna H:r Å.) och ändå går en sådan igenom för det att man skall i hans betyg få chikanera Läraren för ett Gymnasium! Det går för långt. Dock lär Prof Fattenborg (så har jag ock gört från en autenth[s]k hand) endast vara organ för en annan Professors vilja. Skändeliga ilska! Skändeliga hämdgirighet af en Professor i Rättsphilosophien! – satt upp länge om aftonen.

Måndagen d. 7^{de}

Tidningarne ankommo – I dem var ibl. annat infördt följande modell å ett nytt verslag till förmån för vår nya vitterhet, infördt på Åbo Tidning i förledne höst. Verserna äro af Jacobi; och lyda så här:

Hört mich, ihr gefälligsten der Musen!
Lehrt mich, ohne Dauer in den Busen,
Schöne Worte durch den Sinn vermählen;
Töne, giebt mir, wo Gedanken fehlen!
Neue Dinge, weiss ich nicht zu sagen:
Dräge Springe will mit euch ich wagen,
Daß ich gleich sey andern kühnen Geistern,
Laß ich von der Sprache mich nicht meistern!

Sid. 69.

Singt es, ohne Sege, sich doch beßer;
Klingt es nur - genug dem Sylbenmeßer.

Marquisinnan Sevigné uppger såsom botemedel emot gikt att lägga ett några gånger sammanveckladt linne på den lidande delen och låta stryka sig med ett strykjärn, liksom då man vanligen stryker linnekläder. – Jag gick till Lect. Meyer; men träffade honom icke nu heller hem. - Under återkomsten derifrån vek jag in till Bokbindaren, som har min Euclides att inbindas. Den var ej ännu färdig. Jag gick derifrån ännu till Ilmoni. Vi kommo öfverens om att i morgon börja afhöra

alla Professorer, för att inhämta huru hvar och en af dem läser och hvilka vi mest skulle tycka om. - E.m. hemförde till Alopaeus 8 ark af Rhetoriska pappren, hvilka jag afskrifvit. Det 9:de behöll jag kvar. - Om aftonen fick jag min Euclides färdig - passerade sedan en god tid hos Ilmoni och fann mig just väl deraf - Vakade till kl. 12, då jag lade mig.

Tisdagen, d. 8^{de}

I dag har jag ändtligen stigit upp med solen. Det var för att kunna gå till Lect. Meyer ell. rättare träffa honom hemma. Jag gick dit kl. 8 vid lag och träffade honom i dag ändtligen; men han ville ej emottaga af mig requisition. Han sade att han ej tog emot af några enskildta personer och att Adjuncten Ur-

Sid. 70.

sin redan längesedan inlemnad sin förteckning öfver requisitionerna till Viborgska nationen. Det är besynnerligt att jag ej hört deraf det minsta att man skulle adressera mig till Curatorn. Jag tycker han bordt låta Nationens alla medlemmar få derom kunskap. Åtminstone har jag ej fått. - För öfrigt låfvade Lect. Meyer hämta med sig sjelf de brukbaraste böcker af alla slag så att, man då i alla fall kunde få af honom. Ifrån honom ämnade jag gå till Poppius; men stötte under vägen dit på Bror Adam Tamelander, hvilken jag följde hemåt. Jag gick in till honom; men var glad att med det första slippa derifrån; såvida jag befann mig der i ganska stor förlägenhet, huru jag skulle svara på alla hans pladderaktiga frågor och rent snack, hvilket han såsom jag fann, icke till någon del aflagt, sedan jag sist varit i umgänge med honom. - Vår piga ville skura i våra rum. Jag måste därför taga min tillflykt till Ilmoni, med hvilken jag kom öfverens att, då vi ingendera hade något serdeles att göra, gå och afhöra Prof. Snellman. Vi dröjde dock alltför länge öfver 11, så att han redan var upp, då vi kommo. Jag ville därför icke gå in mera; utan gingo vi tillsammans till Boklådan, der jag, efter mina Bokspectioner hos Lect. Meyer misslyckades, köpte mig: Guten Rath an meine Freunde die Hypochondristen. Für alle, die an diesen Nebel leiden

Sid. 71.

oder daran leiden zu fürchten. Von Dr. G. W. Becker, ausübendem Artz in Leipzig. 1803. 268 sidd. 8°. Ifrån kl. 12 afhörde vi Prof. Avellan. Han las öfver den Judiska Historien och hade utom oss 5 åhörare. Också tycktes seden förledne termin i hans sätt att föreställa Historien ingen ändring föregått som kunnat draga till honom flere auditorer. - Utan att villja tillskrifva hans föreläsningar orsaken dertill, fick jag under hans timme ondt i magen. Efter middagen var jag åter hos Ilmoni. Han kom till mig och satt hos mig en god stund samt reviderade mina manuseripter. - insomnade kl. 11.

Onsdagen d. 9^{de}

2 koppar Caffé – hos Alopæus – slapp ej in – jag ville ej störa honom. – Tallqvist träffar mig på gatan och ber mig följa sig till Caffé-Jungfrun. Jag gör det och dricker der ännu en kopp. – hos Ilmoni – Pipping läser ej i dag för sjuklighet. – sökte flere gånger Alopæus för att låna de sista arken af Rhetoriska anteckningarne, nemligen för denna termin; men då nyckeln alltid var borta, gick jag åter min väg. Ändtligen fick jag middagstiden, hvad jag önskade, och då jag använde min från disciplarne lediga tid uppå eftermiddagen, och en del af aftonen inpå natten, har jag nu Prof Wallenii föreläsningar i Rhetoriken ända hittills i temmelig ordning. Kan jag härefter flitigt bivista hans läsetimmar, så skall jag ej behöfva anlita någon annan mera, att låna åt mig anteckningarne öfver det som han läser.

Sid. 72.

Min böld har i dag mycket graverat mig. Sedan jag nu ändteligen efter hand hade blifvit fri ifrån de sår, som efter auction qvarblifvit och som ännu en tid efter min ankomst hit till Åbo ganska mycket besvärat mig, har en spikböld i sätet uppstigits som i dessa dagar förorsakat mig mycken smärta. – Jag tänkte i qväll ännu besvara Blomqvists bref; men det får uppskjutas till morgon. Jag känner mig så matt och slö; Också lär det redan vara något lidit in på natten. -

Thorsdagen d. 10^{de}

Jag skref i dag brefven till Blomqvist och Relander för att afskickas med en Handlande ifrån Borgå Granqvist. I samma ändamål förseglade jag uti ett paquet Damms Mythologi för att efter mitt löfte tillsända det Consistorii Notarien Paldani. -

Fredagen d. 11.

uppsteg först kl. 9. Ursin här. Jag var ganska flat, då jag endast hade min urgamla söndriga Studerrock uppå mig. Jag höll på att läsa d. 2^{dra} Delen af Büsching, då han kom. I dag hade jag fått första till slut. Hela dagen fortsatte jag min läsning; kom derföre icke dess längre med min klädsel - Läsningen fortsattes till kl. 12. -

Ett Nationsmöte hos Med. Adjuncten Prytz försummades af mig i dag. -

Bayle hörde till de lärde, som icke hålla det nyttigt och nödigt att understundom söka förströelse. Han sade: Je me souviens aussi

Sid. 73.

bien qu'eux, du distique de Caton, interpone tuis interdum gaudia curis, mais [que] je m'en sert très peu Divertissimens, parties de plaisir, jeux, collations, voiages à la campagne, visites & telles autres recreations necessaires à qvantite de gens d'étude, à ce qu'ils disent, ne sont pas mon fait, je n'y perds point de tem[p]s. – Han dog 1706.

Lördagen d. 12te

Jag förde de häromdagen skrefna brefven till Borgå, till Blylodh för att aflemnas till Köpmannen, som skall afresa – för öfrigt fortsatte jag läsningen af Büschings Gesch. der Philosophie. E.m. var jag hos Ilmoni, hvilken jag tänkte hämta till mig, då jag var ensam hem. Gossarne hade fått lof af mig att med Ursin gå uppå visit till Håfrådinnan Bark. Jag träffade ej Ilmoni hem. Återkommen fortsatte jag min läsning tills i skymningen lyckligtvis Masalin kom och fick mig ut med sig. Jag gick till Poppius med honom, men då han ej var hemma följde jag honom till hans qvarter, der jag passerade en del af aftonen. –

Söndagen d. 13^{de}

2 koppar Caffé – spatserade med Poppius $\frac{1}{4}$ mil. – Kyrkan absenterades. – Jag hade i dag tänkt att gå uppå Nationsmötet, dels för att hälst engång bivista något sådant, dels ock för att höra Eklund, som responderade. Han måste kunna något Latin, då han vågat sig att hålla ett publikt tal härstädes.

-

Sid. 74.

Som sagt jag hade beslutat att i dag gå uppå nationsmötet, men såsom Ilmoni låfte komma till mig på eftermiddagen, ville jag först vänta uppå honom. Då han ej kom förrån om aftonen, så blef det ej heller i dag någon gång af för mig. Läsningen af Schillers Gesch. des 30 jährigen Kriges, hvarmed jag eftermiddagen sysselsatte mig, gjorde mig emedlertid skadelös. Jag las den med verkligt nöje. – Det var just interessant att med den pragmatiske författaren genomgå ifrån sitt första ursprung källorna till det långvariga 30-års kriget, interessant att se de underbaraste händelser sälla sig till de religionstvistigheter, hvilka voro hufvudsaken till kriget. Tråden för det hela vet författaren fasthålla och leda till sitt mål på ett mästerligt sätt, så att Läsaren i ett ljust sammanhang med honom omfattar äfven de minsta omständigheter och händelser, hvilka den högre ledaren efter behof använde att än hämna än påskynda utbrottet af ett krig som väl gjorde tusende menniskor olyckliga, men som ock i längden haft de mest välgörande följder. – jag vakade i dag till kl. 11. –

Måndagen d. 14^{de}

Efter en af skräckfulla drömmar störd sömn vaknade jag och uppsteg ganska matt. Ilmoni kom till mig och vi gingo efter öfverenskommelse för att afhöra Palander i Psychologien. Han las bra och hade circa 20 auditorer. I dag afhörde jag äfven för första gången Prof.

Sid. 75.

Wallenius publikt. – Jag hade dock kunnat göra det långt för detta. Äfven hörde jag i dag på försök Prof. Snellman. Han förstår att uti en behaglig drägt ikläda sin föreställning af de pligter, som både naturen och Religionen ålägga oss. Hvad Cornelius kallar recommendatio oris orationis, förenas hos honom att göra ett så mycket lifligare intryck uppå auditorerna, af hvilka man också kunde räkna circa 50. Dock är en mera skimrande yta den större förtjensten i hans föreläsningar. Den ersätter och höljer det som brister uti grundlighet och strängare philosophisk raisonnementang. -

Tidningarne ankommo. Der förekom uti N° 47 af Stockholms Posten om en Student i Göttingen Carl Witte, som är endast 12 år gammal och som uppfunnit ett Matematiskt Instrument, hvilket han beskrifvit uti en Latinsk afhandling på 29 sid. in 4°. – Han har i tvänne år bevistat de Geometriske och Analytiske föreläsningarne och utmärkt sig genom en vid hans ålder förvånande skarpsinnighet. –

I Kretsen Ilvain och byn Matavoda lefde förl. år en Gubbe vid namn Woltschewitsch, 111 år gammal. Han var gift for andra gången. Med sin första hustru sammanlefde han i 50 år och, efter hennes död ingick han, vid 80 års ålder, ägtenskap med sin närvarande hustru, som är 99 år gammal. Bägge sysselsatte sig ännu med de flesta förefallande Landtarbeten. - -

Bref ifrån min Herr Patron ankommer – Jag vakar till kl.12. –

Sid. 76.

Tisdagen d. 15^{de}

uppsteg ganska sent. – Gottlund kommer hit. Jag går till honom och ser på hans poetiska produkter, af hvilka han har en brinnande lust att låta några komma i dagen. Han frågade mig dervid till råds. Jag fann i hela hans samling få, som man kunde skicka till Redacturen af Åbo Tidning; men jag uppmuntrade honom att städa dem som jag efter min tanka ansåg som bäst och skicka in dem. Jag hade just stor lust att se, huru det skulle gå dermed. Lyckades det, så hade jag lust också att försöka att under namnet anonym låta publiken granska mina foster. – Sedan jag varit en half timma ungefär hemifrån Gottlund, kom han till mig med tvänne stycken, hvilka han omstöpt på den korta tiden. – Efter mitt löfte emottog jag dem för att skrifva dem rena för honom och med hans autoritet

efter min tanka, ändra ett och annat. Det ena poemet, om man så får kalla ett non plus ultra 'afrimmeri' i miniatur, har till titel den trofaste älskaren. – Sedan jag slutat 1/3 delen af Schiller om 30 års kriget, hvilken jag i dag hållit på med, förhört gossarne och spiset aftonvard, företog jag mig att uppsätta hans ofvannämnda stycke, hvarvid jag tillät mig några ändringar, hvilka af jemförelsen kunna ses. -

Den Trofaste älskaren

original

ändr:

Obeskrifligt, mon ami!

Älskar jag nu min Mari;

Sid. 77.

Jag har fattat mitt parti,

Jag har tagit mitt parti

med henne skall jag lycklig bli,

och det skall Du, min vän! få si!

att nöjde lefva skola vi. -

är det sant, ell' ironi,

sade vänner att Ni

-

äktenskapet gått uti?

En sådan vänskap gått uti?

So, det är sant, liksom ett bi

ej blommans nektar far förbi;

men fröjdas af dess pråleri

så jag uti mitt frieri

så lyckligt var mitt frieri.

tills jag blef lycklig deruti;

Jag snart skall äga min Mari!

O Helg' Antoni! stå mig bi,

Min Gud! nå hvilket fjolleri

att ändra dennes fjolleri,

har du min vän! nu råkat i?

utbrister vännen med ett skri

utbrast den andre med ett skri

af bittert skratt och grineri.

Min vän! inbildningens magi,

har med sitt blinda gyckleri,

Under spel och fylleri

fört dig i detta svärmeri,

fört dig i detta svärmeri

från hvilket du bör blifva fri.

Antonius dock med sitt geni
skall dig från detta band än
göra fri.

Nej, långt ifrån att vingleri
att snillelets vida Energi,
i slafvens vilda Monarchie
Mig föra skall. - Ditt bryderi
är fruktlöst, låt det bli dervi.

Nej, långt ifrån allt vingleri,
att ditt och hela stadens skri,
skall störa denna harmonie,
som stödd på kärlek, sympathie
rår mellan mig och min Marie;
jag skall med henne lycklig bli,
trots ditt och hela stadens skri:
Det skall Du snart, min vän? få si!

Det andra stycket: Blomman, tarfvar efter min tanke mindre ändring, men bör sparas för den årstid, då man blir i stånd att jämföra det lilla konst-

Sid. 78.

stycket med naturen. Men klockan har slagit 11. Ehuru jag med flere natters vakande dervid så vant mig att jag ännu ej är just sömnig, vågar jag ej mera sitta upp, då morgonen just efter dessa nätter, som jag vakande till hälften tillbragt, alltid varit mig så oangenäm, då jag ej kunnat njuta densamma. – oaktadt, jag lade mig något tidigare än de föregående aftnarne, fick jag dock ingen sömn förr än efter kl. 12. –

Onsdagen d. 16^{de}

I dag har jag hållit uppå att för egen räkning läsa 4de delen af Wageners Naturunder och Länders märkvärdigheter, hvilken jag tagit af Gottlund till låns. – Ibland många andra intressanta stycken förekommer också der ett sid. 52: De uppgräfdade liken på Innocentii Kyrkogården i Paris. Denna gräfning företogs åren 1786 och 1787 och lämnade en hop nyttiga rön öfver processjonen af människokroppens förvandling efter döden. Resultaterna deraf äro ganska lärrika, och finnas här upptagne. – Då det vore för långt att här afskrifva dem helt och hållet vill jag blott anteckna följande, som beriktigar äfven min idee om saken. – Liken, förvandla sig ej jord, som man hittills trott, ty deraf finnes ej ett enda spår i de likkistor, som aldrig bäst bibehållit sig. Ock äfven så litet äro de och mat för maskar, som infinna sig

Sid. 79.

blott i det fallet, då liket ännu i grafven är blottstäldt för luftens intryck, eller då det redan före begrafningen genom ovanliga omständigheter varit blottstäldt därför. Kropparne bortdunsta snarare, och gifva sina flyktiga delar tillbaka alla åt den allmänna förwararen, luften, der de äro underkastade en beständig formförändring. Deraf kommer det också, att marken af begrafningsplatserne ej höjer sig i proportion af de deri begrafna liken. Sid. 68 heter det om en dam, som var betäckt med illa artade reformar och mycket trångbröstad att hon lagt 2 unga hundar bredvid sig i sängen. Då dessa angrepos af samma sjukdom, utbytte hon dem emot andra och inom mindre än 18 månaders tid var hon fullkomligt, återställd. En stenbrytare enka i Frankrike hade nyttjat samma medel emot lamhet och blifvit botad. Om jag kommer till Sidickala, skall jag höra åt om den karlen ännu är lam uti Kauramaa, om h:n jag erinrar mig hafva hört berättas att han varit det, för en tid sedan - om han ej än blifvit botad, skall jag försöka att med honom företaga den här nämnda curen. [I marginalen: NB]

Jag lät i dag mina Gossar den ene efter den andra uppläsa ett stycke ur Campes nya Geographiska Bibliothek, 1^{sta} delen, som handlar om Portugal. Under det sutto jag och de andra Gossarna och hörde på med uppmärksamhet. Sedan frågade jag af de andra innehållet af stycket. Jag fann detta sätt att läsa Campes Bibliothek ganska bra också för min egen del och

Sid. 80.

skall hädanefter fortsätta det. Jag sjelf har ganska stor nytta af denna läsning. Om jag sjelf läste igenom Bibliotheket skall jag icke minnas hälften af allt det som jag nu skall minnas, då jag sjelf måste åhöra föreläsaren med uppmärksamhet för att kunna fråga mina medåhörare. Utom den fördelen, som Gossarne häraf hafva gemensam med mig, vänja de sig också derigenom att läsa bra innantill. -

Gottlund här i skymningen efter sitt rimmeri. Han var ej så alldeles nöjd med mina ändringar. Han hade ej velat hafva dit något ord två gånger, sade han. Men på det sättet kunde man ju uppstapla ännu 30 ord kanske utan att bry sig om de någorlunda drägligt passa till meningar. Tillika viste han mig några Charader, hvilka han städat. I dem förekommo också dock ännu några plattheter för rimmets skuld. Jag gick till honom. Det deliberades länge om han skulle skicka den trofaste älskaren till Redacturen. Det beslöts sluteligen och jag skref utanskriften – Om det kommer till Redacturen är det bra. Jag tror dock ej att han inför det uppå Åbo Tidning. Det är ock Gottlund rädd före. Men han skall väl ej låta det skräma sig att besvära Redacturen med nya försök, och lyckas det honom att städa några af sina andra styckens t.ex. Blomman ell. rättare, hade han rätt alfvare att vilja städa dem, så kunde han låfva sig större framgång

Sid. 81.

af deras inskickande. – Läsningen af Naturundren fortsattes till kl. 11

Thorsdagen d. 17^{de}

befann mig vid uppstigandet muntrare än de förra mornarne. Denna munterhet dref mig också ut att spatsera ända till Dragontorpet och tycktes hela dagen följa mig. Vädret ganska dåligt, fortsatte och slöt läsningen af Wagener. Af ovisshet om tiden kom jag att absentera prof. Wallenii Collegium, hvaröfver jag var ganska ledsen. Jag var till kl. 6 hos Gabriel Alopaeus, som med några slag å harpan, mildrade min grämelse. Då hans Bror kom ifrån Wallenii Collegium, fick jag afskrifva hans anteckningar. Prof. Wallenius hade i dag talt om Predikningar och dervid uppläst något ganska vackert utur Ödmann. – Jag vakade till kl. ½ 12.

Fredagen d. 18^{de}

Just då jag uppvaknade hade jag en pollution. 2 koppar thè stärkte mig ifr. den matthet, som jag kände deraf – Ilmoni kom till mig med Tallqvist och ville hafva mig att med sig afhöra några Professores. Jag följde honom och Tallqvist först till Prof. Lagus, som för sjuklighet skull denna termin läser hemma hos sig. Han läser icke så illa, åtminstone förstår man honom. Dertill bidrager hans talemått. – Efter honom skulle vi afhöra Prof. Myréen; men han las ej i dag. Vi gingo då in uti

Sid. 82.

Theologiska Auditorium. Domprosten las der öfver Mori Theologi; men det så sakta, att man ej fullkomligen hörde honom, och derföre hann jag just icke dömma om hans läsning, hvilket man dessutom föga torde kunna göra blott efter en timma. Han las så länge öfver timmen att vi ej mera, såsom vi ämnat, hunno gå till Prof. Helenius. Vi spatserade derföre ned åt slottet, under den tiden tills klockan led till 11 då vi gingo till Prof. Calonius, som också för sin ålderdom läser hemma hos sig. Jag tyckte mest om hans läsning, ehuru äfven han för sin ålderdoms skull talar så sakta att man har svårt att höra honom. Jämte det han läser just utförligt och tydligt säger han också fritt sin tanka uti det, som han önskade ändras eller förbättras i våra lagar. Så ogillade han i dag de onödiga och vidlöftiga omgångar, som en Långifvare måste undergå för att återfå sitt af Galdenären och föreslog genare medel. – E.m. förde jag hem Ilmonis Gymnastik, och tog af honom Smärre Berättelser och Anekdoter af August von Kotzebue. Stockh. 1813. s. 60. 12° - -

i skymningen ämnade jag mig till Poppius men träffade utanför Nykoppens Ottelin. I fall Nykoppen ej vore hem, skulle vi följas ut ned igen. Då han var hemma och Ottelin blef hos honom, gick jag ensam till Poppius, som nu

Sid. 83.

återbetalte mig de penningar, hvilka han lånt af mig i sist. Då jag hemkom, fick jag lof att anställa en ledsam undersökning om min spegel, hvilken blifvit sönderbruten. Två af Gossarne hade varit inne; men ingendera tillstod. Jag var just icke ledsen öfver sjelfva spegeln; men det gjorde mig ondt, att jag hade så vanartade disciplar, att de ej ville tillstå ett sådant, hälst obetydligt brott. Jag använde alla möjliga utvägar; men intet lyckades. – NB. Jag drack 2 koppar thè med skorpor. Det bekom mig ej väl. Jag fick en besvärande hetta öfver kroppen deraf – Jag vakade i dag till kl. ½ 12., hvarunder jag las den nämnda piecen af Kotzeb.

Lördagen d. 19^{de}

E. m. passerade jag sine linea uppå Bokauktionen hos Mozelli. – Hade jag ändå fått derifrån någon Bok för all den tid, som jag förspillde der; men dels gingo der i dag icke några sådana Böcker, på hvilka jag kunnat ropa och om några sådana gingo, voro så mycket luntor med att man måste betala för en 3 eller fyra Luntor för att få en duglig. – Den omständigheten var för mig en vinning att jag af Nestén der hörde att jag skulle få ut mitt stipendium och det för hela föregående år. Jag fick ju det först forledne höst; men stipendierna lära alla räknas ifrån. Johanni. Dessa 10 Riksdaler komma mig utomordentligt väl till pass uti min närvarande penningebrist. – Då skall jag också, om jag NB. får

Sid. 84.

ut dem vid Continuation af auction i nästkommande onsdag, då bättre Böcker öfverhufvud komma att säljas, våga höja min röst finare än i dag. – Tidningarne kommo kl. 13 men då jag var hela eftermiddagen på auctionen, måste jag behålla dem tills morgon. Men för att icke utsätta mig för något tadel, ändrade jag den etta, som Blylodh påtecknat till 4. – Det var väl ej rätt gjord, men jag har ju ett Bibliskt språk till mitt försvar: Med samma mått, som i mäten andra, skall Eder ock mätit warda. Blylodh hade sjelf ändrat den timman, då han fått Tidningarne. – En sådan fracis pia skulle jag dock icke tillåtit mig om ej Bokauktionen hindrat mig ifrån att läsa dem. – Jag fann uppå dem följande Anekdot om Demosthenes.

Vid en resa, som han gjorde till Korintas, föll det honom in att söka njuta en ynnest af den ryktbara Skökan Lais, som då vistades der. Han gjorde henne ett besök, men hon fordrade en så ofantlig

summa, att den store Talaren ej kunde annat än gifva ett åtlöje till svar, medan han förebrådde sig sjelf sin svaghet, att hafva besökt denna qvinna. Sedan han gått, skref han henne till de ryktbara orden! Jag är ej dåraktig nog, att så dyrt betala en ånger.

Glasögon uppfunnos först i slutet af trettonde århundradet utaf Salvini Oegli Amati i Florentz. -

Sid. 85.

Tyskland har förlorat sin första, djupsinnigaste tänkare, Fichte är ej mer. Han dog i november d. 29 Jan. i det 51 året af sin verksamma lefnad. Joh. Gottl. Fichte var född i Lausitz *)⁴⁶³ d. 19 Maji 1762, uppfostrades der af godsägaren von Millitz, och skickades af honom till högskolan, der han fick sin lärda bildning, som han sedan genom flera resor fulländade. Han var derefter Informator i åtskilliga ansedda hus, till dess han kallades till Philosophie Professor i Jena. Der blef han i början på det ärefullaste emottagen, men snart fick han för sin philosophies skull uthärda alla slags förföljelser, för hvilka han drog sig undan (1799) till Berlin, och förde här i flera år en mycket indragen lefnad, tills det nya Universitetet här kallade honom till sin Ledamot, och år 1812 till Rector. Hans skrifter äro den minnesvård, som skall göra hans namn oförgängligt. Hans svanesång är det han i en Tidskrift förledit år skrivit om Machiavel, och hvaraf följande passage kan fullkomligt lämpas på honom sjelf; "Vi finna den ädla Florentinaren först alldeles missförstådd, och mått efter en måttstock, hvilken han uttryckligen undanbadt sig, derefter skymfad och smädad, samt slutligen af oskicklige och oombedde försvarare ännu värre misshandlad än af de illskefullaste anklagare. Han bad oss om lugn; låt om oss bevilja denna bön åt hans förklarade ande". -

lade mig kl. 11; men dagens omständigheter, Bokauktionen &c. tillät mig ingen sömn före kl. 12. -

Sid. 86.

Söndagen d. 20^{de}

2 koppar Caffé med skorpor. - Ändtligen fick jag i dag en af Gossarne till bekännelse och den samma, hvilken jag misstänkt för brottet, nemligen den yngre. Jag hade nämligen här om afton då spegeln slogs sönder fällt det utslag att då ingen af de misstänkte bekände skulle ingendera af dem slippa ut, tills den skyldige ville tillstå att han slagit sönder spegeln. Sedan Herrarne gårdagen uthärdat detta, följde den önskade verkan i dag. -

⁴⁶³ * uti Ramnau vid Niphoffswerda. Uti skolan visade han talanger, men tillika också trots och oböjlighet. En gång rymde han, trött vid skoltvånget, och fanns då man upphann honom, sammansittande vid Saale med en landkarta, hvarpå han studerade vägen till Amerika. I Wittenb. och Leipz. hörde han helt fragmentariskt föreläsningar. Ingenstädes höll han ut, också intet vid Theologien, h:n han egentligen tänkte egna sig.

Efter middagen kl. 3 subscription å Academien till ett Honorarium för Curatorn. Då ingen före mig satte mindre än 6 Riksdaler, måste äfven jag deran, ehuru mitt närvarande läge i afseende å penningar just icke skulle tillåta en så stor uppoffring, och får jag ej ut mitt obetydliga stipendium, så är jag i alla fall perdu. Låna skall bli det sista för mig, så mycket mindre, som jag icke kunde försäkra den goda menniskan, som vill blifva min Borgenär, när han har att vänta betalning af mig. – Just då jag skrifver detta, komma Gossarne hem med en hop främmande, hvilka för mig voro ingenting mindre än välkomna och jagade mig ut. Jag föll uppå det kloka infallet att besöka Åbo Kyrkogård. Jag vill minnas att jag hört sägas, det den skall vara utom Nylandstullen. Jag gick ditåt, mötte äfven en likvagn och en procession

Sid. 87.

men fann ingen Kyrkogård, då jag valde en väg åt venster straxt utom Nylandstullen. Jag följde min stråt och kom alldeles genom Tavasttullen åter in i staden. Jag hade då åtminstone god motion. Sedan fortsatte jag läsningen af sednare delen af Büschings Gesch. d. Philosophie, hvilken en lång tid varit åsidolagd. – Drack 2 koppar thé med skorpor. Det var för gomen en läckerhet, men äfven nu kände jag efteråt, att det ej var mig nyttigt, såvida det åstadkom äfvensom förra gången, hetta uti Blodet. För att skingra det gick jag i skymningen ut för att gå, sökte dervid Poppius, men fann honom ej hemma. Det samma var fallet med Masalin. Jag återvände derföre hem, och las åter min Büsching. – Efter Beckers råd, hvori jag äfven i dag genom läste den dietiska curen vid Hypochondrie, lade jag mig kl. 10. – sömnen var högst orolig, och om

Måndagen d. 21^{sta}

hade jag säkert haft en stark pollution, om jag ej vaknat i god tid. Jag var mycket oredig vid uppvaknandet. Ilmoni kom hit och ville hafva mig med sig att åter afhöra några Professorer. Men som jag ämnade mig till Academi Kamreraren för att fordra ut mitt stipendium, kunde jag ej låfva att följa honom förr än ifrån 10. Jag gick till Faederleij; men – han var ej i staden en gång. Man sade mig att han torde komma i denna vecka. – Huru skall jag slå mig ut i en så långvarig cusa [?] och är det så visst att jag botas

Sid. 88.

med Acad. Kamrerarens ankomst till staden? – Kl. 10 gick jag med Ilmoni och Tallqvist för att afhöra gamla Gubben Hellenius. Han las mycket bra efter min tanka och jag hade lust att höra Gubben flere dagar å svit om ej Wallenius läste uppå samma timma som han. – Ifrån kl. 11 till 12 afhörde vi den namnkunnige Chemisten Gadolin. Hans namn borde vara en Borgen för hans föreläsningar; men jag häpnade, då jag ej såg flere Auditorer än 7. Hellenius hade då hälst 20 vid

pass. Men det lærer vara för det att Oeconomien är en vettenskap hvaröfver Jurister måste afhöra föreläsa och sådana, som vilja blifva det, utgöras af större delen utaf Student Corpsen i våra dagar. – Ifrån 12 till 1 afhörde vi Prof. Joh. Bonsdorff hålla föreläsningar öfver Homers Iliad. Jag är ej någon Grek för att kunna fälla ett riktigt, engång individuelt omdöme öfver hans föreläsningar. Hans commentarier tyckte jag ej vara just så betydliga, som de kunde vara öfver en poët sådan som Homeros. Ej heller hade han mer än 1 åhörare. Men kl. slår 12, då jag skrifver detta, Naturen har redan gifvit flere vinkar till hvila. Nu då jag fått uppförde på papper denna dagens Anteckningar för Wallenius i Rhetoriken, skall jag lyda henne, ehuru det lærer blifva för sent i afseende å sjelfva den önskade hvilans egenskap. - -

Sid. 89.

Tisdagen d. 22^{dra}

Vederqvickte mig efter min oroliga sömn med 2 koppar Caffé. – Efter överenskommelse afhörde jag och Ilmoni i dag Törngren och Sundius, den förre i Splanchnologien, den sednare i Pathologien. Hvardera hade blott circa 6 Auditorer. Törngren läser långsamt nog, så att man kan annotera allt hvad han säger – en förtjenst, som just derföre att den härvid Academien, ej är så vanlig, icke kan annat än vara väsendtlig. - Den sednares föreläsningar föreföllo mig just intressanta. Blott det kan jag tadla hos honom att hans mål är så oredigt att man ej förstår alla orden. Men det är en sak, som han ej alldeles torde rå före. Jag har i dag slutat Böschings Gesh. der Philos. Jag tillstår att jag ej läst den så som jag bordt och kanske i ett annat läge kunnat. Den enda fördel jag haft deraf är att jag erinrar mig några historiska facta; planen af verket och att jag känner några filosofer och deras skrifter mer än förut; men pröfva deras olika tankar och undersöka, huruvida den eller den meningens accorderar med min öfvertygelse, eller rättare sagdt att undersöka, om jag kan ha någon öfvertygelse om den eller den saken och hvilken, har ej varit min sak - Så studerad, tror jag Philosophiens historia skulle hafva nytta med sig. – lade mig kl. 10. Det

Sid. 90.

oaktadt en orolig sömn. –

Onsdagen d. 23^{dje}

Pipping las ej i dag. Med Poppius, som jag träffade i philosophiska Auditorium under väntan på Pippings ankomst, spatserade jag till stadens Kyrkogård. Det starka solskenet graverade mina ögon. – Vi besågo Monumenterne i Kyrkogården, ibland annat det sköna Monumentet öfver den härstädes 1805 afledne Ryske l. egl. Engelske Grosshandlaren Cramp. Man kunde ej nog beundra sjelfva den präktiga Carrara-Marmorn, som jag aldrig förut sett och ännu mer konststycket: religionen och dess symboler. Af den andra taflan, hvarpå inscription var inhuggen, hade någon

niding bortfört ena hälften, för att kanske äga ett stycke Carrara Marmor. – Under vår promenad besökte vi äfven Skans källan, och drucko af dess vatten. Under återkomsten, mötte oss ett åldrigt fruntimmer, som las uti en bok under det hon åkte. Hon syntes fara åt Kyrkogården. Om hon verkligen for dit hade det lönt mödan att se, hvad hon der företog sig. Men det var ju redan något underligt att möta ett åkande fruntimmer med en uppslagen Bok uti handen. Det var en slags egen andakt. Eftermiddagen bivistade jag den fortsatta Bokauktionen hos Mozelli och stannade för 2:ne arbeten af Garve: Abhandlung über die Verbindung der Moral mit der Politik, oder einige Betrachtungen über die Frage in wiefern es möglich sey die Moral des

Sid. 91.

Privatlebens bey der Regierung der Staaten zu beobachten von Christ. Garve. Breslau 1788 och samme författares Versuch über verschiedene Gegenstände aus der Morall, der Litteratur und dem gesellschaftlichen Leben; men fick tyvärr endast de 2 första delarna. Hemkommen med acquisitionerna för mitt Bibliothek blef jag ganska bestört att finna för mig ett exemplar af theser af Arvidson, der jag var antecknad Prior Opponent. Jag intogs på förhand af en ringa ängslan. Då jag genomläs Theserne, fann jag ögonskenligt att förf. med flit utnämmt mig till Opponents för sina theser, hvilka jag just icke är vuxen. – Jag tackar ej derföre för hedern, hvilken han ämnat göra mig, då jag nog ser agrum latere sub herba. Men jag skall vid tillfälle förskylla, NB om jag kan, förf. denna ledsamhet som han behagat göra mig. Nu tänker jag absolutement icke lämna öppna hugg uppå mig. Dessutom kommer disputationsacten att gå för sig i dag veckan till, då Mozellis Bokauktion ännu fortfar och hvilken jag för ingen del vill försumma. Kanske påkommer min flyttning till Morians nu uppå samma tid.

Thorsdagen d. 24^{de}

blef jag bittida uppväckt för att betala ett lass ved som pigan inhandlat. Jag gick ned till Poppius och tänkte rådslå med honom, hvad jag borde företaga mig med theserne. Jag träffade honom icke hemma. Jag gick derföre till Arvidson för att under-

Sid. 92.

handla med honom om saken. Han viste mig att det varit Ursin, som utnämmt mig till prior och till h:n han bad mig gå. Före middagen sökte Jag Poppius ännu en gång; men träffade honom icke nu heller hemma. Jag gick derföre till Grotenfeldt med Gottlund och Avellin. – Om middagen blef det för gossarne en Hjertans glädje att se sin söta Mylly Kalle här ifrån Kotkaniemi. Bref på bref framlämnades. Äfven min väntan var spänd. Jag hade de föregående dagarne underhållit min oro med den tröstande möjligheten, att jag kunde få penningar äfven för egen räkning nu då Majoren inskickat sin torpare. Mitt hopp var byggdt på så mycket större sannolikhet som Majoren låfvade

inskicka penningar vid detta tillfälle. Men, då jag utdelat åt alla andra de mångdubbla medföljande billetterna och slutligen Öppnat mitt eget bref, fann jag väl flere papperslappar, men i stället för penningar notor på allehanda småsakers hvilka skola uppköpas här i staden och med Torparen utsändas. – Hvad är att göra? Fördraga sitt öde med tålmod. Jag har ju än en tröst kvar, mitt stipendium är ännu inne. Jag hoppas med största sannolikhet att få

Sid. 93.

ut det, efter Nestén fått sitt. Och hjälper icke det, får jag väl bita i det sura äpplet och betjena mig af Majorens adress på – Ursin. Till honom gick jag i dubbelt ärende. 1° att föra ett bref ifr. Major Nohrström och 2° ~~af den~~ att med detsamma söka utverka mig ledighet ifrån det svåra opponents kallet. Jag träffade honom icke hemma. – Jag gick nu till Morian för att höra åt, när jag kunde få inflytta uti de för mig NB nya rummen. – Då jag derifrån var återkommen, kom Ursin sjelf till oss och nu fick jag äfven tillfälle att ordna något om min anhållan. Den måste väl beviljas; men jag skulle tala med några att de ifrån början på den utsatta timmen infinna sig. Hvad skall jag få att gå det? Mitt parti är i alla fall fattadt. Det må gå, huru som helst; jag blifver bort. – Om aftonen illumination i staden. Dagen i Ryska Kyrkan en åminnelsefest af vår Nådigste Kejsares uppstigande på Thronen. Kanske illuminerar man också i Paris denna afton för honom. Gud gifve att så vore, då vore också Morgondagens högtid i Lutherska församlingen Maria Bebedelse, en Bebedelse till ett lugnare tidevarf, bebedelsen till gryningen af ett sekel, som under en lycklig fred skulle godtgöra de revolutioner och stormar, unde hvilka Europa redan snart ett halft sekel suckat. -

Sid. 94

Jag vakade länge. Sömmen var orolig.

Fredagen d. 25te

2 koppar Caffé. – Sedan jag hunnit blifva påklädd, ämnade jag gå till Poppius; men vek in till Gottlund och stannade der. Andersin var också der. Kyrkotiden förmöttes med oanständigt prat, hvare jag deltog för att så mycket möjligt cachera det intryck som Gottlunds, jag supponerar, diktade berättelse, att mitt brottsliga förhållande med förra pigan uti mitt kvarter i Borgå hade haft å hennes sida alltför olyckliga följder. – Melarten kom till mig om eftermiddagen. Jag betraktade med förvåning hans förstörda utseende. Han förde ett mysteriskt språk. Uppå erhållna försäkningar om min tystlåtenhet yppade han för mig under en promenad till Nummis kyrka saker om hvilka jag ej visste, hvad jag skulle tro, hvad jag skulle tänka. Om också hans omständigheter voro rysliga, tror jag dock icke att de möjligen kunna vara det i den grad som han föreger. Han förbannade Prof. Bonsdorff, som skaffat honom en sådan condition, hvilken han trodde sig hafva utgrundat vara ett requisitum för helt andra afsigter, än Gossens information. Om det

Sid. 95.

är sant, hvad han föregaf om Gossen, att han länge sedan kunnat blifva Student, har han på sin sida mycken sannolikhet. Han anklagade sin discipel för att vara en den illistigaste medbrottsling uti en helvetisk complott. – Härmed må nu vara huru som hälst, tror att han tyvärr gått för långt uti sitt svärmaktiga användande af physiognomikens regler, hvilka han skänkt en kanske otillbörlig uppmärksamhet. Han lyckönskade mig att hafva sluppit hans condition. Deraf att hans patron nämnt mig flere gånger och gjort Melarten frågor om mig, är klart att Prof. Joh. Bonsdorff påtänkt att föreslå mig till nämnde condition. Hvad min lycka beträffar i det afseendet, kan jag ej nog tacka himlen derföre att han fört mig i händerna den condition som jag nu har. Den har visserligen sina olägenheter och hvem vet, hurudana de blifva i framtiden; men i alla fall anser jag den för tusen gånger bättre än den Melarten nu har. – Hvad Melarten erfarit, skulle jag ej kunnat erfara; man må betrakta saken ifrån hvilken synpunkt som häldst; blott det hade för mig varit en svår sak att vara Informator uti ett så förnämt och briljant hus. – Men man vänjer sig vid allt och jag hade väl dock vant mig dervid. För igenom en annan upptäckt som Melarten gjorde mig har jag större

Sid. 96.

anledning att tacka försynen, som således räddat mig ifrån en oförutsedd afgrund. Han hade hos Doct Ursin en dag erfarit att en hustru ifrån samma gård hvarest vi bodde forledne termin tillsammans, tillika med sin man är besmittad af Venerisk sjukdom. Kanske hade de redan den sjukdomen, då vi bodde der. Hvem går i borgen att vår uppapperska, den sjuka hustruns syster icke också kunde vara inficerad? Om hon i det fallet var medlidande emot mig, då hon ej åtminstone låddes låna örat till mina orena förslag, (Melart har berättat mig en af honom gjord upptäckt, som gjorde hennes förmenta återhållsamhet eller jag må säga oskuld, åtminstone tvetydig) eller hvilken orsaken må hafva varit, allt noga jag har kanske varit mer än lycklig. – En af mina Gossar, Törne, har i dag varit plågad af magsjuka. Ursin var derföre här också om eftermiddagen och skref för honom ett recept. – Jag drack 2 koppar Caffè äfven på eftermiddagen. Andersin, som då var här, gjorde mig sällskap. Då jag skulle dricka Thé i skymningen kom åter Masalin till mig. Jag följde med honom till Melarten, sökte också Poppius; men träffade honom icke. Nu heller hemma. Theet viste nu samma verkan på mig, som förut och vid så tydliga tecken till dess skadlighet, wore det en dåraktighet att dricka det mer. Men det är ju besynnerligt. Jag

Sid. 97.

mins mig ej förr hafva erfarit sådana följder af thé eller har jag ej förr druckit af detta slag, eller har min kropp undergått så märkbara förändringar! – Hvarken i dag eller i går har jag kunnat taga någon Bok för att läsa och skall också icke kunna göra det, innan jag kommer i ro på det egna stället. –

Lördagen d. 26^{de}

var ännu oroligare än de föregående dagarne. Jag sökte Häradshöfding Bark, min tillkommande värd; men träffade honom ej hemma. – Eftermiddagen blef det ändtligen flyttning af. Jag var uppå auction, der jag inropade följande 2 Böcker: Fagerlöfvii, Prof. olim. Upsal. & Historiographi Regii Orationes, Programmata ac Carmina varia. Upsaliae MDCCLXXX & och Phaedri, Fabularum Aesopiarum libri V. cum emendationibus et commentariis ad modum Joh. Mindlii, quibus accesserunt Symposii Aenigmata, Gabriae fabulae, Antonini Liberalis Metamorphoses, graece & latine cum prioribus curis Abrahami Bertelii & Senecae item Publilii Syri Sententiae, cura & studio io. Georgii Walchii, Meining, qui et Dissertationem de stilo Phaedri & Praefationem de officio Interpretis praemisit Lipsiae. MDCCLI.

Såsom ingen säng ännu var att tillgå på det nya stället, så låg jag öfver natten med

Sid. 98.

Poppius. Jag las med honom till sent inpå natten der Garwes Versuche hans 2^{ne} ställen ur Herodotos. –

Söndagen d. 27^{de}

Kl. var 8, innan jag vaknade och gick hem samt expedierade Torparne – hos Gottlund – eftermiddagen hos Ilmoni. Jag befann mig hela dagen utomordentligt trög och oskicklig att företaga mig något. – Ifrån Ilmoni vandrade jag till Hirn. Der blef jag ändå något uppmuntrad. I skymningen var jag en stund hos Poppius. – Såsom vi icke ännu fått oss några sängar, fick man lof att ligga på golfvet. Jag hade till aftonlectur: Christoph Columbus Entdeckung von Amerika. Ein nützliches Lesebuch für die Jugend von dem Verfaßer von Cooks Reise um die Welt & mit Kupf. Altona bei Friedr. Bechtold. 1804. 198 sid. 8°.

Måndagen d. 28^{de}

hos Ursin. Han var så beskedlig att han gaf oss ett Bord och ett halft dussin stolar. – Tillika lånte han mig för Gossarnes räkning 10 Rd. Banco. – Uppå postcontoret förde jag Fru Jägerhorns bref och utfick sjelf ett ifrån Blomqvist i Borgå. – Efter middagen hos Poppius, Hirn, Ilmoni, Andersin och Blylodh – vakade till kl. 11 vid lag. Dessa tvänne dagar har jag i synnerhet efter

Sid. 99.

middagsmåltiden känt mig särdeles trög och matt. Hela denna eftermiddag och äfven nu har jag varit underlig till sinnes. Hvaraf det må härröra, kan jag icke beskrifva. Att det så är, känner jag blott. –

Tisdagen d. 29^{de}

I dag fick jag ändtligen låf att gå ner till min värd i anseende till vattnet. – Jag hade i går Gossarne att söka efter någon forman; men då ingen sådan kunde finnas, måste jag i dag bedja Herr Häradshöfdingen om tillstånd att taga vatten här. Det beviljades. – Ursin var här och sade att han i går skaffat oss sängar och att vi skulle få dem i dag. Gubben stackare har inte litet besvär med oss. Men det är en omständighet, som jag ej kan hjälpa och jag är öfvertygad om att han ej räknar derpå. – Jag företog mig i dag att å nyo läsa Schillers historia öfver trettiårs kriget och denna lecture hade för mig ett lika stort, ja nästan större interesse än förra gången. Om aftonen hos Poppius. – Jag var nu någorlunda munter. – NB. i morgons drack jag 2 koppar Caffé – vakade till kl. 11.

Onsdagen d. 30^{de}

Fortsatte läsningen af Schillers Historia - Hos Andersin och Blylodh. Eftermiddagen tillbragtes på Bokauktionen i stället för Nations mötet. Dock fick jag ingen Bok. De få, uppå hvilka jag ropade stego så

Sid. 100.

högt, att jag ej hade lust för dem. Också ropade jag i allmänhet på ganska få, hvartill min Cassas närvarande miserabla tillstånd var orsaken. Vål 10 gånger har jag inom en vecka sökt Academie Camreraren för att tilläfventyrs förbättra det, men endast i dag träffade jag honom hemma. Men då han hade främmande ville jag ej gå in. – Hos Andersin – tog af honom Tidningarna – vakade till kl. 11 – sömnen orolig

Thorsdagen d. 31^{sta}

Då jag sofde ända till kl. 8, hade jag en pollution – styrkte mig med 2 koppar Caffé. – Sedan jag blifvit påklädd, gick jag åter till Academie Kamreraren och se nu var han hemma, och i stället för 10 Riksdaler fick jag dem i Banco. Jag är då lycklig att kunna bestrida alla mina utgifter och ändå skall jag hafva något öfver, hvarmed jag kan våga mig uppå Auktionen eller på Boklådan – Sökte

Ilmoni; men fann icke honom hemma – hos Molander – Gummerus, ämnade af honom låna Phosphoros; men fick intet. Den var utlånt – Jag subscriberte på Boklådan uppå andra Bandet af Magazin för Evangelisk Christendom. Då jag nu engång har de 2^{ne} första häften af 1^{sta} Bandet, så måste jag väl ock ej låta tillfället gå mig ur händerne, att under köppris erhålla de följande Häften tills jag åtminstone får uti dem se, huruvida arbetet i det hela är värdt att ägas eller ej. – Om aftonen las jag hos Poppus Poetiska Calendern ända till kl. 2.

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Tredje Häftet

Sid. 101.

Allmänna Ephemerider för år 1814.

Tredje Häftet.

Aprill–Maji

D. 1^{sta}

Af det att jag emot Naturen så länge vakade i natt, vek sömnen ifrån mig först klockan 10. - Jag fortfor med läsningen till kl. 11, då jag först gick hem. – Straxt efter middagen, gick jag till Alopæus för att få af honom anteckningarna för Prof. Wallenius i går. De woro utlånta. Jag gick till Ignatius, för att af honom erhålla annotationer i Lärdomshistorien. De voro äfven utlånte. Narrad gick jag således hem och fortsatte läsningen af Schillers Historia om 30 års Kriget, hvaraf jag slutade första delen och började på med den andra. – I allmänhet har jag hela dagen varit just orolig och svårmodig. Det onaturliga vakandet under den föregående natten lär härtill hafva varit hufvudorsaken. – Licentiaten Ursin var här – Likaledes Masalin och Hougberg. – Denna dagens afton vakade till kl. 10 efter hvilken tid jag ej vågade mer sitta upp. -

Sid. 102.

Lördagen d. 2^{dra}

2 koppar Caffé. – Eftermiddagen var jag på Bokauktionen och inropade: Samuel Hearnés Resa till Americas Ishaf, samt en obekant Engelsmans resor bland Canadas Vildar, utgifne af Le Long, jämte Edvard Umfrevilles beskrifning om Hudsons Baye och dess tillgränsande vildar. Stockh. 1798. 410 sidd. 8° –

A Sentimental Tour, collected, from A variety of occurrences, from Newbiggin, near Penwith, Cumberland, to London, by way of Cambridge, and from London to Newbiggin, by way of Oxford & etc. By G. Thompson. Penwith 1798. 300 sidd. 8°. Redan denna piece höjde en Kalm för mig ända till 1 Rubel 9 kopek. Då han ensam fortfor att täfla med mig i den tillkommande besittningen af Oeuvres de Boileau Despreaux. Nouvelle edition revue & la plus exacte, qui ait paru jusqu'a ce jour; précédée d'un Discours préliminaire da citoyen Palisot a Paris 1793 8° lät, jag en politisk hetta här föra mig och gick först ifrån någon

Sid. 103.

kopek öfver en Rubel till 150 och då Kalm påhöjde en kopek till 2 Rubel, då jag ändtligen fick den. Men jag blef rättvist straffad för min otidiga hetta – då jag efter hemkomsten besiktigade min genom eget förvällande stegrade bok, fann jag att den var defect. Sjelfva arbetet var complet, men af Discours preliminaire var islutet borta, jag vet ej huru många blad. – Innan jag fått dagens nödvändiga sysslor ifrån mig och inskrifvit detta, slog klockan 11. Jag måste nu redan lägga mig att hvila – ingen sömn förrän efter kl. 11.

Söndagen d. 3^{dje}

2 koppar Caffé. Gick till Arfvidson med min Boileau för att se om den edition af Boileaus verks som han hade uti Bibliotheque des auteurs francais, vore eftertryck af den edition, som jag nu fått mig. Den var det icke. Der fanns således icke heller den discours preliminaire, som uti min. Då jag blef en längre tid hos honom än jag bort, var det naturligt att ett samtal skulle uppspinna sig i ämnen, hvartill boken, som gaf mig ärende, lämnade anledning. Han uppkastade frågan, om ej jag någonsin skrifvit vers. Min egenkärlek gjorde att jag förrådde mig. För

Sid. 104.

sent ville jag återtaga det sagda, derigenom att jag påstod mig hafva förstört alla mina försök. Han låfvade någon gång komma till mig för ett se mina öfversättningar. Min svårighet att förstå mig gjorde äfven att jag på tillfrågan, om jag kände någon rimsnydare i min nation, äfven nämnde Gottlund. – Till honom gick jag nu för att ursäkta för det jag missbrukat förtroendet. Men han var ej ensam hem och i stället för att förbinda oss till vaksamhet emot fienden, som nu genom mitt förvällande kunde ej den ene utaf oss vinna på den andres bekostnads uppstod en häftig disput emellan oss, som på ett bittert sätt söndrade oss från hvarandra. Det blef först fråga om Spahrmans öfversättning af Vancouvers resa, hvilken jag tadelade. För att rättfärdiga mitt tadel måste jag bevisa grunden dertill. Vi togo fram Boken. Anledningarne till tadel behöfde icke sökas. De erbödo sig i hvarje mening och det blef slutligen för Gottlund ledsamt att uppbjuda så mycket af sina krafter att försvara det, som man icke kan försvara. – Härifrån gingo vi till andra saker i sig sjelfva obetydliga, men som satte gallan i rörelse up-

Sid. 105.

på oss bägge. Vi höllo vad om det var knappens frånvaro i Studentens rock eller ditsättande, som distraherade Kanten i sina föreläsningar. Jag påstod det förra, och var viss uppå min sak, men då den också var naturligare än Gottlunds. – Straxt på eftermiddagen vandrade jag dit med Åbo Tidningen, der jag hade beviset för min sak, men då jag hörde att der voro främmande, ville jag ej göra mig löjlig utan vände derföre om och gick till Poppius. Denna vän, som redan länge med lågande ifver nitälskat för mänskligheten och med en billig harm och förtrytelse insett tidens

brister, utan att förmå afhjelpa dem, fann jag nu uti den häftigaste invärtes oro. – Jag fick honom ut med mig för att spatsera. – Efter vår läsning sist om dagen uti Politiska Calendern hade han alltför häftigt blifvit hänförd af sine favorit-ideer, hvilka alltför ofta framställa sig för hans verksamma själ. Under en sådan tidepunkt hade han en sömlös natt skrivit ett stycke, som helt och hållet är känslans utflöde och som alltför synbart röjer den sanna synpunkt ur hvilken man torde böra betrakta det åter uti en sådan enthusiasm. Första versen af nämnda stycke lyder så:

Sid. 106.

Varm är min blod, den nu forsar med fart
ur klappande hjertat omkring;
Den manar till nöjen af himmelsk art,
å denna vår jorde-ring.
Jag ser det, jag ser det med gladeligt sinne,
att aldrig jag mer grumlar sällheten min
i werlden.

Jag dröjde så länge hos honom att jag ej mera med dagen hann företaga mig något. Jag gick till Gottlund med Åbo Tidningen. Vi hade bägge rätt och hela vår disput var således onödig så mycket mer som den var åtföljd af ett och annat glåpord derjemte. – Gottlund syntes mig temligen modest för öfrigt i qväll. Så bra det derföre är att vara eftergifvande, torde det dock hafva sin goda verkan, om man i afseende å dem, som genom en förment qvickhet vilja imponeras deraf gör ett undantag. Äfven i dag kastade jag mig länge orolig uti sängen, innan jag fick sömn, ehuru jag temligen länge vakade, sysselsatt med läsningen af Schiller.

Måndagen d. 4^{de}

Vaknade och uppsteg sent. – två gånger hos Alopaeus – hos Ilmonis – hos bägge i nödvändiga årenden. – förföljde Schillers Historia till Wallensteins död. -

Sid. 107.

vakade tämligen länge. Fick icke heller nu derföre straxt sömn.

Tisdagen d. 5te

2 koppar Caffé – Poppius här och Lundell. - kref annotationerna för Prof. Wallenius – förde dem hem om eftermiddagen och fick andra – sökte Kamereraren Mozelli i anledning af Boileau, hvilken jag hade med mig. Träffade honom ej i det rummet, der auction blifvit hållen. För att ej stöta på fruntimmer i fall jag velat söka honom, vidare, gick jag åter bort. – Åkesson här i skymningen. – Fortsatt om aftonen läsningen af Schiller. Ändteligen nalkas jag slutet af detta på de mångfaldigaste scener och acturer rika krig. –

Onsdagen d. 6te

slutade Schillers Historia om 30 års kriget och förde den till Ursin. Jag tänkte taga i stället Möllers 24 Bücher allgemeiner Geschichten; men då 1:sta delen var utlånt tog jag Goethes arbete: Aus meinem Leben 2 Voll. Eftermiddagen på Bokauktionen. Jag stannade för Åbo Tidning för år 1804 samt 3^{ne} Stycken goda Charter. Men så äro också mina penningar återigen alla, och de förslå ej engång att

Sid. 108.

till fulla betala alla de Böcker, som jag nu inropat. Måtte räkningen komma ganska sent, och måtte jag dessförinnan få penningar. Det svåraste är att auctionen redan i morgon åter fortsättes – vakade till kl. 11.

Thorsdagen d. 7^{de}

2 koppar Caffé. – På förmiddagen hann jag ej göra det minsta. Tiden upptogs med Gossarne – Jag var dessutom hos Åkesson för att hjälpa honom taga reda på några meningar i Celsus. Jag fick tyvärr icke reda på alla. – Hos Alopaeus återgaf hans Rhetoriska anteckningar. – På eftermiddagen gick uppå auctionen och stannade oförmodadt för: Die Letten vorzüglich in Liefland am Ende des philosophischen Jahrhunderts. Ein Beitrag zur Völker- und Menschenkunde von G. Merkel. Leipzig 1797. 8° 377 sidd. Att betala den med en Rubel kan man icke ångra sitt köp. – Jag gick å nyo upp på auction för att handla uppå Voss's Idyller hvilka för 150 Kopek gått in. Det blef ej af; men jag stannade för Immanuel Kant i sina sista, lefnadsår. Ett bidrag till Kännedom af hans Karakter och husliga lefnad utur dagliga umgänget med

Sid. 109.

honom, af E. A. Th. Wosianski. öfvers. Upsala. 1810 Exemplar 8°. Dess vanpris förledde mig att inropa densamma. De 40 kopek, som jag derföre betalte, äro ej förlorade. – Först i afton har jag kommit i tillfälle att börja med Goethes Aus meinem Leben. Jag fortsatte läsningen deraf till kl. 11.

Lång-fredagen d. 8^{de}

Sedan jag vaknat tog jag tvänne koppar Caffé med skorpor, för högtidens skull till bästa. Jag klädde icke på mig hela dagen och min sysselsättning, fortsättningen af Goethes Lefwerne, lät mig känna att denna fredag verkligen var längre än de förra dagarne, då flerehanda förströelser, Bokauktioner m. m. drogo tiden med sig. Min stränga indragenhet lär förnämligast gjort mig denna dagen lång; men jag kan ej neka, att äfven min läsning, genom hvilken jag hoppades göra mig denna dagen rätt angenäm, dertill bidragit. – Mitt deltagande minskades ju längre jag rykte fram uti boken. En hop bisaker, uti hvilka man endast på längre håll mera ser sjelf Biographen göra läsningen tråkig. Omständigheterna vid Kejsarliga valet om Kröningen kunde väl icke annat än väcka uppseende och

Sid. 110.

mäktigt verka på det barnsliga sinnet; men hos små Läsare kan han väl icke bringa dessa känslor, då han så vidlöftigt utbreder sig öfver äfven de minsta detaljer, och det vid sådana tillfällen iagttagna Ceremonietet kan man ju äfven annorstädes hämta ifrån. Den sammanfattning af den historia, som i de heliga urkunderne framställas af de första verldshändelser och gången af den Israehlska statens organisation, las jag väl icke utan nöje, då jag här fann en repetition af det som äfven i min ungdom hade ett eget och blifvande intryck på mig; men äfven denna uppställning af en bekant sak och minst de anmärkingar däröfver som här förekomma, tyckes mig icke här vara uppå sitt ställe. – Andra delen, der författarens omständigheter ifrån den tidpunkt skildras, då den riktning, som författarens själskrafter tagit mera afgörande, började utveckla sig, då författaren ännu eger ett större medvetande af äfven sina minsta öden vid och ifrån denna tidepunkt och då han således icke så mycket behöfver i brist uppå detta

Sid. 111.

medvetande rådfråga traditioner, och icke så mycket utbreda sig öfver bisaker för att ersätta bristen af egna, denna andra del, säger jag, måste blifva Interessantare. - Ilmoni och Tallqvist besökte mig på eftermiddagen. Den förra köpte af mig – ett häfte af gamla Journalisten, ett häfte af Landtbibliotheket, Beskrifningarne för Portugal och Spanien af Heinze, hvilka jag för civilt pris till honom aflät. Vi kommo dessutom öfverens att utur våra Boksamlingar utgallra det odugliga eller åtminstone mer umbärliga och låta det försäljas uppå auction, i fall Kam[r]eraren Mozelli ville med oss ingå i fördrag, att låta sälja dem. Af flere väl umbärliga Böcker kunde jag nu förmå mig att tills vidare ifrån mig afyttra endast följande: 1) Stocks Clavis Lingvae sanctae Novi Testamenti; –

Sedan tvångläsningen för Lect. Cleve upphört, kan jag ej af den göra något vidare bruk: Nya Testamentet lär icke så snart komma att öppnas åtminstone icke förrän man något smakat af den förgudade Homeros, och om Nya Testamentet åter kan behöfvas, skall jag väl icke åtnöja mig, att endast med Gubben Stock läsa det – 2) försök till Svenska och

Sid. 112.

Ryska Samtal af A. J. Hipping; – Boken kan vara kanske af något värde, men med den studerar man sig ändock icke in i Ryska språket och i sådant afseende kan den alltför bra lämna plats för den väntande Språkläran af Ottelin och Ehrström – 3) Konsten att förlänga Menniskolifvet, af Hafeland, omarbetad och sammandragen till tjenst för Borgare och Landsmän af Collenbusch – 1^{sta} Delen. Den är köpt i en tid, då jag var mer än om allt annat i verlden angelägen att icke allenast få läsa Hufelands Bok utan också förstå densamma. Nu då några öfverlefdade år öfvertygat mig, att huru svårt man ock må förgå sig emot sin physiska constitution, kan den dock härda ut längre än man tror och då under dessa par år tycket för en lectur af det slaget som denna Bokens hos mig något mera afkallnat, kan jag fullkomligen vara utan denna omarbetning, hälst då jag ändå äger qvar sjelfva Hufvudarbetet. – 4) Grundläggning till en Beskrifning öfver Borgelige Samhällens och Regeringars nödvändighet, ursprung, rättigheter, gränсор och särskilte skapelser efter framledne Biskopens i Cambray Franc. de Salignac de la Mothe Fenelons grundsatser, från franskan på Svenska öfversatt.

Sid. 113.

Boken har nog länge stått oläst på min bokhylla, för att längre kunna der bibehålla sin plats. – 5) Burmans poetica juvenilis. Ehuru samma gäller ock denna som föregående, endast med den skillnad, att jag längre för sjelfva Bokens namn bibehållit denna, den förre deremot för författarens namn, torde mer finna förlusten äfven häraf alldeles icke svår, då det förmodligen, icke heller är så svårt, att få ett tjenligt och med större framgång användbart surrogat. – Ändtligen kommer jag till tvänne Böcker, hvilka jag haft nästan förrän jag ännu haft någon Boksamling och hvilka det just derföre lär tyckas vara orätt att göra sig af med; jag menar den gamla Svenska Psalmboken och A.B.C Boken, den första Bok, som jag läst i Svenska språket, men icke den förre har länge nog pagbrokigt [?] stuckit af mot de gamla Romerske Auctorene, i bredd med hvilka det stått för formatets skull och att behålla den sednare blott af den orsak, att man en dag läsit derur, tyckes mig alltför narraktigt. Minnet af den tiden, då Boken blifvit nyttjad, förlorar icke heller något vid dess afgang. – Det föll mig in att se, huru jag tillbragt denna dagen förledne

Sid. 114.

år. Jag kände ej erinra mig det mer. Men då jag såg i mina Ephemerider, erinrar jag nog lifligt alltsammans till och med den sinnesstämning uppå den dagen. Redan i detta afseende är således nyttan af Ephemerider stor. Skulle jag den tiden, då jag först lärde mig att öfverflytta tankarna uppå pappret kommit på det infall, att uppteckna för hvarje dag åtminstone endast det, som mest för hvarje dag föll i ögonen och ansågs för något mera betydligt, om det icke vore mera än hvad mina första Ephemerider ifrån hösten år 1806 innehålla, hvad vi läste på den eller den dagen uti skolan, så skulle jag äga åtminstone materialier till en, jag vågar säga, nästan fullständigare och lärorikare Sjelf-Biographie än Goethe's: Jag säger materialier, ty jag vet att jag med mina materialier saknar den förmåga; att bearbeta – den, som Goethe ägde. – och jag har redan i flere år tänkt på en sådan Biographie öfver mig sjelf; också jag erinrar mig en hop Barndomsintryck ifrån den tid, för hvilken skriftliga anteckningar saknas, också jag hör, hvarje gång, jag återser och bevistar den negd, der jag sett ljuset, anekdoter om mig ifrån den der barndomstiden, då jag redan

Sid. 115.

var känd uti en wid omkrets och såsom en ovanlig gosse, då ingen ännu anade att mina öden kunde blifva sådana, som de sedan blifvit; men – förmågan att anordna alla dessa erinringar, alla dessa traditioner till ett helt, förbinda dermed och vidare utföra det, som ligger desponeradt i en chaotisk sammanpressad Massa af vanliga scener, hvarunder många intryck, många känslor ligga förborgade uti erinringen, denna förmåga fattas mig – fattas mig, genom mitt eget förvållande – kanske – för alltid. Men jag skall sluta för idag. Det elfva särskilda gånger upprepade klockslaget kallar redan mina matta sinnen till hvila. Jag undrar sjelf der öfver, huru jag i denna afton kunnat skrifva 3 hela blad blott för denna dagen ensam. Jag förstår, det äro dessa Barndomsminnen, hvilka Goethes skildring af sina hos mig uppväckt, uppväckt och afvunnit den tillbakastötande beskränkheten af mina själskrafter denna seger, hvilken jag sjelf, mer än någon annan kännare af dess vigt, måste anse för ett sällsynt phenomen. Men det är också blott sådana minnen, som förmå att tränga

Sid. 116.

på en sådan själskrafternas beskränkhet. – Jag såg också efter, hvad jag skrifvit i fjol på denna dagen utur Herder och besynnerligt nog, det war Zutritt der Nordischen Mythologie zu der neueren Dichtkunst. Det var naturligt, att en hop härpå afseende phantasier skulle fångsla min imagination. Ännu i sängen sysselsattes den länge af dessa angenäma önskningar, att äfven den Finska Mythologien i en framtid borde kunna innefattas under benämningen af den Nordiska och få tillträde till skaldekonsten. Men när skall jag se dessa angenäma önskningar realiserade; när skall man i Finland se engång början göras med att realisera dessa önskningar, hvilka hvarje sann patriot hyser. Äfven jag ser med glädje emot den Nya Tidningen, som någre unge Lärde, efter hvad jag hört, tänka utgifva om det låter göra sig.

Lördagen d. 9^{de}

Efter mina favorit-phantasier insomnade jag äntligen förledne afton, jag vet ej hvilken tid. Själens måtte dock oafbrutit varit sysselsatt med dylika föremål; ty min sömn var nu ytterst orolig. Foglens glada qvitter der i yttre rum-

Sid. 117.

met förkunnade redan den uppgångna solen, och väckte mig periodtals ur min oroliga slummer. – Jag föll snart uti dessa förvirrade drömmar. Solen var redan högt framskriden på den klara himmelen, så att den äfven förmådde intränga ofvanom det tak, som alldeles utestänger utsigten i min kammare, då jag först vaknade något mera redig och gjorde mig färdig att stiga upp. Andersin kom till mig. Med honom gick jag till Avellin och då han icke var hemma till Poppius. Derifrån gick jag till hans kvarter. – Först på eftermiddagen började jag läsa andra delen af Goethes Lefwerne. Jag kom icke långt dermed för i dag, då jag gick till Ilmoni, satt der en stund och måste sedan med Aschan, som äfven var der, följa till hans kvarter, der vi spelte några spel Myllymatte. Under allt detta förflöto nästan hela eftermiddagen; men det lilla, som jag hann med af Goethe förrän jag gick ut och förnämligast efter återkomsten, gjorde mig mycket nöje. Den speciella framställningen utaf den halt och natur, som häftade vid Tysklands Literatur, vid den tiden, då Goethe anländer till Academien i Leipzig, den förlägenhet, hvori den revolution, som föranledd af yttre omständighe-

Sid. 118.

ter, hvaribland till stor del 7 års kriget uppstod i Litteraturen till dess vinning, försatte den unge poeten som nu började se sig om efter reallare grunder för sin diktkonst, allt detta las jag med nöje.

-

— Gossarne kunde jag icke om aftonen vägra det nöjet att få med pigorna se uppå Påskseremonierna i Ryska kyrkan. Jag hade sjelf ingen lust att röra mig för att se detta. – Jag tänkte vaka tills de skulle återkomma, men då de ännu icke synas, manar mig den långt framskridna tidens verkan på kroppen att sörja för min egen hvila och lämnar gossarne till sitt öde. – Ehuru sällskapet, i hvilket de gingo dit, icke var så lärorikt, så tryggar dock dess talrikhet dem för några ledsamheter, hvilka kunde befaras, om de gått ensamme. -

Påskdagen d. 10^{de}

vaknade något tidigare än vanligt – njöt 2 koppar Caffé – sysselsatte mig på förmiddagen med att beräkna huru mycket min närvarande Boksamling kostar mig, icke efter dess värde, utan efter det jag derföre betalt. Det blef 140 à 150 Rd. Riksgälds. -

Sid. 119.

Utan att mera kläda uppå mig och gå ut, använde jag eftermiddagen till fortsättningen af Goethes händelser vid Academien i Leipzig, hvilka jag genomlas med deltagande, följde honom sedan uppå hans konstresa till Dresden, och ändteligen hem till Frankfurt, dit han efter 4 års vistande vid Academien svag och sjuklig anlände. – Ett fyrverkeri afbrändes i qväll. Ingen lust uppstod hos mig att för den skull numera kläda uppå mig. Andersin och Avellin besökte mig eftermiddagen. – Jag njöt 3 koppar thé till bästa; men att det verkligen ej kom till bästa; derom har jag redan mången gång före denna varit öfvertygad. Icke just någon hetta var nu följden, utan en obegriplig ängslighet, som öfvergick till kännbara magref. -

Andra dag Påsk. Måndagen d. 11te

Det första jag gjorde efter uppvaknandet, var att jag drack 2 koppar Caffe. – Då jag hunnit kläda uppå mig, kom Ilmoni, hvilken jag i går kallat till mig och väntat uppå, med honom förlopp då förmiddagen uti hvarjehanda samtal. Vi gjorde oss färdige att tillsammans gå ut, men dessförinnan för-

Sid. 120.

hörde vi klockklämntning. Då den hördes otydligt, kommo vi ej att tänka något deröfver. Nu sprang man upp till oss med den underrättelsens att Spinnhuset höll på att brinna. Den starka blåsten fyllde oss med bekymmer. För att ej uppå nära håll bli tvungna till arbete, gingo vi ytterst ner med gatan på denna sidan om ön, för att åtminstone på afstånd se eldsvådan. Folket sprang af och an uppå gatorne. Ifrån vår ståndpunkt sågo vi ingenting annat än rökflämmor, som uppstego från det brinnande huset. – Ilmoni öfvertalte mig nu att följa sig för att närmare besigtiga eldsvådan; jag lät öfvertala mig och vi gingo tillsammans, oroade af dem bredvid oss skrällande trummornas dån, till Spinnhuset. Folkmassan, som ifrån den negden, rörde sig emot oss, förkunnade genom sitt återtåg att det hotade huset nu var utan fara. Då vi framkommo, funno vi också det så vi återvände derföre snart. Jag gick till Avellin, för att tilläfventyrs få läsa Tidningarne hos honom, men de voro ännu ej ankomna. Jag ställde derföre min kosa åter hem, der också redan middagen väntade uppå mig. -

Sid. 121.

Utifrån hade jag hämtat med mig hufvudvärk, hvilken, grundlaggd förmodligen i den täta Caffe och The njutningen i dessa dagar, ännu mer blifvit förökt i det kalla blåsvädret, hvori jag rörde mig. Detta måtte ock bidragit dertill att jag med någon ledsnad igenomlas uppå eftermiddagen den 9:de

Boken af Goethes aus meinem Leben, der han omtalar sin ankomst och förste vistelse i Strassburg. Den vidlöftiga detaillén utaf anblicken af Domkyrkotornet i bland annat gick jag med likgiltighet igenom. Vigtigare och nöjsammare blef mig deremot den sista Boken uti detta andra Band: Det uppseendet, som Klopstock genom sin Messias gjorde och den verkan, som följde uppå Goethes bekantskap med Herder i afseende å den förre. Detta sednare las jag isynnerhet igenom med särdeles nöje. Ingen mening, ingen rad torde löst öfverfaras. Orsaken härtill må ligga i det interesse, hvarmed jag icke kunde annat än med fägnad emottaga några underrättelser, hvilka sinnligen bildade för mig den man, hvars skrifter äfven uppå mig utöfvat en alldeles magisk trollkraft. Svårligen har jag med

Sid. 122.

ägnat någon skrift, som gick öfver det vanliga och lösa, hvilket min lectur vanligen utgjort, till något mera djupt och raisonnerande äfven uti grenar af Litteratur, af hvilka jag förut icke haft någon aning engång, svårligen, säger jag, ja aldrig har jag ägnat någon sådan skrift ett större deltagande, en större uppmärksamhet än Herders Adrastea. Oaktadt denna lecture var för mig ny, och oaktadt denna skrift derföre naturligtvis kanske endast till hälften kunde af mig rätt förstås, skall jag dock aldrig glömma de intryck den gjorde uppå mig. Den mäktiga kraft, hvarmed Herder alltifrån den tiden imponerat uppå mig, den böjelse jag hos mig känner, icke endast grundad på auctoriteter, att vilja anse och vörda honom såsom en af de störste författare, kan jag icke anse för annat än bevis uppå en mig vid första bekantskapen med denne mig, jag vet ej hvarföre, så mäktigt intagande författare i dess Adrastea imprægnerad aning, för hvilken jag ännu icke kan göra mig reda och således hjerteligen önskar att i afseende å densamma i rap-

Sid. 123.

port å mig ang Goethes i 2^{dra} delen af dess Sjelfbiographie valda motto: Wass man in der Jugend wünscht, hat dann im Alter die Fülle. i en framtid måtte besannas. – Jag böd i formiddags Ilmoni med Tallqvist uppå par Koppar thé i eftermiddag. Lyckligt att de kommo, innan jag började den 10de Boken, hvilken jag således i svit oafbruten efter deras bortgång fick igenomläsa. – Äfven jag njöt 2 koppar till godo. -

Tisdagen d. 12te

Efter en någorlunda rolig natt uppsteg jag och förde till Ursin de 2 Delarne af Bibliothek d. Deutschen Classiker och tog i deras ställe N^o N° 15 & 18:de Schlegels Vorlesungen über die neuere Geschichte och Schillers Wallenstein. Jag begärde äfven Danvilles Atlas antiques; men den var utlånt till Nykopp. Ursin bad mig gå till honom och fråga, om han ännu behöfde den. Också var jag

ju nödsakad att åter låna af Ursin 15 Rd. för Gossarnes räkning. – Också lärer jag sjelf snart nog få tilgripa denna främmande Cassa. -

Sid. 124.

- hos Avellin fick läsa Tidningarne. – Tänkte verkligen gå till Adjuncten Nykopp, men det blef dock icke utaf. Äfven det var en orsak, som afskräckte mig ifrån att gå till honom, att jag skydde den bekännelse af mitt åsidosättande af de publika föreläsningarna, äfvensom skriföfningarne, hvilken skulle hos honom utveckla sig. Middagstiden hos Ilmoni. – Eftermiddagen blef det lika litet gjordt för mig, som på förmiddagen. – isen lossad i dag ifrån ån. – Om aftonen sysselsatte jag mig med att – lägga ut kort.

Onsdagen d. 13^{de}

Tidigt om morgonen pollution. Jag insomnade också under föreställningar, som ej kunde annat än föranleda en pollution. Då jag icke var säker, om Pipping redan skulle åter läsa, gick jag kl. 9 till Academien. – Det filosofiska Auditorium hvarest han läser, var tillslutit. Jag gick till Poppius; men träffade honom icke hemma. – Hemkommen använde jag hela den öfriga dagen uppå läsningen af Schillers Wallenstein, hvilken jag också bragte till ända om aftonen. – Förverkligad uppå Theatern, måtte denna drama

Sid. 125.

göra ett oändeligt intryck. – Jag skulle vara lysten att erfara det. För öfrigt har jag vid min läsning af denna drama blifvit böjd för att instämma i det omdömet, som Schiller i sin Historia om 30 års kriget fäller om Wallenstein, att han möjligen kunnat vara oskyldig till åtminstone större delen af hvad man lagt honom till last. Sannolikt härleder sig detta förnedrande omdöme ifrån hans samtida, hvilka af partisk ifver, kanske ock af småaktig afvund öfver en stor character, hvilken, saken må nu hålla sig huru som hälst man icke kan neka denne utomordentlige Man, uppoffrade hans heder och namn icke allenast för samtiden, utan hafva också länge nog imponerat på efterverlden och ingripit i historiens helgade rättigheter, sanning och rättvisa. Tack vare derföre den ovärderlige Schiller, som uppväckt misstankar emot en under en tid af snart förlidne två sekler grånad fördom och kanske därigenom äfven uppväckt en alfvarsam forskning öfver detta ämne, hvilken forskning ock kanske en dag skall rättfärdiga en character, hvars likar få gifvas.

Thorsdagen d. 14^{de}

2 koppar Caffé. – Jag började läsa Schlegels Vorlesungen über die neuere Geschichte.

Sid. 126.

Då jag först efter min ort genombläddrat Boken och deruti icke funnit några årtal, några med särskilt tryck betecknade namn och i allmänhet sjelfva stycken längre och mera sammanhängande, än jag varit van att hittils finna i Historiska skrifter, var det naturligt, att jag efter min falska missledda, inskränkta föreställning icke skulle på förhand hysa något förtroende för Boken. Men ju längre jag skred ifrån sid. I framåt, desto större blef min uppmärksamhet, desto större Bokens interesse för mig. Sjelfva skrifsättet behagade mig. Det är icke affekteradt, och har ändå den der värdighet och höghet, som så väl kläder en historisk framställning. Citaterna och anvisningarna, till de källor, hvarur förf. hämtat, hade jag väl ändå gerna önskat här, men i det afseendet är författarens egen ursäkt i företalet tillfredsställande. Uti en form, sådan som arbetet nu har, kunna de saknas och förf. lofvar ju framdeles lämna publiken det utförligare afhandladt, hvad han här endast förbigående vidrört. - eftermiddagen hos Poppius – spatserade med honom ½ mil utom staden. – Prof. Wallenius var opasslig, så att han ej kunde läsa. -

Sid. 127.

Jag råkade Ollberg, hvilken jag följde till dess kvarter. – Han var ej litet glad öfver den lysande upprättelse honom i går vid Stipendiat examen vederfarits. Han synes hafva gjort allt sitt för att göra den så mycket större (Prof. Fattenborg förklarar man såsom orsaken dertill). Han fick ensam hela 8 röster, det vill säga, det högsta man kan få. – Jag beklagar endast den stackars Hirn, som enligt hvad jag hörde, icke engång sluppit till examen. – Likasom jag sökte han stipendium sig till men, för att göra en Patron till villjes. – Hos Ilmoni – Poppius. Promenaden med honom gjorde mig munter för hela eftermiddagen. –

Fredagen d. 15^{de}

Ilmoni var hos mig – D^e Poppius. – Jag fortsatte läsningen af Schlegels Vorlesungen über die neuere Geschichte. Efter öfverenskommelse gick jag på eftermiddagen till Ilmoni. Kl. 4 gingo vi tillsammans uppå Acedemien för att höra uppå Stipendiat examen. – Den föreföll mig mycket lättare än examen om förledne höst. Men orsaken dertill är väl säkert det, att

Sid. 128

jag bivistade denna examen endast såsom åhörare. Isynnerhet föreföllo visserligen endast mig Prof. Myrens frågor i Geographien och Historien såsom högst simpla och enfaldiga. – Om icke tentamen varit mångfaldt svårare än sjelfva examen, så hade jag i afseende å denna sednares kunnat

nu vara med och det med en lycklig, säker framgång. Lilla Nysten, den ende bekante ibland de 6, som i dag voro framme, fick 5 röster således en mer än jag. Dertill lär icke hans matematiska hufvud icke litet, ju mäst bidragit. – Uppå Academien hörde jag att jag skulle hafva ett bref hos en Nylandus Borgström. Jag gick därför dit efter stipendiat examens slut med Ollberg. Han hade redan utlämnat det till en af endera disciplar. – Det var ifrån Major Nohrström och innehöll tillika 10 Rd. B^{co}. Jag fick således med dem betala de 15 Rd., hvilka jag förra gången lånte af Adjuncten Ursin – vakade länge.

Lördagen d. 16^{de}

2 koppar Caffé – eftermiddagen på Bokauktionen. -

Sid. 129.

Under det jag satt der, hade jag mycket ondt i magen. Jag profiterade intet af auctionen. Der försåldes endast gammalt theo- och filosofiskt krams, som jag icke ville hafva. – Det enda, som jag tilläfsventyrs vann uppå denna auction var att jag fick tillfälle att se Åbo Biskopen. Något biskopligt intryck åstadkommer han icke. Så mycket också det affecterede i hvarje stånd är osmakligt, så hufvudstötande är det att se i alla afseenden blott hög prälat. – vakade länge. – sömnen blef orolig.

Söndagen d. 17^{de}

2 koppar Caffé. – fortsatte läsningen af Schlegels Vorlesungen ända till inpå eftermiddagen, då jag ändtligen nödsakades lämna kammaren. Jag gick till Gottlund för att få läsa nya Tidningar om de ankommit. Han var ej hemma. Sedan gick jag till Poppius och var hos honom till skymningen. – Jag åt stark aftonmåltid och vakade länge. Följden orolig sömn och uppfylld af drömmar – om morgonen drömde jag ibland annat att jag uppå Åbo Tidning las de verser, som jag och Gottlund utskickat. Också såg jag der flera andra verser -

Sid. 130.

Jag las igenom några. Jag skulle dock högeligen önska att engång bibehålla en redig erinring af sådana drömmar. Det vore intressant att få något prof på en sådan drömpoesi – Efter uppvaknandet märkte jag att jag äfven haft en liten pollution. -

Måndagen d. 18^{de}

Hos Gottlund. Tidningarna voro ännu icke ankomne. Så vida Prof. Wallenius började med 2^{dra} Boken Taciti Annaler, så gjorde jag äfven början med att afhöra honom. Ovana måtte det varit, som gjorde timman lång för mig och ledsam. Så mycket det ock kan vara påkostande, skall jag emedlertid bjuda till att följa med härefter. Den motion jag har, då jag går till och från Academien, skall väl, hvad kroppen beträffar, godtgöra det som den lider under sittandet derstädes. Och jag skulle också hemma sitta under den tiden. – Såsom det föll mig tungt att företaga något straxt efter middagsmåltiden, föll det mig in att gå till Hirn. Det var ett lyckligt infall. Jag fick der höra af ett bud till Borgå. Jag kan således bli i tillfälle att utan depense

Sid. 131.

lämna ett svar å Blomqvists bref, som redan längesedan hade bordt följa. – Sent om aftonen gick jag till Gottlund, för att få läsa Tidningarne. Ännu voro de icke ankomne. Jag kom missnöjd derifrån. Antingen det nu var en ogrundad misstänksamhet, eller huru ock dermed må hafva varit, jag trodde mig uti alla hans utlåtelse finna uttryck af en ovänlig böjelse för mig. Flere underliga betraktelser förenade sig hos mig att göra mig murrisk och missnöjd med mig sjelf. Några icke allenast hos och af Gottlund fällda till större delen väl sannolikt tillfälliga utlåtelse, hvilka jag kunde använda äfven uppå mig, länkades mina tankar uppå fåfången och sjelf kärleken, hvilka tyvärr grundade i min character blifvit tilläfventyrs alltför wäldiga, för att mera kunna dämpas, om ock mitt inre gjorde upprepade föreställningar emot dessa vilda utväxter hos mig. Det är till äfventyrs icke så rätt att kalla dem för utväxter, då allt förut hette att dessa fel äro grundade i characteren. Så är det i sjelfva verket;

Sid. 132.

men sannolikt hade de en längre tid varit endast små obetydliga upphöjningar, ock icke det verkligen oförtjenta öfverflödiga berömmet redan ifrån yngre åren besegrat min svaga hjerna och gifvit dessa upphöjningar så mycken skadelig näring, att man väl nu redan kan kalla dem för utväxter och hvilka just för att de haft så lång tid att mogna, då i det hela mer bidragit till det än grundat det, hvilka säger jag, just för det, göra operationen så mycket smärtsammare ja kanske olidelig. -

Sedan jag skrifvit brefvet till Blomqvist, lade jag mig kl. 11.

Tisdagen d. 19^{de}

Förde brevet till Hirn; – las träget efter middagen Schlegels föreläsningar – efter aft. måltiden hos Poppius pratade bort en timme – satt upp sysselsatt med Schlegel till kl. 12. Orolig sömn och pollution.

Onsdagen d. 20^{de}

2 koppar Caffé. – Eftermiddagen var jag uppå Bokauktionen. Der gick i det mesta goda Böcker, isynnerhet philolo-

Sid. 133.

giska; men hvilka alla stego förfärligen högt åtminstone för mig. Jag ropade högt nog uppå en och annan, skulle väl och med känsla om en större Cassa gjort större byte än det nu blef mig möjligt. Det enda, som jag fick, och det för godt köp, var Le Vaillants sedna resa, hvilken jag länge önskat äga. Alltför ofta kommer man i sådana folkförsamlingar och vid det alltför vidsträckta förhållandet, hvaruti man råkar, till en och annan sinnesrörelse. Så var det i synnerhet i dag fallet med mig, ehuru denna inre rörelse, som jag alltför lifligen hos mig kände, icke kom till utbrott, då saken icke angick mig. Det uppväckte hos mig en innerlig förtrytelse att en Magister Hjelt, hvilkens sak det var ett sälja Böckerne, sjelf höjde priset uppå 2 högst usla luntor, för att sedan publikt gäcka den, som förledd genom honom stannade för dem. – Poppius kom till mig efter aftonmåltiden, då vi gingo tillsammans ut för att spatsera. Härunder öfverlämnade vi oss till allehanda lyckliga drömmar om framtiden, drömmar, hvilka tände nu som vanligen eld uti den för allt skönt och godt ända till en brinnande enthusiasm intagne Poppius, och som meddelade också mitt

Sid. 134.

kallare hjerta en värma för hela aftonen. Vi kommo öfverens och låfvade hvarandara med hand och mun att deruti följa Herders idee att vi, så mycket vi åtkomma, samla och uppsöka monumenter af våra förfäders esprit öfverhufvud, detta må då ingå i poesi eller hvad som hälst, med ett ord, att vi uppsöke och samla allt, som vi kunna överkomma, folksagor och dylikt, som kan tjena till att på något sätt användas vid forskningen om våra förfäder – Om vi också härvid icke skulle nånsin kunna tillräkna oss någon annan förtjänst än att hafva samlat och genom vårt exempel uppmuntrat att samla för vårt land viktiga fornlämningar, skall redan denna öfvertygelse riktigen belöna oss för alla våra mödor, vi skole lämna våra samlingar att användas, ordnas och begagnas åt ett lyckligare hufvud, om vi ej sjelfve känne oss dertill kallade. oss förblifver äran eller hvad som är af ett större värde för oss den angenäma njutning att se genom våra bemödanden tilläfventyrs ett nytt ljus skimra öfver vårt lands tyvärr mörka häfder. – Mätte endast dessa planer kunna af oss utföras eller hvad jag egentligen är sanningen tillika skyl-

Sid. 135.

dig att önska, måtte jag å min sida kunna bidraga att sätta dessa planer i verkställighet, ty mot Poppii rastlösa verksamhet tillåter den häftighet, hvarmed han öfverlämnar sig till hvarje skön dröm, hvarje lycklig plan intet tvifvelsmål. – Jag är viss uppå att han enligt sitt löfte i sommar skall öfverraska mig med en frukt af med lika så stor entusiasms utförande som fattade lyckliga tanke. – Om vårt öde skulle tillåta oss en sådan förening, låfvade vi äfven hvarandra att tillsammans en gång anställa vandringar uti Savolax. – lade mig klockan 11.

Thorsdagen d. 21^{sta}

Särdeles tung vid uppvaknandet. Prof. Wallenius började i dag med 3 Boken af Georgillerna. Af det skälet börjar jag nu afhöra honom äfven i Virgilius – Hos Ilmoni – Om aftonen åter hos Poppius – Jag nämnde om hvad Schlegel säger i sina föreläsningar om Rousseau och Voltaire, att nemligen äfven Rousseau skadat genom sin enthusiasm. – Jag uppväckte derigenom hela hans ovilja emot Schlegel. Jag ville icke drifvs saken längre. Icke heller hade jag alfvare med de inkast jag gjorde uppå hans försvar. Då jag icke äger sjelf nog insigter att bedömma det hela af Rousseaus esprit

Sid. 136.

ville jag också icke befatta mig dermed. Hvad jag dock tror, är att hans enthusiasm för mänsklighetens väl fört honom för långt så att han väl kunnat skada derigenom utan att sjelf veta eller tro det.

Fredagen d. 22^{dra}

2 koppar Caffé. – Af brist på tidkänedom kom jag att absentera Prof. Wallenii timma i dag. Jag gick i det stället till Poppius, hvarefter vi tillsammans gjorde en ansenlig promenad till middagen. Eftermiddagen kom Ilmoni till mig, och straxt derefter äfven Poppius. Jag las för dem först Arndts Charakteristik om Svenskarne och sedermera Schlegels sista föreläsningar, innehållande Beträktelser öfver det adertonde århundradet, föreläsningar, hvilka utomdess att de recommendera sig igenom samma smak som herrskar uti författarens hela arbete, äro så mycket mer märkvärdiga i anseende till tidsintresset. Sysselsättningen, som jag haft i eftermiddag var mig så mycket med nöjsam, som jag såg äfven mina åhörare, också Poppius vara det med samma nöje, som jag hade i hänseende uppå sjelfva arbetet, såsom föreläsare.

Sid. 137.

Den underrättelsen gjorde å andra sidan afbrott uti den af detta nöje uppkommande sinnesstämning, som vi fingo höra af Ilmoni om ett gående rykte att det vore kommet till ett fredsbrott emellan Sverge och Ryssland. Jag blef härvid helt ängslig. – Om det är sant, hvilket jag för ingen del önskade, så föreställer jag mig åtminstone svåra utsigter. Wid närvarande omständigheter är intet lättare att antaga, än att Sverige, vid Rysslands stridskrafter aflägsenhet, skulle hafva en afgjord öfvervigt åtminstone uppå en tid, att Finland således helt lätt vore åter Svensk provinz. Men just vid denna tanka blir det mig så illa till mods. Om också dynastieomväxlingen blefve hastig, således i och för sig sjelf mindre förhärjande, måste dock förändringar åstadkommas, som skulle vara obehagelige i alla afseenden, om ej för det hela, så åtminstone för privata personer. Jag menar härmed mig sjelf, hvilken då väl kunde ock få låf att förbyta svärdet mot pennan. Långt ifrån att jag derföre skulle dock villja, villja att mina önskningar måtte tillfredsställas, om ett krig icke vore undvikeligt, skall jag häruti låta det komma an uppå försynens skickelse. Jag önskar dock det att, såsom det ock lär vara fallet detta rykte måtte vara ogrundadt och endast alster af en pöbelidee. -

Sid. 138.

Lördagen d. 23^{de}

Förde till Ursin Büschings Gesch. d. Philos., Schillers Wallenstein och dr. Schlegels Vorlesungen, samt tog i deras ställe: N^o N° 10,17 och 20 af Bibliothek der Deutschen Classiker, inneh. A. W. Schlegels poetiska Arbeten, Schillers Gesch. des Abfalles der vereinigten Niederl. och Goethes Kleinere Gedichte. – Hos Gottlund. Han kom till mig. – Stipendiat Theser ventilerades i dag. Stipendiat uppropet – Jag kom ej att gå dit igenom egen försumlighet: Låt se, om jag derföre skulle mista det lilla stipendium jag har – Efter middagen uppå Bokauktionen. Der gick öfverhufvud endast Luntor i dag. Jag fick mig dock: Hartmans Lärobok i Geografien uti exemplar för det lindriga priset af en Rubel. – Hos Ursin hörde jag i morgons, att någon dissensus verkligen skall hafva ägt rum der ute emellan de allierade, och att derföre också den mindre framgång som det synes af Tidningarne, att operationerna haft, icke böra förekomma främmande, då alla krafter icke blifvit använde att fullfölja kriget. – Att Sverige icke deltagit uti affärerne på andra sidan om Rhen, har man sett af Tidningarne; men att Österrike lämnat sig till samma overksamhet, hade man ännu

Sid. 139.

icke funnit uppå Tidningarne, ehuru man nu, då man erhållit ljus öfver saken tror sig se också det af Tidningarna. Österrike och Sverige skola yrka på fred på billiga vilkor, Preussen och Ryssland deremot villja dethronisera Napoleon. Då jag uppå Bladet för i dag las att Congressen i Chatillon blifvit upplöst, blef jag ännu mer ängslig till sinnes, och det i en grad, så att denna ängslan visade sig synbarligen också genom yttre tecken uti det missnöje som jag utbredde öfver allt omkring mig.

—

Söndagen d. 24^{de}

2 koppar Caffé. Gottlund här. D^e Åkesson – med dem uti till Gottlund. Eftermiddagen las detta årets Åbo Tidningar ifrån början för att få en ljusare åtminstone gissning om detta årets krigsoperationer. – 2 koppar Caffé – Gossarne budne till middagen till Langenskiöld. – mera tung af mig. – Den öfrige delen af eftermiddagen las Goethes Wisor. – Efter aftonmåltiden kl. 8 gick till Poppus – Med honom spatserade under hvarjehanda förnöjande samtal till kl. 10 då jag begaf mig hem trött. – Orolog sömn.

Måndag d. 25te

Gottlund här. – Jag hos honom – Las Bellmans poesier. – För öfrigt mycket tung också i dag på eftermiddagen – Poppus

Sid. 140.

här om aftonen – Med honom spatserade kl. 10. Då jag återkoma slapp jag ej mera in genom porten. Jag tänkte uppå att klifva öfver planket; men erinrade mig nu en annan liten port invid ån på andra sidan om byggningen. Det var ett skönt infall. Med en slags liten rysning beträdde jag den några fot breda vällen uppå åbreden. Jag hörde ifrån öfra våningen näst ofvan om en skön musik. Jag stannade och lyssnade med välbehag på de ingripande tonerne. Ofvan om mig de ljufva tonerne, framför mig på något afstånd månen, öfverhöljde af hälft genomskinliga moln, som läto en bakom dem blicka den mildt-ljusa stjernan; men som tillika verkade en hälft ryslig aning full dunkelhet, framför mig blott på två stegs afstånd ån, i hvars spegelklara yta jag återsåg de uppå himlen fram störtande ljusa molngrupperne upplyste af några ljus, återbilder af de ännu verkliga uti fönster uppå spridda håll, kände jag nu något vemodigt och ömt, som jag ej kan beskrifva. Några nyare Romanser ur Poetiska Calendern stodo såsom en tafla framför mig. Min Phantasie föreställde sig den undersköna hafsfrun tilltalande, lockande mig uti det lispeln, som sorlet på spridda ställen uti ån, jag vet ej

Sid. 141.

af hvad orsak, förorsakade. Verkeligen kände jag allt detta allt för lifligt. Det tycktes mig som ville en oemotståndelig kraft draga mig ner uti ån. Af räddhågs lutade jag mig alldeles till väggen; men skiftesvis brusade musiken hårdare; jag steg ett steg närmare. Jag tänkte endast 3 steg och jag vore der. – Jag måste slutligen gå min väg. Jag fann den lilla porten upp. Jag tänkte skynda mig upp och utgjuta mina känslor i en romans; men ännu stannade jag för att lyssna. De söta tonerna klingade

ännu; jag - återvände, för att ännu i sin fullhet njuta denna höga scen. – Jag intog min förra plats; men tonerna brusade icke mera. Efter en lätt cadence tystnade de tvärt af och det hela syntes mig en dröm, hvaraf en söt erinring blef mig verkligen öfrig då jag steg uti min kammare, för att hälst i min dagbok teckna denna afton, hvars likar jag skulle önska mig flere.

Romanser blir icke mera utaf. Fullheten af känslan är ej mera och med den är förtroendet uppå mig sjelf till ett sådant företag också sin kos. Väl har jag ock bibehåller länge erinringen qvar; men att vid detta tillfälle skriva en romans skulle det vara eftertanken som skulle diktera orden och icke ögnablicks känslans och derföre afstår jag ifrån företaget.

Sid. 142.

Klockan slår också redan 11. Innan mitt poem skulle blifva färdigt, vore klockan kanske 1. – Efter jag dock icke känner ännu just någon sömn skall jag läsa ännu någon af Goethes Lieder. – Klockan dock 12 innan jag insomnade.

Tisdagen d. 26te

Sofde länge och skulle gjort det ännu längre, om ej Ilmoni kl. ¼ öfver 8 hade kommit hit. – I dag ändtligen kom den vigtiga nyheten uppå Tidningarne, att vår Kejsare den sista Mars inryckt uti Paris. – Gottlund kom hit – litet ondt i magen på eftermiddagen – åter spatserade med Poppius efter aftonmåltiden – lade mig kl. 11.

Onsdagen d. 27^{de}

2 koppar Caffé – Till min stora förargelse var klockan redan half till 10, då jag kom uppå torget, och skulle gå uppå Academien – Jag var derföre som hastigast hos Poppius, hvarefter jag återvände hem och satte mig att läsa Goethes Ballader och Romanser – Hirn kom snart derpå till mig. Jag gick sedan till honom och var der en liten stund. – Eftermiddagen las jag Goethes Elegier, hvilka mycket intresserade

Sid. 143.

mig. – Sedan jag fått epistlarna till slut, gick jag till Masalin; men i stället att vinna munterhet genom denne visit, kom jag derifrån helt mislynt. Vårt samtal hade nämligen länkat sig uppå lefnadsstånd, hvarvid onaturligt äfven jag kom att kasta min blick uppå framtiden. Wid sådana föreställningar blir jag alltid i hög grad ängslig. – Endast uti bekymmerlösheten d. v. s. någon

sysselsättning befinner jag mig någorlunda lugn; men svigtar tanken det minsta ifrån nu antingen tillbaka på det förflutna eller framåt på det tillkommande, råkar jag alltid i olynne, hvilket jag har svårt att skingra – Sedan jag kom ifrån Masalin, gick jag ännu några hvarf omkring gatorna, begrundande förgäfves uppå någon glad utsigt för framtiden, eller åtminstone tröst. –

Thorsdagen d. 28^{de}

En pollution väckte mig denna morgon i god tid. – Slutade Goethes Kleinere Gedichte med hans förträffliga Epigrammer, hvilka alldeles de karakteriseras efter min tanka af hans 59de Epigram af första Classen, hvarest han kallar dem "Überschriften" och tillägger "Die Welt hat die Kapitel des Buchs". – I allmänhet tycker jag att Goethe's Sånggudinna är något beslägtad med Franzéns, eller

Sid. 144.

kanske enligare med sanningen, Franzéns Genius liknar något Goethes. – Uppå eftermiddagen började jag läsa A. W. Schlegels poetiska verk; men jag tänkte mig för tung till en sådan sysselsättning, lydde derföre min naturliga drift och gick ut för att spatsera. – Jag tillbragte en tid hos Avelin, gick derifrån till Poppius. Då han icke träffades hemma, gick jag till Ilmoni och satt der tills kl. slog⁴⁶⁴ då jeg begaf mig till Wallenius. Han hade särdeles få åhörare i dag. – Efter dädankomsten var jag hos Hr Ignatius och fick af honom anteckningarne för Bibliothekarien Pipping, den absenterade timman förlidne onsdag. Med dessa anteckningars inskrifvande sysselsatt vakade jag ganska sent. –

Fredagen d. 29^{de}

Lyckligtvis vaknade jag i god tid för att räddas undan en pollution. Kl. var dock redan 7. – 2 koppar Caffé. – På eftermiddagen las jag Schlegels Vermischte Gedichte till slut. För att skingra den opasslighet, som af det stillasittande uppstod, gick jag ut för att spatsera. Jag vek in derunder

Sid. 145.

till Gottlund. Jag träffade nu komma i just lagom tid, ty Tidningarne för hvilkas skull jag så ofta besökt honom, voro nu der. – Efter aftonmåltiden gick jag till Poppius. Med honom spatserte jag ända till kl. 10. – Lade mig kl. 11.

⁴⁶⁴⁴⁶⁴ tiden saknas

Lördagen d. 30^{de}

Drack 2^{ne} koppar Caffé. – Det var ett narrande i dag. – För att äfven narra mig Aprill, bjöd pigan hela förmiddagen all sin tankegåfva förgäfves. Men ändteligen lyckades det henne om middagen. Då vi höllo på att spisa, kom hon in med rena Tallrikar den öfversta betäckt med en duk, liksom något legat der inunder. Tillika sade hon med en helt alfvarsam min att hon nu velat efterkomma Hennes Nåds och Gossarnes önskan att koka åt oss till desert ägg. Med det gick hon ut. Jag ville gripa efter den närande desertten, men – der var toma duken, intet inunder. – Jag hade intet riktigt alfware mer att utöfva repressalier, emedan jag anser hela saken för en narraktighet, som vi väl ock blott vid ett särdeles muntert lynne kan ursäktas och då man fint anlägger sina planer icke med den trånad, som pöbeln vanligen hyser att få hafva sin nästa till bästa. I förbigående och på lindrigt sätt betalte jag den flathet, man tillfogat mig.

Sid. 146.

Kl. 2 gick jag uppå Bokauktionen. Den var visst icke vigtig. Till större delen gamla Medicinska Luntor, som försåldes. Vid den allt mer och mer hotande Cassabristen vågade jag icke särdeles höja min röst och såsom vanligen förut händt, stego de Böcker, på hvilka jag ropade så högt, att om jag ock ägt en summa små Contanter uppå fickan, hade dock Cassan vid deras lösen vaktadt den soulage, som den ställföreträdande besittningen lämnat, lidit en saknad förminskning. Jag ropade uppå Newtons Arithmetica universalis och Morhofs Polyhistor: men fick ingendera. Deremot blef jag liksom i förbigående då jag icke kände Boken, ägare af Griechische Grammatik ohne Accente von Joh. Christian Langbein Arnstadt 1775. 8° Den har ock det aktningsvärda namnet H. G. Porthan i skalmen, och jag tviflar om den uppå Auction öfver hans efterlemnade Boksamling kommit till interimis Agaren, för det priset som jag nu fick den – samma, nemligen för 60 Kopek. Det bör äfven anmärkas, att Boken är hvad man kallar väl conditionerad. – Den andra Boken som jag verkligen föresatte mig att inropa, om den ej skulle stiga allt

Sid. 147.

för högt och som jag också lyckades att få, år: Epistolarum Pauli Manutii libri XII. Coloniae agrippinae 1581 och, med samma följde uti ett Band: Jacobi Sadoleti Episcopi Carpentoracti, I. R. P. Cardinalis Epistolarum Libri XVI. Ejusdem ad Paulum Sadoletum. Epistolarum liber unus. Colon. Agrippinae. 1580. För dessa bägge Böcker erlade jag en Rubel, femtioen Kopek. Adjuncten Linsen täflade med mig om denna Bok till 1 ½ Rubel. – Sjelfva skalmarne erinrar en vid första påseendet om den åldriga tiden, hvars årtal man läser uppå Titelbladet.

Uppå auction inhändigades mig ett svulstigt bref ifrån Finner i Borgå. – Efter aftonmåltiden, som bestod endast i gryngröt och mjölk kände mig mycket munter och lätt. – Jag gick till Poppius. Med

honom gjorde jag en lång Tour igenom Nylands Tull. – Hemkommen vakade jag till kl. 12 - Sömnens blef mycket orolig. –

Maji

Den första

2 koppar Caffé. – Denna dag har varit mera omväxlande på allehanda

Sid. 148.

uppträden än jag haft på lång tid. Redan uppå förmiddagen ämnade jag börja öfversätta en af Schlegels Romanser, nemligen Fortunat; men jag kom mig icke dertill då genast. Jag gick först till kyrkan, för att se när Bokauktionen härnäst fortsattes. Der är nemligen uppå kyrkogården en tafla, hvarpå sådana annonser pläga utspikas. Vidare såg jag uppå Internations taflan uppå Academien. Nu skulle jag gå hem för att fullfölja min föresats, men stötte uppå Gottlund som var stadd uppå vägen till Konstfyrverkaren Giovanni Bolli, för att af honom köpa entrébillet till fyrverket i dag. Jag följde honom dit. Italienaren bodde långt utom Nylandstullen. – Här blef det nytt för mig att höra talas Italienska. Accangen tyckes mig icke svara emot de föreställningar jag gjort mig om detta språkets välljud. Kanske bidrog det ock att göra intrycket mera obehagligt att de talte allt för fort. Gottlund köpte af honom 2 så kallade Romerska ljus, hvilka antända uppkasta stjernor. – Tillika köpte han små kulor, af den beskaffenhet, att de gånge ifrån sig en stark knall såsom af ett pistolskott, då man kastade dem mot golvet. Gottlund kom att fälla en sådan utur sina händer, då den strax small. – Vid återkomsten

Sid. 149.

träffade vi uppå gatan Ilmoni och Tallqvist. Jag följde med dem till Gottlund, der vi sutto och pratade en stund hvarjehanda. Sedan gingo vi till Ryska Kyrkan, men Gudstjensten var redan slut. Efter min hemkomst grep jag an mitt verk och fortsatte dermed nästan hela eftermiddagen. – Jag måste gifva mitt samtycke till Gossarnes trängna anhållan att efter dagens plägsed få mjöd. Jag lät hämta en kanna och fann mig äfven sjelf väl af den helsosamma och välsmakliga Maj-drycken. – Emedlertid hade det ej ännu lidit alltför mycket på eftermiddagen, då ett bud ankommer ifrån Kotkaniemi med Landtmjöd (Björklaka) och andra goda requisita. Det bästa af allt, åtminstone syntes det så, var för mig ett Casse-auctorinum af 20 Riksdaler, innelyckte uti ett bref. Derjemte fick jag till present ett par handskar – något, som jag hittills aldrig försedt mig och väl svårligen nu skulle af egna medel försett mig med. Då på många hit och dit ryckande scener passerat och Gossarnes öfver budets m.m. ankomst yttrade glada rörelser begynte blifva alltför högljudda, måste jag afbryta mitt arbete. – Jag gick då till Poppius, med hvilken jag i går kom öfverens att vi skulle

gå se uppå Fyrverkeriet, denna afton. Då den tiden ännu icke var inne, kom han ned till mig, der vi drucko några Glas

Sid. 150.

Björklaka. Masalin, hvilken vi träffade uppå gatan och fingo in med oss, åt med oss litet aftonvard. Poppius, trogen sitt löfte att ej äta det minsta i dag, emedan han i går haft ondt i magen, kunde ej fås att deltaga. – Den öfriga tiden, efter Masalins borgång, las jag för Poppius några af Schlegels poëmer, som jag sjelf tyckt om, såsom Pygmalion, Prometheus, die Erfindung des Kusses, Der Band der Kirche mit den Künsten, St. Lucas o.a. Derpå gingo vi utom Nylandstullen, der fyrverkeriet skulle hållas. Då vi ej ville betala något, sågo vi icke annat än några raketer som uppstego och något annat smått, som kunde ses utöfver det höga staquet, inom hvilket spectateurerne sutto, och fyrverkeriet gafs; men musiken hvars toner man icke kunde neka också de utestående att fullkomligt höra, var interessant och slutade denna dagens mångfalldt omväxlande uppträden med ett blifvande behagligt intryck. Efter fyrverkeriets slut lämnade vi oss efter alla andra menniskor för att få höra talas Italienska af sjelfva fyrverkarne, hvilka naturligtvis skulle gå ifrån platsen. Det lyckades oss. Ännu gjorde vi några tourer omkring Gatorne, tills kl. slog 10 och kallade oss hvardera hem till sitt. – Klockan led dock närmare till 12, innan jag hann blifva färdig att lägga mig. —

Sid. 151.

Måndagen d. 2^{dra}

Pigan uppväckte mig med Caffé. – Jag drack deraf 2 koppar. – Sedan jag klädt uppå mig, gick jag straxt till Ursin, för att bjuda honom ner uppå frukost för Björklakans skuld. Ideen var ifrån Kotkaniemi. Han låfte komma. Jag aflämnade tillika Goethes Gedichte och afbetalte derjämte 20 Rd på vår skuld. – Vi väntade och väntade. – Klockan led åt 10. Han kom icke. Vi måste spisa ensamme. Mitt misstänksamma hufvud ingaf mig att han ville nu å Majorens vägnar utöfva repressalier emot mig och låts mig få erfara huru ledsamt det är att vänta uppå en buden, som icke kommer. – Jag skulle nu gå uppå Academien, och afhöra Wallenius; men till min bestörtning fann jag kl. snart slå 11, då jag återvände hem. – Vi trodde att han skulle komma till oss om middagen; men han syntes ej. Gossarne gingo till honom. Han hade sagt att ej haft tid; men låfvade komma i morgon. Eftermiddagen förde jag till Bokbindare uppå Nylandsgatan att inbindas Ouvres de Boileau och Vaillants sednare resa. – Sedermera var jag hos Poppius, hos Ilmoni, der åt jag mellanmål. Vidare hos Blylodh, der fick jag höra af ett bud till Borgå. – De mellanstunder jag haft lediga i dag ifrån springande använde jag att fortsätta öfversättningen af Fortunat. – Till aftonvard åt jag helgrynsgrot; men mådde ej särdeles väl deraf, isynnerhet då jag ej kunde afhålla mig ifrån att

Sid. 152.

äta mer än jag borde. Jag kände sura uppstötningar och måste begifva mig ut att spatsera. Det snögade starkt och blåste. Jag gick ända till Dragontorpet. – Efter återkomsten skref jag brev till Finnér, Relander, Blomqvist och Major Nohrström. Klockan lär varit 11, då jag lade mig.

Tisdagen d. 3^{de}

Vårt bud afreste – Jag förde brefven till Blylodh för att afgå till Borgå. Gottlund var så beskedlig och kom ner till mig med nya Tidningar. Dem läste vi igenom. I dag kom Ursin och spisade frukost med oss - hos Gottlund för att ytterligare läsa Tidningarne. Efter middagen kände jag mig tung och overksam till allting. Jag företog mig en promenad. På torget träffade jag Ilmoni och förde honom med mig till Hirn. Vi råkade der åter i politiska debatter. Vi höllö ett wad, som var något besynnerligt och således likt de Engelske. – Tiden skall afgöra detta vad oss emellan. – Vi gingo allesammans ut; Hirn uppå Academien och jag till Ilmoni. Der satt jag en god tid och pratade galenskaper. – Om aftonen fulländade jag min öfversättning af Fortunat. Fullkomligen nöjd är jag icke med den. Öfversättning är på flera ställen redan i mina egna ögon tvungen, utan att jag kunnat ändra det med bibehållande af

Sid. 153.

Auctores ideer och uttryck, ifrån hvilka jag nu redan fått hud och der låf att litet afvika. – Vakade till kl. ½ till 11. Sömnen mycket orolig.

Onsdagen d. 4^{de}

uppsteg kl. 7. Straxt hade jag en ledsamhet. Bägge Nohrströmarne hafva haft den ovanan att p-ka under sig om nätterna. Då detta mera varit en vana föranledd af kanske öfverdrifven veklighet, har jag ej velat genom hårdhet söka förekomma det eller rättare mitt lynne är sådant att jag ej kunnat det, ehuru det torde hända, att det skulle hjälpt. Jag har tagit den utvägen att ej låta dem äta om qvällarne annat än smörgås. Fredrik hade redan länge varit nödsakad att underkasta sig denna cur, hvilken, såsom jag funnit ägt framgång, såvida han aldrig begått denna sed, då han stricte hållit sig till den förskrefna dieten – Ändeligen blef det också den äldres Tour att underkasta sig ett straff, hvilket han hos sin yngre Broder belett. Han har också en tid fortfarit dermed. Men icke dess mindre erfor jag i Morgons att han det oaktadt gjort sig saker till en skarpare näpst. Denne händelse gjorde mig ledsen för hela dagen, då jag visste att det utan hans vårdslöshet alldrig kan hända med den dieten, hvarpå hans yngre Broder lämnat ett så länge pröfvat infallibelt exempel. – Uppå Academien hörde jag sägas att Napoleon skulle afsagt sig regeringen och fått ön Elba i besittning.

Längre uppå dagen hörde jag samma rykte ifrån flere händer. Denna berättelse har gjort på mig ett besynnerligt intryck. Det har före-

Sid. 154.

kommit mig så underligt – märkvärdigt, att en man som utur intet upphäft sig till rangen af den förste man uti sitt Tidevarf, som såsom sådan varit Europas dels beundran dels skräck nu skulle sluta med att återgå till ensligheten på en obetydlig ö. Möjligheten af ett sådant phenomen har icke velat mig rätt i hufvudet och jag har svårt att öfvertyga mig om att jag verkligen upplefvat en sådan tidepunkt. På eftermiddagen var jag på Bokauktionen; men fick der ingen enda Bok. De flesta voro i Oekonomien. – Efter aftonmåltiden gick jag till Poppius och berättade honom dagens viktiga nyhet. Vi spatserade sedan med hvarandra ända till kl. 10, och utbredde derunder den stämning i allmänhet hvori underrättelsen om det märkvärdiga tidens phenomen försatt oss. Jag vakade till kl. 11 – orolig sömn.

Thorsdagen d. 5te

2 koppar Caffé – Gårdagens märkvärdiga nyhet bekräftades i dag uppå Tidningarne – hos Gottlund – Poppius var hos mig på eftermiddagen. Jag las ett och annat utur mina Anteckningar ifrån Herders Adrastea och annat intressant – Wallenius kom ej att läsa i dag privat. Gubben hade ett besök af Vice Præsidenten och hade glömt att öppna sitt läsrum. Ledsne att vänta gick större delen af Studenterne sin väg, så att han ej kunde läsa med oss få, som blifvit kvar. – Spatserte med Poppius till kl. 11. Jag

Sid. 155.

gaf honom Meiners Gesch, hvilken han önskade få i anseende till de vidlyftiga underrättelser, som der förekomma om Socrates och hans philosophie. – Jag har i allmänhet hela dagen känt mig kraftfull och munter. – vakade till kl. 12 – sömnen som vanligen orolig.

Fredagen d. 6te

Uppsteg först kl. 8 – hos Poppius – Prof Wallenius las icke i dag – Hos Lundell – Zitting – Gottlund. Ifrån Boklådan köpte jag Samling af Biografier. 1 Delen innehållande Orleanska flickan och Charlotte Corday. – I dag slutade jag Schlegels Sonnetter – Jag fick ett bref ifrån Blomqvist i Borgå. En studerande Tamlander hämtade det till mig. Med honom gick jag till kyrkan, för att se der en Likbegängelse – Sorgmusiken var på långt icke så bra, som den vid dylika tillfällen plägade vara i Borgå. – Efter återkomsten derifrån fick jag ett annat bref ifrån Blomqvist. Uti hvardera var

ett bref till Hirn. Jag förde dem således till honom. Derifrån gick jag sedan till Poppius, med hvilken jag spatserte ifrån kl. 8 till 10. Då jag kom hem, var porten redan tillsluten – Jag gick några tourer omkring Byggningen, och stötte derunder i den trånga gränden här utan före en små Herre. Jag vet ej, hvad det kunde vara för en. Betjentlik såg han ut. Åtminstone var han ej mycket bättre. Då han flere gånger såg mig vandra af och an, var intet naturligare

Sid. 156.

än att han skulle bedömma min gång efter sin egen. Han frågade mig. Hvem söker Herrn? H-r? Jag söker ingen svarade jag tvärt. Sedan gick han under fönstret af en gård belägen mitt emot gården der jag bor. Han begärde sakta att blifva insläppt. Jag ställde mig på något afstånd för att lyssna. Ett fönster öppnades. Han förnyade sin begäran att blifva insläppt. En grof qvinnoröst vägrade det tämligen högt förmodligen emedan hon märkte mig. Han kom åter till mig och frågade mig om jag skulle blifva insläppt. Jag stod mitt emot fönstren till mina rum. Jo sade jag. Jag bor här. Han frågade ännu ett och annat, hvem den gården tillhörde, om jag kände hvad det bodde för flickor i den gården dit han anhållit att blifva insläppt. Sedan gick han bort med allone. Då jag gick förbi porten, hörde jag att någon stod der. Men då jag stannade aflägsnade den sig. Det hördes att det var något qvinfolk. Jag tänkte säga: Han är tyvärr redan borta. Skyll er sjelf derföre: men hann intet. Jag erinrade då mig just Goethes epigram, der han jernför flickor med möss. Jag gjorde flere försök att klifva öfver planket vid porten. Men fotfästet var ej högt nog och alltid blef jag hängande längsmed planket. Äntligen kom en annan (jag tror han är Secreterare) som bor här i samma gård. Han besinnade sig ej så länge som jag. Han dundrade på porten. En piga kom och öppnade och så slapp ock jag slutligen.

Lördagen d. 7^{de}

Ilmoni kom till mig – För hans skull och en annan saks skull kom jag att försumma Pippingens timma – eftermiddagen på Bokauktionen goda piecer. Jag fick ingen spatserte – vakade till kl. 12.

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Fjerde Häftet

Sid. 157.

Allmänna Ephemerider

För år 1814

Fjerde Häftet

Maji –

Söndagen d. 8^{de}

Sömnen hade såsom vanligt varit uppfylld med drömmar. – Ändtligen vaknade jag och intog 2 koppar Caffé – Dagen var skön. – Jag har nu fyllt det andra Decennium af min verlds bana och går i dag det tredje, då jag börjar mitt 21^{sta} år. Mannaåldern börjar således nalkas och Ynglingsåren äro snart förbi. – Med den erfarenhet jag samlat under dessa mina förflutna år, borde jag nu med manliga föresatser gå de tillkommande till mötes, borde icke allenast uti mina föresatser (Dem har jag tyvärr, såsom Yngling alltför ofta fattat och åter brutit) utan äfven i handlingar söka manligheten; men tyvärr lär det ännu kanske ett decennium om jag får upplefva det gå såsom hittills, att vanligen tillfället mera afhåller mig åtminstone ifrån de utvärtes brotten, att jag så må säga, än villjan. – Njutningen har genom vanan hos mig blifvit ett fordrande behof och jag vill icke dölja det, redan nu

Sid. 158.

har jag en trånadsfull väntan till landet, endast af det skala att min phantasie för mig målar vistelsen der, såsom en ovärderlig sällhet. Och finner jag å andra sidan någon svarande mot-böjelse, hvilket jag är ganska benägen att tro, så kan jag ej svara för hvad som kan hända. Men det må nu gå huru som helst, om jag ej mera förmår, så skall jag hädanefter alltid framställa sanningen uti dessa mina sjelf-anteckningar. Ifrån denna tidepunkt vill jag härmedelst uppmana den som kan komma en dag att läsa dessa mina anteckningar att mina Läsare skola se mig sådan som jag är och kan blifva. Väl har jag ock hittills sökt framställa sanningen; men fåfängan har dock alltid hindrat mig att framställa den hel. Denna partiskhet och obestämdhet skall hädanefter upphöra. Det måste jag ock ännu erinra att just för att desto nogare kunna uppfylla detta mitt högtidliga löfte skall jag här afhålla mig ifrån vidlöftigare raisonnementer, uti hvilka ju längre de blefve, fåfängan, hvaraf jag har så mycket, kunde taga del och sålunda göra mig misstänkt, att villja ursäkta eller åtminstone mildra sjelfva händelserna. -

Sid. 159.

af en underbar omständighet blef denna dagen äfven, utom det den för mig var vigtig, såsom födelsedag, i ett annat afseende märkvärdig. Man firade i dag fredens afslutande. – Många kanonskott förkunnade straxt om morgonen under Finska Gudstjensten denna glada Tidning. Jag beslöt att öfvervara Gudstjensten uppå denna för mig i många hänseenden så vigtiga dag. Jag satt också verkligen i Gudstjensten ifrån början till slut. Det hela gjorde väl uppå mig intryck; men det var icke något blifvande också för det att Domprosten, som predikade, gjorde det så sakta att jag ej hörde honom nästan alldeles intet. – General-Guverneuren jemte alla staterna tågade i procession uti kyrkan och öfvervarade Gudstjensten. Kanonerne instämde åter, då Te Deum började afsjungas. – uppå eftermiddagen, då man för tredje gången afbrände Kanonerne uppå ett berg öster om staden, litet ifrån mitt kvarter, gick jag dit för att se derpå. Hirn och Nysten kommo derifrån till mig och sutto hos mig en liten stund. – Jag drack 2 koppar Thé – Selnare gick jag, som vanligt till Poppius. Med honom spatserade jag först utom Tavastullen och sedan, då det blef mörkt inuti staden. Det var allmän illumination. Gatorna voro ytterst fulla af folkmassor, som kommo och

Sid. 160.

gingo. Man måste slingrande söka att komma fram genom de täta grupperna. Denna dagens intryck måste för mig blifva oförgätligt. Det är något omineust att mensklighetens interesse af denna dag så underbart förknipat sig med det individuella interessen som dagen i och för sig sjelf hafver för mig. Min tydning är åtminstone en lycklig dröm. Just på denna dag, då jag slutar 2^{ne} decennier af min verldsbanan, firas en fred efter ett blodigt krig, som i ungefär lika lång tid härjat Europa. Uti den af vilkoret införda nya Dynastiens störtande och med det helas återvändande, såsom det ej sällan plägar ske vid sådana strider emellan nytt och gammalt, i sitt fornda skick, ser menskligheten med glada blickar en fred till mötes, hvilken man redan på förhand, under det man hållit på att tillkämpa sig densamma, benämnt Allmän och vid hvilken man haft de lifligaste förhoppningar fästade om ett nytt långt Tidevarf. Jag ville gerna se min dröm förverkligad. Gerna ville jag öfvertyga mig om, att denne lycklige fred skulle räcka åtminstone de 2 närmaste decennier, uti hvilka jag nu inträder. Europa skulle behöfva en hälst så långvarig hvila, för att repa sig och återvinna en lycklig harmonie, så

Sid. 161.

väl betraktad såsom helt, som ock i afseende å dess särskilda delar. Poppius ville tyda detta omen, om jag så kan kalla det, såsom en uppmaning för mig att skriva dessa 2^{ne} förflutna Decenniers Historia. Lyckligt omen men så vågar jag icke förklara mig det. – Jag kom mig icke mera till att läsa något efter min spatsergång, men råkade uppå allehanda Speculationer. Då uppå Auctionen i lördags bland den första afdelningen af Bibliothek d. Deuts. Classiker en N^o äfven af den andra försåldes, så kunde väl hända att flere N:o N:o försäljas af den andra. Jag beräknade priserne uppå dem och mina tillgångar att kunna inlösa dem. Med dylika Speculationer blef kl. 12 innan jag lade mig. Men som det vanligen går med mig vid sådana tillfällen, fick jag uppå en timma ingen sömn.

Måndagen d. 9^{de}

Jag vaknade först kl. 9; men befann mig mycket öm i alla mina kroppsdelar. Armarnes ömhet härrör väl af de fåfänga försök att klifva öfver det höga planket, som jag gjort i dessa aftnar för att komma in. – Att äfven min mage är liksom öm, lärer härröra af de starka promenader vi gjort om qvällarne straxt efter aftonmåltiden. – Efter Prof. Wallenii timme mötte jag på gatan Ottelin med dess Broder Adam, hvilken en tid las hos mig i Borgå. Ottelin hälsade mig med: Tjenare Bror! Jag svarade – Hvart tänker Du

Sid. 162.

gå? – Jag tänker gå hem. Så! Detta så och den särskilda ton, hvarmed jag tyckte mig höra det uttalas, uppväckte i mitt hufvud hvarjehanda griller. Jag tänkte att han kunde taga det illa upp, att jag ej hälsade på hans Bror. Än tänkte jag att grunden kunde ligga än djupare. – Hans Brors svärmor hade förledne sommar ett år sedan förfärdigat mig en sommar klädnad. Det hette att den var en present. Wittingens herrskap uppmanade mig att också sålunda betrakta densamma. Men af tillgjordhet eller hvad det måtte varit, yttrade jag mig för dem att jag skulle betala den. Det har dock sedermera icke blifvit utaf. Nu föll det mig in, att detta kunde vara orsaken till det så, som jag tyckte Ottelin så kallsinnigt yttra till mig. – Något olustig har jag föröfrigt varit uppå förmiddagen och känt mig hafva äfven ondt i hufvudet. – Eftermiddagen gick jag ut i afsigt att gå till Poppius, i fall tiden skulle tillåta det d.v.s. ifall klockan ej ännu vore 5. Det hafver blåst starkt hela dagen i dag. Då det likaledes förhöll sig i går kom jag ihåg Hofrådet Jungs förklaring af Uppenbarelsen och den ena Ängelns wredesskål, hvaraf stora revolutioner i den physiska verlden skulle blifva en följd. Då det nu blåst så starkt dessa 2 dagar af mitt tredje decennium, så tänkte jag att det väl kunde

Sid. 163.

blifva ett Decennium eller för mera proportions skull, då de 2 Krig-decennierne i går slötos med fredstidningen, 2 Decennier för stormar och deraf kommande skador och dylika förändringar uppå jorden. Jag tänkte meddela Poppius mitt infall; men besinnade att jag derigenom skulle göra mig löjlig. Dock skulle detta icke så mycket varit mig ett hinder att säga mitt infall (ingen tanka var det just; ty den kom uppå mig af en tillfällighet) om jag ej dittills skulle glömt bort det. Sådana föreställningar bevisa väl emedlertid människans naturliga böjelse för att tillägga vissa märkvärdiga dagar och tillfälligheterna, som då likasom på andra dagar tilldraga sig en viss betydelse. – Efter Prof. Wallenii Collegium hos Hr Ignatius, lånte af honom Pippingens anteckningar för förledne Lördag, hvilken jag försummade. – Missnöjd vid min hemkomst öfver Gossarne. August, ett trätgirigt och oroligt hufvud var ute på gården och hade tagit med sig nyckeln till min kammare. Han förebar, att han gjort det, på det de andre Gossarne, icke måtte slippa in för att bullra och störa honom vid hans läsning. Härvid uppstod nu disputer, hvarvid jag, som vanligen fick höra deras

ömsesidiga förhållanden mer än jag önskade. Jag finner att jag misstagit mig om mina Gossar, då jag trodde att mitt alfvarsammare vä-

Sid. 164.

sende skulle vara tillräckligt att utan skarp stränghet bibehålla god disciplin och ordning. De äro för vanartade för att kunna uppå det sättet handledas. Och att nu först vidtaga strängare medel är också svårt. – Jag satt upp till kl.10.

Tisdagen d. 10^{de}

uppsteg kl. 8. Gottlund hämtade till mig Tidningar, hvilka vi läste tillsammans. Jag slutade i dag Schlegels poetische Werke, hvilka jag en längre tid påhållit, och med särdeles nöje genomläst. Hos bägge Bröderne Schlegel har jag trott mig finna en kraftfull phantasie och en liflig enthusiasm för allt ädelt, godt och skönt. Uti också sina målningar af kärleken framträder Schlegels originalitet emot Goethes. – Jag började läsa Schillers Geschichte des Abfalls der vereinigten Niederlande. Inledningen tyckte jag ej så mycket om, som sjelfva historien, hvaraf jag dock i dag ej hann mera än afhandlingen om Nederländernas äldsta tillstånd. Nysten och Åkeson kommo och beröfvade mig den tid af några minuter, som Gossarnes lectioner lemnade mig öfrige. Då jag ej gick ut om aftonen, började jag att, såsom det ofta händt, prata skämt med vår gamla Jungfru. Vid dylika conversationer som vanligen gå ut på giftermåls saker, fruntimmer m.m.

Sid. 165.

har jag dock tyckt mig få en och annan nyttig vink. – Då yttrade hon sig denna afton, att jag ej skulle blifva någon god make. Detta utlåtande föreföll mig besynnerligt och jag ville veta grunden för hennes prophetia. Hon låfvade säga mig den framdeles, då hon ännu närmare med en annan person fått tillfälle att pröfva mig. All min munterhet och mitt skämt afstodnade, och jag nästan beslöt, att hända hvad som hända ville, vara mera försigtig och hålla mig på afstånd. Jag har också andra gånger hört henne yttra sig ett och annat i sfseende å mig. Månne hon med denna vissa person, som hon så ofta omnämner, och hvilken hon tyckes villja inveckla i förhållanden med mig, månne hon, säger jag, med denna person afslutat en öfverenskommelse att arbeta uppå att bringa mig i samma snara, hvari de förre Informatorerne, såsom det föregifves, af egen åstundan invecklat sig och månne således mitt skämt aflockat henne dessa obetänksamma yttranden? Eller månne hon först här läsit i min själ och deraf kunnig om Conjuncturerne, sluter till det tillkommande? Huru härmed ock må vara, det har jag funnit af flere hennes utlåtelse att hon åtminstone föreser något med mina önsknigar öfverensstämmande, antingen hon känner dessa mina önsknigar eller, kanske mer säker och kanske framdeles ämnar söka

Sid. 166.

väcka sådana i följe af en förut uppgjord plan. Våra conversationer hafva hvälft sig såsom oftast omkring den frågan, hvilketdera kön vore mera orsak till de oftast olyckliga förhållandena som äga rum emellan älskande. Lyckligen har jag alltid genomdrifvit mitt påstående att man i denne del hade lika mycket att beskylla fruntimren som karlarne. Det är vid sådana tillfällen, som jag oftast hört henne prophetiskt hota mig med dylika förhållanden, uti hvilka denne disput kunde genom ett exempel till, till den ena eller andra meningens fördel afgöras. Anledningen för mig att iakttaga en ängslig varsamhet med mig sjelf och gå endast defensift tillväga, så att ord och handling måtte åtminstone blifva inconseqventa. Kunde jag endast ännu aflocka henne något, som kunde för mig upplysa tydligheten af graderne för hemmes spådomar, så kunde jag nästan i förhand svara derföre, att en sådan upptäckt skulle leda mig att åtminstone klokt beräkna mina steg, allt efter omständigheterna. Vakade till kl. 11.

Onsdagen d. 11te

vaknade först kl. 8. – Under Pippings timme var det mig just vidrigt, att arbetskarlar utanifrån stoppade väggen och hindrade mig att höra föreläsningarna. – Grotenfeldt hos mig. Uppå eftermiddagen var jag uppå Bokauktionen. Der gick en stor samling

Sid. 167.

af målningar efter en Målare här i staden, Bergman. Det måtte varit en sällsynt Man i Finland och just derföre så mycket mera aktningsvärd. Utaf hans stycken, som vidrörde nästan alla slags ämnen, såg man åtminstone att han ej idkat sitt Handtverk blott såsom ett Brödstudium då han lämnat efter sig en sådan mängd af målningar. Jag tror de gingo till par hundra. Att dömma efter hans Boksamling, som i sist försålde, måste han förstått sig icke allenast uppå sitt handtverk. Af de Böcker, som nu gingo, fick jag ej något annat än Bowles engelska föreskrifter. Dem ropade jag in för att göra små flickorna uppå Kotkaniemi en present. – Med denna dag upphöra Auctionerna för denna termin. Mina penningar lära jemt förslå att qvittera min räkning; men många styfver lära ej heller blifva öfver – Jag fick nu mina Böcker hos Bokbindaren färdiga, nemligen die Letten von Merkel, Kants sista Lefnadsår och Hartmans Geografi. – Vakade till öfver kl. 11. – Så skref jag hit och tänkte lägga mig; men Bok-speculationer, som jag ej kunde ifrån mig aflägsna, höllo mig vaken till kl. närmare 1.

Thorsdagen d. 12te

steg upp efter en orolig sömn kl 8. 2 koppar Caffé – Så mycket min tid tillät, las jag Schillers Historia om Nederländernas affär – Prof. Wallenius slutade i dag sitt privata Collegium i Rhetoriken för denna

Sid. 168.

termin – Då jag derifrån återkom, hade jag ondt i magen, förmodligen deraf att jag mest hela dagen suttit stilla uppå ett ställe. – Sedan jag en stund suttit hemma och höll på att uppskrifva mina anteckningar, kom en Gosse till mig med ett Bref, som han sade att en Herre gifvit honom. Utanskriften var till mig, men skrefvet af fruntimmershand. Sigillet var helt slätt. Jag visste ej, hvad jag skulle tänka om saken. Jag ämnade först återlämna Brefvet, men behöll det dock af nyfikenhet. Då jag bröt upp det, var der uti en tom papperslapp 3^{ne} Deviser, och nu var jag fullkomligen säker om att Brefvet icke kommit längre ifrån än denna gård. Min öfvertygelse stärktes ännu mer genom Fredrik, som var medvetande af skälmstycket men kom att förtala sig. Då jag gjort ett något starkt aftonvard, blef det en nödvändighet för mig att taga mig motion – Jag gick till Poppius, hvilken jag tänkte få att spatsera med mig; men han återkom just då efter en ganska lång promenad och ville ej gå mer. Jag gick då ensam utom Tavasttull ett stycke. Då jag återkom och gick förbi ett hus vid sjelfa Tullen, hörde jag höga röster derifrån. Då jag kom närmare, hörde jag tydligen ett fruntimmer med rysliga svordomar besvärja någon att lämna rummet.

Sid. 169.

Såsom jag uti detta hus ofta sett Ryssar, trodde jag att någon sådan ville misshandla detta fruntimmer, hvars genomträngande röst uppfyllde mina öron med fasa. Det föll mig väl in att gå in och erbjuda min hjälp; men såsom jag tyvärr vid dylika tillfällen saknar en nödvändig fattning och jag icke heller var rätt säker, huru jag skulle förklara denna scen, stannade jag och blef stående så godt som omedvetande af mig sjelf utanföre. Bullret och skriket tystnade. Ofta ämnade jag redan fortsätta min gång, men ännu stod jag kvar, tills en grof Karlsröst bevekade mig hastigt att röra mig framåt. Väntar Ni uppå någon? frågade Han mig. Nej, var mitt svar. Nå så gå då sade han och härpå följde en ström af svordomar, ovetter och hotelser, som han utöste emot mig, så länge han nånsin kunde se mig med ögonen. Fruntimmers röst hörde jag nu ock; men jag fattade ej hvad det var hon sade. Nu insåg jag att den grufliga ordväxlingen varit emellan – makar förmodligen. Jag har ännu aldrig hört en sådan ordväxling, ehuru jag varit vittne till ett och annat slagsmål i mina dagar. – En obeskriflig räddhåga och fasa intog mig, och det varade lång tid, sedan jag redan återkommit hem, innan jag kunde återvinna min sansning. Jag kunde icke mera företaga mig något uppå hela qvällen. Den fasonsfulla scenen sväfvade i all sin rysliga liflighet för min skygga inbillning. -

Sid. 170.

Sömnen var högst orolig och om morgonen hade jag en liten pollution.

Fredagen d. 13^{de}

Den tid, som jag hade ledig ifrån Gossarne, använde jag up på Schillers Historia – Något tungt föll det sig att sitta in så oafbrutet. – Om aftonen satt jag upp och skref bref till Borgå. Ljuset blef allt för mig. Jag måste lägga mig. Ehuru intet särdeles just sysselsatte min själ, fick jag ej sömn förrän emellan 1 och 2.

Lördagen d. 14^{de}

Vaknade till och med något tidigare än de förra mornarne neml. kl. ½ 8. 2 koppar Caffé. – Pippingen slöt i dag Lärdomshistoriens tredje Tidevarf med Kejsar Augusti död. Efter hans timme var jag hos Gottlund; men han hade redan bortfört Tidningarne. Jag kom för sent. Eftermiddagen var han hos mig och fick mig med sig till Ilmoni. Äfvenledes var jag såsom hastigast hos honom sjelf. – Jag vakade till kl. 12.

Söndagen d. 15^{de}

2 koppar Caffé - -

Sedan jag frukosterat, gick jag till Hirn, till hvilken jag förde mina Borgå bref. Der dröjde jag hela förmiddagen. Uppå eftermiddagen fortsatte jag läsningen af Schillers Historia, tills Poppius med Avellin ankom. Jag las då för dem Åbo Tidningen för förlidne

Sid. 171.

Lördag brefvet från Canzlern Armfeldt i Petersburg och brefvet ifrån Sverige till honom, innehållande uppgifter om de medel hvarigenom Kalmare- och Skaraborgslänen uti dessa sednare år blifvit bragte uti ett florerande välstånd. Detta kunde ej vara annat än en angenäm föreläsning för Poppius. Denna fägnad öfvergick uti en deltagande låga, då jag läste Charlotte Corday af Jean Paul. Han begärte och erhöll af mig piecen till låns. Vi gjorde tillsammans en lång promenad. Aftonen var vacker och sval; dess herrlighet hade meddelat sig äfven mitt inre. Vi språkade under vår promenad om hvarjehanda ämnen. – Napoleon har icke engång åtgjort föremålet för våra med dylika naturnjutningar förenade conversationer. Den underbara, omvexlingen af hans öden måste gifva ämnen för äfven de uslaste kannstöpare. – Efter vår promenad var han ännu en tid hos mig. Jag uppläste för honom några Biographier i sammandrag utur mina Journaler. I skymningen följde jag honom bort och gjorde med honom ännu en liten tour utom Tavasttullen. Efter min återkomst

skämtade jag länge med vår Jungfru och gjorde mig ett nöje att tillbakastöta de klagomål, som hon icke allenast nu, utan alltid högt yttrar öfver vårt kön – Lade mig kl. 1.

Sid. 172.

Måndagen d. 16^{de}

Jag vaknade i dag kl. 9. Jag kom också derföre sent till Prof. Wallenii timma och gick således ej mera in, utan till Ilmoni, som jag fann sjuk uti feber. – Uppå eftermiddagen gick jag till Poppius. – Jag hörde, att Tidningarne i dag varit hos honom och att han ej längesedan afsändt dem till Andersin. Jag gick till denne sednare och fick hos honom läsa dem. Derpå gick jag åter till Poppius, med hvilken jag gjorde en lång promenad. Då jag återkom hem, hade jag också hos mig Tidningar ändtligen för tredje gången, sedan jag nedflyttats – Ur Stockholms Posten No 76 afskrifver jag här.

Något om Pope

En ny Engelsk edition af hans verk har utkommit 1807. Man säger att P. i sin barndom var välskapad, och att hans lyte varit en följd af en långsam sjukdom. Han blef så liten, att han, för att nå upp till ett vanligt bord, måste lyftas upp på en hög barnstol.

Ett ihärdigt arbete och trägenhet vid studier hade än mer försvagat hans constitution. Han klagade nästan ständigt öfver en hufvudvärk, för hvilken han endast fick någon lisa genom insupande af Caffean. Så snart han steg upp, lät han af en kammarpiga påsnöra sig ett fiskbenslif, utan hvilket han ej förmådde hålla sig rak. Hans ben voro så smala, att han, för att ge dem bättre utseende, äfvensom att förva-

Sid. 173.

ra sig för kölden, brukade 3 par strumpor. Vanligen bar han, då han var oklädd, en liten sammetsmössa, var alltid klädd i svart, med en knuten peruk och en liten värja.

Han hade alla nycker af en sjukling. Alla skulle foga sig efter hans lynnen; men sjelf fogade han sig efter ingen. Så bortskämd hade han blifvit, af dem som sökte hans bifall. En dag då han till middagen hade sjelfva Princen af Wales till gäst, talte denne så länge om poesi, att P. somnade på sin stol.

Ingen har mer än han låtit uppassa sig af sin egen och andras betjening. När han var hos Hert. af Oxford, hos h:n han var mycket ansedd, vägrade betjenterne i huset att uträtta alla hans ärender, och Kammarjungfrune, hvar gång de tilltaltes för någon försummelse, ursäktade sig med att de varit sysselsatte af Herr Pope. Alltid måste en qvinna, såsom vakterska hos honom, vara tillhands: ibland annat för att ofta midt i natten betjena honom med caffè. Ehuru han ofta lidit af öfverflöd vid bordet, kunde han ej afhålla sig derifrån. När han träffade en kraftig måltid, åt han med gluppskhet, och drack öfverflödigt, när han fann vinet godt.

Ej allt, han företog sig var alltid någon finhet; han gick aldrig rakt på någon sak. Hans harm var långvarig, och han uppretades lätt. Af fruktan att för sin utkomst blifva beroende af lyckan, var han äfven i småsaker högst hushållsaktig. Således nyttjade han alltid till sina skrifers författande de rena blad som han fann på de till honom komne bref. När han gaf en middag, framsattes aldrig på bordet mer än en bouteille vin, huru många gäster han ock hade;

Sid. 174.

och när han sjelf hade druckit 2 a 3 glas, steg han från bordet sägande: Jag lämnar Er nu, Gentlemans att dricka. Dock gaf han någon gång en stor måltid. Hans inkomst, som hel och hållen var frukten af hans Arbeten, hann icke öfver 800 St; men han tyckte om att passera för rik och talte med förakt om fattigdom.

Han skröt gerna öfver sina förbindelser med höga Herrar vid Hofvet, och yttrade högeligen, att de aldrig kostat honom låghet, som ock var med sanningen enligt.

Popes bref till hans vänner äro fulle med uttryck af ömhet, välvilja och liberalité. Det vore en orättvisa att påstå det vara ett skrymteri att så skrifva, då hans uppförande icke alltid synes svarande emot dessa tänkesätt. Den som skrifver till sin vän, är gemenligen uppriktig mot sig sjelf. Så länge man stannar inom kretsen af allmänna idéer, är man uppriktig och sann; det är ljuft att vara ädelmodig i sina tankar och förslag, och lätt att förakta en fara som ej är för handen. Den som skrifver, tänker och känner merendels hvad han skrifver.

Pope ville synas att sjelf sätta ringa värde på sina skrifter, och lät förstå att de kostade honom föga arbete. Swift skyller honom för att alltid hafva rus i hufvudet. Em kammarjungfru hos lady Oxford berättade, att han en natt under den stränga vintern 1740 påkallade henne 4 gånger för att anskaffa honom hvad som behöfdes för att skrifva det som i drömmen förekommit honom – Oaktadt allt hvad han sjelf påstår, väckte Critiker hos honom mycken förtrytelse. -

Sid. 175.

Man har ett graveradt portrait af Pope, hvarunder man i stället för hans namn, satt dessa 4 vers som Voltaire lagt i munnen på en bitter orthodox.

Pope est un Scélerat de qui la plume impie
ose vanter de Dieu la Clémence infinie:
Qui prétend follement, oh le mauvais chrétien!
Que Dieu nous aime tous, & qu'ici tout est bien.

Anecdote om Kon. Carl XII. (St. Post. N° 80)

Under sin återkomst ifrån Turkiet, tillbragte denne Konung, under sommaren 1718, några dagar uti Lund och visade der en särdeles håg för vettenskaperne. Han bivistade ofta de föreläsningar, som af professorerne i universitetet höllos. En dag, då han fann dem alla församlade uti en stor sal för några allmänna ärender, yttrade han sin önskan att se några theser försvaras. Ehuru ingen var beredd på en sådan act, uppträdde på stället Medicinä Professoren Joh. Jac. Döbeln, och höll ett förträffligt latinskt tal till Konungens ära, som slöt med en framställd these af innehåll: "Objecta movent sensus non tam ratione qvantitatis, qvam ratione qualitatatis." Qvensel, Profess. i Mathematiken, åtog sig att bestrida denna These, och Disputationen aflopp efter vanliga akademiska reglor. -

Ehuru abstract detta ämne var, förlorade dock Konungen, oaktadt sin liflighet, intet ord af de anförda argumenten och svar, utan visade vid denna akademiska act, som han sjelf påfordrat, all möjlig uppmärksamhet, och förklarade för Prof. Döbeln med hvad nöje han hört honom, samt lät för h:m utfärda adelsbref och derjemte tillägga

Sid. 176.

honom en förhöjning i hans lön.

(Ur Observations recueilliés dans un voyage en Scanie pendant l'ete de 1799 par J. G. Eek fils, imprimé à Leipzig en 1801).

Klockan är redan snart 1 och den högst osmakliga Don Juan har icke litet bidragit att framkalla sömnen, så att jag nu måste gå att söka densamma. –

Tisdagen d. 17^{de}

Poppius kom till mig och betalte mig mina penningar. Jag las upp för honom några stycken utur Tidningarna. Dermed drogs tiden så länge ut, att kl. var öfver 10, då jag skulle gå uppå Academien. Jag gick i det stället för att spatsera med Poppius till kl. 11. – Hos Gottlund. Eftermiddagen las jag oafbrutit Schillers Historia. Vår Jungfru ville låna af mig penningar till en shal, som hon ämnade köpa. Ehuru jag derigenom blir urståndsatt att betala min räkning hos Mozelli, gjorde jag henne den gracen, att jag försträckte henne det som hon behöfde – 3 Rd. till en skänk hvarföre, då den kom så oförmodadt, hon tackade förbindligen, ehuru jag vet att hon säkert räknat deruppå. Detta afdrag ur min Cassa upplifvar hos mig önskan att Majoren efter sitt löfte snart måtte inkomma, och rädda våra finanser, som nu åter råkat alldeles uppå obestånd.

Sid. 177.

Jag lade mig kl. 12 och hade en högst orolig sömn.

Onsdagen d. 18^{de}

2 koppar Caffé. – fortsatte läsningen af Schillers Historia, hvori berättelsen om Grefvarne v. Egmonts och Hoornes afrättning rörde mig ända till tårar. Härefter gick jag till Gottlund, som väl märkte mitt trista lynne. – Han visade mig en Ballad-Romanz som han kallade det och hvilket han skrifvit för att imitera de nyare. Efter min tanka är detta namn för det ovärdigt. Versmått och några uttryck liknade väl de nyares; men andan och sammanhanget felades här lika mycket som i hans imitationer efter de gamla. Jag vågade likväl icke fråga honom detta omdöme i synen, icke för det att jag dervid befarat något, utan endast för att ej stöta honom – Det kommo flere Studenter, som i dessa dagar tagit Jurist-tentamina. Der blef då tal om dessa tentamina, Jurist- och anda examina. Deraf kom jag att fästa mig vid ordet examen och funderade uppå att det kunde gifva en dräglig charad. Om aftonen tänkte jag ock närmare härpå; men då jag ej var rätt ense med mig sjelf hurudan vändning jag borde gifva min charad, lämnade jag det till framdeles. – Lika litet lyckades det mig att genom någon öfversättning efter Boileau

Sid. 178.

fylla det lediga rummet som blifvit qvar uppå papperet, hvarpå jag skrifvit min sista öfversättning af Schlegel. Det bör observeras, att mina stycken i anseende till papperet hafva sammanhang med hvarandra. så att då stycket ej gått ut på octawbladet, har jag tillfogat nya. Det lilla rummet, som

blifvit ledigt uppå något blad, har ofta gifvit anledning till smärre stycken, för att fylla detta rum. –
Lade mig kl. 12.

Thorsdagen d. 19^{de}

2 koppar Gaffe – skref min charad, hvilken jag gaf dessa 2^{ne} former:

Om allt mitt förstas öde måste dela,
förvandlas till mitt andra snart mitt hela

eller om detta vore passligare:

Om med mitt första allt blir lika med mitt hela

Skall detta ofte ödet af mitt andra dela.

Men tyvärr hade jag alldeles icke besinnat, att det andra amers [?] är ett tvåskaftigt ord och att det måste uttänja sig till mitt tredje, hvaraf hela charaden i alla afseenden går förlorad. – Jag slutade Schillers Historia med beskrifningen om Antwerpens belägring åren 1584 och 1585, hvilken lifligt fäste sig i mitt minne. I det hela tycker jag nästan mer om denna Historia än den om Trettioåra kriget. Om jag rätt förstår mig uppå mig sjelf, så lär det vara derföre att denna erbjuder en större

Sid. 179.

rikhet uppå bestämda characterer än Historien om det 30 åra Kriget, der utvecklingen af invecklade statsinteressen och Religions interessen ger skildringen en mera politisk tinctur, att jag så må säga. – Med Poppius gjorde jag en promenad utom Tavastullen. – Efter återkomsten och aftonmåltiden blef det här hemma fråga om sagor, skatt- och spökhistorier m.m., hvilka jag emot vår Jungfru förkastade till och med existencen af den så kallade Jerusalems Skomakare. Underligt är det dock med berättelsen om denne sednare. Hvad skall vara orsaken dertill att den är så allmänt utspridd kanske uti alla åtminstone Lutherska länder? Jag har sett att Schlegel derom skrifvit sin Romanze: die Warnung. – Jag erinrar mig, att jag sedan flere år redan hört den berättas i Ithis. Mån den har kommit ifrån Tyskland och blifvit öfverflyttad hit tillika med läran om den uppå hvilken denna saga rapporterar sig? Jag lade mig kl. 12.

Fredagen d. 20^{de}

uppsteg kl. 8. Poppius kom till mig. Jag tänkte gå i dag upp Wallenii timme; men hans ankomst hindrade det. Jag las för honom Grefvarne v. Egmonts och Hoornes afrättning – Antverpens belägring-inledningen – Philippe, Prinsens af Oranien och Grefve Egmonts characterer: -

Sid. 180.

Härmed förflöt hela förmiddagen. Eftermiddagen var jag hos Nysten och spatserte med honom ett stycke utom Aningaistullen. Det kalla vädret förmådde oss snart att vända om. NB. uppå förmiddagen kom Calle in för att begära af mig 16 sk. för att få betala sin och Fredriks andel till en ruta, som de i går här uppå gården vid bollspel inkastat. Det skall egenteligen varit Berglund H^r Morians Betjent; men han ville icke ensam betala den. Jag har flere gånger ifrat emot mina Gossars nästan förtroliga umgänge här uti gården, men utan verkan. De hafva icke den ringaste hederskänsla. Jag är långt ifrån att betrakta den så kallade ambitionen som någre förnäma uppå allt sätt bjuda till att inplanta hos sina barn, utur denna synpunkt; intet kan vara absurdare, intet vanvettigare än sådana grundsatser. – Lyckligt är det, om Herrskapsbarn aldrig lära sig det inbillade företrädet af sjelfva ståndet framför hvarje annan menniska; som ödet satt till deras slafvar; men ännu lyckligare, om de tillika bevaras ifrån den råhet och de obscura scener, som tillika kunna så lätt hos tjenstehjon i allmänhet läras och insupas! – Att försöka om icke

Sid. 181.

detta skulle hjelpa mer än de förra utan verkan blefne förmaningar, föll jag uppå ett eget infall. – Jag sade. Jag vet, att det ändå blir mycket gräl af, innan betalningen af alla som deltagit i bollspelet kommer till stånd. Se här en Riksdaler (priset för rutan) anstalta att rutan blir insatt. Med flit ställde jag tillika så till, att man skulle se, att jag antecknade denna Riksdaler – icke bland Gossarnes utgifter, utan ibland mina egna. – Då jag gick till Nysten, mötte jag uppå gatan Nykopp; också nu förekom han mig uti att hälsa. Det förargade mig, att det skall vara honom möjligt att supponera ingen beredvillighet dertill hos mig. – Sedan jag återkom hem, var Melart hela öfriga eftermiddagen hos mig och tracterade mig med en obscur och oanständig conversation. Såsom denna dag vore just ämnad till sådant, fick jag om aftonen genom vår Jungfru inhämta mycket af vår Herrgårds chronique scandaleuse, hvilken sträckt ända till det otroliga kunde häldre utmärkas med namnet chronique sodomitique, om det fins något sådant uttryck. För ett decennium sedan ännu skulle uti detta läge min barnsliga och lifliga religiositet förmått mig att genast skilja mig ifrån ett sådant syndahus. Åfven nu afhörde jag dessa underrättelser

Sid. 182.

med fasa; Men omständigheterna hafva ändrat sig, eller jag hade rättare bort säga, åren hafva förändrat sig och jag med dem. Det är dock otroligt, huru en man af så skenbar popularitet och

såsom det tyckes af förstånd och omtanka som M. skall kunna så djupt förnedra sig att för det obetvingliga begäret att tillfredsställa den högsta djuriska brånad för hvad pris som hälst och med hvad föremål som hälst, så grymt så känslolöst förolämpa sjelfva äktenskapets vanligen äfven af vildarne helgade rättigheter. Och dock är detta erkändt om en man, hvilken man vid första påseendet minst skulle tro vara i stånd dertill: Klockan $\frac{1}{2}$ till 1 lade mig – Hvad jag hört i denna afton sysselsatte mig ännu en tid i sängen innan jag insomnade.

Lördagen d. 21

Jag vaknade i dag och uppsteg något tidigare än vanligt, nemligen kl 7. – 2 kopp Caffé. En besvärlig och påkostande visit hos Ursin för ändamålets skull. Det var nemligen för att få låna penningar. Jag ämnade först icke begära mer än 10 Riksdaler; men då jag hörde, att han nu skulle uppbära Nationsafgifterna, ansåg jag det öfriga, som i det fallet skulle återstå af 10 Riksdaler för litet tillräckligt.

Sid. 183.

Jag begärde derföre 15, och då Nationsafgifterne afräknades, återstod till min Casseförstärkning 13 Rd. 16 sk. – Jag förde tillika bort de delar som jag haft af Bibliothek der Deutschen Classiker och tog i stället 7, 8 och 9de Tomerna af första avdelningen innehållande Joh. v. Müllers 24 Bücher allg. Geschichten. – Då jag blifvit försedd med penningar, begaf jag mig till Mozelli för att liqvidera min räkning. Jag träffade honom icke hemma hvarken nu eller sednare, då jag åter sökte honom. - Pipping las icke i dag. Jag gick derföre till Adjuncten Nykopp, för att få af honom Danvilles Atlas antique, hvilken jag redan länge önskat få. Icke heller träffades han hem. – Gottlund kom till mig för att få mig med sig till Boklådan. Hirn var också hos mig samt Alopaeus. Med den förre gjorde jag ett byte af anteckningar. Han fick nemligen af mig anteckningarne för Prof. Wallenius i Rhetoriken; jag deremot får af honom alla anteckningar för Prof. Alopaeus i Borgå, hvilka jag ämnar i sommar inskrifva och bringa i ordning. – Gottlund köpte uppå Boklådan för sin fars räkning: Gamalid oder über die immerwährende Dauer des Christenthums zur Belehrung und Beruhigung bey der gegenwärtigen Gährung in der theologischen and politischen Welt, von M. Fr. A. L. Nietzsche. Prediger zu Wollmerstädt in Tübingen. Leipz. 1796. 340 sidd. 8°.

Sid. 184.

Jag begärte och fick den af Gottlund, för att läsa igenom. Af det jag i förbigående egnade deruti, tyckte jag den vara bra. Jag tog den derföre med mig då jag gick till Poppius; men denna gång fick jag ingen orsak att vara nöjd med mina föreläsningar derur. Sjelfva titeln stötte honom redan och han tviflade om H^r Nietzsche var i stånd att bevisa det han uppå titeln lofvar afhandla. Ännu mer fick jag skäl att ångra att jag framdragit hela piecen, då jag för honom läste inledningen. -

Genom uppräknandet af de mångfaldiga meningar man haft om de Bibliska Böckerne och de deruti innefattade läror, trodde han, att författaren mera skadade än gagnade. Han mente, att man just derigenom ännu mer stärktes i sina tvifvelsmål. Under det samtal, som här af utvecklades yppade han sina tankar om dylika saker. Han sade att han ej ville misskänna värdet af allt det som innehålles uti den heliga skrift, icke värdet af Jesu föreskrifter i anseende å människans handlingar, det blott kunde han ej öfvertyga sig om att Jesus tillika var verkligen Gud eller behöfde vara det. Han hade, sade han, i dessa dagar läst pino-historien; men funnit sina tvifvelsmål genom denna lectur endast ökas, då allt häruti förekommit honom hafva en nog stark anstrykning af Charlataneri. – Jag var svag för att kunna häri gifva ett svar, som vore för honom

Sid. 185.

tillfredsställande. Jag visste ej något annat råd, än att bedja honom med uppmärksamhet studera Bibeln, hvilket han ock låfvade dock med yttrade tvifvelsmål om detta kan bota honom. – Min visit hos Adjuncten Nykopp var mig besvärlig och satte mig uti en stor förlägenhet, som bemäktigat sig mig redan innan jag kom en gång till honom. – Jag tyckte mig icke heller denna gång finna den antagna vänlighet, hvarmed han förut bemött mig. Men kanske är det mitt fel. Kanske lade jag genom mitt för mig sjelf oförklarbara uppförande uppå Bokauktionen grunden dertill? – Jag fick af honom, hvad jag begärte, Danvilles Atlas. – Melart hos mig – begärte låna af mig en Riksdaler B:co. Innan han nämnde huru mycket, var jag färdig att säga mig icke kunna hjälpa honom; men då också summan ej var stor och jag hade up på fickan – ehuru lånta – penningar öfver de för momangen kända behof, kunde jag ej förmå mig till en sådan föreställning, utan gaf honom. Med honom gick jag ut till H^f Roos, för att återställa en gång hans papper. Jag har haft dem snart i 2 veckors tid lånta af honom. – Ty värr, var han ej hem, så att jag ännu en längre tid blir hos honom oordhållen – Jag las uppå sängen till kl. 12.

Sid. 186.

Söndagen d. 22^{dra}

steg sent upp. 2 koppar Caffé – Gick till Mozelli för att liquidera min räkning med honom. Nyckeln var ej uti hans kammardörr. Vid återgången i trapporna mötte jag en annan Herre, som likaledes sökte honom. Han gick och fann dörren litet på glänt, steg in och hördes hafva träffat kamreraren sjelf. – Jag höll på att hänga upp min kapprock någonstädes uti farstugan. Innan jag hann blifva färdig dermed, drog man fast dörren. Först tänkte jag vänta, tills den ingångne Herren skulle komma tillbaka; men då jag erindrade att jag derigenom skulle blifva lyssnare, gick jag bort till Ilmoni, dit jag verkligen redan vid min gång hemifrån ämnade i afsigt att se, huru han skulle må, på det jag skulle kunna skrifva derom i det bref, som jag tänkte skrifva till Blomqvist. Han befann sig uppå bättringssidan. Sedan jag varit der en stund gick jag derifrån med Tallqvist till

kyrkogården för att se om något vore intimeradt uppå taflan. Der var verkligen af Kamr. Mozelli sista Betalningsterminen utsatt till förledne

Sid. 187.

Fredag med tillagd hotelse att emot den, som då ej infann sig för att betala, vore han nödsakad att förfara efter auctions-författningarne. Ehuru jag visste, att dermed ej vore så farligt, gjorde dock denna annonce ett oangenämt intryck uppå mig och jag förebrådde mig att hafva sölat så länge med betalningen, ehuru verkligen brist på penningar varit dertill orsaken. Jag gick nu, så som jag ämnat för andra gången till Mozelli och fick publik audiens, hvarefter jag liquiderade min räkning med honom. – Nu gick jag åter uppå Academien för att se om något der vore annoncert. Der fanns intet. Jag hade lust att gå och afhöra Ryska Gudstjänsten; men hade den försigtigheten att likgiltigt höra på utanföre för att få se, om någon annan skulle slippa in – flere gjorde ock försök; men afvistes och hotades vid större enträgenhet med gevärskolfven. Jag bibehöll minen af att ej ens villja hedra Ryska kyrkan med min person och gick med denna min, mina färde. – Efter hemkomsten var jag mycket orolig, jag vet ej hvarföre. Jag kände mig till och med illamående. Men den väntade Middagen befriade mig ifrån detta onda. Jag skref det ofvannämnda brefvet till Blomqvist,

Sid. 188.

och gick dermed till Hirn. Då han ej var hem tog jag det ännu hem till mig. Det hade nämligen fallit mig in, att också skrifva till Klingberg af den anledning att jag erinrade mig nu hafva hört att en M-U-B---t, med hvilken Klingberg under sin vistelse uppå Kotkaniemi öfvat ett nog förtroligt umgänge och som förledne år mördat sitt barn, blifvit denna vår hitbragt, förmodligen till spinnhuset. Denna nyhet glömde jag att berätta honom uti mitt förra brefvet och erinringen deraf var det som nu helt hastigt verkade på mig det beslut att skrifva till honom också nu, hälst Hirn ej reser förrän i morgon. – Sedan jag skrifvit detta bref, sysselsatte jag mig att fortsätta läsningen af Nietzsches Gamaliel – Mot aftonen spådde vår Jungfru, såsom hon vanligen plägat göra äfven andra Söndagar i kort. Hon lofvade mig de uppå detta slags säkra – både alltid af sjelfva talen (kortens ögon) härflytande bref, sällskaper m.m. dylikt. Hennes löfte om penningar och glada nyheter var gladt att höra. Sedermera satte vi särskildt blott om enskildta saker, t.ex. om Majoren snart kommer hit, om Majorskan följer med m. m. Hon slog om någon träka [?] hos sig skulle slå in.

Sid. 189.

Jag sade förut att det ej skulle slå in. Korten föllo så af en händelse. Vidare slog hon nu, om fru Jägerhorn uppå Kotkaniemi fått bref. Jag sade att hon fått. Det träffade ock in. Härvid var det lustigt, att Hjerter-frun och Spader-frun (Fru Jäg. och Majorsk. Nohrst.) alltid komma att ligga

bredvid hvarandra. Ännu slog hon ut, om det skulle vara sent, som Majorens Dräng under sin närvaro berättat henne. Jag kunde gissa till denna sak. Den slog ock slutligen in, tredje gången; men illa såg det ut, äfven nu voro Hjerter- och Spader-frun alltid tillsammans; men Hjerter-Kungen (jag deremot) som oftast med Spader-Kungen. Jag frågade henne, hvad det varit, som Alexi (Drängen) berättat. Hon sade mig det under tysthetslöfte. Majoren hade, så att han sett deruppå, alldeles fritt kysst henne. Hvad skall man då tänka om förhållandet i enman? – Sakens natur synes berättiga till misstankar, att det der gått längre. Men hvad skall man ock i detta fall tänka om denna Fru J.? – Klockan half 1, då jag lade mig. Det var dock visserligen en timme, innan jag insomnade.

Måndagen d. 23^{dje}

Vaknade ganska sent – skulle föra brefven till Hirn, gick under vägen till Postkontoret och hade der bref ifrån Blomqvist. -

Sid. 190.

Hirn var ännu icke att träffas. Jag gick då emedlertid till Ilmoni, till hvilken Bl. äfven skrifvit ett bref. Sedan gick jag hem för att skrifva ett nytt svar uppå Blomqvists bref. Härmed äfvensom med de förra begaf jag mig nu till Hirn och träffade honom i rättan tid för att taga afsked af honom och recommendera brefven i hans vård. Eftermiddagen höll jag på med Nietzsche, hvarur jag här skall anteckna

Några böcker till Christendomens försvar (s.198)

Joh. Aug. Nösselts Verteidigung der Wahrheit und Göttlichkeit der Christlichen Religion 5te Auflage. Halle 1788.

Gottfr. Less. Auferstehungs-Geschichte Jesu nach allen 4 Evangelisten nebst seinen doppelten Anhangen gegen die Wolfenbüttler Fragmente von der Auferstehung Jesu und vom Zweck Jesu und seiner Apostel. Göttingen 1779. -

Geschichte der drey letzten Lebensjahre Jesu, Zürich 1784. 2 St. ingl. über die Lehren, Thaten und Schicksale unsers Herren von Joh. Jac. Hess. ibid. 1782. -

Franz. Vollk. Reinhards Versuch über den Plan, von der Stifter der christlichen Religion zum Besten der Menschen entwarf. Wittenb. und Zerst. 1789

Prüfung der vornehmsten Gründe für und wider die Religion von J. G. Rosen

Sid. 191.

müller, Erlangen 1777.

Vertraute Briefe die Religion betreffend von Joh. Joach. Spalding, 3te Aufl. Breslau 1778.

Joh. Tobler Gedanken und Antworten zur Ehre der Altväter und Moses in Bezug auf dem Anschluss der Wolfenb. Fragmente. Einige Belehrungen über Toleranz, Vernunft-Offenbarung, Theologie, Wanderung der Israeliten durchs rothe Meer und Auferstehung Christi von den Todten, von Joh. Fr. Kleuker Frankfurt am M. 1778. - -

Uppå sängen las jag ännu Nietzsche.

Tisdagen d. 24^{de}

Jag hade uppvaknat och låg ännu samt las Nietzsche, då Gottlund kl. ½ 10 kom till mig med Tidningar. Jag måste skynda mig att sluta Nietzsche. Skildringen af läsningens tillstånd uppå Gymnasierne i våra tider var ganska träffande och passar, några små undantag afräknade äfven uppå Gymnasium der jag studerat. – Skada, att jag så hastigt och liksom flygande måste genomgå detta för att hinna lämna Gottlund boken kl. 12. – Eftermiddagen kommo Tidningar. N° 85 af allm. Journalen skall jag här afskrifva utur Artikeln:

Öfversigt af den nyaste utländska Litteraturens Astronomie, Bode J. E. Anleitung zur

Sid. 192.

Kenntniss des gestirnten Himmels mit XV neu-gestochenen Kupfer-tafeln und einer alg. Himmelskarte nebst Transparent, gr. 8. Berl. 5 Tfl:r. -

Sköna Wettenskaper: Gustaf Herman oder der Pythagoraische Bund. Ein psychologischer Roman v. Friedrich Wallen [Gerhard Friederich]. 2 Th. Frankfurt a. M. (berömmes mycket i Tyska Tidningar.) -

[I marginalen:] hvilken? hade Journalisten ändock bort omnämna; ty in Allg-Lit. Zeit. recenserar denna roman just ej till dess förmån. Se N° 11. s. 1814 (1815.)

N° 86. Skrifter hörande till tidens Historia.

Frankreich und Russland, oder Darstellung des großen Kampfes. Eine Sammlung der wichtigsten Materialien zur neuesten Geschichte des Europäischen Kontinents v. Verfaßer der Schrift. Europas Palingenesie, enthält die Ursachen des Kampfes. Vorbereitungen and Ausbruch. 1:4 Th. sista Abth. Berl. 1814. 1rth. 8 qv.

Janus, Rainen und Blüthen bey Deutschlands Wiederaufstehung 1874. Gesammelt v. Herrmann Germanus. Für Wien, Petersburg u. Berlin, 1814.

En periodisk skrift af mycket värde, som utgifves i Frankf. a. Mayn.

Nº 90. Höchstwichtige Beyträge zur Geschichte der neuesten Literatur in Deutschland aus den nachgelaßenen Papieren des Magisters Aletheios herausgeb. v. Antibarbaro Labienus, D. Schönen Künste und Wissensch. Magister,

Sid. 193.

d. Weltweisheit Doctor & &. -

Detta arbete har till ändamål att framställa den vidunderliga vändning, som tyska Litteraturen tagit dessa sednare tider nästan i alla vettenskapsgränser och att uppställa ett galleri af alla litterära märkvärdigheter, hvarmed man här nästan hela 20 åren bortåt sysselsatt sig. -

Arbetet visar icke blott strödda aftryck af stelt kopierade vaxfigurer, utan alla den nyare Litteraturens thermer röra sig, för Satirens gissel, förenade till ett helt, med egen kraft och fullhet i detta Swiftiska skådespel. Det intryck, som en särskild litterär produkt lämnar, utplånas; men totalintrycket af alla dessa produkter skall frambringa en större sensation, en djupare verkan och tillika den öfvertygelse, att en fullkomlig regeneration i den Tyska Litteraturen är alldeles nödvändig. -

Jag har ej mått alldeles bra denna dagen. Utom dess att jag kände mig mycket confus; har jag haft retelser till torrhosta, så att jag nästan kunde falla på den tron att jag blifvit smittad dermed af Gossarne, som haft den en tid ganska svår. Jag tog om aftonen dock mera för ro skull, 10 af samma droppar, af hvilka Lic. Ursin förordnat 20 att tagas in hvarje afton af de andra Gossarne. - somnade först kl. 12. -

Sömnen blef drömfull och högst orolig, hvilket varit fallet med mig nu några nätter å rad. Det ser ut som skulle allt sådant förbereda mig up på en alfvarsammare opasslighet. -

Sid. 194.

Onsdagen d. 25te

2 koppar Caffé – uppsteg kl. 8. – Poppius kom hit – Jag började läsa företalet till Meiners Gesch. des Ursprungs, Fortgangs und Verfalls der Wissensch. in Griechenl. und Rom. Detta företal berättigar mig till stora förhoppningar om sjelfva arbetets förträfflighet. Af den anledning skall jag först igenomläsa Müllers 24 Bücher der allg. Gesch. på det jag utur den skall hafva någon föresigt af Greklands politiska författning och sedan med så mycket större fördel dervid kädja öfversigten

af Meiners afhandlingar. – En stark middagsmåltid hindrade mig att göra en början, med utförandet af min föresats, och tvang mig att taga mig motion. – Jag gick då till Poppius, med hvilken jag spatserade litet. - - Om aftonen var jag hos Ilmoni. En kordt Gubbe mötte min blick straxt vid inträdet. Ilmoni sade det vara sin far. Han föreföll mig verkligen något underlig. Jag vet ej huru. Han spisade; men bibehöll hatten uppå sig oafbrutet också under min närvaro. Han bad mig ursäkta sig, att han åt. Han yttrade den önskan att Tallqvist måtte komma och föra honom till Solennitetssalen; men tillade om mig: Kanske den här Herren kommer med mig. Jag kunde ej neka. Emedlertid kom Lundell. Han skulle

Sid. 195.

föra Gubben till Academien, och jag blef så länge verkligen nöjd hos Ilmoni. Lundell gick ut med gubben, som alltjemt bibehållit hatten uppå sig; men kom straxt derpå in för att först något städa om sig. Han gick, men kom efter en stund åter tillbaka, alldeles missnöjd. Ehuru han bedt Gubben vänta, sade han, så länge han några ögnablick skulle dröja in, hade gubben försvunnit utan att han kunnat få reda uppå honom. Detta gjorde honom också i mina ögon mer underlig och jag ville inom mig med allehanda gissningar förklara; hvad jag tyckte mig finna. Jag satt länge och pratade med Ilmoni om allehanda: Gubben, hans far, syntes ej. Ilmoni tycktes sjelf med någon försagdhet tala om honom. – Men det kan ock hända, att alltsammans hos mig var idel griller fingerier och att det var endast hans likgiltighet för mig vid mitt första inträde, som gjorde honom så underlig i mina ögon. – N.B. Jag skref i morgons bref till Major Nohrström till svar å hans bref, som i går ankom. – Han lofvar der komma och hälsa uppå oss dagarne efter pingst. – Låt se, om han är i stånd att hålla ord. – Pratade bort en del af aftonen med vår Jungfru, med hvilken jag efter vanligheten tillät mig ett skämtande språk --- Derigenom hann kl. blifva 12, innan jag blef färdig att lägga mig. -

Sid. 196.

Förrän jag lade mig intog jag af samma droppar, som i går.

Thorsdagen d. 26te

Uppsteg kl. 9. – Ursin var här för att underrätta sig om Gossarnes tillstånd. Jag höll just på med företalen af Müllers 24 B. d. Allg. Gesch. då han inträdde. – Såsom vanligt var han ej hos mig länge. – Dessa företal, neml. författarens egna och första afdelningen af Einleitung tyckte jag ej om. Stilen syntes mig i den mera trängd och derföre svår att förstå, kanske ett vanligt fel hos Skribenter af sådan enthusiasm, som författarens Broder säger honom hafva haft – Hans Schweiziska Historia skulle jag ock just af denna anledning villja läsa. – Eftermiddagen måste jag begifva mig ut, då min kammare skulle skuras. Jag tog med mig 2^{dra} och 3^{ie} Häftet af 4de Bandet utaf Archivet, och tänkte hafva dessa till lectur, ifall jag skulle komma att spatsera någorstädes ut. Men Poppius, till hvilken

jag först gick, var hemma. – Jag kom att läsa hos honom Ranpacks [?] resa och några andra smärre stycken. Vi pratade sedan ännu en lång tid med hvarandra. Poppius hade för sig Boëthii Naturrätt. Detta gaf anledning till samtal om de nyare philosophernes tro och sätt att skriva. Bägge

Sid. 197

anklagade vi deras inbundenhet och bekände för hvarannan våra tvifvelsmål om vi någonsin just af denna orsak kunde engång börja fatta så abstrakta saker. Poppius leddes dock dervid af grundsatser, hvilka man ej kan annat än billiga. Han far alltid emot vår tids esprit att ikläda Philosophien uti Methaphysiska teorier, under det ingen bryr sig om den practiska delen deraf. Han tror hufvudsaken vid vår Philosophie vara den, att man skall söka sjelf blifva lycklig och göra andra människor omkring sig lyckliga, så mycket ens krafter och det läget, den krets, hvori man befinner sig, medgifva. Och då behöfver man ju ej med så stora ansträngningar vinlägga sig om de tomma Theorierna. – Jag kan icke tadla något [!] uti sådana principer. – sökte Lundell. träffade honom ej hemma.

Stockh. Post. N° 96.

Säckrets ålder i Europa.

Från Chinesare har Säckerröret först i slutet på 13 Seklet kommit till Araberne; från Arabien flyttades det till Egypten, Ethiopien och vidare in i Africa. År 1420 lät don Henrico, Regent i Portugal, från Madera öfverföra Säckerröret till Sicilien. Ännu kunde man icke bereda det till annat än den så kallade Cassonade. En Venetian påfann år 1471 konsten att rena sockret och forma det till toppar. Vakade tills klockan slog 12. -

Sid. 198.

Fredagen d. 27^{de}

uppsteg kl. 7 vid pass, sedan jag druckit 1 kopp Caffé. – Poppius var hos mig och lånte af mig en Riksdaler. – Jag gick till Lundell, som åtog sig besväret att raka mig. Genom honom erfor jag ett och annat om Ilmonis far, hvilken synt mig så besynnerlig. Han berömde hans redlighet och hans beskedlighet, men beskyllde honom för den andfaste pietism. Då Lundell nämligen förledne vinter varit hos honom hade han om Nyårsaftonen blifvit inkallad uti Sällskapsrummet. Han sade, att han trott, man skulle bjuda honom uppå någon glas Toddy; men ingenting mindre än det. Gubben hade låtit inkalla honom, för att fagna honom äfven med den föreläsning, som han hållit utur och efter Bugges Postilla. Sedan denna engång blifvit ändad hade han afsjungit 2 långa psalmer och sedermera förrättadt uppå knä en Bön, allt till det största missnöje för Gubben Lundell, som ovan vid sådan själsnäring haft den största möda i verlden att uthärda de 2 hela timmarne, under hvilka den religiösa sysselsättningen räckt. – Denna underrättelse har redan på förhand afskräckt mig ifrån

ett besök hos Ilmoni under nästa sommar, vill Gud, hvartill han uppmanat mig. Äfven jag skulle känna

Sid. 199.

en innerlig ledsnad under sådana timmar: Väl är jag icke ovan vid sådana böner och religiösa underhållningar. Också min far älskade sådana och höll sådana isynnerhet uti min ungdom. Jag fann då sjelf ett nöje uti sådana, hvartill hela min ungdoms-sinnesstämning var orsaken; men huru är det som någon Latinsk poet säger:

Tempora mutantur & nos mutamur in illis. Också i afseende å andra och icke endast up på mig sjelf kan jag göra denna anmärkning. Folket uti min födelsebygd har, såsom jag märkt alltid under min hemmavaro, alldeles förlorat smaken vid dylika Helgdags sysselsättningar, visserligen icke, såsom man gerna skulle tro, af en bättre öfvertygelse om Christendomens och Religionens sanna väsende och lika så litet till båtad för moraliteten. – Ropade första Boken af Müllers Historia. – Poppius var äfven uppå eftermiddagen, som hastigast hos mig. – Jag fortsatte läsningen af Müller, hvilken jag med största nöje genomgår. Hans afhandlingar äro väl korta, men de äro ju föreläsningar och skola icke förfela sitt ändamål att lämna en sammanhängande åsigt af det hela i verldshistorien. Författarens uttryck om Lycurgus i andra boken, sedan han skildrat hans Lagar, och om hans stora inflytelse hos sina Landsmän föranledde hos mig att tänka en tanka, som lika litet som mina

Sid. 200.

många andra lära någonsin hafva verklighet till följd. Jag tänkte: Hvad, om jag kunde och skulle företaga mig att författa denna Hjelte-nationens (Lacedaemoniernes) Historia. Skulle jag någonsin förmå skrifva en Historia, skulle jag verkligen hälst villja välja Lacedaemonier och jag tror man icke skulle tadla, mitt försök vill jag ej säga, men mitt val. – Intog 20 droppar af samma slag, som föregående aftnar – pratade länge med Jungfrun, insomnade kl. 12. –

Lördagen d. 28^{de}

Efter en just orolig sömn vaknade och drack en kopp Caffé kl. 8. Min sista tanke var på dropparne, af hvilka jag ej mera har lust att taga. Jag tror de göra mig mera hostfull i stället för bota mig, då jag varit nog barnslig, att taga af dem, utan att omständigheterna hafva varit dess mera trängande. –

Läsningen af Müller fortsattes. – Om aftonen pratade jag en stund, som vanligt med Jungfrun, men stötte henne med några undslupna ord, med hvilka jag ej hade någon mening – Lade mig kl. 11 – sömnen blef orolig.

Pingstdagen d. 29^{de}

uppsteg kl. 8. – Fortsatte läsningen af Müller. – Husliga förtretligheter tvungo mig ifrån min föresats att fortsätta denna

Sid. 201.

läsning – Jag gick straxt efter middagen till Poppius, med hvilken jämte Enckell jag gjorde i anseende till den starka hettan besvärlig promenad. – Efter återkomsten var continuation af läsningen mitt göromål. Det måtte väl ock bidragit att sätta mig i ett krafttillstånd, som efter aftonmåltiden dref mig ut. Jag var säker att icke mera få Poppius till min sällskapare. Jag gjorde derföre ensam en hastig tour af visst $\frac{1}{2}$ mil. Då jag återkom derifrån, sysselsatte sig min Prophetissa här uti det yttre rummet att spå uti kort. Gårdens pigor voro tillstädes. Jag bar vanligen vid sådana tillfällen förlustat mig åt hennes utläggningar, men nu ledde mig vanan till min egen kammare, hvars dörr jag tillslöt. – Jag ämnade väl flere gånger gå ut; men gick ej, förrän efter en lång tid. De lära hafva tagit min utkomst för en utmaning, de aflägsnade sig snart, Jag pratade länge med vår Jungfru, lade mig kl. 12; men fick ej det oaktadt någon sömn förrän kl. $\frac{1}{2}$ till 2 vidlag. – NB. en kopp Caffé uppå eftermiddagen.

2^{dra} Dagen Pingst d. 30^{de}

uppsteg kl. 7. – 2 koppar Caffé – Till middagen fortsatte jag läsningen af Müller om de borgerliga oroligheterna i Rom, innan enväldet råkade i Octaviani händer. -

Sid. 202.

Den Müllerska berättelsen om de mångfaldigaste phenomener under denna tiden, ännu mer hans skildring om de höga Charakterer, som ställde sig emot sitt fördärfvade tidenvarf och af förtviflan öfver frihetens förlust, der som romerska kraftens och dygdens undergång, hjeltomodigt gåfvo sig sjelfve döden, Brutus Cassius m.fl. framför alla den ärevördige Cato intresserade mig på det högsta. -

Emedlertid hafver jag förvärfvat mig hufvudvärk. Gårdagens promenader straxt uppå maten efter det stränga stilla sittandet, det långa nattvaket lära härtill vara, hufvudorsaken. - Eftermiddagen las jag ännu en Bok hvarefter jag företog mig promenad till Reso Kyrka, $\frac{1}{2}$ mil härifrån staden. Jag har hört att Prof. Bilmarks Grafvård skulle finnas der uppå Kyrkogården. Vägen dit var nöjsam för

nyhetens skuld. I allmänhet är den ock nästan mera omväxlande än åt Tavastehussidan. Der synas endast enformige flackor. Här stänges utsigten af efter ringa afstånd på hvarandra följande ojemna skrofliga understundom till och med branta, klipp-upphöjningar. – Klocktornet synes på längre afstånd än på Tavastehusvägen; men utsigten skymmes som oftast af de öfverdragande Berg-

Sid. 203.

upphöjningarne. Sjelfvs staden ser man väl icke på längre afstånd på denna än på Tavastehusvägen; men man ser den vidsträcktare med något begrepp om dess storhet; man ser dess bredd; på den förra vägen deremot blott yttersta ändan af dess längd. Dock, kan jag icke neka, att ens väntan mera spännes, då man inkommer ifrån Tavastsidan. Begreppet om Finlands hufvudstad retar ens väntan, då man endast ser första ändan af en stad, hvars slut man icke känner. Det öfver en ock jemte den så kallade Ryssbacken högtuppskjutande tornet ger nu näring åt ens nyfikenhet och väcker till förhoppningar, att erfaras hvad dess höga spets måtte ännu dölja bakom sig? -

Något skall jag här omnämna, hvilket man alldeles icke borde ens kunna förmoda i beskrifningen om staden Åbo. I de få smärre städer jag haft tillfälle att vistas, har jag ej sett något dylikt. Det är nästan, straxt utanför hvarje tull hela lager af gödselhoppar, hvilka förbreda en odräglig stank. Och likväl har denna stadens område åkrar uti sitt område. Väl kan gödsel-afkastningen öfverstiga behovet; men har man då ej rum för sin gödning något annorstädes, än just utanför Tullarne. – Man vill hämta sig frisk luft. Man går ut och värdet af hela promenaden går förlorad; ty hvem har väl lust att göra den så lång, som

Sid. 204.

jag gör den? Det vackra könet måste särdeles lida. Man skulle åtminstone förmoda det; och om man ock gör sig mödan att promenera litet längre, hvilken anblick, har man åter, då man vill återvända till sin kära stad och hvad har man för nytta af hela sin promenad, om man ej vill göra den lång; men då har man ju åter möda i stället för förlustelse. Männe dessa Finlands stora stads förhatliga brister eller luxen äro orsaken till att man alldeles icke ser förnämre folk promenera annars än i vagnar och af dem ser man dock också få (ännu mindre ser man Chaiser; det lärer man dock väl böra skriva på luxens räkning) – Om aftonen afhörde jag ännu Jungfruns spådomar. – Tog in 10 droppar af samma slag, som förut, för att göra Gossarne sällskap. – Lade mig kl. 11.

Tisdagen d. 31^{sta}

Jag hade haft en orolig sömn. Ifrån denna vaknade jag och steg upp kl. något före 7, uppskrämd af en pollution som gick för sig just i det ögonblick, då jag drömde mig afskicka en hop bref. Dock hade jag väl förut drömt åfven om fruntimmer; men underligt var det dock att jag skulle hafva pollutionen icke då, utan först efter, då jag drömde om helt andra sa-

Sid. 205.

ker. – Jag kände mig icke må bra då jag uppsteg. Jag såg på min tunga. Den var alldeles öfverdragen med slem; magen kändes vara helt och hållet i oordning. Dertill hade jag ännu en förargelig hosta; mera retlig än i aldra första början. Kan väl ej skada, då man varit nog dum att nyttja Medicamenter för ro skull, utan att behöfva dem. – Kanske också pollutionen är en följd af dem (Jag erinrar mig icke mer ej engång ungefär, då jag skulle haft något sådant). – Fortsatte läsningen af Müller; – men mådde icke bra – I dag var det, som om mitt inre, som redan flere dagar varit oroligt, ja icke flera dagar, utan redan en lång tid bortåt, i dag skulle antändt sig. – Eftermiddagen förmådde jag icke mer continuera med Müller; Jag tog till omväxling Rönnbäcks Läsning i Tyska Språket, och började derur deklamera Gott ist die Liebe und was folgt daraus, daß Gott die Liebe ist, af Zollikofen. – Jag fortfor härmed, då man ilade till mig med Tidningen, att Majoren vore ankommen. – Lycka att han så oförmodadt ankommer. – Kanske skall den omväxlande rörelse, som hans ankomst förorsakar på något sätt förströ mig. – Just nu kommer mig sådant väl till pass. – Majoren hade med sig en Präst, Bäckwall, Capellan uti

Sid. 206.

Wichtis. Deras ankomst förorsakade mig dock mera tvång än nöje. Jag vet ej huru Hr. Majorens osmakliga plaisanterier förefollo mig verkligen nu vidrigare än nånsin. Kanske ock derföre, att mig blifvit bragt en så ofördelaktig tanka om hans moraliska character, hvilken jag nu tyckte mig finna återspeglas i hela hans Conversation. – Ett drag af honom stötte mig isynnerhet för hufvudet; det ännu mer, att han helt fritt berättade om sig det, som lät mig se detta. Han sade sig för ett par år sedan, då han ämnade begära sitt afsked ifrån Krigsståndet, till den ändan hafva af Prosten Ståhlberg i Ithis äskat prestbevis uppå sin ålder. Gubben hade ej hittat uppå Kyrkoböckren, och i all sin oskuld bett Majoren sjelf uppgifva sin ålder. Han hade varit viss uppå att han är född 1767; men han sade sig hafva besinnat, att skulle han vara 2 år äldre, skulle han blifva berättigad till pension, skälen härföre anförde hån väl också; men jag mins dem icke, ej heller är det så nödigt; allt nog, han yppar sig vara född 1765. Gubben uppför samma årtal (Jag känner Gubben tillräckligt att ej vara så accurat i sådana saker; han är för godtro-

Sid. 207.

gen derjämte) och med det Prestbeviset får Majoren ifrån och med 1815 årligen 80 Rd. B^{co} af Svenska Kronan, så länge han lefver!! – På lång tid ingen sömn. - -

Utdrag utur artikeln: om Sachsen i Stockh. Posten N° 101. – [I marginalen:] d. 1 juni skref.

Det Sachsiska tungomålet anses för det renaste och bästa af alla Tyska Dialecter. De fleste lärde, som arbetat på Tysks språkets renhet, deribland Gottsched hafva varit Sachsare. Filosofien har der icke varit mindre idkad än vitterhet och vackra Konster. Det är nog att nämna Leibnitz, Wolf, Mengs och Glück, för att gifva begrepp om de berömde män dette land framalstrat.

Climatet är godt och jordmånen nästan öfverallt fruktsam på alla sädeslag, jordväxter, Safflor, Weide, Frukt, Humbla och vin o. s. v. Der finnas stora skogar, hvilkas afkomst i harts och kol är betydlig. Få länder äro så rika på Metaller. Grufvorne vid Johangeorgstadt lemna Silfver, Tenn, Wismuth, Magnesia och Kobolt. Freybergs, Altenbergs med flere grufvor gifva Silfver, Koppar och Bly; Schneckenstein i Voigtland innehar en klippa af Topaser, de klaraste i sitt slag. Det Sachsiska Tennet är förträffligt. Vinsten af dessa bergvärk räknades år 1788 långt öfver en million R:r. Floden Elster har Perlor, som gå upp med de orientaliska. -

Sid. 208.

I Sachsen finnas rika Manufacturer af väfnader, spetsar, band, sammet, tapeter och papper. Meisniska porcellainet är mycket värderadt i Europa; derifrån kommer sköna glasarbeten, speglar och arbeten af Serpentin.

Jemte alla dessa naturliga förmåner, har Sachsen ägt en stor inre handel, och Leipzig varit ansedt som en stad, der de mesta handelsaffairer i Tyskland uppgöras. Dess tvänne Messor besökas af många utländska nationer. Universitetet är bekant. Dresden, hufvudstaden i Sachsen är märkvärdig för sina sköna hus och sin bro öfver Elben - som i nuvarande krig blifvit sprängd. – Churfurstliga palatset har väl i sin byggnad icke något utmärkt, men innesluter en bland de dyrbaraste Samlingar af Taflor, Ritningar, Stenarter, Konststycken i Christaller, och rara böcker.

Målningarne hafva stigit till ett antal af 1800; deribland är en St. Georg, St. Sebastian och Magdalena af Corregio och äfven denne Artists mest värderade arbete, kalladt Corregios natt. Ibland böcker af Typographiska Seculum märkes den första psaltaren tryckt i Maynz 1453 på pergament. Der finnas äfven Manuskriptet af les Reveries de Comte de Saxe, ett skönt exemplar af Alcoran, som tillhört Sultan Bayazet II, den förste edition af Homerus, en latinsk Bibel af 1462. -

Dresdens förra folkmängd var 60000. Utom Leipzig äro bland be tydliga Städer att räk-

Sid. 209.

na Meissen, Wittenberg, Pirna, Freyburg, Torgau, Merseburg, Naumburg. Fästningen Königstein, anlagd på ett högt berg, räknas för ointaglig. Der finnes vatten, trädgårdar, ängar och fruktbara åkrar. Kan således icke tvingas med svält, den tjenar dock ej till Landets försvar, utan anses såsom en säkerhetsort för Landsherrn sjelf, och är ett förvaringsställe för Statsfångar, Archiver och dyrbara saker.

Utur allmänna Journalen N° 98.

Griffits i sin nyligen utkomna Resa till Turkiet skattar Ottomaniska Krigsmakten till 180,000 man Kavalleri, och 107,400 man Infanteri, hvaraf, efter afdrag af Besättningarna i fästningarna 186,400 man kunna rycka i fält. Portens inkomster stego år 1774 till 134,823,300 franker, utgifterna till 109,000,860 franker.

[I marginalen:] Måne Turkarne skola hafva så mycket mer kavalleri än Infanteri? Jag skulle inbilla mig att förhållandet är tvärtom. Åtminstone väckte denna uppgift hos mig uppseende. – Jag vill minnas, att jag alltid läst att Kavalleriet antal är mindre än Infanteriets.

-

N° 103.

Ludvig (XVIII) Stanislas Xavier är tredje sonen af Ludvig XV:s ende son Ludvig Dauphin af Frankrike, och Maria Sophia, Kon. August III:s i Pohlen dotter. Han är född d. 17 Nov. 1755, och således omkring 10 månader yngre än K. Ludvig XII, som var född d. 23 Aug. 1754. Den äldsta Brodern, Ludvig, Hertig af Bourgogne f. 1751, dog i sina yngre år, hvarigenom Thronfölden öfvergick till den närmaste, Ludvig XVI. Namnet Stanislas lär vara upptaget efter Konungens farmors far, Konung Stanislaus Leczinsky i Pohlen, och Xavier efter hans Morbroder, Kon August III:s andre son Franz Xaverius. –

Sid. 210.

Konungen, eller såsom han då kallades Monsieur (Regerande Konungens äldste Broder), förmäldes d. 14 Maji 1771 med Maria Josephina Lovisa, prinsessa af Sardinien, född d. 12 Sept. 1753, Dotter af dåvarande Arfprinsen, sedermera Konungen af Sardinien Victor Amadeus III, och Spanska prinsessan Maria Antonia Ferdinande.

Deras Majestäter äga inga barn.

Konungen har en Broder, Carl Philip, Monsieur, Grefve af Artois, och presumtif arfvinge till Franska thronen, Dauphins 4de son, född d. 9 Okt. 1757. förmäld 1773 med Maria Theresia af Sardinien en yngre syster till Kon. Ludvig XVIII's Gemål, född d. 31 Jan. 1756. –

Bibliothekerna i Europa.

Fortsättn. ifr. 9 Häft. Sid. 614.

Kongliga Bibliotheket i Köpenhamn innehåller ända till 200000 Band. Ibland märkvärdigheter äro: Codex Flategensis (en samling af gl. Nordiska dels dikter, dels sanna bemärkelser, gjord 1396 och så kallad af flatö, der den blifvit funnen); Copenhiska Manuskrifter; som Niebuhr bragt hem med sig ifrån Orienten; ypperliga aldrig graverade Handteckningar till hela Danska Historien af åtskilliga Holländske Mästare; en Venetiansk edition af Cäsar från 1471, som i typografisk

Sid. 211.

skönhet kunde jämföras med den Glasgowska af Foulis.

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Femte Häftet.

Sid. 213.

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Femte Häftet

Juni – Juli

Onsdagen den första.

Vaknade kl. 6. – en kopp Caffé. – En landtmätare Fredenborg ankom hit och spisade frukost här. – Poppius träffade komma derunder och blef synnerligen förlägen att i stället för min ensliga indragenhet, finna så många främmande personer. – Det beslöts att gå till Adjuncten Ursin; jag fick följa med. – Derifrån gick jag efter löfte till Poppius och tänkte gå spatsera med honom. Han var ej hemma. Jag såg hans värdinna, ett fräckt fruntimmer, fru till en sjökapiten Lagerström. De orena föreställningar, som häraf uppkommo hos mig, voro så mycket svårare att aflägsna, som mitt inre i dag befann sig i ännu sämre tillstånd än i går och de föregående dagarne. Det tyckes, som Hypokondriska onda, hvilket munterhet och vänskap 1810 om hösten åtminstone till dess kännbara yttringar afböjde, skulle dragit sig tillbaka, för

Sid. 214.

att framdeles med förnyade krafter utbryta. Denna tidepunkt tyckes för mig snart vara förhanden. Åtskilliga, såväl af yttre omständigheter som af inre orsaker hänflutne händelser hafva bidragit att framföra denna Tidepunkt. Det alltför stränga stillasittandet förledne termin om, ehuru lindrig Continuation deraf i denna hafva väl gjort sig till att påskynda utbrottet. Det är lyckligt att jag har utsigt att snart slippa hädan. Landtluftens, naturens rena nöjen uppå det vackra Kotkaniemi skola väl, om ej det onda fattat djupare rot, än jag förmodar, åtminstone på ännu en tid hämma dess utbrott. — -

Majoren gjorde sitt till, då han i morgons nästan tvang mig att intaga hostdroppar, hvilka han försäkrade vara mig goda. Tvärtom jag befann mig, såsom nämndt, mycket sämre. – Detta var ock orsaken, hvarföre jag efter middagen då de båda Herrarne – Gästerne lade sig att sofva, gick till Poppius, med hvilken jag gjorde en promenad af circa 1 ½ mil till ett högt berg, ungefär ¾ mil ifrån staden uppå Tavastehusvägen. – Vi stego upp på den tämligen höga kullen och hade derifrån en wederqvickande vidsträckt utsigt öfver hela nejden åt alla

Sid. 215.

sidor. Det blåste starkt. – Innan vi åto middag, räknade Majoren sina penningar. Han syntes hafva af dem en tämmeligen tjock packe (Sedlarne kunde väl vara små). Han yttrade sig att han skulle bestå Hofrättsherrarne en Måltid, och den (tillade han) skall väl ej aflöpa med smör och bröd. – Han har ett mål här i Hofrätten. Det var ej afgjort ännu förledne vinter, då han var här för att etablera hos Janne. Då gaf han dem en måltid. Nu har domen fallit. Till tacksamhet för det besvär, de dervid haft, sade han, att han nu åter ämnade gifva dem en måltid. -

Jag log väl efter löjet; men jag vet ej om mitt löje förrådde den förtrytelse, jag kände inom mig. Hofrättens domar fällas således icke efter rättvisa, icke efter pligt, icke efter lag, utan för kalaser, eller om de icke fällas, så skola de väl det, ju allmännare tonen blir att förbereda målens företagande och afgörande genom doncourer och ju allmännare denna ton blifver en nödvändighet, som skall wara – las Tidningar för Herrarne uppå Sängen. -

Thorsdagen d. 2^{dra}

Förde Tidningsrne till Boisman, hos hvilken jag dröjde en stund. – Hos Ollberg; emedan Boklådan ännu icke var uppe, då jag gick ut. – Efter middagen gick jag till Poppius med första Delen

Sid. 216.

af Müller, hvarur jag las några favoritställen. – Der continuerade jag ock med 9de Boken, innehållande Religionshistorien. Den behagade mig isynnerhet i anseende till förf. yttrande om Jesus Christus. – Då jag först om aftonen kl. 7 hemkom, var Ursin der. Ett Toddy tractamente syntes hafva för sig gått. Jag fick ett glas tämligen starkt. Dessutom tog jag 2 koppar thé. Jag fick höra att amiral Tschitschagow skall vara i staden. Han skall resa till England, heter det, för att der söka tjenst. Träffar han derstädes Kejsaren, så lärer han väl icke behöfva söka främmande tjenst. Kanske han ock just derföre valt denna tidepunkt till sin ditresa. – Om aftonen las åter Nya Svenska Tidningar, hvilka Adjunkten Ursin hit skickat åt Majoren. NB. i morgons 1 kopp Caffé.

Fredagen d. 3^{dje}

En kopp Caffé. – Intet blef gjort. Det onda hos mig, också just derföre i hög grad. – Väntande uppå middagen, steg jag upp på Wuoriberg, dit det icke förut fallit mig in att gå. Der öfverser man hela den irreguliera staden. – Majorens middag skulle gifvas i dag; men jag vet af hvad orsak den förvandlades till ett dricks calas uppå eftermiddagen. En Lieutenant

Sid. 217.

Rehausen, som blifvit buden; innan planen ändrades ner till Mamsell Wahllund, det illustraste Tracteurställe, båds för att ej blifva bedragen, hit till middagen. Det var då orsaken till att också jag dervid kom att dricka ett glas vin. – Eftermiddagen af samma anledning en kopp Caffé. – Jag kunde ej neka att komma uppå Majorens budning, helst det blef ett mindre lag. – Pastor Bäckwall kom öfverens att tillika med mig gå ner till Societetshuset. Han gick emedlertid ut och jag gick också ut för att spatsera. - Då tiden led kom jag hem och klädde uppå mig. Kl. blef 6. Pastorn kom icke. Den blef ½ till 7, den slog 7, han kom icke. August låfvade komma och säga till åt mig, om Pastorn skulle emot sitt löfte vara redan på Societetshuset. Så var det ock. Jag kom dit kl. ½ till 8. – Jag hade intet särdeles roligt uti Sällskapet. – En del spelade; en mindre del pratade. Jag var ensam. Det tvungna hos mig och mitt bryderi försvann ej, innan jag fått några glas god punsch i hufvudet. Inalles drack jag 5. Punschen var just god. Man åt äfven qvällsvard. Jag hade lust att betrakta, der jag kom åt, en af Stockholmska Jungfrurna, som der passade upp och hvilka isynnerhet Melart characteristiskt berömt. Den ena fann jag hyggelig. Hon märkte nog, att jag ville betrakta henne. Hon syntes derföre också sjelf så mycket möjligt lämna mig tillfälle dertill, i det hon som oftast passe-

Sid. 218.

rade förbi mig, oaktadt en omväg i anseende till Herr samlingen varit för henne beqvämare. Någre svängde om henne och caresserade henne. – Kl. 11 kom man derifrån. Majoren skröt öfver den ringa omkostnad, som denna eftermiddag förorsakat honom. Den derföre afgångna summan steg till 34 Riksdaler. – I anledning här af kom jag att yttra mig om slika calaser: än om det blefve allmänna tonen (att nemligen de rättsökande skulle först bana sig vägen till ett lyckligt mål genom Gästningar). Han förstod min mening – Ja Gud bevars, inföll han. Jag vill visst icke, vet Gud, att de skola annorlunda dömma efter lagen; men jag har endast härigenom åsyftat att de ville attendera till min sak. Det är en förb - - - d stor skillnad att se lamt uti en sak eller skarpt. Nu är mitt utslag så fint fastställt och så skarpsinnigt fäldt, att det skulle för vederparterne blifva en alltför ledsam omkostnad att engång villja söka ändring i saken. Om man icke så förfarit, hade saken, Gud vet när, först kommit i det fasta skick och omkostnaderna hade blifvit så stora, att de icke mycket blifvit öfvervägde af vinsten. -

- Uppå sängen las jag ännu en liten stund Tidningar, och somnade sedan snarare (NB. efter det jag lade mig) än de förra aftnarne. – Jag drömde mycket; men undgick ändå pollution. -

Sid. 219.

Lördagen d. 4^{de}

En kopp Caffé – 3 d^o Thé – uppsteg kl. 7 – Då Herrarne gingo ut och jag icke hade någon drift till arbete, gick äfven jag ut, först utan bestämmelse. – Erinrade mig ett ärende till Nysten – var derpå hemvägen träffade jag Poppius – med hvilken jag följde till Masalin. – Jag har alltid sett Majoren räkna sina penningar, utan att han frågat, huru det står till med vår hushållning och Cassa. Jag måste sjelf upptänka ett medel, som skulle föranleda därtill. Jag var efter 2 exemplar af Rysk Tolke åt Majoren. Med flit lade jag de penningar, som jag uppå denna handel fick tillbaka, ibland de några 12 och 16 skillingars sedlar, som jag sjelf hade. Då jag derifrån tog hans penningar, måste såsom jag velat, sedlarnes fåhet falla honom i ögonen. Han frågade ock: Huru det står till med Cassan? Då sade jag, att den är i miserabelt tillstånd och att Adj. Ursin varit god och förskjutit oss. – Huru mycket? – 25 Rd. – Spisade icke de penningar till, som jag skickade? – Nej. Jag presenterade honom räkningen. Han tyckte ej om hela saken, och gjorde mig proposition att villja betala mitt Stipendium (7 Rd. 24 sk. kan tänka!) om jag kunde vara ut på Landet höst Termin. – Jag förklarade för honom omöjligheten häraf och tillade, att jag ämnade i höst söka Transport till ett, om möjligt, högre

Sid. 220.

stipendium. Skulle det lyckas mig, tillade jag, att erhålla ett stipendium af åtminstone 96 Rd, så kunde jag till och med afslå på lönen. Han tvärade härtill intet och tycktes derigenom önska det förra för att kunna taga mig på orden i frågan om det sednare. Samtalet om oeconomien gaf anledning till frågor om Gossarnes läsning och förhållande. Jag fick derigenom tillfälle att för honom uttrycka sanningen, hvilken jag så opartiskt jag kunde, verkställde. – Jag föreställde för honom hans äldsta sons isynnerhet håglöshet och lättja. Också drog jag ej i betänkande att röja Augusts bättre naturgåfvor, hans flit; men tillika äfven den deraf härstammande ända till söndring emellan de andra Gossarne gående sjelfkänslan. Häröfver hade jag dock ej så mycket att klaga, som öfver det oroliga lynnet och den tvistsjuka, hvarföre August utmärkt sig. Jag kände icke Majoren så noga i denna del. Jag fick sedan erfara, att jag handlat oförsiktigt; ty vid middagen, då stormen emot Gossarne utbröt, tog den en helt annan riktning, än den efter min anklagelse bordt. Under middagen (Majoren förmådde ej äta af oro) for han ut emot dem; men strängst emot August. Jag märkte att han fäst sig i synnerhet vid det, hvad jag minst förmodat. Han låfte helt och hållet skilja honom ifrån sig, om han ej ville

Sid. 221.

vara beskedlig med de andre Gossarne. (Uttrycket öfversittare var det i synnerhet, som han ständigt fick höra). Deremot gick han vida mer löst och mildradt tillväga med sina egna Gossar. Jag hade verkligen medlidande med den stackars August. Följderne af den förvända behandlingen visade sig ock genast. – August gret bittert; Kalle deremot tycktes vara mere tranquil och höra likgiltigt uppå

sina bannor. – Då vi stego upp ifrån bordet, bad jag Majoren om förlåtelse för det jag oroat honom; men tillade, att jag ansett mig hafva uppfyllt min plikt. Sanningen ägde han rättighet att vänta utaf mig. Den hade jag öppet lagt för honom och tänkte äfven framdeles göra det så i anseende till honom som alla andre menniskor. Hvad han ock må hafva tänkt om denna complimentang inom sig, kunde det ej felas honom ord och beledsagande handlings-betyg att visa mig sin förbindelse deremot. Såvida jag märkt att han utlåtut sig på långt håll om mig, att jag förut bordt låta honom veta sådant, hälst han frågat mig om Gossarnes uppförande. Jag sade, att jag underlåtut det af det skäl att jag ej velat bedröfva begge föräldrarne. Jag hade tyckt mig finna hennes nåd mera sensibel och jag hade i det fallet räknat mer uppå Majorens ståndaktighet. Häremot kunde han ej hafva något att invända.

Sid. 222.

Han sade endast – Också om detta skall min hustru icke få någonsin höra det ringaste. Det samma yttrade han enskildt till Gossarne. -

Straxt efter detta begick han den inconseqvensen (efter min tanka), att han började smeka Gossarne, skämta med dem. Åt hvar och en lämnade han 32 Sk. att köpa sig bon-bons före. Skola de väl icke anse alltsammans för skämt, eller åtminstone mindre farligt. Jag fick 10 Riksdaler med dem skall äfven Räkningen hos Handelsman Holmeen betalas. – Ett glas punsch drack jag utaf gåriga calasets öfverlevfor. Kl ½ till 8 blef det ändtligen resa utaf. Dessförinnan tillredde Pastor Bäckwall och vi drucko ett glas Toddy till mans. Vi följde ut våra Herrar ända till Tavasttullen. Sedan var jag och spatserade med Poppius tills det började skymma. – NB. Jag betalade rakningen hos Handelsman Holmeen. Den utgjorde 6 Riksdaler 36 sk.; således har jag af 10 Riksdaler kvar 3 Rd. 4 Sk. Min kassa är så hopkrumpen, att jag i alla fall, sedan den nödvändiga afgiften till Prof. Wallenius för privata Collegium i Rhetoriken afgår, får näppeligen Tomis med mig, då jag reser till landet. – Efter aftonmåltiden pratade jag en stund med Maja. Hon var i synnerhet missnöjd med Hr Majoren i anseende till klandret å hushållningen. Af henne fick

Sid. 223.

jag höra några Glåpord mer, som Majoren låtit undfalla sig i hennes närvaro. – Han har varit missnöjd öfver en summa af 60 Rd, hvilka åtgått att bestrida hushållningen här i staden, och en enda afton kostade honom i förgår 34 Riksdaler!

Söndagen d. 5te

2 koppar Caffé. – Jag var icke vidare än uppå Academien för att se på intimations taflan. Jag fann der bekräftelse på den underrättelse Majoren redan genom Ursin meddelt, att vi i nästa Lördag skola få upprop. Det var Theologiska theser, såvida prof. Snellman presiderar. Jag såg att Ottelin blifver Respondent. Jag tänkte dervid i anseende till Thesernes innehåll borde man bivista denna Act. Lilla Nysten kom i detsamma. Vid bortgången mötte vi Ottelin. Han riktade sin gång dit, hvarifrån vi kommo och sade sig nu för första gången se Theserne. – För öfrigt hela dagen fortsatte läsningen af Müller, hvaraf jag slutade första delen. – Efter aftonmåltiden pratade jag bort en par timmar hos Poppius. – Efter återkomsten skämtade jag med Maja. – Lade mig kl. ½ 1. Hon tyckte det var för tidigt. –

Måndagen d. 6te

steg upp kl. 9. – Fortsatte läsningen af Müllers Historia, hvaraf jag började 2^{dra} Delen. Kände mig icke må så alldeles väl. Mina förra oro-plågor tyckas åter villja infinna

Sid. 224.

sig. – Eftermiddagen sökte Andersin, träffades ej hemma, hos Poppius. – hos Melart. Jag lät honom förstå att jag gerna ville se honom betala mina penningar. Det blef utan verkan. – Odrägligt tung och sömnig, jag vet ej hvaraf. Den starka födan af stufvade poteter och ärtmat finner jag endast vara orsaken. Om aftonen pratade jag åter hvarjehanda härute till kl. 12. -

Tisdagen d. 7^{de}

2 kopp Caffé. – uppsteg kl. 8. – fortsatte hela dagen läsningen af Müller. – Mot aftonen Masalin hos mig – pratade bort aftonen, som vanligt. Lade mig kl. 12.

Onsdagen d. 8^{de}

uppsteg kl. ½ till 9. – Ledsen, då jag icke engång nu fick något bref med posten. – fortsatte Müller – Aftonen tillbragte jag dels hos Poppius dels som vanligt – Lade mig fel. 12.

Thorsdagen d. 9^{de}

2 koppar Caffé – Jag skyndade mig uppå Academien för att höra och se, huru det går till vid en Candidat examen, helst en af examinandi, Alopæus (Carl. – Den andra hette Eklund) var bekant.

Jag kom först kl. ½ till 10. Professor Johan Bonsdorff höll på att förhöra. Derefter förhörde Professorerne Lagus, Wallenius och Hällström. Längre ides jag icke vara

Sid. 225.

der. – Eftermiddagen hos Lundell. Han klippte mitt hår. – Den öfriga tiden fortsatte jag Müllers Historia. – qvällen tillbragt med prat – Lade mig kl. 12.

Fredagen d. 10^{de}

2 koppar Caffè – uppsteg kl. 7 – Uppvaktning hos Pofessorerne Wallenius och Calonius. Intet bref nu heller. – Hos Alopaeus åt frukost. – Hos Nystenarne. – hos Lundell – han låfte i går att raka mig; men Gubben var litet knäckt och ville derföre icke åtaga sig ett sådant göromål. – hos Melart i afsigt att nämna om min obligation. – Hans hatt var i hans kammare. – En piga sade att han varit nyligen neder hos Herrskapet. Hon gick dit. Han var ej hemma. Han måste icke velat vara det. – slutade uppå eftermiddagen 16de Boken af Müllers Allg. Gesch. och dermed hela verket för denna gång. Nysten junior hade lofvat mig att komma till mig uppå eftermiddagen, på det vi skulle gå tillsammans till Academie Trägården. Han höll ord. Vi voro der; jag för första gången. Vi genomvandrade den åt alla kanter. Trägården synes mig alltför usel för att kunna svara mot det begrepp man skulle göra sig om den obesedd. Knappt kan man uppå något ställe njuta en angenäm svalka. Så glest förekomma der träd. Midt uti trägården är en stillastående pol af smutsigt, gytjigt vatten. Orangeriet lämnade mig en angenäm anblick, såvida jag icke förut sett något dyligt.

Sid. 226

men jag vet ej om engång det är något fullkomligt att vara Åbo Academie Orangerie. Om det hela kan hafva värde för mängden af sällsynta örter, känner jag ej såvida jag ej förstår mig att drömma derom. Jag skulle önska att Trägården helst i det afseendet skulle förtjena något anspråk uppå benämningen Academisk. – Sökte Lundell, träffade ej honom hemma. – Liten stund hos Poppius. – Skyndade mig hem, för att efter löfte emottaga Nysten. Han kom ej. Licentiaten Ursin hade sökt mig. Jag undrar, hvad han kunde hafva för ärende till mig.

Lördagen d. 11te

Efter en stark pollution under en besvärlig dröm vaknade jag med hufvudvärk upp. I detsamma anlände de efter oss skickade karlar ifrån Kotkaniemi. Det vore för vidlöftigt att uppräknat alla ställen der jag varit i dag. Allt nog jag blef nästan trött af idel springande. Hos Härads höfdingen gjorde jag en slags uppvaktning. Ursin sökte jag flere gånger. – Jag återställde till nations

Bibliotheket alla derifrån lånta Böcker. I Meiner hade jag ej hunnit läsa mer än företalet. Ursin träffade jag äntligen om middagen och tog afsked af honom. – Få uppropet. – Man sade mig att smärre stipendier kunde fås ut. – Jag gick derföre under glada

Sid. 227.

utsigter och mångfaldige, plener, huru jag skulle använda mitt lilla stipendium, till akad. Kamreraren. Catalogerna voro ännu icke ankomna och jag – fick intet. Kl. 5 vid lag blef det äntligen afresa för oss ifrån staden. Poppius följde mig ett stycke. Skillsmässan gjorde afbrott i min munterhet. Vi körde oafbrutet in på natten, sedan vi betat i Auka ½ mil nära till Eura gjorde vi halt och togo vårt nattqvarter uppå marken der vi för oss uppgjorde en eldbrasa. Sönnen räckte ej länge och var ej rolig. – pälsen – uppstigandet föll sig alltför tungt men då Maja kokat oss Caffé, kommo vi oss uppå benen och fortsatte vår resa under foglarnes behagliga morgonsång. -

Söndagen d. 12te

Vi betade vid St. Mårtens Kyrka. Jag var upp till Kyrkan; men den var ännu icke öppnad. – Intet fanns heller uppå kyrkogården att beses. 2 enda kors. – Manfolkets helgdagsklädnad lustig. Blåa råckar med stora blanka knappar, större delen i strumpor och skor. Mennisko-racen åt Åbo i allmänhet icke af vackert utseende. – Det egna märkte jag i dialekten att man uttalte konsonanter fördubblade t.ex. Hättää, i stället för hätä, makkaa ist. för makaa. Rikas uttalte man icke kort såsom i Ithis, utan rikaas. På samma sätt per analogium i andra ord. Maasi nyttjas tätt uti hela Åbo trakten.

Sid. 228.

Ei maar säger man. On maar. Samma dialekt talte vår piga. Så måtte det derföre också talas i Wichtis. Taikka nyttjas likaledes icke såsom i Ithis för så väl, utan såsom nekande svarsord. – I Glasbruket betade vi åter och åto. Vi hade kört in hos en glasblåsare, hvars hustru var syster till en Torparehustru i Kotkaniemi. Der sofde jag äfven en stund; men sönnen var högst orolig. En myckenhet af slem stockade sig derunder i halsen. – Ifrån Joensuu började vägen blifva vackrare. Jag gick mycket. NB. uppå förmiddagen gick jag också häftigt ½ mil. Anledningen dertill var lustig. Kalle, som suttit bak uppå min chaise, klagade sig må illa och ville flytta i den Röda resorchaisen. August, maklig, ville icke cedera plats. Maja kom ner och ville sätta sig bak uppå min chaise. – Jag hade henne att sitta in och började sjelf gå. Det bevekta August att göra ändring. Då här är tillfälle, skall jag anmärka, huru det understundom plågade mig, att man beställt mig hemifrån den gamla, icke hela, obeqväma, urmodiga ensitsiga Chaisen, då också andra kom att åka framför mig och mina ögon föllo derpå. Jag bod till att slita mig ifrån sådana betraktelser; men då tillfället föranledde den, trängde de sig alltid åter uppå mig. -

Sid. 229.

En mil nära till Oinasjerfvi betade vi vid en enstaka gård och åto qvällsvard. Jag hade ännu kvar den munterhet som följt mig ifrån Åbo. Det blef middagstid innan vi hunno till Oinasjerfvi. Vägen var på båda sidor besatt med mycket höga furun, hvilkas intryck alltid varit mig angenämt. Det var det äfven nu och ledde mig uppå många tankar. Jag anställde för mig sjelf betraktelser öfver intrycket af en skog utaf olika träd. Intrycket af en tät björkskog är väl alltid angenäm; men Björkens character förefaller mig mera flygtig, vek och öm, då höga granar och furor deremot äro vördnadsbjudande och stämma en till högre, sublimare känslor. Deras resliga högd, deras stadiga utseende erinrar om ålder, fasthet och styrka. Äfven under en stark blåst bibehålla de denna fasthet, då de kärligt lipplande löfträden svigta af och an och böja sig för vädret. Sådana voro mina betraktelser. De ledde mig till en jämförelse. Löfträdens intryck ville jag likna med den södra kärliga, ömma, veka poesien; de höga barrträdens med det af den kraftfulls nordiska. – I Oinasjerfvi skulle vi tagit nattqvarter, emedan sömnen började trycka oss; men det var omöjligt att erhålla hö. Vi måste derfore köra ända till Martila. De höga furuträden förbyttes i småväxta tallar uppå sandmoar. – Det var dager innan vi hunno framkomma till Martila. -

Sid. 230.

Det var med möda, som vi der erhöllo ett puud. Emedlertid sofde vi der några timmar.

Måndagen d. 13^{de}

Solen var redan högt uppe, då vi åter började fortsätta vår resa. Vägen var nöjsam och omväxlande genom de höga backorna. (Ahteis kallar man dem uppå hela vägen till Åbo och äfven i Vichtis). I Packasela åkte vi in till ett för de öfriga bekant ställe, men äfven der kunde vi ej få hö. Man tillagade oss mat. Vi sofvo åter en stund; men denna sömn bekom mig lika litet väl, som i går uppå eftermiddagen. Under resan vidare fram stannade vi i kyrkobyn utanför Pastor Bäckwall, för att aflämna commissionerna. Vi nalkades Kotkaniemi allt mer. Min under hela resan lifliga munterhet kom ej mera till utbrott. Den concentrerade sig allt mer uti det inre. Synbarligen tog man väl emot oss. Hennes Nåd var sänliggande. Mitt missnöje eller rättare misslynne tilltog allt mer isynnerhet sedan Majoren yttrade sin häftiga ovillja öfver ett misstag vid några commissioners uträttande. Han hade skrivit uppå en medföljande nota att messingstråd skulle köpas i ringar; men August hade köpt den finare i rulle. Majoren hade skrivit till mig att jag i samråd med Kalle skalle upphandla allt hvad som på medföljande nota äskades. Jag tog mig derfore också del af - - -

Sid. 231.

Majorens missnöje. En kopp Caffé. – Jag tog med Majoren hans nybyggnad i ögnasigte och andra environger. Allt detta skingrade icke min häftiga sinnesförfattning. Jag befann mig i en verkelig feber. – Så svår och ömkelig vore en sådan sinnesstämning om ock i långt mindre grad, men aldrig skulle jag kunna lyssna till sinnlighetens retelser. En liten sup. NB. i går 2 – Om aftonen fortfor jag att skrifva, så länge jag såg. -

Tisdagen d. 14^{de}

en kopp Caffé. slog boll med Gossarne en liten stund. – Badade. Fick deraf ondt i hufvudet. Jag dröjde för länge. – Befallnings man Strandman med sin fru var här uppå visit på eftermiddagen. Jag drack en kopp Toddy.

Onsdagen d. 15^{de}

Åter en kopp Caffé. – Det blir väl för dagen, så att jag härefter ej skrifver upp annat än undantagen. – Majoren reste tidigt bort. – spatserade litet. – Jag tog i ögnasigte alla gårdens situationer uppå förmiddagen. Gården ligger uppå en angenäm kullens hvilken med alla sina uthus och en del af åkrarne slutas af det på längden sig sträckande Enäjärvi, som uti en ofullkomlig halfbåge omsvallar gårdens territorium. Då man ifrån Pietilä byn under en skogsbacke far ned åt Kotkaniemi, har man, ett långt stycke

Sid. 232.

ängar på båda sidor om vägen, hvilkas läge synes parallelt med den ett stycke bakom gården fördelaktigt sig presenterande sjön, hvarmed också ängarne uti nästan lika proportionerande avstånd lyckas förena sig. – Enäjärvi är icke bred. På andra sidan ser man dess långa i angenäma bukter sig slingrande tacka stränder besatte med buskascher af löfträd. – Sjelfva ändarne af sjön ser man icke, undantagande den östra. Men proportionen är dock icke så ojämn att den särdeles skulle stöta ögat. Sjöns längd är öfver 4 mil och bredd $\frac{1}{8}$ mil. Utsigten af dess vänstra ända stänges genom en något stycke högst ifrån gården liggande högst vacker rundad lund af höga björkar. – Egendomen ligger således just vackert. Då den nya byggningen, som nu är under arbete, blifver färdig, har man från sjelfva byggningen utsigt åt alla 4 väderstreck. – Eftermiddagen var jag med barnen för att sofva i Björklunden. Der växer nämligen på baksidan äfven tallar. – Efter återkomsten föll det mig in, att skrifva rent conceptet af min första predikan i förledne höst. – Det som jag nyttjade då, gaf jag Tervaises Abraham på dess trägna begäran. Jag höll på att fullfölja min föresats, då någon hastigt såg in genom min kammardörr. Genom fönstret såg jag att det var Fru J. Jag hade allehanda gissningar häröfver. -

Sid. 233.

Någon tid derefter kom Maja och bad mig gå upp uti Fru Jägerhorn's kammare, för att dricka en kopp Caffé. – Hennes Nåd vore nedgången till stranden. Jag gick, satt der en stund och talade om tillfälliga saker. Emot förmodan gick conversationen otvunget. Jag hade väl velat sitta qvar en längre tid; men då hon tvärstannade, trodde jag mig häruti se signalen till bortgång. – Om tilläventyrs hennes Nåd träffade återkomma, då jag skulle gå ned (Fru J. har qvar sin förra windskammare), tog jag utur den andra kammaren, der Majoren har sina Böcker: Saint-Clair och Stephania eller den obebodda ön af W. Sheridan, Ledamot af Parlamentet i England, öfvers. af C. H. Alfors. Stockh. 1802. 123. sid. 8°. Den skulle då trygga min upp och nedgång för trapporna och dölja det verkliga. – Men jag hade intet behöft detta försigtighetsmått. Hvad Romanen beträffar, hade jag redan i går, då jag var uti Majorens kammare, för att derifrån låta nedflytta hyllan, blifvit den varse och tänkt taga den för att läsas för författarens skuld; men då blef det ej af; icke skulle det heller blifvit af så länge törhända, om ej bi-anledningen ledt mig dertill. Fru Jäg.-s ansigte hade varit eldglödande under min Visit. Jag trodde det härröra af någon slags förlägenhet öfver visiten – en orsak mer för mig att icke vara förlägen, tyckte jag. Så förklarade jag först

Sid. 234.

hennes höga rodnad; men jag fann sedan att fåfängan åter haft mest hand vid spelet. Man kom och ville enträget hafva mig att bada myrbad. Jag ville i början icke gå; men måste gifva vika, då man ibland annat anförde att Majoren, uppå hvilkens befallning man bad mig, kunde tycka illa vara om jag ej skulle komma. – Så väl hennes Nåd som fru J. och hela familjen hade varit uti detta bad. Fru J. hade nyss kommit derifrån, då jag var i hennes kammare och det måtte varit just under hennes uppkomst ifrån badet, som hon såg uti dörren, förmodligen om jag vore in. Kanske hade hon derföre ock badat först eller åtminstone gjort det hastigt ifrån sig, på det visiten måtte kunna gå för sig. – Jag nyttjade ett sådant bad för första gången i min lefnad och kom till stark svettning. – Jag befann mig ganska väl deraf. Då jag icke trodde mig kunna få sömn straxt efter aftonvarden, företog jag mig en promenad åt Pietilä. Också denna promenad hade i alla fall en yttre anledning. – Jag tyckte mig nämligen se fru J. gå ut öfver gården igenom porten. Jag spejade; men såg henne icke gå tillbaka åtminstone den vägen. Någon afsigt tillade jag väl icke hennes gång; men det var dock orsaken, hvarföre jag gick ut. Jag styrde icke min kosa åt den nejden, der jag trodde orsaken vara till min promenad; jag såg intet; men jag hörde derifrån

Sid. 235.

Majorens röst. Han frågade mig, hvart min resa skulle gälla? Sedan jag gjort några hvarf i trädgården emellan den nya byggningen och sjöstranden, kom jag ditåt. Majoren var ännu qvar. – Jag såg ingen annan. Han syntes gå in; jag gick åt Pietilä.

Thorsdagen d. 16^{de}

började mina Dissiplar läsa. – Jag las igenom Sheridans piece och blef deraf så sömnig, att jag till och med flera gånger inslumrade. Jag hade dock redan ändock dessförinnan bragt Boken till slut. – En ABcederie af flickorna syntes i dag i tillökning af mina elever, så att de med henne skulle blifva inalles 6. Det var accorderat aldra först endast 3 Gossar. Då Majoren sjelf var i Åbo, låfte jag väl taga äfven 2 flickor, hvaremot han låfte för dem särskilt betalning. Uppå denna gör jag inga pretentioner; de 2 äldsta flickorna skall jag läsa med ändå, efter de äro redan något försigkomna. Den äldsta läser franska och den derefter följande läser häldst redigt innantill. – En Elementier elev kan jag ej förmå mig att emottaga. – Jag nämnde härom för Majoren efter aftonmåltiden. Han kunde icke hafva härvid något att invända. Hvad han kunde yttra, var önsknigar, att jag häldst då och då måtte lägga hand vid henne; men äfven detta sökte jag undanbedja mig och anförde min öfvertygelse att jag ej skulle lyckas med henne.

Sid. 236.

Utaf samma sak tog jag mig anledning att formera ett samtal med fru Jägerhorn. – Jag sade: Jag ville recommendera fru Jägerhorn till min ställföreträdare hos Mamsell Antoinette. Häraf uppstod ett samtal af hvarjehanda. – Jag hade derunder min ena hand sträckt uppå karmen af en stol mellan min och hennes. Uppå den satt emellan oss den lilla Antoinett. Fruns fingrar kommo att vidröra mina vid en rörelse af hennes arm. Jag ville tillskrifva äfven detta ett litet Coquetteri, ehuru det är möjligt att en händelse var orsaken till detta lindriga sammanstötande. – spatserte till Björklunden och drack af källan derstädes. -

Fredagen d. 17^{de}

Jag hade sofvit mycket oroligt och haft en stark pollution under oanständiga drömmar, som hade sin grund och voro en liten omklädning af längesedan förut bibragte idéer. – uppstigandet var ganska sent. Just då jag vaknade, tyckte jag någon hafva tittat in igenom dörren. Åtminstone var den ej låst, såsom den af mig blifvit lämnad om aftonen. Efter en stund tyckte jag mig igenom den lilla springan hafva märkt något blått förbiflägta. Fru J. har en blårandig klädning. – Vid frukosten talte intet med henne. – Eftermiddagen tog af Majorens Böcker Kejsarinnan Catharina II:s Lefverne. utgifvet af Carl Elmén. första Delen. Stockh. Delen 1809. 224 sid. stor 8°. Deraf las jag första Häftet uti Björklunden, hvarifrån hotande åskmoln förjagade mig. Verkeligen regnade det

Sid. 237.

ock starkt, sedan jag kom derifrån. I aftonmåltiden deltog hvarken Majoren (Han sof trött efter sin resa) eller Majorskan. Fredric satte sig bredvid Fru J. August anmärkte det. Man skrattade. Jag märkte huru svårt jag väl framdeles kan hafva att hålla jämn god min. – efteråt språkade något med henne. -

Lördagen d. 18^{de}

Jag hade tillsagt pigan att hämta mig tvättvatten, efter sitt uppstigande. Hon gjorde det i dag. – Jag uppsteg derföre tidigare och begagnade det tidigt hämtade vattnet, hvartill jag hufvudsakligen ämnat det, att raka mig. Denna operation gick för sig utan spegel, emedan jag ej har något sådant husgeråd och skall söka att umbära det. -

Slog boll med Gossarne. – Maja presenterade mig att följa om aftonen Fru Jägerhorn och sig på vägen till Suontaka, en Herrgård ½ mil härifrån öfver skogen. – Jag var härtill icke obenägen. Det var också verkliga orsaken, hvarföre jag gaf Gossarne tidigare lof up på eftermiddagen. – Då det ändtligen blef gång utaf, följde August med; men icke långt. I början var jag mycket munter och var just icke före att väga mina ord. Min oförsigtighet härvid gaf anledning till ett yttrande af fru Jägerhorn, som bragt mig nära att genast vända om. Åtminstone blef jag så förlägen, att conversationen periodiskt alldeles bortdog. Jag mins icke mera nu huru man kom

Sid. 238.

att tala om artighet. Fru Jägerhorn yttrade sig att karlarne af fruntimren lära sig att vara artiga. Häremot hade jag intet särdeles att invända. – Det var sådant att jag måste alltid medgiva det. Hon försäkrade mig vidare, att fruntimmers karlarne voro de artigaste, om då andra antingen icke brydde sig om att vara artiga eller icke förstode att vara det. Antingen meningen var så eller ej trodde jag hon ämnat detta yttrande för min räkning. Jag blef häraf mycket missnöjd och jag sökte väl att dölja, hvad detta verkat uppå mig; men detta lyckades mig så litet, att jag till och med är böjd att tro att man märkte den hastiga förändringen i mitt lynne. Denna förändring gjorde mig alldeles förvirrad under vägen och i många fall vårdslösade jag nödvändiga artighets betygelser, hvilka jag säkert annars icke underlåtit att bevisa. Maja, den Token, syntes uppå allt sätt gifva mig anledningar och uppmuntra mig att bättre begagna mig af tillfället, men hennes bemödanden stämde icke in med min närvarande förvirring. Emedlertid följde jag dock ända till endast ett litet stycke ifrån Suontaka. Man hade beständigt velat förmå mig att vända om, emedan man befarade att jag vid återkomsten kunde förvillas (Vägen var en dålig skogsväg); men kanske ända till dumhet enträgen trotsade jag denna faran. Också tog jag vid återkomsten intet enda steg ifrån den riktiga strå-

Sid. 239.

ten. Endast det oroade mig, att jag kunde dröja uppå återgången, öfver mattimmen och att jag derigenom skulle stöta. Om också icke det, var jag ändå litet bekymrad öfver att man kunde se el. rättare höra det åtminstone icke gärna att jag följt häldst så långt. Några yttranden af Fru Jägerhorn sjelf kunde tjena till att hos mig befordra dessa ängsliga tankar öfver de möjliga följderna af ett steg, som jag nästan obesluten tagit. Hvad maten beträffar, kom jag hem i god tid. Också såg jag åtminstone intet missnöje öfver mig. – Den starka motionen, och den utomordentligt sköna aftonen hade nu åter hos mig framkallat den munterhets som nyss hade undergått en så bedröflig förvandling. – Jag kastade ännu lyror med Gossarne och gjorde mig ett starkt mål. NB eftermiddagen en kopp Caffé. -

Söndagen d. 19^{de}

En lindrig pollution om morgonen. – Man ville persvadera mig att fara med till kyrkan; men jag gjorde det ej. Riktiga skälet, hvarföre jag ej gjorde det, var att mina andra Lederstöflar ännu icke blifvit lagade af skomakaren. Jag gick till Björklunden och slutade der första delen af kejsarinnan Catharina II:s Lefverne. Sedan spatserade jag omkring en besådd åker, intill Björklunden. Väderleken var den herrligaste man upplefvat denna sommar. Sjön var helt lugn. Efter återkomsten tänkte jag börja skrifva mathema-

Sid. 240.

tiska anteckningarna för Professor Alopaeus, hvilka jag ämnat skrifva tillsammans i en bok. Det blef nu icke utaf. Jag gick igenom mina versförsök.

Godt minne – (Stockh. Posten för 1801 N° 177)

En blind Magister i Hannover vid namn Libbos kunde ännu i sitt 50:de år, uppräknat ett tusen namn i en viss ordning, och äfven börja med det sista och låta uppräknningen gå baklänges. Han mindes och uppgaf med all noggranhet namn på alla Kejsare, Konungar och Regenter i förra och sednare tider, årtalen och dagarne då de föddes, tillträdde regeringen och när de dött. Men det mest förundransvärda prof af hans minne var, att han kunde till pricka upprepa en predikan, som han blott en enda gång hört, eller blifvit honom föreläst ur en postilla; så att, då man gjorde jemförelse med conceptet eller boken, knapt något ord fanns vara skiljaktigt. -

Lycklig ålderdom (Samma Tidning N° 180)

Ibland andeliga män, som uppnått en ovanligt hög ålderdom, förtjenar Kardinalen de Sotis, Ärkebiskop i Sevilla, att ihågkommas. Han var född år 1658 och dog 1774, 116 år, 8 månader och 16 dagar gammal. Till sista stunden bibehöll han fullt bruk af sina sinnen, utom att mot slutet af hans

lefnad, hörseln något litet hade aftagit. Då han, några år för sin död, blef af sina vänner tillfrågad huru och genom hvilken diet han kunnat hinna till en så fridsam ålder; svarade han: "Derigenom, att jag lefde som gammal man då jag var ung, är jag ung då jag blifvit gammal. Jag har fört en både verksam och måttlig lefnad, beflitat mig om ett rent och obefläckat samvete och

Sid. 241

följaktligen kunnat bibehålla ett lyckligt sinneslugn och ett gladt lynne. Igenom dessa medel har jag uppnått en patriarkalisk ålder, utan att känna den förminskning i helsa, kroppens och sinneskrafter som mången vid fyratie år måste erfaras."

Strödda, underrättelser, hörande till Natur-Historien och Ekonomien (af Donndorf) (N° 228)

Man har exempel att en Engelsk häst uti en kappridning, tillbakalagt 82 ½ fot inom en sekund. Hans lopp var således hastigare än ett skeppsfart för starkaste vind.

En fransk Naturforskare vid namn Herissant har gjort försök att innesluta Grodor i Gips. Han satte 3:ne sådana i serskilde kärl och omgaf dem med gipsbruk. Efter 15 månaders förlopp lefde ännu 2:ne; men den tredje var död.

Uppå eftermiddagen rodde jag öfver sjön och besåg tragterna derstädes. – Dagen var varm och jag blef varm af min promenad. Jag var redan i begrepp att gå i sjön, helst vattnet var någorlunda varmt; men jag besinnade att det ej var så rådligt. För att förfriska mig, företog jag mig att följa en liten rinnande bäck till dess ursprung, i den förmodan, att jag väl skulle komma till en källa. – Sedan jag vandrat åtminstone ¼ mils väg, såg jag mina förhoppningar gäckade. Bäckens försvann uti en moss. Jag kom då till ett torp vid stranden, der jag hade båten och fragte af Gumman, hvilken jag träffade uppå gården. Ongo teillä hyvää kaivoo? – On meillä

Sid. 242.

kaljaakin. Jag äskade dock vatten; men hon hämtade åt mig af sitt kaljaa som var ganska drickbart. Hon visste icke hvad hon skulle tänka om mig. Hon vågade fråga: Mist olette? – Jag svarade att jag var ifrån Herrgården gent emot. Jag frågade om torpet var under Kotkaniemi? Ei maar, var svaret. – Jag började och fulländade läsningen af sednare delens första häfte, hvilket jag tagit med mig. – Efter hemkomsten spatserade med Herrskapet (Fru Jäg. undantagen. Hon var ännu icke återkommen) till Björklunden. – Jag fick derunder höra, att uppå andra sidan om sjön skall finnas ett berg, som har ingång till hålor, uti hvilka ingen hittills nedstigit. – Majoren visade mig en billjet ifrån öfverste Munk (Adam Tamlanders patron) uti hvilken han bjuder Majoren med sin familj

jemte Hr Sjögren uppå thé nästa fredag. Man får väl lof att lunka med, så ogärna man än skulle villja det. Skulle det häldst vara en sådan bekant (jag menar Bror Adam Tamelander) med hvilken man kunde prata något förtroligt och otvunget? men att han icke är sådan, fann jag nog i förledne vinter den enda gången, jag var hos honom. – Ännu skall jag här nämna en biafsigt, hvarföre jag for uppå andra sidan om sjön. Sedan flere dagar före denna hade jag tänkt att göra det, för att se, hurudan Localen vore. Om jag funne någonstädes stenar i öfverflöd, hade jag

Sid. 243.

lust att uppresa ett slags monument åt amicitia, om den kunde komma att hafva anspråk uppå fordring af något sådant. -

Måndagen d. 20^{de}

sofde mycket länge. – Uppå förmiddagen ett svårt anfall af svärmodighet. – För att söka mig förströelse, spatserade jag till Björklunden; men det onda skingrades icke derigenom. – Eftermiddagen bad Majoren mig att följa med Gosssrne till en äng, $\frac{1}{4}$ mil härifrån. Jag beqvämade mig att gå. I början kostade det alltför mycket uppå mig. Jag var utomordentligt matt, men sedan jag ankommit uppå ort och ställe sökt efter en källa, hvilken man anvist mig, sofvat, återkom jag om aftonen mycket liflig och munter. Jag hade safvet uti två strutar, hvaraf jag gaf den ena åt Majorskan, den andra åt Fru Jägerhorn. – Efter aftonmåltiden kunde jag ej straxt få sömn. Jag gick till Björklunden, och derifrån återkommen spatserade jag flere hvarf uti trädgården. – En vid hemkomsten ifrån Åbo förolyckad commission gaf anledning till flera förslag, som jag uppgjorde för mig sjelf. Fru Jägerhorn hade nämligen skrifvit att en Rothatt skulle köpas för en af Mamsellerna Backman uppå Suontaka. Majoren åter beställde en hatt åt Fru Jägerhorn. Jag fäste dervid intet annat begrepp än att det var samma hatt, hvarom bägge skrefvo och att Majoren icke kände hvart den andra hatten skulle skickas. -

Sid. 244.

I anledning häraf uppköptes och hämtades endast en hatt åt fru Jägerhorn. Men, såsom jag trodde åt Mamsell Backman. – Först efter hemkomsten märktes misstaget. Det var väl just icke det; det förtjenade ett strängare namn, men det kunde icke mera rättas. Emedlertid får nu Mams. Backman kanske hela sommaren vara utan hatt för min dumhets skull. – Jag upptänkte då i förledne afton alla medel, hvarigenom jag skulle kunna godtgöra mitt fel, medelst anskaffande af en hatt. Men det är redan för sent. Johanni är snart inne och ingen bekant hitåt resande, som kunde hämta hatt med sig finnes mera i Åbo. Vid dessa föreställningar kom jag också uppå den ideen, att göra en resa hemåt uppå en eller par veckor. Genom Borgå skulle jag då resa. Der ville jag genomgå Petersburgska Tidningen, der vanligen alltid Officerarnas vid Armeen befodringar och dödsfall kunna finnas. Jag

är säker, att jag skulle erhålla denna Tidning af Ekmark. Jag kunde då göra Fru Jägerhorn en tjenst med att gifva henne någon underrättelse om hennes man. Jag kunde ock i Borgå erhålla en hatt eller ock i Helsingfors, dit jag äfven ville resa för att bese staden och hälsa på Blomqvist. Några glada dagar kunde jag bringa uppå min hemort, och af hela resan skulle jag utom den tjenst, jag kunde göra några personer, äfven sjelf vinna

Sid. 245.

mycket i afseende å min hälsa. Sådana herrliga planer hvälfde jag inom mitt bröst förledne afton; men då jag tänkte på verkställigheten deraf, framställde sig det största hinder. – Jag har för det närvarande inga penningar. Min kassa är endast circa en Rubel. Att låna penningar, för att bringa i verkställighet endast ett ehuru angenämt och lyckligt infall, kan jag ej förmås till.

Tisdagen d. 21^{sta}

sofde åter länge in uppå ljusa dagen. Jag vet ej huru jag nu vänt mig dervid. Jag tror att det är just det, som gjort mig så misslynt i dessa dagar. Det blef just före middagen fråga om några Ryska ord. Fru Jägerhorn, som ensam då var närvarande, frågade hvad läsa vore, det mindes jag ej. Hon frågade, hvad är skrifva? Jag skyndade att svara pissaat. Jag märkte först efteråt, att jag bort säga lindrigare; men jag vill minnas, ett det verkligen heter så. – Mycket overksam äfven uppå eftermiddagen. – Prosten i Församlingen Tuderus här. – En kopp Caffè, i anledning deraf. – Man kallade mig upp att dricka en kopp thè. Jag slog några droppar rum ibland. – Prosten syntes ett vanligt prestansigte, för öfrigt pratsam och affabel. Jag hälsade honom ifrån Statsrådet Calonius. Han frågade mig, huru jag var så kännare af honom? Jag svarade att han är min Nations Inspector. Nu började han berömma honom och fick deraf en skön anledning att ännu vidlöftigare utbreda sig öfver Professor

Sid. 246.

Porthan, hvars åhörare han hade haft lyckan att vara. Han utgöt en ström af vältalighet till hans lof, viste ock skickligt inblanda deruti sina egna rosor. Han skröt af att hafva förträffligen begagnat sig af hans tolerance att låta hvar och en skrifva som han tänker. Ibland annat sade han sig i ett scriptum för Gubben hafva tadlat Reguli uppförande emot sitt fädernesland, såsom opolitisk och medförande en vanhederlig fred för Romarne. Porthan hade anmärkt, huru speciell denna tanke var; men den var – sade han – hans öfvertygelse. Denna öfvertygelse stötte mig, men det anstod mig icke, att contradicera honom. Man känner att hans uppförande var politiskt; ty ledde icke Romarnes hörsamhet till hans råd, till en fördelaktig fred för fäderneslandet. Eller har väl Prosten med uttrycket politiskt afseende å Regulus sjelf, ja det måste man medge att han har rätt? Regulus har då genom sin opolitiskhet förvärfvat sig en ära, och ett namn hos efterverlden, hvilkas värde

egennyttans träl, som beräknar alla företag, alla handlingar efter den vinst han deraf kan skörda, icke ens kan drömma om. – Min egenkärlek tillät mig icke, att förtiga, hvad jag kunnat invända emot Herr Prosten. Vid bordet under aftonmåltiden ledde jag samtalet uppå prostens och anförde nu, hvad jag trott mig kunna bestrida i Herr Prostens

Sid. 247.

öfvertygelse. Jag tyckte mig då derigenom vunnit uppå dubbelt sätt. – Majorens oanständiga Anecdoter jagade bort Fru J. straxt efter soupén – Maja i min kammare med köks jungfrun. -

Onsdagen d. 22^{dra}

Efter uppstigandet spatserte litet. – las Ryska – Den enda reella bestyr, jag haft efter min ankomst hit. – Det tycktes som denna sommar åter skall blifva mitt lidandes period. Redan uti flera dagar har jag varit mycket orolig; men tillika har jag verkligen känt en svår hjertängslan, hvilken jag på intet sätt kan fördrifva och som endast tyckes förökas med hvarje dag. Den enda lindring jag känt, har varit då jag företagit mig några häftiga promenader, hvilka sysselsatt min uppmärksamhet med hvarjehanda yttre föremål. Sådana promenader har jag alltid gjort vanligen 3 a 4 om dagen till Björklunden. Uppå denna eftermiddagen skar jag der mina vänners namn uti 2^{ne} Björkar. – A:P (Poppius) uti den ena och A:B. (Blomqvist) uti den andra. Efter återkomsten mådde jag oaktadt mina långa promenader just bedröfligt. – Jag har ej mod att företaga mig något. En utomordentlig tröghet, som uppå den hetaste tiden af dagen är nära att öfvergå till sömnaktighet, fjättrar mig helt och hållet. – Jag fick höra igenom Maja, att ej Fru J. skulle

Sid. 248.

Johannedagen fara till Irjala och nu ångrade jag att jag ända hittills för Gosserne yttrat mig följa med. Jag tänkte uppå ursäkter, hvaraf väl många skulle kunna påfinnas; men som dock icke lära dölja den verkliga orsaken till min lust att blifva frånvarande. Nöje kan jag väl icke få, isynnerhet som jag hört att der skall äfven dansas. Hvad skall jag då göra; sitta och gapa och låta andra gapa uppå mig. Och i allmänhet, hvad intryck skall det hela göra uppå mitt för det närvarande nedstämda lynnet? – Om aftonen något mera munter. -

Thorsdagen d. 23^{dje}

Maja uppväckte mig i morgon, så att jag uppsteg något tidigare än de framledne dagarne. – Spatserte till Björklunden. – las Ryska. – Hela förmiddagen var jag till min egen förundran mycket munter. Majoren med Gossarne for att fiska. – Jag förmådde ej följa med i anseende till den starka

hettan. – Eftermiddagen kände jag en hastig omväxling, som bragte mina förra plågor åter. Jag promenerade till Björklunden, tog med mig plån och blyhartspenna, tänkte uppå en Sonett, till mina frånvarande vänner, hvilkas förlast jag nu alltför lifligt känner. Detta blef ej utaf; men jag las om Bergtroll och Rosenmullers hålor

Sid. 249.

utur Archivet för resor, hvaraf jag hade äfven tagit par häften med mig. – Jag skall väl någon gång besöka de hålor, hvilka jag häromdagen hörde Majorskan nämna. – Kunde jag ändå göra mitt besök något skickligt, så att jag kunde deröfver författa en beskrifning, som kunde komma uppå Åbo Tidning. En har jag några gånger tänkt. – Under min återgång ifrån lunden, om hvilken jag sökte att göra mig ett poetiskt begrepp, kom jag att fästa en större uppmärksamhet äfven vid andra nejdens föremål. Hvad? tänkte jag, om du sökte att afteckna belägenheten af Kotkaniemi, om du genom sträng observation lyckades att få den väl afbildad; om du sedan öfverraskade Herrskapet dermed; om också icke det, hälst dina vänner. Sjelfva byggningen betraktade jag nu nogare, och då jag upphunnit den, begaf jag mig uppå vägen åt Pietilä, för att äfven derifrån taga allt åter i ögnasigte. Om du företog dig att utmärka äfven denna vägens krökningsr upp till gården; än om du företog dig att någongång kringvandra Enäjärvi och likaledes uppteckna krökningarne af dess stränder, om du sedan höll emot hvarandra dina partiella utkast; förband dem med hvarandra efter den naturliga prospekten af det hela; något kunde blifva

Sid. 250.

deraf. Sådana idéer hade jag. Jag märkte till och med nu, att jag vid min förut antecknade öfversigt af vuerna häromkring felat mycket i bestämdhet. Under dessa mina betraktelser föll det mig underligt huru man vårdslösar mycket och förblifver uti många stycken en ignorant, endast och allenast af skäl att man icke använder sina naturliga sinnen. Huru långt skulle man icke kunna gå, om man vid hvarje sig erbjudande föremål fäste en skarp uppmärksamhet och om man härvid fullföljde sin undersökning i det möjliga längsta? Huru rikt på omväxling, huru rikt på sysselsättning skulle icke lifvet vara? Aristoteles namn kom mig i hågen. Skulle icke äfven hvar och en annan med sundt förstånd begåfvad menniska kunna göra såsom han? O! Jag tror det säkert; men oss fattas vana eller rättare hufvudsakligen drift att vänja oss vid en så verksam forskning. – Efter hemkomsten lugnare i anseende till mina plågor. De hade blifvit skingrade under promenaden. Jag kastade mig uppå sängen, och tog uti handen 4de Delen af nytt Geographiskt Bibliothek, der jag slog upp ett ställe af Townsons resa. Jag tyckte mig läsa med mera uppmärksamhet; egenheten af Campes stil i det hela märkte jag nog äfven här. -

Sid. 251.

Ifrån ett ställe, hvarest jag uppslog Boken, las jag der med förbigående af några ställen ända till slut. Den vore till och med artig att föreläsa för Herrskapet uti Gossarnes presence. Det förstås (egentligen för deras skull). – Det hela skulle, jag tror det, blifva interessant igenom de lustiga Anecdoter, hvilka tidt och ofta af Campe med hans vanliga interressanta stil berättas. – Om då Fru J. äfven skulle bivista föreläsningen, tänkte jag, nå då vore det roligt att agera Lector ornaris (Sigfr. v. Lindens)! – Innan jag sluter för denna gång min anteckning, vill jag gifva läsaren en vink uppå sjelfva anteckningarna för i dag. – Han skall märka att de verkligen flutit lätt utur pennan, hvilket icke så ofta är fallet. – Mag-knipningar drefvo mig åter ut. – En måttlig promenad skingrade dem. – Handskarna – likgiltighet. – Pigorna foro efter löf uppå andra sidan om sjön. Då Fru Jägern, medför, följde äfven jag. Väsendet var äfven härvid tvunget å min sida nämligen. – Det löf, som öfverhämtades, var ej tillräckligt. – Ingen af hvarken pigor eller drängar ville fara mer efter. Jag hade gått in uti min kammare. Man kom och frågade mig, om jag ville ännu komma med andra gången. Fru J. skulle ock fara. Jag tvekade icke länge – Vi foro

Sid. 252.

af och hämtade en ny båtlast. Jag var nu mera egen. – Jag vet ej, hvad klockan kunde vara, då vi hunnit uppbära och anordna björkarne, men foglarnes morgonsång var nyss uppstämd, så att solen måtte varit uppstigen, ehuru man genom de täta molnen icke kunde se henne. – En par timmars orolig slummer gjorde öfvergången till

Johannedagen d. 24^{de}

Jag steg upp bittida. – 2 koppar Ceffe. – Maja kom fram med en souvenir. – Jag gjorde en present åt en hvar af mina elever. August fick af mig Eutropius, Carl Gedikes Latinska Läsebok och Fredric Meidingers Kleiner Unterricht in der frans. Sprache. – Den äldsta Mamsellen Nouvel Abecedaire par Nicolas & Westman och den andra Bowles Engelska förskrifter. – Anledningen till dessa föräringar den, att Kalle och August, den förre i synnerhet, så smutsat ner Eutropius och Gedike, att jag, för att blifva af med dessa, måste på det sättet lämna ifrån mig dem. Och när jag en gång gjorde present åt Kalle och August, måste jag också göra samma ära de andra. Emedlertid ansåg man saken, såsom verkligen obligerande. – Jag har nästan varit resolverad ätt söka blifva hemma i dag; men jag hade ej mod att börja underhandla härom, då Majoren yttrade sig till August, som trodde sig böra blifva

Sid. 253.

hemma, emedan han hade blåsor i händerne; Visst bören I alla komma med, som ären budne. Det är underligt, att man icke nämnt om Fru Jägerhorn. Hon syntes ej. Hon sades vara sjuk. Kanske hon förkylt sig i natt. Så mycket mera ville vara hem; men det kan nu engång icke ske. Jag måste med.

– Eftermiddagen blef denna resa utaf. Vädret var vackert. Vi åkte genom en till en del vacker skog till Oravala, en mil härifrån. – Derifrån rodde vi öfver Kyrkosjön till Irjala gård. Ju mera vi nalkades gården, desto mer beklämd blef jag. Jag trodde mig kunna dock draga mig åtminstone tämligen lyckligt igenom, om jag följde efter mitt Herrskap. I början gick det efter önskan; men då öfverste Munk bod mig att tillika med dem stiga uti de inre rummen och bad mig anse mig såsom hemma här, råkade jag vid inträdet uti en af kamrarna, fullspäckad med fruntimmer i en förlägenhet, hvarur jag ej straxt förstod att draga mig. Majoren gick in uti ett annat rum, som äfven tycktes vara besatt af en talrik mängd af fruntimmer. Jag stannade utan att hälsa (Jag kände ingen. – Man presenterade mig icke; men det lärer varit mitt fel, att jag ej gick längre in). – Då jag märkte att man betraktade mig, vände jag om flat och gick tillbaka in uti salen, der Agricolae och Tamlander samt andra Herrar af samma caliber voro samlade. – Tamlander var så gratiös

Sid. 254.

att han talte med mig några ord först i början förrän dansen börjades. Jag var nu engång försatt i misslynne och kunde icke derifrån hämta mig. En kopp thé. – Anblicken af dansen kunde icke heller roa mig. Emedlertid var den mig nyttig åtminstone i den momangen, i det den försatte mig i ett exaltations tillstånd som om det alltid vore lika kraft, skulle hålla en uti en ansträngande verksamhet. Föreställningen att icke kunna deltaga uti ett nöje, som anses vara en väsendtelig del af en folk uppfostran; äggar en att igenom andra vägar ensam genom sig sjelf söka göra sig känd. Så drömde jag mig nu ifrån Vichtis predikstol utgjuta till de Nådiga Herrskaperna en oratorisk declamation; jag drömde att mitt namn skulle genom poeter ifrån Tidningarne ljuda i dessa förnäma kretsar. Man skulle nödsakas erkänna sin förvåning att finna något hos en, hvilken man till utseendet icke skulle kunna tilltro något sådant. Hvilket kärt offer för egenkärleken och fåfängan! Hvilken triumph vore det att sedan bivista ett förnämt sällskap, der man skulle hviska: Se den der, som skrifvit de eller de verserne. – På dylika angenäma förvillelser föranledde anblicken af de dansande hos mig; men nyttiga äro sådana retelser tillika å andra sidan, derföre, att man, sedan man något svalnat ifrån sina högt flygande drömmar, sänker sig uti betraktelsen

Sid. 255.

af det nödvändiga för fullbordandet af sådana önskningar. Känslan om ens egen styrka visar sig opartiskt vägande, och blifver just igenom framställningen mot önskningarnes flygt, en uppmuntran till ansträngning, som, om den aldrig kan befordra de djerfva utsigter, man så gärna är färdig att göra sig, dock redan uti och genom sig sjelf lämnar en lönande njutning. — Prosten, då han träffade mig ensam, frågade mig, om jag mycket fiskat up på Kotkaniemi. Han ledde sig härigenom till ett välment råd att aldrig försumma kroppen vid odlandet af själens förmögenheter. För att gifva sitt råd mera inflytelse, talte han om sina egna sträfva vilkor under sina läro-år; huru han uti sitt tionde år förlorat sin far, och huru han sedan endast igenom conditionerande dragit sig fram igenom alla svårigheter, som i anseende till hans fattigdom i mängd bödt sig för honom. – Han var den enda, som talade öppet med mig. Agricolae vore väl ofta i tillfälle dertill; men att det ej blef många

ord utaf, var väl lika så mycket mitt fel. Jag stod ömsom och såg uppå danseri eller hörde jag på Herrars conversationer. – Mycket nöje fann jag uti att observera gårdens belägenhet. – Den är, så mycket jag erinrar mig af andra, den vackraste jag sett. Baksidan af byggningen har väl intet annat att erbjuda än en åker; men den är ej tröttande, emedan den ej är stor. En närbelägen kal kulle slutar utsigten åt den sidan; framsidan deremot är så mycket herrligare. Uppå sidorna om gården en högst täck tät björkskog, till vänster endast

Sid. 256.

200 steg kanske. Ifrån trappan ser man frgmför sig Kyrkosjön, liggande uti en bred bädd, hvars omgifvelser äro leende, härliga kullar, fullsatta med björkar. Midt uti sjön är en högst angenäm holme. Längst bort uti bakgrunden upptäcker ögat Vichtis Kyrka. – Qvällsvard spisades kl. 18. – Derefter drack man Chokolad, jag för första gången i min lefnad. Klockan emellan 2 och 3 blef det resa utaf. – Jag mådde mycket illa af nattvaket och blandningen af näringsmedlen. Ifrån Oravala, der hästarne väntat uppå oss, fortsattes resan i Chaeser hem, dit ankomsten var kl. 6 vid lag om morgonen.

Lördagen d. 25te

Majoren, som jag vet ej af hvad orsak, nu visat sig mera egen, lät mig läsa ett litet tal, som han skrivit för sig till en sockenstämma, hvarvid han uppå Landshöfdingens anmodan uppmanade Socken Herrarne att lämna bidrag till krigsomkostningarne. Det var snart genomläst; längre tid besinnade jag mig, hvad jag skulle säga derom. – Sanningen kom mig härvid till hjälp. – Jag sade att det var just ett rätt och till ändamålet passande tal. – Lättare hade jag dock att försäkra honom det, då han frågade om jag verkligen tyckte det? Han uppläs ock något af en

Sid. 257.

Journal, som han hållit under sin fångenskap i Ryssland. Den var värkligen. artig, men hade förlorat en del deraf. – I går, då jag reste, hade jag visat mycken omsorg att få nyckeln till min kammare med mig. Maja har ock understundom hört af min mun att det vore mycket artig att känna de tjocka skrefna Böckerna, som hon sett i mitt rum. – Jag trodde då att man så mycket mera skulle vara nyfiken att villja komma till åskådlig kunskap om dessa böcker. För att lätta ett företag till detta ändamål, drogs väl fönstret igen, men hakan blef ej fastsatt såsom af glömska. Emedlertid anmärkte jag noga den ordning, i hvilken mina papper lågo. Jag fann dock sedan vid mognare öfverläggning under resan, att öfverläggningen bordt föregå gerningen. Genom min affecterade ifver att få kammaren otillgänglig var jag nog oartig att visa misstroende till de hemmablifvande (Fru J. med Maja) och i stället för att leda dem till det som jag låddes alldeles icke önska, aflägsnade jag dem, helt och hållet och gjorde dem alldeles stötta uppå mig. Också fann jag allt i

samma ordning som i går, då jag i dag undersökte kammaren. Man hade öppnat fönstret; men endast för att kunna bädda. -

Jag lade mig att sofva, sedan jag tagit mig med Majoren en sup och druckit 2 koppar Caffé. – Kl blef 11, innan jag uppvaknade åter. – Ett äfven mig behagligt åskregn i anseende till det höga phenomen, som

Sid. 258.

detsamma åtföljer, nedföll. – Efter middagen, som efter den i dessa dagar af tillfälligheterna föranledda ordning intogs först egentligen uppå eftermiddagen, blef jag försatt i mitt olygne. Maja frågade om jag ville komma åter i dag och följa henne, då hon med Fru J. skall gå till Suontaka. – Om ock ej Fru skulle komma med, tillade hon, så skulle hon gå ensam. Till det förre svarade jag, att det vore bäst. Hon sade då att hon i alla fall icke läser komma att dröja här många dagar kvar. Denna underrättelse försatte mig i en oro, som länge plågade mig. Mitt öga har redan så vänt sig vid henne att det skulle blifva en den kännbaraste förlust att sakna sitt föremål. Jag vet verkligen ej sjelf, huru det kommer till, att jag tar det största deltagande uti allt, som rör henne. Det tyckes, som Cupido engång ville hämnas uppå mitt gäckeri af kärleken. I ett sådant fall (sannolikt måtte det vara det) skulle väl förnuftet anse det för en lycka, att hon aflägsnades; men huru skall hjertat taga emot ett så hårt slag. Det är just det som lider, lider redan vid blotta åtanken på en skilsmässa. – Då moln å nyo började omgifva solen, som efter åskregnet baddade stark och kanske ock bidrog att hos mig tända svärmodigheten, företog jag mig en promenad till Björklunden. Jag blef deraf

Sid. 259.

verkligen så uppmuntrad, att jag icke mera kunde begripa, huru jag nyligen kunnat känna endast en obehaglig utsigt så svår. Ingen bortgång blef det af för Maja en gång, åter en anledning att vara glad. Det heter att Majoren skall resa till Eknäs och Majorskan med åtminstone en af Gossarne till Vanjärvi på ett nytt calas. Ehuru denna underrättelse genom verkligheten bekräftar sig, så skulle de resande lämna hem efter sig glädje och nöje. Jag menar här mig sjelf. Kanhända kunde jag äfven göra andra nöjda med mig.

Söndagen d. 26te

Sofde ganska långt in uppå dagen. Straxt efter middagen afreste Majoren med Majorskan och Carl till Vanjärvi, en herrgård här i församlingen. Jag låfvade komma upp och läsa något för fru J.; men det blef ej utaf, då främmande hit anlände. Det var unga Backman från Suontaka med sin Mor och tvänne syskon, samt fru Jägs lilla dotter. Backman kom nu uti min kammare. Jag var i början något

förlägen; men efter en stund kunde jag ganska väl trifvas med honom. Jag fann uti honom en öppen och beskedlig Gosse. Vi blefvo uppkallade att dricka Caffé. – Jag gjorde mig genom August underrättad om hvilkendera af Mamsellerna skulle heta Jeannette, den åt hvilken hatten skulle beställas ifrån Åbo. August gaf mig anvisning uppå henne. Jag ämnade sätta mig bredvid henne och börja för den illa uträttade commissio-

Sid. 260.

nen en ursäkt, hvilken jag i tankarna conceperat. Jag hade ej nog mod dertill. Jag väntade uppå tillfälle, att få råka henne ensam; men sådant yppades icke. Man gick ut för att gunga. Jag hjälpte till att kasta. Man företog sig en promenad i åkern. Jag var bekymrad öfver att ej få tillfälle att tala till henne. Så kom man till qvarnen. Hon blef ensam ned, då det öfriga Herrskapet steg app uti densamma. Nu begagnade jag mig af det lyckliga tillfället att bedja om förlåtelse för det jag emot min villja kommit att bedraga henne i sina förhoppningar i afseende å den beställda hatten. – August hade visat mig orätt. Det var icke hon, som hette Jeannette, som skulle få hatten, det var hennes syster. Jag var i alla fall nöjd att hafva fått tillfälle att visa min egen förtrytelse deröfver att jag kunnat mindre tjena än jag önskat. Vid återgången kom jag att gå efter det öfriga sällskapet med fru Backman. Jag växlade några ord med henne i anledning af sädesväxten för i år, som, om man undantager vårsädet, skall på de flesta ställen vara verkeligen mycket lofvande. – Det främmande Herrskapet reste snart bort. Conversationen med fru J. gick temligen fritt för sig, tills man kom att tala

Sid. 261.

om bortresa. Maja utlät sig att det skulle blifva ledsamt, då fru J. skulle resa bort. Jag tänkte säga henne en artighet; men intet ord undkom mina läppar. Min sorgliga tystnad sade henne mer än de ord jag tänkte framföra. Jag funderade uppå andra ämnen. Jag hade öfvertänkt ett och annat, hvarmed jag skulle börja; men orden dogo alltid uppå läpparne. Efter en half timmes paus framkastade jag ändtligen den frågan; om hon vore lycklig att uppfinna melodier till visor. Jag sade att jag ville gerna rekommendera henne en Romanz (jag mente Schlegels Fortunat). Nu blef conversationen lifligare. Jag frågade henne om hon tyckte om poësi. Hon bejakade det leende. Pigorna uppå Majas förslag, började med Enklek. Man kom och ryckte oss ifrån våra ställen. Jag föresatte mig att icke låta henne ryckas ifrån mig. Det hände dock genom min oförsiktighet. Hon blef enka. Jag vann henne snart åter och nu kunde man icke mera skilja oss åt. Efter enkleken hade jag det nöjet att gunga henne. Hon flög till mitt öppna kammarfönster och tog derifrån den i dag ankomna Åbo Tidningen. Jag tog mig anledning deraf att erbjuda henne min tjenstaktighet, uti att vara hennes Lector. Jag tog några delar af mina samlade poësier och föreläs henne de fläste af Franzéns stycken, som jag hade afskrifvit. Då man skulle gå för att lägga sigs visade jag henne den artighet att tillbjuda

Sid. 262.

henne de 3 delarne, utur hvilka jag läst för henne. Med den sista slog jag henne lindrigt natthugg. Hon lät mig icke behålla det. Hon fick det af mig tillbaka och slapp att sitta upp i vindstrapporna. Hon drog sig småningom uppföre. Jag följde efter. Då jag kom något högt upp, hoppade jag upp på vinden, då hon ännu var i trapporna. Maja narrade mig att gå in uti fruns kammare för att läsa ett bref uppå bordet. – Frun sjelf hann derunder springa uti sin kammare och sätta sig uppå en stol. Jag låfvade dröja qvar tills hon skulle stiga upp; men slutligen gick jag dock ned, medan det redan var alltför sent uppå natten. Nedkommen i farstugan föll jag på det infall att sakta smyga mig åter uppå vinden. Jag bad Maja och husjungfrun biträda mig att narra frun ut utur sin kammare. Hon lär af deras enträgenhet att villja öfvertala henne att komma ut förmodat något fusk. Hon kom intet. Jag stod och väntade nära bakom hennes kammardörr och hade der emedlertid tillfälle att höra några tämligen fria yttranden i anledning af mig. Hon klädde utaf sig uppå sin stol, kom slutligen till dörren och uppmanade mig att nu komma och taga natthugg af henne. Maja kom och förrådde mig helt och hållet. Frun satt uppå sin tröskel i sin negligé. Ändtligen sprang hon i sängen. Maja ville öfvertala mig att uppå sängen taga natthugg af henne. Hon skuffade mig till och med in i kammaren; men blygsamheten afhöll mig ifrån att följa hennes

Sid. 263.

önskan. Jag frågade frun om det kunde gillas att taga natthugg äfven sofvande. Genom sitt svar, att hon snart kunde befinnas sittande, innan jag hunne till sängen, tycktes hon jaka och icke ogilla det om jag uppå sängen skulle gjort försök. Jag kunde dock icke göra det, tog God natt och gick min väg. Jag var mycket törstig, företog mig derföre att gå till Björklunden, och dricka ur källan derstädes. Såsom Maja och Jungfrun märkt min bortgång, betjente man sig af tillfället att tillstänga mitt fönster, som blifvit öppet med Björkar. – Jag trodde att det varit nog dermed; jag såg intet i sängen; men då jag lade mig, kände jag iskallt under mig. Jag såg efter, hvad det kunde vara och fann under lakanet en tallrik med kallt vatten. – Jag somnade ej straxt. Det började redan dagas. Jag kände mig hafva ondt i hufvudet af det långa nattvaket. -

Måndagen d. 27^{de}

steg upp ganska sent. – Tog ifrån Majorens Bibliothek: Urians resa genom alla Länder. Ny Geographisk Lek, såsom en skänk till goda barn. Af. H. Bardthausen, med ett företal af I. C. F. Guts Muths. öfvers. af S. N. Wahrman. Örebro 1809. 168 sidd. 12°. – Om mina elever skulle vara mera för sig komne i Geographien, ville jag företaga en dylik lek med dem. – Jag las Boken igenom uti Björklunden, uti skuggan af granträd jag trodde mig finna den

Sid. 264.

ro jag förgäfves inom rummen sökte. Ingen dag har jag varit mera plågad af hettan än i dag. Jag måste kläda af mig allt undantagande Böxorne, för att kunna någorlunda bärga mig; men ändå hade jag för varmt. Tillika nära att öfverväldigas af sömnen kunde jag icke företaga mig det minsta. – Eftermiddagen tog jag ifrån Majorens Boksamling – Resan till bröllopet, hvilken jag väl läst igenom en gång förut. – Ej tillfälle ett taga natthugg i qväll. Herrskapets närvaro lade band på en större frihet. – Gungade – spatserade till Björklunden och njöt den sköna aftonen. -

Tisdagen d. 28^{de}

Uppsteg efter vanligheten sent, sedan jag haft en pollution, följd af en dröm-omfamning – gungade och erfor redan genom den lille mödan, hvad jag kommer att lida i dag af hettan. – Det föll mig in uppå förmiddagen, att ro öfver på andra sidan af sjön för att derstädes simma. Det verkställdes. Jag blef ganska uppfriskad och erhöll en behaglig svalka; men blef åter varm, då jag rodde tillbaks. – Eftermiddagen skulle fru Jäg. resa bort. Jag visste icke hvart. – Tanken att hennes resa skulle blifva långvarig gjorde mig ängslig. Hon torde till och med märkt det. Jag erböd henne lectur; men hon sade att hon skulle komma ännu i dag tillbaka. Jag sökte

Sid. 265.

dölja den förändring, som åtminstone i mitt inre af desse ord blef en följd. – satte i ordning flere årgångar af Åbo Tidning. – Med detta göromål hade jag dragit mig upp uti Majorens kammare då några Herrar ankommo. Jag var glad, att man ej visste, hvar jag var. – Då det blef allt mera sannolikt, att de skulle stadna qvar till aftonvard, upptäckte jag mig. – Efter någon tid ankommo ännu flere främmande, en Major Nummers med 5 stycken fruntimmer. Allesammans spisade här aftonvard. – Efter deras afresa promenad till Björklunden – slutade första delen af Resan till bröllopet. -

Onsdagen d. 29^{de}

steg upp något tidigare än vanligt. – Fru J. kom hem – las igenom andra delen af resan till bröllopet. – Uppå eftermiddagen blefvo mina samlade poesier, som jag lånt åt fru J. ifrån hennes kammare efterskickade. – Fruntimren sutto uppå gården i det gröna. – Vid förbigåendet bad Hennes Nåd mig komma och läsa upp för sig. En sådan kallelse behagade mig och jag fortfor hela eftermiddagen att agera Lector för Herrskapet. Den aftonen promenad till Björklunden med samteliga Herrskapet – i allmänhet har jag i dag varit

Sid. 266.

ganska munter. Efter qvällsvarden satt jag kvar uppå trappan i förväntan att få taga natthugg af Fru J. då hon skulle stiga upp ifrån sin båge. Den flyttades äntligen in. Jag valde min posityr för att företaga mig anfallet; men innan jag visste ordet af, rusade min fiende fram och förekom mig. Det lyckades mig dock att slutligen erhålla qvittance.

Thorsdagen d. 30^{de}

Sömnen var orolig. – Jag gjorde med Majoren en resa till Befallningsman Strandman i hopp att få träffa Finnér, som conditionerar hos honom. Han var icke der. Man sade mig, att han nu vore hemma hos sina föräldrar, hvilka äfven bo uti denne församling. – Vi råkade uppå landsvägen som går förbi Befallningsman, en Capitaine Schrey, en tjenstkamrat till Majoren, hvilken pärsvaderade honom att följa med sig till Kotkaniemi. – Han spisade härstädes middag. – En kopp Caffé – Hjelppte Majoren att dricka ut sitt glas Toddy. I dag den tredje dagen, då man sett Kotkaniemi skogen i fara att förhärjas genom våld. Man berättade att elden nu vore blott några alnar ifrån

Sid. 267.

ett torp. Vid denna underrättelse fattade jag det beslut att vandra dit. Kanske kan jag blifva nyttig uppå något sätt tänkte jag. Under vägen, närmare ½ mil sysselsatte sig min phantasie med att måla fasan af branden. Jag drömde mig lycklig uti räddandet af något ifrån det instörtande torpet. Jag såg mig djerf, der faran var störst. Egennyttan och fåfängan smickrade mig med förhoppningar om beröm och rykte. Då jag äntligen framkom, stod väl elden ännu i full låga, med ett rysligt dån gripande vidt omkring sig men ifrån torpet hade man lyckats att afvända den. Äfven uti skogen, der den ännu fortfor att härja, blef den lyckligtvis genom de närvarandes förenade bemödanden hämmad. I förgår hade elden kommit lös igenom en torparens under Suontaka gård vårdslöshet, och tillfogat både hans husbonde och Majoren en stor skada. För att bedja Befallningsmannen syna detta, var ändamålet af Majorens gårdagsresa till Befallningsman Strandman. I går hade en fattig Capiten Malmborg släppt elden lös. En af Majorens torpare, som då varit närvarande vid släckningen, hade i dag uppå sin hustrus inrådan företagit sig att bränna ett rof-land och släppte derigenom elden åter lös. -

Sid. 268.

Denne Torpare vågade icke visa sina ögon; men hans hustru, som verkligen skall varit mest skulden till skadan, såsom den, som öfvertalt sin man att just i dag bränna Rof-landet, kom och störtade för Majorens fötter, med tårar bedjande om tillgift för sin oförsigtighet. Jag förvånades att ej höra af honom så många kötteder nu, som han vanligen plägar under sin hetta (och denna är ej sällsynt) utdela. Han gaf henne förlåtelse, mot försäkran å hennes sida att framdeles handla

förnuftigt. Hon bad än ytterligare att ej Majoren måtte slå hennes man förderfvad. "Det skall jag väl inte göra: Du behöfver man och jag behöfver torpare" var Majorens svar. Jag har här antecknat detta såsom ett drag af Majorens äfven vid alfvar i samma tillfälligheter framstickande böjelse för det smutsiga och frivola. I fruntimmers presence har jag ofta befunnit mig förlägen af hans alltid sig lika infällen. Uppå sin talrika barnskara har han dervid intet stort afseende. – Ifrån skogen åkte jag tillbaka med Majoren. – Stöflarna hade under gången dit skafvat mina fötter, emedan jag för värmens skuld gick utan strumpor. –

Sid. 269.

Julius

Fredagen den första

Sömnen hade varit orolig. – Uppå eftermiddagen ämnade Majoren med sin fru resa ut uppå en visit; men då vi ännu sutto till bords, anlände hit en fru Krumhorn och en Mamsell Nordberg, en dam af just ej bästa rykte. Jag ville intet gå upp. Man hämtade ner till mig Caffé. – Slutligen då äfven Majoren kom sjelf för att bedja mig dricka ett glas öl, måste jag upp. De främmande reste snart bort och jag föreläs något utur Tidningar. – promenad till Björklunden. – Brännässlor i min säng. Gossarne flyttade sig att ligga uppå stallskullen.

Lördagen 2^{dra}

Sömnen orolig. – Majoren for bort. – Eftermiddagen blef det fråga om spådom. Under det jag bragt Majorens Tidningar i ordning, fann jag der ibland: Nytt sätt att spå i kort, hittills nästan alldeles obekant, nu funnit af en Arab och till oss fördt ifrån de östra länder. Fahlun 1804 sidd. 15. 8°. – Fru J. hämtade mig en kortlek

Sid. 270.

med påskriften efter den nämnda anvisningen. Jag försökte att begagna mig deraf; men kunde intet komma ut dermed. Hon spådde då åt mig efter det vanliga sättet. Ett sqvalleraktigt gift par följde mig öfverallt, eljest hade jag bra, penningar, lycklig resa m.m. Jag lade sjelf ut korten efter anvisningen, och fann detsamma i fruns presence. Hon bevisade mig att det fientliga paret var uti hus. Denne vink lärer ej vara utan grund och den gaf mig anledning till många reflexioner. Verkeligen har jag icke tyckt mig finna allt godt hos mitt Herrskap. Åtminstone lyckas det mig aldrig att vara fullkomligen fri och otvungen hvarken i Majorens eller hennes Nåds sällskaps ehuru man synes villja på det bästa bemöta mig. Man lärer märka, att Fru J. ej är mig likgiltig. Kanske jag

derigenom, utan att råda för det, bringar ett ännu större missnöje öfver mig. Rår jag för det att jag finner henne behaglig, finner henne god, finner henne munter, känner mig laggd till öppenhet och uppriktighet i hennes umgänge? Man har sjelf, då man sökt afböja alla förnärmanden å ömse sidor derigenom att man afmålat henne uppå det värsta, endast

Sid. 271.

befordrat det och uppväckt mitt deltagande för henne, såvida jag funnit hennes uppförande i anseende till mig icke svara emot det begrepp om henne, man velat ingifva mig. Och om några befarade förhållanden skulle uppstå emellan oss, skall man afundas det hos andra hvad man sjelf mer än allt annat önskar sig sjelf. Jag har engång för alla, då jag emottog denna condition, gifvit mitt löfte, att ej låta någon afhålla mig ifrån att befrämja de mig anförtrödde elevens bästa. Detta löfte skall jag redeligen hålla, och jag skall känna mig nog stor att uppoffra alla personliga fördelar för att kunna skänka mina elever en så mycket större uppmärksamhet. – Denna dagen har emedlertid bragt mig mycket närmare frun. - Jag ämnade uppå eftermiddagen genomgå med Gossarne Vasco de Gamas resa, men då de hade större lust att meta, uppsköts läsningen tills i morgon. – Fruarne gingo till stranden för att tvätta sig. Någon nyckel skulle tagas utur Bureaun; man hämtade till mig Bureaunyckelne, för att taga den andra nyckeln. Jag begagnade mig af tillfället att snoka i Majorens brefsamling. Jag sökte

Sid. 272.

nämligen efter det bref ifrån Ursin till Majoren, hvare den förre föreslog mig ännu personligen okänd till Informator för hans barn. (Se sid. 21 Allm. Eph. för i år). Jag ville läsa hela den meningen, hvare början: hans yttre, jag endast hörde förledne vinter. Jag hittade icke derpå i den hast, hvare Majorskans eller någon annans befarade återkomst satte mig. – Jag fick natthugg i afton – promenad till Björklunden. -

Söndagen d. 3^{dje}

Majoren tillbad mig att fara till kyrkan; men då jag visste, att han icke utan någon förlägenhet kunde gifva mig häst, så vida allenast en är brukbar och begagnas af honom och Majorskan, hvilka ännu communicera i dag, tackade jag för tillbudet men vägrade att antaga detsamma. Det är väl och något, att frun blir hemma. Också klingade hennes röst så väl då hon efter Majorens och Majorskans bortresa, bod mig komme in och spisa frukost. – Derefter las jag med Gossarne Vasco di Gamas resa och hade dervid det nöjet att hafva henne till åhörare. – Eftermiddagen gungade jag med henne. Regnet bortskrämde oss derifrån. Vi retirerade in och converserade tämligen öppet med hvar-

Sid. 273.

andra. Vi tilläto oss flere anmärkningar öfver såväl Majoren som Majorskan och förenade oss båda uti deras tadel. Hon lämnade mig mången underrättelse, som icke kan vara utan sin nytta. – Jag lät henne förstå, huru ensligt och ledsamt mitt lif skall blifva, då hon reser härifrån. – Vår conversation gick tämligen fritt, Endast hennes hotelse att med det första afresa, medbragte en paus, som varade i en god fjerdedels timme. Vi kommo att tala bland mycket annat om tillfälligheterna af min ankomst till detta hus, Ursins bref till Majoren. Hon hade också läst det i hemlighet, sedan hon först såsom tredje person uti ett annat rum förledne vinter hört detsamma mig föreläsas af Majoren. Hans hastiga uppehåll vid den nämnda meningen hade äggat hennes nyfikenhet och hon hade ändteligen efter mycken möda tillfredsställt den. Hon trodde, efter det svar hon erinrade sig, att den öfvergångna meningen icke innehöll annat, än hvad Majoren sagt mig, att jag vore en Fruntimmers fiende. Jag sade att jag icke ville skrifva under detta och bod till att henne till nöjes och enligt min öfvertygelse vederlägga denna beskyllning. -

Sid. 274.

Hon låfvade skaffa någon gång detta bref i mina händer. – Emedan jag tyckte mig hos henne funnit uppriktighet och förtroende, trodde jag mig icke böra neka att tillstå den sanning att Majorea vid min ankomst hit i förledne vinter ej underlåtit att förklena henne uti mina ögon och att hans märkbara bemödande dervid i stället för att hos mig åstadkomma den önskade värkan, uppväckte deltagande och en attraherande känsla för henne. Det svar, jag härpå erhöll, frapperade mig. Menniskan kan ofta fela, sade hon; men det är intet tecken uppå god character, att söka blotta en annans fel. – En af Torparne reste till Helsingfors. Jag afskickade med honom ett bref till Blomqvist, hvilket jag redan i går skref färdigt. – Natthugg om aftonen; men igenom pojknarnas tillhjälp fick frun behålla det af mig. – spatserade till Björklunden, för att dricka utur källan. -

Måndagen d. 4^{de}

sömnen orolig, steg upp sent såsom vanligt. Majoren hade bittida rest ut. – Jag hade uppå förmiddagen en svår attaque af Hypochondre, hvilken jag efter middagen

Sid. 275.

sökte hämma genom sömn, hvartill jag kände hos mig benägenhet. Jag tyckte mig dock icke hafva vunnit särdeles af min sömn. En kopp Caffé. – En af mina Elever heter Ulrika – Om aftonen mycket roligt med natthuggspringandet – Igenom list lyckades det frun att få det af mig. Jag höll mig färdig att betala med samma mynt; men man upptäckte mig. Hon var emedlertid bloquerad in

uti rummen. Jag gaf mitt löfte att låta henne fritt passera och höll det redligen. Hon sade, att hon aldrig skulle tro mig, om jag nu skulle svika mitt löfte. -

Tisdagen d. 5te

Gossarna begärte lof att få med sin pappa rida till Multila, ungefär ¼ mil härifrån. Då det var fråga om rida, lät jag förstå, att jag hade lust att göra sällskap. Men sadlar funnos icke så många. Man tilböd mig att få åka. Jag emottog tillbudet och skramlade af i en gammal Chaise. Denna rörelse straxt om morgonen måtte varit mig välgörande; ty jag befann mig sedan särdeles glättig hela dagen. Nyss före middagen plockade jag

Sid. 276.

blommor till en krans, hvilken jag ämnade åt Fru Jägerh. Midt uti den blåa upphöjningen af skimrande rågblomster prålade några unga högröda blommor af de så kallade jordgubbar, hvilka blommor jag hade genomstuckit med Förgät mig ej, såsom hade de hört till samma blomma. Såsom jag hade endast en krans, kom jag mig ej till att framgifva den. Jag var rädd att man skulle bry mig för det egna uti ideen att forma denna krans. Fru Jägerh. hade bränt sin ena hand med pannkaka. Straxt eftermiddagen tog jag mig en motion uppå gungan. Jag bar mig uti min glättighet dervid så åt, att jag var på vägen att få styng deraf. – Mitt muntra lynne afsvalnade snart och öfvergick till oro, då både Carl och Fredric i stället att börja läsa (förmiddagen hade ändå blifvit försummad) lade sig att sofva; den ene der opp i läggningen, den andre uti en Bodfarstuga. Jag uppväckte honom. Efter en stund lade han sig ånyo. Den andre lät man sofva ända till mot aftonen. Jag tänkte icke låta det bli endast med bannor; Jag tänkte äfven ge den nådiga moderliga frun en liten ord-slang; men då här voro främmande, blef intetdera utaf. Min glättighet infann sig åter, då jag ifrån Blomqvist erhöll till lecture Wielands Oberen Münchhausens resor, Knigge von Ung &c och Contes Moraux von Marmontel.

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Sjette Häftet

Sid. 277.

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Sjette Häftet

Juli

Onsdagen den 6te

Sömnen hade varit orolig. – Jag steg upp i dag såsom de förra dagarne, efter min ankomst hit uppå landet först kl. 7 a 8. – promenerade till Björklunden och började der läsa Wielands Oberon. Då jag först fick boken, var jag så glad, öfver att hafva någon favorit-lectur, att jag i afton i sängen funderade uppå det gigantiska företaget, att försöka öfversätta Oberon uppå Svenska. – Då jag i dag närmare betraktade mitt original, fann jag att ett öfversättningsföretag i anseende till verkets vidd skalle öfverstiga mina krafter, helst jag dessutom icke kan behålla boken så länge, såsom lånt. Det föll mig då in, att helt fritt öfversätta Oberon prose, såsom en angenäm saga ifrån forntiden. – Detta företag kunde vara icke utan

Sid. 278.

nytta; men föga lär det blifva utaf. Jag har icke heller denna förmiddag befunnit mig rätt väl. Men det onda tyckes hafva dessa bägge dagar haft sitt ursprung ifrån stark gungning efter måltiden. – Eftermiddagen främmande, en Capitain Aminoff med sin Fru, De spisade här aftonvard. Långa underhandlingar om natthugget. Frun fick behålla det af mig mot löfte att låta mig få morgonqväll.

Thorsdagen d. 7^{de}

Sömnen orolig. – fortsatte läsningen af Oberon. – Kalle syntes ej efter frukosten väl uppå 2 timmar. Jag var mycket ledsen deröfver. Ändteligen återkom han. Han hade vitjat katsorna. Jag frågade uppå hvems befallning? Pappas var svaret. Jag sade intet vidare. Van att föra allt för sin Mammans öron, underlät man väl icke att beställsamt inberätta, hvad som skedt, oppå vederbörlig hög ort. Hennes Nåd beviste sin onåd med att icke spisa middag tillika med oss andra. Jag åtminstone misstänkte att jag var dertill orsaken. Jag hade

Sid. 279.

önskat, att man sagt mig något. Majoren tycktes endast fördubblat sin förekommenhet för mig. Han bad mig att läsa friherre von Münchhausens resor, hvilka jag fått ifrån Helsingfors. Jag gjorde det och lärer derigenom blifvit försent med Hennes Nåd. Hon täcktes åtminstone skratta åt de grofva lögnerna der uti Münchhausen, såsom hon behagade kalla dem. Jag skrattade med isynnerhet öfver sådana ställen, der man icke behöfde söka föremålen för application långt. – Under det jag las, började min näsa helt oförsedt blöda – något som jag icke erinrar mig, då det händt mig sist. Det blödde dock ej länge; jag kände dock mitt hufvud lindradt deraf. Det har varit i dessa dagar tämligen tungt och omtöcknad. – Tyvärr! blödde jag ej mycket. – Efter aftonmåltiden gungade jag och hoppade bräde, så att jag fick styng deraf. Jag smög mig upp för att göra mig säker om Fruns gårdags löfte. Hon smög sig så hastigt upp för trapporna att jag blef der stående om jag borde skylla mig sjelf eller henne före att jag icke fått natthugg. Jag väntade och väntade att hon ännu

Sid. 280.

en gång skulle synas ner; men sådant skedde ej och jag fick gå med oförrättade ärenden. Väl kan hon ursäktas sig dermed att jag sjelf försummade tillfället; men kunde jag tro, att hon nu så emot vanligheten skulle så hastigt begifva sig upp. Föröfrigt beviste alla omständigheter att hon gerna ville svika mig. Jag mediterade under min promenad till Björklunden, huru jag skulle hämnas. Jag öfvergaf det beslutet att härefter söka behålla hvarje qväll sjelf natthugg af henne; men stannade i ett annat, att betrakta härefter hela saken med kallsinnighet och låta henne först taga natthugg utaf mig. -

Fredagen d. 8^{de}

Natten tillbragt under drömmar, af hvilka följden var en pollution. – Straxt uppå eftermiddagen slöt jag det sköna poemet Oberon. Med Knigge under armen spatserade jag till Björklunden, drack af källan derstädes och satte mig sedan i skuggan af Björkarne att läsa om umgänge med menniskor. Lecturen föranledde hos mig flera reflexioner. Jag skall än en gång börja Boken å nyo.

Sid. 281.

Efter min återkomst persvaderade mig Majoren att med Gossarne följa sig till källan tillbaka. Jag lät ej många gånger bedja mig. Några skjolor af källvattnet gjötos äfven öfver mig. I början tycktes denna döpelse vara fysiskt uppmuntrande, men snart märktes att den ej egentligen medfört de hastiga förmåner, som man deraf väntat sig. Mitt hufvud tycktes blifvit ock en par skålpund tyngre. En svårmodighet öfverföll mig, hvilken icke engång Knigge förmådde skingra. Men jag hade icke engång mod att försöka honom. – Fru Jäg. som hela dagen passerat för sjuk, blef synlig på aftonen. Jag visade mig så kallsinnig som möjligt. Antingen hon nu insåg att det var för hennes skuld, eller

om egen drift ledde henne, hon kom till fenstret af min kammare, under det jag stod uppå gården, gick sedan till gungan. Då hon der var ensam, kunde jag icke afhålla mig ifrån att erbjuda min tjänst uti att gunga henne. Härefter hoppade jag ännu en stund uppå bräde med Gossarne, så att jag blef helt och hållet svettig. Trogen min föresats, tog jag ej natthugg, ehuru jag hade till-

Sid. 282.

fälle dertill. – För att afkyla mig, gjorde jag en promenad åt Pietilä.

Lördagen d. 9^{de}

Sömnen orolig och drömfull. – Majoren visade mig en billette till Pastor Bäckwall, uti hvilken han anmodade denne att admittera sin dränggosse till nattvarden. Han förde till minnes utan vänskapen att man borde hafva consideration dertill, att han vore fader- och moderlös och att han således vore mindre i tillfälle att perfectionera sig. Jag sade väl intet; men efter min tanka är det ju så mycket mer Majorens pligt att såsom hans Husbonde företräda föräldrarnes ställe. För öfrigt vet jag ej, hvarföre han skulle komma ner till mig enkom för att visa denna billette. Han hade ju sjelf bort finna, att jag väl kunde hafva att invända deremot. Ville han väl höra mitt omdöme deröfver; eller ville han att jag skulle beundra hans delicatess och de förmenta bindande skäl, som han trott sig hafva ställt emot prästens samvetsgranhet i den punkten, hvarom han sjelf behagade nämna.

Sid. 283.

Jag företog mig i dag att läsa om Knigge. I inledningen tyckte jag mycket, ja mest om 4) Författarens egen erfarenhet. Oaktadt denna anvisning skall det väl, såsom jag tror, gå mig uppå samma sätt, att jag, först vid år, då verlds kännedomen för att göra sin lycka blir för sen, förvärfvar mig densamma och äfven då hoppas jag att ej kunna skryta med engång hälften så mycken erfarenhet, som författaren här ådagalägger. Att såsom han försöka det ena extremet efter det andra, har jag inga talanger till och än mindre villja. Sträfva efter fullkomlighet, men ej efter skenet af fullkomlighet och ofelbarhet är en skön regel – Att dölja sina bekymmer, är svårt; men rätt; ty hvartill tjenar det att genera andras öron med klagomål öfver ondt, som de ej äro villige att afhjelpa. – Undvik att göra andra dig för mycket förbundna! Gör ej för mycket för dina medmenniskor! heter det sid. 39. Såsom i hela verldskännedomen i allmänhet efter min tanka, så tycker jag mig äfven här finna en motsägelse. Pag. 45 säger förf. väl ock, att deraf, att man efter hans yttrande häldre bör vara gifmild emot alle, än emottaga något af någon, upphäfves ej det påståendet, att man ej bör göra för mycket för andra;

Sid. 284.

men hade icke författaren lika så väl, ja häldre kunnat säga: gör för andra människor så mycket som du kan (om jag ej misstager mig, står ju der sådan regel i närmaste sammanhang med Moralen); men visa, att du ej räknar deruppå. Låt dem förstå, att Du ansett Dig hafva uppfyllt din pligt. Och för öfrigt, Du må göra dina medmänniskor så mycket du kan. Du må uppoffra för deras bästa din egendom, din hälsa, ditt lif skall väl någon finnas som ropar: "Han har gjort nog." Här skall ditt eget hjerta gifva dig denna function. Och innan detta sker (Verldens function kan och bör man efter min tanka mindre påräkna. Den är vanligen otacksam, orättvis. Jag gör ej ensam henne denna förebråelse), har du väl gjort hvad Du bör göra? hvilket författaren ganska rätt recommenderar pag. 30. 3). -

Pag 40. Om Du vill blifva berömd och omtyckt, sök mindre att sjelf glänsa, än att gifva andra tillfälle att visa sig från sina fördelaktiga sidor. - - - äfven i dagliga umgänget bör man taga sig till vara för att villja utmärka sig. Hör med

Sid. 285.

tålamod, hvad andra förnuftla (uttrycket är för min räkning: Jag tvekar ej att antaga det såsom öfversättning af det tyska vernunfteln). Om Du vill sjelf heta förnuftig. Alla dessa reglor vill jag ej få i mitt hufvud. Den första tyckes mig billig; den andra kan vara viktig; men ofta känner jag mig böjd att följa motsatsen och hvad den sista angår, vet jag ej, om jag just skulle kunna bekväma mig, att göra det till en regel för mig. Kan jag ej bevisa mina medmänniskor något större tjenester än att tvinga mig att höra något osmakligt, äckligt snack, som han finner en hjertans lust uti att mata i mig, så må äfven denna tjenst försummas.

43 önskar Du, någon förmån i verlden, så måste Du bedja derom. Sant; men tigga derom, ville jag aldrig ingå uti. --- För att kunna umbära främmande hjälp, därtill är bästa medlet, att hafva få behof, vara måttlig och inskränka sina begär.

45. Man besväre ej sina bekanta med små obetydliga commissioner, t.ex. att upphandla något åt oss och dylikt mera, så framt man på annat sätt kan skaffa råd derföre. – Mitt hjerta har alltid gjort mig tysta föreställningar, då jag tillåtit mig ett undantag af denna regel; men jag tycker

Sid. 286.

ändock att ett sådant undantag kan tåla försvar. Har jag en god vän, så bör jag intet akta uppå någon häldst obetydlig uppoffring, såsom penningar, tid, för att tjena honom. Samma förhållande bör jag kunna vänta af honom, om jag vet att han är min verkliga vän. – Förf. nekar att söka bilägga

tvistigheter och stifta förlikningar. Om man ock ådroge sig derigenom ledsamheter, tycker jag att de böra uppvägas mångfaldigt af det nöjet att hafva stiftat en förlikning; om man ock endast en gång skulle få njuta detta nöje emot tio andra gånger, då man ådrager sig ledsamheter derigenom

46. Ingen regel är så allmänt gällande, ingen så helig att hålla, ingen leder så säkert till vinnande af varaktig agtning och vänskap, som den: att oryggligt hålla ord, äfven i de ringaste småsaker, att vara sitt löfte trogen, och strängt följa sanningen i tal och svar. Regeln är förträfflig och följvärd, om den också ej skulle leda alltid till vinnande af varaktig agtning och vänskap, om man skulle på köpet blifva hållen af någon för en liten narr eller svärmare. Följer man strängt sanningen i tal och svar, kan väl och någon annan af Herr Knigges egna regler komma att förfalla såsom colliderande med denna. -

Sid. 287.

Hvad förf. i 15) talar om precision, ordentlighet och flit är ock efter min tanka alltid följvärdt, ehuru väl jag ock någongång tillåtit mig ett undantag. Ett sådant undantag af min vän Blomqvist har föranledt sjelfva dessa anmärkningar. (Boken är icke hans egen; den är lånt). -

48. Sätt dig alltid i tankarna i andras ställe är en god regel och skulle väl mången gång om den efterföljdes, åtminstone rättfärdiga ens eget uppförande. -

Hvad rättighet mer har jag att bekymra mig om mina medmänniskors handlingar för det de hafva inflytande uppå mig. Och hafva de det uppå sedligheten i allmänhet, begår jag ett brott emot verldskännedomen, höfligheten eller huru jag skall kalla det, om jag ej tiger? Jag vill endast med dessa frågor alludera på den motsägelse jag äfven i denna regel tycker mig finna. -

Uppfyller jag den följande regeln; Handla alltid sjelf snörrätt, bör ingen dödlig människa kunna företaga mig rättigheten att dömma fritt äfven om andras gerningar, blott jag vid mitt omdöme är varsam och icke låter mig förledas af lidelser. – Hela detta stycket (det 19de) underskrifver jag fullkomligen. Åsidosättandet af den vid mina

Sid. 288.

besluts uppgörande, att man först bör öfverväga lämpligheten af en grundsats till alla möjliga händelser (Sina egna krafter bör man pro 2° noga känna, då man föreskrifver sig en grundsats) har bragt mig att göra hafveri med dem. -

Sid. 50. Samvetsregeln är gammal; men alltid gällande. - - -

Alltför sjelfsvåldig under gungandet, föll jag ned derifrån och stötte min högra arm, dock ej alltför illa. Jag ämnade erbjuda mig att öfversätta på Svenska för Herrskapet Oberon; men jag vet ej huru. Jag hade icke mod att gå upp. Då jag ändock ruffade mig tillsammans och steg in till damerna, bar man in Caffé. Jag vet ej om man hvarje dag dricker om eftermiddagen. Jag tror det ej; åtminstone har jag ej fått annars än då det varit främmande. Jag gick åter ut. Man hämtade till min kammare. Låsningen blef ej utaf. – Hoppade bräde. – Svar ankom ifrån Bäckwall uppå Majorens nämnda billette. Gossen hade ej kunnat admitteras. – Jag fick läsa svaret. Riktigt hette der ock. Jag är säker att, hvar han ock kommer att tjena, skall ej hans husbonde sätta hinder i vägen för hans skriftgång. Pastorn handlade rätt.

Sid. 289.

Mellanmål med Majoren – Vid soupéen fick jag veta ett en af Torparne i morgon skall rese till staden. Jag skyndade mig att rafsas tillsammans ett bref. Frun kom i mitt kammarfenster. Jag las det upp för henne. Hon skulle taga af mig natthugg; men fick icke. Det lyckades dock sedermera, då jag gick upp för att försegla mitt bref. Vi kommo till förklaring öfver ordhållighet &c. – För att kanske göra mig en rättvisa, hvilken jag träget anropade, steg hon upp ifrån sin plats och gaf mig frihet att taga af sig. – promenerade länge. -

Söndagen d. 10^{de}

Dränggossen kom kl. 5 in för att taga mitt bref. Jag hade hälft om hälft ämnat att följa sjelf med honom till Torparen. – Jag kunde ej slita mig lös ur sömnens armar. Icke heller behöfdes min närvaro, för att aflemna brefvet. Jag tillbragte de öfrige timmarna, till den vanliga tiden uti sängen i en orolig slummer, gungade. – Började fortsätts läsningen af Knigges arbete.

Sid. 50. heter det att man alltid skall vara densamma. Hvad sjelfva characteren beträffar, föreslår jag detsamma; men

Sid. 290.

hvad de flästa här uppreknade egenskaper angår, står det åtminstone icke i min magt att vara alltid t.ex. glättig och sällskaplik, om jag ock kunde förmå mig att i afseende å mig sjelf gilla allt annat.

Sid. 51. Jag för min del vore benägen att mera recommendera förbehållsamheten än öppenhet, om jag icke äfven uti dessa två egenskaper skulle finna motsägelse, och tveka af hvilkendera man har att vänta sig mer. -

52 Heter det att man ej bör söka att förlöjliga någon. Sid. 68 säger ock förf. att åtlöje aldrig förbättrar. Jag för min del tror mig kunna yrka motsatsen. Väl kan det å ena sidan vara en pligt, att öfverse med sina medmänniskors svagheter; men å andra sidan skall åtlöjet, blott det är fint och icke groft sårande, aldrig förfela sin verkan och då kan man uppoffra der nämnde pligten att öfverse med sina medmänniskors svagheter och dårskaper mot den högre att genom åtlöjet söka förbättra dem. Om det vore mig tillåtit att önska mig något annorlunda än nu skulle jag välja dessa gåfvor den träffande och uddiga satirens pilar. Hvad kan det väl vara ondt uti att gäckla mensk-

Sid. 291.

liga dårskaper, endast man har förmåga att göra det skickligt, då man häcklar menskliga dårskaper, gäcklar man ju äfven i och med detsamma sina egna. -

Dessa mina anmärkingar gälla äfven, hvad sid. 58 angår. -

Föreskrifterne 29 och 30 sunda förnuftets, följdvärda. – likaledes 31.

[I marginalen:] Berätta icke genast och efter blotta ryktet anecdoter, som visa någon i en mindre fördelaktig dager. – För icke underrättelser ur det ena huset i det andra. – Var försiktig i klander och motsägelser. –

Det förra uti 34) [i marginalen: Reglor mot egoismen] gillar jag; men till det siste, hade jag åtminstone den största lust, att visa (om jag kunde) en så stark öfverlägsenhet, att andra nödgas tvärtystna. Jag vet att ett sådant uppförande ej vore berömvärdt; men jag hade böjelse derföre, och jag ville gerna tillstå det. Föröfrigt bör denna böjelse bedömmas, såsom stående i sammanhang med det jag sagt om mig uppå förra sidan i anledning af sidan 52 och 68. -

De följande föreskrifter gillar jag alla. Endast den regeln uti 42) att "Man beröfve ingen något, utan att lemna honom ett bättre i stället för det man tagit ifrån honom!" anser jag för falsk. Om jag är lycklig att öfvertyga honom, - - men tyst, vi komme öfverens, jag misstog mig om meningen. – Det följande "Åtlöjet förbättrar aldrig" är efter min tanka fullkomligen orätt. Jag har redan förut nämnt härom min tanka. -

Sid. 292.

Uti 49) äro flere regier, hvilka icke fallit mig in t.ex. att lämna högra handen åt den förnämare, och då 3 följes åt låta honom gå midt emellan. – Regeln för förhållandet, då man kommer att patsera trappor i sällskap med fruntimmer, tycker jag är sunda förnuftets. Det var denna, vid hvilken Majoren efter sin character så förargade sig. Han ansåg den alldeles för barnslig och öfverflödig uti denna Bok. - -

Anmärkningen om pronomen vi skall jag sätta uppå minnet, äfvensom om hattens aftagande, när man i förbigående hälsar uppå den sidan, der den främmande icke går. Upphäfves skälet, hvarför detta, frågar dock jag om man icke då kan hälsa på motsatt sätt? Emot regeln att ej låta ett fruntimmer, eller någon som är förnämare än vi, lägga före af en rätt, som står framför mig, har jag ständigt felat emot och skulle äfven nu, då jag läst detta, fela. Jag inbildar mig, att man engång icke heller räknar så mycket derpå i våra orter, ja om jag kanske undantager stek. -

Flera föreskrifter äro äfven uti 50), uppå hvilka jag aldrig tänkt såsom att ej stadna ensam qvar i rum, der handlin-

Sid. 293.

gar eller penningar ligga kringspridda. Om man känner mig för en ärlig man, hvad kan det hafva att betyda. Vore jag icke oartig, om jag ville bibringa andra den tanken att jag skulle misstänka dem att tvifla uppå min ärlighet? Den följande föreskriften är riktig; men såsom just en ovilkorlig handlingsföreskrift har den ej fallit mig in. -

Angående 51) har jag förut yttrat min tanka. -

Sid. 80. Lätthet i umgänget och den gåfvan, – af alla slag omkring sig. Denna svaghet är utan tvifvel ofta följd af en felaktig uppfostran, och stundom äfven verkan af en hemlig fåfänga, som råkar i förlägenhet af fruktan att ej blifva beundrad. Såsom jag icke ifrån just den spädaste barndom, utan först ifrån den period, som ödet fört mig uti större sällskaper, känt hos mig denna försagdhet och blyghet, som äfven jag ej förmått öfvervinna, tvekar jag ej att tillstå det Knigges sednare skäl faller uppå mig. Der man bevärdigar mig med uppmärksamhet, der utlägger jag ock denna indragenhet, som för öfrigt är en helt och hållet oskiljaktig följesslagare. -

Sid. 294.

Sid. 83. angående kläder. Oaktadt jag ej är så likgiltig i detta afseende känner jag dock aldrig modernes fordringar, förstår mig ej heller på att jugera om en klädespersedel till alla dess delar, huruvida den är fullkomligen välgjord eller icke. Sådant jag får mitt plagg ur Skräddarens hand, sådant behåller jag det vanligen, om man ej behagar alltför strängt tadle det. Vid köp och anskaffande af Klädespersedlar har jag alltid följt slumpen och andras autoritet i synnerhet; sällan egen eftertanke och öfverläggning.

94 Föresätt dig att aldrig någonsin skriva ett fåfängt bref, i hvilket ej åtminstone står något, som kan vara nyttigt eller nöjsamt för den det är adresseradt till. – Föreskriften om försigtighet vid brefskrifning är på sitt ställe och ganska vigtig. – Man kan alltför litet lita på människans noggrannhet. Det borde heta; Man borde, att ej lita uppå människans noggrannhet, om man ej känner att den eller den icke är det, är att begå orättvisa emot människor. Och huru mången skurk skall icke visa sig smickrad af det förtroende man gör deras ärlighet, om jag ock medger, att femgångar så många skurkar bedraga mig.

Sid. 295.

Läs icke dina bref i andras närvaro, utan i ensamhet för dig sjelf; dels emedan höfligheten fördrar det, dels ock af försigtighet, på det dina miner icke måtte förråda innehållet. Jag är för min del böjd att uppoffra både höfligheten och brevets innehåll för den fåfängan, att man ser, det jag har en (måtte de tro!) vigtig correspondence. -

Tro alltid, att de flesta människor ej äro hälften så goda, som deras vänner afmåla dem; och icke hälften så elaka, som deras fiender utskrika dem. Denna regel kan väl vara sannare och mera förmånlig att följa emedan den af mig äldre: Tro så länge godt om hvarje människan tills du blir öfvertygad om motsatsen; men den sednares efterföljd skall, om man ock aldrig så mycket bedrager sig dervid, alltid hedra ens hjerta. – Det följande skall jag afskrifva helt och hållet. – Det förtjenar det. Döm människorna icke efter det som de säga, utan efter det som de göra! Men välj till dina betraktelser sådana ögonblick, hvilka de tro sig vara obemärkta af dig! rigta din uppmärksamhet på smärre företag, ej på hufvudhandlingar, till hvilka sednares utförande hvar och en ikläder sig helgdagsrocken. Gif akt på det lynne, hvartill en frisk man är vid uppvaknandet ur sömnen, på hans humeur,"

Sid. 296.

"när han om morgonen nyss uppstigit ur sängen. Då kropp och själ gemenligen visa sig sin natthabit; – på det som han häldst äter och dricker; om stadiga och enkla, eller utsökt fina kryddade och sammansatta rätter mest behaga honom; på hans gång och ställning; om han heldre går sin väg rakt fram helt allena; eller om han alltid hänger sig vid en annans arm; om han skrider fram i en rät

linea, eller korsvis genomskär gatorna, ofta stöter emot andra gående, eller trampar dem på hälarna; om han omöjligt kan göra ett enda steg allena, utan beständigt måste vara åtföljd af någon, och hafva någon att hylla sig till, i de minsta småsaker först behöfver rådfråga andra, underrätta sig om, huru hans granne, hans collega gör; om han tycker om att hafva dörrar eller fenster öppna, ljusa dagen, och att man talar högt och tydligt, eller tvärtom; om, när han faller något, han straxt tager upp det igen, eller låter det ligga, tills dess han tillfälligtvis med maklighet kan lyfta upp det. Om han gerna faller andra i talet, sällan låter någon annan hafva ordet; om han gerna agerar hemlighetsfull, ropar folk å sido, för att hviska fram saker af ingen betydenhet; om han gerna vill afdömma allt o.s.v. Folks handstilar bära äfven en stämpel af deras character. – Alla dessa observa-

Sid. 297.

tioner tillsammans leda till en tämmelig säker slutsats, dock bör man icke vara så obillig, att af ett och annat dylikt ensamt drag villja dömma till characteren i det hela.”

Var icke för partiskt intagen för menniskor, hvilka bemöta dig vänligare än andra! Bygg icke med säkerhet på tro och redlighet, på orygglig vänskap och tillgifvenhet, förr än du först rönt sådana prof deraf, som kosta någon uppoffring! Denna sista föreskrift vore jag, hvad man af mina förra anmärkningar ock redan väl lär kunna dömma, benägen att något inskränka. -

Uti andra kapitlet lämnas verkligen goda föreskrifter, angående umgänget med oss sjelfva, såsom önskar du att i omgånge med dig sjelf finna tröst, lycka och tillfredsställelse, så måste du umgås lika så försigtigt, redligt, grannlaga och rättvist med dig sjelf, som med andra, så att du hvarken igenom misshandlande upphetsar eller nedslår ditt sinne eller igenom vårdslösande blottställer dig för förakt, eller igenom smicker förderfvar dig; - haf aktning för dig sjelf, så framt du vill att andra skola hysa den för dig! – Företag dig icke något i löndom, för hvilket du skulle skämmas, ifall en främmande säga det! – handla beskedligt och anständigt, mindre för att behaga andra, än för att ej förspilla ditt goda rykte! – Äfven ditt yttre, din klädsel bör du icke vårdslösa, när du är ensam! – Var ej obehfvad

Sid. 298.

eller plump i dina maner, när ingen observerar dig! – Misskänn ej ditt eget värde; – förlora aldrig förtröstan till dig sjelf, känslan af ditt värde såsom menniska, medvetandet deraf, att der du ock icke skulle vara alldeles så vis och skicklig som många andra, du dock hvarken eftergifver någon i ifver att blifva det, eller redlighet och hjertats godhet.

— Blif icke försagd eller misslynt, om du ej kan hinna den moraliska eller intellectuella högd, på hvilken en annan står; och var icke så obillig, att ej vårda gifva akt på andra goda egenskaper, dem du tilläfventyrs äger i högre grad än han! – Kufva hos dig hvarje begär att herrska, att spela en glänsande hufvudrolé. [I marginalen: Quis faciet?] - Det gifves en viss själsstorhet - - - och den som uppnår denna, står på en för alla andra oupphinnelig högd - - - en storhet, som ej beror af menniskor, af öden eller yttre anseende. Den grundar sig på inre medvetande; och denna moraliska känsla vinner i styrka ju mindre den blifver erkänd af publiken. -

Var lika sträng emot dig sjelf som andra.

Afmät värdet af din egen förtjenst efter den grad af medfödda egenskaper och anlag, den uppfostran och de tillfällen du haft att blifva visare och bättre än många andra, anställ häröfver ofta, vid dina ensliga stunder, undersökning med dig sjelf, och fråga dig med all en sträng domares noggranhet, om du till-

Sid. 299.

börligen följt och användt dessa anledningar till högre ädling? -

Journal – Gungade. Resan för fru Jägerh. blef ej utaf förr än straxt uppå eftermiddagen, sedan man druckit Caffè. Då hon snart återkommer, kunde denna resa ej göra något synbart intryck uppå mig. Främmande – en Ryttmästare Lagerstedt med sin fru och 2^{ne} döttrar. – Hennes Nåd bad, om det roade mig, göra sällskap, då Herrskapet promenerade ut för att bese den nya byggnaden, trädgården, åkrarne. Efter hon bad mig komma, ansåg jag det för icke bra, att ej följa. Jag visste väl förut, att jag ej kunde hafva något nöje af en sådan promenad, om jag undantager det, som jag har att tillskrifva vår Herre, hvilken lika utdelar sina gåfvor åt alla utan skillnad uppå stånd, anseende, rikedom m.m. Jag fick den hedern att visa min tienstaktighet vid öppnandet af portar, der sådana funnos. Det främmande Herrskapet beundrade allt, likväl med skicklig omväxling i termer. Kom hvad det är vackert! Nå det kan jag säga! Nå ja, hvad tyckes! – Det är dråpeligt. – Aldrig har jag sett maken m.m. m.m. Jag föll härunder, såsom vanligen alltid vid sådana tillfällen uppå betraktelser om mig sjelf. Majoren tillböd den främmande frun armen, då stigen uti åkern blef trängre. Jag försökte i tankarna att uti handlingen sätta mig uti hans ställe. -

Sid. 300.

Men tänkte jag. Skulle man väl lika beredvilligt emottaga din arm, om du hade den förvägenhet eller den löjlighet eller någon annan - - - - het allt efter olika individers omdöme att tillbjuda den, skulle man ej generas af att ledas af en simpel Informator och dertill en Informator af så låg börd och om man ock skulle sjelf öfvertyga sig, att intetdera vore fallet med ett [ordet ett otydligt tillägg] fruntimmer, skulle man vara säker derom vid alla tillfällen, t.ex. uti större förnäma sällskaper.

Kanske skulle de då också fordra det. Eller ock om jag afstår ifrån den fåfången, att tro det, skulle icke det se alltför brokigt ut och göra en löjlig. Om man då af delicatessen oraktlåte de friheter, som man i en trångare cirkel trott sig kunna taga. Mångfaldigheten af de olika fallen skulle alltid medföra mångfaldiga förlägenheter. Och således, då man har lika så mycken anledning att tvifla uppå om man skulle gerna anse din tillbudna artighet som att tro motsatsen, så lærer det, min kära Sjögren vara bäst att du, åtminstone tills vidare då det kan lyckas dig, att sätta palliationer emot de vare sig inbillade, eller verkliga, i alla fall förverkliga af mig ansedda stånds opinionerna, vandrar ensam för Dig sjelf. De kunna ju ej då säga om dig annat än sanningen och du kan ju vara nöjd dermed, då de i al-

Sid. 301.

la fall icke äro så fullkomligen vissa uppå orsaken till ditt uppförande, om det härrör af okunnighet, vårdslöshet. (Jag finner intet substantivum, som skulle betecknas hvad man kallar icke bry sig om något) eller något annat. Mig sjelf äggas fåfången att så mycket jag kan underhålla en sådan okunnighet om rätta orsaken, eller då den ändtligen skall uppges, vältra den heldre uppå vårdslöshet än okunnighet, der också denna då och då kunde äga rum. Blandar man uti denna vårdslöshet en liten smula ambition, eller lägger denna sednare helt och hållet till grund för den förra, så har man ju då handlat efter sanningen äfven uti sitt sjelfförsvar, och de skola sjelf häldre tillstå att de ej rätt förstå sig på den mannen och hans grundsatser än att de villja helt och hållet tadla hans uppförande. –

Sådana äro de reflexioner jag vid mera nämnda tillfällen gör hos mig sjelf och resultatet af dem blir alltid, att jag förblifver, sådan jag varit, den samma Och det är ju icke så illa det. – Knigge råder ju det till sjelf. -

Uti tredje kapitlet lämnar Fritz Knigge föreskrifter om omgänget med personer af särskilda lynnen, temperament, förstånd och hjertats egenskaper. – Min ringa verldserfarenhet gör att jag icke kan anmärka det, som kunde vara oriktigt uti dessa föreskrifter. Hvad som

Sid. 302.

föll mig in vid genomläsningen af dessa föreskrifter, var att efter den här uppgifna classificationen framställa en tafla af mina egna svagheter; men vid närmare besinnande behjertade jag att ej ännu noga utforskat mig sjelf, mina goda och onda egenskaper att jag skulle kunna framställa dem uti en hel, framför allt sann och opartisk characterskildring. Antingen kunde jag sätta upp å min tafla för mycket ljus eller för mycket skugga. I bägge fallen vore taflan misslyckad. Hvad för öfrigt sjelfva föreskrifterna beträffar, så vet jag icke säga annat än att det får komma an uppå slumpen och tillfället att utreda mig utan omgänget med en menniska af den eller den egenskapen. Hvad jag just

med kännedom af min egen character skulle mest frukta före att anträffa och af hvilkas omg ange jag skulle hafva det största förderf att vänta, vid hvilkas beskrifning jag redan här blef ängslig,  r fina, listige smickrare af det slaget, af hvilkas knep Knigge pag. 138 framställer några exempel. För att vara säker uppå att halka undan  a farliga personer, vet jag för min del intet annat råd, än att hafva omkring sig endast och allenast sådana personer, som skulle anse det för en regel för sig att göra mig uppmärksam på alla

Sid. 303.

mina fel. Men huru många ögonblick af mitt eljest bedröfliga lif skulle jag då icke sjelf förbittra? Huru många ögonblick skulle jag uraktlåta att för mig f orljufva och sätta mig uti en ny ansträngd verksamhet?

Journal forts. Under aftonmåltiden, hvilken äfven de främmande bivistade, var jag ej i det bästa humeur. Jag vet ej huru, små obetydligheter förargade mig; anblicken att se mig uti allt eftersatt andra förargade min f af anga. Jag vet ej om Majoren märkte det; men han visade mig åtminstone uppmärksamhet deruti, att han som oftast vände sitt tal till mig. – Efter aftonmåltiden och sedan de främmande afrest, spatserade jag längs med sjöstranden. Den sköna aftonen, den lugna sjön afsvalkade mitt oroliga sinne och g afvo mig en angenäm hvila.

Måndagen d. 11te

Uppsteg något tidigare än vanligen, förmodligen af vana, emedan jag i går blef uppväckt kl. 5. – Dagen blef för mig en passionsdag. Om morgonen bärgade jag mig ännu; i Björklunden började jag med Dahls Grekiska Grammatica; men d a jag efter frukosten kastade mig på s ngen i afsigt att för matthets skull få läsa Knigge,  fverv aldigade mig sömnen och jag tillbragte en stund uti en högst orolig

Sid. 304.

slummer, tills Majorens rop kallade mig opp. Befallningsman Strandman, en hederlig, torroolig [!] karl satt och drack med Majoren  l. – Jag drack äfven 4 små glas; men detta bekom mig alldeles icke v el. Jag hade deraf känningar hela dagen medelst rapningar. Samma sömnsjuka förföljde mig intill aftonen, jag hade få rediga ögonblick. Sinnet var likaledes sv armodigt och nedtyngdt. – Efter aftonmåltiden spatserade till Björklunden och åt Pietilä. -

Tisdagen d. 12te

Förmiddagen företog jag mig ånyo det redan längesedan aflagda arbetet, att sammanskrifva alla anteckningar för Professor Alopæus uti Borgå. Jag kände mig må just illa under detta arbete. Det onda var verkligen icke endast i hufvudet, ehuru jag ej förmår beskrifva, uppå hvad ställe den hade sitt ursprung, om uti bröstet eller hjertat. Det blef mig odrägligt att sitta och skrifva längre än till middagen; hvarunder Fru Jägerh. återkom. – Majoren och hennes Nåd foro ut uppå en visit straxt derefter. – Jag tillbragte då hela eftermiddagen dels med att prata med Fru Jägerh. dels med att läsa för henne ur Knigge de ställen der det

Sid. 305.

följde att läsa för mig. Jag erinrade henne, att hon nu hade tillfälle att honorera sitt löfte och tillfredsställa min nyfikenhet genom det bref ifrån Ursin till Majorens hvaruti jag recommenderas till Informator härstädes. Jag tog deraf en afskrift, för att här kunna uppbevara det. Om man härmed jämför mina gissningar om det förbigångna (se sid. 21. 1^{sta} Häft. för i år); skall man tillika kunna göra en blick uti min character. – Dock till det nämnda brefvet. Jag skall här anföra allt det som egenteligen rör hela saken. Jag skall således börja med inkasten emot Majorens uppå andras autoritet anförda project att sätta sina Gossar uti Åbo skolan.

----- "Renwall (förut Lärare vid Åbo skolan) har ej mera någon befattning vid skolan härstädes. Så väl med honom, som med andra paedagoger har jag rådfrågat mig angående morbrors plan med små bröderna. De hysa ej synnerligt förtroende på skolinrättningen, väl har den sina fördelar; hvaribland den hufvudsakligaste, att de ej gerna slippa derifrån om ock åratat förgingo, annorlunda än fullkomnade, så vidt naturkrafterne medgifva; men också sina betydliga olägenheter. Antalet är så betydligt, att lärarena också med bättre villja, ej kunna fästa den nödiga uppmärksamheten

Sid. 306.

vid hvarje enskild bemödandena så att äfven här den håglöse har tillfälle att döda en dyrbar tid. Mängden utgöres af de lägre folkklasserne, mindre bildade, och knapt anande, hvad sedligheten bjuder. Den moraliska karakteren löper derföre fara att der ofta få en obotlig stöt. Morbrors gossar känner nu en hel hop saker; men kan förmodligen ej sin katekes eller Grammatika ord från ord utantill; och då blir det omöjligt att komma högre än i de första klasserna? der dessa läsas, och under denna tid, de der skulle förnöta, faller troligen ur minnet, hvad de redan i annat lärt, äfvensom det, hvad de i moderna språken inhämtat, hvilka först i de högre klasserne läras. De hafva sin egen method i skolan, och den som ej lämpat sina studier derefter får börja skolbanan från dess början, och hvad förut är samlat, förflyger under den tiden ur minnet. Dessa äro de hufvudsakligaste skäl, som kunna anföras emot morbrors project.

Skulle Morbror finna dem giltiga, så har jag varit betänkt på en annan utväg för små bröderna. I dessa dagar anländer (jag brevet är skrivet, innan jag ankom till Åbo förledne höst) hit en Gymnasist från Borgå, Itisbo, som skall bland sina kamrater utmärkt

Sid. 307.

sig för reda kunskaper (så stod det i originalet – reda först ofvanförd, kanske för att än mer recommendera mig) och en klanderfri vandel. Dess namn är Sjögren. Han är medellös, af ringa härkomst, har conditionerat hos Häradshöfdingen Brunér i Borgå. Hans yttre skall lofva intet; – fruntimmers fiende – men hans inre har ett redbart värde, på denna tänker jag, då han kommer, prenumerera. Troligen önskar han under terminerne få vara i Åbo. Morbror är god och skrifver sin tanka i detta afseende. Fördelaktigast tycker jag, vore att få en som just begynner sin Akademiska bana. En sådan vinnlägger sig vanligen bättre om Disciplars fördelar; och man kan på längre tid göra räkning på en sådan. - - - - -”

Det blir mig alltid en besynnerlighet hvadan man fått denna så noggranna kännedom om mitt yttre till och med så man trott sig befogad att kalla mig fruntimmers fiende och allt detta, innan jag ens hufvudsakligen sjelf anlände till Åbo. – Sedan jag tagit afskrift af detta bref, och återställde originalet till frun, kysste jag hennes hand – det första extraordinaira fall, då jag gjort det. Jag vet ej med mig, att jag dervid bar alldeles oskickligt åt; men hon gjorde en min härvid, som

Sid. 308.

icke syntes mig smickrande för den artighet, jag första gången beviste henne. Det vare, att hon tyckte det alldeles icke kläda mig, eller att hon ansåg min artighet för ett lågt smicker för en så låg tjänst, att den ingenting mindre än förtjent sådant (att under tysthetslöfte lämna mig utur en främmande Bureau ett bref). – Jag kunde ej slita mig ifrån hennes sällskap, innan Herrskapet åkade in uppå gården. – Ett ställe utur Kniggen måste jag här afskrifva, nemligen svar uppå den frågan: är det verkligen så svårt att finna trogna vänner här i verlden? Härpå svarar han:

"Jag håller före, att det icke är hälften så svårt, som man vanligtvis tror. Våra hjertnjupna ungherrar skapa sig endast för öfverspända begrepp om vänskapen. Visserligen, om vi fordre (sit venia verbo) ett öfverlämnande med hull och hår, ett villkorligt uppoffrande och försakande af allt eget interesse: högst viktiga ögonblick ett blindt antagande af vårt parti emot egen bättre öfvertygelse, till och med beundrande af våra fels gillande af våra dårskaper, deltagande i våra yrande lidelser – med ett ord: om vi begäre mera af våra vänner, än man enligt billighet och rättvisa får vänta sig af människor, som bestå af kött och blod och äga fri villja

Sid. 309.

så skola vi hafva svårt för att ibland tusende finna en som så helt och hållet kastar sig i våra armar. Söke vi åter förståndiga menniskor, hvilkas förnämsta grundsatser och känslor öfverensstämma med våra små omärkliga skilnader oberäknade; menniskor, som finna sitt nöje uti det, som vi finna nöjsamt; som älska oss, utan att vara förtrollade i oss, som värdera det goda hos oss, utan att vara blinda för våra svagheter; som icke öfvergifva oss i olyckan, troget och ståndaktigt bistå oss i utförandet af nyttiga och redliga afsigter, trösta, uppmuntra och understödja oss i lifvets besvär; som, när saken oumgängeligen kräfver det och vi gjort oss värdiga ett sådant vänskapsprof, för vår skull uppoffra allt hvad man utan att förolämpa sin heder och den orättvisa man är skyldig sig sjelf och de sina får uppoffra, icke dölja sanningen för oss, göra oss uppmärksamma på våra fel, likväl utan föresats att förolämpa oss, föredraga oss framför alla andra menniskor, såvida det kan ske utan olägenhet — - söke vi sådana med alfvare: nå, så finna vi dem ock ganska säkert. - - - Många? nej, det påstår jag icke, men dock väl ett par för hvarje bra karl; - och hvad behöfver man mera här i verlden?"

Torparen kommer ifrån staden. Intet bref. Väl hade jag också icke just väntat något – natt hugg.

Sid. 310.

Onsdagen d. 13^{de}

i björklunden. – Majoren begärte lof åt Gossarna för eftermiddagen. Han hade en sved att bränna. Vi foro dit alla – Jag i början tvekande – beslöt att fara med, då jag erfor att alla andra skulle ock dit. – Den häftiga rörelsen var mig nyttig; små upptåg med fru J. bidrogo att göra den det än mera. – Vid återkomsten, då Majoren följde med Torparne, bad Majorskan Fredric att stiga upp i chaisen och köra sig samt fru Jägerhorn. Att icke hon häldst tillböd mig plats uti chaisen med, var det som bevekta mig att med Carl välja en genväg, för att komma snarare hem. Vi nådde vårt ändamål. – Jag tog natthugg af Frun och slapp uti min kammare innan man kunde beröfva mig det. Man lät det ej bero dervid. Den gamla Maja, som vi hade med oss i Åbo, var Frun behjelpig att få af mig natthugg. Jag satt mig uppå sängen, hvaruti, förmodligen Maja satt nässlor. Man skulle lyfta mig upp. Det ville ej lyckas, innan man började kittla mig. Då man fick mig ut på golfvet, fattade jag i fruns armar; men sedan då jag fann att det kunde hafva för henne olägenheter och besinnade att en annan ställning rättfärdigad af tillfället, kunde vara mig ljufvare, fattade jag henne om lifvet och slöt henne eldigt uti mina armar. Uti denna ställning Maja bakom mig i bemödande att slita mig lös ifrån

Sid. 311.

Frun, sväfvade gruppen af och an uppå golfvet. Ändteligen kom jag till dörren och miste frun. Jag skulle senda dörren. – Hon steg till bordet, och var i ett hopp uppå gården. Hon segrade. Jag unnade henne det gerna – till Björklunden.

Thorsdagen d. 14

Maja, som kom till mig tidigt om morgonen i min kammare sade att frun hade blåsor uppå sin arm af gårdagsaftonens ansträngningar. Med den delicatessa, som en af anfallets häftighet föranledd ansträngning kunde tillåta, hade jag ändock det för hårdt fattat tag. Jag ursäktade mig vid frukosten, då jag fick tillfälle att tala med frun. – Majoren gaf mig ett löjligt Testamente att afskrifva småningom, emedan det var skrifvet på ett helt ark med fin stil. Som det engång ändå skulle skrivas, beslöt jag att heldre afskrifva alltsammans uppå en gång; men oakadt mitt raska beslut och den drift jag använde vid mitt arbete, föll det sig svårt och jag tyckte mig just lida vid att uppå en gång fullgöra mitt löfte. Efter middagen fick jag det dock färdigt. Frun gaf mig vid middagen en bra häftig matklapp. – en nog lycklig revange, för det jag klämde henne i aftons. – Det länge efterlängtade brefvet ifrån Blomqvist ankommer ändteligen – Jag visade Majoren detta bref, hvaruti Bl. skickat till mig proflappar uppå Kläden af Borgå fabrik.

Sid. 312.

Jag hade nämligen redan ifrån Åbo skrifvit till honom, ett han skulle köpa mig tills vidare för sina egna penningar kläde. Detta bref ankom för sent. Denna ursäkt ankom nu i brefvet. Majoren las detta och låfvade hämta med sig ifrån Borgå åt mig, af hvad slag jag behagade. Tillika förebrådde han mig, att jag angående mina omständigheter varit så förbehållsam för honom. Han hade väl många utgifter, tillade han, men han skulle ändå hafva utvägar, att förskaffa mig mina behofver, då jag lämnade honom del deraf. Vid längre eftertanke fann jag dock, att jag icke handlat alldeles rätt, då jag låtit honom läsa brefvet, häldst han dessutom dessförinnan, då han endast såg proflapparna låfte hämta åt mig. Det var likasom jag skulle på det sättet velat komma fram med sanningen, att jag lät honom sjelf läsa brefvet. Han kan åtminstone kanske tänka så. Om han nu till icke har sjelf så stora tillgångar, att han utan lån eller andra olägenheter kan förskaffa mig klädet, så skall jag knapt kunna förlåta mig en sådan obetänksamhet. -

Pastor Bäckwall här. Jag hörde af honom, att han ämnar resa åt Åbo. Således utsigter! – Men händerne tomma och för det andra har jag redan anlitat Blomqvist för att skaffa mig Iduna eller poetiska Calendern. Hade jag icke gjort det, skulle jag nu med Pastor Bäckwall kunnat hafva utvägar att beställa den ifrån Åbo, och då hade min vän sluppit

Sid. 313.

alla olägenheter i det afseendet för min skuld. – Om aftonen pratade länge med Fru Jägerhorn. Jag vet ej, om jag förut upptecknat något sådant drag af mig, som jag här har tillfälle till. Gossarne sutto på hvar sin sida om frun och lekte med henne. Det blef fråga om kyssar och jag blef ganska förlägen. Det äro stora anlag till afvundsjuka eller rättare svartsjuka hos mig, hvilka jag skall söka att dämpa. Jag kan knapt vid fall af den minsta gracen till andra af en person, som intresserar mig, dölja den förlägenhet en sådan anblick hos mig förorsakar. -

Fredagen d. 15^{de}

Sömnen orolig hade varat länge. – fortsatte att renskrifva anteckningarne för Prof. Alopaeus, hvarmed jag redan i flera dagar sysselsatt mig och kommer länge att sysselsätta mig. Straxt uppå eftermiddagen började jag fortsätta läsningen af Kniggen, utur hvilken jag här såsom ett bidrag af vigt till det sid. 296 afskrifna skall anteckna följande:

"Man har ofta då bäst tillfälle, att lära känna en menniskas character, när hon förolämpat oss. Man gifve allt uppå, om hon genom bönfällan om förlåtelse söker att godtgöra sitt brott! – och huru? – straxt, eller långt efter? – offentligt eller hemligt? – och hvarföre icke straxt och inför allmänheten? – Antingen af sturskhet, fåfänga, eller blödighet? – Eller om hon tager alls intet steg, utan låter oss löpa kanske på köpet fel fritt ut, och upphetsar flere fiender emot den förolämpade? -

Sid. 314.

Om detta sker af lättsinnighet, eller af ilska? – Eller om hon söker att bemantla sitt brott, uppehåller ursäktande prål, söker att förrycka synpunkten, för att behålla rätt på sin sida? Redan i barndomsåren kan man af dessa drag sluta till den tillkommande characteren."

Uppå eftermiddagen i Björklunden för att läsa Dahls Grekiska Grammatik. Gjorde prof med ett litet mikroskop, som hennes Nåd lämnat mig att nyttja. Men det är alltför litet och jag ser ej betydligt dermed. Glaset är endast af denna storlek o⁴⁶⁵. – Äfven i qväll lät jag Frun behålla af mig natthugg efter mitt löfte. För nöjes skull gjorde jag dock i början min af motsatsen. Hon satte sig i en vrå af farstugan uppå golvet. Jag satte mig framför henne och fick spela med hennes lina händer, med hvilka hon gjorde försök att kittla mig. Slutligen lyfte jag henne upp, under det hon höll mig om hufvudet för att göra mig företaget svårare. – NB. Straxt uppå eftermiddagen lade jag mig uppå sängen och las Knigge. Jag somnade och sofde väl en par timmars tid.

⁴⁶⁵ ritat en litet större cirkel

Lördagen d. 16^{de}

Majoren skänkte mig en liten kikare, som jag haft en tid af honom för att nyttja. – Uppå förmiddagen las jag: Reflexioner öfver Kon. Gustaf III:s Lefverne, Karakter och Inflytande på Svenska Nationen. öfvers. af D. G. Ekendahl. Stockh. 1810. sid. 114. 8°.

Sid. 315.

Såsom jag tycker, är den bra och opartiskt skrifven och hedrar så mycket mera sin författare, som denne är utlänning. Jag tror det ej är bekant, hvilken denne varit? – Efter middagen med Frun på nya byggningen. Jag narrade henne dit opp. Hon kom derifrån lyckligt ned igen. -

Eftermiddagen fortsatte läsningen af Knigges arbete: Om Umgänget med menniskor. Utur 3^{dje} Kapitlet 3^{dje} Delen sid. 49 måste jag här afskrifva Författarens målning af de i den så kallade stora werlden rådande seder. I det hela tycker jag, så liten erfarenhet jag kan hafva att dömma om dylika saker, att denna målning är just förträfflig och träffande. "aflägsnande ifrån naturen", heter det; "likgiltighet för mensklighetens första och ljufvaste samband; begabbande af enfald, oskuld, hjertats renhet och de heligaste känslor; utrotande, afslipande af hvarje caracteristisk egenhet och originalitet; brist på grundliga, verkligt nyttiga kunskaper: i deras ställe deremot oförskämndhet, persiflage, impertinense, efterpladdrande af andras yttrande; kallsinnighet för allt, hvad godt, ädelt och stort är, yppighet, omåttlighet, okyskhet, veklighet, tillgjordhet, vankelmod. lättsinnighet, osmakligt högmod, glitterprakt, såsom masque för deras tiggares belägenhet, dålig hushållning, rang- och titelsjuka, fördomar af alla slag, beroende af despotens och mecenatens blickar, ett slafviskt krypande

Sid. 316.

för att vinna sin önskan, smicker emot den, hvars hjälp man behöfver, men likgiltighet äfven emot den värdigaste, som icke kan hjälpa uppoffrande till och med af de heligaste förbindelser. Så framt man dermed kan ernå sitt ändamål; falskhet, otrohet, förställning, edsbrott, sqvaller, cabaler, glädje öfver andras ofärd, företal och jagt efter anecdoter, löjligen maner, bruk och sedvanor. – Se der de studier, efter hvilka personer af finare ton bildas! - - "Det gifves dock tvenne medel att undvika alla dessa besvärligheter, nämligen att man antingen icke befattar sig med stora verlden, eller går i densamma sin gilla väg rätt fram, utan att låta anfäktas af dess dårskaper, eller ändteligen, att man studerar den goda ton, och så ofta det utan förnekande af ens character låter göra sig, "tjuter med vargarna." Vidare heter det i anledning häraf: "Den som icke enligt sin ställning är rent af dömd att lefva vid hof, eller eljest i stora verlden, den hålle sig på afstånd ifrån denne det lysande eländets theater, aflägsne sig ifrån detta tumult, hvaraf själ och hjerta döfvas, missledas och i grund

förstöras! Att i en stilla huslig indragenhet, omgänget med några få ädla, förståndiga och muntra vänner, tillbringa en lefnad, egnad åt vår bestämmelse, åt våra pligter, åt vetenskaperna och oskyldiga nöjen, och stundom för en gång med fullkomlig själs-nykterhet deltaga i offentliga lustbarheter, i stora blandade säl-

Sid. 317.

skaper; för att samla nya bilder för phantasien, som i alla fall icke vill vara alldeles sysslolös, och för att utplåna de små vidriga intryck, dem ett enformigt lefnadssätt gör på vårt sinne: – se der en lefnad, värdig en vis man!"

"Måste eller vill man lefva i stora verlden, och är icke alldeles säker om att kunna antaga dess ton, så förblifve man häldre trogen det skick och den yttre odling, som natur och uppfostran meddelat oss. Var okonstlad i din dräkt och dina maner! war allvarsam, modest; höflig, stilla, upprigtig! tala icke för mycket, och aldrig om saker, som du ej känner, eller på ett språk, hvori du ej äger fullkomlig färdighet, så vida den, med hvilken du talar, förstår ditt modersmål! uppför dig med värdighet och sanning, utan plumphet, utan obelefvenhet! så skall man lämna dig ohäcklad. Visserligen blifver du härvid icke synnerligen firad och högaktad; ditt ansigte skall icke blifva något mode-ansigte. Men trösta dig häröfver! Visa dig icke förlägen, orolig, när i ett stort sällskap ingen menniska talar med dig; du förlorar intet dervid, kan för dig sjelf tänka på allehanda goda saker, äfven ofta göra mången nyttig anmärkning, och man skall icke förakta, dig, snarare kanske frukta för dina forskande blickar, utan att hata din person, och detta är då stundom just icke så illa."

En, lämpad uppå mig sjelf, helt och hållet sann anmärkning är följande: "Det är otroligt huru mycket förakt och öfverseende förmå

Sid. 318.

"störa äfven en klok mans sinneslugn (ty sjelfva de kloke människorna äro icke alltid helt och hållet fria för fåfänga), huru det kan förskrämma en och förefalla att man visar sig i en rätt obehaglig synpunkt, och att man, då man har något att söka, förlorar frukten af en lång resa och stora omkostnader; då deremot qvickhet och glättighet oupphörligt strömma ifrån våra läppar, och förtjusa der, hvarest vi se oss aktade, omtyckta och bemötta med uppmärksamhet. Utan att villja göra anspråk på den hedrande benämningen af klok menniska har jag igenom långvarig erfarenhet funnit det sednare fullkomligen besannat uppå mig och finner det ännu. I detta hus, hvarest man väl bemöter mig väl, men icke med någon mig personligen egnad uppmärksamhet och förekommenhet, känner jag mig verkligen så förstämnd och så nedslagen, att jag misstror mig nästan hafva blifvit dödad till en fullkomlig passivité (sit venia verbo) då jag deremot i sådana hus, der jag först vistats och funnit mera frihet, mera aktning, mera uppmärksamhet om jag ock varit fullkomligen

öfvertygad att man precis insåg och kunde bedömma måttet af mina kunskaper och förtjenster, varit om icke just qvick, dock i större eller mindre grad rolig, glättig och ofta lyckats att under det jag sjelf varit uppfylld af munterhet, bibringa densamma äfven andra. - -

Sid. 319.

Den Knigge så egna förträffliga målning af andelige till sina båda extrema är så vidlyftig att här afskrifvas utaf mig. -

Det samma gäller om de lustigt sanna föreskrifterne om uppförandet prelaterne, kloster, andliga och verdsliga jungfrustift, och emot Domherrar, sidd. 72 och 73. -

Föreskrifterna i afseende å Lärde äro med vanlig rik erfarenhet och menniskokänedom framställda. -

Sid. 83. Den medelmåttigaste egna tanke, som härleder sig af inre känsla och öfvertygelse, är af oändligt mera värde, än de förträffligaste utanläxor hämtade ur andras skrifter.

Ehuru författaren icke just rekommenderar satir och persiflage i sin skrift, tyckes mig dock, som hans stil skulle tagit denna ton gradation i stigande proportion i den tredje delen. Angående Lärde är detta synbarast. Men Herr Knigge, consequent i sitt förhållande, lär väl ansett detta för ett ord uti rättan tid och monne han icke i det hela har rätt?

Journal – En kopp Caffé uppå eftermiddagen – Gungat. – I dag intet af mina egentliga arbeten. – Hvarken tittat i Dahlen eller skrivit ett ord. –

Jag hade i dag vid middagen 5te delen af min så kallade poësi med mig vid bordet och las derur för att amusera. Den sluga drängen. – Samma del gaf mig anledning till infallet att bjuda denna jämte någon annan del till lectur åt fru Jäg. Så mycket mera (el. egentligen derföre) att här

Sid. 320.

finnas äfven poëmet Ynglingen af Choreas, som i slutet af detsamma, så mycket han först skildrat svårigheterna i ynglingens bana, lofvar att i döden dyrka endast sin Sophie. Detta stycke jämte några andra af mina favoritstycken ville jag utmärka genom något tecken och låta henne förstå betydelsen af dessa tecken. Likheten af namnet med hennes uti stycket ynglingen utmärkt med ett

tecken, som skulle tilldömma detta stycke till ett af mina Lyxlingsstycken (och sådana tycker man ju mest om, då man ännu icke hunnit blifva någon konstdomare, uti hvilka man finner likhet med egna känslor) allt detta skulle väl icke förfela sin verkan, om jag fullföljde min plan. Åtminstone skulle meningen ej blifva obemärkt och jag önskade intet mer. -

Om aftonen, då jag ville genomläsa stycken uti denna femte del, för att bilägga dem mitt sanctionstecken, las jag i samma afsigt Sången: Minnet och hoppet. Dervid föll jag uppå ett infall, hvilket om det ock alldrig blefve utfördt, jag ändock vill här uppteckna, såsom något, som borde utföras. Ibland de få poetiska stycken, som den magra Åbo Tidningen, de sednare åren lämnat, hafvs flere gånger verser öfver Minnet blifvit derstädes läste. – Uti ett epigram hade man tillfälle att anmärka detta och dervid erinra om Tid-

Sid. 321.

ningens fordna värde i detta afseende. – Med frön uti en lång discours om beslutsamhet, ståndaktighet, ihärdighet, föranledd af mina tillrustningar att sätta i verkställighet mitt i går aftons fällda yttrande: att jag denna afton ovillkorligen skulle få natthugg af frun. Slumpen föranledde denna discours. Hvilka följder den kan hafva, skall väl visa sig. Vi drefvo bägge våra idéer con amore i det längsta. Hon yrkade medelvägen, jag en sträng ståndaktighet, om min plikt engång ålagt mig att handla så, eller så, utan alla afseenden å privat-fördelar, svårigheter och lidanden, som dervid kunde tillflyta dem. Man bör handla alltid rätt, endast för det att det är rätt. – Jag fick behålla natthugget. -

Söndagen d. 17^{de}

Då jag ännu låg, kom Majoren till mig med Stockholms Tomis. Han hade fått ibland annat papper och sigillack ifrån Stockholm. Mig gaf han en stång af det sednare och 2 Böcker af det förra. Det projecterades att jag skulle med Gossarne gå till Irjala; men jag afslog det genast. Gossarne skulle få gå; men Majorskan tillät det icke. Mera passande var det ock, att äfven de med mig blefvo hemma.

Sid. 322.

Efter Herrskapets afresa var jag ej mycket i omgånge med frun; men det blef sedan så mycket värre. – Vi gungade först. Jag las sedan verser för henne. Efter aftonmåltiden, till hvilken Herrskapet ännu icke återkommit, stannade jag qvar i kammaren, för att erhålla natthugg utaf Frun. Men hon sade sig ej villja efterlåta i afton. Af den anledning, att en af pigorna låfvade bära mig ned i min kammare, emedan det regnade, kom jag att fäkta häftigt, väl en hel timmas tid. Man ansatte

mig strängt. Tiden förled emedlertid. – Under de olika situationer, hvori striden försatte mig, kom jag slutligen ock i fruns famn. Så hårdt man å andra sidan låg uppå mig, hade jag väl mycket alvare att slita mig lös ifrån en plats, som var mig ljuf. – Jag hade tillfogat min vederpart många stötar; sjelf fick jag en betydlig i hufvudet, som föll mig i golfvet, då man ifrån fötterne drog mig ner ifrån min plats. Min frack blef sönderrifven. Slutligen kom jag att stöta min vederpart så illa, att hon blef helt och hållet dispret, samt faststängde fönster och dörrar. Olyckligtvis gick jag icke då heller ut. Jag satt ännu qvar tills klockan slog 12. Frun lofvade i morgon afton erbjuda mig natthugg, att jag ej måtte, sade

Sid. 323.

hon, såsom i sist beskylla henne för att icke villja hålla sitt löfte. Jungfrun (Huspigan) – den förargade hade lagt sig och hotade att ej släppa mig ut igenom farstugodörren – gick nu för att öppna mig denna dörr. – Jag skulle taga godnatt; och se, nu var också Herrskapet uppå gården. En dunkel känsla att man väl ej skulle tänka det bästa om mig, om man träffade mig så sent upp igenomflög mig; jag tyckte mig se frun springa upp med trapporne. – Denna omständighet isynnerhet bragte mig uppå det olyckliga infallet att gömma mig i farstugan, tills Herrskapet skulle hunnit gå in. Men mitt kammarfenster hade jag glömt upp. Då Majoren märkte det och det regnade starkt var det naturligt, att han gick dit och lade det fast. Då såg han ock, att jag ej fanns der. Då de kommo upp, smög jag mig i min kammare. Nyckeln som pigan, sedan hon bäddat, lagt på det öppna fenstret, hade Majoren lagt i dörren. Det var för sent, att numera taga förståndet till råds. Eftertanken kunde nu endast fästas uppå morgondagen och den frågan, huru man skulle förklara det framfarna. Jag fattade det beslut att säga sanningen. Jag hade ju intet att förebrå mig. Man är icke sällan härstädes upp en så lång tid och nu väntade man ju Herrskapet hem. Man kunde ju intet förtyda det jag satt med

Sid. 324.

Frun och pigorna der uppe, då jag vanligen är upp så länge om aftnarne och det nu regnade, så att jag ej kunde gå och spatsera, ja icke en gång ner i min kammare. Att således rent ut tillstå sanningen, om man misstänkte min frånvaro, blef mitt beslut. Det anstod mig bäst, gjorde mig oberoende af tjenstefolket, hvilket i annat fall ej blefve möjligt och borde äfven med frimodighet och öppenhet framställd, snarast betaga alla andra misstankar och ingifva förtroende. Med sådana föreställningar somnade jag in.

Måndagen d. 18^{de}

i Björklunden – Ej alldeles utan förlägenhet gick jag upp till frukosten. – Det blef ej fråga om hela saken. – Fru J. frågade mig, hvad jag ämnade säga. Jag förklarade mitt beslut. Hon gillade det icke.

Det är väl en i sig sjelf obetydlig sak; men i detta huset behöfde ej mer, för att gifva anledning till hvarjehanda omdömen. Er förklaring går ej an, då B engång gömde Er. Hon berättade mig tillika att man med ljus öfverallt sökt efter mig. Hennes Nåd hade sjelf varit i Fruns kammare under förevändning, att söka Tidningarne. Hon sade, att hon sjelf ej kunnat somna under hela natten af oro öfver den fatala händelsen. Hon gjorde sig

Sid. 325.

underrättad af pigorna, om de yppat någonting om det verkliga sammanhanget. De försäkrade att de intet sagdt. Hon rådde mig att förebära det i fall det skulle blifva fråga, att jag varit i Björklunden, att jag gått dit redan tidigt på aftonen, då det ännu icke regnade och att jag, för att ej blifva våt, velat afbida tills regnet skulle gå öfver. Det var mig svårt att gå in häruti. Jag föreställde henne, att om pigorna också ännu icke sagdt någonting, kunde man väl ej gå i borgen att icke de framdeles skulle göra det och då blefve ett sådant steg af de värsta följder. Härnäst kunde man ej mera räkna på deras förtroende, om man ej hade uppenbara bevis tillika i händerne. Hon sade, att då man en gång tagit ett oriktigt steg, kunde man väl taga det andra med. Så falsk denna regel var, så mycken attention måste jag hafva till den. Jag befann mig uti en gräslig förlägenhet. Det gjorde mig mest ondt, att jag genom min efterhängsenhet kommit att draga henne i mitt spel och gifva anledning till många ledsamheter för henne. Men det var ändå honnett af henne, att ehuru jag felat rådgöra med mig, huru det kunde godtgöras

Sid. 326.

Hon underrättade mig äfven derom, att pigorna sagt det Frun redan längesedan varit uppgången uti sin kammare. – en omständighet, som gjorde mitt påtänkta förklaringsförslag enligt med sanningen omöjligt. Det var ett dumt streck af mig att sticka mig undan. En hop af tillfälligheter i sammanhang med egna misstag, hade bragt oss båda i en sådan förlägenhet. Förmämsta orsaken var en tillfällighet att fenstret var upp; den andra, hvarigenom den första blef det, var min dumhet uti att gömma mig. Jag fick ock hårdt plikta för ett sådant steg, igenom den första nödlögn, hvarigenom jag hjälpt mig fram ur en svårighet. Jag kunde nämligen icke annat än hända hvad hända vill, ingå i fruns förslag och säga, att jag varit i Björklunden.

Under loppet af den öfriga dagen hade jag tillfälle att inhämta, det Frun ändå icke var ond på mig. – Majoren fick i dag taktäckningen uppå sin nya byggning fulländad. Alla Torpare och arbetskarlar, som haft del i detta verk, kallades upp på det nya taket och undfågnades der med brännvin.

Sid. 327.

Vid hvarje klunk uppstämde alla de andra i hurrarop. Gossarne aflossade böss skott emellanåt. Frun var med uppå taket; men Hennes Nåd vågade sig icke upp. Vid middagen följde jag tonen och tog en liten sup. Såsom det i dag tillika är Fredrics namsdag, åtnjöt jag uppå eftermiddagen en kopp Caffé. – I anledning af nya byggningen läfvade jag vid middagen, en gång efter en 4 a 5 år, då Herrskapet inflyttade i sin nya byggning i fall jag ej mera vore här uppå nejden, göra en resa hit för att njuta den herrliga utsigten derifrån. Man supponerade, att jag än skulle vara här äfven då. - promenad till Björklunden.

Tisdagen d. 19^{de}

Sömnen orolig – Vaknade sent – till Björklunden – Figges slängkyssar till frun under frukosten på vägen att bringa mig att rodna. – Mitt lynne i allmänhet oroligt. – Jag gick till Björklunden med Dahlen; men kunde ej sätta mig ned med honom, innan jag spatserat ända till trötthet och bragt mig till stillhet. Jag slutade Knigges arbete om umgänget med menniskor. Jag har intet vidare att lägga till mitt omdöme derom, än hvad jag förut sagdt. -

Sid. 328.

Innan jag helt och hållet aflägger boken, skall jag här ännu för märkvärdighetens skulla afskrifva Knigges tanka om hvad det är hos oss karlarne som behagar fruntimmer? Uppå denna fråga lyder hans svar så: "En liten skymt af qvinnlig sensibilitet, som likväl för all del icke får öfvergå till orimlig svaghet; höfligheter, hvilka icke få vara stora, så utmärkta, att de väcka upseende, eller gifva anledningar till större genfordringar, men icke heller så hemliga, att de alls icke märkas, utan blifva öfversedda; små fina attentioner, för hvilka man knapt behöfver tacka, hvilka icke ålägga någon förbindelse, tyckas vara utan alla anspråk, men det oaktadt förstås och räknas till godo; ett slags ögonspråk; som vida skiljdt ifrån ett kärligt kisande, lätt fattas af ömma känslofulla hjertan utan att behöfva med ord öfversättas; döljande af vissa hemliga känslor; ett fritt upprigtigt omgänge, som aldrig får urarta till en fräck, låg förtrolighet, då också en ljuf melancholia som icke väcker ledsnad; en viss romanesque vändning, som hvarken förfaller till det vämjaktigt söta, eller till det öfverspändte och äfventyrliga; blygsamhet utan försagdhet; oförskräckhet, ledighet och behagliga talanger; – se der ungefär det,

Sid. 329.

som enligt min tanka behagar fruntimren hos oss". – Jag följde med Majoren och små Herrskapet uppå eftermiddagen på andra sidan af sjön, dit pigorna och drängarna förut afgått för att göra badqvastar. En Rusthållare på hvars egor detta skedde träffades. Han visade oss till den hålan hvarom jag förut till dess existence fått underrättelse, se sid. 242. Häft 5. – Jag skall uppskjuta beskrifningen häröfver till en annan gång, då jag får tillfälle att närmare besöka densamma.

Plockade smultron. Det var mig omöjligt att få 2^{ne} rifvor; jag fick blott en liten. Enligt aftal vid middagsbordet har Majorskan anspråk däruppå. – Innan vi hunno återfara, öfverraskade oss regnet. Jag blef igen våt och måste vid återkomsten ömsa kläder. – Jag beslöt att ej alls visa mina smultron, då jag hade en så ringa qvantitet af dem. -

Onsdagen d. 20^{de}

Tillrustningar till Herrskapets resa till Borgå; – Majoren frågade mig huru mycket kläde han skulle taga åt mig ifrån Borgå. Efter anställd calcul med Skräddaren i går uppgaf jag 4 alnar till frack och benkläder. Han erböd sig att taga äfven meleradt ifall jag ville och tillade att han hade råd till och med till 6 alnar. -

Sid. 330.

Jag tyckte mig böra begagna tillfället. Efter det sade jag, skulle jag bedja Majoren vara god och försträcka mig något också i contanter. Han frågade mig huru mycket. Kanske 20 Rd. – Detta var mer än jag väl behöft. Då jag märkte, att han gerna ville höra summan förminskad, nedsatte jag densamma till 15 Rds, hvilket han gaf mig under yttrande, att alltid utan förbehållsamhet yppa mina behof för honom såsom en vän. Detta skall och svårligen kunna ske. Den välgärning, man nu uppå engång bevisar mig, är för stor för att någonsin hos mig kunna väcka några anspråk uppå nya. – Nu får jag då en af mina favoritönskningar uppfylld. Jag får med Past. Bäckwall ifrån Åbo antingen Minerva eller poetiska Kalendern eller Phosphoros eller Iduna. Jag är endast villrådig, hvilken jag skall beställa. Jag skulle hafva lust för Iduna eller poetiska Calendern; men nu vet jag icke, om jag kan få dem igenom Blomqvist ifrån Sverige. – Mycket misslynt. – Jag vet ej huru; men bevista tjenster försätta mig alltid uti en sinnesförfattning, som väl icke lærer

Sid. 331.

eller kan vara smickrande för den, som bevisar tjensten. – Straxt uppå eftermiddagen blef det ändtligen resa utaf för Herrskapet. – En kopp Caffé. – Vid afskedstagandet bad Majoren mig äfven se litet här i hushållet, isynnerhet så der om qvällarna. Jag fattade då icke straxt den riktiga meningen af dessa ord. Det var en påminnelse om förledne Söndagsafton. -

Eftermiddagen började jag läsa Contes Moraux par Marmontell. – För att ändtligen göra mig ärende upp der jag ej varit uppå hela eftermiddagen, förde jag till Frun i hennes kammare de häften af mina verssamlingar, hvilka jag redan skulle gifva henne i förledne Söndag, då de under öfverraskningen blefvo glömda upp uti matsalen, hvarifrån jag samma afton fick tillfälle att låta åter hämta dem. -

Gungade flera resor öfvermåttan häftigt. Om aftonen var jag i brist uppå andra och satte ut nät med Dränggossen. - - En ko drunknad vid sjöstranden. -

Jag fick ej denna afton natthugg af frun. Hon hade för många medhjelpare. – Maja följde mig till källan. - -

Sid. 331 [=332]

Thorsdagen d. 21^{sta}

Lyftade näten – Circa 50 fiskar fångades. – Jeannette i dag. En af Mamsellerna Backman heter så. Fru J. med Gossarne företog sig derföre att gå till Suontaka. Man ville persvadera mig att följa med; men jag ville ej. Egentliga orsaken var väl det tvång, som jag skulle känna i sällskap med idel fruntimmer. (Directeuren Backman känner jag ej förut). Detta hade jag väl ändå kunnat finna mig uti, men jag ville ej gå dit så der af mig sjelf, då unga Backman, hvilken jag låfvat besöka ej mera är hemma. Jag trodde mig för det tredje icke hafva så rena kläder för det närvarande, att jag utan någon rapport deruppå kunnat gå med. Än ett viktigt skäl, hvarföre jag ville blifva bort var att, såsom jag sade till Frun, då hon ville veta orsaken, hvarföre jag ej ville komma med, det ej vore så alldeles consequent handladt utaf mig, om jag denna gång följde med, då jag förut vid dylika tillfällen aldrig velat låna örat till något förslag att följa med uppå någon

Sid. 333.

visit. Det kunde heta, att Frun imponerat uppå mig och detta önskade jag ej för hennes skuld. Frun vederlade derpå skäl i det mesta, kallade det för en intrig hos mig att icke villja komma med. Hon blef till och med piquant, erböd mig upp af små klädningar &c - -. Ännu en gång bad hon mig följa med, men på ett icke nog förbindande sätt, för att kunna besegra min envisa fåfånga. Jag gick emedlertid ned i min kammare och började genomse mina kläder. Jag fann ibland dem så många rena, att jag kunde komma till rätta. Också blef jag redan vacklande i mitt beslut att blifva kvar. Jag var till och med färdig att ändra mig. Men fåfångan hindrade mig derifrån. Emedlertid, om Frun kommit ned och sagt mig något enda ord, så hade jag följt med. Men så mycket kunde jag ej med några anspråk vänta af henne. Jag gick ej engång och följde henne, såsom jag först lofvat; emedan hon i onsd yttrade sig, att det väl ej tjente till något, då jag ej ville gå hela vägen. Jag kom derföre att svara, då August frågade, om jag ville komma och följa: Det lär väl ej vara nödigt just. – Emedlertid var det icke med tranqvillité jag blef hemma.

Sid. 334.

För att återställa jämnvigt hos mig, spatserade jag till Björklunden och drack utur källan derstädes. – August kom tillbaka, för att eftermiddagen fara dit med häst. Jag kom uppå det infallet, att åka med August till Kyrkan, och gå derifrån till fots ½ mil till Niemis, Finnérs hemvist. Men detta infall kunde icke realiseras, då jag närmare tog saken i öfvervägande. – Jag gick till Björklunden, las der ett Conte morale. – Efter återkomsten gungade häftigt. Fick höra att häst och karl kommit efter Fru J. ifrån Lojo. Denna underrättelse var min oangenäm. – Mitt stycke i Dahlen, hvilken jag nu ämnar påhålla. – Såg och genomläs hvad jag skrivit på denna dag i mina Journaler de förra åren. Jag skall göra det mig till ett beslut, att härefter genomgå mina gamla Anteckningar. – Dock har jag ju redan förut beslutit och lika många gånger åsidosatt. Det är icke heller möjligt, att precis hvarje dag fullgöra detta. – Fick höra att man kommit efter Fru J. för att hafva henne till att kläda en brud. – I den meningen kunde väl frånvaron blifva ändå drägligare. – Fruen kom hem sent om aftonen. Igenom Augusts vårdslöshet

Sid. 335.

hade kärran, som hennes dränggosse skolat taga med sig härifrån till Suontaka, för att afhämta blifvit kvar och frun fått lof att låna en kärra derifrån, i hvilken hon återkom. Jag väntade med spänning, huru hon skulle uppföra sig emot mig. Hon talte med mig ett och annat, fägnade mig med den underrättelsen, att jag hade ett bref ifrån Helsingfors, men hon hade glömt att taga det med sig. Jag skall få det i morgon med hennes dränggosse. Pigorna, ehuru de blifvit befallte af Herrskapet att ligga upp i byggningen, hade skingrats hit och dit och måste nu uppsökas. Fruen befallte dem par tout att komma och ligga upp. – Hon sade mig dervid (Ofta har hon användt detta mig af Majoren lämnade uppdrag i raillerie; men i går och nu kanske med fullt alfvare), att det tillkomme mig att se efter den saken och hålla reda uppå pigorna. Då jag invände, att jag gaf det uppdraget döden; jag hade intet att göra med dem, de fingo följa sin böjelse och jag ville följa min, svarade hon; Efter ni äfven uti allt annat söker rätta Er efter deras (Herrskapets) villja, bör ni äfven fullgöra det uppdrag man lämnat Er, hälst det är

Sid. 336.

så obetydligt. Jag märkte, hvad klockan var slagen; men teg då jag just ej hade något så träffande svar härpå i beredskap. Efter några minuter bugade jag mig och gick – Jag har nu då kanske oförlåtelingen förolämpat henne, då jag ej gick med i går. Jag tillstår att det var illa gjort. Det lärer kostat uppå henne att jag skulle vägra envist att följa med, då hon redan i förledne söndag uppå gungan sade mig: I Thorsdag skole vi, om det är vackert väder gå till Suontaka. Vål sade jag då intet dertill, men det var ju så godt som en befallning. Jag bör ej hafva kunnat vänta mig annat af henne och jag hade väl bordt considerera att äfven denna Fru är ett Fruntimmer. Jag brydde länge min hjerna, huru jag skulle kunna försona mig med henne. I den gäsning, hvori jag befann mig, beslöt jag att i morgon låta det komma till förklaring och dervid bedja henne om förlåtelse. Sannerligen skulle det kunna allt verkställas, hvad jag härunder tänkte, skulle jag kunna framföra

allt, hvad som nu inföll mig, skulle jag komma att säga henne många vackra saker och jag tror att hon skulle nödgas förlåta mig. Jag beslöt emedlertid också att stiga upp bittida i morgon och se om.

Sid. 337.

Fredagen d. 22^{dra}

var jag verkligen i hela gården den, som uppstigit först, om jag kanske undantager Torparne. – Spatserade till Björklunden – Det var en stark dimma. Solen var emedlertid redan långt framskriden på himmelen, då jag såg henne; så att kl. på sin höjd endast kunde vara 5, då jag uppsteg. Tiden till frukosten föreföll mig alltför lång. Jag befann mig i en stark feber. Då jag uppkom och frukosterade befann jag mig i en svår förlägenhet. Maten ville alldeles icke smaka. Af alla de sköna haranger jag isynnerhet i går aftons samlade mig, var intet enda ord öfrigt att användas i dag. – Jag skulle haft godt tillfälle att bryta fram i all ödmjukhet; hon började nästan lika förlägen som jag, huru det kommit till stt jag så bittida stigit upp i dag. – Jag svarade att jag intet hela natten sofvit så särdeles mycket. Svaret på frågan hvarföre? lär hon väl sjelf hafva funnit; ty det blef sedan ej mera fråga derom. Hon sökte dock synbart att bringa någonslags discours å bane; men det afbröts alltid vid sin början igenom mina

Sid. 338.

korta svar. Hon syntes mig mer än främmande. Så gerna jag sjelf önskat kunna prata något kunde jag det ej: Allt var mig tvunget. Sådant fortfor mitt tillstånd att vara hela förmiddagen, ty hufvudsaken, hennes tenkesätt emot mig, var ännu obekant och att sjelf framkalla en slags förklaring, var mig omöjligt. – Jag var obeskrifligt ledsen. En par, tre sådana dagar kunde sträcka mig på sjukbädden. – Mot middagen var jag åter till Björklunden, samt drack af källan. Men nu såsom förut kände jag deraf ingen lindring. Oron och febern endast tilltogo. Gossarne voro gångne någonstädes igenom Pietilä byn. De berättade att de der sett Pastor Bäckwalls häst. Jag gick till Pietilä straxt efter middagsmåltiden, under hvilken mitt misslygne redan började försvinna och den förra stumheten lämna rum för en lifligare glättighet. – Jag fann Pastor Bäckwall uti en gård, men han sof och jag väntade en stund tills han skulle vakna upp. Man serverade nu Caffé, jag drack också en kopp, vägrande den andra. Man hämtade bär åt Prästen och jag åt deraf en half tallrik. -

Sid. 339.

Hemmets erinring påskyndade mig att afbörd mig mitt ärende. Jag bad nämligen Pastor Bäckwall hämta mig ifrån Åbo, dit han reser i nästa wecka, Poëtiska Calendern, alla utkomna häften. Penningar gaf jag med 9 Rd. Riksgälds. Det är väl sant, att jag nästan, hvad poesier beträffar,

tycker mer om Iduna; men orsaken, hvarföre jag häldre valde Poëtiska Calendern, var den att deruti finnes mera poësi och för det andra afgjordes mitt val för denna för Romanens skuld, hvarmed jag får undfägna damerna här. Också var det ett skäl, att jag endast som hastigast sett Calendern för i år, men deremot läst alla 4 Häftena af Iduna. Vid återkomsten befann jag mig redan tämligehmunter. Den förekommande Maja bod allt sitt till att öfvertala mig att plocka spinat med Frun. Antingen hon kunde förutse verkan häraf eller ej, hennes anstalt var lycklig. I början satt jag endast med, utan att deltaga i arbetet. – Flera påminnelser blefvo utan följd. – Maja ville hafva mig placerad mitt emot Frun. (Vi plockade på ett bord) väl i en god afsigt. Det blef ej utaf, äfven Frun yttrade sig; att

Sid. 340.

jag väl kunde plocka så gärna som jag satt ledig. Men än en caprice. Jag gjorde det dock ej genast. – Då jag ändtligen deltog i arbetet och satte mig bredvid Frun, kom ändtligen ett samtal i stånd. Det ena ordet gaf men för det andra och småningom kände jag ingen ledsnad mer. När ändtligen Frun oförmodadt brände mitt öra med nässla som följt med spinaten, var förtroligheten snart fullkomligen återställd. – Jag brände hennes ena arm tämligen skönlöst. Till revenge lät jag henne frivilligt bränna äfven mitt andra öra och mina händer. En mycket vacker insect betraktades med det lilla microskop, som jag fått af Majorskan. Hufvud kom vid hufvud, fot vid fot under de små skadeförsöken, och under allt detta blef jag lika munter, som jag varit före denna fatala dagen, som förorsakat brytningen. Sedan vi slutat arbetet, visade jag mina myntsamlingar. – Natthugg jagandet om aftonen skulle behöfva en egen beskrifning. Man fick mig uppsläpad ur min kammare, dit jag tagit min tillflykt. Jag vill ej börja nästa häfte med fortsättningen om denna dags afton. Minnet deraf skall förblifva. De mångfaldiga situationer, hvori jag i mina bemödanden att få natthugg af frun, kom och gjorde mig helt och hållet rusig. Klockan var ett, då jag först fick tillfälle att lägga mig.

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Sjunde Häftet

Sid. 345

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Sjunde Häftet.

Juli – Augusti

Lördagen d. 23^{dje}

Tröttheten, hvori jag försattes i förledne afton, gjorde mig sömnen långvarig. Ännu sedan jag druckit Caffé, var jag flere gånger på vägen att ånyo insomna. – Jag hade i sist lånt af frun en visa, för att afskrifva den åt mig. Fruns afskrift var redan tämligen utsliten. Jag skref derföre äfven för henne en afskrift och presenterade den henne, såsom mera varaktig än hennes egen. – Jag började efter frukosten läsa för henne Wielands Oberon, nämligen på svenska. – Uppå ängen och i Björklunden. Dagen mycket het. Också hade jag för afsigt att med min utgång pröfva fruns nyfikenhet. Jag lämnade fram det bref, som jag i går erhöill och ett och annat,

Sid. 346.

som kunnat vara interressant att läsa; men märkte noga läget af så väl brefvet som andra papper. Intet syntes vändt ifrån sitt ställe. Detsamma har jag förut erfarit vid dylika prof. – Läsningen af Oberon fortsattes äfven uppå eftermiddagen. Jag hann läsa deraf 5 gånger; skulle hunnit kanske en gång till, om ej den omständigheten, att mams. Backman väntades, förmått mig att göra halt Hela dagen har jag emedlertid tillbragt angenämt i fruns sällskap. – Föröfrigt har jag ej just befunnit mig rätt välmående i dag. En obehaglig hetta och oro hafva stört mig. – NB. en kopp Caffé uppå eftermiddagen. – Sent uppå aftonen, innan vi ätit qvällsvard, trodde jag mig se mams. Backman komma. Jag förblef i min kammare, väntande med förlägenhet uppå matbudet. Huru flat blef jag ej då jag uppkommen ej såg till någon Mamsell. Jag hade sett miste. Min frihet återkom. Jag blef kvar uti matrummet, fortsättande en conversation, som begynts vid bordet. – Frun kom denna afton att få behålla natthug-

Sid. 347.

get af mig igenom Majas tillhjälp.

Söndagen d. 24^{de}

vaknade jag ganska tidigt efter en orolig sömn. Utom invärtes oro plågade mig loppor och vägglöss oupphörligen. Hufvudwerk och confusion följer af det tidiga uppstigandet. Om middagen kom ändtligen Mams. Backman. Jag för min del skulle önskat, att hon ej hade kommit. Det hade då väl kunnat hända, att jag i hennes ställe blifvit fruns reskamrat. – Då jag uppkallades till middagen, hälsade jag först på mamsellen. Hon sade: Mag. var ej så god och kom till oss, så länge Kalle ännu var hem. Jag var väl beredd uppå en förebräelse för det jag ej kommit till Suontaka; men jag hade ej väntat mig den i den form, den nu framställdes. Jag hade derföre intet annat att anföra, än att det ej fanns tillfälle. – Tillfälle, sade hon, kan det ej vara brist uppå, utan endast på villja. – Jag fann mig ej så snart i stånd att svara såsom jag bordt: Det är sant jag låfvade Karl att komma och hälsa uppå h:m, ifall någon af Herrskapet skulle komma att gå dit, men då detta icke inträffade, kunde det icke heller blifva utaf för mig. – Vid bordet sade hon till mig: Mag. lärer ännu

Sid. 348.

icke varit någonstädes här i församlingen än på Irjala. Nej, fru J. yttrade sig. Hvad tycker du om det, att han ej varit någon enda gång i kyrkan heller. Efter man kommit att tala om min kyrkogång, tillade jag att jag äfven i städerne varit en trög kyrkogångare. I Åbo har jag varit endast 2 gånger i kyrkan. – Det är intet att skryta med. Fru J. antvordade mig Rustkammare-nyckeln, hvarefter hon reste med Mamsellen. NB. i mitt kammar-fenster frågade, om jag hade små ryska sedlar att växla med henne. Olyckligtvis kunde jag ej tjena henne. Detta häfte låg uppå bordet, och jag höll på att formera mig en penna. Hon äskade att få se helst det, som jag skrifvit i dag. För att göra henne till viljes, visade jag henne de 4 första raderna af första sidan, sid. 345; under det jag höll handen öfver de nedanstående. Hon underhandlade med mig att sjelf få hålla handen deröfver, hvilket jag ej tillät.

Efter damernas resa spådde Maja i kort och glammade dervid efter vanligheten ondt och godt. NB. en kopp Caffé, då fruntimren, ännu voro kvar. – Utaf Maja fick jag snus frön. Mina ben voro ganska trötte, såsom skulle jag ha gått

Sid. 357 [=349].⁴⁶⁶

⁴⁶⁶ Även om texten löper konsekvent har Sjögrens paginering av någon anledning hamnat i oordning och löper som följer: 357–358, 395–396, 403, 406–408 tills den fr.o.m. s. 341 igen löper normalt.

i Björklunden med Bröder – gungande – Las ännu några berättelser af Marmontel – å nyo i björklunden. Uppå en kant af Himmelen uppstego några glödande molnfläckar. Flera sådana hopade sig tillsammans och snart såg man hela himmelen öfverdragen af svarta åskmoln. Den svalkan, som denna förändring i luften medförde, uppmuntrade den af hettan aftynade kroppen. Jag kände intet mer af de plågor, som uppå förmiddagen förföljde mig. – Frun frågade vid aftonmåltiden huru det skulle stå till med mig, då jag sett så ledsen ut i dag? Jag hade just intet att svara häruppå. Efter soupen kommo vi att tala om hösten, jag mins ej i anledning af hvad. Jag yttrade mig, att de 9 veckorna, som återstå till Michaeli komma att blifva mig en evighet. – Orsaken härtill blef väl oförklarad; men hon insåg den säkert utaf sjelfva talets riktning. Jag yttrade mig också, att om det kunde blifva tillfälle dertill, ville jag följa henne till Lojo, för att derifrån besöka Ilmoni, då hon härifrån afreser. Hon sade att det kommer an uppå hvarifrån hon kommer att afresa, härifrån eller ifrån Suontaka, der hon dessför-

Sid. 358.

innan sade sig komma att vistas åtminstone en vecka. – Jag blef qvar länge deruppe för att vänta uppå natthugg. Majoren hade redan gått upp i sin kammare. Jag hörde att han stod uppå vinden. Karl och Maja sprungo bullrande efter hvarandra. Majoren ropade något; men då ingen svarade honom kom han ned. Utom sig förlägen, då jag stod der ensam, smög han sig efter en stunds besinnande till mig och frågade hvad det var för ett buller. Jag sade att Maja sprungit in uti salen. – Jag trodde att elden skulle vara lös, sade han, och smög sig åter upp lika wedervärdig, som han kommit. Man har således nu kommit så långt, att man har en Censor öfver sig; ty annan afsigt kan jag ej finna till hans nedkomst. Hittills hafva de här ned bullrat långt mer, utan att han gjort sig besvär att komma ned och nu gjorde han det, utan att hafva dertill någon åtminstone att dömma per analogian giltig anledning. – Sedan han gått upp, beredde jag mig att fullfölja mina afsigter uppå frun.

Sid. 395 [=359].

Man trädde in. Frun satte sig bredvid mig på ena och Maja på andra sidan. Mina armar omslöto henne ovilkorligen och jag kände mig den lyckligaste menniska, då jag kände mina tryckningar besvaras, kände mig tryckas till hennes bröst. Hennes armar höllo mig fjättrade der. Hon ville kittla mig; men hennes fina zephyrs-händer (sit venia verbo!) kunde de i denna ställning instruera så mycket endast uppå den yttre känslan! Den yttrade sig icke; men den innre så mycket mer. Hänförd utaf denna böjde mina händer hennes hufvud ned ofver mitt. Munnen sökte och fann med deras tillhjälp hennes. – Det var känslan af Gratiens Erster Kuss; hvilken A. W. Schlegel, besjungit, som jag njöt. Hennes läppar endast vidrörde mina. Det var en dylik kyss, som Zeus fordom gaf Aphrodite och hvilken Virgil uttrycker med - - - -

- - oscula libavit natae.

Det älskade föremålet hade ej länge varit ur mina armar, då jag insomnade, för att igenom phantasiens spegel se det åter.

Söndagen d. 7^{de}

Maja kom efter löfte i går aftons och väckte upp mig för att

Sid. 396 [=360].

rensa stickelbär, som hon nyligen plockat. Jag las litet i Dahls grammatik äfvensom i går. Till frukosten hade jag upp med mig ett häfte af fjorårets Ephemerider för att derur läsa för Majoren Linnés lefverne. Han sof. Detsamma var händelsen vid middagen. – Dessförinnan hade jag spatserat i trädgården och ätit krusbär åter för mycket. – Carl med Fredric reste till Irjala. Jag uppdrog dem att vika in till Pastor Bäckwall och höra efter mina böcker. – Maja ville hafva mig upp i Fruns kammare; men jag kom ej att gå dit förrän vi druckit Caffé. – Frun spådde åt mig. – Sedan hjälpte jag henne att sticka uppå dess täcke – ett arbete, hvori äfven Majorskan deltog. – Vi kommo att raisonnera med hvarandra om Poësin. Hon sade sig mycket tycka om Lidners arbeten. I fall jag kommer att med frun resa till Lojo och derifrån till Nummis, skall jag hämta dessa arbeten åt Majorskan, ifrån Ilmoni. – Gossarne anlände ifrån Irjala. Jag springer ned och huru beskrifva öfver måttan af den glädje, som upplifvade mig, då jag nu fick Poëtiska Kalendern, hvilken jag så trängande väntat. Såsom man

Sid. 403 [=361].

Thorsdagen d. 11te

vaknade just efter en långvarig högst orolig sömn, äfven i dag hufvudvärk. Jag hjälpte frun att sticka på dess täcke uppå förmiddagen. Jag trodde Majorskan skulle komma upp och deltaga i arbetet, så att jag finge fortsätta Romanen; men detta blef ej utaf vare sig att hon ej hade tid eller af andra orsaker – Majoren kom hem vid middagen. – Jag las litet i Dahlen. – Eftermiddagen fortsatte jag förmiddagens arbete. I det hela har denna dag åter varit en af de lyckligaste i min lefnad. Erinringen af de förra har jag njutit i verkligheten. – Frun återlämnade mig detta häfte och framräckte mig en kyss till belöning. – NB. en kopp Caffé i fruns kammare – Scener om natten – ej sömn på lång tid.

Fredagen d. 12te

Sömnen orolig, drömfull. – Följde med Kalle frun ända till ett litet stycke ifrån Suontaka. Jag ville ej följa henne ända till gården; emedan det då kunnat hända att jag ej mera återkommen skulle rå-

Sid. 406 [=362].

kat Majoren, som skulle resa till Borgå. – Jag beställde med honom tillbehör för ett par nya stöflar, och uppmuntrad af framgången med detta förslag proponerade jag att fara till Nummis för att hälsa uppå Ilmoni, alldenstund äfven Fredric följer bort med Majoren och läsningen således i alla fall blir mera oordentlig. – Han gaf sitt bifall dertill; men på ett sätt, som jag ej väntat. Han föreslog nämligen, att resa redan i morgon och återkomma i Tisdag. Min afsigt var att uppskjuta resan till samma dag som frun, så att jag kunde komma att resa tillika med henne. – Intet tvingar mig nu ändock emedlertid att resa i morgon och gå huru som hälst skall jag uppskjuta den till Måndagen, då äfven frun lofvat resa – till Björklunden – NB. en kopp Caffé på eftermiddagen.

Lördagen d. 13

förmiddagen i Björklunden. - -

Sid. 407 [=363]. [sidan tom]

Sid. 408 [=364]. [sidan tom]

Sid. 341.

Allmänna Ephemerider

för år 1814.

Sjunde Häftet.

Juli-Augusti

Lördagen d. 23^{dje}

Tröttheten, hvori jag försattes i förledne afton gjorde mig sömnen långvarig. Ännu sedan jag druckit Caffé, var jag flere gånger på vägen, att ånyo insomna. – Jag hade i sist lånt af frun en wisa, för att afskrifva en åt mig. Fruns afskrift var redan tämligen utsliten. – Jag skref derföre äfven för henne en afskrift och presenterade den henne, såsom mera varaktig än hennes egen. Jag började efter frukosten läsa för henne Wielands Oberen, nämligen på Svenska. – Uppå ängen och i Björklunden – Dagen mycket het. Jag lämnade fram det bref, som jag i går erhöll och ett och annat, som kunnat vara intressant att läsa; men märkte noga läget af så väl brefvet som andra papper.

Sid. 342.

Intet syntes rördt ifrån sitt ställe. Detsamma hade jag förut erfarit vid dylika prof. Läsningen af Oberen fortsattes äfven efter middagen. Jag hann läsa deraf 5 sånger; skulle hunnit kanske en sång till om ej den omständigheten, att Mamsell Backman väntades, förmått mig att göra halt. – Hela dagen har jag dock tillbragt angenämt i hennes sällskap. – Föröfrigt har jag ej just befunnit mig rätt välmående i dag. En obehaglig hetta och oro hafva stört mig. – NB. en kopp Caffé uppå eftermiddagen. – Sent uppå aftonen, innan vi ätit qvällsvard, trodde jag mig se Mamsell Backman komma. Jag förblef i min kammare, väntande med förlägenhet uppå matbudet. Ett viktigt ämne för min öfverläggning var, om jag skulle kyssa hennes hand eller ej. Enligt mina principer borde jag ej göra det. (Jag kysser ej handen uppå någon Dame, hvars fader eller Man ej kysser mig uppå munnen) men lika många skäl tyckte jag mig hafva att göra här af dessa principer ett undantag. Jag beslöt detta; men huru flat blef jag icke, då jag kom upp och fann att jag onödigtvis grufvat mig öfver en lappris sak. Der fans ingen Mamsell Backman. Jag gade sett miste.

Sid. 343.

Min frihet återkom. Jag blef kvar uti matrummet, fortsättande en conversation, som begynts vid bordet. Hon satte sig vid fenstret och jag stod framför. Uti hela gården träffas en myckenhet af vägglöss i alla rum; men mest finnas de uti detta. Man behöfver ej sitta länge stilla, innan man ej

skall sakna tillfälle att plocka af dessa stygga djur det ena efter det andra. Detta hände med frun. Hon hotade att släppa dem uppå mig; men jag förklarade mig ej särdeles tracterad af dem. Hon hade tagit af mig natthugg och förebar sig derföre vara tvungen att sitta qvar. – Jag låfvade henne frihet att flytta sig, hvart hon behagade; men hon begagnade sig ej af detta löfte. Slutligen steg hon upp och gick ut i köket. Jag lät henne fritt passera, emedan jag trodde att det väl var ännu god tid att taga natthugg. Jag kom att ställa mig bakom köksdörren och hörde hvad hon der pratade med Maja. Allt hörde jag ej; men så mycket att det var fråga om mig. Jag tyckte det icke vara just smickrande, hvad jag hörde. Man var icke nöjd med mitt uppförande uti matrummet nyss förut. Att jag ej ville sitta bredvid henne och få vägglöss, klandrades. -

Sid. 344.

Om jag vågar yttra någon misstanke till deras afsigter uppå mig, så är grunden, hvarföre jag ej är omtyckt den att jag oaktdadt så många retande tillfällen och situationer i det hela förblifvit passif. Utaf rasande blir han väl just icke arg, hette det (jag hörde ej allt); men man ids ej alltid dermed. Slutligen kom hon ut och så mycket jag än sökte dölja det intryck deras hemligen hörda ord haft uppå mig, så hade jag nu förlorat äfven den vanliga friheten och bar mig mycket tafatt åt. Det blef fråga om farstugodörrarnes igenstängande. – Jag fick hålla till godo många stickord, att jag ej har någon känsla (Vi skulle byta handslag) utom af hettan, att jag sofver så tungt och länge, att jag är så tvehogsen m.m. Allt kunde wisserligen icke vara endast plisanterie Jag låtsade dock åtminstone anse alltsammans derföre. Maja tog uti mig (Frun bad henne) för att stöta mig ut och stänga fast dörren. Jag bad att slippa lös mot löfte att ej sjelfmant gå i fred. Det var då, som man kallade mig tvehogse. Jag gjorde en bugning. Maja stötte mig derunder fram, men jag gick ner. – Jag var nyfiken att få höra, hvad man skulle säga om

Sid. 345.

mig. Jag låddes derföre, som jag skulle gått in, men stannade utanföre. Jag hörde ej mer än: Han är sig lik. Inkommen ville jag taga fast fenstret. Maja ropade mig. Jag mins ej hvad det var, hon frågade. – Det blef tal om nattkamratskap. Jag har alltid ämnat mig till Magistern, sade hon: men intet lærer det blifva utaf. Jag svarade härtill, att hvar och en må göra, hvad honom behagar. Emot invändningen att hon väl icke kunde blifva emottagen och få återvända med skammen, visste jag ej svara annat, än att jag ej visste, hvad jag egentligen skulle svara derpå. – Då blef det slut med det samtalet. De tycktes gå in och jag drog fast fenstret. I sängen grubblade jag länge, huru jag skulle begagna mig af denna dagens lärdom. – Mitt hjärta har för mycken del i saken att jag ej skulle önska att kunna vara mera djerf; men med all min villja vet jag icke, om jag skall hafva mod dertill och huru jag skall bära mig åt. Om jag vågade något försök att ens yppa mina känslor, kunde jag blifva begabbad för omaket och hvad hade jag då. Skammen att återvända med någon minnesbeta, af allvare eller förställning? lika mycket. Skammen skulle endast blifva mig öfrig och utestänga hvarje begrepp att förklara dess orsak. -

Sid. 346.

Då jag så låg och ängslades, tyckte jag mig höra, att man ännu icke tillstängt dörrarne. Men kanske var det en sjelfgjord inbillning att jag trodde mig engång höra fru Jäg. röst. Ändtligen somnade jag.

Söndagen d. 24^{de}

vaknade jag ganska tidigt efter en orolig sömn. – Utom invärtes oron plågade loppor och vägglöss mig oupphörligen. – Hufvudvärk och confusion, följder af den oroliga sömnen och tidiga uppstigandet. – Middagen kom ändteligen Mamsell Backman. Jag skulle önskat, att hon icke alls kommit. Det hade då kunnat hända, att jag väl blifvit fruns reskamrat. Först vid middagsmåltiden hälsade jag på Mamselln medelst handkyssande. Hon sade: Magistern var ej så god och kom till oss, så länge Kalle var ännu hem. – Jag var väl beredd uppå en förebråelse för det jag ej kommit till Suontaka; men var ingalunda beredd uppå denna fråga i den form den nu framställdes. – Jag trodde att det skulle vara fråga om Thursdagen och hade i det fallet uttänkt mig ett grannt försvar. Men nu passade icke detta och jag hade

Sid. 347.

intet annat att anföra, än att det ej fanns tillfälle. – Tillfälle, sade hon, tillfälle kan det ej vara brist uppå, utan endast på willja. Jag fann mig ej så snart i stånd att svara såsom jag bordt: Det är sant jag låfvade Karl att komma och helsa uppå honom, i fall någon af Herrskapet skulle komma att gå dit; men då detta icke inträffade, kunde det icke heller blifva utaf för mig. – Vid bordet sade hon till mig: Magistern lär icke varit något annorstädes här i församlingen än på Irjala? – Nej. Fru J. yttrade sig. Hvad tycker du om det, att han icke varit någon enda gång i kyrkan heller, sedan han varit i församlingen. Efter man kommit att tala om min kyrkgång, tillade jag att jag äfven i Städerna varit en trög kyrkogångare. I Åbo har jag varit endast 2 gånger i kyrkan. – Det är intet att skryta med. – Fru J. antvordade mig rustkammare nyckeln, – uppdrog mig ett och annat smått, hvarpå hon reste med Mamselln. NB. i mitt kammarfenster frågade, om jag hade små Ryska sedlar att växla med henne. Olyckligtvis kunde jag ej tjena henne. Detta häfte låg uppå bordet och jag höll på att formera mig en penna. Hon äskade att få se

Sid. 348.

hålst det, som jag skrifvit i dag. Hvarken kunde jag wisa det eller annat, för att ändå göra henne till villjes lät jag henne läsa de 4 första raderna af första sidan, under det jag höll handen öfver de nedanstående. Hon underhandlade med mig att sjelf få hålla handen deröfver. Om man läser de nedre raderna, skall man finna, att jag ej lätteligen kunde samtycka dertill. Jag låfte wisa henne

några ställen uti de förra häftena. – Wiste mig något mera tjenstaktig än vanligt vid Damernas afresa, hjälpte Mams. Backman i chaisen, wäl i och för sig sjelf en obetydlighet; men derföre anmärkningsvärd, att det var första gången, som jag någonsin bevist någon en sådan tjenst. – önskade dem en lycklig resa, mycket nöje et. - - Efter deras afresa spådde Maja i kort och lät äfven ett och annat ord undfalla sig, att hon ej var så okunnug om mina böjelser. – NB. En kopp Gaffe på eftermiddagen. – af Maja fick jag bär. – Mina ben voro mycket trötta, såsom jag skulle gått

Sid. 349.

en lång väg. – Jag gick till Björklunden och tog med mig ett Häfte af Archivet, hvarur jag ville läsa om Bergtrollshålan vid Hasel. Jag lade mig nu och hann knapt en sida, innan sömnen öfverväldigade mig. Jag sofde en god stund. – ledsamt den öfriga delen af dagen. – Den beskedliga Maja försåg mig om aftonen med mina favoriträtter, äggröra och smultron i öfverflöd. – spatserade länge emellan gården, Pietilä byn och Björklunden ända till trötthet.

Måndagen d. 25te

sofde långt in uppå ljusa dagen. – Det började blåsa. Jag lät efter Fruns åstundan taga ut mjölsäckarne ifrån Rustkammaren och bära dem till qvarnen. Men nyckeln dertill fanns ej. Bureaun, hvare den var, war tillsluten och dess nyckel hade hon ej lämnat fram. – [I marginalen: källare nyckeln öppnade lyckligtvis qvarnen.]

Bodnyckeln skulle också nödvändigt hafva varit af nöden: men den var likaledes undansatt. Jag var litet missnöjd, att hon haft så litet förtroende till mig. -

Kökstaket instörtar alldeles oförsedt af sig sjelf. En främmande Madam, som förut tjent här som piga, får en stark stöt i hufvudet. Personer hade redan i dag förut gått uppå detta tak och nu

Sid. 350.

föll det af sig sjelf. Man betraktade detta såsom något elakt tecken, att huset snart skall upplösas eller något sådant. Hvad säkert följde häraf, war ett stort uppseende och förtretlighet för folket. – Tjenstefolket och de, som varit längre tid i huset, villja hafva observerat, att sådana ledsamma tillfälligheter och skador alltid tilldraga sig under Herrskapets frånvaro. Det är mycket möjligt; men orsaken dertill är efter min tanka i de flesta fall mindre drift och vårdslöshet hos tjänstefolket, som lämnadt uppå eget bevåg och utan att se Majorens piska på närmare håll icke har svårt vid att finna ursäkter till sina förseelser. Nu har under fruns förvaltning här en ko dött. Den var sjuk förut och dog samma dag, som Herrskapet reste, i sjön. Att den dog uppå den dagen, rättfärdigar, hvad jag

sagt om orsaken till sådana olycksfall. Hvarföre släpade man en sjuk ko uppå en brant strand? Herrskapet helt och hållet sysselsatte med sin resa, visste väl ej af hela saken och kunde omöjligen sträcka sin uppmärksamhet till allt. Lika litet kunde frun det.

Sid. 351.

Att dufvan i går söndrade ett fenster och att kökstaket i dag nedföll det voro tillfälligheter, hvilka ingen kunde förebygga.

- Jag hade ej drift att företaga mig något reelt. Dahlen har jag ej läst uppå en par dagar, icke heller mina Ephemerider. – Jag företog mig att läsa Marmontels sagor. Jag trodde mig kanske kunna hämta af dem någon nytta för min närvarande belägenhet. – Jag började fortsättningen med s. 95 Les quatre flacons, hvaruti det heter s. 101.

"Rien ne ressemble tant aux hommes que les femmes. Tout le bien, tout le mal qu'on en publie est vrai en particulier, & faux en général. Il ne faut, ni se fier à tout, ni se défier de tout. Vivez avec les femmes, mais ne vous y livrez qu'à propos. Un homme decide est un homme in sociable. Vous serez charmant, si l'on dit de vous: On en fait tout ce qu'on veut. Mais ce n'est pas assez de plaire, il faut encore savoir aimer, & n'aimer, ni trop, ni trop peu. Il y a trois sortes d'amour; la passion, le goût, & la fantaisie. Tout l'art d'être heureux consiste à placer bien ces trois nuances." – Dagen förflöt, under det jag las en berättelse till. - promenad till källan. –

Tisdagen d. 26te

sof äfven långt in uppå dagen. -

Sid. 352.

i Björklunden med Dahlen – Genomlas Journalerna. – Fortsatte läsningen af Marmontels Contes Moraux, af hvilka jag slöt första Tomen. – Middagen var inne; men frun och Mamsellen ännu icke ankomna. -

Eftermiddagen i Björklunden. Genomläs Svenskarnes karakteristik uti Rese-Archivet. Började också läsa Bröders praktiska latinska Grammatik. – Hela dagen har jag känt mig orolig, så snart jag ett enda ögonblick varit stilla, utan sysselsättning. – Af den orsaken företog jag mig att se uppå höslottret, då jag ej mera hade lust att läsa något. – Ifrån ängen föll det mig in att gå uppå vägen till Suontaka för att plocka bär. Det kunde hända, att antingen skulle Mamsell Backman gå den vägen

hem härifrån i fall damerna bägge kommo hit tillbaka eller ock att fru J. kunde komma ifrån Suontaka med denna väg. – Om ock intetdera skulle hända, hade jag bär om aftonen att bjuda. – Jag var der till solens nedgång; men fick ändå intet mer än att jag sjelf hade att äta till aftonen med mjölk, då frun ännu inte var återkommen. – till Björklunden – pratade länge med Maja, under väntan på frun. Hon kom icke.

Sid. 353.

Onsdagen d. 27^{de}

Sömnen mycket orolig och drömfull. – Ingenting mindre än munter vid uppstigandet. – Hettan syntes blifva mig odräglig. Jag kastade mig derföre straxt efter frukosten uppå sängen och började läsa andra Tomen af Marmontels Contes Moraux. Le Philosophe Soi-disant behagade mig mycket. Maja gaf mig ingen ro. Med granrisqvistar och kettling jagade hon mig ur sängen. – Slutligen då jag ville springa undan henne, ref jag mina benkläder uti en spik. – Jag blef litet ledsen deröfver; men hade nog mod att icke blifva ond häröfver uppå henne. I det hela var väl skulden hel och hållen hennes; men borde jag väl stöta mig öfver hennes oförmögenhet att kunna försaka ett nöje och för det andra är jag öfvertygad, att hon ej för ingen del önskade det. – Uppå eftermiddagen lade jag mig att sofva oförmögen att företaga mig någon sysselsättning. Men flugorna unnade mig icke en gång denna förströelse. Jag gick till Björklunden med Bröder. – Efter återkomsten satt jag upp på byggningstrappan med Maja och i det samma komma fruntimrena. Jag var alldeles oklädd. Jag smög

Sid. 354.

mig derföre upp i vindskammaren, för att vänta på tillfälle att slippa ner i min kammare och få kläda uppå mig. – Fru J. som såg mig uti dörren vid uppgången till sin kammare kom in. – Jag måste nu komma in och hälsa uppå Er, efter Ni rymmer undan, huru står det till? – Hon bad mig komma ned och jag fick då lof att hälsa äfven uppå Mamsellen, sådan jag var. – Deras resa hade varit högst ledsam. – Conversationen tråkig vid aftonmåltiden. Jag satt qvar efter. – frun brydde mig mycket för kökstaket. Majorens uppdrag tjente henne dervid äfven nu till vändpunkt. – Frun och August. – Då jag steg upp för att hälsa godnatt, tog frun af mig natthugg. – Någon stund derefter kom Herrskapet hem. – Jag gick till Björklunden. – Herrskapets hemkomst var icke för mig behaglig, ehuru jag ej kan uppge just några förnuftiga skäl, hvarföre? Majoren hämtade mig kläde. – Jag hade för detta utstuderat Tacksägelseformerne; men de passade en gång icke för det närvarande tillfället. -

Sid. 355.

Klädet kostade 37 RD 16 sk, enligt medföljande Nota ifrån Stråhlen. – Uppå lång tid ingen sömn. Herrskapets ankomst, undfäendet af klädet och den omständigheten, att jag något slumrat uppå dagen ådrogo mig dessa ledsamma stunder. –

Thorsdagen d. 28^{de}

Sömnen mycket orolig. – Förmiddagen utomordentligen ängslig och svårmodig, utan att hafva något särdeles skäl dertill. Min hypokondri tycktes åter vilja helt och hållet nedtrycka mig. Jag ryser, då jag tänker uppå de 9 veckorna jag ännu har att framlefva här på landet. – Uti källan i Björklunden sökte jag något palliativ för den brännande glöd, som griper omkring sig uti mitt bröst; men förgäfves. Ack att jag ändå hade någon vän, hvars lätta och deltagande umgänge skulle lindra för mig dessa bittra stunder, då lidandets smärta kommer mig att glömma allt utom mig sjelf. Men denna tröst är mig förnekad. – Jag hugnas icke en gång med några skriftliga ord ifrån den vän, som ensam visat sig så många gånger värdig detta namn – jag menar Poppius. – Ifrån Bl. har jag fått bref; men vår

Sid. 356.

wänskap är ännu för ny, ännu alltför obeprövad för att kunna meddela den höga och ädla njutning, som är endast den bepröfvade och säkra vänskapens tillhörighet. – Igenomlas Marmontels Conde: la bonne Mere – Majoren munter uppå sitt sätt vid middagen. Det var så kallade släp-ärter. Jag åt ej, icke just för det, att sådan rätt icke smakade mig, utan för det jag ej förmådde mer. Jag sade dock, att jag ej mår bra af dem, för att undvika, det man skulle persvadera mig att äta. Det blef då fråga om deras hälsosamhet. Majoren yttrade sig: de äro icke goda för alla magar; och äter man för mycket af dem, så kan man komma att börja en obehaglig conversation. Damerna upphäfvo rodnande ett gällt skratt. Sådana voro flere af hans infallen och sådana äro de alltid, då han är rätt munter. Jag för min del var icke nu susceptibel af något skratt. Det högsta jag kunde, var att draga uppå munnen. – En kopp Caffé uppå eftermiddagen, då Mamsell Backman gick bort. -

Sid. 357.

I Björklunden med Bröder. Gungade – las ännu några berättelser af Marmontell – Å nyo i Björklunden. Uppå en kant af himmelen uppsteg några glödande molnfläckar. Flera sådana hopade sig tillsammans och snart såg man hela himmelen öfverdragen af svarta åskmoln – Den svalkan, som denna förändring medförde, uppmuntrade den af hettan avtynade kroppen. Jag kände mer intet af de plågor, som uppå förmiddagen förföljde mig. – Frun frågade vid aftonmåltiden, huru det skulle stå till med mig, då jag sett så ledsen ut i dag. Jag hade just intet att svara häruppå. Efter soupén kom vi att tala om hösten, jag mins ej i anledning af hvad. Jag yttrade mig, att de 9 veckornä, som återstå till Michaeli komma att blifva mig en evighet. – Orsaken härtill blef väl

oförklarad; men hon insåg den säkert utaf sjelfva conversationens riktning till och med. Jag yttrade mig också, att om det kunde blifva tillfälle dertill ville jag följa henne till Lojo, för att derifrån besöka Ilmoni, då hon härifrån afreser. Hon sade att det kommer an uppå hvarifrån hon kommer att afresa, härifrån eller ifrån Suontaka, der hon dessförinnan kommer ändock att vistas

Sid. 358.

åtminstone en vecka. – Jag blef qvar länge deruppe för att vänta uppå natthugg. Majoren hade redan gått upp. Jag hörde, att han stod uppå vinden. Kalle och Maja bullrade litet. Majoren ropade något; men då ingen svarade honom, kom han ned. Utom sig förlägen, då jag stod der ensam, smög han sig till mig efter långt besinnande och frågade hvad det var för ett buller. Jag sade att Maja sprungit in uti salen. – Jag trodde att elden var lös, sade han. Nu har man således kommit så långt, att man har Censor öfver sig. Förut hafva de bullrat långt mer utan att han gjort sig besvär, att komma ned och nu gjorde han det, utan att nästan hafva skäl dertill. – Efter uppträdet om den söndagsaftonen, då han var till Irjala, och som kunde verkligen genom mitt förvållande gifva anledning till misstankar, lärer han trott mig hafva blifvit mera lycklig under hans frånvaro, än jag verkligen blifvit. – Jag står ännu precis i samma yttre förhållande som då, jag har ej tagit något enda brottsligt steg, om jag icke vill tala om mina tankar.

Sid. 359.

Jag öfverraskade henne uti matsalen. Hon skulle sätta sig ned uppå en kista - En vattuskål stod der och nedvätte henne. Slutligen ertappade jag henne sittande. Jag lyfte upp henne och fick också natthugg, hvarefter jag straxt gick ner. Maja kom ned med dricka åt mig. Utaf hennes trägna spejande ut igenom fenstret såg jag att man icke ämnade låta mig få behålla mitt natthugg. – Ingen annan syntes emedlertid. Man lærer hafva fruktat att risquera för mycket eller var faran så ögonskenlig, att man fann för klokt att igenom försiktighet undvika densamma. – Maja gick bort och yttrade till och med att hon ännu kunde återkomma. Jag bad henne hälsa frun, att hon måtte sofva sött med mitt natthugg. – Jag spa[t]serade en stund och lade mig sedan, beredd att också i detta tillstånd kunna afvakta de kommande. Jag drömde mig mycket godt af det fallet att de skulle komma; men det skedde ej och jag insomnade.

Fredagen d. 29^{de}

Sömnen långvarig och drömfull – Jag kände mig likväl icke så trött och olustig vid uppvaknandet i dag, som

Sid. 360.

förut om morgarne. – I Björklunden las jag Dahls Grammatika – Derifrån tog jag vägen tillbaka hemåt genom ärtlandet, ett betydligt stycke ifrån vägen. Jag hade i morgons hört, att frun skulle plocka ärter i dag. Jag kunde då träffa henne der. Då jag kom till ärtlandet, fans der väl ingen; men då jag ätit der några skidor, och skulle komma bort, såg jag frun komma, vare det då att det skedde af en händelse eller att hon såg mig der. – Jag vände om med henne och började plocka. Hon ledde samtalet uppå gåraftonens ämne; min tillkommande ledsnad, hvartill hon ville äfven nu veta orsaken. Den tanken föll mig in att hon ville härigenom räcka mig handen till en förklaring. Äfven nu undvek jag den emedlertid. Resultatet blef, att jag är en obegriplig man. Hon tycktes just hafva medlidande med min modesta delicatessa. Jag vill ej påstå, att hon verkligen hade det; Jag förstår mig ej nog uppå den konsten att läsa i andras miner och af ordens sammanhang och följd uppå hvarandra med alla dithörande omständigheter sluta till den riktiga meningen, som den tålan-

Sid. 361.

de åtminstone önskar sig; denna konst förstår jag, vill jag säga, ännu icke nog för att kunna säkert påstå det jag ofvanföre nämnde. Nej, jag tyckte endast så och min inbillning var mig kär, såsom den vanligen alltid är, då vår fåfänga och egenkärlek finner sig smickrad deraf. – I det hela var det ändå en angenäm stund, som jag nu tillbragte med henne under skämt och små skalkaktigheter, hvartill hon troget räckte mig handen. – Jag tror, jag blef deraf munter för hela dagen. De tillkommande veckorna skola visa, huru sann min föreställning om den långa perioden härifrån till Michaeli skall blifva. Huru långsam skall icke en enda dag då blifva, då en enda half timme tillbragt såsom i dag kan göra mig så lycklig. Vid middagen var jag vittne till en dissensus emellan Herrskapet. – Hennes Nåd hade budit smörgås åt en af de små Mamsellerna, som af sidvörnad slagit den utur handen uppå henne. Hennes Nåd ryckte sin lilla Dotter vid armen och förde henne ut. Hvad procedur der anställdes vet jag ej. Majoren gick knotande öfver det att hon så våldsamt ryckt henne vid armen. -

Sid. 362.

Ett litet barn kunde lätt taga skada deraf. Hennes Nåd kunde väl icke annat än blifva stött deraf, och i det gillar jag icke Majorens uppförande. – Jag förutsätter att han känner henne alltför väl; så han hade icke således bordt åtminstone visa sitt missnöje öfver hennes förhållande och dessutom var det ju redan förbi, hvaröfver han förargat sig, då han kom ut. Om hennes arm tagit någon skada, hade det sedan varit tid att göra föreställningar öfver hennes sätt att aga barnet. Men nu kommo de för sent och med armen var det icke alldeles så farligt. En aga var i detta fall en sträng nödvändighet och man kan väl ursäkta, om en Mor vid beskaffenheten af brottet litet förglömde sig. Föröfrigt bevisar sjelfva brottet att en tillbörlig aga alltför litet blifvit använd. – Fredric hade icke fått af en rätt och icke hade han sagt derom något. Då det märktes började han gråta. Majoren

befallde honom ifrån bordet. Härvid förargade sig åter hans Maka. Majoren lämnade helt och hållet bordet. Hon gjorde detsamma. – Frun kom ner till mitt kammarfenster,

Sid. 363.

och ville nu åter, att jag måtte låta henne få läsa mina Ephemerider, helst för de dagarne, då hon varit borta till Lojo, i början af denna vecka. Efter mitt löfte visade jag henne ett häfte för förra året; men hennes egentliga önskan kunde jag ej bevilja: Underhandlingarna slutades med hotelse å hennes sida, att villja uppå eget bevåg drifva igenom en sak, som jag icke ville vara artig att godvilligt tillstådja henne. Det kunde blifva en möjlighet, om hon någon gång i min frånvaro öppnade mitt skrin. Annat mogen har hon ej att vinna sin önskan. – Sina känslor, sina böjelser, sina svagheter meddelar man icke andra än en bepröfvad vän, uppå hvars deltagande man kan säkert räkna. Detta kunde vara fallet med Frun, jag säger kunde; ty äfven motsatsen är en möjlighet och jag känner ej, hvilkendera möjlighet jag här bör supponera såsom den verkliga. – Uppå vänskap kan jag här icke heller göra anspråk; jag har ej varit lycklig att uppå något sätt göra mig förtjent deraf och en sådan tjenst såsom denna, om den ock vore förtjenande, är dock alltför stor

Sid. 364.

för att kunna med billighet väntas utaf mig. – Om något fruntimmer gjort sig förtjust utaf anspråk uppå min uppriktighet, så är det, jag blyges ej af att tillstå det, frun; men en sådan uppriktighet såsom denna är endast vänskapens fordran och jag har förklarar mig icke kunna räkna häruppå. För öfrigt har min uppriktighet redan förledt mig för långt eller rättare, mitt hjerta har förledt mig, utan att jag tänkt deruppå till en alltför stor uppriktighet, som väl icke i och för sig sjelf såsom uppriktighet kan af mig ångras; men som kan till sina följder blifva litet vådlig. Om också frun skulle anse det såsom en verklig uppriktighet endast för henne, således tillika ett förtroende, så har emedlertid om också icke igenom hennes förvällande, andra ovederbörande kommit i tillfälle att inhämta, att jag i mitt skrin gömmer saker, hvilka icke äro för hvar man. Det kunde reta nyfikenheten, för hvars tillfredsställande mina bekymmer och min farhåga icke ensamt må vara några hinder. Jag skulle till den girige

Sid. 365.

vara nödsakad att ligga ständigt öfver mina skatter och hvarje aflägsnande, hvarje liten resa, t.ex. till kyrkan skulle åtföljas af den ängsliga föreställningen, att tjufvar kunde göra mera men eller besök under den tiden. – Faran af en sådan sinnesförfattning ärnade jag låta frun förstå och uppfordrade henne att göra rättvisa åt mitt förtroende; men det yppades icke något rätt passligt tillfälle dertill, ehuru jag med flit sökte derefter. – De vegetabiliska anrättningarna för i dag voro mig icke hälsosamma. Jag kände åter en plågande hetta, för hvars skuld jag 2 gånger uppå

eftermiddagen besökte källan. – En berättelse las jag i Marmontel. – Gungade häftigt ända till svettning. – Alblad plockades för kreaturen. – Jag fick af frun natthugg och trodde mig säker att få behålla det. Då jag gått ner i min kammare och Maja äfven var der för att få min rock, som behöfver litet tvättas, såg Majoren in igenom dörren och frågade, om jag redan sof. Denna sak var mig alldeles icke angenäm. Då jag häröfver för Maja yttrade min förtrytelse kom frun för att bedja

Sid. 366

Maja upp. Herrskapet skulle hafva dricka. Kanske trodde man sig beröfva mig en njutning af Majas vistelse här ned uti några minuter, men frun fick igenom Majas tillhjälp natthugg af mig. Det var förargeligt, då jag redan trodde mig så säkert få behålla det. - - - Jag somnade icke uppå lång tid. Jag skulle gått ut; men jag var bunden af mina ord. Jag hade sagt åt Majoren, att jag höll på att lägga mig. Ifrån att gå till Björklunden, hade väl detta icke kunnat hindra mig; men då jag verkligen redan var afklädd, ides jag det ej mer. –

Lördagen d. 30^{de}

Sömnen såsom i går. – Odrägligt hett straxt efter morgonen. Till Björklunden Genomgick mina Journaler, för att efterse om och hvilka häften jag kunde låta frun få se, om det ändteligen skulle komma deran. – Umgicks med en plan att äfven kunna gömma dem undan för hennes nyfikna blickar. Jag hoppas, min plan skall lyckas. – Jag vet dock ej, om jag skall kunna afhålla mig ifrån att visa. Det kommer an uppå tillfällena. Slipper jag hennes böner, kan

Sid. 367.

det väl också icke blifva utaf. Men hennes böner, de, de äro väl svårare än Delilas. Och om hon finge läsa dem – ja skulle jag vara fullkomligen säker om hennes förtroende; ägde jag hennes vänskap, – ja då kunde jag intet tveka att visa henne kanske allt, men i annat fall, säger jag, om hon finge läsa dem; hvad skulle hon tänka? skratta med sina vänner kanske öfver min barnslighet. Och komme något sådandt en gång uti gång flere munnar emellan, nå, jag tror, ingen skulle mer våga tala till mig. Eller också skulle hvar och en tro sig befogad att mitt för min näsa bespotta mig såsom en underlig, narraktig och barnslig svärmare. – Kunde hända, att jag ej sällan af frun sjelf finge med stickord plikta för min uppriktighet! – Intet gjordt i dag annat än genomsett en del af mina Ephemerider. Uppå eftermiddagen gingo alla uppå ången. Jag ämnade gå upp i fruns kammare och se huru hon skulle må, emedan jag hela dagen icke haft det nöjet att se henne. Jag satt och skref något, då hon öfverraskade mig i mitt fenster. – Åter underhandlingar om Ephemeriderna. – Jag kunde icke slut-

Sid. 368.

ligen hålla mig ifrån att visa henne de första sidorna af femte Häftet. Om tillfället gifvit henne mera tid hade hon kanske kunnat få läsa hela häftet. Jag gaf henne att läsa de skäl, som jag i går uppsatte hvarföre jag ej kunde låta henne läsa allt. Hon hann icke engång igenomläsa allt det der, då Hennes Nåd återkom ifrån ängen. – Gick till Björklunden. – Badade med Majoren. – Då jag sedan uppkom och frun var ensam upp (Hennes Nåd gick äfven ned för att bada) bad hon mig att få läsa slutet af det, som hon nödgats afbryta. Jag hade svårt att dertill samtycka nu; men jag låfte henne emedlertid det vid tillfälle. Ett sådant tillfälle återkommer ej mera, sade hon; jag reser bort i morgon bittida, för att förblifva bort. – Det var då denna bedröfliga nyhet, som förmådde mig, att gå efter detta häfte. Hon las till slut för gårdagen. Jag gjorde invändningar, då hon ville läsa äfven för i dag; äfven det medgaf jag dock, öfvervunnen af hennes böner. Det är mycket, som man ej ångrar sig, om det sker af en händelse, då man eljest ändock skulle hafva svårt att sjelf låta det ske. Så var det ock här. Hon frå-

Sid. 369.

gade mig, om det var något för i dag, som jag icke önskat att hon måtte se? Intet just det. – Nå då kan jag ändå vara helt nöjd. – Jag satt ännu qvar uppå trappan någon stund – spatserade sedan till Björklunden, för att njuta af den sköna aftonen upplyst af den med mig blyga månans sken. –

Söndagen d. 31^{sta}

vaknade något tidigare än de förra morgnarne. Sömnen hade icke heller nu varit rolig. – Jag kände mig må mycket illa, hvarföre jag var till källan och tog mig till frukosten en liten sup. Majoren frågade, om jag ville till kyrkan. Om tillfälle dertill finnes, skulle jag önska det, var mitt svar. Ja, jag kunde räkna ut det (hvarefter?) och jag har derföre arrangerat så att M. slipper med. M. är god och säger till alltid härnäst när han vill till kyrkan. Efter denna hans arrangemang borde jag åka för fru J.; Hennes Nåd med August och Majoren sjelf rida. Hvad mig angår, kunde jag ej annat än skatta mig lycklig öfver en anstalt; hvilken jag sjelf vågat knapt ana mig. Wid frukosten frågade H^s Nåd om fru J.

Sid. 370.

ville följa med till Järwenpää (Ryttmästaren Lagerstedt) ifrån kyrkan. Ville hon det, så skulle resan arrangeras annorlunda. – Frun frågade mig sedan, om jag nödvändigt ville hem ifrån kyrkan. – Jag fick ej tillfälle att häruppå svara annat än ett ja, utsagdt med en ton, som dock tillkännagaf min mening, att det ej just var någon nödvändighet. Jag hade ännu icke någon villja häruti; den kommer

att bero af omständigheterna. – Uti fruns fråga tror jag mig ej kunna misskänna afsigten den att länka saken till det bästa, så att alla blefve nöjda. – Huru härmed må varit, antingen jag sjelf gifvit anledning till ändring eller om denna var en af en högre villja styrd nödvändighet, då afresan skulle ske, bad H^s Nåd frun komma och sitta med sig i Chaisen. Der vore beqvämare. August finge åka med mig uppå courirkärran. – Jag hade berett mig uppå den möjliga förändringen och då blef det ej så svårt, att försaka ett eget nöje och uppofta det åt andras. Till det yttre var också denna arrangering ganska god. Hon åkte verkligan

Sid. 371.

beqvämare och att dömma efter mig sjelf häldre uti en god vacker chaise, än uti en gammal, ful kurirkärra – Den nya Adjunkten predikade. Hela den Svenska Gudstjensten (den finska var redan förbi) var gjord uppå 1 ¼ timma, ehuru det till och med var Communionsfolk. Jag tyckte det var ändå något torrt. Orgorna i denna kyrka äro sköna; men tracterades med en falsk smak. – Cadencerne woro alltför varierande, alltför ofta en trippelaktig dans-takt för att kunna värdigt användas vid en enkel hög psalm. Det hela af kyrkomusiken gjorde uppå mig just igenom dessa öfverhopade wirrvarr cadenser ett vidrigt intryck, som långt ifrån att harmoniera, helt och hållet störde sångens. Föröfrigt gjorde jag hos mig sjelf den reflexionen under Gudstjensten, att det ej är så alldeles bra att för mycket försumma den allmänna Gudstjensten. – Man blir derigenom verkligen kallsinnig för religionen. – Det var hufvudföremålet för min kyrkoresa, att få höra den nya Adjunkten göra sitt inträde. Det var att supponera, att han skulle göra sitt bästa i dag. Jag var dock så tanklös och så oförmögen att spanna min uppmärk-

Sid. 372.

samhet uppå predikan, att mycket deraf i anseende till orden och således och effecten gick förlorad. Jag ville föresätta mig, att villja göra mig reda för ämnets innehåll; jag hörde och hörde och – hörde ändå intet. – Tusende andra tankar trängde sig i hvarje ögnablick uppå mig och jag bibehöll icke annat välde öfver mig sjelf än det egoismen dicerade. – Kyrkan är rymlig och ekar bra, såsom man säger, en af mina tankar var då också den att begagna denna kyrkans fördel någon gång för mig. Denna tanke skall jag verkligan någon gång utföra, och då skall min kära egenhet, om det, såsom jag hoppas, går lyckligt, njuta denna sköna tillfredsställelse i verkligheten, som den nu redan smakade endast i föreställningen. Finge jag endast alla åhörare som jag ville den tiden, då jag ville låta höra mig. – Fruntimmer voro också något, som förströdde mig under predikan, ehuru jag alldeles icke hade någon nytta deraf. Hvad det emedlertid ändå vore för en herrlig sak, att hafva en bättre syn. Jag kände inga andra fruntimmer än de egna, nej, gårdens ville jag säga, ehuru jag sedan igenom mina öron blef öfvertygad om att flere af

Sid. 373.

de i kyrkan varande skulle jag känt mellan fyra ögon, detta uttryck tyckas mig vara här uppå sitt ställe, emedan man kan förutsätta att då jag talar med någon, såsom man säger, emellan fyra ögon, i den mening, man nyttjar detta ordspråk, äro ögonen uppå sin högd och det endast i ett och annat ögonblick en a 2 alnar ifrån Hvarandra). – En dumhet förblef genom den obeslutsamhet, hvaruti varseblifvande deraf försatte mig, en dumhet. – Jag skickade dränggossen till Past. Bäckwall för att höra åt efter mina böcker (Poëtiska Calendern), som han skulle hämta mig ifrån Åbo. Han var ej hemma och inga böcker kunde fås. Det var en omständighet, som jag ej väntat mig. – Herrskapet hade blifvit budet till middag till Kirwelä (Adjutanten Lagerstedt). Man lämnade mig fritt val, att följa med eller resa hem. Utan att känna, hvilketdera man önskade hellre, följde jag med. – En sup uppå Kirvelä. 2 koppar Caffé. Om jag just ej kan säga mig här hafva haft roligt, så hade jag väl intet ledsamt heller. – Man väntade uppå Majoren, som qvarhållen af affairer vid kyrkan, ankom först om aftonen. Man reste då af till Järvenpää. Adjutanten följde med jämte

Sid. 374.

sin fru. – En kopp thé uppå Järvenpää. Jag trodde att man skulle soupera också der, men det blef ej utaf. Wi reste snart åter tillbaka hemåt. Adjutanten bad mig hälsa uppå sig. Vid tillfälle skall jag ej underlåta att göra det. Resan hem gick lyckligt. Majoren rolig uppå sitt sätt. Åtminstone var han det för sig sjelf. August fick rida, såsom lättare än Majoren, som åkte med mig. Jag hade gerna velat byta med August. – Maj. berättade mig enkom några anecdoter, som högst osmakliga igenom sin obscoenitet likväl voro tillika så löjliga, att jag ej kunde vägra mitt löje. – Siste fjerdedelen passerade jag till fots dels gående dels springande vid de åkande. – Det var just godt, då man fått sitta så mycket hela dagen. Jag blef också lungvåt, som man säger. – Efter en tarflig aftonmåltid pratade jag ännu en stund med Majoren. Det var fråga om fruntimmer, om fortplantningsdrift, om jalousie. Här söndrade sig meningarne. Majoren ansåg det för ett oförnuft, hvaråt det vore dåraktigt att öfverlåta sig. Jag för min del, tillade han skulle aldrig kunna vara det. (Lyckligt om so vore! Jag vill äfven tro det i det hela och det hedrar honom att han gör äfven andra

Sid. 375.

rättvisa). – Jalousie är ingenting annat än afvundsjuka. Man missunnar andra en njutning, som är ingenting annat än en grof sinnlighet och en så obehaglig sak, att det är den största dåraktighet att deröfver grufva sig. Jag skulle kunna se andra menniskor uti detta afseende hundrade gånger lyckliga, utan att det skulle oro mig det minsta deröfver. Det är förargeligt med mig. Antingen är min känsla för oredig eller och för liflig, oftast det sednare. – Jag kan ej beskrifva den, icke uttrycka mig hvad jag känner, och om jag också skulle kunna det, är det så ensidigt, att jag vid en disput, också om jag är fullkomligen öfvertygad att jag har rätt, icke förstår mig rätt att begagna mig af talets fördelar, icke uttrycka mig mera mångsidigt (Äfven nu felas mig ord för att kunna här säga precis allt det som jag menar. Lyckligt om man skulle förstå mig!) Så var det med mig äfven nu. I hast kunde jag icke säga, hvad jag mycket kände, såsom jag velat säga det. Sant, jag skulle

haft mycket att säga; men allt hvad som föll mig in, war sådant att jag icke kunnat undvika att såra. Det hade kanske icke skadat; men jag ville, jag vågade det ändå icke. Saken var kinkig.

Sid. 376.

Det var, jag kände det fullkomligen, precis hans character, som här talte, som här afslöjade sig i hvarje ord, som undslapp honom. Han kunde icke undgå att sjelf sedermera tillstå det, då han yttrade sig, att man har det svårt att raisonnera sig ifrån sina svaga sidor. Så många hufvuden nästan, så många sinnen. Hvar och en raisonnerar gerna till förmån för sina svaga sidor och passioner. Häruti hade han fullkomligen rätt. Ett af de skönaste tillfällen att läsa uti en menniskas själ, är att observera hennes favoritböjelser och framför allt favoritmeningar. Säkert är emedlertid icke en gång ett sådant prof. Det kan hafva nytta endast i förening med andra. Om någon också kunde vara nog stark gycklare, för att kunna ifrå för meningar, hvaröfver han i sjelfva verket tänker helt annorlunda, skall han dock icke alltid vara i stånd att för en man af förstånd och som är beredd att begagna alla ögna-blick att dölja sina svaga sidor just igenom yttrande af sina meningar. – Jag hade ej lust att genast lägga mig, utan gick derföre först till Björklunden, der jag efter vanligheten drack utur källan.

Sid. 377.

Augusti

Måndagen den första.

Vaknade såsom i går. – Ingen af Herrskapet syntes upp utom Majoren, som lät skära råg i dag. – Promenader i ärtlandet och trädgården – Till Björklunden. – företog mig att fortsätta renskrifning af anteckningarne för prof. Alopaeus. Fick det infallet att visa mitt Student. bref. Jag explicerade det helt och hållet nästan. Majoren kom fram med sina frågor och anmärkningar. Han hade icke hört sjelfva Excerpta. Han frågade då om der ej fanns några föreskrifter i afseende å fruntimmer. Han upphörde ej att efter sin esprit förwända hvarje §. Majorskan tycktes villja skona mig ifrån förlägenhet, i det hon åtminstone låddes yttra ovillja mot sin mans anmärkningar. Nu kom jag verkligen uti gäsning och lycka att Maj. gick sin väg. Något utlåtande hade kunnat undfalla mig, hvarigenom jag kunnat såra. Det hade väl varit att betala med samma mynt; ty jag är nästan öfvertygad, att Maj. plaisenterier har tillika en helt alfvarsam, fördold mening, men min grannlagenhet skulle dock äfven detta varit alltför påko-

Sid. 378.

stande. Jag gick till björklunden för att afkyla mig ifrån hetta, som icke var endast en följd af värmen. Med den häftighet, hvori jag råkat, fortsatte jag mitt uppå förmiddagen påbegynta arbete och avancerade deruti någorlunda, då jag träget satt vid verket. – Såsom jag hela dagen icke varit rätt fri, var jag det ännu mindre om aftonen. Det vore ledsamt om hela Månaden skulle se mig sådan. – Natthugg af frun. – gungade – promenad till Björklunden. –

Tisdagen d. 2^{dra}

Vaknade wäl, såsom jag tror, efter några dagars vana, tidigt och tyckte mig hafva sofvit just roligt; men somnade åter och slumrade bort en god tid under oroliga drömmar. Då jag uppsteg kände jag mig hafva ondt i hufvudet. – Fruntimren voro sysselsatta med trädgårdssaker, då jag kom upp till frukosten. Efter denna såg jag mig oförmodadt anfallen af fru J. Till lycka hade jag ännu i mina fickor alknoppar, så att jag just ej behöfde vända ryggen till min fiende. – Vi kommo ofta hvarannan uppå lifvet. Hon tog utur min rockficka papper, hvaribland voro några verser. Hon yttrade härvid, att hon gerna ville hafva en af de visor, som jag i sist sjöng. Det blef utredt

Sid. 379.

att det är Tålmodet och Hoppet. Det var bra; Jag skall med det första hafva det nöjet att deraf göra henne en present. Hon fick mig att delta i sitt arbete. Man lemnade oss ensamme och jag bragte det obetydliga arbetet med henne till slut under ett samtal, som stadgade förtroendet och det goda förhållandet oss emellan. Ett raisonnement om grannlagenhet i Charakter bragte fram en hop af förklaringar öfver mitt uppförande i allmänhet emot alla och öfver mina förhållanden i anseende till frun i synnerhet. Skälen till mitt vägrande att följa med frun till Suontaka under Herrskapets frånvaro till Borgå framlades och ventilerades. Jag föreställde henne med öppenhet principerne för hela mitt förhållande i anseende till henne, att, om jag någongång kommit att fela, har det aldrig skedt af uppsåt, utan att det då varit en följd af några, ofta dock öfverdrifvit scrupuleusa föresatser, till hvilka hufvudmotivet alltid varit den ofvannämnda principen, att med den renaste högaktning för hennes person jag ansett hennes rykte för mig dyrbarare än mitt eget. Hade man att göra med ärligt folk, skulle icke detta uttrycket rykte ens kunna förekomma; hela min princip vore ej af nöden; men erfarenheten har besannat att denna princip icke varit

Sid. 380.

onyttig och att jag alltför scrupulöst velat följa densamma, bör ej kunna tillräknas mig för last, då man känner den rena källan, hvaraf den härflutit. Det var just Majorens beskrifning uppå frun, hvarmed han strax vid min ankomst wille påtränga mig ett begrepp om henne, hvilket jag icke kunde amalgamera, att jag så må säga med mina egna föreställningar, utan att sjelf hafva sett något med egna ögon. – Den första anblicken af en menniska gör uppå oss ett intryck, hvarifrån man

svårligen och endast med de uppenbaraste intyg om dess falskhet kan lösrycka oss. Detta det första intryck, som anblicken af frun gjorde uppå mig, var så snörrätt stridande emot det Majoren wille påtvinga mig, att jag redan härigenom icke kunde annat än misstro antingen Majoren eller mig sjelf. Det förra trodde jag mig befogad till, så mycket mer som jag alltför tydligt märkte, att det ej var endast ett tillfälligt förtroende, som han skänkte mig. Det var af allt synbart, att han så som jag sagdt, ville par force påtvinga mig en obehaglig, eller rättare widrig föreställning om henne. Vid öfvervägande af allt detta borde den princip, som jag uppställt mig till en allmän regel: Tro godt om alla menniskor, tills du erfarit motsatsen

Sid. 381.

(se 6 Häft. sid. 295) om någonsin, här behjertas och noggrannt följas. Jag hade då en pligt, att för detta särskildta fall uppställa för mig en annan princip: – Efter man så con amore af orsaker, hvilka du ännu icke känner, will svärta den personen uppå personers bekostnad, hvilka varit i samma ställning, som Du nu kommer att vara uti, så är det af dig rättvist att anse hennes rykte för dig lika så dyrbart som Ditt eget. Framtiden skall upptäcka för Dig, om du bör göra någon ändring uti denna princip eller om Du bör dispensera dig den fria helt och hållet. – Jag har nu ifrån den tiden upplefvat ett alltför stort antal dagar, dem jag tillbragt uti en ställning, som lämnat mig tillfälle att känna henne, för att kunna med rättvisa yrka någon annan ändring uti min princip, än den, att den bordt lyda: Med renaste högaktning, anse hennes rykte för dig dyrbarare än ditt eget. – Så har jag ock, så snart jag fann denna ändring vara af nöden, budit till att realisera den uti mitt förhållande. Om nu dock emedlertid, oakadt allt mitt bemödande att ofta till och med med den enda till öfverdrift gående punktlighet, man funnit tillfälle att till sitt interesse förtyda den oskyldigaste sak, så rår jag intet derföre och jag vet ej något annat medel häremot, än att gå oförskräckt sin väg fram rakt och låta

Sid. 382.

hundarne gläfsa och skälla efter sitt lynne, huru mycket och huru länge de behaga. – Maj. har nu en tid hållit på med Geographiska Bibliotheket. Han hade i dag haft derutaf 3^{die} delen med sig uppå ängen. Vid middagen berömde han detta verk och frågade mig, huru man kunde få det – Jag afstod det gerna icke endast af artighet, om också denna skulle haft någon del i min offert. Hufvudsaken var emedlertid den, att Majoren handterat så illa de första delarne, att jag med min grannlagenhet äfven häruti (Andra torde anse den för orättvis; jag kan icke det; jag fordrar af andra, hvad jag vill bjuda till att göra för dem. Och om man också icke skall här beräkna andras förhållande efter sitt eget, så är det ju en billighet redan. Hvarje enskildt fall att då man lånar en bok, förutsätter man, att den så mycket möjligt återställes i samma skick) icke skulle kunnat bibehålla verket uppå min hylla, utan att låta binda in det. Det kan väl hända, att jag får mycken möda att skaffa mig ett annat i stället; men det är då åter kärt och välkommit och med det skall jag blifva varsammare, då jag mins, af hvad anledning och huru jag kommit mig till det. – Före middagen hade jag försedt mig med friskt förråd af ammunition för

Sid. 385.

att ånyo öppna fälttåget, men det gick ej lyckligt. Mitt hjerta lät muta sig att förse också fienden dermed. Förnödenheterna voro snart alla och jag fick känna sjelf att jag varit i fält. Frun rekterade i sin kammare. Jag följde efter för att sluta ett stillestånd. Hon afträdde mig besittningen af sina kort uppå obestämd tid. – Jag lade ut kort, för att se efter, om Past. Bäckwall hämtat med sig Poetiska Calendern ifrån Åbo. Han har det. Frun bad mig sätta, om jag skulle visa henne 5te Häftet af Ephemeriderne (Hon hade velat göra det till fredsvilkor; men jag gick ej in deruppå). – Nekades alla 3 gångerna – Hon bad mig sätta nu något för sig. Skulle det slå in, ville hon säga, hvad det var. Det slog in. Det var, om jag skulle komma att följa till Lojo med henne. Låt se, om dessa bägge omständigheterna tilldraga sig, såsom här i korten. – Till björklunden - uppå ängen. Jag hade vid middagen låft att komma. – Jag var i ladan en liten stund – En af pigorna antastade mig, men då hon såg, att jag ej hade villja, lämnade hon mig i fred. Värre blef jag fast för gl. Maja, som oförsedt anföll mig med en famn hö, hvaraf jag hade känsla hela den öfriga dagen. – Å nyo vid källan. – Jag fick natthugg i afton, med Fruns villja – Såsom jag ej var törstig, ides jag ej mera besöka Björklunden och källan, utan lade mig. -

Sid. 384.

Onsdagen d. 3^{dje}

uppsteg i lagom tid kl. 6 a 7. – Majorskan reste bort. – Nya underhandlingar om Ephemeriderna. – Frun kom in uti min kammare och tog ifrån min ficka skrinnyckelen. Hon tog ifrån skrinet detta Häfte och ämnade börja läsa det. Jag ville taga boken ifrån henne. Det var en ljuf – påkostande kamp. Hon bad en af barnen föra boken upp till Maja på det hon måtte gömma den så länge. Då hon såg, att jag icke (jag vill ej säga, tyckte om det) ville det, fick jag min bok igen. – Jag kom att lofva att hon skulle få läsa allt, då jag finge taga derifrån några blad bort. Hon yrkade beständigt, att jag skulle uppfylla mitt löfte. Villja felades mig icke utom i det fall, att jag var rädd för barnens skuld. Igenom dem kunde det blifva af vådliga följder att äfven Herrskapet skulle få weta att Frun erhållit af mig något speciellt att läsas. – Frun fick af mig åter skrinnyckelen och stack den i barmen. Det var en kinkig sak, äfven i anseende till min förra farhåga. – Hon hotade nu att läsa alltsammans och hennes hotelse var

Sid. 385.

nu af vigt, då hon hade medel i händerna, att verkställa sin hotelse. Hon lär trott att jag blef ond; ty hon gaf mig nyckelen tillbaka, och det utan några förbindelser. Jag var icke ond; men det kan hända, att jag syntes det, och hon kunde tro mig blifva det. Jag trodde å min sida detsamma, då hon gaf mig nyckelen, och så uppstod en liten dissensus. Den ena trodde den andra vara ond uppå sig

och i sådana fall är också alltid det förtroliga förståndet borta. Man är främmande för hvarandra, andra småsaker uttyder man efter sin egen sinnesförfattning och det är vanligen tillfälligheter, som medföra försoningen, äfvensom de medfört söndringen. I det hela är jag verkligen skulden till den närvarande, då jag dröjt att verkställa mitt löfte; men detta dröjsmål var ej någon envishet, icke heller obenägenhet att villja verkställa mitt löfte, jag ville vänta en lägligare tid dertill och då denna inträffar, skall jag skynda mig att fullgöra det. – Emedlertid var det för mig angeläget att visa, huru mycket ett ögnablicks blifvande söndring skulle vara mig smärtande. Jag presenterade Frun derföre den afskrift af Tålmodet och hoppet, som jag föresatt mig att lämna henne. – Den verkliga satisfactionen medelst uppfyllande af mitt löfte, måste efter mina idéer, så som sagdt, uppskju-

Sid. 386.

tas till ett lägligare tillfälle. Detta tillfälle måste komma uppå eftermiddagen, ehuru jag icke en gång ännu då ämnat det. Jag dukade under fruns enträgna böner och söndrade ifrån detta häfte bladen ifrån sid. 363. Såsom jag föreställde mig, fordrade hon mer, då hon läst detta. – För denna gång blef det icke utaf. Maja tracterade mig med en kopp Caffé – en Benefice af henne. – I dag har jag tämligen flitit arbetat med Professor Alopaei anteckningar. – Åt gossarne gaf jag lof att meta uppå eftermiddagen och det ej endast för att skaffa dem ett nöje. En annan hemlig orsak stämde mig dertill; men då det var en sak, som de träget önskade sig och som således kunde hafva goda följder med sig, om jag bevilljade den, gjorde jag mig intet samvete öfver att hafva lyssnat till egennyttans föreställningar, då något godt deraf var att supponera icke endast för mig. -

Gungade – plockade Spinat med frun - traktade efter natthugg om aftonen – kardborrar i håret – Jag förmodade att man ej skulle lämna det olönt, och min förmodan inträffade. – Känslans och phantasins njutning för stark att den ej ännu efter långa tider skulle yttra sig i erinringen. Inga ord äro för mig att uttrycka denna afton ell. rättare natt: endast ett sött wemodigt återskall, af att jag så

Sid. 387.

må säga, af njutningskänslan. – En sådan ljuf stund har jag ännu aldrig öfverlevvat.

Thorsdagen d. 4^{de}

Vaknade tidigt ur min rusiga villa. I dag är här ett så kalladt Talko. Folk är uppbådadt ifrån kringliggande orter för att skära rågen. – Jag var och såg uppå deras arbete, då jag hunnit kläda uppå mig. – Jag kände, att jag ännu icke var nykter. – Jag hade ett lyckligt infall; men var vidskeplig nog att först korten rådfråga mig, om jag skall bringa det i verkställighet. – Jag må hafva lagt ut, huru många gånger som hälst, alltid ett nekande svar. – Jag mådde utomordentligt illa. Jag

gick ut för att gå och skingra det onda derigenom; men det lyckades icke. Sedan jag dragits med min feber en tid, försökte jag uppå att lägga mig. Jag somnade snart nog och sofde, jag vet ej, huru länge till middagen. Jag kom att gå ut; man höll på att anrätta middagsbordet för Talkofolket. Jag trädde intill och se det syntes om icke af matinstrumenterna, att jag så må säga, knifvar, skedar, Tallrikar, att det var ett bord för bönder. Det är besynnerligt huru vidt luxen gripit omkring

Sid. 388.

sig hos allmogen här å orten. Jag har vid ett och annat tillfälle rönt det. Det är väl ett godt, att Bönderna taga till eftersyn Herrskaperne. Renlighet, nätthet och snygghet skola derigenom amalgamera sig med Bondens husliga lefnad; men will Bonden helt och hållet vara Herre, så kan det sannerligen icke bära sig. Äfven sådana exempel skola, såsom jag hört och såsom det måste gå igenom öfverdrifvit uti efterhärkning i detta fall, icke saknas här. – Min oro har icke heller genom sömnen försvunnit, ehuru den väl något aftagit. – Jag har redan flera gånger haft den tanken att lämna frun poëmet wisiten, som varit uppå Åbo Tidning för år 1804 N° 101; men intet sådant tillfälle har existerat förut. Nu har det varit förhanden och aldrig har den enes ord så beskrifvit den andras känslor och förhållanden eller rättare, såsom jag förmodar alldrig har 2^{nes} känslor och förhållanden varit så lika, alldrig har ett werslån ell. rättare ordlån varit mera ursäkteligt än nu. Redan i morgons skref jag således dessa werser och det var just den frågan, om jag skulle låta dem komma i behöriga händer, hvaruppå jag sökte svar i korten. -

Två gånger har frun bett mig att få

Sid. 389.

läsa början af Häfte; uppå eftermiddagen sade hon sig hafva tid dertill. Jag kunde ännu icke tillåta henne det. För att ändå visa henne min tjenstaktighet annan att göra henne till nöjes, skickade jag Maja med Knigges arbete om umgänget mellan menniskor. Det var nu, som jag var i den största villrådighet, om jag skulle skicka werserne uti Boken. Jag hade wälan 6 gånger rådfrågat mig derom i korten och alltid fått ett nekande svar. Maja erhöll del af min villrådighet; men fick dock ej veta precis hvad det var, som jag ville gifva frun. – Hon kunde således icke heller råda mig hvarken till eller ifrån. Då jag kom att gå uppåt i fruns kammare, stack jag ändock verserne i Boken. Tycker hon illa vara deröfver, skall jag 1000 gången bedja henne om förlåtelse för min frihet, och det är ju intet ondt uti det att man yppar sina känslor. De låta ej bortraisonnera sig. Hon har ju sjelf kanske ovetande, så träget welat upptäcka dem i mina Ephemerider, hvilka endast min blygsamhet hittills afhållit mig ifrån att öfverlämna. – Då jag någon stund efter fruntimrens hemkomst ifrån åkern blef uppkallad och gick för att dricka Caffé, war jag utomordentligen förlägen i anseende till det steg jag tagit. Jag contencencerade [!] mig dock

Sid. 390.

snart och förblef der uppe nästan hela eftermiddagen. Kalle hade lagat uppå gården ett alltför högt gungbräde. Man rådde honom att ej försöka sig deruppå. Jag var dock obetänksam nog att gå och hoppa med honom. Han föll och stötte sig så att han ej ville få fram andan. Jag var mycket ledsen deröfver, att jag hade mig att förebrå härföre. Jag hade sjelf velat emottaga en dubbelt farligare stöt. – NB. vid Middagen äfven som vid frukosten supit brännvin. – Straxt uppå eftermiddagen las jag Marmontels Conté: Lamettes verkligen med deltagande. Jag wet ej huru det kommit till, att jag just nu skulle komma att läsa denna saga. – Om aftonen dansades uppå gården. – Jag satt och såg uppå med frun, och äfven för mig var aftonen nöjsam just derigenom. Musiken om också icke duglig, war också bidragande dertill. – Jag promenerade ännu litet, sedan den stora folksamlingen skingrats för att hvar och en gå hem till sitt.

Fredagen d. 5te

uppsteg efter en stark pollution, hvilken jag haft först nu på morgonen. Det är intet under, att sådant händer, då man äfven vakande drömmer orolig, kunde jag intet företaga mig. – Stark åska. -

Sid. 391.

Eftermiddagen af Maja en kopp Caffé. – Kom att tala med frun om ett och annat, då Maja hemtade mig spinat att plocka uppå trappan, der frun satt sig med sitt syarbete. Samtalet hvälfde sig åter länge omkring frågan om framtiden och den ledsnad, jag yttrat mig att jag skulle kanske fått utstå till Michaeli. Hon syntes just villja bringa mig till det yttersta att förklara orsaken till en ledsnad, som jag förutser; men som jag har för mycket modestie att bekänna. Det kan ej fela att icke hon insett den långt före detta; men hon lär villja höra den af mina läppar. Verkeligen var det nu flere gånger, som hon så hade insnärjt mig, att jag ej kunde svara bestämdt hvarken nekande eller jakande, utan att tillika förråda mig. Hon har, sade hon, ännu icke bestämdt om hon skall återvända hit eller ej efter vår afresa i höst. Jag har flera gånger yttrat mig, att intet skall, såsom jag hoppas, kunna förmå mig att blifva qvar här uppå landet. Jag har förestält mig alltid att hon skulle skilja sig för en längre tid eller också alldeles. Och nu först ger hon mig denna utsigt, att återkomma i höst och det just då vi skola resa hädan. Hvad hon är grym!

Sid. 392.

Lördagen d. 6te

Samma händelse att anmärkas om sömnen och uppstigandet såsom i går. – Plockade krusbär i trädgården. – Frun kom dit äfven och plockade en stund. [I marginalen: NB.] Vid frukosten en sup. Eftermidd. En kopp Caffé –

Majorskan reste till Suontaka. Man lämnade mig frihet, att göra sällskap, om jag wille. Hvad skulle jag der, då Fr. var hemma. - Jag åt krusbär öfvermåttan, så att jag mådde illa utaf dem. – Frun hjälpte med mig att rensa krusbären. Befallningsman Strandman ankom. Majoren hade straxt efter middagen gått uppå ängen. Jag var således den ende, som kunde hålla honom sällskap. Jag entreterade honom, så godt jag kunde, tills Majoren, hvilken man efterskickat, ankom. – Jag fortsatte mitt förra arbete. Jag kallades upp att läsa Tidningar, hvilka Befallningsman hämtat med sig. – Majoren yppade för mig orsaken till hans hitresa, Majoren hade innan Borgå resan lånt af öfverste Munk 50 Rd. att betalas efter 14 dagar. Då Majorskan härom dagen var rest till Lojo, hade Majoren i en billett anhållit.

Sid. 393.

att få låna utaf Befallningsmannen. Han hade då icke varit hemma, hade dessa dagar väntat att Majoren skulle komma dit, men då detta icke skedt, sjelf gjort sig mödan att resa hit med penningarne i går, på det Majoren måtte kunna med precision betala i dag. Det var en verkeligen honett handling. Då Majoren ånyo gick till ängen, gick jag upp på vinden och hjälpte Frun att sticka täcke. Frun bad mig sjunga för sig Tålamodet och Hoppet. Jag hade icke just lust att sjunga; emedan jag kände att min röst i dag icke var capabel af sång. Jag ämnade dock göra Frun till villjes; men jag kom icke att göra det straxt, då annat prat kom emellan. Sedermera gick det såsom det vanligen plägar med mig i sådana fall, det blef als ingen sång utaf, då det var så långa apparater och påminnelser dertill. Det blef mig helt och hållet omöjligt och se der åter en caprice tänkte man. Jag medger, att man ej kunde annorlunda tänka; men mig saknades verkeligen icke villja att göra frun till nöjes. Det var den bästa villja i verlden och hvad vill jag ej göra

Sid. 394.

för henne? Majas närvaro och trägna påminnelser voro werkeligen det som sist gjorde det att ej sången blef utaf ehuru jag icke tycktes för någon del icke visa att det var så, af fruktan att stöta henne. Det var då åter orsaken, hvarföre det ej blef sång utaf sedan heller, då Maja gick ned. Jag blef dock öfvertygad derunder, att frun öfversett med min sottise. Hade hon kunnat fullkomligen läsa i min själ hela den inre gången af händelser, skulle hon icke haft skäl att vara stött uppå mig, om icke uppå min fåfänga. – Majorskan kom hem och fann mig deruppe med Frun. Hon hade sjelf proponerat mig i middags. Hon sade: Verkeligen är icke han här, Han är ju artig. – Jag fick natthugg af frun; men jag var ej så säker att få behålla det. Jag lade mig derföre icke. Maja och frun kommo ock verkligen ned i stugan, der krusbären torkades. Jag förmodade väl att man icke ärnade låta mig blifva oantastad, då man hade dertill tillfälle. – Jag satt i skjortärmarna uppå min säng, då

Sid. 395.

man trädde in. Frun satte sig bredvid mig uppå ena och Maja på andra sidan. – Mina armar omslöt henne ovilkorligen och jag kände mig den lyckligaste människa, då jag kände mig tryckas intill hennes bröst. Hennes armar höllo mig fjättrad der. Hon ville kittla mig; men hennes fina zephyrhänder (sit venia werbo!) kunde de i denna ställning influera så mycket endast uppå den yttre känslan! Den yttrade sig icke; men den inre så mycket mer. Hänförd utaf denna böjde mina händer hennes hufvud emot mitt, munnen sökte och fann hennes. – Det var känslan af Gratiens Erster Kuss, hvilken A. W. Schlegel besjunger, som jag nu njöt. Hennes läppar endast vidrörde mina. Det var en dylik kyss, som Zeus fordom gaf Aphrodite. – oscula libavit natae. - - Virgil.

Det kära föremålet hade icke länge varit utur mina armar, då jag insomnade, för att igenom phantasien spegel se det åter. -

Söndagen d. 7^{de}

Maja kom efter löfte i går aftons och väckte upp mig för att rensa stickelbär, som hon nyligen plockat. -

Sid. 396.

Jag las litet uti Dahlen, äfvensom i går. Till frukosten hade jag upp med mig ett häfte af fjorårets Ephemerider, för att derur läsa för Majoren Linnés Lefverne. Han sof. Detsamma var händelsen vid middagen. – Dessförinnan hade jag spatserat i trädgården och ätit krusbär åter för mycket. – Carl med Fredric reste till Irjala. Jag uppdrog dem att vika in till Pastor Bäckwall och höra åt efter mina Böcker. – Maja ville hafva mig upp uti Fruns kammare, men jag kom mig ej att göra det, förrän vi druckit Caffé. – Då spådde Frun åt mig. Sedan halp jag henne att sticka uppå hennes täcke. Hennes Nåd deltog i detta arbete. Vi kommo att raisonnera med hvarandra om poësin. Hon sade sig tycka mycket om Lidners arbeten. I fall jag kommer att resa till Lojo med frun, skall jag ifrån Ilmoni hämta Lidners arbeten åt Majorskan. Gossarne anlände från Irjala. Jag sprang ned och huru beskrifva öfvermåttan af den glädje, som upplifvade mig, då jag fick de Böcker, som jag trängtande väntat. Såsom man

Sid. 397.

spått mig, fick jag äfven bref ifrån Blomqvist. Jag las några stycken utur Calendern för Fruntimren. – Frun mycket enträgen att få mina Ephemerider. Den glade sinnesstämning, hvori jag var, kunde stämma mig att göra äfven andra till viljes. Jag tog natthugg och gick ned. Jag tänkte gifva i afton åt henne, 5te. Juni häftet. – Hon kom i mitt fenster och bad mig ytterligare – Hon fordrade nu en gång for alla mig ett cathgoriskt svar. Jag tvekade ännu; men lämnade ännu icke – God natt med Er då! – Jag blef sjelf ängslig och förlorade hela den glättighet, som nyligen upplifvat mig: En annan förargelse kom ännu till. Maja kom ned och började såsom vanligt fäkta med mig. Jag hade redan lagt mig, hade ondt i hufvudet och hade ej lust att fäkta. Jag kom att fälla några ord, igenom hvilka jag måtte sårat någon svag sida hos henne, efter hon blef så stött att hon straxt lämnade mig. Jag blef stucken öfver hennes barnslighet och lofvade ej mer tala med henne, efter hon kunnat blifva stött öfver några ord, vid hvilka jag sannerligen icke fäste den minsta mening. Det gjorde mig ondt att jag kom att stöta henne; men sådan har jag

Sid. 398.

också sannerligen icke känt henne. – Hon hade något att göra här ned uti bagarestugan med frun. Vid återkomsten derifrån veko de in uti min kammare och jag tyckte Maja var åtminstone munter igen. Utan att ana det minsta att jag ännu kunde ånyo stöta henne, började jag prata om händelsen med henne nyligen. Hon kom fram med en hop af Commentarier öfver mina ord och tillade der en mening, som sannerligen aldrig fallit mig in en gång. Det var en just obehaglig afton, så mycket mer, som, om Maja ville besinna noggrannare mitt förhållande i anseende till henne i sådana fall, hon nu var alldeles orättvis. Jag vill ej här inlåta mig uti några vidlöftigare relationer om denna sak och allt hvad som kunde sägas derom. Allt nog jag känner, att hon nu har fullkomligen orätt och jag hoppas hon sjelf skall finna det ännu. Igenom sin ogunstiga sinnesstämning emot mig beröfvade hon mig en njutning, hvars förlust mer än 10 gånger uppväger hennes förargelse och borde hålla henne skadeslös för det onda, hon trott sig hafva vidkänt. – En lycklig tillfällighet

Sid. 399.

hade emellertid fört dem i min kammare. Om jag för min del också icke blef just lyckligare derigenom, fick jag dock tillfälle att visa det jag önskade att andra måtte vara det och att jag i det hela om jag kunde öfvervinna mina egna böjelser, i de fall, då jag kunde, gerna wille det. Jag lät frun taga Juni Häftet utur bordslådan, dit jag för hennes räkning verkligen satt det. Hade hon ej kommit, så är det sannolikt att häftet i morgon blifvit derifrån åter förflyttadt till skrinet. – Frun tog af mig natthugg. –

Måndagen d. 8^{de}

En starkare pollution än någon af de förre. – Högst orolig och drömfull sömn. – Efter frukosten isynnerhet kände jag att min hufvudverk ingenting mindre än försvunnit. – Vid frukosten hade jag tagit mig en sup. – Maja prevenerade mig straxt om morgonen uppå att dagens förgång tagit sin början med ett gräl, hvartill grunden legat i några fameusa sanningars upptäckt. – Majoren sade hon, vore helt och hållet uppretad uppå både henne och Frun. Jag fick erfara det, att det verkligen så förhöll sig. Majoren syntes ej hvarken vid frukosten eller middagen, hvarförinnan

Sid. 400.

jag stack med frun uppå hennes täcke. Straxt efter middagen blef det ett nytt utbrott. Lyckligtvis befann jag mig i min kammare, hvartill jag stängde igen dörr och fenster, för att skona mina öron för owett, hvaraf jag förstod endast så mycket, att det hufvudsakligen var riktadt emot frun, hvilken Majoren ännu i dag bod att resa härifrån. Jag förmår ej beskrifva, hvad intryck detta gjorde uppå mig; men jag blef nästan sjuk deraf. Det är skandaleust, att en Man skall kunna förgäta sig så långt att han kan begå grofheter, innan han undersökt en sak. Att dömma efter de underrättelser, jag sedermera fått om hela sakens förhållande, kan Majorens förfarande icke ursäktas. Han styrkte derigenom endast sanningen af de rykten man framfört af honom till hans hustru. – Jag hade låfvat att plocka krusbär uppå eftermiddagen och jag fullgjorde mitt löfte. Maja och Majorskan plockade med. Genom Majorskans förmedling kom det till en förklaring och det syntes, då jag snart träffade

Sid. 401.

Majoren, som skulle stormen lagt sig. Jag gick upp till fru J. och trodde mig kunna lyckönska henne, att allt nu åter var åtminstone synbarligen lugnt. Hon hade mycket lidit och led ännu. Jag ville råda henne till att låta saken nu hvila, efter den en gång tagit slut; men jag vågade ej säga något, då jag såg huru mycket hon var uppbragt. Verkeligen om jag tänkte mig i hennes cas, måste äfven denna tanke förmå mina läppar att tiga; ty jag går ej i borgen för hvad jag kunnat gjort i ett dylikt fall. Det fordras något mer än vanligt tålmod, att blifva så skymfligen och uppå en sådan plats – uppå gården i hela husfolkets närvaro maltraiterad och sedan - förlåta. – Så hög, så ädel en sådan handling wore, så liten fordran bör man göra deruppå, om man besinnar sjelfva fallets beskaffenhet! Jag rensade bär med Hennes Nåd – Dessa bär gjorde mig åter säll om aftonen. Frun kom med Maja för att sätta dem i ugnen och sedan detta skedt hälsade man äfven uppå mig. – Då frun gått upp, kom Maja ned och lade sig här uppå stolen för att vakta uppå bären. Jag somnade ej uppå en lång tid.

Sid. 402.

Tisdagen d. 9^{de}

Något tungt vid uppvaknandet. Promenad uppå förmiddagen till åkern och till källar. – frun war med. – Mycket nöjd. – Vid middagen viste jag Majoren det sista brevet ifrån Blomqvist. I anledning deraf bad han mig följa med, då han kommer att resa till Staden. – Jag har loft frun att hjälpa henne uppå eftermiddagen till att sticka täcke. Jag skyndade mig att fullgöra detta löfte. En friherrinna Aminoff ankom. Hvarken frun eller jag viste oss. – Man hämtade oss Caffé uppå vinden. – Jag hade ej länge sutit upp, då jag kände allt i uppror inom mig. Jag gick in uti fruns kammare och kastade mig vanmäktig uppå hennes säng. Hon ville ej låta mig hvila. Oemotståndeligen hänförd drog jag henne ned öfver mig; min mun sökte hennes eldigt, fann den och sugade sällheten i långa drag ifrån hennes rosenläppar. En ljuf paus och dock så uttrycksfull! Endast djupa suckar afbröto den då och då; intet ord

Sid. 403

var nog mäktigt för känslan. Någon gående uppskrämde frun och väckte mig utur min villa. Jag gissade och det hade werkeligen varit Majoren. Han hade sett forskande åt fruns kammare. Jag kom ut och fulländade med frun arbetet. – Jag lämnade frun det 6 Häftet af dessa Ephemerider, utan några invändningar. Kunde jag nu göra några? Jag måste denna afton (regnig och mörk) för första gången begära ned ljus i min kammare. – Hufvudvärk. Den våldsamma skakning, som själen i dag utstått, kunde icke annat än werka äfven uppå kroppen. Jag las uppå sängen Poëtiska Calendern, min enda lectur, sedan jag fått detta arbete.

Onsdagen d. 10^{de}

Sömnen utomordentligen orolig och drömfull, hvaraf tung efter uppstigandet. – Jag gick upp på vinden, der frun varit sysselsatt med sina täcken. Majorskan satt äfven der och stickade. Jag började nu läsa Romanen i Poëtiska Calendern. – Jag har ännu icke mist min hufvudverk. Den häftiga blåst, som continuerat hela denna veeka, lärer väl och vara härtill åtminstone en orsak. -

Sid. 404.

Nyrågsgröt vid frukosten. – Eftermiddagen for Majoren bort. Jag plockade och rensade stickelbär med det öfriga Herrskapet. – Jag har väl nu ej utträttat något vetenskapligt under en svit af dagar; men de äro dock ej för mig förlorade. Jag har tillbragt dem angenämt; om också kanske några ögonblick detta angenäma varit för spändt och högt. – Jag har återfått 5 och 6 häften af dessa Ephemerider och gjort mig beredd att aflämna äfven detta – det sista, jag har att öfverlämna. Om också här vore något, som min blygsamhet böde mig att dölja, så vill jag nu ej mer göra hemlighet af något. Jag är ingen vän af delar och halfheter; jag har nu en gång börjat svara emot andras förtroende till mig och jag måste göra det helt, om jag med billighet skall göra samma fordran uppå

andra! Frun kom med Maja ned min kammare och fick detta häftet utaf mig. – Jag las uppå sängen en liten tid den poetiska Kalendern.

Sid. 405.

Thorsdagen d. 11t^e

vaknade sent efter en långvarig, högst orolig sömn. Äfven i dag hufvudvärk. Uppå förmiddagen hjälpte jag frun att sticka uppå dess täcke, i förmodan att Majorskan skulle komma och deltaga i arbetet och jag fortsätta Romanen. Intetdera blef utaf; vare då, att hon ej hade tid eller af andra orsaker. Jag drog mig vid ett tillfälle uti fruns kammare och kastade mig ned uppå sängen. Såsom jag uträknat, kom frun efter en stund, lutade sig ned öfver mig och höljde min mun med kyssar. Jag arbetade mig upp i den ställning, hvori hon som oftast, och äfven nu öfverraskat mig. Äfven hennes rörelser voro dervid häftiga och några tårar tillrade ned uppå hennes kinder. Jag ämnade kyssa bort dem, då hon slet sig lös ifrån mig. Också var Majoren i farstugan, då jag kom ut. Hela eftermiddagen fortsatte jag träget stickarbetet. Skymningen bod mig först sluta. Jag återfick detta häfte; frun framräckte mig en kyss till belöning. Hon bad mig att ej låta någon annan än henne läsa dessa anteckningar, icke engång min förtrog-

Sid. 406.

naste vän Poppius undantagen. Jag bjöd till att försäkra henne derom, ehuru jag nu kände, att han måste veta alla mina förhållanden. Han har detta löfte förut. I hans sköte kan jag tryggt förtro hvilken hemlighet som häldst, och hvarföre skulle icke jag göra det? Våra förtroenden äro ej följer af någon pladdersjuka, nej, de äro ömsesidigt öfverlämnade af sig sjelf den ene till den andra, för att derigenom rätta, förbättra, uppmuntra och trösta hvarandra. -

NB. en kopp Caffé å Majas vägnar i fruns kammare. Såsom jag hela dagen varit upp med frun, fick Maja om aftonen ett önskad tillfälle att bry mig. Hon lyckönskade mig till min ställning; sade icke jag att det skulle gå så? – Mag. har krupit i samma hål, som de förra herrarne. – hvar är nu den menlöshet och oskuld, hvarmed Mag. så skrödt – Lycka till! Lycka till! – Sådana voro de oqvädinsord, hvarmed hon öfverföll mig. Jag höll tämligen god min i magert spel. – Om natten hade jag redan insomnat, då jag hörde först Maja tala till vid min säng. Snart

Sid. 407.

upptäckte jag, att hon ej var ensam. Man sade, att man ville för sista gången rätt hederligt antasta mig, på det jag måtte minnas mina damer. Också underlätto de ej att lägga dessa orden vikt. Man

kittlade mig, så att jag blef helt vanmäktig. Fruns kyssar voro den enda vederkvickelse mig unnades, näst den att få hålla henne helt och hållet omsluten inom mina armar (Hon låg bredvid mig). Jag fick Maja att gå efter dricka åt mig: och under den tiden ville jag förbyta vår ställning uti en annan, mera gynnande för sinnligheten. Igenom hennes motbemödanden kom jag att något knäcka hennes rygg. Äfven Maja kom sedermera att få sig en duktig stöt i pannan. Uppå en ganska lång tid efter Damernas bortgång fick jag ingen sömn.

Fredagen d. 12te

vaknade något sent efter en, såsom vanligt, orolig sömn. – Maja brydde mig åter mycket för nattäventyret, fruns rygg &c – Carl kom och begärte låf af mig att få följa med Frun till Suontaka, hvartill han äfven mycket ifrigt persvaderade mig.

Sid. 408.

Jag hyste väl betänkligheter; men följde ändå med. Ett häftigt regn öfverraskade oss under vägen. Vi förvarade oss derföre under ett träd, der jag fick några (för Carl) hemliga kyssar. – Sedan regnet gått förbi; fortsatte vi vår gång. Icke långt ifrån Suontaka, vände jag och Carl om. Frun ville väl persvadera oss att följa med ända till gården, men jag var rädd att vi skulle komma alltförsent tillbaka och försumma middagen. Majoren skulle resa till Borgå och äfven han kunde afresa om vi längre dröjde. Wi gångo tillbaka i god tid. August yttrade sig i morgons, jag mins ej i anledning af hvad, att jag nu kunde beställa med Majoren stöfvlskaft ifrån Borgå och låta laga mig här ett par nya stöflar. Hans infall var förtreffligt och jag proponerade hans förslag då Majoren frågade mig, om jag ej hade något ärende till Borgå. [I marginalen: NB.] Vid middagen en sup och derefter en kopp Caffé

Han låfvade hämta åt mig: Jag kom fram äfven med ett annat förslag, uppmuntrad af framgången med det första. Jag nämnde att då nu

Sid. 409.

Fredric reser bort med Majoren, wore det för mig lämpligt att göra min länge påtänkta resa till Nummis (jag vågade ej säga med Frun) för att hälsa uppå Ilmoni. Majoren biföll det genast; jag vet ej om han gissade hela min traktan; emedan han föreslog mig att resa redan i morgon, så att jag kunde bivista äfven Gudstjensten i nästa söndag uti Nummis kyrka. Det blef litet kinkigare, då det blef fråga om hvilken häst jag skulle få. Den som Maj. föreslog, sades vara bruten. Jag kan ändå få den. Den vändning, som mitt andra förslag tog, var icke alldeles oväntad; men jag lät ej märka mig något; beslöt dock redan nästan hälft, att sedan Maj. bortrest, att uppskjuta min resa till Måndagen.

Skäl dertill lärer ej blifva så alltför svårt att hitta uppå. Jag skall bjuda till att ändå länka saken, om möjligt så, att jag kommer att följa med frun. Hon reser i Måndag (så har hon åtminstone sagt); det borde då anses för helt naturligt, om jag uppenbart för den skuld sköt upp min resa för att då få compagnie. -

Sid. 410.

Maja uti min kammare – började åter bry mig och slöt med att wara mig för frun. Hon är en god menniska, hette det, annars, men hvad hennes uppförande i rapporten uppå det andra könet angår, så ville hon ej värdera henne stort. – Det är just igenom och för henne, som också de andra båda Informatorerne kommit härifrån. Hon har ett helf-tes drag med sig. – I början voro också de andra Informatorerne goda som guld; men då hon fick lisma med dem, blef det f-n utaf. – Derföre har hon också ett sådant renommie med sig, att hon ej blir mera buden någonstädes med Herrskapet till annat hederligt folk m. m. Att lägga vigt till dessa beskyllningar berättade hon en hel hop anekdoter om henne och de andra Informatorerne och för att än ytterligare gifva eftertryck åt sin varning i afseende å mig, sade hon att Majoren i morgons berättat henne, att han drömt en så besynnerlig dröm att nämligen elden varit lös uti min kammare och att då han ångestfull blifvit det varse, hade flamman rasat omkring

Sid. 411.

min säng och spisen. Verkeligen gjorde mig berättelsen af denna dröm helt ängslig; ty om eldsvåda betyder, såsom hon sade kärlek, så har en sådan eldsflamma icke en gång redan rasat omkring min bädd. Jag tänkte mig i detta fall för framtiden och jag blef helt och hållet beklämd, då jag dertill ännu lade åsynen af Majoren, såsom en fasfull Dämon, för hvilken man verkeligen är frestad att taga honom, då han är uppretad. – I det hela för öfrigt visste jag ej hvad jag skulle tänka om Majas berättelser. Jag ville gerna medgifva något af dem; att hon har ett helf-tes drag med sig, har jag tyvärr erfarit; att hon är en af de finaste Coquetter, har jag isynnerhet dessa tider märkt; men hvarföre skulle Maja nu just komma fram med sådana sanningar? hvarföre har hon förut lika så mycket upphöjt henne, som hon nu lastar henne? Hennes enträgenhet förefaller mig isynnerhet misstänkt. Så mycket hon än försäkrar att uppriktig kärlek för mitt väl är orsaken härtill, så kan jag ej tro afsigten vara endast den; afundsjuke torde

Sid. 412.

vara hufvudsaken. Hon har ej likgiltigt kunnat anse Frun vinna öfver mig en seger, som kunde vara för henne sjelf så mycket mer dyrbar, som den i anseende å henne wore helt och hållet orimlig att supponera en gång. – En berättelse måste jag här tillägga, som om man äfven aftager derifrån hälften (Hel och hållen lärer den ej kunna vara en dikt) lämnar mycket ljus öfver Fruns tänkesätt.

Maja hade i sist foreställt henne den frågan, hvad hon då skulle göra, om en karl komme for att uppfordra henne att göra sig lycklig. Hon hade svarat, att hon aldrig kan finna en så rask och stolt man, som den förre; men annars, tillade kanske Maja helt och hållet sjelf, kunde hon låta åtnöja sig med en annan, som vore det mindre. -

Jag gaf Maja del af mina tankar, att jag långt häldre ville fara med Frun till Lojo med skjuts än taga deras brutna häst. Det afrådde hon mig helt och hållet och däri lærer hon ej hafva så alldeles orätt. Det kunde säkert stöta dem, att jag vägrade att taga deras woiture och häst, sedan de erbjudit mig dem en gång.

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Åttonde Häftet

Sidan 413.

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Åttonde Häftet

Augusti – September

Lördagen d. 13de Augusti

Jag sade hennes Nåd vid frukosten, att jag resolverat mig att resa till Nummis först i nästa Måndag. Jag ville ej resa dit uppå Söndagen, för att undvika tvångstillståndet af en Andaktskrämare (se Häft 4. sid. 198). – Naturligtvis kunde hon ej härvid hafva något att erinra. – I björklunden tillbragte jag förmiddagen med Dahls Grammatik och Poëtiska Calendern. – Hennes Nåds 32^{dra} födelsedag. Jag var nog ohöflig att ej formeligen lyckönska henne dertill. Eftermiddagen drack jag dock af denna anledning 2^{ne} koppar Caffé. – Jag kände snart att jag ej gjort väl, då jag druckit 2; en plågsam hetta var följderna deraf. – åt ärtskidor – under min promenad uppå förmiddagen kom

Sid. 414.

jag på det infall, att skriva svar uppå Blomqvists många bref. Jag började verkställa detta infall uppå eftermiddagen, hvilken hel och hållen medtogs deraf. Mitt bref blir mer än ett bref. Jag företog mig att meddela honom af poëmerna uti poëtiska Calendern. – Hennes Nåd skickade ned pannkaka. – Sittandet föreföll mig något besvärligt - - I skymningen gjorde jag derföre en tour till björklunden. Wid aftonmåltiden blef det tal om visiten uppå Suontaka under Herrskapets frånvaro till Borgå. Jag sade att fru Jägerhorn blifvit just litet stött deröfver att jag då blef ensam hem. Jag tyckte detta var ett ord i rättan tid. Hon svarade: Hon har varit så van att åtföljas af Informatorene förut; isynnerhet Secreteraren Nordanwehr var ganska ofta uppå Suontaka. Samtalet föll då uppå Suontaka Herrskapet, hvarom Majorskan yttrade sig att det alltför litet är aktadt här i församlingen. Sällan hafva de sjelfva främmande och nästan aldrig blifva de budne. Då jag häröfver förundrade mig, sade hon att de först och främst äro af mycket ringa härkomst

Sid. 415.

(Hon har varit Hushållerska och han förste betjent och sist vaktmästare öfver något Kronans förråd i Tölö nära Helsingfors, hvaraf han fått titeln Directeur) och att deras döttrar stå uti ett mindre fördelaktigt rykte, såsom jag tycker att den första lærer väl säkert vara hufvudsaken och att man för den förstas skull har ett så mycket större avseende uppå den andra. Wi hafva alltid, tillade Majorskan, ehuru ej upåtalt budit dem till oss, då vi haft något samqväm och vi äro dem verkligen förbundne för den myckna godhet de visat för fru Jägerhorn. Talet föll nu åter på henne. Majorskan sade att med mindre skäl än i afseende å Suontaka Herrskapet fallet var detsamma med henne i förhållande till andra Herrskaper i församlingen. Hennes framfarna lefnad må hafva varit hurudan som hälst, hon är dock emedlertid en gift hustru. Hon berättade ganska många exempel uppå det hon anfört om den ringa aktning man visar henne här i församlingen i att ej invitera henne tillika med Herrskapet till något gelag. – Jag pratade efter soupén ännu en stund med Majorskan uppå trappan. – Maja brydde mig åter. -

Sid. 416.

Jag fortsatte en liten stund mitt påbegyndta bref. – Alldrig har jag i år lagt mig så öfverlastad af olika födoämnen, njutna i alltför stor mängd.

Söndagen d. 14^{de}

Jag vaknade långt inpå dagen efter en drömfull sömn och en häftig pollution. Hennes Nåd sade vid frukosten. Mag. skulle kanske velat fara till kyrkan i dag. Jag hade visst ej vägrat, om man tillbudit mig häst. Jag svarade derföre nu vore det vackert väder. – Mag. skulle endast sagt till August skulle rida. Han wille cedera mig hästen; men han hade ärnat sig och jag var helt och hållet opåklädd, så nämligen att jag ej kunde fara till kyrkan. [I marginalen: NB.] en duktig sup vid frukosten.

Dock sedan jag ätit frukost, ville man öfvertala mig att fara och sade att jag nog ännu skulle hinna. Jag lofvade då att fara, klädde på mig i största hast; men besinnade sedan först att jag borde hafva ridbyxor. Det var dock ingen så stor betänklighet. Större var den att jag skulle komma att rida ensam. Drängen som red uppå andra

Sid. 417.

hästen och Hennes Nåd hade redan farit. – Hästen är ung och yster. August anmärkte att ingen plägar rida till kyrkan i frack; annars kunde icke jag det. – Allt detta tillsammans taget gjorde att jag blef hem. August for icke heller mer. Såsom hästen var sadlad, satte jag mig dock upp och red till Pietilä. Hästen ville föra mig i ängen, som är bredvid vägen. Ett af stoden var der och vallacken är nyss utskuren. Den stupade en gång med mig. Jag hade ej lust att rida längre; utan vände om hem

igen, der jag satt mig att fortsätta brevet till Blomqvist. Härmed var jag sysselsatt ännu uppå eftermiddagen, då fru Jägerhorn med äldre Mamsell Backman kom ifrån kyrkan. – Middag spisades. – Caffé dracks; hvarefter jag fick fruntimren med mig uppå andra sidan sjön. Vi besökte grottan; men äfven nu var jag ej i stånd att göra några observationer deröfver, så att jag kunde lämna någon mera fullständig beskrifning derå. – Mamsell B. afreser, NB. Hennes Nåd hade ifrån kyrkan rest uppå en visit och kom åter först om aftonen tillbaka.

Sid. 418.

Hon hämtade med sig till mig 2^{ne} bref, ett ifrån Poppius och ett annat ifrån Ilmoni af d. 7de hujus, hvare han säger att han hela sommaren väntat uppå mig och att han väntade mig såsom i dag eller sist den 20de hujus. Verkeligen har icke det föregifna skälet varit det, som afhållit mig ifrån att vara hos Ilmoni i dag. Den sanna orsaken, hvarföre jag uppsköt min resa är att fru J. låfvade resa i nästa måndag. Omständigheterna kunde ändå föra oss tillsammans, om vår resa skulle gå för sig uppå en och samma dag. Om också icke detta, så ville jag ännu se frun och kanske njuta något innan jag reste. Jag har till och med varit nog dåraktig att hälft om hälft föresätta mig att denna afton smyga mig upp på vinden och sedan gå in till frun, då sömnen öfverfallit gårdsfolket; men detta kunde endast ske om Maja, som ligger i fruns kammare varit bort. Hon skulle gå bort härifrån förledne Lördag men lät öfvertala sig att blifva qvar och har kanske lyckligt nog igenom sin närvaro hindrat mitt brottsliga uppsåt. -

Sid. 419.

Jag fick ej uppå lång tid någon sömn; jag trodde det såsom en möjlighet, emedan jag väntade det, att Frun med Maja skulle komma ned i min kammare. – Jag somnade ändteligen bedragen i min väntan, hvares föremål också uppå denna dagens qväll var nästan en omöjlighet. – Denna dagen har jag varit ganska munter, om jag undantager aftonen, då jag, innan Majorskans hemkomst, befann mig ensam med frun, i hvares umgänge tanken uppå den nära skilsmässan gjorde mig dyster och tankspridd. – Hon rådde mig att resa i morgon. – Jag svage skulle gärna dröja qvar till Tisdagen, om jag kunde. Jag kunde då i morgon afton få njuta dessa sista kyssar och omfamningar, som nu kanske äro för mig förlorade. –

Måndagen d. 15^{de}

Under en orolig sömn vaknade jag redan tidigt innan solen engång uppgick då det var ännu natt. Jag slumrade än litet, medan solen uppsteg, hvaruppå jag följde hans exempel. – Såsom jag enligt mitt gifna löfte skulle i dag resa, förde jag alla häften af

Sid. 420.

Epheremiderna upp i nya byggningen för att bevara dem för en befarens nyfikenhet under min frånvaro. Det skulle vara just en skickelse, om man der träffade uppå dem; så väl anser jag dem gömda. Jag har redan längesedan haft den iden att gömma dem der (se 7 Häft. Sid. 366 om Lördagen). Det är Herrskapet jag denna gång fruktade. Då de förut dyrkat upp bureauer och brutit upp bref, kunde väl mitt skrin undergå samma öde. – Jag gick upp och obligerade Frun att klippa mitt hår. Hon gjorde det. Jag gjorde mig underrättad om hvilkendera vägen det wore bäst att fara till Nummis. Igenom Wichtis kyrka skulle det vara kortare omkring ½ mil; vägen igenom Nummenkylä är deremot mycket jämnare. Majorskan proponerade att såsom fru J. nödvändigt skall resa i morgon, kunde jag uppskjuta resan så länge. – Herrskapet skulle då slippa med en häst och för mig skulle det naturligtvis vara i alla afseenden förmånligt. Jag emottog detta förslag gerna, min plan har således lyckats; genom mitt uppskof endast och allenast derföre

Sid. 421.

har saken af sig sjelf tagit en sådan utgång, som jag önskade och ville bereda densamma. – Jag åt ärtskidor och krusbär öfvermåttan och tillbragte den öfriga förmiddagen i björklunden med poetiska Kalendern, hvaruti Ingelgrens afskedssuck mycket behagade mig, så att jag flera gånger las igenom den, för att lära mig den utantill. Jag nämnde derom vid middagen. Majorskan yttrade en önskan att få höra den uppå eftermiddagen. – Det gaf anledning till fortsättning af den i sist begyndta Romanen i Kalendern. – En kopp Caffé. natthugg af frun. —

Tisdagen d. 16^{de}

uppsteg såsom i går. – Romanen fortsattes intill middagen; men jag hann den ändock icke till slut. – Sedan man druckit Caffé uppå eftermiddagen afreste jag med Frun. – K - - - rne. – Uppå Nummenkylä Gästgifvaregård fingo vi en liten tid vänta uppå fru Backman, med hvilken min fru, må jag säga, öfverenskommit att här träffas. Men hon kom ej ensam; hon hade sin yngre Dotter med sig. Jag fick således åka äfven härifrån med Fru Jägerhorn. Jag erin-

Sid. 422.

rade mig efter något stycke, att jag väl kunde uppföra mitt privata nöje för en artighet, hvartill jag hade tillfälle. Mamsell Backman satt bak uppå sin Mors ensitsiga Chaise. – Jag yttrade för fru J. att hon kunde komma och åka med henne och jag ville sitta i hennes ställe bak uppå den ensitsiga Chaisen. Frun proponerade detta: man vägrade det i början; men då vi enträget yrkade det, antog man det. En handtryckning belönade mig för min uppföring. – Litet före skymningen ankommo vi

till Fru Jägerhorn's hemman nära till Suittila, kalladt Mörö. Anblicken deraf ofördelaktig. – Natthugg och nattkyss. –

Onsdagen d. 17^{de}

Vaknade tidigt; men somnade åter in, och uppsteg kl. 6 vid lag. – Promenerade för att bese alla environger – Intrycket af dessa icke mera fördelaktig än det af sjelfva husen. – Fru Backman beklagade med mig fru J. och hennes Mor, att de kommit att tillhandla sig detta ställe. Revenuerne skola förslå endast till bestridande af publika onera. – Kl. 11 vid lag afreste jag vidare och ankom kl. omkring

Sid. 423.

ett till Ilmoni i Nummis. – Middag intogs och 2 koppar Caffé druckos, derefter besökte vi den gamla kyrkan och klockstapeln. Vi ämnade deruppe inträda i en grafplats, hvaruti Ilmoni förut besett sin Mors jordiska öfverlevfor; men en förfärlig stark stank som mötte oss vid öppnandet af dörren bragte oss att afstå ifrån vår föresats. Vi gjorde nu en kort segelfart. Brist uppå vind förkortade den för oss. – Efter aftonmåltiden gjorde vi en promenad till ett uti sjön sig sträckande näs, besatt med höga tallar. Aftonen var sval och skön. En stilla vindflock krusade vägen. Jag afsjöng Necken, Nordländaren och några andra. –

Thorsdagen d. 18^{de}

En kopp Caffé. – Jag rakade mig, medan Ilmoni fortsatte sin läsning af Romanen i poëtiska Kalendern, hvilken jag för hans skuld tagit med. – Jag afskref därutur några poëtiska stycken. – Eftermiddagen, då jag sträckte mig uti sängen, somnade jag in och sov hela 4 timmar. Mycket tung deraf begaf jag mig med Ilmoni att spatsera. – Han simmade; men jag ides ej dermed. – Denna afton blef det ingen promenad utaf till näset. -

Sid. 424.

Fredagen d. 19^{de}

En kopp Caffé. Jag lyftade näten, hvilka blifvit i går utlaggda, med Ilmoni. Ingen enda fisk fingo vi. – Ilmoni simmade åter; men jag förmådde knapt röra mig, jag hade så öfverlastat mig vid frukosten. – Eftermiddagen sof jag ännu längre än i går. Jag hade före middagen ämnat att resa; men vi dröjde så länge uppå sjön att det var middag, innan vi visste ordet utaf. Så gerna jag

önskade det ville jag ej komma till fru Jägerhorn så sent, så att jag skulle vara tvungen derföre blifva öfver natten. Ilmoni hade ej ännu slutat Romanen och jag lät äfven derföre h:m öfvertala mig att blifva kvar i dag, mot vilkor att resa i morgon helt bittida för att kunna ändock tillbringa några angenäma stunder hos fru Jägerhorn. – En häftig storm uppstod mot aftonen. Efter aftonmåltiden gjorde jag med Ilmoni vår promenad till näset. Det var stockmörkt. – Vinden gnisslade rysligt i kyrk-flaggorna och susade starkt i den täta och höga tallskogen, hvilken vi ej utan en slags rysning igenomvan-

Sid. 425.

drade. Wågorna bröto sig dånande emot hällen, der vi sutto. Aftonen hade bragt oss uppå spökelsehistorier, drömmar och dylikt. – Vi meddelte hvarandra sådana ännu då vi lågo och yttrade våra tankar om dylika saker. Jag för min del var litet rädd och fruktade att rysliga drömmar skulle förskräcka mig om natten. Detta inträffade dock ej, åtminstone erinrade jag mig icke, att jag drömt något, då jag uppvaknade.

Lördagen d. 20^{de}

Och uppsteg kl. 5 – Vi kallades ned att dricka Caffé. Jag drack 2 koppar. Man gjorde invändningar emot mitt förslag att resa och ville öfvertala mig att bivista i morgon Gudstjensten och resa först i Måndag. Jag ville ej försumma Måndagen mera och i morgon skulle jag ej mer hinna hem. – Också längtade jag till Frun, ifrån hvilken det skulle blifva mig svårt att skiljas för att råkas, Gud vet, när. Klockaren, Ilmonis far, hade i den förmodan att jag skulle blifva kvar öfver Söndagen, låtit min häst förledne afton simma till en holme uti sjön. – Jag skulle med hans son hämta den nu derifrån. Det var en mycket kulen

Sid. 426.

morgon. Stormen varade ännu mildrad och förminskade verkan af solen, som framtågade på en klar himmel. – Min häst tröttnade att simma och låg orörlig uppå vattnet. Ilmoni satt i bakstäfven och jag rodde. – Vi blefvo bägge mycket ängslige. – Jag rodde med alla krafter och vi släpade på det sättet hästen efter oss. Ilmoni höll starkt uti grimman. Häraf fick hästen convulsiviska ryckningar; redan tillslöto sig dess ögon och vi voro bägge förtviflade. Jag använde alla mina krafter att snart uppnå stranden, Den var grund och vi sågo ändtligen till vår glädje hästen stå upp uti vattnet. Hade vi ej varit så nära stranden eller hade denna ej varit så grund, så hade hästen säkert drunknat för oss. – Så tidigt jag ämnade resa blef detta härigenom ej af förrän efter frukosten kl. omkring 8. – Jag fick med mig af Ilmoni 2da Delen af Folkslagets Historia, Gymnastik för Ungdomen och för Majorskans räkning Lidners arbeten. Jag hade för dessa åt honom afskrifvit utur Kalendern en hel hop af poetiska stycken. – Han följde mig ett stycke. Jag ankom i god tid uppå för-

Sid. 427.

middagen till fru J. ehuru jag i anseende dertill, att hästen haltade, måste åka mindre hårdt än jag önskat. Middag och Caffé. – Jag blef qvar till morgon. Dagen förflöt hastigt. – söp vid måltiderna. Jag hade af blåsten fått mig litet ondt i hufvudet. – Jag las för frun slutet af romanen i Kalendern.

Söndagen d. 21^{sta}

uppsteg sent. en kopp Caffé. – Jag reste först klockan 4 uppå eftermiddagen, sedan jag åter druckit 2 koppar Caffé och ändok kom afskedstimman alltför snart. Denna dag har flytt såsom en dröm. – Frun följde mig ett litet stycke med den lilla Amalia (hennes enda dotter). Lef lycklig! var allt, hvad jag kunde säga henne. Sedan skyndade jag mig bort. – Uti tankarne åkte jag vilse uppå stora Lojovägen, stjelpte vid återkomsten, då jag skulle vända in uppå den andra vägen. Nu först märkte jag ock att ett stycke buldan, som blifvit nyttjadt under selarna, på det att hästen ej måtte bli bruten, var borta. Det började redan blifva skumt, då jag ankom. Man hade dock ännu icke spisat qvällsvard. Jag vet icke huru. Redan då jag nalkades Kotkaniemi, var det såsom skulle jag fara till

Sid 428.

ett hus, der jag varit för lång tid sedan. Nu förekom det mig så ödsligt. Jag funderade uppå huru man skulle emottaga mig. Det var synbarligen väl. Majoren frågade mig om jag i dag kommit allt ifrån Nummis. Nej – ifrån Fru Jägerhorn. Ja, jag kom dit så sent i går, att jag ej mera kunde med den halta hästen hinna hem. Det var en liten osanning att jag kom dit så sent; men jag skadade dermed ingen och verkligen haltade också hästen nu blott obetydligt, sedan den fått hvila en dag. Föröfrigt mådde den väl hos Frun och för mig var det detsamma, hvar jag var om Söndagen. – Hennes Nåd frågade mig vid aftonmåltiden: Huru länge jag varit hos Fru Jägerhorn? Jag sade henne detsamma som åt Majoren. –

Måndagen d. 22^{dra}

vaknade tidigt; men förmådde ej stiga upp. – Majoren kom och bad mig derom, för att afskrifva åt honom ett Contract. – Hufvudvärk. – En sup vid frukosten. – Ännu ingen skrifning utaf. Det var således oartigt af Majoren att väcka upp mig så tidigt, då jag ändock ej behöfdes.

Sid. 429.

Men han lär ej förmodat att det skulle draga så långt ut. – Straxt efter frukosten företogs arbetet och fulländades snart. – ätit ärtskidor och stickelbär. – Eftermiddagen i björklunden – las förra årets Ephemerider för i dag. -

Tisdagen d. 23^{dje}

Sömnen orolig och drömfull såsom mot gårdagen. – Vaknade tidigt; men uppsteg sednare – Mycket ondt i hufvudet. – Kapten Arnkihl ankommer. – Jag fortsatte brefvet till Poppius, hvilket jag i går påbegynte. – Jag var halftom hälft beredd att eftermiddagen gå till Suontaka. Till den ändan couverte jag Blomqvists böcker och förseglade dem och brefvet, för att föra dem med mig. Fruntimren sade i förledne vecka hos fru Jägerhorn, att det skulle kanske i denna vecka blifva resa utaf till staden. Också låfte jag nu sist åt fru Jägerhorn att gå till Suontaka i hennes ärende; men omständigheterna hafva upphäft detta och jag har nu endast eget intresse. Jag kom mig icke att gå. – En kopp Caffé. Stickelbär och ärtskidor. 2^{gr} till källan. – Ingen drift att företaga mig någon reell sysselsättning. Det föll mig in att börja läsa 14de Delen af Campes Geographiska Bibliothek. Jag har ej läst denna och den sista delen förut. Den föreföll mig verkligen mer intressant än jag trott; jag hann ej långt, då

Sid. 430.

Majoren frågade mig, om jag vore road af att spatsera med honom och Kapiten Arnkihl till Vähämäki (Björklunds kullen) åkern. Jag antog kallelsen och följde stum Herrarne, som raisonerade uti Oeconomien. – Efter återkomsten derifrån åt jag åter till öfverflöd ärtskidor. Vid soupén talte Kapiten Arnkihl om sina sjöresor till Spanien och Italien. Derefter kom jag att blanda mig i anledning af dessa länder i samtalet och slutligen erböd jag Kapitenen till afton lectur Reg. Rådet von Uklanskis bref om Polen uti Archivet för Resor. – Jag gjorde det i anledning deraf att han frågade mig och Majoren, om vi läst Risbecks Bref om Tyskland, dem han berömde. Bayrarne skall han gå mycket illa åt i flere afseenden. Deraf kom jag att nämna om Polackerne. - -

Alltför öfverlastad af hvarjehanda föda och än dertill af en stark aftonmåltid hade jag just besvärligt att röra och lägga mig. Jag fortsatte Barrows resa, så länge ljuset räckte. [I marginalen: en supp vid qvällwarden].

Om jag någonsin haft en orolig sömn; måste den blifva det i natt, då det ändteligen lyckas mig att insomna. – Hvad jag föresåg inträffade – Jag drömde mycket, och det besynnerligaste om 28de Maji kl. 2. – En möjlighet kunde det hafva varit, ehuru jag ej

Sid. 431.

har anledning att så engång anse det.

Onsdagen d. 24^{de}

uppsteg sent – fortsatte att sluta Barrows resa. – Den är ganska intressant. – En Comissarie Hacklin ifrån Eknäs kom hit. Han skall i morgon resa till Helsingfors. Jag talte vid honom och han låfvade föra Böckerne och brefvet till Blomqvist. Jäg behöfver således icke mer grubbla öfver den saken, och jag skall gå till Suontaka. – En sup vid frukosten. – Stickelbär. – Herrarne ned uti min kammare. Jag visade Archivet, poëtiska Calendern och några andra Skrifter, såsom Folkslagens Historia. - - Det var fråga om Wänskapsöarnes läge. – Majoren sade att de ligga, vid ändan af Amerika. Det är just ledsamt, när folk, affectera att känna saker, hvilka de i sjelfva werket icke förstå. – Man kan ofta missäga sig; men detta är ej fallet med Majoren. Om tystnad någonsin kan vara en ovilkorlig fordran i rapport uppå oss sjelfva tycker jag dock vara det i dylika fall. – En sup vid middagen. – Brefvet till Blomqvist blef ändtligen färdigt att afskickas. Det utgöres af 4 tättskrefna ark papper. Det mesta består af stycken utur poetiska kalendern. - -

Sid. 432.

Man kallade mig upp, på det Capten måtte få taga afsked utaf mig. Han kysste mig. – Efter hans afresa, då Herrskapet och jag sutto på trappan, hämtade Majorskan Lidners arbeten, uti hvilka hon sade sig läst ibland andra det lyckliga bytet. Jag frågade om hon ej läst der uti början året 1783. Nej. Hon bad mig läsa det. Jag las det om aftonen, Idylle. Emedlertid anstaltade hon om en kopp Caffé för mig; men jag hade också ej fått någon förut denna eftermiddag. Jag förde upp och las för Herrskapet sagan om mig sjelf, derefter började jag läsa deruppe 15de Delen af Geographiska Bibliotheket – Mungo-Parks resa i det inre af Afrika, hvilken jag annars här nere ämnade börja med. – Jag tycker ej om den så mycket, som om Barrows resa i den föregående Delen. Vid solens nedgång gick jag till Pietilä, för att lämna Paquetet till Blomqvist till Comissarien; men han var ej ännu hemkommen ifrån en resa, som han gjort i dag. – Vid aftonmåltiden mycket fri. – flere omständigheter och deribland förnemligast den att man med tämlig förekommenhet eller om ej just det åtminstone med vänlig uppmärksamhet bemött mig i dag, hafva tagit in mina svaga sidor och frambragt denna verkan, hvilken skall vara ständig eller förbättra sig, om man ej på något sätt ändrar uppförande. Det gör väl ock till

Sid. 433

saken, att Herrskapet nu äro de enda personer, med hvilka jag umgås. Ingen annan utom dem finnes, hvilken jag kunde sluta mig till. – Alldrig tror jag mig dock kunna komma i äkta förtrolighet med mitt Herrskap om det närvarande förhållandet alltid skulle fortfara. – NB. vid aftonmåltiden åter en sup och den ej så liten. Gamla Maja, som under min resa gått hem, återkommer. Låt se,

hvad hon har att säga mig om en och annan sak. – Natten drömfull. – En stark pollution och det 2^{ne} gånger.

Thorsdagen d. 25te

uppsteg kl. 7. – Med Carl till Commissarien Hacklin. – Den äldsta Mamsellens namnsdag. Man gör mig en present af ½ dussin näsdukar. Jag började läsa det Nya Geographiska Bibliotheket. – Då jag härmed var sysselsatt uppå eftermiddagen, berättade man att Secreter Nordanwehr wore här (Han hade i förledne vinter låft Herrskapet att komma hit i sommar). Jag blef litet attrapperad af denna berättelse. Såsom egenkärleken och fåfängan i ett afseende gjorde mig nedslagen vid denna nyhet, gaf den mig å andra sidan äfven mod. Jag tänkte uppå hvad jag kan förlora i bredd med denne galante Herre; men straxt hviskade mig egenkärleken, till mig:

Sid. 434.

Trösta dig dermed, att du ofelbart i det hela alltid torde hafva respekt för honom. – Många tankar igenomflögo mig, alla alstrade af fåfängan. Öfverhufvud tänkte jag, och jag hade rätt, är det bättre, att omständigheterna fört honom hit. Du kan då slippa många olägenheter eller om icke det, mången obehaglig förlägenhet i flera afseenden. Ställningen är icke nu i det hela precis sådan som den varit hela sommaren förut och jag såsom en person i alla fall hörande till huset, kommer derigenom att invecklas i närmare förhållande med en eller annan af de mig närmast omgifvande personer. – Huru stor blef ej min surprise, då man inhämtade att det var i stället för denna Secreterare, hvars berättade ankomst väckte hos mig så många och så olika tankar. – en Capiten Malmborg här ifrån församlingen. -

Till förmiddagen. Bepisade mig af ärtskidor och stiekelbär. Då jag uppå sängen skulle förhöra, slumrade jag in. Vid uppstigandet stark hufvudvärk, som fortfor uppå eftermiddagen. Vid middagen tal om ett och annat såsom Mosis samtal med Gudomen; – den förklarade han för dikter af Moses i aftal med Aron sin invigde (kunde så vara); om Amerikas samband

Sid. 435.

med Europa. I anledning häraf yttrade jag att det är en hypothes (Müller i sina 24 Bücher allg. Gesch. yttrar den uppå ett ställe och annorstädes har jag ej engång sett den. Jag vill minnas, Müller säger att Buffon föreslagit den) att Amerika fordom hängt tillsammans med Europa, hvilket kunde hafva för bevis af de sammanhängande grund, som sjöfarande observerat i Atlantiska hafvet och det monument af phenicisk smak, som Müller omtalar; att man funnit någorstädes i Nord-Amerika. Majoren med sin vanliga tillrättande ton förkastade en sådan hypothes helt och hållet med det

magtspråket: i helvete! – Hafvets grund fäste han sig ej vid och den sednare omständigheten var intet bevis för honom. – Naturmenniskorna, sade han, hafva mycket likt med hvarandra, ehuru de bo aflägsset från hvarandra. Till att bevisa eller rättare bestyrka detta utförde han ett djurslags lika instinkt uppå flere orter. Elgen t.ex. hos oss, då han utmattad af små förföljare ej ser för sig någon undflygt mera, vänder om, går emot sin jägare och söker krossa honom med sina framfötter. Detsamma sade han sig nyligen läst om elgarne i Nordamerika. – Jag tillstår att äfven detta nya exempel på Majorens tilltagsenhet förargade mig, med rätta?

Sid. 436.

lämnar jag derhan. En hypothes, som för en Buffon, en Müller gäller såsom åtminstone sannolik, kunde alltid, tycker jag, äfven möjligtvis för en Major Nohrström gälla icke endast i helvete. – Att fritt yttra sin egen mening, bör ej tillräknas någon; men man måste äfven låta andras meningar vederfaras rättvisa, om man också ej tycker sig kunna antaga dem, och det förargligaste är att höra en ignorant fördömma en Müllers, en Buffons hypotheser helt och hållet till helvetet. – Det är af denna anledning, som jag sällan is raisonnera med Majoren om något, då jag icke äger krafter att helt och hållet afkläda honom de slarvor, hvarmed han söker betäcka sin sminkade yta. Kunde jag det också i några fall, kan jag ändå icke annat än endast hålla god min; i går då han beskref vänskapsöarnes läge. – Under aftonmåltiden, hvilken Maj. ej bivistade tillika blef det tal om Secret. N. i anledning af det ogrundade ryktet om hans ankomst. Majorskan yttrade sig att han bordt komma en 8 dagar förut, om han ämnat sig att komma. Jag sade att han i alla fall handlat ganska nedrigt emot fru Jäg. då han icke kommit. Hon tyckte det bör ursäktas eller tyckte

Sid. 437.

åtminstone att det är lika mycket fruns egen skuld, som hans. Hon visste nog, hurudan karl han var och den är ej narr som narrar utan den är narr, som låter narra sig. Hon är en beskedlig människa men hon är fasligt svag. – Detta skall man i mer eller mindre grad kunna säga om alla menniska; lyckligt om man tillika kan säga om dem, att de äro beskedliga. Emedlertid berättade hon en hel hop anekdoter, som verkligen upphäfde hela hennes sednare yttrande om frun, i det hon tillade henne skulden för en hop af inseqvenser och dumheter, hvilka Secr. begått. Slutligen anställde hon en jämförelse mellan denne och Forstadius, helt och hållet till den sednares nackdel. – Då samtalen en gång tagit en otillbörlig riktning, att man lastade gossarnes Informatorer i deras närvaro, sade jag äfven fritt ut, hvad jag mente, ehuruval äfven jag i minom tid kan uppå samma sätt blifva ett ämne för bordsnöjet. – Maja hämtade mig sötmjölks att dricka, en grace – hvilken i och för sig sjelf var tjufnad. – Jag lade ut kort om ett och annat, las sedan uppå sängen 1^{sta} Delen af Nya Geographiska Bibliotheket närmare till slut. – Sömmen blef orolig igenom drömmar, uti hvilka

Sid. 438.

Hufvudföremålet varit Frun, allt sedan jag kom ifrån henne. – Jag kan icke just säga, att hennes bild så oupphörligt förföljer mig äfven om dagarna; men det lärer väl vara af den orsaken att jag då är sysselsatt med något, som tankarna om nättren, lediga ifrån annat, sysselsätta sig med sin favoritperson.

Fredagen d. 26te

Vaknade och uppsteg sent. – Jag slöt Costigans resa och började på andra delen af Bibliotheket, innehållande Svinburnes resa i Spanien hvarvid jag för jemförelsens skull las Montferrat vid Barcellona af W. von Humboldt, utur Archivet för Resor. – Det började nästan för mycket kostas uppå att sitta stilla så länge. Middagen var derföre en angenäm digression. Vi talade derunder ibland annat om dvärgar. Detta gaf mig anledning att straxt efter middagen utur mina Ephemerider föreläsa om Bebel och annat intressant. – NB. en sup vid frukosten. – åt stickelbär. -

Vidare fortsatte Svinburnes resa, somnade och sof en tid. – slut på Svinburnes torra resebeskrifning. -

Sid. 439.

Mot aftonen börja känna ondt i hufvudet förmodligen en följd af det stränga stillasittandet och slumret uppå eftermiddagen. – Till aftonlectur hade jag Folkslagens Historia; hvaruti jag las de 2^{ne} första stycken om jordklotet och de åtskilliga Menniskoracerne. Ljuset blef allt. Det var förmodligen långt lidit; men jag fick ingen sömn. Orolig vände jag mig hit och dit, tusende idéer trängde sig uppå mig och jag kände nu en försmak af de långa höstnätterna uti Åbo. Men det var väl icke utan orsak, som jag nu var utan sömn. Hela veckan har jag för att ej dö af ledsnad, suttit träget in och läst emot vanligheten. I dag sofde jag dertill en lång tid uppå eftermiddagen. Ändteligen kom sömnen; men den blef drömfull och orolig efter vanligheten.

Lördagen d. 27^{de}

Uppsteg mycket sent. – Bepisat mig af ärtskidor och stickelbär – ondt i hufvudet. – bref af Blomqvist skaffade mig ett angenämt tidsfördrif. Han lämnar mig deruti en öfversättning af Schlegels Lebensmelodien; men antingen jag ej är disponerad för någon poësi eller hvad orsaken må vara, jag tycker ej så mycket derom som jag tyckte

Sid. 440.

om Originalen då jag las det uti Åbo. Då jag utgick i Björklunden, började jag finna motsatsen. Jag repeterade der, hvad jag förut läst uti Dahls Grekiska Grammatik. Vid middagen en duktig sup. – Uppå eftermiddagen sof jag någon tid. Efter uppvaknandet var jag vid källan och vederkvickte mig. – Jag ämnade gå upp i Majorens kammare, för att bläddra i årets tidningar, då Majorskan, som såg mig, bad mig komma och läsa för sig Lidners Medea. Denna lectur blef dock snart afbruten genom ankomsten af en Doctor Ahlroth och en Capiten Rotkirch, som bor här i församlingen. – Jag kallades upp, sedan de efter en halftimmes tid reste. Jag drack en kopp Thé. Vid aftonmåltiden berättade Majoren efter de främmande Herrarnes sägen, att Domprosten Alopaeus i Borgå vore död. Denna nyhet var mig verkligen öfverraskande. Jag kan ej beskrifva, huru besynnerligt intryck den gjorde uppå mig. Det är sant, han var mycket sjuklig, alltid torr och mager, men han var ännu helt ung, något öfver 30 år och hade icke längesedan tillträd

Sid. 441.

Domprostsysslan. Icke allenast jag, alla eller åtminstone största delen af hans många elever skola med saknad emottaga underrättelsen om hans förtidiga död. Det är honom jag har att tacka for utvecklingen af min favoritbøjelse för Historie och Geographie. Om hans character kan hafva någon skugga är den ljus och lätt, såsom Lärare skall han alltid till senaste ålder lefva uti ett tacksamt minne hos sina Lärjungar. Jag känner i detta ögonblick, att jag såsom sådan vore honom skyldig ett Dödsoffer; men jag misstror för mycket mina krafter för att engång våga bjuda det och dessutom vill jag ännu icke sätta tro till berättelsen om hans frånfälle. Föreställningen derom förefaller mig så underlig och jag vet icke om jag skall säga omöjlig. – Jag valde till afton lectur fortsättningen af Mungo-Parks resa, hvilken jag i Sorgå las för första gången utaf ofvannämnde Domprosten: Ljuset blef allt. – Jag vakade ganska länge. Tanken uppå dödsoffret trängde sig beständigt uppå mig och förjagade sömnen. Då jag ändteligen fick njuta den, var den såsom de föregående nätterne orolig.

Sid. 442.

Söndagen d. 28^{de}

Jag beslöt att fara till kyrkan. Ingen annan än drängen Henrik följde med. Ändamålet med min resa var att kunna sjelf aflämna mitt bref adresserat till Poppius och att för det andra bese ruinerne af Wichtis gamla kyrka. Till dessa riktade jag min gång straxt efter min ankomst till kyrkan. Också var det ännu god tid till den Svenska Gudstjensten. Jag ville så mycket mindre då gå till gamla klockarens, samlingsstället för Herrskaperne. – Efter ankomsten till den udde, uppå hvilken den gamla kyrkans ruiner stå invid sjön gick jag in genom fönstret, till en sidobyggnad med än bibehållit tak. Detta rum måtte hafva varit Sacristia. Efter inkomsten föll en kista uti ett hörn mig i ögonen. Jag tänkte för mig sjelf: Der måtte den balsamerade Majoren Stålhane ligga om hvilken jag hört omtalas. Så var det ock. – Jag har hört berättas, att han ännu skulle vara ganska väl bibehållen.

Men det förhöll sig icke numera så. Igenom kyrkans instörtande har liket blifvit mera utsatt för fria luftens åverkningar. – Han skall

Sid. 433.

en tid hafva legat helt och hållet under bar himmel. Köttet har öfverallt fallit ifrån honom och till och med några fina knotor hafva söndrat sig ifrån det öfriga skelettet, som i det hela ännu hålles tillhoppa genom qvarlefvorna af en mera varaktig svepning. Hvad man kunde dömma efter det närvarande utseendet, har han haft ett verkeligen martialiskt utseende och varit efter Lavaterska tecknen och böjningen af en man af bättre förståndsegenskaper. – Sedan jag beskådat detta monument ifrån bättre Nordiska tider, tog jag i ögnasikte kyrkans öfriga ruiner. Af alla 4 väggarna finnas lämningar, så att man tydligen ser kyrkoplatsen. Den södra väggen står ännu helt och hållet upprätt och ger en imposant anblick. Man vandrar under densamma med en liten rysning. De öfversta lösa stenarne hota att nedramla med hela väggen och den varelse, som träffade befinna sig då derinunder, skulle vara blottställd för en oundviklig undergång. Ett par steg utanför den dörröppningen, som finnes i den ännu upprättstående väggen var en uti jorden sunken grifkammare med uppå hvarannan hopade större

Sid. 444.

och mindre likkistor, af hvilka större delen voro uppslagne och inneslöto lämningar af hoptorkade och förruttnade cadaver och svepningar. Ett litet rum var temligen väl bibehållet. Det hela lämnade ett underligt, rysfullt intryck. – Några alnar till vänster var ett dylikt griftrum lika rikt uppå kistor och förmultnade små cadavrer, som det förra. Dessutom stötte jag uppå andra ställen af den så kallade kyrkogården på hela samlingar af benknotor och tämligen välbehållna hufvudskallar, af hvilka jag hade tillfälle att betrakta flera af dem mest förvånande olikhet i anseende till sjelfva formen. Några voro platta, några helt runda, några helt släta, andra åter med de mångfaldigaste ingröpningar. För doktor Gallberg tror jag skulle ett besök uppå denna gamla kyrkogård göra ett stort nöje. Jag gick ännu en gång rundtomkring alla väggar af den gamla kyrkobyggnaden både ute och innan i den väntan att någonstädes finna ett årtal. Men intet spår dertill fanns förhanden. - Återgången ifrån

Sid. 445.

dessa dystra och ensliga ställen, der allt uppmanar själen till alfvare och dysterhet, spatserade jag omkring kyrkan tills finska Gudstjensten slutades. – Det var emot min förmodan få Herrskaper uti kyrkan. Jag hade således misstagit mig. Den mängd af Chaiser, som jag sett på det vanliga samlingsstället måtte då en del tillhört Bönderne eller skulle Herrskaper endast bevistat den finska Gudstjensten? Af vissa orsaker gjorde jag mig än mera närsynt än jag verkeligen är. Oaktadt jag

derigenom intet såg bättre eller rättare mer än jag önskade, kunde detta dock i många fall vara bra. – Organistens Cadenser förargade mig åter innerligen; men Pastor Bäckwalls predikan var förträfflig. Tanken att före min afresa till Åbo uppträda någon gång i hans ställe upplifvades hos mig ånyo i dag. Pastor Bäckwall kom till mig i bänken efter Gudstjenstens slut och ursäktade sig att han ej haft tillfälle att liqwidera med mig. (Poetiska Kalendern kostade 7 Rd. 36 sk. jag hade gifvit honom 9 Rd. med) – Jag hälsade uppå Mamsellerna Backman vid deras utgång, ehuru väl jag kunnat göra det förut om jag af höflighet velat

Sid. 446.

begå emot mig sjelf en inkonsekvens. Det är bra att jag nu precis vet i hvilken bänk de alltid sitta. Denna öfvertygelse skall också hädanefter understödja synen. – Den äldre talade med mig och hälsade ifrån Lojo. – Capten Arnkihl träffade jag. Hans hälsning var nu icke sådan, som härom dagen på Kotkaniemi. Orsaken lär varit att här voro närvarande några andra Herrar. Uppå Tamelander fick jag hälsa. – Brevven hade jag ändå igenom mina vandringar försummat, (jag hade ett bref af Majoren till Befallningsman Strandman). Mitt bref skulle äfven till honom. – Han hade redan afrest, då jag kom ifrån kyrkan. Drängen hade anstalt om att de ändå skulle komma fram. Alldeles säkert är det dock icke. Vi hade rest i vackert väder till kyrkan; men regnet öfverraskade oss, innan vi hunno hem. Majoren och Majorskan afreste straxt efter vår hemkomst uppå en visit. Jag tog en duktig middagssup. Efter Herrskapets afresa plågades jag af den största ledsnad. Jag hade alldeles icke mod att företaga mig någon alfvarsam sysselsättning.

Sid. 447.

Såsom det regnade, svepte jag omkring mig min kapprock och gick till Björklunden, i det elakaste lynne i verlden. Allt förekom mig dödt och jag förekom mig sjelf död, d.v.s. jag var ej capabel att tänka öfver någonting; allt omkring mig fann jag betydelse- och formlöst. – Jag gick för att äta ärtskidor. Derefter spådde Maja. – Hon lade ut flera gånger om ett och annat angående mig och fru Jäg. och var alltid rätt förargad, då icke korten ville svara emot hennes önskningar. Hon tycker att hon i afseende å uppnämnda person bragt mig endast uppå halfva vägen och hon måtte – ja jag vill ej säga mer, jag har skrivit redan nog för denna dagen. Mörkret öfverväldigar mig redan. -

Maja kom ned och började fäkta med mig. Jag slängde om henne rätt duktigt; men blef sjelf deraf nästan svettig. Jag las uppå sängen om människan här i Folkslagets Historia. Emedlertid somnade jag i afton snart af trötthet efter fäktandet. Sömmen blef nu såsom förut orolig och drömfull. – Jag vaknade sent uppå dagen om.

Sid. 448.

Måndagen d. 29^{de}

Mättade mig af ärtskidor. – Befallningsman Strandman kom hit och blef här till middagen hvarvid jag tog en sup. Eftermiddagen en kopp Caffé. – Ej sysslolös. – las i Dahls Grekiska Grammatika och mina anteckningar uti förra årets Ephemerider för i år. Denna lectur har ändteligen föröfrigt varit beständig allt sedan min ankomst ifrån Nummis. – började läsa i folkslagens Historia. Derur vill jag här afskrifva de Lucs mening om jordens daning. -

Vårt nuvarande fasta land har fordom varit hafsbotten, och genom en hastig revolution och icke för så mycket lång tid tillbaka fått sin närvarande form. – Den första af dessa satser torde ingen bestrida och hafvets hastiga bortflytande blir derigenom sannolikt, emedan hypotesen af en småningom skedd minskning icke förklarar flere fenomen och isynnerhet icke visar, huru hafsprodukter kunna finnas bland jordhvarven, hvars lefvande originaler icke träffas i de nästgränsande, utan blott i ganska aflägsna haf, och till en del alldeles icke mer; emedan äfven

Sid. 449

lagret af den fruktbara svartmyllan på de ställen som endast förblifvit under naturens vård, öfverallt träffas lika stort, icke mycket öfver 1 fot djupt, hvilket utvisar, att allt platt land på en gång blifvit torrt, och att denna revolution ej kan vara alltför gammal. Härpå grundar sig nu följande nyare historia om jorden.

Det gamla hafvet sammanhopade fällningar af kalkartade materier, som småningom beständigt mer blandades med snäckor, delar af växter och landsdjur, som floderne tillförde från det dåvarande fasta landet. Vattnet silade sig genom jordskorpan, försakade under hafvet inre gäsningar, antändningar, dunster och vulkaner, som bildade hvarf af lava, hvilka här och deraf växla med hafvets fällningar. De därifrån oskiljaktiga jordbäfningar gjorde remmor i bergen, hvilka sedan uppfylldes med materier, som äro produkter af vattnet, och elden tillika. Detta äro bergsmäns såkallade gångar. Äfven uppkastade vulkanerne stycken af den ursprungliga marken och bildade deraf sammanhopningar och jordhvarf. Genom bottens instörtning i de af den underjordiska elden utvidgade hålor blef det gamla hafvets yta beständigt lägre, vulkanerne framträdde med sina öppningar, verkade friare och kastade ofta ofantliga

Sid. 450.

granitblock midt uti kalkbergen. Sluteligen gjorde hafvet, i stället för kalkartade, blott kiselartade eller sandaktiga fällningar och förde mergel och lera öfver jordytan. Detta war dess sista verk. På en gång lemnade det den på detta sätt bildade marken af våra fasta länder genom en revolution,

som de Luc härleder från de gamla ländernas instörtning, hvilka enligt hans föreställning voro hvalf öfver stora hålor, vattnet hade småningom öppnat tillgångar dertill, förorsakat jäsningar och vulkaner, hvalfven nedstörtade, fasta landet försvann, vattnet utbredde sig deröfver, och hafsytan blef derigenom så låg, att våra närvarande länder trädde fram och blefvo torra, deremot de forna länderna nu betäcktes af werldshafvet.

Igenom detta system är den satsen, att det fordom redan gafs bebodda länder, då vårt nuvarande land ännu var hafsbotten, på mångfaldiga sätt bekräftad, och derigenom fenomenet af de i nordliga länder uppgräfna elefantben lyckligt förklaradt. De Luc räknar det närvarande fasta landets ålder icke öfver 4000 år, förklarar den revolution, som upphöjde det utur vattnet och förstörde det gamla landet, för syndafloden, och visar att hela

Sid. 451.

hans kosmologiska system öfverensstämmer med Mosaiska berättelsen om tiderättningen, om man antager de sex skapelsedagarna såsom perioder af obestämd tidslängd. -

Journal. Äfven i dag har ej varit fri för hufvudwerk. – Maja hämtade mig såsom de förra aftnarna söt mjölk. Jag hade ej kunnat afhålla mig ifrån att öfvermåttan njuta af aftonmåltiden. -

Litt. anteck ur folksl. Hist. sid 70.

Liks balsamering är en uppfinning af Egyptierne, som förlorar sig i denna nations äldsta tider. I Jakobs tid var den redan en bekant sak, såsom vi se af 1 Mos. 50: 2, 3. äfven andra folkslag efterföljde Egyptierne deruti, att de genom en viss beredning sökte förvara liken för förruttnelse. Assyrer, Scyther och Perser öfvergöto dem med vax; andra lade dem i honing såsom t. ex. Agessipolis Konungens i Sparta lik; andra folkslag lade dem i saltvatten; i femte århundradet insaltade Munkarne martyrernes hufvuden. –

[I marginalen:] En förträfflig afhandling öfver de Egyptiska Mumierne förekommer i 2^{dra} delen af Blumenbachs Beyträge zur Naturgeschichte Göttingen 1811.

Egyptiska Mumierne hvarmed araber och andra drifva en stor handel, ligga vanligtvis i en sarkofag af Sykomonsträd, som antingen är sammanslagen af bräder eller för rikare personer är utarbetad af två hela stycken, som med några tappar passa i hvarandra och af hvilka det ena utgör locket.
Likkistan

Sid. 452.

har i det hela nästan form af en hermes, nedan till ett slags piedestal så att den först hemma och sedan äfvenväl i grafven kunnat uppställas i en nisch. På locket ofvantill är ett utskuret ansigte, hvilket, såsom Herodotus redan säger, skall vara den deruti liggande dödes porträtt.

Resebeskrifvaren Maillet säger, att man äfven funnit sådana likkistor med glas i ögonen på det utskurna ansigtet, så att man kunnat igenkänna den derunder liggande Mumien. Ganska sällan, kanske blott för förnämna personer har liket tillika med kistan blifvit lagd i en annan af ett helt stycke uthuggen öppen kista af granit eller basalt.

Men ganska många Mumier ligga äfven utan sarkofag blott invecklade i vass eller palmqvistar, eller också, såsom Maillet beskriver några, som funnos vid venstra sidan af Mumietrakten vid Sakara såsom blotta kroppar endast utan omsvep lindade i kattunstycken, lagda på ett hvarf kol och 7 till 8 fot högt betäckta med sand. I allmänhet hafva äfven barnmumierne ganska sällan en sarkofag.

Under locket af dessa kistor ligger vanligtvis öfver hela Mumien från hufvudet ända till fötterna en aflång mask af tjockt sammanklistradt kattun, som stundom är öfverstickat med ett slags gipsdeg, som vid hufvudet åter har ett måladt ansigte och längs efter kroppen åtskilliga för-

Sid. 453

gyllningar och brokigt målade figurer, hvilka merändels äro föreställningar af balsameringar och de Egyptiska gudomligheterna.

Under detta sammanklistrade kattunstykke ligger nu sjelfva liket, invecklat i sina lindor. Dessa äro icke, såsom någre berätta af linne, utan alltid af bomull, och det af ganska olika finhet. Merändels grof, men ofta så fin som bästa indiska kattun. Äfven så olika är mängden af bindarne på Mumierne, deras brädd, sättet hvarpå de äro omlindade &c. Till åtskilliga måste en otrolig mängd band, visst till 1000 alnar, hafva åtgått. De yttre bindlarne gå omkring hela kroppen, så att man på många utvändigt hvarken kan åtskilja hufvud eller lemmar; under dem ligga de inre bindlarne, hvarmed de särskilda lemmanne och hålen äro omvecklade, som äfven stundom omvexla med stora stycken kattun, såsom halfva lintyg, som ligga mellan dem. Många bindor äro så obegripligt konstigt anlagda, att till och med skicklige Kirurger tviflat, om man i vår tid kan eftergöra dem.

Vanligtvis ligga Mumierne armar i kors på bröstet öfver hvarandra, men på några som på mumien i florentinska kabinettet och på en annan i Rådsbibliotheket i Leipzig, hängde de utmed sidorna af kroppen, på någon har man funnit hela händerna, på andra endast naglarne förgyllda eller rödmålade. -

Sid. 454.

Angående materialierne hvarmed Egyptierne balsamerat sina lik, äro till och med Kemister af profession efter många kemiska undersökningar, delade i sina meningar. Af Mumiernes mångfaldighet kan väl slutas till materialiernes skiljaktighet, hvarmed de blifvit tillredda.⁴⁶⁷ – Bland åtskilliga försök att af åtskilliga blandningar eftergöra Mumier, lyckades för professor Blumenbach i Göttingen blandningen af Colophorium, Myrrha och Laudanum bäst. Han förmodar derföre, att basis till de sednare blandningarne torde varit Cederträd, men hvartill äfven några andra saker, och

för förnäma kanhända meckabalsam blifvit tillagda den finaste och mest välluktande ambria, som Professor Blumenbach äger bland andra, är ett stycke af ett ungt liks bröst, hvarvid ännu några reffben sitta på högra sidan. Den är utvändigt hård, glänsande och alldeles svart, dels brunaktig och mjuk som vax, så att den låter rulla sig som en pillermassa.

Vid den minst kostsamma likbegängelsen har, såsom Herodotus redan anmärker, och såsom man ännu tydligt ser på många Mumier, alldeles icke något harts blifvit brukadt, utan kroppen blott blifvit lagd i lutsalt och sedan

Sid. 455.

vecklad i bindlar. Denna slags behandling har visst icke kostat mer än en fattig mans begrafning hos oss. Derföre är det ganska sannolikt, att Mumiens beredning varit alldeles allmän åtminstone hos de äldste Egypter, och äfven streckt sig till menige man. Äfven gynnar den oräkneliga mängden af Mumier, blott i de ganska få grafvar man hittilå genombrutit, denna förmodan och vederlägger tillika det föregifvande, att Judarne i Alexandria ännu eftergöra Mumier och att de flesta till Europa skickade voro af deras fabrik. I anseende till det ganska måttliga pris, hvaruti Mumierna stå i Egypten, skulle judarne komma mycket till korta och hade åtminstone för mycket billigare pris kunnat upphandla äkta Mumier. En hel Mumia kostade år 1610, då Georg Sandys genomreste Egypten, 4 Rd. och för endast 50 år tillbaka, då Carl Storry var der, den skönaste Mumia 8–10 sekiner.

De efterrättelser, som Herodotus och Diodorus lemna om hela förfarandet vid Mumiernes tillredning, stämma nästan fullkomligt öfverens med Mosis berättelse om Patriarken Jacobs

⁴⁶⁷ *) ordet Mumia är det Arabiska, Persiska och Turkiska namnet för dessa balsamerade lik, och skall vara taget äfvensom Muminaki, det dyrbara persiska flytande jordbäcket, af Muru, som i alla dessa språk betyder vax. Det gamla Egyptiska namnet har den heliga Augustinus förvarat åt oss, då han säger: Egypterne torkade sina lik så hårdt, som om de voro af metall och kallade dem Gabarras, hvilket ord den äldre forster öfversätter med heligt förvarad.

begravning. Liket låg nämligen 30 dagar i lutsalt, 40 dagar varade sedan balsameringen, och 10 dagar inalles var släktingarnes sorgetid. Hjernan drogs medelst ett rökt jern genom näsbårorna, och i dess ställe fylldes hufvudskålen med harts.

Sid. 456.

Ännu i dag är det brukligt i Egypten att på visst sätt mumisera lik; man balsamerar dem nemligen med Rosenvatten, aloe et. invecklar dem i kattun och siden och bisätter dem så. Engelske Målaren Hunter har uppfunnit ett sätt, att så balsamera lik, att de behålla sitt naturliga utseende. En Kirurg gjorde sedan detta försök med lycklig framgång, och nu nyttjar Bulchar samma method. Mumier på detta sätt balsamerade, likna sofvande.

Tisdagen d. 30^{de}

Förmiddagen upptogs under läsande af de contracta verberne uti Dahl Grekiska Grammatik. – En kopp Caffé. – Jag började tänka vidare uppå mitt dödsoffer; men hela eftermiddagen förgick, utan att jag fick mera än första versen. Jag ville bringa det till en Sonett och det väckte svårigheter; att få så många olika rim. – Deremellan åt i nya Trädgården stickelbär uti nya byggningen ärtskidor. – Efter aftonmåltiden pratade en stund med Majorskan om spökelsehistorier o.m.d.

Onsdagen d. 31^{sta}

Efter orolig och drömfull sömn vaknade jag sent med litet hufvudvärk. – spatserte till Björklunden. – las mina Journal-anteckningar. – skref träget hela dagen uppå min samling af Mathematiska anteckningarne för Profes-

Sid. 457.

sor Alopaeus i Borgå. – Uppå förmiddagen fick jag andra versen till Sonetten. – Om aftonen satt Maja kardborrar uppå min rygg, August ingned därpå något i hennes hår. Detta skedde flere repeterade gånger; äfven jag satte en gång. Hon skulle derföre om natten, då jag låg, hämnas med nässlor; men då jag visade mig något stött, återgick hon med oförrättade ärendet. – Min sömn blef som vanligt orolig och drömfull. – NB. Majorskan yttrade sig vid aftonmåltiden, att hon ej i Lördag, såsom det är påtänkt, kommer att resa till Ekenäs, så reser hon till Lojo, för att hälsa uppå fru Jägerhorn. Majoren var ej närvarande. Jag kan ej finna någon annan orsak, hvarföre hon nu skulle så förut säga, hvart hon ämnar resa än att hon kanske ville se, hvad intryck det skulle göra uppå mig. Jag var nog politisk att icke yttra mig det minsta derom, så gerna jag ock måtte önska att följa med. Jag sade blott, att hon skall väl vara utomordentligen välkommen hos Frun. – Hvad mig

beträffar, skall jag låta det gå huru det vill. Det kunde hända, att omständigheterna skicka så, att jag kommer att följa med; hvarom icke, så är jag likanöjd. Jag har nu vant mig med flitig sysselsättning och den skall

Sid. 458.

förvara mig för ledsnad och förminska obehagligheten af yttre intryckens verkan.

September.

Thorsdagen den 1^{sta}

Efter vanligheten uppsteg jag sent. Stark hufvudvärk. Mycket ledsen. Fredric har alltsedan alla Gossarne flyttade sig att ligga hit inuti kammaren, icke lämnat sin ovana, att wäta under sig. Derutaf har kammaren fått en motbudande stank, och den förpestade luften, som derutaf varit en följd, har väl varit orsaken, till min redan uppå andra veckan fortfarande Hufvudvärk. Jag hade i början af veckan hotat honom med löfte att klaga öfver honom för Majoren. Han höll sig då en par nätter; men i natt hade han åter förnyat sitt brott. – Jag gick verkligen ut efter Majoren, då jag såg honom gå härigenom farstugan i afsigt att rådfråga honom, hvad man skall taga sig före med karlen. Då jag kom efter honom, frågade Maj. hvart jag ämnade taga vägen. Jag svarade för att spatsera. Han bad nu, att jag i stället för honom måtte taga min väg till

Sid. 459.

Sandbacka torpet och lämna der ett bud ifrån honom. Jag gjorde det och ändamålet med min utgång försummades. Emedlertid hade Fredric, för hvilken det ej var svårt, att se mitt höga missnöje öfver sig, begärt att till min glädje fått tillstånd att ligga med sina Syskon och föräldrar deruppe. Det var just om detta tillstånd för honom, som jag ämnade anhålla. – Jag har läst i dag Journal-anteckningarna för i fjol äfvensom jag med denna dagen börjar genomgå de för året 1813. Vidare las jag Grekiska och Folkslagets Historia. -

Eftermiddagen dessutom i trädgården, bespisade mig af stickelbär och i nya byggningen af ärtskidor. – Appetiten vid måltiderna ej så god som vanligt. Jag har ätit mindre än annars och ändå har jag känt mig öfverlastad. – fortsatte uppå sängen läsningen af Folkslagets Historia. – Sömmen drömfull. –

Fredagen d. 2^{dra}

Det första jag gjorde efter uppvaknandet, var att sluta Folkslagens Historia med den sista afhandlingen. En blick uppå Verlds- och Menniskohistorien. Det är det bästa nästan sagt uti hela boken, åtminstone i denna 2 Del, som jag har -

Sid. 460.

Jag tycker att verket för öfrigt är på långt när icke så fullkomligt, som det borde kunna vara. – Sjelfva stilen är just icke att berömma och tyckes förråda öfversättning. Skriftsättet är wårdslöst i hög grad. Tryckfel, hvilka ingenstädes äro rättade öka det ofördelaktiga. – Huru trogna Plancherne äro deröfver kan jag icke utlåta mig. – Pag. 25 kallar författaren de ursprungliga Perserne Enebrer; pag 228. nämnas Perser eller Hebrer ibland Indiens invånare. Det måtte väl vara samma folkslag. – Detta torde dock icke kunna räknas så mycket till last. Sådana namn hafva ofta så olika variationer, men författaren synes affectera att uppvisa alla. – Mera tadelvärda och obehagliga äro de idkeliga Tautologierne. Under rubriken Ostindier förekommer redan något om sjelfva Ostindien; under rubriken Tamuler sid 137. följer en vidlöftigare beskrifning deröfver. Ett blad utgöres af denna beskrifning öfver landet till dess läge, floder, berg, folkstammar och om Tamulerne får man läsa endast uppå en sida. (Det är illa, att jag ej har till jemförelse också första Delen)

Sid. 461.

Ehuru nu förf. så omständligt talt om Ost-Indien finner man ett utdrag af samma beskrifning sid. 224 under rubriken Ormtjusare i Ostindien, om hvilka förf. åter talar på en knapp sida, då hans anförande om Ostindien och Hindus upptaga ett blad. Detta kunde återigen ursäktas, om beskrifningarne skulle vara öfverensstämmande. Men de äro det icke; ty landets läge uppgifves sid. 137 emellan 83de och 108de longitudgraden och emellan 7de och 23 latitudgraden. Sid. 227 säges bredden vara 8–33° och longituden 85–105° - - Areal innehållet säges dock på båda ställen vara 69,750 qvadratmil. – Berget på halfön Ganges kallas sid 137 Gapts eller Gate; sid. 227 heter det Gaute eller Gates. Kanhända det ena är tryckfel; men hvilketdera är det oriktiga? Det hade åtminstone bordt någonstädes rättas. Många namn har jag föröfrigt funnit här mycket olika med de jag sett uti andra Böcker. – Eljest tycker jag att i det hela Geographiska beskrifningar, uppräknande af landskaper, städer och deras märkvärdigheter alldeles icke höra till Folkslagens Historia, åtminstone så omständliga såsom här, så att hela blad apptagas af det uppå det öfriga, som man

Sid. 462.

egentligen väntar sig, bekostnad. Under rubriken: Vänskapsöarnes Invånare finner man till och med tämligen omständliga Naturhistoriska uppgifter om dessa öars producter. Detta måtte väl icke höra till Historien om dessa öars invånare eller också har jag ett oriktigt begrepp om uttrycket

Folkslagens Historia. – Under rubriken Baschkirerna finner man likaledes en Geographisk afhandling om Norra Asien till sina floder, berg, producter, städer &c. – Värst är att dylika Geographiska afhandlingar äro just stötande och löjligt placerade. Jag wet ej, om uti 1^{sta} delen någon sådan afhandling förekommer öfver Afrika. Om de ändtligen skola wara, så borde den beskrifningen vara der; ty så mycket mins jag att der äro äfven afrikanska folkslag. Uti denna andra del får man under rubriken Egypten läsa endast något liksom i förbigående om Afrika i allmänhet. Man läser vidare om Egyptiska länder, om Mamelucker, om Beduiner, hvilka man efter författaren skulle placera endast uti Egypten; vidare om Gonaker, om Golofnegrer, alla med undantag af Beduinerne, Afrikanska

Sid. 463.

folkslag. Under desses skildring finner man ingen af Afrika i allmänhet. Med denna skildring ser man till sin förvåning afhandlingen om Tobolska Tatarer öppnas, utan att man kan anse något annat skäl, till detta löjlige förfarande, än författarens yttrande att Afrika i äldsta tider till större delen beboddes af den efter Professor Meiners indelning antagna andra hufvudstammen af människoslägtet, den Tatariska. Denna löjlighet är icke den enda. Under en planch läser man Araber i Palestina. Sid. 212 börjas beskrifningen. Den öppnas med en ofattlig häpnande förklaring af Planchen. Sedan får man läsa endast om Turkarnes lefnadssätt – något som varit uppå sitt ställe och ovilkorligen borde höra under rubriken Turkarne. Sista sidan innefattar något om Turkomanerne, hvilka man äfven träffar i Palaestina. – Om Araberne i Palaestina förekommer ingenstädes det minsta, om jag undantager första meningen af hela afhandlingen. En Arab gör med sin maka en resa. Häraf skulle följa att planchen föreställer Araberne (sid. 30) under sina resor igenom Palaestina, utan att i afhandlingen dessa resor ens nämnas vidare. – Sid. 209 heter att Jerusalems innevänares antal stiger till 18 eller 20.000 och sid. 217 säges bestämdt

Sid. 464.

att Jerusalem har 30000 invånare. – Skriftsättet tyckte jag alltid allt ifrån början vara vårdslöst och trögt; men jag vill tillstå det; jag las denna bok utan tillbörlig uppmärksamhet såsom jag vanligen plägar. Först emot slutet och då min vilja för andra inseqvenser under rubriken Tobolske Tatarer stigit till sin höjd, började jag läsa med större uppmärksamhet och granskning. – Den omständighet att jag oaktadt mindre uppmärksamhet i afseende till det hela funnit ändock boken så tadelvärd, att jag ej ville se den uppå min hylla såsom egen är för densamma så mycket mindre fördelaktig. -

Journal. Commissarien Hacklin här till frukost. – las Journal-anteckningarne och Grekiskan. – Kanske häraf något ondt i hufvudet – Eftermiddagen ankom hit fru Backman med äldre Mamselln. – Emedan man ej kom och bjöd mig upp att dricka Caffé, beslöt jag att alldeles ej gå upp. – Jag

gick icke heller, men saknade ändock drift att arbeta. Icke heller tycktes hufvudet fördraga det. Min för dagen bestämda lectur är nämligen icke löst. – Jag bemödar mig att prägla

Sid. 465.

uti minnet allt det hufvudsakligaste äfven af Journal-anteckningarne. – De främmande foro bort något före aftonmåltiden, utan att jag sett dem annat än här igenom kammar fenstret. Jag hade berett mig på den frågan: hvarföre jag ej kom upp? och tänkte redan förut i det fallet svara derpå med ett långsamt Ja, liksom med besinnadt återhåll af - - - Jag lär just ej varit saknad. – Majoren frågade också straxt, hvarföre jag ej kom upp och pratade med fruntimren, såsom Cavailler i gården. Jag kunde ej svara häruppå, hvad jag kunnat; jag sade: Ja, det kan vara detsamma. Hade jag ej sofvit middag och haft sedan så mycket att bestyra, fortfor han, så skulle jag kommit och tagit upp Mag. med våld. Majoren var ej närvarande då vi började äta. Majorskan bad mig om förlåtelse, för det hon glömt att skicka ned Caffé till mig. Jag kom att svara härtill: Nå, jag räknar icke uppå det. – Det var i alla fall illa och det skedde visserligen icke med villja. När vi slutat att dricka, proponerade Nohrström, att vi skulle gå ut i Trädgården. En gumma kom hit ännu dertill och så glömde jag hela saken. En sådan sak tycker jag emedlertid att man svårligen skulle kunna glömma,

Sid. 466.

och skulle jag först få, då alla andra redan slutat? Monne jag nu uppå något sätt gjort mig mindre förtjent till att såsom förut blifva uppkallad att dricka Caffé tillika med det öfriga Herrskapet? Jag wäntade werkeligen uppå budet, för att komma upp. Förut ville jag icke gå; ty jag föreställde mig, jag vet ej huru, en möjlighet i dag att blifva utan Caffé. Det hade då sett ut, som ville jag igenom min närwara imponera och i sådana fall will jag aldrig att man skall hafva engång ett sken derutaf. Sedan ville jag ej mera gå, då jag såg att jag werkeligen blifvit utan Caffé. Emedlertid är jag nöjd med mig sjelf att jag så förfarit att man märkt, att man hade att på visst sätt tillskrifva sig sjelf skulden för min osynlighet. Också kom jag att låta Hennes Nåd fullkomligen förstå det uti mitt svar: Nå jag räknar icke derpå. Jag kunde således och jag hade rättighet att göra det. Hvarföre icke det? Då man så underlåter att lämna mig en njutning, hvilken, såsom hvar och en lätt finner, icke kan värderas af mig endast i rapport uppå sjelfva det ämnet, som jag njuter, hvad är naturligare än att jag skulle falla uppå den tanken, att

Sid. 467.

man föraktade mig, och den tanken skall och vill jag aldrig kunna uthärda. Räknade jag alldeles icke deruppå, så kunde jag tör hända blifva alltid utan Caffé och jag är svag nog att tillstå, att jag ej önskade det, mindre att jag älskar Caffé i den grad, att det vore mig svårt att umbära än för det lilla begreppet uppmärksamhet eller hvad jag skall kalla det, som är förenadt med en sådan

Caffedrickning. Hade man ej ifrån början vant mig vid känslan häraf (Det kunde man väl ändock icke heller), så hade jag icke heller kunnat känna saknad der af, åtminstone icke i så hög grad. Men jag har nu nog sladdrat i anledning af Caffé, för hvars förlust jag redan erhållit en tillräcklig satisfaction. Det hade jag sannerligen icke föreställt mig, att man skulle bedja mig om förlåtelse; men också skulle man visst ej gjort det, om jag ej låtit förstå att det var en skyldighet. Det var lycka, jag svarade Hennes Nåd in praesenti: ty annars hade jag verkligen sagt en osanning, hvilket jag nu lyckligtvis undvek, ifall man ej vill taga orden uti alltför vidsträckt bemärkelse. Ifrån det ögnablick, då en i alla fall för egenkärleken så lysande satisfaction lämnades mig, huru skulle jag kunna räkna uppå det? och jag gjorde det

Sid. 468.

icke heller, skall också ej göra det. Detta sednare kunde jag fråga, om man alldrig nämnt om det att man felat. – Då Major kom till bordet, frågade han ännu, om jag varit hem å eftermiddag, och då jag bejakade det, ännu en gång, hvarföre jag ej kom upp. Härtill svarade jag numera intet. – Hennes Nåd har mig än en gång icke tycka illa vara och med så många omgångar nu det vara glömdt. Jag hade visst icke varit fåfång att grubbla häröfver längre, än den stunden, väl den förmenta förefaller, ej måste göra intryck uppå mig. – Maj. tycktes äfven uppå allt sätt villja hos mig utplåna minnet af en omständighet, så hvilken jag icke mera erinrade mig annorlunda än såsom i dag passerad. Han kom efter qvällsvarden uti min kammare, hvilket han aldrig gjord före denna afton. Han hade intet annat ärende, än att han erböd sig icke – ja, då han i öfvermorgon reser in till Eknäs derifrån köpa åt mig sköfvelskaft. Det hade han väl ock kunnat säga i morgon och annorstädes än i min kammare. Vi pratade om hvarjehande en stund vid eldbrasan, som den mera kalla väderleken i dag hade gjort nödwändig. – Jag började uppå sängen läsa 3^{die} Delen ad det Nya

Sid. 469.

Geographiska Bibliotheket eller Europa – vid högst interessanta resa i Grekland. Icke orolig under drömmar. – En pollution. –

Lördagen d. 3^{dje}

Uppstigandet efter vanligheten sent. – En sup vid frukosten, hvarunder jag politicerte mycket med Majoren. – Ock middagen raisonerade wi likaledes mycket i hvarjehanda ämnen och kommo slutligen på Carl XII, hvilken han i det hela lastade. Jag tog då upp och las mina anteckningar om honom utur Adrastea, ock då han såg den enthusiasm, hvaraf jag lifvades härved, ändrade han något ton. – En kopp Caffé. Jag hade lust att börja libellera häröfver; men hvartill tjenade det? – Min sysselsättning har i dag varit den bestämda och dessutom har jag fortsatt att renskrifva anteckningen för Professor Alopaeus. – Om aftonen började jag fortsätta läsningen af Serofanis resa, hvaruti jag ej så alldeles tyckte om de sarkasmer, man finner öfverallt öfver Lacedemonierne.

Om jag också ville i det hela medgifva allt annat, kan jag ej förlåta den franske öfversättaren dess anmärkning pag. 90, der han vill äfven i hyfsning nedsätta spartanerne i likhet med Amerikan-

Sid. 470.

ska wildar. – på sängen fortsatte jag samma lectur till högst kännbar skada för mina ögon. – Sömnen som vanlig.

Söndagen d. 4^{de}

En sup vid frukosten. – Jag slöt med Serofanis resa och las för jemförelse skuld utur Archivet för Resor om Hydrioterne. – Herrskapet afreser till Eknäs. Jag fick nycklarne i min vård och jag underlät ej att straxt betjena mig af dem. Jag såg uti en af Lådorne bref utaf Sect. Nordanwehr och en ambitieus nyfikenhet föranledde mig att taga dem hos mig för att uppå min kammare läsa dem. Några bref ifrån Mag. Ursin voro deribland. – Sedan jag läst mina Journal-Anteckningar, kom Maja ned i min kammare. Jag kunde derföre ej företaga mig något och hade mycket ledsamt. Slutligen kom jag att fäkta med henne. Hufvudvärken, som jag kändt hos mig, öktes derigenom. Ett bref ifrån Blomqvist, som jag väntade, ankom, men inga Tidningar och det var för min ledsnad en svår omständighet. – Såsom Majoren för min räkning lagt uti en liten flaska distillerat

Sid. 471.

brännvin, tog jag mig en liten sup äfven vid middagen. Tillbragte också en del af eftermiddagen, med att göra – intet. Slutligen förmådde jag rycka mig utur en sådan ledsnads sinnesförfattning och las min bestämda Lection uti Grekiskan. – Derefter gjorde jag med Carl en början att praktisera Gymnastiken för ungdom, som jag tagit ifrån Ilmoni till låns. De aldra första öfningar, som uti denna Bok föreslås uti Hoppande woro ej lätta för oss. Jag trodde först att jag alldrig skulle kunna få mina fötter bakifrån att vidröra sätet, men någon tid ansträngd öfning bevisade motsatsen. Det lyckades mig fullkomligen både tourvis med fötterne och med båda uppå en gång. – August och Fredric hade till min förtrytelse gått till Pietilä rofland. Jag kunde icke annat än göra dem vid återkomsten skarpa föreställningar derföre. – I dag har jag första gången i år njutit lingon. – Uppå sängen las jag Thevenots resa till Constantinopel uti 4de Delen af det nya Geographiska Bibliotheket. Maja hämtade sötmjök att dricka – Sömnen blef efter vanligheten orolig – Jag drömde mycket; men erinrade mig det nu lika litet som annars.

Sid. 472.

Måndagen d. 5te

Såsom jag under Herrskapets frånvaro blifvit Interims Husbonde, fick jag lof att straxt efter sol-uppgången stiga upp, och ge utur Bureaun qvarnnyckelen. – Jag lade mig väl sedan ånyo; men icke för att sofva. Såsom Townsons resa i Ungern nu förestod i Bibliotheket, las jag först för jemförelsens skuld den Resa genom Ungern, som finnes införd uti 3^{die} Häftet af Archiv för Resor. Sedan jag slutat denna, betjente mig af den sköna Chartan uti samma del till Townsons resa, hvilken jag nyss börjat, då Maja kom ned för att begära Nycklarne. Hon kunde icke låta det sköna tillfället, att genom kittling anfäktat mig gå förloradt. Mina föreställningar, att den utbredda Chartan och Böckerne kunde taga skada; mina böner voro förgäfvades, tills Chartan verkligen var ett långt stycke upprifven. Jag blef nu ganska stött. – Det är så mycket svårare att laga Chartan som den refs upp just uti böjningen, då man uppvecklar Chartan. En sup vid frukosten med Bjelkens Elexir. – äfven vid middagen en sup. – Trägen i dag. Utom mina

Sid. 473.

bestämde lectioner fortsatte jag samlingen af Anteckningarne för Professor Alopaeus, hvarvid jag begick det felsteg att inskrifva en par sidor, som enligt min fastställda plan hade bordt komma först långt sednare. Mot aftonen hade jag flera uppstötningar. Jag skaffade mig rörelse genom dylika öfningar, som i går aftons. – Uppå sängen fortsatte läsningen af Townsons resa i Ungern. – Jag slutade min läsning alltför hastigt, ty sömnen ville icke infinna sig, sedan jag släckt ljuset. Det bidrog och dertill, att Tidningarne nu först på aftonen inhändigades och att jag der las att 1^{sta} N^o af 3^{die} afdelningen af Bibl. der Deutsch. Classiker redan till Åbo öfverkommit. Valet passade ej efter min smak. Jag hade heldre velat hafva denna Del af en för mig obekant författare – Sömnen var orolig.

Tisdagen d. 6te

uppväckt helt tidigt såsom i går. – lade mig åter och fulländade Townsons mer torra Resebeskrifning. – En sup vid frukosten. Genomögnade för ro skull Åbo Tidningen för i år. – Genomgick Majorens bokhylla, för att söka Historiska Annalerne för år 1802; emedan jag icke längesedan utur Bureaun tagit desamma för åren 1800 & 1801. Jag fann ej

Sid. 474.

det jag sökte; men tog i deras ställe; En faders samtal med sina Barn. Innehållande de första begreppen af Naturlära. En Lärobok för Ungdom af Z. W. von Schantz. Öfvers. från 2^{dra} förbättrade Tyska uppl. Med tillägg af J. Biberg Linköping 1807. 174 sidd. 8° - - En sup äfven vid middagen – Den bestämda lecturen upptog ej mycken tid. Jag började därför med förra Häftet af Historiska Annaler år 1800, Strengnäs 132 sidd. 8°. Jag höll just på med dem, då en vagn och en chaise med

2^{ne} innesittande fruntimmer uppköra på gården. Man skrek att det var Lagmanskan Lindert ifrån Vanjärvi med fröknar Wadenstjerna. En rysning, jag vet ej om jag skall säga iskall eller kokhet öfverfor mig vid föreställningen att nödgas gå upp. De äro för mig helt och hållet obekanta. Men jag slapp denna gången med bara förskräckelsen. Då de hörde att Herrskapet ej var hemma, vände de om utan att ens stiga ned. Jag fortsatte ostörd min läsning. – Äfven i dag kände jag uppå eftermiddagen uppstötningar ehuru icke så mycket som i går. Röken, som uppkom vid eldningen om aftonen generade mina ögon, så att jag ej uthärdade med att vaka länge. -

Sid. 475.

Jag började dock uppå sängen: En faders samtal med sina barn. – Denna bok är efter min tanka just populär och bra. Jag har lust att skrifva frågor och svar derur. Om natten vaknade jag, utaf det att en liten rack-hund, hvilken August vänt att ligga med sig, gnällde och skrapade på dörren så starkt, att jag trodde att det skulle vara en mycket stor hund, som här äfven fins. Jag gick ut i afsigt att träta bort den; men det var den lilla. Jag dref bort henne; hon drog sig smekande fram till mig och jag hade så när tagit in henne. Men erinringen om lopporna hindrade mig derifrån. Jag fick ej på lång tid sömn. Den blef också högst orolig. Jag fick sofva långt in uppå dagen.

Onsdagen d. 7^{de}

Bra confus vid uppstigandet. En liten sup vid frukosten. Jag las mina Journal-anteckningar och slutade sedan Historiska Annalerne samt började på sednare Häftet deraf (-294 sidd.) – Ondt i hufvudet. Eftermiddagen las jag den bestämda Grekiska Lectionen och fortsatte Annalerna. En liten sup vid aftonmåltiden. Uppå sängen slutade jag Annalerne för år 1800 det började på förra Häftet för 1801 (140 sidd. 8°). – Sömmen blef, då jag ändtligen fick henne, orolig och drömfull.

Sid. 476.

Thorsdagen d. 8^{de}

uppsteg sent. – En liten sup vid frukosten. Ondt i hufvudet. – Utom min bestämda lectur fortsatte läsningen af Annalerne för år 1801 första Häftet och påbörjade det andra (-284 sidd. 8°) – äfven vid middagen en liten sup – uppå middagen slöt jag äfven sednare Häftet af Historiska Annalerne för år 1801. Jag hoppade nämligen öfver ganska mycket, som ej roade mig att läsa. Herrskapet kom oförmodadt hem. -

Jag kom att af Majoren erfara ursprunget till namnet uppå byn Kimola uti Ithis. Han hade i sin barndom hört det af en mycket gl. Gubbe derstädes. Den sig till det närvarande Kimola sträckande

viken af Kymmene elf hade i fordna tider utomordentligen fiskrik. Alla slags fiskar hade årligen i stor mängd lekt der (olivat kiimoillan) då endast en fiskare bodde der. Deraf kallades fjerden Kiimolahti, hvaraf det närvarande Kimola är en abbreviation – Hvaraf skall då Hapakimola härleda sig? Att villja tillägga härupå den för det ofvannämnda och till

Sid. 477.

skillnad ifrån Hapakimola sä kallade Jalan Kimola sannolika Derivation, är ej rimligt. I hela nejden af Hapakimola finnes ingen sjö, vidsträckta åkerfält och slätmarker. – Om ock benämningen Hapakimola hade sin orsak i talrika uti dessa environger fordom befintliga aspskogar, så förblifver ändock orsaken outredd till uttrycket Kimola, som måste varit dess ursprungliga namn. Hapa har sannolikt af en sådan anledning, som jag nyss nämnde, blifvit tillagdt för att skilja denna by ifrån det likbenämnda uti en annan del af församlingen, som måtte vara äldre, emedan man vanligen kallar den ensamt till Kimola (någongång för en som ej skulle förstå, hvilkendera man mente Jaalan-Kimola. – Jaala är en nära intill liggande by, hvars namn Majoren tror, utan, att kunna just påstå för visst, komma af jalo, stolt, båld); då man deremot nästan alltid säger Hapakimola – en omständighet, som tycktes bevisa att Hapa blifvit tillagdt för att skilja det ifrån det just derföre sannolikt äldre Kimola. – Lyötilä trodde Majoren

Sid 478.

vara ett beqvämare uttryck för Löytylä af Löytyä (finnas); men detta äfvensom det föregående kan man ej anse för annat än gissning, på sin högsta höjd, en sannolikhet. Lyötilä kunde ju snarare komma af Lyötti. Kan lät stå för något slagsmål, hvarom man förlorat traditionen. En kopp Caffé. – Majoren har erbudit mig att få följa med honom i Söndag eller Måndag till Helsingfors. Jag vill göra det; om jag också ej träffar Blomqvist mera, skall det vara ett nöje att få se en stad, som innan kort skall blifva hufvudstaden. – Om aftonen fick jag, såsom jag väntat mig, igenom Direct. Backman bref ifrån Blomqvist, uti hvilket han lofvar resa först i nästa veckas början till Borgå. Om vi resa härifrån i Söndag, kunna vi ännu träffa honom. Jag började uppå sängen läsa Moores resa till Italien uti 5te delen af det nya Geographiska Bibliotheket. Denna resa är verkligen nöjsam. Ljuset blef snart allt och jag tillbragte en olycklig halfnatt utan sömn. Oroligt slumrade jag sedan till långt uppå dagen.

Sid. 479.

Fredagen d. 9^{de}

En sup vid frukosten. Mycket ondt i hufvudet, hvilket jag försökte afhjelpa med stark spiritus – Fru Backman, som låfvat komma hit till middagen, för att i eftermiddag med Hennes Nåd resa till fru Jägerhorn, syntes ej förmodligen i anseende till regnvädret. – Utom mina bestämda lectioner skref jag i dag på mina matematiska anteckningar. – NB. En liten sup äfven vid middagen. – Om aftonen fortfor jag att skrifva litet uppå mina anteckningar, hvarefter jag uppå sängen fortsatte Moores resa till Italien, hvarmed jag sysselsatte mig sent uppå natten, tills jag fick den slutad. Sömnen såsom vanligt.

Lördagen d. 10^{de}

Utom min bestämda sysselsättning fortsatte jag träget i dag skrifningen af de matematiska anteckningarne, utom på eftermiddagen, då jag på Majorskans begäran las deruppe poëmer utur poetiska Calendern. – Oförmodadt kommo hit om aftonen Augusts svåger, en Fänrik Brofeldt ifrån Hollola, jämte en Handelsbokhållare Brofeldt. Det var en ledsam tillfällighet; ty den verkar ovilkorligen resans uppskof till Måndagen och då har jag

Sid. 480.

nästan icke mer någon utsigt att råka Blomqvist. – En liten sup vid qvällsvarden. - - Uppå sängen fortsatte jag en liten stund läsningen af en faders samtal med sina Barn. Sömnen störd af drömmar.

Söndagen d. 11te

Jag hör, att det ändock skall blifva resa utaf. Endast den omständigheten, att de främmande Herrarne äfven resa till Helsingfors kunde medföra ett för mig så fägnande beslut hos Majoren. – En sup vid frukosten. Gömde bort mina Ephemerider utur kistan. – En sup vid middagen. Sedan Caffé druckits, blef det kl. ½ till 2 resa utaf. Uppå Terhola, den första Gästgifvaregård betades liten momang. En sup. – Deremellan och Lappböle föll de främmande Herrarnes parapluie, som låg bredvid mig uti vår chaise. De fingo sjelfva åka tillbaka efter den – lyckligtvis ej långt. Jag var mycket ängslig för den; men den hittades. – Uppå Bemböle den tredje Gästgifvaregården betades en längre tid och mellanmål intogs. Åter en sup. En Rådman Grahn med fru ifrån Helsingfors derstädes. -

Sid. 481.

Vi hunno icke långt derifrån, innan skymningen öfverraskade oss. kl 8 vid lag ankommo vi till staden, som presenterade sig förbåldt väl i anseende till stadens illumination, emedan Kejsarens Namsdag infallit i dag. Wi körde in till en Länsskomakare, der Majoren haft en gång förut kvarter.

– Vi ville ej slippa fram i anseende till pöbelns starka sammanskockande. – Vi fingo ej kvarter, der vi ämnat; utan måste åka in till en Bokbindare Enka Schlyter. Så osnyggt detta ställe var, fingo vi dermed åtnöja oss. Pigan kom och viste mig till Blomqvist, som bodde helt nära intill; men nyckeln var redan utur porten. Jag gick derföre ut med Majoren för att se på Transparenterne, hvarefter vi souperade i vårt kvarter utur egen matsäck. Jag tog mig åter en sup. Sönnen ville ej infinna sig hos mig. Jag vakade ganska länge.

Måndagen d. 12te

En kopp Caffé. – Efter uppstigandet kl 7 gick jag till Blomqvist. Glädjen att träffa hvarandra, var åömse sidor stor. Jag åt der frukost, af smör och bröd samt kokta ägg. Uppå förmiddagen gingo vi tillsammans till en fänrik, som hade till salu kvarlefvorna

Sid. 482.

af Bokhandlaren Jaelsons Bibliothek, hvilka blifvit af honom hållne i kvarstad för skuld. Det var samme Bokhandlare, som i Lovisa (jag tror det var 1805 ell. 6) då dervarande Regements Pastorn Forsblom uppå hans tillfrågan, hvilken som vore den fattigaste af en hop Skolgossar, som voro hos honom för att fråga efter hvarjehanda Böcker, gaf sin försäkran, att jag vore det, gjorde mig en gåfva af Benzeli Epitome repetitiones Theologiae, Sjögrens mindre Lexikon och ett Novum Testamentum af Strängnäs edition, hvilket jag än har kvar. Vi gingo igenom hela Boksamlingen, men den var redan så utgallrad, att der ej fanns mera stort något af värde. Jag köpte der följande piecer: Isaaci Newtoni Eqv. Aur. Tractatus de qvadratura Curvarum in usum Studiosae Juventutis Mathematicae explicationibus illustratus a Daniele Melander. Astron. Profess. Upsal. Upsaliae MDCCLXII. 112 sidd, 4° – Verzeichniss Deutscher und Lateinischer Bücher welche gegenwärtig gefunden werden bei J. D. Ulrich Buchhändler in Stockholm und Norrköping 1804

Sid. 483.

Winkelman Characteristik författad af Goethe. Öfversatt af G.A. Silfverstolpe, Stockh. 1806. 61 sidd. 8°; – Schwere Noth Gotzblitz Vivicus von Wandela eller den anholdske Don Quichotte. En Riddarhistoria af K. L. Rahbek. öfversättning. Stockh. 1799 147 sidd. 8°; – Några anmärkingar öfver Portugall, Meddelade genom bref af C. J. Ruders. St. Speak of me as I am. Shakespeare. Stockh. 1803. sidd. 243. 8°; – Dumboms lefverne. Vitan; Dicta, facta Stupidobicis, Cantilena, amoena, leonina latina excuvit C. Lindegren Auch' io son' Pittore! Gemeris Correggio dixit. Holmiae. 1806. 24. p. 8°. – Jag vill ej här uppgifva alla de särskilda orsaker, hvilka bestämde nitt vals inskränkande till dessa. Det var ock en omständighet, att alla tillsammans icke kostade mer än 1 Rd. 16 sk. riksgäldmynt. -

Dumboms Lefverne och den Anholdske Don Quichotte tog jag i den tanken att kanske göra min Major af dem en present. – Jag hade om morgonen lofvat Majoren, att återkomma kl. 11. Vi skulle gå och äta middag uppå något spisqvarter. Men vi blefvo

Sid. 484.

uppehållna vid bokhandeln, eller rättare bokvalet ända till 12. Blomqvist följde mig till mitt qvarter. Vi mötte Majoren på gatan. Han var i begrepp att gå ned till Handelsman Brofeldt, Fändrickens Bror, hos hvilken han spiset frukost och till hvilken bägge voro budne till middag. Han vände om. Vi gingo ned, sedan jag städat om mig litet. Man presenterade mig för frun och en Mamsell Brofeldt, Handelsmans Syster. – En sup vid middagen och 3 glas win. – Uppå eftermiddagen 2 koppar Caffé. – Herrarne (den 4de var en Befallningsman Cavén ifrån Lampis, slägtinge till huset) amuserade sig med att prata de obscuraste Anecdoter. Det var just äckligt att höra dem. Han använde dervid uttrycket: synd emot den Helige Ande, hvilket gaf den gle Befallningsmannen anledning att fråga af mig: hvad synd emot den Helige Ande vore? Jag fann intet för tillfället lämpligt svar, men sade endast: Jag lärer ej derpå kunna lämna något tillfredsställande svar. Frågaren tystnade emedlertid. Jag med Majoren gick snart bort med löfte att återkomma på thé. Majoren gick annorstädes ut i staden. Jag gick åter upp till Blomqvist.

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Nionde Häftet

Sid. 485.

Allmänna Ephemerider
för år 1814.
Nionde Häftet.
September – October

Måndagen d. 12te (fortsättning ifr. förra Häftet sid. 484.)

Blomqvist kom ut med mig och agerade min Cicerone. Han förde mig till yttersta udden af stadens Territorium åt fästningen till och derifrån till Esbo Tull, der vi gingo in uti en präktig Trädgård, som skall kosta hela 2000 Rd. Den är också nästan den bästa, hvaruti jag varit uti alla mina dagar. Vi sutto en stund uti en lefvande löfsal, hvarefter vi gingo omkring staden åt Esbo sidan. Jag kan icke yttra mig just något om denna stad annat än att den förekom mig mycket irreguliär. Nu arbetas mycket på dess utvidgande och förskönande. – Präktiga stenhus uppföras på ganska många ställen; Nya gator anläggas; Berg undansprängas, ett ständigt buller stör stadsboernes öron. Efter en 20 a 30 år skall Helsingfors stad se något ut. Emedlertid är rörelsen redan nu ganska liflig. – Då kl. ändteligen led åt 6, följde Blomqvist mig ned till Brofeldts; hvarförännan vi besågo den derinvid liggande

Sid. 486.

kajen och jag hade det nöjet att få höra Engelska Sjömännen tala Engelska, då jag kom till Brofeldts, sutto Herrarne och spelade. Jag satt en stund och såg uppå detta, och drack derunder 2 koppar The; men då det blef mig högst ledsamt att höra dem som oftast äfven svära, gick jag ut i salen och formerade ett samtal med Mamsellen. Det skulle emedlertid snart dött ut, om icke hon varit lika så mån om att söka underhålla det, som jag. Hon frågade mig, om jag spelade Dam och då jag bejakade dertill, var hon så artig att hon proponerade mig några spel. Vi spelade sedan hela qvällen. Jag var nog artig att låta vinna mig nästan hvarje gång. 2 glas vin. Under aftonwarden 3 glas d^e och efter densamma ännu ett. Kl. var redan 12, innan vi gingo till kvarteret. Jag fick ingen sömn förrän kl. ½ till 2. – NB. en sup vid alla måltider

Tisdagen d. 13^{de}

En kopp Caffé. Hos Blomqvist åt jag åter frukost och äfvenledes middag, samt drack 2 koppar Caffé. – Han skaffade mig Trompeten att läsa och gjorde mig en present af Fosterlandskänslan, Skaldestycke af Emanuel Wahlgren; Belönt af Svenska Akademien med andra Guldpenningen, den

20 Dec. 1801. Stockholm 1802 15 sidd. 4° – Majoren låfvade i morgons blifva färdig att resa kl. 3 vid lag uppå eftermiddagen. Såsom jag i alla fall kunde räkna något

Sid. 487.

på hans dröjsmål, gick jag med Blomqvist kl. 3 närmare 4 till kvarteret. Majoren hade efter sin sed uppdragit fru Schlyter att säga mig, att Mamsell Brofeldt haft bud efter mig, att jag skulle komma ned och spela Dam med henne. Så mycket sant hörde jag emedlertid, att Handelsman Brofeldt sjelf varit upp och fört Majoren ned med sig. – Väl var inviten mig välkommen; men jag hade dock ej lust att gå så snart. Jag gjorde derföre en liten promenad med Blomqvist uti en del af staden, der vi ännu icke varit. Då jag ändteligen besett äfven denna mig ännu obekanta delen af staden, gick jag ånyo med honom till kvarteret för att se åt, om Majoren tilläfventyrs vore redan återkommen. Då han icke var det, gick jag ned. Herrarne spelte åter. Äfven jag började, sedan jag druckit 2 koppar thé, spela med Mamsellen. Jag visade henne ögonskenligen att jag äfven kunde vinna om jag ville, derigenom att jag vid spelets början bestämde för de gångerna segren åt mig. I det hela blef jag dock ganska ofta emot henne. Såsom Majoren ännu icke uppköpt allt, gingo vi bort i skymningen, men måste gifva vårt löfte att återkomma till aftonvarden. – Jag gick till Blomqvist och tog ifrån honom Trompeten för att läsa derur några stycken för Majoren. Jag skulle skriva något åt Majoren; men han kom att dröja i staden ända till kl. 8. Vi måste således uppskjuta skrifningen till morgon och begifva oss ned. — Jag begick

Sid. 488.

en liten dumhet emot Mamsellen. Man började duka straxt efter vår nedkomst. Vi Herrar, pratade emedlertid med hvarandra. Vid soupén var det fråga om Engelska Nationens besynnerligheter. Majoren berättade först några anecdoter, som han kände; misstog sig vid en om personer. Jag blef äfven tämligen fri, så att jag berättade om den stumme Lorden och några andra Anecdoter. – Det är alltid ledsamt för mig, att jag ej kan uttrycka mig vid sådana tillfällen med den ledighet i uttryck och tankar, som jag önskade. Efter aftonmåltiden togo vi för sista gången afsked af Herrskapet. Mina komplimanger voro bra tvungna och medvetandet deraf måtte väl varit det som så sänkte min röst vid deras framförande att man åtminstone icke hörde allt af det obetydliga jag sade. Det är ett dumt fel; men jag gör mig alltid skyldig till det, isynnerhet, då jag ej är rätt ense med mig sjelf. Efter hemkomsten las jag något ur Trompeten för Majoren; men han somnade snart derunder och jag las sedan hos mig sjelf uppå sängen denna skrift ända till kl. 12, då sömnen ändteligen infann sig.

Äfven i dag har jag supit vid alla mål, som jag ätit. Af ett sådant öfverlastande har jag befunnit mig just illa. Mitt hufvud har varit mycket tungt; äfven har jag haft anlag till Tandvärk i synnerhet om nätterne.

Sid. 489.

Onsdagen d. 14^{de}

En kopp Caffé. – Majoren väckte mig något tidigt upp för att skriva åt sig en afskrift. – Derpå gick jag till Blomqvist, der jag åter spisade frukost. Majoren hade spiset frukost hos Handelsmannen Brofeldt. Mot middagen blefvo vi äntligen färdige att resa. Majoren gick sjelf ut och uppdrog mig och pigan att spänna före hästarna. Det var ett ledsamt värf. Hans långa dröjsmål skonade oss ifrån att skämmas. Med främmande tillhjälp fingo vi äntligen hästarna forespända tills han ankom. – Jag gick till Blomqvist och begaf mig med honom förut uppå vägen. Snart uppnåddes vi af Majoren och skilsmässan var nu för handen. Vi åkte in uti Esbo uti en Bondgård, der man höll på att tinga. Det var något som jag icke önskade mig; men som jag ej kunde hjälpa. Jag hade nämligen endast min gamla söndriga surtout uppå mig. Fracken var inlaggd uti kappsäcken. Der var en stor samling af Herrar, hvaribland en Major Lervang, Lagmannen Adlercreutz, Fältkamreraren Agricola, Major Bergenstråle, Häradshöfdingen och Kämnerpraeses i Helsingfors Logren toddade uti en kammare. Majoren presenterade mig icke för Herrarne. Jag gick derfore ut för att icke tilläfventyrs villja snålas uppå en kopp Toddy. Hästarna skulle beta och jag kunde således icke vara hela tiden ut. Då jag kom in, praeparerade Lagmannen Adlercreutz, Praeses så väl

Sid. 490.

vid Häradsrätten som uti kammar-Collegium en kopp, hvilken han erböd mig med ett: Var gunstig min Herre och kom och drick. – Jag tog då den till bästa; men att den ej lände mig till bästa, fick jag under resan erfara. Den enda koppen kändes mera uti hufvudet än alla de föregående vinglasen; men visserligen voro dessa i alla fall orsaken dertill. Uppå Lappböle togo vi oss en sup och besökte vår matsäck under det häst. betade. Sedermera fortsatte vi resan ända hem igenom Tervalambi, så att vi kommo att kringränna Enäjärvi sjö på den motsatta sidan. Vi converserade derunder med hvarandra starkt om kärlekens njutningar, onanie, m.m. m.m. – Det blef mörkt, innan vi hunno hem. In vid Pietilä byn stjelpte vi. Jag hade mycket ondt i hufvudet. – En sup vid aftonmåltiden.

Thorsdagen d. 15^{de}

Sömnen särdeles orolig. En pollution hade inträffat. Jag var helt och hållet confus vid uppstigandet, och kunde således hela dagen icke företaga mig något annat än att inskrifva dessa Anteckningar under Resan. Uppå förmiddagen var jag så tung och sömning att jag på en stund måste lägga mig. – Eftermiddagen hade jag åter hufvudverk i synnerhet emot aftonen. – Jag las uppå sängen Fosterlandskänslan, ett dåligt Skaldestycke. Sömnen blef mycket orolig.

Sid. 491.

Fredagen d. 16^{de}

Klockan var nära till 10, då jag steg upp, ännu confus i hufvudet. – Jag återtog emedlertid ändock i dag mina vanliga bestämda sysselsättningar, d.ä. läsningen af Journalerna för 1812 och 1813 samt Dahls Grekiska Chrestomathie. Vid middagen en liten sup. – Eftermiddagen visit af en gammal Prostinna med dess dotter. – Jag var ej upp; man hämtade ned till mig Caffé. – Jag badade, i förmodan att derigenom kunna afbörd mig den ovanliga tyngd, som nu i synnerhet efter ankomsten ifrån staden tryckt mig. Jag befann mig verkeligwn bättre; men kroppen sattes dessförinnan i en ganska våldsamt skakning, hvars verkningar jag måste afbida uppå sängen. – Efter soupén satt jag länge der uppe och pratade med Herrskapet. Till sänglectur hade jag 6te Delen af Geographiska Bibliotheket (Nya NB) innehållande resa i England – Sömnens såsom vanligt orolig.

Lördagen d. 17^{de}

Jag uppsteg sent. – Litet spatserte. – Till källan. – Tandvärken, som jag redan känt något i staden, något mera kännbar i dag. – Efter middagen lade jag mig uppå sängen att läsa Don Quichotte; men somnade derunder och sof en god tid. – Sedan las jag upp för Hennes Nåd Medea och Spastara af Lidner. – Utom min beständiga lectur började jag på förmiddagen skriva frågor och svar utur Natur-läran

Sid. 492.

efter Schutz's en Faders samtal med sina Barn. – Om aftonen slutade jag Don Quichotte och fortsatte på sängen 6te delen af Nya Geographiska Bibliotheket. – Sömnens mycket orolig.

Söndagen d. 18^{de}

uppsteg mycket sent. – Uti Ephemeriderne för förlidit år las jag i dag uti Björklunden Ideen über die pontische Ansicht der Natur. Jag las det igenom med uppmärksamhet, emedan det intresserade mig, och slöt såsom det vanligen händer med mig vid dylika tillfällen icke att göra reflexioner öfver hvad jag läst, utan öfver mig sjelf. Det är en bitter känsla, jag då alltid röner; men jag kan ej göra mig rätt reda för denna känsla. Vanligen föranledes den af erinringar ifrån Barndomen och resultatet blifver meddelande af min närvarande inskränkthet utan att jag förmår någonsin undersöka, om tron uppå denna inskränkthet är verkligen grundad, eller om de omständigheter, hvilka jag anser såsom orsaken till denna inskränkthet, varit af så förstörande verkan, såsom jag föreställer mig. – Huru en sådan undersökning ock kunde slå ut, finner jag mig ur stånd att företaga

den. – Lycklig hyser menniskan på sin höjd falska eller egentligen inga begrepp hvarken om lycka eller olycka; olycklig, vill hon öfverdrifva begreppet så väl om det ena som det andra. -

Sid. 493.

Majoren befann sig uti tvifvelsmål, om han skulle företaga en angelägen resa till Tavastehus i morgon. Med sin vanliga häftighet förhöll han sig häruti och jag smickrar mig af den tanken, att min närvaro hindrade hans vredlynne att utbryta. De Herrarne äro besynnerliga, sade efter hans utgång Majorskan. När de hafva något af mera vigt att företaga sig, veta de ej hvad de skola göra. Det borde ej vara så svårt att resolvera sig till att låta bli något eller företaga sig det. Värst är, mente hon, att de låta andra oskyldiga känna deras egen ledsnad. I det hela hade hon rätt, och jag hade intet att tillägga utom den anmärkningen om mig sjelf, att jag äfven då alldeles inga alternativ, om jag ej vill räkna det till ett, att låta bli en sak, finnas, befinner mig uti en högst ledsam ställning, tvekande, om jag skall decidera för Ja eller Nej. Då Maj. råkade mig på tumanhand, hade han å sin sida att skylla lika mycket på fruntimren, som hans Hustru haft att skylla på Herrarne, och äfven han hade lika mycken rätt. Jag, såsom en försiktig politiker yttrade mig alldeles obestämdt. – En kopp Caffé – åt duktigt Lingon. En torparflicka, som hämtade dem, såg

Sid. 494.

med ganska vänliga ögon uppå mig flera gånger och jag, om jag också ej lika lifligt besvarade hennes ögnakast, var dock nog egenkär att tro att dessa lifliga vänliga ögonkast ej voro utan betydelse. Denna tanke sann eller falsk lika mycket gaf anledning till flera, den ena sämre än den andra. Jag slet mig lös ifrån dem igenom Gymnastiska Öfningar, hvilka jag en stund förenade med Gossarne enligt Gymnastikens reglor. – Skomakaren ankom i dag och Majoren, som ändock beslutat att resa i morgon, sade mig, sedan han föreskrifvit Skomakaren allt i afseende å mina stöflar och galoschier, att jag ej skulle inlåta mig uti någon liquid med Skomakaren, utan att jag måtte anse dessa stöflar och Galoschier såsom en liten gåfva af honom. – En liten sup vid qvällsvarden. – Uppå sängen fortsatte jag 6te Delen af Nya Geographiska Bibliotheket.

Måndagen d. 19^{de}

Igenom Majorens tidiga afresa blef jag tidigt bragt uppå benen och jag var icke medvetande af någon orolig sömn, så att jag tror orsaken förut legat i den ovanan att ligga alltför länge om morgnarne. -

Sid. 495.

En sup vid frukosten – Hennes Nåds och äldsta Mamsellns Namsdag. – Jag öfverlastade mig med ett och annat. – Mått togs af mig såväl till nya stöflar, som ny frack och nya pantalonger. Hvad de sednare beträffar, så var klädet för knappt. Det är endast med uppoffring af hela min gamla klädning, som jag kan få mig en ny. – Fortsatte skrifningen af frågorna och svaren i Naturläran. – En sup vid middagen. Uppå eftermiddagen sedan jag gjort mina dagsarbeten ifrån mig och i anseende till namsdagen druckit en kopp Caffé, las jag för Hennes Nåd Lidners arbeten. Såsom hon hörde för klangens skuld eller för att på sin höjd höra någon skön tanke och jag las för klangens skuld eller för att derunder på sin höjd flyktigt beundra en eller annan skön tanke, vunno vi bägge förträffligt vårt ändamål – dagen led och man hade ej varit sysslolös. Af något mera värde voro deremot de Gymnastiska öfningar jag åter om aftonen anställde med Gossarne. Jag blef tvungen att till yttersta ansträngning drifva springöfningar, då Maja med en annan piga jagade efter mig och jag med plats undslapp dem uti en gammal källare, hvori de ej visste söka mig. Jag hade emedlertid så ansträngt mig, att jag måste väl en god half timme hvila mig, innan jag kunde våga mig att återvända upp.

Sid. 496.

Uppå sängen slöt jag 6te Delen af det nya Geographiska Bibliotheket. – Sömnen efter vanligheten orolig och drömfull.

Tisdagen d. 20^{de}

Uppsteg sent. – Gymnasticerade, sedan jag klädt uppå mig. – Efter frukosten öfvade jag mig åter med Gossarne att hoppa öfver en ställning. En trupp tranor syntes aftåga. - Straxt efter middagen hoppade jag åter med Gossarne. Föröfrigt har jag utom mitt bestämda arbete fortsatt och slutat skrifningen af frågorna och svaren uti Natur-Läran. – Litet ondt i hufvudet uppå eftermiddagen. – Längre emot aftonen kände jag en tyngande matthet uti hela kroppen äfvensom hufvudvärken kändes mer. Jag ville ej, jag kunde ej företaga mig något. Jag tror att felet låg uti den häftiga kroppsöfningen straxt efter så väl frukosten som middagen. – Jag började tänka, huru jag måtte få den till slut; men det ville ej gå. En annan omständighet kom dertill. Men innan jag går längre, skall jag här afskrifva, hvad jag fick på pappret redan i sist. Det kan hända att den för alltid blir sådan som den nu är. Men den lyder så här:

Sid. 497.

Du gick för att ej mera komma åter

Till dunkla fjerrans obekanta länder.

Ett tidigt offer uti grymma Nomens händer,

Ditt fall förgäfves saknaden begråter.

En tröst Du dock åt henne öfverlåter,

Då sorgens offer hon dig sänder.

Blott din person till jorden återvänder,

Allt åt förgängelsen Du ej upplåter.

Tankarna hade, såsom man ser tagit en sådan riktning, att jag i de följande Strophen borde nämna, hvad han ej upplåter åt förgängelsen, d. ä. deklamera om dygder, ädelmod, med ett ord sådana egenskaper, som kunna förvissa om ett tacksamt, blifvande minne hos efter lefvande; men jag måste tillstå det. Jag kan ej berömma den afledne i annat afseende än såsom Lärare; såsom sådan var han förträfflig och den förtjensten är ej efter min tanka ensam tillräcklig till vinnande af odödlighet, åtminstone i en mera inskränkt bemärkelse, såsom den hos poëter alltför ofta brukas. Man måste äfven hafva förtjenster och de stora, såsom Menniska, Medborgare, Maka och Far och dessa den aflednes förhållanden känner jag ej så noga, att jag, utan att såra sanningen kunde våga fritt, utan betänkande skryta med den hos den afledne. Jag vet, mången dödlig har på detta sätt blifvit upphöjd ända till stjärnorna; mången har fått efter döden på sin lott egen-

Sid. 498.

skaper, af hvilka hon besuttit kanske en under lifstiden; men jag för min del kan ej just dermed. – Jag vill äfven tillstå. – fåfånga, äran att vara författare till ett sådant stycke, vore det ända, som kunde sätta mig öfver alla betänkligheter i detta afseende; men ännu åtminstone cederar jag den äran. Hvad ära kan man hafva af ett stycke, der jag aftecknar känslor, hvilka icke äro mina verkliga, då jag skrifver det? Mitt närvarande stycke sådant det är nu, ett stycke af ett stycke, förråder kanske redan tyvärr omisskänneligen spår efter en tråkig flit hos dess författare. Jag ämnade också uti mitt tilltänkta dödsoffer lämna åt den afledne min gunst, såsom dess fordne Elev och i synnerhet yttra min förbindelse för böjelsen till de historiska och Geographiska vettenskaperna, hvilka han verkligen genom sin förträffliga undervisnings method uti den hos mig upplifvade; men styckets mening har nu fått en helt annan riktning, så att jag tviflar om jag, sådant det nu är, kan fullfölja det. Om också min fåfånga uppmanade mig dertill, skulle det kosta mig alltför mycket hufvudbråk att tillfredsställa den fordran, och det vore fel att uppoffra så mycket arbete för ett nöje som i sig sjelft är brottsligt. Uppå sängen började jag läsa: Des Capitains James Cook Beschreibung seiner zweiten Reise um die Welt. eller ock

Sid. 499.

under en annan titel: Joh. Reinh. Forsters Reise um die Welt in dem auf Entdeckung ausgeschickten und durch Capitain James Cook geführten Schiffe the Resolution. Ein nützliches Lesebuch für die Jugend nach Campes Lehrart bearbeitet. Mit Kupfern (Ill) Altona, bei Fr. Bechtold. 1805. 170 s. 8°

Sömnen mycket orolig. Jag drömde att jag för Prosten Ståhlberg och en annan Herre, hvilken jag ej kände, hos den förre berättade drömmar, hvilka föreföllo mig besynnerliga, i det de hade ett synbart sammanhang med hvarandra. Det besynnerligaste är, att jag ej erinrar mig, när jag drömt något sådant. Så mycket erinrar jag mig ibland denna nattens drömmar voro några passager af

den näst förledne och att jag i drömmen erinrade mig dem såsom från en förfluten natt. Skulle jag ändå minnas nu, hvad jag nu drömde? Drömmande ansåg jag det sjelf för märkvärdigt. Så mycket kommer jag ihåg att jag särskildta gånger skulle uppå en begrafning; men blef af omständigheter hindrad. Det var der hos Prosten Ståhlbergs fråga om vigten af drömmar. Han berättade sig hafva drömt något ting, jag mins ej nu hvad, och han tillade, likasom han velat neka, att drömmen betydde det, efter 2 dagar föll jag uti en sjukdom, den svåraste som han undergått

Sid. 500.

under sin lefnad. Grunden till Prostens berättelse låg uti en erinring; ty jag erinrar mig hafva hört Gubben tala om en dröm, hvilken han sjelf lade vigt uppå, ehuru sjelfva hans dröm här i min dröm var förändrad. För att liksom bestyrka den meningen att drömmar väl kunna betyda något. (Jag hade ännu icke erfarit det. Jag tyckte att jag drömt det ej längesedan och mente för mig sjelf att den tilläfsventyrs kunde betyda något efter den var så sammanhängande. Kanske kan jag äfven bli sjuk och dö eller åtminstone häftigt sjuk, efter jag ändå ej kom på den begrafningen, tänkte jag för mig sjelf) berättade jag nu för de båda Herrarne min dröm. Det var det lustigaste att jag under berättelsen gjorde tillämpningar på min character och yttrade att i det hela sjelfva gången af scenerna alltid lämpade sig efter den drömmandes Character. De båda Herrarne afhörde mig med uppmärksamhet. Såsom alltid annars vid hvarje berättelse bemödade jag mig att kunna berätta min sammanhängande dröm så väl och i sammanhang. NB i afseende å sättet att uttrycka mig som möjligt. Liksom i vaket tillstånd var detta mitt bemödande nog märkbart.

Sid. 501.

Onsdagen d. 21sta

Skräddaren kom och uppväckte mig för att försöka den nya fracken, som nu var färdig. Jag fann intet annat fel uppå den än att jag tyckte den var nästan för kort lif, för att vara på modet. Det hade så gärna kunnat vara litet längre, så mycket mer, som jag sade åt Skräddaren, då han tog af mig mått, att han skulle göra litet längre lif än uppå den blåa fracken, uppå hvilken lifvet var kortare än uppå Blomqvists i denna sommar gjorda nya frack, som var ett mästerprof. Detta är nu i ordningen den femte fracken, som jag har och den första, som jag egenteligen sjelf låtit göra mig. Den första

läto mina föräldrar göra mig, jag tror det var, andra vintern efter min ankomst till Lovisa skola. Den gjordes i Ithis och med korta böxor. Då jag derpå i Lovisa hade den en söndag första gången uppå mig, tyckte jag att jag var något, då jag hade frack såsom andra Herrar; men jag hade också tyvärr intet annat begrepp om fullständigheten af min par[.]ie än det om en frack såsom fram till utskuren. Då min faster; hos hn jag då bodde, såg mig i min Nya Klädning, började hon gapskratta åt mig. Jag hade icke heller några knäspänn, hvilket hon äfven behagade anmärka. Jag mins ej, om jag sedan hade denna klädning någon gång uppå mig i staden; men alltsedan har jag intill sednare

Sid. 502.

tider haft en slags afsky för frackar, och mot korta byxor har jag alltid haft en verkelig fördom. Jag har inte haft ett enda par korta byxor sedan; lyckligt, att modet också fordrat mest långa. Afsmaken för frackar var också orsaken dertill, att då mina föräldrar en par år derefter hade köpt en kort frack för att kunna sedan användas åt mig, jag, ehuru färgen eljest behagade mig och ehuru en sådan färg efter modets lagar passat för en frack, häldre lät ändra den till en rock, så förlägen jag i alla fall ock uti den i anseende till den ändock märkbara förändringen måtte befinna mig. Då jag kom till Borgå och der fann, att en frack var en nödvändighets artikel, var det mig välkommet, då nuvarande Adjuncten Ekmark, som då ännu var Prorector i Lovisa för det jag sommaren 1809 i hans ställe läst för hans privata dissiplar, lät ändra en af sina gamla frackar; som i anseende till färgen var ur modet (den var ljusgrön) åt mig. Den blef gjord i Lovisa och således väl; men i anseende till färgen befann jag mig alltid förlägen med den. Den första svarta frack, som jag haft och hvaruti jag kunde med fullkomlig sjelftillfredsställelse visa mig, köpte jag uppå Hindersby i Lappträsk af Styrmannen Ottelin en söndagsmorgon då jag var buden till Pastor Helanders till middagen, för att öfverens-

Sid. 503.

komma med Öfverste Broberger om hans sons undervisning. Ottelin behöfde penningar och jag en frack. – Med den blåa, som ifrån surtout blef ändrad till frack förlidne sommar, har jag också varit lika tillfreds om ej mer, då den först och främst blef ganska skickligt ändrad, väl gjord och för det andra af superfint kläde. – Detta är nu min frackhistoria. Jag har ej utan afsigt här meddelat den.

Hos små människor, jag menar här sådana, hvilka ödet nekat en betänklighet i sättet att uppföra sig, uti en sak, som, huru man ock måtte dervid uppföra sig, alltid väcker ett stort uppseende, hos sådana människor, säger jag, äro till bedömande af Characterer ofta ända till löjlighet obetydliga omständigheter viktiga. Jag säger ej detta derföre, som skulle de icke vara det äfven hos så kallade stora män; hos dem har man i mångfaldiga föremål att fästa sin uppmärksamhet vid, hos de förutnämnde deremot har man icke att välja emellan så många omständigheter, hvaraf det blir en ren nödvändighet att fästa sig vid obetydliga. -

En sup vid frukosten. Jag kände mig ännu hafva ondt i hufvudet. – Förmiddagen framskred dels under gymnasticerande dels under förhörande, så att jag för egen del ej hann med något. Vid middagen en liten sup. – Eftermiddagen började på med Journalerna; men hann ej till

Sid. 504.

slut med Begriffe und Ursprung des Idealismus und Materialismus uti förledit års Ephemerider, sid. 698. Den var föröfrigt hård att bita uppå. Hvad som gjorde att jag ej hann till slut hvarken med den eller att jag ej ens hann börja på med Grekiskan, var den omständigheten, att jag företog mig att läsa med mina Gossar Hartmans Geographie. – I skymningen öfvade jag mig åter att hoppa. – Uppå sängen fortsatte jag Cooks resa. – Sömnen orolig.

Thorsdagen d. 22^{dra}

Min första sysselsättning, sedan jag uppstigit var att öfva mig uti hoppande. Mina nya Pantalonger blefvo färdiga. Under det jag läser framåt i Dahls Grammatik och Chrestomathie, började jag i dag att tillika ifrån början repetera allt hvad jag läst uti dessa böcker ifrån början och det tänker jag göra så, att repetitionen går till ända, med några blad för dagen i hvardera, tillika med sjelfva Begynnarens Grammatik och St. 11 i Chrestomathien, hvilka jag jämnt får till slut, innan jag reser till Åbo. – Det krångligaste Lärostycke jag ännu haft är det, som jag i dag genomgått, det 29de just det, hvori författaren förenar sin Konjugationslära med den äldre vanligare. Den der gamla Resolution, ville mig icke

Sid. 505.

rätt i hufvudet, då jag icke heller äger något Grekiskt Lexicon. Men denna svårighet skall väl gifva sig framdeles, då öfningen skall hjälpa till att häfva densamma. För repetitionens skuld drog Grekiskan ut nästan hela dagen i dag. Hvad som äfven lär bidragit till svårigheten vid lärandet af det i kulturtermerna, var det att jag hade ondt i hufvudet af för mycken värma uti rummet. – En kopp Caffé på eftermiddagen. – Majoren hemkommer.

Efter aftonvarden kom jag att läsa Judéns finska poesier. Detta bragte mig på försök att skrifva öfver Domprostens död på finska. Då detta ville lika litet gå, som det Svenska så uppgaf jag det snart, och fullföljde på sängen läsningen af Forsters resa. Det är ledsamt, att jag ej har den andra delen att läsa med, der slutet af denna resa skulle finnas. Sömnen blef högst orolig.

Fredagen d. 23dje

Då mina stöflor och Galochier nu äfven hunnit blifva färdiga vandrade jag upp i min nya mondering, för att låta bese mig. Majoren kunde icke efter sitt sätt nog berömma alltsammans. Det var efter hans tanka, eller hvad jag alltid säkrare kan säga efter hans yttrande allt förträffligt i alla afseenden. – Han tyckte ej en gång att det var för kort lif. Jag såg nu sade han under min resa att

Sid. 506.

de redan mera bruka korta lif. – En sup vid frukosten. – Jag var uppå förmiddagen sysselsatt med att paginera 1812 års Ephemerider. Eftermiddagen tog jag åter med alfvare Grekiskan och verkligen började det i går oförståndiga eller krångliga rättare sagdt blifva lättare för mig. Men deremot begrep jag icke det 30de Lärostycket om dualia uti Verba. förf. hade såsom han vanligen plägar bordt med exempel upplysa äfven detta. – Jag har i dag varit åter ansatt af tandvärk. Deremot har jag på Majorskans anvisning nyttjat nejliska på den värkande tanden; men detta medel, har jag märkt, häfver ej tandvärken alldeles, den hämmar den endast på en tid. Jag vet ej huru, mina tänder tyckas blifva allt dåligare och dåligare. Det är också mitt fel; jag har alltid häldre velat äta mjukt än hårdt bröd. Nu kan jag nästan icke äta mer annat än mjukt. – Såsom jag ej hade just någon passlig sanglectur, företog jag mig att omarbete drömmen, hvilket stycke Prosten Ståhlberg sade vara lätt att besigtiga må jag säga i anseende till versmåttet. Allt hvad jag hittils öfversatt på orimrad wers, har skett, utan att äga tillbörlig kunskap om wersmåttet. Jag har trott det wara en nödvändighet att hvarje stroph i öfversättningen skall ha lika många stafvelser till och med såsom i originalet. Detta har alltid varit mitt hufvudbemödande och då har jag tillika rådfrå-

Sid. 507.

gat örat om strophen skulle wara giltig. Då jag uppå detta sätt förfarit, war det ej under, att när jag nu i Bröders Grammatik såg mig om uti wersläran efter bruket, fann jag min öfversättning uti många stropher helt och hållet mot alla reglor. Det var derföre intet lätt arbete, att omarbete stycket, hälst jag ej hade originalet till hands. Jag hann knapt en enda sida, innan jag kände på mitt hufvud, att jag bör hålla upp med arbetet och söka hvila. Ehuru jag vakade länge, ville dock ej sömnen infinna sig. – Jag sof mycket oroligt, så att jag till och med vaknade en gång före solens uppgång.

Lördagen d. 24^{de}

men ville ej uppstiga så tidigt. Jag somnade derföre ånyo och uppsteg först sent på dagen med ett icke redigt hufvud. – Jag erinrade mig dock nu, att jag icke länge sedan hade en stark pollution, hvilken jag då glömde att uppteckna. – Nästan hela förmiddagen var jag äfven i dag sysselsatt med uträkningar af pensa för dagen till läsningen uti Ephemeriderna för år 1812 och i början af året 1813 då jag icke såsom sedermera anmärkte på hvilka dagar jsg skrifvit det eller det.

– Lärostycket om Nomina Dualia hos Dahl begrep jag nu bättre än i går, då jag jämförde det med Konjugations exemplen (st. 30). Deremot lär det blifva svårt att lära sig de vidlyftiga Dialektskillnaderna i lärostycket 31 och de äro ändock först blott

Sid. 508.

de mest vanliga heter det. – Majoren var rest till tinget på Hapakylä hos Befallningsman Strandman – Jag började mot aftonen känna att jag suttit alltför mycket stilla. Jag har ej stort id öfva mig uti hoppande dessa dagar. Tidningarne, hvilka Majoren hämtade med sig, voro interessanta genom 2 olika nyheter: prisfrågan uti N° 106 och det nya frappanta profvet af vår Ållernådigaste Kejsares ädla anspråkslöshet och modesti. Han synes just föresatt sig att alldeles utplåna namnet af den Grekiske Alexander, och visa werlden, huru orättvis och dåraktig hon varit uti att tillägga honom namnet, Den store. – Med hvilket namn skall efterverlden en dag benämna den Nordiske Alexander? Uppå sängen las jag Winkelmans Charasteristik. Jag wet ej hvad jag skall säga om sjelfva dess innehåll i rapport uppå författaren. Det är besynnerligt eller kanske bör jag säga ovanligt; men mindre besynnerligt lär det vara att jag trodde mig finna likheter med Winkelman. – Sömnen orolig.

Söndagen d. 25te

Majoren reste till Hapakylä för att inbjuda Lagmannen Adlercreutz med dess svit hit till middagen. Han ville; sade han visa dem denna höflighet. -

Sid. 509.

Jag för min del finner en sådan höflighet för nog tvetydig och jag skulle icke utan betänkande villja visa den en domare. En sådan höflighet är ju förbindande eller måste den åtminstone synas det och att sådant sker, som också ofta kan masqvera verkligheten, borde en man både för sin egen och för Domarens skuld undvika. Domaren rår icke derföre, att man vill visa honom höflighet eller ock rakt att man vill imponera på honom, skulden är således icke hans, om andra ock skulle tillåta sig hvarjehanda anmärkingar ofver både den bjudande som den budne. En Prest kan jag utan betänkande bjuda till middag hos mig; han kan icke uti sitt stånd visa mig någon klanderlig erkänsla, om han ock trodde sig dertill skyldig; En Läkare kan jag likaledes och kanske mer än någon annan Embetsman visa hvilken tjenst som hälst; hans yrke är sådant att både han och jag vinna derpå, att jag kan synas honom förbindande dock så att han för min skull ej försummar en annan; men med Domare och Advokater m. fl. dithörande är förhållandet annat; de måste icke vara någon enda menskelig individ förbundna endast rättvisan. För att derföre icke gifva anledning till beskyllning, att jag ville till min förmån afleda hans förbindelse för rättvisan, måste jag icke med honom åtminstone uppsåtligen hafva någon beröringspunkt utom

Sid. 510.

i hans kall med mindre fallet med mig är sådant att något sådant icke kan äga rum. – Majoren kom snart tillbaka utan att hafva vunnit sin önskan. Lagmannen hade i går afton rest till Sandby, dess egendom i Lojo. Majorens afsigt tjente således till intet annat än att hos mig väcka de ofvannämnda Reflexionerna. En sup wid frukosten. Majoren frågade mig, om jag ville fara till kyrkan. Jag svarade med ja, af 2^{ne} skäl. 1) emedan detta var sista Söndagen jag nu är i Wichtis och jag således kunde få betalt af Pastor Bäckwall, hvad hos honom resterar af de penningar jag gaf i somras med honom till uppköp af Poëtiska Calendern. – 2) jag kunde säga att jag varit häldst 3 gr. i kyrkan under min varelse här i sommar. Mitt förra ändamål vann jag ej, ehuru Pastor Bäckwall nog såg mig. Jag hade väntat mig att han sjelf skulle komma och tala med mig såsom i sist. Men detta inträffade ej. Då således hufvudändamålet slog så felt, kom en annan omständighet mig att önska, det jag så gärna kunnat vara hem i dag. Då jag for med Gossarne, yttrade jag den önskan, att vi måtte framkomma så sent att de redan kunde hafva påbörjat Gudstjensten; emedan jag i det fallet till äfventyrs sluppo de

Sid. 511.

besvärliga hälsningarna, af hvilka jag alltid befinner mig generad; förstås i afseende å Fruntimren. Det är så naturligt att dervid jag kan i afseende å min syn göra mig skyldig till något brott emot etiketten och detta är nästan oundvikligt, om jag ej kan taga mig en djerf frihet, som skulle tyckas i vissa fall gränsa till framfusighet. Just den der föreställningen att befinna mig i ett [ordet oläsligt] der jag risqverar att begå en ursäktelig dumhet, är så mycket värre och beröfvar mig all frihet, som ofta skulle, om jag kunde dervid beherska mig sjelf, ställa något förseende åter till rätta. – Vi gingo efter ankomsten till samlingsstället; men der fanns ännu ingen. Äfven det var ledsamt; men jag hade ändock säkert icke haft något att förebrå mig, om jag blifvit här och väntat de ankommande. Jag förde Gossarne att bese gamla kyrkans ruiner. Efter återkomsten derifrån woro vi rund tid uti klocktornet, der jag fann ristadt årtalet 1772, för att utmärka tiden, då kyrkan blifvit byggd. Då den finska Gudstjensten ännu icke war slut, gingo vi nu in till Stenborg, en gammal Klockare, samlingsstället. Wäl såg jag fruntimmer gå dit in. Jag frågade och Gossarne sade mig att de voro Mamsellerna Backman. Jag träder in i den tanken att hälsa med handkyssning

Sid. 512.

Andra Herrar, som gingo in tillika, gjorde detta; men då jag såg flere fruntimmer och kunde icke bland dem urskilja de 2^{ne} hvilkas namn jag nyss hörde, förlorade jag all min fattning och för att icke gå in till och kika, på hvem jag måtte hälsa (de andra fruntimren utom Mamss. B. kunde vara obekanta) bugade jag mig endast men märkte också att jag dervid icke sett rätt; ty alla svarade mig intet. På talet kände jag sedan Mamss. B. Jag såg ett längre fruntimmer sitta midt emellan dem;

men visste ej, hvem det kunde wara. Besynnerligt är, att jag nu såsom annars plägar, ej hade engång minsta aning om hennes person; men det är så, att som man ej af något sannolikt skäl kunnat vänta sig, lär man ej heller kunna ana till. Detta lär gälla, om icke om alla så åtminstone om de flesta aningar. August bad mig komma ut; jag följde honom, utan att fråga hvarföre och se der står Fru Jägerhorn! Huru beskrifva min surprise! Den var stor, att jag nu icke engång kunde hälsa annars än genom en kort bugning; äfven jag märkte, att hon gjorde min af att villja räcka mig handen till kyssning. Med undantag af någon förlägenhet, hvaröfver jag ej kan undra sjelf, raisonnerade jag tämligen fritt. Jag fick af henne tvänne bref att föras till Åbo och

Sid. 513.

der sättas på posten. Hon ref upp dem, utur ett couvert, adresseradt till mig. Couvertet ref hon sönder; ehuru jag flyktigt bad derom, för att få läsa, hvad hon skrivit till mig. Hon förekastade mig att jag icke i dag predikade, såsom jag lofvat. – Jag sade att jag ej lofvat det visst. Jag mins det visst sjelf. Jag lofvade kanske predika en Söndag före Michaeli; men ej visst. Jag bad henne ock att resa till Wichtis såsom i dag; men detta var intet ovilkorligt löfte. Af en vanlig obegriplig likgiltighet eller besinningslöshet eller hvad jag måtte kalla det, att uraktlåta frågor, hvilka jag kort derpå, men vanligen först sent finner hafva varit mig högst viktiga; underlät jag äfven nu att fråga, hvad som varit det verkliga ändamålet för deras resa hit. Var det också icke mitt löfte att predika, så lär hon väl hafva kanske byggt ändå äfven uppå detta löfte såsom en möjlighet. Jag frågade henne, om hon ej tänkte komma till Kotkaniemi. Hon gaf mig ett ovisst hopp. Jag följde snart hopen af Herrarne till kyrkan, der finska Gudstjensten ännu påstod. – I kyrkan fick jag först af Gossarne veta, att en gammal fru, som följde med Mslle B. och fru J., och hvilken jag trodde vara fru Backman, var fru Js Mor. -

Sid. 514.

En orsak mer att vara missnöjd med mig sjelf. Jag tror, jag icke engång bugade jag mig för henne; ty jag såg henne alldeles icke. Hvad må hon tänkte om mig? Den nya Adjunkten predikade ganska bra; men jag var mycket distrahit under predikan och hade således deraf ingen nytta. Efter Gudstjensten gick jag till directeuren Backman och frågade om han hade något ärende till Åbo. Han hade ej något för det närvarande, men bad att han framdeles finge adressera sig till mig? – Alltför gerna. – Fru J. stod på ett långt afstånd och talte med Maja. Gossarne sutto redan alla uti; färdige att fara och brådiskande på mig. Jag sprang då också opp och tänkte taga kapprocken på mig; då fru J. kom intill med detta yttrande. Jag måste nu komma och niga för de här Herrarne efter de ej villja besvära sig att bocka för mig. En sann malice! – Jag tog då afsked af henne. – Så mycket missnöje denna dag gjort mig, skall jag just göra mig densamma nyttig. Jag skall här föresätta mig såsom en ovilkorlig regel, att icke hädanefter låfva någonting, hvilket jag ej fullkomligen vet mig komma att fullborda. Eller om jag också skulle någongång komma fram med ett kanske, skall jag å min sida icke gifva anledning till att någon skall

Sid. 515.

kunna på minsta sätt räkna derpå. – Jag har alltför ofta erfarit olägenheten af sådana halfva löften, hvilka man ofta ger utan att lägga någon vikt uppå dem, endast ofta af orsak att slippa den bedjande. Nej. Hädanefter aldrig halfva löften, blott hela och dessa skola blifva oryggliga; om icke trängande omständigheter bjuda annorlunda. – En sup äfven vid middagen. – Derunder ankommer ett bref ifrån Ursin, hvori han notificerar, att det första gången blifvit lyst för honom i dag en vecka sedan. Så han supponerar, att Majoren följer sina gossar in till Åbo, skrifver han, vore det en obeskriflig njutning för honom, om "Maj." så kunde afpassa sin resa, att han kunde bivista hans Bröllop. Slutligen tillägger han, att om Tante (Majorskan) äfven kunde vara närvarande skulle det öka hans sällhets mått. Majoren proponerade henne att resa in till bröllofstiden och låta oss resa förut. Men hon nekade straxt att följa, stött öfver att hafva blifvit nämnd först efteråt uti brefvet. Maj. sökte för henne uttyda Ursins mening till förmån för sin proposition; men hon ville ej höra deraf. Hon sade väl intet; men man såg, att hon ej ändrades i öfvertygelsen. – Jag skulle äfven kunna i detta fall försvara Ursin; men icke dessmindre följde jag i hennes cas – hennes exempel: jag skulle icke heller resa -

Sid. 316.

En kopp Caffé. Jag började läsa mitt dagspensum af Grekiska repetitionen; men hann ej långt, då man kom och bad mig komma upp och läsa för Majoren och Majorskan. – Jag tog då upp med mig och las den anholtiske Don Quixote igenom till aftonmåltiden. Nu förefaller den mig äcklig. Jag skulle ej mer villja läsa den, hvarken för mig sjelf eller någon annan. – Ännu måste jag anmärka, att jag efter hemkomsten ifrån kyrkan befunnit mig mycket munter, hela eftermiddagen, ehuru jag straxt efter hemkomsten kände mig hafva litet ondt i hufvudet. – Innan jag lade mig, fortsatte jag något om arbetningen af drömmen. Jag drömde mycket. -

Måndagen d. 26te

Uppsteg något tidigt. Majoren for till tinget. Jag kunde ej stort uppå hela förmiddagen företaga mig något. Den snart förestående resan gör en så förbåldt owerksam. – Jag spatserade ända till Wähämäki-källan och drack derutur, kanske för sista gången uppå detta året. Eftermiddagen, då jag af små rofvor fick åter tandvärk, gick jag dock åter till denna källa. Nu först kom jag mig också till att börja repetera uti Dahls Grammatik det, som jag redan i går bordt repetera, om jag ville hinna Grammatiken till slut. Då jag som

Sid. 517.

bäst var sysselsatt med min repetition, kom fru Jägerhorn och den äldre Mamsell Backman. Mitt gårdagspensum blef då äfven ofulländadt och såsom jag har morgondagen endast öfrigt att här använda på en smula läsning, måste jag uppgifva hela repetition, med föresats att företaga den ånyo i Åbo. Jag skall ändock sluta inledningen i morgon, äfvensom jag i dag slutade Journalhäftena för denna månad så väl för år 1812 som 1813. Jag kallades upp att dricka Caffé och sedan var jag mest hela eftermiddagen der uppe och blandade mig i samtalet, då det föll på sådana ämnen att jag kunde göra det. – Man kallade oss ned i fogdens kammare der en kringvandrande Gumma spådde i kort. Hon spådde åt en och hvar. Jag var litet rädd för hennes spådom, att hon tilläfvventyrs genom någon sanning kunde bringa en i förlägenhet, men hon visade sig ej äga så mycken talang. Åt mig spådde hon en ny klädning (den har jag redan), mycket penningar, en lycklig resa och mycket godt öfverhufvud, ett rikt gifte upprepade hon som oftast. Uppå en sjöresa skulle jag komma uti stor ledsamhet. Snart skulle jag blifva Enkling. Detta var det hufvudsakligaste för mig. Det sades att hon skulle spå sant; Pigorna bestyrkte det

Sid. 518.

med denna dagens erfarenhet. Jag för min del erfor ej mycket och måste således vänta mig erfarenhet af framtiden. Jag satt ännu efter aftonmåltiden, före hvilken jag tog mig en liten sup, kanske for länge deruppe; men min varelse borde ej hafva generat, helst jag förbief qvar så länge som Majoren, åtminstone trodde jag mig i Majorskans på mig häftade blickar läsa en befallning att tillika aflägsna mig, hvilket jag ock gjorde. – För öfrigt vill jag anmärka, att jag befunnit mig verkligen munter i dag. Orsaken dertill kan man söka i föreställningen att snart få ombyta logis och vinna i alla afsaeenden på denna omväxling. NB. En sup äfven vid middagen det förstås alltid destilleradt. – Jag satte mig att arbeta med drömmen; men lämnade det genast då det ej ville gå. En af pigorna kom derunder förklädd ned i min kammare. – Någon tid derefter, då jag ämnade lägga mig, kom ett bud ifrån fru J. att jag skulle komma upp. Hon hade att tala med mig. – Jag gick och satt der länge och pratade; men skildes utan att hafva erhållit någon douceur af henne. Min sinnlighet gjorde mig derföre häftiga förebråelser, hälst jag föreställde

Sid. 519.

mig att det icke skulle kostat mig vidare att erhålla den än en riktig besinning i natten till. – Jag somnade ej in uppå lång tid. Hvilan orolig. –

Tisdagen d. 27^{de}

Jag steg upp i god tid, såsom jag föresatt mig i går aftons för att råka fru J. innan hon skulle resa. - Efter frukosten hvarvid äfven jag tog en duktig sup, reste fru Jägerhorn med Mamsell Backman.

Jag fick äntligen af Majoren Notorna för förledne Termins utgifter, och sysselsatte mig derföre uppå förmiddagen med att uppsätta liquiden emellan mig och Majoren. Enligt densamma befundes förledne Terminsutgifter för Hushållet i Åbo belöpa sig till 55 Rd. 24 sk. Riksgälds-mynt. – Hela min fordran på innevarande års lön blir ej mera större än 9 Rd. 32 sk. Det är besynnerligt. Mina ~~inkomster~~ Cassa är alltid i sådant tillstånd, att jag näppeligen tror mig kunna slå mig ut dermed. Får jag nu af Majoren dessa 9 – 32; af Trädgårdsmästaren 1 - 2. – 10 - 34; af Pastor Bäckwall 1 Rd. 12 sk. – 11 Rd. 46 sk., så har jag icke mera penningar med mig än att jag, kunde näppeligen komma ut med dem i nästa Termin. Böcker får jag ej köpa stort för dem; men tröst! Mitt Stipendium är ännu inne och jag har ingen anledning att tro att jag ej skall få ut det. -

Sid. 520.

Jag gick på eftermiddagen med Fredric till Snickaren i Pietilä och beställde mig till julen hos honom en resekoffert. Snickaren är redan mycket gammal och låfte mig ej visst i anseende till sin krasslighet. Då vi återkommo derifrån, ertappade oss i tåget 4 Chaiser ifrån Prostgården. Prosten sjelf med 3~~ne~~ Döttrar, hans måg en Pastor Björksten med dess fru och den nye adjuncten Wideman åkte uti dessa Chaiser. – Jag följde in i förmaket med Majoren i den förmodan att han skulle presentera mig för dem. Jag stod, väntade och väntade, tills man slutligen på Majorens begäran, som sjelf satte sig ned lämnade i mitt fria val, att, då det ej blifvit någon presentation af, antingen gå bort eller sätta mig ned. Jag hade ändå kunnat och bort buga mig; men jag blef för mycket bedragen i en säker väntan på att kunna förmå mig dertill. – Något förlägen, men spotskt kastade jag mig afven uppå en stol. Majoren tycktes sjelf råkat i förlägenhet. Han gick ut efter att hafva talt några ord till Damerna och jag följde honom snart, utan att hafva hvarken hälsat på Damerna, tilltalat dem eller blifvit af dem tilltald. Magister Wideman, som hörde att jag i morgon skulle resa till Åbo, bad att få skrifva uti min kammare ett bref till en Studerande uti Åbo. Jag förde honom uti min kammare och framsatte för honom nödiga skrifmateria-

Sid. 521.

lier samt ursäktade mig att jag måste gå för att bada, emedan man för vår skuld eldat badstugan. I allmänhet saknade jag icke fattning i dag också vid den besynnerliga hälsningen? emedan egenkärleken sade mig, att jag ej var skulden dertill att den blef besynnerlig. – Efter återkomsten ifrån badstugan drack jag en kopp Caffé och en kopp thé med några droppar rum ibland. – De främmande gingo sedan ut för att bese trädgården. Jag följde med. – Efter Herrskapets afresa persvaderade man mig att dricka än ytterligare en kopp thé. Man var ej nöjd med visiten. Den hade inträffat på en opasslig tid. Den förorsakade ett stort uppehåll i reserustningarna. – Jag har ej läst något i dag utom sista Lärostycket af inledningen i Dahlen med mycken flygtighet. – Jag har varit obegripligen trött, utan att hafva funnit någon orsak, hvarföre jag skulle kunna vara det. Jo, kanske det att jag sofde så litet i förledna natt verkat det. – Såsom Majoren i öfvermorgon skall resa till Borgå, skref jag om aftonen bref till Blomqvist och Relander, för att afskickas med Majoren. NB. Jag bad efter räkningens uppvisande för Majoren i middags att han ville adnotera Skraddarelönen

för min nya klädning. Han sade att det var på hans räkning och att jag ej finge betala den. Jag måste gifva efter. Han proponerade att köpa mig kläde i Åbo till surtout, låta taga mått af mig,

Sid. 522.

och låta göra surtouten här på landet, så att jag finge den färdig till jul. (Han lærer hafva sett, i huru uselt tillstånd min surtout är). Jag vägrade detta, emedan, som jag sade, min Mor håller på att väfva mig kläde till surtout, och jag i vinter lär få detta klädet. Sönnen alltför orolig.

Onsdagen d. 28^{de}

Jag uppsteg någorlunda tidigt. – Jag hade efter uppgifvandet af räkningen i går väntat mig att Majoren nu skulle till mina behof bjuda de 9 Rd. 32 sk., som jag resterade uppå min årslön; men ingenting mindre än det, han gaf mig till bestridandet af de första nödvändigaste utgifter. NB. för hushållet endast 15 Rd^r – Nå, nå, kanske han ger vid sin ankomst till Åbo. Han lofvade det åtminstone. – Sedan vi druckit en kopp Caffé på eftermiddagen, afreste wi med ett just skönt wäder. – Fredric blir qvar tills omkring den 9de, då han kommer med Majoren. – Jag wek in under vägen hos Pastor Bäckwall, egenteligen för att få incassera af honom de 1 Rd. 12 sk, som han är skyldig till mig. En liten comission fick jag äfven, såsom jag förut blifvit underrättad genom Majoren. – NB. vid middagen en sup. – Wi betade i Ikkala och åto äfven sjelf, åter en sup, äfvensom vid alla måltider under hela resan. – Drängen hade blifvit efter med ett lass och jag ämnade redan skicka efter honom, då han ändteligen ankom. Torparens häst,

Sid. 523.

hvarmed han kör, hade icke dragit upp för en stor backa, utan drängen hade måst lasta utaf och på det sättet bära uppföre det ena efter det andra. Wi åkte ännu i månskenet till Martila Gästgifvaregård; men Grefven de Geer hade upptagit rummen och vi lågo uti en annan gård hos Studeranden Palenii föräldrar (se 2 Häft. för i år sid. 48). Vi hade der ganska väl. Drängen och torparen kommo först ganska sent uppå natten, i anseende till Henrics häst. – I stället för en Torpare gjorde hans Dotter resan. Det är en menniska af hyggligt utseende och hon drog flere gånger under resan mina blickar till sig. Jag kan ej svara för mig, om jag råkat henne på tu man hand och funnit någon anledning ifrån hennes sida, som kunde animerat min sinnlighet. Efter jag kommit att tala här om sinnlighet och retelse, är här rätta tiden att eftersända en anmärkning till hela Historien om mina händelser denna sommar (uti häft. 6, 7 & 8). De äro först och främst icke precis sådana, jag för hvarje dag skrifvit dem. Den omständigheten, att jag slutligen måste deran att visa mina Ephemerider för fru J. gjorde ett uteslutande af mycket och mångt således ett afrifvande och omarbetande för ändamålet af några blad nödvändigt. Härigenom har jag ändock icke felat

emot min föresats att säga alltid sanningen om mig sjelf åtminstone; men väl uteslöt jag sådant om henne, som jag kunde tro, skulle misshaga.

Sid. 524.

Men värre är det, det 7de Häft. är nästan helt och hållet skrifvet för att af henne kunna läsas med nöje och välbehag, således med partiskhet och med beräknad egennytt. Jag felade då; men det war oundvikligen efter den gång som sakerna tagit i afseende å det förhållande hvori jag stod till Frun. Man skall också märka, att tonen förändrades med 8 Tomen, då hon kom att skilja sig ifrån Kotkaniemi. Emedlertid är äfven det häftet i synnerhet uti början skrifvet med större varsamhet af den supposition att frun väl kunde återkomma före min afresa och det då blifva nästan en nödvändighet att låta henne läsa äfven detta häfte. Hon kom tillbaka; men det var ej tillfälle för henne dertill, och nu, då hon ej mera med billighet kan fordra det af mig eller rättare sagdt, då jag kan komma i tillfälle att med skäl wägra henne läsningen af så väl det 8de som detta 9de häftet, har jag skyndat att förbättra åtminstone till någon del mitt fel, derigenom att jag uppriktigt tillstår det och visar mig sådan som jag varit. Ett tillägg till 8de häft. sid. 427 för Söndag den 21^{sta} Augusti vill jag icke heller neka sviten af mina bekännelser. – Det war den nämnda dagen då jag ändtligen kom till det målet, som min sinnlighet hade så länge efterlängtat och till hvars uppnående den bragt mig att uppoffra sanningen, att uppoffra gjorda

Sid. 525.

löften, och uppoffra nästan allt.

Thorsdagen d. 29^{de}

Väderleken war i går alltför härlig för att man kunde ana det ett starkt regn nu skulle inträffa i natt. Det är besynnerligt, vanligen alltid då jag reser, har jag elakt väder. – Wi betade i Oinasjerfvi och spisade frukost. August, som hade hemma fått i sin wård kistnycklarne, hade glömt dem i Martila och så mycket det ock kostade uppå honom, måste han derföre hålla till godo häftiga förebråelser, icke så mycket derföre att han glömt dem som för det att han orättvist ville skjuta skulden uppå andra för sin egen förseelse. Han har ett just häftigt och oroligt lynne. Vanligen alltid är hans tal skarpt och gällt och blir det ännu mer, om man säger honom något obehagligt och det händer beständigt, icke emedan andre villja säga honom någon obehaglighet, utan emedan han sjelf anser för sådant allt tal, som i en varnande, förebrående eller föreställande ton säges till honom. – Vid Somero glasbruk betade vi åter och spisade uppå samma ställe som i Sommar nämligen hos en Glasblåsare Montén. Jag var också och såg på sjelfva glasbruket; men det var nu icke riktigt i gång. – Ifrån Somero åkte vi ännu till Härmä, Torparne undan

Sid. 526.

tagne, hvilka i anseende till en tillstötande skada, som de i mörkret icke mera kunde hjälpa, måste stadna uti ett torp på vägen till Härmä.

Tillägg till anteckningarne för d. 28^{de}

Jag begärte och erhöll af Majoren en finsk svordom på rimvers. Såsom den snart kunde komma bort sådan jag fick den, skall jag här på ett säkrare ställe förvara den. - - Den lyder sålunda:

Kosta nyt idästä pilvi,
Lännestä lähetä,
Luotehesta longahuta
Saumahet yhtehen sovita,
Heitä hyytä, heitä jäätä,
Heitäppä rauvasta rakeita;
Kera kyytä, kärmehitä,
Pino pitkiä matoja;
Kuuden pilven kukkuralda
Sekeheldä seitsemäldä,
Juoskoon veri ojana!

Fortsättning ofvanifrån. – Wi kommo sent fram till Härmä. Gästkammaren var upptagen af 6 Herrar och Gästgifvaren, som kände sin skyldighet att skaffa rum, låddes icke höra mig, då jag ropade uppå honom. En uppspelt hållkarl erböd sig att ledsaga mig till andra gården, der han sade äfven en kammare finnas för Resande. Vi eller rättare han ensam bultade länge uppå dörrar till flere rum. Vi trodde

Sid. 527.

i början att folket af oginhet ej ville svara oss; men blefvo sedermera upplysta om rätta sammanhanget; då vi slutligen råkade uppå ett rum, der det fans folk, som kunde svara uppå hans: Andakat yökorteria reisuvaisille Herroille rahan ja hyvän sanan edestä. Han öppnade för oss och wi fingo nattkvarter.

Fredagen d. 30^{de}

Hade vi länge väntat om morgonen, innan Torparne ankomme och wi kunde fortsätta resan. Det blåste kallt och var ett riktigt vinterväder. – Vi betade i Eura, och sedermera som hastigast ännu i Auka, der jag råkade Ollberg, som äfven ämnade sig till staden. Klockan var öfver 6, då vi reste ifrån Auka och före 9 woro vi å bestämd ort. Rummen voro förbåldt kalla; vi hade ingen ved. Vi fingo dock några vedträn af gårdsfolket att elda det inre rummet med, så att vi alla kunde ligga der. I dag har jag supit flera gånger, så att det finska uttrycket nocka on prillingis som den hållkarlen, som förleden natt skaffade oss kvarter i Härmä, om tuppen, då han gal på ovanlig tid, kunde använda snart uppå mig. Trött utaf resan hade jag icke legat länge uti sängen, innan jag insomnade. De andra, Maja nämligen, drängen, Torparen och Torpare flickan lågo i broderlig endräkt uppå golfvat. I anseende till den sednare skulle jag väl önskat mig en plats der med.

Sid. 528.

October

Lördagen den 1^{sta}

Straxt efter uppstigandet skyndade jag mig med Majorens bref till Doctor Ursin; men då han icke träffades hemma uppsökte jag med Henric Wichtis Kyrkvårdens son, till hn Henric hade bref och jag commission att låta ifrån hn föra till någon garfware 2 hudar som Past. Bäckwall lämnat hos honom. Han var på skolan. Nu gick jag för att uppsöka Studeranden Palmgren till hvilken jag blifvit anmodad att egenhändigt aflämna adjuncten Widemans bref. Han låg sjuk och kunde ej uträtta den honom uppdragna commissionen. Jag låfvade derom skrifva till adjuncten. – Kl. 9, då kyrkovårdens son slapp ifrån skolan gick jag ånyo till h^m med Henric och lät honom taga hudarna, hvilka han hämtade till en garfware dit jag följde honom. Studerande Palenius sökte jag efter hans föräldrars åstundan, för att lämna h^m tillfälle att skrifva till dem. Han var ej hemma. Ursin, hn jag ämnade åter söka, träffade jag på gatan. Efter hemkomsten var jag med Henric ut i bodarna för att handla, hvarefter jag gick till Salvenius och

Sid. 529.

tog af honom de N^{or} af Åbo Tidning, som under min frånvara utkommit. Ifrån hen gick jag till Boklådan och tog ut N^o för i dag och köpte äfven för Hr Majorens räkning 4de delen af Nytt Geographiskt Bibliothek; innehållande en resa i Tyskland och Holland, Örebro 1814 182 sidd. 12°. Redan i morgons var jag tämligen confus; men nu, då jag hemkommit efter mina vandringar, hade

jag så ondt i hufvudet; att jag ej mera förmådde gå ut och köpa Porcellans Tallrickar, utan måste hafva August dertill. Han kom med dem och jag ville nu räkna efter alla utgifter och ordna dem på en Nota. Jag räknar och räknar – alltid ett deficit af cirka 3 Rd. Jag räknade ånyo och räknade åter och fick sluteligen sedan jag erinrat mig min Cassas rörelse allt ifrån dess ursprung i Juli månad, en Brist af 2 Rd. 40 sk. Jag kom tämligen noga ihåg till och med hurdana sedlar jag alltifrån den tiden gifvit ut; men kunde omöjligen icke påminna mig att uppföra porcellainet uppå Notan, ehuru det först stod uppå bordet och jag sedan åt middag deruppå under det jag ville i tankarna göra mig redo för, hvar jag kunnat tappa den saknade summan. Åkesson kom till mig och störde mig för en stund uti mina uträkningar, hvilka jag efter hans

Sid. 530.

bortgång återtog, utan att ändå avancera bättre. – I skymningen gick jag till Nystén; men kom tillbaka, då han bortgick med sin Bror. Jag företog mig att ifrån mina plånböcker inskrifva Anteckningarna under resan och se, derunder erinrade jag mig först helt hastigt, att jag glömt att å Notan uppföra Porcellainet. En besynnerlig tankspriddhet. –

Michaelidagen dagen 2^{dra}

Efter uppstigandet gick jag med Carl till Ursin och lånte af honom n:o 4 af Bibliothek der Deutschen Classiker, innehållande: Die Wahlverwandschaften. Ein Roman. Von J. W. v. Goethe. Upsala 1812, 465 sidd. 8° N° 23 och 24: Wilhelm Meisters Lehrjahre. Ein Roman von J. W. v. Goethe 2 Thelle. Upsala 1814. den förra 456 och den sednare 557 sidd. 8°. Dessutom lånte jag ännu Svensk Litteratur Tidning för år 1813 och 27 N^o af Svensk Litteratur Tidning för år 1814. Ursin gaf mig äfven ett program för Högtidligheterne i den ankommande weckan. -

Efter hvarjehande uträkningar, speculationer och revisioner af Böcker, började jag, sedan jag druckit en kopp Caffé, på eftermiddagen, att under denna begynnelseperiod af terminen, läsa 7de Delen af Geographiska Bibliotheket innehållande Risbecks resa i Tyskland, hälst jag vid Majo-

Sid. 531.

rens ankomst nödgas aflämna densamma till honom. Då kapiten Arnkihl var på Kotkaniemi, var det fråga om resebeskrifningar, hvarvid han mycket berömde Risbecks bref om Tyskland. Att sluta af första kapitlet tycker jag att jag icke lär komma att tilldela hela verket ett så stort beröm, som jag uppå andras auctoriteter (ej allenast kapt. Arnkihls; jag har någonstädes, jag mins ej hvar läst Risbecks bref mycket berömmas) wille på förhand. Kanske har Campe derigenom, att han afklädt resebeskrifningen bref-drägten i och med detsamma afklädt den dess stil intresse för läsaren.

Hvad jag aldrig först anmärkte, var några ovanliga, efter min tanke felaktiga talesätt, såsom sid. 12. "Man förvarar i Augsburg af Schwabens urgamla annaler som ådagalägga" etc. Monne icke här något substantiv före af är utlemnadt? eller om det skedd med afsigt, monne icke det wore bättre, om man der hade ett substantiv eller adjektiv, hvilketdera, som bäst passade? – s. 20. "Bristande smak för dygder, laster och det löjligen ovilkorlig känslolöshet för lifvets vanliga händelser" etc. Omdömet öfver Ryska theatern och theater-författare lär åtminstone nu för tiden vara för strängt, kanske helt och hållet falskt, om man tillämpar det, såsom det bör tillämpas, uppå det hela. s. 22. Monne icke den pjes, som här kallas Götherne i Berlichingen eller jernhanden och hvari ensemble (hvarför icke hvaraf det hela) här påstås icke hafva det minsta sken af sundt för-

Sid. 532.

nuft är detsamma, som vanligen berömmes Götz von Berlichingen och hvilken nyare konstkännare så mycket begripa? Helt annorlunda raisonerade de äfven – så väl om Goethe (icke Göthe, såsom han här kallas efter uttalet) som om Tyska Litteraturen i allmänhet. – Sid. 29. – Jag wet ej, om det uttrycket passa opp på någon är det rätta. Passa opp någon säger man i dagligt tal och såsom jag tycker, rätt; ty passa opp är ett rent aktivum. – s. 30. pryglå någon är lika allmänt, om ej allmännare i bruk än pryglå på någon. – Hvarföre sid. 33 återkomma till Salzburgs omgifvelser; då förf. sid. 31 säger att han lämnat det och begifvit sig till Regensburg, hvilken stad beskrifves sid. 32. Dyliga insequenser förekomma ofta. – sid. 45: Bastantheit ett dyligt ord. Taddel skrifver äfven öfversättaren öfverallt i stället för det mer brukliga tadel – Sid. 48. Alla fasta land i stället för alla fasta länder. – sid. 61. prydd med taflor med förgyllda ramar, hade kunnat vara prydd med taflor i förgyllda ramar. – Då det eldades i min kammare, kom der så mycken rök in att jag måste öfvergifva läsningen och gå ut – Jag gick då till Sivén på Prästgårdsbacken, pratade der en stund med honom och Ollberg samt återtog efter aftonmåltiden, hvarpå jag tog mig en liten sup, den afbrutna läsningen, hvar-

Sid. 533.

wid, jag nu gjorde följande anmärkingar. -

Sid. 71 på sista raden, en hård barbarer. hård måste vara tryckfel i stället för hord. Tryckfelen, hvilka jag ej brytt mig om att anmärka, finnas väl här och der; men icke i den mängd, som man beskyller böcker före, tryckta i Örebro. Men mängden af tryckfel lærer väl bero mindre af tryckningsorten eller tryckeriet än dåliga öfversättare och dåliga Correctorer. – Metall förekommer alltid med blott ett l (metal), så att öfvers. synes hafva sitt eget sätt att skrifva detta ord. –

Sid. 96. Hvar religion, dess lärosatser må vara hvilka som hälst, utöfvas ungefärligen samma inflytelse på folkslags esprit. Denna sats är så påtagligen falsk, att den ej behöfver en vidlyftig wederläggning. – ännu på sängen fortsatte jag läsningen till kl. ½ 12.

Måndagen d. 3^{dje}

fortsatte och slöt läsningen af resa i Tyskland och Holland. Hvad jag här tror mig böra anmärka är skrifsättet Flessingen. Så har jag aldrig sett det namnet skrivas, utan Vliessingen. Briel lär heta på franska la Brille.

S. 177. Saardam förtjänar lika litet som Haag namn af by, måste vara tryckfel i stället för Saardam förtjenar lika litet som Haag namn af stad. Öfver det hela af detta werk faller jag det omdöme, som jag fällde i anledning af första kapitlet sid. 531. Denna del är en af de mindre intressanta i Campes samling.

Sid. 534.

Efter frukosten hvarvid jag tog mig en sup, gick jag till Nystén i afsigt att med honom följa på Academien; men då han ej var hemma, gick jag till Alopaeerne af hvilka jag träffade endast Secreteraren. Då man började ringa, följdes vi åt till Academien. En god tid varade, innan wederbörande stater hunno samla sig. Ändteligen förkunnade Musiken de inträdande Patres litterarum, af h^a Prof. Wallenius uppsteg i Cathedern och började sitt tal. Man hörde ej så väl början deraf; men så mycket inhämtade jag; att den egentligen innehöll en oratorisk historia öfver tidens märkvärdiga händelser. Talet varade uti 2 timmar, efter hvilkas förlopp jag kände mig ha hufvudvärk vid hemgången. – Hos Nystén uppå eftermiddagen, sökte Melart, fann honom ej hemma, gick därför ut att spatsera tills kl. slog 4, då jag gick uppå Nationsmötet. Ursin anmälte sig vara sinnad att för mångfaldiga andra embetsgöromål nedlägga curatelet öfver Viborgska Nationen. – Jag gick med äldre Nystén till honom, för att få mitt bref ifrån Blomqvist. Dermed följde det så mycket af honom omtyckta poëmet Svea af Tegnér, ålderdomen af Kullberg, samt Herkules och Fortuna af Grawander, alla belönta prisskrifter af Svenska Akademien.

Sid. 535.

Anteckningar utur 7de Delen af nya Geographiska Bibliotheket. Sid. 55 & följ. om furst-Kaunitz.

Furst Kaunitz var utan motsägelse den största statsman på sin tid. Den store Fredrik sade om honom under 7 års kriget: Kaunitz är den enda som ej begått fel.

Hans yttre förekom en något löjligt: Han gick beständigt i en smutsig och illa kammad peruk. Hans lefnadssätt var icke mindre besynnerligt. Han tog sin frukost, dikterade sina depescher, och förrättade sina ministeriella göromål på sängen, ifr. kl. 8 på morgonen till kl. 4 öfvade han sin talang i ridkonsten, och roade sig att rida 2 eller 3 hästar; slutligen gick han hem och klädde sig på ett utsökt sätt. Kl. 7 satte han sig till bords, half 9 mottog han diplomatiska corpsen, och hade sällskap hos sig till kl. 10.

Vid bordet var konversationen alltid lekande: fursten talade oupphörligt; men som han var döf, var det honom omöjligt att underhålla ett fullföljdt samtal. Wid desserten lät han bära till sig en mängd små instrument för att rengöra sina tänder och gjorde sin toalett i gästernas närvaro. Det var ganska svårt för fransoser att hålla sig från skratt, vid anblicken af ett så löjligt skådespel? också älskade Kaunitz icke utlänningar af denna nation. Han yttrade is[yinner]het dessa tänkesätt första åren af revolutionen, och mottog emigranterne ganska kallt. En dag talade man om publika pappren och de ströskrifter, som gingo omkring i Frankrike. Kaunitz sade kallt, i närvaro af flere förnäma Fransoser, att han ej tyckte om mer än den, som kallades: Ack! hvilka vilddjur

Sid. 536.

Fransoserne äro!

De monarker Kaunitz hade hedern att tjena; förläto hm dessa besynnerligheter för hans verkliga talanger. Kejsar Josef har ofta väntat i hans förmak innan han blef insläppt; och der, blandad med hopen af hovmän, sade han lekande till dem: "Tro Ni att jag får tala med Kaunitz i dag?" Då Leopold kom till Wien för att efterträda Josef, presenterade han Kejsarinnan sin gemål för honom i hela hofvets närvaro. 1790 tillbragte Konungen och Drottningen af Neapel någon tid i Wien. Drottningen gjorde Kaunitz ett besök, och han mottog henne utan att gå ur sin säng." Kl. blef tre; och som Drottningen icke wisade någon lust att ända sin visit, lät han henne förstå att det wore den timma då han steg opp och att han skulle önska att bli ensam. Denne Minister af en så sällsam Karakter dog 1794, öfver 94 år gl. Han hade tjent 6 Monarker, och njöt under deras regering den mest utmärkta aktning. Han blef i spetsen för statsärendena ända till sin död.

S. 64. Om Drottning Maria Theresia.

Man kan säga om denna Drottning, att hon, oaktadt alla sina svagheter var en ibland de största regenter, som någonsin suttit på en thron. Antingen af en naturlig svaghet wid en hög ålder, eller under fruktan att hennes efterträdare, skulle företa förändringar dem hon ogillade betraktade hon döden med ett slags fasa, som gjorde att hon sökte allt som kunde fördröja den; men då hon såg att

intet hopp var mera möjligt visade sig religionen för henne i hela sin styrka. Furstinnan, herre öfver sig sjelf,

Sid. 537.

hade i flere timmar ett samtal med sin son, och drog allmöjlig omsorg för sin familj; i sina sista ögonblick viste hon sig som den ömmaste mor.

Ingenting bevisar bättre hennes moderliga kärlek, än de täta bref hon skref till sina gifta döttrar, än de råd, de lindriga förebråelser, som hon till och med gaf dem wid wissa tillfällen. Det hände ofta att hon tadtade Kejsaren, sin son, för småsaker, till och med efter hans uppstigande på thronen:

S. 118 och följ. Porträtt af Afledne Kon. i Preussen Fredrik II af Hanway en Engelsk resande.

Denne Monark har en afgjord smak för litteraturen och de sköna konsterna: belevnheten i hans seder kontrasterar med den råa tonen, som rådde vid hans hof. Fredrik I plägade dricka omåttligt, den unga prinsen hyste avsky för detta fel; föranledd af ännu andra skäl till missnöje, beslöt han att öfverge hofvet, att lefva som privat person och sätta sig ner i England; men han blef röjd; den olycklige ädling, som han gifvit sitt förtroende, dömdes till döden, och prinsens planer gingo förlorade.

Nuregerande Monarken (fr. 12) utmärker sig bland alla Europas regenter genom en ovanlig dygd och sträng ekonomi. Utgifterne för hans bord gå ej öfver 30 plåtar (uns) om dagen, utom vin och fisk, som starkt åtgå. -

I Potsdam är hans favoritställe; han har kallat denna reträtt, der han undandrar sig representationsceremonierne, Sans-Souci. Han har vanligtvis 12 personer vid sitt bord; han ditbefaller de ambassadörer och Ministrar, som komma att göra honom sin uppvaktning; de andra rummen intagas af officerare. Man har der sett någongång simpla fändrikar

Sid. 538.

Han sätter hela sitt bemödande i att vinna militärens tillgifvenhet: den lägsta officer kan beklaga sig direkte hos Konungen öfver den orätt han tror sig lidit. Det är nog för honom att skrifva till Monarken med posten, och en kurir för tillbaka ett svar, som ofta är skrifvet af Konungens egen hand. Monarken finner sig ej ovärdigt, att stundom föreställa den som gör ansökningen, att hans klagomål äro utan grund, eller att han begår en löjlighet.

"Fredriks konversation är öppen, lätt, och han tillåter sig ofta skämt. Han är lækker i sin mat; men äter måttligt och uppblandar alltid sitt vin. Han nyttjar till öfverdrift Spanskt snus, och man försäkrar att hans kläder ofta bära märken deraf.

"Hans figur är behaglig; man läser i hans blickar, att dess själ alltid är öfverlämnad åt svärmeriet, åt det alltid växande behovet att vara sysselsatt. Han går ganska ofta i stöflor, och alltid i uniform. Han har aldrig mer än två klädningar i sänder, den ena för vintern, och den andra för sommaren. Hans garderob är illa försedd; och detta förakt för toilatter tillkännager en stor själ. Också höja ytliga granskare på axlarne, och beskylla Konungen af Preussen för en löjlig sparsamhet?

Voltaire har påstått att Fredrik bar sina kläder, ända till dess de voro alldeles utslitne, och att han, då de äntligen blefvo alltför gamla, lät uppsprätta messingsknapparna, och sätta dem i sin nya klädning.

"Man har sett, fortfar H^f Hanway, Konungen resa sig helt hastigt opp ifrån sin stol, gå bort till sitt

Sid. 539.

skrifbord, beställa en sekreterare och sätta sig der, och diktera, stående, en depesch eller viktiga noter. Han frågade sina förtrogna hofherrar, om de tro, att en Konungs stånd wore bättre än alla andra, och wid den förundran de yttra öfver en dylik fråga, gör han dem en värtalig målning af de pligter, som åligga en Kung.

"Utom sina stora talanger för musiken, har han mycket tycke för skaldekonsten: ofta har han användt den lediga tid, som krigsmödorna lemnade honom, till att rimma några strödda stycken.

"Hans stora hemlighet att göra många saker, är att riktigt indela sina göromål för dagen. Aldrig har någon i detta afseende varit mera ordentlig än Konungen af Preussen. Han lägger sig alla dagar tidigt; efter 7 eller 8 timmars sömn, stiger han opp, och lemnar sig till sina göromål eller nöjen. Då han ej är vid arméen blåser han några stycken på flöjttraver, innan han går in i sitt kabinett, der han instänger sig till kl. 11: det är då han mottar utländska ambassadörer, och sysselsätter sig till kl. 12 med omsorgen om allmänna ärendena. Tolf beser han paraden; som sker på stora torget. Kl. 1 går han till bords, för att äta middag; Kl. 3 läser en sekreterare för honom, och om aftonen går han på koncerten.

"Den ovanliga ordentlighet, hvaraf denna monark gör sig en ära, låter märka sig i alla styrelsens delar. Preussarne böra is[yunner]het känna sin förbindelse mot honom för den ordning han infört i rättvisans utdelning. Rättegångsmål äro ej här, som annorstädes, underkastade en ruinerande tidsutdrägt, och dessa ofantliga omkostnader, som vanligtvis öfverhoppa målsägare."

Sid. 540.

Sid. 151. I en af Universitetssalarne i Utrecht wisar man inre och yttre planen till Salomos tempel, modelleradt upphöjdt arbete efter den beskrifning bibeln lämnar oss derpå. -

Sid. 155. Edam är det distrikt i Holland, der den bästa ost göres s. 173. Det var på en af akademiegårdarne i Leyden, som det ryktbara Elzeviriska boktryckeriet stod, hvarifrån dessa vackra grekiska, latinska, arabiska och hebräiska editioner utkommit, hvarmed de lärde pryda sina bibliotek. -

s. 176. & 77 I stora kyrkan i Delft är Wilhelm I:s grafvård, som blef mördad i Delft. Han är där föreställd liggande med en hund vid sina fötter, som blifvit modellerad efter prinsen af Oranien egen hund. Man ser detta kreatur döende af smärta öfver förlusten af sin herre.

I en annan kyrka äro Amiralerne Tromps och Heins grafvar. Denne sista var son af en simpel fiskare. Han blef mördad af ett kanonskott i en sjöträffning. Hans lik blef fört till Delft med största ståt. Ständerne skickade en högtidlig deputation till hans mor för att göra henne kondolans komplimenterne öfver hennes sons död.

Denna qvinna hade ej gått ur sitt första tillstånd. "Jag har länge förutsett, svarade hon, att Petter skulle dö som en usling; han ville för gerna ligga på sjön jag har sagt honom det 100 gånger; han har aldrig velat höra mig det är intet annat än han förtjent.

Man har satt öfver Tromps grafvård, denna på en gång enkla och sublima inskription, att han på den och den dagen upphörde att lefva och segra. Också har han vunnit 35 sjöslag. -

s. 179. Barnewelt blef afrättad i Haag på en schavott upprest på prinsen af Oranien slottsgård, och under

Sid. 541.

sin fiendes fönster. Moritz fordrade af Barnewelts hustru, att hon skulle begära nåd för sin man; men hon hade mod nog att svara, att man ej begärde nåd för andra än brottslige.

Jag hörde väl att Akademien skulle vara illuminerad; men jag ides ej gå och se derpå innan pigan berättade att der äfven skola vara rätt vackra bilder (Transparenter) och jag ej förut sett något sådant, begaf jag mig dit. Jag blef dock icke tillfredsställd; ty jag såg endast dunkelt ensemblen med min kikare; men kunde icke upptäcka alla dess särskildta partier. Man lärer väl ej underlåta att vidlyftigt uppå Åbo Tidning detaillera alla äfven de minsta omständigheter vid den Academiska fredsfesten och då kan äfven jag der erhålla upplysning öfver hithörande ämnen. Hvad jag önskade, är att Prof. Wallenii i dag hållna tal måtte tryckas, så att man nogare finge granska detsamma och igenom åskådningen i ymnigare mått njuta dess skönheter i sitt sammanhang. – Om aftonen afskref jag åt mig ålderdomen af Kuhlberg. Några verser deruti äro mycket sköna; men det hela liknar de vanliga Svenska Prisskrifter. Eller har jag icke med forskande nog afskrifvit detta stycke? Klockan $\frac{1}{2}$ 12, då jag lade mig. –

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Tionde Häftet.

Sid. 542.

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Tionde Häftet

October.

Tisdagen d. 4^{de}

Jag gjorde min uppvaktning hos Professor Wallenius. Han var klädd, såsom vanligen hemma hos sig i flanells nattrock och toflor. Det är underligt, att jag för honom bär mycken respekt. Det lärer väl härröra af hans tvära uppsyn och i s[ynner]het, emedan han i förledne höst, då jag dagen efter som man egentligen borde, anmalte mig att afhöra honom privat i Rhetoriken, tvärt frågade mig: Hvarföre var Herrn icke här i går? – Nu låg han i fönstret för att höra uppå en Kungörelse och winkade på min hälsning, att jag skulle sätta mig. – Han satte sig sjelf på en stol bredvid min, sedan Kungörelsen var slutad. Jag mins ej Herrns namn. – Sjögren – Viburgens. – Jaa. – Har Herrn varit på landet. – Ja uti Wichtis. Jag har der condition. – Hos? – hos

Sid 543.

Major Nohrström. – Han mår väl bral – Joo – En lång paus. Är Herrn stipendiat? – Jo – publik? – Nej, Segercrantzian. – Jaså. – Åter en lång paus. En annan kom. Jag bugade mig och gick till Statsrådet Calonius. Jag såg i farstugan uppå en Kapprock och ett par Galoschier, att der var främmande hos honom. Jag spatserte derföre några hvarf på kringliggande gator och kom åter: men samma främmande var ännu qvar. Jag ledsnade att vänta längre och knappade efter bruket på dörren. – Då jag kände Gubbens låga: Kom in, steg jag in. – Gubben satt och skref. Hvad heter Herrn? – Sjögren – Viburgens? – Ja. – Har Herrn kommit nyligen in? – Ja – Hvarifrån? – Han mumlade dervid något annat, som jag ej hörde. Jag trodde hans mening var att fråga, hvarifrån jag var hem. – Från Ithis svarade jag derföre. Nu frågade han om Årsväxten, om höafkastningen, vårsädet, Rofvor och andra rötter, och jag, som ej varit hela sommaren uti Ithis, fick svara på må få. Till lycka visste jag af Relanders bref att Prosten Ståhlberg ligger sjuk uti slag. Gubben slöt sin skrifning och gick ut i farstugan med

Sid. 544.

pappren uti handen, frågade efter en karl. Tjenstefolket visste ej af honom. Han frågade efter Gustaf, en dräng förmodligen. Icke heller af honom visste man. Jag tyckte han nämnde tusan djeflar; men trodde icke sjelf mina öron. Jag tyckte det klingade så illa uti en så vördnadsvärd Gubbes mun, att jag trodde jag hört illa, då jag en annan gång hörde honom upprepa samma ord. Då han kom in, tog jag mitt afträde och Gubben följde mig efter vanligheten ut igenom farstugan med nattmössan i hand till trädgårdsporten, som är invid trappan. – Kl. 10 gick jag uppå Academien för att afhöra Prof. Pippings Latinska Oration. Jag ides ej vara der till slutet, utan gick bort efter en timma. Jag köpte mig uppå Boklådan Archiv för nyare Resor, Sjette Bandets första Häfte. Sthm. 1811. 96 sidd. 8° jag kunde väl fått detta Häfte hos Meyer för 1 RD, i det stället att jag nu för densamma betalte 1 RD. 8 sk. Men då jag en gång kom att fråga efter den, kunde jag ej underlåta att taga den. – Jag uttog äfven, emedan jag engång prenumererat uppå den, Magazin för Evangelisk Biblisk Christendom 3^{die} (s. 229–324) och 4de Häftet. s. 112 8°

Sid. 545.

Annonsen på Bihanget för Dagbladet om den samlingen af Grekiska Auctorer, som utgifvas i Leipzig, gjorde mig orolig, såsom saknande medel att kunna hämta af denna nyhet en lycklig förhoppning att blifva ägare till ett så skönt werk. – Åkeson kom till mig. Såsom jag af honom hörde, att Lindström, en af fordna gymnasii kamrater, som nyligen anländt varit nyligen i Studentexamen, blef jag nyfiken att se hans betyg och gick derföre till honom; men han hade icke det nu. – Jag satt der en stund. Akademiehuset var äfven i afton illumineradt. Jag mötte Ottelin uppå gatan, som nu visade sig mycket förtrolig med mig. Han sade att vi komma att blifva nära grannar. Han skall flytta uti Morians rum uti öfra våningen här uppå gården och bad att jag ville låna honom ved tills han sjelf finge förse sig dermed. Jag hade orsak att fägna mig öfver denna tillfällighet: i det hela borde jag kunna vinna derpå, att en sådan som Ottelin kommer att bo mig så nära. Naturligtvis måste och skall denna omständighet komma att

Sid. 546.

hafva inflytelse uppå mig i många afseenden och denna inflytelse kan werkeligen blifva mäktig. – Hvem vet, hvad derunder kan ligga förborgadt? Han sade att Arvidsson lærer komma att läsa hos honom som oftast och just detta berättigar mig ännu mer att tro det hela mitt tänkesätt kanske kommer att undergå stora förändringar, eller om också icke just det, åtminstone många stötas. Bägge äro de ansedda såsom något ovanligare, icke allenast bland Viborgska nationen, utan hela Akademiska lärande staten och det är sant, att bägge äro uti stor uppmärksamhet äfven hos Akademiens föreståndare. Nu är å ena sidan jag visst icke känslolös för lyckan af en sådan ställning; men jag har alldrig heller å andra sidan just varit skicklig uti att sjelf svänga mig upp utur stoftet. Har en sådan lycka förut vederfarit mig, har jag i det hela haft mer omständigheterne och andras biträde att tacka för någon höjning än min egen skicklighet att söka eller befordra densamma. Hvem vet hvad följder den närvarande omständigheten kan hafva i afseende up-

Sid. 547.

på mig. Derom är jag öfvertygad, att den icke uteblir och det anar mig att den kan blifva ganska stor. Skulle jag en gång kunna fatta riktigt förtroende till de Herrarne, att jag kunde en gång utan skygghet öfverlemna mig till dem, sådan jag är, så kunde jag visserligen vänta mig af omständigheterna deruti att de närmat oss till hvarandra. – Emedlertid är det mig, såsom skulle jag nu ogerna se Ottelin flytta hit. – Jag har väl intet att rädas derwid; men jag vet ej rätt, hvad det är, som mot min villja tvingar mig att med en slags ängslan denna gång underkasta mig omständigheterna, så mycket jag ock vanligen uti mitt handlingsätt i afseende å lyckan är van att göra det. – Jag började på med Goethes Wahlverwandschaften, hvaraf jag genomlas 6 Kapitel; men vet verkligen ännu icke, hvad jag skall yttra mig öfver denna Roman. -

Jag vet ej, hvad klockan kunde vara då jag lade mig; men det måtte varit mycket sent, ty jag sof mycket oroligt, och vaknade icke för den följande, än Ottelin kl. öfver 8 kom och lämnade mig nyckeln till sin kammare. -

Sid. 548.

Onsdagen d. 5te

Jag var mycket confus efter mitt sena uppstigande. Dock hade jag nu mod att företaga mig den lectur och i den ordning, som jag på landet utstakat för mig. Jag började nämligen åter i dag läsa mina Ephemerider för förra åren på förut bestämdt sätt, d.ä. så mycket i dag som jag ungefär skrifvit 1812 d. 5 October. Jämväl började jag åter repetera Dahls Inledning till Grekiska Grammatiken och Chrestomathien med genomläsandet af företalen till bägge. -

Kl. ½ till 12, då jag blef färdig med min lectur, gick jag upp på Academien till det vanliga rummet, för att höra på den Ryska Orationen; men jag såg ingen menniska, antingen Orationen redan var förbi, eller hölls uti ett annat rum. -

Om eftermiddagen, sedan jag fortsatt några Kapitel i Wahlverwandschaften, gick jag med lilla Nystén till Akademiekamreraren med den fasta föresats att om penningarne fölle ut, gå med dem till Meyer och derifrån återvändare [!] med något fastare gods än några lösa sedlar. Kamreraren bad oss återkomma i morgon kl. 11, då han låfte dela ut till oss våra stipendier. -

Sid. 549.

I skymningen gick jag till Melart, hvilken jag fann nu underlig såsom förut. Han har nu slagit om och vill agera Christen med alfvare uti sina raisonnemanger. Hurudana hans handlingar må vara, känner jag ej. Det är underligt med den mannen; det måtte ej stå rätt till med honom. Han vacklar emellan ytterligheter. Hvad sjelfva hans lefnadssätt beträffar har han ej varit känd uppå någon god sida. Än har han felat af svaghet, än med berådt mod, och som det skulle tyckas af grundsatser, störtat sig i rysliga förvillelser. Såvida har han varit consequent förut, att han misonierat [!] uppå samma sätt som han handlat och nu är det derföre så mycket mer förvånande att se honom hafva helt och hållet ändrat sig. Han raisonerade nu med mig mycket i religionssaker såsom om Christendom m.m. efter sitt sätt än småaktigt och oredigt än helt och hållet afbrutet. Jag förstod honom icke mycket och gick derföre ifrån honom lika klok som förut NB. uppå honom. – Ottelin har flyttat in och redan har en naturlig följd deraf visat sig. Han har varit hos mig en par gånger och anlitat mig om ett och annat. Han ville hafva min piga att passa upp äfven sig och oaktadt jag

Sid. 550.

råkade stöta mig med henne, lät hon dock öfvertala sig, då jag målade för henne den utsigt hon dervid hade att kunna rikta sig. Jag gick således upp till Ottelin och kunde fägna honom med underrättelsen derom att hans förslag lyckats. Han höll på att läsa. – Arvidsson sof uti sängen. Han skulle, sade Ottelin, sin tour stiga upp kl. 1 och aflösa honom. Om han ändå kunde meddela mig sin arbetsdrift, den Ottelin, så kunde jag hafva orsak att tacka omständigheterna, som fört honom hit! Mer tålamod! Redan det jag såg och hörde denna afton har gjort intryck uppå mig. Blir jag underrättad om de grundsatser, hvaraf han ledes vid sitt trägna arbete och huru han arbetar, så kanske kan det blifva något godt derutaf äfven för mig. – Jag slöt första delen af Wahlverwandtschaften och satt ännu sedermera under åtskilliga Bok speculationer till kl. 12.

Thorsdagen d. 6te

Redan under de förra dagarna har jag känt hos mig någon svårighet att svälja. Jag märker att det nu tilltagit. Ilmoni kom till mig, och vi hade mycket att säga hvarandra, såsom vänner vanligen ha det. Han visade sig hugad att handla utaf mig för prenumerationspriset Magazin för Ev. Biblisk

Sid. 551.

Christendom. – Jag har redan någonstädes yttrat mig, att jag vore nästan hågad att blifva af med nyssnämnde verk. Jag väntade att se det uti Litteratur-Tidningen recenseradt; men jag fann det ej någonstädes och jag skall sjelf en gång genomläsa hela verket för att kunna resolvera mig till att antingen afyttra det eller behålla det. Jag ämnade gå med Ilmoni och afhöra Professor Wallenius, men tiden hade så förlupit under våra samtal, att det blef för sent. Jag var på Post Contoret och tog

ut ett bref ifrån Blomqvist af den 10 Juni. Jag blef bestört öfver följande ord: "Här går ett rykte, att du uti bref till någon berättar dig kunna så mycket Latin som Avellan. Jag trodde det ej. – flere svoro på att de sett det. Då sade jag enligt min öfvertygelse att det måtte varit ett skämt och det tror jag ännu. Men det anses allmänt här för att ha varit din öfvertygelse. – Jag vill blott härigenom varna dig att icke mera skriva till sådana män, som för öppen dag lägga sina Wänners hemligheter eller skämt eller huru jag skall nämna det." Han har rätt, jag skall ej göra det mer. Jag ser att jag varit alltför oförsigtigt fri; man har missbrukat min öppenhet och jag kan verkligen

Sid. 552.

på ett eller annat sätt få pligta för min oförsigtighet. Jag hade bordt kunna förutse så mycket, då jag skref ett så löst ord, att jag derigenom lämnade öppet hugg på mig för den, som ville missbruka min vänskap. Jag föreställer mig just, huru en sådan nyhet om mig lopp omkring såsom en torr eld ibland Gymnasister som känt mig och af hvilka de flesta tro att en Professor kan ej annat vara än något högst fullkomligt uti allt och att det wore det största brott att uti någon del tro på, än mer försäkra om motsatsen. Det vet jag nog att Prof. Avellan kan mycket mer Latin än jag, men jag vågar säga det och hvar och en som har fått erfara det skall vittna med mig, att han talar Latinet högst dåligt. Det är ej derföre sagt, att han alldeles icke kan Latin. Det säges ju om Paulus Manutius, den store Latinaren, att han kunnat tala knapt 3 ord med färdighet och emot honom kommer ändock aldrig en Avellan upp uti kunskap af det Latinska språket i det hela. Vore detta sagt i anledning af ryktet. Jag skall akta att härefter öfverlämna mig i händerne på skälmar, som dels af illska dels af kanske afund villja hallka, der de ha tillfälle. -

Sid. 553.

Ollberg, hvilken jag träffade på Post Kontoret bad mig komma till sig. Jag följde hans kallelse och satt en tid hos honom. Han ber att aflåta Müllers 24 Bücher allgem. Gesch. och Schillers Gesch. d. 30 jährigen Krieges väl inbundna för 15 Rd. Riksgäld. Jag började nu speculera uppå dem och gaf honom hälft om hälft löfte att taga dem, så snart han hunnit läsa dem igenom och jag – förskaffa mig penningar. Vi följdes åt till Boklådan, hvarifrån jag gick att söka Nystén; med hvilken jag i går öfverenskom, att gå till Akademie Kamreraren för att uppå hans löfte få ut våra Stipendier. Jag träffade ej N. och gick derföre ensam. Men ehuru jag nu kom på bestämd timma, fanns ej Kamreraren hemma eller åtminstone var ej nyckeln uti dörren. – Ja, ja. Man har sagt mig mycket om honom och jag finner det nu bestyrkt. Hvad det ändå är ett uselt tillstånd att så nödgas dölja sig för andra, hvilkas penningar man endast disponerar! – Eftermiddagen var fallet detsamma. Jag hade nästan fullt och fast ämnat, att om jag finge ut mina stipendier, med dem prenumerera på 3^{die} afdelningen af Bibliothek der deutschen Classiker.

Sid. 554.

Det var ändå en slags lycka att jag ej nu fick penningar; jag hade till min skada, utan beräkning, fullföljt mitt beslut. – Ehuru jag ej fick penningar, gick jag ändå till lector Meyer med Nystén. Vi sågo der på hvarjehanda Böcker och jag kom mig att handla: Gylfe Drottqväde första afdelningen Lund 1812. 112 sidd. 12, hvilken jag i anledning af recensjonen å Svenska Litteraturtidningen redan länge beslutit att skaffa mig. Tillika prenumererte jag uppå Tredje Upplagan af Brismans Engelska och Svenska samt Svenska och Engelska Lexicon. – Jag ämnade köpa äfven Fredmans Handskrifter; men Cassan förslog ej till att för dem betala den omåttliga summan af 2 RD. 12 sk. Hade man kommit att prenumerera på dem, hade man fått dem för 24 sk. B^{co} Jag fragte efter hvarjehanda; men han hade ännu icke mycket Böcker till salu. Också sade han sig ej få så särdeles mycket; emedan han tviflar på åtgång häruti Finland. Endast genom rekvisitioner kan man få, hvilka Böcker man behagar; men det är ledsamt, reqvisitionerne skola gå genom Nationens Curator. Hvad mig beträffar, kan jag ej få på det sättet många Böcker, om ock medlen skulle förslå. Ursin har ej en gång annonce-

Sid. 555.

rat, att man får reqvirera genom honom. Jag tror att flere af Nationisterne, såsom Sawenius, Arvidsson och kanske andra, trots allt hvad Meyer säger, fått reqvirera privat, utan att anmäla sig hos Ursin. Derom skall jag just underrätta mig och i fall det förhåller sig så som jag tror, måste man uppå något sätt söka vinna samma insteg hos Meyer som de andra. Det wore förbåldt bra om det skulle lyckas mig. Så mycket verkade mitt besök hos Meyer, att jag ej för det närvarande bryr mig om tredje afdelningen af Bibl. der Deutsche Classiker. Han sade att man kan få originalerne för nästan dubbelt bättre pris i Tyskland, äfvensom han beviste uppå flera Böcker att förhållandet är detsamma. – Ottelin kom till mig och vi kommo att raisonnera om ett och hvarje. Jag har trott värre om honom än jag nu finner. Han berättade mig anledningen till hela gången af sina studier och hvad som föranledt honom att intränga uti Philosophien. Anledningen dertill har varit den: Han har allt ifrån barndomen haft en mycket stark känsla för Religionen. Det är bekant, att

Sid. 556

man beskyllt den nyare Philosophien att willja alldeles kullstörta densamma. Just detta hade förmått honom att grundeligen undersöka, om saken werkeligen så förhölle sig. Han hade wid denna sin undersökning föresatt sig att gå ganska pröfvande tillväga, och om han funne något orimligt, då fatta posto; men ändå följa med och så har han ändteligen funnit den högsta öfverensstämmelse mellan den nyare Philosophien och Religionen, om man förutsätter att allt det pedantiska måste ur den sednare afskaffas. – Wi raisonnerade äfven om valet af lefnadsyrken och han tatlade mycket det närvarande sättet att studera, att man måste kunna allt styckvis och ingenting fullkomligt helt. Han gillade det projectet, som jag för mig uppkastade, att det ej vore så tokigt att fara till Borgå och blifva Prest, hvarefter man kunde lefva oberoende och läsa för sitt nöjes skull, hvad man ville. Jag har nu legat här uppå 5te året och lagt mig i skuld, uppoffrat min

tid och hälsa; jag kan blifva Magister och har icke ändå dess bättre utsigter för mig. Verkligen skulle jag hafva lust

Sid. 557.

att äfven blifva Prest; det skulle kunna ske ganska lätt; det skulle fullkomligen eller jag bör säga fullkomligast öfverensstämma med mina föräldrars önsknings; men uti denna alldrig tillfredsställda ärelystnad, som beständigt jagar mig till att med krafter, som kanske äro mig oupphinneliga, eller af hvilka jag, om jag ock skulle lyckas upphinna dem, icke hade mera än det toma namnet att hafva kommit till en punkt, hvarifrån jag åter skulle kanske lika orolig som nu skåda mig omkring efter en bättre begärligare ståndpunkt och under allt detta skulle kanhända döden, såsom det nu händt med Domprosten Alopaeus, komma att föra en ifrån Theatern. Hvad hade man då af allt sitt sträfvande? Man hade till en del kanske tillfredsställt sina fåfänga, sina ärelystna begär och deremot försummat, ja för evigt försummat så många sköna tillfällen, som man haft uti en lägre krets, att gagna och verka godt ibland sina Medmenniskor. – Dylika äro de åsigter och utsigter, uti hvilka framtiden speglar sig för mig och

Sid. 558.

emedlertid svigtar jag snart sagt uti översksamhet emellan det ena och det andra, utan att kunna bestämma mig till någotdera -

Alltsedan jag kom till staden, har jag ej mått rätt bra. Än Tandvärk, än hufvudvärk och symptom af halssjuka hafva plågat mig. Ofta, då jag också icke haft att kämpa med några just smärtande plågor, har jag dock känt en tjock Nimbus omkring min panna, som följt mig öfverallt, afhållit mig ifrån arbete eller om jag företagit mig något, förstrött mig och hindrat uppmärksamheten. Det är bra besynnerligt med mig, och det så mycket besynnerligare, som jag ej sjelf förstår mig på denna besynnerlighet, icke engång hvori den egentligen består, jag tyckes mig bero ganska mycket af yttre omständigheter eller ock monne det skulle vara ensamt inre, som göra mig så ofta distrahit och jag måtte säga stupid. En viss ordning behagar mig, ja är mig ett behof om jag skall lyckligen kunna verka; så snart denna ordning störes antingen uti mitt inre, eller ock om ordningen af de yttre omständigheterna omkring mig uppå något sätt rubbas, är det mig, med den bästa villja, omöjligt att verka med den drift, som förut. Läser jag något ting, så kan jag

Sid. 559.

icke fästa dervid någon uppmärksamhet, så snart någon disharmoni inom mig sjelf yppar sig. Sker det af inre orsaker, är det ej att undra på, om man då förströs, om man är oförmögen att fasthålla

sina tankar på en stadig punkt, det händer med nästan alla människor; men att det sker äfven af yttre omständigheter då mitt inre icke är i ordning, då allt omkring mig icke har den vanliga ordning, der är verkligen besynnerligt och tyckes bevisa att jag verkligen alltför mycket är beroende af yttre omständigheter. – Mina rum skulle under vår frånvaro i sommar repareras. Golfvet har fått en nödig reparation; men kakelugnarne, som äfven behöfde det stå ännu i samma skick, som då vi foro. Häradshöfdingen har påstått här finnas i staden endast en duglig kakelungsmakare, hvilken det varit honom omöjligt att hittills få, men han har låfvat att denna reparation ännu skall företagas. Denna omständighet, kakelugnens reparation, tränger sig alltid för mig, så snart jag inträder i min kammare och förströr mig, då jag deruti med något sysselsätter mig. En annan omständighet, som ock bidragit mycket att göra mig overksam, har varit den att jag väntat in min Patron

Sid. 560.

och så länge som han ännu icke ankommit, då han en gång skall komma, förefaller mig, som om jag icke förr wore fri ägare af rummet, innan jag sett honom fara sin väg ifrån mig.

Jag företog mig att börja med andra delen af Wahlverwandtschaften; men min läsning blef, huru jag ock måtte anstränga mig, obegripligen flyktig, och ändock tycker jag att denna andra del nästan mer intresserar mig än den första. Utdrag utur Ottiliens Tagebücher skulle verkligen förtjena all uppmärksamhet. Jag skall här efter min smak afskrifva några af dem.

s. 285. "Man må ställa sig huru man vill, och man tänker sig alltid seende. Jag tror människan drömmer endast, på det hon ej må upphöra att se. Det kunde väl vara, att det inre ljuset en gång skulle framträda utur oss, så att vi icke mer behöfde något annat."

När skall det det? Kommer icke någon lycklig gynnande omständighet, som drager det utur oss, så kan det förblifva der för alltid.

s. 269 "Vi blicka så gerna i framtiden emedan vi igenom stilla önskningar så gärna villa till vårt bästa leda det ungefära, som uti henne rör sig hit och dit"

s. 270 "Möter oss någon, som är oss tack skyldig, straxt faller det oss in. Huru ofta kunna vi icke möta någon, hvilken vi äro tack

Sid. 561.

skyldige utan att tänka deruppå."

"Man förändrar främmande tal vid återupprepande endast derföre så ofta, att man icke förstått dem."

"Den som länge ensam talar för andra, utan att smickra åhörarne, uppväcker wederswillja."

s. 271. "De angenämaste sällskaper äro de, uti hvilka en glad ömsesidig vördnad af den ena för den andra herrskar." (eine heitere Ehrerbitung der Glieder gegen einander obwaltet). –

"Genom intet utmärka människorna mer sin Character än genom det hvad de finna löjligt."

"Den sinnlige människan skrattar ofta, der intet är att skratta åt. Hvad som ock så upprör honom, kommer hans inre nöje i dagen." "Den förståndige finner nästan allt löjligt den förnuftige nästan intet",

s. 272. "Passionerne äro brister eller dygder, endast stegrade".

"Våra Passioner äro verkliga Phoenix-foglar. Då den gamla slocknar, stiger den nya straxt åter fram utur askan."

s. 291. "Man tager uti verlden hvar och en för det han ger sig ut; men han måste också ge sig ut för något. Man föredrager häldre de obeqväma, än man tål de obetydliga".

"Vi lära icke att känna människor, när de komma till oss; vi måste gå till dem, för att erfara huru det står till med dem."

Sid. 562.

s. 294 "Uppförandet är en spegel, hvaruti hvar och en visar sin bild."

"Emot stort företräde hos en annan, ges det intet annat räddningsmedel än kärleken."

s. 295 "Det ges ingen större tröst för medelmåttan, än den att snillet icke är odödligt."

"De största människor sammanhänga alltid med sitt århundrade genom en svaghet."

"Man håller människorna vanligen för farligare än de äro."

"Svårigheterna växa, ju närmare målet man kommer."

Jag satt upp länge.

Fredagen d. 7^{de}

Under min vanliga sysselsättning med Dahlen kom Arvidsson hit upp och satt här en stund och pratade. – Till middagen sysselsatte jag mig för öfrigt med att utur mina papper och Böcker framsöka Prenumerations Sedeln uppå 3^{dje} upplagan af Sjögrens Latinska Lexicon. – Jag kom öfver en samling af mina första Poëtiska försök; mina scripta och andra dylika gl. papper. Mycket föreföll mig nu dumt och absurdt, ett bewis att man ändock i allmänhet år ifrån år framskrider om

också från ögnablicket omärkbart uti bildning och smak. Men å andra sidan är det underligt. Jag betraktade med en stor förnöjelse några andra af mina stycken, såsom t. ex. de finska tillfällighets

Sid. 563.

(ehuru ej skrifna vid sjelfva Tillfället) verserna vid Malins och Norrings begrafning, ett stycke hvars like jag ej nu skulle kunna framalstra. Också war det i allmänhet för mig uppå den tiden, som uppnämnde stycke är författadt, icke så svårt att sammanskrifva vers, om också af ingen förtjenst, som det nu är, så att det skulle tyckas, som hölle den skapande kraften hos mig redan på att aftaga (tidigt nog!). – Under middagen kom licentiaten Ursin och bod oss samteligen i Söndag att passera eftermiddagen hos sig i hans nya qvarter, (således uppå Bröllopet). Denna invitation gjorde mig straxt beklämd och, jag wet, detta tillstånd skall varda hos mig, tills Söndagen är förbi. Lyckligt om Majoren nu kommer in. Liksom i hans skydd kan jag kanske något fri smyga mig öfver den ledsamma dagen. –

Aus Ottiliens Tagebuche. s. 329.

"Den enskildte må hafva frihet att sysselsätta sig med det, som intresserar honom, som förnöjer honom, som tyckes honom nyttigt; men mensklighetens egentliga studium är menniskan." Jag höll på med continuation af Romanen då Åkesson kom. Wi pratade en stund här tillsammans och jag följde sedan ut med honom, på det att han måtte visa mig till Urmakaren Pauli, som har

Sid. 564.

Prosten Tuderer klocka, hvilken jag i mitt bref till Adjuncten Wideman låfvade anstalta färdig till Majorens hitkomst. Derifrån gick jag till Åkesson, som låfvade mig qvarter, om Majorskan skulle följa hit med Majoren. Han gjorde mig äfven present af en rakborste. I skymningen kom jag hem och gick sedan upp till Ottelin. Han var ej hemma. Elden brann uti Kakelugnen, Maja gick ned, då jag låfvade henne att blifva deruppe en stund. Jag fick derunder glutta in uti hans Böcker. Såsom jag fann, håller han nu på med Archäologien efter Eschenburgs Handbuch der kl. Litteratur. Uppå hans hylla fann jag icke – 10 Böcker och ibland dem voro icke en gång alla hans egna, så att man af det yttre omkring honom visst icke skulle taga honom för den han är. Af Åkesson tog jag 2^{dra} Delen af hans interessanta lefnadsmålningar, för att ibland dem ånyo igenomläsa Gibbons och om jag hinner Rousseaus och några andras. – Jag använde icke nog urval, då jag under min första läsning af detta werk gjorde utdrag utur första delen. Der hade kunnat i stället för mången annans lefverne stå Rousseaus och Gibbons m.m. Nu hinner jag ej med bägge; men den sednares öden skall jag här i största korthet sammandraga. -

Sid. 565.

Edvard Gibbon, son till en Parlaments-Ledamot och Ålderman i London, kom till werlden 1737 i Putney. Han var ganska klen och svag i sin barndom; blott genom sin tants outtröttliga omsorg räddades han åt sin familj, åt England och hela den litterära verlden. -

Anländ till skolan, kom Edvard i anseende till sin ständiga sjuklighet, sällan derin; men han studerade hemma och läste redan ganska tidigt Popes Homer och Drydens Virgil. På sitt 22 år kom han i Westminster skolan, och redan här fattade han en öfvervägande böjelse för historiens studium. Några år derefter blef han flyttad till Oxford Universitet, der han ganska litet lärde. – Hans lärare läto honom göra hvad han ville, och under denna ovärdiga tillsyn öfverlämnade sig G. åt sitt lynne och sina svärmerier, samt öfvergick till Katholska läran om sommaren 1753, efter en förförisk läsning af några jesuitiska skrifter af Parson och Bossuet.

Fadren blef högst uppbragt öfver detta sin sons steg, och han blef ofördröjligen afskickad till Lausanne, der han sattes under den reformerta presten Pavillard's stränga uppsigt. Ehuru han här njöt ganska liten frihet, fattade han snart kärlek och förtroende till sin lärare, som skickligt behandlade honom och förhvarfvade sig under hans handledning många nyttiga kunskaper. En kritisk lectur af de latinska och fransyska Klassici upptog största delen af tiden. År 1754 återvände G. tillbaka till den protestantiska kyrkan; men hans meditationer i

Sid. 566.

Religions-ämnena fortforo likväl och han beslöt, att mest hålla sig till de satser, som voro gemensamma för begge kyrkorna. - -

Lektyren af de gl. Klassici och nya historiska verk sysselsatte honom ännu flera år i Laus., der han ibland andra gjorde bekantskap med Voltaire. Vid denna tid fattade han en häftig kärlek till den till hjerta och förstånd ovanligt bildade demoiselle Churchod, dotter af en pastor i Crassy, på berget Jura. Han blef en gynnad älskare; men kunde ej utverka sin fars samtycke till denna förbindelse med henne. Hon blef sedermera Madam Necker. -

G. blef 1758 af sin far återkallad ifrån sin landsförvisning, under hvilken han blifvit gjuten i en alldeles annan form. Han lämnade Schweiz med det beslut att än en gång återse det. Hans far önskade honom nu en ordentlig publik syssla, antingen som advokat, eller legations sekreterare, vid den dåvarande fredskongressen, och lät för att rekommendera honom trycka en liten skrift af sin son på fransyska öfver Litteraturens studerande. Hans mål vanns icke; skriften erhöll ringa bifall. Då den unge G. ej kände sig äga nog god talgåfva för att blifva Advokat, sökte hans föräldrar, som bebodde ett gods i trakten af Portsmouth väcka hans smak för landtbruket; men hans favoritböjelse förblef studier; han afsköt alldrig ett gevär och besteg sällan en häst o.s.v. Sitt största nöje hade han

af husets Bibliothek, som han ordentligen tog i besittning och med sina handpenningar utvidgade och förökade. Han var till lycka för sin hälsa in-

Sid. 567.

gen vän af nattstudier; men uppsteg i dess ställe tidigare om mornarne. Då han köpte en ny bok, så fick den aldrig rum på bokhyllan, för än den var igenomläst, och hade han denna grundsats af den yngre Plinius, att ingen bok är så dålig, att man ej lär något derutur. Var den i hans smak, så plägade han summariskt göra sig bekant med dess plan och innehåll, och på sina ensliga spatsergångar öfvertänka begge och fråga sig sjelf, hvad som bäst kunde sägas derom?

År 1760 och 1761 blef G. soldat blott af plikt; tyvärr af fruktan för en fientlig invasion, en national armée uppställdes, blef hans far Major och han sjelf Kapiten wid ett och samma regemente. Wid sluträkningen efter fredspreliminärens undertecknande fann han, att han vunnit i hälsa, erfarenhet, beslutsamhet, ja till och med i de kunskaper, som han behöfde såsom historieskrifvare.

Emot år 1762 företog G. åter Grekiskan och Homer, som han under sina lediga soldatstunder begynt att läsa och slutade den i 21 veckor. Wid denna uppstod först hos honom den tanken att skriva en historia, och 3 slags föremål sväfvade växelvis för honom. En Biografi öfver den märkvärdige Walter Raleigh, var ett deribland; den Schweiziska historien retade honom likaledes och det tredje för honom retande föremålet var Historien om Florentz under Mediceiska släkten, tillika med vettenskapernas återuppblomstrande.

Ännu hade han ej stannat vid något val, när sedan för en ung Engelsman af stånd, hans fars önskan och

Sid. 568.

hans egen böjelse manade honom till en resa utomlands. Han kom i Jan. 1763 till Paris, reste derifrån till Lausanne, der han dröjde till Aprill 1764. Efter några föregångna intiqvariska studier, anträdde han nu resan till Italien, och hans kärlek till lärd ålderdom dref honom först till Rom. Fast han ej ägde en svärmande Charakter, hänryckte honom likväl åsynen af de förnämsta, Romerska ruiner af Forum der Romulus fordom stod, Tullius talte och Caesar föll. Det var på Kapitolii ruiner, som han d. 15 Okt. 1764 fattade det beslut att skriva det fallande Romerska rikets historia.

I Juni 1765 inträffade han åter i England, blef befördrad till Öfverste löjtnant vid National milisen; men afsade sig snart denna post. En af hans vänner ifrån Schweiz, som besökte honom, väckte åter hos honom den ideen, att skriva detta lands Historia, skaffade honom [..?]dimaterier, och G. slöt

verkligen första Boken. Detta arbete vann intet bifall och auktor – kastade försöket i elden samt föll med en ny entusiasm på den Rom. historien, studerade, samlade och jemförde. I Nov. 1770 dog hans fader; och sedan han ställt hans finanser på bättre fot, valt London i anseende till Boklådornas biträde till boningsort, och satt sitt Bibliothek i ordning, begynte han sitt odödliga History of the Decline and Fall of the Roman Empire. 18 fulla år använde G. nästan oafbrutit till utarbetande och fullbordande af detta mästerstycke, som förvärfvade honom alla bildade nationers högaktning, och försäkrar hans namn om den varaktigaste ära. Det behöfver intet särskildt omnämnas till sin beskaffenhet. G. sjelf gör deröfver

Sid. 569.

följande anmärkning: "Stylen i första bandet är ännu något rå, och förråder möda; i det andra och tredje är det mera flytande, väljudande och korrekt; i de 3 sista kanhända alltför flytande och fransysk, emedan jag inom och utom huset beständigt talade fransyska, under det jag skref engelska."

Under det viktiga kriget år 1776 blef Gibbon upptagen i Parlamentet och vid samma tid buden af Necker och hans fru till Paris, dit han ock reste och blef på det behagligaste sätt emottagen. Efter sin återkomst blef han Lord comissioner of Trade och vann derigenom en tillökning i sina inkomster af 7–800 pund, men redan 3 år derefter förlorade han åter denna post. Då sedermera hans utsigt att erhålla en syssla i regeringen, som förbättrade hans inkomster, utan att göra intrång i hans litterära göromål och filosofiska lugn, blef allt mörkare; så förytttrade han sina saker, undantagandes Bibliotheket och flyttade till sin vän Deyverdun i Lausanne, hvarest han lefde oberoende och i ett slags lysande välmåga, samt slutade sitt historiska mästerverk d. 27 Juni 1784 i sommarhuset i sin trädgård, kl. emellan 11 och 12 om natten. Kort derpå gjorde han en resa till England, för att besöka sina wänner och för att sjelf lemna de sista delarne af sitt verk på trycket. Derefter återvände han till sin enslighet i Lausanne och njöt ännu, undantagande några podagriska anfall, en god hälsa. Blott hans älskade Deyverduns död störde hans sinnes munterhet. Denne hade testamenterat honom sitt hus och trädgård, med vilkor att han skulle hålla en af hans arfvinge skadelös

Sid. 570.

derföre. Hans Bibliothek hade växt ända till 6000 med smak samlade och väl inbundna Band.

Om våren 1793 gjorde G. en ny resa till England för att trösta Lord Sheffield, som förlorat sin maka. Han hade ständigt öfverdrifvit prisat sin goda hälsa, och till och med för sin bästa vän, fördoldt den sjukdom, som ända sedan 1761 besvärat honom. Det var ett vattenbråk. Följande året

måste han 3 gånger låta aftappa sig och fann sig en gång så lättad och rask, att han hoppades lefva ännu 20 år; men 26 timmar efter sedan han yttrat denna förhoppning, afled han d. 16 Januari 1794.

G. höll största delen af sin lefnad en dagbok öfver sina Moraliska och litterära framsteg, der han ofta utan skonsmål framställer sig sjelf till räkenskap. Hans lefverne skrifvet af honom sjelf och utgifvit med anmärkningar af Lord Sheffield, har 2 gånger blifvit öfversatt på Tyska. Han var ingen talare; men han var en behaglig och lärorik sällskapsman, för folk af smak af bägge könen. Såsom vän var han ädel och ståndaktig, skild från all egoism, och om en liten fåfänga öfverraskade honom, så var det säkert af det blygsammaste slaget. -

Jag hade om aftonen ganska många främmande hos mig, så att jag werkeligen undrar derpå. Det var näml. Boisman, Neovius, Platen, Lindström och 2 okända. -

Om Ottilias Tagebuche, s. 346

"En god tanke, hvilken vi läst, något underbart, som vi hört, föra vi nog i vår dagbok: Men påtoge vi oss tillika den mödan, att utur våra vänners bref uppteckna individuella observationer, originella åsigter, flygtiga snillrika ord, så

Sid. 571.

skulle vi blifva ganska rika. Bref förvarar man för att aldrig mera läsa dem; man förstör dem slutligen en gång af Discretion, och så försvinner den skönaste och omedelbaraste lefnadsfläkt (Labant genius) oåterkalleligen för oss och andra. Jag företager mig, att åter godtgöra denna försummelse."

Åfven jag har länge haft samma tankar och tänkt uti mina Dagböcker införa såväl de bref, jag sjelf skrifwer som de hvilka jag emottager. Det har alltid fallit mig in, att nästan intet är ett viktigare Dokument jag kan hafva af en menniskas Charakter, än hennes bref till sin förtrognaste vän. -

Ehuru jag satt upp långt uppå aftonen, fick jag ändå på en stund ingen sömn. Den blef mycket orolig. -

Lördagen d. 8^{de}

Jag ämnade i dag börja afhöra Pippingen; men jag blef bedragen uppå tiden. Då jag befann mig under gång till Academien, war kl ¼ till 10. Ilmoni som ämnade komma till mig, bragte mig att vända om hem. Wi sutto här en stund och pratade då Åkesson efter aftal ankom, och helt oförmodadt någon tid derefter Gottlund, som hade till mig Bref och poetiska Kalendern ifrån Blomqvist. Vi följdes alla åt på Academien, der stipendie uppropet föregick: hvarefter jag var hos Gottlund. Och fick der afta Hougberg ett bref af Poppius, som

Sid. 572.

beklagligtvis ej kommer in denna termin. -

Straxt eftermiddagen ankom mitt Herrskap, Majoren med sin fru och lilla Fredric. – En kopp Caffé. – Jag gick kl. 3 eftermiddagen till StatsRådet Calonius, der alla andra närvarande Nationister samlades för att välja ny Curator. Walet skedde med slutna sedlar. 35 voro närvarande. Adjuncten Nykopp erhöll 29 röster, Adjuncten Lagus 4, Doctor Prytz 1 och Adjuncten Becker en. Gubben anmälde sig tillika för sin ålder vara sinnad att nedlägga Inspektorskapet och bad oss vara betänkta uppå att välja oss en annan. Det var just rörande, då den vördnadsvärde Gubben högt snyftande tackade oss för det förtroende vi och våra förfäder, kunde jag säga, haft till honom; ty han sade sig haft Viborgska Nationens vård om händer allt ifrån år 1759, då han blifvit vald till Curator för densamma. På det såväl jag som det öfriga husfolket måtte få hvila i bekvämlighet, gick jag till natten till Åkesson, af hvilken jag på ett skickligt sätt förstod att göra mig underrättad om etiquettens alla möjliga fordringar i afseende å det i morgon infallande Bröllopet. NB. Hos Lindström uppå eftermiddagen åt mycket äppel. -

Sid. 573.

Hos Ursin råkade jag unge Heideman ifrån Pilkama, som nu återkommit ifrån Sverige, dit han var rest för att söka sig tjenst vid militairen. De kommo ned bägge två, och Heideman souperade här.

Söndagen d. 9^{de}

Ut för att söka mig värja. Jag var i den afsigt först hos Paldani, på hvilken jag fick adress af Grotenfeldt. Jag gick, ehuru jag hos honom kunnat få till Agricola, af hvilken jag äfven förut haft värja. Heideman kom med för att frukostera och vi gingo tillsammans derefter till Lectoren vid Seminarium Renwall, som följde oss till kyrkan, der jag var första gången på orgläktaren. Heideman kom ock med mig till Snörmakaren, af hvilken jag köpte mig stöfveltoflar. – De kostade hela 4 Plåtar och de voro ändå icke af förnämsta slaget. Med de Penningarne hade jag emedlertid redan kunnat köpa mig en god Bok; men också ångrade jag icke, att jag utgifvit dem för ett

etiquetsbehof. Det är ändå också en tillfredsställelse att deruti vara lika med andra. – Heideman bod mig till sig för att raka och påkläda mig. Jag gjorde det gerna, hälst det icke kunnat med den bekvämlighet ske uti mitt eget qvarter. -

Sid. 574.

Jag förde med mig mina stöflar för att bättre blankas och för att låta fästa tofsarne vid dem. Hans qvarter är hos samma skomakare, som gjorde mig i förledne höst de dyra stöflarne, hvilka rätt nu med sin upplösning komma att öfverlämnas åt glömskan. De 12 Skillingarna, hvilka jag måste NB. för ambitionens skuld erlægga till Skomakaregossen, blef jag H^e Heideman skyldig till härnäst. – Heideman här ned till middagen. Dervid tog jag mig en sup, såsom vid alla måltider under Herrskapets härvaru. – Caffé dracks. Kl ¼ till 6 gingo vi upp till Bröllophuset. Jag var tämligen fri, emedan jag gick uti ett större sällskap. Jag hade bett Majoren presentera mig för Ursins Svärmor och Brud, men det uppdrogs en af Marskalkerne, Adjuncten Nykopp. Han föreställde mig, såsom Studeranden Ollberg, jag kan ej begripa af hvad skäl; ty han sjelf känner mig, derom är ingen fråga. Bruden var då icke in, och jag blef ej sedermera presenterad för henne; men det hade jag icke endast att säga om mig. Samlingen var talrik och deribland voro äfven några bekanta Studenter, så att jag icke hade åtminstone ledsamt. Antalet af de glas jag tömde gick till ett Dussin. – Man skiljdes först kl. 2 uppå natten. Åkesson hade låfvat vänta uppå mig i afton; men det var så sent, att han ej mer kunde vara

Sid. 575.

upp och jag ville icke falla honom besvärlig. Heideman kunde icke heller slippa mer in uti sitt qvarter. Wi lågo derföre bägge tillsammans uti gl. Majas säng uti det yttre rummet här hemma.

Måndagen d. 10^{de}

Jag var hos Stud. Palmgren efter förut gifvet löfte och fick af honom en notbok och ett bref till Adjuncten Wideman. En Madam var ned ifrån Ursins och bod till middagen. Jag gjorde mig underrättad genom Maja, om hon nämnt mig särskildt. Hon svarade att hon frågat det samma af Majorskan och fått till svar Nej. Ursin var ned och bad väl att äfven jag måtte komma till middagen; men han gjorde det icke såsom i går. Han nämnde nu Gossarne först och sist mig "också", då han deremot i går bad mig infinna mig med mina disciplar. Denna omständighet styrkte mig uti mitt beslut; men det oroade mig ändå så, att då jag i det Herrskapet var färdigt att gå, förklarade mig blifva hem, var rösten tämligen bruten. Min grannlagenhet gjorde uppseende. Majoren svor på att Madamen äfven nämnt mig och Majorskan försäkrade äfven derom. Såsom jag visste att det oakadt allt detta var tvärt—

Sid. 576.

om, gjorde jag länge motstånd; men persvaderades slutligen att kläda uppå mig. Majorskan for af; men Majoren och Gossarne fingo vänta uppå mig och hjälpa mig i min ajustice, som emedlertid var snart gjord. Jag befann mig emedlertid länge efter ankomsten alldeles förstämnd och jag ville tro att man hos Ursins ej blef okunnig om förloppet med mig i dag. Det kan icke skada. – Också var det en vink för mitt eget Herrskap; rapport uppå hvilket det aldrig kunnat gifvas lämpligare. Samlingen var icke stor i dag; Herrskapet härifrån gården och Domprosten Gadolin: (Ursins svåger) med sin fru. Eftermiddagen passerades äfven der och aftonvard spisades. Fru Ursin satte sig till och med och pratade något med mig. – Jag gick till Åkesson och låg öfver natten hos honom. – Stark pollution; NB. Kl. 11 uppå förmiddagen woro alla Nationister samlade hos nya Curator Nykopp, som skref upp våra kvarter. 3 Novitier intogos och ibland dem Rosenbom senior, en af mina Kamerater. Disputations Collegierne fastställdes att hållas efter hvar 14de dag. Måndagen, Onsdagen och Lördagen kl. 2 a 3 har man tillträde till Nationens Bibliothek. Ifrån Adjuncten Nykopp inställde vi oss uppå Rectors Canzliet för att välja ny Inspector. – Jag hade ej vetat, hvem jag skulle

Sid. 577.

välja uppå, om jag ej i går uppå bröllopet hört såväl gl. Inspectorns som andras fasta önsknings för Professor Melartin. Mitt val var derföre snart afgjordt och det gick som jag önskat i anseende till det beröm man tilldelt ofvannämnda Melartin. – han blef Inspector med betydlig pluralitet af röster. Valet afskedde som det förra med slutna namnsedlar. 41 Wiburgenser voro närvarande. Prof. Melartin fick 22 röster. Prof. Johan Bonsdorff 11, Prof. Lagus 5, Prof Jakob Bonsdorff 2 och Prof. Myréeen 1. En Deputation afgick till Statsrådet Calonius för att anmoda honom förvalta Inspectorsskapet, tills Prof. Melartin ankommer. –

Tisdagen d. 11te

Jag tänkte af Majoren anhålla om minst 25 RD. för att bestrida med dem egna och hushållets utgifter under termin; men han förekom mig, innan jag hann orda om behofvet, och gaf mig – 10 RD. Riksgälds, med löfte att framdeles inskicka mer. Ursin kom hit med sin unga fru för att taga afsked af Herrskapet, som kl. 10 vid lag afreste. Jag hann derföre ej mer gå upp Prof. Wallenii timma. Uppå Boklådan såg jag 1813 års häfte af Phosphoros; fick lust för det; men inga penningar,
--

Sid. 578.

Hos Mozelli. – Sjögrens Lexikon af nya upplagan var ännu icke till honom öfverkommen. – Gottlund hos mig. – Eftermiddagen slöt jag Goethes Wahlverwandschaften. Utvecklingen gjorde på mig ett besynnerligt intryck, som jag ej kan beskrifva, men som, tyckes det, skall länge bibehålla sin verkan. – I skymningen sökte jag Åkesson i afsigt att öfverenskomma med honom om att gå i morgon till Akad. Kamreraren och utfå Stipendierne för förledne termin. Han var ej hemma. Gick upp i Ottelins kammare. Arvidsson, som ensam var der inviterade mig att göra med sig en tour längs Tavastgatan. Vi följdes åt. – Hougberg hos mig med Gebauer, hvilken jag ej sett sedan förlidne års slut. Han berättade att det varit ett rykte att prosten Ståhlberg aflidit. Som jag hört förut att han legat mycket illa sjuk, kunde detta vara sannolikt och gjorde derföre icke så häftigt intryck uppå mig. Det föll mig in, att då kunde det brefvet som jag skref till honom med unge Hr Heideman icke mer komma till honom utan råka i främmande händer, hvilket ej vore väl; emedan jag ej var sjelf nöjd dermed i anseende till den förfärliga brådskan, hvarmed jag var nödsakad att skriva det. Detta föll mig in vid underrättelsen om det bedräfliga ryktet. – Jag fick af Hougberg. höra att hans Bror Henr Masalin nu återkommit ifrån sina resor till Stockh. och Petersburg

Sid. 579.

och att han hade till mig ett bref ifrån Poppius. Jag gick derföre till honom med Hougberg; han var ej hemma; men vi sluppo in uti kammaren och hittade brefvet. – Uppå gatan råkade jag Åkesson, som låfvade i morgon komma till mig för att gå till Akad. Kamreraren. – Jag skref ännu om aftonen svar uppå Poppii bref och började läsa Magasinet för Evang. Bibl. X^{dom}. Kl. 10 insomnade jag. Sönnen mycket orolig, störd af drömmar. -

Onsdagen d. 12te

Ottelin kom och väckte upp mig. Han var här en liten stund och tog att läsa andra delen af Garves Versuche: Ueber die Kunst zu denken. – Åkesson kom till mig efter löfte kl. 8 och vi gingo tillsammans till Akad. Kamreraren, hvilken vi lyckligtvis träffade hem. Wi fingo ut våra stipendier. Jag var i dag för första gången på Academien och afhörd Prof. Pipping. Han recapitulerade, hvad han i förledne termin anført såsom en inledning till Historien om Vettenskapernes tillstånd efter Kejsar Augusti död. – Hos Gottlund och Hougberg, – förde till Hushållningssällskapets Secreterare ett Vaccinationsbevis å Poppii vägnar. – slöt första Häftet af Magazinet. Deruti tycker jag just om ingenting annat än Jungs Scener ur Anderiket. Hvad man ock

Sid. 580.

må invända emot dylika friktioner; tycker jag att de ej kunna förfela sin goda verkan hos enfaldige Christne. – Hvad man i allmänhet kan tadla uti detta Magazin, är såsom i nästan alla Svenska skrifter mycket tryckfel och dessutom ock många osvenska eller lätt vara nya svenska uttryck,

såsom roligheter, tilldragelser, ofta gånger m.m. Uti en sådan skrift som denna, såsom ämnad äfven för den mindre bildade hopen äro de icke efter min tanke passande. – Jag började på med 2 häftet. Deremot har jag att anföra samma tadel, som emot det härvarande; men uppsatserna tyckas efter min smak deruti vara bättre bearbetade, än uti det första. Så är t.ex. det första: några ord till Råd och uppmuntran för alla redlige Christna, i anledning af närvarande betänkliga Tider förträffligen väl bearbetadt. – Kl. 2 gick jag till Adjuncten Nykopp för att begära af honom första delen af Heynes Wirgilius Mobergs lärobok i Engelska Språket och Eschenburgs Handbuch der klassischen Litteratur. Den första och sista voro utlånta; men den andra fins icke på Nations Bibliotheket. Jag återställde Goethes Wahlverwandschaften och tog i dess ställe 4 Delen af Schillers Theater; Die Räuber, Fiesko Kabale und Liebe i afsigt att genom läsning häraf bestämma mig om jag skall prenumerera på 3^{die} afdelningen af Bibliothek der deutsch. Classiker, hvaraf

Sid. 581.

de härvarande 4de Del af Schillers Theater är den första, eller icke. De utgifva det der Tyska Bibliotheket bra dumt. I första afhandlingen hade de 1^{sta} delen af Schillers Theater; i andra hade de 2 och 3^{die} här hafva de åter 2 för att kunna i 4 afdelningen lämna rum för det sista och derigenom villja förbinda på artigt sätt prenumeranterna på de förra afdelningarna att prenumerera äfven på 4de eller om icke det, ändå försäkra sig om att kunna med skälig vinst blifva af med sina exemplar. De låfva särskildta författares arbeten i hvarje afdelning; men de hade ju kunnat låta t. ex hela Schillers Theater följa uppå en gång i en och samma afdelning. Genom sitt sätt att indela författare, förråda de intet annat än den lågaste egennyttan. – Jag skulle visst icke tveka att prenumerera på 3^{die} afdelningen, om 4de och 5te delarne af Schillers Theater vore borta derifrån – Nu måste jag för att äga Schillers Theater complétt, för klådpris skaffa mig de 3 första delarne, (dertill har jag ej medel om jag ock önskade det) eller ock försaka de andra arbeten, som finnas uti denna 3^{die} afdelning med ett ord, låta bli att prenumerera; ty alla andra banden utom de till Schillers Theater hörande, får jag väl ej ut, utan att taga dem med. – Läsningen af Magazinet fortsattes. Uppsatsen om Nattvards Ungdomens Undervisning var mycket sund och bra; men poësierne i detta Magazin villja ej rätt behaga mig. Detta gäller

Sid. 582.

isynnerhet om stycket till fosterlandet i första häftet och särdeles det förra uti detta sednare. – Jungs Andescener ganska bra. – Uppgifterne uti bägge häften om missions anstalter, religiösa sällskaper m.m. dylikt äro mera liksom långods. Ibland reflexionerne (sid. 216) äfven ifrån Tyskan äro följande i min smak.

Det inre medvetandet, att man i alla fall samvetsgrant har efterkommit sina skyldigheter, är den dyrbaraste lycka, hvilken den förnuftiga menniskan bör söka att göra till sin egen: ty denna går i

borgen för en ro och en frid i själen, med hvilken ingen jordisk fördel, intet än så uppriktigt bifall af andra menniskor, kan hålla jemnvigten.

Den, som väl vet, att förbinda stränghet emot sig sjelf med kärlek till andra, kärlek med ödmjukhet, kärlek och ödmjukhet med hjertats bön till Gud samt hjertinnerlig bön med arbete och tålmod; han har funnit Helgelsens Hemlighet och Wishetens insegel.

Tröghet uti bönen är början till affall ifrån Gud och Christnen. – Den som icke vakar öfver sitt eget hjerta, han kan icke bedja; och den, som icke flitigt beder, han kan icke vaka öfver sitt eget hjerta.

Ju djupare man känner sin ringhet, och man då, i mon utaf graden af denna känsla, varder upphöjd; desto högre stiger graden af kärlek och tacksamhet. – Detta är händelsen med alla Himmelska förhållanden.

Egenkärleken insmyger sig med uti allt, äfven uti de heligaste förrättningar; ja det kan ofta hända, att sjelfva verldsföraktet och sjelfförsakelsen icke äro fria och rena derifrån. -

Lidanden, bedröfvelser, invärtes och utvärtes betryck

Sid. 583

äro de bästa läkemedel att återställa och vidmagthålla själens sundhet. Utan dessa kommer man aldrig till en sann ödmjukhet i hjertat – man går liksom tygellös på ett fritt fält. – Men Jesus fäster sin lärjunge vid korset, och då blifver denna uppmärksam på hans ord.

- I skymningen gick jag till Åkesson, åt hvilken jag sålde Gedikes Engelska Läsebok för 1 RD. 32 sk. Jag kan umbära densamma, då jag har Ficks Engelska Grammatik, isynnerhet om jag får completera densamma med de 2 sednare delarne. – Ifrån Åkesson förde jag hem Agricolas värja. Det var just ledsamt att vandra allt upptill Ryssbacken. Jag återkom derifrån med föresats att ej under denna smutsiga tid utan trängande nödvändighet gå utom dörren. - -

Om aftonen fortsatte jag och slöt tredje Häftet af Magazinet. Den förste uppsatsen deruti tyckte jag mycket om och berättelsen om Prästen Eberhardts sista dagar var just rörande; men Poësierna behagade mig icke mycket nu heller. I allmänhet tyckes, som Magazinet vid continuation i det hela uti verkliga till Christendomen hörande afhandlingar skulle vinna uti värde; – ty de öfriga uppgifter om sällskaper etc. samt andre strödda uppgifter kunna merendels hafva interesse såsom fågrande facta dels tjena till korta behjärtande uppmuntringar för rätt enfaldige Christne. -

Klockan slog 10 och jag måste således förfoga mig till hvila och lämna fortsättningen af 4 H. till morgon.

Sid. 584.

Thorsdagen d. 13^{de}

Uppsteg efter en ganska orolig sömn sent. – Började åter den afbrutna Journal Läsningen. – Sedermera genomläs jag 4de Häftet af Magazinet. Det är icke utan förtjenst. Den första uppsatsen om Barns undervisning i Religionen är ganska sandt och förståndigt skrefven. Underrättelsen om Missionen till Otakeiti är intressant, äfvensom berättelsen om John Janeways död. – Poësierne äro icke heller här efter min smak. Det synes mig, som hade de blifvit författade mindre af känsla än med beslut att meddela äfven något poëtiskt stycke uti hvarje häfte. Omarbetningarne af Psalmer äro de bästa efter mitt tycke. -

Jag har nu fattat mitt beslut att göra mig af med Magazinet. Ganska god skrift för allmänheten tillfredsställer den ändock mindre en bildad Läsare. Jag köpte uppå Boklådan, anmodad af Blomqvist, för Gräsbäcks räkning Sjögrens Explicatio novi Foederis, hvilken jag förde att inbindas till Bokbindaren. Äfven frågade jag på Boklådan, om man ovilkorligen förpliktigas, att uttaga alla 12 volumerna, om man prenumererar på 3^{die} afdelningen af Bibliothek der Deutschen Classiker. Härpå svarades Ja. Uppå eftermiddagen var jag sysselsatt med att rangera mina Böcker och papper. Ottelin råkade derunder komma upp och fick se

Sid. 585.

utkastet till början af min omarbetning af drömmen. Han utlät sig deröfver, att det var en egen idé. Jag frågade honom icke, om han gillade den. Det syntes på honom, som han ej ville göra det. – Gottlund hos mig. – Vi pratade bort en lång tid. – Ilmoni hos mig. Han berättade mig att han kommer att blifva Informator hos Prof. Fattenborg. Jag vet ej huru; – Jag kunde ej hos mig dämpa den önskan att vara i hans ställe, ehuru, om man jemför noga, min och hans condition, förmånerna lära precis i bägge uppväga det elaka i ställningen. – Jag försålde åt honom Magazin för Evangelisk Biblisk Christendom för prenumerationspriset, och gjorde honom en present af: Le Maitre de la langue allemande de M^e le Prof. Gotshed Strassb. 1769. 8°. Den kostar mig ej mycket och jag gör intet dermed; och dessutom har jag en mindre Tysk Grammaire af honom på Latin. – Jag började på med die Räuber af Schiller. Jag hann ej läsa den till slut; men så mycket insåg jag af planen, att den är förträfflig. Deruti ligger en djup sanning. – Jag lade mig kl. 11. Sömnen mycket orolig.

Fredagen d. 14^{de}

Uppsteg sent. – Sökte hela förmiddagen efter prenumerations Sedeln på Brismans Engelska Lexicon. – Jag trodde mig hafva förlorat den. Ändteligen fann jag den uti en Bok, dit jag laggt den för att förwaras; men erinrade mig det icke mera. -

Sid. 586.

Ottelin här upp. Han las för mig Kalendarium uti poëtiska Kalendern och tillägnan, uti hvilka han upplyste mig om åtskilliga ställen. – Jag slöt die Räuber, ett skådespel, som är öfver allt mitt beröm och hvars slut isynnerhet gjorde ett blifvande intryck uppå mig. Jag skref ett bref till Blomqvist och förde det till Åkesson, för att af honom lämnas till en åt Borgå resande Herre. Åkesson var ej hemma. Jag var hos honom ånyo, sedan jag dessförinnan gjort en visit hos Lindström, Neovius och Hirn. Jag såg Lindströms Decani betyg. Jag tillstår det, mycket deruti i afseende å språket misshagade mig, såsom en sådan mening: rudimentis feliciter satis primae depositis Scholae. Hemkommen tittade jag på första kapitlet af Wilhelm Meisters Lehrjahre, för att erfara huruvida jag, att dömma härefter, vore vuxen det företag, som jag länge hos mig uppgjort, att öfversätta Wilhelm Meisters Lehrjahre. Kunde man bedömma hela verket af första sidan, tror jag, att jag någorlunda kunde gå i land med öfversättningen, men att det ej är så, derom kunde jag öfvertyga mig, då jag på flera särskildta ställen slog upp Boken. Och skulle jag ock lyckligen besegra alla andra svårigheter,

Sid. 587.

huru ville jag bära mig åt vid de ofta förekommande werserne? Och i det hela att börja sina öfversättningsförsök i stort med ett sådant verk, stort både till massa och innehåll, ett verk, som vanare öfversättare visst icke skulle underlåtit att på Svenska språket öfverflytta, om de trott sig någorlunda gå i land dermed, är det väl rådligt, tänkte jag. Och så gick jag förnuftigtvis ifrån det projektet. Man bör hafva pröfvat sina krafter vid mindre företag, innan man vågar sig så långt.

Jag började läsa Svenska Litteratur Tidningen för år 1813. Derur skall jag här anteckna ett och annat under min läsning af densamma.

N:o 1. Ordet helvete sammansatt af hel, död, och vite straff. –

N:o 2. Förträffliga andliga sånger ibland Franzéns och Wallins Prof-psalmer äro: Lagens fullbordan, Davids 42 Psalm, Guds allvetenhet, Trettondedags-psalm, Bättringstiden, Werldens förakt och Första aftonpsalmen. Ibland Geijers tillhöra första rummen Krigs- och Segerpsalmerna - hvarest religionskänslan så skönt är sammanväfd med patriotismen – samt framför allt den herrliga Morgonpsalmen på en Söndag. Jag har här uppskrifvit denna förteckning, på det att jag då jag

kommer öfver sjelfva skrifterna, må uti dem kunna med min känsla profva de ofvanstående stycken, eller kanske rättare sagt utur dem välja de skönaste. Lade mig klo 11,

Sid. 588.

Lördagen d. 15^{de}

Uppsteg efter en orolig sömn något sent, så att jag ej hann läsa mer än mina Ephemerider före min gång till Academien. – Alopaeus hos mig före middagen. – Straxt efter densamma gick jag till Gottlund, som följde mig till Ollberg, af hvilken jag ville erfara, om det förledne Söndag blifvit intimeradt om några lediga stipendier. Ett de la Mylianskt skall vara ledigt; men intet publikt. Ett de la Mylianska skall vara af 90 RD. Jag vet ej, hvad jag skall göra, söka eller ej. Jag har lust att gå och rådfråga mig hos Nykopp. Åkesson mötte oss. Han skulle gå in till Linsén. Jag gick nu med honom; emedan jag ändå ämnat mig att gå och begära att få skriva för honom. Han kände mig, utan att jag nämnde mitt namn för honom. Jag fick till ämne: Utile est ad usum secundorum per adversa venisse. Plinius. Gottlund kom till mig. Jag började läsa för honom Fieskos Verschwörung. Uppå Svenska nämligen; ty han kan icke Tyska mycket. Han skulle hafva en innerlig lust att få någonting af sig uppå trycket och uppmanade mig att öfversätta något, såsom bättre Kännare af Tyskan än han. Jag har min själ nog tänkt på öfversättningar, om de ock aldrig just skulle

Sid. 589.

blifva tryckta; men jag har tillika öfvervägt mina krafter och under kännedom af deras otillräcklighet ansett det för bättre att alstra intet än att alstra en usel product. – Ilmoni med en Helin hos mig. Jag slöt Schillers die Verschwörung von Fiesko och jag tillstår att jag ej tyckte så mycket om detta skådespel, som om die Räuber. Redan den strophen i företalet: Die Natur des Dramas duldet den Sängers des Ohngefährs oder der unmittelbaren Vorsehung nicht, stötte mig för pannan, och det ännu mer, då jag nu, sedan jag igenomläst stycket och funnit det af författaren inrättadt efter ofvannämnda Princip med beslutenhet. Huru? skall man uppå theatern villja förneka inflytelsen af det obevekliga, tusenåriga ödet, hvilket hänger öfver oss sitt täckelse och drabbar, då omständigheterna äro mogna, vi måge använda Kabalens och politikens finaste konstknep? Denna höga sanning skall föga annars kunna så djupt inskärpas än på Theatern. Då en Dramatist utur Historien väljer sitt thema, är han sanningen skyldig åtminstone i det hela och hvad, att vilja förgripa sig emot ödet; att villja spela detsamma dess eviga rättigheter ur händerna, för att pruta med alla sin fantasiens blottade

Sid. 590

hemligheter, är det väl rätt? – Kl. slog 11, då jag lade mig. -

Söndagen d. 16^{de}

2 koppar Caffé efter en orolig sömn. Las uppå sängen Kabale und Liebe von Schiller, en förträfflig piece. – Kl. 11 förde jag till Adjunkten Nykopp 25te Delen af Bibliotheket. – uppå eftermiddagen återtog jag min repetition af Dahls Grekiska Grammatik, som nu varit åsidosatt jämt en hel vecka. En Aminoff hos mig, tog slutet af Sv. Litteratur-Tidningen för förra året. – Jag kände mig ytterst svårmodig i dag för första gången efter min ankomst till Åbo. – För att uppå något sätt förskingra denna svårmodighet, gick jag upp i Ottelins kammare. Arvidsson var blott hem. Vi gingo tillsammans ut för att spatsera. Det var fråga om valet af lefnadsstånd. Han förklarade min närvarande ställning såsom Informator, för 3 st. Disiplar med 100 Rd:s lön årligen för ren galenskap. 600 borde jag hafva, sade han. Han rådde mig att skilja mig vid min condition och taga priwata disciplar här i Åbo, hvilka kunde gå och läsa hos mig. För sådana betalas vanligen 10 Rd. B^{co} Månadtligen, sade han och uppå dem är ingen brist. Tillika styrkte han mig att söka stipendium, hvilket jag med Guds hjälp vill och skall göra, om endast något publikt

Sid. 591

blir ledigt. Hvad condition beträffar, will jag åtminstone tills vidare bibehålla ett dåligt än att möjligen hafva intet. Der är sant, min condition är usel; 3 tröga disciplar i staden, 2 tröga flickor dertill uppå landet; men jag har hittills ännu bibehållit en smula tålmod, och så länge jag ej förlorar denna, vill jag fördraga mitt kors: Jag är för mycket älskare af en jämn, om också inskränkt frihet, för att jag skulle uppoffra mitt lilla lugn mot en möjlig nyck af lyckan och kanske uppoffring af mina grundsatser. – Hos Melart. Han wille weta mina tankar om närvarande Europeiska staters och regenters – Christendom. Om aftonen fortsatte läsningen af Litteratur-Tidningen, hvarur jag här utur N° 5 vill afteckna ett tillägg till utdraget af Underrättelserna om de sednaste Uppräden i Danska Witterheten (sid. 802. häft. 12 år 1813). -

Treschow med andra utmärkt, genom sitt sträfvande till uppväckande af en allmännare filosofisk anda och bildning och derjemte arbetande på språkets utveckling för didaktisk bestämdhet.

Rasmus Kristian Rask högt förtjent af litteraturen genom sin förträffliga Vejledning til det Islandske Sprog (Kiöbenh 1811).

En herrlig samling af gamla Danska folkvisor föranstaltas af Nyerup, Rahbek och Abrahamsen (Capitain vid Artilleriet, f. 1744 † 1812), en man

Sid. 592.

som anses för en af Dannemarks yppersta Konstdomare, och en icke alldeles misslyckad skald. -

- Lade mig kl. ½ till 11 med hufvudvärk; men vakade ända till 1 under oro och plågor. Mina ögon vingde starkt och jag slumrade ändtligen.

Måndagen d. 17^{de}

Uppvagnade med confusion och snufva. – Ursin var här. Han lånte af mig Poëtiska Kalendern. Jag tyckte icke om att lånet skulle inträffa just nu, då jag håller på att läsa Litteratur Tidningen och kommer således att behöfva sjelfva arbetet vid genomläsningen af recensionen deröfver. För första gången afhörde Prof Wallenius i Tacitus. Åtminstone hans föreläsningar öfver Tacitus skall jag fortfara att afhöra. Eftermiddagen fick jag det infall, att föra min Bröder till Bokbindaren och i anseende till en liten skada den fått bak uppå just invid titeln låta binda den uti halffranskt band. 2 andra Böcker förde jag äfven till honom, för att något repareras uppå titlarne. Le Mangs französische Briefe hade jag med mig för att med dem gå till Agricola och öfvertala honom att till mig sälja sjelfva Le Mangs franska Grammatik, hvartill Brefven äro ett bihang, eller och aflåta mina Bref till honom. Jag hörde utanför dörren att der woro mycket främmande hos honom och gick derföre ej in. – Sökte Ollberg; hos Ilmoni en stund. – Upp hos Ottelin, förde till honom Theser. – Afskref Svea af Tegnér -

Sid. 593.

Blomqvist har rätt. Svea är åtminstone den yppersta prisskrift ibland dem som jag läst, ja, jag tror mig ej säga osant, äfven ibland alla dem, hvilka jag ej läst. Det andas samma höga kraft och enkla sublimitet, som dess syskon uti Iduna. – Fortsatte läsningen af Litteratur Tidningen.

N:o 5 inneh. Recensionen öfver den lilla skriften: om Fredrik II:s Historia samt äreminne öfver Fredrik II af Johannes von Müller öfvers. af D. G. Ekendahl. Strengnäs 1812. 48 sid. 8°.

Utur sjelfva Boken är följande uti Recensionen afskrifvet "... bemödandet att på sin bana vara den förste, står i hvars och ens makt. Det är en källa till en allmän framskridande fullkomlighet, liksom orsaken till förnedring och de största olyckor ligger i den såkallade visa medelmåttan. Menniskan i allmänhet är långt ifrån att göra hvad hon kan, sätter hon derjämte ett lätt mål för sina bemödanden, hvad skall det wäl blifva af henne? Johannes Chrysostomus i sitt sköna skrifsätt, hvars väljud icke är så beundransvärt som riktigheten i hans uttryck, innefattar ofta alla fel och laster under den allmänna benämningen af tröghet (ζαδουμια). Af viljans ansträngning beror det till hvilken grad af förträfflighet en hvar i sitt läge hinner."

N:o 6. Angående Herdarne.

Det grekiska ordet Eidyllion betyder en miniatyr-bild och brukades, under loppet af den Helleniska poesins Medeltid, då kraft till större genialiska produktioner var försvunnen, till att be-

Sid. 594.

teckna alsterna af en skaldeact som uppkommit genom elegiens hopblandning med den Komiska mimen. Till aktörer för dessa små skådespel valde man vanligtvis det Sikeliska eller Arkadiska landsfolket – bekant för sin muntra enfald – för att derigenom så mycket oskyldigare och behagligare kunna parodiera Syrakusas och Alexandrias osedliga anständighet; och skaldeartens egentliga väsende var skämtande sinnlighet och skalkaktig munterhet. Tvenne snillen bragte is[yunner]het detta skaldeslag i Grekland till dess högsta fullkomlighet. – Bions sånger förråda en mera brinnande erotisk anda, under det att den mimiska beståndsdeln mera öfverväger hos Theokritos. Bådas magiska intagande förmåga yttrar sig dock egentligen genom den muntert naturliga Karakteristiken af det grekiska lifvet, brutet i skiftande strålar hos olika gestalter. Då deremot den romantiska Sånggudinnan tillegnade sig denna skaldeart, ingjöt hon i den en hel annan anda emedan hon såg i dess förmedlande vilkor de skickligaste symboler att förebilda sin inre, brinnande längtan, sin smärta under den tomma verklighetens tryckande band och sin aning om återkommande oskuldsverld – skådeplatsen i för hennes kärlek, hopp och tro, och denna religiösa känsla, rikt nuancerad genom de uppträdande personernas skarpt tecknade, olika individualitet, och utdelad genom det mest skönbildade språk och den mest harmoniska rytmus och versbyggnad, är det som ger Tarsos och Guarinis Herdedramer och Cervantes och Montemayors idylliska romaner en oförgänglig rätt till hvarje kännande läsares bifall.

Emot dessa mästares eviga arbeten, huru afsticker

Sid. 595.

ej modernitetens idylliska afart. Den poetiska natursanningen uppoffrades för den åsyftade etniska nyttan och de antika Satyrernas muntra skalkaktighet bortbyttes mot den tårögda, odugliga känslsamheten, såsom mera passande för den moderna uppfostrans objekter och idealer, under det att den varma svärmande religiositeten måste gifva vika för den nya upplysningens förståndighet. Så utrustad framstod den nya Idyllen, alstrad af landskapsmålaren Salom. Gessner och ännu mera försämrad genom hans odugliga härmare. – I Sverige införde Lidner förnämligast, genom försök som utan fråga äro de allra olyckligaste af hans produktioner, denna härmningslust efter Gessner. Endast fru Lenngren har gifvit ett par herrliga rent mimiska idyller hemtade ur det verkliga närvarande lifvet (Den 1^{sta} November och Herrskapsbesöket i Prestgården). – Lade mig kl. 12 - - Orolig sömn.

Tisdagen d. 18^{de}

Under min läsning af Dahls Grammatik försummade jag Professor Wallenii timma. – Hos Bokbindaren, fick alla mina Böcker färdiga. – Mot middagen, då jag varit endast 2 gånger ut i staden, kände jag mig må just illa. Utom min snufva, som jag dragits med dessa dagar kände jag nu verklig feber hos mig. – frtsatte läsningen af Litteratur Tidningen. Sökte förgäfves Arvidsson för att af honom få Mobergs Lärobok uti Engelska språket, Hvar-

Sid. 596.

uppå jag härom dagen fick löfte af honom. – Hos lilla Nystén. – Började skrifva uppå mitt ämne. Det ville ej gå i början; men jag fick det ändock färdigt, sådant det må vara; Om aftonen, så att jag ännu hann fortsätta Litteraturtidningen, hvartill Aminoff hämtade de lånta N^o N^o ^e. Vakade ej alltför länge.

Onsdagen d. 19^{de}

Uppsteg klo ½ till 7–2 koppar Caffè – införde mitt scriptum till Linsèn. Han var ej hem. – Uppå eftermiddagen var jag för första gången uppå Academie Bibliotheket. – Jag var ej synnerligen tillfredsställd med min wisit. I de 2 rummen, som voro öppna funnos icke så mycket nya arbeten, som jag skulle väntat mig. Det enda, som jag kan fägna mig öfver att hafva sett der var Mitscherlichs Horatius och andra latinska Auctorer, en Tysk Chrestomatie af Ichad, Professor i Charkow. – Jag såg inga Tyska classiska arbeten, utom det i Uppsala utkommande Bibliotheket. – Det var mig obehagligt att se Vaktmästaren följa mig hvart steg jag tog till någon ny hylla. En Praelections Catalog för Kasanska Universitetet, som låg uppå ett bord, ville jag se, men Vaktmästaren förböd det å Professorns vägnar. Vice Bibliothekarien tycktes mig icke hafva

Sid. 597.

mycket att säga. Jag frågade efter Heynes Virgilius; men den fanns der ännu icke. Jag kom snart derifrån med föresats att ej så snart gå dit åter. Leipziger Litteratur Zeitung, som jag der såg skulle jag hafva lust till; men jag vill ej gerna gå till Gubben Calonius och begära borgen af honom. Han kunde hafva några anmärkingar öfver min lectur. Lindström var hos mig. Han ville handla uppå Ovidii Metamorphoser, hvilka jag gerna wille blifva af med; men då jag opolitiskt nog ej slog något af priset 2 Rubel, som jag väl ej sjelf betalt för dem; men som de måste kosta för det närvarande, blef det ingen handel utaf. Jag ångrade mig det sedan, att jag ej låtit dem gå. – Med Carl var jag till smeden för att påskynda reparation af ett lås. – Gottlund, som var hos mig tillika med Grotenfeldt, sade mig att Strömborg var ankommen till staden och bodde hos Lindström. Som jag väntade bref

ifrån Borgå, gick jag till Lindström, men Strömborg hade intet bref. Han hade så hastigt rest igenom Borgå, att Blomqvist ej visste af honom. Jag vann ändå det med min gång till Lindström, att han tog Ovidii Metamorphoser, hvilka jag hade med mig och bod dem åt honom med minskning i priset till den summa, jag sjelf erlagt för dem. Jag skall skaffa mig Ovidii

Sid. 598.

Opp. Omnia, och jag is icke heller denna termin gå och läsa Metamorphoserna för Linsén, så att de för mig äro onödiga. För de penningar jag erhållit för dem kan jag köpa mig en annan bok, som jag kan åtminstone bläddra uti och det såsom ny med mera nöje. – Satt uppe och skref brefvet färdigt till Blomqvist, att i morgon med Strömborgs fader till Borgå afskickas jemte Blomqvists Svea, Sjögrens Explicatio Novi Foederis till Gräsbäck och Golii Grammatica Graeca af mig för Gymn. Bibliotheket. – Jag gör ändå intet med ofvannämnda Grammatik, hålst jag ännu har kvar Langbeins Griechische Gram, ohne accente. Med Dahlen hoppas jag, att jag skall lära mig allt hvad jag af detta Språkets Grammatik behöfver för att med all grundlighet kunna idka detta språk. – Lade mig först kl. 12 och insomnade emot 1. – Derföre waknade jag först kl. 8.

Thorsdagen d. 20^{de}

och kände mig ändock just icke stärkt af sömnen. Magen led isynnerhet. – Hos smeden tog låset. – Förde mitt paket upp till Strömborg. Emedan jag ej ville gå hem till kl. 11 då jag skulle på Boklådan, gick jag till Ilmoni, och då han ej var hemma, till Melart, och derifrån till Gåsman. Gottlund var der och kom att berätta mig, att den Aminoff,

Sid. 599.

som varit hos mig och lånt Litteratur-Tidningen, en, man kunde säga försupen yngling, hade 1^{sta} och andra afdelningarna af Bibliothek: der Deutschen Classiker och att han till äfventyrs ville sälja dem. Denna nyhet försatte mig i den största oro, som gjorde mig alldeles overksam uppå lång tid. Jag war alldeles befängd med speculationer, huru jag måtte komma mig åt det der verket. Gottlund kom hit om eftermiddagen och tog mig ifrån mina speculationer. Vi kommo uti en disput om den nyare och äldre poësin, hvilken sednare han till yttersta envishet försvarade och jag kan icke neka, i rapport uppå mig, med framgång. Ingenting är ledsammare än att icke kunna försvara sin öfvertygelse. Jag las upp utur Svenska Litt. Tidningen recensionen öfver Herdarne, hvilken fel han ville taga i försvar. Här kom han dock icke särdeles långt. Såsom många andra i sina disputer förstodo vi slutligen ingendera hvarandra och måste dervid upphöra. Nystén hos mig. – Först uppå aftonen fick jag tillfälle, att börja med continuation af Svenska Litteratur-Tidningen. – Med en deltagande och spänd uppmärksamhet las jag deri åter de populära och högst sunda uppsatser öfver undervisningsverket i recensionen af Broocmans Magasin för föräldrar och Lärare. – vakade länge.

Sid. 600.

Jag drömde ganska mycket under hela natten; men erinrar mig ej annat än några strödda mellanscener. -

Fredagen d. 21^{sta}

Efter Ephemerid-läsningen som uppå en tid ovilkorligen fortfarit med hvarje dag äfvensom läsningen af Dahls Grekiska Grammatik och Chrestomathie, begynte jag fortsätta Litteratur-Tidningen. - —

Anm. Göschens praktfulla upplaga af Schillers Theater är tryckt i Leipz. 1802. – Likasom öfverallt hos Schiller ligger äfven uti Don Carlos en ädel idé, en stor plan, hvaruti kraftfulla karakterer verka och motverka. Likväl är Don Carlos det af Schillers versifierade skådespel som är minst theatraliskt och mest felaktigt i planen. Men om storhet i planen, sublimitet i karaktererna, och en stigande värtalighet i diktionen någonsin kunna ersätta dessa fel, så förblifver Don Carlos en förädlande, en ädelt underhållande läsning, som man fler än en gång skall återtaga. – Versifikation var icke en af Schillers mest glänsande sidor. Han behandlade den i sina äldsta Dramer med nog stor frihet, så att han icke allenast understundom falskt betonade vissa ord, och inblandade undermåtiga werser, utan han utsträckte äfven ibland femfotiga Jamben till en ordentlig Alexandrin. – Jag har icke i dag ids att kläda uppå mig en gång. Med Dahlen har jag påhållit, äfvensom jag med denna dag börjat genomläsningen af Bröders Latinska Grammatik. – Lilla Nystén förstörde för mig åter nästan hela eftermiddagen. – Den lilla Gubben uppoffrar, glömmer allt

Sid. 601.

för det nöjet att få prata. Jag var just ledsen; han märkte det ändå icke, så länge jag ännu med Ja och Nej hälst fortsatte samtalet. Jag vill visst se honom hos mig, men han borde förstå, att det är för mycket påkostande att uppå en dag nödgas bortslösa flera timmar. Gottlund var här. Jag corrigerade hans scriptum. Jag höll väl uppå att läsa Litt. Tidningen då han kom, uppläs också derur för honom ett och annat, utan att han nu var särdeles hätsk mot sjelfva Tidningen. – Jag låfvade prenumerera på denna Tidning för nästa år, om den då utgifves och skall också hålla ord. –

N° 19. Utländsk Litteratur 1812 (till s. 769 12 h. för 1813)

Halle et Berlin. Reise in den Kaukasus und Georgien 1807–1808, ... von Julius w. Klaproth. 1r Band. 470 s. 8.

Dorpat u. Leipzig. Auszüge aus den Tagebüchern und Papieren eines Reisenden; von K. Morgenstern. – Reise in Italien. 1^a Bandes 1^s Heft. Neapel 200 s. 2^s H. Florenz. 319 s. 8. – Resan omfattar en tid af halftannat år eller från Juli 1808 till Febr. 1810. Förf:s ögonmärke war "litteratur och konst; märkvärdiga menniskor och orter." Denna resebeskrifning gör ej anspråk på fullständighet, och för den som sjelf eller genom andra werk förut känner de länder och de menniskor, som här förekomma, är denna bok dubbelt intressant. Bland annat meddelas här ett fragment

Sid. 602.

af ett i Herkulanum upprulladt Latinskt poem, och ett i koppar stucket blad visar originalets gestalt och öfriga beskaffenhet.

Köpenh. Populäre Aufsätze, das Griechische, Römische und Nordische Alterthum betreffend; von M. Birger Thorlaccius. Aus dem Dän. übers, von L. C. Sander. 360 s. 8. -

N° 23. Paris & Strassbourg. Voyage pittoresque de l'Oberland, ou description de vues prises dans l'Oberland, district du canton de Bern. Accompagnée de notices historiques et topographiques, avec quinze planches coloriées, et une carte itinéraire. 90 s. st. 4. – Eg. oberräknadt det sköna titelbladet, 14 utländska landskap, ätsade och målade af den berömda schweitserska konstnären Weidel. Den topographiska chartan är reducerad efter Weiss'. Förf. till texten är Ph. Alb. Stapfer, bekant genom flera goda skrifter, och äfven medarbetare i den hos Bröderne Michaud i Paris utkommande Biographie universelle. -

N° 24 I anledning af recensionen öfver Klytia. första häftet. Strengnäs 1813. 101. s. 8°

Assyriska Kon. Orchamos hade tvenne döttrar; den äldsta älskade Solguden och älskades af honom tillbaka; men den yngre system, Klytia försmåddes, och blef, såsom sagorna förtälja, då hon beständigt blickade opp mot Helios, förvandlad i en solblomma, som af Grekerne kallades Heliotropion. -

Jag vakade väl ej alltför länge; men dock öfver min naturs vink, hvarföre ock sömnen blef efter vanligheten mycket orolig. - -

Sid. 603.

Lördagen d. 22^{dra}

Uppsteg kl. 7. – 2 koppar Caffé – Hos Linsén. Han ursäktade sig, att han ej hunnit corrigera mitt scriptum; men gaf mig helt oförväntadt ett annat scriptum till nästa onsdag. Således kommer jag att skriva, tvärtemot hvad jag tänkt, 2 gånger uti veckan. – Det kan väl vara bra; men man är nu åter ovan wid det och det förorsakar alltför mycket besvär. – Eftermiddagen sökte Gottlund; men då han ej var hemma, slöt jag riktigt, att han redan måste gått på Nationsmötet. Jag gick dit också; men lyssnade först bakom dörren, om de skulle hålla på att disputera. Då intet hördes, ämnade jag gå upp till Neovius, emedan jag väl visste att det skulle efter vanligheten vid Wiborgska Nationen felas Opponenterna. Såsom jag mötte Neovius vid porten, vände jag om. Neovius blef intagen i Nationen. Man väntade länge på Opponenterna. Ingendera syntes. Nykopp frågade äfven mig, om jag berett mig på någon opposition. Jag svarade Nej. Han ville äfven prenumerera uppå mig att härnäst utgifva Theser; men det undanbad jag mig likaledes. En Bonsdorff opponerade sedan ex tempore och dernäst Costiander. – Utom Neovius blefvo i Nationen intagne äfven en Örn och en Stråhlman, densamma, som las hos Ekmark uti Lovisa, då jag gick derstädes uti skolan,

Sid. 604.

och med hvilken jag tillbragt många glada stunder dels under läsning af någon interessant Bok, eller några nöjen, såsom Kort och Bollspel samt andra lekar. – Jag erinrar mig ännu alltför många sådana sälla stunder af mina yngre år, t.ex. huru han en Marknadsdag, då vi hade lof bägge, och alla andra hans kamrater voro utgångna, gret bitterligen, då jag las utur en Svensk öfversättning af Numa Pompilius, huru den wördige Sabinske Konungen Tadius behandlades af Romarne. Jag kände nu icke mera igen honom. Han har blifvit så stor och reslig. Icke heller fäste jag mig vid hans namn (då så många Stråhlmän finnas), såsom han vid mitt, då han hörde mig tilltalas af Nykopp. Då frågade han af Andersin, som satt närmast till mig, om jag gått i Lovisa skola. Nu igenkände jag honom genast; men besynnerligt, jag kände ändå ett tvång, då jag tänkte uppå att jag borde gå och sätta mig bredvid honom. Jag gjorde det icke heller, eller rättare, jag tänkte ännu på, hvad jag skulle säga honom, då jag skulle slå mig bredvid honom, då han gick bort. Jag gick kort derefter min väg med Andersin och då jag var rädd, att St. skulle anse mig för högmödig, ehuru jag endast var nu såsom alltid i dylika fall, apathisk att jag så må kalla det, bad jag Andersin föra mig till hans kvarter. Han var då icke hemma. Jag beslöt att söka upp honom sednare, sedan

Sid. 605.

jag fört ett bref till Poppius till Nykopps Disciplar, hvilka hade en karl ifrån Savolax. Poppius hade af mig begärt upphandlingen af Beckers Weltgesch. Jag har ej varit och hört åt efter den; men jag bad honom skicka ned penningar derföre och begärte tillika, att, ifall icke den skulle finnas här, jag skulle till nästa termin få behålla penningarna såsom ett lån. Vid en mognare öfverläggning fann jag sedan, att jag ej gjort rätt. Men Brevet var då aflämnat redan. Det får nu gå huru som hälst. Jag är rädd för att han för mycket uppoffrar sig för att skaffa penningarne endast för min skuld.

[I marginalen:] NB. Af Nykopp lånte jag fortsättningen af Svensk Litt. Tidning för i år till och med N° 37 och Åkermans Virgilius äfvensom jag af Arvidson fick låna Mobergs Engelska Grammatik.

Då jag kom till Stråhlman, voro en hop Wiburgenser i ordets egentligaste mening samlade hos honom. Det var anställdt ett drickeslag. Flere ankommo efter hand och äfven några få Svenskar, neml. de mest beryktade spelare. – och Doblare, såsom en Ladau och Aminoff. Såsom jag var okänd med nästan hela Societeten, blef min rol, såsom passif, af föga betydenhet. Jag fick ändå en hop Nya Bröder, hvaribland Stråhlman, Selan, 2 Ziliaker, Europaeus, Costiander och en, som för ingen del ville vara verkelig Bror med Ladau. Då Societeten blifvit upphetsad och började blifva högljuddare, smög jag mig bort; Men äfven jag var någorlunda tracterad, ehuru

Sid. 606.

jag ej drack mera än 2 stora glas Toddy och ett glas vin. Men Toddyt var mycket starkt. Jag gick straxt efter hemkomsten till sängs; emedan jag var alldeles oförmögen att vaka. Lyckligtvis insomnade jag snart, men vaknade något efter midnatten och kunde sedermera ej få någon sömn. Nästan alldrig har jag efter öfverflödigt drickande tillbragt en så obehaglig natt. – Wid dagningen slumrade jag åter in; men den korta sömnen blef lika obehaglig som vaknandet. Man kom och väckte mig upp att dricka Caffé.

Söndagen d. 23^{dje}

Jag drack efter vanligheten 2 koppar. – Uppå förmiddagen sysselsatt med att förhöra Gossarnes resterande läxor, hann jag intet annat än läsa mina Ephemerider. Straxt eftermiddagen började jag och Gossarne göra oss färdige till en visit hos Ursins; men då vi skulle gå, slog kl. redan half till 4, hvarföre vi beslöto att vända om och spara wisiten till morgon, då det i många afseenden kan vara beqvämligare att gå dit än i dag. Hela eftermiddagen gick ändå till spillo. – Maja spådde och jag började först om aftonen med mina dagsstudier, Bröders Latinska och Dahls Grekiska Grammatik. Uti Chrestomathien slutade jag i dag riktigt den Andra Afdelningen. – Om aftonen fortsatte jag läsningen af Litt. Tidningen

Sid. 607.

N° 26. I anledning af recensionen öfver Macbeth: Tillägg till sid. 801. Häft 12 af Ephem. för år 1813. -

Utom Foerson, har Simon Meisling, år 1810, utgifvit i Köpenhamn första delen af sin öfversättning af W. Shakespeares Lystspiel, 272 sid. 8°. Denna röjer dock ej hos Meisling (hvars andra

förtjenster, is[yinner]het som originel dramatisk skald, ådagalagda genom hans tragedi: Munkelist, eller Sammensværgelsen i Florenz, Köbenh. 1813, wi icke vilja neka) den religiösa hängifvenhet till sitt original, och den lätthet att smyga sig efter alla dess egenheter med uppoffring af egen individualitet, som utmärker Foerson, och gifver hans tolkningar ett så högt värde. - - Jag satt upp till kl. ½ 11.

Måndagen d. 24^{de}

Uppsteg sent efter en orolig sömn. – Ondt i hufvudet. – Jag började än en gång repetera första afdelningen uti Dahls Chrestomatie. – Om eftermiddagen gjorde jag med Gossarne visiten hos Ursin. En kopp Caffé och 2 koppar Toddy. Äfven nu slapp jag icke utan ett litet fel, det att då Frun bod mig Caffé, taga emot utan att först låta erbjuda åt Ursin sjelf. Jag fick af Ursin waccin att skickas till Pastor Bäckwall. Jag fick, då jag kom hit af Pastor Bäckwall i kommission att taga waccin af Ursin och skicka till honom. Såsom jag glömt det,

Sid. 608.

äfven då när Majoren sist var in sjelf, får jag nu skicka det med posten. – Efter hemkomsten från Ursin skref jag färdigt brefvet, hvaruti jag nog tvunget sökte utmåla min brottslighet och just derigenom göra min närvarande förtjenst desto större. Lade mig först kl. 11.

Tisdagen d. 25te

Uppsteg sent och mådde icke bra. – August hade något smutsat min Euclides, då han af brist uppå egen Bok nödgats läsa i den. Jag sålde den derföre åt honom för samma pris, som jag sjelf betalt. Också var den mycket gammal redan, ehuru den nyligen inbunden, såg bra ut. – Arvidson här såg uppå min Boksamling, hvarom han fällde det omdöme, att den är med urval gjord. Det gäller emedlertid endast om de sednaste rekvisitionerna; jag vet ej, om jag någonsin skall finna mig i stånd att helt och hållet efter urval uppställa mitt Bibliothek. Jag vet ej hvarför i dag en Boklust kom uppå mig; ty jag var hela 2 gånger hos Meyer i afsigt att förstöra min enda Rd; men ingendera gången träffade jag honom hemma. – spatserte med Nystén, som var hos mig en stund. – Om aftonen skref jag mitt scriptum och las litet i Litteratur Tidningen. – Lade mig sent. – Litet ondt i hufvudet.

Sid. 609.

Onsdagen d. 26te

Arvidson kom tidigt och väckte upp mig. Han lånte en Hebreisk Grammatik. – 2 Koppar Caffé. Linsén var ej hemma, då jag förde min skrifbok. Jag lämnade den ändock der och skall gå och taga ut den andra först i Lördag. Så slipper jag ett Scriptum, om meningen eljest vore att jag skulle skriva det. Eftermiddagen gick jag upp på Academien för att afhöra Bergen. Der var och kom ingen annan än jag. Han måste icke hafva åtminstone någon gång någon enda, emedan han frågade äfven mig, om jag läser Engelska. Han tycktes vara temligen tracterad äfven nu, såsom han vanligen skall vara. Jag hade svårt att förstå honom det lilla han sade till mig. Han frågade mig om jag talar Tyska och då jag dertill svarade litet, sade han om det han las innantill för mig utur Mobergs Lärobok i Engelska ifr. pag. 224: Es sind hier viele lächerliche Historien. Till yttermera bevis för det ringa antalet af hans auditorer eller rättare dertill att han ej har några är, att han efter timmans slut frågade mig, om jag ämnar komma upp i Lördag. Jag var kanske nog indelicat att bejaka detta. – Nationsmöte. En Uimon[en] ifrån Dorpat och Strömborg ifrån Borgå intogos. Den sednare war hos mig i morgons, för att förmå mig att söka använda min inflytelse att han måtte slippa in gratis. Han vann sitt ändamål, ehuru visserligen min inflytelse dertill var ringa. Jag skulle i hans

Sid. 610.

ställning icke kunnat förhålla mig så, såsom han nu i rapport uppå mig. Det är alltid ett bevis uppå egennytta, då någon vill öfvertyga en annan att han är fattig. – Ifrån Nationalmötet gick jag till Lector Meyer, hos hvilken jag tillhandlade mig Phosphoros, alla årgångarna ifrån och med 1811. Jag hade ej berett mig uppå alla; men då jag nu fick dem, så var mitt beslut snart fattat, ehuru Cassan är alldeles tom för det närvarande med en skuld af 32 skillingar. – Las recensionen öfver Phosphoros utur Litt. Tidningen. – Vakade till $\frac{1}{2}$ 12. – mitt långa vakande om aftnarne har en tid bortåt varit mig kännbarligen förderflig, en orolig sömn och matthet åtföljd med en nästan yrande confusion vid uppstigandet hafva varit de vanliga följderna. Det sednare har isynnerhet börjat föröka sig.

Thorsdagen d. 27^{de}

I dag afhörde jag första gången Professor Wallenius i Georgitterna och jag skall dermed fortfara så mycket mer som jag af Björkström, äfven en Viburgens fick tillbyta mig den Helpreska Editionen mot Åkermanska. Hos Ilmoni. – Uppå posten hade jag bref ifrån Blomqvist och hvad jag alldeles icke väntat mig; men som kom i rättan tid. 10 Rubel penningar af förra årets Stipendium. Det värsta är blott att det är Ryskt och jag lärer ej utan

Sid. 611.

förlust få växla mig Svenskt. – Gottlund hos mig. Jag såg efter vanligheten äfven hans scriptum. -

Romanens Historia (ur Svensk Litt. Tidn. för 1813 N° 23 i anledning af Recens. öfver Phosphoros 1812 N° 11).

Wid den tiden då Grekerne förlorat sin frihet, och villkoren för ett sorgfritt lif blefvo färre, vände sig fantasien, som i verkligheten nu icke fann någonting glädjefullt, till en drömverld, der människorna, utan hinder af det statsborgerliga lifvets besvär, i landtlig inskränkthet njöto sin varelse. Så uppkom Idyllen, som till sin form i mycket bildade sig efter de äldre Mimerna. När sedermera Romarne pålagt det sköna Hellas ett ännu hårdare ok än de Makedoniske Regenterne, och is[yunner]het under det senare olyckliga tidehvarfvet af Latiums kejsardöme, voro de korta, enkla idyllerna ej tillräckliga ersättningar i fantasien, för hvad sinnena i verkligheten förlorat. Nu nöjde man sig ej mera blott med teckningarna af vissa situationer, utan hela herdelifvet med alla dess modifikationer blef målet för de fröjdberöfvades önsksningar. Då detta faktiskt icke kunde vinnas, ville man åtminstone njuta det i beskrifningar, och då de producerande krafterna voro för slappa att i harmoniskt tal, i vers, affatta dessa beskrifningar, uppsatte man dem på prosa. Så uppkommo de så kallade Erotikernas Milesiska Sagor, som hafva en viss likhet med den nya tidens romaner. Af denna deras genesis kan man på förhand sluta, att läsningen af dem bestyrker dem ännu mer, att det visst ej, som det sid. 115: Dialogen öfver Romanen säges, felar dem personal individualitet då Mimens väsende just bestod i skarp individualisering.

Sid. 612.

Deremot låta de ej försvara sig för de öfriga brister som på ofvannämnda ställe tilläggas dem. Som riktigt anmärkes, var det romantiska sinnet icke väckt; det var ej den himmelska glädjen, ej själarnas förening, som med religiös kärlek efterlängtdes; det var det djuriska begäret, odladt af sällskaplig gratie, som åtrådde sin sinnliga mätnad. Och då detta begärs enda läkemedel: kyssar, famntag och blottade kroppars förening (Longi Pastoral. 2. M. c. 4) ej äro suspectibla af synnerlig variation, och lätt vinnas, så uppkommer i dessa, i flera böcker utsträckta, beskrifningar öfver njutningen af Eros ofvannämnda gåfvor, en entonighet och vidlöftighet som, oaktadt behagen af vissa partier, är i högsta grad tröttande. Likväl får man ej öfverse dem, vid framställning af Romanens Historia; ty de ha haft, och framför allt Heliodoros Aithiopika, ett ganska betydligt inflytande på det formella i de senare romanerna. Annars är väl bland berättelser från den classiska fornverlden, det latinska: Metamorphosis de Asino Aureo, förnämligast i dikten om Amor och Psyche (i 4, 6 Böck.) den som förräder en den romantiska närmast liknande anda. Men dess förf., Apulejus, var också uppfostrad i Neoplatonska grundsatser.

Betydligare inflytande på de vesterländska Romanernas innehåll och framställningssätt, hade dock de österländska Sagorna. Orienten tyckes närmare, än jordens öfriga länder, hänga tillsammans med Himmelen och solen; den har varit mensklighetens vagga, och derifrån har allt ljus utgått. Der

har också alltid, genom traditionen, fortlevat ett närmare förhållande mellan det ändliga och det oändliga; och detta mystiska förhållande hade sinrika hufvuden, tid efter annan, sökt att symbolisera än genom leende, än genom rysliga dikter om feer, troll, drakar och vidunder. Dessa sagor följde med Araberne till Spanien, och spridde sig sedan, liksom det ridderliga galanteriet, från hofvet i Grenada kring det öfriga Europa. Men äfven från Xⁿdomens första tidevarf existerade förebilder för denna konst, i de Heligas Legender och Martyria, genom hⁿ Xⁿdomen förevigat sin heroiska ålder med rent romantiska uttryck. Genom en sammansmältning af dessa trenne olika mönster och manerer, uppkom slutl. (och troligtvis allra först i Frankrike, i Normandie) den egentliga Romanen.

Sid. 613.

Då det offentliga lifvet – denna konstans egendomliga sujet – vid början af den nyare bildningen, var Chevaleri: var naturligt, att de ursprungliga romanerna skulle blifva Riddare-romaner. För deras utveckling och fullkomning, antaga Litteratörerna 3 perioder. Under den första, från medlet af år 1000–1200, författades dessa underbara berättelser på Latin. Den äldsta man känner är Historien om Alexander, i hvilken den Makedoniske Hielten förvandlades till en Christlig Riddare, Märkvärdigast är dock den Lefvernebeskrifning öfver Carl den Store som förgifves vara uppsatt af Turpin, Biskop i Rheims. Sanna förf. lär dock vara en munk vid namn Robert, som sammansatte den under Kyrkomötet i Clermont, enligt hvad Caylus gissar uppelda de der församlade riddarne till krig mot de otrogne. Denna diktade krönika blef nu en källa för de flesta Fransyska och Italienska national-romaner. Efter denna förebild grundlades snart derefter, af Munken Gildas, den Britanniska Romantiska Cykeln, genom dikten om Konung Artur och hans runda bord; hⁿ sedermera vidare utfördes af Geoffrey de Monmouth, i hans såkallade Historia Britannicorum⁴⁶⁸ (hvaraf en ganska god Handskrift på pergament finnes å Kgl. Bibl. i Stockh) – Emellertid hade de nyare landspråken utbildat sig, och derföre började man, under andra perioden, från 1200 till 1364, dels att öfversätta de äldre latinska, såsom munken Alexander (i Frankr.) Alexanders Historia, och Mäster Huistacius, Monm. Krönika, under namn af Le Brut; dels sammansätta nya. Bland dessa är den äldsta och ryktbaraste; Le Beau Roman de la Rose, ou tout l'art d'ampur est en close; som börjades af Guillaume de Lorris och fortsattes af Jean de Meun Clopinel. I denna högst underbara, med astrologi och hermetik uppblandade berättelse, framställdes huru Rosen (symbolen för det som, man sage hvad man vill, ändå är den mest etheriska svärmande älskares yttersta mål) af en mängd allegoriska riddare försvaras, under det att andra belägra och slutligen eröfra den fästning, i hvilken Rosen förvaras, forts i nästa häfte. —

Journal. stark pollution om natten.

⁴⁶⁸ Historia regum Britanniae

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Elfte Häftet

Anders Johan Sjögren

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Elfte Häftet

October – November

Romanens Historia (forts. fr. förra Häftet s. 613.)

Vid denna tiden lades grunden till den Spanska nationella Romancykeln, genom det gamla: Poema del Cid, el Campeador, och den Tyska, genom Lied der Niebelungen och das Heldenbuch; hvilka senare förträffliga qväden slutligen öfvergingo till Island, der skandinaviserades och i obunden stil öfversattes samt imiterades på Norröna-tunga. Alla voro ursprungligen versifierade, men efter 1314, då Heliodoros Roman i latinsk öfversättning blef bekant i Europa*)⁴⁶⁹ började man att betjena sig af det obundna föredraget. Så bearbetade Robert de Barron Romanerna om Artus, San Graal, Parcival och Lancilot på prosa, och så sammansatte Portugisen Vasco Lobeira († omkr. 1325) på spanska (förmodligen efter Normands-ka versifierade förebilder) Amadis de Gaule: detta herrliga mästerstycke,

Sid. 615.

i hvilket féeri och Christendom, ömhet och hjeltomod, den noggrannaste trohet och den glättigaste libertinism sammansmält till det skönaste hela. -

Mot slutet af denna period hade Chevaleriet förfallit och hotade att dö ut; men upplifvades åter med förnyad styrka, efter år 1364, i Frankrike, genom Bertrand du Guesclin, Oliver de Clisson, och några andra, som med skäl förtjente kallas Chevaliers sans peur & sans reproche. Med den återlifvade riddarandan väcktes åter i Frankrike och Italien ifvern att bearbeta de gamla romantiska ämnena. Så uppkommo, i Frankrike Ogier les Danois, Huon de Bourdeaux, m. fl. och i Italien företog sig Boccaccio, att i en stil, som han bildar efter Livii, omarbete den gamla riddar-dikten: Florence et Blanche-fleur *)⁴⁷⁰ i sin Filocopo. Dessa senare Romaner utmärka sig egentligen

⁴⁶⁹ *) Huru stort inflytande den länge i hänseende till stilen utöfvade, ser man bland andra på Cervantes ypperliga Roman: Persiles y Sigismonda, hvilken förf. till Dialogen be-synnerligt nog alldeles förbigått.

⁴⁷⁰ *) Detta thema behandlades, efter Fransyskt mönster, redan 1228, på Tyska af Ruprecht von Orbent, och öfversattes ungefär 100 år efteråt, enligt Prinsessan Euphemias föranstaltande, på Svenska.

framför de äldre genom en vida större rikedom på under och trollerier, och genom ett mera bestämdt retoriskt bemödande i stilen**) ⁴⁷¹

Sid. 616.

Mot medlet af 1400-talet utdog ridderligheten nästan i hela Europa; eller Borgareståndet uppkom, och började att med penningar regera världen. Det var således naturligt att Riddar-romanen småningom skulle försvinna, för att lämna rum åt berättelser om mera enskilda, husliga händelser. - I Italien, der borgareståndet först uppbragt sig till sjelfständighet, började Boccaccio redan genom sin Decamerone romanens bourgeoisering. I Frankrike förvandlades Riddare romanen efter förebilden i Urfés Astrée till Herde-roman. Men som han der, under idylliska namn, berättar sina

kärlekshändelser med sin svägerska, den sköne Diane de Chenilhac, Dame de Chateumorand, blef en sådan förtäckt framställning af närvarande händelser ansedd som en nödvändig väsentlighet, och vidare utförd af Gombauld, Calprenede, Mademoiselle Seudery fl. oftare dock i historisk än eklogisk costum. På Brittiska halfön åter upplöste Riddar-romanerna sig till Ballader, ända till dess den odödlige Shakspeare, med förundransvärd konst, förvandlade dem till skådespel. I Spanien deremot fortfor smaken för de ridderliga compositionerna ännu, ja man kan säga att den i sista hälften af 1400- och första hälften af 1500-talet steg till ordentligt raseri. Allting skulle bringas i denna form; så att t. ex. Geronymo de San-

Sid. 617.

pedro på detta sätt omarbetade Bibeln, under titel af: Libro de caballeria celestial del pie de la rosa fragrante (tr. i Anwers 1554, 8°). En tuktande ända på denna dårskap gjorde Cervantes i sin Don Quixot. Men äfven före Cervantes hade Diego de Mendoza genom sin Lazarillo de Tormes gjort Spanska allmänheten begärlig efter romaner "del gusto picaresco" eller sådana, som berätta Tiggare-äfventyr och skalkstreck: hvilket manér för de i spanska okunnige läsare kan bli bekant genom Le Sages Don Guzman d'Alfarache, och äfven till en del genom hans Gil Blar de Santilane. Detta manér – som vår auktor alldeles förbigått – är den egentliga och äkta romantiska Komiken, i hvilken den romantiska andan på ett negativt sätt uppenbarar sig. -

⁴⁷¹ **) Samlingar af de äldre Riddar-Romanerna äro: Fabliaux, Contes Devots, Fables et Romans anciens, publ. par M. le Grand. Paris 1781; Tom. 1–4. 8:o och Corps d'extraits des Romans de Chevalerie par M. Le Comte de Tressan. Paris 1782; Tom. 1–4. 8°

I Frankrike och Tyskland utvecklade sig emellertid allt mer och mer en redan i Novellerna börjad, undervisande bestämmelse för Romanen. Först ville man på detta sätt framställa historisk undervisning; efter hvilket begrepp Lohenstein sammansatte sin Arminius, von Ziegler sin Asiatische Banise och Hertig Anton Ulrich af Braunschweig-Wolfenbüttel sin Aramena m. fl. Sedan ville man i romanform undervisa om allehanda andra saker, ja! En Hoppelius *)⁴⁷² i sin Akademische Roman företog sig att underrätta blifvande Studenter, huru det vid Unversi-

Sid. 618

teter plägar tillgå. Ändtligen sedan Fenelon utgifvit sin Thelemaque, blefvo moraliska råd och varningar ansedda som alla romaners egentliga väsende; hvartill senare Engelska författare lagt en såkallad psykologiskt utvecklad människokänedom. På detta sätt hade Romanen alldeles urartat; och blifvit, under oskicklige bearbetares händer, den smaklösaste af all läsning: tilldess att Goethe och hans lärjungar återväckte dess fordna äkta anda.

Tillägg. Det var en tid mode, att liksom nu Englands Romanförfattare söka sina äfventyr i Italien eller Spanien, förlägga scenen i Orienten; t.ex. Nurjahadd, Angola, Johnsons Raselas, Kozebues Zaïde m. fl. Om detta blifvit verkställdt med riktigt sinne och poetisk kraft, kunde detta val af de redan i sig sjelfva romantiska Österlanden icke nog berömmas; och hämtar icke sjelfva Diderots Bijoux indiscrets från denna orientaliska omgifning sitt mest pikanta behag? Men vanligtvis sakna dessa produkter både den glödande österländska färgprakten, som endast en poetisk bildningskraft kan gifva, och alla spår af den väsentliga costumen. Den bästa roman i detta maner, är efter Rec. tanka Oehlenschlägers Aly og Gulhyndy: en i alla afseenden lyckad saga, hvilken i likhet med så mycket annat förträffligt, haft den olyckan att förderivas: en dålig svensk öfversättning. –

--- I Wilhelm Meister herrskar det rent romantiska i de renaste förhållanden, så, som de i våra dagar kan herska: denna roman är, som hvarje äkta roman bör vara; en

Sid. 619.

”Verschönertes Bild von dem großen verworrenen Leben*) i alla dess möjliga relationer, artistiskt, commercielt, förnämt, poetiskt, ekonomiskt, prosaiskt, bildadt, libertiniskt, religiöst: alla genom diktens glänsande spegel, i ramen af det skönaste framställningssätt framtröllade för läsarens öga. Fr. Schlegels omdöme öfver denna roman är förmodligen den yppersta recension som någonsin blifvit skrifven.

Journal. Fredagen d. 28de Oktober

⁴⁷² *) Denna mångskrifvare dog 1690, 42 år gl, och efterlämnade 30 särskilda vidlöftiga arbeten, bland hvilka 15 ganska o-romantiska Romaner, som ha för afsigt att lära Geographi, Taktik, Historia m.m.

Uppsteg kl. 7. – 2 koppar Caffé. –

Det var i dag inscription uppå Academien. Rector höll ett litet latinskt tal till den närvarande studerande Ungdomen, hvarefter författningarna upplästes och Herrar Curatorer inlämnade listorna uppå hvilka de Studerande uti deras Nationer afhöra. Hos Ilmoni. Han följde mig till Lector Meyer, dit jag hade ärende att köpa för Blomqvists räkning Sjögrens Lexikon. Såsom Ursin äfven var der, viste M. en hel hop rariteter af teckningar, och hvarjehanda litterära Konstverk, namnkunniga Journaler och Böcker, hvilka han föreskrifvit för att upprätta i likhet med de på utländska orter, ett Museum der man för 8 Rd, 16 sk. Bco för året finge samlas vissa timmar om dagen för att läsa hvilken utländsk Journal man behagade eller se litteraira

Sid. 620.

rariteter m.m. Lector Renvall, Studeranden Wahlbäck och adjuncten Edman hade vid detta hans förslag haft sina anmärkningar, hvilka de bullrande anfört hos honom och derigenom så sårat hans egenkärlek och korta hufvud, att han beslutit att låta hela projektet fara. – Såsom jag hade penningar uppå mig, som voro mina egna, handlade jag mig: Psalmer af Samuel Hedborn. Sthm. 1812. 88 s. 12° – andra Samlingen. Sthm. 1813. 58 s. 12° – samt Finland och dess Invånare; af Friedr. Rühs 2 Band Sthm. 1811 och 1812 8°. – Jag hade beslutit att köpa mig Lyceum, men det fanns icke. – Hos Boisman med Nations-Tidningarne. – Så mycket Gossarnes Lärning, lämnade mig tillfälle, fortsatte jag läsningen af Svenska Litteratur-Tidningen, hvarur jag här vill, i likhet med mitt vanliga sätt teckna ett och annat.

No 36. Utländsk litteratur: 1812.

Aarau. Versuch eines Schweizer. Idioticon, mit etymol. Bemerk, untermischt &c; von Fr. I Stalder. II:ter und letzter Bd. 528 s. 8°. – Ett för de nordiske språklärde viktigt verk, hvarigenom schweizerska mundartens slägtskap med den nord-germaniska tydligt ligger i dagen.

No 37. Berlin. Mithridates oder allgemeine Sprachenkunde, mit dem Vater-

Sid. 621.

unser, als Sprachprobe in beynahe 500 Sprachen und Mundarten; von I Chr. Adelung. Bearb. von I Sev. Vater 1r Th, 1e Abth. 305 s. – Detta band omfattar Afrikas språk; det följande kommer att sysselsätta sig med Amerikas.

N° 38. De yppersta mönstren för Psalmer blifva alltid de gamla Catholska kyrkosångerna (förstås med behörigt urval), Luthers andliga qväden, den ädle Jesuiten Friedr. Spee's Trutznachtigall,

Novalis, och vissa af de psalmer, som blifvit upptagna i Gesangbuch zum Gebrauch der Evangelischen Brüdergemeinden. Barby 1783.

I dag har jag åter såsom jag till och med känner, suttit för länge upp nemligen till ½ 11. -

Lördagen d. 29^{de}

uppsteg något sent. – Hos Linsén. Jag fick ut min skrifbok ocorrecterad med ett nytt ämne. – Gottlund hade tagit mina annotationer för Prof. Pipping. Efter min återkomst ifrån dennes collegium ville jag börja skriva in annotationerne för honom; men nu först fann jag att pappren ej voro hemma. Jag gick till Gottlund; men träffade honom icke hem. För att vänta uppå honom, gick jag till kl. 11 till Alopaeus – nu var han ej

Sid. 622.

heller hem. Jag köpte mig uppå Boklådan: Mythologia Fennica etc. af Chr Ganander Åbo 1789 112. s. 4°. dels emedan den så ofta, såsom jag sett, citeras i Finland och dess invånare, dels emedan Boken sjelf har uti sig ett så stort värde. Uppå eftermiddagen sökte jag äfven Gottlund 2 särskilda gånger, men träffade honom icke nu heller. Jag var just förargad uppå honom. Uppå academien var jag äfven enligt löfte; men ingen Berger syntes. Kanhända att han varit der; men gått bort; ty jag kom upp något sent. Eftermiddagen tillbragte jag hos Ilmoni. – Mitt hufvud har hela dagen varit sjukt. – Jag vakade länge om aftonen. – Sömnen orolig.

Söndagen d. 30^{de}

2 koppar Caffé. – Förde theserna till Boisman – Hos Gottlund. – Träffade honom ändtligen hem och fick mina papper af honom. – Hos Melart. Jag nämnde om hans obligation. – Han hade intet att betala. Ifrån Melart gick jag till Aminoff efter Litteratur-Tidningen, som han tvärtemot löfte hållit nästan 2 veckor. Jag fick nu af hans egen mun höra, att jag af honom kunde få köpa 2^{dra} afdelningen af Bibliothek der Classiker och till och med några Voll, af 1^{sta}

Sid. 623

afdelningen. Jag återkom derföre ifrån honom alldeles orolig och utan att kunna börja min för gårdagen uppskjutna läsning i Grekiskan. Min oro förvandlades uti den högsta ängslan, då jag dertill uppå intimationstaflan las en notification om flera lediga stipendier. Villrådigheten emellan det äfventyrliga valet att söka eller ej, å andra sidan öfvervägande om jag borde låna penningar af någon för att komma mig till det Tyska Bibliotheket gjorde mig nästan sjuk. Jag är verkligen olycklig under sådana där Bokspecculationer, emedan jag ej kan hämma mig ifrån att med en ej efter min cassa och constitution lämpad liflig åtrå öfverlemna mig till dem. – Sedan jag ändteligen återtagit det försummade i Dahlen för i går, ämnade jag i skymningen gå ut till Nystén, i afsigt att af honom höra (han fick stipendium förra termin) huru och hvad Examinatores examinerat, och för

att 2) proponera ett penningelån, för att kunna få ut de 4 sista Voll, af 2^{dra} afdelningen af Tyska Classikerne, hvilka Aminoff ännu ej uttagit; men Masalin mötte mig och bad mig vända om. Han ville komma till mig, sedan han först varit

Sid. 624.

uppå ett annat ställe. Han kom emedlertid icke för än sent och jag var åter i begrepp att gå till Nystén, då Ilmoni kom och hindrade mig derifrån. Lika villrådig som jag, rådfrågade han mig om han skulle söka Stipendier eller ej. Jag rådde honom att söka. – Efter hans och Masalins bortgång fortsatte jag läsningen af Dahls Grekiska Grammatik för i dag och slutade med repetition af inledningen i Grammatiken och förra delens andra afdelning uti Chrestomatien. —

Om aftonen fortsatte jag läsningen af Svensk Litteratur-Tidning.

Nº 41. Utländsk Litteratur 1812.

Leipzig. Hebraisch-Deutsches Handwörterbuch über die Schr. des Alten Testaments... von W. Gesenius 2^e Th. - Berömmes såsom ett förträffligt arbete i Heidelb. Jahrb.

Göttingen Gesch. der Litteratur von ihrem Anfange bis neuesten Zeiten; von J.G. Eichhorn. Tillsammans 12 band 8.

Nº 43. Gött. Gesch. der neueren Poesie und Beredsamkeit; v. Boutervek. IX:tes Band. 528 s. 8. – Innehåller första hälften af Tyska litteraturen. – Ett intressant, ehuru icke klassiskt verk,

Sid. 625.

som kommer att omfatta alla Europeiska nationers dikt Konst. Om förf:s egna omdömen ej alltid äro pålitliga, så är dock hans arbete ganska brukbart, såsom rikt på uppgifter hämtade ur de första källorna af de i noterna ömnigt anförda exerpter kan läsaren nästan göra sig ett noga begrepp så väl om hvarje tidehvarfs, som om den enskilde skaldens Charakter. -

Nº 44. Satiren anses för Horatii mästerstycken. –

Marburg. Uebersicht der neuesten Französischen Litteratur nach der Bibliographie de l'Empire Français; herausgegeben von L. Wachler. 1^s Heft. Vom Nov. 1811 bis Jun. 1812. 120 s. 8. – Boken är ett väl ordnat sammandrag af nämnda Bibliographie och lemna det resultat, att antalet af alla

slags litterära produkter i Frankrike är, jemfört med Tysklands, ungefär en tredjedel mindre. (Götting. gel. Anz. 1813. sid. 8.) - -

Lade mig kl. 11 vid pass. -

Måndagen d. 31^{sta}

Uppsteg kl. 7. – 2 koppar Caffé. Repeterade än en gång hvad jag läst uti Chrestomathien och inledningen uti Grammatiken. – Hos Aminoff. begär-

Sid. 626.

te prenumerations sedeln på andra afdelningen för att med den uttaga i dag de 4 sista Voll. i fall jag finge den äskade summan af Ilmoni. – Aminoff låfvade sjelf taga ut dem. –

På eftermiddagen las jag Litteratur-Tidningen.

N° 46. Den Orleanska Flickan skattas allmännast såsom kronan af den Schillerska Sångmön. I den äro alla sorgespelets elementer förenade: Religion, kärlek, heroism, fosterlands-enthusiasm. Johanna d'Arcs uppträde i historien är redan så herrligt, så underbart, att konstnären blott behöfde concentrera det faktiska, i en enda, mäktigt strålande brännpunkt. Också har Sch., som öfverallt älskat att följa historiens spår, med undantag af slutet, nästan ingenting förändrat af krönikskrifvarens berättelser. Och huru detta ämne lyckats honom, derom kan ingen vara okunnig, som gör det ringaste anspråk på bildning. —

N° 47. Det första af korstågen liknar äfven deri det Trojanska, att dess hittills varande bästa historia är framställd i ett oskattbart poem, i Tassos Gerusalemme Liberata. Äfven de första skriftliga underrättelser, som i Westerländerna meddelas om korstågen, äro klädda i form af ett poem, på Provencalska (lingva volgare) författadt af Gregorio Bechada de Castro enligt Biskopp Eustorgii inrådan. Detta skaldestycke skall ännu i Manuskrift vara till. Se Bettinelli Opere, Venet. 1780 Tom. VI. p. 12.

Sid. 627.

De förnämsta källorna för Korstågens Historia finnas annars strödda i de Byzantinska Krönikorna och framför allt i Prinsessan Anna Comnenas svassande Alexias; men om man blott erinrar sig det

förhållande, hvaruti Bysantinska cabinettet plögade stå till Christi vesterländska stridsmän, kan man ej finna dem så aldeles tillförlitliga, eller taga alla der med svarta färgor uppdragna teckningar af Korsfararne, för troget svarande mot verkligheten. Längre hafva dock äfven dessa torftiga dokumenter icke blifvit med universellt och fördomsfritt sinne behandlade. Det lilla egentliga, som hittills vid ämnet blifvit gjordt, består i samlingar och sammanställningar af mer eller mindre fullständiga materialier till en blifvande Korstågs-Historia. Bland dessa äro de mest granskade och sakrika: Scriptores Rerum Italicarum, 9 Tomer in fol. utgifne af Muratori; Gibbons History of the decline and fall of the Roman Empire. Lond. 1775. 6 Vol. 4° Fr. Wilkens Geschichte der Kreuzzüge nach morgenländischen und

[I marginalen:] Den Jen. Allm. Litt.Tidn. tyckes i mer än ett afseende gifva Wilkens skrift företrädet framför den af Haken.

abendländischen Berichten: 1^r Th. Leipz, 1807; och I. Chr. Hakens Gemälde der Kreuzzüge nach Palästina zur Befreiung des heiligen Grabes. Th. 1–4 Frankf. a. d. Oder 1808. – Hos Ilmoni lånte af honom 3 RD Riksgäldsmünt. Tallqvist äfven der. – Om aftonen började mitt

Sid. 628.

ämne, las en par Nr af litteratur-Tidningen och lade mig kl. 11. – Många drömmar störde min sömn.

November.

Tisdagen d. 1^{sta}

Uppsteg kl. 7. – 2 koppar Caffé. – Skref ett bref till Majoren, hvaruti jag måste bedja honom inskicka både penningar och matanstalter – ett svårt göromål. – Under continuationen af mitt ämne förlopp tiden. Kl. var 11, då jag ämnade gå upp och afhöra Prof. Wallenius. – förde brevet på posten. – Började på med den fullständigare Grekiska Språkläran hos Dahlen, äfvensom jag började explicera A. III i Chrestomathien. – I skymningen gick jag till Nysten, i afsigt att höra af honom gången vid stipendiat-tentamerna förledne termin. Han var ej hemma. Jag gick då för att njuta rörelse till Hirn; der träffade jag båda Nystenarne. Qvällen förgick under glättigt skämt. Jag blef just munter, så att man äfven efter min hemkomst såg det – ett annars sällsynt phenomen i närvarande tider. – Jag hade dock under min utevaro förvärfvat mig ondt i magen. -

Sid. 629.

fortsättning af Litt. Tidningen.

Nº 51 Oehlschlägers yttrande om Goethe.

"Som Tiden han sitt store Öie faester
Paa alt hwad lefver og udvikler sig". - -

Goethe utgaf äfven 1791 en teori om färgerna, hvilken då förkastades af den tidens Empiriska och Mathematiska Physiker, men som sedermera, af en nyare och djupare spekulation profvad, befunnits fullt grundad och riktig. -

Den äkta Romanens tendens är, att i den mest underbara form framställa en idealiserad bild af ett betydningsfullt, ett romantiskt lif. – Deremot är Nouvellen en romantisk anekdot. Ett moment af lifvet uppfattas af Berättaren, utvecklas af honom med alla de omständigheter – men ej flera – som derpå hänsyfta eller till frambringande äro nödiga, och framställes till upplysande af antingen någon tillfällig erfarenhets-observation (t.ex. berättelsen om Sångerskan Antonelli) eller till bevisande af någon moralisk sats (som den om den Italienska Köpmansfrun, eller den om Ferdinand), såsom dessa ofta komma till tals i bildade sällskaper, hvadan berättelserna äfven måste vara affattade i en lätt idealiserad Societetston. En samling af noveller kan icke erhålla sin fulla betydelse, om de ej framställas i sin föranledande omgifning, efter Boccaccios exem-

Sid. 630

pel, skaparen af denna genre, i sin Decamerone.

Leipzig. Ueber den Kaiser Julianus und sein Zeitalter. Ein historisches Gemälde von Aug. Neander.
172 s. 8.

Göttingen. Allgem. Colonialgesch d. neueren Europas. 1e Abth. Gesch. d. europ. Colonialwesens in Ostindien. 3 Band. 352 s. 8.

Nº 52. Leipzig. Gesch. Kaiser Ludvig IV; von A. v. Kotzebue. 256. s. 8.

vakade till kl. 11. – Sömmen orolig.

Onsdagen d. 2^{dra}

Uppsteg kl. 6. – 2 koppar Caffé. Arvidsson kom och tog af mig Asts öfversigt af Poesiens Historia. Han ville jemföra deri något med Eichorns Gesch. der Litteratur, hvilken han sade sig äga ifrån Bibliotheket. – Han skickade mig en Volum deraf och mitt beslut att förskaffa mig det verket, var till hälften fattadt. – Jag har redan förut tänkt på det der verket med begärelse. – Uppå eftermiddagen förde jag bort till Nykopp, Svenska Litteratur-Tidningen för bägge åren, 1813 och 1814, den sednare Årgången oläst. Emedan jag lär komma ändå att söka stipendium, skall jag spara läsningen af denna årgång till en tid, då jag får mera ledighet att läsa den och

Sid. 631.

mera medel att skaffa mig de berömda arbeten. Wilhelm Meisters Lehrjahre förde jag äfven bort oläste dels emedan ej har nu tillfälle att läsa dem dels ock emedan jag har utsigt att snart få dem sjelf. Nykopp uppmuntrade mig äfven att söka stipendium. Han gjorde det äfven förra höstterminen. I det hela har Nykopp i sednare tider aflagt emot mig det alltför öppna och förekommande, hvarmed han aldraförst bemötte mig. Kanske är det derföre, att jag ej svarade i samma ton. Han erböd mig nu ändå, emedan de ej funnos på Nations Bibliotheket, Hoffbergs Botanik och Ernesti Initia Doctrinae Solidioris. – Hos Lector Meyer. – Jag mötte uppå gatan Aminoff. Han sade att han ej mera fått ut de 4 sista Volumerna af andra afdelningen. Han frågade mig, om jag ville taga de öfriga. Jag kunde ej bestämt svara häruppå, och jag tror att det ej blir utaf. Några Volumer, hvilka jag kunde behöfva, trodde han sig ej kunna aflåta ensamma. Jag låfvade komma till honom. Det skall jag ock göra, då jag nämligen får först penningar; ty eljest är det i alla fall fruktlöst. – Sökte Ilmoni; men träffade honom ej hem. – Jag hade redan i början af veckan ämnat använda denna uppå repetition af de matematiska Elementerna; men ännu

Sid. 632.

i dag har jag icke fått början färdig. Denna dagens lediga timmar hafva blifvit använda att kuksa [?] i Eichorns Gesch. der Litteratur, hvarmed jag äfven hela aftonen sysselsatte mig. – Då sömnen började infinna sig, lade jag mig kl. ½ till 11.

Thorsdagen d. 3^{dje}

Uppsteg kl. 6 – 2 koppar Caffé. Prof. Wallenius slöt i dag 3^{dje} Boken af Georgica. – I dag har jag äntligen kommit mig till att börja repetera Aritmetiken. – I skymningen var jag ut och spatserte. Efter aftal kom Ilmoni till mig. Jag skref min inlaga om Stipendier färdig och bragte honom äfven att skriva sin. Han har eljest varit mycket vankelmodig. Vi hafva slagit vad med hvarandra. Får

han repuls, köper jag åt honom Lyceum. I annat fall får jag samma arbete af honom, och med all rättvisa kan jag hoppas att se mig ägare deraf utan att behöfva sjelf köpa det. – Hvad mig sjelf angår, har jag äfven tämligen goda förhoppningar. Men, hvem har icke det? Det tröstar mig också ändå, att kanske flere bekanta bli mina rivaler, och det skall alltid ingifva mera mod. Mycket mätt af aftonmåltiden blef jag snarare än vanligt sömnig och lade mig derföre i god tid, hvaremot jag

Sid. 633.

Fredagen d. 4^{de}

efter min önskan blef kl. 5 uppvaktad med Caffet och uppsteg straxt deruppå. Jag vet ej huru jag fick i dag en häftig hufvudverk, som tilltog då jag uppå förmiddagen war utgången. Jag var hos Meyer och fick nu ändtligen Sjögrens Lexicon åt Blomqvist. Efter aftal gick jag sedan till Ilmoni. Vi gingo tillsammans till Rectors Canzliet för att lämna in våra inlagor till Stipendier; men Canzliet var tillstängt. – För min hufvudverk förblef jag eftermiddagen overksam. – Gottlund här. Jag var på vägen att förmå äfven honom att söka sig stipendium. – Aminoff kom till mig med den underrättelsen, att jag af honom nu kan få Bibliothek d. Deutsch. Classiker. Han har ändock fått ut de 4 sista Volumerna af andra afdelningen. Jag låfvade taga dem af honom. Han lånte af mig Gylfe och den Anholtske Don Quichotte. Han är mera bildad än man skulle wänta sig af hans närvarande lefnadssätt, men också är denna bildning en frukt af en äldre lyckligare period i hans

Sid. 634.

lefnad. – Gottlund ånyo här med sin inlaga. – Om aftonen, då min hufvudverk försvunnit efter utgången i staden uti skymningen, las jag det Mathematiska uti Ernesti Initia doctrinae solidioris, för att vänja mig vid de Latinska mathematiska termerna. – Jag var utgången för att köpa mig den tredje 6 kopeks Chartan. Okunnig om Conveniensens fordringar, ehuru jag i förledne höst skref en dylik inlaga (Endast genom långsam wana är jag i stånd att skaffa mig sådana der conveniensens lagar ett klart medvetande), hade jag skämt ut den Chartan derigenom att jag började för lågt. I går aftons skref jag den andra inlagan under Ilmonis handledning, hvad radernes läge och afstånd ifrån marginalerne &c beträffar; men jag skref efter mitt vanliga sätt så fort, att jag i dag, då jag med dagsljus betraktade min ansökning (mest verkade det att lilla Nysten, då han såg den, sade mig rent ut att jag ej just bemödat mig om stil) sjelf fann att den borde omskrifvas. Det kunde annars hända att man af sjelfva min inlaga skulle få om mig ett mindre fördelaktigt begrepp

Sid. 635.

om mig, tänkte jag. Af dylika orsaker är nu min tredje inlaga uppsatt väl icke just ända till fulländning prydlig; men dock åtminstone med stadig och jämn stil. – Jag satt ej alltför länge upp.

Lördagen d. 5te

Uppsteg kl. 6. – 2 koppar Caffé. – Jag slutade i Dahls Chrestomalogi explicationen af första Delen. Ilmoni kom till mig. Vi gingo ut tillsammans för att aflämna våra ansökningar. Vi ville söka upp Academie Secreteraren; men Cursorn, h_n vi mötte uppå gatan, anviste oss till Rectorn. – Han hade intet annat att säga oss än: Ja, det är i dag den sista datum för ansökningarne. Han skall eljest vara mycket frågvis och examinerande; men det lärer vara om man kommer ensam till honom och i hvad afseende man besöker honom. Hos Linsèn – fick ut mitt första scriptum corrigeradt. – Böjelsen för mindre godkända latinska ord vill utan min medvetenhet hänga vid mig. – Sökte 2 gånger Gottlund, emedan han i går bad mig i afseende å Stip ansökan besöka sig. Den ena gången hörde jag att han hade mycket främmande och gick ej in; Den andra gången var han ej hemma. -

Sid. 636.

Uppå eftermiddagen krabade jag med flit Bergens timma och Nationalmötet. Det är nu icke tid med Engelskan; den måste blifva så länge. Sökte åter Gottlund; men träffade honom ej; gick då till Ilmoni, hos h_n jag satt ända till skymningen, då han inviterade mig till Caffé Jungfrun uppå thé. Jag drack 2 koppar. – Nu gick jag till Gottlund och träffade honom hem, ehuru han var instängd. Han höll ifrigt på med Mathematiken, hvaraf jag redan kunde sluta, att han lagt in om stipendium. Han förkunnade mig äfven den helt och hållet frapperande nyheten att Tentamina lära blifva redan i nästa vecka. Så mycken sannolikhet också detta har för sig, så var det emedlertid oföväntadt helt och hållet. Men det får gå. Tärningen är kastad. – Jag skyndade mig till Ilmoni för att äfven bereda honom uppå en så surprenerande tidning. Jag sökte honom 2 gånger och äfven hos andra, der jag förmodade att han kunde vara. – Jag träffade honom icke nu. – Hemkommen började jag med den största drift Arithmetiken. Efter en timmas förlopp sökte jag Ilmoni och fann honom hem. Han blef

Sid. 637.

såsom slagen af åskan helst jag, stödjande mig på förra årets bruk, velat öfvertyga honom, att tentamina ej skulle börjas förrän efter 2 a 3 veckor. – Fortfor om aftonen med Arithmetiken. – Vakade ej alltför länge.

Söndagen d. 6te

1 kopp Caffé – uppst. $\frac{1}{2}$ 6. Jag las ej mera i dag något uti Bröder och kommer också ej att göra det, tills tentamina och examina äro förbi. – Uti Dahls Chrestomathie repeterade jag A. III och skall äfven dervid nu tills vidare stanna. – fortfor med Arithmetiken. Jag var ut endast för att se på intimationstaflan och om aftonen i skymningen hos Ottelin, som ligger sjuk uti frossan. – Af Arvidsson lånte jag anteckningar i Naturalhistorien för Hellenius. – Nysten hos mig en del af aftonen. Jag examinerade honom om tillgången i förledne vårtermin hos Ahlstedt och blef just icke vid tanken uppå mig sjelf af dessa underrättelser lugnad. – Jag vakade till $\frac{1}{2}$ 11; men har ännu hunnit endast till sammansatt Bolagsräkning. Jag märker, att jag redan i betydlig mon glömt bort så väl arithmetiken som Matematiken. -

Sid. 638.

Måndagen d. 4^{de}

uppsteg kl. 6. – En kopp Caffé – fortfor med arithmetiken – Murmästare kommo och slogo ner kakelugnen uti min kammare. Jag måste därför afbryta med Matematiken och gick med Nat. Hist. anteckningarne till Ilmoni, i afsigt att tillsammans med honom läsa Nat. Historien. Han meddelte mig den underrättelsen att Snellman skall tentera redan i morgon. Det ändrade min plan. Jag skyndade mig hem för att der, så trängt der än måtte vara uti det ena rummet, läsa ensamt det som jag enligt denna underrättelse först behöfver. – I skymningen var jag utgången för att af Gottlund, som underrättat äfven Ilmoni om tentamen för i morgon, erhålla om saken närmare underrättelse. Jag träffade honom icke hemma eller rättare, jag slapp ej in, om han också var hem. - repeterade Euclides! – Cursorn syntes ej ännu, så att antingen har Gottlund kanske af politik skrämt både mig och Ilmoni eller också äro de sökande talrika och det kanhända, att jag blifvit förd till sednare flocken, i hvilket fall jag väl skall erhålla ordres att infinna mig en ell. par dagar sednare.

Sid. 639

Lade mig kl. 9; men somnade ej förrän 10. Sönnen dels orolig och mot morgonen hade jag en stark pollution, ehuru jag ej dertill hade någon anledning. Icke sedan heller kunde jag mera hafva någon rätt rolig sömn.

Tisdagen d. 8^{de}

Uppsteg sent. – En kopp Caffé. – repeterade 3^{die} Boken och började med den 4de. Hos Ilmoni och Gottlund. Det är såsom jag tänkte. En flock skall fram i morgon. De sökande äro kallade i Alfabetsisk ordning. I skymningen hos Gottlund – Nu sade han åter, att han endast velat gäcka med oss, då han sagt att examen skulle blifva i morgon. Han visste, sade han nu, verkligen icke

annat, än att Cursorn yttrat sig att Snellman skall sagt att tentamina lära komma att börjas med denna veckan. – Ilmoni var ej hemma, då jag sökte honom. För öfrigt höll jag på att repetera Matematiken; men hann ej i dag längre än 4 och litet af den 5 Boken. Jag märker, att jag alltför mycket redan glömt bort de Mathematiska Vettenskaperna. – Hade jag handlat klokt i förledne sommar skulle jag, då jag renskref

Sid. 640.

mina anteckningar, tillika bordt studera dem. – Satt uppe till kl. 10. -

Onsdagen d. 9^{de}

Uppsteg äfven i dag mera sent också för att bespara ljus. Jag repeterade för mig sinnligen uppå sängen den 4de Boken. – En kopp Caffé. – Pipping las väl ej i dag; men timman gick ändå hos Ilmoni. – På Postcontoret tog ett bref till Ottelin – förde det till honom. Han är ännu ganska illa sjuk. – NB. af Ilmoni lånte jag ännu 5 Rd Riksgälds, också för att få ut Lindfors's Handbok i Romerska Antiquiteterna, som nyligen ankommit. Min skuld hos Ilmoni är nu jämt 10 Rd. – Om eftermiddagen då kakelugnen ändtligen blifvit uppsatt i min kammare och man började slå mer kakelugnen uti det yttre rummet, måste jag taga min tillflykt till Ilmoni. Då han ej var hem, gick jag till Gottlund, för att lämna hos honom de böcker jag tagit med mig för att läsa uti, så länge jag skulle gå till Nykopp, hos hvilken nations afgifterna borde betalas. Jag begärte af honom ett papper uti Nat. Historien efter Ottelins anvisning för att efter Gottlunds

Sid. 641.

önskan gifva Nyk. anledning att yttra sig något om stipendierna. Det hörde jag endast af honom, hvad jag redan förut hört, att de sökandes antal skulle utgöra blott 13. Hvad det åstundade pappret beträffar, fick jag adress på Ollberg, till hn jag gick, då jag ej nu heller träffade Ilmoni hem. Han bad mig gå och bedja Tallqvist komma till sig. Jag kunde ej vägra honom denna tjenst. Tallq. var ej hem jag gick då in till Sivén, som bor i kammaren bredvid. Der träffade jag äfven Ilmoni, som följde mig hem till sig. Jag var hos honom ända till kl. 7 om aftonen och las under den tiden 16 propositioner i 6te Boken. – Jag vakade till half 11, men hann ej dock läsa mer än 3 Propositioner till. – Sömmen efter vanligheten mera orolig och störd af drömmar.

Thorsdagen d. 10^{de}

Uppväcktes med Caffé kl. 6. – Jag fick mitt Bref jämte Sjögrens lexicon mycket beqvämt att afgå till Borgå med karlar ifrån en frun tillhörig gård uppå andra sidan af Borgå. – Continuerade med 6te

Boken, ehuru jag var litet confus af de ångor, jag om natten insupit af den nyligen uppsatta kakelugnen och deraf att golfvet ej ännu hunnit torka efter skurningen.

Sid. 642.

Kännbarheten af den osunda luften i hufvudet tvang mig att gå ut. Såsom kl. ännu inte var 11, då jag skulle gå på Boklådan, gick jag till Ilmoni. Han var på Academien. Jag las emedlertid 6 Boken till slut. Kl. 11 gick jag på Boklådan hvarifrån jag äfven uttog Handbok i Romerska Antikviteterna utgifven af And. Otto Lindfors. Med 8 Kpst. Lund 1814 i exemplar, för 2 Rd. B^{co}. 2 g^f. på Postcontoret. – Intet bref ifrån Poppius. – Eftermiddagen der åter. – förgäfves. Jag måste ock tillstå att jag väntat bref mera af supposition och att han deruti skall skicka mig penningar. I den suppositionen har jag ock låft taga andra afdelningen af Tyska Bibliotheket utaf Aminoff. – På eftermiddagen slöt jag 6te Boken. – Maja kokade mig en kopp Caffé. Jag repeterade ytterligare alla 6 Böckerna i Euclides, hvilka jag nu ändtligen åter kan någorlunda väl. – Åkesson hos mig. Lånte af mig Finland och dess Invånare. – Efter Ilmonis löfte väntade jag honom till mig; men han kom icke. – Om aftonen började jag läsa Natural Historien, hvaruti jag i dag återfick anteckningarne för Prof. Hellenius af Arvidsson – vakade något sent till 11. -

Sid. 643.

Fredagen d. 11te

Uppväcktes som i går kl. 6. – En kopp Caffé – las först Natural Historien. – Ilmoni var här på förmiddagen en stund. Jag var just ännu sysselsatt med Natural-Historien uppå eftermiddagen, då Neovius kom hit och sade att han och några andra blifvit kallade till tentamen i morgon hos Prof. Ahlstedt och Snellman; men att jag ej ännu var i den flocken. Han hade fått derom underrättelse genom Cavén. Denne kom kort derpå hit och förkunnade mig, att äfven jag skulle fram i nästa måndag klo 10 till Ahlstedt. Det skulle wara det första. – Jag började nu läsa på Matematiken och hann ännu i dag 10 Propositioner i Trigonometrien. – Jag orkade icke läsa längre. Det kändes redan i mitt hufvud att jag läst tillräckligt för i dag. Jag lade mig derföre. Kl. lär också redan varit 11. – Jag somnade ej på lång tid. -

Lördagen d. 12te

Uppsteg något sent, så att jag kom sent hem under Pippingens timma. – Hos Ilmoni. Cursorn hade nyligen varit hos honom. Jag afskref förteckningen på dem; med hvilka vi skola tentera. De äro i samma ordning, som uppå

Sid. 644.

ordres följande: Gabr. Wallenius. Österb. – Eman. Ilmoni. Nyl. – Jag – Carl Hällfors, Satac. – Vilh. Löfberg. Wib. – Carl-Joh. Boij. Satac. och Herm. Hedman Österb. – Samma dag blir det hos Prof. Snellman. – Jag repeterade Trigonometrien och igenomlas 5te Boken med Bokstäfver. – Jag förhörde Fredric och hade den 36 prop; 1^{sta} Boken uppritad på ett sätt, så att det ej kunde bewisas. – Utan att förut tänka på saken, fordrade jag med häftighet, att han skulle bevisa densamma. Han yttrade väl en gång, att den ej kan så bevisas; men jag kände honom af gammal vana för att ej kunna säga bestämdt i sådana fall. Jag skulle då sjelf bevisa den; men fann nu först, att det ej gick an. Det var en hjertans lust för honom, så att då han slapp, hastade han att berätta denna omständighet för de andra Gossarna. Uppå mig verkade det så, att så brådt jag ock hade, kunde jag ej uppå en lång tid fortsätta min egen läsning. -

Eftermiddagen började repetera Algebra; men gick ut i skymningen, då jag i slut märkte, att ett längre sittande ej skulle bekomma

Sid. 645.

mig väl. Jag gick till Gottlund, för att höra, huru det gått med hans tentamen i dag. Efter sin vana höll han på att fingera en berättelse derom, då Neovius kom och upplyste mig om rätta sammanhanget. Den hade icke till det minsta varit farlig. – Fortsatte läsningen af Algebra, till ganska sent inpå natten. -

Söndagen d. 13^{de}

Uppsteg sent. – En kopp Caffé – Repeterade Trigonometrien, las litet i Algebra och genomgick läran om Logarithmerna. – Var blott och såg på Informationstaflan. Neovius var här mot aftonen. Det hade gått just dåligt hos Prof. Snellman, Mindre för det att Tentandi woro okunnige, än för det de nästan alla studerat i Borgå. Han hade varit extremt ovittig emot dem, och krånglat med dem jämmerligen. Lucianus hade Neovius ej fått explicera, som han sagt sig kunna utan Novum Testamentum. Cavén deremot, som sagt sig läsa Homerus hade icke en gång blifvit försökt deruti. – Jag är helt ängslig, huru det skall gå i morgon. Jag

Sid. 646.

har ju också studerat i Borgå. – En kopp Caffé på eftermiddagen. – Något ondt i hufvudet. – Det tilltog mot aftonen i hög grad och var isynnerhet efter måltiden häftigt; men försvann åter till en

del, under det jag satt upp sysselsatt med Algebra, till kl. $\frac{1}{2}$ till 12, med uppdraget spjäll. Det kan hända att här varit äfven litet os: – Jag somnade icke uppå en lång tid.

Måndagen d. 14^{de}

Maja uppväckte mig tidigt; men jag förmådde ej stiga upp förr än kl. 6. En kopp Caffé – I hast repeterade jag ännu Algebra och tänkte sist genomgå Stereometri; men fick ej tid dertill mera. Timman slog och vi vandrade af till Prof. Ahlstedt. Jag var ganska rädd hos honom. Ilmoni, som satt bredvid mig, stapplade och det ökte ännu mera min räddhåga. Jag kunde ej svara uppå hans andra fråga och han gick med den till min granne, som besvarade densamma. Ingen var der synnerligen stor Mathematicus; men

Sid. 647.

jag och Ilmoni voro såsom jag tror mest missnöjde öfver tentamen, mindre för det vi stapplade i ett och annat – en omständighet, hvaruti vi till och med öfverträffades af en annan, än för det Examinatorn ej skänkte oss något tillfälle, att visa, det vi verkligen ej äro så okunnige, som han nu med sitt okloka behandlingssätt kan tro om oss. Först och främst frågade han oss icke en gång, hvad vi hvar och en läst. Jag gaf anledning för honom att fråga, om de andra läst Algebra. Då jag nemligen skulle söka höjden till en Spanmålsår, hvars rymd och botten man kände, anställde jag den lilla uträkningen i Algebraiäe i stället att jag, såsom man kanske väntade, hade bordt göra den igenom simpel division. Det är väl sant, att det dröjde någon tid, innan jag blef färdig med min uträkningsmethod, af tvivelsmål, hvilken jag skulle välja, men han såg åtminstone, att jag ej var så okunnig i Algebra. – Han förhörde äfven uti Franskan, i det han lät oss explicera fabler utur Pepliers franska Gram-

Sid. 648.

maire. Han antog ej que, att, att vara partikel. Alltsammans var förbi kl. $\frac{1}{2}$ till 1 vid pass. – Nu först skulle jag börja på att bereda mig för Prof. Snellman; men hvad var det? Jag hade låfvat Ilmoni att komma till honom för att sedan derifrån gå tillsammans till Prof. Snellman; men då jag gick, var kl. $\frac{1}{2}$ till 3. Jag skyndade mig då hals öfver hufvud till Prof. Snellman, der man redan höll på att explicera Homerus. Med den beskrifning jag fått öfver förra tentamen, trodde jag till och med, att han skulle anmärka, att jag kom sent. Men han sade intet; frågade blott, om jag hette Sjögren och hvad Stipendium jag sökte: – En Hällfors höll på att Explicera Homerus och som han gjorde det ganska skickligt, var jag verkligen rädd för mig. Men det tillfredsställde mig snart, att jag nu ej fann hos honom något, hvarmed han utmärkt sig då han tenterat de andra Borgåboerne. Ännu mer förlorade jag af min fruktan,

Sid. 649.

då jag hörde, huru högst uselt Hedman, som satt näst intill Ilmoni, explicerade Novum Testamentum. Såsom jag kände af stället, var jag i goda förhoppningar i anseende till mig; men Ilmoni sade, då touren kom till honom, att han läst Evangelierna. Han fick då uppslå Luc. 6 c. w. 12. Jag fick explicera ifrån 18 till 20 wersen. – *ὄχλομενοι* kände jag ej vi vocis, och misstog mig på *ἐξυργετο* För Löfberg gick det nästan ännu sämre än för Hedman, så att efter min tanka skulle följande rangordning i anseende till Grekiskan kunna ägt rum mellan oss i Hällfors, Boji, Wallenius, jag, Ilmoni, Hedman och Löfberg. Emedan denne sednare sade sig läst Xenophons Cyropaedi, fingo äfven jag och Ilmoni deruti explicera en mening till mans, emedan han ej ägde Luciani Dialogi Mortuorum. Min mening var konstigare än Ilmonis. Der voro 2^{ne} ord, som jag ej kände; men jag fick deremot tillfälle att hviska för Ilmoni flere ord, hvilket, han sa, ock

Sid. 650.

måtte anse saken i och för sig sjelf, om han märkte det, i det fallet var mig kärt. – Uti latinet fick Löfberg börja explicera det 10de kapitlet i andra Boken af Ciceros officia. Det gick lika uselt, som Grekiskan. – Jag fick vidtaga ifrån Qvamobrem, ut vulgus et – nec opinata qvaedam bona. Det gick bra. Jag kom icke ihåg de äldre, virtutes Cardinales, hvilka han bad mig uppräknas. Hedman, visste så uselt i Latinet äfven. För Ilmoni hviskade jag åter ett och annat, som sanctionerades, och var således bra, om det blef bemärkt, hvarifrån det kom. – Boji och Hällfors voro icke heller uti latinet så särdeles utmärkta. Den förra isynnerhet misslyckades alldeles vid sin öfversättning. Han började nu ytterligare fråga oss i moralen i anledning af Ciceros raisonnemanger uti det upplästa Kapitlet. Han höll sig uppå föreningspunkten emellan den christna Religionsmoralen, och förnuftsmoralen, och de äldres, men alla hans frågor voro de enklaste i verlden. De 4 frågor, hvilka jag endast fick besvarade jag med fermeté genast. Kanske fick jag derföre

Sid. 651.

min vänstra arm såsom förlamad. – v. till 11.

Tisdagen d. 15^{de}

Uppväcktes kl. 6. En kopp Caffé. Jag fortsatte att läsa Natural-Historien men hann, ehuru jag ej var utom dörren, icke mer än Mastologien. Först straxt efter middagen skulle jag lära mig allt; Ornithologi, Amphibiologi, Ichtyologi &c. I dem hann jag åtminstone läppja en smula i hvarje; men uti växtriket förblef jag helt och hållet ignorant, så att jag ej en gång kände classerna. Jag gick derföre med Ilmoni, den utsatta timman under en obeskrifvelig räddhåga till Professor Helenius;

men repade snart mod, då jag fick inhämta hans sätt att examinera och mina kompetenters oskicklighet. Första svaren blefvo derföre ganska hurtige; emedan det därvid kom mig just väl till pass, hvad jag läst uti början af Gubbens föreläsningar. Men sedermera då han öfvergick till andra arter af Vettenskapen, hvaruti jag ej var hemma, befann jag mig i alla afseenden i samma tillstånd som de andra,

Sid. 652.

att nödgas tiga. Deremot lyckades det Hällfors att ifrån de öfriga draga Gubbens goda tanka uppå sig. – I allmänhet fingo vi dock den complimangen af honom, att vi allt för litet bemödat oss att inhämta hälst det Elementära uti Natural-Historien. Gubben examinerade uppå Latin, emedan han för sin ålder är oförmögen att bivista den publika examen. Så mycket har jag nu under en tvåårig erfarenhet inhämtat, att man för att kunna med framgång taga stipendiatexamina, ej behöfver annan skicklighet än en encyklopedistisk. – Vi sluppo ifrån Gubben redan kl. ½ till 5. – Jag följde då med Ilmoni till honom och var der en stund. Hos Gottlund var jag också. Han har präglat Linnei Systema Naturae nästan perm ifrån perm i sitt hufvud. Idel namn och characterer – det tråkigaste och kanske oförnuftigaste stadium, man kan nämna. Men han skall kanske kunna göra lycka dermed. Det är just sådant, som vid sådana här fall kommer väl till pass. Sökte Åkesson för att af honom återfå Finland och dess

Sid. 653.

Invånare, hvilken bok han lånt utaf mig; men ännu ej återställt. – Genomgick den gamla Historien utur Bredows märkvärdiga händelser utur Werldshistorien, hvilka jag lånte af Gottlund. – Wakade ej alltför länge. – Tillbragte flera timmar uti sömnlöshet, också för det att det var så hett uti kammaren.

Onsdagen d. 16^{de}

Maja kom väl med Caffé redan kl. 6; då jag vakat så länge, förmådde jag ej stiga upp förrän med ljusa dagen. – Jag slöt Bredows märkvärdiga händelser, las äfven litet Logik, och Svenska Historien efter det sammandrag, som jag äger derutaf. Jag hade låtit efterskicka Finland och dess Invånare; men hann ej läsa det. – Efter aftal gick jag kl. ½ till 2 till Ilmoni, med hvilken jag sedan gick till Professor Myréen kl. 2. – Hans tentamen var just inte svår; men utmärkte sig derigenom ifrån andra af det slaget, att man fick berätta allt hvad man kunde veta om ett land uti korthet. Sedan han uppå detta sätt med oss genomgått Historien ifrån dess ursprung

Sid. 654.

till början af den nyare tidens Historia, gick han till den Mathematiska Geographien, hvaruti han mera höll för oss föreläsningar, än examinerade oss om Planeterna och de andra Himlakropparna i anseende till deras beskaffenhet, omloppstider och rörelser. Om jag ej just lysande utmärkte mig, så var jag ej heller okunnig uti det han frågade mig. Det frapperade oss att höra honom kalla oss ånyo till sig i nästa fredagsmorgon, för att ytterligare förhöras uti Physiska och Politiska Geographien, Tyskan samt Svenska Grammatiken. Han hade nu ett Collegium och kunde ej fortsätta sin tentamen af den orsaken. Hos Gottlund, som äfven nyss kommit ifrån sin tentamen, hos Prof. Helenius. Oaktadt han läst utantill nästan hela Linnés Systema Naturae, hade det gått ganska illa till, och det plägar alltid gå så med den absoluta läsningen. – Det var Nationsmöte i dag; men jag gaf mig ej tid att gå dit. Jag gick hem och började utur Hartmans Geographie läsa den physiska Geographien. – Dertill lånte jag

Sid. 655.

af Ottelin Djurbergs Karta. Man skrattade, då jag berättade, huru Myreen examinerat, Arvidsson ville deruti finna ett ögonskenligt bevis på Charlataneri, att han gaf sig att, såsom han sjelf sade, hålla föreläsningar för oss i Mathematiska Geographien. Arvidsson gick snart ut i Pippingskölds kammare, hvarifrån han hördes återkomma, då jag var ned för trapporna. Det föll mig in, att det kunnat vara för min skuld. Det är besynnerligt med mig, der uppe hos Ottelin felar jag alltid i precision uti mitt tal och nyttjar ofta barocka uttryck. Jag satt upp någorlunda länge. – pollution om natten. –

Thorsdagen d. 17^{de}

uppsteg med dagen. – En kopp Caffé. – Aminoff här. Med honom gick jag ut för att söka Gottlund; men han träffades ej hem. – På Postcontoret. Intet bref nu heller till mig. – Fortsatte läsningen uti Hartmans Lärobok. På eftermiddagen sökte jag åter Gottlund och gick, då han ej träffades, till Neovius. Han var ej heller hem; Jag pratade der-

Sid. 656.

före bort hela eftermiddagen med Strömborg, Lindström och Hirn. – Neovius, Gottlund och Forsell träffade mig på gatan, då jag skulle gå hem, och kommo till mig. – Gottlund gaf mig Broocmans Lärobok i Svenska språket. – Jag vakade länge, under det jag repeterade Geographien. -

Fredagen d. 18^{de}

Uppväcktes kl. 6 vid pass. En kopp Caffé. – Jag skulle efter löfte gå till Ilmoni, men kl. var redan half öfver 8, då jag kom på torget. Jag gick derföre genast till Professor Myreén. De andra woro redan samlade, utom Enehjelm, som utgjorde den 13de af oss. Han hade dock ännu icke börjat examinera. – Examen eller tentamen war intet att skryta med, hvarken i afseende å tentatorn eller tentandi. Dåliga frågor och ännu dåligare svar. Alla af den andra flocken, hvaruti Gottlund, Cavén, Forsell och Neovius woro utomordentligen dåliga. Ilmoni, Hällfors och jag svarade bäst. Dock kunde icke heller jag svara på någfa simpla frågor, såsom hvarifrån Ulo- och Kemielfvarne hafva sin

Sid. 657.

upprinnelse. Det var sant, jag hade bättre kunnat svara, om jag suttit på något annat ställe; men slumpen ville så hafva det; att jag skulle få frågor om Sverige och Finland, hvilka jag känner mycket mindre än längre belägna länder. Också var det en viktig påminnelse att skaffa sig kunskap om det, som närmast angår en. Kl. 10 var det slut. Tyskan och Svenska språken låfvade han i examen undersöka. – Efter tentamen gick jag till Ilmoni, dit äfven Gottlund kom. Derifrån gick jag till Agricola, hvilkens värja jag fick mig. Hos honom fick jag äfven höra att jag länge haft ett bref uti Handelsman Grönstrands bod. Jag skyndade mig dit; men brefvet hade nyss blifvit aflämnadt till Ursins Gosse. Jag fick det derföre hem. – Det var ifrån Majoren; men inga penningar funnos der, inga löften, intet utom tacksägelser för sist och några vanliga brefformlar. Intet bref har varit mindre tillfredsställande än detta; men det är sant, det var också skrifvet förr än Majoren kunnat få mitt bref. Ett annat

Sid. 658.

inneliggande bref var till Doctor Ursin. Det var något tjockt, så att jag trodde deruti finnas penningar. Jag förde det derföre om eftermiddagen till Doctor Ursin. Tillika begärte jag och fick låna af honom 20 RD. Riksgälds. Efter jag engång måste deran, så ämnade jag begära mer, så att jag tillika kunde utlösa Tyska Bibliotheket af Aminoff, men jag vågade icke. – En kopp Caffé. – Jag dröjde der en hel timma och var nu icke heller rätt nöjd med mig sjelf. Uppå hvarje enda visit skall jag alltid finna i afseende å mig något som ej borde vara så. Det kan väl vara, att mina scrupler ofta ej äro af något värde; men hvarföre skall jag aldrig kunna blifva dem fri? – Hos Neovius. Forsell var äfven der. – den dåligaste af dem som i dag tillsammans examinerades: – Hos Stråhlman. Der las jag uti några Tyska Böcker. En annan var hos honom, som icke tycktes kunna Svenska, och hvilken jag måste svara på Tyska på de några frågor, han i anledning af min läsning gjorde mig. – Stråhlman lät tillreda thé och oblikerade mig att dricka 2 koppar derutaf. -

Sid. 639.

Hos Gottlund pratade jag bort den öfriga aftonen. – började genomgå första boken af Aeneiden, och vakade derunder något länge. –

Lördagen d. 19^{de}

Uppsteg sent. – En kopp Caffé. – Då jag hemkom efter Pippingens timma, såg jag med glädje 2^{ne} Torpare ankomma ifrån Kotkaniemi. Jag hade ett bref hvaruti Majoren skickar mig 30 Rubel; men ber mig tillika på det alfvarsammaste öfverväga ett förslag, han gör mig, att nemligen vara uppå landet ett helt år eller åtminstone till nästa höst Termin. Huru skulle jag det kunna, isynnerhet om det nu lyckas mig att få stipendium. Besynnerliga fordringar har han också. – Jag finner de omkostnader han måste vidkännas för hushållningen här i staden för ej så grufliga i förhållande till det andra människor nödgas för sina barn erlægga. Dessutom har öfverenskommelsen varit sådan, att jag skulle få vara in alla terminer med gossarne. Jag lär väl emedlertid få lof att slå af uppå min lön något, så påkostande och obil-

Sid. 660.

ligt detta än kan vara. Om jag ock lyckades erhålla någon annan condition, som i alla eller åtminstone i ganska många afseenden kunde vara förmånligare än denna, skall jag väl häldre åtnöjas med mindre, än emottaga en annan condition, som också i anseende till sjelfva ombytet endast skulle kunna vara mig obehaglig, öfvervägandet af alla dessa omständigheter gjorde mig åter i dag helt och hållet owerksam. – Det var i dag stipendii upprop. Jag ansåg det för onödigt att nu bevista detsamma. – Nu uttog jag ändtligen Prosten Tuderii klocka; men jag skall ännu icke skicka densamma. Jag vill behålla densamma, tills jag reser härifrån. Det är blott circa 3^{ne} veckor kvar och jag vågar också icke lämna den i Torparnes händer. – Hos Ilmoni. – Mycket svårmodig. Jag öfverlastade mig i middags och har haft nästan för liten rörelse. – Det säges, att vår examen icke skall för sig gå innan omkring Onsdag eller Thorsdag. Det vore ledsamt att nödgas lefva så länge i ovisshet om sitt öde. – Upp hos Ottelin. Förde till honom hans karta. Han och Arvidsson höllo upp att göra sig lustiga öfver Ernesti Initia Rhetorica.

Sid. 661.

Ehuru jag af den öfverflödiga middagen kände uppstötningar, kunde jag ej afhålla mig att om aftonen äta något öfver måttan af den goda gryngröten med mjölk. Jag gjorde intet annat än expedierade brefvet till Majoren, uti hvilket jag vägrade att antaga hans förslag. – Jag ville börja läsa Mathematik under Ernestis Initia doctrinae solidioris för de Latinska termernas skuld; men det ville ej gå. Jag tog till Aeneiden. Äfven i den fann jag intet behag. Jag lade mig kl. 10. – På lång tid har jag ej haft en så orolig sömn, som denna natt.

Söndagen d. 20^{de}

Uppvaknade kl. 7. – En kopp Caffé. – Karlarne afreste. – ytterst svårmodig och overksam. – Jag försökte att läsa Rhetorik, Wirgilius; för intet hade jag lust – Eftermiddagen kunde jag dock genomgå Odysseus bland kykloperne utur Phosphoros sista årgången. Något tvungen föreföll mig ofversättningen. – En kopp Caffé. – Uppå aftonen las jag Matematiken uti Ernestis Initia doctrinae solidioris och sedermera äfven Wolfs Geometri, som genom de bifogade exemplen för uträkningarne är just fattlig. – Lade mig kl. 11.

Sid. 662.

orolig sömn. pollution.

Måndagen d. 21^{sta}

Uppsteg kl. $\frac{1}{2}$ till 8. – En kopp Caffé. Gick till en Tavastens Sjöström, för att efter löfte få af honom annotationerna för Pipping under de timmar, som jag absenterat. – förmiddagen var jag sysselsatt med att skriva dessa annotationer, och nu är jag då åter på riktig plats i anseende till dem. Längre uppå förmiddagen förmådde jag åter intet. Först kl. 3 kunde jag börja continuation af Wolfs Geometri. Jag slöt den i skymningen då Henrik Masalin kom till mig. Vi kommo att tala om Gylphe, hvilken skall finnas till salu hos en Secreter Wallenström. Då jag i dag öfverräknat mina financer och funnit en a present en hand penning af circa 7 Rd., kunde jag ej afhålla mig ifrån att med honom gå till nämnde Masalin och köpa af honom Gylfe af Ling. Stockh. 1814. 3 Afdelningar. 8° med Noter. Jag kände att jag alltför väl behöfde denna rörelse. Jag har ofverlastat min mage med näringsmedel, utan att hafva haft en derefter lämpad rörelse. Måttlighet i mat och dryck är äfven en stor dygd och kanske lika svår att iakttaga, som något annat slag af måttlighet. Åtminstone kommer jag alltid att försynda mig häruti ehuru jag bär med mig de obehagliga följderna af den förra förseelsen deruti.

Sid. 663.

Lade mig kl. $\frac{1}{2}$ till 11. orolig sömn.

Tisdagen d. 22^{dra}

Uppsteg först kl. $\frac{1}{2}$ till 8. En kopp Caffé. – las Geometri. Något före middagen kom Gottlund hit med den underrättelsen, att examina skola för sig gå i morgon, kl. 9 med den flocken hvare han sjelf

är och kl. 2 på e.m. med den andra, der jag är och Ilmoni. Tidningen gjorde mig nu redan på förhand darrande. Jag är obegripligt rädd af mig och då är det mig omöjligt att kunna något. Så verkade nu blotta föreställningen om morgondagen hos mig en stagnation i mina göromål, hvilken jag uppå länge tid ej kunde ifrån mig aflägsna. – Arvidsson har, såsom jag tror, till en del äfven i afsigt att få höra när examen skall blifva. Jag kunde ej förtiga den nyheten för honom. – Fortfor med Geometriens repetition. -

Ilmoni här en par timmar öfver skymningen. – fortsatte repetition af de 6 Böckerna uti Geometrien till 7, hvarefter jag den öfriga delen af aftonen gick igenom Algebraiska Problemer, för att vänja mig vid en ferm solution. Arvidsson var åter hos mig och lånte af Gossarne Wåhlins Svenska Historia. Förut lånte han af mig f.d. Domprostens frågor öfver 6 Tidehv. af Nya Hist. anf. Schröckh – lade mig kl. $\frac{1}{2}$ till 12. – somnade 12

Sid. 664.

Onsdagen d. 23^{dje}

blef uppväckt kl. 6 med en kopp Caffé. Repeterade Trigonometrien. – Genomgick äfven de första Elementen i Stereometrien, klo $\frac{1}{2}$ till 2 gick jag efter löfte till Ilmoni och uppå slaget gingo vi upp på Consistorii rummet. Examen tog snart derefter sin början. Prof. Ahlstedt examinerade först. Jag fick 2 enda frågor, om väsendet af det så kallade regula de Tri. Vid sednare omgången hann ej någon fråga mera till mig. Hällfors fick samma Geometriska problem att uträknas som uti tentamen. Jag var innerligen förargad, att han ej skulle taga fram mig. Jag var nu temligen sadelfast och hade också derföre tillräckligt mod, så att jag hade kanske kunnat på ett lysande sätt reparera bristerna i tentamen. Ahlstedt gjorde en god början, till att göra denna examen till en af de snöpligaste jag bevisat. Prof. Myreen var så populär, som han möjligen kan vara. Han frågade t.ex. af Hällfors, till hvilken verldsdel vårt Finland hör. Jag fick vid förste omgången frågorna: Hufvudstaden i Neapel! af hvad leder den sitt namn? fins det i Finland någon stad af dylikt namn? Hvarföre är den märkvärdig? När slöts den freden? och via andra omgången skulle jag uppräknat städerna i Wiborgs län. Derwid glömde

Sid. 665.

jag bort först Fredrikshamn och Willmanstrand; men sade dem straxt derpå, dertill påmint af Ilmoni. Sedermera tillade han sjelf Kexholm och Davidstad. Finlands 3 största strömmar? – Sedan denna härliga cour var slutad, lät han såsom det tycktes, utur Broocman uppläsa stycken der bak uti öfningarne för Svenska Ortographien. Det räckte ej heller till för mig. Prof. Snellman ändtligen lät explicera utur Cicero de Oratore. Jag fick explicera pag 103 ifrån orden: neque mehercule injuria praecepta de re militari dare? Fullkomligen bra gick det väl icke. Nu blef det ändtligen slut. Såsom

jag förmodat, fick Hällforss 8 röster; men hvad oss andra beträffar, så hade jag väl alldrig, hvarken om jag tänkt om mig sjelf med den högsta egenkärlek, eller med den högsta modesti, föreställt mig, att rösterna i anseende till oss skulle blifva så fördelte. Vi fingo alla samtelligen, då Hedman undantages, som sökte ett privat, Hedmanskt, 5 röster. En beräkning, som redan i och för sig sjelf, utan några andra afseenden innebär en orimlighet; ty huru är det möjligt att 5 särskildta individer kunna äga ungefär en så lika skicklighet, att de alla samtelligen skola få 5 Suffingia. – Om det var efter rangen af deras skicklighet, som dessa 5 sedan uppnämndes, så kom Ilmoni först,

Sid. 666.

dernäst Wallenius, sedan Löfberg, dernäst jag och sist Boij. – Jag var först misslynt öfver händelsen. Hos Ilmoni. Efter hemkomsten gick jag upp till Ottelin. Man frågade mig, huru många röster det vankats. – 5 hela. – Arvidsson hvisslade, – ännu mer, då han hörde att 5 stycken fått 5 och äfven Löfberg. – Ottelin delade min stora förtrytelse, och låfvade att framdeles låta Herrar vederbörande få umgälla alla de inconseqvenser de begått och begå. Han ville äfven uppmuntra mig att skriva i nästa termin pro exercitio, och i nästa höst med honom disputeras. – Jag fick höra af Ott. och Arvidsson många af erfarenheten godkända reglor för examina här i Åbo och har jag nu äfven sjelf fått dem besannade. Ingen egentelig modesti är här att recommendera. Om man blir tillfrågad om en sak, skall man därjämte svara att utbreda sig öfver 10 andra dithörande. Antingen skall man skryta förb. dt eller vara känd af Examinatoren förut – de enda medlen som hjälpa. Denna sats bestyrkes af denna dagens erfarenhet. För det förra hade Hällfors att tacka sina 8 röster. Boij. försökte gå samma väg; men var alltför litet skicklig, för att kunna lyckas. Ilmoni fick preferencen såsom Informator hos Fattenborg och derjämte Nylandus, (Prof. Wallenius Nyländska Nationens Inspector), Wallenius är Cousin

Sid. 667.

till Gubben. Ehuru jag ej hade något egenteligen att göra, vakade jag till kl. 12 sömnen blef orolig och räckte.

Thorsdagen d. 24^{de}

ända till kl. 8. – I dag väntade jag förgäfvnes på Caffé - - I dag gjorde jag åter en början med att afhöra Prof. Wallenius. Åt Agricola försålde jag Le Mangs franska Bref, då jag af honom ej kunde erhålla sjelfva Grammatiken, utom hvilken Brefven ej kunna vara af särdeles nytta; såvida Gram. alltför ofta i dem citeras. – hos Gottlund. – Ehuru jag har mitt ämne oskrifvet uppå en tid af omkring 3 veckor, var det mig omöjligt att börja arbeta derpå. Lika svårt var det att företaga mig något annat. För att fördrifva min svårmodighet gick jag ut. I förbigående var jag på Postcontoret men fann der icke heller nu något bref hvarken ifrån Poppius eller Blomqvist. Ilmoni var ej hemma,

icke heller Meyer, kanske till min lycka, lika litet Andersin. Återkommen hem kunde jag icke heller nu påbörja mitt ämne, utan gick för att vidare fördrifva tiden upp till Ottelin; som höll på att bereda sig till Candidat tentamen i morgon för Prof. Pipping. – Pippingsköld kom der in med blödande näsa. Han hade redan uti 2 dagar med

Sid. 668.

korta mellantider blött (Han bor uti en kammare uti samma våning med Ottelin) – Arvidsson var bort och han vågade ej gerna lefva ensam öfver natten af fruktan att förblöda sig. – Jag insåg väl, huru nödigt jag hade haft att erbjuda mig till hans biträde; men jag kom ej enligt min natur att göra det innan jag uppe på min egen kammare, då jag förgäfves ville uppmana pigan att företräda den plats, som jag utan betänkande straxt bort emottaga, blifvit af henne sjelf föreslagen dertill. Nu först gick jag upp och ånyo erböd mig att tillbringa natten i Pippingskölds kammare; men nu hade han redan fattat det beslut att efterskicka sin Broder. Jag utbad mig, att ifall han ej skulle komma, få företräda hans ställe. Man låfvade mig det; men då jag sednare ej fick någon tillsägelse, blef jag hem och började skriva mitt ämne, hvarmed jag fortfor till kl. 10, då jag lade mig. Insomnade först kl. 11.

Fredagen d. 25te

Uppväcktes kl. 5. – 2 koppar Caffé, – fulländade mitt scriptum, vinterns beskrifning, som blef en slags öfversättning efter den, som är införd i Arkivet för Resor af Arndts Charakteristik öfver Svenskarne. – I dag började jag med mina förra för dagen bestämda sysselsättningar nemligen utur Journalerna

Sid. 669.

Dahls Grekiska Grammatik och Chrestomathi, samt Bröders Latinska Grammatik, hvilka jag än en gång samteligen började ifrån början, Jag hann ej läsa mer än ett par sidor uti Dahls inledning, då Ilmoni kom. Han hade varit hos Silvius (en Bokhållare med hn han blifvit bekant i Borgå) för att låna penningar för min räkning; men han hade ej kunnat hjälpa honom. Ilmoni rådde mig att gå till Calonius. Jag får låf att göra det för att draga mig utur förlägenheten i anseende till det Tyska Bibliotheket, hvilket jag lofvat köpa af Aminoff. Jag gick ut med Ilmoni i den fasta föresats, att med honom gå till Meyer; men han mötte oss under vägen. Vi gingo således till honom straxt efter Prof. Wallenii timme. Ilmoni prenumererte på 3^{die} Afdelningen af Bibliothek der d. Classiker och jag köpte: Verzeichniss von neuen Büchern, auf welche Fr. Ant. Meyer, Lector &c. Bestellungen annimt. N° 1. 2. och 3. die Jahre 1810. 11. 12. 13 och 1814. 8°. Jag betalte för dem 2 RD. 12 sk; men jag hade straxt efter hemkomsten det nöjet att utmärka och kunna ungefär till sitt pris bestämma några Böcker, hvilka jag framdeles vid en lyck-

Sid. 670.

ligare ställning af financerne skall förskaffa mig. – Ottelin kom till mig och bad mig sitta i eftermiddag i Pippings kammare. Han skulle till tentamen till Pipping. Jag gjorde det gerna och las derunder Götz v. Berlichingen af Goethe, hvilken jag tagit af Ilmoni. I början ville den ej behaga mig, men slutet öfverträffade all min väntan. Hvad jag tycker mig kunna tadla vid denna pies, är den alltför varierande omväxlingen af olika ställen och föremål. Uppmärksamheten våldföres genom detta flygande ifrån det ena till det andra. Att denna pies fattas sundt förnuft i planen för det att Byar deri föreställas brinnande, kan jag ej finna. Det andra onaturliga, som jag trott mig kunna dervid anmärka, är hvad jag redan nämnt den hastiga öfvergången ifrån det ena till det andra. – vakade till kl. 11 under revision af Bokkatalogerne. – orolig sömn.

Lördagen d. 26te

Uppväckt kl. 6. – Genomgick vidare Catalogerna till slut och hade derföre icke tid med något annat. Förde min skrifbok till Linsén och tog ut den andra, som nu varit der omkring en vecka. Jag fick mycket ändringar. Han klagade öfver att mina meningar i allmänhet voro inväfda, mörka och långa, så att han med största ledsnad kunde genomtråka dem. -

Sid. 671.

Det är besynnerligt; för mörkhet beskyllde man äfven alltid Lector Molin uti Borgå. Jag kan ej rå derföre; just då jag skall göra mina sripta prydliga och tydliga, bli de mörka och tvungna. Då jag kom upp på Academien, sågo Savenius och Sjöström ganska skelt uppå mig, isynnerhet den förenämnde. Det gjorde mig ondt att jag på detta sätt skulle återerinras om den snöpliga examen. Ifrån Pipping skyndade jag mig till Statsrådet Calonius. Jag begärte att han skulle låna mig penningar; men han försäkrade med mycken höflighet, att han ej kunde hjälpa mig. Han frågade mig, om min far och mina omständigheter, och nu kände jag huru usel jag var, då jag skulle stå denna examen för Gubben. Det är dock löjligt, att nödgas tolerera så mycket för att hafva sig ett arbete. Skulle Gubben vetat, hvartill jag egenteligen ville låna penningarne, hvad skulle han väl sagt åt mig? Just sjelfva sakens natur gör att jag ej hos mera bekanta, för hvilka jag skulle nödgas säga, hvartill jag behöfver penningarne, vill låna ehuru jag kanske någorstädes kunde få och likväl är mitt begär att äga detta verk så stort, att jag uppå sådana vägar söker få låna mig penningar dertill.

Sid. 672.

Det är dock för narraktigt med mig; men jag har äfven gifvit Aminoff mitt löfte att taga Classikerne. Jag hoppades att Poppius skulle oakadt allt utseende jag ville gifva det, skulle skynda sig att göra mig denna tjänst; men jag har ej en gång fått en enda rad ifrån honom och hvad penningarne angår, så är det i sig sjelf nästan obilligt att vänta det af honom. Jag var just missnöjd med mig sjelf, då jag kom ifrån Calonius, då äfven denna den sista tillflygt icke hjälpt mig. Hos Gottlund. Hos Ilmoni utgjöt jag min oro. Han låfvade ännu söka till att för min skull sätta någon fjäder i rörelse. Vi skulle kl. 3 ungefär råkas på Academi Bibliotheket. Till den ändan uppgjorde jag ett nytt project. Jag gick em. 2 och 3 till Nykopp, återställde de af honom lånta Böcker samt begärde och fick af honom en Cautionssedel på de Böcker, som jag ville låna ifrån Academie Bibliotheket. Nykopp frågade mig, om jag ville prenumerera på Corpus Auctorum Romanorum. Skulle jag ock praenumerera så skulle derigenom antalet uppå praenumererade exemplar blifva så stort, att Nationens Bibliothek kunde få äfven ett. Detta bestämde mig ännu mer att våga couppen. Jag hade också verkligen förut tänkt deruppå men icke kommit mig dertill, emedan jag äfven funderat uppå att förskaffa mig de kritiska upplagor af de latinska Auktorerne. Att skaffa

Sid. 673.

sig dem alla, torde ändå blifva för dyrt. Då är det bra att äga åtminstone texten af alla de förnämsta. Af favoritauctorer kan man skaffa sig goda upplagor och då får man väl alltid något råd för doupletterne. Efter dylika öfverväganden prenumererade jag, styrkt dertill af Nykopp. Ifrån honom gick jag till Academie-Bibliotheket och lånte derifrån: Jenaische Allgemeine Literatur Zeitung vom Jahre 1810 4 Jahrg. 4°. – Ilmoni syntes ej der. Icke heller hade han varit hos mig, då jag kom hem. Jag väntade förgäfvdes uppå honom hela den öfriga delen af dagen och försummade derigenom Nationsmötet, hvartill jag dock icke heller annars hade någon lust att gå. – satt upp nästan för länge till kl. 11. –

Söndagen d. 27^{de}

Uppväckt kl. 6 med en kopp Caffé uppsteg jag en half timma derefter. – Fortsatte läsningen af Allgem. Lit. Zeitung, h_n jag i går började. Ilmoni här. Jag gick ut med honom. Var på postkontoret. Intet bref. Eftermiddagen en kopp Caffé. Ehuru jag tagit vid middagen ett dugtigt mål till bästa, befann jag mig särdeles glättig hos Ilmoni, sedan hans andra främmande Tallqvist och 2 för mig obekanta gått bort. Det verkade också uppå mig, att Ilmoni fick löfte hälft om hälft på penninglån utaf en af dem, – fortsatte Liter. Tidningen till kl. 10.

Sid. 674.

Jag kom nu på den tanken att försöka realisera en tanke, som jag länge haft, nemligen att försöka låta trycka något af mina poetiska försök. Jag har i morgon ämnat mig till Prof. Snellman, till

hvilken jag måste gå förr eller sednare. Jag är klädd och jag kan väl med samma föra till Prof. Myreen något st. på försök. Jag lottade om jag skulle dertill välja Erinringen eller Försoningen efter Gallisch. Lotten föll väl på det sednare; men jag valde ändock sjelf det förra. Jag skref det hela 4 gånger om och alltid var jag missnöjd med min stil, som blir just gemen och underlig, då jag skall skrifva något långsammare och väl. 5te gången skref jag det på postpapper och nu kunde jag vara ändock mera nöjd dermed. Kl. var 12, då jag lade mig, och närmare ett, förrän jag insomnade.

Måndagen d. 28^{de}

En kopp Caffé; – uppsteg kl. 8 alldeles icke vederkvickt af sömnen. – Jag förde först Lindfors's Antiquiteter att inbindas till Bokbindaren Grahnström. Derifrån gick jag till Prof. Myréen, som bor i samma gård och uppviste mitt stycke. Han las igenom det 2^{ne} gånger, hvarpå han yttrade sig: Jag för min del ville ej vara emot, att införa det; men jag har beslutit att ej införa något utan Prof. Wallenii vettskap. Han är mycket noggrann. Ideen är just bra, jag tycker mycket derom. Är H^F Sjögren sjelf förf.? Jag svarade nej. Han bad mig derpå gå till Prof. Wallenius, för att inhämta hans tanka om stycket.

Sid. 675.

Om han ville approbera det, skulle jag komma tillbaka. Jag gick först till Prof. Snellman och frågade af honom, när terminen kommer att slutas. Han frågade mig ett och annat – hvar jag har condition, när jag sist tog examen näst före denna och huru många suffragia jag då fick. Mitt svar upprepade han med en ton, som tillkännagaf att han mente, det man följaktligen ej nu gjort mig orätt, att man gifvit mig fem. Terminen läser komma att slutas i onsdag, 2^{ne} veckor till. – Såsom hastigast hos Ilmoni. – Prof. Wallenius var ej tillgänglig. Jag återvände med det svaret till Prof. Myréen. Han hade förut sagt mig, att om jag sjelf hade varit författare till stycket, skulle han velat föreslå några ändringar; men som saken förhöll sig annorlunda, borde stycket inkomma på Tidningen, sådant det är. Nu låfvade han skicka det till Prof. W. och ifall han ville gilla det, låta införa det. Han tillade ytterligare, för min del ville jag ej vägra införandet; det gör mig detsamma, hvad der står på den Tidningen; men då jag i början af året införde ett och annat stycke, började han krångla med mig, och derföre vill jag undvika det. Jag sade: Det skulle å författarens vägnar intressera mig, att få höra de ändringar, Herr Prof. behagade föreslå. Ja, jag skall skicka det först

Sid. 676.

till Prof. Wallenius för att få höra, hvad han säger derom. Om H^F Sj. vill hälsa uppå mig en annan gång, så skall jag väl tillika få återställa Manuscriptet. Det skall fågna mig, att få ingå bekantskap med Herrarne. Kl. 10 gick jag uppå Banken för att få växla en 25 Rubels sedel till mindre. Det drog så långt ut, att jag ej mera hann bevista Prof. W. timme. Jag frågade af Meyer, hvad Beckers

Weltgeschich. bestämdt kostar, för att derom kunna underrätta Poppius, till hvilken jag ämnar skriva i morgon. – Hos Selan. – Jag fick mycket löst lif, och för att på något sätt bota mig, gick jag till Apothekeket för att taga mig en sup. Jag stötte uppå Masalin, som sade sig hafva gått ut i samma afsigt. Vi slogo oss derföre tillsammans, och jag betalte laget. China tinctur utgjorde hufvudessensen i medicamentet. Jag blef till och med litet yr i hufvudet deraf, så att det ej var stort bevändt med karlen uppå hela eftermiddagen. – Hos Hougberg. – betalte Gylfe. – För att reda mig, befallte jag pigan koka mig Caffé – Neovius och Hirn kommo till mig och jag hade då det nöjet att afven få tracktera dem. Ilmoni kom äfven och blef hos mig efter de andra. Vi drucko ännu sedan en kopp till mans. Jag gick till Holmens boda, hvarest jag alltid handlat, och ämnade göra der ett försök att få låna penningar; men den bekante Bokh. var icke ensam uti Bodan, så att min begäran blef om intet.

Sid. 677.

Hos Ilmoni. Han förde mig till Caffé Jungfrun, der vi drucko 3 koppar thé till mans. Tallqvist var ock der. Vi gingo sedan efter en uppgjord plan till honom. Han kom med mig till Cursorn, som skall flere gånger lånt pgr. åt Studenter i afsigt att få låna af h^m, men äfven denna utväg misslyckades. Då jag skulle gå hem, erinrade jag mig att Åkesson har handlande Bröder här i staden. Jag gick till honom. Jag kände först för mig då jag fick höra af h^m, att han nog skulle få understöd af sina Bröder i fall han skulle komma i alltför knappa omständigheter, föreslog jag h^m att göra mig genom dem en tjänst; men vårt samtal fick snart en ända eller gick åtminstone ganska trögt, då det var fråga om hjälp. Jag ville ej hålla hm längre i förlägenhet, utan gick hem. – I dag har jag helt och hållit nödgats försumma Dahlen. – Sysselsatt med att skriva brev till Poppius, Majoren och Blomqvist vakade jag äfven i dag till kl. 12.

Tisdagen d. 29^{de}

Uppsteg kl. 6. En kopp Caffé – Mycket confus. – Fortsatte läsningen af Litter. Tidningen – affärdade mina brev. I skymningen gick jag till Hirn, hos hvilken jag förbief i hela par timmar. Började efter återkomsten skriva mitt scriptum och lade mig kl. ½ till 11 – orolig sömn.

Onsdagen d. 30^{de}

Uppsteg sent. En kopp Caffé – Skref mitt scriptum färdigt. – Hos Melart i afsigt att få af h^m adress uppå någon af hvilken jag kunde få låna pgr. Han anviste mig till assess. Björkbom. – Min lilla fordran fick jag hos honom incasserad. – ondt i hufvudet. – Eftermiddagen en kopp Caffé.

Sid. 678.

Försummade min tid uppå Bokauktionen. Jag fick der ej någon enda Bok. Mina egna Böcker, hvilka jag förledne termin sålde åt Kamreraren Mozelli, skulle jag åter fått inlösa för 10 procent mer än jag sjelf fick för dem. – Ännu ondt i hufvudet, och det ansenligen. – Fortsatte Läsningen af Litteratur-Tidningen till kl. 11. Jag har endast flygtigt läst den der Allg. Litt. Zeitung och dock har jag ej ännu hunnit längre än till Maji Månad. – Om natten pollution och orolig sömn.

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Tolfte Häftet

Sid. 679.

Allmänna Ephemerider

för år 1814

Tolfte Häftet

December

Thorsdagen d. 1^{sta}

Jag vaknade efter den oroliga sömnen först kl. 8 och uppsteg en half timme derefter. – I går hade jag för mitt scriptum försummat Dahls Grammatik. I dag las jag den i det stället och fortsatte för öfrigt Litteratur Tidningen. – Före middagen gjorde jag ett försök att få låna penningar hos Asessor Algoth Björkbom, hvilken man ganska Charakteristiskt kallar Allas Björn. Jag trodde mig böra nämna att jag conditionerar hos Major Nohrström, som under sin härvaro formerat bekantskap med Gubben. Han hade ett långt samtal med mig för att ögonskenligen kunna öfvertyga mig, att han ej kunde hjälpa mig, så gladeligen, sade han, han också velat göra det. Han ville gifva mig adress uppå någon; men han kunde slutligen ej komma ut dermed en gång. Han beviste mig annars så mycken höflighet, att jag gerna vill tro honom på orden. Ett eget intresse för penningar och allt hvad deruppå har afseende ville jag ändock tro mig läsa i

Sid. 680.

hans af ålder hopkrympta ansigte. Föreställningen af hans ålders oskicklighet for speculationer trängde sig beständigt uppå mig och jag kunde icke utan medlidande höra hans stammande röst, då han ville gifva sig mödan att öfvertyga mig ej allenast om sin närvarande oförmögenhet, att hjälpa mig utan ock om den allmänna brist uppå penningar, som nu är rådande öfverallt. – Hela eftermiddagen las jag Litteratur-Tidningen, om jag undantar den tid, som gemom Strömborgs ankomst under skymningen blef förspild. Han behagar mig icke för sin litterära råhet; med större kännedom om den yttre conveniencen än jag är han dock äfven i detta afseende utan egentelig bildning. Endast i det afseendet är han dräglig, att hans umgänge lemnar min fåfänga en ehuru i högste grad ringa njutning uti känslan af min ojemförliga öfverlägsenhet. – Jag var i aftons vid något mera godt lynne, så att jag efter aftonmåltiden kunde använda en timma uppå en skämtfull disput med Maja, som alltid uti sådana fall blir af mig utan särdeles skoning tilltygad. – Ottelin var här. Mitt muntra lynne bibehöll sig ännu äfven vid hans ankomst, så mycket det också eljest i hans och hans likars sällskap plägar concentrera sig till en yttre störkshet, att jag så må kalla det.

Sid. 681.

Jag ville forcera mig att bringa Maji häftet i Litteratur-Tidningen till slut och hann därför icke lägga mig före kl. 12.

Fredagen d. 2^{dra}

Uppväckt kl. 6 med en kopp Caffé kostade det mycket uppå mig att stiga upp. – Sedan jag läst mina bestämda pensa i Ephemeriderna, Dahlen och Bröder, fortsatte jag läsningen af Litt. Tidningen. Neovius kom till mig med theser, vid hvilkas ventilerande man utnämmt mig till Posterior Opponents. Jag kunde nog hälst opponera, hade Nykopp sagt, efter han ej ville utgifva theser med yttran: Låt se, om han kommer upp. Han skall flere gånger yttrat sitt missnöje emot mig, för det jag ej ens besökt Nationsmöten. Nysten hade han vid sista Nationsmötet bett gifva ut theser; men då han undanbedt sig, yttrat sig: Jag skall då vända mig till de yngre, hvilka ej ännu hunnit. – Det öfriga hade han återhållit. -

I Borgå bevistade jag gerna Disputationsöfningarna, emedan jag vid dem alltid var åtminstone ibland de farligaste Motståndare. Men det var i Borgå. Här är förhållandet annat. Ett kanske öfverdrifvet begrepp om de fleste Wiburgensers skicklighet har återverkat på min fåfänga, så att jag trott mig böra akta mig att opponera en gång, hvaruti jag redan torde nog mycket blottställa mig. Hvad som värre är, skulle det vara en oundviklig följd, att när jag en gång opponerade, måste jag

Sid. 682.

också respondera. Härvid kunde jag väl slå mig ut, så bra som flere andra responder, men jag fruktar att det ryktet jag trott mig hafva af gammalt ändå skulle komma att lida för mycket skeppsbrott, för att ej kränka mig, helst jag finge sådana Motståndare som Ottelin, Arvidson eller Bonsdorff. Utan att hafva läst någon Philosophie, dessutom besvärad af svårighet att uttrycka mig äfven i saker, hvilka jag förstår, skulle jag komma att stå der i gytjan öfver öronen, utan att kunna hjälpa mig hvarken fram eller tillbaka. Dessa äro de verkliga orsaker, hvarföre jag icke hittills varit synbar vid Nationsmöten. Nu måste jag ändteligen opponera; men jag tröstar mig dermed, att jag ej mer i denna termin, som numera är så kort, kan blifva uppfordrad att respondera, oppositionen må gå eller rättare får gå huru den vill. – Efter aftal kom Ilmoni till mig kl. 11. Vi gingo till Mozelli, hvarifrån jag uttog 3^{die} Upplagen af Sjögrens Lexikon, uppå hvilken jag i förledne höst prenumererade. Jag förde exemplaret till Bokbindaren och var sedan en stund hos Ilmoni, hvilken jag ville öfvertala att gå till Prof. Wallenius, för att i sitt namn låna åt mig penningar. Redan länge har jag velat bringa honom derhän; men det har hittills varit utan följd. Utom det att han ej gerna vill lägga sig ut för mig är han rädd att Gubben skall snäsa

Sid. 683.

honom för det han försummat hans repetitions collegia, för att bättre hinna bereda sig till Stipendiatexamen. – I skymningen gick jag ånyo till honom. Nu hade han äntligen beslutat att göra ett försök i morgon; men tillika meddelade han mig genom Fattenborg den nyheten, att hvarken jag eller han fått något stipendium. Det hade icke varit tillgång till något stipendium för oss. Hällforss hade varit den ende, som fått. – Jag köpte mig uti Hollméns boda 2 Böcker papper. Jag behöfver dem icke nu för det närvarande, emedan jag ännu har qvar utaf hvad jag förut köpt; men det var för att göra mig ärende till att träffa Bokhållaren, en, såsom det tyckes, tjenstaktig man. Han känner mig, emedan jag i förledne termin tog der mycket uppå räkning uppå Majorens recommendation. Jag har ganska många gånger gjort mig ärende dit och hvad jag haft att köpa, har jag köpt uti den bodan, emedan jag hoppats att få tillfälle att försöka begära penningar till låns. Men det har varit just förtrolladt. Jag skulle aldrig råka honom ensam. Der har alltid varit trenne Bokhållare uppå en gång, så att jag ej kunnat komma fram med min anhållan.

Jag fortsatte hela aftonen Litteratur-Tidningen och vakade derunder åter till kl. 12, emedan jag speculerade uppå att få den i morgon till slut; så att jag kunde få en annan årgång; men det skall svårligen låta göra sig. Ehuru jag läser nog flygtigt, lider det ganska långsamt med den der Tidningen.

Sid. 684.

Lördagen d. 3^{dje}

Det var svårt att uppstiga, då pigan efter min önskan väckte mig kl. ½ till 6. – En kopp Caffé gjorde mig mera förmögen dertill. För att försöka, huruvida jag möjligen kunde få Litt. Tidningen till slut, började jag straxt fortsätta med densamma. – Jag hann dock ej engång en Månad, innan kl. blef 9. – Uppå Academien träffade jag Ilmoni. Prof. Wallenius hade ej haft penningar att låna; men låfvat skaffa inom en vecka. Efter Pippingens timma gingo vi till L. Meyer, hos hvilken jag ej fick något; men Ilm. pren. på Corpus auctorum Romanorum och tog ut N° 28 af Bibl. d. Deutsch. Classiker. Jag var redan hemkommen, då jag erinrade mig, att jag borde taga ut min skrifbok hos Adj. Linsén. Jag hade ännu mera correctioner, än förra gången, och dessutom vid 3 särskildta ställen frågetecken. Flere ställen fick jag förklara för honom, emedan han föregaf sig ej förstå dem. Jag hade sannerligen sjelf svårt att numera komma ihåg, hvad jag ment dermed, när jag skref. Det kunde väl ej skada, att jag åter blef litet knäckt. Mitt ämne var nästan en verbal öfversättning utur Arndts Charakteristik öfver Sverige; men det lustigaste är att han tillika beskyller Arndt för lögner, då han ändrade hans uttryck hos mig. Den stilla luften susar i tallarnas toppar, hade jag gifvit med Mitiori venti afflatii susurrant (i st. tallarnes toppar an-

Sid. 685.

såg jag ej vara något väsentligt och utelämnade därför det): Det är visserligen stor skillnad emellan mitt och Arndts uttryck. Mitiori afflatii stötte honom isynnerhet för pannan. Det andra frågetecknet fick jag för orden: jagtens muntra skall (venationis vaslus clangorar) Det gifves ingen egentelig jagt om vintern, sade han. Han kan hafva på sätt och vis rätt – Starkheten af mitt uttryck förökade ideen och förvandlade den derigenom till en oegentlighet för stället. Hvad det tredje tvistestället beträffar, så hade han minst rätt, ja ingenting mindre än det. Han satte näml. frågetecknen för den meningen, att icke mera om vintern är så salubris för menniskan. Han blir derigenom sade han så dyster och trumpen och oskicklig att njuta de njutningar, som uti det södrare Europa äro menniskans tillhörighet. Det är sant, för södra Europas njutningar är icke Nordländaren skapad hvarken om sommaren eller vintern; men är det vinterns egenskap hos oss att göra oss trumpna och dystra och oskickliga till hvarje njutning? Jag för min del har aldrig känt mig må bättre, aldrig känt mig mera fast inom mig, jag kunde nästan säga mera munter än då jag röres uti den skarpa vinterköllden under en klar himmel. – Hos Ilmoni. – På eftermiddagen las jag mina pensa i Dahlen och Bröder – Hos Aminoff, försäkrade mig ytterligare om Bibliotheket, då jag kan få penningar att lösa det. Uppå Bokauktionen försummade jag nästan hela eftermiddagen, utan att få mig något annat

Sid. 686.

än Åttelands Charta öfver Holland. – Hos Bokbindaren tog jag ut Lindfors Handbok i Romerska Antiquiteterna. – Om aftonen fick jag höra af Gossarne, att Maja ordinerat Carl, att då han i morgon går till Ursins, begära låna af Frun några Marker smör. Hon hade önskat att detta måtte ske, utan att jag skulle få veta deraf, emedan hon väl visste, att jag af gl. vana ogillade sådana lån, då ej yttersta nöd uppfordrade dertill. Carl lär deremot ej vågat att förtiga saken för mig, eller ock ville han bereda den ömtålige Maja, en belöning för de många ledsamheter, hon förorsakat honom. Jag blef ganska skarp emot henne och lät henne så skonande jag kunde, förstå äfven de inre orsakerna, hvarföre jag särdeles just ogillade detta lån. Jag vet nämligen, hvad Ursins genom mitt Herrskap känna eller åtminstone misstänka om henne. Genom en väl tadelig, men af tillfället gynnad nyfikenhet las jag icke längesedan uti Majorens till Ursin oförsigtigt förseglade bref dess uttryck; jag tror att jungfru M. brukar långa fingrar. Att man tror det om henne, visste jag förut genom Herrskapet, som ända till och med halft om halft öfvertygat mig sjelf derom. För en par veckor sedan hemtade man in proviant till oss och nu skulle man för första gången låna ifrån Ursins. Hvad skulle de väl tänka härom? och för det andra, hvad nödvändighet hafve vi att nu göra der det första lånet

Sid. 687.

för den lilla återstående tiden af blott en och en half vecka, för hvilken tid vi hafve, om ej tillräckligt smör dock andra sofvelvaror? Allt detta lät jag Maja förstå. Jag gaf henne till och med

del af mitt beslut, att hvarom jag redan i sist skref till Majoren, att vid hemkomsten efter ledne termins Utgifts-notor approximationsvis beräkna consumptionen för denna termin, sådan den borde och måste vara. Jag tröstade henne härvid dermed att om hon ej gjort sig skyldig till något snedsteg, till någon afvikelse ifrån sina pligter (hvaruppå jag dock intill den för sig gångna uträkningen redan tviflar) så skulle hon så mycket mer vinna dervid, då hennes oskuld skenbarligen derigenom skulle ådagaläggas och försvaras emot möjliga kränkningar. Hon var ändock ej synnerligen nöjd härmed, yttrade att hon förut uti sina dagar tjent ej blott uti ett hus, utan att sådana uträkningar kunnat en gång sättas fråga i afseende å henne. –

För att få Augusti månad i Litt. Tidningen slut, forcerade jag mig att vaka till kl. $\frac{1}{2}$ 1. Det kostade icke så mycket uppå mig, emedan jag öfverlastat min mage med gröt och det tycktes mig vara bättre att då sitta upp längre tid.

Söndagen d. 4^{de}

Vaknade kl. 6. – En kopp Caffé. – Uppsteg en half timme derefter. För att möjligen till nästa onsdag åtminstone hinna igenom Litteratur-Tidningen började jag straxt läsa densamma och höll på flitigt dermed hela dagen. – På eftermiddagen en kopp Caffé – Ondt i hufvudet.

Sid. 688.

tycktes försvinna efter aftonmåltiden. Jag ämnade ej sitta upp så länge i afton, emedan jag alltför väl vet, att det just derföre, som jag har ondt i hufvudet; men kl var emedlertid 11, då jag slutade. I dag har jag också läst närmare 2^{ne} Månadshäften igenom. De bestämda pensa i Bröder och Dahl hafva i dag blifvit försummade. –

Måndagen d. 5te

Efter en orolig sömn uppsteg jag kl. $\frac{1}{2}$ till 7. En kopp Caffé. – Sedan jag genomläst Ephemeriderna, hvilka jag icke någon dag försummat, tog jag åter till Litteratur-Tidningen. Jag gaf mig ej tid att gå upp och afhöra Wallenius i dag. Ilmoni kom till mig och berättade, att Wallenius af sjukdom är förhindrad att läsa i dag och i morgon. Också lämnade han mig den underrättelsen, att öfverläggningarna om Stipendii utdelningen åter i morgon skola företagas och att Secreteraren Plantin Cavander yttrar sig, att åtminstone de måtte få Stipendia, hvilka fått på röster. Huru vore det också möjligt, att då 19 Stipendia i denna termin vore lediga, icke åtminstone något slags stipendium skulle tillfalla en enda af de sökande, utom Hällfors. Det måtte varit endast publika stipendia af högsta Classen, om hvilka Prof. Fattenborg lämnat Ilmoni den obestämda underrättelsen, att intet varit att utdela till andra än Hällfors. Skulle jag få hälst af de

Sid. 689.

mindre publika, så kunde jag vara någorlunda nöjd med belöningen för min möda! Dock jag skall snart erhålla en bestämd kunskap om mitt öde. Jag skall ännu dittills underhålla mig i hoppet med leende utsigter och favorit-speculationer. – En häftig hufvudwerk började åter emot middagen att infinna sig, men försvann till en del, då jag uppå eftermiddagen drack en kopp Caffé och sofde en liten stund i skymningen. Gottl. här, äfven han styrkte mig i mina förhoppningar i afseende å Stipendierna. – Ändtligen fick jag kl. 10 om aftonen den tråkiga Litt. Tidningen till slut. Den är verkligen tråkig för vidden af sina recensioner isynnerhet. Sjelfva trycket förefaller mig oangenämt. Svenska Litt. Tidningen har förefallit mig intressantare, så kursivt jag också genomfarit den Tyska, vid hvilken endast den ytliga kunskapen om de Tyska litt. productionerna, om hvilka jag ej annars kan hafva kännedom är mitt hufvudändamål, då deremot den Svenska förefaller mig högst intressant och mera belärande öfver sjelfva recensionernas föremål. Vid den Tyska har jag emot slutet isynnerhet i största hast öfverfarit totalomdömet öfver verk uti de brancher, hvilka i allmänhet ej intressera mig, och med särskildta tecken utmärkt de böcker i Meyerska Bokkatalogerna i fall de funnits der; men i motsatt fall uppskrifvit uppå en supplementskatalog titlarne uppå de fördelaktigast recenserade skrifterna.

Sid. 690.

Ehuru jag lade mig kl. 11, kunde jag ej få någon sömn förrän kl. 2, äfven derföre att jag slumrat litet uti skymningen. Det var en just orolig tid. Jag hade beställt att man skulle väcka mig tidigt i morgon.

Tisdagen d. 6te

Man gjorde det. Jag drack kl. 5 en kopp Caffé, men kunde ej ännu stiga upp. Naturen tarfvade en fortsättning af en den minst vederqvickande sömn. Under en svår slummer drömde jag ännu fram 3 timmar och uppsteg först kl. 8. Jag hade väl ej ondt i hufvudet, men det var ända till svaghet confust. Magen var äfven utvärtes mycket öm och röjde vid minsta rörelse sin svaghet och oordning – Jag förde till Gottlund tidningarna, som han i går afton lämnade åt mig att läsa och gick derpå till Prof. Myréen. Fåfången var motivet dertill. Emedan jag nemligen hört att man i dag skall på Consistorium besluta om stipendierna, och såvida Prof. Myréen måste hafva att säga åtminstone vid bedömandet af deras preference, som fingo 5 röster, om stipendiernas antal förutsätter behovet af ett sådant omdöme, så trodde jag det vara på sitt ställe att just i dag gå till honom. Han sade, att Prof. Wallenius ännu icke skickat stycket tillbaka. Då han gjorde det, skulle han straxt införa detsamma. – Uppå Postcontoiret. Emot min förmodan hade jag

Sid. 691.

intet bref. Jag skref ändå till Klingberg, då jag utan betalning kan få afskicka det i morgon med Lindström, som reser hem till Borgå. Det har ändtligen i natt kommit så mycket snö, att man redan ser slädor uppå gatorna. Man har således en angenäm förhoppning, att på ett bekvämt sätt komma hädan. – Ehuru jag i dag ämnat börja fundera öfver mina oppositioner, blef dock intet sådant af till middagen, om jag undantager, att jag tittade här och deruti Schlegels Vorles. über die neuere Gesch. Uti skymningen gick jag ut till Ilmoni, för att höra huru det gått i dag vid stipendii utdelningen; men i stället fick jag höra att hela den underrättelsen, att det derföre skulle vara i dag i Consistorium, skulle vara ogrundad. Hos Neovius, till hvilken jag sedan gick, hörde jag den tröstande nyheten, att det åtminstone skall snart blifva utaf, ehuru det torde draga ut långt dermed. – Jag satt en stund der och kom missnöjd derifrån. – Det är något, jag vet icke hvad, som misshagar mig hos den der Neovius. Han söker så mycket han kan att vara stickande och hela hans väsende lämnar ett nog obehagligt intryck, då man känner hans tänkesätt. – Gaf brefvet till Kl. till Strömbom, af hvilken jag tog afsked, äfvensom af Lindström. Då jag icke heller i dag hunnit läsa mina pensa uti Dahlen och Bröder, har jag i afseende å dem ändrat min plan, så att jag icke vidare skall binda mig vid något visst uti dem för dagen. Jag skall blott laga så, att jag inom detta år kan sluta uti Dahlens Elementära Grammatiken och uti Chrestomatien förra Delen.

Sid. 692.

samt uti Bröder sjelfva Grammatiken. I följe af denna plan är ingen noggrann ordning att påtänka före ankomsten till Wichtis. Mina Ephemerider deremot skall jag ovillkorligen genomgå så mycket hvarje dag, som jag ungefär på den dagen under förledne år antecknat. – Om aftonen satt jag och funderade uppå oppositionen. Det felas mig icke sådana; men jag har svårt att binda mina invändningar till ett sammanhängande helt och strängt betrakta en sak ifrån många sidor, hvilket emedlertid är hufvudsaklig omständighet hos en Disputator, också har jag ej språket icke en gång (af ovana till större delen) i den grad som i Borgå i mitt våld. – Jag lade mig kl. ½ till 11, för att engång skona mig. lyckligt insomnade jag ock snart, ehuru min sömn blef ingenting mindre än orolig.

Onsdagen d. 7^{de}

Kl. var ½ till 7 då jag efter att hafva druckit min Caffé-kopp uppsteg. Magen i samma svaghetstillstånd som tillförne. – Jag började tänka uppå oppositioner och derunder förflöt förmiddagen utom spisningens timma och en, som jag tillbragte hos Ilmoni. – Jag förde bort allmänna Litteratur Tidningen för år 1810 och begärte densamma för 1811; men fick ej. Den var utlånt. Ilmoni hos mig. – Jag fruktade något för oppositionen. Min ovana vid Latinen måste jag blygas före då det var orsaken till sjelfva den mindre fördelaktiga framgång oppositionen hade.

Dessutom kunde jag ej annat än beklaga mig. Allt hvad Nykopp demonstrerte för mig, kunde jag ej fatta i sin vidd. – ett bevis uppå min föga skarpsinnighet och oförmögenhet att djupt skåda sjelfva saken. Ingen annan ville opponera. Nykopp hälsade mig ifrån Poppius och bad att jag på hans åstundan skulle underrätta honom derom, att han efter Poppii önskan varit hos Prof. Boxström för att göra sig underrättad om han icke kunde hafva anstånd med en obligation, hvaruti P. stod hos honom. Jag blef något supponerad af hela hälsningen. Hvarföre har icke P. skrivit något till mig sjelf derom? Skulle han derigenom velat gifva mig att förstå, att han icke kunde insända penningar, såsom jag proponerat honom, till ett lån intill nästa termin. Jag tycker han ändock häldre kunnat skriva rakt till mig sjelf. – Efter disputationsacten spatserte jag med Hirn och Neovius, med hvilken jag fortsatte den förut afbrutna disputen om äran, hvilken han uti sin thés påstod att man ej borde för mycket eftersträfva. Han menade väl icke dermed annat än den yttre falska eller sanna, så kallade äran, som andra blott äro i stånd att meddela; men jag menar, att något sånt icke en gång bör kunna förenas med begreppet ära. – Jag befann mig olustig hela aftonen, förmodligen derföre att jag oaktadt min egen öfvertygelse kunnat kullkasta Thesens riktighet, mest af brist på tillräcklig färdighet i

språket; ty mina stridskrafter voro visserligen icke ännu uttömda. Jag hade nu många konstiga argumenter för min sak; men jag tänkte ej längre halka och visa en svaghet, hvilken jag blifvit tvungen att nog töja. Jag satt upp till kl. 11 och las en hop Tidningar, hvarmed man öfverhopat mig. Hvarje annan Lectur skulle sannerlig. också icke denna afton kunnat hålla mig så länge upp. – Jag somnade först efter kl. 12.

Thorsdagen d. 8^{de}

Ottelin väckte upp mig kl. 6. – 2 koppar Caffé. Jag uppsteg $\frac{1}{2}$ till 8. – började i dag åter Bröders Grammatik från början med föresats, att utom på den blifvande resan för hvarje dag läsa ett bestämdt stycke deruti, så att jag kan hinna uppå det året igenom den första delen eller Läran om sjelfva orden. Detsamma skall jag föresätta mig med Dahlen, men först efter ankomsten till Wichtis. Bref ifrån Blomqvist. Det var likväl ej, såsom jag väntat mig, svar uppå mitt sista bref. Då jag visste, att der var åtminstone hälsningar till Ilmoni, gick jag till honom och communicerte det med honom. Prof. Wallenius slutade i dag att läsa Wirgilius. Uppå eftermiddagen sysselsatte jag mig att ändra Hedborns psalmer uti Phosphoros efter hans omarbetningar uti sina särskildta utgifna psalmer, hvilka jag för penninge speculationer vill göra mig af, om Masalin såsom han låfte tager dem till en Julklapp åt sin Mor. I skymningen förde

Sid. 695.

jag Heynes Wirgilius till Nations Bibliotheket. Nyk. var ej hemma, men kom straxt. Jag lånte af honom till Lectur uppå de återstående dagarne Svenska Litteratur Tidningen för innevarande år, hvilken jag las ända till kl. 10. Jag somnade snart, men sömnen blef ändock högst orolig.

Fredagen d. 9^{de}

Uppvaknande kl. 6. En kopp C. – Uppsteg kl. 7. – Utur Litt. Tidn. N° 2. Utländsk Litteratur 1812.

Halae. Histoire litteraire d'Italie par P. L. Ginguene. 1811. Tome I. II. III. 1812. IV. V. 8°.

Planen i detta verk är något skiljaktigt från Tireboschis, som mer sysselsätter sig med det speciella; då deremot Ginguene söker is[yunner]het att visa, hvad gång litteraturen i allmänhet, sedan Constantins tid, tagit i Italien. I många ämnen sprider detta verk ljus öfver den Italienska Litteraturen.

Hela förmiddagen sysselsatte jag mig med att utur andra Samlingen af Hedborns Psalmer afskrifva de förnämsta till en ny samling af verser under titel af utvald poësi. – Jag fick allt mer och mer ondt i hufvudet. Det var ett jämmerligt väder: Jag beslöt dock att gå ut, var först hos Ilmoni och fick der höra att Stipendierne i dag blifvit utdelte. Ilmoni hade fått sig och han trodde att jag fått ett publikt. Jag sökte Arvidsson, för att återställa hans Bok, Mobergs Engelska Grammatik. Han träffades ej hemma. Hos Neovius och Gottlund. Efter hemkomsten drack jag 2 koppar Caffé och slapp småningom åter min hufvudverk. – Hos Ottelin.

Sid. 696.

En häftig Tandvärk anföll mig emot aftonen; men stillades medelst pålagd neglika. Aminoff och Andersin här. – Fortsatte Litteratur Tidningen. N° 8 utländsk literatur 1812.

Amsterd. u. Leipz. Taschenbuch für das Jahr 1812.

Die Tageszeiten. Ein Cyklus griechischer Zeit u. Sitte, in 4 Idyllen, von Amalie von Hellwig, geb. von Imhoff 206 s.

Dessa Idyller andas det behag, hvilket utmärker alla denna Skaldinnas snilleverk. Skön är i synnerhet den sista, Morgonen, som slutar:

Drum so genieße der Sohn des Augenblickes
die Tage,
Wie das Leben ihm baut, und schau in sinniger
Rührung
Dankbar öfter zurück, doch vorwärts nimmer,
mit Fürwitz.
Aber der glückliche heisset hienieden, welcher
nicht thatlos
Seine Hände gen Himmel erhebt, und gleich dem
Leontes
Stirbt für das Vaterland, wie schön er gelebt
für die Freundschaft!

Fortsatte hela aftonen Litteratur-Tidningen, hvarur jag sammandrog till eget bruk recensionen öfver innevarande års poetiska kalender, utom Romanen, hvarmed jag ej hann i qväll, emedan kl. redan var 11, då jag kom till den Nummern. Jag måste nu lägga mig. Sönnen blef orolig.

Sid. 697.

Lördagen d. 10^{de}

Uppsteg först kl. 7, ehuru jag varit tidigare vaken – Caffé glömde jag bort så att det var kallt, då jag ånyo vaknade ifrån min oroliga slummer. Pipping slöt i dag sina föreläsningar. Jag tog ut min skrifbok hos Adjuncten Linsén. Ehuru jag bjöd till att skriva det sista ämnet Laudes Chr. Columbi så tydligt som möjligt, var jag dock rädd att jag skulle få höra anmärkningar öfver en något längre mening deruti. Jag bedrog mig icke. Hela den meningen hade han ej förstått och påstod derföre att den var utan sammanhang, såsom det (sade han) plägar gå med sådana långa meningar. Jag kom icke heller ihåg att rätta honom, då jag ej sjelf fick se skrifboken. Jag fann hans misstag först hos Ilmoni, hos hvilken jag igenomlas rättelserna. – Ännu hade Ilm. ej fått penningar af Prof. Wallenius – en äfventyrlig omständighet för mig. – Ilmoni tillbragte här hos mig eftermiddagen. Jag drack med honom 2 koppar Caffé. – Ottelin var här sedan nästan hela aftonen. Han har i dag haft sin sista tentamen och kunde således i afton öfverlämna sig åt en munter conversation. Vi hade bägge just roligt, under det vi berättade hvarandra Anecdoter ifrån våra skol-år. Isynnerhet höllo vi oss länge wid hans besynnerlige Morbror, Rector Ingman, hvars stränghet han isynnerhet ända till en otrolig grad fått vidkännas. – Att han med en sådan medfart ändå blifvit, hvad han är, är ett bevis uppå hans stora naturs-gåfvor, då en oförnuftig behandling deremot påtryckt mig, en blödigare, svagare natur, en slöhet, hvilken ännu hänger vid mig.

Sid. 698.

Jag fortsatte läsningen af Litteratur-Tidningen till kl. $\frac{1}{2}$ 4.

Söndagen d. 11te

uppsteg kl. $\frac{1}{2}$ till 7. – En kopp Caffé. – fortsatte Litt. Tidningen oafbrutet. Jag mådde just icke bra isynnerhet uppå eftermiddagen, då jag af 2^{ne} koppar Caffé återfick min Tandvärk. Genom påhållen neglika stillades den väl emot aftonen, då jag gick ut med Ilmoni. Jag sökte Masalin och hade med mig Hedborns Psalmer, för att bjuda dem åt honom; men jag råkade honom ej hemma – lade mig kl. $\frac{1}{2}$ till 10, egentligen i brist uppå ljus. Också somnade jag ej snart. Min Tandvärk, som åter infann sig, hindrade mig och derifrån.

Måndagen d. 12te

uppsteg kl. $\frac{1}{2}$ till 7 – En kopp Caffé. Sedan jag genomgått mina bestämda stycken uti Ephemeriderna och Bröders Grammatik, gick jag och uppvaktade för första gången Professor Pipping. Han var ganska artig, frågade mig, hvart jag kommer att resa, hos hvem jag har condition och hvad stånd jag bestämt mig till. Också var jag hos Stats Rådet Calonius. – Efter hemkomsten gick jag till Masalin och tog med mig Hedborns psalmer; men då Gottlund var der och Mas. sjelf låfvade komma efter dem till mig, nämnde jag intet derav att jag hade dem med mig, utan låfvade hämta dem till honom. Prof. Wallenius slöt i dag Tacitus. – Efter hans timma hörde jag en liten stund uppå

Sid. 699.

jurist-examen. – Ilmoni har i dag varit hos Handelsman Mexmontan för att låna penningar; han har nu sjelf råkat i fullkomlig penningelöshet och att det har gjordt honom verksammare kan man icke förtycka honom. Han är också under vänskap sig sjelf närmast. Olyckligt att han icke träffade Handelsman hem. I morgon låfvar han gå dit ånyo. Jag är emedlertid i en pinsam belägenhet. – Om jag också skulle gå miste om Bibliotheket, skulle det göra mig mera ondt, att jag ej varit i stånd att honorera mitt löfte. – Efter aftal skulle jag kl. $\frac{1}{2}$ till 1 gå till Ilmoni; men Lundell, som mötte mig, sade mig att han icke nu torde träffas. Lundell visade mig då till Enckell, till hvilken jag skulle gå med Ilmoni, för att låta klippa mitt hår. Han träffades ej hemma. Jag gick då uppå en stund till Lundell, hvarefter, sedan jag tillbragt någon tid hos Ilmoni, jag gick med denne ånyo för att söka Enckell. Icke nu heller träffades han hem. – Vi skulle vänta på honom hos Tallqvist, som bor nära till honom. Han berättade mig att det ej stod så alldeles rätt till med honom, att han nemligen

åtminstone icke längesedan varit besmittad med veneriskt. Jag hade sannerligen icke kunnat tänka om honom, att han skulle vara en sådan vagabond. Litet umgicks jag med honom i Borgå; men redan der skall han varit behäftad med samma skamliga sjukdom som nu. Jag tyckte mig der icke finna hos honom något godt; men också trodde jag icke honom vara så mycket förderfvad. Men – kanske hafva hans motgångar härstädes

Sid. 700.

bragt honom ett steg längre uppå en bana, hvilken han, om man ej vägrat honom en plats (Studentvärdigheten) som satt honom i tillfälle att åtminstone af egen nytta sträfva till sitt mål, hvilket skulle varit honom närmare (Prest. ståndet) möjligen kunnat öfvergifva eller om icke det, åtminstone varit mera hindrad att fullfölja, tills det stånd till hvilket han ämnat sig gjort det för honom i alla afseenden nästan omöjligt. Genom itererade repulser beröfvade all utsigt för sin redan i och för sig sjelf ändå mörka framtid, förut i hög grad förderfvad hastar han sig nu i de vildaste utsväfningar och blir förlorad utan räddning. Gud vet dessutom i hvad för sällskaper han råkat, såsom jag hört, skola dylika förkastade uslingar, som han sjelf, i mängd samlat sig hos honom, och hjälpa till att på det redigaste sätt arbeta på hans rysliga undergång. – Jag kunde ej mera ens söka honom, om jag ock skulle hafva alns långt hår och ingen perukmakare funnes i staden, sådan fasa och vämjelse kände jag för hans bedröfliga tillstånd. – Efter hemkomsten gick jag till Masalin och lämnade honom Hedborns Psalmer för samma pris, som jag sjelf för dem erlagt. Äfven de Riksdalerna, som jag af honom erhöll, har ej många gånger varit ett så nödvändigt Casse-bidrag, som nu. – Först kl. 6 kom jag hem och har således hos andra tillbragt en hel eftermiddag. -

Sid. 701.

Maja sade, att Ottelin sagt sig komma att resa hem till julen och att han torde komma att göra denna resa i sällskap med Ursin. Jag gick straxt opp till honom, för att söka planera så, att han skulle vika upp till Kotkaniemi, hvarefter vi kunde tillsammans fortsätta resan derifrån. Förslaget kunde icke antagas, då han ämnar hafva sin Bror till Resekamrat. – Jag berättade honom, hvad jag hört Masalin säga: att nemligen Professorerne skulle yttrat sig, att de hade något att vänta af dessa tvänne Candidater. – O. tyckte att detta ej i och för sig sjelf var annat än en billighet och tillade oss emellan, att finge han ej 26 röster, så akulle han ej komma nykter hem till jul. Jag för min del kan ej annat än gilla hans förhoppningar. Alopaeus fick ju i förledne termin 23 och hvad är Alopaeus ändå emot Ottelin? –

Fortsättning af Litteratur-Tidningen, hvarutur (Bihaget N° 8) jag skall afskrifva följande tillägg till Allm Ephem. för år 1813. 12 Häfte. s. 801.

2:e Sekret. vid Kongl. Bibliotheket Chr. Holbech har utgifvit första delen af sina Breve fra Sverrig i Aaret 1812, som komma att bestå af 2 tomer, hvardera af omkring 12 ark.

Oehlenschläger har sedan medlet af år 1873 utgifrit: Hugo v. Rheinberg, sorgespel; Ludlams Hule och Röveborgen båda Operor, samt dessutom ett Band Prosaiska Berättelser. Intet af dessa arbeten skall dock äga synnerligt värde.

Sid. 702.

vakade till kl. 11. – Uppå någon tid har jag åter varit besvärad af flo, utan att jag säkert kan säga, huru jag skulle fått den. Kanske af Heideman. Jag curerade mig uppå vanligt sätt men fick ingen sömn under kräkens svåra dödskamp. Det var en just olidlig natt. Först kl. 7 kunde jag uppstiga.

Tisdagen d. 13^{de}

så att jag icke nu hann läsa mina dagspensa emedan jag ville skynda mig att höra uppå Candidat-examen. Jag var der nästan ifrån början till kl. 11. Att dömma efter blotta examen, borde det ej vara så svårt att igenomgå en dylik examen. Om jag undantager explicationen i Anacreon, Hebreiskan, Mathematiken och Philosophien, skulle jag NB. om jag kunde bibehålla min fattning, svara uppå de frågor, som föreställdes af Pippingen och Professor Wallenius. – Hvad Philosophien beträffar, så syntes det nog, huru högt Ottel. stod deruti och huru långt Arvidsson är efter honom. – Äfven såsom i går har den ena käken varit utomordentligen öm, uppå mig i dag, så att jag icke kunnat det minsta röra henne utan att känna smärta dervid. Ilm. har varit hos Handelsmannen; men utan framgång. Jag var i Holmens boda, der jag hade litet att handla. Jag fick det tillfälle som jag så många gånger fikar efter att tala privat med den kände Bok-

Sid. 703.

hållaren; men han kunde icke hjälpa mig. Han hade ej sjelf, sade han och utan fru Patrons vetskap kunde han icke gifva några penningar. Jag gick på må få till lilla Nysten och se han med sin vanliga tröghet i andra fall var straxt villig att hjälpa mig; men han hade icke mer än cirka 11 RD. och jag kunde ej vara belåten med en del, då jag ej fick hela summan uppå en gång. Han föreslog sjelf att gå till Acad. Kamreraren och taga utaf honom små Stipendier. Jag öfvertalade honom, att gå dit i dag uppå eftermiddagen och han låfte åtminstone göra det. – Jag går ånyo till honom i skymningen; efter så många fåfänga försök hos andra förmodade jag att jag icke skulle få af honom och se han ger mig sina enda penningar 27 RD., så att endast 32 Skillingar blefvo honom sjelf öfriga. Jag gick straxt till Ilmoni; men han var mindre glad än jag. Ehuru han ville uppkasta tvifvelsmål om möjligheten att kunna återbetala dessa penningar igenom Wallenius, gick jag dock till Aminoff med föresats att genast tillhandla mig Bibliotheket. Till min lycka eller olycka var han icke hem. Efter hemkomsten blef jag buden att med Gossarne passera afton hos Ottelin, som jämte Arvidsson gaf ett Galas. Det bevistades af Nykopp, Ehrström, Keckman och tvänne Pippingsköldar. Jag blef bror med dem bägge, med Arvidsson och äfven Nykopp, så nämligen att de sjelfva först proponerte

det undantagande den ene af Pippingsköldarne, hvilken jag på Ottelins inrådan uppmanade till Brorskål. -

Sid. 704.

Då jag en gång var Bror med den ena, kunde jag ju äfven utan att göra mig skyldig till allt för stort fel emot mina grundsatser, föreslå att blifva det också med den andra. Efter slutet var jag ännu en stund hos den Pippingsköld, som bor här upp. Wi språkade ganska fritt med hvarandra till och med om Philosophie. – Jag gjorde mig ett dugtigt mål af stekt strömming med ättika; men denna spis lär ej passa ihop med det jag druckit; ehuru det ej var mer än 5 glas (jag har ofta druckit närmare så mycket); ty jag uppkastade det straxt. Föröfrigt oförmögen att göra något lade jag mig genast. – NB. En kopp Caffé äfven på eftermiddagen.

Onsdagen d. 14^{de}

Jag vaknade kl. 7. – 2 koppar Caffé. Då Maja upptäckte uppkastningarna, höll hon en dugtig straffpredikan för Gossarne deröfver och någon af dem måtte gjort sig skyldig till något dylikt, emedan de förhöllo sig ganska stilla vid hennes förebråelser och ingen af dem bod till att göra några invändningar. Skulle det nu blifva dervid, så vore det önskligt. Blir verkliga förhållandet upptäckt, skulle det vara illa. – Jag hade nu icke några spår af gårdagens ingjutningar. Hufvudet ville endast vägra något framåt. Mina tänder hade ej kunnat cureras. – Kl. 8 gjorde jag hos Prof. Wallenius min afskedsvisite. I anseende till sitt privata Collegium hade han ej länge

Sid. 705.

tillfälle att tala vid mig. Mest uppå Ilmonis inrådan gick jag äfven till Prof Fattenborg. Han frågade mig, om jag icke innevarande termin fått stipendier. Då jag ej kunde svara härfpå, så yttrade han sig att jag hos Acad. Secreteraren kunde få derom underrättelse. För sin del trodde han, att det vore ett Bilmarkist, som jag fått. – Jag ämnade efter hemkomsten göra med gossarne en afskedsuppvaktning hos Ursins; men då någon af dem ännu måste i förmiddag gå dit i ärender, uppsköt jag afskedsvisiten till eftermiddagen och gjorde den deremot ifrån mig ner hos Gårdsfolket. Frun tracterade oss med ett glas vin. – Efter aftal kom Ilm. till mig kl. 9. – äfven nu hade icke Prof. Wall. kunnat gifva honom penningar. Han hade bett honom begära förskott af kamreraren Federley uppå sina Stipendier. Jag följde honom dit; men ändamålet vanns icke heller här. – Cavander sökte vi förgäfvess, för att få veta, huru stort Stipendium jag skulle hafva. Jag ville öfvertala Ilm. att vända sig till en Bokh. hos en Handelsman Förren, af hⁿ Bokhållare han i början af termin lånt 30 RD. för att begära ett nytt lån; men han kunde ej förmås dertill. Jag skämdes verkligen sjelf för min enträgenhet att plåga honom; men med någon annan skulle jag icke någonsin kunna gå hälften så långt. Ilm. ville öfvertala mig att gå till Prof. Hällström; men dertill

kunde jag ej bringas. – Jag förde nu Litt. Tidningen till Nykopp, som underrättade mig derom, att det är ett indelt stipendium, som man gifvit mig.

Sid. 706.

Det i går bildade och i dag tillämpade Brödranamnet gjorde mig mera fri hos Nykopp än förut. – Jag gick ifrån honom uppå Academien, der man fick vänta ännu länge nog, innan det egentliga uppropet inträffade. Jag nämndes ännu såsom Segercrantzian. Prof. Snellman yttrade sig derjämte att utslaget öfver denna termins stipendier ännu icke var justeradt. – Aminoff sökte jag 2^{ne} gånger i ändamål, att gå huru det ville, ändå tillhandla mig Bibliotheket. – Jag kan så mycket mer göra det, då Nysten låfvat vänta uppå 12 RD. ända till nästa termin, om jag nu kan betala endast 15. Och det hoppas jag. Majoren har skickat mig 10 och af de öfriga commissions penningarna har jag rättighet att disponera öfverskottet. – Julklappen, hvilken jag ämnat äldsta Mamsellen uppå landet måste blifva denna gång. – Sedan jag upphandlat allt uppå eftermiddagen hvad mig blifvit anbefallt, gick jag med Gossarne till Ursins. En kopp mycket varmt Caffé uppväckte der en häftigare tandverk än jag någonsin haft i år och endast afseende å stället kunde ingifva mig tålmod att utan klagan uthärda smärtan. Ursin recommenderade kamfert-gnidning utanpå kindbenet eller nejlikolja på den verkande tanden. – Ifrån Ursin gick jag till Aminoff, hvilken jag ändtligen träffade hem. Nu tillhandlade jag mig 2^{dra} afdelningen af Bibliothek der Deutschen Classiker, för hvilket jag haft så otaliga bekymmer

Sid. 707.

under denna termin. För det möjliga fallet, att jag ej skulle komma öfver hela första afdelningen för prenumerationspriset såsom den andra, tog jag äfven af Aminoff 2 Volumer hörande till densamma och hvilka omedelbart måste vara ihop med sina fortsättningar i den andra, neml. 1^{sta} del af Schillers Don Karlos och 1^{sta} delen af Göthes aus meinem Leben. Dem kunde jag icke nu betala. Han var gratiös nog att låfva vänta till nästa termin. N° 21 Lessings Trauerspiele hade en Hasselblatt lånt af honom; men han skulle gå efter dem, så att jag sednare uppå aftonen kunde få äfven den. – Ilmoni hos mig. Han tog af mig till nästa termin Fr. Schleg. Vorles. über die neuere Gesch. och några andra Böcker. Han kom med mig till lilla Nysten, hvilken jag återbetalte dess 12 RD. Sedermera följde jag Ilmoni hem, tog afsked af honom och gick till Aminoff. Hasselblatt hade ännu icke träffats hem. Han ville än en gång sent uppå aftonen gå till honom och skicka Boken, i fall den kunde fås – med sin Gosse till mig. – Hos Ottelin och Pippingsköld tog afsked af dem. – Aminoffs Gosse kom med en billet, hvaruti jag underrättades att H. ännu icke träffats hem. Jag skulle komma i morgon bittida till Aminoff, då kunde jag få Boken. – Sedan jag inpackat mina saker och Böcker, lade jag mig kl. 11. – om natten pollution. -

Sid. 708.

Thorsdagen d. 15^{de}

Jag uppsteg kl. 5 och gick en half timma derefter, sedan jag druckit 2 koppar Caffé, till Aminoff. Han sof naturligtvis ännu. Ingen eld syntes uti Hasselblatts kammare; men hos Melarten syntes deremot. Jag gick till honom. Han blef alldeles bestört att se mig så tidigt i rörelse. Jag fick af honom anvisning på Hasselblatts egentliga rum; men då nyckeln ej var uti, ville jag ej störa hans sömn genom buller, utan återkom till Aminoff kl. 7, då jag fick Boken. Allt är inpackadt. Jag får således bära den uppå mig till reselectur. Kl. 8 skedde afresan. Wi betade på andra sidan om Onka och åkade derifrån vidare till Harmaa, der vi togo nattkvarter uti samma gård som i höst, då vi kommo in till staden. Ett häftigt gräl uppstod här emellan Maja och August, som beskyllde henne för att hafva nu äfvensom i Åbo låtit honom länge vänta på dricka. Jag måste blanda mig uti trätan för att göra slut derpå. Under en lång erfarenhet har jag lärt mig att känna Aug. tillräckligen för att icke finna skulden vara hans, så mycket mer som han redan förut i dag lemnade mig under resan prof uppå sitt trätgirigg lynne. Uti en nedförbacke hade hästen, på hvars slåde han satt, börjat springa obehindrad af Carl och en af Torparne. Han ropade, att man skulle hålla, tills han måtte slippa uppå; men då hästen icke dess mindre sprang backen utföre, for han

Sid. 709.

ut i förebråelser emot Torparen, hotade honom med stryk, och lämnade sig efter med flit, så att man nödgades vänta uppå honom. Uppå min fråga, hvarföre han skulle lämna sig efter, svarade han, att jag sjelf lämnat mig efter mången gång och att man väntar uppå mig. Jag föreställde honom nu om aftonen, hvad han skulle förtjena för ett sådant svar och hvad som afhållit mig ifrån att endast med min tystnad besvara hans impertinence. Han började bittert gråta och viste sig sedan ganska tjenstaktig äfven emot Maja.

Fredagen d. 16^{de}

Jag uppsteg kl. 4 och hade ondt i hufvudet förmodligen derföre att rummet hvaruti vi lågo varit oeldadt alltifrån hösten. – 3 koppar Caffé. Vi afreste kl. ½ till 7 och stannade först i Joensuu, för att beta. Der drack jag åter 2 koppar Caffé och intog middag. Uti Oinasjerfvi läto vi sedan en stund hästarne beta och fortsatte resan framåt. Då vi passerade igenom en by icke långt ifrån Martila ropade väl en karl till oss att vi ej skulle köra dit som körde ned uppå en åker, men den Torparen, hvilken åkte för mig aktade ej deruppå och jag med min vanliga indifferentism lät det bero vid det svaret han gaf mig uppå min förmodan att vägen icke måtte vara den rätta, det många andra synes kört den vägen, för sent började han sjelf tvifla uppå att vi derföre bordt köra samma väg; men vi kunde ej mera vända om i fall vi på något annat sätt kunde komma åter till vårt bestämda ställe.

Sid. 710.

Uti ett hemman, till hvilket vi kommo, gaf man oss bekräftelse uppå vår förmodan och underviste oss, hvilken väg vi borde taga för att komma dit vi hade ärnat oss. Vi ankomme dit ändtligen kl. 8, sedan vi kört en fjerdedels mils krok. Jag gjorde mig ett starkt mål om aftonen, så att det ej var underligt om allehanda phantasier sväfvade för mig i sömnen. Ibland annat tyckte jag att jag med Majoren kom till ett Köpmanshus i Cadiz, en dunkel allusion (mutatis mutandis) uppå min och Majorens resa till och vistelse i Helsingfors någon tid förrän jag i höst reste in till Åbo.

Lördagen d. 17^{de}

Jag uppsteg kl. 6 och drack 2 koppar Caffé och ännu en efter frukosten vid afresan. – Gästgifvaren, en eljest tilltagsen, trotsig och inbilsk man, ville alldeles icke mottaga några penningar hvarken för nattqvarter eller mjölk och smör, som vi uti hans hus beställt oss och erhållit. Se joka minun korjaa, yttrade han sig, korjaa myös sen, jonka minä lähetin. Förmodligen ville han igenom detta språk göra ett offer mer åt sin fåfänga än sitt ädelmod, eller hvad jag skall kalla det. I höst yttrade han sig äfven i anseende till väderleken: Ej saada saton taivassa mätänevän. Då jag ej hade stor Cassa med mig ville jag ej vara envis med honom, utan reste min väg. Under vägen började jag må illa och gaf slutligen öfver. Det är ej underligt med den blandning af de olikaste

Sid. 711.

födoämnen, som jag under resan åtnjutit. Brännvin, kött, smör, mjölk och Caffé om hvartannat och kanske något öfverflödigt af hvarje slag. Såsom det också var för oss ett bekvämt ställe att beta, åkte vi in till Gymnasisten Finners far uti Niemis, $\frac{3}{4}$ mil uppå denna sidan af kyrkan. Finner var ej hemma, men Past. Bäckwall, som träffade vara der, tog i hans ställe emot oss. Man serverade oss middag, hvilken vi ej vägrade att intaga. Jag tog mig åter en liten sup. Past. Bäckwall reste snart bort och under den tiden, som blef öfrig tills hästarnes förspänning, slöt jag Lessings Miss Sara Sampson, hvarmed jag påhållit, så mycket tiden medgett i nattkvarteren och på rastställen. Jag tycker om detta sorgespel; men hvarföre låter förf. lasten förblifva triumpherande öfver dygden, som hon ruinerat? I skymningen kommo vi lyckligen fram till Kotkaniemi. Jag var underligen indifferent. Inga hvarken ljufva eller bistra erinringar ifrån det förflutna ägde hos mig rum; med det närvarande sysselsatte jag mig ej vidare än hvad jag såsom lefvande måste, tänkte jag då på framtiden? Ingenting mindre än det. Jag tänkte rent af uppå intet och derföre var jag också den likgiltigaste människa i verlden, då Majoren, hvilken vi först träffade i smedjan tryckte mig, vare antingen af en låtsad eller verklig känsla, till sig. Majoren öfvertalade oss att bada. Jag fruktade att det skulle bekomma mig illa. Jag gaf ock ånyo öfver uti badstugan. Majoren beställde ned Hoffmansdroppar;

Sid. 712.

jag tog en riktig sup af dem; men de bättrade mig ej vidare, än att jag fick mycket löst lif om natten som dessutom var ganska orolig.

Söndagen d. 18^{de}

Jag uppsteg kl. 7 och las uppå sängen det andra sorgespelet af Lessing, Philotas, ett skönt stycke men som förekom mig nästan för enformigt, emedan der förekomma så få personer, så få intriger och scener. 2 koppar Caffé. En sup med droppar vid frukosten skulle kanske hafva gifvit min mage sitt tillbörliga slapp om jag hållit mig ifrån att af alla förekommande rätter vid middagen och qvällsvarden äta för mycket. Uppå förmiddagen tog jag för öfrigt upp mina saker och uppställde mina Böcker. Det förargade mig högeligen, att regnet under vägen skadat bandet på mitt nya Sjögrens lexicon, och äfvensom nästan hela 1^{sta} Delen af Wilh. Meisters Lehrjahre, der titelbladet blifvit vanställdt af en brun rand som går öfver nästan halfva sidan i ofra hörnet. Eftermiddagen tillbragte jag ned, drack en kopp Caffé och svarade uppå de frågor man behagade göra mig. Fru J. föreföll mig lika främmande, som i somrast [!], då jag först kom ifrån Åbo eller snarare, såsom då jag i förledne vinter afreste till Åbo. – Hennes deltagande uti ett spelcompagnie om aftonen uppå en plats bredwid min ändrade icke det minsta min ställning i anseende till henne. Så mycket ligkiltig jag emedlertid också för det närvarande är om henne, så mycket svårare prof. lärer denna

Sid. 713.

min lugna kallsinnighet vara framdeles underkastad, då man nu åter placerat mig uti samma vindskammare, hvilken jag först innehade, då jag kom hit och som är belägen midt emot hennes. Antingen är Herrskapet alldeles säkert om mig, eller vill det sjelf profva mig, eller också, hvilket jag vill snarast antaga, hafva omständigheter, hvilka man ej kunnat afhjelpa velat ålägga mig detta prof. Hvad sådana omständigheter vidkommer, som något åtminstone hindra det hela att verka alltför inflytande, är det väl något att Gossarne ligga uti samma kammare; men alltid blir det ett otillräckligt impediment för begären, om de villja storma löst. Men betyder det, att Maja, som var med i Åbo, ligger i samma kammare som Frun. Emedan jag i nyss afskickat Prostens klocka, visste jag ej uppå hvad tid jag lade mig. Om natten vaknade jag under den häftigaste magverk. 2 särskilda gånger gaf jag öfver. Min skjorta blef dervid så illa tilltygad, att jag måste kläda af mig densamma och sofva naken tills morgonen.

Måndagen d. 19^{de}

Jag sof ganska länge. Man hämtade mig The med Rhabarber; jag njöt deraf en kopp. Frukost vågade jag icke förtära, då det just varit mitt öfverflödande med hvarjehanda förekommande födoämnen, som så ruinerat min mage. Jag hade litet ondt i hufvudet vid det sena uppstigandet och

föröfrigt mycket matt. – Majoren reste bort. Majorskan var nedgången till Brännstugan vid Sjöstranden. Fru J. var 2me gånger i min kammare och snart var det gamla förhål-

Sid. 714.

landet återställt. Jag sönk till hennes bröst och mättade mig af hennes kyssar. – Hon lät skicka upp middag åt mig uppå min kammare. Jag tog mig dervid en duktig sup. – Eftermiddagen började jag må verkligen bättre, så att jag kunde rekapitulera det uti års Ephemeriderna, som jag under resan försummat att uppå sina bestämda dagar genomgå. Uti Bröders Latinska Grammatik upphann jag äfven lectionen för dagen, så att jag såväl der som uti Ephemeriderna är vid mitt föresatta mål. – Fru J. bod mig Caffé; men jag vågade ej dricka utan endast vatten. – Om aftonen las jag uppå sängen de 2 första delarne af Linséns disputation de ortu & incrementis linquae Latinae. De tillfredsställde mig icke och hvad språket beträffar, så har jag rättighet att klandra hos H^r Linsén detsamma, som han tadlat i mina scripta-inbundna meningar. Jag för min del hade svårt att kunna förstå många af hans; men jag vet dock ej, att jag missförstått någon.

Tisdagen d. 20^{de}

Efter det jag sent uppvaknat, las jag de återstående delarne af förbemälte Disputation. Det vore orättvist att vilja tadla något, hvars fulla sammanhang man ännu icke kan inse; men innan jag får igenomläsa hela Disputation uti sin vidd, skulle jag tro mig berättigad att fråga, hvad sammanhang så nog-

Sid. 715.

granna discussioner om Romerska rikets ursprung såsom stat och andra till dess första historia hörande ämnen, hvaribland jag må nämna Sabinskornas bortröfvande, som här förekomma, kunna hafva med ortus linguae latinae. Det skall blifva intressant att se om och huru Dr Linsén utvecklar detta sammanhang. – En kopp Caffé hämtades upp åt mig; men sömnig såsom jag var, fällde jag den omkull öfver lakanen och fick sjelf blott en tår, som blef öfrig. – I dag har jag ändtligen åter börjat repetera äfven Grekiska Grammatiken med Inledningen. – En kopp Caffé äfven på eftermiddagen. – Mn mage har i dag oakadt mycket buller visat sig mera stadgad än i går. – Då jag i dag kommit att fortsätta den, har jag glömt att annotera, att jag i går aftons begynte på med en öfversättning af Lessings Emilia Galotti. – Om aftonen stickade jag en liten tid uppå tåcke der ned. Föröfrigt har jag igenombläddrat större delen af Schillers Gedichte, om jag skulle finna något, som jag skulle våga mig uppå att öfversätta, så att jag efter öfverenskommelse kunde tillsända Blomqvist något poetiskt försök. Det lyckades eller snarare gick ihop för mig endast med 2 disticher. An die Astronomen och Licht u. Wahrheit. Sjelf var jag dock icke nöjd med en gång dessa öfversättningar. Uppå sängen las jag Nordströms och Törnudds disputationer om Mäntyharju.

De äro verkligen interessanta och uppmanade mig att tänka ytterligare på min en gång fattade idee att samla

Sid. 716.

materialier till en beskrifning om Ithis. – Sömnens mycket orolig.

Onsdagen d. 21^{sta}

Uppsteg sent. En kopp Caffé. – började repetera Grekiska Chrestomathien. Eftermiddagen kom en Rysk Doctor hit ifrån Pietilä, der han är inkvarterad med ett commando Ryska Matroser, hörande till en Bataillon, hvaraf resten är förlagd i andra Byar häromkring. Ofvannämnde Doctor är en mycket ung karl, har först uti tvänne år tjent såsom Läkare. Han tycktes föröfrigt vara en beskedlig karl. Tyska slarfvade han något med Majoren, hvars språk är hvarken Tyska eller Svenska. Jag talade Latin med honom, ehuru det både gick trögt med mig sjelf och icke heller hans ryska anklång af detta språks tyska uttal icke var mig rätt fattlig. Jämte honom drack jag en kopp Caffé och några glas öl. – Om aftonen försökte jag mig uti skinnande här ned uppå sjön en stund. Vädret var just angenämt, himmelen nästan klar; men luffen icke dess mindre högst mild. Upplifvad af denna njutning fortsatte jag efter återkomsten öfversättningen af Lessings Emilia Galotti. Under aftonmåltiden berömde Majoren den goda disciplin, som hänt äfven ibland de nu här inqvarterade Ryssar. Jag medgaf detta och sökte göra af disciplin en tillämpning uppå mig sjelf i hänseende till Gossarne. Redan i sommar fattade jag nemligen det beslut, att uppteckna uppå en särskild

Sid. 717.

dertill inrättad Lista hvilka af sina föreskrifna läxor Gossarne hvarje dag läsa. Under sednast förflutna hösttermin, fortsatte jag fullföljandet af samma idee. Jag har nemligen upptecknat noggrant, huru mycket Gossarne fullgjordt af sina skyldigheter för dagen och huru mycket hvar och en af dem försummat. Listan tog jag med mig, då vi nu reste ifrån Åbo hit på landet. En hop läxor, hvilka Gossarne lämnat efter sig den sednaste veckan af sin vistelse uti Åbo borde nu här uppå landet under denna vecka godtgöras. Listan kom verkligen med hem. Då jag uppackade mina Böcker och papper, tror jag mig hafva lagt nämnda lista uti en låda, der jag tillsvidare hade förvarat äfven andra för dagen nödiga papper. Redan i går saknade jag listan och i dag har jag sökt den öfverallt uti hela kammaren, utan att kunna finna den igen. Jag hyser den uppå flera sannolikheter grundade misstanka, att någon af Gossarne, kanske Fredrik, som har för hela hösten en mängd af läxor oqvitterade, kommit öfver (den var uti en öppen låda) och bemäktigat sig densamma. Alla mina försök att gifva min misstanka faktisk sanning, misslyckades i dag. Jag känner mina Gossar för noga för att, om jag också icke lyckats att utleta sanningen af dem, derföre upphäfvat mina misstankar. I anledning af disciplin ville jag derföre låta Gossarne sjelfva förstå, huruvida svårare

det är att utforska beskaffenheten af ett brott ibland en societet der förutsatt begrepp om sedlighet (lika mycket om den finnes eller ej) utestänger en sådan militärisk undersökning, hvartill endast drift hos Befälhafvaren är nöd-

Sid. 718.

vändig, d.ä. undersökningen genom yttre tvång. Hade den varit i dag för mig användbar i anseende till Gossarne, så vore jag sannerligen icke okunnig om den förlorade listan. Detta ville jag låta Gossarne förstå genom någon anbragt digression; men det lyckades mig icke. Men jag fick icke Majoren åt detta håll, som jag så gerna önskat, så kommo vi uppå ett annat fält, der jag lika gerna vill vistas med honom. I anledning af samma militäriska disciplin kommo vi att tala om subordination, om stånd- och krigsrätter och för att upplysa saken med exempel, framställde Majoren innehållet af en Theaterpiec Grefven af Walltron, eller Subordinationen, hvilken han berömde. Nu kommo vi först till Svenska Theaterpjeser, sedan till Theaterpjeser i allmänhet, så till författare af Theaterpjeser, naturligtvis således till Kotzebue. För släktskapens skull ehuru i ett annat drama, gick man öfver till Lafontaine, hvars skrifter Maj. likaledes ville upphöja. Häraf kommo vi slutligen till principerna för såväl romaner som Theaterskrifter; således till moral, allmänna grundsatser egennyttan, hvars nitiska eftersträfvande såsom den rådande efter i vårt tidehvarf jag påstod vara orsaken till allt det onda, som hemsökte menskligheten till franska revolutionen och till de grufliga krig som följdt deruppå, och hvilka jag tror vara grundade egentligen icke endast i fransosernas hersklystnad, utan i sjelfva tidehvarfvets anda (t.e. egennyttan) och dess graduelle beskaffenhet uti hvarje enskildt stat. Härom och om målet för enskilda personers bemödanden disputerade vi länge. Det lyckades icke Maj. att bringa mig till tystnad genom sina till yttersta ytliga consequens på dess

Sid. 719.

löjligaste sida uttänjda slutsatser; ty huru skulle jag tiga, då jag hade rätt, om jag också icke med den uttrycksfulla färdighet kunde anbringa min öfvertygelse? Disputen kunde slutas endast derigenom, att Maj. gick ut. Skulle jag ändå utan skygghet alltid kunna draga ut med sådana disputer så långt jag verkligen kunde? – Sedan jag kommit upp på min kammare, ville jag just börja inskrifva detta, då slumpen skickade in Fru J. Hon såg först denna bok; hvilken jag ej ville visa henne. Locket af mitt skrin råkade vara opp och hon fick der uti de några få häften af Ephemeriderna, som jag just höll att på beskedligt vis slippa alla enträgna nyfikenhetens böner dels för bekvämlighetens skuld endast medtagit. Det lyckades mig att rycka dem utur hennes händer och då hon andra gången återkom för att vinna sin önskan, hade jag hunnit tillsluta skrinet och berga nyckeln. Blotta böner hjälpte icke; också var hon icke nu så frikostig med dem, kanske derföre att jag låfvade nu blifva mera envis, än jag varit förut. – Hon gick missnöjd bort med ett: var det, var det. Jag lärde henne i somrast att vinna uppå mig också igenom lotsadt missnöje. Låt se, om hon

äfvén nu vill betjena sig af samma medel. Åtminstone tillsvidare skall det visserligen icke lyckas henne, så ledsamt det också alltid är för mig att se någon vara missnöjd öfver mig, vare hon det verkligen eller af förstållning. – Jag fortfor med öfversättningen af Emilia Galotti långt inpå natten. – Fru J. hvilken ex speciali gratia hämtade mig dricka, sade att kl. redan var mer än ett. – Jag skyndade mig då att lägga mig. Sömmen blef orolig.

Sid. 720.

Thorsdagen d. 22^{dra}

uppvaknade sent. las uppå sängen Tengströms disputationer de viris in Fennia peritia Graecarum litterarum Claris med verkligt nöje. – En kopp Caffé. Solen stod redan högt på den klara himmelen, då jag uppsteg. – Uppå eftermiddagen reste Majoren med sin Fru jämte August och Carl till Hinsala för att träffa Doctor Ursin, som i dag skall passera der under sin resa till Lappträsk. – Kort efter deras resa ankommo hit främmande 3^{ne} slädar. Jag måste in och hålla sällskap med dem. De voro en Directeur Blidberg, far till en Blidberg, som varit med mig Gymnasiikamrat och som nu följde med, hans fru, en Capiten, hans son och 2 Mamseller. Jag kände verkligen icke igen den unga Blidberg, och han lärer ej velat känna igen mig. Sedermera kom han dock och formerade samtal med mig. Vi språkade med hvarandra om likgiltiga saker; jag för min del hade ej något särdeles nöje af hans sällskap och jag kände nästan samma tvång, som om jag skulle talt med en främmande. Vi umgingos också icke i Borgå med hvarandra; han var der i allmänhet mindre aktad, om jag undantager privatister och mindre Gymnasister, till hvilka hans (ännu ett barn) ännu barnsligare lynne drog honom. Jag hör nu, att han har skiljt sig. Jag är säker, att hvarken Gymnasien förlorat eller Academien vunnit dervid. – 2 koppar Caffé och efter Herrskapets hemkomst par glas öl. – Vid aftonmåltiden en sup äfvensom vid frukosten i morgon. Jag har ej kommit ihåg att annotera flera sådana under de första dagarna. – I anseende till Herrskapets

Sid. 721.

brist uppå rum, blef det förlägenhet om natthärbärge för de främmande. Emot min tillförlitliga förmodan fick jag ensam med Gossarne innhefva min kammare. Derigenom fick jag äfvén tillfälle att continuera med den i middags afbrutna öfversättningen af Emilia Galotti, hvaraf jag då fulländade första Acten. – Fru J. kom hit upp för att sy, emedan här skulle vara varmare än der ned. Jag höll uppå med min öfversättning och kunde derunder ej hafva lust att prata. Snart kom hon fram med sin gamla anhållan att få läsa mina Ephemerid häften, hvilket jag åtminstone för denna afton alldeles afslog. – Jag sade henne att dessa nu medtagna häften alldeles ej angingo henne och hon hade intet vidare skäl att anföra, hvarföre hon skulle få läsa dem, än att hon ville det. Då hon vidare gaf sig att förehålla mig, att jag ej ville prata med henne och dervid yttrade sig, att man ej får af mig mer än 3^{ne} frågor, frågade jag på skämt huru många af hennes frågor fortjenade svar. Detta som äfvensom kanske mitt vägrande att gifva efter för hennes alsmäktiga villja bragte henne upp

emot mig. – Maja kom upp med Caffé och nu beklagade hon sig uppå det högsta öfver min ohöflighet, oartighet och hvad det kunde vara mer i afton. Under det vi drucko Caffé tycktes hon villja uttömma sig att låta mig umgälla mina förmenta brott emot henne. Hon håller sig nästan alltid sjelf lustig uppå min bekostnad, hvarföre skall det ej vara mig tillåtit att iakttaga emot henne samma frihet om det också icke sker med kanske samma ytliga glättighet? – Hon gick ändtligen ned med Maja och jag skyndade att lägga mig; ty jag tror att klockan säkert var redan mycket öfver 12. – Sömnen blef såsom vanligt orolig.

Sid. 722.

Fredagen d. 23^{dje}

Vaknade ganska sent. – En kopp Caffé. – Kölden i min kammare hindrade mig att stiga upp straxt sedan jag vaknat, så att jag hann ner endast just före frukosten, hvarvid jag tog mig en sup. – De främmande resa bort. – Jag las mina pensa för i dag och dessutom uppå eftermiddagen Lagi disputation de originariis naturae humanae initiis, facultatem appetendi respicientibus. Fullständig skall man med intresse läsa den. En del af aftonen tillbragte jag ned med att prata och en del i fru J:s kammare, emedan man skurade min egen och äfven salen. Der – sofde jag en par tåmmar och fick derunder några – kyssar. Efter qvällsvarden återkommen uppå min kammare fortsatte jag öfversättningen af Emilia Galotti, hvaraf jag nu fått andra Acten fulländad. Jag har aldrig hört talas om, ej heller läst, att Em. G. blifvit öfversatt på svenska. Jag skulle alldeles icke misstycka om man tryckte min öfversättning. Jag har till och med ofta med nöje tänkt mig möjligheten deraf. Om också min öfversättning skall befinnas svag, är jag öfvertygad, att jag alldeles icke behöfver skämmas för valet af mitt första litterära verksamhets product i stort. En tanke har under öfversättningen fallit mig in. Det vore en nyttig sak att framställa för publiken bilden af en annan Marinelli. Jag har ju en sådan alla dagar för ögonen; ämne skulle således icke felas mig, om jag endast kunde uppställa för mig en plan, med hvilken jag kunde hälst sjelf vara nöjd. Utförandet är emedlertid icke heller den minsta svårighet. -

Sid. 723.

Jag vet ej, hvad klockan kunde vara, då jag skref in detta. Uppå min mage kände jag, att jag nu vakat förfärligen länge. Jag har nu efter hitkomsten ifrån staden onödigtvis och nästan utan medvetande vänt mig att vaka horribelt länge om nätterne. Det är sant, det är allmänt nu här uti gården; men är det en nödvändighet för mig, som dessutom icke nu för första gⁿ börjat vaka sent inpå natten. – orolig sömn.

Lördagen d. 24^{de}

vaknade något tidigt, men uppsteg sent. Mådde just icke bra. En sup vid frukosten. I anseende till den myckna brådskan blef det ingen middag utaf. Också lärer man ej tappa uppå det; man kan äta så mycket mer i afton. Jag badade med Majoren. – Qvällen ankom. Man hade väntat Julfrämmande ifrån Borgå, en Major Segerstråle med fru och 2^{ne} Fröknar men de kommo icke. Jag var verkligen något beklämd vid tanken uppå deras ankomst. Befallningsman Strandman kom med sina tvänne Gossar. Jag fick ifrån honom ett bref ifrån Poppius. – Majoren anmodade mig att fara efter Doctorn till Pietilä. Jag hämtade honom med mig och så tillbragtes aftonen af den lilla Cirkeln utan tvång. Om jag just icke hade så öfverroligt, har jag dock haft en nöjsam Julafton. – Conversationen drefs mest på Latinska språket. Gubben Strandman har åtminstone kunnat väl Latin. Majorens Tysk-Svenska patois stack löjligt af emot det denna afton vanliga språket, så ofullkomligt det också var. Den fördel hade jag af Conversationen, att jag mer vande mig vid Doctorns Dialect. – Jag drack 2 koppar thé försatt med litet arrack och tog utom aptitsupen jämte de andra också en så kallad kl. 6. – Soupén gick sent för sig, så att kl. kort efter de främmandes

Sid. 724.

afresa slog 12. Majoren frågade mig om jag ville fara till kyrkan; men jag hade nekat redan vid aftonmåltiden. Nu sednare klagade han mycket öfver sin hustru i min och fru J. närvaro, att hon gifvit honom hårda och bitande svar, då han frågat henne, om de skulle resa till kyrkan i morgon. Barnen skulle icke slippa, om icke någon af Herrskapet för öfrigt reste med. Jag resolverade mig derföre att resa, för att om möjligt tillfredsställa flere, ehuru annars stridiga önsknigar. Någon stund i fru J_s kammare. – lade mig. Jag hade låtit förleda mig att göra ett för starkt mål i afton, det skedde dessutom så mycket sent att sömnen minst nu kunde blifva rolig.

Juldagen d. 25te

Jag vaknade väl tidigt om morgonen; men jag förmådde ej stiga upp. Gossarne, af hvilkas villja att resa äfven min berodde, sofvo äfven i godan ro. Jag somnade äfven, och uppsteg åter först vid dagens inbrott. Jag mådde för ingen del väl. Men icke allenast detta var orsaken till att jag knapt kunde känna att det var jul af annat än den festliga aftonen i går. Huru oändligt olika var det icke i mina yngre år, då jag med den gladaste förtjusning föranledd af den unga phantasiens betraktelser öfver den nyss födde frälsaren, förbidade den tidepunkt, då jag med min mor eller far fick det nöjet att resa eller gå till kyrkan der en ny förtjusning hänryckte mig. Allt uppå denna dag hade den tiden för mig ett värdeligen stort värde. Isynnerhet tyckte jag att det var rätt Majestätiskt, då det var stjernklart om

Sid. 725.

Julnatten. Ofta dröjde jag långa stunder ut för att njuta utaf åsynen af dessa oändliga himlakroppar, der jag tänkte att werldens frälsare nu thronade och der Englarne med långt större fröjd firade det höga minnet af hans förmenskligande, än vi häruppå jorden det kunde. Ach, jag erinrar mig ännu många sådana Julhögtider? men – Jag njuter kanske aldrig någon sådan mer! – Jag väntade och väntade uppå Caffé; det kom icke. Solen steg upp, det kom icke. Julmorgon utan Caffé! – Jag misstänkte, att Hennes Nåd hälst velat tänka mig denna morgon i kyrkan, på det hennes Söner skulle hafva roligt af Julljusen, och att hon för att på något sätt hämnas min tröghet verkligen så tänkte eller rättare, inbillade sig tänka. Men Julmorgon! – Kanske hon glömde alldeles bort mig under stojet. – Jag beslöt att taga mig en liten promenad i stället för den saknade förfriskningen. Jag gjorde den till min i somrast så ofta besökta, nu kala, Björklund, och jag mådde just väl deraf. Det tycktes grundlagd hos mig en munterhet, som hela dagen liksom varit i tilltagande. – Före frukosten, hvilken jag intog ensam med Majoren, tog jag en sup. Hennes Nåd sades vara sjuk, äfvenledes fru Jägerhorn. – Efter frukosten behöfde jag min pennknif. Jag sökte efter den, ändteligen sade man mig att den var i fru J.s kammare. – Jag gick dit efter den. Fruen låg ännu; men höll på att börja må väl. Jag blef qvar sittande för att prata; sluteligen ensam sjönk jag intill hennes bröst och bort voro alla band! – Tjensteflickan kom ännu i god tid och tvang mig att rusig öfvergifva – kammaren. Uppå lång tid kunde jag ej repa mig att läsa mina

Sid. 726.

dagspensa. Före middagen åter en sup. Hennes Nåd bevistade den äfven. Derefter använde Majoren mycken möda; att öfvertala henne till en slädfart ned uppå den glatta isen. Det gick dertill. Jag fick åka för Fru J. Vädret var mycket mildt. Ifrån den ofre ändan af sjön sköto vi alla tre slädorna i bredd, längs med isen en rät linja till Lusila, en by, uppå andra sidan om sjön ett godt stycke nedom Björklunden. Slädfarten gjorde mig först rätt munter. Efter hemkomsten åkte jag något med Gossarne uppå kälke. Caffé dracks. Majoren proponerade spel, men Hennes Nåd lade sig åter och det på alfvare emedan hon återigen icke spisade qvällsvard. Det tycktes verkligen vara så, som man för mig velat påstå, att hon sjelf vill vara sjuk. Jag pratade med Majoren nästan hela qvällen hvarjehanda och det måtte rätt fägnat honom; ty jag var nu skicklig till och med till alla små infall i hans smak och hörde uppmärksamt på hans beskrifningar af planen uti en annan Theaterpjäs, hvilken han läst och en Kotzebuisk smörja öfver 12 ord, hvilka någon af hans vänner skickat till honom med begäran, att han måtte skrifva öfver den. Så mycket han erinrade sig voro deribland: Eldsprutande berg, röfvare, struts, portnyckel m.m., hvilka jag numera ej erinrar mig. Jag gäspade sluteligen efter hvar femte minut; men jag afhörde ändå uppmärksamt. Jag skulle läsa, för att derigenom roa äfven H^{nes} Nåd; men hon sades sofva. Jag gick då upp uti fru J.s kammare, hvarutur en hel

Sid. 727.

Chorus af (andäktiga eller icke andäktiga) Sångerskor skallade mig till mötes. Naturligtvis kom jag att förblifva här längre än jag tänkt. Man sade mig, att Majoren var i min kammare. Der glammade

vi åter ända till aftonvarden, före hvilken jag åter tog mig en liten sup. Jag kände mig alldeles ej hafva behof af en måltid och derföre tordes jag endast litet njuta. Åter språkade jag efter aftonmåltiden en stund med Majoren i all förtrolighet och frihet. Jag erinrar mig ej någon dag under min härvaro, uppå hvilken jag skulle sladdrat så mycket med honom och med den munterhet som i dag. Uppkommen på min kammare fortsatte jag långt in på natten öfversättningen af Emilia Galotti, hvaraf jag började på den fjerde Acten. – Jag somnade icke uppå en lång tid. Jag tänkte uppå min hemort, mina föräldrar och Prosten Ståhlberg, hvilken jag, om jag rätt mins, låfvade i mitt bref ifrån Åbo att om möjligt hälsa uppå honom denna Jul. Jag har hittills icke just tänkt något alfvarsamt uppå fullbordandet af detta löfte. Hittills har jag trott att det skulle gå dertill. Herrskapet låfvade nämligen Ursins i Åbo att mötas uti Lappträsk. I det fallet har jag hittills tänkt, får jag väl tillfälle först att följa med och ifrån Lappträsk vore en skuttresa till Ithis; men nu hörde jag i afton af Majoren att af den påtänkta resan till Lappträsk blir ej någonting utaf. Barnen äro nästan alla besvärade af en häftig hosta, som mycket liknar sig till kikhosta. Och för den skuld förnämligast kan Herrskapet icke resa. Att ensam med en skjuts göra en så lång resa, som härifrån till Ithis, är för mig

Sid. 728.

betänkligt, isynnerhet af det skälet, att jag utom några lösa styfrar icke äger en enda 12 skilling engång i mitt våld. Jag har väl att incassera för Prostens klocka 5 Rubel och af Suontaka Herrskapet för deras utlösta garn 1 RD; men med dem tillsammanlagde springer man ej långt. Hade jag dem hålst i händerne, så kunde man vidare se sig om efter mer och kanske resa.

Andra dag jul. d. 26te

En kopp Caffé. – Hoppet att träffa Prosten och kanske få af honom penningar förmådde mig att fara till kyrkan. Jag åkte med Majoren. – Prosten träffades väl; men låfvade liqvidera mig hemma hos mig. – Uppå återresan körde jag för fru J.; på det äfven Maja, som varit med oss i Åbo måtte få rum. – Före middagen en sup äfvensom vid frukosten och aftonmåltiden. – En kopp Caffé. – Las för Herrskapet stycken ur Phosphoros, ehuru jag föga lär roat dem dermed; ty jag tviflar på om man förstod hälften af hvad jag las. Om man också förstod, så vill man här i huset lectur endast för tidsfördrif och dermed är jag ej just med. – Jag borde dock kanske, då jag i det afseendet ville vara artig, använda bättre val; men jag läser vanligen endast sådant, som egenteligen intresserar mig och det är ej rätt, om man endast läser för att egenteligen roa andra. – Maja här, bad mig komma i fruns kammare. Jag var der en rund tid. Der disputerades min resa till Ithis. Frun ansåg mig icke hafva några hinder att öfvervinna för att kunna resa till och med, då jag yppade henne att jag för det närvarande icke hade

Sid. 729.

medel till denna resa. Hon tyckte det vara snart afhjelpt, om jag vänder mig till Majoren och ber att han försträcker mig med penningar. Det är just detta, som är mig mest svårt, helst tror jag han för det närvarande ej är så försedd med penningar. Då han skickade till mig i Åbo 10 RD, skref han att det var det som han ägde. Att han för min skuld nödgas söka lån, ville jag för ingen del. Häröfver kom jag med frun uti en disput om tjenester och förbindelser, hvilka hon på vanligt sätt betraktar. – Öfversatte ännu ett litet stycke ur Emilia Galotti. Jag hade gerna suttit upp än längre, om jag kunnat hysa något hopp att få se den i natt inträffande Månförmörkelsen. Det var nemligen mulet och syntes blifva det. –

Tisdagen d. 27^{de}

En kopp Caffé. – uppsteg med dagen. – då jag under den tiden man sopade här, var i fru Jägerhorns, kom Maja upp och relaterade med tårar i ögonen, huru Majoren snäst henne, för det hon i något svart August: det var lögn. Det skulle vara just det, hvarföre Majoren var så ledsen öfver henne, att hon sturskt svarat hans Gossar. De voro ej hennes gelikar och det visste hon nog. Gossarne skola nemligen straxt efter sin hemkomst klagat öfver Maja mest i det afseendet, och Majorskan skall i synnerhet, såsom jag fått höra, förargat sig öfver Maja. Att man icke ens frågat mig, huru Maja förhållit sig i Åbo, då jag ändock bort vara Majorens ställförträdare, har förargat mig, så mycket mer, som Maja ändock väl kunde försvaras för så stora tillmälen, man gjort henne. -

Sid. 730.

Då man har många exempel uppå, huru lydiga och sediga de varit emot mig, sin förman, så kan man väl tänka, hvad pretentioner de skola hafva uppå en piga. Att de straxt efter sin hemkomst, utan att genom mig hafva dertill erhållit någon vink, kunde uttömma sina, jag vet det precis vida öfver billigheten drifna klagomål, visar, af huru stor inflytelse uppå sina föräldrar de sjelfva äro medvetande. Kanske kunde det falla dem in, att använda denna inflytelse äfven uppå Informatorn. Igenom händelsen med Maja ledd till dessa reflexioner befann jag mig länge uti en imaginerad ordvexling med Majoren. Det är just narraktigt, huru lifligt jag känner sådant der. Denna förmiddag kunde jag derföre alldeles intet uträtta. – Vid middagen en sup. – Eftermiddagen främmande. En Baron Schlippenbach, second Chef för den här inkvarterade Ryska Matrosfördelningen, en Capiten Kowiedrieff och en Capiten Qwaschnin samt Doctorn. Jag ville ej gifva mig tid att gå nu ifrån öfversättningen af Emilia Galotti. Jag gick också icke ned förrän i skymningen, då jag ej mera såg utan ljus. Baronen är en förbålt städad, anständig och honett karl. Jag språkade en stund Tyska med honom. Franska sade han sig häldre tala; men derpå vågade jag mig icke. Capiten Qwashnin syntes mig en stor skälm. Han grinade åt allt. Isynnerhet syntes den andre Capitenen lämna honom tillfälle att hålla sig lustig. Han deltog nemligen

Sid. 731.

alldeles icke i kortspelet, satt för sig sjelf och talte ej stort med dem sjelfva. Jag drack en kopp Caffé och en kopp thé med litet arrack. Frun var upp i min kammare och plågade mig så länge, tills hon åter fick af mig de häften af mina Ephemerider, som jag nu har med mig, utom sista häftet för i fjor och första häftet för innevarande år, hvilka hon ej visste utaf och hvilka också icke äro för henne. Detta närvarande låfvade jag sednare i afton hämta sedan jag sjelf fått se öfver det. Ryssarne souperade här. Därvid söp jag åter. Deras sällskap har varit verkligen nöjsamt. – Sedan jag öfversatt detta häfte, hade jag just ej lust att ge det; men jag hade gett mitt ord. Jag beslöt dock att låtsa åtminstone visa, huru ogärna jag gaf det också för att äfven slippa att försumma min tid der uti kammaren (Jag var mycket ifrig med Emilia Galotti) jag kastade Boken uppå bordet och gick genast min väg med ett god natt. Det verkade. Man ropade efter mig i dörren; men jag låddes ej höra. Efter en stund kom Maja och ville öfvertala mig att komma in. Man skulle spå åt mig och ville jag ej nu komma, skulle man ej annan gång mer göra mig den äran att bjuda mig. Det var det minst tjenliga sätt att så barnsligt locka mig. Jag gick också ej ur fläcken, utan fortfor att öfversätta till långt inpå natten.

Onsdagen d. 28^{de}

Man väckte upp mig med frågan, om jag ville följa med Herrskapet till Palojerfvi, till Cornetten Krumhorn. Han hade budit der till middagen.

Sid. 732.

Jag kunde nu icke svara dertill något bestämdt; innan jag finge se invitationen. Också var ej min mage uti bästa ordning af den sena qvällsvarden och det ännu sednare långa vakandet. – En kopp Caffé. – Vid frukosten, före hvilken jag söp, viste mig Majoren den skriftliga bjudningen. Majoren och hans familie voro deruti inviterade. Naturligtvis gjorde jag då straxt invändningar; men beslöt ändock att fara; då Maj. försäkrade mig, om att Cornett Krumhorn ej förstår sig på sådana finesser, utan att han skulle tycka illa vara om jag ej komme med, och jag äfven så mycket känner Krumhorn, att jag kunde tro Majorens försäkran. Man dröjde så länge med afresan, att jag jämt hann igenomgå mina dagspensa för i dag. Middagen afreste vi härifrån. Jag åkte med Majoren. Hos Krumhorn voro främmande före oss blott en Ingenieurska Lindgren och de gåriga officerarne jämte Doctorn. Jag kunde således redan på förhand låfva mig temligen roligt. NB. Under vägen kom jag fram för Majoren med mitt förslag att resa till Ithis. Majoren icke allenast icke gillade det, utan erböd mig släda och skjutspenningar till Ithis såsom en Julgåfva. Vid middagen en sup. Jag satt vid den muntre Doctorn. Man converserte uppå 3 språk, jag på Latin med Doctorn, Baronen på Tyska med Majoren, om hvars Tyska man ej kan säga, hvilketdera det är mer, Tyska eller Svenska; de ofriga båda Ryska officerarne uppå Tyska och det ofriga Herrskapet på Svenska. Jag var också i början temligen munter; men fick sedan en olidlig tandverk, som betog mig all munterhet. En kopp Caffé och en kopp thé. Man lekte hvarjehanda lekar, hvaruti Ryssarne kunde deltaga, såsom gömma ring, nattherberge m. fl. Det var roligt.

Sid. 733.

att se, huru fruntimren drogo sig, då det skulle hängas. Baronens kunde de väl ändock tåla; men de två andra blefvo vanligen efter. Baronens anständig, kysste sjelf blott handen uppå det fruntimmer, som hängt efter honom. Capten Kowiedrieff var nu ganska munter; ty han var nu såsom det plägar vara med mer fåtaliga menniskor. Det dansades också polskor. Jag deltog i den yttre ringen. Doctorn, en mycket blodfull man till sin ålder, ville ej med; men fruntimren ryckte honom in uti Cirkeln och hvirflade omkring med honom, hvadan han först blef matt; men sedan vid soupén så medtagen, att han måste lägga sig. Han kom sig dock såvida före att han kunde resa bort tillika med oss andra. Kl. 11 ankomme vi hem. Jag satt ännu upp en god tid och slöt Emilia Galotti. – Min mage var åter i obestånd.

Thorsdagen d. 29^{de}

En kopp Caffé – Med en ifrån Doctorn afskickad Matros sände jag till honom Lorenz Stark och Lessings Trauerspiele, för att tillhandaställas Baronens efter i går gifvet löfte. – En sup vid frukost och middag. Jag fick åter mina Böcker af fru J. Mitt yttrande sid. 128 lär verkat att hon å Suontaka Herrskapets vägnar betalade mig den ena Riksdalern, som jag i Åbo lade ut för deras garn. – Några blad, sade hon, skulle hon villja rifva ut ur detta häfte, förmodligen de som angingo henne. Eftermiddagen var här Gaptens Relander med fru, en Sällskapsmamsell och Informator en Chydenius. Majoren var rest till Strandman också för min räkning för att få växla den låfvade 10 Rubeln till mindre. Jag fick derföre hålla Herrarnes sällskap så länge. En kopp Caffé. -

Sid. 734.

Efter Majorens hemkomst gick jag till Doctorn. Han tracterade mig med 4 koppar thé och en kl. 6 Då han hörde mig yttra min förnöjelse af rysk sång, beställde han soldater till sig, hvilka drogo hurtigt på med ryska Nationalsånger. Jag skulle varit än längre hos honom, om jag ej fruktat att försumma soupén. Också voro de främmande färdige att taga afsked så jag hemkom. – En kopp thé. Ingen qvällsvard. Aftonen till långt inpå natten tillbragte jag nöjsamt i Fru Jäg.s kammare. –

Fredagen d. 30^{de}

En kopp Caffé. Slutade repetitionen af Inledningen uti Dahlen äfvensom 1sta afdelningen i Chrestomathien, samt i Bröder Grammatikens första del. – En sup vid frukosten. -

Emot middagen blef det ändteligen resa utaf hemåt. Majoren var gratiös och lämnade mig utom 10 RD. skjutspenningar äfven häst till Selkis och en ej vacker men bekväm släda att åka uti för hela resan. – Resan gick ganska väl för sig. I Träskända tog jag mig en sup och åt aftonvard. I Okkois skulle jag redan tagit nattqvarter; men der voro resande förut, så att jag måste fortsätta resan ända till Kaukalambi, 2 mil ifr. Okkois. kl. var 1 vid ditkomsten.

Lördagen d. 31^{sta}

2 koppar Caffé. Fortsatte resan i skymningen. I Pankas en sup och frukost. – I Säckjerfvi tog jag ock en sup, då man bod mig den. – Iskymningen kom jag derifrån i önskelig välmåga fram till Sidikala. – En sup vid aftonvarden. -

Allmänna Ephemerider

För år 1815

Andra Häftet⁴⁷³

⁴⁷³ På pärmen: [Första häftet saknas]. Detta upptäckte Sjögren redan i februari 1816 efter att ha blivit tvungen att lämna sin bostad när hans condition med barnen till major Nohrström tog slut. Se Eph. den 22.2.1816 s. 62–63. Se även den 26.2.1816, Sjögrens brev till Major Nohrström.

Sid. 45.

Allmänna Ephemerider

för

år 1815

Andra Häftet.

Februari 1815.

Onsdagen d. 1^{sta} februarii

Jag uppsteg sent upp. – Var hem hela dagen. – Besök af Neovius. – I dag började jag läsa alla mina Ephemerider, efter förut vidtagen plan. – I dag började jag äfven repetera Dahls Chrestomathi ifrån början. – På förmiddagen hade jag äfven i dag hufvudverk. Vid frukosten tog jag mig en liten sup. – ingen middag och till aftonen en liten smörgås. – Om aftonen besök af Gottlund och Ottelin, hvilka äfven rådde mig att taga Theologiae examen. – Sednare besök af Poppius, som förblef hos mig till kl. närmare 11. – Jag las för honom litet ur Phosphoros. – Sjelf vakade jag ännu efter hans bortgång ända till kl. 12. –

Thorsdagen d. 2^{dra}

Uppsteg sent och intog en duktig frukost, jämte en liten sup. – Började derefter på med andra delen af Dahls Chrestomathie. -

Sid. 46.

Poppius här med sin lilla Bror. Jag fick löfte af dem att se dem här i afton. – Också i dag ingen middag. – Emot skymningen, då jag blifvit ledig ifrån Dahlen, gick jag till Ilmoni, och fördref en tid hos honom. – Ifrån honom gick jag för att söka Poppius: men han sades vara utgången för att blifva bort öfver natten. Jag förmodade derföre att han åtminstone redan sökt mig; jag gick hem och trodde mig ej mera få vänta honom, samt började läsa de litterairiska anteckningarna ur 1813 års Ephemerider, hvilka blifvit alltför allt ifr. och med för d. 26te Januarii. Sedan jag slutat för den dagen utdraget ur Herders afhandling öfver Sagor och Romaner, kom P. med sin Bror. Vi åto litet, hvarvid en liten sup togs. Jag föreslog till Lectur dialogen öfver Romanen i Phosphoros, emedan jag sjelf vill läsa densamma i svit med utdraget af Herders afhandling i samma ämne. Till val föreslog jag ännu min öfversättning af Emilia Galotti eller Wilh. Meisters Lehrjahre. Han afgjorde för öfversättningen. Han tyckte mycket om den och bad mig att låta trycka den. Icke skulle jag just

vara emot den saken, om andra ville understödja mig att befordra den dertill. Ännu las jag litet af Lessings Philotas. P. bad mig sjelf att upphöra med den. Han vore sömnig. Det var i sanning hög tid att lägga sig. – Sönnen blef ganska orolig och

Sid. 47.

Fredagen den 3^{dje}

skedde uppstigandet först omkring kl. 10. – Jag fick P. öfvertald att jämte sin Bror frukostera med mig, hvarefter jag med dem gick ut i staden. Vi träffade uppå gatan Åkesson och Björksten, hvilken jag ej erinrade mig hafva träffat sedan sommaren 1813, då han i mitt ställe antog conditionen hos Major Boje i Boe. Sedan skall han varit rest till Sverige, i afsigt att blifva Officer. Det lär misslyckats, efter han nu är här, såsom han sade, i afsigt att här förblifva. – Hos Meyer var jag i afsigt att tillhandla mig Michaelis-mess Catalogen för förledne år, men den var icke till salu, utan endast till underrättelse för Bokhandlare och Bibliotheker, för att se, om fortsättningar af förut påbegynta verk och hvilka andra nya utkommit. Jag ämnade äfven subscribera på Schellings sämtliche Werke; men som Boklådan ej var upp, blef det ej denna gången utaf. Meyer uppmanade mig att snart göra mina requisitioner. Denna uppmaning försatte mig uti en speculativ verksamhet, hvadan jag skall få medel till att i detta afseende tillfridställa min önskan att få requirera böcker. Inga penningar – skulder på flera böcker. Jag skall vänta en tid, om Majoren snart skulle komma in. Detta är den enda utsigt för mig att få penningar uti denna månaden; ty stipendium

Sid. 48.

huru stort det kan vara, lærer väl ännu icke så snart falla ut. Hos Ilmoni och derefter hos Aminoff, hvilken jag betalte för Schillers Don Karlos och 1^{sta} Delen af Goethes aus meinem Leben, hvilka jag i förra Terminen tog af honom uppå credit af skäl, som jag då anförde. – Nu har jag, om också nästan inga penningar, också ingen skuld åtminstone här i staden, om jag undantager det till Ursin, hvilken jag, utan att egenteligen behöfva det, vill betala, då jag får ut mitt stipendium, på det Ursin skall få sina penningar förr, än han annars af Majoren skulle få dem. – En liten sup vid middagen. – I skymningen kom Henric Masalin till mig och satt hos mig en stund. Vi raisonnerade om våra utsigter. Efter ett långt tvekande tyckes han ändteligen hafva fattat något beslut om stånd; men jag deremot läser ännu egenteligen hvad jag tycker om, utan att bekymra mig om, hvad jag må bli. Också kan jag aldrig utan ängslan tänka deruppå. Jag är icke sjelf rätt ense med mig, hvad jag ville välja. För ett eller annat stånd hafver jag väl riktig afsmak; men deremot äro så många andra stånd, af hvilka jag ej vet, hvilket som vore bäst, inte en gång, hvartill jag skulle hafva mesta lusten. Nu är jag redan den 4de terminen i Åbo, utan att det en enda gång fallit mig in: si det skall jag blifva. Väl har jag lust att taga graden. – ofta har jag med

Sid. 49.

nöje tänkt uppå fördelarne af att hafva den; men alldrig har jag ej en gång i afseende å denna kunnat decisift bestämma mig till den, och nu, då flere råda mig att taga blott Theologiä examnen, har jag varit uti ett stort bryderi under tvekan för ja eller nej och befinner mig nu ändteligen uppå Masalins råd mot denna examen mera mot än med. – Uti de lägre skolorna gick det lyckligt med mig. Der ville man lyfta mig; stöta mig framåt; ja det måste egentligen gå framåt; jag behöfde blott låta lyfta eller stöta mig. Här är jag sjelf helt och hållet veckande och jag kommer åtminstone i afseende å min framtid icke ur stället. – Ehuru jag redan före Masalins ankomst tagit en smörgås till bästa, gjorde jag det nu om med Mas. Att en sup följde med, förstås af sig sjelft. – Han fick mig ut med sig till Poppius; men denne var ej hemma. Efter återkomsten började jag läsa Dialogen öfver Romanen uti Phosphoros. Hvad jag dervid föll uppå, är att förskaffa de la M. Fouqués Zauberring. – Sömnen orolig. Förskräckande drömmar uppskrämde mig ofta - en följd af förvilleelserna uppå landet och den än bittra åminnelsen af den, hvilken ehuru döfvad om dagarne under verksamhet och förnöjelser, om nätterne, då själen är sig sjelf öfverlämnad, så mycket mäktigare öfverväldigar densamma.

Sid. 50.

Lördagen d. 4^{de}

Redan före dager vaknade jag; men slumrade åter och förblef i ett sådant mellantillstånd af vakande och sofvande ända in uppå ljusa dagen. – Hela dagen upptogs af mina pensa i synnerhet den långa repetitionen i Dahls Chrestomathie, hvilken jag nu ändteligen ryckte mycket nära sitt slut. I skymningen gick jag ut till P. som visade mig några af sina samlingar af finska folksagor och sånger. Hans vistelse uppå landet har i det afseendet ändå icke varit så fruktlös, om den också icke gifvit så rik skörd, som vi samfällt väntade oss. Jag gick med PP. till H. Masalin och efter hemkomsten derifrån fortsatte jag Dialogen öfver Romanen utur Phosphoros. – I dag har jag supit och ätit hela 3 gånger, ehuru jag icke just gjort alltför starka mål. Sist tog jag en smörgås, innan jag gick ut. Nu är jag ändå återigen hungrig. Jag har trott att min ensamma vistelse här i staden skulle bringa mig på ett beslut, hvarpå jag länge tänkt, att försaka aftonmåltiderna; kunde det någon gång ske, skulle det vara vid ett sådant tillfälle. Efter resan, hvarunder måltiderna voro oordentliga, föll det sig ej svårt, de första dagarne af min vistelse här att försaka hela 2 mål om dagen (ehuru det kanske var för det också, som jag var så confus i hufvudet); men

Sid. 51.

nu då jag åter 3 qvällar å rad kommit att äta och det riktiga mål, vill vanan kräfva sin gamla rätt. I afton skall jag då åtminstone låta magen förgäfves anropa om nåd. Den är icke så behöfvande, som

sjelfsvåldig. – Då jag icke låtsade om henne, uppgaf hon snart sina fordringar. Sedan jag bragt Dialogen öfver Romanen till slut, lade jag mig kl. 11. – Sömmen blef såsom i förledne natt. Till och med hade jag och

Söndagen d 5te

om morgonen en pollution. – En sup vid frukosten – Först i nästa Lördag var ventilation af stipendii Theserna intimerad, och i Thorsdag börja de fleste med sina föreläsningar. – Det är väl sant att i afseende å dem lär det vara lika mycket om jag är här eller ej; men det för stipendii uppropet, som jag skyndade hit. Hade jag vetat, att man dermed skulle söla så länge, hade jag kunnat ännu vara denna tid uppå landet. Mer än i ett afseende hade det varit mig fördelaktigt. Hos Ilmoni och Poppius, hos hvilken sednare jag åt en duktig middag. Den äldre Mas. kom dit och jag lagade mig min kos, då jag märkte, att han började bry mig för - - - - n. Eftermiddagen slöt jag repetitionen af 1^{sta} stycket uti andra delen af Dahls Chrestomathi.

Sid. 52.

I skymningen kom Ilmoni till mig. Med honom tog jag en sup och smör och bröd. – Jag ämnade gå efter hans bortgång upp till Pippingsköld; men då jag genom min vana att lyssna i sådana fall, fann att Arvidsson var der hos Liutenant Jägerhorn, som nu bor i J. Ottelins förra kammare, och äfven flera röster hördes ifrån samma rum, vände jag om. Olyckligtvis mötte jag i trapporna 2 Herrar, hvilka jag uppå deras tillfrågan, hvem jag vore, gaf det dumma och obestämda svaret Jag. De upprepade det sedan efter mig; men de visste väl icke, hvem jag var, och deruppe kunna de väl också gissa lika så väl på någon annan som på mig. Hvad angick dem också, hvem jag var? att säga mitt namn, hade varit än dummare. – Jag höll just på att läsa mitt utdrag utur Herders afhandling öfver Idyllen. Jag började läsa det åter för honom. Uttrycket att Fontenelle lät Idyllen komma till sig, då han ej kunde komma till den ansåg han för en sökt qvickhet. Det blef fråga om hvad meningen vore deraf. Redan denna fråga gjorde mig litet brydd. Jag förklarade uttrycket så. Fontenelle hade lika litet samma begrepp om Idyllen, som de föregående Deshoulieres, Racan och Segrais; han kunde ej komma till Idyllen. Derföre lät han Idyllen komma till sig; han skref Idyl-

Sid. 53.

ler efter ett eget falskt begrepp derom, hvilket jag illa uttryckte med att han ryckte Idyllen till sig. Att meningen måste vara den, medgaf han af det följande. Jag vet intet, huru denna discussion redan gjorde mig missnöjd. Då han sedermera än i anledning af fortsättningen pag. 28 1^{sta} st. 1813 frågade: hvad är Sedantium och jag ej kunde gifva derpå bestämdare svar än att det måtte uttrycka det, som man kallar tillgjordhet, var det lyckligt att utdraget nästan i det samma upphörde; ty längre hade jag ej kunnat föreläsa. – Jag blef just missnöjd till humeurs och hade svårighet vid att dölja

det. Det går nästan alltid så, då någon gör anmärkningar öfver något, som jag läser liksom con amore, och för att visa, att det icke förtjenar det intresse, som jag finner deruti. Mången gång har jag verkligen ej sjelf öfvertänkt allt; uppfordrar då någon mig att göra det, så springer vanligen alltid fåfången ett tu tre bort med mig, om också under detsamma mitt inre säger mig, huru löjlig och orättvis en sådan fåfånga är. Borde man icke så läsa något med sina vänner, att man af läsningen finge tillfälle att å ömse sidor raisonnera öfver det lästa; men ---

Jag uppsade förledne årets liquid med Majoren. Hela årets utgifter för honom jämte

Sid. 54.

min lön belöper sig till 235 RD. 33 sk^t labri [?] äfvensom jag utbekommit af honom penningar till en summa af 236 RD 30 sk^t Riksgäldsmünt. Men ibland ofvannämnde utgifter äro många, som icke äro för hushållet, så att om sådana afdragas, komma alla hans utgifter för Barnens Information, utom födan, som han ifrån landet hit skickar att utgöra för näst förledne år egenteligen endast 282 RD 27 sk^t Svenskt Riksgäldsmünt. Jag skulle tycka, att de äro de billigaste, som man någonsin kan begära för så många personer. – Det fagnar mig åtminstone, att hafva så ovedersägliga bevis för min samvetsgrannhet uti föreståndet af den mig anförtrodda hushållningen. – kl. var 12, då jag lade mig; men jag kunde ej få någon sömn, förrän efter kl. 1. –

Måndagen d. 6te

Sofde länge efter vanligheten. – I dag började jag på med andra afdelningen af sednare delen uti Dahls Chrestomathie. – Duktig sup vid frukosten. – Efter löfte gick jag sedermera till Ilmoni och vi gingo tillsammans till Lect. Meyer. Jag skulle få Lyceum af Ilmoni, i följe af det vad vi höllo i förledne termin. Det fanns ej hos Meyer – också icke hos Frenckell i dag att fås. – Middag åt jag först kl. 2, hvarvid jag åter tog mig en sup – Sedan jag slutat mina pensa, räknade jag ut, att om jag får fara fort obehindrad i Grekiskan, skall jag med

Sid. 55.

Guds hjälp med Mars sluta Dahls Chrestomathie. – Jag vet ej, hvarutaf jag nu åter fått ondt i hufvudet. – Jag ville ej gå upp till Pippingsköld; men Ilmoni lofvade komma till mig. Jag las derföre häldre det litteräriska för denna dagen af 1813 års Ephemerider om dramen om Herder. I svit dermed och för att genom exempel för mig förtydliga mitt utdrag till dess innehåll, igenomlas jag den fjettrade Prometheus uti Phosphoros: Hufvudändamålet vann jag dervid, men öfversättningen föreföll mig mycket stel och tung, om också derigenom (jag vill tro P. på dess ord) den förtjensten vunnits, att Svenskarne erhållit Prometheus "i hela sin ålderdoms-costum och med

all sin stränghet". Det är dock något hårdt, om behaget af det språk, uppå hvilket man vill öfverflytta konstverket, dervid går förloradt. En större förtjenst i detta afseende, ursprungen igenom en större frihet uti öfversättandet, trodde jag mig böra tillskrifva Schillers Iphigenia in Aulis, en öfversättning efter Euripides, hvilken jag lyckligtvis i dag kom att låna af Ilmoni och nu ville i samma ändamål genomläsa som Prometheus, nämligen för att genom åskådligheten göra mig den Grekiska Tragediens anda förtroligare. Upplysningarne till Prometheus genomlas jag med mycket nöje; - Iphigenia måste jag uppgifva vid andra Acten för i dag, emedan det redan började blifva för sent och så väl brandvaktens rop som min af vanan hungriga och otillfridsstilla mage bjöd mig hvila.

Sid. 56.

Emedlertid hade mitt hufvud blifvit så redigt, att jag knapt erinrar mig ha befunnit mig så väl efter min hitkomst. – Jag somnade icke på lång tid och

Tidsagen d. 7^{de}

steg jag efter en orolig sömn sent upp såsom vanligt. Jag hade efter slutandet af Iphigenia frukosterat, då Ilmoni kom till mig. Jag gick med honom ut, och nu köpte han mig: Lyceum 2 häften. Sthm. 1810 och 11 8°. Sedermera voro vi tillsammans hos Meyer, der Ilm. rekvirerade Steins Naturgeschichte och några Chartor ifrån Tyskland. Jag ville subscribera på Schellings sämtliche Werke; men man sade mig, att subscription ej mera vore öppen. Bokhållaren, (vi voro på hans kammare) lär blott ej velat besvära sig att gå på Boklådan. – Såsom hastigast hos Ilmoni. Jag ville hafva honom till mig, att vi sedan skulle gå tillsammans till Frenckells Boklåda; Han skulle låna mig penningar för att köpa mig 1810 års häften af Phosphoros; men jag gick bort, då han ej kom och blef litet stött uppå honom derföre. Phosphoros blef för i dag. – Missödet här uppå gården. – Eftermiddagen hade jag åter ganska ondt i hufvudet, kanske af os ty i morgons stekte jag fläsk uppå kol i kakelugnen och kammaren är verkligen att jag så må säga i och genom alg sjelf fallen för os. Af det skälet, att jag

Sid. 57.

varit ut nästan hela förmiddagen, hann jag ej alldeles till slut med mitt Grekiska pensum före skymningen och dels för mitt hufvuds skull, dels af frivillig lust ville jag gå ut. Jag gick till Ilmoni. Der väntade mig – bedröfvelser. Lundell först och främst skakade mig, då han hälsade mig ifrån Borgå och ifrån – Ulrica. Skymningen dolde det intryck, som denna hälsning gjorde uppå mig. Det märkte man, att jag var mer dyster under hela tiden; men min hufvudverk måste ha en högre grad än den hade. Man måste i Borgå kommit mig uppå spåren, om också icke ögonskenliga följder vittnat om mitt brott. Icke vill jag tro det, ehuru jag ej är säker derom. Men skulle då varit alltför

skonsam emot mig, emedan ingen gifvit mig icke en gång någon vink om min olycka; ty att man åtminstone icke på alla ställen är utan misstankar om mig, att man till och med tror sig ha dem säkra, bevisar Lundells hållning. Kunde jag uppå något sätt utforska grunderne der till; men det kan jag nu icke sjelf, ej heller vågar jag uppdraga någon att göra det i mitt ställe. – Den nämnda hälsningen emedlertid måste just leda mina tankar uppå en hel hop saker, hvilka ej för mig äro behagliga att en gång tänka uppå. Just nu måste också denna hälsning komma.

Sid. 58.

Sjelfva gången af conversationen hos Ilmoni syntes också just vara ämnad af slumpen att bibehålla hos mig de undfångna intrycken i all sin liflighet. 2 andra studenter tillkommo och hade att spåda på den förra elden. – Samtalets slutliga riktning uppå farhågan för ett nytt krig i Europa var också icke tröstande. Tidningarne förmälde att man icke hade några glada utsigter af Congressen att förvänta; ryktet att en stark Cavalleriecorps vore i antog till Finland, hvilket rykte blef så mycket sannolikare af underrättelsen att Kronan uppköpte hö och att alla allmogens utskylder skola i år lefvereras in natura. Äfven sade man (det hörde jag först nu, och kan ej anse det annorlunda än som ett löst rykte) att Kejsaren ej längesedan efter sin återkomst till Petersburg åter derifrån afrest, man vet ej hvart. Han skulle ha yttrat sig, att för att så mycket snarare läka de sår, som det bistra kriget slagit fädernesland, skulle dess hufvudbeståndsdel allmogen eller rättare sagdt Bonden få större friheter, hvaraf det vore en nödvändig följd att adelns magt skulle förminska. Verkan af detta yttrande hade varit orsaken till hans afresa. Alltsammans är dock inte vidare än ett rykte, men äfven de pläga ändock i det mesta ha något underlag, att jag så må säga, så sant eller falskt, litet eller stort, betydligt eller obetydligt det ock må vara. – Då jag återkom ifrån Ilmoni

Sid. 59.

och ville gå hem samt stannade litet uppå torget i afsigt att i något stånd köpa mig något att tugga uppå, stötte jag uppå Forstadius. Bonsbons måste jag då lämna; Forstadius följde mig hem. Jag bjöd honom en sup samt smör och bröd. Sjelf gjorde jag honom sällskap och så kom jag i dag att äta aftonvard. Efter densamma har jag befunnit mig rätt väl; min hufvudverk har försvunnit. Kanske har också min nästan beständiga hufvudverk här i Åbo haft ibland andra äfven det till orsak, att jag efter ett öfverflödigt ätande här uppå landet har alltför mycket inskränkt mitt näringsätt. Jag hade kanske bordt dermed gå till väga mera långsamt och småningom. – Forstadii vistelse hos mig en rund tid tjente väl till ingenting mindre än att bringa mig att förgäta den förre delen af aftonen eller rättare förgäta de intryck jag derunder erhållit; den var dock välkommen, om den också icke verkligen var något mer än en svag förströelse. Vi pratade med hvarannan om så väl hans som min ställning uppå Kotkaniemi. Efter hans egen berättelse har han visst intet någon sådan olycka att förebrå sig som jag. Jag måste, om jag också skulle velat tro motsatsen, tro honom uppå Orden; jag fick ju uppå hans trovärdighet af honom sjelf en underpant, som jag ej hade väntat mig.

Sid. 60.

Jag kunde här hafva mycket att säga om denna underpant, om sakerna, för hvilka denna underpant väl icke blef gifven såsom sådan, utan så ansedd endast af mig; men de angå mig ju icke, hans affairer och förhållanden med andra människor. Jag bör ju endast framställa mina förhållanden med människor, de måga vara hvilka som helst; det är meningen med dessa anteckningar. Jag har nog ofta sladdrat äfven om andras, också då de icke haft någon beröringspunkt med mig och jag således icke haft skäl att bry mig om dem. Jag skall icke längre med en sådan sqvallersjuka vanhedra mina egna anteckningar. Verlden är full af ondska i att uppteckna allt ondt, hvad man också utan att uppsöka det, dageligen blir hvarse hos andra, är ett nästan lika onyttigt som löjligt arbete. Sedan man sjelf lärt sig att gå blott framåt en värdig människogång, bör det ej misstyckas, om man också vill lära andra det, om man vill uppmana dem dertill, om man såsom vid all undervisning, stundom måste anmärka ett sido- ett bak-steg; men så länge man är sjelf i stället att gå framåt, gå antingen på sidan eller ock tar två steg tillbaka mot ett steg framåt, således ända i själfva verket tillbaka, så länge må man tåga förnuftigt, häldre än att höra sig tilltalas; Läkare läk dig sjelfvan. – Sent började jag läsa 1813 års

Sid. 61.

litteraira anteckningar för denna dag. I svit med dem las jag den afhandlingen öfver Chorens bruk i Tragedien af Schiller, som han låtit föregå sitt Drama: Die Braut von Messina. Så mycket jag förstår att dömma, tyckte jag afhandlingen vara ur en riktig synpunkt uppsatt. Macbeth hann jag ej i dag, ehuru den var för denna dag genomgå; emedan det redan var för sent, då jag slutade uti mina anteckningar den korta Charakteristiken af Hamlet. Då jag har tillfälle dertill, vill jag igenomgå Char. af Macbeth med Schillers öfversättning deraf i handen. Sjelfva Charakteristiken måste derigenom blifva mig åskådligare. Jag somnade icke heller denna afton straxt, utan låg länge under hvarjehanda speculationer. – Sömmen blef ganska orolig nu åter och

Onsdagen d. 8^{de}

uppsteg jag först kl. 9 vid lag. – Åter igen började jag få ondt i hufvudet emot middagen och längre uppå eftermiddagen var hufvudverken häftig. Det led till skymningen, innan jag hann igenom med mina dagspensa, utom de litteraira anteckningarna. – Jag var också ej ute hela dagen. Först vid skymningen gick jag till Nykopp i afsigt att låna ifrån Nations Bibliotheket Xenophons Anabasis Kyrie, samt Wirgilius jämte ett Grekiskt Lexicon. Detta ändamål vann jag nästan alldeles icke. Jag fick inte vidare än Wirgilius. – Icke

Sid. 62.

en gång något annat arbete, om jag undantager Symposium fanns kvar af Xenophon, ehuru alla hans verk, utgifna av Weiske verkligen finnas på National Bibliotheket. Mitt andra ändamål vann jag bättre. Jag rådfrågade mig hvilket Grekiska Lexicon wore det bästa och han recommenderade den nya upplagan af Riemer, samt af Homerus Wolffs edition eller den Tauchnitzska. Efter återkomsten var jag en stund hos Gottlund. Poppius sökte jag: han var ej hemma. Jag gick till mitt öfver torget. Jag kunde ej gå förbi Confektståndet, utan att köpa något och när jag nu en gång stannade för att handla, kunde jag ej handla mindre än ett halft skålpund. Äfven det kostade en hel Riksdaler. Nu har jag blott en enda kvar och hvem vet, hvilka behofver kunna än möta mig, innan mina Disciplar komma. Det var dock oförsiktigt och slösaktigt af mig att köpa de där konfekterna. Just då jag höll på att äta dem, hörde jag någon komma. Jag hann näppeligen lägga undan mina Confekter, innan Avelin och Gottlund stego in. Jag ville njuta mitt lilla dyrköpta gods ensam och de fingo det icke heller i ögnasigte, så mycket jag ock befarade det. – Efter deras bortgång var jag hos Pippingsköld en stund. Det lyckades honom att taga reda uppå några ställen uti Dahls Chrestomathi, hvilka för mig voro otydliga.

Sid. 63.

Ordningen var nu kommen till Shakespeares Macbeth. Jag började densamma, med den korta Charakteristiken i handen. Jag kom ock längre. Ande- och häxscenerna gjorde mig verkligen ängslige; men beredandet af den blodiga gärningen och dess fulländande bragte på mig en rysning. Nu först sen jag slutat och hunnit sansa mig ifrån så många och så olika intryck, samt öfversänkt det hela, allt, allt skall blifva mig outplånligt. Jag föll straxt på den ideen att förskaffa mig A. W. Schlegels Vorlesungen über dramatische Kunst u. Literatur, äfvensom jag hade lust att requirera mig de Grekiske Tragoedernes arbeten. Hvad om jag lade mig vidare uppå det dramatiska studium! – Engelska skall jag åtminstone lära mig, om ej för någon orsak, så endast för att i original språket kunna läsa Shak. Macbeth och hans andra arbeten, hvilka jag just längtar att få läsa. – Min hufvudverk hade redan försvunnit; men nu är det åter så confust. Allt är i en gräselig förvirring derstädes; allt löper om hvartannat. Det måtte också redan vara bra sent. – Den der Macbeths läsning förorsakade hos mig också åter en gräslig kedja af speculationer. Jag räknade och räknade ut, huru jag skulle kunna förskaffa mig nu äfven utom andra Böcker, hvilka jag ämnat rekvirera alla 3 Grekiska Tragoedernes arbeten. Att många omständigheter vid en sådan uträkning kommo i öfvervägande, förstås af sig sjelft. Jag vill ej här upp-

Sid. 64.

räkna dem – allt nog. Klockan hörde jag slå två, innan jag somnade och sömnen sedan. Det var besynnerligt. Jag kommer ej i håg allt, hvad jag drömde. Jag kunde säga det var en theatralisk föreställning af min sista vistelse uppå Kotkaniemi och min afresa derifrån. – Mina sista sammankomster med den här i drömmen på det innerligaste älskade, ifrån hvilken den eviga

skillsmässan genom hennes egen i min åsyn blifvande afresa nu ändteligen skulle blifva nödvändig och Intrigerne vid dessa sammankomster voro hufvudsumman uti detta drömskådespel. Jag tyckte mig sjelf just agera en annan Werther; ty äfven den älskades man tyckte jag vara närvarande, beredd att bortföra sin maka. Blott hvad offentligheten af förbindelsen angår i det afseende var jag olik Werther, och just det att jag så mycket möjligt såg mig tvungen att dölja, hvad som föregick inom mitt hjerta, gjorde min belägenhet än svårare. Afresan skulle ändteligen ske. Det var till sjös. En slup tyckte jag (det var vid en sjö) stod färdig att emottaga de resande. Ett stort sällskap var samladt för att fira deras sista sammanvaro. Jag skulle följa ett stycke med på sjön jämte andra, och satt redan och väntade på stranden. Jag hörde en sång inifrån rummen skälla högt. Detta uppväckte hos mig de ljufvaste känslor, som följdes af en djup smärta, då jag erinrade mig

Sid. 65.

för hvem den högtidliga sången var. Jag skulle springa upp för att njuta äfven af sjelfva sångens innehåll; men vaknade i detsamma af en stark pollution, som utbröt just i det ögnablick, som jag först hörde sången. Jag har velat anteckna detta, såsom en egen ovanlig orsak till en pollution. - Detta skedde tidigt om morgonen

Thorsdagen d. 9^{de}

Jag somnade dock åter och slumrade lång. Wallenii föreläsning. Jag förde till Ilmoni 4de delen af Schillers Theater och fick oförmodadt hos honom ett bref från Blomqvist jämte N:o 1. af Meyers requisitions Cataloger, hvarom jag i anseende till mina speculationer varit så bekymrad. – Uppå Frenckells Boklåda subscriberade jag uppå Schellings sämmtliche Werke och Danske Classikere. Efter hemkomsten kunde jag ej afhålla mig ifrån att genomläsa den nyligen återkomna requisitions Catalogen, innan jag tog uti min Grekiska. – Ja, jag tog uti den; men hann ej mer än repetera gårdagens stycke uti Chrestomathien, då jag märkte att mitt hufvud snart ej mera var i stånd att läsa. Jag hade i morgons, då jag skyndade mig ut, satt spjället för tidigt fast och lämnat bränder i kakelugnen. Nu märkte jag, huru oset allt mer och mer fyllde mitt hufvud, Jag bar ut bränderne, öppnade spjället och ansåg emedlertid rådligast, att

Sid. 66.

sedan jag ätit middag (en sup vid ett mål, så länge jag har brännvin förstås af sig sjelf) gå ut. Klockan var redan 3. Jag hade ärende till Gottlund; därför gick jag till honom. Popp. sökte jag; men träffade honom ej hem. På mitt värdsfolks gård mötte jag honom. Han hade sökt mig. Han måste vända om. Han erbjöd mig en discipel, att läsa före några timmar om dagen. Nykopp hade lämnat adresse uppå mig. Jag kunde naturligtvis ej annat än afslå anbudet. När gossarne en gång ankomma, skall icke mycken tid blifva mig sjelf att använda öfrigt. – Efter P. bortgång skulle jag

återtaga i min Grekiska. Men G. kom ock, emedan mitt hufvud än var sjukt och jag hade interesse af att gå ut med honom först till Forsell. Han hade köpt sig hos Meyer något arbete af Xenophon. Vi ville se, om det var af Tauchnitzska upplagorna. Det var det icke. Hos Gottlund – tog ifrån honom förledne termins anteckningar för Prof. Pipping, hvilka jag glömde förut att anhålla om. Hos Popp. kom jag att dröja en stor del af aftonen. Ehuru jag intet stort uträttat i dag, har jag ändå kanske igenom den större rörelsen befunnit mig rätt väl. Jag kom öfverens med P. att vi framdeles skola öfva oss uti att tala Grekiska. Han före-

Sid. 67.

slog dertill Latin. Sak samma, hvad det är, blott det gagnar oss. Med honom ville jag hälst tala endera; men han å sin sida är icke engång i anseende till mig uti sådana fall utan blyghet. Han ville ej gerna tala, då han är sig medveten att ej tala något språk fullkomligt. – P. förskräckte mig med det 20de stycket af sednare delens andra afdelning uti Dahls Chrestomathie, att han icke fått rätt reda uppå det. Jag började då dermed och fick ändteligen så mycket reda uppå det, att jag fick mening af alltsammans; men också hann jag ej mer uppå hela aftonen ända till kl. ½ till 12. Ändock om jag rätt förstått stycket, så har jag nu först lärt mig, att oblandadt vin hämmar verkningarna af förgift; men skall det det? Att det ensamt gör det, tviflar jag uppå. – Eller kanske skulle den dumma tjufven vara qvick och uppspinna en sådan historia, som icke rätt väl hängde ihop? Så lär det böra anses. Snart efter jag lagt mig, slog klockan 12. Uppå en tid kom dock ännu icke den roliga sömnen.

Fredagen d. 10^{de}

Uppvaknade mera sent bra conf us. – Började straxt med Grekiskan, som blef efter i går. – Jag hann ej längre än det till middagen, då jag gick till Ilmoni, för att fråga, om han hade sitt bref till H. färdigt. Vi kommo hälft om hälft öfverens, att tillsammans i morgon med posten skriva till honom. Ilm. träffades ej hem. – köpte mig ljus -

Sid. 68.

Jag hade så när glömt att jag redan i morgons fick mig ifrån Ursin tillskickad en skön stek, hvaraf jag gjorde mig en rätt väldig frukost. I början tyckte jag efter min vana, om icke denna gåfva skulle ha någon annan grund än välviljan. Då Ursin var på Kotkaniemi, måste Maj. alltid sjelf skära steken, ehuru jag satt brevedid honom. En gång skar Ursin för honom. Jag har skurit så få stekar i verlden, så att jag heldre icke lås om hela steken, då en sådan vid en måltid förekommer. Det föll mig in, att man för att forcera mig uti en sådan undervisning, skickat mig en stek. Om det så förhåller sig, som jag misstänkte, lämnar jag sjelf derhän. Jag är nu så der misstänksam vid alla fall, der jag kan misstänka något. Hvad skulle de nu också kunna just skicka mig annat? Prof. Wallenii

timme blef äfven i dag af mig försummad. – Till skymningen hann jag ej mer än ett stycke af mitt pensum för i dag. Jag gick till Ilmoni, och träffade honom nu hem; men han hade ej haft tid att skriva något. Jag tog af honom Schellings föreläsningar öfver det academiska studium och gick med dem till Poppius, åt hvilken jag lämnade dem, då Henr. Masalin följde mig hem. Jag berättade honom under vägen, att man skickat mig en stek i dag ifrån Ursin. Jag blef sedermera flat för min be-

Sid. 69.

rättelse, då han frågade mig, hvad det var för en fogel, som man skickat mig. Detta kände jag nu icke så noga (så dum är jag verkligen i Köks-naturalhistorien). jag sade då att det var en hjerp; men fann sedan att jag ändå måtte sagt en osanning. Det grämde mig högeligen, att jag skulle berätta om hela saken. Om man skulle komma under fund med min dumhet: Hade jag ändock sagt häldre att det var en orre eller tjäder (en af dem var det, jag tror det sednare), om jag också misstagit mig, hade det ändå kunnat räknas för skryt. – Den där grämelsen lådade länge vid mig, och distraherade mig, då jag ämnade börja att fortsätta min Grekiska. – Också i dag måste jag lämna de litterairiska anteckningarna. Brevet till Blomqvist som jag i dag skref färdigt att i morgon afskickas, hindrade mig ifrån att vidtaga dem. – Klockan lär varit omkring 11, då jag lade mig. - Somnade icke på lång tid. Sömnen såsom vanligt orolig.

Lördagen d. 11:^{te}

Jag hade bett drängen komma tidigt och lags upp eld. Han kom klockan 7. Något derefter uppsteg jag och hann ändå lyckligt upp på Academien klockan 9, då Prof. Pipping åter började med sina föreläsningar, med historien om Geografiens Studium uti det 4de Tidehvarfvat af Lärdoms-

Sid. 70.

historien. Han hade icke flere än 3 åhörare; ty Gottlund, ehuru han i dag var der, lär jag ej kunna räkna såsom en blifvande beständig. Då ventilation af stipendiat-theserna ännu icke börjades, gick jag till Poppius och las der litet af Schelling. Sedan förde jag mitt tre bref uppå posten och gick åter på Academien. Ottelin höll uppå att opponera. Uppropet skedde och jag uppropades såsom jag efter Nykopps utsaga väntat mig ibland dem af andra publika klassen. Nu ropades Ilmoni efter mig samt Boji, så att ordningen af oss vid utslagets afkunnande i förledne termin icke kommit i öfvervägande. – Eftermiddagen hann jag med Grekiskan till explicationen. I skymningen gick jag till Poppius, i afsigt att blott en liten stund dröja hos honom och sedan åter vända hem, för att fortsätta mina studier af de litteraira anteckningarna, hvilka nu för flera dagar varit åsidosatta; men jag kom att blifva der, ända till kl. 9. Vi läste tillsammans Schelling med temmeligt förstånd så att vi ej gingo någon mening förbi, utan att speculera öfver dess mening. Att många ställen ändå

blefvo oss obegripliga, stod ej uti vår magt att hindra. – Sjelfva idéerna hos den der Schelling tyckas mig, efter min tanke vara just bra, om man en gång kunde fullkomligt begripa honom. Man böd mig att stanna qvar öfver natten; jag gick det oaktadt; men måste åter-

Sid. 71.

vända, emedan porten var redan stängd. Vi läste ännu på sängen Schelling. Jag somnade först efter kl. 12. Sömnen blef orolig.

Söndagen d. 12te

uppsteg något sent. – Frukosterade hos P. och rakade mig. Först kl. 10 gick jag hem. Så trodde jag att den skulle vara 10. Tre fjerdedels timmar derefter kom drängen upp med en billette från Ursin, hvaruti jag i dag inviterades att spisa middag hos honom. Den måtte således redan i går blifvit hitskicksd; men min bortavaro gjorde att den ej förut kunde komma mig tillhända. Jag blef väl öfverraskad af bjudningen; men beslöt att gå; emedan jag nu trodde att klockan först skulle blifva 11. Jag gick ut för att se på intimationerna; klockan slog qvart öfver 12. Jag uppgaf då straxt beslutet att gå till middagen. Jag kunde omöjligen mera hinna; men jag beslöt att i det stället gå uppå eftermiddagen. Dessemellan ville jag ännu hinna hälst det efterblefna pensum för i går. Jag var väl rädd att tiden skulle förlöpa, började kläda uppå mig, sedan jag läst blott ett stycke igenom. Halsduken band jag väl 20 gånger. Den satt mig aldrig till lags. Jag gick och klockan var redan 3 slagen. Jag gick dock fram; men då nära intill Ursins en kursläde mötte mig, hvilken jag sett förut fara gatan upp ditåt och jag förmodade, att det var Domprostén Gadolins (af hästarne slöt jag äfven dertill)

Sid. 72.

hörde dessutom i farstugan, så långt kunde och gick jag obemärkt, derinne flere röster, drog jag mig omedelbarligen tillbaka och endast åsynen af någon menniska hade kunnat förmå mig att gå in. – Jag gick åter hem och ämnar, om jag har bättre lycka, i morgon göra denna ängsliga visit ifrån mig. Jag kan då vara bättre säker också derom att ej råka främmande. – Till skymningen hann jag åter ett stycke af gårdagens pensum. Då kom Ilmoni. Han skickade efter ett hälft stop vin och $\frac{1}{4}$ [skålpund] socker, hvaraf vi, sedan vi först ätit duktigt mellanmål och derjemte tagit oss en sup, drucko hvardera 3 glas, och jag åtminstone blef för min del rätt lustig. Jag följde sedan ut med Ilmoni och var åter en liten stund hos Poppius, Aftonen har emedlertid aflupit fruktlöst och jag måtte nu redan så vant mig vid två måltider om dagen, att jag i afton hade just obehagliga uppstötningar. Det är ändå också obehagligt att dricka öfvermåttan, det må vara aldrig så litet, blott man känner att man bort dricka mindre. Vinets dunster förflögo dock snart, då jag var litet ute och vädrade mig och satte mig sedan till arbetet. Oaktadt alla magens föreställningar vakade jag så länge, att jag hann

igenom åtminstone med 2 stycken för i dag och hade just mycket nöje af det sednare: suum tueri locum. Klockan måtte dock gått till ett, då jag lade mig.

Sid. 75.

Den oroliga sömnen infann sig dock icke så snart. –

Måndagen d. 13^{de}

Mycket sent upp. – Började afhöra Prof. Wallenius i Tacitus. Efter hans timma gick jag till Henrik Masalin, också egentligen för att göra mig närmare underrättad om han i går varit hos Ursin, såsom Poppius mente. Han var ej hem. – Eftermiddagen före kl. 3 hos P. – Ursins var ej hem. De hade gått ut redan till middagen. – Åter hos P. las för honom Tegnér's skaldestycke Svea. Jag måste lämna det hos honom att afskrifvas. Hos Masalin åter en stund. Uppå hans auctoritet gick jag än ytterligare (det var redan stark skymning) och eftersåg om Ursins vore hem; men de voro det ännu icke. Förut har jag alltid trott, att man ej så sent kunde göra någon visit och, såsom man kan se, ofta återkommit, då jag träffat komma något sednare än klockan 3. – Hos Pippingsköld. Arfvidsson var der äfven. – I dag har jag ändteligen blifvit i min läsning utan skuld, om jag undantager de litteraira anteckningarna, som blifvit efter redan några dagar. – Klockan led till 12, då jag började göra anstalter att lägga mig. NB. I anseende till den större rörelsen och kanske äfven vanans fordringar (jag åt äfven i går qvällsvard) måste jag också i dag stilla magens uppror med en sup och smörbröd. Jag somnade icke förr än efter kl. 12. – Sömmen var nu icke så mycket orolig, kanske derföre att jag

Sid. 74.

Tisdagen d. 14^{de}

tidigare uppsteg. Jag är benägen att tro, att sömnen först längre uppå dagen blifver orolig och jag uppvaknade ifrån mina phantasier tror mig hafva sofvit så oroligt hela natten. Åtminstone har jag mina drömmar egentligen blott om morgnarne. Redan på eftermiddagen fick jag mitt pensum ifrån mig för i dag. – Hos Poppius under vägen till Ursins. Min visit lyckades ej nu bättre än de förra dagarne. Man sade mig att Herrskapet ej var hemma. Jag återvände till 8 för att se Funkes Naturgeschichte, herausgegeben v. Lippold, som han ej länge sedan tillhandlat sig. Jag igenombläddrade densamma, tills klockan slog 6. Imoni hade på den timmen låft komma till mig. Jag begaf mig derföre hemåt; men han måtte hafva prevenerat mig; ty han kom ej; men i hans ställe Gottlund. – Jag sökte Pippingsköld för att ur hans Grekiska Lexikon efterslå några ord ur uti stycket: Vulcanus & Apollo, hvilka ej funnos i Dahls egen ordbok. – Han var ej hem hvarken denna

eller en annan gång. Af pigan hörde jag att Herrskapet i dag uppå eftermiddagen varit upp hos Hofrådinnan. Ursins Herrskap var således blott icke i öfra våningen hem. Det var dock bättre, att visiten blef uppskjuten. Kanske tänker jag, då jag föreställer mig det skall

Sid. 75.

hvarom jag ej vet, om det verkligen skett varit sämre eller bättre. Hela eftermiddagen har jag ej mått särdeles väl. Et qval under bröstet har gjort mig rätt olustig. Hungern sällade sig dertill om aftonen. Jag tyckte mig ej mer kunna äta den enformiga födan – smör och bröd och kött; men jag hade ej annat: Jag måste för tredje gången åter i dag taga mig en liten sup och äta till smörgås. Jag blef åter tämligen väl till mods och begynte nu, då jag redan förut på dagen hunnit blifva färdig med mitt dagsstycke att återtaga de åsidosatta litteraira anteckningar allt ifrån d. 8de hujus. Jag hann hela aftonen icke mer än Herders Charakteristik öfver Lessings Nathan der Weise, hvilken jag igenomlas, ehuru mera flyktigt, blott för att se ideen i sitt sammanhang utförd. – Klockan led till 12, då jag lade mig. Den måste dock varit åtminstone ett, innan jag somnade. – Sömnen orolig.

Onsdagen d. 15^{de}

Confus vid uppstigandet. – P. som hastigast här. – Jag som hastigast hos Pippingsköld; men då kl. redan var 9, hann jag ej slå upp de Grekiska orden. – Prof. Pipp. hade i dag blott mig och Öhberg till åhörare. – Efter timman gick jag till Ilmoni, för att ursäkta min bortovaro om han i går aftons skulle varit hos mig. Han satt och svor för sig sjelf. I morgons hade han förhört sin discipel, och då Fattenborg kommit in sagt åt gossen att injurial nyttjas endast i Pluralis.

Sid. 76.

Nu hade han öfver en timmas tid grubblat deröfver och dervid försummat att afhöra Prof. Pipping. Ehuru jag till en del kunde spegla mig sjelf i det jag såg, kunde jag icke annat än just hjerteligen skräda deröfver att han svor så gräsligen öfver den förstorade dumheten och alla de anledningar, som gjort honom skyldig dertill. – Om middagen hos Pippingsköld. Confusion, som jag hade i morgons vid uppstigandet, har nu urartat till hufvudverk. – Pippingsköld uppdrog mig att för sig gå hit på Academien för att höra utslaget öfver dem, som i går skrifvit under faculteten. Jag hörsammade honom och väntade deruppå, ända tills öfver 4. Det var roligt att se, huru de närvarande scribenternas karakterer framviste sig uti deras väsende. Några voro alldeles obekymrade om sin ställning, andra syntes hvarken lugna eller beherskade; några medvetande av sin egen svaghet, hoppades ändock en lycklig utgång, anseende motsatsen för snarare gifven och derföre ej värd någon omsorg; en del däremot voro alldeles förtviflade och misströstade i ord och åtbörder. Ändteligen utföll resultatet af undersökningarna. Ingen fick afslag. Alla 8 approberades. – Derefter gick jag till Ursin, hvilken ensam höll mig sällskap. Sin fru sade han vara sängliggande af

förkylning. Han fick därför sjelf servera the. Jag drack deraf 2 koppar försatt med litet romm.
Conversationen

Sid. 77.

gick icke så alldeles fritt, som den hade bordt kunna gå felet var på min sida. Wi talade med hvarandra mest litteraira ämnen. – Jag hade öfver tänkt granna complimanger för mitt uteblifvande i förleden söndag; men de kommo ej att passa och jag var ej sjelf rätt nöjd med min ursäkt. Jag hade emedlertid alltid bort kunna göra den bättre. Wäl brast nu intet i sanning och i tillräckligheten af orsaker, hvarföre jag ej kunnat hafva den äran, att hörsamma den hedrande kallelsen; men det kom ändå icke allt på riktigt ställe – jag ämnade gå till Nykopp för att begära penningar ifrån Nations-Cassan, till bestridande af requisitionsutgifterne; men N. var ej hemma. – Hos Pip. fråga om utslaget i dag. – Upplysning derom! – Såvida jag i dag haft så många hinder för min läsning, och stycket är långt (vincula amicorum af Lucianus) hann jag ej i dag till slut dermed. Jag vet ej hvad klockan var, då jag lade mig; men sent måtte det varit. NB. Jag måste i afton äfven uppå Toddit taga en smörgås. – Orolig sömn.

Thorsdagen d. 16^{de}

Jag ville stiga upp före fullkomlig dager; men då jag ej mera fann någon eld uti kakelugnen, lade jag mig åter och sof ännu en stund. Hela dagen satt jag träget in – Först i skymningen gick jag till Öhberg, för att se Joh. Müllers (han har hans 24 B. allgem. Gesch.) omdöme öfver Xenophon och Plutarch. Jag har nemligen varit länge

Sid. 78.

delad emellan Plutarchi Vitae parallelae och Xenophons arbeten, hvilkendera jag skulle reguirera. Klokare blef jag icke nu just heller af Joh. v. Müllers omdöme. De äro bägge bra. Plutarchen lär dock hafva företrädet i synnerhet i afseende till ämnet. Jag tror att jag väljer den, ehuru jag vet, att den är kanske svårare än Xenophon, hvilken i det afseendet mer vore mig bättre. Hos Nykopp lånte ifrån Nations Bibliotheket Tacitus. Hirn betingade sig min egen. Jag gör intet med den: jag har ändå tänkt sälja bort densamma, då jag får den uti Corpus auctorum Romanorum. Tillika lånte jag ifrån Nations Cassan – jag begärte 20 RD, men fick blott 10. – Om några dagar skall jag få mera. Tiden för requisitionerna börjar löpa till ända och jag behöfver i annat afseende penningar. Sedan jag var hemkommen satte jag mig åter att läsa mitt stycke uti Grekiskan för i dag. Oförmodadt förlorade jag lusten för all verksamhet; jag förmådde knapt se uti Boken. Underlig till humeurs fann jag ej en gång i några favorittankar något nöje. – Det susade starkt i mitt hufvud. Jag fruktade att bli med alfvare sjuk; men sedan jag intagit en sup och ätit mig mätt, klarnade det småningom för mig åter, så att jag sedan med nöje kunde fortsätta mina studier till klockan 11. Jag tittade ännu på

Meyerska Bokkatalogerna, innan jag lade mig. Speculationer höllo mig äfven i sängen ännu en lång tid vaken.

Sid. 79.

Fredagen d. 17^{de}

Jag uppsteg tidigare i dag, så att jag hann repetera gårdags stycket före Prof. Wallenii timma, hvilken jag i dag för första gången i Wirgilius bivistade. Dessförinnan hann jag ännu en liten stund vara hos Ilmoni. Efter timman kom Poppius till mig. Jag las för honom ett och annat ur Phosphoros och Lyceum. Af prof-stroferna af Tegnér's Krigs-Sång blef han så upptänd, att han ej mera ville dröja hos mig, då han befarade att blifva alldeles overksam, utan gick bort med H. Masalin, som var in hos mig som hastigast. – I skymningen fick jag ett besök af Janne Ottelin, Bror till Phil. Candidaten. Jag kände honom icke förrän han sade sitt namn, så mycket hade han förändrat röst och utseende. Han berättade om sin sjöresa med sin Bror, Skepparen, till Lübeck och Danzig i förledne sommar. Skeppet hade varit destineradt till Kiel; men seglat i det stället in till Lübeck, emedan laddningen der kunde för bättre pris afyttras. På återresan derifrån hade en storm drifvit skeppet åt Danzig, på hvars redd det stött på grund och förlit. Ingen af manskapet hade emellertid omkommit. Oaktadt jag af detta skeppsbrott fick höra en omständlig och liflig beskrifning, råkade jag dock genom berättelsen af denna sjöresa uti en sådan sinnesförfattning, att då Ott. bortgick, kunde jag icke vidtaga min läsning, utan måste begifva mig ut. Det vackra vädret var jämväl lockande.

Sid. 80.

Sannerligen, om hans Bror tilböde mig att få resa ut med sådana vilkor (Det kunde han kanske nog göra, om jag råkade vara hos honom uti Lovisa vid en sådan tid, då han skulle resa ut), som hans lilla Bror nu hade, nemligen att hafva allt fritt och resa ut endast för att se, – jag skulle just icke länge tveka. – Jag skall icke slå det ur hågen att någon gång om tillfälle kan uppå sig, erbjuda mig. – Jag gick till Ilmoni. – Middagen, som jag ej länge sedan intog, var för öfverflödigt. – Jag har ej mått väl efter densamma. Hos Ilm. talte man åter om förestående krig. Verkeligen skall det ryktet vara mycket allmänt i staden. I min sinnesstämning denna afton var jag nog besynnerlig att icke allenast med likgiltighet se ett sådant rykte besannadt. Jämte en hop allmänna förändringar i det hela kunde äfven privata personer hoppas se sin enformiga lefnad afbrytas, kanske erhålla en helt annan riktning. – Men de äro just grymma emedlertid sådana utsigter. Mätte de ej någonsin blifva mer än det de hittills varit – alster af sysslolösa nyhetskramarer. – Kl. 8 började jag först fortsätta min Grekiska läsning. Den ville i början ej gå; men till kl. 11 hann jag dock med mitt pensum för i dag till slut, ehuru jag ej är rätt nöjd dermed, emedan jag ej är rätt säker om tolkningen af alla ställen. –

Den där Plutarchus tyckes i allmänhet vara mera svårläst. Vål har jag i dagens stycke fått mening af allt; men jag ej är viss, om det är den rätta. Icke heller har jag någonstädes kunnat öfverenskomma, så mycket jag ock för upplysnings skuld fikaf derefter, en omständelig underrättelse

Sid. 81.

om Caesars död. – orolig sömn.

Lördagen d. 18^{de}

Uppsteg kl. 7; men mådde icke ratt väl. – Prof. Pipping las ej i dag. – Derigenom hann jag straxt uppå eftermiddagen blifva färdig med mitt pensum för i dag. Under det återstående af dagen sysselsatte jag mig, efter jag hade tid, med att öfverslå skillnaden i consumptionen under förledne vår- och hösttermin i förhållande till en viss gifven tid. Jag låfvade företaga mig detta, för att antingen om möjligt rädda Majas heder eller ock bestyrka beskyllningarna. Det lyckades mig dock mindre än jag förmodade. Jag har alldeles ingen måttstock för uträkningen af consumptionen af de viktigaste och mest oundgängliga articlar. Endast ättikan och sirapen kunde jag uträkna, då de tillika en nödvändig artikel blefvo upphandlade vid behof för Contant. Emellan bägge terminerna var visserligen i afseende å dessa en så stor skillnad, att man har skäl att misstänka någon misshushållning, så mycket mer som jag fann att minsta åtgången varit i slutet af förledne termin, då likväl Maja beständigt skyllde uppå att här ej var nästan annat att använda än ättika och sirap. Vi hade den våren mer förråd på matpersedlar och dem af många slag mer än nu och likväl var under bristen i höst åtgången mindre. Jag kunde tro att orsaken härtill skulle ligga deruti, att hon stackare misstänktes om hösten och att jag icke mer vågade åtaga mig hennes försvar utan låfvade henne sjelf att anställa för hennes skuld denna uträkningen

Sid. 82.

Jag började med alfvare tänka uppå min Bokreqvission. Jag öfverräknade priserna uppå de Böcker, hvilka jag gärna nu önskade äga, men det steg öfver den summa, jag nu tänkte använda. Det blef således fråga om hvad man skall välja. I nästa vecka måste jag till Meyer, så att jag en gång slipper dessa ledsamma speculationer. – De togo bort för mig äfven hela denna afton. Ilmoni här. Med honom tog jag en sup och åt litet smör och bröd; men det graverade mig mycket, hälst det ej är längesedan jag intog en duktig middag. – kl. 9 begynte jag, såsom det nu uti mina efterblefne litteraire anteckningar följer om Emilia Galotti, att jämföra min öfversättning deraf med originalet. Jag kunde naturligtvis ej hinna därmed till slut i afton. kl. 12 lade jag mig, sedan jag ännu igenomgått en del af Meyers Cataloger. Då jag lagt mig, blef jag helt och hållet öfverväldigad af sinnliga begår, så att jag till och med uppgjorde planer till försök att här tillfredsställa dem. Jag förundrade mig öfver, hvarifrån jag nu fick denna hastiga anstöt. Det föll mig in, att det måste varit

en orsak der till, att jag i dag verkligen öfverlastat mig och det sent i mat. Måttlighet måste vara ett präservativ äfven emot sinnligheten; ty jag har verkligen hela denna tid varit mera fri för dess frestelser. – Sömnen orolig.

Söndagen d. 19^{de}

Jag uppsteg mycket sent, och ändock var jag inga vederkvickt af min sömn. Pop. kom till mig och ville hafva mig med sig till slottet. Jag var ej så obenägen dertill. Under det jag

Sid. 83.

höll uppå att kläda mig, började han Dialogen om Romanen i Phosphoros. Jag fortsatte den sedan ett litet stycke längre, så att vi skulle kunna sluta jämnt. Klockan var nu så mycket att vi först gingo och sågo på intimationerna. Det var ibland andra en om flere Amanuens-sysslor vid Bibliotheket, som komma att besättas till en tid i anseende till dess flyttning till nya Academihuset. – lönen var icke bestämd, den skulle Consistorium afpassa efter förtjensten. Visste jag huru mycket arbete dervid är och något så när hvar uti det består, hade jag lust att söka mig. Men meriterna, hvilka äro de? Jag har ändå hälst en tid haft Borgå Bibliothek om händer. – Adjuncten Bergbom annonserade att han ville börja med Prima logices Elementa. Dit kommo vi hälft om hälft öfverens att gå. – Masalinerne, till hvilka vi sedan gingo och hvilka borde komma med till slottet, träffades ingendera hem. De måtte gått dit, utan att vänta på oss. Det var så kallt och redan sent att hinna till slottskyrkan, att jag öfvertalte P. att häldre komma till mig. Jag började fortsatta Dialogen. Derunder kom Gottlund. Ehuru just omdömen öfver Kotzeb. och Lafontaine träffade nu följa och han såsom den nyare Litteraturens fiende vanligen förut tagit sig deras försvar, sade han nu intet ord under hela läsningen, kanske derföre att vi voro 2 af motpartiet. Uppå P. gjorde läsningen af slutet i synnerhet det synbaraste intryck. – Först efter deras bortgång fick jag tillfälle att fortsätta mina egna egentliga studier. Repetition af hela stycket Mon Caesari upptog så mycken tid att jag först kl. ½ till 9 om aftonen blef färdig med repetition af

Sid. 83a)⁴⁷⁴

Elementar-Grammatikan, hvilken jag i dag företog mig, emedan jag i går slutade läran om Pronominerna uti den fullständigare och jag ej vill gå längre innan jag åter reglerat allt från början dit. – Jag har dock ej läst alldeles [o]afbrutet under hela eftermiddagen. Ungefär en halftimme var jag ut för att hämta frisk luft. – Jag vakade till kl. 12; men hann ej till slut med denna dagens stycke om Ciceros död. I dag förhöll det sig på samma sätt med mig som i går, då jag begaf mig till sängs, och då jag efter en orolig sömn

⁴⁷⁴ Sjögren numrerat sidan felaktigt.

Måndagen d. 20^{de}

sent uppvaknade, voro sinnlighetens bilder det första föremålet för min själ. En ond Daemon beherrsakar mig nu åter! Kanske skall jag snart förkrossas af underrättelsen om följderna af min öfverilning uppå landet. – Jag hann ej bevista Wallenii timme i dag. Jag hade väl hunnit; men jag skulle kommit för sent. Jag var i det stället uppå Boklådan före kl. 11 och köpte för Röhmä Caspers (i Sidikala) räkning Bugges Postilla på finska. Det var redan i Januarii för ett år sedan, då han skjutsade mig till Borgå och jag lofvade att köpa denna Postilla eller någon annan. Men jag glömde det helt och hållet och erinrade mig det först, då jag under min härvaro blef derom påmint. Relander lärer väl snart komma och med hans karlar får jag afskicka Postillan. Då jag skulle gå ut, föll jag här i egna trapporna, som i den starka kölden voro mycket hala och stötte mig just illa, så att jag hela dagen hade känning deraf

Sid. 84.

Uppå eftermiddagen var det Nations möte. En allmän revision af Nationens angelägenheter anställdes, inrotade oseder anmärktes och rättelse påböds. Ibland annat ålades det som en hederspligt, att bivista disputationens öfningar och i synnerhet att ej undandraga sig opponent- eller respondentskapet. Jag ämnade begära mera penningar af Nykopp; men fick ej tillfälle att råka honom ensam. Jag gick då till Popp., om han emedlertid skulle kunna hjälpa mig. Han hade blott Ryskt mynt och som det skulle vara till Bokrequisitioner, så var jag ej dermed betjent. – P. öfvertalte mig att blifva öfver natten hos honom. Jag lade mig redan kl. 10; men fick ingen sömn före kl. 2 a 3. Jag var uti en pinsam belägenhet.

Tisdagen d. 21^{sta}

Såsom hastigast hos Forstadius i anseende till rum för Relander. – Kl. 8 kom jag hem. – Jag satte mig straxt att godtgöra, hvad jag efterlämnat i går; men hann också icke under hela dagen mer än endast och allenast det. Jag bivistade väl Prof. Wallenii timme; men jag hade ändå bordt kunna hinna mer om aftonen. Men då var jag helt och hållet oförmögen att läsa något. Redan på eftermiddagen stötte jag på ett svårt ställe, hvilket jag ej då fick reda på. Gottl. kom sedan och hindrade mig ifrån att fortfara. Efter hans bortgång, då det led åt qvällen, öfverföll mig en riktig feber, som gjorde allt tänkande för mig omöjligt. Att ändteligen i afton göra försök på den mig uppassande människan, det var all min tanke och den utestängde alla andra. Jag hade väl densamma redan går men omständig-

heterna hindrade, kanske varnade mig ifrån att söka verkställa densamma. Det andra medlet i dag hade varit att åter gå bort till natten; men den skulle i morgon starkare beherrska mig. Jag gick ut i skymningen för att förströ mig; jag var upp hos Pippingsköld, för att vända min uppmärksamhet åt andra håll. Han skulle hjälpa mig att taga reda på den för mig i synnerhet i dag outredeliga meningen. Jag spände också sjelf min eftertanka, drog den bort från orenligheten; men då jag kom på min kammare och föreställde mig pigan komma och bädda efter vanligheten, var det åter ute med mig. Ändteligen kom hon. Min egentliga plan kom icke att verkställas; men jag kunde ändå icke låta blifva att försöka. Sedan hon nämligen bäddat - jag stod just och väntade deruppå - derigenom fick hon kanske samla sig om hon ej var i och genom sig sjelf beredd derpå - och ville sedan fatta uti henne. Men det gick ända så lamt, att hon echaperade. Hon sade sig hafva mycket brådt, då jag ville draga henne i sängen att sitta. Ett: intet skall Magistern, dertill afväpnade mig helt och hållet, så att jag släppte henne. Gäsningen stannade nu snart och lämnade rum för förnuftet, som nu på ett så snöpligt sätt blifvit besegradt. Alla speculationer gingo nu ut på det problem, huru jag härnäst måtte börja mig, för att minska det äfventyrliga utseendet af denna dumma öfverilning. Jag är nu ändå såvida lycklig att jag med ens blef curerad ifrån min feber och det så att jag visst icke har att befara något recidiv. Kunde det nu endast lyckas mig att

Sid. 85.

öfverstryka alltsammans med harfoten, så hade jag vunnit ganska mycket. Men olyckligtvis lär man tillräckligen känna mig af mitt uppförande i allmänhet för att kunna inse, det sådana der utfall, då de ske verkligen, äro alfvarsamma. Att min halfva dag i dag gått förlorad är snarare en vinst. Derigenom äro många hela besparade för flitens räkning. - Kl. 11 lade jag mig, sedan jag öfver en timmas tid temligen nykter grubblat öfver meningen af det knutiga stället i Luciani eljest lätta stycket: Genus vitae - orolig sömn.

Onsdagen d. 22^{dra}

uppsteg sent, så att intet blef uträttat, innan jag gick upp på Academien. Prof. Pipping var redan upp ensam. Emedan Gottl. i går rådde mig att söka den ena af Amanuens-sysslorna vid Bibliotheket och jag äfven sjelf funderat derpå, så, emedan jag nu hade tillfälle dertill, frågade jag Prof. Pipping om hvarje Studerande utan undantag vore competent sökande. Han bejakade det; men förekom mig vidare frågan, i det han tillade att der blefve mycket arbete under sommaren och hösten ifrån morgon till afton. - Det är således ej för mig att vidare tänka häruppå. -

⁴⁷⁵ Sjögren upprepar sidonumret 84.

Kl. före 3 gick jag till Nykopp och fick låna 9 Riksdaler Svenskt Riksgäldsmynt till ifrån Nations Cassan. Jag vet ej, allting vill vara emot min påtänkta Bokrequisition. Kanske är det en vink, att jag ej skall requirera åtminstone så mycket och nu då jag inskrifver detta, faller det mig verkligen in att ej requirera mer än jag oundgängligen behöfver. Jag har åter hört några misstankar om förestående oroligheter,

Sid. 86.

Och om också jag ej genom något sådant komme att risquera något så torde det dock vara så godt, att framdeles requirera mera, då jag ser mig vara i stånd att utan särdeles bekymmer lösa de requirerade verken. Jag skulle vilja lägga mig till flere i Sverige utkomna skrifter och det kan jag ju häldre, efter jag ser mig hafva medel till. – Dem har jag då i mitt våld, när jag erlägger penningen för dem. – Ifrån Nykopp gick jag till P. Han skrattade åt mig, då jag berättade honom om gårdagen. Sannerligen förtjenar det ock intet annat än skratt. – Ilmoni kom till mig i skymningen och jag måste med honom gå till Pop. för att visa honom dit. Efter återkomsten fortsatte jag min Grekiska. Då pigan kom upp, började jag fråga henne om hennes herrskap visste af det att hon passar upp mig. Jag tillade att det varit det jag velat i går afton underrätta mig om. Jag ville hvarken att hon af sitt herrskap för min skuld skulle hafva några olägenheter ej heller att hon sjelf skulle hafva besvär. För det sednare låfte jag ersätta henne; men det förra hade jag svårt att afhjelpa. – Kl. var öfver 10, då jag först hann till slut med Luciani interessanta Genus vitae. Jag hade med rätta bordt hinna det redan i går, så att jag skulle repeterat det i dag och påbörjat Doctrina de precibus. Och emedlertid har jag ännu intet läst det minsta af något annat för gårdagen en gång. Jag lade mig kl. ½ till 12, sedan jag öfverstrukit ett par tre arbeten på min repetitionsförteckning och öfverräknat priset för de öfriga. – högst orolig sömn.

Sid. 87.

Thorsdagen d. 23^{dje}

Las först det jag varit skyldig för de föregående dagarne uti Journalerna och Bröder, hvaruti en läxa alldeles måste bli efter. – Efter Wallenii timme gick jag med Poppius till Meyer i afsigt att hos honom requirera utländska Böcker. Han bad oss skrifva requisitionerna färdiga och med dem komma till honom. – Jag kom emedlertid att hos honom lägga mig till Svensk Litteratur-Tidning, bägge de utkomna årgångarna med prenumeration på den af 1815. Dit ströko alla mina penningar och jag blef än skyldig 2 ½ RD. på denna handel. Således, om ej Majoren snart kommer in, får jag återigen låna ifrån Nations Cassan. Det förstås, att en lång tid upptogs igenom genombläddrandet och uppskärandet af förra årgången. Beklagligtvis gjorde jag den upptäckt, att N:o 8 af Bilagorna var borta. Jag måste i morgon till Meyer för ett försöka få den. - Jag las träget hela öfriga dagen - fick också i Grammatiken alltsammans qvittert. Neovius här, sednare P. och än sednare bägge Masalinerne. Med dem tog jag mig en sup och åt litet kött och bröd. P. ville forska af mig mina

relationer på landet – Masalinerna gåfvo dertill först anledning. Men ännu teg jag med allt. – Uti explication, hvilken jag fortsatte, hann jag ej mer än repetera de föregående dagarnes arbete – intet för i dag. Kl. slog 10, och jag slutade. Sedermera tittade jag på förra årgången af Litteratur-Tidningen, och lade mig först kl. 12 – Sömnen blef efter vanligheten orolig. –

Sid. 88.

Fredagen d. 24^{de}

Uppsteg något sent. – Prof. Wallenii timma försummades i dag. Hos Meyer för att få den bristande N:on. Den fanns icke heller uti något af de andra exemplaren i men man lofvade skrifva efter densamma – Lindström hos mig. – Åkesson lånte af mig Archiwet för Resor. – Jag hade något ondt i hufvudet om eftermiddagen och lade mig derföre i skymningen, sedan jag äfven i Grekiskan slutat mitt stycke för i dag, att sofva en liten stund. – det var icke så liten stund. Ty pigan kom snart upp för att bädda. – Jag fulländade Correction utaf min öfversättning af Emilia Galotti och fullföljde sedan just i anledning deraf, hvartill jag ej på långliga tider haft tillfälle genomläsningen af 1813 års Litterairiska anteckningar. Jag satt upp mycket länge och hann från omdömet öfver Emilia Galotti till Klopstock, och öfver Alexander den förste, eller till och med den 12te Gips [?]. Det är eljest icke bra att uppå en gång läsa så mycket och i så olika ämnen; men jag har än en gång blifvit så långt efter. – Jag var sedan hälft yr, då jag ändtligen lade mig, ehuru jag sof circa 2 timmar straxt på aftonen. Jag mådde just illa. Dertill kom ännu uti hågen en kamp emot intrycket af sinnliga föreställningar, hvilka jag numera blott behöfver tycka mig realiserade af någon tillfällighet, om jag också icke hade utsigt att ens kunna realisera dem, för att bringa mitt blod uti den starkaste svallning. Så står det nu till med mig. Sömnen kunde icke annat än vara orolig.

Lördagen d. 25te

Uppsteg något tidigt emot vanligheten NB. Uppå eftermiddagen Nations möte, i anledning deraf, att en nyligen intagen Ekeblom yttrat sig öfver Viborgs Nationen att dess alla medlemmar vore idel Lumpryggar, att de icke engång ha dugliga kläder.

Sid. 89.

och hvad det varit mera. Den herren nekade nu till det i början och uppmanade den som hört sådana yttranden af honom att stiga fram; men då man icke satte i tvifvelsmål att han sagt det (derpå funnos flera vittnen), måste han slutligen beqväma sig att bedja Nationen om förlåtelse för sina yttranden. Dervid blef det för denna gång. – Jag lånte af Poppius tills vidare en 30 Rd:r Banco sedel. Jag sade, att jag ville gå till Nykopp för att ytterligare låna af honom. Då erbjöd han mig

denna sedel till Mariae. Jag behöfver nu egentligen icke penningar till annat än att betala min lilla skuld och aflägga procenten för requisitionen. Min läsning kom icke sedan långt, emedan jag stötte på en period, hvaraf jag omöjligen kunde få någon mening. Det är islutet af pag. 148 ὅτε – ἐσόμεινος jag igenomsnokade uti alla mina böcker för att få underrättelse om den der Archelaus. Det måtte väl ej varit styfbrödren till Philippus. Berättelsen om hans öden passar icke hit. Kanske det dock är det samma. Nej, jag måste lämna detta tills morgon. Kanske lyckas det mig då bättre att dechiffra det svåra stället. Skulle jag få någon underrättelse, som skulle alludera på samma berättelse om Archelaus. Men nu om man ock finge det på något sätt ihop, är man ej säker om det är rätt, då man ej har historien till hands. Jag skall nu fortsätta mina litt. anteckningar för 1813. Sak samma, hvad jag läser utaf det bestämda. Jag skall ju i dem också en gång ändå hinna fram till dagen. I anledning af det svåra stället kom jag nu emedlertid på den föresatsen att när jag nu slutar de prosaiska uppsatserna ännu en gång repetera dem ånyo och då icke gå förbi någon enda ställe, som jag ej förstår - jag må nu få det utredt på hvad sätt som hälst om icke annars så genom Nykopp. – NB. Litet ondt i hufvudet uppå eftermiddagen förr än jag gick ut, kanske

Sid. 90.

af för mycken hetta inuti rummet. Inemot aftonen måste jag intaga en sup och äta en par smörgåsar. Jag kände mig just väl derutaf; men deremot nyss förut så qvald. Sannerligen jag vet ej, om jag skulle härda ut en månad till med så enformigt enkel föda. Det gick nu ändå an, så länge jag hade friskt förråd på mitt smör. Åt jag aldrig annat, mådde jag väl af den enkla och lättsmälta födan; men svårare vill det falla sig nu att äta ständigt kött, om man också har sådant af mer än ett slag. Jag lade mig kl. 11. -

Söndagen d. 26te

Då jag gick för att se på intimationerna, mötte man mig med den oförmodade tidningen, att Academie Rectorn nyligen helt hastigt aflidit uti slag. Det såg jag bekräftadt genom en intimation af Pro-Rector Hällström, hvaruti han kallade Academie ungdomen till inscription i nästkommande fredag. – Hos Ilmoni. Jag förmodade mig der uppå något sätt kunna få reda på det svåra stället hos Plato igenom någon historisk underrättelse om den der Archilaus; men som han icke kunde gifva mig någon sådan ock Schroenius Historia, hvaruti man kunde förmoda sig finna Arch. nämnd åtminstone, var utlånt hos Ollberg och jag erinrade mig att han äfven äger Müllers 24 B. allg. Gesch. så gick jag dit. I de historiska, arbeten han ägde fann jag väl nu icke någon upplysning om saken, men igenom förenade bemödanden och med tillhjälp af Hederici Lexicon i anledning af τό παιδικά och Xenophon lyckades det oss att något så när få mening af stället: – Bref ifrån Majoren hvari han i anseende till en Calle påkommen svår sjukdom uppehållen tror sig som i dag inträffa [i marginalen: här. få se!]

Allmänna Ephemerider

för år 1815.

Tredje Häftet.

Sid. 91.

Allmänna Ephemerider

för år 1815.

Tredje Häftet.

Februarii – Martii

Söndagen d. 26 Februarii (fortsättning.)

Straxt på eftermiddagen var Henr. Masalin här med sin Bror, som fordom var min skolkamrat uti Lovisa och med Daniel Masalin, hvilken jag uti Borgå las före och hade till Gymnasist. Nu skulle han blifva Student; men skulle först läsa något och han ville hafva hälst mig till sin Lärare. Det var ett för förmånligt anbud för att jag ej skulle lyssna dertill, hälst den der D. Masalin är en verkeligen beskedlig gosse och har äfven naturen nog gynnsam för sig. Tiden måste väl vid ett sådant förslag komma i fråga mer än allt annat; men jag lofvade dock sluteligen att läsa med honom 2 timmar om dagen. – I skymningen kom P. till mig. Jag persvaderade honom att ligga med mig i natt och då jag yppade för honom orsaken, hvarföre jag i synnerhet önskade det, nemligen för att rädda mig utur en sannolik fara, hvaruti jag varit frestad att kasta mig uti än en gång och dertill utsatt af flera skäl denna afton, lät han öfvertala sig.

Sid. 92.

Men vi måste dessförinnan gå till Masalin efter hans Bror. – under vägen bröt jag mitt löfte och omtalte för honom mina öden under den tiden vi varit skilda från hvarandra. Såsom jag vet att detta för alltid blir ett vänskapsförtroende, så kunde jag utan att göra mig just samvete öfverträda mitt löfte, hvilket jag blott hälft om hälft gifvit. – Jag tog med PP. en liten sup och litet qvällsvard. Sedan vakade vi länge. Jag las för P. stycken utur Literatur-Tidningen. –

Måndagen d. 27 Februarii

Vi sofvo länge. – Dan. Masalin här enligt öfverenskommelse för att närmare afgöra på hvilka timmar och hvad han skall läsa. – Ändteligen fick jag det efterlängtrade svaret uppå mitt länge sedan

afskickade bref ifrån Blomqvist. – Nu uppförde jag äfven de böcker han önskade få uppå min reqv. Catalog. – Sedan requisitionen var skrifven, började jag bläddra igenom Literatur-Tidningen, ehuru jag nog hade annat att göra. Först sedan jag ätit middag i sednaste laget och dervid intagit den sista brännvinståren jag äger, började jag tänka uppå mina dagspensa. – Jag höll nu på flitigt med dem och har väl hunnit annat fullt; men blott 2 ½ sida uti Grekiska Explicationen. I går las jag blott en sida. Det är också rasande svårt på många ställen den der Socrates Doctrina de precibus. Det föll mig väl in att jag i qväll kunde hafva det tillfälle, hvilket jag i går sjelf för mig afböjde – till och med verkade denna föreställning så mycket uppå mig, oakadt

Sid. 93.

jag just med spänning riktade min eftertänka uppå ett ställe uti den Platonska Dialogen och sedan uppå det som jag uti 1813 års litteraira anteckningar fortsatte, att jag någon tid låg alldeles overksam i förväntan på den ankommande. Då jag närmare tänkte härofver, fann jag att jag var just en Ertz Narr, som på detta sätt förspillde min tid på det onyttigaste och dåraktigaste sätt i verlden. Denna tanke bragte mig upp och sedan var jag hel och hållen så länge jag satt upp fästad vid hvad jag las. Då sjelfva tillfället slutligen yppade sig, förundrade jag mig till och med öfver mig sjelf, att jag kunde bibehålla helt och hållet mitt lugn. – Klock. 11 måste jag hålla upp helt och hållet med läsningen. Ögonen och kroppen i allmänhet började graveras för mycket. – Sönnen blef ganska orolig och

Tisdagen d. 28^{de}

uppsteg jag icke särdeles stärkt deraf kl. 7. Jag ämnade göra i dag min requisition; men då jag kom att nämna om det för Hirn, ville äfven han förena sig med mig om någon bok. Jag lofvade derföre inställa requisitionen tills vidare och vänta honom till mig för att med mig öfverenskomma, hvad han skulle reqvirera. – jag kom icke heller i dag långt med Grekiskan, icke en sida en gång; ty jag stötte uppå en mening, hvarifrån jag ej kunde reda mig ut. Emot aftonen kommo oförmodadt de mina, och afbröto kanske för flera dagar mina occupationer. – En sup.

Sid. 94.

Hirn kom till mig om aftonen. Han ville nödvändigt beställa Less' Christna Religionens Sanning original, men då vi ej visste, hvad den kostade, lämnade vi den. Uppå min (egentligen Svenska Lit. Tidningens) recommendation ämnade han låta reqvirera Daubs Einleitung in die Christl. Dogmatik aus dem Standpunkte der Religion; men jag kom att nämna att den lærer vara efter den nyare Philosophien. Mera behöfdes ej för att straxt låta alla tankar uppå den fara. Ändteligen förenade vi oss om Hahns Omar. Ein Andachtsbuch für die Jugend auch für das Alter. Jag åt mig nu sprängmätt, då jag efter en månads tid fick välja emellan flera rätter. – Jag måste gå ut för att

bättre drifva på matsmältningen. Jag var hos Poppius en stund. Då jag återkom ännu icke just mycket sent, hade man redan lagt sig. – Jag fick ej sömn uppå lång tid och sedan en pollution. – NB. Det lofvade brevet ifrån f. J ankom nu och gaf mig den största anledning till tillfridsställelse. Det befriade mig uppå en gång ifrån alla vidare bekymmer och ängsliga föreställningar i afseende å befarade strafföljder. – Calle utmärkte straxt den första natten af sin härvaro med att väta ner mig. Majoren innehade min säng.

Sid. 95.

Martii månad

Onsdagen d. 1^{sta}

Jag uppsteg tämligen tidigt, men intet blef derföre gjordt. En sup tog jag straxt efter uppstigandet och vid frukosten en annan. Den tredje vid middagen. Eftermiddagen följde jag med Majoren och gossarne till Ursins, dit vi alla voro budne. En Kopp Caffé dracks först och sedermera 2 Koppar the. Emot aftonen samlades dit äfven en Secreter Wårnhjelm, Secreter Barck och Nykoppen. Jag spelte något med Gossarne och den unga Mamsell Allén. Fru Ursin var äfven emot mig mycket förekommande och artig. Under ett långvarigare umgänge med sådana fruntimmer skulle man vinna den der högre förfiningen uti sitt sätt att vara, som ändock, jag börjar mer och mer finna det, är en nästan nödvändig egenskap för en yngling. Jag är numera icke just så utan teori; men jag saknar en viss frihet, en drift att vid alla förefallande fall använda densamma och just denna frihet kan man icke gerna vinna annars än i sällskap med sådana fruntimmer, som fru Ursin. – Vi spisade alla der qvällsvard, hvilken var just öfverflödigt anrättad, så att den i förening med de flere vinglasen, som störtades, blef mig just graverande. – Kl 12 kommo vi derifrån. Sömn fick jag nu väl

Sid. 96.

snart; men den blef ej den roligaste och om morgonen.

Thorsdagen d. 2^{dra}

då jag uppsteg, mådde jag än sämre, än då jag lagt mig. En Kopp Caffé gaf ingen recreation, och frukosten jemte en sup var mera skadelig än gagnande. – Sökte å Bäckmans vägnar en Bundtmakare – hos Poppius. – Då det led åt 10, förde jag på min väg till Academien Majoren till Lect. Renwall; men han var icke hem. – Hos Ilmoni. Han hade varit nyligen hos Adjuncten Hirn. Denne hade kommit att tala om mig. (Han känner mig ej personligen) och sagt det Fattenb. sagt att jag varit den bäste af dem, som kommit ifrån Borgå Gymnasium. Det klingade angenämt nog. –

Redan i går på eftermiddagen hade Referend. Secreteraren Langenskjöld igenom sin betjent låtit invitera Majoren till middag i dag hos sig; men under det vi voro hos Ursins, hade Betjanten varit här å nyo och inviterat äfven mig och gossarne. Jag tviflade derpå; men Betjanten var i morgons här å nyo och bekräftade det. Kl. 1 slagen foro vi derföre allesammans åstad; men vi kommo dock för tidigt och $\frac{3}{4}$ förgingo, innan middagen tog sin början.

Sid. 97.

Några andre främmande Herrar spisade der äfven. – Jag hade fragt af Majoren, om jag borde kyssa fru L. på handen; men han afrådde mig derifrån och för min skuld (förmodligen) anbefalldes han äfven sina gossar att blott buga. Så det var nu också efter mina principer; ty L. hälsade ej annorlunda på mig. Wid middagen drack jag 4 glas vin. Eftermiddagen drucko vi än en Kopp Caffé, innan vi gingo. Maj. måste skynda sig. Kl. 3 var han buden till fadder här ned hos Häradshöfdingen Barck. Kl. var $\frac{1}{2}$ till 4, då vi kommo ifrån Langenskjölds. – Jag gick kort derpå till Poppius; med hvilken jag kommit öfverens att göra i dag en början med att afhöra adjuncten Bergbom privat uti Logiken (Vi anmälde oss hos honom i förledne onsdag). P. var redan gången. Jag skyndade mig då till Bergbom. Han underrättade mig om att han läser på Academien, dit han nu var i beredskap att gå. Det här är redan 3^e dagen, sedan han läser. Han började i dag ifrån 11^e § 2. Jag ångrade på det högsta, att jag ej förut anmält mig hos honom, så att jag kunnat vara med alldeles från början. Han läser just bra och då hade jag i ordning kunnat hafva anmärkingar ifrån början. – Efter timman sökte jag Poppius; men fann honom icke hem. – Jag har nämnt, att mig blifvit inhändigadt ett

Sid. 98.

bref ifrån F.J. Redan i går uppsatte jag derå följande svar:

Bästa Fru!

Intet bref har angenämare öfverraskat mig än Ert. Angenämt att få bref af Er, men än angenämare att finna derutaf att ni mått och mår väl. Jag tillstår att jag ej utan ängslig spänning öppnade det. Deruppå berodde ju så mycket. Jag kunde derföre knapt tro mina ögon, då jag las det. Skulle hon, tänkte jag, sjelf ett rof för bedröfvelsen nog ädelmodigt hindra andra att blifva det med henne. Dock mitt hjerta säger mig att det ej är så. Mitt hela jag njuter af känslan af denna glada sanning. Gud ske lof, att man sluppit med blotta förskräckelsen, om man eljest bör någonsin tacka Gud, för att han ej straffar oss efter våra förtjänster. Ledsamt har jag visst icke haft; men en svår period har det varit. Under en hemsk väntan har jag längtat efter den dag, som skulle antingen åter öppna mig glada utsigtar för framtiden, eller tillstänga alla kanske för evigt. En oafbrutet trägen verksamhet har hämmat verkningarne af min ängsliga sinnesstämning. Hälsan har några färre afbrott

undantagna varit sådan jag någonsin kunnat önska mig densamma. Den har också icke just kunnat vara annat, ty tillfället har om icke just tvungit dock satt mig i stånd att kunna lefva just måttligt. Det som jag hade med mig från Kotkaniemi nemligen smör, kött och bröd har endast och allenast utgjort

Sid. 99.

min föda under hela tiden. Jag har ätit blott 2 gånger om dagen – ingen qvällsvard. I början, då jag ville forcera mig till en sådan vana, var det svårt. Jag hade nästan hvar dag hufvudverk; men den sednaste tiden har jag mått just väl. Hade icke endast en bitter åtanke af det förflutna förenad med en mörk utsigt för framtiden understundom blandat sig äfven uti de gladaste skiften, kunde jag säga, att jag icke ofta varit så lycklig, som under denna tiden. Det största lugn utifrån. Den mest oinskränkta ledighet och frihet under ett måttligt lefnadssätt, – hvad kan man önska sig bättre? Få se hvad man säger om mitt lefnadssätt och derom att jag ej tagit mat ifrån spisqvarteret, ätit blott 2 gånger om dagen och det af vägkosten under en hel månad. Men man har ännu icke frågat mig derom engång. Det lär vara likgiltigt, huru jag lefver och i afseende å andra dess bättre ju mindre det kostar.

Ert förnuftigt alfvarsamma beslut bringar mig nästan att blygas. Hvad nu sjelfva beslutet angår, så vill jag ej deröfver utlåta mig något. Hvar och en handlar, som honom bäst synes och sker nu detta, efter förnufts grundsatser, så är allt bra. Jag för min del vill låta allt komma än på omständigheterna och ödet och söka beherrska det så godt som jag kan, och det ville min olycka.

Sid. 100.

Visserligen består största styrkan uti att modigt träda sjelfva faran under ögonen; men äfven det är en styrka, om också mindre, att kunna fly faran, och det äro ej alla, som hafva en gång denna styrkan. Maja ber mig skrifva att hon lyckligen hitkommit och saknat under vägen blott varma kakelugnen att stöda sina fötter emot och caffè att styrka sig med. Hon ber mig bedja Frun med något marknadsfolk skicka sig den lilla Caffepannan som Frun skall hafva derhem. I fall Frun skickade, borde Frun skrifva uti brefvet, med hvem den skickas. Hon tyckes vilja just på trots dricka caffè, jag för min del är så öppen att helt och hållet förfalla äfven Caffet. Det häftet, som jag efterlämnade har ej följt med. Nå jag kan framdeles få det. – jag behöfver det icke nu. För den lagade westen kommer jag nu först i håg att tacka. Tack derjemte tusendefallt för allt godt. Förlåt min slarvighet uti brefvet. Ni äfventyrade att alldeles icke få det, om det ej blifvit sådant hälst. – Mitt bläck har just råkat bli allt: jag har ej tid att gå efter annat, sköta pennor. Ögonblicket ginge derunder förloradt och ni finge intet bref. Detta är nu intet betydligt, kasta det också derföre på elden. Wi ha uti några dar haft har just wackert väder, som tyckes fördrifva snart både snö och is, om det längre warar.

Sid. 101.

kunde jag förvandla mitt bröst för framtiden till vara.

J S

Jag har bifogat hela brevet. Det utgör ett viktigt bidrag till dessa Ephemerider. Mer än jag annars kunnat säga, innehåller detta bref. Maja lämnade det åt en Torparegumma i stället att sätta det, som hon först sade, in uti ett garnpaket. Då jag fick höra deraf och jag misstänkte Gumman att vara åtminstone lika tillgifven Majoren som mig, återfordrade jag brevet. Maja yrkade på att det ej skulle lämnas; men jag blef slutligen stucken deraf och då gaf man det. – Löjtnant Torgman spisade här aftonvard. (NB. i morgons en Kopp Caffé). En sup vid qvällsvården. Majoren lade sig kort derefter; men jag satt upp och skref först mina anteckningar. Sedan föll jag på den ideen, att skriva ett bref sådant att jag kunde lämna det åt Majoren, om han också sjelf ville tillfridsställa sin nyfikenhet i afseende derå. Det blef då af följande innehåll:

Bästa Fru!

Att höra det Frun mått väl, har ej kunnat annat än högeligen fågna mig. Äfven jag har, Gudi lof, haft hälsan här i min enslighet. I början efter min ankomst till staden hade jag nästan dageligen hufvudverk – det måste härrört dels af ovana vid orten dels af ovana vid den nya dieten, jag började föra, att ej äta qvällsvården. Och denna diet har jag re-

Sid. 102.

deligen under hela tiden iakttagit. Jag tog intet mat ifrån spisqvarteret utan åt frukostar och middagar af vägkosten. Jag mådde just väl dervid, ehuru enformigheten blott stundom föll sig besvärlig. Vi disputerte om herravälde om sig sjelf. Att kunna hejda sig uti mat, är ej för mig den minsta seger. Ser Fru – jag kan skryta med att ha gjort god början, och jag måste bekänna, att just denna fåfånga bragt mig i synnerhet att besvara Edra ögon med dessa rader; ty hvad jag också annars ville säga Er, hade jag äfven kunnat säga Majoren. Nå en sådan fåfånga borde icke kunna just så mycket tadlas. (Numera finner jag den dock i detta fall för tämligen löjlig; men saken är den – den var egentligen icke hufvudsakligast för Fruns räkning). Att kunna beherrska sig sjelf är ej hvar mans sak och den är lycklig, som kan skryta deröfver. – Hvad jag äfven vill säga, var att Fr. glömt att skicka mitt häfte. Nå jag behöfver det just icke. Var god och förvara det tills framdeles tillika med de andra. Maja låter hälsa Er. Lyckligen säger hon sig ha kommit hit: Nu är hon här; men huru lyckligt hon kommer hädan, skall tiden utvisa. Det beror uppå henne sjelf. Jag borde också med svagare ögon se mer än hon. Jag har ju två: hon blott ett; men – Nå jag har Gudi lof goda andra sinnen

Sid. 103.

Förlåt, förlåt att jag besvärar med min skrivelse. Jag föresatte mig att skriva för att få hufvudsakligast – skryta litet blott. – Jag skref i går ett bref: Maja fick det och som hon nu ville gerna föra hemligheter, der det ej finnes några (med ett öga ser man alltid falskare än med två. Man ser skeft) så hade hon lämnat brefvet åt Granbackas mor med uppdrag att incognito tillstålla det Frun. Skulle hon göra Er eller mig en grace dermed? Kanske bägge efter hennes tanka! Stackars Gumman. Hon är sig lik. Då jag fick höra derutaf, tog jag brefvet bort och som det tillika var så illa skrivet (mitt bläck var i går just på sista upphällningen, då jag skref det) att jag på höfligt sätt ej kunde skicka det hälst till en Dame och jag haft tid, så får Ni detta i stället och det igenom Majoren. Jag är van att gå öppna vägar och minst vill jag se att man par force vill föra mig på bivägar, hvilka icke annat än skulle göra mig sjelf misstänkt, och den misstänkt, till hvilken jag går. Jag skall ej vara den, som åtminstone ville föranleda ledsamheter åt andra, för min skuld. Förlåt, förlåt att Edra ögon blifvit besvärade af

Er ödmjuka Tjenare

A. J. Sjögren

Nöjd med detta bref lade jag mig. Jag tyckte att det var lika passligt om det hvad sannolikt är, läses ock af ägarens Husfolk.

Sid. 104.

Fredagen d. 3^{dje}

Uppsteg sent. – Lagade mig färdig att följa Majoren jämte Gossarne till Ursins, dit vi voro budne till frukost. – En Kopp Caffé emedlertid och en droppsup. – Fru Ursins bägge bröder, Secreteraren och Häradshöfdingen Barck jämte Adjuncten Nykopp voro der för öfrigt. Redan vid frukosten tömdes glas väldigt; så att man var redan behållen karl efter densamma. Jag drog mig derföre i en kammare för att undvika continuation af punschglasen; men man ertappade mig. Kort derpå kom Secret. Barck och, såsom han sade för att få mig att dricka, proponerade Brorskål. Jag var för mycket girig på denna äran och begagnade mig af tillbudet med större beredvillighet än man kanske väntat sig. Af skälet till propositionen hade jag bordt inse, huru jag hade att förhålla mig, men jag vet ej, huru jag var så oförmögen till hvarje reflexion öfver mig sjelf och andra. Allt nog jag blef ett tu tre Bror med Secreteraren Barck. Lika oförmodadt blef jag det med Ursin. Hans Fru tycktes just villja se om icke drufvan skulle förmå förändra mina mörka och alfvarsamma ansigtsdrag. Nästan beständigt bad hon om nya glas för mig och uppmanade mig att dricka än sin än sin Mans än bådas, än sin Mors, Gud vet, hvems

Sid. 105.

skål. Hvad skulle jag göra? Jag drack. – Hon måste slutligen sjelf retirera. Då vi ändteligen klockan 1 slutade med Bacchi firing och togo vårt afsked, sågo vi ej till Fru Ursin. Hon hade blifvit illamående. Majoren reste och jag begaf mig till Poppius, hvilken jag återställde dess 30 Riksdaler B:co, emedan Majoren i morgons lämnade mig 20 Rd Riksgälds, en summa väl liten och otillräcklig för en längre tid, men dock åtminstone tills vidare tillräcklig, äfven till erläggande af procenten för de böcker jag ändteligen i dag tänkte reqvirera; men måste i anseende till mellankomna hinder (drickandet) uppskjuta. Gå kunde jag icke säkert; men i hufvudet hvimlade det om hvartannat, Hvad skulle jag göra hem? Jag gick derföre till Ilmoni; men träffade honom först, då jag efter en spatsertur omkring hans qvarter åter sökte honom. Han lämnade mig bref ifrån Blomqvist med commissioner att upphandla Böcker. Jag kunde knapt läsa hans bref, så stod det till med mina ögon. Han kom ut med mig och jag köpte oss ett skålpund russin. – I dag började ändteligen David Masalin att läsa för mig – Gottlund här och Forstadius. För den sednare las jag sedan min öfversättning af Emiilia Galotti. Han tyckte om den och ville öfvertala mig att låta trycka den. Han fick mig ut att spatsers med sig ett litet stycke i stället för aftonvarden.

Sid. 106.

Derunder berättade han mig ock att Ottelin vore Redaktör i stället för Prof. Myreen, till hvilken jag ämnat mig i afsigt att erbjuda några exemplar ur mina Collectanea i Ephemeriderna att införas på Åbo Tidning. Nu kan det gå lättare. Vi kommo öfverens att Gottl. om Söndagen skulle komma till mig och vi gå tillsammans till Ottelin, hvars qvarter jag ej kände. – Äfven i dag har jag för egen räkning ej läst mer än de Ephemeridiska anteckningarna för dessa dagar.

Lördagen d. 4^{de}

Uppvaknade jag först kl. 8, då Masalin kom för att läsa upp sin läxa. Efter Pippings timma gick jag till Meyer och reqvirerade följande Böcker: Köppens Anmerkungen zum Homer. 6 Bände, 2^e Aufl. – Riemers Griechisches Wörterbuch. Die Neue Ausgabe. 2 Thle Homeri Ilias 2 Tomi. 12. Leipz. Tauchnitz – Homeri Odyssea 3 Tomi 12 Leipz. Tauchnitz – Xenophontis Opera 5 Tom. 12. Leipz, Tauchnitz (för Poppii räkning) – Anacreontis Carmina. Accedunt selecta quaedam e lyricorum reliquiis Ereceas. & eum Notis Brunnellii edid. Schaefer 12 Lips, Tauchnitz. – Handbuch der alten Geschichte, Geographie und Chronologie. 2^e Aufl. mit Tabellen. För Blomqvists räkning reqvirerade jag

Sid. 107.

följande;⁴⁷⁶ Ciceronis Tusculanarum quaestionum libri V. Editio emendatior 8 maj. Halae Orphan. – Ciceronis de Natura Deorum libri III ex recensione Ernestiana in usum Scholarum editi a F. A. Wildenburg. 8 Helmstadii Senkeisen – Ciceronis de Natura Deorum liber 18^s. Epervetusto codice Ms. edidit P. Seraphinus 8 maj. Novem, (Berolini Hitzig.) – Ovidii Metamorphoseon libri XV, Editio X^{nia}, 8 Halae orphanotr. Xenophontis Historia Graeca. Edidit Schaefer 8 Lips Tauchnitz. – Wie kann man das verlohrene oder verminderte männliche Vermögen wieder erhalten u. stärken! Ein Noth- u. Hülfsbüchlein. 3 Thle 4^e aufl. 8. Leipz. Fleischer – För egen räkning requirerade jag äfven följande Chartor: Amerika nach d. neuesten Material. von Streit – Gross Britannien u. Ireland 1811. – Russland, 1811. Jag nämnde att efter min uträkning kommo alltsammans att kosta 55 R^{dr} circa. – Han begärte då af mig 10 R^{dr} Bco några R:dr mer eller mindre. Jag kunde icke säga härtill något, ehuru jag ej var beredd egenteligen på mer än 10 Riksgälds. Såsom min Cassa härigenom blef mycket inskränkt, måste jag gå först till Poppius och åter låna hans stora sedel för att åter kunna på förhand upphandla de af Bl. beställda Böcker. – Ånyo hos Meyer för att fråga efter Sjögrens Lexicon. Den fanns inte. Hos Gottlund. På Mozellis Boklåda upphandlade jag det mesta af Böckerna. Uppå Frenckells Boklåda nödgades jag köpa de 2

Sid. 108.

äskade exemplaren af Regnérs Första Begrepp Uppå Consistorium i afsigt att ifrån Seminarii Bibliotheket låna ett Grekiskt Lexikon. Plantin Cavander svarade mig att här intet vore något Bibliothek och att han ej hade att befatta sig med den saken. – 2 gånger hos Meyer i afseende å ett misstag om de Bibliska Historier, som jag för Blomkvists räkning hos honom upphandlat. – Fick reda på Casseur Ekholms qvarter; men fann honom icke hem, Uppå nationsmötet eftermiddagen. – Hos Pop. återgaf hans sedel, emedan Fru Mozelli icke kunde gifva tillbaka på den i dag, utan jag måste blifva skyldig för de böcker, jag der upphandlade. – Ilmoni här. – Jag ämnade ej äta aftonvard, men då gröt var förhanden, kunde jag ej afhålla mig och åt nästan för mycket ehuru blott en enda liten portion. – Skref brefvet till Blomkvist färdigt att föras i morgon. – Äfven i dag har jag gjort intet utom läst Journalerna. – Satt länge upp, sist dermed sysselsatt, – vakade länge. Sömmen var åter högst orolig och jag uppsteg sentom

Söndagen d. 5te

Första gången, då jag sökte Casseuren, träffade jag honom icke hem; men sedermera träffade jag honom. Han betalte mig Böckerna. – Hos Ilmoni. Han var icke hem. – Nu då jag hade mera ledighet, började jag med fortsättningen af Bröders Grammatik, Dahléns Grammatik och Chrestomathie, der det blef den siste i förledne månad. Uti explikationen kom jag icke heller i dag längre.

⁴⁷⁶ Titlarna har inte kunnat verifieras i de tillgängliga bibliotekskatalogerna.

Sid. 109.

Jag ville ej gå förbi det svåra stället, innan jag fått reda deruppå. – Jag skall sednare gå till Ilmoni, som har hos sig Professorns Schneiderska Lexicon. – På förmiddagen i dag mådde jag just illa. – Jag hade ett svårt anfall af min hypochondri, derföre sysselsatte jag mig först uppå eftermiddagen med att ställa nu ändteligen upp mina Böcker. – Forstadius här en stund. – Efter hans bortgång började jag fortsätta litteraira anteckningarna för år 1813, hvilka mer än allt annat varit afbrutna. Gottlund kom hit. Jag följde sedan honom hem och gick derifrån till Ilmoni, der jag i Schneider fick reda på det svåra stället uti Doctrina de precibus. Efter hemkomsten tänkte jag blott äta en liten smörgås; men då maten framsattes, blef det en fullständig aftonvard. – Språkade med Maja och bannade upp henne, då hon uppmanade mig att köpa sig Caffé. Sannerligen jag har aldrig sett en piga med så oförskämda pretentioner. Vål kunde det ges många, som ha dylika; men icke många, som så oförskämt utfordra dem. – Jag föll på den ideen, att upprätta en hushållsjournal och deruti anmärka om missnöje i synnerhet å endera sidan: Herrskapet och Tjenaren skulle yppa sig och af hvad anledning. Derigenom skall jag förebygga det Gossarne efter Termins slut icke skola kunna efter egna nycker, såsom det egenteligen hittills varit fallet, klandra Maja för hvad de behaga. Vågen skall stå upprätt emellan parterna hädanefter. – Jag skall hafva Gossarne sjelfva att för mig anmärka hvart fall hvaruti de tro sig finna Maja hafva åsidosatt sin pligt. Henne skall samma

Sid. 110.

rättighet vers förunnad. – Fortsatte läsningen af de litteraira anteckningarna ända tills v. Knebels Hymnus an die Sonne, hvilken jag corrigerade efter mina nuvarande insigter. Lade mig kl. 11 vid lag. Sömnen orolig.

Måndagen d. 6te

Första exemplaret tillbaka till Meyer och exemplaret af Sjögrens Lexicon till Bokbindaren att inbindas. Betalte min skuld på Mozellis Boklåda. Gottlund här och Åkesson. Efter Bergboms timma (Han läser om Måndagar, Tisdagar och Thorsdagar) spatserte jag med Poppius till Dragontorpet. Derigenom utdrog jag för mig tiden, så att jag ej hann i dag att tänka på explication uti Grekiskan. – Äfven Grekiska Grammatikan var uppskjuten till sednaste laget, förrän jag lade mig. Sömnen blef orolig. – Liten pollution.

Tisdagen d. 7^{de}

Trött vid uppvaknandet. Slöt det tredje häftet af 1813 års Ephemerider helt och hållet. – Jag hann ej i dag gå upp och afhöra Prof. Wall. Han skall slutat 2^{dra} och börjat 3^{die} Boken af Taciti Annaler. Jag las hem det, som Gubben läst deruppe och ångrade, att jag ej varit med för att höra Gubbens uttryck angående Taciti omdöme öfver Herrmann. Dock jag kan väl få veta det ändå. Om middagen kom Melart till mig. – Han sade att ett sällskap formerat sig, hvars föremål vore en

Sid. 111.

inskränkt litterairisk verksamhet. Ledamöterna hade rättighet att inlämna såväl öfversättningar ifrån Fransyskan, Tyskan, Engelskan eller något annat språk som ock originella afhandlingar. De inlämnade skrifterna skulle granskas, och pris, större och mindre, efter deras förtjenster utdelas. Mel. hade sagt, att jag öfversatt Prosaiska och poetiska stycken och sällskapet hade derföre på mig fäst sin uppmärksamhet. Min nyfikenhet spändes på det högsta; men han förstod att på ett skickligt sätt underhålla densamma och insvepa sina anslag uti ett ogenomträngeligt mörker. Jag ville höra efter Ledamöter för att deraf dömma till sällskapet – att Mel. var ombudsman, ingaf mig ej stort förtroende för detsamma; men han vägrade att tillfridsstillas min åstundan. Då jag blef enträgnare, tillade han med en imponerande min och ton, att till och med Magistrar vore uti detta sällskap. Jag skulle först sedan jag underskrifvit få se listan. Jag underskref och fann endast namnen Hasselblatt, en nyligen blefven Secreter vid Hofrätten Melart sjelf och Rosenbom, Jag ångrade mig helt och hållet att hafva underskrifvit och skulle gerna tagit det tillbaka, om det gått an. Så hemligt ock vårt sällskap må hållas, kunde man komma det på spåren och då kunde man skratta åt alla Ledamöter för någras skuld och i afseende å den verksam-

Sid. 112.

het, som är sällskapets ändamål, gäller Cicero: multum est laudari, sed a laudato viro. M. lofvade gå till Gottlund – en igenom sin natur för sådana företag i allmänhet böjd yngling. Jag skall gå till honom, för att få höra om han deltagit. Hans deltagande skulle i alla fall föga föröka sällskapets anseende. – Jag blef kallad ned till Häradshofdingen. Jag collationerade med honom ett Protocoll och drack en Kopp Caffé för omaket. – Emedlertid kom jag att dröja så länge hem, att då jag ämnade gå och afhöra B. var kl. ½ till 5. Jag ville ej mer gå in, utan gick till Gottlund, emedan jag i alla fall ämnade gå dit. Han hade varit klokare af ambition än jag, sedan han först gjort narr af M., hvilken för honom slutligen visat hela listan, hade G. velat skriva dit sitt namn; men tecknat dit Hivilikubilifax och dervid helt och hållet med sina slängar öfversuddat mitt och Rosenboms namn, som stodo ofvanföre. M. hade blifvit så desperat, att han rifvit sönder alltsamman. Det var min glädje, att det ingenting blifvit utaf, endast deröfver att jag skulle komma att teckna dit mitt namn var jag flat. – Ifrån kl. 5 hos Poppius. Hos honom fick jag ej vidare underrättelser än om hvar B. slutat att läsa i dag. – Emedan jag hos Gottl. åt sötsur limpa, åt jag ej mera hem qvällsvard. – Äfven i dag blef Grekiska explicationen efter. I dess ställe las jag Eph. för 1813 – de litt. an-

Sid. 113.

teckningarna till Februarii månads slut. Derunder vakade jag öfvermåttan länge.

Onsdagen d. 8^{de}

uppsteg sednare. – Masalin ej här i dag. – Så mycket tiden tillät, fortsatte jag läsningen af 1813 års litteraira anteckningar och hann också till de för denna dagen gjorda. Uti öfversättningen märker man med de sednare häften en stigande fullkomlighet. De första excepterna ur Herders Journal äro svårlästa. Nästan hvar tredje mening är mörk och nästan hvar mening illa exprimerat; men de sednare öfversättningarna äro redan åtminstone läsbara. Gottl. här. Med honom gick jag till Ottelin, hos hvilken jag satt en stund. – P. här. För honom las jag, hvad jag än hade qvar att läsa för denna dagen af Ephemeriderna om Enthusiasmen och Methodisterne och dessutom ur Litteratur-Tidningen Recension öfver Tellers de fullkomligares religion. Liten qvällsvard. – Ändteligen hann Jag i dag göra en början med fortsättningen af Grekiska explicationen i denna månad. – först den 8de. Jag hann ej mer än en sida, emedan det var så sent. Jag lade mig omkring kl. 11. Orolig sömn.

Thorsdagen d. 9^{de}

Masalin åter icke här. – Hos Ilmoni före Prof. Wallenii timme. – Efter densamma hos Gottlund som hastigast. Mycket olustig och qvald. – På eftermiddagen led jag af samma plåga. Jag skulle börja läsa

Sid. 114.

Grekiska, men stötte på en svår mening, hvilken jag hade hvarken lust eller förmåga att närmare undersöka och så lämnades det arbetet. Nu ville jag pausera. Jag tog uti Goethes Kleinere Gedichte, ville öfversätta något; men också till ett sådant företag saknade jag all drift. Jag misströstades om allt. Uti Schillers Kleinere Gedichte fanns en mångd kortare. – Jag stannade med mitt val på ett Distichon: Die zwey Tugendwege; men sista Strophen gick icke. Jag lät det ligga, och gick till Poppius, hälst tiden snart instundade att afhöra Bergbom. Efter dess timma, hvarunder jag väl 10 gånger gäspade, gick jag till Ilmoni, i synnerhet för att uti Schneiders Lexicon slå upp $\xi\upsilon\mu\beta\omicron\upsilon\lambda\omicron\nu$ hvarvid jag stadnat, emedan det ej finnes i Dahls eget Lexicon till dess Chrestomathie. Jag satt öfver en timme hos honom; men hade icke särdeles roligare än uppå Academien, om jag undantager den friare rörelsen. Efter hemkomsten ville jag, då jag sluppit igenom Schneider ifrån ett svårt ställe, fortsätta explicationen af Dialogen; men jag hann icke långt, innan jag åter fastnade. Icke heller hade jag lust att undersöka stället. – Jag skall gå i morgon till Ilmoni och i Lördag skall

jag skaffa mig någon god edition af Platos verk, hvaruti jag genom noter skall få upplysning om denna Dialog. Jag ser, att jag svårligen annars lärer få det till

Sid. 115.

ända. – Också på eftermiddagen var icke Masalin här. Ett glas mjölk till aftonmåltid. Efter densamma fulländade jag min påbegynta öfversättning, ehuru i synnerhet den sista Strophen icke heller nu blef lyckligt gifven. Jag började att omläsa Bullers Guter Rath; men ides ej med mer för denna gång än inledningen. - - Jag hade just en stor lust att göra början med någon öfversättning i stort. Jag tänkte på W. Meisters Lehrjahre, Schillers Gesch. d. Abfalls der vereinigten Niederlande eller på Fr. Schlegels Vorlesungen über die neuere Gesch. men emedlertid stannade allt åtminstone denna afton uti uppklippanet af nämnda historiska arbete af Schiller. – Dermed förled tiden till öfver 11, då jag lade mig. –

Fredagen d. 10^{de}

Efter en orolig sömn uppsteg jag först efter kl. 7. – Prof. Wallenius las ej i dag. Nästan hela min dag upptogs af förhörande. Eftermiddagen hade jag litet ondt i hufvudet. Jag gick i skymningen till Melart för att göra mig underrättad, om han i morgon skall respondera. Han tillsade mig att i morgon med andra Ledamöter hos honom sammanträde; men jag betackade mig. Jag afsade mig min delaktighet uti sällskapet. – Hos Ilmoni – Uti Schneider fann jag ingen upplysning om det stället, hvarvid jag redan i går fastnade och hvarifrån jag således icke heller i dag kan komma längre. Också har jag just ej haft tid; ty först sent på aftonen hann jag igenomgå mitt pensum i Grek. Gram.

Sid. 116.

Jag åt en så stark middag, att jag ej ens hade behöft en gång de 2 glasen mjölk, jag ännu i afton åtnjöt. – Lade mig kl. 12. Mycket orolig sömn. –

Lördagen d. 11te

Uppsteg sent ganska matt. I går afton hade jag kommit på det infallet, att, emedan jag betalt öfver den verkliga procenten till Meyer och jag hört att han ännu skulle emottaga requisitioner, requirera ännu till något. Detta något skulle nu bestå uti Kannes Erste urkunden oder Allg. Mythologie och Lacroix's Algebra öfversatt på Tyska af Metternich. Requisitionerna voro redan afsände, kanske lyckligt nog för mig. – Hos Ilmoni – Uppå Consistorium Ecclesiasticum, för att ifrån Seminarium Bibliotheket låna något Grekiskt Lexicon. – De voro redan alla utlånta. – En gammal regel att vill

man ha några Böcker till låns ifrån Lånebibliothek, skall man låna i tid. Jag frågade efter Xenophons och Platons opp.; men sådana funnos icke heller. De ifrån Tyskland nyligen komma voro hos Bokbindaren att inbindas. Jag gick då kl. 8 till Nykopp. Han gaf mig 6 R^{dr} till på det summan skulle blifva jämmt 40 Rubel. Således blef denna omständighet liksom en uppmaning för mig att köpa de Svenska Folkvisorna, hvilka äfven i dag så lockande presenterade sig för mig hos Lect. Meyer -

Sid. 117.

Ifrån Nations Bibliotheket lånte jag Heumanni-Conspectus Historiae litterariae och Eschenburgs Handbuch der Klassischen Litteratur hvilken jag skall få af Bonsdorff. Dessutom fick jag äfven 4de Tomen af den Bipotinska upplagan af Platonis opera med Latinsk öfversättning för att få reda på den kinkiga Dialogen. Också fick jag ännu af Nykopp en Borgen för periodiska skrifter ifrån Academie Bibliotheket. Jag gick med den på Bibliotheket och begärde 1811 Jenaische Allgemeine Literatur-Zeitung; men den var utlånt. Jag erhöll för år 1813. – Poppius hos mig. Han ville hafva mig med till Henric Mas. Nordwik, med hvilken jag i Borgå öfvade närmare umgänge, vore der och ville se mig. Vi gingo. Jag väntade just, huru han skulle taga emot mig. Det skedde tämligen otvunget; men likväl hade jag ej mycket att säga, utan sedan jag en stund betraktat hans Officers uniform och uppmanat honom att besöka mig i morgon, gick jag med Poppius min väg. Han var missnöjd med sig sjelf, att han kom att yttra sig, att vi redan nog erhållit afskrap ifrån Sverige, för att vänta Nordvik till Rysk Officer. Masalins mor, som en tid varit uppå Apothek i Stockholm, var närvarande och han trodde sig uti sitt yttrande satt ett slut för all munterhet uti umgänget. – Äfven i dag har jag icke mått särdeles väl. Min onda Daemon lämnar mig sällan uti ro. – Jag åt en duktig

Sid. 118.

qvälls vard. Jag har ej i dag förut hunnit något uti Grekiskan. Hvem skall misstycka mig, att jag nu om aftonen, då jag kunnat göra det, häldre började på med Literatur Tidningen, såsom något nytt och interessant nytt. Skada endast att jag dervid vakade för länge. – Under natten hade jag det största erfarenhets bevis uppå huru skadlig åtminstone en full aftonmåltid ändå är för mig. Hela natten drömde jag; fantasin var sysselsatt med de orenaste bilder och jag hade, kanske äfven i verkligheten flera särskilda pollutioner. Om morgonen.

Söndagen d. 12te

då jag uppstod, kände jag huru magen var förslappad. Denna känsla försvann först, sedan jag något moverat mig. Tungan var mer än de förra morgnarna öfverdragen med slem. – Sedan jag gjort allt annat ifrån mig, började jag på med Grekiska explicationen, hvilken nu gick med den Latinska

versionen. Skallet af musiken vid vaktparaden lockade mig ut, hälst jag äfven torde se intimationerna. Dervid råkade jag Ilmoni, med hvilken jag gick uti Ryska Kyrkan och var der en stund. Hos Gottlund. – Fortsatte explicationen; men icke längre, inalles än en sida, emedan jag kom på det infallet att gå med Gossarne till Ursins. Men Nordvik gaf mig hälft om hälft löfte att komma

Sid. 119.

till mig. Jag gick till Poppius. H hade varit hos honom och låft komma åter kl. 5. Då skulle de komma. Jag beslöt derföre att gå först till Ursin och komma hem kl. 5 vid lag. Jag fullföljde mitt beslut. Vi gingo till Ursins kl. efter 3. – En kopp Caffé. – Sedan speltes några spel Myllymatte. Jag var förargad öfver Skraddaren, hos hvilken mina böxor erhållit en gemen handverkarelykt. Jag var rädd, att man skulle märka det och satt som på nålar vid spelbordet. Domprostens Barn hade kommit ned till Hofrådinnan. Gossarne inviteres dit, Emedlertid skulle vi stora, jämte Secreteraren Barck, som tillkommit, spela upp; men jag måste försaka detta nöje, emedan kl. redan var öfver 5. Frun bad mig dock dröja qvar en liten stund, tills thét skulle hinna ankomma. Jag drack deraf 2 koppar och gick sedan. – Ingen Nordvik kom. Åt liten qvällsvard och fortsatte Literatur-tidningen till efter kl. 10.

Måndagen d. 13^{de}

Efter Prof. Wallenii timme gick jag straxt till Meyer och köpte mig: Svenska folkvisor från forntiden, samlade och utgifne af Er. Gust. och Arv. Aug. Afzelius. 1^a Delen. Stockh. 1814. 8:o. – Lilla Ticcander var hos mig. Genom honom, en god

Sid. 120.

Violinspelare, kan jag lära mig melodierna så väl uppå de stycken, som finnas här, som dem som finnas i Poetiska Kalendern. – NB. före Wall. timme var Ilmoni hos mig. Åt honom förde jag mitt Sjögrens Lexicon; emedan jag ej var rätt nöjd med Bandet. Lädret hade på ryggen några svarta fläckar och jag är ganska grannlagen i sådana afseenden. – Först uppå eftermiddagen kom jag mig till att göra en början med mina dagspensa och det var derföre ej under, att jag till kl. 4, då Gottl. kom till mig, icke hann mer än till repetition af gårdagens pensum i Grekiska Grammatiken. (NB. allt annat var undangjordt.) Jag skulle säkert ha försummat Bergboms timme, om han ej kommit till mig. Han lånte af mig mina anteckningar för Pipping öfver Tacitus, äfvensom min upplaga af Tacitus, hvar hans lefverne förekommer. Han ville skrifva ett ämne om Tacitus för Prof. Wallenius. Efter B. timme kom P. till mig, då jag berättat honom, att jag ägde Svenska folkvisorna. Ur dem läste jag några för honom. Lindström och Forstadius kommo snart till. Den sednare gick straxt bort. Jag vet ej huru jag förvärfvat mig ondt uti magen. – Efter qvällsvarden, hvilken jag äfven i qväll i

vanligt mått åtnjöt, fortsatte jag den Grekiska läsningen; men repeterte blott, hvad jag läste i går uti Dialogen. I morgon skall jag börja explicera fram-

Sid. 121.

åt och fortfara dermed, så att jag i fredag kan sluta Dialogen och repetera den i Lördag och söndag. – 2 helgdagar. Låt se, om min plan blir utförd nu. – Fortsatte läsningen af Litteratur-Tidningen, hvaraf jag kl. ½ till 12 vid lag slöt januarii häftet. Jag lade mig derpå. –

Tisdagen d. 14^{de}

Uppsteg i någorlunda god tid och hann derföre före Prof Wallenii timma göra ifrån mig allt för dagen, så när som den Grekiska explicationen. – Efter W. timma hos Ticcander, som fick låna min Tacitus. Efter hemkomsten fortsatte jag Grekiska explicationen. En sida hann jag jämnt; men nu stötte jag på den meningen Dahls Chrest. p. 186. σωπες αν μη πσοτεσον επουριος το της ψυχης sq.. Wäl hade jag öfversättningen till hands; men denna var högst fri och jag ville utreda, huru orden skulle gifva den der meningen. σωπες ficks ej upp i ordboken. Efter Bergboms timma gick jag till Ilm. och slog efter detsamma uti Schneider; men jag fick ej just särdeles upplysning öfver stället endast af det ordet, hvilket såsom sådant icke en gång fanns hos Schneider, utan σοοιπες. Det måtte vara samma ord. Att efter Schneiders Lexikon söka utreda hela meningen, hade jag ej tillfälle till; emedan Tallqvist var hos Ilmoni och för det andra gossarne mest voro under hvilkas närvaro jag ej ville handtera Lexikonet,

Sid. 122.

som tillhör deras far, hvilken då det lätteligen kunde komma för hans öron, icke skulle tycka om det att andra hos Ilm. begagna sig af hans Lexikon. Efter Ilmonis bortgång (han följde mig hem och satt hos mig en stund) ville jag åter se på den der meningen; men det lyckades ej nu bättre och jag förbytte Chrestomathien emot Literatur-Tidningen. – Vid middagen har jag hela tiden riktigt fråssat. Också i dag kunde jag icke inskränka mig till en måttlig middag. – Jag tänkte också vara utan qvällsvard; men uppå den tiden tyckte jag magen fordra sitt vanliga. Jag åt helt litet och mådde just illa derefter, så att jag ej trodde mig förmå sitta länge upp. –

Onsdagen d. 15^{de}

Magen var slapp, då jag uppsteg; men tungan var icke nu särdeles slemfull. Månne det kommer af födoämnet? Jag åt i går isynnerhet af en god hafversoppa. – Efter Pippings timma var jag hos Ilmoni. En hel timma arbetade vi på den der meningen i Platos Dialog, utan att kunna få reda på

dess mening. – Jag ville öfvertala Ilm. att fråga derom Prof. Fattenborg och han låfte mig det halft om halft. – Bref ifrån Kotkaniemi, men inga penningar. Nå det var nu också tidigt att vänta något sådant. Det säges ju att vi skola få ut våra stipendia nu ändteligen. – Jag ämnade gå till Bibliotheket för att lugnare låna något Grekiskt Lexikon

Sid. 123.

och för att få åtminstone se uti någon god edition noter öfver det der svåra stället uti den andra Dialogen af namnet Alcibiades. Lindström kom till mig. Jag gick dit efter en stund med honom; men kl. var redan 4 slagen. Derom underrättade oss Biskopen, som äfven var på Bibliotheket och tilltalte oss så: Herrarne komma för sent. Klockan är redan 4 slagen och derföre måste äfven jag laga mig bort. Så gick han och vi måste äfven afträda. – Liten stund hos Ilmoni – Besvarade efter hemkomsten Majorens bref. – Det yppades att August hade uti sitt bref smackat till Majoren ett missförstådt uttryck, att Maja skulle sagt att man måste skicka till oss mat kanske redan i pingst. Hennes mening var helt annan och hon protesterade derföre högeligen emot brevets afskickande, då det var att förmoda, hvad emottagande denna nyhet skulle finna hem hos herrskapet. Jag kunde icke heller annat än taga Majas parti och fordra brevets qvarlämnande. Det är en faseligt tanklös Gosse, både uti sin läsning och i sina handlingar. Uti Geometrien röjer sig i synnerhet detta i afseende å läsningen. Nu hade han en gång hört Maja tala till mig om hemskrifning om mat och pingst, utan att då attendera till hela samtalen, gjorde de der orden endast ett intryck på honom eller de föllo honom i örat och så smackar han sin egen åsikt af saken i brevet, utan

Sid. 124.

att betänka, hvad intryck en så oförmodad förmodan, hvars uppfyllande med sannolikheten en gång ej hade den minsta slägtskap. (Han hade skrivit: kanske får Farbror skicka hit mat till pingst; så hörs det på Majas tal.); utan att besinna, att han i synnerhet skulle åstadkomma att man oskyldigtvls skulle uppröra himmel och jord emot den stackars Maja. Han måste gå efter brefven (de voro redan afförda till budet) och qvarlämna sitt bref. Jag skref att man skulle ursäkta honom att han ej afskickat sina svar. Nästa gång skulle han sjelf ange, hvarföre? Sådana der händelser äro honom emedlertid nyttiga. Han är tillika mycket fåfång af naturen. Om han någongång gör sig förtjent af beröm uti något, i synnerhet svårare, rodnar han utaf idel högmod, och då jag, under det jag förhör någon annan frågar densamma sådant som han icke vet, kan han, ehuru jag väl hundrade gånger föreställt honom, huru fult en sådan vana är och till och med hårt tilltalt honom derföre icke afhålla sig ifrån att om han vet det, så sakta som möjligt (han vet att jag har god hörsel), svara derpå. Och att se hans sjelfföfnöjda min! – Först om aftonen hann jag göra allt ifrån mig för dagen, explicationen i Grekiskan undantagen. Då jag ej än fått reda på det gåriga stället, repeterade jag blott, hvad jag i går las ditintill; men gick ej längre, eme-

Sid. 125.

dan jag ej ännu vet, huru jag skall taga det första steget. – Oaktadt jag vet af en hvarje afton bekräftad erfarenhet, huru skadlig en stark qvällsvard är åt mig, åt jag äfven i qväll öfver måttan, hälst det var grötqväll, då jag alltid minst kan använda måtta. – Omedelbart kände jag straxt efter uppstigandet ifrån bordet, att jag icke behöft sätta mig dertill, och att det mer skadat än gagnat mig. – Fortsatte läsningen af Literatur-Tidningen.

"Sjösjukan uppstår enligt Larrey's mening (se dens. N:o 25) genom de af skeppets olika rörelser alstrade kroppens skakningar, hvilka concentrera sig uti hjernan, såsom den i anseende till sin massa i vekhet och ringa elasticitet känsligaste organ. Derföre lida ungt folk, och människor, hvilka hafva en stor hjerna mer än äldre personer och hos hvilka hjernan är liten. Alla symptom af denna sjukdom låta härleda sig ifrån denna hjernans mekaniska skakning. Det ges inga präservativmedel, också inga botemedel, då sjukdomen varar så länge som dess orsak. Stillhet i hängmattan, lätta, stärkande näringsmedel, måttlig njutning af starka drycker, värma och sinnets uppmuntrande äro de enda medel att lindra det onda."

(N:o 27) Under slaget vid Eylau stod reaumurska thermometern på 14 grader. Om sjelfva slaget säger förf. (Larrey): "Cette bataille fut la plus terrible qu'on eût sans doute jamais vue." – Instrumenterna föllo för kölden de opererande Läkare ur händerne -

Bernstenen, tror Larrey, uppstår af de stora massorna honing och vax, h^a finnas uti de omätliga skogarnes stora stammar, och hvilka, sköljda af hafvet, egenteligen der förvandla sig. -

Sid. 126.

Jag vakade till kl. ½ 12. – Uppstigande blef derföre svårt kl. 7 om

Thorsdagen d. 16^{de}

Jag var icke särdeles styrkt af min sömn. Prof. Wallenius slutade sin läsning före påsk i dag. – Efter Bergboms timme var jag en stund med Pop. uti Ryska kyrkan. Jag skulle alldrig kunna höra mig mätt på den Ryska sången. – Jag gick nu under hemvägen uti en bod för att köpa Risgryn och russin till hushållet. Efter min vana frågar jag sällan hvad hvart kostar förut. Russinen skulle betalas med 32 sk^l. Jag måste nu taga dem. Gossarne sade i sist att man får för 24 Skillingar Skålpundet. Detta, bragte mig på det infallet att sjelf äta upp dessa russin och låta köpa till hushållet ifrån den der bodan, der man säljer för billigare. Jag tänkte först, då jag kom hem, äta mina russin ensam; men jag kunde ju vinna dubbelt, om jag gjorde äfven andra meddelande af min handling. Jag kallade Gossarne in, och åt russinen tillsammans med dem. Inom mig sjelf var jag nästan stolt öfver

hvad jag gjort, ehuru Gossarne förmodeligen uti sitt hjerta fägnade sig åt min stränga oegennyttia. Jag blef dock snart just med dem mycket missnöjd, då de äfven i dag åter skolkat och dessutom klandrade (det förstås sinsemellan) min läsemethod med dem,

Sid. 127.

att jag ständigt låter dem repetera ett och detsamma, (då de ändå knapt på det sättet engång lära sig något väl), att jag ger dem långa läxor m.m. – Gossarne hafva denna tid varit så flitiga, att nästan hela aftonen upptogs af gamla läxors förhörande. – Jag af höll mig nu ifrån aftonvard helt och hållet. – vakade till kl. 12 för att sjelf läsa ännu hälst något. –

Fredagen d. 17^{de}

Om morgonen åtminstone sofde jag mycket oroligt och hade svårt att stiga upp. – Jag var alldeles icke till mods uppå hela förmiddagen. – Gossarnes tröga läsning och Augusts tillfälliga Lamhet gjorde mig än mera missnöjd, så att jag till och med fruktade att bli helt och hållet sjuk; så illa kände jag mig må. – Nästan intet hann jag uträtta på hela förmiddagen. – På eftermiddagen var jag i följd af min sinnesstämning lika overksam, så att intet utom den Latinska Grammatiken blef läst före kl. 4, då jag gick till Nationsmötet. Äfven Ottelin opponerade, för att så som han sade sedan, få Melart (han var respondent) i hop med sig, så att vi skulle få skratta. Nykopp tog straxt sjelf uti, ledsen vid Melarts mot mindre farliga opponenter långa och dock toma deductioner. – Jag hemkom mera munter, än jag gått ut. – Ett oförmodadt bref ifrån Röhmä Johan med den fägnande tidningen att mina föräldrar

Sid. 128.

må väl uppmuntrade mig än mera. Det hämtades af Relander, som i dag kommit till staden och nu gjorde mig ett hastigt besök med Forstadius, Rosenbom och Gåsman. – Jag har uppå hela dagen ej gjort några framsteg i Grekiskan. – Sedan jag ändteligen sent omsider hunnit qvittera Gossarnes läxor, las jag ännu Lit.-Tidningen. – NB I qväll åt jag åter ett tämligen starkt mål. –

Maria-dagen d. 18^{de}

Mådde jag icke väl. Maja ville tractera på sin namnsdag med Caffé; men jag drack icke utan intog i det stället droppar af Bjelkens elixir, som Majoren här lämnat – Sedan jag gjort allt ifrån mig för i dag utom explicationen, hvaruti jag icke nu kan gå längre utan någon hjälp utifrån, gick jag för att söka Relander. Jag väntade länge, att han skulle komma hem, men då det ej syntes till honom, gick jag med Rosenbom till Ryska Kyrkan och var der hela den öfriga förmiddagen. – Eftermiddagen

fortsatte jag litt. Tidningen och gick sedan till Relander, hvilken med sin Bror kom till mig. Poppius var här sedan. Med honom las jag Inledningen till Svenska Folkvisorna, hvilken jag förut i dag läst för mig sjelf, men icke rätt begripit. P. förstod den bättre än jag, äfvensom det uti alla hans raisonnementer syntes att han ej utan

Sid. 129.

nytt afhört Bergb. föreläsningar i Logiken. Hans Theser, öfver hvilka han nu speculerar, skola just bli interessanta och göra honom heder. – Poteter stekta med fläsk lockade mig att göra åter ett starkt mål, hvaraf jag erfor ingenting mindre än goda följder, redan under den tid, som jag satt upp till kl. ½ 12 vid lag. Sysselsatt med Literatur-Tidningen. –

Söndagen d. 19^{de}

Uppsteg något sent. – Icke heller nu mådde jag alldeles väl. – Uppå Grekiska explicationen tänker jag nu icke mera, innan jag får ytterligare hjälpredor. – Sedan jag derföre gjort allt annat ifrån mig, började jag fortsätta Literat. Tidningen; men gick ut för att se Vaktparaden. Då denna ännu icke var att påses, gick jag till Ilmoni och råkade der slutligen Finnér. Vi bemötte hvarandra icke annorlunda än som gamla vänner, och hvardera syntes undvika att gifva den andra anledning till ett bemötande af motsatt art. – En Disput uppstod emellan mig och Ilmoni om Napoleon, hvars sak Ilm. åtog sig emot mig och Alopaeus, hvilka yrkade att han i det hela ändock vore en bof, ehuru man icke kunde neka honom namnet af en stor man. – Uppå eftermiddagen då jag endast och allenast sysselsatte mig med Lit. Tidningen hade jag besök af Aminoff, Gummerus, Finnér och en tid derefter af

Sid. 130.

Melart och Zitting. Åt Aminoff måste jag emot min villja låna Gylfe. – Sedermera kom Gottlund hit, då jag höll på med mitt mellanmål. Han fick mig till sig, Derifrån gick jag till Finnér, hos hvilken jag nödgades dricka 3 a 4 glas öl. – Ingen egentelig qvällsvard mer. – Las Literatur Tidningen till närmare kl. 12. –

Måndagen d. 20^{de}

Uppsteg sent uti ett kroppstillstånd såsom vanligt om mornarne. – I dag har jag alldeles intet hunnit se uti Lit. -Tidningen en gång; ty sedan jag hunnit igenomgå mina pensa uti annat, kom prosten Ståhlbergs bref med handlingar att inlämnas till Regerings Conseillen, hvilka han önskade att jag måtte gå och låta Statsrådet Calonius öfverse. Jag gick dit först kl. 3; men då sofde Gubben ännu middag. Jag anbefalles att komma å nyo efter 4. Jag kom och träffade nu Gubben. Han öfversåg

handlingarna, sade om inlagen att den var beskedligt och redigt uppsatt, om den är af Gubben sjelf (tillade han) eller någon annan. Att den är af honom kunde jag nog gå i borgen. Vidare sade han att jag kunde trygga Gubben, att han skulle vinna sin ansökning. Efter hemkomsten skref jag brefven till Prosten och Johan Johansson i Röhmä, till h^s bror, jag skickade Buggens postilla. -

Sid. 131.

Hem skickade jag äfven 2 par strumpor att skarivas och 2 utslitna västar. – alltsammans förde jag kl. 7 till Relander för att med hans karlar i morgon afskickas. Jag spetsade mig uppå att blifva mellanmål erbudet; men det vankades icke vidare än en pastej. Efter hemkomsten förhörde jag mina Gossar ända till kl. 12, och måste derunder börja på att lugga Fredric, som sedan uti flere dagar efter gamla vanan lämnat sig efter och äfven nu icke ännu kunde sin förmiddagsläxa den 12e Proposition i 2^{dra} Boken. NB. Ingen aftonvard utom den der enda pastejen hos Relander. –

Tisdagen d. 21^{sta}

Uppsteg något sednare. – Ned hos Häradshöfdingen för att höra mig före, huru Prost. Ståhlbergs documenter böra dateras och hvar de skola inlämnas. – Emot middagen gick jag till Thoréns bod för att köpa Chartorna. Jag hade ej Ryskt mynt att betala allt med och Bodpojken ville ej taga emot svenskt. Jag begärde att få blifva skyldig resten; men han afslog allt, emedan jag vore okänd. Förargad gick jag till Relander, som bodde i nejden. Han kunde ej vexla Gottl. var ej hemma. Jag gick då åter till Th. der jag emedlertid lämnat mina handlingar och bad den ogina Bok-

Sid. 132.

hållaren att göra mig den tjensten och växla det resterande 1 Rb 50 Kopeker efter 32 sk per Rubeln. Men han, som en gång tycktes föresatt sig att låta mig springa i det längsta, hänviste mig till en bode i granskapet. Der fick jag ändteligen växla varor. – 32 Skillingar per Rubeln. Jag var så förargad, att hade jag kunnat på något oskadeligt sätt hämnas, hade jag säkert gjort det och jag gick med Chartorna under den halfva föresatsen att upptänka någon revenge. – Emedlertid hade hela min Cassa krupit ihop till 20 Kopek. Jag ämnade gå och aflämna handlingarna på Regerings Conseillens Registrations Contoir; men Prost. St. har bett mig emot betalning begära qvitto derpå att jag inlämnat handlingarne. Hvarifrån skulle jag taga denna betalning? Jag måste därför uppskjuta handlingarnes inlämnande tills jag kan få penningar, så att jag vågar begära qvitto öfver dem. Först på eftermiddagen hade jag tillfälle att börja med mina Ephemerider; men Gottl. kom och förhindrade min läsning. – I skymningen gick jag till Poppius, egentligen för att låna penningar. Jag ville ej så direct komma fram dermed och utan att kanske ana min plan med honom upptäckte han sjelf att han nu sjelf behöfde; men ägde intet. Han

Sid. 133.

hade skickat 35 Riksdaler till en bekant Registrator att växlas. Denne hade behållit tills vidare största delen af penningarne. P. hade redan en par g^r skickat till honom förgäfves att återfordra dem. – Ifrån P. gick jag utan att säga, att jag ämnat begära af honom till Ilmoni, som är mig skyldig 6 R:dr för mitt Sjögren Lexikon. Han hade – intet. Jag kom öfverens, att när vi råkas, språkas på Latin för öfnings skuld. – Med min bortavaro hade jag försummat qvällsvardstiden. Så mycket magen också visade sig derföre, lät jag ej mera anrätta något för mig utan blef nu åter utan aftonvard. Jag tycker att jag mått bättre i dag än vanligt. – Först nu kunde jag börja med mina dagsgöromål, hvaraf jag ännu icke hade slutat Ephemeriderne engång. – Bröder blef efter. Jag skall deruti läsa en annan dag så mycket mer. – Näst Grekiskan fortsatte jag läsningen af Lit. Tidningen tämligen sent. –

Onsdagen d. 22^{dra}

Uppstigandet efter vanligheten. – Nästan mattare än förut. -

Hier regt sich, als wollte die Welt,
die gestaltete, rückwärts
Lösen in Chaos und Macht sich auf,
und neu sich gestalten.

Sid. 134.

Om den närvarande tiden.

Så fort min tid medgaf, nemligen sedan jag till och med redan läst något af Lit. Tidningen och förhört frukostläxorna, ämnade jag mig upp på Disputationsacten. Der ville jag bida till kl. 4, då jag skulle inlämna Pr. Ståhlb.s documenter. Dertill behöfdes penningar. Jag gick först till Relander, för att låna af honom. Han var ej hem. Jag väntade uppå honom, så att bägge ändamålen med min utgång förfelades. Med oförrättade ärender och missnöjd med allt återvände jag hem. Jag hade ej lust till något. Supen med dropparne i morgons hade långt ifrån att stärka mig gjort mig så murrisk. – Eftermiddagen var jag deremot underligt nog, mycket munter. P. var här med sina theser. Originella voro de i hög grad. – Jag ville gå till Bibliotheket, för att derifrån begära någon hjälp till Platos Alcibiades. Bibliotheket var tyvärr icke tillgängligt i dag. Jag gick till Nykopp, för att höra efter om de conditioner, hvarom han i sist talte ännu voro lediga. Jag ville efter mitt löfte föreslå Relander. Conditionerna voro redan besatta. Nykopp tracterade mig med en kopp Caffé. Han skulle

just resa ut till landet till sin Brud. Jag önskade honom derföre lycklig resa dit och dädan, med tillägg att jag väl ej torde behöfva önska honom vidare. Jag gick högst nöjd med mitt infall att söka

Sid. 135.

Poppius, för att säga honom, att theserna först efter Nykopps återkomst kunna inhämtas. – P. träffades ej. Med mycken lust fortsatte jag läsningen af Lit.-Tidningen till skymningen, då jag gick ut till Relander, för att underrätta honom om uppfyllandet af mitt löfte, låna penningar och få kanske en god mellanmåltid. Cavén och Frostadius voro hos honom och det var kanske orsaken, hvarför icke allt gick efter min önskan. Jag måste blifva der efter dem för att få penningar. Jag tog 3 Rd:r Riksgälds. – Ehuru det redan var mycket sent, gick jag ännu till Henric Masalin. Rätta ändamålet dermed att i förbigående erfara, hvilken af de kommande dagarne vore den tjenligaste att använda till visit hos Langensköld. Han öfvertygade mig i går om den omständigheten att denna visit för mig vore nödvändig och föreslog dertill morgondagen. Jag skulle icke just hafva tid i morgon och jag medger att det vore bättre att gå om hvardagen. Han trodde att Lördagen (den vore för mig lämpligast) icke vore just passlig dag. På landet åtminstone sade han, plägar man ej då göra visiter. Af M. en gl. stadsbo ville jag på skickligt sätt höra mig före, om visiten kunde låta göra sig i Lörd.

Sid. 136.

Masalin var tyvärr icke tillfinnandes. – Hungern angrep min mage så att jag i qväll måste tillfridsställa densamma. Derunder kom Åkesson till mig – ett lika så tjenligt orakel för mig som Masalin - Jag orkade ej länge fortsätta läsningen af Lit. Tidningen. Af aftonvarden var jag tyngre både till kropp och själ. Också sofde jag åter oroligare, drömde mycket och kunde ej undvika en liten pollution.

Thorsdagen d. 23^{dje}

Vaknade jag, om inte just annars så illa mående, (så tycktes det) som de förra mornarne, då jag ej om aftonen hade ätit något, dock mera confus. – I dag förde jag ändteligen handlingarne till regerings Conseillens registrations Contoir; men som der saknades fullmagt och Borgen för skada och kostnad och det var utan ändamål att lämna in handlingarne dessa skrifter förutan, så tog jag papperen hem med mig, tills jag kan erhålla de bristande documenterna. Fortsatte läsningen af Lit. Tidningen. Popp. var hos mig nästan hela eftermiddagen. Med honom läste jag något af företalet ur folkvisorna, hvarvid vi med en liflig erinring omnämnde vår redan afslutna öfverenskommelse, att göra samlingar af finska folkvisor. Vi tänkte på andra, som kunde vara oss behjelpiga vid ett sådant företag. Huru

Sid. 137.

nödvändig en förbindning af flere är vid ett sådant företag, anmärktes nog bevisligt, i det nämnda företaget. Tyvärr hafva vi ingen, som vi kunde fästa vår uppmärksamhet på. Väl känne vi en och annan, såsom t. Ex. Sawenius, som äro intresserade af finska Literaturen; men uppå honom kunna vi väl ej göra anspråk. I förening med andra, skulle han väl föga åtaga sig att verka i en sådan afsigt. De få andra, som kunnat komma i betraktande, såsom i och genom sig sjelf tjenliga sujetter för sådana undersökningar, stå under samma kategorie som Saw. om också i större eller mindre grad. Också kunna vi ännu icke sjelfva med allt nit egna oss åt en sådan verksamhet, utan måste vi tillsvidare blott i föreställningen fröjda oss öfver vårt beslut. Arvidsson här som hastigast. Jag åt en duktig gnällsvärd nu åter och befann mig rätt munter åtminstone straxt efter densamma.

(utur St. Post. för innevarande år N:o 45)

Francis Bolton, som nyligen aflidit i Yorkshire, har varit den största älskare af kallt vatten. Midt i vintern gick han till pumpen, fyllde der sin hattkull med vatten, och sedan han druckit, påsatte sig hatten och lät der öfriga vattnet rinna utåt kroppen; han påsatte sin skjorta helt våt. I hans sista 22 år bestod hans bädd af våt halm, på hvilken han lade sig i kläderna. Om vintern hände honom ofta att de fastfruso på kroppen och vid halmen.

Sid. 138.

Under en sådan lefnadsart och alltid drypande af vatten uppnådde han dock en ålder af 83 år. Han lefde sin mesta tid som tiggare, fast han i sin ungdom haft utvägar till nödig bekvämlighet. – NB. med P. en sup med droppar. – Vakade tämligen länge. – Sömmen orolig. – förvirrade drömmar. –

Långfredagen d. 24^{de}

Uppsteg något tidigare än vanligen, emedan jag skulle föra Tidningarne bort. Dessförinnan tog jag mig en liten sup. – Hos Costiander satt jag en liten stund. – Lundell här med Finner. Den sednare blef här närmare mot middagen och skulle lära mig några af melodierna på Svenska folkvisorna. Med möda inlärde jag mig – en. Vi gingo sedan till Ticcander, för att derifrån taga Tacitus, hvilken Finnér af mig köper, ifall ej Hirn vill hafva densamma. För att derom underrätta oss sökte vi Hirn, men han träffades ej hem, om han då var utrest till Kimito eller härstädes utgången. – För stark middag. – Jag satt och fortsatte Lit. Tidningen, då Pop. Ankom. Jag började läsa för honom Goethes Aus meinem Leben och deraf uppstod det beslutet, att jag i morgon går till honom, emedan här skall skuras. Vi skola fortsätta läsningen af densamma. Jag var och såg på Poppii nya kvarter, för att hitta till honom.

Sid. 139.

Vidage gick jag derifrån till Relander, som åter hade främmande. Jag tänkte att om tillfället medgaf, begära af honom ytterligare 12 Rd:r för att få mig de utkomna Volumerna af 3dje afdelningen af Bibliothek der d. Classiker, innan törhända prenumerationstiden går förbi. Att sådant nu icke kunde ske, förstås af sig sjelft. Jag dröjde ej länge hos honom, utan gick efter löfte till Finnér. Der var jag en duktig tid och gick sedan till lilla Hirn, hvilken jag nu träffade hem. Han afstod från besittningen af Tacitus. Jag satt hos honom ända till kl. ½ 9. Vid hemkomsten fick jag höra, att Gottlund och Arfvidsson sökt mig. Jag kände just ett obehag, deruti att jag ej träffat vara hem för den sednare. - Jag åt så starkt i middags, att jag icke engång saknade qvällsvard om aftonen, ehuru jag satt upp och fortsatte Lit. Tidningen ända till kl. inemot 12. – Verkeligen sofde jag ock bättre än förledne natt och uppvaknade i bättre tillstånd om

Lördagen d. 25te

Tungan var dock helt och hållet öfverdragen med slem. – En droppsup – Jag hann blifva lyckligtvis färdig med mina lectioner för dagen, då jag utjagades, på det rummet skulle kunna skuras. Jag gick efter aftal till Poppius och las med honom.

Sid. 140.

första delen af Goethes Aus meinem Leben, nästan till slut. Jag åt der äfven middag, ehuru något sent. – Kl. 4 gick jag hem med Gottlund. Besök af den ena af Masalinerna. Sökte Arvidsson utan att träffa honom. Emedan jag ej ville gå hem, emedan der var alltför hett efter skurningen, gick jag till Ollberg, som någon tid spelte för mig. Finnér sökte jag förgäfves och Gottlund. Den sednare kom sedermera till mig och bød mig till qvällsvard här bredvid hos Mams. Widgren. – Jag gjorde deruti illa att jag gick. Jag hade alldeles icke haft hem en gång någon qvällsvard af nöden. – NB. Bjudning ifrån Ursin, att i morgon spisa middag hos honom jämte Gossarne. Sjelfva bjudningen var mig för ingen del obehaglig; men det var den underrättelsen, att Relander och Enehjelm äfven voro budne. Den sednares namn i synnerhet och den förres min öfverträffande belevfvenhet, var det som gjorde föreställningen af sammanvarelsen med dem obehaglig för mig. – NB. En sup hos Widgr. Aftonmåltiden, mycket god, bestående af hvassbuk, ägg, en präktig gröt, stek och bakelser delades af Stråhlman (en gammal kund i Lovisa) och en annan Tysk Hornborg. – Omedelbart efter densamma befann jag mig ej väl deraf, så att denna offert kommer

Sid. 141.

kanske att kosta mig mer än Gottlund. – Kl. nära till 11 slutade jag Maji häftet af Lit. Tidningen. De nästan motsatta Recensionerna af Zacretelles Historie af Frankrike i 18de århundradet uti en och samma tidning föreföllo mig besynnerliga. – Eljest kunde jag med fullkomligt lugn läsa något. Min mage var i hög grad incommoderad och jag ångrade mig att jag sjelf genom min eftergifvenhet varit orsaken till. Äfven hufvudet var ganska confust, ehuru supen, som jag tog vid qvällsvarden i sanning icke var stor. – orolig sömn.

Påskdagen d. 26te

En sup.

Sedan jag gjort mina dagspensa ifrån mig, gick jag ner till Spinnhuskyrkan, för att höra Masalin predika. Sjelfya predikan var bra; men uttalet var ej synnerligen att skryta med. – Till Ursins gingo vi kl. 1 De andra voro der då redan, nemligen Relanderne och Enehjelm. Vid middagen tömdes flere glas vin. – En kopp Caffé och 2 koppar thé, försatt med litet romm. Man ville hafva Relander att sjunga; jag trodde mig för mera skicklig att sjunga än jag verkligen var. Fru Ursin spelte något på zittra. I tvåfaldig afsigt yttrade jag, att i Poëtiska Calendern torde vara flera sköns stycken

Sid. 142.

Jag uppnådde mitt ändamål. Ursin erinrade sig, att han ännu hade min Poëtiska Calender och bad mig derföre om ursäkt. Fru Ursin å sin sida ville med all force öfvertala mig att sjunga Necken, hvilken jag i förbigående ej utan afsigt nämnde såsom ett tjenligt stycke att spelas på zittra. Jag måste slutligen deran; men jag straffades för min fåfånga, ty rösten var alldeles icke skär i dag och för det andra nödgades jag tvärt afstanna i första versen, emedan jag ej kom ihåg orden. – Det var tämligen roligt; men på längden blef det ledsamt, då man började spela. Till lycka förstod icke heller Relander Campfspelet, så att vi kunde vara två i ett indraget sällskap. Vi gjorde min af att gå bort; men man bad oss blifva kvar till aftonen. – Med många suckar låfte nu Relander ett ytterligare lån af 12 Rd^e Vid aftonvarden kom jag i liten förlägenhet, då fru Ursin drack Cousinsskål med Relander. Wäl har jag alldeles inga anspråk uppå en dylik ära vis á vis mig, men just denna likgiltighet som jag borde visa dervid, var mig svår att bibehålla, ehuru jag verkligen alldeles icke egenteligen

Sid. 143.

afundades Relander. – Jag tyckte mig märka, att han också icke underlät att flyktigt åtminstone observera mig. Kanske var det för att göra än ett ytterligare experiment, som fru Urs. drack Cousinsskål äfven med Törn. Jag ville ej äta mycket vid denna aftonmåltid och ehuru jag åsidosatte Chokladen och njöt tämligen ringa äfven af de andra rätterne, blef det ändå för mycket i anseende till den myckenhet af näringsmedel, som jag i middags åtnjöt. 2 a 3 glas vin måste ännu också

tömmas. Kl. efter 10 kommo vi ändteligen ifrån Ursins och jag var nu ändock hälst spiknykter, såvida nemligen att jag utan Confusion kunde inskrifva detta för hela dagen. – NB. 3 supar i dag, här hem vid frukosten, hos ursins om middag och afton. – Läsa blef det nu egentligen icke mera utaf. Också slog kl. redan 11. – En omständighet måste jag än nämna. Det blef fråga om kortkonster. Jag kunde ingen annan, än Mutus-Nomen-dedit. Coris, hvilken för sin besynnerlighet skuld utaf flere, hvilka jag kunnat, blifvit i mitt minne. Mamsell Allén, fru Ursins systerdotter, gjorde derpå åtskilliga konster. Relander fattade dem merendels genast; men jag hade sällan af mig sjelf någon aning om dem. Detta, torde jag mig kunna använda äfven uppå åtskilligt annat t. ex. vettenskaperna.

Sid. 144

Äfven i afseende å dem är det med mig på samma sätt. Sällan är jag förmögen att sjelf uppfinna något, vare det sedan något, helt och hållet nytt eller något sjelfständigt bevis för gammalt. Allt, hvad jag äger och äger nästan sagdt är hämtadt utifrån genom minnet och hvad derur gått förloradt, dermed är det på samma sätt som med de kortkonster, jag fordom kunnat. Att jag emedlertid kanske äger några större insigter än mängden, och man åtminstone nämner mig ibland ej-medelmåttiga, kommer af min större beläsenhet, hvarvid då alltid ett och annat efterhand kommit till och ökat massan af mina egenteligen utifrån hämtade insigter. – Obehagliga uppstötningar förspordes, ju längre jag satt upp. – Kl. blef ock 12, innan jag hann lägga mig. Jag hade stor lust att poetisera; men det blef hvarken något original af eller någon öfversättning.

Andra dag Påsk d. 27^{de}

Uppsteg mycket sent. – Tänkte gå till Arvidsson; men emot min förmodan var det redan så långt lidit till middagen, att det ej mera kunde ske. En förteckning öfver Böcker, hvilka den 5te i nästa mån komma att försäljas, uppspikad på Intimations taflan å vanlig ort väckte nya bekymmer för penningar hos mig; emedan der komma

Sid. 145.

särdeles goda verk att försäljas. – Relander, som råkade komma till, förde mig till sig. Af honom fick jag nu de lofvade 12 Rdlrarna. Skada att jag måste redan före Bokauktionen employera dem. – Sedan jag intagit en duktig middag, las jag en ansenlig tid på Lit. Tidningen. – Derpå gick jag ut och styrde min kosa till Arvidsson, som icke var hem nu heller. Jag var då liten stund hos Poppius och gick derifrån till Gottl. för att om möjligt medverka till att Ollberg skulle få pappren uti Lärdomshistorien. – Hos Finnér var jag sedermera ända till inpå aftonen. Der tog jag mig en sup och åt ett duktigt mellanmål af smör och bröd samt ost. – Mitt humeur har i dag varit rätt lyckligt och ännu mer uppmuntrade mig Finnérs spel. Ännu en gång sökte jag Arvidsson i skymningen;

men träffade honom icke nu heller. Det var naturligt, att jag icke mer hemma åt någon qvällsvard. Jag skref brefvet till prosten Ståhlberg färdigt, att afskickas i morgon. – Föröfrigt fortsatte jag Litt. Tidningen kl. måtte väl redan närmat sig till 12, då jag lade mig. –

Tisdagen d. 28^{de}

Uppsteg i någorlunda god tid icke särdeles illamående. – Efter frukosten, hvarvid jag tog mig en sup med droppar, gick jag för att söka Arvidsson; men jag mötte honom

Sid. 146.

på torget. – Jag gick då till Poppius, som kom med mig till Finnér, hvarifrån vi fortsatte vår promenad till Dragontorpet. Efter återkomsten var jag hos Meyer och prenumererte på 3^{dje} afdelningen af Bibliothek der Deutschen Classiker. De 5 öfverkomna N^{oe} läste jag ut. – Jag förde mitt bref på posten. Man ville icke gifva mig 4 kopek lösa penningar tillbaka, utan bad mig hämta en 50 kopeks sedel. (Brefvet kostade 48 kopek). Såsom jag ej fick någon sådan förde jag dit 12 sk^f idel löspenningar med yttrande: Jag skall betala allt uti löst, så kan jag kanske härnäst få bättre tillbaka. Han såg uppå mig mycket stindt; men jag grinade emot honom, fägnande mig öfver min hämd. Han gjorde ett försök att väga brefvet; men deraf fick jag endast mer anledning att grina. Finnér var med mig. Det är icke bra att jag nu fått ett sådant hämdbegär, så oskyldigt det också må vara. Jag kunde förledas någongång att gå för långt. Då jag med Fin. gick ifrån Postcontoret, mötte vi en, uti hvilken jag trodde mig fullkomligen igenkänna Berndt Heideman ifrån Ithis. Han såg flygtigt uppå mig, drog på munnen föraktligt och gick förbi, utan att hälsa. Det skall väl snart upplysas, om jag misstog mig om personen eller ej. Relander, hos hvilken jag var med Fin., trodde det förra. – Hos Arvidsson. – Lånte af honom första och andra samlingen af Polyphem.

Almänna Ephemerider

För år 1815

Fjerde Häftet

Sid. 147

Allmänna Ephemerider

för år 1815

Fjerde Häftet

Martii - Aprill

Tisdagen d. 28de (fortsättning)

Då han redan i fjol aflockade mig bekännelsen att hafva poetiserat, kände han nu bättre för sig och då jag numera står i en förtroligare ställning med honom, hade jag intet förbehåll för honom, utan kom hans önsknings mer än på halfva vägen till mötes. Följden var den, att han följde mig hem och for af med min öfversättning af Emilia Galotti jämte det förnämsta af mina poetiska försök. Ut i erinringen gjorde han mig uppmärksam på många fel i versifikationen. Sonetten öfver P. Alopaeus död kallade han innerlig. – Relander hos mig med yngre Grahn. Relander köpte af mig Luciani Dialoger. – Åkesson hos mig. – Den tid af dagen, som blifvit mig öfrig, har upptagits af uppskärandet af de tillkomna banden af Bibl. d. deutschen Classiker. – Först om aftonen fick jag tillfälle att fortsätta Lit. Tidningen. – Jag åt i dag litet qvällsvard.

Sid. 148.

Jag orkade icke läsa mycket ur Lit. Tidningen. Min förra munterhet har nu öfvergifvit mig. Jag har knipningar i magen. Det måtte redan vara bra sent nu, då jag lägger mig. Jag gaf mig ej ro, innan jag uppskar 1^{sta} delen af Thümmels resa. – Sömmen mycket tung.

Onsdagen d. 29^{de}

Mycket matt vid uppstigandet – Magen förslappad. – Jag klädde mig redan om morgonen i afsigt att på eftermiddagen ändteligen göra den länge påtänkta visiten hos Langenskölds; men en tilltagande hufvudverk hindrade derifrån. – Eftermiddagen, hvarvid jag föråt mig, var den särdeles stark, så att det ej var att tänka på någon visit. Jag fortsatte Lit. Tidningen, hvaruti jag ändteligen i dag hunnit sluta förra hälften, då Gottl. kom till mig. Han satt här nästan hela eftermiddagen och jag las för honom stycken ur Polyfem. Gossarne blefvo budne ned till Häradshöfdingens. Der skulle vara en mycket stor samling af små barn. Mot aftonen var icke heller min mage uti något godt skick.

Sid. 149.

I Stockholms Posten för innevarande år N° 15 förekommer om en ung Americanare, Zerah Colburn, att då Bureau des Longitudes i Paris förelagt honom frågan: "Hvad är cubik roten af 1.829.080.904?" skall han straxt svarat; 1234, och på frågan: "Hvad är qvadratrotten af 200.000? 447, med en rest af 191. –

Ibid. N:o 19. – En Engelsman hade slagit vad, att han skulle färdas de 8 Lieues (3 3/8 Sv. mil) från Brüssel till Antwerpen och tillbaka igen, med samma häst på 5 ½ timme. Han har vunnit vadet, som hölls om 500 Guinéer. Han stannade ändå 3 gånger på vägen, för förtäringens skuld. –

Ibid. N:o 20. Godt råd.

Om du, min Hedersman, vill undgå rep och spik, Stjäl intet, eller ock stjäla så att du blir rik.

Då magknipningarne tilltogo, tog jag mig en liten sup med Droppar. En måttlig aftonvard var deraf följden. Men magen blef af allt detta inte bättre. Magknipningarne fortforo ändock. Jag förmådde ej sitta upp längre än till kl. 11. – Dertill las jag dels Lit. Tidningen, dels Polyfem. – Orolig sömn. –

Ur Allm. Journ. N:o 29. Hrne Rosini, Scotti och Passetti i Neapel äro sysselsatte med att uppveckla och dechiffra Herkulanska Manuscripter. Fram. af ett poem öfv. Kriget av Anton. och Augustus och ett fragm. af andra B. af Epicuri skrift om tingens natur.

Sid. 150.

Thorsdagen d. 30^{de}

Hos Gottlund, som i går tog af mig en N^o af Tidningarne, för att derifrån afskrifva en Spökelsehistoria. Tiden var redan ute, och jag skulle föra Tidningarne och jag var så mycket mera ledsen öfver Gottl., som han ännu icke hade afskriften färdig, utan behöll bladet ännu längre. – Jag gottgjorde mitt fel på det sättet, att jag förde bägge buntarna af tidningarne på engång, och den sednare således nära 4 timmar tidigare än jag behöft. I afseende å den förra Buntan blef jag icke dess mindre en förseelse nationen skyldig. – Vid tämligen godt humör. – En liten ängslan intog, mig dock vid föreställningen om den i dag blifvande visiten hos Langenskölds. Vi begåfvo oss dit kl. före 4. Frun emottog oss med en förnäm nigning, och förde med oss samtalet någon tid, tills L. sjelf syntes. Hon talte verkligen mycket väl med städade ord och uti ett städadt sammanhang, ehuru ämnet var hvardagligt, såsom det plägar vara vid sådana conversationer. Orätt torde hon ej hafva deruti att hon anser de Studerande härstädes för mycket öfverlämnade åt sig sjelfva och klandrar att Professorerne icke befatta sig med dem vidare än vid Lectionerna, knapt ser dem annars, om ej tillfälligtvis på gatan. Fattiga Gossar, hvilka ej hafva

Sid. 151.

några liaisonger uti staden, inga fördelaktiga bekantskaper, borde de isynnerhet antaga sig och oftare se dem hos sig. – Med L. fortsattes convers. om undervisnings anstalterne i landet, uppmuntringar till flit för studerande, om stånd m.m. Jag såg mig tvungen att tala med den yttersta attention såväl på andras som på mina egna ord. Det enda fel, då jag undantager svårigheten att exprimera mig, som jag sjelf tyckte mig finna för det, var att jag nyttjade uttrycket våra kanske för ofta t. ex. våra tider. De förnäma torde åtminstone icke illa upptaga, om man med distinction lämnar dem deras tid afsöndrad ifrån lägre personer. – Det syntes inte till hvarken Caffé eller thé. Jag satt någon tid och funderade, om det ginge an och gå bort utan tractamente, men fann att det var en dåraktighet att engång fundera öfver ett sådant ämne. Då L. slutligen började tala med sin fru, gjorde vi vår bugning och gingo. L. som följde oss till dörren, bad oss någongång komma och hälsa på sig, om tillfället medgifver. Jag hade ingenting att ångra öfver min visit, annat än att jag dervld dröjt för länge, ty jag hade suttit der emot min vilja en hel timme, och något derutöfver. Men orsaken låg verkligen deruti, att jag ännu icke varit på någon visit, der jag icke fått antingen Caffé eller thé, allt

Sid. 152.

efter tiden, på hvilken visiten blifvit gjord. Dessutom har jag alldrig gjort en så förnäm visit. Wid denna första fann jag att man uppå sådana bör anse det för en stor ynnest af de förnäma, att man får den äran, att samtala med dem. Nå härnäst skall jag ock icke dröja så länge. Då jag kom ifrån min visit, slog kl. oförmodadt qvart öfver 5, uppå hvilken timma, jag blifvit buden till fru Stenstams uppå Finnérs Calas. Jag tog mig först en sup och en par smörgåsar. – Jag drack icke mycket – Ett glas punsch och en par glas Bischof; men punschen var så stark, att jag ej kom alldeles spiknykter hem. Ehuru sällskapet var talrikt, förvärfvade jag mig endast 2 nya Bröder uppå min egen uppmaning, Alopaeus och Finnér. Af den förres broderskap torde jag väl alltid kunna smickra mig, att ingå det med den sednare var nästan en pligt till fullkomligt biläggande af allt groll, om något sådant ännu läge förborgadt hos honom. – Här fick jag höra ytterligare bekräftelse uppå den tidning jag i dag hört genom ryktet. Det skall verkligen stå på Svenska Tidningar, att Napoleon oförmodadt skall befinna sig i nejden af Toulon i spetsen för en armée af 200.000 man. – Tänkesätten voro

Sid. 153.

mycket delade om Nap. Jag för min del anser sjelfva detta hans företag, att begagna sig af några fredsförstöres sinnesstämning till att med vapen söka bana sig väg till en thron, hvilken han engång förlorat och cederat till dess rättmätige besittare och derunder störta sitt fordna fädernesland uti ett namnlöst elände, just detta företag anser jag för ett mer än kanske allt annat talande bevis uppå hans härsklystnad och af all ondska sammansatta Charakter. För öfrigt gynnar lyckan honom nu, så anser jag honom i denna tidepunkt för mera farlig än någonsin. Skulle det lyckas honom

engång, att återställa sin gamla ordning, bort är då åter hela Europas lugn och kanske frihet. Det har varit af de höga Magterna en den största oförsigtighet att hålla en man, af hvilken de hade att befara allt, så nära till fasta landet på Elba. Men det skulle så gå. Det var nödvändigt. Europa måste ännu undergå en skärseld. – Jag åt qvällsvard efter hemkomsten kl. 9 för att befria mig ifrån den obehagliga känslan, som drickandet hos mig förorsakat. Sedan jag derpå vakat till kl. omkring 11, lade jag mig nästan fullkomligen nykter, och njöt en någonlunda rolig sömn, ehuru jag

Sid. 154.

Fredagen d. 31^{sta}

vid uppstigandet omkring kl. 6 ej befann så väl som jag förmodat. Jag sökte att uppfriska mig med en sup. – På förmiddagen las jag något i Lit. Tidningen, gjorde sedan en fåfäng promenad till Bokbindaren (som har Tacitus att inbindas) med de besvärliga Åbo Tidningarne för i fjol, hvilka sänär hade fallit i smutsen för mig. Afsigten hvarföre jag släpade dem med mig till Bokbindaren var den, att då jag ännu icke har en enda styfver att betala inbindningen af Tacitus, innan jag kan få af Finnér (hvilket vore min högsta önskan), kunde jag ändå utfå Tacitus, i fall den vore inbunden, då jag låfvade betala alltsammans vid uttagandet af Åbo Tidningen. Ännu var tyvärr Tacitus icke färdig och som det i det fallet var utan ändamål att lämna Tidningarne der, ville jag dem icke uttaga, släpade jag dem åter hem, för att i morgon afton, då boken låfvades, med dem göra en ny promenad. Eftermiddagen fick jag ifrån Kotkaniemi en af Majoren tecknad adresse till mig, men inuti ett högst bombastiskt bref ifrån Löwgren, vid hvars läsning jag just äklades, så mycket också smicker be-

Sid. 155.

behagar mig; men ingen rad ifrån Majoren, dess mindre några penningar. – Inuti Majas bref ifrån fru J. hade jag ett litet innelyckt. Jag svarade deruppå med några få ord uti det bref, som jag skref å Majas vägnar och i hennes namn till frun. Jag svarade henne på hennes nog sanna tvifvel, att jag numera ömsom åt och icke åt qvällsvardar; allt eftersom jag fann att de gagnade mig eller ej. – Sannerligen har hon icke förvärfvat sig en riktig blick uti att bedömma mig! – Pippingsköld här – Ett oförmödadt phenomen. Såsom han icke sett mig hos sig (jag har sökt honom otaliga gånger, utan att träffa honom) så ville han förmodligen icke å sin sida upphäfva umgänget emellan oss. P. satt här nästan hela aftonen, och jag föreläs för honom Polyfem. – Äfven i denna afton rättfärdigade jag fru J.s sanna omdöme öfver mig, att jag väl icke nu, då jag har tillfälle att äta, torde kunna afhålla mig. Verkligen har jag också nu på en tid bortåt så vant mig vid qvällsvardar, att de äro åter ett behof också då jag hela eftermiddagen nästan sagdt känner följderne af en stark middag, såsom i dag. -

Medan jag ännu las med P. (något sent var det också redan) lagade sig Gossarne, hvilka föga läst i dag, till sängs.

Sid. 156.

Det var icke rätt gjordt af mig, att jag uppoffrade hela aftonen åt ett främmande, som för ingen del hade fordrat det. Det var väl sant, att jag intet, som jag hoppas hade att förhöra någon uti något i men jag visste det ju inte då och emedlertid, om någon af dem åtminstone trodde sig kunna, kunde det heta, att jag nu icke var så sträng med att affordra läxorna för dagen som annars. – Jag vakade till omkring kl. 11. Sömnen blef mycket orolig.

Aprill

Lördagen d. 1^{sta}

Uppsteg något tidigt; men mådde icke väl, såsom det kunde väntas af den starka qvällsvarden i aftons. Jag var icke särdeles hågad för något, emedan min tandverk var ganska häftig, vare det jag af omåttlighet uti mat eller deraf som åtminstone är troligare att jag icke uppå en tid uti den ihåliga tanden brukat såsom förut vax. – Mycket lamt gick den bestämda läsningen för sig, så att jag på eftermiddagen var sysselsatt med Lit. Tidningen, då Pop. kom. Med honom las jag åter uti Polyfem. Ilm. kom äfven efter en tid och meddelade mig den oför-

Sid. 157.

modade tidningen, att en del redan utfått sina stipendia i förledne Thorsdags. Så glad denna nyhet var, så elakt intryck hade det, då han vidare berättade, att han utfått endast för förledne Wår-Termin. Flere af mina Speculationer måste därför, om jag också erhåller penningar, helt och hållet uppgifvas och det vore väl, om jag kunde få några Rd öfriga efter bestridandet af de nödvändiga utgifterna, så f. skulder, Bokrequisitioner &c. Äfven Finnér var här. Jag blef litet stött öfver P., då han hastigt bortgick, kanske för det han gissade till min afsigt, då jag var här och beställde memma upp åt oss. Jag gick till Bokbindaren, som hade ändteligen Tacitus färdig; men tog för dess inbindning, icke såsom jag förmodat, 24 sk utan 44. – Jag kunde emedlertid icke fordra mer af Finnér än förut, hälst han nu yttrade betänkligheter vid att emottaga boken, så att jag uti en sådan momang sålde till honom äfven Hufelands Konst att lefva länge för 1 Rd 16 sk i stället för 1 Rd 32 sk, som jag minst hade bordt hafva för densamma efter all billighet. – Jag fäktade med Ilmoni och söndrade dervid en Blanksmörjsbouteille, hvaröfver jag tyckte verkligen illa vara, hälst utom skadan äfven golfvet alldeles nedsölades.

Sid. 158.

Fin. hade ännu lämningar ifrån sitt Calas. Han böt oss kl. 6 och jag tog mig der duktig af det präktiga brännvinet och följden var den, att jag hemkommen åt en duktig portion gröt. – Fortsatte läsningen af Litt. Tidningen, hvaruti jag slutade ändteligen juli häftet, utan att kunna finna att jag deraf mer än af de andras skulle egenteligen bibehållit mer än tecknen uti M. Catalogerna framför titlarne af de recenserade Böckren. – Las också ännu litet uti Polyfem.

Söndagen d. 2^{dra}

Hela förmiddagen upptogs af Gossarnes förhörande. – Emedan det i går stod på Åbo Tidning, att man alla dagar kunde hos Mozelli bese Katalogen öfver de böcker, hvilka hos honom i nästa onsdag komme att försäljas, gick jag i dag dit på den nämnda tiden; men träffade endast frun uti Mozellis kammare och en piga, som sopade. Hon sade att man först i morgon skulle få se katalogen och utgången hörde jag att hon för pigan klandrade att jag kommit under kyrkotiden. – Uppå eftermiddagen, då jag efter fulländade pensa höll på med Polyfem, kommo Strömborg och Lindström till mig. Den förre faller mig i synnerhet besvärlig igen-

Sid. 159.

om sin råhet. – Då de bortgått, och jag tog till Lit. Tidningen, kom Gottl. Äfven hans visit var mig icke angenäm. Jag skulle corrigera hans scriptum. Jag var just ledsen deröfver, men hvad skall jag göra. Så länge man först visar sig erkänna öfvermåttet af våra kunskaper framför sina egna, är man smickrad af att begå en liten orättvisa; men då ett sådant erkännande en gång är fullkomligen sanctioneradt och aflägsnas ifrån blott smicker, faller det oss svårt att svara emot andras förtroende till oss. Jag är i detta fall och kan icke göra dertill något. Han har blifvit för van att göra pretentioner uppå mig och hvad mer är, se dem af mig uppfyllas, att jag skulle lämna honom ett fullkomligt afslag. Och dessutom, när skulle jag i alla fall kunna göra det? – Åkesson störde oss i vårt arbete, som derföre endast uppsköts till efter hans bortgång. Lyckligtvis var ej ämnet långt och det är ändock nu och alltid i detta fall min tröst. – Jag mådde icke väl. Jag var mycket benägen för kräkning, utan att dock något vidare deraf följde. – Efter min bjudning i går ankommo Ilmoni och Finnér, med hvilka jag intog en duktig mellanmåltid. – Fortsatte utan vidare qvällsvard dels Lit. Tidningen, dels Polyfem, tills kl. $\frac{1}{2}$ 11, då jag lade mig.

Sid. 160.

Måndagen d. 3^{dje}

Befann mig ej särdeles väl efter uppstigandet. – Afhörde Prof. Wallenius, som i dag åter började läsa. Dessförinnan sökte jag Arvidsson, för att af honom erfara hvar Akad. Secreteraren Plantin Cavander bor, att jag af honom måtte få ut mitt Stipendium. Arv. var ej hem. Emedan tiden ännu medgaf, var jag hos Ilmoni. – Efter timmen hos Mozelli, för att se på bokkatalogen. – Vid

middagsmåltiden föråt jag mig åter och befann mig illa deraf. Jag las för att drifva matsmältningen Polyfem, efter dess egen föreskrift på sängen. – Något före 4 gick jag till Akad. Secreteraren, för att utfå mitt Stipendium. Han sade sig ej mera hafva utdelandet af dem om händer. Kamreraren skulle betala, om han redan vore så frisk. Jag frågade, hvar han skulle bo. Par gårdar nedanom, var svaret uti en byggning. Anvisningen hade emedlertid ingen tillämpning och jag måste gå in till Ottelin för att höra mig före. Han blef lika flat som jag. Han hade hos sig främmande, en Herre, hvilken han kallade Lif-Medikus. Jag fick ut mitt Stipendium; men blott för förledne termin, såsom man sagt mig förut. – kl. var redan mer

Sid. 161.

än qvart öfver 4 och jag fruktade att hafva försummat Bergboms timma (Han skulle åter börja i dag.) En annonce anmälte att han var hindrad att läsa i dag. Som hastigast hos Poppius. I morgons låfte jag hälft om hälft att om ske kunde, skulle jag låna Ilmoni 13 Rd. circa till 19 årh. krönika, hvilken han ville tillhandla sig. Jag tänkte nu att se till om jag kunde fullborda mitt löfte; men jag ville förut afbörda mig alla mina skulder. Jag gick då straxt till Nykopp, för att blifva friad ifrån den största obligationen till Nationen. Han var ej hem. – I skymningen gick jag dit ånyo. Jag visste väl att han efter sin sena återkomst ifrån landet, skulle vara mycket sysselsatt; men jag hade ingen ro, innan jag skulle få mina skulder ifrån mig. Jag föreställde mig möjligheten att igenom Nykopp få utur Nationskassan växla mig Svenska penningar emot Ryska, för att kunna betala Rel, af hvilkken jag lånt Svenskt mynt; men antingen han verkligen ej hade, eller icke ville ge (han tycktes ej vara nöjd med min visit nu); jag fick intet. Emedlertid hade jag en skuld betald. Jag gick till Rel. för att äfven erbjuda honom liquid,

Sid. 162.

om han ville taga Ryskt. Han var ej hemma. – En måttlig portion af gröt hölls i afton till godo. Jag ville betala Maja med en 10 Rubel min skuld och ville gifva henne litet drickspengar på köpet, men hon tog ej emot sedeln och jag förargade mig så deröfver att jag med penningar på fickan skulle vara henne ännu längre skyldig, att jag beslöt att derföre undandra henne de tillärnade nålpenningarne. Till för ringa harm voro de ej särdeles stora; ty jag hade redan förledne termin låfvat henne 32 sk^l, om hon ensam ville skura rummen, så att jag skulle slippa å Majorens vägnar betala ett legohjon och derutöfver var det blott circa 12 sk^l, som hon skulle fått till nålpenningar utom något löfte. Jag hade gerna förstorat dessa nålpenningar, om jag mera kunnat, för att låta henne känna, hvad skada hon gjort sig igenom sin refus. – Gjorde hvarjehanda uträkningar, huru jag kunde blifva mina alla skulder qvitt och hvad som kunde blifva öfver. Jag fann det vara bäst att vid betalningen låta det komma an på slumpen och Creditorerne, i hvad för penningar

Sid. 163.

jag skall betala, och när betalningen skett, skall det rena residuum blifva kvar uti Kassan. - Las än ett par N^{or} af Polyfem till kl. ungefär ½ till 12. – Sömn en orolig.

Tisdagen d. 4^{de}

Uppsteg mycket confus, hvilket väl ock kunde härröra af den starka värmen uti kammaren. Ilmoni här för att få penningar. Jag kunde ej hjälpa honom, innan jag betalt mina skulder. Vi gingo i den afsigt till Relander; men han träffades icke. Hos Ilmoni. Af P. fick jag lyckligtvis växla Svenska penningar så, att jag kan betala Relander uti samma mynt, som jag lånte af honom. – Academiska högtidligheter – Pippings inaugurationstal bivistades äfven af mig ifrån början till slut. – Om middagen liquiderte jag Maja, så att endast Relander återstår och pigan här ned. (Jag är skyldig henne nålpenngar, för det hon bäddade åt mig under den tid, jag ännu bodde här ensam.) Hos Ilmoni. Lånte honom 15 Rubel. Han hade hos sig en orm, hämtad ifrån Prost. Lagus. Man hade på densamma uttagit giftblåsorna. Ehuru liten var den mycket uppbragt, då man retade densamma. Den hväste gräsligen och stack mycket häftigt med sin vibrerande tunga.

Sid. 164.

Den skydde sin egen bild, då Ilm. uppå bordet förehöll den densamma. – Ehuru jag visste, att den ej mera kunde skada, hade jag en stark aversion för densamma. En kall rysning igenomgick mig, då jag såg den uppretad hugga till, hvad man satte för densamma, och jag kunde ej förmå mig att vidröra henne. – Hos Relander betalte min skuld – Hela qvällen upptogs af Gossarnes förhörande ända till kl. öfver 10 hvarefter jag intill 11 fortsatte Literatur-Tidningen. – NB. I qväll har jag äfven ätit en måttlig aftonmåltid. – Orolig sömn.

Onsdagen d. 5te

Jag hann ej göra allt för dagen ifrån mig, då jag kl. half till 9 måste efter förut erhållen kallelse begifva mig till Nykopp, hos hvilken hela Nationen var församlad. Vi tågade sedan uti en stark corps, för att göra vår uppvaktning hos den blifvande Inspector Prof. Melartin. Adj. Nykopp höll ett litet grant tal, hvilket han som det tycktes väl icke så förberedd, men dock väl och kraftigt besvarade. – Hos Ilmoni. Han betalte mig åter 10 Rubel, emedan han nyss erhållit penningar hemifrån. – Hos Gottl.

Sid. 165.

Större delen af eftermiddagen tillbragte jag uppå bokauktionen, der jag förvärfvade mig några Disputationer af Porthan, Fantasier af en konstälskande klosterbroder och Goethes Herman u.

Dorothea. Med Arvidsson togs jag duktigt om Sternbalds Wanderungen; men cederade den slutligen åt honom, emedan de väl lära utges ibland Tyska Classikerne. – Efter hemkomsten föll jag på den Ideen, att göra mig af med en stor del utaf mitt Bibliothek, i fall jag finge Böckerna någorlunda betalte, och i deras ställe köpa mig andra nyare böcker. – Kort efter min hemkomst hade jag ett just svårt anfall af hypochonder, så att jag före aftonmåltiden, hvarvid jag åt mig sprängmått, intet kunde uträtta. I dag ha bägge Grammatikerne måst efterblifva. – Jag uppsatte en förteckning på böcker, hvilka jag kunde låta gå på auction, emedan jag i deras ställe kunde köpa mig bättre dels ock emedan jag kunde alldeles umbära några. Antalet blef närmare 60. – Jag las också litet ur Litt. Tidningen. Såsom jag i aftons mer försyndat mig emot måttligheten än annars i samma läge, fick jag ock i samma mon pligta derföre. Hela natten igenom fantasierade jag, sedan kl. redan var 12 innan jag ens fick sömn.

Sid. 166.

Tidigt vaknade jag om morgonen.

Thorsdagen d. 6te

uppskrämd af en förskräckande dröm; men slumrade åter och fortsatte mina fantasier tämligen långt in på dagen. Pop. här en stund. – Jag hörde en stund på Candidat examen, under det Lagus examinerade, var äfven liten tid uti Ryska kyrkan. – Hos Poppius. – Svårmodighet ansatte mig i hög grad. – Grekiska Grammatiken åsidosattes äfven i dag, Bergbom las ej i dag, ehuru vi väntade honom. Jag tillbragte den öfriga tiden uti ett auditorium bredevid, der Melart messade. Jag skrålade nemligen der med honom. Hos Ilmoni. – Tänkte med honom gå till Finnér, då denne ankom. Kort derefter kom Karén efter Finnér. Pastor Bäckwall vore der ifrån Wichtis. Han hade gått ner att söka mig. Jag lagade mig hem, emedan jag förmodade att få ett bref och om lyckan vore god äfven penningar. Min förmodan var riktig. Jag erhöll 20 Rd Riksgälds ifrån Majoren. Vi hade äfven något matvaror. Jag gick derföre för deras skuld till Finnér; Maja kom och tar allt ned. Jag blef längre hos Finnér,

Sid. 167.

och jag måste verkligen tillstå, att jag der vid med nöje erinrade mig det goda brännvinet jag i sist supit och den präktiga osten jag i sist åtnjutit hos honom. Alldeles icke några glada förebud för framtiden. Jag finner just hos mig stark böjelse för starka drycker, då de i synnerhet tillika förnöja smaken, och redan nu har jag en och annan gång courtiserat mig till en sådan njutning, således i god tid agerat snyltgäst. – allt för ofta blir jag straffad för böjelsen dertill. Då den starkast yttrar sig, blir den alltid otillfredsställt. Så var det ock nu. – Intet vankades hos Finnér. – Hem åt jag en måttlig aftonmåltid. P---n har uti några dagar varit besvärad af en skarp orenlighet, som gjort

densamma mycket öm. – I denna afton har ett mer än någonsin starkt och besvärligt kliande röjt sig uti ändan. – Jag vakade till kl. 12, och las derunder litet ur Lit. -Tidningen. – Sömnen icke roligare än den föregående natten. Till och med var

Fredagen d. 7^{de}

min mage ännu mer förslappad, tungan och halsen uppfylld af slem; och jag alldeles icke till mods. Det andra onda, som i aftons mycket bekymrade mig, hade försvunnit; men också har dess period egenteligen varit aftonen

Sid. 168.

En sup vid frukosten, hvarefter jag skyndade mig upp till Candidatexamen. Jag trufdes dock icke länge der, utan kom snart åter hem; men gick tillbaka emot middagen och dröjde en stund. Ju oftare jag bivistar dessa Candidatamina, dess lättare förefalla de mig, och om icke tentamina äro så fruktansvärda, så är det väl ej så halsbrytande att sträfva fram till graden. Hos Gottl. Han sade, att man nu redan finge liquidera med Mozelli. Jag gick dit, utlöste mina böcker och upplade för honom äfven min föresats att låta en hop böcker försäljas. Han bad mig om 2 veckor återkomma för att närmare afgöra härom. – I hast mycket misslynt, utan några egenteliga orsaker, om jag undantar några små offensioner här hem, hvilka dock åtminstone bidrogo att mer upptända mig. Tidninglectur upptog mest hela dagen. – Om aftonen skref jag brefvet till Majoren färdigt att i morgon med Past. Bäckwall afskickas. – Måttlig qvällsvard kunde jag icke vägra mig. Endast småningom torde jag kunna förmå mig att lämna aftonmåltiderna, hvilka nu förorsakat mig så mycket ondt. – vakade till kl. 12. –

Sid. 169.

Lördagen d. 8^{de}

Jag blef efter min önskan tidigt uppväckt, för att kunna laga brefven i ordning före kl. 9, då jag skulle på Academien. – Lakritsförnillningen, hvartill jag gjorde mig skyldig, hade ett annat felsteg i följe med sig. För att se hvarom man i brefvet skrifvit till sina föräldrar öppnade jag brefven och förseglade dem åter hos Ilmoni – förde sedan alltsammans till Finnér; men träffade icke Pastor Bäckwall. Såsom jag hörde, att Poppius skulle ligga sjuk, gick jag till honom. Han ville uppdraga mig att respondera i dag i sitt ställe; men dertill kunde jag hafva hvarken tid eller förmåga. Eftermiddagen ånyo hos Poppius. Jag föreslog att bedja Doct. Ursin besöka honom – Åter hos Finnér. B. reser ännu icke i dag. – Hos Relander. Jag såg hans testimonium utaf Decanus. Det var det bästa, som någon ifrån Borgå kommen erhållit. Jag vill icke dölja att detta om icke just förtröt

mig åtminstone gjorde mig missnöjd. Hvad skall man icke utskrika det i Ithis! – Relander förde mig till Caffé Jungfrun och bestod der 2me koppar Caffé. Jag var nu ändteligen på Bibliotheket; men fick icke därifrån någon hjälp. Der fans blott Stephani edition

Sid. 170.

af Platonis Opera och med den kunde jag icke vara mera belåten än med den Bipontinska, som jag äger ifrån Nations Bibliotheket. Skall då det svåra stället för mig blifva odechiffradt? – Uppå Nationsmötet. Relander intogs. Jag hade skickat August med en biljett till Ursin, att han skulle vara god och besöka Poppius. Jag var vid biljettens skrivande mycket förlägen om titulaturen. Jag började den första Högtärade Bror, ref sänder den; den andra med S. T., ref sänder den. Ändteligen bibehöll jag ändå Högtärade Bror i den tredje. Nu gick jag till Poppius för att höra åt, om Ursin redan varit der. Ännu hade han icke synts. Gick till Relander. Åt der en duktig mellanmåltid och han tummade att i nästa höst taga med mig Theologie-examen. Ånyo hos Pop. Ursin hade varit der. Hos Arvidsson. Der var äfven Nykopp och ett par andra Studerande. Der drack jag åter 2 koppar thé med vin ibland. Nykopp bad mig komma till sig för att få Studentmedel ifrån Borgå Gymnasium. Då jag kom, funnos inga sådana till mig. Han hade misstagit sig. Jag, som ännu icke varit 2 år Student, fick inga.

Sid. 171.

sådana. – Hem åt jag åter ännu litet gröt. – Nästan alltsammans, hvad jag i dag borde läsa, har blifvit efter. – Sedan jag åtminstone igenomläst Ephemeriderna, fortsatte jag Polyfem, der i synnerhet Karaktersmålningarne öfver pastorsadjunkten och Prof. Synthetius mycket behagade mig.

Den 28de bland Theserna: mängden af Läsare, som göra pretention på att läsa med urskillning, stöta sig på ord, takter och rimslut, men hafva intet något att säga om det hela i sitt sammanhang. – Passar i det hela äfven uppå mig. – Lade mig kl. 11; men fick ej någon sömn före kl. 12. – Om natten hade jag den första pollution uppå långa tider.

Söndagen d. 9^{de}

Kl. 8 hos Finnér, för att träffa Past. Bäckwall. – Hos Poppius. Han var redan för sig kommen; men orkade icke ännu opp. – Såg på vaktparaden. – Om middagen åter hos Finnér Past. Bäckwall hade åtagit sig att hämta oss mjölk; men sedan icke fått det fram. Då han i söndag var här betalte han densamma efter gångbart pris uti staden. Jag tog då emot penningarna; men har nu besinnat mig, att

jag väl kunde gifva penningarne tillbaka. Hvad äro vi belåtna med dem, då vi ej fingo mjölken och det blir ju honom för dependens att betala en

Sid. 172.

mjölk, som han ej hade tillfälle att hämta fram och hvilken kunde återskickas hem. Emedlertid, då jag ej heller nu träffade honom, behöll jag penningarne och gaf blott det tillbaka som han, innan man visste bestämt, huru mycket mjölk det hade varit, efter en gissning betalt till öfverlopps. – Efter kl. 3 gick jag med Gossarne efter aftal till Relander, för att sedan jämte honom och Forstadius göra visiten hos Ursins. Jag hade gerna gått ensam också i anseende dertill att Forstadius var med; men mitt ord var gifvet redan innan jag visste att Forstadius skulle komma med. Vi blefvo en hel karavan, 7 st. Till lycka var Ursins icke hemma; eljest hade de kunnat blifva rädda för oss. Vi skildes derföre och emedan jag hade så lägligt tillfälle att träffa Bäckwall, och han ej än vore bortrest, gick jag upp till Finnér. En Medicinae Studiosus höll på att applicera iglar uppå honom. Han är högst narraktig den der Finnér. Med sitt ständiga medicinerande skaffar han sig alla krämpor på halsen. Äfven för öfrigt till sin Charakter vill han icke behaga mig, jag tillstår kanske för det att fåfängan hos olika sujetter här råkar

Sid. 173.

i strid med sig sjelf. Hans smak är underlig. Gessner är hans orakel; deraf den affectation, som råder uti hans bref och jag tror att denna hans sinnesstämning gör honom mer än annat suscibel för den sentimentaliska uselhet, som förlamar hans själs och kropps krafter. Jag har sökt att göra honom uppmärksam härpå. Åtlöjet vore det enda verksamma medel; men dess användande skulle kanske söndra oss för alltid. Det förhållande, hvori vi stått till hvarandra efter mitt första försök med den curen har be vist det tillräckligen. -

Nu kunde jag ej tala med Past. Bäckwall, utan gick bort med of oförrättade ärender. Dagen var skön – Gatorne redan mest torra; sedan jag var fri ifrån alla pensa ordinaria för dagen, kunde jag med lust fortsätta antingen Polyfem, eller den länge åsidosatta Lit. Tidningen; men sjelfva vanan af rörelse i dag fordrade häldre af densamma en fortsättning. Jag ämnade gå till Arvidsson; men jag hade intet ärende. Jag var der igår – Jag gick derföre till Ilmoni. Kort tid derefter kom Relander. Vi pratade förtroligt om hvarjehanda. Ilmoni förenade sig i de \pm projectet att taga Theologiae

Sid. 174.

examen i höst. Hemmet – Polyfem – Lit. -Tidningen lågo mig i hågen; men det närvarande fängslade mig. Jag böd mina vänner till mig; jag hade i sinnet att spisa med dem mellanmältid.

Emedlertid fördröjdes vårt uppbrott ända till kl. 6. En händelse skulle beredas, som, om den icke har några följder i hufvudsaken för mig, säkert skall hafva det för andra. Äfven uti det minsta ovanliga kan man såsom i det stora se ödets inflytelse: det som alstras sjelft genom det obetydliga. - Vi bröto opp och valde Tavastgatan, såsom den torraste. Relander ville gå hem; men jag yrkade enträget, att han skulle följa; ty jag föreställde mig redan mellanmåltiden såsom äten af oss tillsammans. Att se denna illusion störd, hade varit ett slut på min munterhet. Rel. lät öfvertala sig. Vi gå. Nära in till mig möta vi Neovius. Han skulle gå på klubben; entréen vore endast 2 Rubel. Det vore i dag sista gången. Han drog Relander med sig och jag gick vidare med Ilmoni. Jag beställde mellanmåltiden, som emedlertid tycktes för mig såsom Husbonde hafva förlorat sitt värde. Emedlertid ville jag för Ilm. uppläsa Löwgrems märkvärdiga bref.

Sid. 175.

Vi granskade och granskade. Ingendera begrep, hvad ingen kan begripa. Då vi ännu voro inbegripna uti vår kritik, kommer någon med häftighet uppför trapporna. Jag ser efter hvem det skulle vara och – Rel. störtar in andlös. Han hade velat gå hem och kläda uppå sig; men då Pelle (hans bror) ej var hemma och han icke fann nyckeln, ville han återvända till mig; men väljer, jag vet ej af hvilka orsaker, gränden ifrån torget hit ner förbi Algoth Björkbom och posthuset. Då han går förbi en krog, komma två Ryska Officerare ut igenom porten, fatta i honom med utropet Schelma. Han rappar till den våldförande en örfil, sliter sig lös och ger sig att springa. Vid Posthuset stå flere gemena Ryssar. Han går för att ej göra sig misstänkt; men upphinnes derunder af Officerarne, hvilka ånyo få honom i kragen och då han vänder sig om, emottages han med en kindpust. Ryssarne commenderas att taga fast honom, han springer undan ånyo och räddar sig, förföljd nästan i hamn och hæl, här upp hos mig. Derunder hade han förlorat sin ena Galosche. Jag och Ilm. gå ut för att söka den. En folkhop vid Posthuset utmärkte att der förefallit något. Man talte

Sid. 176.

om affairen och berömde den förföljde, att han utrett sig rätt hurtigt. Galoschen vore i händerne på en soldat uppå Postgården. En Soldat, som var närvarande och förstod att vi önskade komma saken på spåren moqverade sig öfver densamma. Emedlertid kommer Arvidsson, såsom en Deus ex machina. Jag berättar honom saken. Låt oss gå till Rectorn var hans enda svar och dermed bröt han opp och jag följde med blott den invändning, att inga vittnen ännu voro att tillgå. Detta föranledde att vi vände om till mig. Arvidsson gick med Rel. en annan väg till Rectorn. jag och Ilmoni skulle emedlertid gå till stridsplatsen och göra oss underrättade om, hvilka ifrån början åsett affairen. Inga sådana funnos och de andra ville ej uppge sina namn, för att ej bli inblandade uti saken. Vi uträttade således intet och återvände till mig. Bordet var dukadt, men vi ville vänta på Rel. Han kom efter någon tid med Arvidsson. Kl. 9 i morgon skulle de infinna sig med Rectorn hos General-Gouvernören. Det bästa af allt var att de vid sin återkomst ifrån Rectorn på gatan träffat samma Officerare, fått af dem sjelfva veta namnet på följeslagaren till den egentliga brottslingen och hans kvarter.

Sid. 177.

Marin officeraren (en von Dessen) som följt med den andra, en Infanteri-Officer, som egentligen varit angriparen hade vidare sagt Arvidsson, att de kort förut hade slagits om en flicka med en karl (Gesäll, såsom sedermera genom Törn, hvilken varit ett åsynavittne ifrån början, upplystes). Han hade echaperat för dem, sedan han äfven gifvit dem några slag och de hade trott sig återfinna honom i Rel. Föröfrigt hade Maimoff. (Arv. talte Tyska med honom. Den andra kunde icke annat än Ryska) till och med tagit Arvidsson i handen och bett att det skulle få blifva dervid. Under det denna berättelse aflades uti min kammare, hade Gossarne med några andra sina kamrater kommit hem och rusat på maten, som var uppdukad uti yttre rummet. Då jag kom ut, fans nästan intet kvar. Jag blef högst uppbragt öfver en sådan näsvishet och oförsynthet, så att jag ej kunde afhålla mig ifrån att uti deras Gelikars närvaro öfverhopa Gossarne med förebräelser derföre. De gingo efter väl förrättade ärender sin väg och de för hvilka maten egentligen var anrättad, fingo intet, ty Maja hade gått ut i staden. Jag följde då med Ilm. och Rel. till

Sid. 178.

den förre, satt der en stund, högst midssnöjd och orolig dels öfver Gossarnes oförsynta glupskhet och dels deröfver att jag så litet verkat uti dagens ovanliga händelser. Då jag hemkom och fann Gossarns vid sin egen heliga qvällsvard, började gallan hos mig gäsa öfver. Jag ville icke directe börja utgjuta min vrede och ingen förmedling om än alldrig så sökt yppades dertill. Emedlertid måste jag sjelf blifva utan aftonmåltid. I min närvarande sinnesstämning saknade jag den icke heller. Jag väntade, att Maja skulle efter vanligheten göra sig till och fråga om jag ej ville äta aftonvard. Detta hade då varit en väntad signal till stormen; men signalen uteblev, förmodeligen derutaf, att jag vid beställandet af mellanmältiden yttrade mig, att den skulle blifva min aftonmåltid och hon icke visste af, huru det gick med mellanmältiden. Emedlertid märkte man, att jag var högst uppbragt; de skyldige måtte väl vetat, hvarföre. De lade sig och det blef därvid. Jag hade svårt att trangvillera mig! det var så mycket svårare under den tanken, att jag i morgon borde fullföra, hvad jag nu haft i sinnet. Under uppsättandet af allt

Sid. 179.

detta för dagen, svalnade min hetta småningom. – Lade mig kl. 11; men fick ej straxt sömn. Den blef icke rolig under hela natten. Den sinnesförfattning, hvori jag ännu insomnade, var väl en af orsakerna dertill

Måndagen d. 10^{de}

Jag vaknade väl tämligen tidigt; men förmådde ej uppå lång tid stiga upp. Jag mådde alldeles icke väl. Tungan var helt och hållet öfverdragen med slem. Vid frukosten bröt ändtligen ovädret ut. Men det blef ej mera något häftigt slagregn, utan ett fint och genomträngande duggande. Kalle började ändtligen gråta och bad mig om förlåtelse för denna gång. De skulle alldrig göra så mera. Med en sådan upprättelse, ett bevis deruppå att man erkände sitt fel, var jag nöjd. – Sökte Ilm. förgäfves före Pr. Wallenii timma. Hos Finnér. P. Bäckwall förklarade sig nöjd med att tillsvidare åtminstone hafva betalt mjölken. Hos Relander för att höra, huru det gått med saken. Han var ej hem. Hos Sawenius för att fiska efter en post med Tidningar. Han sade sig hafva afsändt densamma till Furuhjelm och jag gick med den underrättelsen till Neovius, som var hos Furuhjelm. Han hade intet fått. En ny gång till Sawenius beslöts – Las litet af Polyfem. Vid middagen hade man på min tallrik satt en hvetebrödsbulla, hvilken Aug. hade köpt i går. -

Sid. 180.

För att ej villja på något sätt blifva beroende, lämnade jag den orörd. – Mycket sömnig hela eftermiddagen. Jag satt åter en stund hos Sawenius. Den människan är mig högst led. Jag gick murrisk derifrån, emedan jag nog märkte, att såväl Sawenius som Costiander ville hafva mig till bästa. – Hos Ilmoni. – Hos Lundell och hos Hirn, hos båda i afsigt att få låna ett Hebraiskt Lexikon. Jag fick af Hirn. I Pippingens föreläsningar om Kabbala förekomma åtskilliga Hebraiska ord, hvilka jag önskade att få reda uppå. Först i skymningen kom jag hem. – Jag åt en extra liten smörgås. – Hela aftonen upptogs med Gossarna och dertill af Tidningarne. Jag lade mig kl. ½ till 12.

Tisdagen d. 11te

Uppsteg kl. 7; men mådde icke just väl. – Törn var nu också till General-Gouvernören, emedan Officerarne i Söndags fattat äfven uti honom. - Jag hann icke läsa något på förmiddagen. – Hufvudverk. – Jag köpte mig uppå Boklådan Gananders Finska Mythologie af fruktan att den skall gå ut. – Hufvudverken fortfor på eftermiddagen. Jag kom oförtänkt att försumma Bergboms timma i dag, under det jag förhörde Masalin. – Annars hade jag emedlertid kanske icke hunnit mina pensa för i dag, i synnerhet om jag kommit att gå till någon ifrån Academien

Sid. 181.

Då jag som bäst höll på med dem, kom Poppius. Jag fortsatte för honom läsningen af Polyfem, och då vi derunder stötte på Elegien öfver Elgström, ville jag för honom läsa Fantasiens fröjd af

densamma uti Phosphoros. Han åhörde den icke till slut, visserligen kanske icke endast därför, att han ej hade tid att längre dröja. Emedan han var här och jag ej ville lämna honom ensam eller släppa honom bort, kom jag ej att äta qvällsvard i afton. Det föll mig in, att det måtte ha varit det för hastiga inöfvandet af denna vana, som bragt mig hufvudverk i dag. De förra aftnarna nästan fulla mål – i förgårs om aftonen icke den minsta gruta, oaktadt mycken rörelse och i går aftons en liten smörgås måste åtminstone bidra, att ådraga mig hufvudverk. Gossarne skulle i dag börja med femte dagen redan till middagen! men ännu har jag ej fått förhöra definitionerna. Man beklagade sig öfver att det skulle svåra [!] så fasligen svårt – jag sade att August, som i synnerhet beklagade sig, att om han ville, skulle jag frikalla honom ifrån dess läsning. Han lämnade dertill till svar, att om den ej vore nyttig skulle han ej vara emot förslaget. Kalle deremot, då jag proponerade honom samma tvärstannade, yrkade att få läsa 6te boken, hvilken, som han

Sid. 182.

trodde, icke måtte få vara så helt och hållet rasande svår, att man icke skulle orka dermed. Det var naturligt att jag fägnades af denna önskan, om den också vore helt och hållet icke vetgirighetens utan äregirighetens, och nu inslog uppmuntringsvägen. – Nästa Grammatikerna måste blifva ändock efter för mig. – Jag fortsatte ännu i stället en liten tid Polyfem, men kände mig ej just väl disponerad. Jag hade väl ej mera ondt i hufvudet; men i det stället en confusion, som gjorde nästan all eftertanka omöjlig. – Kl. lär varit $\frac{1}{2}$ till 12 åtminstone, då jag lade mig.

Onsdagen d. 12te

Uppsteg kl. 7 icke just välmående – tungan mycket slemfull. – War en liten tid af eftermiddagen på Auction; men då jag ej fann der något, som kunde förtjena att afbidas, kom jag bort, hälst jag ännu icke hade allt ifrån mig för dagen. Äfven för gårdagen hann jag godtgöra – uti bägge Grammatikerna. – Till aftonmåltid en liten smörgås. – Jag slutade nu Polyfem och fortsatte derpå Litt. Tidningen, hvilken ganska länge varit åsidosatt. – Jag hann icke mera än en Nummer. Den lilla födan generade mig. Jag lade mig kl. $\frac{1}{2}$ till 12. -

Sid. 183

Thorsdagen d. 15^{de}

Uppsteg kl. 7. – Tillbragte nästan hela förmiddagen uppå Academien, der det åter var en Candidat examen. – Nu bekräftades min erfarenhet ännu mer derom, att denna icke är så alldeles farlig. Uti de vettenskaper, hvilka jag hittills studerat, hade jag i Candidaternes ställe kunnat svara på de flesta frågor – icke alla, det förstås. Men också kan man ofta såsom åhörare svara på frågor, hvaraf man

ej som examinandus kan svara på en tiondedel. – Uppå eftermiddagen lät Bergbom åter vänta på sig, utan att komma. – Jag förde hem Hirns Hebraiska Lexikon och Arvidssons Polyfem. Af den sednare fick jag åter mina Manuscripter – öfversättningen af Emilia Galotti och poëterierna. Det enda han yttrade sig om alltsammans var att efter hans tycke hade ej Emilia Galotti förtjent en öfversättning. Der vore idel hvardagshändelser uti en matt och långsam diktion, ingen enda upplyftande tanke. Uppå min invändning medgaf han att slutet vore något starkare. Hvad öfversättningen beträffade, så vore der flere Tyska constructioner. Detta omdöme stämde icke just in med mina tänkesätt. Det tycker jag åtminstone att intrigen är just väl igenomförd, och då slutet visserligen väcker medlidande

Sid. 184.

och fruktan, medlidande öfver oskulden, som genom sin uppföring söker bibehålla sin ursprungliga renhet, fruktan för lasten, så är ju åtminstone Tragediens ändamål uppfyllt och åskådaren lämnar icke skådespelshuset, läsaren icke Tragedien utan blifvande högt intryck. Sådan är min subjektiva känsla. – Att icke Arw. yttrade sig något om poëterierna var mig åtminstone icke angenämt -Tvärtom jag blef inom mig till och med missnöjd öfver att icke hafva skördat hälst för något stycke, hälst för någon af de sednare öfversättningarna ifrån dugliga originaler något uppmuntrande bifall. Den tanken, att han var helt och hållet uppriktig, såsom jag ock fordrade det af honom, lugnade mig dock snart åter. I går och i dag har isen brutits uti ån och i dag på eftermiddagen såg man redan den rena strömmen raskt nedstörta. – Ehuru jag icke mätte väl af middagen, tog jag dock en helt liten smörgås om aftonen till bästa. – Las åter en N^o af Lit. - Tidningen, innan jag kl. ½ 12 lade mig. Drömde mycket och hade en stark pollution. -

Sid. 185.

Fredagen d. 14^{de}

Uppsteg något tidigt och mätte tämligen väl. – Lethin och Alopaeus voro här. Såsom jag intet var en gång påklädd under hela förmiddagen, emedan det ej var någon läsning i dag, hann jag redan fortsätta läsningen af Lit. Tidningen, hvarur jag här skall utdraga något i anledning af recensionen af Klaproths Reise in den Kaukasus und nach Georgien.

Tscherkesserne hafva först burit namnet Kasach, hvaraf Kosaker, och öfverflyttat detsamma till de nästgränsande folken. Ordet Kosak förekommer först år 947 ell. 948. I anseende till Kosakernas uppkomst och historie äro Storchs Statititiches historisches Gemälde des russischen Reiches B 10 och dess Rußland unter Alexander 1. B. VI S. 341 (som är åter aftryckt och sammanställd uti Voss Månadsskrift – Die Zeiten, Junius 1812 S. 434) äfven v. Engel i D. Allgem. Weltgeschichte att läsa.

Ordet Kalmuck, på Turkiska Chalimack betyder en kvarblefven, och efter en saga skola flere Oelöter⁴⁷⁷, kvarblifvit, medan den större delen länge före Dschingischan gjorde ett tåg uti väster till Mindre-Asien och förlorade sig vid Kaukasus. De Europäiska Kalmuckerne äro en gren af Mongolerne, hvilka samteligen ännu

Sid. 186.

början af XI århundradet uti Mon vandrade omkring med sina hästhjordar ifrån och omkring Bajkalsjön uti öst. sibirien. –

Tscherkesser, orätt Cirkassier, snarare ifrån det Tatariska ordet Tscher (väg) Kessmak (afskära, således vägfafsärare, röfvare,) kalla sig sjelfva telige. Deras historie är ganska gammal, stamtaflan viss; fordom skola enligt en saga, frenge, Europäer, hafva bott ibland dem.

Poppius här på eftermiddagen. Han köpte af mig Goethes Herrman u. Dorothea. Föröfrigt fortsatte jag Lit. Tidningen, åter något, ej i den mån som i går, generad af middagen, hvilken åtminstone emot vanligheten icke var för stark. Annars har jag i dag hela dagen befunnit mig rätt väl. – Af min appetit förleddes jag att göra ett litet starkare mål om aftonen. Jag trodde mig förekomma följderna deraf derigenom att jag klädde uppå mig och gjorde en half timmes promenad uppå gatorna, hälst jag äfven hade ärende till en Bokbindare. Gossarnes förhörande upptog mycken tid af aftonen. Ändock hann jag sluta Augusti häftet af Lit. Tidningen. Kl. var dock 12, då jag lade mig. -

Sid. 187.

Lördagen d. 15^{de}

Jag uppsteg kl. 7. – Efter Pipp. timme var jag på Postcontoiret och skulle taga ut ett bref till mig ifrån Borgå. Att jag först fick länge vänta uppå, innan man såg efter det, och att jag sedan icke fick det (man förmodade det vara uttaget) gjorde mig misslynt. – Hos Bokbindaren och på Mozellis Boklåda, för att se Catalogerne uppå de Böcker, hvilka i eftermiddag komma att försäljas. Sjöström frågade efter Svenska Folkvisorna. Då jag sade, att jag ägde dem, kom han och lånte dem af mig. Eftermiddagen var jag först på bokauctionen. Ehuru der gick åtskilliga goda böcker, kom jag mig ej till någon. Också derföre att jag kl. 7 måste gå bort uppå Nationsmötet. Poppius responderte. Ehuru Opponenterna efter vanligheten voro af de yngre, höllo de duktigt uti. Man grälade mycket; Praeses sjelf med opponenten. Allt sådant tjente oss andra äfvensom Nyk. till löje; men den sensible P. blef deraf slutligen helt confus. Prof. Bonsdorffs disputation om origines till namnet יהודה, hvilket han

⁴⁷⁷ oiroter

deruti tror sig kunna bevisa betyda måne, utdeltes och väckte emellan oss mycket uppseende. Hvad som mest förargade oss, var det att man väl alldeles icke

Sid. 188.

lärer fästa uppmärksamhet deruppå, ehuru sådant vore en skyldighet af Biskopen, af Theologiska Faculteten, och ändteligen af en hvar enskildt insigtsfull man vid Academien. Jag tycker man borde åtminstone vid disputationens åter visa det kitsliga och obetänksamma uti ett sådant företag. Den som ändå hade kunskapen. Jag skulle vid sådana tillfällen alldeles icke frukta för att stöta, om jag sade sanningen, då jag vore derom öfvertygad och kunde försvara den. Då jag hemkom, sade man att Finnér sökt mig och bett mig efter hemkomsten komma till sig. Jag gick så mycket häldre, som jag visste att det skulle vankas något, om han ock hade kanske något annat ärende. Detta var ej betydligt. Jag tog mig hos honom en rätt duktig och god sup och åt mig alldeles mätt af en god gröt. – Sedermera gick jag, i synnerhet för att ha mer rörelse till Ilmoni. Större delen af aftonen upptogs åter med Gossarnes förhörande. Emedan jag ändå tänkt sälja äfven Kants sista lefnadsår af Wasianski, borde jag åtminstone ändå hafva läst den förut. Jag började derföre dermed. Sjelfva de första bladen ville icke rätt behaga mig isynnerhet i anseende till öfversättningen, som förekom mig ha mycken Tyskhet. – I dag har Grekiska Gram-

Sid. 189.

matiken blifvit efter. Jag lade mig kl. ½ till 12. Sömmen blef såsom man kunde vänta, mycket orolig och störd af drömmar.

Söndagen d. 16^{de}

Hela förmiddagen upptogs med Gossarne, hvilkas resterande läxor jag förhörde. – En stund hos Poppius, då jag var för att se på intimationerna. Eftermiddagen gjorde jag med Gossarne en fåfång promenad, till Ursins, för att aflägga vår visit. Herrskapet var icke hem. Jag sökte Ilmoni. – Hos Poppius och Relander. – Hemkommen fortsatte och slutade jag Wasianskis Berättelser om Kants sista lefnadsår. I skymningen gick jag åter ut, hälst jag ätit en just icke måttlig aftonmåltid. – Jag strök genom några gator, träffade Gottlund och var en stund hos honom, samt återvände hem kl. 9, hvarefter jag fortsatte läsningen af Jen. Lit. Tidningen till kl. 11. Sömmen blef orolig och drömfull.

Måndagen d. 17^{de}

Det var mig högst svårt att uppstiga. Jag kände mig så trött och sömnig. Men då jag ånyo insomnade, uppjagades jag åter snart af drömmar, hvilka vid ögonlockens minsta tillslutande

bemäktigade sig mig. – Då jag ändteligen bemannade mig och steg upp, hade jag litet ondt i hufvudet.

Sid. 190.

Det förökade sig mer under hela förmiddagen, så att jag väl icke heller hade kunnat just läsa något, om jag ock hade haft tillfälle der till; men det hade jag nu icke heller; ty Finnér var här nästan hela tiden. Jag försålde honom Schillers Don Carlos för 2 Rd. Riksgälds, d. å. 8 sk^r mindre än jag sjelf betalt derföre. Eftermiddagen hann jag intet vidare än göra ifrån mig mina pensa för dagen. – Jag har också i dag varit 2 g^r hos Färgaren; men funnit den dörren tillstängd, inom hvilken man plägar afgöra sådana ärender, som jag hade. – Sent uppå aftonen var Poppius här. Såsom jag äfven nu åt en duktig aftonmåltid, så gjorde jag med honom en promenad ett litet stycke utom Tavasttullen. – Efter återkomsten las jag på Lit. Tidningen till kl. ½ till 12. – Sömnen blef efter vanligheten orolig. – Det kostade mest uppå mig att uppstiga kl. 6 på morgonen

Tisdagen d. 18^{de}

då Masalin hitkom efter min önskan. Jag ville nemligen hafva honom förhörd åtminstone kl. 9, på det jag måtte få tid att gå och höra uppå Candidat Examen. Men oaktadt jag icke så omständeligen genomgick allt, hvad som kunde sägas och frågas i anledning af Bredow om

Sid. 191.

tiden emellan de Puniska krigen och de närvarande, drogs tiden ut med förhörandet ända till kl. ½ 11. – Jag gick till färgaren, som ännu icke hade mitt kapprockkläde färdigt, ehuru han låft det till medium af denna månad. En ny prolongation utsattes till medlet af Maji. Jag hann icke mer gå uppå Academien, lika litet läsa något sjelf uppå förmiddagen. – Uppå eftermiddagen hann jag väl läsa, hvad jag borde i dag; men också intet vidare. Ilmoni var här och berättade att ett kringsmygande rykte, som kommit ifrån Petersburg, säger att – Napoleon icke mera finns till. Så likgiltig jag eljest varit under hela denna tid för hvälfningarna i Europa gjorde denna tidning uppå mig ett underligt intryck. Emedlertid måste man vänta på bekräftelse. Om ryktet är sanningens föregångare, så skall denna snart följa. – Jag åt åter en duktig aftonmåltid och sysselsatte mig efter densamma en stund med kropps öfningar – Ännu las jag litet ur den Konstälskande Klosterbrödrens fantasier och lade mig kl. 11 Sömnen orolig.

Onsdagen d. 19^{de}

Uppsteg med mycken möda kl. ½ till 7. – Efter Prof. Pippings timma hörde jag uppå Prof. Joh. Bonsdorffs disputationsact nästan ända till slutet. Han föregaf sin Respondens såsom auctor till Disputa-

Sid. 192.

tionen. För honom såsom prof. var det ingen heder att hafva författat en sådan Disputation med respondens var det en annan sak och han handlade ganska klokt deruti att han saluterade sin respondens såsom auctor. Alla skrattade emedlertid deröfver. Adjuncten Hirn opponerade i början. Det var alldeles synbart, att han icke ville stöta sig med Praeses igenom en strängare explication af de påtagliga falskheterna. Jag hade af denna artens åhörelse den nytta, att jag öfvertygades derom, att det icke är så svårt här heller att agera Opponens eller Praeses. Den erfarenheten kan komma mig väl till pass någon gång. – Hela eftermiddagen tillbragte jag uppå bokauktionen, der jag kom mig till den svenska öfversättningen af Sternes Känslamma bref. I allmänhet gick det i dag mest goda böcker. – Mina pensa har jag i dag ändtelligt hunnit med; men föröfrigt intet mer än ett blad af Lit. Tidningen. Om aftonen höll jag en smörgås till bästa och vakade ganska länge, sysselsatt med Gossarnes förhörande. – Sömn blef såsom vanligt.

Thorsdagen d. 20^{de}

Lika svårt att uppstiga. Det är mig obegripligt, huru det kommer till, att min tunga de morgnar, då jag varit utan qvällsvard, isynnerhet då detta ej

Sid. 193.

skett blott emellanåt någon gång varit mera slemfull än nu, då jag gjort starka mål. Det är i synnerhet om mornarne törhända som jag sofver mest oroligt. Jag finner det deraf att då jag redan vaknat, men ej förmår uppstiga, har jag någon fantasi, så snart jag slumrar det minsta. Det vore väl ett medel att förekomma det, att jag stege bittida upp; men det orkar jag åter icke, då jag redan om natten sofvit, om icke i lika grad oroligt dock ingenting mindre än väl. Hufvudsaken lär då ändock bestå i qvällsvardens åtnjutande. Jag hade ej lust att undersöka, huru sant man föregifvit att det vore i dag i Consistorium och att således Professorerne icke skulle läsa. Jag fick sedan höra att Wall. hade läst och ångrade min bortovaro, hvarunder jag dock icke uträttade mycket. – Vid middagen föråt jag mig och tillbragte således en mer än någonsin ledsam timma med Logiken. Jag var helt och hållet på vägen att insomna. Till all lycka slog ändtligen klockan. Hela eftermiddagen kände jag de onda följderna af min omåttliga middag och kunde ändå icke låta blifva att äta om aftonen. Ehuru jag med Gottl. spatserte ända till Dragontorpet, bar jag dock mitt straff med mig. Jag var generad så länge jag satt upp; men sedan jag kl. 12 lagt mig, sofde jag ändock roligare. -

Sid. 194.

De antika Statuerne och Basrelieferne uti Musée Napoléon i Paris

(utur Allg. Lit. Zeit.⁴⁷⁸ 1813. N:o 178 & 179 i anledning af en recension öfver ett praktverk af densamma.)

I. Bacchus. Denna af Grekisk marmor (greco dure) förfärdigade statue blef icke länge efter dess upptäckt uti Florenz reparerad och kom sannolikt genom Ginnaticcio till Franz I. Sedermera erhöil den Cardinal Richelieu, som lät uppställa densamma uti sitt slott Touraine. Den är 5 fot 11 tum hög, och utmärker sig genom formernas harmoni. II. Diana af Versailles. Den älskansvärdaste form, den smidigaste rörelse och de rikaste⁴⁷⁹ [... ordet saknas] (Wellenzüge) upphöja denna statue till lika hög rang, som Apollo af Belvedere. Hennes klädnad är en Tunica utan ärmor, af ett fint tyg, som tryter sig i många små fållar, räcker blott öfver knäet och fladdrar omkring den sköna kroppen, öfver skuldran är en liten, som ett skärp sammanväfd mantel kastad; fötterne äro beklädde med sandaler. Med högra handen drar hon pil ur kogret, med den vänstra fattar hon uti den cernytiska hindens horn. Den obeskrifliga finheten⁴⁸⁰ uti lemmarna och bildningen af denna natur har bragt många uppå den förmodan, att uti henne finna ett sidostycke till Apollo och till och med en viss familjelikhet uti dragen; men

Sid. 195.

hon är förfärdigad af parisk och icke, såsom Apollo af cararisk marmor. Hennes höjd utgör 6 fot 1 tum. III. Venus af Arles. Denna 6 fot höga statue, förfärdigad af grå, grekisk marmor, hvilken man kallar den hymetiska, uppgräfdes år 1651. Hon är naken ända till höfterna, från hvilka en rik klädning faller ned till fötterne, och låter såsom en slöja lemmarnes herrliga former (Hinrisse) genomskimra. Enligt H^f. Visconti har hon blifvit falskt reparerad, medan hon såsom Venus victrix borde hafva ett spjut eller hjälm, men ingen spegel uti handen. – IV. Amor och Psyche. En allmänt bekant grupp af parisk marmor, hvilken påfven Clemens XII lät uppställa uti Capitolinska Museum; Amor är alldeles naken, men Psyche beklädd med en klädning, som döljer endast nedre delen af kroppen. Den sötaste, renaste lifsfläkt (Lebenshauch) besjälur alla lemmar uppå detta mästerverk. Höjden 3' 9" 6". V. Apollo Citharoedus eller Musagetes. Man fann denna statue jämte muserne Clio, Melpomene, Polyhymnia, Erato, Terpsichore och Calliope år 1774 uti Tivoli; uti en nejd, som hörde till Gassii landtgoods och är bekant under namnet la Pianella di Cassio. Euterpe och Urania felades. Den första ersattes genom en statue, funnen uti palatset Lancelotti i Rom, den andra

⁴⁷⁸ Jenaische Allgemeine Literatur-Zeitung

⁴⁷⁹ Sjögren lämnat tomt, kanske för en översättning av ordet Wellenzüge.

⁴⁸⁰ Mellan raderna ett av Sjögren senare skrivet oläsligt ord.

genom en funnen i Velletri och förvarad i palatset Giretti. (Jfr, Museo Bio-Clem. T. I Pl. 16.)
Höjden 5' 10" 6". – VI. Clio. Hon sitter

Sid. 196.

på en klippa och är beklädd med en Tunica. Hennes hufvud är omkransadt af Lagerblad, hennes fötter försedda med skor, och uti handen håller hon såsom Historiens sånggudinna en rulla. Hög 5' 3" VII Euterpe. Händerne äro gamla. Den högra, som hvilar på en klippa, hade intet attribut; den vänstra höll kanske en flöjt. Hennes Tunica är framför bröstet befast med en Gemma Hög 4' 9". – VIII Melpomene. Hennes hufvud som är smyckadt med rankor och blad, har alfvarsam jungfrulighet. Hennes hår fladdra ner. Uti ena handen hålles en maske, uti den andra en dolk, en modern opassande tillsats. Hög 5' 5". – IX. Thalia. En ganska retande, med en Tunica klädd statue. De Zirligt ordnade håren äro genomflätade med murgrön. Tamburinen uti vänstra handen är modern. Höjden 5' 6". – X. Polyhymnia. Hon är höljdt uti en stor mantel, som består af ett ganska fint tyg, låter alla lemmar genomskina och handen såsom genom ett flor framskimra. Dennas hufvud, som har likhet med den Capitolinska Flora, är smyckadt med djup; eftertanka. Så förekommer hon äfven uppå familjen Pomponias mynt. Hög 5' 2" XI Erato. Uppå en hemlandsk målning ser man denna sånggudinna med inskriften ψαλτσια. Vår statue är mycket lik bilden, hvad ställning och klädnad angår. Hon synes spela lyra och rör sig efter

Sid. 197.

takt. Hennes costum består af två tunikor af olika längd. Manteln, kastad öfver den högra skuldran, drar sig ned under vänstra armen. Framdelarne uppå denna arm äro restaurerade och hufvudet tillhörde sannolikt en Leda. Hög 5' 2" – XII. Terpsichore. Den harmoniska försmältningen af de fullkomligaste former (klassiske) gifva denna statue ett högt värde. Hennes Tunica har korta ärmor, uti den högra håller hon en lyra, förfärdigad af ett sköldpaddsskal. Hufvudet, som ursprungligen icke tillhörde denna statue, men är dock antikt, och passar väl, är omviradt med en lagerkrans. Cardinalen Pallota i Rom ägde en liten antik Copie, och sånggudinnan uti Drottning Christinas af Sverige fordna Galerie, är ganska lik vår, Högden 4' 10" 6". – XIII Urania. Man uppställte denna 6 fot höga statue år 1774 och gaf henne ett antikt hufvud; också afmodellerade man henne med en himmelsglob uti den högra och en liten staf uti den vänstra, till en Urania. Tunikan och den stora manteln fällvikning utmärkte sig genom sin skönhet. XIV. Calliope. Hon sitter på en klippa, håller en tafla, och synes eftertänksam vilja uppskrifva något. Hon har två tunikor, och en stor mantel, som faller ned till fötterna, liggande på knäna. Hög 5' 4". XV. Hygeia, Denna Gudinnas klädnad består af en Tunika, öfver hvilken en mantel faller, som ifrån vänstra skuldran drager sig ned under bröstet och omhöljer hela kroppen. Omkring hennes vänstra arm vindar sig en orm, som räcker henne en skål. Hon är förfärdigad af parisk marmor.

Sid. 198.

Händerna och största delen af armarna äro gamla. En annan, vida skönare statue af Hygiea, likaledes i Napoleontiska Museum, har Bouillon afbildat. Hög 6 f. 3". – XVI. Sömnen, eller dödens Genius, af pentelisk marmor 4' 6" hög. Om den sanna betydelsen af denna statue äro ålderdoms forskarne ännu oense. Den har finaste former, men också stora fel, is[yinner]het uppå öfre delen af kroppen. – XVII. Meleager. Ett underverk af den Grekiska mejseln är denna statue förfärdigad af askgrå hymettisk marmor. Hjelten står upprätt, och synes stöda sig på lanssen, hvarmed han nedlagt det calydoniska vildsvinet, lanssen felas; men man ser ännu spår dertill. Det är skada, att handen, som höll densamma, gått förlorad, och hvilken efter sagan, sjelfva Michel Angelo icke vågade restaurera. Den andra högra handen hvilar vid sidan. Den uppå skuldran kastade Chlamys faller ned uppå blocket, hvaruppå vildsvinshufvudet ligger; den har lyckligen bibehållit sig, ehuru den är utarbetad sväfvande och med en detta draperiet passande lätthet. Jagthunden är ofullkomligt utförd. Hög 6' 1" 6". XVIII. Nero. Statuen är sammansatt af två stycken. Hufvudet består af parisk, kroppen af pentelisk marmor. Det med ett diadem smyckade hufvudet, är ostridigt en äkta Nero-bild, men förskönad, såsom också Draperiet erinrar om Jupiters beklädnad. Hög 6' 11". XIX. Discuskastaren. En bekant, af pentelisk

Sid. 199.

marmor bestående 5' 3" hög statue, hvilken man uppgrofv icke långt ifrån Rom, vid appiska vägen, hvarest Kejsar Gallienus hade ett landt gods. Visconti vill deruti se en copie af Naucydis Discuskastare. XX. Discuskastaren. Här synes en annan Discuskastare, huru han vill framslunga skifvan. Muskernes spel och hela kroppens ansträngning äro mästerligen uttryckte, och göra det sannolikt, att statuen är en Copie af Myrons berömda Discuskastare. Orden äro en ny tillsats. Af pentelisk marmor, 5' 6" hög. XXI. Den redan af flere utgifna Basreliefen, föreställande Jupiter, Juno och Venus, med inskriften Diadumeni. XXII. Minerva eller Pallas af Velletri. Man fann denna präktiga statue af parisk marmor år 1797 under ruinerne af en Augusti villa uti Velletri. Hufvudet är ett högt ideal af majestät och undransvärdt uttryck; men draperiet, som betäcker hela kroppen, och nästan uti räta linier faller till fötterna, skall icke vara så fullkomligen utfört. Af parisk marmor, 9' 9" hög. XXIII. Den capitolinska Juno. Hufvudet af denna statue är väl gammalt, men tillhörde icke ursprungligen denna statue, hvilken ock blifvit funnen utan armar. Hon smyckade fordom trädgården Cesi och der uppå det capitolinska Museum. Man har velat ommodellera henne till en Roma triumphans; sannolikt var hon en Melpomene, hvilket äfven de tjocka sandalerne tyda. Af parisk marmor, 7' hög. XXIV. Den Eleucinska Ceres. En allmänt

Sid. 200.

bekant statue, 5' 3" hög. XXV. Den Mediceiska Venus. Hvem känner icke detta odödliga mästerverk af en Grekisk mejsel, hvars förtrollande behag inga ord ibland dödliga människors tusende språk kunna beskrifva. Af parisk marmor, 4' 6" hög. XXVI. Venus Genetria: Att denna

statue verkligen är en Venus bevisa de henne öfverallt lika romerska mynt. Det är en utomordentligt skön gestalt; formernas linier flyta och försvinna under den genomskinliga Tunikan, ögat halkar från skönhet till skönhet, och kan följa den fina och vällustiga kroppens former. Hufvudet feltes; men lyckligtvis fann man det åter. Örlapparne äro genomborrade. Af parisk marmor, 4' 7" hög. XXVII. Amor, Bågspännaren. Törhända en Copie af den bronzamor, som Lysippos förfärdigade för Thespierne. Han är alldeles naken, af parisk marmor, 3' 10" hög. XXVIII. Mercur. Denna sköna, i armen skadade statue, är tillräckligen bekant. Dess högd utgör 5' 9". XXIX. Leucothea. Med vänstra armen håller hon den unge Bacchus, hvars amma hon var. I hennes drag herskar ett deltagande, kärleksfullt uttryck och om man afräknar några reparationer, så hör denna status till det lilla antalet af Grekiska mästerstycken. Af pentelisk marmor, 5' 8" hög. XXX. En Bacchantinna. Hon är beklädd med en Tunica och hebrir, har en krans af rankor och vinblad uppå hufvudet, och uti högra

Sid. 201.

handen ett kärl med en drufva. Hennes ansigte andas vällust, och förråder en lätt anflygt (anflug) af druckenhet. Hög 5' 3". XXXI. En Nymf. Man beundrade denna behagfulla statue uti Nechadkes's trädgårdar. Hon synes närma sig till en källa, upplyfter derföre sin klädning med den högra handen, för att icke väta ner densamma, och har på vänstra skuldran en urna, men som är en modern tillsats. Kulan hvaruppå hon träder med högra foten, är oförklarlig. Med rätta kan man hålla denna statue för en Copia af ett stort mästerstycke. XXXII. En hvilande Faun. Han lutar sig med en vårdslös grazie emot en trädstam, håller uti den högra en flöjt, och stödjer den vänstra vid sidan. Man tror sig se uti honom Copia af Praxitelis bronzfaun. Uppställdes i Lanuvium år 1401. Af pentelisk marmor, 4' 2". XXXIII. En Faun, såsom jägare, en förträfflig Basrelief, 5' 8" bred, 3' 6" hög. Han sitter på en häll och visar en lefvande hare för en tam Leopard, som han håller emellan knäna. Skada allenast, att detta konstverk nödgas tåla några oskickliga restaurationer. XXXIV. Hercules och Telephus. Man har mycket tvistat öfver betydelsen af denna statue, men håller det nu med mycken sannolikhet för en Hercules, som betäcker den unge Ajax, Telamoniern, med sin lejonhud. Det synes vara en Copia af ett berömdt konstverk, emedan arbetet är ganska olikt, och gossen endast medelmåttigt utförd. För Commodus tider är den dock för god. Af pentelisk marmor, 6 fot hög. XXXV. Äsculap.

Sid. 202.

Äfven denna, af pentelisk marmor förfärdigade, 4 fot höga statue är en blott svag efterbildning af något berömdt original, som gått förloradt. XXXVI En Grekisk Heros. Visconti höll honom i början Chonon, häruppå för en Ulysses, men tror nu, att det är en af de 7 hjeltarne för Thebe, kanske Amphiaraus eller adrast. Det är en kraftfull man, med starkt skägg, en hjälm på hufvudet, och en chlamys af tjockt, tungt tyg. Benen och vänstra handen äro reparerade. Af pentelisk marmor, 7 fot hög. XXXVII. Caesar Augustus. Denna statue befann sig för detta i Venedig, och kom därifrån uti det vaticanska Museum. Ursprungligen tillhörde icke hufvudet den närvarande

kroppen; men det är verkligen ett Cäsarshufvud, som man upptäckt i Velletri. Båda händerna med rullan [?] äro nya. XXXVIII. Antinous, föreställd såsom egyptisk prest. En i många afseenden märkvärdig statue, som år 1738 uppgräfdes uti ruinerne af Hadrians villa vid Tivoli. Några något skadade delar äro lyckligen reparerade af Filippo Valle. Antinous presenterar sig, såsom egyptisk och styf, tvungen och alfvarsam, uti den egyptisk-Grekiska stilen af Hadrianska tidehvarvet. Formerna äro ädla, och troget bildade efter naturen, och sjelfva det något höga bröstet synes vara imiteradt efter gamla egyptiska figurer (ifr. Mus. Capitol. T. III pl. 75) Hufvudprydnaden faller, såsom på Sfinxarne ned på skulderna, och draperiet sluter sig till höfterne. Af pentelisk marmor, 6' 8" hög. -

Allmänna Ephemerider

För år 1815

Femte Häftet

Sid. 203.

Allmänna Ephemerider

för år 1815.

Femte Häftet.

Aprill – Maji

De antika Statuerne och Basreliefs uti Musée Napoleon i Paris.

(fortsättning ifr. förra h. S. 202)

XXXIX En romersk fresk, af parisk marmor, 6' 6" hög. Togans påläggning (Wurf) är ett verkligt mästerstycke. Statuen stod förr uti palatset Giustiniani i Venedig. XL. En Vestal. Man beundrade fordom denna retande statue uppå Galeriet uti Versailles. Ursprungligen synes den varit en romersk matrona. Genom hufvudet och det invid stående altaret har den af Girardon blifvit ombildad till en vestal. Af parisk marmor, 6 fot hög. XLI. En Grekisk Philosoph. Man fann honom under ruinerna af ett Marc-Aurels landt. gods. I början höll man honom för en Zeus, men sannolikt är han, efter Viscontis gissning, en Kleanth eller Epiktet. 5' 3" hög. XLII. Den döende Kämpan. Det är hvarken någon Spartansk Herold, såsom J. vill, eller den Galliern, som utfordrade den tappreste bland Romarne och blef af honom slagen. Det korta, yfviga

Sid. 204.

håret, moustacherne, näsans profil och ögonbrynens form, den bundna halsduken omkring hans hals; allt detta jämte mycket annat visar oss en barbarisk, germanisk, dödligt sårad krigare, som nersjunker, en hjelte uppå slagfältet, som är betäckt med vapen och andra krigsinstrument. Man har väl uppgifvit värdet af denna statue för högt; men dock blir det alltid ett uttrycksfullt konstverk. Hjeltens kropp stelnar; hans hufvud böjer sig och svigtar, förgäfves söker han hålla sig upprätt; hans blick vill slockna. Af lunisk marmor, 6' 6" hög. XLIII. 1) Jupiter. Ett colossalt hufvud, af marmor ifrån Luni upptäckt uti Otricoli (ifr. Pio-Clem. T IV. Pl. 19.) Hals och skuldror äro nya. Ädelhet och Majestät stråla ur detta hufvud, som väl icke är något Grekiskt arbete, men utan tvifvel en imitation af Phidias's berömda statue, och af en förträfflig mästare. 2) Triton. Likaledes en colossal Herme, uppställd vid Pozzuolo på hafsstranden. Han har framstående horn, ett skägg, hvarur Delphinhufvuden framblicka, och fjällformiga ögonbryn. Uppå nedre delen af Hermen äro vågor antydda. Hans krona af vinblad och drufvor tyder uppå Campaniens vinrika kuster. XLIY.

Minerva Pacifica. Ibland de statuer af Minerva, hvilka det Napoleoniska Museum besitter, är väl den här afbildade ingen af

Sid. 205.

Journal (fort. ifr. förra h. pag. 194.)

Aprill. Fredagen d. 21^{sta}

Uppsteg mera sent. Jag kom att söla så länge här hem, att då jag ville gå upp och afhöra Prof. Wall., slog kl. redan qvart öfver. Jag gick då ej mera in, sökte Gottl. och Relander, utan att träffa någondera. – Jag befann mig utomordentligen matt. Den minsta rörelse var ovanligt tröttande. Jag gick upp till Pippingsköld och satt der till kl. 12. – Uppå eftermiddagen var jag hos Mozelli och utlöste, hvad jag inropat sista gången. Tillika åtog han sig nu till min och min compagnons fågnad, att sälja på auction våra umbärliga böcker. – Jag gick med Gossarne till Ursins; men för tredje gången träffades de icke nu hemma. – Hos Finnér och Ilmoni. Hos den sednare ånyo efter aftonmåltiden, för att efter formaten uppteckna hans böcker. – Äfven hos Hirn, för att af lämna Blomkvists bref. – Vakade mycket länge om aftonen.

Lördagen d. 22^{dra}

Redan efter mitt uppstigande befann jag mig ej väl. Tungan var litet slemfull. En benägenhet till kräkning, som hela dagen följt mig, var då redan känn-

Sid. 206.

bar. Efter Pippings timme hos Ilmoni – Hos Mozelli. – Med Katalogen. En Katalog måste skrivas till. – Den förde jag dit straxt uppå eftermiddagen och förblef der under hela auctionstiden, för att sedan få fråga Moz., när Böckerna få hämtas. – Efter aftonvarden ytterligare härom hos Ilmoni. – I dag har Grekiska Grammatiken blifvit efter. – Jag vakade till kl. 11. –

Söndagen d. 23^{dje}

Jag hade icke nu så mycken svårighet att stiga upp; men tungan var ytterst slemfull. – Mitt vänstra öga hade i går, jag vet ej hvaraf fått en liten skada uppå auctionen. Sedermera kände jag ej dertill, förr än om aftonen. Jag trodde att det skulle gå öfver om natten; men det var icke så. Jag generades nu mer deraf än förut. Jag försökte att återföra ögonhåren i sitt rätta skick, om orsaken till det onda låg i deras rubbning. Dermed uträttade jag intet. – Jag började på att tentera Masalin, hvilken i

morgon skall gå och anmäla sig till student examen; men Relander åt här frukost med mig. Jag gick sedan med honom, för att se på intimationerne, der jag hade den fagnaden att se catalogen uppå mina och Ilm. Böcker uppspikad. Löjtnant Witt. träffades uppå satan. Han kände nog

Sid. 207.

igen mig; men hälsade icke. Jag för min del var ej så angelägen derom. – NB. Jag sålde åter bort Sternes känslamma bref åt Relander, utan att en gång hafva läst dem. Eftermiddagen väntade jag hit Ilmoni, på det vi måtte få No:e uppsatte på våra Böcker; men då han ej kom, gick jag efter honom. – Jag var ämnad att med Gossarne gå till Ursins; men då jag fick höra, att herrskapet här ned ifrån farit äfven dit opp, och det var att förmoda, att Domprostens äfven torde vara der, så uppgaf jag för i dag hela förslaget och satt i dess ställe och las för Ilmoni hvarjehanda tills inemot skymningen. Då skref jag ett bref till Prosten Ståhlberg, för att i Tisdag afskickas med posten. Mitt förra bref måtte säkert icke kommit honom till handa, emedan jag nu icke en gång med Lieutenant Witting, som nu kommit directe ifrån Ithis, erhöill något. Med honom skulle han väl säkert hafva skrivit och skickat handlingarna. – Ehuru jag af min middag hela tiden haft obehagliga följder, kunde jag dock ej afhålla mig ifrån en liten aftonmåltid. Efter densamma gick jag ut och slog några hvarf omkring gatorna, först ensam och sedan med Poppius, hvilken jag händelsevis träffade. – Efter hemkomsten pratade jag bort en timma med Maja, för att hämta mera krafter, hvilka jag nästan helt och hållet förlorat.

Sid. 208.

Hon förlängde den med flit och kom i min kammare för att draga ut med pratet. – Jag måste låta henne förstå, att jag ej var tracterad af hennes närvaro, innan hon gick. – Jag sade henne, att jag ville lägga mig. Det var ingenting mindre än min afsigt, och sedan hon derpå gått, vakade jag till inemot kl. 12. – Grekiskan har i dag blifvit efter och måste åter blifva till nästa Thorsdagen, då jag vill fortsätta densamma, så att jag den nästa månaden kan begynna med syntaxen.

Måndagen d. 24^{de}

Jag hade åter ganska mycken svårighet att stiga upp, ehuru jag nog sent vaknade. Maja hade mig att dricka 2 koppar Caffé. – Efter uppstigandet tyckte jag mig må bättre deraf. – På Postcontoiret. Prof. Wallenius slutade i dag Georgikerna och skall nu fortsätta Tacitus. Efter timmen lät jag drängen härstädes bära Böckerna till Mozelli, äfvensom jag med honom var till Ilmoni och tog också hans Böcker. – Uppå Boklådan köpte jag Bibelsällskapets upplaga af Nya Testamentet för Röhmä Johans räkning. – Tills Bergboms timme annalkade, öfversatte jag ur Lit.- Tidningen förteckningen öfver de Antika Statuerne i Musée Napoleon i Paris. – Sökte Ilmoni – Poppius och Gottlund. –

Efter Bergboms timma var jag hos Ottelin. Min egentliga afsigt var att i anledning af hans gråmele-

Sid. 209.

rade kapprock göra mig underrättad, om en sådan färg af färgaren kunde påsättas hvad tyg som hälst och att få af honom i det fallet någon proflapp. Jag har nemligen genom andras inflytande fått afsmak uppå den gröna färgen på mitt kapprocks kläde, hvilken jag först genom andras inflytande hade valt mig. Man har nu rådt mig till mörkblå; men jag ville häldre sjelf hafva en melerad färg, såsom mindre capabel af smuts. Jag collationerte med Ottelin materialierne för Åbo Tidningsbladet för morgondagen. Han är för det närvarande en af dess Redacteurer – en post, hvilken jag skulle önska mig. Han har 5 Rubel för hvarje blad, Föröfrigt sade han att han i år tillskansar sig en förmögenhet af mer än 1000 Rd, så att, då han betalar sina gjorda skulder, har han ännu ett ansenligt öfverskott. – Jag kom hem ganska murrisk – Gossarnas vanliga lättja ökade mitt olynne. – I skymningen sökte jag Ilmoni utan att träffa honom – En liten stund hos Poppius. Den öfriga delen af aftonen skref jag brefvet till Blomqvist färdigt till att i morgon med posten afskickas. Äfvenså beredde jag brefvet till prosten Ståhlberg. – Till båggedera, Blomqvist och prosten Ståhlberg hade jag

Sid. 210.

Litt. Anteckning. Forts. ifr. Pag. 204.

af de skönaste; men den förtjenar dock för sin höga enfald konstnärers och ålderdomsforskares uppmärksamhet. Den är förfärdigad af parisk marmor 4' 6" hög, och befann sig fordom i Trianon. Gudinnan synes beväpnad, med hjälm, ägid och spjut. Men främre delen af armarne är reparerad, äfvensom det af pentelisk marmor arbetade hufvudet ursprungligen icke tillhört kroppen. XLV. Apollo. kallad Adonis. År 1780 fann man ibland de, ifrån Rom en lieue belägna ruiner, Centombe kallade, denna herrliga 5' 6" höga, af Grechetto förfärdigade statue, hvilken man reparerade till en adonis, i det man gaf densamma en pil uti den felande handen. Ungdomsblomman, de rena, milda, korrekta formerna, synes väl rättfärdiga Restauratorn; men Visconti har bevist, att vi äga blott en enda statue af Adonis, och att den här afbildade är en Apollo, som har en påtaglig likhet med två andra statuer, uti palatset Ghigi och uti Galeriet Giustiniani. Ställningen kan icke vara naturligare och mera otvungen, skuldrorna och det på sidan böjda hufvudet äro mästerliga. XLVI. 1) En Sånggudinna, kallad den lilla Ceres. Denna figur kan ursprungligen hafva varit en Clio, nu har den genom sina attributer uti vänstra handen, genom vallmohufvuden och sädesaxet blifvit en Ceres. Den är af parisk marmor, 3' 3" hög och stod fordom uti villan Mattei i Rom. Hennes hår bilda små parallellt löpande lockar,

Sid. 211.

och hennes, den sköna kroppen omflytande draperie, förråder en förträfflig konstnärns hand. 2) En Isisprestinna. En skön, uti Grekland funnen, 3 fot hög statue, af parisk marmor. Oaktadt hufvudet, armarne och en del af skuldrorne äro reparerade: så visar dock den under bröstet på ett eget sätt förknippade manteln, att konstnären velat framställa en Isisprestinna, sådan man träffar henne också uppå de bekanta herculanska målningarna. (Pitture d'Ercolano). 11. Pl. 59. 60) och till och med uppå äldre. Hvad som gör denna statue dyrbar, är Grazien uti rörelsen, och Draperiets fullkomlighet. XLVII. Äsculap och Telesphorus. En 2 fot hög grupp af marmor ifrån Luni, fordom uti slottet Richelieu. Hufvuden och några Extremiteter äro reparerade. Efter all sannolikhet likaledes en Copia af något mästerstycke. XLVIII. Bacchus. En retande ynglingsfigur; med vingudens karakteristiska druckenhet och dyster blick. Uti sin högra hand håller han en vindrufva, med den vänstra gör han en rörelse, som om han ville säga något. Uppå hufvudet prålar ett Diadem och en krans af vinblad och murgrönrankor. En Nebris hänger ned ifrån den högra skuldran. "Cette Statue", säger Hr Visconti, "est un modele accomplie de ce genre de beaute. Je ne crois pas, qu'il existe une plus belle figure de Bacchus." Af pentelisk marmor, 7' 8" hög. XLIX. Bacchus, Sardanapalus kallad. Denna, af pentelisk marmor förfärdigade, 6' 6" höga statue

Sid. 212.

uppräfdes år 1761 uti Frascati, i nejden af Monte Porzio. Den högra handen, hvarmed han kanske höll en Thyrsus, är restaurerad äfvensom några andra delar. Namnet Sardano gaf man den för Inscriptionen CAPΔΑΝΑΠΑΛΟC, hvilken man läser uppå fällen af manteln; men Visconti (Museo Pio-Clem. T. 11. Tab. 41) har med oemotsägeliga grunder utredt, att den föreställer en Indisk eller skäggig Bacchus, hvilken man träffar uti dylik gestalt uppå många reliefs och Grekiska målade vaser. Hans ärevördiga skägg gör en sällsam contrast med hans nästan qvinliga klädnad, som består af en lång vid, släpande Tunica, och en stor mantel, som drar sig ned under den högra skuldran, och flera gånger omlindar kroppen. Hans stora lockar äro så utarbetade, som vore de våta utaf välluktande salvor; i hans ögon herrskar ett vällustigt, matt drag. Inscriptions Σαρδαναπαλος har utan tvifvel uppå Antoninernes tid blifvit ingräfd, då man uppställde denna statue uti en niche, som bars af Bacchantinnor, uti Karyatider liknande former. Statuen är arbetad uti en något styf stil, hvilken Grekerne kallade όρδος, den stränga, severa. Denna röjer sig i den monotona fällningen af rynkorne (Faltenwurf), och uti den väl ädla, men liflösa ställningen. Också hafva fötterne den der nätformiga betäckning, som man blir varse uppå flere verk af Phidias's skola. Romarne, som utan tvifvel erhöillo denna statue ifrån Grekland, måste redan uppå sin tid hafva

Sid. 213.

ansett densamma för en dyrbar antik. L. Ariadne kallad Cleopatra. Sedan 3 århundraden stod denna berömda statue af parisk marmor uti Vatikanen, der den tjente en springbrunn till prydnad. Påfven

Leo X gaf den första ägaren derföre den stora summan af 1600 Guldducater. Den är endast 4' 3" hög, skulle den stå upprätt, så utgjorde höjden 6' 8 tum. Näsan, öfver Läppen och några finger på vänstra handen äro nya; den högra handen felas. Det ormformiga ziratet uppå vänstra armen har gifvit statuen namnet Cleopatra; men denna Drottningens bild uppå mynt, är alldeles olik statuens hufvud. Winkelmann höll den för en vid en källa slumrande Najade; men Visconti beviste grundligen, att det är en af kärlek och förtviflan intagen Ariadne, som ändtligen blifvit öfverväldigad af sömnen. Statuens hufvud böjer sig på högra sidan; kinderna äro sköna och fulla. Hela ansigtet genomskingras af ett drag utaf djupt bekymmer; men den vanställer icke den sköna proportionen och stör icke ställningen. Draperiet är rikt och kostbart; skorna äro rikt beprydda. Vi se verkligan den öfvergifna Ariadne – tristi devinetam lumina somno – såsom gamla konstnärer föreställt, och ännu några Monument förevigat henne. Så lärd ock fällkastningen må vara; så kan den dock icke bildas naturligare. Den spartanska, på båda sidor öppna Tunican är med 2 spännen häftad uppå skuldrorne, och under bröstet befastade med en bindel; peplum omflyter i våglinier figuren; en stor mantel betäcker en del af knän och benen, och faller uti veck

Sid. 214.

öfver klippan, der den såsom en tapet utbreder sig. Uti hela figuren är en rikdom af affektspråk, som icke kan uttryckas; sömnen är orolig, och oordningen uti kläderna visar det förgångna vilda tillståndet. Täckelset, som måste följa de oroliga rörelserna har hopvicklats emellan knän och benen, och låter gestalten genomskina. Fransarne, hvarmed det är besatt skilja sig ifrån peplum, också är den af en tjockare substans. Konstnären har af henne skickligen betjent sig, för att rikta det hela af compositionen och upphöja de blottade delarna. LI. Hercules, trefots röfvaren. Ett Basrelief af pentelisk marmor, 1' 10 tum uti qvadrat. Basreliefet, som Pausanius blifvit varse uti ett arkadiskt tempel och som föreställer Hercules, huru han röfvar den delphiske trefoten, synes vara ett berömt ålderdomens verk, och hafva tjent flere Basreliefs till mönster, ty man känner, utom det här afbildade, ännu 4 andra med samma föremål. Hercules har bemäktigat sig trefoten, och hotar med klubban Apollo, som håller densamma fast uti handtaget. Apollo är en snärt yngling, med zirligt krusade lockar, en lagerkrans uti håret, och en smal klädnad, hvilken han såsom en indisk Shawl kastat omkring sig. Figureernes styfva ställning och de för konstigt arbetade vecken erinra om skolan före Phidias, och göra det sannolikt, att vi hafva en sen Copia af ett gammalt monument för oss. LII. 1) Melicertes eller Calemon. En Bust af pentelisk marmor, 1' 6" hög. Hufvudet är betäckt med spår af

Sid. 215.

fiskfenor, fjäll och gellar, och bevisar, att han fordom varit öfverdragen med huden af något sjödjur. Visconti erkänner uti honom Melicertes, med ett ädelt ansigte och fina former. 2) Omphale. Bust af pentelisk marmor, en fot 5 tum hög. Ett visst allvarsamt drag uti ansigtet af denna sköna bust har gjort det tvifvelaktigt, om den föreställer en yngling eller en flicka; men den retande ovalen, och de fina linierne ofvanom kinnbenet förråda ett fruntimmer. LIII. Flora. Af marmor ifrån Luni, 5 fot 9

tum hög, upptäckt uti Tivoli, under ruinerne af Hadrians villa år 1740. En romersk konstnär's phantasi har skapat denna floras behag, hvilka så friska uppblomstra, som de friska utvecklade blomstren uti hennes hand. Hennes sköna hufvud är smyckadt med blommor, och ett sött leende sväfvat på denna hulda Gudinnas läppar, det första, oskyldiga leende, som utgick ifrån dessa läppar. Hennes klädning består af 3 särskildta stycken, af hvilka den undre Tunican måste vara ett ganska fint, kanske sidentyg, emedan det bryter sig uti tallösa små veck. Den högra handen är zirad med ett smide. LIV. En Amazon. Denna, 6' 3" höga statue, af Grechetto, stod fordom uti vaticanska Museum; bägge armarne och det högra benet, ifrån knä till fot äro reparerade. Att denna statue redan i ålderdomen haft ett stort värde, bevisar inskriften; Translata e schola Medicorum. – Ibland Statuerne uti templet i Ephesus värderades företrädesvis bronz-figurerna af A-

Sid. 216.

mazonerna, af hvilka den af Polyktet innehade den första rang. Men vi känna lika litet dess ställning, som den af Cydons och Phradmons Amazoner. Amazonen af Phidias, den andra i rangen, stödde sig uppå sitt spjut; den tredje, ett verk af Khesilas, visade sina sår. Hr Visconti tror sig uti den i fråga varande statuen finna en Copie till Polyktets Amazone. Den ifrån hästen nedstigna hjeltinnan nedlägger sina vapen, spänner af bågen och har redan tillslutit kogret. Denna handling står uti en viss förbindelse med uthvilandet af Phidias amazone och smärtan i den af Khesilas. Den är ett verkeligt mästerstycke ifrån Grekiska konstens blomstringstid. Hufvudets former, den högra skuldran och det vänstra benet förråda en stor konstnär, som visste att förträffligen uttrycka kroppens böjning. Håret och Draperiet göra det ganska sannolikt, att urbilden varit af bronz. Den med utomordentelig finhet behandlade Tunican måste mycket hafva upphöjt de nakna delarne, emedan den var färgad; men enligt Hr Viscontis försäkran har färgen, under statuens transport ifrån Rom till Paris, mycket afbleknat. LV. Jason. Denna statuens kropp är af pentelisk marmor, men hufvudet af Grechetto. Dess högd utgör 2 fot 8 tum. Man har hållit den för en Cincinnatus, ända tills Winkelmann deruti upptäckte en Jason. Urbilden måste uti ålderdomen hafva varit berömd, emedan man finner så många Copior. Den unge Heroen är uti begrepp, att befästa skon uppå sin högra fot, men blickar på sidan, som om han ville höra på talet af Pelias's

Sid. 217.

budskap. Figurens former äro ädla och harmoniska, och det hela är utarbetadt uti fäktaren Agasios's esprit. LVI. och LVII. Menander och Posidippus, 2 bekanta statuer af pentelisk marmor, af hvilka den första är 6 fot, men andra 4' 9" hög. De synas vara Copior af dessa skalders berömda statuer, hvilka fordom beprydde Athens Theater. LVIII. Julia. Septimii Severi maka. Man upptäckte denna, af pentelisk marmor förfärdigade, 6' höga statue uti början af förra århundradet uti hamnen Vidra ell. Syrten, på kusten af Barbariet, vid Ben. Gasi, det fordna Adriane. Ostridigt är denna statue den enda, som alldeles bibehållen kommit till oss ifrån ålderdomen, emedan blott en liten knapp på draperiet felas. Också ser man ännu på kinderna en anstrykning af rodnad. Kejsarinnan står der uti högt Majestät, och synes afhöra ett tal, som föredrages henne. Hela figuren

hviljar på högra foten, och den lätta rörelsen af den vänstra, som är något framryckt, tjenar till att ännu upplifva den sköna gestalten. En stor veckrik mantel betäcker Kejsarinnans hufvud, omgifver henne helt och hållet, och låter endast fingerspetsarne framblicka. Draperiet är så mäterligen kastadt, att det låter alla det naknas former genomskimra. Händerne äro så betäckte, som på Polyhymnias och Mnemosynes statuer. Statuen hör till den goda smakens sista Epoche, och härstammar ifrån en konstnär, som ännu bildat sig uti den under Marc-Aurel florerande skolan. LIX. Ett offer till Lärerne. Ett Basrelief af pentelisk marmor, 6' 4" långt, 2" 6n högt.

Sid. 218.

Detta sköna monument, hvaruppå man blir varse 14 prester och 3 offerdjur, har sannolikt beprydt något offentligt, till Augusti ära upprest monument. LX. En Victoria. Ett Basrelief af parisk marmor 1' 5" uti qvadrat. En qvinlig, bevingad figur, såsom en Victoria, som knapt sväfvande vidrör marken med sina tåändar, upphåller en vase, hvarur hon vill gjuta vin uti en skål för en framför henne stående yngling. Denne, höljdt uti en lång mantel, som lämnar endast högra armen blottad, håller en lyra i handen. Emellan båda står ett hemispheriskt lock, hörande till någon trefot. Vinets utgjutande är ett emblem af Libationen, som åtföljde trefötternas helgande. Victorians figur antyder tillfället och orsaken till Consecrationen, och är endast en bild deraf den, som vid de musikaliska täflingsstriderne erhållit priset. Segraren, som hade erhållit trefoten, helgade densamma Gudarne. LXI 1) Barnet med Gåsen. Denna grupp af pentelisk marmor, 2' 10" hög, uppgrofs år 1789 uti Rom, uti en nejd, kallad Romawecchia, vid appiska vägen. – Barnets och gåsens hufvud äro reparerade. Winkelmann (Storia delle arti ed. seo. T. 11. p. 121) har sedan uti en deslik grupp upptäckt den Copian af ett bronzmästerstycke af Boëthus, en gammal carthagisk konstnär, som Plinius (XXXIV §. 19. 23) beskrifvit: "Boëthi, qvanquam argento melicris, puer eximie anserem strangulans." Det är en gosse, som mördar en gås. Gossens rörelse är graziös och otvungen, och arbetet

Sid. 219.

så förträffligt, att man kan sätta konstverket uti de tider, då den grekiska sculpturen uti Rom stod i sitt skönaste flor, således före slutet af 2^{dra} århundradet efter Christi Födelse. Boëthus lefde sannolikt uppå Carthagos förstörings tid, och var egentligen en guldsmed, af hvilken man beundrade ett af bronz arbetadt, förgylt barn uti Junos tempel i Olympia. 2) En sittande kapplöpare, som drager ett törne utur sin fot. Figuren, 2' 4" hög, är af bronz, rent och skönt gjuten, och stod fordom uppå Capitolium. Man har upptäckt sig många sällsynta hypoteser öfver denna statue. LXII. En ung romersk flicka. Man fann denna statue (4' 6" hög) af pentelisk marmor uti Rom, mot slutet af förra århundradet, och måste reparera blott vänstra handen. Flickan, uti sin skönaste ungdomsblomma, är uti begrepp, att kasta en mantel öfver Tunican. Hufvudet är ostridigt ett porträt, och dess prydnad efter det modet, som herrskade uppå Agrippinas och Poppäas tider, men icke öfverlastadt med falska lockar. Det är sannolikt, att rika föräldrar under Claudii tid låtit

förfärdiga denna statue af sina döttrar, och uppställa den såsom ett "ἄγαλμα" uti något tempel. Draperiet kan ej förträffligare utföras. -

Journal. (Forts. ifr. pag. 209)

Tisdagen d. 25te

Jag uppsteg temligen sent. – Benägenhet för uppkastning. – Hos Färgaren. ärnade låta begära en ändring af färgen, hälst till mörkblått; men min ostadighet har blifvit

Sid. 220.

straffad, ty klädet hade i går blifvit färgadt till mörkgrönt efter min första anvisning – Jag skickade med posten till Blomqvist: Ciceronis Officia, jämte ett bref till honom och ett ann. till prosten Ståhlberg. – Före Bergboms timma hos Gottl. för att se på hans efter en egen icke nyligen inbundna böcker och tillika bedja honom i morgon uppå auctionen höja uppå mina böcker. – Efter Bergboms timma hos Relander för att af honom erhålla betalning för Sternes bref. Men då han ej var hem, måste jag vandra till mitt hem och der växla mig Ryska penningar, hvarefter jag gick till Mozelli och utlöste der en bunt med Disputationer, som jag i förledne lördags inropade. Jag var just icke nöjd med min fångst. Af flere disputationer funnos flere Dupletter; väl en tio särskildta af 2. Då jag som bäst höll på att ställa dessa i ordning, och hade bordet öfverhöljdt af Disputationar, kommer – Nykopp. Jag blef något förlägen vid en så oförmodad visite. Efter några välträffade präludier om böcker, kom han fram med sitt ärende, som bestod uti ingenting mindre än en anhållan, att jag måtte bli Prof. Melartins förste respondens i nästa Lördag veckan till. Vist tillade han, eller efter hans sätt att tala, uppriktigt, att här just icke varit ibland sådana, hvilkas pligt det är att utge theser, h.e. seniores, non-Candidater, någon annan att välja på. Detta tillägg förenad med den föreställningen att såsom den

Sid. 221.

förste respondens blifva kanske fördelaktigt känd af den nye Inspectoren, verkade, att jag låfvade, oaktadt sjelfva föreställningen af Hela acten kom mig nästan att darra. Jag var rätt häftig ännu efter Nyk. bortgång, då jag förhörde mina Disciplar, så att jag svårligen kunde afhöra deras läxor till slut. Efter en liten qvällsvard gick jag till Ilm. med hvilken jag öfverenskom, att vi skulle höja på hvarandras böcker, så att man hälst skulle få sina egna penningar för dem. I samma afsigt var jag hos Gottlund ännu ytterligare och skref på hans önskan en liten Nota öfver de förnämsta böcker och de högsta priser, till hvilka han kunde höja dem. Frukta, att mina böcker skola gå för vanpris har

bragt mig på sådana piae fraudes, till hvilka dessutom G. sjelf uppmuntrade mig. – Sednare fortsatte jag läsningen af Lit. Tidningen till kl. ½ 12. – Högst orolig sömn.

Onsdagen d. 26te

Jag uppsteg kl. 7 ifrån mina förvirrade drömmar. – Min mage var mycket förslappad och tungan helt och hållet slemfull. Det har varit en angenäm känsla för mig, att se mig uti dessa dagar befriad ifrån det ständiga förhörandet. Masalin, som, ehuru han åtminstone icke saknade förstånd, isynnerhet uppå den sista tiden, då jag ville bereda honom till Studentexamen, ändock tog af mig mycken tid, upphörde att läsa för mig med den nästlidna veckan. Före frukosten intog jag Bjelkens elixir. Det kostade just uppå mig att sitta och skriva in anteckningarne för Pipping.

Sid. 222.

Klockan ½ till 3 hastade jag uppå auctionen, men af brist på folk, fick man vänta till 3, innan auctionen började. Utsigterna voro svåra, inga egentliga penninge Gubbar funnos. – En omständighet bragte mig redan från början utom fattning. Jag satt bredevid Relander, och då han öfver måttan höjde uppå lappböcker, hvilka först gingo med ögonskenlig fara att stanna för dem, stötte jag åtskilliga gånger uppå honom. Han blef stött och sade åt mig helt högt; Jag tror du är underlig. Får jag icke handtera mina penningar sjelf. Jag blef så flat att jag knapt vågade se upp mer. Då jag icke af egen nytta ville afråda honom ifrån att lägga sig till lappri, förargade mig hans uppförande så mycket, men ändteligen kommo Ilmonis böcker. Jag hade ställt dem uppå min Katalog främst, att ifall våra böcker skulle komma att gå i början af auctionen, mina, som voro dugligare icke under folkbrist skulle gå till vanpris. Äfven denna omständighet blef mig kanske till förderf. Ilmonis böcker, sådana i det hela, att han var likgiltig om hvad han skulle få för dem, blott de blefvo försålda betaltes ofta 2 dubbelt; men mina böcker hade en besynnerlig otur. Ehuru jag köpt de flesta för billiga priser, fick jag för nästan ingen enda mina egna penningar igen och de få för hvilka jag fick det, voro små pie-

Sid. 223.

cer, hvilka om de ock blifvit oerhördt betalte, icke kunde ersätta den skada, jag led uppå de större. Några måste jag sjelf inropa. – Gottl. och Ilmoni höjde mitt archiv; endast för att öka min procent; ty för att ej låta dem stanna i sticket, måste jag sjelf inropa det för 20 Rubel. Så snart mina böcker blifvit sålda, eller snarare förlorade, begaf jag mig hem, alldeles perturberad och knapt mäktig mig sjelf. – Jag hade dock så mycken eftertänka och styrka kvar, att jag insåg dåraktigheten af en häftigare oro och beslöt derföre att med tvång tranqvillisera mig. Jag satte mig att förhöra Gossarne uti så många läxor, som de möjligen kunde, spände dervid all min eftertänka och uppmärksamhet uppå det, som jag borde förhöra dem uti. Det lyckades. Jag höll med flit längre uti än jag en gång

vid godt lynne plägar. För att helt och hållet draga tankarna ifrån dagens olyckor. Så blef jag ej ledig förrän efter par timmar uti skymningen, då Poppius kom till mig. Sedan jag ätit qvällsvard, företog jag mig med honom en promenad ut igen om Nylands tull nejden och Åbo kyrkogård; således dit och dädan circa $\frac{3}{4}$ mil. – Äfven denna promenad tjente i mer än ett afseende till min nytta. Så snart tankarne föllo på det grämmande, sökte jag uppmuntra mig genom uträkningar öfver den summa, som jag ända kan möjligtvis få, speculationer

Sid. 224.

öfver användandet af denna summa till uppköp af andra bättre böcker än de förlorade m.m. – Jag fortsatte Lit. Tidningen ända till kl. öfver 11. I sängen förekommo mig åter dagens händelser, och så mycket jag ock bemödade mig, att aflägsna dessa grämmande föreställningar, kunde jag ej somna in förr än efter kl. 12. –

Thorsdagen d. 27^{de}

Mina första tankar efter uppvaknandet voro de samma, som då jag insomnade. De förlamade mig straxt och betogo mig kraften till något verksamt. Just denna tid skulle jag mest behöfva lugn för att kunna utarbeta mina theser, hvilka med det första borde inlämnas. –

Emedan jag befann mig ganska illamående och derjämte confus, lät jag nu skicka efter brännvin och intog deruti Bjelkens elixir före frukosten. – Det var ingen läsning i dag i anseende till Candidat-examen. Jag var som hastigast der uppe. Föröfrigt las jag på Literatur-Tidningen, så att då jag ärnade gå för att afhöra Bergbom, slog kl. 5 i stället som jag väntat mig att den skulle slå 4. – En stor folkskara mötte mig vid kyrkan. Jag fick höra, att man begrafde en ung fru. Jag hade kunnat vara med uti kyrkan, för att se stadens skönheter, hvilka skola nästan mangrant ha varit samlade derstädes. – Bergbom hade icke läst i dag. Kanske hade han nöje att vara närvarande

Sid. 225.

vid högtidligheten, eller räknade han icke i dag uppå åhörare. Jag gick till Ilmoni, der äfven Tallqvist var. Der uppstod en liten ordstrid emellan mig och dem - bägge Napoleoner. – Jag kom emedlertid att dröja mycket länge hos Ilmoni, så att jag sedan ej mera hann med dagen uträtta något. Finnér ankom sedermere och resonnerade med mig köp om Archivet för resor för 25 Rubel. – Efter den sena hemkomsten hörde jag att Gottlund sökt mig. Jag gick derföre efter aftonmåltiden till honom; men då han ej var hem och jag både hörde och såg att det var Gudstjenst uti Ryska kyrkan, gick jag dit och var der ända till kl. 10. Jag vakade till kl. $\frac{1}{2}$ 12; men hann ej mera läsa något. – Sömnen högst orolig. –

Fredagen d. 28^{de}

Uppsteg kl. 7 tämligen mätt. – Tungan slemfull. – Ändtligen ankommo de ifrån Ithis affordrade bilagorna till handlingarna, hvilka till reg. Conseillen skola lämnas. Mitt bref har ganska riktigt och i god tid framkommit, men svaret har nu dröjt mera än 2^{ne} veckor. Hade jag vetat det, skulle jag ej afskickat nytt bref i förledne Tisdags. Nu lär jag svårligen mera hinna skicka contrabrefvet. – Som snarast uppå Academien. – Hörde på Candidat examen. – Uppå eftermiddagen förde jag min Dahls Grammatik till Bokbindaren att inbindas – Dervid en liten stund hos Ilmoni. -

Sid. 226.

Hos Mozelli. Återtog de böcker, hvilka jag fick inropade. Den underrättelsen, att jag ej törhända uppå en månad kan få liqvid med Dr. Mozelli, var mig alldeles ej välkommen uti en tidepunkt, då jag åter är nästan alldeles utan penningar. – Poppius kom till mig, och ville låna af mig några Rd. Jag lånte af Maja för att hjälpa honom, äfven om jag redan förut lånte af henne, för att kunna med Charta belägga Pr. Ståhlbergs bilagor, hvilka jag uppå förmiddagen å registrations Contoret inlämnade. – Jag tog mig en sup med Poppius och åt en duktig mellanmåltid. Det oaktadt åt jag ånyo om aftonen, då jag återkom ifrån en promenad med honom till Dragontorpet. – Förde mitt bref till Ruuth, som i morgon till Borgå afreser. – Ännu ser jag icke en enda thes skrifven, och morgondagen böra de sista inlämnas. – Grekiskan har äfven helt och hållet blifvit efter och måste blifva det ännu längre, tills jag slipper förbi min responsionsact. – För att ändtligen få mina theser färdiga, bad jag att Maja i morgon skulle väcka mig i god tid.

Lördagen d. 29^{de}

Hon gjorde det kl. 5, men jag hade mycket svårt att stiga upp. – Emedlertid hade jag dock der igenom åtminstone 4 theser färdiga tills kl. 9. – Vid frukosten tog jag mig en duktig sup. –

Sid. 227.

Emedan ingen annan än jag syntes åhörare af Pipping, las han icke i dag. Jag fick då bättre tillfälle att fortsätta mina thesers uppsättande. Jag blef färdig att gå med dem till Prof Melartin kl. 12. Han bad mig i morgon kl. 3 komma till sig; der vore något att ändra, sade han. Han talte sedan med mycket nedlåtande om dyrleken här i staden och frågade, huru många af oss uti Wiborgska nation hade conditioner. Åtminstone tyktes det, som icke detta vore af en inställande tjenstaktighet utan af verkelig uppriktighet. – Lilla Ottelin hos mig. – Jag höll om eftermiddagen på med Lit. Tidningen och ämnade mig uppå Nationsmötet, då Finnér kom. Med honom tog jag en sup och litet

mellanmål. – Han köpte af mig Archiv för Nyare resor – för 15 Rd. Det är nu redan alltför illa farit, för att jag skulle behålla det, hälst det äfven uppå auctionen gick så dåligt dermed. Ehuru jag förlorar på den handeln jämnt 5 Rd, så bryr jag mig ej derom. Jag låter det gå: det är ändå mer, än hvad jag sjelf ropte det in före uppå auctionen. – För att soulagera Finnér öfver köpet, skänkte jag honom ännu till Langbeins Griechische Grammatik ohne accent, hvilken jag, jag tror i morgon ett år sedan inropade för 60 kopek och åter vid den sista auctionen för 40

Sid. 228.

kopek – Gottlund här. Han hade fått luft af, att jag skall blifva respondens för Prof. Melartin, och undanbad sig på förhand opponentförrättningen. Jag gick ej ut med honom uppå Nationsmötet. Till Bibliotheket återställde jag Hermanns Conspectus Historiae litterariae, då jag numera fått Eschenburgs Handbuch der Klass. Literatur. – Hos Ilmoni. – Finnér kom åter ned till mig och jag förde jämte honom Archivet att inbindas hos en Bokbindare. – Efter qvällsvarden gick jag åter ut till Poppius för att få höra, huru det gått med Dan. Masalin, som i dag varit uti Student-examen. Jag träffade icke Mas. sjelf; men efter den berättelse han lämnat sjelf, lät det ej förmoda sig annat än väl. – Poppius spatserte med mig till kl. 10. – Jag vakade sedermera ännu med Lit. Tidningen ända till kl. närmare 12. Den var det fullt, då jag lade mig. – Sömnen mycket orolig.

Söndagen d. 30^{de}

Maja uppväckte mig ur min oroliga slummer med 2 koppar Caffé. Jag uppsteg kl. 6. – En stund hos Poppius om förmiddagen. – För öfrigt fortsatte jag temligen flitigt läsningen af Lit. Tidningen, hvaruti jag började November häftet. Under det jag på e.m. förhörde Gossarnes efterblifne läxor, kom jag att försumma att gå till Melartin. -

Sid. 229.

Jag kom först kl. $\frac{1}{4}$ öfver 4, i stället för att komma kl. 3. Jag var högst ledsen öfver saken; men kunde ej hjälpa det. Han var icke att träffas. -

Christian Gottlob Heyne (utur recens. öfver dess Biografia af Am. Herm. Ludw. Heeren. 1813. uppå Jen. Allg. Lit. Zeit. 1813. N° 216 seqq.) Chr. Gottl. Heyne var född i Chemnitz d. 25 Sept. 1729. Öfver sin ungdomshistoria skrifver han sjelf: "Jag föddes och uppfostrades i den största torftighet. Min barndoms första sällskap var bristen; och de första intrycken uppå mig gjorde min moders tårar, som icke visste af något bröd för sina barn. Huru ofta såg jag icke henne med gråtande ögon vrida sina händer, då hon återvände hem, med det makens ansträngda flit och genomvakade nätter förfärdigat, utan att hafva funnit i dessa nejder så kallade köpmän, hvilka

egentligen icke äro annat än uppköpare, som för minsta pris köpa af de fattigare det förfärdigade lärfvet, och för det högsta söka sälja det annorstädes. Med all en Satraps stolthet såg jag ofta en eller annan af dessa små tyranner återlämna det dem budna arbetet. Nöden tvang den arme, att för en par Groschen mindre aflåta sin svett, och genom brist ersätta skadan. Detta slags anblick var det, som uti mitt hjerta uppväckte den första gnista af ovilja. I stället att låta mig bländas af skimret utaf

Sid. 230.

välstånd hos desse rike, som nära sig af så många hundrades förvärfvade brödsbulor, till fruktan eller skygghet, var jag uppfylld af vrede emot dem. Den första gången, då jag i skolan hörde om Tyrannmord, blef den föreställningen liflig hos mig, att blifva en Brutus för alla fattigas förtryckare, hvilka så ofta hade låtit de mina försmäktade uti brist; och för första gången hade den anmärkning rum, som jag sedan så ofta fann tillfälle att göra, att den olycklige, beväpnad med känsla och en viss själs-styrka, icke vågar det yttersta och blir en förbrytare, är blott en välgärning af omständigheterna, uti hvilka försynen inflätar honom, derigenom fångslar hans verksamhet, tryggar honom för förderfliga utbrott."

Så beväpnades redan tidigt Heyne's själ med en kraft, som trotsade olyckan; tillika inplantades hos honom en medlidsamhet och en böjelse till välgörenhet, som yttrade sig under hela hans lefnad. Genom en ofta hårdhjertad Gufaders bistånd blef han satt i stånd att besöka den latinska stadsskolan, der hans medlärjungar knapt fördrogo, att den utaf bekymmer och elände betryckte, uti sjelfve kroppsväxten efterblefne uslingen ställdes i bredd med dem. Gufadrens, en andelig uti förstaden af Chemnitz, egenskaper qväfde helt och hållet all njutning och ungdomsnöjen uti deras blomma och skolundervisningen var

Sid. 231.

pedantisk, ofruktbar, efter gamla slendrianen. Uppå denna våg hade den eljest skickelige, lärgirige ynglingen gått i grund, om icke igenom en besynnerlig tillfällighet ett uppgifvit Anagram (Austria-Vastarie, i hänseende å det då utbrutna första schlesiska kriget) hade väckt honom ur hans lethargie och hans förmäns derigenom värma bifall gifvit honom den första anstöt till utveckling af hans krafter – först under sista året af sin vistelse vid skolan, erhöll han genom dåvarande Conrectoren Krebs, en favoritelev till Ernesti någon försmak af bättre behandling af de gamla och af ändamålsenligare studerande i allmänhet. –

Med en egendom af 2 Gylden, utan böcker, slätt eqviperad och försvagad af frätande sorger, begaf sig H. ändteligen (1748) till Universitetet i Leipzig. Bekymmerfulla voro de bägge första åren af hans vistelse derstädes. Den gamle andelige öfvergaf honom. Bad honom H. om understöd, så följde bref, fulla af bittra förebråelser; och djupt smärtade det den sensibla ynglingen, då han till

och med en gång af den känslolöse mannen erhöill ett svar med adresse: A Msr. Heyne, Etudiant négligeant, à L. Uppå sådant sätt kom han i ett läge, hvaruti han, efter sin egen bekännelse, blef ett rof för förtviflan. "Uppfostrad, skrifver han, utan att hänvisas till grundsatser, med en alldeles obildad Charakter, utan vän, ledare, rådgifvare, begriper jag ännu

Sid. 232.

icke, huru jag kunnat uthärda uti detta hjälplösa tillstånd. Hvad som dref mig fram uti verlden, var icke äregirighet, ungdomsföreställning, att en gång bland de lärda kunna eller villja intaga ett rum. Mig följde väl oafslätligen känslan af den bittra känslan af ringhet, brist uppå god uppfostran och yttre bildning och medvetandet af det oskickliga uti sällskaps lifvet. Trotsighet emot ödet verkade det mesta uppå mig. Denna gaf mig mod, att icke duka under; att öfver allt låta det komma deruppå an, om jag skulle och måste blifva liggande helt och hållet uti stoftet. Ett enda godt hjerta fann jag hos den flickan, som besörjde upppassningen uti huset. Hon depenserte dagligen för mina nödvändigaste behof, för mitt bröd, och satte nästan all sin egendom uppå spel, då hon såg mig lida så stor brist." Christ, Ernesti och Bach blefvo uti Leipzig Heyne's förnämsta lärare. Genom Christ synes hans kärlek för anhälogien [!] hafva blifvit väckt. Af Ernesti "bekom han de första idéer öfver methoden vid Interpreterande. De kunskaper, hvilka han samlade uti Bach's skola "satte honom i stånd, att sedermera för jurister hålla föreläsningar öfver rom. antiqviteter, hvilka uti Göttingen med stort bifall afhöordes. Men hel jurist kunde han dock aldrig blifva. Utom de juridiska kunskaperna hade han ännu Bach allena att tacka för de första historiska åsigter, hvilkas behof han tidigt kände, utan att kunna stilla det i ty

Sid. 233.

historien lärdes uppå den tiden i Leipzig af Mascow, mindre ändamålsenligt."

Att vid så vidriga förhållanden, det icke var att tänka på plan uti studierna, bekänner H. sjelf. Hans goda hufvud, hans liflighet, synes emedlertid ersatt mycket, hvad andra måste förvärfva sig genom ordnad flit; men också finnes spår till denna ostadighet hos ynglingen ännu uti mannens lärda verksamhet. Såsom H. den tiden, beträngd af omständigheterna, mera uti flykten uppfattade de af en eller annan lärare, till hvilka en lycklig tillfällighet förde honom, framställde ideer, än med lugn eftertänka förarbetade och tillegnade desamma sig sjelf, så se vi honom också sednare så väl uti sina akademiska föredrag, som uti sina skrifter, intagen än af en än af en annan idee, mera liflig än beständig, mera strödd än grundlig, ganska mycket omfattande men litet uttömmande. Huru olik honom framstår icke Ruhnkenius, denne grundlige, uti yttre lugn och inre harmonie till högsta graden af fullkomlighet uti sin vettenskap framskridande Humanist, hvars studiers gång föröfrigt har så mycken likhet med Heyne? Efter fulländandet af de akademiska studierna (1753) afgjorde åter en tillfällighet äfven H's tillkommande bestämmelse. En latinsk grafskrift öfver den reformerte

predikanten i Leipzig, Lacoste, hvilken den tacksamma församlingen låtit trycka med den möjligaste typographiska prakt, kom uti händerne på den dirigerande statsministern,

Sid. 234.

Grefve von Brühl, hvars söner då studerade i Leipzig. Såsom Brühl uti allt älskade prakt, så ock i Litteraturen. Grefven önskade lära känna författaren; han önskade honom uti sin tjenst. Ogerna, men nödgad af sina vänner, hvilka redan uti andanom sågo hans lycka under den allsmäktige Ministerns auspiciér uppblossade, gick H. till Dresden. Hans förhoppningar slogo felt. Intrycket deraf blef hos honom outplånlig; alldrig plägade han räkna på de storas löften. H's nöd steg uti Dresden till det högsta. För att icke svälta ihjäl, började han sälja sina böcker. Toma ärtskidor, hvilka han lät koka sig, sedan han samlat sig sådana, voro ej sällan hans enda rätt. Han hade intet quarter intet läger: intet blef honom öfrigt, än att sofv på marken och böcker tjente den arme till hufvudkudde. Ändteligen lyckades det honom, att efter långa böner blifva anställd såsom Copist på Brühlska Bibliotheket med 100 daler i lön.

Uti denna period gjorde nöden honom till skriftställare. Öfversättningen af en fransysk roman le Soldat parvenu, sedan af Erotikern Chariton, voro näst den juristiska Disputationen de jure praediatorio, under Bachs praesidio i Leipzig (1752) hans första producter. Men snart derefter tog hans Genius en högre lyftning. Han flyktade åter till Roms sånggudinnor, och hans Tibull utkom (1755). Den följde ett år derefter den bekanta editionen af Epiktet. Dessa båda skriftställare hade H. att tacka för sin framtida lycka,

Sid. 235.

den sednare också den ståndaktighet, som han bevisade, då alla olyckans böljor, innan han inlopp uti en säker hamn, slogo tillsammans öfver honom. Hans boning uti Dresden var genom bombarderingen förvandlad uti en askhop; Brühlska palatset förhärjadt, Grefvens stora Bibliothek förskingradt, till en del förstördt; H's egna böcker, all hans förmögenhet, också hans bruds honom anförtrodda egendom, voro förlorade; hjälplös stod han allena uti verlden.

Huru mycket han emedlertid också nu visste bevara sin själsmunterhet, det ädlaste Klenod i olyckan, betyga flere politiska flygskrifter, hvilka han af nöd, icke utan fara persiflerande preussarne utgaf. Ändtligen (1763) förde ett lyckligt öde honom tillbaka uti Sånggudinnornas armar. Den berömde Gessner i Göttingen var afliden. Ernesti tillfrågad af Münchhausen, visste ej bland alla tyska Humanister utnämna någon värdig efterträdare. Ruhnkenius afslog posten och skref tillbaka de betydelsefulla orden: "Quid est, quod extra patriam quaeratis; cujus patria copiam praebet? Cur non Gesnero successorem datis Christ. Gottl. Heynium, Ernestinae disciplinae alumnum, excellenti virum ingenio, qui qvanta Latinorum litterarum praeditus sit scientia, edito

Tibullo, qvanta Graecarum, edito Epicteto ostendit. Hic mea & Hemsterhusii τοῦ πάνυ sententiae unus est, qui jacturam, qvam Gesneri morte fecistis, resarcire poterit. Nec est qvod quis dicat, Heynii famam nondum satis illustrem

Sid. 236.

et pervagatam esse. Tanta, mihi crede, in hoc viro ingenii & doctrinae ubertas est ut brevi omnis cultior Europa ejus laudes celebratura sit". Münchhausen trodde den eljest propheterande mannen. Men blott med möda kunde Germaniens tillkommande lärare, hvilken äfven Ernesti knapt mera erinrade sig, uti Tyskland utforskas.

Med H's ankomst till Göttingen, begyntes visserligen en och lugnare, men derföre ingalunda straxt beqväm och glad period af hans lefnad. "Jag kom, skrifver han sjelf, till Göttingen utan kännedom om det akademiska väsen öfverhufvud och med än mindre kännedom om Universitetet, dess författning och lärare. Jag hade således mycket att lära och störtades likväl uppå en gång uti en hvirfvel af göromål och arbeten. Collegieläsningen var mig helt och hållet ny; det filosofiska Seminarium ett alldeles främmande institut. Jag måste göra mig bekant med Bibliotheket; vetenskaps societeten, hvaruti jag straxt blef satt, kom dertill och man begärte straxt af mig en föreläsning. Likväl var anträdestalet och det dertill erforderliga program det mest trängande; och ännu var sorghögtidligheten i anseende till Konung Georg II:s affälle med tal och program min ankomst förbehållen. Dertill kom än den årliga högtidligheten öfver stiftelsen af Georgia Augusta, som äfven fordrade program och tal. Under Dresdens bombardement hade jag förlorat alla mina böcker och papper, intet blad af notater af egen läsning och eget studerande, af afhörda föreläsningar hade blifvit mig öfrigt; och jag hade framlevvat en följd af år under det 7åra

Sid. 237.

kriget utan alla lärda böcker och arbeten, mest uppå landet under landtliga göromål, till hvilkas åtagande omständigheter tvungo mig. Jag måste således hämta allt utur mig sjelf; och sjelf utan all öfning, att skrifva Latin, lärde jag först som Professor talekonsten, den konst som jag borde lära."

H. var ifrån början uti Göttingen icke blott som lärd, han var tillika embetsman. "Att anlagen till båda, säger hans Biograph, Heeren, uti en så utmärkt grad voro hos honom förhanden, att man kan tvifla, hvartill naturen isynnerhet bestämt honom; att dessa anlag till båda så utbildades, att man kan tvifla, om han verkat mer som lärd eller som embetsman - detta, är det som gjorde honom till en af de mest sällsynte män, till den man, om hvilken flere af hans vänner, som nogare kände honom, hafva dömt, att han vore den ende, hos hvilken de funnit en sådan förening."

H. erhöll, efter Michaelis afgang (1764) plenum Directorium öfver Bibliotheket. Nu var han uti sitt gebit: ty "för en subaltern post vid ett sådant institut kände han sig icke gjord." Huru mycket detta Directorium kom honom till pass vid den 5 år sednare honom uppdragne Redactionen af de lärde Tidningarne, och huru betydande fördelar återigen Bibliotheket drog af denna redaction: detta skall man kanske, då dessa göromålen åtskiljas, tydligast, ehuru med skada, kunna bedömma. Såsom bekant författas de flesta notiser uti Göttinger Zeitung, som utkommer under vettenskaps societetens uppsigt, af inhemske lärde. H. blef 1770 beständig Secreterare för denna

Sid. 238.

Societet. Med Eloqventiae-Professuren var vidare straxt ifrån början Direction öfver det philologiska Seminarium förenad, ett institut, hvarigenom med H's rykte namnet Georgia Augusta utomlands firades. Men också detta institut skulle svårligen haft en så lycklig trefnad, om ej H, hvars akademiska föreläsningar uti de första åren ganska litet besöktes, ifrån år 1774 såsom Inspector af friborden hade trätt uti närmare förbindelse med Ynglingarne, om icke den redan förut (1770) uppdragna uppsigten af pädagogium i Ilfeld satt honom i stånd att för utmärkta Seminarister öppna en säker utsigt till deras första offentliga anställning. Man lägge härtill det oinskränkta förtroende, hvarmed den oförgätlige Münchhausen snart bevärdigade honom i Universitetssaker, den stora inflytelse, som han erhöll genom de båda Geheime-Cantzie secreterarne Brandes, af hvilka den äldre var hans svärfader, den yngre med honom besvägrad, och hvilka båda hade expeditionen af universitetsangelägenheterna: och man skall begripa, huru fruktbar den aflednes verksamhet måste vara under hans universitets högsta flor, huru lycklig han måste känna sig uti denna herrliga verkningskrets; man skall icke finna det underligt, att han med likgiltighet afslog lysande tillbud såsom uppsyningsman öfver konstsamlingarne till Cassel (1767), såsom Director för en uti Klosterbergen blifvande skola (1770), till Dresden såsom öfver-Bibliothekar (1787), såsom Pro-canzler till Köpenhamn (1789); man skall ändtligen också lätt

Sid. 239.

kunna förklara hans, vid förändrade förhållanden uti de sista åren följande förstämning, som ofta røjde sig uti hans skrifter och gelehrte Anzeigen, bortgifvandet af functionerne vid vältalighets professuren (1809) och mycket annat. – Heyne afled d. 14 Jul. 1812. – H's litterariska lif var och blef hälst det humanistiska studium egnadt; men uti ett omfång, som sällan var fallet hos andra. Han omfattade hela fältet af dessa och de närmast dertill gränsande kunskaper. Han betraktade den classiska Literaturen icke blott såsom ett hjälpstudium för andra vetenskaper; den var honom medlet till själens ädlare utbildning till det sanna, goda, sköna. – Hvad det archäologiska studium beträffar, så skola H's förtjenster, om också den strängare historiska kritiken ännu visserligen har mycket att sikta uti det, som H. i detta afseende verkade mer genom den muntliga undervisningen än genom skrifter, alltid lysa brevid Winkelmans, med hvilken hans relationer voro vänskapliga, utan att vara förtrogna. – Till sina historiska studier lade H. grunden genom bearbetandet af verldshistorien utaf Euthrie och Gray uti de första åren af sin vistelse uti Göttingen.

De sträckte sig så väl till den gamla, som medeltidens och nyare historien; snillrik och fruktbar var den tillämpning, som H. gjorde af den förra uppå de sednare. -

Journal. Jag åt om aftonen en särdeles stark qvällsvard. Deraf hade jag någon feber redan straxt efter själfva måltiden. I skymningen gick jag till Poppius och satt der till kl. 10. – Sedan vakade jag ännu till kl. 12. Sömnen högst orolig.

Sid. 240.

Maji

Måndagen den 1^{sta}

Jag uppsteg fast mycket confus. – Före frukosten en droppsup. – En Billette ankommen ifrån Nykopp, att jag i dag e.m. kl. 4 kunde få ut mina theser hos Prof. Melartin. Detta ansåg jag för en följd af min försumlighet i går. – Kort på eftermiddagen var Masalin här och bod mig efter kl. 4 till sig. – Till Prof. Melartins fråga: Herr Sjögren lär ha varit här i går, kunde jag svara Ja. – Hvad theserna beträffa, så hade han utstrukit de 3 första, hvilka voro af theologiskt innehåll och åtminstone efter utseendet mera fria. Han utströk dem helt och hållet och förallmänligade deras innehåll uppå filosofien i allmänhet utan att emedlertid just strängt engång i sådan form bibehålla mina idéer. – Hos Masalin blef det drickande utaf, emedan han nu blifvit Student. Jag tömde 4 glas punsch. Jag blef Bror med alla 3 Masaliner, Hougborg och Hornborg, det vill säga med hela det lilla sällskapet; ty med Poppius har jag länge sedan varit det. – Sedan bålen var tömd, gingo vi alla ut att spatsera utom Tavasttullen. Vi gingo hela 2 fjerdedelar, utan att derföre vid återkomsten vara alldeles nyktra. Jag åtminstone var det icke. -

Sid. 241.

Jag hade verkeligen behof af qvällsvard och åt derföre ett duktigt mål. Derefter begaf jag mig åter ut. Det var något sent, då jag återkom ifrån Poppius. Redan länge har jag tänkt att försöka, huru långt väl Maja kunde retas. Då hon nu var ensam upp, och jag vid min närvarande ställning var mindre försagd, kastade jag mig först på hennes säng. Hon kom snart dit bredevid mig och började kittla mig. Jag descenderte småningom. Långt ifrån att göra något alfvarsamt motstånd, blef jag förekommen. Om posituren behöfde jag icke sörja; men nu fick jag först rätt roligt. Det egenteliga försöket tog nu först sin början, i det jag nu förhöll mig alldeles overksam. Tydliga vinkar lämnades om hvad jag borde göra. Jag ställde mig alldeles oskicklig. Contraparten nödgades sjelf anordna allt, så förlägen hon också syntes dervid. Nya uppskof emellanåt måste deraf föränledas; men då jag derunder förblef i min ställning, krafsade hon sig i hufvudet och grep sig åter an. Mitt

fel var det att jag uthärdade detta längre än jag tänkt att göra. Jag hade bort och kunnat sluta, då jag hade de tydligaste bevis uppå villjan, hvilken jag här mer än någonsin kunde taga för verket. Då hade jag först kunnat moquera mig öfver henne. Nu dröjde jag tyvärr, tills den successiva ledningen och länknigen ändtligen nådde sitt mål och jag, icke mera så mäktig mig sjelf slutade med en

Sid. 242.

raskt mästertryckning och evacuation. – Jag började nu, hvilket varit endast och allenast ändamålet för hela min retningsprocess, begabba henne; sjelf var jag genom min ytterlighet skulden dertill, att det intryck, som jag ville göra på henne och den bekräftelse, som jag genom henne sjelf ville vinna på mina påståenden, att fruntimmer sjelfva åro långt snålare på oss än vi på dem, icke blefvo så starka, som de hade bort. Hon var emedlertid bra flat, då jag sade henne afsigten med min invasion, hvilken hon, om hon varit sig mera mäktig, skulle ha märkt redan utaf den ovanligt långsamma handlingen och att, då jag nu öfvertygat henne sjelf på det kraftigaste, huru rätt jag haft, hon icke hade några vidare anspråk att göra uppå mig och att jag ifrån detta ögonblick stod helt och hållet i det gamla förhållandet med henne. – Tiden hade blifvit så långt utdragen, att jag ej mera hann göra något, så mycket göromål jag ock hade. – Jag bad M. i morgon väcka mig tidigt. Hon gjorde det.

Tisdagen d. 2^{dra}

kl. 5. – Jag uppsteg icke just välmående; men icke heller opasslig. – Jag skref nu bref till Major Nohrström och Prosten Ståhlberg, hvilka bägge i dag måste afgå. Sedermera var jag ända till kl. 10 sysselsatt med exemplens uppsättande af Theserna till circulation. Jag fick dem

Sid. 243.

ock färdiga till dess, såsom jag önskat mig, för att uppå Academien kunna dela ut dem. Löfberg måste jag emedlertid uppsöka. – Det var i dag utomordentligen varmt. Jag måste derföre ändtligen aflägga min gamla kapprock, hvilken jag emedlertid redan länge för dess ålders skuld burit under någon skygghet på axlarne. – Jag skref eftermiddagen ännu 2 exemplar af theserne, ett för mig sjelf och det andra för Melartin. – kl. 4 gick jag för att afhöra B. Han las icke. Jag gick till kyrkan, der en fru Levison begrafdes. Jag stötte uppå Aminoff, till hvilken Jag dessutom ämnade gå för att få tillbaka min Gylfe. Jag satt hos honom en stund, gick sedan till Finnér, hvilken jag ville bedja klippa mitt hår. Man sade mig, att han gått till Ilmoni. Såsom jag nu hade tagit med mig Langbeins Gr. Grammatik, för att tillstålla densamma dess nuvarande ägare och jag ifrån Ilmoni ville taga mitt Lyceum, gick jag till honom. En disput uppstod emellan oss i anledning af beskrifningen öfver älskogsgudinnan hos Gylfe, hvars bildföreställning man klandrade. Hos Poppius hade jag varit icke länge förut. Nu måste jag dit åter, för att begära penningar. Då Nykopp i morgons skref till mig om

opponenterna, skref han äfven att jag nu finge prenumerera på Corpus auctorum Romanorum. Jag företog mig en lång promenad med Poppius. På gatan träffade han sin gäldenär

Sid. 242. a)

utan att af honom erhålla något. Efter återkomsten följde jag honom derföre till Avelin, som åtminstone lämnade hopp tills morgonen – En liten qvällsvard. – Om möjligt skall jag nu börja åter att knappa af och vänja mig åtminstone vid det mera hälsosamma, om jag icke helt skulle kunna lämna qvällsvardarne. NB. Bröder har i dag utan mitt egenteliga medvetande blifvit efter. – Sömnen orolig.

Onsdagen d. 3^{dje}

Uppsteg kl. ½ till 7. – Hos Poppius. Erhöll af honom 3 Rd B^{co} – Nykopp var ej hem. Bokbindaren hade ännu icke bandet uppå Dahls Grammatik färdigt. – Jag förde till Prof. Melartin dess exemplar af Theserna. – Uppå eftermiddagen gick jag till Nykopp och liqviderade nu prenumerationspriset för Corpus auctorum romanorum. Derifrån gick jag till Finnér, som klippte mitt hår. Uti hans grannskap bo R[yssa]r. En af dem, mycket fet och tämligen hyggelig gick förbi och då någon tid derefter två off. följde samma väg, gingo jag Tallqvist och en annan för mig obekant Student ut åt berget, ofvanom Ryssbacken; men träffade intet, utom några Filosofer uti en bergsskrefva. Min smak har nu redan blifvit så förderfvad, att jag verkligen i tankarne föreställde mig själf en möjlighet att

Sid. 243. a)

kunna besöka ett så publikt ställe, om jag blott kunde vara öfvertygad, att ingen smitta vore att befara. Hos Zidén för att fråga honom det han äfven borde hålla sig beredd uppå en liten oration i Lördag, hälst Nykopp ville tillstyrka ett sådant bruk för öfnings skuld lika nyttigt som sjelfva disputationens acten. Zidén var ej hemma. Jag lämnade till honom en biljett. – Jag gick till Dan. Masalin, för att höra, hvad spes han erhållit. Cursorn råkade just vara der med Studentbrevet; tyvärr var hans predikat der blott Juvenis. Åtminstone hade jag häldre sett bonae speci: En liten gloriola hade deraf öfverflödat äfven åt mig. Ehuru jag tagit ut med mig Svenska Folkvisorna för inledningens skuld och andra häftet af Lyceum, för att ifrån någon skuggrik plats utom staden återvända riktad med försvarsideer i anseende till mina theser, hade jag så länge åtdragit med tiden, hufvudsakligast hos Finnér, att jag måste directe begifva mig hem. Sedan blef det ej mera någon läsning utaf, ty Tidningarne voro äfven ankomne. Den präktiga gryngröten förledde mig att äta mer än hvad jag möjligen annars skulle ätit. – Hos Costiander, till hvilken jag förde Tidningarne satt jag en stund och pratade. – En kort promenad efter aftonmåltiden – Under bägge de nu förledne dagarne har

Sid. 244.

jag under blygsel för mig sjelf och för Maja ångrat händelserna af den första Maji, som verkligen sjelf hållna svendomsgossen. Hela min plan har jag ansett misslyckad, då jag fullföljde densamma längre än det till ändamålets vinnande var möjligt, och mot hvilken person! Det är i synnerhet denna betraktelse i förening med den af mitt ändå varande beroende, som i mina egna ögon fört skammen öfver mig sjelf af mig sjelf.

Christi Himmelfärdsdagen.

Uppväckt med 2 koppar Caffé kl. 6. – En droppsup före frukosten. – Uppå Academien för att se på intimationen. – Föröfrigt bläddrade uti åtskilliga böcker, för att söka befästa försvaret till mina theser. – Jag mådde icke alldeles väl och slumrade in för en stund, då jag hade sträckt mig uppå sängen. – Hela eftermiddagen var jag sysselsatt med samma förrättningen, som förmiddagen. Maja tracterte mig åter med 2 koppar Caffé. – Det kom till några förklaringar om det förflutna. Hon erkände sin egen svaghet med det påstående, att hon väl förut också varit vid sådana tillfällen, ja väl ock haft åtskilliga friare, utan att det dock gått så vida som nu.

Sid. 245.

Hon gaf en singuliert – varm böjelse för mig skulden dertill. Om det verkligen så skulle förhålla sig, hvarpå jag dock ännu icke kan underlåta att tvifla, så hade jag så mycket mer att förebrå mig för den njutna förstlingen af hennes tämligen sent bevarade jungfrudom. Men också skulle det å andra sidan i det fallet kunna trösta henne att hon fick å min sida ett fullgiltigt aequivalent. – Till min aftonmåltid, hvilken hon uppå min befallning redan kl. 6 anrättade, uppdukade hon för mig ägg, af hvilka jag höll till bästa 4 stycken. – Spatserte litet och vakade sedan till kl. 11.

Fredagen d. 5te

Uppväcktes kl. 6. – En droppsup vid frukosten. – Jag ärnade i dag afhöra Palander, men hann icke dermed – Hos Finnér, för att se Banden af Archivet. Han var nu åter missnöjd dermed och jag hade så när återtagit verket. Bokbindaren hade icke ännu Dahls Grammatik inbunden. – Efter Prof. Wallenii timma hos Ilmoni. – Uppå eftermiddagen vidare sysselsatt med att till försvar för theserna utplundra min boksamling. Nykopp träffade mig i morgons uppå gatan och gaf mig en vink att skriva äfven åt honom ett exemplar af theserna. Visserligen har det långt för detta fallit mig in, att det borde så vara; men thesernas längd och det redan stora antalet af exemplar som jag till cir-

Sid. 246.

culation måste afskrifva utledsnade mig och bragte mig att underlåta hvad blott artigheten, icke en ovillkorlig nödvändighet bod mig. Emedlertid hade det ock här varit att iakttaga regeln: Melior est, praevenire quam praeveniri. Jag hade förvärfvat mig derigenom en förtjenst mer hos Nykopp, så mycket mer som han uti sådana fall synes hafva åtminstone tysta pretentioner. – Nu förde jag till honom ett exemplar, hvaröfver han tackade visst icke så förbindligen, som han väl skulle gjort, om jag sjelfmant budit honom ett sådant. Emedlertid underrättade han mig tillika derom, att Disputations acten i anseende till mellankommet hinder för Prof Melartin, måste uppskjutas till nästa Onsdag. – Så litet penningar jag nu åter har, så lade jag mig i dag till Caffé och socker, åter vänd vid bruket af dem genom Maja, hvars tractamente jag för öfrigt äfven är ambitionerad att återbetala. Jag har tänkt att försöka uppå att i stället för frukost dricka en eller par koppar Caffé med skorpor om mornarne. Då emedlertid genom de nämnde articlarnes uppköp kassan så evacuerades, att jag i morgon utan tillskott ej är i stånd att utlösa bandet för Dahls Grekiska Grammatik, hvilket välan engång måste blifva färdigt, och bokbindaren mera skall täckas lyfta upp sina ögon för mig, gick jag till Henr. Masalin, af hvilken jag har att utbekomma lön för Daniels Information. Han

Sid. 247.

var tyvärr icke hem. Orolig sömn.

Lördagen d. 6te

Maja uppväckte mig med Caffé kl. 5. – Jag drack med skorpor 2^{ne} koppar, men jag kände mig tung härefter under förmiddagen, hvilket kanske äfven härrörde af en stark frukost. – Jag hastade så mycket jag kunde att få Literatur-Tidningen till slut, så att jag uppå eftermiddagen kunde få föra bort densamma. Det lyckades mig; men tvärt emot min väntan fick jag nu icke något helt utan Januarii häftet för förledne år. Nyhetsintresset skall det väl hafva; men derpå räknade jag icke nu. Det är dessutom, en om det blott skall vara Lit-Tidningar, otillräcklig Lectur under hala pingstferien. Hade jag fått någon hel årgång, så hade jag ock kunnat finna nya bidrag till försvar för mina theser. Derpå räknade jag förnämligast. NB. I dag ventilerades stipendiat-theserna under chemisten Gadolins Praesidium. – Först uppå eftermiddagen fick jag tillfälle att inskrifva mina anteckningar för Pippingen. – Stark aftonmåltid. – Poppius hos mig. – Med honom gick jag till Gottlund för att se på hans nya hos Meyer köpta Chartor. Jag fick stor lust att lägga mig isynnerhet till en Charta af Streit öfver Europeiska Ryssland. – Hos Bokbindaren. Den stymparen hade ännu icke min bok färdig. Det här lärer blifva den sista bok, som han inbinder åt mig. Med Pop spats. jag ut till Dragon-

Sid. 248.

torpet. Han beskref mig derunder sin nyligen till ägaträgta vandring till Nådendal, der reliket ifrån Catholska tiden man der åt honom uppvisat m.m., och uppväckte derigenom hos mig det beslut att, om jag bara får honom till följeslagare, under pingstferienne, sedan jag sluppit min Disputation äfven anträda en promenad dit. – Vakade med Lit. Tidningen till kl. ½ till 12.

Söndagen d. 7^{de}

Uppväckt kl. 7 med Caffé, hvaraf jag drack en kopp med skorpor. – Fortsatte läsningen af den i går afton påbörjade Lit. Tidningen. Just före middagen gick jag till Gottlund för att ytterligare se uppå hans Chartor. Jag kom då att äta också middag hos honom samt politicerte der en stund. Emedan man hem väntat uppå min ankomst, åt jag å nyo. – E.m. 2 koppar Caffé med skorpor. Fortsatte åter Lit. Tidningen.

Öfver åldern, innehållet, ändamålet och den närvarande formen af Hiobs Bok Af D. G. H. Bernstein, Prof i Berlin.

(utur recens. öfver Analekten für das Studium der exegetischen und systematischen Theologie, herausgeg. von D. C. A. G. Keil u. D. H. G. Tzschirner N:o 6.)

Hiobs Bok är att betrakta som ett poem, som en helt och hållet fri fiction ifrån början till slut och af rent israelitiskt ursprung. Åldern sättes uti exil. tiden.

Sid. 249.

Förf:s grunder äro: 1) Det yngre chaldaiserade språkbruket. 2) Innehållet. Skalden lefde uppå de tider, då fiender, Barbarer, hade öfversvämmat hans fädernesland och då den israelitiska nationen ifrån ett olyckligt nu återblickade uti en lyckligare förgången tid. (Cap. XV, 18 jfr. XII. 14. följ.) De föregifna spåren til Patriarchal-lifvet försvinna vid närmare påseende; domarne t.ex. äro icke mera patriarchaliska (Cap. XIII, 26. XXXI, 35. XXIII, 4. XXIX, 7.). Bokens Angelologie (Cap. IV, 18, V, I. XV, 15. XXI, 22. XXIII, 23, 24. XXXVIII, 7), skriftkonstens bruk (Cap. XIX, 23. 24. XXXI, 35), krigskonstens utbildning (Cap. XX, 24. XXXIX. 21f. XV, 26), Spår till stads- och borgerligt lif och dess brott och förderf, lux o. d. (Cap. XXIV, 12, 2 ff. XXXI, 38f. XVIII, 14. III, 13ff. XXII, 24f. XXVII, 16f. XXXI, 21. XXVIII) antyda en sednare tid. Hufvudgrunden för beviset af bokens sednare ålder är förf:s egna åsigt, att Hiob och hans öde vore en bild af israelitiska nationen och dess olycka, att allt, som förekommer om de gudlöses och olyckliges öde, sluter sig till olyckspsalternas klagomål, tvifvelsmål och uppmuntringar, hvilka äro att fattas uti nationellt hänseende. Och härefter bestämmer förf. skaldens ändamål vid författandet af sitt verk så; "att han

ville framställa den israelitiska Nationen uti dess allmänna lidande och hennes uppförande under dessa olycksstormar, förvisa den torna tröst, som det betryckta folket, efter ett urgammalt, men nu icke mera för tillförlitligt erkändt, sinnet blott mera sårande sätt af enskilda erhö

Sid. 250.

(nämligen de påståenden, att det dock slutligen skulle gå de fromma väl, jfr. Ps. 73.) och upphöja dess hjerta till en bättre högre tro och ett fastare förtroende till den allrådande rättvisan." Om också denna åsigt, tagen i sin stränghet icke vore den enda sanna, förtjenar den dock behjertande. För oäkta uti Hiobs Bok förklaras icke allenast Prologen och Epilogen och Elihus tal, utan ock Cap. XXVII, 7, Cap. XXVIII, 28 och Cap. XLI, 4–26. Prologens och Epilogens oäkthet bevisas is[yinner]het derigenom, att de motsäga poemets plan och anda, att den sednare t. ex. bekräftar vedergällningsläran, hvilken just den förra, bestriker. Oäktheten, af Elihus tal bevisar stilens olikhet, ordsvallet och Bombasten, det toma och sökta i uttrycket, och deruti förfelade tendensen af poemet, i det Guds rättvisa skall bevisas, hvilken Hiobs skald endast vill hafva trodd o.a.d. för oäktheten af Stycket Cap. XXVII, 7 – Cap. XXVIII, 28 talar äfven mycket. – Cap. XLI, 4–26 hade redan Stahlmann förkastat, och det svulstiga i föredraget och det opassande stället af detta stycke äro väl afgörande för saken. -

Lindström var här. – Efter aftonmåltiden gick jag till Poppius, med hvilken jag promenerade ända till kl. 10. Vi talte om fornlämningar uti dessa nejder och kommo öfverens att bese alla än befintliga, som blott voro tillgängliga. – Efter hemkomsten satte jag mig åter före att litet reta Maja. Då jag satte mig i

Sid. 351.

hennes säng, kom hon åter bredevid mig. Ett tal uppstod om 1^{sta} Maji, hvar- och deraf ville förklara händelserna i afseende å sig. Jag måste tillstå att jag för min del lyckades däruti så väl, att hon hade intet annat öfrigt, än att med bekännande af sin förnämsta skuld till gerningen undra öfver sin egen svaghet och nedrighet. Det hade varit hennes speciella vänskap eller kärlek till mig, som föranlett henne att emot mig för första gången i sin lefnad så svårligen förgå sig. Hon talte för att gifva vigt åt den föregifna orsaken de tillfällen, vid hvilka hon förut ej allenast af riktiga friare blifvit ansatt utan också, ibland andra med mycken ifver af M. N---m särskilda gånger. Då jag det oakadt begabbade henne för min relation till henne, bragte jag henne slutligen genom inströdda uppmaningar dertill, till det frivilliga löfte att icke någonsin, hvarken i afseende å mig eller någon annan mera låta sig så föras af lättsinnighet. För att taga henne på orden, gjorde jag mig färdig till ett nytt anfall. Hon satte sig med all kraft emot. Jag ansträngde alla mina krafter och kom också slutligen redan i besittning af fältet. Jag ville ej gå längre, ehuru jag af ansträngningen sjelf upphetsad, upphetsade äfven

Sid. 252.

henne. Jag höll före emot hennes tanke att sjelfva usus nu icke vore af någon ööfvervinnerlig svårighet mera och jag tror verkligen, att om jag förenat böner med våld, hade hon törhända åter blifvit ööfverväldigad. Men såsom jag icke hade alfvare med saken, lämnade jag henne dock sednare än jag kanske hade bort, nemligen efter en uttömning, som var i anseende till den häftiga ansträngningen kanske ymnigare än någonsin. Klockan var redan 12, då jag med kännbar hufvudverk lade mig, sedan jag förklarar henne min fägnad öfver hennes ståndaktighet med tillönskan att äfven framdeles emot hvarje obuden gäst använda densamma.

Måndagen d. 8^{de}

Efter min begäran uppväckte mig Maja kl. 5 till denna min 21^{sta} födelsedag. Med denna dag börjar nu då efter lagarne min mansålder. Att jag redan i förtid varit myndig, har ej varit väl. Måtte jag nu verkligen börja äfven att vara man! Jag tyckte mig just så väl af de 2^{ne} kopparne Caffé, hvilka jag drack om morgonen med 5 skorpor och fortsatte sedan läsningen af Lit. Tidningen tämligen munter. Då jag drack hela

Sid. 253.

2 koppar Caffé med 5 skorpor, tänkte jag låta det blifva dervid ända till middagen; men jag kom ej att gå ut så tidigt, att jag skulle varit undan, då frukosten upphämtades. Jag åt då en lämplig stark portion. För att upphjälpa min Cassa gick jag till Henr. Masalin. Han låfte skaffa penningarne endera dagen. – Efter hemkomsten mådde jag alltför illa. Utom ett ängsligt qval under bröstet var jag alldeles slö att förrätta något. Jag var rädd att få feber; men det öfvergick dock snart. Vid middagen ryckte August hastigt en smörbet till sig. Då smörtallriken stod mitt uppå bordet, föll smöret innan han fick det till sig. Jag sade: si hvad han var snål. Detta bet uppå honom, så att han ej åt stort alldeles. Det är så med oss. Infall kunna vi fördraga, utom då de äro riktade emot våra största svagheter. – Eftermiddagen var mitt tillstånd ej bättre än uppå förmiddagen, lika slö, lika oduglig, har jag knapt erinrat mig hvilken dag jag har i dag. Det enda nya, som skall utmärka denna dag är det beslut jag tagit att härefter skriva mina anteckningar på Latin. Utom den praktiska nyttan jag i afseende å språket kan vinna deraf, behöfver jag ej ha så ängslig omvårdnad för deras aktande, som jag nu haft. – Kanske kan diktionen också vinna uppå det främmande

Sid. 254.

språket, om jag en gång lättare kan behandla det. – Sednare på eftermiddagen trodde jag mig kunna hjälpa min slö- och kraftlöshet igenom Caffé – Jag drack 2 koppar med skorpor och tyckte mig

äfvén derut af mera stärkt. Sedan var jag sysselsatt med att förhöra Gossarne, då lilla U.-n ankom. Till min stora förargelse blef han här väl uti 3 fulla timmar. Jag var högst ledsen på hans sladdersjuka, som om den besvaras, kan oakadt det största behof af tidens användande till annat kvarhålla honom hos en annan ända tills några yttre orsak nödvändigt bjuder en skilsmessa. Jag lät honom också förstå, att jag hade Gossarne att förhöra. Directe kunde jag ändteligen ej bedja honom gå bort och det blef icke heller af förrän det började skymma i min kammare. Kort derpå hämtade Maja upp qvällsvarden. Jag var ej i behof deraf; men åt emedlertid, då tillfället dertill medgaf sig. - Sedan gick jag till P. som kom ut att spatsera med mig. Derunder utvecklades oss emellan en disput om de ursprungliga begreppen af Gudomen, till hvilka han påstod att det vore en möjlighet, att igenom förnuftet komma, utan Guds omedelbara uppenbarelse, ehuru icke

Sid. 255.

utan dess medelbara ledning igenom sjelfva förståndsförmögenheterna, medelst framförande af tillfälligheter, som befordra deras utveckling. Jag ville försvara de nyares sats om en omedelbar uppenbarelse, såvida den är äfvén fullkomligen öfverensstämmande med den heliga skrift och följaktligen igenom min derur hämtade ungdomsåsigt. Igenom naturen tyckte P. att Gud tämligen fullständigt kunde bevisas till sin existence. Jag höll före, att med medgifvande af detta, menniskan ändock hade inom sig a priori förhanden varande rationer om sjelfva Gud d.v.s. medfödda idéer i allmänhet. Menniskans oändeliga, alldrig tillfridsställda aningar, de ideella speculationerna, det ideellas uppenbarelsen uti konsten, trodde jag bestyrka detta. Slutligen kommo vi så nära hvarandra, att han hos menniskan medgaf anlag för idéer, jag deras förhandenvarande ifrån födelsen i och med sjelfva själens substans såsom sådan. Egentligen voro vi emedlertid just icke därigenom så alldeles nära att träffa tillsammans. Jag följde P. hem, han ville med all force hafva mig att ligga med sig. Vi skulle fortsätta discursen. Nu vore han hågad derföre, hvilket icke kunde hända hvarje annan gång. Jag hade ibland annat afseende uppå mitt vissa Caffé i morgon

Sid. 256.

afslog derföre bjudningen. En orsak var ock den, att jag tänkte åtminstone till en del återtaga i läsning till försvarsberedningen, hvad jag försummat genom Nystens härvara. Det blef dock icke mera utaf, emedan det redan var sednare, än jag förmodade. – Hvad disputen än ytterligare vidkommer, så lämnade jag densamma tämligen tillfridsställd, väl också, Gu nås derföre, att jag åtminstone ej hade blifvit öfverändakastad, snarare sjelf väckt behjertande för mina satser. Hvad jag i anledning af disputen tänkte i afseende å mig sjelf, var att det icke torde vara så alldeles svårt att filosofistisera [!], som jag ofta föreställt mig, blott jag förvärfvade mig tillräcklig Logisk kunskap. Ty det ser jag nu redan, att utan densamma skall jag vanmäktig stappla af och an, utan att hvarken kunna tänka eller tala redigt, i fall antingen tankar eller talet komme att stanna up på en enda punkt. – Om jag också visste anbringa något raisonnement, så skäms jag just för min oförmåga, att kunna sammanbinda dess delar, ja att ej ens kunna uttrycka mig begripligt. Sömnén blef, hvad den vanligen varit uppå hela denna tid drömfull och orolig. -

Ephemeridum
anni MDCCCXV
Sextus Tomus

Pag. 257.

Ephemeridum
anni MDCCCXV
Sextus Tomus

Die Martis IX mensis Maji.

In VI^a hora e somno exsurrectus duas exhauriebam Caffea completas scutellas; quamvis panicellos, quales in pistoriis tabernis tosti veneunt, in ea tinctos adsumseram, nihilo tamen minus jentabam qvoqoe, nec bene me habebam. – Librorum petiturus ligatorem, ad Poppium diverti, qui pecunias, quas ibi credideram, ad denarium solvit. Liber meus nondum erat ligatus; ob moram pudore confusus opifex in inseqventem promisit diem. – Ipsius praeteriens habitationem non poteram, quin viderem viseremque Ilmonium, cujus nuper emtos libros: Socher filosofiska systemernas historia & Schulzes upplysningar öfver Kants Kritik af rena förnuftet, si forte quid continerent ad defensionem mearum thesium ercs ventilandarum muniendam idoneam, pervestigaturus in tempus mutuabar. Quod gravis, cum efficerem mox post prandium, membris in Celtum porrectis, gravis me totum habuit, diu reluctantem, somnus.

Sid. 258.

Pippingsköld hic fuit & librum, cui titulus Fischers resa, a me mutuatus est. – Nec illo praesente optime me habebam, quod observavit et ipse, pallidiorem quam praeter consuetudinem me contemplatus. Quod nec me fugit, miseram hanc corporis conditionem nihilo tamen minus per vilem, qua fui tempore hoc praeterlapso, edacitatem augmentem potius quam minuentem. – Henricus Masalin aliquantulum mihi debiti ob informationem Danielis solvit. – Ex pacto Ilmonius me convenit, ambulabamque una cum illo, Lundell comitante, viam infra urbem arcem versus in locum, quo navem quandam pergunt apparare, quae dispositione & impensis 4 longe clari dudum Cancellarii-Regni Romantsoff orbem circumnavigabit ductu cujusdam Kotzebue, scriptoris eo nomine insignis filii, regiones quae septentrionalem polum adjacent prae aliis pervestigatura. Eram in hac navi, omnia conspiciebam: magnitudine tantum non est conspicua, quantum stabili ac firma, qua par est magno illi coepto, structura. Quibus visis animo magis exhilarato domum revertabar. Coena modica capta, usque ad

Sid. 259.

XI^{am} horam, ut soleo, vigilavi.

Die Mercuri, X:^a

Unam tantum caffee scutellam hora VI^{ta} bibi. Dein totum tempus defensionis thesium meditandae impendebam & quo liberior in eo possem esse, statim post coenam meridianam minimam extra urbem meam. Locum vix mihi elegeram, quo considerem, quam pluvia, jam dudum ob coeli asperitatem exspectata, inde domum meam repulit. Cum maturius abirem, quam par erat, sub hora, quae adhuc restabat, viam extra portorium, quod Tavastiae dicitur, quia in Tavastiam eo proficiscitur, ambulabam, confusione inter exspectandum maxima longe jam in mentem irrepente. Hora tandem instante ad Curatoris domum, quo fieret conventus, me conferebam. Neovius prior opponens obvius mihi fuit. Clausae erant fores, nullo viso recedebamus, donec completa esset hora. Quum reversi essemus, alii etiam Wiburgenses & tandem inspector superveniunt. Jam erat decretum, quod differretur conventus, cum invenirent clavem. Fusioem igitur primum egit Inspector orationem; deinde consuetis quoque orationibus prior opponens ad opus, quod ei fuit demandatum, se contulit. -

Sid. 260.

De ipsa disputatione, quod ad me attinet, nihil dicam: primo initio animus, jam antea contractus, plane demissus erat ita, ut et oculos tollere me puderet. Perturbatus finita disputatione Costiandrum sequerbar, necdum hora, quam consumsi apud eum, animos addere mihi valuit; auxerat perturbationem doloremque, quod Neovius, conventu peracto, data dextra gratias mihi vultu irridente ageret. Cui moeste respondebam: ob lenitatem. – domo non amplius discedebam, sed valde in duris reminiscendis haerebam usque ad XI^{am} horam, dum lasso corpori atque animo quietem darem. Turbata haec facta est insequentibus.

Jovis die, eademque XI^{ma}

Confusus surrexi, nec famula, lactis flore deficiente, caffea me reficiendi occasionem praebuit. – Nec tamen nimium jentaculum sumebam adeo, ut nullo alacrior Ephemerides publicas litterarias Jenenses legere pergerem. Cum Poppio, qui venerat interea, exhibam. – Ligator librorum meum nondum habuit apparatus librum. Quare cum Poppio dimidio fere milliaris spatium extra urbem perambulabam, disputationem cum ipso de innatis ideis

Sid. 261.

jamdudum inter nos quietatam persequens. Ad secundam usque horam hac via moratus eram: cibus, fame conditus, optime sapuit. Inter coenandum Neovius supervenit. Causam, cur nunc me inviseret non nisi in eo quaerendam existimare possum, quod curiosus indagare vellet, quantum effecerit in me hesternus dies. De qua sermonem inter nos fore necesse erat: tum dextere Latialis linguae meam praestantiam in colloquio cum Zidén conspicuam multaque laude extollere coepit, suam ipsius, quo facilior verbis pararetur aditus, e contrario extenuare conatus. – Quo tamen factum est, ut etiam ab aliis tam dulcibus vanitate solatiis dolorum atque fomentis adfici exoptarem, quapropter ipse, quum veniret mihi valedictum Hirn, mentionem feci disputationis mihi pudendae. Ille etiam de hac salubrius iudicavit. Impetravi ab eo veniam adnotationes, quas fecit Borgoae ad lectiones mathematicas, retinendi usque ad proximum autumnum. Quum audirem apud Poppium Masalinum primo quoque tempore Borgoam petiturum, litteras ad Blomqvist conscripsi; quas tamen pluviae causa hodie nondum ad ipsum ducere poteram. – Neglecta fuit per totam hanc septimanam lectio in grammaticae Bröderi

Sid. 262.

Die Veneris, mensis XII^{ma}

Duabus Caffae scutellis recreatus hora VI^{ta} surrexi. Quum lectiones examinavissem discipulorum atque domum ob instantes dies festos ablutione mundare inciperet famula, Masalinum utrumque conveni, litterasque ad Blomqvist tradidi. Panicellos tostos triticeos, quos cum Caffea consumebam, jentaculi locum explere existimaveram; commovit autem me fames domum redire. Jentaculo assumpto ad Arwidson gradus tuli & hoc in duplici respectu: primum, ut ab eo perquirerem, an jam exsolvat Mozelli, quae pro libris venditis redibant, quoniam & ipsius librorum quidam apud eum venditabantur, deinde ut continuationem Polyfem ab eo acciperem. Domi non erat. Apud Poppium deinde aliquantulum temporis consumsi. Venit ille mecum ambulatum in amnis ora. Heic quum navem quandam nuperrime appulsam Russicam, ut videbatur, specularerem, nauticorum, qui fennicam loquebantur linguam, unus me agnovit, ipsum se ex vico Köperila Paroeciae Ithis esse confessus. – Praestolatus fuerat reditum meum Daniel Mas, eum in finem fortasse, ut debitam mihi mercedem suae informationis praestaret. Ad quod tamen nulla ei contigit occasio ob discipulorum meorum praesentiam. -

Sid. 263.

Videbam, quid haberet in animo, nec tamen ejus destinata, illa eadem mihi utilissima, gratissima, promovere valui. – Infectis redire rebus coactus est. -Quod ad pomeridianum tempus attinet, haud multum vacavi ab officio; de cetero lectioni Ephemeridum Jenensium invigilavi, Ilmonii tamen praesentia primum Gummeri deinde magis inopinata interruptus. – Inter coenam sermo de liberorum educatione et castigatione agitatus est. Quum negaret se famula jam inde ab incunabulis

fere parentibus fuisse orbatam, acerbis egomet in ipsam invehebar, in eadem orbitate causam improbitatis ipsius interponens. Quod aegrius tulit omnino adeo ut, quum, ambulatione ad Poppius, qui tamen domi non erat, confecta reversus essem, vix ad interrogata responderet. Poenituit me acerbatio, in flebili fere moerore certe ob turpiorem – respectu mei, vitae rationem inprimis jacere eam videntem. Vigiliae usque ad XI^{mam} horam. –

Die Saturni, XIII^{ta}

V. hesternae diei initium. - Lectionem ephemeridum Jenensium persequer. – Ex recensione libri Mémoire sur l'état actuel des Samaritains, lu à la Classe d' Histoire & de Littérature ancienne de l'Institut impérial de France; par M. Silvestre de Sacy. Paris 1812. 8. qvaedam

Sid. 264.

mihi excerpere placet, quae tamen Svetice lubentius haec referam. Samaritaner, hvilka vi tillägga detta namn af deras fordna hufvudstad Samaria, men hvilka häldre kalla sig Solomerim – שוֹמֵרִים – d.ä. den gudomliga lagens bevarare, en Nation och ett religionsparti, förnämligast äfven derföre märkvärdigt, att det synes stå de nya betviflarne af Mosi 5 böckers äkthet uti vägen, blefvo på närmare håll först för ungefär, half tredjehundra år vår verldsdel bekante. Samaritanske handskrifter kommo till Europa, och europäiska Lärde började vexla bref med Samaritaner. Det gjorde Joseph Justus Scaliger omkring 1590, Thomas Marshal strax efter 1640 och Hiob Ludolph omkring 1684. Sedan 1801 har franske Riksgrefven och Senatorn, Dr. Grégoire, äfven låtit förknippa med den en skriftlig förbindelse. Hufvudresultaterne af densamme äro af den om denna Literatur högstförtjente H^t Kanzlern von Schnurren nedlaggde uti första bandet af Fundgruben des Orients. Nu räknar Samaritanska församlingar knapt 200 själar mer. – Uppå Greg. begäran ~~författade affärdade~~ förf. (Silv. de Sacy) ett bref och en uppsats, innehållande nya frågor till Presten Salemeh سلامة, äfven Salam, سلام ; på hebreiska skrifver han sig שלמה d. ä Salamo eller ock Salma

Sid. 265.

Schalma) lät genom den bekante Syrern, Michael Sabbag, som nu är anställd vid Special skolan för de lefvande orientaliska språken uti Paris öfversätta det på vulgär-Arabiska och afsände detsamma uti 3 kopier: Redan uti medio af 1811 kom ett svar tillbaka, bestående af en lång uppsats uti förderfvad hebräisk och samaritansk skrift och ett arabiskt bref. Hufvudinnehållet deraf meddelas uti Silv. de Sacy's nämnde Memoire-Samaritaner förklara sig starkt mot all bildertjenst. – Af offren har endast Paschaoffret och det med stora, af Turkarnes Tyranni härrörande inskränningar bibehållit sig. Lagen är densamma som Judarne hafva, blott skrefven med andra bokstäfver. Salameh känner en samaritansk öfversättning och synes villja sägas att en viss Nathanael är dess upphofsman. Samaritaner bruka ännu det hebreiska språket ibland sig och lära sina barn, men

tala det icke hos främlingar. Öfver frågan: huru de uttala Hebraiskan, om såsom Judarna, eller annars? hafva de ännu icke bestämdt förklarat sig. – De antaga en uppståndelse och följande äro deres egna ord: "Att de döde uppå hämnens dag skola uppstå, det erkänne vi såsom sant, efter språket: Deras kläder skola icke föräldras och deras doft skall likna herrligt myrrhadoft. För de onda skall en liv komma, då Jehova skall säga: Ser ni nu, att

Sid. 266.

jag är det allena, och ingen Gud är jemte mig, jag kan döda och göra lefvande; jag kan slå och kan hela och det är ingen som räddar utur min hand. Men vi skola då blifva lycklige, såsom det heter; Herren skall dömma sitt folk och förbanna sig öfver sina tjenare och: han skall vara sitt folks land nådig." (äfvensom det förra stället en underlig accommodation af 5 Mos. vs. 32, 39. 36 o. 43, men hvarfrån må det första stället vara hämtadt?) – De gamle Samaritanerne väntade Messias redan uppå Jesu Christi tid (Joh. 4, 25. 29, 42), och deras efterkomlingar uppgifva ännu icke sin ärfvda förhoppning, ehuru de är så nära sin undergång; men de uttrycka sig ganska förbehållsamt och gåtaktigt öfver allt, hvad dit hör. Äfven deröfver, hvarföre Messias hos dem heter Hashlihab חשלהב eller Hashhab חשהב, hafva de ej förklarat sig. – öfver Polygamin synes Salames säga: En Samaritan kan ägta och behålla två hustrur, så länge de lefva; men dör den ena; så kunde han icke taga någon annan i dess ställe. Doge båda, så kunde han åter gifta sig, dock blott alltid med en hustru. – Samaritanerne hafva sina egna synagogor, hus och kyrkogårdar, gifta sig ej med Judar, äta ej med dem, äta ej af något djur, som desse slagtat, afvika ifrån dessa uti Totafots (änne- och arm-band) och Zizioth (tofsar

Sid. 267.

på öfver kläderna). Deras skrift och uttal är väl skilt ifrån judiskan; men de hafva annars samma lag och samma 613 sed och förbud. - Om begrafningarne säger Salameh: "Vi läsa för de döda några ställen utur lagboken, och bedja för dem på berget havizim. Liket tvätta vi med rent vatten, och läsa öfver detsamma hela lagen. Med läsandet upphöra vi, då man vill skrida till jordfästningen; och då man bär det till sitt hvilorum, så låsa vi der ifrån, hvar vi slutat, ända till slutet af lagboken. Vi framsäga sånger och böner, på det Herren skall förlåta den döde, och presten renar sig genom böner". – Enligt Salameh ges det ännu uti Nablos och Jafa Samaritaner. Fordom har det funnit sådana äfven uti Aegypten, Gaza och Damas. Äfven försäkra de, att många tusende af deras bröder bodde uti landet eller staden Aschkenaz אשכנז, uti frankernes rike. (Aschkenaz lärer hos dem på samma sätt som hos Judarne betyda Tyskland.) Det säger Salameh ej allenast uti sin hebreiska uppsats, utan ock i sitt arabiska bref. Silv. de Sacy förmodar, att någon obekant lärde uti Tyskland haft en brefvexling med Samaritanerne och till den ändan så uttryckt sig, som om det finnes trosförvandter af dem uti hans fädernesland, såsom Engländeren Marshal ungefär på samma sätt hade uttryckt sig i afseende å England, eller ock kunde de karaitiska Judarne i Polen o.s.v. som i åtskilliga

Sid. 268.

stycken komma Samariterna nära, hafva blifvit med dessa förvexlade. –

Qvamvis propter eam causam caffeeae usum renovavi atque cum ea panicellorum triticeorum conjunxi, ut jentaculo carere possem, non tamen hucusque evenit, impulit vero fames nihilo tamen minus irrepens ad prandia quoque sumenda. – Cum Aminoff, qui paullulum temporis apud me consumsit, exhibam nec poteram domi invenire Camerarium Mozelli, quem pecuniarum pro venditis libris eliqendarum causa convenirem. Fuit mihi in platea obvius, vidi eum domum suam intrare, qvapropter Grammatica Graeca Dahlii tandem ligata receptaque reverterer. Is mihi queritur, quod librorum magna pars nondum redemta esset, nec prius se rationem mecum inire declaravit. – Post meridiem, quum ephemeridum Jenensium lectio finita esset, ad Arwidsson abii, & deinde, foribus clausis, propter vicinitatem Zitting & Strömborg convenire volui. Nemo horum domi fuit. Reversus igitur domum nihil tamen efficere poteram, sed iterum exhibam ad Ottelin. Nec illum convenire potui; domum igitur me conferre redactus sum; quo cum negotio ob inertissimam segnitiam, qvae omnem vim hodie sustulit, per-

Sid. 269.

ventum esset, Poppius nec haud ita multo post Gummerus cum Porthano supervenerunt. Mox tamen hi recesserunt; ille remansit & valde instaurat qvasi cum eo maximam recitatore in Phosphoro poematum: Minnes-runor & al. capiebam voluptatem. Qvam turbavit adventus Patroni mei insperatissimus; idemque mihi tanto magis ingrator, quod hodie omnino non ita fui adfectus, ut nunc omnia, quod oporteret, plus minusue false dicta risa, maximo qvo possem excipere valerem. Haud igitur mirum, si P. satisfaciendi – ?) et tentamina melius succederent. – Ut generatim jam loquor, nescio qvomodo, quum primum quidem laudatum jam virum convenerim, qvocumque fiat tempore, longius temporis spatium requiritur, qvam possim ad eum adsuescere ita ut liberrima, qva debeo consvetudine cum eo liceat uti. – Spiritum frumenti(brännvin) potabam & longe supra modum coenabam. Incommoda inde multa accepi & adhuc movendi causa ad Poppium me contuli. Ex qvo, XI^{ma} hora cubatum ieram, variis iisdemque tumultuosissimis noctem totam pertraxi somniis, ita ut

Die Pentecostes prima, mensis XIV^{ta}

languidus aequae ac somno me straveram, surgerem. Caffeeae duae scutellae, vinum ac prandium non multum me reficere.

Sid. 270.

Ut famulae debita solvere possem, a P. interea aliquantulum pecuniae mutuari coactus sum. – Coena meridiana haud modica, spiritu, ut solet, frumenti praesumpto, utebar. Non multo post discipulis comitantibus cum patrono salutandi officium primum Judici, domus domino, mox adjuncto Ursin praestiti. Quartana jactabatur febris Ursin at levis, adeo, ut sermocinari & in consuetudinem se dare nullo negotio posset. Caffee una theae autem duabus fruebar. Quum reverteremur, alienigena quidam, ut visus est, in platea nobis obvius fuit. Agnovit ille patronum meum, centurionemque Löfman se confitebatur. In eadem ac patronus legione olim militaverat. - In suum igitur hospitium nos abduxit, ibique frumenti spiritu exceperit. Convenit etiam filius eius, quem autumno anni MDCCCXIII in habitatione sacerdotis paroeciae Ithis primo visum cognitumque nunc recognovi. – Duxi etiam Patronum, postulatione ipsius commotus, ad Lectorem Renwall, apud quem aliquantulum temporis permansimus. Non potui me abstinere coena, cui praecessit haustus spiritus frumenti. Ultra tam immodice coenabam, ut ambulationem adhuc conficere mihi fuerit opus. Quam dum comitante P. perfecissem, x^{ma} hora domum cubi-

Sid. 271.

tum revertabar. Gravissimis noctis somniis peracta est. –

Die Pentecostes II^{da} mensis XV^{ta}

Caffee scutella excitabar. Invitatus erat heri, venitque ad prandium Lector Renwall. Qua etiamsi hesternae edacitatis incommoda confusione gravedineque capitis perferrem, non tamen jam potui, quin ad satietatem pranderem. Vino quoque utebar. – Heic mansit Renwall fere ad meridiem. – Ad coenam meridianam curavit Dominus vinum apportandum, quia dies ipsius natalis XLVIII^{um} hodie esset celebranda. Invitaveram, quum ante meridiem essem apud Ilmoni, eum & Tallqvist ad me sperans fore, ut abiret post meridiem patronus. Quod quum non liceret fieri, hora destinata me contuli ad Ilmoni, quo fieret res certior. Fuerant vero hic interea Ilm. & Tallqvist. Plures horologiorum opifices cum patrono visit; odiosa mihi erat valde omnium societas discipulorum, quos ipse vocaverat impuleratque ad sequendum. Sejunxissem me profecto ab illis, si fieri quodammodo potuisset; at exoptantem, ut nuntiis publicis novissimis fiat particeps, quum docuissem apud Ottelin huic forte copiam fore,

Sid. 272.

necessitatem eo mihi ipsi imposui turbam juvenilem cum patrono ad Ott. manducendi. Domi non erat Ottelin & infectis rebus domum tandem revertimur. Quo cum perventum esset, nec equidem

coena omnino carere possem, panem butyro illitum interim assumsi & deinde ambulationem extra portorium Tavastiae suscepi. – Maturius post reditum accubui. –

Die Martis, XVI^{ta}

Hora VI^{ta} caffee accepta, surrexi inprimis quod virginem quendam, cujus vocem audissem, viderem. Saepius consuetudine famulae uti solita est, mihi jamdudum jucunda & ob faciem & ob munditiam & odorem, quibus se adspergerit, svavitatem. In paroechia Wichtis nata est. Domum reverti in animo habuit, sed propter sumtus qui habendi a quovis equo conductio vehendo, remansit in urbe, comitem itineris opperiens. Quod exciperet eam lubentissime patronus, facile est inventu. Ut haud raro vehemens inclinatio in zelotypiam in me fuit conspicua, ita et hodie invitus optavi, ut potius maneret, quam cum Patrone proficisceretur puella.

Capitis dolor in angorem vehementiorem

Sid. 273.

quam hodie transisset, nec domi quidquam legere possem, mox post meridiem illustris laudati Goethe narrationes: Wilhelm Meisters Lehrjahre mecum portabam & ad P. me conferebam, qui ambulationes mecum instituere non recusavit. De specu quodam in monte, dimidium milliare ferme ab urbe sito audivimus. Decretum, hunc investigare; sed quum sole incalefaciente vehemens accensus esset sitis, in meritorium, quod inter urbem & sepulchretum jacet, divertimus ibique mulsae lagenam atque duo vini (Mallaga vocati) pocula exhaurimus. Nobis deinde gradientibus superveniunt cum paucis Hornborgs ille idem, qui specus primum nobis mentionem fecerat. Locus celeriter reperitur; cryptam minorem tantum, nec novi quidquam nec mirabilis fere continentem animadvertimus. Discessi igitur occulte cum P. & longius in silvam processi. In opaco loco considimus, alte praelegere narrationes Göthei incepti. Ter stationem mutare cogimur, comitibus ut videbatur insequentibus. Optimam tandemprehendimus occupamusque in declivi saxi fastigio. Scopulus dorsum fulcit; infra publica quaedam via conspicitur, ante oculos e longinqvo sepulchretum & vastissima regio volitant. Optime hic nos habuimus, lectionem optimam prosequentes. -

Sid. 274.

Finito libro 1mo in urbem hora VIII^{va} revertimur. Patronus in platea obvenit. – Post coenam hodie quoque maturius occubui.

Die Mercurii, XVII^{ma}

Caffea. – Quum incertus essem, renovaret jam hodie lectiones suas Prof. Pipping, nec ne, in Academiam me post prandium contuli. Postquam ibi aliquamdiu moratus eram, nullo apparente ad Ilmoni abii. Non minus ac ego ipse maxima superatus erat segnitie, quam nullo modo posset amovere. – Quod XV thaleros mihi praeberet patronus, valde gavisus sum. – Post meridiem corporis magis quam animi lassitudo me posita est. Pila tamen ludebam & vario modo corpus agitabam usque dum tandem discederet hora VT^{ta} Patronus. Hic jam domi mihi valedixit, nec comitare in animo habui; attamen quum pedibus antevisset ad Ursin & pueri adferrent vehiculum, negligentia ipsorum nicotianae fistula fumifera relinquitur. Quam dum post apportavissem, frequentes nuntii adveniunt in plateam rogatum ut adscenderemus. Quotidiano vestimento vestitu obtemperare nolui; mos nihilo tamen minus tandem gerendus erat & aliquantulum dubius intrabam. Theae unam scutellam absumsi. – Profecto

Sid. 275.

Patrono domum revertor coenamque coeno. Deinde post iterum ambulatum exeo. Ad Pop. exquirere comitem mihi erat propositum sed quum ad eum abirem, Neovius & Relander mihi erant obviam in platea. Quam ob rem iis comitibus ambulationem conficere destinatum. Ambulatione confecta P. tamen adii & convenit inter nos ambulationem cras in locum, quem vocant Rändämäki, institutum iri. Quia haud longe aberat Lindström, qui secundam partem Finlandiae descriptionis a Rüh's compositae mutuatus est, in qua fonte plura legi possint de laudato loco, hunc eundem librum recepturus ad Lindström me contuli. Ibi autem ad XII^{mam} fere horam morabar, disputatione vehementi inter me & Strömberg orta de aequitate bellorum inter omnes fere Europae gentes & Napoleonem tempore proxime ante casum ejus praeteclapso gestorum. Ad meam sententiam, Napoleoni adversariam, accepit quoque Lindström. Vociferationes omnia nostra argumenta superarunt, & clamore igitur magis quam probatione vicit. Nec non tamen ipse confitebatur se nobiscum revera rem seriam minime agere voluisse. – Quamvis tam sero accumberem, somno tamen statim haud uti licebat. – Difficillimus & somniis turbatus evasit. -

Sid. 276.

Die Jovis, XVIII^{va}

Ad praescriptum omnino egit famula, dum sopore multo mane me expergeret; caffea autem nondum apparente ad VII^{mam} fere horam in lecto remansi. – Duas scutellas bibi. –

Infector pannum nondum confecerat quamvis jam ante festum posse recipi affirmaret. Relander me adit. Certe non fugit eum, quod offensus ipsi fuerim propter illatas a se injurias; videtur igitur, studio majori equidem reconciliationem gratiae efficere velle. – Quam quidem etsi non adsperner, quin tamen in hoc ipso ipsius reconciliandi studio ultionem aequam concupiscam, non revera

possum. – Imo, ejus sollicitudine me reconciliatum ducam, quotiescumque venerit, comiter, quantum possim & hospitaliter eum excipiam, in eo tantum a prisca consuetudine alienus, quod ex mea parte haud celeriter eum adibo. – Invitabam eum ad prandium, ante quod ipse haustum spiritus frumenti, ut forte usus & posthac feret (reliquit enim patronus usui haud parum spiritus frumenti) assumsi. Non contempsit ille invitationem, quamvis, ut dictitavit, jam jentaverit. – Diutius ac ille cum majorique, quod ad me, temporis jactura, Aminoff apud me versatur, usque ad XI^{mam} horam. Exhibam cum eo & domum se comitari me impulit, ut novellas ipsi daretur legendi copia. -

Sid. 277.

Hodie quoque post meridiem ignavissimus ad omnia opera, ad omnem motionem quidem eram. Discipulorum causa non prius ac III^{tia} hora potui ex pacto P. adire. Librum, qui inscribitur: Finland och dess invånare librorum ligatori mandabam. P. non erat vestitus & inter expectandum somnus oculis potitus est. – Cetera jam relaturus, non possum, quoniam in narrando discedam a lingua, quam, quantum quidem mihi momenti usus ad me, nimis inopem & difficilem experior quod ipsius videretur fore, quod in ea faciliter & copiose animi sensa exprimere possem. Quae, si in lingua, acerbius duriusque adhuc tractata ita ut major imo maxima in ipsam linguam navanda est opera, tentata fuerint, omnem fere elegantiam, omnem omnino vim amittat oratio necesse est. Quibus rebus consideratis decrevi, omnibus ne tamen privis commotis ex scopo attingendo redundantibus, non omnia tantum posthac latine elaborare, sed in minoribus tamen vel si necessitudo quaedam postulaverit in majoribus etiam Latiali uti dictione, in ceteris plurimis vernaculam adhibiturus. Hanc ob causam hodiernas quoque res, quae restant, in vernacula lingua exponere jamjam adgredior.

Redan i går hade jag öfverenskommit med P. att med honom i dag uppå eftermidda-

Sid. 278.

gen besöka Finlands äldsta kyrka i Rändämäki. Vi visste ej så noga, hvar det skulle vara. Så kommo vi till St. Maria kyrka. Här vore Rändämäki sade man oss. Vi efterfrågade Kapeetten hauta, hvarom talas i finska Mythologien under artikeln Rändämäki; men ingen visste, hvar den var. En äldre karl sade slutligen att den vore att se nedanom sitt hemman, ett stycke längre fram. Uti gingo dit och funno en liten dam, i hvar midt man uppfört några stockhvarf vi voro icke alldeles säkra om det vore kapeetten hauta, gingo derföre till hemmanet bredvid och frågade der af tvänne flickor. Namnet Kapeetten hauta var äfven för dem alldeles obekant. Samma fall var det med en yngre karl ifrån samma hemman, hvilken vi på åkern anträffade, då vi ville gå till den andra karlen, som först lämnat oss anvisning på stället. P. gick nog oförsigtigt allt för rakt på saken, då han frågade, hvad man sade om källan, om icke man föregaf der några Gudomligheter och s. v. Man beskrattade oss endast deröfver. Det var att med säkerhet förutsätta att sådana berättelser, och de någonsin funnits redan gått förlorade, då man icke mer kände ens namnet. -

Sid. 279.

Den sistnämnde karlen, i längre tider värd uppå hemmanet gaf oss så mycket besked öfver våra frågor han kunde. Uppå våra spörsmål om anledningen till namnet kunde han ej gifva oss någon vidare upplysning än att Biskopen sagt honom, att man ifrån det stället i äldsta tider hämtat lera till kyrkobyggnaden. Han hade for några år sedan velat undersöka sjelfva stället; men funnit ett berg inunder; hvarur vattnet frambröt. Jag sade efter Ganander, att den skulle torka 2 g^f om hösten före vintrens ankomst; han nekade dertill. Endast, det vore märkvärdigt att källans tillfrysande alltid vore ett ofelbart tecken till alla sjöar och bäckars tillfrysande. Uppå vår tillfrågan, hvar den uti Mythologien omnämnde bergplatsen vore, visste han ej gifva oss något betänkt svar. Han sade emedlertid, att man uppå ganska många ställen uti den vida nejden träffade stenanläggningar och spår till fordna batterier. Han hänviste oss till en kulle icke långt ifrån den nämnda källan uppå samma sidan inuti åkern. Uti gingo det och funno en än nu tämligen hög kulle uti åkern; i dess mittel en alldeles slät plats af bräder, hvilka visserligen icke voro så gamla som sjelfva höjden. Kanske har man brädsagit

Sid. 280.

det inre för att kunna derstädes torka linfrö eller sådant. Vi hade kunnat taga denna plats för den fordna borgen, om icke Ganander sagt, att det skulle vara ett berg på norra sidan om kyrkan och till höger om landsvägen. Uppå ett sådant ställe funno vi intet vidare än en mycket hög klippa; men som var så liten, att en berg der svårligen kunde tänkas, om icke underlaget blifvit sedermera sprängt hvartill dock icke heller några spår syntes nu förhanden. Eller månne borgen skulle legat uppå ett verkeligt berg, som var längre bort på andra sidan om åkern emot skogen? Der voro vi icke, också tyckes ej beskrifningen just villja hafva borgen så långt. Sedan vi besökt äfven kyrkogården och kyrkans öfvriga omgifvelser, begåfvo vi oss på återfärden. Mitt sinne var högtidligen stämndt för forntiden, af hvilken stället hos mig intryckte en tankebild. – Före ingången till staden fortsatte jag läsningen af Wilhelm Meisters Lehrjahre, hvilka jag tagit ut med mig. Nu började med andra boken marianers interesse egentligen utveckla sig för oss. Första början har jag tyckt mig finna ändamålsenlig och planmässig, men ändock i det hela mera torr. – I dag har jag ändteligen åter hoppat fortsätta läsningen af Sröders grammatik

Sid. 281.

Jag lade mig kl. 11. –

Duas caffae scutellas hausī. – Denique & lectionem Graecae Grammaticae Dahlianae renovavi, ut saltem ante iter rus ingrediendum ad finem librum perducere possim. – Extra Portorium Nylandiae hora sub IV^{ta} ex pacto ambulabam, nec P. inveni. Senior Nysten supervenit & in urbem me comitatur. Nec domi P. erat, qvare domum me contuli, inter praetereundum vero ad Awelin diverti, ut certior fierem, fuerint jam novellae apud eum nec ne. Venit aliqvanto post ad me P. Moratus fuerat & frustra in viam prospexerat. Uterque deceptus erat. Heic secundum librum Göthei opus finii. – Saepissime hodie multo nisu, pueros adjuturus, cum famula tumultuatus sum & praeterea ferventer pila lusi, ita ut defatigatus omnino vesperi accumberem. Nihilo minus, ut et praeterlapsis noctibus difficillimus somnus fuit.

Die Saturni, XX.

Qvamvis exsuscitaret jam maturius famula, surgere tamen non prius ac VII^{ma} hora valebam, quum caffea me exceptum revenit. Unam scutellam bibi. – Cum in pueris examinandis essem occupatus, venit inopinato Löfman.

Sid. 282.

Qvae res non potest non gratissima mihi esse, salutationem ipsum mihi facere animadvertenti & in omnibus ita se gerere, ac haud parum utilitatis haberet frequentior consuetudo. Solemus, dum animadverterimus qvendam & eo magis, si antea habeamus cognitum in una vel altera re nosmet majoris momenti aestimare, in hunc ipsum propensissimo apparere animo summo studio elaborantes, ut honorem, qvem nobis habuerint, salvum qvam maxime retineamus. -

Ad Ilm. ire in animo habebam, ut in crastinum diem ipsum & Tallqvist, qvia non successerat apparatus diei festi proxime praeterlapsi, ad me devocarem; at sero jam tempore, visis novellis qvum propter bella nunc temporis in Italia flagrantia major adhucdum videretur necessitas tabulas emendi, qvae regionis hujus describat partes, ad dominum Meyer me contuli & quum haberet speciales tabulae Italiam tam superiorem mediamque, qvam inferiorem describentes, non potui, quin utramque mihi emerem. Excitavit autem maximam in me animi fluctuationem haesitationemque, quum annunciaret Lexicon Heinrichii Sveco-Germanicum nostri status hominibus in hac mense vendi non nulla opus decem Thaleris, alias dum XII venderetur. Dixit quoque aliqvot dierum spatio se poëticum quoque Calendarium hujus anni accepturum. -

Sid. 283.

Trahit me longe maxima utrumque librum possidendi voluptas, sed peccatum est, ne, si emero, multo major me premat pecuniae inopia, quam mi sublevari a quoquam posset. – Multo maxima enim eaque longe necessaria atque inevitabilia fisco minitantur omnino ruinam expensa, ad quae si tutus esse velim vix minutulum quidem ad alia profundere licet. – Haec meditantem incommoda valetudo me tenere coepit, quam ut me recolligerem, majori quam solui haustu ad caenam meridianam me praeparavi. Ut jam antea, quum ipse in periculo essem, fere decreveram oppositione in proximo nationis conventu damna resascire, quae respondens mihi feceram, hodie certe disputationi adfuissem, nisi admodum segnis tenuisset membra torpor. Ad Ilmoni potius itabam & deinde ad Relandrum me conferre cogebam, ut a Blomqvist missas ipsi traderem litteras. Domi non fuit. Plusquam modicam coenam coenabam. Graviter famulam offendi, quum discipulis a me incitatis ad pugnacitatem, ab uno eorum depressa immobilis jaceret & ipse clamore discipuli commotus, equam vetustam illam compellarem. Mox a pugna destitit nec omnino amplius placari poterat. Mature propter candelarum penuriam accubui sed vel duabus horis obdormiscere non potui. Difficilior somnus fuit.

Sid. 284.

Die Solis XXI.

Sero exsuscitatus serius surgebam; nam caffea exhausta (2 scut.) Goethii Drama: Die Geschwister in lecto perlegi. Post jentaculum longo tempore pila una cum discipulis ludebam, usquedum prope meridiem in domum Academiae, quae essent in tabula inscripta, lectum irem. – Ita meditabar inter ludendum, sed praeterfluxerat jam praeter opinionem antemeridianum tempus, quum foris me contulisset. Ut plura in caena meridiana fercula praebebantur, immodicum cibum cepi. Haud ita multo post adveniunt Ilmoni & Tallqvist. Quos caffea excepi & ipse quoque duabus scutellis fruebar. In eorum consuetudine aliquot horas jucunde consumsi; deinde post abitum ad ea perficienda, quae diei, quod ad lectionem incumbunt, adgressus, ceteris nunc tandem explicationem Dialogi Platonici in Dahlii Chrestomathia Graeca occurrentis renovandam adjunxi, ne infecta toto hujus termini spatio maneant, quae abhinc plures menses fieri & perfici oportuisset. – Quamvis poenas intemperantiae tulisset, non tamen potui me a coena abstinere. Spiritus frumenti haustu magis mederi credidi sed quamvis serius ad quietem me conferebam, gravi admodum somno utebar. -

Sid. 285.

Die Lunae, XXII.

Ante horam VI^{am} caffea jam exsuscitatus ad VII^{am} primum surrexi, nec ullo modo me bene habui. – Per totum tempus ante meridiem stomachi rosione laborabam. – Ante horam X^{am} Gottlund adii, ut cognoscerem, an renovaret hodie lectiones suas publicas Professor Wallenius. Quod dum faceret, lectioni ejus adfui. – Post meridiem stomachi valetudine usus sum, sed caput

mala incessant. – Pop. supervenit mihi in explicanda Dialogo Platonica occupato, rogans ut Goethei narrationes continuarem. Quo non, instante hora, qua soluit praelectiones habere Dn Adj. Bergbom, diu ei morem gerere potui. Hora itaque praeterlapsa urbe exiimus et in montibus, extra Nylandiae Portorium, qui adjacent proximi silvestribus, recenti in gramine prostrati lectionem libri elegantissimi persequimur. – Oriebatur inter reditum disputatio de caractere conjugis comitis ex spectaculo, quod praebent ultimae duae IIIⁱⁱ libri paginae, dijudicando. In toto eventu nihil nisi reprehensibilem cupiditatem voluit manifestatam, quum equidem innocentiam nihilominus sancta observantia in femina unaquaque integra venerandam salvam mansisse urgerem, maximum existimans documentum ingenuae

Sid. 286.

virtutis, quod in affectus momento, a se ipsa forte non producto, honestatis memor tamen sensus moderari valeret. Quum, ut par erat, ad amorem amorisque indolem hinc transgressum esset, sententiae tuendae studium, quantumvis in noctem dies se inclinaret, me ad P. abstraxit. Heic tandem rebus compositis, crepusculo oborto domum reversus non ita modicam consumsi, deinde multis magnisque iterum admonitionibus imo conviciis famulam objurgabam & tandem XI^{ma} hora, invitationibus ad amplexus irrisis ad quietem me conferebam. –

Die Martie XXIII^{tia}

Nescio an caffee (nam duas scutellas bibebam) factum, minus bene me iterum habebam, quum, perlecta Goethei tragoedia, quae Clavigo inscribitur, serius surrexissem. – Post meridiem, quom ad Bergbom exaudiendum abirem, & serius pervenissem, revertens ab Academia ille mihi obvius fuit. – Corvo vultu salutationi respondit; non poteram primo intelligere, cur domum reverteretur, quum tamen plures auditores animadverterem. Propius accedens cognovi quod duobus exceptis, aequae ac ego, post adjunctum venerant & inde jam judicare licuit, indignationem fuisse forte causam, quare lectio non persequeretur. Confitendum etiam est nec po-

Sid. 287.

tuisse eum jure a reditu recedere, advenientibus auditoribus, quibus ipsius adventum expectare omnino incubuerit. – Ut pluribus diebus jam meditatus sum facere, nunc occasione tam opportuna ad Arwidsson ibam, & ab eo III^{am} – V^{am} Collectionem Polyphemi sic vocati Legendam accipiebam. Ad vesperem ferme partes hinc sumtas apud P. praelegebam. Quo peracto P. me urgere voluit, ut extra urbem, Goetheis narrationibus domo desumptis, se sequeretur, quod abnuere tam immite praeter opinionem coelum quam temporis ratio me cogeant. Nihilo secius invitatus discessi & domum me contuli. Post coenam modicam multa de nocte super variis rebus cum famula & seniore N. discipulo meo disserebam: Qvalia erant inprimis educatio, informatio & castigatio

puerorum variaque hominum natura. Enumerabat discipulus, quam legerit multa & quoties, ipse miratus se minimum tenuisse. Quum et desperaret de futuris, omnem insumsi curam, quo ad diligentiam constantem eum erigerem & hoc eo magis, quod inter colloquium confirmaretur opinio, optimam nec me adhibuisse in officio fungendo rationem. Qvestus enim est, tam raro iusto tempore in praesentia pensa confici, olim dum e contrario saepissime munere ritu expleto maturius dimissi fuerint. -

Sid. 288.

Cum omni debita cura fundamenta eruditionis minime ab antecessoribus meis esse posita primo jam eluxit specimine, me ipsum nihilo secius nimia forte morositate tristioreque agendi modo multa perdidisse nec amplius fugit nec professum pudebit. Admonitionibus solum crebris semper non multum effici, experientia jam contestatum mihi esse profecto deberet; sed ut plurimum in ceteris ita in hac quoque re absoluta navitas & naturae efficacia in agendo plus quam in meditando semper defuit. – Somnus difficillimus factus est.

Die Mercurii, XXIV^{ta} [24.05.1815]

Primi sensus ex capitis dolore ac vertigine oriuntur, Praelectione Professoris Pipping ad finem perducta 3 apud D^{num} Meyer fui, ut cognoscerem an pervenerint jam poëticum Calendarium & alii libri. Quum non esset domi, paulo post iterum advenio. Expectabantur adhuc novi, quos quaerebam, libri. Ex vulgari taberna libraria uni discipulorum Latinam Chrestomatiam a Gedike conscriptam emere cogebam; nec non potui, quin 8^m novae Geographicae Bibliothecae partem patrono abducerem. Apud ligatorem Finlandiae descriptionem redimebam & Chrestomatiam ligandam reliqui. Post meridiem publica

Sid. 289.

Bibliotheca denuo tandem aperta, Januarii mensis anni MDCCCXIV Ephemerides publicas litterarias Jenenses restitui & Februarii mensis Ephemerides restitutarum loco bona venia domum abstuli. – Priusquam ad has legendes adgrederer, diei primum pensa solvenda erant, & restabat horum Graeca lectio. Quam dum incepissem, adventu Houbergii turbatus, impeditus eram quamdiu moraretur. Post abitum ipsius discipuli primum exaudiendi erant; sed in hac re mihi adhuc occupato supervenit Relander, qui iterum non tam parvum perdidit mihi temporis intervallum. – Regliscit jam prisca pedetentim benevolentia, evanescit simultas, adversario ipso & fortuna jubente ut deponatur. – Pollicebar illi fore ut crastino die apud ipsum jentam. Illo discesso primum mihi licuit Graecae Grammaticae 2^{dam} partem finire; explicatio autem differretur, necesse erat, quum vel minimum tempore quod reliquum esset ephemerides degustare vellem. –

Die Jovis, XXV^{ta}

Maturius ac fuit usu exsuscitatus & surgens anginae symptomata anxius comperi. – Octava hora quum ad Relander ambularem & sub divum accessissem, repente penetrabilis foetor nares invasit, qvem primo externis quibusdam rebus adscribens, deinde ex propriis intestinis oriri sensi;

Sid. 290.

nam non deseruit, qvousque me contulissem. – Frugali apud Relandrum jentaculo sumto ejus in Academiam comes fui. Triumviratus, quod rarissime ex usu venire dicitur, hodie in ingenii & eruditionis periculo erat. Plures ibi horas auditor consumebam & de cetero paululum temporis apud P. eram, qui meis praecipue ex commendationibus perductus in legendis summa laude celebratis Goetheanis Narrationibus Wahlverwandschaften occupatus erat. Logicam hodie Bergbom incipit explicare Methodologiam & in ea gratiores ejus praelectiones fore videntur. – Quod post profectum patronum ne semel accidit, ad lumen candelae studebam Ephemeridum gratia & qvamvis gravaret in labore supra XI^{iam} horam haerebam. Qvo non potuit non somnus difficilis somniisque turbatus iterum fieri.

Die Veneris, XXVI^{ta}

Gravis admodum & confusus in surgendo eram. Non qvantitate, sed qvalitate tentaminum lux desiderata accenditur. Bergmanns' valspråk. Tempus omne antemeridianum legendis ephemeridibus Jenensibus, qvanqvam confusus adhuc, impendi; vehementer commotus interea in Fredericum, qui, etsi ipse foris ad eum prospicerem & videret me omnino, tamen per longum tempus in domum non revertebatur.

Sid. 291.

Ut enim in his diebus ab admonitionibus sempiternis & veteri instituto desistere coepi, ne tantum quidem ac alios discipulos efficere, sed prorsus se desidia tradere experientia probatissimum est factum, quo apparet summam solum severitatem in factis, non verbis fructus aliquos ferre posse. Haec vero quod non sit mei, animi testatur ille motus, qvo, satis superque persuasus de graviore, qvae jam in praesentia opus erat, animadversione, colophum, eumque primum ei infregi. – In animo quidem habui etiam hodie examen candidatorum Philosophiae exaudire; tempus autem inter occupationes praeteriit nec propositum mihi adsequi licebat. – Post meridiem segnior quidem tamen exsolvi Graecum diei pensum, Ottelin deinde adii & quum non esset domi, reversus epistolam ad Blomqvist componere incoepi. Habemus hoc moris, ut epistolas ad nos invicem exarantes versificationis etiam quid communicemus sed ita ut in genere de specimine alterius ab

altero dijudicetur. Quod officium quum meum esset & debitam de versiculis animi sententiam retulissem, ipse tamen nondum haberem, quid mitterem, felici ingenii excogitatione opportunum, ut videretur, subjungere hoc distichon in animum venit.

Jetzt, ja ich weiß, mit Fuss du sage

wieder gestangt:

Schon des Distichons nicht, schon doch

aber den Freund!

NB. foedae tempestatis causa post merid. duabus caf. scut. famula tractavit.

Sid. 292.

Die Saturni XXVII

Ut jam usu venierit, circa VI^{am} horam, caffea exsorbta cum panicello triticeo, surrexi. Nullam hodie praelectionem habuit Pipping & inde tempus antemeridianum a scribendo vacuum disputationi, qvam praeside Prof. Hällström defendit Tengström, Episcopi filius, exaudiendae impendere melius potui. Majoris erat omnitio haec exauditio momenti, qvia senior Walbäck studio Mathematices altiori inclitissimus opponentis egit partes. Salutavit eum, priusquam ad defensionem se conferret respondens, carmine Latino; cujusmodi hoc primum equidem audiebam nec non in ipsis oppositionibus proponendis summam ingenii facultatem animadvertibam ita ut colloquium duorum virorum suarom partium peritissimorum potius qvam disputationem consvetam audire me crederem. – Post meridiem ephemerides Jenenses in Academiae Bibliothecam restituens easdem Martii mensis inde deducebam, conventui autem Nationis disputationique Inspectore praeside instituendo non aderam, quia hiemalis a omnino tempestas coorta erat & aedibus unum quemque se tenere coegit. – Nec tamen hoc intervallum inertiae dedi, sed haud parum interea in Graeca explicatione profeci. Qva finita, quum Jenenses ephemerides adgrederer, P. venit. Eo igitur prae-

Sid. 293.

sente potius Polyphemum consulere delectationis causa duxi & in eo praelegendo usque ad diei defectionem haerebam. – Ex pulte plus quam par erat consumebam, ita ut jam mox ephemerides continuans summa laborarem confusione nec non noctem totam perdifficilibus somniis phantasmatisque pertenderem nondum mane,

Diei Solis, XXVIII.

quamvis sero apprime expergefierem expeditus satis. Multo magis profecissem, nisi statim haud parum temporis discipulorum, quae supererat lectioni exaudiendae, consumere coactus fuisset. Codicillum interea a D^{no} Arvidsson accipio, in qua rogat, ut poëma, quod inscribitur Gylfe, ad eum mitterem. Habuit hoc poëma legendum Ilmoni & mea venia eundem in finem Dominae hospitae suae obtulerat. Hoc quidem mihi non praeteriit, sed nescio quomodo inconsiderate tamen ad me missum codicillum addita inscriptione nova. Herr Ilmoni cum nuntio ad Ilmoni transferendum curavit argutias, ut videretur, urbanitati praeferens. Poenitebat me jam facti, cum puerulus, quem miserat, simplex & intemperans fateretur, se librum, si acciperetur, jussu domini in alium jam locum postaturum esse, sed nec amplius, codicillis restitutis, in animum venit rem factam immutare.

Sid. 294.

Multa hodie mihi intulit mala ille Arvidsson, quia post meridiem et Polyphemum reposceret nondum a me lectum. Usque ad VI^{am} horam Graecae explicationi operam dedi, nec tamen melius ac prius sensum, quae insit verbis ultimis pag. 178 Chrestom. Dahl.⁴⁸¹ occurrentibus: ὅτε Ἀρχέλαον τὸν Μακεδόνων – τον ερην eruere poteram clarissimum, sed bona fide hunc locum ad modum versionis Nipontinae adsumere necesse erat. Insequentem paginam ad finem tamen perduxeram, cum venirent Ilmoni & Tallqvist. Qvarebatur ille pecuniae penuriam, quae sola eum impediret quo minus ad coenam frugalem ruri capiendam me invitaret. Etiam si nec equidem multum habeo pecuniarum, tamen ejusmodi sermo ad periculum incitavit. Ambulamur igitur extra urbem in domum quarta miliaris parte collocatum veterani cujusdam (Dragontorpet) ibique ovorum magnitudinem simulque oxygatae consumimus. Tallqvist suas quidem exsolvit partes, Ilmonii autem egomet. – Ilmonii comes in domum ejus fui ibique multimodis ei persuadere conabar, ut pro me apud heram suam intercederet & excusaret meam inurbanitatem, quae vehementissime jamjam me sollicitavit, qui tota quanta die factisque in ea, si lectionem excipiam, parum contentus. -

Sid. 295.

Proinde et in famulam apprime morosus eram. Ad XII^{am} fere horam in legendis ephemeridibus quamquam confusus vigil eram. Somnus perturbatissimus fuit, nec

Die Lunae, XXIX^{na}

prius quam post VII^{am} horam me deseruit. – Refocillationis causa, sic putabam, duas hodie scutellas caffee impletas bibi. – Ut poëma temere deditum primo quoque tempore recipere possem,

⁴⁸¹ Dahl, Christopher, *Chrestomatia graeca*. Uppsala 1808.

Arwidson adii; quum autem domi non esset, Ilmoni aequè in causam quaesivi. Post lectionem Prof. Wallen Camerarium Mozelli pecuniae adipiscendae causa adii sed quoque frustra. Nec ille domi erat: ad finem septimanae forte redire vere dicitur. – Graeca explicatione finita, iterum Arwidsson adii ab eoque promissionem librorum ablatorum exegi. – Deficientibus auditoribus nullas B. praelectiones habuit. Apud Ilm. eram, mox tamen domum redibam, quum in exaudienda discipulorum lectione esset occupatus. – Hodie non minus ac alias coena abstinere poteram, id tamen curae habebam & habebo saltem in posterum, ut maturius fiat. – Quo procederem et in ephemeridibus, ad XII^{am} fere horam iterum vigilavi. – Difficilis somnus.

Die Martii, XXX.

Maximus in evigilando labor ob insolentiorè lassitudinem, quae, nescio quomodo,

Sid. 296.

et post somnum omnes corporis quam animi vires repressit. Prof. Wallenio nihil legente majorem domi industriam percurrendis ephemeridibus ponere licuit. Quia nec hodie Adj. Bergbom auditores habui; tribus plures, quos vix obtinuit, finem praelectionum facere coactum se sensit. Quod fecit statuendo, nihil certe de deo, de animi immortalitate, de libertate nostra disserere nos posse, subjectiva tantum & morali necessitate haec omnia a nobis credi atque pro verissimis habuit. Poppius post reditum me conveniens postulavit, ut comitem me acciperet ambulanti. Quod vero abnuere & ob asperiorè tempestatem & eam ob causam, quod continuare urgente tempore ephemerides volui, satius duxi, nec tamen multo proficiebam, quia, ut defecit dies, discipulos me examinante quietem se contulerat famula; quam quum non tamen exagitare vellem, quantumvis offensus essem, ipse mox post X^m horam, defectu candelarum cubitum ire cogebat. – Pollutione nocturna laborabam.

Die Mercurii, eaque mensis ultima

Proprio impulsu post V^{am} horam surrexi & quum caffèam diu expectavissem, duas bibebam scutellas. Disputationi, quae habebatur respondente Arwidsson, usque ad finem aderam. Post meridiem pro restitutis Martii mensis Ephemeridibus Jen. easdem Ephemerides Maji mensis mutuabar. Mirum in modum hodie confusus fui, sed in primis hoc post

Sid. 297.

meridiem animadverti, quum, priorem, tunc tempore sinente, Graecam explicationem adgrederer. – Multas lines non perfeci. Confitendum tamen et difficiliorem locum omisisse, nempe periodum,

qui in fine pag. 181 cum verbis incipit: ἔϊ σοι ἀντίκα μαλο παρασαίη Socratio dictum, fatum complectens. Equidem succurrit & in priori lectione maxime dubium hunc locum mihi visum esse; ejusque nihilo tamen minus etiam memor sum, quod firmioribus argumentis forte tunc suffultam meam, quaecumque fuerit, sententiam putabam. Nunc autem nihil omnino sciebam, quid dicerem, quid cogitarem de loco hocce revera obscuriori & totam quantam explicationem in crastinum diem distuli, sperans fore, si placebit deo, ingenium acrius rem pervestigaturum esse. Persvasissimum mihi non potest non esse, plurima mala, quibus obrutus fui, edacitate sedentariaque vita exorta esse, nec tamen hodie coena carere poteram, vitioque in ea commisso, eo noxam debilitatam fore eredebam, quod operam longe maximam vario corporis motui darem. – Pila enim ludebam, virium plurima pericula faciebam nec non iterum peccabam. nimiis vigiliis usque ad XII^{am} fere horam ephemeridum lectionem adgressus. -

Sid. 298.

Junii mensis

Die I^{ma}

In VI^{ta} hora excitatus corporis imbecillitate eadem fere ac antea eram. – Facilius interea sensum loci heri relictus hodie inveniebam & jam in procedendo eram, quum venit inopinato Rosenbom litterasque aequae inopinatas a Blomqu. tradidit. In longum igitur producta hodierni pensi solutio ad meridiem fere conficitur. Publicis exauditoribus vacuus ad Meyer propero, sperans fore ut Ephemerides novas Svecanas saltem inde deducerem. Advenerant etiam multa alia nova, quorum pro Poëtico hujusce anni Calendario, quantumvis penuria laboret fiscus, non revera potui, quin ultimos effunderem Denarios. Deficiat res familiaris, (certo deficient) absint quaedam in proximum tempus necessaria! Alias his forte consuli queat. – At solui ac soleo, schedis dissolvendis versandisque haud parum temporis consumsi & post meridiem primum Jen. ephem. attentionem habui. – Eo diligentius tamen his haerebam, quo tranquilliores omnino lectionique plane deditum me sentiebam. Quod inde multum utilitatis caperem, non opus est commemorare. Quum accurate omnia perlegerem, veni tandem et ad recensionem translatarum biographiarum Cornelii Nepotis, quae N° 89 occurrit.

Sid. 299.

Maxime eram appetens recensionis legendae, quum heic animadversiones in plures locos auctoris invenirem, qui classicorum primus ad Latialem linguam aedificandam serviens deinde cum discipulis per plurimas vices et perlectus sit. Ex prooemio recensionis iudicium jam ferre de translatione ejusdemque auctore licebat. Pudore igitur suffusus me usque adhuc non melius intellegisse plurima loca videre cogebar. Ejusmodi erant haec: Milt. 1.. qualem cognitum judicarunt

eodem modo ac translator hicce intellexi. – Nec non in cap. 4 de Atheniensibus, auxilium a Lacedaemoniis solum auxilium petentibus, nihil ejusmodi, qvalia jam recte existimare mihi videtur recensens, in mentem venit. – Quod ad initium cap. 4 Pausan. ”Vergilius quidam adolescentulus” adtinet, et ego coram Praeceptore primum in schola & deinde ipse praceptor semper Solatium possit haberi, qvoad alii qvooque Explicatores & plurimi illi (Die meisten Erklärer) vocabulum του inferre in finem vitae Pausaniae ejusdem sensus esse ac sepelire τῶ injicere (ἐμβά Μειν) respondere urget recensor ad vita Thucyd. narrat. -

De sensu verborum: sed ita scripta, ut deorum videretur congruere sententiae, similem ac translator habui sententiam & videtur huic saltem non graviter admodum reprehendendam esse, cum possit nihil non afferri, qvoad ad defensionem conducerent. In aliis, qvae heic vituperantur, vitiis equidem cum recensente consentiens ignorantiam translatoris conspicuam inveni.

Sid. 300.

Ultra XI^{am} horam vigil eram.

Die Veneris, II^{da}

Duas Caffeeae scutellas bibebam ante quam surgerem, ut usus fuit aliquo tempore, VI^{ta} in hora. Examini publico Candidatorum Ollb. & Simon per plures horas aderam. – Non multo profeceram post meridiem in explicatione Graeca, cum venit P. Cum eo igitur exiebam & novellam, ut vocatur, Kärlek och Trolldom in Calendario Poëtico contentam ingeniosam perlegebam & alia quoque poëmata. Diligentius attendenti hujusce anni Calendarium in omnibus praecedentia haud aequiparare mihi videtur, si ex iis judicium instituum, quae huiusque lecta sunt: Versio graviuscula mihi est visa. – Venit mihi in mentem in eo damnum resarcire, quod inconsultissimus mihi opinionique mei feceram, quod, poëmate Lingii nondum recepto, Calendarium poëticum, ipsum me dictitans illud nondum perlegisse, per Ilm. ultra offerrem Dominae ejus legendum. Hoc consilio Ilm. adiens Calend. ei tradidi, ut statueram atque ut libera confessione culpae meae, in quo constiterit, car nondum redimi aliter potuerit, excursatum me faceret, rogabam. Domum regressus ad XI^{am} horam vigilabam ut ephemerides Jenenses ad finem in crastinum diem perducere possem. – Difficilis somnus.

Sid. 301.

Die Saturni, III^{tia} Junii [03.06.1815]

Quum ego solus omnino adessem non legit hodie Prof. Pipping. Nummis plane privatus ter Camerarium Mozelli quaerebam, non autem convenire poteram. Nescio qvomodo (fecerit & causa,

quod successu ambitiones carerent), vehementi melancholia depressus eram ante meridiem ita nec ut domi quidquam efficere possem nec placeret academiam adire, quamvis duae ventilabantur ibi dissertationes. Omnia ruunt in – pejus, trito proverbio fertur. Levata post meridianani coenam melancholia Gottl. venit & sermone injecto de Ottelino ejusque gradualae disputatione edendae opponentis munus mihi minabatur. Maximus angor me mox invasit ita ut in longum me reficere non possem. A Bibliotheca Martii mensis ephemer. Jenenses deducebam & conferebam me deinde in conventum Nationis apud Curatorem instituendum. Animo voveram olim opponentis loco exurgere, nunc vix fieri licuisset ob animi perturbationem adhuc inhaerentem. Quum hujus causa jam ante, quam abirem, destituissem ferme opponendi proposito, ad fores curatoris adscensus haesitabam, an ingrederer. Sic remansit in pectore memoria meae ipsius responsionis. Si tamen reversus essem!

Non enim diu sederam, quum procederent duo Dⁿⁱ Bonsdorff & juberer a Curatore mox cubiculum intrare. Clauditur

Sid. 302.

pone janua. Rogavit me Consistorii Borgoensis Notarius, ut benigne susciperem posterioris opponentis partes in publica Disputatione se respondente instituenda die proximo Mercurii. Detrectans aliquantulum accipiebam tantum vocationem, philologicam philosophicae praeferens disputationem: Constat enim philosophici argumenti fore dissert. Ottel. respondente edendam. In summa iterum perturbatione domum festinabam. & Literat. Svec. Ephemerides versabam, si posset forte oppositionum aliquid ex variis Psalterii Tingstadii censuris depromi. – Falso. – Oratiunculae interea etiam habendae sunt, in eai igitur elaborandis primo opera navanda est. Maxime harum me taedet, sed necessitudo est. Non deberent admodum difficiles esse elaboratu, cum non habeam nihil, quod laudem in Professore Joh. Bonsdorff; qualisquaque enim sit, magnam erga me primo meo adventu habuit benevolentiam. – Crepusculo instante ad Gottlund ivi, quia scivi multas ei esse itinerum descriptiones, inter alia etiam Dⁿⁱ Niebuhr & Bruce, quorum maxime indigerem ad majorem Arabiae cognitionem. Nihil omnino horum heic in urbe habuit, omnes domum miserat Putaveram Mariti quoque in Arabia profectum esse & quum ejus desinfectionem itineris

Sid. 303.

apud P. olim vidi, ad eum me conferebam. Non habebat ille quidem ad manum, quod quaererem, ambulationem interea cum ipso confeci extra Tavastiae portorium & domum regressus supra XI^{man} horam vigilabam, orationem meditatus. Somnus difficilis fecit.

Die Solis, Junii IV^{ta}

Maxima pars temporis antemeridiani in discipulis examinandis consumta est. De cetero P. adii, eum in finem, ut Curtium, quem habuit, pervestigare liceret, si esset forte ibi quid de Arabia conscriptura. Circa coenae meridionalis tempus gravissima iterum afflictabar hypochondria. Orationes tandem in V^{am} horam apparatus habebam (Caff. un. scut.) Supervenit Tallqvist et aliquantulum apud me morabatur. Deinde cum illo exiebam, ut ad Nylandum quendam Longstrum cognitum a me etsi non familiarem me conferrem atque ab eo Vateri commentarium in Pentateuchum rogarem; scio enim hunc librum ei esse. – Quum domi non esset, ad Reland. pedes contuli. Nec ille domi fuit. – Quod esset reliquum diei, oppositionibus adhibui meditandis. Immodicior poena effecit, quod, quamquam crepusculo exiissem, non amplius post recessum tam diligentem operam in meditando ponere volui; somnus vero, in XII^m horam petitus, difficillimus factus est, ita ut

Sid. 304.

Die Lunae, V^{ta}

ante V^m jam horam caffee excitatus non tamen serius ac post VI^m fessus nihilominus apprime & confusus lectum deserere valerem. – Jam heri lectionis latinae continuationem & majori adhuc detrimento Graecam explicationem argente praesentia derelinquere coactus eram nec renovare potero, priusquam oppositiones saltem excogitatae fiunt. – Adjunctum Nykopp adii, ut orationes meas ipsius disquisitioni offerrem: non autem fuit domi. Candidatum Longstrum ergo etiam nunc adii, nec accipiebam librum, quem desiderabam. Fefellerat memoria mea. Apud Rel. aliquantulum jentabam & Trishanbii Elementar. Bok i Latinska språket mutuabar, quum invenissem ibi & descriptionem & historiam Arabiae quoque. – Apud Rel. iterum post mer. eram ut pecunias pro Epistolis Sterneii, quas emit, acciperem. – Apud Curatorem Imum volumen Corp. Auct Roman. Im vol. Taciti Annalium complectens sumsi. Oratio in crastinum diem dimissa. Mutuabar Ödmanii strödda samlingar ur Naturkunnigheten, till den hel. skriftsupplysning & Im partem Historiae a Müller conscriptae. A Hornborg Im adsumsi & a Hougberg Chartas D'Arabii minores. – Poppius heic. – Maturius valetudinis causa accubui.

Ephemeridum
anni MDCCCXV
Septimus Tomus

Sid. 305.

Ephemeridum
anni MDCCCXV
Septimus Tomus

Die Martis, mensis Junii VI^a

Oppositiones tandem & cogitatae tres tantummodo, easque infimae, memoriae produntur. – Post meridiem Adjunctum N. adii, ut orationem meam correctam reciperem & quosdam libros Nationis Bibliothecae restituerem, quorum fuerunt ii, quos heri deduxeram & praeterea Taciti Tomum volumen, nec non idem Virgilii, quae diu apud me mutuata habui. – In quiete erat Curator; secundo autem quum adirem & coenaculum ingressus vocem Ottelini ex interiore conclavi audiens iterum clavi quantum licuerit exivi & ad P. me contuli, ut ibi abitum Ott. exspectarem. Alius, me revertente, apud Curat. fuit, sed excessit post aliquantum & tunc restituit mihi Cur. orationes meas multis & gravibus affectas vitiis, quae humanitate sua solita mihi ostendit emendata. – Apud Gottl. domum regressus Jenenses ephemerides legere coepi, multum autem non profeci Gummeri adventu nec crepusculo minus interruptus. -

Sid. 306.

Traduntur codicilli, quibus in crastinum diem jentatum apud Praesidem Prof. Joh. Bonsdorff, coenatum vero apud fratrem ejus respondentisque patrem invitabar. – Vitio mihi post ponebam, quod gratias verbis meis nuntio mandarem, nihil omnino ad ea, quae attulerat, respondens, nisi quod nulla opus esset responsione, quam exspectaret. Difficilis somnus.

Die Mercurii, VII.

Hora V^{ta} jam surgo. – Priusquam hora IX^{na} ad Praesidem me conferrem, Gottlund primum adii, imprimis quod per eum certus fierem, an manus conjugum Professorum mihi osculandae essent. Alius opponens & Respondens jam fuerunt apud Professorem Bonsdorff, quum advenirem. Inter jentaculum tria vini pocula exhauriebam; quod etsi confusionem quandam ob nimietatem effecit audaciam quoque mirum in modum auxit vel ut rectius dicam omnem timiditatem plane amovit. Optime successerunt oppositiones supra id quod ipse sperare poteram. Videbam omnino Professores Lagum & Hällström, auditores, quum hora dimidia XII inciperem, sed erigit tantum. quam maxime visus. Tres tantum habui oppositiones: hora I^{ma} ferme finitur actus. Qvare mox cum

Sid. 307.

Respondente ad ejus domum eum comitabam & aliquantulum in ejus conclavi morabar prius quam, pluribus convenientibus, ad patris domus iretur. Quod ad ipsam disputationem adinet, injustum esset heic non subjungere, quod, animi signum indolis, visus sufferirme [?] mihi poene invito enuppecret [?] quum in meliora omnia verti animadvertissem nec haud tantum respondentem regionum, de quibus ferme est in dissertationi, situi cognoscendo navasse operam, ut statim potuisset mea falsa argumenta refellere. Ipse indecori conscius visum subdolemque hilaritatem non refrenare poteram. Sat sapienti!

Jucundam animi affectionem vitium non minus invitum (sic solet mihi semper fere accidere) turbavit. Quum enim non omnes una aderant feminae nobis in coenaculum descendentes, salutarent autem ceteri manus osculatione alius post alium, nemini me praesentante (sit venia verbo!) una tantum feminarum equidem me incurvabam nec eidem domesticae proprie sed nuptae jam filiae (sic fatum mei!). Minor natu cum matre, utraque seorsum visa nec aliis salutantibus plurimis circumdat, omittuntur. Ad mensam satis bibitur: adsident plurimi Professores, quorum Praeses & Pipping atque ex inexplicabili gratia Wallenius etiam atque Lagus meo nomini. Ipse tria vino completa, alia tria liquore punsch, pocula hauriebam & affatim ex omnibus come-

Sid. 308.

debam dapibus. Professor Pipping, cujus praelectionibus hodie non poteram interesse, mihi denunciavit, se non amplius lectiones habiturum tam temporis quam auditorum penuriae rationem habens. – Quum alii plures Caffea hausta discederent & ego in coenaculo modo eodem ac salutaveram foeminis valedicebam, quarum tamen etiam nunc minor filia non praesens omissa est. – Apud Respondentem moratus in secunda contignatione haud parum temporis consumsi, disserentes inter se Professores auscultans. Ultimus fere omnium abivi hora V^{ta}. -

In magno respectu dies utilitatem attulit, quod & me cognitum reddiderit Professoribus & mihi ipsos cognoscendi occasionem praebuit. Quum domum regressus nihil tamen efficere possem & maxime appetens essem praeconiorum meorum celebrandorum, primum quidem Relander adii, cui & liber quidam restituendus erat. Adjecit ille ceteris laudibus, quod Prof. Lagus, quum orare orsus essem, nomen meum a Gottlund rogavisset. Sequebatur me Rel ad Lindström, cui etiam Lexicon manuale Geographicum &c. Ödmannii restitui. Deinde I^m vol. historiarum Mülleri ad Pop. transtuli, quum professorem ipsum non deprehenderem. Domum petens habitationem, Professoris Bonsdorff, ubi coenaveram, praeterire necesse fuit.

Sid. 309.

Evenit mihi quod in portam praeteriens occurrerem ambabus ut credebam filiis; minorem saltem agnovi. Submisit, quam maxime possem, salutabam atque nunc saltem, sua jura ipsi concedens tanto lubentior, modestior, quanto majora vitia, nuperrime commissa humanitatis reprehendenda fuerant, ödmjukaste Tjenarinna formosissimae virginis accepi. Audire desideranti, an & quomodo interrogasset Prof. Lagus nomen meum, nihil aliud propositi habens Gottl. adire habuit. Exiit ibi etiam Björkstén. Usque ad seram vesperam ibi tempus in familiarissimo sermone, ut in Gymnasio consueverat olim, consumptum. Horam post X^m reversus adhuc unam horam vigilabam, quo gestas diei memoriae mandarem. Difficilis somnus fuit. NB. Nihil amplius cibi post coenam meridianam (in hora IV^{ta} ferme finita erat) adsumseram.

Die Jovis VIII^{va}

Sero phantasmatis liber expeditior surrexi, non tamen optima valetudine. – Renovabam tam Latinae Grammaticae lectionem quam Graecae Chrestomathiae explicationem. Prof. Wallenius nondum, ut putaverim, finem publicis suis posuit lectionibus, quamvis hoc bene convenisset ei, descriptionem anni post natum Christum XX^{mi} adgressuro. Post meridiem cum discipulis apud Ursinum fui. Aegro-

Sid. 310.

tabat conjux ejus. Unam theae scutellam bibi alteramque ejus generis, quod toddy vocant. – De ceteros nescio quidem quibus ex rationibus corpore aliquantulum gravatus eram. Quod insuper confusus essem, ne miremini. Somnus difficillimus & visionibus quam maxime turbatus erat.

Die Veneris, IX^m

Grave admodum fuit surgendi negotium. Confusio capitis, coryza oculorumque aliqua lippitudo premunt. Hodie tandem pro venditis libris pecunias a Camerario Mozelli accepi, exemplar autem actorum crastino die primum pollicebatur. – Finivit lectiones suas Prof. Wallenius. Domum regressus audivi me in hanc horam vocatum esse ad Nationis Inspectorem Prof. Melartin. Quod non admodum mihi gaudio erat: facillimum enim erat conjectu, quem in finem vocarer. Ut jam ipse igitur existimaveram, proposuit mihi, ut respondentis partes in ventilandis thesibus stipendiariis mihi susciperem. Ipse stipendiarius nihil objicere poteram, illo ipso neque quid ejusmodi, ut videbatur, exspectante. Theses cras ad me missae veniunt. Perturbatum me vix reversum inopinato adsequatur Camerarius Mozelli, ut ipse librorum rationem absolverem a me in auctione emtorum. Non intellexi statim me quid adhuc debere, priusquam moneret

Sid. 311.

meos ipsius esse libros, quorum sermo esset. – Nihilo tamen minus etiam haec ipsa res meam auxit perturbationem adeo, ut nihil omnino ante epulum efficere possem. Postmeridiano tempore Jenenses Ephemerides mensis Aprilis a me finitae sunt, ut possint cras in Bibliothecam restitui. - Apud infectorem bis eram, ut pannum apparatus solverem. Frustra, cum abesset dominatrix vidua nec claves domesticis reliquisset. – Arwidsson Gylfe poëma remisit plane pollutum, soluta ligatura: vix me abstinui, quin statim ad ipsum ascenderem, librum ultro improbo lectori, quisvis esset, oblaturus. – Quod coctum [?] est non potero unquam aequo animo librum manibus tractare: major offensio, quod inurbanitatis ipse reus, poëma lectori vel potius lectrici gratissimae ereptum alteri vitiandum imprudens largirer. – Difficillimus iterum somnus: superflua pollutio. –

Die Saturni, X^{ma} [10.06.1815]

2 scut. caff. Maturius ob negotiorum multitudinem surgendum erat. – Pannum solvi & deducere feci. Omnia apud Camerar. Mozelli peraguntur. Prof. Fattenborg epistolas ad Ilm. mittendas tradidi. – Adjuncto Bergbom pro lectionibus honorarium item solvi, pluribus viciis hospitium Professoris Melartin adii, qui pollicitus erat theses hodie in hora VIII^s mittere.

Sid. 312.

Ottelin fuit heic. – Theses mox post meridiem adveniunt. – Ephemerides Jenenses Academicae Bibliothecae restitui & primas schedas sic dictorum Ergänzungs Blätter deduxi. – Curatorem quaerebam, ceteros, quos ad Nationis Bibliothecam pertinerent, libros restitutus. Colloquium maximi fuit momenti: expetere enim decreveram, ut in dies adhuc Platonis volumen operum retinere sineret & sensum loci ejus in dialogo Chrestomathiae Dahlianae inducti, cujus ob causam jamdudum semel lectionem relinquere coactus eram, mihi explicaret. Alias igitur eum visi, sed non licuit colloquium instituere, quia Candidato Bonsd. vix abeunte Ottelin ejus locum occupavit, quum nondum nisi Corporis auct. Rom. I^m quod deberem, volumen absolvissem. Expectavi haud parum temporis, dum abiret O. Frustra: exhibant ambo & tandem ipse rebus infectis recipere me cogor. Roganti Ott. cujus argumenti theses essent, quum ipsas Theses concessissem lustrandas censurae, ut solet, illusorias mox submittere animadversiones facere coepit, confusionis auctorem culpae, cet. Quae res subtristem mihi animum indidit, nec licuit discipulorum gratia purissimo, serenissimo, aestati pari coelo, quantumvis exirem uti. – Coena immodica sumta somnus

Sid. 313.

usu difficilis factus est.

Die Solis, XI^{ma}

Jam heri venerat in mentem mihi Gottlund persuadere, ut priores opponentis partes sibi sumeret. Qvum non bene sciat Latine nec scribere nec loqui, possem quidem summo silentio oppositiones ejus corrigere, quod et mihi trepido maxime foret usui, si quidem tela, quibus oppugnandus sim, praeviderem. Noluit prorsus mihi morem gerere, pollicebatur tamen, qvum vehementer orassem atque omnibus, quibus possem, rebus impedimento servientibus meam curam promissem, ut optime nobis succedat singulis. – Rectori originarium exemplar tradebam, qvia necesse erat, qvum in more esset, rogans insimul, ut benigne in tabula figendum curaret. Nysteno minori scil. natu qvoque unum exemplar tradidi, quo posterioris opponentis partibus fungeretur. Nihil ille quidem ad haec, qvamvis maxime occupatus. Erat in animo ad Arwids. ire, ut libri eum arguerem, sed quum, ad fores prope jam transgressus, a domestico audivissem, qvod haberet apud se Ottelinum, revertabar equidem & ad P. me conferebam ibique usque ad meridiem vario sermone tempus contrivi. Ultimo die festo duas Caff. scutellas post meridiem bibi. Literarias ephemerides Svecanas perlustrare ordiebar, qvo ad theses defendendas forte argumenta haurirem;

Sid. 314.

coeli autem ob temperiem, qvum calor benignissimus super omnia dispergeretur, ambulatum exire statui. Duxi mecum Stzagi disputationem anni priori de originariis naturae hem. initiis, appetendi facultatem respicientibus; nihil tamen commodi ea lectione, quia omni meditatione redundabat. Spatium dimidio milliari majus confeci adeo ut supra milliare omnino ambulatum fieret. Domum revertens Gottl. adii, qui se suscepto negotii detrahere conamen fecit; meo autem promisso efficacissimi auxilii ita ut in unum fere conspereremus detensus est. Secutus est me domum, orationes, qvae in ejusmodi statu haberi moris sunt, a me recepturus, qvo sibimet ipsi quid ad se accommodatum componeret. – In eo peccabam atque diminuebam certe ambulationis influxum, quod pro majore cibi appetitu majore quantitate qvam par fuisset frurebar, unde difficilis somnus factus est.

Die Lunae, XII^m

Arwids. adire in animus erat. In platea mihi erat obvius. Conquerebatur injurias poëmati Gylfe illatas; eo autem mihi nihil praestitum auxilii. – Per plures vices Inspectorem quaerebam nec inveniebam in hospitio. Post meridiem auditor examini stipendiariorum eram. Optassem me unum fuisse examinandum, ejus momenti periculum fuit.

Sid. 315.

Lindström, olim sodali Borgoae 6 votibus honoratur. Per cito examine Inspectoris colloquium mihi obtigit. Delectus prioris opponentis ei displicuit. Candidatum quendam exoptavit, dexteriore magisque parem negotio. Qvo omnis spes mea successus frangitur atque poena videtur fraudis committendae. Perturbatus omnino socio Gottl. mentionem de re inopinata facio. Et Arwidsson & Eklund deinde quaerebam; neuter conspicuus erat. Serius Arw. invenitur, illo Eklund transferendum negotium duxit. – Ottelin domum me sequitur. Quem cum consulissem, quidnam sub feriis in philosophia mihi novitio adhuc atque rudi tentandum, libellum quendam a cel. Fichte compositum atque Bestimmung des Menschen inscriptum non modo non commendavit, verum etiam epistolis, quas mihi ad Candidatum Sundwall, qui habeat quidem librum laudatum, tradidit suo nomine tradendum, curam habuit ut asciscerem librum ipsum. Comitor Ott. domum. –

Die Martis XIII^a

Hora VI surgo. – Post horam Candidatum Ekl. adeo, ut deprehenderem, priusquam exiret. – In lecto adhuc morabatur. Aliquid erat negotii ei persuadere, ut sibi opponentis partes sumeret: adulatione, quasi illum praecipue praeoptasset Prof. Melartin ob lat. linguae haud vulgarem peritiam, tandem ad promittendum perducitur. -

Sid. 316.

Quod ad me, malle equidem, si fieri possit, eum Candidatorum habere adversarium eam forte ob causam, quod & ipse & aliorum auctoritate eum mihi aliquantulum cognitum habeam. Librum, quem Ottel. mihi pararet, quamvis multum impenderim cursando non accepi quo liceret eum mecum in rus abducere. Missurum tamen se promisit. Ott. quum primum in majus temporis spatium eundem commodare vellet professor. Candidatus Bäck. – Per totam diem in thesibus meditandis inhaerebam, operam autem fortasse perdiidi ob miram animi anxietatem, qua totus perfusus eram. Post meridiano inprimis tempore nihil omnino profeci, praesertim cum exaudissem stipendiario, quod iterum hodie institutum erat, examini in eoque quaestiones ad theses cras ventilandas pertinentes maxima mentis alacritate nec non dexteritate responderi. Aliquid attulit solatii, quod commemoraret Arwidsson, Ekl. apud se fuisse, acturus ut opponentis sibi partes sumeret seipsum nullo studio ad rem peragendam impelli dicitans. Fuerat in animo in aura meritabundum procedere; ambulans quidem meditabar, de thesibus defendendis minime vero potius & solum de successu crastini diei futuro. –

Die Mercurii, XIV^{ta}

Ollberg advenit atque commemorat Eklund apud se quoque fuisse rogans, ut opponentem mihi se sisteret, seipsum has partes sibi non assumpturum, si nemo alius ab eo ad pera-

Sid. 317.

gendum negotium perducere possit. Volupe mihi quidem esset, si cum uno tantum adversario pugnandum foret. Multum non terret posterior opponens. – Ut melius me ad disputationem instituendam pararem, ad jentaculum jam sextarium dimidium vini, cujus mox unum poculum ad coenam meridianam alterum atque non multo post cum abirem adhuc unum exhausti. Non tamen liberavit hocce medium omni timore. Priores administrabat opponentis partes Eklund & contra VIas tantum thesin, ubi sensum quendam sublimiorem ad comparandam repugnantium rationalis & sensualis humanae naturae (sensum nempe dignitatis moralis) assumpsit auctor. De hac thesi non quidem multo meditatus eram; attamen quamvis timidus apprime illud saltem pro solatio habui, ut omnia, quae afferebam contra Opp. Oppositiones non toto coelo a Praesidis cogitatis differrent, quin potius cum ipsis in re consentirent, quamvis non tam apte omnia conjungere valerem, ut unum constituerent & totum. Hoc vitio maxime in omni altiore sermone me laborare animadverto; in specialitate quid ferens systematica unitate tam in cogitando quam in disserendo plane careo. Quod nec mirum. Non potest haec unitas & harmonia nisi philosophia comparari, nec male habendum, quod, quantumvis pressus cogar ad Philosophiae necessitatem perspiciendam. – Non plane oppressus, sit cum pudore a periculo hodierno in libertatem regrediebar. – Mox ad Curatorem me conferebam, ut jamjam restitutum volumen Platonis operum reciperem in

Sid. 318.

tempus, quod adhuc in hacce urbe conteram. In eo mihi gratiam praestitit Curator, quod rogatus sensum loci alias jam memorati mihi, que adhucdum difficillimi explicabat & cum questus essem mihi non licere libros urbe in rus mecum abducere, quum confiterer mihi quendam svasisse, ut alicuius nomine libros a Bibliotheca Nationali deducerem, suum ad hanc piam fraudem adjecit calculum utroque Xenophontis Cyropaediam cum Zeunii Commentario, quo verborum etiam index occurrit, mihi offerret. Quod reliquum vini, bibitur. – Vehemens sitis antequam irem cubitum & turbatus somnus. -

Die Jovis, XV.

Expergefactus, postquam cetera perfecissem diei pensa, explicationem Platonis dialogi a loco illo mihi olim difficillimo, pag. 186 occur. οσυκες αν μη πρότερον renovabam; interruptus deinde per adventum Ilmonii, quocum plateas pervagatus Meyer adii & ipsius quoque res domesticas invisi; post meridiem usque ad VII^{mam} ferme horam summa cum assiduitate Explicationi inceptae invigilabam atque Dialogo finem tandem – posui. – Immodiciorem coenam adsumsi & deinde apud Cop. aliquid consumebam temporis. –

Die Veneris, XVI^m

Finiuntur Dahlii Grammatica Graeca, Platonis Dialogus & in Bröderi Gram. XVI^m Latina Cap. pag. 382. – Post jentaculum salutabam valedictionis gratia Prof. Pipping &

Sid. 319.

Wallenius. Prof. Fattenborg non erat domi. Apud Ilmoni eram & una cum illo Academiae quoque hortum invisebam. Praeterea longum esset enumerare, quorsum & quibus in rebus ubique discurrerem. Omitto haec omnia, cum a se ipsis haec omnia intelligantur. – Post meridiem Ursino salutandi officium praestitum. Duas ibi Caff. scutellas bibebam. Non potui quin aposcerem poeticum Calendarium; non vero expectaveram me id responsi accepturum quod contigit. Injuria quaedam affectum erat & ideo ex Holmia novum exemplar mihi requirendum curavit. Ejus rei majori captus sum admiratione quo minoribus mendis libellos laborare animadverterem. Quom tamen nondum advenerat novum illud exemplar, meum mihi roganti (dixit) interea reddidit, quod posthac pro novo accipiendi restitui posset. Nescii quid cogitarem de hoc facto rarissimo sane quod unquam a me saltem visum fuit; urbanitatis tamen aliquid esse abstrahendum putabam, quum per discipulos audirem eum sibi scrupulositatem meam in libris cognitam habere, quia maxime ipsi illi discipuli hanc aliquando extulissent. – Invitatus abs Ilm. ad Tallqvist me contuli cibum capturus. Domi denuo comedebam. De novo Ilm. adii, qui cum haesitando quam maxime libros a Meyer solvendo, quum primum ex Germania venerint, in se suscepisset, antea tamen liberrime hoc promisisset, offensionem mihi excitavit. -

Sid. 320.

Die Saturni XVII^{ma}

Quam fessus adhuc in lecto gravi premerer somno, litterae mihi traduntur, quas adduxerant nuntii, ad nos abducendos misc. Nullae inveniuntur pecuniae, quam ob rem, postquam duas Caf. scutellas bibebam jentaveramque, ad Curatorem ibam, qui mihi in nomine Arwidss. adnotata Ξενοφοντος Κυροπαιδειας βιβλια οκτω (recensuit & explicavit Joan. Car. Zeunius, Lips. 1780) usque ad autumnum, cum rediturus sim, commodavit. Pecuniarum penuriae mentionem facio: quum audiret 8 Rubl. me posse contentum esse, has etiam mihi mutuo dedit. Vehementem accepi assensionem, cum, salutatione apud domus professorem nondum facta, per duas horas vel amplius discipulos, qui mea venia egressi erant se mox reversuros polliciti, domum exspectabam. Fratrum minori, qui diutissime moratus erat, baculo calamo (rotting) inflixi. – XXX^m Bibliothecae Classicorum Germ. volumen a Meyer absolvebam: Relandro ephemerides Aboënses ut sibi aestivo tempore colligendas curaret, mandabam. – Ad secundam denique horam, quum parata essent omnia ad iter instituendum prius habitationem deferri & valedicendi gratia Pop. adii, qui mihi sese comitem facere ostendit atque in diversorio, quod extra Tavastiae portorium est, duas lagenas mulso completas emit. Quod ut biberamus, poculum insuper vino mihi exhauriendum habuit.

Sid. 321.

Temulentus igitur comitante amico vehiculum & discipulos assequor, nec priusquam in vesperem sobrium me sensi. Multa inepta garriebam cum nostra socia quam ipse, ni optimum deserere vehiculum vellem, excipere coactus eram usquedum in visum venirent & assequerentur vehes jam antea missae. – In via pabulum erat inquirendum; quod cum expetentes adveneramus in casam qvandam rusticam prope id templum, quod St. Mårten inscribitur, sera nocte non amplius intromissi sumus sed hospitandum sub divo erat. Quum tamen igni ausa erat incendendae, haud multum miserebamur conditionis nostrae, quamvis non commoda quies fieri posset.

Die Solis XVIII^a

Caff. sine lactis flore bibita iter renovatur. – ad proximum templum jentaculum sumitur & meridiana coena ad vitriaviam in Somerå. In eodem loco ac anno proxime praeterlapso coenatur, non vero eadem cum alacritate ac animi & corporis vigore. Multae enim nunc fuerunt offensiones, quae omnem vim depresserunt. Panis prorsus defuit & superiores per naturam coguntur mutuari a sibi forte subjectis. Iterum sub divo pernoctandum erat. Equi in pratum viae adjacens intromittuntur. Ignis in silvam altius accenditur, nec proderemur. Multum quiescere non licuit. Cum diluculo discessum, timore ne deprehenderetur itineris societas.

Sid. 322.

Audivi postea equis jam exemtis virum quendam factum esse conspicuum e tugurio super pontem sito, qui minitans increpitaret quam maxime. – Primus ego, ut semper, vectus cum Carolo, mature admodum ad diversorium, quod in Martila est, adveni atque mox ibi qui posceretur hospiti apprime cognito viro tradito, quieti corpus fessum dedi usquedum venirent ceteri omnes itineris socii. Caffea (duae scut.) deinde bibitur sumiturque jentaculum. Post iter continuatur relictis vehibus. Vehiculo alteri, in quo duo sedebant discipuli, ruina magis magisque impendet, quum rotarum una prorsus infirma & annis consumpta tandem vacillare quam maxime inciperet. Neque eo secius spes erat, salvos nos usque ad domicilium Finnes (Finnis dictum) perventuros praesertim cum benigne vir quidam ex tugurio ad publicam viam, quantum posset, vires rotae debiles confirmavit. Vix tamen 200 passus processum, cum in via, tumulis arenae ad eam reparandam coacervatis ob aurigae (Augusti) imprudentiam corruit. Forte haud immiti ducendum, quod hucusque perventum esset. Qvia spatio non longo aberat Finnis, eo cursum ego dirigo, fore sperans ut inde alterum vehiculum commodare possem. Qvae spes me fefellit. Virum enim nullus domi fuit. Finnér, qui jam revalescerat a gravi morbo, domo abiit, mulieres nihil auxilii poterant offerre. Sed ostenditur auxilium posse in vicinitate

Sid. 323.

inveniri, modo voluntas adesset propensa. Lubenter praeter opinionem (nam asperum ex audita fama cognovi hunc populum) suum vehiculum concessit hospes: hospita morositatem & difficultatem primo adpectu prae se ferre videbatur ita ut bona vel mala censi possit familia pro utriusque imperantium affectione. A conjuge rogata butyrum panemque cum vino ex frumento destillato apponit & eo lubentius hospitio fruebar quia nec meridiana coena apud Finnér sperata nobis fato erat concessa. Ad V^m horam circa domum perventum est. Matrōna tantum domi fuit & bene si externae speciei credendum me excepit - ut in toto itinere minime alacris fueram, nec post adventum: Qvin potius alienigena & novitius in domo ipse videbar mihi esse. Quum jam aliquantulum in domo fueram nec tamen dominam videram, non potui qvin famularem cubiculum inirem (novi enim eam ibi inesse). Peregrino vultu, peregrinis gestibus forte salutabam, majori tamen cum facilitate in sermocinatione de itinere ac variis rebus eminebam. Obsecraverat, cum hieme superiore discederemus, ut heic non amplius me conveniret: Credidi aequanimiter me ferre posse si abesset quidem, ignota interea voluptas erat scire quod adhuc remansisset & dolor audire eam praedicare se post aliquod tempus revera abituram. – De cetero mira me totum tenuit confusio & male valentia vel

Sid. 323.

tune quidem, cum

Die Martis XX^m

in octava primum hora difficillimo somno surgerem. – Per totum diem male me habui nec quidquam omnino effeci, ni commemoratum velim, me libros exposuisse aliasque res varias in sua loca seposuisse atque ordinasse. Quum interrogarent post meridiem, placeretne equum natantem videre, affirmavi, quia dominam quoque adfuturam sperabam. Fallebar in ea re quam maxime. – Deinde nec occupationis ullius compos nec absolutam sustinens desidiam ad betularum nemus fontemque ei propinquam, longe dilectissima loca, ambulabam. Habui mecum hujusce anni poeticum Calendarium, cujus plura perlegebam poemata, nullum autem ita incantans fuit ac illud quod Morgonen och aftonen inscribitur atque inter praecellentissima in laudata collectione censi queat. – Studio ardebam intrandi coenaculum, ubi texuit domina; multa vero haesitatio me tenuit proinde ac si nulla omnino umquam familiaritas mihi cum ipsa intercesserit et quum tandem iniissem, ut de verbis nihil dicam, quae in universum post reditum pacissima fuere, magna nullaque laborari etiam consilii inopia, ut si adventibus omnis agerem. – Post coenam quum ambitum iretur, exspectabam, nulla enim spes certa potuit existere, an veniret mea Aboensis famula nec non. in his rebus internuntius quaedam, quae in coenaculum opposi-

Sid. 325.

tum (in eadem enim ipse versor ac superiori hieme) aliquo praetextu, ut consuevit olim, me vocaret. Non autem apparente, somno tarde me dare institui. – Difficilis factus est.

Die Mercurii XXI^{ma}

Nec hodie omnis expeditus ad quaevis negotia subeunda eram, quippe qui magna quidem adhuc capitis confusione laborarem. Nihilo secius quotidianam lectionem tam Ephemeridum quam Latinae Grammaticae nec non explicationem ultimi, quod prosa exstat, excerpti in Chrestomathia Graeca pensis tamen exiguis, ut in hac mense finiatur, perducendi renovabam. Deinde occupationis loco quasdam antiquiores Academicas dissert. perlegere incepti. Initium fit cum quadam: de dictione sententiosa. Ad finem non perducere potui hanc dissertationem, quae Chriae similis nihil novi continuit. Eadem fuit ratio alius dissertationis: de cauta in mendicos beneficentia. – Tertiam Praeside Porthan defensam: De consilio convertendi in vernaculam scripta vet. Graecorum et Latinorum classica, melius elaboratam aequae reliqui, quia & deesset secunda pars. – De cetero nullius proprie occupationis capax eram, tam capitis confusione quam stomachi infirmitate detentus. – Post meridiem, quum sobrium magis me sentirem, in animum venit translationem narrationum Goethei: Wilh. Meisters Lehrjahre dudum in mente volutam adoriri & opus adgressus mox primum caput primi libri in vernaculam vertebam. – Deinde hesternam ambulationem renovata oscillatione aliquantulum ludebam.

Sid. 326.

Tum sermo de variis rebus cum domina instituitur: in quo, cum ipsi roganti, fuitne Sop. tempore hoc praeterlapso Aboae, fuisse illum ingenue respondi, subitans rubor totam faciem effudit ac in tristitiam alacritas conversa. Nihil restitit, quam quod ei persuadere conarer me haudquaquam pactum, quod inter nos convenit, ardentibus olim oculis confirmatum exuisse. Occasionem quaesivi, quo, remotis testibus, omnibus verborum deliciis, quibus par esset, hanc fidem illi facerem. In balneum autem prius me praebui. Qua re omnis languidus & febricitans reversus, quum tamen in aura abambularem, melius me habere coepi. Reversa de balneo item domina, in ejus coenaculum pedem intuli; atque quum in lecto insediret, haesitans aliquantulum locum ei propinquum occupavi. Prius jam excogitaveram verba quae proferenda haberem, magis autem proferendi modus. ac vox quam verba profecerint. Manum igitur apprehensa: non potui, inquam, quin vim, quae inerat in responso ad quaestionem, an fuerit P. Aboae, mox animadverterem. Nihil equidem est, quod doleatis. Oporteret enim nihil esse, quum jam ante iter Aboam institutum promisi nihil me aperiturum amico, etiamsi adfuturus esset. Nec non in praesentia sine labore fidem dare valeo me promissis stetisse. Nihil ea ad haec. Muta manum meam pluribus vicibus pressit: in gremium ipsius procubuissem, nisi adsurgens ex coenaculo se recepisset. -

Sid. 327.

Insequenti mihi, qui timebam, ne veniret aliquis, obviam venit molleque ori applicavit svavium. - Leniter mihi amplectenti se subducit. – Somnus iterum longe turbatissimus gravissimis somniis factus est. – Quasdam sanguinis guttas per nares profluisse mane animadverti.

Diei Jovis XXⁱⁱ

Quum multo negotio surrexissem, ad fontem statim itabam, quia confusum quam maxime me sentiebam ac male dispositum omni modo. Omnibus, quae modo recepto in diem fieri oportebant post meridiem iterum fontem adii injeceque aquae poculo sacharum solvendum. Post reditum, quum in lecto epistolis de poematibus Franzenicis incumberem, somnus me occupavit & per aliquot temporis spatium tenuit. – Excitatus, ut vires ac vigorem arcesserem, oscillatione placuit ludere. Deinde versiones, quae in Poëtico Calendario & ephemeridibus, quibus Phosphoros nomen, cum ipsis originariis a Goethe & Schiller poematibus comparare in animam venit. – Quamvis persvasissimum me reddidit quotidiana experientia de noxa, quam attulit coena, nec tamen hodie potui, quin hocce periculum adirem. Post coenam primum, quum de canticis cum domina fieret sermo, Svecana illa nuperrime edita cantica gentilia (folkvisor) deduxi & quaedam praelegi. Longo tempore somno minime licitum erat uti mihi occumbenti. – Multo difficilis tandem invasit, nec prius quam VIII^{ma}

Sid. 328.

fere hora experrectus sum.

Die Veneris XXIII^{tra}

Patronus noctu reversus memoratur. – Majore hodie gavisus sum alacritate ac ceteris diebus praeterlapsis. – Post meridiem in festum instans varii apparatus institui coeperunt: Perticam floribus & festis ornatam (Majstång) erigere decretum. Cum domina ipse festivis sub sermonibus alacer labores, quos possem, communicare jucundum fuit donec inter coenam horae nutu de ipsis coenis exprobrare inciperet. Quamvis ipse in litteris meis his ansam dedi, occasio tamen non admodum placuit sed in subtristem hilaris vultus convertitur, nec pristinum vigorem recuperare mihi licuit. Novum accessit augmentum tristitiae, quum aperiret domina nostram Aboae famulam de me quaedam adnunciasset, quae facile non credidisses. Curiositati meae concedens tandem manifestum fecit dictitasse famulam, quod non amplius crederet me tam venerandum continentemque in consuetudine feminarum esse ac antea. Si vel nihil adderet (adhuc non factum esse confirmavit) ex his jam sine negotio ad cetera posse conjectari apparet. In statu sic miserando nihil poteram proferre, quod famae vim diminueret, nisi quod causae famae narrationisque ipsius facile possent

cognosci, eam scil. quum nihil priore aestate apud me valeret, non tantum credita sed potius audita agnita de domina gar-

Sid. 329.

riendo, nunc eadem experimenta alias facere studere, quando videret dominae familiaritate me adhuc contineri. De cetero dolorosum fuit cognoscere ita actum de me jamjam esse, ut de maximis aberrationibus in vulgus ederetur. Acerbissimam nunc demum dementiae poenitentiam agere impulit dies. Quod si nihil esset, severitate reprimi possent obtrectationes qualescumque: quid? Nec obtrectationibus locus esset. Omnium igitur errorum, quae commiserim unquam, maximum hoc gravissimumque mihi videtur eo magis, quo minus sobrio ipsa persona placet respectu tam physica quam morali. Multa in noctem laboratur, ego autem, quum somnus irrepere incepit, in cubiculum me recepi & vestitus ac essem fere accubui, somnum tamen non acquisivi, quamvis simularem, si forte veniret aliquis, ut poteram sperare, quia nomen in crastinum diem quadrat. Fuisset jucundissimum. si venisset domina atque osculum iniecisset dormienti, ut videbatur. Nemo vero apparuit & in cassum vigilias nocturnas agebam.

Die Festo Johannis, XXIV^{ta}

Ancillae caffeam apportanti e somno expergiscere visus statim surrexi. Mox succurrendum fuit domesticis perticam erigere nitentibus. Res bene successit, nullo prorsus externo adhibito auxilio. Fridericus, qui ob delictum nocturnum ex more commissum, reprehensionem timens bene se meritum de me facere optaret,

Sid. 330.

aperuit insidias mihi a tergo, quum in scalis starem, apparari. Me quoque scil. nominis gratia tollere decretum. Arripuit me Patronus, quia vere paratus eram, mox aufugere non fuit difficillimum. Inter jentaculum renovatur periculum; haud majori autem successu. Quies igitur permissa: qua usus, litteraria tamen ephemeridica lectione omissa, cetera persolvi atque Hippocratica medica decreta explicando finii. Optatum immiserat matrona, ut poemata praelegerem. Lubentissime morem gessissem, nisi ad coenam meridianam jam advenissent hospites ex Nummenkylä, centurio Aminoff cum conjuge. Caff. nec non theam heic ceperunt: tota familia nec non ego invitamur ad coenam meridiana in crastinum diem. Per totum diem subtristis fui & ex causis antecedentibus ac memoratis & ob hodiernam Dominae in variis asperam aequanimitatem. Multum vel potius multa equidem in versione, quam narrationum a Goethe compositarum incepi, profeci; plus quam duo capita in vernaculam transferens. – Persvadere conabar dominae, ut cantica gentilia Svecana, quorum teneret melodiam, praecineret. Morem gessit mihi, qui cum ea in una eademque sella considens omnis hilaritate ac animi vigore opletus, in coena quoque alacris admodum eram. Quam

rem maxime Matrōna videbatur mirari aegreque ferens statim post coenam se subduxit. Ego vero, cui nova instabant gaudia, novae voluptatis, primum quidem oscillatione

Sid. 331.

inflammatus in cubiculum dominae me recepi atque cum item juxta sederem, manus impressione signa maxime conspicua studii propensionisque praebuit. Totus accensus equidem totum me sensis tradidi, felicissimum me ratus: Quum tandem dimitterem, svaviis ardentibus oblatis mihi valedixit. Non poteram longo intervallo temporis somno frui, qvamvis ad fontem me contuleram, aqvaque purissima, dulcissima me refrigaveram. Concentum in lacu edi sonorem exaudicas [?], vestimentis indui descendique lubuit. Somnus non ita difficilis factus est ac in praeteritis noctibus ea forsā causa, qvōd parcius coena hodie fruebar.

Die Solis, XXV^{ta}

Ut mori fuit hucusqve post reditum, circa VIII^m horam surrexi. Omnia confeci diei in studiis pensa, si versionem, cujus eo majus heri persolvi, excipiam, priusqvam in Nummenkylä iter institueretur. Domina, qvae antea habuerat in animo ad Suontaka proficisci matris conveniendae gratia, hodie ad idem iter cum ceteris accessit. Mihi tamen mutatum consilium equidem exoptanti, nihil boni inde profluit, quippe qui cum Patrone vehendus sistebam. Minori natu discipulorum demandatur, ut aurigam dominae ageret. Subcenturio quidam v. Essen cum matre solus fuit ante nos adventantes hospes; nec alius ullus apparuit. Praeter modum somniculosus eram post coenam ita ut summo negotio oculos apertos tenere vix possem. Recreandi causa Caff. scutellas bibi, unam Thea impletam. Domi coena assumitur.

Sid. 332.

Parcissimam ego, nullius omnino indigens victus, assumsi. Si nihil aliud, id tamen emolumenti ex itinere ceperam, quod vespere post reditum summa alacritate essem perfusus. Nec hodie statim somnus frui licuit. Praeter opinionem difficilior evasit. –

Die Lunae, XXVI^{ta}

Excitabar a famula mea, dominae verbis sciscitante, quid mihi esset ipsi negotium demandandum nunc primum Suontak. petiturae; dixeram enim heri, quum abire crederem, aliquid mihi esse, quod ut exsequeretur in Suontaka, humillime rogarem. Nunc igitur per ancillam tradidi ei curae, ut Goethei narrationem de passione Wertheri, in Svecanam translata meīs verbis a D^o Directore

Beckman commodaret. Hanc enim, quum possim mihi comparare, ad manum in legenda ipsa originaria narratione habere lubet. – De novo somnus invasit, nec prius quam consveto tempore surrexi. Inter jentaculum jam heri proponebam mihi, ut cum Patrono agerem de coercenda discipulorum in discurrendo licentia, quae in eo dudum causam habuit maximam, quod ipse ad multa opera externa sibi subsidio a lectione revocavit discipulos, unde factum est, ut ipsi ultro se offerrent variis in rebus succursuri, quin saepius fingerent sibi fuisse mandatum, ut in hac vel ea re ad manus essent huic vel illi, hujus vel illius parentum praeceptis morem gerentes. Quamvis manus supra modum libenter compluribus haec commonita fecissem, occasio id non admisit. Abfuit enim domina, quam

Sid. 333.

praesentem exoptassem, quo manifestior fieret auctoritas mea, atque matrona, stomachosus admodum quod, quam offendere de cetero potuisset ejusmodi animadversio, sola mecum jentabat, conjuge rebus domesticis distento. Quum igitur postea jentaret ipse patronus, rei mentionem, quia hodie lectiones cum discipulis renovato, feci postulans, ne ad aliquod unquam opus liberos avocaret, prius quam, lectionibus recitatis, a me dimissi fuerint. Quod quidem non promittere mihi non potuit, quum referrem, quanto, astante superioris aetatis experientia, malo discipulis inprimis fuerit haec parentis inconsiderantia. Restitit adhuc, quod admonerem circa cubiculum, ubi lectiones incipiendae saltem sunt. Eodem enim in cubiculo minimo equidem ad duobus tribusve ad maximum personis hucusque versatus sum. Hoc vero in aliud tempus differre jussit haesitabundus animus. Gravis somni interea fuit adspectus, quum quinque, si memet ipsum excipiam, homunculis parvulum oppleretur cubiculum nec ullus locus scribendi, vix legendi in lecto accumbens mihi reliqueretur: ne aperiri quidem fenestrae possent, omnes tres discipuli mecum dormirent. – Fuerit sensus angustiae molestiarumque inde profluentium in causa, cum alacritatem iterum omnem amiserim, capitis praeterea dolore afflictatus. – Huic adnotem me, ut Aboae quoque, in quovis epulo hic spiritu frumenti usum esse. In consuetudinem ita transiit hicce mos, ut nec opus amplius mihi visus est, qui semper adnotaretur. – In Graeco sermone nihil omnino hodie effeci. – Post coenam fontem

Sid. 334.

adibam. Somnus, quamvis in coena hodierna quoque temperantiam adhibui, turbatior factus est somniis, quae toto fere tempore ferme semper sensualibus obscenisque ideis continens animadverti adeo ut mirandum equidem videtur, quam maximis pollutionibus me non tamen fuisse obnoxium. Nulla enim, quantum conscientia factum sit, adhuc laboravi. -

Die Martis, XXVII^{ma}

Nec hodie optima fruebar valetudine. Circa coenae Meridianae tempus, inprimis eram subtristis atque infimus, nescio, qua nebula perfusus in capite. Ad fontem eram & aquam inde haustam in lagoena quotidie ipse deducere institui. Quod ad lectionem adinet, hodie tempus erat Grammaticam non minus quam Chrestomathiam Dahlii meritissimi ex initio relegendo renovandis. Vehementi oscillatione ludebam, nulla alia adhibita corporis motione. Praefationem Zennii ad suam Cyropediae explicationem quoque, ipsam Cyropediae explicationem olim quando adgressurus perlegi. – Post coenam usque ad lassitudinem gravis itabam.

Die Mercurii, XXVIII^{va}

Meae dudum famulae heri mandaveram, maturius me somnus excitaret. Postulata fecit illa, mihi autem eo secius non fuit potestas surgendi & usque ad consuetum tempus inde lecto haerebam. – De cetero nihil fere adnotatione dignum, nisi quod post meridianam coenam domina reversa cum filia; mihi tamen in animo

Sid. 335.

benignam mutationem commovere valuit, quippe qui incuria discipulorum in legendo contra repetitas admonitiones gravis atque subtristis factus essem. – Grallis etiam hodie usus sum. – Post coenam domina me in suum invocabit cubiculum ut librum quem meis verbis commodatum attulit mihi traderet. Amplexus & svavia. – Somnus, quia plus quam par esset nuper acceperam victus in coena, longe furbatissimus evasit. Poppium amicum inter alia somnia subito ac inopinate violenter mortuum deplanxi vehementi animi dolore.

Die Jovis, XXIX^{na}

Ut in antecessis, ita hodie quoque sero surrexi. In lectionibus nihil omisi; quod ad versionem attinet, ne lineam quidem adnotavi. Post meridiem Caffeam bibi peregrinorum causa. Per totam de ceterum diem acris foetor gustusque ex stomacho absurgens me vexavit. – Magno studio ferebar quid coram matronis praelegendi; Graeca vero explicatione tempus ita consumtum est, ut nullus praelegendi locus amplius restaret. Me profitentem eduxisse ephemerides in superiore aestate conscriptas, domina precibus turbare coepit, ipsi hasce ephemerides mandarem, quia aliqua passim ablata vel saltem exsculpta explanataque cuperet. Facile est arbitrato, ejusmodi quid a me non posse concedi, verum eo acrius resistendum duxi, quo studiosius exoptari animadverterem. Somnus iterum longe difficillimus factus est, nec prius quam pro consuetudine

Sid. 336.

Die Veneris, XXX^{ma}

surgere licuit. Inde a jentaculo me nunciare domina instituit, ephemerides ut traderem. Id tantum volumen, quod Junii mensis res gestas complectitur, usui concedere necesse fuit, quia mihi supervenisset, hoc idem volumen ad institutam dierum rationem tenenti perlegendorum eorum gratia, quae eadem die anni superioris mihi evenerint. Post meridiem quaedam praelegebam matronis poemata nec non narrationem a Tuck conscriptam Poëtico Calendario. Finem imposui Dahlii introductioni atque insimul primae Chrestomathiae parti. Quod ad versionem adinet, nec hodie quidquam profeci. In grallis & oscillatione, ut consuetudo secum quotidiana tulit, corpus movebam. Post coenam quum idem gvallis incederem, domina oscillante cum Törne exortus est sermo de hujus vitae genere eligendo atque dirigendi ipsius studiis ad id genus vitae, quod ei quam maxime in placitis est, navigatione scilicet, mihi haec verba injicere in animum venit: Cave, domina seducas eum. Quare multo maxime indignabatur, sensum profundiorum eis infuisse me arbitrante, contumeliosaque dicta esse a me pauca, quae jocosae attuleram. -

Sid. 337.

Mensis Julii

Die 1ma eademque Saturni.

Maturius quam consuevi surrexi; nihil vero somniorum in mentem revocare poteram, ut inde fere concluderem serum ob somnium tantum his malis me concitari. Cum discipulis recuperatus nihil omnino; ante meridiem, ipse legere potui. Altercatio de hesternis orta est inter me & dominam, in qua maximus apparuit dissensus in dijudicanda humanae culturae utilitate [sic!] – Quod de rebus, quarum complexum non potest tenere, nec propria experientia quid statuere an sint haec vel illae scientiarum partes ei vel illi vitae generi utiles vel non, aegre omnino non poteram non ferre. Accesserunt etiam alia varia, indignationem augentia; omnia tamen cito oblita, quum fascinationibus suis iterum se appropinquaret seductrix, quam quidem ad imprimere suavisque orem concedere nescio quae infirmitas, quum tamen nuperrime & adhuc ipsa mihi displicuerat, caepit. – Graecum studium totum praetermissum est; in versione autem magis operatum. Ex immodica coena turbatus somnus.

Die Solis. II^{da}

Sero surgens bene me haudquaquam habui. Posteriores Graecae Chrestomathiae partem hodie explicare institui & incepi. –

Sid. 338.

Post meridiem quum omnes fere in domo quieti se tradidissent, dominae in cubiculum, librum quendam adferens, intrandi erat occasio. Quamvis nuper adhuc ante meridiem maxime mihi displicuerat, quum altercationem, heri, ni fallar, intercessam de rebus, in quibus nihil vel ad sexum pertinere statueret, recordarer, attamen mox appropinquanti omnia ultro concessa, nescio quatenus vis impulit. Quantum fieri licet, nec omisit quidquam, quo summo voluptatis sensu perfunderetur nec credo nihil nisi locum fuisse impedimento, quo minus ad ultimum procederetur. Non minus enim desiderium consuetudinis in ea quae me fuit et conspicua. Bono fato possit igitur tribui forte, quod adveniret Russicus ille medicus, qui hieme in Pietilä, domicilium habuit atque in familiaritatem meam magnam pervenit. Quamvis initio inopia quadam consilii laborabam, summa tamen animi alacritate cito usus cum eo versabar. – Theam hic bibit, coenavit, pernoctavit. – Ob immodiciorum illam quidem coenam difficili atque gravibus somniis turbato somno fruebar. –

Die Lunae, III^{ta}

Non aderat jentaculo uxor patroni. Potest fieri, quod neque tulerit, Fredericum foras extra cubiculum pernoctasse, quia intra ob solita delicta dormire heri a me vetitus erat, nihil tamen me

Sid. 339.

de alio quietis loco statuente, quia parentibus hoc curae fore juste arbitrarer. Nunc certe nihil iis dicit filius, an timore contumacia. Medicus post jentaculum abit. – Matrona nec his epulis neque aliis adfuit sed plerumque, ut dicebatur, dormiendo & lacrimis diem consumsit. Stomachosus supra modum est, & ex minimis offenditur. Ipsi viri dicta jocosa sustinet & quod maxime mirandum est per longum temporis spatium vix adspicere valet, aliis etiam haud raro hominibus omnibus indignatam se ostendens. Exempla facile esset adferre. Unum sufficere arbitror. Ad mensam heri, quum mentio facta esset de una filiarum, quae adultior jam nondum dentes accepit & joco pro sua consuetudine Patronus filiae obsecraverat nec accepturam esse, mox adjiciens. Nec posse eandem sponsi nasum demordere; aegre tulit hoc conjux ac multis indignationem manifestavit vel verbis. - Quod ad hanc diem attinet, persuasum mihi effecit conspectus ejus, quod ex iis causis, quas suspicax meus animus finxerat minime offensum esse. Quod idem mihi luculentem fecit Frederici de sua mala consuetudine ac meo vetito silentium. Vespere itaque ipse, si nec hodie aperiret parentibus rem filius, ipse omnia edereolvebam, variis autem impedimentis hoc non factum est & hanc noctem, quum priorem locum occupavisset, in cubiculo pernoctaturum arcessere eum

Sid. 340.

feci. Multis rationibus non possum non minime contentum esse de hoc discipulo, nam accedit ad cetera summa ejus ignavia desidiaque ne perpetuis quidem cohortationibus meis admonitisque

emendabilis. – De memet ipso quoque aliqua dicenda. – Per totum diem mala valetudine usus fui, cujus maxima illa quidem origo immodicae hesternae coenae, non convenienti vitae sedentariae, quam degi. Appetitu vehementi permotus in epulis nec tamen hodie temperantiam adhibui, sed in coena quoque, ejus nunc minime fuisset locus, gulae plus quam rationi morem gessi. Nec in legendo multum profeci: quaedam in Graeca explicatione. Dominae haud parum temporis concessi, cujus in cubiculo quam maxime haerebam. Ex promissis, postquam mihi est pollicita, ephemerides in eodem statu ac dentur se restitutam, 1mo superiore in aestate annoque conscriptus tomus tradendus erat. Multa autem erat consilii inopia, quia nihil de futuris conjiciens in urbe remanserat subductum jam in priore aestate tentamen loco schedarum: rerum gratia supplementum. Non potui aliter rei subvenire, quam quod similem ex oblivione vel errato potius hunc tomum a me in urbe relictum fuisse, quod observationibus meis

Sid. 341.

pervestigandi licentia a me ultro oblata, credere videbatur. – Somnus non potuit non difficillimus evadere. Pollutione quoque laborabam.

Die Martis IV^{ta}

Lingua tota quam in surgendo mucore superruta [superducta] & pessime me habui. – Fridericum iterum ejus ipsius delicti, cujus causa infestatum, reus factus est. – Haec accessio non potuit non mox subtristitia quaedam me afficere, praesertim quum considerarem, hodie tandem omnia me coactum esse aperire. Non erat igitur mirum, heram animadvertisse quod non essem contentus. Nihil tamen de ea re opinabar, quum annunciaret domina matronam sciscitatam esse famulas, an scirent, qua tandem re offensus essem. Ipsa etiam quam maxime cognitam a me hanc causam exoptavit. Cui tamen curiosissimae & studiose pervestiganti morem non gessi. De cetero philantiae grata fuit haec matronae curiositas & hujus memor augescere retinereque subtristitiam placuit. Pauca igitur inter meridianam coenam loquebar & post meridiem erroneus nuncio commotus Fredericum non permisi descendere caeteram bibulam. Sororis enim aequae ac praesentis diei nomen Ulrica. Duas inde post meridiem horas fuerat Fred. cui lectionis causa quoque eram infensus ideoque non permisi ut descenderet, quia Carolus dixerat eum jam bibisse caeteram. Usque ad vesperum remissio a legendo roganti Ulricae concessa est; ambo autem filii, quibus supererant ex superioribus diebus lectiones non magnum

Sid. 342.

fructum inde perceperunt; nam totum diem cum his memoratis pensis erant occupati. Quod ad me, quae ad hanc diem pertinent absolutis vitam Frederici IIⁱ regis Borussiae perlegere incepti, atque in dominae cubiculo primum librum finii. Multum non omnino, si meum iudicium proferam, mihi

placet Papstii narrandi modus, quippe quae indicare mihi videtur in eo consilio auctorem scripsisse ut pulchras regis res gestas laudibus summis extolleret, turpiores excusaret & ad suam regisque partem explicaret ita ut fere dicerem panegyristae potius partes majoris auctori curae fuisse quam vere historici. – De novo domina causam tristitiae meae pervestigare periclitata est, nullo autem successu. Nihil enim aperire mihi in animam venit. Dolore in stomacho exorto ambulationem instituebam in vesperem & coenae rejectionem discipulis praedicabam. Nihilo tamen minus reditus exspectabatur. Male memet me habere protuli nec coena utebar omnino, quod jam in superiorem diem decernere meditabar, nunc primum perficere valebam. Post coenam tandem patrono meum de Frederico decretum attuli & desidiae quoque pigritiaeque mentionem feci. In inferiore contignatione ut dormiret deinde consulta conjuge statuitur. – Pigritiae quoque remedium pollicetur patronus. – Somnus revera jucundior quam antea, etiamsi post surgendum, idque maturius quidem,

Sid. 343.

Die Mercurii, V^{ta}

non bene adfectus essem – adhuc per totam fere diem tristitia invaluit. – Dominae causam tandem aperui ea in spe, ut forte per eam, quid de me dixerint, comperirem. Voluntas ei non defuit, nihil autem habuit ferme, quod manifestaret, id solum, quod semper minorem natu filium, quum in inferiori domus parte visus fuerit, admonuit, adscendat. Cui autem nihil curans filius cavillans se lectiones modo tenere modo recitasse praeferre. Heri quum nugata esset de lectionibus ejus nondum recitatis soror ejus Ulrica, mater filiae nutu silentium propter praesentiam Domini commendare frustra nisa erat. Mihi pigritiam heri memorati discipuli arguenti promisit patronus, se velle monitibus suis atque adhortationibus afficere, ut diligentem se praebeat. Ad commovendi commovendique vim nihilo minus bene concludere licet; quum hodie ut antea quoque in excurrendo lubenter tempus consumeret nec primus saltem hujus diei pensa honeste absolvit, ut nihil de relictis superiorum dierum dicam, ad quae conficienda nullus labor accessit, etsi meae non deessent ad officium in eo levandum adhortationes. – Post meridiem, postquam ipse dedi pensum, si versionem excipiam, solveram, ad animum tranqvillandum nec non corpus reficiendum infimum, debile-in nemus betulacium me conferebam ibique res Fredericii gestas usque ad principium belli septennis perlegebam. -

Sid. 344.

Haud fugiat attentum lectorem, id tamen commodi ex agendo in libero coelo exortum esse, quod majore vi ac vigore in iis quae supra sunt adnotandis gauderem. Nam sic mihi semper experientia persvasum habui, quod, si corpori consultum esset, mox animi quoque vim efficacior sentirem vel in minimis efficiendis rebus. – Per coenam tamen, qua, etsi non fuisset opus, ne adspectum excitarem, utebar, suppressi hunc majoris aestimandum vigorem, qui fuerit in causa, quod ad lusum (natthug) cum domina propensus essem. Ultimam plagam mihi concessit fortuna, nec lecto tollere valuit me domina in cubiculum persequens. Postea quum mulieribus satis litibus ut solet adjuta vi

vel fraude cubiculum intrare audiretur & jam accubissem, eo tantum modo mihi consulere potui, quod ad januam insisterem manum serae admovens. Vicit mea in defendendo constantia & tandem abierunt hostes, longae expectationis pertaesae, quia jam in serum mox admodum erat producta, ita ut et mihi victori somnus non expectandus amplius esset; mox vero irruens difficillimus iterum ob coenam fuit & diu in

Die Jovis, VI^{ta}

durans. – Mucone lingua superruta, odor & gustus putidus quam maxime fuit. – Nec hodierna dies mihi tranquilla fuit; multam, enim magnamque offensionem accepi, quum animadverterem in eadem ac antea desidia discipulum per-

Sid. 345.

durare. Quod tamen non mirabar, quando ab Augusto non minus quam domina audiebam matrem imprimis (videtur idem de patre, sit minus tamen valere) pueruli partibus favere sortemque miserari ejus, quippe qui minoribus ingenii dotibus a natura praeditus non tantum meo sed et fratris sui non minus ac Aug. odio (sic dictitaverit) persecutum esse. Accessit quod Aug. mendacium commisit in respondenda matrona quid dixerim quaerenti; quia sine mea venia cum famulo in silvam equos heri abduxerat. Responderat enim nihil ad hoc peccatum me dixisse, quum tamen serio idem exprobrarem declararemque non amplius ejusmodi quid me tam leviter esse laturum. – Hospes quidam hic coenabat; ambulationem, lectione absoluta, instituebam, nec hodie quid inscribere licuit, cum tempus totum fere postmeridiamum in explicandis libri Vti elem. Euclid. definitionibus ad captum Frederici consumerem. Hac in re quum stomachi dolorem mihi compararem, coena omnino libere carere & potius ambulationem rursus conficere quandam placuit. vehementioribus nihilo minus morsibus laborabam. Postulavit domina & impetravit IX^{mum} Tomum superioris anni ephemeridum. – Vocabar sero in culinam, si vellem famulas vaticinantes audire. Non vero mihi aegrotanti placuit. Domina interea descensura mihi rogavit ne somno me traderem

Sid. 346.

prius quam reverteretur. Non bene intelligebam: noluerat enim prohibere me accumbere. Beneficium tamen haec de verbis erratio fuerit; Nam etsi ob corporis affectionem non propensissimus essem ad voluptatem, facile opinor nihilo minus in lecto propinquitas ad peccata potuisset corripere. Quam rem verisimiliorem ardens ejus amoris studium fecit. Liberrima enim sensus animique indicia summa vigil adhuc in janua ipsi conveniens experiebar. Periculosus dormitantibus etiam fuisset conventus. Pristina Aboensis, ut dicunt, famula eademque fallacissima. suspicacissima dominam ascendentem comitabatur in ea forte consilio ut conperiret an meum suumve intraret cubiculum. Quum eam in janua videret & certe me quoque, citius quam venerat

revertitur. Omnia igitur in oscula amplexusque limitantur. Ex ardore, quo haec amoris dona largiebatur, quod adhuc dormientem me iisdem amplecteretur, ut exspectarem, ne mireris. Non autem apparuit, temperans in cupidine an rivalis investigationes metuens. Somno jucundo mihi frui licitum est & maturius quam antea recessit.

Die Veneris, VII^{ma}

Quod maxime heri erravissem in tradendo ephemeride dominae, hodie primum animadvertēbam, quum explicationem meam postularet ipsa ad pag. IXe Tomi 524. quo sensum omnis historiae antea actarum rerum

Sid. 347.

luculentissime expressum invenit. Non succurrit omnino in hoc tomo memoratam explicationem teneri, quia in X^o putabam nec, nescio quomodo, heri, quum folia, festinans tamen versarem oculis poteram hunc locum: capere ita ut fato concessum mihi videatur totam quantum sui temporis, ut ita dicam, quod ad me in primis adinet, historiam in lucem edendam esse. – Multum fuit negotium sensum deteriore, qui posset: huic loco imponi a persvasione amovere praesertim cum ex improviso opus suscipiendum esset. Quod tamen adhuc studio ejus complecterer teneraque, oscula frequentissima pro temporis ratione oblata satis superque testabantur. Considerandum tamen id quoque videtur, quod in crastino die, non amplius reversura, domum derelinquet. – Nec hodie vel lineam in vernaculam ex Germanica vertebam & in Graeca quoque pensum minus quam consuetudo postulavisset absolvebam. – Causae non longinquo ducendae. – Abeunte mox post meridiem matrona salutationis in vicinitate perficiendae causa, cum patrono ego balneo utebar. Nec coenam recusarem, cui adfuit quoque peregrinus quidam, centuriae dudum instructor Nyborg, qui primus in erudiendis iisdem, qui mei nunc vigent discipuli, fuit occupatus. – Quum more consuevit lusitarem, fraude mihi domina ultimum ictum (natthugg) infligeret, hoc idem mihi promisit, si dormientibus aliis se convenirem. Infelix ego somnum non admisi exspectans primum ejus adventum.

Sid. 348.

Non apparuit autem nec merito hoc tamen sperare poteram. Ipse igitur tandem inambulationem moliebar atque, ut videbatur saltem nullum nisi timoris quam maximi periculum adibam. Ascensus vero scopum, quod cogitari possit insipientissimum non per se tantum verum etiam ad summa, quae instabant in presenti non minus quam futuro tempore pericula, nec diu versatus eram ad latus dominae, cum animus peccantium metu corpusque horrore completeretur, strepitu quodam foras exorto, quasi vellet quisque speculaturus accedere. Varias de hac re fuerunt opiniones Mariam enim esse, ob suspiciam quidem non potuit non verisimile videri. Sincere igitur ut profiterer an esset

mihi quid cum ista homine, rogavit & quidem repetitis vicibus. Haesitans quid faciendum adhuc negabam: fidem ipsi dubitanti permisi. De filio maximo natu deinde conjecturas fecimus. Potuit enim fieri quod audivisset invitationes ante factas nec persvasissimus poteram esse an exeunte me dormiret revera, quamvis omnino dormientis specimen haberet. Consolatum tamen erat, quod nihil amplius audiretur. Per multa rerum discrimina salvus revertabar ac fessum corpus somno tradebam gavisus quod exera saltem multa maximaque pericula evasissem. – Jucundior somnus factus est. -

Sid. 349.

Die Saturni VIII^{va}

Quod ad hanc diem maxima ex parte in dominae cubiculo variis sermonibus consumebatur, ita ut nec superiorum dierum in Graeca lingua pensa absolventur. Caffea post meridiem tractarunt. Vesperi quum domum itarana [?] dominae coenam intrassem, famula cui jam antea ob suspicaciam fallacissimam multaque jurgiosa locuta infensus eram, incedens dicto quodam contumelioso, cujus explicationem petivit, me infestavit. Cubiculum mox relicturum me intro trudere conabatur, vehementer autem atque cum ardore repuli & abii. – Exeunti deinde non multo post mihi foras clausit in eo forsitan consilio ut sermonem infitere locus esset. Nihil vero ejusmodi admisi. Domina rei perita eademque suspicax nec consilii minus inventrix scalis institit verba consultatura. Aliquid igitur cum ipsa disserere locus fuit. Ut vero arbitrari ac certe concludere possimus, apparuit post aliquod temporis spatium Maria autem quidem subauscultans & prospiculansque mox autem scalas ascendens caute tamen ut maxime potuit. Cui ego; libere ascenderet, non opus esset tanto et tam diuturno sursum spectandi negotio. Praeceptis revertitur; ego vero accumbebam, exhibam autem tante postea ut forte experirer, an sub nocte quoque speculando vigil ageret. Quum vero nihil animadverterem nec viderem, somnum repetere lubuit. Difficillimus propter coenam corporisque insequentem motionem nimiam factus est & in serum duravit

Sid. 350.

Die Solis, IX^{na}

Excitatus tandem Frederici historiam, statim post jentaculum, continuare instituebam, secundum autem solum modo librum finire potui, quia possessori proficiscens patronus ut restitueret, secum abstraxit. In horto cum domina ambulabam. – Famulae quaedam objeci. – Causam inquisivit, cur sibi infensus essem, adjecitque: nolui aquam inquinare, quam, exoptavisse, inquinatam. Quod dictum majus adhuc me offendit: prohibuit autem locus, quo minus ei responderem. Post meridianam coenam caffeamque bibitam domina proficiscitur. Eam rogantem cum matrona filiisque ad vicum proximum usque prosequer bar desiderioque ipsius pectore commoto revertabar. Sermones de hac vel ea re instituere conabatur, nihil autem nisi affirmationes dictorum vel ob offensionem nondum satisfactam proferre potui. Spatium ne dolori darem mox post regressum nisum operamque omnem in absolvenda quae restant pensa impendi. – Ante coenam ad nemus

ambulabam & iterum post coenam, quam omnino potuissem debuissemque. Nihil ex mea parte sermocinatum, quamvis interdum quid protulit matrona, omnes tamen nugae liberis ipsa prohibens. Inter ambulationem post institutam totum me dolori tradidi, miserimum in praesentia statum meum agnoscens. In futuro si me verterem, neque hic spes ulla affulget. – Perdifficilis somnus

Sid. 351.

Die Lunae, X^{ma}

Pulcherrima dies. – Ad fontem ambulabam aquam asportatum. – Capitis dolore ante meridiem laborabam. – Dies cito praeteriit. Cum discipulis sic eram occupatus ut ipse non Graecum quidem pensum totum perficere possem. – Accedit quod publicas ephemerides ante meridiem perlegebam. – Ad coenam, quia prius cibi frequentia afflictum me enseram, panem tantum butyro illitum consumebam. In summa hodie quoque ignavia tempus terente Frederico, summo dolore vespere praesertim ambulans perfusus eram & varia in animo volutabam consilia remedio inservientia, quorum hoc in primis magni esse momenti mihi visum est, annunciarem patrono reudenti, quatenus fuerit vis ac consequela admonitorum suorum, quibus interea causis, haec tribuendae mihi quoque propositum esse, postquam expertus essem severitatem mihi interdicti, cessatori quantum legat ipsi permittere earumque tantum horarum, quas in legendo perfecit vel potius ad rationem lectionum recitatarum, quas pedetentim adnotare jam dudum fuit mihi moris, mercedem ad anni finem exigere. Si nec hic omnibus medela inveniri posset, abiturum me anno retracto declarationem vellem. – Hoc vel aliud ad hodiernum statum respiciens poema componere, desiderium amicae quoque quae abiit indicans insimul, voluntas fuit quam maxima, deficientibus tamen viribus. Longo tempore post

Sid. 352.

occupationem somno non licuit perfrui & difficilis iterum, nescio quo modo factus est ita ut multo opere surgens

Die Martis, XI^{mo}

bene haudquam me haberem. – Ridiculus cum matrona conventus mea ipsius imprudentia adductus. – Multa cum assiduitate Graecae lectioni totum tempus antemeridianum invigilans eo pervenire mihi contigit quo mihi proposuissem. – Vⁱ Libri Euclidi definitiones multo tempore ac opere in priore septimana explicatae hodie repetendae a discipulis erant. Ob cessatoris Frederici ignorantiam usque ad tempus post meridianam coenam proximum examen distuli abeunte interea ad habitationem salutandi causa matrona. – Ad eundem ipsum rogatus, quum ante meridiem quoque responsum falso exspectabam neque nunc respondere potuit. Qua re maxime iratus non potens amplius mei, nisi legere vellet omnino abesse posset declarabam. – Elabitur quoque dictum

non sic odii nostri (trium ceterorum) in ipsum, locum esse. Obstupidi circumstant discipuli ceteri praesertim cum declararem me nec videre hodie amplius istum velle, discederet mox, nec se ostenderet. Ambulaturus in nemus abstraxi mecum narrationem a Goethe compositam: Die Leiden des jungen Werthers cum Svecana versione; non autem diu potui lectionem incipere prae animi perturbatione.

Sid. 353.

Versio liberrima est & ea tantum ratione forsitan possit transferri Goethei stilus. Hoc demirabar, quod epistolas de mensis Maji ultima inscriptas in Svecana versione omnino non invenirem. An translatori hoc delictum tribuendum, an serius haec epistola ab auctore infesta, nescio. Amplius non legebam. – Nescio etiam, ut heic mentionem alienae rei injiciam, quid in causa sit, cur cum in dies in victu moderationem magis magisque adhibere volui, tamen eum in modum sit corpus affectum, tanquam librorum frequentia laboraret quam maxime. Ruptus enim crebri saepissime moventur: amarus sapor comes est: interdum et odor intolerabilior inopinato cooritur ex globulis mucosis coloris variantis plerumque tamen putris speciem abeuntis. – Coena non major ac hesterni diei. – Somnus non prorsus jucundus.

Die Mercurii, XII^{ma}

Aboensis famula caffeam attulit eo forte in consilio ut dominae salutationes mihi mandaret. Ad Suontaka enim heri post meridiem iverat, quidem sine venia. Annunciavit etiam Backman juniorem, qui longiori jam tempore egrotavit, nunc morti proximum exorare, se convenire. Jam die solis praeter ipso servo domestico dominae amigae idem mandaverat mihi votum tradendum. Quaerenti mihi famulam istam, quam ob rem sine venia quidem ad Suontaka se

Sid. 354.

contulerat respondit se quod litteras quasdam acciperet hoc fecisse. Vix se receperat, cum adveniunt ac praedicant subidentes istae famulae meum nomen esse impositum: litteras enim esse ei traditas, inscriptas M. S-n. Aboa ex famulis ea in domu, quo dudum habitavimus datae sunt. Non perturbaverit me usquam ullus nuncius aequae ac hic ipse perripit & conqvasavit omnem animum. Corpori summum periculum intenditur: aestuosus fervor cum febre commixtus irrupit. - His causis inprimis tribus, quod fugit tempus totum antemeridianum, ut nec hesterni diei pensa repetita essent quum ad coenam vocarer, cui matrona non adfuit. Aegrotare dicebatur; ego pro mea animi indole acerbitatem heri in dilectissimum cessatorem exercitam aegritudinis (si sit quaedam) habitam vellem causam originariam. Majore post meridiem assiduitate usus omnia tandem explicanda absolvi. Operi finem imponenti traduntur recreantes eo majus, quo minus exspectari possent, a

Blomqvist epistolae, quas secum attulit pastor, huiusque autem praebendi [?] impotens & ad dominam pertinere opinatus praemio laboris & consolationi malorum diei reservant. – Hae igitur epistolae certe quoque alacritatem, qva

Sid. 355.

sensim me perfundi, operae in temperantia adsvescenda compensatione apparente sensi, promoverunt. Utinam possem virtuti, cujus jam expertus sum fructus, constanter obsequi! – Quod restabat diei, lectioni litterarum ephemeridum anni MDCCCXIII impendi, quas quidem ita perlegere institui, ut in certo ordine indice praescripta pro variis singularum [?] partibus sigillatim recensiones perlegam. Coena ejusdem quantitatis ac antea. Nihilo secius somniis jactabar, aliquantulum autem alacrior qvam pro consuetudine surrexi

Die Jovis XIII^{tia}

Jam dudum mihi proposui nihil nisi aquam bibere, cum dulcissima ea ex fonte haud ita procul profluat. Primum igitur, qvod et hodie instituebam, id fuit qvod ipse aqua lagoenam appletam mihi ex fonte asportarem. – Declarationem de litteris exegi a famula, qvae, qvidquid assectum fuerit mendacium esse pronuntiavit per dominam mihi documenta in ipsis hic litteris fore statuerit, si ad Suontaka vellem conferre. – Non admodum bene me ante meridiem habui. – Grallis post meridianam coenam, ut omnibus in diebus pro temporis ratione consvevi, incedebam. – Dies ita cum discipulis consumitur, ut non omnia, qvae institui, perficere possem. Coena nec hodie major ac antea fuit, sed nescio tamen, cur hac temperantia usus continuus

Sid. 356.

multis tamen incommodis, qvasi edacissimus essem, laborem. De somno idem qvod prius adnotare possit.

Die Veneris XIV.

Sanitas incorrupta minime post surgendum. – Nihil ante meridiem efficitur. – Mox post meridiem pedestre iter instituitur a me cum Törne ad Suontaka. – In animo mihi alacris admodum hoc loco videndus eram; naturalem autem inopiam neque heic suppressere poteram; sed defuerunt mihi in principio conversationis verba & tantummodo in sermone cum domina familiariori illa quidem vivacitas excitatur. Qvia rogatu aegrotantis inprimis filii accesseramus, credidi nosmet rogator fore ut pernoctaremus in loco. In ea vero re maxime me fefelli. Qvamvis enim ad dimidiam usque IXnum horam ibi morabamur, nec ad coenam invitabamur remanere. – Duas tamen Caff. scut. &

unam theae bibebam. – Decretum erat paene abeunti illuc mihi rusticam quendam villam Siipo accedere, Medici Rustici domicilium. Longius autem viae fuit spatium ac primus dixerunt quidam, nec satis certum nobis habebamus, ubi de via publica silvam versus divertendum esset. Domum igitur revertimur. Appetitu quam maximo seductus haud parvam coenam consumsi.

Sid. 357.

Ephemeriden
vom Jahre 1815

Achter Theil.

Vorerinnerung⁴⁸²

Es währte nicht lange, nachdem ich den Entschluss, diese meine Selbstbekenntnisse wenigstens zu artigen Reminiscenzen einer verflossenen Zeit bestimmt in der lateinischen Sprache abzufassen gefasst hatte, als mir diese Art zu schreiben nicht mehr gefiel. Die höchst künstliche Bestimmtheit, die so langsame Bewegung dieser Sprache, die ich ohne dessen nicht genug inne habe um nach Willen zu lenken ärgerte mein sonst zu oft missmuthiges Gemüth. Bisher habe ich es jedoch ausgehalten in der Hoffnung, diese Schwierigkeiten würden sich immer vermindern, je mer ich mich an denselben gewöhne. Jetzt, da ich aber einen Theil wieder zu Ende gebracht, kann ich nicht umhin so schwere Fesseln zu abweisen,

Sid. 358.

und leicht bewegliche Kleider statt der schweren und braun gestandenen⁴⁸³, wie es die Jahreszeit fordert anziehen. So bin ich auf dem Rathe gekommen, mich künftig, wenigstens zu einiger Zeit der Deutschen Sprache zu bedienen. Möchte es nur mir einigermäßen gelingen, der Vollkommenheit auf diesem Wege näher zu kommen, der diese Sprache in allen Hinsichten fähig ist.

Sonnabend den 15 Julius.

⁴⁸² Die Bearbeitung der deutschsprachigen Teile beruht auf folgenden Grundsätzen. Es wurden die vom Sinn, sprachlich oder orthographisch zweifelhaften Stellen des Typoskripts am Manuskript abgeprüft. Die Anmerkungen stellen keinen Realienkommentar dar, sondern sind nur gesetzt, wo unklare Schreibweise durch weitere Nachforschungen geklärt werden sollte. – Allgemein wurde die von Sjögren verwendete Orthographie der Zeit beibehalten; lediglich die durchgehend für ß oder ss verwendete Ligatur wurde auf die heutige Rechtschreibung umgestellt, ebenso Fälle schwankender Rechtschreibung. Haplo- und Diplographien wurden stillschweigend verbessert. Da aber dieser Text zugleich eine Quelle für Sjögrens Anwendung des Deutschen ist, wurden grammatische Fehler ansonsten belassen. „Vokabelfehler“ sind kommentiert. Einige gewöhnungsbedürftige Eigenheiten: Sjögren benutzt durchgehend „thäten“ für „t(h)aten“, „dörfe“ für „dürfe“ und hängt nachgestelltes „es“ als „s“ an das vorhergehende Wort (z.B. „konntes“ für „konnte es“).

⁴⁸³ Seinerzeit gebraucht statt „sein“ bei Angaben von Zuständen wie z.B. Farben.

Wenn ich auch selbst daran die Ursache war, dass nicht alle Vortheile, die von der häufigeren Bewegung entspringen möchten, mir zu Theile wurden, ist sie doch nicht ganz ohne Nutzen geblieben. Denn ob ich gleich nicht ruhig schlief, waren mir doch selbst meine Träume, wenn ich dieses Morgens aufwachte, lebhafter, mit bestimmteren Gegenständen und Gänge der Begebenheiten als es sonst der Fall gewesen, im Gedächtnisse geblieben, so dass sie mir jetzt mehr das Spiel einer holden Phantasie als ein untrüglicher Ankündiger körperlichen Schwachheiten schienen. – Auch fühlte ich an mich eben nichts Uebels, als ich meinen gewöhnlichen Spatziergang auf die Quelle

Sid. 359.

hin zurücklegte um Wasser zu holen. Kaum war ich nach Hause gekommen, als einer meiner Zöglinge mich zu Rathe zog, wie er eine mathematische Aufgabe, die ihm die Frau des Hofvogtes vorgelegt, aufzulösen habe. Die Frau Majorin hatte schon umsonst seine Geisteskräfte aufgeboten die arme Frau aus seiner Verlegenheit zu helfen. Die Aufgabe schlug in die Weberei ein. Es war nämlich die Frage, wie das Garn von 16 [...] ⁴⁸⁴ in einem Weberblatte von 20 [...] gleich einzutheilen sey. Nach langem Hin- und Herrechnen glückte es mir endlich die hier zu brauchende Ordnung zu bestimmen. Indessen musste Ich doch viel Lachens und gar Schimpfworte von einem alten Weibe, das sich die Aufgabe auf dem Punkte aufzulösen fähig dünkte aushalten. – Das späte Frühstück, das ich weil ich hier verzögerte, einnahm, war wohl Schuld daran, dass ich mich schwerlicher von dem Mittage fühlte und nichts mehr ausrichten konnte. – Des Nachmittags machte ich größere Fortschritte: denn ob ich es nicht gleich den gestrigen Tag gut machen könnte, vollbrachte ich das Pensum dieses Tages zur Genüge. – Alles wäre gut gewesen, wenn ich mich nicht einmal wieder verleiten lassen hätte, ein

Sid. 360.

zu unmäßiges Abendessen einzunehmen. Ich dachte, weil ich mich gestern einer Unmässigkeit schuldig machte, möchte es schaden. wenn ich so gerade an die vorherige Gewohnheit zurückkehrte; ich will nun weniger als gestern mich was zu Gute thun. So hab ich öfters mit Bedacht die vorigen Fehler auszugleichen um mich zur Bequemlichkeit einzurichten nur – neue Fehler mir zu Schulden kommen lassen. Besonders ist dies der Fall gewesen, wenn mir irgend eins von meinen Lieblingsgerichten, wie hier der Brey in Augenschein gekommen. Auch jetzt ließ ich mich nicht viele male beten, nahm zwey Portionen an und kannte schon gleich nach dem Essen an einem verworrenen Kopf die Nachtheiligen Folgen, die ich oft erfahren und doch nicht von mir abhalten kann. – Der Schlaf wurde arm och ⁴⁸⁵ es war in guter Zeit als ich am

⁴⁸⁴ Für diese und die folgende eingetragene Maßeinheit sind Lücken im Text gelassen.

⁴⁸⁵ Lies „und“; Sjögren schreibt hier versehentlich das schwed. Äquivalent „och“.

Sonntage den 16ten

obgleich nicht früher als sonst aufwachte um nicht auf einer Reise mit dem Herrn Major und seinen Söhnen eines schrecklichen Todes durch Räuberhände zu sterben müssen. – Der Major war wirklich nach dem Erwachen an seiner Sprache kennbar Er war neuerlich von seiner Reise nach die Seeküste des Fischfanges wegen zu-

Sid. 361.

rückgekommen – Ich ward dieses besser kundig, als ich meinen Spatziergang nach die Quelle hin anfieng. – Zum Finnér schickte ich ein Briefchen ab, worin ich ihm ankündigte, dass wenn er mir des künftigen Sonntags zu erkennen gebe, dass er die folgende Woche über zu Hause sey, ich des Willens ihn zu besuchen wäre. Auch wagte ich es ihm zu versichern, dass wenn es ihm gefiele mich mit seinem Besuch zuvorzukommen, er immer werde wohl empfangen werden. – Vor dem Mittage beschloss ich im Übersetzen die erste Abtheilung des 2ⁿ Theils der griechischen Chrestomathie von Dahl. – Einen Tasse Caffee – Neue Zeitungen beschäftigten mich des Nachmittags und denn setzte ich die Lesung der Leiden des Jungen Werters fort erst hier zu Hause, nachher in meinem lieblichen Wäldchen, wo ich mich gar behaglich fühlte, obschon ich nicht ganz zufrieden der Beschaffenheit des Körpers wegen war. Um auf irgend einer Weise meinen Zustand zu verbessern, unternahm ich mir, seitdem ich alle Bücher bei Seite gesetzt, einige Spatziergänge hin and her in den Umgebungen des Hofes. Schade dass ich nicht der Eindrücke dess schönen Abends und der noch schöneren Natur mehr fähig war.

Sid. 362.

So viele Gewalt pflegt es mir immer der Körper auf die Seele auszuüben, sey es dann, dass ich wirklich selbst mir die üble Laune zu Theile werden zulasse, weil ich es nicht eben sagen darf, dass ich je alle meine Kräfte gegen diesen Launen wirksame Mittel ausgründen und anwenden aufgeboten hätte. – Und wenn auch dieß nicht wäre, so muss ich das wenigstens offen vom Herzen heraussagen, dass ich selbst und was leider ist, fast mit Bedacht durch meine Stillheit und Trägheit in körperlichen Bewegungen immer alle die Leiden hervorgebracht, unter denen ich oft fast erliegen möchte. – Wieder ein unmäßiges Abendessen, das ich durch meine wenige vorherige Wanderungen gerechtfertigt glaubte. Im beiläufigen Gespräch äußerte sich der Major, dass er vielleicht baldigstens eine Reise nach Åbo unternehmen müsse. Auf diesem Nachrichte wurden vielerley Speculationen bey mir rege und lange, seitdem ich zum Bette gegangen, wimmelte mein Kopf von hundert Projekten. – Es wäre mir vom größten Gewichte, wenn ich mit nach Åbo käme. Ich habe nehm-

Sid. 363.

lich verschiedene Bücher, auf die ich prescribirt habe, auszulösen und was eigentlich die Hauptsache macht, möchte die deutsche Expedition wohl auch schon angelangt seyn oder es bis zu der Zeit als die Reise vorgenommen werden kann gelangen. Es wäre also eine vorzügliche Sache, wenn ich in so guter Gelegenheit die Bücher selbst auslösen und den Ilmoni dieser Beschwerde, die er sich mit vieler Widerrede auf dem Halse kommen ließ ganz entledigen könnte. – Um alle diesen Vortheil aber zu gewinnen, wird es des Geldes gefordert, eins so was ich gar nicht besitze. – Wieder viele Speculationen um solches zu bekommen. Ich möchte nicht eben dem Major von meiner Verlegenheit Kundschaft mittheilen, denn selbst die Bitte, dass ich mitfahren dürfe⁴⁸⁶, betrachte ich als ein Anliegen. Und anderswo Geld zu kriegen, möchte es keine leichte Sache seyn, besonders weil ich so ohne Bekanntschaften bin, die es im Stande seyn könnten mir hülffreie Hände anzubieten. Ich fiel hierbey mit meinen Gedanken auf die Frau J... die nicht jetzt ohne Mittel mich zu helfen sein wird und der ich mich so sonderbar die Sache mag aussehen, Willen mich zu helfen zutraue. Allein wie soll ich es mit ihr anfangen können, wo

Sid. 364.

sie ansprechen. Ginge ich wieder dahinauf, auch selbst unter dem Vorwande, den Kranken zu sehen, wird man mir gewiss nicht so ein großes Interesse an ihr zutrauen, besonders weil ich so

⁴⁸⁶ Aus „dürfe“ verschlimmbessert.

neulich da war und Gott weiß, was für verdächtige Gedanken schöpfen, und doch wollte ich nicht, dass man der Sache selbst kundig würde. Ob man mich nicht gleich so auf dem Punkte zu unterstützen im Stande wäre, würde man mir doch nicht wohl aufnehmen, dass ich so wenig Vertrauen auf meine nächsten Behörden setze. Beym Finnér habe ich 20 Rthlr einzuhändigen; die möchte ich auch recht gern bekommen. Die reichen aber nicht zu allen meinen Ausgaben hin, besonders weil ich auch einen Kleiderkauf mit der in Åbo gewesenen Magd besprochen habe und kann nicht die dazu erforderlichen Gelder lange schuldig bleiben, als sie selbst zur Michaelis, wie man sagt, dies Haus verlassen werde. Ich habe versprochen den Finnér in künftiger Woche zu sehen und schon vorher so nachgedacht, dass ich mit einem Male den Kranken zu S... im Vorbeygehen sehen könnte, weil ich den Besuch bey dem Russischen Arzte zugleich abstaten wollte, und folglich nicht umhin konnte, S... vorbey zu passiren auf dem Wege vom Finnér zum Arzte. Ich weiß es aber nicht. Ob

Sid. 365.

auch die Frau so lange zu S... anzutreffen sey. – Unter diesen Planen schlief ich endlich ein; mein Schlaf aber ist selten so unruhig und verworren gewesen als er es jetzt war. Nicht die Nacht allein, auch den schönsten Morgen brachte ich in dem erbärmlichsten Zustande zu; denn die Sonne hatte schon ein drittel seiner Bahn vollbracht, ehe ich aufwachte am

Montage d. 14ⁿ

in der größten Verworrenheit, die sich nach dem Früstücker nur noch mehr vermehrte. – Ich wollte heut die Explikazion der Xenophontischen Cyropädie sammt der 2ⁿ Abtheilung des zweiten Theils der griechischen Chrestomathie anfangen, es wurde aber nichts weder vom Einen oder dem Anderen. Denn der Major hatte mir schon gestern vorgeschlagen, dass wir des folgenden Tages, alle die Herren, zu Irjala gehen würden, weil der älteste Sohn des Obristen, schon von der Wiege Cornet bey einem schwedischen Kürassier-Regemente, in diesen Tagen, um seinen Dienst anzutreten nach Schweden abreisen soll und der Major dem Hause die Gefälligkeit von ihm Abschied zu nehmen, erweisen wollte. – Wenn wir zu Mittage saßen, kamen es Freunde, ein Cornet Krumhorn mit seiner Frau an. -

Sid. 366.

Es wurde ausgemacht, dass wir dennoch nicht unsern Entschluss heute den Besuch abzustatten aufgeben würden, Außerdem ist der Cornet ein einfacher offener Mensch. Auch seine Frau wird es nicht so genau mit sich nehmen. Seitdem ich sogleich andere Kleider angezogen, um doch etwas heute gemacht zu haben, gieng ich nicht nieder, ehe ich das gestrige Pensum wiedergeholt und so die erste Abtheilung erst beschlossen hatte. Der Kaffe wurde mir indessen aufgebracht. In den

ersten Komplimenten, die ich ohne Verlegenheit machte, begieng ich doch einen Fehler, den ich erst nachher bemerkte. Um meine Gesundheit vom Cornete angefragt, versah ich mich darin, dass ich nach der Antwort meine Gegenfrage nur an den erst Fragenden richtete. Die Frau Majorin sah mich mit schiefen Augen an. – Wir schickten uns zur Reise an. Weil der Major reiten würde, gingen wir vorher. Bald kamen wir an einem Bauerhofe in Hinnelä einer Stunde von hier und seitdem wir einen Schnapps und Butterbrod zu Gute gethan, setzten wir unsere Reise fort. Der Bauer ließ seine Magd, ein braunes rasches Mädchen uns über die See zu Irjala hinrudern. Ich war recht munter gewesen; wenn wir aber indessen dem Obristgute näherten, fiel mich doch eine gewisse Angst über, die ich nicht abzuschütteln im Stande war.

Sid. 367.

Glücklicherweise hielt ich mich doch ziemlich gut und wusste überhaupt von keine Fehler, wessen ich mich anklagen könnte. Dem Major muss ich es danken, dass er mich dadurch aufmuntern suchte, dass er mich öfters unter dem Gespräch ansah, wenss etwas, das mitgetheilt werden konnte, hervorgebracht war, ja auch bisweilen zuredete. – Es möchte auch viel der Informator im Hause, den ich vorher in Åbo zu kennen gelernt, an meiner gefälligen Ruhe beigetragen haben – Eine gewisse Achtung, die er mir immer in Åbo bewiesen, war daran die Ursache, dass ich mich sogleich zu ihm als zu einem Freunde hielt. Nach dem Kaffeetrinken folgte ich ihn in seine Wohnung und wir unterhielten uns recht gut durch Gesprächen über zufällige Gegenständen. Die Nachricht, dass die Stipendien für das verflossene Semester ausgezahlt geworden und noch werden, freute mich sehr, and machte allen meinen angstvollen Gelder-Spekulationen ein Ende. Jetzt darf ich mit dem Major hinreisen, wenn ich im Voraus, von irgend einem, z. B. dem Comissar Strandman eine Summe, die meinem Stipendium entspricht, in schwedischer Münze erhalten könne, weil es nicht in Åbo der Wechsel ohne ansehnlichen Verlust statt haben möchte. – der Limon machte mir ein Geschenk von einer Akademischen Dissertation: *Linearum atque Superficiarum Theoria analytice exposita*. P. I. Praes. Mag. Jöns Swanberg. Resp. Franc. P.

Sid. 368.

v. Knorring. Auch nahm ich von ihm zum Durchlesen; öfversigt af Ryska språkets bildning; under inseende af Prof. Avellan, till granskning utgifven af Er. Gust. Ehrström. 1. St. – Wir machten einen Spatziergang im Garten, und längs der Straße; die darunter entwickelten Gespräche über die Lage und Relationen jedes unsern, die Ähnlichkeit die in manchen Hinsichten obwohl, ich wills nicht leugnen (auch ist er doch nicht lange noch im Hause gewesen) mir zur Nachtheil erscheinlich wurde, dienten wohl unsere Vertraulichkeit zu stärken. Ich hätte gern die schöne Promenade gegen die Kirche zu fortwandern wollen, hätte ich nicht gefürchtet, dass ich spät zurückkehren möchte. Wir kehrten sofort um, tranken beym Rückkehr eine Tasse Thee, worauf wir Fremden zum Rückwege anschickten. – Der Obrister bat mich mit aller Gefälligkeit, dass ich mit meinen Zöglingen den Informator und seine Söhne besuchen wollte. Der Major ließ es auch nicht an dergleichen Bitten zum dasigen Magister fehlen. Nach der Ankunft zu Hinnelä thäten wir wieder

einen Schnapps und Butterbrod zu Gute. Es war eine erfreulicher Anblick das zu sehen, was der Bauer, ein Eidam im Hause, ein driftiger und unternehmender

Sid. 369.

Mensch in wenigen Jahren alles gebaut und stiftet haben soll. Alles zeugte von Fleiß und Wohlstand. Die Getreidefelder standen ganz herrlich und schienen den fleißigen auch künftig den Lohn seiner Mühe reichlich vergelten zu verheißen. Auf dem Heimwege konnte ich nicht umhin, meine frohe Entdeckung zu entdecken und zugleich erklären, warum diese Entdeckung eben in diesem Zeitpunkte so froh sey. Er erbot sich mein Stipendium, wenn er nach Åbo käme, meinetwegen auszunehmen⁴⁸⁷; wie ich aber dann ihm eröffnete, dass der Bücher-Expedition wegen meine eigene Gegenwart unumgänglich nothwendig sey, ich also wünschte, er möchte mich mitnehmen, willigte er es ein. Weil ich überhaupt gesprächiger war als sonst, wollte ich ihn auch um die Knaben besprechen und fing daher an, so bald ich mit ihm allein war (die Knaben hatten ein gerades Fußpfad nach Hause gewählt). Wenns auch die Reise in einigen Tagen fortwährte, so werden wohl doch die Knaben nicht so viel daran verlieren; denn sie lesen doch nicht, da man es strenge und emsig mit ihnen nehmen wollte. Sie sind es nicht daran gewöhnt. Ich bin jetzt zwar aus Erfahrung auf die Überzeugung gekommen, ihnen bisweilen in einigen Tagen Freiheit zu erlassen, dass sie mir nicht billig ärgern mögen, dass ich in Lesetagen Fleiß und Emsigkeit von

Sid. 370.

ihnen fordern will. In so fern, wie ich immer gehört, eine solche Lesemethode immer hier ein zu befolgendes Prinzip gehalten worden ist, machte er viel Geschwätz von solcher Methode, worauf ich denn versetzte, um auf weiteres, das mir auf dem Herzen gelegen, einen bequemen Übergang zu machen: Ich will jetzt dies versuchen; ich will nicht anders gehen. Kaum hatte ers aber bemerkt, wohin ich wollte, als er mit einem Jaso, in einem Ton, der so viel bedeutete, dass es nicht der Mühe werth sey, mehr da nachzufragen, vielleicht, um seinen Willen noch deutlicher erkennen zu geben, hastig zu einer der vorigen Gegenstände ganz fremden Frage sich warf. Ich stockte mich ganz und ganz und hätte es nicht mit mir bringen können weiter von der Materie zu reden, hätte auch die stärksten Motiven mich dazu aufgefordert. Er ritt schneller: ich musste große Schritte thun, wenn ich nicht nachbleiben wollte. Ich war ein wenig müde, nicht hungrig, nahm auch nicht ein Bisschen [?] an, trank nur ein Glas Milch und begab mich noch aus, um mir selbst ganz überlassen der schönen Szene, die sich hervorthat, mit ganzem leidenden Herzen nachzuhängen. Eine feierliche Stille ruhte über die Natur: der Mond war in aller Pracht aufgegangen, seine Strahlen färbten die gegenunter mir von dem Zephyrn gekrauselten

⁴⁸⁷ Svecizismus, gemeint ist "zu meinen Gunsten auszahlen zu lassen".

Sid. 371.

Wogen hellroth. Diese Scene goss einige Linderung in meine Seele und ich ging mehr befriedigt zu Bette. Doch der Schlaf wurde nicht der ruhigste. Die Vermissung, die es nachts bisher, ich wage es zu sagen, über die sich selbst gelassene Vernunft vermocht, hat sich der Augenblicke bedient, wo meine Sinnen schliefen, um die durch körperliche Leiden noch mehr verworrene Fantasie mit aller Gewalt zu überrumpeln. In Augenblicken der heftigsten Inbrunst, wie es mir dünkte, litt ich von einer gleich heftigen Ergießung, die mir nichts als einen verworrenen Kopf, wenn ich Morgens am

Dienstage d. 18ⁿ

erwachte, zurückließ. Man kann denken, wie wohl es mir war. Die wenigen Freuden, die mir heute zu genießen vergönnt schienen waren diejenigen, die ich im Aufzeichnen der gestrigen in Erinnerung fühlte. Als ich zu dem gestrigen Abbruche kam, war auch alles wieder für diesen Tag hin. Ich möchte unter meinen Schmerzen erliegen. Der Ausdruck deren möchte es auch an mir scheinbar gewesen seyn, weil die Frau Majorin mich fragte, ob mir nicht der gestrige Spatziergang wohlbekommen. Ich konnte nichts als dieses verneinen. Sie wies mir einige Aufmerksamkeit, indem sie es mir selbst überließ, beym Milch, wie ich

Sid. 372.

es haben wollte zu hersagen.⁴⁸⁸ Ich verlangte keine Änderung für die Meinige Person. -

Des Nachmittags machte ich den Anfang in Explication wenigstens mit der zweyten Abtheilung des 2ⁿ Theils der gr. Chrestomathie. Es kamen Fremde an; ein Seekapitain Vesberg mit seiner Frau, Schwiegermutter und Schwiegerin, die eine Witwe von Borkhausen⁴⁸⁹ ist. – Man brachte mir Kaffe in meine Stube; Zur Thee aber wurde ich niedergerufen. – Die Frau von B. entgegnete mir erst; weil ich aber ihr nur einen Bückling machte, ob ich gleich sie vorher gesehen habe, wurde ich vom Major den übrigen vorgestellt und dann auch der Frau v. B. mit dem Zusatze: Wir möchten uns wieder kennen. Es ist nemlich mit dem Major selbst gewesen, als ich Gelegenheit gehabt, sie zu sehen. Mein Betragen war es wohl, was sie veranlasste zu erwiedern: sie habe noch nicht die Ehre gehabt, mich zu kennen lernen. Sie serwirte so fort mit Thee. Ich trank eine Tasse. Der Kapitain, den ich durch den Major als einem rauhen und grausamen Menschen gekannt, schien mir jetzt selbst dies zu erweisen wollen, indem er einen kleinen Knaben zwingen wollte, mir etwas aus dem

⁴⁸⁸ Es müsste "herzusagen" heißen, im Sinne von "zu sagen, ob ja oder nein". Sjögren ist unsicher mit der Anwendung von "zu" bei zusammengesetzten Verben; vgl. S. 378 "zu ausdulden" statt "auszudulden".

⁴⁸⁹ Möglich für die Namen auch die Lesarten "Rehberg" und "von Burkhausen" (für Burghausen); zwischen diesen beiden Familien bestanden Heiratsverbindungen, aber die Chronologie ist unklar.

Catechese auswendig vorzulesen. Der Knabe, dessen ich mich annahm und entschuldigen wollte, musste es zuletzt dahin kommen lassen.

Sid. 373.

Ich war ziemlich verlegen und konnte es nicht einen näheren Antheil am Gespräche nehmen, das auf dreist und scham fiel, da ich einen Schwäzer vor mir sah. Er hatte wohl allerley Kenntnissen auf seinen Reisen erworben, kramte sie auch aber alle aus. Am meisten missgefiel er mir aber, da er ohne Anstand in der Gesellschaft der Frauenzimmer von sich recht vieles hören ließ, das er hinter sich hatte halten sollen. - Das Gespräch ging nachher mit ihm träger und er hielt sich an mich, weil er in mir wenigstens einen aufmerksamen Zuhörer fand, wenn es Beschreibungen von den Ausländern galt. Ich wurde veranlasst ein nicht mäßiges Abendessen anzunehmen; schlief doch ziemlich ruhig.

Mitwoche d. 19ⁿ

Beim Frühstücke betrachtete ich die Frau v. B. näher, weil ich sie gestern gern ansah, besonders weil sie in Betragen und Bewegungen recht viel ähnliches mit der Frau J. hat. Sie wäre nicht so missfällig, wenn sie nur nicht eine so rötliche Farbe hätte. – Ich befand mich heute nicht recht wohl. Besonders nach dem Mittage war ich ganz verworren, so dass, wenn mir der Schuster Maas zu neuen Stiefeln nehmen wollte, reichte ich ihn meinen Fuß dar ohne zu erwägen der alte Stiefel müsse abgezogen werden. Dies weckte mich doch zu Reflection meiner

Sid. 374.

selbst auf. Weniger war es sonderbar, dass ichs der Mode unkundig dem Schuster überließ die Stiefeln auszuschuren. – Ich las die Ehrströmsche disputation durch: Sie scheint recht intressant zu werden, wenn man das Ganze kriegt. – Die Fremden fuhren seinen Weg, ohne dass ich dessen wusste, folglich keinen Abschied nehmen konnte. Es war mir gleich. – Eine Tasse Kaffe. – Auch den Capitain Aminoff, der hier gewesen seyn soll, sah ich gar nicht. – Ich war mit dem Griechischen beschäftigt, kam aber nicht weiter als dass ich die 21 vorgesetzten Seiten In der Chrestomathie übersetzte. – Die größte Missmuth, die mich wieder überfiel, da ich auf die verflrossenen Tagen, in denen es die Knaben fast gar nichts verrichtet, zurückblickte, suchte ich umsonst durch Spatziergänge zu hemmen; gewann es aber dabey nichts: sie wurde mir vermehrt, weil die Gedanken sich selbst ganz überlassen auf meine gegenwärtige höchst missliche Lage hafteten. – Ich nehme mir vor Werther zu lesen, und setzte noch nach dem Abendessen die Arbeit fort. Der Brief vom 12ⁿ August machte auf mich einen großen Eindruck. Die Abenddämmerung hinderte mich ihn zu Ende zu bringen, ich ging in großer Bewegung hinaus; Es lief mir noch durch alle Adern als ich schon längst zu Bette gegangen war.

Sid. 375.

Seitdem ich selbst was zu nachdenken gewöhnt bin, ist mir immer so vorgekommen, dass der Selbstmord, ohne es zu erwägen, aus welchen Gründen sie herrühre, nicht ganz zu verwerfen sey. Immer ist mir ein Denkmal einer Charaktergröße schienen, wenn so ein Mensch, aus irgend einigen Gründen, wäre er auch der Lasterhafteste den Entschluss zu fassen muthig ist sich von einem Leben, das weder ihm noch anderen zu keinem Nutzen mehr dienen kann auf einmal zu befreien. Es werden auch nicht dies alle Menschen thun können. Es ärgerte mich daher sehr, wenn einer bey der Nachricht jemand habe sich erschossen oder auf irgend einer anderen Weise sich ums Leben gebracht sogleich schreyt: Welche Thoren! So war es nicht längstens beym Frühstücke, als der alte Sergeant Norberg erzählte, ein Feldmesser in einer benachbarten Kirchen gemeinde, der sich durch Füllerey zu Grunde gerichtet, habe sich ersäuft, seitdem er eine beträchtliche Summe Geldes, die er durch eine Amtsverrichtung erworben wieder verschwendet hatte. Mich dünkt, dass seine That, wahrscheinlich vollgezogen um ein Bisschen im Leben nicht mehr erreichbare Moralität and Menschenwürde zu erretten wenigstens zu entschuldigen wäre. Ich gestehe wenns mir ankäme, den Selbstmord gänzlich zu verwerfen, es aus Eifersucht wäre, weil ich mich selbst zu der-

Sid. 376.

gleichen schwach fühlte. – Alle mögen es nicht aus dem Grunde verwerfen wollen.

Donnerstag d. 20.

Ich stieg heute etwas früher auf als sonst, und es war mir nicht übel. – Wie es als Witterung die schlechteste war, war wohl auch meine Laune nicht leicht böser, als sie es heute gewesen. Denn schon vor dem Frühstücke, war ich fast ohne Fassung, als ich dieselbe Trägheit als sonst die Knaben anwandeln sah. Vom Fortgange des Tages mag ich nicht reden; nur weiß ich, dass ich unaussprechlich gelitten habe. Der Major beklagte sich, als ich zum Mittage niedergekommen war, dass es ihm heut gar nicht wohl sey. Ich könnte kein einziges Zug der Heiterkeit ins Gesicht hineinzwingen. Wie er dann die Unbehaglichkeit der schlechten Witterung zuschrieb und mich fragte, ob ich mich nicht auch heute schwerer gefiehle versetzte ich: es ist mir in allen Tagen schwer gewesen. Es kann nicht möglich seyn, dass er mich nicht versteht; es kann ich nicht begreifen, warum er sich stellt, als er nichts wisse und doch auch nichts zu wissen verlangt. Er wollte mich überreden, dass ich mich des Bades bedienen möchte und kam auch nachher noch auf meine Stube; ich schlug es aber gänzlich ab mit dem

Sid. 377.

Zusatze: es dörfe nicht dem Nebel abhelfen können. Man schickte mir heute Kaffe zu, was man sonst nur wenn es der Fremden giebt zu thun pflegt. – Wie ich verworren und in Bewegung den ganzen Tag über gewesen, wurde⁴⁹⁰ meinem Willen Zeit gegönnt die längsten gedachten Anfang mit der Xenophonteischen Cyropädie zu machen und ich war glücklich genug den Sinn des Anfanges zu erfinden, ob man mir eben diesen Anfang als das schwerste verheißen. Ich fand es nicht sehr viel und es würde, wie ich Ursache zu glauben habe, mit der Explication frisch von der Hand gehen, wenn ich nur ein griechisches Wörterbuch hätte. Nur deswegen sehe ich einige Schwierigkeiten entgegen; denn dass das Index Græcitatibus nicht alte griechische Wörter umfasst, habe ich an dem ersten Seiten zu sehen Gelegenheit gehabt, und von dem der dahlischen Crestomathie zugehörigen Wörterbüchlein kann mans billig nicht viele Hülfe hoffen. – Ich nahm gar keinen Abendessen an. – Ich schlief ziemlich ruhig und stand früher auf am

Freitage d. 21.

Der Major hatte mich herunter gebeten⁴⁹¹, um einen Soff, Gott weiß aus welchen medicinischen Bestandteilen versetzt, einzunehmen. – Bald nach dem Frühstücke, wobey ich mich statt des vernachlässigten Abendessens zu besten hervorthat, kam der

Sid. 378.

Pfarrer Bäckwall an. Da er gegen den Mittag wieder ausfahren wollte rief man mich herunter um einige Gläser veraltetes Bier zu trinken. Ich schlug das Anerbieten aus, weil ich nicht den wirklich mir angenehmeren Tag des Körpers wegen seiner zu wagen⁴⁹². Zuletzt ließ ich mich doch dahin bringen ein wenig Glas auszuleeren. Es proponierte mir dabey der Pfarrer Bruderschaft, die denn von uns getrunken wurde. Auch bats er sich aus, dass ich ihn besuchen wolle. – Es ließ sich der Major öfters in Gegenwart des Pfarrers und auch bey der gedachten Gelegenheit heraus, dass ers mir am Gesichte gesehen, dass es mir in diesen Tagen nicht wohl gewesen, ich fahre so wenig aus, er wolle mir gern Pferd zugeben. Es klingt besonders in Gegenwert der Fremden sehr gut. – Des Nachmittags brachte man mir wieder eine Tasse Kaffe; ich hätte fast geglaubt dass man durch Gefälligkeiten mir die üble Laune ganz entwenden möchte, als ich dessen unterrichtet wurde, dass es der Namenstag eines der Kleinen sey. – Man lud mich zum Zwischengerichte ein, weil ich doch ohne Abendessen zu ausdulden gedachte. Der Major der sich gar gefällig erwies und mir

⁴⁹⁰ Hier folgt in der Hs. „es“; Sjögren hat wohl beim nachträglichen Umbau des Satzes übersehen, auch dieses Wort zu streichen.

⁴⁹¹ Dies Wort fehlt und ist zu ergänzen.

⁴⁹² Satzbruch; Sjögren beendet als Infinitivsatz, was er mit einer Konjunktion eingeleitet hat.

Gesellschaft beym Cafen war, als es von den jetzt ihm verfertigten und den Knaben zu verfertigen Schuhen

Sid. 379.

die Rede wurde, ob ich auch nicht Schuhen beliebe, er wurde sie mir verfertigen lassen. Ich erwiederte dass sie mir nicht gefallen, und bäte mir lieber es dass er meine zerrissenen Stiefeln reparieren ließen. Nicht ohne Absicht ließ ich mich vernehmen, dass ich das andere Paar Stiefeln bey dem Schuster selbst verfertigen lassen Willens sey. Es war zu erwarten, dass er sich entgegen setzen sollte. Er thats, dass es hier eine Scene entstehen sollte, war natürlich. Was ist das? Lassen Sie sie hier am Stelle verfertigen. Es werden ja doch einige Reichsthaler erspart werden können, sagte er – Ja das ist freylich einerley, erwiederte ich, ich bleibe sie jedoch schuldig. – O! Sie dürfen es keinesweges so nehmen versetzte er. Ich bin recht froh, dass ich einen in dergleichen Kleinigkeiten dienen kann. – Sie haben mir schon so vieles hingegeben, dass ich wohl nirgends mehr meine Schuld zu bezahlen im Stande seyn könne, wenn ich so alles mir noch an Vermehrung derselben kommen ließe. – O! Es ist gar nichts; was ich für sie bis jetzt gethan. Sie haben mir oder uns großmüthig wesentliche Dienste geleistet und werden wohl auch noch künftig leisten, und ich soll es Ihnen einst mals, wenn ich mir meine Sachen

Sid. 380.

nur besser weiß, reichlicher vergelten. – Ich war eben im Begriffe, die günstige Gelegenheit zu ergreifen, und alles was mir auf Herzen war herauszusagen; aber, ich weiß nicht wie, ich vermag das noch nicht, auch bey der Betrachtung, dass er jetzt eben mit seinen Affairen sehr beschäftigt gewesen. Die Resultat, dass meine Stiefeln hier sollen verfertigt werden, hatte ich wohl selbst herbeygeführt und einige Male herbeygewünscht; ich freute mich aber durch dessen nicht sehr und bin willens noch bey Gelegenheit, mich herauslassen, dass ich ein Narr gewesen, der ich der Sache erwähnte. – Ich hatte nicht Zeit den Xenophon anzugehen. – Kein Abendessen. Ich hatte das früher genossen. Lange erschien nicht der Schlaf, seitdem ich zu Bette gegangen und des Morgens am

Sonnabend d. 22ⁿ

hatte ich eine Pollution, bey der ich erwachte und keinen Schlaf mehr nachher genießen könnte. Auch war es mir nicht wohl, als ich aufstand. – Der Major kam und benachrichtigte, dass wir alle nach Lusila, ein fast gegen über auf der anderen Seite der See gelegenes Bauergut zu Mittag eingeladen wären. Seine Leute werden dahin fahren um neue Besen zu binden. Den Knaben könnte ich nicht Erlaubniss versagen; was mich aber selbst anbetraff, könnte und wollte ich nicht mitfolgen. Doch der Major

Sid. 381.

ließ mich nicht eher los, als ich es ihm versprochen. Ich nahm die Edda mit. – der Wind wehte etwas stark; mich bekümmerte das gar nicht. (Nimmer verdiene es dessen); die arme und weichliche Frau Majorin aber musste es gar viele Schrecken ausdulden, ehe wir das Land erreichten. – Ob ich mich durch die heftigsten Bewegungen in Ruhe bringen suchte, wars mir außerordentlich schmerzvoll, als ich nach Lusila aufging. Die größte Qwaal fasste mein Herz. Das Mittagessen hätten wir es nicht bey einem Manne von Stande besser genossen, als hier. Auf dem Tische waren vielerley treffliche Gerichte aufgetragen, unter denen die hochrothen Erdbeeren besonders die Augen anzogen; alles ging beim Aufwarten, in einer Ordnung zu, dass ich es erstaunen musste. – Ich wurde des nachmittags etwas heiterer. Der Caffee, wozu auch der Bauer und seine Frau eingeladen wurden, wurde an der Landungsplatze im Grünen getrunken. Sobald es die Leuten mit den Besen fertig waren, fuhr ich mit ihnen nach Hause voraus ab um es nicht ganz die täglichen Pensa vernachlässigen zu dürfen. – Indessen musste doch alle Explication, wenn ich die Wiederholung der gestrigen in der Chrestomathie mitnehme, fürs jetzt nach⁴⁹³. In meine Lustreise habe ich dem ohneachtet mehr gewonnen als verloren. – Meine Ruhe, wenig-

Sid. 382.

stens habe ich wieder. – Ich nahm kein Abendessen an. – Der Schlaf wurde – nicht ruhig.

Sonntag d. 23.

Wie in den vorigen Tagen – nicht wohl. – Es schien mir, als könnte ich mir heute einen froheren Tag hoffen; denn, als ich nieder zum Frühstücken ging, wurde ich sogar gesprächiger mit der Frau Majorin (Ihr Gatten war Morgens ausgefahren). Sie fragte mich wie ich mich nach der gestrigen Bewegung empfände; – Es ist heute was besser, war meine Antwort. – Befanden sie sich nicht denn gestern wohl? – O! Ich habe mich nicht seit langer Zeit wohl befunden. – Sie darfen gütig seyn, und davon Nachricht geben auf dass man etwas dagegen brauchen könnte. Ja, es mögen freilich nicht äußere Mittel helfen. – Das ist zu schwer, wenn man so kränklich ist. – Da hatte ichs – Es wurde nicht mehr von dieser Materie gesprochen. Was sollte ich sagen? Wie bald nachher der Major zurückkam, in meine Stube dann heraufstieg und mir erzählte, dass er aus gefahren wäre in der Absicht mit dem Comissare Strandman auch meinerwegen (s. dies. Gest. S. 367) in Unterhandlung zu treten, unterweges aber bey Pietilä herausgestiegen um erst mit dem Schuster der jetzt hier arbeitet und

Sid. 383.

⁴⁹³ Wohl verkürzt für "nachgeholt werden".

nicht ohne Geld ist, sich besprechen, das junge Pferd, das er einem Kerle anvertrauet, angriffen bey dem Anblicke einiger Weiber sich des Fuhrwerks losgemacht, das Fuhrwerk selbst gänzlich zerschlagen, und darum einen entsetzlichen Schaden angerichtet, wie er mir dies alles erzählte, weg war wieder alle meine Ruhe und meine vorherigen klagen überwältigten mich wieder. – Ich las der Zerstreung wegen Psalm-recensionen in der Schwedischen Lit. Zeitung – 1813. – Der Major war so von dem Vorfall getroffen, dass er, nicht mit uns anderen des Mittags der Speisen genießen konnte. – Das war mir eine Ursache mehr, meiner Empfänglichkeit für Heiterkeit Aufmunterung zu geben. Ich that mir selbst Gewalt an, und ein Gespräch entspannte sich, das mir dann Veranlassung gab durch Lesen für die Unterhaltung zu sorgen. Der Major, der es freilich sich meiner freute, rief mich mit meiner Lectür zu der Frau Majorin hinein. Ich unterhielt sie dann aufs beste und war recht aufgeräumt, besonders als ich dazu einen Brief vom Blomqvist erhielt, den ich, um noch gefälliger zu scheinen, ganz öffentlich vorlas. – So verlief der Nachmittag. Es wurde mir nicht viel Zeit übrig das griechische Pensum zu vollenden. Xenophon musste mich heute unterbleiben. Mit dem übrigen wurde ich doch

Sid. 384.

fertig. Mein Kopf ist nicht klar geworden. – eine Folge der üblen Laune die ganze Woche über. Auch möchte es nicht gut gewesen, dass ich mich durch den Major verleiten ließ, Vesperbrod der Beeren wegen anzunehmen. Schlimmer war es dass ich mich nicht mit einer Portion vergnügen ließ. – Nachher schwatzte ich noch offenherzig mit dem Major, der mir aufs gefälligste versprach, mich aus meiner Geldverlegenheit zu helfen. – unruhige Träumen. –

Montag d. 24^{de}

Ich befand mich bey dem aufwachen etwas besser als den vorigen Morgen. – Ob der Tag zu gleichem Gange der Lesung als vorher mit den Knaben schließen ließ, weiß ich nicht wie ich mich doch heute ziemlich ruhig halten konnte. Ich trieb es mit eigener Lesung desto emsiger. – Des Nachmittags kamen hier fremde Frauenzimmer an, eine Frau Rotkirch und ein junges Fräulein Malmberg. Ob ich sie nie gesehen, wünschte ich doch lieber, besonders darum, weil ich keine taugliche Stiefeln hatte, dass man mich von der Einladung zum Kaffe schonen möchte, welches man auch that. – Ich hätte es noch im Xenophon weit fortbringen können, ob mich nicht die Lust angewandelt hatte, doch einmal hier in der See um Glück in Angelfischung zu versuchen.

Sid. 385.

die Stille der See und der schöne Tag hatte mich auf diesen Entschluss gebracht. Ehe ich ihn doch vollziehen konnte, sollte ich noch durch ein Ärgerniss aufgebracht werden. Ob ich gleich dem

August zugesagt hatte, als er noch längstens einmal ohne Erlaubniss im Wald ging, dass ers nicht ein andermal wagen möchte. Und sich – heute läuft er vor meinen eigenen Augen weg um Seegänse nachzujagen. Ich konnte denn nicht umhin, als er zurückkam, ihm den wohlverdienten Vorwurf zu machen, wobey ich auch meinen Verdruß über seine um diese Zeit ungewöhnliche Trägheit am Tage kommen ließ. – Ob ich nicht gleich in Angeln Glück hatte, (ich fing nicht einen Fisch) war mir diese Beschäftigung vorzüglich angenehm. Ich erinnerte mich die Zeiten als ich noch in den unvergesslichen Heimath in Unschuld meines Herzens die Tagen über um diese Jahreszeit den Wassern dieses Vergnügens willen nachhing. Auch! dass sie nicht mehr da sind, die Zeiten der kindlichen Unschuld, der kindlichen Freuden! – Wenn ich doch konnte weinen, möchte ich, durch Thränen möchte ich die Gegenwart mit der Vergangenheit aussöhnen! –

Das Wandeln unter freyem Himmel oder eigentlich zu reden, zwischen zwey Himmeln, dem freyen unendlichen daroben, dem noch unendlicheren freyeren da unten, brachte im Gemüthe eine Heiterkeit hervor, die mir den Abend recht ergötzlich machte.

Sid. 386.

Dass ich dies alles durch meinen gewöhnlichen Unmäßigkeit-Fehler fast gänzlich wieder verdarb! – August erwies sich beym Auflesen gar fleißig und hingegeben und hatte, während ich weg war, recht viel zu Statten gebracht. Dies war mir auch eine Veranlassung, ihm und den Carl, als wir schon zu Bette waren, weitere Vorstellungen zu machen, wobey ich denn alles, was mich geplagt so rührend ich nur konnte ihnen vorbrachte, meines unermessenen Leidens ihretwegen Erwähnung that und ihnen meinen gewissen Entschluss eröffnete, wenn ich sie nicht fleißiger befände, sie einem anderen zu überlassen. – Lass sehen was das wirken mag. Ich fürchte nur doch, dass ich den Schweinen Perlen zugeworfen. – Lange konnte ich nicht die Augen zuthun. der Schlaf wurde höchst unruhig. –

Dienstag, d. 25.

Wachte spät auf. – Nach einem unmäßigen Frühstücke war es mir des Vormittags nicht wohl, und so gleich nach dem Mittage gieng ich aus um Fische am Strande zu angeln. Weil ich aber nicht glücklicher, als gestern war, kam ich bald wieder, besonders als es zu regen anfang und schickte mich an im Xenophon das gelesene endlich zu wiederholen und länger zu rücken. – Ich kam doch nicht länger als einen §. über.

Sid. 387.

Weil ich überhaupt Unmäßigkeit wegen gelitten, nahm ich statt des Abendessens nur eine Butterstolle an, um doch nicht wieder gänzlich abzubrechen. – Leider habe ich schon an diesem Tage gesehen, dass meine geäußerte Vermuthung von der Wirkung der gestrigen Vorstellungen in Erfüllung gehen wird. Dass sie es doch jetztig etwas emsiger um ein Zeitlein über treiben, mag man wohl sich vorstellen können. Wenn das aber mit großer Missmuth geschieht, da kann für die Zukunft keine daure zu erwarten seyn. Ich freue mich doch, dass die im härteren Tone ausgesprochenen Vorwürfe bey dem August eingreifend gewesen: denn er hat sich wenigstens heute rühmlich vor den anderen ausgezeichnet und scheint von einem Geiste belebt zu seyn, der mir einen rühmlichen Fleiß fortgehends verheißt, wenn nur auch die Anderen die Lesung nicht ganz aufgeben; denn er scheint sich das zum Ziele vorgesetzt haben, mir über ihnen den Vorrang zu behaupten wollen, das heißt, keine von seinen täglichen Lektionen nachzulassen. Für mich mag auch das mit ihm gut seyn.

Mittwoche d. 26.

Wie ich einer Magd aufgetragen hatte, dass sie mich um 5 Uhr aufwecken möchte, that sie es; ich schlief aber nicht desto weniger noch länger als sonst und befand mich nicht

Sid. 388.

nach Auferstehen wohl. – Den ganzen Tag litt ich an Aufstoßungen, warum ich so viel ich konnte, durch Kegelspiel Bewegung suchte und gar kein Vesperbrod annahm. – Im Xenophon brachte ich es etwas länger. – Der Major kam und gab mir die verheißenen 60 Reichsthalern Schwed. – Der Schlaf wurde auch jetzt unruhig und ich hatte kleine Pollution; stand aber recht früh auf am

Donnerstage d. 27.

Weil ich deswegen alles den Xenophon ausgenommen schon vor dem Frühstücke vollbrachte, brachte ich den ganzen übrigen Vormittag auf der See zu, ich gewann daran wenigstens das dass ich einen trefflichen Appetit bekam. – Ich war doch des Nachmittags, ich weiß nicht warum, außerordentlich müde und schwer. – August ist gestern und heute ernsthaft krank gewesen und man weiß noch nicht, was daraus für eine Krankheit entstehen mag. Es ist nicht wohl mit ihm. Ich möchte nicht glauben, dass seine so unverhoffte Mattigkeit irgend eine Ansteckung wäre. – Eine Tasse Caffee, weil es hier Fremde war. – Weil ichs nicht jetzt mit dem Xenophon konnte, schrieb ich meinen Antwortbrief an Blomqvist, den ich ihm aus Åbo recht gut mit der Post schicken kann. – Wie man mir besonders früher Wesperbrod anerbote, nahm ichs an; nur

Sid. 389.

fürchte ich, dass ich wieder zu viel genommen. Es wurde bestätigt; denn ich genoss einen höchst verworrenen Schlaf und hatte wiederum eine Ausleerung, worauf ich auf am

Freitage d. 28ⁿ

um 5 Uhr, was mir den gestrigen Tag ausgenommen, ganz ungewöhnlich gewesen ist, aufstand. – Der Comissar Strandman ankommt und isst hier Mittag. – Seitdem der Kaffee getrunken war, fuhr ich ab nach Suvela, ohnweit der Kirche um vom Schuster des Herrn Majors wegen Geld zu kriegen und meine Stiefeln kanten zu lassen. Ich suchte den Finnér, der sich jetzt in Wanhala befinden soll, weil er Gesundbrunnen trinkt; leider war er aber diesen Morgen nach Helsingfors abgereist. – Ich musste daher ein wenig bey dem Schuster verweilen, bis die Arbeit fertig war. Ich sollte noch zu dem Russischen Arzt in Siipo, mehr als eine Meile fahren; kam aber schon ziemlich spät nach Suontaka an, so daß man mich überedete, da die Nacht zuzubringen und erst am folgenden Morgen die Reise fortzusetzen. Ich war in der That nicht viel dagegen, machte doch einige Einwendungen, daß man mich nicht entschuldigen möchte, Leute beschwerlich zu seyn. Ich konnte nicht das Abendessen ganz verweigern, aß aber dabey so wenig als möglich. Mit dem Jungen Backman plauderte ich lange des Nachts, ehe wir einschliefen.

Sid. 390.

Meine Ruhe war nicht angenehm.

Sonnabend d. 29ⁿ

Ich aufwachte um 6 Uhr, stand aber nicht sogleich auf. Ich wollte nicht eben große Eile machen. Weil der Direktor Backman gestern Abends mich aufgefordert, dem Blomqvist zuzuschreiben, und den künftigen Sonntag den Brief nach Suontaka zu schaffen, verlangte ich, seitdem ich eine Tasse von Caffee getrunken Schreibmaterialien und fügte noch einiges zu, was ich erst in Åbo zu suppliren gedacht. Ich hatte nemlich das schon aufgeschriebene mitgenommen aus der Furcht es könnte in Händen gerathen, die ich nicht wollte. Die eigentliche Ursache, was mich den Brief schon jetzt zu übergeben vermochte, war, wie es an mir oft zu seyn pflegt – Eitelkeit. Der Brief enthaltet [sic!] eine gemeine Beschreibung meiner gegenwärtigen Lage und Verhältnissen. Ich dachte es wäre sogar gut, ob es die Neugier der Frauenzimmer in Suontaka sie dahin brachte, dass sie den Brief eröffneten. Ich sage nicht, dass sie es machen; ich zweifle wirklich daran; allein ich möchte dies fast wünschen und darum habe ichs ihnen leicht gemacht, wenn sie nur wollen, das zu thun. Ich war recht frey, weil man mich viel complimentirte. Doch konnte ich nicht den kleinen Zwang, den ich empfand, entwenden. Ich weiß nicht, der kleine Backman gefällt mir doch nicht ganz, ob er ein offener Jüngling zu seyn scheint. Er ist mir

Sid. 391.

doch zu ceremonialisch, hat eigentlich nicht große theoretische Bildung, ob er es gleich in der Praktik weit gebracht hat. Die Töchter sah ich gar nicht. Nach dem Frühstück, wobei nur der Direktor mir Gesellschaft machte reiste ich weiter. Ohnweit Siipo begegnete mir der Arzt und kehrte um. Er sollte nach Suontaka fahren und von dannen mit dem Herrn Schlippenbach zum Strandman, der sie auf eine Mittagsmahlzeit eingeladen. Seitdem man Tee (2 t.) in Siipo getrunken, führen wir zusammen weg; ich schlug bald den Weg nach Kotkaniemi ein; er setzte seinen nach Suontaka fort. Ich glaubte, dass ich zu spät kommen würde, wenn ich am Mittage eintreffen wollte, allein ich kam viel früher. Am Mittage, als ich einen Bericht von meiner Reise abstaten musste, und ich eben erzählt, dass ich zu S. die Nacht zugebracht wandte mir der Major so gleich ein: Wie befindet sich die Frau J. Ich merkte, was darin steckte, war aber nicht erfinderisch genug, eine andere Antwort, als dass sie sich wohl befinde zu geben. – Die Frau Majorin lächelte dem Haken⁴⁹⁴ Beifall und Vergnügen. – Ich darf es wohl nicht vergessen. – Was ich doch für ein Thor bin; Lange gieng ich auf meiner Stube auf und nieder, über Vergeltung grübelnd. Ich konnte nichts unternehmen. Außerdem fühlte ich mich sehr schwer, folgte darum den Major ins Bad; worauf ich dann erst mehr aufgeräumt mit dem Xenophon

Sid. 392.

anfang, um vor der Übermorgen endlich nach Åbo vorzunehmenden Reise das Einleitungs kapitel zu beschließen. Ich kam doch nicht weit, denn bald kam der Russische Arzt und ich musste denn ihn unterhalten. Ich nahm mit ihm und dem Major ein was mich anbelangt unmäßiges Abendessen ein. Der Schlaf wurde doch wahrscheinlich der Reise wegen ziemlich ruhig.

Sonntag d. 30.

Im Bette beschloss ich endlich das erste Kapitel von Xenophon. – Außer der tagtäglichen Beschäftigung las ich die schwed. Lit- Zeit, für d. Jahr 1813 – Eine Tasse Kaffe wurde des Nachmittags getrunken. Überhaupt befand ich mich nicht genug wohl. Eine Verworrenheit im Kopfe machte mich bange. – Der Rittmeister Lagerstedt kam hier des Abends an. Ich hätte vielleicht nicht Vesperbrod einnehmen sollen. Ehe ich zum Bette gieng, wurde mir ziemlich wohl, der Schlaf aber wurde ganz unruhig und am

Montage d. 31.

⁴⁹⁴ Wohl "Haken" im Sinne von Trick (vgl. "einen Haken schlagen").

befand ich mich noch schlimmer als gestern. Ich musste dem Major gehorchen und schon vor dem Frühstück einen Schnapps nehmen. Übrigens mag nicht der Branntwein, dessen ich tagtäglich vor den Mahlzeiten genossen, viel zur Gesundheit beigetragen haben.

Sid. 393.

Auch heute ists mir gar nicht wohl gewesen. Meine alte Leiden sind wieder da gewesen, als ich sah, dass auch nicht heute mehr als in den vorigen Tagen die Knaben sich der zu erlangenden Freyheit unter meiner Abwesenheit verdient zu machen wollen. Die Reise sollte schon heute angehen; der behaglichen Witterung wegen aber bis morgen ausgesetzt. Man sah es an mir, als man zu Tische des Mittags saß, dass ich was leide. Das Gespräch fiel auf Duldsamkeit. Meinetwegen, sagte die Frau Majorin, sehe ichs als eine Linderung an, wenn man seine Leiden im Schoße eines Freundes ausgießen darf. Der Major glaubte, dass zu viele Vorbehaltsamkeit nicht gut sey. Ich war im Begriff einzuwenden: Wie aber wenn man durch so eine Entdeckung einem anderen Bürden auflegen würde und wenn man außerdem keinen Trost zu schöpfen, vielleicht in Worten, hoffen könnte: wie, wenn man sogar gewiss voraussetzen kann, dass der vermeinte Freund ganz andere Grundsätze folgt, dann halte ich es gewiss für besser zu schweigen. So that ich jetzt mit meinen Einwendungen, weil die Mahlzeit schon zu Ende war. – Des Nachmittags war es mir nicht besser. Ich war auf dem Wiesen gegangen: Die Lesung der Leiden des jungen Werthers, deren ich das erste Buch beschloss, flößte mir Ruhe ein. Ich Konnte das Nachtmahl nicht versagen, schlief aber auch nicht ruhig.

Sid. 394.

August

Dienstag d. 1.

Der Major erweckte mich, um eine von ihm aufgesetzte und in Åbo dem Regierungsrathe zu übergebende gerichtliche Schrift zu übersehen. – Ich hatte daran nichts besonderes einzuwenden. Er schreibt recht gut und deutlich. – Gegen den Mittag reiseten wir (Major und ich) endlich ab. Weder der Comissar Strandman noch der Capitan Aminoff, in deren Häusern wir unterwegs inne waren, konnten angetroffen werden. Um 8 Uhr kamen wir zu Baggby, ohnweit die Stadt Eknäs an bey dem Kapitan Klingstedt. Die Wohnung des Hauslehrers wurde mir zum Schlafgemache angewiesen. Weil ich schon vorher über den Manne vieles, das nicht alles gut war reden gehört, setzte ichs mir vor ihn auszuspähen. Ich gebährdete mich, dabey ganz frey und suchte aus seiner Nachricht, dass er in zwey Semestern der Upsalischen Universität beygewohnt ein Gespräch über die schwedische Literatur, das akademische Wesen in Upsala, die mehreren berühmten Lehrer

dasselbst u.a. einleiten, fand aber zum Erstaunen, dass er in diesen Sachen weniger Einsicht hatte als ich mir nur durch Zeitungen und den allgemeinen Gerücht erworben, so dass sein Vorgeben, dass er in Upsala studirt, ganz verdächtig schien. -

Sid. 395.

Mittwoch d. 2.

Seitdem wir Kaffee getrunken und Frühstück eingenommen, fuhren wir weiter, so dass wir um Mittagszeit in das Städtchen eintrafen. Wir fuhren in das Gasthaus ein. Durch seine gewöhnliche Gesprächigkeit hatte der M. bald erfahren, dass der Gastwirt Wårberg hieß; es fiel ihm daher ein, dass er seiner Gerichtssache durch diesen Manne vielleicht nutzen konnte, weil einer der im Prozesse verwickelten Personen auch denselben Namen trägt, und es eine Wahrscheinlichkeit war, dass der Gastwirth mit ihm in irgend eine Verwandtschaft stehe. Er rief ihn ein, und die Vermuthung wurde bestätigt. Er erbat ihn sogleich, dass er 2 Bürger oder andere seiner Freunden herbeyschaffen möchte, um eine Attestat über den Aufenthalt des Gegenparts zu bezeugen. Unterdessen wollte der M. einem Obristlieutenant Aminoff seinen Besuch abzustatten, und wollte auch mich mitnehmen. Ich fand in der regnischen Witterung einen recht bequemen Vorwand auszubleiben. Mein Oberrock war schon gestern unterwegs ganz über und über geschmutzt worden und ohne dem konnte ich nicht ausgehen, weil es auch jetzt regnete. Die eigentliche Ursache warum ich nicht mitzugehen einmal wollte, war den vorgegebenen Stolz des Obristenlieutenants ausgenommen, dass ich die Verlegenheit entgehen wollte, ob ich die Hand seiner Schwester, der Kapitainin Aminoff zu Nummenkylä im Beyseyn ihrer hohen Verwandten

Sid. 396.

küssen dürfte. – Auch wünschte ich das Städtchen umher zu besehen. Wie der M. gegangen und der Regen über war, ging ich aus, zog erst durch die Straßen ans Ufer des Meers, denn den Norden zu um wie ich dünkte dort einen Standpunkt zu erreichen, von wo aus ich das Städtlein ganz übersehen könnte. Ich fand ihn auch und weidete eine Stunde über meine Augen an der nicht unbehaglichen Lage dieses Städtleins auf einer länglichen Landspitze mit einem recht guten Bergen. Der M. war bey meiner Zurückkunft noch nicht wiedergekommen; In der Langeweile ließ ich mir indeßen 2 Gläser Mallaga herbeischaffen. – Der Gastwirth hatte auf Anflehen des M. einen Wice-Rathman eingeholt, der bey Ankunft des Majors herbeygerufen wurde, und einen ordentl. Rathman, der zufälligerweise ihn besucht mit sich brachte. Sie unterzeichneten das Zeugniß. Das lustigste war, dass der Schwiegersohn des Rathmanns selbst ein dem jetzigen ganz widriges Zeugniß untergezeichnet. Der M. ließ sich nichts dessen hören, freuete sich aber sehr über seinen Einfall. Er hatte erst das Zeugniß selbst aufgesetzt; ich musste es dann reinschreiben, wie aber ein Versehen im Unterschreiben geschah, sollte ichs widerschreiben. Auch das geschah. Sie unterzeichneten wieder, ich aber hatte jetzt ohne es zu wissen ein ominöses Versehen mir zu Schuld kommen lassen, das der Major

Sid. 397.

selbst lange nachdem die Herren schon weggegangen und wir die Stadt verlassen bemerkte, wie er noch am Zeugnisse seine Augen weiden wollte. Jetzt wurde er erst gewahr, dass ich die Worte: als mit der Wahrheit übereinstimmend ausgelassen. – Ich hatte nicht sehr an Freuden über seine Erfindsamkeit Theil genommen, gerieth daher in noch größere Verlegenheit. als er sich herausließ, dass man das Zeugniß noch einmal wiederschreiben konnte, die ausgelassenen Worte einschreiben und die Unterschrift nachahmen dürfte. – Aus Eknäs ließen wir uns mit unser Fuhrwerk über den Meerbusen zu Trollböle rudern. Dabey hätten wir aber ums Leben gekommen mit Karren und Ruderern, wenn wir es versucht hätten nur in einem Kahn überzukommen: denn der einzige Kahn, in dem wir erst zu überkommen gedachten, war so wackelig, dass es bey der kleinsten Bewegung das Wasser hereinstürzte. Ich war nicht sonderlich furchtsam, die Ruderer meinten auch, dass man doch allmählich und stille überkommen möchte: allein der Major drang zu Glück unser Aller darein, dass wir nicht unser Leben in diesem Kahn aufs Spiel setzen dürften. Es war aber schwer einen anderen Kahn so groß zu erhalten, dass wir ohne Gefahr uns einschiffen zu wagen konnten. Wir machten daher einen anderen Kahn an diesen fest und kamen glücklich über. –

Sid. 398.

Zu Björsby nahmen wir unser Nachtquartier, und am

Donnerstage d. 3ⁿ

früh des Morgens setzten wir unsere Reise fort so dass wir Kaffee zu Nygård bey dem Kaufmann Sundholm, das eine halbe Stunde von Björsby wohnt bekommen konnten. Wir empfangen bey ihm nicht nur Kaffee sondern auch Früstück, wobey er uns auch mit einen Glase Toddy tractirte. Ich war recht frey bey ihn, wie es immer auf Reisen der Fall seyn pflegt, weil die Besuche gewöhnlich sind nur zufällig, und man ohnedem immer in Bewegung ist. Der M. hatte mich vorher viel gutes von seiner Person und Geschicklichkeit gesagt, auch das möchte etwas beigetragen haben, dass man sagte, dass er fürs jetzt unverheirathet sey. Die Meinung, die ich schon vorher von ihm gefasst, wurde in der kurzweiligen Umgange mit ihm bestätigt, als er von seiner Heimat und seiner verwichenen Frau sprach. – Indessen will ich doch nicht leugnen, dass mir sein Angesicht Lüge reden schien. Seine Augen besonders schienen mir eines ausschweifenden Wohllüstlings zu seyn, und jetzt habe ich dies durch Personen bestätigt gehört, die ihn besser kennen. – Ich machte mich bey ihm einer Dummheit schuldig, indem ich ein Kästlein (Schatull), aus dem der M. einige Papiere herausneman wollte, um sie seinen Wirthe vorzuzeigen,

Sid. 399.

bis in das Gemach ohne Bedenken trug, wo wir waren. – Nach dem Frühstücke fuhren wir weiter im Glauben die Stadt Åbo, noch dieses Abends zu erreichen. Wir mussten aber um nicht in der Nacht einzukommen und die Leute stören, im nächsten Gasthause zu Pietilä Nachtquartier nehmen.

Freitag d. 4ⁿ

Um 7 Uhr kamen wir in die Stadt ein. Es war natürlich, dass wir in den mietheten Häusern unser Quartier nahmen. – Ich eilte sogleich zu Relander, um von ihm die in meiner Abwesenheit herausgegebenen Åbo Zeitungsblättern zu erhalten und zu hören, ob die Bücher schon aus Deutschland zu Meyer gekommen. – Rel. war nicht zu Hause – Bey dem Meyer war ich nachher selbst: Nichts war noch angekommen. Ich suchte Poppius vergebens. – Relander kam zu mir – Ursin hatte mich auf der Straße begegnete; daher die Einladung zum Mittage. Durch die Abwesenheit des Majors konnte es nicht geschehen; des Nachmittags aber fanden wir uns ein. Ursin hatte auch seinen Schwager, den Major Dürjes [?]⁴⁹⁵ mit Frau und Kindern bey sich. – Wir tranken da Kaffee und Thee und nahmen auch Vesperbrod ein. Wie es voraus geredet war, ging ich zu Relander, um die Nacht bey ihm zuzubringen. Wir wachten recht lange und ich plauderte ihm vieles von meiner Lage und Drangsalen auf dem Lande. -

Sid. 400.

Sonnabend d. 5.

Nachdem ich den Poppius gesucht, nicht aber zu Hause gefunden, ging ich zu Ottelin und von dennen zu dem Kunden [?] Kamerär, der glücklich zu Hause war und mir das Stipendium des verflossenen Semesters ausbezahlte. – Ich ging wieder zum Poppius, als ich hörte, dass er eben jetzt zu Sawolax abzureisen willens sey. Meine Ankunft war ihm ganz unerwartet. Seine Leiden, durch Armuth besonders veranlasst, sind weit größer als meine geworden, und nach mannichfaltigen Stürmen ist er auf den Gedanken gekommen, ins Priesterstand einzugehen, und wenigstens jetzt nach Hause zu fahren, um in der Sache den Rath seines Vaters einzuholen. Ich konnte ihm kein besseres vorschlagen, als was er sich schon vorgesetzt. Doch behauptete ich, dass er noch nicht ganz Åbo zu verlassen dürfe. – Ich hätte ihn vielleicht mit eigenen Aufopferungen mit Gelde bis zu Herbst helfen können, ich weiß aber nicht, ich bin nie solcher Aufopferungen fähig gewesen. Jetzt wankte ich zwischen dem Gedanken ihm ein Freundschaftsstück zu bezeigen und dem Projekten anders meine Gelder zu Büchern und andere Nothwendigkeiten anzuwenden. – Als er sich herausließ, dass es ihn doch auch zur Reise an einigen Rubeln fehlte, anerbote ich ihm 10 Rubel,

⁴⁹⁵ Oder "Durjes"; evtl. ein franz. Name.

Sid. 401.

die ich mich entbehren zu können glaubte und er mit vieler Freude mich umarmend empfing. Wie er heut abzureisen versprach, nahmen wir von einander Abschied, seitdem ich sein Mentor bey Verkäufe einiger Bücher auf der Buchladen gewesen. Ich war von der Doctorin samt dem Major zum Mittag eingeladen und wir hätten freilich auch des Nachmittags bey den Ursin länger verweilt, wenn wir nicht zum Lieutenant Rehausen um 6 Uhr waren eingeladen gewesen, bey ihm den Abend zuzubringen. Ich wusste nicht, ob ich dem M. folgen oder bleiben sollte. Um noch näher zu überlegen, wandte ich vor, dass ich die Gaukeläyen einer reitenden Gesellschaft zu besehen wünschte, und dass ich später vielleicht kommen würde. Ich wollte Relander mit mir haben, als er aber das gänzlich abschlug, blieb auch ich davon und begab mich denn zu Reh. bey dem ich eine Trink-gesellschaft fand, die sich nach und nach vermehrte. Ich blieb das ganze Zeit über mit meinen Gläsern abgesondert, weil keiner mich zuredete, ich auch mich nicht ins allgemeine Gespräch über Politik und verschiedene tagtägliche Gegenstände einmischen wollte. – Ohnedem waren meine Ansichten der Redenden nicht gleich. – Nach dem Abendessen musste ich einsam den Weg zum Quartier einschlagen, da der Wirth den M. bey sich die Nacht zuzubringen, überredete.

Sid. 402.

Ich kam ziemlich berauscht zu Bette.

Sonntag d. 6.

Um 11 Uhr wurde ich endlich fertig Arwidsson zu besuchen. Auch Ottelin war der. Ich war Anfangs etwas verlegen. – Dann schilderte ich ihnen meine Lage und Verhältnissen. – Wie ich hersagte, dass es mir am meisten verdrossen, dass die Zögl. nichts thun wollen, lachten sie mich fast ganz aus. Wenn du besserer Laune wärest, sagte auch der Ottelin, liebest das dich gar nicht kümmern, bis man selbst ergebenst in dich dränge, du möchtest die Knaben zum Lesen halten. Die Zeit wäre ja dir indessen trefflich zu Nutzen. – Ich weiß nicht wie, allein das möchte ich nie billigen. Auch der Besoldung wegen schalten sie meine Geduldsamkeit. Ihr Rath war, dass ich mich sehr bald aus einer so misslichen Lage losreißen solle, an anderen Conditionen möchte es nicht fehlen. Ich sagte ihnen dass ich doch, es gehe wie es wolle, dies andere Jahr über zu dulden wolle, um den Major alle Verlegenheit eines anderen Lehrers wegen zu ersparen. – Ich folgte Ottelin und Arwidsson zu einem Konrektor Wenell, bey dem wir eine Stunde verweilten, and ich dann von ihnen nach Hause gieng. – Nachmittags wurde ich durch die Ankunft des Ilmoni überrascht.

Sid. 403.

Wir kamen überein, dass wir den Abend zusammen das Schauspiel besuchen würden – Er musste daher um 5 Uhr bey mir wieder erscheinen. Ich gieng indessen zum Buchbinder und löste Schwerins Grundlinier till Staternas Historia in 2 Bänden aus. Ich hatte sie gestern auf der Frenckellschen Buchlade für 13 RD eingekauft und bey derselben Gelegenheit auch den ersten Thell von De tre sista århundradens Historia, af Eichhorn öfvers. ausgenommen. Desgleichen auch der Zöglinge wegen: Gymnastik för Svenska ungdomen &c. – Am 6 Uhr begab ich mich mit dem Ilmoni aufs Schauspiel. Man führte das Westindische Erb von Kotzebue auf und zum Nachspiel, Achtet auch an der Thüre zu lauschen. Weder das Stück noch die Schauspieler, wenn man einen Eklind⁴⁹⁶ und vielleicht auch eine Frau Bonnevier, die sich in Beziehung des Forms und Betragens recht gut verhalten soll, ausnimmt, waren sonst des Sehens werth. Außer den Plattheiten des Schauspiels, das den übrigen Kotzebuischen gleich, war mir besonders das affectirte Wesen der Schauspieler höchst misshaglich, so dass ich fast die ganze Zunft hätte verdammen wollen, hätten mich nicht eine oder andere bessere Scene und die Action der genannten mich davon abgehalten, und auf den Gedanken gebracht, was es doch herrliches seyn muss den Schillerschen Wallenstein z. B. von trefflichen Schauspielern

Sid. 404.

aufgeführt zu sehen. Ich gieng ganz ohne Eindrücke von dannen und folgte den Ilmoni zum Tallqvist, worauf ich denn nach Hause gieng.

Montag d. 7.

Der M. hatte mich ins Apothek, um einen guten Schnapps zu nehmen, wohl auch deswegen, dass er mir 5 Bogen Protokollen abzuschreiben aufgetragen. – Bey Ottelin und Arwidsson, dem ich 2 Rthl. Pränumer. Geld auf d. Werk Geometrien i 12 Böcker etc. von Kjellin überließ und die in meiner abwesenheit herausgegebenen Disputationen abnahm. – Bey Relander und Tallqvist – Ob es gleich beschlossen war, kam es doch nicht heute zur Abreise und auch dem

Dienstag d. 8.

nicht ehe dem Mittage. – Unter der Reise, ich erinnere mich nicht jetzt mehr wie, entstand es ein Gespräch über Heirathen, Weibern u.s.w. Wie dann d. M. sich häufig über seine Frau beklagte, fand ich eine Gelegenheit endlich das alles, was mir so lange, lange schon am Herzen gelegen abzuschütteln. Einige Thränen flossen mir über die Wangen, die ersten seit einigen Jahren. Er

⁴⁹⁶ Mögliche Lesart auch "Eklund".

wurde sehr betroffen und versprach mir alles zu thun, um die Knaben zur Erfüllung seiner Pflichten zu bringen. Ich ließ

Sid. 405.

mich heraus, dass ich wirklich auf den Gedanken gerathen, um mich selbst zu schonen, mich in Zeit zu entziehen und meine Bestellung einem anderen zu überlassen. Dass er mir das Eitelkeit nannte, verdross mich abermals sehr; ich schwieg doch und ließ es gut seyn. Es entstand eine gegenseitige Stille, und es wurde nicht mehr von der Materie gesprochen. Zu Joensuu nahmen wir Nachtquartier und am

Mitwoch d. 9.

schon um 4. Uhr des Morgens waren wir bereit die Reise fortzusetzen. – Zu Wichtis waren wir einige Augenblicke bey dem Russischen Kapitan Kovedenjeff⁴⁹⁷ und Baronen Schlippenbach, der auch da war, ein, setzten dann unsere Reise nach Kotkaniemi fort, wo wir eben zum Mittage anlangten. Es waren da Fremde, ein Fräulein Jägerskjöld und Mamsell Bäckwall. Erst war ich ein wenig verlegen; da ich aber das Fräulein gar ungezwungen und der Mamsell Knieper in Borgå sehr ähnlich, wars mir gar wohl. – Kaffee. Unter der ganzen Reise habe ich mich ziemlich wohl befunden; denn ob ich gleich einige Mahle zum Besten in der Nahrung gethan, habe ich abermals, da ich in Freyheit war, nichts genossen, womit ich nicht ein Bedürfniss dessen an mir fühlte. Sogleich schon dieses Nachmittags wars mir in Beziehung der Gesundheit nicht wohl.

Sid. 406.

Der Schlaf wurde unruhiger als in der verflossenen Zeit und auch am

Donnerstage d. 10.

war ich den ganzen Tag über von heftigen Querelen, deren ich nicht mir den Grund erklären konnte geängstigt. Der Kapitän Aminoff war hier des Abends und brachte auch einige Zeit auf meinem Zimmer zu, da ich dann ihm die schwedischen Historischen Tafeln hervorzeigte. In Beziehung deren will ich hier bemerken, dass es mir sehr verdrossen, dass ich für sie unwissend den Schinder Frenckell 13 RD bezahlt habe, indem sie wie ich an schwedische Zeitungs notizen jetzt gefunden,

⁴⁹⁷ Name dieser Schreibweise nicht im Internet belegt.

in Stockholm für 8 RD verkauft werden. – Auch heute nahm ich wieder Abendessen an, hatte aber des Nachts eine der stärksten Ausleerungen, die ich je gehabt.

Freitag d. 11.

Mein Zustand sehr traurig. Zum Mittage fand sich der berüchtigte Bruder des Fräuleins hier ein, dem für verschiedene Verbrechen die Ehre und Adelsnamen abgeurtheilt worden, der sich aber jetzt seit einiger Zeit in dieser Gemeinde bey seinem Bruder und auf seiner und einiger anderen Bürgschaft aufgehalten, bis der gerichtliche Ausspruch über die Ansuchung von Wiedererhaltung seiner Ehre mitgeteilt wird. Er ist noch sehr jung und scheint

Sid. 407.

nicht einmal die Jünglingsjahre ausgefüllt zu haben. – Des Nachmittags wurde ich durch die Ankunft des Finnérs und des Adjunkten Sarlins überrascht. Man erwies meinen Freunden die Gefälligkeit, dass man ihnen Kaffee zuschickte. Sie waren nicht Willens, lange bey mir zu verweilen; wie wir aber in ein Gespräch eingewickelt wurden, dass die Zeit verlief zumuteten sie sich doch nicht mehr, weil es später war, den Frauenzimmern seinen Besuch abzustatten zu können, sondern fuhren wieder ab, und trugen mir auf, ihre Entschuldigung bey den Damen zu ersuchen. Es war ein schwerer Auftrag, worüber ich lange grübelte, wie ich damit anfangen sollte. Ich hatte mir die Formeln übergedacht; ich fand aber nicht Gelegenheit sie hervorzubringen und so machte ich nicht meine Sachen besser als sie ihre gemacht. Nach dem Abendessen wollte ich endlich ausbrechen; die Frauenzimmer hielten sich aber nicht beysammen, und weil ich es jedoch besser ansah, die Hälfte als nichts zu thun, so fieng ich an, gegen das Fräulein gewandt: Sie sagten wahr (Sie hatte vorher Karten ausgefragt) dass es heute Fremden geben würde; darauf erwähnte ich ihrer Entschuldigung. - - Ein unruhiger Schlaf.

Sonnabend d. 12ⁿ

Die Fremde giengen nach dem Frühstücke. – Ich habe sehr an Kopfweh und Verworrenheit gelitten. Erst heute bin ich mit meinen Ephemeriden für die Zeit, die ich auf der Reise zugebracht, fertig geworden. Nichts anderes ist mir noch aus der Hand gegangen.

Sid. 408.

Sogleich nach dem Mittage spielte ich Kegel; wurde aber dadurch recht träge, wahrscheinlich, weil die Bewegung zu heftig war. Ich konnte nicht und es war so ein Glück dass der Bäckwall kam, den ich zu unterhalten wiedergerufen wurde, in so fern der Maj. selbst abwesend war. Ich trank mit ihm

eine Tasse Kaffee, aß dann nach der Ankunft des Majors Vesperbrod. Es wurde dabey die Rede vom Abendessen und dessen Schädlichkeit für meine Person, in einem unruhigen Ruhe sich äußernd. Die Ursachen dazu setzte ich selbst im Krankheitszustande meines Körpers, durch Mangel an Bewegung vermehrt. – Es war dann natürlich, dass er die Schuld mir selbst zuzuschreiben würde. Wie ich aber mich zu entschuldigen suchte, musste etwas von meiner Lage berührt werden, was ich gar nicht scheute, weil ich zufälligerweise gehört dass d. Major selbst mit dem Pastor über diese Materie gesprochen. Was ist Bewegung sagte ich wenn mans nicht in Ruhe machen kann. Ich verkenne nicht den Werth der körperlichen Bewegung; ich habe sie vordem viel geübt, jetzt aber sind die glücklichen Zeiten nicht mehr, und in den Augenblicken, die ich sonst dazu hätte anwenden können, bin ich gewöhnlich in dergleichen Gemütszustande gewesen, dass es nicht an Körperbewegung zu denken war. Der M. war gegenwärtig geworden und konnte dann nicht um-

Sid. 409.

hin, mich anzufragen, warum ich denn so unglücklich in seinem Hause sey; wäre es etwas was er abhelfen konnte, so sollte es ihm nicht an Willen fehlen. Man fragt noch darum; Weil ich doch nicht alles, so wie ich es gedacht heraussagen wollte, versetzte ich: Na ja, freylich, wens auch was dergleichen wäre, so bin ich erst selbst daran die Ursache, dass es so große Wirkungen auf mich thut. Alle Ubel in der Welt, die unter Menschen walten, rühren fast alle von ungleichen im Ansichten der Sachen her, die dann Ungleichheiten im Betragen, Wesen und Handlung hervorbringen. Nur so konnte ich den Grund meiner Leiden andeuten. Es war wohl indessen doch unzureichend, die Schuld von mir abzuwälzen, daher denn auch der Pastor mir vorwand, dass ich sens comparaison einem Säufer gleich war, der es die Größe des Lasters kannte, aber sich demselben entziehen doch nicht vermag. Ich ließ es gut seyn, ob ich gleich vieles zu meiner Entschuldigung einzuwenden gehabt hätte. Der M. versicherte wieder, wie der Pastor mir auferlegte mich irgendwo zu bewegen, sich und andere besuchen u.s.w., dass ich immer Pferde kriegen sollte. Auch das ließ ich gut seyn, ob es gleich in der That besser seyn mag, zu Hause mit seinem empfindlichen Gemüthe zu kämpfen als auch anderen mit seiner schwermüthigen Person zu trüben

Sid. 410.

und belustigen. Nach der Abreise des Pfarrers währte das Gespräch zwischen mir und dem M. noch fort. Er versicherte mir, dass er im Gegenwart seiner Frau den Knaben die rührendsten Vorstellungen gethan, dass sie bitter geweint und versprochen hätten, Fleiß darzuthun, dass er noch härtere Mittel anwenden wollte, so hart es auch ihm selbst sey, wenn sie sich nicht besserten, ich würde nur frey ihr Verhältniss ihm gestehen und es mir selbst nicht zu Sinnen ziehen, geschähe anders was wolle, will ichs nicht mit irgend einem anderen, was die Knaben anbelangt, als mit ihr zu thun habe (Das war für seine Frau gesagt.) Übrigens ließ er auch nicht wenig von den Eindrücken hören, die Entdeckungen von einer so schweren Beschaffenheit auf ihn machen mögen. Mein Gemüth commentirte das so: Schone mich vor Unbehaglichkeiten, wens möglich ist. Ich bin

nicht gewöhnt, so was und so häufig von den Knaben zu hören. Dass es auch wirklich so ist, dafür will ich stehen. Was konnten dann seine Ausschweifungen vom Leiden des Vatersherzens für einen anderen Sinn haben, besonders weil er frey gestand, dass er sich schämte so groß gewachsene Knaben mehr härter zu züchtigen. Ich war im Begriff einzuwenden: Hätten Sie es früher gethan, so bräuchten sies nicht jetzt harte Worte einmal zu spenden. – Um das Abendessen mir weniger schädlich zu thun, gymnastizirte ich ein wenig; das war aber zu wenig und ich verminderte selbst die gute Wirkung

Sid. 411.

der Bewegung, als ich noch zu Bette meinen gewöhnlichen Betrachtungen nachhängend in langer Zeit mich unruhig hin und her warf. – Eine übermäßige Pollution folgte des Nachts wieder. –

Sonntag d. 13.

Nach einem höchst unruhigen Schlummer stand ich etwas spät auf. Ich hätte recht gern zu Kirche gefahren, wenn ich nicht schlecht eqwipirt gewesen wäre. – Es war Mangel an taugliches Fuhrwerk und zum Reiten war ich nicht geschickt, weil mein Sommerrock durch einen großen Flecken unbrauchbar war. Ich wollte heute meine Studien wieder anfangen, kam doch nicht länger als dass ich die kurze Pensa in Bröder und Dahl vollbrachte. Die Explication blieb aus. Ich nahm recht viel von schwarzen Johannisbeeren im Garten und Felderbsen zum Besten, glaube aber indess dass sie mirs nicht zum Besten gekommen, weil ich sehr missmuthig und verworren den ganzen Tag über blieb. – Wie ich vermuthet, erhielt ich von der Kirche her einen Brief von Blomqvist und die verheißenen: Första grunderna till den rena Mathematiken, praktiska räknekonsten och landtmäteriet, af Johan Schultz, Prof. Mat. i Königsberg, utgifne af Lithander. Stockh. 1812. aus Nummis. Einige Fremden kamen von der Kirche aus mit der Herrschaft und speiseten hier Mittag, was ich schon vorher gethan hatte. Auch gieng ich nicht um Kaffee nieder; man brachte es auf mein Zimmer, wo ich die angekommenen Zeitungen durchstudierte. –

Sid. 412.

Abendessen – Höchst unruhiger Schlaf.

Montag d. 14.

Erst um 8 Uhr erwachte wohl nicht erqwickt, aber doch auch nicht kränkelnd. Ich wollte mir durch gymnastische Uebungen größere Lust zur Arbeit schaffen; wie es aber damit gewesen mag, hatte ich unmittelbar nach dem Frühstücke Kopfschmerzen, die mich wieder ganz unmuthig machten

und alle Gemütsruhe beraubte. – Auch des Nachmittags, da ich etwas heiter war, wurde nichts gethan. Selbst die Stücken des Tages unterblieben. – Des abendessens wegen hatte ich vor 12 Uhr keinen Schlaf.

Dienstag d. 15.

Sogleich nach dem Frühstücke fuhr ich nach meinem Versprechen nach Wanhala, wo ich auch einen dritten Bekannten Lundell traf, der zu Finnér gekommen und jetzt ihn nach Wanhala gefolgt. Mittag wurde zu Wanhala eingenommen, ich fuhr darnach mit Finnér zum Schneider, der nicht zu Hause war. Beym Rückkehr warteten wir zu Wanhala eine geraume Zeit die Einkunft des Lundells, der nach Hinnela gefahren hatte. Ein Schnapps um 6 Uhr bey dem Sarlin, der mir seine Bruderschaft anerbote. – Bald darauf fuhr ich mit Finnér nach Klåmis, seine Wohnsitz. Er wollte mir die Melodien einiger Stücken im Poetischen Kalender lehren. – Ich nahm ein übergetriebenes Abendessen ein und konnte daher erst spät Schlaf genießen.

Ephemerider
för år 1815.
Nionde Tomen

Sid. 413.

Ephemerider
för år 1815.
Nionde Tomen

Onsdagen d. 16de Augusti

Tillbragtes rätt nöjsamt uppå Niemis. Förmiddagen hade jag litet besvär med att på Finnérs begäran öfversätta några Tyska versstumpar, hvilka i Revel blifvit afsungna vid en begrafning. Slutligen fick jag dem färdiga, ehuru min egen tillfridsställelse var visserligen mindre än Finnérs. Jag tröstade mig dermed, att verserna icke heller i Originalen voro af någon förtjenst. Den öfriga dagen hade jag så mycket roligare. Med Finnérs biträde inöfvade jag mig uti melodierna för åtskilliga stycken i poetiska Kalendern, äfvensom för några af Fredmans Epistlar, hvilka jag af Finnér afskref. Endast en omåttlighet uti mat kunde jag äfven i dag förebrå mig. Då unge Strandman ankom, gjorde jag min af att fara bort; dermed att jag med honom skulle haft samma väg. Jag hade just icke så stort alfvare dermed, och blef derföre qvar. Om aftonen ankom Lundell och nu roade vi oss på det bästa. Då vi lagt oss, var hälsa ämnet för vår conversation: Finnér talar mycket gerna öfver dylika ämnen. Vi räknade huru hastig

Sid. 414.

pulsen skulle slå på oss. Han fick 50, jag 70 slag inom minuten. Jag fick i anseende till aftonmåltiden uppå lång tid ingen sömn, utan pratade derföre med Lundell om hvarjehanda, sedan F. redan insomnat. Såsom det nu blef tjenligt tillfälle, frågade jag honom, hvad han mente dermed ett han en gång hälsade mig ifrån M.--- ifrån B.--- Han svarade att man hade brytt mig för denna. Jag har verkligen sjelf icke så mycket erfarit det; men det var emedlertid, hvad jag också visste vänta mig. – Sömnen orolig.

Thorsdagen d. 17.

uppstigandet sent. – 2 Koppar Caffé, äfvensom i går. Efter frukosten blef det ändtligen för mig afresa utaf med Finnér. S. for åt sitt håll. – Wi gjorde halt hos Sarlin, som följde oss ett stycke mot prestgården. Vi foro vidare till skraddaren. Han hade redan kommit hem; men begett sig åter till kyrkobyn, dit således äfven jag nödgades fara tillbaka, för att träffa honom. Sedan det skett för jag

hem. Jag var tämligen munter och språksam. Ett bref ifrån Blomqvist fägnade mig äfven högeligen. Ehuru Jag ej ätit middag, hade jag alldeles icke, i anseende till den starka frukosten, varit i behof af aftonmåltid. Jag fick också på vanligt sätt genom orolig sömn plikta derföre.

Fredagen d. 18de

Då jag ändteligen uppvaknade och uppsteg, samt intog frukost, hade jag åter mitt vanliga onda, oredighet och hufvudverk, till oskiljaktiga följe-

Sid. 415.

slagare. De tyckas redan vara det mera för orten än för personen; ty då jag varit hemifrån, har jag mått bra, åtminstone bättre än på Kotkaniemi. Vistelsen här blir mig allt mera plågsam. Det förtröt mig något att man ej beviljade mig nyckeln till andra vindskammaren, som nyligen blifvit skurad, emedan man väntar främmande. Det blef då nödvändigt, att jag måste flytta mig på vinden, för att inskrifva detta. Skolkammaren, intet min, föröfrigt trång till tvännes [i marginalen: sådana som jag] maklighet och ledighet var upptagen af mina 5 lärande. Flyttningen kan ändock göra åtminstone det, att jag i dag kan hafva styrkan att umbära qvällsvarden, som dessutom intet är mig till någon nytta. – Hela den öfriga eftermiddagen afskref jag särskilda stycken af Fredmans Epistlar, hvilka jag lånt dels af Finnér dels af Sarlin. – Qvällsvarden kom mycket sent och jag tyckte mig behöfva mat. Jag gick derföre ändå ned; men min närvara var visserligen icke angenäm. Jag vet ej huru, jag var förlägen för mig sjelf och detta ökade ännu mer mitt svåra utseende. Fåfången blandade sig åter med. Jag tänkte uti den för mig sjelf: det kan ej skada, att du visar dig stött. Man skall väl finna orsaken och ditt uppförande är åtminstone icke orättvist. Och så kom intet ord ifrån min mun, utom det lilla, som jag ej kunde undvika, såsom tillsägelse för att man böd mig förnyade portioner. – Äfven det kom emedlertid i följe af min nämnda stämning kort om godt. – Jag hade också i afseende å mig sjelf så gerna kunnat vara bort ifrån qvällsvarden. – Oredigheten uti hufvudet var straxt der omedelbart efter den samma, och den hade jag säkert åtminstone

Sid. 416.

för i dag undvikit, om jag låtit bli att äta. När skall jag dock upphöra, att vara ett barn? – Utom Ephemeriderna, uti hvilka jag i det närmaste godtgjort för den tiden jag varit bort, har endast Bröder i dag kommit ifrån hyllan. Grekiska Explikationen har icke under hela denna månad kommit i gång. -

Lördagen d. 19de

Furtum schedarum nonnullarum de Ephemeridibus Aboënsibus anni 1809 ad complendam meam ipsius Collectionem feci primum haesitans deberemne potius jure usum tentare. Quod tamen omissum a me, quod jam ante defecit haec annuaria Collectio nec usus esset heic ullus ejusmodi schedarum huc illuc disjectarum rependere. – I dag har jag tyckt mig befinna mig bättre. Emot middagen Gymnasticerte jag litet. I Läsning kom jag i dag ej heller till Explikation af Grekiskan, utan las i det stället något af Sv. Lit-Tidningen. – Uppå eftermiddagen bragtes jag af mitt goda lynne att göra början med att låta Gossarne läsa uppo Campes Nya Geographiska Bibliothek, såsom jag redan under hela sommaren ämnat. Då jag emedlertid fann Gossarne föga vettgiriga och intresserade af läsningen tröttna dervid innan första Capitlet hann bringas till ända, förlorade jag åter nästan min muntherhet. – För grötens skull kunde jag ej renoncere på qvällsvarden.

Sid. 417.

Söndagen d. 20^{de}

Skräddaren kom och väckte mig upp tämligen tidigt. Han ville taga mått utaf mig. – En droppsup. – Före middagen kom jag mig ej till att läsa. – Jag var i trädgården och i ärtlandet; eftermiddagen ärnade jag taga min skada igen; men redan till middagen kom Christer Jägerskjöld med sin syster fröken. Såsom Majoren först kom hem om aftonen, skulle jag hålla J. sällskap och eftermiddagen förgick under – kortspel – Jag fick ej på lång tid sömn.

Måndagen d. 21^{sta}

Vaknade och uppsteg något tidigt – Brädspel sysselsättning till frukosten. – Efter densamma fortsattes det. – Till middagen kom Doctorn och jag hade verkligen tyckt om, i fall än flere hade kommit. Så har jag nu vant mig ifrån all annan occupation, att jag verkligen skulle tycka det vara roligast, ju mer sällskap jag hade. J. hade redan i går fått mig att spela på penningar, i dag fortsattes det i synnerhet sedan Doctorn kom. Man såg, huru ifrig J. var att animera oss till det. Han ville ej lämna oss någon ro, då vi ej mera önskade spela. – Jag åt stark qvällsvard; Doctorn hade redan före afrest. – Pratade en stund med Jägersk. och Gossarne, innan sömnen infann sig. –

Sid. 418.

Tisdagen d. 22^{dra}

Jag steg tidigt upp och satte mig att – spela med J. Vi spelade först bråde för ro skull; men då jag ständigt vann, föreslog han kort, der hazarden kunde göra mer. Såsom jag i går vunnit en Rubel af honom och jag kunde förlora den utan saknad, emottog jag tillbudet att spela på penningar. Min fordran nedsattes till 60 Kopek. Efter en kort paus började vi åter och nu bestämde jag ett visst

antal spel jag måtte då vinna eller förlora. Hälst hade jag velat hafva det så som det nu var, ty då jag till Doctorn erlagt 41 Kopek hvilka han i går vann, hade jag vunnit 20 Kopek, så mycket jag utgaf i går åt Skräddare-gossen i drickspenningar. Emedlertid vill jag ej dölja, att jag äfven gerna såg mig vinna, så mycket också en annan känsla hos mig stridde deremot. Jag tror, jag vore fallen för spel. Om jag ej just har lust derföre, har jag icke heller obenägenhet och den spända förhoppningen underhåller mig väl oroligt, men icke utan lust. – Fröken reste bort och hans bror tog äfven afträde. Jag ville efter en så lång overksamhet taga till boken; men det ville ej gå. Jag var särdeles tung och trög af mig, om det då härrörde af kroppens beskaffenhet eller vanan. Oaktadt större delen af eftermiddagen upptogs med Gossarne, fick jag dock tid att åtminstone qvittera ephemerid-läsningen för de

Sid. 419.

försummade dagarna och uti Bröder samt Dahls Grammatik denna dagens pensum. – Icke heller i qväll försummade jag aftonmåltiden. – Uppå sängen las jag igenom Ignatii disputation om Haliko. Jag fann den väl med precision och flit författad; men icke särdeles intressant, såsom innehållande torra detaillrar om ämnen, hvilka äro alltför vanliga. Så innefattar beskrifningen om Haliko Kyrka 7 sidor ifrån p. 12 till och med 18, der 1^{sta} delen slutas och tyckes ännu icke der vara slutad. – Jag har redan åtskilliga gånger tänkt uppå att det skulle löna mödan att samla uppgifter till en beskrifning öfver Ithis Socken och nu tyckte jag vid läsningen af mernämnde disputation att den skulle möjligen kunna blifva intressantare. Sjelfva intresset vore väl ett sätte uti ålderdomsforskningen; men beklagligen har man mig vetterligen inga andra källor dervid än gamla traditioner; ty skriftliga Documenter lära ej finnas knapt för en tid af 100 år. – Sönnen blef orolig och

Onsdagen d. 23^{dje}

var jag vid uppvaknandet ännu tämligen trött. Det har jag emedlertid funnit uppå denna tid, att det är väl ett af hufvudmedlen emot orolig svärm, att stiga upp i god tid om morgnarne. – I dag har här varit så kalladt Talko till att

Sid. 420.

skära rågen. – Jag tog mycket ärtskidor och rofvor till bäste på förmiddagen: blef deraf mycket tung och olustig. Under det middag spisades, kom Ryske Doctorn och sedermera äfven de andra officerarne, af hvilka jag ej förut sett Majoren och en Kapiten Lutkovski. – Sedan Caffé druckits, begav sig hela sällskapet till åkern, hvarest sedan the dracks. Jag var nu med hela eftermiddagen. Sällskapet skulle härifrån fara till Calajerfvi. Jag hade lust att följa med, emedan jag lofvade mig borta mera nöje än här hem. Jag sade derom åt Doctorn och hade gerna sett, om han tagit mig på sin kärra, då han åkte ensam och skulle komma den här vägen tillbaka igenom Pietilä. Det hade ock

kunnat blifva utaf, om ej afresan skett först efter den sedna aftonmåltiden. Majoren och Kapiten Kaviedliew, hvilka åkte med skjutshäst, blefvo här qvar öfver natten. Talko folket dansade och stimmade långt in på natten. Då jag med Majoren satt på trappan och hörde häruppå, sade jag att jag skulle farit med till Calajerfvi, om ej Doctorn så sent afrest. Han erböd mig häst i morgon. Majoren och Kaviedejeff skulle i morgon få af honom skjutshäst till

Sid. 421.

Tenhola, hvarest de andra väntade dem. Jag kunde dittills åka för Majorens droschka och derifrån rida vidare till Calajerfvi och tillbaka. –

Thorsdagen d. 24

Ehuru jag steg något tidigt upp, hann jag dock ej läsa något, sysselsatt med att rusta mig till resan. Då officerarne uppstego, proponertes förslaget angående min resa och de gillade det. – Vid frukosten åt jag för första gången svampen, tillredde efter Ryssernes anvisning. De hade äfven sjelfva igår uti Björklunden plockat dem. – De andra officerarne träffades uppå Tenhola och resan fortsattes sedan. Ridandet föreföll mig början rätt angenämt; men innan jag hann fram till Calajerfvi, lärde jag känna, att jag är ovan, att sålunda färdas. En stund före middagsmåltiden togo vi en sup och en smörgås. Tiden förflöt rätt roligt. På eftermiddagen var jag med Majoren, Latkovski och Doctorn samt Cornet Krumhorn med båt till en mitt emot gården uti sjön liggande holme. Majoren föreföll mig just utmärkt. En liten, oansenlig, fal person; fjäskig men högst godhertad. Efter qvällsvarden reste vi tillbaka och ridandet föreföll mig nu högst besvärande. Det ena scrotum blef så ömt, att jag sedan jag uppnått den i anseende dertill efterlängtade skiljevägen, steg en par gånger ned och ledde hästen. Det har ofta händt äfven

Sid. 422.

under längre gående, och jag har derföre tänkt att det kunde vara anlag till stenpassion hos mig. Jag kom ändteligen hem, sedan jag det sista vägstycket låtit hästen galoppa efter förmåga, hvilket för mig dock var vida lättare att uthärda än trafvandet. Sängen blef mig ljuf; men uppå sömnen nödgades jag någon tid vänta.

Fredagen d. 25.

Efter vanligheten vaknade jag redan tidigt; men då jag kände det behagligare för kroppen att förblifva uti sängen, slumrade jag tidtals in. Caffé, som jag väntade, hämtades först då solen redan stod högt uppå himmelen. Jag har aldrig vid uppstigandet varit confusare är nu. Majorskan syntes

missnöjd vid frukosten. Mitt misstänksamma hufvud ville finna orsaken uti den phras, jag nyss förut, då August skulle explicera 2^{dra} Kapitlet af Dion på Svenska uppgifvit för honom att sägas på Latin i anledning af verbet indulgere: Parentes indulgent liberis, maxime minoribus natu. Vid middagen trodde jag mig sjelf mera tadelvärd. Majorskan skulle resa på visit. Då vi andra suto till bords, kom hon för att taga afsked. Hon sade åt sin Man, att han ej skulle besvära sig att stiga upp. Jag gjorde derföre endast en lindrig rörelse, då hon bod mig farväl och Gossarne gjorde

Sid. 423.

icke en gång det. Liten stund derefter sade Majoren: Nu hade Ni kunnat stiga upp och kyssa Mamma på hand. Han sade detta med förtrytelse och jag subordinerade mig fullkomligen (med rätta). Under detta Ni, äfven jag begick verkligen en ohöflighet och jag tänkte straxt uppå billig satisfaction och ej genom annat så igenom en större attention härnäst. Emedlertid tänkte jag äfven, såsom det plägar vara fallet med mig, hvad jag ville göra, i fall Maj. vidare speciellt emot mig ville yttra någon ledsnad. All rörelse har varit mig besvärlig i dag, mest derföre att jag i går under min ritt blef sadelbruten. Stor mängd af näringsmedel, njutna i dag har äfven skadat mig. – Qvällsvarden blef ej heller i dag försummad. – Sömmen blef derföre orolig och jag hade nu äfven en pollution. NB. Jag repeterte inledningen till Xenophons Cyropaedie.

Lördagen d. 26.

Jag uppsteg tidigt. Mitt i förrgår under ritten erhållne sår besvärar mig utomordentligen och utom dess blef jag så sönderbråkad att jag ännu icke hunnit recreera mig. – Såret, som jag fick igenom ritten, har äfven särdeles besvärat mig. I dag började jag ändteligen med explikationen uti Dahls Grekiska Chrestomathi, hvilken allt sedan Julii månad varit åsidosatt. Oaktadt hettan äfven graverade, bragte jag dock mitt stycke om Solon och Croesus till slut. Äfven repeterte

Sid. 424.

jag inledningen till Xenophons Cyropedie. – Utaf en tillfällighet kom jag att springa med August i kapp ett ansenligt stycke. – Motionen, ehuru häftig, var mig likväl nyttig, emedan jag hela dagen suttit stilla. – Fröken Jäg. återkommer. Gröten vid qvällsvarden förledde mig till omåttlighet. Non quidem in oblivionem sunt adducta, qvae mihi dixit f-r, cum apud eum essem de fauca [?] supra memoratae foeminae, qvia potius multa cum studio animo repetivi admonita & hortationes ejus. Si tamen ne coenae quidem sacrae cras futurus essem particeps, non sane esset michi praesto debita ac temeraria, qvae necesserio requiritur, audacia factum incipiendi, cujus non potest certe praesumi eventus, presertim cum nihil alliciat, erigatque nisi unius tantum hominis incerta commendatio.

Söndagen d. 27^{de}

Jag vaknade sent och började fortsätta Wilh. Meisters Lehrjahre, der jag slutade i Åbo. Jag hade svårt, att lämna boken, sedan jag en gång begynte dermed. – Jag åtnjöt Herrans nattvard så kallsinnigt, att jag sjelf blyges att tillstå det. Hvad föröfrigt min kyrkoresa beträffar, så hade jag nu som vid andra dylika tillfällen scrupler för hälsningarna. I anseende till min

Sid. 425.

svaga syn begår jag nästan alltid förbrytelser, hvilka jag sedan sjelf för mig förstorar. – Vi åkte ned till Prästgården efter Gudstjensten. Jag följde Majoren till Prostens kammare, och väntade emedlertid med ängslan på matbudet. Det tröstade mig emedlertid att jag visste det här ej skulle vara mycket främmande. Under det vi gingo, bad jag Majoren, att han skulle presentera mig så vida jag ej varit förut i huset. Jag ville ej erinra honom att jag sett döttrarna uppå Kotkaniemi i förledne höst, då jag just i anseende dertill att han ej, såsom jag väntade, presenterade mig, begick den häftigheten, att då alldeles icke hälsa. – Majoren presenterade mig nu äfven för döttrarna och det gick mig väl vid hälsningen, som kunde synes å Maj. vägnar en upprättelse. Jag var tämligen fri. Middagen smakade rätt förträffligt, så vida jag ej dessförinnan smakat något före afresan hemifrån, om jag undantager en kopp Caffé. Jag föresatte mig derunder att rätt noga betrakta Mamsellerna Tuders, isynnerhet den äldsta, för att finna om hon verkligen också i min smak förtjenar det beröm för skönhet, som jag hört äfven på fjärmare orter henne tilldelas. Jag tillstår att äfven jag fann henne rätt hyglig och nätt. Jag märkte att äfven hon ofta

Sid. 426.

fixerade mig. Engång möttes våra blickar: jag uthärdade ej detta länge, utan vände litet förlägen mina ifrån henne. Sedan vågade jag ej så mycket se uppå henne; ty jag föresatte mig att uppå samma sätt hämnas vid ett lägligare tillfälle. Då man efter middagen började kasta bäll uppå gården, gick jag äfven med. Limon kastade med en af prästgårds Mamsellerna. Då Majoren kom, proponerade han att låta mig deltaga; Mamselln beviljade det, men drog sig snart sjelf ur spelet. Jag fortsatte det en stund med Limon, och sedan med Christer Jägersköld, som äfven var mera för sig sjelf. – Sedermera var jag med Majoren i Prostens kammare. Då vi gingo upp, bad Prosten mig gå uti trädgården till det öfriga unga sällskapet för att äta stickelbär. Jag gick; men höll mig för mig sjelf. Limon fick det olycklige infallet att kasta uppå mig. Jag ville revangera, blef dervid mer och mer förvägen. Limoni stod bakom fruntimren, som sutto på ett gungbräde. Jag trodde mig tämligen säker på handen och kastade – den äldsta Mamsellen mitt i pannan. Jag låtsade ej märka det. Lim. sade mig det sedan och bad mig gå och bedja om förlåtelse. Jag var sjelf högst böjd dertill; men jag vet det var mig ändock, såsom

Sid. 427.

det plägar vara högst svårt. Jag sökte att träffa henne på ett ensammare ställe; men sådant yppades icke kanske emedan jag mindre flitigt sökte det. Ryska Officerarne ankommo. Jag befann mig allt uti en fortfarande tvifvelaktighet, hvad jag skulle göra. För att ej blottställa mig alltför mycket, fattade jag ett partie, hvilket fåfången ingaf mig. Jag satte mig bredevid Baron Schlippenbach och började med honom ett samtal på Tyska om fortsättningen af resan ifrån Palojerfvi, ankomsten hem m.m. Ännu hade jag icke uppgifvit tanken att bedja om förlåtelse för mitt fel, men det blef ej utaf då jag straxt derpå måste med herrskapet afresa. Under hela vägen grubblade jag äfven min oartighet, huru jag skulle en annan gång kunna godtgöra den. Äfven derföre önskade jag gerna, att någon gång snart återkomma till Prästgården. – Jag var tämligen munter, pratade derföre om ett och hvarje vid aftonmåltiden och efter densamma med Majoren. Majorskan åt ej, kanske var hon missnöjd öfver det samtal jag hade på min kammare kort före aftonvarden med August om min ställning, om Gossarnas läsning m.m., som hon tillfälligen kunde hafva hört eller ock någon annan af barnen, hvilka väl då berättade derom. – Jag hade en orolig natt. Först fick jag uppå lång tid ingen sömn. denna stördes af de orimligaste phantasier, hvaribland äfven M. J.

Sid. 428.

spelte en hufvudroll. –

Måndagen d. 28de.

Jag uppsteg mera sent tämligen confus. – I går hade det intet blifvit af min läsning. – I dag hann jag jämt liquidera gårdagens pensa. Kanske hade jag hunnit något mer, om ej främmande ankommit, Kapiten Aminoff med sin Svåger, Öfverste Lieutenanten. Denne har jag aldrig förut sett. Jag fann honom tämligen facil. Nummenkylä Aminoff var uppå min kammare och pratade en stund om hvarjehanda. Bägge reste af emot aftonen. Man hade budit Majoren och Majorskan jämte Otto till Nummenkylä i nästa onsdag. Jag söp nu intet vid aftonvarden. Eljest har jag under hela sommaren vid ingen måltid vägrat att taga en liten sup, ju väl har jag ock stundom om mornarne hållit till godo en så kallad droppsup. – Jag satt länge upp och sjöng visor. – Om natten hade jag en särdeles stark pollution.

Tisdagen d. 29^{de}

Jag uppsteg något tidigt och skref af åt mig den sömnlösa natten af Lector Porthan och Den gamla Knekten af Franzén i sitt gamla skick. – Jag gungade något häftigt efter frukosten och blef deraf yr i hufvudet och illa mående för hela förmiddagen. Att jag ej tål gungning efter måltiden, i synnerhet

om rörelsen är häftig, har jag ofta anmärkt uppå mig. – Trägårdsmästaren har nyligen fått sig en son. Den skall döpas i dag.

Sid. 429.

Majoren visade mig en biljett, hvori han anmodar Pastor Bäckwall att jämte sin fru komma hit uppå eftermiddagen. Äfven bad han mig om låf åt Gossarne. Jag fick begagna deras frånvaro på ett nyttigt sätt. Vid middagen sade Majoren till mig att jag nu skulle komma att stå fadder. Jag sade: Nog måtte det väl finnas också andre utom mig. Kanske får jag alldrig se min Guson, då han blir stor. Jag tycker det är såsom det kan för en vistelseort ombytande menniska att stå fadder. Majoren utlåt sig: Efter min öfvertygelse är det hela Gudest en formalitet och i annat fall än om föräldrarne dö upphör vittnens åtgärd, vid barnets uppfostran. Jag sade: Tyvärr har döpelse acten blifvit blott en formalitet. Visserligen var det icke endast det i de första tiderna, då den inrättades och den borde ej förlora sin betydelse. Det medgaf han; men föreslog några reformer af löjligheter såsom han tyckte t. ex. det vara, att vittnen å barnets vägnar tillfrågas: Afsägst du dig djefvulen m.m. Jag sade: Enligt sakens natur tycker jag att detta formulair måste vara sådant. Döpelsen är en bekräftelse uppå Christendomens bekännelse och för Christendomen är det ju ett nödvändigt wilkor att man skall afsäga sig djefvulen, d.v.s. förbinda sig att föra ett dygdigt och gudaktigt lefverne. I annat fall är ju Christendomen ingen. Afsägst du dig djefvulen är nu emedlertid ett formulair, som är lämpligt för både den högre och lägre, om också den förre skulle önska hellre saken än personen, som representerar den.

Sid. 430.

Majoren tycktes ej denna olikhet i raisonnementang och åsigter behaga; men jag ville ej endast raisonnementangs vis yttra detta tänkesätt. Då det verkligen blef fråga om mitt fadderskap, vägrade jag det bestämdt. Jag fick väl höra ett och annat deremot, såsom att Maj. sjelf med sin fru måste vara det: tillika kom han och bad då Sarlin, som ankommit, emedan Bäckwall varit sjuk, att stå ungarlsfader i brist af någon annan. Nu hade jag så när för missnöjet gifvit vika; men å andra sidan tyckte jag det vara mindre consequent och så blef det ej något af. Jag var in under hela acten. Sedan var jag, efter att hafva druckit en kopp thé, försatt med litet thé, ut för att spatsera med Prästen och Majoren. Åt derunder både vinbär, ärtskidor och rofvor samt efter återkomsten en stark aftonmåltid. – Jag var rätt munter uppå eftermiddagen. – Jag las sedan för Sarlin utur Sv. Lit. Tidningen Recensionen öfver Lehnbergs predikningar och några andra andelige Tal, innan jag lade mig.

Onsdagen d. 30^{de}

Tiden gick före frukosten, så att jag sjelf ej hann uträtta något. Sarlin afreste straxt derefter. Hennes Nåd reste med äldsta Mamselln och yngsta Gossen redan till middagen till Nummenkylä; men Majoren hann ej blifva färdig förr-

Sid. 431.

än på eftermiddagen. Jag måste dessförinnan afskrifva åt honom ett exemplar af en liquid, som han skulle hafva med sig. – Jag har med liten rörelse i går och i dag njutit för mycket näringsmedel, att jag skulle kunna befinna mig väl. Jag tänkte derföre uppå eftermiddagen, då jag af min gamle ovän plågade, att icke äta någon qvällsvard; men då det led till den tiden, kunde jag ändå icke derifrån afhålla mig. Sedan jag lagt mig, kom jag att med Gossarne avtala min ålder, min skoltid i Lovisa m.m. Dervid trängde sig hela min der tillbragta ungdom med alla sina fröjder och smärtor så lifligen i minnet, att jag var färdig att brista ut i gråt. Uti Lovisa har jag öfverlevvat de nöjsammaste dagar. Detta erinrade jag mig: tusende roliga ögnablick, tusende handlingar af den barnsliga oskulden runno mig dervid i hugen, jag kände en vällust uti att än en gång i minnet njuta dem, än en gång utmåla den, men å andra sidan måste jag äfven erinra mig, att här lades också oförmärkt grunden till alla de smärtor, som sedan den tiden lärt mig. Jag fick uppå lång tid ingen sömn, utan kastade mig orolig af och an uppå mitt hvilo läger och endast djupa suckar gåfvo det krossade hjertat luft. – Om natten hade jag en ganska stark pollution och jag vaknade ej förrän kl. 7 om

Thorsdagen d. 31.

då man bragte mig Caffé -

Sid. 432.

Jag uppsteg med förvirradt hufvud. Jag trodde mig kunna förfriska mig igenom gymnasticerande, och jag hade detta infall att tacka före, att om jag ej under dagen var genomträngd af helsa och munterhet, hade jag likväl ej heller några plågsamma känslor af ledsnad och illamående. – Till middagen ankommo främmande: fru Krumhorn och en Mamsell Rehberg, dotter till den Sjökapitenen, som i sist var här. Man har berättat mig, att han skall hålla henne mycket strängt till de svåraste Landtmanna arbeten, såsom att tända eld på sveder, bära stenar, vatten m.m. Jag föreställde mig således att så mycket man också skrikit öfver detta förfarande, se uti henne en stilla och beskedlig människa och jag fann det verkligen så. Jag för min del tycker att Rehberg ej kan tadlas för annat är blott öfverdrift uti sitt handlingssätt. Eftermiddagen kommo äfven Pastor Bäckwall med sin fru och tvänne små döttrar. Jag drack en kopp Caffé och en thé, försatt med rum. I anseende till de främmandes mellankomst blef min verksamhet ej så stor, som den bort blifva. – I dag har jag inrättat mig en ställning till springande i likhet med den, som anvisas uti Gymnastiken

pag. 6. och äfven gjort försök att springa öfver densamma. – Såsom jag redan i förledne sommar öfvade mig deruti, blef det nu icke svårt. – Aftonvard. – Uppå lång tid ingen sömn. -

Sid. 433.

September

Fredagen den 1^{sta}

Jag uppsteg sent. – Jag har föresatt mig att hädanefter om morgnarne sysselsätta mig en liten stund med kroppsöfningar, för att uppmuntra mig till dagens hvärf. Jag kunde ej strax efter uppstigandet i dag i anseende till en töcknig väderlek företaga mig dessa öfningar och före frukosten fanns det ej mer dertill mycket tillfälle. Oförmodadt fann jag här främmande till frukosten, en gammal Mamsell Lagus. – Jag har hela dagen träget hållit på med mina dagsgöromål; men ändock hann jag ej en gång i dag att få det bestämda pensum i Grekiskan till slut. Då äldsta Mamselln i dag las om ön Hayti, kom jag uppå ett infall. Här nära intill bor Lieutenant Bergenstråle. Stället heter Haytis. Jag tänkte, om några andra ville förena sig med mig, kunde man förena sig att utgifva något sarkastiskt blad. Här äro många hus uti församlingen. Om det således vore flere medarbetare uppå flere orter, skulle ej ämnen för bladet saknas. Namn på orter och personer skulle ändras det förstås. Men Haytis skulle man kunna bibehålla

Sid. 434.

förändradt blott till Hayti (ön S. Domingo), hvarifrån man då skulle kunna stundom tractera med nyheter. B. kunde rätt väl passera för Negerkungen Henric 1^{sta}. – Jag skulle endast några, en par andra vara med mig, så ville jag företaga mig verket. – Numera lär det ej blifva utaf så mycket mindre som jag, om det går efter mina uträkningar, ej lärer så länge mer komma att dröja kvar uti församlingen. – I afton var jag något måttligare vid måltiden hvarefter jag åter häftigt rörde mig, och befinner mig nu, då jag skrifver detta, tämligen väl. – Emedlertid vet jag ej om jag skall skrifva det uppå kroppens eller en förderfvad phantasies räkning, att jag beständigt har pollutioner. Kroppen åtminstone är numera alltid färdig att räcka den förre hjälpsam hand. Men phantasier åter skulle icke få så fritt spel om kroppen hvilade bättre, så att allt lärer dock slutligen komma att uppå kroppen. Jag skulle nu haft pollution mycket starkare törhända, om jag ej så hastigt vaknat. Det var redan om

Lördagen d. 2^{dra}

då det började ljusna och för att förebygga en annan, steg jag nu upp, ehuru jag var tämligen confus i hufvudet. Före frukosten gymnasticerte jag länge ända till trötthet. Eljest var jag icke särdeles fallen derföre. Rörelsen

Sid. 435.

gjorde mig så styf och öm uti benen, att jag efter frukosten knapt kunde röra mig utan känsla af den högsta trötthet. Efter middagen skulle jag åter hoppa; men nu gjorde Gossarna helt och hållet skam af mig, om bordet var alldrig så lågt emot jag förr haft det – Jag har i dag ändtligen hunnit jämt, hvad jag bestämt, att jag skulle hinna till och med denna dagen och jag är rätt glad deråt, då jag alltid de förra dagarna blifvit efter. – Jag erhöll af Hirn ännu för denna sommar hans anteckningar i Borgå för Profess. Alopaeus, hvilka jag redan i förledne sommar började att ordna och skrifva rent. Nu skulle jag fortfara med detta arbete; men hittills har det ännu icke blifvit af. Under denna månad (den enda jag har att dröja här ute på landet) har jag med alfvare tänkt uppå saken; men jag vill ej heller efterlämna Grekiskan och så har jag på dessa dagar ej hunnit vidare. – En ansenlig aftonvard. – Efter densamma började jag skrifva ett bref till Blomqvist. – Sönnen var mycket orolig och om

Söndagen d. 3^{dje}

uppsteg jag lika vanmäktig och styf som förut. Jag fulländade mitt bref och dermed gick tiden till frukosten. Dervid tog jag mig en duktig sup. Förmiddagen gick för mig, så att intet blef gjordt. Under det jag klädde uppå mig, inöfvade jag mig vidare uti Fredmanska

Sid. 436.

Epistlarna, af hvilka jag nu kan sjunga utantill 8 stycken. – Eftermiddagen ärnade jag läsa; men då Tidningarne ankommo, och skickades upp till mig, var det mig högst svårt att fortfara med min egentliga läsning. Jag lade emedlertid band på mig sjelf, lät Tidningarne ligga på bordet jämte de andra böckerna så, länge tills jag hunnit allt utom repetition af hela stycket uti Dahls Chrestomathi om Caesars död. Det tänkte jag repetera sednare emot aftonen. Det hann emedlertid ej mer blifva utaf. Mörkret öfverraskade mig. Skomakaren kom hit och med honom afskickade jag mitt bref till Blomqvist. Jag har i dag varit mera tillgänglig för andra i tal och sjelf öppen. – Efter qvällsvarden sade jag då också åt Majoren, att jag förhoppat mig. Jag beklagade den obegripliga, ännu lika fortfarande styfheten och ömheten uti mina ben. Han trodde det var skörbjugg som blifvit retadt genom hoppandet – Kanske han har rätt. Eljest befinner jag mig skäligen väl, också nu då jag hela dagen suttit inne, om jag undantager en liten rörelse i morgons uti trädgården, bespisat mig ymnigt af hvarjehanda, såsom utom de starka målen vid frukost och middag krus- och vinbär, råa rofvor, lingon och nu ännu dertill ätit en ej inskränkt aftonvard.

Sid. 437.

Emedan jag nu tycktes fallen för något och jag ej var sömnig, satt jag länge upp och öfversatte några små stycken af Schiller. – Uti sängen fick jag ännu ingen sömn uppå lång tid. Den blef sedan orolig och jag hade åter en pollution. En stark uringång har äfven på denna tid varit hos mig utmärkt.

Måndagen d. 4^{de}

Ehuru jag vaknade just uti dagningen, somnade jag åter och uppsteg sedermera sent, hvarken till kropp eller själ särdeles vederqvickt af nattens hvila. – Benen tycktes emedlertid hafva något gifvit sig. Majoren lär ej hafva så orätt, att han anser det vara skjörbjugg. Jag sluter till sanningen af den förmodan deraf, att jag nu börjat få liksom någon klåda på armarna. I den öfvertygelsen föresatte jag mig, att kosta hvad det ville ändock icke skona mina fötter, utan låta dem hvarje morgon få litet röra sig. – Då jag härmed var sysselsatt, kom en af dikarne (2^{ne} Elimebönder, som här arbetat någon tid) att gå förbi mig. Det föll mig in att fråga; Mistä kylästä Elimäeldä tee olette? – Jokelasta. Jag vet ej huru jag var så bråd att tillägga. Minä olen juur likikisestä pitäjästä, Ithistä. – Så! Mistä kylästä? – Sidikalast. – Taidatte olla se Suutarin poika? – Ännu hade jag ej haft tid att befinna mig. I samma känsla, som jag förut börjat svarte jag nu sjelfföfnöjd; Sama mies. – Waj niin! Olihan minun veljeen poika, Matti, siinä opis' ja.

Sid. 438.

Jag upptäckte nu först i hans drag likhet med den nämnde Mattis afledne far och en blygsel öfverfor mig, då jag besinnade mig, att jag väl kunde komma att råka i förlägenhet för mitt tal. Jag tänkte: Sådant folk talar gerna om sådana upptäckter. Det är sannolikt, att domestikerna i huset hvilka möjligen ännu icke veta, hvad mans barn jag är, ett tu tre äro derom underrättade och hvad som värst det kan återkomma den vägen till Herrskapet, som kanske äfven skulle blygas för mig. (Hennes Nåd sade i sist att hon skrattade åt Backman, då hon hörde honom tala om sin låga börd. Det är visst bra, sade hon, om man kan svinga sig upp; men hellre kan man låta bli att alls då tala om sin börd, om man ej har bättre att tala.) Kanske kunde jag äfven, då någon gång af mina disciplar få höra i förbigående, att jag är en skomakares son. Emedlertid, såsom jag alltid plägar, målade jag äfven nu ut alla möjliga scener, som i anledning häraf kunde uppstå emellan mig och herrskapet och tröstade mig med den sanningen, att ej bördens afgör en menniskas värde, och att af ju lägre börd man är, desto mera länder det en till beröm, om man såsom Iphicrates, äfven skomakareson, börjar sin släkt, då mången högt förnäm, lik Harmodius kan sägas sluta sin. – En större tröst var emedlertid det för mig att jag hörde att dikarne nu äfven skola begifva sig hädan hemifrån och att jag således ej lär behöfva frukta att komma i tillfälle att

Sid. 439.

uppå mig söka tillämpa Iphicratii svar till Harmodius. – Denna dagen har såsom alla andra vanligen varit mera mulen. Conversationen den lifliga höres numera aldrig via bordet; blott de ständiga - tackar ödmjukast orden vid en förnyad bjudning af rätter. Huru det nu också må vara, befinner jag mig nu vid allt der mera nöjd än via en dylika sakernas ställning längre in på sommaren. Dock ställningen var ej dylik. Man kände då ej ännu hvarandra så noga: nu beklagar den ene, att han kommit att känna människor så och ej annorlunda, den andre kanske att han gjort sig så känd. - Butterhet och missnöje herrskar i allas ansigten. – En dyster indragenhet har bortjagat hvarje uttryck af glädje och skämt utur ansigtet. – Jag för min del är nu i min tour inom mig lugnare; ty - jag har resignerat mig. – Emedan jag nu var ledig ifrån mina dagarbeten, började jag nu fortsätta läsningen af Werthers Lidande. Jag borde ändock i anseende till den Svenska öfversättningen ifrån Backmans, sluta detta arbete, emedan jag börjat dermed, så tråkig också läsningen blir genom den beständiga jembörelsen emellan originalet och öfversättningen. – Jag började nu med andra Boken, och fortsatte densamma på sängen om morgonen

Tisdagen d. 5te.

tills man bragte mig Caffé. Efter uppstigandet Gymnasticerte jag något. – Benen börja redan gifva sig. – Det har varit hela dagen ett fult väder. -

Sid. 440.

Dagen har gått under min vanliga sysselsättning. En tillfällighet gjorde om aftonen, att jag ej kom att vara på min kammare, då matbudet kom. Jag visste att det skulle komma; men trodde ej efter förut inhämtade underrättelser, att det vore så brådt. Emedlertid skyndade jag mig efter förmågan, att man ej måtte få vänta uppå mig. Det hade emedlertid händt. Maj. sade till mig vid inkomsten: Herra kulda, täss saadan aina kokottaa teitin pääleenne. Jag kan ej säga, om uttrycket var precist så med samma ord; men så ungefär var det. Aina kokottaa fanns deribland åtminstone och klingar ännu i mina öron. Jag hade då intet att säga; jag var så träffad. Först efteråt började jag efter min art eftersinna, hvad jag bort och kunnat svara häruppå. Visserligen har det mig sjelf medvetande, alldrig directe villjande händt, att man fått vänta uppå mig; men så ofta att man kan förebrå in superlativo gradu, det ville jag ej tro. Hela aftonmåltiden var mig rätt plågsam: jag kom till mig sjelf först uppå min kammare, då jag hörde stormen rasa derute och regnet smattra mot fenstret. Då kände jag mig rätt väl. Jag frågade af flickan, då hon bragte mig ljus, om hon varit och bett mig att äta under den tiden jag var ute. Den äldsta Mamselln hade varit och återlämnat det svaret, att jag ej varit i kammaren. Flickan sade: hon trodde

Sid. 441.

att Majoren ej hört detta; men tillade att det ej var farligt. Majoren hade sagt endast på skämt. Skulle det varit fråga om saken efter min uppkomst? Möjligt, ty man lärer väl sett, att ej skämtet behagade mig. Det var ganska påtagligt, ja uppenbart af min förvirring. – Eller mente kanske flickan väl med mig? Ja! Ja! Äfven jag medömkade dig, stackars flicka vid middagen, då man förundrade sig öfver ditt bedröfliga utseende, sedan man kallat dig svin i anledning af ett begånget felsteg, jag vet ej om af okunnighet eller vårdslöshet. Hvad nu mig åter beträffar, så var förebråelsen icke skämt. Äfven sjelfva tonen, hvarmed den sades var långt ifrån att efterapa skämtets. Hvad jag nu i anledning af händelsen beslutit, är att aldrig, sedan man tillsagt mig att komma ned aldrig uppehålla mig ett enda ögnabllick det må vara i hvilken och hvilken sysselsättning som hälst. – Ännu i sängen grubblade jag öfver händelsen och insomnade ej på lång tid. – Om morgonen

Onsdagen d. 6te

mådde jag vid uppstigandet rätt illa och uppfriskade mig genom Gymnastik, hvartill jag nu var mera skicklig än jag varit uppå lång tid. Ömheten i låren har ej ännu helt och hållet försvunnit; men är emedlertid föga kännbar. – Då Jag strax efter uppstigandet var till källan, hade Maj. frågat efter mig. Jag kunde nästan gissa, hvad han ville. -

Sid. 442.

Då jag nu sprang, kom han till. Jag märkte honom först på hans skratt, emedan det misslyckades. Han viste sig mycket fryntlig och uppmanade mig att i hans närvaro försöka ett nytt språng. Då jag ej gjorde det, bad han mig följa in och taga en droppsup. Det hade varit derföre, sade han som han frågat efter mig. – Maj. var ej vid frukosten. Hennes Nåd talte ej till mig; icke heller jag till henne. Wid middagsmåltiden, hvilken hennes Nåd alldeles ej bevistade, började Majoren, för att väcka en discourse: De poticerade på Prästgården (redan i söndags) att de skulle villja hafva Gustaf Adolphs son uppå Svenska thronen. Det blef sedan fråga naturligtvis om Bernadotte. Han sade att han har alla Svenscars oinskränkta kärlek. Jag svarade härtill: Hos officerscorpsen tör den kanske ej vara så oinskränkt. Såsom han opponerade sig emot denna lilla invändning, ville jag försvara densamma och så uppkom en disput, som fortfor länge efter, sedan vi uppstigit ifrån bordet. Om det vore också några missnöjda, sade han, skulle de intet kanna göra, då Nationen vore för Kronprinsen. – Äfven några missnöjda med hufvud kunna uträtta mycket, var mitt svar. Revolutioner utföras vanligen af ganska få personer och uppå Patkul: Carl XII:s tid såg man huru mycket äfven en missnöjd förmår. Emedlertid hade vi bägge gått ifrån hufvudsaken och kunde således ej blifva ense. – Jag hade på förmiddagen redan hunnit

Sid. 443.

ej allenast repetera allt utur äfven påbörja Grekiska explikationen i dag. Jag trodde derföre, att jag i dag skulle hinna börja på med renskrifningen af Mathematiska anteckningarne för Prof. Alopaeus i Borgå. Men det blef ej af först upptogs min tid af förhörande och sedan stötte jag på en mening, hvilken jag ej heller förut vetat reda mig ifrån (Pag. 169 af Dahls Chrestom. *οὐδὲν γὰς μὴ ἐργατῆς – ἐξμῶν ὄν.*) Jag funderade länge äfven nu deruppå och förklarade mig den slutligen så med tillhjelp af Zeunii upplysningar till Xenophons Cyropaedie. *οὐδὲν (ἀντὶ πρόειρημεν) γάρ, μὴ (λεγα) ὅτι (per synchysin pro ὅτι μὴ) ἐργάτης, ἔση, τῷ σωματι πονοῦν &c;* så att öfversättningen blef för mig denna. –

Astote nihil est, etenim, ne dicam, te opificem corpore defatigatum iri, in eo omnem vitae spem ponentem, obscurum, parca et ignobilia accipientem (reportera), humilem mente, nec amicis advocatum, neque inimicis terribilem, nec civibus invidendum, hoc tantum opifex habebis & multitudinis (plebis) unus, quod semper antecellentem reformidans, leporis vitam deges & praestantiori praeda eris. Jag tillstår, att meningen är tvungen; men jag får ingen annan af detta ställe. – Aftonmåltiden bivistades hvarken af Majoren eller af dess fru. En gammal Mamsell Lagus var här främmande. Conversationen bestod uti några ord. Jag var väl intet emot att språka; men då hon teg, teg jag äfven. – Jag begick vid en bjudning en dumhet, som först en af mina disciplar

Sid. 444.

såsom sådan anmärkte; men den kunde jag ursäkta. Emedlertid hade den oroat mig, om det varit någon annan i den gamla Mamsells ställe. På sängen fortsatte jag en stund läsningen af Werthers Lidande.

Thorsdagen d. 7^{de}

Jag uppvaknade mera sent och fortsatte åter den i afton afbrutna läsningen tills man bragte mig Caffé. – Majoren böd mig åter ned på droppar. Sedan gymnasticerte jag till trötthet. – Af mycket landtfrukter, ärtskidor och rofvor hade jag så när på eftermiddagen under mitt dagsarbete blifvit öfverväldigad af högsta misslynne, då jag förmärkte en särdeles håglöshet hos Gossarne, hvilken hela tiden bortåt har förökts hos dem, så att de knapt läsa en läxa om dagen, men jag förmådde dock hejda mig och – bragte träget mitt eget arbete till slut. – Icke heller nu fick jag reda på meningen af orden *ὁ τοῦ δέιγος* pag. 170 i Dahls Chrestom., utan måste lämna de orden. – Hvad som var öfrigt af dagen efter explicationen, använde jag till Gymnastiserande och trodde mig derigenom berättigad till 2 portioner spinat vid aftonmåltiden, ehuru jag kanske kunnat med lika mycken eller större nytta umbära hela måltiden. Men det är så. Man är alltid färdig att uttyda allt efter sina egna böjelser och begär, om man också vet, att uttydningen är falsk. -

Sid. 445.

Werther fortsattes på sängen. – Sömnen ovanligen orolig. Jag vet ej, om jag hade någon pollution. Jag lär ej hafva undgått den under mina mångfaldiga och förvirrade fantasier. Jag vaknade äfven förvirrad.

Fredagen d. 8^{de}

Bref ifrån Blomqvist uppå sängen. – Jag skulle gymnasticera efter vanligheten; men befann mig dertill utomordentligen trög och modlös, så att jag ej vågade sätta öfver en medelmåttig höjd. - Straxt eftermiddagen, då jag ifrån trädgården återvände, der jag bespisat mig af krusbär, blef jag förvånad, att finna gården besatt med främmande voiturer. Man sade mig att Wanjärvi herrskapet och en Ryttmästare Nohrström, Cousin till Majoren, vore här. Jag ville ej gå ned, emedan jag för det närvarande ej trodde mig kunna göra det, om jag ej klädde mig i mina svarta kläder. Då tänkte jag, skall man tro att du ej har några andra, hvaruti du med heder kan visa dig, och denna tanke ville jag ej heller af en naturlig fåfänga ingifva för mig. Hvad skulle jag emedlertid göra, om man böde mig ned att dricka Caffé? Jag satt och väntade härfpå i en pinsam förlägenhet, tröstande mig emedlertid dermed, att man ju dock äfven förr bragt mig Caffé uppå min kammare. Nu ville jag anse det för en verkelig välgerning. Man gjorde det, både Caffé och thé. – Emedlertid slöt jag
Genus vitæ

Sid. 446.

uppå min kammare. – De andra foro snart bort: ryttmästaren blef qvar. Man sade mig, att Majoren med honom i morgon skall resa bort. Jag var rätt nyfiken, hvart det skulle bära af? Kanske till Helsingfors? Då ville jag åter gerna med. Just i dessa dagar skedde äfven i förledne år resan dit, endast en dag sednare. Uppå denna dato fick jag af Blomqvist bref, såsom ock i dag. Men i fjol var ställningen annan. Maj. hade låft redan förut att taga mig med sig, när han skulle resa. Nu har intet sådant ägt rum och jag gjorde ju med honom resan till Åbo, under hvilken resa jag dessutom bedröfvade honom med sanningar, hvilka så länge väntat på tillfälle att kunna framföras. Äfven hade jag nu svårt att resa i anseende till brist uppå kläder; men om det vore väl, kunde det kanske lätt afhjelpas. Skraddaren bor ej så långt och törhända, har han mina kläder redan färdiga. Så mycket kunde jag förstå, att det ej skulle blifva till Helsingfors resa utaf, emedan man talte om ritt. – Stark aftonmåltid. Jag såg derefter en stund på Herrarnes spel, fortsatte sedan uppå sängen läsningen af Werther. Sedan jag släckt ut ljuset, kunde jag på lång tid ej insomna. Jag var just i en poetisk stämning, erinrade mig Blomqvists bref, hvori han med mycken värma skildrar minnen af sina

Sid. 447.

barndomsdagar. Jag tänkte börja skriva till honom en elegie det förflutna; men det lärer blifva dermed som med allt annat, det lärer blifva vid blotta tanken. –

Lördagen d. 9^{de}

Vaknade något tidigare än vanligt och fortsatte läsningen om Werthers sista stunder för Lotta. – Efter uppstigandet gymnasticerte, såsom vanligt. – Droppar – Herrarne redo af. – Jag las träget hela den dagen utom att jag straxt eftermiddagen var en stund i ärtlandet och i trädgården. – Under hela eftermiddagen syntes det alldeles icke till den yngsta gossen och den äldre brodern var upp då och då. Icke heller han har uppläst någon läxa. Jag var åter på vägen att helt och hållat öfverväldigas af missnöje, så att jag måste afbryta min läsning. Jag ämnade gå ut att uti fria luften afkyla min hetta, då man kom för att fråga om jag ville bada. Som jag ej gjort det på lång tid, antog jag tillbudet och gjorde min promenad till Björklunden efteråt. Jag hade alldeles icke varit i behof af aftonvard. Jag kände redan före, att jag derigenom skulle till en betydlig del minska den goda verkan badningen kunde hafva; men det var gröt-afton och jag hade nu beslutet, att wid bordet låta märka mitt missnöje öfver Fredriks bortvaro. Majorskan kom ej. Det kunde vara så mycket bättre. Kanske hade det då blifvit in-

Sid. 448.

tet utaf. Ingen talte något. Jag sköt då in mitt öfverlaggde: Fredrik lär hafva kört ärter i eftermiddag (Jag såg honom sjelf en tid göra det). Man såg på mig och på Fredrik, som visserligen kände hela Commentaren till orden. – Skulle jag kunna, hade jag just lust att numera förhärda mig och ej skona någon skyldig utan på omkring mig trotsande till höger och vänster med så mycken anständighet jag kunde. Detta skulle säkert å min sida vara det enda sätt, hvarpå jag kunde verka, alla andra äro förgäfvnes försökta. Visserligen skulle det ej aflöpa utan hvarjehanda följder. Någon ordkastning & kunde lätt följa; men se der just det jag önskade. Så har jag ofta tänkt inom mig sjelf; men å andra sidan tänker jag: Hvad skall du uppå denna korta tid upphetsa andra emot mig, då du kan slippa med mindre. Det lönar ej mödan, att förspilla ett enda ord mer för den saken och så lär det ock blifva. – I anseende till det starka öfverlastandet väntade jag mig en häftig pollution; men sådant uteblef tydeligen och jag uppsteg

Söndagen d. 10^{de}

tämligen tidigt – Gymnastik – Jag fick hem mina kläder ifrån Skräddaren och då jag hörde att han skall resa in till staden, så skref jag ett bref till Blomqvist för att med honom

Sid. 449.

afskickas. Ryttmästaren reser bort. – Jag skulle efter frukosten med och visa mig i min nya klädnad. – Herrskapet reste sedermera sjelf bort jämte de flesta af barnen till Koskis. – Förmiddagen gick, så att jag ej hann vidare än repetera, hvad jag i går läst i Journalerna och Grammatikerna. Af explicationen blef både repetition och fortsättning åsidosatt – för hela dagen; ty straxt eftermiddagen kommo först Tidningarne och sedermera Nummenkylä Herrskapet. Det hade redan någon tid varit här, då jag först fick veta deraf. Jag tänkte, att jag väl borde såsom den ende, Gossarne undantagne, som var hemma i huset gå ned, gjorde det äfven: de främmande voro på gården, och skulle just komma in för att åter laga sig färdiga till återresan. Jag ville nu ej mera visa mig, höll mig derföre i pigkammaren, tills de afrest. – När jag sedan satt på min kammare, ännu sysselsatt med tidningarne, uppkom Capten Aminoff. Han hade lämnat sig litet efter, emedan han åkt med en föle, hvilken han ville låta litet utvila. Han rökte en pipa tobak. Wi converserade om politik något. Jag föreslog ett damspel; men han vägrade och reste snart. – Nu hade jag haft tillfälle att gripa mig en med Grekiskan; Men jag vet ej, jag hade ej förmåga dertill. Dagen har varit utomordentligen skön. En klar himmel har speglat sig i den lugna sjön der borta utom mitt kammarfönster.

Sid. 450.

Intrycket häraf var angenämt; men det hade tillika något högst vemodigt för mig, som jag ej förmår beskrifva. – Jag beslöt att gå ut, och uti det fria sluta läsningen af Werthers Lidande. Jag ärnade först gå och sätta mig i björklunden, men min sinnesstämning syntes den ehuru flacka platsen vid qvarnen böra nu föredragas, der jag hade den vidt sträckte sjön med sitt fina vågspel framför mig. – Slutet af Werthers lidande prässade tårarne utur mina ögon och jag återvände hem med en underlig känsla. – Man sade mig att Ryska Officerarne varit här och velat aflägga sin afskedsvisit. De skola oförmodadt flytta till Kyrkslätt, en grannsocken. Jag hade gerna önskat träffa dem. – Jag föråt mig groft vid aftonmåltiden, hvartill jag beredt mig igenom häftig motion med springande. – Hade det förblifvit endast vid aftonvarden; men man hämtade mig ännu lingon och jag åt en hel upprågad tallrik, så att jag knapt orkade gå upp på min kammare. – Rofvor och ärter har jag äfven i dag jämte krusbär tagit till bästa. Magen skall slutligen duka under ett sådant våld, och den motionen jag har under min gymnastik, en timme om dagen är väl otillräcklig att mota följderna af ett sådant debaucherande med närings medel – orolig sömn.

Sid. 451.

Måndagen d. 11te

uppsteg med hufvudvärk och confusion. – Jag var derföre mera trög till gymnasticerandet, och öfvergaf det efter några misslyckade försök. – Intet Caffé. – En hel stund uppå förmiddagen vistades jag i Björklunden, hvaräst jag sökte mig ett tjänligt ungt träd, att beredas till weltiger-staf – Herrskapet kom hem. Straxt eftermiddagen föreslog mig Majoren, att uti sina ärenden rida till Nummenkylä. Det ändrades sedan och då jag ändock yttrade lust att rida ut, föreslog man en ritt till Haapkylä, dit eljest Majorskan ärnade resa. Jag fann mig äfven deruti. Jag hade eljest ärnat att rida åt Suontaka eller till Sarlin. Då jag proponerte att vandra vidare ditåt ifrån Haapkylä, låfvade man mig härtill en annan dag bäst. – Jag hade nu samma olägenhet af ritten, som i sist, nemligen ömhet uti scrota. Ledbruten blef jag väl nu icke mer. Strandman var ej hem sjelf. Med hans son språkade jag en stund. Först när jag ridit ifrån gården, erinrade jag mig, att den andre commissionen ännu ej var uträttad. Jag måste då vända om. På återvägen red jag starkare, mest i galopp. Det var mig lättare, än då den trafvade. – Efter hemkonsten kände jag mig ganska sällan för en förtrolig egenhet. Så mycket hade

Sig. 452.

ritten ändock verkat uppå mig. – Det började redan skymma, så att jag ej mer såg göra någonting. – Genom den starka aftonmältiden blef sömnen orolig.

Tisdagen d. 12te.

Majorskan afreste jämte en del af folket till Baggby. – Jag förargades litet öfver att ej hafva fått Caffé. Det blef ändock ej ute, sedan jag följt Majoren ned för att af honom få droppar. – Han skulle äfven resa bort; men det blef sedan icke utaf, då Doctorn kom. Han var nu just på vägen till sitt nya kvarter och tämligen smord. Här blef han det ännu mer. Äfven jag blef för en stund underlig till mods, ehuru mitt Toddy war svagt. – Då jag emedlertid ingenting kunde göra, hade jag mycket ledsamt till middagen. Utaf en ovanlig tröghet eftermiddagen, hade jag intet annat medel att hjelpa mig, än att för någon tid lägga mig att sofva. Jag ville under väntan uppå sömn hafva någon lectur och kom uppå det infallet, att välja Eichhorns historiska verk på försök. Med möda hann jag hålla ögonen upp tills inledningens slut. Jag är just nyfiken att se hurudant omdöme man uppå Svenska Lit. Tidningen skall fälla öfver detta arbete. Dess möjlige förtjenster oförnekta tycker jag, att om jag får dömma efter företal och inledning kommer det

Sid. 453.

att för mig blifva för torrt. – Jag vaknade först kl. ½ till 5 och hade ej blifvit af sömnen redigare i hufvudet. – Nu började jag först på med Grekiskan och då jag derwid nu åter stötte på den der underliga meningen pag. 178. sqq. ὅτε Ἀρχέλαον ἀπέκτεινε τὸν ἐραστὴν hvarmed jag redan i förledne termin uti Åbo mycket arbetade, icke erinrade mig fullkomligen, huru den uti Bipontinska

edition öfversattes, så beslöt jag nu, hvad jag redan ofta påtänkt att stanna härvid och repetera denna Dialog straxt efter min ankomst till Åbo, der jag äfven för de följande än svårare ställen kan finna bättre utväg. Den än återstående tiden behöfver jag att fullfölja renskrifningen af anteckningarne för Prof. Alopaeus uti Borgå. Hirns papper får jag till äfventyrs icke mer i Åbo begagna, då jag haft dem så länge: explikations arbetet deremot skall just i Åbo gå bättre. – Jag skall endast dessförinnan ännu repetera, såsom jag redan påbörjat den utförligare Grekiska Grammatiken till och med pronomina, för att sedan i höst kunna gripa mig an med läran om verba, hvilken jag hittills minst af allt studerat och följaktligen äfven minst känner. – Aftonmåltider utan återhållsamhet hafva nu blifvit åter hos mig en vana, hvarifrån jag ej lärer så snart kunna slita mig. - Jag började på att läsa Briefe aus d. Schweltz af Goethe. Äfven las jag på sängen ett stycke utur Eichhorns Historia.

Sid. 454.

Orolig och långvarig sömn intill sent inpå dagen.

Onsdagen d. 13^{de}

Majoren reste af till Loppis med Carl. Jag var utomordentligen confus; men tog mig emedlertid före att börja fortsätta renskrifningen af Mathematiska anteckningarne för Profess. Alopaeus i Borgå. - Jag väntade just främmande i dag med Finnér och det af ganska säkra anledningar. Jag trodde derföre redan att han skulle komma, då man uppå eftermiddagen sade att det syntes komma främmande. Han skulle dock straxt kommit upp till mig. Det var således inte han. Jag gissade rätt, att det var J. J. Så var det också. Mamsell B. följde med henne. Man bad mig komma ned och hålla sällskap, emedan äfven äldsta Mamselln vore borta. – Jag var ned hela eftermiddagen och drack jämväl en kopp Caffé. – Aftonmåltiden intogs nu äfven af mig. – Als die Nacht einbrach, lagte ich mich zwar sehr ruhig zu Bette. Ich will es nicht verläugnen, dass ich öfters der Ankunft der gedachten Frau in Gedanken mit Freude entgegen gesehen, denn meine zu habenden Empfindungen im voraus übergedacht und ausgemacht. sie ist mir aber dann in einer anderen Lage erschienen, als es jetzt

Sid. 455

die Umständen mit sich zur Wirklichkeit brachten. Wie es jetzt diese gar nicht die Scenen zuließen, die ich mir vorher selbst auszumahlen gewohnt gewesen, hätte ich wirklich sehr ruhig schlafen können sollen. Und doch! Auch welch ein Thor bin ich nicht! – Wie der Sturmwind immer die

offene Thüre in sonst kaum merkbaren leisen Bewegung setzte, glaubte sich[?] der arme Thor⁴⁹⁸ ditz [?] Wandeln der Liebe zu vernehmen und sah mit Sehnsucht der vermeinten Eintretenden entgegen. So gleich dachte ers sich nicht möglich, er konnte nichts als sich selbst des Wahns werdammern und doch nach dem ersten Geräuschen konnte er sich dieselben Beschuldigungen thun. So trieb ers eine geraume Zeit bis ihn endlich der Schlaf aus seinem sich stets erneuernden Selbstbeträge entriss und der Wirklichkeit wieder überließ. –

Thorsdagen d. 14^{de}

Ich stand auf mit der Sonne. Ich wünschte die noch vor ihrer Abreise zu sehen, anzusprechen. Ich hatte schon einen halben Tag über die Unterhaltung ihres Umganges genossen, hatte mit ihr gesprochen und hatte doch eigentlich noch – nichts gesprochen. Auch wollte ich verständigen, dass sie die Entdeckung meiner jetzigen

Sid. 456.

Verhältnisse und meiner Beschlüsse als ein Vertrauen ansehen und aufbewahren möchte, dass nicht wenigstens die Leute des Hauses meine Pläne erst so vernehmen würden. Es fand sich keine Gelegenheit mehr zum Gespräche und sie fuhren, nachdem der Kaffee eingenommen worden. – Då jag efter fullbragta dagspensa ville börja fortsätta min skrifning, besvårade mig solen, och jag började därför fortsätta 2^{dra} afdelningen af Brefven öfver Schweitz. Beskrifningarne förekommo mig ändock nästan enformiga och tröttande, så mycket man ock här märker Goethes skaparehand, äfven uti det obetydliga. – Jag vet ej, jag har eljest hela dagen ej varit rätt till humeurs. Mina starka aftonmåltider och många näringsmedel deremellan lära vara orsaken till denna confusion uti mitt hufvud, som förefaller mig alltför obehaglig. – På eftermiddagen, då jag slutat brefven öfver Schweitz, gick ej heller skrifningen för sig. Tills inmot skymningen sysselsatte jag mig med att ömsom gymnasticera och äta råa rofvor, sedan skref jag, så länge jag såg, ett blad. – Jag hejdade mig nu något vid qvällsvarden; men jag var redan så mätt förut, att denna återhållsamhet ej var för mig någon uppoffring. – Majorskan med sitt följe kom oförmodadt redan hem. – Jag las, innan jag lade mig recensionen öfver Gylfe uti Sv. Lit. Tidningen för 1813. –

Sid. 457.

Fredagen d. 15^{de}

⁴⁹⁸ Die Hs. hat „Thür“, aber da Sjögren in dem Bericht von der sich bewegenden Tür über sich als „Thor“ in der dritten Person schreibt, ist hier eine Verschreibung (statt „Thür“) anzunehmen.

Äfven Majoren hade hemkommit, då jag uppsteg. Jag förmärkte samma phenomen hos mig, som i vår uti Åbo. Hastigt kände jag nämligen en genomträngande lukt. Jag andades och kunde ej begripa, hvarifrån den kom, innan jag af en uppstötning förmärkte att den härledde sig ifrån min mage. -

Jag fortsatte läsningen af litterat. Tidningen och befann mig icke heller nu serdeles väl. Majoren for åter bort. – För att genom motion upplifva mig, företog jag mig en ritt till Kyrkbyn. Jag ville ej sjelf begära häst; men som Gossarne hört, att jag ville resa, hvilket de väl gerna önskade, gick Carl ned och sade till om häst. Det var mig emedlertid rätt väl kommit, att man lämnade mig en hel hop af commissioner till Skomakaren, till Skräddaren och till Suontaka, dit jag denna gång nästan icke ville komma af det skälet, att jag ännu ej kunnat få den afskrift af det Ehrströmska stycket: Ynglingen och flickan, som jag loft åt fru J. Då emedlertid Majoren tycktes önska, att jag måtte fara äfven till S., tog jag Werthers Lidande med mig, för att återställa boken till sin ägare. – Sarlin, till hvilken jag egenteligen ärnade mig, var ej hem. Han hade rest till Åbo och ännu icke återkommit. Jag tyckte derföre, att

Sid. 458.

jag så mycket tidigare hälst thedags kunde komma till Suontaka; men då jag ännu måste vika in hos Skräddaren, hann jag likväl ej förr fram än kl. $\frac{1}{2}$ till 7. – Man tracterade mig med en kopp Caffé. – Hästen, hvilken jag bundit vid gårdsgården, hade emedlertid strukit betslen af sig och ville ej mera låta taga sig. Dir. Backman hade der nästan allt sitt folk för att gripa den. Mamselln kom och sade åt mig derom; men af en vanlig för mig sjelf ofta obegriplig obeslutenhet, blef jag icke deß mindre in uti kammaren, tills äfven Mamselln gått ut. Det såg åtminstone icke höfligt ut att vara så obekymrad sjelf, då andra voro i fullt besvär för min häst. Den fick slutligen, och jag reste kort der efter. Mörkret öfverraskade mig snart; men månen uppsteg och spridde ett dunkelt ljus genom buskaschet vid den skogsväg, på hvilken jag hemred. Jag tänkte i qväll, för att göra mig min motion rätt gagnelig afhålla mig i afton ifrån mat, hälst jag trodde, att jag skulle komma så sent, att den egentliga qvällsvarden redan vore förbi; men då jag steg in uti salen, höll man just på att spisa. Det blef då ej heller för mig annat parti och ehuru jag ville vara återhållsam och åtminstone ej äta mycket, gjorde födo-

Sid. 459.

ännens beskaffenhet ändock måltiden till öfvermåttlig. – Jag hade icke nu mera de olägenheter af ridandet som förut: Jag börjar vänja mig dervid. – Sömnen blef mycket orolig och tung.

Lördagen d. 16^{de}

Jag satt trägen hela degen och skref uppå de mathematiska anteckningarne. Så mycket mer brottsligt var det då, att jag om aftonen åt mig alldeles mätt. – Jag straffades derföre med en högst orolig sömn och confusion vid uppstigandet om

Söndagen d. 17^{de}

Jag ville fara till kyrkan, klädde till den ändan uppå mig och sade äfven åt Gossarne, att jag skulle till äfventyrs resa. Då jag nu hörde, att Majorskan ärnade sig bort och det således ej fanns tillfälle att åka till kyrkan, förklarade jag då för Gossarne, att det ej kunde för mig i så fatta omständigheter blifva någon kyrkresa utaf. – Då blef jag hem och sysselsatte mig förmiddagen med att fortsätta renskrifningen af de Mathematiska Anteckningarne. – Majorskan for emedlertid icke heller bort och jag visste ej rätt, hvem jag skulle skylla derföre att jag emot min förmodan nu befunnit mig hem. – Middagen, såsom alla måltider öfverhufvud var ganska tråkig; intet ord talas. Visserligen är nu jag sjelf dertill orsaken; men – jag kan ej hjälpa den saken. Det måste gå sin gång: jag är numera helt och hållet passiv.

Sid. 460.

Straxt efter middagen genomlas jag uti originalet (det förstås: jag har ej öfversättningen) sagan om den Gamle med heliga lampan, utan att kunna förstå gåtans betydelse. – Då jag ledsnade vid skrivning av, började jag läsa den Svenska Lit. Tidningen, hvilka jag nu så igenomgår, att jag igenomläser alla de af de der recenserade verken som jag har, så snart jag genomläst recensionen. Så las jag på förmiddagen sagan; så började jag uppå eftermiddagen genomläsa Unterhaltungen deutscher Ausgewanderte. – De intresserade mig rätt mycket dessa berättelser. Uti Baronessans ord öfver oss. sid. 348 seqq. läste jag beskrifning öfver min egen person. Hennes följande råd och förslager förtjente alltid behjertas. – Då mörkret öfverraskade mig, gick jag ned i salen egenteligen för att speja efter nya tidningar. Jag var skämd för artighet; men allt var snart åter sin kos, då först Majorskan vid inträdet i salen något stussade vid anblicken af mig och talte sedan till domestikerne af närmaste rum derom att jag satt uti salen. Hvad hon föröfrigt derom yttrade sig, hörde jag icke; men hvad jag hörde, var redan tillräckligt att förjaga ifrån mitt sinne all lust att visa mig munter. – Aftonmåltiden var åter lika ängslig som vanligt. Dock visste jag nu dervid iakttaga någon måtta, hvilket uppå

Sid. 461.

denna tid så sällan varit vanligt. – Min sömn blef icke nu heller derföre rolig.

Måndagen d. 18^{de}

Jag uppsteg mera sent, sedan jag ännu på sängen fortsatt den i går aftons afbrutna läsningen af Tyska flyktingars tidsfördrif. – Sedan gymnasticerte jag en stund; men ides ej länge dermed uti den skarpa och genomträngande nordvinden. – Eljest har jag, jag vet ej huru på lång tid haft någon lust för Gymnasticerandet. – Sedan jag efter en stark frukost genomläst Tidningarne, hvilka jag just saknat, men hvilka ej innehöllo särdeles nytt, fortsatte jag till och slöt straxt efter middagen läsningen af Unterhaltungen der Deutschen Ausgewanderte. Novellen om den italienska köpmansfrun och Ferdinand intresserade mig utomordentligen. Det goda lynne, hvori jag omedelbart igenom läsningen fortsattes visade sig äfven vid middagen verksamt, i det jag nu både tänkte och kände mig uti ett gladare läge, än det vanligen varit fallet med mig uppå denne tiden. - Jag föråt mig endast åter. – Eftermiddagen var jag trägen med skrifningen. Man kom och bjöd mig jämte herrskapet på ett bröllopp uti Laurila i nästa fredag. – Bjudningen var mig välkommen; ty jag är ganska nyfiken att se, huru de här förhålla sig vid sina bröllopp. Såsom jag hört, skall det dervid gå mycket ärbart och anständigt till. Hälst hade jag ändock velat bivista Skomakarens bröllopp häruti Pie-

Sid. 462.

tilä. Han gifter sig med en Rusthållares dotter derifrån och detta bröllopp skulle således vist mig församlingens och nejdens både sedvanor och esprit uti all fullständighet, så att jag verkligen rätt mycket beklagar, att jag kommer att resa till Åbo, innan bröllopet kommer att för sig gå. – Gamla Sergeanten Nordberg kom hit emot aftonen. Jag pratade med honom hela aftonen alldeles såsom med en af mina bästa bekanta. Uppå lång tid har jag ej funnit mig uti ett så behagliga känslor, uti en sådan tillfridsställelse med mig sjelf som nu, så att jag sjelf verkligen förundrar mig deröfver. Hvad skall väl vara orsaken? Jag vet det knapt sjelf. Föreställningen, att han varit Gossarnes första informator uti Christendomen, jmförelsen emellan mig och honom både till person, embete och utvärtes förhållanden, öfvertygelsen att det är en beskedlig, ärlig Gubbe som jag hade för mig, allt detta tillsammanlagdt anser jag för att hafva väckt en så ovanlig öppenhet hos mig. Jag fortsatte en tid, innan jag lade mig läsningen af Svenska Lit-Tidningen. -

Tisdagen d. 19^{de}

Hennes Nåds namnsdag. – Limon uppå Irjala har infört ett mod kunde jag säga här i församlingen att uppvakta på födelse och namnsdagar med verser. Jag har ofta i tankarne ställt mig uti en dylik ställning som han och verkligheten skulle icke litet smickra min fåfånga; men å andra sidan har föreställningen af mina

Sid. 463.

förhållanden för det närvarande tillbaka skrämt mig från alla försök att uti verkligheten villja frambringa den auktorliga egenkärleken ett så högt offer. Det torde visst icke vara omöjligt för mig att t. ex i dag uppvakta med verser, hälst och jag förut med lust tänkt uppå saken; men jag tycker att jag skulle visa derigenom en högst stötande inconseqvens, om jag förutsätter att sådana verser vore uti mina närvarande relationer för mig möjlige att framalstra. Det skulle ett vara ett det [!] öfverdrifnaste coquetteri med känslor, stötande äfven för den, hvilken jag ville göra ett så stort offer af smickret och affektation. – Emedlertid då jag nu så mycket med mig sjelf disputerat hit och dit öfver min gratulation på denna namnsdagen, ville jag kantänka, då jag tyckte att den poetiska ej anstod mig göra den prosaiska rätt artig och inklädd uti en skimrande drägt. Jag underlät icke derföre engång att rådfråga Stridsberg uti dess franska Grammatik-samling af höflige talesätt. – Jag öfverlas ett formulair, som jag ärnade nyttja och som egenteligen var en rätt väl anordnad combination af det egna och främmande. Men hvad hände. Jag kom ned – känslan af det lånta skimret gjorde mig redan omedelbarligen förlägen i och för sig sjelf. – Hon var i begrepp att gå någonstädes vid mitt inträde: hennes min var mera alfvarsam, någon öfverläggning syntes sysselsätta henne. Allt detta bragte mig ifrån concepterna.

Sid. 464.

Ovillkorligen hänfördes jag af den tanken. Du kan säkert ej igenom din ton öfvertyga henne, att orden äro ditt eget hjertas och då kan hon skratta åt din narraktid tillgjordhet – och så blef det helt rätt och slätt en simpel önskan, att hon måtte upplefva ännu lik många (som hittills NB. – nog inskränkt önskan i det hela) lyckliga namnsdagar. Detta var nu allt, hvarken mer eller mindre. Perturiunt montes tänkte jag för mig sjelf och kunde icke afhålla mig ifrån att skratta åt mig sjelf och den oförmodadt narraktiga, obetydliga utgång, som mina stora förberedelser tagit. – Nummenkylä fruntimmerne kommo hit till middagen. – Uppå eftermiddagen hade jag väl ofta lust att gå dit ned, sedan man bragt mig Caffé; men tänkte jag, hvad skall jag säga, kanske stannar all conversation äfven dem emellan vid min ankomst. Det vore en möjlighet, att man just hölle på att tala om Dig. – Så blef der intet af. Jag läs Sv. Litt. Tidningen på min kammare och då skraddaren sedan sade mig, att han i Thorsdag ärnar resa in till staden, skref jag ett bref till Blomqvist och recommenderade det hos honom jemte det bref, som jag förut till honom afskickat med hans son, för att redan före en vecka sedan inskickas. – Så har min eftermiddag i dag förflutit. – Ingen enda rad har kommit till uti anteckningarne. – Emedlertid har jag hela dagen känt mig tämligen munter. – Majoren hemkom. – Jag försönk uti min vanliga dysterhet – fortsatte ännu på sängen läsningen af Sv. Lit. Tidningen.

Ephemerider
för år 1815
Tionde Tomen

Sid. 465.

Ephemerider
för år 1815
Tionde Tomen

Onsdagen d. 20 September

I anledning af Svenska Lit-Tidningen började jag på förmiddagen med Schwerins Grundlinier till staternas Historia, hvaruti jag i det närmaste hade straxt på eftermiddagen slutat den förträffliga inledningen om Historian och dess studium, då det förmältes att Prästgårds herrskapet ankommit. Såsom jag förmodade med säkerhet, att jag skulle komma att gå ned, så lade jag ihop mitt arbete och klädde uppå mig. – Till och med om man hämtade mig upp Caffé, ärnade jag ändock gå ned. Emedlertid kunde jag nu icke enligt mina grundsatser före detta göra det och så blef det ingen gång utaf, ty sedan jag uti lång tid väntat på anledningen dertill, blef det för mig sent att göra det utan anledning. Jag befann mig emedlertid under hela tiden uti häftig

Sid. 466.

invärtes rörelse. – Den var så mycket större, ju mera villigt jag i dag velat hörsamma bjudningen att komma ned. Visserligen hade sedan sjelfmant kunnat gå ned; men jag vet huru jag ej hade mod dertill. Det skulle äfven hafva syntts som någon slags hänmd att ändock visa mig, ehuru man ej budit mig; men jag kunde icke väcka engång denna förlägenhet. – Förargligt var det att jag ingenting kom att uträtta uppå hela eftermiddagen. – Jag ärnade gå ut för att spatsera, hälst all sysselsättning syntes mig nu motbjudande. Emedlertid stannade jag qvar och satte mig att skriva och nu kom man oförmodadt med Caffé. Flickan syntes tämligen förlägen, då jag en stund tvekade att taga emot koppen. Jag rodnade starkt sjelf och sade att det icke varit värdt att enkom för min skald koka ånyo. Ja sade hon: Hennes Nåd glömde det helt och hållet. – Någon af Gossarne, hvilka sågo, huru jag påklädd spatserte häruppe en lång stund under väntan på Caffébudet – (Jag hade äfven yttrat mig att jag ej annars skulle gå ned) måtte inberättat detta å hög vederbörlig ort. – Jag tänkte nu än gå ned;

Sid. 467.

men dels ansåg jag det mycket för sent, dels förmodade jag ock, att man än skulle dricka thé och för det tredje var jag rädd för frågan, hvarföre jag ej förr kommit ned. Af dessa skäl förblef jag uppo. Straxt derefter hämtade man mig äfven thé. Jag kunde ej tillbaka hålla det yttrandet, att det torde blifva för mycket att dricka Caffé och thé så tätt efter hvartannat. Jag hörde att det främmande Herrskapet afreste. Wid qvällsvarden befarade jag åter samma fråga, hvarföre jag ej kommit ned och hade redan förut tänkt uti den svarandes ställning. Jag ärnade uppriktigt säga: Ja, villja feltes mig visserligen icke; men – anledning. En sådan fråga uteblef emedlertid och då jag tänker mig uti saken, finner jag det ej underligt. Då man ville lämna mig så mycken upprättelse att man enkom för min räkning lät koka Caffé, voro mina icke dessmindre yttrade anmärkningar så obilliga, att saken icke mera förtjente omtalas. – Om också icke detta, kanske ansåg man den utaf mindre vigt. – Då Majoren hörde, att jag var inkommen uti saken, kallade han mig in uti förmaket, för att se Crantz's Historia om Grönland, hvilken han sade

Sid. 468.

sig nyligen hafva lånt och nu höll på att läsa för sin fru. – Wid bordet raisonnerades uti naturalhistorien, om hvalar, hajjar m. m. Jag sade intet ord. En högst indifferent och spotsk min tycktes mig just tillbörlig. Majorskan förklarade sig ej förmå äta någon qvällsvard. Jag hade ej behöft det och hade verkligen i qväll vedersakat det, om jag ej velat undvika upseende. – Då Majoren efter soupen spatserade uppå golfvet med en takt, som utmärker en slags om ej behaglig, dock åtminstone tillfridställande inre känsla af sitt jag i ett eller annat afseende, dref mig min trotsiga ande att äfven uti samma takt taga några stora steg. – Sömnen högst orolig mycket tung vid uppstigandet.

Thorsdagen d. 21^{sta}

Elak andedrägt är äfven något vanligt för alla mornar. – Majoren hade redan tidigt begifvit sig med arbetsfolket till en sved. Jag kom derföre att spisa frukost ensam med Majorskan. Hon syntes utom ordentligen ängslad. Djupa suckar voro allt hvad hon kunde frambringa. Jag började verkligen fatta medlidande till henne, då jag besinnade, att väl äfven

Sid. 469.

jag torde vara en af (om också icke första) orsakerna till hennes oro. Jag tänkte börja tala något, men kunde icke heller det och så skildes vi, sedan vi spisat med mycken skyndsamhet, utan att hafva talat ett ord till hvarandra. Jag slutade i dag läsningen uti Bröder med 23^{die} kapitlet. Dervid vill jag stanna tills jag kommer till staden. – Jag fortsatte läsningen af Schwerins arbete, hvaruti jag blef afbruten genom den gamle Sergeantens återkomst. Han generar mig verkligen stundom med

sin längre närvaro. – Hennes Nåd frågade mig vid middagen, om jag vore road af att skära bönor. Jag kunde ej annat än yttra mig, att jag gerna skulle biträda. Emedlertid fullföljde jag läsningen af afhandlingen om folkvandringarna uti Schwerin och slöt den med föresats att hinna fortsättningen af arbetet till framdeles. Jag har ännu ganska litet skrivit och tiden är dyr i det afseendet. – Hela eftermiddagen blef det ej heller tvärtemot min förmodan någon läsning utaf mig; ty jag var sedan der ned oafbrutet, så länge man såg göra något. En kopp Caffé vankades. Conversationen i början högst tråkig – några ord då och då. På slutet repade jag mig till den grad, att då det tillfälligtvis blef fråga om Bellman, jag till och med sjöng der ett par af de stycken, jag lärt mig.

Sid. 470.

Majorens närvaro var mig mera plågsam. Han har nu helt och hållet antagit sig mitt vanliga sätt att vara: mycket dyster, litet tal, missnöjd nästan i alla afseenden. – Då Maj. ännu i skymningen såg mig sysselsatt med bönorna, sade han: Och Magistern är ta mig fan ännu här träget. – Jag måste troget fullfölja, hvad jag engång åtagit mig yttrade jag mig. – Jag tänkte efteråt, att jag borde svara: ja, jag har det felet, att vara trägen uti allt, hvad jag förstår mig, eller än passligare. Ja man beskyller mig för det felet att vara & -

I anledning af recensionen öfver Schwerins historiska arbete, började jag redan i går aftons läsa Goethes Egmont. Det fortsatte jag denna afton och slöt stycket uppå sängen om morgonen

Fredagen d. 22^{dra}

då jag efter en orolig sömn vid solens uppgång vaknade. En blifvande bild af Oranien och Egmont har jag alltsedan läsningen af Schillers Historia om de förenta Nederländernas affall outplånlig burit hos mig. – Majoren hördes redan tidigt på morgonen vara mycket ledsen: emot mig var han vid frukosten rätt förekommande – Efter densamma var jag länge sysselsatt med att afskrifva några visor åt Majorskan och fru Jägerhorn. Jag förfärdigade äfven en afskrift för Mams. Backmans räkning. Jag skall ändå komma att lämna hen-

Sid. 471.

ne äfven den andra afskriften och den lilla distinctionen för henne sjelf borde ej vara henne obehaglig. – Med min hastiga styls ursäkt, får jag tillika smickra henne för hennes egen skicklighet uti skriva – och det skall väl icke heller af mig åtminstone, som ej plägar smickra, vara obehagligt. – Då jag fick höra, att bruden var här för att klädas och att det ännu före middagen skulle bli fart af till bröllopsgården, kunde jag knapt få ifrån mig det lilla pensum, som jag i dag hade. Och så blef det ändtligen fart af till bröllopsstället – Haugila. Jag måste med Gossarne fara sjövägen. Jag har

verkligen med stora förhoppningar sett denna dagen till mötes. – Jag skulle här få se, om också icke alla, landets bruk och deras uti dessa lustbarheter sig afspeglande anda. Allt mitt eget missnöje skulle försvinna och jag sannolikt få mycket roligt för egen person. Ett eget intressant partie utgjorde i min imaginations tafla - - s Mamsellerna. Jag föreställde mig icke bröllopsscenerna utom dem och ännu då jag några dagar förut genom erhållna underrättelser började tvifla, om de skulle komma dit, förblefvo de icke dess mindre en af hufvudpersonerna. – Om nu också icke allt slår in såsom man föreställt sig det, lämnar ändock den contrasterande verkligheten ofta en rätt angenäm öfverraskning och så

Sid. 472.

gick det mig i dag. – Första anblicken – det på herrskapsvis dukade bordet. – de herrskapslikt och snyggt klädda människorna – var rätt fägnande för mig, om icke uppå de få bröllopp, jag förut uti en helt annan tragt sett något sådant. Jag inträffade med Gossarne, då äfven det öfriga Herrskapet samt prosten och dess adjunct ankommo. Oss herrar anvistest en egen kammare der man strax tracterade oss med en sup brännvin och smör och bröd. Prosten lämnade mig oförmodadt ett bref från Poppius, som med posten ankommit och hvaruti han återsände mig de penningar, som han uti Åbo lånte af mig. – Befallningsman Strandman ankom efter någon tid med sin far, och så var hela herrskapet tillsammans. Sedan barndopet (för hvilket jag hyste någon farhåga att möjligen blifva kallad till fadder) och vigseln för sig gått, satte man sig till bords. Anrättningen var ansenlig, ehuru icke rätterna voro just utvalda. Jag försmådde emedlertid icke något, åt tvärtom just par excellence, så att jag knapt orkade röra mig, sedan måltiden ändtligen tagit slut. Caffet följde i riktig ordning och sedan börjades dansen. Dessförinnan foro emedlertid präster-

Sid. 473.

ne sin kos. Prosten bad mig vid afskedet att före afresan komma till prästegården och jag kände verkligen samma önskan hos mig. Än mer bindande syntes det mig, att Aweman tillade, det Prostinnan kanske kunde hafva några commissioner. Om möjligt, vill jag fara dit. – I början hade jag alldeles ingen böjelse, att deltaga i dansen, så mycket också hennes Nåd mig dertill uppmuntrade. – Sedermera, då Majoren hemifrån återkom och både genom ord och handling försökte ett vidare verka, förmåddes jag ändtligen af en tillfällighet till beslutet att dansa. Det var ett fruntimmer, som bød mig upp till en menuet; jag märkte hennes bjudning endast halft. August gjorde mig uppmärksam derå. Menuet ville jag nu icke dansa. Jag har alldrig gjort det och ville ej riskera det första försöket hälst uti en sådan samling af främmande menniskor. Jag var emedlertid förlägen för händelsen. Hade hon nigit precis för mina ögon, så att jag ej kunnat misstaga mig om densamma, så hade jag ej kunnat misstaga mig om densamma, så hade jag varit tvungen att göra, hvad jag nu tvekade och så uppskjutande åsidosatte; nemligen tacka henne för bjudningen och säga, att jag alldrig dansar menuet. Hon tycktas råka i stor embarras öfver mitt snöpliga afslag. Hon satte sig ej långt ifrån mig. Jag kände lifligen, hvad jag borde göra;

Sid. 474.

tänkte hvarje ögonblick gå till henne och excusera mig. Men det blef efter min art ständigt uppskjutet, tills äntligen känslan blef upplöst uti ett beslut att godtgöra henne på det sättet, att jag vid nästa polska skulle uti ringen sluta mig till henne. Det drog länge ut ned polskan. Hon aflägsnade sig och syntes ej mera i någon dans. Åtminstone kunde jag ej igenkänna henne, så mycket jag i början hade fixert henne, för att utmärka mig hennes person. Jag föresatte mig ett genom åskådning inöfva mig menuetten till framtida praktik; (här kunde jag ej rimligen visa mig uti någon menuet mer) men jag vet icke dess mindre, att om jag skulle komma uti en menuet, skulle jag bära mig alltför löjligt åt. Den kan jag ej lära mig, utan att blifva engång åtminstone bepinad. – I början, efter den fatala händelsen i synnerhet tyckte jag eller rättare ville jag öfvertala mig att tycka, det menuetten vore sjelf en löjlig dans. Jag utlät mig ock, att jag ej tyckte om menuetten: den vore en enformig dans utan lif. Men då jag närmare betraktade denna dans, fann jag att jag Gud vet huru nyligen blifvit förledd att yttra om menuetten en öfvertygelse, som egentligen var ingen öfvertygelse, endast en för och igenom momangen

Sid. 475.

antagen mening, eller skall kalla det. – Ju mera jag älskade den, desto mera måste jag öfvertyga mig, att densamma, innebärande i sin grund en hög sedlighet fjerran ifrån våra tiders sinnen och hjertan döfvande valser m.m. är ett omedelbart återsken af våra förfäders höga och okonstlade enfald. Med hvilken högtidlighet de af böjelser utvalda paren träda fram och öppna dansen! Det första närmandet, det första handtagandet tyckes vara ett uttryck af den öfverlåtande böjelsens erkänsla emot den uppfordrande. Huru de sådan omvexlande söka närma sig hvarandra, med hvilken ärbarhet och sedlig anständighet de slingra sig om hvarandra, men hann allt uti detsamma upplöses till nya sirliga kretsar! O! Jag kan ej beskrifva det; men jag kände detta, då jag såg och betraktade de dansande grupperna. – Då polskan öppnades, deltog jag, och det med sådan häftighet, att jag nödgades kasta mig utur ringen, för att få andas. Den hyggliga bruden och några andra nätta landsflickor vakade denna ansträngning hos mig. – Jag hade föröfrigt mycket roligt af de mångfaldiga både angenäma och löjliga scener, hvilka här mötte ögat och hade behöft en Bellman för att till ett kerdu [?] helt uppfattas. – Den hyggliga och nätta bruden bredvid den monströsa puckerlyggen, här en rad af nympher i lätta,

Sid. 476.

skiftande drägter, der några vördiga sig långsamt framhvälfvande matronor uti svarta sidenkjortlar, der ute gräl och slagsmål, här inne puckerlyggen uti menuetten höjande sina långa, krokige spindelben emot den galanta fina i strumpor och skor klädda fötter med oändelig grace rörande Rusthållaren! – Den häftiga rörelsen uti polskan gjorde mig förmögen att sitta till bords vid

aftonmåltiden vid hvilken jag dock skonade mig så mycket som möjligt. Efter den samma dansades åter, stöjades, pratades, hviskades. Sedan Caffé druckits, begåfvo vi oss ändtligen hem; jag med Gossarne sjöledes, såsom vi kommit. – Jag var mera munter under denna sjöpromenad än förut. Jag fruktade före att ej få någon sömn; men denna fruktan försvann, då jag kom i sängen.

Lördagen d. 23^{dje}

Jag sofde tämligen långt in på dagen. Maj. var så artig, att då han träffade mig uppå trappan, böd han mig in på en sup med droppar. – Vid frukosten blef det fråga om Åbo resan. Han sade att han sjelf skulle följa med oss. Det vore angeläget i anseende till den nya Hushållerskan. – Jag har väl förut satt mig i den ställningen, hvori jag

Sid. 477.

nu var; men jag är en stackare; jag tänker alltid mycket stort, då det skall gälla, blir det intet af. Här hade nu varit det bästa tillfälle att låta honom publice veta, att jag ej mera tänker befatta mig med hans gossar efter fulländandet af innevarande år och att således hans resa äfven vore nödvändig för att vidtaga anstalter åt året för sina barn. Kanske hade jag ändock sagt, hvad jag äfven i momangen ärnade, (hvilket ej en gång alltid är fallet med mig) om vi varit alldeles på tumanhand. Skräddarne voro äfven in och jag åtnöjde mig med det tvetydiga: ja Herr Majorens resa är visserligen nödvändig i många afseenden. Jag misstänker, att han förstod min verkliga mening med dessa ord och att han ville betala mig med en godtycklig tillämpning. Sergeant Nordberg som tillkom snart, kom att fråga: hurudan adjunkten Sarlin vore? Hvarpå Majoren med synbar vigt svarade: Han tyckes vara en hederlig och beskedlig karl. Sådana tysta menniskor känner man ej så noga och snart; men nog tyckes han vara beskedlig karl. – Så mycket verkade detta ändock uppå mig, att blotta det tvetydiga uti mitt detta kanske föranledande uttryck och resonera med honom om mina beslut. – Det lär emedlertid

Sid. 478.

förstås af sig sjelft, att med så litet blef det ej något af. – Majoren hade af mig föranledd vid frukosten proponerat, att jag i dag kunde fara till S, för att höra åt, om han fått under sin vistelse i Åbo någon kunskap om tiden för stipendii uppropet. Majoren önskade högeligen, att resan kunde uppskjutas tills efter Michaelis. Då finge vi äfven bivista bröllopet i Pietilä. Efter middagen gick jag då intill honom för att fråga, hvilken häst jag skulle få, hvilken häst Maj. täcktes ge, tänkte jag fråga.) Nu föreslog han då, att jag måtte uppskjuta hela resan tills morgon. Hvad kunde jag dervid hafva att invända? – Uppå eftermiddagen fortsatte jag läsningen af Svensk Litt. Tidning, emedan jag af brist på bläck ej fick skriva. Vid aftonmåltiden, den Majoren endast bivistade blef det fråga om träffningen vid Koivumäki uti Ithis 1790, att den varit ganska blodig, hvilket epithet tillades

äfvén slagtningen vid Walkiala. Jag sade då uti min oskuld. Allt det der har ändå varit bara barnverk emot de, som i Tyskland uti senare tider blifvit lefvererade. Då började han demonstrera om proportioner uti armeers storlek, lokal m.m. och bad mig då använda regula de tri för att finna resultatet att dessa varit lika blodiga

Sid. 479.

som de uti Tyskland lefvererade. Hade jag denna gång opponerat honom uti det hvad han sade, skulle det ej så mycket förargat mig. Jag kunde ej svara någonting (efteråt tänkte jag väl på många svar) icke ens se honom i synen, då han sedan äfvén directe till mig vänd demonstrerte om flottornas ställningar uti bataljen vid Hogland. Så upphetsad var jag emot honom. – Uppå sängen fortsatte jag läsningen af Goethes Roman: Wilhelm Meisters Lehrjahre.

Söndagen d. 24^{de}

Efter en högst orolig sömn och en stark pollution, uppvaknade jag tidigt; men som jag var mycket matt, förmådde jag ej uppstiga, utan somnade åter tills långt in på dagen. – Redan i aftons ärnade jag sätta in under beskrifningen om den förmenta oförrätten, att jag är en fåfång narr, som lägger sådant lappri så mycket på sinnet. Maj. hade visserligen skäl till sin invändning; ty huru bestämdt hade jag väl uttryckt min mening. Alldeles intet barnverk war heller träffningen vid Kondumäki. Men regula de tri hade han ändå kunnat låta blifva att nämna. -

I denna morgon var Maj. åter utom sig ledsen. August, som med mig skulle komma till kyrkan, fick uppbära en ansenlig mängd af oqvädingsord af honom, ehuru han ej sjelf råkade vara närvarande.

Sid. 480.

Emedan han likväl fick höra äfvén sjelf en del deraf, gjorde det honom öppen emot mig, hvilken han nogsamst ser icke heller stå uti en särdeles behaglig ställning uti huset. – Er vertraute mir so gar, daß die Frau Majorinn sich geäußert daß es vielleicht die Knaben den Herbst über zu Hause ohne öffentlichen Lehrer lesen und treiben könnten. Es ist wirklich geschehen, wie ich befürchtet habe, daß man die Kinder meiner Fürsorge nicht mehr anvertrauen weder darf noch wollte. – Sarlin träffades; men han visste intet af stipendiuppropet. – wisan öfverlämnade jag åt vederbörande utan att hafva lägligt tillfälle att complimentera för densamma – Kyrkoresan gjorde mig eljest tämligen tillfridsställd med mig sjelf. – Vid middagen föråt jag mig och mådde hela eftermiddagen rätt illa. Isynnerhet emot aftonen blef mitt tillstånd alldeles odrägligt: uppstötningar besvärade mig beständigt. Nu tänkte jag ändtligen icke mer på någon aftonvard och jag är lycklig, om jag derigenom i morgon kan befinna mig bättre. Jag har icke heller kunnat göra något i eftermiddag.

Först las jag tidningarne, som i dag ankommit och sedan gjorde jag en tour till Björklunden, uppå lång tid ej besökt af mig i den afsigt

Sid. 481.

och åt Pietilä. – Det har varit allt. Nu skall jag fortsätta Lit. Tidningen eller läsa något annat tills jag lägger mig. – Sömnen orolig.

Måndagen d. 25te.

Jag har mer och mer hos mig stadfäst beslutet att sjelf föreslå herrskapet att låta Gossarne blifva hem, om det så skulle täckas. Efter middagen, då det var åter fråga om den ledsamma resan, hade jag en särdeles drift därtill; Jag gick derföre af och an uti salen under väntan att få tillfälle att härom orda med Majoren. Han träffades väl, men hans antingen verkliga eller gjorda brådska betog mig alltid det första dristiga ordet. Sjelf var jag uti en häftig feber, hvilken ej en gång genom en promenad, som jag företog mig, kunde skingras. – Hela min läsning till middagen har bestått utom de obetydliga dagspensa uti fortsättning af Lit. Tidningen. – Det är långt lidit uppå eftermiddagen: jag vet ej, om något kan blifva verkställt uti ett sådant tillstånd, som mitt närvarande är. Jag förde med Bellmans vaggvisa till hennes Nåd. Då jag en stund qvardröjde, bar man in Caffé. Jag gick då strax ut och emedan jag visste, att man nu skulle skicka upp Caffé till mig, emedan jag tillfälligtvis kom att se Caffepannan, gick jag till Björklunden och las där några Capitel uti andra delen af

Sid. 482.

Wilhelm Meisters Lehrjahre. Det var såsom jag tänkte mig det. Man hade väntat länge uppå mig men säker härom kom jag icke så snart tillbaka, så att, ehuru Caffé länge förvarades för min person, var der intet mera att dricka, då jag återkom. – Efter aftonmåltiden blef det ändtligen tillfälle för mig att komma ut med den påtänkta declaration. Majoren gaf sjelf anledning dertill, i det han började tala om resan. Jag sade: Kanske önskar Herrskapet heldre behålla Gossarne hem. Nu fick jag härfpå ett långt svar, hvaraf resultatet var, att Majoren ehuru ej studerad insåg det att jag sagt detta utan mening och utan öfverläggning. Jag hade sjelf hört, sade han, att resan skall gå för sig; jag visste, att en städslad piga ifrån Åbo skall nu hämtas hit på landet och följaktligen kunde ej anföras till mitt försvar vidare än att detta var sagdt endast i rapport uppå mig sjelf. Visserligen hade jag i tankarne Herrskapets verkliga fruktan eller obenägenhet, bör jag säga – att nu sända Gossarne – för att under min vård än

Sid. 483.

ytterligare förblifva. Om nu derföre Herrskapet visste någon annan utväg för Gossarne, eller ock obenägenheten och farhågan för mig vore så stor att den ensam skulle förmå dem till att låta Gossarne häldre förblifva hem, så borde Herrskapet följa sin böjelse och ej hafva det minsta afseende å mig derföre, att jag ej vetat arrangera för mig privat uti Åbo (Härmed hade Maj. sjelf vederlagt hennes Nåd, då hon just yttrade den önskan hvars eftersägande nu så mycket hos mig befanns meningslöst): ehuru utan utsigter skulle jag ändock icke misströsta att redan nu skilja mig och fara in till Åbo. Sådan ungefär var meningen af mitt yttrande; men den förblef min. Den utkastade piken bragte mig åter så utom all fattning, att jag ej kunde bättre försvara mig. I det öfriga af conversationen om man så vill afgjordes, huru man borde bära sig åt, så att jag måtte kunna vara in i god tid om Lördagen, ifall Stipendii uppropet då vore. Jag ärnade nämna om mitt behof af häst i morgon till Sarlin och prostgården; men kunde ej komma fram dermed engång. Jag satt der lågande och tänkte än börja tala om

Sid. 484.

mitt åliggande an ånyo framdraga det för meningslöst redan dömda yttrandet; men intetdera blef utaf. Slutligen steg han, som på en annan sida suttit lika tyst, lika lågande, upp, tog God natt och gick. – Jag vältrade mig länge uti sängen uti en häftig oro. Jag upptänkte för mig medel att kunna ännu bringa å bane en discussion öfver det för meningslöst förklarade yttrandet, och var också icke nu rådlös, ehuru jag vet, att sådana der planer så sällan kunna realiseras. – Sömnen högst orolig. –

Tisdagen d. 26te.

Jag uppvaknade och uppsteg tidigt. – Jag fann nödvändigheten af att ändock anlita Majoren om häst. Hvad som emedlertid gaf mig mera mod var att jag hörde det Majoren äfven ämnade skicka någon till Skomakaren uti nödvändiga ärender. Jag ville gerna åtaga mig denna beskickning, för att sedan äfven kunna uträtta mina egna affairer. Maj. skref i förmaket, då jag kom ned. Jag öfverlade först, om jag skulle gå in: jag gjorde det med en bön om ursäkt för att jag kom och störde. Jag sade då att jag än uti denna yttersta trängsel emot min villja nödgas anlita honom om häst,

Sid. 485.

för att fara till Sarlin, med hvilken omständigheterna nu tvingade mig att träda uti underhandling. Mitt ceremonieuse och som det tycktes öfverlåtne väsende behagade honom, och – må jag ej misstaga mig? – nöden att söka en tjänst hos honom för mig icke så vanlig. Han visade sig mycket beredvillig att villfara min åstundan. Såsom jag med afsigt frambragt att jag af nödvändigheterna tvangs att träda i underhandling med S. måste detta interessera honom att veta. Det var för mig således en momangterlig uppmaning att för honom yppa mina omständigheter, att jag var i brist af pgr; att Finnér ännu icke betalt mig, att jag ville tala med S. om han kunde å Finnérs vägnar

utbetala mig den äskade summan. Maj. tilböd mig en häst till Wejby, för att träffa Finnér sjelf; men jag undanböjde det åtminstone intill morgon. Kanske kunde min plan lyckas. – Jag anträdde straxt efter frukosten min ritt först till Strandman. Det var en af de unga hästarna, som jag hade. Den slet sig lös, medan jag var inne hos Bef. man Strandman och for hem. Jag fick spatsera efter densamma, tungvåt kom jag fram. Middagen var nära. Maj. bad mig intaga den hem. Jag gjorde så. Jag red först in till prästgården. – Prosten hade på bröllopet bett mig

Sid. 486.

att före afresan komma till Prästegården eller rättare sagdt, han hade förekommit min önskan; ty jag tänkte mig redan förut uppå Prästgården. Hvarföre har jag sjelf frågat mig. – Jag gick först in till prosten, som jag vet ej huru, syntes något förlägen öfver min ankomst. Kanske var det ock något att jag alldeles intet krusade för honom, t. ex. då han bad mig stiga in före o.s.v. Vi gingo sedan upp. Mina hälsningar voro tämligen styfva och platta. För öfrigt hade jag just icke något att förebrå mig. Conversationen gick ändå för sig, ehuru långsamt. En annan gång skulle jag kunna lofva mig en bättre framgång. En kopp Caffé åtnjöt jag. – Sedan jag en god stund angenämt tillbragt der, red jag rätt nöjd med min visit till Sarlin. – Om någon ändå kunnat läsa uti mitt inre, när jag afred. Mamsellerna sågo uppå trappan derpå – Man hade talt äfven om den unga hästen, berömt dess färg. &c – Hos Sarlin emottog jag en sup med Madagaskar. – Jag nämnde om mitt hufvudärende, om penningar. Han försäkrade mig, att han ej kunde hjälpa den saken, utan rådde äfven han mig, att resa till Lojo. Det var ganska våt, då jag hemkom, liksom det varit hela dagen.

Sid. 487.

Redan i går hade jag känt litet ondt i hufvudet, men nästan omärkbart. Nu efter hemkomsten var jag mera plågad deraf. Gåendet torde hafva bidragit dertill. – Jag åt äfven nu qvällsvard – Sömmen mycket orolig.

Onsdagen d. 27^{de}

Vid solens uppgång blef jag väckt derur genom en karl ifrån Pietilä, som böd till det omtalte bröllopet i morgon veckan till. – Jag måste gå ned och begära åter en häst. Jag insåg det väl nu att jag felat uti att jag ej redan i går gjort det. Maj. sade mig det äfven. Följden blef då den, att jag får lof att rida. – Efter frukosten begaf jag mig derföre på vägen och ankom i god tid till Wejby. En fiol klingade mig till mötes. Jag insåg detta för ett tecken till Finnérs hemvaro; men huru förvånad blef jag icke, då jag hörde, att han i morgons jemte herrskapet bortrest till Wanila, en mil därifrån. Jag begärte och erhöll hans kammar nyckel och satte mig att skriva till honom på Tyska emedan jag ändock ej kunde försegla det. En af disciplar kom hem ifrån Wanila. Han ville öfvertala mig att följa med honom dit. Jag kunde derifrån fara gerad till Nummenkylä. Jag var till och med i början

hugad derföre; men sedan besinnade jag mig, att det skulle draga långt ut. Jag ville gerna vara tidigt hem för

Sid. 488.

att vara tillstädes vid inpackningen. – Sedan vi ätit middag med hans mindre bror, reste vi af. Han upphörde ej under hela vägen att bedja mig följa sig till Wanila, men jag for hem, dit jag också kom i god tid, endast något styf af ridandet. Maj. trodde att jag så gerna kunnat fara till Wanila: jag fann det sedan sjelf; men jag trodde, att det var mera brådskande hem. Om Finnér vill vara artig kan han ännu i morgon bittida komma och liqvidera; ty jag bad honom i mitt bref. – Jag badade efter min hemkomst. Om aftonen pratade jag en stund i hennes Nåds kammare rätt eget, hvaröfver man skall högeligen förundrat sig. Nå visst var det för den här tiden sällsynt. – Mamsell Linnell var här till ledsnad och förblef öfver natten. Jag föråt mig, förledd af god appetit och sof högst oroligt den på följande natten.

Thorsdagen d. 28^{de}

Jag var upp vid solens uppgång, ehuru jag ganska litet sofvit i natt. – Mycket ledsen öfver mins böxor, hvilka blifvit tämligen slitna, emedan jag ej hade ridkläder ofvanuppå. Majoren erböd mig väl sina; men de voro alltför stora och sådana ville jag ej taga dem. -

Sid. 489.

Efter middagen, sedan man druckit Caffé, skedde ändtligen afresan. – Jag hade öfverläst, hvad jag skulle säga vid afskedtagandet, då, såsom jag förmodade Majorskan skulle recommendera sina barn uti min vård. Den tidepunkten kom: Hon önskade mig endast en lycklig resa. Jag utelämnade derföre äfven min complimang, hvilken också var uttänkt för ett annat fall än det närvarande. Visserligen hade jag kunnat säga något; men jag vet ej så noga sjelf, hvarföre det inte blef utaf. Mitt jag lärar blifvit något förfördeladt öfver det att man ej mera engång recommenderade barnen. Eller anser man mig för så gemen, att sådant ej skulle ändå tjena till något. Verkeligen tyckte fallet vara detta, ty då sjelfva resan sedermera skulle gå för sig, började hon bittert gråta och yttrade sig, då Maj. ville soulagera henne: afskedet af Gossarna har alldrig varit mig mera rörande än nu. Jag anklagade mig sjelf emedlertid, att jag först velat sätta mig uti utan att ännu uppå trappan en gång taga afsked. Detta kunde tydas åtminstone icke till det bästa. Också blef det för mig intet förnyande mera utaf. Jag återgick väl; men hon gick in, sedan de andra hunnit kyssa hennes hand och yrkade endast, att vi skulle resa.

Sid. 490.

Jag var villrådig om hvad jag skulle göra men här blef ej tid till långa öfverläggningar. Vi reste af. Jag glömde mina Galochier i farstugan och saknade dem först efter en stund, då jag tvangs att stiga ned och vika in uppå ett ställe. Jag åkade med August och Fredrik uti den röda Chaisen. Majoren åkte med sin äldsta son uti en Courirkärre. Resan gick för sig utan särdeles nöje. Om aftonen roade jag mig med Bellmanska visors afsjungande uppå den tjocka skogen emellan Ickala och Martila. Nästan det enda, hvad Maj. talte till mig var att han sade resande uppå samma skog för någon tid sedan hafva blifvit öfverfallne af röfvere. Sången stannade af för mig på någon tid. – Före ankomsten till Prästegården upphunnos vi af en dräng ifr. Kotkaniemi, hvilken hennes Nåd skickat efter oss ridande med Galochierna. Nattqvarteret togs uppå Martila.

Fredagen d. 29^{de}

Resan fortsattes mera angenämt och mera eget de resande emellan till Harma, der 2^{dra} nattqvarteret togs uti samma gård, som i fjor.

Sid. 491.

Lördagen d. 30^{de}

Till kl 7 hade jag frukosterat och afreste med August förut med skjuts för att till det förmente Stipendii uppropet hinna till staden. Resan måste gå och gick tämligen friskt. Kl. ½ till 12 var jag vid tullporten och som jag ej ville på den gemena kärran åka genom staden, begaf jag mig rakt öfver Ryssbacken åt Academien, i tankar att komma just uti hög tid. Jag mötte Relander, en gammal Gymnasiikamrat, numera äfven Student. Han mente att det redan vore förbi. Kl. 10 hade de gått upp på Academien, sade han. Emedlertid kunde jag få härom närmare underrättelse genom Rosenbom, som skulle träffas – han anviste mig till en kammare uti öfre våningen hos Indreus med öppet fenster åt gatan. Jag skyndade mig upp. Molanderna bodde egenteligen der. Stipendii uppropet skall bli först i nästa Lördag; Således hade jag med skjuts ännu ifrån och efter bröllopet kunnat hinna in till staden. Emedlertid skall läsningen börjas med början af veckan och det är så godt att vara in. Vidare gick jag till Relander,

Sid. 492.

med hvilken jag åt middag. Äfvenledes tracterade han mig med 2 Koppar Caffé. – Sedan begaf jag mig hem, dit August strax ifrån tullen hade begifvit sig. Jag hade besök af Beckman och Relander, och väntade länge på Majoren och de öfriga Gossarnes ankomst, hvilken ändtligen om aftonen inträffade, då jag skulle med Rel. gå ut och spatsera. Jag kunde ej afhålla mig ifrån aftonmåltid, ehuru jag ej var i behof deraf. Sönnen blef derföre orolig och svår. –

October

Michaelidagen d. 1^{sta}.

Majoren proponerte, att vi skulle gå ut någonstädes och dricka en kopp Caffé. Jag visste ej något annat ställe än Cafféjungfrun och att gå ditt var mig motbudande. Maj. gick här bredevid till Mamsell Widgren för att underrätta sig om ej hon ville servera med Caffé. – Vi fingo der. Jag ensam drack 2^{ne} koppar. Det

Sid. 493.

var mycket godt; men priset var äfven drygt. Så snart jag hann blifva påklädd, gick jag till Nykopp, för att få låna åtskilliga böcker ifr. Nationsbibliotheket i god tid innan andra hunno förekomma mig. Jag fick likväl ej mera Ciceros Brutus – blott Ovidii Metamorphoser. – Hos Arvidsson – Eftermiddagen visit hos Ursins. Jag drack der 2 koppar thé. – Stark aftonmåltid och orolig sömn.

Måndagen d. 2^{dra}

Jag klädde uppå mig och ville uppvakta Professorerne Pipping och Wallenius; men hann blott till den förre, emedan min tid upptogs hos Arvidsson, af hvilken jag återfick 2 Rd. prenum. penningar på Kjellins Geometri och lånte 3, 4, 5te samlingen af Polyfem. Uppvaktningen hos Wallenius skall jag göra i morgon. Då kan jag vara försedd med penningar att prenumerera på Liljeblads Svenska Flora. – Hos Mejer utlöste 35 och 36e Wolumerne af Bibliothek d. Deutsch. Clsssiker, uttog de sednast tillkomne N^{te} af Sv. Litt. Tidningen, samt

Sid. 494.

köpte Phosphoros för 1810 – Middag Intogs af oss samtliga hos Doctor Ursin. – 8 glas vin vid bordet och en kopp Caffé efter den samma – Det blef öfverläggning om Gossarne. Maj. proponerte sjelf att de skulle med första blifva Gymnasister, samt både önskade och yrkade att jag måtte så ställa till. Här var ej tillfälle att förifra sig och icke heller hade jag der till hvarken skäl eller kallelse, emedan Maj. sjelf nu uti Ursins närvaro ganska höfligt talte med mig uti den saken. Likväl förargade det mig högeligen, då Maj. uppå mitt yttrande ett jag ej visste huru jag skulle kunna få hos dem inprentadt, hvad de sakna neml. lust att läsa, sade att det vore just jag, som skulle mana och leda dem till det. Det vore eljest utan ändamål deras läsning &c – Och i somras hette det till och med uppå främmande ställen uti Wichtis, att jag är slafviskt trägen och träl med den, uttröttar

dem & då jag ville att de helst några dagar uti veckan skulle fullgöra – sina bestämda läxor. Härom ämnade

Sid. 495.

jag orda något; men höll sedan för bäst, att uppskjuta det till ett enskildt samtal med Majoren. Dertill blef emedlertid icke tillfälle mer. Lustigt var för mig, att Maj. sedan hem äskade mitt löfte, att använda min flit med Gossarne. Jag visste verkligen ej om jag häröfver skulle förnega mig eller begrina saken. Har jag icke flera gånger försäkrat derom och är icke det en ovillkorlig skyldighet, så länge Gossarne äro under min vård? – Vid afskedstagandet bad jag Maj. soulagera sin fru äfven i afseende å mig. Torde hända, sade jag, att hon äfven för min skull är ängslig? Till min förvåning bejakade han detta och bestyrkte derigenom, hvad jag väl på säkra skäl förmodat om sakens rätta sammanhang. Han afreste. Jag följde med till Nykopp, hos hvilken jag uttog 2^{dra} delen af Tacitus och de Disputationer, som utkommit sedan min härvara uti början af Augusti. – Cyropedien blef skrifven uppå mitt namn. – Jag begärte samma del af Platos Opera, som jag förut haft; men jag fick endast löfte uppå den. – Den var nu icke inne. – Jag har tänkt för denna termin alldeles upphöra med qvällswardarne.

Sid. 496.

I afton åt jag ännu. Låt se, huru många aftnar härefter jag kommer att anteckna detsamma. – Jag satt upp mycket länge, skar upp och bläddrade uti de nu tillkomna böckerna. –

Tisdagen d. 3^{dje}.

Jag öfverraskades ännu på sängen genom Blomqvists ankomst. – Efter frukosten följde han mig ut. Jag uppvaktade Professor Wallenius. – Ollberg, hvilken vi tillsammans sökte, fanns ej hem. Ilmoni war ännu icke inkommen. – Relander hos mig. Jag uppvaktade äfven Prof. Melartin. – Eftermiddagen höll jag på att uppställa mina böcker, hvarefter jag ville ändtligen börja läsa något. Då kom Backman och störde mig uti min förrättning, någon tid efter honom kom Blomqvist, så att det i dag ej blef något gjordt för mig. Med M. som sednare emot skymningen återkom, gick jag ut. Vi stötte på Relander, till hvilken jag gick på en liten stund. Jag var ej i den bästa sinnesförfattning. Utan att hafva något egenteligt skäl, var jag, jag vet ej hvarföre, ganska svärmodig. Uppå förmiddagen hade jag också litet ondt i hufvudet. – Stark appetit förledde mig

Sid. 497.

till en stark aftonmåltid. Efter densamma las jag till kl. 10 ephemeridiska anteckningarna för de försummade dagarna. –

Onsdagen d. 4de.

Jag uppsteg kl. 6; men befann mig ej bra. – Jag började i dag fortsätta Bröders Grammatik uppå det vanliga sättet med 24e kapitlet. Likaledes började jag i Dahlens Grammatik läran om verba. Pippingen började i dag sina föreläsningar för 8 åhörare. Dessförinnan hade jag besök af Ilmoni, hvilken jag följde hem och uppvaktade liksom i förbigång Linsén. I denna termin vill jag skriva; men nu önskade jag få göra det för prof. Wallenius sjelf. Jag vågade derföre icke directe nämna om skrifning, om möjligen Wallenius sjelf intimerar derom. Gerna hade jag frågat, om jag täckts härom. Jag har nu tillfälligtvis kommit öfver skrifpapper, som tämligen liknar det, hvarpå Rhetoriska anteckningarna för ofvannämnde Prof. äro uppskrifne. Och som jag uppå papper haft slutet af dessa anteckningar, i väntan uppå lika papper, så skref jag i dag det rent. – Efter middagen var jag hos Nykopp i afsigt att få låna något Grekiskt Lexikon och Hanahs Inledning till Physiken⁴⁹⁹, hvilken Hällström följer i sina föreläsningar. Intet exemplar

Sid. 498.

af dessa fanns inne. Uppå stora Bibliotheket, der jag förgäfves efterfrågade något exemplar af Ciceronis Brutus sive de cleris oratoribus, hvilken jag ej ville köpa, emedan den väl för framdeles utges i Corpus auctorum romanorum, fick jag den sednare boken. Äfven tog jag, för att ej gå så tomhändt hem: Jenaische allgemeine Lit-Zeitung för 1811. En omständighet gjorde mig litet misnöjd. Jag efterfrågade Mitscherlichs handedition af Ovidius för att erhålla metamorphoserne. Jag vill minnas, att Pipping i sina föreläsningar kallat denna edition för handedition. Med sin spotska min svarade mig P. att Mitscherl. edition visst ej är någon handedition och innefattar för det andra icke ännu metamorphoserna i de 2 Band, som hafva utkommit. – Till följande var jag sjelf skulden törhända. Jag fick förledne termin böcker utan borgen af P. Han sade, att han kände mig och att det ej behöfdes. Nu trodde jag att en sådan grace var ett riktigt privilegium för mig och trodde mig ändå vara höflig, då jag efter erhållandet af Lit. Tidningen yttrade mig: I fall H^e Prof. älskar borgen af inspectorn, så skall jag väl skaffa det. Han sade, att

Sid. 499.

jag vid tillfälle borde derom anhålla och jag gick min väg helt fint. – I skymningen kom Blomqvist till mig. Likaledes hade jag besök af – Pippingsköld. Med den förre gick jag ut. Jag ämnade nu ändtligen för mina ögon ifrån Fontins köpa en skärm, men jag uppehölls af Bl. genom prat och det

⁴⁹⁹ Titeln okänd.

blef ej af. Sedan gick jag till Relander, för att med honom underhandla om Schneiders Lexicon, hvarpå Nykopp gifvit mig lof. R. blef ganska förlägen och påstod Nyk. hafva loft sig det ända till denna termins slut. I morgon skulle han gå till honom. Jag för min del cederte honom det ännu. Han böd mig qvällsvard och ehuru jag dertill ej hade någon kallelse, låt jag af aspecten förleda mig till omåttlighet. – Efter hemkomsten fortsatte jag och slöt de rhetoriska anteckningarne och inskref sedan äfven anteckningarne för Pipping i morgons. Der hela mitt dagsarbete. –

Thorsdagen d. 5^e

Uppsteg sent mycket oredig. – Linsén började i dag läsa Ovidii Metamorphoser. Hans inledning om poesien var tämligen bra. Den las väl han ex scripto. Äfven började jag i dag afhöra Prof. Ahlstedt, som håller på med slutet af 4e boken. Det värsta är att jag ej rätt bra

Sid. 500.

kan se figurerna uppå taflan ifrån klassen. – Sökte Löfman, för att af honom tillhandla mig plån. – Hällström började jag äfven i dag afhöra. Han har med denne termin börjat Hanahs [?] Physik och ehuru jag ej bivistat de första 2 timmarna (illa nog), så skall jag nu följa hans curs. Roos proponerte ett repetitions collegium hos H., om vi blefve flere. Jag lofvade mig till en deltagare deruti. Han uppmanade mig äfven att jemte sig och 2^{ne} andra, hvaribland Hällfors är den ena, skriva pro exercitio; men derpå renoncerade jag, ehuru jag väl tänkte för mig sjelf: kanske kunde det lyckas. – Jag hade låfvat att på eftermiddagen komma till Rel. på Caffee. Jag drack der 2 koppar. Sedan köpte jag mig ändteligen efter 2 års vistelse uti Åbo skärm för ögonen ifrån Fontins. – Sökte åter förgåfves Löfman. Jag ärnade börja läsa något på eftermiddagen. Men det blef ej utaf. Blomqvist var här till skymningen. Sedan tillbragte jag en stund hos honom. Först om aftonen fick jag tillfälle att läsa journalanteckningarna. – Ifrån aftonmåltid kunde jag ej heller nu afhålla mig. Gröten skall minst skada mig, hviskade mig min sinnlighet. – Jag var väl redan kl. 9 ganska sömnig; men jag började läsa Jenaische

Sid. 501.

Lit. -Tidningen och fortfor dermed till kl. 12. –

Fredagen d. 6te

Jag uppsteg först kl. 7 lika litet välmående som i går. Andedrägten förfärlig. – Uppå några dagar har jag befunnit mig just svårmodig och så har det äfven varit i dag. – Eftermiddagen låddes jag fortsätta läsningen af den tyska Lit. Tidningen. I skymningen gick jag för att söka Blomqvist. Uppå

gatan träffade jag en Student, som frågade mig: Huru mår du? Vi språkade sedan länge med hvarannan; och vi skildes, utan att jag kände honom. Först långt efter, sedan jag i tankarne genomgått kretsen af mina fjärmare kunder, slöt jag att det måtte varit en ung Zilliacus, och flere omständigheter förenade sig att bestyrka detta. Eljest är det en egenhet hos mig, att jag måste hafva oftare umgåtts med en menniska, för att kunna få mig bilden af densamma bibehållen. – Äfven i afton förledde mig min appetit till ett starkt mål. – NB. i förmiddags var jag hos Consist. vice Notarien Telenius, för att höra efter Schneiders Lexikon och Ciceronis Brutus utur Seminarii Bibliotheket. Han kom nog ihog min person, ehuru han ej erinrade sig mitt namn och bemötte mig ganska förekommande. Intet Lexikon fanns, om Brutus skall jag framdeles få besked. -

Sid. 502.

Hos Relander en stund. – Löfman har jag 2 gånger förgäfves sökt. – Då ingen ligger uti det yttre rummet så lät jag Gossarne flytta sin säng ut. Utom den vinst jag i afseende å hälsa kan vinna dervid, blir jag litet friare sjelf och det är mig äfven uti små saker en angenäm känsla, att känna och se mig vara det. – Jag las Lit. Tidningen till kl. 11 – Sömmen orolig.

Lördagen d. 7^{de}

Jag vaknade kl. 6; men kämpade ännu en qvart med slumret, hvarefter jag uppsteg icke mera vederkvickt än de föregående mornarne. – Icke särdeles skicklig till läsning slöt jag Januari i häftet af Lit. Tidningen. – Genom en omätelig middag försämrade jag ännu mer mitt eljest nog usla tillstånd, så att jag var just beklagansvärd uppå eftermiddagen: – Jag ville till Nykopp återföra Cyropaedien, emedan jag ändock ej hinner läsa deruti så långt att jag kunde följa sedan med. Vill jag läsa åter för mig sjelf, så kan jag ju välja något annat arbete; en annan, som önskade läsa för Nykopp och har läst förut, skall icke hindras derifrån i brist på bok. Hos Relander. – mera ledig kände jag mig i skymningen, då jag efter löfte åtgick till Blomqvist. Rel. var äfven der. – Bl. följde mig sedan hem för att af mig få någon bok till lectur. – Jag gaf honom efter många öfverläggningar med mig sjelf enligt

Sid. 503.

hans önskan Polyfem, ehuru jag äfven sjelf ärnade läsa den. – Jag ville öfvertala honom att med mig äta aftonvard; men det afslog han genast. – Jag ville veta hvarföre han nu gjorde det, då han likväl sade sig äta stundom qvällsvardar; men han lämnade mig alldeles intet vidare besked. Jag blef litet stött häröfver, hälst då jag påminte mig, huru många gånger jag i Borgå hos honom spisade mellanmål. – Öfver August förargade jag mig äfven ändock i det hela orättvist, ehuru jag väl vid det tillfället tyckte mig hafva rätt starka skäl uppå min sida. Han blef nemligen mycket länge efter oss andra till bords. Jag kunde icke underlåta att på åtskilligt sätt låta märka min

förtrytelse deröfver. Jag tyckte att jag hade ell. rättare kunde hafva medlidande med Fredric, som nu tagit för princip att ej äta några aftonmåltider, för att derigenom förekomma ett annars oboteligt fel. Han stod invid och såg långt på August, som genom sin långvariga och ymniga bespisning äfven tycktes just gäcka honom. – Skärmen för ögonen faller mig just svår att vänjas vid. Jag tycker, jag sitter med den så bunden och inskränkt: Jag saknar den fordna fria blicken omkring mig och denna saknad har uppå dessa qvällar generat, förstrött mig.

Sid. 504.

Jag fortsatte läsningen af den Tyska Lit. Tidningen till kl. ½ till 11. – Sömmen orolig.

Söndagen d. 8^{de}

Jag uppvaknade först kl. 7. – Masalin var här och lånte af mig [..?]lailants sednare resa. – Jag förfogade mig till Nykopp med Cyropaedien. Redan under vägen var jag förlägen öfver mitt återlämnande af boken, och denna förlägenhet ökades hos honom, äfven deraf att han just höll på att spisa frukost. Nästan alldrig har jag hos honom känt mig uti ett så betryckande läge. Också felades det icke ifrån hans sida på uttryck, hvilka jag åtminstone ej kunde taga för annat än välförtjenta pikar. Han tyckte om att jag återställde Cyropaedien, hvilken jag genom en pia fraus erhållit och haft hela sommaren, utan att åtminstone rättfärdiga ändamålet. – Jag lofvade nu att läsa Homer för honom, om jag finge exemplar. Hvad han härpå svarade: Ja om du vill vara så god – kanske kunde du uppå egen hand göra hastigare framsteg m.m. – var mig dolkstygn. Jag begärte och erhöill till privat läsning på egen hand 5^e Tomen af Weiskes edition af Xenophons arbeten, innehållande dess Oeconomicus, Convivium

Sid. 505.

Hiero, Apologia Socratis och Memorabilia. Blomqvist sökte jag 2 gånger. Uppå förmiddagen blef intet gjordt. Utom min oförmögenhet hade jag Molandrarne länge hos mig. – Relander hade jag i går bjudit til middag hos mig. Han var här äfven större delen af eftermiddagen och först mot aftonen började jag fullbringa mina pensa för dagen uti Dahls och Bröders Grammatiker. – Blomqvist här. – Jag las Polyfon, 3^e samlingen till slut. Fick ej sömn förrän efter kl. 11.

Måndagen d. 9^{de}

Uppsteg kl. 6, något bättre mående än de förra mornarna. Jag inbillar mig, att det härrör af den sparsammare aftonmåltid, som jag i går åtnjöt. – Uppå Relanders bjudning gick jag till honom kl. 7 och drack der 2 koppar Caffé. – Sedan gingo vi tillsammans till Blomqvist. – Linsén började i dag

med en inledning till Ciceronis Brutus sive de claris Oratoribus samt Ahlstedt med 5e boken. – Uppå eftermiddagen kl. 3 anmälte jag äfven mig hos Nykopp till privat collegium uti Homerus, hälst jag i dag erhöill till låns från Neovius Nation Bibliothekets Hederici Lexicon. Han får ett någorlunda talrikt collegium uti början åtmin-

Sid. 506.

stone. Hela eftermiddagen las jag föröfrigt för Blomqvist Polyfem med en proselytmakares ifver och arbetslust. Han är ej så oinskränkt anhängare af den nyare skolan som jag. – I skymningen kommo till mig Zitting och Hirn. En stund förlopp under muntert prat. – Det var grötqväll nu således ett fullt mål gifvit. – Orolig sömn.

Tisdagen d. 10de.

Jag uppsteg litet före 7. – Sedan gick jag efter Nykops anvisning till Ursin för att af honom till låns begära Homerus. – Han sade sig icke hafva. Icke vill jag tro, att han ej ville gifva; kanske trodde endast Nyk. äfvensom jag att han skulle äga denne skalds arbeten. Har Blomqv. De 2^{ne} timmarne efter hvarandra uppå Academien skulle säkert förefallit ännu tråkigare, om icke jag uppfriskat kroppen igenom häftigt fäktande med Relander emellan timmarne. – Blomqvist här en stund uppå eftermiddagen. Jag önskade att han ville blifva här och höra mig läsa Polyfem: han åter ville hafva mig ut att spatsera och så skildes vi till morgondagen. – Då jag nu träffade Bokbind. Granström sjelf hem, uppgaf jag

Sid. 507.

vid betalningen af Sv. litterat. Tidningen för år 1814 inbindning, att jag ännu var skyldig att dertill med återställa till honom 24 sk, hvilka han redan i förledne termin en gång af misstag gifvit mig tillbaka uppå en större sedel. Wäl har jag ofta tänkt, att det ej vore så farligt, om jag behölle dessa 24 sk, emedan jag hos honom tämligen dyrt betalt mina böcker; men länge har jag ej kunnat bibehålla en sådan tanke. En hemligare tanke har det varit för mig att återställa dem, såsom emedlertid hans rättmätiga egendom, ehuru jag ej vill neka, att icke förbindligheten af en sådan uppriktighet äfven derjämte alltid framställt sig för mig. – Så mycket mer förnöjd var jag nu öfver min handling, som han sade, att han väl kommit i håg saken; men att han hvarken kunnat eller ämnat sjelf derom någonsin påminna mig såvida jag vid emottagandet icke straxt räknat penningarna. – Hos Blomqvist förnötte jag närmare 4 timmar under samtal öfver skol- och gymnasiitiders minnen. Jag åt litet qvällsvard. – Jag las Polyfem till kl. ½ 11. Orolig sömn.

Onsdagen d. 11te

Uppsteg kl. 7. – Relander här efter formulair till Stipendii ansökning. – Han spisade frukost med oss. -

Sid. 508.

Visserligen var jag deruti öfverdrifven; men grunden var redan förut lagd till hufvudverk och stark confusion. – Efter prof. Pippings timma hos Relander, för att taga sjelfva hans inlaga i ögnasigte. - Då jag derifrån skulle begifva mig hem, mötte jag en, hvilken jag sedan, då han hälsade, igenkände för Holmberg, en gammal både Skol- och Gymnasii kamrat. Jag måste föra honom till Bl. Sjelf visste han icke ut eller in: han hade nyligen kommit till staden – Det var så äfven med mig, då jag i dag jemt för 2 år sedan hit anlände efter en den värste och besvärligaste strapats, som jag i hela min lefnad nödgats underkasta mig. – Eftermiddagen upptogs af mina pensa för dagen. I skymningen började jag läsa Homerus. Jag har ingen annan än den Tranerska öfversättningen deraf. Texten är inunder, jag behöfver således ingen annan. Jag är rätt nöjd med den ock i anseende till noterna. - Till kl. 11 hade jag hunnit 25 verser. Orsaken var den att jag noga och kritiskt måtte jag säga genomgick allt, som kunde tjena till textens upplysning. – Orolig sömn.

Thorsdagen d. 12te

Jag kände mig hafva ondt i hufvudet under Linséns timma i synnerhet. – Ett häftigt fäktande med Relander gjorde mig mera

Sid. 509.

förvarad emot ledsnaden under Ahlstedts timme. Eftermiddagen började vi vårt Collegium för Nykopp uti Homerus. Nykopps läsning är bra och ändamålsenlig. Litet mera kritisk ville jag önska densamma. – Efter slutad läsning utdelte han ibl. Wiburgenserne billetter till plats vid Magisterpromotionen i morgon. – Åkeson kom till mig i skymningen och emedan jag just var färdig att gå ut och spatsera, så följde han mig. Wi voro till Ryska kyrkan en stund. – Jag las hela aftonen Polyfem ända till kl. 11. – Äfven vid soupén var jag öfverdrifven, såsom vanligt. – Sönnen blef derföre också efter vanligheten.

Fredagen d. 13^{de}

Uppsteg kl. 7. – Jag har öfverlevvat denna dagen, en dag, af hvilken jag väntade mig åtminstone någon inflytelse. – Före kl. 10 begaf jag mig till Relander, för att jämte honom gå till Academien.

Han var icke mera hem. – Efter en högst svår trängsel slapp jag äntligen in uti Musei-salen; men kunde ej mera erhålla någon bekväm plats der framföre. Man hotade att till och med förjaga oss ifrån den, som vi innehade ytterst bakom fruntimren uti skranket. Vi låto icke afskräcka oss, utan blefvo kvar. Också kommo inga fruntimmer, såsom man föregifvit. Men jag såg och hörde ganska litet. -

Sid. 510.

Så gick illusionen och effecten förlorad. Folksamlingen var stor, svetten utbröt på min panna. Då jag sedan bivistade hela predikan uti kyrkan, återvände jag hem med häftig[t] hufvudverk. – Adjuncten Wideman hade jag råkat deruppe. Han sade att jag hade bref med honom ifrån Wichtis. Jag förmodade, att det skulle vara åtminstone ett bref ifrån Finnér och hade således den största lust att uppsöka honom; men jag ville först se Magistrarne med sina kransar tåga förbi ifrån Widegréns, der man sagt, att de spisade middag. – Grenad, hvilka jag uppå gatan såg förbigå mig, kunde jag ej vid förbigåendet åse. – Jag var en stund hos Blomqvist, derpå med honom en stund hos Backman, sedan uppå en promenad uti ett just elakt humör. Jag vet ej hvad det var som feltes mig. En stilla förtrytelse kände jag äfven deröfver, att Wideman hade blifvit buden uppå Academien på soupén – Efter promenaden, hvarunder jag talte med Bl. om min dystra och ängslige sinnesstämning var jag ganska matt och släpade mig så hem, der jag efter en visst icke måttelig

Sid. 511.

qvällsvard, fortsatte läsningen af Polyfem, ehuru mera rhapsodiskt än hittills, ända till kl. 11.

Lördagen d. 14^{de}

Jag uppsteg med hufvudverk. – Efter Pippings timme var jag hos Meyer, för att efterfråga fortsättningen af Tranérska öfversättningen af Homers Iliad. Hvarken fanns den, ej heller kunde jag få requirera den. Meyer var just familjer och språkade med mig uti hvarjehanda ämnen. – Sedan var jag uppå Boklådan. Tillfälligtvis kom jag att efterfråga Tyska Bokcatalogerna och då jag fått dem, tyckte jag mig ej kunna undgå att requirera något arbete. Jag ville dertill vilja något ringare uppå försök, egenteligen emedan jag tyckte att jag måste dock requirera något; men mitt minne kunde ej här hjälpa mig och så föll jag med mitt val uppå Fr. Schlegels Über die Sprache und Weisheit der Indier, utan att jag var rätt nöjd med mitt val. Priset är 1 thlr 16 gr., således ändock för högt, om Frenckell icke efter behag taxera mig. Dessutom är det möjligt, att det framdeles ges ut uti Bibl. d. Deutschen Classiker. Och hvem vill då betala mig för detta exemplar dess pris! – Nu har jag ännu mera ondt i hufvudet, än jag haft förut. Jag fruktar att jag i går förkylde mig.

Sid. 512.

Eftermiddagen gick jag därför icke på Nationsmötet. Jag tänkte hem godtgöra mina dagspensa, ifrån hvilket företag ankomsten af B. och Holmberg hindrade mig. Den förra väntade jag på hans ord; men jag hade verkligen häldre sett honom ensam. Holmberg har ännu intet aflagt sitt barnsliga joller m.m. och mig behagar han därför icke. För att ej alldeles förspilla tiden, fortsatte jag läsningen af Polyfem, hvilket slutligen bragte dem att gå ännu före skymningen. – Jag har slutat Polyfem. Mycket finnes deruti, hvad jag ej förstår – isynnerhet de utur Tyska författare såsom Frexler, Schlegel men förnämligast Novalis indragna fragmenter – ej heller har jag bemödat mig strängt att förstå allt – men det ädla mål, som denna tidskriftens författare eftersträfvat, kan efter min tanka icke af andra än den högste gemenhetens och sanslöshetens representanter misskännas. Jag las sedan strödde recensioner af Sv. Lit. Tidningen för i år. Den öfver Cederschölds animala magnetism väckte min största uppmärksamhet och förvåning. Jag skulle med största nyfikenhet villja underkasta mig sjelf en magnetisering, för att öfvertyga mig om dess förunderliga verkningar. – Till kl. ½ till 11 fortsatte jag den tyska Lit. Tidningen

Sid. 513.

Söndagen d. 15de.

uppsteg kl. 7. – Äfven i dag hufvudverk. Jag ärnade i dag vidtaga skrifningen af de Math. Antakningarne, hvarvid jag ej efter min hitkomst lagt handen; men den lilla tid, som mig uppå förmiddagen blef ledig, använde jag på den Tysks Lit. Tidningen. Kort stund var jag hos Relander, sedan jag genomsett Intimationerna. Jag ville veta, huru det i går tillgått uppå Nations mötet och om man till äfventyrs anmärkt min frånvaro. Eftermiddagen arbetade jag med Homer, hvaruti jag till skymningen hann 25 verser. – En stund hos Blomqvist. Han afrådde mig ifrån att afhöra Ahlstedti privatim uti Elementerne af Algebra. Jag förtrodde honom, att jag sedan någon tid umgått med den tanken att till exercitii disputation utarbete en öfversättning af någon poët, hälst Grekisk. Han föreslog mig Lucretius eller Scutum Herculis af Hesiodus. Till kl. 9 hade jag läst 25 verser till uti Homerus. Den förefaller mig ganska lätt. Jag ämnade alldeles icke äta någon qvällsvard; men då jag fann tillfälligtvis gröt, kunde jag icke helt och hållet umbära aftonvard. Till äfventyrs tog jag ändock mer till bästa, än jag bordt. Bland annat, hvad

Sid. 514.

jag ansett vara mig nyttigt, har äfven varit det att icke vaka alltför länge. Jag har inom bestämdt den sista timmen till kl. 10. – Den timmen slog: jag hade ännu par blad kvar af februarii häftet af A. L. Z. Då kan jag hinna det till slut i afton, sade jag mig och så vakade jag åter ½ timmen ännu. Ännu värre var, att jag ej fick någon sömn, förrän en hel timma därefter. – Den blef mycket tung. –

Måndagen d. 16^{de}

Om aftonen gick jag ut, för att tillstålla Ilmoni 6te häftet af Magazin för Sv. Biblisk Christendom, hvilket jag i dag för hans räkning uttog. Då han ej ännu syntes inkommen gick jag till Blomqvist och lämnade det åt honom att läsas. – Jag hann ej läsa något vidare extraordinärt än 3 N^{or} af A. L. Z. Jag lade mig ½ till 11; men somnade icke förrän 11. I allmänhet har jag i dessa dagar haft något, endast något bättre sinnesstämning och förtröstan uppå mig sjelft. – Sönnen blef mycket tung och jag var temligen oredig vid uppstigandet om

Tisdagen d. 17^{de}

Tungan var öfverfull med slem. Jag hörde i går, att Palander just börjat ifrån

Sid. 515.

början repetera sin Curs och jag beslöt derföre att öfvergifva Ahlstedt och afhöra Palander. – Han las ej i dag. Vid den tidiga hemgången mötte jag Ahlstedt. Bägge tycktes vi vara förlägne. Jag åtminstone var det i hög grad. – Efter Prof. Hällströms timme lofvade jag Bonsdorff 1^{sta} delen af Köppens Anmerkungen zum Homer. Jag gick derföre till honom och tog dem. – Eftermiddagen satt jag träget och skref på de matematiska anteckningarna uti Borgå. Endast för någon tid blef jag uti skymningen genom Backmans ankomst afbruten. Qvällsvarden åtnjöts af mig äfven i afton. Jag satt upp ända till kl. 11. Sömn kunde jag ej få förrän efter kl. 12. – Jag hade en ymnig pollution om morgonen.

Onsdagen d. 18^{de}

Jag befann mig dock tämligen väl vid uppstigandet. – Före middagen, sedan jag förgäfves sökt Savenius ytterst ned uti staden, fick jag ondt i hufvudet. – Uppå Boklådan subscriberte jag uppå Lings Skaldestycke: Åsarne. Relander kom hit under middagen och förblef ända till kl. 3, då jag med honom följde till Arvidsson, till hvilken jag återställde Polyfem. Hos honom fick jag höra, att Ottelin verkligen skall komma tillbaka. Denna underrättelse gjorde mig uppå stället bestört och en slags confusion blef följdén för hela dagen. -

Sid. 516.

Jag har gifvit Ottelin mitt löfte att respondera för honom. Jag slipper dervid många och stora omkostnader; men ändock blir det mig hett om öronen, blott jag tänker på saken. Dertill kommer att jag dessförinnan måste hafva skrifvit under faculteten och åtankan derpå är mig lika nedslående. Theser läser jag snart få utgifva. Collegierna hopa sig: jag har gifvit mitt ord att taga Theologiae examen uti denne termin. – Jag arme stackare, huru skall jag reda mig ut ifrån alla dessa för mig farliga belägenheter! – Ifrån Arvidss. gick jag till Seminarii Bibliotheket, för att derifrån begära Ciceronis Brutus. Den var utlånt. Icke heller fanns der mer Homerus. Jag tog emedlertid den 4de tomen af Heyneska Editionen, innehållande variis lectiones & obss. in Iliados Lib. I–IV, för att kunna användas vid läsningen för Nykopp, äfvenlades lånte jag: Atlas der alten Welt, Bestehend aus 12 Charten, entworfen u. gezeichnet von G. U. A. Viety und mit erklärenden Tabellen herausgegeben von C. Ch. Funke. 2 sehr verbesserte ausgabe. Weimar 1806 4 samt par curiosité (emedan jag sjelf beställt densamma) Bredows Handbuch der alten Gesch. &c., hvilken jag straxt efter hemkomsten med mycken nyfikenhet genombläddrade, fägnande mig öfver hvad jag här och der såg. -

Sid. 517.

Ephemerider för år 1815.

Elfte Häftet

October

Onsdagen d. 18de (fortsättning.)

Seminarii Bibliotheket är ej stort; men tämligen väl sorteradt. Isynnerhet bestå de sednaste acquisitionerna uti rätt goda Böcker. – Blomqvist här. Jag föråt mig åter och nu vid känslan af detta felets plågande följder ville jag besluta att ej äta mer någon qvällsvard. – Jag trodde mig kunna åtminstone något förminska den skedliga verkan, som min omåttlighet måste hafva, om jag ej så tidigt ginge till hvila. Men äfven häruti var jag öfverdrifven. Jag vakade till kl. 1. och las därunder den tyska Literatur Tidningen. – Än olyckligare var, att jag ej förrän kl. 2 fick någon sömn. Den blef ganska orolig och om

Thorsdsgen d. 19^{de}

mådde jag just illa vid uppvaknandet och förblef hela dagen ganska slapp. – Jag började i dag afhöra prof. Palander och tän-

Sid. 518.

ker nu dermed fortfara. Det var dumt, att jag ej redan i början af termin kom uppå det infallet. Uppå eftermiddagen började jag repetera Homerus ifrån början med jämförande af Heynes och Köppens anmärkningar. Ehuru det var ett långsamt arbete, fortsatte jag detsamma dock träget till kl. 12 om natten. Visserligen kände sig icke kroppen dervid väl och hvilan blef ingenting mindre än angenäm. Också hade jag åter en pollution, ehuru jag uppsteg kl. 6 om morg.

Fredagen d. 20^{de}

för att omedelbart fortsätta min kritiska öfverläsning af Homerus. Emedlertid måste jag för att hinna så mycket jag i eftermiddag tror mig behöfva uppoffra Linséns timme. – Jag ville gerna veta, om ibland afledne Tulindbergs böcker finnes 1^{sta} afdelningen af Bibl. d. D. A. att försäljas, och begaf mig derföre till Mozellis Boklåda. Såsom den var tillsluten, gick jag till Helander, tills kl. skulle slå 12. Hos honom åt jag då middag efter Hällströms timme och åt icke dess mindre ännu

hem. – Efter Nyk. timme var jag en stund hos Arwidsson, hvilken jag bad genom Ottelin requirera mig fortsättningen af Tranérska öfversättningen af Homerus. – Då Doctor Ahlantz dit-

Sid. 519.

kom, förfogade jag mig bort derifrån. Jag har tyckt i sednare tider, att A. är emot mig mera likgiltig än förut. Förmodigen är jag likväl sjelf orsaken dertill genom min ständiga tvärhet – och mitt hypochondriska lynne, som vid alla tillfällen framsticker. En uslinge härigenom, bibehåller jag mig sjelf genom ständiga felsteg emot den uppmärksamhet, som jag borde skänka min kropp, hvilken nästan alltid öfverlastad återverkar uppå den förslappade själen. – Det dagliga tråket med dumma pojkar, ännu mer tadelvärda genom sin oförsvarliga lättja och vårdslöshet förargar mig ännu mer och beröfvar mig äfven den smula munterhet, som en eljest högst dyster sinnes författning lämnar mig öfrig. Jag las Litt. Tidningen till kl. 11. – Men sömn blef ovanligt tung och jag uppvaknade derifrån först på ljusa dagen

Lördagen d. 21^{sta}

jag kunde säga, nästan sanslös. Så confus var jag och tillika matt vid uppvaknandet. – Jag vet att detta helt och hållet härrör af min omåttlighet i går och jag skall ej kunna bättra mig. Jag är dock en af de största mänskliga uslingar. Fordom hade jag hälst ändock någon moralisk kraft qvar, ehuru jag dyrkade vällusten uti en högre grad. Nu har ingen sådan

Sid. 520.

kamp mer – den vore ändock ärefull. – Nu kämpar jag eller snarare dukar under vällusten i dess lågaste och föraktligaste form. – En händelse tilldrog sig om middagen, som väl icke bragte mig uti något trångmål, emedan jag temligen är öfvad uti föreställning; men hade dock ett obehagligt intryck. Sirapen har stått här in i rummet. Genom ömsesiden snaskerier har den förminskats så nästan intet var mera qvar, då Madam i dag skulle använda den till middagen. Bestört öfver upptäckten af en så hastig och oförmodad afgang bröt hon ut i klagomål öfver Gossarna och hotade att straxt lämnar hela sin post. Jag visste – emedlertid icke hvad jag skulle trösta henne med. Att det icke heller förr räckte uppå längre tid ett lika stort quantum tillfredsställde henne icke. – Jag var som hastigast på Bokauktionen och inropade der Chronicon Episcoporum finlandensium för 96 Copek. – Emedan jag sjelf ville begifva mig på nationsmötet, committerede jag åt Blomqvist att för min räkning inropa första afdelningen af Bibl. d. Deutschen Classiker. – Oaktadt jag berett mig på en extra opposition, var jag dervid likväl så rädd, att man allmänt märkte det uppå mitt målföre. –

Sid. 521.

Costiander och Molander, som i början gingo bort uppdrogo mig att opponera emot en thes af följande form; t. *Lingua hominum ad mores ipsorum haud male concluditur.* – Först borde jag taga *Lingua* för tunga och då anföra otillräckligheten för en Läkare att deraf dömas till sjukdomar. Naturligtvis kunde det ej här menas tunga. Tager man det för språk, så är det ej heller ofelbar sanning uti thesen. Sedan ordinarie opponenterne slutat, väntade jag någon stund uppå att Mol. skulle uppstiga (han hade med Costiander återkommit.) Då detta ej skedde, gjorde jag det och anförde mitt argument. Visserligen hade jag kunnat vänta längre. – Det sade man mig sedan. – Jag hade egentligen bordt vänta tills Nykopp skulle frågat, om någon ville opponera extra; men då hade min uttänkta prolog, hvori jag ganska ödmjukt på Latin så zirligen som jag i hast kunde, begärde lof att få opponera extra. Också tänkte jag väl på den andra oppositionen; men höll det dock för bäst, att lämna den. Kanske vore man ej nöjd med mitt framställningssätt, tänkte jag. Det kunde ej blifva så löjligt, som man önskade och möjligen kunde sjelf göra det. Välbetänkt drog jag mig då tillbaka, sedan jag vacklande af och an uti uttrycket anført mitt eget. – Nykopp

Sid. 522.

tackade mig för min extra opposition, såsom ett bevis uppå att disputationens öfningarne ej skedde endast af nödvändighet. Nu öfverhopade Costiander mig med tadel, att jag ej låtit Mol. opponera, då jag visste, att han skulle göra det. Nekade jag honom då? Han hade ju ännu efter mig kunnat stiga upp och anföra sitt argument. Det förargade mig, att man så skulle förringa den gloriola, som jag trodde mig inlagt genom min opposition och jag beslöt att nästa gång som jag kommer att utgifva theser, taga samma thes, på det man ej må sakna tillfälle att väcka löje. Ja, jag skall söka att hjälpa till, så mycket jag kan. – Jag sökte Bl. förgäfvos, för att höra, huru det tillgått uppå nationen. Sedermera var jag med båt ned intill Spinnhuset i afsigt att ifrån Savenius återtaga mina anteckningar uti lärdomshistorien för prof. Pip. Det var mig förargeligt, att ej mera slippa in. Genom den motion, jag hade af roende trodde jag mig emedlertid berättigad till qvällsvard, hvilken jag nu skulle utelämnat alldeles, om det ej varit gröt. Visserligen trodde jag att den vanliga portionen just för rörelsens skuld ej nu hade så skadligt-obehagliga följder uppå mig, som den eljest skulle säkert haft.

Sid. 523.

Jag fortsatte läsningen af den Tyska Lit. Tidningen till något öfver kl. 10. Jag somnade ej straxt. Sömnen var dock icke så alldeles orolig.

Söndagen d. 22^{dra}.

Jag uppsteg kl. 7. – Begaf mig sedan till Sawenius, af hvilken jag ändtligen fick mina papper. Jag hade så när icke heller nu fått, om jag ej mött honom på gatan. – Sökte Blomqvist: såsom flitig kyrkogångare var han nu icke hem. Relander träffade jag deremot. – Middagen var mig mycket välkommen, emedan jag ej ätit någon frukost. – Sedan jag hela eftermiddagen arbetat med Homer, gick jag i skymningen till Blomqvist, hvilken efter en stund följde mig hem och återhämtade Lit-Tidningen för 1813 samt första delen af Thümmels Reise, för hvilken han sade sig hafva fått verkelig afsmak, så att han ej ville hafva hela verket till skänks. För Lit-Tidningen deremot hyste han mycken aktning. – Han tog af mig den följande årgången. Efter en måttlig aftonmåltid fortsatte jag läsningen af Homer till kl. 9, hvarpå jag till kl. 10 fortsatte läsningen af den Tyska Lit-Tidningen, hvaruti jag påbörjade April häftet. – Sönnen blef höget orolig och

Måndagen d. 23^{dje}

uppsteg Jag kl. 7 med confusion och svaghet i magen. – Jag anmälte mig hos

Sid. 524.

Rectorn att få läsa för honom privat. Han bad mig vara välkommen och lofvade börja i nästa Onsdag. – Hela dagen har jag varit utomordentligt trög och matt. – Jag har hört att 7 stycken i förledne fredags skrifvit pro exercitio. Ibland dem hafva varit 2 mina medträflare Roos och Hällfors. – Jag hörde af den föregående, att ännu flera ärna i denna termin skriva pro exerc. Jag har nästan beslutit att gå med: det borde ej vara så farligt. Jag skall hos honom göra mig underrättad, hurudana ämnen de haft nu att skriva öfver. – Uppå Nations bibliotheket efterfrågade jag Kants Kritik der reinen Vernunft, men den hade nyligen blifvit utlånt. Bonsdorff fick mig med sig uppå Academien, för att höra utslaget öfver Exercitie scribenterne; men jag ides icke der vänta så länge derpå, utan kom straxt bort. Molander fick mig på en stund till sig. Blomqv. var sedan en god tid hos mig. – Efter hans bortgång, sedan jag ätit min vanliga qvällsvard, började jag fortsatta skrifningen af de matematiska anteckningarna, hvilka jag gerna skulle se en gång fulländade; men då jag saknade något och nu ej ides leta derefter, lämnade jag det arbetet och började läsa den tyska Lit-Tidningen, hvarmed jag fortfor till efter kl. 11. – Om natten vaknade jag och emedan det var ljusst, trodde jag att klockan var redan 6, läst Törne var redan upp.

Sid. 525.

Jag uppsteg derföre; men lade mig åter, då man sade mig, att kl. först slagit 3. – Oroligt slumrade jag sedan intill klockan 7 om

Tisdagen d. 24^{de}

Äfven i dag har jag hos mig känt en dylik matthet som i går. – I afseende till det i går fattade beslutet gick jag, sedan jag i Bröders Grammatik slutat det 26te kapitlet, öfver det 27 om Verskonsten till 28de, hvarefter jag i morgon skall börja genomgå lectiones Latinae, såsom mera nyttiga för mig. Det 27de skall jag vill Gud vid någon ledigare tid genomgå, jemte afhandlingen om samma ämne uti Phosphoros. – Eftermiddagen fortfor jag med att skrifva de mathemetiska anteckningarne. Backman ankom i skymningen, just då jag ärnade mig till Blomqvist. Efter en stund följdes vi derföre tillsammans dit. Derifrån följde jag Backm. till dess kvarter, der han tracterade mig höstrofvor, erhållna nyligen hemifrån. Icke dessmindre åt jag litet efter hemkomsten, hvarpå jag fortfor med mitt dags arbete till kl. 11, då jag ändtligen fick boken, hvaruti jag renskrifvit de math. anteckningarne till ända. Mycket återstår emedlertid ännu att skrifva rent. – Jag var med Backman äfven uti Widemans kvarter, för att höra efter, när han skall resa tillbaka till Wichtis. Det skall ej ske förrän efter en vecka. Med honom måste jag skrifva. Sedan jag lagt mig, föll detta mig in och jag speculerade länge öfver, icke just hvad jag skulle skrifva -

Sid. 526.

ämnena felas det icke – utan huru ock i hvad form. – Jag vet ej hvad klockan kunde vara, när jag från dessa speculationer insomnade. – Jag sofde sedan tämligen oroligt.

Onsdagen d. 25te.

Förledd af en stark appetit gjorde jag vid frukosten ett stort nederlag på kött. Det bekom mig ej väl. – Prof. Wallenius öppnade i dag sitt privata Collegium öfver gamla Gemmer. Det tyckes blifva interessant att afhöra honom. – Jag var efter löfte hos Backman, för att med honom gå till Meyer. Hans Boklåda var ej upp och jag ville ej lära B. att uppsöka honom på hans kammare ned uppå gården. Såsom jag äfven i dag skulle anmäla mig till repetitions collegium hos Prof. Hällström, så hade jag brått nog, att efter middagen recapitulera, hvad han hittills läst. Jag märkte dock, att jag föga ihågkommer, hvad han anmärkt till boken. Jag ångrar mig att jag ej annotert för honom, hälst jag följt med nästan ifrån början. – Klockan var ännu icke 3, då jag gick. Jag var derföre hos Blomqvist och såg hos honom på Görres Mythengesch. der asiatischen Welt, hvilken han lånt ifrån stora Bibliotheket. Jag hade stor lust, att sjelf äga densamma; man den är utomordentligen dyr. – Hos P. Hällström bestämdes endast timman och dagarne. Början skall ske i nästa fredag kl. 2 e.m. och sedan fortsätta Måndagar och Tisdagar på samma timme. Jag blir dock hiskligen öfverhopad med arbeten. Äfven i dag hade jag först efter skymningen mina annotationer inskrefvna.

Sid. 527.

Dagspensa blefvo efter för i dag, emedan jag måste läsa öfver Homerus tills morgon. – Jag var dervid sysselsatt ända till kl. 11 och ändock måste slutet af mig nu lämnas. – Sömnen orolig.

Thorsdagen d. 26te

Jag uppsteg kl. 6 och fortsatte öfver läsningen af Homerus. Någon tid upptogs äfven af förhörande, så att jag emot min villja kom att försumma Adjuncten Linséns timmar. Kl. slog 9, då jag gick upp. – Jag tyckte, att jag befann mig muntrare åtminstone om morgonen. Längre på dagen hade jag dock ondt i hufvudet och var ytterst olustig på eftermiddagen redan då jag kom ifrån Nykopp och var hos Arwidsson, för att bedja honom genom Ottel. beställa mig äfven Arborelii Consp. lex Dalecarlici. Om aftonen var jag både högst olustig och confus, då jag öfverlas Homerus. – Med öfvertygelse, att det skulle skada tänkte jag ej äta något; men – åt ändock litet som jag tyckte. – Straxt efter kl. 10 lade jag mig och tänkte stiga upp tidigare i morgon; men jag blef ej lös mina högst orediga phantasier förrän kl. 4 om

Fredagen d. 27^{de}

Icke heller i dag har jag mått bra. – Jag hann ej gå upp Linséns timma. – Jag hade någon räddhåga, huru det skulle gå upp Linséns timma. – Jag hade någon räddhåga, huru det skulle gå Prof. Hällströms timme. – Jag föreställde mig att hans conversationer med oss skulle sträcka

Sid. 528.

sig djupare; men allt sådant blir intet att befara. Han hade Handes [?] Physik uppslagen framför sig och frågade i anledning af densamma. Hvad han deremellan anförde, var vanligt sens commun med mångfaldige utfall emot den nya Naturphilosophien, hvilken han ofta tadlade för den högste arrogans och löjligt bemödande att villja bevisa, hvad intet kan bevisas. Mig tycktes, som skulle ett sådant bemödande förtjena dock snarare aktning än smädelser. Och hvem har väl utstakat gränsen för det möjliga för menskligheten? Det är emedlertid bra, att jag deltagit uti detta Collegium. Jag lärer mig derigenom att inse, att det intet är så farligt med det der fysikaliska studium, att man åtminstone måtte kunna förvärfva sig försvarliga insigter om naturens verkningar. En historisk uppfattning af dem kan väl intet blifva något oupplösligt problem. Större tillförsigt måste hos mig uppstå, ju mer jag vänjer mig att umgås med de här vettenskapsidkarena. – Efter Nykopps timme var jag hos Prof. Melartin, för att af honom begära borgen till de böcker, som jag i sist lånte ifrån stora Bibliotheket. – Såsom han skulle gå på Academien, löfte han att i morgon gifva mig denna

Sid. 529.

borgen. Hos Ilmoni till 5. – Jag mådde icke bra och åt derföre blott några bitar om aftonen. Äfven dem hade jag kunnat och bordt umbära. Det är just af öfwerflöd på näringsmedel, som jag lider. – Jag började att läsa Lit. – Tidningen och vakade på till ½ till 12. – Jag var hela aftonen något confus. – Det samma var fallet, då jag efter en orolig sömn

Lordagen d. 28^{de}

kl. 7 vid lag uppsteg. – Jag hann i det närmaste fullända mina dagspensa före gången till Academien. – Jag tyckte att åtminstone min sinnestämning nu var något muntrare än vanligen och jag tillskref det verkligen den ringa aftonmåltid, jag i går åtnjöt. Efter prof. Wallenii timme var jag en stund hos Blomq. – Hos Mozelli för att se försäljnings Catalogen. Prof. Melartin hade i dag för första gången Nations möte. Jag bivistade det samma ifrån början till slut, ehuru jag hade litet ondt i magen. – Jag hörde att man visste af att jag ämnar skrifva under faculteten och till och med disputera pro ex. Det kan vara detsamma; men det är ej bra att jag ens nämnt härom åt någon. Det har väl varit ganska få, som fått veta af detta; men jag ser att en ännu större försiktighet framdeles är mig nödig. – Jag åt i afton ett fullt mål och tog mig deraf anledning att vaka till ½ till 12. – Jag fortsatte derunder den Tyska Lit. Tidningen. Sömmen orolig –

Sid. 530.

Söndagen d. 29^{de}

Jag uppsteg kl. 7 icke särdeles väl mående. – Tungan var mycket slemmig. – Jag satt en liten stund hos Ilmoni, sedan jag gått ut. – Eftermiddagen las jag äfven min Homeriska läxa. Jag ville med Gossarne afbörda mig min visit hos Ursins; men de voro icke hem. – Jag var då en stund hos Blomqvist. – Den största benägenhet uppstod hos mig att njuta slisk. Derföre åt jag först upp hushålls medfaren som voro i mitt förvar och gick sedan ut med half föresats att hos Caffejungfrun beställa mig thé. Jag vek dock in hos Bl. först och drickandet skulle inte blifvit utaf, om ej Ilmoni kommit dit. – Vi följdes åt derifrån och gingo sedan till Caffejungfrun. Jag bestod denna gång. – Jag åt väl ingen qvällsvard; men jag var dock mycket uppöst. – Emedan jag med Wideman måste afskicka bref till Sarlin och Majoren, satte jag mig nu att skrifva dem. Idealet af det blifvande brefvet till den sednare har längs sväfvat uti min hjerna: reposuit in alta mente repostum, hvad han hos Ursin och vid åtskilliga andra tillfällen yttrat till mig. Emedlertid blef mitt bref ett riktigt scriptum; jag menar, jag använde derpå mycken tid för att gifva någon form af min indignation. Jag skall här afskrifva, hvad jag dervid i rapport uppå mitt speciella läge till honom och Gossarne

Sid. 531.

anfört. --- "Gossarne hafva emot mig varit utmärkt beskedlige (med större bokstäfver) och därför måste jag lämna dem allt rättvist beröm. Hvad läsningen beträffar, så tog ju H^e Maj. af mig ett förnyadt löfte, att göra allt hvad hos mig står till befordrande af vettenskapliga framsteg och en allmän utbildning hos dem – en förbindelse, hvilken allaredan varit villkorligen gifven ifrån det ögnablick, då jag emottog Gossarne. Äfven jag har ifrån detta ögonblick ansett min befattning utan ändamål, om jag ej vore för dem en beständig manare och ledare, och jag tror mig i följe af denna öfvertygelse icke heller någonsin hafva försummat att mana och leda dem, om jag också redan blott derigenom risquerat att kallas jemnt trälände och slafvisk med dem, hvilka predikat, jag medger det, ofta synas kunna tillkomma en beständig manare och ledare; men kanske oftare tilldelas af fördomar, partiskhet, okunnighet om sakernas rätta sammanhang, och främmande och egen verkliga fördel, medlidande med den lärande och Gud vet hvadför känslor." – "Såsom årstiden är så sen, att det till äfventyrs skulle vara utan mening, att tänka på någon utfart för August uti denna höst, så önskade jag i afseende å honom höra Herr Majorens mening, om jag skall framhafva honom denna termin till student examen, i fall han nemligen dertill kunde hinna blifva mogen. Härom beder jag ödmjukeligen, att Majoren ville vara god och meddela mig sin villja?"

Jag vakade åter länge; man hade en orolig sömn och stark pollution om natten.

Sid. 532.

Måndagen d. 30^{de}

Professor Hällström lät oss i dag med microscop betrakta hvarjehanda föremål och jag tillstår att det var rätt artigt. En gosse, hvars ansigte länge behagat mig viste mig en artighet deruti att han jämte sin stol drog äfven min mera fram på golvet, på det vi, som han vänligen sade till mig, måtte kunna närmare betrakta Instrumenterna. Då vi sedan betraktade med microscop ett hårstrå, frågade Prof. Hällström flere, huru tjockt det skulle vara i jämförelse med ett glasrör, som han hade uti handen. – Den nämnda ynglingen frågade äfven mig detsamma och nämnde mig dervid vid namn. Jag blef just nyfiken att känna honom. Hos Nykopp fick jag då höra honom nämnd Gadolin, således Prof. Gadolins son här uti mitt grannskap. – Jag hade ännu icke fulländat mina dagspensa och Grekiskan måste helt och hållet blifva. Hirn var först en liten stund hos mig och sedan en stor del af aftonen Blomqvist och Ilmoni. Jag vann dock mycket uppå umgänget med dem. – En kanske för stark aftonmåltid beröfvade mig kanske till en del den goda stämning, hvaruti jag kände mig. – Jag ides ej mer börja arbeta något, sedan klockan redan slagit 10 utan jag lade mig straxt derefter Gossarne, hvilka äfven i dag läsa

Sid. 533.

nästan intet, såsom hela förledne veckan, hade jag nyss så bevekande jag kunde förmanat till flit och arbetsdrift. Det var mig en verkelig tröst att finna dem icke misskänna sanningen af hvad jag föreställde dem. -

Tisdagen d. 31^{sta}

Jag mådde alldeles icke väl via uppstigandet. – Emot min villja kom jag att försumma Prof. Palanders timme. Jag hade redan i sist låtit föra ett par gl stöflar till en skomakare. De sades ej mera kunna lagas, utan borde de förfotas. Dum nog lät jag det bero dervid och först i går aftons, då skomakaren var här och tog mått af mig och jag på min fråga erhöill det svaret, att det skulle kosta 5 Rd. började jag ångra mig, att jag låtit det komma så långt med dem. Jag hade bordt kunna förmoda det, att de ej skulle här fås för så godt köp, som på landet. Jag började fundera på utvägar, huru jag kunde återfå dem från Skomakaren, sådane som de blifvit ditförde och i morgons afskickade jag en af Gossarne efter dem. – Han skulle säga, att vi hade bud ifrån landet, hvarmed vi kunde få dem ditskickade och der för långt bättre pris reparerade. Emedlertid ville jag som billigt ersätta hans besvär för det han varit hit ned för att taga mått af mig. Han fick derföre 50 kopek och jag var glad att få dem åter för det köpet. Emedlertid var jag sjelf

Sid. 534.

högst förlägen, då jag tänkte mig underhandla hos Skomakaren, och jag väntade med otålighet hans återkomst. Den följde och stöflarne med. – Då jag ej hann upp till Palanders timma, gick jag gerad till Ilmoni, för att af honom erhålla den till böckernas utlösen deponerade summan. Jag fick 15 Rd förut; således återstå 7. – Meyer var ej hem. Då tillbragte jag en stund hos Blomqvist och först efter Hällströms timme var jag hos Meyer. Jag prenumererte uppå 4de afdelningen af Bibliothek der D. Classiker och uttog 1^{sta} Volumen, äfvensom jag köpte mig Kjellins 12 Böcker uti Geometrin. – Så snart jag blef ledig ifrån Gossarne uppå eftermiddagen, företog jag mig collationeringen af mina egna matematiska anteckningar för Prof. Alopaeus med Hirn, för att framdeles renskrifva vid lägligare tillfälle. Emedan jag i middags tog nästan för mycket till bästa, åtnjöt jag ganska litet om aftonen och fortsatte för öfrigt det nämnda arbetet, som ändtligen börjar lida åt slutet. – Jag vet ej, hvad klockan var, när jag lade mig. Något sent lär det redan hafva varit. – Jag hör, då jag skrifver detta, att den slår 11. Jag är också bra trött och dessutom illamående. – Jag kunde ej somna, förrän efter kl. 12. – Sömnen blef efter vanligheten orolig. -

Sid. 535.

November

Onsdagen den 1^{sta}

Jag vaknade mera sent och hann derföre icke befria mig ifrån någon af mina dagspensa, innan jag gick på Academien. Uppå hela dagen blef det ej tid dertill, blott ephemeriderna hann jag genomgå om aftonen. – Relander hindrade mig äfven under par timmar efter middagen igenom sin närvara. – Jag mådde alldeles icke väl. Bristen uppå rörelse tyckes allt mer börja yttra uppå mig sin ofördelaktiga verkan. – Jag åt åter ett fullt mål om aftonen äfven. – Gossarnes lättja gick mig så till sinnes, att en tanke uppå Maj. förslag, att ännu nästa termin sysselsätta mig med den, tills de kunde blifva Gymnasister, Carl åtminstone, föreföll mig nu högst vidrig. I följd häraf råkade jag, sedan jag efter kl. 11. lagt mig, uppå hvarjehanda speculationer, hvilka i sin mon erböde nog svårigheter i den dystra framtiden, att jag skulle hafva kunnat så snart somna. Min Condition skulle vara så der passabel ändock, om endast Gossarne hade velat vara flitigare. Det är sent: jag sjelf är det, som har just derföre frambragt söndringen. Jag hade än länge nog fått kanske behålla conditionen, om jag roligen låtit alltsammans gå sin gång; men det må nu gå huru som hälst med mig, jag kan ej längre uthärda. —

Sid. 536.

Thorsdagen d. 2^{dra}

Jag steg upp kl. 7 såsom man kan tänka ingenting mindre en vederqvickt af sömnen. – En viss qväljande känsla har uti dessa tider utmärkt min mages dåliga tillstånd. – B. ville i går bjuda mig att äta middag med sig. Ehuru jag ej annars var emot saken, måste jag i anseende till Gossarne vägra. I dag ville jag med flit ställa så till, att jag kunde gå, om en dylik kallelse inträffade. Det hände ock ehuru jag redan något spiset hem, gjorde jag mig ett förnyadt godt mål hos honom. – Uppå Gossarne blef jag högst uppbragt, då jag vid min hemkomst träffade blott en af dem hem. De voro ännu en stund efter min hemkomst borta. Den yngsta, som ej ens ännu kunde sin frukostläxa, fick af mig en örfil och jag ångrade att han slapp med så litet. Jag tror, att en stark stränghet skulle verka något på dem, om jag kunde ständigt bibehålla den med dem. – I dag skall det blifva en Consert. Jag har alltsedan detta varit bekant tvekat om jag borde uppoffra mina 2 Rubel eller ej. I början tvekade jag intet egenteligen: det var ett fast beslut hos mig att gå; men då min Cassa dagligen inskränkt sig och Meyer dessutom hotar med böckernas utlösen har ett stridigt tänkesätt hos mig ägt rum. Emedlertid då Relander i dag under Nykopps timme ville persvadera

Sid. 537.

mig att göra sig sällskap, var jag straxt färdig. Han lofvade komma till mig litet före kl. 5, hvarpå vi skulle gå. Jag väntade honom med största otålighet; men han kom icke och jag var nu rätt ledsen deröfver, ehuru jag väl ock yttrat mig förut, att det vore mig likgiltigt, om han också ej komme.

Han låfvade likväl bestämdt. Jag sökte trösta mig med den tanken, att äfven dessa 2 Rubel vore kvar uti Cassan, hvilken jag beslöt att visligen förstärka igenom ett lån ifrån Nations Bibliotheket. Der måste nu vara penningar. Jag kan ändock icke annars utlösa böckerna, om de komma och någon tid härefter kan jag tilläfventyrs ej mera få låna ifrån Nations Cassan, om jag ock ville. Min dubbla middagsmåltid gjorde mig alldeles förvillad, och det hade varit den största dårskap att nu öka confusionen igenom en enda bit föda. Par, tre höll jag ändock sednare till godo. – Jag måste om aftonen arbeta uppå Grekiskan till morgonen och sålunda kom jag ej att lägga mig förr än efter kl. 11. Jag nödgades åter hålla an duktig straffpredikan för Gossarne, då Fredrik ännu icke kunde någonting. Jag somnade ej förrän emot kl. 12. – Sömnen blef orolig och jag uppsteg tämligen confus

Fredagen d. 3^{dje}

kl. 7. – I anseende till Inscriptions var det ej

Sid. 538.

någon läsning uppå Academien. Hela min förmiddag försvann under det jag förhörde flera läxor, hvarmed nu Gossarne för ögnablicket ville försona mig med det framledne. Jag hann ej genomläsa min Homeriska läxa helt; men det behöfdes också icke; ty det blef ingen läsning utaf för Nykopp af brist på Collegister. – Hällström hade ett talrikt Collegium i dag. – Jag lånade af Nykopp ifrån Nations Cassan 22 Rubel, så att min skuld därstädes nu är jemnt 30 Rubel. Han var ganska artig emot mig nu. Jag gick och växlade det Ryska myntet emot Svenskt hos Blomqvist, med hvilken jag sedan spatserte en stund. Derpå satt han en tid hos mig. Efter hans bortgång, sedan jag fullgjort mina dagspensa, satte jag ånyo min hand vid de Mathematiska Anteckningarne, för att en gång kunna återställa Hirn sina. Rättens skall jag kunna det. Jag kom att vaka ända till kl. 12. – En måttlig qvällsvard trodde jag mig genom promenade berättigad att antaga; men jag märkte, ett jag hade kunnat vara den förutan. -

Lördagen d. 4^{de}

uppsteg kl. 7. – Hos Blomqvist efter Wallenii timme för att läsa Sv. Tidningar. – I skymningen återförde jag alla Hirns papper till honom. Hos honom och Ilmoni tillbragte jag en stund. – Gossarne gingo till någon af sina

Sid. 539.

vänner för att äta qvällsvard. – Jag böd sist om dagen Backman tills i afton på gröt; jag var rätt förlägen emedan nästan intet annat kunde bjudas honom. Vår mat, ehuru det vid afresan sades, att det borde snarare vara öfver än otillräckelig, har så krumpit ihop att jag med ängslan tänker på den ännu återstående tiden för oss. – Jag väntade på Backman; men han kom icke. Jag gjorde då målet äfven för honom och åt nu verkligen par force – Deraf kunde jag sitta upp till kl. 12; men om natten följde en pollution och

Söndagen d. 5te

uppvaknade jag först kl. 8. – Jag hade i aftons anmärkt, huru mycket bröd det blef öfrigt. Mycket var nu icke kvar. August var ensam hem. Jag frågade, hvem som redan ätit frukost. Slutligen hette det, att Carl och kanske äfven Fredrik gjort det. Carl skulle alltid om hvarje morgon tidigt äta. Jag frågade honom, då han återkom. Han nekade fritt. Härpå följde nu en straffpredikan: jag hade med rätta bordt med en duktig örfil vederlägga honom. De äro fasliga Gossar. I sist, då de sjelfva hade Contorsnyckeln, hade Madam ständigt funnit dem der, ofta sedan de just slutat att äta häruppe. Derutaf kan det då lätt förklaras, att nästan intet kött eller smör mera är öfrigt. Måtte jag ännu slippa öfver denna Termin med dem! Huru det också

Sid. 540.

sedan må gå, så har jag då att sörja endast för mig sjelf. – Stark både frukost och middag. – Relander kom hit på eftermiddagen och föreslog att gå till Ursin. Vi gingo dit ifrån Nationsmötet. Då de icke syntes vara hem, följde jag honom hem. Han böd mig att dricka thé hos Caffejungfrun; men inga skorpor funnos och det blef ej af. Jag var mycket däst. – En mäktig qvällsvard. Las Tyska Lit. Tidningen till kl. 11. – Högst orolig sömn.

Måndsgen d. 6te

Uppsteg först närmare kl 8. – En häftig hufvudverk följde mig hela dagen. Uppå eftermiddagen var jag i synnerhet deraf ansatt. – Hällströms Collegium förbittrade mig också. Han frågade nemligen icke såsom vanligen personligt raden om, utan af Herrarne (närmare 30 till antalet). En Stenbäck, onekligen en skicklig gosse, svarade nästan alltid. Om jag vore fullkomligen säker på mig sjelf att kunna bestå äfven för en möjligen derpå följande examen par force att jag så må säga, hade jag lust att proponera att frågorna skulle ske directe till en i sender. Att jag ej vågar det och emedlertid icke heller kan blanda mig uti att svara på frågor i allmänhet framställda, förargar mig. – Nykopp antvordade mig ett bref ifrån Johan Johansson uti Röhmä, hvilket en bonde skall hämtat till honom. Jag erinrade

Sid. 541.

mig icke straxt att fråga, hvar bonden skulle ha sitt kvarter, utan gick sedan tillbaka äfven uppå Relanders tillstyrkan. Sedan jag uppsökt bonden, som var ifrån Wiborgs län, skref jag svar uppå det erhållna brefvet och ett bref till Prosten Ståhlberg och förde det till bonden. Han fordrade på ett ganska modest sätt drickspenningar. Jag hade äfven först tänkt mig i denna billiga fordran; men som jag ej vidare berett mig derpå, måste jag lämna honom hela 50 Copek. Jag vet ej, om det var för den rika drickspenningen, som han trodde sig befogad att fråga, om jag var Prostens i Ithis son? Hade han varit ensam, hade jag kanske gjort honom besked för denna fråga, men som hans kamrater äfven voro tillstädes, åtnöjde jag mig med att neka till hans frågan. – Vid aftonmåltiden åt jag mig alldeles mätt åter. – Vid uppstigandet

Tisdagen d. 7^{de}

tyckte jag mig nå tämligen väl; men kände längre uppå dagen mitt hufvud icke ännu sundt. – I dag hade jag föresatt mig att skriva Theserna färdiga; men om aftonen hade jag ännu ingen uppsatt. – Blomqvist hindrade mig också väl en tid. – Både vid middag och qvällsvard har jag i dag varit måttlig; vid den förre genom yttre föranledning (förargelse) vid den sednare mera af sjelfständig vilja.

Sid. 542.

Efter aftonmåltiden började jag ändteligen uppsätta mina theser och fick 5 tillsammans till kl. 12, då jag helt trött lade mig. Efter en högst orolig sömn uppsteg jag lika trött

Onsdagen d. 8^{de}

först kl. 8. – Eftermiddagen fick jag ändtligen mina theser uppsatta, så att jag i skymningen kunde tillställa dem Nykopp. -- Om aftonen las jag öfver Homerus till morgonen, så att äfven i dag både den Latinska explicationen uti Bröders och läsningen uti Dahls Grammatik. – Jag lade mig kl. 10. – Jag trodde så; men efter hvad jag sedan hörde, var det efter kl. 11. – Det var mig en obegripligt olycklig natt. Hvarjehanda speculationer sammanträngde sig, och jag vände mig orolig ända till kl. 3. Förargad öfver att ännu icke få någon sömn, ville jag försöka stiga upp. Då fick jag åter ingen eld och efter half timmes fåfäng möda måste jag åter bege mig till mitt läger, der ändteligen jag likson tvingade sömnen att befria mig ifrån ett högst plågsamt vakande. –

Thorsdagen d. 9^{de}

Jag uppsteg efter kl. 7; men hann ej mera upp att afhöra Linsén. Stannade derföre under vägen hos Backman, der äfven Mag. Linsén var. Jag åt der en stark förnyad frukost och försummade dervid äfven Palanders timme. Hos Ilmoni tillbragte jag tiden ända

Sid. 543.

till kl. 11. – Jag kände mig högst slapp och oförmögen till all driftig sysselsättning. Ilmoni ville jag par force öfvertala att skriva under faculteten i denna termin. Han lofvade mig bestämdt svar i lördag. – Efter läsningen hos Nykopp fick jag mina theser corrigerade tillbaka. Han beviste mycken delicatess vid correctionernes genomgående. – Lidén föreslog han till tredje opponenten. Jag nämnde, att han ärnade resa bort uppå condition, om det blefvo god lägenhet till någon sådan. Nyk. beklagade att han ej här i staden kunnat skaffa honom någon condition. Det vore ovanligen svårt för de nyligen promoverade Magistrars skull. Jag nämnde om att äfven jag ärnade bygga mitt framtida hopp på condition här uti staden. Han frågade om jag hade någon på förslag och förklarade det för vådligt att lämna den närvarande. Emedlertid trodde han att det ej kunde bli så svårt att få disciplar att läsa hos sig någon timma. Jag ämnade börja förklara hvarföre jag häldre ville öfverlämna mig åt en oviss framtid än fortfara längre med min närvarande condition; men då han hade bråttom, blef det dervid. – Hos Ilmoni och Blomqvist. Till den sednare kom äfven Backm. och med honom och Ilm. kom jag öfverens, att gå uppå Anatom Salen och se en Dragon, som för någon tid sedan hängt sig. Anblicken af liket förekom mig icke nu på långt när så vidrig, som tillföre.

Sid. 544.

Jag glömde i morgons hos N. Ovidius, och gick nu för att taga den derifrån. Redan ifrån morgons har jag tänkt uppå ett förslag, hvarmed jag dock nu icke vågade framkomma. Han nämnde i sist, då jag åt middag med honom, att det vore bekvämt att låta koka Caffé hos hans grannfolk. Man hade sjelf godt hvetebröd. Nu tänkte jag föreslå ett Caffé collegium till morgonen. Jag ville bestå Caffet, om han bestode bröd. Men då jag hörde, att Linsén om mornarne läser med honom, kunde jag ej säga något. – Jag måste dock någongång hafva honom till Cafféjungfrun med mig, hos hvilken jag nu börjat göra oftare visiter än fordom. Då jag i afton kom med Ilmoni ifrån Blomqv. och det var löst tal om thedrickning, kunde jag ej afhålla mig ifrån att bjuda Ilm. in. Jag bestod åter. Det kan väl komma till godo; men min Cassa har förunderligen krumpit ihop, ehuru jag äfven utifrån förstärkt densamma. Theet verkade hos mig, att jag äfven nu kunde vaka ända till inemot 1. Grekiskan måste dock äfven i dag blifva efter i anseende till min skolkning on dagen. –

Fredagen d. 10^{de}

Jag uppsteg kl. 6 med en oangenäm känsla af slapphet och trötthet. – Hos Nykopp. Begärte Coursen för theserna. Adjuncten – m och Arwidsson voro der äfven och gjorde sig lustiga öfver Nykopps tillärnade giftermål.

Sid. 545.

Emot middagen fick jag en häftig hufvudverk, som fortfor inpå eftermiddagen. Jag ides ej gå hem emellan kl. 1 och 2, utan tillbragte den tiden hos Blomqv. Efter Hällströms timma följde jag Aminoff till dess kvarter för att af honom erhålla anteckningarne för Pr. Hällström. Man sade mig vid hemkomsten, att Heideman ifrån Ithis varit här och att han ifrån Kotkaniemi hade till mig bref och penningar. – Jag vakade sent, vet ej huru länge. – Sömmen efter vanligheten orolig. Qvällsvarden gjorde mig också redan i aftons confus.

Lördag d. 11te

Uppsteg tämligen sent. – Hvad skall jag skrifva? Nu är jag åter så confus, att jag ej mins, hvad jag gjort och hvar jag varit i dag. Att Heideman var här eftermiddagen och å Maj. Nohrström vägnar öfverlämnade mig 50 Rubel, erinrar jag mig af den förlägenhet, som jag eljest kände under hans härwara. – Nu war jag sist hos Hirn och raisonnerade der med honom och Lindströms öfver mitt usla tillstånd. Nu är det dock besynnerligt, att jag skall vara så confus, då så många timmar förflutit sedan middagen; men saken är väl den. Jag tog öfver måttan till bäste vid frukosten, sedan jag nyss uppstigit under känslan af följderna för mina förseelser de föregående dagarne. Middagen, om den icke var till mängden af det åtnjutna skadlig, var

Sid. 546.

den väl det dock genom massan – idel för starka närande saker. – Nu känner jag det tydligen och dock – jag nästan beklagar mig, att jag ej med nöje kan njuta af den blifvande qvällsvarden d.v.s. jag beklagar mig öfver att jag vet på förhand att denna qvällsvard skall blifva mig förderflig; ty att försaka densamma, då äfven B. uppå min bjudning lärer komma hit, det är väl ej att påtänka, om han också icke komme. – Men kom och jag vann företrädet af alla uti ätande. Likväl tyckte jag mig må tämligen bra emot förmodan efter måltiden, då jag ända till kl. 11 satt upp och skref anteckningarne uti Physiken för Hällström. Sömmen såsom vanligt.

Söndagen d. 12te

Uppsteg sent. – Sedan jag fullgjort mina dagspensa, las jag för mig sjelf till aftonen första Rhapsodien af Homerus till slut. Jag hade ej tillfälle att läsa öfver densamma till föregående fredag,

då Homer lærer slutas dem. Nu ärnar jag stanna därvid uti Homerus dels emedan jag ej har den följande rhapsodien, dels emedan jag vill hafva läst något äfven uti Xenophon, hvilken jag ännu icke börjat med. Jag började om morgonen kläda uppå mig för att på eftermiddagen gå till Ursin; men då Gossarne sade att de troligen skulle nedkomma hit i dag, blef jag ej under hela dagen fär-

Sid. 547.

dig uti min klädnad. Uti skymningen sutto Relander och Ilmoni här. Den sednare borde nu lämna mig svar, om han vill skrifva under faculteten med mig och han vägrade det. – Jag lade mig mycket sent, men fick på lång tid ingen sömn.

Måndagen d. 13^{de}

Efter uppstigandet kl. $\frac{1}{2}$ till 8, då jag kände mig icke må särdeles väl, gick jag till B. och bad honom komma och dricka Caffé med mig. Jag vill ej neka, att jag lika så väl önskade att få dricka hos honom; men jag ville betala det ändock. Det gick dertill. Allt blef uppå hans räkning utom skorpona. Jag kom att må högst illa af Caffet, hvilket jag trodde kunna gagna mig. Emedlertid kan äfven illamåendet visserligen gagna. Löst lif blef den närmaste följdén ooh före middagen måste jag uppå Apotheket taga mig en sup, hvarefter mycken matthet inställde sig, så att jag icke förmådde göra något. – Obegripligt vanmäktig försummade jag Pr. Hällströms både privata och publika timme, ehuru jag var gången upp till Meyer och sedan till Blomqvist före den privata timmen. Om aftonen kom det länge efterlängtade budet med mat ifrån W. Jag fick derjemte ifr. Maj. ett bref, hvare han äskar bestämdt svar om hans Gossarnes läsning och om jag vill undervisa dem, tills de kunde blifva Gymnasister. Jag ids ej längre höra uppå

Sid. 548.

Stipendiat examen, utan skyndade mig hem att uppå ofvannämnda brefvet lämna mitt svar. Jag skall här meddela det, som egl. innefattar svaret uppå frågan och allt hvad till det ämnet hör. " - - - Maj. ber mig att om Gossarne icke lämna sig i ovisshet, hvad af det kan vara att hoppas och jag vill nu gå att öfver dem lämna min förklaring. Redan längst för detta har min tanke varit att vid detta andra årets slut göra en ändring uti mina relationer och det läge, hvaruti jag genom densamma varit försatt och denna tanke har under närvarande termin ännu mera hos mig mognat till ett verkligt bestämdt beslut, oakadt jag ännu icke vet, hvad jag efter den påtänkta ändringen skall taga mig före. Dock, hvad komma mina egna fördelar härvid i fråga? Jag smickrar mig af den öfvertygelsen att de visserligen icke, endast ett osäkert hopp hittills hållit mig uti den ställning och det embete jag beklätt. Eller kunde jag icke ännu deruti hafva bibehållit mig, om jag endast haft min egen vinst uti ögnasikte? – Mitt bestämda svar uppå H^r Majorens fråga angående fortfarandet af min befattning med Gossarnas undervisning tills de kunde blifva Gymnasister, blir en försäkran af distancen af

denna min befattning blott till årets slut. Till den tiden kunna de visserligen ej blifva Gymnasister. – Om Fredrik är, såsom jag äfven hos Ursins hade den äran att yttra, en sådan förhoppning ännu på lång tid fåfång – och om Kalle också åt året kunde blifva det, så kan det åtminstone icke blifva jag som kan tillskrifva mig äran deraf. Visserligen har han under denna termin

Sid. 549.

vist att en duglig läsning icke är någon omöjlighet för honom; men denna dugliga läsning måste vara beständig, om man deraf skall vänta några lönande frukter och det är för mig visserligen inte fågnesamt att känna och se blott mitt eget hjertas sönderslitande vara det enda vilkoret för några dagars ansträngningar hos Gossarne. Med det återkommande lugnet inom mig försvinner åter driften hos dem, den vanliga slappheten träder i stället och af mig fordras ett nytt offer att häfva densamma och förmå dem till sin skyldighet. Jag har använt de ömmaste förmaningar och jag vet likväl ej säga, när jag ej skulle behöfva använda dem mer. De äro vane vid blotta förmaningar och det är mitt misstag, att jag ej kunnat tilltro dem denna vana, äfven sedan jag lärt mig sjelf känna den, icke handlat sjelfständigt, mer gjort afseende uppå de omgifvandes kända önskningar än sjelfva sakens stränge kraf. Det har varit mitt fel och så mycket jag än kunde finna äfven de skönaste anledningar att åtminstone ursäkta det, vill jag ej göra det. Hvad man också må kunna och villja säga om min stränghet, om mitt trälände med Gossarne, så tillstår jag offentligen, att de skulle behöft en annan man än jag varit, jag som beskedlig nog velat göra alla M^F till lags, skörda bifall äfven utaf sjelfva fördomen och lära slutligen komma att skörda bifall af ingen. – Det är ganska tvifvelaktigt äfven med August, om han kan ännu blifva Student. Emedlertid känner han nu också sjelf att målet är för honom fritt. Jag har sökt under ovissheten om hans öde att gifva hans studier en sådan riktning, att om han också icke kunde blifva Student, kan han åtminstone blifva skickligare sjöman! Han borde nu första äfven 5te Boken väl. Men repeterar han alltsammans, om det blifver tillfälle, skall han

Sid. 540a⁵⁰⁰.

få börja med den 6te och annat hvad som egentligen i hans stånd kan blifva honom nyttigt. Carl, som förmodligen lärer veta af sin närmaste bestämmelse, att blifva gymnasist, har nog karakteristiskt, medvetande af sitt större behof af latinska språket, icke särdeles brytt sig om Mathematiken, ehuru jag än velat öfvertyga honom om dess nytta. – Emedlertid skulle jag vara högst orättvis, om jag ej i det hela till och med upphöjde Carls flit: jemförelse mot Fredrik, som tyckes just arbeta uppå att bringa till verklighet, hvad man hittills utan skäl hos mig beskyllt. Man fortfar i sin gamla slentrian och jag har funderat uppå, om ej det vore consequent åtminstone att, då jag till åtlädnad af Maj. villja och efter en gång vedertagna principer skall tilldela de andra

⁵⁰⁰ Obs. Sjögrens paginering. Mellan sidorna 549–550 hhr han placerat sidorna 540a–549a. Dateringen av dagarna fortsätter normalt.

Gossarne 2 Rubel hvar, gifva honom i proportion högst endast 50 Copek. Maj. tacktes förlåta min vidlyftighet. Ett fullt hjerta är alltid mångordigt. Jag tröstar mig att efter Maj. önskan hafva förblifvit sanningen trogen. Min vörds. compliment till samtel. Herrskapet förblifver &c —

Detta bref innehåller många fel också i afseende å stilen. Det är uppkastadt såsom mitt inre ingaf mig. Jag har ej tid att städa det. Också borde det ej behövas, om ej för andras skuld, hvilka möjligen äfven torde få se brefvet. – Jag tänkte i afton skrifva ett bref också till Poppius; men det är lidit långt inpå natten och jag måste uppskjuta det till morgonen. – Jag har i afton känt mig tämligen ledig, ehuru jag åt litet. – Jag åt också ingen frukost. – Sömnen efter vanligheten orolig och uppstigandet sent om

Sid. 541a.

Tisdagen d. 14^{de}

Jag har i dag tämligen väl befunnit mig, förmodeligen emedan jag varit någonlunda måttlig uti dessa dagar. – Jag kom att försumma Palanders timma af okunnighet om tiden. – Äfven till Gottlund och Poppius skickade jag i dag bref med posten. Den sednare ville jag persvadera, att bo med mig uti nästa termin, om han ännu tänker komma in till Åbo. I annat fall önskade jag att få begagna mig af hans bostad, ty jag vill minnas att han haft här en sådan. – Eftermiddagen var jag och hörde på Stipendiat examen ifrån början till slut. Orsaken dertill var den, att der nu vore Relander och Neovius, och hvilka det måste interesera en att veta, hurudan utgången skulle vara. Relander fick 5 röster, och jag tänkte för ett ögnablick, då jag erinrade mig sjelf att han väl kunnat få 4 röster första gången. Jag hade kunnat söka denna termin: så misstrogen jag än är om mig sjelf, tycker att jag kunnat åtminstone få en röst i tillväxt. Gud vet ändock, huru det kunnat gå; hvarföre fick Lindström af samma Examinatorer nu en mindre än uti förra terminen. – Jag fortsatte att skrifva de physiska anteckningarne ända till kl. 11; men somnade icke straxt, sedan jag lagt mig. Sömnen, blef högst orolig och jag uppsteg alldeles confus.

Onsdagen d. 15^{de}

Vid uppstigandet mådde jag ej bra och längre

Sid. 542a.

uppå dagen kände jag mig ganska trög. Hos Ilmoni var jag en liten stund och försökte åter, ännu förgäfvets, persvadera honom att skrifva under faculteten. Rel. hindrade mig om middagen någon tid. Han var ganska munter. Han måtte väl tänkt det gå en att få straxt lika mycket, som jag fick

först, då jag redan andra gången sökte. – Då han talte om bjudning till sig till morgon afton, böd jag honom jemte sin bror hit i afton. – Bl. var här äfven någon tid så att hela aftonen gick för mig förlorad och hvad jag kunde vinna af det muntra samspråket det förlorade jag väl igenom omåttligheten vid sjelfva aftonmåltiden. – Jag låddes ännu fortsätta afskrifningen af de fysiska anteckningarne för Hällström, med hvilka det i allmänhet har gått ganska långsamt. – Jag vakade till kl. 11, och hann först sent uppstiga

Thorsdagen d. 16^{de}

så att äfven i dag Linséns timma försummades. Med M. som hitkom i skymningen, gick jag upp för att höra på Stipendiatexamen, hvilket jag bivistade ända till slutet. Nu hade jag gerna velat vara en af examinandi; men också i våras tyckte jag detsamma och ändock fick jag blott 5 röster uti förledne höst. – Ifrån Acad. följde jag med Rosenbom till Relander, hos hvilken jag intog en ännu starkare aftonmåltid än i går aftons. Detta var äfven starkare föda, nämligen ibland annat Chokolad. Utan att vara just generad satt jag upp till kl. 1 och fortsatte att skriva anteckningarne för Hällström. -

Sid. 543. a.

NB. Lindström anmodade mig i dag att disputen pro exercitio för Longströms disputation, en jämförelse emellan Tyska och Grekiska språken. Detta klingade mig rätt angenämt i öronen och jag blef nästan upplifvad till beslutet om facultetsskrifningen med det första. Hela dagen har jag gått och funderat häruppå. Jag ville öfvergifva Ottelin – uti detta philologiska ämne tycker jag att jag är mera hemma och jag tycker mig på förhand kunna sluta, att det vore det bästa ämne, jag kände få att disputera öfver. Men penningar? Ottelin har erbjudit mig att för sig få disputera gratis. Erbjudde mig L. det, skulle jag intet ögnablick tveka att emottaga hans anbud; men äfven med mindre repetition har jag tyckt mig böra praeferera Longstr. praesidium. Ott. skall väl ej sakna resp. och om han ej skulle få mig, vore han äfven fri sitt löfte till mig. Han kunde få sin disputation betald också af respondenten. – Skulle jag bara ändock slippa den der facultetsskrifningen! Jag måste tala med det första vid Utter, som skall hafva sökt sig kamrat dertill. – Först måste jag dock slippa öfver söndagen och responsionen vid Nationsmötet: den är mig ock en liten samspel[?]. – Jag lade mig, såsom sades kl. 1; men åter fick jag ingen sömn. Kl. 3 steg jag upp och sofde sedan icke mer, änskönt jag mot dagens anbrott blef tämligen sömnig. En underlig förvirring var emedlertid i mitt hufvud. Den föregående dagens händelser förekommo mig så aflägsne och jag tyckte mig nu än dunklare kunna erinra mig dem än det ibland är fallet med mig, då jag mera confus ifrån

Sid. 544 a.

sömnen uppstiger. Om jag dock i nästa natt uti god tid kunde få sömn, skulle jag med fågnad erinra mig denna. – Ett månadshäfte af den Tyska Lit. Tidningen gick jag igenom ifrån kl. 3. – Sedan fulländade jag den nya dagens pensa, innan jag gick upp på Academien för att afhöra Linsén – Jag föll uppå den ideen att före gången till Academien bege mig till Caffejungfrun och där dricka par koppar Caffé för att uppmuntra mig. Det blef ej tid dertill. – Redan under Linséns timma hade jag svårt att afhålla sömnen ifrån mig. Detsamma war sedan fallet med mig hela dagen öfver. Uppå eftermiddagen var jag en stund hos Blomqvist och Ilmoni. Det war lycka att Pr. Hällström i dag uppsköt sitt privat-Collegium; ty der hade jag intet uträttat. – Efter hemkomsten var jag först ganska sömnig; men sömnen förgick sedan för hela aftonen, under det jag innerligen förargade mig öfver Gossarne. Bl. kom till mig uti skymningen och kort efter Longström. Jag lofvade att respondera för honom, om jag blott blefve gillad vid facultets skrifningen. – Han lofvade så anstalta, att den skall gå för sig uti nästa vecka, så att Disputationen i Söndag veckan till kan utspikas. Jag vakade äfven i afton öfver kl. 9, sedan jag onödigtvis tillåtit mig en ehuru måttlig aftonmåltid. Jag fick nu visserligen snarare sömn: den blef djup och jag var just icke ännu särdeles vederkvickt, när jag efter min önskan blef uppväckt om morgonen.

Sid. 545a.

Lördagen d. 18^{de}

Sedan jag fullgjort mitt dagspensum, trodde jag mig än hafva tid att dricka Caffé hos Jungfrun; men jag kom dock för sent. Jag årnade gå till Nykopp; men ansåg det i hans förändrade läge för betänkligt och lämnade den tanken. Hos Relander åt jag frukost. – Longström sade sig hafva talt vid både Wallenius och Ahlstedt. De hade sagt, att jag skulle få skriva, om jag också blefve ensam, då han hade nödvändigt behof af Respondens. Om Utter hade Wall. yttrat sig mycket ofördelaktigt och L. rådde mig att icke gå till honom, för att uppmåna honom att skriva med, hällst Ahlstedt hade låft i morgon intimera, att de som önska skriva under faculteten, måtte hos honom anmäla sig. Jag vore rätt nöjd, om jag finge skriva ensam. Det kunde då än mindre slå felt för mig än om jag hade medtäflare, hvilka kunde lika så väl blifva respondenten åt L. som jag. Uppå Walbäcks disputationsact för Docenturen hörde jag en stund. Det var ett talrikt auditorium. Nästan alla Professorer voro närvarande. Ehuru jag ej kan smickra mig af att hafva ett så talrikt auditorium, om jag skulle komma att respondera, fruktar jag dock icke särdeles för responsionen. Hufvudsaken lär vara, att jag både responderat och opponerat en gång redan publikt. – Jag började efter hemkomsten compilera försvar till mina theser. Jag önskade ingenting högre än att blott mitt hufvud måtte blifva redigare. Eljest kände jag mig nu väl. Det var väl icke godt att jag åter tillät mig

Sid. 546a.

aftonvard; men för att befordra min önskan, lade jag mig såsom jag tyckte kl. 10. Jag kunde ej få någon sömn, förrän halfannan timme derefter. Jag öfvertygade mig emedlertid att jag lagt mig redan kl. 9. Jag hade bett att man skulle uppväcka mig kl. 5.

Söndagen d. 19^{de}

Man gjorde det; men jag förmådde ej stiga upp förrän kl. 8. – Jag var ängslig öfver att finna mig må sämre, än då jag lade mig. I synnerhet var mitt hufvud nu utomordentligen confust. – Jag åt liten frukost. – Med Ilmoni och Lundell gick jag ut, för att se på intimationerna. Hvad jag väntade och L. sade, att Prof. Ahlstedt låfvat neml. en uppmaning till dem, som ämna ännu skrifva under faculteten att anmäla sig, fanns der icke. Hos Ilmoni en stund. – Jag höll på eftermiddagen ännu på att skrifva försvar för theserna, då Wennerberg kom ifrån Nykopp och förkunnade att nationsmötet vore uppskjutet till nästa Lördag. – Härefter beslöt jag att gå till Ursins. Dessförinnan förde jag till Aminoff dess physiska anteckningar. – Ursins voro icke nu heller hem. – Då var jag en stund hos Blomqvist, Lindström och Ilmoni. Då denne hört att jag skall respondera för Longström, som anmodat honom sjelf det samma, har han återtagit den redan åsidosatte frågan till om han skall skrifva under faculteten till öfverläggning. I morgon bittida skall han komma till mig, om han vill deltaga uti skrifningen. – Hela aftonen las jag Tyska Litt. Tidningen, njöt en liten aftonmåltid och lade mig kl 10. En half

Sid. 547a.

timme fick jag vänta på sömnen. Jag vaknade väl tidigt om.

Måndagen d. 20^{de}

men förmådde ej stiga upp. Jag kände äfven någon svårighet att svälja. – Före 9 var jag hos Prof. Ahlstedt. Ingen hade ännu hos honom anmält sig. Han låfvade i dag intimera och denna intimation såg jag sedermera å vanlig ort verkligan anslagen. – Det ingaf mig mycket mod, att jag om middagen kom att tala om facultetsskrifningen med Roos, som förra gången blifvit Primus ibland 7 Scribenter. Han sade äfven, att man fått välja ämnen ibland ett stort antal och att han sjelf uti sitt scriptum haft hela 7 fel. – Svårigheten att svälja bibehöll sig hela dagen öfver. – Eftermiddagen var jag väl icke fullkomligen välmående; men dock ovanligen munter, utan att jag visste hvarföre. Bl. som var här en stund förundrade sig öfver mig. Till en del lär jag förstört mitt goda lynne igenom en icke alldeles måttlig aftonmåltid. Jag kände straxt omedelbart efter densamma en plågsam hetta uti kroppen. Jag hade hela afton att förhöra Gossarna. Carl uppretade mig först, då han ej kunde någon af sina läxor. Han slapp med luggis – August önskade jag ock en gång gifva en minnesbete; men han slapp, då han kunde åtminstone två läxor för i går och hade skrifvit flera sidor. – Jag

önskade verkligen att Fredr. ej skulle kunna; ty nu kunde jag aga honom en gång för alla. Sedan jag noga pröfvat

Sid. 548a.

honom uti allt, hvad han sade sig kunna, bad jag honom lägga af sig surtouten och tog till min rotting. Härefter befallte jag honom lägga sig ned öfver en stol; men häruti var han helt och hållet motsträfvig. Jag måste då sjelf försöka att göra det; men lyckades mindre än jag ville, då jag ej kunde bibehålla honom tillräcklig tid uti bekväm ställning. Jag fick också derföre mycket arbete med honom. De andra Gossarne kommo derunder in och Carl började göra föreställningar. Det blef då kort derefter slut med execution; men jag ångrade mig att jag lämnat med så litet. Han kunde triumphera öfver att jag icke förmått hålla honom på magen och denna tanke var naturligtvis för mig förnedrande; men jag hade ej under sländet kommit derpå. – Jag skall väl en gång försöka göra det bättre, om sådant tarvas. Få nu se hvad verkan detta kan hafva. Nog skall han emedlertid känna något längre denna försmak, ty han fick duktiga slag och det icke så få. – Jag hade sjelf blifvit andtruten under arbetet och då klockan redan slagit 10, lade jag mig, utan att hafva fulländat de Grammatikaliska pensa för dagen. För halsens skuld band jag omkring densamma en strumpa. Jag fick ej någon sömn efter kl. 11. – Lyssnade efter min vana till gossarnes hviskningar derute utan att likväl höra något.

Sid. 549a.

Tisdagen d. 21^{sta}

Uppsteg kl. 6 utan någon svårighet att svälja. – För att hinna återtaga i läsning, hvad i går efterblifvit och i anseende till det sena uppstigandet försummade jag i dag Pr. Palander timme. Om morgonen tyckte jag att jag mådde skäligen bra; men på eftermiddagen stod det åter icke rätt till uti mitt hufvud. Jag fortsatte läsningen af Tyska Lit. Tidningen. – En högst sparsam aftonmåltid. Jag tyckte mig befinna mig bättre deraf, ehuru jag ej kom att lägga mig förrän kl. 11 och ej att somna förrän en half timme derefter

Onsdagen d. 22^{dra}

Uppsteg kl. 6. – Icke heller i dag har jag mått synnerligen väl. – Starkare måltider hafva visserligen ock skadat. – Jag har läst den Tyske Lit. Tidningen. – Om aftonen hade jag nu alldeles icke bordt äta. Också fick jag hårdt plikta derföre; ty då jag efter kl. 10 lade mig, fick jag ingen sömn och denna blef sedan så orolig, att jag tror att något af ängslan öfver det långa oangenäma vakandet tillhörde en dröm. –

Thorsdagen d. 23^{dje}

Uppsteg kl. 7 mycket slapp. – Hela förmiddagen var jag oredig uti hufvudet; men blef det ännu mer på eftermiddagen, sedan jag ånyo ätit middag hos Backman. – Om aftonen hade jag rätt stor lust att spatsera. – Jag gick derföre ut först till Ilmoni, till hvilken jag hade ärende.

Sid. 550.

Blomqvist, till hvilken jag sedan gick, afslog mitt project till promenad; men följde mig likväl till Aminoff och sedan hem. Det föll mig in att gå till Longström. Jag såg Disputationen och önskade mig att få nogare skärskåda densamma. Han hade i dag träffat Ahlstedt, hvilken sagt, att ingen annan sig hos honom anmält; men att skrifningen det oaktadt skulle gå för sig i Lördag uppå eftermiddagen. – Ahlstedt hade ännu ytterligare bedt honom söka Scribenter. I anledning deraf och för att få Disputationen för billigare uppmanade jag honom att i morgon gå till Ilmoni och ytterligare persvadera honom att deltaga uti skrifningen. – Han lofvade det. – Om aftonen åt jag alldeles intet. – Åter nödgades jag plagga om Fredrik, som icke vist någon förbättring. Hans obstinata sinnelag viste sig uti det yttrande, som han fällde, sedan han sluppit: jag vill hafva kortare läxor. Hvad jag denna gången ångrar mig, är att jag ej häldre med en örfil, också för exemplets skuld besvarade Augusts; spisar det icke redan? Carl var denna gång alldeles öfverlåtten. Genom böner sökte han endast bevaka mig, att icke mera slå. Fredric uppmanade han äfven, att ej söka göra motstånd, utan beskedligt öfverlämna sig. – Jag lade mig kl. ½ till 11; men fick icke heller nu någon sömn förrän circa 2 timmar derefter.

Sid. 551.

Fredagen d. 24^{de}

Uppsteg kl. 6. – Efter Linséns timme hos Nykopp. Jag tänkte uppå att slippa Responsionen för hela terminen; men då han föreslog Söndagen, kunde jag dervid intet invända. – L hade varit hos Ilmoni och denne var i anledning deraf hos Prof. Wallenius. Han hade väl icke nekat honom att skrifva, tryggt honom också om lycklig utgång; men likväl tydeligen yttrat sin önskan att han ej ännu måtte göra det. – Af honom följde således afslag. – Eftermiddagen hade Cursorsn varit hos mig och uppkallat mig på Consistorium tills i morgon. Häraf försattes jag redan på förhand uti en rätt obehaglig ängslan. Jag gick i skymningen till Blomqvist och hade honom att spatsera med mig till Dragontorpet. – Der mötte vi åtskilliga andra kamerater och jag hörde med förvåning, att rätt många känna mitt förestående öde. Om jag nu finge repuls? Det kan jag väl dock ej få. Longström behöfver ju nödvändigt Respondens. – Sedan jag tillbragt någon tid äfven hos Ilmoni, kom jag hem och sysselsatte mig hela aftonen med att genomskåda mitt Bibliothek, för att inhämta ett eller annat

till morgons och förstärka mig, i fall jag finge ämnen efter min smak och idee. – alldeles ingen qvällsvard. Jag lade mig kl. half till 11.

Sid. 552.

Jag somnade likaväl icke nu heller förr än kl. ½ till 12.

Lördagen d. 25te

Jag hade bett att man skulle väcka mig bittida; jag ärnade igenomgå mina gamla ämnen. Men uppstigandet skedde först kl. 7. Likväl hann jag till större delen ännu fullborda mitt uppsåt. Jag tror att jag igenom min måttlighet fått mera mod. Efter Prof. Wallenii timme var jag med Bl. hos Lundell, af hvilken jag fick å Bl. vägnar Ernesti initia doctrinae solidioris, hvilka jag skall taga med mig upp på Academien. – Till 2 tittade jag ännu uti hvarjehanda böcker, om jag möjligen kunde begagna det. – Någorlunda het om öronen vandrade upp till Consistorium kl. 1 med Lindbloms och Hallmans Lexica, Erasmi Roterodami de [utraque] verborum ac rerum copia. Bröders Grammatik och Ernesti Initia doctrinae solidioris. Det var mig mycket tröstande att finna flere ämnen för mig; men hvad som frapperade mig, var att jag fann en kamerat Boji, hvilken i förledne höst tillika med mig sökte stipendia. – Ibland de många ämnen, som voro föresatta, fann jag väl icke sådana, som jag berett mig uppå; men likväl åtskilliga sådana, som jag haft förut. Jag stannade med mitt val på: Longum est iter per praecepta, breve & efficax per exempla. Seneca. Mitt val bestämdes deraf, att jag i förledne termin hade en ibland

Sid. 553.

mina theser för Pr. Melartin nästan af samma innehåll. Theserne hade jag med mig på fickan och derföre valde jag det nämnda ämnet framför alla andra. Likväl råkade jag uti ett icke litet bryderi, då jag skulle börja skrifva öfver ämnet. Prof. Joh. Bonsdorff, som blef der qvar, bad oss först öfvertänka ämnen väl, innan vi doppade pennan i bläckhornet. Om vi ej skulle förstå våra ämnen, så skulle han visa oss den faveur, att explicera dem för oss. Det var förfärligen hett uti rummet och det förskräckte och förbryllade mig något. Uti Lyceum hade jag i morgons läst om pestalozziska uppfostringssättet och ett utdrag derifrån hade här blifvit på sitt ställe. Jag funderade redan uppå att låtsa gå ut och springa hem hals öfver hufvud efter Lyceum; men jag vågade ej göra det för den långa vägens skuld och i anseende dertill att jag ej var ensam! Klockan var redan 4, då jag ännu icke hade två meningar uppsatta. Sedermera, då jag hann sansa mig, fick jag dock med någon tillhjälp af theserna till kl. 7 följande scriptum uppsatt: Praeclara omnino & verissima non possumus non habere haec Senecae verba. Quod vero in puerilem praesertim quadrat institutionem, quotidiana satis superque evinci existimamus experientia. Cum enim, id quod neminen potest fugere, in teneriori aetate imprimis; imaginandi vis praeponderet, nostraque cognitio in sensualitate

principium habeat, ita ut externi sensus instrumentum constituent, cuius ope ad ipsum pernevari ipsumque possit, manifeste iam patet, unicuique

Sid. 554.

in excolendo juvenili animo versato, in eo omni enitendum esse opera, ut quam potest aptissime, intuendas [?] reddat illas, quas puerili animo inculcatas voluerit, res discendas. Quarum quidem quo vividior et ipsis externis sensibus quasi conspicua concepta est imago, eo constantior memoriae inhaeret. Hoc de omnibus fere valet scientiarum partibus. Nihil de illis dicam, quae sua natura in cognoscendis definiendisque rebus externis versantur. In iis etiam, quae agenda respiciunt, magis proficiet et quilibet praeceptor, si exemplis doctrinam confirmare valet. Recte et eleganter Plinius in Panegyrico: melius homines exemplis docentur, quae in primis hoc in se boni habent, quod approbant, quae praecipiant posse fieri. Illi etiam igitur, qui pueros ad magna facinora concitare volunt, optime sane tum [?] administrabunt, si prudenti delectu sublimia, absoluta atque vivida illis ad studium imitandi excitandum proponunt exempla. Prematuram tantum familiaritatem cum ingenua illa virtute firmaque voluntate, quae ad immortalitatis metam hominem manuducere valent, juvenis animus firmatur et ad praeclara facinora evehitur. Quis Themistoclem non novit, cum nocte in publico ambularet

[I marginalen:] si respexerimus eandem omnino inveniemus rationem. Nec enim poterit quisquam ad virtutem colendam excitare alienum [?] nisi ipse in omnibus virtutis cultorem se exhibuerit. Quadrat igitur in hoc quoque praeclarum illud Senecae: Longum est iter etc, –

et causam quarentem respondentem tropaeis Miltiadis se e somno excitari? Quantumque vim in Alexandrum Magnum heroes illi habuerunt a Homero celebrati? Quid, quod generosissimum Carolum XII^{mum} gestas laudati Alexandri Magni a Curtio descriptas legentem, ad illa suscipienda inflammatum fuisse facinora, quae sua mirabitur posteritas. Quid vero in exemplis enumerandis iam moror. Omnibus vis eorum ante oculos est eaque maior est, si prope in patria quam si apud externos conspiciuntur fere exempla moralitatem virtutemque.

Ephemerider
för
år 1815
Tolfte Häftet

Sid. P. 555.

Ephemerider

för år

1815

Tolfte Häftet.

November - December

Lördagen den 25te November (forts.)

Jag hade mitt ämne inskrifvit straxt efter kl. 7. Alla Professorerne voro äfven redan närvarande, utom Prof. Lagus, som icke heller sedan kom. – Jag såg ännu en gång igenom det och ändrade också något, så att det kunde synas spår till hafs uti ämnet. Emedlertid, tänkte jag, borde det just vittna om mitt bemödande att förbättra, då man såg, huru det gick till dervid för mig. Stilen blef intet utmärkande, såsom den alldrig blir det för mig, då den borde det. – B. hade ännu icke sitt scriptum och mitt scriptum hade redan passerat igenom Prof. Wallenij och åtskilliga händer, då han inlämnade sitt Dec[anus] uppmanade oss att träda ut, så länge öfverläggningen skulle anställas om scripta. – Roos var den enda Studerande, som väntade att få höra utslaget. – B. misströstade helt och hållet och utsade sjelf sin dom. – Mig kunde det icke falla in, att man skulle improbera mitt scriptum. Ehuru

Sid. 556.

jag sjelf icke för någon del kunde vara nöjd med behandlingen af mitt ämne, förlitade jag mig dock derpå, att der ej skulle just finnas åtminstone några stora Grammaticaliska fel. Emedlertid tröstade mig äfven nödvändighetens kraf. Vi blefvo inkallade: Decanus sade, att Herrarnes scripta blifvit tagne af Faculteten under pröfning. Hvad Herr Sjögren beträffade, så hade faculteten enhälligt gillat det; men den ansåg sig icke kunna för denna gång anse Herr B's scriptum för giltigt; men hoppades att en annan gång få fälla ett mera fördelaktigt omdöme. Vid vårt utträdande började Prof. Hällström: Herr Sjögren - - - men jag åtminstone hörde icke vidare. Våra fel skulle vi genom Eloquentiae Professoren blifva underrättade om. – Med R. öfverlade jag huru det fällda utslaget i afseende å B. kunde hållas hemligt för den academiska allmänheten. Då det varit en allmän opinion, att jag ensam skulle skrifva, skulle det ej vara svårt. För min del lofvade jag att icke med någon annorlunda tala om skrifningen än såsom skulle jag varit ensam dervid. – Glad öfver att hafva åter sluppit förbi ett factum necessarium, skyndade jag mig till Longström, för att efter löfte

underrätta honom om utgången. Han var ej hem. Det der uttrycket enhälligt återklingade ännu angenämt uti mina öron; men

Sid. 557.

det slog dock för lågt, tyckte jag: Det hade så gerna kunnat vara något till. – Sluppen ett immiens malum trodde jag mig berättigad till en duktig qvällsvard, hälst jag par aftnar för den goda sakens skull fastat; men jag erfor snart, att det varit mig bättre att häldre stärka mig uti en sådan vana. Jag lade mig kl. 11 och somnade sent. Orolig sömn.

Söndagen d. 26te

Så snart jag kl. 7 hann uppstiga, begaf jag mig till Longström. Af honom lånte jag: Über die Verwandtschaft der Griechischen u. Deutschen Sprachen von Joh. Am. Kanne, Leipz. Rein. 1804. – en skrift, hvilken jag uppå Bibliotheket ärnat efterfråga och begära till läsning. – Hos Bl. – Hos Ilmoni. Han sade mig att prof. Fattenborg berömt mitt ämne och sagt sig hafva yrkat, att jag, ehuru ensam uppå något sätt borde utmärkas. Han hade äfven talt om B^s öde och om hans scriptum. Jag tog af Ilm. det löftet, att ej derom nämna för någon och ålägga detsamma Lundell, åt hvilken han redan anförtrott saken. – Före frukosten gjorde jag ned Bl. en liten promenad. – Jag mådde i anseende till qvällsvarden icke bra. – För responsionen i eftermiddag visste jag nu icke vara rädd. Med den muntrare sinnes stämningen hos mig borde det nu gå bra. Jag var före acten hos Arwidsson; hos hvilken visiten nu föll sig

Sid. 558.

nästan angenämre än någonsin i denna termin. Responsionen gick rätt bra. Några allmännare synpunkter vid försvaret af en och annan thes, hvilken Nyk. öppnade mig, tyckte jag dock hade sjelf bort hitta uppå. Hⁿ gratulerade mig till en så lycklig framgång vid facultetsskrifningen. Prof. Pipping hade sagt åt hans Cousin, att alla varit nöjda med mitt scriptum. Denna nyhet gjorde mig ännu mera rask. Jag förändrade till och med lynne emot vanligheten, då jag bestraffade Zidén för det han utan att först begära lof börjat på Latin opponera emot den Tyska Thesen. Det uppväckte ett allmänt skratt och acten slöts dervid. Saken var den, att jag ville än göra min visit hos Ursins och önskade derföre slut på disputation. Det hette emedlertid, att jag blifvit högfärdig. Jag var verkligen högt upprymd och hade nu uti ett muntert lag ibland vänner varit just uppå min plats. Hos Ursins hämmades min glättiga stämning, då jag till en del af det närvarande sällskapet erinrades om något obehagligt. Der voro nemligen Häradshöfdingen med sin fru, i anseende till hvilken sednare jag har en nedslående skrupel. Min misstänksamhet gick här så långt till och med att, då hon icke sades befinna sig väl, det föll mig in att detta kunde härröra af min person. Herrskapet spelte, då jag kom och blef spelande,

Sid. 559.

då jag åter gick med Gossarne. Visiten var för mig icke rolig. För att ej vara alldeles sysslolös och åt mig sjelf lämnad, deltog jag i det andra spelsällskapet af idel ungdom, hvaraf en hop äfven var samlad. Jag åtnjöt 2 koppar thé. – Efter hemkomsten var jag nog dåraktig att ännu äta. Följden blef, att ehuru jag kl. 11 lade mig somnade jag ej förr än circa $\frac{1}{2}$ till 2.

Måndagen d. 27de

Efter min önskan blef jag tidigt uppväckt; men redan $\frac{1}{2}$ till 5. – Jag ämnade gå till Prof. Wallenius; men jag hann icke, emedan jag ville sluta September häftet af den Jenaiska Lit. Tidningen. Efter Prof. Melanders timme var jag med Bl. hos Meyer, hos hvilken likväl intet byte gjordes. – Jag kom litet sednare till Prof. Hällström. Han höll på med några experimenter och yttrade sig till mig: Jag håller här på med det och det. – Jag förklarade detta för en god betydelse och skänkte honom så mycket större uppmärksamhet. Jag har efter Prof. Melartins önskan åtagit mig att opponera i nästa onsdag vid Nations mötet hos honom. Han hade sagt, att han tyckte det jag oakadt de och de göromål ändock kunde hafva så mycken tid öfrig som det fordrades att tänka uppå några oppositioner. Oakadt äfven Neov. (så sade han) sagt sig oftast varit i gräl med mig, hade han bett att Neov. måtte åtminstone fråga mig. Han ville gerna höra mig.

Sid. 560.

Hvad skulle jag väl i så fatte omständigheter göra? I dag tänkte jag åtminstone utarbete oratiunculerna; men det har intet blifvit af. Sedan jag i synnerhet åt mig mätt, misströstar jag att lyckas i något sådant; uppskjuter det tills morgon och fortsätter emedlertid den tyska Lit-Tidningen. Dermed var jag sysselsatt till kl. 11. – Jag somnade väl snart; men sömnen blef högst orolig och jag var ingenting mindre än redig vid det sena uppstigandet.

Tisdagen d. 28^{de}

Efter Prof. Palanders timme var jag hos Prof Wallenius. Han bad mig stiga in uti sin inre kammare och sätta mig uppå soffan. Ett emot vanligheten så utmärkande fall borde med urskillning begagnas: jag lät således Gubben 3^{ne} gånger bedja mig, innan jag satt. Han satte sig brevedid mig och började genomgå mitt scriptum. – Quod vero – qvadrent – quotidiana – experientia vore ej felaktigt; men sämre än: In puerilum vero praefectias haec verba qvadrare institutionem. Eftersatsen borde vara existimaenices qvotidiana satrisuperque evinci experientia. – Versanti borde det heta i stället för versato. – Magis borde komme till conspicua. Jag hade först skrivit confirmare

doctrinam; men sedan efter ett arbiträrt tycke ändrat det till doctrinam confirmare. Det förra vore bättre. Illi etiam igitur, hårdt. -

Sid. 561.

Per naturam tantum familiaritatem. Naturam vore här ambiquacum. Causam qvaerent borde hafva varit causam qvaerentibus. A Homero, ett stort fel i st. för ab Homero. Uti följande mening Quid? verbum finitum bortlämnadt. Gestas ensamt litet hårdt. Exitare animum. Borde tillkomma alius. Prof. Melartin inkom under det Gubben genomgick mitt ämne. Jag går här igenom Herr S. Exercitii scriptum. Nog är det bra skrifvit, vi tyckte alla om det något enskildt kunde dock hafva varit bättre. Sedan allt var slut, lyckönskade han mig och hoppades att Gradual scriptum skulle jag skriva bättre. Detta viste, att jag hade goda grunder. Jag sade: jag skulle också visserligen icke så tidigt ännu skrifvit, om ej det skett för Longströms skuld. Ja, invände han, skulle jag hafva sett ett sådant scriptum af Herrn förut, skulle jag visst icke hafva afrådt Herrn ifrån skrifningen. Ännu en gång önskade han, att jag igenom fortfarande flit skulle förkofra mig. – Jag har således vunnit Gubbens grace. Om jag blott kunde lyckas uti att bibehålla den samma framdeles! Hos Ilmoni. Han följde mig hem. – Eftermiddagen mådde jag just illa. Mina tal fick jag ändtligen färdiga; men uppå oppositionen hade jag icke stor lust att tänka, utan las i stället Litteratur Tidningen till kl. ½ till 11. – Äfven i dag åt jag aftonward; men måttligen. -

Sid. 562.

Onsdagen d. 29^{de}

Jag uppsteg kl. ½ till 7 icke synnerligen välmående. – fortsatte åter den Tyska Lit. Tidningen. – Hos Bl. – Ja Endast uppå eftermiddagen tänkte jag uppå oppositionerna. Uppå stora Bibliotheket efterfrågade jag, såsom jag redan länge påtänkt, Kannes Erste Urkunden oder allg. Mythol. Den fanns icke, utan Mythologie der Griechen 1^r Thl. Leipz. b. Breitkopf u. Härtel. 1805. 258 s. 8°. Jag lånte då den. – Oppositionen gick rätt bra för sig, och jag märker hos mig en stigande färdighet uti Latinska Språket. – Genom det okloka absenterandet ifrån alla Nationsmöten har jag under dessa par år alldeles vänt mig ifrån det Latinska Språket. Omständigheterna hafva lyckligen fört mig åter uti takten. – Prof. Melartin frågade mig, när jag skrifvit under faculteten och om jag gjort det ensam. Till det senare svarade jag med någon tvekan ja; men gick efter slutad act till honom och förklarade detta ja, såsom uppgifvit för de närvarande kamraternas skuld. Jag måste sitta ned och det blef fråga om mina utsigter för framtiden, mina utsigter och närvarande relationer. Jag framställde allt öppet för honom. Han lofvade använda allt för att skaffa mig i nästa ter-

Sid. 563.

min någon condition. – Uppå min väg till Aminoff stötte jag uppå Backman och hade honom hem med mig för att äta gröt. Dervid skonade jag icke heller mig sjelf och tyckte mig derföre böra sitta upp en längre tid. Grekiskan har i dag blifvit. Jag fortsatte Lit. -Tidningen till kl. 12. Sömnens beskaffenhet kan lätt tänkas.

Thorsdagen d. 30^{de}

Jag uppsteg kl. 7. Såsom jag var ganska tung, och det äfven är min namnsdag, beslöt jag att gå till Caffejungfrun. Der drack jag hela 3 koppar Caffé, hvarpå jag frukosterade hos Blomqvist. – Hos Longström fick jag nu mina Disputation. – Eftermiddagen fortsatte jag den Tyska litteratur tidningen. Äfven så aftonen till kl. 11. – Måttlig qvällsvard. – orolig sömn.

December

Fredagen d. 1^{sta}

Uppsteg först kl. 7. – Efter Palanders timme var jag hos Bokbindaren och betalte hans åtgärd wid Disputationerna. Wid hemgången föll det mig in att gå uppå Postkontoret. Jag har väntat bref ifrån Poppius. Sådant fanns icke; men i dess ställe ett ifrån Karis. Det var ifrån Majoren. Mitt sista bref, som innehöll sanningen alltför naken, hade

Sid. 564.

han icke kunnat smälta. Jag måste tillstå, jag blef något slagen af tonen uti brefvet, men såsom jag väl kunde vänta det, sansade jag mig snart. Han har concentrerat sina sarkasmer nästan sagdt uppå en punkt. Jag vill här icke gå in uti någon vederläggning af detta bref. Såsom jag tänker förvara det och äfven mitt bref finnes i afskrift uti dessa anteckningar, kan jemförelsen alltid stå öppen. – I går kom jag öfverens med Bl. att gå och dricka en Boutelle öl hos Seipells. Han kom kl. 4, och vi gingo. Han betalte denna gång. Jag blef af de 2^{ne} glasen, som kommo på min lott, rätt munter och glammade en del af aftonen med Arwidsson. – Efter hemkomsten fulländade jag mina dags pensa och började på att läsa Kannes skrift om förvandtskapen emellan Grekiska och Tyska språken. Den tyckte jag vara rätt bra och fick lust att förskaffa mig sjelf den samma. – Det torde ej varit så väl att åt aftonvard, ehuru det var måttligt. – Jag lade mig först kl. 12. –

Lördagen d. 2^{dra}

Emedan jag uppsteg kl. 5, hann jag fullända mina pensa före kl. 7, då jag gick till Longström. Derpå kringförde jag exemplar till Professorerne Gabriel Bonsdorff, Hellenius, Palander, Joh. Gadolin och Pipping. Avellan träffade jag ej

Sid. 565.

hem. Då jag kom till Nykopp, frågade han mig, om jag skulle resa till Ithis i Jul. Han föreslog vidare till min efterträdare Zidén; men då jag icke visste, hvad anstalt Majoren ärnar träffa med sina Gossar, hänviste jag Nykopp till Ursin. Ifrån Nations Bibliotheket lånte jag 7 och 8de Tomerna af Bibl. d. Deutsch. Classiker; Becks anleitung zur Kenntniss der allgem. Welt- u. Völkergesch. für Studierende 3 Thle; Taciti opera ex recension e Ernesti, 2 Tomer samt Horatii poemata illustrata a Voond, Amsterd. 1635. – Uppå eftermiddagen lånte jag ifrån stora Bibliotheket: Heerens Ideen über die Politik, den Verkehr und den Handel der vornehmsten Völker der alten Welt. 2 Thle. Med Bl. och Gräsbäck var jag en stund uppå Bokauktionen uti Prof. Gadolins gård. Jag gick dit för att höra, huru högt Bokskåpen skola stiga. För billigt pris ville jag hafva mig ett sådant. – Jag kände mig mycket tung och sömnig, samt ides icke vänta der länge, utan gick till Hirn för att af honom få en Disputation, hvaruti jag förut sett tal. Der kom jag att dröja någon tid. Öfverhufvud kände jag mig nu utomordentligen matt. – Jag lade mig $\frac{1}{2}$ till 11 och sofde om

Söndagen d. 3^{dje}

ända till kl. 3 hvarpå jag gick till Caffejungfrun. – Hos Blomqvist. – Hos Relander

Sid. 566.

åt jag frukost samt lånte af honom Lagerlöfs orationes och Epigrammata i anseende till talen samt Justinus. – Hos Longström var jag för att bestämdt höra, hvilka som möjligen kunna bli opponentes. – Genom för mycket omåttlighet uti åtnjutande af näringsämnen var jag mera oförmögen att arbeta, gick derföre häldre ut för att skaffa mig motion. Ugglas lät jag afklippa mitt hår. Han har en silfverklocka till salu för 18 Rd. och jag har just lust att taga densamma, hälst han nog lofvade vänta till nästa terminen med betalningen. Majoren lär väl dock icke köpa mig mera någon klocka ehuru han på min anmodan vid sin afresa härifrån lofvade det. Också är det möjligt att han ej varit inrest till någon stad. – Efter middagen, då jag höll på att fundera öfver tal till prior opponens kom Ottelin såsom en Deus ex machina. Hans saker lyftes här in: han sjelf gick snart ut i staden. I skymningen, hvartill jag hade väntat på Bl., sjelf sysselsatt med att börja åtminstone genomläsa min disputation, gick jag upp till Arwidsson, dit Ottelin straxt hade gått; men ingen träffades. Jag spatserte sedan en stund med Bl. och fortsatte efter hemkomsten det påbegynta arbetet ända till närmare kl. 12. Ingen qvällsvard spisade jag i afton. -

Sid. 567.

Måndagen d. 4^{de}

Jag uppsteg kl. 6 vid lag och höll just på med mina dagspensa, då Ottelin och Arwidsson kommo. Genom dem störd hann jag ej fullända allt, innan jag gick till Awellan för att lämna honom ett exemplar af disputationen. Han sade att mitt ämne varit just rätt; deremot rätt olyckligt med den andra. Jag invände, att der var rätt många fel äfven uti mitt och att jag visserligen på hvarje annat ställe skulle skrivit det bättre. – Efter Palanders timme var jag hos Meyer. Intet har ännu ankommit. – Hällströms publika timme kom jag att försumma. – NB. Ottelin lämnade mig 2^{dra} och 3e Rhapsodien af Homerus öfversatt af Tranér, Conspectus Lexici Linguae Dalecarlicae Arborelii. Praeside Fant, samt Supplementa quaedam in Lexica Graeca praeside Höijer. Resp. Palmblad. – Efter prof. Hällströms privata timme var jag en stund hos Ilmoni, hos Arwidsson och hos Aminoff för att få adnotationerna i dag för Hällström. – Först efter qvällsvarden, hvarvid jag af gröten tog till bästa, fick jag först tillfälle att börja mitt Disputations arbete. – Det går dermed mycket långsamt och jag hann ganska litet, ehuru jag lade mig först kl. 12. – Straxt somnade jag icke. – En häftig pollution följes om natten. -

Sid. 568.

Tisdagen d. 5te

Jag uppsteg kl. före 6 och började efter vanligheten först med mina dagspensa. Uti Bröder slöt jag explication af de prosaiska stycken af hans Lectiones och tänker nu stanna dervid, för att få mera tid att arbeta på Disputationen. Af samma orsak skall jag uppskjuta fortsättningen uti Grekiska Grammatiken, der jag i alla fall ej skulle jemnt hinna mer än till Syntaxen. Hvad som återstår dit, skall jag igenomgå uti nästa vecka. – Hela dagen höll jag på med min Disputation och var rätt mycket generad, då Bl. och Ilmoni kommo och störde mig. Jag kunde icke underlåta, att låta dem känna, huru obehagligt deras besök var. – Tämligen confus var jag också redan. Först uti skymningen klädde jag uppå mig, gick ut för att söka Hirn. Hos Blomqvist pratade jag bort en stund. Hos Aminoff tog jag anteckningarne för Hällström i går. Måttlig aftenmåltid. Jag arbetade till kl. öfver 11. –

Onsdagen d. 6te

uppsteg jag först kl. 6 vid lag. – Jag uttog hos l. Meyer Liber IV^s de Natura Deorum e pervetriste Codice Ms. Membranaceo edidit P. Seraphinus åt Blomqvist. Flere böcker voro ännu icke

ankomna. – Jag hörde att Relander tvärt emot hvad han här sade ärnade sig till Ursins för att gratulera honom på dess namnsdag. -

Sid. 569.

Det hette, att han skulle gå på eftermiddagen. Jag kunde icke gifva mig tid dertill, ehuru jag hade lust. Genom fortsatt träget arbete börjar Disputationen ändtligen lida till slut. – Jag var dum, som föråt mig vid aftonmåltiden; ty derigenom vardt jag högst confus. Det susade för mina öron starkt hela aftonen jag lade mig kl. 12 och uppsteg nästan lika confus om

Thorsdagen d. 7^{de}

efter kl. 7. – Flere gånger sökte jag i dag Prof. Melartin för att fråga, om han ärnar opponera i Lördag; men han träffades alldrig hem. – Animadversiones och excerpta till min Disputation fick jag ändtligen i dag slutade. En del af aftonen pratade jag hos Ottelin, som nu flyttat uti Pippingskölds kammare. – Måttlig aftonmåltid. – Emedlertid blef jag äfven nu deraf mera confus: det började susa mig för öronen. Jag hade ingen lust att nu sitta upp utan lade mig, jag vet ej om kl. var 9 eller 10. –

Fredagen d. 8^{de}

Jag vaknade väl uppå vanlig tid; men drog mig uti sängen tills kl. 8, hvarunder jag äfven kom på det infallet att absentera både Linséns och Palanders timma. – Ändteligen träffade jag Prof. Melartin och fick äfven veta, att han vore ålagd af Skolcommissionen att opponera. – Jag började derföre redan före middagen arbeta på talet till honom. – Ehuru jag lade mitt nyligen

Sid. 570.

hållna till grund, ville arbetet ändock icke gå, och det ännu mindre uppå eftermiddagen, då jag genom öfverlastande befann mig mycket tung och kunde icke engång genom 2 koppar Caffé, som jag drack på vanligt ställe, uppmuntras. Efter skymningen fick jag talet, sådant som det nu är, färdigt och jag begaf mig dermed till Longström, för att äfven rådfråga mig hos honom om några ställen uti Disputationen. Han var icke första gången hem, men andra gången var det eld uti hans kammare och jag kom att se hans eget exemplar att dömma efter hans anmärkningar, så har han väl egenteligen blott haft mödan att skriva Disputationen, jag att commentera den samma. Han hade blott en par, tre anmärkningar och de hvardera af en enda rad. För att vänta uppå honom gick jag till Ilmoni och satt der en stund. Sedermera träffades L. Han tycktes (efter andedrägten) hafva pröfvat godheten af varorna, som i morgon vid frukosten skola användas. Måtte han blott hafva

pröfvat dem! eller måtte han i annat fall ej fordra repetition af mig. Om så är, borde jag taga min skada igen i morgon. Dertill lärer det ock gå. Jag vill tappert bereda mig till Disputationen och äfven för den orsakens skuld åt jag intet i afton.

Sid. 571.

Sannerligen hade det också annars varit en stor dårskap. – Jag kom icke att lägga mig förr än kl. 11. Likväl somnade jag icke då heller straxt. – Morgondagen sväfvade i tanken för mig och förvirrad uppsteg jag kl. 7 om.

Lördagen d. 9^{de}

Jag var, såsom sagdt redan vid uppstigandet något confus. Jag hann igenomläsa mina anmärkningar tills Posterior opponens, Lindström kom. Jag gick upp till Ottelin, egentligen i afsigt att fråga, huru länge en respondens kunde hålla ut med förutsatt förmåga nämligen eller rättare och en Resp. kunde blanda sig inuti discoursen, sedan Praeses tagit uti. Till all olycka var Holmb. hos honom, så att jag återkom med oförrättade ärender. Jag följde alltför tappert mitt beslut att på ett kraftigare sätt bereda mig till Disputationen. Jag tog nemligen en sup och drack derjemte 4 glas vin, så att jag jemte modet äfven hade skallen förvirrad, då jag kom upp. Hvad nu sjelfva Disputations acten beträffar, så hade bordt och kunnat för mig gå bättre. Mycket af mina lärda anmärkningar, hvarigenom jag smickrade mig att göra uppseende, förblef obegagnadt till en del igenom mitt eget förvällande. Hvad jag mest blygdes vid, var att det gick så trögt och staplande för mig att tala Latin. Intet inkast frapperte mig just, ehuru jag ej var beredd på somliga.

Sid. 572.

Praeses stoppade sig emellan uti mycket och det fanns tillfällen, då jag insåg svagheten af Praesidis försvar utan att kunna komma fram med det starkare. Vid ett tillfälle retades jag verkligen så mycket, att igenom ett enda kraftigt argument kullhäfva opponentens (Prof. Melartins) inkast, att jag hade i munnen att pace Praesidis & bona cum venia anföra det; men det afviga uti ett sådant förfarande, huru mycket det annars kunnat smickra mig, afskräckte mig derifrån. Vid alltsammans lände det mig till framtida uppmuntran, att jag utan all fåfänga tror mig hafva kunnat reda mig ut såsom praeses NB. med lika framgång med den närvarande. – Vid ett inkast, hvaruti prior opponens (Magister Keckman) beskyllde oss för lögn uti en citat, hvars absoluta rättighet jag för min del ej vågade påstå, då jag icke undersökt stället nogare, kom jag fram med ett högst inskränkt och dumt försvar. Men hvad skulle jag säga? Det fagnar mig att åtminstone ingen af prof. ännu var närvarande. Posterioris opponentis och Praesidis tal till mig voro verkligen förbindande och följaktligen till mycken fromma. Efter acten följde jag med några andra Praesidis kunder dennes kallelse, att taga en sup hos en par stycken Mamseller, hvilka jag ännu ej

Sid. 573.

förut sett. Jag trodde mig berättigad till en duktig (omåttlig?) middag. Sedan gick jag till Ugglan i afsigt att nu taga klockan af honom på förut nämnde villkor. Han träffades ej. Jag fick höra kort efter, att han var rest. Det var mig ganska okänt; ty om jag också nästa termin ännu kunde få samma klocka för samma pris, så hade jag aldrig hälsat nu tagit den. Att resa åt Ithis och först, Gud vet när få klocka, då man varit så nära att få den, det var ingen likgiltig tanke. Till stora Biblioth. återförde jag Heerens arbete. Prof Pipping gratulerade mig till den öfverståndne disputationen. En vanlig höflighetsformel, den andra äfven så bra som han anbragte; således intet särdeles smickrande. – Nykopp, till hvilken jag återförde en del af Nationens Böcker, gratulerade mig likaledes och jag — tackade lika likgiltigt. Ilmoni hos mig. Sedermera äfven Tallqvist och Lundell sent Bl. Jag hade förut proponerat Tallqv. och Ilm. att gå till Fernborgs, ett nytt värdshusställe och dricka thé. De öfriga gingo sedan bort. Blomqvist blef kvar med Tallqvist. Jag förundrade mig öfver det att Tallqvist ej gjorde min af att gå bort. Han talte om att han åter qvällsvardar på nämnde värdshusställe m.m. om värdshusnjutningar och dylikt. Kanske du har i tankarne att bjuda mig med dig uppå thé tänkte jag och Bl. närvaro började förefalla mig besvärlig. Jag hade loft att i afton

Sid. 574.

följa honom upp till Ottelin. Nu behagade det mig icke och jag såg gerna, att han slutligen gick ensam. Nu blef orsaken synbar. T. begärde låna af mig penningar. Han ville i morgon på masqueraden. Jag gaf honom 2 Riksdaler. Allt kunde jag icke gifva honom. I Måndag skall jag få igen. Jag följde honom ut och gick till – Bl. (Ott. syntes ej vara hem); ty, tänkte jag, kanske bjuder han mig dock till F., då vi passera nejden förbi. Jag skildes med ett half fryntligt god natt. – Bl. var ej hem. Jag ämnade gå till Aminoff för att få annotationerna för Pippingen i dag. Jag skulle förbi B₂ kvarter. Vi hade i sist kommit öfverens, att en afton tillsammans äta gröt hos Seipells. Det kunde blifva af i afton, tänkte jag. Då jag kom upp, höll han på att blöda näsblod och hade deraf besvärats redan uti par timmar. – Jag bragte det derhän, att han med många complimanger tillstodde mig att gå och söka Doct. Boxström. Under vägen öfvervägade jag mina förtjenster och föreställde mig B. berättande för sin mamma och sina syskon om min hjälpsamma åtgärd uti ett kritiskt ögnablick. Å andra sidan, då B. ej träffades och jag på återvägen funderade uppå att gå till Ursin eller Törngren, hvilka jag likväl icke utan B. omedelbara villja vågade för hans räkning

Sid. 575.

anlita, förekom jag mig sjelf rätt löjlig. Det rann mig i hugen, hvad jag någonstädes läst, att det borde tilläggas i våra litanier: för fjeskaktiga hjälpare bevara oss milde Herre Gud. – Jag föreslog att gå till Törngren. Åtminstone ville jag Bl. med hⁿ han i morgon ärat resa, för att underrätta honom derom att icke resan kan blifva åtminstone bittida utaf. B. kom ihåg gröt förslaget. – Utaf

medlidande för min usla Cassa, sade jag ej hade några penningar uppå mig och äfven ganska litet hem. B. hade jemnt 36 skillingar och dem skulle vi uppäta tillsammans. Jag gick till Bl. och inböd äfven honom till deltagande uti gröt Collegium. Vi gingo till W. hvars näsa åter började blöda. Han ville försöka att komma ut med oss; men måste återvända. Vi andra gingo. Han får väl höra att jag betalade min andel. Hvad skall han tänka om mig? Jag måste uppå något sätt upphjelpa saken i morgon. – Förvirrad utaf den reddiga aftonmåltiden kom jag hem och då Goss. hvilka jag uppå 2 dagar tid ej haft tid att förhöra icke heller nu kunde sina läxor, blef jag alldeles rasande äfven öfver mig sjelf. Nu kände jag föraktligheten af den rol jag äfven i dag spelt uti all sin vidd och var nära att förbanna mig sjelf, min ställning och mina disciplar. – Jag började fortsätta den Tyska Lit. Tidn. och vakade dermed till kl. 12.

Sid. 576.

Lördagen d. 10^{de}

Ottelin kom och uppväckte mig kl. 6. – Sedan jag genomläst mina Journal-anteckningar, begaf jag mig ut. Jag var hos Bonsdorff, hos Aminoff och hos Blomqvist. Der träffade jag äfven B. hvilken jag hade sökt, dels af förut nämnde orsaken, dels för att möjligen tillbjudas på frukost. Den väntan slog emedlertid felt, Jag gick då till Relander. Der lyckades det bättre. Han bød mig till och med till middagen. Hem hade jag åter stor ledsamhet af Goss., hvilka ännu icke kunde. Bl. lämnade mig till sina böckers utlösen 3 Rd. B^{co}. Jag åt middag och drack 2 koppar Caffé hos Rel. I skymningen gick jag till Hirn, för att hemföra hans disputation. Till Ilmoni skulle jag äfven derjämte för att höra, om Prof. Fattenb. yttrat sig något om min responsion. Han hade i går (sade Rel.) mycket språkat med Pal. bredevid hvilken han suttit, och dervid ofta sett uppå mig. – Jag var rätt misslynt att det ej skulle gå ännu bättre för mig i går, och i sådant tillstånd gick jag, då Ilm. icke var hem till Caffejungfrun och förslappade min mage med hela 3 koppar thé, ehuru jag uppå fickan ej hade mer än 12 sk. egne penningar, hvilka jag icke heller vågade läm-

Sid. 577.

na ifrån mig af frukten att komma i förlägenhet i afseende å hushållet. – Jag blef således för första gången skyldig hos Caffejungfrun. Det är förb- -dt. En ond Daemon beherrsakar mig denne tid helt och hållet. Jag tänkte åtminstone icke äta någon qvällsvard, då jag vid theèt förtärde flera skorpor; men icke heller derifrån kunde jag afhålla mig, ehuru Jag nog visste, hvad följden skulle blifva. För att på något sätt godagöra mitt fel eller kanske snarare af naturdrift gick jag ännu ut till Rel. hvilken skall hafva fått Karl efter sig. Jag kunde hafva något bref derifrån. Rel. sofde redan och jag kom flat derifrån: jag ärnade ännu gå till Ilm; men under vägen slog kl. 8 och jag afstod ifrån min föresats. Hemkommen fortsatte jag Lit. Tidningen till kl. 11. Sömn fick jag ej förrän närmare 2 och i afton sysselsattes för sista gången min phantasi med planer af den beskaffenhet, som den, hvarom

kan ses uti 1 H. för 1814 s. Genom föreställningen om min resa till Ithis kom jag derpå. Jag sofde mycket oroligt till kl. öfver 7

Måndagen d. 11te

hvarefter jag straxt begaf mig till Ursins. Han syntes åtminstone icke hafva ändrat något uti sitt uppförande emot mig och hvad Gossarnes examen beträffar, så beslöts, såsom jag föreslog, att ännu uppskjuta den tills de kom-

Sid. 578.

ma efter oss. Det är en möjlighet att Majoren sjelf kommer in och då finge han sjelf öfvervara examen. – Ifrån Ursin gick jag till Rel. Der kunde jag få en god frukost och jag hade ännu icke ätit något. Rel. var ej hem. Af Ilm. tänkte jag få penningar; men fick blotta löftet tills vidare. Hos Meyer fick jag med möda de 3 N^r af Litt. Tidningen, som sist utkommit. De Tyska Böckerna vore ankomma; men utfingos ännu icke. På postcontoret såg jag efter bref ifrån Poppius; men då jag hemkom, fanns der oförmodadt ett, som ankommit med en resande. – Jag fick äfven penningar 5 Rd. B^{co} till utlösen af Xenophontes opera. – Confusionen i hufvudet, hvaraf jag i morgons kände mig besvärad, har nu öfvergått till hufvudverk för att söka skingra densamma, gick jag i skymningen till Caffé jungfrun, men fick till all förargelse icke mer Caffé. Kl. var half 4. Då gick jag till Ilmoni. Med honom gick jag dit å nyo och drack 2 koppar thé, hvilka han bestod. Vi sökte derefter Arwidsson, utan att träffa honom. Jag ville proponera en soupée hos Seipells; men jag var sedan icke emot förslaget att uppskjuta densamma tills onsdagen. – Rel. var ej hem. Hos Aminoff dröjde jag någon stund. – Sedan jag inskrifvit anteckningarne för Hällström, hvilken i dag slutade sin läsning, började jag fort-

Sid. 579.

sätta den Tyska Lit. Tidningen, för att om möjligt hinna få den utläst till onsdagen. Jag började i afton med December häftet. – Utan qvällsvard kunde jag icke heller i afton vara. Ottelin var här en god stund och språkade med mig för första gången efter sin ankomst ifrån Upsala rätt förtroligt. – Min hufvudverk har småningom försvunnit. Jag lade mig circa kl. 11. –

Tisdagen d. 12te

Uppsteg sent, så att jag ej mer fick något Caffé hos Jungfrun, ehuru jag straxt efter uppstigandet gick till henne. – Hos Arwidsson. Hos Relander åt jag frukost. – Longström sökte jag för att få liqid med honom. – Efter den starka middagsmåltiden risqverade jag att åter få hufvudverk. Jag

slapp det dock. Utom det att jag besvarade Poppius och Gottlunds bref fortsatte jag den Tyska Litt. Tidningen, hvilken äntligen blef slut kl. 11 wid lag, då jag lade mig. – Efter en orolig sömn uppsteg jag kl. ½ till 8

Onsdagen d. 13^{de}

och begaf mig genast till Caffejungfrun. 2 koppar Caffé med skorpor blefvo för denna dagen min frukost. Sedermera var jag hos Longström och uppgjorde liquiden med honom. För alltsammans utgör halfva summan, som jag skall erlägga, 19 Rd. 6 sk. – Prof. Pipping slutade först i dag sina föreläsningar.

Sid. 580.

Uppropet gick för sig. Jag hörde en stund äfven uppå Sundii och Renvalls specimina. - Eftermiddagen återförde jag till Bibliotheket Jenaiska Lit. Tidningen och Handes Physik. – Seminarii böcker ville jag också återställa; men Bibliotheket var ej öppet. – Uppå sista Nationsmötet hos Prof Melartin opponerade jag extra emot Zitting. Kl. 6 infann jag mig efter löfte hos Ilmoni, hvarpå vi sednare gingo till Seipells och njöto till bästa en portion beefstek och 2 portioner risgrynegröt till mans. Innan jag gick, trodde jag väl ej, att jag skulle komma att lägga ut så mycket penningar, 1 Rd. 22 sk. Nej det är rasande med mig uppå denna tid. Hvad jag fått för en lust att frossa och slösa penningar uppå kroppsnytning, som bringar mig dessutom straxt större smärta än vällust. Jag skulle ännu blifva skyldig der. Det är säkert, att när jag skall betala det, stryker en sedel till med. Det är sant, att jag hem just ej har öfverflöds varor att äta. Men bör man derföre slösa på det sättet. Det tröstade mig vid åtanken uppå förlusten af mina penningar, att då jag nu betalte är Ilmoni mig förbunden. – En

Sid. 581.

äka frossare-tröst! – Jag följde Ilm. hem och kom derifrån med förvirradt hufvud. och jag var förut så munter! Jag började att läsa Kannes Mythologie der Griechen. Nu lär det blifva vacker läsning utaf. Jag vet ej, om jag skall gå eller stå. – Jag förmodade dock, att jag skulle uti längden komma att må värre. Mitt hufvud blef blott förvirradt, så att orsaken därtill att jag ej mycket förstod af inledningen till den ofvannämnda boken, hvilken jag påbörjade, hufvudsakligast lär legat deruti. Jag lade mig kl. 11. och befarade en pollution; men åtminstone har jag ej varit medveten om någon sådan och vid uppvaknandet

Thorsdagen d. 14^{de}

känner jag mig nu må såsom vanligt sedan den tiden, jag efter min disputationssact börjat lefva mera oordentligt i min föda. Ty oordentligt har det varit i det hela. Om jag också de flesta morgnar varit utan frukost, så hafva dock qvällsvardarna vanligen i dess ställe varit oproportionerligen öfverdrifna. Jag åt några bitar, innan jag gick ut till Longström, för att höra om han i dag skall resa. Intet säkert svar fick jag af honom. Hos Ilmoni – Uppå eftermiddagen var jag hos Cons. Not. Genlenius för att höra mig för om Seminarii Böckerna. -

Sid. 582.

Han var så artig, att han emot författningarna uppå sin risque lät mig behålla desamma till nästa termin. – Jag kom olyckligtvis att gå till Ilm. Tallqv. kom dit och betalte sin skuld. Penningarne passade ej: jag måste blifva honom 4 sk. skyldig. Under förevändning att få dem betalte, bjöd jag honom uppå thée. Uppå hans auctoritet kom jag till Fernbergs, ett nytt näringsställe. Jag fick icke tillbaka, utan måste lämna in penningar ungefär till en kopp Caffé eller thée. När jag går dit, går väl den andra koppen med. – Om aftonen var jag alldeles icke hungrig; men jag borde betala min skuld hos Seipells. Jag tänkte derjämte taga blott en portion beefstek; men sedan jag förtärt densamma, följde en annan med. – Nu är jag ändtligen qvitt det stället. Om jag nu kunde hålla mig dädan! – För att på något sätt reparera mig, företog jag mig en promenad åt Tavastullen. Dervid träffade jag på Tallqv. som väntade det 8de klockslaget, för att få spisa qvällsvard hos Fernbergs. Så galen skulle jag varit, att jag följde honom, om han budit mig. – Men till min lycka var han icke så liberal. Jag genom

Sid. 583.

vandrade då Tavastgatan 2 gånger upp och ned; men var icke dess mindre förskräckligen confus uti hufvudet, då jag hemkom. – Jag las sedan Kosmogonien uti Kannes förutnämnda arbete igenom till kl. 12. – Sömmen blef högst orolig och mer än vanligt confus uppsteg jag

Fredagen d. 15^{de}

Något tidigt, d.v.s. kl. 7 för att bereda mig till afskedsuppvaktningar. – Melartin träffades ej, ehuru jag 2 särskildta gånger sökte honom. I anseende till Kannes Mythologie, som jag ännu har hos mig, beslöt jag att först i morgon uppvakta Prof. Pipping. Hos Proff. Fattenborg och Joh. Bonsdorff var jag. den sednare feliciterade mig att hafva väl försvarat disputationen. Om han antingen icke kände mina omständigheter eller ej låddes känna dem vet jag icke, då han yttrade sig ett han ännu icke varit i stånd att skaffa mig condition. Jag ärnade också för framtiden härom anlita honom och bad derföre att som jag nu kommer att skilja mig han måtte hafva mig uti höggunstig åtanka. Han försäkrade mig derom, i fall någon ledighet yppades. Af Arwidsson lånte jag Völschowska Editionen af Bellmans Skaldestycken samt Fredmans Hand-

Sid. 584.

skrifter. – Jag var just hemkommen och ärnade med alfvare bereda Gossarne uppå examen till morgon, då Majoren ankom. Han framräckte till mig ett ur, som han uti Borgå köpt för min räkning för 25 Rd. Föröfrigt var han tämligen lik sig uti uppförande. – Kl. 11. utdeltes stipendierne uppå Rectors Canzliet. Jag betalte derpå Longström. Utaf den mångfaldiga födan, som Maj. medhade till vägkost föräto jag mig. 2 koppar Caffé drack jag äfven här hem; men drack icke dess mindre 2 till hos Fernborgs. De än hos mig varande Nationsbibliotheket tillhöriga Böcker återställte jag. Ilmoni liquiderade sin skuld. Jag var hos en bekant Urmakare, för att höra hvad han skulle värdera Uret till. Det aldra högsta pris vore efter hans tycke 20 Rd. Utaf artighet skall jag väl dock behålla klockan, hälst formen behagar mig och Urmakaren försäkrade mig att uret vore af de bästa franska. – Hos Meyer var jag efter aftal kl. 3; men fick ännu icke ut mina Böcker. Han skylldes på mörkret. – Å Sarlins vägnar var jag sedan hos Magistrats Secreteraren Sjöstedt. -

Sid. 585.

Sedan begaf jag mig till Ursins, der jag drack en kopp théé. – Hos Ottelin språkade jag hela aftonen. – Ehuru jag hela dagen snart sagdt lidit af omåttlighet, åt jag likväl en stark qvällsvard, hvarefter jag mädde högst gement. – Hufvud och mage voro uti ett bedröfligt tillstånd. –

Lördagen d. 16^{de}

Jag uppvaknade något tidigt; men förmådde ej stiga upp på god tid. Jag gjorde mina uppvaktningar hos Proff. Pipping och Wallenius. Prof. Hällström sökte jag 3^{ne} gånger. – Hos Nykopp clarerade jag min skuld till Nations Cassan. Hos Meyer tog jag ut, för Poppii räkning: Xenophontis opera, 5 Tomi. – för Bl. räkning Xenophons Historia Graeca och för egen räkning Anacreontis Carmina. Accedunt selecta quaedam e lyricorum reliquiis. E recensione & cum Notis Rich. Fr. Phil. Brunckii edidit God. Henr. Schaefer. Lips. 1811.12 samt Homeri Opera, 5 Tomi. Äfven köpte jag till Julklappar: Läsning för Damer 4de häftet, samt för 8 Rubel annat smått, dockor och en sömbok. En galenskap lär det dock varit af mig; men dermed bli ju en del åtminstone af de mig tilldelte gåfvor qvitterade. Hos Professor Melartin.

Sid. 586.

Uppå eftermiddagen återställte jag till Bibliotheket Kannes Mythologie, utan att hafva hunnit genomläsa den samma. – Sedan handlade jag med Majoren. – Om aftonen blef det med Gossarna examen. Ursin och bägge Barckarne voro närvarande utom Majoren. Examen varade uti 3 timmar.

– Oförtjent erhöj jag efter den samma beröm för en grundlig undervisning, ehuru visserligen Gossarne uti mycket visade sig hafva erhållit en sådan. Af 2 koppar toddy, som jag drack, blef jag så illamående, att jag gaf öfver, sedan jag lagt mig. Att jag åt qvällsvard, lærer väl närmast dertill bidragit.

Söndagen d. 17^{de}

Jag uppvaknade med mycket confust hufvud. – En kopp Caffé och vid frukosten, såsom vid alla mål efter Majorens hitkomst en sup. Jag var hos Ilmoni och tog afsked af honom. Poppii kista lät jag ifrån hans förra qvarter hitflytta, då rummen nu blifva mig förbehållna och Majoren annorstädes hyrt rum för Gossarne. – Af Ottelin tog jag äfven afsked. – Eftermiddagen blef det äntligen resa utaf. Ifrån Ursins, der vi drucko en kopp Caffé och 2 glas vin till mans, afreste vi kl. 5. och hunno till natten till Huhtamäki,

Sid. 587.

½ mil vid lag ifrån Eura. – Jag befann mig under hela vägen i olynne. Allt var mig så mörkt och den tanken att jag nu sista gången åkte ifrån Åbo utan bekymmer åtminstone och resan till Kotkaniemi bidrog visserligen icke att uppmuntra mig. – Ehuru jag väl icke hade behof deraf, åt jag aftonvard uti nattqvarteret.

Måndagen d. 18^{de}

fortsattes resan kl. 6. – Uppå vanligt ställe i glas bruket betades. Det upptäcktes att det var Majorens namnsdag och han tracterade derföre med toddy. Jag drack deraf 2 glas. Nattqvarter togs uti Oinasjerfvi. Emedan maten redan blifvit all och sådant här måste requireras, smakade jag intet om aftonen och ganska litet om morgonen.

Tisdagen d. 19^{de}

Uti Martila deremot gjorde jag mig ett godt mål. Det blef också intet betalt derföre. Äfven uppå Pakasela, likaledes ett bekant ställe, åt jag litet, uppå Niemis veko vi in; men Finnér var redan afrest till sitt conditionsställe. Jag skref till honom en biljett uppå Tyska, hvori jag bad honom i helgen komma till Wichtis, så att jag måtte få tala med honom och derjemte liquidera. – Till Kotkaniemi ankommo vi straxt efter skymningen. Jag var just nyfiken att se, huru man skulle taga emot mig. Det syntes dock icke vara svårt, ehuru det

Sid. 588.

var mera kallt. Majoren bød väl till att familialisera sig; men att hans bemödande att vara och göra till egen varit mera än bemödande efter vanligheten hos honom det har jag under hela resan haft tillfälle att anmärka. Jag för min del hade ingen svårighet vid att uppföra mig såsom vanligt. – Jag har ungefär alltid stått uppå samma punkt här uti huset och derföre känner jag nu ingen förlägenhet, ehuru jag märker, att det ifrån andra sidan kommit till brytning. Nå! mycket vore det också att vänta mig alltför stor distinction för min person af folk, som icke hafva mer någon vinst att hoppas af mig, snarare förlust och denna föreställning skall trösta mig, huru långt det också kunde gå, innan jag kommer att resa – Majoren nämnde i min närvaro för sin fru, att en liten examen uti Åbo blifvit anställd med Gossarne, att de dervid verkligen gjort skäl för sig mer än han förmodade, att jag arbetat uppå att grundligen undervisa dem och att (tillade han till sin fru) äfven hon vore skyldig mig tacksamhet för den flit jag visat med Gossarne. En tvungen tom tacksägelse följde härpå å hennes sida, hvartill jag lika torrt invände att det ej förtjente någon tacksägelse: jag hade endast budit till att göra min pligt. Majoren yttrade vidare att de nu hade goda grunder (?)

Sid. 589.

att man ej borde af dem vänta något öfvernaturligt, att de ännu hade år nog att perfectionnera sig. Det skulle verkligen interessera mig att kunna läsa in uti Gossarnes innersta deras föreställningar vid ett så lätt förvärfvadt beröm öfver en examen, hvarvid jag sjelf högeligen skämdes öfver så väl det barocka uti svaret på en del frågor i som tystnaden, som följde på en andra. Och nu hafva de goda grunder – dem hafva de förvärfvat mig likväl under den största lättja – man skall ej af dem fordra något öfvernaturligt – de hafva tid nog att fullkomma sig!!! Hvad skola de väl tänka! – Det får nu gå, huru som hälst. Jag tvär mina händer i oskuld –

Man tracterade mig med 2 koppar thée – Jag mådde ganska illa – en följd af de många suparna och oordentligheten uti föda under vägen. – man kunde likväl icke neka att äta aftonvard. – Till kl. ½ till 11 las jag uppå sängen Bellmans Skaldestycken efter Völschows Manuscripter utgifna. - Sömnen högst orolig. – Jag vaknade kl. 7

Onsdagen d. 20^{de}

och fortsatte till 8 läsningen af Bellm. Skaldest. – En kopp Caffé. – Jag satte efter uppstigandet mina saker uti ordning och las sedan i Läsning för Damer. Hennes Nåd var ej synlig vid frukosten - Det hördes sedan att hon

Sid. 590.

verkligen vore så opasslig, att hon ej gerna kunde synas. – Det gronderade [!] mig något, att Carl, ehuru han hört, att jag skulle fara till nyåret hem, kom och frågade mig, om jag ärnar tillbringa Julen i Wichtis eller uti Ithis. Jag sade, att jag vore färdig att resa i morgon, om jag blott hade min kista uti stånd. – Eftermiddagen badade jag; men blef derefter så confus, att jag stort intet kunde uträtta. Jag las likväl 1^a del af Bellmans Skaldestycken till slut. Om aftonen föråt jag mig så, att jag straxt derefter fick ondt i magen. – Jag lade mig kl. 10 och fick en högst orolig sömn och om

Thorsdagen d. 21^{sta}

då jag kl. 9 uppsteg, mådde jag rätt illa. – Hela dagen kände jag mig förunderligen oredig och utan all drift för något bestämdt arbete. Jag slöt 2^{dra} delen af Bellmans Skaldestycken. En stor del af dem synes mig blott rimmerier, lika Dahlins och äldre Svenska poëtiförers productioner. Efter mitt tycke förekomma uti hela samlingen blott få äkta Bellmanska, af den anda nemligen som råder uti Fredmans Epistlar och Sånger. Jag började uppå eftermiddagen läsa Sv. Lit. -Tidningen för 1803 derifrån som jag slutade härpå landet i höst före afresan till Åbo. I följe deraf genomlas jag ock alla poetiska stycken uti poëtiska Calendern för 1803 vid recensionen der-

Sid. 591.

öfver. – Såsom jag hela eftermiddagen känt följderna af öfverflöd, så beslöt jag att ej äta något om aftonen. Denna min föresats hade jag också ändtligen mod att utföra. – Klockan 10 lade jag mig och jag skall göra det mig till en lag, att lägga mig uppå denna timmen. Sönnen var nu roligare och någon confusion oakadt trodde jag mig må bättre

Fredagen d. 22^{dra}

då jag kl. ½ till 8 uppsteg. – Säkert hade det varit bättre, om jag uppstigit kl. 5, då jag först vaknade – Genom en temligen stark frukost tog jag min skada för aftonmåltiden; men gagnade visserligen derigenom icke min kropp, hälst jag äfven vid middagen kanske något öfverflödade. – Jag började i dag fortsätta läsningen af Syntaxen uti Dahls Grekiska grammatica, den jag genom förökade pensa skall med Guds hjälp med året bringa till slut. Likaledes började jag i dag genomläsningen af Dahls Latinska Grammatica samt Golii grammatica graeca, der den gamla oredan nog förvillar. Äfvenledes påbörjade jag i dag Phosphoros. Uti Julii häftet föreföllo mig Elgströms poëmer mycket begripligare och åtminstone i det afseendet mera fulländade än de Atterbomska, uti hvilka både mening och uttryck voro för mig mestedelen omhöljde af mörker. Föröfrigt fortsatte jag läsningen af Lit. -Tidningen. I skymningen tog jag vid anledningen af en småkramares ankomst en sup. Majoren var äfven så artig, att han lät bedja mig med att dricka bufka.

Sid. 592.

Sedermera lät han äfven till bjuda mig mellanmål, då den nämnde krämaren förplägades med mat; men denna bjudning måste jag afstå, då icke heller de våta varorna befunnos lända mig till fromma. I allmänhet synes Majoren föröka sitt bemödande att visa sig förekommande emot mig. – Min fåfånga har uppkastat många orsaker till, men jag vore mer än fåfång, om jag ville utge någon enda för absolut säker. Hvad som förblir säkert, är att ett sådant uppförande å hans sida hedrar honom, om det till och med icke wore alldeles oegennyttigt. – Hennes Nåd har jag icke sedan första aftonen sett vid bordet; men vid de tillfällen, då jag föröfrigt sett henne, har jag också icke märkt någon yttre apathi. – I afton förblef jag ej utan qvällsvard och vakade till kl. 11. –

Lördagen d. 23^{dje}

Med uppstigandet var det i dag alldeles samma fall som i går. Jag var endast blefven mycket confus igenom det förnyade slumret och mådde sedan visst icke bra. Jag måste utrymma min kammare, der man skulle skura. Emedlertid flyttade jag mig uti Majorens kammare, der jag fordom nästan alltid under min härvara vistades. Der kom jag ibland Majorens böcker öfver Hartmans Kunskapslära första delen och började läsa densamma. Den har åtminstone förtjensten af en hög popularitet. – Eftermiddagen gick jag till Skomakaren i Pietilä och anmodade honom

Sid. 593.

om föranstaltande af ett bud till dess broder att han måtte hemsända min frack och mössa. – Carl, som var med mig, ville ej följa mig till en Jungfru, som uti Åbo ofta plägade besöka gamla Maja och nu bor uti Pietilä. Om henne se [tomt] Jag ville låta henne fälla mina halsdukar. Jag satt hos henne en stund icke utan en viss oro, som jag äfven hos henne tyckte mig blifva varse. Men hennes yttre utseende var mig nu icke så fördelaktigt såsom i staden, sannolikt äfven derföre, att hon här uppå landet och lefvande af egen förtjenst är öfvergifven af konsten. – En del af aftonen tillbragte jag af brist uppå ljus der ned och Majoren böd uppå allt sätt till att visa sig fryntlig emot mig. I dag har jag också haft den lyckan att tvänne gånger spisa vid samma bord med Hennes Nåd. – Dock har jag icke haft något samtal med henne. – Sedan jag slutat Lit. Tidningen för år 1813, lade jag mig kl. 11; men fick på lång tid icke någon sömn, hvartill äfven en odrägelig hetta uti kammaren torde bidragit.

Söndagen d. 24^{de}

Då jag kl. ½ till 7 uppsteg, hade jag något ondt i hufvudet, hvilket dock sedermera försvann. – Utom Lit. Tidningen för 1814 las jag i dag intet extraordinairt. – I skymningen kastade jag mig uti sängen och inslumrade såsom i går en timma. Jag blef uppväckt af en piga, som kallade mig ned att dricka thée. Confus, såsom jag nu var, be

Sid. 594.

fann jag mig uti liten förlägenhet, huru jag borde bete mig vid utdelningen af de påtänkta Julklapparne. Omedelbart efter läsningen af Läsning för Damer, har jag bestämt densamma för Hennes Nåd. Dervid har väl min hug lekt uppå någon liten versstump; men flere föreställningar hafva hindrat mig att ens lägga handen dervid. – 2 koppar thée, hvaraf den ena var försatt med rom borde hafva gifvit mig om icke talämne så åtminstone frihet att anföra, hvad jag på förhand föreställt mig böra och kunna före utdelandet af mina Jul-gåfvor orda; men intet af allt detta. De lämnades med sitt eget värde utan synnerliga compliment: likväl syntes de, såsom det kan förstås af sig sjelf, tacknämliga, om de också icke väckte det interesse för gifvaren, som hade kunnat vara följden uti andra densammas ställningar än den närvarande. – Läsningen för Damer genomlästes ännu denna afton. – Jag föråt mig något vid aftonmåltiden. – Qvällen har varit, om icke rolig, likväl utan någon inre eller yttre ledsamhet. – Åtminstone festlig min och festligt väsende hafva röjts öfverallt och med Majoren råkade jag efter måltiden uti en discours, hvilken jag väl mera för hans interesse än af egen hug underhöll. – Derute har det denna afton stormat starkt, och ehuru en viss hemsk rysning hvilat öfver den dystra

Sid. 595.

nejden, kände jag dock rätt stor lust att känna och höra de häftiga vindarne susa omkring mig sjelf under den stockmörka horisonten. – Jag lade mig kl. 12; men fick ej sömn uppå lång tid.

Juldagen d. 25te

uppväcktes jag kl. 5. – Majoren sade i går att han äfven skulle fara till kyrkan och uppå den grund yttrade jag äfven den önskan att slippa med. I dag hördes dock icke af någon kyrkoresa för någon af herrskapet. Sedan jag litet frukosterat, for jag derföre ensam. – Den fortfarande häftiga stormen lär afskräckt Majoren. – Också var det i kyrkan ganska litet herrskap. – Hela eftermiddagen tillbragtes af mig dermed. Majoren bad mig nemligen föreläsa Fredmans arbeten och det var just det, som jag sjelf ärnade föreslå. Jag icke allenast las, utan äfven sjöng och pratade hvarjehanda, så att jag verkligen kunde förundra mig, då jag tänker att det nu kunnat ske hvad som skett. Det blef äfven fråga om Magisterpromotionen och dervid nämnde Majoren att han fått höra genom Ursin, att jag disputerat pro exercitio. Min fåfänga har ofta velat förleda mig att sjelf orda derom; men

alltid afhöll mig den tanken, att det kunde synas för skryt och jag beslöt att lämna hela saken. Han kommer väl att se det uppå Åbo Tidning tänkte jag. – Att jag nu,

Sid. 596.

då tillfälligheten sjelf föranledde mig denna triumph, icke underlät att omständligen förgylla facultetsskrifningen – och hvad brott kunde det vara att förgylla med sanning – förstå lätt af sig sjelft. – För Barnen anordnades upp i salen för barnen: jag blef dragen in uti en polska, hvaruti Hennes Nåd beviste mig den verkeligen smickrande gracen att erbjuda sig till min Danseuse. – Jag har druckit en kopp Caffé och 2 thé, försatta med litet romm. – Under och efter aftonmåltiden fortfor än det muntra glammet och jag tillstår att den frihet, hvarmed detta hela eftermiddagen drifvits, varit för mig en välgörande njutning. – Efter aftonmåltiden las jag uppå min kammare Bihangen af litt. Tidningen för 1814 till slut. Ehuru kl. var 10, retades jag ännu att sitta upp, för att igenomläsa Jul-ottan, Canzone af Atterbom uti Dec. häftet af Phosphoros för 1810. Ehuru jag ej rätt förstod allt, läste jag stycket med mycken uppmärksamhet och deltagande. Den sista strofen är mig helt och hållet ur själen skrefven. – Kl. var $\frac{1}{4}$ till 11, då jag lade mig. Sönnen blef mycket orolig och jag hade en pollution om natten.

Andra dag Jul d. 26te

Jag förmådde ej förrän kl. $\frac{1}{2}$ till 9 uppstiga.

Sid. 597.

Jag hann intet vidare än fullända mina ordinaire pensa, då resan skedde till ett bondhemman Tartila för att der spisa middag. – Jag öfverflödade der både uti mat och dryck. Befallningsman Strandman var der med en af sina söner och föröfrigt några bekanta bönder. Jag drack 3 koppar Caffé och 2 glas punsch och söp dessutom flera gånger. – En violin-spelare och en Clarinettblåsare voro beställda och der formerades en liten dans. Hennes Nåd bad sin äldsta dotter bjuda upp mig för att öppna densamma med en polska och efter några uppmuntringar äfven till mig följde jag kallelsen. Hemkommen ärnade jag först alldeles icke spisa qvällsvard; men då jag råkade der ned uti en discours med Majoren, hvarunder qvällsvarden blef färdig kom jag att till min stora skada deltaga uti densamma. Att motionen i dag varit mig hälsosam, kunde jag sluta af den ytterliga munterhet, hvarmed jag allt efter hemkomsten converserade i hvarjehanda ämnen med Majoren. Han begärte af mig aftonlectur och utaf verkelig artighet nedförde jag sjelf en del af Bellmans Skaldestycken. - Mitt väsende denna afton är nästan bara artighet; ty nu föll jag på den idén att i morgon erbjuda mig att uppoffra dagen till afskrifvande af visor åt Hennes Nåd, om några sådana skulle finnas efter hennes

Sid. 598.

smak ibland mitt förråd, hvilket jag ville öppna för henne. Men mitt hufvud är nu så tungt och confust. Olyckligt att alla lyckligare ögnablick för mig alltid skola vara förenade med kroppsligt omak och wedermöda! – Jag sysselsatte mig med läsningen af Fredmans Handskrifter till kl. 12. Sömnen högst orolig. Jag låg tills uppå ljusa dagen om

Onsdagen d. 27^{de}

Sedan jag uti Dahls Grammatikor fulländat mina pensa, har jag hela dagen oafbrutit varit sysselsatt med att uppsätta liquiden emellan mig och Majoren: Låt se hvad han har att säga emot mina afdrag för den tid uppå hvilken Gossarne icke läst. Alla dagar hafva likväl ej på långt när kunnat komma i beräkning; men uppå Maj. löfte att särskildt betala för flickorna (Uti accorden med Ursin visste jag icke en gång af dem) har jag efter proportion af den accorderade lönen för Gossarne beräknat ungefär en lika stor summa, som afgår för de af Gossarne försummade timmar. Äfven uppå sådant sätt blifver jag Majoren skyldig 4 Rbl 9 Copek uti Ryskt, samt 24 Rd 6 sk. 6 [runstycken] uti Svenskt Riksgäldsmünt. Skulle jag vara uti bättre financer (jag är redan skyldig

Sid. 599.

betydliga summor både till höger och vänster) och hafva hälst några utsigter, så skulle jag ej engång väcka någon fråga om flickorna och likaväl icke emottaga en enda styfver mer än hvad sig belöpa skulle uppå summan af läxorna, som de läst för mig; men nu måste jag, om jag ej skall ruinera mig sjelf litet eftersätta af den absoluta rättvisans fordringar hos mig. Den tanken tröstar mig dock, att icke har han någon Informator, som affecterat åtminstone en sådan granlagenhet som jag och icke heller torde han få. – Han reste i dag med sin äldsta son till middagen till Järvenpää. – Hennes Nåd lät i dag äfven på förmiddagen tractera mig med Caffé. Hela eftermiddagen har jag eljest varit besvärad af uppkastningar. – Många gånger har jag också i anledning af minnets påminnelser om fordna njutningar, blifva hänförd af våldsamma begär. Den person, hvarom jag nämnt uti H. af denna årgång p. [tomt] har i synnerhet varit målet för mina föreställningar och den fort skyndande tiden har uppmanat mig att försöka om slumpen kunde uträtta något. Mitt ljus blef allt. Jag tänkte eljest kasta mig uppå sängen i väntan, uppå den ankommande; men nyfikenheten dref mig att först gå till smedjan för att se huru långt det kunde vara kommet med arbetet uppå min coffert, som skall jernbeslås. Den gamla pigan Maja såg, då

Sid. 600.

jag gick. Jag anade att man skulle gå upp i min kammare för att bädda under tiden och skyndade mig därför tillbaka. Den nämnda Maja var också der. Hon låg tyst uti min säng. Jag märkte nog att någon fanns uti rummet och kände äfven uppå hennes kropp. Men det blef också dervid. Hade jag, såsom jag i alla fall ärnade göra, straxt kastat mig i min säng liksom ovetande att der var någon, så hade möjligen något mer kunnat utvecklas. Jag satte mig väl uti andra sängen och förblef äfven der, då hon ville uppbädda den samma, men detta var icke Åbo-Maja. Också hade jag till henne ingen synnerlig böjelse, åtminstone icke på längre håll. – En stor dårskap begick jag deruti att jag utan böjelse och behof gick ned och deltog uti qvällsvarden och ännu större fel att jag efter vanligt mått åt mig mätt. Jag mådde särdeles illa derefter confusionan uti hufvudet öfvergick till verklig hufvudverk – Jag las Phosphoros till kl. 11. Natten blef genom en ängslig dröm en marternatt. Mätte min skilsmässa härifrån blifva angenämare, än den var i natt uti min Phantasi! Jag sofde länge och uppsteg mycket confus om

Thorsdagen d. 28^{de}

ännu helt beklämd af den nattliga scenen. – Den underrättelsen att Majoren ifrån ett torp beställt

Sid. 601.

mig häst till mina visiter i dag, var mig icke angenäm. – Det obehagliga försvann, då jag sedan fick höra ett hästen var ifrån Dragontorpet, och att dragonen, som vore skyldig att göra några små skjutsar om året, nu icke obilligt uppfordrades i dag, då han icke i år hade gjort några sådana. Också kunde jag lyckönska mig öfver den gamla Dragonen; ty jag hade rätt nöjsamt med honom, då han berättade mig hvarjehanda om sin krigstjänst, som varat i 39 år. Sjelf var han 71 år gl. och temligen kryg ännu; med stor förtjusning talte han, ehuru icke Carolin, om Konung Carl XII. – Hos Sarlin, dit jag först reste, åt jag en skön middag och drack 2 koppar Caffé. Bäckwalls herrskap var icke hemma. Med förvåning hörde jag vid ankomsten till prostgården, dit det förenämnde herrskapet sades vara rest, att fallet var dermed detsamma. Jag säger med förvåning; ty Majoren hade i går frågat, om prosten i dag ärnade vara hem: jag ville hos honom göra min afskedsuppvaktning. Det syntes således, såsom hade man bortrest för att slippa se mig. Uppå Suontaka var ändtligen herrskapet hemma. jag fick se ännu mer, nemligen min fordne företrädare Nordanwehr. Jag kunde icke annat än roa mig åt detta oförmodade möte just här och nu. Fru--n förnyade, då det blef tillfälle, att enskildt tala med mig, sin gamla anhållan att jag måtte ibland mina anteckningar förstöra allt, hvad som uppå något sätt kunde angå henne, hvilket

Sid. 602.

jag naturligtvis icke ville bifalla, åberopande mig uppå min redan en gång förut till hennes trygghet gifna försäkran. Det hade i synnerhet väckt henne till denne förnyade enträgenhet att C. B. i dag

just moquerat sig öfver henne vis á vis mig och hon fruktade, att om jag icke sagt honom något hittills, kunde jag ganska lätt framdeles göra det, hälst han för sina syskon skrutit af att med mig vara en god vän. I sednare fall hotade hon att hämnas och jag bad att i alla fall vara innesluten uti höggunstig åtanka. Jag hade god lust att med ett famntag & göra ände uppå hela den tråkiga conversationen; men jag vet ej rätt, hvarföre detta var hos mig en blott flygtigt öfvergående tanke. Förmodligen måtte det hafva gjort härtill, att – att jag här icke nu var den enda främmande. – Jag nästan sagdt ångrar mig dock ett så godt tillfälle. Men ännu mera det att jag, då det blef fråga om min condition, förledd af fåfänga, yttrade ett och annat, som jag kanske icke hade bordt, för att å min sida svara emot den godhet hvarmed Majoren omfattat mig äfven uti andras närvaro. Så hade han i går uppå Järvenpää yttrat sig om mig mycket förmånligt, att han beklagade förlusten af mig, att olika calculer vore orsaken till denna förlust, då jag nämligen icke ville förblifva någon termin ut på landet. Ehuru det nu visserligen hör till

Sid. 603.

hans interesse, att låta andra betrakta saken ifrån en i det hela för mig förmånlig synpunkt, hade jag icke bordt låta just denna omständighet beveka mig att gifva vinkar om att denna synpunkt icke här vore så vigtig, som man efter Majorens uppgift förmodade. Jag öfverskred väl icke sanningen uti mina uppgifter; det var också visserligen inga relationer; men äfven den små tvetydigheten, som jag lät förnimma, hade jag väl klokare kunnat underlåta. Men det är så: Alltid vinner fåfängan sin kos med förståndet. Hvad, om nu Nordanwehr i morgon ville beställsam hit återföra mina egna uttryck med arbiträr uttydning! – Och skulle relationerna oss emellan uti publikens ögon vara uti ett annat, det sanna ljuset med frihet till arbiträra uttydningar, monne det skulle varit mig alldeles likgiltigt, såsom det i sådana fall bordt vara? Visst icke. Och ändå är jag så dåraktig att vilja sjelf beröfva saken sin förgyllning, för det den nu är mig mera gagnelig än den i andra fall kunnat vara! Ryske Doctorn, som under min dervara tillkom till Suontaka, följde mig sedan till Kotkaniemi. Vi kommo väl icke så sent; men herrskapet hade redan lagt sig. Jag ville att pigorna i all tysthet skulle se till att kunna skaffa Doctorn ett hviloställe; men då detta icke lätt lät göra sig, uppsteg Majoren och anstaltade äfven om mat åt oss. – Han föreslog mig att resa först i Lördag, likväl med fritt val; men antog mitt, att i alla fall

Sid. 604.

i morgon bittida uppgöra liquiden. – Doctorn bäddades upp i vår kammare och vi skämtade först länge med hvarandra också om skämtsamma saker. Sedan öfvergick talet till alfvarsammare såsom om själen, om Gud och här öfvergick skämtet till en alfvarsam disput, hvaruti han sade sig väl credere Deum h. e. conditorem mundi esse: nam debet; men se non posse aeque certas habere qvos ei attribuerunt, qualitates. Hans många inkast satte mig uti förlägenhet och jag måste tillstå me non cum esse, qui ad fidem his nominatis qualitatibus alteri faciendam valere possim, quamvis ipse qualitates illas jam ex ipse Dei existentia declarari posse existimaverim. Han slöt oförväntadt, efter det jag hörde med de tvetydiga orden: Donec valeas, non obeas. Jag blef flat och kunde icke på

lång tid insomma. – Nu kom jag också under flera öfverläggningar på den tanken, att dröja till Lördagen, såvida verkligen många omständigheter göra det bättre för mig. Jag hade bett pigan att bittida om

Fredagen d. 29^{de}

uppväcka mig. Hon gjorde det kl. ½ till 5; men jag förmådde omöjligen uppstiga förrän en timma derefter. – Jag var nedgången, för att se om Majoren var uppstigen; men då han var

Sid. 605.

sysselsatt med att skrifva, lämnade jag liquiden tills Maj. sedermera sjelf inkallade mig. Då han öfversatt allt och jag explicerat beräkningen af min lön, hvarvid han med rätta kunde säga att jag till min skada gjort åtskilliga afdrag, frågade han mig, om jag skulle anse mig förfördelad, i fall han efterlämnade hela sin fordran. Jag för min del ville i början icke approbera ett sådant efterlämnande; men slutligen gick det dertill. Jag har längst för detta tänkt mig, hvad jag föröfrigt ville säga vid denna liquid; men nu kunde jag intet. Tårarne stodo mig i ögonen och beröfvade mig all talförmåga, så länge det var fråga om liquiden. Vid hans tillbud af skjutspenningar gjorde jag mindre svårigheter, då sådana med rätta mig tillkommo; men då dessa skjutspenningar af honom erlades med en 25 Rubels sedel, ville jag att han skulle återtaga 15. Han sade sig ej äga vidare och jag måste behålla dem. – I afseende å resan föreslog mig Majoren att antingen följa med Herrskapet till Wanjärvi eller resa i dag; men då jag deciderade mig sedermera till det sednare och sade att man bett mig vara god och komma till Suontaka öfver natten, om så passade, ville jag nu ställa så till, att jag kunde hörsamma denna kallelse, ändrade han sina alternativ och öfvertalte mig att här ligga

Sid. 606.

öfver natten och resa i morgon bittida och på det jag ej skulle hafva ledsamt, öfvertalte han äfven Doctorn att blifva här öfver denna dagen till mitt sällskap. Jag kunde då icke neka att uppfylla hans åstundan, helst det i många afseenden kan förenas med mina omständigheter. – Straxt efter middagen afreste herrskapet. Sedan vi druckit Caffé, proponerade Doctorn en resa till Befallningsman Strandman och då han ej tycktes trifvas här, visade jag mig villig att följa. Jag följde honom först till Pietilä. hvarifrån han ville anhålla om häst. Så länge han derom bestyrde, var jag hos Jungfrun, som har mina halsdukar att fällas. Det började skymma. Hon upphörde med arbetet och tidepunkten var verkligen farlig uppå sätt och vis, då Doctorn kom. Han hade ändrat sig och föreslog nu att fara till Anttila, hvarifrån en värd var uti samma gård i Pietilä, hvarifrån Doctorn skulle hafva häst. Vi foro då dit och återkommo om aftonen, sedan vi druckit 2 koppar Caffé. – Hos Skomakaren vek jag in före min återfart till Kotkaniemi. – Här var mig Doctorns närvaro af vissa egennyttiga skäl mera besvärlig, än nöjsam; dock jag skall säga, den var mig i

alla fall sannolikt nyttig. Ho vet hvart det eljest tagit vägen för mig! Maja anmodade mig om att skriva till gl. Åbo-Maja. Ibland annat, som jag skulle skriva, hette det äfven att här

Sid. 607.

allt vore efter vanligheten, och att den pigan, som kommit ifrån Åbo varit den förste. Härpå skulle jag nu hafva upplösning och då hon icke genast godvilligt villa lämna densamma, ärnade jag aftvinga henne den. Jag väntade henne derföre förgäfvades en stund uppå vinden. Sedan qvarhöll jag henne upp uti kammaren och lofvade ej släppa henne, innan hon sagt mig mening af de mångtydiga uttrycken. Igenom hjälp der ute ifrån slapp hon ändtligen utan att hafva förtrott mig något. Doctorn ansåg saken i alla fall för så ömtålig, att han ej ville hjälpa mig. - Jag har mått mycket illa isynnerhet efter den högst onödiga aftonvard. - Bittra uppstötningar besvåra mig svårligen. Också måtte det väl stiga till ett antal af 10 gånger, som jag supit i dag. Öl har kommit deribland och dertill ännu öfverflödiga mål. -

Lördagen d. 30^{de}

Mera sent uppstigen började jag inpacka mina saker och var dermed sysselsatt till frukosten. Först till kl. 11 kom den beställda hästen. Hemligheten fick jag nu veta, då jag hotade att icke derom skriva ett ord. Vid afskedet hade jag efter vanligheten tänkt mig förut och då för mig sjelf framsagt de formler, uti hvilka jag tyckte mig böra uttrycka min tacksamhet och förbindelse för den förekommande uppmärksamhet, den aktning och det vän-

Sid. 608.

liga bemötande, som man emot mig personligt bevist under min vistelse uppå Kotkaniemi. Men äfven nu erfor jag att det alldrig vid sådana tillfällen går mig, såsom jag tänkt. Af Hennes Nåd skulle jag först taga afsked. Då hade jag ännu temligen min fattning; men sedan jag yttrat att min förbindelse för det vänliga bemötandet Herrskapet bevist mig skall vara lika liflig som de önskningar mitt hjerta hyser för Herrskapets beständige välmåga höllo tårarna uppå att frambryta ur mina ögon och jag skyndade mig bort för att vid afskedet ifrån Majoren känna mig ännu mer öfvergifven af min styrka. Äfven afskedet ifrån Gossarne rörde mig. De syntes temligen likgiltiga vid min rörelse. Jag afreste, försänkt i orediga betraktelser och med tårande ögon. Det var sagt, att jag skulle skjutas till Niuhalala i anseende till den förmodade sannolika svårigheten att komma fram gerad till Selkis; men då Majoren uppå gården genom en Torpare hörde, att skogsvägen var körd, befallte han Torparegossen skjutsa mig till Selkis, ehuru han sjelf häldre ville till Niuhalala. Det var synbart att Majoren ville om möjligt beröfva mig tillfälle att vika in uppå Suontaka.

Sid. 609.

Jag var nu helt och hållet likgiltig, hvart man skulle föra mig och så bar det af till Selkis. Under vägen märkte jag först att jag glömt mitt kläde. Jag skref derom en biljett från Selkis till Gossarne. Uppå Weckoski, dit jag ankom kl. ½ till 10, var jag nära att uppoffras för den skändligaste brånad. Lyckligen ankom jag dock till Borgå kl. ½ till 12. Uppå Gästgifvaregården hos Tractören Carlsons fick jag ej nattqvarter och måste köra in till mitt vanliga ställe hos Enholms. Kammaren var ej varm och jag fick sofva ned uti samma rum som värdsfolket.

Söndagen d. 31^{sta}

uppvaknade sent och drack 2 koppar Caffé. – Begaf mig ut på mina uppvaktningar. Endast Prof. Alopæus träffade jag; alla andra voro resta ifrån staden. Hade jag vetat det, hade jag ännu suttit en stund längre och pratat med min aktnings- och älskansvärde Lärare. Om Longströms disputation, hvaraf jag presenterade ett exemplar yttrade han att den var skrifven i hast, och innehöll ej mycket saker. Jag nämnde om mitt beslut att blifva prest, om jag ej nästa termin lyckades att få någon condition. Han sade att det vore skada, om jag ej först skulle kunna magistrera. -

Sid. 610.

Jag besökte Lindström och Hirnarne, af hvilka blott den äldre anträffades. Den yngre kom straxt uppå eftermiddagen till mig och blef tills jag kom ut med honom till Nysten, för att få blanka mina stöflar. Jag ärnade mig först till Mamsell Kniper; men uppå äldre Nystens inrådan gick jag kl. ½ till 4 till Häradshöfdingen Brunérs. – Häradshöfding Kullberg var der främmande. Han bød mig att stanna qvar ända till aftonvarden. Eftermiddagen tillbragtes således af mig här ganska nöjsamt och jag hemkom först närmare till 10, upphetsad af den starka aftonmåltiden och 2^{ne} glas vin, som jag dervid drack. Ej under derföre att jag af tillfället förleddes att antasta pigan, som skulle bädda åt mig. Uppå sängen skulle jag börja läsa Wielands Geschichte des Agathon; men det ville ej gå. Ögonen förblefvo fästade uppå en enda rad och uppmärksamheten fattades alldeles. – Jag insomnade kl. 11. hvarken nykter eller rusig och slöt så året 1815. -

Ephemerider för år 1816

Första Häftet.

Sid 1.

Ephemerider för år 1816.

Januarii

Den första eller Nyårsdagen.

Jag uppvaknade tidigt och uppsteg före dagen i afsigt att kanske börja året med fullföljande af de företag, som utmärkte slutat af det förledne, så kort derefter ankomsten af en qvinlig person helt och hållet afvände min uppmärksamhet uppå andra omständigheter. Hon frågade mig, om jag wore Magister Sjögren, och lämnade mig uppå mitt bejakande en biljett ifrån U... S... Jag visste icke, hvad jag skulle svara: att alldeles icke lämna något, var både betänkligt, ej heller förenligt med mina önsknings. Uppå föranledning af budet utsattes mötet till i afton härstädes, såvida jag ärnade mig uppå spectaklet. Hela dagen var jag högst orolig vid tanken uppå det förestående: Jag förblef uppå sängen tills eftermiddagen och fortsatte den i aftons påbegynta läsningen af Geschichte des Agathon. Läsningen war ingenting mindre än interessant: tanken endast sysselsatt med det förestående var oförmögen att reflectera uppå det förflutna, om

Sid. 2.

icke i afseende uppå mig sjelf. Jag uppsteg först efter middagen, klädde uppå mig och gick efter aftal till Nysten, sedan jag först besökt Consistorii vice Notarien Paldani (Mamsell Kniper, hans värdinna var bortrest) och gjort min uppvaktning hos Språkmästaren, som emot mig war mycket artig och böd mig blifva kvar hos sig till aftonen. Jag drack hos honom 2 koppar Caffé, äfvensom jag hos Pald. förut druckit en. Hans bjudning till soupée måste jag i anseende till spectaklet afslå. – Man uppförde i dag en imitation af die Räuber utaf Schiller. Jag har förut läst det Schillerska originalet, men ehuru tradusoriginalimitationen (efter fransk smak) var helt och hållet omstöpt, kunde jag icke utan rörelse åskåda en och annan scen. Hufvudhjerten Carl Mohr agertes mycket väl af Berggren: hans monologer utpressade mina tårar. Slutet var alldeles förändradt. Den fransyska artigheten låter nemligen (förmodligen för att skona spectatörerne) Kosinsky, som blifvit beskyld för förräderi, slutligen, då Carl Mohr, af rövvarne hindrad att öfverlämna sig fullkomligen till sitt ädla hjertas njutningar vid återfinnandet af sin olycklige fader och sin lika ädla älskarinna, efter att hafva velat stöta

Sid. 3.

dolken uti sitt förtviflande bröst äfven derifrån hindras utaf rövvarne, framträda med ett pardons placat ifrån regenten, som icke allenast återskänker Carl Mohr utan ock hans förbundsbröder åt samhället och menskligheten, i stället för att låta honom enligt sin character, (såsom hos Schiller)

sluta såsom han måste, olyckligt men värdigt. – Spectaklet hade emedlertid hos mig verkat en sinnesstämning, som skulle kunnat rädda mig vid ett möte till och med af hvarje annan beskaffenhet än den jag vid det nu förestående kunde vänta mig. Min lugna indifferentism måste dock nu blifva stötande och på det ofördelaktigaste verka uppå ändamålet af sammankomsten. Den väntade personen synes: ett uppåd att följa till dess hem emottogs af mig med tvifvelsmål och betänkligheter och kunde derföre icke annat än genast störa allt förtroende, som hade annars både bort och kunnat äga rum. Uppå den underrättelsen, att med min signatur, ett bref ankommit, som helt och hållet föranledt den biljetten, som jag i morgons emottog, väckte min nyfikenhet att komma oföväntade stämplingar uppå spåren och följaktligen mitt beslut att följa – ett beslut, som icke bort behöfva en så egennyttig föranledning. Mitt beslut blef också utan verk-

Sid. 4.

ställighet. Den som jag skulle följa, försvann sedan jag erhållit upprepade försäkringar, att vi för sista gången sågo hvarandra. Jag trodde mig få min nyfikenhet om brefvet icke dess mindre tillfridsställd; men det slog felt. Då jag icke mer såg till någon, vandrade jag flera gånger upp och ned längs den gata vid hⁿ jag visste att huset, der vi kunde råkas var belägenhet. Då mitt hopp äfven häruti bedrog mig, måste jag af förbigående personer göra mig underrättad, hvilket det huset var, som jag eftersökte. På härom erhållen underrättelse inskränkte jag mina promenader till nejden deromkring; men äfven detta var fruktlöst. Jag såg ej den, som jag önskade och obekant med sjelfva huset, kunde jag icke längre sträcka mina forskningar. Då ändtligen tvänne Damer, kommande gatan uppföre, ställde sin kosa rakt emot mig, som stod och afbidade deras ankomst uppå gatan nära intill huset; men straxt derpå, sedan de tagit mig uti ögnasigte återvände och veko in till samma hus, kunde jag icke längre dröja, om jag ej ville blottställa mig samt begaf mig derföre hem, ängslig öfver den misslyckade utgången af icke allenast af expeditionen, utan också af sjelfva mötet. Jag hade nemligen derwid anfört allt uppmuntrande och

Sid. 5.

tröstande som (af mig) kunde sägas: Jag sökte betaga den känslfulla dess scrupler i anseende till ett moraliskt förgående, hvartill jag icke ensam kunde anses såsom upphofsman. Alla farhågor, som utifrån ingifna, någongång uppfyllt min själ med tvifvelsmål om det verkliga förhållandet, blefvo mig väl nu uppå en gång beröfvade; jag fick löftet om det, som jag önskade i afseende å allt det, hvaruti jag i alla hänseenden måste deltaga; men emedlertid kunde icke alla dessa omständigheter tillfridsställa mig och jag tillbragte en pinsam natt. Jag tänkte till och med uppå nya försök att blifva befriad ifrån en plågende oro; men sådana försök var mitt hufvud oförmöget att upptänka och jag måste lika hastigt som jag fattat den, öfvergifva tanken att ännu dröja längre härstädes.

d. 2. Såsom i går, beställde jag mig 2 koppar Caffé, gick sedan till Hirnarne, Nysten, Paldani. Till denne hade jag ett exemplar af min disputation att aflämna, för att uppå dess begäran tillställas

Språkmästaren. P. förde mig till Apotheket, bestod mig der en sup. Derpå var jag med honom till en Boman, hvarefter han en stund satt hos mig. Kl. 11 vid lag afreste jag genom Illby vägen till Skomarböhle, hvaräst jag

Sid. 6.

blef öfver natten till

d. 3. då man skjutsade mig till Mörskom gästgifvaregård. I går fick jag höra, att Strömborg vore Adjunkt på Mörskom prestegård. Ehuru man äfven sagt mig, att han skulle förbi Skom.böhle hafva rest till Labbom, sin födelseort, vek jag likväl in uppå prestegården och träffade honom också hem. Äfven Åkerman, som hittills varit Adjunkt före Str. träffade jag. Man böd mig frukost, och då jag sade mig redan hafva frukosterat, inböds jag i salen för att dricka öl. Jag skulle kunnat blifva kvar till middagen; men skjutsbonden skyndade uppå mig och jag nödgades derföre resa. I från Säskjärvi tog jag skjutshäst till Jokue, dit jag uti skymningen ankom. Då man här försäkrade mig, att jag blott igenom kyrkan kunde framslippa till Sidikkala, i anseende till isens svaghet, föll det mig straxt in att resa till Parola och der förblifva till Trettondedagen. Ända till Kausala fortforo dock mina betänkligheter: det blef dock resa utaf. Carl var icke hemma: han hade rest i morgons till Jaala. Qvällsvardstiden var förbi: man uppdukade för mig särskildt.

Sid. 7.

d. 4. tillbragtes mestadels under kortspel med Pastor Relander och hans Svärfar. – 2 koppar Caffé – Om aftonen kom äntligen unga A. hem och hämtade med sig Forstadius.

d. 5. Samma sysselsättning som i går. – 2 k. Caffé

d. 6. For jag med Forstadius till Kyrkan. – Middag intogs uppå prästegården. – Cantor Forsblom, som med sin fru var der främmande, föreslog en visitresa till Rauhamäki. – Jag följde dit med dem – Der dracks Caffé och lektes, sedan äfven Kraemer med sin fru ankommit. – Jag hade verkligen roligt. – Pantlekarne inbragte mig många gracer – de första som jag i min lefnad med sådana vilkor erhållit. – Qvällsvard intogs uppå stället. Commissarien Fabritius böd mig på några dagar till sig. Huru gerna skulle jag icke hörsamma denna kallelse, om det blefve tillfälle dertill! Ett oföväntadt öfverraskande natthugg gaf än mera vigt åt en så angenäm önskan. – 2 k. Caffé -

Den förmodan att jag möjligen kunde återkomma i samma angenäma sällskap förmådde mig att d. 7. uppskjuta min resa till Sidikkala ända till sent uppå aftonen. Intet af allt, hvad jag hoppades inträffade. – Också mina föräldrar sofvo redan, då jag med Axel Johan emot

Sid. 8.

natten ankom till Sidikkala. – Tidigt om morgonen d. 8. reste Axel uppå en bouppteckning till Talasuo och jag förblef under tiden hemma hela dagen. – Mycket folk ifrån byn kom för att se mig och smickrade till en del min fåfänga. Med Axel återreste jag och ankom om aftonen till Klockarens, der jag förblef öfver natten.

d. 9. Jag blef på Befalln.man Krooks vägnar munteligen buden på Härads Bokhållaren Stenmarks begrafning i dag. Skottman hade uppdragit åt Axel J. att underrätta mig om denna Krooks commission till honom. För att närmare göra mig saken förständigad, gjorde jag mig ärende till begrafningsstället der Skottman kunde träffas, för att åtminstone icke först uppå den andra committendes bjudning visa mig uppå begrafningen, om jag komme dit. Skottm.s ursäkt, att ej Bef.man K. skriftligen inviterat mig tjente till att hos mig värka en ännu större saknad derefter och ett beslut att icke uppå en sådan bjudning visa mig. Jag gick också straxt uppå eftermiddagen ned till prästegården och begaf mig, då Pastor Krog. gjorde sig färdig att fara opp, till Prostens.

Sid. 9.

Han ville äfvenledg ursäkta Bf.m. Krook och uppmuntra mig att gå. Då jag det afslog, lät han upphämta öl och lät tractera mig. Jag hann ej dricka vidare än ett glas, då ett bud ifrån Bef.m. Krook anlände, att jag skulle komma upp. Innan kort kom ett nytt och känslan af den satisfaction, som man sålunda meddelte mig var ensam i stånd att hålla mig obeängslad vid den tanken att jag så der ensam skulle inträda uti en ganska stor samling af herrar. Hade der varit fruntimmer, så tror jag likväl, att intet skulle förmått frälsa mig ifrån en pinsam förlägenhet, men nu kom jag både in och ur församlingen utan någon andra scrupler, än dem i den påföljande tiden möjligtvis kunde blifva följderna af mitt uppförande inom den nämnda församlingen. Ty då jag alltför lätt instämde uti den plikt af 4 glas, som man för min utevaro behagade ålägga mig och dessutom för öfrigt alldeles icke animaliskt förberedd, hade gjort början med öl uppå prästegården, änskönt det var ett glas, försattes jag snart uti ett tillstånd, som just icke var så alldeles behagligt för mig, så mycket jag också sökte öfvertala mig sjelf att jag hyllade en villfarelse. En stark böjelse till kräkning lockade mig ständigt ut i

Sid. 10.

fria luften och vistelsen deruti verkade ännu mera uppå mitt hufvud. Jag blef mycket matt och orkade icke deltaga uti aftonmåltiden. Det var mig verkligen välkommet, då Axel Johan erböd mig hjälp att fara hem. Han tillade att en och annan utlåt sig öfver mig: jag tröstade mig öfver att både hafva ännu mitt vett i behåll och kunna hjälpa mig fram utan andras biträde. Efter hemkomsten befann jag mig om natten mycket illa och en gemen hufvudwerk stannade qvar till

d. 10. En kopp Caffé och frukost förmådde icke helt och hållet skingra densamma. Först sedan jag med Axel framkommit till Parola der Forstadius väntade uppå mig. Relander följde med till Ummeljoki. Wi reste alla uti en och samma släda med Forstadii häst. Till qvällen anlände vi till Ahola.

D. 11. reste vi derifrån vidare först till Kouvola och derifrån med skjuts till Ummeljoki. Eftermiddagen tillbragtes med kortspel.

D. 12. reste Rel. och Forstadius till Lovisa. Jag for med en Bokhållare Lindström uppå eftermiddagen till Ståhlberg der man drack Caffé och spelte Myllymatte. Aftonvard intogs äfven der. -

Sid. 11.

D. 13. tillbragtes åter mestedels med kortspel under en fåfång väntan uppå Rel. och Forstadii återkomst. Om aftonen badade jag.

D. 14. for jag åter med Lindström uppå eftermiddagen till Ståhlberg. Possessionaten Ruuth var der äfven med sin fru. Man spelte Myllymatte och derunder ankom en fröken Aminoff ifrån Rabelund. Efter någon tid ämnade jag bedja Ståhlberg komma in och presentera mig; men förrän jag hunnit derom orda, for hon åter sin väg till min stora förtrytelse att hafva med kortspelet försummat tillfället att närmare betrakta henne. Jag blef till aftonmåltiden och visade mig derunder särdeles munter. Det egentliga ändamålet med min resa (det skulle åtminstone vara det) att hos Ståhlberg få en obligation qvitterad vanns icke. Jag hade föresatt mig att intet nämna derom; nog af att jag nu hade gifvit tillfälle till liquid genom min ankomst. Man nämnde icke något om hela saken. Philip, som denna afton återkom ifrån Ithis, ville obligera mig att stanna qvar öfver natten; men då hans föräldrar icke syntes så antragna eller ens angelägna derom, återfor jag till Forstadius, så mycket jag ock önskat att genom min person gifva anledning till skuldens betalande.

Sid. 12.

D. 15. återkommo ändteligen Rel. och Forstadius ifrån staden och väckte genom beskrifningarne öfver sina nöjen derstädes hos mig ett obehagligt intryck. Jag önskade att häldre hafva rest med till staden än här tillbragt hela 2^{ne} dagar under ledsnad och fullkomlig overksamhet. Eftermiddagen reste vi ändtligen och ankommo till aftonen till Parola, der vi ock blefvo öfver natten.

D. 16. for jag efter frukosten med Forstadius till Prostegården. – Eftermiddagen var jag uppgången till Klockarens och till Skräddaren. – En af Krog små döttrar sade mig i sin oskuld, att hon hört att man skulle sagt mig uppå begrafningen hafva varit så öfverlastad, att man lett mig i slädan. Hennes Mor var närvarande och jag rodnade högt. – Jag beslöt att på tuman hand examinera barnet om källan till en sådan sägen och så inhämtade jag, att den härrörde sig ifrån en liten Gubbe, som hon ej kände. Så mycket värre, att sådant redan är ibland allmogen. Hade det varit någon annan, t.ex. K.... såsom jag först hörde, så skulle jag visserligen icke underlåta att beifra en sådan tillsats om mig på sanningens bekostnad; men nu lärer jag ej annat kunna än tuga och samtycka.

Sid. 13.

Så mycket skall jag dock vinna uppå saken, att jag intet härnäst skall gifva någon anledning att så hundsottera mig. – Efter återkomsten ifrån klockarens ides jag ej mera gå upp till prosten, utan spelte kort med fruntimren här ned. Först om aftonen började jag att inskrifva dessa anteckningar ifrån och med d. 4de. – Anteckningarne äro ingenting mindre än omständliga. – Jag skall här tillägga, att jag under hela tiden icke underlåtit att tänka uppå kroppens bästa, om det också skulle skett så att det mera länder till skada än gagn. Dock har jag trott att den täta rörelsen skulle bidra till att i det hela göra njutningen af näringsmedlen mera nyttig än skadlig. – Min läsning under hela denna tid har varit högst obetydlig. Det hela, hvad jag läst har bestått uti anteckningarne (jag mins ej så noga titeln) om Sv. Kronprinsen Carl Johans fälttåg åren 1813 och 1814 och något af Wielands Gesch. des Agathon. Roligt har jag eljest haft med mitt resesällskap, om jag också icke någonsin varit capabel af så mycket snack och tomheten. -

D. 17. Började jag med Past. Krogerus arbeta uppå tabellverket. – Denna slags verksamhet upphörde likväl, då han for till middagen till Autio. – Jag hade i går halft om halft låfvat att Henricsdagen följa

Sid. 14.

Relander till Autio, der äfven Forstadius skulle inträffa. I går var unga (Henric) Kniper här för att bjuda Herrskapet till middagen. Utan bjudning kunde jag omöjligen nu resa. – Jag kallades upp till prostens kammare, för att dricka Caffé. Jag förblef derstädes ända tills man bød mig ned för att soupera. Jag uppläs för Prosten utur Lit. Tidningen om den nyare filosofiens syftning. Derwid fick jag uthärda hela hans ifriga anfall emot de nyare för deras förmätenhet att genom Philosophien villja demonstrera Christendomens mysterier &c – Jag väntade förgäfves, att ett sådant företag och i allmänhet hela den riktning spekulationen tagit vore en nödvändighet, grundad i sjelfva sakens natur: han tadelade de nya författarne på det häftigaste för det de obudne villja uppkasta sig till Wibelus [?] egentliga och kraftigaste försvarare. Allt hvad de dessutom hade att skryta med, wore ju borgadt utur bibeln: försoning, treenighet m.m. som de gunstiga herrarne nu skola bevisa, wore

ju idel obekanta saker, om man ej först skulle erhållit dem genom bibeln; man behöfver ingen filosofie aldraminst uti sådana höga saker m.m.

Sid. 15.

Det sanna uti dessa inkast medgifvet, hade jag högst svårt att bibehålla utseende af öfvertygelse vid hans raisonnemang. Jag kunde ingenting annat än önska Ottelin i mitt ställe. Hvarken wore han hugad att iakttaga tystnad ej heller vore han såsom jag så förbunden dertill och af en sådan tvänne motsatta meningars sammanträffande skulle något interesse äfven för tredje man nödvändigt framspringa. – Omåttlig aftonvard intogs af mig, utan att jag nu, såsom under den nyss förledne tiden kan ursäkta den med en fortfarande rörelse. Under sjelfva aftonmåltiden började jag utlåta mig om den öfverdrift, hvarmed man beskrifvit mitt tillstånd under begrafningen. En upptäckt till angående denna sak kom jag dervid att göra. – Sönnen blef mycket orolig, hvartill också den starkare aftonmåltiden var orsaken.

D. 18de var jag åter före frukosten uppgången till Klockaren och Skräddaren. – Det var Pastor Krogerii namnsdag. Krämer var derföre hit nedbudnen med sin Fru. Eftermiddagen ankommo Relandrarne. Man satte sig då att spela Myllymatte. Caffé dracks och sedan öl. K. bød Krog. och mig upp till sig, för att spela. Wi gingo. Rell. voro ock der. Ännu efter

Sid. 16.

aftonmåltiden spelte vi en stund, så att kl. slog 11, då vi kommo hem. – Kr. föreslog mig att följa med sig till Parola i morgon. För att göra mig dertill färdig ärnade jag ännu i afton arbeta på tabellen; men omständigheterna hindrade mig derifrån. Jag började läsa Darstellung des Feltzuges der Verbündeten gegen Napoleon im Jahr 1813. Neue Aufl. 1814. 390 S. 8. – Kl. 12 somnade jag såsom mestadels vanligt hafver varit. Sönnen blef orolig.

d. 19. blef jag efter min åstundan uppväckt kl. 5 och uppsteg ½ timma derefter, samt arbetade till dagen. M.L. låg i går om aftonen, då jag kom; uti min säng. Jag visste ej att hon sofde och hälsade henne derföre ifrån K. J. morgons, då det derom väcktes talan, sade Fru K. att jag var en stor narr, som ej uti all tysthet smög mig invid henne. Nu föll det mig in, att händelsen hade kunnat vara med afsigt tillställd. Var den det, så har den dock för mig så mycket utseende af en medvetlös tillfällighet, att jag ej kan öfvertala mig att tro det den varit mer. – Om det också varit det för mig redan straxt i går aftons, så skulle jag i alla

Sid. 17.

fall visst icke åtminstone låtsat anse den för något annat än en medvetlös tillfällighet. Det skulle fordras mycket, innan man här uti huset kunde göra sig så begriplig för mig, att jag kunde svara. - - Jag framkom med mitt förslag att resa till Parola. K. beslöt att göra sällskap och så foro vi af. - Uppå Parola åt man middag, drack öl och Caffé samt spelte Boston. - Före skymningen återkommo vi. Resan bekom mig särdeles väl. Jag satt och fullbordade Tabellen till kl. 12. Sömnen blef orolig och jag hade derunder en pollution. -

D. 20. Såsom jag ämnade mig till Herrans Nattward, drack jag blott en kopp Caffé. - Min farbrors son Anders, med hvilken jag uti min barndom haft många glada stunder, öfverlämnade mig en Resolution ifrån Landshöfdingen uti processen om besittningsrätten till den hemmansandel uti Sidikkala, som Ernest med bedrägerier tillskansat sig af mina farbröder. - Resolution (det enda papper, som finnes öfrigt) innehåller, att Kammar Collegii Utslag uti målet borde hos då varande Krono Befallningsmannen Costian efterfrågas. Denne råkade jag efter Gudstjensten hos Klockarens, och frågade honom, om några till målet hörande handlingar hos honom

Sid. 18.

kunde stå att finnas. Han nekade sig hafva några sådana; men mente att Assess. Walle, då Canzlist, möjligen kunnat komma åt den i frågavarande resolutionen och för penningar densamma Contraparten tillstålla. - Min Coffert fördes hem af min fader. Jag gick ned till Prästegården för att spisa middag. Man hade redan satt sig. Forstadius och bägge Relandrarna voro främmande. - Det var i går tal om att jag skulle med Mamsell L. i dag fara till Rauhamäki. Jag sökte mig derföre till denna resan prostens goda samtycke och gick upp till Kr. dit jag hörde att Mamsellerna skulle hafva gått. Der beslöts att jag skulle i morgon resa med Fru Kr., om jag finge häst; ty hennes man är för det närvarande med hästen bortrest. Efter 2 spel återkom jag efter mitt löfte till Prosten; som nu är ganska svag. Han yttrade sig, att han gerna önskade, att jag skulle uppsätta en Catalog uppå hans Böcker. Några predikningar ville han också af trycket låta utgifva. Hans ställning rörde mig på det högsta och tanken uppå hans frånfälle ingaf mig en ängslan, som jag uppå lång tid ej förmådde aflägsna. -

Sid. 19.

sömnen blef åter ganska orolig.

d. 21. uppsteg jag i skymningen, gick till Skraddaren och till Klockaregården, för att af Axel begära häst till eftermiddagen till Rauhamäki. Hos Kr. lämnade jag den underrättelsen, att jag fått häst. - Efter frukosten gick jag upp till Prosten, för att efter hans dictering skrifva hans förklaring till Consistorium. Han förmådde ej dictera för mig mera än 2^{ne} punkter. Sedermera lämnade han mig 30 Rubel, och försäkrade mig, att gåfvan väl war liten; men att han gaf den af ett godt hjerta. Nu

har jag således i händerne hela den summan, hvarmed jag skall anträda resan till Åbo. Då skraddarelönen betalas, lärer alltsammans, hvarpå jag skall bygga min existense i Åbo komma att utgöra möjligen 25 Rubel. Då skjutspenningarne – 10 Rubel – derifrån afdragas, återstå 10!! Jag har väl att fordra af Finnér circa 18 Rd.; men jag är skyldig till höger och vänster långt mer. I så fatta omständigheter har jag sällan befunnit mig uti sednare åren, också ännu den tid, då jag ännu icke hade så många behofver. I anledning af den underrättelsen, att Fabritius wore mycket illa sjuk, uppsköts resan till Rauhamäki tills morgon. – Capt K. med sin fru var här eftermiddagen. Jag kom derföre

Sid. 20.

att äfven uppå eftermiddagen dricka en kopp Caffé. Då jag hörde att Capitenen skulle vara uppe hos prostens, gick jag dit opp, för att låta honom höra mig af prosten tituleras Candidat. De främmande förblefvo här till aftonmåltiden. Derwid sladdrades det först mycket om tillfälliga saker. Captenskan såg länge uppå mig, som alldeles icke deltog uti conversationen. Hon gaf densamma derpå en sådan vändning, att jag måste först åtminstone såsom svarande låta höra mig. Jag blandade mig sedan sjelfmant och otvunget i samtalet, hvilket fortsattes ända tills de främmandes afresa. Captenskans mångkunnighet i afseende uppå mig smickrade mig. Hon sade nemligen att blott jag och en annan blifvit under Prof. Fattenborg med beröm intagna till Academien. I dag har jag flitigt med Kr. tråkat med den stora folkmängdstabellen. Först uppå förmiddagen, då han bad mig ut studera naturen af räkningarne öfver åldern måste jag riktigt skämmas för min slöhet. Eftermiddagen, sedan den bemälda räkningen efter oupphörliga jämkningar och ändringar (accuratess har här icke varit att påtänka) började komma i stånd, kunde jag vara nöjdare med mig. För mitt slarf vid inskrifningen fick jag dock plikta

Sid. 21.

med nya ändringar och jemkningar tills jag fick hufvudsummorna att passa. Jag var dermed sysselsatt ända till kl. 12, hvarpå jag lade mig. Sönnen blef nu såsom vanligt orolig.

d. 22. gick jag efter frukosten opp med Klockerskan till Skraddaren samt Kr. för att höra om han redan vore hemkommen. Jag arbetade sedan uppå Tabellen till middagen och straxt efter middagen gick jag upp till Klockaregården, för att af Axel få häst och släda till Rauhamäki: Mitt resesällskap blef efter förut träffad öfverenskommelse fru L. Pastor K. åkte med sin fru och son uti andra slädan. Uppå Rauhamäki woro Capten Heideman, Ingenieuren Winter samt Lieutenant Herten med sin fru. Jag försåg mig derutinnan, att jag genom handkyssande hälsade på denna sistnämnda; men det var ett misstag. Jag tog henne för Mams. J. Jag gick ock sedan med flit bort, då hon skulle resa för att ej vidare behöfva komma i nödvändighet att göra, hvad jag efter mina principer icke ovilkorligt skulle utan misstag hafva gjort. Jag talte med J. om min ärnade process. Han lämnade mig en

afskrift af Landshöfdingens utkast om besittningsrättigheten till det stridiga hemmanet. Dessutom var han så gratiös, att han lofvade, om

Sid. 22.

möjligt, narra ifrån Ernest dess papper till genomseende, och sedan mig om deras innehåll underrätta. Föröfrigt rådde han mig att adressera mig till Statsrådets Calonius för att höra, om uti den saken ens något kan vara att företaga. – Jag las uppå sängen till kl. 12. Sömnen var orolig.

d. 24. gick jag och liquiderade Skräddaren. Den öfriga dagen dels skref jag uppå Prostens förklaring till Consistorium dels arbetade uppå Tabellen. Att en del af dagen, som jag tillbragte uti Prostens kammare förflöt under idel prat med Gubben, förstås af sig sjelf. Prat hörer werkeligen till hans egenheter, en annan må hafva huru brått som hälst. Ledsammast är det med honom vid afsked. Just då man skall resa, vore han i stånd att uppehålla en uti flera timmar. – Sömnen mycket orolig efter vanligheten. Det var hög dager

d. 25. då jag först uppvaknade. Confusion derwid har hört till dagens ordning; men i dag har den öfvergått till riktig hufvudverk, hvilken isynnerhet uppå eftermiddagen var ganska stark; men sedan likväl gaf sig. -

Sid. 23.

Den stora Tabellen blef ändtligen i dag färdig. Carl Johan Ståhlberg var här till middagen jemte sin son Philip. Om obligationen nämndes icke ett ord. Nå, det är sant. Jag har just inga anspråk uppå betalningen af denna obetydliga summa, om jag uppå samvetet vill draga min vistelse uti det huset. Likväl vill jag ej dermed påstå, att den mera nämnde betalningen efter tidens fordringar wore obillig och detta så mycket mindre, som denna skuld till mig af dem sjelfva blifvit såsom sådan till mig erkänd. Också är det endast denna sista omständighet, hvaraf jag tagit mig anledning att tänka uppå saken. Uti en bättre financernes ställning än den närwarande, skulle icke en gång detta hafva ägt rum. – Oecon. Dir. Löf var här sedermera samt Kr. med sin fru. Med. Kr. och Krogerus spelte jag Myllymatte. Jag hade först bestämt denna dagen till afresa; men nu har den blifvit uppskuten tills i morgon. Det blef ännu i afton icke engång någon anstalt gjord om häst. – Jag war inpå natten uti Prostens kammare. Han befinner sig nu ganska dålig och lider isynnerhet mycket af andtäppa. – Uppå sängen las jag efter vanligheten uti den förenämnda

Sid. 24.

Darstellung des Feldzuges der Verbündeten gegen Napoleon,

D. 26. fortsatte jag ännu läsningen deraf ända till berättelsen om slaget vid Leipzig, hvarvid jag måste stanna. – Efter dagens inbrott gick jag upp till Dödgräfvaren, för att bedja honom enligt löfte i dag komma och skjutsa mig till Sidikala. Hos gl. Jungfru Anchera drack jag en kopp Caffé – Hos Krämer åt jag frukost och förnyade densamma sedan uppå prästgården. – Jag hade bett dödgräfvaren nedkomma med hästen efter 2 timmar (d.ä. klo 10); men jag fick vänta uppå honom ända till 11 och sedan släppte man mig icke mera bort före middagen. Den bevistades äfven af Löf. – Straxt efter densamma gick jag upp till Prosten, för att taga afsked. Detta blef ett af det mest rörande uti hela min lefnad. Han sade mig att vi efter all sannolikhet icke skola råkas mera här uppå jorden, tackade mig för det sällskap han haft af mig, för mitt sednaste besvär med Tabellerna. Jag kunde icke återhålla mina tårar. Den vördnadsvärda Gubbens runno äfven, då han lämnade mig sin sista förmaning att vandra under

Sid. 25.

den helige Andes ledsagande med Herren Jesus icke allenast för ögonen, utan ock förmånligast uti hjertat, på det vi en gång måtte få den glädjen att återse hvarandra uti den himmelska härligheten. Emedlertid hade han i förbigående bett mig, att i sommar resa hem och jag lofvade det, i fall mina omständigheter medgåfvo det och jag finge höra, att han ännu vore vid lif. Der ned sökte jag förgäfvets dölja det djupa intryck, den nyligen slutna scenen gjort uppå mig. Det förekom mig, som skulle jag verkligen för sista gången afresa utur Prosten Ståhlbergs hus. – Man lät en dräng åka upp mig till Dödgräfvarens, hvarifrån afresan skedde straxt derefter. Mina släktingar, isynnerhet min gamla Mosters hyllande ömhet för mig rörde mig. Det var en kall; men ytterst vemodig dag. Försänkt uti betraktelser af mer än vanlig beskaffenhet och grund ankom jag till Sidikala, och njöt några timmars förströelse dels genom några commissioner, som mig ålades att uträtta, dels af några begäpande pojks ankomst; men då jag om aftonen gick ut och blickade omkring uti den välbekanta nejden halft upplyst af den dunkla klara stjernhimmelen och hörde fjerran det höga dånet af Kaurama

Sid. 26.

forsen, som väldigt kämpade mot den skarpa vinterkölden då greps jag åter af en mäktig känsla, som ibland annat äfven erinrade mig Goethes vers: Warum doch erschallet. – Den öfriga delen af aftonen tillbragte jag dels under genomseende af gamla papper, dels under förtroligt språkande med mina föräldrar. Jag blef upp ännu efter dem, för att inskrifva detta; men måste sedan förfoga mig till sängs, då min hufvudverk, som äfven i dag förföljt mig, mera häftigt började ansätta mig. – Uppå sängen las jag ännu ett och annat stycke utur poetiska Calendern. – Jag tyckte, att jag nu sofde tämligen roligt, men hufvudverken fortfor ännu hela dagen.

D. 27. Jag hade i går efter min hemkomst uppå trägen begäran skriftligen genom dödgräfvaren anhållit, att Past. Krogerus skulle komma i dag med egen häst och skjutsa farbror Sigfrids hustru, som i lördags under kyrkoresan blifvit öfverkörd och derwid ömkeligen tilltygad. Han kom, åt här middag samt pratade någon stund. Jag war föröfrigt sysselsatt med att inpacka mina saker och böcker. – Om aftonen samlades här åter menniskor

Sid. 27.

för att se och höra. Äfven Röhmä-Johan kom. – Han blef härstädes öfver natten. Såsom mina föräldrar till honom numera sätta ett stort förtroende, yppades för honom anslaget emot hans granne Ernst. Han lofvade en helig tystnad. Nu wore således stunden inne, att godtgöra min oförsigtighet att förtro mig helt och hållet till honom. Jag hade nemligen knapt hunnit öfverlefva ett år, sedan jag för honom upptäckt mina första förbindelser uti Lovisa, innan jag genom Tervases Abraham erfor, att hemligheten icke mera tillhörde Johan. Jag föll sedan på den ideen, att föregifva, det hela förtroendet wore en dikt af mig, för att pröfva hans tystlåtenhet, innan jag vågade helt och hållet anförtro mig åt honom uti denna process, som nu åtminstone är påtänkt. – Att emedlertid framställa allt detta, fordrades enrum eller andras aflägsnande. Dertill erböd sig icke i dag mera någon lägenhet och jag måste lämna den saken till morgondagen.

d. 28de Jag slumrade ännu om morgonen, då jag hörde min Fader inbegripen uti ett samtal med Röhmä-Johan.

Sid. 28.

Mina föräldrars conversationer med menniskor, dem de anse mera egna, hafva alltid högelingen interesserat mig såsom åhörare. Ofta har jag funnit att min far är lätt rörd och öfverlämnar sig snart; men sådan som nu, har jag aldrig hört eller sett honom. Han gret ofta, då han för R. Johan omtalte den sinnesförändring, som föregått nyligen hos en yngling ifrån granngården, som numera beständigt sällar sig till min far och uppoffrar alla lediga stunder till hans umgänge. Med en barnslig glädje tryckte han nu ynglingen till sig, talte derjemte ofta om mig, huru han dagligen inför den högste utgjuter sitt hjertas önsknings för mig. – Hvarföre kan jag icke mer skänka Gubben dessa glädjetårar, tänkte jag derwid. – Då det blef dager, och jag skulle resa, samlades åter mycket folk och jag befann mig i deras närvara uti unkelig förlägenhet. Det väntade tillfället till samtal med Johan, kom icke: Jag måste kalla honom ut. Det var knapt om tid; men jag var ej i stånd att komma fram med min påtänkta förklaring.

Sid. 29.

Jag fruktade att förlora trovärdigheten om jag nu ville synas forcera mig, att ändra hans tankar om en sak, som uti sig sjelf trovärdig trovärdigt blifvit honom berättad. Några vinkar om det, hvad jag måste lämna till en annan lägenhet att fullständigare utläggas, war nu allt, hvad jag hade att tillägga till mitt åliggande om tystlåtenhet vid denna sednare upptäckt, som hade bordt framställas såsom en följd af ett iakttaget löfte vid det föregående. Under vägen till Nyby funderade jag starkt på att skriftligen med det första så öfvertygande som möjligt öppna hans ögon. – Ifrån Nyby blef det icke mera någon resa utaf för dagen. Jag mådde väl ganska bra der; men en hel eftermiddag förekom mig dock så långsam, hvarföre jag ock lade mig och sofde flera timmar å rad. – Wid min faders beständiga relationer om mina behofver, dyrleken i staden och i synnerhet insinuationer till förökande af mitt förråd blygdes jag storligen, så mycket mer, som jag icke noga kände de båda Svärdöttrarnas och deras mäns tänkesätt, om jag ock var fullt öfver-

Sid. 30.

tygad om det gamla folkets välvilja.

D. 29de uppsteg jag någorlunda tidigt. Afresan skedde dock icke förrän kl. 6 vid lag. – Genom min fars böner bragtes det derhän, att den yngsta sonen kom och följde oss med sin häst till Kangantaka; lasset delades på bägge hästarne och jag åkte äfven uppå det andra lasset. – Uppå Kangantaka gästgifveri, der Nyby karlen och hästen skiljdes ifrån oss och vi betade, lämnade jag qvar en latinsk biljett till Relander och Forstadius (som efter aftal borde i Tisdag resa hemifrån, på det vi sedan måtte kunna råkas uppå Kouvola, närmaste gästgifvaregården å Åbo ifrån Tavastehus) att om de händelsevis före mig skulle upphinna Kouvola, skulle de der afbida min ankomst. Resan fortsattes vidare till Jahkola, samma by, hvaräst jag äfven under min första Åbo resa hade nattquarter. Jag var nu ganska trött vid ankomsten till den nämnda byn, ehuru visserligen icke till den grad som då om hösten. Jag har just jem-

Sid. 31.

fört min närvarande resa med den första, och funnit väl en hop likheter; men också ganska många olikheter. Samma besvärligheter syntes mig nu förestå: i Åbo hade jag denna gång ingenting annat visst än kvarteret. Då hade jag deremot en cassa af närmare 100 Rd; nu utgjordes alltsammans af omkring 20 Rubel. Dylika jemförelser anställde jag åter.

d. 30. Vi stötte redan om morgonen under vägen på en forman ifrån Tavastehus. Ehuru han hade tom släde, valde han häldre att följa med oss än att fara förut. Tillika erböd han mig att få åka med sig och då han äfven eljest uti sitt väsende och tänkesätt yttrade mycken beskedlighet, war jag icke emot hans tillbud. Han åkte in med oss om middagstiden till samma betställe och fortsatte sedan åter resan tillsammans till Tavastehus stad. Han hade redan under vägen budit oss intill sig. Jag

föreställde mig, att han skulle bo passabelt, hälst han för min far yttrat sig hafva hemmans andel (Det måtte hafva varit skryt af den Hedersgubben); men blef förlägen då jag blef invist till ett litet Kyffe

Sid. 32.

uppå en eljest mycket bebyggd gård. Ännu mera förlägen blef jag, då han sjelf med någon förlägenhet efter sitt under vägen gifna löfte uppmanade sin hustru att laga sina främmande något varmt och hans hustru härpå svarade med frågan, huru stor den invärtes inkomsten wore. Likväl, sedan Gubben kallat Gumman ut och talt vid henne, satte hon Caffepannan på elden. Jag skulle förbjudit det, om icke der varit 2^{ne} stadsnympher inne. Jag lät henne derföre tractera mig med 2^{ne} koppar och min fader med andra två; men föresatte mig, vid första blicken på den inre hushållningen, att efter all billighet ersätta det goda folket deras välmening. – Gubben hade skjutsat en handtverkarefru, som nödgats rymma ifrån en ytterst liderlig man, hem till dess mor, en väg af mer än 3 mil. Handtverkarefrun, ganska risk hade lik väl ej godtgjort hans besvär med någon enda styfver och han hade varit alltför försagd att begära något. Hans lugn och blotta tillfredsställelsen att hafva gjort menniskor en tjenst, emotsatt hans hustrus förebråelser för en sådan efter-

Sid. 33.

gifvenhet hos honom sjelf, behagade mig mycket. Vid min afresa bad jag hustrun hålla till godo en rubel: jag skulle hafva gifvit mer, om icke min cassa varit så högst inskränkt. Gumman blef emedlertid mycket glad, visste icke huru hon skulle tacka mig samt bød min far för allting vika in vid återkomsten och om så passade sig, ligga öfver natten. Om ingenting annat hade hon hälst ett varmt rum att erbjuda. – Föröfrigt tillade hon: Detta var nu vida mer än hela skjutsen. Så är det med folk, som veta af raison. Den ena stadsnymphen, som qvarblifvit gapade uppå mig och jag afreste uti en sinnesförfattning, sådan jag önskade mig den ofta. – Vi åkte närmare till Kouvola, ehuru det var ganska kallt. Sedan vi redan inlyft en del af våra saker och afspänt hästen, kommo sex man Cosacker till samma gård. Dem åtföljde en qvinsperson, hvars finska uttal tydligt förrådde detta land såsom hennes födelseort. Med Cosackerna talte hon ryska. Hon var ganska positiv emot gårdsfolket, talte ständigt med handen i sidan, men var föröfrigt i förhållande till den stränga kölden

Sid. 34.

ganska dåligt klädd. Jag var nyfiken att se ansigtet af en qvinna, som kunde uti en sådan köld gifva sig att följa en simpel Cosack; men jag fann ett högst vederstyggligt ansigte, hvilket jag ej gerna önskade någon annan gång till att åse. En af Cosackerna kom och stötte undan min far, som stod bredewid bänken, hvarppå vi hade lyft våra matskråns. Jag öfverenskom derföre med min fader att

resa längre. Vi gjorde likväl snart halt wid ett annat bredewid vägen 1/16 mil ifrån Kouvola liggande hemman, der man försäkrade, att vi endast kunde blifva fredade för Cosackerna, hvilka deremot skulle träffas öfver allt vidare framåt. Nattqvarteret war rätt bra.

D. 31^{sta} fortsatte resan vidare. Jag trodde mig uti Kouvola träffa Rel. och Forstadius; men då detta ej inträffade, fortsatte jag, sedan jag uti en biljett anmärkt tiden då jag passerat, resan vidare till Kuitila, der jag äfven fruktlöst väntade uppå de andra. Jag hade aldraförst velat hafva min far att följa mig blott till Kouvola; men redan hem hade min far beslutit att föra mig ända till Åbo, så mycket

Sid. 35.

jag också undanbad mig det, hälst jag ändock med egen häst icke kunde framhinna till Åbo till den 1^{sta} februari. – Under det långa vägstycket till Lietza – 1 $\frac{3}{4}$ mil – då vi dessutom mycket besvärades af hela den egenteliga truppen af Cosacker, utbröt min ledsnad öfver hela resan, öfver mig sjelf och öfver – min fader. Jag kunde icke underlåta, att låta honom förstå, huru onödigt hans vidare resa framåt ifrån Lietza wore, då jag nu derifrån skulle åka med skjuts och väl kunde taga alla mina saker med mig. En af hufvudorsakerna till det obehag jag kände vid tanken uppå min fars ankomst till Åbo, var den föreställningen, att man nu skulle upptäcka min fader. Jag böd väl till att aflägsna en så gemen tanke; men den trängde sig alltid ånyo uppå mig – en tanke, som icke nu för första gången förekommit mig obehaglig. Stundom förebrådde jag mig sjelf såsom enda orsaken till hela denna resa, så besvärlig för min gamle far och äfven mig sjelf. Hade du icke längesedan kunnat vara skiljd ifrån Åbo, tänkte jag. Första gången, då du med Blylodh och Gåsman, kände besvär-

Sid. 36.

ligheterna af en långvarig resa, var den alldeles nödvändig; du war då öfverlägsen bägge reskamrater; nu har den ene af dem längesedan varit fästad vid en befattning, hvilken du äfven slutligen torde vara tvungen att tillgripa, den andre skall snart följa honom och här går du nu och besvårar icke allenast dig sjelf utan hvad mera är din gamle far, utan att hafva gjort dig sjelf så noga reda före, uti hvad ändamål och om något sådant åtminstone dunkelt framsväfvat för dig, utan några utsigter att uppnå det. Och hvart sträfvar du? – Till Åbo – utan säkerhet om din bergning derstädes för ett halft år en gång. Ändamålet för dessa mödosamma resor, för din osäkra vistelse derstädes? – att en dag kanske krönas med lagren. – Krönas och en dag? Ledes icke du åter vid dessa frågor uti en ny labyrinth, hvarur utgången blir dig redan vid blotta föreställningen svår och oviss? Krönas och en dag? Innefatta dessa tvänne ord något mera, än de svåra frågorna, om och när? Om du också kunde få den förra frågan besvarad, återstår der icke den andra, ännu

Sid. 37.

olöst? Ja, om bägge frågorna blefwe uti verkligheten besvarade, hvad är det mer? din vinst? Ditt derpå följande mål? – Kanske står du i afseende å din utkomst och ditt timliga väl uppå samma punkt som nu? – Sådana woro de frågor, som jag för mig sjelf uppkastade, uppå hvilka jag förgäfves sökte svar. Derunder framkom jag till Lietza. Der ville jag ännu en god stund vänta uppå de andra och sedan, i fall de ej kommo, ensam med skjuts förut afresa. Att följa ännu lasset, war mig odrägligt. Jag förmådde knapt röra mig mer af trötthet. – Och min gamle far!! – Sedan jag uti 4 timmar väntat uppå de andra, afreste jag kl. 4. Min far följde mig enda till Portas. – Jag hade ännu kunnat åka åtminstone detta håll med egen häst? – Jag föreställde mig det, såsom jag förut funnit det backigt. Man åkte nu öfver isar; jag hade kunnat höra mig före? Kunde jag icke nu förblifva med min fader antingen uti Portas öfver natten eller litet stycke framåt vid vägen till Letku, hvila ut och i morgon fortsätta resan ifrån Letku med skjuts i fall de andra vore ankomne, eller ock i annat föll ännu i sakta mak tåga med egen häst, tills de träffades; ty det kunde i alla

Sid. 38.

fall tagas för afgjort, att ej uppropet skulle bli utaf för än i nästa Lördag? Ju längre jag dröjde, desto snarare kunde jag hoppas att se de andra ankomma; ett håll i sänder skulle småningom under det allt mer och mer säkra hoppet om befrielse förlida och min förb-dt knappa cassa blefve derunder alltid något besparad. Nej, jag hade en gång smakat det nöjet, att få jämt sitta uti slädan och hvila ut mina ben, för att kunna mera beqväma mig till en i alla fall ingenting mindre än behaglig (om också det egenteligen hade varit blott för momangen) förändring. Min far stannade derföre qvar uppå Portas: jag fortsatte resan alltjämt ända till Nummila, dit jag i anseende till det usla väglaget emellan nämnda Gästgifvaregård och Joensuu först kl. 11 om natten ankom. Wäl hade jag tänkt uppå att blifva qvar uppå Joensuu: min pennknif, som jag under min resa till Wichtis före julen glömt hos Glasblåsaren Montén, kunde jag i morgon, då jag med dagen skulle komma att passera glasbruket, återfå: de andre kunde med sina utlofvade förfriskningar

Sid. 39.

upphinna mig; men det der Nummila wore dock ett så skönt haltställe, man finge der godt Caffé i morgon och det var ju blott 1 $\frac{1}{4}$ mil dit. Jag kunde ju också der vänta uppå de andra. Derföre tråkade jag fram ända dit. Nyss före mig hade en täckt släde ankommit; en herre och en fru ämnade också blifva öfver natten. Jag ville ej gå i mistning af den varma gäststugan, och gick derföre slutligen in, samt lät äfven inlyfta mina saker. Jag tyckte att jag förut hört en sådan karslröst; men i början visste jag ej, hvem jag skulle tillegna densamma. Utaf flera föranledningar kom jag till den upptäckt att det wore Capten Rehausen med sin fru ifrån Wichtis. Jag öfverlade just, om jag skulle fråga, för att få bättre anledning att hälsa, då Capt. frågade mig, om jag conditionerat uti Wichtis och dernäst uppå mitt bejakande svar, om icke det vore Magister Sjögren. Jag kom mig icke till vidare än stumma bugningar. Captenen erböd mig att träda till bordet, der man var sysselsatt med

matsäcken. – Jag tog en sup och åt par smörgåsar. – Wi lade oss sedan någorlunda otvunget och jag föll snart uti en mycket tung sömn så att jag ej ens uppvak-

Sid. 40.

nade den

Februari 1816

1^{sta} Februari förrän kl. var $\frac{1}{2}$ till 7. Herrskapet hade varit upp redan ifrån kl. 5, då de druckit sitt caffè. Jag misstyckte att jag sofvit så länge, icke för den mistning jag möjligen derigenom hade uppå en kopp Caffé och litet frukost, utan derföre att ett skönt tillfälle för mig gått förloradt att i tysthet och under utseendet af en sofvande (det jag i alla fall nödgats bibehålla, för att icke synas vara snål) få höra åtminstone något yttrande om mig. Straxt efter sedan jag uppstigit, afreste Reh. med sin fru. Jag beställde mig 2 koppar Caffé och uppvärmd mjölk till frukosten. En rysk Herre ankom derunder. Jag hörde honom gnola på en tysk visa och efter långa deliberationer vände jag mig till honom med frågan; Sie kommen aus Åbo? Häruppå följde sedan ett litet samtal om vägarne och dylikt. Han lät tillreda sig Caffé och framtog sin Matsäck. Den syntes vara väl sorterad och jag såg deråt med mycken begärelse. Kanske hade han budit mig att deltaga uti frukosten, om han ej sett mig bespisa mig, då han kom. Sannolikt hade jag i afseende å frukosten icke varit så

Sid. 41.

grannlaga, som jag blef det i anseende å Caffet genom hans, såsom det tycktes, likgiltiga fråga: Wollen Sie Caffee trinken? – Jag svarade: Ich habe schon getrunken, ich danke Sie. Jag frågade icke efter hans namn: detta och hans character trodde jag mig kunna inhämta af dagböckerna. Men det var på ryska skrifvet och så oredigt, att jag icke fick reda derpå. Sedan de andra inom den tiden icke ännu ankommit, afreste jag ifrån Nummila kl. 9. En gammal gubbe, som blef min skjutskarl, åkte så långsamt, att vi tillbragte hela 3de timmar mellan Nummila och Harmaa. Emedan jag allt väntade uppå de andra, lät jag Gubben fortfara med sin tågordning. Af samma orsak sölade jag med min middag uppå Harmaa och gjorde mig icke heller särdeles brådska på de öfriga Gästgifvargårdarna. Min väntan var likväl fruktlös: jag ankom till staden kl. 6 om aftonen, utan att hafva sett hvarken en eller annan af Kamraterna upphinna mig. – Sedan jag blifvit husvarm, begaf jag mig till Ilmoni för att höra, om stipendii uppropet i dag redan gått för sig. Hos honom satt jag en stund och pratade om hvarjehanda. Sönnen blef icke synnerligen rolig.

Sid. 42.

D. 2. Febr. Jag hade i dag tänkt att göra åtminstone en del af mina uppvaktningar ifrån mig; men hvilan var så söt och det blef intet utaf. Först kort före middagen kom jag ut och gick då till Backman, för att höra af honom, hvar jag kunde få köpa mig ljustaka och ljussax, de första nödvändigaste behofven. Han tracterade mig med en middag, som var ganska skön för mig, som nödgats åtnöja mig endast med torr mat under hela resan. – Eftermiddagen förflöt under uppköp af hvarjehanda småsaker och uppställande af mina böcker och saker. Om aftonen, sedan jag länge väntat uppå min fader, gaf jag mig ut att gå ända till Dragontorpet, för att möta honom, om han möjligen icke skulle hitta hit ned. Det var ett hiskeligt urväder. Efter en fåfång väntan lade jag mig ganska orolig.

D. 3. febr. begaf jag mig till Rel. som i går budit mig uppå frukost. Löfman var der äfven och han proponerte brorskål med mig vid ett glas öl. Om jag ej der dröjt länge, hade jag visserligen i dag hunnit uppvakta flere än Prof. Hällström och Wallenius. Då jag hemkom, ankom också min fader. – Äfven fick jag bref och commissionerer ifrån Sarlin uti Wich-

Sid. 43.

tis. Jag hann dock uti lagom tid till Stipendiuppropet. Ottelin träffade mig der och bad mig komma till sig uppå eftermiddagen. Han hade något angeläget att tala vid mig. Jag gissade, att det skulle vara förslag till någon condition. Så var det ock; men en condition af eget slag. Jag skulle uti ett och för allt erhålla 300 Rd B^{co} årligen och derföre gifva en gosse husrum, kost och underwisning. Jag kunde icke straxt lämna härtill mitt löfte: ett sådant förslag fordrade betänketid, råd och calculer. Sådana lämnades och uppgjordes af Arwidsson, som försäkrade mig, att åtminstone ingen behållning skulle blifva för mig: Rel. och Zitting trodde motsatsen. Hos Rel. åt jag mellanmålet och pratade långt inpå aftonen. I dag har jag äfven uträttat prosten Ståhlbergs commissionerer hos Hushållnings sällsk. Secreterare Böcker samt Lector Renwall, hvilken sednare låfvade gifva adress uppå mig, om han finge höra af några conditioner.

D. 4. febr. Jag ärnade i dag gå till Häradshöfdingen och adj. Nykopp; men sådant blef icke utaf i anseende till min faders afresa hvilken jag uppå allt sätt sökte påskynda. – Den skedde kl. ½ till 12, hvarpå jag gick till Ilmoni och sedan till Backman, som förde mig till Caffejungfrun och bestod 2 koppar Caffé. Äfven böd han mig

Sid. 44.

att åtminstone då och då äta middag med sig, tills P. ankommer. – Också måste jag lofva honom att undervisa honom uti Latinska språket, en timme om dagen. – Eftermiddagen sysselsatte jag mig med att uppsätta dessa anteckningar. Ilm. kom till mig efter skymningen och åt med mig. Han gronderar sig mycket öfver sin responsion i går. Jag sjöng för honom Atterboms tillegnan och då

skulle han nödvändigt bort. Intet förmådde kvarhålla honom, och jag måste emot min vilja låta honom gå. För att åtminstone börja med något, tog jag till Sv. Literatur-Tidningen för år 1814, samt började läsa densamma och sedan fortsatte jag uppå sängen 1^{sta} delen af Geschichte des Agathon till kl. 10, utöfver hvilken tidepunkt jag utom trångmål icke skall bemöda mig att arbeta.

D. 5 febr. vaknade jag oföväntadt redan kl. 4, steg upp, gjorde eld och började läsa Lit-Tidningen. Sedan gick jag efter kl. 8 till prof. Fattenborg, som viste sig ganska artig emot mig, bad mig tala med Ilmoni, för att ömsom med honom nyttja Köppens Anmerkungen samt Damms Lexicon Homericum, erböd mig derjämte sina råd

Sid. 45.

i afseende å Hebraiskan. Ursin sökte jag förgäfvess; äfvenså prof. Johan Bonsdorff. Af Nykopp ärnade jag begära låna åtskilliga Böcker; men då han höll uppå att frukostera, måste jag uppskjuta den saken. I dag började jag afhöra prof. Hällström; men då han efter sin vanliga method med den största skyndsamhet fortilade, föll jag uppå den iden att alldeles icke mera afhöra honom. I. hade redan i går budit mig att tills P. ankommer, eller jag sjelf kommer att träffa något arrangement åtminstone då och då spisa middagar med honom. Att det i dag blef utaf, war helt och hållet min tillställning, så tillfälligt det också syntes. Jag satt hos honom ända till kl. 3, då jag gick till Nykopp. Böckerna skulle jag få i onsdag. Han rådde mig äfven att emottaga den erbjudna conditionen, hvarpå jag gick till Ottelin med mitt beslut. Han lofvade i afton komma till mig, på det vi sedan skulle gå tillsammans till Kjöllarfält, för att med honom vidare bestämma vilkoren. Jag var emedlertid för en stund hos Relander. – Jag väntade med otålighet uppå Ottelin. Hans Bror kom. Han sjelf hade följt honom till Apotheket, der hört att gossen redan en tid varit inne och läst för en Magister Ingelius. Jag hade redan för mycket vänt mig att betrakta denna condi-

Sid. 46.

tion såsom min, för att icke blifva högst surprenerad, då jag nu fick höra, att den gått mig utur händerna. En verklig saknad uppfyllde mitt sinne. Jag förebrådde mig min egen tveksamhet att icke förr lämna mitt svar, men, tänkte jag, svårligen kunde dock endast dessa få dagar hafva beröfvat mig densamma, heldst Ott. redan för längre tid sedan hört Ingelius vara föreslagen: fallet måste derföre ligga endast uti omständigheterna, som icke förr förde mig hit. Huru kunde de det? – Vid dessa tankar tycktes det mig då hafva varit en skickelse, att jag ej skulle få denna conditionen och jag kunde ej annat än tro det vara till mitt bästa, om också för det närvarande det hastiga skenet af lyckan åter försvunnit och lämnat mig åt mitt förra öde. Så tröstade jag mig småningom öfver förlusten af en fördel, hvilken jag i sjelfva werket ännu alltför litet kunde hoppas. – Ilm. kom till mig och det var nu hans tour att trösta mig, som nyligen skrattat åt hans ängsliga grubblerier öfver det förflutna. Wi firade (med Ottelin) muntert brasan och jag började sedan fortsätta Sv. Lit. Tidningen. Jag har ärnat upphöra med aftonmåltiderna: i afton, då jag mera kännbart påmintes

derom, tog jag till bästa en liten bit ost och bröd. – I dag har det varit en utomordentligt skarp köld, man säger vida öfver 30! Min stackars gamle far, som befinner sig

Sid. 47.

under hemresan! – Jag började äntligen nu fortsätta explicationen af *Lectiones Latinae* uti Bröders Grammatica, pag 85 med *sententiae poëticae*. Dessutom fortsatte jag uppå sängen *Gesch. des Agathon* till kl. ½ till 11.

D. 6 febr. kom jag ej så tidigt upp som i går. Kölden war ännu starkare än i går och derföre uppsköt jag mina än öfriga uppvaktningar till morgonen och började på med Dahls Latinska Grammatika. – Ilm. här. – Jag ides icke heller bevista Prof. Hällströms timme i dag. – Eftermiddagen gjorde jag äntligen visiten hos mitt värdsfolk ifrån mig. Jag träffade aldräförst frun, som också bevärdigade mig med sitt samtal. Jag drack en kopp Caffé. – Häradshöfdingen gaf mig utsigter till condition. Jag rådfrågade mig hos honom om processen och han tyckte att der kunde vara skäl att börja densamma, om man först kunde få reda uppå *Cammar-Collegii* handlingar uti målet, hvilka förmodligen måtte härstädes vara att tillgå. Han tillade att de snarast och bäst kunde påfinnas, om Statsrådet *Calonius* ville åtaga sig den saken och såsom *procurator* anbefalla en undersökning. – Jag var vidare hos *Ilmoni* och *Ottelin*

Sid. 48.

en stund, gick jag sedan till *Relander*, hvilken jag fick med mig att ligga. Med honom åt jag litet aftonvard.

D. 7. gingo vi tidigt om morgonen till honom och åto der frukost, hvarefter jag och *Rel.* tillsammans uppvaktade prof. *Joh. Bonsdorff* och drucko en *bouteille öl* hos *Seipells*. – Hos *Ilmoni*. Hos *Backman* åt jag middag. – Eftermiddagen lånte jag ifrån stora Bibliotheket *Jenaische Allgemeine Literatur-Zeitung vom Jahre 1812* och ifrån Nations Bibliotheket: *Riemers kleines Griechisch-Deutsches Handwörterbuch*, *Eschenburgs Handbuch der klassischen Literatur*. 4^e Ausgabe. Berl. u. Stettin 1801, samt *Köppens Erklärende Anmerkungen zum Homer* 1^r Bd. 2^e Aufl. Hannover 1792. – Hos *Rel.* skulle jag göra mig till och röka; men det bekom mig illa. Jag fick kräkningar och gaf öfver. – *Ilmoni* var hos mig om aftonen och kl. 9 ankom öförmodadt *Poppius*. Jag kom derföre att ännu äta litet utur hans väggkost, hvaraf jag fick en mycket orolig sömn, efter hvilken jag först kl. 9 uppsteg

D. 8de. I dag kom jag änteligen till Statsrådet *Calonius*. Han var mycket artig emot mig. – Processen sade han vore icke synnerligen båtande, emedan han redan för länge sutit

Ephemerider för år 1816.

Andra Häftet.

Sid. 49.

Ephemerider för år 1816.

Februarii (fortsättning)

sutit uppå hemmanet och derstädes gjort uppodlingar. Hvad jag emedlertid först borde göra, om jag ville tänka uppå något, wore att ifrån conseillen utur de papper, som ifrån Sverige blifvit hitskickade, söka, om möjligt få reda uppå Kammar-Collegii utslag uti målet. – I anseende till det långa dröjsmålet hos Statsrådet kom jag långt efter den bestämda timman kl. 10 till Backman, som i dag började läsa Latin för mig. – Jag prenumererade i dag uppå Åbo Tidning för i år, då P. i morgons erböd sig att repartera och nu försträcka penningar till prenumerationen. – Adjuncten Nykopp lät kalla uppå mig. Jag gissade, att det skulle vara någon condition, som han ville erbjuda mig. Så var det ock. Uppå samma vilkor, som den förlorade conditionen, borde jag nu emottaga en Kyander ifrån Randasalmi; men som icke vore känd ifrån någon god sida, såvida han sjelf uppå eget bevåg skiljt sig ifrån Adjunkten Edman, för hvilken han läst och nu en tid lefvat för egen räkning här uti staden. Innan jag fick veta, huru länge

Sid. 50.

gossen redan varit här uti staden, förebrådde jag mig sjelf, att jag möjligen sjelf genom min obeslutenhet varit dertill orsaken att conditionen gått mig utur händerna. Nu ville jag godtgöra detta fel och skyndade mig att straxt gifva mitt löfte att emottaga den förste vildbasaren man erböd mig. – Jag lånade ifrån Nationsbibliotheket: Mythologische Briefe von Joh. Reim. Woss 1^r Bd. Königsberg 1794. 8°. – Om aftonen åt jag åter med Poppius och tillbragte derföre min natt ganska oroligt. – Jag vaknade först sent

d. 9de, kom också sent till B. så att redan denna dagen – den andra – läsningen måste uppskjutas. Rel. och F. som woro hos B. erbödo mig att göra sig sällskap till Seipells, för att äta par portioner beafstek och dricka öl. Det skedde och jag kände olägenheter deraf hela dagen, oaktadt jag ej mera åt någon qvällsvard. – I dag, då jag närmare börjat öfverlägga, huru jag borde inrätta min hushållning i anseende till den blifvande conditionen, uppstodo för mig så många betänkligheter, att jag blef helt ängslig och gick ut för att hos Nykopp afsäga mig hela conditioner. Jag träffade honom icke hem, war sedan en stund hos Ilm. och Rel. Mycket misslynt öfver min in-

Sid. 51.

consequens och maschinaktighet, hvarigenom jag blifvit bragt uti en så vådlig ställning. Oaktadt jag ingen qvällsvard åt, blef min sömn icke heller nu rolig. Också vakade jag något länge, sysselsatt

med skrifvande af bref till prosten Ståhlberg, Befs. man, Fabritius samt Röhmä Johan. Brefven förde jag om morgonen d. 10de till Rel. för att med hans karl till Ithis afskickas. – Min klocka förde jag derjemte till Urmakaren Pauli. – Eftermiddagen bivistade jag Nationsmötet och de dervid förewarande öfverläggningar. – Ifrån Nations Bibliotheket lånte jag nu: Homers Werke von Joh. Heinr. Voss. Königsberg. 1802. – För Nykopp framställde jag resultatet af mina öfverläggningar i anseende till conditionen. Det ändrades då så att han skall komma att bo med mig; men att jag ingen vidare befattning har med honom, än hvad hans uppsigt och underwisning beträffar. Sin föda får han sjelf sörja före efter eget behag. – Jag tillbragte aftonen hos Ilm. Tallqvist, som der träffades lofvade att med mig uppå Conseillens archiw någon eftermiddag uti nästa veckan om möjligt uppsöka Kammar-Collegii utslag uti den förutnämnda hemmansprocessen. Jag las efter hemkomsten med Poppius Sv.Lit.Tidningen – den enda lectur, efter hans hitkomst; ty till och med den latinska läsningen af Dahl och Bröder har jag

Sid. 52.

sedan den tiden försummat. Sedan vi kommit till sängs, tillbragte vi en stor del af natten under prat.

-

D. 11. uppvaknade jag derföre med hufvudwerk, som fortfor hela dagen. – En gosse började i dag uppassa oss. – Jag fortsatte läsningen af Lit. Tidningen och afskref dessutom ett ark af Ignatii anteckningar för Pipping. Eftermiddagen tillbragtes med idel främmande. Här woro Backman, Hirn, Relander, Forstadius, Ilmoni och Eneberg. Wi roade hvarandra med Bellmans sånger och skaldestycken. – I dag har det ej blifvit af någon läsning för Backman. – Jag las om aftonen den tyska Liter-Tidningen.

D. 12. tog jag vid frukosten min skada igen för den åsidosatta aftonvarden. Deraf fick jag förmodligen i dag ondt i hufvudet. – Ännu i dag kom jag mig icke till att börja afhöra Prof. Palander. Hos Meyer tog jag ut Brismans Engelska och Svenska samt Svenska och Engelska Lexicon samt No 38 af Bibliothek d. deutschen Classiker. Härtill lånte jag penningar af Poppius. 3 Rd. B^{co}. – Eftermiddagen i synnerhet hade jag ganska ondt i hufvudet. Jag satt derföre in och skref uppå anteckningarne för Prof. Pipping och sedan började jag fortsätta Dahls Latinska Grammatik. Jag har icke ätit någon middag i dag. Först efter skymningen åt jag andra gån-

Sid. 53.

gen. En ytterlig glättighet bemäktigade sig mitt hela väsende och nu kunde jag ingalunda hållas hem. Jag gick till Ilmoni; men då han icke var hem, gick jag till Rel. och åt der gröt. Först kl. 9 återvände jag hem med någorlunda friskt hufvud. – Sedan las jag Tyska Literatur Tidningen till kl. 11. Sömmen blef orolig.

D. 13. Jag gick till Nykopp för att bestämdt höra, om Kyander kommer att läsa för mig eller ej. Det skall intet blifva utaf; men Nykopp föreslog mig en annan condition, nemligen Aminoffs Bror, som skall vara en mycket flitig och lärgirig gosse och dessutom mycket försig kommen. Aminoff, som sjelf derunder ankom, följde jag hem, för att med honom bestämma brodrens läsning. – Han kommer att läsa 3 timmar om dagen för 15 Rd. uti månaden. – Eftermiddagen gick jag till Tallqvist för att uppmana honom till revision uppå archiwet. I dag skulle jag sjelf dertill hafva godt tillfälle; men i dag blef det icke utaf, utan uppsköts till någon af de följande dagarna. Sedan var jag en stund hos Ilmoni. – Efter hemkomsten voro hos mig främmande Hirn, Lindström och Relander. – Ilmoni sedermera – Min lectur för i dag har bestått uti Sw. Literatur-Tidningen, hvilken jag ock nu om aftonen fortsatte, så att jag ej kom till sängs före kl. 12. – Jag kände mig mycket

Sid. 54.

hungrig efter skymningen och kunde icke afhålla mig ifrån att äta en bit. Kanske bidrog ock det till min oroliga sömn, utur hvilken jag först kl. 7 d. 14 uppvaknade, visst icke välmående. – I dag kom jag att försumma Prof. Pippings timma, och tillbragte derföre en stund hos Ilmoni till kl. skulle blifva 10. – Aminoff började i dag sin läsning för mig. – Eftermiddagen hörde jag uppå Bibliotheket efter Damms Lexicon Homericum & Pindaricum. Då den icke fanns, kom jag uppå det infallet att gå till Consist. v. Notarien Telenius och efterfråga, om det skulle finnas uppå Seminarii Bibliotheket. Men då skulle jag i förbigående gå in till Urmakaren. Dertill behöfde jag vara försedd med penningar. Bristen af dem förmådde mig att gå till Ilmoni, som varit mig en liten summa skyldig. Der träffade jag oförmodadt Blomqvist, som följde mig åt Telenius och sedan jag derifrån återväandt, efter en kort promenad hem. Jag har nu samma plågor att tillskrifva omåttlighet, som under de förra terminerne. Orsaken torde böra sökas uti brist uppå rörelse. Mig tyckes att det lilla Gymnasticerandet i går aftons bidragit att åtminstone så snart göra mig det onda kännbart. – Kanske än kännbarare för framtiden gjorde jag det derigenom, att jag med P.

Sid. 55.

åt gröt, om jag ock genom en liten derefter anställd promenad skulle lyckats att något afböja de onda verkningarne. Den öfriga delen af aftonen tillbragtes till ganska sent med prat och läsning af Lit. Tidningen (Svenska), hvilken, utom Dahls grammatik och litet skrifning uppå Pippingska anteckningarne varit hela mitt dagsarbete. -

D. 15. vid uppstigandet riktigt yr uti hufvudet. Jag åt derföre icke middag, förrän uti skymningen. – Bl. kom hit. – Med honom gjorde jag sedan en promenad. – Hos Rel. – Med Ilmoni, som äfven var der, promenerade jag ock litet. – Mitt arbete har i dag bestått uti ett arks askrifning, läsning af Dahls Latinska Grammatik och den Tyska Lit. Tidningen, hvaraf jag slöt Januarii häftet. – Jag har nu legat här en half månad, utan att hafva läst något bestämdt, om jag undantager Dahls Lat.

Grammatica. Äfven den Lat. explicat af sententiae poët. uti Bröders Lectiones Latinae afstannade efter 2 dagar och derwid har det blifwit. I dag tänkte jag få min klocka lagad ifrån urmakaren och för den andra hälften af månaden ifrån och med morgondagen föreskrifva mig en bestämd dagsordning, hvilken jag borde följa. Urmakaren, en dylik slarf som jag, hade ännu icke klockan färdig, oaktadt jag 3^{die} gången uppå hans

Sid. 56.

löfte var i dag hos honom. – Efter hemkomsten om aftonen måste jag ännu tillfredsställa min hungriga mage med ett litet mål. – Jag satt upp länge och las med Poppius den Svenska Literatur-Tidningen. -

D. 16. då vi ännu lågo, ankom Hougberg, en gl. Gymnasii kamrat. – Han kommer, att om ej omständigheterna hindra det, bo här med Pop. uti det yttre rummet. – Backmans timme försummades i dag. Jag fick äntligen min klocka ifrån Urmakaren. Hos fru Fernborg var jag med Blomqv. och beställde mat till middagarna – en portion för 16 Rd. i månaden. Det blef för mig ingen annan läsning i dag än af Dahls Gram. och Svenska Lit. Tidningen, der jag las med P. recensionen af Poëtiska Calendern för 1814. Vi läste derjämte de recenserade stycken uti sjelfva Calendern. – Om eftermiddagen uppstod en besynnerlig dissensus emellan mig och P. – Wi skulle gå till Bläckslagare, för att fråga honom, om icke en gammal Bläckportör, obruklig för rost, skulle kunna å nyo förtennas. Under vägen kom P. att yttra sig, att jag skulle tala med Bläckslagaren. Ett sådant yttrande förekom mig högst löjligt och jag svarade, att jag visserligen icke heller då skulle öppna min mun. Så gingo wi förbi Bläckslagaren; men

Sid. 57.

kort derefter vände vi åter tillbaka. P. lofvade föra ordet, om jag också icke skulle komma med honom, sedan jag med missnöje yttrat mig öfver det underliga uti vårt handlingssätt. Jag hade lofvat uppå denna timma infinna mig hos Backman. Dock var det icke egenteligen endast brist uppå tid, som förmådde mig att fatta ett lika absurdt beslut, som det jag nyss hade tadlat. Då wi kommo till Bläckslagarens gård, gick jag förbi min väg. Han gick in och bemötte mig, då vi sedan hem råkades, fogligare än jag i likhet med mig sjelf kunnat vänta mig. Han hade efter erhållet nekande svar ifrån Bläckslagaren hos en Snickare beställt oss en trädportör. Fråga blef, hvar man emedlertid skulle få låna Portör så länge. Emot hans villja förmådde jag och H. P. att wid dess anskaffande vara oss behjelpig. Wi gingo då ut och wid återkomsten väckte P. för ett ögnablick ett nyligen aflagt missnöje hos mig genom ett stickande uttryck. Efter hemkomsten öfverraskade han mig med ett förslag, att – vi skulle för framtiden aflägga alla stickord emot hvarandra, åtminstone för Hougberg. skuld. – Ehuru godt, war likväl förslaget af den beskaffenhet att det ej kunde engång för ögnablicket för mig annat än medföra tvång. -

Sid. 58.

I dag har jag ätit 3^{ne} gånger. – Om aftonen lade jag mig 10, sedan jag fortsatt den Tyska Lit-Tidningen.

D. 17. väckte väl P. upp mig tidigt; men jag förmådde icke uppstiga förr än kl. ½ till 7, såsom nästan alltid yr uti hufvudet. – Jag har alltför kort tid fått fägna mig af inbillningen att vara åtminstone utan krämpor. Under ferie tider, ehuru jag visst icke var så måttlig, tvärtom just forcerade mig att utifrån upphjelpa kroppen, började småningom en uppå långa tider saknad munterhet intaga mig; men – jag hade då en proportionerlig rörelse. Denna munterhet, ännu kännbar efter min återkomst hit och förenad med känslan af välmåga tycktes försvinna allt mer och lämna rum för en tråk sjuklighets vanmakt och trångbröstighet. – I dag blef det icke heller någon läsning utaf, om jag undantager Dahls Latinska Gram. och den Tyska Literatur-Tidningen. – Eftermiddagen var jag hos Nykopp, för att ifrån Nations Bibliotheket begära till låns Hageriska editionen af Homerus. Den var hos Zidén och jag fick gå dit efter densamma. Hos Rosenbom tillbragte jag en god tid och större delen af aftonen hos Ilmoni. Hos honom fick jag höra, att stipendiledigheterna i morgon skola intimeras - 16 publika. – Denna underrättelse influerade mycket uppå mig. – Låt se, om jag derigenom kan bringas till någon verk-

Sid. 59.

samhet. – Omständigheterna gjorde, att jag i dag först kl. 3 kom att äta min middag. Jag åt då ingen qvällsvard och lade mig kl. ½ till 11.

D. 18. skulle jag hafva samma klagan som i går att föra öfver mitt tillstånd. – Jag ärnade i dag alldeles icke gå ut. För min klockas skuld måste jag dock vandra till urmakaren, då jag icke i går kom att gå dit. – Med samma gick jag till Backman. Vår läsning blef dock störd genom ankomsten af flere främmande. Wi började i dag ifrån fru Fernborg låta hämta mat åt oss en hel portion. Straxt uppå eftermiddagen kom Ottelin hit och satt här lång stund. Sednare emot aftonen ankommo först Lindström och Ilmoni under hvilkas härwara min sysselsättning bestod uti att sjunga eller läsa Bellmans snillealster. Likväl har jag i dag hunnit sluta februari Månaden uti den Tyska Literatur-Tidningen. I morgons började jag fortsätta den längesedan afbrutna explicationen af sententiae poëticae uti Bröders Lectiones Latinae. – Jag lade mig kl. närmare 11, sedan jag blifvit tvungen att äta litet aftonward.

D. 19. höll jag uppå eftermiddagen med att förhöra Aminoff, då Nohrströmarne ankommo och bortförde en af sängarna, Ursins Bord, Bokhylla och stolar. Händelsen var så öfverraskande att jag icke skulle blifvit derigenom öfverrumplad. Jag gick till – Ilmoni; men kunde icke bibe-

Sid. 60.

hålla min munterhet. – Rel. hade bjudit mig till sig att äta gröt. Der tillbragte jag derföre en del af aftonen. – Sedan lågo vi uti de 2^{ne} qvarblefna sängarna här hemma alla 3, så godt vi kunde. Det var ändock den minsta saknad, som vi hade af sängar. Stolar och bord woro svårare att umbära.

D. 20. Jag gick till Prof. Wallenius för att af honom inhämta råd, huruvida jag skulle göra i afseende å de nu lediga stipendier, söka eller ej. Han lämnade det uti mitt fria behag, antingen jag ville nu söka att få mig flera röster eller låta det bero uppå tillfälligheten, om jag med mina 5 röster kunde blifva uppflyttad. Det kommer an uppå, om flere än 4 af de nu sökande erhålla öfver 5 röster. – Min lectur kunde i dag icke blifva ordentlig. Det enda och allena, jag höll på med, war Poëtiska Calenders, hvarest jag började igenomgå Romanen. Dermed påhöll jag äfven om aftonen, ända till klo 10. – Äfven i qväll åt jag här hem gröt.

D. 21. då jag ändtligen ville uppsöka detta häftet, för att anteckna för de nu sist förflutne dagarne, blef jag ganska skrämnd, då jag fann hvarken detta eller många af de andra häften. Det blef klart för mig att jag i förgår i brådskan alldeles glömt att tömma hela den lådan af Ursins

Sid. 61.

bord, hvaräst nästan alla mina Ephemerider lågo deponerade. Den största ängslan intog mig. Med möda återhöll jag mig ifrån förebråelserutgjutande öfver P., som till en del war skulden till denna ledsamma händelse. Jag skyndade mig hals öfver hufvud till Nohrströmarnes kvarter och hämtade derifrån allt det efterlämnade. Huruvida man begagnat sig af tillfället, kan jag ej utgöra. Mycket talar både för och emot misstanken. Det kan nu icke mera hjälpas, om ock allt skulle blifvit igenomläst. Måtte jag en annan gång vara försiktigare! – Uppå eftermiddagen var Törne hos mig. Jag höll just på att förhöra Aminoff, då han kom. Jag kunde af hans suckar under den tiden och hans tal, sedan Amin. bortgått, finna att han önskade att ännu få läsa för mig. Detta bekräftades sedermera af Hougberg, för hvilken samme T. i går offentligen härstädes yttrat denna samma sin önskan. Jag ångrade mig dock efteråt, att jag ej åtminstone för min egen fåfänga burit mig klokare åt uti discoursen med honom öfver min närvarande ställning, mina disciplar o.s.w. – Jag var med Rel. uppå visit hos D. Ursins. Maj N. war der äfven med sina gossar. – Jag drack 2 koppar thé. – En stund tillbragte jag hos Ilmoni och Rel. -

Sid. 62.

Efter hemkomsten började jag fortsätta Romanen uti poetiska Calendern. P. önskade att med ens höra den till slut och så blef kl. 4, innan vi hunno lämna oss åt sömnen. Jag hade ingen aftonward ätit i går. Jag uppsteg först kl. 9 d. 22. något yr och med helt och hållet slemsatt tunga. – Eftermiddagen började jag sätta mina papper uti ordning och då saknade jag först 1^a häft af 1815 års Ephemerider – ett häfte, som jag minst ibland alla önskade se uti de händer, det nu torde befinna sig. Det var också numera sent att spana efter det, sedan Maj. bortrest; ty att han medtagit det till Kotkan. derom kunde jag icke mer tvifla. Emot aftonen gick jag dock till Nohrströmarne. Jag mötte dem uppå gatan och sade att ännu ett häfte af mina Ephemerider i går, då jag var efter de andra qvarblifvit. De visste naturligtvis icke af något. Då jag likväl önskade att få söka efter detsamma hos dem, kom Fr. hem med mig. – Någon tid derefter ankom T. Då Fr. bortgick, förtrodde jag honom hela saken. Han försäkrade sig hafva under bordet hafva upptagit just ett dylikt häfte, som jag saknade i afsigt att gömma det undan. Men han hade derifrån blifvit hindrad af Majoren som kallat honom någorstädes (kanske just för att hindra honom ifrån hans förehafvande).

Sid. 63.

Jag kan icke begripa händelsen med detta häfte. Just detta? Flere andra hade jag uti dess ställe kunnat umbära. Jag uppdrog Törn, att hemligen och oförmärkt söka utaf de andra gossarne utforska, hvart det kunnat taga vägen. Berg kom hem. Det var mitt interesse att söka vara med honom så familier som möjligt. Också böd han mig uppå förhand att deltaga uti calaset, om han med sina kamrater skulle komma att hålla något sådant. – Hela aftonen var jag högst ängslig öfver den ledsammaste händelse uti min lefnad. Jag var sysselsatt med att sätta i ordning mina papper efter den bullersamma flyttningen, hvarigenom denna olyckan drabbat mig. Först kl. 11 kom jag uti sängen; men kunde på en hel timma icke insomna, så trött jag också var.

D. 23. Blef det ingen läsning för mig af orsaker, hvilka lätt kunna förklaras. Uppå eftermiddagen just den ledigaste tiden var mitt sinne intaget af den pinsammaste ängslan. Läsning var icke för mig att påtänka. Jag började fortsätta afskrifningen af Anteckningarne för Prof. Pipping. Mina tankar woro likväl föga vid arbetet. Det föll mig hastigt in, att då Tallqv. såsom jag hört, uppå några dagar reser till Nyland, kunde jag följa med, fara till Kotkan. och bönfälla hos Maj. att återställa mig det saknade häftet. Ehuru orimligt än planen kunde synas, begaf jag mig hals öfver hufvud till Ilm. för att

Sid. 64.

höra, om T. redan afrest. Det hade skett i går. Jag frågade om Ilm. ärnar resa hem till Påsk och jag skulle verkligen med nöje fattat den tanken att resa med honom, om det icke wore så lång tid öfrigt till påsk, hela 7 veckor, inom hvilka mycket kan ske. Ilm. var ej litet förundrad öfver mina frågor och mitt högst modstulna utseende. Sällan har jag också känt mig uti en så tröstlös belägenhet, som nu. Det är sant, mycket uti denna olycka härrör påtagligen af en besynnerlig sakernas gång; men

min första vårdslöshet att, innan jag lämnade bordet se om den lådan, der jag förvarade de viktigaste papper, var uttömd, kan jag aldrig förlåta mig. – Jag kan ej utan vanmäktigt raseri tänka derpå. – Om aftonen grep mig åter min ängslan ganska häftigt. Jag böd till att skingra den samma genom uppmärksam läsning af recensionen öfver Hammarskölds poetiska studier. Föröfrigt war den föreställningen mig tröstande, att det varit just igenom en kraftig verksamhet, som jag skingrade farhågorna uti början af förledne året för det samma uppdragande af mina betänkliga förhållanden som jag nu ehuru uppå annan wäg inträffadt, måste beklaga. Huru glad wore jag ej, om jag uppå lika tröstande sätt nu kunde uppå en gång beröfvas all min ängslan, såsom då!

Sid. 65.

Äfven i afton kunde jag uppå lång tid insomna. Ingen qvällsward åt jag. – Sömnen stördes af förvirrade drömmar. -

D. 24. kom jag åtminstone till att fortsätta Dahls Latinska Grammatik. Hela min lectur har eljest under denna bedröfvelsetid bestått uti läsningen af Sv. Lit. Tidningen. Den fortsatte jag äfven i dag. – Uppå eftermiddagen war jag på Nationsmötet. Olyckligtwis kom jag att sitta bredwid Ottelin och Relander. Den förre föreslog ett Disputations Collegium under sitt praesidium. Han föreslog mig till förste Respondenten i nästa Lördag. Jag kunde icke aldeles wägra ett i sig sjelft gagneligt tillbud; men jag vågade likväl icke lofva bestämdt. – Det är förunderligt för öfrigt. Den närwarande bedröfvelsen öfver min olycka skall nu utträngas; men genom – en annan bedröfvelse. Jag och Aminoff stannade qvar för att öfverse och underskrifva Nationes räkenskaper. Nyk. böd äfven mig efteråt komma in till sina främmande; men jag var hvarken stämd dertill ej heller så klädd att jag kunnat gå: jag smög derföre bort. Jag kunde ej hålla mig ifrån att gå till NN.-e, för att inhämta någon vidare upplysning. Berg var ej hemma. Jag hade hört att Ott.n med sin familj skall ifrån Ithis komma till K-i. Jag var angelägen att weta, när, och erhöill till förökning uti min smärta den nyheten, att de redan töra komma i nästa veckas början. Mitt ryktes fullkomliga fall

Sid. 66.

skall således tillika med min vanära snart förkunnas äfven uti min hembygd och med bitterhet uppfylla den annars så ljufva tanken att en gång återse dessa för mig heliga och kära nejder! – Jag var mycket villrådlig, om jag skulle af alla Gossarne börja efterfråga, om ej det saknade häftet ännu påfunnits. Jag var ju icke säker, om de andra än visste deraf att Aug. sett det. Dock, jag hade ju äfven af de andra frågat efter det samma. Jag framställde då efter långa öfverläggningar den frågan, om ej Herrarne funnit på boken. Nej, sade Carl; men A. säger sig ha sett densamma. Man kunde ej undgå att märka den djupa grämelsen uppå mitt ansigte, jag smickrar mig åtminstone med att hafva väckt medlidande; ty C. sade till och med: Kanske pappa tagit densamma. Han beklagade mig, att jag glömt att tömma hela den lådan. Jag böd dem än ytterligare eftersöka Boken och i morgon lämna mig säkert svar; jag ville hederligen vedergälla, den som återskaffade mig min bok. Jag

bestämde morgondagen derföre, att man sade mig att ett bud ifr. Wejkola inkommer, om det icke redan inkommit. Dermed vill jag skrifva till Majoren och bedja honom åtminstone återställa min bok. – Då jag hemkom, var jag så angripen af smärta, att jag säkert varit tvungen att intaga sängen, om man gifvit mig tid att hänga vid mina grubblerier. – Jag åt med de andre ett helt mål och mådde sedan werkligen bättre.

Sid. 67.

Min sysselsättning med Hamm.s poëtiska studier bidrog wäl också dertill. Jag lade mig först kl. ½ till 12. – Hela natten phantiserade jag en pollution.

D. 25. uppsteg jag ganska sent, efter vanligheten. Min föresats, att ej gå utom porten; icke en gång att kläda mig hela dagen har jag blifvit trogen. Emedlertid har jag visserligen icke vunnit så synnerligen derpå, dels af egen oförmåga, dels genom mellankomsten af främmande. Dahls Grammatik studerade jag uppå förmiddagen och fortsatte afskrifningen utaf anteckningarna uti Lärdoms historien. Dessutom har jag något läst af Sw. Lit. Tidning för 1815, hvilken jag allt sedan min hitkomst påhållit. Eftermiddagen sysselsatte jag mig jemte mina andra husvänner att ifrån våra boksamlingar till försäljning utgallra en del Böcker. Derwid försålde jag åt P. Mori Theologi och åt H. Hartmans lärobok i Geografien. Af den förre tillbytte jag mig äfven emot Baumgartenii Theses Theologiae dogmaticae (förtjenstfull för ett uti samma band befindteligt compendium af en Hebraisk Grammatik) samt Beckers Guter Rath an meine Freunde die Hypochondristen, dessa 2^{ne} Böcker: Försök, att, genom användandet af den elektrokemiska Theorien och de kemiska proportionerna, grundlägga ett rent vettenskapligt system för Mineralogien, af J.Jacob Berzelius, m.m Stockh. 1814. 103 sidd. 8° och lärobok för skolunderwisningen i verldshistorien, af John G. Aug. Galetti, öfvers. ifr. 6te uppl. Stockh. 1812. 162 s. 8.

Sid. 68.

Den förra såsom för mig obruklig införde jag uppå försäljningslistan. – I dag har jag ätit 3 starka mål. Jag lade mig kort efter 10; men kunde icke insomna förrän inemot kl. 12. Sömnen var högst orolig och

D. 26. uppsteg jag efter vanligheten kl. 7 helt och hållet confus uti hufvudet. – Till det vanliga, läsningen uti Dahls Latinska Grammatik, kom i dag explication af sent. Poeticae uti Bröders Grammatik. Jag uppsatte mitt bref till Majoren först i all min hjertans uppriktighet uti mycket ödmjuk ton. Sjelf tyckte jag dock sedermera att det wore narraktigt att så mycket förödmjuka sig. Utan att ändock vinna ändamålet skall jag blott derigenom så mycket mer bli utgrinad. P. war af samma mening. Jag uteslöt derföre ett och annat. Jag vill här affatta conceptet – de uteslutna ställen inneslutna uti parentheses.

Högädle Herr Major!

En (grym) besynnerlig tillfällighet har (förmodligen) spelt H^F M. uti händren första häftet af min Journal för år 1815. Sjelfva dess idee tyder redan, huru stor jag måste anse förlusten af detsamma. (Verkeligen har jag också ansett denna förlust för den största, jag uti hela min lefnad fått vidkännas och jag skall anse mig tröstlös, så länge jag saknar denna länk utaf det hela af mina anteck-

Sid. 69.

ningar.) Det är derföre, som jag nu nödgas vända mig till H^F Maj. och bönfälla det H^F Maj. ville inge sina fordom emot mig bevista välgerninger med att i tysthet vid första säkra lägenhet couwerteradt tillsända mig det omtalta häftet. (Bedömandet och) Begagnandet af händelsen måste jag naturligtvis lämna åt Herr. Maj. eget fria val och tänkesätt emot mig; men så mycket har jag verkligen räknat uppå H^F Maj. fordom för mig benägna tänkesätt, om hvilkas fortfarande för framtiden jag under min sista vistelse på och afsked ifrån. K-i rörd tyckte mig uti H^F Maj.s bemötande finna en försäkran, att jag hoppas, att, om dessa H^F Maj.s hitintills välkända tänkesätt emot mig öfvergått till verkeligt hat, H^F Maj, åtminstone återställer mig, hvad jag nog olyckligt förlorat (och sålunda lindrar min smärta öfver den fatalaske händelse, som någonsin träffat mig) Det kommer an uppå H^F Maj. om jag längre än till den tidepunkt, då detta hopp, (för det närvarande min enda tröst) på ett eller annat sätt upphör, kan med uppriktiga känslor af högaktning teckna mig H^F Maj.s ödmjukaste Tjenare. – Uppå förmiddagen var jag hos Ilmoni. Uppå eftermiddagen ankom Rel. hit och berättade mig den bedröfliga nyheten att Prosten Ståhlberg uti Ithis afsomnadt.

Sid. 70.

Uti mina närvarande omständigheter gjorde denna nyhet uppå mig ett ganska djupt intryck. – Jag hade werkeligen börjat anse alla dessa slag såsom ett straff för min högst nekliga och föraktliga lefnad under beständigt kortspel och lättfärdigt flackande samt frossande. Åtminstone gick tiden dermed för mig förlorat; att jag hann ej mera företaga mig uppsättandet af en Catalog öfver Gubbens Boksamling. Han hade talt att han ville lämna mig en par predikningar att befordras till trycket. Icke en gång det blef utaf, sedan Gubben redan uppå de sista dagarne, som jag der vistades, blef alldeles vanförd. Jag önskade intet mer än hans efterlämnade Manuscripter till en helig åminnelse af honom. Kanhända gå de nu under rådande händer helt och hållet förlorade.

En oförmodad visit erhöll jag af Sawenius. Han erböd mig att efter sig emottaga en condition hos Asessor Ahrenberg. Jag skall i morgon gå och lämna Prof. Joh. Bonsdorff mitt vägrande svar. Jag höll på att med S. jämte Rel. sluta köp om de första 2 af delningarne af Bibl. d. deutschen Classiker; men det blef nu icke utaf. Med Ilm. gick jag ut om aftonen för att se på marknaden. Hos honom satt jag sedan en

Sid. 71.

lång stund på aftonen. Jag har äfven i dag ätit omåttligen och den lilla promenaden har ej förmått gottgöra detta fel. Också har jag utan att egenteligen veta huru, förvärfwat mig en stark snufva. – Sömnen såsom vanligt. -

D. 27. uppstigandet på samma sätt. – Lecturen den samma som i går, om jag undantager Sv. Literatur-Tidningen, hvarmed jag icke hade tid. Jag las i dess ställe något af den tyska Lit.Tidningen. Redan om morgonen sökte jag Prof. Joh. Bonsdorff; men träffade honom icke hem. – För att godtgöra min omåttlighet i går, åt jag ganska knapp frukost. Detta och en ymnig motion måtte werkat hos mig en otvungen glättighet. – Bl. var hos mig på e.m. Med honom gick jag ut: Hos B. frågade jag, om han visste att något bud ifrån Wichtis ankommit. Han frågade, hvarföre jag wore så mån om, att veta det. Jag kunde icke neka, att jag hade bref att skicka till honom. Ny fråga, hvarom? Jag förebar gamla liquider. Efter någon stund yttrade han: Jag vill ej vara nyfiken; men är det något strimt prat, som har spytt utur sig. Det har varit äfven med de förra Informatorerne fallet. – Jag nekade; men tillade, att hvad prat beträffar, så hade jag ännu icke lång tid warit ifrån K-i och jag tviflade icke, att ju äfven jag skulle få min del. Hans frågor woro emedlertid för mig af mycken vigt igenom det misstänksamma som de

Sid. 72.

inneburo. Kanske känner man uti det B.ska huset mina händelser eller tror man sig åtminstone känna dem. Det hade dock warit lappri, om också det förra ägde rum – endast der. Deraf wore intet att befara. – Wi gingo tillsammans till Richters, för att höra om Kapten R. wore ankommen. Han var det; men vi träffade honom icke. – Hos Ilmoni – Han uppå e.m. hos mig. – Jag gick till Prof. J. Bonsdorff och träffade honom nu ändtligen. Han smickrade mig förbåldt, berömde mig midt uti synen (han ville vara uppriktig sade han) mina vackra insigter, min flit och arbetsamhet och mitt stadgade uppförande och att han framför alla andra sina clienter ansett mig för det tjenligaste sujet för denna condition och derföre föreslagit mig. Jag vågade allt detta oaktadt icke föreslå P., hälst då jag kände, att han uppå sin lista hade 30 a 40 stycken, hvilka han låfvat skaffa condition. – Han bad mig äfven framdeles med förtröstan i god tid vända mig till honom, i fall conditioner skulle komma att brista mig. – Åter hos Ilm. – Jag fick der höra, att Finnér skulle vara i staden. Jag begaf mig derföre att uppsöka honom, för att få afsända brefwet. Min gång misslyckades. Jag återvände till Ilm. Af Bl. hörde jag der, att H-g redan varit hos Ottelin och fått löfte uppå hans förespråk hos Prof. Bonsdorff till den här conditionen. Det skulle endast ankomma uppå mitt svar, för att erhålla detta, hade H. redan sökt mig.

Sid. 73.

Jag begaf mig straxt till O. och lofvade honom svar i morgon, huruvida P. emottager conditionen eller icke. Theserna skall jag då äfven inlämna. Jag visste icke, huru jag skulle skickligen kunna öfvertala P. att i morgon sjelf gå till Prof. Bonsdorff. Emot min förmodan lofvade han det villigt. – Jag började skriva mina theser och lade mig kl. närmare 11. – Orolig sömn och stark pollution. —

D. 28de uppsteg jag oredig. – Efter mitt beslut gick jag till Blomqvist för att uti brefwet till Hr. Nohrst. tillägga att jag utom de 25 Rd. hvilka jag först för hushållets räkning af Doctor Ursin lånte, sednare egenteligen till egna behof tog 20 Rd, hvilka jag ännu icke varit uti tillfälle att betala. Igenom denna notis tyckte jag mig törhända kunna verka något till min förmån uti hufvudsaken. Jag åt frukost hos Bl. – Oaktadt hela dagens fortfarande oredighet hann jag dock till eftermiddagen uppsätta theserna, hvilka jag förde till O. Han corrigerade dem alltför litet. – Sedan jag afskrifvit exemplar, förde jag dem till Zidén och Relander. Med den sednare åt jag mig mätt af gröt. – Sedan var jag ännu en god stund hos Blomqvist till kl. 9. – Jag lade mig någorlunda trött närmare kl. 11. – orolig sömn. –

D. 29 var jag dock efter uppstigandet tämli-

Sid. 74.

gen munter. Att bibehålla en sådan sinnesförfattning, fäktade jag häftigt med O. – B-gh kom och böd mig kl. $\frac{1}{2}$ till ett till O-s; men då jag icke visste, hvar denna skulle bo, lofvade han af den tiden sjelf komma och föra mig dit. Emedlertid syntes han icke. Jag kunde intet företaga mig. Kl. 3 kom han ändtligen efter mig. Jag följde. Ett talrikare sällskap af kamrater war samladt der. Jag war just icke senfärdig uti att godtgöra min försummelse. Jag drack brorskål med Fabritierne, Bergh och Wirenius. Hela mitt quantum utgjordes af 5 glas Bishof och 1 glas punsch. Man ville truga uppå mig mer; men jag war wis uti ett ståndaktigt vägrande; ty också detta war redan öfver den sanna medelmåttan. Wäl hade jag alldeles intet förlorat uti sans eller besinningsförmåga, – deruti öfverträffade jag vid detta tillfälle mången – men mitt tillstånd war likväl obehagligt. Det gaf sig dock småningom under den tid af 2 timmar, som jag förhörde Aminoff och då Ilm. med Bl. ankom, hade jag en ogemen glättighet qvar, som gjorde mig interessant för omgifvande personer. Efter mycket stimmande hem följde jag dem ut under mycket grin och många skalkstycken. Rel. war ej hem. Efter återkomsten åt jag med de andra gröt. Jag kom ej förrän kl $\frac{1}{2}$ till 12 till sängs. -

Sid. 75.

NB. Med B. anmälte jag mig hos Adjuncten Prytz att afhöra Nat Historie. – R. war nog beredvillig att, då han i dag fick penningar hemifrån låna mig 30 Rd. Riksgäldsmynt. – Jag skall nu kunna betala Ursin.

Martii.

D. 1sta. Jag war hos Meyer; men träffade honom icke hem. – Om aftonen war jag med P. hos Rel. och Ilm. – Min lectur i dag äfvensom de förra dagarne har bestått uti continuation af Dahls Lat. Gram. och explikation uti Bröders Lectiones Latinae, samt Sw. Lit. Tidningen. – Jag lade mig kl. 11. Sömnen blef högst orolig: jag hade åter en pollution och

D. 2^{dra} uppvaknade jag sent med häftig hufvudverk. – Hos Ilm. – Jag war hos Ursin och betalte honom ändtligen de 20 Rd, som jag lånte om hösten 1814, för att kunna af Aminoff utlösa andra afdelningen af Bibl. d. deutschen Classiker. – Min hufvudverk fortfor till middagen. – Jag hade icke stort tid att tänka uppå mina theser, hälst jag i dag äfven måste börja afhöra Prytz uti Naturalhistorie. – Responsion gick ganska dåligt. Såsom under hvarje förstämning feltes mig sjelfwa språket. – Jag öfverstod disputations acten med mycken ångest och kunde länge efter densamma icke trösta mig öfver dess öfvergång. Jag spatserade med Rel. Ros. och Fabritius. Hos den sednare war jag som hastigast. Då jag derefter sökte Rel. stötte jag i dess ställe uppå Ilm.

Sid. 76.

Derpå hade jag honom in med mig till Fernborgs för att dricka thé. Tallqv. kom dit äfven. Man requirerade win och jag betalade slutligen alltsammans, egenteligen också af politik, för att animera T. till den länge lofvade undersökningen uti Conseillens archiw. Winet isynnerhet, kom mig likwäl att kosta något dyrt. – Ilm. böd mig deremot uppå samma ställe till aftonvard. – Af den präktiga maten åt jag mig sprängmått. – Med P. dels pratade dels las jag ända till kl. 12. – Sedan jag började igenomgå mina pensa för i dag och så satt jag upp ända till kl. 2.

D. 3. uppsteg jag först kl. $\frac{1}{2}$ till 8 med förwirradt hufvud. – Jag hann till Syntaxen uti Dahls Latinska Grammatik och Bröders Lectiones Latinae slöt jag äfven i dag. Den öfriga dagen upptogs af skrifning och läsning af Sw. Lit. Tidningen. – Jag åt i dag ingen frukost. Också tänkte jag alldeles icke gå ut; men måste kläda uppå mig, då jag blef ombedd att komma ned till Häradshöfdingen. Jag mötte frun uti dörren. Det var dumt af mig, att icke kyssa hennes hand. Såsom jag förmodade, ville Häradshöfdingen med mig komma öfverens om Alléns läsning. Det blir endast en timma om dagen och dertill kan jag möjligen nog hafva tid. Priset bestämdes till 6 Rd. i månaden af mig. – Hos Ilm. – Hela dagen har jag varit obegripligen slö och apathisk. Då jag om aftonen hos Ilm. drack 2 glas öl, blef jag det ännu mer. – Efter hemkom-

Sid. 77.

sten åt jag en passabel qvällsvard. – Jag lade mig kl. 11. Sömmen blef högst orolig – Drömmande hela natten.

D. 4de uppsteg sent. – Började med Syntaxen uti Dahls Latinska Gram. – Kommen till B. blef jag högeligen förwånad, att der finna hans båda syskon. – Jag blef der ändock timman öfver för att prata med dem. Så mycket fägningsamt fick jag höra, att P. herrskapet så mycket man visste, icke ännu ankommit till K. – Jag ångrade mig, att ej hafva mera kunskaper efter, när F. J. varit uppå K. och om mitt bref framkommit; men det kunde ju synas misstänkt; det kan ännu wara tid dertill. Jag slöt Martii häftet af Jenaiska Lit. Tidningen och började med det följande. H. hade mig till apoteket för att taga en sup. Jag tog den i botten, och war sedan hela aftonen icke fullkomligen redig, ehuru jag åt ett starkt mellanmål derefter. – Hos Bl. – Ett Capitel las jag åter af Wielands Gesch. des Agathon – lade mig kl. 11. – Nu fann jag icke min sömn ha varit så orolig, då jag

d. 5te uppsteg kl. ½ till 6. Om jag ändock kunde göra det till en vana härefter. – I dag började jag ändtligen läsa, hvad jag länge ämnat – Kiesewetters Logik. – Jag sökte förgäfves Lect. Meyer. – Hos Ilmoni. – Om aftonen war jag hos Rel. Der kom jag att äta ett nog öfverflödigt mellanmål och hvad wärre är, blef derigenom min gång både till B. och Ilm. försummad. Till Bl. måste jag dock gå. – Till följe af den hos Rel. erhållna underrättelsen, att Sågskrifvaren Löw i öfver

Sid. 78.

morgon skall hemresa, uppsatte jag ett bref till Past. Krogerus, hvaruti jag bad honom, att i fall ingen anstalt blifvit gjord om Mscripterna, jag måste komma uti besittning af desamma; till och med emot wilkor, att för dem godtgöra arfvingarne. – Jag lade mig kl. ½ till 11; men somnade icke förr än efter 11.

D. 6te wagnade jag väl lika tidigt som i går, men jag kunde ej förmå mig att uppstiga förrän efter kl. 6. – Jag war mycket wanmäktig och oredig. – Jag hade beslutit att nu gå till B. för att träffa hans syskon före deras afresa och utforska svar uppå de förutnämnda wiktiga frågor; men först och främst kom jag ej ut, förrän omkring kl. 8. – Jag gick ut att söka Åkesson, för att af honom begära låna anteckningarne för Doct. Prytz under dess första timme. Han var ej hem. Nu förde jag mitt bref till Rel. – Kl. war således ½ till 9. innan jag hann till B. Oförmodadt var det mig att finna dörren tillsluten. Jag kunde icke annat tro, än att man med flit instängt sig. Jag gick till Ilm. i afsigt att litet före 9 återkomma. Det blef emedlertid icke mera utaf, hälst jag af Bl. hörde att Mamsellerna reste för halfannan timme sedan. Denna underrättelse gjorde mig på det högsta missnöjd med mig sjelf. Det var väl

Sid. 79.

icke i sig sjelf något farligt, att de rest; utan att jag hunnit taga afsked af dem med den säkra föreställningen att jag skulle komma att göra det och det hoppet, att winna en för mig nödvändig upplysning om åtskilliga saker måtte varit orsaken dertill att denna händelse kunde göra mig så misslynt, och allt detta hade jag då förspilt genom min vanliga huglöshet och öfverlämnande till yttre intryck. Det är just den förbannade huglösheten, det beständiga uppskjutandet till morgondagen eller en lämpelig tid, som lik en ond Daemon hela detta år, kunde jag säga; men isynnerhet hela denna termin beherrskat mig och bragt så mycken oförd öfver mig. Det är den, som är orsak äfven dertill, att jag med föresats att med det första börja med Logiken, gjort att jag först i går började den, utan att i dag fortfara, att jag med långvarig föresats att läsa Dahls Grek. Grammatik än engång igenom, kanske icke kommer att göra det under hela terminen, att jag med den föresats, att med Februarii månad, och då detta icke blef af, med första lägliga morgon och sist, då jag på lång tid saknat något af de materialier, jag ärnat till den läsningen förskaffa mig, med Martii månads ingång ännu den 6te Martii icke

Sid. 80.

ögnat på innehållet af första rhapsodien (Alla andra föresatser att förtiga)!! Hos Ilm. drack jag 3 glas öl. Då I. uppå den bestämda timmen ej var hem, gick jag till Lector Meyer, för att höra, huru och när man kan igenom honom göra sina requisitioner. Han var mycket artig emot mig, lofvade icke af mig emottaga det minsta förskott, eftersom han noga kände min redlighet. Jag war färdig att visa min förbindelse med att nu lämna honom min åter hopkrumpna (lånta) cassa för Xenophons eller Thucudides opp. hⁿ han af Tauchnitzska editionen hade till salu, emedan de ännu icke blifvit inlösta af requirenterna. Det var med plats, som jag undkom med mina penningar. – Ottelin, som hade rättmätiga anspråk på en del af dem, träffades icke hem. – Uti skymningen war jag hos Rel. och åt åter nu qvällsward hos honom. Savenius sökte jag för att, gå huru som hälst med financerna, tinga på 1^a afdelningen af Bibl. d. deutschen Classiker. Han var ej hem – Lika litet Åkesson. – Hem las jag Sw. Lit.Tidningen. – NB. I dag började Allén att läsa för mig. Det smickrade mig naturligtwis att han uti mig vid första inträdet syntes finna och erkänna en informator, som åtminstone sökte undervisa grundligare än den förre, och

Sid. 81.

ju mindre jag sjelf kunnat förmoda det om den forne, hⁿ jag sjelf personligen känner, ju mer min förmodan syntes öfverensstämma med hvarmans, dess mer måste jag naturligtwis vara smickrad, dess mera fåfängan i förtid springa framåt med det glitter den träffat uppå. – Jag föll uppå Bokspecculationer och kunde icke insomna förrän efter kl. 11.

D. 7de uppsteg jag kl. 6. – Började ändtligen med Homerus. – Sökte Meyer och Tallqvist. – Hos Bl. Hos B. fick jag så mycket weta, att F.J några dagar före hans syskons ankomst hit varit uppå K-i, att Majorskan gråtit öfver, att jag under förra termin slagit Gossarne. – Att den fatala händelsen

med min Journal så mycket mer skall vara af en högst ofördelaktig inflytelse för mig, är wäl icke mera att betwifla, om icke något annat privat interesse kunde förminska och hämna det. – T. var hos mig uppå eftermiddagen. – Jag kunde icke lämna honom, hvad jag anlidade mig om; men hans löfte fick jag emedlertid att i morgon skola vi anställa den så länge påtänkta undersökningen uti Archiwet. – I anseende till hans härwaro måste jag för i dag uppskjuta läsningen med Aminoff. Då likwäl T. snart gick bort, hade jag bordt hinna något mera uti Homer än par, 3 werser; men jag kan dock trösta mig med det nöjet att hälst hafva begynt: dimidium facti, qui coepit, habet. Dessutom försummade jag icke heller Logiken och ansenlig tid upptogs med verkställandet af ett beslut,

Sid. 82.

som jag i dag fattat. Jag har under läsningen af Jen. Allgem. L. Zeit. efterhand upptecknat titlarne på utmärktare skrifter; men då dessa förteckningar, oaktadt de blott innefatta äldre skrifter än till 1810 utkomna och af de sedan den tiden h^a ej finnas upptagne uti Meyerska Catalogerne i längden torde blifva nog obeqvämliga och P. åstundade äga dem, uppsatte jag mig en vidlyftig Catalog ordnad efter sjelfva wettenskapernas särskildta arter, så att man utan mycket sökande kan straxt finna Böckernas titlar uti den science man åstundar. – Bl. kom hit om aftonen och ändrade alldeles hela mina requisitionsplaner. Han omtalte en förträfflig Skolatlas, mycket fullständig och präktig, kostande 10 thlr. såsom en sådan länge warit ibland mina käraste önskningar, tvekade jag, om jag ej borde gå helt och hållet ifrån de skrifter, h^a jag utur flera skrifter h^a jag önskade; men förmådde icke alla requirera mig, genom lottning erhållit bestämda till: die Schönsten Geistesblüthen des ältesten Orients, gepflückt v. Scherer, A.W. Schlegels jemförelse emellan Racine och Euripides, på tyska öfversatt af Collin och Taschenbuch der Sagen und Legenden af Fru v. Hellwig u. Baron de la Motte Fouqué eller Schirin, ein persisches romantisches Gedicht. – Jag las den tyska Lit. Tidningen i afton och lade mig qvart till 11. – I dag har jag ätit frukosten ringa och en smörgås till aftonvard.

Sid. 83.

D. 8. kände jag mig utomordentligt slö och maktlös uppå förmiddagen. Det blef ej något annat läst för mig än Logiken och Dahls grammatik. Hos B. träffade jag Magister L. – Han sade mig, att ju Maj. N. varit särdeles artig emot mig, då jag reste ifrån honom, uppå min frågan, huru han visste det, hörde jag att Maj. sjelf skulle sagt det åt någon Herre uti församlingen. Jag hade således icke förtjent den: det var blott hans förtjenst utan all min förskyllan och värdighet. Rätt i visst hänseende! Jag har sjelf aldrig hos honom ansett den för annat än en förment blott och bar egen förtjenst. Om middagen war jag med Bl. hos Meyer. Jag kunde icke nu rädda min Banco tvåas på en 12 sk. när den sista sedel, jag äger qvar af de sist lånta 30 Rd^{na}. Jag köpte för dem: Poëtae Graeci Gnomici, ad fidem optimorum librorum editi. Lips. Tauchnitz. 1813. 12. och Apollonii Rhodii Argonautica, ad optimorum librorum fidem accurate edita. Lips. Tauchnitz. 1814. 12. – Jag tyckte dock efteråt, att jag med 36 sk. skuld hade så gärna kunnat taga mig Thucydides. – För eftermiddagen afskedade jag både Am. och Al. och begaf mig efter kl. 2 efter i går träffadt aftal till

I. – Jag fick hos honom se den atlas, på hⁿ Bl. i går väckt min uppmärksamhet. – Mitt wal är nu nästan gjordt för denna. – Först kl. 4 ankom T. – Nu träffades icke archiwets Vaktmästare. T. lofvade i morgon

Sid. 84.

så anstalta, att eftersökningen i lördag på f.m. kunde företagas. – Låt se, hvad deraf kan bli. – Jag fick ganska ondt i hufvudet och tog mig därför efter hemkomsten en duktig sup och ett godt mål dertill. – NB. Arvid St-n var här i dag och ville hafva sin broder att läsa för mig Latin och Grekiska. Jag kunde naturligtwis ej emottaga honom, då jag har redan 5 timmar af dagen upptagna. -

D. 9de. Jag uppsteg kl. 6. – Det har hela dagen ej blifvit någon vidare läsning än af Dahls Latinska Grammatik och Logiken. – Jag var som hastigast uppå stora Bibliotheket för att uppsöka recensionen af Scherers die schönsten Geistesblüthen des Orients und Taschenbuch der Sagen und Legenden. Jag ärnade opponera uppå Nationsmötet, men det blef icke utaf. Der woro andra extra opponenter utom mig, nemligen Relander och hans oppositioner förskaffade väl i alla fall publicum mera nöje än mina skulle hafva gjort. Efter acten spatserade jag länge med Respondenten och R-r, hⁿ jag slutligen jemte R-m till dess hem åtföljde. Det proponertes att gå till Fernborgs och spisa qvällsvard. – Minnet af förra Lördagen war både frestande och afskräckande. Jag war likväl redan sinnad att gå bort, då till min olycka Z. – och H. ankommo. Jag kom då att stanna qvar, tills qvälls -

Sid. 85.

vardstiden var inne. Att då mera gå hem blef icke utaf för mig. Jag tog mig en duktig sup. E. och L. sällade sig till samma bord. Mina kamrater och jag åto med en förfärlig glupskhet, så att jag högeligen skämdes, i synnerhet då T. tillkom. Jag återwände hem sprängmått med en skuld af 12 sk. – Både min omåttlighet och åtskilliga bedräfliga nyheter gjorde mig högst misslynt. – Detta år har varit för mig ett af de olyckligaste; men det är väl allt min skuld. We mig, att det så är! – Jag fortsatte – Wielands Gesch. des Agathon till kl. 12. – Om natten förvirrade drömmar och en pollution.

D. 10. uppsteg jag kl. 6. – Slöt 1^a Delen af W. Gesch. des Agathon. – Såsom jag kl. 9 borde inträffa hos Ilm. gick jag en timme förut till B. hos hⁿ jag för andra gången åt frukost och söp brännvin äfven för andra gången. – T. hade varit hos Registratorn Blomqvist. Han hade hos sig ett register uppå alla de mål, som oafgjorde blifvit hitsände ifrån Kammar Collegium. Han skulle i morgon gå å nyo till honom och tog därför af mig handlingarne. – Jag förblef hela f.m. hos Ilm. – Middagstiden gjorde jag en promenad till Tavasttull. E.m. var Ottelin här. – Jag hade svåra uppstötningar, hvilket ej är underligt, då man efter en sådan aftenmåltid, som i går dag redan ätit 3

gångar.. – Jag ämnade i dag begagna mig af tiden att hinna åtminstone werkeligen börja Homer; men uppå e.m. då jag allena war hem, kom jag

Sid. 86.

i anseende till inskrifningen af åtskilliga anteckningar, ej dertill förrän sent. Jag hade knapt börjat, förrän Rel. kom. En stund efter honom kom L.-m. Hans ankomst war mig ishet oangenäm. Han har uppå denna tid oftare börjat besöka oss, och jag måste tillstå, att jag känner för honom ett wisst misshag, hvilket jag egentligen ej kan förklara. – Min läsning måste afbrytas och jag följde de ankomne ut. Jag var sedan en stund hos R. af hⁿ jag lånte några af Bellmans Epistlar och Hammarskölds läsning uti hvarjehanda. Hos Ilm. förblef jag sedan till kl. 8. Redan förut uti owerksamhet stadd uppmanade han mig att sjunga vallmon. Han har uti sednare tider denna termin isynnerhet, blifwit besynnerlig. – Isynnerhet om aftnarne, äfven stundom om dagarne, träffar man honom liggande uppå sin säng försänkt uti meditationer. Han klagar öfver elakt humeur och brist uppå arbetslust, will höra Tillägnan eller wallmon sjungas och beklagar sig derefter ännu mer öfver sjelfförtärande känslor. Och likväl göra de honom, säger han, så säll. Han har werkligen undergått mycken ändring. Uppå första tiderna, som jag lärde mig att känna honom en glättig och munter yngling, hvars hjerta war öppet för alla lifwets angenämre njutningar – en i allmänhet ganska liflig yngling. – Såsom jag förmärkt spår till hufvudwerk, åt jag blott par bitar, ehuru jag af vanan var ganska hungrig. – Åtminstone i Logiken igenomgick jag ännu mitt

Sid. 87.

pensum. – Lade mig kl. ½ till 11 – orolig sömn.

D. 11. uppsteg kl. 6. – Liten frukost. – Hann uppå f.m. genomgå 4 werser af Homerus. Till aftonen bragte jag det ändock till 16. Jag nödgades äta litet till aftonen, hwarvid äfven H. gaf mig en sup. – Jag las äfven något af så väl Sv. som Tyska Lit. Tidningen. – Lade mig kl. ½ till 11.

D. 12 vaknade ej förrän kl. 7. – Jag kunde således icke hinna mycket i dag, hälst jag dessutom måste gå till T. Han träffades likväl icke hem. Jag köpte hos Meyer: Hammarskölds Läsning uti hvarjehanda 2 häften, samt Xenophontis opp. af Tauchnitzska upplagan 5 voll. – För det jag kom till Meyer i så fult väder med B. (således för det jag köpte mig Xenophon) bestod han mig en sup uppå Apotheket. Den gjorde så mycket att tiden förgicks intill kl. 3, utan att jag såsom jag ärnade, kom att läsa uti Homer det minsta. – Under det jag höll på att läsa med Am. kom Rel. hit. Jag måste då sluta läsningen vid timmens slut och gå ut med honom. Wi spatserte till Tavasttullen. Jag war sedan hos Cons. v. Not. Telenius och begärte låna ifr. Seminarii Bibliotheket 5te Tomen af Heyneska editionen af Homerus, Gallettis Geographie och Kleines Werstandeslehre. Han var så artig, att han med första låfvade skicka dem till

Sid. 88.

mig med Alléen, hvilken han redan hade hört skola läsa för mig. – Jag var sedan hos Rel. en stor del af aftonen. Hos honom samlades en hel hop främmande. Man begynte sjunga Fredmans Epistlar och lät hämta öl. Jag gick då bort med F. som äfven ankommit dit. Han hade varit hos Registratorn och funnit, att här icke finnas äldre handlingar uti archiwet än ifrån och med år 1803. Han rådde mig att i morgon gå till Statsrådet Calonius och fråga, om man nu skulle först wända sig till Kammar-Collegium, såsom Pl. hade tyckt, eller om man här genast wid någon instance kunde börja drifva målet. – Jag fick eller snarare oförsigtigt tog i middags af Meyer en wolum af Xenophon med en liten fläck bak uppå ryggen. Sedan jag först hem användt all möda att öfvertala H. att byta med mig denna wolum, tog jag den ut med mig, för att söka förmå Bl. dertill, hålst han skulle sälja bort sitt exemplar till Ilm. Jag gick till denne sednare. Han hade redan tillhandlat sig det nämnda exemplaret af Bl.; men han fick icke nu åtminstone till byte. – Hos Bl. var jag till kl. 9. då jag återwände hem. – Lade mig straxt efter kl. 10.

Sid. 89.

D. 13 uppsteg kl. 6. – Hann ej vidare till kl. 9 än Dahls Grammatik och något af Tyska Lit. Tidningen. Logiken har blifvit i dag. Jag har icke i dag hunnit gå till Statsrådet Calonius, i anseende till Prof. Wallenii Collegium öfver Hunnerne, som i dag börjades. – E.m. var jag en stund uppå Nationsmötet hos Arwidsson. Derifrån gick jag med Rebl. till Ursins och förblefvo der ända till kl. 8. Jag drack 2 koppar thé. Jag återwände hem mycket munter. Ursin lånte mig att läsa Geschichte eines allein durch die Natur hervorgebrachten animalischen Magnetismus und der durch derselben bewirkten Genesung; von den Augenzeugen dieses Phenomens dem Baron Fr. Karl v. Strombeck. Mit einer Vorrede des Herrn geh. Rathes Dr. Marcard. Braunsch. 1813. 8°. Då jag hörde att past. Wallgren kommit igenom Kotk. wille jag göra mig underrättad, huru länge han varit der. Jag ångrade mig sedan att jag ej frågade honom, om icke Maj. Nohrström talt om något svar uppå mitt bref. Nu hade han ju haft tillfälle att skicka det. Jag wet ej, hvad jag skall tänka. Att brefvet icke skulle framkommit, kan jag ej gerna tro. Det beslutet winner hos mig allt större wigt, att resa dit sjelf i påsk. – Hemkommen åt jag litet gröt. – Jag fann att Consist. v. Notarien Telenius

Sid. 90.

warit artig och tillskickat mig ifrån Sem. Bibliotheket 6te Tomen af Homerus utaf Heynes Edition (Med den war jag ej så synnerligen nöjd, då jag ej fick den 5te, hⁿ jag förr behöfwer) och Allgem. Weltkunde oder geographisch-statistisch-historische übersichts-blätter aller Länder etc. von J.G.A. Galletti. Mit 20 General- u. Special-Karten. Leipz.-Gladitsch. 1803–1810. Den war mig välkommen för kartornas skuld. Jag föll först uppå den idén att requirera mig dessa; men då jag närmare betraktade dem, gick jag snart derifrån, emedan dessa kartor icke befunnos

tillfredsställande och kartor öfver många länder dessutom fela. Jag skall i morgon gå till Prof. Avellan och rådfråga honom. Han har haft hos sig Meyers Kart-Katalog. Jag wet ej om den är återställd; men jag skall göra mig ärende att fråga derefter. – Jag wakade till kl. ½ till 11. – Det war hos Ursins i går afton fråga om aningar och drömmar. Jag har nämnt, att mitt beslut att i påsk resa till Wichtis vunnit hos mig allt större wig. Nu tyckte jag att jag war anländ till K. – Jag tyckte att jag nu ångrade mig att jag skrifvit till Majoren. Kanske förwarade man icke nog sorgfälligt min Journal, och jag kunde någorstädes komma öfver det. -

Sid. 91.

den högsta ängslighet beledsagade mig öfverallt. Äfven Maj. syntes mig ganska modfälld. Jag kunde uppå lång tid ej komma fram med min efterfrågan. Ändteligen vill jag minnas, jag efterfrågade, om han fått mitt bref, då började han beklaga mig. Hon skulle uppbjuda allt för att fångsla mig för alltid, sade han. Tillika var han bitter emot mig i anseende till henne. Huru jag kunnat beblanda mig med ett, såsom jag vill minnas att jag tyckte honom uttrycka sig, med en föråldrad Venus-bild eller något dylikt. Huru det war så tyckte jag att hon sjelf kom. Jag kunde icke hälsa uppå henne annorlunda än att jag höjde mig upp ifrån min plats. Den fordom oss emellan förtroliga tonen war nu hos henne offentlig. Man gjorde mig hvarjehanda förslager. Min sinnesförfattning war helt och hållet förtviflad. Emedlertid tyckte jag att jag råkade henne uppå tu man hand. Äfven så tyckte jag att hon war emot mig densamma som hon varit. Jag tyckte att jag wille börja med all uppriktighet för henne framställa orsaken till min närwarande olycka igenom Journalen. Ett lifligt minne framkallade en pollution, under hvilken jag wagnade. Hvem kan beskrifva mitt tillstånd! Huru skulle jag anse denna dröm? Såsom en förebild af det tillkommande? en varning att afstå ifrån mitt beslut att i påsk fara till W. sjelf? Min inbillningskraft war sysselsatt att utmåla sig sådana scener uti verkligheten. De mångfaldigaste förslag

Sid. 92.

genomforo min själ. Jag ärnade stiga upp och igenom något alfvarsamt arbete söka förströ mig och uppå en gång befria mig ifrån den mest plågsamma oro. Men det war ännu icke dag. Min matta kropp syntes ännu behöfva hvila. Kanske kunde jag under en vidare sömn ännu få blicka in uti taflan af min framtid. Jag föll verkligen uti förwirrade fantasier; men dessa hade tagit en annan riktning och jag blef på något sätt skadeslös för den nyligen öfverståndna oron. Först kl. 6 uppvaknade jag å nyo; men war nu alldeles oredig. Jag hann i dag icke läsa något före kl. 8, då jag måste gå ut. – Jag förde hem Relanders Böcker, war sedan hos Prof. Awellan och såg på åtskilliga Chartor. Jag fick likväl icke just något bestämdt råd. Weimarska Handatlas vore väl den bästa; men är också den dyraste. Hos Statsr. Calon. fick jag icke heller så bestämda råd, som jag hade önskat det. Hufvudsaken är nu likväl att få en tjenlig inlaga till Landshöfdingen i afsigt att åtminstone utan att försumma fataljerna vinna tid och wända sig till sjelfva Kammar Collegium sedermera. I afseende å inlagan sökte jag Tallqvist; men träffade honom icke hem. – Till Nykopp betalte Nationsafgifterne. Han skrattade emot mig och jag misstänkte, att han kunnat få weta mina

förhållanden, möjligen genom Pastor Wallgren. Hos Ilm. – Jag har varit hela förmiddagen innerligen ledsen. Oroligheten som jag i morgons kände har förvandlat sig till verkelig hufvudwerk. -

Sid. 93.

I dag har jag alldeles intet läst, hvarken Grammatik, Logik ell. Homerus. Att jag om aftonen icke ens vågade börja med något, låg uti mig sjelf. Jag åt nemligen ett så starkt mellanmål, att jag alldeles försattes uti samma oredighet som i morgons. Den skingrades icke en gång derigenom, att jag med Aminoff, som kom hit, war ut och spatserte litet. – Jag vakade till kl. 11. – Sömnen orolig.

d. 15de hade jag åter hufvudwerk. – Jag var ned hos Häradshöfdingen. Han låfvade i morgon lämna mig svar, huru man nu borde förhålla sig i anseende till inlagan hos Landshöfdingen. Skulle han nu tillika wara så förekommande och uppsätta för mig inlagan; så wore jag mer än förbunden. Jag betalte Bl. min skuld. Hos Ilm träffade jag Finnér. – I dag har jag flitigt påhållit med Homer och hunnit 40 werser. Den milda väderleken har haft på mig en välgörande werkan. I skymningen tog jag mig en sup och åt litet. Sedan las jag Strombecks högst märkvärdiga historia om den genom naturen frambragte magnetismen intill kl. 11. P. blef alldeles genomträngd af en häpen glädje, så att tårarne stodo utför hans kinder. – Jag kom icke till sängs före kl. 11 ½. Den blef mycket djup.

D. 16 uppsteg jag först 6 ½ ännu mera confus än vanligen, alldeles förställd med en slemmig tunga. – Uti flera dagar har jag kämpat

Sid. 94.

emot en förunderlig confusion. Derwid har jag tillika känt liksom någon starkt tryckande tyngd uti hufvudet. Uppå några dagar har jag tillika blifvit hos mig warse den gemena andedrägten; härrörande af de illa luktande gulaktiga korn, som uppkommit utur munnen. – Hufvudwerken fortfor hela dagen. – Jag slöt skriften om den naturligen frambragta animala magnetismen. – NB. Jag var i morgons här ned hos Adv. Fiscalen. Han hade ej haft tid att se uppå pappren ännu. I morgon skulle jag få höra hans yttrande. – Hos Nykopp. – Hos Ottelin. Honorationer till den förenämnde hade nu blifwit igenomdrifven. Man höll på att subscribera. Jag frågade Rel. huru mycket han tecknat sig före. Hans svar mer än mina förblindade ögon bestämde mig för 15 Rubel, oakadt jag eljest gerna skulle satt litet mindre. – Efter disputationsacten gick jag till Aminoff och pratade der en stund. Hemkommen åt jag litet och tyckte mig må tämligen väl derutaf. – Jag vakade till kl. 10 ½.

D. 17de kom jag mig icke utur sängen före kl. 7. Jag war ned hos Advocat Fiscalen. Han war så artig att han till och med erböd sig att genom sin medwerkan skaffa inlagan säkert till Heinola. – Jag gick till B.; men träffade honom icke hem. Jag gick dernäst till I. Man sade mig att han med Finnér gått till Rel. – Jag gick ditåt och träffade dem. Då Rel. icke war hem, skulle jag följa Ilmoni hem. Se då möter jag Secre -

Sid. 95.

teraren Gylling, den samme, genom hvilken Advoc. Fiscalen tänkte ombestyrta min inlaga. Han sade mig att jag hade ett bref ifrån Heinola. Jag blef ganska surprenad och ansåg detta såsom ett lyckligt omen. Adw. Fisc. talte just om, huru viktiga flere documenter wore att straxt börja saken och nu kommo de, eller åtminstone någon underrättelse. Först efteråt erinrade jag mig, att brefwet kunde likasåwäl vara ifrån Past. Krogerus. Jag hade ålagt Gyll. att tillsända mig brefwet straxt på e.m. Jag skall då blifva upplyst om saken. – I. var nu så gratieus emot mig, att han bytte sitt bättre exemplar af Hist. Gs. mot mitt. – Brefwet war ifrån Krogerus. – Jag las Homerus och om aftonen Svenska Lit.Tidningen. – åt litet.

D. 18de uppsteg kl. 8. – Betalte fru Fernborg för maten. – Hos Meyer. Jag fick nu af honom Cart Catalogen. – I dag har jag, så mycket jag hunnit hållit på med Homer. – E. m. Ottelin här och om aftonen Aminoff. – NB. Middagen kom Rel. hit och skröt att hafva i dag wid Past. Wallgrens afresa hos Ursins blifvit undfägnad på samma sätt som i fjol. Hos mig uppstod en saknad efter ett sådant lag för dagen. Jag spatserade med honom till Tavastullen, hvarefter han uppå Apotheket bestod mig och Forstadius en sup. – Jag åt intet om aftonen. Oaktadt jag lade mig kl. 10 $\frac{1}{4}$, kunde jag i anseende till Bok- och Cart speculationer ej insomna före kl. 11. -

D. 19de uppsteg kl. 6. – Las Logiken, som i går blef efter

Sid. 96.

Jag gick ut till Löfgren, för att få mitt hår klippt. Jag tror att min hufvudwerk torde böra till en del tillskrifvas mitt nu särdeles tjocka hår. L. var ej hem. Då jag kom till Rel. proponertes en frukost hos Seipells. Ehuru jag redan frukosterat till och med temligen starkt, war jag med om saken. En sup föregick och 2 glas öl efterföljde frukosten. Derefter förde de mig till Finnér, hvars kvarter jag ville hafva upptäckt, för att vid tillfälle kunna anlita honom om samma sak, hvilket jag i dag genom L. trodde mig få uträttad. Oförmodadt träffade jag hos F. Pastor B. och Lieutenant J. ifrån Wichtis. Jag frågade den förre, om ej Maj. skickat något bref, och om han ej vetat af resan. Det förre besvartes med nej: det sednare med ja. – Igenom mitt dröjsmål ishet hos F, försummade jag B.s timme. Han syntes icke nöjd dermed. Werkeligen har jag också uti allting numera blifvit en slarf och håller på att stadga mig dageligen, så att jag med skygghet numera börjar tänka på mitt

närvarande. Nästan sagdt hitintills har jag dock åtminstone affecterat att vara ordhållen och äfven det är bra; ty allt affecterande är tillika någon ansträngning, förutsätter ett bemödande i ett eller annat afseende. Nu - - - än pressade denna tanke en suck utur mitt bröst. Wid middagen en häftig disput med P. om Julius Caesar, hvars försvar jag åtog mig. – 12 werser uti Homerus. – Känslan af ett behagligt kroppsligt tillstånd är åter alldeles fjerran af med mig. – Hos Rel. och Blomqv.

Ephemerider
för år 1816
Tredje Häftet.

Sid. 97.

Ephemerider för år 1816.

Tredje Häftet.

Martii (fortsättning)

D. 20. uppsteg kl. 6. – Uti flera dagar har jag haft mycken svårighet att svälja. Denna har i dag tilltagit och jag tycker att det är något emellan tungan och svalget, som förorsakar denna svårighet. Något af Homerus. I Logiken repeterade jag endast det gåriga. – Uti Homerus har jag i dag hunnit till Ode med 100 verser. – Jag började i dag läsa Garves Abhandlung über die Verbindung der Moral mit der Politik. Man borde dock hafva läst den igenom, innan man säljer den. – Hvad som egl. bevekta mig att börja läsningen af densamma, är att theser uti samma ämne i Lördag komma att ventileras och jag har tänkt uppå att opponera. – Om aftonen råkade jag uti ett just förtretligt lynne, sedan jag 3 timmar å rad sutit uppå Collegium. – Jag sökte F. utan att träffa honom. – I afton å jag ett litet mål. – Derefter spatserte jag litet, var ock en stund hos Bl. – Lade mig kl. ½ till 11. -

D. 21^{sta} uppsteg kl. 6. – Det blef i dag ingen läsning utaf hvarken uti Homerus eller Logiken. Men Garwe fortsatte jag något stycke. – Möjligen hade jag hunnit mer om ej Adv. Fisc.

Sid. 98.

först kallat mig ned till sig. Han hade nu en commissionär. Också underrättade han mig om hufvudpunkterna uti den blifvande inlagan, hⁿ han bad mig uppkasta till Lördagen. För att få detta verkställt, begaf jag mig till Tallqvist. Han låfvade i eftermiddag komma till mig. – Sökte Löwegren för att få mitt hår afklippt. F. gjorde det sedan hos B. Timman var ej mera hel att dispenserar. Jag föreslog då en promenad till Seipells, hvarest vi drucko på 3 man hand 2 Bouteiller öl. Jag blef derwid bror med B. Der handlade vi oss äfven biljetter till concerten i afton. Ölet tog något uppå mitt hufvud. – T. var här och uppsatte concepet till inlagan. Jag nästan ångrade mig, att jag påkallat hans hjälp, då jag såg, att den verkliga förorsakade honom 2 timmars besvär. – Jag följde med B. F. och Rel. till concerten. M-sell A. har en förunderligen stark röst; men icke fann jag den uti samma proportion böjlig. – Det var första gången uti min lefnad, som jag bevistat en concert. Om de musicaliska stycken hade jag derföre hvarken sansning eller insigt att dömma, hvilkendera jag borde ge företrädet. Mesta intrycket uppå mig gjorde Symfonien af Haydn. Några drag af en Ouverture af Mozart woro ock sköna. Också Trio för Pedal-harpan, med obligat-violin och faggot af Kreutzer lät höra sig, äfvensom Concerten för faggoth af Krummer. -

Sid. 99.

En stund war jag sedan hos F. – Hem kommen åt jag litet. – Jag ville nu renskrifva Conceptet till inlagan; men då jag närmare eftersinnade saken, fann jag mig böra helt och hållet omarbета den. Dermed blef jag ej färdig förrän kl. 11 – Jag lade mig; men kunde icke insomna förrän efter kl. 12.

D. 22^{dra} uppsteg jag icke ifrån min djupa sömn före än kl. 6 ½. Derföre hann jag också intet läsa. Jag renskref mitt Concept för att kunna föra det ned till öfverseende. En fåfång sjelfkänsla ledde mig att dertill nyttja samma halfark, hvarpå det förra conceptet befann. Advocat-Fiscalen gillade fullkomligen mitt och föreslog endast några små ändringar; det andra dugde alldeles intet, sade han. – Frukosten war framsatt. Han erböd mig derföre en smörgås och ett glas öl, h^t jag jemte en sup antog, oakadt jag redan förut hade intagit en icke tarflig frukost. Jag hade ämnat gå äfven till kammarrådet Nyberg; men hann icke mera. – Hos B. intog jag för tredje gången frukost jemte en sup. – S. och jag hafva turat under dessa dagar med bakelserna. Det har hittills varit endast en om dagen. Det har redan förut varit protesteradt, att han ej skulle få mer än en motsvarande om det skulle wara mera än en. I dag hämtades 2^{ne} pannkakor, h^a han straxt tillgrep och förtärde. Såsom jag högeligen protesterat emot ett sådant fall förut, kunde jag nu icke annat än blifva ganska flat, och detta var åter grunden till en uppstigande förtrytelse hos mig, för att jag äfven cederade hela min andel af soppan, för att icke

Sid. 100.

gifva någon anledning till klagomål öfver obillighet vid delningen, emedan jag i morgons af H. hade accorderat mig något mera än ett hälft glas mjölk emot ett glas soppa vid middagen. Emedlertid war den tillfälliga förtretligheten mig hälsosam. Derigenom afhölls jag ifrån att åter föräta mig. – Jag hade ändock äfven dessutom stark hufvudwerk uppå eftermiddagen. – Den föröktes emot aftonen, sedan jag ifrån 2 ända till 6 sutit och arbetat med disciplar. – I skymningen gick jag ut att spatsera. Efter en stunds uppehåll hos Ilm. och Finnér återwände jag hem alldeles frisk. Jag fortsatte och slöt Garves lilla skrift om politikens förening med Moralen. Den må innehålla mycket godt, många verkligen nyttiga reglor, användbara för åtskilliga fall; men allt är en abstraction ifrån erfarenheten och så har förf. icke kunnat bringa någon egentelig harmonie emellan politiken och den egenteligen så kallade Moralen. Dennas föreskrifter äro hos en regent beständiga undantag och considerationer underkastade och för en fullkomlig harmonie emellan båda hafve vi icke vidare än förhoppningar. – Jag lade mig kort efter 10.

D. 23. vaknade jag ej heller särdeles tidigt. – I dag försummades äfven all läsning af mig. Den enda verksamhet, hvaruti jag nu war, bestod uti beredning af oppositioner. Min gång ned till Advocat-Fiscalen war nödwändig.

Sid. 101.

Jag ämnade gratulera honom till dess namnsdag; men då Cons. v. Not. Telenius war hos honom, blef det icke utaf. Min inlaga blef hos honom. E.m. då tiden till Nationsmötet instundade, råkade jag redan uti en obegriplig ängslan. Denna war orsaken dertill, att jag sedan icke kunde hålla mig fram i god tid och sålunda wentilerades de första theserna, för hvilkas skuld jag egenteligen igenomläst Garves lilla skrift och haft äfven det mesta att säga, redan så ofta med de föregående 3 extra opponenter att jag icke mera kunde upptaga dem. – O.s ankomst ökade min förvirring. Min opposition gick ganska dåligt för sig och nu först kände jag inskränktheten och oredigheten uti mitt hufvud på det lifligaste. – Jag beslöt att uppoffra hela den öfriga delen af dagen till promenader; men då jag till den ändan utgått, mötte jag F. och L. i afsigt att komma till mig. Jag måste återvända. Efter någon tid gick jag åter ut med dem. – F. hade mig intill sig och tracterade mig med en kopp Chokolad. Emedan jag tänkt renoncera all qvällsvard äfven i dag, tyckte jag att en så liqvid men likväl högst närande föda icke skulle kunna skada hälst jag ännu ärnade mowera mig. Det blef dock ej betydlig utaf; ty jag kom att dröja äfven någon tid hos Bl. Han deltog uti min

Sid. 102.

lilla promenad och vi kommo öfverens att hädanefter litet spatsera uti skymningen om aftnarne. Jag vakade till kl. 10 $\frac{1}{4}$. -

D. 24. uppsteg kl. 6. – I dag kunde jag åter börja med både Dahls Gram. och Logiken. – Efter kl. 8 gick jag till Kammarrådet Nyberg. Jag ärnade under vägen tänka öfver, hvad jag skulle säga honom; men jag hade ännu icke derom blifwit ense med mig sjelf, då det icke mera war tillfälle för mig att härom öfverlägga. Hade jag dock icke förut så ängsligen tänkt uppå den saken, hade det sannolikt gått bäst nog. Nu blef min ingress ganska tautologisk; dessutom begick jag det stora felet att jag nyttjade uttrycket Statsrådet Calonii recommendation i st. för adress, råd eller dylikt. Emedlertid syntes han icke så afvog emot mig, utan försäkrade mig om att han af estim för Statsrådet Cal. skulle uti den saken skaffa erforderlig upplysning. Mina papper lämnade jag hos honom. Han skulle redan i nästa Tisdag skrifva till Sverige. Efter en 2 a 3 veckor borde jag återkomma för att höra efter, om något svar inom den tiden hunno ankomma. Hela dagen har det innerligen förargat mig, att jag så litet vid sådana tillfällen skall kunna äga, jag vill nästan icke säga fattning, engång besinning. Wid nästa besök skall jag om möjligt söka upprätta mig. Förmiddagen gick för mig, utan att jag uträttade något. Eftermiddagen satt jag desto trägnare in och hann också

Sid. 103.

54 werser uti Homerus utom mitt pensum uti Logiken. Under skymningen gick jag ut och promenerte med Bl. – I dag har jag ätit ganska liten frukost och endast en smörgås kl. 6 till aftonward. Ännu känner jag icke min kropp uti välmåga. – Jag sysselsatte mig om aftonen att afskrifva några valda stycken utur Hammarskölds poetiska studier. – Lade mig kl. 10 $\frac{1}{4}$. -

D. 25te Jag uppsteg kl. 6. – Mitt hufvud war icke heller nu rätt redigt. Efter kl. 8 gick jag ned för att återfå min inlaga, i fall den ej hade blifvit inlämnad i Lördags åt Gylling. – Åter gjorde jag mig skyldig till en faute. Frun satt in uti en inre kammare. Att jag då icke gick och kysste henne uppå handen, utan endast bugade mig för henne, kunde ej vara så anstötligt; men att jag sedan, då Adv. Fisc. bad mig inträda uti samma rum, icke gjorde det, war en dumhet utaf mig. – Adv. F. erböd mig frukost; men jag tillstod att jag redan frukosterat. – Jag kom att gå till Rel. Han erhöill bud hemifrån och dermed fick jag uppå eftermiddagen bref ifrån Röhms karlen jemte penningar. – Jag åt litet hos Rel. och så hade jag honom och Forstadius att dricka Caffee med mig. Hemkommen förmådde jag intet uträtta och så blef Homerus efter för mig i dag. Jag pratade bort nästan hela eftermiddagen med P. och före skymningen gick jag till F. för att tilläfventyrs erhålla en kopp Chokolad. Det blef icke utaf. Jag sökte åter Secreteraren Gylling för att ännu ytterligare påminna om den skyndsamhet

Sid. 104.

som saken fordrar och förklara honom min förbindlighet för den tjenst han åtagit sig att wisa mig. – Han träffades icke hem. Finnér hade uppå mina kläder hållt starkt luktvatten, hvilket jag redan länge för detta icke varit i stånd att fördraga. Också fick jag nu kräkningar, så att jag måste taga mig en duktig sup. Denna åter gjorde ett duktigt mellanmål nödwändigt och jag ville derföre på allt sätt förmå Bl. att med mig komma till Seipells. Han stod ej att öfvertala. Jag gjorde då med honom en anseilig promenad. Derefter sökte jag åter Secret. Gylling utan att träffa honom. – Hos Rel. Jag ville öfvertala honom att komma med mig till Seip. men han förklarade sig nyss hafva ätit. Jag gick då till Ilm. och hade honom med mig till Fernborgs. Det drog så länge ut med qvällswarden, att jag efter densamma icke mera slapp hem. Jag ämnade då gå till Rel. och lägga mig. Han sof redan. Detsamma war fallet med B. – Hos Ilm. kunde jag icke slippa in. Jag var ånyo hos Rel.; men nu var äfven porten redan fast. Nyckeln var utur B.s dörr. Jag måste återgå till Il. Nu nämnde jag mitt namn bakom fenstret, hvarpå han släppte in mig. Han tracterte mig med litet win. Jag lade mig kl. 11 ½.

D. 26te uppvaknade jag kl. 6. – Uppå B. invitation gick jag till honom för att dricka Chokolad. F. kom dit äfven. Jag hade redan hos I. druckit en tår win. – Nu war jag hos Secr. Gylling, och ehuru jag nu just icke hade någon faute att förebrå mig, ansåg jag likväl det hvad jag sagt honom för litet. Såsom obekant hade jag bort wara mera artig

Sid. 105.

emot honom, hälst han tycktes vara en riktig werldsman. Återkommen uti vanan hade jag en synnerligen lust att gå till Seip. och äta frukost; nu tänkte jag gå ensam, än till Rel. och bjuda honom med mig. Emedlertid blef, då jag besinnade, huru mycket jag i går utlagt, min medelrörelse hem. – Det war likväl så och så, att jag ej gick in då jag gick der förbi till Statsrådet Calonius, för

att anmäla Kammarrådet Nybergs hälsning och vördnad. Jag visade honom äfven mitt concept till inlaga hos Landshöfdingsembetet. Jag inlämnade nu hos Meyer min requisition. Han var nog artig, att ej af mig emottaga något förskott. Jag reqvirerade följande: Verkleinerter Handatlas in 60 Charten für Bürgerschulen, die neueste Auflage, Bredows Handbuch der alten Geschichte, Geographie und Chronologie – Sophocles samt Theocrites, Bion och Moschos af Tauchnitzska editionen – Meisters Lehrbuch des naturrechts och Kanne über die Verwandtschaft der griechischen Sprache mit der teutschen⁵⁰¹. – Jag skref bref till Pastor Krogerus om hitsändande af ett prestbewis öfver min slägt, till Commissarien Fabritius samt till Krono Befallningsmannen Krook. Jag hade mycket springande för exemplars af nya Testamentet, utan att likväl kunna få dem. – Om aftonen kom jag uti sällskap med Rel. och Forstadius. Den sistnämnde ärnade köpa en Bouteille win. Han blef sedan ovetting på mig, att jag just nu hade förstått sälla mig intill dem. R. och jag låddes då gå bort, under det han köpte winet. – Wi råkade sedan uppå Z. och R-m. Då vi icke fingo reda uppå F., förde oss Z. till Caffejungfrun och bestod oss 2 glas vin till mans.

Sid. 106.

Slutligen fingo vi också reda uppå F. Han hade ehuru stött uppå oss öfver vår bortgång lämnat en ej obetydlig quantitet af vin qvar. Denna förtärde vi nu under en promenad midt uppå gatan. Bouteillen gick ifrån man till man. Sedan gingo wi till Seipells. Jag bestod aftonwarden, en portion beefstek till mans. F. ville ännu spåda på vin; men då vi andra förklarade oss deremot blef det ej utaf. Jag gick till R. och skref mitt bref till Röhmä-Johan. – Sedan följde de mig hem. – Jag lade mig straxt. – I dag har jag ej läst ett enda ord uti något. – Om natten hade jag en ovanligt stark pollution. -

D. 27de – Om morgonen hann jag ej göra något före min gång till B. Jag har nu öfverenskommit att jemte honom om morgonen dricka en kopp chokolad i st. för frukost. – Jag skall en tid försöka det. – Då jag gick till Rel. fordna kvarter, för att se åt, om hans karl redan afrest, bad frun uti gården mig stiga in och göra henne den tjensten att uppteckna hennes tillkommande hyresmans namn. Det blir samma Kyander, som skulle komma att läsa för mig. – Hon kunde icke erinra sig det namnet. Hon tracterte mig för omaket med ett glas vin. – Uppå e.m. ides jag ej gå till Prof. Wallenius och sitta der 2 timmar å rad, ehuru jag hade tagit med mig Hammarskölds läsning uti hvarjehanda, för att der läsa till tidsfördrif. Den ena timman tillbragte jag hos Ilm. Den andra tänkte jag läsa med B. för att återtaga den igenom F. mellankomst i morgons försummade tiden. Äfven nu blefvo vi hindrade igenom C. Nohrström. Jag affecterade

Sid. 107.

⁵⁰¹ Johann Arnold Kanne, *Ueber die Verwandtschaft der griechischen und teutschen Sprache*. Leipzig 1804.

under hans närvaro att wara munter och fri, kom derföre äfven halft öfverens med B. att i afton gå och spisa hos Seipells, för att derjemte få biljetter till Concerten i nästa Söndag. – Jag fick nu höra, att Maj. väntas hit uti dessa dagar. – Jag sökte tillfälle att uppå tu man hand fråga honom, om han icke hört något till min förkomna bok, men sådant tillfälle yppades just icke. Jag måste dock egenteligen tillstå, att min förlägenhet verkligen hindrade mig att skickligen söka det. Vi följdes åt tillsammans alla 3 till F. Sedan gick jag med Fabr. och Wir. till Rosenbom, dernäst till Bl. med hⁿ jag ännu litet promenerade. – Efter hemkomsten intog jag en duktig portion gröt och så är denna dag förfluten, utan att jag egenteligen gjort något annat än inskrifvit mina annotationer. Hvarken i går eller i dag har jag läst ett endaste ord. Hvad skall det blifva af mig? Oroliga aningar börja redan förskräcka mig. Jag vakade ända till kl. 11 ½. -

D. 28. uppvaknade jag kl. 6. – I dag åt jag efter Chokoladet ingen frukost. Jag var derföre bra hungrig wid middagen. Eftermiddagen hade jag en förunderligt tryckande börda uti hufvudet förenad med stark benägenhet för sömn. – Emedlertid har i dag intet blifvit efter för mig. – Om aftonen gick jag ut med Ilm. till R. Der åt jag mellanmål och tog mig en duktig sup. – Vid hemkomsten fann jag der Sw. Literatur Tidningen framför mig. Nekrologen öfver Domprosten Sjögren tycktes just sänd, för att uppmuntra mig att lyfta mig utur min närvarande inskränkta spher. – Jag las Lit. Tidn. intill kl. 11 ½. – Orolig sömn.

Sid. 108.

D. 29de uppsteg kl.6. – Intet läst uppå hela förmiddagen. – Jag war hos en Studerande B. som intimerat uppå Tidningarne att han hade böcker att sälja för civila priser. Jag visste att han för ett år sedan inropade 1^{sta} afdelningen af Bibl. d.d. Class. – Jag gick för att höra, om den nu wore till salu. Han hade redan för längre tid sedan föryttrat den. Jag kom derifrån med förunderliga känslor. Han svor rysligt öfver 2 bröder (vänner) hvilka stulit ifrån honom hans sista penningar och Catalogen uppå de Böcker, hvilka han hade att försälja. En piga kom upp för att städa. Med henne underhöll han ock en bister conversation öfver husbonden, som skickat upp till honom en af sina lärgossar (han bor hos en kammakare) med tillsägelse att betala hyran för ett halft år. Äfven andra skulder omtalte han under förbannelser. – Jag har föröfrigt känt honom såsom en genom sin omåttliga inbilskhet ibland Studentcorpsen warande narr. Också skall han redan mycket länge varit Student, utan att komma dess längre. – En stark frukost gjorde mig åter än mer oredig. – Straxt uppå eftermiddagen måste jag spatsera litet. – Ifrån 5 till 7 las jag Homerus med Bl. som då hitkom, gick jag ut. Wi mötte uppå gården I. Straxt uti början svarade han intet på våra frågor, utan tecknade endast. Hans min utmärkte emedlertid ett blott skämtande. Bl. wille hafva oss till Rel. Han syntes icke i början hugad att följa oss. Vi trodde likväl att sedan han engång gick med oss skulle han följa oss ända fram; men uppå bron wände han hastigt om och lämnade oss förwånade. Wi gingo då ned till Rel.; men beslöto att sedan gå till honom. Hos Rel. hörde vi att Domprosten Gadolin myc-

Sid. 109.

ket gått åt Borgoiterne i anledning af de svar han erhöill af Ilmoni uppå sina frågor om hvad och hvar han läst. Wi fullföljde vårt beslut. Han fortsatte sin besynnerlighet. Bl. böd uppå allt sätt att få honom att tala; men det var förgäfvets. – Jag väntade mig säkert, att då Bl. ginge bort, skulle han aflägga sitt långt drefna skämt och stannade derföre kvar; men också jag fick icke höra af honom vidare än Woi! Woi! hvarefter han 3 gånger starkt slog mig på axeln. Dermed skiljdes wi. Han har verkligen vissa drag af besynnerlighet; men han borde likväl icke så just söka att utveckla sina anlag, om jag så må säga. Sådana der fixa idéer kunna lätt öfvergå till en stående form. Yttre omständigheter nässla sig starkt in wid sådana egenheter. – Han skulle sannerligen icke hos mig mera visat sig sådan, om han ej förut väckt en större uppmärksamhet för sig och lämnat oss deruti. Jag tror ock, att han ej skulle råkat uppå det infallet, om han hade hunnit upp till mig och icke mött oss uppå gården. – Jag gick ända till Bl. – I anledning af besynnerligheter berättade jag mitt besök i morgons hos Bor. Och deraf kommo vi sedan med vårt tal uppå wansinniga. Bl. yttrade sig att han hade en synnerlig fasansfull respect för dessa mensklighetens ruiner, såsom han kallade dem. Jag gick och blef mig sjelf – en besynnerlighet. Jag anställde just reflexioner öfver vårt nyligen slutade samtal om wansinniga och hvad Bl. yttrat om dem. Också torde verkligen icke, tänkte jag, en wansinnig wara att åses med likgiltighet. Hurudan känsla skulle du väl hafva wid en sådan anblick? – Borgå flög det igenom min själ

Sid. 110.

nästan omedvetande och för första gången i min lefnad här i Åbo wände jag mig ifrån Kyrkogården för att ej behöfva gå igenom densamma. Jag valde den andra vägen genom Tavastgatan. Jag var tämligen hungrig och åt litet, innan jag lade mig kl. 11. – Logiken och Grammatiken hafva i dag blifvit efter.

D. 30. Jag vaknade redan kl. 5; men ides icke i anseende till kölden uppstiga före den vanliga tiden. – Hos F. tog jag mig en sup, hvarefter jag hem frukosterade litet med honom. Jag war sedan med honom till en Selin, för att köpa mig en gammal Bokhylla. Priset war wäl billigt; men jag nästan ångrar mig likväl att hafva köpt den, då den är så smutsig och gammal. – I dag har intet blifvit efter af mig, men jag hann ganska litet uti Homerus. Ilm. kom till mig och hindrade mig äfven. – I skymningen gick jag uti till B. med hⁿ jag sedan åt qvällsvard hos Seipells och tömde helt och hållet min Cassa. – Jag gick sedan och låg öfver natten med B. – Sönnen var högst orolig. -

D. 31^{sta} kom jag icke till något före middagen. För att få mig biljett till Concerten, måste jag besöka Rel. som har af mig 10 Rubel af Commisionspenningarne ifrån landet innestående. – Han böd då mig, F. och Neov. till Seipells, för att dricka en Bouteille öl. – En stund tillbragte wi sedan under hvarjehanda prat hos St. – Telenius var så gratiös, att han skickade mig i dag V Tomen af Heynes Homerus. Tyvärr lærer jag ännu icke så snart komma att behöfva densamma. – Bl. kom hit eftermiddagen. Han var högst förtretad deröfver, att man hos öfverste Sp. hvarest

Sid. 111.

han conditioner och i dag spisat middag, skrattat, såsom han misstänkte, öfver honom. – Jag böd till att på allt sätt soulagera honom; men intet verkade förrän det föll mig in att säga, att en sådan förtrytelse alldeles icke var filosofiskt. – Jag gick uppå Concerten tillsammans med honom och P. – Nu war jag verkligen mera nöjd med flera stycken än förra gången. De bästa woro likväl de tyska ariorna med accompagnement af Turkisk Musik och Svenska Visorna af Romberg, samt Duetten utur Don-Juan. Föröfrigt fordras det just tid att wänja sig wid de moderna stycken i allmänhet. Helt och hållet beräknade uppå att förwåna, öfverraska de endast för ögonblicket; men lämna hjertat tomt utan ett enda blifvande intryck. – Något hungrig, kunde jag icke efter hemkomsten afhålla mig ifrån att äta; men skred äfven derwid öfver måttan. – Lade mig kl. 11. -

Aprill

D. 1^{sta} uppsteg jag efter vanligheten confus litet före kl. 6. – Jag intog en något stark frukost. Jag ärnade gå till Broman och köpa mig Broocmans berättelse om Tysklands underwisingenswerk; men B. begärte och fick låna mina penningar, så att det icke kunde blifva utaf. – Jag profiterade likväl något af denna dagen uti Logiken och Homerus, ehuru T. kom och förstörde hela 2^{ne} timmar för mig uppå e.middagen. Jag förstörde sjelf för mig min munterhet genom en stark mellanmåltid. – För att någorlunda

Sid. 112.

göra mig skadeslös, ströfvade jag öfver en timma omkring gatorna uti högsta missnöje med mig sjelf. – Hos Bl. och Ilm. – Jag lade mig kl. 10 ³/₄, sedan jag afskrifvit de grundgrepp, hvarigenom det uti Ursins bok beskrefna fruntimret frambragte sin magnetiska slummer. – Jag skall i morgon hemföra boken. Sömnen blef ganska orolig och

D. 2. april, då jag kl. 5 ³/₄ uppsteg, war jag åter mer än vanligen confus. – Jag blef icke så snart färdig att gå till Ursin. Jag hade svårt att hos honom komma fram med min sjuklighet. Han hade intet annat att råda mig, än att uti den friska morgonluften göra en promenad straxt efter uppstigandet, lägga mig tidigt och uppstiga äfven tidigt, och blott gruta mig om aftnarne. Chokoladet borde åtminstone icke skada. – Igenom min visit hos Urs. gick jag i dag miste derom. B. träffades nu icke en gång hem, då jag kom dit. Jag wäntade ganska länge uppå honom och måste slutligen gå hem för att stilla min hunger. Återkommen åt jag ånyo frukost hos B. – I dag blef ändtligen intet efter, ehuru jag ej hann mycket uti Homerus. – Uti skymningen åt jag litet, förr än jag gick med Bl. att spatsera. Jag gick sedan ensam till Rel. tog der en sup och åt stark aftonvard samt blef der öfver natten. – Sömnen högst orolig.

D. 3. april kom jag hem kl. 6, sedan jag först tagit mig en sup. – Jag slapp icke in till B. – Hos F. drack jag sedan 2 koppar Chokolad, och en ånyo hos B. – I dag har jag i dess ställe icke ätit någon frukost. – Jag har tyckt mig må något bättre i dag, ehuru Bl. hos Wall. försäkrade att

Sid. 113.

jag hade en högst elak andedrägt. – För att icke dö af ledsnad under Prof. Wall. 2^{ne} timmar, hade jag i dag medtagit och började läsa Eschenburgs Handbuch der Kl. Lit.⁵⁰² Dermed skall jag äfven framdeles uppå dessa timmar fortfara. Efter hemkomsten ärnade jag åtminstone genomgå mitt logiska pensum; men L. ankom och hindrade mig derifrån. Jag hyser en slags ovilja för den gossen och han har icke likväl gifvit mig någonsin någon anledning dertill. – Alltid är mig hans ankomst så besvärlig. – Högst dumt gjorde jag uti att intaga en stark aftonmåltid. – Oaktadt jag med Bl. vistades en timma ute i fria luften, war hufvudwerk en omedelbar följd derutaf. – Både Logiken och Homerus hafva i dag blifvit efter. -

D. 4de tog jag någorlunda min skada igen och jag skulle hafva hunnit mer uti Homerus, om ej Rel. och Forst. uppå eftermiddagen borttagit för mig circa 2 timmar. – Innan jag uti skymningen företog min vanliga promenad med Bl. åt jag litet. – Vakade till kl. 10 $\frac{3}{4}$ – Orolig sömn.

D. 5 uppsteg kl. 5 $\frac{1}{2}$. – I dag blef jag ganska missnöjd med B. Med tilltagande framsteg har han genom närmare relationer med mig börjat nästan upphöra att anse mig såsom sin Lärare. – Jag fick nu med Krogerus ifrån Ithis ett bref ifrån Fabritius, hvaruti jag fann en försäkran uppå hans emot mig gunstiga tänkesätt. – Jag var ned hos Rel.; men Ithisboerne träffades icke hem. – Eftermiddagen träffade jag åtminstone den ena, gamla Ingenieuren Winter. – Wäl har intet egenteligen blifwit försummadt; men uti Horn,

Sid. 114.

har jag intet hunnit långt. – Dagen har i allmänhet icke varit mig angenäm. – Mitt hufvud har arbetat emot en dels af hettan uti rummet dels af större omåttlighet uti ätande ådragen svår följd. – Icke nöjd med min frukost och middag, åt jag mellanmål med Ilmoni i skymningen och sedan nytt hos Rel. hvarest jag äfven tog mig en sup. – Jag lade mig kl. 10 $\frac{3}{4}$ sedan jag slutat Maj månad uti den Tyska literatur Tidningen.

⁵⁰² Johann Joachim Eschenburg, *Handbuch der klassischen Literatur*. 5. Auflage. Berlin 1808.

D. 6te uppsteg jag kl. 5 ¼. – Deraf kom att jag åtminstone uti Homer hann läsa några rader. – Logiken blef efter. Straxt uppå eftermiddagen war jag nedgången till Relander, för att medföra mitt bref till Johan Johansson samt 10 Exemplar af Nya Testamentet. – Hos Ott. exponerte jag någorlunda lyckligt om sjelfmord. Disputen fortsattes sedan emot Neow. och P. långs med gatan. – Jag följde den föregående ned till Rel. – Der å jag mellanmål och tog mig en sup. – Past. Krogerus, som i dag för godt pris fått Ithis Pastorat lofvade anstifta ett dryckescalas till aftonen och bød mig komma dit. – Jag trodde mig böra dertill förberedas igenom starkare mellanmåltid. Aminoffs ankomst hindrade mig ifrån att återvända dit ned före kl. 8 ½. Det blef likväl intet drickande mera utaf; Jag wille efter återkomsten icke mer slippa in. – Jag började läsa Tyska Literatur Tidningen

Sid. 115.

och lade mig kl.12; men jag fick ingen sömn förrän före kl. 2. – Jag låg och pratade med Pop. – Oroelig sömn.

D. 7de uppsteg kl.6. – B. fanns icke hem. – Likväl drack jag Chokolad äfven i dag hos Finnér jemte Ilm. – Sedan gjorde jag en häftig promenad utom Tavasttull. – Ingen egentlig frukost åt jag i dag och likväl har jag varit alldeles incapabel att företaga mig något af mina dagliga förrättningar. Den svåra tyngden uti mitt hufwud har åter tryckt mig. – Jag fick främmande. Pastor Krogerus och Rel. – Sedan de någon tid sutit hos mig, skulle wi gå till kyrkan. Jag inbød dem först till Seipells, hvaräst vi drucko 2 Bouteiller öl. – Rel. föreslog att vi med Forst. i afton, då P. Krog. ville bestå en punschbål, skulle anskaffa en d^o Bischoff. Jag war mer att uppmuntra en sådan sak än att opponera mig deremot. – Uti båda kyrkorna war jag sedan någon tid och hos Ilmoni. – Relander bad väl mig komma till sig straxt eftermiddagen; men jag gick icke dit förrän kl. 4 ½, sedan jag entledigat mig ifrån mitt pensum uti Grammatiken och repeterat, hvad jag i går läst uti Logiken. Homer blef åsidosatt. I dess ställe las jag Tyska Literatur Tidningen. – En stor dårskap war det af mig att lämna äfven denna lectur: jag kunde mig nu någorlunda fallen derföre. Men jag vill uppriktigt bekänna det.

Sid. 116.

Det war det omtalta dryckeslaget, som lockade mig dit och jag war redan före nedgången dit alldeles ej capabel, att bärga mig en gång uti mitt närwarande tillstånd. – Också kände jag der en dödelig ledsnad isynnerhet sedan de andra begynte spela kort. – Jag gjorde min utaf att gå bort; men Kr. bad så väl mig som Neow. stanna qvar. Wi skulle dricka uppå aftonen. Hvad skulle han väl tala derom? Men den regeln måtte hafva sin rigtighet: Qvamvis desint vires, tamen est laudanda voluntas. Wi woro der länge nog inpå aftonen; och de ofta, såsom det syntes, högtidligt nog, upprepade löften upplöste sig uti 2 eller 3 Bouteiller Stockholms öl ifrån gården. Grunden till upplösningen, har jag redan antydtt, igenom det sista ordet uti förra meningen och närmaste föranledningen till en också sådan upplysning war en liksom gäckande requisition af nämnda

bouteiller af F., då K. ändteligen icke kunde annat än transportera betalningen uppå sig och tillägga en kraftigare uppmuntran till requisitionen. Jag drack 2 glas, söp och åt aftonvard. Emedlertid hade sannerligen jag bordt äfven umbära allt detta, så mycket jag också kunde lyckönska mig, att ej min Cassa kommit att lida skeppsbrott. Jämte N. gick jag bort med ett aldeles nedvägande hufwud. – Efter hemkomsten inhändigade man mig ett bref ifrån Wichtis af Adjuncten Sarlin. – En af Maj. N. karlar hade hämtat det, tyvärr utan att medbringa något. Han måste då åtminsto-

Sid. 117.

ne sjelf wara i staden eller ock hafva insändt bud. Men om jag antager det sednare fallet, hvarföre då icke skicka något widare än det enda brefvet ifrån Adj. S? – Jag skall i morgon sjelf öfvertyga mig om, hvad jag bör förmoda. – Lade mig kl. 11½.

D. 8. uppsteg kl.6. – Nu kände jag ändteligen också min mage lida. – Jag blef utan Chokolad hos B. men han praesterade mig i dess ställe Frukost. – Adwocat-Fiscalen, som jag träffat uppå gården, bad mig komma in till sig. Han betalte mig min månadslön för Allén med 7 Rd. – Tillika yrkade han uppå att pojken, som passar upp oss, måtte såsom stor tjuf förafskedas. – Jag förde till Adjuncten Lagus Past. Krogeri fullmagt att bewaka hans rätt, i fall det skulle blifva fråga om någon ny auction uppå inkomsterna af Ithis Pastorat. – Sökte Ilm. och Blomqvist. – Hos Ottelin, egenteligen för att efterfråga, om jag borde requirera mig Kleins Verstandslehre. Uppå hans recommendation gjorde jag det hos Meyer. – Hos Nohrströmarne. De hade hemifrån endast ett bud. Men hvarföre icke uti sådant fall åtminstone skrifva till mig? – Jag lär ändock nödgas resa till Wichtis, för att sjelf skaffa mig på ort och ställe underrättelser, hvilka jag ser, att jag icke annars skall någonsin kunna erhålla. – Hela min läsning i dag inskränkte sig till Dahls Grammatik. – Före skymningen åt jag en wäldig måltid och gick sedan ut till Bl. för att spatsera. – Redan länge har jag

Sid. 118.

ändteligen warit frestad att öppna mitt hjerta för honom. Jag har derföre stundom wid tillfällen gifvit honom några winkar om mitt werkelige jag. Han har hittils aldrig haft af mig förtroendet och kännedomen af mina mångfaldiga yttre relationer. Nästan har det förekommit mig, som om han velat afböja mig ifrån att yppa dem, då han funnit något af våra samtal luta ditåt. – Nu kommo wi af en tillfällighet uppå samma ämne. Jag yppade för honom rätta ändamålet med min oro, att nämligen återfå det fatala häftet af Majoren. Han visste egenteligen icke gifva mig något råd. Han förmodade likväl visst icke sådana saker, som der werkligen innehållas, innan jag säkert påstod, att han uti sin förmodan bedrog sig. Till någon och ständig och ordklar förklaring kom det likväl icke. Han sökte sjelf afböja den och syntes anse, hvad han redan förnummit, för mer än han möjligen någonsin förmodat om mig. Jag var i beråd att helt och hållet öppna mitt hjerta för honom och öfverlämna honom fritt wal uti bedömandet af det, hvad jag ville gå att öppna för honom. Mitt hjerta trängde mig; jag tyckte att jag nu var honom en sådan förklaring skyldig. Hans egen

skygghet och bemödande att undvika densamma, höll mig tillbaka och – tillbakaskrämde mig inom mig själf. Mycket hos honom förrådde, att han önskade att denna

Sid. 119.

upptäckt ej måtte hafva blifvit honom gjord. Hvarföre? Se der en fråga, öfver hvilken jag fick mycket att grubla uppå. Med sina renare grundsatser kanske smärtade det honom, att hafva blifvit så uppå en gång öfverraskande bedragen uppå en vän, hvilken han kanske skattat om icke högst, åtminstone ibland sina bästa wänner. Eller ock kunde det såra hans hjerta, att han, som werkeligen nästan ifrån början af vår bekantskap icke syntes hafva något hemligt för sin vän, nu först efter så långvarig tid blifvit uppmärksam uppå honom. – Han har ofta uti sina bref sagt mig att aktningen för dygden och ett uti sådant afseende öfverensstämmande tänkesätt wore grunden till vår wänskap. Han har så ansett det, icke kunnat anse det annorlunda. Vår wänskap har werkligen utvecklat sig till en ömsesidig tillgifwenhet för hvarandra. Ingen missämja, inga yttre föranledningar hafva varit i stånd att störa den jämna harmonien, hvaruti vi befunnit oss i förhållande till hvarandra: Och nu finner han uppå engång för sig ett exempel, som hotar att kullstörta allt, hvad man någonsin anført till att bevisa vänskapens grund och ursprung: Han finner uti sin vän en af de smidigaste hycklare (så kunde han föreställa sig mig), som för nog svårt pris låter betala sig för den grymma lection, han gifver uti konsten att lära sig känna menniskor. Möjligheten af alla dessa föreställningar försatte mig uti en inre oro,

Sid. 120.

hvilken jag förgäfves ville bemöda mig att beskrifva. – Då jag ej mera fick honom att följa mig, ströfvade jag ännu ensam omkring gatorna för att afsvalka min brännande blod. Hemkommen fann jag porten icke mera upp. Mina huskamrater sofvo. Jag ville ej väcka dem, utan beslöt att gå till B. Äfven der war porten fast, och att beswära honom öppna den, var icke min sak. Hos I. var fallet detsamma, äfven hos F. Jag återwände hem och kastade snö emot fenstret för att derigenom väcka dem till att släppa in mig. Ingen syntes. Jag gick till Rel. och bultade der på dörren. Ingen hördes. Nu ville jag bedja I. släppa mig in; men nu sof redan äfven han. – Åter gick jag hem, der jag fåfångt arbetade att komma öfver planket in på gården. – Under min återkomst ifrån Rel. hörde jag en hög musik ifrån ett närbeläget hus och såg då jag kom närmare, en dansande skara uti huset skymta förbi min syn. Då jag längre tid stod qvar och lyssnade på musiken, blef man uppmärksam uppå mig. Slutligen trängde man till fenstret, för att bese den förwägne lyssnaren. Då gick jag högrodnande bort. – Jag återkommer till historien om mina vandringar. Då klockan slutligen redan slog 12, föll jag uppå det infallet, att gå och lägga mig uti någon af de öppna Auditorierna uppå Academien. Instinkt eller hvad det måtte warit förde mig uppå Bibliotheksrummet. Ju högre jag steg, desto warmare

Sid. 121.

inbillade jag mig regionen vara. Mina små nycklar passade icke uti låset till förrummet af Bibliotheket. Jag satte mig uppå en af de rysliga fensterposterna och hvilade så åtminstone min rygg och mina fötter. En catheder föreföll mig såsom skreckligare eller åtminstone löjligare rum. Jag nedsmög mig sakta, för att ej bemärkas af den för sig sjelf gnolande Ryska posten eller andra Ryssar, hvilka såsom arbetare ännu vistas uti en del af Academibyggnaden. – Uppå samma rum, hvaräst jag ofta hört Profess. Palander a priori undersöka människans kunskaper, satt eller rättare låg jag vräkt utan att engång a posteriori erfara det minsta. Endast det löjlige uti min ställning kände jag. Utur kunskapsförmågan önskade jag att afta hälst ett eget epigram, som qualiterumque – Kunde uttrycka min halfkänsla; men också detta var mig förnekt. Kölden förjagade mig snart dit upp, hvarifrån jag nedstigit. Der förblef jag uti min förra ställning tills klockan hade slagit två. – Nu vågade jag börja hoppas att finna en eller annan vaken eller att åtminstone lättare kunna väcka någon. Jag gick först till R. Hans och hans huskamrater sofvo ännu. Jag beslöt då att gå än längre nedåt staden för att afbida hans uppvaknande. Ehuru jag var ända till slottet, fann jag honom ännu icke vid återkomsten kl. 3 ½ uppstigen. Jag gjorde ett nytt försök hos mitt eget

Sid. 122.

husfolk. Ingen hördes. – Hvarken Il. eller Bl. kunde heller ännu rädda mig, icke engång då jag efter kl. 4 återkom ifrån en promenad utom Tavasttullen. Ändtligen slapp jag in hem en halftimme derefter lade mig och slukade uti mig, må jag säga 2^{ne} timmar en ehuru orolig sömn.

D. 9de. Jag åt straxt efter, sedan jag uppstigit, gick sedan till B. och drack Chokolad. Sedan jag sutit der en tid, och funnit i Almanacken att dagens namn var Otto, styrde jag ned till Forst.; den välgrundade förhoppningen att icke hafva gått förgäfwes. – Jag blef surprenerad af ett spelsällskap hvaruti jag, ehuru det wore gamla bekanta, icke kunde annat än befinna mig främmande. Il. ankom för mig i rättan tid; ty utom honom hade jag redan förr gått min väg. Dagens hjelte inbar en bål af glödgadt win. Ehuru han bad mig stanna qvar och jag wäl också hade rätt god lust, var likväl sällskapet mig mycket olika, att jag otvunget skulle hafva kunnat berga mig der åtminstone såsom adventitur. Jag gick derföre bort med Il. sedan jag druckit 2 glas af den för mig hittills obekanta drycken. Jag måste säga: den var gudomlig. Så välgörande så upplifvande för mig woro de 2^{ne} glas, som jag erhöll. – Ilm. kom till mig. Vi gingo sedan till Arwidsson. Uppå Boklådan köpte jag mig Fr. Baron de la Motte Fouqués

Sid. 123.

smärre Romaner 1^{sta} Bandet, äfvensom 1^a Bdet af Dödsförbundet af samma förf. för att hafva uti dem lectur på landet. I samma afsigt lånte jag af Arw. Wachenroders Fantasier af en konstälskande klosterbroder. – På e.m. trycktes jag af mycken sömnaktighet. – Romanerne sålde jag straxt åter åt P. med vilkor att tillställa de samma först efter återkomsten ifrån min resa. – Äfven i dag blef det

ingen annan läsning för mig af än det vanliga pensum i Dahls Grammatik. – Kl. 4 begaf jag mig till Kammarrådet Nyberg. Han var nu icke så alldeles fryntlig emot mig som första gången. Jag hade också icke så snart bordt ånyo besöka honom; det war icke att förmoda, det svar ännu hunnit ifrån Sverige ankomma. Emedlertid sade han, att han skrifvit derom till en säker man och bad mig återkomma i månadens slut. – Hos Nyk. begärte jag ifrån Nations-cassan 40 Rubel. Det fanns intet. – Nyk. hade uti rummet bredvid främmande Ott. och Baron R. Nyk. bad äfven mig stiga in; men jag tackade och förebar brist på tid. Jag ångrar mig, att jag icke föll uppå den ideen att tillägga den sanningen, att Aminoff hem väntade uppå mig. – Sedan jag förhörde honom, gick jag till B. och lämnade mitt ultimatum - att i morgon resa med honom. Af K. lånte jag 25 Rubel, för att kunna betala honorarium. – Hos F. betalte jag maten tills denna dag. – I går aftons hade jag med Bl. öfverenskommit

Sid. 124.

att hafva I. i afton att magnetisera mig. Wi begåfvo oss dit. Han fortfor en stund att manipulera mig. Åtminstone kände jag någon werkan. En slags dvala började småningom omärkligen öfverfalla mig. Ingen egentelig werkan förspordes dock i afton. I. uppkallades för att äta. – Jag lofvade i morgon återkomma. – Jag ville gerna komma i något slags skärskådande af mina yttre relationer. Bl. skulle då fråga mig förnämligast om boken. – Jag war hos Aminoff och betalte honorarium. -

D. 10de war det hela förmiddagen beständigt springande med hvarjehanda commisioners uträttande. Om middagen kunde jag ändtligen wara färdig att afresa med den otålige B.; men då F. & Carén äfven i afton skola resa, beslöto wi att afbida deras sällskap. Också hoppades jag ännu med Bl. bemedling kunna öfvertala I. att följa. Hans resa syntes mig af mycken wig. Ty hade den olyckliga upptäckten af mina Ephemerider utspridt sig äfven till den hvilken de hufvudsakligast angingo, så hade jag åtminstone, allt att befara af dess hämnd, till hvilken mindre tillfälle kunde gifwas, om jag med anständighet mindre tid wore tvungen att vistas i nejden af den person, för hvilken jag uti min owisshet hade allt att frukta. Bemödanden med I. syntes hafva en lycklig framgång; – han skulle endast ännu begära i anseende

Sid. 125.

till de förestående examina sin Inspectors tillstånd. Jag war såsom ett barn, öfvermåttan glad, då jag fått det så långt; men huru hastigt nedstörtades icke alla mina förhoppningar, huru hastig och vådlig förändring undergick icke min glädje, då I. förkunnade mig, att Wallenius illa upptagit hans anhållan, att få resa hem och hos honom åstadkommit beslutet att i alla fall blifva qvar. – Jag ansåg det för ett elakt omen och såsom jag förut varit intagen af den häftigaste glättighet, öfverlämnade jag mig nu åt en stum ängslan. – Genom en Rusthållare Forsmans ifrån Lojo (som skulle komma

uti samma följe) sölande fördröjdes resan ända till sent uppå aftonen. – Uppå Eura åt jag litet om natten och sofde sedan några timmar -

D. 11^c om morgonen fortsattes resan. Uppå Nummila åto wi och drucko Caffé. I Oinasjerfvi skiljdes jag och B. ifrån det öfriga sällskapet. Hela dagen hade jag varit ganska missnöjd äfven med min reskamrat, hos hvilken jag fann ett ganska kinkigt wäsende, förenadt med ett uppbrusande och kallt egoistiskt lynne. Ju mera jag nalkades målet för resan, desto underligare blef jag till mods. Sällsamma fantasier och aningar sysselsatte mitt inre, då wi uti det stilla månskenet om aftonen åkte in uppå W.s gränser. B. böd till att öfvertala mig att följa sig ända hem; men jag förblef enwist wid mitt beslut, att då jag ej mera kunde fara fram till K.; ligga öfver natten uppå N. gästgifvaregård och i morgon fortsätta resan. – Till K. borde jag först fara, hvaräst

Sid. 126.

jag hade att förvänta om icke utvecklingen af mitt wäl eller nu åtminstone de första acterne af ett sorgespel, som jag med ängslan och bäfvan föremålade mig. Jag kunde åtminstone hafwa någon besinning och frihet öfrig, om jag här åtminstone gjorde mig räkning uppå gissningar öfver det som kunde följa. Emedlertid kunde jag naturligtwis icke förtro B. det minsta af de egenteliga grunderna för mitt enwisa efterblifwande uppå en gästgifvaregård öfver natten, som jag både beqvämare och utan depens kunde tillbringa i hans hem, dit jag ändock skulle resa. Jag hade likwäl yttre skäl tillräckligen till hands att betaga mitt beslut dess besynnerlighet och göra det äfven för honom gällande. Så blef jag qvar och tillbragte en högst orolig natt uppå N. gästgifvaregård. En sinlig förströelse syntes mig så godt som tilljuden: men något sådant kunde nu icke falla mig in. – Jag åt litet om aftonen och drack om morgonen.

D. 12^c Caffé, innan jag afreste. Tvärtemot hvad jag ämnat, kom jag så sent ut, att jag mötte Kyrkfolk uppå vägen. Min skjutskarl skrämde mig redan, att M. och M-skan uppå något afstånd syntes i antågande. Detta befanns dock wara ett misstag; men det hörde jag af bekanta, att M. icke en gång wore hem och wäntades icke förrän efter helgen. Jag beslöt likwäl att fara. M-skan emottog mig såsom det tycktes, wäl. Hon war färdig att med sina äldsta döttrar fara till Kyrkan och tycktes att göra min utaf att

Sid. 127.

för min skuld blifwa hem. Jag bad henne med mycken höflighet, att icke för min skuld göra sig så generad, hvarpå hon lofvade snart återkomma, och reste. Jag war dessförinnan i villrådighet, om jag borde resa tillbaka med samma skjutsbonde, helst man åtminstone icke heller directe bad mig stanna qvar. Så kinkigt nu detta också war, lät jag så att kusken såg vid hennes afresa lyfta in min kappsäck och skjutskarlen reste. Då det icke war alldeles visst, när M. skulle hemkomma, kunde

det ju ske ganska snart och att sedan återkomma ifrån S-a för att ånyo söka honom gick icke an. Helt oförmodadt kom han också efter någon tids förlopp. Han syntes öfverraskad; men ej fägnad af min ankomst. Hade jag dock ännu haft min skjutskarl qvar, tänkte jag. Han hälsade mig med complimanger: Det war ju rart att se honom. Då jag sade att man icke wäntat honom hem så snart och att jag nästan misströstade att på träffa honom, frågade han halfhögt, om jag hade ärende till honom? Häruppå gaf jag nu icke något direct svar, föregaf endast att jag rest för att njuta Landtluften och taga mig motion. Han uppehöll sig ganska litet med mig med ursäktande att han war restrött. Bemötandet war ganska kallt och indifferent äfven sedan M-skan hemkommit. Såsom en werkelig artighet ansåg jag af henne, att hon sade sig hafva afslagit en bjudning, att spisa middag på Prästegården, dit Bisk. Tengström uppå sin återresa ifrån St. Petersburg i morgons ankommit. På e.m. drack jag Caffé och sof sedan någon tid. – M. syntes blifwa åtminstone nå-

Sid. 128.

got mildare.

D. 13de kommo wi att på tuman hand spisa frukost. Derwid woro wi åter ängsligt förlägna med hvarandra. Ända hittills hade jag alltid haft mitt andragande uppå tungan; men icke kunnat komma ut dermed. Då wi tillfälligtwis träffades, war det som tvänne åskskyar nalkades hvarandra under en hemsk och högtidlig tystnad. – Nu bröt han äntligen löst och sade, i det han framdrog detsamma, att han af mig erhållit ett bref, hvars mening föreföll honom högst besynnerlig och obegriplig och innan jag ännu hunnit hämta mig till att förklara detsamma följde en skur smädande förebråelser och förwitelser icke allenast öfver brefwet utan ock angående hela mitt förhållande till honom, såsom Informator för hans barn. – Jag hade tagit mig den friheten att tvärtemot föräldrarnes willja slå Fredrik förra terminen – jag hade haft gossarne att blanka mina stöflar – ett arbete, hvilket jag kunde hafva Skomakarepojken att förrätta och icke hans barn. – Äfven mitt comportement wid sista liquiden, då jag vägrade att emottaga de 20 Rd, hvilka jag enligt uppgjord räkning war honom skyldig, emedan jag icke önskade wara honom förbunden, hade icke heller varit beskedligt. – Mitt bref uti förledne höst, äfven fullt af impertinence och ohyggligheter detta nu öfverträffande all hans förmodan och på det högsta sårande hans heder. Jag borde weta hut att

Sid. 129.

skrifwa så till personer, hwilka hade att fordra af mig om icke annat, åtminstone aktning. Hvad det sista högst förolämpande uttrycket uti brefwet widkom, så hade han till den tidepunkt, då han fick det ännu varit mån om min aktning; men nu kunde han icke wara derom mera mån än om sitt pipmunstycke, hans reputation wore nu redan så stadgad, att jag wäl icke kunde störta densamma. Han hoppades att ifrån detta ögnablick icke mera hafva någon enda relation i werlden med mig. Jag – jag, nästan sagdt war helt och hållet passiw wid detta öfverflödande af bitterhet, uraktlåt mitt försvar också der jag hade haft fullkomliga skäl dertill, såsom till ex. att jag af honom sjelf

uttryckligen och icke endast emellan fyra ögon fått tillstånd af honom att med gossarne förfara efter egen öfvertygelse, att jag alldrig directe befallt någon af gossarne blanka mina stöflar (dock tillstår jag, att jag verkligen varit oförsigtig, hvad denna omständighet beträffar, att jag icke formligen afslagit hvarje händt förekommande tjenstvillighet och sedermera af wanan till och med som oftast, om också med anspråk endast och allenast uppå deras godhet, begagnat mig deraf, så att det åtminstone med någon rättwisa kunde sägas, att jag haft dem att blanka mina stöflar), att mitt förhållande wid sista liquiden varit ledt af verkliga grundsatser, icke ur mitt allmänna handlingssätt för detta fall abstraherande, utan

Sid. 130.

för alla möjliga dylika fall utan undantag användbara och efter mitt tänkesätt lämpade. – Hvad den egentliga hufvudsaken – brefvet widkommer, så hade han genom sitt öfverfall werkat det uppå mig, att hvad jag nu också ändock må tänka om den Journalen, kunde jag icke annat än inse mitt stora fel, hvadan jag ock emedan Maj. nu gick bort till sitt folk, sedan han återkommit kom och bad honom om förlåtelse för hela brefvet, hvilket jag tillbad mig att återfå, för att tillintetgöra. I början wägrade han detta bestämdt af det skäl att han skulle, såsom han ock redan gjort, wisa detsamma för sina wänner till bevis uppå min artighet emot min patron; men slutligen, då han lærer hafva tyckt mig nog förödmjukad inför sig och jag försäkrat honom att jag icke gjort något förtroende deraf för mina wänner, emedan en sådan sak för en man som jag icke gerna tillät ett förtroende, wilseför han mitt anropande om hans ädelmod och för att wisa att han åtminstone wille wara försonlig, uppbrände brefwet. Då jag nu uppå hans åstundan wille förklara den besynnerliga tillfälligheten som spelt honom brefvet i händerna och sökte wisa huru det först tillgick och sedan möjligen kunnat tillgå d.w.s. att jag åtminstone med skäl kunde tänka att han ju kunde hafva min Journal, om hvilken han föröfrigt wisade sig alldeles okunnig

Sid. 131.

och wille locka mig att göra reda på dess idee och innehåll, blef han åter uppbragt. Mitt hjerta dref mig då åter att wid hans återkomst (han hade blifwit utkallad) bedja honom äfven uti sitt hjerta glömma med det tillintetgjorda brefwet hela händelsen dermed eller rättare sjelfva brefwet, hvarigenom han kunde hafva skäl att anse sig förtörnad. Med någon annan kunde, sade han, sådant lätt af honom kunna ske; men så mycket mindre, som han nogsamt erfarit det hos mig, att jag är stadig nog och öfverlägger en sak, innan den företages. – Jag åberopade mig hans egen häftighet, uti hwilket afseende han ännu icke nog torde känna mig ännu; jag försäkrade vidare att brefvet wore icke att anses för annat än ett bewis uppå den menskliga svagheten, att wid en oförmodad och hastigt öfverkommande consumption wara mindre moderat med andra än man borde. Det må då wara glömdt i Jesu namn. Må wi wara wänner heldre än fiender, svarade han nu och kysste mig. Derefter tog han fram ett brädspel och vi sökte å båda sidor hämta oss efter den öfverståndna stormen. M-skan såg jag ej förrän om aftonen. Med henne blef det icke fråga om hela saken, åtminstone icke då jag war närvarande. Att hon icke blef okunnig om sin mans triumph, derpå

tviflar jag icke. Barnslig nog började jag nu rikta mina förhoppningar uppå Gossarne i staden, till hvilka han låfvade skriva om Journalen. -

Sid. 132.

Påskdagen tillbragte jag ännu uppå K. emedan jag uppå eftermiddagen icke fick häst att fara bort. Jag drack då Caffé och spelte kort med Herrskapet, hvilket syntes sinsemellan och äfven med mig åtminstone uti det yttre vara uti harmoni. Efter Bostonspelet syntes M-skan icke. Det sades att hon icke befann sig wäl. Jag misstänkte att jag hade deruti någon del, emedan jag alltför uppenbart och oskickligt wille hjälpa henne att winna sina spel. Åtminstone ansåg jag detta fall för framtiden nyttigt för mig att ihågkommas,

D. 15de reste jag, sedan jag frukosterat kl. 7 till S. Jag skall tillägga om min vistelse uppå K. att jag i allmänhet der befann mig wäl, ehuru jag äfven åt mina starka aftonmåltider. Såsom ett bewis derpå anser jag det att jag ganska tidigt om morgnarne waknade och det ovanligen redig. Dock tillskref jag det resan såsom en följd deraf och icke af min vistelse uppå stället, hvilken sannerligen icke hade bordt wara så inskränkt till blotta huset. Hvad lecturen beträffar så repeterade jag det mesta af hvad jag läst uti Logiken, samt igenomlas Wachenraders fantasier äfvensom De la M. Fouqués romaner isynnerhet de smärre såkallade Romanerne med mycket deltagande. Dödsförbundet är ännu dunkelt, innan man får läsa den sednare delen. Också synes det slarfvigare öfversatt än de smärre Romanerne. Ifrån M. Bibliothek genomlas jag äfven något

Sid. 133.

bidrag till Werthers lidande (jag mins icke mera af titeln), som sedan var en öfversättning utur Schillers Horen. Brefwen woro wäxlade emellan en Hertz och en Rothe. Till S. var jag wälkommen. Jag frukosterte der ånyo.

Den följande war jag på e.m. rest till Monola till Capitain Toll. Jag hade af min wärd medfått till honom ett bref, uppå hvilket jag borde söka att få svar. Detta kunde ej annorlunda ske än att jag reste dit och jag wille göra min wärd denna tjenst. Man har icke alltid tillfällen att bewisa tjenster emot dem, som man önskar. -

Min wistelse uppå S. war föröfrigt ända till Lördagen d. 20de icke särdeles omväxlande. Dagarne kommo och gingo under läsning, spel, språkande eller andra nöjen. En eftermiddag war jag med herrskapet hos Fru J. buden på Caffé. - Jag drack den eftermiddagen 2 koppar. Föröfrigt fördrefs tiden der med Kortspel. - Jag omläste de la Motte Fouqués Romaner, samt avancerade något uti Logiken. Dessutom ifrån gårdens Bibliothek: Spökstriden, en pendant till Schillers Andeskådare.

Paul Esop, en reducerad Hofnarrs lefverne, satser och äfventyr af Cramer – den vackra Eremiten, en fornhändelse, öfversatt ifrån Tyskan, den bästa ibland alla 3 nämnde. Af Aug. v. Kotzebues resa ifrån Lifland till Rom och Neapel år 1804 hann jag icke mer än 1^{sta} delen. – Länderne hafva gifvit densamma ändock något interesse. – Starka mål har jag gjort mig, 3 gånger om dagen; men alldeles intet proportionerat min rörelse derefter, såwida jag, om jag undantager gången till Fru J.

Sid. 134.

och en liten promenad om Lördagsmorgonen knapt warit utom gården. Häraf är den återkomna oroliga sömnen och det sena orediga uppvaknandet lätta att förklara. – Resan företogs ändtligen om lördagen. B.s far följde oss till Wanhala, hvarest wi hos Peinzen drucko 2 koppar Caffé till mans. Jag var äfven hos Sarlin. – Wi hunno icke längre än till Martila. Redan i dag blef jag ganska missnöjd med min resekamrat, med hvilken äfven en och annan något löjlig scen föreföll, såsom t.ex. att jag uti Ickala, sedan B. ett godt stycke på vägen dit hade tagit af mig min mössa, spatserade barhufvad genom byn, emedan jag icke ville börja söka efter densamma, då han emot min vilja tagit mig den ifrån hufvudet. Uti byn bod han mig densamma; men rykte undan åter, då jag nalkades för att taga den ifrån hans hand. Då jag icke mer gjorde mig besvär för densamma, om han också dermed bjudandet nu skulle haft alfvare, kastade han den bredvid vägen i snön. Sedan wi passerat ett stycke längre och det war fara att jag kunde blifva hela vägen barhufvad om jag för långt lämnade mössan efter mig, befallde jag skjutspojken hämta den och gaf honom sedan skjutspenningar derföre. – Mer än en gång war jag under resan ledsen öfver hans högst obilliga anspråk uppå commoditet och företräde. Äfven hans häftighet med skjutshestarne behagade mig icke. Att jag war bunden att opponera mig emot honom gjorde mig den känslan, som jag af hans

Sid. 135.

kinkighet erfor, så mycket mer smärtande. – Jag tyckte mig finna att det var för att synas mera förnäm, som jag på gästgifvaregårdarne alltid skulle tollka för honom, då han ändock förstår finskan rätt bra och talar den äfven icke illa. För intet pris wille jag göra en dylik resa med honom. – Af den första dagens införd wana åto wi under vår resa, blott en stark frukost med en duktig sup. – Uppå Nummila drucko wi ock Caffé. Derifrån måste wi ända till staden åka på kärra ända intill staden, dit wi ej ankommo förrän om Måndagen.

d. 22^{dra} kl. 9 på förmiddagen. Jag hade befarat, att stipendii uppropet kunnat wara om Lördagen; men denna fruktan fann jag nu lyckligen skingrad. – Det blef ingen läsning i dag för mig med mina disciplar. Sjelf las jag uppå den Tyska literatur Tidningen. – Jag sökte Acad. Secret. Plantin Cavander, för att erhålla utdrag af Consistorii Protocoll öfver bortarrenderingen af inkomsterne för Ithis Pastorat. – Äfven förde jag Nohrströmarnes bref till dem. Der kunde intet vara att hoppas och nu blef jag åter högst svarmodig. Hos Il. var jag i det högsta misslynne. – Jag lade mig kl. 10.

D. 23 uppsteg kl. 5 ½. – Skref uppå anteckningarne för Prof. Pipping. – Föröfrigt las jag intet hela dagen. – Hos Backman åt jag frukost och repeterte det ännu hem. – Till min wärd förde jag penningarne, hvilka jag för hans räkning lyft hos Capitain Toll. Då jag åter sökte Acad. Secreteraren, stötte jag uppå Rel. och Forstadius. Nu bar det af till Dragontorpet, der jag åt 6 ägg, smör och bröd samt mjölk. -

Sid. 136.

Uppå återvägen besökte jag med dem för första gången Schweitzaren, drack der ett glas Sabagon och åt tårtor, så att jag med en hel Riksdaler kom att fira min återkomst till Åbo. Utan middag och med en liten skifva bröd samt mjölk till aftonmåltid lade jag mig kl. 10.

D. 24de uppsteg kl. 5 ½ icke synnerligen, välmående. Intet har heller i dag blifwit läst af mig. – Jag åt med P. middag hos Seipells. Eftermiddagen war jag åter högst ängslig och utomordentligen slapp. Nu började jag äfven oroas af mina skulder, hvilka blifva allt widlyftigare. Få se, hvad det blir af mig slutligen! jag börjar redan sjelf förlora all egen kraft att hålla mig upp. – I skymningen kunde jag icke afhålla mig ifrån att äta något. – Jag spatserte med Bl. om aftonen. Han lånte mig Jungs Andelära. Jag började föreläsa densamma P. – Jag förmådde icke dermed fortfara längre än till 11.

D. 25te fortsatte jag läsningen deraf och kom derföre icke till någon annan lectur. – Äfven i dag kände jag uppå eftermiddagen mycket trög och sömnaktig. En tryckande tyngd beswärade mitt hufwud. – Jag prenumererte uppå Boklådan på Sjöbrings Hebreiska Grammatika⁵⁰³. Ilm. hos mig. Jag följde honom ut för att gå till Blomqvist. Derunder nästan narrade jag honom på fint sätt till Schweitzaren hvaräst jag nu fick pröfva English Bitter. Jag förtärde äfven resten af hans Sabagonglas och åt några tårtor dertill. Blomqvist satt och las träget, såsom man vanligen alltid träffar honom. Jag blef åter svårmodig hos honom; spatserte sedan en stund

Sid. 137.

med honom och återkom hem, utmattad efter den obetydliga rörelsen. – Sömmen var orolig och om jag ej bedrager mig, hade jag en pollution.

D. 26te uppsteg jag kl. 6 och gick till Bl. – Med Ilm. gick jag sedan till F., hos hvilken jag drack 2 koppar Chokolad. – Till middagen war jag med mina huskamrater till Dragontorpet och åt derstädes ägg och filbunka. På återvägen drucko wi en Bouteille mjöd. – Jag har nu fått en underlig

⁵⁰³ Sjöbring, Pehr, Hebräisk språklära. Upsala, 1815

misstanka uti hufvudet att annonsen uppå Åbo Tidn. N:o 40 kunde vara ifrån Major N., som kanske kunde willja göra min företrädare hvars relationers samband med mina jag icke så noga kan känna, ett förtroende af min Journal. Ehuru otroligt och till och med brottsligt detta än syntes äfven för mig sjelf, wille jag likwäl söka härom upplysning, då den uppå Boklådan icke borde vara så svår att erhålla. Jag har nu warit der. Annoncen hade en mig alldeles obekant man ifrån Tammerfors till upphofsman. – Jag lade mig efter kl. 10 och sofde. NB. I dag har jag ändtligen börjat med Logik och Dahls Grammatik.

D. 27de ända till kl. 7. – Hos Ilmoni. – Ehuru jag i dag alldeles inga Collegier hade, hann jag likwäl ej läsa mer än Logiken och Dahls Grammatik, hvilka jag nu åtminstone skall bjuda till att dagligen fortsätta. Dessutom skref jag flitigt af anteckningarne för Prof. Pipping och las äfven något utur Tyska Literatur Tidningen. – Jag har ätit 3 starka mål.

D. 28de wagnade jag ovanligt tidigt, nämligen kl. 3. – Uppsteg kl. 4 och gick en timma derefter till Bl. med hvilken jag gjorde en promenad till Nummis. – Hos B. började jag åter med denna dagen dricka Chokolad. – Jag åt ganska litet frukost. – Utom mina wanliga pensa, hann jag äfven 100 werser uti Homer, hvilken jag åter börjat ånyo. – Uti skymningen åt jag åter. -

Sid. 138.

Spatserade sedan med Bl. under samma muntra lynne, hvaraf jag hela dagen i dag kunnat fågna mig. – Efter att hafva fortsatt Tyska Lit. Tidn. lade jag mig efter 10. - Orolog sömn.

D. 29de förmådde jag ej uppstiga före kl. 6 och jag kände mig i allmänhet wisst icke så wälmående, som i går. – Ifrån B. gick jag till F. ändamålet wans. Jag drack der ännu cirka 3 koppar Chokolad. – I dag blef det ingen läsning uti Homer utaf, icke heller någon skrifning. Något las jag af Tyska Literatur Tidningen. – Med P. åt jag middag hos Seipells och tog mig derwid en duktig sup. – Eftermiddagen war jag hos Magister Becker och tog ut protocollet öfver Consistorii beslut om förrrenderingen af inkomsterne för Ithis Pastorat. – Uti Ryska Kyrkan war jag. En wigselact förrättades der, sade man. Der war stark folkrängsel. Jag kunde icke se något; men jag war tillfreds, då jag hörde. – Uppå Anatomie-salen beskådade jag cadawret efter en sjelfmördare – en sockerbruksbokhållare, wid namn Cajander. Förledne Lördag om aftonen hade han, säger man, kallat in pigan uti kvarteret och frågat henne om hon sett en karl dö? Då hon svarade nej, hade han aftryckt emot sitt öra en pistol och störtat. Pistolen hade warit så skarpt laddad, att den derwid sprungit. – Jag war nyfiken att se hans ansigte; men jag kunde icke upptäcka något vidare, än att han haft svart hår. Föröfrigt har han warit en undersätsig; men owanligt robust man. Hans former föreföllo mig högst reguliera och jag

Sid. 139.

kunde nästan vid den bländande hvita huden föreställa mig det hela, såsom en hufvudlös bildstod. I hänseende till orsaken af den ovanliga gerningen, hörde jag endast, att han varit fast för tvänne flickor. – Jag spatserte med Ilmoni, Bl. och P. till Dragontorpet, hvaräst wi utom den sistnämnde åto en qvällsward af ägg och filbunka, så att jag, om jag också icke ätit frukost, just födt mig i dag.

D. 30 wagnade jag wäl redan tidigt; men den förderfliga wanan att söla med sitt uppstigande, då man känner behag uti makligheten, qvarhöll mig ända till kl. 5 ½. I dag som i går fann jag de bägge andra utgångne för att ifrån Wuori berg se solen uppstiga. Jag war litet förargad öfver mig sjelf, att jag ju äfven kunde njuta samma skådespel, om jag endast ville. I morgon, tänkte jag, kan och bör jag just göra början; men menniskan är ännu långt ifrån början, då hon vill först i morgon företaga sig densamma. Hvad jag emedlertid las till frukosten Dahlen och Logiken – det blef allt, hvad jag egentligen las för hela dagen, om jag undantar några blad af den radoterande Kotzebues resa i Neapel och Jenaiska Tidningen om aftonen. – Min starka frukost af kokt kött bekom mig icke wäl. – Mitt hufvud tycktes lida hela dagen något. – Allt hvad jag hem vidare till middagen gjorde, war att expediera ett bref till v. Past. Krogerus uti Ithis. Derunder kom min onde Genius – R – med F. till mig och projecterte kägelspel på Kuppis. Jag gick och förlorade min mjöd Bouteille. Förmiddagen kom att kosta mig 23 sk, och af 5 Rd. hvilka jag i går lånte, återstå nu, sedan jag

Sid. 140.

betalt några smärre skulder – 18 sk. Jag är nödsakad att åter låna. - - R-m kom hit emot middagen. Det blef fråga om rum och tid. R. ansåg dem permanenta. P. opponerade sig. Jag kom att yttra till R.: för att wederlägga, behöfver du ej vidare än läsa Jungs andelära. Gud wet nu huru och hvarföre, P. ansåg detta för ett stickord och utfor häftigt emot mig, isynnerhet, sedan R. gått bort. Det såg till och med, som skulle det kunna blifva oss emellan en beständig söndring; men då jag föreställde, huru oklokt hans nyliga förhållande warit, om jag också haft afsigt uppå honom med min utlåtelse, hvad jag visserligen icke hade och sedan jag om det sednare uppå mitt samwete försäkrat honom efter hans åstundan, bad han mig om förlåtelse. Jag tyckte emedlertid att tillfället kunde begagnas till förebyggande af dylika scener för framtiden och så uppspann sig en disput om satirens nytta och hufvudsakligast om sällskapslifwet, hvars försvar jag åtog mig. – Hans favoritidee om det isolerade lifwet hade jag icke just så synnerligen svårt att wederlägga åtminstone negativt genom åberopande af hans eget exempel. Jag wet icke, huru det må wara; men icke kan jag wara likgiltig för mina medmenniskors omdömen om mig, om de också aldrig skulle kunna förebrå mig någon last. För sitt eget lugn får man lof att foga sig efter andras opinioner, till och med fördomar. Om man icke kan mer, bör man så ställa sig, att man blir uti det allmänna umgänget åt-

Sid. 141.

minstone tåld. Det är sant, detta sträfvande medför twång, det synes som måttas för att ernå det, på sätt och wis förändra sitt wäsende; men är det då icke bättre att hafva menniskorna åtminstone icke i allmänhet afwoga emot sig, då man likwäl icke behöfver köpa deras benägenhet med uppoffrande af sina grundsatser? Icke behöfwer jag smickra och krypa, icke fjäska; men icke heller behöfver jag derföre skilja mig ifrån allt umgänge med andra menniskor. Hvad ondt kan det wara uti att efter sin natur och fallenhet för tal deltaga uti en conwersation om den också wore mig mindre interessant, om dess ämne wore utslitet, triwialt, tomt? Menniskan har ändock nog lidanden och smärtor att uthärda här uti werlden, än att hon sjelf skulle tillskapa sig nya genom andra – smärtor, hvilka dock tyckas wara så lätta att undwika. – Disputen räckte allt ända till kl. 3, då jag wid min discipels ankomst måste upphöra. – Ilm. hos mig. – Jag följde honom ut. – Hos Bl. – Jag har länge yttrat den önskan, att han måtte till en magnetisering lägga hand wid mig. En person sådan som han skulle efter min förmodan kunna verka uppå mig och oaktadt wi icke ens känna det minsta af förhållandet dervid, borde det väl dock icke vara skadligt att anställa rön. Jag har förklarat mig färdig att underkasta mig dem utan afseende uppå möjliga följder. – Oaktadt han just icke warit emot projektet, har han dock ända hittills, icke kunnat bringas att företaga sig dess werkställande.

Sid. 142.

I afton blef jag missnöjd att åter se mig förgäfves uppmåna honom dertill. – Ingen qvällsward. – Jag wakade till kl. 10 ³/₄. - - Jag har nu hört närmare underrättelser om den ryslige sjelfspillingen, som ådragit sig dagens uppmärksamhet. Han skall warit Handelsbokhållare, icke wid Sockerbruket. Efter 9 års tjenst hade han icke längesedan blifwit entledigad ifrån sin Patrons tjenst. Widare säger man att han varit invecklad uti stora skulder, lägrat en menniska, med hvilken han formligen welat ingå äktenskap, då hans föräldrar satt sig deremot. Om säkerheten af dessa berättelser kan jag likwäl icke försäkra. – Orolig sömn.

Maji månad.

D. 1^{sta} uppvaknade jag först kl. 6 ¹/₄. Jag hann då icke mera läsa något; ty kl. efter 7 måste jag begifva mig till Aminoff. Wi skulle tillsammans med Molander gå till Adjuncten Nykopp och å nationens wägnar öfverlämna till honom honorarium. K. proponerade frukost hos Seipells desförinnan. Wi drucko der äfwen ett glas win till mans. – Hos Lect. Meyer. – Jag åt middag hos Seipells och beställde mig dertill ett glas win. – Uppå eftermiddagen las jag endast något utaf den Tyska Tidningen. – Collegierna woro tillslutna; men min eftermiddag förslöstes icke dess mindre utifrån hus. – Den förargelsen drabbade mig, att Finnér tappade min poëtiska Calender för år 1812.

Sid. 143.

Ilm. war auctor till förslaget att promenera till Dragontorpet, äta der ägg samt medtaga ifrån staden mjöd och win och blanda det tillsammans. Bl. kunde icke förmås att deltaga; men F. icke allenast deltog, utan äfven bestridde omkostnaderna. - Jag åt hela 7 ägg och dessutom filbunka. Wi woro icke de ända som spisade uti Dragontorpet. - Flere andra ankommande herrar betraktade våra flaskor med en främmande blick. Jag kände mig icke rätt väl af dagens njutningar; mitt hufvud tycktes isynnerhet lida; men vår hastiga återgång lærer äfven hafva warit härtill orsaken; ty jag började hos F. befinna mig bättre, sedan jag kommit till hvila. - Uppå hela aftonen blef det icke mer gjordt något för mig. Jag lade mig efter kl. 10. - Orolig sömn och pollution. -

D. 2^{dra} uppvaknade jag ganska sent. - Hos F. drack jag halfannan kopp Chokolad. d^o 1½ glas win. - Uppå hela dagen blef det ingen läsning utaf för mig hvarken uti ett eller annat. - Eftermiddagen hörde jag uppå stipendiat-examen - derefter var jag hos Relander tog mig der en sup och åt mellanmål. - Repetition hos F. - Med P. las jag om aftonen Sw. Literatur-Tidningen och kom icke till sömn före kl. 12.

D. 3^{dje} vaknade jag derföre icke före kl. 7. - Hos F. drack jag åter i dag Chokolad. - I dag fick jag lyckligtwis åter min Calender. - En skolgosse hade upphittat densamma. - Hos Arwidsson - Man railerade med mig, att

Sid. 144.

signaturen v. G - - för en par öfversättningar uti denna års poëtiska Calender kunde vara min och så fick jag på eftermiddagen honom till mig. - Han wille nu alfvarsamt utforska, om stycket wore af mig. Äfven skänkte han mig något förtroende. Jag gick ut för att spatsera med honom. - Jag har emedlertid lust att för anonymitetens skuld betjena mig af samma signatur, om jag någon gång kommer att göra försök att insända något. - I dag har jag medhunnit åtminstone Grammatiken och Logiken. - Vakade till 11, sysselsatt med Lit. Tidningen. En högst orolig sömn. Om morgonen

d. 4de sjöng jag till och med i drömmen. - Uppsteg kl. 6. - Prof. Wallenius slöt i dag sitt priwata Collegium. - Man får således hela 3 timmar i weckan ledighet än förut. - Låt se huru man kommer att använda dem. - Till middagen tog jag mig en Persikan. - Emedan jag äfven i dag hos B. blef utan Chokolad, drack jag hos Caffé jungfrun 2 kopp Caffé. Ehuru mycket af denna dagen äfven gått förloradt hos andra, har jag åtminstone uti Logiken kommit litet längre. A. förledde mig i går till ett förtroende, som jag nu ångrar och jag har likwäl redan i afseende å samme man en gång förut ångrat ett förhastande. - Han war hos mig i eftermiddag och wille bygga uppå en god grund. - Om aftonen hos Bl. - Han hade stor lust att gå till Seipells och ehuru jag redan ätit, war jag hugad att göra honom sällskap; men då der icke fanns, hvad jag önskade, risgrynsgröt, blef det intet utaf, utan gjorde wi en promenad med hvarandra. - Jag lade mig kl. 11.

Epheremider
för år 1816
Fjerde Häftet.

Sid. 145.

Ephemerider för år 1816.

Fjerde Häftet.

Maji. (fortsättning).

D. 5te uppsteg jag efter vanligheten sent. Då jag hos B. icke heller i dag fick Chokolad, gick jag till F. verkligen i förmodan att icke dock blifva utan. Detta hände likväl. Dock undfägnades jag hos honom med en sup. – Middag åt jag med P. uppå Dragontorpet; hvarpå jag under återkomsten föreslog att vi skulle gå till Kuppis och kasta käglor. – Der drucko wi 2 Bouteiller mjöd. Efter återkomsten kunde jag verkligen icke företaga mig något af mina bestämda arbeten. Jag las då med P. igenom Das Spiel des Schicksals och Verbrechen und verlorene Ehre af Schiller. Den sednare berättelsen isynnerhet war verkligen interessant. Den syntes mig liksom utur människosjälen skrifwen. – Den öfriga delen af dagen sysselsatte jag mig att afskrifva Anteckningar för Prof. Pipping. A. war åter hos mig förgäfves. – Bl. fick mig ut att spatsera med sig. Wi gingo till Rel. – Der utmärkte jag mig igenom en för mig sjelf ovanlig munterhet. – Till kl. 10 ½ las jag hem den Tyska Literatur-Tidningen. – Jag war mycket hungrig; men lade mig likväl utan att äta något. Sömnen blef icke destomindre orolig och uppvaknandet följde

D. 6te icke tidigare än wanligt. – Då jag icke

Sid. 146.

heller i dag fick Chokolad och icke täcktes gå till F. drack jag hos Caffejungfrun en kopp Caffé blott en för att få penningarne så att passa, att jag kunde betala mina sist blifna 2 skillingar och blifva ingenting mera skyldig. – Hos Secreteraren Gylling war jag sedan, jemväl hos Arwidsson. Icke heller i dag kom jag i tillfälle att börja med Grekiskan. På eftermiddagen hörde jag nämligen uppå stipendii examen. Derifrån böd mig Zitting till Caffejungfrun och tracterade mig med thé. Den andra koppen war försatt med rum. – Sedan var jag hos honom en stund. – Dernäst hos Ilm. och Bl. – Jag wakade öfver kl. 11. Sömnen mycket orolig, ehuru jag icke ätit något om aftonen.

D. 7de uppvaknade jag icke förrän kl. 6 ½. – Mycket confus. – I dag war det ändtligen Chokolad hos B. – Hos F. drack jag äfven en half kopp. – Nu började jag ändtligen fortsätta Homerus. Jag var på god wäg, att hinna åtminstone något i dag, då jag måste gå ut. Derwid påkom mig lusten att taga mig en sup Persico. Jag gick förbi stället och besinnade mig om jag ej häldre kunde gå till Seipells och ännu i dag taga mig der en middag. Jag fyller i morgon mitt 22^{dra} år: jag har redan länge föreställt mig denna dagen såsom Rubicon i den närvarande perioden af min lefnad. – Jag borde nu

försöka, om jag än har någon kraft kvar. – Under fortsättningen af ett sådant lefverne, såsom hittills under innevarande år skulle jag i grund ruinera mig. - - nu besin-

Sid. 147.

nade jag mig äntligen, att jag kunde häldre låta det vara bevändt med en sup. Jag tog den. Derwid återfick jag en pennknif, hvilken jag ansett förlorad. Men nu fick jag lust att äfven gå till Seipells. – Den särskildt dåliga middagen derstädes förargade mig högeligen. Många andra tillfälliga omständigheter bidrogo att förtreta mig: jag tweekade dock, om jag skulle våga föresätta mig, att alldrig mera gå dit. Jag skall försöka, att afhålla mig ifrån att gå dit, om icke i sällskap med andra. – Jag var på e.m. och hörde uppå stipendiat examen. – Derwid gick det ganska besynnerligt till wid suffragiernes utdelning. Det gjorde förnämligast sensation, att R. ej fick mer än 3^{ne}, då han redan uti förra Terminen, första gången erhöll 5. – Bl. skulle i dag börja magnetisera mig hos Ilm; men flera kamraters närvara hindrade det. Jag och Bl. beslöto då, att gå ned till R. och trösta honom. Dessförinnan föreslog Bl. att gå till Seipells och äta beefstek. Jag följde. – Man uppmanade oss att komma i morgon afton och äta gröt, emedan det skall bli för sista gången. Lycka till äfven för mig! – Jag slapp ej mera in. Wäl war tjenstefolket i rörelse; men jag wille efter mina principer, icke anlita dem om att slippa in mig, utan följde Bl. hem, i tanka att gå till I. Han tadlade under vägen mina grundsatser såsom narraktiga och werkade derigenom åtminstone det, att jag häldre återgick än blottställde mig för Ol.s Herrskaps tysta missnöje, hvarpå Bl. rättwist wäckte min consideration, då jag wille wara grannlaga.

Sid. 148.

Icke heller efter återkomsten tilltrorde jag mig, att anlita domestikerne. En händelse befriade mig äntligen ifrån nödwändigheten deraf. – Jag började uppå sängen läsa Ideal till en sann och äkta qvinnobildning; Contrast med den falska Stockholmska. Julklapp till alla älskvärda Hustrur och de som villja blifva det, en god skrift – ord sagda i rättan tid. – Jag fortfor med läsningen till kl. 11. -

D. 8de. Min tjugondeandra födelsedag. – Jag icke wet huru jag redan vaknade kl. 4 ½. – Hos Bl. och Ilm. – R. och For. med K.-m wille hafva mig med sig till Dragontorpet; men Alléns infallande timma, om icke annat, hindrade mig derifrån. På förmiddagen hann jag för egen räkning intet uträtta, om jag ej vill nämna, att jag slöt Julklappen. – Eftermiddagen hade jag äntligen hunnit wäl igenom mina pensa, då Arwidsson kom och obligerade mig att skrifva af ett poëtiskt stycke af sina egna. – Jag följde ut med honom, emedan tiden var inne att gå till Ilm., hos hⁿ Bl. i dag skulle börja magnetisera mig. – Hvarken Il. eller Bl. träffades. Ett bud ifrån F. bad I. komma dit. Rel. wore der äfven. Det föll mig in, att detta kunde vara ett drickeslag och ändock begaf jag mig dit. Jag hade ej bedragit mig. – Ilm. och Bl. kommo kort derefter. Man drack franskt win hela 4 glas per man. – Jag gick sedan med Bl. och R. till Seipells och åt der en öfvermåttan stark aftonmåltid. Med B., som äfven blifwit något öfver sitt wanliga tillstånd upphöjd spatserte jag ännu litet. – Efter hemkomsten

Sid. 149.

kände jag hos mig en synnerlig åtrå till wersmakeri. Jag satte mig ock till werket; men krafterna voro icke i öfverensstämmelse med wiljan. – Jag lade mig efter kl. 11, sofde mycket oroligt och uppvaknade sent.

D. 9de tämligen confus uti hufvudet. – Uppå hela förmiddagen blef det åter intet uträttadt. – En blifwande Student N-n, hvilken jag en enda gång varit i sällskap med uppå Petrelii afskedscales i vinter, hade redan i går hos Seipells budit mig och R. till sig på frukost i dag. Han förde oss uppå ett värdshus och tracterte der ej endast med god frukost utan äfven med ett glas win. – Jag åt ingen middag men väl en stark aftonmåltid. – Hos Ilm. började Bl. äntligen i dag sina händers werk uppå mig. Werkan war obetydlig. – Jag spatserte efter min aftonmåltid med Bl. – oskiljaktigt blefwo vi fånglade af Mamsell B.s fantasier på fortepiano och oaktadt jag ständigt varit blottställd för faran att icke slippa mera in, kom jag icke nu heller hem förrän kl. 10. – Sedan las jag ännu till 11 början af Sternbalds Wanderungen.

D. 10. waknade jag tidigt; men försummade kallelsen att uppstiga, hvarföre jag ock pliktade med en orolig förnyad sömn och till och med en pollution. I dag har jag varit någorlunda flitig ändock. – 3 gånger har jag ätit. – Jag lade mig kl. 10 ½. – Jag tror, att jag äfven denna natt hade pollutioner.

D. 11. Jag uppvaknade ganska confus. – I dag blef det alldeles ingen läsning för mig i något. – Till oppositionen uppå Nationsmötet beredde jag mig genom en sup Persico. Också war jag sjelf åtminstone icke missnöjd med

Sid. 150.

mig. Efter actens slut råkade jag i sällskap med Aminoff och Rosenbom. Wi gingo då till Rel, hos hvilken jag befann mig i ett tämligen godt lynne. – Hos Ros. och hos Bl. Med honom gick jag ut att promenera och så kommo vi till Seipells, der jag utan att behöfva någon mat, tog hela 2 portioner gröt till bästa, den sednare med win. – Åter blef jag utstängd hemifrån och måste begifva mig till Ilm. Min sömn blef utomordentligen orolig.

D. 12. då jag orolig uppsteg, ärnade jag gå ut att spatsera; men jag stannade hos Bl., hvilken jag trodde mig kunna få till följeslagare. – Äfven i dag har intet egenteligen blifwit läst utom Dahls Grammatik. Det war först ett dumt infall af mig, att om middagen spatsera till Dragontorpet, om det också war ensam. – Uppå återkomsten mötte jag uppå gatan, R.m och K. De hade sökt mig: Jag skulle med dem följa till Schweitzaren. Jag ursäktade mig med det föregifvande, att jag ej hade

penningar. Och likväl följde jag med! Wi drucko en kopp Chokolad till mans och åto några tårter dertill. Sedan följde jag dem till R-m. Der gick nästan hela min eftermiddag. Ehuru jag der drack win, kom jag tämligen misslynt hem. – En ny bror: Löfberg – Man ville hafva mig ånyo till Schweitzaren; men nu hade jag ändteligen så mycken styrka, att jag ej uppå egen bekostnad gick dit. Det måtte ock gjort något till saken att

Sid. 151.

jag såg en annan, dessutom förmögen kamrat, enwist sätta sig emot förslaget för sin person. – Endast den Tyska Literatur-Tidningen har jag i dessa dagar avancerat uti; men det har också gått i fläng. – Jag las en ytterligare samma tidning tills kl. 10 ³/₄. Orolig sömn.

D. 13. uppvaknade jag ej förrän kl. 7. – Jag hann näppeligen till Kammarrådet Nyberg före kl. 9; men träffade honom icke mer hem. – Hos Forst. söp jag och åt frukost. – Mycket misslynt. – Åtminstone fick jag nu i dag mina pensa ifrån mig. – Jag gick med Rel. på e.m. till Ursin. Först träffades han icke hem. Jag böd då Rel. till Persico Mamsellerna. – Då vi derpå återgingo, träffade vi N. Der drack jag 2 koppar thé. – Efter återkomsten war jag hos O. Han ville öfvertala R. att skrifva under faculteten, för att få honom till respondens åt sig. Jag har nu mera werkligen ångrat mig, att jag af klenmodig fruktan så hastigt skyndade i förledne termin, att göra det ifrån mig. Hade jag wäntat, hade wäl skrifningen kunnat gå ännu bättre och kanske hade hela mitt studium fått en helt annan riktning. – R. öfvertalte mig att komma och äta med sig uppå något spisqvarter. Jag valde då Societetshuset hvaräst jag förut icke ätit. R. hade intet att betala med och så blef min Cassa nu ändtligen alldeles tömd. Det värsta är, att jag redan i morgon måste låna till en förestående utgift. Och jag tänkte likwäl med denna månadslön afbetala något af min skuld hos P---
!!!

Sid. 152.

I allmänhet fann jag mig ganska wäl af denna dagens njutningar. – Jag lade mig först kl. 11 i salen med den förhoppningen att vakna tidigt i morgon.

D. 14. Det inträffade ock kl. 3, så att jag ej engång mera hade lust att sofva, om jag än önskade det. Jag började då läsa Sternbalds Wanderungen. Jag måste tillstå att jag wäl aldrig läst en så innerlig roman som denna. Tårarne stodo mig rätt ofta i ögonen och i allmänhet försattes jag genom hela läsningen uti ett med mig sjelf harmoniskt tillstånd, så att jag förebrådde mig en rätt munter dag. – Jag sökte åter i dag kammarrådet Nyberg. Nyckeln var ur dörren och en piga sade mig att han gått ut; men Hushållerskan kom ut och öfvertygade mig om motsatsen. Hon frågade mig om jag hörde till Conseillen och då jag svarade nej, tyckte jag mig läsa i hennes ansigte den önskan, att jag kunde gå. Jag gick och gjorde mig förebråelser 1° för det jag genom mitt förhållande kanske bragte pigan

att blygas för sin välmenta lögn och 2do – och än mer för min dumhet att ej göra mig underrättad genom hushållerskan, när jag då lägligast kunde träffa kammarrådet. – Hos Bl. tillbragte jag nästan hela förmiddagen – Ingen frukost i dag. – Jag hade redan hem ätit min middag, då jag uppå gatan mötte R. med några andra stadd uppå promenad till Dragontorpet. Han ville öfvertala mig med och jag var redan hugåd att be-

Sid. 153.

gå den dårskapen att gå, då mitt föregifvande, att jag ej hade en styfver uppå mig frälste mig. Hade detta varit mer än ett föregifvande, så hade jag väl nog varit så dåraktig att jag gått. – Utom mina egentliga pensa sysselsatte jag mig med den Tyska Literatur Tidningen. Bl. kom hit om aftonen och hade mig att följa sig till R. Då denne i morgon böd mig till sig för att dricka Caffé, gick jag dit ned tillbaka, då jag icke mer kunde slippa in.

D. 15de uppsteg jag efter en orolig sömn först kl. 6. – 2 koppar Caffé. – Jag åt der ned äfven frukost, hvarwid jag tog mig en sup. – Hos B. drack jag icke dessmindre ännu Chokolad. – E m. var jag uppå Nationsmötet och sedan spatserte jag med Aminoff till Rel. Am. böd mig äta qvällsward hos sig. Då jag kom hem, sade man mig att äldre N. varit der och å sin faders vägnar bett mig komma till honom. Tidningen satte mig uti en orolig sinnesstämning. Jag hade vid min hemkomst ärnat läsa den hittills försummade Logiken; men nu var det intet möjligt. Jag gick med T. som äfven var här. Ingen var hem. T. wiste mig Maj. med mig till honom sända bref om Journalen. Han hade der med bitterhet utfarit emot honom, att han sett det föraktliga documentet. – Ändtligen kom han sjelf med Dr. U. Jag wet ej huru denne nu war mig ovälkommen i sällskap med N. – Efter någon tid gick han bort. Maj. gjorde mig åtskilliga tillfälliga

Sid. 154.

frågor. Jag wäntade under mycken spänning hvad han skulle villja säga mig; men då intet hördes utaf, gick jag slutligen. Han tackade mig för wisiten, att jag kommit och hälsat uppå honom. Jag gick bort under mycket missnöje till A. Magister C. och Mol. spsade der äfven. – Efter aftonmåltiden war jag hos Il. och B. hvilken följde mig hem. Här hörde jag än ytterligare, att N. bestämdt sagt, att hans fader önskade träffa mig. Jag grubblade länge uppå, huru jag skulle förklara denna besynnerlighet. Ännu sedan jag lagt mig, war jag länge uti en våldsam gäsning. Jag ville igenom läsningen af Sternbalds Wanderungen, slita mig derifrån; men länge ville det icke lyckas. – Min sömn blef högst orolig.

D. 16. förmådde jag ganska sent uppstiga. – Jag åt ingen frukost i dag: deraf måtte wäl den hufvudwerk törhända härröra, som jag på e.m. kände. – Jag har på sätt och vis slutat läsningen af Kotzebues resa till Neapel och Rom. Jag kan ej begripa, huru man kan up till den grad berömma ett

sådant drafvel uti det hela, som det har skett uppå St. Posten (jag tror) för samma år. Hwad skulle förf. hafva skrifwit om, i fall hans beskrifning icke haft Italien till föremål. Dock det lærer icke tryta den mannen ämnar! – Då jag i dag slutade att repetera Kiesewetter om omdömen, föll jag på den iden, att genomgå den i förledne år utgifna Disputationen: de divisione judiciorum ex respectu qua-

Sid. 155.

litatis oriunda⁵⁰⁴. – Föröfrigt har jag flitigt hållit på äfven med Lit-Tidningen, som ändteligen börjar lida åt slutet. – Med Bl. spatserte jag efter vanligheten om aftonen. Sedan fortsatte jag ännu läsningen af Sternbalds Wanderungen tills kl. 11. – Sömnen mycket tung och störd af drömmar. -

D. 17 vaknade jag wäl kl. 5; men jag var så vanmäktig, att jag hvarken förmådde stiga upp eller på sängen läsa något. – Förmiddagen vistades jag till större delen ut och hade ondt i hufvudet. – Också på e.m. fortfor det. Jag genomläs andra delen af Dödsförbundet. Jag wet ej, hwad jag skall säga derom. Planen will alldeles icke blifva mig klar. Ändamålet med personernes korsande relationer och deras förbindning wet jag ej göra mig reda före: allt synes mig wara mer en willkorligen prekär sammankedjning, än en planmässig utveckling. Icke heller är personernes individualitet för sig (åtminstone icke för mig) klar; men i uttrycket, tycker jag måste man likväl erkänna ett eget rikt snille, äfwensom i de flesta beskrifningar för sig betraktade, öfwersättningen är förbåldt slarfvig, och synes mig härröra af någon, som endast för att följa med strömmen skyndat att öfverflytta på sitt modersmål ett arbete af en modern författare. – P. böd mig taga en sup Persico med sig. – Jag följde och sökte sedan Bl. – Han kom sednare till mig hvarefter wi sedan efter vanligheten spatserte tillsammans till kl. 10. – Jag las ännu ½ timme derefter.

Sid. 156.

D. 18de kom jag icke upp förrän kl. 6, så att jag icke hann läsa vidare än Grammatiken förrän jag gick ut. Jag hade hört att O. speculerar på mig i fall det icke skulle blifva någon skrifning af för Rel. Så hederlig denna andra Responcion kunde synas, så mycket fruktar jag ändock derföre, emedan den skulle nu komma mig, alldeles oförsedt uppå halsen. Jag skulle derföre hälst se att R. skulle skrifva och för att uppmuntra honom dertill, eller åtminstone höra, hwad han uppå dessa yttersta ögnablick besluter (facultets skrifningen skall i dag gå för sig) gick jag till honom. Dess förinnan war jag hos F. gratulerade honom till hans namnsdag och drack en kopp Caffé. Hos R. tog jag mig en morgonsup och frukosterade. - - Min wärd kallade mig in och betalte mig för Allén samt tracterade mig derjämte med ett glas win. – Eftermiddagen war jag hos Ottelin. Han gaf mig att läsa poetiska Calendern för detta år och Bergboms dissertatio Kantianorum de re in se (Ding an sich)

⁵⁰⁴ Dissertatio academica de divisione judiciorum ex respectu qualitatis oriunda. Ab. praeside Gabriele Palander, philos. theor. prof. p. [et] o. Pro gradu philosophico p. p. Ivarus Udalricus Wallenius. Aboae [1815].

doctrinam examinans. – Jag las sedan igenom poëtiska Calendern till kl. 11 om aftonen. – Jag kunde ej få någon sömn före kl. 2. En disput utfördes derunder emellan mig och P. uti samma ämne, som sista gången. - -

D. 19de uppvaknade jag kl. 7 och befann mig rätt illamående. – Jag träffade ändteligen Kammarrådet Nyberg. Han sade sig nu hafva erhållit bref ifrån Sverige, men war ledsen uppå mig, att jag besvärat

Sid. 157.

honom och andra, utan att förut hafva gjort mig noga underrättad om saken. Besvärsskriften hade blifwit återkallad, innan Kammar Collegium utlätit sig deröfver. Jag befann mig i största förlägenhet, om jag borde bjuda honom penningar eller icke. Det förtröt mig likväl sedan, att jag ej gjorde det; jag hade då åtminstone hört hans uttryckliga wägrande, hvilket jag nu endast af hans uppförande tyckte mig inse. – Jag war en stund högst missnöjd med mig sjelf och kunde icke företaga mig något. – I dag började jag med Methodläran i Logiken; men begynte tillika repetera Elementarläran ifrån början. Jag skall hädanefter sålunda småningom repetera densamma. – Jag höll på med Tyska Lit. Tidningen, då Bl. kom. Mycket mer stördes jag kort derefter af Rel & For. hvilka sutto här en lång tid. Jag gick sedan ut med dem till Rel. – Wid återkomsten väckte Bl. propositionen att gå in och äta hos Seipells och ehuru jag denna gång tyckte, att jag borde låta bli, blef det likväl utaf. Jag spatserade sedan än litet med Bl. Kl. 10³/₄ lade jag mig

D. 20. uppsteg först kl. 7. – Hos färgaren för att höra mig före, om mina sommarkläder kunde omfärgas, så att fläcken på rocken förswunne. Han framställde svårigheter; men lofvade likväl försöka. Han hade rätt: "En enda fläck åstadkommer så mycket ondt". Detta kan äfven sägas om mycket annat än kläder. – I anled-

Sid. 158.

ning af mitt besök hos färgaren fick jag extra arbete för hela dagen att sprätta opp kläderna. Jag hann likväl ej med allt i dag. – Den lutande ställningen verkade ganska menligt uppå mig. Jag sökte rörelse om aftonen – men jag befann mig ytterst matt och modstulen. Min mage kändes isynnerhet öm. – Jag lade mig kl. 10 ¹/₂

D. 21. uppvaknade jag kl. 6 och mådde inte bra. – Min förmiddag gick i dag nästan förlorad, emedan jag uppå min väg till Prof. Lagus, för att af honom lyfta lösen för Past. Krogeri Consist Protocollsutdrag kom att med R. stanna en hel timme hos Ilmoni. – Med honom och T. var jag sedan uppå aftonen gången till Dragontorpet der vi åto qvällsward. – Jag ångrade mig det, ty jag

befann mig vid hemkomsten ytterst matt, sömnen blef också högst orolig och jag kände mig alldeles ej välmående, då jag

d. 22. uppsteg kl. 6. – Min mage tycktes nu åter wara alldeles i oordning. Olust och confusion äro mina morgonkänslor. Jag tror att det wore väl, om jag kunde aflåta qvällswarderne alldeles. – I går mötte jag Prof. Lagus uppå gatan och han bad mig i dag före kl. 8 komma till sig, så skulle han tillställa mig de af Krog. hos honom deponerade 2 Rubel. Jag gick dit i dag. Han qvaestionerade mig mycket, om jag hade con-

Sid. 159.

dition för det närwarande, huru mycket jag förtjente, och om jag hade stipendium. Wid hans fråga hvad jag under denna termin förnämligast sysselsatt mig med kunde jag svårligen dölja min blyghet öfver att just icke hafva något att svara. För att ändock säga någon sanning eller rättare något för sanning, svarade jag: språk, Grekiska och Latin. Jag var rädd att han skulle fråga mig, huru många rapsodier jag medhunnit i Grekiskan, då han skulle tvingat mig möjligtvis till en lögn. Han öfvergick dock till frågan, om jag ej läst något Philosophie? Litet Logik, svarade jag. "Har icke Herrn läst Cic. de Off.?" – Obetydligt. – "Herrn har ju studerat i Borgå, lästes de icke der?" – Icke i min tid. – "Hvad då?". – Blott Historiska auctorer – om jag ej bedrager mig, så syntes han nästan fatta mer förtroende till mig, då jag sade att jag läser för lilla Aminoff. Derpå gjorde han ännu många frågor om honom, hans läsning; frågade mig äfven derjemte, om jag ej visste af någon stilla och beskedlig studerande, som blir här öfver sommaren och kunde åtaga sig hans 2^{ne} flickors underwisning. Jag tyckte mig af flera sammantagne frågor finna att han äfven wille wis à wis mig känna sig före. Om så war (så inbillar jag mig) så blef han i den tanken, att jag i anseende till min närwarande condition icke kan komma med honom i någon relation. Dels anstod det mig ej,

Sid. 160.

att sjelf erbjuda mig, dels war den omtalta conditionen af så egen beskaffenhet, att jag nu, så hufwudstupa jag annars ofta plägar gripa till hvarje ny företeende fördel, då jag är deraf i behof tyckte att den förtjente en lång öfverläggning. Han frågade mig än wid min bortgång, om jag ämnar blifva hela sommaren i staden. Jag bejakade det och bugade mig. – Åter träffade jag på gatan R. Han bød mig på frukost till Wahllunds och ehuru jag redan frukosterat och derom med honom underhandlade, skulle jag wäl ändock hafva följt med, om ej Prof. Pipping, hvilken jag wäntade, skulle hafva kommit. Den der R. börjar blifva mig allt mer widrig. Då jag sedan af B. hörde, att Prof. Wallenius yttrat om hans scriptum att det som han lånt ifrån Cic. utan att likwäl citera honom, ostridigt varit det bästa af hela ämnet och jag erinrade mig dertill mitt besök hos Prof. Lagus, förekom jag mig sjelf högst föraktlig. Den ena terminen går efter den andra och hvad lärer jag mig wäl i det hela på en termin? Huru mycket skulle jag wäl icke kunna lära mer! Men ack! allt alfvare är hos mig förswunnit! Jag är föga något mer än en machina vireus utan all sjelfständighet, utan

kraft. – Om aftonen war jag hos Ilm. – Han har redan en tid bortåt gått med buttra miner. I dag war han mer än

Sid. 161.

billigt beherskad af olust och misslynthet. Han befinner sig nu alldeles i samma tillstånd, som jag i förledne höst, om man tillika kunde tänka sig mig wistande icke här utan på K. i den ställning som i förledne sommar. – Jag wille agera en krafttristare hos I. Med stränga och utan skonsmål framställda ord wille jag föreka honom det oförnuftiga uti hans närvarande desorganisations tillstånd; men detta lyckades mig icke. Jag är väl också ingenting mindre än den rätte mannen, att så werka på honom. Med affectationen vinner man intet i sådana fall, der knapt sjelfva sanningens styrka förmår något. – Till öfver kl. 10 fortsatte jag läsningen af Sternbalds Wanderungen, hvaraf jag slöt 1° Oden. – Sömmen orolig. – En stark pollution. – Sinnliga begär, som en tid bortåt slumrat, tränga mig våldsamt åtskilliga ögnablick och deraf härröra wäl dessa pollutioner, som stundom infinna sig. -

D. 23. uppsteg jag kl. 6. – Återställde till Magister Ignatius Anteckningarne uti Lärdomshistorien, efter Prof. Pippings föreläsningar. Jag har ej hunnit afskrifva mer än 8 ark. I sommar skall jag absolwera resten. – Ja i sommar, i sommar tänker jag skall det något ske? Måtte ej sommaren så försvinna som våren! Men nej den bör, den skall det icke. – Jag befann mig i dag tämligen väl åtminstone på förmiddagen, hvarföre jag

Sid. 162.

också med lust absolwerade mina pensa och började dessutom på Bergboms disputation om Kantingernes Ding an sich. Uppå eftermiddagen slöt jag November månad på den Tyska Literatur-Tidningen. Under det jag mot aftonen satt och sprättade upp mina sommarkläder, öfverföll mig ett svårt misslyne. Jag gick sedan ut med Bl. och genomströfvade gatorna med orolig häftighet. – En stark appetit väcktes derigenom hos mig. Jag hade kanske sofvit roligare, om jag lämnat den otillfredsställd. -

D. 24. fick jag det olyckliga infallet att gå med till Rel. – En sup distilleradt brännvin och frukosten (med föreställningar om dessa hade jag dock gått ner) gjorde det, att på förmiddagen intet blef utträttadt. Hufvudet var förvirradt och jag högst missnöjd med werlden och mig sjelf. – Eftermiddagen war jag dock mera tillfreds och hade wäl äfven kunnat taga skadan igen för förmiddagen, om ej R. kommit. Icke nog att han här öfver en timma hindrade mig. Jag skulle också följa honom ut till Finnér och så gick då den öfriga dagen dels hos honom dels hos I. – Jag försålde åt F. min poëtiska Calender. Jag war sedan ledsen deröfver då jag hörde att P. gerna hade velat

köpa Cal. af mig för samma pris, som jag sjelf betalt för den, då deremot F. underhandlade med mig icke allenast om underpris utan äfven andra sig förmånliga beting. Jag kun-

Sid. 163.

de icke afhålla mig ifrån att tadla hos P. att han aldrig yttrar för någon sina önsknigar. Utan att egenteligen vara i behof, åt jag äfven i dag qvällsvard. – Logiken har blifvit efter. – Jag blef wittne till en scen af djuriskt öfverlämnande och war waken ända tills öfver kl. 11. -

D. 25. uppsteg kl. 5 $\frac{3}{4}$, likväl någorlunda uppfriskad emot förmodan. – Uppå f.m. blef det icke betydlig läsning utaf. Jag hörde uppå Disputationsacterna uppå Academien – Uppå e.m. fullgjorde jag åtminstone mina pensa innan jag gick ut till I. – F. war der äfven och så gingo wi jemte Bl. till F. hos hvilken vi uppå I.s bekostnad drucko en liten bål. – Jag war sedan med Bl. hos Seipells för att äta gröt. – Hos Rel. – Jag gick till Bl. för att med honom ligga öfver natten. – Sömnen orolig.

D. 26. Förrän jag gick åt jag frukost med Bl. – Hem förnyade jag det. – Sedan var jag med Bl. och I. uppgången till tornet, ända till bläckringen. Jag har aldrig varit der förut och jag måste tillstå att det war något herrligt att ifrån det gamla monumentet af förfädrens kraftfulla företag skåda ned öfver stadens område och se människorna kräla rundtom under sina fötter. – Hos I. – hos Löfberg med Rel. och Ros. – Intet enda ord las jag på förmiddagen. – Uppå e.m. absolverade jag dock mina pensa ifrån mig, förrän jag gick till Nykopp. – Först sökte jag R. för att till aftonens bragder förbereda mig genom salt fisk.

Sid. 164.

Samlingen hos N. var ganska stor. Wi hade beställt den i staden warande Ryska musiken. Den skallade då wi drucko vår Curatorsskål, och spelte sedan äfven under hela måltiden. De bröder, som jag förvärfvade mig, woro Hoffrén, Renqvist, Waenerbergarne, Aminoffarne, Zidén, Nohrström, Studenten Bonsdorff, Krogerus och Baron Ramsay. Då wi efter slutad måltid åtskildes kl. 1, läto wi Musikanterne ännu spela för oss långs utför Tavastgatan. Studenterne följde under språng och dansande, så att jag trodde mig se ett sällskap af sväfvande Genier, hvilka den öfverspända inbildningen framtrölat för ögonen. Wi återvände till Nykopps hus med musiken och upphofwo ännu ett glättigt hurrah för vår Curator och hans familj. Sedan spelte oss Musiken ned för Tavastgatan hvarefter hvar och en begaf sig till sitt. Kl. slog redan 2. Den enda olägenhet jag af denna sällsamma glada dag erfor var en liten hufvudwerk, som jag kände då jag

d. 27de uppsteg. Den försvann dock, så snart jag kom i rörelse. – Jag slog i sist vad med Rel. att jag skulle bestå en bål bischof, om han ej finge publikt stipendium. Bl. har äfven förklarad sig hugad att

föreninga sig med mig och jag förmådde honom att i dag tillstålla det påtänkta förslaget. Wi samlades derföre uppå

Sid. 165.

eftermiddagen hos F. jemte Ilmoni, Forstadius och Rel. och drucko der en liten bål af 1½ kanna win. För oss Wiburgenser war detta en epilog till det i går begynta. De andra Ithis boarne bödo mig sedan att äta qvällsward hos Wahllunds och der drucko wi ännu öl. Alla woro wi muntra. Efter en promenad följde jag dem ned till Wallenströms, hvaräst de bo och förblef der öfwer natten.

D. 28de om morgonen drack jag 3 koppar Caffé och åt der frukost. – Hos Bl. – uppå f.m. hade jag fullt göra med brefs expedierande till Ithis, till Past. Krogerus, Bf.man Fabritius och Röhmä Johan. I går blef Logiken alldeles efter. På e.m. absolverade jag åtminstone mina pensa. – Jag mådde icke alldeles bra. Uppstötningar graverade mig. – Jag har nämnt, att uti sednare tider den sinliga trånaden stundom plägar gripa mig. – Jag har fått uti sinnet en förfärlig plan, att nämligen af politik söka anlita N-nes hushållerska, att i sommar tvätta åt mig. Det har nemligen warit sagdt, att hon ej skulle mer fara uppå landet, utan härstädes gifta sig. Hon wore derföre, tänkte jag, om hennes egna önsknningar gå i fullbordan äfven för mig den tjenligaste person, såvida jag i afseende å henne icke behöfde iagttaga så stor varsamhet. – Jag gick verkligen för att höra mig före om hon skall komma att blifva här och i fall jag råkade henne sjelf i den händelsen, betinga mig henne till tvätterska. Jag råkade ingen och kunde

Sid. 166.

således icke ens grundlägga min gudlösa plan. Jag straffades dock genom ett högst plågende misslygne, som starkt angrep mig. – Jag åt qvällsward med och hos Bl. Spatserade sedan med honom och låg öfwer natten.

D. 29de uppvaknade jag först sent och var tämligen confus. Jag och B. slöto att dricka Chokolad i dag. – Hela dagen har jag varit ganska tung och sömnig. Utom mina pensa har jag slutat den Tyska Literatur-Tidningen. Någon tid fördref jag ock hos F. – Blott litet qvällsward. – NB E.m. war jag hos Nykopp för att låna dels penningar dels böcker. Han lofvade äfven skaffa mig condition uppå sommaren. – Jag uttog 2^{dra} Tomen af C. Cornelii Taciti Opera. – Lade mig kl. 11 ¼.

D. 30. uppsteg kl. 6 väl icke alldeles välmående; men dock litet mera liflig än vanligt. – Jag förblef hela dagen oklädd intill aftonen. – Utom mitt dags pensum fortsatte jag Sternbalds Wanderungen. – Om aftonen promenerade jag litet, sedan jag ätit ett duktigt mål. – Derefter pratade jag ända till 12 med P.

D. 31. uppsteg jag kl. 5 ½. – Först hem åt jag frukost, repeterade det sedan 2 gånger hos Rel. Deraf den matthet och sömnaktighet, som jag isynnerhet uppå eftermiddagen kände. – Jag slutade i dag Sternbalds Wanderungen. Bl. kom och hade mig att äta aftonmåltid med sig hos Wahllunds. Efter en lång promenad gick jag sedan att ligga öfver natten hos honom. – sömnen kunde icke annat än blifva orolig.

Sid. 167.

Juni månad.

D. 1. uppsteg jag först kl. 7. – Jag förmodade att jag visserligen ej skulle wara wid så godt lynne, som jag werkeligen war. Det synes som den närmare grannskapen med Bl. just skulle vara förmånlig äfven för min kropp. – Jag åt frukost hos honom. – F. sökte jag förgäfves, för att af honom få betalning för min poëtiska Calender. E.m. skulle P. resa. M. hans resekamrat hade budit mig till sig. Jag följde med P. dit kl. 3. Såsom jag föreställt mig, blef det ett starkt drickande utaf. Han hade en förfärlig punsch. – Jag drack deraf närmare 2 glas. Deraf war jag redan tämligen yr; men P. inböd oss allesammans (äfven Bl., hvilken vi hade ut med oss) till Kuppis. Der drack jag ett glas win, hvarefter M. åter på landsvägen kom fram med sin punsch. Oaktadt denna slags dryck i sjelfva verket icke var mig begärlig, emottog jag dock anbudet för att blifva Bror med M., emedan jag af flera skäl ansåg mig dertill förpliktad. Afskedet war mig, oaktadt mitt berusande, ganska wemodigt. – Med beklämdt hjerta och confust hufvud återwände jag till staden, der jag, efter en stunds uppehåll hos Bl. sedan med honom förfogade mig till I. och till P. och dernäst till Hirn. Jag gick sedan hem och åt. Hwarjehanda oroliga känslor bestormade mitt bröst. – Jag fick efter en tids förlopp det beslutet uti min

Sid. 168.

hjerna att gå och se om N-rne redan woro afreste. Gud wet, hvad för afsigter hade jag dermed – de woro ännu qvar. Jag återkom hem och satt uti flera timmar uti fenstret. Det war icke något godt infall att äta; ty derefter började det särdeles att qvälja mig. H. kom hem tämligen berusad med en hop dryckeswaror. Jag lagade mig i tid bort till Bl. R. träffades uppå gatan och kom uti mitt ställe. Hos Bl. började jag må mycket illa, gaf också slutligen öfwer. Hela natten mådde jag just gement och beslöt att hädan efter akta mig bättre för punsch.

D. 2. begaf jag mig hem redan kl. 3 ½. H. narrade mig att taga med sig en sup. Den ådrog mig ett gräsligt illamående, magknipningar och en förnyad uppkastning. Han hade huserat förfärligen hela natten och dertill söndrat ett fenster. – Rummet gaf en förfärlig syn af förstörelse. Hjeltarne lågo öfverväldigade. Jag hvarken kunde eller ville mer lägga mig. Ändtligen reste H. kl. 1, hvarefter Rel.

böd mig till sig att dricka Caffé och äta frukost. – Jag böd deremot honom och F. till middagen. – Hos F. för att erhålla penningar. Han åtminstone lofvade uppå eftermiddagen; men så var det också i går. – Jag började resa mig åter och befann mig sedan tämligen bra, om jag undantager någon confusion uti hufvudet. – Jag hade börjat med mina pensa, då Rel. kom. E.m. böd mig F. att dricka mjöd hos Jahres.

Sid. 169.

R. lade sig hos mig och förförde mig igenom sitt exempel till detsamma. Jag sofde hela 3 timmar. Derunder kom A-n och förargades deröfver att jag låtit insätta de söndrade rutorna uppå hans bekostnad. Han hade nämligen här lämnat sin frack, i hvars ficka hans penningar lågo. – Hans förtrytsamma ton nedstämde mig. Han påstod, att icke han ensam borde betala, utan blott hälften. Den andra hälften, önskade han, att jag måtte kräfvä utaf hans deltagare eller rättare tillstålla honom, följaktligen af hans egna medel, om icke den andre wille betala. Jag ångrade mig, att jag härwid ej visade mig mera positiv och förklarade saken å min sida wara slutad med hvad som skett. Det var en ledsam sak med hela fenstret. Närboende grannar tala wid förbigåendet derom, att rutorna blifwit i natt utslagne. Äfven herrskapet har säkert igenom gårdsfolket fått underrättelse om huru här såg ut, ty pigan war i morgons här upp efter en förläggare slef, som H. lånt der nedifrån. – Efter min sömn war jag confus mera än någonsin i dag. – Oangenäma uppstötningar besvärade mig å nyo. – Jag började läsa Hartmans Kunskapslära, och skall nu dermed fortfara dagligen. – Sedan jag förgäfves väntat uppå F. långt öfver den tiden, på hvilken han låfvade komma, gick jag ned till Rel. dit jag var buden på qvällsward. Jag blef äfven öfver natten och las, så länge jag såg Tiecks Octavianus. Min sömn blef djup. Jag vaknade ej förrän kl. 6.

D. 3. Innan jag gick, drack jag 2 koppar Caffé. -

Sid. 170.

Utom mina pensa las jag uppå f.m. afhandlingarna om den nya Philosophiens syftning uppå Sv. Lit. Tidningen för år 1814 och slöt dermed den årgången; ty jag har efter registret igenomgått densamma småningom. – Rel. åt äfven i dag middag med mig. – Ros. kom hit sedan. De wille hafva mig ut med sig; men jag gick icke. Jag började i stället läsa Homerus, hvilken kanske redan en hel månad warit åsidosatt. – Efter öfverenskommelse gick jag sedan med B., Bl. och flere andra till kyrkan och besåg grafwarne derstädes jemte andra märkwärdigheter och minnestecken af de begrafne. För första gången såg jag också stycken af ett harnesk uti Stållhandska grafven. Äfven war der en fana, som sades wara ifrån 30 åriga kriget. – Wi försökte att ikläda oss harnesk fragmenterne. De gäfvo oss åtminstone begrepp om den styrka, som fordrades att bära en sådan rustning. Jag vill, jag kan ej säga widare om den följd af föreställningar, som wid anblicken af allt detta bildade sig inom mig. Jag har aldrig kunnat tänka mig riddaretiden så lifligen som nu. – Hos I. – Efter min hemkomst wille jag fortsätta Homerus, men jag wet ej huru, det ville ej gå. Med Bl.

spatserte jag än en stund uppå aftonen. – Ingen egentelig qvällsvard åt jag, ehuru jag var ganska hungrig. – Sömnen blef mycket tung och

d. 4de wagnade jag ej förrän kl. 6. – Ganska matt efter uppstigandet. – Min tröghet och matthet fortfor hela dagen, hvadan jag

Sid. 171.

ock ganska litet kom att uträtta. – Jag war derjernte högst olustig. Något torde jag hafva hunnit uti Homer uppå eftermiddagen, om ej L-m kommit. Jag åt qvällsvard med honom och gick sedan till Bl. för den vanliga promenaden. Jag slapp ej mer in vid återkomsten, utan måste ligga hos Bl. – Sömnen blef äfven nu högst orolig. – För skräckliga drömmar förvirrade mig.

D. 5te befann jag mig åter ganska confus och olustig. Jag gick och drack 2 koppar Caffé. – E.m. förde jag Jenaiska Tidningen till Bibliotheket och ämnade låna derifrån Ergänzungsblätter; men de sades vara defecta och oinbundna. – Jag war ändock någon tid uppå Bibliotheket. Sedan uppå Nationsmötet. Jag lånte Stockholms posten och allmänna Journalen för Maji månad, hvilken sednare Journal utgjorde hela min extra lectur för i dag. – Gastlagen isynnerhet förargade mig på det högsta. Jag och Bl. föllo på det project, att vi borde anhålla om subscription ibland Studentcorpsen, för att insamla praemium för ett äreminne öfver Wallmark och låta införa vår prisfråga uppå Åbo Tidning. Så lifligt wi först fattade detta infall, så owerkställbart funno vi det och likväl vid första öfverläggning. – Jag spatserte länge med Bl och låg åter hos honom öfver natten.

D. 6te uppvaknade jag ej förrän kl. 7 och mådde icke heller nu bra. Eftermiddagen war jag dock mera nöjd med mig. Jag hann också i dag ett betydligt stycke uti Homerus. Mina hängslar gingo åter sönder. Bl. wille i går råda mig, att jag skulle föra dem till handskmakaren

Sid. 172.

för att repareras. Så ogörligt för mig jag än höll det, tog jag dem dock nu med mig hälst jag äfven skulle köpa mig nya handskar (De förra kommo bort uppå Calaset hos Nykopp). Det war redan något sent, då jag gick. Handskmakerskan träffade jag icke ensam och derföre täcktes jag ej komma fram med mina handskar. Jag tänkte ständigt derpå; men det blef icke utaf. Efter min bortgång ångrade jag sjelf min narraktighet. Att gå dit i morgon bittida, kunde låta göra sig. Men det kan se underligt ut och om det ock så såge, hvad följder kunde wäl deraf uppstå? En hel hop underliga föreställningar företrädde hos mig svarets ställe. – Om man dock alltid förstode mig; men huru kan jag wänta mig sådant. Jag gör mig också underliga begrepp om menniskor. – Hurudana menniskor skulle de ändtligen wara, som sökte förstå mig och som sökte wisa att de förstå mig. Många torde

finnas, som rätt väl förstå. - - Måtte icke den hotande ensligheten blifva mig farlig!! – Jag drömde mycket äfven denna natten; men tyckte ändock, att jag måtte bättre.

D. 7de, ehuru jag först efter kl. 6 uppsteg. – Uppå förmiddagen uträttades af mig intet synnerligt. – Jag förde mina hängslar. – Hela dagen måtte jag passabelt bra. – Ilmoni var här och med honom föråt jag mig. – Jag gick sedan ut och spatserade efter vanlighe-

Sid. 173.

ten så länge med Bl. att jag ej mera slapp in, utan måste gå och lägga mig hos honom. – Wi pratade om hvarjehanda och öppnade oss för hvarandra närmare – ännu känner han mig icke fullkomligen. – Orolig sömn och pollution.

D. 8de uppsteg jag kl. 6 och gick till Rel. – Det blef ingen läsning utaf för mig förrän uppå eftermiddagen emot aftonen. En del af morgonen tillbragte jag hos Rel, der jag drack 3 koppar Caffé, söp och åt frukost. – Föröfrigt var jag närvarande wid Disputationerna uppå Academien, både före och eftermiddagen. – Nykopp som träffade mig på förmiddagen sade, att han nu kunde försträcka mig med penningar. Jag var hos honom sedermera; men resolverade mig att nu icke taga något, om jag längre uppå sommaren kan af honom erhålla penningar. Jag lånte ifrån Nations-Bibliotheket de 3 första delarne af Beckers Weltgeschichte für Kinder u. Kinderlehen. – Jag nämnde om läsning uppå eftermiddagen. Jag hade ännu icke börjat densamma, då T. kom. Det blef åter ätande utaf och sedan gick jag ut med honom. – Med Bl. var jag till Wahllunds och åt än gröt. Hos honom måste jag äfven ligga.

D. 9. uppsteg först kl. 7. – Icke så alldeles stupid, som jag väl utaf gårdagens öfverlastande hade skäl att förmoda. – Likväl märkte jag att var tämligen tung. Jag drack 2 koppar Caffé hos Jungfrun. – R. åt middag med mig, hvarefter han bad mig till sig, att dricka Caffé. Jag drack 3 koppar och

Sid. 174.

pratade bort hela 4 timmar. Man ville ännu icke släppa mig; men jag slet mig ändtligen lös. - Caffet hade bragt en onaturlig hetta uti mitt blod, så att jag nu af häftighet icke förmådde företaga mig, hvad matthet afhöll mig ifrån på förmiddagen. – Jag fortsatte dock sedan flitigt läsningen af Homerus, så länge jag såg och hann ändtligen icke allenast till det stället, der jag i sist stannade, då jag å nyo började repetera för anteckningarnas skuld, utan äfven ett stycke fram om detsamma. – Mer skulle jag hafva hunnit, om jag ej blifwit på någon tid störd genom Bl. I. och L-m. Jag blef redan, då jag hörde en sådan hop ankomma förlägen, emedan jag just satt, bordet besatt med böcker. – Bls piquanta lynne bragte mig än mer utom fattning. Hade det varit någon annan, så hade

jag möjligen varit retad att visa min förtrytelse; men nu bemödade jag mig att wisa åtminstone en kall liknöjdhet. Att tvinga mig till Bl.s ton var mig platt omöjligt. – Blott liten qvällsward åt jag. – Jag lade mig kl. 10 ½, sedan jag ännu genomläst Prof. Wallenii program. Jag fick på lång tid ingen sömn.

D. 10. kom jag upp först kl. 6 ½. – Professor Fattenborgs tal afhörde jag ifrån början till slut. Det var väl berömligt deruti, att han icke heller förbigick de fördelaktiga och ärefulla sidor, ur hvilka man kan betrakta Napoleon. – Ingen declamations talang har Prof. F. Också syntes han ej föröfrigt uppå sitt tal hafva

Sid. 175.

användt all sorgfällighet. Hans uttal röjde nämligen nog, hvad jag dessförinnan hört, att han las upp ifrån ett kanske till och med ocorrecterat concept. – Straxt efter middagen ville sömnen tynga mig; men sedan blef jag muntrare. – Litet mellanmål – Las Homer till kl. 9 hvarefter jag med Bl. gjorde en liten promenad. – Aftonen var vacker; men jag war ej nöjd. Jag började efter hemkomsten läsa Beckers Weltgesch. Den skall jag småningom wid ledig timme igenomgå. -

D. 11. uppsteg kl. 6, något confus. – I dag orerade Adjuncten Linsén och Studeranden Stenbäck. Den förres tal war ganska interessant. Det war en ganska stor trängsel för fruntimrens skuld. Derunder sprängde jag mina benkläder uppå knäet, då jag ville klifva upp uti skranket. Uti hvimlet slapp jag åtminstone ned uti farstugan; men der måste jag ock stå orörlig, tills alla gått sin väg, hwarefter jag retirerade uti Theologiska auditorium, dit Bl. hämtade mig sin surtout, hvarmed jag slapp hem. – Stenbäcks tal war icke efter min tanke betydligt. Det förargade ännu mer, att hans uttal war rätt affecterat. – Efter orationen spatserte jag ett stycke med Arwidsson och Löfman. – Rel. sökte jag förgäfves. – Aminoff här. – Jag hann derföre i dag läsa blott obetydligt uti Homerus. – Jag spatserade än litet med Bl. – I dag åt jag ett passabelt mellanmål. – Mycket orolig sömn.

D.12te uppsteg jag först kl. 6 ½. Deraf torde väl den oredighet härröra, som jag derwid kände. Nästan hvarje morgon har

Sid. 176.

jag väl egenteligen waknat tidigt nog; men alltid är det en förunderlig slummer, som ännu kvarhåller mig, så att jag förmodar mig ofta, att ej klockan ändock, när jag uppstiger, är mer än 6 eller 6 ½. Jag skall härefter söka afskudda mig en så förderflig wana och stiga upp, så snart jag blir så vaken, att jag kan redigt blifva det warse. – Det vore mig derföre äfven nyttigt uppå denna tid, att jag kunde redan om morgonen hinna med mina pensa, då det om dagarne så litet blir tid dertill. – Jag war förmiddagen uppå Academien, sedan hos Savenius, som ville utbjuda mig ett Bokskåp. –

Uppå eftermiddagen var jag hos Arwidsson, Waenerberg och Ottelin. – Då jag sedan satt och las Homerus, bad mig Wirenius komma och äta med honom qvällsvard hos Widegrens. Ehuru jag nyss ätit litet, var jag dock villig dertill. – Jag har ofta med mina tankar flugit dit öfver och associerat, gud wet, hvilka föreställningar till dessa. Nu då jag verkligen skulle göra der ett inträde, gick jag icke dit utan en viss ängslighet, som till och med nästan ville tvinga mig utur fattningen. Likväl yttrade sig hos mig en svag fåfänga uti beredelser dertill. Vi kommo uti ett rum, der ett sällskap höll på att dricka. Mjöd, respondensen i dag, förmodeligen värden ville erbjuda mig ett glas punsch, men jag tackade och drack icke. Ändteligen retirerade vi i god ordning uti ett annat rum, der vi åto. – Mina förhoppningar

Sid. 177.

i afseende å personliga föremål blefvo svikna; men jag var ej heller i tillfälle att se alla, som jag önskat. Jag förblef derföre wid min uppå främmande ställen wanliga indragenhet, utan att engång så mycket öfvergå till någon yttring af allmänt glambegär, som jag såg mig hafva anledning till igenom språket omkring mig. – Jag war mycket orätt och måste derföre söka någon motion. Jag promenerade också ganska långt inpå aftonen och natten sist med Ilmoni, som äfven kom till mig för att ligga.

D. 13de uppsteg jag kl.6. – Professor Myreen parenterade i dag öfver den redan för länge tid sedan afledne Canzlern Grefve Armfelt. – Hans bust var derwid äfven upprest uppå en marmorpedestal med påskriften: Armfeltii manibus. – Rel. åt i dag middag med mig. – Jag war efter densamma så sömnig, att jag, då jag vanmäktig kastade uppå sängen genast inslumrade, tills Alléen kom kl. 2. – En stund derefter war jag tämligen confus. – Icke heller i dag hann jag långt uti Homer; emedan jag kl. 8 begaf mig till I. och då han icke var hem, till Bl. med hvilken jag sedan åt qvällsvard hos Seipells och promenerade. – Wi kommo öfverens att i morgon bittida åter väcka hvarandra till en promenad. Jag las Beckers Weltgeschichte till kl. 11, fick ej sömn uppå lång tid; men vaknade dock redan kl. 3 om morgonen

D. 14de. Jag lade mig dock åter och sof ända till kl. 4 ½ – 5 gick jag till Bl. som ännu sofde. Vi spatserte sedan en timma, hvarefter jag begaf mig till Rel. för att få Caffé, efter han i går böd mig. Jag drack 3 koppar. Sedan kom jag uppå det infallet att börja

Sid. 178.

spela Myllymatte uppå win med Rel. Jag segrade mer genom lycka än konst. Med J. spelte jag sedan uppå qvällsvard och förlorade så min riksdaler genom min egen dumhet. Det var icke utan att jag blef missnöjd öfver min förlust, så obilligt det också kunde anses af mig sjelf. Men jag har intet dugligt spellynne och jag borde låta bli dermed. – Hettan plågade mig odrägligt isynnerhet

efter middagen. Med möda kunde jag hålla ögonen upp, då jag las Beckers W. gesch. Annan lectur tilltrorde jag mig icke förmögen till. – Emot aftonen sökte jag Nykopp, för att begära penningar. Han var ej hem. – Savenius icke heller. Jag var uti ett elakt lynne. – Andersin ville jag betala den Rubeln, som jag till den andra rutan fått af Mennander och tillägga resten sjelf. Icke heller han kunde anträffas. – I dag blef det alldeles ingen läsning utaf uti Homerus; ty emot aftonen kom Forst. hit och böd mig att äta qvällsward här bredwid hos Widegrens. Sedan promenerade jag med Bl. efter vanligheten till kl. 10.

D. 15de vaknade jag väl lika tidigt, som i går; men förmådde ej stiga upp förrän kl. 5. Bl. hvilken jag besökte, fick jag ej att spatsera med mig. I. kom i hans ställe; men det blef just ingen spatsergång utaf. Först drucko wi ett glas win hos Jungfrun och sedan tillbragte vi en tid hos Savenius. Jag var utomordentligen vanmäktig. – Hos Ott. och Nykopp, af hvilken sednare jag lånte 10 Rubel. – Efter hemkomsten ämnade jag börja med mina pensa; men Aminoff kom och afbröt mig. Till min stora glädje betalte han mig äfven något för framtiden.

Sid. 179.

Jag gick sedan ut med honom uppå skolan, der offentlig examen i dessa dagar anställes med skolungdomen. – Adjunkten Sahlberg hade låtit tillsäga, att de, som med honom önskade göra en Botanisk Excursion tull Cathrinaedal i dag kl. precis 1 på e.m. måtte infinna sig på Nylandstull. – Det blef ingen gång utaf för mig också derföre, att jag hade så knapt om tid. – Ändteligen hann jag i dag absolvera mina pensa. Såsom jag icke åt någon frukost, var jag ganska hungrig, ehuru jag åt mig mätt vid middagen. Jag väntade således med mycken otålighet uppå Forst. och Rel. De ankommo slutligen sent, sedan jag just börjat med Homer. Den yngre E.m var dem följaktig. Rel. tracterade med 2 glas vin öfver hela laget. Eljest war conversationen ganska besynnerlig. Ett högst bitande skämt utgjorde dess beståndsdel. Lyckligtvis var jag icke föremålet; men jag las derigenom djupt uti de tvistandes inre. Med E. blef jag uppå hans proposition bror. För att sedermera efter min hälsoförstörande måltid hafva motion, följde jag de andra hem och blef der öfver natten.

D. 16de vaknade jag kl. 4 ovanligt illamående; men var icke heller förmögen att stiga upp förrän kl. 7. – Jag drack då uppå stället Caffé, tog en sup och frukost samt spelte Myllymatte ända till kl. 10, då jag i sällskap med Rel. ändteligen ärnade förfoga mig hem. Uppå vägen mötte jag Zidén, som tillsade mig att gå hem och hålla mig beredd till en sjöresa till Nådendal med Bl. Ilm. Aminoff med sin bror, min discipel, samt Hirn. -

Sid. 180.

Rel. böd mig emedlertid nu åter att dricka en Bouteille mjöd. – Rel. yttrade lust att komma med; men jag framställde hvarjehanda hinder deremot, eller rättare gaf hans hinder större vikt i

förhållande till min resa. Törhända märkte han mitt bemödande eller åtminstone min önskan, att icke hafva honom med. Han kom icke heller. Vi afreste kl. 11 vid pass, försedde med risgryn och win. – Uppå den behagliga ön Runsala åto vi sedan middag i ett torp och drucko ett glas vin till mans. Sedan fortsatte vi resan. Ehuru vi af brist på vind nästan hela vägen fingo ro oss fram, kommo wi dock ännu så tidigt till Nådendal, att vi hunno se kyrkans många och dyrbara märkvärdigheter. Den öfriga staden war snart igenomgången och öfverskådad. Läget är rätt wackert. – Kl. 11 återkommo vi till ett ½ mil hitåt beläget torp, der wi förut beställt oss risgrynsgröt tills återkomsten. Der tömde vi äfven det öfriga winet. För att hinna tidigt fram, fortsatte vi åter redan kl. 12. – Nästan en allmän stiltje beherrskade hafsytan, så att vi äfven nu kunde endast ro. Emedlertid bödo vi till att göra vår möda så litet kännbar som möjligt! Wi hade med oss flöjt, bössa och så sjöngo wi wisor. Jag blef dock öfverväldigad af sömnen och tillbragte medwetslös (jag tror hela) 2 timmar. Både mina armar woro utmattade och mitt hälsotillstånd för ängsligt, att kunna med mig sjelf wara tillfreds. -

Sid. 181.

D. 17de. Först kl. 5 ½ anlände vi till staden ganska ömkliga och kraftlösa. – Jag hade först ärnat gå upp och höra på Melartins inträdestal; men jag förmådde det sedan omöjligen icke. Både på för- och eftermiddagen sofde jag inalles hela 5 timmar. Jag war till en ganska hög grad stupid uti hufvudet och derjemte plågad af verklig feber uti kroppen. Rel. hämtade mig om eftermiddagen bref hemifrån. Den underrättelsen att min inlaga till Landshöfdingen redan blifvit ställd Ernst till förklaring och att Ernst derföre blifvit uppfylld af harm och utfarit emot mig uti skamlösa ord satte mig uti en högst ängslig spänning, hvaraf det ängsliga qvarblef äfven sedan jag hunnit läsa brefvet till slut. – Att läsa något var mig platt omöjligt. Jag måste derföre kläda uppå mig och försöka att gå ut. – Jag uteblef sedan hela aftonen och strök omkring gatorna ibland Marknadsfolket med M[oläsligt]. Med honom och Forst. spisade jag sedan qvällsward hos Widegrens. -

D. 18de uppsteg jag först kl. 7. – Sedan gick jag med mitt bref till Rel., hvaräst jag drack en kopp Caffé, söp litet och åt frukost. Hela den öfriga förmiddagen skolkade jag vidare omkring uppå gatorna. NB. Hartmans kunskapslära återställde jag, utan att hafva deruti hunnit ens inledningen alldeles till slut. Dock blefvo endast reflexionerna öfver de olika suspencerna öfriga. Allt sedan Lördagen har jag ingenting läst. – I dag började jag ändteligen dermed. – Det har varit

Sid. 182.

sagdt, att E. i dag skulle bestå sina gårdsgrannar R. och F. middag. Dertill böd han väl mig med; men i morgons, då jag var der ned, nämnde han intet derom. Jag kunde följaktligen icke gå dit ned i middags. Wäl hade jag om det varit någon annan, som sålunda halft budit mig, kanske gjort mig något ärende och gått en lång tid förut, liksom jag icke skulle påminna mig hela bjudningen; men här föll det mig icke in. Jag tänkte dessutom, att de skulle, om icke annars så för min skuld, hälst

detta spisquarter är trots så godt som något annat och de vanligen pläga äta här, komma hit till Widegrens och så i förbigående bedja mig följa; men härpå väntade jag förgäfvets. Jag åt sedan hem en högst tarflig middag och kände mig just väl derutaf. Aminoff lånte af mig öfver sommaren 3^{die} och 5te Tomerna af Schäffers Xenophon. – Det war projecterad af mig, att vi skulle gå och se Fischers physiska och optiska representationer; men det blef sedermera icke utaf, då Bl. ej ville gå. – Han wille hafva mig att omarbeta hans tal till Officianterne i morgon; men jag märkte, att jag ej var lyckligare skapare än han och gick bort trots alla hans böner. Saken var den, att Rel. lofvade komma till mig uppå e.m. Jag kunde träffa honom och då få höra huru det gått med middagen. Jag satt just efter min hemkomst och las Homer, då Forst. och E. gingo förbi och uppmanade mig att följa. Det hade ingenting blifvit utaf i middags. Jag var ganska hungrig

Sid. 183.

och mitt mål kom mig wäl till pass. Jag spatserte derefter länge, så att jag nödgades gå och lägga mig med Bl.

D. 19de vaknade jag ej förrän kl. 7 ½, då jag skyndade mig hem, att skrifva bref till Poppius. Det förde jag till Mallin, gick sedan upp för att höra på disputationsacterna. E. bød mig och I. att taga en sup Kirsbärslikör. Jag war sedan hos Meyer och Ottelin. – Expedierade bref till Puckila, dit jag till den gamla Maja afsände 20 Rd. Riksgälds. – E.m. tillbragte jag först uppå Academien och sedan uppå Concerten med I. – Sedan var jag hos Hirn och Bl. - Jag hade ganska litet ätit i dag, hos den sistnämnde åt jag således en passabel aftonmåltid. – Längre spatserte vi sedan med hvarandra. Jag var derunder just fallen att criticera uttryck och talesätt. Det var honom obehagligt. Han kallade mig mycket småaktig och omständelig och deruti hade han icke så orätt. – Alldeles ingenting har jag läst i dag. Jag blef öfver natten hos Bl. NB. Aminoff upphörde på f.m. att läsa. Lånt åt Andersin 25 Rubel.

D. 20de uppsteg jag kl. 6 ½. – Hos I. – Jag ides ej gå och höra uppå Prof. Törngrens inträdestal. Hos Pippingsköld war jag och sökte äfven Backman, för att få liquidera med honom. – I dag kom jag ändtligen i ordning med min läsning igen. – Jag hade ätit liten frukost. Det war mig således kärkommet, att Bl. jemte Rel. bad mig till Widegrens för att äta. Jag tog mig der en sup såsom vanligt. Eftermiddagen skulle jag med I. gå och se uppå Fischers Konst-cabinett; men det var ingen representation i dag. – Jag var då

Sid. 184.

med I. hos Italienaren Zattini och köpte mig en lorgnett, ehuru jag dit gick endast i afsigt, att köpa ett spänn till mina pantalonger. Jag las sedan Homer, tills I. kom. I fall han icke hade varit här

hade jag kanske gått och souperat med Forst. och E. hvilka dertill uppmanade mig. – Jag gick ut och spatserade med Bl. åt sedan och låg öfver natten hos honom.

D. 21^{sta} Jag uppsteg straxt efter kl. 6; men mådde icke bra. – Jag skyndade mig straxt hem, emedan jag hade beställt gossen till mig kl. 7. Han kom dock icke förrän närmare 8. – Hos färgaren. – Mitt sommartyg hade blifwit färgadt; men var mycket fläckigt och skall färgas om. Således så mycket mer att betalas. – Jag förargade mig öfver Bl. att han icke ville komma ned till mig för att äta frukost häldre än att gå på Spisqvarteret. Jag har flere gånger absorberat det, att han ej velat äta hos mig eller på min bekostnad. Jag är honom äfven uti sådant förbunden; men i alla fall kan jag ej finna någon annan grund till hans svårigheter att emottaga min beredvillighet att godtgöra min förbindelse än hans böjelse för sparsamhet. Han är förmögnare än jag och lärer hålla före att jag i följe derutaf kunde med något skäl göra anspråk uppå en större liberalitet hos honom, om han satte sig i förbindelse hos mig. Så föreställer jag mig saken. Hvad hans förmögenhet angår, äfvensom hans ställning i allmänhet, så har jag werkligen ofta varit frestad att afundas hans

Sid. 185.

lycka, som isynnerhet under denna termin varit alldeles i ögonen fallande. – Jag var hos Prof. Wallenius och betalte honom för hans privat Collegium uti läran om gammerna. Wisiten var ganska kort, såsom det syntes derföre, att Stenbäck stod och wäntade uppå honom i yttre rummet. Det war ju likväl icke så elakt tecken, att han expedierade mig först: han hade ju kunnat låta mig få wänta. Möjligt är dock att han hade något att tala med Stenb., som fordrade lång tid. – Jag ärnade gå och betala äfven Adjunkten Prytz; men jag fick mig ingen 5 Rubels sedel. Också ville jag följa Bl. ut. Före sin afresa inböd han mig, en Nationist Grönberg och sin huskamrat Kammarskrifvaren S-an in till sitt världsfolk för att dricka en bouteille win. Kammarskrifvaren bestod den andra. Uppå Bl.s uppmaning proponerade och drack jag brorskål med Grönberg, hvarefter S-an proponerade med mig. Jag kunde icke då afslå. Wi hade redan druckit 3 glas per man, då värden sjelf hemkom och tracterade oss med ännu ett, hvarföre wi likväl måste betala med broderskap. Det var verkligen ett för dyrt glas. Jag eller rättare, jag jemte S-an och G. följde sedan Bl. intill Tavastull. – Det smickrade mig att se Bl. skiljas ifrån mig icke såsom Bror. Wi hafva aldrig druckit brorskål med hvarandra; men ifrån vår närmare bekantskap hafva wi med fastare band varit förenade. – Jag lagade mig hem för att äta; ty jag war ganska hungrig. Sedan gick jag ut till B. för att engång få liquidera med honom. -

Sid. 186.

Grönberg war der och så gingo wi till Caffejungfrun uppå hans bekostnad. – Då jag hemkom, fann jag till min förvåning spillrorna utaf tvänne rutor uti det yttre rummet liggande kringspidda uppå golfvat. Fenstret hade jag lämnat upp efter mig och wädret hade slagit sönder det. Två Riksdalers skada likväl – I. kom snart med sina dissiplar. Wi gingo och köpte oss biljetter till Fischers

Konsttheater. – I. bød oss tills den öppnades, att dricka mjöd. – Då jag sedan war hemgången träffade jag min värd uppå gården. Han bad mig komma i morgon bittida till sig, för att liquidera för Alléns läsning. Jag förklarade honom, att jag redan fått betalning för de tvänne månader, som han blott läst för mig. Saken förhåller sig nämligen så: Den 6te i nästa månaden skulle det efter dagarnes antal vara just 3^{ne} månader; men påsktiden var jag bort uti 2^{ne} veckor och sedermera har han, stundom äfven jag åtskilliga gånger, begärt uppskof, och sålunda woro efter mina anteckningar af de å ömse sidor försummade timmarnes i går jämt 2^{ne} månader fyllda ifrån den tiden, som han började läsa för mig.

– Fischer utförde sina konster med ganska stor fermetet. Några misslyckades likväl ögonskenligen.
– Efter spectaklet gick jag med Tallqvist till I. hvilken wi sedermera följde ut ifrån staden. Han flyttar nu ut på Prof. Fattenborgs Landtgård Haga. Hos Tallqvist åt jag sedan aftonward. Då jag hemkom, war porten

Sid. 187.

redan stängd. Jag gick då ned till Rel. och låg med honom öfver natten. Sönnen blef mycket orolig. Wi hade om aftonen pratat mycket galenskaper. Dessa förföljde mig äfven uti drömmen och

d. 22^{dra} om morgonen hade jag en stark pollution. Jag uppsteg först kl. 6 ½. – Först sedan jag druckit 2 koppar Caffé, gick jag hem kl. närmare till 8. – I går kom jag icke en sida längre i min läsning. I dag synes det vilja gå uppå samma sätt. Nu kommer jag dertill att bli Posterior opponens för H. emot med. Doctorn Hvasser och Relander. Det uppehåller mina egna göromål åter för några dagar, utan att likväl på något tillfredsställande sätt godtgöra derföre, i fall jag ej vill räkna att jag troligen kommer att få till bästa, så att ännu en par dagar efter sjelfva Disputationen onyttigt förlida. – Tillfälligheten gjorde, att jag måste vara hem. Det hade jag att tacka för de framsteg som jag i dag gjorde. – För att ur recensioner af skrifter, h^a behandla samma ämne som Hvassers disputation, war jag på Bibliotheket och lånade Jenaiska Lit. Tidningen för år 1813. – Holmberg satt här hos mig hela par, tre timmar uppå eftermiddagen. Till sina grundsatser har han verkligen stadgat sig eller rättare sagdt han har kommit sig till grundsatser. Förut då han ännu icke hade några, tyckte jag icke om honom i anseende till hans barnsliga wäsende, hans ständiga sladder och affecterad-comiska upptåg. Något, något torde han hafva ännu qvar. Uppå Calaset hos Curatorn røjde det sig tydligen, så att det gamla ordspråket: naturam in expellas furca &c väl har sin riktighet.

Sid. 188.

Icke dess mindre kan man väl säga om honom, att han är en mera reel man. – Jag gick ut med honom; men kom snart åter, emedan jag wäntade uppå flere personer. – Detta var också orsaken, hvarföre jag ej kunde följa F. till Widegrens för att äta qvällsvard, oakadt jag eljest väl icke saknade lust dertill. Lycka var det också för mig, ty jag hade fått bestå. Mannen var utan penningar

och måste ut med det, då jag förklarade mig icke kunna komma. – Jag åt litet hem. Rel. kom och gaf mig disputationen. Han bad mig komma och ligga med sig och såsom jag var i behof af rörelse, så gjorde jag det. – Conversationen, tills vi somnade, var af det vanliga slaget ogudaktighet och skamliga anecdoter. Jag har nu äfven uti sådant till andras förundran börjat repa mig. Hvad skulle de dock säga, om de kände min egen erfarenhet?

D. 23de jag gick hem kl. 6. – Sedan jag fått mina andra pensa (Dahls Grammatik och Logiken) ifrån mig började j. fortsätta Homerus. Kl. 3 på eftermiddagen hade jag äntligen första rhapsodien slutad. På ett halft år ungefär, en rhapsodie!! – Jag ärnade börja genomläsa disputationen; men hann ännu icke företaga mig det, då I. ankom. Sedermera kom Rel. – Han blef ännu längre hos mig. Hela 2 a 3 timmar gingo genom den visiten för mig förlorade. – Först efter hans bortgång, fick jag tillfälle, att börja mitt påtänkta arbete. Jag fick dock ej länge tid att fortfara. I. kom. Han böd mig uppå sitt herrskaps vägnar att i afton

Sid. 189.

följa ut med honom till Haga och der tillbringa Johannidagen. Så oläglig denna bjudning nu också war i anseende till den förestående oppositionen så hvarken ville eller kunde jag afslå densamma. Sedan jag derföre med Rel. E. och I. hos Fernborgs ätit qvällsward och druckit win, begaf jag mig åstad med de unga Fattenborgarne och I. Wi hade krut och bössor med oss, samt sköto under vägen. Jag lossade de 2 första uppsåtliga skotten i min lefnad. Wi framkommo icke till vederbörlig ort förrän kl. 2.

D. 24de. Det föreföll mig underligt, att man inbragte endast en kopp Caffé. Men man kunde ju också icke så precis weta, om jag war ankommen. Frukost spisade wi andra utom herrskapet sjelft. Det träffade vi uti trädgården. I. hade velat, att jag nu straxt skulle göra en complimang för den grace man bevisat mig; men dels tyckte jag att det icke var så nödigt dels war jag icke förmögen dertill. Man bad mig wara wälkommen och jag fann snart att man icke mente det annorlunda. Då jag kom att gå ensam med frun, frågade hon mig, om jag hela sommaren skall bli här i staden. Uppå mitt bejakande svar bad hon mig wara god och emellanåt komma och hälsa på I. Wid middagen woro flere främmande, Herrskapets slägtingar. Ehuru hvarken deras stånd eller antal generade mig, hade jag kanske uti en inskränktare krets varit språksammare än nu. Man drack flere skålar och jag hade uti det hela ingen faute att förebrå mig. E.m. kom Hoffren med Assess.

Sid. 190.

Lagi döttrar. Man drack Caffé i trädgården. Sedan woro wi yngre utgångne för att skjuta. Straxt sedan vi druckit thé, afreste jag tillika med Bl. som erböd mig en plats uti vagnen. För första gången uti min lefnad åkte jag uti en sådan. – Hvad jag wid afskedet hade att förebrå mig, var att

jag ej speciellt complimenterade Professoren. Frun wille persvadera mig, att blifva qvar tills morgon; men då jag frambar mina ursäkter, uppmanade hon mig, att komma och hälsa på I. Ehuru jag till och med somnade på f.m., hade jag likväl litet ondt uti hufvudet, då jag kl. 7 hemkom. – Jag har efter simningen mera svettats i dag än vanligt. – Med Rel. och T. var jag och åt qvällsvard hos Widegrens. Jag hade gerna betalt går dagens aftonvard, som han bestod mig, om vi icke varit så många (Grönb. var äfven med). Sedan spatserade jag ett stycke med dem. Först efter hemkomsten började jag genomläsa den 3^{die} delen af Disputationen. Jag lade mig kl. 12. Sällan har jag haft en så orolig sömn, som nu, och sällan har jag varit så alldeles förvirrad wid uppvaknandet, som

d. 25te om morgonen, då jag först kl. 8 uppsteg. – Hos Prof. Fattenborg både att tacka för går dagen och begära låna Damms lexicon Homericum & Pindaricum. Han gaf mig boken gerna och bad mig komma och hälsa på sig

Sid. 191.

på landet. Widare var jag hos Secreteraren Gylling. – Adj. Nykopp var ej hem. Jag ärnade begära låna ifrån Nations Bibliotheket om der funnes Hedins Läkarebok. – Till eftermiddagen hade jag ändtligen igenomhunnit den 3^{die} delen. – Jag behöfde något Svenskt och Latinskt Lexicon. Jag begaf mig till Adj. Nykopp i afsigt att derjemte höra efter Hedins Läkarebok. Icke heller nu var han hem. Efter mycket besinnande visste jag ingen, hvilken jag kunde gå och anlita om Lexicon utom Rel. Så är nu staden tom på Studerande. – Kl. 8 hade jag ändteligen några oppositioner sammanrafsade. Nu kom Rel. icke utan mitt missnöje. Han skulle gå och äta qvällsvard hos Wid. – Jag kände min förbindelse och ville öfvertala honom att komma till Wahllunds. Han följde mig, ehuru han i början gjorde motstånd i anseende till sin klädsel. Jag ville till W. dels för att icke blifva förledd att äta så mycket, dels derföre att det äfven skulle kosta mindre. Skillnaden blef likväl icke så synnerligen stor. Sedan spatserade jag litet med honom, hvarefter jag begaf mig hem, för att börja tänka på talen. – Jag hann ej långt dermed och lade mig kl. 11 i hopp att i morgon bittida kunna stiga upp och fullända det återstående.

D. 26te uppsteg jag också straxt efter kl. 4, så att jag hann lyckligen få mina tal i god tid utarbetade. – Ännu träffade jag på en och annan opposition; men Rel. kom och kl. 9 ½ gingo vi till Doctor Hvasser. Vi funno för oss en lapp, hvare vi bödos till Wahllunds på frukost. Wi hunno icke stort äta, då wi måste gå. Blott ett glas porter dracks af oss. Att det

Sid. 192.

verkligen var för litet, erfor jag upp på Academien. Jag hade icke min fattning helt och hållet. Min opposition gick derföre också verkligen dåligt och än sämre war det, att jag, utan att besinna, att tiden war långt liden i anseende till de många Extra opponenterna började alldeles ex owo med

mina obetydligaste argumenter. Jag fick ej framföra mer än det enda argument, icke det engång dugligt, då jag måste sluta. Jag skördade derföre ganska liten, och långt mindre än af min opposition, än jag med skäl i anseende till den stil, som jag verkligen användt på disputationen, kunde vänta mig. Hela den tid, som jag dessutom onödigt på sätt och wis användt uppå mina oppositioner, har blifvit förspild, såvida alla mina egentliga dagspensa allt ifrån förledne söndag varit åsidosatta. – För öfrigt syntes åtminstone Extra-opponenterna Prof. Törngren och Adj. Ursin verkligen mer i stånd att nödställa Praeses än de önskade. – Wi hade nästan tagit för afgjordt, att vi såsom officianter icke skulle behöfva vara bekymrade om middag i dag; men deruti bedrogo wi oss högeligen. Han syntes sjelf vara bortbuden, Rel. hade mig då nästan emot min vilja till Wahllunds, der han utom middag requirerade äfven gammalt franskt win, hvaraf jag drack 1 ½ glas. – Sedan gick jag ned till Rel. drack der 2 koppar Caffè och spelte Myllymatte. Wi skulle gå och dricka resten af vinet; men H-g hade tillfälligtvis råkat i vårt sällskap och jag hade ej tid att vänta tills tillfället åter kunde skilja oss ifrån honom.

Ephemerider
för år 1816
Femte Häftet.

S. 193.

Ephemerider för år 1816.

Femte Häftet

Junii (fortsättning).

D. 26. Sysselsatte jag mig sedan med att igenomlöpa Tyska Literatur-Tidningen. Om qvällen gick jag till Rel. Man erböd mig qvällsward; men jag åt intet, emedan jag hela eftermiddagen varit besvärad af uppstötningar. Jag lade mig kl. 11.

D. 27. uppsteg något efter 6. – Litet grasslig. – Jag sysselsatte mig hela dagen med Literatur Tidningen. Jag väntade uppå Rel. med hvilken jag hade öfverenskommit att göra en wisit hos Doct. Ursins. Då han icke syntes, måste jag ändtligen kl. 4 begifva mig ut. Jag gick då ned till Rel. och satte mig der att spela Myllymatte. F. och E. hade mig med sig till Widegrens att äta aftonvard. Det war bortkastade penningar, ty jag var alldeles icke hungrig. Likwäl tycktes icke aftonvarden bekomma mig så illa, förmodligen af det skälet, att jag har icke ätit så mycket och att jag der ätit, endast torr mat. Då Rel. i morgon bittida ämnar resa, förblef jag der ned öfver natten och sof hos Ehrström. – Rel. har förstått att bringa äfven mig att tänka på hemresa. – Stråhlman, min gamla Skolkamrat (så kunde jag nästan säga) har budit mig fri skjuts och sålunda låter resan tänka sig. Sannerligen

Sid. 194.

den resan vore mig af mångfaldig nytta och så mycket än det kan synas å ena sidan motbjudande, att resa utan några rättigheter, så lockande är det å andra sidan.

D. 28de uppsteg jag kl. 6. – Dagen började med kortspel. Jag drack 2 koppar Caffé. – Kl. 7 blef det ändtligen resa utaf för Rel. – Wi följde honom till Dragontorpet. Der åto wi ägg och drucko 2 ½ glas franskt vin på man. – Nygren, som tillfälligtvis råkat i vårt sällskap, bød oss samteligen till sig i eftermiddag. Jag var sedan upp på Academien, hvaräst Prof. Wallenius efter ett tal afträdde Rectoratet till Theol Prof. Snellman. – Hos I. – Han kom sedan till mig och åt der middag. – Hos N-n drack jag någorlunda; men uthärdade ännu mer. Jag följde sedan sällskapet, som var ganska talrikt uppå tobaksåkern, der de flesta simmade i ån – Jag föll under ett öfverdådigt språng och fläckade mina böxor i gräset. Jag tyckte mycket illa vara deröfver; men det kunde ej mer hjälpas. Också lär det alldeles ej kunna det. – Vi kastade sedan käglor på Kuppis. Hela förlusten blef lösen för Kagelbanan. Jag kom icke att betala den. – Efter min hemkomst åt jag litet. – Under hela dagen har jag icke läst ett enda ord. – Jag trodde, att det skulle blifva godt tillfälle att läsa, när Collegierne

engång icke hindrade mer. – Sedan kom den fördömda disputationsacten. Efter den skulle jag återtaga skadan, och nu - - - Jag har förvärfvat mig till bröder en Aminoff, en Gylling och Nygren.

Sid. 195.

D. 29de uppsteg jag först kl. 7 – Jag mådde icke bra: jag hade duktigt grums uti hufvudet. – Tungan var slemfull. – Ned hos häradshöfdingen. – Han böd mig en dropp sup. Sedan var jag hos Adj. Nykopp och lånte af honom Tidningarne. – Jag fick en synnerlig lust att gå till Wahllunds och äta frukost. – Jag var dock icke synnerligen nöjd dermed. Man hämtade mig emot vanligheten en så ringa portion, att jag nödgades requirera en dertill ännu. – En stor sömnaktighet herrskade hos mig. Jag kunde med möda hålla ögonen upp. – Sedan sysselsatte jag mig med Lit. Tidningen, hvilken jag uppå eftermiddagen efter mitt löfte till Bibliotheket återställde. Jag ärnade sedan gå till Stråhlman, för att höra, om han fått penningar; men jag stötte derwid på ett ej mycket mindre sällskap än det jag i går var uti och bestående nästan af samma personer. De hade mig att följa med sig till simstället, hvarifrån jag sedan gick hem med F. i afsigt att spela Myllymatte. E. var ej hem och det blef intet spel utaf. Med mycken svårighet släpade jag mig hem. – Jag började ändtligen åter med mina pensa uti Dahls Grammatik och Logiken. – Sedan jag ätit qvällsward, gick jag åter ut och ända ned till Forst. – Han ville persuadera mig att blifva öfver natten; men jag gick derifrån. – Sönnen blef mycket orolig och

d. 30de vaknade jag åter icke förr än inemot kl. 7. – Jag kände mig icke välmående. – Jag slöt nu Dahls Latinska Grammatica, och började på andra rhapsodien uti Homerus. uppå I. bjudning gick jag ned till honom för att spisa middag. Der drack jag äfven 2 koppar Caffé. Följden var den, att han blef af mig bjuden uppå qvällsward.

Sid. 196.

Jag gick och arbetade flitigt på Homer, hvaruti jag äfven hann 100 werser för i dag. Jag skulle hafva till äfventyrs hunnit något derutöfver, om jag ej blifwit störd. – Uti bredewid liggande gård war det bröllop. Derifrån hördes en präktig musik och sedan måste jag med min läsning upphöra. Mycket folk tillströmmade. För att på anständigt sätt kunna se och höra närmare, wäntade jag med otålighet på I. för att med honom gå och anhålla om qvällsward. Då han ej kom, funderade jag redan uppå, att ensam gå dit. Han kom ändtligen; men då hade jag redan här igenom fenstret förfrågat mig om qvällsward och erhållit ett nekande svar. I. gick dit såsom främmande äfven för mig och erhöill samma svar. Jag var verkligen ledsen deröfver och vi gingo då till Fru Fernborg, och åto der. T-t bad mig derifrån komma till sig och der satt jag en stund. Sedan var jag hem ända tills öfver kl. 1, utan att kunna erhålla någon sömn. Musiken och den stormande glädjen uti grannskapet wäckte hos mig en pinsam saknad af delaktighet deruti. Det är så alltid med mig wid sådana publika lustbarheter af starkare retelse. Hos mig uppväcka de alltid dissonanzer och likwäl tror jag att jag wid hundra knapt en gång skulle kunna fullkomligen intresserad deltaga och

hvad än mer är blifva fullkomligen tillfridsställd. Jag wet icke sjelf rätt, hvad jag önskar. - Nu som vid andra dylika tillfällen gasta mitt hufvud utaf föreställningar och planer, ädla och nedriga, angenäma och oangenäma. Likwäl kan jag, utan att skryta, nämna att de nedriga och oange-

Sid. 197.

näma, så mycket de än understödjas af sinnligheten, då alltid nödgas gifva wika och se sig bortträngda.

Julii månad

D. 1^{sta} uppvaknade jag uppå den vanliga tiden kl. 7 mycket confus. Jag hade haft en häftig pollution; men jag hade i går aftons åtnjutit en stor qvantitet af Chokolad. Jag las äfven i dag träget; men hann likwäl icke mer än hälften emot det som jag las i går. – Emot aftonen gick jag till färgaren och då mötte mig E. samt uppmanade mig att komma och äta med sig hos Widegrens. Jag war färdig. Sedan gick jag till honom och satt der en stund. Wi kommo öfverens, att i morgon på e.m. gå till Haga. Hos Stråhlman. Han bad mig hålla mig färdig att med sig afresa till Ithis i morgon qväll. – Han böd mig ända till sin hemort med fri skjuts dit och derifrån och satte mig derigenom i ganska stort bryderi, om hvad jag borde göra.

D. 2^{dra} war det ett jämt springande hela dagen. E. bestod häst till Haga och wi woro dit åkandes. – 2 koppar Caffé. – Jag öfverenskom med I. att i fall jag ej reser till Ingermanland wara hos honom den 27de i denna månad, kl. 7 om morgonen. – Hos Ursins drack jag en kopp toddy. Han tillstyrkte mig alfvarligen att resa och bragte mig, redan förut dertill benägen, till ett verkeligt beslut. – Hos Stråhlman drack jag sedan ännu jemte några andra 3 glas win. Jag blef derutaf tämligen rusig, åt sedan litet hos Backman. Resan uppskjöts till morgonen

Sid. 198.

En af gårdsens tärnor anhöll att jag skulle läsa åt henne ett bref. Det var redan så sent, att jag deruti hade en giltig anledning att uppskjuta det tills i morgon bittida, då jag bad, att hon skulle komma och väcka upp mig kl. 5.

D. 3^{dje} uppvaknade jag sjelf redan kl. 3; men var nog dåraktig att ligga och afbida henne. Så war jag narrad af henne uppå hela morgonen. Först efter 6 kom hon. Alla mina uträkningar slogo felt och det war werkeligen bra. Min resa blef endast derigenom uppskjuten. Jag var ännu hos Nykopp i afsigt att än ytterligare få låna penningar ifrån Nationscassan. Min resekamrat hade uttagit den sista skärfven. – I afseende å mina med Meyer requireerade böckers uttagande kunde han heller icke gifva

mig något hopp, utan adresserade mig till Ursin. Han lofvade åtminstone bedja M. hafva anstånd med mig, om han ej kunde utlösa mina böcker. Hos min värd tog jag mig en sup och åt frukost. Han nämnde om en icke så tokig plan i afseende å rummen, sedan jag förklarar mig icke kunna hyra bägge, såsom hittills. Allén skulle med sin broder Scholaren bebo det yttre rummet och jag skulle hjälpa dem vid läsningen. Om det också icke skulle blifva något utaf denna plan, så lofvade Häradshöfdingen i alla fall hafva rum i beredskap för mig vid min ankomst. – Jag fikade mycket efter Soltans bref öfver Ryssland för att med så mycket större uppmärksamhet kunna vandra uti Petersburg t.ex; men det var mig ej möjligt att erhålla den. Kl. 12 blef det ändte-

Sid. 199.

ligen resa utaf för oss. Emellan Anka och Eura åkte wi förbi en Ryttn. L-dt ifrån W. Han kommer ifrån Stockholm, hvarifrån han hemför sin dotter, en rätt hyggelig flicka. Jag var härom dagen i tillfälle att wisa henne en artighet, som verkligen smickrade mig sjelf. Jag hörde att hennes fader uppå Frenckells boklåda frågade efter fransk Grammaire. Der fanns ingen annan än Pepliers. Jag underrättade sedan, att det ännu fanns en annan boklåda, der jag hoppades, att man kunde få Meidingers, hvilken jag vågade recommendera. Jag beledsagade dem också dit och hade det nöjet att se henne genom mig hafva uppnått sin önskan. Nu beslöto wi att på Eura vänta på hennes och hennes fars ankomst. Wi åto emedlertid. Flickan kokade Caffé och vi drucko öfver hela laget, hvarefter wi tillsammans afreste. I Härma tog jag mig en sup. Uppå Nummila bestodo wi åter Caffé. Der åt man äfven. Det var redan afton, då vi ankommo till Joensuu. Jag erböd min kapprock åt den unga fröken (så kallade wi henne – Str. började – ehuru om jag vill minnas, att de heta endast Mamseller uti W). Wid det tillfället ångrade jag högeligen att jag förglömt mitt bättre uti Åbo. Jag hade sjelf kunnat hafva det nöjet att omsluta hennes fina former. Under den vidare resan höllo vi oss rätt muntra; jag och min kamrat med samtal öfver vårt sköna resällskap &c. - Uppå Oinasjärwi lät åter Ryttn. koka Caffé. Dermed foro wi ända till Ickala. Der åto wi af deras wäggkost. Det var redan uppå morgonen af

d. 4de som vi dit ankommo. Jag mådde icke wäl. Wi fingo dertill en lat kamp till Niuhala. Nära intill kyrkan mötte oss under en backe 2 fruntimmer, hvilka jag tog

200.

för Mamsellerna B., hälsade på dem mycket vörnadsfullt, samt grälade på Str. att han åkte förbi, utan att stanna. Jag war i mitt misstag, tills vårt resällskap uppå N. upphäufde det. Jag fick Str. öfvertald, att med mig vika uppå S., der jag hade bref att aflämna. Wi lagade derföre litet om oss innan vi reste. Vår sköna följeslagarinna hade emedlertid med sin fader skiljt sig ifrån oss. Uppå S. tog man vid första anblicken Str. för sonen till huset och wi möttes af ett glädjeskri. Misstaget försvann och lämnade ledsnaden efter sig så att jag nästan vore hugad att tro, att Mamsellerne just af förtrytelse öfver sitt misstag ej visade sig. Wi åto frukost och afreste sedan. Uppå Selkis träffade

wi Collegan Enros och Camrer Gardberg ifrån Borgå. – De blefvo helt storögda, då de hörde att jag skulle resa till Petersburg. I förbigående skall jag anmärka, att jag nästan ångrade mig nu, att jag under hela vägen så godt som skrutit med min resa inför bekanta. Ja, en sådan fåfänga war en af de bidragande orsakerna till vår opåttänkta resa igenom Borgå, då vi först ämnat resa genom Tavastehus. – Denna dagen var i allmänhet ganska ledsam. Lyckan och nöjet syntes med vår sköna sällskaparinna öfvergifvit oss. Än tryckte oss den besvärliga hettan och sömnen, än hade vi dåliga kärror än gick något sönder. Jag tröstade mig, att morgonen skulle blifwa åter angenämare och classificerade redan på förhand efter den måttstock dessa 2^{ne} dagar ifrån vår resas begynnelse erbjödo de följande jämnt uti lyckliga och nöjsamma samt ledsamma, hvilka, såsom dessa 2 oafbrutet kunde följa på hvarandra. – Jag befann mig nöjd, då jag föreställde mig vä-

Sid. 201.

ga så uti jemnwikt. Uppå Palojoki åto wi. Till Borgå hann vi ej förrän kl. 10 om natten. Mina speculationer om svart kläde till ett par byxor, som möjligen äfven Soltans bref öfver Ryssland gingo öfver ända, då vi så sent ankommo och Str. ej ville dröja tills morgonen. Sedan vi derföre tagit oss en sup och en smörgås afreste vi i sällskap med postilionen och en Rysk till Illby just raskt. Det var likväl midnatt, då vi hunno fram. Der måste wi lägga oss. Wi beställde oss Caffé till kl. 4 om morgonen.

D. 5te men det kom ej förrän kl. 5 ½. – Vår resa gick i dag passabelt, så att min uppgjorda tabell tycktes vinna bekräftelse. – Uppå Säfträsk åto wi. Det var ett rätt nätt och snygt gästgifweri. Wi hade idel goda hästar, så länge vi åkte tillsammans. Wi skiljdes åt uti Elime. Jag förbehöll mig ledighet och rastetid ända till Tisdagen, då vi på e.m. skulle råkas uti Kausala. Dittills trodde jag mig kunna uträtta alla mina affairer uti Ithis, låta reparera gammalt, laga litet nytt och göra mina nödvändiga visiter. Uti Säski måste jag litet äta. Derifrån fick jag en rätt dålig häst till Kausala och en ej stort bättre derifrån hem. Mina föräldrar woro ej hem, då jag ankom. Jag företog mig då, att wandra omkring deras hydda, för att njuta minnet af min barndoms wandel. – Jag gick ned till brunnen, hvars vatten så ofta vederqvickt mig då jag om söndagarne hemvandrade uppå återvägen ifrån Herrans hus. Ännu gaf det mig en vederqvickande dryck. Min stora stenbyggnad under vägen till brunnen var ej mer. Sjelfva materialerne voro förskingrade. Icke heller såg jag mer några spår till den stora landsvägen, uppå hvilken jag fordom ifrån fjerren

Sid. 202.

tracter framförde de stolta resevagnarne till slottet. Rönnen uti hummelgården der jag sedan ofta uppehöll mig för att samla hundloka war förtorkad. Den stora herrliga björken nära boningsrummet uti potatistäppan, der jag fordom uti skuggan kunde svärma om Eden och de fromma patriarkarnas okonstlade wandel, har redan länge varit afhuggen. Jag minns ännu, när min fader gjorde det så mycket jag än yrkade att han skulle skona den, fastän i det närmaste förtorkad. Gubben hade sjelf i

sina yngre år planterat densamma. En af våra lärgossar föll uppå det orådet, att en vår derur tappa björkloka och sedan förtorkade den småningom. Jag kunde uti den föreställa mig en bild af mig sjelf. Deruti är en märkbar olikhet, att då jag kanske en gång i förtid likasom björken måste afhuggas, skall planteraren icke mer se några andra unga plantor uppskjuta i mitt ställe eller rättare, för att närmare fasthålla bildens likhet omkring sig såsom han sett en hop wackra unga rönnar uppskjuta rundt om sin täppa och speldt begränsa dess lilla rymd. Men de äro kanske också ej planterade af honom. Uti en aflägsen del af täppan uti en allund uppstiger nu ibland de andra träden en rankig björk, den han ej planterat; men som kanske leder sitt ursprung ifrån den gamla björken. Jag vandrade omkring täppan. Den stora öfver en skogsväg hängande stenen, hvars öfversta yta jag med andra gossar igenom en ansats uti ett språng ofta sökte ernå, stod der ännu lika hotande att nedramla. Ifrån bergsklinten öfver vägen såsom fordom. Jag vandrade öfver dess tufviga omkrets, der jag ännu för några år sedan – 1808 och 1809 – lät väldiga kägelarmeer -

Sid. 203.

den ryska och svenska – väldigt drabba emot hvarandra, lefverera blodiga slagtingar, ömsom förjaga och slå hvarandra. Af de slagne hjeltarne såg jag icke en gång kringspridda ben mer. Jag gick förbi den stora stenen, vid vänstra gärdet af potatistäppan, hvaröfver jag hälst klättrade då jag ville ut på fria fältet, för att under sjelfva min klättring kunna uthvila mig och se mig omkring, öfver den krets, som jag lämnat och öfver det stora fria endast af horisonten begränsade fältet, dit jag wille. – Ändteligen kom jag också förbi den några quarter breda gropen wid badstugo vägen, som fordom uti min barndom, då den under regniga tider var uppfylld med vatten, förekom min fantasi såsom ett haf, wid hvars kust landsvägen gick förbi åt det omnämnda stenslottet och der jag lät mina flarnskepp röra sig af och an för vinden och svallet och stundom leverera sjödrabbningar. – Jag hade än mycket att se och njuta: jag hade nu vandrat omkring potatistäppan. Nu ärnade jag mig längre ut på fältet, då jag blef varse mina föräldrar och hastade mig att hälsa på dem. – Det blef sedan ingen vidare vandring af. Min fordna förtrogne Tervaises Abraham ankom och jag var sysselsatt att utpacka mina saker och öfverlämna det som behöfde repareras. Mina föräldrar blefvo ej litet förvånade, då de hörde att jag ej hade längre tid att dröja hem, än ungefär så länge att reparationerne skyndsammeligen kunde verkställas, och att jag skulle resa på andra sidan om Petersburg. – Jag begaf mig till hvila upp uti bodan, sedan jag såsom i yngre åren alltid hvarje afton om somrane, ätit litet sötmjök och bröd.

D. 6. uppsteg jag något sent och begaf mig efter en dylik frukost med min fader åt Kaurama, för att sjöledes öfver den så kallade Kyrkosjön komma öfver till Kausala. Jag rodde dit sjelf. Ifrån K. red jag till Parola, hvaräst jag åt

Sid. 204.

middag och drack Caffé. Past Rel. var ej sjelf hem. Min plan var att få Carl R. med mig, resa på e.m. först till Radansuu, för att få skraddare, derifrån till Rauhamäki, ligga der öfver natten, komma söndagen till Kyrkan, fara derifrån uti kyrkobåtarna till Befallningsman Krook uti Kimola, komma derifrån om måndagen till Färtis och så genom Röhms hem, hvarifrån vi skulle Tisdagsmorgonen resa till Parola. Det blef ingenting utaf hela planen. R. ville ej följa och jag ides ej gå ensam. Så blef jag äfven till lördagen.

D. 7de. Då jag uppå en kärra med Rellie åkte till Radansuu, hvarifrån jag med unga Rel. gick till kyrkan, sedan jag förgäfves sökt skraddaren. Jag träffade Bef.m Fabritius uti kyrkan. Han böd äfven Rell. till Rauhamäki. Jag hade lust att med kyrkbåtarna fara öfver till Lötilä, så mycket mer som derifrån voro fruntimmer uti kyrkan; men jag sölade så länge, att båtarna icke mer funnos kvar, då jag kom till stranden. Jag måste då, såsom i morgons, uppå en kärra följa landsvägen med bägge R. Uppå R. åto vi middag, drucko Caffé och sedan ock ett glas Toddy. Jag var sinnad att proponera brorskål med Fabr; men jag kom mig ej dertill. I afseende å honom hade jag verkligen gerna bortbytt det långsamma Befallningsmans namnet emot Bror, såsom han kallar mig. Mamsell A. hade loft R. att komma dit uppå e.m. för att lämna mig ett bref till Wiborg. Wi lofvade oss mycket roligt; men hon kom icke. En Mams. Stormbom var der. Ledsamt hade nu åtminstone jag icke; men det skulle äfven för mig varit roligare, om Mamsell A. kommit. Dagen förut hade der varit mycket flickor uppå e.m. Jag hörde det med så mycket större ledsnad, som jag just ärat mig dit. Emot aftonen råkade jag uti misslynne. Såsom vanligt förtretade mig då nästan allt. -

Sid. 205.

Vid bordet förtröt det mig, att R. af M.J. kallades Cousin, jag deremot tilltaltes med det tvungna Magisternamnet. Och likväl har jag – så tänkte jag – långt förr både känt henne och varit känd af henne än R. Han for hem med sin fader. Jag blef kvar öfver natten och reste först

d. 8de efter frukosten med Fabr. till kyrkbacken. Krogerus sades ej vara hem. Jag gick då till Kr. der jag förblef till middagen. Straxt derefter gick jag ned. Kr. böd mig äta med sig; men jag gick häldre upp uti sal. Prostens kammare, för att se på hans Bibliothek. En kopp Caffé drack jag sedan. Der såg jämmerligt ut på Prästgården. Uti sjelfva Prostens kammare herrskade förödelsens styggelse. Endast Böckerna woro kvar uppå sitt ställe; men icke engång de uti sin noggranna ordning, som sal. Gubben plögade hålla dem. Det af mig äskade beviset öfver min släkt erhöll jag ändteligen, sedan jag sjelf först uppsatt Conceptet. – Jag skall här uppsätta, hvad jag ur Kyrkoböckerna om mina stamfäder å fäderne upptecknade. Aj! jag märker, att jag förlorat anteckningarna. Jag skall, om jag lefver, en annan gång uppsätta en sådan noggrannare. – Det blef sent på aftonen. Jag var och tog afsked hos Kr. Skraddaren hade ännu icke kläderna färdiga. Jag gick derföre äfven till Klockarens, dit jag eljest just ej hade lust att gå. Jag skulle önska, att engång afslägsna mig ifrån dem och det kan nu icke annorlunda ske än genom visad likgiltighet i afseende å dem, d.ä. för dem högmod. Äfven nu bemötte de mig allt uppå gamla wiset. I sällskap med andra

skäms jag likväl verkligen för ett så förtroligt bemötande af dem. – Först kl. 8 ½ var skraddaren färdig. Han kom och rodde mig öfver till Raudanlahti; hvarifrån jag sedan ensam gick hem.

D. 9de var jag efter kl. 4 i rörelse. Jag var hos Urbaises och Tyskä, för att bedja vårdarne i söndag anmäla sig hos Fabr. såsom Borgesmän för hemmanets tillbörliga skötsel och utskyldernas erläggande

Sid. 206.

i fall jag skulle vinna hemmanet af Ernst. – uppå det förra stället tog jag en sup samt smör och bröd. Hem åt jag sedan en starkare frukost, innan jag reste. Röhmä Johan, till hvilken jag hade skrivit ifrån Kyrkan, att han skulle om Måndags afton komma till mig och om möjligt hämta äfven penningar till låns, hade låtit bedja att jag Tisdags morgonen ville vara god och vänta på honom. Jag väntade en stund; men reste sedan. Jag kunde under vägen vänta på honom. Uti Jokue hade man i beredskap för General-Gouvernören, som väntades, en löfsal. Hästar woro uppåddade ifrån Mangala och Sidikala skogshemman. Johan skulle ock komma. Jag måste derföre vänta uppå honom. Jag hade skrivit till honom, att han ville vara god och försträcka mig litet penningar, om han hade. Han gaf mig 20 Rubel. – Till middagen ankom jag till Parola. Jag lånte af Rel. Goethes Herman u. Dorothea. – Die Wahlverwandtschaften samt Hölty's Gedichte. Bef. man Fabritius hade i går loft mig, att omkring middagstiden i dag inträffa på Parola. Jag hoppades derjämte äfven få träffa Befallningsman Krook. Jag dröjde derföre på Parola ända till kl. 3. Då ingen ännu syntes, måste jag resa. Min fader följde mig till Koufvola. Str. hade för en timma sedan passerat till Raudala och lämnat efter sig en billette till mig, att jag onsdags morgonen kunde der få träffa honom. Jag hade just intet annat parti att taga än att genast resa dit efter. Ehuru jag vid kl. 8 vid lag ankom, war det visst icke sent, hvad man uppå en svensk Herrgård hade kunnat befara. Man åt icke qvälls-

Sid. 207.

ward förrän efter kl. 9. Icke allenast derutaf kunde jag dömma, att jag war uti Ryssland. Det hade jag straxt märkt uti Koufvola uppå det låga forverk, hvari jag inpackades och uppå anspannet. Den största contrast fann jag uti sättet att vara. Jag har väl hört, att man i Ryssland är mycket fri uti det afseendet och att man der utur sällskaperne ser det ordkram bannlyst, som ofta gör dem tråkiga uppå Svenska sidan; men så uppå gränsen, som Walkiala ligger hade jag likväl föreställt mig medelvägen emellan Svenska och Ryska bruket. Huru främmande måste det icke derföre wara för mig, att se just häruti olikheten emellan det landet hvarutur jag kom och det, dit jag reser, aldra starkast framlysa! Dermed will jag icke säga, att man på Ryska sidan är ohöflig. Nej, det är endast de toma, onödiga ordgranlåtarna, hvilka man der icke hör. Annars tror jag att jag misstoge mig, om jag sade, att man der icke förstår sig på sådant (åtminstone om Walkiala wore det väl alldeles falskt påstådt); jag war en sådan person, att man icke behöfde derföre beswära sig och det var också just

det, i förbigående sagdt, som sårade min fåfänga. Äfven uti andra mera bemärkbara fall fann jag anledning, att uti det afseendet vara otillfredsställd. Icke allenast värdinnan t. ex. utan äfven Fru Sir. ifrån Elime tilltalte endast Str. då det var fråga om vår resa alldeles såsom skulle jag wara en nödwändig biperson allenast och ingenting vidare. – Föröfrigt syntes värdinnan, ehuru redan tämligen bedagad, ett muntert och klokt fruntimmer. – Ingen af hennes döttrar var för det närvarande hem. – Jag hade utaf den sena qvällsvärden en orolig sömn och steg sent upp.

Sid. 208.

D. 10. Det blef i dag ingen resa utaf. Jag måste tillstå att dagen för mig blef verkligen ledsam; men derföre complimenterade man mig icke och det var väl också mitt eget fel; ty jag öfverlämnade mig mycket åt sömnen. – Jag skref endast uti min dagbok händelserna under resan ifrån Åbo. – Följande natten sof jag än oroligare än den föregående och uppsteg kl. 6.

D. 11. Ändteligen reste wi efter frukosten. Resan gick rätt bra, ehuru vägen just ej var så intressant – Merendäls långa stationer och ofruktbara, torra, endast med ljunng och tallar beväxta hedar. Sällan ser man några åkrar eller ängar och ingenstädes wid vägen någon by. Sjelfva gästgifvaregårdarna, om jag undantager Raipiais, äro blott enskildta platser vid vägen. Den enda omväxling ögat kunde njuta i afseende å byggnader och med människohänder uppresta verk, lämnade de ofta förekommande fasta platserna, Altio, Dawidoff och ändteligen Willmanstrand, som dessutom kan skryta af ett rätt vackert läge invid Saimen. – Dit ankommo vi kl. omkring 9. Wi åkte in till Pastorn derstädes, Stråhlmans farbror. Der voro flere främmande Herrar och Damer, hvilka höllo på att spisa, då vi anlände. – Det var icke utan förlägenhet, som jag först presenterade mig och jag hade rätt svårt, att sätta mig i fullkomlig frihet, ehuru här visserligen sjelfva societeten mycket mer var dertill gynnande än någon Svensk af det slaget skulle varit det. Jag åt ej mycket, ehuru jag ej ätit något sedan vi reste af ifrån Randala. Derföre sofde jag tämligen roligt.

Sid. 209.

D. 12. gick jag med Str. efter frukosten för att bese staden. Wi besökte Studenten Hornborg, som sedan gjorde oss sällskap. I staden fann jag just intet särdeles att bese. Äfven här ser man endast Caserner, såsom i Dawidsstad – Jag war mycket fri uti mitt wäsende. Endast deruti kände jag en förlägenhet uti min ställning, att jag icke kunde mycket tala. Man talte ganska litet Svenska, nästan endast, då man talte till mig och jag wille deremot ej gerna ut med Ryskan. Jag blef likväl allt friare och friare. Man föreslog efter middagen en promenad till staden, antingen till en Officerare vid namn Stråhlman, slägtinge till huset eller ock till öfversten för Regementet. Hos den sednare kunde man få höra Regements musiken och dertill hade jag en ganska stor lust; men min resekamrat förklarade sig alldeles ej villja gå till öfversten. Wi gingo då, jämte alla fruntimren till Lieutenant Stråhlman. Nå der var ändock rätt roligt. Wi drucko der thé ock sedan toddy. Lieutenantens Fru, en Ryska, hemma ifrån neyden af Moskwa spelte för oss på Guitarre. – På återvägen visade oss Past.

Stråhlman en Milstolpe, som uti 1741 års slag blifvit träffad af flere skott och hvilken man till åminnelse deraf inneslutit inom ett särskildt stängsel. Han viste mig äfven den skans, der en Svensk Capiten Åberg med 300 man ganska tappert försvarat sig. Ännu en märkvärdighet. Wi mötte en lång Rysk officer, uppå hvilken mitt sällskap hälsade såsom bekant och samtalade med honom några ord. När han hade skiljt sig, sade mig Past. Str. att det var sonsonen till den djupsinnige Euler, hette äfven Euler och var Capiten vid det nu i Willmanstrand camperande 44de Jägarregementet. Hans far hade varit en ganska skicklig Ingenieur-General och äfven denne vore begåfvad med ett matematiskt hufvud, särdeles disponerad för planers och calculers uppförande. Föröfrigt skall han vara ogift. – Jag hade utaf toddyglaset blifvit

Sid. 210.

så munter, att jag icke allenast kunde tala med den största frihet, utan till och med äfven skämta. Dock vågade jag ännu icke fram med Tyskan. Past. Stråhlman har ett ganska skönt Bibliothek. Wi lånte derifrån med oss Schillers Gedichte, 2 Bde, Jean Pauls Vorschule der Ästhetik 3 Abtheilungen och Gott. einige Gespräche von Herder. Wi afreste straxt efter aftonmåltiden. Jag hade till afskedet uttänkt mig en rätt grann complimang på Tyska, men den förväntade önskingen till en lycklig resa utaf deras sida, vid hvilken önsking jag på förhand hade förknippat min complimang, uteblef och derjämte äfven mina grannlåter. Past. Str. bød mig dock vara välkommen på återresan. – Wi åkte igenom hela natten och kl. 6 om morgonen

d. 13de ankommo vi till Wiborg. – Jag var litet ängslig i anseende till vår brist på pass; men wi foro egenteligen icke alldeles förbi högvakten, och man syntes icke heller bekymra sig om oss. Denna stad spände något min wäntan wid första anblicken och tycktes verkligen också sedermera lämna många och angenämt omväxlande föremål för ögat. Str., som borde agera min Ciceron, kom sedan vi druckit Caffé, ut med mig och beledsagade mig åtminstone till förstaden, emedan han der hade en visit att göra. Han träffade dem icke hem, hvilka han sökte och jag fick honom således med mig tillbaka till staden. Han förde mig uppå Gymnasium. Hos en Grundström åto wi smör och bröd. Magister Longström sades icke vara hem, eljest hade jag besökt honom. Äfven Nystén sökte jag förgäfvos. Andra bekanta hade jag här icke. – Jag träffade dem

Sid. 211.

bägge om middagen, då wi här åto tillsammans. Derefter gick jag till Nystén och Longström, för att få någondera af dem mig till Baron Nicolays trädgård, Mon repos kallad. Efter långa underhandlingar kom ändteligen Nystén. Han var först med mig hos en Cancellist Hällström, för att skaffa mig pass. Han var ej hem. Uppå Cancelliet sökte wi honom; men då han ej fanns der, skref N. en billette och lämnade den der. Mon repos genomvandrade vi nästan helt och hållet. Det wore ett fåfångt arbete, att börja beskrifva alla dess skönheter. Konsten har der på ett underbart sätt förstått att använda naturen och deraf frambragt ett skönt harmoniskt helt. Min fantasi bildade sig

ofta uti min barndom taflor af det slaget; men jag måste tillstå, att jag här såg mer, än jag någonsin kunnat inbilda mig att se. – Ägaren skall ännu lefwa, ehuru han är öfver 70 år. Hans egen boning ligger uti samma trädgård. – Han skall hafva varit Handsecreter hos Keisarinnan Catharina den andra och sedan erhållit egendomen till skänks. Att det så måste varit, kunde jag sluta af inscriptionen uppå en obelisque. Caesar nobis haec otia fecit. – Uppå ett ställe sågs en byst, som N. försäkrade wara alldeles lik den gamle Baronen. Man las deri följande nätta och träffande inscription:

Auf Kurze Zeit Ist Dieser Hügel Mein,

Auf Lange Zeit Bin Ich Dann Sein.

Nicolay.

Vi hade genomvandrat en stor del af trädgården. Åskan mullrade. Himmelen öfwerdrogs med svarta

Sid. 212.

moln. Wi hade nyligen nedstigit ifrån ett högt berg, som låg ut i sjön i form af en halfö. Man hade der intet annat skådespel än en vidsträckt utsigt åt sjön (Jag vet ej om den är någon wik af hafvet eller en skiljd samling af vatten). Wid nedgången märkte jag en obetydlig gångstig uppå sidan. Jag hade lämnat den, om ej min följeslagare yrkat att wi borde gå äfven med den. Kanske är det ock något att se, sade han. – Regnet bröt nu ock löst och se – i detsamma befunno wi oss uti en ganska rymlig grotta, der vi en stund wäntade att regnet skulle gå öfver. Jag sade N. att jag väl aldrig kunnat föreställa mig, att jag med honom och på den ort, der wi befunno oss, skulle skyla oss för det uti landet så efterlängtade regnet. – Wi hemkommo alldeles trötte af vår vandring. Passet låfvades till i morgon. – Jag kastade ännu käglor uti kvarteret med Str. och de uti gården varande unga herrarne.

D. 14de. En kopp Caffé. Hos Nystén. – Sedan var jag uti Tyska och Svenska kyrkan. Den är icke grann men likväl rätt vacker. Jag öfvervarade nästan hela den Tyska Gudstjensten. Oaktadt jag war så betungad af sömn, att jag hvart ögonblick fruktade att deraf öfverwäldigas, gjorde jag våld på mig sjelf och war der ända till slutet för att wid utgången få se fruntimren. Ett ungt war också rätt hyggligt. Uti Ryska kyrkan war jag också icke mindre än uti den Finska. Den sistnämnda är utaf sten och liknar af alla 3 kyrkorna mest de nya finländska stenkyrkorna. – Jag erhöll ändteligen mitt pass; men det blef ännu icke i dag någon resa utaf. Hela eftermiddagen var Str. bort. Jag sofde först tills emot aftonen och gick sedan till Nystén. Magister Rönnbäck war ock der.

Sid. 213.

Wi gingo sedan alla 3 ut för att spatsera. Det var rätt mycket folk i rörelse, äfven fruntimmer, inga likväl särdeles sköna. Man sade mig, att man sällan på promenaderna ser några sådana, hvaremot man på assemblerna skall finna många rätt vackra. Illusionen af ljusskenet lärer betydligen verka dertill könets förmån. – Wi besökte de förnämste bryggor. Till sjelfva slottet nekade man oss tillträde. I sällskap med någon Officier af Wiborgska regementet, då det samma är på wagt, skall det lyckas för en ny-Finländare, att komma dit och upp uti tornet, hvarifrån utsigten skall vara ganska belönande. – Sedan woro vi uppå stadens klubb. Rönnb. introducerade mig, d.ä. inskref mitt namn uti boken. Jag och N. åto der, dyrt nog ehuru icke så väl. – Str. kom alldeles icke hem. Hade tillfälligheterna varit mer gynnande eller snarare jag mera djerf, så hade jag likväl icke förblifvit ensam.

D. 15de. En kopp Caffé. Jag gick till Longström för att kanske af honom erhålla till låns Ottelins och Ehrströms Ryska Grammatik. Då jag derifrån ärnade mig hem, träffade jag på gatan en Höyhä (såsom jag tror Gymnasist i Borgå), hvilken jag i först går såg hos Gymnasisten Grundström, som gaf mig och Str. frukost. Medan jag står der, kommer en gåendes längs gatan och fixerar mig noga och se det var – Arwidsson. Wi förundrade oss lika mycket hvardera att så råka på hvarandra, då våra banor för det närwarande dertill äro ungefär lika; ty äfven han skall till Petersburg med Baron Ramsay. – Jag gick sedan med Arv. ännu till Rönnb. Nystén och Gylling, hvaräst jag äfven råkade Bar. Ramsay. Wi kommo öfverens att handla och vandla till-

Sid. 214.

samman i Petersburg. De hunno också afresa före oss. Wi kommo ej ut förrän kl. 12. Men vi hade också tagit oss en duktig frukost dessförinnan. Wi hade lagt oss hästar ända till Petersburg. För att derifrån kunna hämta frakt tillbaka, kommo några skjutsbönder med tvänne Kibitkor. Wi satte sakerna uti den ena och oss sjelfva uti den andra. Uppå Mola Krog gjorde vi halt. Uti gästgifveriet såg man hela bordet fullristadt med namn af hvarjehanda personer, som besökt det. Jag fick det infallet, att rista dit äfven mitt, men då jag just var dermed sysselsatt, öfverföll oss värdinnan med otidiga bannor deröfver. Jag sade ingenting; men beslöt att hämnas sålunda, att jag med lösa penningar wid min afresa skulle betäcka, hvad jag uti bordet hade hunnit inrista, nemligen endast A. och halfva J. Wi drucko der äfven thé samt Toddy; ty Str. hade ifrån Wib. köpt med sig 3 Bouteiller romm. Wi voro färdiga att afresa, då en Bonde ankom med en Ryssinna, hvilken han åtagit sig att skjutsa fram ända till St. Petersburg. Då han hörde, att vi äfven ämnade resa dit, upphörde han icke att bedja, det vi måtte ännu vänta tills han hunnit litet beta sin häst, så att han sedan i vårt sällskap kunde komma fram. Han war nämligen rädd för röfware och anförde flera exempel af deras illgärningar uppå denna vägen. Wi gånge vika för hans enträgna böner och väntade. Sedan reste vi än ett stycke till en såkallad Kabak uti Wäärämäki, der wi förblefvo till morgonen.

D. 16. då vi åter bröto upp samt drucko sedan Caffé uppå närmaste station i Pampala. -

Sid. 215.

Jag betraktade i dag närmare vår följeslagarinna, och fann hennes ansigte om icke vackert så likwäl till och med mer än drägligt. Jag fick höra att hon wore en Officers enka och bodde i Petersburg, dit hon nu åter skulle resa, sedan hon på landet besökt sin Broder. För öfrigt såg hon mycket frisk och rask ut. Hon talte endast Ryska; och derföre måste jag afstå ifrån allt bemödande att börja någon conwersation med henne. Jag fick en brännande åtrå, att besöka henne ensam vid tillfälle. Farhågan för möjliga följder af ett så vågsamt steg sväfvade wäl för mig, men jag dukade slutligen under min brännande brånad. Hennes utseende tycktes ock motsäga nog starkt sådana misstankar. – Wi hunno till natten några werst nära den sista stationen Haapaoja, eller såsom den skall heta på Ryska Dranischeiskoff. Jag åt endast litet mjölk och bröd, ehuru jag icke hade ätit någon middag; men jag var ej hungrig. Jag beslöt att sofva ute i Kibitkan om det ock skulle ske tillsammans med min reskamrat. Men han såväl som alla skjutskarlarna gingo in uti stugan så att blott Ryssinnan och jag blefvo ute. – Andra resandes ankomst hindrade mig att utföra mina planer tills inpå natten. – Då de afreste vågade jag mig åstad. Hon sofde redan. Jag hade igenom tillfälliga frågor i dag af Str. sammantänkt en rysk Complimang. Jag wäckte henne och började dermed. Jag fann, att man uti sådana fall är klok, om man åsidosätter alla långa complimentanger. Så länge jag använde dem, hade äfven hon endast sådana, att gifva mig, och om jag ännu hade varit en litet större narr, så hade jag

Sid. 216.

wäl på hennes böner wandrat tillbaka till min egen Kibitka med oförrättade ärender. Men af det höfliga sättet, hvarmed hon bad mig gå, uppmuntrades jag så mycket mer att blifva qvar och trängde mig ändteligen efter en lång ovärdig underhandling in. Inga band kunde numera hålla mig; också hade hon inga starka att förelägga mig. Jag blef ganska nöjd med henne; jag tror i allmänhet långt nöjdare än hon var med mig. – Jag fick efter min återkomst icke sofva mycket; ty

d. 17. bröto wi upp redan kl. 2. – Jag satte mig sedan under vägen på hennes Kibitka och språkade med henne. Jag märkte nu att hon kunde äfven litet Tyska. Hon skrattade ännu åt nattäfventyret och jag skämtade äfven deröfver med henne. Jag erfor att hon hette Sophie. Hon sade mig ock gatan vid hvilken hon skulle bo och bad mig komma och besöka sig, sedan jag likwäl först uppå skämt lofvat göra det. Jag kunde ej bestämt för henne uppgifwa mitt kvarter. Af åtskilliga hemliga ömhetsbetygelser förnam jag att hon war mig huld. Då wi kommo närmare Petersburg, blef jag omåtteligen glad isynnerhet sedan jag med Str. tagit mig en morgonsnaps af romm. Förnejderna af staden gåfvo mig redan ett stort begrepp om Petersburg. Ändteligen fann jag mig inom denna stad. Nu förgick slutligen, innan wi kommo till Str.s vanliga kvarter vid Petersburgska Kyrkan, allt det förbigick, jag någonsin kunnat göra om stadens storlek

Sid. 217.

Wi åkte cirka 3 timmar innan wi hunno till kvarteret och likwäl hade wi icke igenomgått staden på långt när. Också gjorde wi en omväg. Wi åkte in genom Kamenostrow, för att slippa allt krångel med Wiborgska tullen, hvarigenom vi annars hade bordt fara. – Husens storhet och prakt förwånade ögat. – Kvarteret behagade mig ej särdeles. Gården var ganska sumpig och lämnar ej den behagligaste lukt. Att äfven ett afträde befunes uti farstugan till öfre våningen var mig något alldeles nytt, som tillika på det högsta misshagade mig. Likwäl fann jag inom rummet skäl att trösta mig. Ifrån de höga, löfrika björkarne på Preobrashenskiska Kyrkogården några steg öfver en obetydlig gränd inströmmar genom de öppna fönstren en frisk och vederqvickande luftström. Wärden sjelf, en silfverarbetare wid namn Uhrwäder född uti gamla Finland, är en ovanligt munter gubbe, äfven det öfriga värdfolket synes vara beskedligt och välvilliga menniskor. – Jag befann mig alldeles icke väl utaf resan. – Redan vid middagen war jag illamående. Jag började nu äfven inbilla mig, att jag möjligen kunde komma att dyrt betala mitt äfventyr med den ryska frun. Hvad som bidrog att stärka en sådan inbillning, war att jag påminde mig henne ibland andra ursäkter och complimanger hafva yttrat sig, att hon just wore schwernaja hvilket ord Str. för mig öfversatte med schlechtes Weib. Jag var bra rädd för mig och sysselsatte mig att tänka öfver det tillstånd här uppå en främmande ort, om

Sid. 218.

min inbillning bytte sig uti verklighet. – Jag gick ut med Str. straxt på eftermiddagen till några af hans wänner ibland studerande wid den mediciniska Academien härstädes. Jag gick missnöjd dit och blef ännu mer missnöjd der. – Wi woro på flere ställen. Str. presenterade mig för ingen och jag befann mig således beständigt ibland främmande personer. En Europaeus med hvilken jag just på Strahlmans Studentcalas har druckit brorskål, tycktes knapt till namnet mer känna mig. Dock var han efter en Bouteille vin åt oss. Men det var sådant, att wi icke förmådde tömma engång ett enda glas. Hvad jag likwäl drack, hade den werkan, att jag nu åter liknöjd lefde i ögonblicket, obekymrad om det förflutna och det tillkommande. Dock varade detta lugn icke länge. Str. hade låft då wi utgingo till staden, sedan han hälsat på sina bekanta komma med mig till Forsman igenom hvilken vi hoppades få reda på Commiteen för Finska ärenderne och sedan på Ramsay och Arwidsson. Nu hörde wi att F. icke wore i staden och då ides han ej komma med mig ut och söka Commiteen, hvilken han ej kände, utan gick deremot med en af Studenterne hem till kvarteret och började spela. Mitt missnöje steg till den högsta grad. Det har så varit med honom under hela resan. Emedan han sjelf sett något förut, eller vill icke se det, så vill han aldrig komma och beledsaga mig någonstädes, han, som likwäl aldrabäst kunde agera min Ciceron. Hans likgiltiga

Sid. 219.

uppförande dessemellan ibland sina vänner inger mig den tanken, att han verkligan anser mig icke stort annorlunda än som en allm. följeslagare, hvilken han endast af barmhertighet tagit med sig. – Ändteligen då jag begärte låna af honom penningar för att på vinst och förlust begifva mig åstad att söka Commiteen, resolverade han sig att komma med. Wi fingo också gå ända till ledsnad. Wäl uti en timma vandrade vi af och an, innan vi träffade dem vi sökte. – Jag lofvade om morgonen bittida komma ned till R. & Arwidsson för att sedan gå ut med dem. – Jag åt endast litet vid återkomsten. – NB. 3 koppar Caffé i dag.

D. 18de kommo vi ganska sent upp och först emot middagen ut. Str. gick till fots hem. I dag veckan till lofvade han skicka häst och karl efter mig. – Jag fann icke Arwidsson och Ramsay hem och gick derföre hem igen. – Wärden öfvertalte mig att eftermiddagen bada med sig. Jag gick dit af nyfikenhet. Man betalte på det stället endast 25 Kopek och då kunde man förblifva der, om ock hela dagen. Warmt och kallt vatten hade man till öfverflöd, hvilketdera och så mycket man behagade. Wattnet pumpades dit ifrån Newa. Efter badstugan fick man köpa öl och mjöd, för att läska sig. – Str. hade en commission ifrån vårt kvarter uti Wiborg, till en fru uppå Svenska Rusthållsgården. Jag hade redan i går varit der med Str. och derwid erfarit hvar den af Forst. i Åbo så mycket beprisade Mamsell Wieland bor. För att möjligen kunna få se henne åtog jag mig att föra fram brefvet. Jag ville gå upp till Wiel.s och fråga efter brefvets ägare: Min plan slog ej in. Jag träffade folk uti farstugan och de gáfvo mig sedan

Sid. 220.

den underwisningen, som jag åstundade. Frun till hvilken jag öfverlämnade brefvet, tracterade mig med en sup. – Jag sökte åter Arwidsson och R. men träffade dem nu icke heller. Jag måste derföre återvända till kvarteret.

D. 19de gick jag åter dit ned, sedan jag druckit 2 koppar Caffé. – Sedan vandrade jag omkring med Arwidsson hela förmiddagen, förnämligast i afsigt att köpa oss Böcker. Wi besågo äfven Kasanska Kyrkan. De under sista fälttåget eröfrade 120 franska fanorna, jemte 24 örnar, de eröfrade fästningsnycklarne samt Fursten Kutusow-Smolenskois graf. Den är mera enkel än prålande. Inscriptionen tycktes mig endast angifva Furstens namn, födelse och dödsår. Ibland de många taflorna som man der ser, utmärkte sig en igenom ett högst skönt uttryck af en lugn andakt. – Wi besökte de Boklådor, eller hvad man skall kalla dem, kanske häldre Bokbodas, som man anträffar på Gastini Dwor. Jag köpte mig der: Lauwicks Traité elementaire de calcul integral för 2 Rubel 50 Copek. I Åbo köper man den för 10 Rubel. – Uppå eftermiddagen köpte jag mig äfven Differential Calender för 5 Rubel; men den var äfven väl inbunden. Wi besökte äfven den så kallade lusmarknaden, der Ryssarnes industri visar sig äfven uti de aldra obetydligaste artiklar in infinitum. Den som endast känner språket, kan här erhålla allehanda små saker, som man kan önska sig. – Jag var äfven vittne till ett gräl emellan 2^{ne} Marketenterskor. Tungan war ytterst rörlig på dem bägge: hvart ögonblick trodde man, att de skulle råka hår i hop. Mycket folk stod omkring dem, både sämre

Sid. 221.

och bättre, alla ganska allvarsamma och med spänd uppmärksamhet. – Arw. var med mig till Finska Kyrkogården för att höra åt efter rum. – Jag har intet skäl att vara missnöjd med mitt närvarande qvarter; men jag fruktar dock, att jag är mitt värdsfolk mycket till last, så mycket mer som man enligt min förmodan just icke lärer villja taxera mig så noga, i anseende till min ställning till Str., som der har ett beständigt och gifvet qvarter. Jag skulle erhålla ett rum på Finska Kyrkogården för 3 Rubel uti dygnet. Då skulle jag för samma pris hafva 3 måltider om dagen samt 2 gånger Caffé. Det är nu visserligen icke dyrt; men lär dock blifva dyrare än mitt närvarande qvarter oaktadt jag derifrån har en lång väg till Arw. och Rams. – För att gå medelvägen skall jag icke såsom hittills eller ock endast sällan spisa uti mitt qvarter. Redan i dag åt jag med mina kamrater jemte deras värd, Protocolls Secreteraren Ramsay uppå Winkis värdshus. – E.m. ärnade jag med Rams. bivista Tyska Spektaklet; men då vi sedermera funno att det i dag gafs endast Ryskt Spektakel, besökte vi tillsammans åter Gostini dwor och Bokbodorna. – Till natten gick jag till mitt vanliga qvarter.

D. 20de uppsteg jag kl. 6. – Jag gick ned till mina landsmän. Deras värd Protocolls-Secreteraren Ramsay bød äfven mig uppå en sup och frukost. – Baron gick sedan ut för att söka en slägtinge, som är ibland Page-corpsen och hade vid återkomsten med sig tillika med honom äfven 2^{ne} andra Pager, en Baron Klerker och Essen. De beledsagade oss upp till Winterpalatset, hvaräst wi besågo större delen af rummen åtminstone; ty om det, som syntes in uti dem, må jag icke engång tala. Att se allt särskildt för sig, hvad

Sid. 222.

wi endast i förbigående begapade, dertill skall fordras en tid af kanske flera veckor och tillträde genom högre auctoritet än vårt nu war. Det första som mötte våra nyfikna blickar, war taflorna uti gallerierne. Jag såg der stycken af en oräknelig hop af för mig alldeles okända Konstnärer och ibland kända (förstås till namnet) af Raphael-Mengs, Van Dyk, Leonardo da Vinci, Lucas Cranach, Poussin, Caracchi, o.a. Ibland samlingar beundrade wi den af gemmer, af mynt. Det Kejslerliga Handbibliotheket sågo vi äfven. Det är ej stort (Kanske sågo vi ej alla rummen); men kostbart; ty det syntes till större delen bestå endast af praktupplagor. Flera mekaniska konststycken och en ofantelig samling af diverse dyrbarheter, dosor, ur m.m. besågo vi äfven. Kejslerliga handtheatern, Georgssalen. – Tillfället hade vi att tacka derföre att vi uti slottsrummen mötte äfven Grusiniska Drottningen promenerande med sin suite. Man såg intet vackert ansigte ibland dem; men alla voro de skarpt marquerade. – Wi spisade sedan allesammans middag uppå Winkis. Då vi uppstigit ifrån bordet, tillfrågade mig en något åldrig man uppå Tyska, hvarifrån jag wore bördig. Då jag svarade ifrån Nya Finland, frågade han mig, om jag wore nära ifrån Sweaborg. Der sade han sig hafva en son. Han sade derjemte, att han haft ganska många söner; men att han uti åtskilliga fältslag förlorat

de flesta af dem. En hade uti Finland råkat uti Svensk fångenskap och en annan blifvit blesserad. Jag sade då: Dann wird ihnen Finnland nicht lieb sein. – ”O ja! Das ist ein trüffliches Land.

Sid. 223.

Die Schweden sind gute Menschen." Derpå berättade han, att Svenskarne ifrån den sonen, som råkade i fångenskap hos dem, röfvat all hans dåvarande egendom; men uppå gjorda föreställningar återskickat alltsammans förseglat genom en Parlamentär. Dertill lade han: Das hätte doch Gott kein Russe gethan. – Jag visste ej, hvad jag skulle tänka om en man, som på ett offentligt ställe vågade tala så högt och fritt. Jag sade då försiktigtvis: Das mag wohl sein. Han bedyrade då, att han talte rena sanningen och tillade ytterligare. Ich wollte das in Russischen Zeitungen einführen. – Pagerne och åtskilliga andra Herrar stodo omkring oss; de förre sade sedan, att det vore en Professor wid Wettenskaps-Academien härstädes, en ganska skicklig karl, men litet förryckt. Hade jag vetat det, så skulle jag önskat att längre få tala med den mannen. Jag hoppades, att jag wäl i morgon skulle åter få träffa honom der; men deruti bedrog jag mig. – Eftermiddagen skulle Pagerne föra oss till ett annat slott; men det blef intet af sedan en af dem inhämtade, att der wore blott tomma väggarne att ses. Man höll uppå att inpacka alla kostbarheter, för att afföras till Moskva, emedan Kejsaren i Augusti månad skall resa dit. – Wi promenerade således endast hela eftermiddagen omkring uti staden. Derunder besöktes ett Badhus, eller rättare simhus wid Neva; ty man simmade der endast. Äfven woro wi hos en Persian som uppföder åtskilliga djur. Wi sågo endast en liten björnunge samt 2 Elefanter: hane och hona. För betalning lät han dem göra åtskilliga konster, att gifvas ifrån sig instrument ljud, att lägga sig

Sid. 224.

ned och åter stiga upp, att lyfta sig sjelf uppå marken, att taga upp en silfverpenning ifrån marken med snabeln.

D. 21^{sta} skyndade jag mig ned, för att jemte A. och R. Se uppå Paraden. Jag dröjde något länge, emedan jag måste expediera Stråhlmans saker med en Bonde häriifrån. Jag träffade derföre A. och R. först på Marsfältet men det var också ingen parade i dag. Wi gingo sedan allesammans uppå ett Ryskt värdshus, hvaräst jag drack öl och Caffé. Sedan besökte vi åtskilliga kyrkor: nämligen: den Catholska, Armenianska, Kasanska och Svenska. Sången uti Kasanska kyrkan lät något; men icke kunde den öfverträffa den vi hörde uti Catholska kyrkan accompagnera orgorna. Der var verkligen något Gudomligen skönt att höra. – Middag spisade vi åter på Winkis. Derefter foro vi med en Provisor Masalin vår Cicerone uppå båt till Chrestowskii, en allmän förlustelse ort för folk af alla stånd om Söndagarne. Der war också nu en otrolig samling af menniskor. Nawa hvimlade af båtar, hvilka alla styrde åt Chrestowski. Landsvägen, som för dit, var uppfylld af wagnar, droschkor och fotgängare. Då wi passerade under den stora pontonbryggan ifrån Pettersburgska Stadsqvarteret,

sågo vi uppå en gång 14 Equipager på densamma. Nå! Wid Perewosen (öfverfartsstället), der såg man en skara af menniskor, hvilka alla endast wäntade uppå båtar att komma öfwer till Chrestowskii. – Uppå sjelfva ån gick det lustigt

Sid. 225.

till. Det ryska gladlynnnet røjde sig der uti de mest omskiftande gestalter. Allt bjöd en att njuta lifwet utan bekymmer. Ifrån flere sidor af ön skällade en präktig musik emot den rörliga folkskaran. Här sjöngo en hop unga flickor ryska nationalsånger: der skredo brokiga grupper af glada menniskor fram längs gångarne, igenom täcka blomsterplaner emellan små, nätta landsgårdar. Wi hade gjort oss räkning uppå att få höra Hornmusiken. Ändteligen gick vår önskan i fullbordan. Så stort begrepp jag än efter andras sägen gjort mig derom, svarade det dock icke emot verkligheten. Denna slags musik är verklig den enda i sitt slag. – Jag förblef med Ramsay hela tiden uti nejden, för att höra densamma, under det Masal. och Arw. spatserade omkring. Blott stundom lockades vi att aflägsna oss af en och annan båt, som under jemn takt med trumpetklang, sång eller hornmusik helt sakta skred förbi stranden af ön. – Först med det tilltagande dunklet började det angenäma skådespelet försvinna. – Tonerna bortdogo småningom. Man hörde numera endast Fiolerna uppå sembal och trumpetklangen på Carrouselen. Folket aflägsnade sig efterhand, för att antingen uti ett interessant sällskap återkomma hem eller uppå ön njuta den dunkla aftonens och nattens nöjen. – Jag var synnerligen väl till sinnes. Ett mörkt utkast till en tafla af denna dagens fröjder sväfvade för min phantasie. -

Klockan var redan ett, då jag hemkom. Hvad jag förmodade att ej mera slippa in, besannades. Porten var stängd. Jag måtte klappa så länge jag ville: den öppnades ej. – Jag erinrade mig, att fenstern till

Sid. 226.

verkstaden ligger utåt en kryddgård wid gatan. – Jag gick för att söka draga nytta af denna erinring, men träffade icke derwid det rätta fenstret. Uppå ryska befallde man mig gå. Jag beslöt då att lägga mig i trädgården; men äfven det blef mig odrägligt. Jag gick till ett nytt fenster, som också lyckades. Man förstod och kände mig. Jag blef insläppt; men fick lof att ligga uti verkstaden.

D. 22^{dra} Jag var ganska olustig, då jag uppvaknade. – De 2^{ne} vanliga Caffekopparne med skorpor smakte mig nu synnerligen wäl; men jag kunde likwäl icke komma till riktig välmåga. Jag åt nu frukost hem och kom först middagstiden ned till A. och R. Under ditgången hade jag promenerat uti sommarträdgårdarne och köpt mig uppå Gostini dwor: Anhang zum Titan in 2 Bdchen samt Clavis Fichtiana seu Leibgeberiana, als Anhang zum ersten Anh. von J.P. Richter och Philipp Hackert. Eine Biographische Skizze von Goethe. Tübingen Götting. 1811. De andra gingo för att äta

middag till Winkis. Wälbetänkt blef jag qvar. Också var jag ej hungrig. Likväl ångrade jag mig sedan, att jag ej gått med. Jag hade då tillsammans med de andra äfven kunnat gå på Tyska Theatern, der man skulle uppföra Schillers Cabale u. Liebe. Jag trodde mig möjligen kunna se när de andra skulle gå upp. Men jag bedrog mig. Sedan jag uppå Boulevarden i neyden af Tyska Theatern väntat länge nog på dem, måste jag gå

Sid. 227.

missnöjd hem. Der åt jag då äfven qvällsvard, hvarpå följde en orolig sömn.

D. 23de gick jag tidigare ned till A. och R. – Med den förre gick jag sedan till Finske Kyrkogården, för att äta middag. Sedan woro wi hos den Tyska Bokhandlaren Lissner, jemväl uppå gamla Börsen med 2^{ne} Handlande ifrån Åbo. – Aftonvard åt jag äfven än hem.

D. 24de åter frukost hem. En sup arrak. – Hos Lissner köpte jag Keils Italienische Grammatik. Erfurt 1812. – Ingen middag. – En kopp Caffé hem på e.m. – Sedan gick jag ännu ut längs hela den så kallade Erbsen-Strasse, vid hvilken jag nu erinrar mig att den pag. 216 nämnda personerna skulle bo. Jag sökte genom Budoschnickerne göra mig underrättad om dess kvarter – det enda medel att få reda derpå – men äfven detta var förgäfves då jag ej visste uppgifva huset. – A. & R. voro icke hem. Jag åt ännu litet uti kvarteret. – Sömmen blef orolig och varade ända till kl. 8.

D. 25te. Jag kände mig äfven besvärad af magplågor, hvilka likväl försvunno, sedan jag intagit droppar och tagit mig rörelse. – Med A. åkade jag till Wettenskaps-Akademien, der jag ändteligen genom min dåliga ryska fick reda på dess försäljningslåda. – Jag tänkte köpa mig Svedenborgs Theologische Werke; men de voro redan försålda på ett exemplar när, hvilket A. handlade åt R. Jag speculerade äfven på Klaprots Archiw für Asiatische Lit. Gesch. u. Sprachkunde. Priset var stegradt och jag uppsköt derföre min handel. Jag skall dock i morgon återkomma för att återställa Leipziger Bok Catalogen för innevarande års påskmässa, hvilken vi lånte. – Min Cassa är nu eljest nära en total uttöm-

Sid. 228.

ning, att jag i hopp att få köpa Svedenborgs arbeten måste till A. försälja Anhang zum Titan af Jean Paul. – Jag spisade jemte A. middag hos Dödgräfvaren vid finska församlingen. Sedan vandrade jag hem öfver sommarträdgårdarne, hvaräst jag liten tid hvilade mig. Efter min hemkomst beslöt jag att ändtligen skrifva bref till mina vänner uti Finland. Dermed sysselsatte jag mig så länge jag kunde se. Om aftonen kom jag att omtala att här borde finnas uti staden en yngling vid namn Dahlberg, som fordom varit min skolkamrat. Min värd sade att här bodde uti grannskapet en silfverarbetare af det namnet. Han har varit här circa 6 år, hvarefter han af sin mästare för en

accordsumma emottagit hela hans verkstad med allt hvad dertill hörer, sedan gift sig och skall nu vara sin egen. Han skall vara hem ifrån Lovisa och till växten en liten karl. Det är således ganska sannolikt att det är han. Jag blef nu ganska pickhågad att få träffa honom. Jag kunde hoppas att få höra, hvar en annan gammal bekant kunde träffas, ifall den bor uti St. Petersburg. Wäl måtte äfven de myckna näringsmedel, som jag i dag åtnjutit (jag åt en mycket stark middag och äfven litet aftonvard) varit orsaken dertill att jag, sedan jag lagt mig, på lång tid icke kunde få någon sömn; men den upptäckt, som jag gjorde war ock i sin mon mycket bidragande till att hålla mig så länge vaken. Jag gjorde redan allehanda uträkningar om förmonerna af så gamla bekantskapens förnyande, som det i synnerhet är, hvarom jag genom D. hoppas kunna blifva underrättad.

D.²⁶. uppsteg jag åter efter vanligheten först kl. 7 ½. Jag vaknar numera åter så sent och är ändock alltjemt sömnig. – Bref ifrån Strohlman. I Måndas lofvar han skicka karl efter mig. Bra, om han

Sid. 229.

endast hade inskickat penningar åt mig. – Jag fortfor att skrifva mina bref, då värden kom upp och sade att karlen der ned hade sagt, att jag borde i dag komma med i fall han skulle komma att fara tom härifrån. Efter en sådan underrättelse måste jag väl resolvera mig att resa. Jag gick då till Wettenskaps-Academien för att återställa Catalogen. Derifrån gick jag till A. och R.; men de hade rest till Cronstadt. Jag åt då middag på Finska Kyrkogården, samt sökte Pastorn inwid för att erhålla åtminstone anvisning hvar Ottelins och Ehrströms Grammatiker här försäljas. – Efter par timmar träffade jag honom; men någon Grammatikon fick jag likväl icke. En Hipping som skall haft i commission att försälja sådana är nu bortrest och till hans qvarter hittade jag icke. – Jag expedierade bref till Blomqvist och Ilmoni. Min Cassa war hopkrumpen till circa 7 Rubel. För att derföre anständigt komma ut, sade jag åt min wärd, att jag väl snart hoppades åter träffa honom, då vi också kunde liquidera med hvarandra. Han vägrade genast att ingå i någon liquid med mig. Der hade varit så många gäster hos honom förut sade han, utaf hvilka han icke emottagit någon styfver. Än mindre ville han taga något af mig. Wi skiljdes sedan åt med mycket vänskaplig hjertlighet. Man önskade mig mycket nöje uppå landet. Wärden tillade derunder: Denken Sie dann auch an uns arme Leute. – Det blef redan mörkt, innan vi hunno ifrån staden. Jag försökte än uti Gostini dwor att blifva ägare af det enda exemplaret utaf den ofvannämnda Ryska Grammatiken, som jag sett uti staden; men

Sid. 230.

då jag icke hade lust att betala hela 5 Rubel derföre, måste jag dock fara utan. – Equipaget var just icke beqvämt, hälst der äfven var något lass. Jag måste redan uti staden sätta mig på och åka ett stycke ensam, så länge karlen var in uppå ett ställe. Kontrasten emellan equipaget och mig var i alla fall mer märkelig i mina ögon än förbigåendes. För att göra mig skadeslös, tog jag fram min lorgnette och började derigenom kika uppå alla förbigående isynnerhet fruntimmer. – Det kunde då

synas som vore hela antåget mera en besynnerlighet hos mig än behof. – Men äfven nu skänkte man mig icke så stor uppmärksamhet som min fåfånga hade önskat sig. Jag bemärktes föga. – Vägen ut ifrån staden syntes förbålt vacker; men nattmörkret bortskymde småningom äfven de närmaste föremålen. Wi åkte ända till kl. omkring 1, då vi stannade uti en by vid namn Gorelowa. Folket sofde redan och jag tog mitt nattqvarter uti en halmlada.

D. 27. fortsattes resan. Ett stycke ifrån Gorelowa drack jag thé för att förjaga sömnen ifrån ögonen. Jag åstundade Caffé; men fick ej. – Vägen blef allt dåligare, sedan vi afvikit ifrån den stora allmänna stenlaggda. Den gick igenom jemna öfverskådliga fläckor och åkerfält, hvaräst stundom en och annan björkallé endast afbröt enformigheten. Det värsta var att ett långvarigt regn öfverraskade oss. – Uppå Sämsänpalo betade wi och åto sjelfva. Det var den första by, der man hörde blott finska. Ryska Bönder bo sedan blott i mindre antal uti finska byar. – Ännu betade vi på ett annat ställe, uti byn Nishkowitza hos en så kallad Kirkonmies. Jag war

Sid. 231.

ganska hungrig; man var icke så gästfri att man skulle budit mat. Jag sofde i stället äfven här såsom uti Sämsänpalo. Omkring kl. 11 kommo vi ändteligen fram till Gubanitz. Man höll just på att spisa aftonward. Mig emottog man mycket wäl och jag war redan vid aftonbordet utan all förlägenhet. Sannolikt åt jag mer än jag bordt; ty jag hade om natten en högst orolig sömn.

D. 28. uppvaknade jag efter vanligheten sent. – 2 Koppar Caffé lära här såsom i Petersburg blifva den vanliga morgon förfriskningen. – Jag blef bort ifrån kyrkan, för att kunna uppsätta mina anteckningar. Också befann jag mig icke så alldeles rätt väl mående. Till en redan långvarig snufva har nu kommit en obehaglig torrhet uti munnen och gomen. – Jag började läsa Phil. Hackerts lefverne; men somnade derunder och sofde par timmar. – 2 koppar Caffé – en thé och ett glas punsch. Här woro åtskilliga främmande, en ganska vacker fru Dombrowski, moder till flera flickor, som skola kunna öfverträffa henne sjelf uti skönhet. – För att också få mitt punschglas till ända, drack jag Brorskål med den yngre Stråhlman. Wid aftonvarden åt jag endast en portion bär. – NB. 2 glas vin vid middagen.

D. 29de kom jag icke heller att stiga upp förr än kl. 7 ½, då Pastorn sjelf kom att väcka oss för att dricka Caffé. – Hit ankom en Etatsrath Löwenhagen ifrån en närbelägen församling. Han syntes wara en werkeligen städad och äfven beläst man. Han afreste efter middagen. – 2 koppar Caffé och en thé.

Sid. 232.

Jag for med Pastorn och hans söner uppå Höängen, som utgjordes af en täck glesbevuxen Björkskog. Man sade mig att höängarne här gemenligen woro sådana. Landet omväxlar af dylika skogslundar och vidsträckta nästan öfverskådliga åkerfält. Jordmänen är en fruktbar svartmylla och skall öfverallt kunna användas till åker. – Då fälten äro besådda, lämnar den yppiga säden en rätt angenäm syn; men annars är landet högst enformigt såsom utgörande en enda oafbruten slätt utan några kullar eller upphöjningar. Här afbrytes dock slätterna genom skogs parcellerna; men uppå flera andra ställen skulle man alldeles icke upptäcka några sådana. – Sönnen blef mycket orolig och

d. 30de märkte jag, att det icke stod rätt väl till med mitt hufvud. Orsaken ligger väl uti den vällefnad, hvori jag nu med en hast blifvit kastad ifrån en tillfällig fasta uti Pettersburg. - - Uppå eftermiddagen, sedan man druckit Caffé och Thé tillika (man dricker här båda på engång eller egenteligen straxt efter hvarandra) företogs en resa till Pastoren uti närmaste församling på Narwaiska vägen Moloskovitsh eller, såsom finnarne wanligen skola nämna det Walkiakirko och Ryssarne Biela kirko, förmodeligen efter dess utseende; ty det är en sten

Sid. 233.

kyrka, hvilket man här uti landet ganska sällan ser. – Jag hoppades att vinna mycket uppå denna resa och jag hade också icke skäl att klaga öfver felslagna förhoppningar. – Min närvarande wärd, med hvilken jag åkte tillsammans uppå en droschka, lärde jag närmare känna och högakta. Med en hjertelig, okonstlad uppriktighet talte han om sig sjelf, opartiskt bedömde han om andra menniskor, med hvilka han uti sin lefnad stått i relationer utan att söka derwid upphöja sig sjelf. Till sitt yttre är han en man af reslig, stark kroppsbyggnad. Hans ansigte, äfvensom hela hans väsende vittnar om godhet och välvilja. Hans tal är afmätt och långsamt. Uti sitt umgänge är han höflig och äfven munter, har ock stundom träffande satiriska infallen. Sina barn älskar han hjerteligen; men är icke heller svag för deras fel, hvilka han tvärtom vid passliga tillfällen under vänliga samtal uti lyckliga tillämpningar ganska skickligen widrör. – Ett eget exempel frapperade mig mycket. Hans yngre son, mera liflig, men tillika mera häftig och retlig af naturen än den äldre, hade under förledne termin, då han ännu icke var Student, spasserat med en af sina vänner på gatan. En besupen Borgare öfverfaller honom med ovett. Okunnig om svenska lagarne låter han arrestera honom. Borgaren anklagar honom. Adjunkten Nykopp förfrågar sig hos Statsrådet Calonius, som säger, att han

Sid. 234.

för arresteringen skulle komma att böta 200 daler silfvermynt och råder till förlikning. Man måste ingå en sådan med wilkor att erlægga till Borgaren 150 Rd. – Då underrättelsen kom derom, berättade han mig sjelf, blef min hustru ängslig; men jag skrattade åt saken och skaffade summan tillsammans samt afskickade ganska säker, att jag väl aldrig härnäst för dylika öfverilningar

kommer att kosta på honom. – Här uti församlingen hade vid hans tillträde herrskat mycken oordning så wäl ibland allmogen som uti Kyrkans affairer. Med mycken ihärdighet och ansträngning har han bragt det till ordning uti bägge blott igenom egen driftig verksamhet, ty här skall den offentliga rättvisan just icke wara wäl skipad. Adeln skall vanligen vara alldeles afsöndrad nästan till och med ifrån umgänge med prästerskapet: denna pastor är lika mycket älskad både af herrskaper och allmoge. Af den förra vinner jag wäl, sade han icke vidare mer, än andra pastorer än att de säga: "Er ist ein guter Karl"; men jag vill häldre hafva dem till vänner än fiender och så kunna äfven mina barn och efterkommande hafva någon fördel deraf. Jag har ändock aldrig tillade han, varit krypande för dem, utan ganska ofta sagt dem torra sanningar, blott icke med personlig tillämpning, utan i

Sid. 235.

allmänhet, att han icke vill krypa ens för sina förmän, fann jag utaf hans berättelse om sina affairer med justiz Collegium, som också skall vara honom icke just bevåget. – Wägen ifrån Gubanitz ända till Moloskowitz är, såsom man här vanligen träffar dem, alldeles jämn. Ditåt såg jag ännu större flackor än här. Wi foro äfven genom ryska byar. De hafva alla deruti en form, att gafveln är byggd åt vägen med en och 2 fenster. Högst sällan träffar man tre. Några hafva ofvantill ett slags gallerwerk, förmodligen för att efterapa Herrskapernas Balconer. Finnarne äro icke så noggranna att hafva alla sina hus uti en och samma direction emot vägen. Men deruti likna de de ryska att de hafva alla sina hus tillsammans omkring sin stuga, så att de tillsammans med den formerna en kvadratform. Ingången till huset är merändels uppå den inre sidan d.ä. i bredd med deras fågård och stall. Alltsammans är betäckt och gården bevaras wäl derigenom för all annan orenlighet än den, som härrör af boskapen. Ett fel är det isynnerhet uti de ryska Byarne, att husen äro så tätt byggde fast uti hvarandra, att de gemenligen visa blott en enda sammanhängande kedja ifrån början af byn ända till slutet, på bägge sidor

Sid. 236.

om vägen. Uti de byar som bebos endast af Finnar, ser man husen mera strödda och byggda enskildt, ehuru vanligen alltid alla uthus äro, såsom redan nämndes byggde liksom under ett tak med boningsrummen. – Prästgården uti Moloskowitz är en rätt vacker byggnad och har ett bättre läge än Gubanitzka. Pastorn derstädes vid namn Berg, är såsom nästan alla Ingermanländska prästerna ifrån Finland. Både uti Gubanitz och Moloskowitz äro pastoris primarii och Compastoris (såsom man här nämner det) beställningarne förenade hos en enda och ingendera har dock adjunkt, icke engång Pastor Berg, som en lång tid varit rörd af slag och sålunda varit oförmögen att till alla delar fullgöra sina embetsförrättningar. Att dessa här icke kunna vara så mångfaldiga som uti nya Finland, följer af det föregående. – Jag befann mig rätt bra uti Moloskowitz, till och med för wäl, så att jag genom de myckna näringsmedlen, som jag der åtnjöt bekom olägenheter. Uti huset fanns 2^{ne} Döttrar, ingendera vacker; men bägge kanske språksamma och muntra. Hvarken de eller deras mor tala Svenska. Flickorna talade med en utomordente-

Sid. 237.

lig hastighet. Jag befann mig derigenom just uti förlägenhet, emedan jag icke vågade mig fram med min långsamma och dåliga Tyska. Eljest talar man det här på orten icke särdeles korrekt. T.ex. med prepositionernes regimen är man icke så alldeles noga, snarare alldeles incorrekt. Likväl kan jag aldrig komma till någon färdighet uti mitt tal, emedan jag icke kan tala med uppsåt incorrekt, utan måste alltid hafva min uppmärksamhet delad emellan hvad och huru jag skall säga. Uppå Moloskowitz bröt jag dock sedan åtminstone tystnaden, ehuru jag under hela min vistelse uti huset spelade under conversationen en ganska dålig roll, oakadt flickornas bemödande att äfven med mig underhålla samtalet. – Föröfrigt är väl af de flera språk, som man hör här talas Ryskan den renaste. Såsom jag redan nämnde, talas Tyskan icke korrekt utom kanske af de adliga herrskaperne, såsom man sagt mig – Svenskan är mycket uppblandad eller rättare formad efter Tyskan. Man hör här alldeles nya, efter Tyskan bildade ord, t.ex. dura, i stället för wara af dauren⁵⁰⁵, o.m.a. Finska språket är (så mycket jag känner) af Carelska dialekten

Sid. 238.

men uppblandad med ryska ord. Consonanterna fördubblas nästan alltid isynnerhet uti de sista orden af en mening. En egenhet är en wiss ändelse, som man gifver vissa substantiva. Man säger t.ex. Hofviloita, jokiloita, Kirkoloita o.a. Jag inbildade mig först att det skulle wara ett sätt att enligt ryskan diminutiwisera orden, för att efterapa ryskan; men jag bragtes der af Arwid (min resekamrat ifrån Åbo) med hvilken jag disputerte om dessa ändelser, ifrån denna mening. Man underrättade mig, att de ryska diminutiwerne alldeles icke ändas på lo, äfvensom han påstod att dessa ändelser uti de finska orden hos invånarne härstädes icke utmärka något diminutivum. – Med Arwid kommer jag icke särdeles öfverens. Kort efter disputen om de finska orden börjades en annan om egenhandsrätten uti nya Finland och den fortfor ännu sedan vi lagt oss långt inpå natten. – Sömmen var ganska orolig.

D. 31^{sta} stego vi sent upp. Emot middagen företogo wi oss med Mamsellerne en promenad längs vägen till Narwa förbi Kyrkan. Wid åter-

Sid. 239.

komsten besågo wi äfven kyrkan. Den är, såsom jag förut nämndt af sten och måste vara ganska gammal. Der war nämligen en grafsten med inscription af år 1632. – Jag hörde att ifrån

⁵⁰⁵ dauern

Moloskowitz wore blott 56 werst till Narwa stad. Uppå vägen, 30 werst ifrån Moloskowitz ligger en köping vid namn Jamburg. Jag fick en synnerlig lust att besöka Narwa och bese de nejder som ewigt skola bibehålla Carl XII's minne. Isynnerhet Arvid började grina åt mig, då jag visade mig hugad att till och med vandra dit till fots. Hade jag också endast sällskap, så skulle jag intet ögnablick tveka att anträda en sådan promenad. Ett annat ännu större hinder för mig är för det närvarande bristen uppå penningar. Då man en gång är så nära Narwa, borde man icke försumma att se den. Straxt uppå eftermiddagen ärnade wi fara bort; men uppå husfolkets persvasion blefvo vi qvar till morgonen. – Jag war alldeles fri uti mitt umgänge: blott vid conversationen kände jag i anseende till språket förlägenhet. Deremellan fördref jag min tid med Arvid igenom brädspel. Utaf vällefnaden började jag befinna mig allt sämre. Mitt hufvud war såsom vanligt den del, der följerne först utvecklade sig. – Vid

Sid. 240.

qvällswarden åt jag väl icke så mycket; men jag hade egenteligen intet bordt äta! Utaf många rätter måste man ändock alltid åtnjuta något, när man en gång satt sig till bords. – Man äter här ganska bra. Det synes vara nödvändigt att vid middagen hafva win. Anrättningarne äro också mera Svenska än ryska. Blott uti ordningen att spisa dem märker man någon skillnad. – Här uti Ryssland plägar soppan alltid komma mer uti början af måltiden. Uppå Winkis i Pettersburg var det alltid den andra rätten. Uppå Moloskowitz syntes det vara ett eget alldeles skiljaktigt bruk att med ost och smör bröd sluta måltiden. – För sömnlöshet pratade jag nu åter ganska långt inpå natten med Arvid, innan vi somnade in. Sömnen blef nu än mer orolig än förut.

Ephemerider för år 1816

6te Häftet.

S. 241.

Ephemeriden vom Jahre 1816

6^s Heft.

August.

Der 1^e fieng mit Kopfschmerzen an. Ich suchte am Coffee und beym Frühstück alle Mäßigung zu beobachten, allein das war schon zu spät. Unterweges wurden sie heftiger, so dass man mir beym Zurückunft nach Hause Hoffmanns Tropfen eingab, wonach ich dann 2 ganze Stunden schlief, war aber jedoch beym Mittagessen ganz confus. Ich beschäftigte mich mit der Lebensbeschreibung Philipp Hackerts. Gegen Abend hatte das Übel sich dem Magen mitgetheilt. Ich aß nur einen Eyer und trank ein Glas Punsch. Lange konnte ich nicht schlafen und plauderte dann mit Arvid Jegorowitsch.

D. 2. stand ich um 7 Uhr auf noch nicht gesund. Die Confusion im Kopfe dauerte den ganzen Tag über. Ich setzte die Lesung der Hackertschen Lebensbeschreibung fort und beschloss sie am Nachmittage. Es kann nicht abgeläugnet werden, dass sie allerdings allen Kunstforschern und Kunstfreunden ein

Sid. 242.

reiches Vergnügen, den Künstlern einen großen Nutzen bringt. – Endlich habe ich hier im Hause ein Buch, das zum Unterricht in der russischen Sprache beitragen kann, übergekommen. Es ist; Französische, russische und Deutsche Gespräche zum Gebrauch der Anfänger. Eine von Th. Karjawin vermehrte Ausgabe. Petersburg 1803. Im gänzlichen Mangel aller russischer Lehrbücher ist es doch etwas, dass ich dieses bekommen, ob es mir gleich scheint, als wäre es nur sich die Schwierigkeiten im Lernen einer Sprache zu vermehren, wenn man sie durch solche Gespräche (Gedruckte) lernen will. Ohne von der Natur der Sprache selbst etwas zu verstehen, muss man sich die im täglichen Gesprächen gewöhnlichsten Formeln ins Gedächtnis zu bringen suchen, wonach dann einige Wörter oder eigentlich einige Stellungen von Wörtern das einzige ist, was man aus der Sprache inne hat. Indessen will ich doch auch diese Methode, so unfruchtbar sie auch sein mag und wirklich ist, anzuwenden suchen bis ich irgendeine Sprachlehre bekommen kann. – 2 Tassen Coffee. – Des Abends badete ich mich, aß mäßig. Der Schlaf jedoch höchst unruhig. Ich träumte von allerley wunderlichen Sachen.

Sid. 243.

D. 3. wurde ich um 6 Uhr aufgeweckt. Auch jetzt war mein Kopf nicht gesund. – Weil es der Namenstag der Kayserin Maria Feodorowna war, wurde in der Kirche Gebeth gehalten. Arwid

hatte mir, da ich noch in Petersburg war, zugeschrieben, wir würden heute nach Peterhoff fahren, um die großen Feyerlichkeiten daselbst zu sehen. Es war des Morgens von der ganzen Reise noch nicht die Rede. Der Pastor war selbst ausgefahren, einen Kranken zu besuchen. Indessen ließ die Frau Pastorin doch Anstalten machen, dass wir reisen könnten. Man miethete 3 Pferde aus dem dorfe und gleich nach dem Mittag fuhren wir alle drey Jungen ab in einer Calesche, die eben zu unsern Glück angelangt war, als wir reisen sollten. Der Weg war überhaupt angenehm der Umgebungen wegen. Freilich hatten wir meistens nur Ebenen zu passieren; allein sie waren mit sehr niedlichen Waldungen umgedrängt. In Saltza waren wir eingefahren zu einem gewissen Amtmann Gusieff, wo wir Coffee tranken. Zu Peterhoff fuhren wir bey einem deutschen Colonisten ein, der erstens sammt mit seinen jetzigen Nachbarn hier noch gewohnt und Past.

Sid. 244.

Strählmann zum Prediger gehabt. Als wir zum Schloss davon ankamen, war da Maskerade. Später in der Nacht fuhr die Kayserliche Familie im Garten vom Hofstaate nachgefolgt hin und zu auf sogenannten Zinehuis⁵⁰⁶ [?], die sogar 86 Personen einräumen können. Ich lief hin und zu, um den Kayser sehen zu können. Endlich kam ich ihm auf ein paar Schritten nahe, allein man hatte mich irreführt, so dass ich meine Aufmerksamkeit nur auf dem ersten spannte. Es schien mir wohl sein Angesicht den vielen Portraits, die ich hier [1 Wort nicht lesbar] vom Kayser gesehen, ähnlich zu sein, allein ich vermisste darin ganz den Ausdruck der Milde und Güte die man ihm allgemein beilegt, und es schien mir vielleicht etwas abschreckendes einzutragen, besonders denn an der zuströmenden Volksmengen, mit einer gebieterischen Stimme: tische⁵⁰⁷ entgegenrief. Erst nachher erfuhr ich, dass es Constantin war. Alexander, sagte man jetzt, sass neben ihm. Ich hatte wohl auch ihn, als den vermeinten Bruder des Kaysers, durch die Lorgnette zu betrachten gesucht, konntes aber nicht, weil er, um zu grüßen, seine Hand vor dem Angesicht hielt. Hätten meine Begleiter, die sie doch hätten kennen

Sid. 245.

sollen, mich nicht irre gemacht, so würde ich schon selbst vielleicht leicht von der Bereitwilligkeit zu grüßen zur Person des Kaysers schließen können: denn sein Bruder bekümmerte sich darum wenig. Ich wünschte noch einmal eine Gelegenheit beyde zu sehen, allein die obgenannten meine Begleiter, die schon schläfrig zu werden anfiengen, wollten mich nicht folgen. Wir gingen dann aus dem Garten und so träfen wir ganz unverhofft den Arwidsson. Die Gesellschaft, zu der er gehörte, und aus Herrn bestand, welche ich schon vorher gesehen und gesprochen, der Protokoll-Secret. R. der Pope B. und der Provisor; welchen ich doch nicht unter den andern schelten mag, gab auf mir und meiner Grüßung wenig acht. Auch trennten sie sich von uns sogleich und giengen nach ihr

⁵⁰⁶ Wahrscheinlichere Lesart „Linekeis“, vielleicht eine Bezeichnung für die beschriebenen Wasserfahrzeuge.

⁵⁰⁷ Russ. „tyše!“ („Ruhe!“)

Quartier. A. bat uns, dass wir ihn morgen besuchen worden. Die Trennung war auch für meine Begleiter ein Signal zum Aufbruch. Ob ich eher gewünscht hätte in den Garten noch hineinzugehen, und das umso lieber, als man da Musik hörte und die kaysyerliche Familie und Gesellschaft also noch da war, musste ich mich dem Wunsche meiner schläfrigen Begleiter nachfügen und nach unser Quartier spatzieren, weil ich allein weder im Gar-

Sid. 246.

ten durch die Alleen (der Unbekantschaft wegen) noch den langen Weg nach der Quartier gehen durfte. So musste ich mich dann der grün bewipfelten Herrlichkeit des aufgeklärten Gebäudes und dem Wunschen den Keyser noch zum Gesichte zu bekommen und ein Bild von ihm zu behalten, für diesmal (das auch das letzte seyn kann) entsagen. – Die Uhr war 3; als wir nach unser Quartier kamen. Das Haus war von Fremden besetzt, und wir musten uns in einer Scheune legen.

D. 4ten standen wir spät auf, giengen dann zu den Wirthsleuten, die uns mit Coffee traktierten. Wir tranken jeder 3 Tassen. Ich hatte dabey eine gute Gelegenheit zu sehen, wie es die deutschen Colonisten treiben. Ihre Sprache ist sehr rein, nur an der Aussprache glaubte ich mich die Preußen kennen. Auch hörten wir wenigstens die Tochter im Hause mit Fertigkeit russisch sprechen. Meine Begleiter versicherten, dass sie auch in Hinsicht der Aussprache nichts zu wünschen übrig ließ und sie sollen doch nicht viel über 6 Jahren hier gewesen. Dennoch haben sie erstens hier in Ingermanland gelebt, wo sie wohl weniger Gelegenheit hatten sich die russische Sprache zu erlernen. Sie sind alle wackere, muntere und gesprächige Leute. Man sieht es an ihren

Sid. 247.

Wohnungen und Anlagen, dass sie wohlhabend sind. Unser Qwartier war den ganzen Morgen von Menschen angefüllt, die die Wirthsleute als Landsleute bewillkommten und mit Coffee und Ähnlichen nach der Reise, wie sie gekommen, empfiengen. Man hörte sie auch selbst mit der Nachbarschaft wegen sich beklagen, dass sie unter Russen leben mussten. Wir wären erst Willens, zu einem Pastor, der noch weiter auf die Oranienbaumsche Straße wohnte, zu Mittage zu fahren allein nachher mussten wir diesem Entschlusse entsagen und fuhren, seitdem wir gespeist hatten, lieber gerade nach Gubanitz. Bey der Vorbeyfahrt waren wir noch im Garten spatzieren. Viele Fontänen sah man noch das Wasser aufschmeißen und von der Brücke aus hatte man einen herrlichen Anblick über dem weiten und jetzt stürmischen Meere hin. Ich suchte Arwidsons Quartier sehr lange, ohne es zu finden. – Auch darüber unzufrieden fuhr ich dann weg. Doch war es vielleicht besser, dass ich den A. und seine Gesellschaft nicht fand. Wenn er Gelegenheit gekriegt hätte, mir umständlicher von allen den Reisen zu erzählen, die er gemacht, seitdem wir in Petersburg zusammen waren, hätte er nur mehr meinen Neid erregen können. Ich habe ihm schon sonst beneidet, dass er so viel mehr als ich gesehen! – Und doch mögen

Sid. 248.

sehr viele seyn, die mir am Vermögen gleich sind, die mir sogar mit Recht das, was ich gesehen, beneiden können! – Es regnete fürchterlich und darum setzten wir unsern Weg fort bis nach Koskowa, wo wir dann eine Madam Bunk besuchten. Ihr Man war nicht zu Hause. – Es war ein tüchtiges Weib. Sie wollte uns überreden über Nacht zu bleiben. Wie wir dann nicht den Gefallen thun konnten, so bewirtete sie uns mit Abendbrodt. Ob wir gleich versichert hatten, dass wir noch in der Nacht unsere Reise fortsetzen wollten, schliefen wir doch in einem Bauerhause bis 4 Uhr des Morgens am

5ten, worauf wir dann weiter fuhren und um. 7 Uhr nach Gubanitz⁵⁰⁸ kamen. Der Tag wurde von mir mit Spiel zugebracht. Von Genießung vieler Speisen wurde meine Nacht wieder sehr unruhig.

D. 6ten stand ich um 7 Uhr auf. – Ich fieng heute an die Kiesewettersche Logik, wieder vom Anfange durchzugehen. So auch die deutsche Sprachlehre. – Des Nachmittags nur eine Tasse Coffee. – Unruhiger Schlaf.

D. 7. sehr confus. – Einen Schnaps. Es war der Namenstag der ältesten Tochter, die jetzt eben allein von den 3 zu Hause ist. Dass es dem Körper nicht sehr zu Statten

Sid. 249.

kommen könnte, kann schon von meiner gewöhnlichen Art zu treiben und leben abgenommen werden. Doch trank ich des Nachmittags außer der gewöhnlichen Tasse Coffee nur eine Tasse Thee, aber es gab schon dabey sehr viele Genüsse, Früchte u.w. und gegen Abend musste ich noch ein Glas Punsch für die Gesundheit der Heldin des Tages ausleeren, so dass ich meiner Fassung beinahe beraubt wurde. Ich expedierte sonst heute Briefe nach Bl. und Relander in Finland. Auch schrieb ich dem jungen Hr. Zitscherin in Petersburg, dass er mir Tappes Russische Sprachlehre kaufen möchte für die 6 Rubel, die ich mit dem Vater ihm zuschickte – Was meine Lecture anbelangt, so blieb die griechische Lection ganz nach. – Der Schlaf musste natürlicher Weise unruhig werden. Ich hatte doch davon den Vortheil, dass ich an

D. 8^{en} früher aus dem Bette kam und wenigstens mit meiner logischen Lection vor dem Frühstücke fertig wurde. Dann las ich Goethes Herrmann und Dorothea durch, wonach ich die Zeit bis zum Mittage mit Spiel vertrieb. Auch heute kam ich, eben dieses Vertriebes wegen nicht weiter mit meiner Lecture; denn auch den Nachmittag brachte ich mit Spielen zu. Wenig Abendbrodt. Ich

⁵⁰⁸ Finn. Kupanitsa, russ. Gubanicy.

bildete mir wenigstens ein, dass ich einen ruhigeren Schlaf danach hatte. Jedoch befand ich mich nicht gut an

Sid. 250.

D. 9ten als ich aufstand. Heute ist es schon der dritte Tage, auf dem ich einen sogenannten Brenner (eine Erfindung von der Frau Pastorin) genommen. Es ist ein Glas Branntwein, zusammengerührt mit Ingwer und Syrup. – Ich habe auch sonst dann und wann einige Schälchen genommen, die ich nicht alle aufgerechnet habe. – Einer fremden Sprache rechtens [?] wegen schenkte mir der Pastor Zweyten Bericht der Comität der russischen Bibelgesellschaft vom Jahre 1814. St. Petersburg 1819. 8° – Ich war des Vormittags mit dem Pastor auf dem Ackerfelde, um der Ernte zuzusehen. – Im Griechischen beschloss ich die Einleitung oder Grammatik für die Anfänger auch in der Französischen Sprachlehre kam ich heute weiter, wie ich auch außerdem die Vorrede zur Jean Paulschen Vorschule der Aesthetik wiederholte. – 2 Tassen Coffee. – Ich setzte die seit einigen Tagen angefangene Arbeit, russische Lieder abzuschreiben fort. Bis jetzt habe ich schon 10 abgeschrieben. Der Sohn meines Petersburgischen Wirthes, der mit dem jüngeren Sohn des Hauses hierhergekommen, um hier den Sommer zuzubringen, leistete mir dabei Hülfe durch seine Aufsicht, dass ich keiner Schreibfehler (was mir Sprachfehler wird) schuldig werden könne.

Sid. 251.

D. 10. Las ich nun Jean Paul. Seine Vorschule der Aesthetik enthält treffliche Bemerkungen, inzwischen auch manche einzelne treffende Auffassungen seiner Gegenstände. Z.B. diese der wahren Poesie: "Wenn der Nihilist das Besondere, in das Allgemeine durchsichtig zerlässet – und der Materialist das allgemeine in das Besondere versteinert und verknöchert – so muss die lebendige Poesie eine solche Vereinigung beider verstehen und erreichen, dass jedes Individuum sich in ihr wiederfindet, und folglich, da Individuen sich einander ausschließen, jedes nur sein Besonderes in einem Allgemeinen, kurz, dass sie dem Monde ähnlich wird, welcher Nachts dem einen Wanderer im Walde von Gipfel zu Gipfel nachfolgt, zu gleichen Zeit auch einem andern von Welle zu Welle, und so jedem, indess er bloß seinen großen Bogen-Gang am Himmel zieht, aber doch am Ende wirklich um die Erde und um die Wanderer auch." – Nach dem Mittage traten die Frau Pastorin mit ihrer Tochter; Arwid und mich die Reise an im Voraus nach Lisselä⁵⁰⁹. Wir stiegen zu Petägora⁵¹⁰ ab, einem Gute, das einem gewissen Senator Briskorn⁵¹¹ angehört oder eigentlich seiner Frau, durch die er wenigstens dem Namen nach Herr nicht nur dieses sondern auch mehrerer Güter geworden: denn sie soll

⁵⁰⁹ Finn. Liissilä, russ. Lisino.

⁵¹⁰ Russ. Pjatja Gora; Sjögrens Schreibweise schwankt.

⁵¹¹ Fedor Maksimovič Briskorn (1759-?) Senator 1801–1817

Sid. 252.

noch zwey von den größten Gütern über 2500 Wersten hiervon besitzen, das eine im Poltawaschen und das andere in dem Ekaterinasburgischen [sic!] Gouvernemente gelegen. Auf diesem Gute, wo sie seltener sich aufhält, hat sie eine Tuch Fabrik eingerichtet, wovon sie wohl nicht so viel bekommen soll, dass die Aufwände bedeckt werden könnten. Auch jetzt war keiner von der Herrschaft auf dem Gute. Wir waren bei einer meiner Herrschaft bekannten Frau inne, die uns nicht nur mit Coffee (3 T. trank ich) und Thee (1 T); sondern auch mit allerley Früchten, Johannis und Stachelbeeren, Kirschen und Pfirsigen tractierte. Von Pätagora kamen wir noch nach der Spankoschen⁵¹² Pfarrei, wo wir die Ankunft des Herrn Pastors, der erst Morgen nach dem Gottesdienste von Gubanitz reisen konnte, erwarten sollten. Die Pfarre ist in Hinsicht der Lage, und äußern Ansicht besser gelegen als Gubanitz und Moloskowitz⁵¹³. Gärten und Waldungen machen sie sehr schön. Die Einkünfte werden wohl auch nicht unbeträchtlich seyn, weil der Spankosche Prediger auch zugleich zu Kolpana⁵¹⁴, eine Capellgemeinde, Prediger ist. – Jetzt waren auf der Pfarrei noch Fremde, ein Handelscapitain Habbe und ein Staatsrath Roback, der mit der einen Schwester des Pfarrers verheirathet ist. Beym Abendmahle trank

Sid. 253.

ich auch ein Glas Wein. – Unruhiger Schlaf. -

D. 11ten brachte ich sehr zufrieden zu. Des Vormittags wie der Prediger mit seinem Adjunkte nach der Kirche gefahren, war ich im Garten und fieng dann an Carus Ideen zur Geschichte der Menschheit (Leipz 1809 Barth u. Kummer), die ich im Bibliotheca des Pfarrers gefunden zu lesen. Bey Tische saß ich den beiden Mädchen, dem im Hause befindlichen und meiner Gefährtinn gegenüber. Jene scheint eine gutmüthige, in sich gekehrte Seele zu seyn, wie sie sich in ihrer äußern Bildung wenigstens in der Entfernung doch etwas Anziehendes trägt; wie es mir aber dann vorkam, musste sie doch bey ihrer glanz- und lichtvollen Nachbarin sehr ins Schatten weichen. – Des Nachmittags trank ich 2. Tassen Coffee und ein Glas Punsch. Die beyden Schwestern im Hause, die oben erwähnte Mamsell und die Staatsrätthin vergnügten wohl die ganze Gesellschaft (mich wenigstens sehr) mit Spiel auf Fortepiano. Der Pastor Strahlmann kam erst spät des Abends, als es schon dunkel geworden. – Auch bey dem Abendbrod trank ich wieder Wein. – Der Schlaf wurde unruhig. -

⁵¹² Finn. Spankkova oder Spankko, russ. Špankovo.

⁵¹³ Finn. Moloskovitsa oder Valkea kirkko, russ. Moloskovic oder Belaja Cerkov'.

⁵¹⁴ Finn. Kolppana, russ. Kolpino.

D. 12ⁿ fuhren wir, nachdem wir Frühstück eingenommen hatten, weiter. Im Dorfe Paritza zeigte man mir einen Bauerhof, wo ein Bruder des Kaisers oder Königs, wie sie es hier

Sid. 254.

vermischt sagen, wohne. Ich wurde neugierig und hörte dann die ganze Geschichte. Ein jaritzischer Bauer, aus Jaritza⁵¹⁵ Namens Karl Jordanowitsch, sonst an Körper, und Seele ein armseliger Mann, war zu Gatschina in einer Kamin beschäftigt die Asche heraus zusammen. Als er da rückwärts gegen das Gemach gebückt gestanden, kam der selige Kaiser Paul vor beygegangen und berührte ihn mit seinem Stabe. Er, der wahrscheinlich nicht zum schauen konnte und glaubte, dass es jemand von den Hofbedienten war, sagte: Что ты братъ балуешь.⁵¹⁶ Paul sagte nichts, benachrichtigte sich, wer es gewesen, ließ dann nach einiger Zeit den Bauer vor sich heißen und fragte ihn, wie er ihn seinen Bruder habe nennen können. Man kann sich die Bestürzung des Bauers denken. Er entschuldigte sich natürlicherweise wie er konnte, dass er nicht gewusst, wer da hinter ihm gewesen, worauf aber Paul versetzt haben soll: Ich habe doch keinen andern Bruder. Du kannst dann künftig mein Bruder seyn. Hierauf ließ er ihm 15 Desätinen Land vermessen und einen reinlichen tüchern Kaftan verfertigen. Wenn er ihn bey sich hatte (was öfters geschehen) ist der Bauer dem Kaiser bey Seite gegangen, die Generalen mussten hinten gehen. Auf der Parade soll er oft ihm.

Sid. 255.

zugesprochen haben: Sage mir Bruder! wie gefällt dir ihr Exerzieren? Wie er denn das preiset, soll der Kaiser den Generalen gesagt haben: "Ja, sehen sie, der rühmt ja sie auch. Machen sie es immer gut, damit sie des Lobes verdient werden können! – Zu Gatschina waren wir bey einem Arzte und Collegien Assessor Hake eingefahren. Ich trank da auch 2. T. Coffee. Es war jetzt nicht Zeit länger zu verweilen, dass wir den Garten hätten besehen können. Das sollte bey unserer Zurückkunft geschehen. Wir reisten also weiter. Ich hätte freylich gewünscht, dass man die große Straße vorwärts durch Sophienstadt und das Lustschloss Zarskoe Selo eingeschlagen hatte; aber man wich ab zur rechten, um die Slavankasche Pfarre zu besuchen. Sie ist ein elendes Nest und gewährt mit der Spankoschen einen halb lächerlichen, halb erbärmlichen Contrast. Wir speisten da Mittag und tranken Coffee. A. J. musste zurückbleiben, um mit der alten Mamsell Passelberg, der Tante des jungen Ps, der da als Wirth hauset bis das nach seinem Vater erledigte Pastorsamt wieder besetzt wird, morgen nachzukommen. Ich war Willens, ihr zum Zeitvertreibe die Höltyschen Gedichte, welche ich mitgenommen, zu anbieten; aber es fand sich dazu nicht Gelegenheit und ich wollte das nicht öffentlich thun um nicht zu zeigen, dass ich es für

⁵¹⁵ Der Russizismus später durch "aus Jaritsa" korrigiert, aber nicht gestrichen. Der Ortsname nicht zu finden.

⁵¹⁶ "Was treibst Du für Unfug, Bruder?"

Sid. 256.

ausgemacht ansah, sie wurde da lange Weile haben. Der junge P. kam schon jetzt mit uns andern. Aus Pawlowsk mussten wir eine alte Frau Chythrola mitnehmen. Es war schon fast dunkel, als wir dem Pallaste vorbeifuhren. Doch hatte ich das Vergnügen, eine prächtige Musik erschallen zu hören. Weil es schon spät war, hatte man nicht Zeit halte zu machen, sondern wir eilten nach Ingris. Dies ist ein sehr hübscher Ort mit einer in Ingermanland seltenen schönen Aussicht über einen Bach, der unterhalb des Pfarrhauses dem Gärtlein vorbeifließt und mit seinen Armen eine kleine Insel bildet. Auch die Pfarre ist an sich selbst ein sehr niedliches Gebäude auf caysserlichen Befehl und Aufwand in Pauls Zeiten gebaut, der da in dem alten zerfallenen Hause des vorigen Pastors einem seiner Kinder Pathe gestanden. Vor der Abendmahlzeit trank ich noch eine Tasse Thee, ob ich gleich schon eine T. Thee und 6 T. Coffee getrunken hatte. Bey dem Abendessen trank ich noch ein Glas Wein. Dann spielte ich mit den anderen Herren Boston bis nach 1 Uhr. – Der Schlaf konnte nicht anders als unruhig werden.

D. 13ⁿ nach dem Frühstück, wozu auch die Damen aus Slavanka angekommen waren, sollte die ganze Gesellschaft weiter nach Lisilä. – Der vielen Damen wegen, die da waren, musste es eine Veränderung mit den

Sid. 257.

Fuhrwerken eintreten und eben diese Veränderung war das erste auf der ganzen Reise, was mir unzufrieden machte. Die Veränderung selbst war es wohl doch nicht, was mir missfiel; sondern allein die Folgen, die daraus für mich entstanden. Die Veränderung wäre mir sogar höchst erfreulich gewesen, wenn sie nur nach meinem Wunsche geschehen wäre. Es war mir, wenn ich die Wahrheit gestehen soll, fast gleichgültig, wie man mich hier versetzen wollte; mit welchen, das war das Hauptinteresse. Kurz, ich saß erstens vorn im Wagen mit dem Pastor Strahlmann und seiner Frau, und wenn es nun einmal die Veränderung nicht so ganz nach eines Herzenswünschen geschehen konnte, so war meine Lage für sich gar nicht misslich; denn ich saß da recht gut. Misslicher war das der äußern Lage nach, dass ich bald nacher, als wir aus Dorf Ischora auf der großen Moskavschen Straße kamen, meinen Platz der Frau des (ingrischen) Pastors Skönberg übergeben musste und mich in die Rosbuschka mit ihm zu sitzen begeben. Der Weg ist wie die eigentlichen Landstraßen in Russland, steinbeladen und dennoch gut, aber nur für Wagen. In andern niedrigeren Fuhrwerken zerquetscht man sich bald den Körper. Wir fuhren 18 Wersten vorwärts in einer Richtung gerade vorwärts, dann mussten wir zur linken kehren, um nach Lisilä zu kommen, sonst, versicherte man, würde der Weg noch 7 Wersten.

Sid. 258.

in derselben Richtung fortgehen und sich dann ein Wenig beugen und wieder gerade vorwärts zu Novgorod fahren. – Aus der großen Landstraße hatten wir einige Wersten breite sogenannte Knüppelbrücken und dann einen passablen Waldweg bis nach Lisilä. Vor uns waren da nicht viele Fremde, nur der Schwiegervater des Pastors mit einigen Söhnen, von welchen der eine Lieutenant bey dem Wiburgschen Regimente ist, und ein recht bescheidener Kerl. Nach dem Mittag kam, als das Kind getauft werden sollte, nur ein General-Major und ehemals Senator Rodosennikow⁵¹⁷, der sein Gut ganz nahe an dem Pfarrhofs hat. Er sprach nur Russisch und schien ein sehr guter und gefälliger Mann zu seyn. Während man auf einen Grafen Buxhövden eben aus der Nachbarschaft wartete, der auch mit seiner Gräfin zu kommen versprochen, schlug der General-Major einen Spatziergang nach der Kirche vor. Ich war mit und befand mich sehr munter. In der Kirche bemerkte ich gar nichts Neues; außer einer Menge auf die Chorwand behangener Todtenkranze, welcher Gebrauch mir sehr gefiel. Als wir zurückkamen, war der Graf noch nicht angekommen, auch nicht nach einer Stunde nachher, als der General-Major mit Pastor Str. von einer weiteren Promenade zurückkam; denn Past. Str. war der einzige, der ihn unterhalten

Sid. 259.

konnte. – Ich wurde auch mit den andern Herrn zum Pathen aufgeboten und konnte es nicht verweigern. Nachher tranken die Pathen Gevatterschaft mit einander. Ich hätte nichts von dem Gebrauche gewusst, wäre nicht A.J. herausgekommen zum A. mit dem ich da sass und nach seinem Glase gefragt. Ich habe schon mit den andern Gevatterschaft getrunken, sagte sie, ich muss auch mit dir trinken. Was ich nachher für ungethan wünschte, war dass ich auch mit hereinging, da denn der Mundschenk auch mir ein Glas präsentierte. Ich ahmte die andern nur darin nach, dass ich trank; der Unterschied war, dass ich ganz allein trank. Die Pathen von der weiblichen Seite waren fast alle alte Frauenzimmer. Der Ehre wegen möchte ich mit ihnen doch Gevatterschaft getrunken haben; wie⁵¹⁸ Fremder aber und ohnedem mit dem Gebrauche ganz unbekannt, war ich zu stolz mich ohne alle (weder öffentliche noch private). Anleitung von der Seite der Gevattern oder irgend eines (oder einer) von ihnen dazu drängen zu wollen. – Sonst soll den Russen die Gevatterschaft sehr hoch angeschätzt, sogar heilig seyn. Sie nennen sich unter einander Bruder und Schwester, betrachten sich auch so nahe mit einander verwandt, dass sie sich nicht verheirathen

Sid. 260.

können. Vielleicht war auch in den ganz übermäßigen Speisen und Getränken, die ich die ganze Woche über ohne Zurückhaltung genossen, die Ursache zu dem Missmuthe zu suchen, der mich

⁵¹⁷ Es ist kein Senator oder eines ähnlichen dieses Namens belegt.

⁵¹⁸ Sjögren meint "als ein Fremder".

jetzt überfiel; doch als nicht abzuläugnen, dass der ganze Gang der Tagesbegebenheiten und besonders die letztern denselben zum Ausbruch gebracht. Umsonst suchte mich diesmal die Eitelkeit selbst sogar mit Erinnerungen an das Herkömmliche und dessen doch beabsichtigende Werthschätzung mitt allerley Anspielungen auf die Zukunft mit der Vorstellung, dass ich vieles missverstanden haben mag und dass ich Ungerecht seyn könne gegen Personen, die mir vielleicht gut gönnten, zu trösten, so dass ich beynahe verführt wurde zu glauben, dass das Übel nur vom Körper herrühre, der von seiner drückenden und misslichen Lage bedrängt auch die Seele – wenn es auch die schön getäuschte Seele gewesen wäre – zu verderben. Ich musste heraus, um mich abzukühlen, und machte eine Tour nach dem Kirchhofe, der mich schon bey der vorigen gesellschaftlichen Promenade, ich weiß nicht eigentlich warum, lieb gewonnen hatte. Dessen Lage an einer Waldung, von der sie selbst halb umbewachsen ist, ließ mich etwas so traurig Anziehendes empfinden, dass ich vorher bey irgend einer Anschauung eines ähnlichen Gegenstandes nichts dergleichen erfah-

Sid. 261.

ren habe. Der Kirchhof ist sonst ganz klein; hölzerne Kreuze ohne Namen oder irgend einige Inschriften erinnern an stille Wohnungen nur sich selbst gekannten Geister. Nur auf einem Kreuze las man diese von einer etwas ungeschickten Hand herrührende Aufschrift; Täsä lepä kunialinen kirkoherra Heinrich Lagerdahl, joka täsä seurakunnassa on saarnanut ja Jumalan sana opettanut. Tapettu vuonna 1812. Es war der vorige Pastor gewesen, wie es auch sein Name bezeugt, aus Schweden gebürtig, wovon er auch ein sehr reiches Erbe erhalten, das er in einem Kästlein unter seinem Bette verwahrte. Im oben erwähnten Jahre soll er eines Abends spät von dem nächsten Gute sich nach Hause geeilt haben. Wie er ein bejahrter, unverheirateter Greis gewesen, schlief er in dem alten Pfarrhause ganz allein. Des Morgens fand ihn die Magd in seinem Zimmer auf dem Boden hingestreckt in seinem Blute liegen, den Kopf von Schlägen zerschmettert. Eine Summe von Kupfergeld und kleinen Silbersstücken war da zerstreut noch vorhanden mit 600 Rubeln in Papier. Nur das kleine Kästchen war weg. Im Boden war noch sein Blut zu sehen. Von den Vollführern der scheußlichen That hat man keine Spur entdecken können. Nach eben diesem Kirchhofe richtete ich jetzt meinen Gang und wollte da in dem in der Waldung gelegenen Ecke, das mich vorher so angezogen hatte, auf die Gräber

Sid. 262.

eine Stunde verweilen und mich meinen Gefühlen überlassen; allein als ich dahin kam, und es fieng schon an dunkel zu werden, ergriff mich eine gewisse Bangigkeit, so dass ich meines Vorsatzes, den Zaun überzusteigen und zog dann der Kirche vorbey denselben Weg, den ich neulich mit den Herrn gegangen, zur Pfarre. Noch war ich eben so missmuthig als vorher. Dass mir A.J. wenn ich auf der Treppe stand und sie den mir vorstehenden Confect ertheilte, zusprach: "Ich war Willens (so ungefähr sagte sie) Ihnen Confect zu bieten, aber ich dachte, Sie würden böse werden", befremdete mich sehr ohne mich zu befriedigen. Die Herren setzten sich Karten zu spielen: die

Frauenzimmer wollten auch sich mit was vergnügen und fiengen daher einen Reihentanz an. Ich wollte nicht mit: man zog mich doch zuletzt dahin und über die Gefälligkeit des Zufalls getröstet, fieng ich an heiter zu werden. Einige Pfandspiele, die man angefangen, blieben bald stecken. – A.J. begann zu singen. – Aus Lust zu hören schloss ich mich auch dem Frauenkreise an and wie es dann gieng, so sang auch ich fast alle Lieder hervor, die ich auswendig konnte. – Ein starkes Abendessen mit Wein. – Auch beym Mittage hatte ich 2 Gläser getrunken. Bey der Abendmahlzeit war ich besonders gesprächig; so dass beinahe das ganze Tischgespräch sich um mich als Centrum bewegte.

Sid. 263.

D. 14ⁿ fuhren wir nach dem Frühstücke ab aus Lisilä. Ich sollte; wie ich gekommen mit Pastor Strömberg wegziehen. Er war schon vor der Abreise ziemlich berauscht. Wir blieben nach allen andern da: er wollte nicht davon. Der Past Str. sammt mit seiner Frau ließ mich bitten, dass ich alles aufbieten möchte, ihn heraus zu kriegen. Um das zu erreichen musste ich mit ihm noch 2 Gläser Wein trinken. Auf der Glasfabrik waren wir unterwegs eingefahren. Da trank ich eine Tasse Coffee: Den Wein verweigerte ich. – Meine Lage war recht leidig: ich möchte die Reise nach Ingris, für eine Sturm- und Drangperiode nennen. Das Schütteln war um so fühlbarer, weil sehr schnell fuhren wie es den Besoffenen geziemt. – Das tröstete mich doch und verschaffte mir Genugthuung, dass sich die Frau, anstatt deren ich auf meiner leidigen Stelle saß sich erkenntlich und freundlich gegen mich bewies. Weil ich Kopfschmerzen hatte, nahm ich nach der Ankunft nur ein Glas und dann mit Butterbrod wieder ein Glas Wein an. Das Thee und der Abendmahlzeit enthielt ich mich ganz. Auch legte ich mich heute etwas früher schlafen. -

D. 15ⁿ reiseten wir weiter nach Slavanka, seitdem wir Coffee getrunken und ein Frühstück, das für eine stattliche Mittagsmahlzeit hätte dienen können, eingenommen hatten. Die Frau Pastorin S. folgte uns dahin. Ich

Sid. 264.

saß wieder vorn mit Past. Str. und seiner Frau. Ich hätte natürlicher Weise lieber gewünscht; dass wir jetzt wenigstens die große Straße durch Zarskoe Selo und Sophienstadt passiert als das Slavankasche Nest wieder besucht hätten. Das legte gleich zu der üblen Gemütsverfassung den Grund, die mich den ganzen Tag überfolgte. Ich trank nur eine Tasse Coffee und spazierte dann ganz allein nach der nahe gelegenen Kirche. Als ich bey der Zurückkunft zur Pfarre erfuhr, dass wir hier über Nacht bleiben würden, äußerte ich den Wunsch; nach Zarskoe Selo zu kommen. Der junge P. wollte ins Dorf ein Pferd schicken, aber es wollte mich niemand dahin folgen. Ein junger Prediger, Vetter des Paßelbergs, der uns aus Ingris hieher gefolgt, erklärte wohl, dass er willig sey mich zu begleiten, ich konnte aber doch aus allem sehen; dass er in der That nicht so bereitwillig dazu war. Er machte viele Einwendungen, von denen wohl die die gründlichste war, dass wir wohl

nicht mehr, wenn wir nach Zarskoe Selo fahren, Pawlowsk sehen könnten, und dahin (4 Werste) könnten wir gehen. Die Uhr war

Sid. 265.

auch schon über 4. Wir giengen also, seitdem wir Thee getrunken, nach Pawlowsk. Der Prediger war ein guter Kenner des Gartens. Alles, was darin seyn mag, zu sehen war es doch nicht Zeit. Die merkwürdigen Gegenstände, die wir sahen, waren: eine Wahlfischrippe – ein Monument, wo die Kayserin ihre verstorbenen Brüder und Schwester beweint; eine vorzüglich schöne Arbeit, das Rosenpavillon mit seinen innern Merkwürdigkeiten und die nahe dabey aufgestellten Perspectivgemälde, ein russisches Dorf vorstellend, wo die Bauern einen Haufen von Franzosen muthig angegriffen und niedergemacht haben sollen. – Die Täuschung war so groß, dass man noch auf 5–7 Faden von einem Gemälde nichts denken könnte. – Wir hatten auch das Glück die Kayserin selbst spazieren zu sehen. Ich konnte doch kein Bild von ihrem ganzen Wesen auffassen, ob sie gleich nur einige Schritte weit von uns gieng. Sonst ist es bey mir etwas Eigentümliches, dass ich niemals mit einem Erblicken je selten mit 3, 4 Malen das ganze äußere Ansehen irgend eines Menschen bestimmt auffassen kann. Freylich ist mein schwaches Gesicht daran am meisten Schuld; aber es ist bey mir oft der selbe Fall, wenn ich auch näher eine Person anzuschauen Gelegenheit bekomme. -

Sid. 266.

Um 7 Uhr fieng die Musik an. Es waren nicht viele Stücke gespielt worden, als die andern schon weg wollten. Ich hätte noch länger zu verweilen gewünscht, war auch schon Willens allein zurückzubleiben; allein auf ihren Vorstellungen, dass man auf uns vartete und dass mir etwas geschehen konnte, folgte ich doch sehr unzufrieden mit. – Auf dem Wege anmerkte Arwid einen so⁵¹⁹ bey mir wohl überflüssigen Pleonasmus etwas beißend. Das ärgerte mich sehr, so dass ich es nicht einmal verhehlen konnte. Bey unsere Zurückkunft konnte man es sogar an mir sehen, dass ich nicht bey Laune war. A.J. sagte wahr, sie haben sich vielleicht verzankt. Noch beym Abendessen war des Arwids Lust mich auf allerley Art necken zu wollen sichtbar. Ich war den ganzen Abend höchst missmuthig.

D. 16ⁿ fuhren wir, nachdem wir Coffee (2.T. ich) getrunken und Frühstück eingenommen hatten, weiter denselben weg, den wir gekommen waren, gen Spanko zu. Die alte Mamsell P. war auch gegen mich sehr gefällig, bat mich einzukommen, wenn mich meine Wege hierher führen würden. – Um mir zu willfahren, hatte man beschlossen, dass wir sollten in Gatschina bey der Gartenpforte

⁵¹⁹ Entweder aus "wo" verbessert oder als durchgestrichen zu lesen.

halten und so eine kurze Zeit auf Promenade im Garten anwenden. A.J. sollte mit uns kommen: die andern inzwischen beym Coll. Assess. Hake einfahren und dann

Sid. 267.

im voraus nach Spanko reisen. Wie ich in den Fällen, wo es meine Neu- und Wissbegierde gilt, selten die mir sonst gewöhnliche Zurückhaltung beobachten kann, so äußerte ich auch jetzt, dass man den Pallast auch einwendig zu besehen vielleicht Gelegenheit hatte. Zu spät merkte ich, dass ich wieder unvorsichtig gewesen und Missvergnügen erregt hatte. A.J. kam gar nicht mit und wir fuhren so allein. Vom Zufall geleitet kamen wir gleich in das Holzpavillon, dessen Wände einwendig mit Spiegelglas bedeckt sind; auswendig an gehäuften gehauenen Holzen ähnlich sind. Das Venus-Pavillon bekamen wir nicht einwendig zu sehen. – Im Garten hatten wir freylich nicht so viele merkwürdige Gegenstände zu sehen als in dem Pawlowskischen, indessen aber gefällt mir die Lage von Gatschina unendlich mehr als die von Pawlowsk. Die geräumige See macht hier einen dem Ganzen sehr vorteilhaften Effect. Wir kamen auch in den Pallast. – Der kommt mir auch des äußern Anscheins nach (das innere in Pawlowsk habe ich nicht gesehen) imposanter vor als der Pawlowsksche Pallast. – Wir hatten kurze Zeit alles zu betrachten, weil wir fürchteten, man würde uns unser Säumen vorwerfen. Die Gemälde, die wir ganz flüchtig vorübergiengen, schienen meistens Landschaftgemälde zu seyn. Sie waren nicht alle, so mit den Namen der Mahler versehen, wie die im Peters-

Sid. 268.

burgischen Winterpallaste. Doch las ich hier sogar Tizian. Außer dem sah ich mehrere Gemälde von Salvator Rosa, Poussin, Van der Werft u.s. – Die meistens mit thierischen Gegenständen verwebten Gobelin-tapeten enthielten für mich wieder etwas ganz Neues. In der Kirche war jetzt Gottesdienst. Das Zimmer, worin der Kayser Paul seine Gebethstunden gehalten, zeigte uns der Bediente. Ob es gleich als Zimmer nichts besonders Bemerkenswerthes enthielt, war es mir doch an und für sich selbst als das Paulsche Gebethshaus merkwürdig aus dem besondern Interessen das ich an Paul bey mir fühle. Hätte er länger leben können, so wäre Gatschina vielleicht jetzt eine blühende Stadt. Wie vieles in Europa würde auch nicht eine andere Gestalt haben. Wahrscheinlich wäre aber auch ich nicht jetzt hier. Wir hatten sehr wenig Geld mit uns bekommen, nur um den Garten zu besehen, indessen hatten wir doch wenigstens das Meiste von den Lieblingsaufenthalt des seligen Keysers Paul für 65 Kopeken gesehen. Von dem heftigen Gange bekam ich Kopfschmerzen. Der Mittag zu Spanko war sehr willkommen. Ein bey Tische einer unter den vorigen Aufenthalt (pag. 253) ähnliche Platz musste wieder ähnliche Beobachtungen hervorbringen. Jetzt war ich aber so verschoben, dass

Sid. 269.

ich selbst wundern musste, wie meine jetzige Gemüthsverfassung einen so starken Einfluss auf mein Gesichtsurtheil äußern konnte, dass ich beynahe gegen mein eigenes Gesicht mich empören wollte. – Seitdem wir Coffee getrunken, führen wir weiter. Der uns mitfolgende Küster hatte vorher sein Fuhrwerk (eine Rosbuschka) zu Spanko zurück gelassen und sein Pferd zum dritten unserer Calesche vorgespannt. Jetzt wurde also dasselbe Pferd davon abgesondert. – In dem Wagen saß A.J. mit ihren Eltern. Der Küster, der ganz allein fuhr; both selbst einem von uns (mir und Arvid) einen Platz auf seiner Rosbuschka an, sodass A.J. mit dem andern in der Calesche sitzen könnte. A. bezeigte keinen Willen dahin zu gehen. – Ich äußerte dann, dass ich es thun wollte, ob ich gleich sehr von Kopfschmerzen litte die eigentlich noch eine Folge von der Fahrt auf der Skönbergschem Rosbuschka waren. A.J. kam auch wirklich in die Calesche. Ich sollte vorn auf einem Kasten sitzen. So viel ich mir ein andermal diesen Platz gewünscht hatte, so war er mir jetzt zuwider um so mehr, als ich mit einiger Feinheit ihn nicht behaupten könnte; denn der mit seinen 2 Pferden gemiethete Kerl, der die Calesche kutscherte, meinte, es würde seinen 2 Pferden schwer seyn, wenn 3 darauf saßen (In Hinsicht der Pferde hatte er auch recht das zu meinen) und der Küster, der doch allein fuhr, drang selbst mit derselben Meinung, darauf ein,

Sid. 270.

dass jemand von uns mit ihm fahren sollte. Ich [Unterstr. Orig.] musste dann dahin. Der Pastor machte wohl Einwendungen natürlicher Weise des Platzes wegen; ich sollte lieber vorn in der Calesche sitzen; ich aber blieb beym Küster. Die Aufopferung wurde mir ziemlich theuer um so mehr als ich mir von anderswoher Genugthuung erwartet hatte, die ganz ausblieb. – Nicht ohnweit Dibitza wich ein Waldweg ab, auf dem man gerade nach Gubanitz kommen könnte. Als der Küster anhielt, um den Pastor zu befragen, ob er auf dem Wege von Pätogorod mit kommen sollte, sagte jener, wir konnten, wenn wir wollten, gerade nach Hause fahren. – Dann wurde auch ich geneigter diesen dem Küster auch für das Pferd erwünschten Weg einzuschlagen; denn ich hätte wahrscheinlich, wenn ich ein mit den andern gefahren, meinen bisherigen Platz behalten müssen und so könnte ich lieber sogleich gerade fahren. – Auch diese freywillig übernommene Verlängerung der Aufopferung, um aller Wünsche zu befriedigen, kam mir sogar in Beziehung auf den Körper theuer zu stehen, denn der Weg war einer von den schlechtesten, die man sich nur denken kann und als wir endlich auf dem andern Wege wieder kamen, wo die andern passieren sollten, fanden wir sie (nehmlich Arwid und

Sid. 271.

seine Schwester) denn die alten waren nach Pätogorod gefahren schon vor uns. Jener anbot mir wohl, ziemlich gleichgültig, wie es schien, jetzt seinen Platz; aber es war wohl nicht mehr der Mühe werth für die 3 Wersten, die noch übrig waren, zu tauschen, wenn dazu meine Kleider schon ganz beschmiert waren. Ich musste also noch eine kurze Zeit dem Zacken ausgesetzt bleiben – Der Eindruck auf mich war freylich eben darum desto empfindsamer und das ist eben Schwäche bey mir, dass ich selten meine Vorthteile andern zum Besten aufgeben kann ohne zu fühlen, dass es mir

eine Aufopferung ist. Ich kann doch ziemlich ruhig bleiben, wenn es mir eine bloße Aufopferung ist und dabey kein tieferes, größeres Interesse zugleich verletzt wird. Aber sobald dies eintrifft, dann nagt es an dem empfindlichen Gemüthe und es pflegt dann mir in dem stolzen Vorsatze, den Schmerz freywillig zu verleugnen, einige (etwas zu teure) Genugthuung zu finden. – Den ganzen Abend war ich verstimmt: ich konnte nichts essen; sondern gieng, so erhitzt ich war, zu Bette.

D. 17. War mein Zustand nicht viel besser. Das Gemüth hatte sich besänftigt; aber es hatte im Kopfe Verwirrung und in dem ganzen Körper eine betäubende Mattigkeit zurückgelassen. Eine Promenade

Sid. 272.

nach der Kirche kostete mir viele Anstrengung. Des Abends badete ich und befand mich dadurch etwas Leichter.

D. 18^{en} brachte sich eben so unbefriedigt zu, mit dem Unterschied, daß ich jetzt schon nichts von den vorigen Übeln empfand. Ich wohnte dem Gottesdienste bey in der Absicht zu hören und sehen wie der hier gefeyert wird. Ich habe nemlich den steten Vorsatz gehegt, den künftigen Sonntag zu predigen und es war mir also nothwendig zu sehen und hören, wie man es machen soll, damit auch die Forderungen des Gebrauchs in den Gebeten, oder was da sonst außer wesentliches ist, erfüllt werden können. Der englische Fabrikör aus Pätagorna speisete hier Mittag. Ich trank dabey ein Glas Wein. – Er fuhr erst des Abends weg. Ich hatte Nachmittags außer Coffee auch etwas Punsch getrunken und vermag bey der Abendmahlzeit nichts annehmen. –

D. 19^e stand ich doch um 6 Uhr auf. – Der sogenannte Brenner, den ich auch heute wie an den 2 vorhergehenden Tagen genommen erhitzte mir den Kopf und machte mich zur Arbeit ungeschickt. – Ich machte doch wieder mit der Logik den Anfang. Etwas Französisch las ich auch und das war dann alles. Den

Sid. 273.

übrigen Tag brachte ich theils in Unthätigkeit, theils mit Spiel zu. Des Vormittags konnte ich auch nicht viel ausrichten. Ich empfand eine ausserordentliche Mattigkeit, so dass ich schon fürchtete, krank zu werden. Bey der Mittagsmahlzeit nahm ich mir auch daher einen Schnaps. Ich hatte eine gute Gelegenheit gehabt auch auf der vorzunehmenden Predigt zu denken; aber es kam nicht einmal dazu. – Ein russisches Lied schrieb ich doch ab. Gegen Abend musste ich heraus gehen, um die Hitze in meinem Körper abzukühlen. Auch nach der Zurückkunft befand ich mich doch nicht

wohl. Ich wagte es nicht etwas zu essen. Ich trank nur Wasser, woran man ein wenig Wein eingegossen hatte.

D. 20: Befand ich mich doch schon besser, verwirrte aber meinen Kopf durch den Brenner. – Ich fieng an mit Ernst über meine Predigt nachzudenken und hatte sie auch des Abends beynahe ganz ausgeworfen⁵²⁰. – 2 Tassen Coffee des Nachmittags und 2 d^o Thee des Morgens. Heute aß ich auch Abendbrod.

D. 21. Stand ich etwas früher auf als gewöhnlich und beendigte meine Predigt. Am Nachmittage hatte ich sie auch reingeschrieben. – Alle jungen Leute gingen aus, sogenannte Grebi⁵²¹ zu pflücken; ich wäre mitgegangen, wenn ich meine Predigt fertig gehabt hätte. So bald sie es wurde, gieng ich aus nach derselben Gegend, wo sie hin gehen würden.

Sid. 274.

Ich fand sie doch nicht, wohl darum, dass ich sie eigentlich nicht suchte. Unter meiner Promenade war ich beschäftigt, mir die Predigt auswendig zu lernen. Ich wäre nicht zurückgegangen eher als sie ganz gewusst hätte, wenn mich nicht Durst dazu gezwungen hätte. Da lernte ich mir doch auch bald das noch übrige. Auch heute aß ich Abendbrodt. – Unruhiger Schlaf.

D. 22. Schlieff ich länger als gewöhnlich. Ich befand mich sehr missmuthig. Daran war auch ein empfindliches Scherzen von Arwid die Ursache. Die Damen waren weggefahren indessen kamen hierher Fremde an, die doch bald wegfuhr. Wir jungen Herrn waren vom Küster zu Coffee eingeladen. Ich trank 2 Tassen C. und 1 Tasse Thee, spielte Karten. – Als wir zurückkamen, war da ein Baron Mastmacher auf der Pfarre. Ich bekam ihn nicht zu sehen. – Ich las unterdessen Jean Paul. – Vor der Abendmahlzeit gymnastizierte ich einwenig. – Sehr unruhiger Schlaf.

D. 23^{en}. Der gewöhnliche Brenner. Zu Speisen war ich etwas unordentlich. Des nachmittags mit Arwid und Ivan bey dem verabschiedeten Pastor Uskelin⁵²². Da trank ich eine Tasse Coffee. Eine kleine Promenade. Nach der Zurückkunft erhielt ich einen sehr willkommen Brief von Bl. – Ich wiederholte im Garten, wo ich heute zum ersten Male gewesen, meine Predigt. – Noch 2 Tassen Thee trank ich und

⁵²⁰ Sjögren meint „entworfen“ (Analogie zu schwed. „utkast“).

⁵²¹ Russ. „griby“ („Pilze“).

⁵²² Henrik Johan Uskelin (1772–1831) (Luther: Herdaminne för Ingermanland, II, 328).

Sid. 275.

aß Abendbrod. – Unruhiger Schlaf.

D. 24ⁿ. Schief ich außerordentlich lange bis nach 8 Uhr. – Ich beendigte heute das Stück: Fragmente für Auguste, das von St. Real in dem von Ideler und Holte herausgegebenen Handbuche der französischen Sprache und Literatur (Prosaisches Theil, 4^e Aufl. Berl. Hamb. 1812) aufgenommen ist und ich seit einigen Tagen zu lesen angefangen. Heute aß man kein Frühstück. Gleich nach dem Mittage bekam ich Kopfschmerzen. Sowohl um diese zu verscheuchen als um meine Predigt zu wiederholen nahm ich mir eine weite Tour vor. Die zweyte Absicht wurde erreicht; die erste nicht. 2 Tassen Thee. – Weiter in Jean Paul – Abendbrodt.

D. 25ten Kamen hieher viele Gäste an und wurden also auch meine Zuhörer. Die Predigt gieng doch befriedigend von Statten. – Nach dem Mittage kamen hieher noch andere Fremde, welche doch alle wegfuhrten. Ich trank 1 T. Coffee, 2 T. Thee und 1 Glas Punsch. Gegen Abend gerieth ich in eine wunderliche Gemüthsverfassung. Es war eine Art von Langeweile, die doch keinen, wenigstens keinen bestimmten Gegenstand, hatte. Es wurde mit dem Pastor von Lebensbestimmung und Lebenswahl

Sid. 276.

die Rede. Es könnte hier zu M. – zu einer Adjunctur Gelegenheit seyn, die dann vielleicht gar bald einen fortbringen könnte. Es hat auch dann und wann der Pastor leise seinen Wunsch geäußert, mich diese Bestellung bekleiden zu sehen. Ich habe auch selbst bisweilen der Sache sammt mit seinen zu voraussetzenden Folgen nachgedacht. So viel ist es nun abzunehmen, dass wenn ich mich einmal diesem Stande widmen wollte, könnte ich kaum einen Platz finden, der mir in Hinsicht der äußern Lage mehr anreden⁵²³ könnte. Indessen wird mir jedoch bange, wenn ich mich hier umgesiedelt denke, hier im einem Lande, dessen Natur schon alle die Reitze entbehrt, die die Finnländische in der größten, in der schönsten Mannigfaltigkeit darbietet. Es müsste hier schwer seyn, sich einen (äußern) Himmel zu schaffen, wie man ihn fast überall in Finland schon da hat. – Wie ich auch mir die Sache vorstellen mag, ich mag sie aus den verschiedensten Gesichtspunkten betrachten,

Sid. 277.

⁵²³ Sjögren meint „zusagen“ (in Analogie zur schwed. „tilltala“?)

die ich mir nur finden kann, es entspringt mir aus allem das Resultat, es müsste ein besonderes mein ganzes Wesen anredendes Interesse gefordert werden, um mich bewegen zu können, Finland gegen Ingermanland auszutauschen. – Der Punsch machte mir Appetit, so dass ich noch bey der Abendmahlzeit es nichts fehlen ließ, ihn zu befriedigen.

D. 26ⁿ stand ich auf, wie es leicht zu errathen ist, mit einem sehr verworrenen Kopfe. – Ich fieng an in Noltes und Idelers Handbuche Bruchstücke aus der Reisebeschreibung du Patys zu lesen. – Auch setzte ich meine Arbeit Russischen Lieder abzuschreiben fort. – Nachmittags war ich ausgegangen. – Fortsetzung in Jean Paul – 3 Tassen Coffee. – Etwas gymnastiziert. – Starke Abendmahlzeit.

D. 27ⁿ befand ich mich nicht ganz gut. Beynahe den ganzen Vormittag war ich beschäftigt, Früchte einzumachen. – Am Nachmittage war der Pastor U.[skelin] hier und dann wurde auch nichts getan. 2 Tassen Coffee – Keine Abendmahl. – Lange gewacht.

D. 28ⁿ expedierte ich Briefe nach Åbo zum Herrn Lect. Meyer der requirierten Büchern wegen und

Sid. 278.

zum Blomqvist in Helsingfors. Der Tag wurde meistens mit dammspiel zu Ende gebracht. Doch beendigte die Bruchstücke aus du Paty in dem französischen Handbuch. Des Nachmittags 2 Tassen Coffee. – Meines Übelbefindens wegen gymnastisierte ich des Abends, hätte aber auch nichts essen sollen. – Etwas las ich noch in Jean Paul.

D. 29ten gieng der Vormittag ganz wie gestern. Während der Mittagsmahlzeit kam hieher ein Herr Fink, Mann der Frau, die wir auf unserer Rückreise aus Peterhoff besuchten. – Ich las heute Rochefoucaulds Pensees & Maximes aus dem Handbuche. Dass ich so rückwärts gegangen, rührt nicht ganz von Gutachten⁵²⁴ her. – Just immer wenn ich mir etwas vornehmen soll, was eine Wahl erstens von nöthen hat, so hab ich meine eigene Weise es zu bestimmen. Weil es jetzt das 1816te Jahr ist, so pflege ich No:16te von der Reihe erstens aufnehmen und so in derselben Ordnung vorwärts. Darum las ich auch erstens das Stück von St. Real dann die von Du Paty, worauf ich dann wieder im Anfange zu Rochefoucauld gekom-

Sid. 279.

⁵²⁴ Sjögren meint „Gutdünken“.

men. Von ihm gehe ich künftig zum Massillon und dann nach Vernet u.s.w. – 2 Tassen Coffee. Ich war des Nachmittags sehr fleißig mit dem Jean Paul beschäftigt. – Vor der Abendmahlzeit gymnastizierte ich auch wieder. – Unruhiger Schlaf.

D. 30. stand ich wie gewöhnlich, ziemlich spät auf. – Der Herr Fink fuhr weg nach dem Frühstücke. NB. 2 Tassen Thee. – Ich bekam Kopfschmerzen, welche ich durch eine Promenade vertreiben suchte. – Sie fuhren doch auch am Nachmittage fort. Ich machte heute im Handbuche mit den Bruchstücken aus Massillon den Anfang. Wie ich aber bemerkte, dass ich auf Schrifsteller gerathen wurde, die ich zu kennen weniger neugierig bin (ich habe zu wenig Zeit übrig auch die meisten zu lesen) gieng ich so aus meinem ersten Vorsätze, dass ich eine (Nouvelle) Chrestomathie françoise, ou Recueil classique en prose & en vers des plus beaux morceaux de la lanque française dans la littérature des deux derniers siècles. Ouvrage arrangé à l'usage de la jeunesse par J. Languer. Tome I. Mitau 1812 – mit in der zu wählenden Autoren-Reihe aufnahm, damit ich von dem größeren Holteschen Handbuche in die Lan-

Sid. 280.

guesche Chrestomathie übergehen konnte. Past. Usk. war des Nachmittags hier. 2 Tassen Coffee. Meine Kopfschmerzen währten noch immer fort. – Das war aber nicht gut, dass ich Abendbrod aß. – Eine sehr unruhige Nacht war davon die Folge.

D. 31ⁿ ging ich nach dem vorerwähnten Plane die in Languerischen Chrestomathie enthaltenen Bruchstücke mit Fenelon durch. Des Nachmittags litt ich wieder von Kopfschmerzen, trank darum nur eine Tasse Thee. Mit den Herrn Pastor und Arwid machte ich eine Promenade nach das Ackerfeld, ohne dass ich einige Erleichterung in meinen Kopfschmerzen davon empfunden hätte. – Ich machte mit den andern Theile der Jean Paulschen Aesthetik den Anfang. Den ersten beendigte ich gestern. – In der Badstube. – Ich wurde ziemlich betäubt und hatte einen sehr unruhigen Schlaf. – Auch legte ich mich spät, seitdem ich die Geschichte Fortunatus's fortgesetzt. -

Ephemerider för år 1816

7de Häftet

S. 281.

Ephemerider för år 1816

7de Häftet

September.

Den första. – Den vanliga brännaren intog jag hel och hållen. Min appetit blef derigenom så retad, att jag redan vid frukosten föråt mig. Derpå bivistade jag Gudstjensten under mycken slöhet. Under middagsmåltiden ankom hit ett ganska förnämt herrskap af Generals och Amirals familjer. Ändamålet med deras resa syntes vara att bese kyrkan, hvaräst någon anförwandt ligger begrafven. Man wisade den förmenta likkistan och dermed foro de af: Den narraktige P.U-n hade tillfälligtvis råkat med uti sällskapet, för att genom sin fåfänga inbilskhet tjena detsamma till oskyldigt löje. - - En kopp Caffé och en thé – Emot qvällen blef jag ganska svårmodig, gick derföre ut att promenera litet. – Derunder hade jag starka upp-

Sid. 282.

snötningar. Hela min lectur har i dag varit utom mina pensa uti Logiken och franska grammatiken fortsättningen af Fortunati historia.

D. 2. företog jag mig, sedan jag druckit Caffé, en lång promenad. Straxt vid återkomsten derifrån befann jag mig wid rätt dåligt lynne, åt således litet wid frukosten, der jag ganska litet hade att säga. Jag har alltid tänkt bedja A.J. klippa mitt hår, sedan Pastorn engång gifvit mig anledning dertill. Nu kom hon och erböd sig sjelf att göra det. Hon hade till hälften ändat arbetet, då det måste lämnas derwid. Statsrådet Löwenhagen ankom med sin fru och blef här till middagen. Håret hade blifvit så klippt, att det ej hindrade mig ifrån att gå in. Likwäl kände jag den största förlägenhet, och uppskjöt dervid så länge som möjligt. – Fru Statsrådinnan syntes vara ett ganska klokt och beskedligt fruntimmer. Jag deltog ändock ganska litet uti conversationen. Min fåfänga saknade icke sysselsättning. Då Statsrådet ofta fixerade mig, sköt densamma derunder hvarjehanda för mig smickrande orsaker. – Han hade med sig 2 små gossar och jag inbillade mig

Sid. 283.

till och med, att han med tanken på dem fixerte mig. Efter middagen afreste han. – En kopp Caffé och sednare en d^o thé. – I dag kom jag i anseende till läsningen icke heller vidare än att jag genomgått Blåfogels historia. Jag vill påminna mig, att jag uti mina yngre år las densamma historien omständeligare, men möjligt är ock att jag misstager mig kanhända af den grund att den

ganska angenämt första gången sysselsatte min barnsliga phantasi. Sjelfva idén deraf är ganska wacker. Hvilket behag finnes icke till ex. i synnerhet uti de sista werserna af detta:

Ach, huru svårt är dock vårt usla öde!
Hvad plåga är, som vi ej lida här
Ty Kärlek vår förutan ända är,
Att den ej sluts förr än vi äro döde;
Ehuru man beflitar sig härom,
Att fälla här emot en strängare dom
Ovänner vår sig stads beflita.
Ett sådant band att sönderslita;
Dock aldrig skall
Dess möda all.
Wår hjertan kunna skilja,
Wi ha en själ, en vilja!

Uppå eftermiddagen war jag ganska munter. Då jag om aftonen war utgången för att spatsera, kände jag mig äfven

Sid. 284.

å själens wägnar mera upplyft. – Väderleken war också ganska wacker och hela naturen intrycksfull. -

D. 3. uppsteg jag lika sent som vanligt, näml. kl. 7. – I dag kom jag ändteligen i stånd att explicera Franska. Jag gjorde början med de stycken som uti Languers Chrestomathie finnas af Jean J. Rousseau. – Också uti Jean Paul kom jag i dag längre. Uppå e.m. var P.M åter här. – Jag spelade damm en stor del af eftermiddagen. – Blott en kopp. – Om natten hade jag en ganska stark pollution, och befann mig om morgonen

d. 4d^e ganska illamående. – Sedan jag fulländat mina pensa, förgick hela för- och en stor del af eftermiddagen under dammspel. Jag förlorade ständigt och emot Pastorn nästan hvar tenda spel efter hvar tannat. – Så stora förluster äro i det afseendet för mig äfventyrliga, att de alltför klart å dagalägga contrasten utaf mitt inre (och i och med detsamma äfven yttre) under olika skrifter. Det är så småaktigt att wisa sin glädje

Sid. 285.

öfver vinsten af ett spel, sedan man förlorat flere efter hvarandra och jag har dock ytterst svårt att bibehålla en lugn kallsinnighet, ja så att jag med mera tillfredsställelse torde kunna förlora flera spel än vinna dem. – Denna eftermiddag pröfvade ändock någorlunda mitt tålmod. – Eljest är jag icke alltid lika skicklig till spel. – Äfven härvid kommer det an uppå min sinnesbeskaffenhet – ofta tyckes det vara en särdeles duglighet dertill utom dess förhanden. – En kopp Thé upphetsade mig ännu mer: jag kände åter hufvudwerk. Jag skyndade mig ut i fria luften. Pastorn, som äfven skulle göra en promenad, föreslog sällskap; men jag invände att han går för långsamt. Detta skulle visserligen för det närvarande vara alldeles fallet; men det var icke dess mindre oartigt sagdt af mig, och jag ångrade verkligen min obetänksamma uppriktighet. Jag hade så mycket mera skäl att ångra det, som en lugn promenad varit mig ofelbart nyttigare. -

Sid. 286.

Efter återkomsten började jag fortsätta Jean P. – Efter qvällsvarden spatserte jag ännu litet med Pastorn. – Fortsatte sedan J.P. till kl. 11.

D. 5te uppsteg jag kl. 6. En promenad med Arwid. – Jag slutade ändteligen i dag Logiken. – Nästan hela förmiddagen var jag flitigt sysselsatt med läsningen af J. Pauls Aesthetik. – Blott en liten stund använde jag till en ny promenad, ifrån hvilken jag ganska matt och med hufvudwerk återvände. – Middagen var här en Amtman. Äfven P.M. kom och tillbragte här äfven en del af eftermiddagen. Jag befann mig wid ganska godt lynne, dock kunde jag intet i anseende till de främmandes närvaro företaga mig, började för den skull igenomläsa the sju vise mästare, huruledes Pontianus en Kejsare uti Rom befallte sin son tha 7 vise Mästare i sänder, att lära the sin frie Boklige Konster &c. – En Kopp Caffé. – I dag hade jag åter en lika så angenäm promenad som i går uppå eftermiddagen. Sådana kunde dock i mycket omstämma hela ens sinne och wäsen. – Hvad slumpen ock ofta gör för

Sid. 287.

ett sinne, hos hvilket hon finner en förmögenhet att emottaga inflytelse! – I allmänhet kunde jag säga i många afseenden om min nu snart ändade vistelse här i Ingermanland, hvad jag kunde säga om min vistelse uppå många andra ställen, att jag hvarken förstått att göra mig den så nyttig eller så angenäm som den hade kunnat blifwa. Icke allenast i hänseende till allenast mig sjelf torde jag kunna säga att det förhåller sig med enskildta bestämda och så till tid som rum begränsade perioder af ens lefnad på samma sätt som med lifwet sjelft, man finner först wid dess utgång, att man lefvat förvändt, d.ä. icke ännu lefvat. Då man börjar verkligen och med känsla njuta lifvet, så är det

också förbi. – Före qvällswarden erböds mig än en snaps och vid sjelfwa qvällswarden gick det icke heller så måttligt till. – Bordsdiscoursen angick nu grannlagenhet uti att wid behof anlita andra menniskor. Arwid förklarade sig utan det minsta tvång kunna wid sådana tillfällen besöka hvem som hälst i afsigt att sätta sig hos honom

Sid. 288.

uti förbindelse. Icke nog dermed: han tillade ytterligare att det wore det enda förnuftiga handlingssätt att liknöjd öfver ett (om också med hårdhet och förakt förenadt) afslag hos den ena ifrån honom gå till en annan. Deruti bestod just den största och nyttigaste konsten för en menniska, att kunna då man är i behof så lämpa sig efter andras fördomar, att man sjelf derigenom kan blifva hulpen. Detta war att rakt angripa mig ifrån mina grundsatser. Jag började derföre med mycken häftighet opponera mig deremot. Men också fick dervid min fåfånga ett vidsträckt fält att utsväfva och jag skulle wid ett annat tillfälle haft mycket längre att tala uti denna sak. Jag kunde med så mycket större sjelftillfredsställelse dröja wid förswaret af en characterssida som, oberäknad förwandskapen med min (det vågar jag utan förmätenhet tillägga mig) äfven uti min motståndares farbror hade för sig ett ganska stort exempel. Man har omständeligen berättat mig om hans lefnad. Han hade varit vid postverket uti Petersburg, och förskjuten af sina förmögna anhöriga lefwat hela 3 månader med 5 Kopek om

Sid. 289.

dagen. Hans Bror, denne Pastorn, war ej i stånd att hjälpa honom; sjelf wille han ej förödmjuka sig att anlita andra. Med starka skäl (det kunde äfven för sjelfwa min närwarande vederpart vara smickrande att erinras om en aktningsvärd bortgången anförwandt) kunde jag således anföra honom såsom ett exempel för mitt påstående att mycket granlaga menniskor alltid (enligt min erfarenhet) befunnits tillika de mest rättskaffens män. Wälbetänkt tillade jag att detta vore sagdt icke för att uppå något sätt derjämte för förvandtskapens skuld, hvilka jag tilltror mig, vilja upphöja mig sjelf och uttala mitt eget lof, ehuru det werkligen war af den grunden, som det nyligen anförda yttrandet härledde sig. För att godtgöra denna pia fraude, bekände jag (det var ock dessutom nödwändigt för att underhålla densamma) den sanningen att jag endast wid vissa tillfällen kunde wara stark, då jag deremot oftast wore en werklig tallriksjäl, så att jag – till och med utan behof – jag har anført rätt många exempel derå – kunde ställa mig in hos någon god wän, blott för att erhålla en god måltid. -

Sid. 290.

Här hade jag haft mycket godt före, jemväl stark lust att vidare fortsätta ämnet, om jag än derwid kommit till än flera sjelfbekännelser. – Vid sådana tillfällen kunna till och med werkliga laster

presentera sig uti en ganska ljus glans – men naturen – om också icke mina missunnementen – visade redan sitt kraf af hvila och jag kunde, dock rätt sjelfföfnöjd, ja mera än efter mången stund till och med glad qväll önska wid min bortgång åt de qvarblifvande en ruhiger Schlaf – süss tänkte jag önska den åt A.J. oviss om med gar eller sehr eller recht, i fall jag kommit i tillfälle att speciellt åt henne önska något. – Jag gick ännu ut, emedan jag ifrån granngården hörde en hop unga röster upphöja en mer jublande sång. Jag kunde sluta, att detsamma Talkofolket nu förlustade sig, som jag uppå eftermiddagen under min sista promenad hade hört lika jublande drifva sitt arbete. Mina följeslagarinnor hade då igenom uppnämmandet af någon deras vid sådana tillfällen brukliga stropher

Sid. 291.

hos mig uppväckt en önskan att höra dem under den friska känslan af ett fulländadt arbete återvända för att få njuta belöningen. Wid första erinringen om denna min önskan var jag färdig att ångra det jag genom ett blott för fåfängan interessant ämne försummat att förskaffa äfven mina känslor en njutning. – Denna försummelse kunde synas än större, ju mindre tillfredsställd jag numera efter första öfverraskningen fann mig af den förmenta lofvande sången. Sjelfva poësin var redan fysiskt öfverspänd och den till lägsta grad försunkna profanismen derjämte döfvande skrån förjagade mig tillbaka. – Jag har sedan uppå en kort tid skrivit mera än 2 Blad! Må vara tillräckeligt för en i alla fall mindre ideell än materiell söckenhvardag. – Klockan är också redan 11.

D. 6 uppsteg jag litet före kl.6. – Äfven nu använde jag en del af morgonen till spel. – Uti nejden häromkring skola finnas en hop jordhögar, hvilka bewara stoftet af de offer, som föllo i början af det förra århundradet under Nordens jätte kampar. Man kallar en sådan jordhög härstädes Metelinmäki. – Nu föll det oss (gossarne) in, att villja närmare bese en sådan. -

Sid. 292.

Wi gåfvo oss derföre på vägen med spada och jernstör, för att uppkasta en sådan hög. – Wi ankommo uppå en ort, der man kunde räkna flera sådana. En uppgräfd vi tämligen djupt; men funno dock icke vidare, än ett stycke af en hufvudskalle. Dermed måste wi låta oss nöja. Man skall en gång vid en sådan uppgräfning hafva funnit ett par silfverspänn och en dolk. – Den starka motionen, som vi hade under gräfvandet, förskaffade oss åtminstone en god appetit vid middagen. – En kopp thé. – Pastorn reste bort. – För att ändock hafva gjort något, begaf jag mig uti trädgården – i sednare tider, sedan jag äntligen kommit uti den samma, min repos – med Jean Paul. – Jag war dock ej så spänd uti uppmärksamhet, som jag förmodade. Denna dagens motion var wäl ända till matthet öfverdrifven: det fann jag äfven i fysiskt afseende; jag förmådde icke hoppa så högt som wanligt. Medan jag las, hörde jag P.K.s. sjelf-eder. God-dag, god-dag. Och så flitig, och så flitig. Nååh (afvexlas af honom stundom med Siih) – Då jag uppå hans tillfrågan, om Past. Str.

Sid. 293.

wore hem, svarat, att han rest bort (hvar behöfde han ej veta) gick han, sedan han åter förnyat sin bön, att jag måtte spatsera öfver till honom. Hvar gång, som han i sednare tider varit i sällskap med mig, hade han ej underlåtit denna bjudning. I dag war jag werkligen först sinnad att på eftermiddagen gå till honom. Det wore i dag kanske än passligast att gå dit. Hans fru och lilla dotter äro resta till staden. Kanske hafva de än ej återkommit. Jag kunde således få möjligen tillfälle att närmare se hans dotter, som han i går hade här med sig. Utaf uppsåtet blef det dock intet. Wid qvällswarden var jag alldeles icke hungrig, snarare öfvermått. Jag vågade derföre ej äta mycket. Efter aftonwarden gick jag ut med Ivan J. och drängarne för att lura på ärt- och potatistjufvar. – Jag hade ledsamma uppstötningar, dock war wädret vackert och aftonen ganska angenäm. – Månen begöt öfver de tunna molnen ett magiskt sken öfver Herrans tempel, som låg gerad uti vår wäg. – Jag trodde mig se, jag såg den milda glansen af aftonstjernen; men hon war åter snart

Sid. 294.

förswunnen uti det etheriska halfdunklet. – Min barndom stod uti ljusa drag för min själ, huru jag mången winternatt satt upp uti fenstret och såg på månens lek med de tunna silfvermolnen. – Gerna hade jag nu önskat meddela mig, gerna ännu utmåla mig dessa outplånliga nätter; men jag hade ingen. – Jag trodde. – Jag vet ej hvad jag gjorde. - - För att skrämma möjlige tjufvar bort ifrån nejden, aflossade man en bössa, äfven jag 2 gånger. – Efter min återkomst slöt jag icke allenast den andra delen af Jean P.s arbete, utan började äfven på med den tredje och sista. – Klockan hann redan långt öfver 11, innan jag kom till sängs.

D. 7. uppsteg jag omkring kl.6, såsom vanligt. – Fortsatte hela förmiddagen såväl hem som ut på fältet läsningen af Jean Paul. – Brännaren gjorde mig icke i dag förwirrad; ty då Pastorn varit borta, har det ingen varit. Dock tog jag mig vid middagen en sup. – Utom någon stund; som jag använde till damspel med Arwid, har jag flitigt påhållit med Jean P. dock i sanning ganska flygtigt. – 2 koppar Caffé om aftonen.

Sid. 295.

Jag slöt tredje delen af Jean Pauls Vorschule der Aesthetik och skall nu, såsom det alldeles passar sig rätt wäl, börja igenomgå dess vördade författares werk: Gott, einige Gespräche. – En liten promenad. – Pastorn kom hem. – 2 koppar thé. – Bad. – Orolig sömn. -

D. 8. uppsteg jag kl. ½ till 6. – Jag hade icke mycket tillfälle att läsa. Dock gjorde jag mitt franska pensum ifrån mig. Väl utrustad med en brännare och en duktig frukost afreste sedan jämte Pastorn och Arwid till Gorka – 10 verst härifrån, hvaräst i dag hölls Gudstjenst. Arwid predikade. – Kyrkan är liten; men rätt väl inredd. Den är byggd af en förmögen Bonde uti samma by, hvars namn – han heter Johan Turkulainen – tydligen röjer hans härkomst. Hans farfar skall hafva studerat uti Åbo, sedan nedsatt sig uti Gorka och lagt grunden till den förmögenhet, som nu förökad genom hans bägge närmaste efterträdare frambragdt ett så beröm- och vörtnadswärdt Monument af sin stiftare. – Hos Bonden åto wi middag, hvarförinnan jag hade tagit mig en duktig sup. – Sedan for jag

Sid. 296.

med Arwid förut hem. Pastorn, som blef efter för att uppbära sin rättighet, kom först om aftonen. De Gorkaske hästarne med hvilka vi foro, woro, såsom alla i allmänhet från den byn skola wara, ganska präktiga. Uti Gubanitz trillade jag wid en svängning utföre. – Hela eftermiddagen bibehöll jag oafbrutet en munter sinnesstämning. Aftonen tillbragtes rätt förtroligt och innerligt – fritt med familjen. En kopp China och mycket bär tog jag till bästa. – Man sade mig, att ett bref ankommit under tiden med posten; men att Ivan Jegirewitsh i förseende brutit upp det och läst litet deraf. Då brefwet sedermera war alldeles helt, föll det mig in, att fictionen också kunnat hafva afsigter, åtminstone att Knigges regler angående bref hafva något för sig. Skulle de också icke det? – Brevet var ifrån Ilmoni. Äfven vann man det igenom fictionen, att, om man förstod rätt begagna sig af dess inflytelse på mig, man väl äfwen varseblef den spänning, hvari Ivans – han hade brevet – längre återwaro försatte mig. Jag uppläs hela brevet högt.

Sid. 297.

För det följande måste jag tillägga, att det var af den 27 Augusti i år. – Jag har nämligen sedan flere år haft den vanan att förwara alla erhållna bref utan afseende å någon deras beskaffenhet till form, materie m.m. Dels såsom ett lefvande målnings galleri af mina (fordna!!) vänner dels såsom Ergänzungs- eller Intelligenz-blätter till denna allmänna journal – jag hade så när skrivit tidning – om den någonsin får en läsare utom och utöfver Auctorn. – Men hvarföre så långa utsväfningar? – Jo, på det jag må nu i hufvudsaken kunna wara så mycket kortare. – För den möjlige förståndiga läsaren – hvilken Auctor är väl så dålig, att han åtminstone icke önskar sig en sådan, ehuru jag rent ut bekänner (som det ock wore, så der medwetslöst, blott emedan det mig så tyckes) att jag mycket häldre önskade mig en enda förnuftig läsare än 10 förståndiga. – Förtörnens icke I förståndiga – icke heller öfver mina widunderliga parenteser, hvilka jag lärt af mig Jean Paul och vill nu låta en annan betala den möda, det kostade mig att wid läsningen af hans hela perioder bibehålla under parenteserna förmeningen – Jean

Sid. 298.

Paul sjelf skall väl tillstå att imitationen, än mer en apropos-imitation alltid urartar, ja, för den förståndige läsaren, ville jag fråga (den förnuftige – etc. önska) har jag welat i korthet gifwa en wink. – Han behöfver blott söka det ofvannämnda brefvet af d.27de Augusti i år – äfven det sista ordet, så pleonastiskt det synes, är här på sitt ställe; ty mina (erhållna) bref äro rangerade efter årtalen i rätt nedstigande linea för att minska forskarens – om det ock vore endast jag – dess besvär – och 2) läsa det igenom. Nu har han då för sig nyckeln. – NB. om han ej är förut med mig obekant att läsa den mening, som inneligger min nu följande berättelse. Jag sade redan, att jag las hela brefvet högt för hela sällskapet; annars wet jag också ej, om fenomenet inträffat. Redan i början af brefvet afbröts jag som oftast uti min läsning af mitt eget skratt; men när jag då sedan kom längre fram t.ex. hardt när slutet af sidan, öfvergangen till den andra seqq., likväl icke långt, ej ens sidan till slut, öfverväldigade den mig så, att jag sjelf skämdes å mina åhörarens vägnar – och likväl hade jag svårt att komma derifrån. – Nu först blir jag

Sid. 299.

väl warse att det wore nästan nödvändigt – alltid åtminstone interessant för den för (nuftige eller i brist deraf) ständige läsaren att hafva äfven mitt bref till hands. Jag skulle sjelf, såsom jag dock vågar hoppas, icke litet vinna derwid. Jag kan ej hjälpa hans nyfikenhet. Den förnuftige skall väl dock se så mycket han behöfver se för att sluta. Han skall icke heller, såsom tilläfventyrs många förståndiga, sluta att jag med hela min berättelse, med mina parenteser a la Jean P. & ft. varit en narr. Ehuru jag väl nu kunde wara i stånd att säga rätt mycket äfven emot sådana slutsatser, till mitt försvar, så will jag låta mitt Cornu copiae (verborum saltem), hvilken jag nu uppsnappat lika oförväntadt som Fortunatus sin pung hvila och i morgon se till, om jag har det kvar. – Jag tog ifrån det öfrige blefna sällskapet afsked kl. 10 ¼ nu är den 11 ½. – Je vous souhaite le sommeil le plus doux du monde, sade jag vid bortgången till detsamma (sällskapet): det vore ett groft fel emot språket, att om jag hade skrivit henne, så mycket jag än hatar det neutra fransofierande detsamma. – Orolig sömn.

Sid. 300.

D. 9. uppsteg på vanlig tid, icke synnerligen välmående. Det anlag till munterhet som jag kunde hafva, blef helt och hållet tillintetgjordt under mitt spelande. Jag förlorade 12 gånger efter hvarandra. Jag blef deraf ganska missnöjd, gick sedan flere werst för att afsvalka min hetta. – Då jag återkom, spelte jag åter, vann också åtskilliga gånger; men förlorade i det hela 5 till. Så war middagen inne, utan att jag läst ett enda ord uppå hela förmiddagen. – En del af eftermiddagen tillbragte jag på samma sätt, utan att få mina spel till mindre. – 2 koppar Caffé – Pastorns yngsta dotter for åter bort. Hon kom på förmiddagen. Uppå hennes begäran gaf jag med henne till söndagen Wilh. Meisters Lehrjahre och Hölty's Gedichte. – Först emot aftonen började jag läsa. Derföre hann jag också icke fullända mer än mitt franska grammatikaliska pensum då det redan var skymt. Sedan las jag ännu litet af Herders arbete. Gott, einige Gespräche,

Sid. 301.

hvilka jag i går hade med mig till Gorka och der redan påbörjade. – Då jag ej förut sett Vaninis ode öfver Gud, torde också icke så snart komma öfver den, will jag här begagna tillfället att bibehålla det. Att Vanini blef bränd, såsom altruist, känner jag förut; men den anecdoten, som här s. 80 om honom anföres, mins jag mig ej hafva förut läst. Ännu uppå afrättingsplatsen upplyfte han ett halmstrå och sade: "att om han wore så olycklig, att han icke hade några andra bewis om Guds existence, än detta halmstrå: så skulle detta vara honom nog."

Deo.⁵²⁵

Dei supremo percita flamine
mentem voluntas exstimulat meam;
hinc per negatum tentat alta
Daedaliis iter ire ceris;

Audetque coeli non memorabile
metari Numen principio carens
& fine, definire Musae
exiquaeo brevior gyro.

Origo rerum & terminus omnium,
origo, fons & principium sui
suique finis terminus que
principio sine terminoque.

Sid. 302.

Ubique Totus, tempore in omnibus
omni quiescens ipse Deus locis,
partes in omnes distributus

⁵²⁵ Dikten har Sjögren kopierat ur Herders utgåva. Alla små skrivfel har här inte rättats till. De med asterisk försedda raderna är Sjögrens egna fotnoter.

integer usque, maneus ubique.

Nec comprehensum ullis regionibus
ullisve clausum limitibus loca
tenent, sed omnia liber omne
diditus*) im spatium vagatur.

Illius alta est velle potentia,
opus voluntas invariabilis;
& magnus absque [est] qvantitate
atque bonus sine qvalitate.

Quod dicit, uno tempore perficit.
Mirere fiat vox vel opus prius?
cum dixit; en cum voce cuncta
universa simul creata.

Cuncta intuetur, perspicit omnia
atque in una solus, (solus est omnia)
qvae sunt, fuerunt & futura
praevidet ipse perennitate.

Atque ipse plenus euncta replet sui
& semper idem, sustinet omnia
& fert movetqve amplectiturque
atque supercilio qubernat.

*) divisus a dididere pra dividere

Sid. 303.

Te Te oro, tandem respice me bonus,
Tibique nodo junge adamantins:

id namque solum unumque & omne
reddere quod potis est beatos.

Quicumque junxit Te sibi & altius
Uni adhaerescit, continet omnia
Teque omnibus circumfluentem
divitiisque nihilique egentem.

Tu, cum necesse est, nullibi deficiis
ultroque praebes omnibus omnia
ipsumque Te qui sis futurus;
omnibus omnia subministras.

Laboriosis Tu vigor inclitus
Tu portus alto navifragantibus
Tu fons perennis perstreptentes
qui latices salientis ardent.

Tu summa nostris pectoribus quies,
tranquillitasque [&] pax placidissima,
Tu mensus*) es rerum modusque,
Tu species & amata forma.

Tu meta, pondus, Tu numerus, decor
Tuque ordo, Tu pax atque honor atque amor
cunctis, salusque & vita & aucta
nectare & ambrosia voluptas.

*) Mensor se mensura

Tu verus, altae, fons sapientiae,
Tu vera lux, Tu lex venerabilis,
Tu certa spes, Tuque aeviterna
& ratio & via veritasque;

Decus jubarque & lumen amabile
& lumen almum atque inviolabile;
Tu summa summarum, quid ultra?
Maximus, optimus, unus idem.

Än las jag: Nachricht von der Zweiten Ordination des Hⁿ. Pastors Seider am 26 Januar 1802 zu St. Petersburg in der St. Annen-Kirche auf dem Stückhofe St. Pet. 1802. – Han hade varit Pastor uti Randen uti Dorpatska kretsen af Lifland; men i Maj år 1800 upphofs ett Klagomål emot honom af Rigaiska Censuren och han bragtes fängslad till St. Petersburg. Uppå hög befallning afsattes han ifrån sitt prästaembete, hämtades samt affördes till Nertshinsk i Sibirien. Dock hann han ej längre än till Irkutsk, hvaräst underrättelsen inträffade, att Kejsar Alexander redan den 4de dagen efter sitt uppstigande på thronen återgifvit honom friheten och återkallat honom. Sedan blef han högtidligen för andra gången ordinerad och är nu Pastor i Gatshina. Till resepenningar skänkte honom Kejsaren 1000 Rubel.

Sid. 305.

och tills han åter kunde få en plats anordnades honom årligen 750 Rubel – hälften af hans inkomster ifrån det förra pastorat – Sjelfva berättelsen om ordinationen var mig viderlig igenom sina mångfaldiga konstlade perioder, t.ex. denna: Alle Anwesende hatten bey diesen Worten nur ein Gefühl, und dieses werschmolz, wie aus einer Brust gepresst, in ein langes schluchzendes Ach!
- - Sönnen orolig.

D. 10. Mycket confus vid uppstigandet. 2 koppar thé. – I dag spelte jag wäl också något, men utan att förlora synnerligen mycket hvarken af mitt lugn eller min tid. – Jag fortsatte läsningen af Herder. Igenom öfverflödiga näringsmedel kände jag mig på e.m. tämligen slö. – Man önskade, att jag skulle komma in och sjunga melodier uppå de stycken utur poëtiska Calendern, som jag skrifvit åt A.J. Det blef hindrat igenom främmande folks ankomst. Om afton skulle jag göra detsamma; men då kunde det icke blifva af för mig. – Under en conversation hade jag blifvit oense med Arwid. Det war fråga om Kotzebue och hans moraliska character. Han sade, att han haft flera hustrur, ifrån hvilka han skiljt sig. – Arwid anmärkte då

Sid. 306.

att det just wore poëtiskt af honom. Nå, jag tog det straxt för strängt alfvare och svarade att det wäl wore att förnedra det aldraheligaste om man så raisonerade. Då nu hans fader derpå bad honom försvara sig, sade han att det icke behöfdes något försvar. Det war nu dumt och oförnuftigt af mig, att låta detta förstämna mig; men jag war werkligen så förstämd, att jag sjelf märkte, huru stor uppmärksamhet jag wäckte uppå mig. Bemödandet att svänga mig upp utur mitt missnöje, gjorde min förlägenhet än större. Dertill kom nu än ock uppmaningen att sjunga. Nå det war ingen physisk omöjlighet; men det föreföll mig nu, att jag derwid hade ganska mycket att risquera om jag wågade det försöket och så blef det om intet. Det war mig liksom omöjligt, att återwinna min fattning, så mycket jag än bemödade mig derom. – NB. 2 koppar thé. – Efter qvällswarden ur mer än en grund alldeles onödig och skadlig, gjorde jag en liten promenad.

D. 11. slöt jag Herders arbete. Jag har tämligen flygtigt igenom läst detsamma. Det är ganska populärt och tjenar wisseligen

Sid. 307.

till att stärka och befästa trones öfvertygelse om det högsta wäsendet. Derjemte innehåller det många sköna ideer, som för ett fromt sinne kunna wara af mycken fruktbarhet. – Han höll bön uti kyrkan, såwida det är Kejsarens namnsdag. Jag biwistade äfwen bönen, sedan jag förut intagit uppå en gång en hel thekopp af Brännaren. En slags rysk Handelsman ankom dit. Herrskapet köpte åtskilliga tyger af honom: gossarne wästtyger. Det war mig en svår anblick. Wästtyg hade jag haft lust att köpa; men jag wille ej begära penningar dertill. Då Arw. sjelfmant erböd mig det, så tog jag ett. – Redan af dessa orsaker misslynt, dertill upphetsad af brännaren, satte jag mig att spela. Derwid war jag ej särdeles lycklig och det gjorde mig än misslyntare. Eftermiddagen vann jag wäl mina spel åter; men derwid gingo åter några dyrbara timmar förlorade. I dag slutade jag explicationen af de stycken, som uti Languenska Chrestomathien finnas af J.J.Rousseau. 2 koppar Caffé. – I skymningen gjorde jag en lång promenad med Arwid.

Sid. 308.

Efter återkomsten började han en discours öfver äregirigheten, hwaraf han ganska sant anmärkte, att jag måste hafva en ansenlig portion. Vi kommo sedan till Napoleon och hade kanhända rifwits hela aftonen om honom, om ej A.J. kommit och bett mig komma och sjunga för sig. Nun müßen Sie sich nicht lange bitten laßen sade hon, sedan jag inkommit. – Jag war nu också ingenting mindre än dertill sinnad. Hela aftonen tillbragte jag blott i flickornas sällskap ganska angenämt med att dels lära A.J. melodierna på de svenska sångstycken, som jag afskrifvit åt henne dels att lära mig sjelf

melodierna af de ryska visor, som jag af henne afskrifvit. Efter aftonmåltiden gjorde jag en promenad till kyrkan och hade haft lust att dröja, Gud vet huru länge ut uti det vackra vädret, om det ej redan hade varit så sent. – Jag har nu en tid gått omkring med det infallet att engång åter försöka att poetisera. Jag önskade att lämna henne en åminnelse af mina egna händer. Nu är jag endast icke ense med mig

Sid. 309.

sjelf, hvad jag så egentligen skall säga. Dock sväfvar detta dunkelt för min känsla och min phantasi. Att kunna af allt detta få ett om aldrig så stumpaktigt helt, det är för mig nu det svåra problemet. – Måtte det icke blifva oupplost, såsom så många dylika förut blifvit det! Dock fruktar jag tyvärr detta i synnerhet nu, då jag alldeles låtit mina krafter ligga i hvila utan öfning och ansträngning.

D. 12. befann jag mig vid uppstigandet alldeles dum och slö. Mitt hufvud nedtyngdes af grums. Pastorn för ensam Skvoritz till Prostinnan Granboms begrafning, hvilken just tjente oss alla till förevändning att dröja här ännu äfven denna vecka. Vår brist på svarta kläder var väl dock en hufvudorsak, hvarföre vi ej kunde fara. Arwid har ensam en fullständig svart klädning. – Nå hvad mig beträffar, så är skiljsmässan verkligt alltför snart der och jag önskade wissertligen att om möjligt uppskjuta den ännu längre. – Nästa måndag, vill

Sid. 310.

Gud, skall det bära af, såsom det heter. – Min confusion öfvergick till en häftig hufvudwerk, isynnerhet, sedan jag gifvit mig uti dammspel med Arwid och förlorat, efter det dubbla räkningssättet ända till 40 spel. Hoppet att dock engång segra plägar vid sådana tillfällen spänna en till den högsta höjd och så vågade jag ännu ett spel, qvitt eller 80 och vann ändteligen igenom mycken ansträngning. – Jag kände en stor börda lyft ifrån mig, då jag vunnit allt till qvitt; men mitt hufvud värkte häftigt. Likwäl uppmildrades värken efter middagen emot min förmodan. Jag tog derwid äfven en sup – Ingen Brännare i morgons. Icke heller någon frukost. – Jag började utur Jean Pauls Versch. der Aesthetik afskrifva hufvudsatserna och derjämte de auffallendsten Periode, under titel af Aesthetische Aphorismen. Denna titel blef dock, då jag gick till sjelfva verket, icke den passligaste; men det är också detsamma. Jag är blott angelägen om författarens hufvudideer. – 2 koppar thé – af egen drift och på Arwids anmaning gick jag i skymningen in. A.J. bad mig sjunga. Jag tillfredsställde hennes önskan. Men igenom sina ömhetsbetygelser emot sina bröder väckte hon hos mig ganska upproriska känslor. Afvunden och fåfången sällade sig tillsammans så att min

Sid. 311.

hufvudwerk blef för mig en skenbar orsak att aflägsna mig. Wäl tänkte jag trotsa min affekt och blifva qvar; men jag fann det dock för rådligare att icke blottställa mig för möjligheten att slutligen blifva alldeles blottad, hälst Fru Pastorskan äfven skulle aflägsna sig och det således var sannolikt att jag derigenom kunde råka uti en större förlägenhet. Också föreställde jag mig, att äfven jag igenom mitt aflägsnande kunde winna, om också pockande, möjligen medlidande för mig. Af denna föreställning härledde sig väl den önskan hos mig, att få ligga uti kammaren allena uti dunklet; men denna min önskan blef icke tillfredsställd. Likwäl var min inbildningskraft djerf nog att kalla den – hvad skall jag säga – inwid mitt läger för att igenom sin -ra närwara lindra mina plågor. För denna phantastiska njutning war jag också werkligen sinnad att wedergälla henne genom en alfvarsam speculation öfver min föresats. Men äfven härifrån blef jag hindrad. – Jag åt ingen qvällsvard. Sannerligen war jag nu mest förmögen att vedersaka densamma. – Jag fortsatte än mitt afskrifvarearbete. -

d. 13 uppvaknade jag alldeles confus. Först efter frukosten, hvarwid jag äfven tog mig en sup, slog sig det onda till hufvudwerk. Likwäl fortsatte jag

Sid. 312.

mitt Exercerande. – Man kom och bad mig stiga in för att spela Boston. Jag hade just icke lust, emedan jag gerna ville blifva ju förr desto häldre färdig med mitt skrifvande; men då jag hörde, att Fru Pastorskan önskade spela, uppoffrade jag min egennyttia för en högre; ty jag kunde förutsätta att icke blott Fru Pastorskans sällskap skulle bli det enda angenäma. Deraf kom ock mitt dröjsmål wid spelet oaktadt min hufvudwerk. – 2 Koppas Caffé. – Sedan Pastors hemkom blef jag ock hindrad vid mitt skrifvarearbete. – Middagen smalt ihop med qvällsvarden i dag. Likwäl besvärade mig min hufvudwerk grufligen. En del af aftonen tillbragte jag in med familjen. Min hufvudwerk upphörde först till någon del efter badet. Sedan fortsatte jag åter mitt afskrifvarearbete. – Då de andra lagt sig, började jag göra ett försök med mitt resplan. Jag fick blott en stroph tillhopa.

D. 14 tyckte jag mig mera skicklig dertill, sedan jag i det mesta förlorat min hufvudwerk. Jag gick derföre ut, sedan jag druckit Caffé, till skogen. Emedlertid fick jag icke der heller mer än en enda stroph intill middagen på pappret och den blef alldeles lika subjektiv som den första. Jag var redan på vägen att kasta hela arbetet på båten; men jag tyckte ock att det wore med de 2 första hopknotttrade stropherna skada i det fallet. – Under matsmältningstiden exercierte jag efter middagen utur Jean Paul. – Sedan började jag åter att poëtisera och var blott litet utgången. – 2 koppas Caffé. – Jag war ännu före skymningen som bäst sysselsatt med mina werser; då

Sid. 313.

Lieutenant C. ankom. Mången har ej varit mig så i otid ankommen, som han nu var mig, emedan alla andra woro bortgångne, måste jag också hålla honom sällskap. Jag kunde derföre icke mer i dag företaga mig något. Det var redan mörkt, då jag promenerte ut till kyrkan. Litet stycke derifrån hörde jag klockan klämta ganska wackert och taktmässigt. Jag föll straxt uppå den tanken: Kanske skall den der klockan än ringa mig till grafven. Klämtandet fortfor ännu någon tid, sedan jag kommit midt emot och der stått några minuter. På slutet hördes det mycket hårdare. Jag war ganska hågad att gå dit och undersöka hvad som kunde förorsaka detta ljud, men jag vågade det likväl icke af fruktan att der kunde wara någon som ville skrämma mig. Emedlertid war det besynnerligt och det första underbara phenomen, som hvartill jag ej kunde finna någon grund; ty man försäkrade mig efter hemkomsten, att man ej utifrån – såsom jag trodde – kunde åstadkomma ett sådant ljud. Icke heller kunde man tänka sig winden såsom orsak till det underbara ljudet; ty huru hade det då kunnat existera blott en så kort tid och då så oafbrutet jämt och harmoniskt. -

Sid. 314.

Min sömn blef högst orolig. Förskräckliga drömmar uppskrämde mig.

D. 15de hade jag ej ens tillfälle att fullända mitt franska pensum. För att fortsätta mitt försök med werserna blef jag hem ifrån Kyrkan och gick sedan i det stället ut att spatsera. Jag kom derunder dock litet längre med mina werser, hvilka jag nu beslöt att om dertill gifves tillfälle vid afskedet afsjunga. Sålunda kunna de också ursäktas. E.m. woro wi alla unga Herrar budne till Klockaren. Jag drack der 2 koppar Caffé och en kopp thé. – Det öfriga af dagen använde jag ganska angenämt hem derinne, för att lära mig ryska melodier. – Pastorn kom sedan och spatserte med mig till kyrkan. Ingenting hördes nu. – Jag åt ingen qvällsward. -

D. 16. fick jag äntligen mina werser taliter qualiter fulländade. – NB. om natten stark pollution. – Jag slöt ock nu mitt excerperande utur Jean Paul, desslikes mitt sista franska pensum. – Att Lieutenanten ännu blef här, war mig något widrigt. – Lovisa Jegorevna ankom efter middagen icke heller uti laglig tid för mig uti ett och annat afseende. Jag var också högst förlägen, då jag skulle

Sid. 315.

gå in och hälsa på henne. – Man spelte kort, då jag kom. Jag blef tillbuden en plats, hvilken jag ock emottog. – I skymningen började Damerna sjunga uppå min uppmaning åtskilliga ryska Sånger. Jag blef deraf ganska rörd. Törhända war det för sista gången som jag hörde detta Englachor instämman uti min på rena fröjder så förarmade lefnad. Jag måste ut. Uti gement slask promenerade jag ett långt stycke utåt Globitzska vägen förbi kyrkan. Efter min återkomst spelte jag åter i sällskap med de dyrkade flickorna tills man började duka aftonbordet. Jag tänkte först alldeles intet äta – jag kände, att jag ej behöfde det. Dock afstod jag ifrån den föresatsen, då det är den sista aftonen, som

jag kan spisa tillsammans med så goda människor. – Efter aftonmåltiden uppsatte jag en afskrift af mina verser för morgonen under titeln: Bey der Abreise von Gubanitz d. 5ⁿ Sept. 1816.

D. 17. war jag wäl någorlunda tidigt i rörelse; men hann dock icke afskrifva mina verser ånyo. Redan om morgonen war jag uti en oro, som gjorde mig oförmögen till allt. – Hvad jag ofta förut tänkt på, måste jag nu uträtta, näml. bedja Mamsellerna till åminnelse af sig skrifva mig några rader. De (ishet A.J.) gjorde invändningar i anseende dertill, att jag

Sid. 316.

så sent kom med min anhållan. Jag föreslog då att lämna bladen qvar för att framdeles med posten afskickas. Lovisa J. öfverraskade mig dock snart med sitt offer. Af A.J. erhöll jag just kort före afresan. Blefve jag uppmanad att skrifva mig än uti någons stambok, så skulle jag bemöda mig, att igenom en kärnrik sentens, egen eller lånt, afskildra hela mitt förhållande till den personen. Detta är åtminstone mitt Ideal, för sådana stamboksreminissenser. Uti hänseende härtill vill jag än här anmärka, att i fall man hade fordrat af mig ett minne, skulle jag åt A.J. hafva afskrifvit, hvad man uti Goethes Wahlwerwandtschaften s. 213 läser utur Ottiliens Tagebuche: "Man unterhält wie ein Bild verhält och kanske något annat ännu dertill, t.ex. det ur ett Tageb. s. 269 eller det s. 348. Det förra hade så tämligen enligt mitt ofvannämnda ideal uttryckt mitt förhållande i allmänhet till henne under den tiden, som jag efter denna dagen måste anse förfluten. Efter min tanka passa åtminstone sällan d.ä. endast med särskildt hänseende och sann djupare mening, moraliska föreskrifter uti en stambok. Och så behagade mig icke A.J.s minne så alldeles, eller rättare, det talte icke fullkomligen till min själ, så mycket också hennes önskan deruti blott efter yttre utseendet borde och kunde smickra mig. I allmänhet har hennes uppförande i dag något mindre fördelaktigt för

[a.]⁵²⁶

Sey glücklich und genieße froh die Tage, die dir die Vorsicht schenkt. Und mischt sich auch ins frohe Lebensklage. So traue dem, der unser Schicksal lenkt

Anna Strohlman

Gubanitz d. 6ten September

1816.

[b.]

⁵²⁶ Minnesverser som Sjögren bifogat sin dagbok.

Ein dunkler Schleier hüllet das Bild der Zukunft ein. Doch wird mein Wunsch erfület So mußt du glücklich sein.

Louise Strohlman.

317.

henne sjelf influerat uppå mig. Jag kan väl icke neka att hon uti yttre kroppsbildning öfverträffar sin syster, så att jag ännu alltid wid mina jemförelser emellan dem med särdeles välbehag hvilade vid hennes ansigte, hvilket jag ej kunde upphöra att betrakta och hvars bild kanske länge nog kommer att förfölja mig. Hon har dock i dag förekommit mig mera – jag vet ej om jag skall säga känslolös eller hård än I. Dock nog härom – kanske upplyser framtiden denna för mig nu mörka blick. – Jag måtte dock önska, att jag blefve öfvertygad om att hafva begångit en orättwisa med mina misstankar. – Sjelfva denna öfvertygelse skulle för mig blifva en triumph. – Såsom sagdt, war jag redan om morgonen uti en ganska sorglig sinnesförfattning, hvilken också alltjemnt bibehöll sig, förmodeligen derföre att jag sjelf hade interesse derwid. För att afswalka min feber, för hvilken jag verkliga fruktade, gick jag ut och promenerade ännu en gång längs stora vägen förbi kyrkan, uppå hvilken jag så ofta och under så mångfaldiga känslor fotvandrat. Minnet deraf kunde just icke uppmuntra mig: jag fann blott deruti förströelse att jag inöfvade mig, att lära mig utantill mina werser, för att wid afskedet liksom på fri hand – för bättre effects skuld – kunna afsjunga dem. – Jag öfvertänkte och öfverlas också sättet att på det bästa sätt

Sid. 318.

inleda den och väcka uppmärksamheten för mig. – Såsom det var Kejsarinnans namnsdag, måste bön hållas uti Kyrkan. Jag bewistade den med stor lust. Det syntes, som hade Past. Str. med en sympathetisk villkorlighet walt till efterwerser dessa af psalmen N° 226 uti finska psalmboken. – Minä vaivainen mato ja matkamies, Mong vaarallist vaellan retkee &. – Wid middagsmåltiden kunde jag mer knapt äta engång. Halft med tårar i ögonen åskådade jag länge de dyrkade föremålen. Man bragte win. Jag tvang mig att med 2^{ne} glas dricka familjens välgångsskål. – Pastorn bad mig derwid högtidligen att återkomma med Johannes i nästa sommar, om jag ej skulle hafva tillfälle i jul. Tillika ålade han mig att hafva hans söners bästa för ett af mina alfvarsammaste bemödanden, d.ä. att uppmuntra dem att läsa, att skrifwa hem och betjena dem, der jag kunde med råd och dåd. Jag kunde ej mer än buga dertill. – Ännu drucko wi Caffé. Jag förmådde blott emottaga en kopp. Man ville tränga sig fram att taga afsked, den ena efter den andra. Jag wägrade det då och yrkade att det måtte ske högtidligen så att wi alla woro församlade uppå ett ställe. Man drog då in uti salen och hvar och en tog sig en plats. Jag uppstod och började till Pastorn, till hvilken jag war närmast, icke precis så, som jag hade uttänkt och ämnat: Es hat mir immer die Idee sehr gut gefallen, den

Sid. 319.

einen Abschied durch Gesang zu feyern. Es möchte hier um so mehr gelten, als ich von so werthen und geliebten Personen scheiden muß. Ich bin kein Dichter. Wenns aber irgend einen Werth haben mag, seine eigenen Gefühle auszusprechen, so darf ich Ihnen (i det jag wände mig äfven till damerna, meinen geringen Versuch als ein kleines Denkmal meiner immerwährenden Erkenntlichkeit widmen. Häruppå började jag med darrande lemmar och stämma min sång. Redan slutet af första wersen undföll mitt minne så att jag måste taga fram min afskrift. Min sång saknade icke effect, så missnöjd jag också sjelf måtte wara att icke med mera styrka kunnat hafva sjungit den. Min röst var alldeles förstämd, så att melodien nästan helt och hållet förlorade sitt uttryck (Jag hade fallit redan vid wersedernes författande uppå den af Atterboms tillegnan såsom den aldri bäst passande): den blef ofta afbruten. Damerna och Gossarne greto: Blott Pastorn sjelf förblef stark och tackade mig uppå sitt eget förbindliga och intagande wis samt tog från mig en försäkran att återkomma i Jul, om det blott wore möjligt. Jag blickade åt den igenom tårarne förklarade skönheten och - gaf min hand. Past. befällte att bringa fram vin, drack ännu min och sina söners wälgångsskål, sade att wi skulle, såsom han förut sagdt, dela hvad

Sid. 320.

han gifvit åt sina söner. Ändteligen reste wi. Jag betraktade ännu den dyrkade familjen så länge mina ögon kunde nå dem. Sedan tågade wi merändels under en stum dysterhet till Sämsänpalo, der vi förblefvo öfver natten. Tidigt om morgonen

d. 18de bröto vi upp och ankommo före middagen till Petersburg. Hos Uhrweder åto vi middag och drucko Caffee. Sedan gick jag med Arwid till Gostinoi dwor för att se på Böcker. Jag köpte mig: The Vicar of Wakefield, by Goldsmith. Paris 1801. 12; Aminta di Torquato Tasso och Sternes Sentimental Journey uti Stereotyp Editioner, tryckta i Paris. Först om aftonen, när andra lagt sig, fick jag tillfälle att uppsätta mina anteckningar. Alla de känslor, som derwid bestormade mig tilläto mig ännu sedan jag lagt mig ingen ro. -

D. 19de war jag åter ut med Arwid, köpte mig ett par stöflar, en kappsäck, snus och dosa samt J.-J. Rousseaus Confessions, 4 Band 12° en Stereotyp-edition. Sedan vi på e.m. druckit Caffee afreste wi åtföljda af Europaeus. För att slippa allt uppehåll wid tullen, reste wi igenom Kamenostrow, samma wäg, som wi äfven ankommit till Petersburg. Det blef redan skymning, innan vi hunno uppå den stora vägen.

Sid. 321.

Der skiljdes Eur. ifrån oss. Till natten ankommo vi till Dranischnikoff, hvarifrån wi åter

d. 20de om morgonen uppbröto. I Mainiala frukosterade wi. Uppå Lindula klädde vi oss, för att kunna resa upp till Kivinebbs Prästegård. Der passerade wi eftermiddagen i det hela tämligen ledsamt. Damspel med A. utgjorde någon förströelse. Till aftonen ankommo en par främmande, utan att förbättra mitt sällskapsnöje. – Pollution.

D. 21^{sta} efter frukosten afreste wi. Dagen blef ledsam. Isynnerhet uppå sista stationen till Wiborg blef jag ganska missnöjd öfver Johannes, hvars hetsiga lynne, uppretadt igenom skjutsbondens trotsighet, angrep äfven mig. Det war redan mörkt, då vi hunno till Wiborg. Af hushållning åkte vi in till Gymnasist G-m. Han war icke hem. Vi gingo då ut att spisa qvällsvard. För mig war den verkliga välkommen; ty jag hade intet ätit middag. – Jag war dock icke i stånd att äta endast måttligen, om också den tanken lär förtala mig långt, att jag åt på ett wärdshus och uppå en annans bekostnad. – Sömnen war ganska orolig och uppvaknandet

d. 22^{dra} trögt. – 2 koppar Caffé uppmuntrade mig dock något. Också undfägnade oss vår närwarande wärd med en sup och frukost. Jag gick derpå ut till Magister Rönnbäck och efter några ögonblicks

Sid. 322.

vistelse derstädes till Nystén, som hjerteligen tog emot mig. Hos honom satt jag hela förmiddagen. Middagstiden måste jag gå bort, för att icke möjligen komma att genera honom. Han skulle gå ut för att äta, och jag hade inga penningar på mig. – Jag gick till G. men fann dörren tillsluten. Jag gjorde då en promenad rundt om hela staden och då jag vid min återkomst ännu icke fann någon in till Petersburgska förstaden. Ändteligen kom Joh. med Gr., då jag efter återkomsten hade wäntat en stund. Jag blef utan middag; men saknade också den intet. E.m. böd Joh. oss till Erdman att dricka Caffé. De började spela billard: jag var redan otålig att wänta och skyndade mig, sedan jag druckit bort. Jag wille taga fram mina dagböcker och införa min chronikmässiga själsaftryck; men äfven detta blef mig förhindradt, då de återkommo med en officer och satte sig att spela kort. Detta fortfor då tills mörkret inbröt. Jag höll mig derunder skadeslös igenom läsningen af: Mustheil für Mädchen - utur *Leben des Qwintus Fixlein, aus 15 Zettelkästen gezogen von Jean Paul*. I sanning erinrade mig blott de spelandes svordomar och skoj om den torftiga verkligheten. -

Sid. 323.

Först d. 23de kom A. tillbaka ifrån ett gods uppå landet, dit han kort efter sin ankomst gått. – Han följde mig till Petersburgska förstaden, till en Bokbindare, för att till Julen beställa för mig en stambok. E.m. ärnade wi afresa; men beslöto dock att blifva qvar till morgonen den följande. Wi hade nämligen beställt oss Wiburgska kringlor till Tuomis och de kunde först i morgon blifwa

färdiga. – Emot aftonen war jag med Arwid utgången 2 werst utom staden till den gumman, som bakar sådana Kringlor. Min promenad blef mig högst besvärlig, i anseende till trånga stöflar. Det war derföre en werkelig wällust att sitta der hos den fryntliga och snygga gumman – kanske den ryktbaraste Kringelbakerska – och dricka thé. -

D. 24de blef det ändock icke så snart resa af, som det war ämnadt. Jag tillbragte derföre en stund hos Nystén. Wid frukosten tog jag mig en duktig sup wodka, hwaraf jag war någorlunda rusig wid abfarten. Dock förskingrades det snart uti den särdeles kalla blåsten, som vi hade att resa uti. Först om aftonen ankommo wi till Wildmanstrand. Herrskapet war först frånwarande. – 2 koppar thé. -

Sid. 324.

D. 25. blef det ingen resa utaf för oss. Emedlertid måtte wi ganska bra, der wi woro. Ifrån Pastorns läsbibliothek las jag utur Goethes Theatraliska skrifter Lila. – E.m. gjorde jag en promenad med Arwid – till förstaden. Efter återkomsten derifrån började jag läsa Kosegartens Legender. Jag kände mig besvärande mätt, hvilket också icke var underligt, då jag ätit 2 starka mål och dessutom tagit till bästa 3 k. Caffé och 2 Thé. Med Legenderna fortfor jag tills skymningen inbröt. Då gick jag ut att spatsera litet. Jag förargade mig öfver att icke förut hafva kommit på det infallet, så att jag kunnat se solen gå ned öfver Saimens böljor. – Under min promenad ankom till Prästegården Öfversten ifrån staden med sin Adjutant. – Deras ditkomst medförde för mig ett glas punsch och detta åter qvällsward, hvilket jag hade tänkt att afhålla mig ifrån. – Sömmen blef högst orolig.

D. 26te blef det icke heller resa utaf förr än efter frukosten kl. 10. Dagen war mycket skön och vägen förkortades genom samtal och disputer, då jag åkte tillsammans

Sid. 325.

och med bemödandet att lära mig wisor utantill, då jag åkte ensam. Min afskedssång har ofta uti sådana fall ock tjent mig till en produkt, hvari egenkärleken sjelfföfnöjd speglat sig. – Då wi så sent utrest ifrån Wildmanstrand, war det redan mörkt, då jag på denna sidan om Uttis skiljdes ifrån Strålmännerne hvilka reste till Raudala. Ehuru kl. redan war 8, begaf jag mig än vidare på väge ifrån Kouvola i förmodan att möjligen kunna hinna till Parola. Så hade jag ungefär beslutat, utan eller snarare tänkt uppå att göra. Dock hade jag sannolikt äfven rest dit, om tiden warit sådan. Men nu wägde mitt obeslutsamma sinne emellan Parola och Kausala, dit wi dock slutligen ankomme. Hästen war mycket präktig. Man låg redan på Gästgifvaregården och i anseende till oordentligheten derstädes måste jag ligga på hårda bänken. Det kunde emedlertid wara rätt bra; men

d. 27de var jag mycket confus wid uppstigandet. Sedan jag litet frukosterat, afreste jag vidare hem. – Der hade jag i dag emot all vanlighet ganska ledsamt. Jag fick också ondt i hufvudet och sysselsatte mig med att sjunga ryska visor. Om

Sid. 326.

aftonen badade jag och befann mig derigenom bättre. Då jag inkom ifrån badstugan, ankom en brud med sin Kaas ifrån Kyrkobyn. Kaasen war en slägtinge till huset och det lærer warit det, som förmådde henne att tala. De woro eljest bägge ganska blygsamma. I sanning wore jag det äfven uti deras ställe: jag anser det för ett rätt dumt bruk, att brudarna så där skola gå omkring för att tigga sig lin. – Bruden blef hos oss öfver natten.

D. 28de steg jag upp ganska tidigt och begaf mig uti skymningen på vägen till Parola. Ända till Kausala gick jag till fots och derifrån red jag till Parola. – Der frukosterte jag ånyo och förblef tills eftermiddagen, då Rel. (Hans fader war ej hem) sedan wi druckit Caffé, (jag 2 Koppar) följde mig till Kausala, hvarifrån wi med skjuts åkte till Rauhamäki. En äkta narr hade jag redan tidigt sqvallrat rätt öppenlystigt om min wistelse uti Gubanitz och derjemte äfven om mitt afsked samt min derwid afsjungna sång. Under vägen till Lötälä söng jag den för honom och lofvade afskrifva den åt honom på Rauhamäki om aftonen. Det blef intet

Sid. 327.

utaf; ty vår tid upptogs dels af spel dels af prat. Ännu uti sängen fortforo wi dermed långt inpå natten. Nog dåraktigt förrådde jag ganska mycket och gaf honom anledning att bry mig.

D. 29 om morgonen hade jag ondt i hufvudet af mitt långvariga wakande. Igenom Caffé, hvaraf jag drack 2 koppar, förgick det. Jag hade hufwudsakligen rest till Löt. för att få höra, huru det står till med min process och ändock erhöill jag inga andra upplysningar än den Bef. man Fabrit. af sig sjelf meddelte. – Jag wäntade, att Rel. skulle påminna mig om sången; men då detta slog felt, gjorde jag det uti hans ställe och – skref den af åt honom, för att straxt derpå – ångra mig det. Det är besynnerligt. Mitt inre bjuder att wara mera försigtig med den der mannen och likwäl öppnar jag så beredwilligt mina svagaste sidor för honom. Efter frukosten hvarwid jag, såsom wid alla måltider under hela resan, der jag varit i tillfälle dertill, tog mig en sup reste wi tillike med Befallningsmannen till Kyrkan. – Den tanken hade flygtigt igenomfarit mig

Sid. 328.

att jag här borde åtnjuta Herrans nattward, då jag intet uti Gub. kommit dertill; men sjelfwa tanken derpå förekom mig uti den närwarande perioden widrig. Uti kyrkan war jag icke länge. Klockaren uppmanade mig att komma upp till sig. – Jag hade redan förut beslutat att göra det. Det war mig ändå icke rätt wäl till mods der upp. Först förargade mig hans odrägliga efterhängsenhet och så misshagade det mig äfven, att man ännu alltjemt kallade mig du och bemötte mig på det gamla alltför egna sättet. Annorlunda blef jag nu, såsom långt för detta, emottagen af Fru G. Ifrån henne gick jag till Krämers. Dit kom äfven Befallningsman J. och jag tänkte der med honom ytterligare tala om min sak. Det blef sedan uppskjutet tills afskedet; men derwid kunde jag intet annat än bedja att än framdeles blifva innesluten uti samma ynnest som förut. Past. Kr. bød mig ned till middagen men det kunde jag icke annat än afslå, om jag icke ville blifva ifrån Kyrkobåtarna. Likväl var det icke så brådt, som jag förmodade. Under det jag afbidade Kyrko-

Sid. 329.

båtens afgang, befann jag mig icke uti ringa förlägenhet ibland den gapande folkmängden. Det kom en och annan och erböd mig sin hand. Andra, som kunde hafva samma pretentioner, stodo och gapade på mig. Alla woro lika bekanta. Denna förlägenhet upphörde icke uti båten. Ingen tänkte börja tala något – jag kunde det icke. Ändteligen bröt en något berusad man tystnaden och jag begagnade den anledningen för att ifrån mig aflägsna alla förebråelser för högmod. Dock dog conversationen snart ut oaktadt flera särskildta försök gjordes att upplifva densamma. Mina Landsmän hafva blifvit redan alltför mycket vanda ifrån att se mig ibland sig och uti sina kyrkobåtar, der jag fordom, ännu, då jag var uti Borgå, samlade omkring mig allas icke allenast ögon utan äfven öron. En ung Bonde, hvilken i fredags rodde mig öfver elfven vid min hemkomst, hade jag att tacka för ett finskt ordspråk, hvilket jag nu för första gången hörde: ej käskewäldä väkeä puutu. – Uppå min mors läppar sväfwade den högsta sjelfförnöjsamhet och glädje öfver sin begapade son. – Utaf henne är det utan tvifvel, som jag har ärft min

Sid. 330.

öfverdrifna fåfänga. – Då wi upphunno stranden, skyndade jag mig med forcerad marsch hem, packade in, åt litet och afreste med min fader. Klockan 8 skulle jag uppå Nyby träffa Stråhlmännen. Likväl hade jag vidfogat i vår öfverenskommelse det betinget, att om jag uppå den timman icke wore uppå Nyby, skulle de ligga der öfver natten och vänta uppå mig. Kl. ½ till 5 afreste jag hemifrån och litet ifrån Nyby hörde jag af en skjutsbonde, som kom gerad ifrån Gästgifvaregården, att Stråhl. ännu ej woro der. Det var då för mig ett bewekande skäl till att yrka uppå att fara till min faster, såsom jag redan förut hade proponerat under vägen. Det war ännu också tid dertill intill kl. 8. – Egentliga orsaken, hvarföre jag så enträget yrkade på att wi skulle fara den vägen till faster, war att jag supponerade att någon af hennes söner skulle sedan föra mig till gästgifvaregården, och min fader blifva undandragen Str.s åsyn. Detta är ej första gången, som jag skämts för min far. Och han är dock en i ordets egentliga mening en hederlig Gubbe? Det är mera

Sid. 331.

för kvantiteten (stånds) än kvaliteten, som jag skäms. Men mina uträkningar slogo felt. Sönerne voro alla utgångne till byn och en som kom hem, war så wäl tracterad, att hans fader åt honom icke förtrodde sin häst. Jag var också redan icke mera så förlägen för min far, om jag också skulle komma att presentera honom. Jag hade nämligen blifvit af den artiga Nämndemannen, hvars umgänge gjorde mig mitt enda bivistade bröllop här uti Nyby drägligt, buden att dricka öl hos honom. Det war så godt, hans höflighet och gästfrihet stor och så for jag med min fader till Gästgifvaregården icke alldeles nykter. Men hast du mir gesehen? – Jag kommer fram uppå bestämd timma precis; men inga Herrar funnos der. Tvärtom hörde jag att uppå förmiddagen tvänne Herrar passerat till Willächtis, hvilka efter beskrifning för mig hade mycken likhet just med de Herrarne, hvilkas närwaro jag saknar. Ingen Dagbok fanns: jag war redan sinnad att fara till Willächtis, hvaräst jag möjligen kunde uti dagboken blifva öfvertygad, hvad jag skulle vidare företaga mig

Sid. 332.

Men då jag wid närmare öfverläggning fann det wara i alla afseenden bäst att åtminstone tills i morgon afbida följderna utaf tron uppå mina reskamraters ordhållighet, så blef jag häldre qvar. Det war ett fasligt wäsende ute hos Gästgifvaren emellan åtskilliga druckna bönder, ibland hvilka äfven en känd Sergeant härifrån byn af mig hördes och sågs. Han såg äfven mig utan att känna mig. Hade jag ej druckit öl i afton, så hade jag törhända gifvit mig tillkänna för honom. – Under det ledsamma bullret hafva emedlertid dessa några blad uppstått tecknade med den noggrannhet, som det varit mig möjligt att uppå en Krog om Michaeliaftonen iakttaga. – Jag lade mig ändteligen halflädd uti förmodan att mina resekamrater om natten skulle ankomma

d. 30de jag vaknade om morgonen utan att se någon. En af min fasters söner kom och ville nödvändigt in till mig; men man hindrade honom derifrån, oakadt hans påstående att jag wore bekant och slägtinge. Han war ganska drucken. Jag wille stärka mig igenom Caffé och drack deraf 2 Koppar. Jag hade ock om natten haft en stark pollution. Kl. 8 afreste jag ändteligen, sedan jag dertill förgäfves wäntat uppå mina kamrater. – Efter mitt uppsåt gjorde jag halt uti Kangantaka, hvaräst

Sid. 333.

jag lät koka mig ägg till min måltid. – Ända till kl. ½ till 3 wäntade jag uppå Str.ne. Tillika med mig inkom till Tautila gästgifveri en Lieutenant Holmberg ifrån Kärkölä. – Man wiste en sällsynt artighet. Först tracterte han mig med en snaps. – Det war fråga om att resa tillsammans till

Tavastehus; men alla mina saker rymdes ej uppå hans chaise. Han skulle skrifwa till en handlande uti Åbo; men då förseglings materialier saknades, sönderref han biljetten. Wid min afresa tracterte han mig åter med en snaps, tog ganska artigt afsked af mig, bad mig icke fara förbi sig, i fall jag komme att röras åt Kärkölä samt följde mig ut, då jag skiljdes ifrån honom. – Det war redan dunkelt, då jag anträdde mitt tåg vidare åt Tavastehus, dit jag än ärnade mig till natten, hvilket jag också efter mig hade låtit tillsäga de efterkommande. Orsaken, hvarföre jag hälst önskade komma till Tavastehus till natten, war att jag den följande morgonen kunde träffa Magister Longström hem, hvilken var den enda person, till hvilken jag kunde vända mig, i fall min resa genom Str.s dröjsmål skulle komma att lida afbrott genom penningebrist. – Jag fick en ganska

Sid. 334.

dum skjutsgosse med mig. Uppå den långa skogen war jag werkligen ganska rädd och det war mig en högst angenäm känsla att ändtligen slippa så wäl min ängslan, som det svåra wädret. Också war det wäl denna känsla, som bevekte mig att blifwa qvar öfver natten uti Eteläis. Redan förut hade min sinnlighet målat mig en så enslig natt, som den jag nu skulle tillbringa lockande. Så länge räddhogan innehade själen, war den fri ifrån alla orena bilder, men knapt hade jag kommit in uppå wägen, till den ifrån allmänna landsvägen aflägsse liggande Gästgifvaregården, för än den dittills undertryckta sinnligheten uppå engång upphäufde sig till herskarinna öfver min af resan utmattade kropp. Jag gick ändock denna gång utur striden med fördel; men hade mer omständigheterna än min egen styrka att tacka för min räddning. Sedan jag litet spiset, lade jag mig. Kl. 12 om natten ankomme Stråhlmännerne. Wi woro ej mer förmögne att resa längre. De lade sig också.

Sid. 335.

Den första bröto wi upp kl. 6. – Uti Tavastehus drucko wi Caffé och uti Huittila tog jag mig med Arw. en sup, hvarefter wi intogo en duktig frukost-middag. – Resan blef ganska ledsam under den obehagliga wäderleken, som drabbade oss så mycket mer som vi voro tvungne att resa om natten för att hinna fram till Onsdagen, då jag trodde att det skulle blifwa upprop. Till Nummila kommo vi så sent, att vi ej mera kunde erhålla Caffé till uppfriskning. Str.e öfverlämnade sig fritt till sömnen: jag hade hela wägen åkt med den yngre, som alltid förut kusk, nu gunstigt öfverlämnade den befattningen åt mig. Ehuru det förtröt mig, att jag för deras skuld råkat ut för så svår strapats (jag låt dem också ofta höra det) var det mig en slags tröst, att jag ensam kunde vara waksam af dem. Dock kostade det mycket uppå mig och jag blef slutligen ganska butter och förtretlig. Uppå Harna åt jag litet midt uti natten, hvarefter wi afreste vidare.

Oktober 1816.

D. 2. Uppå de sista stationerna blefwo vi alldeles öfversköljda af ett starkt regn. Dock härdade vi ut; ty tiden var dyr. Först 10 ankommo vi till staden. Wi åkte in till Zill. hvarifrån jag straxt begaf mig att uppsöka Bl. för att höra om stipendi uppropet är i dag.

Sid. 336.

Det skall blifva först i Lördag. Mitt värdsfolk war ej hem. Jag drog dock in uti mitt förra kvarter, som nu innehades af A-n. Med honom åt jag middag. Uppå e.m. fick jag besök af I. samt Bl. hvarefter jag gick ut till den sisenämnde och till P-s. – Om aftonen hände mig något besynnerligt. – Min kamrat kom hem ganska pratsam. Han raisonerade först om sin ställning och om sina utsigter ganska förtroligt. Jag blef ganska sömnig och gick för att lägga mig. Han förföljde mig med sitt språkande och jag förundrade mig, huru han kunde så oartigt uppehålla mig, då han såg att jag var ganska sömnig. Han började nu yttra sig om mina kunskaper, jemföra dem med sina och öfverraskade mig sluteligen med en upptäckt för mig af eget slag. Han har ofta vid åtskilliga tillfällen låtit mig höra de orden: Magna opinater och magna opinarior, utan att jag fäst någon synnerlig uppmärksamhet dervid. Jag har hittills alltid ansett dem för någon glossa, som han förde uti numren. Så höll jag det nu också; men då han märkte, att jag ej syntes särdeles attendera till dessa hans så wanliga ord, så frågade han mig, om jag ej kom ihåg dessa orden, hvilka jag redan uti Borgå vid ett tillfälle hade fällt om ho-

Sid. 337.

nom. Jag bedyrade, att jag ej erinrade mig det och uppmanade honom att berätta mig anledningen till dem. Han gjorde det. Det var den tiden, då jag nära granne till Melartin, ofta umgicks med honom och raisonnerade ibland annat om Melartins favoritämne den tiden, temperamentslära. A. hade vid ett sådant raisonnement varit närvarande och yttrat, att han trodde sig äga det eller det temperamentet. Då hade jag, såsom han påstod af orsak att jag trodde, att han ej skulle förstå det, sagt om honom till M.: magna opinatus ille, och dessa ord hade allt sedan den tiden legat honom djupt uti sinnet. Nu stod hela hans uppförande emot mig ungefär ifrån den tiden uti ljus dager. Jag blef icke så öfverraskad som bestört och orolig öfver en sådan händelse. Det uppstod en icke alldeles likgiltig disput om den möjligen sanna meningen af de anförda orden, wid hvilken jag naturligtvis ej kunde med ett så besynnerligt hufvud blifva ense. Jag svor uppå att framdeles wid äfven mina förtroligaste samtal ibland wänner och bekanta äfvensom uti mitt skämt vara försiktig och tackade honom för att hafva gifvit mig denna lärdom. – Då han såg, att jag blef häftigt rörd, lämnade han mig ändteligen i fred och önskade mig – ändock en söt sömn.

Sid. 338.

Så sömnig jag än hade varit, kunde jag dock icke uppå lång tid hämta mig ifrån den bestörtning hvaruti den besynnerliga conversationen hade försatt mig. Än tänkte jag på följande morgon helt och hållet afsäga mig all vänskap med min fordna Gymnasii kamrat, än ansåg jag det händelsen för så narraktig, och det föreföll mig sjelf narraktigt, att hafva så alfvarsamt ansett densamma. Naturen befriade mig ifrån dessa delibrationer och

D. 3^{dje} var det icke mer fråga om hela saken. Han syntes wilja återföra det hittills förmenta goda förståndet oss emellan och emot min förmodan var det mig nu icke så svårt att låta det derwid bero. – Jag klädde mig och gick ut i afsigt att uppvakta Prof. Wallenius. Jag träffade honom icke hem. Hos Prof. Fattenborg var jag äfven. Antingen visste han ej eller lådde, han icke veta, att jag varit uti Ingermanland. – Adj. Nyk. frågade, om jag vore hugad att uppå landet antaga en condition i fall promotionen skulle komma att uppskjutas. Redan innan han beskref den måste jag i anseende till mitt stipendium svara nej dertill. Först genomlade mig också den tanken: Fäster jag mig uppå längre tid, så kan jag visst icke göra någon resa till Gub.-tz mer. – Han sade att han behöfde

Sid. 339.

till ett ställe en Informator, som kunde taga sin person uti säkerhet och vara till och med djerf och tilltagsen. Han skulle få att göra med 4 st. så godt som villdjur, men också skulle lönen vara oerhörd. – 300 Rd. B^{co}. Och den kunde efter ett år blifva Academisk. – Han bad mig föreslå någon af nationen. Nu kunde jag så wäl uppfylla mitt löfte emot Rel. att det ej engång syntes, såsom wore jag särdeles hugad att recommendera honom. N. tillstod sjelf att han vore i hela nationen den enda, som vore klipt och skuren till en sådan condition. Han bad mig då skrifva till honom derom. – Jag afhörde Prof. Wallenius, som började i dag sin inledning till läsningen af Wirgili Ekloger. – Först – hos mig. E.m. måste jag följa honom hem, för att rätt omständeligen berättta om min resa. Jag var också wis-a-wis honom dertill mera benägen. Jag var äfven hos Ehrström, sedan sökte jag med F. Landtmätaren Winter ifrån Ithis, för att med honom kunna skrifva till Rel. – Hos P. – Jag måste lofva F. att komma och ligga med honom öfver natten. P. hos mig. – Jag köpte mig äppel för min sista sedel en 75 kopek och åt så mycket att jag mådde illa deraf. – Det var väl derföre, att jag sedan än åt hos Forst. A. flyttade bort helt och hållet. – Am.f var hos mig och innacorderte hos mig

Sid. 340.

icke allenast den brodern, som under förra termin las, utan äfven en annan. Tanken på mina rubbade Financer, förmådde mig att straxt lofva min åtgärd, så afskräckande eljest hela 6 timmars läsning om dagen kunde förekomma mig. Uti en så stor Balance är jag för det närwarande att jag äfven med 30 Rd. i månaden måste hushålla sparsamt, och jag skall kunna liquidera med alla mina gäldenärer. För öfrigt befann jag mig rätt munter uti Af.s sällskap. – Orolig sömn hos Forst.

D. 4. Tracterte han mig med en Kopp Caffé och frukost. Också gaf han mig skrifpapper. – Arv. Str. kom till mig och bad mig komma att spisa frukost med sig. – Jag hade verkligen god lust; men hann ej mera. Efter Prof. Wallenii timma aflämnade jag alla mina bref till sina ägare och var och acorderte en portion mat för mig och bägge P.erne. – Hos Arw.-n satt jag en god stund. Uppå e.m. började jag ändtligen ställa mina saker i ordning. – Jag hann dock ej dermed i dag. Bl. kom till mig och hade mig ut med sig till Ott. – Sedan sökte jag än A. Str. utan att finna honom – NB. I går utlöste jag hos Lector Meyer: Theocritus, Bion & Moschus ad optimorum librorum fidem emendati cum brevi notatione emendationum. Cur Schaefer Lips. Tauchnitz 1809. – Sophoklis Tra-

Sid. 341.

gaediae ad optimorum librorum fidem emendatae cur. Schaefer. Lips. Tauchn. 1810 – 2 Tomi. också nödgades jag köpa mig ett nytt Exemplar af Anacreon, emedan det förra under hitresan ifrån Ithis af det starka regnet alldeles förderfvades. Derigenom har jag äfven kommit mig till: Die Wissenschaftslehre von Fichte Berl. 1810, hvilken jag lånt af B-i; men får nu behålla, sedan den farit illa. – NB. Emedan Am-ns mat än hämtades hit i dag, bestod han mig middag. Sedan och 2 Koppar Caffé på Fattighuset. – Utan qvällsvard lade jag mig kl. ½ till 10.

D. 5te. Sökte jag Am-f; men träffade honom icke. Hos Forst. åt jag frukost. Prof. Pipping började jag afhöra. – Upprop. – Hos Lector Meyer uttog jag Literatur-Tidningen för 1815. – Ifrån Ilmoni tog jag Damms Lexicon Homericum, hvarpå jag af Prof. Fattenborg fick låf. – Ifrån stora Bibliotheket lånte jag 1. 3 och 4de Tomerna utaf Heyneska editionen af Homerus. Ifrån Nykopp trodde jag mig få något Grekiskt Lexicon samt Köppens Anmerkungen; men fick hvarken det ena eller det andra. Min tredje begäran att ifrån Nations Cassan få låna penningar var lika fruktlös. Det enda, som jag erhöll, var Åkermans Wirgilius. Han hade till mig afsändt en biljett, att jag före kl. 11 skulle wara hos Prof. Melartin, som hade någon condition

Sid. 342.

att bjuda mig. – Jag sade att jag icke mera kunde emottaga någon, sedan jag lofvat antaga Aminoffs bägge Bröder. – Hos Savenius. NB. I dag började wi taga mat ifrån Södergrens. – Hos Aminoff, egenteligen för att se på hans nya Chartor. – Han var icke hem. – Jag skref mitt bref färdigt till Rel. och ämnade föra det, sedan jag förseglat det upp hos Lindström till Ingenieuren Winter, som i morgon skulle afresa. Han hade afrest redan i morgons. – Mitt värdsfolk ankom om aftonen. – Jag började läsa Hammarskölds Läsning uti hvarjehanda jemte recensionen deröfver uti Phosphoros. Kl. 10 lade jag mig.

D. 6. sofde jag ända till kl. 8. – Las åter litet af läsning uti hvarjehanda. – Jag ville gå ned till min värd, men då jag hörde, att han hade främmande, kom jag åter bort. Han kom sedan sjelf upp till

mig. Jag kommer nu att flytta upp till Pippingskölds fordna kammare uti öfre våningen af den egentliga Charactersbyggningen. Allenerne skola komma att bo uti kammaren midt emot och förblifva under min inspection. – Då P. kom började jag för honom uppläsa mina dagböcker för denna sommaren och derunder förgick hela eftermiddagen intill skymningen, då jag med P. gick ut för att spat-

Sid. 343.

sera. Jag hade förvärfvat mig en häftig hufvudwerk, hvilken dock genom min promenad förskingrades. Jag tillbragte sedan aftonen hos P. och åt der äfven litet. – Ingen sömn före kl. 11.

D. 4de ärnade jag flytta; men då jag war ned hos min wärd, stannade jag uti det beslutet att än förblifva uti mina rum, tills det blir närmare utredt om jag kommer att behålla dem eller ej! Nå, jag är wäl lika nöjd. Det rum, som jag nu bebor, är till och med billigare, än det dit jag skall komma att flytta, om det sednare också är wackrare. – Hos Strålmännen och hos Blomqvist Jag hade stor lust att vid förbigången wicka in uppå Boklådan och uttaga helst några utaf Woll. till 5te Afdelningen af Bibliothek der Deutschen Classiker; men jag vågade det likwäl icke med de 7 a 8 Rd, som jag har hos mig af Hougbergs Commisionspenningar. Jag började åter genomgå Homerus ifrån början. Dock hann jag ej långt, då Aminoff samt Strålm. och Zilliacus ankommo och hindrade mig derifrån. Sedan gick jag uppå visit till Ursins och drack der 2 koppar thé. – Hos Aminoff för att ytterligare bestämma timmarna för hans bröders läsning. Jag måste werkligen söka att tidigt uppstiga, om jag skall hinna göra något

Sid. 344.

sjelf. Jag somnade åter ej förr än kl. 11, ej heller steg jag d. 8de upp förr än klo 6 ½. – Då Aminoffarne i dag börja läsa för mig, skall jag äfven icke med något bestämdt och såsom sådant skola blifva: repetitionen af Dahls Grammatikor, så wäl den Grekiska som den Latinska, Meidingers franska Grammatika uti den Svenska öfversättningen samt Kiesewetters Logik. För öfrigt skall jag fortfara med den Grekiska Explikationen. – Hos Lector Meyer, då jag utlöste Hougbergs Böcker kunde jag icke afhålla mig ifrån att åt mig sjelf köpa: Poëtiska Calendern för åren 1812 och 1813 af 2^{dre} upplagan, då jag likwäl så omedelbarligen snart derefter råkade uti förlägenhet att jag om aftonen, för morgondagens utgifter på speculation nödgades gå ut till Ehrström, hvilken för Relanders räkning till mig bör erlägga 9 Rd. - 18 Sk, hvilka jag till terminens slut äger rättighet att hålla. – Likwäl fick jag nu icke af honom några penningar, endast löftet att snart anskaffa erböd han mig frivilligt. Jag spelte hos honom kort och spisade aftonvard, hvarefter jag hem satt upp till in emot kl. 12. -

D. 9de var jag ej heller i stånd att uppstiga förrän kl. 7. – Bref ifrån Gottlund. Jag var ej i stånd att utlösa Böckerna ifrån Bokbindaren, tog derföre en Bok än till att inbinda, för att få betalningen uppskjuten. Till lycka woro de öfriga icke heller färdiga. Jag lånte ifrån Seminarii Bibliotheket samma Chartor, hvilka jag hade förra termin och hela Heyneska Editionen af Homerus, om jag undantar 1, 3, 4, 7^{an}.

Ephemerider för år 1816.

8de Häftet.

S. 345.

Ephemerider för år 1816.

8de Häftet.

October (fortsättning)

D. 10. Ehuru jag lagt mig med föresats, att bittida uppstiga, blef det dock icke utaf före kl. 7. – Jag kom också till Prof. Wallenii Collegium tämligen sent och hade så när fått stå, emedan alla platser synbart woro upptagne. Man förbarmade sig dock öfver mig och befriade mig utur min förlägenhet. – I dag började Magister Schultén sitt privat Collegium öfver Differential Calculen och såsom jag i början lofvade Bl. att deltaga gick jag dit åtminstone i dag för att höra början. Efter timmans slut kom han till mig och frågade, hvad jag hette och om jag varit den, till hvilken han i går hämtade brefvet (ifrån Gottlund). Af flere grunder gissade jag i går, att det var han, som bragte mig brefvet; men dessa gissningar kommo först, sedan han redan war gången. Jag hade icke engång bett honom sitta ned, utan sedan jag ifrån honom wid dörren emottagit brefwet, gick han åter efter några obetydliga ord, utan att jag egentligen ens

Sid. 346.

tackat honom för besväret. I dag skulle jag än påminnas om en så obehaglig händelse. Man borde dock emot alla menniskor vara höflig och förekommande, så kan man icke befara att komma att brista uti allting, emot den, som man sjelf stundom ville hafva wisat mera aktning före. – Han frågade mig, om jag ärnade fortfara att afhöra hans Collegium. Jag hade redan under timman beslutit att låta denna timma äfven blifva den sista, hälst mig felas äfven tid att afhöra honom. Jag visste ej först, hvad jag skulle svara. Så när hade jag uti förlägenheten svarat ja; men dock erinrade jag mig uti hög tid att han just kort förut ändrat sin timma ifrån 3 till 4. Jag sade derföre att jag ej torde få tid att bivista detta Collegium uppå den föreslagne timman ifrån 3 till 4: jag hade disciplar. – Hos Bl. tillbragte jag hela aftonen ända till kl. 8. – Jag ärnade gå till Stråhlman.; men det blef icke utaf. K-g war äfven der. Egentligen ville jag afbida hans bortgång, då jag ville anhålla om ett penninglån hos Bl.; men dertill blef ej tillfälle och jag ville ej heller utkalla Bl. till enskildt samtal. - Jag har läsit, utom Bihangen till Litt. Tidn. för 1815 företalet till sednare upplagan af Poëtiska Calendern för 1812 och 1813. – Utan att

Sid. 347.

heller nu äta någon aftonmåltid, lade jag mig efter kl. 10.

D. 11. gick det med uppstigandet såsom i går. Jag hann derföre också i dag icke med mera än mina grammatikaliska pensa, om jag undantager ett och annat stycke utur Svenska Lit. Tidningen för 1815, hvilken jag nu efter registrets anvisning har börjat igenomgå. Uti skymningen kom Stråhlman till mig och påminte mig om vinterresan till Gubanitz. Så gerna jag än med mina tankar må omfatta en sådan resa, så har jag likwäl numera sällan vågat tänka derpå i anseende till mina financers totala willervalla. Jag nämnde äfven för honom derom. Han mente att den resan kunde tjena till och med att upphjelpa financerna. Nu då han blifver hemma kunde det blifwa större utvägar att bispringa mig och med en slags aning sade han, att den resan kunde göra godt uti min lefnad. Hans fader hade af honom någon gång frågat, om jag icke kunde förmås att decidera för Prästeståndet. Han hade svarat, att jag först ärnade taga graden. Han hade derpå, utan att kunna erhålla svar uppå sin fråga, frågat huru mycket det väl kunde kosta. Hans fader kunde wäl, mente han, bispringa mig, så att jag ej behöfde conditionera för att taga graden. – Nu måste jag låna utaf honom 15 Rubel tills vidare. Jag lofvade ock att till nästa Lördag skrifva till G.itz. Bl. lånte mig äfven 13 Rubel. – Han och Lindström sutto sedan hos mig under sqvallertimman, hvarefter vi till-

Sid. 348.

sammans gingo ut, jag efter mitt löfte till Str. Der kom jag då att spela kort och kom hem först efter kl. 9. – Så har åter denna qväll gått! – Jag kunde nu ej dämpa min hunger, utan åt litet. Lade mig efter kl. 10. -

D. 12te kom jag åtminstone kl. ½ till 7 upp, ehuru jag äfven nu öfver en half timma vräkte mig uppå sängen. – Emedan jag ej fått någon Engelsk Grammatika (Mobergs), absenterade jag i dag Hulthins timma. Den gick ändock. Hos Bokbindaren. Jag uttog Keils Italienska Grammatika och emedan jag hos Bokbindaren såg 1813 års Jenaische Allg.L.Z., uti hvilken ofvannämnda Grammatika är recenserad, afskref jag uppå stället de anmärkningar, som der görs uti min plånbok. E.m. var jag hos Nykopp, i afsigt att få låna Mobergs Engelska Gr. Den fans ej uti Nations Bibliotheket. Likväl erhöj jag andra delen af Schillers Historia om 30 åriga kriget, för att hafva den till att förhöra Aminoff. – Underrättelsen om Magistri Docentis Ignatii död gjorde ett starkt intryck uppå mig. Det är en nu klar sak, att han genom sitt trägna studerande påskyndat sin snara död. Han var lungsiktig! Så långt kom han dock, att han just hann blifva Docens uti den vettenskap, hvarpå han mest skall hafva lagt sig, historien. – I. som var här uppå eftermiddagen, fick af mig ett halft löfte om besök. Jag gick till honom. Mitt lynne var nu något underligt. Jag fick lust att gå till Caffejung-

Sid. 349.

frun för att dricka thé. Vål hade jag dervid ock den bialsigten, att kanske af henne få N° 98 af Åbo Tidningen. – Hon kunde nu icke ens efterse om hon har den eller ej. Jag tyckte mig vara hungrig, gick derföre till P., hos hvilken jag ock åt ett starkt mål, hvilket hade den följd att då jag efter kl.

11 lade mig, somnade jag ej förrän efter 1. Dessförinnan las jag för P. som kom att ligga med mig, det nya uti Poëtiska Calendern.

D. 13de uppsteg jag först kl. före 7 icke alldeles med så redigt hufvud, som förut. Hos Jungfrun drack jag sedan 2 koppar Caffé. Tidningsbladet fick jag icke. Jag var hos Secret. Bark för att underrätta, att jag nu till den conditionen, hvartill han uppdragit mig att föreslå någon, kunde proponera Blomqvist. Den var redan besatt. Jag sökte äfven Hofrätts-Secreteraren Winter för att höra efter ett utslag; men jag träffade honom ej. – Hos Bl. och I. – Inemot tills aftonen gick sedan den öfriga delen af dagen åt till att nu ändteligen ställa mina saker uti ordning och att expediera ett bref till Hougberg. Möjligen hade jag kunnat hinna med mina dagspensa, om ej F. kommit. Med honom och sedan äfven med Bl. firade jag brasan. Efter en promenad till Tavasttullen gingo wi till I. Der kom mitt elaka lynne åter uppå mig. Hos Bl. der jag sedan var en liten stund befann jag mig nöjdare. Hemkommen måste jag ännu äta litet. Wäl är logiken efter både för i går och i dag, men den må nu blifva det.

Sid. 350.

Tvekande emellan flere slags sysselsättningar började jag uppsätta Concept till ett bref till Gubanitz, ehuru jag visserligen, ej var uti en så önskelig sinnesförfattning, att jag med ledighet kunnat uppsätta det. – Kl. ½ till 11 lade jag mig. – Mer orolig sömn.

D. 14de uppsteg jag efter kl. 6. – Uppsökte Secret. Winter. Ned hos värden. Han har så anordnat, att jag i dag kan få flytta inuti förra Pippingsköldska kammaren. – Flyttningen gick för sig om aftonen. Rummet blir wäl något dyrare för mig; men också är det bättre än det förra. Jag har nu utsigt öfver den öfra delen af ån emot Bron. Äfven tyckes mitt rum för öfrigt rätt wäl egna sig till en glad Studentkammare. Just då jag wäl hunnit inflytta, ankom Å-n. Jag var på sätt och wis sjelf orsaken till det ledsamma besöket såwida att det hade blifvit om intet, i fall jag ej sjelf okunnig om hvem det var lett honom hit upp. Hade jag straxt känt honom, hade jag wisserligen låtit honom gå. Hans wäsende förefaller mig särdeles precieust, oaktadt han alltid emot mig warit ganska höflig, kanske af en slags tacksamhet för några små tjenster, som mitt ringa hufvud fordom uti B. beviste honom. – Något underligt – för mig widrigt är att han alltid af mig will låna Böcker. Nu wille han också hafva af mig någon del utaf Bibl. der P. Classiker. – Jag gaf honom då Wielands Agathodaemon. – Jag åt litet.

Sid. 351.

D. 15de wakenade jag wäl redan före dager; men förmådde ej uppstiga. Kölden war mig också ett hinder. Jag somnade derföre in uppå nytt och sofde till kl. 7. Följden blef den att jag icke heller i dag hann börja med Homerus. Hwad jag wid tillfälle utom mina pensa under dessa dagar har

sysselsatt mig med, har varit Svenska Lit. Tidn. för förra året och Keils Ital. Sprachlehre, hvilken jag alldeles gradatim vill genomgå. Efter skymningen gick jag ut till I. som böd mig till Caffejungfrun för att dricka thé. Sådant fanns icke mer. Wi drucko då ett glas vin till mans. Om jag nu åter må vara så försvagad (hvaraf skulle det vara så hastigt) eller hvad orsaken måtte vara. Jag blef halfyr deraf. – Hos Stråhlman egenteligen i afsigt att fråga huru jag bör titulera hans fader, till hvilken jag nu han mitt Concept färdigt. – Magister Saw. sökte jag äfven dels för att af honom tills i morgon erhålla Mobergs Engelska Grammatika dels complimentera för min skuld. – Han var ej hem. – Jag måste litet äta åter. Uppå vinet, tyckte jag, skulle det vara rätt hälsosamt. – Jag företog mig sedan att renskrifva brefvet, som blef af detta innehåll:

Hochgeschätzter (uppå A.ds Auctoritet) Hr. Pastor! Es mögen wohl schon mehrere Wochen verflögen seyn, seitdem ich von Gubanitz Abschied nahm. Wie viele deren sind, weiss ich nicht, aber die Stunde, der

Sid. 352.

Tag (der 5te Aug. nach d.a.St) steht mir wie eine Epoche lebhaft vor den Augen und wird sich spät aus meinem Gedächtnisse verlieren. Ich sehe mich noch da in dem würdigen Kreise im Saale zum letzten Male (wie es dann scheinen, ja wohl auch seyn konnte) sitzen, um noch einmal die Freuden eines beglückenden Umgangs in einem Gesamtgeföhle zu geniessen, um mir die Erinnerung davon desto anschaulicher, bleibender zu machen. Und, ach! doch sitz ich jetzt hier bey meinem Schreibtischchen in einer traurigen Rede mit meinen Träumen und Erinnerungen. Es würde wohl A. u-J.Ju-itsch in seinen Briefen erzählt haben, wie wir stum und jeder in sich gekehrt an dem Nachmittage des oben erwähnten Tages nach Sämsänpalo unsere Reise fortsetzten. Ja in Petersburg, als A u. J-j-itsch des andern Abends auf dem Boden bey Uhrweders sich schon ausruhten, ich aber meine Reise erst rewidieren wollte, wurde ich, seitdem auch ich schon endlich der Bitte gegangen, noch lange von seltsamen Empfindungen hin und her gezogen und konnte kein Schlaf geniessen. – Aus Kiwinebb dachte ich mit den andern zu schreiben; wie ich aber da war, fand ich mich allzu sehr zerstreut, um einen Versuch dazu zu thun: denn es ist so immer mit mir, dass ich meine liebsten Geföhle eben so wenig als ihren Ausdruck einen zerstreunden, Geräusche Preisgeben möchte. – Auf den ganzen Wege hatten jetzt die Gegenstände allein den Reitz, den ich vorher empfün-

Sid. 353.

den, für mich verloren. – Eine nicht geringe Zerstreung gewährte mir meine Aufenthalt in Ithis. Ohne davon so viel Wesens zu machen, als ich es auf der Reise nach Lisilä von einem, in dergleichen Falle, aber bey geringeren Ursachen hörte, will ich Ihnen sagen, dass ich mit grosser Freude meine Eltern und andere Freunden wieder gesund fand. Ich mag mit zu vieler Lebhaftigkeit von meinen genossenen (verflossenen) Freuden gesprochen haben; denn man fing bald an mich

sogar zu necken. A. u. Joh. waren indessen nach Myllylä gefahren. Auf dem Wege nach Åbo trafen wir uns wieder, und setzten dann die Reise zusammen fort. Sie wurde zuletzt, ehe wir Åbo erreichten, der schlechten Witterung wegen gar lästig. Um bei Zeiten in der Stadt zu seyn, mussten wir eine ganze Nacht auf der Landstrasse unter einem durchdringenden Regen zubringen. Auf den letzten Stationen wurden wir ganz übergewässert. Doch jetzt sind wir schon hier eine geraume Zeit gesund und munter gewesen. Nur wohnen wir jetzt von einander noch weiter entfernt, als je, Kumbikin kylän otsassa. – Was mich besonders anbelangt, so bin ich aus der beneidenswerthen Sorglosigkeit, worin ich bey Ihnen so glücklich lebte, auf einmal in eine wenigstens in der Länge mühselige Wirksamkeit geworfen. Täglich muss ich, von jetzt 8 Stunden verschwenden, um 4 jungen Knaben, die man meiner Leitung Zuvorkommend anvertraut, Unterricht zu erteilen. Ich hätte schon sogar mehrere bekommen können, wenn ich nur hätte annehmen wollen. Auch mit den gegenwärtigen, die ich schon gehalten muß, habe ich zum überdruß Arbeit. Es ist nicht viel den ei-

Sid. 354.

genen Studien übrig. Doch bin ich zufrieden und ich muß gestehen, dass ich den Grund zu meiner Zufriedenheit u. Leutseligkeit in Ingermanland zu suchen habe. Wenn mach Langweile oder Missmuth überfiele, dann will ich mich nach Ingermanl. träumen und mit Schreiben zu Ihnen erholen. – Für diesmal muss ich schon aufhören. Grüssen sie recht sehr ihre edle Gattin, Annchen, Louise und die übrigen Mitglieder der Familie (auch die Küstersche, wenn ich bitten darf) von ihren zu offenherzigen aber doch auch immer herzlichen Verehrer – A. J.S-n –

(d. 15 Oct.)

Jag lade mig kl. 11. – äfven under denna blef såsom den föregående natten sömnen mycket orolig, eller är det först om morgnarne, som jag ser dessa förskräckande bilder till straff för min weklighet att ligga så länge.

D. 16de. Det war ännu ingen dager, då jag ibland annat drömde, att någon högt tilltalade mig så att jag vaknade. Jag kunde sjelf anse det för en utom mig så till sågandes gifven signal att uppstiga; men jag försummade en sådan kallelse och fick plikta derföre med en ganska ryslig dröm, hvarefter jag med oredigt hufvud uppsteg kl. ½ till 7. – Jag har nog fruktat att blifva utwald till posterior Opponens emot Ottelin. I dag skulle han just råka mig uppå torget, då jag gick upp till Academien. Jag kunde icke wägra. – Hos Str. åt jag en förnyad stark frukost. Af Nystén tog jag Nationens Sv. Lit.Tidn för i år. – E.m. Nationsmöte. Jag sökte tillfälle att få råka Aminoff, för att om hans broder tala med honom

Sid. 355.

men det yppades intet. – Aftonen förflöt i sällskap med dels Bl. och Ilmoni, dels den äldre A., som mig till obehag dröjde hos mig nog länge. Han raisonnerar ganska förståndigt, men will också gerna drifva sin böjelse att raissonera för långt. Så mycket vann jag dock af aftonen, att jag föll på den idén att förena honom uti åtskilligt i en läxa med Aminoff. Jag kan göra det med ganska wigtiga skäl, af hvilka wäl den första är, att han af ambitionen måste tvingas att bredwid en icke Student läsa så mycket flitigare. Emedlertid skulle jag derpå vinna ganska mycket uti tid. – Jag måste just uti morgon söka att närmare utveckla en så herrlig plan. – Indirect genom A.s härvaro kom jag icke till sängs förr än kl. 11. Sedan somnade jag icke åter wäl uppå en timma. Såsom min hug åtminstone denna tid warit att tidigare uppstiga, wagnade jag wäl redan före skymningen

d.17de; men förmådde likwäl ej straxt uppstiga. Likwäl behöfde jag i dag om morgonen för första gången ljus: jag uppsteg straxt efter kl. 6. – Likwäl kom jag icke heller i dag längre än förut. Ty om aftonen, sedan jag blifwit befriad från min högst tröga och enfaldiga dissipel, den andre A-ff, med hvilken mitt tålmod håller på att gå ut, gick jag till hans bror för att föreslå honom att hans Broder skulle läsa endast en timma äfven på eftermiddagen. – Han hade deremot intet att inwända. Med den andre Brodern har jag nu åtminstone uti Franskan och Tyskan slagit tillsammans den äldre

Sid. 356.

A. Jag winner derwid åtminstone 3 timmar uti weckan. Ifrån A. gick jag till I. Hade jag ankommit uppå den tid, då jag kallades, hade jag fått deltaga uti en tractering af vin hos Caffejungfrun, praesterad af 2^{ne}, hvilka nyligen blifwit Studenter vid Nyländska Nationen. Ehuru jag verkligen kunde beklaga att jag ej kommit förut, så lät jag det dock icke fela att bära mig lika tokigt åt, som hade jag varit med. Wi begingo (jag och Bl.) till och med uppå gatan några uti sig sjelf oanständiga skälmstycken. Eljest war jag icke så alldeles wäl till mods. – Jag åt en smörgås efter min hemkomst. – Äfven nu blef sömnen orolig och störd utaf drömmar.

D. 18de wagnade jag rätt wäl också före dager; men war icke uti stånd att uppstiga. Jag sofde till och med något längre i dag än i går. – I dag tog jag ifrån Krogius den nations Bibliotheket tillhörande första delen af Köppens Anmerkungen zum Homer. – Före nästa Onsdagen är det wäl icke att ens tänka på någon läsning utaf Homer. – Ehuru ämnadt kom det icke heller ännu i dag till någon läsning med Allenerna. Då den äldres lection uppsköts till söndagen, så kan jag wäl ändock anse honom i dag hafva börjat. – I allmänhet har jag i dag haft känningar af öfverflödig näring. – Om aftonen kunde jag icke hållas hem, utan gick ut och hade I. med mig till Caffejungfrun för att dricka thé. -

Sid. 357.

jag åt ännu ett icke så inskränkt mål och fortsatte sedan läsningen af Ottelins disputation, hvilken jag åtminstone hann igenomgå, förrän jag lade mig kl. 11. Sömmen blef ej rolig och jag hade nu dertill en ganska stark pollution. Mina måltider i går, äfven den om aftonen bestodo af mjölk. Dertill drack jag thé. Dock skedde pollutionen, först om morgonen och blef således likwäl på min veklighets räkning. Emedlertid kunde jag nu icke ens efter pollutionen

d. 19de resolvera mig att stiga upp och hälst efterse, hvad klockan kunde wara, ehuru jag redan var tämligen vaken och ehuru vilkoret, jag förut vid dess brist uppgjort för mitt uppstigande, wärman – jag lät i går elda kammaren i tanka att kanske derföre vara bättre i stånd att uppstiga – nu var der. – Dock kom jag upp kl. 6 åtminstone - en icke synnerlig vinst af wärman. – Med denna dagen skall jag låta så wäl den Franska Grammatikan som Logiken hvila till nästa Thorsdag. – E.m. förde jag till Bibliotheket IV Tom. af Heyneska Homerus (då jag ifrån Seminarii Bibliotheket har samma tom) egenteligen i afsigt att få Jenaische Allgem. Lit. Zeit. för 1814 i stället; men ännu war den icke kommen ifrån Bokbindaren, hos hvilken jag sett densamma. För de många Amanuenserne derstädes, war jag ock rätt förlägen. Jag vet ej huru det oroade mig att de kunde grina sins emellan åt mig, som så ständigt lånar derifrån tidningar. – Hade jag dock nu erhållit den tidningen, som jag ville hafva, hade jag ändock kunnat vara nöjd.

Sid. 358.

Först i dag kunde All. säga hafva börjat att läsa för mig. – Om aftonen hade jag åter stor begärelse att gå ut; men förmådde dock hålla mig qvar. – Jag började åter studera uppå disputationen och fortfor dermed till kl. inemot 11. – Äfven nu hade under natten en liten pollution.

D. 20de Kom jag upp åtminstone kl. 5 $\frac{3}{4}$ och det icke med synnerligt tvång. Kanske jag således åtminstone småningom kommer mig upp tidigare. All wana afläggas småningom och det är bra om man också så kan blifva af med något skadligt. – Då jag så bittida uppstigit, tyckte jag mig behöfva någon förfriskning, gick således till Caffejungfrun och drack 2 koppar Caffé. – Hos Bl. en stund. Denna wisit föranledde en annan. Då jag nämligen ifrån honom utkom, såg jag Sw.Lit.Tidn. bäras till honom. För att se densamma uppfyllde jag så mycket häldre mitt löfte att återkomma och så förblef jag der hela förmiddagen. – E.m. las jag ända till kl. 3 under P-ii härwaro Svenska Lit.Tidn. Sedan studerade jag flitigt disputationen samt arledig [?] uti hvilka jag kunde finna något att grundlägga till oppositioner. Jag hade möjligen gått ut, om jag ej väntat I. som bestämdt lofvade komma till mig; men höll ej ord. – Arbetandet blef mig tröttande. Dock fortfor jag dermed till kl. 10. Jag åt äfven en måttlig aftonward. – Jag fick ej så snart sömn. Den blef så djup att jag

Sid. 359.

d. 21^{sta} vaknade först kl. 7. – Min mage tycktes vara ganska slapp och hufvudet oredigt. – Hos Lector Meyer för att utlösa Böcker. För mig woro inga andra ankomna än Kannes über die Verwandschaft der gr. u. deutschen [teutschen] Spr. Leipz. 1804. Jag begärte i sist penningar af Nykopp. Då fanns der icke uti NationsCassan; men i dag skickade han till mig en billette hvaruti han skref att om och när jag ville hafva penningar så skulle jag komma till honom. Jag lofvade göra det efter kl. 6. Då jag emedlertid war ledig efter kl. 4, så gick jag dit. Han hade främmande: en Lifmed. Jären. Jag måste då sitta hos honom närmare 2 timmar. Jag blef dock skadeslös på sätt och wis genom 2 koppar thé. Med den ena njöt jag litet romm och det förbryllade mitt hufwud helt och hållet. – Jag lånte 40 Rubel och gick derpå straxt till Magr Savenius för att betala den summan, hvilken han efter aftal bordt få redan den 1^{sta} dennes. Han hade främmande och vi kommo ej till liquid. Han försäkrade mig dessutom att han alldeles intet wore uti Behof. – Då jag hemma var oförmögen att arbeta, gick jag till I. och blef der en lång tid. Jag wet ej, huru jag kommit under fund med att han hade en sonett under arbete. Han har slutligen sjelf vidgått det och lofvat visa mig densamma. Nu i synnerhet plågade jag honom länge, att han skulle wisa den. Egenteliga orsaken till min envishet uti bönen

Sid. 360.

war wäl min egen fåfänga att willja komma fram med den stumpen, som jag i Gub. vid afskedet afsjöng. Hade han ej warit så enwis att neka till villsefarande min begäran, så hade jag med glädje upptäckt honom den ofvannämnda; men då jag lofvat utbyte uti wers, så kunde jag vid enwisheten å hans sida icke gerna göra första steget utan att alltförmycket blottställa min fåfänga offentligen. – Jag började efter min sena hemkomst utarbete tal, hann dock dermed icke långt. Med bekymret för det påträngande arbetet vaknade jag wäl

D. 22. tidigt nog; men förmådde likväl icke uppstiga förrän kl. 7. hälst jag trodde om ej sömnen åtminstone hvilan uppå sängen vara ett nödwändigt skadestånd för det jag först efter kl. 12 kunde sofva. – Jag utlöste i dag Sjöbrings Hebreiska Grammatika. – Om aftonen måste jag sitta hem för att få mina tal uppsatta. – Jag wakade länge och fick dock ingen sömn på lång tid.

D.23^{dje} Sofde jag deremot så mycket längre, tills Ott. kom och bød mig till frukost hos Mams. Wahllund. Dit kommo äfven andra näml. Nykopp, Arwidsson, utom de öfriga Officianterne samt hans Bror. Utom det att jag tog mig en sup, drack jag säkert 6 eller 7 glas vin och åt i förhållande derefter. Adj. Bergbom var prior Opponens. Prof. Lagus opponerade

Sid. 361.

ex officio visst icke sine ira & partium studio. – Min opposition gick ock så der passabelt för sig för den kunskap, som jag uti de till disputationen hörande ämnen kan tillägga mig. – Acten slöts först

kl. ½ till 3. Jag hade uti mitt sednare tal till Praeses infört äfven 2 latinska werser. Uppå den sednare, såsom ganska tjenlig för att alludera på Ott.s läge och missöden hade jag vid första tankan uppå disputationen fallit. Det war: precarias casus, per tot discrimina rerum, tendimus in Latinea. Wid uppläsningen deraf började Arw. som stod bakom mig, gapskratta. Jag har welat nämna det endast för det intrycks skuld, som det gjorde uppå mig. – Jag åt hem en ganska stark middag, emedan jag ändock berett mig uppå en middag tänkte jag. Eljest hade jag alldeles ej varit i behof derutaf. Jag fick också på eftermiddagen plikta för mitt frosseri igenom de obehagligaste rapningar. För att ändock på något sätt häfva dem, gick jag ut straxt efter min middagsmåltid till I., hvilken kom med mig upp på Bibliotheket. Tidningen, hvilken jag speculerade uppå, var ännu icke inkommen ifrån Bokbindaren. I. kom sedan till mig och nu sjöng jag för honom med all en fåfäng sjelfkärleks njutning mitt stycke vid afskedet ifrån G-itiz. Wi gingo sedan till Arwidsson, hvilken jag nu godtgjorde en liten skuld ifrån Petersburg. Sedan inböd jag I. med mig att dricka thé, hvarefter vi gingo till Bl. Der förblef jag hela aftonen. Med L-m, som äfven var der disputerades

Sid. 362.

mycket öfver inrättningen af en Studentklubb, för att ibland corpsen utsprida en common-spirit och emot Professorernes liga sätta en annan – ett project, hvilket uppkastades och med mycken värma påyrkades af C. – Jag skulle ändtligen gå hem för att kanske än absolvera mina pensa för dagen, hvilka blifvit efter. Jag kände mig just rask. Under vägen hörde jag ifrån ett närbeläget hus en ljuf röst accompagnera ett clawer. Jag stod en stund utanföre fenstret och lyssnade och fick sedan det infallet att vid min bortgång klappa åt musiken. – Jag slapp ej in uti min kammare. Låset hade till den grad blifvit förderfvadt. Jag ville då först till Forst. för att med honom ligga öfver natten. Porten var redan stängd. Jag måste då gå till Bl. Der las jag ända till kl. 12. Eginhard und Emma af Fr. Baron de la Motte Fouqué. – Sönnen kunde ej blifva annat än ganska orolig. Jag sofde ända till kl. 7.

d. 24de då jag efter en med min gästvärd intagen frukost först måste uppsöka mig en smed, för att för mig öppna ingången till min kammare. – Då smedgossen på e.m. kom för att återhämta låset, så kom äfven min wärd upp, ålade honom att laga det än bättre och sedan komma ned till honom och liquidera. Det vore hans sak sade han att hafva låsen uti ordning för sina hyresman. Han satt här en stund och gjorde sig underrättad om disputationsacten

Sid. 363.

i går. Jag war derwid icke nog politiskt försiktig utan yttrade rent ut min mening. Uppå Härads höfdingens egen erinran gick jag sedan ut på andra sidan om ån, för att höra efter wed. Jag träffade en liten båt, sådan jag önskade mig den. På min tillfrågan, hvar ägaren vore, wiste man mig till en liten kajuta, hvarifrån ett alldeles icke obehagligt ungt qvinnoansigte tittade fram. Hon tycktes wara nog oskyldig, då hon uppenbart bekände att det pris, till hvilket hennes Husbonde sagt

henne att hon kunde lofva weden, skulle wara 14 Plåtar. Jag var snart hugad att lofva henne det; men nu syntes icke hennes Husbonde. Jag lofvade återkomma efter någon tid, då han möjligen kunde vara återkommen. Det var redan skymningen förhand, då jag åter gick dit. Husbonden hade varit der och bifallit hennes handel; men gått åter sin väg. Jag wäntade länge uppå honom äfven utur ett annat främmande intresse. Flickan, som alldeles icke tycktes villja röra sig ifrån sitt gömställe, fick jag ändtligen ut för att åtminstone uti nejden på stranden söka sin husbonde. Utan att hafva funnit honom, återkom hon och kröp straxt åter under föregifvande att hon frös uti sitt kyffe – Jag stod ännu länge och wäntade – gjorde också mina betraktelser öfver skärgårdsboernes handel och wandel omkring mig. Der woro nämligen på alla sidor båtar. – Regndigra moln skockade sig tillsammans uppå himlen. Jag skall tillägga, att det

Sid. 364.

var en för mina sinnen behaglig syn. Det mörknade allt mer och mer men – det regnade icke. Kl. slog 6 och Bl. hade i morgons lofvat mig att efter den timman besöka mig; jag att wänta honom. – Min uppässning der kunde och måste ändteligen för mig sjelf förefalla löjlig – jag gick hem, jag vet ej, om ens bemärkt. – Flera underrättelser vid hemkomsten om åtskilliga besök under tiden, till och med hedrande af min wärd – ånyo – i sällskap med (d.ä. egenteligen af) hans Bror Secreteraren, kommo mig att glömma det min handel så misslyckats, eller att det icke blifvit ens någon handel utaf, då det likwäl syntes så lägligt tillfälle. Bl. satt hos mig. – Jag åt en smörgås och gick sedan ut till P. som äfven hade sökt mig i ärender. Der åt jag ånyo. Jag trodde redan att han wille förmå mig att återtaga Kants och Goethes portraiter, hvilka jag i dag försålt åt honom. Jag var näml. i dag hos Lect. Meyer, för att fråga efter åtskilligt. Jag bad då äfven att få se på de portraiterne, om hvilka han annonserat, att man kunde få köpa hos honom. Hvad wille jag hafva? – Goethes. Ja, deraf fanns blott ett qvar. Det kostade 18 sk. B^{co}. – Det fanns uti ett annat rum, der hans Bokhållare kunde lämna mig det. Jag fick då se hela den öfriga varande samlingen. För att hafva hälst ett par, tog jag dertill än Kants för samma pris, emedan det

Sid. 365.

var litet groft stucket. För att få tillbaka på den sedel, hvarmed jag wille betala, måste jag åter till Lectorn. Han kom fram med andra mycket fint graverade portrait af Kant. Det war något helt annat ansigte – Kant på sina äldre dagar (sade Meyer) d.ä. såsom utvecklade tänkare. Men det kostade ock 3 Rubel. Emedlertid hade jag ej mod (?) att säga, hvad jag verkligen mente, att jag swärligen i nuvarande ställningen af mina financer kunde göra Kant ett så stort offer. Men som sagdt, jag kunde ej säga, hvad jag tänkte och så förde jag det fina portraitet med mig, missnöjd deröfver att jag ägde det. Mitt missnöje steg ännu mer, då jag besinnade de närmast förestående utgifter, för hvilka nyligen närmare 3 Rubel åtgått helt oförmodadt till 2 blad papper. Goethe var dessutom groft graverad, ehuru der stod Chodowiecki st. och aftrycket föreföll mig – hälst af en sådan mans ansigte, ingenting mindre än snygt. Kant var deremot i proportion alltför kostsam. Jag wille då blifwa af med dem och förskaffa mig dem framdeles. På P. kunde jag räkna. Kant wille jag

egenteligen bortprångla; men derwid gick äfven G. förlorad, hvilken jag dock ville behålla, utom af ett tredje skäl, derföre att det ej mera åtminstone nu fås och att 18 sk. B^{co} derföre ej kunde synnerligen kännas. – P. tog dem ifrån mig; men lät likväl mig få höra åtskilligt, som kunde vara ord i rätten tid. -

Sid. 366.

Jag hade nämligen – kanske ock verkligen – bestrukit hans böjelse för mig i anseende å portraiterne derigenom att jag låft betala äfven för honom och hans Bror deras andel för maten ifrån spisqvarteret och således befria honom ifrån alla bekymmer för denna snart förfallande utgift. Jag wore då fri ifrån all skuld till honom och jag hade ock (då jag vet att han är i svårighet om penningar) igenom min snara betalning, om ock ej contant till honom, befriat honom ifrån förlägenhet, hvarifrån han icke skulle af sig sjelf kunnat fordra min hjälp. – Det höga och kraftiga hos menniskan kan uppstå endast igenom den uti verkligheten trädande motsatsen af det låga och slaviska. Det goda synes såsom det ondas reaktion. – Äfven uppå dessa bägge dagar har jag dunkelt sett det hos mig sjelf. – Dock äro också i dag alla mina pensa efter. Jag vakade inemot till kl. 12; men las dem icke, utan Italienska innantill. -

D.25te kom jag upp åtminstone kl. 6. – Jag gick sedan ut för att se om veden wore qvar. Nu träffade jag husbonden sjelf och vi blefvo ense om handeln. Jag köpte äfven smör af honom. Sedan beställde jag mig en karl för att hugga veden och är nu verkligen åter nästan utan bekymmer i afseende till min hushållning. Nu borde också ej kölden om morgnarne hindra mig ifrån att stiga bittida upp. – Till Hirn nödgades jag gå

Sid. 367.

för att af honom få annotationerne för Prof. Pipping i förledne Onsdag. – Om aftonen kom Str. till mig. Han uppväckte en disput i anledning af Ottelins disputation om högsta wäsendet. Han mente att man till och med äfven i Philosophien kunde komma till enhet om man strängt följde den regeln, att icke antaga något, hvartill man ej kan inse naturliga orsaker, h.e. som ej af erfarenhet kan inses. Såsom materia disputandi uppgaf han då frågan, huruvida Gud befattar sig med oss menniskor eller ej. Jag wille föra honom till sinnes att man wäl då måste hafva först Gud gifven och det wore redan en fråga, som öfverstiger erfarenhetens gränser, om man uti sin erfarenhet vill wara consequent. Wi höllo just på att efter vårt sätt utreda detta ämne, då Bl. och L. ankommo och afbröto vår discours. – Str. uppfordrade mig att komma till Widegren och äta qvällsward med sig. Jag följde. Först efter återkomsten absolverade jag mitt pensum uti Franska Grammatiken. Logiken förblef ännu i dag obegynt. Om jag också icke denna afton fått Sv. Lit. Tidningen, hade jag dock ej varit capabel att läsa Logik – tror jag – om det också är den 4te eller 5te repetitionen. – Sysselsatt med den Sv. Lit. Tidningen kom jag icke till sängs före kl. 12. Dock uppsteg jag

d. 26te ej före kl. 6, ehuru tämligen oredig. – En liten stund tillbragte jag på Nationsmötet hos Prof. Melartin. Uppå stora Bibliotheket frågade jag åter efter 1814 års

Sid. 368.

Jenaiska Lit. Tidning utan att ännu erhålla den. – I dag har jag åter börjat med Logiken, der jag före oppositionsarbetet slutade. – Äfven las jag om aftonen ett stycke af Kannes wigtiga skrift. Sedan gick jag ut till Bl. emedan jag på samma väg äfven tänkte gå till L-m, hvilken det nu är god tid att på förhand börja besöka, då jag i början af nästa månad behöfver penningar. – Det kunde icke ens blifva fråga om någon liquid; men det högst märkvärdiga minnet öfver Pastor Monselius vid Kuppis hälsobrunn af Prof. Avellan, som han hade hos sig och jag lånte ger mig anledning, att i morgon åter gifva honom tillfälle att nämna derom ifall han så vill. Jag fick ej af honom tillstånd att hålla brochyren så länge jag ville, neml. till morgon afton. Efter några dagar lofvade han mig det uppå längre tid. Jag skall taga honom på orden, så kan jag tillika möjligt vinna äfven min hufvudafsigst med oftare besök hos honom. Så hungrig jag än var eller tyckte mig vara, åt jag endast en liten smörgås och lade mig efter kl. 10. – Sömnen blef högst orolig och jag vaknade icke ens

d. 24de före kl. 7. – Jag hade eljest i dag tänkt uträtta något, åtminstone åter begynna läsningen af Homerus. Dock blef deraf intet på f.m.; ty sedan jag absolverat mina pensa, gick jag till L-m, hvarefter jag äfven tillbragte en stund hos I. – Efter middagen las jag Sw.

Sid. 369.

Lit. Tidningen för P. – Hos Wallenström för att nu då jag behöfver sådant, efterfråga det bröd, som Rel. qvarlämnat och hvilket han lofvade mig redan vid sin bortresa. Intet sådant sades finnas. – Efter kl. 3 började jag ändteligen med Homerus; men hann ej långt förrän skymningen förmådde mig att upphöra. Sedan började skriva bref till Gottlund. Att jag ej gjorde det så ledigt; som vanligen kan man tänka sig. Det kunde näml. vara möjligt, att han visade det åt någon. – I. kom och afbröt detta arbetet. Han böd mig ut att med sig dricka thé. Jag följde naturligt gerna. Wi drucko hela 3 koppar till mans. – Jag proponerade nu, att vi skulle gå till Widegrens, och äta aftonvard. Hans större besinningsförmåga, hälst han klagade öfver att i dag hafva för mycket frossat, gjorde invändningar emot mitt ruinerande project och jag afstod då också ifrån att yrka detsamma. Jag las hos honom skildringen om Nordiska kriget 1812 uti 19 årh.s krönika och fulländade efter hemkomsten det påbegynta brefvet. Dermed sysselsatt till kl. 10 ½, åt jag ej mer så sent, utan lade mig, så mycket än min mage tycktes fordra åtminstone något. – Jag somnade ej förr än efter kl. 11.

D. 28de kom jag icke heller upp förrän kl. 6 ½. Nu började jag dock att sätta min så länge påtänkta plan att om morgnarne läsa Homerus, uti verkställighet. Jag åt blott litet frukost. – Jag fortsatte att

läsa den Sv. Lit.Tidningen för förledne året och om aftonen Homerus. – Äfven om aftonen, blott åt jag en smörgås. – Lade mig kl. 10 ½; men

Sid. 370.

fick ingen sömn förrän efter kl. 11.

D. 29de steg jag dock upp åtminstone kl. 6. – Hos Lect. Meyer för att der höra efter Soltans bref öfver Ryssland. Då Aminoff förledne Lördag las om Ryssland, fick jag sådan lust att förskaffa mig denna bok, att jag då straxt ville löpa till Boklådan. Det var ej mera tid. I går hörde jag att den ej mera skulle finnas. Lect. Meyer hade icke tid att nu lämna mig bestämdare svar, än att han icke äger den Sv. öfversättningen. – Wid middagen föråt jag mig, sedan jag under några måltider varit måttlig. – Om qvällen var jag dock åter hungrig; men åt blott en liten bit. Dertill hade jag en betydlig motion. Jag gick neml. ut med P. och I. hvarefter jag hos I. utur Nittonde århundradets Krönika om det Nordiska Kriget 1812 och om Rostoptschins ewigt minnesvärda uppoffring af den uråldriga ryska Hufvudstaden. Sådana exempel uppelda ännu äfven sjelfva Läsaren. – Jag sysselsatte mig dels med Sw. L. Tid. dels med Italienska Grammatiken till kl. 11. Sömnen orolig.

D. 30. Kom jag mig icke upp förrän kl. 6 ½. – Mycket confus. – Såsom jag gick till Ottel. och dröjde der, blef Homer för i dag alldeles ovidrörd och af mina öfriga pensa, blef Logiken efter, hvaruti jag i morgon, vill Gud, skall begynna med Methodläran. – Bl. var hos mig om aftonen. Jag gick med honom till I. och fortsatte der läsningen af Krönikan om Fransosernes återtag ifrån Ryssland. – Äfven i dag har jag ätit en pas-

Sid. 371.

sabel aftonmåltid; men tidigt. – Jag lade mig kl. 10 ½. Orolig sömn. Ibland många andra drömmar hade jag äfven den, att jag var på en väg med min fader. Bredewid vägen låg en ofanteligt stor orm och då vi gingo förbi, reste den sig och började skyndsamt kräla efter oss. Ingen skada gjorde den oss likwäl. Nu mins jag ej mer, hvart vi sedan togo vägen; men min far sade sig aldrig hafva sett en så stor orm. Den var ej särdeles lång; men fasligt tjock. Omedelbart efter denna dröm hade jag tämligen redigt vaknat och kom redigt ihog drömmen. Med min vanliga tröghet låg jag dock ännu åtminstone ½ timma uppå sängen på vägen att ånyo insomna. Jag förmådde mig sedan att uppstiga och då var kl. 5 ½ af

d. 31^{sta}. Jag föll uppå den tanken, att om man kunde vilja söka uttyda den sista drömmen om ormen, kunde dermed ingen annan menas än Ernst der uti Sidikala, som emot mig och min far andas idel ondska och hämnd. – Ormens korta men tjocka skapnad gör symbolen så mycket mera lämplig; ty

Ernst har äfven en sådan kroppsskapnad. – Om morgonen las jag den nyligen ankomne Swenska Lit. Tidningen. Homer blef således äfven i dag efter. Ty i skymningen kom först Aminoff. Sedan Bl. – Ehuru jag i middags tog duktigt till bästa, frossade jag åter riktigt om aftonen och det hemma. Ehuru jag sedan spatserte till och med ett stycke utom staden med Bl. hade jag dock en liten feber, då jag ankom till I. – Jag bevekte då honom att följa mig till Caffejungfrun, hvaräst vi i brist af thé, drucko ett glas vin till mans. Jag satt

Sid. 372.

sedan åter hos I. och slöt uti Krönikan beskrifningen om Franska Arméens retrait utur Russland 1812. Efter hemkomsten fortsatte jag läsningen af Sw. Lit. Tidn. till kl. 10 ½. Åter somnade jag ej förr än långt efter kl. 11. – Sömnen blef nu åtföljd af en häftig pollution. -

November

D. 1. uppvaknade jag väl äfven så tidigt som i går; men kom mig icke derföre att uppstiga förrän efter kl. 6. Jag förekom mig sjelf ganska ömkelig. Mitt hufvud war uti den största förvirring. Dock kände jag mig må något bättre så snart jag förmått komma på benen. Homerus blef också i dag efter. Det andra hann jag dock. – Om aftonen gick jag till O. men han var icke hem. Då var jag en stund hos A-ff. Wi raisonnerade om hvarjehanda, isynnerhet om ämnen för Nationens öfverläggningar i morgon, till hvilka nu den kinkiga frågan skulle komma, huruwida en Z-s Bror, som ifrån Borgå Gymnasium för ett högmålsbrott emot Lärarne blifwit utdrifven, skall kunna uti Wiborgska nationen intagas. Uppå Haapaniemi hade han blifwit afwist. Det öfverlades derom hit och dit och det blir en just kinkig sak, om den i morgon kommer att framhafwas. A. lofvade i morgon gå förut till Nykopp och inhämta hans mening. – Jag sökte Ehrström. Nyckeln var utur dörren. – Jag hörde att der

Sid. 373.

fanns folk innanföre; men ville icke pocka mig in, emedan jag förmodade att min ankomst just icke skulle vara så alldeles angenäm för den som jag sökte. War han åter icke der, så kunde jag, då han finge höra att jag varit der åter (i går afton var jag ock der; men då han just ärnade gå ut, bad jag honom icke mig låta störa sig, följde honom således ett stycke, hvarunder han nämnde att jag kunde komma till honom i dag för att få Avellans tal öfver aflidne Reg-Pastorn Monselius) uti hans ögon synas än mer vidrigt, då han väl lätt kunde sluta, att jag ej för den usla productens skuld så ofta och träget besökte honom. Med dylika föreställningar gick jag bort till I. och ämnade, då han icke var hem, gå till Bl. Bägge träffade jag uppå gatan, hvarefter vi hela aftonen spatserte dels utom Tavasttullen, dels på gatorna uti staden. Jag inhämtade då äfven en berättelse om förloppet af den brottsliga handling, hvarföre Z. jemte åtskilliga andra der uti B. ifrån Gymnasium blifwit utstrukne.

– Wi öfverenskommo äfven samtelligen att för de hittills gifna deltagarne af projectet till den allmänna Student-Klubben beramma till Söndagen ett möte hos I. – Jag blef verkligen trött af motionen: den var också rätt nyttig, då jag äfven i afton förut hade mättat mig med en duktig portion mat. – Jag lade mig kort efter kl. 10 åter med det uppsåt att stiga bittida upp.

D. 2. Werkligen vaknade jag också emot vanligheten mycket tidigt och steg upp kl. straxt efter 4, ehuru jag ändock till -

Sid. 374.

bragte en icke så liten stund att sansa mig uppå sängen. Också kände jag mig nu i sanning redigare än mången annan gång vid uppstigandet. Nu kunde jag också rycka fram något längre uti Homerus. – Prof. Pippings timma försummades af mig i dag genom onyttigt sölande. – Dock uträttade jag icke heller hem någonting betydande. - Eftermiddagen tillbragtes till mästa delen uppå Nationsmötet. Motion väcktes om Z.s intagande; men jag som förut berett mig att svara härpå, fann uti det närvarande ringa antalet anledning att föreslå det borde denna frågas afgörande uppskjutas till nästa Onsdag, då Adj. lofvade låta sammankalla Nationen för att höra om den tillärnade Klubben. – Sedan de andra bortgått, blef jag jemte A-f kvar för att med N-p konsultera om saken. Jag föreslog då att Z-n borde uppmanas att skrifva till Lärarne vid Gymnasium i Borgå och bedja dem om tillgift hvars erhållande wore det enda vilkoret för honom att uti nationen inkomma. Förslaget vann hos N-p bifall med den indikation, att Nationen endast skulle förfråga sig uppå vederbörlig ort, huru saken egentligen förhållit sig. Jag var af middagsmåltiden ganska generad, men gick ändock efter aftal med I. jemte P. att på spisqvarter äta qvällsward. För att väcka appetiten, tog jag

Sid. 375.

mig en duktig sup, skonade också icke min kropp. Den drog icke allenast under sig hela själens verksamhet utan var äfven sjelf öfverväldigad af den största slapphet och tröghet. Jag blef derföre liggande hos P. -

D. 3. uppsteg jag först kl. 7 med ett i högsta grad oredigt hufvud. För att på något sätt vederqvicka mig, drack jag 2 koppar Caffé på Fattighuset. – Uppå förmiddagen hann jag icke mer än absolvera mina pensa. – Min wärd war nämligen öfver half timma här uppe. – Då conversationen föranlät det, lät jag honom se Mag. Longströms Disput med mina commentarier. – Mitt yttrande om denna disputation jämte åtskilliga andra om min fakultetsskrifning, om min Studentexamen m.m. kunde synas innehålla skrytsamhet. Att de woro en följd af fåfången, vill jag sjelf medgifwa; ty ofta kan fåfången wisa sig uti ett bemödande att wara sann. – Det har jag märkt, att min ärade wärd står uti ett indirekt sammanhang med den Academiska staten, hvilket också ej är underligt, då han har

tvänne svågrar deribland. Han kände till och med om mig ett och annat mera speciellt, hvilket han endast utur en sådan källa kunnat inhämta. – Jag borde utur dessa orsaker vara försigtig uti mina utlåtelse om en ell. annan af den academiska staten. Men mitt fel är äfven

Sid. 376.

det att vara opolitiskt uppriktig, om jag ock i anseende å mig sjelf werkeligen är fåfång. Det förra ursäktar eller godtgör icke det sednare: lika mycket skadliga torde de vara mig båda. – Hos R-s för att få låna hans anteckningar för Prof. Pipping i går. Ännu fick jag dem icke. – Hos I. – E.m sökte jag förgäfvess, I dag har jag igenomläst Beitrag zu der Gesch. eines allein durch die Natur hervorgebrachten anim. Magnetismus. & von dem Präsidenten Baron von Strombeck. Braunschweig u. Cassel 1813. 52 s. 8. – Till middagen blef jag dock tämligen hungrig, ehuru jag förut besvärades af uppstötningar. Jag åt också ingen frukost. – E.m. las jag något uti Homerus. En timma var jag hos Aminoff. – Om aftonen kl. 5 samlades medlemmarne af den blifvande Klubben hos I. för att om dess constitutioner rådslå. – Den nu constituerade Klubben skall äfven sedermera, då vi uppnått vår afsigt – föreningen af hela den Studerande Corpsen till ett helt, till sin dåvarande form upplöst, likväl såsom en osynlig ande fortfara att leda allmänheten. För denna orsak skall den också innefatta blott ett inskränkt antal af bepröfvade godkända män, uppå hvilkas stadighet man kan förlita sig. Det blef intet annat beslut utaf än det af ett nytt sammanträde i nästa Söndag.

Sid. 377.

Wi sutto och pratade ännu långt inpå aftonen om hvarjehanda saker. – Jag kände flera följdor af omåttlighet uti min kropp. – Redan för än jag gick ut, åt jag en skorpa, såsom jag tyckte för att icke alldeles afbryta vanan. I proportion mot gårdags aftonmåltid borde jag åtminstone äta så mycket. – Jag fortsatte ännu läsningen af Homerus och lade mig kl. 11 med fast uppsåt att stiga bittida upp i morgon.

D. 4de. Men jag vaknade nu icke ens förrän kl. 7 och stod upp först efter en half timma högst confus. – Om aftonen gick jag till L-m. Han nämnde sjelf om penningarna; men betalte dem icke. – Hos I. var jag äfven. Der fick jag smaka den första vindrufva. Gossarne hämtade ned ifrån Professorskan åt mig och I. en till mans. Jag var ganska misslynt och tvär till sinnes. Hela dagen har för mig eljest varit tämligen mulen. Först om morgonen stod jag sent upp. Under Prof. Wallenii timma satt jag der på Academien och gäspade. Wid middagen gick det icke heller just måttligt till i mån af dagens beskaffenhet för mig och knapt hade jag hunnit till skymningen förrän jag åter öfverhopade magen med ny börda. Först efter hemkomsten hann jag absolvera mitt pensum uti Logiken så mödosamt det också gick. – Widare fortsatte jag också Sw. Lit. Tidn. för år 1815. – Lade mig straxt efter Kl. 10; men somnade icke så snart.

D. 5te vaknade jag ovanligt tidigt, så att kl.

Sid. 378.

då jag uppsteg icke var mer än 3 $\frac{3}{4}$. Följden blef den, att jag tills dager hann genomgå icke allenast alla mina pensa för dagen, utan ock hann ett duktigt stycke uti Homerus. – Hos R-s fick jag annotationerne för Prof. Pipping i förledne Lördag. Uppå Senaten utlöste jag utslaget på afledne Prosten Ståhlbergs resnings ansökning. Den befann sig nu förkastad, ehuru Statsrådet Calonius vid genomläsandet af acterna och sjelfva ansökningen bad mig trygga Prosten St. att han skulle vinna resning. När han numera är död, kan det vara detsamma, ty om han ock skulle vunnit det, wet jag ej, hvem som skulle hafva vidare fullföljt processen. – Jag började i dag äta middagar hos Poppiene. – Efter skymningen gick jag och drack 2 koppar thé hos Caffejungfrun. – Jag åt deremot alldeles ingen aftonmåltid. – Hos Hirn en stund. Med I. promenerade jag litet, fortsatte sedan hem läsningen af Homerus intill kl. 10 $\frac{1}{2}$. -

D. 6 kom jag icke upp förrän kl. 6 $\frac{1}{2}$, hvarföre ock Homerus blef efter. – Mag. Savenius var hos mig, för att nu fordra mig. Nu måste jag begära ett nytt uppskof till någon tid med betalningen. – Jag hade kunnat betala honom, men då hade jag ej kunnat erlægga betalningen för maten under nästledne månad och dermed kunde jag i alla fall mindre söla än med Sav. betalning. Hos Frun, hvilken jag för maten betalte, erhöll jag ett glas win.

Sid. 379.

Nu fick jag mig ändteligen ifrån Bibliotheket Jenaische allg. Literatur Zeitung vom Jahre 1814. – Nationsmöte hos Curatorn. Projectet till Nations Klubben för att läsa Tidningar och afgöra Nationens angelägenheter gick igenom till ett beslut. Genom suffragia utvaldes ibland Nationisterne 10 st. Inspectorer, hvilka komma att hafva öfveruppsigten under de 2^{ne} timmar, på hvilka Klubben är samlad. A-f fick de flesta suffragia; men att R-m fick med mig lika många som jag och nämndes dock före mig (Det kunde dock wara en tillfällighet och war det säkert) stötte mig litet. – Den andra propositionen att Z-s intagande till Nationen skulle uppskjutas till Terminens slut, tills man ifrån Borgå, dit Inspectorn nyligen skrifvit till Rector Gymnasii, inhämtat en säker berättelse om hela sakens förlopp, fick ett så mycket häftigare motstånd. Till och med större kanske, åtminstone en stor del syntes vara för hans intagande nu genast och för dem uppträdde med en hvarken hedrande eller för stället anständig häftighet A. Str-n, som länge i synnerhet med Curatorn sjelf debatterade till fördel för Z. A-f opponerade sig med värma emot S-n. Ehuru jag åtagit mig att egenteligen föra talan, hade jag ej mycket att säga. Man ropade på wotering. Curatorn nödgades slutligen tillsäga sin opponent, att det icke tillkom dem båda (honom) att ensam ifra hvarken för eller mot saken, utan att det vore Nationens ensak. Om

Sid. 380.

Str-n hade några anhängare, så borde de nu yttra sig. Utaf politik teg man och vi syntes åtminstone hafva segrat. Jag började läsa den tyska tidningen. Lade mig kl. 10 ½; men somnade först efter kl. 11.

D. 7. wagnade jag wäl kanske tidigt nog men inslumrade åter och uppsteg sedan först kl. 5 ¾. Jag hann derföre icke nu heller börja med Homerus förrän sednare på dagen. För att möjligen hinna första rhapsodien till slut i dag absenterade jag Prof. Wallenii timma och förblef oklädd ända till middagen. – Emot aftonen började jag få knipningar uti magen. – Str-n kom hit. En häftig disput uppstod nu om händelsen hos Curatorn i går aftons och då jag med mycken ifver, af eget intresse angrep honom, syntes han också börja inse, att han icke handlat alldeles tillbörligt. Ett af hufvudmotiwerna till hans häftighet, erfor jag nu också, hade warit ett andra gifvet löfte att tala till Z.s förmån. – Hirn kom till mig, då vi alltjämt lifligen converserte, ehuru redan uti andra saker. – Också A-f kom sedan och blef här en stund efter de andra. Egenteligen kom han, att ursäkta sig för det han icke hade ännu penningar att betala för sina bröder. Han skulle skaffa i dessa dagar. – De främmandes härwaro var wäl orsaken dertill att jag i dag ännu icke kunde sluta första rapsodien. – Min magref fortfor ännu. Jag för-

Sid. 381.

sökte äta, ehuru sent det var – kl. öfver 9. – Jag kände mig deraf bättre; men fick en högst orolig sömn.

D. 8. Jag föreställde mig wid uppstigandet samma fall som i går. Det syntes också så ljuft att jag ej mer tviflade att icke dagen var inne; men huru förvånad blef jag icke, då jag såg att kl. var 4 ¼. Derute rasade en ryslig storm med ett häftigt regn, som störtade ned ifrån kolsvarta skyar. Ljuset härrörde ifrån deras afväxling sins emellan. Den våldsamma vinden ryckte dem ifrån hvarandra och de söndrade mellanrummen frambragte genom contrasten med de svarta fläckarna, hvad jag trodde tillhöra skymningen. – Såwida jag förblef hem hela förmiddagen, hann jag icke allenast sluta första rhapsodien, utan las också ett duktigt stycke uppå den andra. – Nu fick jag åter ondt uti hufvudet. – Hela aftonen höll jag åter ifrigt på med Hom. och trodde mig hinna till det stället, der jag uti början af Julii månad stannade; men något fattades ännu, då kl. redan var 10 och jag icke mer just vågade möda min kropp, som ganska wäl behöfver hvila. I dag har jag sutit hela dagen oklädd. Så var jag äfven hos P. och åt middag. – Kl. hann blifva öfver ¼ innan jag kom till sängs. – Orolig sömn.

D. 9. Kom jag icke upp förr än kl. 6 och hann derföre göra föga framsteg i Homerus. – Efter middagen var jag uppå Nationsmötet.

Sid. 382.

Hos Prof. Melartin. – Jag opponerade äfven extra emot Neovius. Dervid blef jag först sjelf varse, huru confus jag är för det närvarande. – Efter nationsmötet sökte jag I. med hvilken jag öfverenskommit att äta qvällsvard uppå Spisqvarteret. – Uti afsigt att söka honom var jag äfven hos Bl. Ändteligen träffade jag honom hem. Wi gingo till Fru Södergren. L-m var der äfven och bestod oss, då han fick se oss, ett glas vin till mans. I. kom sedan till mig för att ligga med mig. Jag las för honom mina wersförsök. Äfven betalte han mig nu. Denna dagen har just varit lyckosam för mig. Äfven Aminoff betalte mig för sina bröder. Tyvärr måste jag väl gifva dem åter ifrån mig för att minska mina skulder, så att jag åter sjelf blir utan penningar, som jag varit. -

D. 10de steg jag sent upp i högsta grad confus. – Sedan vi ändteligen hunnit uppstiga, gingo vi och drucko Caffé. – Jag sökte Magister Savenius för att betala honom. – Hos Hirn åt jag en stark frukost. Till Secr. Gylling slapp jag icke in. Då jag nu är försedd med penningar, ville jag ändteligen

Sid. 383.

betala honom för inlagan till Landshöfdingeembetet i Heinola. Hemkommen öfverraskades jag nu verkligen af inviten att spisa middag i dag här ned. Just i dag, då jag rågat gårdagens onödiga aftonmåltid med en stark frukost, och derföre nu misströstar att ens på förmiddagen kunna försöka att absolvera mina pensa. – Jag gjorde det dock, sedan jag först haft någon rörelse. Jag var nämligen hos P. dels för att säga till att jag i dag ej kommer att med honom spisa middag, dels för att anlita honom om pomadon och luktvatten, hvilka artiklar jag för det närvarande sjelf saknar. – I, hvilken jag sökte i samma afsigt fanns icke första gången, då jag var der, hem. Bl. var ej heller hem. – Jag var då, emedan det var så nära hos Magister Sawenius och betalte honom min skuld. – Icke utan någon förlägenhet gick jag ned wid middagen. Inga andra främmande woro tillstädes än Secret. Bark. Wid bordet drack jag 3 glas vin. – En kopp Caffé efter middagen. – Väl kom jag före skymningen upp på min kammare; men förmådde dock icke gå löst uppå Grekiskan, hvilken i förmiddags blef efter. – Jag kunde icke ens trifvas hem, utan gick, så svår väderlek det också var, ut till I., med hvilken jag sedan återkom emot kl. 5. den timman uppå hvilken Sällskapet för Klubbirättningen hos mig borde sammanträda.

Sid. 384.

Till nya medlemmar woro i dag enligt förra sessionens beslut kallade: äldre R-m och H-n, män, uppå hvilkas tystlåtenhet icke mindre än deras duglighet i allmänhet vi trott oss kunna räkna. Sessionen räckte i dag ganska länge. Lagar woro föremålet för våra discussioner. Endast några punkter till ett utkast blefvo uppsatte. – Bl. blef här sist. – Hela min Grekiska har blifvit efter i dag.

Äfven Grammatiken. – Hvad mig var öfrigt af tid, använde jag på den Tyska Lit. Tidn. – Mitt hufvud är, oaktadt jag ingen ting ätit, ingen ting mindre än sundt. – Jag lærer väl länge komma att känna följderna af detta dygns frosserier. – Jag lade mig kl. 10 ½.

D. 11te uppsteg jag kl. 5 ¼, sedan jag länge varit vaken och vältrat mig uppå sängen. – Först i dag upphann jag det stället uti Homerus, der jag uti Julii månads början slutade – gick ock så litet längre. Jag absenterade äfven i dag Prof. Wallenii timma, utan att dock profitera något deraf. Jag rangerade derunder mina böcker. Hela aftonen gick för mig förlorad. Str. hämtade till mig bref ifrån sin far. Jag saknar deruti dock, så höfligt det eljest har, den förtrolighet, som blottställde mitt bref. Wisslerligen bjuder han mig äfven deruti att komma dit till Julen med Gossarne. Äfven derföre war Str. nu ganska enträgen att söka erhålla mitt löfte dertill och han nyttjade derwid många verkliga retande bevekelsegrunder. – Jag betalte nu Str. 20 Rb. på min skuld. – Såvida jag var

Sid. 385.

utan ljus, måste jag gå ut tillika med honom. – Hos honom åt jag äfven en öfver måttan stigande aftonmåltid. Sedan satt jag en god stund hos Bl. – Den Tyska Lit. Tidningen las jag ända till kl. 11. – Orolig sömn som vanligt.

D. 12te kom jag ej upp förr än kl. 5 ½ – För att hinna något uti Homerus, absenterade jag äfven i dag Prof. Wallenii timma. – Emot aftonen besvärades jag af en besynnerlig andtäppa. Bl. och I. tillbragte här en stor del af aftonen, näml. ända till kl. ½ till 9. Jag åt några bitar och fortsatte sedan min läsning af Homerus. – Jag lade mig kl. 10 ½; men somnade ej före kl. 11.

D. 13de kom jag upp först kl. 6 ½; hann derföre intet med Homerus. – Jag kom att dröja öfver kl. 9 hem och beslöt då att alldeles absentera Professor Pippings timma. – Jag las derunder dock endast den Tyska Lit. Tidningen. Sedan war jag hos Secret. Gylling, hvilken jag ändtligen nu råkade hem. – Han visste icke, huru långt det lidit med mitt mål. – Så mycket jag emot aftonen hade tid att läsa sjelf, fortsatte jag Lit. Tidn. och slöt der Februarii häftet. I. och Bl. voro här åter. Först efter kl. 8, sedan jag litet ätit och de gått bort, började jag fortsätta Homerus. – Dermed fortfor till kl. 10 ½, då jag lade mig. Min sömn blef såsom vanligt orolig; men nu fick jag dertill en pollution.

D. 14de uppsteg jag kl. 4 ¾. – Jag absenterade åter Prof. W-ii timma och hann derigenom också ett ansenligt

Sid. 386.

stycke uti Homerus. – Jag gick oklädd till och med till P. – Der träffade jag oförmodadt H. Masalin. Jag måste då taga en välkomst-sup och dricka ett glas win, hvaraf jag blef tämligen förvirrad för ögonblicket. – Jag har nu fallit uppå inrättningen af en Bok, hvori jag skall uppteckna efter alphabetisk ordning de finska ord, hvilka jag finner utaf sådan likhet med andra ord uti främmande språk, att deras härledning utur dessa är åtminstone probabel. Någre Grekiske ord, på hvilka jag kommit wid läsningen af Homerus – κολώω ἄελλα – hafwa lett mig härpå. – A-f var här. Han skall under Prof. Lagus respondera för stipendiat Theser. De äro idel philosophiska, och skulle allt för mycket genom den ansträngning de fordrade till äfven de obetydligaste oppositioner beröfva mig all tid, för hvarje annan sysselsättning. Jag undanbad mig således den dyrt köpta hedern att synas som Prior Opponens och började läsa Homerus ὡς γὰρ ἄμεινον. Detsamma kunde jag äfven säga derom, att jag nu alldeles icke åt. Efter 10 lade jag mig; men vaknade likväl

D. 15de först efter kl. 6. – Uppå morgonen hann jag derföre intet med Homerus. – Äfven i dag absenterade jag Prof. Wallenii timma och las derunder den Tyska Lit. Tidningen. – Bref ifrån G-z. – Lindström hos mig på e.m. – Bl. kom om aftonen till mig. Med honom gick jag ut, sedan jag slutat den tyska Lit. Tidn. för Mars

Sid. 387.

för att söka I-i. Han var ännu icke hemkommen ifrån Facultets skrifningen, dit jag och Bl. i förgår lyckligtwis kunde öfvertala honom. – Wi woro en stund hos Hirn, hvarefter jag följde Bl. hem till hans nya qvarter. – Efter hemkomsten åt jag en half skorpa. – Jag har i dag icke läst ett ord uti Homerus. – Jag lade mig kl. 10 $\frac{3}{4}$; men somnade icke så snart.

D. 16de uppvaknade jag så sent att jag först kl. 6 kom upp. Derwid befann jag mig icke synnerligen wälmående. – Jag hann icke heller nu börja med Homerus och den blef för hela dagen; ty e.m. tillbragtes uppå Nationsmötet. F. responderade. Jag tycker mig ändock finna, att Nyk. ej har så orätt, att han tror honom vara mycket egoistisk. Det röjer sig ganska ofördelaktigt deruti att han under en annans oppositioner ofta utbrister i skratt, utan att likväl kunna vederlägga dem. Wid många sådana tillfällen kände jag mig just uti ett pinsamt läge för hans skuld. Dock tror jag att det släta sätt, på hvilket han emottar och besvarar inkasten, och som ofta verkligen går till en för hans vänner plågsam löjlig inskränkthet är mera att tillskrifvas ögonblicket än hans hufwud. – Jag opponerade äfven Extra och kunde nu vara vida mer tillfredsställd med mig än i dag för en vecka sedan. Jag underrättade Nyk. om Rel.s svar, hvilket jag i dag erhöll, att han ej kan emottaga Conditionen. Jag måste äfven lofva nästa gång utgifva theser. – Jag sökte I. för att få hjerteligen gratulera honom att hafva ibland 7 Exercitii Scribenter blifvit den andre i ordningen. Då han ej var hem, gick jag till Caffejung-

Sid. 388.

fru och drack 2 koppar thé. – Sedan sökte jag min man hos Bl. – På gatan träffade jag den ena och den andra. Jag satt sedan en stund hos I. hvarifrån jag med Bl. begaf mig ut att söka Forst. till hvilken jag äfven hade ett litet bref ifrån Rel. – Han var ej hem. Jag spatserte då än litet uti det friska vädret med Bl. – Jag åt intet. Mitt hufvud tycktes än af mina förra måltider (vid frukosten öfverskred jag måttet) än vara tämligen förvirradt. – Jag lade mig kl. 11; men kunde ej för en viss obegriplig orolighet icke insomna förrän kl. var närmare 1. Jag ville redan i förargelsen uppstiga för att vaka hela natten och jag skulle hafva gjort det, om jag ej för mycket fruktat att i morgon befinna mig alldeles vanmäktig. Så befann jag mig likväl, då jag först kl. 7

d. 17de uppsteg. Likväl tyckte jag nu att mitt hufvud var mindre att beklaga än hela kroppen, hvilket jag nästan ändock ville hålla för en vinst. – På förmiddagen hann jag alldeles icke vidare än absolvera mina pensa; ty jag företog mig nu att revidera den Weimarska Atlas, som jag redan länge haft till låns af A-J. – Wid middagen börjades en disput om theserna, hvilka i går ventilerades. Jag hade först blifvit tämligen stött på honom, emedan han efter sin vana ganska snöpligt afwiste mig, då jag sjelf ville se och läsa något förord till en finsk skrift af Lagerwall, som han las för mig. – Att han är mycket förbe-

Sid. 389.

hållsam med sitt eget, har ofta varit mig obehagligt; men att han nu äfven skulle vara det med andras verk, förargade mig. – Under disputen försonades wi likväl med hvarandra; men kl. var 2, då jag gick derifrån. Jag sökte nu Forst. för att till honom aflämna Rel. bref. E-m kom dit äfven och böd oss till sig att dricka Caffee och spela kort. Jag följde och var der ända till kl. 4. – Så väl Homerus som Tyska Lit. Tidningen och utkastet till lagprojectet för Klubben, som jag borde motarbeta, blef om intet. – Wi samlades i dag hos P. Jag hade i dag lånt mig det märkvärdiga minnet öfver afl. Regementspastorn M.s och presenterade detsamma sällskapet. En las upp det högt och ett, tu, tre var man ense uti beslutet att nästa Söndag spika upp detsamma uppå Intimationstaflan med något löjligt tillägg uti titeln. Om vi ej skulle få oss något tryckt exemplar, så skulle man skriva af det. Tillika befanns det alldeles nödwändigt, att påskynda med uppsättandet af våra stadgar och constitution. – Den underrättelsen har nämligen inlupit, att Österbottningarne äfven tänkt uppå en allmän Klubb för Studenter; men deri skulle Professorerne indragas och den således blifva af dem afhängig – en plan, hvilken vi, enligt våra idéer måste motarbeta, innan den hinner till mognad. Wi öfverenskommo därför att till nästa sammanträde hvar för sig uppsätta ett utkast till stadgar för det allmänna samfundet, sådant vi

Sid. 390.

önske det på det vi, sedan vi hade för oss sjelfva och andra utredt, hvad vi egentligen ville, måste kunna vara betänkte uppå att utvidga vårt samhälle och derigenom oförmärkt draga Österbottningarne, innan de hinna bilda sig till en egen form, på vår sida. Det svåraste för oss har

varit och blifver att finna ibland de andra nationerna sujetter åt hvilka vi kunde förtro oss. Österbottningarne hafva utgjort den enda nation, som kunde komma uti fråga i detta afseende. Den har nyligen genom sitt infall visat sig närma oss; men tillika äfven genom den ifrån våra åsigter alldeles skiljda rigtningar väckt vår farhåga. De uppå hvilka vi verkligen mest kunna lita såsom mest öfverensstämmande med oss, äro Wiburgenserna. I alla fall är hvarje utvidgningsförsök äfven här betänkligt. Redan nu hade vi skäl att misstänka att wi kanske öfverilat oss. R-m, hvilken vi förra gången jemte H-n introducerade, syntes icke nu. Han hade redan efter den förra sessionen loft blifva i dag borta. Jag lade mig kl. 10 ½; men kom

d. 18 åter icke upp förrän kl. 6. – Mitt hufwud war just kännbarligen tungt och förvirradt. – Också i dag har jag icke hunnit något hvarken med Homerus eller den Tyska Literatur-Tidningen, ehuru jag till och med absenterade Prof. Wallenii timma. Likwäl har jag nu om aftonen mina theser utkastade, hvilka oförmodadt blifvit allesamman så godt som theologiska. – I afton har jag varit hos O-n efter

Sid. 391.

löfte i går. Han tycktes smickra sig af vår liga och lofvade oss sitt biträde åtminstone uti råd. – Hans improbation, som skall vara beslutad, lär blifva en signal till en oförutsedd brytning äfven i Finlands Literatur. Här tyckas nu vara så många krafter, som hvar på sitt håll tränga att manifesteras sig. Jag vakade till kl. 11.

D. 19de wagnade jag redan säkert kl. 3 och uppstod en half timma derefter, utan att kunna begripa, huru en långwarig önskan så oförmodadt i dag kunnat gå uti verkställighet. – Nästan kunde jag tro, att det intresset jag fäst vid denna dagen åstadkommit det. Dagen har nämligen i afseende å solförmörkelsen synt mig hafva en egen högtidlighet. Jag somnade nästan sagdt med dessa tankar. – Jag höll just på med Homerus, då I. kom till mig och lockade mig ut med sig uppå Academien. Der war en stor samling af menniskor omkring Obserwatorerne. Jag förblef der äfven en stund. Eftermiddagen hade jag främmande, A.M-lin, Neowius, Aminoff och Stråhlmann. Åt honom skänkte jag Herweys uppbyggliga Betraktelser till ett minne af mig. Jag åt vanlig qvällsward. – Bl. var äfven här sednare. Det susade starkt för mina öron. Jag vakade till kl. 10 ½.

D. 20de var kl. 7, då jag uppsteg. Jag hann derföre icke annorlunda fullända mina pensa än att jag absenterade Prof. Pippings timma. – I dag var jag Inspector på Nationsklubben.

Sid. 392.

En stor del af aftonen tillbragte jag i sällskap med L. och A.f, hvilka var här. Den förra åt med mig. Hvad jag uppå dessa tider mest läst, har det varit den Tyska Lit.Tidningen. Jag lade mig kl. 10 ½. Nu fick jag äfven en pollution och kom upp först kl. 5 ½.

D. 21. Äfven i dag försummade jag Prof. Wallenii timma, för att efter löfte infinna mig hos Adj. Nykopp. – Då nämligen Nationsklubben i går upphörde, sade N.: Nu skola vi gå och se på rummen (som blifvit föreslagne till nations sammankomster). Det var väl egl. till Prof. Mel. han sade det men jag inbegrep nog dumt mig sjelf också under det der, wi. L-ll lärar så hafva tänkt med och så gingo vi båda. Det öfverenskoms att Contractet om rummen skulle uppsättas tills i morgon. – N. bad mig då i dag komma till sig och jag bestämde dertill sjelf kl. 10. L-ll hade mera råd på lägliga timmar än jag; men N. lärar hafva tänkt, att han gjorde nog, om han smickrade också den ena af oss båda. – I dag fann jag hvad jag bordt finna i går, att jag alldeles intet behöfdes der. Jag blott följde N. till det ofvannämnda stället, hvarest Contractet afslutades, utan att, såsom jag trodde, jag ens tecknade mig under såsom vittne – Jag var ganska missnöjd med mitt dumma streck i går att tränga mig fram med en narr, der jag ej behöfdes. – Om aftonen A-f hos mig. Med honom gick jag till L-n som vi träffade hem. Hos I.i. Sedan var jag hos Masalin, för att efter hans önskan raisonera öfver hans Theser. – Jag var redan förut nog mätt för att äta någon qvällsvärd. – Jag lade mig efter vanl. kl. 10 ½.

Ephemerider
för år 1816
Nionde Häftet.

Sid. 393.

Ephemerider för 1816.

Nionde Häftet

November (forts.)

Den 22^{dra} uppsteg jag äfven såsom i går kl. 5 ½. – Ifrån Adj. Nykopp tog jag ut mina theser. Med mycken resignation efter sin wana anmärkte han mina fel. – Nästan hela min lediga tid upptogs af exemplars afskrifvande till circulation uti Nationen. – Redan ifrån morgonen har jag besvärats af en viss smärta uti gommen. – I. hade om morgonen budit mig till sig i aftons wi skulle gå och dricka thé. Jag gick verkligen ut till den ändan; men det blef intet utaf. Jag satt då och pratade länge hos I. och promenerade sedan litet med Bl. – Jag åt alldeles ingen qvällsvard och lade mig efter vanligheten kl. 10 ½.

D. 23. I anseende till min tröghet kom jag upp kl. 6. – Jag slöt nu ändtligen åter Logiken, i stället för hvilken jag borde börja med Kants Kritik der reinen Vernunft, hvilken A-f lånt mig. – Äfven i dag använde jag mina lediga timmar uppå läsningen af den Tyska Lit.Tidningen. – E.m. Nationsmöte hos Prof. Melartin. – L-II, Respondenten hade satt under sitt namn: Signifer supremus & Wiburgensis. Jag hade just berett mig att uppträda och efter min förmåga näpsa

Sid. 394.

den dåraktiga fåfängan. – Också hade han intet att säga till försvar för sin character vidare än att mina anmärkningar derom woro ineptiae. – Genom några obehöriga – ofta felaktiga – små korrektioner uti språket uppretade han äfven min egenkärlek och det kom nu an derpå att wara pikant och finna sig. Angående hela Disputationen anmärkte jag först efteråt, att jag hade kunnat vara mycket qvickare. Emedlertid gjorde mig det beröm, som man tilldelte mig rätt nöjd. – Jag gick sedan till I. hvilken förde mig till Caffejungfrun för att dricka thé. Sedan voro vi hos Z., hvilken följde oss till Bl. – Z. böd mig i morgon till sig att äta middag. – Då vi gingo ifrån Bl. märkte vi på gatan O-n. Jag skulle ej hafva känt honom, om han ej kallat mig vid namn. Jag vände då om och följde honom hem, för att få tidningar, hvilka skulle komma till mig. – Efter thédrickningen war jag icke hugad att äta någon qvällsvard. – Jag gjorde det dock, då jag tog in mat åt mig till frukosten. – Jag vet ej, om det var orsaken dertill att jag

d. 24de kom utur sängen först kl. närmare 7. – Tankan uppå gårdagens disputation oroade mig ännu mycket och war just på vägen att hindra mig ifrån allt arbete. De maktspråk, som

Sid. 395.

jag nu först efteråt råkat uppå hafva så sysselsatt mig, att jag med svårighet kunnat draga min uppmärksamhet ifrån ett så fåfängt och till och med oädelt föremål, som en med bitterhet drifven disputation i sig sjelf förblifver. – För öfrigt har jag icke varit alldeles nöjd med mitt hufwud i dag. – Jag åt middag och drack 2 kopp. Caffee hos Zitting, förblef således der uti 3 timmar. Hos F. var jag också en tid så att hela eftermiddagen gick så. Jag hade också intet att medbringa till Sessionen; men ändtligen woro de öfriga uti samma cas. – Åter uppstod en split och misstanka öfver L-m, sedan ändteligen våra förra om R-n blifvit häfna. H-n syntes icke i dag och det var att befara, att han blifvit missledd af någon, som ej kunde vara någon annan än Z. H. hade nämligen i förtroende yttrat sig för Z. att han fått höra, det någon af Ledamöterna yttrat sig om honom, att han sitter endast såsom en Ziffra wid öfverläggningarne, utan att kunna anföra något projekt. Den grannliga H. hade då yttrat sig att han i det fallet såsom onödig person äfven kunde wara bort. Wi beslöto att uppsöka källan till detta oangenäma sqvaller och då gick jag med Z. upp till H. – Då han hörde att sällskapet visste af saken blef han ganska het mot Z. att han upptäckt det. Jag var ganska förlägen. Emedlertid sansade han sig och lät

Sid. 396.

tala wid sig. Hwad wi förmodat, befanns äga grund. L. hade berättat om våra walöfverläggningar för honom, utan att berätta saken i sitt sammanhang, hvadan H. missförstod meningen af berättelsen och leddes uppå tankar, hvilka för det allmänna icke woro gagneliga. – Nu var frågan efter upptäckten, huru vi för sällskapet skulle göra redo för vår expedition hos H. Han ville, att vi alldeles icke borde vidare yppa sakens rätta sammanhang: jag deremot höll före, att det aldra bästa wore att med all uppriktighet offentligen framställa saken, såsom den förhåller sig. Det wore så rent och tjente möjligen till att knyta bandet emellan oss fastare. Det borde synnerligen inom vårt lilla samhälle icke herska det ringaste misstroende en gång: endast då kunne wi med lust och glädje arbeta för vårt ändamål och wänta oss något godt. – Jag åt åter äfven nu litet qvällsward. – Lade mig kl. 10 ½.

D. 25. uppsteg jag först kl. 7. – Mina pensa hann jag således befria mig ifrån; men också intet vidare. E.m. war jag mycket tung. – R-m kom till mig med ett ärende, hvilket jag nog kunde gissa. Jag måste blifva Posterior Opponens emot Dr. Ursin i nästa Lördag. – I. tillbragte här en del af aftonen. Jag las den Tyska Lit. Tidningen ända till öfver kl. 10 ½. – Några bitar åt jag till aftonmåltid. Sömmen blef denna gång högst förwirrad: jag hade äfven en stark pollution; men jag kom åtminstone upp kl. 5.

Sid. 397.

D. 26te – Sedan jag fulländat mina pensa, började jag åter fortsätta den Tyska Lit. Tidningen med Augusti Månadshäfte. Wid middagen vankades en sup och ett glas vin genom min fordna Dissipel. D.M. som återkommit ifrån Savolax. – Om aftonen gick jag ut till Roos i afsigt att af honom få anteckningarne för Prof. P. under de sista timmarne, hvilka jag försummat. Han var icke hem. Jag gick då till I., hvilken jag ärnade bjuda att med mig dricka thé. Han förekom mig. Jag drack då 2 koppar. Sedan satt jag än en stund hos I., hvarefter jag gick att söka A-n., för att uti klubbens affairer fråga honom om råd. – Det har nämligen nu inträffat en händelse, som hotar att sätta hela Klubbens existence uti fara. Just nu då vi ville förvandla vår klubbinrättning till mera allmän, begår en af våra medlemmar en obetänksamhet, som icke allenast kan för honom sjelf blifva högst vådlig utan äfven för Klubben binda händerna wid hvarje påtänkt allmännare företag. – Vid Stipendii Examen i förledne Lördag hade Prof. L. då han gått bort, lämnat lappen efter sig, hvarpå han upptecknat sina suffragia. En O, som stod för en Stipendiisökande af Nyl. Nationen, ändrar L. högst obetänksamt till 2 och så får derigenom (Prof. L. kom icke mera upp) Candidaten 6 röster i stället för 4. Det värsta af allt är att det icke mera ibland Proff. sjelfva skall vara obekant, hvem som varit upphofsmannen till ändringen. – A-n träffade jag icke hem. – Då jag med theet åtnjutit skorpor, åt jag intet mer och sysselesatte mig hela aftonen med att

Sid. 398.

igenombläddra den Tyska Lit. Tidningen för det dubbla behofwet i nästkommande Lördag – oppositionen emot Dr. Ursin och responsionen vid Nationsmötet. – Det sednare torde dock någorlunda lyckas; men huru det må gå med det förra, är ganska osäkert, då jag icke engång har några utsigter att någonstädes uppspåra något, som kunde ersätta nya medicinska kunskaper. Likväl fann jag uti Lit. Tidn. en obetydlig skrift om Hecker uti samma ämne som disputationen afhandlar, recenserad. – Jag lade mig på vanlig tid kl. 10 ½. – NB. Jag har i dag med posten afskickat ett bref till G. i Upsala och deremot sjelf erhållit ett med M. ifrån Hougberg.

D. 27de uppsteg jag först kl. 7 helt svindlande uti hufvudet. Svindel besvärade mig äfven hela den öfriga Dagen. - På e.m. var här ett extra sammanträde emellan de mera säkra medlemmarna af Collegium, för att öfverlägga, hvad mått och steg man i afseende å L.s obetänksamma gerning bör företaga sig. – Wi stannade uti det beslutet att hända hvad hända vill i alla fall Collegium skall fortfara. – Den andra frågan, om H-n, hvilken man misstänkt att känna genom S. sällskapets inrättning och om hvars tystlåtenhet man genom hans intagande borde försäkra sig, förkastades. – Jag var med A-f och Z. en liten stund uppå Nationsklubben. – Det föll mig in att åter äta åtminstone en hel skorpa och sannerligen jag befann mig icke deraf illa; medan jag satt och igenomläs Dr Ursins Disputation intill den vanliga hvilotiden. -

Sid. 399.

Sömnen blef högst orolig. – Jag drömde allehanda orimligheter, ibland annat att jag var på en väg med I. – Han blef något efter, jag vet ej, af hvilken orsak och jag passerade emedlertid ett ställe, der en karl gjorde sig färdig att förfölja mig. – Jag skyndade mig undan till ett ställe, der jag redan förut uti ett sådant trångmål funnit säkerhet. Der ville jag afbida I.s ankomst. Med honom kunde jag sedan säkrare också utan annat skulle garde fortsätta resan. – Mannen sökte flera ställen att gömma mig undan den förföljande, hvilken han sjelf visste vara i antågande. – Utan att jag nu mera mins, huru, befann jag mig snart uti sällskap med en hop bekanta. – Äfven min far var, om jag ej bedrager mig deribland. Den förföljande, för hvilken jag ännu alltjämt sökte gömställen ankom och förekom mig sedan såsom döden personificerad. På afstånd såg jag åtskilliga gånger hans wederstyggliga skepnad och trodde emedlertid att han ej bemärkte mig. För alla de andra var han alldeles icke fruktansvärd. Man hyste endast medlidande för min räddhåga för honom. – Ändteligen steg han uti ett rum, hvori jag befann mig jämte de andra, kom nära emot mig, som kämpade emellan affectationen att visa mig, såsom jag borde oförskräckt, ehuru jag visste att det torde gälla mig och den förskräckelse, hvaruti hans fasliga skepnade försatte mig och jag åtminstone icke straxt vid åsynen af honom oaktadt allt mitt bemödande förmådde dölja.

Sid. 400.

Han räckte mig en bok att läsas med anvisning af stället, hvarifrån jag borde börja. Tillika vill jag minnas, att han yttrade sig, att jag om stunden vore kommen derunder skulle falla framstupa. Jag las öfver ett blad och väntade icke utan ängslan, likväl med mera resignation, hvaruti likväl fåfång affectation blandade sig på utgången. Boken tycktes mig vara af homiletiskt eller asketiskt innehåll; men uti det stycket, som jag las voro äfven åtskilliga latinska mindre bekanta eller förut ej sedda proverbier. – Döden sjelf tycktes slutligen, då jag icke syntes befallen med någon vanmakt och hade slutat snart stycket, antaga en mera vänlig uppsyn och sade att mig blifvit förunnadt 3 års uppskof. Sedan han afträdt sökte jag fästa uti mitt minne hvad jag läst och tänkte derwid att detta skall ändock blifva något högst märkvärdigt uti min dagbok. – Emedlertid trängde åter andra phantasier med allehanda scener fram och utplånade det klara medwetandet af hufvudacten, utaf hvilken jag vid uppvaknandet ej kunde påminna mig mer än hvad jag nu anfört. – Också torde mitt vanmäktiga tillstånd wid uppvaknandet, då jag ännu länge låg uti dvala, bidragit till att förjaga de der märkvärdiga drömmarna utur mitt minne. – Emedlertid var det icke underligt att jag föll uppå allehanda uttydningar och då jag tydligen

Sid. 401.

uti projektet att med I. resa till Nummis till Julen och derifrån till Ithis, såg sjelfva basis till drömmen, kunde jag också vid detta projekt lätt förknippa en uttydning. Jag kunde uppå min resa t.ex. blifva sjuk nära min hemort eller också hem, komma till och med så till sägandes att se döden uti ansigtet; men blifva dock räddad uppå någon tid – 3 år! Huru det ock må vara med betydelsen, så var det en besynnerlig dröm och jag önskade mig verkligen flera sådana, ej för att erhålla ämne

till inskränkta (jag tänkte först skriva: dåraktiga) grubblingar öfver deras betydelser; men för att förwånas och beundra det i alla fall oförklarliga och andeliga hos menniskan. -

D. 28de. Då jag uppsteg, war kl. ½ till 7. – Äfven nu var jag högst förvirrad uti mitt hufvud. Det war ett stormande wäder derute. Jag hade ej mer bröd att frukostera af: jag ville till Caffejungfrun för att få Caffee, då jag äfven ville vika in till I. och se på Mesmerismus, som han skulle få hem ifrån Bokbindaren. Ingendera af mina planer lyckades. – Sedan var jag hos Adj. Nyk. dels i andra ärender dels för att höra efter om Born. Celsi arbete de Med. fins uppå National Bibliotheket. Prof. Pipping råkade äfven komma upp och på Nyk.s adress lofvade han i eftermiddag ifrån stora Bibliotheket lämna mig densamma. Jag fann deruti likväl icke stor skörd, exciperade derföre på stället, hvad han anför till kännedomen af angina och dess species samt lånte

Sid. 402.

i dess ställe Jen. Lit. Tidn. för år 1813, der jag påminner mig hafva läst en hop Recensioner öfver Medicinska skrifter. I dag åt jag mellanmål i st. för aftonward, gick sedan till H-n, till hvilken jag hade ärende och till I. Han blef ej litet förwånad öfver min dröm. Jag satt nästan hela aftonen hos honom och wi förnöjde hvarandra med rätt vidtomfattande planer icke allenast om den nu infallande seriens användande till resan, utan äfven om den nästa sommarens resor till Stockholm och St. Petersburg! – Efter hemkomsten genombläddrade jag Lit. Tidningen utan att deruti finna något understöd till oppositioner. Jag kom till sömns först efter kl. 11.

D. 29 wagnade jag något tidigt; men kom ej upp före kl. 7. – För att hinna bereda mig bättre till min opposition absenterade jag äfven i dag Prof. Wallenii timma. – Om aftonen gick jag efter öfverenskommelse till I. af hvilken jag skulle få svarta pantaloner till morgonen. Han var uppå Nationsmötet. Jag gick då och drack 2 koppar thé. Flere, hvilka jag sökte för att afbida I.s hemkomst, träffade jag ej hem och sålunda vandrade jag med mycken förargelse af och an mellan Fattenborgs och än det ena än det andra stället uppå Prästgårdsbacken. Ändteligen träffade jag honom. – Min tillfälliga promenad war mig likväl onyttig, emedan jag wid middagen åt ett för starkt mål. Jag åt också ingen aftonmåltid, arbetade efter hemkomsten på mina tal, hvilka jag äfven hade färdiga, då jag lade

Sid. 403.

mig kl. 11. -

D. 30de kom jag icke heller upp före kl. 7. Jag hann dock åtminstone fullända mina pensa förr än jag gick till D^f Ursin. Frukosten war wäldig. Jag söp derwid och drack 2 glas win och 2 punsch. – Uppå Academien drog det mycket länge ut innan jag ens fick börja, så att så litet jag ock arbetat

uppå mina oppositioner för denna gång, war det dock äfven nu mycket mer möda än jag behöfde. – Jag hann näppeligen åta middag – hvad jag eljest just ej behöfde – förrän jag måste infinna mig uppå Nationsmötet för att respondera för mina theser. Det gick dock så bra, att jag sjelf var tillfreds dermed, befann mig derföre efter slutad disput rätt munter. Wi fingo ut stipendier ifrån Borgå och emedan det äfven war min namnsdag böd jag I. och Z. att dricka thé hos Jungfru Örnberg, med hvilken jag nu äfven liquiderade. Den andra koppen drucko vi med win. Derpå gingo vi till Bl. och sedan jämte honom efter en kort promenad till fattighuset för att spisa aftonvard. En blifvande Candidat Ekqvist och en Heldan sutto wid samma bord med oss. Äfven jag har känt den förre och han mig: I. och Bl. hafva varit ännu mer bekante med honom. De beställde derföre vin och förmådde oss att dricka, hvaremot vi äfven svarade med en ny Bouteille. – Emedan jag ätit 2 starka portioner risgrynsgröt, ville jag ej dricka så mycket win. – Jag måste dock dricka

Sid. 404.

hela 3 glas, hvarunder då äfven jag blef Broder med de ofvannämnde Herrarne. – Under svåra uppstötningar promenerade jag sedan ännu med Bl. och Z. så länge att jag ej mer kunde slippa in, gick derföre till den sistnämnde. – Wi hade kommit att tala om drömmar och spökerier. Då Z. hörde mig yttra mig icke betvifla de förras wigt och märkvärdighet ej mindre än de sednares, berättade han för mig en händelse, som tilldragit sig med honom sjelf kort förut än han hemifrån reste för att emottaga den condition, som han nu har. Han hade tillbragt aftonen af den sista dagen utaf året 1812 hemma hos sina föräldrar ganska muntert i en förtrolig krets af anhöriga och åtskilliga främmande ifrån församlingen och gått något sent upp till öfra våningen för att sofva jemte sin Bror. Denne hade redan insomnat: andra Brodern får ingen sömn och i det han orolig vänder sig åt golfvet och fönstret, hvarifrån månen starkt sken inuti rummet; si då ser han sin förste aflidne Informators hand lutad emot ett inwid fenstret ställdt bord, höljdt uti en fotsid hvit klädning med många weck betraktande honom med en vänlig; men tillika tårfull uppsyn. Oaktadt jag förut aldrig wetat frukta något, sade han, blef jag nu så förstenad af förskräckelse, att jag hardt när fått slag. Jag bemödade mig att väcka upp min broder: jag luggade honom, jag knuffade honom, jag knep honom: han sof. – Jag vände mig än en gång om och såg den

Sid. 405.

samma skepnaden ännu stå der uti samma ställning som första gången. Förtviflad förnyade jag mina bemödanden att väcka upp min Bror: han började mumla och i detsamma försvann skepnaden med en hörbar ryckning uti bordet. – Föröfrigt hade den Informatorn warit utomordentligen het och brutal emot sina elewer, till sina tänkesätt, såsom Z. yttrade sig, verkeligen hednisk, till sina seder ganska omoralisk. – Uppå det intryck, som denna berättelse gjorde på mig, will jag icke lägga så stor vigt att det skulle förjagat sömnen ifrån mig, det var wäl mitt öfverdrifna frosseri, som förorsakade det, allt nog jag gjorde i en pinsam ställning öfvergången till

d. 1^{sta}

December.

Kl. 3 väckte jag ändtligen upp Z. bad honom slå upp åt mig eld och gifva mig en Bok. Han gjorde det. Jag tvingade mig då till sömns derigenom att jag ända till kl. 4 ansträngde mina ögon, att läsa Rüh's Finl. och dess invånare. Sedan somnade jag ändteligen och sofde till kl. 7, likväl icke synnerligen roligt. Min mage kändes mycket förslappad. Igenom 2 koppar Caffé uppmuntrade jag mig något, tog mig sedan en sup och åt frukost med Z. Jag var och förblef emedlertid hela dagen ganska stupid och tillbragte derföre hela f.m.

Sid. 406.

hos Hirn och I. – På e.m. afskref jag annotationerna för Prof. Pipping, uti hvilka jag blifvit ganska mycket efter. Der ned var jag uppå visit och drack 1 kopp Caffé. – Klubbisternas ankomst kallade mig upp. Samlingen hade icke kunnat ske hos R-m, såvida L-k sutit der hela aftonen. Hela sysselsättningen var i afton att prata eller föreläsa något utur den tyska Lit.Tidn. – Bl. och Am. dröjde der ännu efteråt ända tills kl. 9. Mina pensa hafva äfven blifvit efter utom den Grekiska Grammatiken. – För att icke alltför tvärt falla tillbaka uti måttlighet åt jag en hel skorpa.

Jag ville börja med Lit.Tidningen; men jag var nu alldeles icke förmögen att läsa något allfvarsamt. Jag skref då häldre annotationer. Jag lade mig kl. 10 och sof sedan en tung sömn ända till kl. 8.

D. 2^{dra} då jag med kännbar tryckning i hufvudet och ganska stupid uppsteg. Jag åt ej stort frukost, icke heller middag, men deremot en så mycket bastantare aftonmåltid hos Z. jemte Bl. och Am. och Il. Han hade budit oss till sig på risgrynsgröt; men det var icke nog dermed. – Äfwen söp jag hos honom. – Efter aftonmåltiden promenerade vi litet. Jag tycktes dock just icke må illa, om jag undantar en märkbar dumhet och slapphet. Blott uppå mellantider har det lyckats mig att plockwis absolvera mina pensa. I anseende till den starka aftonmåltiden tyckte jag mig hafva orsak att åter vaka längre, lade mig derföre först efter kl. 11. – Jag sofde åter mycket tungt ända till kl. 8.

Sid. 407.

d. 3^{dje} men mådde nu bättre än i går – Mas. och I. här. – Om aftonen gick jag till den sednare, hvilken såsom jag väntade, förde mig att dricka (2 koppar) thé. Medan han uppå ett nödvändigt ärende gick ut i staden, sökte jag L. för att kräva 2 Rd., hvilka han härom dagen lånte af mig. Jag tänkte nämligen, om jag hade fått dem, gå till Str. och åter afbetala hälst något på min skuld. – I. kom sedan ned till mig. Med honom åt jag litet qvällsvard. Jag lade mig kl. 11.

D. 4de vaknade jag redan kl. 4 och uppsteg kort derefter. Något mer hann jag derigenom i Lit.Tidningen, hvilken jag måste skynda mig att få till slut. Det var af mig ett dumt infall, att äta

aftonward, ehuru jag också icke åt mer än en skorpa. – Uppå Nationsklubben väckte Curatorn en fråga om orationer, hvilka Nationister efter öfverenskommelse borde hålla, för att gifva Klubbarna någon offentlig högtidlighet. A-n, som äfven träffade wara närwarande föreslog jemte flera andra L-II att börja redan denna termin. Han war, så klart det också war, att man gjorde narr af honom, straxt för saken; men han ville ej åtaga sig att orera uppå wers. Nu blef det fråga om ämne. Matematik och Physik förbehöll han sig att få undantaga. A-n föreslog honom att söka deducera skönhetens princip och dermed war han också nöjd. – Orationen skall hållas i dag veckan till!! – Jag befann mig icke väl vid hela propositionen. Den tanken att touren alltför snart skall

Sid. 408.

komma till mig ifall det engång beslutes, att orationer skola hållas af den, hvilken det blifver ålagdt, nedslog mig straxt. Jag hade alldeles intet att säga till förslaget och befann mig äfven vid alla de salvor af skratt, som skällade nu öfver den fåkunnige narren; snarare förlägen att ej kunna skratta med. En gång yttrade jag till propositionen om L-II såsom blifvande princeps Orator, att hans exempel kunde hänföra andra till efterföljd. Dertill yttrade L-II: "när man uti svenskan nyttjar det ordet exempel, så säger man att det verkar uppå andra". Denna oförmodade correktion gjorde mig stum. Jag lyckönskade mig att mitt högröda ansigte i anseende till det talrikare sällskapet icke kunde återspegla ljuset och gick snart min väg med A-n, som ville underrätta sig om framgången af vårt collegium. Jag spatserade en stund med honom och redan under mina raisonemanger med honom märkte jag med förargelse min närwarande förvirring. För att hafva en större rörelse, gick jag till I. och förblef der en stund. Jag återkom hem ytterst nedslagen och stupid. – Jag lade mig kl. 11 och hade ganska ondt uti hufvudet.

D. 5te var kl. 8. då jag uti högsta grad confus uppsteg. – För att åtminstone få mina pensa fullbordade, måste jag absentera Prof. Wallenii timma. – Oaktadt jag hade ganska ondt uti hufvudet, gick jag dock på e.m. upp till Nationsrummet, för att disputeras med L-II.

Sid. 409.

Min opposition gick ändock ganska civilt, civilare till och med, än jag förmodat. En gladare sinnesstämning war väl också dertill orsaken. – Jag spatserte efter acten med A-n, som förkunnade mig, att Baron R. ålagt honom att förklara sin complimang för det förtroende, som vi hyst till honom och säga oss, att han bestämdt 100 Rubel till requisition af Böcker, hvilka wi sjelfwa få bestämma. Wid detta tillbud af penningeunderstöd nämnde jag om den planen att låta i Stockholm trycka så väl A-s åminnelsetal, som den deröfver författade parodien. Han tycktes i början vara för saken, lofvade ock medverka; men sedan afrådde han oss likwäl derifrån, då jag med I. träffade honom efter aftal hos A-f. – Der raisonnerade wi en par timmar om inrättningen af vårt sällskap och andra saker. – Han lofvade oss den Danska Tidskriften Athene att läsa. – Ehuru jag icke utan

räddhåga drack thé (2 k) med I., befann jag mig dock rätt väl hela aftonen. – Jag lade mig efter vanligheten kl. 11. – Under natten hade jag en ganska stark pollution och uppvaknade åter

D. 6te först kl. 8 icke så alldeles illamående, som jag efter en sådan period och en sådan sömn väntat mig. – Jag skref till G-d och skickade honom med författarens samtycke 2 Sonetter: den nya poesien och Svenska forntiden för att införas uti poëtiska Calendern för nästa år, om det är mera tid dertill och om de dertill befinnas dugliga. Jag sökte flera gånger Str. utan att träffa honom. Hos Lindström. Jag var så hungrig, att jag ej kunde

Sid. 410.

afhålla mig ifrån att äta litet. – Jag lade mig efter kl. 11.

D. 7de uppsteg kl. ½ till 6 för ingen del välmående. – Jag kom att försumma i dag Prof. P. timma. – Jag åt redan tidigt mellanmåltid med I. – Hos Bl. – Jag lade mig också i dag kl. 11.

D. 8de hade jag redan flera gånger vaknat, då jag slutligen uppsteg kl. 5. Jag tyckte ännu nästan att det var tidigt att stå upp; men jag resolverade mig ändock häldre dertill också för att undvika en pollution, hvilken i fall mina drömmar fortsattes säkert blefve en följd. – H. Masalin var här och hindrade mig någon tid. Han hade i anseende till sin förestående specimen ett besök till Heyne att göra hos mig. Jag väntar mig en middag derföre uppå specimen-dagen. – Hos Roos. Hans fada complimanger bragte mig nästan utur all fattning. – Hela eftermiddagen fortfor jag att läsa den tyska Lit. Tidningen likväl med allt större och större flygtighet, ju närmare slutet det lider. Emot kl. 5 gick jag först till I. för att kanske komma mig till en Kopp The; men jag mötte honom uppå kyrkogården i sällskap med F. och H. stadd på vägen till sammanträdet. Jag vände då om. Angående I. erinrar jag mig nu först att äfven S. var här i dag och emottog mitt ord att i fall omständigheterna medgifva det, först i sommar resa med hans bror till Gubanitz. För att likväl tillvinna mig än mer och göra min uppoffring större uti I.s ögon, gaf jag honom ännu icke del af mitt beslut att följa honom, utan

Sid. 411.

berättade endast att St. åter varit hos mig, examinerat alla mina skäl till vägrande, motställt andra hvaribland äfven den att min resa med I. skulle komma att kosta mig mer, då jag deremot med honom hade resan fri. Det kan icke nekas att ju en oegennyttig böjelse var grunden till detta politiska infall hos mig. Uppå sammanträdesstället hade vi nu några häften af den nya Danska Månadsskriften Athene af Mag. A. att läsas. Det deltes ock ut ibland Ledamöterna å Bar. Ramsays vägnar exemplar – ett åt hvarje – af: Tal vid F.D. Landh. Frih. O.W.Ramsays Enkefru Friherinnan S.L.Ramsay's jordfästning, uti Jakobs Kyrkas graf-chor i Stockholm d. 14 Oct. 1816, af J.J.Hedren.

Stockh. Deleen 1816 16 s. 8. – Sällskapet stannade i anledning af ofvannämnde Baron R.s ädelmodiga anbud af penningar uti det beslut, att äfven af egna medel requirera böcker för 200 Rubel. – Conversationen tog sedan en riktning till det underliga uti spådomar, drömmar, trollerier. Såsom det plägar wara, hade hvar och en bidrag att anföra. – Jag blef ganska rädd. Isynnerhet war jag rädd när jag skulle lägga mig. -

D. 9de vaknade jag väl tidigare; men kom upp först kl. 8. – Prof. Wallenius slöt sin läsning i dag. – Först på e. m. kunde jag tänka på att absolvera mina pensa. – Dels för att bättre kunna uppsätta den förteckning uppå böcker, hvilka skola requi-

Sid. 412.

reras. Som hvar och en vid nästa sammanträde borde hafva att framvisa, dels för att tillfredsställa egen nyfikenhet lånte jag i dag ifrån Frenckells Boklåda: Erschs Handbuch der Deutschen Lit. seit der Mitte des 18n J.d. bis auf die neueste Zeit, systematisch bearb. 2ⁿ B^s 3^e Abth. die Lit. der schönen Künste enthaltend Amsterd. u. Leipz. 1814., samma verks 1ⁿ B^s 1 Abth. die Zeit der Philologie, Philosophie u. Pädagogik enthaltend, Amsterd. u. Leipz. 1812. och Verzeichnis neuer Bücher die vom Jan. bis Juny 1812 wirklich erschienen sind, nebst Verlegern, Preisen u. einem wissenschaftlichen Repertorium zu finden bei I.C.Hinricus, Buchhändler in Leipz. (Preis 8 Gr.) 1812 samt dylika Cataloger ända till och med Juny år 1815. – I. var här en del af aftonen. Jag åt med honom mellanmåltid. – Ändteligen hann jag sluta den Tyska Jen. Lit. Tidningen för 1814. – Symptomer till tandwerk uppväckte mig väl också om natten, ehuru jag kl. 11 lagt mig,

D. 10de. Kl. var blott 2 ½, då jag uppsteg. Då jag så sent lagt mig, nändes jag ännu icke stiga upp, utan lade mig å nyo; men sofde sedan ända till kl. 8. – I dag luggade jag ändteligen den äldre Aminoff, sedan jag föreställt honom flera gånger en regel, utan att han uppå min fråga visste derföre göra besked. – Han svarade mig, att han war för gammal att luggas, att det var hans heder för när, att han ej

Sid. 413.

ville låta lugga sig, om han aldrig lärde sig ett ord. Han ville gå straxt bort och rådfråga sin Bror, om han än ytterligare kan läsa för mig. Jag hade kanske bordt låta honom gå; men jag qvarhöll honom mycket länge tills räkningen (det var fråga om att taga rectangeln af 2^{ne} tal) var förbi. Också började jag i anledning af hans ord examinera honom, hvad heder är och hvaruti den i ett sådant fall som denna dagens består. Det kunde synas, som imponerade han i alla fall uppå mig igenom sin hederskänsla. Jag å min sida kan icke alltid i afseende å honom tänka och känna mig sjelfständig en consideration på hans bror blandar sig alltid med. – Den djerfva handlingen kunde likväl icke annat än yttra uppå mig en obehaglig werkan. För att åtminstone affectera sjelfständighet sade jag vid

slutet åt honom att efter denna dagens händelse jag alldeles icke borde mer läsa med honom; men att jag likväl ville göra det åtminstone till månadens slut, då detta nu redan vore så nära förhanden. – Om aftonen gick jag ut till I. som då öfvertalte mig att komma med sig till B. Denne var icke hem. Wi skulle då gå på något värdshus för att äta beefstek; men det var ännu för tidigt. Han kom derföre till mig och vi åto der smör och bröd. – Jag vakade derefter ända till kl. 11 sysselsatt med jemförandet af den Hinrichska Bokkatalogen med den, som jag köpt af Lect. Meyer.

Sid. 414.

D. 11te kom jag icke heller upp förrän kl. $\frac{1}{2}$ till 7. Jag hann ej förr upp till Stipendii uppropet, än det redan var förbi. Då hörde jag en stund uppå Philos. Candidatexamen. – Efter afhörandet af H-us märkvärdiga tal om skönhetens princip infann jag mig hos W-ns uppå M-ins bjudning. Flera andra woro der äfven tillstädes till en talrik församling. Man drack copiöst: jag för min del kunde räkna ett fullt dussin glas Bischof, Bröder förvärfvade jag mig endast 2: en Stark och yngre Poppius. – Jag stod mig ännu bra nog tills vi började äta aftonvard. Chokoladen som derwid förekom gjorde blandning. Jag tog också 2 portioner. Jag märkte att det ej mera var att lita uppå continentia. Jag drog mig derföre oförmärkt ifrån bordet. Det var också hög tid. För att ej skämma ut mig måste jag åtnöja mig att få mina kläder fläckade och jag fruktar likväl att jag dessutom lämnade spår efter mig. Det tröstar mig dock att man icke då torde hafva märkt något, om jag undantager mina aldra närmaste grannar. – Emedan det redan var ganska sent, erböd mig A-n att ligga med sig. Dit kom äfven Adjunkten B. – Jag sofde ganska sundt till kl. 7 den följande

12te. Sedan jag frukosterat med A-n, gick

Sid. 415.

jag till Jungfru Örnberg och drack hela 3 koppar Caffee, hvarefter jag blef rätt redig. Jag tänkte blott i förbigående wika in hos I. men jag måste blifva der hela förmiddagen, för att vidimera en hop handlingar, hvilka skola lämnas in till Hofrätten af I.s far, som i går ankommit till staden. – Han erböd mig en sup och frukost; men jag förmådde ej. Likväl antog jag sednare det förra. – En duktig middag föregick, innan jag kom hem. Jag måste för hela dagen dispensera mig ifrån informationsarbetet också för att hinna uppsätta den Bokkatalog, som det vid sista sammanträdet beslöts att var och en skulle lämna på requisitionsartiklar. – Jag kom först sednare uppå mötet, A-n var nu äfven der. Alla voro likväl icke närvarande och det blef således ingen ting utaf. L-m utmärkte sig endast genom alfvarsammare oppositioner emot hela requisitions förslaget. Han kommer, sade han, att icke vara här länge och kan således knapt hinna läsa igenom någon enda utaf de Böckerna, hvilka således för honom blifva onyttiga. H. tycktes vara af hans parti, ehuru han ej yttrade sig. Z. vederlade wäl med ganska driftiga grunder hans egennyttiga invändningar; men det syntes äfven, att han just ej ville skona honom. Sådana uppträden äro emedlertid ganska obehagliga för det helas bestånd. – Jag gick uppå visit till Ursins. Han war emot mig sär-

Sid. 416.

deles vänlig. Jag drack der 2 koppar thé. – Sedan var jag ännu hos I. en stund, promenerade sedan med Bl. som äfven var der. – Alla mina pensa hafva i dag blifvit efter. – Jag sysselsatte mig med de Frenckellska Catalogerna till kl. 11 ½.

D. 13de uppsteg jag kl. 7 och begaf mig genast efter löfte till I., hvaräst jag tog mig en sup och åt frukost. – Hela förmiddagen gick emedlertid till spillo. – Jag återställde Frenckells Cataloger. – E.m. sökte jag Rektor M. flera gånger för att tacka för sist och kanske förtjena något med min tacksägelse; men jag träffade honom aldrig hem. Hos Bl. Han följde mig sedan hem. Dit kommo äfven I. och A-f, hvilka jag undfägnade allesamans med smör och bröd. – A-f betalte mig för sina bröder. Jag omtalte då äfven händelsen med hans Bror B. sist om dagen. Han sade att honom händt detsamma i denna höst. Han lofvade föreställa honom. Jag märkte att jag ätit för mycket i afton. Jag vakade efter vanligheten till kl. 11. – Orolig sömn och en stark pollution.

D. 14de uppsteg jag först närmare kl. 8 ganska oredig. Hos P. och hos H.M. – E.m. ville jag till Bibliotheket återställa Jenaiska Lit. Tidningen både för år 1813 och 1814; men jag slapp ej in. För grannskapets skuld var jag hos I. Han ville med mig till Schweizaren för att dricka Chokolad; men jag afhöll honom derifrån, då det skulle komma dertill.

Sid. 417.

Uppå Nationsklubben voro nyligen komna N^oN^o af Sv. Lit. Tidningen för i år. Jag lånte dem hem och las dem sedan om aftonen. Dessförinnan hade jag varit en stund hos I., hvilken jag nu ville öfvertala att komma och äta gröt med mig. Jag var sannerligen ganska hungrig. Jag gick icke, då jag ej fick honom med, utan åt hem litet smör och bröd. – Jag lade mig efter vanligheten kl. 11 med den önskan att kunna uppstiga bittida om morgonen

d. 15de och se jag uppstod, sedan jag länge förut varit vaken, kl. 3. – Jag måste tillbringa någon tid att stoppa mina strumpor. I Homerus, hvilken jag ändteligen i dag åter begynte, hann jag likväl ej mer än 50 verser. Saken var den att jag först fick länge vänta uppå middagen och sedan förhindrades jag af M-n på e.m. att läsa. Efter kl. 4 hade vi åter sammanträde hos I. i dag för sista gången. L-m var frånvarande och synes derigenom vilja skilja sig ifrån hela samhället. Det skulle nämligen i dag beslutas om bokrequisitionen. Wi öfriga voro likväl med om saken och så uppsattes en requisition af circa 60 thalers pris. Dessutom tillhandlade vi oss af A-n och O-n Danska Månadsskriften Athene igenom en gemensam repartisering. Hvad de öfriga beträffar, så beslöts att hvar och en skulle hafva fritt val af Böcker med inskränkning till Philosophiska och Aestetiska. Böckerna blifva också hvar och en requires egendom; men kunna af alla begagnas, så länge sällskapet hålls tillsammans.

Sid. 418.

Jag stannade med mitt wal uppå: Kannes erste Urkunden oder allgemeine Mythologie af sednare upplagan och F. Horns Gesch. der deutschen Poësie u. Beredsamkeit. Efter sessionens slut begåfvo vi oss till jungfru Ö. för att dricka thé hvarefter vi sedan tillsammans spisade aftonvard uppå ett värdshus. – Såvida det redan var något sent, gick jag till Z. att ligga öfver natten.

D. 16de uppsteg jag kl. 6, drack 2 koppar Caffee och åt frukost, innan jag gick hem. – I dag fingos ändteligen Stipendierna ut. Jag ärnade då straxt gå till Str. för att få min skuld åtminstone mindre; men jag hörde uppå vägen, att han ej skulle wara hem och komme icke heller ännu att resa. – Jag gick då till en färgare och löste ut Helanders kläde, för att få hos honom min skuld likquiderad. – Ett steg tillbaka. Nu såg uppå Stipendiat förteckningen, att I. blifwit uppflyttad till första klassen jemte många andra, som sökt tillika med mig fordom. Jag ensam war nu ändteligen blefven Primus uti andra Classen, d.ä. ensam ouppflyttad. Detta gjorde mig något ondt; men jag är till en del sjelf skulden dertill. Jag hade ju kunnat med andra göra ett nytt försök antingen i förledne vår eller innewarande hösttermin. – Det ökte mitt missnöje, då jag började calculera öfver min cassa och fann att om jag skall köpa mig kläde till pinninswan [?] och väst

Sid. 419.

hvilka jag nödwändigt behöfver, isynnerhet de förra och om jag skall betala Str. åter något uppå min skuld, hvilket jag måste (ty jag har lofvat det och det skall ju ändock betalas) så slipper jag alldeles icke hem i jul. I. war ännu desto ifrigare att afråda mig ifrån hemresan, då han hörde att jag tillstod svårigheten att göra densamma. Jag började svigta; men det kostade på. Jag kunde hjelpa saken, så att jag tog kläde utaf P. som wille vänta med betalningen till nästa termin; men det skall likväl då betalas och dessutom hade jag tillfälle, att för contracten få bättre kläde till och med för billigare pris än hans är. Allt detta gjorde, att jag slutligen gick med I. till ett ställe, hvaräst fabrikskläden försäljas och gaf ut 19 Rd. – Bl. var hos mig hela aftonen. Jag åt blott litet. – Lade mig kl. 10 $\frac{3}{4}$. Mycket orolig sömn.

D. 17de uppsteg jag alldeles icke wälmående klo 7 $\frac{1}{2}$. – Oförmodadt hade jag Cursorsen hos mig. Han instämde mig till Rectors Cansliet kl. 11 $\frac{1}{2}$. Jag gissade nu redan, att det skulle vara för uppropet. Så war det också. Åtskilliga andra hade äfven blifvit inkallade; men infunno sig icke. Endast min gode Broder H-n var der. Sedan vi till ledsnad fått vänta, blefvo vi ändteligen inkallade. Rector tillfrågade oss, hvilka hinder vi haft att icke komma upp. H. demonstrerade då först sina skäl, hvilka icke

Sid. 420.

befunnos giltigare än mina. Jag sade rent ut sanningen att jag varit hindrad af mina disciplar och upprepade ännu en gång då han ånyo tillsporde mig, om jag ej hade något annat skäl, ett någorlunda trotsigt nej. Han lofvade anmäla det för Consistorium och varnade oss att ej härnäst göra oss skyldige till en sådan försumlighet. Dermed fingo vi gå. – Han hade börjat att Prof. Myreen anmält oss, såsom frånvarande wid sista uppropet. Och mig hade han likväl äfven lofvat anmäla såsom närvarande. Jag hade derföre redan förut berett mig att börja med att förundra mig, huru jag kunde af Prof. Myreen anmälas såsom frånvarande, då han sjelf lofvat mig motsatsen; men efter den gång, som hela undersökningen tog, ansåg jag det icke för passande, att börja tala om M. Jag skall gå till honom. – Sedan jag i morgons liquiderat min wärd hushyran för de förra rummen ifrån förledne Nyår till Michaeli, sökte jag A. Str. för att åter betala äfven honom åtminstone något. Jag träffade honom icke hem. – Om aftonen woro Bl. och I. hos mig. – Jag åt med dem litet qvällsward – en skorpa. – Las några och 10 verser uti Homerus. – Lade mig klo 10 ½; men somnade ej förrän efter kl. 11. pickhågad att kunna uppstiga tidigt.

D. 18de Det blef dock intet utaf före kl. 6, ehuru jag wäl wakenade tidigare. – Jag kunde dock begagna tiden att gå till Str. för att betala honom. Det var 20 Rd. och dermed förklarade han min skuld för qvitterad, emedan han intet ville emottaga för skjutsen.

Sid. 421.

Han böd mig att dricka Caffee hos Jungfrun. Jag drack 3 koppar. – Jag sökte Prof. Myreen; men träffade honom icke hem. – E.m. förde jag till Bibliotheket bägge årgångarna af den Jenaiska tidningen, äfvensom ock 1 och 3 Tomer af Heynes Homerus; i fall jag nödvändigt måste återställa dem, förrän jag reser bort. Det var rätt, att jag tog dem. De kunde icke lämnas, då jag ej blir hela tiden i staden. Prof. P. lofvade dem dock efter helgen vid min återkomst. – Jag tyckte wäl just intet derom, att jag ej fick behålla dem, åtminstone tills jag reser, emedan jag tänkt läsa ansenligen (?) Homerus uppå dessa dagar; men läsningen kan ju i alla fall gå för sig. Commentarien har jag qvar och öfversättningen bör låta sjelfvant finna sig. – Uppå e.m. blef det ingen läsning utaf, ehuru A.farne intet läste för mig. Saken var den att jag var sysselsatt med att skrifva bref till Relander och Johan Röhmä, för att med Str. afskickas. Sedan var jag åter uppå Nations Klubben, hvaräst de nyligen uppköpta häften Jenaiska Lit. Tidningen för innewarande år qvarhöllo mig längre än jag förmodat. Att den nämnda tidningen härefter kommer att blifva en Nationens gemensamma egendom, kan jag med rätta anse för mitt werk emedan jag först proponerte det för Aminoff och sedan med hans tillhjälp genomdref det. Man kan nu ändtligen slippa det besvärliga och för sin publicitet genanta

Sid. 422.

springandet till stora Bibliotheket. Emedlertid måste jag se till att då jag ifrån stora B. läst tidningarna ifrån år 1810 till och med 1814, få låna derifrån Ergänzungsblätter ifrån och med 1812 samt årgången för 1815 för att sedan så mycket friare kunna begagna i ordning en så till sågandes egen egendom. Jag hade till och med ingen synnerlig lust att låna någon af dessa, innan jag bragt min cours ifrån stora Bibliotheket åtminstone närmare. Emedlertid tog jag till nästa sessionsdag Marshäftet i anseende till den deruti befintliga Recensionen öfver Schuberts Symbolik der Träume, hvilken I. beslutit att requirera. – Såsom I. i morgon skall resa, inböd han A-f, mig och H. att före afskedet dricka en kopp chokolad hos Schweitzaren. Jag sökte Ltr. för att få aflämna mina commissioner till Str. – För grannskapets skuld besökte jag I. hos hvilken äfven Z. var. Nu böd han åter oss båda andra på en kopp vintoddy. Sedan promenerade wi än tillsammans en stund. – Jag råkade ändteligen Ltr. hem; men då det var redan sent, måste jag laga mig hem. Jag öfverraskades nära detsamma af en högljudd musik ifrån en gård, som ligger midt emot mitt fenster. Jag har förut

Sid. 423.

hört att man der firat bröllop. – Jag kunde således sluta, att det än fortfor. Musiken gjorde ett besynnerligt intryck uppå mig. Huru öfversaliga måste icke de unga tu känna sig: om deras förbindelse verkligen är grundad på sann inbördes kärlek. Jag för min del skulle öfvervåldigas af hvad jag hörde och såg: jag skulle försmälta. – Dock wete Gud! Det är så underligt.

Jag genomlas den nämnda recensionen, förrän jag lade mig kl. 10 ½. – Jag somnade först efter kl. 11 och uppvaknade

D. 19de redan före kl. 5. Jag hann derföre äfven något uti Homerus, tills I. kom, då jag gick ut med honom till Schweitzaren hvarast vi drucko en kopp Chokolad och förtärde derwid några skorpor. Jag sökte åter Prof. M. utan att nu heller träffa honom. – Str. var icke heller hem. – Jag var sedan om middagen ånyo hos honom och tog ändteligen afsked af honom med det löftet att om möjligt resa med Johannes till Gubanitz i nästa sommar. Oaktadt af A-rne blott den ena läst i dag, och jag stod bittida upp, har jag likväl ej kommit långt med Homerus. Aftonen, då jag kunnat hafva mera tid, tillbragtes hos I. med hvilken jag redan i förmiddags lofvade att dricka thé i afton. Bl. var äfven der och jag böd då äfven honom till Jungfrun. Efter sin vana afslog han spotskt min bjudning. Det var ej första gången. Jag har alltid märkt att han vid sådana tillfällen vill så mycket möjligt undwika också hvarje sken af förbindelse

Sid. 424.

för en, som hos honom råkat, ofta också sjelfvilligt satt sig i förbindelse, kan det ej vara annat än stötande att se honom åtminstone synas spela den ädelmodiges role; ty så kunde man sluta af det stolta sätt, hvarpå han afslår en obetydlig bjudning hos en person, som han borde anse såsom

kännande sin förbindelse, om han också aldrig bemödade sig att uttrycka den. – Ungefär af sådana grunder blef jag nu halft ond på Bl. Och det var kanske den alltför starka synbarheten deraf, som bevakte honom att låta mig hos Jungfrun passera som betalare för oss alla tre. – För en par dagar sedan hade jag låtit min pojke hämta honom skorpor ifrån Bagaren och på skämt betingat mig några för mitt besvär, emedan jag blefve utan bröd och ej mer för de få återstående dagarne kunde köpa. Med några invändningar (naturligtvis på skämt) biföll han att lämna mig någon, så att jag kunde komma till rätta så länge jag wore kvar. Men då han med skäl tycktes klaga öfver att pojken hämtat honom alltför litet skorpor, proponerade jag vid liquiden betalning, hvilket han vägrade att emottaga. – Nu skulle han i dag liquidera mig och jag redan förut förtörnad, beslöt att låta honom känna, huru behagligt det är att se en vän försmå ens gåfva. Tolfskillingen, som skulle tillkomma mig, blef derföre liggande uppå I.s bord och det bröt uti några allusioner

Sid. 425.

och ömsesidiga förklaringsförsök. – Jag hade inom mig beslutit att omsider emottaga sedeln såsom ett bewis att jag äfven denna gång ville göra ett offer af min sjelfhet, hvarpå han dock bordt hafva afseende, för hand. Tillika ärnade jag dock alfvarsamt förbehålla honom hans stötande stolthet. Allt verkställdes blott till halfs och sedeln blef såsom sades på bordet hos I. Dock woro wi snart åter rätt goda vänner. Han följde mig hem. Under vägen språkade wi om hvarjehanda: liquiden nämndes icke. Lade mig klo 11.

D. 20de kom jag upp först kl. 7 ½. – Hos Arw. I dag slöt jag än Dahls Grekiska Grammatik helt och hållet och Dahls Latinska vid 3 Cap. Syntaxis Ordinis. – Den franska skall jag än fortfara med. P. böd mig i dag att äta middag hos Msell Widegren, emedan man skulle skura uti hans rum och det så nyss var hans namnsdag. Jag tog mig vid den starka måltiden en sup. – Det oakadt var jag hungrig om aftonen; men åt intet, då mitt smör blifwit slut, och jag gick för sent ut för att köpa mig metvurst. Också tänkte jag spara mig till morgon afton, hvartill jag redan beställde mig jemte åtskilliga andra risgrynsgröt hos Msell Widegren. På förhand kunde jag uppge åtminstone 6 st. I. har nämligen redan länge talat om värdshusmåltiden lördags aftonen, förrän vi resa. Bl. lofvade i går till denna afton att komma till mig; men han har icke synts. Desto bättre för mig. Jag har desto mer obehindrad kunnat fortfara med Homerus, uti hvilken jag borde

Sid. 426.

hinna åtminstone andra rhapsodien till slut, så mycket mer, som jag i morgon icke mera har än kanske en läxa att förhöra af den ene Aminoff och dessutom Allenerne, med hvilka jag äfven skall sluta. – Jag åt dock en half skorpa och lade mig kl. 11.

D. 21^{sta} uppsteg jag kl. 4 ½ och arbetade ifrigt hela förmiddagen med Homerus. Jag åt nu ock en blott half skorpa. I. var här och berättade mig att hans Patron i dag gjort honom föreställningar i anseende till hans stränghet mot Gossarne uti sednare tider. Jag har äfven sagt honom det, att det ej kan bära sig; också vet han det sjelf och erkänner det; men han tycker sig ej mera kunna hjelpas. Han är uti en dylik period, som jag var uppå slutet på Kotkaniemi. Dock har han visst icke att beklaga sig öfver sin ställning i anseende till sitt värdsfolk, såsom jag hade det. Ett bewis derpå är just den varsamhet och delicatesse, hvarmed Prof. F. efter beskrifningen skall hafva behandlat saken. – Jag hann i dag likväl 150 verser circa, ehuru jag på e.m. ej hade tillfälle att vara lika trägen som på middagen. Jag var nämligen i dag Inspector på Nationsklubben och derifrån gingo wi än i staden varande förbundsbröder till Msell Widegren för att äta qvällsvard. Dervid justerades requisitionsförteckningarne. Wi höllo oss rätt muntra, sedan vi äfven druckit 2 glas vin per man, så att vi efter slutad måltid promenerade utanför Nylandstullen och derifrån tillbaka med sång. Men jag hade också så öfverlastat mig, att jag sedan intet

Sid. 427.

kunde företaga mig, ehuru jag vakade ända till kl. 10 ½. – Sömnens blef ganska orolig och då jag

D. 22^{dra} uppsteg kl. 6, war jag ganska dum och oredig, mådde icke heller för öfrigt bra. Dessutom har jag det utaf calaset, att jag nu måste gå ut för att skrapa tillsammans penningar, om jag skall kunna betala Skräddaren, hvars räkning i dag anländer. Jag betalte i aftons för alltsammans. – Jag måste nu göra mig ärende till alla Herrar deltagare för att gifva dem anledning att påminna sig betalningen. För att reparera det tvåfaldiga onda, som blifvit följderna af går aftonens bragder, gick jag och drack 2 koppar Caffee. Hos I. Sökte P. – Hos Bl. – Nästan på hela förmiddagen blef det ingen läsning för mig. Eftermiddagen höll jag väl åtminstone till skymningen träget uppå med Homerus. Sedan var jag hos A-f för att begära de första häften af Athene och – för att få penningar. Utan min påminnelse betalte han mig. – Hos Dr Urs. Jag tyckte mig böra gå dit, emedan jag i sist sade, att jag ärnade resa till Ithis; men nu slagit det utur hågen. Kanske hade han något bref att bjuda mig. Jag borde derföre underrätta honom om förändringen uti mitt beslut. Han fick bud efter sig. Han gick då in uti rummet bredwid, der han hördes säga, förmodligen åt sin fru, att jag wore der. Jag tyckte att det var min skyldighet att säga honom att han ej borde anse sig hindrad af mig; men jag tyckte också att jag borde vänta, om

Sid. 428.

Frun ville låta se sig. Ändteligen började han tala om lectur för mig så länge han nödgades vara bort. Han skulle skynda sig tillbaka. Då gjorde jag mig färdig att gå och dermed upphörde visiten för denna gång, lämnande hos mig efter sig ett visst missnöje. – I. kom snart till mig och berättade att han åter haft ett samtal med Profess. om gossarne och deras läsning m.m. Dessa scener skola icke så snart utplånas ifrån hans känsliga sinne, så hederligt det också är att hafva blifvit

tillrättavisad uppå ett sådant sätt som han blifvit det. Bl. här. Han förmådde mig att komma ut och spatsera med sig. Det varade ända till kl. närmare 9. – Mycket sömnig las jag väl sedan än till 11; men ehuru jag äfven

D. 23^{dje} kl. 5 ½ uppsteg, måste jag dock sluta vid 186 wersen, utan att hinna andra rhapsodien till slut. – Jag lagade mig på förmiddagen på bestämd tid till I. äfven med Damms Lexicon, hvilken jag ville tillställa Prof. P. Han var ej hem. Ej heller var Adj. N. hvilken jag ville återge Köppens Anmerkungen. Då jag således blef än ägare af bägge Böckerna, och vi skulle utresa först efter kl. 3, så beslöt jag att ännu försöka att hinna andra rhapsodien till slut. Blott med en skorpa förledne afton och en denna morgon kunde jag nu icke vid middagen finna tillfreds med en sådan spis; gick derföre till P. som också skulle hafva skickat efter mat ifrån det vanliga spisqvarteret, om han hade fått uti sin gosse. Jag åt likväl smör och bröd hos honom

Sid. 429.

Rector M. var och bad P i skymningen komma till sig. Han skall i afton resa bort. Jag lofvade följa med (såsom han ock ej derföre kunde undgå att bedja mig) och skulle visst hafva gjort det, om jag hade fått tid dertill. Jag var nämligen hela eftermiddagen sysselsatt att sluta den andra rhapsodien och jag uppnådde min afsigt endast med det vilkor att jag sluteligen åsidosatte hela Heyne med sin commentarius. Jag tyckte att det var främmande ned hos mitt herrskap, der jag väl varit redan på f.m.; men ej träffat Adwocat-Fiscalen sjelf. Just för de främmandes skuld ville jag ej gå ned innan jag hört mig före, huru mycket och hvilka der woro. Ändteligen erfor jag genom A-n att der nu, såsom jag förmodade, var barnsöl. Wore det icke modernt att låta christna sina barn långt efter födseln, så kunde mitt hufvud misstänka att det skett för att slippa bjuda mig. Liksom man icke äfven, då jag personligen bodde uti huset, skulle kunna hålla en sådan fest, utan att bjuda mig! och hvad anspråk har jag uppå en sådan ära? Först emot kl. 11 blef jag färdig att bryta upp med resten af alla mina saker, sedan jag uppdragit A-n några commisioner och tillställt honom nyckeln. – Adj. N. träffade jag icke nu heller. Till Caff. Jungfru Ö. gick jag, för att betala min sista förtärning och kanske på ett eller annat sätt erhålla ny. Det var thédags. – Jag drack 2 koppar. Ett glas vin gaf hon mig uppå köpet. Ett halft drack jag sedan ännu hos I. af hans resewin. Bl. följde oss till Nylandstull, då vi ändteligen kl. efter 6 afreste. Uppå Rungo upphunno oss F-t och Revisor A-n.

Sid. 430.

Redan innan de ankommo stärkte vi oss åter genom ett glas emot kölden, som sedan öfvergick till ett häftigt yrwäder. Wi måste åtminstone några timmar öfver rasta uppå Salo, der Revisorn tracterade oss med ett glas Malaga och en hederlig qvällsvard och derefter en Sockerbruks bokhållare som uppå Rungo stötte till oss och var bekant med F-t, med win. – Kamrarne voro upptagne och i salen var det så kallt, att wi blott inför en beständigt underhållen brasa kunde befinna oss väl, oaktadt vi måste afsäga oss allt hopp att hvila. En munter Possesionat Br.

förkortade genom sitt prat den långsamma nattens timmar och proponerte om morgonen att igenom Caffee alldeles förjaga sömnen. Jag drack ock 2 koppar. Kl. 5 reste wi, åtföljda endast af F-t.

Uppå Hinkala åto vi sedan och ankommo ehuru vi ofta blefvo uppehållne af de igenyrde vägarne rätt muntre om aftonen kl. 5 till Nummis. Straxt vid ankomsten vägrade jag ej att emottaga en sup. Sedan drucko vi thé och begåfvo oss uti badstugan. Athmosphären var der ganska bäsck och badet bekom mig ej väl. Men kanske war ock aftonmåltiden dock för öfverflödig, ty jag var sedan besvärad af migraine. Under aftonmåltiden tracterade sonen hela kretsen vid bordet med win. Jag blef Bror med gamla Gubben och uppå den förvärfvade farbrodren, måste en faster följa uppå dess sons proposition, ehuru propositionen gjorde oss båda förlägna med hvarandra. Emedlertid är det här, som jag nu för första gången drack släktskap med ett fruntimmer. Wi lade oss tämligen tidigt, för att tidigare kunna

Sid. 431.

uppstiga om Juldagen.

D. 25te Det blef dock ej utaf förrän efter kl. 5. Efter att hafva litet frukosterat, gingo vi i kyrkan. Jag hade redan förut, ehuru icke särdeles välmående sökt väcka hos mig ett underligt interesse för dagen igenom läsningen af Atterboms Canzone: Jul Ottan uti December häftet af Phosphoros 1810, hvilket häfte – och för sammanhangets skuld öfver recensionen öfver Lyceum med det föregående Mon. häftet – jag just uti den afsigten ibland alla andra böcker medtagit. Jag har alltid tyckt om det stycket och finner endast de sista verserna uti 3^{die} strophen tadelvärda, emedan de hos mig åtminstone störde den fromma andakt, som allt det öfriga inger. – Jag hade kanske i alla fall gått förr ifrån kyrkan; om ej jag besinnat mig att det kunde stöta min värd, hvilken alltför snart skulle märkt det, då jag satt i hans bänk och om ej presten, som uti sin predikan framställde sättet, huru Julhelgen utaf Christne egenteligen bör firas – ganska sammanhängande och bra – varnat uppå slutet emot den speciellt i denna församling herrskande ovanan att af en förkastelig jordisk beställsamhet före Gudstjenstens slut skynda sig utur Herrans hus. – Och vid bordet drucko 2 glas win. – Jag befann mig på e.m. tämligen bra, om icke just festligt sinnade 2 koppar Caffee äfvensom i morgons. Jag började åter fortsätta Meidingers franska Grammatik; hvilken jag äfven medtagit för att pensum bringa till min återkomst till slut. – Äfven med Ot. och Ehrströms Ryska Grammatika gjorde jag en början. -

Sid. 432.

Wi gingo sedan ned, hvaräst vi föreläste Bunyans skrift: en Christens resa. Sedan började Gubben uppläsa ur Rambachs Postilla en predikan: på Juldagen. – Under hela läsningen betungades jag ganska mycket af sonen och vi lyckönskade oss att kunna stiga upp uti kammaren. Likväl kunde vi icke efter aftonmåltiden underlåta att biwista bönen, innan vi begåfvo oss upp att hvila – Gubben är verklig religion och såsom sådan har han ofta rätt sanna omdömen uti dithörande ämnen. Så

hörde jag honom t.ex. tadla Jesu lefwerne af Hess både för innehållets och formens skuld. Emedlertid är han också ofta för ensidig och hans pietät är för dyster. Ibland hans husfolk herrskar ett ganska subordinerat wäsen, hvilket åstadkommer en trumpenhet och alfvarsamhet, som icke alltid behagar. – Jag började i dag äfven läsa Athene, hvaraf jag medtagit 4 Häften. NB. 1 kopp Caffé och en thé på e.middagen.

D. 26te uppsteg jag tämligen sent och hvilket lätt kan tänkas, ganska oredig. – I dag woro här främmande: en Rennerfeldt, Lieutenant i Svensk Tjenst, samt T.t. Också fick jag nu göra bekantskap med den yngre Prästen i församlingen D-r, en verkeligen skicklig man; men äkta upplysnings Kaxe och fullkomlig motsats till gamle Gubben här i huset. Vid middagen hvartill han var buden att qvarstanna, blef

Sid. 433.

det också fråga om religionsdogmerna och han förklarade ganska fritt en utaf de förnämsta ibland dem, försoningen, såsom ganska absurd och röjande en rå Judaism. Likväl nekade han icke Christi Gudom. Wi råkade sedan i disput om dessa ämnen och jag lät honom förstå, huru obetänkt och illa handladt det är af honom såsom präst att under det han tror sig föra sina åhörare längre, väcka hos dem tvifvelsmål emot läror, hvilka med värma framställda äro de enda, som förmådde verka hos dem sedlighet och dygd. Wi åtföljdes sedan tillsammans till Hyvälä, hvaräst den förutnämnde Lieut. R. bor med sina anhöriga. Man emottog mig med mycken förekommenhet och visserligen sökte äfven Prästen, P. en just utmärkt sällskapskarl, medverka. Först i början hade jag likväl föga att säga; men sedan blandade jag mig uti Conversationen, som mest angick Politik. Såsom något nytt vill jag dock anmärka, att Lieuten 2 år fången uti Frankrike under sista fälttoget opponerade sig emot den allmänt vedertagna meningen om Könets lättfärdighet och lösaktighet uti Frankrike. Han påstod att denna falska tanke härrörde sig ifrån resande främlingar, hvilka läto förleda sig utaf den eljest ibland könet ovanliga frihet, hvarmed de franska Damerne redan vid första anblicken presentera sig. Oaktadt alla sina försäkningar lyckades han ej öfvertyga mig om sanningen af sina påståenden lika litet som han syntes

Sid. 434.

kunna öfvertyga Pastor D. som just underhöll conversationen om de franska Damernas karakter. Först efter aftonmåltiden reste vi hem åter.

D. 27de uppsteg jag sent och förblef sedan hela förmiddagen ganska dum. – Nu såsom hvarje morgon drack jag 2 koppar Caffé: Wid måltiderna har jag också icke vägrat brännvin. – Till middagen reste jag med I. och hans syster till Vivola. Wärden, en byggmästare Tolpo hade redan i går låtit bjuda dem bägge: jag följde med som främmande. Wid bordet drack jag 2 glas Punsch.

Samlingen var ej så stor, som man väntat sig. Utom oss voro der endast T. och hans föräldrar. – Punschen var för stark, så att jag måste häldre låta mig tracteras med vin. Deraf drack jag inalles 3 glas. Sedan spelte jag Myllymatte med värden och Fändrik T. Derwid gällde jag förnämligast för en reputerlig man. Om aftonen reste vi tillsammans med de öfriga främmande hem. I. kuskade nu äfven och jag satt med hans syster mindre beqvämt än jag hade önskat. Jag åt intet mer till aftonen och befann mig ock bättre.

D. 28de, då jag uppsteg. Efter vanligheten 2 koppar Caffee. – Till middagen kom hit en enkefru L-n i sällskap med hvilken wi alla unga sedan man druckit Caffee afreste till Pusula prästegård, hvarstädes gl. Gymnasii och Academie Kamrat L-ll är Adjunkt. Efter allt utseende var äfven jag välkommen och befann mig derföre rätt munter och egen. – Wid

Sid. 435.

qvällsvarden föråt jag mig. För att någorlunda förbättra saken, föreslog jag för I. en promenad, hvarunder wi äfven snöballades litet. – Min sömn blef ganska orolig och märkeligt var det om morgonen

D. 29de. Pigan var nedkommen med Caffel; L. ropade på oss. Det hörde jag. Också måtte jag sett, emedan jag föreställde mig att Caffee skulle drickas. Men det feltes den stunden, hvaruti jag befann mig i drömverlden ännu något till fulländningen. Jag tyckte att jag derföre icke ännu ville stiga upp. – L. ropade sedan ånyo uppå oss. Jag skall hafva sagt: ja nu är det slut och i det samma befann jag mig alldeles vaken. Men dermed var hela den diktade verlden uti ett ögnablick försvunnen. Jag förekom mig endast såsom hastigt försatt i verkligheten; men af allt hvad jag drömt kunde jag icke erinra mig det ringaste. – Mitt hufvud war nu ingenting mindre an redigt. Jag drack dock efter vanligheten 2 koppar Caffee och tog en liten sup. – För att hafva någon rörelse, var jag rest till kyrkan med fru I.s syster och mamsellen uti gården, för hvilken sistnämnda jag kuskade. – Conversationen under vägen var icke betydlig. E.m. tillbragtes med hvarjehanda lekar. En fru var till anländ, slägtinge till huset. – Under lekarne blef jag tämligen stött och förstämnd egenteligen derföre att man ej svarade emot

Sid. 436.

min alltför märkbara böjelse att noggrant förfara vid panternas igenlösande och att man sökte undvika med mig alla relationer. Jag blef till och med slutligen litet stickande emot Damerna och drog mig undan utur sällskapet, så snart man upphörde med lekarne. Det var ett förskräckeligt urväder ute. – Jag öfvertalte då I. att göra med mig en promenad till ett nära beläget högt berg, ifrån hvars spets vi sedan accompagnerade af stormande vindar afsjöngo Nordländarens Sång i poetiska Calendern: Fjerran i Nord lyser solen så klar &c. – Utaf vistelsen deruppe fick jag en ny

munterhet, så att jag efter återkomsten till och med nedlät mig att inför Damerna sjunga åtskilliga stycken med I. Också kunde de väl nu icke beskylla mig för fåtalighet så mycket som de förut med skäl kunde. Utaf min promenad hade jag äfven hämtat styrka till måttlighet vid aftonvard, hvarefter vi ännu en stund sutto upp och pratade innan vi begåfvo oss ned för att hvila.

– NB. En kopp Caffee -

D. 30de tyckte jag mig till och med befinna mig bättre vid uppstigandet, ehuru jag sedan åter igenom hvarjehanda njutningar förvirrade mig.

Sid. 437.

Till middagen kom Gubben sjelf hem och kort derefter anlände F-r. Sedan man druckit Caffee, afreste först fruntimren; men Herrarne blefvo efter emedan vi skulle taga en annan väg till Past. G. D. Dessförinnan drucko wi wid afskedet Toddy (jag 2^{ne} koppar). Jag var synnerligen språksam. Åkte sedan med F. – Uppå vägen woro vi hos en Bonde, som på vanligt sätt undfägnade oss. Hos Prästen funnos främmande före oss. – Äfven jag gjorde skäl för mig att dricka, ehuru jag höll mig till det svagare partiet, som drack vin, då jag såg att sådant fanns uppå stället. Emedlertid kunde jag icke uti sällskapet blifva rätt hemma stadd, nästan mindst med värden, hvilken med mig förbrödrades. Det var mig obehagligt, att man gjorde religions sanningar till ett föremål för ett drickssällskaps gläfs. I det hela var det mig än obehagligare derigenom att pastorn derwid förnämligast wände sig till mig och derigenom satte mig uti en pinsam collision emellan min naturliga rättskänsla och fåfångans fordringar. Först sent, sedan vi ätit aftonvard och ännu tömt ett afskedsglas (Inalles drack jag 2 glas Toddy, och 2 vin, samt söp dessutom litet 2 gånger) bröto vi upp derifrån och anlände sent inpå natten till Nummis. Jag hade ej förlorat mina förmögenheters fria bruk; men uti friska luften under

Sid. 438.

vägen utvecklades den fria lifsmunterheten, som förut hämmad igenom den kvalmiga kammarluften, hölls fjättrad inom den nyktra conveniensens bojar. Emedan F. hade med sig det bandet af Archiwet för nyare resor, hvaruti Soltans bref öfver Ryssland och dess Invånare – en Bok, hvilken jag så länge fikat efter och som jag derföre nu med så mycket större Interesse måste läsa, som jag åtminstone kan göra anspråk uppå, att blifva i stånd att äfven profva, hvad jag läser. – Alla brefven äro lyckligtvis tryckta tillsammans. – Så började jag redan straxt efter ankomsten läsa de nämnda brefven.

D. 31^{sta} fortsatte jag samma lectur, så snart jag vaknade och det i allmänhet, om jag undantager mina pensa hela förmiddagen. F. var min åhörare. Emot middagen föll det mig in att göra en liten promenad. Wid bordet war jag ovanligt glättig, hvartill nu många omständigheter bidrogo. F. gaf

dertill tonen. Jag satt midtemot Ms. H. som verkligen af [oläsligt, Shoebus?] det är en skön klar dag – förklarad, syntes mig kunna åskådas. Mina ofta mötande blickar lära ej varit henne obehagliga. Hennes Cortejo, Magistern uti huset, var icke till och mods. Ett skäl till för vårt muntra väsende war det alfvarsamma gamla folkets frånwaro, hvilka dessutom i dag icke befinna sig väl. Efter middagen afreste de unga sam-

Sid. 439.

teligen till en gård vid namn S. hvaräst den förut bekanta Enkefru L. bor. Jag måste kuska för den sednare slädan, hvaruti F. satt med I.s syster. Såsom vi passerte igenom gården (K-a) så kom straxt efter oss en biljett ifrån T. att vi vid återkomsten skulle vika in. – Så litet jag sjelf var nöjd med mig i början efter min ankomst till S. egenteligen i anledning af en förefallen småsak, så fri blef jag sedermera. Jag sjöng och jollrade med de andra. (2 koppar Caffee.) Då det blef afresa utaf, måste jag såsom billigt erhålla byte med F. Han cederte mig platsen med åtskilliga invändningar. Af alla främmande skulle endast han följa till Nummis; men äfven han qvarhölls uppå K. dit vi efter kallelsen inveko. Jag tillstår att T. derigenom gjorde mig en verklig tjenst. Det var intet främmande, som störde mina känslor, då jag satt ensam med Ms. I. under återresan. Det var en af de skönaste vinteraftnar, som länge skall förblifva uti mitt minne. – Naturen syntes sjelf beredd att på ett särdeles högtidsfullt sätt emottaga det snart inträdande nya året. Luna glänste uti all sin älskvärdhet med ett milt sken uppå den klara himmelen, och utbredde ett magiskt dunkel öfver nejden. Blott små grupper af genomskinliga moln upptäckte ögat; men upp stod vid horisonten Venus med ett

Sid. 440.

himmelskt sken. – Mångfaldiga känslor bestormade mig under vägen; men mitt hjerta var rent såsom naturen. Jag fann mig så väl. Slumpen syntes hafva unnat mig i afton hvad jag stilla önskat mig, ett sällskap ifrån en besvärande talrikhet inskränkt till en liten krets af intimi, såsom I. uttryckte sig. – Han å sin sida var icke mindre tillfreds med ödet än jag. Han hade uppå K. förwärfwat sig ett gammalt rostigt svärd ifrån Carl XII tid, hvilket nu fördes hem med oss såsom en helig relik. – Efter hemkomsten badade wi och jag befann mig nu derutaf bättre än julkvällen. Efter aftonmåltiden innan vi uppgingo, höll Gubben sjelf med sitt husfolk en bön, hvilken äfven jag gerna biwistade. – För att begagna tillfället, las jag ännu på sängen till långt in uppå natten Soltans bref. Äfven jag fann att mycket nu för tiden ser annorlunda ut än då dessa bref blifvit uppsatta eller rättare än som författaren såg; men hade jag haft dessa bref med mig, då jag var i Petersburg, så visste jag sannerligen mycket mera än jag vet, hade jag sett mycket mer än jag såg. Brefven vittna om en utmärkt observationsgåfva hos författaren. – Sömnens blef mycket orolig. Ofta vaknade vi med häpnad uti det andelika månskenet. -

1817

Första Häftet

Sid 1.

1817

Första Häftet

1. Året begyntes under stor maklighet. Nästan blott för att göra andra sällskap, kom jag först under predikan uti Herrans hus. Hugen, lekte på de nöjen, som jag väntade mig uti ett redan väl bekant sällskap, som i dag skulle samlas och samlade sig härifrån uppå J. ä. Endast F. skiljdes ifrån oss. Jag hade redan förut föresatt mig att dricka Cousins skål med tvänne de yngsta ibland Damerna. M-ll H. blef den första. Jag vet icke, hvad som ännu så mycket intog mig för henne, att jag dervid bar mig just stötande åt emot de andra Damerna, hvilka väl kunde hafva lika stora anspråk uppå min uppmärksamhet, som den enda. Blott i anseende till M-ll I. kunde jag anse det för en skyldighet att proponera Cousinskap. Dertill yppade sig intet tillfälle för än andra dagen. Jag straffades af min egen känsla igenom en förlägenhet, hvilken jag först småningom lyckades att skingra.

Sid. 2.

Redan hade en äldre Dam uti sällskapet blifvit mig rätt interessant. Hon satt bredvid M.n. jag kunde näppeligen upplyfta mina ögon. Aftonen förflöt just angenämt under hvarjehanda lekar och joller. Jag vågade icke spisa aftonvard; under den tiden promenerade jag med I. omkring de spisande; men för att väcka uppmärksamhet föreslog jag I. att dricka de 3 gånger 3 förbrödrades förbundsskål. Den vackra väderleken – ett glänsande, högtideligt månsken – lockade oss att ännu göra en liten promenad, innan vi lade oss.

1. Obehaglig var den tanken att sällskapet snart skulle upplösas. Vi firade vårt afsked med hjerteliga sånger för värdens och värdinnans välgång. – Jag hade i går önskat mig ett tillfälle att kunna godtgöra min dumhet. Det var nu inne; men – jag gjorde den icke. Det öfriga herrskapet skulle resa till S.: jag med I. och dess Syster hem för att om möjligt komma efter uppå eftermiddagen. En så kort skilsmässa var mig redan obehaglig. Det var att förmoda att vi keno [?] skulle om också med tillåten frihet att följa vår böjelse, derjemte dock nödgas köpa den med några förebråelser. Jag kunde icke utan ängslan tänka derpå, fattade derföre

Sid. 3.

det beslut att fara straxt med. Derigenom kunde äfven det vinnas att I. blefve liksom tvungen att på e.m. komma efter mig. Att han derjemte skulle bemöda sig att få sin syster med, förstods af sig sjelf. Jag åkte med F. J. a. E.m. anlände F. ensam gåendes. Hans far hade varit bortrest med den

ende hästen, som fanns hem och om han också skulle hafva kunnat erhålla häst annorstädes ifrån, vågade likväl ej hans syster komma med. Vi hade likväl ganska roligt. Det var för mig intressant att observera sedan jag närmare blifvit bekant med sällskapet den personliga tillgifvenhetens korsande relationer. Der sådana verkligen finnas så verkliga såsom här var fallet, skall en uppmärksam deltagare alltid finna en skörd. Såsom jag uppå sätt och vis också spelte en icke obetydlig åtminstone till följe af det förtroende, som dels gammal bekantskap med en af acteurerne dels egen spänd uppmärksamhet och flitiga observationer tillvunno mig, så betraktade jag alltsammans såsom en hjertats politik, uti hvilken det ej skadade att öfva sig. Mitt ingripande blef så mycket större till en ej ringa fördel för mig såsom åskådare ju mera bestämdt mitt eget förhållande syntes börja att blifva och ju mindre man följakt-

Sid. 4.

ligen tyckte sig hafva anledning att misstro mig. Den löste spänningen, gaf utrymme för en mera naturlig frihet, äfvensom den å andra sidan ökade det personliga förtroendet för mig, ju mera synbart bestämd min böjelse syntes blifva. Den hade verkligen nu också mera säkert fixerat sig och andra måste anse det såsom en lycka för sig, äfvensom jag sjelf lika mycket vann derpå, att den ej allenast upphäfde alla collisioner, utan också åtminstone borde aflägsna all tanke derpå. Att detta emedlertid icke så fullkomligen inträffade, härrörde väl utom åtskilliga yttre omständigheter derutaf att inclinationen icke endast var tillfällig utan snarare ömsesidigt grundad. Ännu då jag redan spelte en rol såsom medel för denna, var jag ännu ett föremål för ett misstroende som endast med ängslan kunde anse mig ehuru jag var ett verktyg för det samma sjelf. Jag har nämnt att min egen böjelse, börjat mera bestämdt fixera sig. F. J. var föremålet derföre och ju mer detta förhållande utvecklade sig, desto mer försvann mitt tycke för den första Cousinen, för hvilken jag slutligen fick en slags vedervilja. – En orsak dertill var väl ock den nästan totala brist uppå bildning, som jag alltmera blef varse hos henne. Just

Sid. 5.

motsatsen af detta var det, som så mycket mer upphöjde för mig det andra föremålet och förenad med en intagande naturlig godhet och lugn munterhet, som uti alla möjliga ställningar, förblifver sig lik, lika mycket uti själens reflexionsspegel förskönade äfven det yttre hos henne, som det betraktad med den samma afgick den andra. Jag fann ett särdeles nöje att skämta med henne och mitt skämt föll – uti mitt tycke – för mig lyckligare än vid så många andra tillfällen, der skämtet icke är annat än endast och allenast skämt. Anledningen till det sanna skämtet gaf en pantlek, der hon borde mata sparfvar, och jag hade goda skäl att klaga öfver orättvisa. Detta skämt fortsattes sedan länge och blef ett ämne för många ut och invecklingar af uttrycket för hela mitt förhållande, hvilka blefvo ju oftare upptagne och åter upptagne ju mångfaldigats och rikare. – Ty ännu andra dagen (3) utgjorde de samma för mig en ymnig källa till nöje icke mindre än för det öfriga sällskapet. Uppå K-a dit vi alla åtföljdes till middagen utgjorde samma ämne den hufvudpunkt,

omkring hvilken bordsdiscursen äfvensom conversationen i allmänhet svängde sig. – Nästan alla andra trädde nu uppå min sida och uti hennes

[marginalen:] 4 K^r Cl. några gl. öl sm K. –

Sid. 6.

syster hade jag i synnerhet en varm försvarare. Emedlertid upphäfdes icke derigenom orsaken till mina klagomål; men jag njöt redan på visst sätt en förkänsla utaf den angenäma påminnelsen derom nästa gång. Ty nu måste jag icke allenast upphäfva alla dessa nöjsamma conversationer utan äfven helt och hållet se mig slitas ifrån sällskapet. Frågan, huru? tröstade mig dock något i synnerhet uti det tillstånd, hvaruti jag afreste. I. gick förut till fots. Jag satt tillsammans med Cousin H och L. körde för sin sköna och derjemte äfven för mig. Till en Brorskål med värden proponerad af honom sjelf hade jag nödgats dricka ut en hel kopp Toddy. Ehuru denna försatte mig uti ett tillstånd, hvaruti man förlåter ett hetare svallande blod en och annan djerfvare utflygt, var likväl mitt inre så mycket sysselsatt med den efterlämnade att jag i hänseende till mitt då varande tillstånd verkligen kunde säga att jag glömde bort den närvarande, som dock kanske med mera nöje emottog åtskilliga små vänskapsbetygelser än jag gaf dem. Att denna min förmodan emedlertid nu icke å hennes sida syntes besannad, kunde härröra utaf många orsaker, till och med det i sjelfva verket mera vårdslösa sätt, hvarpå jag umgåtts med henne de sista tiderna.

Sid. 7.

Hon for också sin kos ytterligare utan att hos mig qvarlämna det ringaste spår till saknad. En sådan kände jag så mycket lifligare för hennes stilla besegrerska uti mitt hjerta. Det förargade mig nu att någonsin ens hafva kunnat varit om icke delad emellan dem så likväl i början uppå ett det närvarande alldeles motsatt sätt sinnad emot dem eller rättare att jag ens skänkt den förenämnda någon så stor uppmärksamhet att den igenom en öfvergång kunde upplösas. Att hon skulle vara min första Cousin ibland hela qvinnokönet, kunde nu innerligen förtryta mig, ehuru jag visserligen icke – kanske aldraminst – af tillgifvenhet då för ögnablicket drack den förtretliga skålen. Under sådant ångertillstånd förflöt hela aftonen för mig. Med I. som af mina jeremiader väcktes till minnen af ungefär dylik beskaffenhet, var det ej bättre och vi funno oss dock så väl dervid. -

[d. 4.] Följande dagen (4) voro vi ej verksammare. Den hastiga förändringen ifrån öfverflödet till den yttersta torftighet hade förslappat oss. Det gick oss såsom det går den rusige vid öfvergången till den tråkiga nykterheten. Hans glädjehimmel är försvunnen: dermed alla hans njutningar, utaf hvilka endast ett dunkelt, ofta besvärande obehagligt minne återstår honom. Den toma

Sid. 8.

dystra verkligheten nedtrycker honom med sin torftighet och sina bekymmer. – Det enda som jag i dag las utom mina pensa, hvilka jag likväl alla dessa dagar på sätt och vis gjort mig fri ifrån var Athene, hvaraf jag nu slutade första bandet. Jag skulle i dag börja uppsätta dessa mina anteckningar; men såsom ofta förut, alltsedan jag känt deras tarf af bättre anordning, bättre utförande, var jag villrådig om planen. Redan länge har det kröniksmässiga, ehuru i ett visst afseende förtjenstfullt – i alla fall bättre än intet – misshagat mig sjelf. Oaktadt medvetandet af något mer har det kroppsliga hittills alltid varit och blifvit hufvudsaken; kämpande emot dess bräckligheter och brister har jag gjort densamma ett – dock nödvändigt – offer af allt högre interesse. Härom blef det fråga om aftonen med I. då jag ännu satt och hade icke kommit dess längre. Ett långt samtal uppspänn sig och räckte långt in på natten. Först nu utvecklades med det stumma förtroendet till I. af mina händelser i början af året och den riktning mina studier och hela mitt väsen däraf tagit. Kanske skall det här icke vara otjenligt att kasta en kort återblick öfver hela året – öfver ett år, som i alla afseenden för mig varit ett af de märkvärdigaste och som kanske för mig in

Sid. 9.

nehåller ett frö till hela den tillkommande vegetationen antingen af skönas välgörande blomster eller af fördärfligt ogräs. Genom en sådan allmän öfversigt skola också så mycket bättre åtskilliga enskildta partier uti det förledne årets anteckningar kunna upplysas. Sådant är straxt fallet med den mörka olycksbådande ingången till året med skildringen af dess första dag. Här vill jag då meddela dertill den upplysning att hela beskrifningen är uppfattad med förutsättande af en tillfällighet – tillfällig eller sjelfbefrämjad – som kunde föra beskrifningen i händerna uppå andra, hvilkas nyfikenhet det kunde interessera min fåfänga att väcka; men hvilka jag också ingen ren sanning ville belära. Till detta ändamåls vinnande var en trogen beskrifning af sjelfva faktum fullt tillräckelig. Följderna derutaf voro svårare och mera djupa än af den beskrifningen utan kännedom om händelsens grund kunde slutas: Sannolikt medförde det det bedröfliga förespelet till en sednare period af en förtviflande indifferentism för hela lifvet, som min vistelse uti Ithis och dess omgifningar uti den första månaden af året framställer. De voro det som gjorde min svaga själ mogen för inverkningarne utaf tvänne onda Genier, hvilka sedan då våldsammare stötat inträffade till deras för-

Sid. 10.

mån så mycket friare ledde det sanslösa sig sjelf icke mer mäktiga sinnet. – För sent ångrade jag vid en vördad välgörares dödsbädd alla under ruset af en stormande sinlighet förspilda frukter af samma välgörares umgänge. Dess sista förmaningar – ett echo af min egen ånger – prässade smärtans tår utur mitt beklämda bröst. Det var en af de mest ängslande skiljmässor, som jag under min lefnad erfarit. Den meddelte dock oss själen en viss lugn undergifvenhet, som åtminstone en

tid upprätthöll mig under sjelfva resan till Åbo och de mörka utsigter, hvarmed den stod för mig. – Jag har uppå ett annat ställe yttrat mig om de partiella likheter som denna min andra resa ifrån Ithis till Åbo i åtfölje med min far hade med den första. Men ehuru jag nu nästan medellös inreste, kunde jag likväl ej täfla med min fader uti att uthärda resans besvärligheter, också emedan den afskyvärda fåfängan kom dertill att jag vid inkomsten icke ville upptäcka min fader. Detta var väl ett af de största förbrytelser, hvartill jag uti det förledne året gjorde mig skyldig. Emedan mitt hjerta likväl ej alldeles var känslolöst för alla pligter, sökte jag på allt sätt öfvertala min fader att vända om, så mycket mer som jag i alla

Sid. 11.

fall, såsom jag föregaf måste resa förut med skjuts för att hinna till Stipendii uppropet. Jag verkade intet med mina böner och måste derföre lämna min fader efter mig åt sitt eget öde. – Efter hans bortresa ifrån staden tillbragte jag uti ett tämligen tillfredsställande lugn min tid, tills den för mig förfärliga katastrophen inträffade, som helt och hållet lämnade mig till pris för alla onda Geniers förenade inverknings uppå mig och kastade mig uti en labyrinth af förvillelser, utur hvilka jag endast småningom med tiden kunde hoppas att utreda mig. Att C. skulle vara det oskyldiga verktyget till denna katastrof, har jag ännu icke förmått glömma och tillräkna honom såsom ett brott, och alltifrån den stunden har en viss likgiltighet för honom herskat hos mig, hvilken likgiltighet vid det minsta förhållande å hans sida, som kunde af mig upptagas stötande, öfvergått till köld. Jag vill här icke vidare tala om mina handlingar efter den ofvannämnda tidepunkten. En uppmärksam Läsare skall kanske riktigare än jag sjelf kunna bedömma dem utur det sätt, hvarpå de uti mina anteckningar hvar för sig blifvit beskrifne. Icke heller vill

Sid. 12.

jag här tala om den resa, som jag företog mig och måste företaga mig till följe af den riktning mitt sinne tagit efter den förskräckliga händelsen och den storm, som sedan bröt löst öfver mig och hvilken sträng nödvändighet tvang mig att högst förödmjukande uthärda. Endast kunde jag här anföra den anmärkning jag sjelf under det samtal, som föranlett dessa slutanmärkningar öfver det föregående året gjorde, som besynnerligen I.s omständigheter lika mycket som han sjelf arbetade emot mig uppå den ofvannämnda min rese-period, då jag aldramest räknade uppå honom. Allt bistånd, som jag genom honom väntade mig, blef om intet. – Mycket hade väl genom min resa utvecklats sig och jag kunde, jag borde nu sansa mig, sedan jag sett, att intet var ändock att göra. Emedlertid fortforo ännu följderna af den förra öfverrumplingen att visa sig tills ödet genom den oföväntade resan till Ryssland – hvilken jag dock sjelf måste, hvad min medverkan åtminstone angår anse icke mindre än alla mina näst föregående handlingar för en följd af den högste märkvärdiga hvälfning uti min sinnesstämning och hela mitt

Sid. 13.

väsen, som jag undergått – på ett välgörande sätt liksom tvang mig att igenom den rikaste förströelse, som någonsin blifvit och kan mig erbjudas, glömma mina olyckor och trösta mig med det närvarande under förtröstan uppå en allgod försyn. Hvem vet, hvem kan förutse följderna utaf denna resa i framtiden? Kanhända blef derigenom grunden lagd för det viktigaste i hela min framtid. Ville jag lägga för mycken vikt uppå aningar och dylikt, så skulle jag icke kunna tveka att såsom ganska säkert förutsäga detta. Så mycket är jag nu i stånd att inse att det var af mig väl gjordt att jag följde försynens vink och reste, om jag också icke förstod att draga utaf resan all den nytta, som jag skulle hafva kunnat. – Tillfället till en ny var åter der: jag försummade det denna gång, ehuru icke utan öfverläggning. Jag hoppas det skall åtminstone än en gång återkomma och jag har redan på sätt och vis bundit mig. – Äfven uti de svåraste ställningar sörjer den allvise och allgode försynen faderligen för sina barn så länge man ej förlorar modet, är intet förloradt. – Genom ett frivilligt ingripande uti universum uti de för henne stämde omständigheter bestämmer och utvecklar hvarje mensklig individ sin egen

Sid. 14.

verld. Men hvarje ögnablick är hon en skapare, med makt kan hon tvinga tingens evigt nödvändiga ordning att för sig särskildt utveckla en inom sig sjelf bestämd och betingad kedja utaf händelser; men denna enskildta kedja står åter uti så innerligt samband med den stora universalkedjan att hvarje länk uti den enskildta fritt för sig sjelf kan bestämmas så att den ofta icke annorlunda än blott i anseende till tiden kan synas sammanhänga med det förflutna. Hvarje ögnablick synes för människan vara en ny in- och utveckling af hennes individualitet vid hvarje ögnablick synes hon befinna sig uppå en punkt, hvarifrån hon ser sig vägar öppnade till de för henne evigt samma, absolut motsatta hufvudmålen. Här framstår för oss mensklighetens svåraste problem, den eviga nödvändighetens och den eviga frihetens förening och vid hvarje märkelig händelse uti vårt lif framstår detta problem åskådligt uttryckt för våra ögon.

D. 5. befann jag mig särdeles oredig och tog mig derutaf en anledning att blifva utur kyrkan i dag. Bägge Presterne blefvo nedbudne, budne till Middagen. G. hade predikat och efter Gubben I. ii försäkran med mycken omständlighet deducerat döpelsen utur sina urkällor uti gamla Testamentet. – Uppå denna underrättelse byggde jag [i marginalen: efter vanligheten] min

Sid. 15.

gissning om orsakerna till det missnöje hvarmed predikanten träffade oss alldeles absenterande kyrkan. Med förutsättande af all förträfflighet uti utförandet af den plan som han engång föresatt sig, hade jag för min del äfven närvarande hört honom kanske uppå en hel församlings bekostnad göra sin fåfänga ett offer. Man måste verkligen göra hans skarpa förstånd och hans ibland den närvarande tidens prester i allmänhet ovanliga lärdom; men dessa förtjenster äro ock nästan de enda

hos honom efter mitt tycke och med ett för långt drifvet bruk af endast dessa egenskaper är en religions lärare efter min tanka icke så nyttig som han borde vara. – Redan under de främmandes närvaro besvarade mig en utomordentlig sömnaktighet, hvilken jag också efter deras bortresa måste gifva vika. – Efter aftonmåltiden promenerade jag en liten stund med I. hvarefter jag uppå sängen gjorde en början med andra häftet af Athene.

[d. 6.1.] En lyckligare dag uppgick (6) med sina utsigter. Bägge Damerna ifr. S. voro hitbudna till Middagen. Oaktadt det tvång som vi af våra ifrån lifvets friskare njutning i allmänhet afskräckande omgifvelser kände, hade åtminstone jag dock rätt roligt mer af sjelfva sällskapet än af dess företag, hvilka inskränktes till några smärre

Sid. 16.

lekar och sagoberättelser – en nöduppfinning, som kunde hafva varit interessant nog, om de berättande förstått att gifva berättelserna högre interesse. – [i marginalen: 3 k. C och 2 gl. Bischof.]

Det yppades nu tillfälle att proponera den så länge påtänkta skålen och nu kunde jag ej mer låta tillfället gå mig utur händerna, ehuru jag ännu visserligen skulle häldre hafva endast druckit med den ena, om det hade låtit sig göra. Ett skäl till, som åtminstone kunde komma i betraktande var det att jag nu såsom Cousin hade åtminstone en fordran mer att göra. Denna afton kunde jag likväl icke ens göra motion derom. [i marginalen: 4 K^r. Cf. par gl.öl.] Då Damerna skulle bortresa (7) [7.1.] bragte vi genom våra underhandlingar det derhän att I.s syster erhöill tillstånd att följa med dem till S. Vi skulle komma uppå e.m. till fots. Uppå K. gjorde vi vid förbigående vår afskedsvisit. Utaf vistelsen på S. blef det ej så så mycket nöje, som jag hade lofvat mig. En allmän ängslighet – kanske öfver den förestående skiljasmässan – rådde uti hela vår inskränkta krets. Vi började några lekar; med det ville icke lyckas med någon. – Beständigt förföllo vi uti en svårmodig tystnad. Hvar och en annan kände väl lika mycket som jag [otydligt] stort behovet af väckelse och näring var för våra nöjen; men ingen, var i stånd att gifva dem det. – Jag försökte efter

Sid. 17.

aftonmåltiden, att genom upplifvandet af mitt eget interesse åtminstone emellan två bringa en lifligare conversation å bane. Jag förnyade således såväl mina gamla anspråk i anledning af lekarne såsom ock förknippade nya i anledning af Cousinskapen. Om jag verkligen icke haft något högre ändamål till att endast upplifva sällskapsnöjet, så hade jag kunnat anse mitt ändamål vunnit; ty underhandlingarne afbrötos endast genom nödvändigheten att upphöra i anseende till den inbrytande natten. Men emedlertid var också detta biändamål att underhålla conversationen det Enda, som jag vann. Det, hvarom underhandlades förblef överkstäldt icke allenast denna afton utan också för alltid och skall sannolikt blifva det, ehuru jag icke lämnades utan förhoppningar, att

nå min önskan i påsk uppå G. i O-å, dit jag böds att göra sällskap med I. Dylka löften (undflykter) hade jag redan 2^{ne} gånger och det på kortare inom den närvarande synkretsen inskränkt tid nödgats åtnöja mig med. – Hade det emedlertid icke varit emot min plan att godvilligt uppskjuta en så angenäm fordran till påsk, så hade hon kanhända medelst den nära intuitiva åskådningen aftvingat mig löfte att intill denna tid afstå ifrån mina anspråk,

Sid. 18.

då lofva mig till O. i påsk. Men nu måste jag endast af det närvarande söka hämta skäl till mina påståendens grund och intet var då möjligare än att nu sista tiden vore inne till att tillfredsställa alla önsknningar. Såsom sagdt gjorde nattens annalkande ett slut på underhandlingarne, hvilka jag då ej längre kunde fortsätta om jag ej ville blifva alldeles oartig. Jag vet emedlertid icke hvad orsaken kan hafva varit dertill att jag ganska litet kunde sofva den följande natten. Utan att jag så mycket jag erinrar mig, kunde igenom någon dröm dertill föranledas, hade jag en ganska stark pollution, hvarefter jag förblef vaken tills jag uppsteg (8)

[d. 8.1.] Efter frukosten skedde utbrottet. Nära till K. skiljdes Cousin J. – hem ifrån oss: jag och I. skulle följa de andra ända till J. Intill den sistnämnda skiljasmässan hade jag åkt med C. L. Nu föreslog jag ändring och satte mig med hennes syster. Hoppet hade ännu icke öfvergifvit mig isynnerhet sedan jag på S. hos Liuten. B. der vi allesammans gjorde vår visit, druckit en kopp toddy. [i marginalen: 4. K^r. Cf] Men äfven ett sådant medel hjälpte mig icke vidare än att jag under den lilla återstående vägen till J. åtminstone vågade möta hennes lifliga skalkaktiga blickar. Den slutliga afskedstimman slog

Sid. 19.

alltför snart. Det föll nu I. in att agera laconisk och punctiall. Vi skulle bryta upp efter en quart: jag skulle bestämdt lofva honom det. Med många underhandlingar erhöj jag en quart dertill och så måste vi anträda vår återgång emedan vi före vår gång hemifrån så hade lofvat. – Detta otidiga löfte hindrade oss äfven ifrån att följa ännu längre med, såsom man ville uppmana oss. För mig var skiljasmässan underligen påkostande: jag vågade icke se upp. Det förargade mig likväl att C. J. vid afskedet upprepade sin invitation till G. i påsk med det uttrycket att jag skulle komma med för att göra I. (han lofvade om möjligt komma) sällskap. Att mina förhoppningar i afseende å henne allesammans efter så många underhandlingar likväl blifvit ouppfyllda af att det alfvare, hvarmed jag drifvit dessa underhandlingar lika mycket som mitt öfriga uppförande emot henne nog röjt mina böjelser, korteligen att så mycken ådagalagd hjertelighet, uppriktighet och tillgifvenhet blifvit förgäfvnes offrad henne, allt detta upprörde mig emot henne. Och likväl kunde jag icke upphöra att föreställa mig henne såsom närvarande; jag trodde mig än uti hennes sköna öga finna mina misstankar veder-

Sid. 20.

lagda ehuru det åter stundom, då jag tänkte mig henne, såsom frånvarande och så skiljd kanske för alltid, förekom mig såsom hade den der åskådningen varit en skön illusion och det förmenta uttrycket uti hennes öga ett återsken ifrån mitt eget. – Det interesse som hennes person haft för mig och som högst märkbart tilltagit, ju mer jag var i hennes umgänge, har varit värkeligen sällsynt lifligt och för mig sjelf besynnerligt. Jag har trott mig finna isynnerhet uti sednare dagar, en ganska påtaglig association emellan hennes anletsdrag och den persons, som jag under min resa till P.g, emellan samma stad och W. observerade och lärde mig känna. Skillnaden dem emellan är likväl ganska stor – ju ädlare den närvarandes Drag äro i samma mon renare har mitt interesse för henne varit. – Jag var uti en underlig sinnesstämning icke allenast under hela vägen hem utan också derstädes efter återkomsten. Förhållandet var detsamma som efter förra skiljmassan med den skillnad att saknaden då åtminstone syntes hafva en gräns. Då den nu deremot ännu mer upplifvad genom det sista umgänget syntes komma att blifva rätt långvarig. Jag kunde icke annat än önska att Amor måtte hämnas henne det lidande, mitt hjerta i dag för henne nödgats uthärda. -

Sid. 21.

[d. 9.1.] Själens synes hafva blifvit i går förspänd, emedan jag i dag (9) knapt förmått anstränga mig till fulländning af mina nödvändiga pensa. Ungefär så gick det äfven den följande dagen. En liten förströelse föranleddes genom ankomsten af en Auditeur B. om aftonen. Det är en man af utomordentligen skarpt och dåligt hufvud; men en af desse män, hvilka menskligheten i deras djupaste förnedring måste beklaga. jag kallades ned för att jemte honom dricka en kopp Toddy. Hans tillstånd rörde mig djupt. Ehuru han redan uti flere år fört en högst depraverad lefnad, ehuru han i dag redan vid ankomsten hit var uti kännbart rus (och dertill försäkrade man mig, fordrades ännu för honom tiotal af glas), hvilket han här stegrade genom ett glas toddy och 5 a 6 supar, frambröto ibland hans öfriga orediga sladder åtskilliga gnistor utaf gamla förråder, likt blixtrar uti en mörk natt. Bedröfligare voro de yttranden, hvilka han stundom liksom medvetslöst fällde öfver sitt närvarande tillstånd, såsom t.ex. att han önskade att blifva deporterad till Siberien för att kunna dö m.m. I. och jag blefvo hans filosofiska Bröder. Men vi måste tillika lofva honom att i morgon träffas uppå R. der Ortens

Sid. 22.

Herrar skulle sammanträda uppå sin klubb. Att Nummis Kapell med en sådan inrättning i Landsorterne gjort första början och gifvit det första exemplet, ett exempel, som väl lär komma att sakna efterföljd, är något i sitt slag eget; men att klubben ännu efter flere sessioner har och som det synes med svårigheter skall få sig något ändamål utom att, såsom hittills, spela kort och dricka Toddy, länder just ej Nummisherrarne till synnerlig heder. För att förlöjliga denna Lärskap ville Auditeuren i morgon infinna sig så mycket mer som han ansåg sig hafva ett skönt tillfälle att säga

sin personliga fiende, en välbekant Ad. S. sanningen. Jag och I. hade häromdagen af värden uti huset blifvit dertill speciellt budne och kunde med så mycket mindre betänkande lofva oss dit uppå bestämd tid. -

Vi uppfyllde också verkligen vårt gifna löfte. Straxt eftermiddagen afreste vi först till Mh [?] för att derifrån begifva oss till klubben. [i marginalen: 4 K^t Caff. åtskilliga supar och mer än 3 glas Toddy] Wården var ej hem. Vi sutto en stund der ned med fruntimren. Der voro nämligen ock främmande. Jag var rätt glad att vi sluppo dādan. Uppå Klubben utgjorde Pastor D. mitt enda sällskap. Han sökte på bästa sätt undfägna oss med hvad huset förmådde. H. e Toddy och sedan litet smör och bröd. Jag var så

Sid. 23.

der temligen uppfriskad, då vi kommo derifrån redan någorlunda sent.

Det bekom mig likväl icke illa. Något ondt i hufvudet hade jag väl; men jag befann mig icke dess mindre rätt munter, om jag just ej var capabel att göra något. Jag stannade ned efter frukosten och då vet jag ej huru faster förtrodde mig tämligen öppenlystigt en hel hop saker om sin ställning såsom matmor uti huset, styfemor, maka m.m. Jag fann uti hennes berättelser mycket, som tjente till upplysning om I. Hon beklagade sig mycket öfver henne och hennes syster äfvensom öfver sin man och efter uppmärksam granskning af hennes klagomål och deras jemförelse med uppgifterne öfver till en del samma saker å andra sidan fann jag att hennes klagomål verkligen ej äro ogrundade, ehuru jag icke kunde neka den öfvertygelse hos mig om att hon är alltför grannlaga. Att hon i börd till och med öfverträffar sin man (hennes fader har varit Lieutenant eller Capitain) glömde hon icke heller, så att hon ur den synpunkt naturligtvis hade mycket att klaga öfver sin styfsons – jag tror med skäl – egenmäktiga och stolta väsende. – Men jag måste höra upp, jag har redan sqvallrat tillräckeligen i brist af andra anteckningar. Alldeles obemärkt har jag likväl ej kunnat lämna saken. Det är mig nämligen ännu oförklarligt, huru hon kunnat hysa för mig ett sådant förtroende för mig. – Att jag stundom förut af mer enfaldigt folk erhållit ett oinskränkt

Sid. 24.

förtroende, såsom t.ex. ungefär för ett år sedan af en gammal gumma uti S.e om saker, hvilka hon icke ansett sig böra meddela en gång sin sednare man, igenom hvilken hon likväl kommit till ej allenast bekantskap utan äfven slägtskap med mig, att sådant skett af en person sådan t.ex. som hon, undrar jag icke så mycket öfver. – Jag måtte då i alla fall äga något hos mig, som ingifver förtroende. Eller månne min faster hade med sitt förtroende några afsigter med mig? Om jag endast hade afseende uppå det hon anförde om börd och deraf härledda yttranden om sätt att vara m.m. så kunde jag verkligen tro att hon ville låta mig förstå att jag begått samma fel som hennes Son. Här

tänkte jag mig verkligen träffad, jag har varit alltför egen, mer än en främmande dock anstår och mer än jag sjelf skulle varit det, om jag så noga känt ställningen uti huset och personernes character, såsom jag nu känner dem, men jag böd likväl till att ej låta märka mig, hvilket visserligen var det rättaste, såvida jag i annat fall hade kanske misstagit mig om hennes rätta mening äfven häruti eller åtminstone sårat henne. Mycket hvad som med afseende å en lägre börd och deraf härledd okunnighet tillskrifs min kamrat i afseende å snygghet, umgängessätt m. m. tog jag uti stillhet till vara, antingen det då var sagt med hänseende äfven till mig eller ej.

Sid. 25.

Gumman åberopade sig ej förgäfvdes att hon tjent uti ett förnämt hus såsom Husmamsell. – Jag har sagt att allt hvad som angick stånd, börd m.m. kunde verkligen vara sagdt äfven mig till en påminnelse om sårade anspråk; men om jag antager detta för gifvet, som likväl är blott en supposition, huru vill jag förklara orsaken till allt det öfriga, som hon anförtrodde mig om sina styfbarn ja till och med om sin man? Jag kan verkligen ej finna någon annan grund än förtroende till mig och såvida är det mig rätt kärt att jag då är befriad ifrån de misstankar, som jag verkligen uppå sednaste tider hyst om henne, att hon var mig lika litet bevågen, som sin styfson. Jag stannade verkligen uti öfvertygelse om motsatsen, sedan hon frågade mig om råd, om hon ännu borde med sin son väcka tal om något uppträde derå emellan uti dessa dagar, som sannolikt söndrat dem bägge ifrån hvarandra. Jag rådde henne dertill; om hon rörande gjorde det, sade jag, skulle det visserligen icke förfela sin verkan hos honom. – Jag tänkte redan längesedan sluta med denna sak; men jag vet ej huru det blifvit aftänjdt ända hit. Det synes såsom min badstugogång skulle hafva nu hos mig alstrat en så egen omständelighet, då jag förut i dag vid fortsättningen af mina anteckningar (ifr. s. 20) var rätt fattig, ehuru jag hade att skildra saker af ett lifligare interesse än denna. – Jag fortfor att likväl ännu efter badet, hafva ondt i hufvudet. Jag vågade derföre icke

Sid. 26.

äta qvällsvard. Uppå sängen blef det tal om det närvarande förhållandet emellan I. och hans Mor. Jag uppböd allt mitt till, för att öfvertala honom till försonlighet och jag har skäl att för denna gång lyckönska mig till en önskad framgång. Jag bragte honom åtminstone derhän, att han lofvade mig i morgon med en beskedlighet och foglighet som anstår en son försöka bringa det gamla, efter bägges försäkran verkligen goda, förhållandet å verket. – Om detta verkligen komme i stånd, hvilket jag hoppas, så skall jag anse dagen såsom en af de lyckligaste under min härvaro och då var det egna samtal, som i går ägde rum emellan mig och faster en händelse af de mest välgörande följder. – Den har jag nu i alla fall att tillskrifva den oförväntade lyckliga framgång mitt medlare försök hade. – [i marginalen: 2 K^r Caffé. – de vanliga måltids suparna och 2 glas Toddy.]

[d. 12.1.] Det föranledde sedan också ett lyckligt resultat. (12). En skarp ordväxling hade föregått; men då hon slutligen begynt gråtande försäkra att hon oaktadt sin häftighet beständigt varit lifvad

utaf de bästa tänkesätt emot honom och hans syster, att dessa voro de enda föremålen för hennes moderhjerter, då hon ej sjelf hade några; och derjemte dragit honom uti sin famn, hade han ej mera kunnat emotstå sina känslors drift utan gråtande omfamnat henne och blifvit af henne på samma sätt omfamnad.

Sid. 27.

Tårarne ville härvid tränga sig äfven utur mina ögon: jag kände ett innerligt deltagande och gladde mig öfver den inflytelsen, som jag haft uppå dem och isynnerhet honom, som sjelf försäkrade att utan mina bemödanden aftonen förut hade saken svårligen så upplöst sig. Vid middagen inträffade en händelse, som ganska konstigt vederlade den partiskhet som han hyst för sin syster under de sista misshälligheterna med sin moder. Här voro åtskilliga främmande och flickan, som biträdde vid uppässningen under måltiden söndrade ett mindre kärll genom en sanslös ovarsamhet. Ett utmärkande drag hos Brodren var det att han härigenom blef innerligen förargad öfver sin syster, hvarföre om aftonen, åter ett långt samtal oss emellan uppstod. Jag har nu just föresatt mig att icke skona honom vid sådana tillfällen: han låter ändock tala vid sig. – Äfven jag hade åtskilliga anledningar att vara missnöjd med mig sjelf. Det är ofta mitt fel, att jag uti sällskaper vill berätta något, som jag med mycken flygtighet hört eller läst. Mitt minne bedrager mig och jag faller i frestelse att genom orimligheter söka upphjelpa saken och den der känslan af det obehagliga dervid, som jag åtminstone kan antaga hos andra äfvensom hos mig verkar då åter tillbaka på mig med ett pinsamt tvång uti hela mitt sätt att vara. Jag hade i dag mycket att utstå, att det icke måtte taga med mig en sådan gång. -

Sid. 28.

[d. 13.1.] (13). Resan blef än ytterligare uppskjuten till morgonen. Emedlertid förflöt dagen rätt roligt i sällskap med Pastor D. och Liutenant R. hvilka först om aftonen afreste. – [i marginalen: 2 K^r C. och 1 gl. Toddy]

[d. 14.1.] Vår afresa inträffade först den följande (14) sedan vi dertill utrustat oss med en duktig frukost och par glas. [i marginalen: 2 K^r Cf 1 gl. vin 1 Toddy] I.s syster följde oss till emot S-a. Emedan vi så sent afreste, hunno vi icke mer till staden utan måste hvila öfver natten uppå den sista gästgifvaregården, hvarifrån vi uppbröto tidigt, så att vi före dagen ankommo till staden

[d. 15.1.] (15) För att erhålla mina saker, åkte jag naturligtvis med in till Prof. Fattenborgs. Frun var så artig att hon icke allenast skickade ned Caffé äfven till mig, utan lät också bjuda mig upp att äta frukost. Mitt väsen var icke alldeles fritt dervid, så att jag ens sjelf kunnat vara nöjd dermed. Jag var sedan hos T.t med I. – Också ned hos min värd. Min vistelse i staden förekom mig något

underlig. För att begynna densamma, borde jag uppköpa allehanda saker. Jag är till och med nästan utan lifsmedel; men jag äger ingen enda styfver; icke heller vet jag

Sid. 29.

hvar jag skall få låna. Likväl befinner jag mig rätt tranqvill. Det skall väl med Guds hjälp gå. Det är billigt och nödvändigt, att jag nu åter en tid lefver måttligt och inskränkt, sedan jag uppå landet frossat med all magt. Skulle jag nu endast sjelf komma uti en jämn arbetstakt! Dertill kunde jag likväl icke ens göra början i dag, utan jag gick ut till Bl. Der förblef jag uti flera timmar, gick sedan till Adj. Nykopp i afsigt att begära utur Nationscassan ett lån. Der fanns intet; men han lånte mig af egna medel 12 Rubel. Min nyfikenhet spände han ganska högt, då han berättade mig, att Prof. J. Bonsdorff frågat efter mig. Det vore någon commission, trodde han, som han ville uppdraga mig. Han frågade likväl förut, om jag hade mycket att göra. Jag har just förundrat mig, hvad det kan vara för en commission. Jag skall i morgon hafva det upplöst. Med mycken förtroelighet och förtroende upptäckte jag än mycket af mina förhållanden uti Major N.s hus. Det kan icke skada. Jag har märkt, att mina yttranden om andra personer löpa ifrån mun till mund. Hvarföre skulle icke några sanningar om mig föranledda genom den tillfälliga gången af en conversation kunna hafva samma

Sid. 30.

följd? – Uppå Nations Klubben. – Jag lånte ifrån Bibliotheket Kants Kritik der reinen Vernunft och återtog af Poppius 1^a Delen af Köppens Anmerkungen, hvilka han för mig hållit hos sig. – Först i bjudning uppå en sup och litet smör och bröd var mig välkommen, då jag icke ätit någon middag. Jag drefs äfven af nyfikenhet att gå till honom. Han hade i Ithis träffat Maj. N. och sade sig i anledning derutaf hafva något att berätta för mig. Detta kunde icke ske denna gång, emedan han hade alltför många främmande. Hos I. Jag har hela dagen mått ganska illa. Mitt hufvud har varit utomordentligen tungt och mina fötter i lika hög grad matta. Med stor möda släpade jag mig hem och lade mig efter någon tids förlopp. – En pollution och beständigt drömmande vederfors mig om natten och om morgonen var jag ganska stupid och lika tung i hufvudet som förut. Jag var hos Prof. B.; men han hade intet att säga mig, bad mig endast hälsa Adj. K. ifrån sig med anhållan, att han i dag måtte komma till honom för att talas vid uti en vigtig sak. – Jag kunde icke uppfylla mitt löfte förrän på e.m. då jag var hos Adj. – F. var hos mig och gaf mig nu än större förhoppningar om

Sid. 31.

åtskilliga upptäckter. Att meddela dem var nu icke tillfälle. Hans Bror var med och jag afböjde all discours om sådana saker. Jag måtte verkligen bereda mig derpå och det vore väl om jag också sedan sloge mig väl ut. – Hos P. och Bl. – Mitt hufvud har hela dagen varit uti ganska dåligt tillstånd. Det är sant att omständigheterna tvingat mig att lefva sparsamt så att jag blott till

middagen åt 2^{ne} skifvor ost och bröd och till aftonvard den tredje; men det borde ju blifva derigenom bättre. I dag har också åter mitt öde för terminen i anseende till disciplar blifvit bestämd. Jag får åter de samma som förut och åtminstone intill terminens början måste jag lämna hela 9 timmar om dagen. – För egen räkning har jag i dag hälst börjat fortsättningen af Dahls Latinska Grammatika. – Den franska slöt jag redan i går och ärnar nu börja explicera Rousseaus Confessions. -

Jag fick mig ändtligen Grekiskt Lexicon, så att jag nu äfven kan börja med Homerus. – Också i dag har jag lefvat ganska sparsamt alldeles utan qvällsvard. Det måtte vara just för afbrottet, som mitt hufvud är uti så dåligt tillstånd. Men det är tillika märkligt, att min

Sid. 32.

blod uppå denna tid varit särdeles retlig, så att jag nästan hvarje natt varit blottställd för att lida starka evacuationer. Min ensliga ställning är mig en verkelig lycka. – Jag har också sjelf genom långvarig veklighet uppå sängen befordrat mitt obehagliga tillstånd. Så var det t.ex. äfven d. 18de. – Jag var om aftonen buden af P. att hos honom äta aftonvard, jemte S-K och så spelte vi kort ända till öfver midnatten. 19. Jag hann hvarken uppstiga eller förfoga mig hem före kl. 8. – Utom den vanliga oredigheten tyckte jag mig just icke må illa af mitt lilla frosseri. – Jag höll uppå att läsa Homerus, då man efter min begäran upphämtade en matta. Nu kunde jag uppå nära tvenne timmar ej göra något, under det jag var sysselsatt på alla möjliga sätt och under allehanda considerationer passa den uppå golfvet. Jag log sjelf öfver min narraktighet; men kunde likväl icke blifva den samma lös. Jag hann ej så mycket som jag förmodade äfven derföre att I. kom hit om aftonen och förde mig med sig till Bl. – Der satt jag länge – Lade mig kl. 11. -

Sid. 33.

Jag var hos Lector Meyers för att inlämna mina requisitioner; men då han talade om en fjerdedels erläggande contant och andra orsaker ännu kommo dertill, uppskjöt jag dermed. Hos I. Om aftonen hos Bl. med honom. Äfven i dag inskränkte jag min aftonvard till en liten bit ost och bröd. Nu har jag endast mjölk och bröd att lefva utaf. Den gamla vanan att lägga mig sent och stiga upp än sednare; har åter velat insmyga sig hos mig. Likaledes måste jag än beklaga mig öfver ett retligt blod. – Jag nästan somnar och vaknar lika orolig, och saknande.

d. 21. Hos Prof. Pipping för att begära de Tomer af Heynes Homerus, hvilka jag för jul måste återställa. – Hos F. tog jag mig en sup och åt frukost. Hos A. för att requirera mig Danska Böcker. Jag stannade med mitt val uppå: Treschows Almindelige Logik och Schalk Staffeldts Digte 2 Binde. - - Nästan hela aftonen förlopp ut dels hos I. dels hos Bl. – Med den förre föll det mig in, att dricka vinthe, då det i dag är marknad. – Jag afskickade Poëtiska Calendern för 1812–13 till en

present åt I.s syster. Jag hade först ärnat skrifva någon vers derjemte för tillfället; men dertill var jag icke nu i stånd. – Jag kom ej till sängs före ½ till 11. –

22. Dock kom jag engång litet tidigare upp, näml. kl. ½ till 7.

Sid. 34.

Äfven i dag hindrades jag genom utevistelse i staden att oafbrutet studera sjelf. Jag var hos Am. De få bakelser, hvarmed han tracterade mig, bekommo mig icke väl. Om aftonen, då jag var hos I. skickade man ned äfven till mig en kopp thé med skorpor. Hos Bl. var jag dock den mesta tiden. Jag gladde honom högeligen med min närvaru. Han har redan någon tid före min ankomst varit sjuk uti ögonen och kan ännu icke läsa. Hans verksamma hufvud har likväl icke hvilat. Han har sysselsatt sig med åtskilliga planer, hvilka han äfven meddelat mig. Den bästa af dem är väl den om ett gemensamt utgifvande af ett Grekiskt Lexicon för Svenskar efter Riemer. -

Efter återkomsten fortfor jag ännu till inemot kl. 11 med Homerus, hvaraf jag i dag påbörjat 4de Rhapsodien. Kommen till sängs fick jag ej uppå lång tid någon ro. Bl.s projectmakeri tycktes hafva smittat mig. Hvad jag föll uppå var att Immanuelsdagen försända till I. ett gratulationsförsök på Grekiska Hexametri. Kanske kunde jag likväl våga mig till en sådan flygt under Homeri vingar och språket skulle ursäktas eller öfverskylda bristerna uti innehållet. – Jag hade en utomordentlig pollution om morgonen; men kom likväl, ehuru derigenom vaknad.

Sid. 35.

ganska sent upp. Efter löfte lämnade mig Prof. P. på e.m. I och III Tomerna af Heynes Homerus. Jag begärte och erhöll tillika Ergänzungs-Blätter till Jen. Algem. L.Z.f. 1814, hvilka jag straxt började läsa. – I dag har jag ändtligen äfven börjat läsa Kants Critik der reinen Vernunft. Hvad som dervid först föll mig i ögonen voro följande ord, skrefna af afledne Canzlirådet Porthan med egen hand framför titelbladet: Hac erat spinosa quadam & exilis oratio, longequae a nostris sensibus abhorrebat. Cicero (de orat 2. I. C. 18) – ett bevis att äfven förtjente män kunna vara behäftade med de oförlätligaste fördomar. Undertill igenkände jag Magister O-s hand uti dessa träffande, men modesta ord: Oratorem scil. nisi qui sapiens esset neminem esse (superlegas). Det lilla, som jag af inledningen lass berättigade mig till förhoppningar, att stilen ej skall blifva för mig så svårläst, som jag efter så många klagomål af andra väntat mig. Jag föll till och med på det infallet, att öfversätta arbetet på Svenska – en tanke, som likväl ingenting mindre än lätt läser kunna verkställas. – Det var också tämligen förhastadt, att utaf inledningen allena fatta den. – I. kom hit om aftonen, på det jag skulle beledsaga honom till Am. Der var jag ganska länge och sedan ännu en stund hos Bl. så att jag för i dag

Sid. 36.

ganska obetydligt avancerat med Homerus. Äfven nu fick jag ingen sömn förrän efter kl. 11 och sofde den följande morgonen 24. [24.1.] lika länge som vanligt, nämligen till kl. 7. – Jag satt in nästan hela dagen. Först om aftonen gick jag ut med I. till Bl. I hans sällskap åt jag äfven mellanmål – smör och bröd (Jag har i dag handlat mig äfven smör); men kände mig sedan just besvärad deraf. – Orolig sömn.

d. 25. Jag måste om middagen till Bl. för att af honom låna penningar, ehuru jag i går fick något af I. Så inskränkt jag lefver för det närvarande, yppas likväl beständiga behof och dessa hafva icke allenast uttömt den cassa, jag hade efter första lånet af Adj. Nykopp utan äfven tvungit mig att efterhand göra nya. Ännu lär jag icke slå mig ut, med det som jag nu har, tills jag sjelf kan påräkna inkomster. – Hos I. och Bl. – Så mycket det också kostade uppå mig, åt jag ingen qvällsvard.

d. 26. En dag såsom Söndagen skulle i synnerhet för mina egna studier böra vara mig välkommen; men jag vet ej, det går ändock ej, såsom det borde. Det drog ut någon tid, innan jag fick mig klädd. Sent hade jag ock uppstigit. Då jag gick ut för att se uppå intimationerna, kunde jag icke underlåta att gå till I. och derifrån kom jag

Sid. 37.

ej så snart. – Så gick förmiddagen. – Eftermiddagen nästan uppå samma sätt. Kl. 4 kom Am. hit och så gingo vi sedan till I. för att öppna sessionerna uti denna termin för vår Klubb. – Man bragte ned en kopp Thee. – Sedan voro vi ännu till sent uppå aftonen hos Bl. jag och I. så att jag ehuru vakande till inemot 11 (utan qvällsvard) icke ens hann fullt så mycket, som de föregående dagarne.

-

d. 27. Jag uppsteg kl. 7. – Ehuru jag ej varit mer uti staden än för att endast köpa papper och till och med fransyskan blifvit efter, hann jag ej i dagen så mycket uti Homerus som i går. Men jag las också öfver en timma på Ergänzungs Blätter och dröjde af eget högt interesse längre vid den öfvermåttan sköna beskrifningen om stridens början uti 4de Rhapsodiens slut. För sådana ställen önskade man sig en commentator icke endast såsom Heyne. – Ingen qvällsvard. – Lade mig 11. – Såsom vanligt orolig sömn.

d. 28. Jag uppsteg först kl. 7. Såsom jag snart kommer att sluta 4de Rhapsodien, och alla exemplaren af Köppens Anmerkungen ifrån Nations Bibliotheket äro bortsnappade, så var jag hos

Prof. Fattenborg och lånte af honom den andra delen utaf nämnda Anmärkningar. Vidare hos Arvidsson för att requirera mig ifrån Danmark Linden-

Sid. 38.

fels's franske Sproglære och hans Theoretisk-praktiska Grammatik af samma språk, med beröm nämnda uti Athene. Den bristfällighet, som jag funnit vidlåda den Meidingerska Grammatiken, åtminstone uti dess Svenska öfversättning, bestämde mig till denna reqvosition. – N-n var och bød mig till sig uppå eftermiddagen. Först sedan erinrade jag mig, att det var Carls dag. Der voro åtskilliga andra Wiburgenser äfven samlade, för att dricka thé och äta gröt. [i marginalen: 3 K^r 1 ½ gl. Vin] Då hela aftonen ändock gick förlorad, så var jag gången till Bl. Der var I. Honom föll det in att dricka Carl d. II:s skål och snart så var han der med vinet. – Jag måste återgå till N. och kom så sent derifrån, att jag ej mera slapp in, gick derföre till Am. för att ligga sedan vi först promenerat litet omkring uti den klara natten. Sedan pratade vi ännu till öfver midnatten.

d. 29. Jag steg upp på vanlig tid icke så illa mående, som jag kunde vänta mig. Jag åt äfven frukost hos Am. förrän jag gick. [i marginalen: 1 K. Cf.] – I. här om aftonen. Jag ansträngde mig just i dag att efter nästan 2 dagars afbrott hinna något uti Homerus. Jag satt upp till närmare kl. 11; men

Sid. 39.

hann dock ännu icke 4de Rhapsodien till slut. – Orolig sömn.

d. 30. Mycket oredig vid uppstigandet kl. 7. – Äfven sedan icke alldeles välmående förrän emot aftonen. Jag åt ingen qvällsvard, gick alldeles icke ut, klädde ej ens uppå mig och hann åtminstone sluta 4de Rhapsodien. Jag las väl också dertill något af Lit. Tidningen (Den Tyska). Min sömn var ganska afbruten. Jag vaknade redan midt i uti natten och äfven sedan åtskilliga gånger; men för att skona min kropp nändes jag likväl icke heller kl. 4 stiga upp on kom derföre att ligga ända till kl. 7.

d. 31. – Äfven i dag gick jag ej utom dörren, äfvensom jag icke åt någon qvällsvard. Jag mådde en tid uppå aftonen ganska illa. Mitt bröst var mycket svällt och det var som om jag hade svafvel uti halsen. Likväl bättrade det sig dock snart, Gudi lof! – Jag började med och hann ett ansenligt stycke uppå 5te Rhapsodien. – Detta skulle ej hafva blifvit utaf, om jag gått, såsom jag först tänkte till Bl. hvilken jag icke sett sedan Tisdagen. Likväl hade jag kanske bordt göra det. Han kunde tänka hvarjehanda om mig så mycket mer, som en liten söndring sista gången oss emellan uppstod. – Ehuru jag lade mig ½ till 11, somnade jag ej förrän

Sid. 40.

närmare 12. – Genom min stränga måttlighet har jag väl nu indirecte gjort mig lös ifrån sinnlighetens magt. Föreställningar af det slaget bringa icke mera så snart blodet uti gäsning. De framställa sig endast uti kända förhållanden och såsom gamla, till sina följder smärtande minnen. Ju mera mod och förtröstan uppå mig sjelf jag tyckes erhålla, desto starkare griper mig framtiden med sina dubbelklor och det är dess ut- och insigter; förstås med hvarjehanda combinationer af det förflutna, som vanligen oroar mig, då själen befriad ifrån en oafbruten spänning under en hel dag, mer och mindre interessanta, likväl beständigt ihållande sysselsättningar, så att först den närmaste ifrån dessa grubblerier härrörande mattheten synes kunna vara i stånd att framkalla sömnens eljest fruktlöst väntande välgerning. – Under dylika omständigheter som den föreg. natten kom jag efter denna att uppstiga kl. åtminstone 6 – och jag hade tillfälle att utaf fortgången af mina studier under dagen märka, att jag i dag verkligen vunnit derigenom ett försprång framför de föregående dagarne. Huru mycket mera skäl hade jag icke att säga

Sid. 41.

detta, ifall jag hunne tidigare upp! Men det är så. Känslan af kroppens försköning förskönar den makliga trögheten, så länge jag ej lyckas aflägsna den grunden, hvarpå den der, dock i sig sjelf billiga känslan stöder sig. –

Februari 1817

d. 1. Om aftonen var jag hos Bl. Det syntes icke heller nu vara så alldeles godt förstånd oss emellan. Jag försummade något igenom min vistelse derstädes. Ehuru jag satt upp i dag ända till kl. 11 och först efter lång tid insomnade vaknade jag kort efter midnatten och behöfde åter väl en timmas tid för att ånyo insomna.

d. 2. En sådan sömnlöshet börjar verkligen blifva fruktansvärd. – Jag uppsteg efter vanligheten kl. 6. – Igenom min trägenhet vann jag det tillbörliga målet uti Homerus; men Franskan måste blifva efter i anseende till sessionen om aftonen hos mig hvarefter jag följde de andra till Bl. och pratade der nära tvänne timmar. – Jag lade mig kl. 11 och fick nu lyckligen njuta en oafbruten sömn ända till kl. 7 den följande.

d. 3. I anseende till den nu inträdande terminen ändrade jag Athenernes läsning ifrån 4 timmar till 2. Derigenom vinner jag åtminstone 1 timma sjelf, om jag också skulle alltid använda den andra timman till Collegium. Jag började ock i dag afhöra Prof. Wallenius; men jag skall inskränka det endast till

Sid. 42.

Tacitus. Oaktadt jag ej gick ut och satt länge upp, hann jag likväl ej särdeles långt uti Homerus. Franskan måste också i dag blifva efter. Jag fick ingen sömn förrän emot kl. 12. Den blef orolig och jag uppsteg först kl. 7, utan att dock hafva haft afbrott uti min sömn under natten.

d. 4. Jag har i dag haft många hinder dels öfverskylda dels förskylda. Först på f.m. hade jag besök af Z. och Forsman, en gammal Gymnasii kamrat, hvilken jag ej sett uppå flera år. De första N^{te} af Svenska Lit. Tidningen ankommo och upptogo min tid omkring middagen. Lecturen af (förmodligen) Atterboms svar uppå de uti allmänna Journalen uppå slutet af förra året gjorda beskyllningar måste jag likväl anse så godt som för den viktigaste i dag i anseende till intrycket uppå mig sjelf. Jag kände mig åtminstone förmögen att kunna bättre förstå de nyare, än Journalisten (så fram ej missförståndet är uppsåtligt). – Hvad der i förbigående nämnes om Kants Kritik der r. Vern. tyckte jag ej vara orätt; men likväl just böra uppmuntra mig, att först studera den igenom. Jag vet att jag ännu hänger alltför mycket vid relativiteter, att jag ej äger en erforderlig abstraktionsförmåga; men jag skall dock igenom spänningen vänja mig att, såsom merändels hittills uti alfvarsammare skrifter ej läsa blott med ögonen. Hvad jag också af den

Sid. 43.

ofvannämnda uppsatsen inhämtade, syntes mig isynnerhet vid löftet om en utförlig utveckling af densamma så inbjudande, att jag öfversåg alla svårigheter för den lockande delaktigheten. – Berättelsen om Gustaf Adolfs död uti 30 års kriget af Schiller aftvang mig tårar, då min discipel (Aminoff) uppläste densamma. – Aftonen förlopp hos I. till hvilken jag hade lofvat mig, i sällskap med honom och Bl. Denne berättade, att han för en ansedd spåqvinna omtalt min före julen inträffade märkeliga dröm om döden. Hon hade uttryckt den sålunda att jag uppå resan med min Kamrat (I.) skulle blifva kär (Icke så utan grund); men efter 3 år ännu mäktigare gripen. En besynnerlig correspondance emellan döden och lifvet uti sin högsta friaste potens! – Efter min sedna återkomst avancerade jag ganska litet uti Homerus: Franskan blef åter alldeles. – Qvällsvardar hafva längesedan icke mera för mig hört till ordningen för dagen: jag skall hädanefter, såsom hittills endast annotera för dem, då de händelsevis kunna inträffa. – Jag kom nu åter icke att ligga före klo 11. – Somnade långt derefter.

d. 5. Uppsteg kl. före 6. Jag började åter afhöra Prof. Pipping. – Äfven i dag hann jag mindre än jag förmodat. Dertill var dagen skulden. Jag var Inspector uppå Klubben. Der hörde jag att Rel. vore ankommen till staden. Jag gick då med Aminoff att hälsa uppå honom. Der var ock

Sid. 44

en K., hvilken jag först sednare igenkände uppå hans röst. Vid denna hade jag väl kunnat förbättra felet och hälsa uppå honom; men jag kom mig ej sedan mera dertill, och det blef alldeles om intet. Denna omständighet pålade mig likväl ett tvång, hvilket jag ej befriades ifrån dermed att jag tog afträde. Det uppstod hos mig en hel hop uträkningar öfver mitt i alla fall dumma förhållande. Sysselsatt med dessa uträkningar uppå stället var sjelfva umgånget med R. mig besvärligt. Jag tyckte också att vårt möte icke var så alldeles vänskapligt ell. rättare förtroligt, som jag hade kunnat vänta mig det. Kanske låg grunden dertill hos båda, kanske ock mer hos mig. De vinkar, vår gemensamma Landsman Er. gifvit mig öfver vissa detaljer om mig sjelf och hvilka jag hittills åsidosatt att efterspörja för att erhålla upplysningar, hvilka för mig måste vara högst viktiga, verkade väl äfven här till min inslutenhet. – A. hos mig. Han var så honett och betalte mig på förhand för sina bröder och befriade mig verkligen derigenom ifrån den förlägenheten, att åter nödgas låna, förenad med bekymmer öfver frågan, hvar detta skulle kunna ske. – Också i dag har Franskan blifvit efter. Jag lade mig kl. 10 $\frac{1}{4}$; men somnade åter icke nästan förr än emot kl. 12. – Mycket orolig sömn. –

d. 6. Uppsteg först kl. 7. Jag gick till Adj. N. och betalte honom åt-

Sid. 45.

minstone min privatskuld. Det föll mig sedan in att gå till Rel. och der förblef jag då hela förmiddagen, åt äfven middag. – Af den orsak att han om aftonen lofvade komma till mig, åsidosatte jag med flit min Grekiska läsning och las endast Kants Kritik der äfven efter, men den märkte jag mig icke synnerligen begripa i dag, om då fallet var sub- eller objektift. Rousseaus Confessions och Eg. Bl. till den Jenaiska Litt. Tidningen. Jag hade också från bordet der de vanligen stå, för att vara till hands, borttagit hela min Homeridiska apparatus och låtit märken in uti Böckerna falla ned, på det de icke måtte locka honom att se, huru långt jag hunnit. – Han kom icke och hindrade mig derigenom ifrån att gå till Bl. dit jag gerna hade velat, för att åtminstone till en del liquidera honom. – Jag hade ändock kunnat gå om Rel. ensam hade varit att vänta; men jag väntade jemte honom hans karl med ett knyte af litet matvaror hemifrån. – Då han ej kom, började jag läsa Homerus; men hann icke mer så särdeles långt, ehuru jag vakade ända till kl. 11. - Olyckligt nog fick jag ej sömn, förr än efter kl. 12. Den blef ganska orolig och jag vaknade först kl. den följande.

d. 7^e Jag måste gifva Am. lof uppå hela förmiddagen, för att hinna expediera mina bref till Ithis. Med dem begaf jag mig sedan till Rel. och der kom jag åter att dröja en tid. Uppå vägen derifrån

Sid. 46.

mötte jag Stud. Eng. Han förkunnade mig, att jag uppå Postcontoret hade bref. Det var ifrån S-n och gaf mig en angenäm stund. Om aftonen kom I. till mig. Jag åt med honom en skorpa d.ä. (för mig) ett verkligt mål. Detta beröfvade mig ännu mer all lust att arbeta mer i afton. Jag sökte därför qvarhålla honom så länge som möjligt med hvarjehanda föreläsningar. Sedan gick jag till Bl. och blef der till öfver kl. 9. – Franskan, Homerus och mitt föresatta stycke uti Kant voro ännu efter. Efter min qvällsvard var jag också ej synnerligen i stånd att läsa något. Jag lade mig kl. 11, sedan jag ändock avancerat något uti Homerus; men nödgades åter öfver en hel timma vänta uppå sömnen. Likväl vaknade jag

d. 8. kanske före 6, ehuru jag ej kom upp förr än $\frac{1}{2}$ till 8. – I anseende till Stipendii uppropet blef det dock icke mycket utträttadt uppå förmiddagen. Eftermiddagen var det klubb och jag ville bivista den ifrån början till slut, för att tillika med de andra seniorer opponera mig emot projectet om honorarium till Inspectoren. Det har varit Curatorns afsigt, att proponera detta; men sedan jag hört att de äldsta icke vore för en sak, hvilken äfven jag tyckte med skäl böra uppskjutas, ledde jag, då jag sista gången var hos N. talet uppå detta

Sid. 47.

ämne och bragte honom ifrån sin föresats att inför hela Nationen väcka denna fråga (då ett publikt afslag, hvarom Prof. Mnd. visst icke kunde blifva okunnig, ännu mer skulle sårta hans ytterliga grannlagenhet förrän han sjelf öfvertygat sig om den allmänna opinionen. Detta lofvade han verkställa såsom i dag och det var därför, som jag var der ifrån början till slut. För att vilja synas gå medelvägen, gjorde jag sjelf det inkastet, att Nationen väl nu vore talrikare än i höst; men var, då detta inkast äfven hos andra ägde vigt så lycklig att jag föranledde det beslut att subscriptionen redan kunde öppnas denna termin; men inbetalningen först i höst af sådana, som förblifva i staden äfven då, vid terminens slut åter af dem, hvilka ej ärna komma in till höstterminen. I anseende till dessa kunde jag kalla mitt uppfinningsgåfva rätt lycklig, äfvensom saken i sig sjelf sådant utseende den nu bekommer, äfven hos Prof. M. bör kunna väcka, åtminstone icke misstykke. – Såsom jag i anseende till qvällsvarden i går, i dag ätit endast en skorpa hela dagen och nu kände mig rätt hungrig, tyckte jag mig billigt kunna äta en liten bit smör, ost och bröd. Men mitt hufvud förlorade åtminstone derpå. Jag ansåg mig ej rätt förmögen att fullända det öfriga af mitt pensum i Kant utan började läsa Homer, hvilken jag alldeles icke öppnat ännu i dag.

Sid. 48.

Meinanders härvaro hindrade mig att hinna så långt som jag ändock annars skulle hafva hunnit och skall kanske i morgon ännu verka lika menligt uppå min tid. Han bød mig nemligen till sig till frukost, eller rättare han sanctionerade omedvetande min egen fattade tanke. Jag lade mig kl. 11 och somnade ändtligen nu något tidigare än jag i afseende å de sista dagarne näst före denna kunde kalla vanligt.

d. 9. Ännu hade jag skäl att anse qvällsvarden så obetydlig den var för mer skadlig än nyttig. Mitt hufvud var icke redigt. – Jag kom också sent upp, först kl. 7. – Frukosten gjorde mig större tidsförlust än jag förmodat. M. skickade också efter vin. Det var ej godt; men quantiteten verkade dock ganska menligt uppå mig, så att jag icke kom mig till något nästan sagdt hela dagen. Förmiddagen måste alldeles gifvas till spillo och mitt första arbete uppå eftermiddagen – besvarandet af Stråhlmans bref – gick ännu icke ledigt. – Sedan gick dock läsningen af Homer för sig. Jag fortsatte den ännu efter återkomsten ifrån klubben och Bl. kl. 9 ända till kl. 12. Jag tyckte mig kunna vaka så länge, då jag beständigt kände att jag ätit för mycket i dag. Fläsk, som jag på lång tid icke ätit, graverade mig isynnerhet. Jag hade verkligen lust att alldeles hädanefter försaka ett för mig alltid ohälsosamt

Sid. 49.

födoämne.

d. 10. Uppsteg kl. 6 någorlunda confus; men tillika matt. – Sökte Am. – Jag måste i dag godtgöra min försummelse i går i afseende å Kant. – P. hindrade mig en stund vid middagen ifrån dess läsning. Jag hade bordt i går hinna repetera den Transcendental Aesthetiken till slut: dermed hann jag ändtligen i dag; men det samma kan jag väl icke säga om 5te rhapsodien, hvilken jag äfven bordt och utan hinder i går skulle kunnat sluta. Jag har redan längesedan hört att Maj. N. är i staden. Också har jag förut hört ett rykte, att han blifvit adopterad Adelsman. I dag hörde jag bestämdt att han redan kallas med sitt nya namn; att han varit häromdagen här ned hos Herrskapet. Alla dessa underrättelser gjorde ett sällsamt intryck uppå mig. Än tyckte jag att det hade varit bättre att bibehålla godt förstånd med honom och kanske ännu hafva fördelar deraf, än önskade jag blott att de sista olyckorna måtte varit borta; än ville jag genom ansträngningar i framtiden bringa mig till en ståndpunkt, hvarifrån jag kunde betrakta honom såsom en person, hvilken alldeles icke mer kunde i afseende å sina relationer och sin personlighet oroa mig. – I. kom lyckligen och befriade mig ifrån dessa underliga griller. Med honom åt jag qvällsvard och var sedan litet utgången till en Urmakare. – Franskan blef ock i dag efter. Jag lade mig kl. 11. -

Sid. 50.

d. 11. Efter en orolig sömn uppväcktes jag af Musik uti grannskapet. Jag erinrade mig, att det var Gustava i dag och förmodade att någon äkta maka under det namnet skulle blifvit öfverraskad. Denne tanke gjorde mig ändock nöje. – Ehuru jag ännu en tid derefter vräkte mig var dock klockan icke mer än $\frac{1}{2}$ till 6, då jag uppsteg. – Jag hann derföre redan om morgonen börja på med den 6te rhapsodien och då jag fick på eftermiddagen 2 timmar ledighet ifrån mina disciplar, hann jag deruti vackert så att jag hann gå ut om aftonen till Bl. Efter återkomsten las jag ännu till närmare 11. Jag somnade först lång tid derefter; men uppsteg dock den följande redan kl. $\frac{1}{2}$ till 5.

d. 12. Jag hann likväl ej därigenom uträtta så mycket mer. Jag var på förmiddagen med I. hos Lector Meyer och fick der se exemplar af Grens Grundriss der Naturlehre, på hvilken jag redan förut speculerat. Nu uppstod hos mig ett beslut att köpa densamma. Till den ändan beslöt jag att ifrån Nations klubben gå till Z. för att af honom erhålla penningar till låns för denna handel. – Men jag råkade uppå samma Klubb P. som böd mig till sig för att äta mellanmål. Jag förde honom då att dricka thé med mig, väl också uti den afsigt att derigenom ställa mig in hos honom för i afton. Jag ryckte nämligen nu än med några frågor om hvad B. yttrat om mig

Sid. 51.

(att han yttrat sig vet jag genom F.) Men jag märkte att jag hade en återhållen man för mig. Jag vet just icke, hvarföre han skulle vara förbehållsam emot mig, om det icke är af afvund. – Jag har dock varit ganska oförsigtig, att ej hänga mer efter F. i tid. Föregår jag nu min ifver (hvilket jag dock måste göra om jag vill komma till några upplysningar), så kan det synas misstänkt och mitt misslyckade försök denna afton kunde tjena till en grund för åtskilliga för mig menliga conclusioner. – Jag åt mig till skada hos R. och det icke så litet. – Hos Z. Han lofvade skaffa tills morgon. – Hos I. – Las Hom. utan att hinna särdeles långt. – Lade mig kl. 11.

d. 13. Jag kom upp först kl. $\frac{1}{2}$ till 7. – Hos Z. – Jag erhöll af honom de lofvade 10 Rd^{me}, begaf mig straxt till Lect Meyer och köpte mig: Grens Grundriss der Naturlehre, herausgegeben von E. G. Fischer mit 16 kpf. taf. 5^e Ausgabe 1808 (Halle, Hemmerde u. Schwetzke, hvilken jag förde till Bokbindaren. – Äfven requirerade jag genom L. Meyer Riemers Grekiska Lexicon, Dänischs-deutsches Handwörterbuch. Altona 1811 och Meisters Lehrbuch des Naturrechtes. Mina requisitioner för i år uppgå således utan de Danska till åtminstone 17 Thaler. – Här torde vara tillfället att äfven uppå ett ställe uppgifva hela den i förledne års slut

Sid. 52.

organiserade societetens requisitioner. För de 100 Rubel, hvilka Baron R. så ädelmodigt och frikostigt anslog till vår fria disposition, bestämdes följande aesthetiska werk: J. P. Fr. Zeidlers Vorschule der Aesthetik; L. Tieck, W. Lowell, - Abdallah, eine Erzählung; - Novelle - öfversättningen af Don Quixote; de la Motte Fouqués der Held des Nordens; - Sigurd der Schlangentödter, ein Heldenspiel; - Historie von edlen Ritter Galmeg u.e. schönen Herzogin aus Bretagne; - Die Jahreszeiten. Eine Viertelschrift für romantische Dichtungen. - Af Societetens öfriga medlemmar requirerade: A. - - Steffens Grundsätze der philosophischen Naturwissenschaft; - Schuberts Ahnungen einer allgem. Gesch. des Lebens; Ast. Grundriss einer Gesch. der Philosophie och Heinses Ardinghello oder die glückl. Inseln. - B. Die schönsten Geisterblüthen des ältesten Orients, für Freunde des grossen u. schönen gepflückt von J.L. Scherer; Fr. Schlegel über

die Sprache u. Weisheit der Indier; Kanngiessers Grundriss der Alterthums Wissenschaft; Schirin ein persischer romantischer Gedicht och Asts Grundlinien der Philosophie. –

F. Majers Mythologisches Taschenbuch och

Sid. 53.

Wendts Reden über die Religion für Gebildete. J. Schuberts Symbolik des Traumes; Ebdse. Ansichten von der Nachtseite der Naturwissenschaft; Fr. Hufeland über die Sympathie; Bouterweks Lehrbuch der philosophischen Vorkenntnisse och L. Tieck, der Sturm übersetzt nach Shakespeare.

B. Buchner, das Wesen u. die Formen der Religion; L. Tieck Sternbalds Wanderungen, 3 u. 4r Theil. (Han har de 2 första delarna förut); Bachmann über Philosophie u. ihre Geschichte in akademische Vorlesungen och Marheineke Grundlegung der Homiletik.

R. Okens Lehrbuch der Naturphilosophie; Fr. Schlegels Florentin; Kleins Verstandes Lehre och Grohmann über die philosophische und aesthetische Kultur unsers Zeitalters.

Jag. Kannes erste Urkunden der Gesch. oder allgem. Mythologie; Fr. Horn Geschichte u. Kritik der deutschen Poesie und Beredsamkeit; Kleins Versuch die Ethik als Wissenschaft zu begründen, nebst einer kurzen Einleitung in das Studium der Philosophie och Rixners Aphorismen, aus der Philosophie.

Sid. 54.

Z. Novalis Schriften, herausgegeben von Schlegel u. Tieck; Gräters Nordische Blumen; de la Motte Fouqués Sängersliebe, ein Roman. – Hvar och en hade för att bestämma sin reqvosition fritt val med consideration å egen böjelse och det är också en orsak, hvarföre jag här så fullständigt uppräknat alla reqvirerade arbeten. – Eftermiddagen var min läsning ganska obetydlig. Utom min egen synnerliga slöhet hade jag en tid äfven främmande, äfven slutligen min nyligen inflyttade granne, en Stud. Knorring, ganska lärd (efter ryktet). Då han skulle flytta hit, måste han uti ett och annat anlita mig att tjena sig. – Nu gjorde han första steget till formerande af grannbekantskap med bjudning till mig att fortsätta densamma. Utan att just hafva något prejudicium emot honom, befann jag mig dock uti alla afseenden rätt styf eller kanske rättare tvungen emot honom, detta tvång underhölls äfven af hans sätt att tilltala mig Magister. Jag hade ifrån början tilltalt honom endast Herre. Nu borde jag antingen förbyta detta med Magister (hvilket skulle falla sig något tokigt för mig, då jag ifrån början tilltalt honom med förutsättande att han är – endast Student liksom jag) eller undanbedja mig sjelf det besvärliga och otillbörliga Magister-namnet. Detta har jag verkligen längesedan tänkt göra; men icke en gång i afton kunde jag komma mig dertill. Den tanken att jag ifrån

Sid. 55.

början varit dumt-geradare, lärer hafva varit också en oredig svårighets grund. – Besynnerligen stupid är jag dock nu, det måste jag säga. Ännu mer blef jag det, sedan jag hos P. ätit aftonvard, före hvilken jag tog mig en sup. Jag vakade dock sedan ända till 11; men las endast den tyska Lit. Tidningen.

d. 14. Uppsteg kl. 14 ½ till 7. Utom oredighet och slemfullhet befann jag mig bra. – Det föll mig in att taga in 20 droppar Eau de Col. uti vatten. – I går aftons spelade frun fortepiano och sjöng dervid. För att höra det bättre, gick jag ut och lyssnade derpå ofvanför trapporna. Medan jag stod der, kom en människa ut ifrån K.s rum och gick ned för trapporna. Hon måtte hafva märkt mig vid utgången; ty jag förhöll mig föröfrigt ganska tyst. Efter någon stund passerade densamma långsamt uppför trapporna och gick åter in uti K.s rum. – I dag då jag las med Am. fick jag för första gången uti detta huset besök af en af dessa flickor, hvilka gå omkring och sälja pepparkakor. För deras skull gick jag ut och köpte af henne något litet. Hennes ansigte förrådde att hon blott ville hafva haft detta till ärende. Det blef nu sannolikt för mig, att denna var den ofvanomtalte människan och jag återgick in med lågande ansigte. – Då jag alldeles icke gick ut, hann jag dock tämligen. Franskan blef efter. Jag lade mig kl. 11. -

Sid. 56.

d. 15. Jag vaknade väl tidigare, men af matthet förmådde jag ej uppstiga före kl. – ½ till 7. Jag intog åter Eau de C. Att Prof. Pipping ej las i dag, kom mig väl till pass. Jag hann derigenom sluta den 6te Rhapsodien, och om aftonen kunde jag taga mig ledighet att gå och hälsa på Bl. – R. och A. gingo såsom det hette uppå calas till K. Förmodligen hade jag kommit dit med, ifall jag ej i sist stött honom så mycket för pannan. Godt! Det var således nyttigt. Det befriade mig för en dag ifrån grums. – För att ännu hinna igenomläsa mitt stycke uti Kant, borde jag skynda mig åter ifrån Bl; men jag kom derifrån först efter kl. 9. – Hungern qualde mig så, att jag dock måste äta en helt liten bit. – Jag måste verkligen tillstå, att min diet är ganska sparsam. Till frukosten en bagareskorpa med smör eller (...) [oläsligt] kött [oläsligt]. Hvarje morgon tilltror jag mig ej att äta en så kraftig föda) – till middagen den andra med smör och mjölk (par små glas). Alldeles ingen qvällsvard. Under det jag kan härda ut härmed, har jag dock känt mig åtminstone redig, och just ej kraftfull och hungern plägar endast efter något starkare afbrott (sås. t.ex. nyligen qvällsvarden hos P.) yttra sin verkan. – Lade mig efter kl. 11. Franskan efter.

1817

Andra Häftet

Sid. 57.

1817

Andra Häftet

d. 16. Jag uppsteg kl. 5 och kände mig först utomordentligen matt. Äfven nu intog jag Eau de Col. – Hela dagen fick jag så alldeles oinskränkt icke använda till läsning. På förmiddagen var jag nämligen öfver en timma ut hos I. och Magister K-II vid skolan, för att göra mig närmare underrättad om den yngre Al-s läsning. Om eftermiddagen kom K. in till mig och föreslog mig en visit här ned. Dermed upptogs en liten tid, då jag dessutom var någon stund uti hans kammare. Om aftonen var jag bort 2 timmar hos R. Str-n och P. – Hade jag varit så klok och sotat hem! Jag var ej vid humeur. En känsla af hunger qvalde mig och jag måste hos S. äta litet mjölk och bröd. Han föreslog nu åter att börja taga mat ifrån spisqvarteret; men jag vägrade ännu att delta. -

I dag har jag dock till – ½ 11 hunnit jemnt af 5 blad uti den Tauchnitzska Editionen – verkligen ett betydligt stycke. – Huru mycket skulle jag ej hinna, om jag finge lika fritt använda alla dagar, såsom denna, d.v.s. om jag ej hade disciplar! – I morgon

Sid. 58.

skulle jag hafva 7de rhapsodien slutad. – Jag lade mig efter kl. 10; men för tidigt, emedan jag ej på länge fick någon sömn. – Den blef sedan orolig.

d. 17. Jag måtte vaknat redan tidigt, då klockan, när jag efter lång tid uppsteg, först var 6. Jag begagnade hela förmiddagen till att läsa; men kände mig icke välmående. – Mitt hufvud är temligen oredigt och jag har tillika nu en verkelig snufva, hvad jag på lång tid icke haft. – Sjelfva den retande materien är ganska tjock och gör hufvudets oredighet bevislig. – Tillika har jag i dag känt besvärande qväljningar uti magen. – Om aftonen gick jag ut till A. för att utlösa första häftet af Aura. Rel. hade tagit ut det. Jag gick dit och så förblef jag der nästan hela aftonen. Äfven åt jag der en stark måltid. -

d. 18. Jag kom tämligen sent upp. Jag hade i dag begagnat mig af marknaden till en förevändning att entlediga mig ifrån mina disciplar. Jag hoppades sjelf kunna uträtta så mycket mer; men mycket

blef dock efter. Jag hade om morgonen kommit öfverens med P. att han skulle i dag låta hämta mat till sig ifrån spisqvarteret. Jag gick på den utsatta tiden till honom; men han var ej hem. Så blef jag

Sid. 59.

tvungen, att genom promenader, tills jag ändteligen fann honom, bereda mig till middagen. Den var ock rätt väldig. P. hade något att skrivas och så blef jag ut på min middagsgång hela 3 timmar. Sedan började jag då läsa. I. kom och hindrade mig åter icke allenast under sin härvaro. – Cousin J.-a med sin syster vore i staden. Jag måste gå ut och hälsa på dem. Förnyad bjudning att resa ut till A i påsk. Jag ansåg det för godt i anseende till min snufva, som i dag har tilltagit, att dricka thee och jag förmådde I. att göra mig sällskap. – Kant lämnade jag med flit och började i det stället den 8de rhapsodien, uti hvilken jag i dag tänkte hinna så långt. Äfven franskan blef också i dag efter. Jag lade mig kl. 11.

d. 19. Jag kom sent upp. I dag hann jag dock tämligen långt uti Homer. Franskan blef. – Min snufva har börjat lämna mig; men i dess ställe har jag haft magref, kanske för det beständiga sittandet. Jag lade mig efter kl. 10; men fick ej sömn förrän efter 11. -

d. 20. I dag kom jag ej heller särdeles tidigt upp. Kl. 6. – Detta och Bl-s hitkomst på förmiddagen gjorde att jag i dag icke hann just så mycket; ehuru jag ej ens var klädd, desto

Sid. 60.

mindre var någorstädes utgången. Äfven I. var här om aftonen. – Jag var äfven Hos Kn. Han erböd mig en limpa och kött, som han ej så mycket tyckte om och fruktade att det kunde förskämmas. Först då dessa om aftonen tillsändes mig, ångrade jag nästan att jag lofvade taga emot dem. – Jag vakade till kl. 11. Franskan åter efter. – Med I. hade jag ätit en passabel qvällsvard.

d. 21. Jag vaknade först kl. ½ till 7. – Jag var också i dag endast hos Bokbindaren och utlöste Grens Physik. – Jag slutade den 8de och började den 9de rhapsodien. Franskan efter. – Lade mig efter kl. 10, Sedan jag ätit litet. -

d. 22. Ännu sednare uppsteg jag än i går. – Slutade Dahls Latinska Grammatica. – Jag kom ej synnerligen långt uti Homer i dag, ehuru jag vakade ända till kl. 11. Ifrån Klubben bød mig nämligen Am. till sig. Jag åt der en stark aftonmåltid. Jag hade förut hemma icke ätit så alldeles torftig middag. – Jag skall nu åter försöka på att förhöja min diet; jag skall äta starkare mål (ej endast 2 skorpor om dagen såsom hittils) och stundom också hem litet om aftnarne, då hungern

särdeles tränger mig. – Jag har sjelf märkt, att min hittils förda diet varit alltför sparsam. – Äfven i dag blef franskan efter. – Orolig sömn.

d. 23. Jag vaknade först kl. 7 med ganska oredigt hufvud. – Hela förmiddagen åtgick hos Adj. Nyk.

Sid. 61.

till att med Am. revidera Nationens liquid-Böcker. – Jag har i dag åter börjat repetera Dahls Grekiska Grammatik. – På eftermiddagen hade jag endast par timmar läst Grekiska, då Am. kom och vi gingo till Klubben, neml. hos I. Jag drack der en kopp thée. Sedan var jag ännu med de andra hos Bl. en stund. Hemkommen sent hann jag ej mera långt med läsningen. Jag har icke ätit någon qvällsvard. – Jag uppsteg redan kl. 4 och befann mig just väl derutaf. –

d. 24. Jag skall nu småningom börja läsa äfven Grens Fysik: jag har i dag redan genomgått företalet. – Vi voro i dag hos Adj. Linsén för att begära ett Collegium i Aestetiken, egenteligen blott medlemmar af den oss emellan instiftade Klubben. Jag hann i dag icke särdeles långt. Om aftonen hade jag främmande och var derjämte ock sysselsatt att skrifva ett bref till G. Franskan blir nu efter alltid. I dess ställe avancerade jag något uti Grens Physik. Jag lade mig först kl. 11. – Orolig sömn.

d. 25. Jag vaknade först kl $\frac{1}{2}$ till 7 ganska confus. – Äfven i dag har jag hunnit förbålt litet. – Om aftonen var nämligen I. här. Med honom åt jag en duktig qvällsvard. – Jag var också sedan en liten stund i K-s kammare. Jag lade mig kl. 11.

d. 26. Jag uppsteg kl. före 6. – Dagen är till aftonen. Jag har ej läst ett enda ord uti Homer. Jag måste dock nu ut och skaffa mig penningar, för att i morgon betala Nationsafgifterna. – Dessförinnan åt jag qvällsvard. I. var ej hem. – Jag var hos Jungfru Ö. och drack 2 koppar Thé. Sedan hela aftonen hos Bl. af hⁿ jag erhöll till låns 5 Rubel.

Sid. 62.

Jag las ända till kl. 11 Homerus; men hann endast en sida. – Om natten sof jag oroligt och hade en stark pollution.

d. 27. Jag kom åter upp först kl. 7. – Äfven i dag hann jag intet långt. Jag måste nämligen om aftonen ut till Nyk. för ett betala Nationsafgifterna. Jag gick dit med Am. Han föreslog, att vi skulle gå och hälsa uppå Z. Vid förbigåendet böd jag honom in till jungfrun att dricka thée (2k⁵). Vid

återgången hem träffade jag Arvidson, som kom till mig jämte Am. satt der en stund. – Så var kl. 9.
– Jag kom ej till sömns förrän omkring kl. 12.

d. 28. Jag uppsteg efter den sednaste vanligheten kl. 6. – Rel. kom middagstiden och var anledningen dertill att jag icke hann ens till slut repetera, hvad jag i går hade läst uti Kant. Detta tänkte jag om aftonen absolvera och äfven sluta – ändteligen – 9de rhapsodien, innan jag skulle gå till honom om aftonen, för att dricka ett glas punsch, som han af lämningarne till ett tillfälligt dryckeslag besparat för min räkning. Jag hade alltför väl kunnat låta blifva att gå dit; men jag visste ej vara så klok. Också den omtalta planen hann ej verkställas, ty L-m kom hit och satt här en stund, tills jag gick ut med honom. – Punschen var god; men med min i alla fall sparsamma diet uppå denna tiden var det ej så underligt, om glaset verkade uppå mig. Jag ansåg det åtminstone för onyttigt att straxt gå hem. Jag måste likväl göra det, då

Sid. 63.

jag ej fann någon af dem, hvilka jag sökte, hem. Att läsa var intet möjligt. Jag förargade mig redan att också slutandet af 9 rh. åter skulle uppskjutas; men då jag ätit ett duktigt mål, mitt vanliga palliativ uti sådana fall gick det ändock ändteligen för sig. – I morgons las jag äfven franska en sida. – Jag lade mig kl. ½ till 11. – Högst orolig sömn.

Mars 1817.

d. 1. Jag uppsteg kl. 6. – Jag började den 10de rhapsodien. Icke heller i dag hann jag så långt som jag hade bordt hinna. Saken var nu väl den, att jag om aftonen var öfver en par timmar ut i staden. Jag las ända till kl. 11 utan qvällsvard; men fick ändock på lång tid ingen sömn.

d. 2. Efter vanligheten. – I dag ämnade jag oafbrutet använda hela dagen till läsning; men oakadt min vilja kunde jag det icke heller nu. Jag hade på förmiddagen främmande. Jag var i dess ställe hem hela eftermiddagen och las så mycket trägnare. Kn. var här och erböd sig uppå min föranledning icke längesedan att i morgon inskicka Caffee äfven till mig. -

d. 3. Jag lade mig kl. ½ till 11; men vaknade ganska tidigt, så att jag redan länge hade legat vaken då Kns. uppasserska inkom med Caffet kl. 5. – Om aftonen var jag en liten stund hos I. – åt litet. Jag har känt mig något upplifvad af Caffet. – Intill kl. ½ 11 hade jag 10de rhapsodien slutad.

d. 4. Jag vaknade åter redan kl. 4 och uppsteg något före 5. -

Sid. 64.

I dag hade jag kunnat hinna något; men jag blef åter om aftonen hindrad. Jag gick näml. till I. för att hälsa uppå hans far. Han undfägnade mig med en sup. Jag gick sedan med bägge till Jungfru Ö. och tracterades med thé. Först efter kl. 8 kom jag hem. – Denna afton höll jag mig mycket mindre berättigad till att äta något. Jag har nu en tid bortåt förökad min dagliga föda med en skorpa mer, så att hela antalet för dagen belöper sig till 3; men jag har dock sedan jag vid middagen börjat äta 2 skorpor derefter känt mig ganska tung. – I det hela tycker jag mig dock vara rätt matt. Ingen våldsam lidelse är i sanning i stånd att nu öfvervöldiga mig; men också börjar mitt inre snart sakna all rörelse – en beskaffenhet, hvilken dock också är någonting onaturligt. – Lade mig kl. $\frac{3}{4}$ till 11.

d. 5. Mera sömnig än förut kom jag upp först kl. $\frac{1}{2}$ till 6. Uppå eftermiddagen återställde jag till Seminarii Bibliotheket 4de och 5 Tomerne af Heynes Homerus i hopp att få andra Böcker därifrån. Mina uträkningar slogo emedlertid felt i anseende å de Böcker, som jag ville hafva derifrån; men af de förhandenvarande tog jag de 3 första delarne af Beckers Weltgesch. für die Jugend. 3^e Aufl. bearb. von Joh. Gottfr. Woltmann och Grundriss der Logik. Ein Lehrbuch zum Gebrauch für Schulen und Universitäten von Jakob Fr. Fries Heidelberg 1811. – Jag gick på Nation

Sid. 65.

för att se om Recensionen öfver det sednare arbetet uti Jenaiska Lit. Tidningen för år 1816. På Recensentens recommendation började jag redan om aftonen läsa densamma med besked att förskaffa mig äfven sjelfva System der Logik. Det fann jag ifrån första början att den icke måtte vara just märk Grundriss näml. Äfven Becker gjorde jag en början med att läsa. – Lade mig kl. 14 $\frac{1}{2}$ till 11.

d. 6. $\frac{1}{2}$ till 6. – En hel timma på f.m. gick förlorad hos I. Gubben tracterade mig med en sup. Jag åt äfven qvällsvard. Lade mig efter vanligheten $\frac{1}{2}$ till 11. Nu sofde jag oroligare än vanligt uppå den sednare tiden och vid

d. 7. uppstigandet kl. 5. kände jag confusion, som sedan fortfor hela dagen. Derföre gick jag också ut uti skymningen till I. med hvilken jag hos Jungfru O. drack 2 koppar vinthé.

d. 8. Jag uppsteg sednare icke rätt välmående. Jag hade icke mer Caffé att uppfriska mig med. Redan i går hade deraf blifvit intet. Z. skulle i dag respondera för åtskilliga filosofiska theser. Jag beredde mig uppå mina lediga ögnablick uppå oppositionen. Ju mera grundade jag fann dessa, desto mer äggades min fåfånga, utgången var dock icke så lycklig, som denna inbillat sig, mindre

genom mina vederparters styrka än min egen oredighet. Min redan förut kännbara hufvudverk blef allt starkare. Jag mötte uppå gatan I. och Bl. – Såsom jag af missnöje alldeles intet hade lust att läsa, promenerade jag länge med den sistnämnde. Äfven sedan jag kommit hem, ides jag ej

Sid. 66.

företaga mig något utan gick häldre in till Kn. till hvilken jag dessutom hade ärende, neml. att liqvidera for Caffet. Han nekade att emottaga något. – Jag fann det för nödigt att ännu fastän sent upplaga eld uti min kammare och las då derunder inledningen till Boëthii, anvisning till sedeläran som vettenskap. Jag har nämligen halft tänkt uppå att söka mig stipendium denna termin och derföre tog jag nyssnämnda bok ifrån Nationsbibliotheket. – Jag kom ej att lägga mig förrän kl. 11.

d. 9. Sofde jag ganska länge och uppsteg åter oredig. Jag hade redan i går öfverens kommit att i dag äta middag med P. – Jag åt derföre redan vid frukosten min middagsmjölk och sedermera ett väldigt mål hos P. Uppå förmiddagen blef nästan intet gjordt. – I Kants Kritik var jag nöjd att få afkorta mitt pensum. uppå min middag först förgingo 2^{ne} timmar. Jag var nämligen äfven sedan med P. och drack Caffee (2 koppar). Först uppå e.m. började jag läsa Homerus efter nära 2 dagars afbrott. Orsaken hvarföre jag intet uppå förmiddagen kom mig dertill, var att jag efter mitt besök hos Prof. Fattenborg tillbragte en tid hos I. Till den förre återställde jag 2^{dra} delen af Köppens Anmerkungen zum Homer. Jag frågade honom tillika om vilkoren för utdelandet af det Hedmanska

Sid. 67.

stipendiet. Han var ganska artig emot mig och lofvade af de andre Professorerne göra sig derom underrättad samt låta mig veta det genom I. – Blott ifrån 3 till 5 las jag Homerus. Då kom Bl. hit och vi begåfvo oss uppå Klubben. Man visade mig det förtroendet att välja mig till Secreterare i fall någon ville till sällskapet inlämna några försök uti något ämne. Min befattning blir då att då förf. önskar vara okänd skrifva utaf det och lämna det in. Svaren komma att gå samma väg. – Am. kom till mig och betalte mig. Oaktadt jag ätit i dag ganska ymnigt, kände jag mig så hungrig, att jag måste äta litet. – Orolig sömn. Ehuru jag lade mig kl. ½ till 11, så kom jag först upp efter kl. 6. –

d. 10. Jag löste i dag ifrån Frenckells Boklåda: 7de Bandet af Schellings Sämtliche Werke (det 5te Bandet är redan utgånet och fås först i sommar); 2^{dra} Bandet af de 3 sista århundradenas Historia af Eichhorn och Åsarne af Ling. – Då jag ej var utgången, hann jag i dag dock äfven något uti Homerus; om aftonen kände jag mig åter så hungrig, att jag måste äta en half skorpa. – Jag lade mig ½ till 11. Orolig sömn, äfven en pollution.

d. 11. uppsteg kl. 6. – Ledigheten ifrån disciplar gaf mig på eftermiddagen 1 ½ timmar mer. Jag hann sluta den 11te rhapsodien. – Sedan kommo I. och Bl. samt gjorde slut på hela min läsning för i dag. Jag höll uppå att corrigera T-s franska öfversättningar utur

Sid. 68.

Mozin. Nu har jag alltid varit förlägen med det der arbetet, hvilket genom min narraktighet af tillfälligheten kommit öfver mig. Bl. har varit större fransos än jag. Det har jag vetat. Jag bad honom då se öfver alla mina correctioner och han upptäckte mig så stora fel (äfvén af oeftertänksamhet) att jag måste skämmas för dem. En del träffade nämligen mina egna rättelser. Händelsen, ehuru den välgörande för mig bekräftade min egen förmodan, gjorde dock sådant intryck uppå mig att jag också sedan han ganska sent bortgick, ej mer i afton kunde komma mig att uträtta något. Jag var delad emellan dessa bägge föreställningar, att han sett skrif-boken och att han ej sett den. Han har öfversatt detsamma och lofvade mig sin skrifbok. Jag skall företaga mig den noggrannaste comparative granskning, som mig är möjligt att verkställa. Jag åt med honom litet qvällsvard. – Lade mig kl. ½ till 11. – Efter en orolig sömn kom jag åter upp först efter kl. 6. -

d. 12. Jag lånte ifrån Seminarii-Bibliotheket: (till Stipendii-Examen) Lehrbuch für den Schul-Unterricht in der Geschichtskunde von J. G. A. Galletti (Jag fann först efteråt, att det är samma arbete, som är öfversatt uppå Svenska) och System der Logik. Ein Handbuch für Lehrer u. zum Selbstgebrauch von J. Fr. Fries, Heidelb. 1811, såsom Commentarie till hans

Sid. 69.

Grundriss der Logik. – Om aftonen gick jag ut och kom åter ganska sent. Ingen qvällsvard. Lade mig kl. 11.

d. 13. Jag kom upp åtminstone kl. ½ till 6. – I dag kom jag ändtligen att börja den 12te rhapsodien och skulle utom några visiter hafva hunnit deruti något långt. Om aftonen var först I. hos mig. Under hans ledning skref jag min stipendii ansökning färdig. Omedelbart svårare följder hade väl det att jag med honom åt en mycket stark aftonmåltid. Kn. satt här sedan en god tid. -

d. 14. Jag vaknade först kl. 6 och befann mig mycket oredig. – Jag sökte Prof. Snellman 2^{ne} gånger för att tillställa honom min inlaga. Då jag icke heller andra gången träffade honom hem gick jag med I. ut att spatsera närmare till Dragontorpet. – Uti skymningen gick jag ut till Skraddaren och ärnade tillika gå och se på Bl. som skall vara sjuk: I. med hvilken jag ärnade gå dit var icke hem. Jag tänkte då i förbigående dock en gång hälsa uppå Rel. – men jag förblef der hela aftonen. Han tracterade mig med en duktig qvällsvard. – Jag kom hem först kl. 9. -

d. 15. Jag uppsteg först kl. $\frac{1}{2}$ till 6. – I dag lämnade jag äntligen min inlaga till Prof. Snellman. I dag hade jag några obehagliga känningar af min öfvermäktiga qvällsvard i går aftons ehuru jag var i tämlig rörelse. Utaf denna sednare orsak hann jag icke läsa synnerligen mycket. Qvällen tillbragte jag hos Bl. – Åt litet. – Jag lade mig efter vanl. kl. $10 \frac{1}{2}$ I dag har

Sid. 70.

jag ej ens sett uti Homerus.

d. 16. Jag kom upp först kl. 6 och mådde alldeles icke bra. En viss styfhet herskade uti mitt hufvud. – Jag intog hela 20 droppar Eau de Cologne. – Tillsammans med Poppierne hade jag ämnet äta middag, men då jag dessförinnan var hos I. kom man och bød mig att blifva kvar till middagen hos Professoren. – Efter densamma gick jag med I. ut att spatsera. Dessförinnan tracterade han hos Fr. med 2 koppar Caffé och ett glas vin. Hos Z. drack jag ännu en tredje kopp. – På klubben dröjde jag så länge, att jag ej hann den 12te rhapsodien till slut.

d. 17. Jag uppsteg kl. 6 ganska illamående. Utom oredighet i hög grad kände jag till och med svårighet att svälja; tungan var mycket slemfull. – Utaf mitt illamående tog jag mig anledning att blifva hem hela dagen ända till aftonen, då jag beslöt att gå äta och söka igenom en sup persiko förskingra den högst gemena smak, som jag nu började känna uti munnen. – Jag har dock äntligen i dag slutat 12te rhaps. Kants kritik började jag förnämligast med afseende å den förestående stipendiari-examen repetera ifrån början, då jag hunnit till Dialektiken, således hela den elementära delen af hans system, om man så får kalla det. – En stor del af aftonen tillbragtes sedan, då jag engång kommit ut hos Bl. och I. – Jag började i dag repetera Homerus. – Lade mig efter kl. 10.

Sid. 71.

d. 18. Uppsteg $5 \frac{3}{4}$ och mådde dock nu bättre. – Nästan hela eftermiddagen, sedan jag blifvit fri ifrån mina disciplar, använde jag till att revidera Aminoffs franska skrifbok med jemförande af BL:ss hvaruti jag nu också upptäckte rätt många fel. I. kom till mig om aftonen. Jag hade åter en stor lust till en Persico-sup; men genom hans mellankomst förvandlades det till théé. Jag var en liten stund äfven hos Rel. Theet bekom mig dock ingenting mindre än väl. Det misslynne, som jag genom min utgång sökt skingra, har snarare ökt än minskat sig. -

d. 19. Jag kom något sent upp. Först i dag slutade jag att repetera den första rhapsodien. – Den andra hade jag väl ock hunnit igenom, då jag; händelsevis i dag var mera fri ifrån mina disciplar, om icke jag kommit att gå ut. Det skedde med Rel. Vi träffade uppå gatan en karl, som sålde

Wiborgska kringlor; vi köpte några och gingo till Jungfrun för att pröfva dem vid théé. Str. som äfven var tillstädes följde sedan med A. hvilken han höll uppå att öfvertala till att med sig resa till Gubanitz i nästa sommar. – Vid detta tillfälle hörde jag af några tillfälliga Rel. s. yttranden, hvilka tänkesätt han hyser om mig. Honom ville jag icke hafva mer till min reskamrat, om det också eljest skulle låta göra sig. – Projectet om den blifvande resan i nästa sommar åtminstone för mig var af den följd, att ehuru jag sent, kl. 11 – lade mig, fick jag ingen sömn förrän efter kl. 12. Theet torde äf-

Sid. 72.

ven hafva bidragit dertill. Det upphetsade mig åtminstone och förorsakade mig äfven magref. Jag trodde mig kunna förekomma det derigenom att jag åt litet. – Jag börjar eljest nu redan inclinera för den der resan. Jag skref bref till Arvid Str. och till Finnér. -

d. 20. Jag förmådde ej uppstiga före kl. 6 och icke heller då befann jag mig välmående. – Jag intog 15 droppar Eau de Cologne. – Om aftonen åt jag litet. Hvarken Am. eller On voro hemma, då jag sökte dem. Jag beslöt då att uppsöka Forsman. Han hade flyttat ifrån sitt för mig förmodade kvarter. Uppå vägen vek jag då in till Bl. och der förblef jag hela aftonen. – Det var en ganska dimmig väderlek. Jag kom till sängs först omkring kl. 11. Sönnen blef mycket tung och orolig.

d. 21. Jag vaknade åter icke förr än kl. 6. Mitt smörförråd har blifvit slut. Jag var då ut om aftonen och köpte mig Metvurst. Men det bekom mig illa, att jag för att smaka derpå åt litet. Jag har redan hela dagen icke befunnit mig väl; men nu blef jag kännbarligen confus. – Jag lade mig kl. $\frac{3}{4}$ till 11. – Orolig sömn.

d. 22. Uppstigandet såsom vanligt. Confus var jag äfven nu. Ansigtet blygrönt och tungan slemfull. – Det blef uppå Nationsmötet idag en häftig debatt om honorarium till Inspector. – Större delen opponerade sig emot oss. Man skulle efter gam-

Sid. 73.

malt bruk predibus ire in sententiam. Pluraliteten var emot oss och det ansågs derföre för gällande beslut att honorarium skulle aflämnas denna termin. A. och Z. hade dervid straxt med handslag förbundit sig att icke honorera i denna termin. Jag vägde ännu, ehuru jag icke hade hört till pluralitetens parti. Man skred till Subscription. Jag gick bort tillika med de andra utan att åtminstone hafva subscriberat. – Am. bad oss till sig. Att jag kom i deras sällskap, förledde mig att bestämma mig för deras parti. Sannt är det: min öfvertygelse har varit att icke honorera och den har jag ännu. Men mitt beslut hade synts mera hedrande än mera grundadt, om jag först dagen derefter

fattat det. Jag hörde neml. sedan hos R. att det varit förnämligast af begär att opponera sig emot Am. då han något skarpt yttrade sin öfvertygelse, uppretad af L.s grundlösa invändningar, som den yngre hopen bestämdt sig för saken. Att vi de äldsta äfven voro Seniorer, den tanken lærer ock influerat. Sannt är att Am. vanligen icke är nog politisk att styra sin häftighet, att han vill kanske imponera på andra, att han är intolerant emot sina motståndare. Men det är ett fel, som är vanligt hos män af character, och det länder Nationen till en evig vanära att icke allenast icke utan egenteliga grunder utan endast för att opponera sig emot grunder hafva bestämdt sitt beslut.

Sid. 74.

Hvem ville förklara sig för en sådan pluralitet? Det ångrar mig likväl att jag icke afbidade en tid längre så att jag med ett sådant skäl kunnat bekräfta min sednare öfvergång till ett emot pluraliteten taget beslut. Nykopp hade tillika publikt yttrat sig, att de, som voro skyldige till Nations Kassen borde göra sina inbetalningar med det första för att kunna förstärka det blifvande honorarium. Det träffade på oss allesammans. Am. lofvade betala för oss allesammans, för mig, Z. och P. närmare 150 Rubel tillsammans. Vi beslöto att gå till Adjunkten Nykopp i morgon bittida. Händelsen hade så upphetsat mig isynnerhet sedan jag närmare fått höra de bevekande skälen till pluralitetens beslut, att jag hvarken mer kunde läsa något eller få någon sömn förr än omkring 1. Jag hvälfde många planer, hvaribland den att vi skulle i morgon bedja Curatorn beramma ett nytt Nationsmöte, hvarvid vi förbehöllo att (jag ville åtaga mig det. Jag tänkte redan uppå sättet och formen) sjelfva förklara vårt seniorsskap för upplöst, då vi ej mera med Nationens förtroende sågo oss uti besittning deraf. Jag var så öfvervældigad att jag icke fann några

d. 23. betänkligheter här vid; men om morgonen så snart jag vaknade tyckte jag dock mig och

Sid. 75.

Z. icke hafva så stort skäl att afsäga oss Seniorsskapet som Am. och det syntes isynnerhet icke passa mig att väcka motion derom. Det är ännu ett fritt val. Jag kunde dock också vid och genom denna motion just utmärka mig. – Vi voro hos Curatorn; men han sades icke vara hem, antingen han då verkligen icke var hem, eller han lät ock så sägas. – På f.m. var jag just intet capabel att läsa något dels utaf yttre dels inre inskränknningar, uppå min gång till P. för att äta middag dröjde jag flera timmar. Jag gick nemligen derefter till Jungfru Ö. för att dricka Caffee. Den tredje koppen drack jag hos I. hvilken jag i förbigående besökte. – Jag hann uti Homerus endast sluta den 5te rhapsodien. Det var sammanträde hos mig. Jag hade den fågnaden att inlämna till granskning en öfversättning af ett ibland Schillers smärre stycken, Das verschleierte Bild. Sedan de andra gått bort, föll jag på det rådet att sjelf försöka att till nästa sammanträde producera något dylikt. Dermed var jag sysselsatt ända till kl. 11.

d. 24. Jag åt också en hel skorpa. – Vi voro hos Nyk. Det var en långvarig conferans om sista uppträdet uppå Nationsmötet. Han erböd sig till att söka utverka en förändring. Då jag om aftonen kom upp på Nationsmötet, blef hela aftonen derigenom för mig förlorad och det på en annan väg, än jag sjelf tänkt mig. R. fick uti mig och jag följde honom

Sid. 76.

hem. Der satt jag nästan par timmar. Emedlertid blef jag också nu än mer afvog emot honom, då jag hörde hans grundsatser och det sista Nationsmötet och Nationsmöten i allmänhet. Äfven han kan icke lida Am. för det han med så stor sjelftillförsigt yttrar sin öfvertygelse. Han mente till och med att det var rätt att Nationen satte sig emot honom, för att kufva en sådan Öfverherre. – Emedan jag var uti grannskapet, gick jag till Hirn, en man, på hvilken jag mera kan räkna. Oaktadt han subscriberat efter voteringen så önskade han både af öfvertygelse och för att ej blottställa oss att saken måtte ändras. – Äfven hos P. var jag. En G. af vårt motparti hade i dag varit hos honom för att rådfråga sig. Såsom jag af andra orsaker uti dessa dagar ärnat gå till honom; men endast okunnigheten af hans kvarter afhållit mig, så kom jag nu öfverens att i morgon bittida med P. söka upp honom. Genom en sådan der en man, som sansar sig, kunde man dock uträtta något. – Jag har i dag slutat den 8de rhapsodien. Intet ätit om aftonen. – Lade mig kl. närmare 11.

d. 25. Jag vaknade dock åtminstone kl. 5. – Kl. 7 gick jag ut; men träffade ej mer P. icke engång hos Jungfrun, der vi skulle dricka Caffé och få veta G.s kvarter. Jag var sedan ensam hos honom. Äfven han lofvade icke ho-

Sid. 77.

norera. Så tjenligt jag kunde stärkte jag honom indirekt deruti och sökte verka på honom, att åter verka uppå andra. – Jag åt middag med P. Han bød mig nu att åter dricka Caffé. Sedan gick hela förmiddagen förlorad. Först besinnade jag mig på oppositioner, sedan var jag uppå nationsmötet och i skymningen gick jag ut till I. hvarefter vi gingo med Bl. till Lindström. I. bød mig till sig i morgon. Det är hans namnsdag. Utaf min första plan till en gratulation på Grekisk vers har det ej blifvit något utaf; men jag blef nu betänkt att snida någon på finska. Jag började. Det ville ej gå. Väderleken var nu vacker; Himmelen klar. Jag supponerade att det så förhölle sig äfven i morgon och på denna supposition började jag en objektiv-subjektiv naturbeskrifning. – Jag lade mig utan att äta något.

d. 26. Jag vaknade väl äfven nu tidigt; men kom likväl upp först kl. 6 högst oredig med anlag till hufvudverk. – Det var stor dag; men Phoibos, hvars åskådlighet och herrliga verkningar jag hade börjat i aftons beskrifva och sedan lämnat för att för att vid dess anblick lifligare utföra, hade hämnats mig: han syntes icke: himmeln var mulen. Hvad var att göra? Det var synd att lämna

arbetet ofullbordadt, då jag redan hade en hel hop stropher. Jag vidtog det bästa parti, som jag kunde, förklarade det förra för en phantasi och fick härutaf

Sid. 78.

till och med en lättare öfvergång till den idee, som jag ville utgöra; då jag tillika skickade åt honom sinnebilds läran af Kanten. – Så fick jag ändock något tillsammans, hvarmed jag var något nöjd, oakadt mig felades tid att lägga sista handen vid det. Jag hade ej ens tid att äta frukost. Min hufvudverk tilltog. – Uppå e.m. började jag dock redan taga mig; men hos I. lades grunden till något dylikt för följande dagen. Utom mig voro der endast Bl. och L. Jag drack circa 7 glas dels franskt dels Malaga. Sedan spatserade vi ut. – Ehuru jag intet var öfverlastad, kunde jag dock ej göra något mer för denna dagen, utan måste lägga mig. Pensum uti Kant har blifvit alldeles efter. Uti Homerus började jag ändteligen den 11te rhapsodien.

d. 27. Vaknade jag tidigt nog; men uti dåligt tillstånd. Jag var nu nästan mer förfallen än i går. Uti hufvudet låg åter det onda; föröfrigt mådde jag bra. För att hjälpa mig, gick jag till Jungfru Ö. och drack 2 koppar Caffee emedan jag hade ärende äfven till I. Jag tyckte mig sedan verkligen må bättre. – Jag började Fries's System der Logik, med företalet och uti Homer slutade jag repetition af den 12te rhapsodien. På e.m. hade jag rätt ondt i magen. I skymningen gick jag då så mycket häldre till I. Bl. var der äfven. Vi blefvo bägge af I. budne att dricka thée. (2 K¹). Med den sednare gick

Sid. 79.

jag sedan till N. och L. Der tracterte man oss åter med qvällsvard. Jag gjorde mig ett godt mål. Efter hemkomsten var jag ända till kl. 11 sysselsatt dels att afskrifva stycken, för att i söndag inlämnas dels också att litet bättra mitt eget finska stycke, som till den grad innebar spår af hastverk att på ett ställe eftersatsen alldeles saknades. – Om natten hade jag en pollution;

d. 28. men mådde om morgonen likväl icke just så illa, som jag hade väntat. – Jag kom upp kl. ½ till 6, ehuru jag länge förut hade varit vaken. – Arv. kallade mig till sig. Han lärer väl hafva uträknat, att jag af oss 3, lättast kunde låta tala vid sig, då han vände sig till mig. Saken var att öfvertala oss till att gå öfver till honorations partiet för att undvika de svåra följder vårt vägrande i alla fall kunde hafva. Det kunde till och med gå så långt, att Pr. Mel. afsade sig Inspectionen öfver Nationen. Under den långa debatten om våra grundsatser, blef jag något het; dock soutenerade jag dem likväl mer för Am. och Z. skuld än för min egen. Hvad mig sjelf beträffar, så ångrar jag blott att jag så snart då om aftonen bestämde mig. Det hade kunnat hafva anstånd dermed: Vid en bättre insigt skulle jag nu ock kunna mer imponera uppå de andra. – I dag försökte jag mig uti Algebra; men

Sid. 80.

jag har så totalt blott glömt bort alltsammans, att jag ej är uti stånd att solvera något mer inbundna eqvationer utaf första graden. Jag måste just med alfvar gripa mig an dermed, om jag ej alldeles skall bestå med skam uti Mathematiken. Om aftonen gick jag ut att söka O. dels för att rådfråga honom, hvad man bör göra med den här kinkiga saken, hvori vi nu inom nationen hafva råkat dels ock för att få låna Silvestre de Sacys grunder till allmänna Språkläran. Han var ej hem. Jag var sedan hos Am. Att någon förlikning å det af Arv. föreslagna sättet ej lär kunna komma i stånd, har jag mycket skäl att betvifla, så mycket som jag ock verkligen visat mig villja vara derföre. Vi gingo till Z.; men han var ej hem. Då voro vi en stund hos Z-g. – Resultatet blef uppå min proposition att jag i morgon går till Curatorn. Jag har ändock åtagit mig en svår underhandling. Jag måste synas för hvardera, såsom sökte jag efterkomma hvarderas önskan och likväl tillika ställa så till att ingendera blir comprometterad. Då jag funnit att A.fs återgång icke på den föreslagna vägen icke låter tänka sig, måste jag aftvinga Cur. åtminstone uppmärksamhet för saken och ansträngning till uppfinnande af antingen

Sid. 81.

någon annan väg till att verka uppå Am. (törhända kommer icke allenast han, utan äfven Z. i fråga) eller också å andra sidan någon utväg till ändring (hvilket visserligen vore mest välkommet för så väl A. som Z) men så att Nationen eller egenteligen dessa 2 (ja äfven jag) dervid ingenting lida. – Jag åt en hel skorpa. - -

d. 29. Jag uppsteg kl. 5 ½ – En lång conferans med Curatorn. – Derigenom bestämdes att ett fortsatt bemedlande uppå min sida, för att verka uppå A. och Z. Jag försummade till och med Prof. Sn.s timma. – Ifrån Nations klubben på e.m. råkade jag komma tillika med K., en af vårt motparti. Han väckte sjelf frågan om honorarium och detta inledde oss uti ett samtal, som förde mig till honom. Det märkte jag likväl att han önskade i afseende å sig sjelf att icke hafva handlat alldeles så som han handlade, ehuru man visserligem ej kan beskylla honom så mycket för partiskhet som så många andra. Jag fann snarare, att han är en rätt vältänkande gosse. Ännu var jag ock hos P. först kl. 9 kom jag hem, utan att hafva varit hos Am. – Jag lade mig kl. ½ till 11; men fick på lång tid ingen sömn.

d. 30. Jag uppsteg kl. 6 högst oredig. I dag har jag börjat för någon tid dricka Caffee, här hem. I går drack jag ock hos Kn. – med hvilken jag först skulle göra det i Compagnie. Han reser nu hem. – Jag skickade bud till Am. att han skulle komma till mig. Han gjorde

Sid. 82.

oaktadt all använd möda lät han icke öfvertala sig att gå ifrån sitt vägrande att honorera och han gaf ock så föga förhoppning att det härefter kan ske. Han bad mig dock gå till Z. och tala ock med honom. Jag gjorde det, sedan jag först suttit en lång stund på e.m. hos A. Mitt ärende till honom var att dels tala om den här saken dels begära af honom Klytia till låns för att med den deruti befintliga öfversättningen af Goethes Gesang der Geister über d. Wass. jemföra de 2 försök, hvilka af olika författare i dag skola framställas för klubbens granskning. Det andra försöket är af mig och jag skall tillstå att jag 2 gånger omskrifvit mitt, emedan jag, utan att förråda mig sjelf icke kunde lämna de ändringar (ehuru få) synbara, hvilka jag tyckt mig kunna göra sedan jag sett Am. och sedan E.s i Klytia. – Z var ej hem. Jag var sinnad att inbjuda honom att deltaga uti vår klubbinsättning. Det har nämligen varit längesedan påräknadt, jag räknade uppå att jag kunde kanske till mina ändamål vinna mer, om jag just nu hindrade honom med inbjudningen. – Då jag kom att gå så nära förbi Jungfru S. gick jag in och drack 2 k^f Caffee. – För min kropp har jag sörjt tämligen flitigt ja öfverflödigt i dag. – Jag åt först en stark frukost hem, sedan middag hos P. – läsningen har deremot gått trögt. – I dag slutade jag att repetera Kant ifrån början. – Efter återkomsten ifrån klubben började jag öfversätta: Meine Göttin af Goethe; men

Sid. 83.

redan nära slutet förstörde jag alltsammans då jag dessutom icke nog bekant med metern ej vågade anförtro mig åt örats dom. Kl. var 11, då jag lade mig

d. 31. Jag steg upp kl. 5. och fick också kort derefter Caffee. Jag hade lagt mig med den tanken att stiga bittida upp för att gå till Z. Denna inquietude lærer också verkat dertill, att jag i dag kom så tidigt upp. Jag var hos Z. men han viste mig ännu mer obeveklig än A. Hvad hos denne är en följd af öfvertygelse och ambition, är hos den förre trotsighet. Med någon kännedom utaf hans character kunde man vänta det af honom. – Jag blef upprörd öfver den ringa foglighet han viste. – Adj. Nyk. erkänner han sjelf sig vara mycket förbunden. Jag hade lust att reta honom ihop med dem bägge två. Han kunde hos vardera personligen göra ett försök att öfvertala dem. Det finner jag numera för det enda, som kan göras. – I dag har jag dock åtminstone repeterat den 6te Boken af Euclides. En dumhet var det af mig att äta om aftonen. – I. var här med A. Han visade sig nu beredvillig att gifva vika för ordningen och billigheten; men nu blef det åter fråga om Z. Så mycket det ock kostade uppå honom, så lofvade han i morgon gå och tala med honom. Jag började läsa Algebra. - Lade mig $\frac{1}{2}$ till 11. -

Sid. 84.

April 1817.

$\frac{1}{4}$. [1.4.] Jag uppsteg kl. 5. – Jag hade ett besök af Adj. Nykopp. Till följe deraf gick jag emot middagen, så snart jag fick ledighet, till A. för att höra hvad resultatet blifvit utaf hans försök uppå Z. – Vi gingo ut att spatsera. Derunder berättade han mig att Z. förklarar sig obeveklig förnämligast

Sid. fallet tillika vara nödtvungen att uttaga sitt betyg. Jag böd mig uppå allt sätt till att afråda honom derifrån. Bäst ansåg jag om jag kunde få honom till N. Jag föreslog att vi skulle göra det och N. lyckades att helt och hållet uppgifva äfven sitt uppsåt att skilja sig. Äfven nu hade jag tillfälle att varseblifva N.s stora skicklighet (Gewandheit) att raisonnera öfver saken. Frågan blef nu endast den, huru Z. skall kunna förmås att gå öfver. N. lofte på vår inrådan sjelf gå till Z. och tala med honom. – Om aftonen gick jag ut, men sökte förgäfves Magister O. I. Bl. Str. Rel. hvarefter jag sedan gick till Pippingsköld. Der voro hos honom åtskilliga utaf Magistrarne och jag hade just intet att säga. – Efter hemkomsten

Sid. 85.

kände jag mig utomordentligen matt så att jag måste lägga mig redan kl. 10. Jag hade ätit något litet dessförinnan.

Jag hade ärnat stiga bittida upp, vaknade också tidigt men somnade åter och kom upp först kl. $\frac{1}{2}$ till 6 alldeles confus. – Caffet gjorde mig icke så snart bättre. P. var här rätt länge och hindrade mig ännu mer. – Eftermiddagen funderade jag uppå oppositionen emot honom. Jag opponerade sedan också. Ifrån Nationsmötet följde jag Rel. först till I. och sedan hem. Der åt jag qvällsvard med honom och tog mig en liten arrakssup. – Jag kom hem först kl. närmare 9. Då först hade jag tillfälle att börja läsa Algebra. Dermed fortfor jag till kl. $\frac{1}{2}$ 11.

d. 3. Jag vaknade redan så tidigt att jag ej nändes stiga upp. Likväl fick jag ej mera heller någon sömn och så led det till kl. 5. – Jag gick alldeles icke ut hela dagen; men jag var så trött, att jag måste lägga mig redan före kl. 10. – Sömnen blef ganska orolig.

d. 4. uppsteg jag åter kl. 5 ganska oredig. – Jag såg just ynkelig ut. Jag fattade det beslut, att använda par timmar af förmiddagen till spatsergång. Jag kom endast icke ut så tidigt, som jag bordt. Mycket försummades väl igenom denna promenad; men den var likväl nyttig. Z.-g bad mig till sig till middagen. Derifrån gången var jag in hos Jungfrun med St-s och drack i brist af Caffee ett glas vin. Sedan tillbragte jag hela eftermiddagen hos I. för hvilken jag ock uppläs Amala Novellen af Palmblad.

Sid. 86.

uti innevarande års poetiska Calender. – Huru dermed ock nu må vara, så las jag grundbeskrifningen uti Haagners resa med mera nöje än dess Palmbladiska omklädning. Hela hans diktion vill just ej behaga mig. Den är ändock i det hela sökt och konstlad. Först efter kl. 9 kom jag hem och las då min Logik åtminstone till kl. $\frac{1}{2}$ 11. – Orolig sömn.

d. 5. Jag uppsteg något före 5. – I dag kungjorde vår Inspector för Nationen de förändringar uti våra constitutioner, hvilka Consistorium i afseende å den nya Polisförordningen uti staden tillåtit sig. – Jag hade berett mig uppå oppositioner; men det blef ej tid att anföra dem. – Vid förra klubbsammanträdet hade jag proponerat att vi i afton skulle äta qvällsvard hos Msell W. Derigenom blef jag på sätt och vis orsaken till ett obehagligt uppträde, som inträffade. Hos henne spisade dessutom ett större sällskap af circa 14 Viburgenser. Vi andra utgjorde äfven 2 Nylandi: Bl. och I. Efter måltiden, d.ä. kl. 9 drog den upphetsade skaran med mycket väsen ut öfver gatorna. Vinet hade lagt sin råga till oviljan emot den nya polis inrättningen. Jag hade, sant var det, icke druckit mycket; men också i det fallet hade jag ej handlat annorlunda, än jag handlade. – Alla våra föreställningar om den försiktighet, som närvarande crisis

Sid. 87.

fordrade voro förgäfves. Alla Studerande, som under tåget anträffades, upptogos broderligen. När skaran ändteligen hunnit emot Tavastullen bröt den löst uti skrålande sånger och exemplet en gång gifvet, kunde den icke heller vid återtåget derifrån afhållas. Torget drog man ändteligen med saktadt buller förbi; men midt emot Landshöfdingens residens, hvars despotiska grundsatser äro bekanta och som tillika med General-Guvernören skall hafva utarbetat polisförordningen eller åtminstone bragt den till stånd upphöjde den ursinniga hopen höga hurrarop. – Ett högt skri bakom oss, vi visste egentligen icke hvarifrån och af hvilka, kallade oss åter åt torget. Hopen yttrade sig nu äfven i andra bullersamma upptåg bakom åtskilliga fönster o.s.v. Vid bron funno vi oss oförmodadt kringrände af vakt. Officerarens större moderation afböjde de ännu värre följderna, hvilka kunnat inträffa. – Man ville till Rector; men trängdes in uti vakten. Ehuru några dragit sig undan dels före dels under det vi blefvo gripna, uppfyllde vårt antal ännu hela rummet. Vi skulle försättas i frihet mot utställande underskrift af våra namn inne uti vaktstugan och uppgift af de samma särskildt vid utgången. En E.-g, en känd lustig broder hade tillfälligtvis stött till då vi skulle in uti vakten och han gick med sjelfvilligt för att göra oss sällskap. Man ristade dit hvarjehanda

Sid. 88.

namn. En blick på pappret lät mig med förundran redan varseblifva mitt eget namn tecknad obekant af hvem, väl icke uti någon hederlig afsigt. Jag ändrade det till Sjöberg och skref mig sjelf till Håkansson, och gick också ut under det namnet. Det värsta af allt var att Bl. antingen af okunnighet om de andras sätt att handla eller af egna grundsatser uppgifvit sitt rätta namn, som lär på hela listan hafva varit det enda verkliga. – Hvar och en gick nu hem till sitt. Jag kunde på lång tid icke insomna. Jag hade alltförmycket öfverlastat mig vid qvällsvarden. Deraf den oroliga sömn och min stora oredighet vid uppvaknandet. Jag gick ut till Bl. för att närmare med honom öfverlägga om det förflutna. Han träffade mig uti porten och vi följdes då åt till I. Att han undertecknat sitt namn gjorde det för honom nödvändigt att angifva sig i god tid och tillika söka

uppfinna medel att rädda de andra. Han skulle nu gå till Prof. Wallenius och rådfråga honom, hvad han borde göra. Han hade till den ändan upptäckt en detalj, som i närvarande fall åtminstone kunde tjena till att förmedla sanning, att nämligen vi 8, som spisade qvällsvard för oss hos Mams. Widegren först vid torget stött uppå

Sid. 89.

den öfriga hopen, som kom ned med torget och efter tillfrågan, om vi voro Studenter på vårt jakande svar drogo oss med sig åt Slottsgatan. Utaf hopen kände han ingen och af sitt eget förra sällskap förblefvo endast jag och Aminoff vid hans sida. – Det var derföre nödvändigt, att vi borde underrätta de andra, som hade varit af vårt sällskap derom att de borde säga att de gått sin väg. Det var också fallet med de flesta: de hade verkligen redan förut skiljt sig. Till den ändan voro vi hos R. och jag och I. sökte äfven Z. utan att träffa honom. Sedan voro vi hos Am. Nu först erfor jag att det varit en österbottninge, som utaf okunnighet skrifvit mitt namn i tanka att ingen skulle heta så och det endast förblifva ett diktadt namn. Jag kunde efter hemkomsten alldeles icke läsa något: så mycket har den här händelsen verkat uppå mig. -

Adw. Fiscalen var upp hos mig och bød mig till sig till middagen. Den kom mig verkligen väl till pass; ty jag hade alldeles ingen frukost ätit. – Det blef vid bordet fråga om händelsen i går afton, förstorad såsom vanligt, genom ryktet till en ofantlig grad. Jag låddes icke veta deraf; men torde dock icke deruti hafva handlat just

Sid. 90.

så riktigt utan snarare exponerat mig, att blifva misstänkt för Gud vet hvad, då det väl i alla fall blifvit bekant uppå andra vägar, att jag varit med. – Först efteråt föll det mig in att med afseende å min vistelse uti N.-a huset och mina sista relationer med detsamma kunde denna förtigenhet, hvaraf motsatsen icke skulle varit heller så farlig kunde gifva anledning till några slutsatser om mig, eller bikräfta de praejudicia som man möjligen kunde hafva. Det kan ock synas å andra sidan, att jag ej ville hafva förtroende till dem. En kopp Caffee drack jag der äfven, hvarefter jag måste recommendera mig. Klubbens medlemmar samlades hos mig i dag redan kl. 3 och förblefvo nästan hela eftermiddagen. Det upplöstes först genom Z. och R-rs ankomst. De sade ock att Nationen i afton uppå sina vanliga rum skulle sammanträda. Vi beslöto att verka. Mig grep i synnerhet en stor ifver att drifva protestationsförslaget emot Consistorii vidtagna beslut i verkställighet. Jag proponerade att Nat. i morgon skulle sammanträda för att enhälligt yttra sin vilja i afseende å den föreslagna protestationen,

Sid. 91.

och att vi tillika skulle ställa så till att andra Nationer – på österb. räkna vi med skäl, äfven som de skola räkna uppå oss – skulle erhålla del af våra företag och kunna igenom deputerande deltaga uti en gemensam öfverläggning om saken. Jag åtog mig sjelf att utföra detta sednare projekt i afseende å Österb. – Vi stannade i det beslut att Nationen först ensam på f.m. skulle sammanträda för att tillväga bringa ett Nationsbeslut, hvarefter endast valda deputerade borde uppå samma ställe råkas e.m. tillika med dylika utaf andra Nationer, hvilka ville deltaga uti dessa för Academiska ungdomen högst viktiga beslut. – Am. jag och Z. voro hos honom och talte derom. – Efter aftal sökte jag med I. Österbottningen C. en man, på hvilken vi säkert kunde räkna, såsom duglig vehikel för våra planers utförande att draga Österbottningarna till oss. – Olyckligtvis var han ej hem. – Kl. var redan 9 då jag hemkom; men också nu var jag ej förmögen att läsa något. På f.m. hade jag likväl repetert, hvad jag i går läst uti Kants Kritik och det är då utom mitt grekiska pensum allt, hvad jag har gjort i dag.

Sid. 92.

d. 7. Jag gick kl. 7 till I. hvarefter vi sedan tillsammans voro hos G. som lofvade uppfordra sin Nation och äfven andra att på eftermiddagen sammanträda. Sedan var jag hos Bl. Han förmådde mig att komma och spatsera med sig. Jag var utan frukost. Han tracterade mig med ett glas vin. Jag var ändock rätt hungrig och ärnade gå hem och äta litet då i detsamma Z. mötte mig med S. nära till min port. De vände om till mig. – Straxt derefter erhöill jag en biljett af Curatorn, hvaruti han bad mig komma till sig, då jag skulle gå uppå Nationsmötet. Jag gick; Z. var der äfven. Han underrättade oss derom, att han varit hos Prof. Mel. som lofvat att i morgon conferera med Prof. Hällström och derom underrätta Nationen uppå e.m. kl. 5. – Emedlertid tyckte Adj. N. att vi ej borde hafva så brådt med att rådfråga andra Nationer, förrän denna sak var förbi. – Nationen var ganska talrikt församlad. Emedlertid valde redan Nationen fullmäktige för sig till den blifvande Conferencen med andra Nationer. Dertill utseddes A. Z. R-n och jag. – Föränledd af sakernas förändring genom Inspectorns mellankomst icke mindre än af E. sjelf företog jag mig att låta contra bud utgå om upphäfvandet af conferencen i dag. Men deruti handlade jag likaså förhastadt som vid motsatsen i morgons. Jag hade icke kun-

Sid. 93.

nat föreställa mig att saken vore så allmänt bekant som jag sedan erfor den vara. Det kunde verkligen förtryta dem att man är så förunderlig i afseende å dem. – Hade jag besinnat mig bättre, så hade jag ändock kunnat låta det blifva vid sitt förra endast med den inskränkning att Curatorerne ej, såsom det först var sagdt, skulle följa med. Studenterna hade derigenom blifvit närmare förenade med hvarandra redan på förhand. – Det var utomordentligen mycket Studenter i Kyrkan i dag. Äfven jag var der med den öfriga hopen. Sedan åt jag middag hos P. – Efter hemkomsten kunde jag icke göra något ting af bara förtrytelse öfver den rol, som jag spelat. – Det föll mig nu in att vilja ändock på något sätt hjälpa saken derigenom, att I. kunde liksom omvänd blott af sig sjelf bedja sina bekantaste Österbottningar komma dit in, emedan han hört att vi ändå skulle vara der i

fall någon skulle komma. Jag hade nämligen med Am. beslutit att gå dit. – Men äfven detta förslag kunde icke gerna verkställas och blef om intet. Jag ärnade gå till Jungfrun för att dricka Caffee, men träffade T. som bad mig in till sig. – Jag satt der en stund jemte andra Studenter. – Vi väntade uppå Nationsrummet ända till kl. 5 utan att någon syntes. – Jag var än och sökte I. och så först gick jag hem och började läsa. En början gjorde jag nu ändteligen med Trigo-

Sid. 94.

metria plana. En god appetit förledde mig att äta ända till 1 ½ skorpa. Kl. 10 ½ lade jag mig. En stark pollution följde.

d. 8. Mycket illamående isynnerhet oredig. – Jag skulle nu ändteligen i ro försöka att läsa något; men bäst som jag var sysselsatt med repetition af Kants kritik. NB. hvad jag i går läst, får jag ett besök af Baron R. Han hade i går på Klubben råkat Adj.na B. och L. bägge lifvade af samma ifver emot de nya inrättningarna. De hade också underrättat R. derom, att hela den Studerande Corpsen i morgon skall uppkallas för Consistorium, för att erhålla en admonitio i anledning af de sista oroligheterna, om man så får kalla ett utbrott af ett muntert lynne. Med förutsättande att Biskopen torde komma att orera, hvaraf Österbottniska nationen skulle försättas uti overksamhet, önskade han att ibland vår nation någon måtte finnas, skicklig till att för Studenterne föra talan. – Efter öfverläggning med sig sjelf hade R. tyckt sig i anseende till de uppoffringar af närvarande personliga fördelar, som ett sådant steg möjligen kunde göra nödvändigt kunna offerera sig till den som åtminstone igenom en så oegennyttig handling skulle söka göra sig förtjent af den Studerande Corpsen. Lifvad af detta ädelmodiga beslut, hade han i morgons skyndat till vår Curator,

Sid. 95.

hvilken gifvit honom det rådet att i afton ställa till hos sig ett litet Calas, hvarpå han kunde bjuda Nationernas Curatorer jemte de dugtigaste af hvarje Nation. – Emedlertid hade N. bett honom komma till mig och A. för att rådfråga oss derom. – I parenthes måste jag här tillägga att N. ifrån den stund, som jag i anseende till gången af det tvistiga honorariiprojektet på hans ursäkt för sitt deltagande uti saken, frimodigt hade yttrat mig, att den enda misstänka som vi här kunde hämta anledning till, vore att han visat oss Seniors (Jag hade dessutom redan tidigt i början af Terminen gifvit honom en vink om Nationens ungefärliga tänkesätt) för ringa förtroendes – visat ett särdeles förtroende för mig till och med utöfver de andra. – Jag önskar i anseende härå ingenting vidare än att jag måtte vara i stånd att svara deremot så fullkomligen som jag önskade. – B. till hvilken vi gingo jemte A. förtestade förslaget såsom föranledande till beskyllningar om myteri. Han skulle i alla fall på e.m. gå till N. och L. för att vidare med dem öfverlägga. Hvar och en Curator skulle utur sin Nation välja några vissa till ordförande. – Hans skäl öfvertygade oss ej; vi gingo derföre åter till N, och communicerte honom så väl den som B. projekt. Resultatet blef att H. borde blifva den enda

(förste) ordförande; Curatorerne sedan utse de dugligaste utaf sin Nation till Deputerade för att instämma å Nationernas vägnar uti allt

Sid. 96.

hvad R. anfört. Några af Curatorerne borde också för honom uppsätta det tal, som han skulle hålla, detta resultat communicerade oss Curatorn på e.m. litet före Nationsmötet. Det var Inspector, som höll det och det voro långvariga debatter om billigheten af de nya stadgarna. – Prof. Mel. var ganska förlägen, emedan han sjelf underskrifvit desamma. – Efter Nationsmötet, hvari vi enhålligt anhöllo derom att han måtte för Consistorium anföra vårt missnöje, förfråga sig hos Consistorium om de öfriga punkterna angående sjelfva föreslagna Studenter af andra Nationer, 2. Ch. af S. af Österbottn. samt F. och S.d af Tavastländska nationen, hvilka allesammans R. böd till sig i morgon kl. 7 för att se hans talprojekt. Sedan satt jag hela aftonen hos Bl. – I. lämnade mig det uppdrag att tillsäga min granne C. en hans Nationist om Nationsmöte i morgon kl. 7 hos Curatorn. C. böd mig en sup och för den skuld måste jag äta litet. – I dag är i anseende till mina disciplar påskferien förbi och jag har icke dock vunnit något sjelf derpå; tvärtom hafva äfven mina bestämda lectioner för alla dagar en par gånger blifvit alldeles efter, något egenteligt nytt må jag ej tala om.

Sid. 97.

Den 9de Aprill blef den märkvärdiga dagen, då den Studerande Corpsen åtminstone uppå ett ställe såg hvarandra. De deputerade infunno sig först kl. 4 hos B. R. Derifrån gingo vi Wiburgenser sedan till vårt Nations rum, hvarifrån vi uti ordning upptågade till Academien. Biskopen öppnade högtidligheten med ett tal, han ganska skickligt sökte öfvertyga oss om nödvändigheten och giltigheten utaf den nya förordningen. Han gjorde det med en sådan mästrelighet, att kanske mången med mig redan blef ängslig om utgången. Jag repade dock mod vid Biskopens egen försäkran vid slutet af sitt tal att vi vid detta tillfälle skulle kunna yttra oss. Då framsteg R. och las upp sitt papper. Vi omkringstående instämde sedan efter slutet med bifall af sjelfva den Studerande Corpsen. Dock gick alltsammans ganska ordentligt till, utan något sorl eller buller. Äfven Gr. talade och jag var verkligen äfven betänkt derpå; men jag såg att Bisk. sjelf slutligen vid de många oppositionerna började blifva otålig. Hela Conventet upplöstes med några ytterligare förmaningar och löfte ej mindre om emottagande af den skrift, som vi förbehöllo oss att få inlämna än om modificationer af Consistorii-beslut. – Ehuru Biskopen äfven förmanade, att hvar och en skulle nu gå hem till sitt, nedtågade den första delen af Student-corpsen öfver torget längs Slottsgatan och upp med Ågatan. Jag gick med I. in till Bl. och satt der en stund. Kn. tracte-

Sid. 98.

rade mig med ett glas vin och proponerade brorskål. Ifrån Nationsmötet der jag äfven opponerade, gick jag till I. af nyfikenhet att få höra hvad Prof. F. yttrat i anledning af hvad i dag föregick. Hos honom var äfven E. – Jag proponerade, att vi skulle gå och dricka Thé. Det blef vinthé. E. proponerade brorskål. Sedan hos Z. B. berättade att Baron M. i dag sagt, att det vore ett missförstånd (således äfven Biskopen sjelf i dag, af Prof. Mel i går. – Endast Prof. Wallenius har då ej missförstått saken), om man sade att Studenter endast då kunde af polisen förhöras, när de wore invecklade uti något brott jemte andra stadens invånare. Äfven den sista gången skulle de Studerande (allenast) hafva kommit att förhöras af polisen och framdeles skulle det så ske. – Han hade äfven yttrat sig att ingen ändring af Consistorii tagna beslut kunde ske af andra än Kejsaren och till honom hade vi svårt att få tillträde, så att saken blefve rent framställd. Således högst bedröfliga utsigter för framtiden. I qväll har jag först rätt alfvarsamt begynt föreställa mig en skiljsmässa härifrån Academien. Men hvart? – Jag ångrar mig nu äfven att jag sökt stipendium. Jag hade åtminstone varit fri ifrån det bekymret, om jag låtit blifva det. Törhända kommer jag icke ens att begagna det stipendium länge, som jag nu har. Hela påskferien har gått förbi, utan att jag för min stipendiat-Examen uträttat något. – Också nu

Sid. 99.

ville jag läsa; men kan icke. Så snart jag kom hem, trifdes jag ej der utan begaf mig genast till A. för att ändra timmen för hans bröder i morgon, emedan jag säkert kan förutsätta att jag hinner tillbaka så snart ifrån den Expedition, som jag i morgon tänker företaga mig. – Den underrättelsen att Rectorn skall fortfara att påstå, att ett fenster påskaftonen blifvit inslaget, – ett helt och hållet falskt påstående, förargade mig så att jag föll uppå den ideen, att proponera Bl. i morgon, att vi skulle gå till Rector och sjelfmant för vår egen och våra kamraters heders skuld förklara detsamma för alldeles falskt. – Jag åt intet. Lade mig efter kl. 10.

Jag mådde högst illa vid uppvaknandet och jag tror att jag verkligen måste hädanefter börja att inrätta min diet annorlunda. Det här tyckes börja att gå uppå tok med mig. Bl. kom till mig efter löfte. Wi gingo då tillsammans till Baron R. med hvilken sednare jag gick till Curatorn. Kl. 10 hade Insp. sammankallat Seniores uti Nationen för att förkunna dem att Consistorium afvaktar skriften å vår sida för att taga vårt uppförande i öfvervägande och så mycket möjligt är afhjelpa. Men till detta ändamåls vinnande fordras å vår sida den största försigtighet och samvetsgranhet uti vårt uppförande, hvilket han ålade oss Seniores att söka befordra. – Jag var sedan ännu in hos honom för att rådfråga mig, om jag och Bl.

Sid. 100.

såsom vi ärnat borde gå till Rector och vederlägga det påstående, som man säger han ännu skall fortfara att yttra, att ett fenster nemligen påskafton blifvit utslaget. Han tycktes snarare af- än

tillråda och på den grund skola vi låta det bero dervid. Eftermiddagen gjorde jag en visit hos Ursins. Jag spelade der en ganska ynkelig rol. Jag har sällan haft något att säga der; men nu hade jag än mindre. Orsakerna äro väl dock lätta att finna. Hos I. åt jag med Bl. Memma. -

d. 11. Jag kom upp kl. 5; - men mådde icke alldeles så illa, som jag befarat. – Österbottningen B.m var hos mig för att inbjuda mig till ett sammanträde hos Baron R. Dessförinnan var jag hos I. – I dessa sednare dagar har i synnerhet straxt eftermiddagen en utomordentlig tyngd och sömnaktighet velat öfverväldiga mig. I dag var den så stor att jag endast med den största ansträngning och jämn rörelse – dock med stor möda – kunde hålla ögonen upp. – Äfven för den måste jag just se mig före. – Om aftonen främmande. R.r. N.n och A.n. Sedan I. och Bl. A. Jag proponerade dem att gå ut i morgon kl. 7 till Dragontorpet och äta ägg.

d. 12. Det verkställdes. Jag gjorde mig ett duktigt mål; men äfven efter detta befann jag mig särdeles sömnaktig och trög. Jag åt sedan ingen hvarken middag eller aftonmåltid. – Ifrån 5 gick min tid uppå Nationsmötet och hos Bl. – Hos Jungfr. tog jag mig en kopp thé och ett glas vin.

Sid. 101.

Sedan las jag den Tyska Litt. Tidningen intill kl. 10 ½. – Stark pollution om natten.

d. 13. Jag uppsteg kl. något öfver 5. – Bl. kom hit. Wi gingo sedan till Ott. Så förgick hela förmiddagen. Sedan åt jag middag hos P; drack med honom Caffee (2 K^l) hos Jungfru Ö. och spatserte ett stycke. Så förgick större delen af eftermiddagen; ty sedan hade Klubben hos mig sin session. – Derefter gingo vi alla till Z. Först efter återkomsten hann jag intill dess jag lade mig läsa mitt logiska pensum. Allt annat blef äfven i dag. -

d. 14. Jag uppsteg före kl. 5 – slemfull. – I dag försåg jag mig med franskt vin äfvensom jag gjorde en början till att ordentligen äta middagar. I. och F-n här. – E.m. var jag ganska sömnig och las derföre den Tyska Lit. Tidningen, emedan jag till all lycka redan i morgons absolverat mina egentliga praestanda. Men stipendi examen tyckes alltjämnt lämnas å sido. – Det blef sammankomst hos Bar. R. och det ledde mig för hela dagen ifrån studia. Jag tillbragte neml. sedan hela dagen hos I. Han lät efterskicka vin och med en par 3 glas befann jag mig för denna dagen godtgjord. – Jag lade mig efter kl. 10.

d. 15. Kl. 5. Jag mådde verkligen illa, isynnerhet plågade mig hufvudverk. – Jag blef i dag utan Caffee; men till frukosten tog jag mig en duktig sup och efter middagen litet vin. Emedlertid mådde jag ändå inemot aftonen högst

Sid. 102.

ynkeligt. Sedan tycktes det onda genom magref skingra sig. Jag slutade den Tyska Lit. Tidningen. I. besökte mig om aftonen. Med honom smuttade jag åter litet. – Ehuru jag lade mig till och med

d. 16. tidigare än vanligt, sofde jag tungt ända till kl. ½ 6. – Tungan slemfull och hufvudet oredigt. - Skräddaren hämtade äntligen i dag mina kläder. Jag har fruktat för hans räkning, men den öfverträffade all min förmodan. Jag är för det närvarande så penninglös, att jag redan förut vid supposition att räkningen kunde komma beslöt att derigenom skaffa mig rådrum, att jag gaf honom ännu arbete för att derunder hinna anskaffa betalningen. Både detta bekymmer och andra, förhinder hafva vållat, att Logiken i dag blifvit alldeles efter. – Till Bibl. återställde jag Ergänz. Bl. för 1814 utan att erhålla något annat i stället. – Jag fick äntligen penningar hos F-n om aftonen, sedan jag förut förgäfves tänkt uppå 4 andra. – Han erböd sjelfmant, då jag nämnde, att jag var i behof.

d. 17. Jag uppsteg kl. ½ till 6. – Caffee – Hos Baron R. åt jag för andra gången frukost. Detta bekom mig ganska illa, ehuru jag flere gånger genom vin sökte undanrödja den onda smaken. A. här om aftonen. Gaf mig ännu mer penningar, anseende de första 50 Rublerna såsom ett lån. Sedan var

Sid. 103.

G. här och blef öfver natten.

d. 18. Kl. 5. Nu var tungan alldeles slemfull. – Den underrättelsen att stipendii-examen skall i nästa vecka gå för sig gjorde mig litet orolig. – I dag var det Candidat-Examen. Der tillbragte jag par, tre timmar af förmiddagen. – Den nyheten jag hörde bragte mig äntligen i dag derhän, att jag repeterte Trigonometrien. Bl. här om aftonen. Han inlämnade en Recension öfver några af de öfversättningar, som till vår societet blifvit inlämnade. – Mina sednaste hafva blifvit af honom mest tadelade utan att han väl vetat att de härröra af mig. – Jag lade mig kl. ½ till 11.

d. 19. Uppsteg före 5 ingenting mindre än välmående. – Det är hos mig en stark slemsamling, som verkar uppå mage och hufvud. – Detta led i synnerhet i dag rätt mycket. – Äfven min mage började, sedan jag druckit Caffee, att angripa hvarföre jag företog mig nära 1 timmas promenad öfver skaran uti det sköna vårvädret. – Det tycktes bekomma mig just väl. – Så tycktes det för ögnablicket; men sednare kände jag mig uti lika bedröfligt tillstånd som förut. Hela dagen befann jag mig illamående. Ifrån Nationsklubben gick jag med A. till honom, spelte der dam och åt qvällsvard. Jag mådde

d. 20. dock icke alldeles så illa vid uppstigandet, som jag hade förmodat. Jag begaf mig ut till Bl. hos hvilken jag intog goda magdroppar. Sedan spatserte jag med honom öfver en timma. – E.m. var jag med P. hos Jungfru Ö. att dricka Caffee.

Sid. 104.

I dag har jag ändock flitigt studerat Mathematiken, nemligen slutat läran om Logarithmerna och till större delen repeterat Algebra. Den underrättelsen, som jag hörde om aftonen uppå sammanträdet hos I. att Tentamina skola begynna i Tisdag för Prof. Fattenborg, gaf mina studier en helt annan riktning. – Jag började neml. om aftonen sedan jag hemkommit sist ifrån en promenad med Bl. och P. litet se uppå Historien och Geographien, enligt Galettis Allgemeine Weltkunde.

d. 22. Jag uppsteg kl. 5. Intet Caffee mer i dag heller. I dess ställe företog jag mig en nära 3 timmars promenad. – I största hast ville jag repetera Homerus, NB. hvad jag antecknat. Men jag hann icke längre än till 7de rhapsodien, då tiden var inne att gå. Ifrån kl. 3 sutto vi hos Prof. F. ända till kl. 6 ½ och skulle icke en gång då ännu hafva sluppit, om ej Prof. H. kommit och befriat oss. Det var mig rätt ovälkommet, att jag för denna tentamen nödgades vara bort ifrån Nationsförsamlingen. Jag hade nemligen sammankallat Nationen för att höra sig föreläsas den skrift, som skall inlämnas till Consistorium och underskrifva densamma. Då jag äfven fick mig tillskickad skriften ifrån den Tavastensiska Nationen, föll det af sig sjelft, att jag skulle kommit att läsa upp den-

Sid. 105.

samma för vår nation. Denna ära måste jag nu vedersaka och uppdraga min befattning till A. – Först efteråt underskref jag skriften hos R. Jag ides ej läsa mycket mera om aftonen utan lade mig redan efter kl. 9.

d. 23. Jag uppsteg deremot tidigare och repeterade, hvad repeteras kunde i Logik, Geometri, Arithmetik, Trigonometri, Allmänna och Svenska Språkläran. Tentamen blef dock för i dag uppskjutet intill Lördagen och jag slapp åtminstone för i dag med blotta förskräckelsen. – Eftermiddagen på Nationsklubben i afsigt att få ifr. Bibl. Vaters Tabellen der Kirchengesch. Jag fann dem icke. I. sökte jag, för att höra, om han fått verkställa mitt uppdrag att skaffa sig tillfälle att se Pr. F.s vota. Han hade lemnat en lapp efter sig, hvori han förkunnar, att han gått ut jemte åtskilliga andra att slå boll. Jag hade ej lust derföre. Grannskapet drog mig likväl att dricka thee. Sedan gick jag till Bl. med hvilken jag spatserte ända till mörkret. Sedan vakade jag än till kl. 10.

d. 24. Jag kom mera sent upp. Caffet har länge varit borta. I det stället har jag åtminstone nästan efter alla måltider smuttat litet vin. Efter frukosten har det alltid varit en af bruket antagen ordning. Merändels och efter middagen, äfven vid andra tillfällen; då jag velat upplifva mig

Sid. 106.

eller fördrifva t.ex. någon ond smak. Äfven på nykter mage har jag någongång intagit något inblandadt uti vatten; men funnit det till och med skadligt. Bäst har jag befunnit mig deraf straxt efter frukosten. – I dag genomlopp jag varianta till Theologiae och Moraliuum Tentamen i eftermiddag hos Prof. J.B. Den gick för sig bra. Jag väckte till och med upseende igenom mitt bemödande att vilja demonstrera rätt vidlyftigt. Jag borde äfven af Prof. B. erhålla 2 röster. Jag kom just sjelfföfnöjd ifrån honom. – Utgången med Am. till Chydenierne. – Nu kände jag mig så hungrig att jag måste äta litet. -

d. 25. I dag började vi åter dricka Caffee. I dag har tentamen icke mera tillfredsställt mig. Det gick såsom det kunde hos Prof. G. Bonsdorff. Likväl kunde jag uti det hela mer smickra mig utaf denna

d. 26. dagens framgång än af den följande hos Prof. Palander. Jag var väl efter mitt eget uppriktiga omdöme icke ibland de aldrasämsta; men dock ibland de sämre och detta smärtade mig högeligen och en följd deraf var, att jag efter min naturs lynne vid sådana tillfällen släntrade bort hela eftermiddagen och uppsköt förhörandet af de lectioner, som blifvit efter för mina disciplar tills morgon. I. hos hvilken jag först var, förde mig att dricka thé. – Sedan var jag

Sid. 107.

hos Bl.

d. 27. Först nu började jag åter fortsätta Kants Kritik och Fries's System der Logik. Hos Dahl började jag pensumtals genomläsa Lexicon till dess Chrestomathie. – Uppå e.m. hos Str. för att genom min närvaro göra en påminnelse om penningar. Der blef intet utaf. I förbigående var jag ock hos H. – Emot aftonen blef jag allt mer ovass, sökte derföre upplifva mig genom fäktande med I. Sedan spatserte jag ännu ganska länge med honom och Bl. -

d. 28. Sömnen blef högst orolig. Vidunderliga drömmar. – Jag var vid uppstigandet nästan än mer illa disponerad, än då jag lagt mig. Tungan var nu ock alldeles slemfull. – Jag måste derföre besluta mig till en timmas promenad, sedan jag druckit Caffee. – E. m. promenerade jag åter med I. och Bl. – Jag var synnerligen ömkelig.

d. 29. Detsamma gällde om mig den följande, ehuru jag om morgonen med Kn. gjorde en ganska vidsträckt promenad. – E.m. sofde jag till och med litet. Utom mina pensa har jag nu ändteligen repeterat till slut mina 12 rhapsodier d.ä. i början 50 verser af hvarje i den säkra förmodan att sådana ställen uti examen egentligen komma att behövas (troligen!). Jag har också pia fraude tänkt fortfara på samma sätt framåt; men Gud vet, om jag kommer mig

Sid. 108.

dertill. Om aftonen gick jag åter ut och spatserade med Bl. och I. Efter hemkomsten åt jag litet och drack vin. Den underrättelsen att examen icke ännu sker i morgon, således ej före den första Maj, gjorde mig än mer misslynt. Jag hoppades kunna öfverlämna mig åt glädjen helt och hållet den 1^{sta} Maj och sedan så mycket ifrigare, gripa till mina studier; men nu - - - Äfven den Tidning, att min farligaste medtäflare, lilla F. en Nationist i dag blifvit Primus vid facultetsskrifningen var ej tröstande för mig vid tanken uppå examen, hvarpå den händelsen kan hafva inflytande. -

d. 30. Jag mådde dock ej så illa vid uppstigandet som jag förmodat. – Med Bl. var jag ut och gjorde en liten promenad. – Jag var just förargad deröfver att examen ej blef i dag. Med Am. var jag på e.m. hos Baron R. Der voro äfven åtskilliga österbottningar. Jag gjorde dem propositionen om den af oss så länge påtänkta Studentklubbens inrättning, men man tyckte att sådant också i närvarande omständigheter vore blott en idee. – Med Am. åt jag sedan också aftonvard.

Maj 1817.

[1.5.] Den med så mycken otålighet efterlängtade dagen, 1^{sta} Maji, uppgick ändteligen med en mild solglans. Jag begaf mig med Am. till Nyk. hvarifrån vi åtföljdes ut till Prof. Melartin för att tillstålla honom vårt honorarium.

Sid. 109.

af 1200 Rubel. Före kl. 2 drogo vi ändteligen ut en corps ifrån Academien. Folket i portarne tycktes med bifallande förundran betrakta vårt tåg. Adjuncterne B. och F. voro de första, som förente sig med oss. Vår samlingsplats var utanför Nylandstullen ett stycke ifrån vägen ofvan kyrkogården. Jag drack ej så många Brorskålar enskildt, så mycket som jag erinrar mig endast med Hjertman och Roos, J. Bonsdorffs son, Lassenius, Hasselblatt, Tengström, Biskopens son, Tulindberg och kanske några andra. Flera innesluto mig uti den allmänna skålen, som flera särskildte gånger tömdes under förnyade hurra-rop. – Först derute erinrade man sig att Ursin ej var buden. Jag åtog mig med Am. att vandra tillbaka till staden och så sent det än var, invitera honom. Han kom också slutligen. För

återtåget fruktade jag ganska mycket att derunder skulle uppstå några oordentligheter. Man hade också tagit saken alfvarsamt och beredt sig derpå. Vakterne voro i staden 3-dubbelt starkare än vanligen och det sades till och med att General Gouvernören låtit utdela patroner. Redan vid tullen emottogs den intågande truppen af en stark vagt och uppå gatorna voro starka patruller i

Sid. 110.

rörelse. Så mycket mer prisvärd var den ordning, hvarmed vårt intåg skedde. De höga vederbörande hade skam af all sin otidigt fega beställsamhet. – De utaf oss, hvilka något öfverdrifvet offrat åt Liber pater, transporterades in till staden med häst. N. var så god och skickade på min biljett sin vagn för att tjena till samma ändamål. De öfriga marcherade in uti spridda hopar. Några ostyriga lämnade man hos andra kamrater vid tullen. – Jag hade stark hufvudwerk af mitt drickande, ehuru det ej var så betydligt, circa 8 glas.

d. 2. fortfor den ännu. – Jag erhöll ändteligen bud att i morgon kl. 10 infinna mig till stipendii Examen. – Jag mådde ganska illa. Jag måste derföre före middagen promenera något. Hos P. dröjde jag någon tid. Den händelsen, att han vid facultets skrifningen blef ultimus, har gjort honom nästan förtviflad. Mitt medel att trösta honom har just icke varit lindrigt i dag isynnerhet viste jag mig ganska otålighet öfver en så långt drifven yttre grannlagenhet uti små saker. Låt se, huru det går i morgon med mig sjelf. Uppå e.m. var jag förunderligen sömnig, så att jag till och med måste använda en hel timma till sömn. Sedan gick jag igenom början af 13–18 rhapsodierna. Om aftonen åt jag qvällsvard.

Sid. 111.

Kn. böd mig på äggmjölk. Repeterete natur. Historien ända till öfver kl. 10.

d. 3. Förskräckelse och längtan herrskade hos mig allt ifrån mitt uppstigande och afhjelpes ej igenom vinglas. Ändteligen gick Examen för sig för Prof. Gabriel Bonsdorff uti Botaniken på det ömkeligaste. Dock voro alla de andra, så nära som T. i samma fördömmelse som jag. Prof. J. B. var alldeles icke upp, till äfventyrs hade jag för honom utplånat hvad jag förskyllat för hans Bror. – Då det skulle lida till röst-utdelningen, var jag delad emellan den önskan att nu få och att komma i nödvändighet att å nyo söka i höst. Ordningen blef ändteligen: Weg. med 7. Jag med lika många F. och T. med 6 och de öfriga med 5. Jag lärer väl nu dock erhålla Transport och så är det ändamålet vunnit, om det också skett på ett mindre utmärkt sätt. – Efter min plägsed lämnade jag både Kant och Fries för i dag. Med I. var jag hos Jungfrun och drack thé, spatserade sedan med Bl. och Am. – Då jag var hos den förra, proponerade mig Baron Mannerheim Brorskål.

d. 4. Jag mådde ganska illa vid uppvaknandet. Jag begaf mig derföre sedan ut att spatsera med Bl. ända till skansen. – E.m. hos Rel. Iim. och

Sid. 112.

med honom, hos Z. Det slog ej felt att vi ej blefvo tracterade af honom med Caffee. Sedan var jag hos Npji [?] för att låna anteckningarne för Pipping, hvars Lectioner jag på lång tid icke bivistat. Då han kallade mig Herre, gjorde jag i anledning af den allmänna brorskålen proposition om Brorskål. – Äfven så har jag utan vidare prologer börjat på ett förtroligare sätt tilltala Allén. – I dag började jag ändteligen läsa på den 13de rhapsodien uti Homer. Derjemte fick jag uti Idmans försök att visa gemenskapen emellan Finska och Grekiska språken. – Ehuru jag ej mådde väl och ej var i behof deraf, åt jag qvällsvard. – Befann mig dock bättre

d. 5. än jag kunnat vänta mig, då jag uppsteg kl. ½ till 5. Jag hann dock ej ut att spatsera. I dag var jag ändteligen åter och afhörde Prof. Wallenius. Om han också icke skulle märkt det, så hörde han det uppå Bl.s förvånade utrop till mig: Hvad, fan är du ock här. Han observerade nämligen ej att Gubben redan var uppkommen. Jag sysselsatte mig för öfrigt att afskrifva de ord, som Idman samlat. Om aftonen gick jag ut till F. Hos honom drack jag ej allenast thée, utan jag var sedan också hos Schweitzarn med honom, der han tracterade mig med ett glas Sabagon. Jag vakade ännu sedan ända till inemot 11 och skref bref till Gottlund.

d. 6. stod det ej väl till med mitt hufvud. Jag slutade i dag mitt arbete att afskrifva Idmanska ordsamlingen. Om aftonen gick jag ut och sökte Bl. och I. Jag hade just stor lust att njuta något utan min bekostnad kom jag dertill igenom min gång till I. Han böd mig neml. till Jungfrun och tracterade mig med ett glas vin. M-r med ett annat och qvällsvard. Den var både för stark (skinka) och omåttlig

d. 7. Mådde jag också för ingen del bra och stod sent upp. – Hela dagen

miserabel – om aftonen arbetade jag för början af mitt nya år uppå Ringsberg. Jag föreslog neml. Bl. och I. att der äta qvällsv.

1817

3

Sid. 113.

3.

Mein 24tes Jahr trat doch heiterer ein, als ich selbst dem Ende des verfloßenen noch vermuthen konnte. Zum Lesen war ich wohl wenig gemacht, darum hatte aber auch eine sich gewaltig hervorthuende gemüthliche Unruhe größten Antheil. Gestern Abends hatte ich beym Arw. gehört, dass der President S. einen Gesellschafter auf einer nach Carlsbad in Böhmen vorzunehmende Reise ersuche, dass man dem W-s bey unserer Nation den Vorschlag gethan, in die Reise einzuwilligen, Arw. aber selbst zuversichtlicher hoffe den Auftrag annehmen zu können. Der Gedanke, dass ich dieser Gesellschafter wäre, drang jetzt auf mich und störte alle meine Besonnenheit. – Ich erzählte davon dem Bl. der nach seinem Versprechen kam, um mit mir einen Spaziergang zu machen. – Auf einmal wurden wir gleichsam in die Zukunft eingeleitet und ergötzen uns mit den herrlichsten Reiseplänen. Lange hat er dem feurigen Wunsche gehuldigt nach Indien zu kommen. Jetzt knüpften wir dieser auch viele andere Sachen an oder eigentlich wir mahlten uns diese Reise aus und wie und auf welchem Wege sie vorzunehmen sey. Das Candidatexamen schien und ist uns das nächste bedenkliche Hinderniss, das uns ganz an der kümmerlichen Gegenwart fesselt. Er both mir an den Entschluss zu fassen, diesen binnen einem Jahr zu bestehen, um darauf ganz in Freyheit leben und wirken zu können. So schön dies auch klingen möchte, so wagte ich es doch nicht meine Hand herzugeben. – Ich befand mich sehr wohl und schrieb es dem Weine zu, den ich heute wieder mit aufgelösten Eyern getrunken. Nachmittags

Sid. 114.

wurde es mir ganz anders. Ich verfiel wieder in meine so gewöhnliche Schwermuth, machte dann des Abends mit Bl. eine kleine Promenade, aß und schrieb Briefen. In der Nacht wurde ich wirklich

d. 9. krank, befand mich aber morgens besser dem Magen nach, in dem in der Nacht die Revolution vorgegangen war; der Kopf war aber noch derselbe. – Heute wurde ich doch auch in Stand gesetzt Homer fortzusetzen, dem Arw. Str. schrieb ich einem Brief zu. Ich hatte viel zu überlegen, ob ich auch an seinen Vater schreiben sollte oder nicht. Weil es schon so weit fortgekommen ist und das Semester dem Ende entgegenrichtet, so könnte es scheinen, als wollte ich mit meinem Schreiben, wenn ich auch nichts von der ganzen Sache erwähnte ihm dazu veranlassen, mich zu Gubanitz einzuladen, und wenn ich es mit mir genau nahm; so wars mir doch eigentlich um eine solche Veranlassung zu thun. Ich wollte doch schon anfangen, als ein Billett von. Rel. eine Forderung enthaltend erschien, die zu bezahlen mir etwas schwer sein wird. Ich ging zum Kn. hinein mit dem Vorsatze von ihm auf einige Zeit eine so große Summe zu verlangen dass ich mich aus der Verlegenheit ziehen konnte. Es war mir doch unmöglich diese Bitte zu thun – und seitdem ich eine Weile über ganz andere gleichgültige Dinge gesprochen, kehrte ich zurück und schickte den Jungen

fort mit bloßen Versprechungen. Vom schreiben wurde es nichts. Ich beschloss bey dem S. dem ich eine kleine Summe hergegeben, zu erscheinen. Er erinnerte sich daran bald und

Sid. 115.

nur versprach mir nicht diese zu bezahlen, sondern auch etwas mehr über zugeben, um mich aus der jetzigen Verlegenheit fortzuhelfen. Sein Versprechen war aber etwas problematisch, weil die Erfüllung vom dem abhing, ob er erst selbst was bekäme. Bey I. mit ihm und Bl. ging ich dann um zu spazieren. Nach der Zurückkunft aß ich mehr aus Gewohnheit als Bedürfnis. – In der Nacht träumte ich auch vieles von Essen.

d. 10. eine Promenade mit Bl. Ich expedierte den Brief zu Str. ab. Darin gab ich vor, dass ich auch an seinen Vater zu schreiben gedacht; aber durch unvorhergesehene Umstände daran gehindert worden. Von meiner Reise hielt ich für best gar nichts zu sagen. – Weil ich in der künftigen Woche von S. Geld zu kriegen hoffen kann, war es mir nicht schwer auf eine kurze Zeit 10 Rd. von dem Kn. zu verlangen. Dann bezahlte ich Rel. – Als ich des Nachmittags dem Conditorn mit Am. vorbeiging, fiel ich auf die Thorheit hineinzuweichen, um Chokolade zu trinken. Meiner Casse wurde dadurch zu anderen nothwendigen Bedürfnissen Mittel entzogen, und dazu fühlte ich mich nicht wohl dabey. -

d. 11. Wein mit Eyern. – Mit Bl. und I. ging ich dann außer der Stadt hinaus um Eyer und Milch zu essen. Bey dem Wiederkehr ging ich mit I. in die Russische Kirche und verweilte da bis Stunde⁵²⁷ [?]. Es war schon gegen Mittags als ich zum I gieng. Man lud mich auf der Stelle zur Mahlzeit. – Dann war ich mit I. und trank Caffee. Des Nachmittags war ich

Sid. 116.

mit Kn. bey der Herrschaft im Hause und so ist der ganze Tag gegangen, ohne dass ich über meine bestimmten Pensen gar nicht weiter gekommen bin, obgleich ich heute die beste Gelegenheit gehabt hätte auch im Homer weiter zu rücken. – Es war so entschieden, dass wir den Besuch abstatten würden: sie waren aber nicht im Stand uns zu empfangen und das gab mir Gelegenheit Homer fortzusetzen. Abends spazierte ich ein wenig. Von den vielen Genüssen befand ich mich gar nicht wohl.

⁵²⁷ Wahrscheinlich "bis 1 Uhr" (Russizismus, analog zu "do časa").

d. 12. Bey Am. – Nyk. um meine Schuld an die Nations-Casse zu tilgen. Den ganzen Nachmittag schleuderte ich mit Herumlaufen weg. Vorbeygehend mit I. konnte ich nicht umhin, bey der Jungfrau Thee zu trinken. Weil ich mich sehr kraftlos kannte, aß ich ehe ich zum Bette ging.

d. 13. Auch dieser Tag verfließt ohne allen Nutzen. Die Anleitung dazu war in der Festlichkeit des Tages selbst zu suchen. Meine Pensen brachte ich doch zu Ende. – Die genannte Festlichkeit war eine Mittagsmahlzeit die der Insp. Prof. Melartin im Societetshause der Nation und allen höheren Behörden in der Stadt geben ließ. Ich trank so ziemlich, befand mich aber sehr wohl dabey. Nur mit Lagerwall trank ich Brüderschaft. Der drang selbst in mich ein und ob ich gleich an dem Vorschla-

Sid. 117.

ge kein Interesse hatte, so konnte ich ihn doch nicht abschlagen. Im Singen gieng es sehr hübsch zu. – Wenn man die Gesundheiten S^r kaiserlichen Maj und des Inspektors trank, so wurden einige auf die Gelegenheit verfasste Verse abgesungen und mit Musik, die wir herbeygeschafft hatten, abgesungen. – Den übrigen Nachmittag (den Abend) streifte ich in der Stadt umher. Bey Mannerh. trank ich eine Tasse Thee. -

d. 14. Auch heute kam ich nicht Weiter mit meiner Pensa zu lesen. Melins Specimen galt für das äußere Hinderniss. Am. war des Vormittags Respondens gewesen. Er traf mich gegen Abend auf der Straße an und lud mich sich zu folgen ein. – Da wurde die feierliche Begebenheit noch durch einige Gläser Wein vergegenwärtigt. Der Adjunkt leistete uns (mir und Lindström) Gesellschaft. Später kam Nysten dazu. Mir schien die neue Genuss sehr zu Statten kommen, weil ich des Nachmittags vielleicht von der vorigen, gestrigen, in üble Laune zu geriethen⁵²⁸ in Gefahr war. Jetzt wurde ich recht heiter. Abendbrodt war zu einer Bedürfniss geworden. Dazu gab es gute Gelegenheit bey L. und N. die mich deswegen zu sich einluden. P. kam zufällig mit in die Gesellschaft. Das Abendbrodt war aber eben die übergetriebenste Genuss, die wahrscheinlich das gewöhnliche Übelbefinden

d. 15. des Kopfes am folgenden Morgen hervorbrachte. Weil ich gar nicht ausging, so kam

Sid. 118.

ich um 100 Verse weiter im Homer. Mit P. war ich und trank Coffee. Das bekam mir gar nicht wohl. Des Abends war ich herausgegangen um zu spazieren. Da traf ich auf den Am. mit dem ich sehr lange umgieng. Er vertraute mir, dass er bald seine akademisches Zeugniß herausnehmen und

⁵²⁸ Sjögren mein "gerat(h)en".

mit Z. nach Upsala reisen wurde. Mich wollte er auch dazu überreden und versprach mir seinen Brudern, um noch weiter zu unterrichten. – Ich ging erst um 11 Uhr zu Bette,

d. 16. kam auch vielleicht auch deswegen erst um 6 Uhr aufzustehen. Jetzt war ich nicht weniger als gesund. – In der Folge schien sich das Übel in Kopfschmerzen aufzulösen anfangen. Bl. war aber hier des Abends und mit ihm aß ich Abendbrodt wohl zu viel und vorbereitete dadurch auf den folgenden Morgen

d. 17. diejenigen Übel, die ich heute zu entgehen gewünscht und gehofft hatte. – Auch darin ist mir nichts gutes angekommen, dass ich nicht mehr so früh aufzustehen kann wie in der eben verflossenen Zeit. Vor 5 Uhr komme ich nicht mehr dazu. Bisweilen wohl auch nicht vor 6 Uhr. Von der Nationsversammlung zog mich Rs. mit sich weg und tractierte mich dann mit 2 Tassen Thee. Dann war ich mit I. bey S. und suchte den Bl. – Weil er nicht zu Hause war, so ging ich zum I. brachte dann in seiner Gesellschaft den übrigen Abend zu. – Weil mir das Getränk gar nicht wohl bekommen, wagte ich auch nichts zu essen.

Sid. 119.

NB. Heute fieng ich an mit Kn. Chokolad statt Coffee zu trinken. – Unruhiger Schlaf.

d. 18. Ich stand erst beynahe 6 Uhr auf. – Außer dem Chokolad trank ich heute auch Wein mit Eyern. Solches Wein habe ich fast täglich ein wenig geschlürft ohne darüber genaue Rechnung zu halten. – Heute konnte ich mich doch etwas fleißiger mit Homer beschäftigen, ob ich gleich heute recht viele Hindernisse hatte. Des Vormittags hatte ich nehmlich Fremde. Des Nachmittags war ich erstens⁵²⁹ und trank Coffee mit S., machte dann mit ihm eine Promenade. – Später mit Kn. da unten bey der Herrschaft. – Ich hatte dann zu Hause bleiben können. Ich hatte mich dadurch die üble Laune ersparen können, die mich bey unserer gewöhnlichen Zusammenkunft traf. Heute war ein fennisches [?] Stück ausgenommen, nichts Neues eingegeben worden. Ich schrieb darum hin meine Sonette über P.J.A. – Unterwegs fielen mir mehrere technische Fehler ein: ich antwortete also dreist auf den Frage ob ich was neues mitbringen, dass ich dergleichen Nichts habe. – In allem wollte ich mich Ärgerniss suchen. Den ganzen Abend brachte ich mit Spatzieren zu. Auf dem Markte traf ich N. gieng zu ihm und erhielt Urania. Taschenbuch für Damen auf das Jahr 1815 mit 9 Kpf. darstellend Scenen aus Göthes Faust, Egmont u. Tasso. Mit diesem war ich bis über 11 Uhr beschäftigt.

d. 19. Gleich nach 5 Uhr vielleicht darum dass ich kein Abendbrot gegessen. – Doch befand ich mich nicht wohl.

⁵²⁹ Satzbruch!

Sid. 120.

Auch heute Eyerwein. – Promenade mit Bl. weil er zu mir kam. – Heute kam ich im Homer nicht weit, weil ich in müßigen Stunden Urania zu lesen beschäftigt war. Der erste Aufsatz: Über die Regel der Gewaltendarstellung gefiel mir am meisten. Auch Messerschmied: Über das gegenseitige Verhältniss des Geschlechtes in der alten und neuen Welt war nicht ohne Interesse. Der glückliche Unfall Eine Erzählung von Vitalis eine von den gewöhnlichen Erzählungen. – Baron R. wird bald von uns scheiden um nach Schweden zu reisen. Es ist der erste Verlust, der unsre Natzion in diesen trauerlichen Zeiten bedauert. Es kam gegen Abend A. zu mir und sagte, Ar. Str. habe vorgeschlagen, dass wir noch irgend eine behagliche Weise ihn bey der Reise zu überraschen besonnen zu seyn sollten. Ich willigte gern ein und nahm mir über den B. R. zu besuchen und ihn der Zeit wegen, wann und des Weges, den er einzuschlagen will zu befragen. Mit Bl. richtete ich das aus, ohne das er einigen Verdacht fragen konnte. – Bey I. – Dann gieng ich mit Bl. um zu spazieren. Ich hatte berechnet, dass es uns an einer Abendmahlzeit auf dem Lande führen wurde. Es geschah. Wir genossen Eyer und Milch auf dem sogenannten Dragonstorp. – Ich legte mich zu Bett auch heute nach 11 Uhr.

Sid. 121.

d. 20. Seitdem wir lange darüber disputirt hatten, kamen wir überein den B. R. auf der Art wie es erst vorgeschlagen worden, außer der Stadt zu überraschen. Dies geschah auf der sogenannten Skans-Ebene in einigen alten in den Zeiten Carls 12^a aufgeworfenen Verschanzungen innerhalb deren wir versteckt lagen, bis ein Pistolenschuss die Ankunft des Erwarteten verkündigte. Es ärgerte mir, dass ich nichts auszusinnen im Stande war um ihm geziemend mit Gesang zu empfangen. Er war doch über unser Vernehmen bis Thränen gerührt. – Halb berauscht langten wir erst des Nachmittags in die Stadt zurück. Nach Hause zu gehen fühlte ich mich nicht willig, sondern schlenderte dann noch den ganzen Abend recht vergnügt fort.

d. 21. Den folgenden befand ich mich nicht so wohl. In der Folge griff mich eine außerordentliche Mattigkeit an. Ich habe schon an mehreren Tagen gehört, dass Kl., mein nächster Schulkamerade und vertrautester Jugendfreund in der Stadt wäre. Verschiedene Umstände, verschiedene Richtungen des Lebens haben uns immer mehr von einander getrennt und wir werden wohl niemals mehr in die ehemaligen Verhältnisse mit einander kommen. – Es wäre hier vieles zu sagen: ja eine ganze Reihe von Bildern und Erin-

Sid. 122.

nerungen, fröhliche, traurige ließen sich an seinen bloßen Namen anknüpfen, wenn ich nur fähig wäre sie hervorzuheben. Eben das aber, was mich auch dazu desto unschicklicher macht, muss ich erörtern. Eben um mir von einigen alten Bekanntschaften, Kundschaft zu verschaffen und mir meinen Aufenthalt in Pet. wenn es noch dazu kommt, vielleicht sehr erfreulich zu machen, bin ich lange Willens gewesen zu K. zu schreiben, um ihm zu befragen, wie ich einer näher gekannten Person auf die Spuren kommen könnte. Diese Neugierde wurde jetzt außer anderen Motiven von der Vorstellung unterstützt, dass ich vielleicht von Kl. als neuerlich anlangten⁵³⁰, auf einige Tage habe zu leihen bekommen könnte, trieb mich heute des nachmittags ihn aufzusuchen⁵³¹. Ich fand ihn und saß bey ihm den ganzen Abend. Die Begegnung war (freylich mehr von meiner Seite) weit von der Art entfernt, wie ich ihm ehemals öfters, einmal auch im Hause meines Vaters zu Ithis empfang, und von ihm empfangen wurde. Es ist aber auch nicht zu wundern, es ist uns etwas dergleichen schon vor dem angetroffen. Das alte ist nun einmal hingeschwunden und wird nimmer wiederkehren. Andere gleichgültigen und zufälligen Fragen über die gegenwärtige Gestalt der Dinge in den Gegenden, in

Sid. 123.

denen ich die ersten Freuden ebenso wohl als die ersten Schmerzen des Lebens gefühlt. Sie vielleicht auch in gewisser Einsicht erregt haben mag, verknüpfte ich dann auch die am meisten angelegentliche von der J. C. in Petersburg. Wie betroffen wurde ich, als ich die Antwort bekam, dass sie gestorben seyn soll. Ich will nicht versuchen den Eindruck dieser so unvermutheten Neuigkeit auf mein Gemüt zu beschreiben. Das mag uns genug seyn, wenn ich bemerke, dass das überwältigte Gemüth noch des anderen Tages unter der unerträglichsten Last eines stumpfen und höchst trägen, erschlafften Körpers über den abzusondernden Stoff eines der ersten Liebe eingeweihtes Todtenopfers gewaltig und angstvoll brütete das wohl doch vielleicht wie alle andere nur einem todten, erstarrten Leben zum Opfer wird.

d. 22. Des Nachmittags war ich mit A.R. und I. auf dem Lande um Eyer und Milch zu essen und

d. 23sten gieng ich schon um 4 Uhr aus mit Kn. bis nach Moisiso, 5 Viertelmeilen von hinnen, wo er mit dem Gutsbesitzer, dem gekannten Mag H. Geschäft hatte. Uhr 10 ½ waren wir wieder in der Stadt von unserm gewaltigen Spaziergange. Zur Erhohlung leerte ich meinen letzten Weintropfen aus. – Seitdem ich gestern Kants Kritische und Fries's Logik beendigt, sind mir keine tägliche Pensa mehr übrig, wenn ich mir das gr. Wörterbuch bey

Sid. 124.

⁵³⁰ Sjögren meint „angelangtem“.

⁵³¹ Ab "trieb" ist der Satz so fortgesetzt, als habe Sjögren mit „Vorstellung“ als Subjekt begonnen.

Dahl ausnehme. Des Nachmittags wollte ich mit Homer anfangen, aber da kam Forsman und schlug eine Promenad nach Kuppis vor. Da spielten wir Kegeln und tranken Meet, der mir doch nicht eben heilsam war. Übrigens setzte ich dann die Lesung der Urania fort.

d. 24. Bey R-r einer Liquid wegen. Da frühstückte ich. – Es wurde ausgemacht, dass wir auf einem Wirtshause Abendbrot speisen sollten. Es war die Mahlzeit nicht sonderlich zu rühmen.

d. 25. Des Morgens machte ich mit Bl. und Bar. M. eine Promenade. – Dann war ich von meinen Wirthsleuten eingeladen, aber ich blieb da auch zur Abendmahlzeit. Indessen schlug der Adv. S. eine kleine Seefahrt vor.

d. 26. Den folgenden sollte ich besser anwenden; aber da kommt Bl. und sagt, dass ein feyerliches Russisches Begräbniss vor sich gehen würde. Ich hörte selbst die Trauermusik erschallen und da liefen wir beyde hinaus. Der Musik wegen folgte ich die Truppen bis nach dem Begräbnissplatze eine halbe Meile außerhalb der Stadt und so war der Vormittag verflossen. Nach dem Mittage lud mich I. ein Coffee zu trinken, und dann spazierte ich weiter mit ihm eine Stunde. Doch endigte ich die 13^e Rhapsodie und machte mit dem 14ⁿ den Anfang. Des Abends spazierten wir (Mitglieder des litt.

Sid. 125.

Clubbs) im Arkadiengarten, stoßen da auf mehrere andere Cameraden, mit denen wir dann eine Promenade außer der Tavastporte machten. Wir nahmen uns vor zu singen. Unsere Gesellschaft wuchs bald bis 20 Mann. Dann zogen wir alle in das sogenannte Dragontorp und aßen da Abendbrodt (Butterbrodt und Eyer). Einige Russen waren da schon vorher (Offiziere u. eine Frau waren auch mit); Sie machten uns aber Platz und giengen unter sehr gefälligen Grüßungen weg. Nachher erfuhr ich, dass ihre Mahlzeit nicht vollendet worden, dass sie aber des Sonntags wiederzukommen versprochen. Ich machte daher Am. den Vorschlag, dass wir dann hingehen könnten, mit ihnen ein Gespräch einzuleiten und uns entschuldigen könnten, dass wir sie heute gestört haben. In 2 Kursen zogen wir wieder sehr militairmäßig in die Stadt herein.

d. 27. Ich erwachte erst um 5 Uhr und befand mich, wie es zu hoffen war, gar nicht gut. – Das übelfindten dauerte den ganzen Tag fort. Einige Zerstreung gab des Nachmittags abermals ein russisches Begräbniss, dem beyzuwohnen ich mich sogar einer außerordentlichen Schläfrigkeit wegen aufgefordert glaubte. – Ferner Promenade mit Bl. und I. -

d. 28. Spät aufgestanden. So geht es jetzt immer, und dabey ist mir doch so übel angethan. Das Chokolat machte mich noch mehr müde und träg. Spatz. mit Bl. – den ganzen Tag war ich außerordentlich müde und erhitzt. Ich glaube, dass dies zum Theil vom Chokolat, das ich seit der

Sid. 126.

Abreise Kn. ganz allein getrunken, herrühre. Auch sonst war ich Willens irgend einige Labung in Meeth zu suchen. Dann kam Ar. und forderte mich auf mit sich und ein Paar anderen zu gehen. – Ich spazierte mit ihnen dann eine Stunde und nochmal später mit Bl. von dem ich mich auch verleiten ließ. Abendbrot in Dragontorp zu essen.

d. 29. Mein Zustand lässt sich leicht errathen. – Str. war hier und erzeugte mir einen Brief von seinem Vater, in dem er auch mich bittet ihn zu folgen. Ich hatte lieber gewünscht, dass der Greis mir selbst diese Bitte zugeschrieben hätte oder wenigstens seinetwegen Arwid. Von ihm habe ich aber auch lange Zeit, obwohl ich neulich selbst schrieb, kein Wort vernommen. Diese Erwartung ist es aber gewesen, was mir so lange hingehalten hat mich zu der Reise zu bestimmen. Die Ausdrücke waren freylich jetzt so gefällig, dass ich mich auf die Stimmung verlassen könne. Die zugefügten Worte dass ich den Sohn mit Geld unterstützen konnte, so würde mich der Vater schon zu Hause vergelten, schienen meine Ankunft so gar zu voraussetzen. Ich gab denn jetzt mein Versprechen hin. Es wurde über die Art der Reise selbst die Rede. Str. war sehr geneigt, seewärts zu fahren, schlug aber dann vor durch Stockholm zu reisen. Ob dieser Vorschlag gleich schon beym ersten Anschein über

Sid. 127.

mein reelles Vermögen war, so erfreute ich mich dessen doch sehr, denn ich tröstete mich mit der Vorstellung, dass ich vielleicht Bl. und I. die sich sonst zu einer solchen Reise hingerissen bewiesen, überreden konnte mit zu folgen. Ich konnte mich dieser Hoffnung um so mehr überlassen, als ich Bl. von der Reise schon in diesem Sommer (freylich einer projectereise) sprechen gehört habe. Diese Hoffnung wurde mir des Abends, als ich den anderen Freunden diesen Vorschlag that, auf eine etwas bittere Weise entrissen, indem mir Bl. etwas ungestüm die Gründe herausforderte, auf welche ich einen solchen Vorschlag zu thun gewagt. Je heiterer gesinnt ich solchen Vorschlag hingeworfen hatte, desto empfindlicher war mir die sonderbare Begegnung, die ich folgen sah. Die Gemüther entzweyten sich mehr und mehr (mit mir war es wenigstens so); wir spazierten zusammen unter fortwährenden Zänkereien sowohl über diesen Reiseverschlag als über den älteren von einer Reise durch Finland, seitdem man das Candidatexamen bestanden haben sollte. Endlich schieden wir: mein Gemüth empörte sich noch zu sehr gegen ihn als dass ich mich bändigen hätte können. Vieles bey ihm schien mir jetzt in einem verhassten Lichte: mit allem Ernst in Forschung über die Anleitung zum jetzigen Verhältnisse konnte ich mich nicht für schuldig erklären als in so fern ich den Eindruck seiner Äußerungen zu viel Raum

Sid. 128.

gestattet hatte. Doch wird mir die nützliche Folge bleiben, dass wenn ich einmal eine literarische Wirksamkeit bewiese, so würde ich sie diesem Vorfall zu danken haben. – Ich aß ein wenig.

d. 30. Ich kam noch später als sonst aufzustehen. Bl. kam. Ich war noch nicht mit ihm ausgesöhnt. Wir machten doch eine Promenade zusammen. – Bey Nyk. Ich lieh aus Natziionsfiscus 25 Rubel und bekam sein Wort auf eine wenigstens gleiche Summe. Von der jetzigen gab ich 10 Rubel dem Str. hin. – Des Vormittags wurde nichts ausgerichtet. Des Nachmittags war ich nun recht fleißig, bis I.n kam. Ich gieng dann zu ihm und war da eine lange Zeit. Durch ihn hat mein Reiseplan ein verändertes Ansehen bekommen. Er reist nämlich hiervon am Ende des Junius und weil er doch (wohl) einsam reiset, so wäre ich sehr geneigt, so wohl einer geistreicheren und nützlichen Gesellschaft wegen als um auch seine Heimath zu sehen und überhaupt mehr Bekanntschaften machen zu können, mit ihm zu reisen. Die einzige Bedenklichkeit an die mich davon abhält, ist das Projekt von einer Seereise mit Str. wozu ich darum geneigter bin, weil ich die Landreise schon einmal gemacht habe und von der Seereise auch meiner Gesundheit noch wohlthätigere Folgen verspreche. Ich aß wieder ein wenig.

d. 31. Abermals erwachte ich sehr spät. – Beym Str. Ich beendigte die 14^e Rhapsodie und machte mit der folgenden den Anfang, Nachmittags ge-

Sid. 129.

rieth ich in gar zu üble Laune. Die Gegenwart Bl.s möchte vielleicht noch mehr auf mich eingewirkt haben. – Wir giengen doch (I. der dritte) nach Drag[on]t.[orp] um Abendbrot zu essen. Es war wohl auch davon eine Folge, dass ich den folgenden

Juni 1817.

(d. 1° J.) schon $\frac{1}{2}$ 4 Uhr aufstehen musste. Ich befand mich doch nicht eben wohl. Ich hatte K. zu mir eingeladen, Chokol. zu trinken. Er frühstückte auch mit mir: ich ließ einige Eyer zubereiten. – Dann der gewöhnliche Spatziergang mit Bl. Recht fleißig im Homer. Nach dem Mittag rief ich I. mit mir Milch zu trinken. Gegen Abend wurde ich sehr aufgeräumt. Bey unserm Spatziergange kehrten wir wieder in Drag.t. ein um Eyer und Milch zu essen.

d. 2. Ich schlief bis zu 6 Uhr. Heute höre ich auf Chokolade zu trinken. Anstatt dessen will ich in der Folge einen ordentlichen Frühstück genießen und dazu Eyer kochen lassen. – Den ganzen Tag kränkelte ich. Es wurde auch nicht viel gelesen. Der Nachmittag verging ganz müßig. P. war hier mit I. denen ich die Wernersche Tragedie vorlas. Noch einmal erpresste der ergreifende Schluss mir Tränen aus den Augen. – Dann spazierte ich wie gewöhnlich mit Bl. Aß ein wenig nach der Zurückkunft.

d. 3. Erwachte zu 5 Uhr – sehr matt. – Heute kam ich sehr weit im Homer – Des Abends spazierte ich wie gewöhnlich mit Bl und I. Etwas aus Novalis Schriften, wurde vorge-

Sid. 130.

lesen und brachte eine schmerzlich-heitere Stimmung bei mir hervor. Es scheint, wenn man sich seinen einfachen und doch so erhabenen Darstellungen hingiebt, der neubelebte Schöpfungsgeist die ganze Natur durchzuziehen, und das Menschenherz erhebt sich unwiderstehlich ergriffen hoch über die enge irdische Gegenwart. – Mit Bl. besprach ich auch noch lange über mehrere Jugendscenen, die eben angeregt und in die Erinnerung hervorgerufen worden. -

d. 4. Ich beendigte das griechische Wörterbuch beym. Dahl und habe dann jetzt keine bestimmten Pensa mehr täglich abzumachen. – Heute hörte ich wieder Prof. P. an, befand mich aber darunter in der größten Gefahr gar zu einzuschlafen. Dieser sonderbare und gefährlich scheinende Zustand den ich glaubte durch Bewegung verscheuchen zu können währte den ganzen Tag und immer fort und wenn ich mich irgendwie zu Bewegung anstrengte, fühlte ich mich dazu gar kraftlos. P. lud mich vor dem Mittage mit sich ein Schälchen zu nehmen. Ich folgte aus Neugierde, ob denn nicht dies keine größere Regsamkeit hervorbringen könne, aber auch diese Hoffnung war vergebens. – Ich führte zum Bibl. die Hefte der Jen. L. Z.⁵³² wieder, die ich geliehen habe und nahm den Augustiheft. – Des Abends gieng ich aus zu spazieren. Mit Bl. genoss ich Vesperbrodt im Dragt. Dann nahm ich von ihm einige Magentropfen ein. -

Sid. 131.

d. 5. 5 Uhr aufgestanden. – Heute beendigte ich die 19^e Rhapsodie. Ein Hinderniss für die Fortsetzung wird das werden, dass ich mir bey der Wentilation [sic!] der Stipendiatischen Pos[i]t[io]. opp[onens]. zu seyn habe übernehmen müssen. Dieses zeigte sich schon den

⁵³² Jenaer Literaturzeitung.

d. 6. folgenden, da ich den ganzen Vormittag mit dazu gehörigen Beschäftigungen verschwenden musste. – Ich habe jetzt wieder angefangen Coffee zu trinken. Heute schien es mir keinesweges wohl zu bekommen. Des Nachmittags gieng es noch weit schlimmer, ob ich gleich wegen meiner Zöglinge so gar größere Freyheit hatte. Ich war eben mit meiner Oppositionsrede beschäftigt, als I. mit Pastor Domander hereintrat. Das führte uns bald aus und man trank 2 Gläser Wein. Ich wurde davon so betäubt, dass ich zu keiner Beschäftigung mehr geschickt war, warum ich denn mit Bl. und I. nach Dragt. herausgieng und eine tüchtige Mahlzeit genoss. Dann schlenderten wir wieder ganz gemächlich unter unhaltsames Lachen in die Stadt herein.

d. 7. Ich stand schon vor 5 Uhr auf, befand mich auch nicht in so schlimmem Zustand, als ich wohl hatte erwarten können. – Prof. P. beendigt heute seine Vorlesungen. Nach dem Mittage trank ich mit C. 2 Tassen Coffee. – I. sprach gestern so ziemlich sicher von einer kleinen heute für D. zu anrichtenden Trinkgesellschaft, wozu er mich und Bl. einlud. Ich gieng um 5 Uhr dahin, aber es wurde daraus nichts. Ich sah Dr. nicht. – Mit Ärgerniss sah ich den ganzen Nachmittag so wie den

Sid. 132.

Vormittag übergehen. Das einzige, was ich gethan, ist dass ich meine Reden aufgesetzt und reingeschrieben habe. Des Abends spazierte ich ganz allein eine Viertel Meile außerhalb der Stadt.

d. 8. Ich machte wohl heute mit der 16ten Rhapsodie den Anfang, schlenderte aber indessen des Vormittags recht viel Zeit weg bey und mit Bl. und K. – Des Nachmittags war unsere lit. Gesellschaft zum letztenmale zusammen. Dann spazierten wir noch sehr lange des Abends. Ich wurde mehr und mehr geneigt den Landsweg nach Petersburg durch Jockas einzuschlagen weil mich auch Aminoff dazu zu bewegen anfieng. Er will den folgenden Herbst nach Upsala abreisen und reiset dann jetzt erstlich nach Hause. – Bey ihm aß ich auch Abendbrodt. -

d. 9. Ich stand wie gewöhnlich Uhr 5 auf. – 8 Uhr eilte ich zu I. mit dem ich mich zu D^f begab. Dieser traktirte uns mit Mosel Wein. Dann führte er uns zu einem Pastor (in Längelmäki) Pellin den er auch dazu vermochte. Mit ihm trank ich Brüderschaft. Es soll ein sehr sprachkundiger Mann seyn. – Ich wurde so ziemlich betäubt und hatte mich erstens so eben erholt, als ich des Nachmittags wieder bey I. in derselben! Gesellschaft (Nur Bl. war noch dazu geladen) das vorige verbessern musste. Überhaupt mag ich so ein 1½ Duzend Gläser niederstürzt

Sid. 133.

haben. Zu Hause aß ich ein wenig dazu.

d. 10. Die schlechte Witterung machte es wohl, dass ich bis 6 Uhr schlief – auch hatte ich eine Pollution gehabt. – Ich war einige Zeit und hörte dem Candidatexamen zu. – Übrigens recht fleißig, was ich denn auch seyn muss, wenn ich die 16^e Rhapsodie zu Ende bringen soll. – Noch weiter wäre ich gekommen, aber Bl. und I. erschienen und forderten mich auf sich nach Dragt. zu folgen, wo wir dann ein ländliches Abendbrot genossen. -

d. 11. Alles Saufens ohnerachtet war ich heute sehr fleißig. Des Nachmittags war ich auf der Bücherauction gegenwärtig. Prof. W. war da auch. Ich erregte Aufsehen durch den Eifer, womit ich um Boehmes Theosophische Schriften zu werben schien. Besonders schien der genannte Prof. gespannt zu sein zu wissen, wer ich denn wäre. Er guckte nach mich hin und wie ich das bemerkte, zog ich mich zurück auch weil ich ihn nicht begrüßt hatte, so dass ich es ihm leidig machte, mein Angesicht vorzeitig zu erblicken. Mit Bl. machte ich mich indessen über ihm lustigt, er muss mich schon für ganz verloren halten. Es war eigentlich für ihn gewesen, dass ich das Büchlein einkaufte, jetzt aber hatte ich nicht mehr Lust das Stück abzugeben. Ich gab doch nach, um das größte Missvergnügen zu vermeiden. – Bey Str. – Zu Hause aß ich ein wenig – Unruhiger Schlaf

Sid. 134.

d. 12. Ich beendigte die 16^e Rhapsodie. Des Abends Spatziergang mit A. Dann mit ihm, Bl. und I. Abendessen in Dragt. Die Folgen wurden nicht so schlecht, ob ich mich gleich daber ganz meisterhaft ausgenommen hatte.

d. 13. Det bär sig icke ändock med den der Tyskan isynnerhet hädanefter. Jag skall gripa till ett beqvämare språk. – Jag gjorde mig ärende ned till min värd uti den säkra förmodan, att jag skulle tillika erhålla betalning för denna termins undervisning. – Just det var det som jag behöfde. Jag betalte så straxt min största skuld till P. och löste ifrån Boklådan de 10 sista Tomerna till 4de afdelningen af Bibliothek d. Deutschen Classiker. För öfrigt mycket springande. Någon annan läsning var ej att tänka uppå. Jag kunde icke ens komma mig till att tänka på några oppositioner till morgondagen. Eftermiddagen var jag också utgången ibland annat till I. med P. – Han bad oss att dricka thé. Detta bekom mig ganska illa. Jag var uti mycket dåligt lynne, då Bl. i rättan tid kom och tog mig ut med sig att spatsera. Vår promenad blef ganska lång. Der under åto wi en försonska [?] uppå Dragontorpet. – Orolig sömn.

d. 14. Före disputationsacten förde oss Responden till Jungfru Ö. Och tracterade med ett glas vin. – Oppositionen gick ganska dåligt för sig. – Sedan var jag med P. till Dragontorpet och åt middag. – Mycket löpande hela den öfriga dagen med att återställa lånta böcker och dylikt. – P. afreste. – Långt före detta hade jag proponerat medlemmarne af

Sid. 135.

klubben att i afton ännu vara tillsammans uppå Kärleksmåltid, hvilken jag i dag beställde hos Mams. W. Baron R. bjöd jag dit med oss. Wi tillbragte en rätt härlig afton: vi spatserade sedan ännu länge tillsammans. – Först om morgonen d.

d. 15. kände jag obehagliga följder af min måltid halft släta vinet inberäknadt som vi derwid drucko. I allmänhet har hela denna sednare tid varit en period af frosseri och yppighet och kanske är den endast min (ehuru också öfverdrifna) fasta uti början af termin, som har gjort mig mindre känslig för följderna deraf. Genom min sparsamhet i dag gjorde jag dock på något sätt mitt fel i går. Jag åt nämligen en högst tarflig middag på Dragontorpet – ingen aftonvard. E.m. var jag på visit hos Prof. Fattenb. och drack der 2 K^r thé. Sedan spatserte jag med Am. Bl och I. rätt länge om aftonen.

d. 16. Sedan i går började jag afskrifva ett exemplar af den af Studerande Corpsen till Consistorium inlämnade Skriften. Detta arbete fortfor äfven i dag; men dessutom började jag också den 17de Rhapsodien. – Eftermiddag kommo Am. och H. till mig. Med dem gick jag ut till Dragontorpet och åt mellanmål (för mig middag). Sedan gick jag med dem till I. Bl. kom och tog mig derifrån, för att gå till Mag A. Han har haft hos sig vår lilla Klubbs poetiska Studier. Han berömde dem mycket och valde ut derifrån 13 st, hvilka han proponerade, att vi skulle insända till Aura-sällskapet. – Att hans val ej fallit på något af mina egna stycken var mig icke så kärt som motsatsen skulle varit det; men i jembförelse med de andra kunde jag icke heller vänta det i synnerhet som der äro dugliga originaler att tillgå.

Sid. 136.

Någon afundsjuke blandade sig uti mitt umgänge denna afton med B. med hvilken jag länge promenerade.

d. 17. Hos O. Hos Rams. Sedan var jag och utlöste: Des Gottseligen Hoherleuchteten Jacob Backman Teutonici Philosophi. Alle Theosofische Schriften. Ged^t zu Amsterdam 1682, emedan jag i sist hos I. förmärkte någon lust att låta mig angående denna bok följa min egen böjelse. – Hela f.m. föröfrigt sysselsatt med den omnämnda skriftens afskrifvande; hvilken jag dock ännu icke hann sluta. – Ingen frukost. Till middagen endast och allenast en bar skorpa. Allt mitt sofvel är redan consumeradt och blott några skorpor återstå af allt mitt förråd. – Aminofferne slutade i dag sin läsning för mig. Åt den yngre gratificerade jag Taciti Opera (hvilka Finnér sedan köpte af mig; men nu åter sålde) med inscriptionen: Z. Am. ardente virtuti ac litterarum studio insigni discipulo in pignus gratiae memoriae donavit A.J.S. Dertill gaf jag honom äfven en hop umbärliga gamla Annotationer. Han begärte äfven att få fortfara med sin läsning i nästa höst. – Ändteligen fick jag skriften afskrifven. Sedan gick jag ut till I. Med honom och Bl. gick jag ut till Dragontorpet för att äta.

d. 18. Jag gjorde nu mina uppvaktningar hos Proff. J. Bonsd. ock Wallenius. Bägge tryggade sig derom att det ej kunde i nästa Sommar blifva någon Promotion utaf. Den sednare ansåg till och med frågan derom ännu för orimlig. – Det blef i dag afgjort att jag ej med Str. kan komma åtminstone ej till Jockas till Johanne, härifrån. Brevet

Sid. 137.

och respengarne, hvilka han länge väntat, kommo ännu icke i dag. Det var något rätt ledsamt. Wi skulle i morgon hafva haft så präktigt tillfälle att ända upp till Jockas begagna oss af resällskap (Aminoffarnes och kanske yngre Poppii) – Denna ledsnad gjorde väl också det, att jag ej i dag ides läsa det minsta, utan tillbragte min dag med beständigt utlöpande. Om aftonen kom jag till H. som tracterade mig med en wälkommen måltid. – Sedan gjorde jag en lång promenad med Bl.

d. 19. Uppsteg åtminstone något efter kl. 5. – Las något litet Homerus. – I dag har jag slutat att dricka Caffee. – Jag skall nu börja i dess ställe äta litet bastantare, sedan H. var så god och skickade mig smör. Dertill skall jag dageligen beställa mig litet mjölk. – Afsked af Baron Ramsay och Aminoff. Förlusten af dem synes mig ganska stor, antingen jag betraktar mig såsom medlem af Nationen, af det lilla litt. sällskapet eller ock såsom alldeles privat. Rättnu blir jag alldeles ensam här, efter alla andra, ehuru min resa länge varit omtalt. -

I dag har jag dock varit någorlunda flitig uti Homerus. Om aftonen gick jag ut med I. och Bl. samt åt aftonvard på Dragontorpet.

d. 20. Hos Rector för att begära Recommendation till undfående af pass. Han frågade mig om jag ämnade blifva Präst i Ryssland! – Ifrån Nations Cassan lånte jag ytterligare 25 Rubel. – Min blifvande efterträdare i Conditionen här uti huset, Zidén flyttade hit sina saker. – Jag skulle hafva hunnit 17de Rhapsodien till slut, om ej Bl. kommit på e.m. och hindrat mig. Dock wi woro nu åter sista aftonen tillsammans. Sedan spatserade jag ännu med honom och Kl. hvarefter Bl.

Sid. 138.

ännu satt hos mig till inpå natten. – Ingen qvällsvard; men ett glas franskt vin hos Jungfru Ö. Jag ämnade der betala min räkning och räknade att få något sådant till gratis; men der woro främmande och jag uppskjöt med min liquid.

d. 21. Ändtligen slöt jag den 17de rhapsodlen; men kom också för mycket löpande att börja den 18de. – Böckerna återställdes till stora Bibliotheket. – Bl. afreste. – Äfven af Forssman tog jag afsked och måste derwid uppgifva hoppet att träffa honom, åtminstone nu, i Petersburg. – Jag liqviderade min skuld hos Caffee Jungfrun och hon tracterade mig med ett duktigt glas win. – Jag åt ingen qvällsward. -

d. 22. Emedan jag i natt låg uti alltför mjuka kläder, kom jag upp först kl. 7 med ett ganska förargeligt lynne. Str. kom hit och åt frukost med mig. – Jag åt sedan deremot middag hos honom. En stor del af förmiddagen hindrades jag ifrån att läsa genom flera kamraters härvaro. Just detta gällde om I.s icke allenast närvaro: äfven den tidning han hämtade, att han nu ändtligen redan betraktade sig som skiljd ifrån sin condition efter en ny conferende med Professorn i dag, gjorde uppå mig ett svadt intryck. Det war nu wäl också likheten uti läge (någon åtminstone) som gör denna sak så vigtig för mig: äfven min närmare bekantskap med det huset har under hans lyckliga tid blifwit öppnad. Han trodde att hans Patron vid hans afgang skulle räkna på mig. Om också detta

Sid. 139.

ägde grund, så kunde likväl icke heller föreställningen, om en sådan möjlighet, icke ens betraktad såsom realiserad, betaga saken det sorgliga intresse, som jag kände derwid. Dock omfattade jag just denna hans yttrade förmodan såsom grundad och började bygga derpå en plan att upphäfva mig till medlare i saken. Hvad jag ändock wore lycklig, om jag åter också här kunde försona min wän med hans omgifvelser! Det skall wäl snart visa sig. Vid min afskedsuppvaktning blir det wäl derom frågan, om det någonsin blir. Jag verkade nu så mycket uppå I. att han syntes åtminstone böjd för att också stanna qvar, om man endast visade sig villig att på något vilkor behålla honom och att han, om möjligt ville ännu uppskjuta det sista afgörande ögnablicket (Samtalet med Professorn hade i dag blifvit afbrutet) intills min uppvaktning hunnit för sig gå, der jag hoppades att kunna för den goda saken verka något, i fall nemligen man gjorde räkning uppå mig och började tala derom. - E.m. kom I. åter och hindrade mig vid min läsning af Homer. Sedan var jag och promenerade med honom. Hos Hirn åt jag en duktig aftonvard.

d. 23. Äfven i dag kom jag sent upp. I anseende till mycket springande har jag ej läst ett enda ord i Homerus. Min sysselsättning har varit att afskrifva ett nytt exemplar af skriften, sedan jag bortgifvit det förra åt Forsman att föra med sig.

Sid. 140.

Mycket bestyr gaf mig en handel. Jag skulle köpa mig tyg till ett par sommarbyxor och oaktadt jag förenade mig med I. så fordrades det för vår tvekan långa deliberationer, innan vi hunno blifva färdiga att ändtligen bestämma oss till handeln. – Hans öde är nu för det närwarande som det tyckes

såvida afgjort, att han åtminstone intill hösten stannar kvar. Jag fagnar mig att igenom min inflytelse å hans sida hafva bidragit till ett sådant resultat. Äfven min och Str. resa har nu blifvit bestämd till onsdag aftonen. Han erhöi i dag bref men endast 50 Rubel. Det syntes, som skulle hans sista bref ännu icke hafva kommit fram. Jag var rätt hågad att vänta ännu en vecka åtminstone; men han visade sig otålig att vänta längre, proponerade att vi skulle resa på ofvansagd tid. Han skulle söka att någorstädes få låna 50 Rubel och jag skulle försträcka andra 50 Rubel så att vi åtminstone kunde komma på vägen. Så litet behagligt detta förslag var (min handcassa är i och med detsamma försvunnen), så måste jag väl bifalla. Dock ångrade jag sedan att jag gjort det så snart, i anseende till min egen läsning önskade jag uppskof för resan ännu på en vecka och inom den tid kunde möjligen penningar anlända. Jag hastade till honom, för att proponera detta; men han fann ej mera hem. I sällskap med I. och Bl. tog jag

Sid. 141.

mig en sup persiko och denna gjorde, att jag benägnare fann mig i den genom tillfälligheten förökade afgången ifrån min Cassa om aftonen för en qvällsward, hvartill jag af tacksamhet såg mig förbunden att bjuda H. Han reqvirerade der till 2 glas vin, hvilka jag äfven sedan emot alla hans protestationer, måste låta inflyta i räkningen.

d. 24. I går hade jag beställt mig Caffee för denna helgdagsmorgon, för att blifva tidigare väckt. Denna afsigt vann jag väl, ehuru medlet icke var just välgörande. Först till frukosten fick jag skriften färdig afskrifven. Jag väntade mig verkligen att blifva anbuden till mitt herrskap till middagen eller rättare sagdt med en viss otålighet tänkte jag mig denna möjlighet; men den blef ej realiserad. Jag gick då, buden, till Hirn, och åt en icke en gång så tarflig måltid hos honom. Han hade derwid äfven franskt win. Jag dröjde der ända till kl. efter 5. – Str. har jag sökt flera särskildta gånger i uppsåt att proponera uppskof med redan ända till nästa Weckas början; men jag har ej varit i stånd att träffa honom. – Jag hann icke just så mycket med Homerus.

d. 25. Jag vaknade kl. 6. gick derpå till Jungfru Ö. och drack 2 K^f Caffee. Sedan hos Str. Jag wille proponera uppskofwet ända till Måndagen, för att resa i sällskap med de andra, hvaremot jag wille afstå ifrån mitt förslag att resa upp till Sawolax. Men såsnart han hörde det, hvilade han ej förr än han fick mitt löfte

Sid. 142.

till resan igenom Ithis redan i morgon. Hans önskan är nu wäl billig att slippa hem till sin egen och sin faders namnsdag och att se der främmande; men också kommer vår resa att blifva en genom flygt, om vi skola hinna fram. Det wärsta är att jag ännu ej hann få den 18de rhapsodien till slut. E.m. ärnade jag gå på visit till Prof. F; men jag afstod ifrån detta uppsåt och gick blott till Dr.

Ursin. Mitt värdsfolk var der äfven. Jag begick en stor förseelse deruti, att jag ej kysste min värdinna på handen; men jag tyckte att det war så underligt att göra det, då äfven hon redan var färdig att taga afsked och jag då först såg henne. Dessutom stod hon just bakom Urs. fruntimmer, då jag hälsade på henne. Denna förseelse oroade mig likväl sedan nästan hela aftonen. – Jag spatserade med H. och åt qvällsward hos honom: jag var aldeles intet i behof deraf; men H. tycktes deraf hafva tagit sig anledning att bjuda mig det, att jag hade föreslagit att vi skulle gå på något värdshus och äta aftonvard.

Först i G.z. har jag kommit att tänka på fortsättningen d. 7. uti följande månaden. Orsaken har egentligen varit den att hela resan tvärt emot förmodan blef blott en Durchflug uppå samma väg som uti förledne sommar med obetydligt undantag. Jag wet ej, om jag skall tillskrifva resans hastighet det tillstånd, hvaruti jag under hela resan befann mig – ett tillstånd, hvaraf liten eller ingen winst för mig och min dagbok kunde härflyta. Jag skall derföre i

Sid. 143.

största korthet framställa, åtminstone de klarast framstående sjenerne af den orediga och mörka taflan.

För d. 26 har jag intet vidare att anmärka, än att jag ändteligen sent om aftonen blef färdig att afresa ej litet glad öfver att hafva kunnat åtminstone till någon del godtgöra min förseelse i går emot min värdinna. Jag frågade henne vid min afskedsuppvaktning, om hon vore road af resebeskrifningar (Romaner hade jag ej att bjuda henne, utom Tyska): jag hade några sådana och då de ändock blefve efter mig, så bad jag om tillstånd att få nedskicka dem åt henne såsom bidrag till Lecture under sommaren. Det var Fischers Resa, Waillants båda, Samling af Biographier samt läsning i hvarjehanda. – Jag köpte ännu åt mig (d 8) Målaren P. Hörbergs Lefverne utgifvit af Atterbom och Första Häftet af tidskriften för Religionens wänner, hvilket jag skänkte Johanne morgonen åt Pastor Str. – Sedan wi ändteligen kl. 10 om aftonen kommo ut ifrån staden, åkte wi hela natten igenom. Följande aftonen kommo vi till Tavastehus. Så länge min resekamrat gick att uträtta några commissioner, gick äfven jag ut att söka T. Landskamreraren, en gammal Gymnasi-kamrat. Då jag ej träffade honom hem, spatserade jag åt slottet och hade rätt nöjsamt att på närmare afstånd än hittills betrakta den gamla borgen. – Sent reste vi ifrån staden ännu till Eteläis, hvaräst vi hvilade den öfriga delen af natten. Andra morgonen fortsattes resan åt Ithis. Det var ögnablick, då jag ej var

Sid. 144.

rätt nöjd med min reskamrat. Det var icke utan att jag äfven under resan med hans broder befann mig i samma fall; med det var då åter under helt andra förhållanden som detta inträffade. Hans goda öppna hjerta godtgör en för det missnöje, som han stundom väcker genom ett kanske för långt

drifvet sträfvande att vilja anatomiskt sönderdela äfven de högsta begrepp och att förkasta allt hvad som med klara förståndet ej kan fattas. Öfver sådana punkter har jag aldrig kunnat blifva ense med honom. – Det war sagdt att wi skalle dricka Caffee på Nyby; men då det redan var långt framskridet på e.m. då vi kommo dit och jag af hans önskan, att hasta fram till Gub. tagit mig anledning att alldeles icke fara hem, då jag med rätta förmodade att den följande dagen träffa åtminstone endera af mina föräldrar vid Kyrkan, så satte jag mig deremot på det vi så mycket snarare skulle komma fram till Parola, dit vi ännu hade qvar ett godt stycke. Just wid dylika tillfällen har det varit under hela resan, som jag på ett eller annat sätt befunnit mig i collision med hans önsknings och begär. – Nu war han icke ens nöjd blott med Caffee: han ville ännu nödvändigt hafva dertill smör och bröd. Oaktadt jag sjelf nu som vanligen bestred denna slags kostnad, fägnade det mig på sätt och wis att hela förtäringen blef oss så oerhört dyr, att han sjelf ej annat kunde än

Sid. 145.

förarga sig deröfver. – Kostnaden syntes mig alldeles onödig så mycket mer, som wi kunde wänta oss en god aftonmåltid efter några få timmar och dertill blef under sådana ofta (i mina ögon onödiga kostnader) min testbok för vistelsen i Petersburg allt tomare och tomare. I god tid hunno wi ännu fram till P.

Följande dagen foro vi derifrån till kyrkan. Min fader träffade jag endast: min moder skulle wara farligt sjuk. Detta gaf mina planer en annan svängning: jag kunde icke underlåta att lofva komma hem och se på henne; men jag hade dock för liten ömhet för att kunna straxt resolvera mig att följa med kyrkobåtarna och sålunda försaka det nöjet, som jag väntade mig uppå P., då jag hade mig bekant att en stor del af socknens herrskaper skulle ditsamlas till middagen för att fira Past. R.s namnsdag. Mitt nöje blef dock visserligen icke så stort, som jag hade väntat mig och min resekamrat fann sig väl i det hela långt mer tillfredsställd än jag, ehuru han för sina böjelser hade kanske långt mindre att påräkna än jag. De njutningar, hvilka jag här påsyftar stördes i stor mån genom den ändring denna dagen åstadkommit i vår reseplan och betraktelserna öfver sättet, som denna ändring af mig skulle utföras. Först vid lekarna emot aftonen, uti hvilka äfven jag kunde taga del (förut dansades) och vid fruntimrens sång började jag på ett angenämare sätt njuta sällskapsnöjet. Men nu upphörde det alltför snart. – Följande

Sid. 146.

dagen skulle jag resa hem till Sidikala; men äfven dermed blef jag ej färdig förrän på e.m. Str. qvarblef uppå Past. R.s proposition på Parola. – Jag ankom hem. Min mor hade redan tillfrisknat. Jag hade föga lust att länge trifvas hem. Jag gick ut att spatsera, hade tagit med mig Hörbergs lefverne, hvaraf jag började läsa det ypperliga företalet. Detta skaffade mig det största nöje. Jag blef länge ut, innan jag återkom hem för att begifva mig till hvila. Tidigt om morgonen derefter bröt jag

upp hem ifrån med min fader, som beledsagade mig till Kausala. Derifrån hade jag skjutshäst till P. derifrån wi efter frukosten straxt fortsatte resan utan uppehåll till Wildmanstrand. Wi kommo dit sent och så länge hästar anskaffades, föreslog jag en promenad ifrån gästgifvaregården till staden, der wi uppsökte Liutenant P. som jämte en Bataillon af Wiborgska Regimentet nu låg i staden. Han låg illa sjuk uti gulshot, tracterade oss med en bouteille (rätt dåligt) win. Dertill drucko vi thee på gästgifvaregården och fortsatte om natten vår resa. – Om morgonen (d. 2) [2.7.1817] woro vi i Wiborg. Wi skulle med det snaraste afresa. Under denna väntan förblef jag uti vårt kvarter (det samma som i förledne sommar), expedierade endast 2^{ne} bref med posten till I. och till A.f. Först om aftonen inträffade vår afresa. Wi lejde oss en Bonde, som för 22 Rubel skulle föra oss ända till Petersburg, men det denna gång genom Nykyrko församling. Detta blef också den enda variation ifrån den förra resan, hvaraf jag

Sid. 147.

nu hade att fagna mig. Jag hade också fullkomligen skäl dertill. Under förledne sommaren bröt lidelsens storm inom mig lös: nu njöt jag lugn den majestätiska anblicken af Finska Wiken, hvars böljor jag ifrån Kibitkan kunde höra och se bryta sig svallande emot steniga stranden. – Uti en by – Terijoki åto wi qvällsward hos ett ganska beskedligt Bondfolk. Wi hade uppå eftermiddagen sedan vi uppå Nykyrka Prostegården (hvaräst jag äfven råkade Stark) efter middagsmåltiden ännu druckit Caffee, icke hunnit längre emedan hästarne uti den djupa sanden längs hafstranden nästan endast kunde komma fram fot för fot. -

[d. 4.7.] Kl. 3 om morgonen (d.4) bröto vi åter upp och anlände igenom Systerbäck, der vi ej vidare uppehöll oss. kl. 3 på e.m. till det förra kvarteret i Petersburg hos Silfverarbetaren Uhrweder. Jag gick ut och utgaf mina sista medel – 15 Rubel – för: Новый и полный россійско-французско-немецкій Словарь, сочиненный и дополненный по словарю российской Академии. Часть 2. въ Санктпетербурге д [?] 1813 hvilket jag handlade mig uppå Gostinoi dwor. Den följande (5) erhöill jag något bidrag (2 Rd) af Str. och köpte mig utom ett och annat smått ifrån Wetenskaps Academiens Boklåda: Klaproths Archiv für Asiatische Gesch. Lit. u Sprachkunde. St. Petersb. 4. 1810. Bokhandlaren Mayer var ganska artig emot mig och gjorde mig en present af: Verzeichniß von alten u. Neuen Commission-Büchern, welche in Buchladen der Kayserl. Akad. der Wissenschaften

Sid. 148.

bei Wilh. Mayer zu haben sind. St. Petersb. 1814. 224 s. 8. Emot middagen skedde vår afresa. Str. hade fått lega sig en Bonde, som förde oss till Sämsänpalo, 35 verst för 6 Rubel. Derifrån fingo wi uppå 12 versts väg för 1 Rb. 70 Copek en häst till Niiskowitz i Gubanitzska församlingen. Den dåliga vägen och en håljulig Bondkärria gjorde sjelfva resan ganska obehaglig. Obehagligt var det dertill för mig att jag i neyden af Krasna Sela utur bakfickan förlorade poetiska Calendern för i år,

hvilken jag i Åbo uppköpt för Finnérs räkning. – Wi kommo tämligen sent inpå natten fram och öfverraskade Arvid med vår ankomst uppå hans kammare. Först om morgonen derpå tänkte vi på samma sätt öfverraska herrskapet genom den oförmodade åsynen af oss; men genom domestikernas sqvaller hade vår närvaro blifvit redan förrådd. Såsom det var Past.s namnsdag, gjorde jag honom en gåfva af första häftet af tidskriften för Religionens vänner. – Äfven mitt emottagande røjde bekantskap. En Prost G-m var redan uppå prästgården med en Brorson och 2 Mamseller, den ena hans dotter. Flera främmande ankommo till middagen och äfven mitt väsende war helt och hållet en främmandes. Jag befann mig också icke särdeles wäl i kroppsligt afseende. Det största nöjet hade jag af att gå ut och se på marknaden, som här hålles på Johannedagen. Ryska flickorna drogo i förtroliga skaror omkring marknadsplatsen, sjöngo och dansade. Jag visade mig

Sid. 149.

en outtröttelig åskådare och åhörare. Det enda som oroade min njutning var förtrytelse att ej kunna ryska, så att jag skulle hafva förstått sången. Att den var i högsta grad lif- och själfull, behöfver jag icke nu först säga: Sångarnes deltagande och de dansandes åtbörder woro mig ett bevis derföre, om jag också inte redan förut någonsin varit i tillfälle att lära mig känna ryska national-charakterens yttringar. – Till aftonmåltiden war blott en Kreis-Hauptman öfrig af alla främmande.

De följande dagarne war det gamla förhållandet för mig redan der, om också icke ännu med all den hjertlighet, som uppå slutet af min förra vistelse härstädes. Tiden började skrida oförmärkt fort under prat, damspel, promenader, physiska njutningar.

d. 8. woro wi alla unga uppå e.m. bjudna till en rysk fru i grannskapet för att dricka Caffee och thée. En Snaps följde derjämte. Jag viste mig äfven der rätt språksam. Bägge dessa aftnar, då jag legat tillsammans med Arvid hafva wi till långt inpå natten disputerat med hvarandra öfver hvarjehanda ämnen. De öfverrumplande njutningarna göra min sömn allt mera orolig.

d. 9. vaknade jag såsom förut sent; men mycket oredig. – Wi woro allesammans bjudna till middag till Klockaren. Der drack man äfven Caffee och thée (jag hela 2 koppar af hvardera). – Sedan badade jag, åt derföre nästan intet vid aftonvarden. Ändock hade jag ej någon rätt orolig sömn.

d.10. uppsteg jag dock litet tidigare. Åtminstone började läsa Ottelins och Ehrströms Ryska Grammatica. E.m. gjorde jag en liten promenad med Arwid. Derefter var jag rätt munter; men felade groft emot mig sjelf genom en stark aftonmåltid. Jag hade

Sid. 150.

så liten appetit, att jag först genom en sup naliwka, man böd mig, hoppades få densamma. Jag åt visserligen rätt dugtigt föranledd ännu mer af rätternas tillfälliga beskaffenhet denna afton. – Huru jag sofde och uppvaknade (d.11) kan lätt föreställas. – Jag började äntligen i dag läsningen af Sjöbrings Hebräiske Språklära och Kanne über die Verwandtschaft der d. u. Griechischen Sprachen. (Hela 4 k^t Caffee och 1 Thé) – Ingen middag. På e.m. spelte jag kort der upp.

(d.12.) Såsom vanligt utom det att jag om aftonen icke befann mig vid särdeles godt lynne. Wid sådana ögnablick vill man alltid tyda äfven sina omgifvelser och sitt läge på det värsta. Så kände nu jag denna aftonen mina förhållanden härstädes mera tryckande än någonsin efter min hitkomst. Wäl har en och annan gång någon föreställning derom vid mer eller mindre föranledande tillfällen hos mig bildat sig; men nu först samlade sig alla dessa till tankar. Och för denna dagen har jag dock ingen annan speciell anledning till en så motvillig uppmärksamhet, om jag ej ville nämna denna. Döttrarna i huset förestå hvar sin vecka hushållet. Den äldsta lämnar i dag husmoderskapet till den följande. Helt små flickor finnas här i huset också 2 utom en redan snart fullwuxen fosterdotter och en sedan min sista härwaro tillkommen, något äldre flicka, äfven en slägtinge såsom de 2 smärre. Det anmärktes om den ena att hon såg så tankfull ut, förmodligen af bekymmer för den förestående andelen i hushållet. Att hon således wore en

Sid. 151.

Wice-värdinna eller åtminstone wärdinnans medhjelperska hörde jag nu först. Jag frågade om det wore första gången och anmärkte då man svarade mig nej, att det då ej borde på förhand kunna wäcka så mycken farhåga. Pastorn sade hertill att hon första gången med glädje gifvit sig i det nya kallet; men att det oakadt vanan stundom inträffar förändringar. Jag kunde ej misstaga mig om den tydning som man kunde gifva detta; men war ej likwäl förmögen att straxt till det allmänna bästa gifva min förklaring eller yttra något, som kunnat gifva en wink om mina önsknings i afseende å mina närwarande förhållanden. Detta hade ej bordt vara något svårt att verkställa, då tillfället okalladt erbjöd sig dertill; men efter min vana började jag först efteråt reflectera häröfver och nu syntes mig allt i ett förhatligt ljus. Jag sökte att skaka ifrån mig denna sinnesstämning och trösta mig dermed att min warelse icke alldeles omedelbart påkommit, att jag till resan haft skäligen både gamla och nya uppmanande föranledningar och att jag under ett samtal med den nu hemkomna medlersta dottren i går hört att min person icke misshagade. -

Hon sade nemligen att hennes fru Mor högeligen skattar mig och vid alla tillfällen berömt mig. Blott smicker kunde detta icke vara: hvarföre skulle hon då speciellt nämna sin Mor? – Detta och hvad jag nyss anförde ofvan tjente till att förjaga svärmodigheten sedan jag alfvarligen föresatt mig det och jag war rätt språksam vid och efter aftonmåltiden, hvarwid jag ej vågade njuta mycket. Jag har också i dag på e.m. druckit blott 1 k. Caffee.

Sid. 152.

(d. 13) ganska munter. Uppå e.m. tog jag mig till och med frihet att skämta med flickorna. Utaf de många näringsmedlen, som jag njutit, var jag dock så upphetsad att jag önskade mig någon tid uti fria luften. Jag föreslog derföre en promenad, hvartill det gamla herrskapet gerna beqvämde sig. För samma orsaks skull åt jag också ingen aftonward. -

d. 14. Pastorn for åter bort redan om förmiddagen. I dag hade jag just derföre tillfälle, att öfvertyga mig om sanningen af hvad M. J. härom dagen yttrade sig om sin Mor. Men jag wore alltförmycket egoistisk om jag ej förklarade att så mycket del jag också må hafva utaf hennes ädla hjertas böjelse, hon genom denna egenskap i allmänhet winner uti aktning och vördnadsfull tillgifvenhet, ju mera man lär sig känna henne. – Jag förblef i dag hela e.m. derupp, dit jag hade tagit med mig min ryska wisbok, för att bedja A. J. lära mig nya Melodier. Till en del tillfredsställde hon min önskan. Sedan föreslog Fru Past. ett parti Boston och tracterade mig och A. med punsch. Om aftonen, då hon hörde att jag fått en retlig hosta, lät hon gifva mig honing. -

d. 15. Jag uppvaknade såsom i går kl. ½ till 6, gick också såsom i går straxt efter uppstigandet ut att spatsera och las på min promenad Phosphoros 1^a häfte. – Widare blef det också ej gjordt af mig på f.m. – Jag war upp och lärde mig genom A. J. åtminstone en melodi. Deremot gaf jag henne

Sid. 153.

afskriften af Atterboms Anderöst, hvilken I. de sista ögnablick af vår sammanvistelse i Åbo afskref åt mig. Mera behagade henne Melodien af Wikingen, som jag sjöng för henne.

d. 16. blef en skön dag. Mitt ryska pensum blef väl alldeles efter, äfvensom all skrifning; men jag las i det stället igenom första h. af skrifter för Religionens wänner. Framförallt intog mig det sista bidraget öfversättningen af aflidne Biskop Rydelii testamente till Jordens blinda Vandringsmän. – Straxt på e.m. for jag med pastorn och A. på höängen. Jag och A. uppreste der en liten löfhydda, hvarest man efter fruntimrens ankomst drack Caffee. – Sinnen och hjerta (hjertan?) njöto på denna glada dag. – Wid bortgången yttrade Fru Past. att man borde på något sätt för minnet föreviga denna dag. Jag åtog mig det och inristade efter återkomsten, sedan jag följt Fruntimren hem för att kunna hämta forverket för Pastorn och Arv. tillbaka uti en af Björkarne till löfhyddan +18 4/4 17 + och uti en annan björk mitt namn. Jag ärnade först inrista de särskildta bokstäfverne af mitt namn uti åtskiljda björkar med sådana tecken efter hvardera af de främre bokstäfverne, som båda söka föreningen (fortsättningen) på de följandes. Sjelfva naturen gynnade tillfälligtwis (?) mitt symbolspråk genom trädens ställning; men jag afstod dock ifrån denna idées fullföljande och satte häldre efter S på den ena björken i stället för ett – för att än

Sid. 154.

dock på något sätt antyda saknaden hos den person, hvares minne de förgängliga dragen lifvade. Min förra idee war wäl mera sinnrik och betydelsefull och det i flera afseenden; men också hade det egna uti framställningen deraf förmycket frapperat och just derigenom ledt möjligen till nyckeln af den rätta meningen. – Om aftonen hade jag det nöjet att få rida tillbaka till prästgården ifrån ängen. – Jag åt en wäl smaklig aftonmåltid, men min sömn blef orolig och jag uppvaknade först sent

d. 17de. – Dagen blef tillbragt rätt angenämt. Jag ärnade redan på f.m. börja föreläsa: Die Fahrten Thiodolfs des Isländers; men jag stannade uti Pastorns sällskap, då ett raisonnement uppspann, som qvarhöll mig hela förmiddagen. Det angick nämligen andeuppenbarelsen och spöken. Pastorskan kom dertill och deltog uti discoursen. – Hos henne røjde sig Trons anande öga; utur honom talte blott det ljusa upplysta förståndet. – Jag sökte med tillbörlig aktning för det sednare försvara den förres anspråk. Äfven händelsen med kyrkklockan, som jag i förledne höst under en sen spatsergång upplefde, kom till tals och Past. förklarade mig nu att han upptäckte den naturliga orsaken till detta factum sedan äfven han såsom jag först blifwit frapperad af hvad han hörde. Det hade nemligen varit blott ett återskall af slagna träden uppå en gård ett stycke högre bortom Kyrkan. Att han lättare kunde upptäcka äfven orsaken, kunde förklaras af vindens beskaffenhet. – Uppå e.m. kom

Sid. 155.

jag i stånd med min läsning och den fortfor ända till aftonen. Alla sänkte sin deltagande fägnad åt den förträfflige Thiodolf.

d. 18. hade jag nästan för hela dagen arbete vid uppläsningen af Thiodolfs vidare händelser. Men detta arbete var i sig sjelf ganska nöjsamt och belönande. Om jag också ej ville tala om sjelfva läsningens eller rättare innehållets interesse, så ingaf det nu också en välgörande tanke att se åhörarnes och åhörarinornas uppmärksamhet fästad uppå sig. Jag kunde tro att den förträfflige Thiodolf äfven skänkte mig en winning och den så mycket större ju högre han framstrålade i sin hjeltestorhet, hälst denna icke saknade en till och med synbarlig werkan uppå förtäljaren af hans bedrifter. – Efter läsningen emot aftonen gick jag uppå ängen tillika med past. och Arv. Jag hade tagit Phosphoros med mig; men min läsning blef ej betydlig. Jag kastade mig under en åldrig tall i skuggan af resliga omkringstående björkar och sönk i orediga betraktelser. Den varma wäderleken werkade brännande uppå mig. Efter återkomsten befann jag mig mycket matt. Med mycket öfvertalande fick man mig upp att äta aftonvard. – I anseende till den starka hettan blott en kopp Caffee på e.m. – Ingen af mina pensa blef ofulländadt.

d. 19. Jag kände mig högst orolig redan om morgonen. En tärande eld brände mig. Hoffmansdroppar, som Past. ingaf mig, hjälpte litet. Verkelig svalka fann jag uppå Kyrkogården,

dit jag spatserade, kastade min öfverrock ifrån mig och sträckte mig ned emot kyrkotrappan samt började läsa Phosphoros. – Der förblef jag ostörd

Sid. 156.

några timmar. Blott en finsk bondhustru gick sin väg tätt förbi mig och skådade mig med förundran. Jag lät mig icke heller af hennes öfvergång störas; dock kände jag en slags vällust uti att hjertligen besvara hennes "Hyvä päiwää", med ett vänligt "Jumala andakon!" Efter återkomsten började läsa Klaproths Archiv och fortfor dermed äfven på e.m. då en dylik feber åter angrep mig som förut. – Luften var också ganska qvalmig. Ovädret bröt ändteligen till slut löst. Stormen, som föregick detsamma förskaffade mig åter någon svalka och det skådespel som åtföljde detsamma mina sinnen en wälgörande njutning. – Vid närmare eftersinnande torde jag nödgas medgifva, att icke endast luftens och väderlekens beskaffenhet utgör hela orsaken till min besynnerliga oro. Det är wäl också det inre sinnets rörelser, som mera än jag kanske möjligen sjelf ens kan tro, bidra dertill. Der är det ett så afväxlande spel af i ögnablicket öfvergående känslor, minnen ljufva, bittra, att jag alldeles icke ens sjelf kan bringa det till reda med mig, hvad jag egentligen vill, hvad jag önskar och så förvirrar jag äfven det närwarande med det förflutna och tillkommande. – Ett obehagligt intryck gjorde till sin egen förlust uti mitt hjerta Aj. om aftonen. Wid bordet uppspann sig en disput om Lärares myndighet uti offentliga läroanstalter.

Sid. 157.

Jag yrkade att denna owilkorligen skall wara oinskränkt och oberoende af hvarje annan auctoritet än lagen, så framt ändamålet med sådana offentliga d.ä. af staten inrättade och uppehållna, inrättningar skall kunna winnas. Arw. wille åter hafva Lärarnes rättigheter och myndighet beroende af Föräldrarnes. Uppå hans sida slog sig också hans Bror. De öfriga Syskonen hade straxt efter måltidens slut recommenderat sig; men A. J. blef qvar och tycktes just hafva en fågnad af striden. Att hennes Bröders sak äfven war hennes, röjde hon alltför snart; men hon tycktes också åtminstone ej med välbehag, höra hvad hennes Kloke Fader stundom anförde till min fördel, då hon yttrade sitt tvifvel, om han sade det utaf hjertat. – Med äkta lefnadswishet gjorde hon slut på hela discoursen igenom skickligen anbragta berättelser dels om andras dels om sina egna händelser af den art att de såsom exempel till samtalsämnet kunde åberopas. Dem berättade hon dertill på ett så comiskt sätt, att hon wäl icke aldeles förfelade sin afsigt att förströ de stridande parterna. Äfven uppå mig verkade hon visserligen derigenom; men jag hade så mycket svårare att inom mig förlåta A. J. den oblidhet, som hon uppenbart emot mig vid detta tillfälle; en oblidhet för mycket mer sårande för mig som jag var öfvertygad om att uti denna disput hafva rätt. (Att många missbruk och det ganska stora blifvit gjorda af lärarnes oinskränkta myndighet hade jag ifrån början medgifvit och föreslagit till förekommande af ytterligheter

Sid. 158.

bestämda lagar). Ännu länge sedan jag redan hade lagt mig, svallade mitt inre af förtrytelse öfver hennes hårdhet, om den också war blott ögonblicklig. Dock måste jag tillstå att om jag förstår mig sjelf rätt, så beklagade jag mer mitt öde än jag fördömde henne derföre. – Jag väntade mig dock att hon möjligen kunde i morgon gifva mig anledning att åtminstone bringa henne i förlägenhet för sin obetänksamhet och jag beslöt att göra det, om hon blott sjelf ger anledning dertill och af hennes obetänksamma öppenhet kunde jag med säkerhet vänta mig det.

– Denna morgon är nu förbi (d. 20). Talet har ej fallit uppå gårdagen och tillfälligheten har varit henne wälgörande. Och då minnet af den lilla misshälligheten småningom försvinner, skall hon wäl snart äfven utan att derom behöfwa bemöda sig (att hon stött mig lärer också kanske ej kunna falla henne in) omedelbart bringa mig att förgäta allt groll. Ja, hon är ju derute just nu; hennes röst hör jag, ehuru jag ej ser henne. – Wi spelte sedan kort tillsammans bredewid hvarandra. Sedan måste jag derupp sjunga. Jag befann mig särdeles munter. Ett glas snapsch lifvade än mera.

(d.21.) A J. fick i dag förebråelser vid bordet för min skull. Jag nyttjade uti en finsk mening det ordet liukkahast. Det lærer förefallit henne ovanligt: hon frågade, om wi nyttja det och jag svarade icke stort betänksammare att jag wäl icke annars gjort ett så snällt bruk derutaf. Hon fick nu af fru pastorskan en lång lection för sin oeftertänksamhet och hastighet. Jag hade werkeligen medlidande med henne

Sid. 159.

oaktadt jag wäl kunde anse detta för en rewange på det missnöje, som hon, om också lika oeftertänksamt, dock omedelbart och ensam väckt hos mig. – Om hon icke var alldeles distrahit, bör hon wäl också hafva kunnat märka mitt deltagande. – Eftermiddagen drack man åter caffee uti det gröna på samma äng, som förra gången. Jag drack hela 3 koppar. -

d. 22. Började jag på e.m. föreläsa Baron Fr. de la M. Fouqués Zaubering och fulländade i dag 1^a Boken.

d. 23. blef det resa utaf till Skworits. Blott pastorn och den yngsta Mamselln blefvo hem. – Först satt jag med Damerna uti Calechen. – M. J. började förtälja sagor och tiden förlopp alltför snart. Mina tankar förenade sig med mina sinnen till ljufva njutningar. Men jag måste snart öfvergifva mitt Eden, då de sednare redan började beherrska allt: dock behöll jag en efterkänsla, som omedelbart yttrade sig uti den gladaste och tillika lugnaste sinnesstämning under hela resan. Jag hade så mycket mera skäl att lofva mig af vistelsen på Sku. som sjelfva situationerna omkring orten vid första anblicken redan före vår ankomst till sjelfva pastoratet igenom sin likhet med Finlands bygder intogo mig. – En oundviklig ofullkomlighet uti min klädsel var det enda, som i början

störde mig uti det stora sällskapet, hvori jag råkade (Der woro äfven litet främmande). Men snart infunno sig några yttre stötar, hvilka trängde mig alldeles inom mig sjelf och då war all munterhet

Sid. 160.

förspild. Igenom en obegriplig slösinthet gjorde jag mig skyldig till åtlöje: af alla de mångfaldiga utvägar, som jag hade kunnat hafva att förinta sjelfva händelsen, eller åtminstone beröfva densamma all wigt, kunde jag i ögnablicket ej finna på en enda och den werkan, som tillfälligheten väl också syntes göra på mig, upphöjde wäl också grunden deraf till betydighet och uppmärksamhet. – Uppå den första obetänksamheten följde snart en annan och den stolthet hvarmed jag bemödade mig att synas betrakta densamma sjelf, war dock åtföljd af ett wäsende hos mig, som lät märka att jag i det hela dermed ej kunde hafva så mycket alfvare. – Kanske ansåg jag också sjelf saken med mer alfvare än andra åtminstone med mer alfvare än jag hade bordt; kanske sågo och hörde mina misstänksamma ögon och öron följder, hvilka endast existerade uti min föreställning: allt nog, jag kunde icke mer återwinna min munterhet. – Det sällskap till hvilket jag egenteligen bekände mig, betraktade mig med medlidande. – Man föreslog mig att med de öfriga deltaga uti en promenad för att taga den sköna belägenheten uti ögnasikte. Sjelfva dottern uti huset, af hvilken jag eljest ej väntade mig synnerlig tröst, inlät sig i tal med mig, sade mig till och med ett och annat, hvarmed åtminstone jag hade kunnat förknippa artigheter; men alla dylika försök kunde icke bringa något fritt lif i den engång förstämnda organismen. – Oaktadt mina gärnin-

Sid. 161.

gar slutligen upplöste sig för denna dagen uti en stark hufvudverk, bemannade jag mig dock så mycket emot aftonen, att jag om morgondagen kunde hysa rätt goda förhoppningar.

d. 24. Andra dagens närvarelse svarade dock icke emot min önskan och mina förhoppningar. – En ny händelse inträffade nu, som åter med än större makt tillslöt mig för allt yttre. Den sträfva, halfråa wärden, en afsvuren fiende till Finnarne utfor vid middagen emot Finska Nationalcharacteren högst groft. Omkring mig brann en disput om samma ämne emellan Arwid och sonen i huset, en näswis öfvermodig pojke. Man syntes vänta mitt deltagande, såsom närwarande Finne. Jag förmådde ej säga något ord. Jag war gäst på stället, en ung arm Student, min häftigaste motståndare hörde utom dess af ålder så illa; att man måste skrika högt för att bringa ljudet af något ord till hans öron. Nu svallade mitt blod på det häftigaste. Jag aflägsnade mig, så snart wi stigit ifrån bordet. Så mycket mindre kunde jag gifva inrymme åt försonliga tankar, som jag utan all anledning hade blifvit på det grofvaste med sårande af sjelfva gästfrihetens rättigheter förolämpad. Den yngre Prästen, en nära anförwandt till gubben sade jag utan skygghet, hvad jag tänkte om ett sådant uppförande. – Att äfven andra hade märkt intrycket deraf uppå mig, såg jag sjelf. Jag beslöt fullt och fast

Sid. 162.

att vid afskedet den följande morgonen wid min tacksägelse gifva gubben tillkänna, på huru eftertryckligt sätt jag uti hans hus hade blifvit påmint om mitt fädernesland. Jag hade till och med redan uttänkt mig denna complimentang: att jag ärnade på det sättet förfara sade jag också åt den Yngre prästen. – Min ifver saktade jag dock före dagens utgång. Om aftonen deltog jag till och med uti det unga Herrskapets lekar och gjorde mig sjelf tiden så nöjsam, som jag i mitt läge möjligen kunde. – Mina följeslagarinnor är jag mycken förbindelse skyldig för deras bemödande att uppmuntra mig; M. J. intog mig därigenom isynnerhet till en verkeligen öm erkänsla. Ja, hon vann derigenom å nyo en förökad tillgifvenhet uti mitt hjerta för sig framför sin äldsta syster, hvars kallsinnighet (väl derföre att den alltför mycket afstack emot mina innerligaste önskningsar) misshagade mig. – Icke destomindre lämnade hon vid afskedet den följande dagen (d. 25) en oemotståndlig känsla af saknad, då hon lät öfvertala sig att blifva på en par veckor efter på Sku. Mitt afsked blef lika stumt som min ankomst hade varit stum. Uti trängseln hade jag ej mera lust att börja föreskrika den ohöfviske Gubben mina tacksägelse complimentar. Först under vägen hade jag min frihet i mitt wäld, då jag med Fru Pastorskan och M. J. samtalade om vistelsen i Sku. – Efter hemkomsten war jag utaf resan under en stark värme

Sid. 163.

uti ett febertillstånd, ännu dessutom en följd af gästabudet, der allt hade tjent att väcka, nära och underhålla detta tillstånd. Badstugan förskaffade mig om aftonen någon lindring.

d. 27. Jag absenterade aldeles kyrkan och började läsa Cants Ideen zu einer Gesch. der Menschheit, som prosten G. gifvit Arv. att genomläsa. – Jag var ej heller i dag lugnare än de förgångne dagarna. – En eldström rasar i mina ådror. – E.m. woro här främmande, af dem blef qvar Mams. B. ifr. M. Hon bragte mig ett bref ifrån F. – Jag nödgades ännu spatsera efter aftonmåltiden, för att sofva lugnare.

d. 28. Hela huset – kunde man säga – reste på e.m. till G-itz⁵³³ på barnsöl hos Inspektoren öfver derwarande gods, D-y. Dessutom woro der icke synnerligen många främmande. Jag förlefde en skön och förnöjd afton. Dertill bidrog den fröjdande anblicken af så många sköna föremål inom huset – återglansen af en skön moder ifrån flera bildsköna döttrars anleten. – Jag hade åtnjutit icke litet af de erbudna gästabudshåfvorna; men icke desto mindre for jag derifrån med ett just förnöjdt sinne. – Gången dit (5 a 6 verst) och ett själfullt deltagande i enkleken på stället uti en sval skogsmark hade äfven å Kroppens vägnar hämnat alla onda inflytelser. – Jag åkte derifrån med

⁵³³ Rashmovskys gods Gostilitz

Pastorn. Det var också en herrlig afton. Det behöfdes blott närwarelse af en dyrkad skönhet och man hade wid hennes band kunnat drömma sig

Sid. 164.

vandra på de eliseiska fälten. Men också sjelfva wäckelsen af sådana föreställningar ilade hastigt förbi. – Wi woro snart i Gub-itz. Det var under vägen fråga om den stora personalen endast ifrån Pastoratet – den utgjorde med 2 främmande, Mam. B. med dess Bror hela 5 equipager – jag grep tillfället och länkade samtalet uppå mig sjelf och mina förhållanden. Dock var jag för mycket gemütlich, för att länge kunna fasthålla den engång walda banan. Kanske hade min närwarande hjertlighet slutligen fört mig långt. Jag lät derföre, då min sällskapare icke heller syntes vilja upplifwa det samtalet om det ämnet fara och talte om mera likgiltiga saker.

d. 29.

Mams. B. for tidigt bort. Jag kom derföre jemte Arw. i dag upp redan straxt efter soluppgången. – En kopp Caffee tjente mig väl till uppmuntran, men jag tycktes dock icke alldeles lätt kunna finna mig vid ett så ovanligt phenomen. I dag afskref jag ett ansenligt stycke af annotationerna. – Hela dagen befann jag mig rätt wäl. Eftermiddagen spatserte jag med Joh. till ängen. Pastorn for sjelf till staden. – Jag hade haft god lägenhet att fara dit med honom; men jag har å andra sidan flere omständigheter, hvilka afhöll mig derifrån. Lägligast hade resan warit i anseende dertill att jag efter min återkomst ifrån Toxova och Petters

Sid. 165.

burg kunde hoppas att få räkna min öfriga tid här förlöpa i hela det wana sällskapet. – Hufvudorsaken, hvarföre jag ej for, war att jag ännu icke haft någon Skräddare, som skulle hafva afhjelpt en mycket generande brist uti min klädsel och att jag för det andra ej wet, om Forsman, hvilken jag har så mycket skäl att påräkna, om jag kommer till Petersburg ännu är der eller ej. – Dertill kommer att man tält om en resa till Peterhof, hvilken skulle gå förlorad för mig, om jag nu hade rest bort. – Efter min återkomst kallade man mig upp till smör och bröd, tills qvällsvarden skulle blifva färdig. Då det icke mer var lång tid att wänta derpå, blef jag så länge der upp. M. J. började tala om min (vanliga) synbara tankfullhet. Hennes syster hade något arbete förhand, hvaruti hon icke önskade blifva störd och denna föreställning, ehuru den skedde på ryska, distraherade mig till den grad att jag, då M. J. icke dess mindre sökte anledningen till talämne, för att draga mig utur förlägenheten, skulle hafva gått ut, om jag icke dermed hade gjort uppseende. Jag har anfört denna obetydliga händelse för att wisa, huru mycket jag också uti en hvardaglig spher är beroende af omständigheterna och huru litet jag kan upphöja mig till herre öfver dem. – Wid aftonmåltiden

började jag repa mod, då Conversationen genom Fru pastorskans tillkomst blef lifligare och otvungnare. Hon

Sid. 166.

språker rätt gerna och uti sådana personers sällskap upphör förströs uppmärksamheten och den spända väntan på de i ordning följande svaren upplöses. Det blef frågan om järtecken, om Legender och om de bibliska Historierna öfver Jesus. M. J. hade ensam qvarstannat för att deltaga uti conversationen. Med fågnad erfor jag att äfven hon (Fru Pastorskan nämner jag icke ens) kände dessa historier bättre än jag numera. Ju mera sällsynta dylika phenomener nuförtiden börja blifva, desto mera måste de, der de anträffas, glädja hvar och en, som ännu icke sjelf förlorat allt interesse för det heligaste och dess uppenbarelse uti tiden. – Mycket djup sömn fortfor ända till kl. 7.

d. 30de En stor del af förmiddagen förlopp under damspel med Arwid. Men jag var dock också ut och promenerade och derunder fortsatte jag läsningen af Phosphoros, Sept. häftet 1810. – Till middagen intog jag en duktig brännare. – Uppå e.m. företog jag mig att börja i brist uppå andra ryska böcker läsa тысяча и одна ночь сказки арабскія переведены съ французскаго языка. Томъ 12. Московъ 1774. г.

– På e.m. var jag utgången att spatsera. Mams. M. J. namsdag infaller i nästa vecka och jag har redan länge tänkt dertill sammansmida några wersstampar. Härtills har det blifwit wid blotta tanken. Tidens flygt tvingar mig att tänka på

Sid. 167.

verkställigheten. Det har fallit mig in att wilja tvinga mina känslor uti en Sonett, hvaruti första bokstäfverna uti hvarje rad tillsamman tagna bilda hennes ryska namn. I dag skulle jag sätta handen vid werket, men jag hade åter ett nytt tillfälle, att erfara, att man måst kan skrifva wers, då man just föresätter sig det för betingade ändamål. Det dubbla tvånget fjättrade mig strängt, ehuru jag också var någorlunda ense med mig sjelf om iden, hvilken jag ville uttala – en erinring om barndomens försvunna oskuldsverld. – Ändteligen fick jag de första stancerna; men det hade ej lyckats mig att i anseende till begynnelsebokstäfverne aldeles iakttaga den mig föresätta regeln, såvida några i dem werkeligen syntes mig ordfattiga – Jag åt ingen qvällsward och sofde länge.

d. 31. De 2 kopparne thé som jag drack gjorde mig ganska orolig. Jag hade i går förlorat min ena handske och jag var icke i stånd att slita mig ifrån tanken derpå, så länge jag promenerade uti mina förra spår, om jag möjligen skulle återfinna densamma. – Först sedan jag satt mig att läsa slutet af recensionen öfver Poesiens Historia uti det nämnda häftet af Phosphoros, hvilket jag nu slöt, kunde jag samla mina tankar ifrån alla främmande obetydligheter. Sonetten hade likväl ingenting vunnit af min utgång. Den öfriga tiden af dagen upptogs

Sid. 168.

af damspel med Arwid. Par dagars vana drog mig efter middagen, der jag åter bedöfvades af en stark brännare, till sängen och oförmärkt hade sömnen stulit ifrån mig närmare 3 timmar. Dock började jag repetera ryska grammatiken i dag, ehuru jag ej explicerade något. Och dertill fortsatte jag afskrifningen af annotationerna i lärdomshistorien. – 2 koppar Caffee druckna på e.m. bragte mig åter uti orolig svallning. Mitt hufwud war ganska tungt och oredigt om aftonen, ehuru jag nu åter hade aldeles försakat aftonvarden. – Att de idkeliga njutningarna ej bekommer mig väl, har jag längesedan märkt. Jag har alltid tänkt låta det bero vid ett måttligt bruk af den; men lika ofta bedragen af rätterna har jag icke wetat finna gränsen för min njutning af dem. Jag vet ej annorlunda att afhjelpa den saken än att jag alldeles afhåller mig ifrån föda då jag ej känner mig af hungern dertill uppfordras. I allmänhet har, så mycket jag mins, jag under denna sommar mera njutit af Caffee och thée än i förra året under min vistelse härstädes. Jag åt kanske då mer, men jag hade också före den sommaren icke wänt mig vid sådan fasta som i början af detta året. -

1817

4.

Sid. 169.

4.

Den 1. Aug.

Äfven i dag sofde jag länge. Jag befriades äntligen ifrån brännaren. Min måttlighet i dessa dagar har dock bekommit mig väl: blott 2 gånger ätit under 2 dygn. Jag kunde anse som en följd derutaf att jag i dag var lyckligare vid min Sonett än i går. Icke allenast det misshagliga, som fanns uti början ändrades: äfven slutet är nu der. Mycket torde dock ännu undergå förändringar. Uppå e.m. dracks Caffee (3 K^f och en kopp toddy – äfven 2 k^f C. i morgon, och 1 thée ännu sednare) på ängen, dit vi spatserade. Under vår vistelse der hade Pastorn med sin äldsta dotter oförmodat hemkommit. – Redan förut hade jag börjat läsa det sista häftet af Phosph. för 1810, som jag sjelf bragt med mig för att engång komma till någon kunskap om Techniken uti verskonsten. Föröfrigt har jag i dag fortsatt afskrifningen af annotationerna i lärdomshistorien. – Pastorn har i dag gjort mig en ganska välkommen present af; G. Chr. Hamberger Zuverlässige Nachrichten von den vornehmsten Schriftstellern vom Anfange der Welt bis 1500 3 Thle (Det första bandet felas tyvärr!) Lemgo 1758–1764. gr. 8. Det första bandet ersattes väl till en del genom första afdelningen af samma författares: Kurze Nachrichten von den &c – in einem Auszuge aus seinem grössern Werke, Lemgo 1756 gr. 8, som han äfven förärade mig. Äfven af detta utdrag felas den sednare afdelningen —

I afton deltog jag med uti måltiden, och det icke blott för sällskaps skuld. Dessförinnan hade jag badat. -

Sid. 170.

d. 2. Omständigheterna fordra det så, att jag väl måste än en gång anropa Muserna om en liten skärf. De gåfwo den i dag med mycket större beredvillighet, än jag väntat mig. War det väl för att slippa af med mig eller manne väl warnad att se mig gör mig mera bekant för dem? Mätte detta wara sannt. Med glädje skall jag uppoffra dem det skönaste, som jag har, mina känslor. – Anstalter göras för en resa till Peterhof i morgon. Jag finner, att man räknat mig med som deltagande, så mycket olägenheter också igenom det större sällskapet uppstå, för hvars fortkomst flera hästar utifrån måste legas. – Arv. har försökt att öfvertala mig, att jag skulle blifva hem med honom och M. de enda, som icke äro i tillfälle att resa med. Äfven A. J. proponerade det om aftonen. Jag vet ej huru detta så mycket misshagade mig hos Henne. Hade hon dock gjort det med sorgfälligare uttryck! Såsom vanligt började jag nu åter att combinera alla gamla missnöjen med det närwarande: Jag hade väntat mig af henne någon uppoffring helst af ord för min person, för mig som vore i stånd att för henne uppoffra och försaka mycket mer. – Men äfven just derföre att jag i dag alltför idealiskt åskådat henne, var mig detta reella factum misshageligt. Ännu uti sängen fortsattes i mitt inre denna nyligen uppenbara strid. Den var mig dock ganska nyttig. Jag föll derwid på många rätt

interessanta upptäckter och angenäma speculationer. Den rätta konsten att lefva är väl dock att förvandla äfven det misshagliga till något angenämt och skönt. – Den som blott kunde den!

Sid. 171.

d. 3. Både Pastorn och P-an yttrade sin önskan att jag skulle följa med, för att dock vara den andra karlen (med Joh) till så många fruntimmer och dertill så mycket barn. (in alles 4 frunt.). Efter en sådan yttran blef jag väl ej gerna hem, hälst man sade att det dock ej skulle blifva någon besparing, om blott jag också blefve bort. – Hade jag haft mest afseende uppå enskildta individers önsknigar, så hade jag väl kunnat hafva skäl att blifva bort. Att dömma af början syntes resan ej blifwa synnerligen angenäm. Hos större delen röjdes dermed och isynnerhet såsom den nu skedde med så mycket barn stort missnöje. På vägen blef detta till och med blott allmänare. Äfven jag invecklades af omständigheterna uti förledningar dertill; men jag hade ifrån början föresatt mig att vara härdad emot allt, hvad som kunde förefalla och så fann jag mig också rätt väl vid allt.

Uppå Rashmovskys gods, Gostilitz dröjde vi en stund hos Trädgårdsmästaren och drucko der Caffee. Uppå vägen derifrån upphunnos vi af G.effs herrskap med hvilka resan förut var aftald. I Peterhoff foro wi också in med dem uti deras qvarter. Hela sällskapet talte blott Ryska och derwid befann mig jag jemte Pastorskan wärst. Om aftonen då ljusglansen fjerran ifrån hafvet förkunnade illuminationens början, åkte man till Trädgården och hela gruppen rörde sig framåt med långsamma steg. Äfven jag måste åtaga mig att beledsaga en af de smärre flickorna. Jag gick dock åtminstone näst intill interessantare föremål. Emedlertid måste jag känna mig rätt bunden af min ställning och den skridande rörelsen

Sid. 172.

efter en Ledare, hvilken hvarken ville eller ens kunde efter alla önskan anföra oss. – Derföre fick jag väl icke ens se Kejsaren, ehuru han särskildta gånger passerade förbi. Blott af Constantins ansigts såg jag åter en skymt. Också kom jag nu icke till hafvet, af hvars anblick jag vid ankomsten till Peterhoff fjärran väntade mig så mycket. Ungefär kl. 2 for man tillbaka till qvarteret.

d. 4de. Nästan hela förmiddagen förspilldes onyttigt uti qvarteret och likwäl vågade jag ej aflägsna mig af fruktan att låta vänta på mig. Den enda interessanta njutning, som jag kan säga mig derunder hafva haft, var då jag ifrån den gerad ned belägna stranden blickade öfver hafvet. Till vänster upphöjde sig för min syn den första gången Kronstadt och gent öfver blef man warse Råfnäs, hvarifrån jag för några veckor sedan under olik sinnesstämning hade blickat hitöfver till nejder, hvarifrån det dunkla hoppet i frisk morgonglans än skimrade emot mig. – Emot middagen blef man ändligen färdig till afresa. Mig var det beslutet ganska välkommet, att ännu bese Trädgården, oakadt äfven detta åter gaf anledning till missnöje. Jag var dock rätt glad; ty jag fick tillika se,

åtminstone gestalten af såväl Storfursten Nikolai som hans nyförmälta gemål. Kort derefter såg jag ännu Constantin derunder Trompett skall defilera förbi palatset i spetsen för Gardet till häst. – Hade jag nu varit min egen herre, hade jag än par dagar förblifvit i Peterhoff för att se de stora manouvrerna, hvilka skola för sig gå omkring Peterhoff och hvarföre man på flera versts afstånd derifrån såg Soldater sysselsatta med att undanrödja buskaget. -

Till A. E. S.⁵³⁴

den 28 Julii g. st. 1817.

Af unga blomster jag en krans vill knyta,
När Du till dagens fest Dig skall besmycka,
Nu engång jag försöka bör min lycka
Att i symboler hjertats språk förbyta.

Så tänkte jag. – Hur kunna Tankar tryta
Till språk med Dig? – Men att dem ock uttrycka
Rikt, skönt och sannt! - - O må Du ej förtycka
Att de för Dig i stela former flyta! -

Hvar finner jag den blomma, som afmålar
Ljust sannande, allt skönt i själ och sinne? -
Må derfor som en krans Dig Dikten gälla!

Af fjerran skymd, en herrlig Ros dock strålar
Nyfödda hoppet lik, Din bild derinne,
När Glöm-mig-ej rundtom ur ljuden wälla.

Sid. 173.

Jag har hört sägas att Landtmännen blifvit anbefallta, att bärga sin gröda emot lofvad ersättning för skadan. På flera åkerfält rågen redan stod skuren, ifrån andra till och med var afförd; ansåg jag för en anledning, att också här tillämpa den omförmälta sägen. – Först åkte jag ett stycke med S. J;

⁵³⁴ Skriven på ett bifogat skilt blad.

men så mycket också jag häldre kunde hafva önskat henne till sällskap än det hvarmed jag kommit, så litet nöjd fann jag mig nu njöt dermed. Beständigt sökte jag nya ämnen till samtal och beständigt dog det dock åter ut. Hon måtte också sjelf gerna hafva begagnat ett snart tillfälle att byta sin plats med en af de små flickorna. – Min sednare Sonett har på slutet ej varit mig till lags. Nu gick all min diktan och traktan ut på att förbättra det och slutligen, huru jag eftertänkte saken eller rättare sagdt huru min fantasi spelte med den krans, som jag beslutit att lämna, blef dock alltsammans en utur mitt inre hämtad symbolik, ehuru jag till och med i sjelfva versen misströstar att kunna deri lyckas, då jag föresatt mig att använda densamma. Det oaktadt kunde jag icke nu mera efter resan låta det falla mig in att jag skulle qvarhålla hela Sonetten. – Må rosen också för alltid blifva för mig sluten, den skall dock ej så snart vissna bland glöm-mig-ej-blomstren. Och om dessa såsom sådana betraktas, så skall jag vara skönt belönt för mitt arbete. – Uppå S-a war man in en liten stund och drack thé. Innan wi derifrån hunno hem, var det något lidit inpå natten. Mig bragte omständigheterna ännu en gång tillsammans med L.J. jemte K. Bägge började slumra och der låg jag vid deras fötter och tänkte på det närwarande egna men intressanta

Sid. 174.

läget, hvari slumpen försatt mig. Ju mer jag lämnade mig åt dessa betraktelser, desto mer öfverväldigades jag af dem, tills en söt slummer höll på att invagga mina upplösta sinnen uti ljuftva phantasier. Kunde man dock alltid rent uppfatta det wäsentligen sköna uti dylika egna scener i lifvet, tänkte jag och kunde man sedan ännu lika rent uttrycka det, så skulle många sköna kransar uppstå. Med Arw. pratade jag om natten till kl. 2. En stark pollution.

d. 6. var jag sysselsatt att till nästa Söndagen uppsätta en predikan. Den hämtar sina Materialier ifrån Spaldings Predigten gröstentheils bey außerordentlichen Fällen gehalten nebst einigen kleinen Erbauungs Schriften. Franf. a.d. Oder u Leipzig 1775. – Uppå e.m. började jag spela dam med Arw. Jag förlorade flera spel å rad och då räkningen började gå alltför högt, förifrade jag mig. Några ord som jag fällde visserligen af missnöje upptogos stötande af honom och så uppstod helt oföväntadt ett högst obehagligt förhållande oss emellan, så mycket obehagligare, som den äfven syntes influera uppå mitt företag för morgondagen. Efter spelets slut vid mörkrets inbrott öppnade jag derföre sjelf tystnaden och ingick förklaringar öfver händelsen. Det vänliga förhållandet blef derigenom emellan oss återställt. -

d. 7. Jag war förlägen, huru jag skulle framräcka mitt offer. – Offentligt ville jag ej göra det. Ingen visste deraf förut, jag beslöt derföre att afvakta ett tillfälle då jag emellan 4 ögon kunde tillställa henne det. Detta yppades: jag sade henne det och bad henne behålla det åtminstone såsom ett minne af mig. Hon syntes hafva mycket brådt, tackade mig för det och lade bladet ifrån sig. Nästan oroade detta mig, att hon så lättfärdigt kastat det der fram till offer för den första nyfiknes blickar, innan hon ens sjelf genomläst det.

Till M. J. S. den 26 Julii g. st. 1817.⁵³⁵

Sonett.

Mins Du väl änn de fordna sälla stunder
Af en försvunnen barndoms oskulds-verld? –
Ren himlens fröjd är blott i den beskärd,
Fri blickar själen upp mot ljusets grunder.

Allt synes då ett enda skönt Guds under;
Ja! Menskan sjelf änn blott af Dikten närd
En Englars vän sig tror och jordens flärd
Glad hon försakar och försmår derunder.

O! denna oskuldstitid, den skulle helt försvinna,
Rik uppå njutningar för rena sinnen? -
En dyr relik dock bergas vid dess flykt. -

Wäl Dig! Du Dygdens stilla Älskarinna!
När Lasten smädar Dina helga minnen,
Af Tronets sköld betäckt Du hvilar trygg.

A. J. S.

Sid. 175.

Dock tyckte jag mig korrt derefter uti ett invidliggande rum höra att hon lade det bort i sin bureau. Bladet var också bort, då jag passerade rummet. Det var åtminstone inte troligt för mig att någon annan hunnit komma öfver det. Kanske hade hon också en aning af min oro och skyndade sig att undangömma det. Föröfrigt skall det vara mig likgiltigt, huru hon förfar dermed, antingen hon meddelar det andra eller ej. Jag skall uppriktigt, om det nu blir fråga derom, bekänna att det till min egen förvåning omedelbart utur mitt inre framqvällde i sådan form hon nu har den. Blott deröfver hade jag varit högst missnöjd, om någon annan, på hvars interesse jag ej räknat, njutit förstlingen af

⁵³⁵ Skriven på ett bifogat skilt blad.

mina känslor. – Jag firade hennes dag med mycket glad sinnesstämning. Ett glas punch på e.m. gjorde mig än mer upprymd.

d. 8. Betänkligheten huru jag skulle aflämna den andra Sonetten. Arwid hade genom en tillfällighet redan förut fått förtroende deraf. Han var nu äfven nästan för det förslaget att under ett brefcouvert öfverraska henne dermed. Men derigenom skulle det dock snart kunna vinna publicitet och gårdagen kunde för mig derigenom komma att förlora något NB. med hänseende till mina afsigter, bedömda efter mina handlingar. Dock beslöt jag mig sjelf till det nämnda förslaget. Jag påtecknade couvertet adressen: St. Petkoskowa & Gub. och öfverdrog Arw. att aflämna det, såsom skulle han hafva fått brefvet kommande ifrån Klopitz. – Jag spatserte ganska långt väl omkring 1 ½ mil på e.m. och öfverlas derunder min predikan.

d. 9. förnyade jag det åter på f.m., men på en annan wäg. Nu gick jag nemligen till Klopitz och kom ända till 800 famnars afstånd ifrån sjelfva godset. Derunder las jag utom min predikan början af Palmblads afhandling om Svenska Versläran. -

Sid. 176.

Om aftonen då jag ännu ville repetera min predikan, distraherades jag oupphörligt af missnöje öfver en nyss förut mig påkommen förargelse. Det hade näml. deruppe varit fråga om Evangelium, hvaröfver jag skall predika i morgon. Pastorn sade då att jag skulle beklaga Jerusalem. Eller Gubanitz's sade jag. Joh. som i tid och otid tror sig höra besvara sitt land påminte om Ithis och det hade åter kunnat blifva en långvarig disput, om jag varit dertill lika prickhågad som han. Händelsen förargade mig emedlertid ända till den grad att den hela aftonen distraherade mig. Just emedan detta var ett mera märkligt factum hos mig har jag här velat anföra det, utan att vilja söka förswara det. – Förut hade jag varit just munter isynnerhet efter en spatsergång till rågåkern med A. J. och pastorskans 2^{ne} Syskon ifrån Finland (De kommo hit redan i början af veckan och hämtade med sig 2 unga Gossar för att här underwisas); men så litet behöfs det hos mig att förjaga det muntra och goda lynnet. – En främmande kom ännu till R.g som jag förledne sommar blef bekant med på Sl.a. –

d. 10. Predikan gick rätt lyckligt. – E.m. woro vi med de 2^{ne} gamla Fruarna budna till Klockaren. Man drack der Caffee (2 k^f) Thé (d^o) och punsch (1 glas). Efter återkomsten voro de hemmablifna fruntimren utgångna att spatsera. Herrarne sutto upp och pladdrade; men jag hade helt hastigt blifwit just motsatsen af deras wäsen. Jag kom ned, gick sedan i trädgården och låg der en tid på gräsbänken i rätt svärmodig sinnesstämning. Allt förekom mig nu så oändligen tomt, äfven

Sid. 177.

jag sjelf. Ju längre jag öfverlämnade mig åt min bedröfvelse, desto mindre lust hade jag att gå upp och genom min person väcka alltför stötande Contraster. Jag blef derföre bort äfven ifrån qvällsvarden. Och dock hade jag verkligen lofvat mig mycket af umgänget uppe e.m. i dag.

d. 11. gick såsom de föregående dagarne uti stojet. – I dag gjorde jag mig sjelf mera fallen derföre genom njutningen af starka drycker. Uppå f.m. var jag också verkligen munter. – Uppå e.m. drack jag ock en kopp toddy. Sedan spelte jag till förströelse och tidsfördrif Boston deruppe. – Jag hade nemligen rätt ledsamt. Arw. var på f.m. faren med P. till Kaporien. De främmande Fruarna skola i morgon, heter det, afresa – åter ett möjligt tillfälle att slippa med till staden; AJ. följer dem dit – en egen bevekelsegrund att denna gång begagna tillfället. Dessutom förlider tiden: Nu börjar jag redan inni ängslan räkna veckorna och dagarna till afresan och att just förspilla de sista tiderna till den ärnade resan, om den så långt skulle uppskjutas, dertill har jag just icke hjerta. Om det torde dock säkert komma dertill, om man alltid väntar på ett tillfälle, hvartill man mest skall vara beredd. – Det är sant. jag har nu åter samma hinder, som då Pastorn sjelf for icke längesedan till staden; men tillfället torde icke så snart återkomma och hindren lära ännu länge förblifva desamma. Också skulle jag, om jag nu ensam reste förmodligen gå i mistning af de nöjen som jag skulle hafva med Arwid af den projecterta promenaden igenom Zarskoe Selo och Pawlovsk till Ingris och Slavanka; men nu komma de också litet i beräkning emot närmare fördelar.

Sid. 178.

Hon reser nu bort: jag skulle med saknad nödgas uthärda hennes frånvara och sedan måste jag åter komma i det tillstånd att jag saknade henne; åtminstone 3 veckor skulle således af den ändock nog korta öfriga tiden förspillas utan att se henne. O det är dock en ryslig tanka. Med så ängsliga föreställningar sysselsatte jag mig och de förjagade ännu på mitt läger länge sömnen ifrån ögonen. -

Tidigt vaknade jag d. 12. i lika stor villrådighet, hvad jag skall företaga mig, om nu proponera min resa med eller ej. – En af de fremmande fruarna styrkte mig dertill, då jag helt löst nämnde derom. Men i synnerhet uppmuntrade mig Joh. dertill, på det jag måtte kunna uträtta för honom i staden en angelägen commission. – Jag proponerte det Pastorn. Han hade också intet särdeles att deremot invända. Men tillfälligtvis hörde jag att AJ. tycktes vara alldeles missnöjd dermed. – Kanske var det en lycka för mig att jag ej hörde så noga allt; men hvad jag redan hörde, uppfyllde hela min själ med den häftigaste oro, så att jag aldeles intet kunde företaga mig på hela f.m. – Eftermiddagen hade till och med en stilla munterhet intagit mitt sinne; men jag kunde likväl icke afhålla mig ifrån att igenom beständiga illusioner ofta nog sarkastiskt gifva mitt missnöje tillkänna. Det kan ej vara utan att man icke märkte till och med grunden till dem. En slags satisfaction vederfors mig uti ett mera förekommande uppförande å AJs sida. Väl verkade hon derigenom hos mig ömmare tänkesätt för sig; men hon rättfärdigade derigenom tillika mitt missnöje, så hedrande också

Sid. 179.

ett sådant erkännande å hennes sida war. – Resan hade wäl ändock så gått för sig, om ej Arw. deltagande interesse hade åstadkommit en förändring. Ännu den följande morgonen

d. 13de var jag villrådig, om hvad beslut jag skulle taga. Tillfället att komma till staden var nu åtminstone der; att ännu lämna sig åt en oviss förhoppning till nytt och då resa med Arw. var i anseende till den korrta återstående tiden betänkligt. Wäl hade för resan med Arw. det projectet längesedan blifvit föreslaget, att vi skulle tinga oss inpå Krons-Kibitkorna uppå hvilka månatligen barn hitforslas ifrån St. Petersburgska hittebarnshuset. En sådan transport var nu innan korrnt att förvänta. Så vida Kibitkorna återföras tomma, så kunde man hoppas att projectet kunde verkställas. Men det var i alla fall icke visst när och om man på det sättet skulle komma fram. I denna vecka ville jag det nödvändigt. Jag projecterte derföre, att vi nu i dag skulle afskicka vår kappsäck förut och sedan sjelfva, om ej de väntade Kibitkorna på den väntade tiden – den följande dagen – ankommo, marchera till staden. – Wi meddelade Pastorn detta project och det förvandlades i ett beslut. Jag var rätt glad att min villrådighet sålunda upphört. Likväl var mig ännu en förbittring äfven i denna glädje förbehållen. – A.J. frågade mig, om jag skulle blifva i Toxova. Då jag svarade att vi skulle följas beständigt åt (jag och Arw.), började hon deröfver yttra sitt missnöje att han skulle åtfölja mig. Äfven L.J. tog med häftighet hennes partie, lät också några ord undfalla sig

Sid. 180.

om deraf följande Kostnader och besvär för pastorn. M. J. var den enda, som äfven nu tog mitt partie. Jag svarade sjelf intet, men man kunde wäl icke undgå att märka det smärtande intryck, som detta samtal hade uppå mig. – Ännu vid afskedet yttrade sig ett missförhållande till följe häraf. -

Till d. 14de var reseplanen ändrad. A.J. hade glömt något efter sig hvad som hörde till resan och äfven hade den andra skäl att önska oss i afton i staden. Hon lät derföre hemifrån skjutsa oss ända till Niiskovitz, dit vi gjorde resan tillsammans med Passelberg. Derifrån tog Arw. för dagsverk en häst och karl. Dermed kommo vi till staden kl. 10 om aftonen. Resan hade i och för sig sjelf varit rätt rolig, åtminstone roligare än den möjligen kunnat vara uti det större sällskapet.

d. 15. förflöt under promenader ut i staden i hvarjehanda dels egna dels andras ärender. Uti en handelsbod tracterte man oss med thé alldeles utan mjölk. Jag köpte mig uti en Bokbod: Ideen zu einer Asiatischen Akademie. St. Petersburg 1811. Sjelfva företalet berättigade mig till den förhoppning, att jag uti nämnda skrift skulle göra ett lyckligt byte. Wäl fann jag sedan vid dess genomläsning deruti just inga nya ideer, det hela vittnade om en lycklig uppfattning af Schellings; men sjelfva den syftning, som de meddelat författarens skrift gör densamma alltid interessant och jag önskar mig verkligen så mycket mer lycka till att besitta densamma, som jag ej vet den vara särdeles känd utomlands, icke engång till namnet.

Sid. 181.

Äfven Forsman, hos hvilken vi sutto några timmar på e.m. kände den icke förut. – Jag har på denna enda dag användt redan 19 Rubel; den dyrbaraste Artikel för mig är väl en Stambok, som kostar mig 8 Rb. Jag är likväl rätt glad att jag fick mig engång en sådan och jag anser mig hafva förvärfvat den till ett rätt godt pris emot det värde, trots alla klagomål öfver dess dyrlek som AJ. om aftonen anförde. Uti hennes yttrande att hon icke aktade den för något så dyrbart att hon derföre skulle betala 8 Rubel, såg jag ej annat än en bekräftelse uppå mina observationer om hennes ofta mig misshagande indifferentism. -

Först på e.m. d. 16de kommo vi utifrån staden i sällskap med de bägge Fruarne, hvilka ville åtfölja oss till Toxova. Jag var förargad på Arv. emedan han igenom sitt påskyndande medverkade dertill eller rättare med vidgående af min passivitet föranledde det att jag ej fick taga afsked af AJ. – Resan gick eljest ganska lyckligt. Théedags ankommo vi till Toxova prästegård. Man emottog mig ganska wäl och nu var jag uti en rätt lycklig sinnesstämning fri från allt tvång af mina omgifvelser – ett lyckligt auspicium till mitt vistande uti denna lyckliga nejd. -

d. 17de foro Fruarne åter vidare efter frukosten. Jag var emedlertid uti Kyrkan med Str. och F. – E.m. företogs af oss en promenad för att bese omgifvelserna. Nejden är utmärkt skön; utsigterna äkta Finska, en beständig omväxling af grönskande dalar och leende med de vackraste löftrad betäckta kullar. På flera sidor mötes ögat

Sid. 182.

af den högst sällsynta anblicken af vidsträckta insjöar, hvilka stränder öfverhufvud är lika rikt afväxlande för ögat, som sjelfva fasta landet. – Dessutom innehåller nejden äfven för ålderdomsforskaren ett interessant minne ifrån forntiden uti en emot sjön liggande af människohänder synbarligen uppförd utöfver de närmaste dalar sig högt resande kulle, som efter Grefve Pontus de la Gardie ännu af ortens invånare kallas Pontusberget. – Det ligger ej långt ifrån Prästgården och skulle för densamma erbjuda det ypperligaste läge i verlden, om den blefve ditflyttad ifrån sin närwarande plats. – Redan i går voro vid vår ankomst på Prästgården der ifrån Petersburg 2^{ne} unga fruntimmer, en Mamsell K. och en egentelig Ryska, N. B. som ännu syntes vara yngre. Dessa mötte oss på vår promenad och wände om med oss för utsigten till en båtfart uppå sjön. Dessförinnan spatserte vi till en mycket hög kulle, belägen på en mera aflägsen del af sjöstranden och hvilken F. icke utan skäl benämnt Zion. Utsigten derifrån emot den öfver sjön nedgående solen var verkligen belönande. Bakom den horisonten tänkte jag mig min fosterbygd, mina förtrognaste wänner och älsklingar, hvilka kanske af den sköna aftonen hänfördes till känslor, sympatiserade uti samma ögnablick med mina uti en stilla, vemodig och längtansfull saknad. –

Uppå en annan sida skimrade det förgyllda Admiralitetstornet af Hufvudstaden, tornet af Smolna-Jungfrukloster och fästningstornet uti den nedgående solens purpurglans. – Då denna aftog, ned-

Sid. 183.

stego vi äfven ifrån höjden och rodde ett stycke ut på sjön. Efter återkomsten förnöjde oss Mams. B. med spel på Forte-piano, hvarföre hon synes hafva en stor talang. Också är hon föröfrigt uti hela sitt väsende ett verkligen intressant fruntimmer. Jag har, hvad mig beträffar, blott beklagat, att jag inte ägt i min magt någotdera af de språken, uppå hvilka jag kunnat conversera med henne, Ryskan och Franskan. I språkkännedom var wäl visserligen hennes sällskaparinna, Mamsell K. öfwer henne, äfvensom hon kanske kunde vara det uti vettenskaplig bildning i allmänhet; men min böjelse har icke desto mindre ifrån första ögnablickens af mitt umgänge med dem varit afgjordt öfverwärande för Mams. B. Ja, hennes inflytelse uppå mig har varit så stor att den äfven i mina egna ögon spridit ett visst behag, en behaglig och fin ledighet öfwer hela mitt väsende, hvaraf också den stundom ända till skalkaktig skämtsamhet sig förirrande munterhet, som i allmänhet utmärkt min vistelse här på Toxova, låter förklara sig. – Detta skrifwer jag först sedan mycket uti de yttre omgifvelserna härstädes förändrat sig och sjelfva minnet af något mera bestämdt uti yttre händelser eller känslor; som kunnat gifva någon gång någon omväxling uti mitt öfverhufvud nöjda lif, förgåtts hos mig. – Af den orsak kan jag icke säga något eget om d. 18de ända till den 20de då jag kom på en resa, om jag så vill kalla det, der jag gjorde en i sitt slag, nog intressant bekantskap.

Sid. 184.

Jag hade i början åtminstone tänkt derpå att använda återresan med Str. som då hade bordt ske redan i början af weckan om vi, hvilket Str. måste och ville, till den följande Söndagen skulle hinna till Gub. och dessförinnan ännu spatsera några dagar omkring uti Petersburg. Till en så hastig återresa betogos mig snart (Str. kunde omöjligen blifva qvar längre än att han till den utsatta tiden skulle hinna hem) alla utsigter och så blef äfven Str. här ända till d. 21. – Jag nämnde om en resa d. 20de. – Den företogs af Str. och mig till fots omkring en Svensk mil härifrån till Fabrikerna i Ossalka. Fabriqueuren sjelf H^f Frenzel var icke hemma, och derpå förlorade wi wäl kanske något uti wälfägnad; men hans måg Ketzler, en infödd Schlesier, Geheime Secreterare hos preussiska Gesandten war en werkeligen intressant man, öfwer hvars bekantskap jag mycket fägnade mig. – Hofrådet Wifing samt Grefve Cr.dt (hvilka bägge äfven woro på Prästgården då jag dit ankom) surprenerade oss dermed att de hämtade Mamsellerna med sig. – Sedan K. fört oss omkring uti trädgården för att bese anläggningarna derstädes, skiljdes efter återkomsten de andra Herrarne ifrån oss, blott jag och F. blefvo in hos honom för att prata uti litteraira ämnen. -

Han förde oss äfven in till Landskapsmålaren, hans landtman vid namn Bahrtdt. Han berömde honom mycket för hans entusiastiska ifver för sitt yrke, hvarföre han icke ens kunnat lära sig något annat språk än sitt

Sid. 185.

modersmål, då han likväl sjelf nödgats vidgå sitt behof åtminstone af franskan för att hjälpa sig öfverallt fram i Petersburg. Der hade han arbetat för några förnäma herrar med mycken förtjenst, och nu höll han på att utarbete en tafla, som föreställde situationerna på framsidan af godset. Han beklagade, då K. bad honom om förlåtelse att vi kommit in och stört honom, för att få se denna tafla, att han ej hade flera att visa oss. – Hela hans väsende tycktes mig bära stämplens af en konstnär. – Wi blefvo undfägnade med Caffee, punsch, vin och thée; men det tillskrefs värdens frånvaro, att vi tvärtemot förmodan uti ett ganska regnigt väder emot natten åter måste begifva oss derifrån. F. föreslog att vi skulle vika in uppå ett för honom bekant ställe för att tillbringa natten; men Str. satte sig envist deremot och så fortsatte vi vår gång ända till Toxova, dit vi sent emot midnatten ganska trötta anlände. De åkande hemkommo först den följande morgonen (d. 21). De hade tillbragt natten icke långt ifrån sjelfva gården. -

Uppå e.m. afreste Str. till staden. Jag lofvade blifva här ännu en vecka, ehuru Herrskapet proponerade att jag skulle vara här ända till dess Str. kommer för att resa till Åbo.

d. 22^{dra} om aftonen kom man efter Mamsellerna och

d. 23^{dje} uppå e.m. afreste de. Wi hade ännu på f.m. haft ganska roligt med dem uppå en liten sjöresa. Det blåste tämligen starkt och jag och F. hade dervid det största besväret, såsom de skickligaste roddare. En liten saknad efterlämnade de wäl kanske hos oss alla unga neml. – Föröfrigt kom straxt i deras ställe

Sid. 186.

ett Collegii-Råd Platzmann. Om aftonen kom en gosse ifrån Woles Prästegård, för att erhålla F. dit att förrätta Gudstjensten den följande 24de.

Jag for med honom. – Jag hade tagit med mig Hörbergs lefverne, hvartill jag började i Sakristian med mycken uppmärksamhet studera företalet. – Eftermiddagen tillbragte wi hos den olycklige Pastor A-s, som redan uti några månader dragits med en svår sinnessjukdom. Det var en lång, mager man med interessanta ansigtsdrag; men som dock tycktes förråda någon svaghet. Uppå F. hälsade han bekant (Han har varit der redan förut och i stället för honom förrättat Gudstjensten); min ankomst tycktes han föga akta. Då F. föreställde mig honom såsom en Philos. Candidat, sade han endast: Ich beklage, dass ich nicht im Stande bin, sie zu empfangen. Derpå vände han sig genast till F. och började till honom tala om sin fortfarande olycka och anförde en slags dröm (eller

hvad jag skall kalla det) uti yngre åren, då han uti ett hastigt öfvergående tillstånd (det hade efter hans utsaga varat endast 3 minuter) kände ett lidande, hvilket han icke sjelf tilltrorde sig att skildra så pinsamt och grufligt som det hade varit. "Es war als wäre ich mit meinem Wesen, sade han, ganz aus mir selbst getreten und fühlte in einem Augenblick etwas, was man sich nur dann vorstellen kann, wenn man im Stande wäre, sich eine Wirkung, zusammengetragen aus den entsetzlichsten Körperschmerzen, verbunden mit der grössten Herzens- und Gemüthsangst, zu denken."

Sid. 187.

Detta tillstånd ansåg han som en aning af sin närvarande olycka och tror sig i hela sin lefnad ifrån den tiden hafva blifwit warse en nödvändig utveckling af den praedestination till olycksalighet, som då för första gången yttrade sig. – För följder af denna nödvändiga utveckling ansåg han några distractions förseelser i tjensten, såsom att han t.ex. 2 g^t räckt vid nattvarden kalken före brödet och en försumlighet ut sina förra kyrkoräkningar, uti hvilka ett deficit af 180 Rubel blifwit upptäckt (hvilket emedlertid, såsom jag hört, skall vara blott en inbildning hos honom). Denna vårdslöshet hade han ej kunnat förekomma för intresset för vissa "abgezogene moralische Ideen" med hvilka han nätterna igenom sysselsatt sig, så att han derunder ofta var på vägen att förgäta äfven alla sina fysiska behof. Uti allt såg man hos honom spår till mycken cultur; sina ideer framställde han med mycken styrka i uttrycket och en ofta förundransvärd consequence. – En tanke, hvilken syntes vara alldeles fastvuxen med hans väsen, var att själen nödvändigt måste lida med kroppen ja till och med i den grad att den efter döden skulle nödvändigt förblifva uti den stämning, hvaruti hon skiljdes ifrån verlden och att således en tröstlös eller orolig död, om också en människa dessförinnan lefvat moraliskt och pligtmässigt, kunde göra henne evigt olycklig. – Men då man nu hos Gud måste abstrahera all kroppslighet, således också känslor och sinnes-

Sid. 188.

rörelser och deremot sätta hans väsen uti den mest oinskränkta, absoluta förnuftighet, så kunde han också icke känna människans lidande, icke taga någon andel deruti. – Jag befann mig uti den största förlägenhet, huru jag skulle förhålla mig emot honom. Att deltaga uti samtalet om sådana ämnen, hvarpå jag anført exempel, ansåg jag mer för skadligt än nyttigt för honom. Sjelfva den ansträngning, som underhållandet af sådant samtal, kostar hans tankekraft, måste skada, om jag också måste medgifwa, att disputen i och för sig sjelf litet gagnar till hans öfvertygelse, då hans ideer redan blifwit för fixa, för inrotade, för att kunna ifrån honom bortraisonneras. Ett lämpligare medel dertill erbjuder wäl förströelse, hvilken likväl med den klokhets borde beredas honom, att den icke skulle komma att få utseende för den sjuke, att verkligen vara det. Men dertill syntes mig hans fru äga allt för liten insigt och omtänksamhet. – Om aftonen gick jag ut med F. för att bese belägenheten. Så mycket såg jag väl att den är vacker utan att ändock komma upp emot Toxovas. Bristen uppå byar uti den eljest vidsträckta synkretsen gjorde att orten förekom mig mera dyster och ödslig, då de oändliga sandkullarna ovilkorligen påminde mig om de ofruktbara hedarna

omkring Davidsstad. Dessutom torde vuerne ändock hafva varit interessantare, om nöjet af vår promenad icke hade blifvit stördt igenom en disput, som föranleddes

Sid. 189.

öfver samtalet hos Pastor A.s på e.m. och som betog oss all uppmärksamhet på våra omgifvelser. Dessutom var också icke tiden den tjenligaste till en promenad i afsigt att bese nejden; ty solen var redan nedgången och äfven på kullarna höll mörkret uppå att bryta öfver oss. – Wi tänkte att göra promenaden ånyo om morgonen

d. 25.; men dertill kunde wi icke komma för vår sömnaktighet, ifrån hvilken vi befriades först då solen redan var nära att upphinna den högsta ståndpunkten på himlen. Den hade också åtminstone för mig icke varit rolig, oaktadt ett öfvermåttligt skratt aftonen förut hade också efter omåttligare njutningar, bordt kunna bereda mig vederqvickelse. Då samtalet vid afskedet hos den sjuke återföll genom honom på de vanliga ämnen; sökte nu äfven jag trösta honom dermed att jag föreställde honom otillbörligheten af en så förtviflansfull sinnesstämning, som ytterst hvilade efter hans eget medgifvande uppå ett sken, hvilket han ensam, såsom jag sökte öfvertyga honom, tillade icke allenast för mycken vigt utan äfven reell verklighet. Då hans förseelser woro egenteligen legala (att han föröfrigt i sin lefnad såväl yttre som husliga eftersträfvat den renaste moralitet, trodde jag icke allenast uppå hans egen försäkran), så måste de också, om de verkligen hade den vigt, som han sjelf tillade dem, om de ej voro endast inbillade, hvad jag hade goda skäl att inför honom sjelf förmoda (utan att ännu känna, hvad jag sedan erfarit det, att de verkligen äro endast inbillade) hafva lagliga

Sid. 190.

följder, större eller mindre, och det wore hans pligt att åtminstone afvakta dessa, innan han sjelf legalt fördömde sig, icke utmåla dem på förhand förskräckligare än de ens möjligen någonsin kunna blifwa. Jag trodde mig kunna förskaffa mina föreställningar så mycket mer inträde hos honom, då jag försäkrade honom att jag tog uti hans tillstånd en så mycket hjertligare andel, som jag sjelf så ung jag än är, varit under min lefnad uti tillstånd, som om icke till grunden af dess utveckling likväl i anseende till sjelfva dess egen natur haft mycken likhet med hans närwarande, utan att jag ens derunder kunnat trösta mig af den tanken att hafva varit moraliskt oskyldig och utan att jag ens kunde hafva de aflägsnaste anledningar till att såsom han föregaf vara fallet med sig, tro mig berättigad att hafva af försynen blifwit inledd deruti. – Men äfven denna bekännelse tycktes ej synnerligen bidra till hans lugnande. Han började deremot spörja oss jemte åtskilligt annat om vår tanka öfver nattvardens egenteliga mening, igenom hvars förklaring efter sina åsigter han återkom till den tankan att menniskan förblifver evigt olycksalig om hennes själ vid dödsögnablicket är öfverväldigad eller beroende af kroppen. Häldre än att jag inlät mig i detta ämne, drog jag äfven F. som sysselsatte sig med det onyttiga företaget att vilja belära honom något

bättre eller åtminstone tröstande, bort med mig och tillade till mina öfriga önsknings äfven den att han måtte söka att afskudda sig allt grubblande öfver så viktiga och ansträngande saker, då sjelfva tänkandet öfver något sådant icke kunde annat än vara

Sid. 191.

högst skadligt för hans svaga och retliga organism. – Sedan vi spisat middag och druckit Caffee (2 k^f har der varit ett beständigt mått), foro wi åter till Toxova. – Om aftonen spatserade wi ännu med Grefve Cr. den enda öfrige främmande (Hofrådet W. hade under tiden inrest till staden) omkring 4 verst. – Sent om aftonen ankom hit en Furstinna Lobanoff och tog med sin svite kvarter för någon tid härpå Prästgården.

d. 26te Fru Pastorskan reste in till staden. Furstinnan begaf sig utan afseende å den regnaktiga väderleken på excursioner uti nejden med sin svit, uti hvilken jag hade tillfälle att under anstalterna till utfarten, observera en rätt skön ung Engelska. Hon saknade väl icke sinne för min uppmärksamhet, såvida hon sjelf igenom hattens aftagande undanröjde hos sig hindren för mitt beväpnade ögas åskådning. – Om aftonen förde oss F. till Klockaren Oselan der vi äfven sågo 2 vackra unga fruntimmer hans anförvandter. Wi drucko der 2 glas vin. -

d. 27de. Uppstigandet lika sent som vanligt, omkring kl. 8. – Samma skämtsamhet uti det husliga umgänget; samma öfverflöd på fysiska njutningar, hvartill nu äfven börjat komma den af äppel. – Äfven lecturen har varit den samma, det vill säga, den ryska grammatikan, den enda bestämda. Föröfrigt har jag tittat uti hvarjehanda af F.s boksamling, mest poëtiska Calenderna; hvarur jag afskrifvit för Mamss. Str. åtskilliga stycken. – Medan jag nu påminner mig det, skall jag adnotera, hvad jag i förra veckan förglömde, att jag nemligen en dag vägde mig. Jag befann min vikt vara 3 Pud 24 ft⁵³⁶ efter Rysk wigt således ändock omkring 2 Svenska Pud högre än år 1810. -

Sid. 192.

F. väger emot mig endast 3 Pud och 14 ft. – Äfven i dag har Furstinnan L. med sin svit varit utfaren på lustresor. Sjelf rider hon. – Hennes familj skall näst den Sheremetefska vara den rikaste uti riket. Också synes hon litet räkna på penningar, då 2 dagar i början af sommaren, då hon äfven skall hafva varit här ehuru med större svit af omkring 20 personer, kostat 3000 Rubel. För 9 isvoschik-hästar. som hit ifrån staden, skall hon till denna afton betala 350 Rubel. – Med henne är äfven en ung Grefve Kuscheleff (förmodligen en anförvandt) hvars årliga inkomster skola stiga till 700000 Rubel. Dessa uppgifter härleda sig ifrån den nämnde Grefwens Informator, en infödd Tysk, som stundom varit in hos Pastorn, för att dels inhämta underrättelser om vägarna i nejden och dess

⁵³⁶ ft = funt, tillsammans således ca 59 kg.

skönheter samt beskaffenhet, dels ock framföra andra sitt höga herrskaps önsknigar. Han har sagt sig vara redan det 7de året hos detta Herrskap. Utom honom skulle det vara 2^{ne} Lärare. Sjelf hade Furstinnan den olyckan att ehuru ung icke hafva några barn. – Hennes man, äfven ganska ung karl, öfverste för ett Gardesregemente skall vara mest road af att uppå en egen flottilj kryssa emellan Cronstadt, Riga och Reval. -

d. 28de Grefve Cr. for i dag in till staden, så att jag nu är den ende egenteligen främmande härstädes. – Med F. följde jag honom omkring 2 verst och emot aftonen gjorde vi åter en annan promenad med fru Pr. För öfrigt spelade jag nästan hela eftermiddagen dam med hennes man. – Wid aftonvarden åt jag nästan för mycket. Så mycket mer kom mig väl till pass den starka och nöjsamma motion, som jag efter den-

Sid. 193.

samma hade med F. och flickorna. Fåren hade blifvit borta och wi skulle gå ut att söka dem uti nejden. – Sedan i anseende till den sköna väderleken förblir denna afton oförgätlig för mig. – Den var väl egenteligen egnad åt en enslig promenad och sublimes känslor; men äfven såsom jag njöt den var den nöjsam och högst välgörande för mig. Jag lopp derunder ända till svettighet; alla kroppskrafter kommo uti ansträngning; men alltsammans var en ovilkorlig den oskyldigaste yttring af ett harmoniskt väsen, utur hvars innersta djup en uti objektiv individualitet bestämdt utvecklad och genom den saliga känslan af sin egen afspeglung uti en befryndad urgrund till högsta sjelfständighet stegrade hjertlighet gaf det hela lif och form. – Jag har anskrifvit en underlig period; men den blef sådan, då jag ville undvika att vara alltför empiriskt omständlig. Mycket hade jag ännu att säga; men jag märker att jag ej är mäktig af uttrycket, sedan jag nästan genom en halfdags förlopp blifvit aflägsnad ifrån sjelfwa factum. – Detta är icke den första gång, som jag har tillfälle till den vigtiga påminnelsen att tillika med väsendet söka formen. – Jag skall ännu anmärka, att denna afton bragt mig ännu mer att svigta uti mitt yttrade förslag att resa härifrån om Lördagen.

D. 29de spelte jag hela förmiddagen dam. Det kom till en conference med F. om min resa. – Den har jag dag ifrån dag tänkt uppskjuta tills morgon, emedan jag, i fall den verkligen komme att gå för sig, åtminstone såvida kunde hålla ord uti det jag yttrade för Str. att jag skulle tillbringa Söndagen i Petersburg, för att kunna

Sid. 194.

för sångens skuld besöka Kyrkorna (den Catholska ligger mig i synnerhet ännu lifligt i hågen) och kanske ock kunna göra en excursion till Chrestovski. F. har icke sparat några böner att jag ännu längre måtte blifva här och att säga sanningen är jag i afseende å min vistelse härstädes nog benägen att lämna honom gehör, åtminstone kan jag ej tänka min afresa härifrån utan en förkänsla

af saknad. – Ja, hade jag vid min afresa ifrån Gub. varit nog beslutsam att för det möjliga fallet att ej mer återvända, taga afsked, så skulle jag nu till äfventyrs icke ångra det. – En offentlig yttran af en sådan möjlighet hade åtminstone, såsom jag nu bättre inser, kunnat wara nyttig, såvida den föranlett någon yttring af det allmänna tänkesätt om min sejour. Men en sådan yttran å min sida var då och uppå det stället för mig omöjlig, så mycket jag också såg mig misskännas af dem, eller den, som mitt hjerta mest hyllade. – Dock hindrade mig äfven andra omständigheter ifrån det beslutet att ej mera återkomma. Jag kunde ju icke bereda mig så bestämdt uppå en så lång vistelse uppå ett i alla fall för mig främmande ställe och dessutom skedde hela afresan så hastigt och under så många betänkligheter och oroliga öfverläggningar blott om sättet huru man först skulle komma ut, att en förständig öfverläggning om dess fortgång och resultater icke lätt kunde företagas, hälst då i alla fall en egen böjelse att än återkom-

Sid. 195.

ma också af tillbakastötande tillfälligheter icke kunde undertryckas. Det bästa och önskligaste (nu) hade varit, om jag förut hade kommit till denna resan, så att det också för önsknigen af vistelsens ombyte ännu hade varit tid. – Men derifrån hindrade mig omständigheter eller åtminstone trodde jag mig hindrad af dem, ehuru väl också då något djupare interesse begagnade sig af min obeslutsamme character att förmå mig till att tid efter annan uppskjuta resan. – Omständigheternas tvång är det emedlertid också nu, som gifvit F.s föreställningar verkelig wigt. – Jag reste ifrån Gub. i den säkra förmodan att här utaf F. kunna erhålla penningar. Uti den säkra förmodan använde jag också af Str.s resekassa i Petersburg. NB. Och likwäl kunde han icke här lämna mig till deras återbetalning mer än 10. Och nu då jag nödvändigt behöfde ett större lån, om jag skulle kunna komma ifrån stället, så hade han intet att lämna mig, sedan äfven han blifvit bedragen uti en säker förmodan att erhålla ett lån hos en Bonde, hvilken han påräknat. – Jag förmådde honom ändtligen, att vända sig till sin Patron. Det lyckades; men han hade dessförinnan aftvingat mig beslutet att blifva qvar ända till nästa wecka, – ett beslut, hvartill det nöjsamma uti min sejour redan i och för sig sjelf gjort ovilkorligen hugad före.

Fru Pastorskan återkom ifrån staden om aftonen – Efter en något omåttlig aftonmåltid gjorde jag en promenad med F. uti en lika skön väderlek, som den förledne aftonen.

Sid. 196.

D. 30. Med mycket deltagande slutade jag i dag Höbergs Lefverne. – Nästan hela eftermiddagen spelte jag åter dam med Bred. – Natten blef mig ganska vigtig. – Det var starka skäl att vänta tjufvar i trädgården för att stjäla äppel, hvaraf det finnes här en rik skörd. F. uppmuntrade mig att komma och lura med sig. Wi begåfvo oss åstad efter aftonmåltiden omkring kl. 11 och vi hade icke smygt oss långt fram, förän vi ertappade en gammal rysk fattig piga, som fått tillstånd att bo här uppå prästegården. Hon stelnade af häpnad och förskräckelse, så att hon hvarken kunde komma af

stället eller framföra något enda ord. Upptäckten af denna tjuf var oförmodad. Icke så af den, som vi kort derefter grepo. Det var gårdens egen dränggosse: man hade hört honom en lång tid språka med främmande drängar och man hade icke bedragit sig, då man derutaf väntade ett inbrott i trädgården. Det var oss icke möjligt att så hastigt öfverraska honom, att han icke skulle kunna åtminstone göra försök att fly. – Jag upphann honom dock, ehuru med plats. – Hans böner om vår förlåtelse (wi voro före hans herrskap i stånd att skänka honom den derigenom att vi ej angåwo honom) voro enträgna och innerliga. – Dessa voro de händelser uti hvilka vi omedelbart deltog och deras inflytelse uppå kroppen igenom den ansträngning, hvori densamma blef försatt, välgörande. – Men vida märkvärdigare var den stämning, hvori mitt inre befann sig en omedelbar verkan af naturen sjelf och de underligaste tillfälligheter. – Luften war så mild, som man knapt den angenämaste sommarnatt kan tänka sig: månan sken så underbart genom tunna silfvermoln ifrån höj-

Sid. 197.

den af himmelen in igenom den täta akacie-alléen, inom hvilken wi smögo oss fram och åter lika hämnande andar, af osedlige och oväntade för brottslingen. Såsom sagdt såg man i månans väg endast ett igenomskinligt flor af moln; men uppå alla sidor omkring oss sågo vi horisonten genomskäras af starka blixtar, omkring oss hörde vi det skrällande sorlet af tusende tals gräshoppor. När jag dertill tänkte mig den bedjande tjufvens förskräckelse, såg på den sidan, der han nödgades lämna oss obevekta, kyrkan resa sig uti halfdunklet, såg visaren på mitt ur peka på tolf, kunde jag icke tillbaka hålla en viss ovilkorligt prässande ängslan, en omedelbar räddhåga, som likväl icke hade något föremål uti mitt medvetande. Jag hastade att komma ur den mörka akacie-lunden: i byggningen mitt emot oss öppnades ett fenster, hvarutur den goda, sköna flickan ännu länge jollrade med oss. Luna speglade sig uti hennes milda ögon och bestrålade hela hennes läger och gemak. – Men äfwen denna ljufva njutning, som jag hade att åskåda och glamma med henne förvandlades i en underlig känsla, då utur en sidokammare en flicka vansinnig (Fru Pastorskans syster, redan det 14 året uti ett sådant tillstånd) utträdde, spatserade uti månskenet af och an uppå golvet under ett ideligt tal med sig sjelf, utan aktgifvelse på vår sysselsättning och utan att yttra det minsta tecken till varseblifvande ens då hon speciellt tilltalades. – Hennes monolog var mycket häftig ofta med stigande eldighet både i ljud och uttryck; men den var så oredig och saktlig, att jag oakadt all uppmärksamhet icke kunde höra någon sammanhängande mening af henne, endast strödda obrupta ord. Så hördes hon tala om sitt Wäsende om "abgemachte" eller "abzumachende Rechnungen".

Sid. 198.

däremellan också om "Glück" och "Entzückung" vid hvilket sistnämnde ord hon syntes och hörbart visade igenom större häftighet uti sitt tal och wäsende att det för henne var också ett lefvande

begrepp. Jag hörde icke allt; men jag tyckte mig vid detta tillfälle märka uti hennes tal ett begär till omskrifningar och pathetiska diletation; ty hon nyttjade mycket både Homo- och synonyma uttryck. Deraf slöt jag till en viss grad bildning hos henne och fann mig hafva ännu mindre skäl till att betvifla min förmodan, då jag påminde mig hennes syskon, af hvilka jag känner 2, hos hvilka det visst icke felas ett odladt förstånd. Men hvad som var mig märkvärdigast, så hörde jag henne äfven nämna Pastor A.s samt tala om Kirchen und Kirchenrechnungen – ett bewis, att hon åtminstone icke alltid saknar förmåga att uppfatta hvad som förgår utom henne. – Jag har äfven om dagarna ofta sett henne gå omkring uti rummen af den del i byggningen, der hon har sitt: alltid pratar hon halfhögt för sig sjelf. Aldrig skall hon ofreda någon, om man ej rör vid henne eller vid hennes tvätt, då hon skall slå omkring sig. - -

Klockan led redan till 3, innan vi begåfwo oss till vårt hviloläger, hvilket för denna natts extraordinaira fall var oss berett uti den till trädgården förande främmandesalen, till och med uppå samma ställe och i samma kläder, der Mamss. B. och K samt nyligen den rika Furstinnan eller kanske också den sköna Engländerinnan sofvit. – Wi språkade ännu länge ibland annat öfver denna egna ära som blifwit oss skänkt af slumpen till belöning för våra hjeltebragder denna afton. -

D. 31^{sta} kände jag någon oro hos mig af strapatserna om natten, kanske ock af de många förfriskningarna (äppel), som vi hade tagit till oss. – Jag försummade alldeles kyrkan. -

Sid. 199.

E.m. spelte jag åter dam. – Efter aftonmåltiden voro vi också nu en liten tid uti trädgården; men detta var ganska korrt och vi hade derwid intet särdeles interesse. Den vansinnige tycktes nu också vara oroligare, så att hon genom sjelfva sitt oljud skrämde mig bort ifrån grannskapet.

September 1817.

Sept. d. 1^{sta}.

Nästan hela morgonen tillbragtes af oss med disput uti religiösa ämnen. – Dagen var dessutom just utmärkt af omåttlighet. – 4 koppar Caffee, 3 Chokolad, 1 Thee och ett duktigt glas punsch. På e.m. woro här 3 Mamss. Seidler ifrån grannskapet på visit; men jag var ej upp för att se dem. -

d. 2^{dra} – Damspel hela förmiddagen. – Uppå samma sätt förgick hela dagen.

d. 3^{dje}, och resan uppskjöts till

d. 4de, då jag kort före middagen afreste med F. Man var ganska artig emot mig vid afskedet och bad mig flera upprepade gånger att återkomma i jul. Till staden ankommo vi på e.m. Wi åkte in till en Musiklärare Priese uppå Svenska kyrkogården. – [i marginalen: 142 verst till Pet. ifr. Kexholm.] Straxt gingo vi ut till Religionsläraren H-g. hvars bekantskap jag nu gjorde. Der passerade wi hela eftermiddagen ända till kl. 8. – Wi drucko der thée. -

d. 5. I dag kände jag först följderna utaf skakandet uppå den dåliga vägen igår uti en stark hufvudvärk, som längre fram uppå dagen sedan jag hos min värd druckit thée utvecklade sig. Wi gingo åter till H. der vi ock åto middag. Förut hade vi varit hos Pastor M. – E.m. förde mig Pr. till en Handelsman Byltov. Sedan var jag hos F-n. och på aftonen med F. till Uhrveders, äfvenså hos Sv. Adj. Forsell.

Sid. 200.

D. 6. Jag var ansatt af detsamma onda, som i går neml. hufvudwerk, dock uti en mindre grad. – Äfven i dag drack jag thée före utgången. I dag kom jag ändtligen med F. ut att handla, d.ä. Böcker hos Acad. Bokhandlaren Mayer. Jag köpte der Hesiodi Carmina ad fidem Optimorum librorum edita. Lips. typis Tauchnitzii 1815. 12 och Eulers A Vollständige Anleitung zur Algebra. 2 Thlen. St. Petersb. 1802 8°. – Han gaf mig också Inbitaten [?] Mose Catalogen för i år. – Fru H. hade vid vår visit der budit oss till middagen. Denna intogo vi hos Handelsman B. – Den var enkel och god. – Handels Expediten Husch. efter allt utseende en ganska beskedlig och förekommande man förde oss sedan att bese de, af Bröderne Shea Zinger förfärdigade stora mechaniska orchestrer, hvarpå de användt 8 år träget arbete och hvilken de nu bortspela på Lotteri för 86000 Rubel. – Sedan vi låtit Orchestern för oss exequera af dess 10 stycken Ouverturen utur Faniska af Cherubini och en Ouvertüre ur Thimotheo eller Alexander-Festen af Pet. Winter, tog jag i Compagnie med F. en biljett derå af N° 4540, den tredje, som af de ännu öfriga varande föll mig i händerna. Jag har litet spelat och aldrig varit på Lotteri, men jag ansåg de 2 ½ Rubel, som jag nu för min halfva lott betalt för en billig gärd för det nöjet som jag kände vid Konststyckets exequerande af de ofvannämnda stycken. -

Sid. 201.

Middagen blef mig tämligen dyr. Utaf den blandning af heterogena ämnen hvaraf den bestod, kol och öl, m.m. började min eljest starka mage att lida och jag kunde icke blifva fri från det onda, innan det kom till en uppkastning. Nu kände jag mig lindrad; men jag vågade likväl ej gå ut, såsom jag tänkt och lofvat till Forsman. Det war också redan för sent, att gå på Theatern, hvilket egenteligen var min hufvudafsig. Jag blef således hem hela den öfriga e.m. och hade verkligen ledsamt, tills sömnen befriade mig derifrån. Till M. kunde F. ej få mig hvarken i morgons eller nu lika litet som i går. Vål fick jag ej, då jag var der, tillfälle att se de för sin skönhet beprisade

flickorna; men samma visit gaf mig också ingen anledning att återkomma och så har jag också ej velat betaga det goda folket den önskan, att den var för det närvarande den sista (Att det åtminstone kunde vara Pastorns önskan, tror jag mig kunna sluta af hans sista ord till mig: "Leben sie wohl" en god önskan nog vid ett afsked): Min fördom emot mannen allt ifrån förra sommaren, då jag på ett åtminstone ej förekommande sätt blef af honom emottagen, blef också just icke genom denna min andra visit hos honom upphäfvnen och bidrager ännu till min obenägenhet för hans hus. – Nu hade dock Pastorskan varit så artig, att hon med Hr P. min värd om aftonen sedan hon af honom hört, att jag wore illa mående, skickade mig Chamill thé samt Hoffmans droppar,

Sid. 202.

af hvilka jag också begagnade mig, ehuru sjukdomen redan var förbi.

D. 7de kunde jag alldeles icke träffa F. Jag gick då ensam ut till F. Han var ej hemma. En Doctor, Preussare till Nationen, hans Huskamrat, gaf mig emedlertid, så länge jag väntade på honom, att läsa: Briefe über das Studium der Medicin. Für Jünglinge, die sich ihr widmen wollen. Leipz. Weigel. 1805. 142 s. 8. ett litet präktigt arbete. Då han ändtligen kom, blef tiden så utdragen att hela min plan att bese flere kyrkor i dag framförallt för den Gudomliga sångens skuld, den Catholska, misslyckades, då vi ännu dertill kommo på det infall, att först se den Engelska (Presbyteriala) Kyrkan långt ned vid Engelska Quain och vi dertill sedan uppå vägen i anledning af en tredje persons (F.s bekante) möte kommo att stadna hos en Restaurateur. Den Engelska kyrkan blef den enda, som vi besågo, men tillstå måste jag att kyrkan var mycket präktig. Utantill har det icke ens utseende af att vara någon kyrka det liknar ett smakfullt privat hus; endast af ett litet kors kunde vi sluta till den innevarande kyrkan. – Wid Gudstjensten förekom det oss underligt att 2^{ne} personer läste högt än tillsammans än växlande emot hvarandra. – Orgor äro der äfven; men församlingen sjunger icke med, ehuru den syntes hafva sångböcker till och med med no-

Sid. 203.

ter. – Jag åt middag och drack Caffee hos F.s wärdsfolk, hvarefter vi gingo att bese det Tauriska palatset. Wi voro lyckliga nog att få bese äfven det inre deraf, ehuru det visserligen icke gaf så mycket utbyte för nygirigheten som Vinterpalatset. Detta var nämligen mera fattigt också på målningar. De som woro der syntes till större delen tillhöra Holländska skolor. Af sculpturarbeten var der deremot en betydlig mängd. Ibland dem såg jag också nu för första gången Laocoons grupp, af (efter teckningen på densamma) Pavolo Triscorni 1798. – Sedan vi genomtågat de inre rummen, gingo wi till det närbelägna Smolna Kloster. Hos en Cousin till F. drucko vi thé. Uppå återvägen kommo vi in till Preobraschenska Kyrkan, hvaräst en vigningsceremoni gick för sig. En vacker flicka väckte derstädes min uppmärksamhet. – Jag var sedan upp hos Uhrw. för att höra åt, om intet bud varit inne ifrån Gubanitz och uppgifva mitt logie, i fall något skulle komma. –

d. 8. Med F. hos Past. H. och hos en Bokbindare Richter, hvilken undfagnade oss med frukost och ett glas vin. – Då vi emot middagen återkommo till kvarteret, hade en Bonde varit der och frågat efter mig. Priese hade bett honom (kort derefter) kl. 2 komma till Past. Mandelius eller i fall jag ej träffades der, tillbaka. – Jag ämnade straxt gå och söka honom hos Uhrw.; men jag förlät

Sid. 204.

mig uppå löftet om återkomst och lät dertill öfvertala mig af F. att gå till M. att äta middag, hvad som nu bidrog dertill att jag kunde låta öfvertala mig att gå dit, var att man i går hade vid middagen skickat efter mig att då man ej fann mig F. lofvat en annan gång taga mig med sig. Om också icke Bonden legat mig i hågen, hade jag ändock för min klädsel betänkligheter att gå upp. Dessa betänkligheter upplöstes på stället till förlägenhet, hälst der äfven woro främmande. Dock hoppas jag, att min förlägenhet blef blott för mig sjelf: uti det yttre förmådde jag dock bibehålla der en åtminstone skenbart sjelfständig alfvarsamhet. – Flickorna woro nu äfven hem och jag kan ej just säga, att de gjorde uppå mig något intryck. F. deremot tycktes så väl finna sig uti sin vistelse, att han oaktadt mina idkeliga uppmaningar att följa mig bort till Uhrw alldeles icke gjorde sig någon brådska. Då kl. sålunda redan var 4, beslöt jag att gå ensam, om han ock blefwe kvar. Nu kom han ändtligen. Ifrån Uhrw. fingo vi anvisning till Karlens (Gubanitzska Spögubbens) kvarter. Wi kommo dit; men funno hvarken honom eller Dwornikken, hos hvilken han skulle bo. Icke heller syntes något forverk uppå gården. Wi måste då lämna det derwid; men vi hoppades att träffa honom en annan gång och gingo emedlertid till F, för att med honom komma någorstädes. – Men det var redan sent både till ett

Sid. 205.

och annat. Wi trodde oss få se Anitshkovski (nu Nikolajefska) palatset; men det misslyckades. Storfursten for just ut. Wi ärnade då gå att försöka, om vi kunde komma in till Konstkammaren; men det var redan för sent dertill. Då förde oss F. till Smolenskiska Kyrkogården; men mörkret öfverraskade oss, då vi knapt hunnit dit. Jag har ingenstädes sett en så ofantlig mängd af monumenter uppå en kyrkogård, som här och på de många andra Kyrkogg, sade F. oss, skall det se på samma sätt ut. – Wid återkomsten sent veko vi in hos en Restaurateur och drucko Sabagon (2 glas) samt njöto dertill såsom ett slags motstycke ett hallonglass. Jag gick ännu med F. att se efter Spågubben och se, der hörde wi, att han war på eftermiddagen bortfaren. Underrättelsen var mig något oväntad och tillfölje deraf äfven ledsam. Jag är öfvertygad derom, att Str. egenteligen för min skuld skickat honom in till staden. Deras välmenande afsigt förfelas och tillfället att med på sin höjd några kopek komma härifrån ända till Gub. har gått mig ur händerne. Nu torde jag få bereda mig på åtminstone 10 Rubel och dertill ännu få sitta här och gifva ut 10 Rubel, innan jag kan slippa utur staden. Wi hafva dertill lefvat alltför fritt på vår (F.s) Cassa: isynnerhet hafva vi igenom vår Bokhandel betydligen förminskat densamma. Så köpte jag i dag hos Bokhandlaren Graeff: Kritik der

Sid. 206.

praktischen Vernunft vom Imman. Kant. 4^e Aufl. Riga 1793 missledd af coursen och J.C.Fr. Meisters Über die Gründe der hohen Verschiedenheit der Philosophen im Ursatze der Sittenlehre bey ihrer Einstimmung in Einzel-lehren derselben &c. Züllichau 1812. -

D. 9de gick jag ut med F. att söka Bönder ifrån Gubanitzska nejden uppå hötorget, hvaräst vi gjorde oss räkning uppå att finna dem, träffade vi ingen; men i Gostinnoi dvor stötte vi på en Bonde ifrån Skvoritz. Han var snart ense med oss om förslaget att föra mig ända till Sämsänpalo och derföre fordrade han 3 Rubel, visserligen icke mycket. Han visste icke af Svenska Kyrkogården; men han ville inom en timma infinna sig på den finska. Jag skulle äfven dertill bereda mig att träffa honom der för att sedan afresa. Wi gingo efter en liten handel till H-g, af hvilken jag redan tog afsked och begaf mig sedan till det utsatta stället. Ingen Bonde syntes. Det var öfverenskommet att jag hos Finska Klockaren skulle vänta på F. Jag väntar: jag väntar; men hvarken någon Bonde eller F. komma. Uppå F.s förslag begärde jag mig middag på stället; men dess betalning berodde af F.s ankomst, gå bort med blotta löftet om betalning ville jag ej heller. – Så led kl. till öfver 4. – Jag var narrad nu också af min wän, att förtiga det dubbla bedrägeriet med skjutskarl. – Ifrån min närmaste förlägenhet

Sid. 207.

redde jag mig på det sättet ut att jag passade på, då frun tycktes hafva fallit uti sin middagssömn. För pigan gjorde jag mig mycket brådt, sade henne att frun sofde, bad derföre att hon ville vara god och säga henne att jag snart skulle återkomma för att betala. Hos M. trodde jag mig säkert finna F; ty der lofvade han äta middag. Jag gick dit och sökte honom: han hade nyss med en annan Pastor – S.d ifrån M. – utvandrat. Jag gick då till F-n och träffade den främmande pastorn der; men F. kunde jag ej få reda uppå och likväl kunde jag intet dessförinnan företaga. Jag var innerligen förargad öfver min ställning. F. hade på f.m. fört mig till Kejsrerliga Bibliotheket; men då kom reseförslaget emellan. Både det ena och det andra blef om intet. Uppå e.m. hade jag kunnat gå till konstkammaren eller åtminstone säkert på Theatern; men intetdera blef af genom F.s bedrägeri. Ändtligen kom han Zum Vorschein, då hans närvaro icke mer var nyttig. Jag gick då med honom och Past. F. till Gostinnoi-dvor; men vågade likväl icke hafva alfvare med att se på Böcker. – Derifrån förde oss en tillfällighet till Catholska kyrkan, hvarest efter mycken väntan kl. 8 vid pass en vigsel-ceremoni gick för sig. Af den hade jag icke ens så mycket nöje, som af den Ryska i Preobraschenskiska. Prästen förfor andlöst med sitt tal, hvilket han ville hålla på Tyska och mekaniskt med den öfriga förrättningen efter sin handbok.

-

Sid. 208.

D. 10. Hos F. för att taga afsked. – Af Str. köpte jag Mozarts Composition af Vergiss mein nicht. Uppå Sennoi träffade jag genast uppå en Bonde ifrån Gubanitzska församlingen, som också visade sig hågad att föra mig med sig och derföre fordrade endast 2 Rubel ända hem, d.ä. nära sjelfwa Gub. kyrka på ett afstånd af 18 werst. Kl. 4 skulle jag vara ned med min kappsäck. – Wid förbigående köpte jag på Eschuchin-dwor för 75 Copek: Aminta. Favola Boschereccia di Torquato Tasso. Secondo L. Editione Stereotipa Del Sig. Didot. e con traduzione Tedesca a canto. Zwickau e Lipsiae 1803. 187 S. 8. – Omkring kl. 5 afreste jag ifrån staden med Bonden. Öfwer natten förblefvo vi i Gorelowa.

D.11. i dagningen bröto vi upp för att fortsätta resan. Min skjutsbonde hade sedan morgonen uppå ett oförklarligt sätt förlorat sin enda 5 Rubel. Jag befann mig uti en betänklig strid emellan böjelsen att så rikligen betala honom skjutsen att denna skada åtminstone på något sätt skulle blifva honom ersatt och den oeconomiska driften. Den förra gynnades af dessa considerationer, att jag för det närwarande åtminstone var i stånd att på ett mera tillfredsställande sätt godtgöra honom, att jag å en annan visserligen hade kommit att betala så mycket, som jag nu tänkte mig böra gifva honom in summa, att jag dermed kunde göra honom en tröstande

Sid. 209.

välgärning. Deremot talade å andra sidan det, att om jag alltför mycket visade mig liberal emot honom, så vore det ock ut med min cassa och jag nödgades anlita om lån, innan jag ens kunde afresa ifrån Gub. då jag deremot hade penningar öfriga äfven till det behofvet, om jag endast betalte honom frikostigare utan att derwid taga hans skada i betänkande. – Detta vägende skäl fick en större betydighet af den föreställningen att det kunde vara uti hans berättelse om den oförtjenta förlusten ett bedrägligt försök att vilja imponera uppå mitt goda hjerta, hvilket han kanske förutsatte, då jag till och med straxt lofvade honom mer än 2 Rubel; att han kanske just deraf insåg att han fordrat för litet och derföre uppdiktat denna snara för att uppå en annan sida återwinna, hvad han uppå en genom sitt eget goda hjerta förlorat. Till följe af dessa betänkligheter började jag fråga honom om hans husliga vilkor och hela hans ställning såsom lifegen. Uppå dylika frågor erhöj jag väl endast svar, hvilka måste ännu mer uppfordra mig att göra honom ett barmhertigswerk; men den oeconomiska driften fortfor icke dessmindre att hos mig göra sina anspråk gällande och segrade wäl också sluteligen kanske till mer än medelvägen. Uti Nijskovitz, hvaräst jag ifrån honom måste skiljas, gaf jag honom wäl hälst

Sid. 210.

min enda 5 Rubels sedel uti den förlorades ställe; men begärte derå tillbaka den enda silfverpenningen som han hade ett halfrubelsstycke hvarpå jag gaf honom tillbaka i stället ett 20 kopeks stycke och löspenningar. – Han hade ändock med tom kärra återkommit ifrån staden och en tillfällighet gjorde honom således i det närmaste skadelös för hans förlust. Han fick nemligen af mig för skjutsen 3 Rubel, en par grivn oberäknade som han på vägen erhållit, och en Rubel för en pennknif hvilken han funnit oförmodadt uti sin kärra i staden. Han hade under vägen frågat äfven mig om mina föräldrar, hemvist och omständigheter. Deraf kan möjligen förklaras hans slutliga yttrande till mig vid liquiden, att han icke af mig skulle taga så mycket, om han ej lidit den beklagliga förlusten uppå vägen. Förrän wi kommo till N. funno vi vid vägen en hop Bönder lägrade vid en eld för att hålla sin middag och låta sina hästar beta. Han igenkände uti dem Landsmän, hvilka han sett redan på sin resa till staden. – Med dessa begynte han underhandla att de skulle vidare föra mig ända fram till prästgården, då de i alla fall skulle komma att passera kyrkan vid sin hemresa. Detta afgjordes och verkställdes sedermera. – Emedlertid skyndade jag mig med min första skjutsbonde till N. för att begära middag; ty jag kände mig verkligen hungrig. Jag hade

Sid. 211.

också på mer än ett dygn icke ätit någon ordentlig måltid. Middagen måste jag också riktigt för pengar begära mig. – Förrän jag kom till N. och ännu der sällade sig till den förra brydsamma öfverläggningen och betalningen en annan. Min karl hade neml. under vägen yttrat sig, att han skulle ifr. N. begifva sig till en mycket nära belägen rysk by, Sabina för att hos en beryktad gumma, som d. förmentes kunna gifva underrättelse om förlorade saker, höra sig före om sin 5 Rubel. Å ena sidan ansåg jag det för bedrägeri och vidskepelse; men å den andra kände jag hos mig stor lust att, då det var så nära, följa honom dit och se huru Gumman bar sig åt för att kunna utsäga sina orakelspråk och till och med sjelf genom hennes fråga om en vigtig förlust öfvertyga mig om hennes mångvetenhet. Detta blef likväl icke utaf, hvilket också var väl; ty karlarne ankommo snart derefter. – Jag ankom ännu med dagen till Gub. – Jag åt en stark aftonmåltid, hvaraf följden blef icke allenast orolig sömn och pollution om natten, utan ock stark hufvudvärk och löst lif.

D. 12te förenade med mycken orolighet. Pollution om natten. Uppå e.m. kände jag mig dock bättre; men

D. 13de var förhållandet åter nästan detsamma. Orsaken lärer väl vara att söka i den hastiga ändring uti lefnadssätt, som kroppen vederfarits efter ankomsten hit på landet. I staden lefde jag högst patriarkaliskt. Jag sof på en Divan och hade blott en kapprock till betäckelse. Om morgnarne

Sid. 212.

hafva de få hveteskorpor hvilka jag njöt vid Theet hos Sds utgjort hela min frukost. Middagen har varit min egentliga måltid och den aldrig öfverflödlig; aftonvarden ingen. – För en af de sednast ifrån Finl. hithämtade Gossarne, som ligger illa sjuk, tillfördes i dag en Doctor. Det var en ganska sällskaplig man; men jag var icke särdeles fallen för någon umgängesnjutning.

D. 14de var jag också mycket upphetsad af för mycket födoämnen, så att jag måste gå ut och spatsera under kyrkotiden. Fichtes Wissenschaftslehre las jag igenom; men utan att förstå densamma. Också e.m. gick för mig fruktlöst förbi. Jag tänkte ifrån [ordet otydligt] öfverföra mitt muntra väsende äfven hit till Gub. Och hoppades att den enda förändring som det kunde här undergå skulle blifva till en viss hjertlighet; men hit återkommen finner jag allt vara kanske än stelare än förut och hvad wärre är, utan förhoppning att det ens mera kan blifva något bättre deraf. Yttre hinder ligga äfven i vägen derföre, såsom t.ex. den ena gossens sjukdom.

D. 15de ankom Pastor Sk. med sin fru och svåger för att vidare fara till Pastor B.s begrafning. De afreste också med Arvid och hans fader. De öfriga skola i morgon afresa. De förra proponerte wäl att jag skulle resa med; men också denna gång syntes ej AJ. önska det. Detta dömmar jag af hennes yttrande vid det allmänna projectet om resan, att jag blifwer hem med en af hennes

Sid. 213.

syskon och Johannes. Hennes grund var nu wäl lyckligtwis riktig nog. – Jag är icke buden. – Hwad mitt eget bestämmande beträffar, så kunde det wäl, om jag också icke hade andra förhinder, i ett sådant fall blifva annat än emot resan. – Också de andra hindren äro nu sådana, att jag icke wäl skulle ens kunna affectera att wilja försöka några nya handlingssätt, hvarigenom jag kunde göra mig henne mera tacknämlig såsom sällskapare. – Jag wet ej, om det var för att för denna dagen godtgöra mig det misshag, som hon vid ett möjligt förändradt läge hade yttrat för mig, som hon uppå e.m. i det yttre verkeligen åter syntes mig något mera välmenande än vanligt. Så omöjligt också omständigheterna gjorde mig att ens tänka på medresa, så obehaglig kände jag likwäl sjelfwa denna omöjlighet, kanske också mest för hennes skuld i synnerhet sedan hon wille locka först Joh. ifrån mig och J. [?] som tänkte äfven af det skälet att han ej var buden blifva här undertiden och sedan man öfvertalt honom att resa med, båda att häldre resa med mig i morgon än i dag med de andra Herrarne och Sk. s – En ny promenad (den första hade jag gjort på f.m.) i det något kalla friska wädret upplifvade mig, så att jag vid återkomsten, då Past L. var ankommen

Sid. 214.

var rätt språksam. Ja under måltiden kände jag till och med hos mig en munterhet, som liknade den i Toxova ehuru jag måste här tygla densamma så mycket möjligt war. -

D. 16de foro allesammans bort, till och med M.J. som aldrig sist varit för hemblifvandet. Hon yttrade åtminstone att jag torde komma att få ledsamt under tiden. Vid något önskligare stämning hade jag väl svarat, att den ledsnaden endast var en försmak; men nu samtyckte jag endast stillatigande till hennes ord. – Hon mente att jag för mina sysselsättningar likväl icke skulle så mycket känna af ledsnaden. Denna tröst måste jag också söka. Jag företog mig då att verkställa mitt länge fattade beslut att omarbete de tillfällighetsverser, som jag förledne år just på denna dagen vid afskedet afsjög. Det är eljest ett eget företag att omarbete sådana betingade verser; men felet voro för många att jag skulle hafva kunnat lämna dem i sin första form, så mycket också denna uti sådana verser egentligen har värde, i fall de nemligen höja sig till poësie igenom en varm känslans omedelbara utflödande. Hvad som isynnerhet bevekt mig att tänka på förbättringar, har varit den erfarenhet att sagda verser vunnit en för deras första form mig sjelf mindre önskad ryktbarhet och att man uppå flere ställen här i Ingermanland om icke just har dem likväl vet att sådana existera. – Det var egent-

Sid. 215.

ligen i kritiskt afseende; som jag företog mig ändringar. Der woro nemligen till och med rätt många språkfel. Vid den nya behandlingen har i alla fall äfven det inre undergått någon förändring, lycklig eller olycklig har jag sjelf svårt att afgöra. – Vidare har jag i dag utur J.A. Lehnerts Blätter der Liebe und Freundschaft, eine Sammlung schöner Gedanken und Aussprüche über Liebe und Freundschaft, Leben und Lebensbestimmung vorzüglich zum Gebrauche für Stambücher (lånta af Finnér) just till den i titeln nämnda bestämmelsen excerperat. Att mitt närvarande läge och mina sinnesförhållanden verkat på urvalet, behöfver jag knapt erinra. – En par betydliga promenader har jag äfven gjort.

D. 17de – hela 3 k^f Caffee om morgonen. – Till middagen kommo ifrån M. af det Cleriska sällskapet mycket främmande, hvilka ännu samma dag bortforo. Ibland dem var äfven Pastor S-e. Jag hade för en stark hufvudverk just inga njutningar och ett glas vin, som jag drack vid bordet, ökade endast hettan. – Stark poll. om natten,

D. 18de fortfor hufvudvärken. – 2 promenader bekommo mig ganska väl. Jag åt ej mycket om aftonen; men drack 1 glas stark punsch. – Sönnen mycket orolig. – Rysliga drömmar.

D. 19de var jag dock litet ledigare muntrare. Munterheten måste hämtas utur mig sjelf.

Sid. 216.

Der den hämnades af några krämpor, använde jag till motgift spirituosa ämnen. – Icke destomindre var jag en tid ganska kraftlös och distrahit. Ingen hälsning har i dessa dagar varit att påtänka. – Mina enda begrundningar hafva gått ut på att förbättra de förut omtalta werserna och att efter en gammal plan uppsätta något till M.J.s stambok. – Jag har redan inskrifvit ut Lehnerts förråd dessa verser af någon obekant Tysk:

Dies kleine Blatt, das deine Hand mir gab,
Hat Sterne genug, das Höchste anzufassen;
In meines Herzens Tiefen schon hinab,
Dort ruht sein Bild, das werd ich nimmer lassen
Die Welt ist schön, wenn Glaub und Liebe sie besessen
Sie ist ein weites Grab, wenn sie dem Herzen fehlen.

men emedlertid hade hos mig några egna härmed beslägtade tankar bildat sig till ett helt, hvilket jag då häldre uppskref och öfverlämnade – Jag var ej hungrig till qvällsvarden; men åt dock.

D. 20. Också i dag har det ej stått alldeles väl med mig och de starka drycker som jag njutit verkeligen i öfverflöd hafva endast döfwat icke upphäft det onda. Förhållandet är tyvärr ännu lika ängsligt som förut och lærer väl så förblifwit intill dagarnes ända. Promenader har jag äfven i dag gjordt dels ensam dels i sällskap med Arwid och Pa-g, som utaf begravnings-sällskapet här kvarblifvit.

1817

5.

Sid. 217.

5.

D. 21. (Sept.)

gick som de föregående dagarne – Joh. har hela tiden bortåt befunnit sig illamående och såsom detta ännu d. 22. fortfor, så blef det beslutet att han kommer att blifva hem hela Höst-Terminen och jag således resa ensam åtminstone ifrån Gubanitz. Detta var nu väl något oförmodadt för mig; men jag fann mig likväl derwid och vägrade straxt i början att vilja emottaga några resepenningar annorlunda än som lån. – Derjemte affliquerade jag nu också emot Arv.s vilja kostnaderna för den andra hälften i förledne höst. – Min ställning har för öfrigt ännu varit den samma som förut och den förestående skiljasmässan har blott inom mig synts högtidlig; men jag har ej kunnat åt någon meddela mina tänkesätt, då jag trott mig böra betvifla, om ett sådant försök ens lämnade andra något intresse. Jag har äfven på denna sista tid känt mig främmande i huset utan att man derföre i allmänhet synts anse mig som sådan. – Det förekom mig, som om man gerna såg min afresa och denna tanke smärtade mig verkligen. Också yttrade ingen någon önskan att återse mig. Jag måste likväl undantaga Arv. som alltid, oaktadt sin vid många tillfällen skenbara likgiltighet, hyst för mig verkelig vänskap. Med honom gjorde jag om aftonen en lång promenad uti det behagligaste månsken.

Sid. 218.

Äfven våra själar voro denna afton genom lika känslor förenade; likväl var en elegisk sinnesstämning hos mig öfvervägande och det hade sina goda skäl. Han bemödade sig förgäfvets att gifva vårt samtal en gladare vändning och uppmuntra mig med förebildningar om vårt förnyade återseende under gladare öden. Just detta återseende var det, som nu syntes mig så bedröfligt: jag hade denna gång inga andra uppmuntringar än en välmenande väns menlösa önskan och försäkran att jag för alla skulle när som hälst vara välkommen. – Jag tviflade uppå sanningen häraf; men vågade ej meddela honom mina tvifvelsmål. Jag försäkrade honom likväl att vi engång kanske på dessa samma ställen skola återse hvarandra, om också icke så snart, som vi sjelfva bägge önskade det; men detta återseende skall väl ej mera ske under sådana vilkor som hittills. Jag skall besöka G.; men det skall ej mer vara målet för mina resor så som hittills: jag skall öfverraska genom min ankomst och kanske lika så mycket genom min afresa. Det är endast så som jag numera kan tänka mig till min egen tillfredsställelse välkommen och jag skall utan anspråk förstå att njuta ögnablicket. Så hoppas jag åtminstone och det är en ersättning för det närvarande, att jag kan hoppas mer frihet, mer sjelfständighet hos mig för det tillkommande. – Jag befann mig efter återkomsten så illa mående, att jag utan aftonvard måste intaga sängen. -

Sid. 219.

Rätt olägligt för mig isynnerhet i afseende å morgondagen ankom ännu en främmande, P-s.

D. 23. Den nakna hvardagligheten i det yttre väsendet. Jag sträfvade åtminstone efter munterhet, då jag uti mitt egentliga lynne syntes mig alldeles enslig. – Pastorn lät genom A gifva mig 50 Rb. till resepenningar. Jag försäkrade honom sjelf personligen, att jag ej kunde betrakta dem annorlunda än såsom lån. – Ändtligen afreste jag eftermiddagen. – Jag var åtminstone rörd vid afskedet. Man önskade mig en fortfarande välmåga och föröfrigt lycka och framgång uti mina företag. – Arw. och R-g följde mig ända till Torossova. Derifrån fick jag sedan ensam fortsätta resan med drängen, som med egna hästar skulle beledsaga mig ända till Wiborg.

D. 24. ankom jag straxt e.m. till St. Petersburg. Min värds son hade dött och skulle kort derefter begravas. Såsom äfven jag hela förledne sommar umgåtts med den afledne, kunde jag icke vägra att beledsaga honom till grafwen, så knappt jag också hade om tid. – Jag war också sjelf nyfiken att se tillgången vid en begrafning i Pet. Jag hade ock kunnat göra mig skadeslös för min tidsförsummelse, om jag hade haft nog beslutsamhet dertill. Det var ibland sällskapet ett ungt fruntimmer, med hvilken jag hade rätt god lust att formera bekantskap. – Hon syntes också å sin sida wara böjd för en sådan bekantskap, om jag hade kunnat besluta mig till att söka vinna den, ehuru hon visst

Sid. 220.

icke var lämnad ensam uti sällskapet. – Men också sedan detta så upplöst sig efter återkomsten från grafven dit äfven jag följde med uti en vagn (hela 7 verst), att sjelfva artigheten fordrade det af mig att jag skulle underhålla henne och hon alldeles öfvergifven syntes vara mig förbehållen, förblef jag emot min vilja lika passiv som förut. Ett af hindren hade nu blifwit en i högsta grad tryckande sömnaktighet, hvilken ingenting annat än ett idkelikt spatserande kunde qväfwa. Klockan var också redan omkring 4. Hon förblef i huset ända till den följande

25. Då hade jag ej mer tid att språka med henne; men vi spisade middag tillsammans. Jag lopp omkring uti staden för att få min handel uträttad. – Jag uppsökte äfven Past. S. och fru Br. ifrån T.; men till pastor H. hann jag ej utan måste derföre uppskjuta äfven min resa till den följande

26. Jag åt frukost hos Past. H. han förärade mig sin Beskrifning öfver Perno Socken i Finland, St. Pet. 1817. Kl. 10 afreste jag och hann, sedan jag spisat middag och druckit théé i Dranischikoff till en by vid namn Mainiala af Wiborgska Gouvernementet. Vår sena utfart var dertill orsaken, att vi ej hunno efter vår bestämmelse ända till Past. Gr. i Kivinebb. Dit ankommo vi först om morgonen.

d. 27. Med Sonen i huset hade jag redan under förra sommaren i Wiborg blifvit bekant. – Nu skall han till Åbo och hade derföre tillskrifvit Joh. Str. att vi vid vår resa skulle wika upp, så kunde han få göra med oss sällskap. – Detta

Sid. 221.

var nu för mig ganska nödvändigt, då jag var ensam och hans kallelse var mig ett fullt skäl att resa dit. Jag blef ganska väl emottagen; men han var ännu icke resfärdig och man sökte öfvertala mig att vänta tills den följande. Hela hans resa berodde uppå några underrättelser ifrån Wib. hvilka han väntade med en Cousin, som hvarje stund återväntades. Min behagliga sejour lockade mig att uppskjuta min resa, så att jag slutligen fann mig tvungen att risquera till och med att förklaras absens den 1^a Oct. om uppropet då ginge för sig. Först

d. 28 om morgonen anlände Cousinen, men bragte ändock inga underrättelser. Det oaktadt beslöts att sonen skulle följa åtminstone till Wib. Men nu var Cous. som äfven ville åtminstone till Tavastehus nödsatt, då jag beröfvade honom resekamrat. Denna var sjelf icke synnerligen för att medtaga honom: Likväl stannade man till följe af föräldrarnas medverkan vid det beslutet att vi skulle resa, alla 3 tillsammans. – Resan gick för sig först emot aftonen. Ett stort sällskap främmande Damer, ibland hvilka äfven jag likväl kände några uppehöll oss sist. Äfven jag hade rätt gerna dröjt, om jag varit fullkomligen ledig; men Gr. skiljdes mycket ogera hemifrån. – Man beviste mig mycken artighet vid afskedet ja hedrade mig till och med med kallelse att framdeles besöka huset. Isynnerhet klingade denna kallelse skön ifrån den äldsta dotterns läppar, då hon till och med proponerade den tillika med sin Brors återkomst och denna kallelse var

Sid. 222.

så mycket mera angenäm, som den framsades med så mycken hjärtelig uppriktighet. – Wi reste något uppå natten och rastade sedan uppå Sudenoja. Wädret var redan ganska regnaktigt och obehagligt.

D. 29. var det ej bättre. Straxt på e.m. kommo wi först till Wib. och afreste derifrån först sent på aftonen genom natten till Willmanstrand. Jag expedierade ifr. Wiborg bref med karlen till Gub. sedan drack jag thee hos Rönnb. Min egentliga resekamrat, Gr. ifr. Kiw. hade redan snart förkunnat sig som en weklig och till uppoffringar föga förmögen herre. Äfven hans Cous. som deruti tadelade honom, wille i längden ej hålla ut. – Efter min obewekliga wilja måste det ändock gå framåt, så ledsamt det också måtte wara. – Om förfriskningar behöfde jag deremot ej strida med mitt resesällskap.

D. 30 fortsattes resan oafbrutet under ett starkt snöglopp samt köld ifrån Willmanstrand till Kouvola. Längre hunno wi ej: flera timmar förlöstes att värma och torka sig på Gästgifvargårdarne och wi åkte dertill om aftonen vilse uppå vägen till Kouw. dit vi först kl. 12 efter många besvärligheter ankommo. Följden blef deraf, att vi först sent kommo ut

Oktober 1817.

D. 1^a Oct.

Jag for vid förbifarten in till Parola, spisade der middag och drack Caffee. Att fara hem, gaf jag mig icke mera tid. Jag önskade att resa igenom hela natten; men fann deruti häftiga motståndare uti båda mina resekamrater. Gr. gick mig ändock halfva vägen till mötes, då han visade sig villig att åtminstone resa längre. Icke desmindre hade det be-

Sid. 223.

höfts endast en lätt vink å min sida, så hade wi icke kommit så långt som vi kommo. – Omständigheterna hjälpte mig att uppnå ett mål, hvilket jag icke ens mera hade tänkt mig. – Vi kommo ända till Eteläis. Tautila, der wi ärnat ligga, var upptaget af resande, så att de beqväma Herrarne till min tillfredsställelse ej kunde finna sig wid att blifwa der. – Det var likwäl icke blott obeqvämligheten, som nu satte sjelfva makligheten i rörelse. För denna skall ett tak öfver hufvudet och en bädd också på sjelfva golfwet bredvid en varm ugn, alltid vara välkomnare än besvär och nattwak: yttre retelser hade nu upprört viljan hos sjelfva makligheten och så går det alltid åtminstone äfven för den några steg framåt. -

Cous. hade ifrån början varit alldeles endrägtiga, kanske äfven derföre att den främmande, redan förut mera likgiltigt ansedd, genom min mellankomst blef det ännu mer. Idkeliga förfriskningar af det allmänna slaget på gästgifvargårdarne hade i dag utvecklat hans rätta lynne och detta visade sig uti hvarjehanda skymfliga tillmälen emot släktingen och slutligen äfven emot mig. Hans grofhet och förolämpanden gingo nu ganska långt, så att hans Cous. som likwäl egenteligen var ännu mer målet derföre än jag, för hederns skuld måste beifra det om han också icke personligen hade känt sig uppfordrad dertill. Jag befann mig uti stor förlägenhet, då icke ens andra människors närvaro var i stånd att hejda onskans ström att utbryta. Det hade kanhända redan på Tautila blifvit skiljsmessa, om man der hade kunnat bringa vår liqvid i ordning.

Sid. 224.

Så kommo vi tillsammans till Eteläis. Der träffade jag oförmodadt Eb. som hade samma mål som jag för sin resa. Att jag träffade honom, var mig ganska nyttigt. Bägge mina resekamrater blefwo derigenom bundna, den ena till stillhet, den andra till eftergifvenhet i afseende å sjelfva resan. – Till Tavastehus fortsatte vi ännu alla resan tillsammans

d. 2^{dra}, men der blef den andra Gr. utan att vi mer träffade honom ens för att uppgöra liquiden. – Nummila var vår bestämmelse i dag och vi upphunno det trots den högst dåliga väderleken och trots de protestationer min reskamrat derföre gjorde.

d. 3. bröto vi efter intagne förfriskningar upp derifrån och anlände efter mångfaldiga ledsamheter också genom dåliga hästar kl. 8 om aftonen till staden. Först

d. 4. var lyckligtvis stipendii uppropet, så att det blir blott vid det besväret som jag utstod under sjelfva resan och vid de små skador på Böcker och Kläder som mig igenom den släta väderleken tillfogades. – Jag spisade med några vänner aftonvard hos Mams. Widegren.

D. 5. tillbragte jag, sedan jag druckit Caffee hos den välkända Jungfru Ö., hela förmiddagen hos I. för hvilken jag igenomlas Briefe über das Studium der Med. jag köpt för hans skuld i Petersburg och nu öfverlämnade. Med honom åt jag äfven frukost.

D. 6. gjorde jag mina uppvaktningar hos Proff. Fatt. J. Bonsdorff, Pipp. och Wall. hvilken sistnämnde jag i Tacitus började afhöra. Jag råkade på Mel.

Sid. 225.

som böd mig på värdshus att äta middag med sig, såsom det syntes för att omständligen quastionera mig om tillståndet af Clericiet och underwisningsanstalterna i Ingermanland, dit han hade god lust att resa för att der försöka sig lycka. Jag befann mig alldeles vanmäktig e.m. – Det samma var fallet med mig hela

d. 7. då jag dertill ännu besvärades af löst lif. – Jag vakade ända till kl. ½ till 11.

d. 8. lånte jag ifrån stora Bibliotheket: Jenaische Allgem. Lit. Zeitung vom Jahre 1815. Kants Kritik der reinen Vernunft var utlånt. – Ett nytt tillbud af condition att läsa med 2 på engång. Mina närwarande trångmål tvinga mig att antaga densamma: den tycktes också blifwa tämligen förmånlig. Jag har lika mycket arbete, som under förra Terminen; men dubbelt så mycket för de 2 timmar, som jag då hvarje dag gaf 3 Aminoff och jag har anledning att hoppas att de 2 timmarna

icke nu skola blifwa så tråkiga. – För Z. Am. har jag äfven med hänsigt till de gångbara underwisingsslönerna här i staden förhöjt priset för 3de timmar om dagen till 20 Rd. ifrån 15. – Ifrån Nations-Bibliotheket lånte jag 5^e delen af Köppens Erklärende Anmerkungen zum Homer. – Bl. och I. här hela aftonen. -

D. 9. började jag äta middagar med P.s ifrån värdshuset. – I dag såsom de förra dagarna har jag haft ondt i hufvudet. För öfrigt känner jag alltjemt hos mig en fortfarande matthet. -

Sid. 226.

d. 10. Det onda börjar alltmer tilltaga. Först kl. 7 kom jag upp äfven i dag. Jag kunde anse sjelfva det onda såsom till en del följd af det långvarigare sofvandet; men detta är högst oroligt, jag vaknar ej mycket förr och känner mig derwid så ytterst matt. Så släpar jag mig sedan fram hela dagen utan att kunna företaga mig något. Jag har nu varit en vecka i staden och har ännu egenteligen ej börjat med något. Det enda, hvarmed jag sysselsatt mig, har varit att läsa den Tyska Lit. Tidningen, och att fortsätta afskrifningen af anteckningarne för Prof. Pipping, hvilka jag lånta hade med mig till Ryssland, för att redan der afskrifvas.

den 11. steg min hufvudwerk till än högre grad. Icke dess mindre gick jag om aftonen med några Kamrater att spisa qvällsvard på spisqvarter och tog der ansenligen till bästa. Jag uträknade att det onda derigenom, om det ock stegrades likwäl skulle kanske komma till brytning och såvida man på e.m. skurade uti min kammare, så gick jag att ligga hos I. Ifrån Seminarii-Bibliotheket lånte jag åter Gallettis allgemeine Weltkunde, Hederici Lexicon Graecum; Matthias Ausführliche griechische Grammatik, Leipz. 1807; Die Grundzüge des gegenwärtigen Zeitalters, dargestellt von Joh. Gotl. Fichte in Vorlesungen, Berlin 1806; Sonnenklarer Bericht an das grössere Publikum über das eigentliche Wesen der

Sid. 227.

neuesten Philosophie. Ein Versuch die Leser zum Verstehen zu zwingen von Joh. G. Fichte. Berl. 1801. Heynes Homerus erhöj jag ej. – Ifrån Nations-Bibliotheket lånade jag: Erklärende Anmerkungen zum Homer. 6^r Band och Abhandlung über die menschlichen Pflichten in drey Büchern an dem Lateinischen des Marcus Tullius Cicero übersetzt von Christian Garve. Breslau u Leipz. 1801. Philosophische Anmerkungen und Abhandlungen zur Ciceros Büchern von den Pflichten von Chr. Garve 5. Aufl. Breslau 1801. – En Bok försålde jag äfven neml. Gallettis Lärobok i allm. Werldshistorien. -

D. 12^e mådde jag dock vida bättre än i går – uppå dagen började väl åter min hufvudverk gravera mig. – Jag gick likväl på e.m. med R. på visit till D^f U. och drack der 2 koppar Toddy, för att komma i transpiration.

D. 13. Styfheten i hufvudet var ännu kvar. – Jag hade trott mig kunna bäst om natten befördra Transpirationen derigenom, att jag lade mer kläder öfver mig än vanligt. Icke dessmindre steg hufvudvärken längre fram på dagen till samma höjd, som d.11. om aftonen, men efter middagen emot aftonen till en aldeles olidlig grad. Jag gick dock med de andra Kamraterna, hvilka derom öfverenskommit till början af ett Collegium privatissimum i filosofiska systemernas Historia, som

Sid. 228.

Docenten Ottelin på vår anmodan lofvat oss, 4 gånger i veckan. Derifrån återkom jag ännu ynkeligare, lade mig sedan tidigt och tillbringade natten rätt roligt men

d. 14de hade jag min hufvudwerk åter, väl icke så häftig som i aftons; men hotande att efter vanan blifva det längre fram på dagen. – Så gick det också. Om aftonen under och efter Collegium var den åter såsom i går aftons. Jag kom derföre öfverens med Rel. att han tills morgon skulle beställa badstuga. På e.m.

d. 15de gingo vi dit med I. Detta är den första och blir väl den sista gång, som jag badar härstädes. Badstugan blef näml. ganska dyr. – Sedan spisade vi qvällsvard uppå Fattighuset. Äfven denna afton lade jag mig tidigt.

d. 16. mådde jag väl tämligen bra: hela min kropp kände jag uppfriskad; men hufvudet var ännu något oredigt. Det föll mig då in att gå och dricka Caffee. – Jag var hos Prästen Friberg och återställde afledne Ignatii adnotationer, hvilka jag nu ändtligen afskrifvit. Den öfriga sviten lånade jag i stället, för att completera några Luckor uti mina egna. – Hufvudverken utbröt just icke; men in patentia är den der ännu och jag tror det verkligen är bäst, om jag går till Prof. Boxström och rådfrågar mig.

d. 17. I dag vaknade jag också sednare än de föregående morgnarne – Anlaget till Hufvudverket tycktes också nu vara der. Jag gick derföre

Sid. 229.

till Prof. Boxström. Han uppehöll mig länge hos sig med hvarjehanda frågor om Ingermanland och gaf mig sedan ett Recept, hvori han ordinerat någon tinctur, hvaraf jag skulle i kallt chamillthé intaga 30 droppar dagligen. – I dag var jag eljest mera befriad ifrån Hufvudwerk; likväl började jag om aftonen nyttja Medicamenterna. Ett stort hinder uti deras verkan gjorde mig d. 18de Grundström, då han förmådde mig att hos sig taga en stark sup. Den förbryllade åter alldeles mitt hufvud. – På e.m. började det dock gifva sig. Jag gick också ej ut, utan arbetade på mina adnotationers ordnande i Lärdomshistorien. Det arbetet är nu fullbragdt. – Utom en vettenskaps (Philosofiens) speciella historia för ett tidehvarf (det 3^{die}) är der allt ifrån början så långt Prof. P. hunnit neml. till en inledning till medeltiden är allt der, utgörande 95 hela och 2 ½ ark, således 96 ark. -

D. 19. Sedan en vecka har jag redan haft fullständigt apparat till mitt studium af Homerus; först i dag började jag det med 19de rhapsodien – Jag var innerst förtretad, att jag nästan hela e.m. hindrades ifrån att läsa igenom ankomsten af S.A. och sedan också H. som var mig dock välkomnare, såvida jag sjelf ärnat dageligen försöka efter så många andra äfven honom om han hade penningar att låna mig. Nu fick jag af honom på stället ett nekande svar. – N-n var så god och hjälpte mig för andra gången ur förlägenheten med ett duktigt bidrag; men det förslår ännu icke och ännu skulle jag behöfva något. – Min hufvudverk tyckes åter i synnerhet på e.m. hafva velat

Sid. 230.

tilltaga.

D. 20. war jag ganska svettig vid uppstigandet; jag ömsade då skjorta och befann mig sedan hela dagen bra. – Prof. Wallenii timma absenterade jag, emedan jag så litet som möjligt ville gå ut. – I dag har tyvärr det redan länge gängse sorgliga ryktet om de till Upsala resande Nationisters och wänners förolyckande bekräftat sig. – Fartyget skall sunkit så snart, att väl ingen bergning ens var att påtänka. Jag will ej tala om den förlust fäderneslandet gjort uti alla 3: jag har gjort en stor förlust uti Poppius. – Wi blefvo redan under vår Gymnasii-tid nära förenade med hvarandra. Der njöto vi tillsammans så många glada stunder under våra långa promenader, af hvilka han isynnerhet alltid var en vän och under våra många kroppsöfningar. Han reste före mig till Academien: Wi corresponderte då med hvarandra och meddelte hvarandra våra hemligheter, utgöto för hvarandra vårt hjerta. – Här råkades vi åter och knöto de gamla vänskapsbanden fastare genom ett nästan dagligt umgänge. Han älskade mig alltid innerligen enligt sin natur: jag saknar den enthusiasm och värma, som han bar uti hela sitt väsende. – Vi skiljdes i sommar: jag fick ej ens taga afsked af honom: vi skulle åter-

Sid. 231.

se hvarandra upp hos honom i Jockas. Det blef ej utaf och vi återsågo hvarandra aldrig. På Viburgensernes afskedscales för dem litet före än jag kom, hade han ej velat dricka mer. Rel. förde mig honom till minnes: han drack min skål till botten med häftighet. – Alla mina planer om framtida resor med honom ligga nu der, – med ett slag tillintetgjorda. -

Jag kom att vaka ända till kl. 11, emedan jag skref ett bref till Gottlund och skickade honom äfven en afskrift af det märkvärda Embets-Memorialet ifrån Rectors-Embetet till Landshöfdingen. Han begärte neml. vidimerad afskrift af alla våra officiella Acter. Blott i största hemlighet skickar jag honom den nämnda afskriften. Efter de engång tryckt vår inlaga, så kunna de ock för sammanhangets skuld trycka, hvad som föranledde den. -

D. 21^{sta}. Jag uppsteg efter vanligheten något före kl. 7. – Att dömma af mina drömmar måtte jag haft betydliga pollutioner i natt. Af dem var jag likwäl ej medwetande sjelf. Det samma kunde jag säga vara fallet med den följande natten.

D. 22^{dra} uttog jag C. Julii Caesaris Opera, hörande till Corpus Auctorum Romanorum. Jag kunde likwäl icke ännu utlösa arbetet. Så har mitt Bibliothek erhållit ifrån Tyskland åtskilliga acquisitioner; men hvilka

Sid. 232.

jag ej heller uppfört af den orsak att de ej än äro betalda. Jag skall dock nu anföra dem. Af mina egna reqvitioner erhöj jag: Dänisch-Deutsches und Deutsch-Dänisches Handwörterbuch, Altona Hammerich 8° och J.Chr.Fr. Kleisters Lehrbuch des Naturrechtes Frankf. a. d. Oder 1809. 8. Men af sällskapets stora reqvission erhöj jag endast Kleins Versuch die Ethik als Wissenschaft zu begründen nebst einer kurzen Einleitung in das Studium der Philos. überhaupt. Rudolfstadt, Klüger 8°. – Tillbragt aftonen hos Baron M. och I. hvaräst jag åt rätt mycket äppel.

D. 24. sysselsatte jag mig med om aftonen, att läsa den Tyska Literatur-Tidningen. Hos Blomqv. åt jag nu igen mycket äppel. – Min hufvudwerk har jag redan lyckligtvis sluppit så att om någon oredighet uppstår, så är den en följd blott af frosseri. Jag skall likwäl medicinera, så länge det räcker. -

D. 25. I anseende dertill att man begärt, det jag skall med Meron och Europaeus läsa Ciceros Orationes, måste jag i dag ifrån Nations-Bibliotheket låna dem. Men jag erhöj ingen annan än den Tauchnitzska. Derjemte lånade jag för de i dem befindteliga Charters skuld: 1, 2, 3, 6, 10, 11 och 15de Tomerna af Rollins Histoire Romaine depuis la fondation de Rome jusqu'à la bataille d'Actrium. Armstadt 8° -

Sid. 233.

Genom mycken trägenhet d. 26te slöt jag Phychologien i Boutervecks Lehrb. d. phil. Vorkentnisse och 20de rhaps. i Homerus. – Bl. här om aftonen. Jag har ätit äfven i dag utomordentligt mycket äppel. – Äfven derföre vakade jag i dag ända till öfver kl. 11 och las blott recensioner på S. Lit. Tidningen för år 1815, hvilken jag småningom såsom de föregående årgångarne efter registret vill igenomgå.

D. 27te kom jag upp åtminstone kl. ½ till 7 – Jag mådde just icke bra till en del af det myckna äppelätandet. – Jag lade mig kl. ½ till 11.

D. 28de kom jag upp – märkvärdigt nog – kl. ½ till 4. – Emedan jag hade ärende dit åt, ärnade jag hos Caffejungfrun dricka Caffee; men då jag dertill kom för sent, drack jag i dess ställe ett glas franskt win. – Hos Z. – Hos Rel. åt jag en duktig frukost. – Till H. ville jag egentligen gå för att få låna penningar af honom. – I dag har jag upphört att medicinera, emedan Medicamenterna blifvit alla – Jag vakade till närmare kl. 11.

D. 29de kom jag åter upp först kl. 7. – Jag var hela aftonen hos Bl. Jag började läsa Fichtes Grundzüge der geg. Zeit.

D. 30. åter uppstigen först kl. 7. – Nu träffade jag ändtligen Prof. Boxström hem. Jag ville rådfråga honom i allmänhet om min diet. – Deruti gaf han mig inga andra reglor, än att jag skulle taga mig motion både på för- och eftermiddagarne, undwika nattwak och omåttlighet.

Sid. 234.

I specialiteten bestämning inlät han sig ej. Caffee tillstyrkte han ej; men jag var wan derwid så kunde jag dricka, blott ej för mycket. – Chokolad vore skadligt. Win afstyrkte han mig äfven ifrån såsom oftare bruk. – Jag beslöt nu dock att lägga mig, åtminstone på en tid till Caffee, för att vänja mig att uppstiga litet tidigare om morgnarne. – Academiens invigning. Biskopen höll ett Latinskt tal. Jag bivistade äfven hela acten.

D. 31. började jag dricka Caffee. Sent kom jag upp och hann derföre uträtta ganska litet på f.m. – Den fägnessamma underrättelsen ankom att de förlorade landsmännen Arvidsson, Poppius och Aminoff woro räddade och ankomm till Stockholm, sedan de blifvit väderdrifne till Gottland. Underrättelsen var ej ett rykte: den grundade sig på bref, ankonna ifrån sjelfwa de omnämnda

karlarne. Denna nyhet gaf åt dagens högtidlighet en än större wigt och andakten sände tacksamma offer till höjden äfven för de förlorade vännernas räddning. Jag bivistade också hela Gudstjensten ifrån början till slut och dagen hade för mig och mitt hjerta varit werkeligen högtidlig. Jag dröjde i kyrkan, så länge att jag derigenom förlorade min middag hos P. som trodde att jag ej skulle ens i dag komma. – Jag måste då gå uppå

Sid. 235.

spisqvarter; men derwid förlorade jag så mycket att jag igenom frossa kom att ohelga högtidsdagen. Efter middagen tyckte jag mig böra gå och dricka Caffee för att bättre befordra matsmältningen. På vägen gick jag in till I. och så gick en stor del af eftermiddagen. Först emot skymningen hann jag börja min läsning af Homerus, hvori jag trodde mig i dag göra så stora framsteg, då jag aldeles intet hindrades af disciplar. – I skymningen gick jag åter ut till II. för att med honom och Bl. se på illuminationen. Kyrkan var illuminerad, äfven Klocktornet. Derifrån hörde man Musik dels enskild dels accompagnerande psalmsång af skolgossar. – Jag hemkom först efter kl. 9 och hann ej mera mycket läsa, ehuru jag vakade ända till kl. 11. – Om natten vaknade jag redan kl. $\frac{1}{2}$ till 3; men nändes ej så bittida stiga upp; sofde derföre ända till kl. $\frac{1}{2}$ 6

den 1^{sta} November.

Jag började på den 22^{dra} rhapsodien. 2 Orationer höllos i anledning af Reformationsfesten, den ena på Latin af Domprostern, den andra på Svenska af Adjunkten Hirn. Den sednare afhörde jag helt och hållet. – Aftonen var bestämd att jag jemte några andra kamrater hos Mad. Widegr. tillbringas. – Få af de påräknade infunno sig; men wi drucko dock vid

Sid. 236.

bordet de räddade vännernas skål med några glas. Jag har sjelf i dag läst Poppii beskrifning om resan till sina föräldrar. – Uppå aftonen las jag ännu Athene.

D. 2^{dra} kom jag upp redan kl. $\frac{1}{2}$ till 4, litet bedöfvad af den utomordentliga aftonmåltiden. – Jag slöt Bouterweks Lehrbuch der philosophischen Vorkentnisse, utan att om Philosophien egenteliga hufvudthema hafva erhållit några andra säkra resultat, än att inga sådana kunna erhållas. Och man skulle ändock af början göra sig andra förhoppningar. – Om aftonen gick jag ut och var en par timmar hos I. – 22^{dra} rhapsodien hann jag på långt när ej till slut, såsom jag före högtiden hoppats. – Fichte. – Jag lade mig kl. 10; men sofde icke desto mindre.

d. 3 till närmare kl. 4. – Jag började åter en gång genomgå Bouterweks Lehrb. d. phil. Vork. Genom trägen flit slöt jag ändteligen i dag den 22^{dra} rhapsodien. – Eljest tycktes ej mitt sittande vilja bekomma mig väl. Congestioner tyckas åter vilja hopa sig i hufvudet. Jag tycker att jag åter sofver mera tungt än i sist, då jag slöt att medicinera.

D. 4de kände jag också verkligen, då jag kl. 6 uppsteg, mitt hufvud tyngre och oredigare än hittills. Jag har väl ock försummat Prof.

Sid. 237.

Boxströms föreskrift att hvarje dag både på f. och e.m. taga mig motion. På sin höjd går jag stundom om aftnarne till I. eller någon annan och sitter der en eller par timmar och hvarje middag ut till P. för att äta. Det förra sker kanske sällan och det sednare kan knapt få namn af motion. Sådant är mitt dagliga lefnadssätt och det torde ej vara att förundra sig öfver att jag inclinerar till gamla krämpor, då intet användes att hämna dem, utan tvärtom allt är der, som befordrar dem. – Jag vet ej huru jag skall göra. Jag erkänner nog vigten af spatsergångar; men hvar skall jag spatsera här och med hvem? – Ensam har jag ingen lust att företaga mig något sådant. – En förströelse gaf mig Medicinae-Doctors promotionen, hvilken jag bevistade ifrån början till slut och befriades derunder åtminstone ifrån den plågan att sitta. – E.m. tyckte jag att jag på en sådan högtidlig dag, då andra äfven gjorde sig till bästa, kunde gå och dricka Caffee. Något har jag dock hunnit af 23^{dje} rhapsodien, hvilken jag i dag påbörjat. – Jag vakade till kl. 11.

D. 5te fann jag förhållandet detsamma som i går, blott att det onda tycktes blifva allt mer kännbart. – Jag lärer nödgas kanske snart börja medicinera åter. – Caffet torde kanske icke heller vara mig så hälsosamt. -

Sid. 238.

att jag lät koka mig gröt och gjorde ett duktigt mål, bewekte mig att gå ut. Jag blef då närmare 2 timmar hos I. Wakade sedan till kl. ½ till 11. – Sönnen orolig och störd af mycket drömmar.

D. 6te var jag vid uppstigandet ännu mer förvirrad än förut.

D. 7de kände jag redan början till Hufvudwerk. Med dagen minskade denna dock. Jag hade ock mera motion, af tillfälliga föranledningar, än vanligen. – De under våren requirerade Danska Böckerna hafva anländt. Jag har erhållit allt, hvad jag för egen räkning requirerade, neml: Theoretisk-practisk Fransk Grammatik efter I.N.Meidingers nyeste franske Sproglaere og M. Hallagers Anmaerkninger Omarbeidet af J.B.Lindenfels. Anden orig. Udgave, Kjøbenhavn. 1814.

8°. Digte af Schack Staffeldt. 2 Binde Kiöbenh. 1804. 8. – Fransk Laesebog og Sproglaere, udarb. efter Allerhøieste Befaling til Brug for Landetatens Undervisningsanstalter, af J.B.Lindenfels. Kjøbenh. 1814. 8. – och Almindelig Logik Af Dr. N. Treschow. Kjøbenh. 1813. 8°.

Sid. 239.

D. 8de kl.6. förhållandet detsamma som förut. Efter Caffee drickandet skenbart bättre. – Jag lånte ifrån Nations-Bibliotheket: Schneiders Grekiska Lexicon i 2 Band af första upplagan. 1797 & 98. Om aftonen kom jag att gå till Rel. Der åt jag en god aftonmåltid och kom att blifwa der äfven öfwer natten.

D. 9de ville jag vara någorlunda tidigt i rörelse för att ej försumma mitt Caffee; men jag kom likväl temligen sent hem nog förargad deröfver, att jag ej hunnit förut. Till all lycka var dock min Madame äfven senfärdig så att hon, såsom jag förmodade, ej varit der före mig. – Min lilla hetsighet var således kanske blott en hälsosam förändring för kroppen. För öfrigt mådde jag i morgons vid uppstigandet hvarken bättre eller sämre än förut och jag fägnade mig öfver det lätta täckelset, som jag hade på det främmande stället. Jag har nu fallit på den tanken att äfven hem göra ett försök att sofva med blotta lakan för att erfara huru det bekommer mig; ty det är väl icke utan skäl, som jag misstänker min tjocka skinnfäll såsom bidragande till min oredighet efter sömnen. – Jag sökte Ottelin och hade derjämte den lyckliga föresats

Sid. 240.

att ifrån honom gå ut att spatsera på bergen ned vid åstranden. Han var ej hem och jag hade haft så mycken större lägenhet dertill; men musiken, som hördes ifrån andra sidan inuti staden, lockade mig att vända om. Då jag kom längre, tystnade den och jag gick hem, samt började läsa Homerus, som på 1 ½ dag ej varit vidrörd. Jag ärnade gå ut i dess ställe närmare middagen, åtminstone till I; men det uppsköts till aftonen. Att A.J. (Secr.) kom hit och störde mig i min fulla ifver och satt här cirka 2 timmar, förargade mig innerligen, ehuru jag ej tänkte yttra mig. Derigenom blef mitt mål – 23^{die} rhapsodiens slut – skjutit än längre in på aftonen, då jag ej mera ville gå ut i anseende till ett häftigt regn. Jag hann likväl ej mer börja med den följande rhapsodien, ehuru jag vakade till kl. 10.

d. 10de kl. 6. Jag mådde skäligen bra. Allt ifrån skymningen var jag ut i staden, så att jag i dag ändtligen haft en god motion. Jag var hos O. om klädet; hos lector R. att få Dispp. åt Gatll; hos Nyk. för att fråga efter möjligheten af penningelån utur Nations Cassan och sedan ännu några andra ställen. Af klädes-accordet med O. lär det ej blifva något af; det upphäfves för oss bägge derigenom, att hans andel redan är förarbetad. Och för mig är det likaså bra; ty jag får annorstädes för billigare pris lika godt kläde som Akademikerna. Af R. fick jag den Disp. jag åstundade, neml. de signis relatorum nominalium &c och äfven för mig sjelf ett ex. af hans

Sid. 241.

Diss. de Orthoepia & Orthographia Linguae fenn. – Inga penningar kan jag erhålla ifrån Nationens C. men deremot får jag behålla mitt nuvarande lån längre. – Lade mig efter kl. 10. – Orolig sömn numera åter vanlig.

d. 11te kl. 6 – Först i dag hann jag börja med den sista rhapsodien.

d. 12te kl. öfver 6. – I dag har jag börjat att dricka thée. Dervid äter jag tillika min frukost – en smörgås. Så skall jag nu åter försöka en tid. – Detta tycktes dock straxt icke bekomma mig väl, så vida jag hela dagen ej mådde synnerligen väl. Om aftonen var jag utgången till I. hvaräst jag dröjde tämligen länge. Jag hade nu äfven fått fortsättningen af L. Meyers reqvisitions-Cataloger för åren 1814 (Michaelis Messe) och för 1815 samt 1816. Jag har icke mer någon lust att efter hemkomsten börja med Homerus, utan sysselsatte mig med Catalogernes genomseende tills jag lade mig.

d. 13de var jag väl redan upp kl. $\frac{1}{2}$ till 4; men jag kände mig så trött, att jag åter lade mig och sofde sedan intill kl. $\frac{1}{2}$ 7. – Jag blef äfven nu på f.m. något hindrad ifrån att i Homerus komma längre derigenom att jag måste gå ut i staden. – Aftonen deremot förflöt uppå Concerten, dit jag gick med Bl. och I. Sedan var jag ännu länge hos den förre, så att jag efter återkomsten ej hann

Sid. 242.

läsa vidare än mitt vanliga dagspensum i Fichte en föreläsning.

D. 14de åter vaknat först kl. $\frac{1}{2}$ till 7. – Jag slöt för andra gången Bouterwecks Lehrb. d. phil. Vork. – I dag har jag ej mått just alldeles väl. Jag har i dag mer än vanligen känt en tryckande tyngd i hufvudet. – Jag vakade ända till närmare 11, dels sysselsatt med läsningen af Homerus dels af den Tyska Lit. Tidningen, hvilken jag nu åter börjat igenomgå, sedan jag fått fortsättningen af L. Meyers Reqvisitions-Cataloger för de nästförledna åren.

D. 15de En omständighet bragte mig upp i dag redan före kl. $\frac{1}{2}$ till 5. – E.m. var det min Tour att vara på Nations klubben. Der lånte jag ifrån Nations-Cassan 25 Rubel, hvilka Adj. Nyk. sjelf var så god och böd mig, sedan jag i sist hos honom frågat efter penningar. Han böd mig hela 50 och jag ångrar mig att jag ej begagnade hans anbud. Jag vakade ända till kl. $\frac{1}{2}$ 11.

D. 16 uppsteg jag kl. 6. – Jag slutade i dag läsningen af Fichtes Grundzüge des jetzigen Zeitalters. Det är ett populärt och varmt föredrag, som herrskar deruti, förenadt med en honom egen consequentz i deduction af principerna. Blott uti en punkt stötte jag mig vid hans åsigter: hans förklarande af försoningsläran för svärmeri och vindskepel-

Sid. 243.

se, hvarifrån det är en välgärning att det närvarande tidehvarfvat enligt sin tendens sökt befria oss, om den också ej förmått sätta något bättre i stället. Hade jag någon tid förr fallit på denna bok, hade läsningen deraf just i afseende å denna lära haft törhända andra följder uppå mig. – Jag gick sedan ut att spatsera en half timma med Bl. – På e.m. slöt jag ändtligen åtminstone Explication af 24de rhapsodien; men Excursus blefvo ännu kvar till den följande, också emedan jag dröjde något längre tid hos I. om aftonen.

D. 17de Efter en orolig sömn uppsteg jag oredig kl. 6. Nu var jag dock åtminstone medvetande om mina drömmar. Sinnligheten och inbildningskraften stjåla sig till några nöjen af mig, då de om dagarne icke få följas åt. – Jag har ej läst något annat; men nu har jag slutat också Heynes Excursus till den sista Tomen och sålunda under hans ledning genom de kritiska ödemarkerna ändtligen anländt till det väntade målet. – Iliadens slut. Uti ödemarken är vanligen allt torrt och ofruktbart; men det är också belönande att veta sig engång vara derifrån och att veta dertill med sig, huru många svårigheter och mödor man haft att besegra och att man verkligen (om också med sin ledares tillhjälp) besekrat dem. – Med Lit. Tidn. vakat till kl. 11.

D. 18. kl.6. Jag förde ett bref till A. Str. till Groundstr. hos Ebel – Under det jag i villrådighet om hvad jag skall läsa i Grekiskan icke ännu börjat med något, har jag mest sysselsatt mig med

Sid. 244.

den Tyska Literatur-Tidningen. Om aftonen gick jag ut till Rel. Han var ej hem; men jag stötte på Forst. hos hvilken han sedan träffades. Der kom jag att äta en stark aftonmåltid, sedan jag redan hem njutit min vanliga. Så mycket mer berättigad höll jag mig att nu efter min sednaste plägsed vaka till kl. 11. Denna qvällsvard var det ock, som föranledde dertill, att jag

d. 19de kom upp kl. ½ till 5. Min morgonläsning blef nu fortsättningen af Rec. öfver Sw. Acad. Handlingar i Sv. Lit. Tidn. för år 1815, hvilken jag småningom hållit på att genomgå; men denna tid läst litet flitigare i brist af annan läsning. – Så mycket ifrigare har jag äfven sysselsatt mig med den Tyska Lit. Tidningen. För att komma mig till en annan läsning, ville jag återställa Heynes Homerus och taga ifrån stora Bibliotheket någon hjälpreda till Theocritus; men der fanns ingen

annan nyare Edition än Heindorfs. Intetdera lyckades mig. Hvarken fick jag återställa H. eller erhöj jag något ifrån det andra Bibliotheket, emedan Adj. Nykopp hade tagit Heindorf. Jag har nu med mitt beslut stannat på Theocritus. Jag har neml. uppgjort den plan att studera Grekiskan med hänseende till språket och dess historiska utveckling. Till den ändan skall jag börja med de fragmenter af Alcaeus och Sappho, som jag har sjelf att tillgå uti Schaeferska Editionen af Anakreon, såsom utgörande allt, hvad jag kan åtkomma af den aeoliska Dialecten eller språkets äldsta form.

- Min rewersal inlämnade jag i dag uppå det lån, som jag erhållit. – Vakade till kl. ½ till 11.

D. 20de uppsteg kl. 6. – Enligt Adj. Nykopps goda löfte i går gick jag till honom och fick: Theocriti,

Sid. 245.

Bionis & Moschi Carmina Graece cum Commentaris integris L.C. Valckenarii, R.F.P. Brunckii, I.Toupii (cura Heindorfii) Berolini 1810. 2 voll 8. – Hos Bl. – I dag hann jag åtminstone igenom Sapphos fragmenter; men derföre var jag ock upp ända till kl. 11 1½ – I allmänhet har jag i dag ej befunnit mig bra.

D. 21. uppsteg kl. 6 ½. – Wid middagen kände jag mig ganska hungrig: jag gick då häldre till Mams. Widegr. och åt der än hem för att äta blott smör och bröd; ty annat har jag ej. Ehuru jag gjorde mig ett godt mål, bekom mig min middag väl. Jag förfelade blott deruti, att jag åt äfven stark aftonmåltid – Vårt Collegium för Ottel. slöts i dag. Sedan var jag hos Am. (Secret.) som proponerat att låta med mig hämta mat ifrån spisqvarteret. Han måste nu fortfara, der han börjat sin halfwa månad att äta på stället: således återstår för mig åtminstone på en tid ingenting annat än att lefva hem med smör och bröd samt mjölk om jag kan få mig. – Jag försålde i dag till Baron Mann. Eulers Algebra. Den annoncen i Meyerska requisitions-Catalogen för år 1816, att en ny billig upplaga för 2 thl. utkommit af Fichtes Anfangsgründe der Algebra, bragte mig till det beslutet att sälja Euler. Uti Grekiskan har jag i dag genomläst Fragmenterna af Erima och Alcaeus. – Med Am. spatsrade jag i det sköna vädret ända till kl. ½ 10 – Lade mig 10 ½. -

D. 22. Kl. 6 något oredig vid uppstigandet. – E.m. tillbragte jag 2 timmar på Bokauktionen, utan att likväl vinna der mer än den bekanta jemförelsen

Sid. 246.

emellan Grekiska och Finska språken. I dag igenomlas jag förberedelserna till Theocritus: Argumenta Vett. carminum Theocriti &c till och med innehållet af 1^a Idyllen, hvilken jag ock här, i morgon skall begynna. – Lade mig kl. 10 ½ -

D. 23^{dje} Kl. 6. I dag har jag åter begynt dricka Caffee. Jag genomläs: Grohmanns Bemerkungen über die philos. und aestetische Kultur unsern Zeitalters. Den innehåller de vanliga beskyllningarna emot den nyare filosofien, af hvilka man naturligtvis måste vara mer kännare än jag för att kunna bedömma om deras sanning och grund. Uti sjelfva skriften tyckte jag mig likväl ej finna just något vidare än blotta beskyllningar, jag satt in träget hela dagen. Om aftonen lät jag koka mig thée. I dag har jag eljest börjat min mjölkdiät. – Vakade till kl. 10 ½. -

D. 24de uppsteg kl. 6 tämligen oredig. – Slöt 1^a Idyllen i Theokritos. – Vidare Grekiska blef det också ej läst. – Om aftonen hade jag näml. främmande och expedierade dessutom bref till Gottl. och St. (ända till kl. 11 ½).

D. 25. gick förmiddagen äfven dertill. Jag sökte dessutom Prof. Melartin för att anmäla mig till Theologie Examen, som säges skola blifwa i nästa lördag. Det torde wäl ock under denna vecka komma något att uppehålla mina egentliga sysselsättningar. – Min lectur går nu ut på att samla miscellanea till den förestående Examen, till den ändan läser jag nu först

Sid. 247.

de Theologiska recensionerna uti Svenska Lit-Tidningen. – Deremellan läser jag den Tyska Lit. Tidningen. – I dag fick jag ingen mjölk och gick derföre att äta middag på fattighuset, jag lär förätit mig; ty jag kände mig må ingenting mindre än wäl efter densamma. Om aftonen gick jag, för att taga mig motion ut till Z. med hvilken jag nästan kom öfverens att resa hem till julen ifrån Lojo, dit jag först reser med I. – Jag åt intet och lade mig kl. 11. -

D. 26te uppsteg jag kl.5. – Jag uttog i dag Cornelii Nepotis opera af Upsala Editionen, utan att kunna betala hvarken dem eller Julius Caesar. – Af Rel. erhöill jag likväl lyckligtvis till låns något penningar, som åtminstone kan blifwa bidrag till betalande af de Danska Böckerna åt Ottelin. – Till ½ 11. -

D. 27de uppsteg jag kl. 4. – Med Bl. och I. var jag ut till Nummis hos Prof Mel. för att anmäla mig till Theologie Examen. – Lade mig kl. 10 1½.

D. 28de hos Ottelin för att betala hans Collegium och de Danska Böckerna. – Nästan alla dessa dagar har jag under mina lediga stunder flitigt hållit på med den Tyska Lit. Tidningen och blott om

morgnarne vid eldbrasan sett på något, som kunde lända till fromma vid Theologie-examen. Dennes väntan, är det, som gjort att jag ej kunnat vara särdeles driftig uti att läsa (så är det alltid med mig i dylika fall) och att jag då liksom att förströ mig helst läst endast Lit. Tidningen. Om aftonen tillbragte jag 2 timmar hos Bl. Deremot vakade jag sedan till kl. 11. – Jag hade förledd af en stark appetit ätit en öfver

Sid. 248.

det vanliga målet gående aftonmåltid. Besynnerligt var att ehuru jag lade mig så sent, jag likväl vaknade redan kl. 3 och tillbragte sedan min morgon ända till närmare 6 endast uti en tvungen slummer; ty att uppstiga förmådde jag ej heller. Min mjölkdiet är mig alldeles icke hälsosam och jag kan icke annat än fägna mig deröfver att den snart skall upphöra. Jag kommer neml. att snart flytta uti Ottelins rum för att bo i dem under det han är bortrest till Borgå. Han har önskat det och emedan jag funnit projectet ganska förmånligt för mig, har jag antagit det. Min hushållning kommer att blifva en fortsättning af hans och medför många begvämligheter. Wärman kan jag isynnerhet räkna dit, som hos mig sjelf af vedbrist snart skulle tryta. Jag har ej heller tvekat att i hans ställe taga mat ifrån spisqvarteret, då den af gårdsfolket bäres till mig.

D. 29: fortsatte jag äfven att läsa Lit. Tidningen, med hvilken det just genom min trägenhet denna tiden lider till slut. Lade mig kl. 11.

D. 30de kl. 6. Jag blef af Bl. uppvaktad med några wänskapsfulla werser till gratulation uppå min namnsdag. Han bad mig äfven å Bar. Mannerheims wägnar till såkalladt spiköl. (Hans Exercitii disputation är i dag uppspikad). Man drack der uti ett talrikt sällskap af Studerande af andra nationer några glas vin (5 a 6). Jag började i dag läsa Theocriti andra Idyll; men det blef intet utaf och i allmänhet ganska litet läsning

Sid. 249.

Deremot hade jag en ganska stark motion af och till emellan flere kamrater. -

December. d.1^a

Ott. skall i dag resa och jag inflytta i hans rum. I anledning af det förra kom R.m till mig och proponerade, att vi borde hafva åt honom något litet resgelag och detta project blef snart efter besöket hos alla, proponerade deltagare (hans Collegianter i Philos) ett beslut. – Jag började i dag låta hämta mat ifrån Mams. Wahllunds och flyttade om aftonen in uti O.s rum, sedan jag återkommit ifrån att hafva beledsagat O. bort. Wi hade vårt samqväm på Nationsrummen och

derföre ditbudid äfven Adj. Nyk. hvaremot vi äfven tillstodde de få Nyl.e. deras önskan att få dit bjuda äfv. sin Curator. Bägge voro der och vi hade ganska muntert; ty så långt kommo vi. R-r proponerde att vi skulle spisa aftonvard hos Mams. Wideg. Jag instämde deruti; men ville först med Bl. gå hastigt hem till mig, hälst det också för en annan orsak var mig nödvändigt. Deröfver uppkom en söndring oss emellan och jag förargade mig också öfver det besynnerliga missnöjet i anledning af min vilja att gå först hem. Jag verkställde dock densamma och gick sedan för att äta med de andra. -

Den 2^{dra} vaknade jag redan ganska tidigt; men fick i mitt nya kvarter ingen eld och måste derföre ligga ända till kl. 7. – Dels af den gåriga aftonmåltiden, dels ock af denna dagens njutningar (nu börjar jag hushålla med en half portion alldeles ensam)

Sid. 250.

må jag säga, att jag börjat få något grums uti hufvudet. – Den ymnigare födan gör visserligen afbrott emot min sista mjölkdiät. – Också i dag har jag ej kommit mig till att börja något. Den Tyska Lit. Tidningen har jag äfven i dag fortsatt och slutat. – Om aftonen var jag med Bl. och I. ut och sökte Skraddaren för att fråga honom huru mycket kläde det går åt för oss båda, mig och I. till en Uniform. Kragorna, hvaraf en är äfven för mig beställd, måste nu också vara färdiga. Hvad hela Uniformen eljest vidkommer, så har jag först i dessa sednare tider börjat tänka om den hit och dit. Bl.s. beslut att i anseende till dyrheten icke lägga sig till den utan häldre köpa sig en blott svart frack har jemte framställningen af skälen till detta hans beslut har väckt hos mig en svår strid, hvad jag egentligen skall göra. Jag har ej kunnat vederlägga hans grunder för Uniformens förkastande: de hafva för det närvarande så mycket mer vigt som min Cassa är uti ett miserabelt tillstånd och min skuld ännu måste ökas, så framt jag skall hafva mig Uniform, då jag deremot och för att afhjelpa det närmaste behovet, jag endast köpte mig en svart frack, jag kunde förminska skulderna och komma väl tillrätta, kanske bättre än om jag köper mig Uniform. Allt kommer nemligen an deruppå, huruvida det blir Opinionsen att gå med Uniform eller ej mera allmänt. Inträffar det sednare, så torde jag ändock, nödgas lägga mig äfven till en svart frack. – För Uniformen tala deremot utom åtskilliga Kamraters råd mitt re-

Sid. 251.

dan i Ryssland fattade och så väl der som här ända hittills yttrade beslut att anskaffa mig densamma, hvaraf sjelfwa den tidiga beställningen af krage varit en följd. – Att jag redan under min vistelse i Ingermanland, isynnerhet sedan jag hörde att vi skulle få en uniform, så mycket gladde mig deråt och beslöt att anskaffa äfven mig densamma, hade nu väl sin grund uti locala föranledningar och i synnerhet uti de mångfaldiga förlägenheter som jag för min släta klädnad ofta fick uthärda. – Mycket, hvad jag också på sina ställen borde hafva anmärkt, uti mitt sätt att vara, den ringa aktning som jag njöt eller trodde mig njuta, kanske icke utan skäl åtminstone hos

åtskilliga personer, till hvilkas förståndighet jag hyste mindre förtroende, voro åtminstone för mig föranledda af de der yttre bristerna uti min klädnad och jag erkänner gerna att jag icke kan höja mig till en ståndpunkt, hvarifrån jag kunde med liknöjdhet anse människors omdömen öfver sådana i sig sjelf mindre betydliga omständigheter. Om jag ej fruktade att uti ett högre hänseende compromettera mig sjelf ville jag äfven anföra att den der förlägenheten åter vid yttre bristfälligheter, hvilka jag visserligen sjelf ej rår före hade sin grund också uti mitt misshag för det bristfälliga såsom sådant. Till något sådant äger man hos mig, det kan jag fritt påstå; men jag måste äfven bekänna att jag delar den vanliga människans fel att vilja (om kunna borde här dock ej vara fråga) uti det bristfälliga endast fästa mig vid det yttre och det som andra människor endast af vana hålla derföre. -

Sid. 252.

Då denna wana vid sina flesta yttringar leds af fåfänga, har fåfängan mycken del äfven uti alla de enskildta beslut, för hvilka ett af sådan wana följande omdöme är motiv. Så äfven uti mitt beslut. Då jag först fattade detsamma, kunde jag naturligtwis icke hafva åsigter af sjelfwa saken som nu. Då och der syntes uniformen i och för sig sjelf mer förena det som kunde vara med hvad som borde; ortsförhållanderna [!] derstädes och considerationerna derå till och med inneburo en subordination af det förra under det sednare och det var då ej underligt, tvärtom ganska naturligt, att jag derjemte af individuella skäl uppfordrad vid den förestående nödvändigheten af en ny klädning utan långvarigt betänkande bestämde mig för uniformen. Här hafva andra ortsförhållanden föranlett andra åsigter. Här är snarare det som i sig sjelf bör vara underordnad det som kan vara neml. till följe af den allmänna opinionen. Denna är föränderlig och endast förutsättningen af dess föränderlighet är det som då nu kan gifva mig jemte fåfängan och uppfordran att vara consequent uti sina beslut och deraf följande handlingar motiver för verkställigheten af det engång fattade beslutet att förse mig med uniform. – Jag lade mig kort efter 10.

D. 3^{dje} uppsteg jag före kl. 6; men kände nu en betydligare grad af oredighet än förut. Jag härleder det ifrån de förutnämnda orsakerna till dess ursprung förenade der med, att jag till qvällsvard hade

Sid. 253.

en alltför fast föda d.ä. kött, som redan för det ovana deruti måste oaktadt den rörelse, som jag hade den förledne aftonen frambringa de verkningar, som nu äro der. – Utsigterna för den återstående tiden af terminen äro icke i det afseendet just tillfredsställande, så rika och lofvande eljest vid en bättre kroppsbeskaffenhet wore. – En half portion, ehuru beräknad till 3 måltider torde dock komma att blifva för mycket. Wore dock Theologiae-Examen förbi; men enligt hvad jag i går afton hörde hos Z (Hos honom woro wi neml. också) torde vi ännu länge komma att vänta derpå i anseende till Prof. Melartins sjuklighet. – Med Z. kom jag äfven öfverens derom att jag med honom

reser hem till julen ifrån I. – en ny tröst vid föreställningen af den dittills återstående tidens menliga följder för hälsan. – 3 Koppar Caffee. – oredigheten, för hvilken jag redan riktigt var ängslig, gaf sig längre fram på dagen, utan att derföre aldeles upphöra. – Om aftonen hos I. och Bl. som sedan var hos mig. Jag företog mig nu att ifrån Sv. Lit. Tid. compilera strödda notiser hörande till Kyrkohistorien. Lade mig kl. ½ till 11.

D. 4de jag uppsteg kl. ½ till 7. Oredigheten är nu en gång der för hela denna återstående termin. Också kan den väl ej minskas, om man såsom jag i dag sitter in hela dagen och äter starka mål. Hvarföre jag satt in, var orsaken den att jag ändtligen i dag bemannade mig att börja den 2^{dra} Idyllen uti Theocritus. – Några ställen deruti fick jag ej reda uppå. Sedermera lyckades det mig att dechiffrera dem. – Hos I om aftonen.

Sid. 254.

D. 5te uppsteg jag sent; men befann mig tämligen väl. Med I hos Skräddaren, som tog af oss mått till – uniform. Sedan hos Z. för att få klädet. Hos honom åt jag äfven frukost. – Så gick större delen af förmiddagen.

Jag började dock i dag med den 3^e Idyllen uti Theocritus. Äfven igenomlas jag ungefär hälften af Valckenarii Epistola ad M. Röverum L.C. införd uti den Heindorska Editionen af Grekiske Bucolici. – Följande skall jag afskrifva, för att bekräfta mina egna meningar med en Lärd mans öfverensstämmande önsknigar: " Mihi certe sic sedet, tum vero felicem fore Literarum conditionem, si Philosophi praestationes Linguarum, e suo fundo enatarum, analogiam nobiscum paudere agrederentur; & in illud temporis Bados, quod supra nos est, quam altissime ab hominibus fieri poterat, sese penetrantes, primas Linguarum origines, quaeque infantiam antecesserant, si pote pervestigarent."

D. 6te uppsteg åter sent. Redan i går var min mage i obestånd. I dag har det slagit sig till diarrhé. Om endast mitt hufvud hälst på det sättet bibehölls ofredadt! – Om aftonen, sedan jag redan ätit litet hem (för att göra den mindre skadlig, har jag nu börjat äta min aftonmåltid – ½ eller hel skorpa – redan kl. 5. ehuru det också är för snart efter middagen, som nu för tiden är ymnig för mig) blef jag ifrån Nationsklubben buden till Nyst. för att äta gröt med Z. För att göra detta steg ursäktligt, spatserte jag af och an med Z. och sedan med H. som hade desförinnan anträffat oss. – Emedlertid blef följdén af den

Sid. 255.

dubbla qvällsvarden först en långvarig sömnlöshet, sedan jag lagt mig, en orolig sömn, ett sent uppstigande

D. 7de neml. först cirka ½ till 8 och en stark pollution. För öfrigt var hufvudet, såsom det tycktes, i sitt vanliga tillstånd, d.ä. tämligen oredigt. – I dag tänkte jag dock hinna igenomläsa 2 idyller; men jag hann endast börja den andra. – Z. kom hit tidigt på e.m. och var här sedan nästan hela aftonen. Då jag ej i god tid kommit att äta något, var jag och drack thé med honom hos Jungfru Ö. – Hans förslag att efter honom antaga hans condition (Hos Handelsman H-n i Ekenäs) föranledde jemte många andra planer om framtiden, sömnlöshet hos mig denna afton, ehuru jag vakade ända till kl. 11. – Hela projectet är dock sådant att det ännu knapt tillåter någon sorgfällig öfverläggning, såvida det ännu är ganska sannolikt att han kommer att bibehålla densamma.

D. 8de mädde jag för ingen del bra vid uppvaknandet. – Jag har dock haft en tämligen god motion uti dessa dagar och äfven i dag. I dag erhöll jag betalning för mina disciplar 60 Rd. Deraf betalte jag om aftonen hälften till I. för gammal skuld. Wi gingo sedan till Z. och sutto der en tid, dessförinnan drack jag vid förbigåendet med I. ett glas vin. – Jag hann, ehuru jag satt upp till kl. 11 ½ icke engång i dag sluta den andra Idyllen, som jag ämnade redan sluta i går.

D. 9de mädde jag icke heller bra uti hufvudet då jag uppsteg; men jag hade sedan beständig

Sid. 256.

rörelse hela förmiddagen, då jag var med I. ut på bestyr om mössor för oss. – Äfven om aftonen var jag ut. -

D. 10de kom jag upp kl. 6. Af läsningen om J. v. Müllers framställning af den Christna kyrkans första tillstånd kände jag mig just uppvärmd. Äfven i kroppsligt hänseende tyckte jag mig må bättre, hvilket jag tillskref den myckna rörelsen i går. Icke heller i dag var jag utan, men icke dess mindre hade jag om aftonen känningar af för mycket njutna näringsmedel. – I morgons slöt jag den 6te Idyllen och sedan har min läsning varit ingen. På e.m. har jag återställt Böcker till Bibliothekerna; till Seminarii-Bibl. alla Tomer, som jag hade af Heynes Homerus; till stora Bibl. Jen. Lit. Tidn. för 1815 och till Nations-Bibl. Ciceronis Orationes och några Tomer af Rollin. – Den öfriga aftonen förgick under spatsergångar och hos Z. – Jag började åtminstone efter återkomsten på 7de Idyllen och satt upp såsom jag brukat, sedan jag märkte den der sömnlösheten, till kl. 11. – Sönnen blef i högsta grad orolig. Under förskräckliga drömmar uppvaknade jag.

D. 11te försummades hela förmiddagen af mig, under det jag till följe af en med några andra Wiburgenser i går träffad öfverenskommelse, väntade på Prof. Melartin, för att utbedja oss

Theologiae-Examen, emedan han skall för någon yttrat sig att det kunde uppskjutas till nästa Termin. – Mitt hufvud fortfor äfven

Sid. 257.

om dagen att vara oredigt. – En stark middag gjorde det ej bättre. Jag gick väl om aftonen ut att taga mig motion; men den blef dock ej i proportion så betydlig, hälst jag ännu var dertill hos Jungfru Ö. för att dricka thée. Det blef vinthée och H-g bestod det. Efter vanligheten kom jag hem först emot kl. 9 sist ifrån Bl. En fågnesam underrättelse hörde jag dock att Theol-Examen blir i Lördag. Jag får då mera bekymmerslös före min afresa öfverlemna mig åt de njutningar, som här förestå. (Jag har talt sinnlighetens språk: den har uppå denna tid haft öfver mig ett stort herravälde). Bar. Mannerheim bød mig till en början att i Lördag på e.m. dricka thée hos sig. – Han disputerar i Lördag och det blir naturligtvis icke endast thée. -

D. 12te tillbragte jag, emedan Prof. Wall. redan i går slutade, hela dagen in tills aftonen. Jag hann väl derigenom den 7de Idyllen till slut; men som jag i mina njutningar äfven i dag var mindre försigtig, kände jag det onda stegra sig till en grad, som redan äfven under vakande tillståndet började besvära mig. Så kände jag om aftonen, då jag ifrån en liten spatsergång med Bl. återkom, mitt hufvud högst oredigt, redan innan jag lade mig, hvilket skedde kl. ½ till 12. – Till den förestående Theol. Ex. i morgon hade jag efter råd och lägenhet sökt i minnet inpräglade hvarjehanda Miscellanea.

D. 13de blef jag tvungen att uppstiga redan före kl. 6, så att jag ännu hann påögna ett och annat innan jag gick ut. – Kl. 8 börjades

Sid. 258.

Examen och varade till emot kl. 11. Hvad jag förut så ofta hört talas om dess wigt, erfor jag nu sjelf. Nästan all möda, som jag användt uppå mitt beredande dertill, är verkligen, om man dömmar efter Examen och ej efter saken i sig sjelf förspild. Emedlertid är det nu en välgörande tanke att föreställa sig vara öfver detta steget. – Drickandet hos Bar. M. var om aftonen ymnigt; men materiens finhet gjorde inflytelsen mindre öfverdrifvet kännbar. Jag förvärfvade mig 2^{ne} Bröder 2 Frosterer, äfvensom mitt broderskap med Bar. Mannerheim wid glasen bekräftades. – Jag lade mig straxt efter hemkomsten kl. 10 men då jag till 12 förgäfves väntat på sömn, steg jag upp för att genom någon läsning tvinga mig dertill. Jag lade mig ånyo kl. ½ till 2. – NB. återställt alla Böcker till Seminarii-Bibliotheket.

D. 14de ämnade jag göra stora framsteg uti Grekiskan; men med denna dagen gick det såsom med de föregående. Förmiddagen förgick under hvarjehanda bestyr och aftonen efter vanligheten uppå besök och conversationer hos wänner. Bl. kom näml. hit redan i skymningen, satt här någon tid och så gingo vi ut och sutto sedan hos Z. och I. – Det är eljest något eget för slutet af alla terminer. Så förnötas alltid aftnarne då. Det måtte till äfventyrs komma utom den eljest slappade verksamheten af den

Sid. 259.

föreställningen, att man åter för någon tid kommer att skiljas, vid hvilken föreställning väl också den kan dunkelt förknippas, att tiden för denna skiljasmässa är så oviss. – Jag sofde ganska oroligt och hade en stark pollution om morgonen.

D. 15de hvarefter jag äfven hade ganska ondt uti magen. Hela denna dag var helt och hållet för kroppen och tillbragtes uti verkeligt frosseri. Jag gick till den ändan ut tidigt om morgonen och hemkom först sent om aftonen. I. responderte i dag pro exercitio. Njutningarne började vid hans frukost. Jag måste tillstå, att jag var efter densamma långt mer öfverumplad än förgår om aftonen. Till middagen var hela sällskapet budet till Prof. Fattenb. äfven flera Professorer och der skontes kroppen just icke heller. Några glas Bischoff om aftonen hos I. slöto dagens bragder. Wid dem voro inga andra än Baron M. (utom Bl.) och Mag. Doc. S. (Prior opp). Efter klingande vid frukostbordet har han i dag börjat kalla mig för du. -

D. 16de. Jag låddes väl vara åtminstone på f.m. tämligen trägen med Grekiskan; men jag hann ändock icke engång 2 Idyller. Sedan jag sett att hälften (till och med den 15de) af Theocritus (Idyllerna) omöjligen medhinnas, har jag i dag inskränkt målet till 14. Jag fruktar dock att jag äfven härifrån ännu nödgas afpruta. Lyckligt var det för mig, att jag ej i dag kom på Calas. Z. disputerade neml. i dag pro Exercitio. Han har i dess ställe

Sid. 260.

budit oss till sig i morgon bittida. Jag tog i dag ut mitt Stipendium. Det lär ej förslå till alla utgifters bestridande. Aminoff slutade i dag. – Aftonen gick åter som vanligt med Bl. hos I. – Sedan expedierade jag bref till Stråhlman och Finner. Jag mådde icke bra.

D. 17de mådde jag också vid uppstigandet ganska illa. Jag sökte både Domprosten och Prof. Snellman för att betala dem för Theol. Examen. Ingendera träffade jag hem. Z. hade budit mig jemte några andra uppå en torta och 2 glas vin. – Äfven i dag hann jag ej mer än sluta den 12te Idyllen och jag beslöt att lämna det derwid, hälst jag i dag måste återställa Lexicon till Nations-

Bibliotheket. – Exemplet af några andra, som gingo till Msell. Wid. ifrån Nationsklubben, förledde äfven mig att följa. Jag åt just icke måttligt. – Sedan vakade jag ända till kl. öfver 12 sysselsatt med läsningen af 1^a häftet af Athene, hvaruti denna afton Malbechs af Tidens Krönike just underhöll mig. Det märkvärdiga Kriget år 1812 har jag alltid betraktad med synnerligt deltagande. Jag undrade mig verkligen, huru jag

D. 18de uppsteg med så litet oredighet efter en sådan aftonmåltid, som gårdagens. Hela dagen ett jämt springande. Jag ville i dag betala för Theol. Examen; men det blef ej af; ty somliga träffade jag ej hem och till andra gick jag ej; emedan jag i förstugan såg af kapprockar &c, att hos dem woro mycket främmande. Hos J.Ö. betalte jag min räkning, hvarpå följde

Sid. 261.

2 glas vin det ena wäl för min följeslagares skuld, hvilken hon ansåg sig förbunden att gifva. Uppvaktning hos min wärd – Nyk – Jag återställde Theocritus. E.m. visit hos Ursin. – Qvällsvard hos Nystén.

D. 19de hade vårt tillärnade resällskap (Z- H- och F) jemte Bl. med oss öfverenskommit om en frukost hos Mams Widegr. – Men då jag dessförinnan om morgonen råkade att före den utsatta tiden gå till I. böd man äfven mig uppå att spisa frukost. – Jag åt utan afseende å den förestående repetitionen och tömde de vinglas, som man hade den godheten att skänka i för mig. Hos W. åt jag åter utan afseende å den föregångde frukosten – jag behöfver ej säga – således för i dag alldeles omåttligt. Jag tröstade mig vid den tanken att jag 1) redan sprungit mycket före min frukost och ännu före afresan skulle skulle säkert komma att göra det och 2) skulle komma att resa uti en särdeles skarp köld. Äfven vid den sednare frukosten tömde jag ett par glas vin. Föröfrigt blef det om intet med vår plan att resa tillsammans, H. och N. reste straxt efter frukosten; Z. deremot hann ej engång afresa med oss kl. omkring 3 på e.m. – Det war först sagdt, att vi skulle resa igenom natten; men uppå halfva vägen funno vi det likväl för mest välgörande att oaktadt den stränga kölden äfven in uti rummet fullklädde uti hvilans armar afbida morgondagens ankomst i den förhoppning att den stränga kölden derute under tiden skulle sakta sig. Wi hade ej alldeles missräknat oss. Kölden hade

d. 20de om morgonen litet slagit sig och vi begåfvo oss omkring kl. 7 på vägen, sedan vi försett oss

Sid. 262.

med en duktig frukost utur den präktiga matsäcken, som Professorskan med hänseende till den starka kölden wäl anordnad hade haft godheten att medgifva oss. Än flere andra gånger måste vi

derutur stärka oss innan vi uppnådde vårt mål, Nummis, i aftonskymningen. Några förfriskningar efter ankomsten och ett godt bad tycktes för det närvarande göra sin goda verkan; men jag hade icke destomindre den följande natten en ganska orolig sömn och uppvaknade

d. 21^{sta} ganska oredig. Ett sådant tillstånd kunde icke förbättras under det fullkomliga latmanslif som vi denna och den följande förde i hvarjehanda njutningar utan den ringaste motion. Sönnen blef derföre den följande natten än oroligare och ofta afbruten af förskräckande drömmar.

d. 22 blef jag för att ens kunna röra mig utan besvär, tvungen att gifva mig åtminstone för några minuter uti den fria luften. Jag må ej tala om min läsning så flitigt jag än dermed tycktes sysselsätta mig. För hela dagen en fullkomlig Matsmältnings-lectur! – Det var första häftet af Athene, som jag till undgående af ledsnad fortfor att läsa (!) och slutade. – Enligt vår öfverenskommelse i Åbo skulle Z. i dag ifrån E. ankomma hit, så att i morgon kunde tillsammans anträda resan till Hollola – och jag sedan derifrån till Ithis. – Wi hade hela dagen förgäfves väntat uppå honom. I den förhoppning att han än skulle komma lade vi oss. Midt om natten ankom

Sid. 263.

i stället för Z. ett bref ifrån honom hvaruti han beder mig ursäkta sig, att hans Patron så godt som tvungit honom att hos sig qvarstanna öfver julen och Nyåret och att om jag ärnade resa, jag ej borde vänta uppå honom, emedan han icke heller efter Nyåret mer hade tid att resa. – Detta bref var mig lika oföväntadt som obehagligt. Det kastade uppå en gång alla mina mångfaldiga planer öfverända. – Jag hade beräknat sjelfva resan hit uppå förutsättningen af den följande resan eljest hade jag kunnat resa gerad hem ifrån Åbo med en Zach. som reste för att jula hos Rel. Att resa nu ensam till J. det vill just ej min Cassa tillåta och likväl vore denna resa för mig ganska nödvändig uti många afseenden. Jag skulle svara Z. på hans bref. Gerna önskade jag att resa till och med efter Nyåret; men då han syntes hafva engång för alla slagit hela resan utur hågen, så ville och kunde jag ej gerna söka uppmåna honom dertill. Likväl var det för mig nödvändigt att göra det och jag trodde mig derföre göra bäst, om jag endast underrättade honom derom, att jag i alla fall nödgades resa; men att jag ej dermed hade någon brådska och att, i fall han ännu ändrade föresats, han således ännu kunde träffa mig härtill och med den 3^{die} Januarii. Med ett sådant svar affärdade jag brefbäraren. Ännu en svårighet ligger deruti att brefvet sist icke var

Sid. 264.

afsändt ifrån Z. sjelf utan ifrån hans Discipel ifrån K-tt, som nu under sin hemresa ifrån Lojo gästg.gård (der han ligger öfver natten) hitskickat brefvet för att före sin afresa derifrån, kunna återfå mitt svar (egentligen några Noter, hvilka Z. skulle få af mig) och sedan (det var sagdt om Trettondedagen) kunna tillställa dem Z. då han skulle komma dit. Jag besinnade denna hans

plan med Noterna och skref derföre utan på brefvet att jag önskade att det, om möjligt med det första, kunde komma till Eknäs. – Mycket kommer nu således först och främst an uppå, huruvida denna min önskan kan gå i fullbordan eller ej. – Jag lade mig åter med lifligare förhoppningar; men tillbragte icke dess mindre de första timmarna af

d. 23^{dje} under ett oroligt vakande och somnade först åter sent om morgonen. – Med I. och hans Far var jag ned i byn uppå ett barnsöl hos en Landtbonde. Wi voro dit budne kort före middagen. Bruket skall vara sådant. – Middagen bestod af nära 10 rätter hvarpå följde tractering med Caffee och det var egenteligen uti kvaliteten af dessa och deras beredningssätt, som Landtbonden kanske nödgades vidkännas sina mindre vilkor och sitt rum ibland Landtbrukarne. Caffet var förnämligast (maten kunde i sig sjelf icke klandras) så dåligt, att vi efter hemkomsten med ännu ett par koppar nödgades nedskölja den vedervärdiga smaken af

Sid. 265.

det förra. En del af eftermiddagen stal sömnen bordt ifrån mig. – Jag hade vid Bondcalaset gjordt ett sådant experiment, att jag oakadt min vana att frosseri alldeles ej kände någon saknad efter aftonmåltiden, utan lämnade derföre välbetänkt densamma. – För öfrigt har jag i dag börjat studera till blifvande dagliga pensa: Ottelins och Ehrströms ryska Grammatika, samt Meidingers franska utgifven af Lindenfels och dessutom börjat läsa 2^{dra} Bandet af Athene. – En disput med Broder I. om aftonen söndrade oss om aftonen för ögnablick på ett obehagligt sätt ifrån hvarandra. Jag anmärker det derföre att den uti min nu lätt begripliga slapphet åstadkom en för kroppen välgörande retelse.

D. 24de Intet märkvärdigt. – För att smälta den ymniga födan och förekomma allt för stora svårigheter, måste jag fortfara med mina spatsergångar. – Före aftonmåltiden badade wi. Wid densamma erhöj jag oförmodadt till julklapp af Broder I.: Waulundurs Saga. Öfversättning ifrån Danskan. Stockh. Nordstr. 1812. 75 S. 8°. – Att vaka länge hade åter börjat blifva en wana här på landet. Det är dock icke underligt; då sömnen icke sällan under sjelfva dagarne uti den förföriska sängen, hvaräst vi merändels liggande sköta våra studier i synnerhet efter middagsmåltiderna, öfverumplar oss och de starka aftonmåltiderna för mycket öfverlasta magen att ej kroppens behof af hvila skulle hämnas eller åtminstone göra mindre kännbart under hennes sträfvande att i det längsta ömma och öfverse sin herres grymma villfarelser. -

Sid. 266.

D. 25te bivistade jag hela Gudstjensten och tillbragte den öfriga delen af dagen dels med läsning dels med språkande dermed. – Ehuru jag tidigt var upp om morgonen (man gick redan kl. 5 i Kyrkan) hade jag dock svårt att få sömn. – Jag lyckönskade mig verkligen, att vi

D. 26te kommo att fara ut. G.D.r hade i går budit mig och I. till sig till middagen. Utom oss kom ännu hans Bror. – Wi tillbragte eftermiddagen under hvarjehanda discourser, hvilka hos och med honom icke kunna så flygtigt aflöpa. Såsom han likväl hörer till upplysnings-Kaxarne, kan jag ej så mycket finna interesse uti hans raisonemanger i religiösa ämnen, ehuru jag visserligen högaktar hans ljusa förstånd, hans beläsenhet och flerfaldiga insigter uti hvarjehanda saker. – Såsom värd utmärkte han sig just igenom frikostighet. Det ena (toddy eller landspunsch) glaset smuttades efter det andra ända till hans Bror efter aftonmåltiden bortreste. Wid sjelfva måltiderna drucko vi dessutom win. Att jag vid ett sådant drickande också skulle äta mer än hvad jag eljest i alla fall skulle hafva vågat förstås af sig sjelf.

D. 27de skulle vi följas åt tillsammans till Pusula Prästgård; men den resan kom ej att anträdas förrän om aftonen, sedan wi förut småningom med flere glas bemannat oss emot den skarpa kölden, hvaruti vi måste resa. Vägen

Sid. 267.

var dock icke lång. – Wi måste ännu hålla till godo några glas öl, innan vi lade oss.

D. 28de tillbragte vi hela dagen i det mesta för oss sjelfva ned uti Adjunctens kammare, der vi sysselsatte oss med lectur. Jag fulländade åtminstone uti det närmaste mina pensa uti Grammatikerna. – Prästen sjelf föreslog en utfart till grannskapet på e.m. hvilken jag äfven med önskan såg till möte; men jag var sedan lika villig att blifva som de andra, då Mamselln (Md) ifrån samma ställe ankom till Prästgården på visit. – Jag ville gerna deltaga uti sällskapsnöjet, sökte ock uppmana de andra dertill; men de yttrade ingen hug för att gå upp, ehuru vi till och med derifrån erhöillo anmaningar. – Jag var mycket stämd för glädje och skämt och så mycket mer gjorde det mig missnöjd att ingen delte mina böjelser. Det förtröt mig till och med att I. hvars skyldighet det väl varit att presentera mig för den främmande och som sjelf för ett år sedan med mycket deltagande ofta hade önskat hennes tillkomst uti våra dåvarande, icke så alldeles på nöjen fattiga krets, nu fann ett större behag uti att öfverlämna sig till sömnaktig ledighet än söka ett umgänge, som hade kunnat blifva en inledning till de angenämaste julnöjen äfven för den följande än återstående helgen. – Ensam trodde jag mig ej kunna uppgå, såvida jag derigenom kunde ådraga mig också derjemte utseendet af fåfånga.

Sid. 268.

(jag var ensam klädd uti uniform) Sjelfva Fru Pastorskan kom slutligen under någon förevändning att agera tolk för flickornas önsknings. Wi bödos upp att spisa qvällsvard något tidigare så att den främmande Msellen skulle kunna resa hem. Så nyttigt detta också i sig sjelf hade varit, vägrades

dock äfven detta. Hade jag kunnat mer concentrera min besinning och dess grunder, så hade jag uppå den inviten kunnat ändock tillfredsställa min böjelse; men jag tog sjelfva inviten för alfvare och trodde att det redan var för sent att hoppas något af umgänget, då endast qvällsvarden ännu uppehöll hennes resa. – För att gifva något luft åt det förstämnda lynne, hvori jag råkat och någon recreation åt min af beständigt stillasittande förstelade kropp gick jag ut att spatsera. Att jag äfven derwid blef ensam var en följd af den anda som herrskade uti vår krets och af mitt förhållande till densamma. Såsom det plägar ske, öfvertänker man vid sådana fall alla sina svårigheter, och det så mycket mer om den egentliga anledningen till svårmodigheten i sig sjelf är eller synes vara så obetydlig, att den ej förmår qvarhålla tanken vid sig. – Jag hade efter samråd med I. om mina närvarande omständigheter hos G. D.r gripit mig an att begära af honom ett penninge lån af omkring 200 Rd.

Sid. 269.

för att kunna liquidera mina närvarande (betydliga) skulder och om möjligt, inskränka mitt conditionerande för att sjelf hinna bereda mig till Candidat-examen. Jag ansåg numera D. för en sådan vän att jag kunde anhålla honom om något sådant. Han visste ej gifva mig ens några förhoppningar, så mycket mindre som jag uppå hans frågor, om jag kunde praestera borgen, förklarade att jag ej gerna ville inlåta mig i affairer med några ockrare, ja icke ens gerna med någon sådan, som endast drifver handel med sina penningar. – Nu tyckte jag, att jag icke ens borde inlåta mig så mycket i svårigheter för lagern ehuruwål jag ej kan neka att den ju ur fjerran lysande vinkar till mig och döljer ännu bakom sig många önskningar, utan häldre rikta min håg uppå en annan närmare bana. Det kunde till och med icke skada, tänkte jag, om jag med afseende å det ovissa uti min bestämmelse, inrättade mina studier derefter -

Jag beslöt i afseende å min stämning att ej gå upp och äta qvällsvard med de andra, så att jag åtminstone vann detta vid min spatsergång. I stället för aftonvard drack jag par glas öl. -

D. 29de. Efter frukosten framkom värden med toddy, hvilket ehuru starkt upplifvade mig rätt mycket och förjagade det missnöje som allt ifrån gårdagen qvarstadnat hos mig. Deremot blef allt hvad jag sedan njöt till

Sid. 270.

öfverdrift. Det bestod neml. först uti en födande middag, öl och Caffee på stället och toddy flera itererade glas hos G. Dr. till hvilken vi kommo ifrån P. i afsigt att sedan jemte honom göra en visit hos hans Bror. Men dertill blef tiden under våra glas-discourser för sen, så att vi häldre blefvo på stället qvar till aftonmåltiden och sedan reste hem. Jag befann mig nu alldeles icke välmående, lika litet som

D. 30de. Det var derföre ämnadt att jag med I. skulle företaga en promenad till K. och S; men det blef dock ej af, emedan I. fick besök af en vän, Coll. E. vid Trivialskolan i L. Han har äfven för mig varit en längre tid bekant. Han reser straxt efter Trettondedagen härifrån till sin embetsort och I. föreslog mig derföre att först då resa med honom (till Ithis) genom B. Den besparing i mina närvarande dåliga financer som den resan skulle medföra, skaffade hans project hos mig insteg, så att jag kom öfverens med E. att, i fall Z. ej före den tiden är här (hvilket med största sannolikhet ej inträffar), skall jag vid Gud, dagen efter Trettondedagen vara i W. för att derifrån tillsammans fortsätta resan ända till Forsby. – Wid ett glas öl förvandlades denna öfverenskommelse till broderlig. -

D. 31^{sta} mådde jag ock icke bra. – Oredigt hufvud – En diarrhé syntes vilja verka krisis. -

Sid. 271.

Wälgörande var den utfart jag e.m. gjorde med I. och hans fader till S. och K. – Jag föråt mig likväl åter vid aftonmåltiden. – Både för och långt efter densamma, inpå natten var jag sysselsatt att bringa öfverslaget af mina utgifter och inkomster till precision. Specificationen för de särskilda arterna af utgifter blef dock ej fullkomlig. Likväl förvånades jag, då jag fann förfriskningarnes artikel stiga till öfver 50 Rd. Och skulden för nästa år är circa 170 Rd; behållningen ingen! Att jag just ej hushållat inser jag nu sjelf uti all sin widd. (Pollution under sista natten).

1818

1.

Sid. 1.

1818

1.

Dimidium facti, qui bene incepit habet!

Denna sentens rann mig i hågen, då jag tänkte uppå, huru jag skulle inrätta den börjande årgången. Må den då stå öfverst åtminstone såsom den första tanke för årets räkenskaper! – Min framställning skall föröfrigt blifva lika osökt, som denna tanke var det. –

Januari 1818.

D. 1. I kyrkan under hela Gudstjensten. – Oaktadt de klagomål här föras öfver flera missbruk och oseder dervid allmogens sida, firas den här ändock med större helgd och ordning än på många andra ställen i Finland, t.ex. Ithis. Skulden kommer i alla fall dock slutligen att stanna hos Prästerskapet. – Mycket är hos människan snarare en vårdslöshet än ondska: det tillkommer hennes ledare att ej låta den förra öfvergå till wana. Till middagen woro vi alla bjudna till J.ää, såsom i förra året. De yngres sinnen funno sig plågade af ledsnad: de kände sig för få, för hämmade af de gamlas närvara. – I förra året var kretsen mera likstämd; den lifvades af en grundböjelse: ett år sednare upptog samma rum ej mer samma krets, ehuru vitterligen alla individer af den förra än lefva. Omständigheterna hade nu fogat så tvärt emot mina nytto-anstalter, så vidt de kunde äga rum, att ungdomen föga skulle blifvit märkt ibland den vida öfvervägande ålderdomen, om icke en hade burit uppå sig förändringens (yttre = (?) inre) och tillika förgänglighetens högsta ironiska kännetecken och redan genom kontrasten med den förra formen väckt till

Sid. 2.

yttre uppmärksamhet och kanske inre betraktelser. Skulle han symbolisera på ett djupare sätt offergången ifrån ungdomslifvets ena extrema till det andra, hvilka den uppmärksamme åskådaren också såg för sig i lefvande bilder, fulländade det helas cirkel också uti den närvarande människokretsen? – Såsom ålderdomen var den kroppsligt öfvervägande, så var den också det uti sinnligt (gemütligt) /?/) afseende till och med hos de unga. Vi hade verkligen icke ens kunnat föreställa det oss så; eljest hade vi ej der under den högsta fattigdom och saknad af något allmänt upplifvande umgängesnöje ångrat oss, att ej hafva medtagit Waulundurs saga, hvilket jag rätt gerna hade föreläst vid eldbrasan. I. var denna gång mera sällskaplig och föreslog mig att sjunga något;

men just för det att han nu var det, var jag kan ock hända, det samma till och med emot min vilja. – Menniskan borde aldrig motsträfvigt eller liknöjdt stöta ifrån sig någon oskyldig lifvets njutning, då den sjelfmant erbjuder sig och kan ännu dertill utan uppoffring befordras hos en annan: – en sådan försumlighet kan utom förresten af ögnablicket, som aldrig under samma former kommer åter, uti själarnes dunkla (förmörkade) region och uti våra ändeliga relationers trasslighet medföra oberäkneliga följder icke allenast för en sjelf utan äfven ofta för hela ens omgifvelse. – Jag kunde nu icke sjunga eller ville det icke med alfvare och begick derigenom ett fel, som först för en sednare eftertänka utvecklats sig uti en möjlighet af oändeliga, öfverskådliga obehagliga följder. – Vid sådana reflex-

Sid. 3.

sioner är det som man är i tillfälle att ana, huru det minsta sammanhänger med det största. – Hvem fasthåller den stora kedjan? – Jag hade medtagit Schuberts Symbolik des Traumes och las den för mig sjelf. Det herrskar uti demsamma en fullhet af stora och fruktbara ideer, hvilka dertill äro framställda uti ett populärt språk. – Punschen upplifvade mig något: vi unga tycktes till och med blifva mera öfverlåtna åt oss sjelfva; det fanns ännu emedlertid qvar så mycket af ålderdom uti vår lilla krets, att det hela allt jemt bibehöll ett dystert och ängsligt utseende.

D. 2. var det under samma förhållanden icke stort bättre, tills vi slutligen före middagstiden afreste e.m. på Mänkälä. Nöjen gåfvos icke heller der; men den längre vistelsen ut i den friska vinterköllden var likväl välgörande. Mina pensa har jag emedlertid för bägge dessa dagar försummat. -

D. 3. ankom L. med sin fru Patronessa och hennes dotter. Dessa sednare foro likväl bort om eftermiddagen. Så försvunno också de dolda förhoppningar, som väl icke endast min saknad byggt på deras ankomst till församlingen. – Jag var också eljest i dag icke väl till mods. – Hufvudverk och oredighet gjorde mig platt ömkansvärd. – Icke kunde jag läsa något, icke deltaga i sällskapets nöjen (!) och alldeles sysslolös fann jag mig också uti en plågsam belägenhet. – Jag var uti mycken strid med mig sjelf, om jag borde äta aftonvard: jag kände dess skada; men det var Söndagsafton; jag gick. – Sedan började jag öfverläsa mitt gamla Consept till predikan uppå Trettondedagen. Jag måste väl nu uppfylla mitt löfte, då jag är i tillfälle att

Sid. 4.

så lätt göra det (genom öfverläsande af ett gammalt concept).

D. 4de i kyrkan. Blott fru L. var här till främmande af andra könet. Hon skulle i dag och de andra Damerna (också åtminstone en ung) voro och foro i går! Allt är splittradt: ingen enhet. E.m. föreläs jag Waulundurs saga. Den måtte vara af Oehlenschlägers Ungdomsarbeten: sjelfva stilen tyckes mig röja ungdom.

D. 5te var jag ändtligen åter engång ut att spatsera en något längre väg och öfverlas derunder min predikan. Om aftonen var jag för att se uppå en gammal ogift qvinns-person, som uti Grannskapet under dessa dagar blifvit vansinnig. Hon satt stilla uppå ett ställe, gret och jämrade sig oupphörligen. Sällan gaf hon något alldraminst bestämdt svar uppå det som man frågade henne. Det enda märkvärdiga som röjdes hos henne, var hennes yttrade tvifvel om verkligheten af de föremål, som omgäfvade henne. Dock tycktes mig också till och med uti dessa ännu röja sig spår till nykter besinningsförmåga, så att jag var i fara att misstänka henne för gyckleri, om jag ej isynnerhet

D. 6te hade hört att hon under natten verkligen rasat och till och med fört verktyg som kunde skada, såsom rakknifvar, saxar m.m. Jag predikade. Det gick lyckligt för sig. Till middagen hade hela Herrskapet blifvit budne af prästen, hvars tour jag uppfyllde. (Justus Domander); men då hit ankommo främmande

Sid. 5.

reste jag ensam med Mamsellerna. De öfriga skulle komma på e.m.; men deraf blef intet. Jag mådde emedlertid ganska väl hos Prästen, ehuru jag ej hade särdeles roligt. En tillfällig förlägenhet, hvartill jag ej sjelf var skulden och som dock slutligen lyckligtvis hade sin grund uti ett önskad misstag, var orsaken dertill. Efter några med frikostighet ifyllda glas, hvarunder jag äfven propo-nerade broderskap med värden, blef jag än muntrare; men det måste blifva slut med nöjet. Vi måste neml. resa, då det blef sent och ingen ankom till förstärkning af vårt sällskap. Jag återkom med hurtigt mod och friska krafter: flera främmande hade ankommit och förhindrat de hemmavarandes resa. – Jag befann mig icke dess mindre hela aftonen ganska fri. -

-

D. 7. skedde min afresa till Ithis efter gubbens plan med egen häst till Sitala Pelli, (husets släktingar) och derifrån med så kallad nurkka-kyyti ända till Wanhakylä (andra släktingar). Dit följdes jag och unga I. åt: derifrån lyckades det mig att erhålla för betalning en Torparhäst till Wanhala-Ylätalo, dit jag efter aftal i skymningen inträffade. Aftonen passerades till mesta delen i S-nns kammare. Han har redan lång tid dragits med lungsoten. Vi hafva någon tid corresponderat med hvarandra: jag lofvade än ytterligare blifva hans commissionär uti Åbo. – Han kunde då icke ännu föreställa sig, att han vid min återresa 3 veckor derefter redan skulle vara bortflyttad för evigt! Detta hade han efter berättelse icke heller sednare föreställt sig förr än han kanske icke mer hade någon föreställningsförmåga

Sid. 6.

öfrig. Han var en behållen man och detta var kanske en olycka för honom.

D. 8de afreste jag med L.s vidare. Uppå S.a voro vi in en stund och undfågnades med några förfriskningar. Först omkring kl. 10 om aftonen anlände vi till B-å, der vi åkte in till Pastor G. -

D. 9de gjorde jag mina uppvaktningar hos de af mina fordna Lärare, som jag träffade. Domprosten frågade mig, om jag ej ärnade blifva präst. Jag kunde icke gifva honom något bestämdt svar. Han yttrade sig intet; men han hade efteråt låtit förstå, att han ej ville råda mig att så mycket hänga efter det Academiska lifvet. Hans skäl skulle ändock interessera mig att veta. – Det var fordom, då han än var lector som han sjelf recommenderade mig detsamma. – Uppå eftermiddagen gjorde jag en par visiter hos Mams. K. och hos B.rs. Sedan hälsade jag på L-m. Derefter då jag hört att F-s voro i staden ifrån Ithis, gick jag att uppsöka honom. Han ville öfvertala mig att dröja qvar något längre och sedan resa tillsammans med honom till Ithis. Hans förslag var mycket lockande. Men såvida jag loft att följa E. och F. i vistelsetid i staden var ganska oviss, så öfvergaf jag det och afreste

d. 10de med E. Jag hade öfverenskommit med honom att följa åtminstone till F-y; men jag fick allt större lust att åter en gång

Sid. 7.

bese L-a, der jag förlefvat en del af mina gladaste barndomsdagar och der min egentliga riktning först börjat utveckla sig. Jag vill bekänna att förslaget att resa dit likväl kostat mig många öfverläggningar, emedan en berömvärd snohållsesprit under mina närvarande svårigheter börjat att röjas hos mig. Då jag likväl reste dit tillsammans med E. så måste snohållsbegäret gifva vika för de förhoppningar på njutningar, som jag billigt hos mig kunde uppgöra vid tanken på L-os. Jag reste. Sjöcaptan O-n till hvilkens gård jag åkade in, hade för några timmar sedan bortrest till E-ä till ett i morgon blifvande calas hos öfverste H-n på R-a. – Min uniform gaf mig ett verkligt anseende. Min Cousin, Rådman M-g behöfde likväl icke nu ett så fåfängligt motiv att bevisa mig en ganska förekommande godhet. Han kom, för att hälsa på mig, då han hörde att jag var i staden och vi tycktes verkligen bägge njuta då vi för hvarandra i minnet återkallade åtskilliga scener utur våra under flera år tillsammans förlefvade skolår.

D. 11. kom han åter om morgonen och förde mig jemte Conrector N-s, med hvilken jag låg (den enda Cavalier uti huset) till sig. Vi spisade der frukost, hvarefter han följde mig till sin Mor och syster. – Han skulle äfven resa till R-a och persvaderade mig att följa med. Vi afreste middagstiden och kommo

Sid. 8.

dit i skymningen. För min skuld var väl intet den ankomna förstärkningen på Cavaljerer icke svarande emot de förhoppningar som man tilläfsventyrs gjorde sig: jag dansade icke. Också kunde icke mitt uppförande, ehuru min Uniform nu var mig ett verkligt palladium, befria mig ifrån att åtminstone hälsas såsom Filosof, då det i allmänhet syntes förråda en speculations – eller rättare observations – drift. Samlingen af Damer var också för mig på en par (likväl dansande) individer när alldeles obekant. Par Ryssar hade varit mig mera välkomna, om de icke hade varit så mycket hänförde af den hvirflande strömmen. – Omkring kl. 3 upplöstes sällskapet och jag följde bort med B-dh. en gammal Socknebo och sedan Skolkamrat, till W-ala. Han skulle äfven med sina syskon resa till Ithis den följande dagen, hvartill han äfven persvaderade mig att dröja. Detsamma gjorde vid afskedet Mams. H. ifrån L-a. Först sedermera upptäckte jag hennes orsaker dertill. Hon ärnade med Fröken H-n och B-dhs andra syster, som qvarblifvit på e.m. resa ut till W-ala. Först då jag hörde detta upphörde min envishet att yrka på resan. Jag reste med B-dh på e.m. de ankommo till mötes till Befallningsman L-w, hvaräst qvällen tillbragtes ganska muntert under hvarjehanda lekar och glams med de goda flickorna, hvilka vi sedan följde till W-ala.

Sid. 9.

Efter qvällsvarden afreste flickorna. Resan var uppskjuten till

d. 13de; men gårdagens njutningar hade hos mig upptändt ett för lifligt begär till nya att icke äfven jag hade gerna begagnat en lyckligt dålig väderlek att samtycka till propositionen om ett nytt uppskof. I det stället reste vi alla mangrant till R-a der det åter dansades, lektes och stojades. Ett par koppar toddy uppstegrade än mer min hjertlighet. Jag lämnade R-a med saknad och E-a

den 14de med glädje öfver slumpen, som till dessa par nöjsamt förlefvade dagar kastat mig dit. Att resan hvarken till eller ifrån E. icke kostade mig något, räknar jag för ingen vinst emot den att jag kommit och varit der. – Vi foro in till P-a och åto der middag. B-dh ville persvadera mig att följa med ända till J-la; men jag for ej längre än till Ithis kyrkoby, der jag åtminstone ville vika in på prästgården, emedan jag på P-a hörde att R-r rest dit för att skifta afledne Prosten Ståhlbergs böcker emellan arfvingarne. Min ankomst var för dem lika oförmodadt, som välkommen. Äfven jag sjelf hade mycken lust att qvarblifva uppå en så intressant förrättning. Till natten återreste jag till P-a med R-r.

Först den 16de upphörde arbetet på Prästgården. Jag köpte sedan af gamle Ståhlberg ifrån hans andel några Böcker neml. Rad. Cudvorthi Systema intellectuale hujus Universi & Joh. Laur.

Moshemius ex Anglico latine vertit, recensuit variisque observationibus & dissertationibus illustravit & auxit

Sid. 10.

Jena MDCCXXXIII, folio; Vereliana cura, studio & impensis Schenberg, Lincopiae. 8.; Biblia Hebraica ad optimorum codicum & editionum fidem recensita & expressa adjectis Notis masorethicis aliisque observationibus accurante M. Christiane Reineccio, Editio III^a. Lips. MDCCLVI 8 ; D. Aurelii Augustini Hippom Episcopi Libri XIII. Confessionum, ad 3 Mss. exemp. emendati, opera & studio R.D.H. Sommalii Soc. Jesu Bambergae MDCC. 12 och (Peyrerii) Prae-Adamitae sive Exercitatio, super vv. XII, XIII & XIV Cap. Vi Epistolae D. Pauli ad Rom, quibus inducuntur homines ante adamum conditi anno salutis MDCLV, 12. Min cassas dåliga tillstånd hindrade mig ifrån att köpa flere: jag hade ej engång haft medel till dessa, om den ej hade fått förstärkning af några gamla smärre skulders inbetalningar och af den lilla förrättningslönen för skiftet. – Jag lät öfvertala mig af R-r att följa honom till Par. hvarifrån jag

d. 17de på f.m. Hemreste. Der dröjde jag likväl icke längre än till

d. 18de, då jag med min fader följde till kyrkan, och for derifrån till P. med K-r. Informatorn på P, i S-ius en gammal Gymnasiikamrat var der före oss. Vi spelte Boston ända till kl. 1 om natten, likväl ej på penningar

-

D. 19de foro R-r och jag och Kr. till A-io till middagen. Ifrån L-la samlades dit äfven Herrskap så att der kunde blifva full dans utaf om aftonen. Jag deltog ej uti annat än lekar, vid hvilka det var rätt roligt, ehuru de ej medförde sådana njutningar, som på E-a. Till natten for jag å-

Sid. 11.

ter till P-a. Pastor W-en väntades dit med sina fruntimmer ifrån L-sk; men med dem hade äfven F-s ankommit. För mig var han ganska välkommen; jag slapp med honom till J-la. – vi sluppo likväl ej att resa förr än på e.m.

D. 20de då äfven W-en afreste till P-a. – Vi veko in på en stund till R-ki.

D. 21^{sta}. Hos B-dhs. Om aftonen var der en stor samling af flickor, för mig till det mesta obekanta, ehuru sokneboer. Att der var roligt, behöfver jag ej säga, ehuru nöjet här icke var så intressant. – Flickorna voro visst icke pruda; men kretsen var likväl icke likstämd för att åstadkomma någon

mera harmonisk, mera ädel njutning. Icke destomindre kom man för tidigt och kallade oss bort att bada. -

D. 22^{dra} var jag rest med bägge F-rna till K-la, der jag ville hos Ass. K-h. underrätta mig om gången af min hemmansdrift. – Efter återkomsten om aftonen skyndade vi oss till B-dh; men gårdagens främmande voro der nu icke mer.

D. 23^{je} sågo vi ej heller något sällskap förr än om aftonen, då Herrarne ifrån K-la jemte andra ifrån byn ankomme. Man drack och spelte kort och ehuru jag var upprymd, hade jag uti ett sådant sällskap icke mycket tillfälle att yttra mina känslor.

D. 24de afreste jag tillika med B-dh. Vid R-la skiljdes vi åt. Han fortsatte neml. resan till E-a; jag for upp till R-ki. F-s Han sjelf hem först om aftonen. Med honom för jag d. 25 till kyrkan, hvarifrån R-a Johan erböd sig att åka

Sid. 12.

mig hem till S-ala, ehuru ock min fader var i kyrkan. – Under ett samtal i åtskilliga ämnen tillsporde han mig äfven min tanke till följe af en berättelse om huru han vid ett enskildt hemman utanför en by i förledne höst blifvit frestad af den Onda (pahalainen). Alltsammans bestod likväl i mycket starka hvisslingar hvilka han ifrån 2^{ne} särskildta ställen uppå en långsträckt bergskedja hörde ömsom svara hvarandra och då han uppnådde hemmanet, der bergskedjan slutar sig, flyttade sig det ena ljudet till en stel klippvägg af en annan bergsafdelning högre upp i skogen. Jag har ofta i min ungdom vandrat förbi samma ställe icke utan en hemlig oförklarlig räddhåga. I sin ungdom hade min fader hört en tupp gala midt om natten uppå ett kärr, som är på andra sidan om vägen under samma bergsvägg. Bägge berättelserna, såväl min faders som min närvarande följeslagares förekommo mig kunna naturligen förklaras; men det väckte hos mig en större uppmärksamhet då Bonden berättade att den onde skulle drifva mycket ofog och ofta förskräckeligt buller uti sjelfva det enstaka hemmanet, numera bebodt af en gammal enka; men hon lefde illa tillsammans med sin afledne man. Denna omständighet skulle gifva något sken till att antaga något underbart, då man känner Hofrådet Jungs Andelära och fått att förklara sådana historier. Men å andra sidan betagas dessa uttydningar genom misstanken för menskliga tillställningar af den orsak att hem-

Sid. 13.

manet efter den afledne mannens död gått öfver från en hand till en annan och nu innehafves af åtskilliga bönder ifrån en aflägsen del af församlingen, hvilka kanske närmare kandidater kunde söka att derifrån bortskrämma. – Bonden var hos oss till sent på aftonen. Det var dessutom ett starkt tilllopp ifrån byn af mycket barn och yngre folk för att kantänka se mig och kanske min utropade

Uniform. Hade man sett mig i fullständig parure, så hade man tagit mig för en Officer. Mina föräldrar och isynnerhet min Mor fruktar verkligen för att jag skall blifva det och för min Mor vore min fullständiga Uniform med hatt och värja en bedröflig syn. Det presterliga embetet har varit och är det enda föremålet för alla deras önskningar i afseende å min bestämmelse. – Sedan vi lagt oss, språkade jag ännu länge med min Mor i anledning af Bondens berättelse. Många dylika historier berättades och undersöktes. Af min Mor skall jag här anföra följande: det första såsom bidrag till berättelserna af dylik art i Jungs Andelära. Sagesmannen hade varit min morfader: han hade utgifvit det för totisexi todexi. – En gammal käring uti S-la by af Ithis församling visade sig ofta efter döden midt om ljusa dagarne uti sin vanliga gestalt. Ryktet derom utspriddes vida omkring uti byn och kom också inför en gammal gudfruktig fru, som bodde uti samma by. Hon bad att man måtte komma och tillsäga henne då den döda gumman åter kom att besöka huset. Detta inträffade ock snart nog. En dag, då unga värdinnan höll på att baka, inträder den döda in genom dörren uti sin svepning och sätter sig på spisen under föregifvande att hon frös om fötterna (Huh! huh! palelee jalkojani). Hennes svärdotter (jag vill påminna mig att man sade mig att den unga

Sid. 14.

värdinnan varit det) frågar henne, hvar hon då varit med bara fötterna (det hade varit om vintern). "Ajelin karjaa tuoll' suurella suolla. (Der är ännu ett stort moras invid byn. Man gaf frun underrättelse om den dödas förnyade besök. Hon kommer till stället och frågar skepnaden om orsaken till den oro, som tvingar henne att lämna sina boningar och förskräcka de lefvande med sin närvaro. Då skall hon svarat, att hon hade egentligen 3 orsaker, för hvilka hon gjorde det. 1) att hon qväft sin svärdotters (så vill jag minnas) späda barn uti sin ärm en aftonstund då hon befann sig någorstädes ut. 2) att hon Johannes-natten mjölkat sin grannes ko igenom ett gärde uti en knifslida. Den tredje orsaken ville hon ännu icke säga. Frun beder henne följa sig och förviser henne derpå i trefaldighetens namn till det rum som henne tillkom. Hon försvann och syntes efter den tiden aldrig mera. – Följande berättelse äger kanske mer värde såsom poetisk fiction. Den skall vara hämtad utur någon bok. Får jag någongång läsa den skall det vara interessant att se huru rent vattnet bibehållit sig under sitt lopp ifrån källan genom canalerna. – En gudsfruktig Student hade trolofvat sig med en ung, dygdig flicka, hvilken han en afton ville besöka. Men vägen till henne gick förbi ett ställe, der en tjuf var hängd och der ryktet påstod att resande frestades under nattetiden. Äfven Studenten afrådde man ifrån att så sent emot natten rida den farliga vägen. Han lät intet förskräcka sig utan fortsatte sin ritt. Snart mötte honom 2^{ne} män, hvilka tillsporde honom om hans resa, afsigten dermed m.m. Efter ett öppenhjertigt svar på alla dessa och andra frågor

Sid. 15.

började de öfvertala honom att häldre följa med sig till en närbelägen herrgård. De ville anmäla honom hos en mycket skön och rik flicka derstädes med hvilken han kunde ärfva stor egendom och således blifva mycket lyckligare än han efter egen beskrifning om sin älskarinnas vilkor med henne i deras tanka kunde det. Han föraktade deras tillbud; men lät på deras enträgna böner förmå sig att

följa dem, för att åtminstone blott se henne och befria dem ifrån beskyllningar för osanningar och bedrägeri. De anlände snart till en ganska präktig gård. Han blef ganska artigt emottagen: man förde hans häst bort och han sjelf undfågades på det bästa. Den sköna herrskarinnan bemötte honom med mycken godhet och syntes vara intagen af honom, så att hon sjelf bemödade sig att vinna hans ynnest och kärlek. Slutligen erböd hon honom en guldked till ett minne af sin trohet och förbund med honom och ville slingra den omkring hans hals. Han vägrade ståndaktigt att emottaga hennes gåfva, emedan en annan redan hade oåterkalleligen hans tro. Förförerskan bad honom då åtminstone taga den hos sig till ett minne af deras umgänge med hvarandra och detta trodde han sig kunna göra henne till nöjes. Då det led inpå natten, fördes han uti en sofkkammare, som i prakt ej eftergaf det hvad han föröfrigt sett med sina ögon uti huset, men han klädde ej af sig utan kastade sig uti sina kläder att hvila. Förrän han ville öfverlämna sig till sömnen, gjorde han sin bön. Då han uti Fader vår kom till de orden: "inled oss icke uti frästelse, utan fräls oss ifrån ondo" försvann hela härligheten ifrån hans ögon: Han befann sig på knä vid galgen, hästen invid fastbunden och kände i sin ficka i stället

Sid. 16.

för guldkedjan en – repstump. -

D. 26. var bestämd till resdag. Vi kommo ut något före middagen. Min fader skulle följa mig med egen häst ända till Weckoskis. Jag beslöt att fara igenom Borgå för att möjligen få träffa Z-g och höra huru det blir med hans condition. Till natten ankommo vi till S-le, för att ligga öfver natten hos en slägtinge. Sist hade jag varit der (äfvén öfver natten) för 2 år sedan, då jag hade skiljt mig ifrån K-mi. Huru mycket har sedan den tiden förändrat sig. Just för ett år sedan denna morgon hade världens hustru skiljt sig ifrån denna verlden. – den goda gumman! Då jag ett år förut var der, hyste hon till mig ett synnerligt förtroende och berättade mig med tårar i ögonen många omständigheter ifrån sitt första giftermåls tider, hvilka hon till och med för sin sednare man sade sig hafva förtegat. (Hennes förra man hade drunknat)! Dessa erinringar bragte mig på en mångsidig jemförelse emellan den närvarande och de tiderna då jag sist var uppå detta stället. Mycket har uti mina ställningar sedan de tiderna förändrat sig: blott mina föräldrars ömhet för mig är ännu lika stor, deras böner för mitt väl lika brinnande. Den vårterminen åtog sig min gamle fader att följa mig till Åbo: äfvén nu hade han gjort det, om mina omständigheter fordrat det och dock har väl hans åldriga kropp inom dessa 2^{ne} åren förlorat mycket af sin styrka. -

D. 27. bröto vi upp omkring kl. 6. Andra bekanta resande hade samma natt legat der; men redan kl. 2 om morgonen afrest. Min fader steg redan upp före den tiden och var äfvén färdig att då följa; men min sömnaktighet hindrade det.

Sid. 17.

Några olägenheter, som af en sednare afresa uppstodo för oss blefvo honom sedan anledningar till förebråelser för mig. Jag kunde ej annat än tåligt afhöra dem. Äfven nu erinrade jag om händelserna för ett par år sedan: några dylika anmärkningar förekommo äfven uti det då förkomna häftet af dessa Ephemerider. I allmänhet måste jag bemärka, att jag under denna resa till Ithis och isynnerhet uti mina barndomsnejder känt många rörelser, aningar af en försvunnen men måhända en gång (Ack, gifve Gud) återkommande sällhet, äfvensom dunkla idéer om lifvets djupare betydelse. Jag kan icke heller neka att läsningen af Schuberts Symbolik des Traumes, hvars anda under hela tiden sväfvat för min själ. De få ögnablick, som jag nu tillbragte hem, voro mig ock af högre värde, än de vanligen varit i de sednare åren. -

Invid Borgå stad förskräcktes vi af den underrättelsen, att en Lieutenant Heintzius uppå samma ställen förledne natt kl. 10 vid pass om aftonen blifvit mördad af en Stråtröfvare. En sådan nyhet gjorde ett häftigt intryck uppå mig och jag måste tillstå att jag verkligen bäfvade då jag tänkte på min faders återresa. I staden åkte vi in till Pastor G. hvilken ej träffades hem. Jag gick då ut blott på en liten stund till E. och N-s för att höra om Z. redan vore ankommen. Då jag hörde att han ej var det, skyndade jag mig att med min fader uppbryta vidare. Ifrån Weckoski åkte jag med skjuts ännu den dagen till S-ki. Min fader lämnade jag med uppriktig önskan om Guds beskydd och välsignelse. – Jag ankom till S-in först kl. 12 och den sena tiden bod mig redan att hvila der, om jag också ej haft

Sid. 18.

några andra orsaker dertill. Af dessa orsaker afreste jag ej åter

d. 28de förr än kl. efter 8. – Ett tillfälle har jag härvid att verkligen berömma mig sjelf – Jag förtärde nu emot min egentliga vana under sådana resor ingenting och hade endast för nattkvarteret att betala, då jag reste derifrån. Under hela vägen ifrån Ithis har jag lefvat ganska måttligt ehuru jag var försedd med en god egen matsäck så länge min fader följde med. – Jag hade efter många öfverläggningar beslutit att vika in uppå S-a och om omständigheterna kunde synas gynnande dertill till och låta beveka mig att blifva der öfver en natt. Jag tillstår uppriktigt att alla mina afsigter vid en sådan plan icke voro rena. Min hufvudönskan var att kanske inhämta några för mig viktiga upplysningar öfver fordna förhållanden. Famat af misstänkliga grunder starkt spända strängar hafva äfven i aflägsenheten för häftigt anslagit också mina egna öron att jag ej skulle känna hos mig ett lifligt begär att erhålla något ljus öfver dessa grunder så mycket mer, som de samma så noga sammanhånga med en af de viktigaste perioder uti min lefnad. Och hvar söka dylika upptäckter annorstädes än i bakgrunden af fordom varma känslor och böjelser. Det var dock till äfventyrs min lycka, att jag hvarken behöfde hoppas något af eller frukta för denna dunkla bakgrund. Ställningen i huset var sådan, att jag till och med utan saknad och utan missnöje öfver en misslyckad plan afreste efter ett ganska kort uppehåll. De uppgifter som jag emedlertid emottog, ehuru

Sid. 19.

visserligen af en i anseende till mina planer och förhoppningar främmande hand (omständigheterna ville det så) och hvilka också just derföre icke direct vidrörde mig, voro för mina dolda bekymmer tröstande. Tiden har efter mig framlupit uti samma ordning som uppå dess rum varit en gång vedertagen och medfört i visst hänseende till och med mer förskräckande resultater. – Uppå e.m. anlände jag till N-s och träffade der äfven L-M.

De följande dagarne tillbragtes merändels under blotta njutningar. Den genom dem hos Materien förökade kraft var en gång (d. 30) nära att öfverväldiga också den andeliga delen och hade kanhända kunnat göra det fullkomligen, om jag ej tillika varit bunden af locala och temporella förhållanden. Min sysselsättning har för öfrigt varit nästan ingen. Jag har slutat läsningen af Schuberts Symbolik och dessutom reviderat åtskilliga fragmenter af afledne Prosten Ståhlbergs poetiska Manuscripter, hvilka jag vid Boskiftet ibland hans strödda och förskingrade papper ansåg mig lycklig nog att hafva räddat. De äro dock till större delen endast sådana, som dels redan äro tryckta dels äro igenom andra anstalter ärnade att framdeles utgifvas. – Jag öfvertalte ock arfvingarne att skicka till Borgå Consistorium 2^{ne} fullständiga Manuscripter af Theologiskt innehåll, det ena en redan med theologiska faculteten i Åbo tryckningsbifall försedd öfversättning på finska (om jag ej bedrager mig) Ileads tractat: Så när en Christen ifrån Gubbens yngre, sannolikt Academiska år. -

Vår afresa till Åbo var bestämd till d. 31^{sta}; men vår nu tillvanda maklighet lockade oss att uppskjuta den ifrån den ena stunden till den andra. -

Sid. 20.

Sysselsättning hafver jag dessutom haft ända hittills ifrån det jag återkom att uppsätta de föregående anteckningarne för hela resan allt ifrån d. 6te. Att de utfallit ganska tarfliga och ingenting mindre än svarande emot den för dem till grund liggande förflutna verkligheten, är ej underligt efter ett så långt aflägsnande ifrån densamma. Sådana anteckningar och beskrifningar lyckas väl bäst, om man vore i stånd att under sjelfva ögna-blicket af njutningen afskugga densamma. Det följande ögnablicks känslor och föremål äro ej mer de föregåendes och det gifves intet stillestånd intet lugn för det menkliga hjertat hvarken i fröjd eller smärta.

Februari 1818.

Den 1^{sta} Febr. kl. 4 ungefär på e.m. skedde ändtligen vår afresa. Ännu hade vi väl sjelfve lämnat den propositionen gehör, att vi sjelf i morgon bittida kunde bryta upp, om vi ej fruktat att Stipendii-uppropet kunde inträffa om Måndagen. Nu var det något vådligt att resa ut emot natten; men vi

kunde ej gerna uppskjuta resan längre. Före middagen hade jag varit utomordentligen lustig. Jag ansåg det såsom ett förebud till många vedervärdigheter och bedrog mig icke deruti. Ifrån H-la skulle vår skjutskarl nödvändigt föra oss vintervägar öfver isarna; men såsom han var berusad, körde han oss redan på första isen vilse, så att vi måste efter lång tids utdrägt vända om till den egenteliga landsvägen. Hästen, som under den första färden vadat af och till uti snö, tröttnade och först kl. 11 ankommo vi till Konsila efter att hafva på en mils väg åkt 4 timmar. Uti ett hemman sökte vi att få oss en annan häst; men det lyckades ej. Vi behöfde äfven sjelfva hvila, lade oss derföre och kommo då upp först kl. 5. -

Sid. 21.

D. 2. Uti brådskan glömde min reskamrat sin surtout efter uppå hvilostället och märkte icke en gång det förr än på följande gästgifveri. Derifrån nödgades vi derföre skicka efter densamma och emedlertid roa oss på stället så godt vi kunde. – Af dessa orsaker ankommo vi till staden först kl. 4 om aftonen i stället för att vi vid afresan ifrån N-s hade ämnat vara fram uppå samma timme om morgonen. – Såvida min kammare var kall, förde mig Bl. som redan uppå gatan mött oss (Han hade utgått för att se om vi redan vore komna) till H-n, med hvilken jag då låg öfver natten. Aldrig har jag med mörkare utsigter hit anländt än nu med pungen icke allenast tom utan dertill belastad med en skuld af 200 RD, utan utsigt till andra conditioner än den obetydliga hos sjelfva herrskapet, hvarmed ej engång rummet är betalt.

D. 3^{dje} måste jag redan låna 15 Rd, för att betala några af de mest pressande obligationer. – Jag skulle med I. på e.m. gå uppå visit till Prof. F-gs; men vi måste uppskjuta den visiten till den följande, då ingen träffades hem. Hos min värd. – En kopp thé. – Det afgjordes, att jag i huset kommer att läsa utom Scholaren Allén äfven för hans Syster en eller ett par timmar om dagen. Såsom lönen derföre icke kan blifva så betydlig, så talte jag

d. 4de om mina vilkor och mitt behof af conditioner med Nykopp, som lofvade skaffa mig conditioner och redan hade åtskilliga på förslag; men som för det närvarande icke äro så lämpliga, att jag dem kunde antaga. Äfven nämnde han att Prof. Joh. B.ff räknat uppå mig för sina egna barn. Han måste sjelf medgifva att icke heller den conditionen vore alldeles förmånlig – det undantaget att den för öfrigt icke är mig lämplig såsom fäst på sätt och vis på mitt närvarande ställe. -

Sid. 22.

Jag gjorde mina uppvaktningar hos Proff. Wall, och Pipp. Den sednare började redan i dag läsa; men jag var tvungen att försumma hans lection. – E.m. på besök uppå Bibliothekerna. Ifrån Seminarii-Bibliotheket lånte jag: Schneiders Kritisches Griechisch-deutsches Wörterbuch. 2 Aufl. Jena u. Leipz. 1805. 4° och för andra gången Matthiäe Ausführliche Gr. Grammatik; ifrån Acad.

Bibliotheket: (åter) Meindorfs Edition af Bucolica Graeca samt Januarii-Märtz häften af Jenaische Allgem. Lit. Zeit, vom J. 1816.

D. 5. uppvaktning hos Proff. Snellman, Melartin och J. Bonsdorff. Den förste ville jag betala för Theologiae-Examen i förra termin; men han tog ej emot penningar af mig, Prof. B-ff var ganska artig mig och nämnde derom att han ärnat adressera sig till mig för att få lärare för sina gossar. Också hade han en annan Academisk condition att erbjuda mig, om jag ej vore redan fäst för det närvarande. Äfven rådde han mig att söka det Brunerska stipendium, om hvares möjligen blifvande ledighet jag yttrade mina förmodanden. – I dag började jag ändtligen fortsätta Theocritus. Läsningen förekommer mig nu åter af ovana ganska tråkig: jag sjelf ganska inskränkt och orolig. Lefnadssättet är också helt annat. Jag har dessa dagar icke njutit några andra näringsämnen, än smör och bröd samt ost och det tämligen tarfligt. Icke dess mindre har jag inom den korta tid jag nu varit här haft redan 2 gånger pollutioner. -

D. 6te satt jag hela dagen in och las Grekiska. Först om aftonen gick jag ut till Ott. och K-n samt derifrån till I, hos hvilken jag tog mig en liten sup och åt qvällsvard. Min sinnesstämning ganska ängslig. – Om natten hade jag

Sid. 23.

åter pollutioner under mest sinnliga ja till och med sodomistiska drömmar. Sist tyckte jag att jag ville undvika att vidröras af ormar och andra förgiftade djur, hvarmed man ville ifrån flera sidor, ehuru liksom på skämt och utan att anse saken så farlig som jag, antasta mig. Under dylika bemödanden, egenteligen bestående i löpande, vaknade jag och uppsteg redan $\frac{1}{2}$ till 5. – Skulle detta bilderspråk vara utan betydelse: jag tror det ej, ehuru jag också ej förmår beskrifva de dunkla föreställningar derom, som jag känner hos mig. Jag har förut anmärkt att detta året i flera hänseenden och vid flera tillfällen synts mig betydelsefullt för den inre lifsutvecklingen. Svåra strider emellan emotsatta principer höra nu till dagsordningen äfven i mitt yttre lif; jag är glad öfver att igenom många stormar hafva räddat den öfvertygelsen att min lefnad styres af en högre ledning och att denna öfvertygelse i sednare tider börjat blifva allt varmare för min själ. – Jag igenkänner hans fingrar uti gången af de händelser, som bibringat mig densamma och jag afbidar väl med bekymmer; men dock också till följe af samma öfvertygelse lugnt den vidare utvecklingen. – Till mitt eget bruk under läsningen med Am lånte jag ifrån Nations Bibliotheket Marcus T. Cicero von den Pflichten aus der Urschrift übersetzt mit philologisch- kritischen Anmerkungen von Joh. Jak. Hottinger. 2 B^{de} Zürich 1800 och M. T. Ciceronis de offic. C. III mit einem deutschen Commentar blos für Schulen. Bearbeitet von J. Fr. Degen. Berlin 1800 8°. Uppå Bl.s enträgna böner lånte jag äfven i mitt namn till hans gagn Schades Darstellung des orientischen Systems der Philos.

Sid. 24.

Med honom var jag sedan hela aftonen hos I. och hörde honom (d. 4) föreläsa Bachs tempel öppnadt vid en hjertes död och måste oaktadt min högst ängsliga sinnesstämning understundom skratta åt det mästerliga poëmet af den odödliga Bellman. – Nu satt jag upp ända till klo 11. – Min sömn blef nu stilla och tung och

d. 8. steg jag först sent upp med dagen. – Nästan hela dagen satt jag in och las Theocr.

D. 9. var jag åter hos Domprosten; men då han hördes hafva främmande och jag en stund väntat uppå hans utkomst förgäfves, gick jag min väg. -

D. 10. gjorde jag ett nytt försök, hvilket lyckades; men endast uppå min arma Cassas bekostnad, hvilken ifrån de 15 Rd, som jag nyligen lånte, åter är hopkrumpen till en enda Riksdaler och 12 sk. om jag undantager den skuld af 1 Rd 8 sk. som med dem hade bordt betalas till lector Meyer. Väl hade flera rådt mig att lämna hela betalningen; men det kan dock vara bra att hafva i de Herrarnes ögon uppfyllt allan rättfärdighet så mycket mer, som den enligt Författningarne skall komma något derföre. – Att de hafva större fordringar, synes af Domprostens yttrande: "Ja! det är en gammal praxis, ehuru dervid ej är något stort besvär". Om jag en dag komme i deras ställning så skulle jag ej göra bruk af en sådan praxis hos andra än sådana, som kunna utan någon uppoffring betala. Hvilka kunna det eller ej, derom skulle jag förut göra mig underrättad,

Sid. 25.

i fall jag ej sjelf kände det. – En sådan tillämpning borde denna praxis hafva, om den en gång skall följas. Med S. och I-i åt jag i dag middag hos Mams. Wid. och kände mig just stärkt deraf. Om aftonen hos Rel. Bl. (der drack jag en kopp thé) och I. Så förgingo hela 4 timmar för min läsning. I afseende å denna hafva båda dessa aftnar obudna bekymmer stört min sömn; denna gången ända till inemot kl. 12. – Den förflutna tiden kan dock ej mer kallas tillbaka och den tillkommande är det väl bäst att lämna åt försynen med en fast föresats, att efter bästa förmåga väl använda den.

D. 11. började jag ordentligen spisa middagar med I. och L. ifrån spisqvarteret. – Föröfrigt var jag hela dagen ingenstädes.

D. 12. Jag uppsteg ordentligen kl. 6. – Den vanliga tiden har eljest varit kl. 7. – Också Allén och hans Syster började i dag läsa för mig; men de upptaga ej mera än en timma för mig. – Om aftonen utgången ifrån en till annan, emedan jag ej råkade någon hemma. Slutligen var jag någon tid hos Mann. Vakade till 10 ½.

D. 13. ½ till 7 – Det är isynnerhet om morgnarne som jag känner att jag icke heller nu med ett sparsamt lefnadssätt har ett redigt hufvud. – I anseende till den högst närande middagen ingen qvällsvard. – Jag spatserte länge med Bl. i ett herrligt månsken. – Vakade till 11. – Jag har tillåtit mig denna afvikelse ifrån min princip att lägga mig kl. 10 eller straxt derefter af den orsak att jag i sådant fall haft svårt efter sömn.

D. 14. upp före kl. 6. – Det gick med min läsning trögt, Theocritus har jag slutat utan att på flera ställen hafva förstått honom. Ifrån Nations-Bibliotheket lånte jag åter för Chartornas skuld flera tomer af Rollins Histoire Romaine, samt Xenophontis de Cyri disciplina l. VIII a Weiske

Sid. 26.

Jag måste dock också läsa någon prosaisk Auctor och hvilken kan jag dertill välja beqvämligare för mig numera att läsa än Xenophon, så mycket mera som min blifvande Kamrat, (Homo proponit Deus efficit) äfven har läst den. Uppmanad dertill genom behovvet vid Theocritus sökte jag ifrån stora Bibliotheket Leonclavis Edition för öfversättningens skuld; men bägge Exemplaren voro utlånta och ifrån Nations-Bibl. kunde jag ej erhålla någon annan, då jag ej ville hafva Zemini. [?] – Äfvenledes lånte jag: Grubers Wörterbuch der altklassischen Mythologie und Religion. 2 Bde. Weimar. 1810 & 1811. 8. äfven dertill uppfordrad vid läsningen af Theocritus. – Hela aftonen slentrade jag bort uppå besök utan något interesse. Jag blef derigenom endast ännu svårmodigare. En stark snufva har nu äfven angripit mig jag vet ej, af hvilka orsaker. Den var det ock kanske, som

D. 15. bragte mig upp redan efter kl. 4. – Jag hade i dag åtminstone hunnit längre, om jag ej först dröjt vid middagen öfver par timmar sysselsatt med att läsa Goethes Kleinere Gedichte (2 Delen) och sedan ej tillbragt hela aftonen hos Bl. (1 kopp thé) hvarefter Bl. var hos mig. Jag satt väl sedan upp tills öfver kl. 11; men sof

d. 16 i dess ställe ända till klo 6 ½. – En gammal discipel Witting var hos mig för att begära att få läsa för mig. Jag har väl svårt om tid; men då mina omständigheter likväl äro sådana att jag måste taga ännu disciplar på en par timmar, så måste jag väl med afseende å hans belägenhet antaga mig honom, om det också ej skulle vara så förmånligt, som någon annans

Sid. 27.

condition, hälst om 2 läste tillsammans, kunde blifva. En ny fråga blef det om timmarna. Jag hade och ville ej uppoffra andra än de omkring middagen och jag kom då uppå det rådet att äfven börja äta med honom, då jag tillika på samma gång kunde förhöra honom. – I dag slutade jag ändtligen Bucolikerna med Moschi arbeten. – Lade mig kl. 11.

D. 17de steg upp kl. 6. – För att verkligen realisera matprojectet gick jag ut till Witting. – Uppå vägen vek jag in till Jungfru Ö. för att dricka Caffé – den första alldeles onödiga utgift, som jag haft på detta året. Jag ärnade först gå och äta mina middagar hos W.; men just denna dagens retelse af grannskapet bod mig att hållre låta honom komma till mig, hvilket också beslöts. Att I. förut bodde hos Prof. P. var ibland andra en hufvudorsak till vinst för J. Ö. uppå mig. – För svagare menniskor har tillfället ett större inflytande. – Jag åt frukost hos W. I dag skulle jag börja med Xenophon, om ej en annan sysselsättning emellan kommit. Jag lånade neml. ifr. Frenckellska Boklådan några Tomer af Ersch's Handb. d. deutschen Lit. och så kom jag uppå det infallet att derur afskrifva för mig en katalog uppå de förnämsta Tyska förf. arbeten. Dermed var jag sysselsatt ända till kl. 11. – Om natten pollution, ehuru jag ej ätit någon qvällsvard.

D. 18de gick under dylika sysselsättningar, som i går. – Jag började i dag äta middagar med Wittingen. – Om aftonen hos Bl. -

Sid. 28.

D. 19de blef också hel och hållen uppoffrad åt samma arbete. Att jag varit alltför ihärdig, märkte jag väl uppå mig. Jag lockades dock om aftonen att göra ett just duktigt mål. Jag tycktes befinna mig väl derutaf; men under natten hade jag de menliga följderna deraf uti förvirrade drömmar och en pollution, hvilken under sjelfva min slummer tycktes mig kommit för tätt uppå den föregående (Det förekom mig, som om jag äfven under den nästförledne natten haft en dylik).

D. 20de var jag ganska oredig vid uppstigandet, som skedde efter vanligheten kl. 6. – Mina drömmar saknade icke i anseende till sin mångfaldiga sammansättning märkvärdighet; isynnerhet voro de reflexioner som jag under det periodiska halfvaknandet liksom medvetslöst gjorde äfven dem besynnerliga; men sedan jag blef fullkomligen vaken försvann all erinring så när som på några skymtar reproducerade af samma syner och hvilka gifvit mig anledning att uppteckna det ofvanstående. Schubertska idéer spelade vid drömmarnes förklaring uti den drömmande reflexionen en stor roll. – I dag slöt jag ändtligen mitt Excerptions-arbete. – Witting började läsa för mig. – Af Vol. bytte jag mig till: Kanngiessers Grundriss der Alterthums Wissenschaft Halle. 1815. 8. emot Lings Gylfe och Abildgaards & Wiborgs Inledning till Naturkunnigheten. Med honom spatserte jag sedan en

Sid. 29.

lång tid om aftonen, emedan jag åter hade jemte honom ätit ett duktigt mål. – Också nu följde orolig sömn, ehuru ej till den grad som i förra natten.

D. 21^{sta}. Nu fick jag ändteligen tillfälle att börja med Xenophons Cyropaedie. För några dagar sedan erhöj jag af Frostererna tills vidare Leonclavii-Edition af Xenophons opera. E.m. återställde jag de häften af Jen Lit. Tidningen, som jag derifrån haft och lånte i deras ställe Ergänzungsblätter för 1816. N° 1–24 och för 1817 N° 1–30. äfven återställde jag Thidolfs Ed. af Bucolica graeca. Ifrån Seminarii Bibliotheket lånte jag åter: Gallettis allgem. Weltkunde och Atlas zur Übersicht der Gesch. aller Europäischen Länder und Staaten von ihrer ersten Bevölkerung an zu den neuesten Zeiten. Zu Erleichterung der Verständlichkeit aller alten und neuen Schriften welche die Gesch. unsers Welttheils betreffen u. zum Gebrauch beym Unterrichte der studierenden Jugend nach den besten Qwellen ausgearbeitet von C. Kruse. Hertz. Holst. Oldenburgischen (Hofr. Prof. der Hist. Hülfswissensch. zu Leipzig 1^e Lieferung 2^e Ausgabe Lpz. b. Uf. Halle Renger 1801. – 2^e Lief. 1804. eb. 3^e Lief. 1810. Oldenb. Vf. u. Halle Reuger fol. – Om aftonen åt jag ej allenast hem utan äfven sedan hos K. med hvilken jag gick till Bl. och spatserte sedan en lång tid. -

D. 22. uppsteg först kl. ½ till 7 såsom det nu börjat blifva en vana hos mig - - I dag tänkte jag vara rätt flitig; men det var ej så. Först kom man och bad mig komma ned och spisa middag. Der drack jag äfven Caffee. Sedan expedierade jag bref till Ithis och den öfriga

Sid. 30.

dagen trodde jag mig skyldig att uppoffra åt brefskrifvande åt mina vänner i Uppsala. Dock var jag dessutom ut att spatsera med Bl. – Jag vet ej om det härrör af ätandet eller drickandet (några glas vin) vid middagen att jag ej befunnit mig särdeles väl. – Jag har väl känt mig raskare; men mitt hufvud har varit illa tillfreds. – dock sofde jag särdeles lungt och

d. 23^{dje} befann jag mig just väl på e.m. Eftermiddagen var det dock helt annorlunda: jag plågades af ganska häftiga magplågor. – Min promenad om aftonen med Bl. var mig derföre rätt välgörande.

d. 24de om aftonen träffade vi Pastor D-r hos Il. Med honom gingo vi sedan till Jungfru Ö., hvaräst jag honom till sällskap drack 1 glas Toddy och dessutom ett glas vin. Sedan gick jag uppå hans kallelse till R.-r för att äta qvällsvard. Der förblef jag äfven öfver natten och drack en kopp Caffee om morgonen.

d. 25te – Af nyet i går afton vaknade jag kl. 3 och gick sedan hem till 6. Men då jag ej slapp in, gick jag till I. och Bl., med hvilka jag berammade ett nytt samqväm hos mig i afton. – Det blef till sina följder ganska obehagligt, såvida det ännu utomhus fortsattes. D. hade oss icke allenast att spisa aftonvard på ett världhus utan äfven att sedan ännu dricka vin flere glas på ett annat ända till kl. öfver 11. Jag gick då att ligga med I. hos hvilken jag rönte den vanliga erfarenheten af starkt öfverlastande.

D. 26te hade jag en gemen hufvudverk, som hvarken genom Caffee, duktig frukost (hos D^f) eller prome-

Sid. 31.

nad med Bl. skingrades. – Till aftonen hade det onda likväl dragit sig ifrån hufvudet till magen. Igenom en spatsergång med Bl. kom jag mig dock åter något före. Han åt qvällsvard hos mig.

D. 27de Uppsteg jag ganska sent confus. – Hos Rel. åt jag för andra gången en duktig frukost. – Jag lämnade i dag min requisition till Lect. Meyer öfver följande Böcker: W. Gesenii neues hebräisch-deutsches Handwörterbuch in das alte Testament, samma författares Grammatik der hebräischen Sprache, Links Ideen zu einer philosophischen Naturkunde, Asts Grundlinien der Aestetik och 1^a Delen af Hambergers Zuverlässige Nachrichten von den vornehmsten Schriftstellern vom Anfange der Welt bis 1500. – Dagen förut rekvirerade jag igenom Frenckell den nya upplagan af Riemers griechisch-deutsches Wörterbuch samt Rixners Aphorismen aus der Philosophie. – Om aftonen åt jag åter qvällsvard med Bl. hem hos mig. Sedan var jag med honom utgången till Hirn, der jag spelte några spel dam. – interessant detta var mig, hade det likväl varit mer välgörande för mig, om jag promenerat under den tiden; ty jag kände mig redan ganska confus.

D. 28. befann jag mig icke heller väl ishet på e.m. då jag åter hade knipningar uti magen. – En liten promenad med Bl. Lade mig efter kl. 10.

Sid. 32.

1818

2.

Sid. 33.

1818

2

Mars 1818.

1. Äfven i dag hann jag vida mindre än jag förmodat. – Om aftonen promenerade jag litet med Bl. och var sedan någon tid hos honom. – las Lit. Tidn. (den Tyska) ända till kl. 11.

D. 2. sofde ända till kl. ½ till 7. – Om aftonen med Bl. ett starkt mål och dertill mycket ost. – Jag vakade ända till kl. 11. -

D. 3. stod jag upp kl. 5; men kunde icke befinna mig väl. – Hela dagen förgick för mig utan att jag hann läsa mer än ett endaste blad af Xenophon. Att om aftonen gå ut, ansåg jag för en pligt och så släntrades den bort dels under promenader dels under hvarjehanda prat hos mig med Bl. ända till kl. 10. -

-

D. 4de – uppsteg sent oredig. Expedierade bref till Ithis. – Jag återställde till Bibl. de Lit. Tidningar, som jag haft derifrån och fick fortsättningen af Erg. Bl. f. 1817. N° 31–64. – Efter nationsklubben sökte jag Rel. och W. – Sedan träffade jag uppå gatan G-g och proponerade att gå på försök till Fru Rothsten och äta qvällsvard med Bl - I. var ock der och gjorde oss då sällskap. -

D. 5te Promenerade om aftonen med Bl.

D. 6te uppvaknade jag först kl. närmare 7, utan att just må väl. – Detta var fallet hela dagen med mig. Om aftonen promenerade jag åter med Bl. – Också

d. 7de kom jag sent upp. – Repeterad frukost hos W-ga. Ifrån den gick jag med Rel. till Jungfru Ö. och drack ett glas vin. Äfven i detta slaget inträffade en repetition

Sid. 34.

igenom en droppsup hvar till Fr.us efter Prof, Pippings Col. jemte åtskilliga andra inböd äfven mig. Jag tyckte öfverflödet af det förra slaget kunde ursäktas detsamma utur det sista; men jag blef emedlertid satt utur min fattning. Om aftonen hade jag häftiga magplågor, hvilka genom en promenad med Bl. till I. skingrades

D. 8. 2 koppar Caffé hos Jungfru Ö. Hon börjar återvinna sitt gamla Herravälde öfver mig. Hos W. åt jag frukost. – Denna utvaro gjorde att jag ehuru sedan trägen, ej hann så långt som jag förmodat. Om aftonen med Bl. hos I. med hvilken jag brottades med mycken häftighet och som det tycktes å hans sida till och med icke utan alfvare. – Om natten hade jag sedan en stark pollution.

D. 9de uppsteg jag såsom vanl. kl. 6 tämligen oredig. Hela dagen mådde jag illa. Detta förmådde mig att oakadt det elaka vädret gå ut till B. som jag ej fann hem. Der kom jag till en ordvexling angående sådana lån som det hvarigenom han erhöll Schads Darst. d. F. Systems. – Oakadt hans löfte att ingen skulle få se den, sattes jag i förlägenhet af Bar. M. som visade sig vara kännare af saken och sökte i stöd af ett sådant factum uppmuntra mig att också åt sig skaffa Reimers Historiska Läsebok. – Denna ledsamhet oakadt sökte Bl. vederlägga eller åtminstone förringa mina påståenden om min felaktighet deruti att jag på ett sådant sätt lånt boken. Flera dylika fall hämtade af vårt umgänge

Sid. 35.

med hvarandra undersöktes; men tjente endast att göra hela ämnet å ömse sidor obehagligare. Hvarföre jag i mina yttranden i afseende å de uppställda enskilda fallen förleddes till och med till ytterlighet, ligger väl uti minnet af det imponerande sätt hvarmed han upptagit och besvarat mina invändningar och orättmätigheten af åtskilliga dylika af honom föreslagna förslags verkställande. - Jag vet ej om disputen just bidrog dertill; men jag befann mig efter hemkomsten ganska illamående och fick om en än oroligare sömn än jag denna tid vanligen haft den hvarefter jag i samma grad förvirrad uppsteg ganska sent.

d. 10de mådde jag icke heller väl aldraminst om aftonen, då jag var och spatserte ensam ett stycke. Min mage är åter, såsom det tyckes alldeles i oordning.

D. 11te vaknade jag – besynnerligt nog – så tidigt att jag uppsteg redan kl. ½ till 5. – Det tycktes bekomma mig tämligen väl, men då jag gick ut, fann jag nästan detsamma som i går om aftonen och tog mig derföre anledning att gå med G. och taga mig en sup persico, sedan jag af Rel. erhållit litet penningar till låns. – Jag var i dag uti min tour tjenstförrättande uppå Nations-Klubben. Jag lofvade derifrån komma till Rel. Der drack jag en kopp toddy. Detta bragte mig på det infallet att gå till I. för att äta ost, hvar till han redan i sist bod mig. – Den ena öfverdriften leder till den andra. Jag föråt mig så att jag redan straxt

Sid. 36.

derefter kände de obehagliga följderna af ett så orimligt förhållande. – Hvad jag hörde om den ryktbara Danske Lingvisten Rask, som nu uppehåller sig här, gjorde det största intryck uppå mig. Sawenius skall hafva haft flere gånger besök af honom och blifvit erbuden fri resa med honom ända till Kaukasus. Bl. hade sett honom i dag uppå Bibliotheket. – Vore jag ändock uti Saw.ii ställning! Ack allt är så förväntat och jag sjelf – ej värdig något bättre öde. – För mitt felsteg företog jag mig först en anseelig promenad och satt sedan upp till öfver kl. 11 och las Jen. a. L.Z. för 1817, hvaraf jag i dag ifrån Bibliotheket lånte Januarii och Februarii häften. Ifrån Nationsbibliotheket lånte jag äfven till min fortfarande läsning af Xenophon 5 Tomen af den Weiskiska Editionen. -

D. 12te steg jag också upp på samma tid som i går. Rasks förtjenster var min första tanke. – Sedan jag fulländat mitt pensum uti Matthiäs Gr. Gram., hvilken jag i går började med föresats att dagligen fortfara, gick jag ut och drack (i anseende till aftonmältiden) 2 koppar Caffee, hvarefter jag var hos Sawenius, der jag åtminstone fick se Rasks Vejledning till det Islandske Sprog med åtskilliga handskrefna Anmärkningar. – Sedan företog jag mig nära 2 timmars promenad. – Om aftonen ny promenad med Bl. – Jag vakade sedan till kl. 10 ½.

D. 13de vaknade jag väl lika tidigt som de föregående; men var dock alltför oredig att så snart kunna stiga upp. -

Sid. 37.

D. 14de var det på samma sätt. Allt sedan nederlaget med osten har jag hvarje morgon verkligen könnat grumset uti mitt hufvud. I natt var sömnen ganska djup; den förra hade jag deremot en ganska betydelsefull dröm, innehållande en fruktansvärd allusion på mina öden i B-ä uti en besynnerlig inklädnings. Det synes som den inom dolda poeten (att tala efter Schubert) ännu skulle hysa samma ängslan öfver de der invecklingarna, som en tid då de ännu vore i verkligheten närmare tärde äfven den vaknes medvetande; men sedan blifvit tillbaka- och undanträngde af nya förströelser och förvirringar. – Det tycktes, såsom det onda skulle vilja förvända sig i en förfärlig hufvudverk. Jag åt derföre intet om aftonen; men var ute och spatserte med Bl. som sedan var hos mig och spelte dam. Jag vakade till inemot kl. 12.

D. 15de såsom förut kl. 6. – Jag slutade i går Cyropaedien och började i dag Memorabilia Socratis. Förmiddagen försummades för mig dels igenom främmande, dels genom egget löpande. Vi O-s Collegianter hafva tänkt uppå att före hans skiljsmässa fira honom med ett litet samqväm. – E.m. var jag just icke heller särdeles förmögen att läsa. Nog tyckte jag mig må skäligen bra; men det vackra vädret gjorde mig på ett nog synnerligt sätt overksam, så att jag måste gå ut. – Oaktadt

många invändningar ur mitt inre drogs jag dock af lusten att dricka Caffee, hvarefter jag gjorde en liten

Sid. 38.

promenad. Derifrån återkom jag dock ännu oroligare än jag gått ut. Caffet syntes serdeles ej bekomma mig väl, ty jag kan ej sluta det om promenaden. – En liten promenad om aftonen med Bl. med hvilken jag sedan spelte dam. lade mig närmare 11.

D. 16. sofde jag ända till inemot kl. 7. – Hela dagen hade jag ett tryckande qval öfver bröstet. – Projectet till gelaget för Ott. gick till beslut oaktadt med mycken misshällighet, då interessen hos alla dervid ej voro lika rena. Detta sagdt i afseende å sättet. Promenad med Bl. -

D. 17. kl. 6. – Hela dagen blef nästan totalt försummad igenom mångfaldigt löpande angående tillställningen för Ottelin. Han var ej i staden och vi måste skicka efter honom. Allt gick ändock lyckligen och nått för sig. Jag drack temligen tappert; men befann mig ej illa derefter. 2 Bröder förvärfvade jag mig, Adjuncten Hirn och Stud. Dreylick. Med 2 andra gamla bekanta bekräftades broderskapen, ad. Ottelin och Sirén. Sedan jag hemföljt Ot-e och Bl. efter kl. 1; blef jag att ligga öfver natten hos K_n med hvilken jag

d. 18de var hos Jungfru Ö. och drack Caffee, åt sedan frukost hos honom. – Afsked af O. – Hans resa förorsakade ändock känslan af en viss tomhet hos mig. – Deraf min förströelselust redan på e.m. Hela aftonen var jag hos I. och spelte dam. Ingen qvällsvard. En liten sup. -

D. 19. kl. 6. – Jag mådde åter icke bra i anseende till mitt hufvud. – En pollution hade jag äfven haft om natten. – Hela dagen fortfor min oredighet. – Ett

Sid. 39.

glas punsch, som jag drack hos Malléen och i början tycktes upplifva mig, lämnade snart en större svårmodighet hos mig. Jag promenerade nu ensam. Både I. och Bl. skrifver pro gradu. Den sednare har nog sökt öfvertala mig att göra sällskap; men dertill har jag ej kunnat förmås. Kanske mindre af räddhåga än af modlöshet och tröghet. – Ehuru jag icke åt någon qvällsvard och lade mig kl. 10, sofde jag icke dessmindre till kl. 6.

D. 20. – Det vackra vädret lockade mig ut. Jag promenerade uti morgonluften öfver en timma, och kände mig verkligen deraf hela dagen bättre mående. – Om aftonen gick jag i det stället icke ut,

utan satt och spelte dam med Bl. – Härigenom och genom en dylik sysselsättning 5 timma på f.m. med Lindström hindrades jag ifrån att helt och hållet fullända mitt pensum. - -

D. 21. Jag promenerade om morgonen med Hirn väl öfver en timma. Den öfriga tiden las jag träget och slutade så Memorabilia. – Om aftonen var jag med Bl. och G-g (samt W-g) att äta qvällsvard hos Mams. W. – Ehuru jag derefter promenerade med de 2 föregående ett långt stycke och vakade ända till kl. 11½ kände jag dock följderna af en sådan omåttlighet uti en orolig sömn.

D. 22^{dra} befann jag mig likväl icke så alldeles illa som jag väntat mig. – I hufvudet hade jag dock grums. För att skingra detta, gick jag ut att dricka Caffee. – Att jag sedan gick till Rel. var ett dumt infall af mig. Hos H. fick jag först en god droppsup, hvarefter

Sid. 40.

jag med R. åt en stark frukost. Först då fick jag honom ut att promenera med mig. – Vi gingo utom Tavasttullen. Vid Dragontorpet upphunnos vi af ett parti bekanta, hvilka ärnade gå in för att spisa. – Jag lät då öfvertala mig att gå med. – Så gick hela förmiddagen till spillo allt ifrån kl. 6 ½. – Sannerligen det är ingen tillämpning af Socratis grundsatser uti Memorabilia! – Eftermiddagen kunde jag icke heller hållas hem. – Mina promenader ledde mig förbi Jungfru Ö. och jag gick åter in samt drack 2 koppar Caffee. – Sedan spatserade jag omkring gatorna till kl. 3½ – Igenom min trägna motion hade jag nu väl dock, om icke förvandlat mitt frosseri mig till nytta, förekommit dess skadlighet. Ännu om aftonen ärnade jag gå ut med Bl.; men i anseende till spel i form (dam) blef deraf ej mycket. – I dag har jag börjat ändtligen också med Anabasis. – Jag lade mig kl. 11; men fick på lång tid ingen sömn. – Denna blef sedan orolig.

D. 23^{dje} kom jag ej heller upp före kl. 6. Jag gick ett stycke med Hirn. – Om aftonen hos I. Der åt jag en duktig qvällsvard.

D. 24. Kl. ½ till 6. Jag gick straxt till W. som före vår spatsergång hade mig att dricka 2 koppar Caffee hos Jungfru Ö. – Hos Rel. åt jag sedan en stark frukost. – Om aftonen var jag blott på en liten momang utgången.

Sid. 41.

D. 25te. Sedan i går tycktes jag ändtligen komma till den vanan, att vara åtminstone uppstånden kl. 6 – Äfven i dag begaf jag mig straxt ut. – Jag fingerade mig ett ärende till Jungfru Ö. för att komma till Caffee. Åter åt jag frukost hos Rel., som sedan följde mig ut närmare Dragontorpet. – Efter återställandet af Jan. och Febr. Månadshäften för 1813 af Jen. Lit. Tidn. lånte jag ifrån Stora

Bibliotheket de 2 följande. – Om aftonen hade jag svåra magplågor, förrän jag derföre med W. på hans bjudning åt qvällsvard, tog jag en sup.

D. 26te uppsteg jag kl. ½ till 6, hvarefter jag begaf mig till Bl. och gick med honom att gratulera I. Hos honom åto vi sedan frukost. Den tycktes dock efter en sådan aftonmåltid som gårdagens icke bekomma mig väl. – På eftermiddagen hade jag åter disposition till magverk, men den hämnades genom en ansträngd rörelse emot aftonen förrän jag gick upp till I. och der undfågnades med en god aftonmåltid och 2 glas vin. Jag dröjde så sent der, att jag ej mer tilltrorde mig att slippa hem, utan följde med H. och N. hos hvilka jag låg öfver natten sedan jag ända till kl. 2 spelte dam med den sistnämnde.

D. 27de. Jag var och drack Caffee med H. spatserade och åt frukost med honom. Så gick morgonen. – Ifrån kl. 9 deremot satt jag och las träget hela dagen utom hvad jag förlorade i tid under

Sid. 42.

N.s vistelse här på e.m. och genom damspel med Bl. om aftonen. – Jag slutade dock Anabasis. -

D. 28. Jag mådde för ingen del väl vid uppstigandet. Min mage måste nu alldeles vara i oordning. Tungan är ock vanligen ganska slemfull om morgnarne. H. kom nu i rättan tid och förde mig ut med sig att spatsera. – Han gjorde mig äfven en present af kläde till ett par böxor. Ett färdigt par erhöill jag icke längesedan också af B. – Jag började i dag läsa Oeconomicus, hvilken jag i början icke ärnade läsa. Den är ej lång och skall icke heller, såsom jag hoppas icke bedragit mig i mitt hopp att oaktadt titeln af författarens maner vänta mig interesse. – Eftermiddagen förflöt för mig ut i staden, emedan jag lät skura mitt rum. – I det afseendet var detta för mig en än större förlust att jag förlorade Leonclavii öfversättning, i det deremot en ren vinst att jag genom rörelsen derunder hade något palliativ för följderna af ett förkastligt frosseri, hvartill jag åter lät förleda mig aldramest genom qvällsvarden hos W. (Han hade budit mig). För skurningens skuld antog jag I.s tillbud att med honom sofva öfver natten. Om äfven detta torde för min närvarande kroppsdisposition kanske åtminstone icke skadat att vi åter genom en disput alldeles kommo i harnesk emot hvarandra och måste, för att ej uppoffra natten förlikas bredevid hvarandra i tysthet så godt vi kunde. – Jag hade af min förra disput bordt

Sid. 43.

lära mig att ej låta det komma så långt. Öfvertygelsen om riktigheten af min sak var det som lockade mig så långt, ehuru jag hade bordt besinna att jag hade för mig en vän, som efter sina gamla grundsatser ej stod att bringas ifrån sin mening för det att den råkade vara hans. Ännu mer

sårade mig att han denna gång med en viss glättighet utlät sig öfver mina klagomål öfver en sådan form af disputationer emellan vänner, huru formen vore en småsak för sjelfva ämnet och borde icke allenast icke tadlas utan lämnas alldeles opåtalad såsom ett omedelbart uttryck af individuella lynnen och att han med likgiltighet skulle se det om sjelfva det vänskapliga förhållandet emellan de disputerande derigenom stördes. – Jag befann mig verkligen i förlägenhet att just nu nödsakas ligga bredvid honom och önskade nu ingenting högre än morgonens ankomst. Lifligheten af min önskan måtte det varit, som väckte mig

d. 29de kl. ½ till 6, hvarefter jag genast lagade mig färdig, att bryta upp. – Dertill var nu väl också begäret att slippa till Hirn och få mig Caffee ett motiv. Blicken på den klara himmelen och solens skimmer bevekade mig dock till ett fritt God morgon nu, såsom hälsning och afsked vid min bortgång, som väl kunde synas honom oföväntade. – Mina bägge öfriga ändamål för min bortgång vann jag. Hos H. åt jag frukost före vår gemensamma promenad. -

Sid. 44.

Min orolighet ökades ännu mer sedan jag sett vaktparaden. Nästan hela förmiddagen förgick onyttig. Äfven var jag hindrad af främmande. Deremot var jag eftermiddagen flitigare, ehuru jag äfven då var utgången ett litet stycke. Till aftonen fick jag Oeconomien slutad. Den har verkligen intresserat mig. – Förrän jag lade mig var jag åter utgången. Märkeligt nog var det att jag var så sömnig redan före kl. 10 vid eldbrasan, att jag omöjligen mer kunde läsa, hvarföre jag också gerna såg mig satt i stånd att komma till sängs. – Min sömn var också nu oroad; men uti drömmarne, så bizarra de eljest kunde vara, fann jag nu intet, hvartill jag ej skulle hafva kunnat uppgifva det betecknade eller dess substrat; så att reproductionsförmågan denna natt just dref ett väldigt spel med mig. Att denna uppgift grundar sig endast uppå minnet, förstås af sig sjelft. Af det spelet var det ej mer medvetande, hvarunder jag måste hafva haft en pollution (såsom jag förmärkte vid uppvaknandet).

D. 30de. Jag gick straxt ut och efter drickandet af en kopp Caffee med H. voro vi utgångna ända till Dragontorpet. Den sköna väderleken tycktes öfverväldiga det verkande förderfvet uti min kropp. Äfven i dag hade jag på f.m. främmande. E.m. var jag utomordentligen sömnaktig och trött, så att en timma verkligen tillbragtes på sängen. – Om aftonen var jag ute och gick något. – Deraf kom att jag ej ens hann sluta Convivium och visst icke hinner i morgon sluta Xenophons Opera, såsom jag ärat.

Sid. 45.

Jag lade mig kl. 10. -

D. 31. Vaknade jag väl redan omkring kl. 5; men kom ej upp förrän på den vanliga tiden d.ä. 1 timma derefter. Ensam promenad om aftonen. Jag slutade Hiero. – lade mig kl. 4 till 11. -

April 1818.

D. 1. 4 uppsteg kl. 6. – Ingen promenad i anseende till den dimmiga väderleken. – I dag slutade jag ändtligen Xenophons arbeten och återställde den sista Tomen af Weiskes Edition. Jag ärnade till min nu förestående lectur – Odysseus – låna Voss's öfversättning; men den fick jag af Z. (Han hade utlånt densamma). Hos honom satt jag nu nästan hela aftonen. -

-

D. 2. uppsteg kl. ½ till 6. – Egen lust understödd af tillfälligheten förde mig att dricka Caffee. Jag var dock så återhållsam att jag nu ensam (jag tror – för första gången) inskränkte mig till en kopp. Sedan gick jag med några andra till Dragontorpet samt åt der en duktig frukost för min sista 16 skilling. – Rel. biträdde mig åter för framtiden med penningar. Hos Prof. Fattenborg var jag och erhöill Damms Lexicon till låns. Så kan jag åtminstone att börja med Odysseus i dag. Med Bl. råkade jag uti en häftig disput om aftonen. Den angick språk- och språkstudier, således samma ämne som den sista disputen med I. Jag misstänkte att denna närvarande disputen kunde hafva hos honom något afseende uppå den förra (Han har uppå denna tid umgåtts med I.; jag ej) och derföre blef den så häftig å min sida. Slutet blef dock helt annat än den, visserligen emedan jag nu hade en annan motståndare för mig, som

Sid. 46.

äfvén vid meningarnes häftigare stötande emot hvarandra igenom sitt lätta lynne drog mig oemotståndeligen till sig. – Det kunde icke hjälpas. Vi voro sedan goda vänner och promenerade i all endrägt med hvarandra ja till och med disputerade ännu i samma ämne med hvarandra. – För öfrigt tycktes jag i afton icke vara egnad till att disputeras: Jag känner att malvin för mycket nedtrycker mig. Jag har haft ändock för liten rörelse. – Jag satt väl upp till kl. närmare 11; men vaknade icke heller

d. 3 förrän efter 6. – I anseende till den vackra väderleken gick jag dock ut att promenera med H. – Hindrad blef jag uti min läsning på f.m af L.m och e.m. af R.r, till hvilken jag sedan gick för att äta mellanmål, sedan vi tagit oss en persiko-snaps. Det bekom mig dock just icke väl. – Än en promenad med Bl. -

D. 4. Kl. 5½ – Jag ärnade i dag dricka endast en kopp Caffee hos Jungfrun; emedan min skuld med den besteg sig till 3 Rd. En större freqvenz blef dock för mig en förevändning att öfverstiga detta mål och nu är det väl åter snarare desto högre. – Jag var utnämnd till opponens; jag hade alldeles

icke berett mig. Då jag ville gå upp, mötte jag Rel. Han förde mig till Schweitzaren uppå ett försök med plaisir de Dames. Vid ett annat tillfälle hade det kanske gjort mig mer behjertad; men nu förvirrades jag deraf, så att jag med svårighet drog mig ur spelet. – Hos W. var jag för att äta

Sid. 47.

gröt. Sedan hos O. med hans bror erhöll jag ett par nya stöflor – ifrån Elime. – Om natten en stark pollution och hufvudverk.

d. 5te då jag uppsteg. Jag hade förut öfverenskommit att med W. gå ut till Dragontorpet. N-s följde med oss. Sedan voro vi att se på vaktparaden. L.m kom, då jag äntligen emot middagen hann börja att läsa. – Med W. ansåg jag mig förbunden att gå och dricka Caffee. Vid hemkomsten hade jag A-f för mig. – Så har denna dag förflutit. Elaka betydelse för denna månad. – Mars tillbragtes dock af mig flitigt; men just deraf tager sig den onde daemonen anledningar till ursäkter för den närvarande. Ifrån Majj (d. 8de) kan den dessutom föreslå efter gammal vana. – Jag las om aftonen företal och inledning till Schads gemeinfassliche Darstellung des Fichteschen Systems. Arbetet är i alla afseenden lockande; men tiden vill nu till dess läsning ej vara mig rätt gassande. – Jag lade mig kl. 10 och uppsteg ½ till 6.

D. 6te. Efter frukosten promenad med H. – Ett besvärande qual förde mig att taga en snaps Persiko. – Ifrån Boklådan löste jag ut Schellings System der transcendentalen Idealismus, 3^e och 4de delarne af de 3 sista århundradens historia af Eichhorn. Tillika prenumererade jag uppå 5te afdelningen af Bibliothek der d. Classiker, hvaraf jag utlöste N° 49–51. – Jag åt gröt hos W. och promenerade sedan en tid ensam, då jag ej funnit Bl. hem. – Om natten stark pollution och orena drömmar.

Sid. 48.

D. 7. uppstigen redan kl. 5. – Ingen promenad, ehuru jag ej mådde väl. H-g träffade mig på postkontoret och förde mig till Schweizaren brevedid uppå ett glas vin och en torta. – Den sednare åtminstone skadade dock min mage. Om aftonen gick jag till H., åt der en stark qvällsvard efter kl. 9, hvarefter jag ej mera slapp hem, utan måste återvända.

D. 8. Uppstego vi först kl. 6, drucko sedan 2 koppar Caffee hos Jungfrun och gjorde en liten promenad. – Ny promenad med Bl. E.m. ärnade jag deltaga uti ett privat Collegium för Prof. J. Gadolin uti Chemien; men något sådant börjades icke. Emedlertid råkade jag åter ihop med R. och så kommo vi till Persikohuset. – Det bidrog än mera till försummande af denna dagen. I dag började jag också ordentligen med W. äta gröt om aftnarna, Onsdagar och Lördagar. – Efter en enslig promenad och litet vakande lade jag mig kl. efter 10.

D. 9. ½ till 6, ej synnerligen välmående. Sedan förde jag mitt bref till P. till H-g, som undfägnade mig med en snaps. Hos R. Hem kom jag endast för att spisa min frukost. Sedan gick jag ut och spatserade med Bl. så att jag på hela förmiddagen ej hann vidare än sluta den 5te Rapsodien (hvaraf än omkring 100 verser återstodo) egenteligen Måndagens pensum. E.m. blef det ej heller mycket utaf, också i anseende till tillfälliga yttre hinder, ehuru jag också icke hade, sjelf synnerlig lust före att läsa. – Jag såg verkligen med fägnad

Sid. 49.

skymningen inbryta. – Jag gick ut till H. åt der qvällsvard och spatserade sedan ett stycke.

Min confusion d. 10de lockade mig oaktadt den fula väderleken att gå ut och dricka Caffee. – Hos Bl. Sedan sökte jag Ref. Secr. Wasenius för att å Past. Hippings i Petersburg vägnar höra efter strämmertions [?] anmälan å Svenska vuer. – Ändtligen fann jag honom. Emedlertid gick min förmiddag, så att jag utom Matthiae Grammatik ej hann mer än några verser af 6te rhapsodien. – Om aftonen kom Bl. hit. Med honom åt jag en stark aftonmåltid. Lade mig 11.

D. 11te. Jag mådde ej synnerligen väl. – Hos Wasenius å nyo. (Hos Rel.) – Expedierade bref till Past. Hipping i St. Petersburg och Finnér. Så gick förmiddagen, utan att jag läst något vidare än Grammatiken. – Likväl hade jag 2 timmars ledighet i anseende dertill att Prof. Pipping ej las. – E.m. hos Sav. med N-m. Om aftonen hos Bl. med hvilken jag sedan promenerade till kl. 10 ½. – lade mig efter 11.

D. 12te. Med H. gick jag och drack Caffee. – Sedan spatserte. – Vaktparaden försummades icke heller i dag utaf mig. – Straxt efter middagen besvärades jag äfven i dag såsom i går af mycken sömnaktighet, så att jag också slumrade omkring en timma. Derefter frös jag. För att uppmuntra mig, gick till Jungfru Ö. och drack hela 2 koppar Caffee. – Detta befordrade afföring; men dervid afgick nu till min bestörtning något blod. Skulle det väl vara något spår till Hämorrhoider? -

Sid. 50.

Hos Bl. – spatsergång med honom. – Han hade ärende till I. och jag följde med. Antingen det var derföre, att jag först kom till honom eller af fortvarande känslor, så var han ganska fryntlig. Jag för min del är glad att förhållandet åter åtminstone synes vara sådant det varit. – Jag lade mig kl. ½ till 10. Mitt hufvud var ej i godt skick; min sömn blef orolig och

D. 13de var det med mig icke bättre. Jag gick åter och drack Caffee; men blott en kopp (min räkning är med den jämt 4 Rd) och gick sedan ett stycke ensam. – Om aftonen hos Bl.

D. 14de ingen promenad. Det var mycket töcknigt. – Deremot om aftonen med Bl. – Jag hade åter samma hotande erfarenhet som d. 12.

D. 15de var jag utgången med H. Hos honom åt jag ock frukost. Ifrån Bibliotheket lånade jag efter återställandet af de förra, Julii och Augusti häften af den Tyska Tidningen. – Om aftonen promenad med Bl. – Vakade såsom vanligt dessa tider till 10 ½.

D. 16de uppsteg, såsom i går emot kl. 6. – Jag gick ut att dricka Caffee och promenera, ny räkning åter; i stället för en kopp 2 koppar. – Bl. här om aftonen. Jag åt intet. Lade mig kl. 11.

D. 17de först kl. 6. Jag befann mig ingenting mindre än välmående. – Jag gick dock icke heller ut, i anseende till den mindre sunda väderleken. – Om aftonen var jag i dess ställe ut med Bl. lade mig först kl. 11.

Sid. 51.

D. 18de kom jag upp först kl. ½ till 7. – Uppå middagen ansträngde jag mig ganska mycket att bereda mig på några oppositioner. Jag anför detta, emedan det är för mig sjelf en förmodan, att den krasslighet, hvaruti jag sedan föll, till en del också häruti hade sin orsak. Qvällsvarden bekom mig nu nemligen ganska illa. Min sömn blef orolig och jag mådde rätt illa.

d. 19de då jag uppstod. Jag gick då ut att promenera med H. – Utaf hvarjehanda hindrande omständigheter och egen huglöshet kom jag mig till intet uppå f.m. – E.m. hade jag sjelf bestämdt till ledighet. – Jag gick nemligen ned uppå visit till herrskapet, Toddyt, som jag der drack, gjorde mig oförmögen att sedan mer läsa något, jag gick häldre ut i staden till B. med hvilken jag efter en promenad sökte R. – Jag lade mig efter kl. 10; men hann ej

d. 20. upp före kl. 6. – Dervid mådde jag för ingen del väl. Det öfverflödiga drickandet hade angripit ännu mitt hufvud. – Ny näring bekom det onda om aftonen, då jag råkade på A.f på gatan, och han förde mig med sig till Apothekeket på en sup. En så mycket ymnigare aftonmåltid åt jag sedan hos R. – Jag gick dit, emedan jag väntade mig bref ifrån Ithis och litet penningar (jag är nu platt utan) till följe af några commissioner. Jag erhö; men vida mindre än jag väntat mig. Denna händelse och de i anledning deraf med R. öfver de svåra utsigterna i vår ställning vexlade meddelanden gjorde mig för hela

Sid. 52.

aftonen ganska ängslig. Jag lade mig kl. efter 10; men kom ej upp

d. 21 förr än kl. 6, då jag i anseende till kännbar disposition till hufvudverk gick och drack 2 koppar Caffee. För att begära penningar till låns gick jag sedan till H. af hvilken jag också erhöll sådant. Der å jag åter en stark frukost och såg mig deraf tvungen att göra en något vidsträcktare promenad. Ändock mådde jag för ingen del väl af mina njutningar och så hade den bästa lästiden af förmiddagen försvunnit. – Genom flit hann jag sedan dock något. – Om aftonen hos Bl. – Berättelsen om Engelska Språkmästaren Hulthins rysliga död i dag (Han har med en rakknif uppskurit ådrorna på sig och låtit blodet förrinna) gjorde på mig ett starkt intryck. Sådana anledningar väcka hos mig hvarjehanda föreställningar och skräckbilder. – Jag lade mig emot kl. 11.

D. 22. kl. 6. – Nu var min tunga högst slemfull och med mitt hufvud var det icke bra. – Jag började i dag dricka Caffee hem på min Kammare – Om aftonen sökte jag förgäfves L-n. Hos R. – Hos Bl. Han erböd mig en condition, som jag väl i anseende till dess fördelaktiga vilkor lærer antaga. – Vakad till 10 ½.

D. 23^{dje} vaknade jag redan kort efter kl. 4. – Caffet gjorde mig ganska orolig och förorsakade ett verkeligt qval. – Med otålighet väntade jag

Sid. 53.

middagen och då var det till och med naturligt, att jag föråt mig. – Att min mage ej var i godt stånd, erfor jag under hela dagen. Jag var väl också ej mycket ut, utom till I. på förm. som klippte mitt hår. – Om aftonen å jag onödigtvis mig till we. – Åter hos I. – Witting var på e.m. till Examen. – Om min räddhåga i afseende å mig sjelf på samma sätt upplöses som nu i afseende å honom så kan jag dock vara nöjd. Han hade till och med skördat beröm för det lilla som han läst. – Högst orolig sömn och förvirradt uppvaknande. -

D. 24. Caffet gjorde mig för ingen del redigare. Jag gick då ut till H. å der frukost, hvarefter N. spatserade med mig till på andra sidan om Dragontorpet. – Om eftermiddagen kom han åter hit verkeligen i otid. För att då hafva någon nytta af den förspillda tiden, föreslog jag en promenad. Derjämte böd jag honom att dricka thée, hvarefter han köpte litet confitur hos Schweitzaren. Endast det myckna promenerandet kunde betaga sådana njutningar sin kraft. – Med Bl. promenerade jag sedan ännu om aftonen. Ingen qvällsvard. – Jag lade mig såsom vanligt.

D. 25te vaknade jag redan i skymningen; men slumrade sedan ännu till kl. 5. – Mitt hufvud var rätt dåligt. – Jag märkte sedan hela förmiddagen en stor benägenhet hos mig till uppkastning. – Ändteligen slutade jag Odysseen. – Eftermiddagen hade mig W. att dricka Caffee. – För att något upphjelpa mig promenerade jag ganska mycket om aftonen.

Sid. 54.

Jag vandrade omkring för att söka mig penningar. Jag har neml. beslutit att antaga den af Bl. erbjudna conditionen; men jag måste dessförinnan något equipera mig och derfor söka låna mig penningar. Z. gaf mig adress uppå en C-s, med hvilken jag knapt är bekant. Jag gick dit och erhöll också verkligen af honom 39 Rd.

D. 26te var jag väl på f.m, ganska litet ut; men e.m. var jag det så mycket mer. Jag var neml. nedbuden och kanske åt och drack för mycket i afseende å mitt närvarande tillstånd, som är rätt dåligt. Ehuru jag ej läst något vidare än mitt grammatikaliska pensum i Grekiskan, gick jag sedan jag uppkommit ut i staden till Nysten. Jag ärnade mig med honom uti Ryska Kyrkan (det är Ryssarnas påskhelg) men uppgaf sedan det uppsåtet, då jag på stället såg svårigheterna. Han förde mig sedan att taga en snaps persiko, hvarefter vi hos mig åto och spelte bräde. Så har denna dagen förflutit. Om aftonen tänkte jag på theser, hvilka jag måste utgifva: – Jag lade mig tidigt och tycktes befinna mig skäligen väl; men de nödvändiga följderna af dagens njutningar uteblefvo ej; ty

d. 27de hade jag stark hufvudverk och uträttade derföre åter intet. – Om aftonen ut hos Bl. och med honom spatserade. – Ingen qvällsvard.

D. 28de. Jag uppsteg före kl. 6 och mådde dock något bättre i dag. – Promenad. – En snaps hos B-n förbryllade mig. – Först i dag började jag dock ändteligen med Hymnen till Apollo, ehuru jag däri icke hant

Sid. 55.

mer än circa 50 werser. – Bl. kom hit om aftonen och med honom gick jag ut att promenera. – Rucktuationer besvärade mig ganska mycket.

D. 29de kl. 5. – I dag drack jag intet Caffee. – Uppå hela f.m. hant jag ej läsa vidare än mitt pensum i Matthiae. Jag expedierade bref till Arv. Str. och använde öfver en timma till promenad med Bl. – Uppå e.m. skulle jag börja fortsätta min läsning af Homerus, hvartill jag hade så mycket mer tillfälle, som W. ej las i dag (Han kommer också ej att läsa på omkring en veckas tid) men utom en ovanlig confusion i hufvudet besvärades jag af en stark sömnaktighet och matthet, så att jag måste

lägga mig. – Jag slumrade; men blef derigenom så oredig, att jag verkligen fruktade för mig. Jag gick då och drack Caffee, ehuru jag derigenom icke blef särdeles bättre. – Ifrån Bibl. lånte jag i afseende å ett uppdrag af Past. Hipping till mig om ett ställe uti Lagerbrings Svea Rikes Historia (denna lånte jag redan för par dagar sedan ifrån Nations Bibliotheket) Erici Olai Historia Svecorum Gothorumque, Stockholmiae MCCVXX samt Två gamla Svenska Rijmkrönikor utgångne aff Joh. Hadorphio Stockh. 1674. och för egen räkning till hjälpreda vid hymnerna: Homeri Odyssea Graece & Latine item Batrachomyomachia, hymnii & Epigrammata, Homero vulgo adscripta. Edidit annotationesque, ex Notis nonnullis Ms^{tis} a Samuele Clarke S. I. P. defuncto relictis partem collectas, adjecit. Sam. Clarke S. R. S. Londini 1740. 4°

D. 30. Jag hade intet Caffee hem, gick derföre till Jungfru O. – Äfven på e.m. var jag der. – I dag

Sid. 56.

hann jag blott sluta första hymnen till Apollo. – Promenad med Bl. om aftonen.

Maj 1818.

D. 1te Maji H. börjar dricka Caffee med mig. Sedan spatserade jag litet dels med honom dels ensam. – Hos Hel. – En betydlig promenad med Bl. och Baron M. Comministern F-s. stötte uppå oss och förde oss att dricka mjöd. Jag och Bl. blifvo bröder med honom. Föröfrigt åtgick en stor del af dagen att uppsätta svaret uppå Past. Hippings bref. – Den dåraktigheten öfverföll mig att gå och dricka Caffee också på e.m. återigen och det blef 2 koppar. – Mitt hufvud bakom det för ingen del väl. – Jag sökte Bl. för att få honom ut med mig. Jag träffade honom icke. Derpå vann jag verkligen det att jag hann i det närmaste hela Hymnen till Hermes. – Om aftonen gingo vi deremot ut. – Mycket folk var i rörelse; men skockningarna syntes ej betyda godt. Snart hörde vi ock att Studenter på Kuppis råkat i gräl och slagsmål, hvilket sedan fortfarit till och med uppå stadens gator, der åtskilliga Studenters uppförande visat mycket öfvermod och haft högt oljud. Snart mötte vi äfven ett parti; som var beväpnat med påkar och som med otillbörligt väsen vandrade fram. Ingendera hade mod att tilltala dem. Äfven ambitionen dref mig dock att söka stilla oväsendet så mycket mer som der sades vara några knapt intagna nationister i hopen. Men för att skaffa mig större reputation och kunna verka med större inflytande gick jag att i grannskapet uppsöka Wegelius och Wir. Den sednare träffade jag och öfvertalte honom att följa med mig ehuru han sade att han redan ensam förgäfves gjort sådana försök på dem allesammans. (Wiburgenserna hade han lyckats skingra). Vi stötte

Sid. 57.

också snart på den oroliga hopen som redan betydligt hade förminskats. Andra voro redan före oss sysselsatta med att anmana den till stillhet. Det kunde man då ock skönja de anmanades olika behandlingssätt. Bl. s ton var stolt och tadlande: jag kom mig icke mycket till att säga något och hvad jag yttrade, var böner framsagda i en nedlåtande, ja medlidande ton. Verksammare var Wir. föröfrigt begagnande samma sätt att verka. Men också hans handlingar voro mera egnade att verka än mina. – Man låddes affectera stillhet; men vi voro dock för deras oroliga och gäsande sinnen icke särdeles välkomna påminnare. De sökte således undvika oss. Men vi voro lika enträgna att förfölja dem och vid ett Apothek, der det åter liknade sig till gräl, skingrade vi det igenom föreställningar till båda partierna. – Bl. hade redan länge sedan skiljt sig och gått hem; ehuru jag kanske endast möjligen genom min närvaro kunde hindra oordningar, hade jag dock mycken lust att länge gå omkring åtminstone. Först då Casacker syntes rida omkring gatorna gick jag hem. -

D. 2. Kl. efter 5. Jag mådde för ingen del väl. – Promenad med H. – Till Bibliotheket återställde jag den Jen. L-Tidningen; men fick ej ut de sista häften, emedan de voro utlånta. Jag tog då till ett annat behof: Hesiodi Ascraei quae exstant, ex recensione Thomae Robinsoni cum ejusdem Jos. Scaligeri Dan. Heinsii Francisci Guetii & Johannis Clerici notis, Joh. Georgii Graevii lectionibus Hesiodis & Danielis Heinsii introductione in doctrinam Opp. & dierum. Accesserunt varietates Lectionis Mss. & Edd.. Vett. Scholiaque inedita itemque Dav. Ruhnkenii animadversiones

Sid. 58.

-

cum aliorum selectis curante Chr. Frid. Loesnero. Lips. 1778 8°. Nationsmöte. De flesta medlemmar af Wiborgska Nationen utströko sina namn ifrån Subscriptionslistan till Calaset den 1^a Maji, då det icke kunde på den dagen gå för sig. Vid en öfverläggning med åtskilliga af hvarje Nation, hvilka blifvit privatim kallade till tillställaren af honom, hade väl det beslutet fattats, att det skulle blifva den 8de hujus, men då detta beslut icke annorlunda än genom ryktet blifvit bekant och intet skäl syntes att de just hålla det på den 8de så började åtskilliga ibland oss äldre med att först stryka ut våra namn. Exemplet efterföljdes nästan allmänt af hela Nationen, så att ganska få blefvo kvar. Flera utströko visserligen sina namn för exemplets skuld. Jag promenerade sedan öfver 2 timmar med de förnämsta af motpartiet och disputerade öfver lagligheten af det steg, som nyligen blifvit taget. Att vi derigenom (isynerhet Seniorerne) skola ådraga oss österbottningarnas hat, det är att förutse, men här var också lätt ingen medelväg att uppfinna. Ännu efter qvällsvarden promenerade jag med Bl. Men just detta lærer varit det som skadade mig och, ehuru jag tidigt lade mig, åstadkom hufvudverk.

D. 3de. Det skingrades likväl genom Caffee och en liten promenad. Bl. var och anmälte mig nu personligen till den blifvande Conditionen, hvilken jag i morgon kommer att tillträda. Med Controlleuren tog jag droppar. – I anledning till denna visit blef det intet gjort på f.m. – Icke heller blef det mycket utaf på e.m. Blott hymnen till Aphrodite slutade jag, hvilket bordt ske redan i går. –

H. kom hit och med honom gick jag ut att spatsera. Om aftonen gjorde jag det ånyo med Bl. efter vanlig-

Sid. 59.

heten ingen qvällsvard. – Jag lade mig tidigt.

D. 4. Promenad med H. Han förde mig att dricka Caffee till Jungfrun. Vi hade ej sjelfva hem. I dag – jag anträdde i dag min Condition. – Sökte Adj. Nykopp för att lämna theser. Han var ej hem. - Eftermiddagen träffade jag honom. Prromenad med Bl. Ingen qvällsvard. – Jag slutade Hymnen till Demeter. Lade mig kl. 11.

D. 5te. Man var hos mig med en ny subscriptionslista, som var alldeles stiliserad efter våra billiga anspråk. – I sådant fall kunde jag ej vägra att underteckna mig, ehuru jag blef den första af seniorerna, som ånyo tecknat sig. – Då man så mycket eftergifvit oss, vore det en verkelig egensinnighet att ej vilja deltaga. Under raisonnemanger med några andra äldre af Nationen om denna sak, förflöt förmiddagen. Jag för min del har åter begagnat tillfället att söka åstadkomma enighet. – E.m. föll det mig åter in att gå och dricka Caffee; men det gjorde mig icke godt. Om aftonen promenerade jag med Bl. – Om natten öfverfölls jag af häftiga magplågor.

D. 6te om morgonen mådde jag ganska illa. Vid förnyad stolgång afgick bara blod. Isynnerhet Bl. rådde mig derföre att gå till Prof. Boxström. Jag gjorde det ock; men han ordinerade mig intet, utan sade sig icke veta något annat råd än att jag skulle dricka Brunn i sommar. Föröfrigt var han ganska språksam och frågade mig om hvarjehanda saker; men deruti var jag missnöjd med honom att han så litet höll sig till min sjukdom, icke ens då jag ledde honom dertill. Caffee-bruket bad han mig blott förminska eller utbyta emot thee, då jag först sjelf yttrat min egen förmodan

Sid. 60.

att de symptomer, som jag kunde uppgifva för honom blodblandade excrementer och understundom kliande i sätet utmärkte disposition till hämorrhoider, medgaf han. – Hela dagen mådde jag intet bra, isynnerhet på e.m. I dag åt jag en stark aftonmåltid. – Promenerade sedan med Bl. Han ville förmå mig att i morgon bittida gå till Assessor Boucht. -

D. 7de hade jag vid uppstigandet åter diarrhee: Jag gick till H. för att sedan gå ut med honom och spatsera; men nödgades återvända hem. – För att söka bringa min mage i ordning, gick jag till Apotheket och tog mig der droppar. – Jag hade redan uppgifvit den tanken, att åtminstone i dag gå till Ass. B. En tillfällighet gjorde att jag ändå gick upp till P. för att fråga huru man kunde träffa

honom, i fall jag komme att gå dit. – Jag var på e.m. på visit hos Ursin. Af honom fick jag mera tillfredsställande uppgifter om mitt sjukdomstillstånd. Uppå hans tillstyrkan skall jag hädanefter börja dricka Islandsmosa, som Bl. recommenderat mig till följe af egen erfarenhet. Caffee måste jag söka inskränka. – Promenad med Bl. och raisonnement om måttlighet. Han angrep mig ifrån en ömtålig sida. Det kan jag ej neka att jag genom min starka böjelse för vällusten, egenteligen skadat mig och bragt mig sjelf till det tillstånd, hvaruti jag nu befinner mig. Han är verkligen mycket mera öfver mig uti konsten att beherrska sig sjelf. – Jag borde nu åtminstone försöka på hvad jag kan göra.

Sid. 61.

D. 8de. Med denna dagen inträder för mig mitt 25te år, i anseende till behovet af ansträngningar det mest hotande. Hvad som skall göras skall väl nu göras och den följande årsdagen borde jag ej mer vara Student, om jag skall upphöra att vara det. – Jag gjorde H. en present af Silfverstolpes Chronologi med åtföljande Tabeller. Promenad med honom efter vanligheten, sedan vi druckit vårt Caffee. Vi skola nu åtminstone sluta det förrådet, som vi har. – I dag mådde jag skäligen bra, om jag undantager en särdeles sömnaktighet straxt e.m. så att jag måste lägga mig och blunda någon tid. Ändtligen slutade jag i dag Homeri arbeten och började med Hesiodus. – Med Bl. dröjde jag om aftonen så länge hos I. att jag ej mera slapp in, utan måste till honom återvända.

D. 9de åter löst lif. Jag uppsteg kl. ½ till 5. – Jag mådde ingenting mindre väl. – Hufvudverk med en slags feber började yttra sig. – Promenad med H. Hos Cousin var jag ock med honom. – Jag återställde Odysseen af Clarke och lånade i dess ställe: Handbuch der Mythologie aus Homer und Hesiod, als Grundlage zu einer richtigen Fabellehre des Alterthums mit erläuternden Anmerkungen begleitet von Mart. Gottfr. Herrmann. Nebst einer Vorrede des Herrn Hofr. Heyne. 3 B^{de} Berl. u. Stettin 1800. (2 Aufl. B) 1790 & 1795. 8°. – Om aftonen föråt jag mig vid gröten. Det var den första uppsåtliga omåttlighetssynd som jag på detta året begick. Följderna voro så mycket bedröfligare, som jag åter åtminstone syntes börja kunna repa mig. – Att de emedlertid nu blefvo det, bevisar huru förderfvad i sjelfva grunden min mage måste vara. -

Sid. 62.

D. 10. under hela natten hade jag ingen särdeles hvila för en oafslätlig diarrhee. Då det derföre led emot morgonen ville jag ej mer anlocka en sömn som var mig menligare än vakandet. Ett eget qual plågade mig: tungan visade tillräckligen magens beskaffenhet och äfven hufvudet i anseende till hvilken del jag dock sednast känt mig i bättre tillstånd, var nu angripet. Jag skall med det första ändra min diet. Så snart det närvarande Caffee-förrådet är consumert skall jag börja med Islandsmosan. Af brist på smör har jag redan en lång tid ej haft någon annan sofvel till mina frukostar än mjölk och att det ej just minskat slemmen, tror jag mig säkert förmoda. – Jag trodde ägg kunna gagna min mage, gick derföre till Bl. för att proponera honom sällskap till Dragontorpet.

Han kom ej. Ensam kunde jag ej gå; icke heller hade jag penningar. Sista gången hade Lindström erbjudit mig mer än jag då trodde mig behöfva. Jag gick då till honom. Han och I. kommo med mig ut. Den starka frukosten gjorde mig åter så trög och tung att jag af den orsaken ej kom på hela förmiddagen att göra något. En liten stund var jag uti Ryska Kyrkan. E.m. var fallet detsamma. Det föll mig in att gå och dricka mjöd, men äfven det hjälpte mig till intet. Mitt tillstånd var ganska bedröfligt. – Äfven för att förströ mig gick jag nu uppå visit och drack der en kopp Caffee och en thée med litet rom försatt. Jag mådde också sedan icke aldeles så illa. Med Bl. promenad. – Vakade till kl. 11.

D. 11. Klo 5 efter orolig sömn. – Min mage tycktes nu dock vara stadigare. – Jag gick omkring och böd till det blifvande Calaset Prof. Melartin och Magistrarne Eklund och Bonsdorff. -

Sid. 63.

Jag köpte mig: Bromans öfvers, af Hesiodi Arbeten och dagar. E.m. trög som vanligt sofde jag en liten stund; men var derefter ännu tyngre än förut. – Om aftonen hos Nykopp. – Sedan promenerade jag länge så att jag måste gå till I. och lägga mig. -

D. 12. Kl. 5. – Hos Sawenius för att bjuda honom till morgon. – En utomordentlig matthet och sömnaktighet herrskade hos mig redan på f.m. så att jag med största möda förmådde bibehålla mig vaken. Jag gick och tog mig en sup persiko; men icke desto-mindre röfvade eftermiddagen sömnen mer än en timma ifrån mig och gjorde mig än dummare. Det är högst bedröfligt med mig. Hvarken har jag någon lust mer att arbeta eller ock förmåga dertill. – Emot aftonen gick det dock något bättre. – Jag promenerade länge med Bl. och blef derföre att ligga öfver natten med B.

D. 13. Jag kom upp först kl. 7 och åt en ovanligt stark frukost för att bereda min mage emot det som komma skall. – Emot kl. 2 tågade vi ut ifrån Academien till Myrfältet ofvanom Kyrkogården såsom i förra året. – Musiken emottog oss vid vårt inträde uppå densamma. – Sednare anlände efterhand Professorerne och Ärke-biskopen. – Jag mådde denna gång bättre än den förra. Bröder blefvo med mig af dem jag erinrar mig: Grundström, Nyberg, Allén, Europaeus, 2 vid namn Mohell, Magister Doc. Sundvall, Simelius, Stenbäck, Wallenius, Björklund, Hougberg. – Intåget skedde också ganska stilla och ordentligt – Jag spatserade ännu ganska länge med åtskilliga kamrater och gick sedan till natten till I.

Sid. 64.

D. 14de. Jag befann mig tämligen välmående; men slem hade jag förskräckligt. Jag började i dag dricka decocten af Islands-mossan. – Något tung var jag äfven i dag; men höll mig dock uppträtt igenom fenstrets öppnande. – Om aftonen mådde jag synnerligen väl. – Promenad med Bl. och I.

D. 15. Promenad med H. till andra sidan om Dragontorpet. Efter återkomsten hade han mig att dricka en kopp Caffee med sig. – Jag hade dock i dag hunnit sluta Hesiodi Έργα om ej Lind. kommit och hindrat mig. Med honom åt jag då litet qvällsvard och gick sedan ut till Bl., med hvilken jag efter vanligheten promenerade till inemot kl. 10. -

D. 16. – Kl. 5. Promenad med H. till Dragontorpet, der han bestod mig en god frukost. Under ditgången hade jag hos Str. druckit en kopp Caffee. – I det hela befann jag mig deraf rätt bra. E.m. var jag till och med munter. – Mina oppositioner gingo också litet bättre nu. – Vanlig promenad.

D. 17de kände jag dock några menliga följder af den starka aftonmåltiden. Jag sofde länge, hade haft pollution och var mycket slemfull. – Jag gick nu ensam ut att spatsera och var sedan och drack en kopp Caffee. – Vid vaktparaden, hvilken jag minst i dag ville försumma träffade jag G-m. Jag ansåg mig förbunden att bjuda honom till grannskapet på en sup. – Efter slutet träffade jag Chydenius och han hade mig åter vid förbigående in till Apotheket. Det blef der den andra inom en timma. Middagen aflöper icke utan flera glas; jag är bjuden ner till Herrskapet. Denna dagen blir det således icke att tänka uppå studier. – Det värsta är att jag

Sid. 65.

ännu icke har absolverat ens mitt pensum i Matthiae. – Jag var ned till emot aftonen och sedan spatserade jag ganska länge.

D. 18de. Jag mådde icke alldeles väl vid uppstigandet, som också i dag skedde först kl. 6. – Utgången erhöll jag mig en sup med droppar. Förut hade jag druckit Caffee – Ägare af Hörbergs Lewerne. – Ändtligen gick jag i dag igenom Scutum Heraclis och slutade sålunda Hesiodus. Intet nytt företag blef i dag af. E.m. var jag ock till en del ut och till en del skref jag bref. – Promenad – Jag måste gå upp till I. till natten.

D. 19de kom jag upp först kl. $\frac{1}{2}$ till 7 och befann mig ganska illa mående. Grums förvirrar åter mitt hufvud. – Dylika klagomål hade jag hela dagen skäl att göra. – Ingen drift till läsning. – Jag fick mycken lust att vandra till Dragontorpet för att äta ägg; andra omständigheter bevekta mig att prenumerera på H. till följeslagare. Han hade ej lust för saken och så blef det om intet. Vi promenerade i det stället ända intill slottet. Sedan promenerade jag ännu ett godt stycke med Bl.

Utan att hafva ätit någon qvällsvard lade jag mig utan att mera sitta upp. Allt syntes bekomma mig rätt väl, ty

d. 20de var jag åtminstone icke mer så illamående, som i går och kom upp redan kl. ½ till 6. – I dag har jag åter börjat att för hvarje dag igenomse mina Ephemerider för de föregående åren. – Uppå gatan träffade jag Ch. Min mage var ej uti någon god ordning. Jag fick det infallet att bjuda honom på Apotheket vid förbigången. Deraf hade jag dock icke heller någon synnerlig fromma. Jag sattes blott utur stånd att betala en skuld, som redan börjar blifva långvarigare än den borde. -

Sid. 66.

Det tycktes åter emot aftonen, som jag skulle få diarrhee. – Jag promenerade efter vanligheten med Bl. och lade mig först kl. 11.

D. 21^{sta} kom jag upp först något före kl. 7. – Mycket af hvad jag ämnat, blef derföre ogjordt. Jag var hos Nyk. och lånte af honom Voss's öfvers. af Theokritus, Bion och Moschos, hvilka jag ämnat repetera. – Expedierade brefven till Upsala. Schads Darstellung des Fichtischen Systems började jag äntligen, äfvensom anteckningarne i lärdomshistorien att läsa pensumtals; men Matthiae blef för denna dag, äfvensom början af repetition af Theokritos. – Om aftonen promenad med Bl. till I. der jag blef öfver natten och sofde ända till kl. 7.

D. 22^{dra}. Ingen läsning blef det af med Mams. S.; men jag åt der i det stället frukost, tog en sup med droppar och drack ett glas vin. Uppå hela f.m. las jag ej ett ord; ty sedan promenerade jag med Bl. och hos Meyer var jag ock öfver en timma. – I dag blef Theokritus och Schad efter.

D. 23^{dje} kom jag äntligen upp efter kl. 5. Frukost hos H. och promenad med Honom. – Caffee. — Äntligen började jag med Theokrit. – Med Schad kom jag icke heller i dag långt, dels af brist på tid dels på capacite att studera densamma. – Aftonen gick under promenader. – Z. bød mig jemte några andra uppå Apotheket. – Sedan pratade jag ganska länge upp hos L. och I. hos hvilken jag blef öfver natten.

D. 24. Uppstigen åter först kl. ½ till 7. – Hos W. – En kopp Caffee. – Med honom hos Z. – Sedan åter hos I. och L. för att igenomläsa en beskrifning öfver de Tyska Studenternes firande af Reformationsfesten på Wartburg i förledne höst, hvilken A. i utdrag tillskickat N. p. – Sålunda föga utträttadt på f.m. – På e.m. gjordes något, ehuru också något blef

Sid. 67.

efter. Den om Söndags aftnar vanliga Musiken på torget försummades icke utaf mig. Jemte H. gick jag att höra densamma. Deraf kom väl ock att jag ej träffade Bl. ehuru han kanske just var och sökte mig. – Obetydlig aftonmåltid.

D. 25te Efter kl. 5. – Grekiskan blef efter. – Jag köpte för Finnérs räkning Idun och Poetiska Calendern. – Utur den sednare las jag om aftonen företalet hos H., gick sedan till I. att ligga öfver natten. Vakade ända till kl. 12.

D. 26te efter kl. 5. – I anseende till min utevaro försummades likväl morgonen. – Hela f.m. gick utan att jag las ett ord. Clas. förde mig till ett Apothek. – Ifrån mig tog han anteckningarne för Prof. Pipping. Jag expedierade bref till Finnér. – Hans Calender ville jag ock se på, innan jag afsände den. – Så gick dagen, utan att jag af mina pensa las en enda rad. – Om aftonen promenad, ensam då jag ej fann H. Jag åt en frugal aftonmåltid på Dragontorpet.

D. 27de ½ till 6. – Ej rätt välmående. Hela dagen kom jag ej att läsa mer än några blad uti Schad. – Det har isynnerhet under hela denna vecka varit alldeles fatalt. – Om aftonen då jag skulle gå till St. råkade jag oförseendes uppå ett Begrafningssällskap af Studenter. – Jag måste dricka 2 glas punsch af hvilka jag vid det ena drack Brorskål med värden Tjäder. – Sedan spatserade jag så länge med Bl. att jag måste åter till I. att ligga öfver natten. Derigenom lades grunden till försummande af

D. 28de; ty jag kom hem först kl. 8 för att endast dricka mitt glas Islandsmosse-Decoct. – Jag las hela dagen intet ord; och likväl blef icke heller annat gjordt än ett bref till gamle Pastorn K-n uppsatt. – Nyk. lät på e.m. kalla mig

Sid. 68.

till sig och uppdraga mig Curatelet under sin sjukdom. Detta skall blifva mig ett betydligt hinder uti min äfven eljest tröga läsning; men för hans skuld skall jag visst icke räkna derpå. – Jag gick om aftonen till Str. och blef der öfver natten.

D. 29de kom jag hem efter kl. 6 sedan jag druckit Caffee såväl hos Str. och åt str som hos Jungfru O. – Intet ord blef heller i dag läst. – Mina bref till A. Str. och hans fader expedierade jag endast. Promenad med Bl. om aftonen. Jag måste åter ligga öfver natten med I.

D. 30de kl. ½ till 7 kom jag hem. Jag hade ej sofvit väl. – Mycket slö vid uppvaknandet. I dag las jag dock åtminstone några sidor uti Diljat. [?] – Om aftonen promenad efter vanligheten.

D. 31. sofde jag ända till kl. 6½ – Mycket slem – Str. skulle resa med Granstr. Jag ansåg mig förbunden att tractera dem med något. Dertill köpte jag litet vin. Om morgonen erhöll jag dessutom sjelf med B.n en snaps på Apotheke. – Så gjorde jag åter i dag intet annat än las mitt pensum i Matthiae. – För att göra sällskap, åt jag ånyo middag med Gr. och Str. Sedan satt jag några timmar hos dem och slutligen var jag här ned uppå visit och drack en kopp halftoddy. Sedan promenerade jag och hörde uppå Musiken. Palmblads Roman uti denna års Kalender var hela min öfriga lectur. – Denna veckan har gått alldeles fatalt. I morgon börjar en ny Månad; men tyvärr hotas redan dess början med förströelser igenom Candidat-examina. -

Sid. 69.

Juni 1818.

Den 1^a Juni Det går såsom jag förmodat. – Jag kom upp kl. 5; men gick efter löfte att spatsera med H. som sedan hos Jungfru Ö undfägnade mig med en kopp Caffee. – Utan att äta någon frukost drack jag derpå min Islandsmossa, hvilken verkade hos mig löst lif. Jag tycktes åter komma mig före, då nya excrementa på e.m. åter gjorde mig overksam. Jag var ej i tillfälle att höra utslaget öfver Wir. och Wegelii examen. Jag gick då i förbigående in till dem. I glädjen tracterades jag med 2 dugtiga glas Mallaga och sedan med 2 koppar Caffee. Jag blef verkligen lika glad som de, ehuru en sådan anledning till glädje för mig ännu är långt borta ja knapt engång önskansvärd då jag närmare betraktar saken. – Ehuru jag för någon tid genom den omtalta njutningen gjordes overksam, hann jag dock i dag läsa litet af allt, hvad jag om dagen föresatt mig. Sedan kom Bl. och hade mig med sig ut till I.

D. 2. Jag vaknade först emot kl. 6. hann således ej göra mycket på f.m. Jag var neml. oafbrutet upp och hörde uppå Baron M.s och Stenbäcks Candidat-examen. Af en excursion till Soltan med H. fick jag en hufvudverk, som fortfor hela dagen. Sjelfva examen och ännu mer resultatet deraf blef ej utan intryck uppå mig. – Dessa upplifvades ännu mera under promenaden om aftonen med Bl. af hvilken jag fick höra bestämdare rösternas fördelning. – Oaktadt jag var tämligen orolig, befann jag mig dock rätt väl: min hufvudverk kändes ej mera.

D. 3. stod det deremot ej rätt väl till. Jag uppsteg först kl, 6 och kände mig ej rätt redig. -

Sid. 70.

Längre fram på dagen bildade det sig till hufvudverk. Kanske gjorde en sup något dertill, som jag tog mig med B-n. – Ehuru hela aftonen förflöt under helt andra sysselsättningar, hann jag dock

tämligen absolvera mina pensa. Jag var neml. äfven kallad till Baron Mannerheim, som för sin examen anställdt ett litet convivium. Ehuru jag ej föll uti drickandet, skulle väl det likväl icke hafva bekommit så illa, om jag ej blandat det med åtskilliga granlåter, som tjente till aftonmåltid. – Efter kl. 10 spatserade vi ännu tillsammans öfver gatorna. Jag måste till I. att ligga öfver natten. En dödande ledsnad var den känsla, hvarmed dagen nog långsamt ändade sig för oss.

D. 4de kommo vi oss först sent upp. Först efter 2 k^t Caffee qvicknade jag något vid. Likväl förblef grums för hela dagen hufvudets egendom. På f.m. uträttades intet. L-m och Z-n praesterade sin Candidat-examen. – Till Upsala expedierade jag bref med Bar. Man. som dit afreste. – Med I. drack jag en Bouteille mjöd. – Sedan hos Rel. en kopp Caffee. Visiten var väl ej egnad honom, ehuru jag nu för första gången efter lång tid var hos honom. – Jag hade ingen särdeles hug för läsning, hvadan också det philosophiska pensum blef efter för denna dagen. – I Grekiskan kom jag ej heller långt: Främmande hindrade mig mycket. – Promenad med B. H. L. och S. utom Aningaistullen, der vi sjöngo. Jag kom ensam tillbaka dels emedan det redan var för sent och jag fruktade att blifva utstängd, dels ock derföre, att jag slutligen ej fann mig så alldeles väl i sällskapet. -

D. 5te först kl. öfver 6. – Löst lif och oredighet. – Oaktadt all olust ansträngde jag mig dock att ärligt absolvera alla mina pensa. – Promenad med Bl. -

Sid. 71.

D. 6te ändtligen kom jag engång upp kl. 5. – Också i dag hann jag ej göra något öfver höfvan. Om aftonen hade man neml. kallat mig till ett drickcalas, som gafs af 2^{ne} i dag intagne Novitier. Det var hos deras Informatorer H. och R. – Jag kunde icke blifva rätt aufgeräumt, ehuru jag visst ej var försumlig att använda medlen till detta ändamål. Bror blef jag med de 2^{ne} Novitierne Wallens och Winter och dessutom med Nationisterne: Barck, 2 Stenier och Jernefeldt. – Efter gelaget gick jag till Bl. och med honom till I. hvaräst jag åt nästan lika mycket som jag druckit och blef sedan öfver natten. (Pollution) Derigenom försummades också

d. 7te – f.m. – Först kl. 7 kom jag hem. – Jag var i behof (eller trodde mig vara) af Caffee och sedan gick jag för grannskapets skuld till Z. och d^o till W.s, hvaräst jag förblef tills emot middagen. – E.m. var det mig ganska svårt att sitta in och läsa. – Jag fick det infallet att åter gå och dricka Caffee. Till all lycka var det redan dermed förbi. Under hvarjehanda svårmodiga grublerier vandrade jag hem tillbaka. Jag befann mig rätt illa. – Promenad med Bl.

D. 8. efter kl. 5. – Promenad med H. – Svårmodighet plågade mig mycket; men dertill lärer jag sjelf hafva varit skulden genom Caffeedrickandet. – Om aftonen promenerade jag ensam, emedan jag ej fann Bl. – Vakade till öfver kl. 12 af sömnlöshet.

D. 9de kl d^o. – Jag mådde för ingen del väl. – Promenerade ensam. Drack åter Caffee vid förbigåendet. – Uppå e.m. råkade jag i Wir. Weg. och R.s sällskap och gick dit åter med dem. – Detta störde mig icke allenast uti mina arbeten, utan äfven min kropp befann sig som naturligt ej väl dervid. – Grekiskan blef alldeles efter. – Ensam promenad om aftonen öfver en timma.

Sid. 72.

D. 10de efter kl. 5. liten promenad. Jag las subdivo i dag. – Man kom och anmodade mig att blifva Prior Opponens vid Stipendie-thesernas ventilation i öfvermorgon. Detta hindrade min läsning i dag och skall väl hindra än vidare tills den förrättningen är förbi. – Deraf blefvo redan i dag efterlämnade såväl Schad som den Grekiska Explicationen. Det samma var fallet

D. 11te. då jag först kl. 6 uppsteg. Jag mådde för öfrigt icke särdeles väl. – Utom vanliga besvärligheter hade jag nu ock någon svårighet att svälja. – Promenad om aftonen dels ensam dels med Bl.

D. 12te. Promenad om morgonen med H. En kopp Caffee. Oppositionen gick just ej till min tillfredsställelse. – Jag var dock glad att hafva sluppit den. Detta tror jag var ej fallet med de i dag förklarade Candidaterna – Genom trägenhet den öfriga tiden, absolverade jag likväl alltsammans. Promenad om aftonen med Bl. Den var något långsträckt, så att jag måste sedan gå till I. att ligga öfver natten.

D. 13de. Jag kom derifrån kl. 6. Spatserade sedan en stund med H. I anseende dertill och till Afzelii disputation blef det ingen läsning på f.m. Äfven e.m. blef helt och hållet Schad efter. Jag var och betalte min Cafferäkning hos Jungfru Ö, som sedan tracterade mig med ett stort glas vin. – Min räkning steg till hela 8 Rd. 12 sk. – Jag skämdes verkligen att säga det för I. i hvars sällskap jag straxt derefter råkade. – Promenad med Bl. och Hirn. -

D. 14de Jag steg upp kl. ½ till 6, gick sedan att spatsera med H. Hos B-n drack jag sedan en kopp Caffee. – Löpande för commisioner. – Jag löste ut: 9de Bandet af Schellings sämtliche Schriften. – Efter gårdagen kände jag mig ej särdeles böjd att studera Philosophie. – Ett nytt nederlag före-

Sid. 73.

står. Den äldre Ch-s var och bad mig komma och dricka några glas uppå e.m. hos sig. – Innan jag gick dit med Bl. slutade jag såväl Matthiae Grekiska Grammatika som första delen af Schad. – En stor samling – mest Österbottningar var hos Chy-erne. Man drack ganska tappert: äfven jag. De till

cirka 14 glas Bischoff tillkomna Punschglasen knäckte väl mig egentligen. – Redan om aftonen (man förde mig till I.) var min belägenhet för mig sjelf förtviflad.

D. 15de blef den det ännu mera. Jag kastade upp flera särskildta gånger och tilltrorde mig icke ännu så säker för förnyandet deraf att jag kunnat gå upp och se på Doctors-promotionen. Hela f.m. tillbragte jag derföre på det bedröfligaste sätt. En stark hufvudverk var ännu följden för eftermiddagen oaktadt jag var ut och drack Caffee, för att skingra densamma. – De Bröder som jag i går förvärfvade mig voro blott Adjuncten Bergbom. Magister Keckman och Prästen Fällman. – Någon läsning var ej att påtänka i så fatta omständigheter aldraminst på f.m. Jag ärnade i dag börja repetera 2 Delen af Schad. Så hade jag möjligen hunnit ånyo genomgå densamma. Nu får den blifva efter. – Äfven Grekiskan blef lämnad, då jag gick ut för att se huru der sköto för Doctors-promotionen. Sedan gick hela eftermiddagen och aftonen till och med så att jag åter måste besvara I. att emottaga mig. Han gjorde väl det icke utan stort missnöje.

D. 16de kl ½ till 6. Promenad med H. – Jag hade om natten haft en stark pollution. – En sup hos Ekholms. Jag tycktes ej ännu vara rätt för mig kommen efter det sista gelaget.

Sid. 74.

då denna kunde så mycket verka uppå mig. En ny varning för det förestående nya Calaset. – I dag arbetade jag dock tämligen träget också med Grekiskan. Jag borde hinna åtminstone Bucolica till slut, innan jag reser. Bl. kom ut med yngre Chy. Vi gingo sedan ut att spatsera.

D. 17de Jag hade åter haft pollution och uppsteg högst confus kl. 7. – NB. i går var med Bl. uppå en Lexteljvin [?] derom att kärleken af Ling ej skulle finnas i Klytin [?]. Jag förlorade. Jag böds af Controllören Ekholm till middagen och med åtskilliga handlande nödgades jag dricka åter just duktigt; men emedan det skedde under måltiden, blefvo följderna ej så förstörande, som hos Chyd. - - Min läsning var emedlertid för hela dagen förspild. – Om aftonen drack jag ännu litet bischoff och vin hos L. och I. åt qvällsvard och blef med den sednare ofver natten. Vi voro nu just uti ett godt förhållande.

D. 18de kom jag väl redan tämligen tidigt upp; men nedstämdes dock ganska mycket af en viss inre ängslighet. På e.m. blef det ett nytt drickande hos L-n. Dessförinnan följde jag ut Chydenierne och drack der först ett glas. – Hos L. drack jag nu väl ganska mycket; men såvida det var utaf samma slag (Bischoff), så upprätthöll jag mig dock tämligen. – Jag blef Broder med Nordensköld, Linsén och af egen proposition med Secreteraren Sundwall. Jag blef naturligtvis öfver natten hos I-i, sedan vi följt L-n hem. -

D. 19de vaknade först kl. 7. – Innan jag gick bort, drack jag 2 glas Bischoff. – Deraf blef jag något yr i hufvudet. – Afhörde Prof. Wallenii parentation öfver afledne

Sid. 75.

Statsrådet Calonius. – Middag med Bl. på ett värdshus. Sedan Caffé hos honom, hvarefter 2 glas Bischoff hos L-m. Så förflöt större delen af eftermiddagen. – Sednare las jag dock tämligen träget.

D. 20de slöt jag min läsning med mina 2 öfriga disciplar, Msell S. och A. Uppvaktning hos Prof. Wallenius och J. Bonsdorff. Af Adj. Bergbom erhöll jag Seminarium: Die Verstandslehre von Klein. – Rixners Aphorismen lofvade han mig vid min återkomst. – Jag återställde alla mina lånta böcker och höll rätt ifrigt på med Bucolica, af hvilka jag slutade såväl Theocritus som Bion. – Uppå e.m. visit med I. hos Prof. Fattenb. Det var min tour att vara närvarande vid Nationsklubben. Olyckan fogade så att jag derigenom böds uppå 2 särskildta dricks-samqväm: det ena hos 2 vid namn Schele, hvilka i dag intogos och det andra hos en Bark, som i morgon skall afresa. Uppå det sednare stället blef jag broder med Simon Meron. Ehuru jag ej drack så alldeles många glas; men det mesta likväl på 3 glas Bischoff här bestod uti bara punsch så blef jag oförmögen att fortsätta min läsning vidare. – I det stället promenerade jag sedan med Bl. rätt länge, hvarefter han ännu satt hos mig en god tid. – Det visar sig vid förestående skiljsmessa att vi ändock äro rätt förtroliga vänner. – Ingen sömn före kl. 12.

D. 21 kom jag upp först kl. 6 ganska oredig. Buden af Jungfru Ö. gick och drack Caffé hos henne. Jag misströstade redan att hinna sluta Moschos; men det gick ändock för sig. Hos Nyk. drack jag ett glas portvin. – Mycket springande. – Äfven i dag åt jag middag uppå värdshus.

Sid. 76.

Visit hos mitt värdsfolk. – En kopp Caffé. – Hos Bers. en kopp the. Sent om sider kommo vi ut om aftonen circa 9 i sällskap med Backman och Ilmoni. Vi åkte hela natten och åtskiljdes

D. 22 i Joensuu, sedan vi uppå Nummila druckit Caffé, ätit frukost och åter derpå druckit – en liten bål ypperlig punsch, beredd och framställd af Rel. – Både den inre och yttre hettan tvang oss att hvila uppå Letha, men sömnen höll oss längre fånglad än vi ville. Deraf kom att vi först sent om aftonen anlände till Tavastehus, hvaräst vi åkte in till C-n en gammal Gymnasii-kamrat till oss båda, men likväl närmare bekant med min följeslagare än mig,

D. 23^{dje} Först omkring kl. 10 bröto vi upp derifrån och satte oss åter i kärran uppmuntrade af flera glas vin, som vår värd undfagnade oss med så väl under som efter frukosten. Först omkring kl. 12

hunno vi derföre till det stället, hvar vi vid afvägen till Sidikala skulle skiljas. R. ville väl öfvertala mig att följa sig rätt fram ända till Parola; men jag kunde icke annat än afstå det, ehuru jag tämligen visst kunde förutsätta hvad som hände mig, att jag under natten ej mera slapp öfver elfven, utan måste afbida morgonen, då qvinnorna skulle komma att mjölka sina kor. – Hvarjehanda föreställningar trängde sig uppå mig, under det jag låg der utsträckt uppå marken under Guds fria himmel, den brusande strömmen framför mig och bakom densamma min födelsebygd emot mig sken sjelfva den fysiska organismens afslappning hindrade mig att ur det orediga chaos ordna något helt. Sönnen öfverväldigade mig slutligen och solen beskinade redan mitt förvildade ansigte innan jag väcktes utur min orediga slummer. -

Sid. 77.

D. 24de Alldeles oförmodad för mina föräldrar, hvilka missförstått mitt sista bref, kom jag hem. Till kyrkan förmådde jag ej följa dem, utan blef hem och hvilade mig undertiden. – För att vara kort vill jag blott säga att de följande dagarne ända till den 28de tillbragtes af mig med att äta och sofva. Vida mindre tid användes till läsning och promenader. Den förra var ganska vacklande: jag började med mycket utan att sluta något – ett tecken, att man ej har eller kan hafva alfvare med någon sådan sysselsättning. Utaf ett sådant lefnadssätt, måste en viss förstening blifva en nödvändig följd och äfven kroppen slutligen lida, hälst näringsämnen som jag åtnjöt voro nu utaf en eller annan art än hvartill jag i Åbo vant mig. Efter mitt löfte till R. begaf jag mig till kyrkan

D. 28de ehuru jag ej ännu var fri från diarrhée, som redan uti par dagars tid försvagat min lekamen. Uti kyrkan blef jag buden till Prästgården till middagen af den egenteliga värden, Lieutenant Lönneström. Redan har Ithis prästgård honom att tacka för mycket och under hans hand kunde den samma med tiden bjuda många prästgårdar i afseende å sköna vuer spetsen. – Sedan man druckit Toddy – hittills okänt på Ithis prästgård – for jag med Rel. jemte hans fader till Parola. Aftonen var mycket skön och jag vid min framkomst rätt munter.

D. 29de. Pastor Rels namnsdag. På f.m. woro utgångne till en sved. – Till middagen ankommo mycket främmande; äfven utsockneboer allt ifrån Sordawala (slägtingar till huset). Med min munterhet var det förbi utan att jag just vet hvarföre och jag hade likväl just ingen sottise att före-

Sid. 78.

brå mig i dag. Jag kom ej i Fruntimrens sällskap, emedan jag ej dansar och uti Herrarnes hade jag ej ens sjelf roligt. – Wid enkleken linkade jag väl med; men ingen gör gerna ett steg för den som ej sjelf synes vilja gå. – Ett verkligen förnuftigt beslut utaf mig war det att ej vid qvällsvarden äta mycket. – En skollärare ifrån Fr. Wahlberg anmärkte det på Tyska och derigenom uppspänn sig emellan oss ett samtal, hvaraf jag gjorde mig förhoppningar till vidare framsteg uti umgänge med honom. – Detta visade sig också den följande 30de, då blott utsocknes främmande woro kvar. – Wi

utgjorde åtminstone ett bekant sällskap. Fullkomlig frihet kunde jag likväl ej ännu vinna uti hans umgänge. Om eftermiddagen promenad och sång i det gröna med fruntimren. Före aftonmåltiden kastade jag ända till stark svettning ball: en omedelbar följd deraf blef att jag vid densamma förde en tämligen hög ton. För att godtgöra min omåttlighet spatserade jag ännu länge allena uppå vägen till Kontila, förrän jag lade mig.

Juli 1818.

Julii. Den 1^a I anseende till rustningarna för de främmandes afresa uppsteg äfven jag ovanligt bittida, kastade åter en liten stund bäll. – Rd reste med sin äldsta syster att följa de främmande till Walkiala. – Man nämnde väl också mig och jag hade, om mina omständigheter bättre skulle medgifvit det, tagit artigheten för redbart mynt och följt med, hälst min andra reseplan derjemte hade kunnat förenas. Men jag var equiperad

Sid. 79.

blott för en kort vistelse på Parola och så måste jag endast tänka uppå att derifrån komma hem. – Pastor Rel. var så god att han valde sin väg till kyrkan igenom Kausala för att skjutsa mig dit. – Derifrån tog jag intill vägskilnaden skjutshäst och gick sedan hem. Der röfvade sömnen åter ifrån mig flera timmar uppå e.m. Att läsa något var sedan ej möjligt. Sjelfva kroppen behöfde uppfriskas: jag trodde mig vinna ändamålet derigenom att jag gick i sjön; men deruti bedrog jag mig. – Det var beslutadt att min far i morgon skulle följa mig till Elime gästgifvaregård, hvarifrån jag sedan ville till Blylodh på Willikala.

-

D. 2. Efter sitt Maxim: ej ole varhan voittanutta; dref Gubben mig upp redan före solens uppgång. Straxt derefter hann jag blifva färdig att bryta upp. Så påkostande denna tidiga resa var för mig, så välgörande blef den. – Ehuru Gubben efter sina principer körde helt sakta – ända till ledsnad för mig – så voro vi dock i god tid på Elime, hvarefter jag sedan tog skjutshäst till Willikala. Wäl var min far böjd att föra mig ända till det bestämda stället; men jag afböjde det utaf en brottslig stolthet. Också var det nu emedlertid väl att han ej kom, ty jag blef sjelf vid min ankomst till Willik. tvungen att emot min förmodan straxt afresa. Ehuru jag hade lofvat B. på P. att komma endera dagen, hade han dagen förut afrest till Anjala prästgård utan att nämna något om sin återkomst. Lieut. H. föreslog mig derföre att vika in uppå Prästgården, som skall vara alldeles vid vägen och så afreste jag, sedan jag litet skådat om mig (min förra klädsel var beräknad endast för W. och egl. för B.) just

Sid. 80.

-

emot middagen. – Till middagen hann jag dock i temligen lagom tid; men jag råkade uti ny förlägenhet om häst. Skjutspojken, som jag med mycken persvasion förmådde att framföra mig hit, förklarade sig nu icke kunna göra det längre. Bl. beslöt då att föra mig till Ummeljoki och Pastor Bökman att följa med. Han tycktes vara en ganska kunnig landtpräst. Derjämte var han i stånd att framkalla en otvungen munterhet hos mig. Derigenom att han först genom hvarjehanda frågor om det Academiska tillståndet bragte mig i nödvändighet att tala och genom nya att detaljera, hvarifrån öfvergången till raisonnerande efter egna åsigter var så naturlig. Inom en timma, kände jag mig i hans sällskap ledigare än jag på flera månader kan blifva med mången annan och det oaktadt der woro fruntimmers främmande (2 Damer ifr. Hollola – släktingar till huset) och oaktadt jag ej här framträdde i den fullt städade costum, som egnar en herre, så främmande uppå ett ställe, som jag var det. – Sedan vi druckit Caffee, skedde afresan till St-g i Ummeljoki. Men här var samma otour. Blott frun var hemma. Här var jag dock för egen för att låta skrämman mig till bortresa, om herrarne också icke skulle hafva kommit hem, så länge de andra Herrarne kunde dröja qvar och vänta på den. Aftonvard spisades tillsammans, jag var derunder mycket munter; men föråt mig. – Efter densamma afreste Prästerne med en förnyad complimang att jag måtte taga till återresa samma väg och då vika in. Wi skulle då återigen kunna vara tillsammans. Past. B. skulle skjutsa mig till W. – Jag lofvade dem det icke. Jag har för min återresa helt andra planer och utsigter, hälst jag dessutom häldre vill se något obekant nytt, än interessant gammalt flera gånger.

1818

3

Sid. 81.

1818

3.

D. 3^{dje} Julii blef jag också efter egen åstundan tidigt uppväckt för att fiska ned i älften med Herrarne. – Jag mådde ganska illa. – Omåttlig aftonvard och mjuka sängkläder. – Hela dagen var jag tämligen trög och tung och derföre var jag ånyo om aftonen och tog mig en dylik motion såsom i morgons igenom gående och roende. – Ingen läsning. – Det gamla Myllymatti spelet upptog de lediga stunderna neml. ifr. bordet och sömnen och min egenteliga sysselsättning för dagen – dessa anteckningar för hela den tid, som förflutit ifrån min afresa ifr. Åbo. Den långvariga försumligheten har gjort dem så kronikmässiga och dock har under den tiden många viktiga scener föregått uti mitt inre, isynnerhet under min vistelse uppå Sidikala. Der uppkastades många planer äfven för mina nöjen utom Sidikala. Der jag haft några, hafva de varit af en helt annan beskaffenhet än jag föreställt mig. – Inskränckt aftonmåltid. -

D. 4de kl. 6. Icke heller nu välmående. – I grannskapet en fru som bär dagens namn. Wi foro dit till middagen; men undfägnades redan före densamma äfven med Caffee. – Jag kom uti ett tämligen godt lynne derifrån. – Intet ord läst uppå hela dagen; deremot så mycket flitigare spelt Myllymatte.

D. 5te kl. 6. – Emot middagen afreste jag med Philip Witting till Fredrikshamn. Vägen förekom mig rätt vacker ifrån Liikala framåt. Wi mötte Lundborg, en småkrämare i staden, till hvilken vi skulle fara in. Med honom åkte vi först omkring uti flera byar bredevid vägen nära

Sid. 82.

staden för att köpa hö åt hästen till natten. Dessa byar woro Husuböhle (Benämningen Böhle sträcker sig ända hit) och Strömsby, vackert belägen nära sjelfva staden och äro derföre märkvärdiga att uti dem skola finnas ännu Bönder af de föradlade Bondfamiljerna: Husgafvel, Huggat och Brandstaka. – Rektor Wahlberg var väl inrest ifrån Walkiala men träffades likväl ej hemma. Först

D. 6te träffade jag honom. Jag hade dessförinnan redan med W. promenerat omkring och bivistat äfven Ryska Gudstjensten. – Wi gjorde nu en ny tour omkring gatorna, inbödos af Ryska Läraren uppå en Schälchen och smör och bröd. Middag åt jag äfven uppå ett Tracteurställe med W.ng buden af honom, drack sedan hos honom Caffee, hvarefter vi, sedan jag uppsatt ett bref till A. Stråhlmann, omkring kl. 6 afreste. Uppå Liikala gästgifveri träffade vi Prostinnan Pr. (förmodligen) med en af sina döttrar. Jag begick en dumhet i afseende å henne, då jag först alldeles ej hälsade på

henne. – Efter solens nedgång kommo vi hem. Jag var utomordentligen munter, så att man till och med misstänkte att grunden kunde ligga dertill icke allenast uti blotta resan. – För morgondagen skämde jag bort min humor genom en något stark aftonmåltid.

D. 7de ärnade jag med W. promenera till Anjala prästegård, men redan uti tåget mötte vi pastor B. och vände således om. – Förmiddagen tillbragtes uti det gröna. Jag speculerade på ett förslag, som jag hos mig sjelf uppgjort att utföras, om omständigheterna dertill äro gynnande den 18de hujus. Jag har redan en tid bortåt tänkt derpå och äfven sedan min resa ifrån Ithis med alfvare, så att åtminstone början är gjord.

Sid. 83.

I afseende å Pastorns löfte att under sin återresa hem vika upp, hade jag ändrat min reseplan och med honom åkt till Anjala, hvarifrån jag kunde i sådant fall förmoda en resa till Blyl. på Willikala. Men detta blef ej utaf; ty prästen kom alldeles icke och wi måste derföre

D. 8de företaga vår promenad dit tillsammans. Det var en odräglig hetta. Jag blef der qvar öfver natten för att i morgon med pastorn fara till Willikala. W. gick ensam hem. Jag promenerade med Pastorn till Anjala forss och var just intresserad af utsigterna derstädes.

D. 9de vaknade jag redan omkring kl. 4 om morgonen uppsteg kort derefter och gick sedan ut och satt i det gröna. – Det föll mig in att göra en promenad till forssen. Af den samma vann jag ganska mycket. Herrgården ligger nästan sagdt under sjelfva fallet uppå ett litet näs på ett verkligen förtjusande ställe. – Wi hade frukosterat och skulle just fara af, då en Bonde kom att uppfordra pastorn till ett sjukbesök uppå 1½ mils väg. Resan måste då åtminstone uppskjutas, men såvida hans väg gick förbi Ummeljoki, så följde jag med honom dit och var så länge hos Str. tills han återkom. – Detta skedde i anseende till ett nytt sjukbesök först om aftonen. – Jag for dock tillbaka med honom, ehuru resan till Wil. ej war mera att tänka uppå. Också hade den ej varit ens eljest af nöden; ty Lieut. H. hade med Bl. kort efter vår bortresa ankommit till Anjala. – Redan vid ditfarten var jag ej mera vid särdeles godt lynne. Det blef än värre. Jag hade en gång redan tagit till princip att vara så fri som möjligt, emedan jag verkligen hade den fördom att grannskapets inflytelse wore nog stor för att göra endast sådana fordringar gällande; men jag bedrog mig häruti och förföll med afseende å den

Sid. 84.

svenska etiquettens regler ända till oartighet. Än värre var det att jag för att ej synas inconsequent, måste följa med mitt engång antagne umgängessätt, men som numera ock uti mina egna ögon

syntes mig anmärkningsvärdt. – Dessa betraktelser gjorde mig oaktadt allt mitt bemödande att synas fri rätt förlägen. – Efter aftonmåltiden promenerad både ensam och med Bl.

D. 10de wagnade jag ej så tidigt som den förra morgonen. Promenad med Bl. till Anjala kapellkyrka, en af de aldra nättaste som jag sett, prydd med en af Kon. Gustaf III förärad altartafla, föreställande Frälsaren i Gethsemane. Efter frukosten reste jag med allone bort med Pastorn tillika med Bl. och Lieut. H. hvilka äfven kommo till Ummeljoki. – En odräglig hetta tände hos mig en förderflig eld, hvilken

d. 11te var ännu mer uti fara att utbryta. – Redan slog lågan ut, och jag hade varit förlorad, om elden utifrån hade erhållit en tillräcklig näring. – Jag hade nu kommit tidigt upp och gjorde långa men äfventyrliga promenader. Fallets stund war ändtligen om aftonen kommen, då ett bad ännu mer hade upphetsat mig. – Ursinnig af den inre branden hejdade jag mig ej mer, utan kastade mig uti den ögonskenligaste fara, ifrån hvilken jag först sedan hämtade mig, när det redan var för sent. – Mig återstod endast blygsel och min egen förbannelse. Väl hade jag varit ännu tvekande med mig sjelf, om jag kommen till den största höjd också verkligen skulle begagna den; men kunde jag förtrycka någon det, att man ej ur denna synpunkt ville eller ens förstod att bedömma

Sid. 85.

min handling. Mången dömmar efter skenet och skall väl också öfverhufvud högst sällan misstaga sig om sådana ändamål, till hvilka (om de också wore goda) blotta medlet redan är ett brott. Detta var fallet med mig och jag fick också snart smälta den förtreten att höra mig väl hårdt men förtjent efter det mycket talande utseendet bedömmas. Ännu mer smärtade det mig att höra grunden ligga till promulgerandet af denna dam inför ett forum, hvars omfång ej var att beräkna. – Jag gjorde en plan, huru jag skulle genom ett uppriktigt vidgående af sjelfva factum likväl kunna rättfärdiga mig i afseende å uppsåtet derwid (ett rättfärdigande, hvartill jag i sanning trodde mig än berättigad just derföre, att sjelfva uppsåtet verkligen ännu ej var fixerad och mitt rättfärdigande följaktligen icke allenast en ren fiction); men först och främst uträttas litet genom en reaction, som ej är verkande omedelbart emot sjelfva actionen uti dess begynnelsemoment och för det andra förlorar den uti en sådan sak som den närwarande desto mer uti vikt ju längre actionen verkat obehindrad af den samma, såwida den sent framträdande bär stämpeln af en blott yttre nödvändighet. Ett medel war att söka än en gång tillfälle till dylik scen och då ipso facto realisera den föregifna afsigten vid den första samt sjelf promulgera detta. – Detta war verkligen den för mig dunkelt föresväfvande planen vid större delen af mina promenader

Sid. 86.

de följande dagarna. – Att jag denna natt länge orolig vältrade mig uppå mitt läger, utan att sömnen kom och frälste mig, var ej underligt.

D. 12te hade varit ändtligen bestämd till min resdag; men resan till Ithis blef än ytterligare uppskjuten, och endast en liten utfart till kyrkan företagen med W. Derifrån bödos wi af pastorn till middagen. – Jag var klädd uti min Uniform och hade öfvervarat Gudstjensten i Sacristian. En Bonde hade frågat Pastorn hvarifrån jag wore och hvem: jag hade, då jag ifrån dörren blickade ut i kyrkan, synts utomordentligen stilla och sedig. Denna reflexion var väl grundad och dess sanning också hos mig väsendtlig. Wid väckande tillfällen visar än känslan sin ursprungliga natur, ehuru viljan är förderfvad. – Efter middagen föreslog pastorn att vi skulle följa honom ned till Lieut. Sch-n uppå gården. – Wi gjorde det och tillbragte några timmar uti hans och 2 Baroners sällskap. Värden var sjelf ej hem. Damerna fick jag knapt se. Wi kommo först till aftonen hem; jag ganska munter af resan.

D. 13de var jag med St. och W. på e.m. gången till Frost; men då han ej ännu var återkommen ifrån Ithis, woro vi en stund hos H^f Ruth. De andra spelte med honom, under det jag promenerade omkring. – Alla dessa dagar äfvensom

d. 14de och 15de har jag uppstått emellan 5 och 6, derpå gjort en lång promenad och således tillbragt nästan hela dagarne under en brännande feber. – Läsningen har varit så godt som ingen. Den sistnämnda slöt jag ändtligen No-

Sid. 87.

vember och December häftet 1811 af Phosphoros. Derjemte har jag småningom efter hand utarbetat några verser för att afsjungas Fredriksdagen på R-ki, i fall någon större samling och de påräknade sångerskorna infinna sig och framförallt i fall himlen med en gynnande samt efter mina verser lämpad (!!) väderlek vill gynna mitt företag. Eljest måste i alla fall hela företaget uteblifwa. Sådana tillfällighets-verser torde verkligen vara mera sällsynta, der man a priori bestämmer himlens och naturens inflytelse efter en trång och inskränkt subjectivitets förmättna fordringar. – Afresan var bestämd till den följande, men uppsköts än ytterligare, då jag på e.m. hos F.s hörde att hans Bror enligt sitt löfte borde ändtligen nu redan ankomma. Deraf hördes dock intet vidare och jag reste

d. 17de med Phil. – Uppå P-a åto vi middag och drucko Caffee: det sednare å nyo hos Kr i R-sna som sedan följde oss till sina Svägerskor, hos hvilka jag sköflade de dem efter afledne Prosten St. tillfallne Böcker. – Jag ärnade ännu samma dag också med afseende å den följande göra en fart till Autio; men förrättningen slutades ej förr än

D. 18de efter frukosten så att jag endast i god tid hann fara till R-ki, dit jag lät sätta mig öfver uti en båt. Redan om morgonen hade det sett illa ut med mina anstalter; men efterhand gynnades jag af Himlen dock mer och mer. – Med verkställigheten uppå sjelfva stället var det värre. Den Dame, till hvilken jag kunde och borde adressera

Sid. 88.

mig var icke ankommen, och det var osäkert om hon ens skulle komma. Jag måste då emot min första plan vända mig till R-r och bedja honom persvadera några af Damerna efter eget val att afsjunga verserna. Han höll före att det ej skulle lyckas; men föreslog mig omsider att vi sjelfve jemte K-r skulle vid Fredriks skål afsjunga dem. Denna dracks ej vid middagen och derigenom gick den högtidligaste tidepunkt förbi. Samlingen var ganska talrik, antalet af de närvarande ståndspersonerna utgjorde öfver 30. Inför Herrarne afsjöngos verserne först mot aftonen: man gissade uppå mig som författare och jag kunde ej neka att lämna dem till afskrifning och för den kvarblefna kretsen af fruntimmer (gårdens jemte några få andra) afsjunga dem. Af de glas som jag med glädjekänslor för dagen hade tömt uti sällskapet var nu först min munterhet väckt och endast väckelsemedlets frånvara hade förut afhållit mig ifrån att inblanda mig äfven ibland könets societet. – Jag proponerade sjelf Brorskål med dagens hjelte, Bef.man Fabritius och drack (passive) andra med Lieutenant J. Lönnström och Pastor Relander. Den förre proponerade mig att blifva Adjunct hos dess far: de skulle vänta uppå mig tills dess jag hunnit taga graden och emedlertid kunde de dertill försträcka mig penningar. Så välkommet detta tillbud war i ett hänseende, kunde jag dock ej annat än afslå det, då jag icke utan den största nöd

Sid. 89.

ej vill på förhand uppfra min frihet och det för ett stånd, om hvilket jag ännu ej vet, om det någonsin kan blifva mitt.

D. 19de for jag med Mams. K-r och hennes Mor samt Löjt. A. till kyrkan. Jag ärnade nu fara hem; men lät öfvertala mig af K.r att först med dem gå ned till Prästgården och sedan följa Carl till Par. der ned skulle vara interessanta främmande och begäret att få se dem lockade mig att följa strömmen åt. Också fann jag mig ej illa derwid: jag var uti tämligen lycklig stämning för att kunna njuta af umgänget. Jag deltog uti lekarne med verkligt interesse. – Under dem blef jag Broder med den andre Sonen till pastor L-m. – Jag emottog rätt gerna inviten att blifva kvar uppå Prästgården till den följande: äfven R. persvaderter dertill.

D. 20de reste wi af, sedan vi sett våra förhoppningar om fortsättning af gårdagens njutningar förintas. Wi hoppades neml. att samtliga främmande Damer jemte gårdsherrskapets skulle såsom det var projecterat göra en utfart till P-a; men den gamla Captenskan v. H-n afslog det under

förevändning att arbetet hemma ej skulle tillåta för henne en så lång frånvaro. Hon kunde hafva rätt; men äfven jag förlorade dervid rätt mycket. – Uppå P-a tillbragtes tiden visserligen uti sällskap; men ej så talrikt som man skulle önskat sig. -

D. 21^{sta} reste jag med R. till Mus-a, spisade der middag, spelte kort och drack toddy samt återkom om aftonen till P-a.

Sid. 90.

D. 23^{dje} hade jag begifvit mig hem, om ej Löjtn. L. och Kr. på e.m. hade ankommit.

D. 24de lät man föra mig ända till Jokue och derifrån gick jag hem.

D. 25te var jag gången till Röhmä. Johan lånte mig 6 Rd. 32 sk. och hade lånt mig mer, om han ägt penningar in. För jemn räknings skuld och en trängande obligation emottog jag hans medel. Jag red sedan hem om aftonen.

D. 26te begaf jag mig till kyrkan, för att derifrån med R-r fara till P-a och endera dagen afresa. – Han hade d. 25te med Prestgårds-Herrarne afrest till Jaala, hvaräst nu var Gudstjenst. A-s bød mig att qvarstanna så länge hos sig och jag skulle nödgats antaga hans anbud, om ej F.s helt oförmodadt anländt och föreslagit mig att följa med sig till J. – Wi ankommo väl sent och efter uppehåll; men dock före Pastorat-båtsällskapets afresa. Den hemkomne värden undfägnade med goda dryckesvaror. Efter intagen qvällsvard hos Ins. H. afreste vi uti 3 båtar i sällskap med 3 unga Damer igenom natten under støj och sång längs Kymmene-elf till prestgården, dit vi kl. 2 om morgonen ankommo.

D. 27de. – Jag reste med R. förut. På e.m. kommo en hel hop främmande, så att det åter räckte till dans. Den tvang mig till aflägsnande och sedan förblef jag främmande för sällskapet denna dagen, ehuru det åtminstone i år är det sista uti Ithis, hvaruti jag befinner mig.

Sid. 91.

Just sådana foreställningar gjorde mig än mer ängslig. Efter de andras afresa ville jag gå ut och ströfva ensam i skogarne, om ej Fabr. återkommit. Han blef qvar öfver natten.

D. 28de. resan uppstöts. I dess ställe gjorde man en liten utfart till sjön, hvaräst man simmade. Efteråt dracks en kopp toddy. Jag befann mig rätt väl i synnerhet af simmandet.

D. 29de bröto vi äntligen upp efter frukosten. Man följde oss till Kausala, hvaräst vid afskedet några glas tömdes. – Wi hunno ända till B-gå, hvaräst vi förblefvo öfver natten hos Pastor G-g.

D. 30de besökte vi O-n, åto frukost med honom, dessutom L-m, N-ing och Gr. Straxt e.m. reste vi. Uppå Selkis lågo wi några timmar och fortsatte resan

d. 31^{sta} under en obehaglig regnig väderlek till I-i på N-is. Han träffades hem och vi gjorde med honom mot aftonen en båtfärd till dess fars egendom B-a. – Mitt bröst, som lidit under den sista nattfärden ifrån J-a i Ithis tycktes blifva bättre sedan jag druckit ifrån en nära belägen mineralkälla.

Augusti 1818.

D. 1^a Aug. Efter frukosten bröto vi åter upp. Uppå H-a beställde oss R. en kopp stark toddy till mans. Wi erhöilo en ny uppå U-a prästgård, dit wi inreste, emedan R. å sin fars vägnar hade fordringar. De föllo väl ej ut. R-s sista utsigt till penningar undanröjdes; men vi befunno oss dock nu rätt muntra, skämtade öfver vårt läge

Sid. 92.

och glammade med hvarandra intill Wista, hvaräst vi vilade till

d. 2^{dra}, då vi derifrån kl. circa 9 ankommo till staden. Den syntes mig mycket främmande: med sorgligt sinne och saknad af landsbygdens nöjen och förströelser drog jag åter in uti min förra ensliga kammare. – Jag väntade att finna för mig bref ifrån vänner: jag visste och såg att G. varit i min kammare; men efterlämnat intet utom en bunt med Disputationer. Äfven om dem intet ord, om de woro ämnade åt mig eller ej. – Emot aftonen gick jag ut att höra på Musiken och träffade några kamrater. Icke dessmindre befann jag mig uti en sorglig sinnesstämning.

D. 3^{dje}. mycket stark pollution om natten. Under min resa har jag haft flera sådana utan att jag antecknat dem. Jag har ej varit just accurat med mina anteckningar och på landet kan man det ej alltid. – Hos Mag. Ehrström. Hos Contr. Ekholm. (En snaps). I morgon börjar jag der fortsätta min information. – Uppvaktningar hos Proff. Wallenius och Pipping. – Hos Adj. Nyk. Jag utlöste: Georg Stjernhjelm's Witterhetsarbeten. Fullständigare samlade och ånyo utgifne af L. Hammarsköld. Stockh. 1818. med Portrait. Ifrån Poppius erhöil jag Sv. Lit. Tidn. för år 1816. På

e.m. lånade jag ifrån Nations Bibliotheket: Gesenii Hebr. Gram. – Kants Kritik d. r. Vern. – Rosenmüllers Scholii in v. Test. T. 1. och Simonis Lexicon Manuale Hebr. & Chald.

Sid. 93.

D. 4de lånte jag ifrån Bibliotheket Maji och Juni häften af Jen. Lit.Tidn. – för 1817. – Började med mina disciplar utom med Mams. Sohlberg, i anseende dertill, att det i dag på Theatern uppfördes Cabal och Kärlek af Schiller. Mellan Acterna war jag nedbudnen af W-n att dricka ett glas punsch. Wi kommo så sent derifrån att jag måste ligga med Rel öfver natten.

D. 5te Uppväckt efter kl. 5. En kopp Caffee. – En till hos Jungfru Ö. – Början är verkligen god. – Jag las hem ånyo Cabale und Liebe i Original. – Ändteligen förmådde jag ock börja med Gesenii Grammatik. Äfven så med Kants Critik d. r. V. (Företalet). Jag kände om aftonen en ändelig ledsnad uti mitt inre: jag gick ut; men träffade ingen hem. Återkommen hem, las jag Goethes Stella så länge tills jag blef sömnig.

D. 6te. Jag började åter dricka Islandsmossa. – Bref till Hirn. – Lång promenad om aftonen, så att jag åter måste gå och ligga med Rel.

D. 7de. Vaken och uppstigen kl. 5. Utan att vänta på Caffee gick jag straxt hem. – Expedierade bref både till Sverige och Ryssland. – Jag reste ut på e.m. jemte Rel. Ak.m, W-r, en Novitius Engdahl och P-s till Keikola uti Kaxkerta, för att hälsa uppå våra kamrater och Nationister, hvilka hyrt sig dit ut till sommaren. – Med oss, hade wi waror, så att vi sedan der tillsammans drucko en liten bål. Jag var ej särdeles stämd för rolighet åtminstone uti den utlåtande ton, som man tycktes fordra igenom eget efterdöme.

Sid. 94.

Brorskål drack jag med den nämnde Engdahl. Till att dricka öfver måttan lät jag ej beweka mig; deremot åt jag nästan för mycket i förhållande till staden, der jag redan så godt som vant mig af med aftonmåltiderna åter. – Ännu mer kan jag säga det om

d. 9de då jag ännu om aftonen efter återkomsten till staden åt. – Före afresan drucko vi ännu åter några glas. – Ingen läsning. Der ute hade jag med mig och igenomlas i det närmaste sjunde Häftet af Iduna. – Djup sömn ända till kl. 6.

D. 10de Tämligen oredig isynnerhet sedan jag var och drack Caffee. – Promenad uppå e.m. med Rel. Hos W-r drucko wi Caffee. – Ganska munter. – Började med alfvar läsa äfven Rhetorik för att dermed fortfara. Promenad. – Åter mycket djup sömn och lifliga drömmar.

D. 11te Mer Caffee. – I dag började jag äfven åter med Lindfors's Handbok i Roms Antiqviteterna i afsigt att dermed fortfara. – Watten och bröd både till frukost och aftonvard, såvida jag nu är alldeles utan sofvel. Qvällsvard tvang mig i afton hungren att njuta. Dock gick den ej äfvensom min vanliga frukost öfver en bagares skorpa.

D. 12te njöt jag dock något mer. – Emedan jag vanligen icke förrän omkring kl. 11 fått sömn, satt jag nu opp vid ljus ända till kl. 10; men sofde

d. 13de längre än vanligen d.ä. närmare kl. 7.

Sid. 95.

Jag kom på det infallet att lägga mig till distilleradt bränwin. Detta lät jag uppköpa om aftonen och pröfwade detsamma. För att se dess werkan, lämnade jag för det närwarande islands mossan. – Jag drömde ibland annat att jag var i tentamen hos Archiatern Bonsdorff i Medicinen och stod mig icke särdeles wäl. Emedlertid waknade jag nu åtminstone kl. 5.

D. 14de – Min nyligen började liquida diet lærer ej bekomma mig just wäl. Kanske ligger dock i dag felet i qvantiteten, hvilken man i början ej är i stånd att så väl temperera. – Dock har jag också oftare nyttjat det, ännu om aftonen, såsom jag tyckte, för att jemte qvällsvard restringera magen efter de 2 koppar théé, som jag drack hos Contr. E. -

D. 15de – Jag var utgången om aftonen jemte några kamrater till Dragontorpet att äta aftonvard. Derwid war jag nu icke heller just måttlig. Efter åtskilliga promenader derefter låg jag öfver natten med Rel.

D. 16de Jag försummade icke paraden på f.m. Eftermidd. Caffee med Rel. Sedan hos Åk-m. Skref sedan bref ända till kl. 5 – Jag hade ondt uti hufvudet – en följd dels af förändrad diet (jag har nu i stället för Islands mossan nyttjat brännvin, äfven om middagarna) dels och egenteligen samt närmast af omåttlighet – aftonmåltiden i går, mycket Caffeedrickande i dag. – Jag har i dag åter börjat också med Kruses tabeller i afsigt att fortfara pensumtals. -

D. 17de Jag återställde J.L.Z. och lånte Mellins Marginalien zur Kants Critik des Erkenntnisvermögen.

Sid. 96.

Jag hade på e.m. magknipningar. Jag företog mig att curera dem genom en duktig sup hvarpå jag åt en äfven duktig aftonmåltid. Sedan spatserade jag till närmare slottet. Att jag ätit för mycket fann jag i mina drömmar, under hvilka jag mest ännu sysselsatte mig dermed. En stark pollution hade jag dessutom.

D. 18de kom jag upp först kl. 7. Jag hade väl hvarken hufvudverk eller magknipningar; men i deras ställe en viss slöhet uti hufvudet, hvilken jag trott mig öfverhufvud hafva märkt allt sedan jag börjat nyttja brännvin. – Jag var hos Bergbom och lånte af honom: Rixners Aphorismen. – I dag nyttjade jag åter Islandsmossa och åt ganska litet om aftonen. – Vakade till kl. 10 ½.

D. 19de kl. 6. – En sup och frukost hos Nykopp. – Svenska Tidningar. – Hela f.m. förgick derigenom. E.m. drack jag åter thée hos Cont. E. trodde mig deraf hafva anledning till att taga en snaps, hvarpå jag åt en starkare aftonmåltid och lämnade äfven för i dag min Historie samt gick ut att söka Bl. Han var ej hem. Jag promenerade då ensam närmare till slottet. – Vakade till kl. 10 ½, sofde i dess ställe

D. 20de ända till kl. närmare 7. Hirn kom ock öfverraskade mig. – Med honom gick jag sedan ut och slentrade åter bort en tid med köpande af billetter och annat. – Utomdess var jag väl ej särdeles disponerad till läsning. Mitt hufvud war tämligen oredigt.

Sid. 97.

E.m. gick jag med Hirn på spectalet och försummade derigenom mitt rhetoriska och historiska pensum (Jag hade förut börjat med explicationen af Genesis. Grunden till mitt wal är icke allenast den uppå andras auctoritet byggda mening att den skall för en nybegynnare vara af de lättare utan äfven mitt eget interesse för det ämne, som denna boken omfattar). Man uppförde William Lanzelott eller eröfringen af Portobello af en Bornschein och till efterspel La Peyrouse eller Werldsomseglaren af Kotzebue, som speltes af Gaspenlyerska Familjen. Deras action lönte det dock åtminstone kostnaden att bese. – Kanske hade jag dock gjort klokare om jag spart de 2 Rd., som dock åtgingo (Jag drack äfven 1 glas Bischoff med Åk-rn och Eur.) i dag till Lördagen, då den utropade Hjortsberg jemte andra Svenskar skall agera här. – Jag gick att ligga öfver natten till H. och åt med honom vid midnatten en för den tiden stark måltid, hvaraf oredighet och confusion.

d. 21^{sta} var en naturlig följd. Caffet, som vi sedan drucko, hjälpte icke mig. – Utom historien absolverade jag dock mina pensa förrän jag på e.m. med Ebeling gjorde en promenad till Runsala för att hälsa uppå Blomqvist under hans sjukdom. Vårt företag var för honom rätt kärkommet och oss i anseende till motionen äfven nyttigt. – Théet som jag drack bekom mig just ej väl.

Sid. 98.

D. 22^{dra} kl. 7 såsom det nu blifvit vanan. Jag släntrade bort hela f.m. Hos Linsén å Blomqvists vägnar äfvensom på åtskilliga andra ställen. – Hos H. en förnyad frukost. Bref till Witting. – Det grammaticaliska pensum i Hebreiskan blef hälst sedan jag ännu fick flera Numror af Lit. Tidningen. – Rel. tracterade uppå middagen med ett glas vin: jag derefter oss båda med Caffee. Om aftonen njöt jag efter min qvällsvard sedan en lång tid också Isslandsmossa. Kl.10. – Ganska orolig sömn.

D. 23^{dje} kl. ½ till 8 mycket confus och slemfull. – Jag arbetade dock träget hela dagen. Hos Rel. Ett glas vin och en kopp Caffee. – Om aftonen skref jag bref till Ithis. – Fick ej sömn tills emot midnatten. Jag föll slutligen på det rådet, att döfva mina oroliga sinnen genom en snaps.

D. 24de Jag slentrade åter bort en del af förmiddagen med köpande af biljett till morgon och annat spring. -

D. 25te Jag kom upp åtminstone kl. 6. Buden till Controlleuren E.us till middagen. Der öfverlastade jag mig till den grad att jag ej mer kunde gå uppå Spectaclet ens, andra följder att förtiga, såsom att jag förlorade glaset uppå min klocka, försummade mig, smutsade mina kläder och mådde högst gement ännu

D. 26te – då jag ändteligen uppstod redan kl.5. – Med H. var jag och drack Caffee; men hvarken det eller frukosten, som han böd mig, ville smaka. – Jag borde ändtligen en gång wara curerad för slik ovana att dricka för mycket. Jag skall ock hädanefter åtminstone icke blanda flera slag tillsammans, såsom

Sid. 99.

i går. Punsch och toddy skall jag upphöra med och äfven uti andra drycker inskränka mig så mycket som möjligt är. – Om aftonen hos H. Med honom hälsade på Bl.

D. 27de kl. 6. Snufva och confusion. – Tämligen trägen. Uppå ett ställe (hos L.) satte jag mig lyckligen emot parasitbegäret; deremot följde jag denna böjelse uppå ett annat. – Med H. gjorde jag

en promenad ända till Dragontorpet och åt sedan qvällsward hos honom. – Sönnen nu åter mycket djup och uppvaknandet precis kl. 6.

D. 28de Genom en stark frukost gjorde jag mitt eljest orediga hufvud ännu oredigare. – Litet blef ock utträttadt; – Om aftonen hos Bl. lånte af honom Taschenbuch der Sagen und Legenden och las den till kl. 10½ – Såsom vanligt tung sömn och tjock vid uppvaknandet.

D. 29de Kom jag upp redan före kl. 6. Ingen läsning på f.m. E.m. gick jag efter tillfällig anledning, såsom jag redan länge ärnat mig in till S-s, för att läsa utdrag af Atterboms bref till Upsala. – Om aftonen hos Blomqvist. I stället för det tråkiga pensum i Rhetoriken las jag derefter äfven i dag en par af de finska stycken i Taschb. d. Sagen und Legenden till kl. 10 ½. Jag fick ej sömn förrän emot midnatten.

D. 30de Såsom i går. Hos H. drack en kopp Caffee. Jag var nedbuden till middagen. Den sista (d. 25te) hade haft så långsträckta följder, att jag för att kunna hörsamma den närvarande bjudningen, försummade hela förmiddagen med min klädnad. Wid middagen drack jag nu ej mycket, men också det graverade mig. – Till följe af

Sid. 100.

uppmaningarne derned gick jag med H. upp på spektaklet och jag hade intet skäl att ångra det. Picerna (Brodertvisten af Kotzebue och Bildhuggaren ell. den sällsynta hustrun) woro nu icke mycket värde; men actionen var så mycket förträffligare. Alla 3 Svenskarne uppträdde (Hjortsberg, Åbergsson och Syvelin). Jag gick att ligga öfver natten med H. åt hos honom aftonmåltid, drack

d. 31^{sta} Caffee och åt frukost. Efter alla dessa njutningar antog jag gerna hans förslag till en promenad åt skansen. – Mycket af läsningen blef ock efter i dag. En kopp thée hos E.

September 1818.

Den första September kl. 6. – Jag slöt Taschenb. der Sagen und Legenden. Till många delar försumrades läsningen också i dag, då jag åter, sedan jag fått låna penningar af Bl. gick på Spectaklet. – Lyckligtwis erhöll jag en önskad compagnion dertill i B-gg, hvilken jag redan ganska länge sökt att få träffa för att erhålla af honom några wigtiga upplysningar i afseende å gamla förhållanden i Maj. S.s hus. Ett visst mistroende och min egen tveksamhet uti saker hälst af sådan beskaffenhet har länge afhållit mig ifrån att söka hans förtroende. Nu hafva omständigheter tvingat mig att åtminstone försöka honom innan han afreser. Uti den bekanta utgången för honom derstädes åtminstone till det yttre lika beklagansvärd och kanske än beklagansvärdare än min borde jag hafva en borgen för mina anspråk till något förtroende.

Sid. 101.

I sommar hörde jag ändtligen åter sedan följderna af mina sista relationer med Maj. S., börjat genom tidens inflytande kännas åtminstone svagare, något som uppå ett sådant sätt upplifvade minnet af de tragiska scenerna, att det ej så snart skall försvinna, ja snarare uppå ett eller annat sätt med mäktig impuls verka hos mig nya vidtutseende företag. – Genom en förtroligare bekantskap uppå min egen hemort upptäckte jag (såvida denna erfarenhet ej var en följd af mina egna bemödanden – några sådana visste jag ej använda på den personen) – tillfälligtvis att de misstankar, som jag oakadt den (nödtvungna) skenbara upplösningen af min gåta uppå K. ännu alltid inom mig sjelf fortfor att hysa emot vilkoret till en försoning med M.S., tyvärr voro grundade. Jag kunde ej tvifla uppå den källa, hvarifrån famas flod ända till mig göt sitt bittra och svarta vatten. Den förstärkning af visshet, som jag emedlertid deraf hämtade tvang mig att söka närma mig till B. af hvilken jag nu så mycket säkrare kunde vänta mig ännu mer, om det blott lyckades mig att vinna hans förtroende. – Uppå Theatern lät detta ej gerna verkställa sig: också afslog han till en del min bjudning till en tjenlig ingress till våra samtal genom några glas. – Jag begagnade mig då af mitt (till en del verkliga) trångmål om nattherberge, att på ett oskyldigt sätt tränga mig uppå honom, då saken mera omärkligt kunde låta verkställa sig. Men också härtill lades hinder i vägen genom omständigheterna

Sid. 102.

Han bodde icke ensam. – Jag har emedlertid wunnit hvad jag sökte, bekräftelse: hans fullkomliga förtroende och således detaillerade upplysningar kunde jag icke erhålla. Men dem behöfver jag också icke: jag wet nog för mitt ändamål. – Våra samtal räckte till kl. öfver 1 inpå natten, hvadan jag

d. 2^{dra} först sent uppstod ganska oredig. – Caffet, som jag drack ej allenast uppå stället, utan ännu hos Jungfru Ö. gjorde mig dertill orolig. – Tillstötande omständigheter hindrade dessutom min läsning. – Uppå eftermiddagen kände jag dertill icke den minsta lust eller drift. – Jag gjorde det rön att luktvatten i stället för att uppfrika mig gjorde mig än mer confus. Jag har också redan förut anmärkt ett slags antipathi deremot hos mig, stundom till och med benägenhet till uppkastning af blotta lukten ifrån kläderna.

D. 3. Blef också all annan läsning utom Hebreiskan om intet. Det är en besynnerlig böjelse för overksamhet nu herskande hos mig.

D. 4. uppstigandet som vanligt kl. 6 eller derefter. Jag slöt i dag Rixners aphorismen och Gesenii Grammatika. I anseende till de förra måste jag instämma uti adjunkten Bergboms omdöme att de

icke äro af synnerligt värde. – Hos B-h. Han reste nu till Borgå. Derifrån gick jag under mörka fantasier till Bl. En följd af min inslutenhet och distraction blef en faute, som jag begick hos honom emot höflighetens fordringar. Han berättade mig en dröm, som han haft den föregående natten. Ibland annat, som ej hade afseende uppå mig hade han funnit mig uti ett stort rum såsom det tycktes vårda en hop

Sid. 103.

brokiga djur utan fötter, försedda med svansar; men också liknande till en del menniskor. Han hade tyckt dem vara 5; men jag hade temligen ironiskt sagt honom att de woro wäl 5000. De hade börjat röra sig och efterhand aflagt sin djuriska skapnad och antagit mera menskliga charmiturer tills han såg åtminstone en slutligen helt och hållet förvandlad till ett – vackert fruntimmer. Drömmar hafva ofta berättade isynnerhet om aftnarne verkligen förskräckt mig. Nu anade jag betydelsen af den nämnda drömmen och den gjorde ett sådant intryck uppå mig, att jag endast af nödwändigheten (Jag slapp ej mer in till H) förmåddes att begifva mig hem. – Orolig sömn. Äfven jag måste drömma mycket; men alltsedan jag nu kom till staden, har jag ej kunnat erinra mig det ringaste deraf, nästan alltid ej en gång att jag drömt något.

D. 5te Jag har åter lagt mig äfven på andras tillstyrkan i dietetiskt hänseende till brännwin. Hvad jag nu intog gjorde mig emedlertid ganska oredig. – Hos Nykopp i finansiella ärender. Han lofvade med det första gå till Prof. Boxström för att skaffa mig penningar. – Bref expedierade till Finner och Poppius. – På e.m. befann jag mig ganska orolig. Jag tog mig en duktig sup och gick sedan att äta en portion gröt. Hos Bl. dröjde jag något länge, så att jag åter befann mig utstängd. Väl syntes folket ännu vara upp; men jag var mera gescheut att bullra och gick min väg. Uppå mitt lindriga klappande på porten i Hs qvarter öppnade ingen. Rel. sofde redan, äfvenså W-r. Till Fällman slapp jag ej in. Hos K-n och Sim. såg jag ännu eld. Jag gick till porten och se den var upp. Jag gick då in samt begärde der nattqvarter samt sof sedan uti Simelii kammare. -

Sid. 104.

D. 6te kl. 6. – Innan jag gick bort, drack jag 2 koppar Caffee. – Det verkade en särdeles oredighet uti mitt hufwud. – Jag började åter i dag Kleins Verstandslehre i afsigt att pensumtals genomgå den samma. – Redan i går började jag repetitionen af Gesenii Hebraiska Grammatika. – I dag har jag frossat förfärligen och derföre har det wäl i det hela ändock gått något trögt med läsningen. Uppå e.m. sedan jag druckit den tredje Caffekoppen för dagen, kände jag mig isynnerhet grawerad. – Qvällsward åt jag wäl nu icke, utan drack i dess ställe mitt glas Islandsmossa; men jag råkade på gatan öfver äppel och åt en hop af dem. Aftonen tillbragtes hos Bl. för hvilken jag uppläs utdrag ur Atterboms bref, hvilka jag i morgons af S-s erhö. – Förrän jag lade mig, tog jag mig en sup. Orolig sömn och pollution.

D. 7de kom jag upp redan före kl. 6. – Confusion, som slutligen reducerade sig till en liten hufvudwerk. -

D. 8de kl. 6. En del af f.m. gick äfven i dag åt under språng att åter anskaffa penningar till utlösen af mina böcker hos Lect. Meyer. – Om aftonen hos Bl. med H. för att uppläsa utdragen ur Atterboms bref; Jag gick sedan till natten till H. – Ny aftonmåltid hos honom.

D. 9de. En kopp Caffee. – Hela förmiddagen förgick under åtskilligt bestyr. Mesta tid upptog utlösningen af requirerade Böcker ifrån Lect. Meyer för Bl. och H. – Jag erhöll för min del ingenting vidare än: Grundlinien der Aesthetik von Fr. Ast. Landshut. Krüll. Jag återställde på e.m. till Bibl. Eutropium och ärnade få låna Fortsättn. af Jenaiska Lit. Tidn. En sådan läsning är väl nu ej af positiv nytta

Sid. 105.

och det kunde vara så godt att jag ej erhöll något; emedlertid förledde mig granskapan att gå och dricka det fördömda Caffet, som jag så ofta tänkt upphöra med, men dock nästan allt oftare åtnjuter. I dag bekom mig denna dryck just illa kanske deraf att jag förut ej varit särdeles måttlig. – Mina frukostar blifva vanligen redan öfverdrifna: brännvinet retar appetiten och jag vet ej ordet af förrän jag föräter mig. I sednare tider har verkligen buken varit min nitiskt dyrkade Gud och frosseri den last, hvarunder jag under denna period slafwat. – Genom det Übelbefinden, hvaruti jag råkat sist genom min gång för Caffet, försummade jag mig till den grad, att icke en enda vers Hebreiska i dag blef läsen. Om aftonen måste jag företaga mig en promenad. Sedan åt jag gröt efter vanligheten och pratade bort resten af aftonen hos Bl. -

D. 10de kom jag för sent till Caffee ej allenast till S-s utan och till Jungfrun; men i dess ställe tog jag en så mycket väldigare frukost af vanlig anledning. – Sedan jag druckit en kopp thée hade jag ingen lust att äta någon qvällsvard. I dess ställe drack jag ett glas Islandsmossa. – En pollution om natten.

D. 11te kom jag upp kl. 5. Hann derföre något oaktadt dagens många förströelser. F.m. förgingo neml. 2 timmar vid paraden, e.m. på promenader. – Om aftonen tog jag mig en duktig sup och smörgåsar för att sedan kasta mig ut ibland den öfriga Folkhopen, som rördes hit och dit uppå gatorna för illuminationens skuld. – Sedan skref jag bref till Stråhlman ända

Sid. 106.

till kl. 11.

D. 12te kl. 6. Nu var jag först rätt confus, hvaröfver jag ej bör undra mig, då jag i går så mycket frossade med äppel och brännwin. – Jag trodde att det kunde bidra till redighet om jag åter drack en kopp. – E.m. förde mig H. att dricka en annan. En stor del af e.m. försummade jag hos Lect. Meyer. Jag hade utom andra ärender den speculationen att få låna utaf honom Heinsii allmänna bokkatalog för att komplettera mina egna förteckningar af de förnämsta Tyska Författares arbeten. Jag visste förut att detta var en begäran hvilken han ej gärna ville bifalla och jag hade dels svårt att komma fram med den också ensam. Dels ville jag ej i andras närvaro göra det. Så förspilde jag äfven mina lectionstimmar och måste ändock till min stora förargelse gå bort utan att hafva vunnit mitt ändamål. Jag hade åtminstone till en del kanske vunnit det, om jag just velat vara enträgen; men han hade ock med mindre kunnat tjena mig, om han velat. – Jag vakade ända till kl. 11. kom upp

D. 13 först efter kl. 6, för ingen del välmående. – Vid frukosten föråt jag mig åter, gick derföre före middagen ut att spatsera, var att dricka Caffee, träffade der W.s gick med honom till S-rn och hade dem sen en stund hos mig. Sdnare var jag ned uppå visit hos mitt herrskap och drack der en kopp toddy. Läsningen således emot förmodan i dag helt obetydlig, såsom den varit öfverhufvud under hela veckan. Deremot hafva förströelser och njutningar i samma grad tilltagit, så att de i de sista dagarne redan börjat kännbarligare visa sina följder uti oredighet och olustighet. – En ny veckan börjas

Sid. 107.

Kunde jag hälst med den börja att inskränka mina njutningar. Då jag vid mina föresatser i sednare tider börjat fästa mig så mycket vid epocher, så kan i följande veckan en sådan och med skäl vigtig af mig, anses inträffa. Om jag erhåller penningar af Prof. Boxström så är det det första egentliga offentliga lån, som jag i min lefnad gör.

D. 14de Sedan jag omkring en timma legat uti en slags dufvenhet, kom jag upp först emot kl.7. – Dock är sedan tämligen flitig, så att jag i Hebraiskan hann 2 Kapitel, hvilket på långliga tider ej inträffat. För att skona mina ögon har jag ej om qvällarne vid ljus studerat Hebraiska; dock borde jag med mer ihärdighet bordt hinna sluta Genesis till termins början. Nu torde än halfva October medgå. – H. reste bort i förl. lördag ut på landet och jag har både i går och i dag huserat ensam med hela halfva portionen. Då jag denna morgon åt endast en måttlig frukost, gjorde jag mig en så mycket starkare middag så att äfven magen graverades deraf. (Caffee kom också åter dertill). Icke destomindre hade jag troligen gått och spisat gröt, om ej privata omständigheter hindrat mig. Jag drack då endast ett glas Islands mossa och gick alldeles icke ut mer. Jag fortsatte läsningen, (börjad i går afton) af Kanngiesers Grundriss der Altertumswissenschaft ända till kl. 11. Jag för min del är nästan öfvertygad om rigtigheten af hans bestämningar: åtminstone har boken i anseende till ämnets förvandtskap med mina Lieblings-ideer ett högt interesse för mig och har väckt hvarjehanda projecter och utsigter till studier i framtiden

Sid. 108.

D. 15de kl. 6. – Något confus. – Bl. här på f.m. och B-man. Denne gaf mig en obestämd bjudning till sig någon morgon på frukost. – Jag lofvade komma i morgon. Om aftonen tog jag mig en nästan för duktig sup, och åt en deremot svarande qvällsvard. Likväl mådde jag bra vid uppstigandet.

D. 16de tills jag gick ut och intog den aftalta frukosten. Den föregicks af en proportionerad sup. – Om middagen förmådde jag ej äta mycket. Jag drack sedan Caffee med H. Emot aftonen befann jag mig ganska illamående. Hos Bl. – Vakade till kl. 10 ½.

D. 17de kl. 6. – Hos Prof. Boxström. Jag fick inga penningar, icke ens några säkra löften. Hvad han påräknat, hade icke influtit. – Jag hade tämligen säkert räknat uppå det löfte han gifvit Ad. Nyk. för att icke blifva tämligen öfverraskad af mitt felslagna hopp. – Ganska stark hufvudwerk. – E.m. råkade jag uppå Arvidsson. Han skickade neml. efter mig, då han war helt nära till mitt qvarter anländ, så att han kunde se mig igenom fenstret och jag följde honom sedan till Nyk. Han var god och lånte mig 25 Rd. till medium af October. Jag drack 2 koppar Caffee uppå stället; men min hufvudwerk förvärrade det endast. – Emot aftonen blef jag ifr. densamma ock friare; men hade åter

d. 18de mycken oredighet, hvilken ock kanske hade sin grund deruti att jag eldade kammaren till natten. Oaktadt mångfaldigt spring las jag dock rätt flitigt. ½ till 11.

D. 19de. Af Arvidson tog jag ut: 11te Tomen af Schellings sämmt. Werke. Edda Rhytmica seu An-

Sid. 109.

tiquior, Schwedische Lieder mit Begleitung der Pianoforte in Musik gesetzt von Häffner samt Geijers Tal både vid Jubelfesten och i anledning af Kronprinsens antagande af högsta styrelsen öfver Upsala Academi. – Äfven flera andra af de sednare Svenska producterna har han till salu. Jag hade mycken lust till att köpa åtskilligt, men Jag hade nu engång öfverlämnat mig åt projecter och grubblerier; jag intog en stark frukost med tillräckliga förberedelser och det var åter ut med dagen. En lycka war det, att jag hade flera andra förströelser, som ändock lämnade mig sysselsättning och motion. I förhållande af denna var jag emedlertid åter omåttlig i mat ej allenast vid frukosten.

D. 20de ämnade jag taga skadan igen för i går och läsa rätt på alfvare; men jag kom en gång ut och ej allenast förmiddagen förflöt utan att jag uträttade något utan äfven en del af eftermiddagen. – Ehuru jag ärnat låta min räkning för Caffee (3 Rd. 16 sk) också för jämnhetens skuld nu bero

dervid, förde mig åter min onda Dämon att förnya densamma. – Det är nästan förloradt med mig; jag har ingen styrka mer!! Rel. med hvilken jag råkade i sällskap på förm. – åtföljde jag dock icke till Schweitzaren, men äfven detta var just ingen seger. Jag hade ondt i hufvudet af gammalt, och har lät det bero vid mitt första vägrande. – Efter min Caffedrickning mådde jag rysligen. Det susade för öronen och fullkomlig förvirring hotade att öfverrumpla mig. Om aftonen befann jag mig deremot tämligen väl och bortpratade efter vanligheten rätt förnöjd

Sid. 110.

min afton hos Bl. – Numera kommer jag vanligen ej mer till sängs före kl. 10. Min aftonlecture är Kanngiesser.

D. 21. Bl. kom och tog mig nu ut på f.m. Dylika promenader blifva nu åter modet för mig. Efter min sup fick jag en gräselig hufvudverk i dag åter. – Jag retade den ännu mer genom riktigt frosseri med äppel. Utom hvad jag köpte med Bl. tracterade mig på e.m. Sl.s äfvensom med Caffee, så att jag för rent physiska skäl föga förmådde studera. – Icke destomindre tog jag mig en sup om aftonen, samt gick och åt gröt. Måltidssupar höra nu åter en gång till dagens ordning. – Dock mådde jag ej om aftonen så illa, som jag bordt. Hvad den naturen ändock är indulgent med menniskan!

D. 22. Sedan jag nu slutat Kleins Verstandslehre, började jag repetera Rixners Aphorismen. – Med Bl. var jag ut och hälsade på I. i sällskap med hvilken jag äfven kom att köpa mig biljett till operan i dag förnämligast af det skäl att jag hört att Musiken skall vara i den förträfflig. – Emedlertid försummades redan en del af f.m. och den sednare hälften af e.m. går alldeles förlorad. – Ej blott den sednare hälften: den försummades nästan hel och hållen på bekostnad af Hebraiskan och af de öfriga pensa: Lindfors. Sedan jag återkommit ifrån Theatern, fick jag sent ett oförmodadt besök af – Gottlund. Hans ankomst medförde en total försummelse af all läsning.

D. 23^{dje} som användes till hvarjehanda spring och brefskrifning m.m. – Ifrån stora Bibliotheket lånade

Sid. 111.

jag September- och October-häften af Jen. Lit.Zeit. För 1817. Jag åt med Bl. just omåttligt smör och bröd om aftonen hos I. Kl. 11 lade jag mig. – Orolig sömn och pollution.

D. 24. Sofde jag ända till kl.7. Också i dag las jag nästan intet eller obetydligt, öfverflödade deremot ishet med äppel, skref bref till Upsala och skolkade -

D. 25te ännu mycket spring och omåttliga njutningar. Äfven en kopp thé e.m. hos E. – Vakade såsom vanligt till kl. 11.

D. 26te Upp såsom vanligt kl. 7. Sedan jag i går slutade repetition af Rixners Aphorismen, började jag i dag repetera Kleins Verstandslehre. – Återställde till Bibl. de förra och lånte Nov. och Dec. häften af J.L.Z. Läsningen mera lamt äfven i dag. -

D. 27de tänkte jag göra mycket, men blott det logiska och Hebr. grammatika pensum igenomlästes. Det öfriga af dagen förgick under hvarjehanda mer och mindre nödwändigt spring, promenader m.m. Deremot gjorde jag mig äfven nu i njutningar skadeslös för min motion. – Äfven hos H-g en sup. Om aftonen då jag ville hem, stötte jag med Bl. uppå en Trupp af Studenter, som snart råkade i affair med polisen. Såvida Wiburgenser äfven qvarhållas, gick jag på åtskilliga anmodan, jemväl af eget interesse och väckte upp adj. Nyk. Då han kom voro Studenterne redan igenom Adj. Bergboms och en Fiscals åtgärd uttagne. – Utestängd gick jag och låg hos Stenierne öfver natten.

D. 28de 2 koppar Caffee. För hvarjehanda Commissioner och extra göromal kom jag äfven nu nästan till ingen läsning på f.m. – Eftermiddagen gick lat icke bättre. – Pollution on natten.

D. 29de Månaden lider nu en gång till slut efter den vedertagna vanan. – Aftonen var jag på Spectaklet och låg sedan öfver natten hos I.

Sid. 112.

D. 30de 2 k^r Caffee och stark frukost, innan jag gick. Denna den sista dagen af månaden förgick ej bättre än de föregående. Jag slutade dock hälst för andra gången Gesenii Hebräiska Grammatik; men förhoppningen att äfvendels sluta repetitionen af Kleins Verstandslehre måste jag nu uppgifva. Då jag dessutom af Rosenbom fått löfte att få sjelf äga boken, så har jag ej heller velat anstränga mig. – Ifrån stora Bibliotheket lånte jag efter återställandet af de sista häften: Ergänzungsblätter för 1815 N° 65–96 och ifrån Nationsbibliotheket: Gesenii hebräisches Lesebuch mit einem Wortrag u. Anmerkungen 2^e Aufl. Halle 1817. (för att hafva till påseende vid mit Hebräiska studium af de der upptagne stycken). – Rosenmüllers Scholia in Altum [Vetus] Testamentum. Tertis VII. Prophetas minores continentis vol. II^m (Emedan jag tänkt afhöra Prof. Fattenborg öfver de der förekommande mindre Propheterna) och helt och hållet till privat studium Ludens Allgemeine Gesch. der Völker u Staaten 1^r Tb och Fennemanns Grundriss der Gesch. der Philosophie. 2^e Aufl. – Uti sällskap med I. Bl. och H. släntrade jag bort en stor del af efterm. uti ett ovanligt muntert lynne. –

Oktober 1818.

D. 1. Oct. Kl. 7. – Med denna dag skulle jag börja en flitigare läsning och med denna första dagen har jag verkligen ej skäl att vara missnöjd. Jag har börjat pensumtals genomgå Kants Kritik d. r. Vernunft med Mellins Marginalien, äfvensom Tennemanns Grundriss der Gesch. d. Philosophie. Till Adj. Bergbom återförde

Sid. 113.

jag hans böcker. – Hufvudwerk. -

D. 2^{dra} Åter afbrott i läsningen i anseende till Gottlunds afresa, med hvilken en hop af oss drucko några glas och sedan följde honom till sumpen, hvarpå han afreste om aftonen. Jag gick sedan till I. att ligga öfver natten.

D. 3^{dje} 2 K^r Caffee och en god frukost. – Gröt om aftonen hos H. och I. – En kopp Caffee med B.

D. 4de Adj. Nyk. hos mig för att bjuda en condition, som gett mig mycket att öfverlägga. Det wore att läsa med en Mamsell till. – Jag gick om aftonen till I. I anseende till det elaka vädret blef jag hos honom öfver natten, åt en stark aftonmåltid och las sedan länge Schuberts skrift: Altes und neues aus der inneren Seelenkunde.

D. 5te 2 koppar Caffee och en god frukost. – Hos Adj. Nyk. för att rådfråga mig angående hans erbjudna condition och åtskilliga andra angelägenheter.

D. 6te intog jag en för stark frukost och – försummade nästan hela dagen. – Qwällsvard hos Nysten. Jag kom så sent hem, att jag ej mer slapp hem utan måste återvända och hos I. ligga öfver natten.

D. 7de försumrades äfven derigenom. Jag hade också att göra med Bokkatalogen, som jag lånte af Nysten. Han har hämtat den med sig ifr. Lübeck och Hamburg. -

D. 8de och 9de medgingo helt och hållet till excerptioner ur nämnda Bokkataloger, så att jag ej las det aldraminsta. Förströelser hade jag nu väl emedlertid isynnerhet den sednare. – Då jag så ofta förut

Sid. 114.

rådfrågat Profess. B. om mitt ansökande af nytt stipendium (det Bremerska) trodde jag mig skyldig att tillföra honom det jag nu uppå föranledande råd annorstädes ifrån var likwäl sinnad att söka. Jag

erfor nu ett bemötande, som helt och hållet förstämde mig och hvartill jag ej kan utgranska någon annan orsak än misstanken, att jag hade kommit för att vilja för min ansökning imponera uppå honom. Än mera förargeligt war det att jag genom den oväntade öfverraskningen bragts ur stånd att rättfärdiga mig för tillfället så att jag tvärtemot i hans ögon till och med kunde snarare synas rättfärdiga hans misstanke om afsigten af mitt besök. – Jag hade tillika ämnat gå till Rectorn och inlämna min ansökning, som redan var färdig skrifven. – Af honom beslöt jag att fråga om mitt förehafvande verkligen gick ut på en så stor olaglighet som Prof. B. förmente. Han försäkrade mig att jag skulle wara lugn i det afseende. Dessutom tilltalte han mig så vänligen och deltagande att jag fattade det största förtroende till honom. – Om aftonen promenad med Bl. Hos H. Jag åt så öfverflödigt att jag trodde att jag

d. 10. skulle befinna mig värre än jag sedan befann mig. – Icke heller i dag kom jag mig till läsning. I morgon är en rätt ledig dag; då skall jag börja, tänkte jag. Men om aftonen, då jag gick ut hörde jag Musik och stannade därför så länge att lyssna derpå, att jag blef utstängd och måste öfver natten ligga hos Ziden.

D. 11. Större delen af f.m. var derigenom försummad; ty jag gick upp också till H. drack der Caffee och åt en bastant frukost. Äfven nu sökte jag förgäfves Prof. Fattenb.

Sid. 115.

(Nb. i går bytte jag af Nystén emot Newtonii Tractatus de qvadratura curwarum: Märkvärdiga uppfinningar och upptäckter från äldre och nyare tider, samlade af J.W.Schwarts, öfvers. Stockh. 1816. 8°). – Jag var tämligen flitig sedan ända till skymningen, då jag gick till Bl. och tillbragte der hela aftonen. I anseende till den förestående gradualskrifningen började jag nu åter fortsätta läsningen af Ernesti Rhetorica, som omkring en hel månad varit efterlämnad.

D. 12te icke heller förr upp än emot kl. 7. Hos Adj. Nykopp för att betala honom. – Jag talte för honom om mina besök hos Proff. B. och L. Han tyckte att det ej var värdt att gå ånyo till den förra och det må på hans ord blifva derwid. Äfven hos Prof. F. – Jag hade ännu kunnat låta blifva att gå till honom. Han är ännu långt ifrån slutet af Amos, men rådde mig dock att afhöra sig nu redan, då jag annars ärnade göra det. – Dertill hade jag ej nu synnerlig lust, dels för att ej hafva så lång tid att ledas i fall hans lection ej behagade mig och dels för att hafva också kritiskt samt exegetiskt sammanhang. – Hela förmiddagen äflades jag med hufvudwerk. – Jag las i går aftons Schubert om sjelfbeherrskande, bundenhet vid wanor m.m. och ärnade i dag göra ett försök med mina käraste. Jag vill här nämna derom, emedan jag just tyckes hafva varit satt på försök. (Det är lättare att på afstånd undvika faran än att oförskräckt och utan att förlora sin fattning se den för sina ögon). – B. hade främmande, för hvilkas skuld han lät koka Caffee: jag var bedd att straxt på e.m. infinna mig för mina egna affairer hos en man, som jag ej förut råkade hemma, men jag väntade häldre öfver en timma på – en kopp Caffee. Följden var att jag ej sedan träffade mannen och kommer i morgon att försumma mig.

Sid. 116.

Emot aftonen skulle jag få besök af en flicka, som sålde päron och pepparkakor. Tillfället bedrog mig åter och 12 skillingar voro snart (jag vet ej huru nödigt) inom några minuter förtärda. – Utaf min läsning uti staden blef det intet (jag träffade ej min dissipel hem) derföre kunde jag väl med några vänner, som jag träffade på gatan använda den timman till förströelse. Wi gingo till N-n. Han hämtade fram mellanmål och jag – begagnade tillfället med de andra och åt utan behof, ehuru jag trott mig kunna bota mitt onda genom måttlighet. – Oaktadt mitt uppsåt (knapt förtjenar det detta namn, då jag ej hade mera alfvar) har jag således i dag icke vunnit någon enda seger. Nå! i morgon bittida gäller det ånyo först att stiga upp så snart man får det första medwetande derutaf att man är waken. – Låt se, huru det går. Kl. har redan slagit 10, ännu skall jag läsa något stycke uti Schubert. Det varade till kl. 11.

D. 13de Det var alldeles såsom någon af mina goda wänner skulle ofta hafva ropat till mig att jag måtte stå upp. Wid första halfvaknandet erinrade jag mig äfven något såsom det förekom mig, mera betydande af mina drömmar. Men under mitt sölande utplånades detta helt och hållet. Jag kom likväl upp åtminstone i skymningen straxt efter kl. 6. – Äfven derföre borde jag beflita mig om att komma upp tidigare, att jag då ännu kunde uppsnappa något af det inre spelet. – Jag fick det infallet att proponera Witting ett byte i böcker af Wikström Inledning till Geometrien emot Uusi Testamenti Stockh. 1774. med 16 sk. mellangift. Jag borde nu gå till honom, innan jag bortförde Catalogen till Kamr. Mozelli. Wid förbigåendet kunde jag dricka en kopp Caffee i dag, då det är ett så fult väder och jag icke heller

Sid. 117.

för det närvarande har något annat att förfriska mig med. – I stället för en kopp blef det två. Bytet gick för sig. – Hos Bl. – Wid Moz. gick jag äfven in till H. E.m. fick jag åter lust att gå och dricka Caffee. – Ända hemifrån gick jag för att tillfredsställa densamma. – Om aftonen ut i en stark dimma. Jag vakade till kl. närmare 11 och lade mig indifferent om uppstigandet. – Ingen röst påminte mig nu heller derom, utan jag sofde ganska tungt

d. 14de till inemot kl. 7. Jag mådde icke rätt väl, hvilket jag nu väl kan tillskrifva promenaden och gårdagen i allmänhet. – Eftermiddagen ventilerades mina theser. Vid det tillfället kände jag bäst, huru inskränkt och oredigt mitt hufvud för det närvarande är och huru illa jag på denna tid först för mig. Den utgång det nya valet af Seniorer dessutom tog bidrog än mer att göra mig oförmögen till någon vidare sysselsättning för dagen. I synnerhet den sednare omständigheten gjorde mig i synnerhet mycken oro. Att Curatorn isynnerhet tagit mycken del utaf den pojaktighet som utmärkte hela det sista valet var alltför synbart. Att det påskyndade eller åtminstone stärkte hans beslut att afsäga sig Curatelet var lika klart. Jag tänkte uppå att den följande dagen gå att proponera

de andra seniorerne om det ej vore lämpligt att vi sammankallade Nationen och föreslogo att de, som skrivit de illuderande billetterna, borde gå privatim och bedja Curatorn om förlåtelse. – Sedan tyckte jag att det vore lyckligare om jag gjorde dessa föreställningar enskildt till dem, som jag verkligen kände vara i det afseendet brottsliga, för att igenom dem indirect söka verka uppå andra. I det afseendet gick jag ut

Sid. 118.

d. 15de till Houghb. för att få honom med mig till B-a. Der uppstod en disput om seniorsinrättningen och andra Nationsangelägenheter, som varade nästan hela förmiddagen. – Efter densamma trodde jag mig böra till följe af allt hvad jag inhämtat om Nationisternes tänkesätt gå och rådfråga Adj. N., hvad som egentligen borde företagas för att bilägga den crisis, hvaruti Nationen nu åter befinner sig. – Hela min förmiddag hade emedlertid gått till spillo. Deraf blef jag mindre mån äfven om eftermiddagen. Jag kom att gå till Rel. Det blef tal om Nationsangelägenheterna; han tyckte att man borde gå till Adj. N. och bedja honom anmäla saken hos Inspector, på det Herrarne måtte få sig en alfvarsam skrapa. Jag trodde att det kunde synas mindre fördelaktigt ut för mig, om jag berättade att jag redan varit der. Jag gick derföre med och sökte förekomma upptäckten af min dervaro förut derigenom att jag vid ankomsten ibland oss (vi voro 4) förde ordet. Men antingen nu N. ej kunde eller icke ville bistå mig, (också en mera besynnerlig fordran) hörde de af honom att jag redan varit der på förmiddagen. Emedlertid syntes detta ej väcka just någon uppmärksamhet hos dem: jag var dock ganska missnöjd öfver mig sjelf att jag genom mina handlingar kunde ådraga mig misstankar endera för fjäskeri eller tvetydighet. Äfven om aftonen las jag ej, utan gick till N-n samt blef der öfver natten. – Hela eftermiddagen och isynnerhet om aftonen besvarades jag af ett utomordentligt kliande öfver hela kroppen, sednast ända till den grad, att det hindrade min sömn. Min blod måtte vara ingenting mindre än sund, sedan jag sent insomnade hade jag en högst orolig sömn och steg sent upp den

Sid. 119.

d. 16de visst icke förstärkt af sömnen. – Stark frukost åt jag innan jag gick. – Om aftonen slutade jag Schuberts skrift Altes und Neues aus der inneren Seelenkunde. Hade jag tid skulle jag ännu en gång omläsa densamma. Jag har läst den under olika tänkesätt och sinnesförfattning; men den har alltid väckt min uppmärksamhet.

D. 17de fick jag en stor lust att bada och med anstalter till densamma värfvande af kamrater m.m. upptogs denna dagen så att jag ej hann läsa något mer än några verser uti Hebraiskan. Efter badstugan gick jag att spisa aftonvard uppå ett värdshus med Mein. – Der råkade jag äfven tillsammans med H. W-s till hvilka jag gick för att ligga öfver natten. Jag fick dock ej sömn förrän efter kl. 1.

D. 18de gick jag tidigt hem; men tracterades med en god sup dessförinnan. Sedan las jag väl rätt flitigt hela dagen. E.m. var jag och drack Caffee med B. Om aftonen hos Bl. och I. Denna tracterade mig en rätt duktig snaps och aftonvard. I dag har jag äfven åter börjat dricka Islandsmossa. Hvad som varit mig mindre till nöjes, är att det förra kliandet åter börjar infinna sig hos mig. -

D. 19. Jag kom tämligen sent upp och mådde dervid icke bra. Ned hos min värd, för att rådfråga mig angående min process, uti hvilken jag nu också åter får hufvudbryderi. – E.m. nationsmöte i anledning af det sista Seniors-valet. Jag föreslog ett nytt val, som också halft beslöts, så mycket det också syntes vara emot Coalitionen (de yngre). – Emedlertid visade sig andan i nationen redan vid detta möte mer än tillräckligen. Den är redan för mycket förderfvad för att kunna genom annat än stränghet förbättras och dertill är ej Prof. M. den rätta mannen. Emedlertid kan det vara bra. Sådana kritiska tidepunkter drifva en äfven mera

Sid. 120.

mer inom sig sjelf och man är lycklig om man så förmår höja sig. Då jag hos Contr. E. druckit en kopp thée, njöt jag intet vidare än mitt glas Islandsmossa. Öfverhufvud har jag i dag varit rätt måttlig. – Vakade till kl. 10 ½ innan jag lade mig; men också sedan fick jag ej sömn förrän efter kl. 12.

D. 20de las jag någorlunda flitigt, ehuru jag hindrades af hvarjehanda löpande. – Men om aftonen gick jag till I. intog der med tillbörlig förberedelse en dugtig aftonvard samt blef sedan öfver natten. Derigenom var grunden lagd till försummande af hela f.m.

D. 21. Då jag till och med gerna begagnade alla föranledningar, för att göra mig skicklig att spisa middag efter en stark frukost. – Ifrån Frenckell löste jag ut: Rixners Aphorismen. – Äfven e.m. hindrades jag uti min läsning genom främmande, så att den var högst obetydlig. Jag har i dag ändtligen slutat Lindfors Handb. i Romerska Antiquiteterna. Nu skall jag igenomgå densamma efter registret och granska blott innehållet för ett halft pagina dagligen. Såsom något nytt, har jag nu börjat läsa Ludens Allg. Gesch. d. Völker und Staaten. Om aftonen råkade jag helt oförmodadt ned för att höra en Tysk spela ett slags Konstpositiv. – Han tracterade mig med en kopp thée. – Hos Bl. tog jag sedan ännu en liten snaps, men jag åt ingen qvällsvard. – Ehuru jag vakade intill kl. 11, fick jag ej sömn förrän lång tid derefter.

D. 22. Hos Rector. Ingen annan hade sökt det Bremerska Stip. Han rådde mig att gå till Prof. Snellman och underrätta honom derom att jag ej ville taga nya. Han var ej hem; men träffade mig uppå gatan och rådde mig sjelf till detsamma. F.m. var jag sysselsatt att uti min hemmansprocess uppfatta en ny ansökning till Landshöfd. Embetet. – Promenad om aftonen. Ingen qvällsvard.

1818

4.

D. 23. (Oct) Omständigheterna hafva medfört ett afbrott uti anteckningarne för dessa dagar. De innehålla dock intet märkeligt, så framt icke en diversion till det onda och gemena bör komma under denna benämning. I det fallet äro de visserligen af vigt uti kedjan af det hela. Läsningen har gått högst försumligt och ännu återstå för mig 2 Kapitel af Genesis, hvilken jag aldrasist den sistledne Söndagen ärnade hafva slutat. – I går afton var jag uppå ett gelag, hvaruti en hop af Nationister hade deltagit. Ändamålet var att dricka några glas och höra en quartett afsjungas. Jag befann mig förut icke välmående och var alldeles icke disponerad för munterhet. Det var att förvänta att detta skulle begagnas af Mag. A. och hans character utvecklade sig också här alldeles såsom jag väntat mig det. Emedlertid aflopp det ännu denna gången å min sida stilla; men min vedervilja öktes i ganska hög grad och torde en gång komma att rätt starkt utbryta. De nya Bröder, som jag förvärfvade mig, woro: en Stenius, Alex. Stråhlman, 2 Granlunder och Professor Crohns. Slutligen intogs en qvällsvard på stående fot och först efter kl. 1 uppbröt sällskapet, som redan hade blifvit ganska högljudt. – Jag råkade blifva ibland de sista. – Några i-

synnerhet yrkade att sången skulle fortfara och oakadt alla föreställningar deremot segrade det partiet. Det gick likväl med foglighet för sig ända tills vi hunnit öfver torget uppå Tavastgatan. Der blef den slutligen skrålande. Hvad som var att förutse, blefvo vi omringade af vagt och återdrifne till vagten. Wid vår kringränning togo några till fötter. Jag yrkade att vi skulle uppskrifva våra namn - det enda, som man också fordrade af oss; men A., som nu åtog sig patronatet öfver oss, dref igenom projektet om falska namn. Det kom likväl icke till verkställighet, då Polis Gevaldigern sade sig känna en ibland oss. – Dermed sluppo wi och sedan uppspanns en plan för morgondagen, huru Rector först och främst och sedan andra igenom honom skulle föras bakom ljuset. – Så mycket den nu hade emot sig också å hederns sida, så måste den verkställas; ty A. dirigerade allt. – Jag gick att ligga till Rel.; men fick uppå lång tid ingen sömn. Äfven denna dagen har tillbragts med att läsa nästan intet. Deremot har det ej varit någon ända med frosseriet. -

D. 28. Också i dag blef läsningen ej betydlig. – Jag var och anmälte mig till gradual-skrifning jemte Rel. och Fabritius. Med oss blef antalet 9. Mätte icke förhållandet nu i anseende till utgången blifva motsats det vid min exercitie-skrifning. Hvad jag närmast måste önska mig, är att med det första slippa denna skrifning och åtminstone uti denna vecka; ty annars går åter en del af nästa månaden också förlorad. Om aftonen uppe hos H.

Sid. 123.

Hemma blott en liten qvällsvard. -

D. 29. uppvaknade sent; mådde icke väl. I dag satt jag flitigt hem och arbetade och bragte ändtligen så Genesis till ända. -

D. 30. I dag försåg jag mig åter med brännvin, hvilket jag ganska länge saknat; men försöket dermed i dag syntes blifva snarare afrådande: ty oaktadt en mindre quantitet turberade det mitt hufvud. – Mina studier hafva eljest i dag, sedan jag slutat Genesis och nu väntar uppå skrifning, utom några Mythologiska Articular i anledning af Lindfors, warit rigtade på Cornelius Nepos. Jag har valt denna auctor, för att nu få tillfälle att pröfva den Bruniska editionen. Wid en ren bekant Auctor måste goda upplysningar hafva en dubbelt större nytta, såvida uppmärksamheten genom minnets tillhjälp så mycket starkare tages i beslag. Tillika jemförer jag Franska Editionen, som jag sjelf äger. – Ingen qvällsvard, blott ett glas Islandsmossa. -

D. 31. Qvällen var redan förut bestämd att gifvas till pris åt förströelse. Man förmodade, att den efter skrifningen skulle vara just uppfriskande. Det blef emedlertid ingen skrifning utaf. Hos H-g samlades vi om aftonen flera för att gå uppå något spisqvarter. Dessförinnan tracterade han med win. Wid qvällsvarden bestod K-r en bouteille och sedan ännu en J-dt. Jag gick sedan till Ilmoni att ligga öfver natten. Efter så många extravagancer kunde sömnen ej blifva rolig.

Sid. 124.

November 1818.

D. 1. Nov. gick nästan helt och hållet till spillo, om jag undantager mina pensa uti Hebr. Grammat. och Lindfors. Det varade länge, innan jag efter Caffedrickning och frukostering hann hem (dessutom gjorde jag äfven den sjuklige Bl. en tjenst). Jag böds ned till middagen, åt der åter och drack och gick sedan ut och var borta hela aftonen. Med denna dagen ärnade jag eljest börja ett alfvarsammare studium och hade kanske åtminstone kommit till något kraftförsök om skrifningen varit förbi. Det är dock en besynnerlig huglöshet som bemäktigat sig min person. Att jag derunder blifvit allt mer slaf utaf mina förderfliga böjelser, finner jag ock af den oekonomiska räkenskapsboken. Efter min ankomst hit hafva utgifterna med hvarje månad betydligen stigit. -

D. 2. Fortsatte utom mina små pensa läsningen af Cornelius. Om aftonen hos I. En liten sup och smörgås der till aftonen. – Jag lade mig såsom i dessa tider vanligt kl.11.

D. 3. Deremot har det ock blifvit mig en vana att uppvakna först kl. efter 7, ofta emot 8. – Också i dag har jag ej mått bra. – Backman tracterade i dag med Caffee. – På båda dessa dagar har det ej bekommit mig väl. – Sedan satt jag en tid hos Rel. – Mitt göra har i dag varit att efter Hamberger dels supplera dels corrigera mina anteckningar för Prof. Pipping. Det slutades först kl. ½ till 12. – Liten stund hade jag varit hos Bl. – En snaps och litet smörg.

Sid. 125.

D. 4. Ändtligen kommer tillsägelse om skrifning till morgon. – Jag fortsatte läsningen af Cornelius. Jag hann endast till Daternes och dervid låter jag det nu bero. Nästan hela aftonen hos Bl. Sedan jag druckit 2 Koppar thée, åt jag ingen qvällsvard.

D. 5. uppstod jag något tidigare än vanligen. – Före skrifningen tog jag ett glas win, hvilket likväl ej befriade mig ifrån all räddhåga. Ämnen utgjorde allesammans sententris ifrån Horatius. De woro mig icke välkomna och efter mycket tvekande valde jag ändtligen: Nil mortalibus arduum est. Deröfver hade jag nu likväl bordt kunna skrifwa bättre än det blef. – Jag tog i början såsom Tyskarne säga munnen för mycket full: det hela blef af ett ganska löst sammanhang, och i visst hänseende en conspiracy af främmande tankar och af den grund ingenting mindre än inom sig fulländadt. En orsak till den mindre tillfredsställande utgången var äfven det att jag för mycket hade berett mig uppå andra materier så att den oförmodade olikheten igenom sin nödvändighet straxt i början bragte mig – ur min fattning. – Så mycket jag isynnerhet i närvarande ställning (då uppmärksamheten torde vara fästad uppå mig jemte billiga anspråk) måste önska mig att hafva svarat bättre emot en billig väntan, så glad är jag i hänseende till min vanliga försagdhet att åtminstone

Sid. 126.

så hafva sluppit igenom det att det rätt och slätt kan gillas. Mina andra kamrater måste hafva skrifvit mycket dåligt, om jag skall kunna anses berättigad till någon distinction. – Sedan jag med H. åter druckit ett glas win, gick jag till honom för att ligga öfver natten, åt der ännu qvällsvard.

D. 6. 2 k^f Caffee. Efter frukosten dröjde jag der ännu så länge att i anledning deraf hela förmiddagen för mig gick förlorad. – På e.m. las jag nu icke heller synnerligen. Jag var länge hos Rel. Der blef det nu naturligtvis tal om våra ämnen. – Jag las hans – uti mitt eget har jag numera upptäckt ett groft grammaticaliskt fel uti sista raden, hvilket jag verkligen ej kan begripa, huru jag begick, då jag sjelf tvekade derupp emellan det felaktiga och rätta. Felicitas kallar väl icke ens en scholaris för culturae indivulsus domes. Jag började läsa Eulers Algebra. – Om aftonen var jag först och drack thée (2 koppar) och sedan satt jag hela tiden hos Bl. – Lade mig först 11 och uppsteg

d. 7. kl. något före 8 efter en ganska orolig sömn och verkligen grums. För att om möjligt förskingra detta äfvensom mitt dermed åtföljande missnöje, företog jag mig en promenad med I. Efter densamma kände jag mig verkligen må bättre. – Om aftonen var jag åter ut med några goda bröder och frossade, hvarefter jag gick att ligga öfver natten hos H.

Sid. 127.

Jag fick dock ej så snart sömn och

d. 8. var jag upp redan efter kl. 4. 2 kopp. Caffee. Först efter frukosten kom jag såsom vanligt hem. – Sedan jag i går utbytt den delen af Rosenmüllers Scholia, som jag förut lånte emot en sednare, började jag i dag studera Mirha i afsigt att börja följa med i Prof. Fattenborgs föreläsningar ifrån morgondagen. Algebran blef helt och hållet efter. Jag var neml. aftonen hos Bl. Ingen qvällsvard. Jag lade mig kl. 10, men sofde icke destomindre ganska tungt ända till kl. 8.

D. 9de Utslaget föll på e.m. öfver scripta. Nästan emot min förmodan (ty jag fruktade verkligen att det ej skulle ske) blef jag ibland Gradual-scribenterne Primus. Efter mig kom Relander och så först Fabritius (hvilken jag fruktade skulle blifva Primus, då han vid Exercitii-skrifningen blef det), sedan en Tavastensis Forssell, sedan Hirn och sist Rosenbom. – Wi kommo öfverens, att hålla oss en rolig afton upp hos Hirn och I. Jag måste dertill dispensera mina återstående disciplar. Det var en öfvermåttan skön afton. Hos Bar. Mannerheim drack jag först en Kopp thée, derefter derupp några glas win, hvarefter vi gingo ganska muntra till Societets huset och åto der en portion. Klockan var öfver 9. jag gick då med R. och H. åt vårt håll. H. förde oss än till ett värdshus för att dricka vin: detta var nu naturligtvis ej mera behof utan blott medel till andra ändamål.

Sid. 128.

Ännu ett tredje besökte vi uti samma afsigt. Der drucke vi en bouteille öl och dröjde rätt länge. Man hade till och med rätt nöjsamt af mitt tiricinium uti courtoisie. -

D. 10. uppväcktes vi tidigt hos Rel. efter vanligheten med Caffee neml. redan före kl.5. – Intill frukosten expedierade jag par bref till Ithis. – Hos Prof. Hällström för att höra det ytterligare omdömet öfver mitt ämne. Han sade att det hade blifvit förklaradt för det bästa ibland alla de närvarande. Wid tvänne ställen i bredden sade han någon hafva gjort anmärkningar och bad mig efterse dem sjelfva, om jag kunde finna betydelsen af dem. Mitt egenteliga fel hade man alldeles icke blifvit varse, han attenderade sjelf icke dertill, innan jag förklarade det. – Då jag afskrifvit mitt Exercitii-scriptum och detta åtminstone såvida lyckats, skall jag här afskrifva äfven det, sådant det nu befanns med anmärkningarne uti bredden.

Nil mortalibus arduum est. Horat.

Jam inde ab eo tempore, quo supra sensus externos & confusam, quam praebent, rerum cognitionem, semet pedetentim evehens homo, suam persentisceret animi naturam atque veram actionum suarum coepisset indagare indolem causamque, vehementer & quidem in contrarias partes inter philosophos est disputatum & adhuc disputatur, quinam tandem sit omnium, quotquot sint, humanorum cona-

Sid. 129.

tium ultimus necessariusque finis ac terminus. Fuerunt nempe nonnulli qui certum illum ita constituerent, ut nullum omnino admitterent transitum & in orbem quasi agerentur laboribus suis mortales; nec ii pauci, qui e contrario omnes istos virium humanarum fines, utpote qui nulli essent nisi ipsi sibi ponant mortales, e vita penitus vellent extirpatos sublatoque. Horum quidem opinioni recte accessit quoque poeta ille celebratus, cujus supra leguntur verba, id innuentia, quique vel suo exemplo fidem illi ipsi opinioni fecisse haut immerito censeatur. – Verissima esse verba laudata & de omnibus viribus humanis recte dici, in totum adeo hominem quadrare quivis intentus rei aestimator facile concedet. Si enim Deum ponimus specimen & perfectissimum nostrum & rerum quae hoc universe continentur, auctorem, ipsos autem nos in ejus imaginem creatos, animum ideo nostrum & divina mente delibatum, aeternum, alta quaevis spirantem & sublimia, metam vitae in ratione constitutam excolenda, eisque, quae nobis injungit excultata, se ipsam percipiens suaque gaudens natura, exsequendis, inveniemus etiam, nullis ipsius, esse vim circumscriptam finibus vel limitibus sed indefesso potius & semper continuato, nunquam tamen finite studio ad originem tendere. Ejus quod fieri potest, quis extremum finem definiat & terminum? Illud ipsum quod fieri potest nonne ex

Sid. 130.

voluntate solummodo uniuscuiusque pendet? Qvanta haec in varietate inter homines, tanta revera etiam illud. Qvare, quum aequae sint infinita & diversa, quae effici possint ab homine, ac ea quae optari expetique, stulti & fere vecordis esse videtur altioris quid sectari haud velle, quam quod hebes intelligentia & praesentibus devincta declaraverit, ejusmodi esse ut ad finem perducere possit. Et dolendum sane, quod tantum vulgo solet abesse ut peragat omnia homo, quae valeat, ut potius vilem & quam potest, facillimam sibi proponat metam; quod quidem omnis pravitatis & omnium malorum maxima profecto est causa. Omnes igitur declinationes, quas fecerunt & forsitan facient mortales, illorum ipsorum debentur errori & debilitati, nec tamen spe nos privare debent, fore, ut increseat in diem humanum genus vera tam cultura, quam, quae ejus est indivisus comes, felicitate.

-

Ehuru tämligen slö gick jag dock om aftonen med S-s att äta på Vårdshus. G-m var med oss. Wi drucko derjemte en bouteille öl. – Utan att vara naturligen stämd till vårdshus-cortoisie, inlät jag

mig dock deruti för långt och blef beslagen. Detta sökte hon dock uppå ett smickrande sätt att godtgöra, då hon såg att allt var på vägen, att afbrytas för mig.

Sid. 131.

Sedan spatserade jag ännu ett litet stycke med Rel. och gick sedan till natten till honom.

D. 11. uppväcktes vi redan kl. 4 med Caffee. Ehuru vi vakat ganska länge, stego wi upp (Jag för att vänja mig). Intill dagen försökte jag att innantill läsa Arabiska. Han har nyligen börjat dermed för Mag. Wallenius. Min framgång gaf hans förslag hos mig insteg att börja läsa med honom. Jag skulle då ligga de nätterna hos honom, uppstå kl. 3 för att tillsammans studera. Jag skulle derigenom vänja mig att uppstiga om mornarne, likväl ej försumma något utan till och med komma att nyttigt använda en tid som jag eljest försummar. Förslaget förtjenar möjligen att behjertas å nyttans sida. – Jag skall dock först rådfråga Bl. hvad jag bör göra. – Jag var på e.m. något sömnig. I stället för att låta mig öfverväldigas, gick jag ut och drack thée. – Deraf mådde jag likväl ingenting mindre än wäl. – Uppå nationsklubben blef det fråga om de till dagens ordning hörande Student-uppträden. Derom har jag nu tänkt att till och med wäcka tal. Så mycket mera välkommen var mig nu den tillfälliga anledningen att fritt yrka min hjertans mening uti den saken. Den har neml. gått ut uppå att Nationerna borde sinsemellan stämma uti ett beslut att med uteslutande ifrån Nationen bestraffa hvarje förbrytelse, som genom sin gemenhet och låghet ut-

Sid. 132.

märker sig. Kanske skedde det ännu mera derföre att Nykopp äfven var af den tanken att något botemedel för det onda borde inom sjelfva Nationerna upptänkas; men ganska många biföllo dertill, ehuru man tycktes finna mitt förslag alltför Draconiskt. Möjligt kan det hafva ett sådant utseende; men jag har nu den öfvertygelsen, att blott stränga medel kunna bota ett ondt, som så starkt gripit omkring sig. – Man bör yrka stränghet så mycket mer, som saken är i vår närvarande kritiska ställning utaf den högsta vigt. Det skulle innerligen gräma mig och förbittra minnet af hela min vistelse vid Academien, om vi skulle genom vårt förwållande förlora våra privilegier. Och skall man ifall dessa uppträden, hvarigenom de Studerande denna termin utmärkt sig, kunna klaga öfver obillighet, om en sådan olycka skulle inträffa. – Jag lade mig redan kl. 10, men sofde

d. 12 ganska sent. En pollution hade jag äfven haft, hvaröfver jag icke undrar efter sådana scener, som jag nu haft på de föregående dagarna. – På middagen hos Gr-n som böd mig att dricka ett glas vin. – Sedan arbetade jag ej stort. – Med Z. som hämtade mig bref ifr. Upsala, gick jag ut att söka Bl. Promenad med H. och I. Rel. föreslog mig att åter komma och äta qvällsward på det vanliga stället och jag var verkligen hugad dertill, så mycket mer, som

Sid. 133.

jag af Controll. Ekholm erhöill penningar (der drack jag ock en kopp Théé och tog en sexa). – Lyckligtvis var han ej mer hem, då jag kom till honom och sedan ides jag ej mera gå. I det stället promenerade jag upp till H. – Lade mig kl. 10 – men fick ej sömn. Under mina lucubrationer föll jag uppå den tanken att man af närvarande tidsomständigheter kunde hämta anledning till förnyande af projektet om en Studentklubb.

D. 13 var jag hos Nyk. för att höra hans mening derom. Han lofvade tala med Adjj. L. och. B. om saken. – E.m. var han hos mig. De hade gjort invändningar deremot ibland hvilka den var den mest magtpåliggande, att en sådan klubb kunde ännu mer bidra till att söndra de yngre ifrån de äldre. – Hos Bl. – Hos Ebeling. – Sedan med R. och åt aftonvard uppå det vanliga värdshuset. Då jag ännu gjorde längre framsteg, så fann han denna afton för den roligaste af alla, som han med mig tillbragt. – Naturligtvis måste jag sedan ligga öfver natten hos honom. -

D. 14. stod jag upp efter kl. 4. gick efter 6 derifrån upp till H. hvaräst jag åt frukost. Sedan expedierade jag hela förmiddagen bref till Upsala. – E.m. las jag ej heller synnerligen och om aftonen var jag åter ut och frossade samt låg sedan hos Rel.

Sid. 134.

D. 15de las jag någonderunder flitigt. Hos Bl. las jag en timma innantill Arabiska. – E.m. har ned på visit drack der théé med vin. Mitt bröst har varit några känneligt i dag – Hela den öfriga aftonen tillbragte jas hos Bl.

D. 16de sofde jag åter (hem) ända till kl. 8. – Eftermiddagen förde mig min onda Daemon till R. – Ge-m skulle laga sin Student-examen och Rel. höll på att öfvertala honom till att därför tractera i afton och bjuda mig äfven dertill. Jag gick, sedan jag redan hos E. druckit en Kopp théé, men kom till ett förskräckligt illamående ehuru jag der visserligen ej drack alltför starkt. Kroppen var väl icke rätt ledig ännu efter de sista frosserierna. –

D. 17de uppvaknade jag med vanlig hufvudwerk, so småligen lät skingra sig och efterlåtenhet samt förmåga att striden med kraft blef för dagen den naturliga följdén – Om aftonen mädde jag bättre. En sup vid qvällsvarden hos Ilmoni, lade mig kl. 10.

D. 18de uppvaknade jag och uppstod till min egen förmodan något öfver kl. 2. – Emedan jag dock tyckte det vara något hårdt så lade jag mig åter, sedan jag absolverat ett pensum och sofde till

dagen. Likväl hann jag också i dag sednare än jag af en sådan tidighet väntat mig. Jag fick neml. på e.m. främmande, en Nordvik, fordom Gymnasii-kamrat och hela aftonen

Sid. 135.

var jag ut i staden, åt sist qvällsvard hos Ilmoni och blef hos honom öfver natten.

D. 19de kl. 4. 2 K_r Caffee och frukost. Icke utan nytta las jag der Schuberts Ansichten von der Nachtseite der Naturwissenschaft. E.m. gjorde jag en fruktlös promenad ytterst ned i staden till F-ss-n i afsigt att begära låna penningar af honom: (jag har sett att han nyligen erhållit med posten) Jag kan nu med större tillförsigt låna, då jag i går hörde, att Consistorium beviljat mig det Bremerska stipendium. Jag träffade F. alldeles icke hem. – Blott liten qvällsvard. – Hos Bl. – Jag fick ej sömn förrän efter kl. 11.

D. 20de kom jag åter icke upp förrän kl. 7. Dertill hade jag ett ganska oredigt hufvud, hvilket ännu mer förvirrades igenom ett glas win, som mig tilböds hos Åkerblom. – Om aftonen lockade mig Bl. att läsa för sig Gånge Rolfs Saga (af Liljegren). – Jag dröjde så länge bort att jag ej mer slapp hem. Jag gick till Rel. men då han redan sofde, gick jag derifrån upp till Hirn. Han gaf mig än smör och bröd. – Jag sof ock denna natt ganska oroligt och förmådde

d. 21^{sta} ej stiga upp förrän kl.7. – I dag slutade jag ändtligen första delen af Eulers Algebra. Jag har likväl så igenom läst densamma att jag måste läsa densamma om, i fall jag skall hafva några nytta deraf. Hos Nyk. – Ilm. och Bl. – Obetydlig qvällsvard. -

Sid. 136.

D. 22. Jag kom ej upp före dagen. På f.m. hos Bl. för att få läsa Arabiska; men det blef ej af dels emedan han hade främmande och dels emedan han befann sig illamående. - - Om aftonen gick jag åter att söka F. i afsigt att begära penningar. L. var blott hem, med hvilken jag pratade hela aftonen tills F. kom. – Utan att komma directe fram med min begäran hörde jag att han gerna sjelf ville låna. Jag lade mig kl. $\frac{1}{2}$ till 11; men fick ej sömn före kl. 1. Hvarjehanda bekymmer och planer för framtiden oroade mig.

D. 23. sofde jag åter intill kl. 8. I aftons hade jag ej ätit något. – Litet åt jag nu till frukosten och tillfälligtvis blef jag utan middag. I dess ställe drack jag 3 koppar Caffee. – Efter en sådan diet var nu en sup och qvällsvard upp hos I. och H. högst välkommen. Hos Bl. en stund dessutom. – Åter fick jag ej sömn förrän efter 11; men sofde deremot ända till kl. 8.

D. 24. Det lyckades mig att utfakta [?] Lacrois's Differential och Integral Calculer, hvilka jag ändock alldrig kommer att behöfva. Jag har tänkt med de penningarna köpa mig Gesenii Hebraiska Lexicon. Om aftonen hos H. och I. R. och Ger-m voro der och med dem uppehölls min tid, så att jag ej mera kom till Bl. ehuru jag visste att han väntade mig äfven för att höra sagans föreläsning fortsättas. R. och Gr. sökte först öfvertala allesamman, att komma ut på värdshus. Deras vägrande derupp var äfven mig en god föresyn och jag

Sid. 137.

var nu stark nog att afslå deras under vägen (vi kommo tillsammans bort) tidt förnyade persvasioner. Saken var nu också den. Jag ägde nästan sagdt ingen styfver penningar (utom de Ryska) och uti ett sådant tillstånd ville jag än mindre tilltvinga mig liberalitet. Också hem åt jag ingen qvällsvard. Jag lade mig efter vanligheten kl. $\frac{1}{2}$ till 11; men nu nödgades vänta ända till långt efter kl. 1, innan jag fick sömn. Jag kan ej begripa orsaken till en sådan vana hos mig.

D. 25. kom jag upp först kl. $\frac{1}{2}$ till 9 och hvad naturligtvis kunde väntas helt confus och utmattad. – Genom en promenad med Bl. recreerade jag mig något. – Äfven drack jag Caffee med B. och sedan ännu en kopp hos Ekg. – Om aftonen hos Bl. för att fortsätta sagan. Jag lade mig (efter en liten qvällsvard) kl. omkring $\frac{1}{2}$ till 11; men fick åter ingen sömn förrän kl. 1, ehuru jag till och med stod upp och i mörkret tog mig igenom hoppande motion ända till den yttersta trötthet.

D. 26. vaknade jag väl af kölden i min kammare något tidigare än vanligt; men kom dock ej upp före kl. 7. Jag befann mig ingenting mindre än väl. – Efter ett glas porter, som jag drack hos Fabr. befann sig min mage helt och hållet i oordning äfvensom mitt hufvud. Man bragte mig bref ifrån A.S., hvarur en nyhet verkligen på mig gjorde ett starkt intryck. – Det förekommer mig nu såsom vore också Ingermanland ej mera för mig en så interessant och önskvärd vistelseort, som hittills. Åtskilliga har

Sid. 138.

dermed utur mina drömbilder och griller ramlat och kanhända har mycket derigenom blifvit ins Weitere geschoben. En viss grad af sällhet har åtminstone utur de der drömbilderna aflägsnat sig uti ett obekant och dunkelt fjerran och phantasien får nu svärma så mycket mer obehindradt och gränslöst. – Före middagen var jag hos I. och fick en snaps för min mage, hvilken icke destomindre äfven på e.m. fortfor att vara orolig. Dels derföre, dels för att försöka om det kunde bidra till sömn, åt jag nu om aftonen och brände ut en brasa innan jag lade mig. Jag fick också nu sömn åtminstone efter kl. 11. – Nu hade jag varit vid ett öfvermåttan lustigt humeur. Det fortfor till en del också

d. 24de, ehuru jag åter sent uppstod. – Om natten fick jag igen vakade till kl. öfver 11.

D. 28de uppvaknade jag något tidigare af magplågor. Om aftonen gick jag upp till H. Jag dröjde der något längre, så att jag blef innestängd. Ett gement väder gaf vigt åt propositionen, att blifva qvar.

D. 29. förde oss H. till Jungfru Ö. att dricka Caffee. Sedan voro vi hos Rel. en stund. – Utaf Caffet blef jag något orolig; men drack sedan åter en kopp med Backman. – Om aftonen hos Bl. och H. – utan behof åt jag aftonvard. – Åter fick jag ingen sömn, hvarföre jag tog upp eld och las ännu en liten stund uppå sängen. Jag märkte att det just ej gjorde ögonen godt.

Sid. 139.

D. 30. vaknade jag väl tidigare; men kom ej upp före kl. 8. Huru litet välgörande min sömn plägar wara, bevisar äfven just den omständigheten, att jag vanligen ej förmår stiga upp, om jag ock vaknade och att jag känner mig äfven uti föttren tröttare än då jag lagt mig. – Jag har varit tämligen i förlägenhet för min namnsdag. – Då jag en gång börjat göra anstalter derföre, hafva derunder gratulationer ifrån flera håll öfverrumplat mig.

Jag lånade af R. penningar för att kunna med några vänner om aftonen dricka några glas. Dessförinnan ämnade jag sluta åtminstone Gesenii Hebr. Gram. Men också detta blef om intet då Rel. kom. Wi gingo då upp till H. och I. Endast Bl. kom dit till. – Jag blef der qvar öfver natten. Jag befann mig rätt väl af förströelsen. Jag hade tänkt att denna på en tid skulle blifva den sista; men icke destomindre gick jag redan

December 1818.

D. 1. Dec. ensam, då jag ej fick någon annan med mig, efter mycken ventilation, och drack en kopp Caffee. (Mer fick jag ej.) Min läsning blef obetydlig. Jag skref bref till Finnér och Stråhlman. Om aftonen ingen qvällsvard.

D. 2. expedierade brefven. Hos I. – På f.m. hade jag litet ondt i hufvudet, kanske af för mycken fasta. Jag har nu ej annat än vatten och bröd till näring hem och då föräter man sig just icke. – Om aftonen hos I. och H. Blott en skorpa hem. – Jag fick åter ingen sömn på lång tid.

Sid. 140.

Den blef sedan såsom den föregående natten ganska orolig. Såsom efter den vaknade jag väl tidigare

D. 3. men kom mig likväl ej att stiga upp förrän vanligen. I dag kom H. och lånte mig penningar 30 Rd. – Jag hade väl ärnat gå uppå Concerten; men för den dyra entreen blef jag dock derifrån. I det stället trodde jag mig nu kunna gå och dricka en kopp thée, hälst jag ännu hem var utan all sofvel. Äfven härvid hade jag dock betänkligheter. Hade Nyst. varit hem, så hade det ej blifvit utaf (Jag var och sökte dem). Der råkade jag nu Mein. jemte en obekant Nationist Boucht. Den förre betalte en liten skuld till mig och beställde fram win. Häruti tycktes den andre göra ett med honom: jag var dock i början tämligen skygg med Broderskålen, hvilken jag först vid 2^{dre} glaset proponerade. Ett tredje följde ännu derpå. Sedan var jag hos Bl. och betalte till Man. 20 Rd. Oaktadt jag gratis druckit något, var jag dock utan qvällsvard och jag gaf då vika för min böjelse att gå till det för någon tid sedan utaf mig till min följeslagares synnerliga nöje så ofta besökta värdshuset. Tillfället felades mig nu att ens söka tråda utur den ambiquitas hvári mitt inre befann sig (jag var nemligen icke rätt nöjd med mig sjelf). Emedlertid blef jag dock af med något och hela aftonen försummades. – Ehuru jag var ganska trött och lade mig redan straxt efter kl. 10, fick jag åter ingen sömn förrän efter kl. 12. Uppstod deremot såsom vanligt kl.8.

D. 4de Hos Nystenarne om aftonen å jag en dugtig

Sid. 141.

qvällsvard. Ehuru ganska trött fick jag icke heller nu sömn. Så snart jag lägger mig numera, beherrsкас jag af en besynnerlig oro, som likasom denna afton öfvergår till de bedröfligaste aningar. – Alla gamla sår upprifvas, isynnerhet tränger sig minnet af min yttersta brytning med Major S. beständigt uppå mig. Den besynnerliga händelse, som äfven i det yttre medförde denna börjar synas mig allt mer nödvändig; men jag kan ej mera ens uti en stilla hängifvenhet uti mitt öde finna lugn, då jag hos mig saknar grunden till en sådan.

D. 5te opponerade jag på Nationsmötet ganska länge. En högst småaktig egenkärlek, som under allt ville ständigt framsticka, förargade mig på det högsta uppå en tidepunkt, då jag kanske mer än någonsin erinras om mina bristfälligheter i alla afseenden. Jag åt blott en måttlig aftonmåltid och lade mig efter vanligheten circa ½ till 11. Nu slog klockan ändtligen 3, utan att jag i det minsta kände mig sömnigare, än då jag laggt mig. Jag stod åter upp och las öfver en timma, hvarefter jag åter gjorde ett nytt försök att insomna. Detta borde nu så mycket lättare kunna verkställas, som omkring kl. 5 Madam skulle komma med Thée, hvilket hon med denna morgon skulle börja koka mig, för att om morgnarna få mig upp. Hvarken kom hon eller fick jag ens nu någon sömn. – Jag måste åter uppstå. Jag

Sid. 142.

uppgjorde eld. Sittandet framför brasan löste ändtligen mina stufnade lemmar, så att jag emot skymningen föll uti circa en half timmas dvala. Jag gick, då théet ej ankom att dricka 2 koppar Caffee, hvilka just ej recreerade mig. Då théet ändtligen efter frukosten ankom, drack jag ännu också deraf 2 koppar. – Ehuru jag vistades ut i luften, var jag dock ganska förvirrad. – Längre fram på dagen befann jag mig skäligen väl i synnerhet sedan jag med Bl. promenerat ett stycke utom Tavast-tull. Likväl fann jag vid min läsning att jag hade en rätt slö hjerna. – Om aftonen gick jag till I. som undfägnade mig med en dugtig sup och qvällsvard. Så ängslig jag nyss varit, så omstämd blef jag nu och lade mig med detta lättare sinne kort efter 9, sedan jag kommit hem, ganska trött. Så behöfde jag nu icke heller särdeles länge vänta på sömnen. Under den drömde jag mycket och (blott det kan jag erinra mig) under alltsammans utmärktes jag af ett icke allenast utaf ett lätt utan snarare lättfärdigt och dåraktigt lynne (uti ett sådant tillstånd och derefter afpassadt tillstånd åskådade jag till och med en likprocession, hvaruti min fader också gick med). – Man fann mina skalkagtiga upptåg och min munterhet ganska underhållande. Det förekom mig, såsom jag en par gånger emellanåt vaknat och beslutit att åter insöfva mig, tills Madam skulle komma. Så hade jag åter å nyo insomnat och befann mig åter i mitt

Sid. 143.

lustiga sällskap, hvilket dock var mycket skingradt. Snart befann jag mig allena och dervid just icke väl. Jag tyckte att jag verkligen låg. En gumma inträdde, hvilken väl också hade tyckts höra till sällskapet; men åtminstone genom sin ålder stått dertill uti något slags opponerad förhållande, så att jag uti hennes närvaro alltid känt något slags tvång uti mitt fria lynne. Nu tyckte jag att hon till och med hade några större rättigheter öfver mig, och trodde mig både erkänna detta och äfven mig sjelf handla consequent emot mig sjelf, om jag emottog henne sjungande. Jag utbröt derföre (likväl ganska beklämd) uti erit (såsom jag tyckte om mig sjelf). Jag skulle just tillägga tibi då det förekom mig, såsom trädde någon in igenom min verkliga kammardörr (den dunkla väntan på Madam var väl här till grund). Jag vaknade helt förskräckt och frågade med tvetydig modighet och raskhet: hvem är det? medan ännu det sista ljudet af mitt erit skrånande sväfvade mig uti öronen. Jag uppstod och kl. var ganska nära 5 (uppå den timman skulle Madam komma). Jag trodde att någon hade gått der ned igenom farstuga-dörren och att ljudet deraf var uti min drömvilla öfverflyttad till min egen kammardörr (en sådan öfverflyttning är ganska naturlig); men då jag gick ned, fann jag att äfven detta vart en fullkomlig drömvilla och ingenting mer. – Äfven uti verkligheten kände jag mig må ingenting mindre än väl och jag tror mig derföre så mycket mer kunna antaga

Sid. 144.

hvad jag någonstädes (kanske ock uti Schubert) läst, att sjunga utmärker bedröfvelse. – Att åtminstone med den inre anden förhållandet är detta, skall för en uppmärksam betraktare icke synas främmande och derföre har jag ansett ofvanstående fragment att såsom märkvärdigt förtjena

anföras till inledning dertill. – Jag drack thée hela 3 koppar. Hos Prof. Fattenborg för att begära tillstånd att få disputeras under honom. Han lofvade mig åtminstone och gaf mig äfven någon förhoppning att få ett eget ämne. Alltsammans berodde dock på hans hälsa som varit krasslig och hans tid. – H. kom och lånade mig till de 30 Rd., som han uti förra veckan försträckt mig, ännu 25. Ut i nästa Termin skall jag ännu af honom erhålla 30 Rd. Jag får nu då åtminstone betala åter några andra skulder. – Eftermiddagen var jag och drack Caffee med B. – En kopp till hos Ekholms. Emot aftonen fick jag ganska ondt i magen, försmådde derför icke en sup hos Nyst. der jag äfven åt dugtig qvällsvard. Jag var der för att betala honom. – Hos Bar. M. i samma afsigt. – Också nu behöfde jag lyckligen ej länge vänta uppå sömn.

D. 8de uppstod jag ock redan före kl. 5. – Åter 3 Koppar thée och en stark frukost. – E.m. var jag åter och drack 2 Koppar Caffee uppå Strandmans bjudning. -

D. 9de sofde jag ända till kl. 5 ½, då Madam kom med thée. Hvad jag sedan las intill kl. 8, blef allt hvad jag las för hela dagen. – Jag blef neml. redan i går buden af Fru Ekh. att spisa frukost uppå hennes namns-

Sid. 145.

dag. – Musik skall ned i farstugan påminde mig om att det var äfven min värdinnas och då jag dertill engång var klädd, tyckte jag artigheten i sådana fall fordra att jag skulle gå ned och gratulera äfven henne. Jag tracterades med ett glas Mallaga. – Wårre medtagen blef jag efter frukosten, som gick dessutom så långt att jag äfven med Blomqvist försummade att gå och anmäla oss till Candidat-examen för nästa Termin. Det förnämsta felet låg väl utom qvantiteten uti blandningen af flera slags viner med punsch. En stor förargelse för mig var det, att jag under brådskan derifrån hem spräckte mina Uniforms-pantalonger, så att jag måste låna Ilmonis, för att kunna återkomma på eftermiddagen. – Jag mådde likväl icke egentligen illa, ehuru jag var i tämmelig grad berusad. – Der förgick äfven hela eftermiddagen (hos Ekholms). Jag stannade först kvar till Caffee, sedan till Thée och sist till qvällsvard, hvarvid åter dracks både vin och punsch. Dervid var jag nu dock måttligare och kom derifrån om aftonen endast med följderna af ett gräsligt frossande i allmänhet. I dag har jag nu ändtligen slagit mig ordentligen lös. Måtte det ej vara mig till elakt omen, att sådant just hände mig i dag! – Oaktadt jag uti allt (först vid uppstigandet) i dag blifvit efter, befinner jag mig likväl vid slutet af alltsammans ej så alldeles illa. – NB. I morgons började jag läsa

Sid. 146.

Kanne über die Verwandtschaft der T. u. gr. Spr. för att pensumwis fortsätta. – Af brist på sömnaktighet lade jag mig något sednare, men sofde deremot

d. 10 till kl. 5 ½. – På e.m. 2 koppar Caffee, inviterad af Strandman. – Utom en liten slöhet har jag allt ifrån morgonen mått förträffligt. – Det var nu väl just icke att söka bibehålla mig uti denna välmåga, att jag om aftonen gick till I. för att äta korf. En sup skulle befordra matsmältningen. Jag skulle hafva förblifvit der öfver natten, om det ej varit mig nödvändigt att icke förgäfves besvära honom. – Jag lade mig på vanlig tid ock var upp efter kl. 3. Jag hade gjort bättre om jag då uppstigit, ty jag hade sedan ända till kl. 5 ½ ännu oroligare sömn. Härefter skall jag föresätta mig att uppstå så snart jag vaknar. -

D. 11te befann jag mig under hela dagen icke väl. Jag lyssnade väl så mycket häldre till förslaget att om aftonen med några glas fira Carl XIII.s dödsfest. – Wäl öfverskredo vi på sätt och vis gränserna för den stämning, hvare ett sådant minne endast och allenast bör firas; men det var dock icke utan sin nytta. Jag förblef hos I. öfver natten.

D. 12te uppstego wi före 5 och gingo efter en promenad upp till Observatorii-byggnaden till mig för att dricka thée. – Hela dagen mådde jag ej väl. Äfven andra hinder afbröto läsningen. Om aftonen hos I. Jag åt der qvällsvard, sjöng och blef öfver natten.

Sid. 147.

D. 13. Var jag efter kl. 5 i rörelse. Icke heller nu mådde jag väl. – Expedierade bref till Zitting. Eftermiddagen var jag tämligen sömning och slö utaf mig. Om aftonen kom I. och Bl. till mig. Det har varit ibland Candidandi fråga om protestation emot beslutet att bestämma Examensdagarne redan till Februarii. Man måste derföre göra sig underrättad om fleres tänkesätt uti saken och jag gick derföre med I. till åtskilliga. Sacklén tracterade oss med en kopp toddy, hvarvid vi ej kunde annat än proponera Brorskål. Redan förut oskicklig till läsning blef jag det ännu mer. Wi gingo då till Rel. och med honom uppå ett värdshus att äta aftonvard. Han tracterade med öl. – Sedan gick jag åter upp till I. för att ligga öfver natten.

D. 14. kommo vi till mig efter kl. 5. – Till kl. 8 skulle vi samlas hos Rel. för att der ytterligare konsulera om Examen och sedan gå till Decanus. Han lofvade att Examina skulle blifva så sent som möjligt. – Uppå åtskilliga andra visiter till hvarjehanda affairers uträttande förgick hela förmiddagen. – Eftermiddagen blef det lika litet läst. Uppå samma sätt gick det

d. 15de. Dessutom tillstötte hvarjehanda utomordentliga hinder för läsningen. Backmans pojke hade icke hämtat middag åt oss; vi måste gå och äta på ett spisqvarter. Jag åt mer än jag tarfvade, emedan jag var buden till aftonen uppå Österbottningarnes Candidat-calas. – Jag uppsatte föröfrigt bref till Stråhlman och Finnér. – Igenom min middag och bitter-

Sid. 148.

mandlar som jag åt, war jag så beredd att drickandet ej skadade mig åtminstone i utvärtes måtto, så litet jag också tvangs att skona mig. – Jag blef Broder med Studeranderne Borg, Wacklin, Estlander, Malin, Carlborg och Magister Wahlbeck. Först kl. 1 kommo vi derifrån h.l. de sista, till hvilka äfven jag hörde. Jag gick att ligga till Rel.

D. 16. Med möda kom jag upp kl. 7. Äfven denna dag har gått till uträttande af åtskilliga Commissioner och huglöshet. – Om aftonen, då jag war hos L. N-n och han följde mig ut i staden, böd han mig upp till Schweitzaren uppå en sup Likör. – Efter den samma antog jag gerna Blomkvists uppmaning att komma ut och promenera med honom. Det gjorde wi sedan uti en ganska lång tid. -

D. 17. af trötthet och illamående förmådde jag ej uppstiga på lång tid. – Långe hos Rel. dit jag gick för att aflämna brefven till Ithis. – Jag åt der frukost. – Hela dagen mådde jag ej väl. – Om aftonen var jag hos Bl. och sedan med honom derupp hos Ilm. hvaräst jag tog en snaps och åt en smörgås. Jag lade mig straxt efter kl. 9.

D. 18. uppsteg ganska confus kl. något före 6. – Äfven i dag var min läsning tämligen obetydlig såsom den nu varit uppå en par veckor. – Om aftonen var jag åter ut med Bl. hos Ebeling och på åtskilliga andra ställen. – En ganska liten qvällsward.

D. 19. Ändtligen fick man i dag höra sin föreskrifna Examens-dag. Den kommer enligt i

Sid. 149.

går på Consistorium anställd lottning att infalla uppå den 16de Aprill således på en ännu någorlunda god tid, hvartill det ännu är nära 4 månader. – I anseende till skurning hem släntrade jag bort denna dagen och frossade ansenligen. Efter middagen förde mig nemligen H. till Jungfru Ö. att dricka Caffee och hos Ekholms drack jag ännu en tredje kopp. Om aftonen var jag med I. och Bl. samt åt qvällsward på värdshus, hvarefter jag hos den förre låg öfver natten och åt frukost.

D. 20de Derpå var jag och drack Caffee. Eftermiddagen tracterade Strandman med par koppar. Jag tillbragte sedan tiden ända till skymningen hos Arw. och Sim. samt aftonen, sedan jag fulländat mina bestämda pensa, hos Bl. som tracterade mig med ett glas win. Jag åt då ingen qvällsward. – Af vinet blef följden en pollution om natten. Sönnen var ock ganska orolig. -

D. 21. Hos Ekholm för att liquidera för Mams. Sohlbergs läsning. Utom betalning fick jag goda droppar, hvilka likväl upphetsade mig. – Med den erhållna betalningen kunde jag dock åtminstone

betala Nysten, af hvilken jag för icke lång tid sedan nödgades låna en summa. – Efter detta är min contanta cassa till julen högst obetydlig.

Sid. 150.

Eftermiddagen sofde jag några timmar; men fick i dess ställe om natten ingen sömn för mot kl. 2.

D. 22 uppsteg emot kl. 7. Jag hade beslutat att till magens rensande i dag laxera. Jag började till den ändan taga in par timmar efter det jag druckit mitt thée. Under mitt medicinerande studerade jag i dag Hammarskölds Anteckningar till Svenska vitterhetens Historia. Så intressant detta första försöket till en sådan är i afseende å sakerna, som det innehåller, så mycket måste man tala författarens språk, hvilket man nästan kunde påstå att bära stämpeln af ett coquetteri med den vidsträcktaste beläsenhet; ty så uppblandadt är det med Grecismer, Latinismer, Germanismer. – Om aftonen gick jag till Rel. för att äta något saltigt hos honom, emedan jag sjelf saknar allt sådant. Det blef min enda ordentliga måltid för i dag. Jag lade mig kl. 11.

D. 23. vaknade och uppsteg jag redan före kl. 4 och började nu åter läsa Tennemans Grundriss der Gesch. der Philosophie, hvilken väl en gång börjad såsom mycket annat blifvit efter. – Bl. skulle resa jemte I. redan i går. Han lofvade dessförinnan komma och taga afsked utaf mig. Jag förundrade mig hela dagen i går öfver att han ej syntes: icke heller kunde jag gå till honom. I dag skyndar jag till honom och får till min förundran höra, att han, efter att hafva

Sid. 151.

redan inpackat alla sina saker, vid lyftandet af sin kista, brutit sin rygg så att han måste inställa sin resa. I. reste derföre i dag endast med en annan Landsman. Wid afskedet drucko vi hos honom ett glas Mallaga. Jag måste äta middag uppå ett värdshus. Eftermiddagen och aftonen vandrade jag åter till en del tillsammans med Bl. äfven för att proviantera oss till julen. – Af grannskapet förleddes jag in att dricka thée hos Jungfru Ö. Om jag undantager det, kan jag just ej säga, att jag frossat. Likväl har jag ehuru i synnerhet om aftonen efter théet känt grund till hufvudwerk, hvartill jag ifrån en stund kort före middagen, då jag redan innan jag drack Mallaga glaset, helt hastigt efter en mera ovanlig munterhet kände uppå en gång liksom stickningar uti bröst och hufvud, haft anlag.

-

D. 24. Jag sofde ända till kl. $\frac{1}{2}$ till 8 och vaknade med någon grums. – Sedan jag blifvit nedbuden att äta julgröt och äfven fått någon anticipation om en sannolik julklapp, var jag med Bl. hos Lector Meyer och valde länge ibland hans många materialier till sådana, för att sända en till min lärjunginna. Walet var ganska svårt i anseende till hennes ålder och ännu ringa framsteg uti intellectuell bildning. – Äfven måste jag considerera mina tillgångar och så stannade jag slut-

Sid. 152.

ligen vid några Stambuchsblätter med teckningar, ett med blomster, ett med en lyra och dermed beslägtade symboler och en Amor, som skref. Men det tredje bladet måste jag på dess enträgna böner afstå åt Bl. som för den täcka ideen och den lika så täcka behandlingen önskade få densamma för att till dylikt ändamål användas neml. till julklapp för hans elev – en ung Fröken. I dess ställe köpte han mig just ej fullkomligen till nöjes ett annat blad som äfven föreställde samma lille Gud; men med fullständigare attributer, stående uppå ett ankare och med sin pil genomborrande ett hjerta högt uppå en klippa. Onekligen war det förra bladet med den skrifvande Amor blomsteromgifne Amor lämpligare för en liten flicka. Jag måste derfore tänka uppå att hopsmida någon wers, som kunde på sätt och vis ursäkra beskaffenheten af min julklapp, hälst Bl. äfven lät sin åtföljas af en. Den blef emedlertid med afseende å bladen och sjelfva den ordning, hvar uti den presenterades följande.

Än lifvets blomsterprydda vår
i barnslig fromhets tro Du njuter. -
Då kanske efter några år
Mot Dig sin pil Cupido* skjuter,

*[Fotnot:] Jag vet ganska väl att jag här förvexlade honom med Eros; men hans namn var i tillfällighetsversen närmast till hands.

Sid. 153.

Må än vid lyrans ljud som Mor och Maka
Din oskuldsålder emot Dig le tillbaka.

Emot aftonen fick jag en stark hufvudwerk och tog mig deraf ursäkt till mitt uteblifvande uppå bjudningen att dricka the. Wid julklapparnes utdelning erhöll jag en svart sammetsvest, färdig gjord på modernt vis och med moderna Knappar. Af brist på vana vid sådana bruk begick jag det felet att endast flygtigt påögna min julklapp utan att ens uttaga det ur det omgifvande paquettet. Jag fäste dervid så liten uppmärksamhet att jag ej ens visste hvad det egenteligen var. Deraf förföll jag i ett ännu värre fel, ett under förlägenheten vid värdens fråga hvari min julklapp bestod, förhastadt svar, som både igenom de uttryck i hvilka, och den ton, med hvilken det framställdes, lätt kunde blifva stötande. – Redan straxt efter sjelfva förloppet insåg jag väl huru obetänksamt jag handlat; men kunde icke uppå något kraftigare sätt mer upphjelpa saken. Jag tröstade mig dermed att man skulle uttyda det till det bästa. – Efter uppgången vakade jag ända till kl. 1 för att verkställa min föresats, att sluta repetitionen af Lindfors's Handbok i Romerska Antiquiteterna. – Hufvudverken var ej mer så kännbar; men min sömn var dock orolig.

Sid. 154.

D. 25te vaknade jag först kl. ½ till 7 och befann mig tämligen wäl, så att jag kunde hoppas att i läsning hinna åtminstone något. Derifrån hindrades jag likwäl först af All. Jag fick än mer anledning att ångra och förarga mig öfver gårdagens förseelse. Man hade verkligen fäst sig vid mina ord och misstänkt mig för att hafva fällt dem af ovilja. Jag förklarade mig och bad honom meddela densamma herrskapet. Jag ämnade till och med sjelf göra det, då jag var nedbuden äfven till middagen; men det blef dock ej utaf. Då jag i skymningen kom derifrån, gick jag efter aftal att söka Bl. Hvarken han eller H. voro hemma; jag kände en dödande ledsnad. Jag gick att uppsöka R. men mötte då lyckligtvis Bl. med hvilken jag sedan promenerade en stund. Sedan sjöngo vi hos mig Bellmans visor och spelte dam. Uppgångne till H. förströdde vi oss åter med sång. – Detta är den första juldag, som jag nödgats fira uppå ett annat sätt! – Kanske af någon vana fick jag ej någon sömn förrän efter kl. 12.

D. 26te åter upp först kl. 6. Dels af hushållning dels af brist uppå penningar åt jag i dag hem en tarflig middag af smör och bröd. Dertill hade jag ett glas vin. – Det led någorlunda med min läsning. Om aftonen gick jag med Bl. att söka E. De woro ej hemma.

Sid. 155.

Några andra besök woro lika så fruktlösa hos kamrater. Detta uppväckte en ganska stor saknad hos oss båda. R. var ändtligen hem och der woro vi en stund. – Jag hade ingen synnerlig lust att åter gå hem och läsa; men det var ej annat att göra. Jag beslöt nu att göra en visit hos min granne Gouvernements-Secreteraren Cl. för att formera en närmare bekantskap med honom. Han tracterade mig med 2 koppar théé. – dock fann jag att jag många gånger måste vara i sällskap med honom, innan jag kan umgås på någon fritt förtrolig fot. – Jag åt en liten aftonvard och drack dervid något vin. – Blandningen var mig likwäl icke hälsosam, såsom jag märkte.

D. 27. kom jag upp först något före 7 med disposition till diarrhee. – Före middagen war jag en stund hos H. Min middag bestod äfven i dag såsom i går af husmanskost. – På e.m. sökte jag med Bl. åter förgäfves E. – Sedan var jag nästan hela aftonen hos honom. – Till aftonvard njöt jag litet bröd och win. -

D. 28. Jag kom upp kl. ½ till 6. Det började ändtligen lida till slut med Tennemann. Jag sökte B. för att återfå Mellins Marginalien, emedan jag ämnade börja studera Kants Kritik; men då jag ej fann honom hem, blef mistningen deraf en af hufvudorsakerna till den slentrian som jag i dag dref. Tillfälligtvis råkade jag i sällskap med R. och W-s, hvilken hos Soltani tracterade oss med

Sid. 156.

en kopp Chokolad. Sedan var jag en stund med R. hos Nystenarne, derefter ensam hos Bl. och så hos W. med hvilken jag gick för att spisa middag uppå ett värdshus. Såvida der äfven träffades några andra kamrater, så dracks der äfven några glas öl och då var det ut med läsningen äfven på eftermiddagen, hvilken jag till större delen tillbragte hos R. Sednare mot aftonen öfverfölls jag af en öofvervinnelig sömnaktighet, så att äfven för aftonen ingen läsning kunde företagas. Bl. var dock den mesta tiden hos mig. – Pollution om natten.

D. 29de Uppstigen vanlig tid kl.6. Jag var och hemtog Mellin men uppsköt ännu min Philosophiska läsning och började i stället att läsa Grens Physik. – Jag började äfven i dag att äta middagar med H. – Äfven i dag var jag utomordentligen sömnaktig. – Om aftonen befann jag mig dock bättre, sedan Bl. fört mig med sig till Societetshuset för att äta qvällsvard och jag sedan med honom hos M. druckit par glas Mallaga (till fägnad öfver hans uppfyllda 22 år). – Jag lade mig snart efter kl. 9; men sofde icke desto mindre

D. 30de ända till kl. 6. – I dag reste äntligen Bl. till verkelig saknad för mig. – Den återstående ensliga tiden skall nu blifva, om möjligt än ledsammare. Den borde icke blifva det, men

Sid. 157.

arbeta strängt förmår jag icke mer – det enda medlet deremot. – I skymningen gick till R. för att efter öfverenskommelse med honom promenera ett stycke. Dessförinnan böd han mig in till Jungfru Ö. och dricka ett glas toddy. Det tycktes ej bekomma mig särdeles väl; men jag vaknade ock derefter

D. 31^{sta} redan kl. ½ till 5. – I dag slutade jag läsningen af Kannes skrift om likheten emellan Tyska och Grekiska språken, äfvensom repetition af Mirkas. Föröfrigt fortsatte jag läsningen af Physiken. Både före middagen och före aftonwarden promenerade jag, den sednare gången med H. Wi woro äfven in hos hans Cousin. – Aftonwarden åto vi tillsammans uppå ett värdshus. – För min egen skuld wore jag nästan färdig att ännu mer förebrå mig min förseelse för en vecka sedan. Det kunde möjligen hända, att man räknade min dumhet till uppsåtlig offension. – Dock jag begår kanske åter ett fel, då jag hyser sådana misstankar, icke allenast genom sjelfva misstankarne utan ännu mer deruti att de just i dag blifvit väckta eller rättare bekräftade. Det bör väl ej felas mig tillfälle att godtgöra det förflutna. – Äfven efter qvälls-

Sid. 158.

varden spatserade jag åter något med H. – Innan jag lade mig, ehuru det var långt lidit, öfversåg jag hälst mina finansiella räkenböcker och skall här, då det i år uti Contoboken ej är rum dertill, uppteckna resultaterna deraf.

	Rub.	Kop.	Rd.	Sk. i	rst
Inkomsterna utgöra in s ^a	16	75	383	42	6-
Och den närmare specifica- tionen utaf den utvi- sar:					
För Informationer	—	—	314	24	—
Stipendium	1	50	128	—	6
För försålda Böcker	14	—	6	44	—
Tillfälliga inkomster, såsom arfvoden, inbe- talta gamla skulder	1	25	6	22	—
Summa	16	75	455	42	6 -

Sid. 159.

	Rub.	Kop.	Ed.	Sk. j	rst
Hela årets utgifter stiga till	74	71	492	-	5
Deraf hafva blifwit utbetalte: för dagligt uppehälle. För det nödvändiga - -	—	4	66	-	4
Klädespersedlar med inberäk- nade reparationer af gamla Böcker med band och repara- tioner -	3	71	104	37	-
Upppassning -----	17	50	72	2	9
Tvätt och skurning -----	—	-	20	-	—
hvarjehanda husbehof, såsom	—	-	5	14	-

hyra, ljus, ved, skrifmaterier	66	132	31	4	
Academiska utgifter (Nations-afgifter och för Univesellare samqväm m. m.)	7	50	8	26	9
Utgifter under resor (skjutsförtäring m. m.)	34	66	1	46	-
Drickspenningar - -	1	65	-	31	-
Diverse tillfälliga utgifter (såsom postpg. och andra oberäknade fall).	8	30	11	1	-
Förfriskningar med inberäknade umbärliga frukostar och alla slags dryckesvaror -	69	69	40	5	
Summa	74	71	492		5

1819

1.

Sid.1.

1819

1.

D. 1. Först uppå detta året hade jag insomnat och vaknade ej synnerligen välmående. Jag var ej uti litet bryderi, huru jag skulle göra med Nyårsvisiterne. Till min lycka kom man med en hälsning ifrån mitt värdsfolk att bjuda mig till middagen. Nu kunde jag utan betänklighet börja mina uppvaktningar med huset. – På det mina uppvaktningar ej måtte komma ens under sken af någon ambitus, gick jag ej till någon annan än Prof. Fattenborg, hos hvilken jag dessutom hade ett annat speciellt ärende, att fråga ytterligare om min gradual-disputation. – Jag var ej ens hos Prof. Wallenius. Det var eljest ganska interessant att se en så liflig rörelse uppå gatorna denna morgon. Hela familjer syntes på en gång ut dels gående dels åkande och det i anseende till den ovanliga väderleken flere särskilda slag af voiturer. Denna observation gäller dock i sin allmänhet endast om de lägre Klasserna. Uti förnäma och bättre hus uppvaktas endast Herrarne om morgonen. Ju högre rang, desto mera lyckönskningar, om ej till äfventyrs, hvilket dock lär vara sällsynt, den höga individualiteten skulle göra något undantag.

Sid. 2.

Eftermiddagen gjorde äfven jag en par visiter hos Professorskan F. och Doct. U. med R. Uppå det sednare stället förblef jag hela aftonen. Sång och zither-spel gjorde den ganska nöjsam. Men Toddyt som jag drack åbragte mig, ehuru jag länge promenerade derefter, en kännbar hufvudverk.

D. 2^{dra} – I går var min läsning så godt som ingen: i dag har det ej heller synnerligen skridit ehuru jag nu har endast Physiken att sysselsätta mig med. Hos och med H. pratade jag bort några timmar. – Jag lade mig kl. ½ till 11 utan att hafva ätit någon aftonward. Jag skall nu försöka att lämna den. Den starkt dimmiga atmosphere, hvaruti jag rörde mig, lærer hafva werkat min högst oroliga sömn och den confusion, hvarmed jag ändteligen först efter kl. 6

D. 3. uppvaknade. Rörelsen i den skära och milda luften i dag har varit mig så mycket hjälpsammare. H. bød mig på frukost till sig. Efter den spatserade jag circa en halftimme utom staden. Efter middagen var öfver en timme med H. Om aftonen var jag åter ut ifrån skymningen till kl. 7 hos R. och Nysten, med hvilken jag ännu promenerade en fjemdels [!] mil utom staden. – Hvad jag ännu sedan las, fattade jag verkligen mycket bättre än vanligen i dag och

Sid. 3.

dessutom märkte jag äfven en betydlig tillväxt uti mod och liflighet. – Det har nästan velat ångra mig, att jag ej ändock gick på Nyårsuppvaktning till Prof. W. och L. Den sednare hade i dag frågat R. hvart jag efter tagen Candidat-Examen ämnade vända mig. Hos honom är en Condition ledig och jag tror att jag skulle befinna mig väl utaf att få den. -

D. 4. uppsteg jag redan kl. 3 och las väl då flitigt till dager; men var sedan så mycket försumligare. En hufvudorsak dertill var att jag måste springa omkring efter penningar. Uti sådan afsigt besökte jag äfven A. och träffade hos honom N. och O. i hvilkas sällskap jag dröjde något längre. – Om aftonen måste jag ändtligen i samma mening gå till N. – Han hade budit till sig de ofvannämnda att tillbringa aftonen och persuaderade mig att blifva qvar och göra dem sällskap. Jag måste då hos honom först något ajoustera mig för att kunna blifwa presentabel. – Jag hade verkligen rätt roligt och jag tror att jag uti ett sådant sällskap som denna afton skulle vinna mer än uti något annat. Fru N. är nästan den enda, hos hvilken jag funnit en utbildad sällskapstalang af så stor och allmän inflytelsesfer. Jag skall gerna begagna mig af hennes begäran, att komma och hälsa uppå dem.

Sid. 4.

Jag måste gå till A. att ligga; men af de mot vanan (åtminstone de sista dagarna) starka njutningarna (af retande ämnen, såsom Chokolad, vin) fick jag ej sömn förrän efter midnatten, kom sent upp

d. 5te och mådde ingenting mindre än bra. – Det oaktadt hade jag nästan hela dagen ett just dåraktigt lynne. Utan någon betydlig orsak öfverväldigades jag till och med uppå gatan af skratt. Om aftonen war jag nu väl botad derföre; men jag gick att förvärfva mig nya förströelser. Hos R. satt jag hela aftonen jemte några andra, då han skickade efter en bouteille win. Deraf blef sedan aftonvard uppå värdshus en följd och således ingen läsning mer.

D. 6. Jag hade verkligen skäl att förundra mig huru jag i går kunde vara så ytterst besmittad af blott fauviska föreställningar. I natt fick jag pligta derföre. Jag drömde att jag ifrån aflägsen ort erhöll med posten ett Uriae-bref med utanskrift till par af mina vänner, så att likväl äfven andra visste att det det oaktadt var rigtadt till mig. Det innehöll hvarjehanda besynnerliga och gåtolika symboler jemte ett fullskrifvet halfark (på Latinsk vers); men som det oaktadt vid min undersökning deraf befanns vara blott ett fragment, närmare sin början än slutet

Sid. 5.

utan att jag visste huruvida det ursprungligen var lämnadt sådant eller om det öfriga förkommit uti de händer genom hvilka det kommit. Det sednare syntes mig likväl mera sannolikt. För begäret att nogare undersöka de för en främmande och likgiltig läsare sorgfälligare förborgade

besynnerligheter, såg jag endast flygtigt uppå skriften och kommer ej mer ihåg något af hvad der stod. De uppå strödda medföljande lappar lika så strödda meningarne syntes mig utomdessa viktigare äfven såsom ledande samt bestyrkande mina inre gissningar om källan till allt. Af dem kan jag emedlertid icke heller mer påminna mig något. – Jag ansåg sjelf alltsammans såsom varningar och vinkar af min gode ande emot den daemon, som under det vakna tillståndet söker föra mig ofta öfver alla gränser. – Emedlertid hade jag äfven en pollution. – Jag kom sent upp och förvirrad. – Äfven i dag led ej läsningen synnerligen. Eftermiddagen var jag uppå visiter och aftonen tillbragte jag med R. och H. hos den sistnämnde vid några glas Mallaga för att dricka en tyst skål för aflägsna vänners välgång. Sedan promenerade vi något och jag låg öfver natten hos H.

D. 7. Jag uppsteg med något hufvudwerk. Efter 2 koppar Caffee hos Jungfru Ö.

Sid. 6.

drack jag ännu hem 2 koppar thée. En sådan blandning kunde ej vara god. Också gick hela morgonen förlorad utan att jag las något ord. Obetydligt blef ock sedan till gjordt. Jag var på e.m. hos Ek.s och tracterades med 2 glas rödt win, hvaraf jag blef ganska trög och sömnig. Hos adj. N. var jag sedan äfven en stund och tog af honom tidningar, med hvilkas läsande jag var sysselsatt till sent inpå natten. – Tung sömn ända till kl. 6.

D. 8de. Jag hann åtminstone något fortsätta Physiken, som nu åter par dagar hvilat för historia, som jag velat studera, innan jag lämnade ifrån mig Kruses Tabeller. – Ingen qvällsvard. Åter tung och orolig sömn och sent uppstigande

D. 9de återställde jag Kruse och blef derigenom liksom ryckt, åtminstone för den öfriga delen af e.m; ifrån min lästakt. På en par dagar har jag ock haft den ovanan att låta sömnen på e. middagarna stjåla af mig en stund. – Jag var på Nations-Klubben och sedan sysselsatte jag mig hela aftonen med oconomiska calculer. För att slippa af med min skuld till Nationscassan till mindre, sålde jag till Bibliotheket Meisters båda skrifter, hvilka jag likväl icke ens ännu läst. Icke destomindre kommer jag dock att betala för min skuld uti blotta Intressen circa 10 Rubel, den första ränta, som jag uti min lefnad nödgas erlægga. – Äfven i dag lade jag mig u-

Sid. 7.

tan qvällsvard. – Nu fick jag åter ingen sömn förrän emot kl. 12. – Tung sömn och pollution.

D. 10. kom jag upp först efter kl. 6. – I dag började jag åter studera den Arabiska Grammatiken. Om aftonen irrade jag i ett styggt slaskväder under en särdeles oro omkring gatorna i flera timmar

och var äfven någon tid in hos R. och F~n. – Sedan uppsatte jag bref till Bl. Jag har i dessa dagar hållit på med att läsa Theorien om ljuset i Physiken. Det tycktes mig vara någon inflytelse af ljusbrytning att jag

D. 11. kom upp redan kl. 4. – På e.m. hos R. En kopp Caffee hos E., hvaräst jag i dag började mina lectioner med Mamsell Sohlberg. – Om aftonen hos Bar. M. och H. – Sedan jag upphörde att äta qvällsvardar har jag merändels alltid befunnit mig den tiden sämre.

D. 12. Nu mera har jag också om morgnarne börjat må sämre. I dag vaknade jag väl tidigare; men förmådde ej uppstå förrän Madam kom kl. 6. – Straxt efter middagen är jag också alltid tung och sömnig. – Nu hade jag derjemte uppstötningar, hvilka emot aftonen tilltogo. Jag företog mig då en lång promenad ända till Dragontorpet helt ensam, då jag ej fick hvarken Rel. eller Ros. med mig. Vid förbigåendet var jag först in och drack thée. Jag vakade till kl. ½ till 11; men fick ej sömn förrän efter slaget. – Jag hade i går aftons talt med drängen uti gården att han skulle här-

Sid. 8.

efter komma och väcka mig kl. 4 om morgnarne.

D. 13. gjorde han början. Jag var då än uti min sötaste sömn (så söt jag kan hafva den). Jag kan just igenom ett sådant tidigt uppväckande erfara beskaffenheten af min sömn. Jag höll just på att drömma och var nu i tillfälle att i anseende till den hastiga öfvergången till vakna tillståndet och derigenom bibehållet minne åtminstone af gräns-scenerna göra den obserwation att äfven mina drömmar (såsom Bl.sts alltid) förwexla rum (kanske och tid – Den iaktogs nu noga, så förwerrade föreställningar jag än föröfrigt hade). – Hvad sjelfva min dröm eljest beträffar så mins jag ej mycket, blott det närmaste. Jag tyckte åter såsom en gång förut, att jag med söndriga, gamla kläder war ut hos folk. En framdeles erfarenhet skall nu ock utvisa, om detta framträdande uti mina drömmar skulle höra till mina individuella qualiteter. Hela mitt sofvande tillstånd tycktes annars höra till feber-patienters. Öronen woro uti en stark susning. (Äfven i drömmen tyckte jag att det likväl sist – på gränsen till vakande tillståndet – mig ej vara rätt säker på verkligheten af hvad jag hörde) hvilken forfor ännu länge efter uppstigandet. Jag var än dessutom högst förwerrad: tungan alldeles slemhvit och kroppens öfriga tillstånd ej heller uti friskt morgonlif. – I dag började jag att äta middagarna uppå wärdshus. 3 portioner för 16 sk. om dagen blir werkligen ej mycket. – Åtminstone i dag var jag ej ens sömnig efter min middag, ehuru jag var mättare än annars. – En kopp Caffee hos E. – Jag kände dock hela

Sid. 9.

eftermiddagen och aftonen att jag ätit för mycket. Dessutom drack jag också något öl. Om det ej skall skada mig, måste jag åtminstone bestämma portionerna eller rätterna annorlunda hädanefter. Om aftonen promenad. – Hos An. – hopsatte sedan bref till A.m och Poppius. – Vakade till 11.

D. 14 blef jag uppväckt redan kl. ½ till 3; men mådde dock vida bättre än i går, oaktadt jag fortfor att vara något sömnig. Nu bragte jag ändligen Grens Physik till slut. I det stället började jag min repetition af Kants Kritik d. r. Wern. med Mellins Marginalien. – Tillfälligtvis kom jag att vid middagen taga endast 2 portioner; men äfven de gjorde qvällsvard alldeles umbärlig. I anseende dertill att jag ej i dag las med Mamsell S. kom jag att följa R. och Ros. och dröjde hos dem ända till skymningen. – Nyttigare hade varit, om jag spatserat utom staden hela den tiden. Sedan las jag väl ganska träget ända till kl. öfver 10. -

D. 15. kom jag upp först kl. 5. – Oförmodadt besök af Knorring. – En kopp Caffee hos E. – Sömn först efter kl. 11.

D. 16. åter först kl. 5. – I dag hade jag tillfälligtvis någon liten motion på förm. m. – Mitt bröst har i sednare tider varit tämligen dåligt. – Om aftonen gick jag åter ut, råkade uti ett större sällskap, hvarmed jag promenerade utom tullen. Derigenom försummade jag circa 3 timmar, då jag annars skulle hafva hunnit den transcendental Analytiken utur Kant. – Jag vaknade med föreställningar derom

d. 17de redan kl. 2; men nändes ej stiga upp, då jag först närmare 11 hade insomnat, utan lade mig med tanken, att sofva obekymrad tills drängen

Sid. 10.

skulle komma och väcka upp mig. – Han bedrog mig och kom alldeles icke och så sofde jag ända till öfver 6, då Madam kom med thée. – Likväl mådde jag nu tämligen: den hufvudwerk, som jag i aftons började känna, hade åter trätt tillbaka. – Nog obetänksamt följde jag vid middagen andras efterdöme och tog mig en sup. Sedan kom jag att dricka något mer öl. – Denna Aberration ifrån de sista dagarnas diet hade till följd att jag hela eftermiddagen blef incapabel till fortsättning af min philosophiska lectur. Jag gjorde då så mycket häldre min visit hos Nyk. och var nog lycklig att göra en interessant ny bekantskap, hvaraf jag dock för den första gången af vanlig försagdhet mindre begagnade mig. – I anseende till theet, som jag der drack, åsidosatte jag i dag Islands mossan, hvarmed jag i går gjorde början i afsigt att om aftnarne fortfara med ett glas i stället för qvällsvarden, förnämligast för mitt bröst, som också redan af det enda glaset, som jag druckit befann sig väl. – Att min eftermiddag helt och hållet försummades, var ej den enda följden af mitt frossande vid middagen. Om natten fick jag ingen sömn före kl. 2. Jag fick då uti Athene Hauchs Afhandling om det sköna i naturen. Min redan förut fattade tanke att öfversätta densamma blef nu ett beslut, hvilket jag

Sid. 11.

efter min examen, vill Gud, skall utföra och meddela Redactionen af Mnemosyne

D. 18de uppväcktes jag väl förr; men kom ej upp innan 6, icke synnerligen vederqvickt af min sömn. – På e.m. tillbragte jag öfver en timma hos Hougberg. Jag ville af honom låna penningar och ville ej gerna komma fram dermed, så länge der woro främmande. Jag hade dock min tid betald, då jag fick. Om aftonen var jag hos Kn någon tid. Icke heller den försummelsen ångrar jag just. Der woro äfven hos honom några svitofficerare och deras raisonnement om krigsståndets närvarande tillstånd jemte flere anecdoter af deras egen erfarenhet intresserade mig mycket, om också min föreställning om saken derigenom tämligen nedsattes. -

D. 19. åter upp först kl. 5. – R. här och proponerade att öfverraska Ottelin vid dess resa i dag ifrån staden med en liten bål. – Jag förklarade mig genast deremot; men måste ändock gå och taga afsked af O. emedan jag med honom hade en liten liquid. Han undfagnade mig med ett glas vin, som redan något distraherade mig. – Till middagen tog jag mig en liten sup och uppå värdshuset måste jag uti mitt sällskap dricka 3 glas öl. – Deraf blef nu följdén att jag hos H. digererade hela eftermiddagen ända till kl. 6 trög och sömnig. – Med honom åt jag ännu en bastant mellanmåltid. -

Sid. 12.

Jag kom ej att ligga förrän kl. 11. – Det war kanske uti sin (en högre) ordning att jag efter en så förskylt kroppslig orolighet åter erinrades också om andens oro. Jag såg uti besynnerliga bilder hela taflan af mina skulder (en harmonisk drömgestalt upprepade dem för den bäfvande syndaren uti högtidligt orakelspråk) – och drängen kom ej i dag att afbryta det inre spelet. En djup och tung sömn tryggade det ända tills Madam kom emot kl. 6 (d. 20de). Kroppens fortfarande oro och själens besinningar hindrade nu länge ifrån allt läsande. – Baron M. skickade till mig en biljett och frågade mig något hvarför jag uti Svensk. Lit. Tid. kunde få besked. – Jag kom vid genombläddrandet af dem att fästa min uppmärksamhet vid Schröders Uppsats om de Slavonska Manuscripterna uti Wästerås Gymnasii-Bibliothek. Det föll mig in att sedan jag igenom grundligt studium legitimerat min förmåga, af Regeringen eller den för dylika företag liberale Riks-Canzlern Rumänzoff begära tillstånd och understöd att öfversätta och utgifwa desamma. – Detta infall och hvarjehanda planer till dess utförande hängde så fast vid mig att nästan hela förmiddagen af mig försumrades. – E.m. hindrades jag också uti mina occupationer genom transporten af Bl.s saker till hans nya kvarter. Tyvärr fick jag ändock icke alla

Sid. 13.

dit. – Oaktadt jag vid denna flyttning ej saknade motion, fann jag dock snart, att jag behöfde en ännu större, gick därför ut men stannade i stället för att göra en tour ut åt, hos R., till och med åt der litet samt pratade bort hela den öfriga aftonen. Väl blef jag nu der tämligen munter och hade i så måtto någon förströelse; men så välgörande var den dock ej, som den i fria luften skulle varit. Eljest föreföll det mig också nu besynnerligt, att sådana der mellantillstånd af den lättfärdigaste sorglöshet (visserligen ofta ända till öfverdrift och urartande efter sällskapets beskaffenhet): tätt följa på eller föregå sådana som t.ex. förra nattens (I vakna tillståndet måste väl den yttre mångfalden fördunkla det inre (bedröfvelsefulla) medvetandet, såsom de eviga stjernornas ljus om dagen vid en mindre grad af solljus fördunklas genom den mångfald och conflict af ljusmaterie som tid och ställe medföra). Jag har ofta trott mig märka någon analogie uti följderna af dessa extrema. Åtminstone kan jag merändels af en ovanlig excentricitets-drift ana en snart påföljande hotande eruption, om jag också så som nu efter stormen skulle så glädja mig af en friare himmel. Dock denna bild är icke för öfvergångar uti denna ordning och jag ingenting mindre än lycklig, om jag så ansåge det. – Ack. För mig är himmelen ej mera fullkomligt klar och ren!

Sid. 14.

Jag hade lagt mig med den önskan, att kunna

d. 21^{sta} uppstiga tidigt, om jag skulle hinna sluta Kants Kritik. Af och med detta bekymmer vaknade jag också redan kl. 3 och uppsteg. Ehuru jag ännu i dag hade att besörja om Blomqvists saker, slöt jag dock om aftonen Critiken, till och med i god tid för att ännu hinna gå upp för att hälsa på I-i, som ankommit till staden. – Emot min vana plägade jag mig för mycket af deras matsäck, så att, ehuru jag icke mer las något (Jag blef hos honom öfver natten), och tidigare

d. 22 var i rörelse (Jag hade både I. och H. till mig att dricka thée), blefvo följderna af min obetänkta omåttlighet lika så långvariga som menliga. Jag erhöll nu återstoden af de 100 Rd, hvilka H. för min räkning lånat af Bergsrådet S. i B. – På e.m. befann jag mig redan bättre; men störtade mig uti ny förvirring. R. hade förbehållit sig en rolig afton hos I. och inviterade mig dit äfven. Wi åto ock tappert ost, kött och kaka, idel hårdsmält spis och drucko ett glas vin. Våra discourser woro öfverhufvud lika crassa, som våra njutningar. Redan förrän jag lade mig, hade ett ganska tungt hufvud.

D. 23. Kom jag upp först kl. 6, då Madam kom. Drängen har redan alldeles öfvergifvit mig. – Hvad jag erinrade mig af mina drömmar, tydde åter på en märkvärdig symbolik. – Jag gick omkring

Sid. 15.

ett sällskap och sökte mat. Natten inbröt och vi vandrade på en grund, uppfylld med öppna grafvar, uti hvilka åtminstone jag uti hvarje ögnablick fruktade att instörta. Märkvärdigast var det att der icke destomindre tycktes mig vara ett näringsställe, hvaräst förfriskningar af alla slag (under den mörka natten) såldes. Jag kände också mig i behof af sådana och öfverlade inom mig sjelf, af hvilket slag jag skulle anhålla. Då föreslog mig en af mina följeslagare (Jag vill erinra mig att det var Hirn. Besynnerligt! Hvarföre han? – Om icke här hufvudknuten just ligger uti det starkt kontrasterande?), att jag skulle begära en likör, som kallades "Sarkasmus des Satans" (sic!) Den hade smakat äfven honom ypperligen. – Jag blef ändtligen uppväckt, innan jag hann pröfva densamma. Om aftonen råkade jag till Fabritius och åt der åter en dugtig qvällsvard. – Ehuru jag sedan vandrade omkring ända till kl. ½ till 10, var jag dock ganska tung i hufvudet. (På e.m. drack jag väl ock hos E. en kopp Caffee). – Kants Prolegomena slutade jag i dag, samt började explicera Fablerna uti Lökman

D. 24. Först efter kl. 6 uppstigen började jag läsa Kants Grundlegung zur Metaphysik der Sitten; men kände mig ej synnerligen susceptibel af en speculativ läsning. Den öfriga dagen laddes jag studera Arabiska, ty i skymningen gick jag ut i afsigt att endast promenera litet och förskingra de dimmor, som sväf-

Sid. 16.

vade uti mitt hufvud ifrån den för starka middagen (jag drack derunder öl och hade väl förberett mig med en sup och smör-bröd hos I); men kände mig så litet förmögen af läsning, att jag häldre med och hos I. bortsläntrade hela aftonen samt stegrade min confusion till ordentlig hufvudverk genom en qvällsvard, hvarifrån endast oförmåga hindrade mig att göra rikligare bruk. – Sedan I. kom till staden, har det gått i högsta grad lamt med min läsning (jag vill visst icke dock räkna det honom till fel). Jag måste åter samla mig, samt framför allt hålla en sträng diet, om det skulle kunna lyckas mig.

D. 25. Efter denna föresats vaknade jag och uppsteg sjelf redan före 3, ehuru jag åter beställt mig en väckare. Derigenom slöt jag åtminstone Kants Grundlegung zur Methaphysik der Sitten, och kunde ännu i dag börja hans Kritik der rein. Wern. – Med Arabiskan led det tämligen, ehuru jag nu väl endast egenteligen uppslog tillsvidare orden. På e.m. var jag en tid ganska sömnig och fann sedan för godt att gå ut i skymningen, då jag tillbragte en liten stund hos Forsmans. Icke desto mindre befann jag mig för ingen del också sedan jag nu till qvällsvard åtnjutit endast ett glas Islandsmossa.

D. 26. väckte mig drängen redan kl. 1; men jag var då ännu icke förmögen att uppstiga, utan slumrade ännu till kl. 4. Hela denna dag har jag allt ifrån mitt uppstigande befunnit mig så illa, att jag verklig

Sid. 17.

fruktat för ett alfvarsamt utbrott utaf det onda. Magen tycktes vara alldeles öfverlastad med slem och nästan hela systemet är i oordning. – Jag fruktar att mitt théedrickande icke lär mig just vara så hälsosamt: åtminstone tycktes det ej förlikas med Islands mossan, hvars bruk jag i stället för frukost (beskaffenheten af mina förråder förde det ock med sig) höll på att alldeles åstadkomma en total revolution. En sup om middagsmåltiden tjente till palliativer. På e.m. slog sig det onda till en mera egendomligt sig utvecklande hufvudwerk, hvilken likväl genom förströelse och promenader hela aftonen något skingrades. Jag åt åter intet; men vågade icke heller nyttja mossan. – Jag lade mig kl. 10 och uppsteg

D. 27de sjelfmant kl. 2 icke heller nu synnerligen välmående. För att förstärka mig, tog jag en liten sup. – Théet åstadkom åter oroligheter uti min mage, hvilka jag genom en ny snaps och en starkare frukost döfvade. – Jag har dock lust att helt och hållet lämna thée och i dess ställe göra ett försök med Caffee eller kunde det möjligen vara bättre (hvad jag ock påtänkt) att gå till Dr Hvasser, omständligen för honom beskrifva hela mitt tillstånd och fråga honom hvad jag bör företaga i dietetiskt afseende. – På e.m. mådde jag bättre och Islands mossan bekom mig aftonen just väl. – För att hinna sluta Kants Critik der reinen Vernunft, satt jag upp till kl. öfver 10. -

Sid. 18.

D. 28. Drängen kom ej i dag och väckte upp mig och jag sofde till kl. 6. Rel. skickade mig en biljett att jag skulle komma och hälsa på honom. Han hade i går fått karlar hemifrån och äfven jag hade med dem erhållit bref och matvaror. – Jag åt hos honom en god frukost och drack några glas vin. – Att den dock ej nu var gjord för min mage (Bakelser och tortor och andra lands läckerheter) visste jag snart; men den starka motion, som jag med mångfaldiga commisioners uträttande måste hafva, vände allt till det bästa, ehuru jag ännu vid middagen drack öl. – Hela f.m. blef emedlertid försummad. E.m. las jag väl så mycket flitigare neml. Kanngiessers Grundriss der Alterthums Wissenschaft. - - Redan i går, då den då öfverklagade beskaffenheten af min hälsa på e.m. minskades börja bröstet krångla i dess ställe. – I e.m. har detta i synnerhet varit märkbardt, förmodligen hufvudsakligast af vindrickandet. – Dessutom har jag tyckt äfven mina ögon något generas. -

D. 29. var jag redan vaken då drängen kom och väckte upp mig, ehuru det var kl. ½ till 3. Det är eljest en kuriös anticipation, att jag merändels alltid då skall vakna sjelf, när drängen kommer, då jag deremot i motsatt fall sofver oafbrutet länge och väl. – Jag hade ärende att gå till R. för att derifrån transportera de ringa tillhöriga sändningar. – Jag måste stan-

Sid. 19.

na qvar och äta ånyo frukost. R-m lät hämta en bouteille vin och dervid åto vi tortor just par force. Det vid middagen tillkomna ölet gjorde mig alldeles confus och sömnig. Jag måste om aftonen ut och spatsera. Ensam var jag ända till Dragontorpet. Ingen sömn förr kl. 11.

D. 30. upp kl. 4. – Mycket slem. – Hufvudet oredigt. – Jag var buden på frukost till Rel. – Jag förde med mig en bouteille Malaga. – En del af f.m. gick så. Jag förde med mig hufvudwerk. – E.m. var jag så trög och matt att jag måste lägga mig och somnade omedelbart. – Nyk. kom till mig och bad mig i dag i stället för sig gå upp till Nationsklubben. – Naturligtvis blef frågan om hvad jag las, då han såg mig sysselsatt med Charter och Böcker. – Jag har, ju mer jag avancerat i Kanngieser, blifvit allt mer jaloux om den, naturligtvis för att sedan oförmodadt ensam kunna briljera med den. Detta var väl också orsaken, hvarföre jag nu uti hast undangömde Boken, då jag hörde någon komma. – Men nu är det också redan något att äga en sådan bok och derföre kunde jag väl fråga N., om han kände den. Han hade genom en Recension blifvit uppmärksam derpå och begärde låna den af mig. Efter Examen lofvade jag den. – Nå dermed hade det gått dock ännu an. – Jag skulle i dag hafva hunnit den till slut, om jag

Sid. 20.

i tid hemkommit ifrån I. till hvilken jag var nödsakad att gå för att få det Arabiska Lexicon. Jag var ock nyfiken att höra, huru det gått med hans och H.s första tentamen i dag. Jag blef ej allenast der ända till kl. 9, utan lät äfven öfvertala mig af H. att utan behof deltaga i hans aftonmåltid, till hvilken jag först medelst en sup måste bereda mig för att förstöra den elaka smak som jag hade kvar af förra måltiderna. – Ännu en sak hade jag att förarga mig öfver. – Egenkärleken förledde mig här att i förtid lysa med min beläsenhet i Kanngiesser, ehuru jag visserligen i anseende till oredighet kom med mina framställningar nu såsom vanligen till korta. – H. yttrade ock önskan att hinna läsa den före sin tentamen. Jag afrådde honom derifrån på den grund att han öfverhufvud af dess läsning skulle hafva liten vinst för en generell tentamen i historien. – Jag har tänkt och tänker nu som bäst emedlertid uppå att just ovilkorligen besluta att intet äta om aftnarne! – Just i sednare tider, då jag åter mera frossat, har jag fått sömn så snart om nätterna.

D. 31. Genom min egen och drängens försumlighet sofde jag ända till kl. 5. – Nu först slöt jag Kanngiessers Grundriss. Widare blef det ock icke stort. – Blott för en par fabler i Arabiskan orden uppslagne. – Jag var nedbuden till midda-

Sid. 21.

gen och drack der äfven Caffee. Om aftonen hos I. och N. af hvilken jag lånade Voss's öfversättning af Bucolica för att repetera för Bonsdorff. – Ondt i hufvudet. – Jag började studera anteckningarne i Lärdomshistorien för Prof. Pipping. Dem fortsatte jag

Februari 1819.

D. 1. Febr. ifr. 3 till dager; då jag företog mig att fullända uppslagningen af orden till mitt Arabiska mål – 20 Fabler uti Lokman. Jag började äfven repetera min Theokritos; men kom nu ej långt dermed, emedan jag bortpratade en stor del af aftonen hos R. – Jag var nog trött att lägga mig kl. 10.

D. 2. var jag åter efter kl. 3 i rörelse; men härdade nu icke ut ens till dagen; utan att kasta mig att slumra. – E.m. var det ännu wärre, då jag höll på att förhöra. Jag har väl ofta haft en sådan böjelse; men sällan så oemotståndelig såsom nu.

D. 3. Det hände mig åter, ehuru jag i dag hade en något större motion än vanligt. – Om aftonen kom ändtligen Bl. – Jag gick och åt en stark qvällsvard af hans och N-gs matsäck. Den sednare måste jag herbergera hos mig öfwer natten. Han hindrade mig likväl icke uti min sysselsättning, som nu består, sedan Bucolica blifvit genomgångne, uti att repetera Homerus.

D. 4de upp såsom i går först närmare kl. 4. I dag åter åt jag en stark frukost och

Sid. 22.

drack dertill flera glas Stockholms öl. – Redan före middagen lockade sömnen af mig en timma. Jag förmådde ej synnerligen äta vid middagen. – Emot aftonen började jag deremot plågas af ett elakt lynne, hvarföre jag beslöt att gå ut, så afskräckande också wädet war. Dessförinnan tog jag mig en snaps jemte qvällsvard. I. och H. voro ej hem; men hos R. satt jag en stund och hörde der att de förres tentamen gått väl för sig. Äfven detta gaf mig åter mera mod. -

D. 5. kom jag också upp först närmare kl. 5. – Först uppå e.m. pratade jag bort en timma hos Bl. och sedan släntrade jag hela aftonen med honom och I. För sin sjuklighet har han nödgats sätta sig uti en slags indifferentismus; och den har verkligen nu också smittat mig i synnerhet sedan jag äfven i anseende till min diet efter hans ankomst tillåtit mig åtskilliga afvikelser. -

D. 6. gick det ända till kl. 5. – Jag skulle med Bl. ändteligen anmäla mig till tentamen hos Prof. Joh. Bonsdorff, men han var utrest till landet. – Jag promenerade med honom något. – Disposition till diarrhee. – Större delen af eftermiddagen släntrade jag åter bort. Först måste jag dröja en tid uppå Nationsrummet och sedan promenerade jag någon tid omkring gatorna. Jag var dock just icke till humeurs isynnerhet sedan jag åtit något. Jag var ganska hungrig (vare sig af vana eller af den ymnigare motion, som jag haft i

Sid. 23.

dag. – Likväl satte jag mig emot I.s proposition att göra honom sällskap till värdshus. Jag afslog det bestämdt äfven och förnämligast af oeconomiska grunder. – Jag har i dag för första gången i min lefnad erlagt intresse för lånta penningar (neml. till Nations-Cassan). Min lectur har utgjordts dessa dagar egenteligen af lärdoms-historie (Anteckningarne för Prof. Pipping).

D. 4. Kom jag ej heller tidigt upp först kl. $\frac{1}{2}$ till 5. I dag anmälte vi oss till den första tentamen hos Prof. Bonsdorff. – Efter middagen, hvarvid man drack något öl, tillbragte jag par timmar hos R. Om aftonen var åter Bl. hos mig och dessutom skref jag bref. – Min lectur lärdomshistorie.

D. 8de kl. 4. – Jag började i dag repetera Kants Kritik; men kom ej särdeles långt. Jag hade ingen drift. Om aftonen gick jag ut att promenera med Bl. Jag var alldeles ej vid godt lynne. Jag begagnade hos I. ett desperations-medel att förskingra det, tog mig en dugtig sup och åt en ej mindre dugtig aftonmåltid. Sedan kunde läsningen ej mera blifva betydlig.

D. 9. blef jag väl uppväckt före kl. 4; men då jag försummade det, slumrade jag åter in öfver en timma, hade derunder – en pollution; men ock uti ett bilderspel bestraffningar genom nya och sannolikare (än hitintills) utvecklade scener utaf den tragedie, hvars hufvudperson den inre människan hos mig jag redan uti en lång följd

Sid. 24.

af år nödgats erkänna. – Om aftonen åter ut med Bl. – Också eftermiddagen hade gått under spring. – Jag fick det infallet att läsa Becks utdrag ur Kants Kritik; men jag var ej i stånd att erhålla detsamma och så måste jag fortfara med Mellin.

Scholasticas-dagen. Kl. 4 upp. – Vi anmälte oss hos Prof. Palander äfvensom vi hos Decanus tillsades om våra tentaminas börjande. – Hos R. för att få Hagerus. – I dag har jag börjat på försök dricka Caffee. Redan straxt i morgons kände jag stickningar i hufvudet och sednare har jag känt något magref. – I dag repeterade jag åter några Rhapsodier utaf Homerus; men aftonen släntrade jag bort ut i staden med Bl. hos hvilken jag sedan åt något för mycket.

Euphrosyne. Först efter 4. I synnerhet sedan jag druckit Caffee, befann jag mig alldeles icke väl. En oredighet, som jag icke på den sistförflutna tiden ej känt till den grad, yttrade sig nu och gjorde mig ganska misslynt. – Måtte jag ej uti ett sådant tillstånd komma att bestå mina tentamina! – Den första tentamen är ändtligen med Guds hjälp förbi. Den räckte ifrån kl. 3 till 6 $\frac{3}{4}$. Wi försöktes uppå

ett ställe uti Iliaden, ett i Odysseen, ett i Memorabilia Socratis, ett i Cyropaedia, Bl. på ett i Herodotus, jag på ett i Hesiodus, ett i Theocritus och han på ett i Moschos. Då den egenteliga analysen mindre kom i fråga hos honom, så stod jag mig

Sid. 25.

i anseende till min svårighet att uttrycka mig, nästan sämre. – Likväl gaf han oss goda förhoppningar båda två, så att vi verkligen συν Ευφοροσύνη hos I. styrkte oss med en liten sup och smör bröd. Jag hade emedlertid redan under tentamen börjat få hufvudwerk, hvilken sedan än mer tilltog. -

D. 12. sofde jag ouppveckt ända till kl. 5 ½ och uppsteg icke synnerligen vederqvickt. – Äfven i dag gjorde Caffet mig orolig. – För idel oförmåga αννομεν πας las jag träget Kants Prolegomena. Vålgörande voro mig de hinder, som förorsakades genom åtskilligas besök. – Att jag verkligen åter är ganska vanmäktig, bevisas ock af min sömnaktighet uppå eftermiddagen. – Derigenom beröfvades jag emot min vilja en hel timma. – Efter densamma mätte jag än värre än förut, besvärades af slem och confusion. – Jag började åter i stället för aftonvard dricka ett glas Islandsmossa. – Jag vakade nu, emedan jag på dagen sofvit en timma, en half timma öfver min vanliga tid kl. 10.

Agabus. Man väckte ej upp mig. Jag uppsteg sjelf först kl. 5 och hann till dagen fullända repetitionen af Kants Prolegomena. – Efter frukosten blef jag än mer confus, så att jag med en slags räddhåga gick till tentamen hos Prof. Palander. Jag begick också hos honom så grofva felsteg, att om han ej var i stånd att physiologiskt bedömma

Sid. 26.

mig; han ej kan anse mig värdig någon uppmärksamhet i philosophien. – Efteråt satt jag länge hos Bl. som tracterade mig med en snaps och qvällsvard. Med anlag dertill förut fick jag likväl deraf ondt i hufvudet.

D. 14. Ingen uppväckte mig och jag sofde ända tills Madam hämtade Caffee närmare kl. 6. – Confusion och grämelse gjorde mig också sedan ganska overksam. – Jag hade alldeles ingen appetit till frukost; men i dess ställe föll det mig in att dricka ett glas Islandsmossa. Det hade en stark uppkastning och hufvudwerk till följd, hvarefter jag måste jemte en god sup taga mig frukost. – Före middagen tog jag mig åter en sup och drack under den par glas öl, hvarefter jag med Bl. tillbragte någon tid uppe hos I. – Min lectur i dag har eljest utgjorts i dag af Schmalz's Handbuch der Rechtsphilosophie. – I skymningen gick jag till Adj. N. för att återställa Voss's öfversättning af Bucolica. Wid frågan om mina tentamina berättade jag honom öppenhjertigt tillgången. Han rådde

mig att i fall det ginge någorlunda tillfredsställande hos Prof. Lagus, hos honom vilja rådfråga mig om det ej ginge an att jag anhöll om ny tentamen hos Prof. Palander. – Jag drack en

Sid. 27.

kopp Toddy hos honom. Sedan gick jag till Bl. för att få honom ut att spatsera med mig. Tillfälligtvis woro hos honom bekanta. N. försökte persvadera mig att komma till sig och äta aftonvard. – Öfvertygad om skadligheten deraf lät jag likväl mer genom Bl. förmå mig dertill. Jag promenerade då först med honom en lång tid. – Wid aftonvarden dracks öl. – Efter densamma gingo vi åter länge tillsammans. Då våra samtal fått en rigtning ditåt, förtrodde jag honom ändteligen mina egenteliga hemligheter. – Min egen tankegång måste härigenom uppgå de närmast förflutna händelser af den antydda arten – det egenteliga tragiska temat för mig i sednare tider. Med afseende härå hade jag om natten en, ehuru uti ramerna ifrån det kroppsligas närmaste beskaffenhet förklarliga innefattad dröm. Jag befann mig uti ett stort sällskap af mer och mindre bekanta herrar; men äfven min hufvudfiende (Så kunde jag kalla honom, ehuru mera tillfölje af ett förutsatt emot mig fiendtligt tänkesätt hos honom) – En sämre person hade äfven inträngt sig ibland sällskapet som igenom sin slarviga klädsel men ännu mer igenom sitt illa afpassade arroganta sjelfständiga väsende väckte äfven en allmännare förtrytelse. N. uppkastade sig till dennes representant och angrep med sin vanliga brutala

Sid. 28.

häftighet men tillika på ett i det yttre nog omotiveradt lömskt sätt den nämnda personen. Han försvarade sig och det syntes uppstå en alfvarsam kamp. En annan yngre anförwandt tog den förres parti och motståndaren måste nu vika för öfvermagten. Men han borde icke allenast besegras utan äfven bestraffas för sin förmäthenhet och så följde mina ögon den olycklige uppå hela dess väg förföljd af de vilde hämnarne tills desse upphunnit och på ett rysligt sätt förstört honom. De tvänne återvände till sällskapet: den ene, egenteliga banemannen, ännu bärande stämpeln af det raseri, hvartill han blifvit hänförd; den andra med en hemsk och kall ligkiltighet för sjelfva händelsen och snarare anseende sig hafva fullgjordt hvad han borde. Efter denna syn vaknade jag helt hastigt, jag vet uppå hvilken tid om natten (min klocka är hos Urmakaren) och tänkte med förskräckelse på min dröm. – Hvad? Om jag verkligen blefve vittne till något och derigenom sjelf inledd uti en förskräcklig collision af pligter, tänkte jag. – Denna morgon uppsteg jag och nödgades åter lägga mig 3 särskilda gånger. – Om aftonen var jag åter ganska matt och tillbragte derföre några timmar med promenader ut i staden.

D. 16. kom jag ej upp förrän kl. ½ till 6. -

Sid. 29.

Igenom mycket bakelser, som blifwit mig tillskickade med Å-n ifrån Sord. förwärrade jag mage och hufvud såsom också i går. – Deraf olust och krasslighet, ehuru jag bjöd till att genom promenader (såsom om aftonen med Bl) motarbete det onda. – Hvad läsningen beträffar, så började jag efter en flygtig repetition af den rena delen hos Schmalz, repetera Kants praktiska skrifter i Becks utdrag. -

Polychron. Åter upp först efter kl. 5 med en högst slemfull tunga och hufvudwerk. – Wi anmälde oss till tentamen hos Prof. Lagus. – På e.m. drack jag 2 koppar Caffee och blef deraf något upphetsad. Om aftonen gjorde jag en lång promenad med Bl. Wi hade derigenom förwärfwat oss en synnerlig matlust, hvilken wi hos mig tillfredsställde. – Med mindre förstånds-förmåga slöt jag ändteligen Becks Utdrag af Kants Kritik d. practischen Vernunft. -

D. 18. jag kom upp också i dag först omkring kl. 5. Företog mig att läsa Prof. Lagi disputationer. – Jag åt en ymnigare frukost och det af ämnen, hvilka icke passade för magens närvarande tillstånd. Jag nödgades derföre om aftonen företaga mig en långwarigare promenad. Efter densamma las jag tills jag lade mig uti Kleins Versuch die Ethik als Wissenschaft zu bestimmen. – Jag måste ångra mig att ej förr hafva beslutit

Sid. 30.

mig till studium af en så rikhaltig skrift.

Gabinus. Jag uppvaknade på vanlig tid ganska confus. Dock gick min tentamen i dag hos Prof. Lagus bättre än jag hade föreställt mig. – Orsakerna dertill lågo nu väl icke allenast uti beskaffenheten af de frågor som föreställdes utan ock i det palliativ att han trodde mig om godt och hans väsende nu under sjelfva tentamen i allmänhet. Wi woro der öfver 2 timmar. – Jag började läsa Blumenbachs Handbuch der Naturgeschichte; men eftermiddagen gick nästan helt och hållet till spills (Jag var näml. hos G.m. erhöill med honom bref och annat ifrån Petersburg). Aftonen tillbragte jag med Bl. upp hos H. der wi jemte en sup åto ett godt mål. Jag var ovanligt ausgelassen. -

D. 20 var det med mig icke så väl; isynnerhet mådde jag om aftonen ganska illa. Jag drack blott Islandsmossa.

D. 21. Äfven i dag förmådde jag ej uppstiga förrän såsom vanligt kl. 5. – Både före frukosten och middagen tog jag mig i anseende till min mages obestånd en sup: vid middagsmåltiden drack jag dessutom några glas öl, följde sedan derifrån med sällskapet. Hela eftermiddagen gick alldeles förlorad så när som en fabel Arabiska, hvilka jag med Bl. efter vår dagliga vana repeterade. -

Sid. 31.

Ehuru jag just led af olägenheter efter mitt frossande vid middagen, tog jag mig åter en sup med Bl. och åt smör och bröd. – En lång promenad. – Ondt i hufvudet. – Högst orolig sömn.

D. 22. Jag kom upp kl. 4 ganska confus. Fabr. skickadt efter sin Blumenbach och jag måste se mig om efter en annan. Genom Bar. Mannerheim erhöll jag Professor Sahlbergs egen. Jag började tillsammans med Bl. läsa Ornithologien. – Jag hade om aftonen åter god lust att efter vanligheten begifva mig ut; men ett tillfälligt hinder som uppstod just vid mina anstalter dertill, betraktade jag såsom en admonition att blifva hem. Jag åt litet. – Derpå drack jag ett glas Islandsmossa. – Det tycktes nu icke besvära mig; men

d. 23. hade jag vid uppstigandet (kl. 5) tungan såsom merändels efter blott Islandsmossa drucken om aftnarne; Krithvit. Jag hade gifvit mina båda disciplar lof och kunde således med mera frihet läsa sjelf. Detta gällde dock knapt för eftermiddagen, hvilken jag ändock med någon flit tillbragte hos Bl. med att studera Ornithologie. – Min mage har ock kanske genom det beständiga theet om morgnarne blifvit förslappad. Åtminstone är jag på den tiden ganska qvald och griper derföre vid frukosten för att förekomma det och vid middagen för att hämna det och befordra appetiten till en god sup. I dag tyckte jag att middagen dröjde något för länge och tog mig derföre ändteligen en riklig

Sid. 32.

Men följdén blef ej den väntade. – Jag blef på e.m. om möjligt än, ej allenast slappare, utan mattare så att blott intet blef gjordt. Icke destomindre tog jag igen en liten sup först hos mig jemte I. och sedan åter en hos honom till sällskap. – Jag måste neml. följa honom hem för att få låna af honom något penningar, tills jag igenom N. kan få det stora lånet af Professor B. Till den ändan var jag ock i morgons hos adjunkten B. hvilken gerna åtog sig att blifva min andra borgesman. – Jag lade mig kl. ½ till 11. – Sömnen mera orolig.

D. 24. sofde jag ouppväckt ända till kl. 6. – Jag har denna dagen emot vanligheten befunnit mig rätt väl. Icke destomindre släntrade jag bort en del af eftermiddagen. – Jag gick upp på klubben för att träffa Adj. Nyk. Prof. B. wore numera hindrad genom egna nödvändiga behof ifrån att försträcka mig penningar; men, han lofvade skaffa ifrån annat håll åtminstone 200 Rd. Jag talte också för honom om mina sednaste planer att i sommar söka mig, vill Gud, någon condition i Ryssland, för att om möjligt reda mig ut ifr. mina vidlöftigheter hälst jag ändock nästan kommit uti det beslut att med alfvare börja studera Ryska Literaturen. – Sedan jag hemkom, tog jag mig en sup och åt samt lade mig sedan att sofva redan kl. ½ till 10.

D. 25. Jag vaknade sjelfmant straxt efter kl. 4. – Jag började åter för några dagar dricka Caffee. Wid middagen drack jag par glas öl och blef deraf något trög. Sedan spelade jag med Bl. dam på win. Wi förlorade en hvardera. Den ena dracks och på den spatserade wi hela aftonen.

1819

2

Sid. 33.

1819.

2.

Nestor. Efter en orolig sömn vaknade jag redan och uppsteg kl. 3. Dock hade jag hvarken lust eller förmåga att arbeta och lade mig derföre å nyo samt försofde ännu 2 timmar under de mest crassa och groteska drömmar i hvilka gårdagens obetänksamheter hade en alltför tydlig följd. Att jag denna dagen blef confus är alldeles icke att undra. – Wi anmälte oss hos Prof. Sahlberg. Han lofvade oss tentamen i morgon. – Promenad både för och eftermiddagen. – Hungrig tog jag mig äfven om aftonen en sup och åt.

Leander. Jag vaknade redan kl. 2. Sömmen hade åter varit högst orolig och åtföljd af en stark pollution. Kl. 3 lade jag mig å nyo och sofde ännu 1 ½ timma. – Confus vid uppvaknandet. – Vår tentamen gick uppå en timma för sig, emedan han var hindrad ifrån att längre undersöka våra kunskaper. Det lilla som vi i hans vettenskap kände hade han nu också något så när tillfälle att på den tiden inhämta. – På hela eftermiddagen kom jag mig ej till att göra något. – Om aftonen var jag hos Adj. Nyk. – Jag anförtrodde honom mina sednaste planer hvilka han gillade och rådde mig att directe wända mig till Rask. – Tillika understödde han mig på förhand med penningar, tills han hunne skaffa åt mig. – Jag har

Sid. 34.

dock nästan hitintills misskämt honom. – Nu hvart ville jag taga vägen, om han ej lade sig ut för mig? – Ifrån honom gick jag upp till I. med hvilken jag tog en snaps och åt aftonvard. – Sedan en liten promenad med Bl.

D. 28. uppsteg jag redan före kl. 4 och började läsa Ludens Allgem. Gesch. der Völker und Staaten. – Sedan var jag ut och betalte hos Jungfru Ö. min skuld ifrån förra termin för Caffee och thé. Hon tracterade mig med ett glas vin. – Äfven på åtskilliga andra ställen var jag. – Det blef en vacker, klar vårdag. Sådana göra merändels alltid ett eget högst sorgeligt intryck uppå mig. Jag försökte efter middagen att promenera; men snöns bländande glans generade på det högsta mina ögon. Sedan tillbragte jag hela eftermiddagen intill kl. 8 om aftonen hos och med Bl. utan att likväl just göra nyttigt. Efter aftonpromenaden åt jag något.

Mars 1819.

D. 1. Mars. Jag uppsteg kl. 4 ½. – Mina ögon tyckas lidit af gårdagen. – För att skingra en viss orolighet gick jag ut och inlämnade min requisition hos Lect. Meyer. Den innehöll följande skrifter:

Nestors Russische Annalen übersetzt von Schlözer; – Heldengesang von Zuge gegen die Polowzer des Severischen Fürsten Igor; – J. Müllers altrussische Geschichte nach Nestor; – Dobrowskys Slawanka zur Kenntniss der slavischen Literatur &c – Grammatik der slavischen Sprache in Krim, Steyermark und Kärnthen; – första delen af Hambergers Zuverlässi-

Sid. 35.

ge Nachrichten &c; – Gesenii Hebräische Grammatik; Links Ideen zu einer philosophischen Naturkunde. Nästan hela eftermiddagen släntrade jag åter bort dels hos Bl. dels med hvarjehanda spring. – I sanning mådde jag också ganska illa. – Grundval till en långvarig hufvudverk tycktes vara lagd uti mitt hufvud. – Om aftonen war jag än ynkeligare. – Jag åt intet.

D. 2. kom jag upp först kl. ½ till 6. Ehuru jag befann mig tämligen väl, kände jag dock emot middagen ett beständigt qval. – Eftermiddagen upphetsade mig en kopp Caffee, som jag drack hos Ekh., ganska mycket. – Efter slutandet af Luden började jag åter lösligen genomgå Kanngiesser; äfven erhöill jag genom Cans v. Nat. Telenius ifrån Seminarii Bibliotheket Kruses Tabeller. – Om aftonen var jag ut med Bl. hos H. och Ilm. – Jag hade åter samma qval som f.m., hvarföre jag med B. jemte en sup åt en stark qvällsvard. -

D. 3. uppsteg jag redan kl. ½ till 4. – Att jag vid middagen kom att dricka öl och sedan Caffee gjorde mig tämligen laxe uppå eftermiddagen. – Ehuru jag med Bl. gjorde en lång promenad, så var jag dock besvärad af mina njutningar. Jag åt derföre intet.

D. 4. kom jag upp först kl. 5. ganska matt och slemfull. – Jag började åter dricka Théé. – Promenad med Bl. om aftonen, sedan vi ätit något.

D. 5. Först kl. 5. – I flera dagar har jag haft snufva, i dag hufvudwerk. – Den tilltog om aftonen, då jag med I. tagit en sup och ätit något. -

Sid. 36.

D. 6. Jag förmådde ej uppstiga före kl. 9. – Jag blef igenom Madams sjuklighet utan théé, tog mig nu så mycket bastantare frukost. – Min hufvudwerk blef i dag än förfärligare. Utomdess var jag så kraftlös att jag på e.m. nödgades hvila mig några timmar. – Om aftonen köpte jag mig Mallaga och drack ett glas med skorpa i stället för aftonmåltid. – Promenad.

D. 7. Först kl. ½ till 6 kom jag upp något mer munter än vanligt. – Man bod mig ned till middagen. Efter den blef det ej mycken läsning mer utaf. Icke heller hade jag någon drift. Jag var uppå en visit

med Bl., gjorde sedan en lång promenad och tillbragte ännu par timmar upp hos I. Lade mig efter 10 såsom vanligt; men vaknade, öfverlämnad mig sjelf, icke destomindre

D. 8 (Philaemon) förrän kl. ½ till 6. Wi sökte 2 gånger Prof. Awellan för att anmäla oss till Tentamen; men träffade honom icke hem. – Jag hade hela dagen ingen synnerligen drift att läsa. – För trötthet måste jag till och med hvila en timma. – Mot aftonen åt jag och drack par glas vin, gick sedan ut med Bl. – Återkommen måste jag lägga mig redan kl. ½ till 10. Min sömn blef icke desto mindre orolig. – Ja, jag vaknade till och med redan kl. omkring 2.

D. 9 och väntade sedan förgäfvades på någon sömn mer. – Före dagen måste jag likväl ännu lägga mig. – Wi träffade i dag väl Prof. Awellan hem, men fingo ej löfte till Tentamen före Fredagen. – Par timmars promenad

Sid. 37.

Cirka 5 timmar om aftonen. – Jag åt också åter innan jag gick ut. – Ehuru jag lade mig före 10, kom jag

D. 10. icke upp före kl. ½ till 6. – Uppå N-ps begäran måste jag i dag vara uppe på Nationsklubben. Det var min tour och i dag hade jag ock bäst tillfälle dertill. Derifrån gick jag upp till I. och H. hvaräst jag tog en sup och åt en stark aftonmåltid. Så förgick större delen af eftermiddagen.

D. 11. vaknade jag väl redan kl. 4; men befann mig underligtvis (efter en så sen och stark aftonmåltid) synnerligen väl. Det var icke utan reell grund att jag i drömmen tyckte mig hafva nattmössa öfver hufvudet. – Jag slöt ändtligen Kanngiesser, hvilken jag om morgnarne (nu denna andra gången med största flygtighet) igenomgått, för att derutur bibehålla till den historiska tentamen hufvudideerne och deras exposition. – Om aftonen promenad efter en liten qvällsvard med Bl. Jag blef så sömnig att jag redan kl. ½ till 10 nödgades lägga mig. Deremot uppsteg jag

Gregoriidagen redan kl. ½ till 4. – Wi (Studerande) voro af Rector mangrant uppkallade till inscriptionen. Den blef högtidlig genom den lika så oförmodade som glädjande Kejsersliga Resolutionen uppå våra öfver Consistorii beslut anförda besvär innehållande en ny stadfästelse af de Academiska Constitutionerna och Privilegierna. – Dock syntes mängden föga intagen af saken. Blott några få röster hördes ropa: Lefve Alexander, hvaruti mängden ändtligen med ett matt enfaldigt hurra instämde. Canzlern skulle kan-

Sid. 38.

ske alldeles icke hafva erhållit något vivat eller Hurra, om jag ej uppå Adj. B.s vink uppstämt. Försagdhet hade utom honom kanske qväft också min goda vilja. – Den sensation som dagens händelse på mig gjorde, gjorde mig verkligen bekymrad för tentamen hos Prof. Awellan, som lyckligtvis ej blef utaf. Hindrad af sjukdom uppsköt han densamma till morgon. Likväl blef det återstående af dagen icke användt till någon beredelse. Jag var med Bl. ut dels för att förströ oss dels i offentliga ärender. Det öfverenskoms att en Deputation (2 af hvarje nation) i morgon skulle afgå till Rectorn för att betyga honom den studerande Corpsens tacksamhet för det varma deltagande han hyst för vårt väl och aldrasist i dag genom sitt förträffliga tal bevisat. – Om aftonen då jag ändtligen hemkom, var jag sysselsatt med att i bref underrätta våra Landsmän i Upsala om dagens Evangelium.

Nikephoros. – De deputerade afgingo till Rector. Han blef ganska rörd öfver vår ankomst och yttrade icke heller mindre fägnad öfver vårt projekt att fira minnet af denna glada fest genom någon Academisk högtidlighet den 24 Martii – minnesdagen af Kejsar Alexanders uppstigande uppå thronen. I anledning och till följe af samma projekts billigande woro några af oss hos Adjunkten Linsén för att anhålla att han ville hedra dagen genom någon oration. Till vår innerliga fägnad förklarade han sig villig dertill. – Ifrån kl. 11 till 1

Sid. 39.

hade vi tentamen hos Prof. Awellan. Jag hade verkligen föreställt mig densamma farligare. Jag hade emedlertid ej skäl att vara missnöjd med densamma. Att den ej syntes ännu bättre, var mitt eget fel. Jag har ännu icke i tillräcklig grad förvärfvat mig den göttliche Frechheit, som är vid sådana tillfällen så nödvändig, om det hela skall vinnas. – Vid middagen drack jag ett glas öl och flera glas Mallaga. – Sedan måste hela eftermiddagen gå. Jag skaffade mig derunder äfven materialier till den följande tentamen.

D. 14. Min veklighet oaktadt efter uppvaknandet kom jag dock upp redan före kl. 5. – På f.m. las jag Bibliographie; men i dess ställe var jag nästan hela eftermiddagen ut, så att intet utom något Hebraiska blef läst. – Om aftonen hos H. Der åt jag också qvällsvard. -

D. 15. Af samma orsak som i går kom jag åter upp först kl. 5. Icke heller mådde jag nu synnerligen väl. – Emot middagen infann sig dylikt qual som det hvaraf jag i sist ofta var besvärad. – Efter middagen måste jag på en stund lägga mig. – Om aftonen var jag litet ut med Bl. – Hos Nyk. -

D. 16. kom jag icke upp förrän kl. 6. Stickningar i bröstet och olust. – Om aftonen nästan för stark aftonmåltid hos Bl. – Promenad.

D. 17. Först emot ½ till 6. – Det ville ej synnerligen lida med min läsning då jag dertill sofver så länge om mornarne. – Om aftonen var jag

Sid. 40.

åter ut. Utan egentligt behof åt jag åter dugtigt. Lade mig ½ till 11.

D. 18. kom jag icke heller, ty värr upp förrän kl. ½ till 6. – Om aftonen upp hos I. med Bl. Der åt jag en stark aftonmåltid. Efter densamma uppsteg jag

D. 19. åtminstone ½ till 5, ehuru ingen ting mindre än välmående. – Om aftonen en promenad med Bl. – Jag behöfde penningar och måste, då han ej kunde hjälpa mig, söka Rel. Icke heller han hade. Af Ros. fick jag äntligen några Riksdaler. Jag var af en ganska misslynt sinnesförfattning. Erfarenheten af mina ringa framsteg till den snart förestående Tentamen i Lärdomshistorien gjorde mig än mera förtviflande. Väl har jag på en lång tid bortåt öfverlämnad åt mig sjelf mycket sent uppstigit; men jag har ändock ganska litet avancerat i mån af hvad jag efter min läsning bordt och hvad än värre är, jag kan så litet. Jag skulle icke så mycket lägga saken på samvete, om jag ej visste att jag komme att sätta Prof. P. i frestelse att emot mig vilja vilja något specialis gratia, emedan jag under hela min Academiska tid oafbrutet hört honom och väl derigenom föranlett ryktet om mina insigter i Literatur-historien. – Jag gjorde åter anstalt om att igenom drängen blifva uppväckt; men vaknade efter en högst orolig sömn (hvarunder jag äfven hade en pollution) och uppsteg sjelfmant

Sid. 41.

D. 20. redan efter kl. ½ till 4. – Uppå eftermiddagen fick jag först hufvudverk, hvilken sedan emot aftonen öfvergick till magplågor. Genom en lång promenad med Bl. skingrades de icke. Jag tog mig hos honom en dugtig sup och åt derpå.

D. 21. (Benedictus) uppstigen kl. 3. – Ehuru mina magplågor voro förbi, var jag dock ingenting mindre än välmående. – Wi voro hos Prof. Pip. för att anmäla oss. Han frågade mig om jag icke äfven läst Eichhorn. Jag kunde ej ljuga. Den mindre hade jag blott något begagnat. – Han lofvade oss tentamen i morgon. – Den dimmiga väderleken gjorde mig ganska svårmodig. – Jag genomlopp äntligen Wachler uti Tennemanns Gesch. d. Phil-e. Om aftonen, då jag åter – före middagarne är det nu nästan dagligt – hade det egna smärtande qvalet under bröstet, ville jag gå ut med Bl. Han – låg så godt som sjuk och var oviss om han i morgon kunde tentera. Det blef icke heller för mig någon promenad mera. Jag åt der en liten smörgås. -

D. 22. ½ till 5. – Jag erhöll en biljett ifrån Bl. att hans sjukdom förvärrat sig. Jag måste därför gå till Prof. P. och anhålla om uppskof. – Urs. skaffade jag till Bl. och genom hela denna vändning

distraherades jag för större delen af eftermiddagen. – Äfven jag hade disposition till hufvudwerk. – Af verklig indifferentism och oförmåga sysselsatte jag mig resten af dagen med att igenombläddra A.W.Schlegels Vorlesungen. Efter en med I. njuten något ymnig aftonvard blef jag sömnig och lade mig redan före 10.

D. 23. uppväcktes och uppsteg jag först kort före kl. 5.

Sid. 42.

tämligen tung i hufvudet och oredig. – Länge fram på dagen hufvudverk, som dock gaf sig emot aftonen. Med den arme Bl. är det allt lika om ej värre; jag väntade att hans sjukdom i dag skulle lämna något resultat. – Om aftonen hos I. Qvällsvard.

D. 24. kl. ½ till 5. Jag mådde skäligen väl. – Hos Prof. W. för att fråga honom om råd. Han emottog mig ganska väl och gaf sig till och med att berätta anecdoter för mig. Underrättelsen om B.s sjukdom gjorde honom ganska bestört. Han bad mig återkomma i morgon eller öfvermorgon. – Prof. P. lofvade mig enskild tentamen emedlertid, ehuru först i Fredag. – Om aftonen ut. N-m böd mig till Jungfru Ö. att dricka théé. Jag drack 2 koppar blandade med win. – Hos R-i

D. 25. Upp på samma tid som i går. Jag mådde icke wäl och detta gäller om hela dagen. Jag var hos Decanus. Han var särdeles artig emot mig och förmodade att Faculteten visst icke skulle vägra oss uppskof med examen tills omständigheterna gjorde det för oss möjligt att taga densamma, så mycket mindre som de visste om oss att wi woro ibland de skickligaste ämnen till promotionen. Om dessa ord (de klingade wäl) ändock kunde verka hos mig ett medel emot svårigheterna af ett längre uppskof, så woro de sagda i rättan tid. För ögnablicket gjorde de åtminstone intryck uppå mig och verkligen retade mig. – Emot middagen blef jag

Sid. 43.

emedlertid så skral, att jag det högst fula vädret oaktadt, måste företaga mig en promenad. – Äfven på eftermiddagen war mitt hufwud ganska tungt och jag måste åter om aftonen promenera. Jag gjorde det med Ros. – Derefter åt jag litet och tog mig en sup.

Emanuelsdagen. Mig sjelf öfverlämnad vaknade jag efter smutsiga drömmar först kl. 5 ganska confus – ett elakt omen för dagen. – Det hade sin rättighet. Min privat-tentamen hos Prof. P. gick ganska miserabelt för sig. – Äfven uppå frågor, hvilka jag bordt kunna besvara, kunde jag det ej nu och på slutet fick han nästan intet svar mer, sedan jag blifvit allt mer perturberad. Han syntes ock hafva medlidande med mig, då han gaf sig efter slutad tentamen att fråga mig om hvarjehanda,

hvad jag ämnar blifwa och mera dylikt. – Han sade ock att Faculteten upptagit i dag Doctor Ursins bewis uppå Bl.s sjuklighet; men uppskjutit beslutet om prolongation af vår examen tills vidare. – Om aftonen hos I. åt mellanmål. – Hemkommen lade jag mig; men fick länge ingen sömn.

D. 27. vaknade jag redan kl. 4; men kunde ändock icke uppstiga. Ej heller fick jag mer någon sömn. Ett svårt tillstånd. – Jag gick upp till I. drack der caffee och åt frukost. – Förfärligt confus och phlegmatisk. – Jag hade föresatt mig att i dag åtminstone uppsätta brefwet till Prof. R-sk. Om aftonen gick jag dermed till N. Äfven han rådde mig att verkställa mitt i dag fattade beslut, att resa ut med I. i till Påsk till honom, äfvensom att sedan taga en ny Tentamen

Sid. 44.

hos Prof. P. Hos I. åt jag qvällsvard. – Lade mig emot kl. 11. – En förskräckelig pollution, väl också ett bevis på den största svaghet.

D. 28de Jag uppsteg kl. ½ till 5, om möjligt än mer förvirrad än förut. – Jag måste i anseende till min af distraction i går försummade närvarelse vid Stipendii-uppropet gå och ursäkt mig hos Rector, hvilken jag tillika om min resa rådfrågade. Han pratade länge med mig och sökte vid frågan om min framtida bestämmelse framförallt förmå mig till att stanna qvar vid Academien. Han hade för att bereda mig tillfälle dertill tänkt använda mig till att bo med en ung anförvandt och hafva uppsigt öfver honom, hvarföre jag hade fritt upp. Ett sådant förslag kunde jag ej tveka att antaga; men kunde i anseende till mina öfriga speculationer likväl icke ännu lämna honom bestämdt svar. Uppå hans frågor om beskaffenheten af dessa speculationer kunde jag emedlertid icke heller vidare inlåta mig än att jag förtrodde honom att jag ämnade med alfvar vinnlägga mig om de Ryska och Slavonska språken. Af hela hans uppförande och raisonnemanger med mig fann jag likväl till min glädje att han hade ganska goda tankar om mig. Angående min resa rådfrågade jag äfven utom Prof. Lagus Professor Wallenius och Decanus. Äfven de rådde mig att resa. Sjelfva mina beredelser dertill ändrade redan mitt lynne. Ehuru besvärad af en stark hufvudverk kände jag mig ganska munter. – Resan blef ej utaf förrän omkring kl. 6 om aftonen. Wi fortsatte resan igenom hela natten.

-

Sid. 45.

Så väl denna omständighet som mina njutningar stegrade

D. 29de min hufvudverk vid framkomsten till Nummis intill den högsta grad. Badet om aftonen uppfriskade mig något; men förmådde ej blifwa ett tillräckligt medel emot den mängd af näringsmedel, hvartill jag på landet i förhållande till min kropp alltför mycket upplät mig. – Äfven dryckesvaror åtnjötos i större ymnighet i synnerhet

d. 31^{sta} då åtskilliga af Församlingens Herrar uppå e.m. ankommo. En bål dracks och sedan vandrade wi allesammans till Hyvälä, hvaräst vi blefwo öfver qvällsvarden. – Ett sammanträffande uppå Mäntzälä aftaltes till

April 1819.

D. 1^{sta} April uppå e.m. Derifrån följde wi T-st, som reste åt Tavastehus ett stycke intill Tolpo, hvaräst före skiljasmässan flera glas tömdes. Jag återkom sent till Nummis väl lustig; men icke lika välmående. Orsaken dertill låg kanske icke så mycket i kvantiteten som kvaliteten: jag hade med en förut dålig mage druckit toddy (förstås af rum) Mallaga och rödt win. Ehuru slö och tafatt befann jag mig likväl

D. 2. icke alldeles så illamående, som jag kunnat förmoda. – En promenad efter uppstigandet om morgonen kl. 6 gjorde mig ganska godt. – Icke desto mindre blef jag med dagen allt mer öfvertygad om att min mage redan förut i oordning, i går blifvit alldeles bortskämd. – Allt hvad jag gjorde i dag bestod uti fulländningen af con-

Sid. 46.

ceptet till det till Prof. R-k ärnade brefvet och uppsättandet af ett annat till Pastor H. – Uppå badstugan sofde jag en stund; men det bekom mig alldeles icke väl. Jag uppvaknade i en slags yrsel. En liten resa, som vi gjorde till S-a gjorde mig väl redigare, utan att dock upphjelpa min mage. – Emot Caffet, som jag drack kände jag en verkelig aversion. – Ganska orolig sömn.

D. 3. företog jag mig att laxera. – Jag las Friedr. Schlegel über die Sprache u. Weisheit der Indier. – Då jag ej förnyade min dosis, hade medicamentet ej synnerlig verkan. – Jag befann mig dock bättre efter badet om aftonen, ehuru min sömn blef något orolig.

D. 4. mådde jag skäligen väl. – Till middagen reste jag med I. till Kaukola. Min mage åter i oordning. Derföre promenad om aftonen.

D. 5. tillbragte jag om morgonen hela 2 timmar under promenader ut i det fria. Deraf mådde jag åtminstone bättre. Till aftonen återvände vi till Nummis.

D. 6. Om morgonen åter promenad uppå skaran. – Jag var något flitig med repetition af Arabiskan.

-

D. 7. företogo vi oss tidigt – kl. 5 – en promenad uppå skaran ända till M-la. – 3 mils väg. Jag felade kanske åter förledd af den goda appetit som jag genom motionen erhållit, i mina njutningar. Isynnerhet skadade snart och påtagligen det toddyglas, som dracks på e.m. före bortgången derifrån. – På återvägen veko vi in hos den andra Prästen. – Stark pollution om natten.

Sid. 47.

D. 8. Någon oredighet och qväljningar: slem. – Min mage är alltjemt uti oordning. – Hvad skulle det blifwa utaf mig, om jag ej hade en så ymnig motion, ehuru den väl än borde vara ymnigare. – Jag mådde längre på dagen ännu sämre, ehuru jag till och med hade någon tids motion med skrinande äfvensom om aftonen under en promenad.

Långfredagen. Redig. Promenad – I Kyrkan ej onyttigt. På eftermiddagen hann jag ändtligen till slut med Locmans Fabler. – Med Literatur-historien, som jag först läser komma att behöfva, har det gått ganska långsamt. Jag har först hunnit något uti Eichhorn, äfvensom börjat F. Schlegel. Af Dess broders Vorlesungen über dramatische Kunst u. Lit. har jag genomgått under resor (börjande redan ifrån Åbo) det sednare bandet och dessutom här ganska lösligen också F. Schlegels skrift: über die Sprache und Weisheit der Indier (egenteligen den förra philologiska delen). Uti Hebraiskan har jag igenomläst blott en enda psalm. Der är allt hvad jag gjort under ferien. Hade jag dock å hälsans vägnar hälst vunnit mer af min vistelse på landet!

D. 11 och 12. var jag äfven i Kyrkan. Uppå e.m. följde jag familjen till ett bröllop. Resan gick först till Karstu, en by uti Lojo församling, brudens hem, och derifrån

D. 13. eftermiddagen till brudgummens uti Järvenpää, hvaräst det igenom Past. Domanders ankomst

D. 14de blef nöjsammare. Några glas punsch bidrogo också här dertill. – Om man upp i Finnmarken ofta måste ledsna vid den råa be-

Sid. 48.

skaffenheten af näringsmedlen, så blifwer uppå de här öfliga bröllopen det luxuierande öfverflödet lika så skadligt. – Några för allmogen egna bruk kunde jag här föröfrigt icke blifva warse: uti allt röjes ett stråfvande att likna herrskaperna. – Om aftonen reste vi bort. En hop blef ännu kvar. -

D. 15. mådde jag ej synnerligen wäl. – Af en art migrän erinrades jag om att hafva varit uppå bröllopp. Denna erinring förgick icke ens genom en längre promenad, som jag anställde uppå

skaran, hvilken i dag åter höll. – Appetitens förlust hindrade mig ifrån att genom en större mängd af nya näringsmedel hämnna naturen uti sitt sträfvande att reda sig ut ifrån bördan af de förra. Badet om aftonen tycktes wara välgörande. Kanhända hade det blifvit det än mer, om jag alldeles icke ätit något mer. – Hvad min läsning för denna dagen beträffar, så har jag ändtligen slutat första delen af Eichhorns Litterärgeschichte, hvilken jag bort åtminstone engång hel och hållen igenomläsa här uppå landet. -

D. 16 reste vi ändtligen efter långa förberedelser, en god frukost och några glas, af omkring kl. 12. Väderleken var för ingen del angenäm och vägen ganska dålig. Wi hunno ej längre än till J. Salo, hvarifrån wi

D. 17 fortsatte resan och ankommo till staden först uppå e.m. Echaufferad af resan blef jag det ännu mer genom par koppar toddy, som jag

Sid. 49.

måste dricka vid min ankomst till Rel. och R. Jag låg sedan öfver natten hos Ilm.

D. 18 gick förbi utan alla studier. Hos Adj. N. Han hade talt med Prof. Pipping om min tentamen hos honom. Han hade förklarat sig fullkomligen nöjd dermed och ansett det onödigt att jag å nyo skulle tentera. Likväl hade han velat lämna mig det fritt om jag just ville det. I så fatta omständigheter will jag gerna låta det bero derwid. – Mycket annat spring. En svår hufvudwerk utvecklade sig hos mig, som ännu mer förökades af ett glas likör och några glas Mallaga, som jag (i egenskap af spiköl) måste dricka hos Alleen midtemot. Derwid blef jag förbrödrad med Domprosten Gadolins Son och en Sannmark. (I aftons hos Rel. åter med Åkerstedt). – Jag renskref brefven till Prof. R. och Pastor H. uppsatte dessutom andra bref till Ithis. -

D. 19. Jag var och anmälte Bl. sade derjemte att jag ärnat ödmjukast anhålla om ny tentamen; men att gerna lät det bero derwid, sedan jag hört af Adj. N. att han i mitt dåvarande tillstånd riktigt bedömt mig. Han tillade ännu att han visst ej fordrade någon ny; men att det stod mig fritt att med Bl. göra sällskap. Med förebärande af en mängd conditioner utom skälen hämtade ur sjelfva saken förklarade jag mig än ytterligare vilja lämna det derwid. Få nu se, huru väl det der fjeskandet är. Så börjar det nu mera förefalla mig sjelf. – Mycket språng nästan hela dagen. – För 34 sk. växlade jag mig 15 Rubel och betalte åter något på min skuld till Nations-Cassan. Jag endast började i dag recapitulera Lindfors's Handbok i Romerska Antiqviteterna.-

Sid. 50.

Ganska svårmodig. Det var mig omöjligt att läsa. Jag gick slutligen ut till Bl. och stannade der ända till sena aftonen. – Sömmen orolig.

D.20. Kl. ½ till 6. – Hos Decanus. Han sade att det ej wore så brådt med vår examen, utan att den berodde af oss sjelfva. – Hos Arw. för att betala gamla Bokräkningar ifrån förra terminen, såsom för Hammarskölds Historiskt-kritiska anteckningar till Svenska Witterhetens Historie och andra äldre. – Under min borta waro har man för min räkning inropat på auctionen: Glassii Philologia sacra Lips. 1743. 4° och Das Nord- u. östliche Theil von Europa und Asia von Phil. Joh-is Strahlenberg Stockh. 1730. 4°. – Tyvärr saknas Chartan dertill: de öfriga plancherne äro fullständiga. -

D. 21. Wi anmälte oss hos Prof. Wallenius. Bl. hade sin tentamen hos Prof. P. Jag öfverlämnade brefvet till Prof. Rask åt Lector Renwall, som derjemte lofvade mig sitt goda förord, åtminstone i Fennisiiis. – Han beklagade mig att wara född på en i afseende å det Finska språket dålig ort. – Om aftonen länge hos Bl. – Ingen qvällsvard utom litet win och bröd. Jag har i dag dessutom druckit något vin och hos E. på e.m. en kopp Caffee. Månne detta gjorde att jag på lång tid icke fick någon sömn. -

D. 22. åter först kl. 5. – Jag var åter hos Renwall, för att bedja honom förtiga mina projecter för andra. Jag förde tillika till honom mitt lilla voca-

Sid. 51.

bularium, en samling af obekanta ord som jag under mina resor uppsatt. Han gick igenom dem och wi raisonnerade i anledning af dem en lång tid. – Mot aftonen ondt i hufvudet.

D. 23. (Georgius) kl. ½ till 5. – Jag slöt i dag rhetoriken; men hann ej (sedan jag igenomögnat ännu åtskilligt annat, som jag trodde blifva af nöden) mer ånyo genomgå Lindfors, hvarföre jag med verkelig räddhåga gick till Prof. Wallenius. Han började med frågor om rhetorikens delar hos de gamle. Att memoria äfven räknades dit, kunde wi ej påminna oss. Derifrån kom han till Mnemonikan, lät oss explicera hvad som derom förekommer uti Cicero de Oratore, gaf sedan anvisning på ställen om samma ämne uti Libri rhetoricorum ad Herennium och Qvintilianus för att igenomläsa till materia disserendi på examen. Ännu gjorde han oss några frågor om författaren ell. författarne till Libri rhetoricum ad Herennium samt Dialogus de Oratore s. de causis corruptae eloquentiae. – Min kamrat hade här det missöde, som jag hos Prof. Pipping, att wara förvirrad. – Emedlertid tror jag oss kunna hafva goda förhoppningar. – Wi sluppo först inemot kl. 6. – Om aftonen ännu hos Bl. och skrattade åt dagens tentamen. Denna wille förekomma mig så rolig förmodligen derföre att jag här engång – emot min kamrat befann mig bättre disponerad. – Jag åt i dag qvällsvard, men det bekom mig ej synnerligen wäl.

D. 24 kom jag väl upp redan straxt efter kl. 4; men

Sid. 52.

war rätt confus. – Uppå e.m. på NationsKlubben, och sedan hos Bl. om aftonen. Jag hade först efter middagen ätit en ansenlig portion mämman hos I. sedan blifvit hos E. undfägnad med en kopp Caffee. Denna extraordinaira blandning skadade mig ganska mycket. Jag kände mig väl ej hugad för sömn innan emot kl. 11; men den blef sedan desto oroligare, var åtföljd af en pollution, mycket slem och oredighet.

D. 25te då jag först kl. 6 uppsteg. – Emot aftonen måste jag företaga mig en promenad. Sedan jag först besökt M-m för att höra möjligen något nytt om rebus praesentibus, sökte jag F-n och sedan tillbragte jag ännu en lång tid hos Bl. hvars kropp återigen börjat krångla.

D. 26. ½ till 5. – Först i dag slutade jag båda Grammatikerna och började explicera Arabiska. – Om aftonen sökte jag Nyk. Sedan hos Bl.

D. 27. (Antinus) kl. 5. Jag var och anmälte oss hos Prof. Fattenborg. Han lofvade tentamen i Thorsdag. – Uppå e.m. kom jag att dricka hela 3 koppar Caffee, jag måste derföre företaga mig en längre promenad och jag var ändock confus deraf. – Äfven sednare var jag åter ut; men skadligheten af mitt okloka steg fick jag i än högre grad erfaras.

D. 28. då jag vid uppstigandet befann mig jemmerligen confus. Jag företog mig genast en half timmes promenad. – Också längre på dagen hade jag motion. – Om aftonen en kopp fläder-thée. -

Sid. 53.

D. 29 – Tycho – Prof. F. skickade bud till oss, att vi måtte kl. 10 komma till honom. Ehuru min kamrat fått recidiv, beslöt han att försöka tentamen i dag, då han war åtminstone feberfri. Wi woro der nära 3 timmar. – Han tycktes hysa något förtroende till mig och det gick äfven derföre bättre, ehuru jag dessutom icke war synnerligen rädd för honom. Jag har nu redan på sätt och vis vant mig ifrån min Student-examen att betrakta honom såsom Maecenas. – På e.m. gjorde jag nästan intet. Ack om detta ändock varit Examen!! – Ungefär så betraktade jag saken, då jag uppå hela eftermiddagen ej las ett ord, utan var uti ständig rörelse och besökte flera kamrater.

D. 30. måste jag gå till E. för att återfå en bok. Jag drack der en Kopp Caffee. Med R-m gjorde jag sedan en liten promenad. – Nationen hade i dag valt ibland sig någon, som skulle i morgon tillstålla Adjunkten Honorarium. Jag hade blifwit utsedd till en ibland dem. Jag måste derföre göra mig

beredd att säga något. Dels för att tänka härpå, dels emedan jag ej befann mig väl, företog jag mig om aftonen en promenad af mer än en fjerdedels mil. Icke destomindre befann jag mig åter rätt olustig och oredig, då jag

Maj 1819.

D. 1. Maji uppsteg. Intill kl. 8 var jag sysselsatt med att uppsätta mitt lilla Tal. Sedan jag en gång kom ut, blef det ingen läsning af för mig uppå hela förmiddagen. Jag drack 3 glas mjöd, på e.m. Caffee och ett glas öl hos Ekh.

Sid. 54.

Utan att läsa ett ord tillbragte jag sedan hela aftonen hos Bl. der jag drack ett glas win, tog en sup och åt qvällsward. Redan tidigt öfverfölls jag af en utomordentlig sömnaktighet.

D. 2. Sofde jag ända till kl. 5, då jag uppsteg halfyr. Jag företog mig en promenad ända till skansen utan att just derigenom blifwa bättre. Uppå middagen sof jag öfver 2 timmar, hvarpå jag åter måste ut och hämta mig. Jag satt en tid hos Bl. -

D. 3. uppstigen kl. 4, såsom vanligt besvärad af slem och deraf åtföljande oredighet. Jag beslöt derföre i dag att upphöra med Theedrickningen för att försöka, hvad inflytelse det kan hafva uppå mig. I dess ställe hade jag lust att hvarje morgon vistas en stund uti fria luften. -

D. 4. kl. 4. Jag företog mig straxt efter uppstigandet en promenad, som varade till öfver 5. Sedan drack jag, emedan jag kom att gå förbi Jungfru Ö. en kopp Caffee. – Föröfrigt låddes jag hela dagen vara skäligen flitig. – Om aftonen hos Bl.

D. 5. upp redan $\frac{1}{2}$ till 4. – Jag satt in ganska träget hela f.m. Men e.m. öfverföll mig en sådan sömnaktighet, att jag måste ut och taga mig någon motion. – Jag var då hos N. och betalte resten af min skuld till Nations-Cassan, då jag genom Bl. erhållit åter något Ryskt mynt. För att betala honom måste jag åter låna en summa af N., hälst jag dessutom sjelf åter är alldeles utan penningar. – Om aftonen drack jag ett glas vin.

D. 6. Sigismund. Kl. 5. Jag måste först taga mig

Sid. 55.

motion, innan jag vågade börja läsa, så brådt jag också eljest hade. Jag var och anmälte oss till tentamen hos Prof. Hällström. Han kunde lofwa oss den först om Lördagen, då han kl. 11 skulle komma hem till Bl. – Student-corpsen hade i dag sitt Majcalas. Jag vågade ej deltaga deruti. Om aftonen var jag ut och inträffade i rättan tid på torget (dit Studenterne tågat med full musik) för att deltaga i hurningen derstädes för General-Guvernören. Jag gick sedan länge omkring gatorna för att förekomma allt störande af det allmänna lugnet. En sådan farhåga war dock lyckligtvis öfverflödig: allt aflopp i stillhet.

D. 7. Promenad ifrån kl. 4 intill 6 ½. – Litet ondt i hufvudet. – Promenad åter om aftonen.

D. 8. 25te födelsedagen. – Redan om morgonen var jag rätt confus. Jag hann ej fullända min recapitulation af Gren. Kapitlen om electriciteten och magnetismen måste jag helt och hållet lämna och just dem skulle jag bäst hafva behöft. Prof. H. frågade nämligen, hvilka ämnen vi mest tyckte om. Då Bl. derpå svarade: El. och M., började han fråga oss om dem. Hela tentamen räckte nu väl endast en timma; men för mig gick den ganska slätt. – Att han straxt började med frågor, för hvilka jag fruktat, bragte mig genast utur concepterna och då jag ej mer var Herre öfver min besinningsförmåga kunde det icke annat än framgent illa aflöpa. – Så väl detta, som min kropps beskaffenhet gjorde mig väl för hela den öfriga dagen modstulen.

Sid. 56.

Jag gjorde emot aftonen en lång promenad, utan att just blifwa derigenom upplifvad. Hos Bl. tog jag sedan en dugtig sup och åt med god appetit; men

D. 9. var confusionen deraf än wärre. – Promenad. – En Kopp Caffee. – Också på eftermiddagen en timmes promenad. Icke destomindre hade jag åter om aftonen, sedan jag suttit några timmar, magplågor. -

D. 10. vaknade jag redan före den vanliga tiden med mycken ångest. Jag befann mig uti en utomordentlig magtlöshet och halfyrsel. – Jag begrep intet af hvad jag las. Då lät jag hela det beslutet att i dag anmäla oss fara. Hos Urs. af hvilken jag fick ett recept hälst uppå några magstärkande droppar att intaga uti Mallaga win. – Hela dagen fortfor jag att wara illamående - Läst blef det derföre nästan intet. På e.m. gjorde jag en lång promenad och tillbragte sedan den öfriga delen af dagen hos Bl. med hvarjehanda samtal. -

D. 11. mådde jag vid uppstigandet åtminstone bättre än i går. Dock var jag i ganska hög grad oredig. Jag var och anmälte oss till tentamen hos Prof. Ahlstedt. Han var rätt artig och erböd sig att komma redan i dag. I sådant fall kunde jag ej vägra, ehuru en så hastig tentamen, kom något oföväntadt. Jag hann ej mer repetera 3^{die} och 4de graderna af Algebra och måste derföre bekänna

att jag ej mer kom i håg dem. Icke desto mindre frågade han mig ej allenast angående deras solution,

Sid. 57.

utan äfven om Coniska sectioner. Då jag i allmänhet mått skåligen bra i dag och dessutom war säker om det hvad jag hunnit repetera saknade jag nu icke mod och jag blef nöjd med min tentamen. – Då jag var fram för honom att räkna, confunderade jag mig likväl i hög grad. – Öfverhufvud var han ganska artig emot oss. – En ganska vidsträckt promenad ända till trötthet. Jag vågade sedan emottaga tillbudet att ehuru sent äta 2 ägg.

D. 12. Jag sofde ända till öfver kl. 5 och var ändock tung och trög. – Hela denna dag var jag åter mattare. Jag hvarken förmådde eller ides läsa mycket. Desto flitigare var jag att taga mig rörelse.

D. 13. åter rätt matt vid uppstigandet. – Mitt bröst har nu börjat blifva krångligt. – På f.m. var jag ej ut; men mot aftonen gjorde jag en så mycket längre promenad. – Icke destomindre var jag just olustig och matt. – På längden kände jag mig något bättre. Jag njöt till qvällsvard en skorpa med ett glas win. Den olägenheten hade jag nu, att ej straxt uppå vanlig tid få sömn.

D. 14. befann jag mig ock bättre. – Mitt bröst är dock emedlertid allt svårt. – Lång promenad om aftonen. Jag började för bröstet taga Lakritskakor.

D. 15. Kl. 4. Mitt bröst dåligt. Jag anmälte oss hos Prof. Gadolin. Först i morgon lofvade han oss tentamen. D^e. Urs. talte om spansk fluga för mitt bröst. Likväl tyckte han med mig, att det kunde vara derwid, tills jag sluppe fullkomligen fri. – Efter middagen drack jag par glas Mallaga upp hos I. – Också det war mig för mycket och det blef intet uträttadt sedan mer. -

Sid. 58.

D. 16. Emot kl. 5 hos Prof. Hällström för att anmäla oss till scrutinium och yttra vår önskan att få examen i Fredag. Det blir tillfölje deraf i morgon scrutinium. – Ett glas win hos Järnef. dit jag tillfälligtwis råkade komma. Jag blef nedbuden till middagen och drack der några glas Mallaga. – Tentamen för Prof. Gadolin gick i förhållande till det hvad man läst lyckligt nog. Jag kunde också icke hysa någon fruktan för densamma, då resultatet i alla fall kunde väntas tillfälligt. – Jag var således icke allenast icke rädd utan till följe af den upphetsande middagen till och med alltför lättfärdig, så att jag mer än gång war på vägen att utbrista i skratt. Han höll oss 1 ½ timma. Emot aftonen gjorde jag en ganska lång promenad med I.

D. 17. sofde jag ända till kl. 5. – Emedan Adj. N. i går sänt mig, gick jag till honom. Såsom jag förmodat, hade han nu svar ifr. Prof. Rask. Han afrådde mig ifrån alla tankar på conditioner; men hade föröfrigt ingen recommendation för mig, intet annat råd att gifva mig än att jag efter presterad Candidat-examen skulle söka mig till Krons-Student vid det nya Universitetet i Petersburg. Adj. N. rådde mig vid erfandet af min egen hug derföre också härtill, ehuru allt så torde gå mycket långsammare. Redan förut hade han ment att jag derjemte kunde söka mig stipendium härifrån hos Canzler. Derom borde jag rådfråga mig hos Prof. Lagus dels derföre att han nu såsom Rector kunde hafva inflytelse dels emedan jag ändock wore förbunden att lämna honom afgörande svar uppå hans goda projekt att stanna qvar härstädes, och taga en af hans unga anhöriga under min

Sid. 59.

uppsigt och derföre njuta fritt uppehälle. – Jag gick dit uppå e.m. och satt der länge nog. – Väl mente ock han, att den banan kunde göra min lycka; men gaf mig alldeles inga förhoppningar om stipendium, gjorde ock föröfrigt den invändningen, att det just ej wore så decorum att såsom Philosophie-Magister söka sig till Student. – Jag kom rätt misslynt derifrån. Dock förmådde jag sedan hålla mig hem och tvang mig att läsa (Natural-Historien). Jag fick således icke heller ännu höra resultatet af Scrutinium. – Bröstvärken fortfar och har nu varit åtföljd af en stark snufva. I afton såsom de förra har jag deremot nyttjat Lakrits.

D. 18. kl. 4. – Hos Adj. N. – Han rådde mig än ytterligare att ej öfvergifva min plan och trodde att det icke hellet borde slå felt om stipendium. – Hos Prof. F. Han war emot oss så artig, att han utmärkte Fablerna, hvilka wi till honom borde öfverläsa. – Först i dag hann jag sluta min flygtiga curs uti Natural-Historien och började se på Literatur-Historien. Tiden skrider ändtligen. Ännu har det icke lyckats att få höra resultatet af scrutinium.

D. 19. kl. 4. Jag vaknade med den tanken att Examen ändtligen blir i öfvermorgon. – Ondt uti hufwudet. Detta blef ännu starkare emot aftonen. Ändtligen fick jag höra, att wi utom Prof. F. som ej varit upp, fått approbatur af alla de öfriga vid scrutinium; således kunna wi inalles räkna antalet till 11. –

D. 20de arbetade jag oafbrutet hela dagen med

Sid. 60.

hvarjehanda repetitioner.

Constantini-dagen vaknade och uppsteg jag redan kl. ½ till 3. – Jag hade ännu något kvar att öfverse, då jag måste ändtligen bryta upp. Jag var obeskrifligen rädd, så att jag af idel fruktan var helt sjuk. Par glas win (Bl. hade mig att dricka det andra) gåfvo mig ändock något mod). En lycka war det att Prof. Fattenborg kom att börja. Mitt lugn återkom småningom och först mot slutet gick det lyckligast. – Ändtligen var det förbi. – Wi förklarades för Philosophiae-Candidati-Clarissimi: Bl. med 27 och jag med 25 röster – alldeles såsom jag uträknat till det högsta maximum för oss. Att emedlertid mina röster också redan ådraga mig afund lärde jag snart känna. – Den gode N[yko]pp förde mig jemte åtskilliga andra wänner till Schweitzaren på en likör. – Af den och par glas win, som jag sedan drack, fick jag på e.m. en förskräcklig hufvudwerk. – Om aftonen tog jag en stark sup hos Bl. och åt qvällsvard.

D. 22. mådde jag dock något bättre. Jag hann ej gå och tacka några andra Professorer än Palander och Awellan. Den förre tackade jag (yttrade jag mig) så mycket mer som han mer psykologiskt bedömt mig än efter utgången af min tentamen. Då den sednare deremot började fråga mig, hvad jag egentligen vinlagt mig om och på mitt svar att det wore Historien i förening med språken sade han att han plägat vara mera sparsam med sitt laudatur och till följe af sina ve-

Sid. 61.

dertagna principer icke kunnat gifva mig det, oaktadt han visserligen war nöjd med mig, tyckte jag att det ej kunde skada att här säga ett ord i sinom tid. Mitt missnöje lät jag utbryta i ord sådana de fullo sig, emedan jag af hans character kunde sluta, att han åtminstone icke skulle blifva stött deraf. Det blef han också icke, ehuru jag vardt temligen bitter emot honom. – Prof. Pipping träffade jag först uppå Bibliotheket på eftermiddagen, då jag återställde Mellins Marginalier och lånte Jenaiska Literatur-Tidningen för år 1810. – Jag har nu alltjemnt varit att sysselsatt att bortbära lånta Böcker. Af Arvidsson tog jag Svea och Sednare delen af Hammarškölds kritiska anteckningar. – 2 koppar Caffee. – En öfvermåttan stark dosis af China-tincturen. – Ingen qvällsvard. – Af Nykopp lånte jag åter 45 Rd. så att det nu är jemt 200. -

D. 23. högst confus vid uppstigandet. – promenad. – En kopp Caffee – Hos Arw. – Sinn. – Lånte Heldengesang vom Zuge gegen die Polowzer des Fürsten vom Severischen Nowgorod Igor Swätslawlitsch. På e.m. visit här ned – Blott Frun var i början hem; men sedan ankommo flera främmande. Jag drack der en kopp toddy – Icke desto mindre antastade mig hostan ganska häftigt. – Hos Mannerh. Sökte Forsman. – Sedan hörde jag uppå Musiken på torget. – Läst har jag i dag ej vidare än Tidningar. – Det är nu med mig som med slafven, som vid erhållandet af sin frihet rusig förgäter sig sjelf, förgäter att rätt njuta densamma. -

Sid. 62.

D. 24. åter oredig. – Jag gick omkring och betalade Professorerna. Alla togo utom Pipping och Hällström. Prof. Bonsdorff träffade jag icke hem. – I dag började jag åtminstone med: Theoretisk-praktisk Fransk Grammatik efter Meidinger af Lindenfels. – Primus och Ultimus till promotionen utnämnas. Jag torde böra tillskrifva det mitt närvarande kroppstillstånd att jag oakadt

min öfvertygelse om min kamrats förtjenster vid misslyntare stunder har känt mig frestad att afundas honom. – Hade också jag ändock blifvit Dignissimus. Då jag var så nära, vill det förekomma mig. Hvarföre kunde jag ej erhålla mer af Aw. eller ock 2 af Prof Gr då vår tentamen ändock aflopp så utan särdeles åtskilnad! Och likväl är jag öfvertygad om att den förre såsom han sade, icke enskildt gjort mig orätt och att den sednare gifvit mig efter all förtjenst, Proff. S. och A. deremot utöfver hvad jag kunde vänta mig. Och ville jag noggrant gå till väga i afseende å mina tentamina huru många andra Proff. blefve jag icke ännu förbunden att de bedömt mig med considerationer!

D. 25. kl. 5. Åter högst oredig vid uppvaknandet. – Jag börjar åter dricka thée om morgnarne. - Convent emellan Candidaterna angående utgifter, promotions-högtidligheter &c – I dag genomläs jag Heldenzug des severischen Fürsten Igor Swätlawitsch gegen die Polowzer – Det är dock alltid en ganska interessant product, ehuru den ej så mycket behagade mig, som jag föreställt mig. – I dag har jag icke mått bättre än annars. Utom den vanliga mattheten, hosta och dylikt, brännas mina inelfvor af ett eget qual, för hvilket jag fåfängt söker något palliativ. -

D. 26 vaknade jag väl ej så confus; men i dess ställe begåfvad med en ansenlig portion af hufvudwerk. -

Sid. 63.

Eftermiddagen gaf Adj. N. sitt honorarii-Kalas. I mon af honorarium var det med största riklighet tillredt. Det bästa war att allt aflopp ganska ordentligt och stilla. – Jag förvärfvade mig endast få bröder och ibland dem en och annan utan sjelfgifven anledning. De utgjordes alla af Chemiae-Adjuncten Bonsdorff, min förra discipel Zach. Aminoff, Paganus, Bernitz och Petrelus. På N.s inrådan drack jag nästan endast punsch. Jag gick sedan till den öfriga delen af natten (ifrån kl. 3) till Rosenbom.

D. 27. Caffet gjorde mig mer ondt än godt. – Igenom en tidig promenad – ifrån kl. 6 – redde jag mig något ut. – Houghb. skulle i dag afresa jemte Winter. Han hade budit mig jemte flera andra på såkallade päänparannuxia – en glödgad sup. – Derefter spisade vi frukost hos Fru Lindström jemte Adj. N. Dervid dracks flera Bouteiller win. – Eftermiddagen bevistade jag afskedsalaset hos W. och drack der flera glas punsch. – Denna dagen har således gått alldeles till spillo. – Låt se huru det bekommer kroppen. -

D. 28. Jag mådde bättre än jag förmodat. – Hos Mannerh. Jag visste att Bl. hade upp hos I. någon tillställning egentligen för Mannerheim. – Jag gick upp därför till middagen så sent som möjligt. – Man ville tvinga mig att genast tömma flera glas och att sedan med försummande af min timma dröja kvar. Såvida jag redan förut haft en inre ovilja för detta gelag, blef jag alltmer äggad utaf deras anspråksfulla enträgenhet och slutligen skiljdes jag ifrån dem icke utan alfvarsamhet. – En kopp Caffee hos E. – Jag ville bevisa, att jag icke endast af

Sid. 70.

absolut föresats ville skilja mig ifrån dem och gick därför åter upp, samt drack ännu ett glas. – Dessförinnan var jag hos N. Han förundrade sig öfver resultatet, då jag berättade honom att redan i Måndags Officianerna till promotionen blifwit bestämda. Hans förundran tycktes ännu mer stiga, sedan jag kommit att berätta för honom Prof. W.ii samtal med honom samma morgon förut och att Bl. uppå hans enträgna fråga, hvilketdera han häldre ville åtaga sig – gratiarum actis eller gratialisskapet – de kunde också skiljas åt, hade han yttrat sig – bestämt sig för det sednare. Jag har hört äfven en och annan ibland Studenterna klandra min Kamrat i detta afseende, utan att de känt den nu nämnda sannolikt rigtiga grunden till Facultetens utslag. – Hvad nu mig sjelf beträffar, så har jag nu väl icke kunnat förundra mig öfver honom – dertill känner jag för noga så väl honom sjelf som hans omständigheter – men jag måste uppriktigt bekänna att jag märkt hos mig att Prof. W. farhåga för söndring oss emellan i anseende till det olika resultatet vid vår examen ifrån denna sida snarare kunde vara grundad. Ehuru jag bemödar mig att tänka mig uti hans person – må jag säga – och just deraf finner för mig en pligt att älska honom med hans egen personlighet, har jag icke destomindre känt mig alltmer aflägsnad ifrån honom. - - Det hade jag dock ej bordt omnämna för N. att han engång, då vi under en promenad språkade öfver vår promotion, yttrade att han ville dela med mig, i fall han skulle utnämnas till Gratialist. Det kan och bör jag ej betrakta för annat än förflugna ord. – Jag hade lust att gå, sedan jag förhört hem Mams. Alleen, till R. dit de öfriga ifrån I. vandrat; men jag be-

Sid. 71.

sinnade mig och gick i stället in till min granne samt tillbragte aftonstunderna hos och med honom sedan uppå en promenad. För mitt bröst lämnade han mig oxymel, hvaraf jag också gjorde bruk, såsom det tycktes med fördel.

D. 29. upp kl. $\frac{1}{2}$ till 5. – I dag slöt jag min läsning med Mad. Sohlberg, och bjöds i morgon till middagen. – Om aftonen svårt anfallen af hostan. – Jag gick därför alldeles icke mer ut, sedan jag hemkommit ifrån Nations Klubben, dit jag var för att få låna för ex hodie en del af Rosenmüllers Scholia.

D. 30. Att jag vid middagen hos Contr. Ekh. åt och drack friskt, gjorde mig först ganska sömnaktig, hvarefter jag utan sömn fick hosta om natten ända till kl. 1.

D. 31 var jag nedbuden till middagen af min värd. – En stor hop af dess anförwandter ankommo på e.m. och jag följde sedan jag med mitt Herrskap dessförinnan deltagit uti en sjöpromenad till Sunetoin – för första gången. – Sedan sökte jag Adj. N. utan att der träffa någon. Jag gick då åter ned, drack der toddy samt spisade qvällsvard. Sömn fick jag icke heller nu före kl. 11; men sofde i dess ställe

Juni 1819.

D. 1. Junii ända till inemot kl. 6, då Madam kom med thee och uppväckte mig. – Jag köpte af Arv. Copia af Kon. Gustaf Adolfs egenhändigt uppsatte Historia angående Carl IX.s regementstid. Stockh. 1819. 8. – Tillika erhöj jag ett exemplar af Bruzelii Kalender för Damer i sanning till skänks. Den las jag sedan utan uppehåll igenom

Sid. 72.

Äfven jag tyckte mig finna, hvad jag allmännare hört öfverklagas, att recensionen af denna Calender uppå Svenska Literatur Tidningen är åtminstone öfvermåttan sträng. -

D. 2 kl. 5. – Hela förmiddagen förflöt med sysselsättningar föranledda utaf Kalender-läsningen i går.

D. 3. kom jag senare upp. Jag tvangs af mina krämpor att gå till Ursin. Han ordinerade mig icke allenast Spansk fluga utan äfven pulfwer af mercuriat att intaga jemte thé till drickning öfver dagen. – Förstnämnda blef om aftonen påsatt.

D. 4. var jag på vägen att uppkasta vid uppstigandet. – Samma frästelse jemte svindel infann sig då blåsan skulle öppnas. Flugan var nu väl applicerad på vänstra sidan nära hjertat. – Hela dagen förblef jag ganska matt och måste derföre refusera Rosenboms tillbud att blifva hans Prior Opponens i nästa Onsdag. – En stor del af eftermiddagen hos Bl. såsom i går hos Rel. Stark pollution om natten och orolig sömn.

D. 5. Hostan plågade mig än starkt isynnerhet om aftonen, då jag gick till sängs. Föröfrigt var jag hela dagen just svärmodig.

D. 6. Jag har börjat i dessa dagar sofva längre, vaknar vanligen upp först kl. 6. – Hos Pipp. Af Keckman lånte jag Blumenbach an dem Stambuche der deutschen mimischen Künstlerin, Frauen Henriette Hundetschütz. geb. Schöler. Lpz. u. Allenb. 1815. – Om morgonen var jag ned och lyckönskade värden till dess namnsdag och undfägnades med ett glas vin. – J.dt kom och bad mig för sig uppsätta en ansökning till Hans Kejserliga Majestät. – Detta tog ifrån mig tiden till annat. – På e.m. gjorde jag 3 fruktlösa visiter. – Lade mig sent åter såsom de förra aftnarne ansatt af hostan. -

Sid. 73.

d. 7. kom jag upp kl. 5. – Jemte den franska Grammatiken har jag i dessa dagar börjat studera Athene. Först hade jag börjat derur öfversätta (efter en gammal plan) Hauchs fragment om det sköna i naturen; men sedan jag i dag ånyo genomläst Evalds lefverne af Öhlenschläger lämnade jag det förra försöket tills vidare och började en öfversättning af det sednare, hvarmed jag i allmänhet var ganska flitig. Äfven har jag i dag genomläsit den i går af Keckman lånta Boken. -

D. 8. Jag besökte Prof. Afzelius för att rådfråga honom om min egendoms process. – Hos D^f Urs. Han tillstyrkte att börja en ny omgång af pulvren; men nyttja dem endast om aftnarne. Hos Prof. J. Bonsdorff. Emedan andra woro närvarande, kunde jag ej komma mig till att bjuda honom några penningar. Jag är nu väl öfvertygad derom, att han ej skulle emottagit af mig; men höfligheten hade dock fordrat, att jag bjudit. – Af den starka hettan somnade jag in på f.m. och sof en tid. Derefter uppvaknade jag med hufvudwerk, som hela dagen följde mig. Dessutom började jag känna någon svårighet vid att svälja. I dag hafva ock tändren varit ömmare än förut, så att jag rätt nu blifver en riktig Lazarus. -

D. 9de var jag sysselsatt med att läsa ur 19de århundradets Krönika Fransosernas campagne i Ryssland 1812. – Några Promenader. – Till Bibliotheket återställde jag den förra årgången och lånte derifrån den för 1811. – Endast den höll jag uppå att läsa.

D. 10de. – Åter sökte jag förgäfves Afzelius. – Med Rel. gick jag till Fru Lindström och förnyade der min frukost med en portion alltför födande spis, hvarpå jag än drack några glas öl. – Det bekom mig ej wäl; retligheten att hosta ökades isynnerhet om aftonen då likväl intet upplöstes. – På e.m. hade jag köpt

Sid. 74.

och ätit honing. -

D. 11. uppvaknade jag tidigare än vanligt också något muntrare. – Redan ifrån början har opium verkat hos mig smärta uti urinröret. Men i dag började verklig strangurie infinna sig. Mina tänder äro dertill så förömmade, att jag med största möda mer kan tugga med dem. – Ursin gaf mig nu ändtligen tillstånd att höra upp med thecuren och opiel (pulver) samt rådde mig i afseende å det närvarande onda att med det första bada.

D. 12. Var jag att söka mig kamrater dertill och ställe. Det sista fick jag på Dragontorpet; men min rörelse bragte mig till den yttersta matthet, så att jag omkring middagen var på vägen att uppgifvas helt och hållet. – Jag fick endast H.m att göra mig sällskap att bada. – Emedan jag dröjde något längre i sjelfva badet, var jag på vägen att svimma. En häftig hufvudverk blef mig sedan öfrig. – Wid Gr.s afresa drack jag par små glas punsch. Sedan sofde jag öfver natten med I. emedan mina rum blifvit skurade.

D. 13. En kopp Caffee. – Jag hostade någorlunda; men eljest kände jag mig mer uppfriskad och munter än vanligt. – Jag och Rel. fingo ändtligen våra disputationer spikade. – Uppå e.m. gjorde jag en visit hos Adj. N. På hans inrådan drack jag 2 koppar stark toddy. – Det var nu för min hosta som att slå en så vatten öfver eldlågan. – Jag spatserade sedan med Arw. till långt på aftonen. Om natten fick jag ingen sömn förrän kl. 2.

D. 14. Ändtligen träffar jag Prof. Afz. hem. Men han hade ej mycket tid med mig, han bad mig återkomma i morgon. – Jag började läsa Fr. Schlegel über die Sprache und Weisheit der Indier. – Uppå Cl. inrådan nyttjade jag alunvatten för mina tänder. -

Sid. 75.

D. 15. Hos Afz. Documenterna skulle ännu blifva der, tills han finge bättre tid att se uppå dem. – Hos Prof. Lagus. – Om aftonen, då jag var ut och spatserade fick Str. uti mig och hade mig uti ett drickeslag. Jag drack friskt med de andra circa 8 glas, emedan det var punsch och gick sedan att ligga med Rel. och Rs.

D. 16de och 17de gingo efter vanligheten. Jag upphör att dricka det medicinska thé.

D. 18de förde jag omkring till Professorerne mina disputationer. -

D. 19. Edelheim disputerade och hade bjudit alla Candidater af sin Nation att dricka Thé och passera afton. Derifrån gick jag att ligga öfver natten hos Relander. – NB. Med Candidaten Idman (Idestam numera) drack jag brorskål i går.

D. 20. gingo jag och Rel. omkring med våra exemplar omkring hos dem, hvilka wi voro förbundne att invitera till middagen, d.ä. Lagus, Melartin, Ursin, Nykopp. Jag dessutom ock hos Ekholm. – Dagen blef ej utan kostnader för njutningar; men det förnämsta kom likväl ifrån annan hand hos fru Lindström, hvaräst J-dt beställde en bål punsch. Den var ganska stark och jag – måste åtminstone lägga mig efter middagen. – (Brorskål med Skaren vid Postverket) – På e.m. voro vi uppå visit hos Dr Ursins. -

D. 21. Månadsdagen efter Examen min gradual-disputationsdag.⁵³⁷ – Först i dag om morgonen fick jag bjuda min värd. – Jag vågade ej ehuru värd göra mitt bästa att visa efterdöme och derutaf gick det wissierligen något trögare med

Sid. 76.

drickandet. Dessutom var jag åter uppå eftermiddagen opponent emot Relander. – Med honom åt jag qvällsvard.

D. 22. Ondt i hufvudet om morgonen. Det försvann dock sedan.

D. 23. Såsom Opponents emot Ilmoni var jag åter med både uppå frukost och middag, hvilka han höll tillsammans med Blomqvist, som ock på samma dag disputerade. Bägge gjorde det på f.m. och deraf räckte Convivium uppå e.m. ända till kl. 7. – Professorerne Pl. och Hm. voro med oss ända till slutet. Jag drack Farbrorsskål med Controlleuren Ekholm. – Jag återställde i dag alla Böcker till Nations Bibliotheket. – Qvällsvard hos Fru Lindström. – Såvida jag druckit förnämligast Bischoff, hade jag ej kommit längre än till en fri munterhet. – Jag blef hos R. öfver natten.

Joh. dagen. En kopp Caffee och sedan hem Thee. – Tämligen orolig. Redan i går hade jag af Contr. Ekh. blifvit buden till middag. Der framkom slutligen en bål och endast Bl-s brådska derifrån gaf äfven oss andra anledning att gå, hvarigenom vi undveko att blifwa totalt öfverändakastade. Jag sofde sedan hos Bl. hela e.m. till aftonen, då vi tillsammans gingo till Nyk. derifrån till Cand. Wall och Ilm. för att träffa den nyligen ankomne L.m. – Läst har jag i dag lika litet, som de föregående dagarne. -

Sid. 77.

⁵³⁷ Dissertatio academica, Obadiae vaticinium suethice versum notisque explicatum sistens, cujus partem II:dam, consensu ampliss. fac. philos. in Acad. Aboëns. praeside Joh. Henr. Fattenborg, litterat. orient. profess. ord. Pro gradu philosophico, publice ventilandam proponit Andreas Johannes Sjögren, stipendiarius Bremerian. Wiburgensis. In auditorio philos. die XXI Junii MDCCCXIX. h. a. m. s. Aboae : typis Frenckellianis, [1819]

Jag åt ännu sent innan jag lade mig, så att min sömn väl äfven deraf blef högst orolig genom de mest förvirrade drömmar.

D. 25. – Mycket spring. Frukost med R. och H. hos Fru L., hvarefter wi drucko qvarlefvorna af vårt middagswin. – Jag upplas min lectio praecursoria – en uppstafning af ett gammalt i Gymnasien skrifvet ämne. – E.m. hos Nyk. med R. för att biträda vid skrifning af bjudningsbiljetter. Sedermera i samma afsigt hos Bl. – En sup och god qvällsvard: jag har ingen middag ätit. -

D. 26. Hos Prof. Fattenb. – Utan betänkande mottog han de 18 Rd. som jag för Examen och praesidium erböd honom. Jag måste tillstå att jag till följe af den kunskap han har om mina omständigheter, (om hvilka det också i afseende å mitt blifvande vitae genus nu var fråga just förrän jag böd) ej hade väntat mig det och det deficit som derigenom åbragtes min Cassa (i går åter förstärkt genom ett hårdt lån af Adj. N.) blef så kännbart att jag vid föreställningen af dess anledning, oaktadt H. hos Fru L. genom flera glas punsch upplifvade mitt mod, knapt förmådde återhålla mina tårar. – Jag kände mig hämnad genom det heliga beslut, som nu föregick inom mig, att i fall jag någonsin kommer i samma ställning, som mina närvarande Lärare, skall aldrig någon fattig yngling gå ifrån mig med suckar öfver en summa, hvars emottagande bestämmes af mitt eget fria val. -

Sid. 78.

D. 27. Hela dagen mycket spring för att ställa till rätta en villervalla med biljetterna åstadkommen genom bärarnes slarfveri. – Sedan på e.m. visit hos Ekh. Der drack jag ett glas vin, 2 K^f Thee och en kopp Toddy.

D. 28. Kl. 6 förkunnade 10 kanonskott den ingående dagens högtidlighet. Kl. ½ 9 samlades promovendi klädde en galla uppå Consistorium, hvarifrån processionen i vanlig ordning gick upp till parnassen uti Solemnitetssalen. Bekransade tågade vi sedan i samma ordning upp till kyrkan, der gjorde tillämpningen af Pastor Grönlunds predikan, så litet den eljest svarade emot åhörarnes fordringar, det största intryck uppå mig. – Om aftonen samlades wi till balen, dit alla stadens bättre Herrskaper woro inviterade, äfvensom ankomne resande. – Jag fick åtminstone njuta nöjet af att betrakta stadens skönheter. – Wid glasen erhöll jag rätt många bröder, så att jag, då jag nu först den följande månaden upptecknar detta (Så fullt af stormande förströelser har hela tiden varit) ej mera kan erinra mig dem alla. De jag kan påminna mig äro; Translator Simelius, Magist. Mjödth, Forssell, C. Chydenius, Gadolin, Sanmark, Svahn, Törnroth. Magister Docens Schröder ifr. Upsala, Stud. Ahrenberg, Nordgren, Provisor Lucander. – Efter soupen åtskildes om morgonen.

D. 29. gästerne, men af Herrarne (isynnerhet de yngre)

Sid. 79.

blef en hop kvar ännu längre. Det var omöjligt att få derifrån alla före kl. 7. – Man var dock icke lång tid bort. Först sedan blef det ett fritt lif med de öfverblefne dryckeswarorne. – Äfven jag var der en del af dagen; men vågade ej öfverlasta mig dels emedan mitt bröst ej tillät sådant dels ock derföre att jag var buden att dricka thé hos den nyvordne Rectorn Prof. Melartin, dit jag ock begaf mig i sällskap med Lector Ekmark. – (Broderskålar drucko ytterligare med mig: Kyrkoherden Chydenius fader till Magistrarne – och Magister Eklund äfvensom v. Krono-fogden Aspelin ifrån Ithis) – Jag gick bort redan före qvällsvarden.

D. 30. På e.m. med Rel. visit hos Dr Ursin. Der drack jag flere glas Toddy och blef öfvertald att spisa qvällsvard. – Äfven sällskapligt nöje saknades ej, om jag varit mer förmögen att begagna mig af ett nog lyckligt tillfälle. – Sedan jag välbetänkt uppgifvit – åtminstone såsom jag först ärnade företaga mig den – resan till Petersburg (af brist både på sjölägenhet och medel) samt resolverat mig att resa tills vidare hem med Rel. gjorde jag

Juli 1819.

D. 1. Julii mina afskedsuppvaktningar, hyrde till nästa höst rum för mig och v. Gerdtén hos Perukmakare-enkan Revall samt gjorde på e.m. mina få afskedsvisiter. – Af Nyk. fick jag låna resten af den utlofvade summan, så att hela min skuld till honom för det närvarande utgör 300 Rd. – Min värd tillät mig att blifva hyran skuldig och likväl måste jag ännu lämna också en del af min Contingent till bestridande af Promotionskostnaderna obetalt.

Sid. 80.

Att inga utomordentliga småskulder betunga mig, är dock en fägnad.

D. 2. emot f.m. kommo vi ändtligen ut med Fabritius – beledsagadendet förstås – af en hop vänner, med hvilka än utanför tullen de sista glasen tömdes. – Vår resa kom att blifva ganska besvärlig, ehuru oss ej saknades förfriskningar ur medtagna materialier. – De blefvo till och med för öfverdrifna för min svagare kropp. Sjelfva väderleken var ej gynnande, vi reste utan uppehåll äfven genom nätterna. Det oakadt kommo vi först

D. 4. straxt på e.m. till Parola, dit jag låtit öfvertala mig att följa mina öfriga reskamrater. Ännu den följande (5te) var jag utmattad och förvirrad i hög grad. -

D. 6. for jag på e.m. med samteliga herrskapet till Past. W. i Walkeala. – Wistelsen blef der ju längre ju angenämare. Andra dagen war jag med Pastorn till Randala och på e.m. tågade hela sällskapet till den andra Prästgården. Der fann jag mig icke synnerligen, jag vet ej hvarföre. Ensam företog jag mig en promenad till kyrkan, för att bese dess läge. Rörelsen upplifwade mig, men jag kände att mitt bröst fortfor att wara – skralt. Det war dock ej den enda och egentliga orsak hvarföre jag wägrade att dricka ett glas Toddy med de andra. Jag misskände förmodligen wärden och tog det allmänna hos honom för enskildt.

D. 8. blef mig en gladare dag. De öfriga Herrarne reste ut till Walkeala för att bese trädgården. Jag följde emedlertid fruntimren uppå en promenad. – mot middagen, då Herrarne hemkommo och hade begifvit

Sid. 81.

sig att simma, afbröts den allmänna glädjen genom en lika så oförmodad som ovanlig händelse. – Efter simmandet roade de unga sig med att hoppa uppå stranden och dervid – bröt den ena af Secr. B. benet af sig. – Wi öfriga vandrade nästan allesammans till R-a gård och jag hade der rätt roligt. - Också för att öfva mig i Tyskan höll jag mig hälst till en ung munter F.G. – Broderskål med Prästen Abr. Procopeus och Secret. Brofeldt.

D. 9. måste jag af brist uppå hästar tidigare än de andra med Fabr. afresa till Ithis, hvarifrån jag sedan for åt Kouvola och derifrån till Ummeljoki, dit jag hade angelägenheter. Der dröjde jag öfver d. 10., hvilken till det mesta tillbragtes hos Sågskrifv. Forst med att spela Myllymatti.

D. 11. reste jag om morgonen till Ithis kyrka och derifrån efter gudstjensten ändtligen hem till Sidikala. Dock trufdes jag icke länge der, utan red d. 12. till Parola, för att, om möjligt få begagna tillfället att slippa med B^f. till W., hvarifrån jag endast genom omständigheternas tvång funnit mig föranlåten att så snart afresa: Resan gick också för sig

d. 13 e.m. kl. 6 om aftonen kommo vi fram för att till en början hafwa ganska ledsamt, emedan alla Herrarne rest till W-a gård. – Det blef för sent att gå till R-a, der mycket främmande dessutom skulle wara.

D. 14. skulle jag med R. fara till Narinken vid kyrkan; men af ganska begripliga skäl samtyckte

Sid. 82.

jag till att låta en annan (Major G.) fara. – Fr-e G. ankommo ifr. R.a och jag följde dem dit samt blef der öfver middagen. Umgänget var nu i anseende till flere främmande hvarken så lifligt eller roande som det eljest hade varit. Emedlertid kom skiljsmässan ganska snart. Damerna afreste till W.a gård der en stor societet af andra skulle vara församlad. Så mycket lust jag också hade, vågade jag ej fara med, emedan jag fruktade att den häst, som Br. med skjutskarlen redan tills morgonen beställt ifr. Kouvola, kunde vara ankommen och han vänta på mig. Jag hade så mycket mer skäl att ångra mig, då detta ej inträffat. Emedlertid hade jag under en promenad på e.m. ganska roligt i synnerhet med Rector W., som var hemkommen ifr. Fr.hamn. – Jag drack vid ett glas Toddy brorskål med hans båda bröder och den sjuke Secret. Brofeldt. – För tidigt för mig hade Br. dock till aftonen anskaffat en häst, så att vi sent på aftonen afreste och återkommo kl. 2.

D. 15. till P. – Hade ock denna resan skänkt mig mindre nöjen af det slaget som jag väntat mig och hade jag ock med större saknad rest derifrån än jag med förhoppningar (ehuru stora) reste dit, hade den dock utom andra den förmån, att jag förvärfvade mig en ny utsigt till resa åt Petersburg, om ock F.n ej skulle komma.

Eftermiddagen for jag åter med Herrskapet till Fru G. i Lotila hvarifrån vidare en öfverfart var ämnad till A-o, men måste för brist uppå båtar inställas. Dessutom bortrymde hästarne och vi måste blifva kvar öfver natten.

Sid. 83.

D. 16. ankommo Löjtnanterne L.m till byn och efter middagen följde jag dem till Kyrkobyn, hvarifrån jag

D. 17. följde dem till P. Uppå e.m. dracks toddy och jag befann mig åtminstone munter deraf.

D. 18 följde jag med till Rauhamäki, hvaräst eftermiddagen tillbragtes. – Befallningsmannen öfvertalte mig att blifva kvar för att anställa examen med hans gossar, hvilkas informator skulle snart bortresa. Af den examen blef dock intet, emedan han sjelf ganska svårt insjuknade och jag for åter

D. 19de till P. – E.m. tillbragtes på höängen. – Så har jag hunnit till

D. 20. Dagarne hafva förflutit under hvarjehanda – i det hela likväl mindre intressanta och nyttiga – förströelser. Huru litet jag läst på hela tiden, kan förnimmas deraf att jag först i dag funnit läglig tid – i anseende till en kännbarare opasslighet – att uppsätta dessa anteckningar, åsidosatta under hela 2^{ne} veckor. Endast under min hemvarelse läste jag i min enslighet Herders Stimmen der Völker nästan igenom och uppå Walkiala Etui-editionen af Birgers Gedichte. – Till mina anteckningar

skulle det dock icke hafva felats mig i[synner]het äfven nya bekantskaper interessanta ämnen, om jag lika hastigt sökt regenerera uti inbildningen mina nöjen som jag njöt dem. Nu är det interessanta redan åter bortträngdt af alldagligare och närmare föremål. – Man torde då tro att min hälsa åtminstone vunnit uppå denna tiden! – Jag tror sjelf ingenting mindre än det. – Mina

Sid. 84.

njutningar, hvad mat och dryck beträffar, hafva visserligen varit ymniga nog; men med alltför litet grundsatser ja till och med alltför litet försigtighet emottagna för att kunna vara för en till sjukdom disponerad kropp välgörande. Derföre har ock hosta och snufva åter börjat visa sig i synnerhet efter spiritueusa saker, hvilka jag med lika liten omtänksamhet och försiktighet utan urval åtnjutit såsom tillfället erbudit dem, har jag alltid känt mitt bröst skröpligare. På sednare tider har dessutom en ovanlig trög- och matthet bemäktigat sig mina lemmar.

D. 6. Aug.⁵³⁸ – Ända hittills har tiden åter förflutit utan att jag upptecknat någon enda rad. – Jag måste åter summariskt söka återhämta det passerade.

D. 21. jag war utrest med herrskapet för att i Lotila fira Johanna. Uppå e.m. war jag med några andra Herrar gången till Rauh. för att efterse F-ii tillstånd, som nu oss alla till största fögnad war bättre.

D. 22. På e.m. reste jag hem till Sidikala, hvaräst jag tillbragte tiden mest med läsning ända till

D. 24. då jag mot aftonen gick till Röhmä.

D. 25. begaf jag mig med båt till kyrkan. Det var att förutses att dagen skulle komma att firas uppå Prästgården. Jag hade berett mig deruppå; men förstod likwäl att gifva saken ett sådant utseende, att jag måste komma att vinna uti den allmänna Opinionen. Föröfrigt war jag ovanligt munter och denna sinnesstämning måste af tillfredsställelsen öfver ett vunnet ändamål na-

Sid. 85.

turligen än mer befastas. Emedlertid är det möjligt att jag å en annan sida kanske förlorade lika mycket i allmänna opinionen, som jag å en hade vunnit. – Min far hade blifwit hem liggande med

⁵³⁸ Skrivet mellan anteckningarna från den 20 och 21 juli.

fullkomliga symptom till en utbristande rödsot och jag hade – väl efter utseendet öfvertald – stannat att svärma och jaga efter en småaktig äregirighets syftemål. Sedan jag neml.

d. 27 med P-a herrskapet gjort wisit uppå Autio slapp jag först

D. 28 med D. Lönneström till Parola, hvarifrån det väl var högtid att utan dröjsmål sträfva hem, dit jag samma afton anlände. Genom några medel afsända från kyrkan om Söndagen hade min fader blifvit lyckligen restituerad. Jag sysselsatte mig att igenomläsa Wilh. Meisters Lehrjahre och dessutom den franska Grammatiken och förblef hem ända till

D. 31. då jag gick till nästa by, der Lieut. Lönnest. förrättade skörden uppå en hemmansandel, som han der innehar. Med honom följde jag båtledes till Prästegården om aftonen.

Augusti 1819.

D. 1. Aug. war alldeles tom uppå njutningar, sådana man är wan att wänta sig af ett sällskap unga personer, som uppå landet merändels om Söndagarne under oskyldiga nöjen njuta en ersättning för enslighetens ledsnad. Inga sådana främmande funnos nu. Lika så bedragen uti mina förhoppningar blef jag

D. 2. då jag red uppå namnsdags gratulation

Sid. 86.

till R-i. Inga andra lyckönskare syntes och så kunde jag mer anse mig befriad ifrån skyldigheten att praestera en gård som man möjligen uti ett större sällskap kunnat wänta utaf mig. – Min resa blef ej fruktlös, ehuru intet af de förströelser som jag wäntat mig blef mig tilldelt. – Sedan jag nu i ganska lång tid utöfver den egenteliga terminen wäntat uppå F-n, har den oro, som tanken öfver uteblifvandet af en så länge och så lifligt önskad resa wäckt hos mig, alstrat det beslutet att ändtligen kosta hvad det ville resa också ensam. – Ett bud afgick till Kimola och jag hade med detsamma tillfälle att genom F-s göra anstalt om pass för mig, äfvensom han skulle skaffa mig resolutioner öfver min ansökning uti hemmansprocessen.

D. 3. reste jag upp till Lieut. v. H. för att tala med honom om ett penningelån i nästa höst. Han war ej hem. Jag hade erhållit af L.m en summa Svenskt mynt till resan. För att vexla det hade Bef.m. T. gifvit mig adresse uppå Fru G. – Lieutenantskan spådde mig framgång uti min speculation och jag kunde med mycket större skäl fara dit in, hvilket jag väl dock skulle gjort om jag icke ens kunnat

wänta mig få min anhållan hos gamla Gumman beviljad. Jag blef der öfver middagen ända tills emot aftonen och hade rätt roligt. Också lyckades min plan.

D. 4. var det sagt att hans Kejsersliga Majestät skulle komma att passera Socknen på sin resa åt Tavastehus. Mycket herrskap strömmade derföre till Parola, dit jag ock medföljde. Nu fattades det väl ej sällskap eller förströelse, men jag hade icke synnerligen sinne för någotdera.

1819

3.

Sid. 87.

1819

3.

D. 5. Aug. Förblef jag på P-a, äfvensom de följande ända till

d. 8., då jag med Mams. Sophie reste till kyrkan. Min sysselsättning utgjordes under dessa dagar utom läsningen af Franska Grammatiken af Kortspel. – Jag war i tillfälle att om morgnarne dricka getmjölk och det tycktes bekomma mitt bröst just wäl. Deremot har jag åter haft en stor disposition till hufvudwerk. – Efter gjord anstalt hos af Befallningsman Fabritius i början af veckan skulle mitt pass om Söndagen ankomma. Om jag ej väntat deruppå, hade jag d. 6 åtföljt Pastor R. och dess Son till Kåskenniska. Intet pass ankom emedlertid. Äfven L-m hade följt med Rel-rne till K-la och jag var på P-gården den ende Cavalieren. Jag kunde derföre i början icke annat än vänta mig rätt ledsamt; men jag fann dock tiden drägligare än jag föreställt mig. Mamsellerna L. gjorde sitt till att genom åtskilliga sällskapsspel roa sällskapet, som utom mig bestod af Past. K. med dess Fru. Vi gjorde en promenad den vackra aftonstunden till K-niemi. L. hemkom sjelf om aftonen. – Jag förblef på P-gården ända till d. 12te -

D. 10. tillbragte jag med att revidera gamla Kyrkoböcker och kyrkans alla gamla papper för att hämta underrättelser om mina förfäder och om möjligt erhålla några data till Socknens historia. Jag blef icke heller alldeles utan och den dagen var en af de angenämaste. – Med en Bonde, som var utskickad ifrån L-s Bror, hade jag haft tillfälle att för billigt

Sid. 88.

pris komma till Fredrikshamn, om jag ej nödgats wänta på passet, som engång bestäldt, ändock, om jag ock reste, mig till dubbel kostnad, kunde ankomma. Det är verkligen besynnerligt, att allt synes hafva sammansvurit sig att vilja hindra min resa. Emedlertid är föresatsen att, hända hvad det vill, i alla fall resa, så liflig hos mig, att jag icke utan den största oro kan föreställa mig den samma utförd. Tiden skall utvisa, om och hvad jag med denna ihärdighet skall winna.

D. 11. begaf jag mig med L-m och tvänne af hans Syskon till L-a. Fru K-d spådde mig (i Caffee) en lycklig resa oaktadt det syntes som något papper skulle uppehålla mig. Ett långt, förnämt, rikt fruntimmer i stad skulle mycket gynna mig. Jag skulle blifva rätt lycklig; men dertill skulle ännu fordras tålmod: jag skulle få en befattning med kreatur, matvaror och klädespersedlar, öfverhufvud med en stor rörelse och detta var icke ens mer just fjerran ifrån mig: en gammal Mannsperson syntes än längre i tiden tänka godt om mig; men hindrades af ett fruntimmer att göra för mig allt hvad han önskade: tvänne lyckliga partier skulle snart förestå mig, om hvilka jag skulle råka i tvifvelsmål, hvilketdera som borde väljas: Den ena skulle wara fattig, den andra förmögen,

den ena kort, den andra längre; en prestman skulle mycket vigilera om det ena af dem; hvilkendera som hälst jag valde, skulle jag med henne blifwa lycklig. Dessutom spådde hon mig utgifter; men äfven oförmodade (ehuru små) inkomster; en liten obetydlig handel; efter den första

Sid. 89.

resan en sjöresa, såsom det tycktes med fruntimmer och efter någon tid bref ifrån en lång väg innehållande underrättelser om en annans händelser. Jag har upptecknat detta, emedan jag ej vill neka, att jag med visst interesse emottog dessa prophetior och emedan prophetissan sades förtjena förtroende. – Spådomen om utgifter träffade snart in. Hos Bef.man F. var intet pass ankommet. Jag gick derifrån tillbaka till Lieut v. N. med den föresats att icke dessmindre följande dagen afresa; men hade knapt hunnit dit, innan passet med posten ankom och genom ett bud skickades efter mig. – Efter qvällsvarden begåfvo vi oss öfver den lugna viken tillbaka till P-gården, hvarifrån jag

D. 12. blef skjutsad till P-a, hvarifrån jag

d. 13. uppbröt. Ännu syntes resan ominös; ty jag glömde ett och annat till och med nödvändigt efter mig både på P-a och i K-s, der jag vek in hos fru W-m för att lämna henne tillfälle att skrifva till sin son i Petersburg. Min plan var att fara till Walkiala för att der träffa Rektor W. och kanske sedan med honom d. 14. följa till Fredrikshamn, i fall han trodde, att jag skulle få tillfälle att derifrån sjöledes komma directe till Petersburg. Wid Kouvola öfverfarten träffade jag hans Broder och hörde att Rektorn redan befann sig i Fredrikshamn. Jag beslöt då att genast att rikta min kosa dit. Jag måste emedlertid vika in hos Lieut. L. på Bredskall. – Jag afreste ifrån den sista gästgifvaregården Likala dit icke utan fruktan, då jag var helt och hållet obesvärad och hörde att förrymmare just uppå samma wäg de föregående dagarne väckt mycken fruktan igenom

Sid. 90.

åtskilliga dels begångna dels försökta mord. Jag beslöt så mycket häldre att fara in till Bredskall. – 7 verst uppå denna sida om staden, som förrymmarne just sades uppehålla sig uti stadens omgifvelser. Jag hade dock kunnat genast slippa ända till staden i följe med ett par voiturer andra resande, som ankommo och styrde dit. Uppå B. förblef jag öfver d. 14. som mest tillbragtes med kortspel, till d. 15. då jag i sällskap med L. och dess Fru infor till staden. – Mitt kvarter tog jag hos Rektor W. Med en Bonde ifrån Wederlax accorderade jag att så fort hans vedlodjor ifrån Petersburg hemkommo blifva härifrån afhämtad och sedan få på dem fortsätta resan dit. – Bref expedierade jag med posten till Blomqvist på Helsingfors. – Om aftonen på Prästgården för att hälsa på R. den unge adjunkten Roschier en gammal Gymnasii- och Akademiekamrat. – Den andra Prosten Wirén tracterade med ett glas toddy, hvilket jag på försök utdrack. -

D. 16. hade jag verkligen åter min hosta och en innerlig olustighet. Knapt förmådde jag blifva färdig med ett litet bref till Hirn i Borgå. – Mot aftonen var jag och badade i sjön med W. – Träffade en af Skolläraryrket härstädes, Holmsten, fordom en tid Skolkamrat i Lowisa. – Sömmen blef mycket orolig. – En stark pollution.

D. 17. På Prästgården besökte Roschier och med honom en Elfvengren, Nationist. Uppå Gästgifvaregården för att se i dagboken, om tilläfventyrs Forsman passerat härigenom. Hans namn kunde jag ej finna – Brevet, som jag skulle skicka till Hirn

Sid. 91.

blef efter, emedan de Borgåboar, hvilka skulle föra det, redan hade passerat. – På e.m. mådde jag ej synnerligen bra, hvilket väl dock icke heller är underligt, då jag har börjat så ymnigt dricka både Caffee och Thé om hvartannat. – En promenad med W. var derföre verkligen välgörande. Derefter drucko wi ett glas win.

D. 18. följde jag med uppå en visit hos en Enkefru Åberg. – Då det i dag var den grekiska kyrkans Christi-förklaringsdag, bevistade jag den Ryska Gudstjensten. På e.m. var jag med W. bjuden på thé både till Holmsten och Doctor Ericsson; men Björkman, äfven en Skollärare, hos hvilken jag i förledne Söndag – spisade middag, bød oss ut att vid ett kägelparti i den Wiburgska förstaden dricka ett glas punsch. Båda de andra, som förut bjudit oss, woro äfven dit kallade jemte åtskilliga andra. Jag hvarken förlorade eller vann uppå spelet. Ehuru jag der hade förströelse, kunde jag likväl icke qväfva den ledsnad och otålighet, som jag alltmer börjar känna öfver att längre vänta på tidningen, om en önskad sjölägenhet. Hade jag afrest genast i förledne Söndags, så wore jag nu redan i St. Petersburg och Gud vet, huru länge jag ännu nödgas vänta. – Hvad som hittills isynnerhet låtit mig känna denna ledsnad, har varit den ensamhet, hvaruti jag befunnit mig, då W. på sina timmar vistades på skolan. Denna ensamhet synes nu på visst sätt häfvas genom hans Mors ankomst om aftonen ifrån Walkiala. Huru mycket häldre hade jag likväl icke sett att den kärran, som vi efter vår återkomst ifrån Kägelpartiet sågo på gården, varit här

Sid. 92.

för att afhämta mig!

D. 19. Min otålighet börjar blifva allt större. Jag ärnade redan på gästgifvaregården höra efter någon reskamrat landvägen, då jag på e.m. hörde till min glädje att man wore efter mig. Snart war jag resfärdig och sedan jag vid afskedet tömt ett glas punsch, hvartill en Nationist H-rg äfven råkade komma, for jag af med en gammal gumma ifrån samma gård, som skulle blifva mitt

resesällskap ända till St. Petersburg. Sent kommo vi till Järvenkylä by i Wederlax 19 verst ifrån staden.

D. 20. Oaktadt jag hade mitt resebibliothek, började dock tiden blifva mig alltför lång. Jag begaf mig derföre till Befallningsman Sarén (fordom Socknebo), då jag hörde att han bodde endast 7 verst derifrån. Jag kunde så mycket häldre göra det, som icke allenast en man af besättningen skulle vara ifrån samma gård, utan äfven Befallningsmannens syster sades komma att göra sällskap. Jag träffade Befallningsman på vägobyggnad. Han hade ej tid att straxt följa mig hem; men kuskade mig deremot med ett par hästar 12 verst derifrån till Mag. Wirenius, Adjunkten hos Kapellanen i församlingen. Så förvandlades snart min ledsnad till en verklig glad njutning af lifwet. Ifrån Hiukka (så kallades stället) foro vi till Hailila en gammal Kungsgård, som nu innehafves af Prosten Castegren. Dit var jag således redan ifrån Nummis under sistledne påsk inviterad. Wi drucko der först Caffee och sedan toddy: äfven jag hela 2 glas. Brorskål med Prosten och Befallningsman Sarén, hvilken sednare jag sedan följde hem, der han bød mig att af bida wind.

D. 21. Reste han bort om morgonen och lämnade mig med sin fru och syster. Mig felades intet; likwäl

Sid. 93.

kunde jag ej finna mig, så mycket mindre, som man oaktadt en gynnande vind ej syntes vilja deraf begagna sig. För att höra orsaken till dröjsmålet, det egentligen för att hämta till stället min kappsäck, for jag med en droschka till Säynenkylä. – Man hade welat afbida, om den gynnande vinden också skulle blifwa bestående: den följande morgonen skulle man afresa. Morgonen (d. 22) kom: vinden forfor; men intet hördes. Jag for då till kyrkan och blef till middagen på Hiukka. -

D. 23. Wi skulle ändtligen om bord. En gammal Länsmansenska ökte resesällskapet. Då wi emedlertid kommit till skutan, som låg ett stycke utan för Hailila, förklarade man sig ej mera så sent kunna afresa, hälst vinden något kastat sig. – Wi ville derföre göra emedlertid en visit uppå gården; men då Prosten jemte der i församlingen höll på att sofva middag, återvände wi ända till Pihlaja (namnet på byn, der Befallningsmannen bodde).

D. 24. kommo vi tillbaka till skutan. Vinden var icke alldeles gynnande. Wi följde derföre Befallningsmanskan tillbaka till Hailila, hvaräst vi spisade middag. En frisk vind jagade oss snart tillbaka; men vi gjorde oss onödig brådska. Man förblef än för ankar ända till

d. 25. då vid solens uppgång ändtligen ankaret lyftes. Vinden var väl ingen och då det längre fram på dagen började blåsa, var den så litet egentligen gynnande, att vi endast igenom långvarigt loverande woro knapt i stånd att vinna öppna sjön. Skådespelet var emedlertid för mig alldeles nytt

och godtgjorde igenom sin högtidlighet min spända väntan. Jag kunde ej underlåta att under den stilla farten framkommen, der jag hälst befann mig, söka skildra hvad

Sid. 94.

jag såg och kände uti ett stycke, som jag med skäl kunde tillegna Dagens hjeltinna Lovisa en ung täck flicka i Ithis vid hvars Namnsdagsfest jag var säker att af bygdens unga tärnor vid deras lekar vara ihågkommen. – Ut på öppna hafvet gick det dock raskare ehuru vi seglade med sidvind.

D. 26. Kommo vi endast par mil till Björkö, der man beslöt att afbida en mer gynnande wind; jag gick emedlertid upp till Prostgården för att höra efter om ej F-n (Prostens son) redan ifrån Åbo var hem eller när han väntades. Med förtrytelse såg jag Prostens uppförande emot mig och recommenderade mig snart. Jag var alldeles förstämd och fruktade att kanske nödgas just på Björkö, der jag ändock i sommar väntat mig nöjen och njutningar, länge nog i kajutan vänta på vind, för att komma vidare. Wäl hade Prosten bett mig söka bekantskap hos dess Kapellan (Hagert) och Länsmannen (Jänisch); men jag hade ej lust att en gång till möjligen blottställa mig och gick derföre åter rakt åt landningsplatsen. Der står en Herreman med fördelaktigt utseende: han börjar tala med mig och wi woro inom några minuter mer bekanta, än en halftimmes samtal hade gjort mig med Prosten. Af den främmande (det var Kronofogden i orten Björklund) erfor jag, att den ohöflighet Prosten bevist mig, icke var någon endast mig vederfaren olycka, utan låg så i hans väsende, att också hvar och en som redan kände honom, icke kunde vänta sig bättre. Jag blef af fogden persvaderad att honom till sällskap häldre ligga i land på Gästgifvaregården öfver natten än om bord, der det verkligen var trångt och obeqvämt; genom honom var jag af Fru Befallningsmanskan Jänisch bjuden till qvällsvard.

Sid. 95.

Der träffade jag äfven Kapellanen och blef öfver hufvud ganska artigt bemött.

D. 27. var jag med fogden bjuden att hos Kapellanen dricka Caffee; men man kom sedan kl. 3 efter mig och jag måste om bord. Straxt derpå afseglade wi. Med den bästa vind i verlden fortsattes vår segling och vid solens nedgång lupo vi in uti Newa. Jag hann ännu uppsöka Past. Finnér.

D. 28. Af F. hörde jag att Past. Hipping yttrat sig att han för mig hörde ett fördelaktigt anbud och att han derom skrifvit till mig (således till Åbo); men förundrade sig öfver att ej hafva fått svar. Nyfiken skyndade jag mig dit. – Han hade om mig talt med en Baron Rosenkampff, Chef för Ryska Legionmissionen och han hade interesserat sig till den grad för mig, att han lofvat använda sin inflytelse att få mig till Petersburg. Hans plan angående sättet wore att vid det verk, som han förestår, skaffa mig någon slags post, som kunde underhålla mig och derjemte förskaffa mig att för

min framtida fortkomst nödvändigt yttre anseende. Emedlertid ville han egentligen för egen räkning begagna sig af mig till att skaffa sig nödiga upplysningar om de gamla Skandinavernes författning och lagar, hvarjemte jag äfven skulle få studera sjelf efter min egen plan. – Derigenom komme mina studier att få en utsträckning, öfver hvilken jag ej annat kan än häpna. Till de Slaviska språken kommer också ännu Isländskan och om jag skall kunna komma till något fulländadt, äfven andra gamla Nordens språk. Emedlertid synas också vid detta förslag, om det kommer till verkställighet, så många andra hinder och betänkligheter, hvilka

Sid. 96.

uppå den påtänkta Academiska banan skulle hafva förstått, försvinna. – Jag lofvade följande dagen återkomma för att med H. göra åtminstone min uppvaktning hos Hans Excellence. – Om aftonen var jag med F. hos Cantorn vid Svenska församlingen Selling, som tracterade med ett glas toddy.

D. 29. gjorde den öfverenskomna uppvaktningen. Jag blef rätt artigt emottagen och erhöll en försäkran om Hans Excellences hägn. Han utbad sig af mig en meritlista. – Till middagen böd mig Past. H. till sig. – I anseende till den sköna väderleken ärnade jag mig väl med F. på e.m. till Krestovski; men flere förrättningar för honom inträffade, så att det ej kunde blifva utaf. Wi promenerade derföre uti Sommarträdgårdarne.

D. 30. Uppsökte jag P.J. till hvilken jag hade ett bref. De privata afsigter, som jag derjemte hade vid detta besök, blefwo alldeles intet uppfyllda. Wi woro alltför litet lämnade åt hvarandra, att det ens skulle kunnat blifva fråga om någon viktigare conference och jag hade alltför litet berett mig uppå en sådan inskränkning af tid och rum, att kunna modifiera mina planer efter tillfället. – Jag hade derföre skäl att wara missnöjd med hela utgången af det besöket.

D. 31. Hos H. Jag drack der thé. Han förärade mig ett exemplar af sin Pontus de la Gardie, oder Nachforschungen über eine in der Gegend von St, Petersburg bekannte Volkssage. St. Petersburg 1819, äfvensom ett af Judéns Lähtölaulu elli Hyvästi-Jättö Väinämöiselle Wiborg 1819. Till lectur under min påtänk-

Sid. 97.

te resa till Gubanitz gaf han mig 11te årgången af Det Skandinaviske Litteraturselskabs Skrifter och ett Manuscript innehållande en viss Dahlgrens 7 sömnlösa nätter i anledning af Kon. Gustaf III:s mord. – På e.m. gjorde jag med F. en visit hos Boedenbergs, med hvilken jag på Toxova blifwit bekant. Der passerade vi aftonen och förblefvo öfver qvällsvarden.

September 1819.

D. 1. Sept. expedierade bref till Adj. Nykopp och till Blomqvist. Uppvaktning hos Baron Ros. hvilken jag tillställde den äskade meritlisten, och öfverräckte dessutom ett exemplar af min gradual-disputation, af programmet och ett aftryck af mitt Magister-Diplom. Han hade ej tid att se på dem utan bad mig om några dagar återkomma. Föröfrigt lofwade han mig åter med hand och mun att för mig verka och önskade mig allt godt. – Med F. på Acad. boklåda, hvaräst jag köpte Lehrbergs Abhandlungen zur Erläuterung der älteren russischen Geschichte. – Jag träffar en Ithisbo Horn: Med honom och F. var jag på e.m. gången till ett simhus. Der blefvo wi budne till en Svensk på ett glas toddy.

D. 2. var jag med F. och en Secret. Brandenburg uti en badstuga. Par gånger var jag ned på hötorget för att se efter bönder, med hvilka jag kunde komma till Gubanitz. Jag hade redan uppgifvit för den dagen hela resan och ärnade med F. mot aftonen göra en ordentlig Fruntimmers-visit. Wi kommo att gå öfver Sennai. Då stötte vi på Gubanitz bönder, hvarpå jag vände om och afreste med dem.

D. 3. på e.m. anlände vi till Gub. Jag hade ämnat bereda genom min ankomst en öfverraskning; men

Sid. 98.

nog litet ihärdig lät jag genom tillfälligheter afskräcka mig ifrån verkställigheten. Redan på afstånd igenkände mig nu Anna Jegorovna och jag framträdde sjelf öfverraskad. – Redan samma afton bød hon mig öfver till sig; men det blef dock ej utaf förrän den följande 3 och det blott en gång.

D. 5. wille hon ock bjuda mig jemte alla andra till middagen; men deremot satte man sig utom mig.

D. 6. spisade deremot jag middag der med Arvid.

D. 7. voro vi på eftermiddagen utfarne till Globitz. Jag hade likväl icke mer nöje af den sköna flickan än att jag endast fick se henne. – Qvällsvard spisade jag med Arv. hos M.J.

D. 8. voro vi der allesammans till aftonen. Tiden förnöttes ganska muntert under sång. Jag hade ifrån Petersburg lånt hos Finnér Fredmans Epistlar.

D. 9. var först utsatt till resdag. Man erböd mig hästar till Kivinebb och Arwid skulle komma och följa mig. – Men dels önskade jag att härifrån gerad komma till Oranienbaum och sedan gerad till Kronstadt (hvaräst jag hade affairer att uträtta), utan att hvarken jag eller Arwid kommo oss till att bringa reseprojektet till verkligt beslut, dels befann jag mig här för väl för att ej önska en

fortfarande njutning af det närwarande och så kom resan att uppskjutas. (Fortsättning efter en månad uti Åbo). Planen om Kronstadtska farten var endast berörd af emellan mig och Arvid. Jag blef derföre på det högsta öfverraskad, då Mj. bød mig emottaga utaf sig något och jag vid papprets öppnande till min bestörtning fann en inneliggande sedel till användande för min kronstädtska resa (ifrån Petersburg på ångmaskinen; ty så hade talet varit offentligen om min resa). – Följande dagen skulle blifva uppbrottsdag. – Aftonen firades derföre med flere glas och vi unga drucko nästan till Ausgelassenheit. Jag blef broder med den aktnings-

Sid. 99.

värde Gubben och dess måg Passelberg.

D. 10. blef det emedlertid lika litet resa utaf och

D. 11. bestämdes resdagen afgjordt till d. 13, då wi skulle fara först till Oranienbaum, så att jag derifrån gerad kunde komma öfver till Kronstadt. Ända dertill förflöt tiden under de angenämaste och rikligaste njutningar äfven för kroppen, hvilken utan den själsmunterhet, som nu var min lott, säkerligen ej skulle burit sin börda. – Ehuru en viss saknad plågade mig, kände jag mig dock nästan mer än någonsin fri igenom de nya förhållanden, som sedan min förra vistelse inträffat och fortlefde endast alltför kort tid de lyckligaste dagar midt emellan och uti 2^{ne} familjer, uti hvilkas sköte jag befann mig lika egen. – Ack! hvarföre kunde en sådan lycka ej vara längre!!

D. 13. måste jag ändtligen slita mig lös och resa. Efter längesedan gjord anordning följde mig Arwid. – Wi kommo om aftonen till Tyris prästgård, ett ställe ganska bekant för honom. Den unga Dam, som han der väntade att få träffa, fanns ej der.

D. 14. blåste det ganska starkt redan om morgonen, så att Arv. alldeles ej lofvade beledsaga mig längre än till hamnen. Han ville öfvertala äfven mig ifrån att gifva mig ut på sjön; men jag ansåg det narraktigt, att uppgifva en fart, för hvilken vi tagit en sådan omväg. Han skaffade mig då pass ifrån landsrätten igenom sin bekantskap med härwarande Ispravniken Follard, en ganska hygglig man, som äfven under sista finska Campagnen uppehållit sig i Finland och der lärt sig tala en tämligen ledig

Sid. 100.

Svenska. Farten blef verkligen vådlig; men jag var beredd på allt. Skeppsmäklaren Eisenschmidt, hvilken jag i Kronstadt sökte för att höra för Lieut. Lönneströms räkning efter ett arf af något öfver 200 Rubel, hvilket jag sedan skulle få begagna, fann jag ej utan stort löpande hit och dit. De hvilka jag träffade, kunde ej annat än Ryska och den var jag för svag att utreda mig. Jag uträttade intet hos

honom vidare än att jag åtminstone hörde, hvilka documenter han fordrade för att utlämna det. Kronstadt är en rätt anseelig stad, men af dess egentliga märkvärdigheter såg jag intet. Hade jag då besinnat mig att efterfråga på försök de Marinofficerare, med hvilka jag i Vichtis blef bekant, hade min vistelse i Kronstadt kunnat måhända blifva angenämare. Nu var den ingenting mindre än det. Om aftonen måste man åter bereda sig på allt, då man skulle afsegla på de vanliga kronsluparne, som afgå dagligen af och an emellan Oranienbaum och Kronstadt (7 verst) men lyckligtvis lade sig stormen, då vi kommo ut. Arvid fann jag efter aftal hos Pastor Snell i Oran. Der drack jag ett glas punsch.

D. 15. afreste vi vidare åt Petersburg och besågo under vägen det inre af lustslotten i Peterhoff och Strelna. Det interessantaste uppå det förstnämnda voro Philip Hackerts Taflor föreställande sjöslaget vid Tschesme och på det sednare intresserade mig mycket några månskensstycken och ett, som föreställde ett högt bergsslott, upplyst af

Sid. 101.

den nedgående solen. De öfriga målningarne föreställde landskap, batailler och jagter. Uppå åtskilliga andra egenheter kunde man igenkänna att slottet tillhörde Constantin. Äfven sjelfva läget förekom mig rätt täckt. – Vid vår ankomst till Svenska Kyrkogården träffade vi der en Viborgs bonde, som började med mig underhandla om att föra mig till Viborg. Denna tillfällighet bestämde mig att välja det sättet att afresa framför en lägenhet att äfven komma fram sjöledes, hvilket dessutom var mera osäkert, emedan jag till October månads början måste vara i Åbo. – I anseende till närvarande Conjunctioner kunde det synas, såsom borde jag komma till Viborg, för att se mig före. Af mitt besök hos Baron Rosenkampff

D. 16. blef intet annat resultat än att han, så snart jag insände till honom en ansökning, lofvade förskaffa mig en civil-plats, hvilken jag kunde anträda, då jag sjelf ville. För mina Studier ville han emedlertid förse mig med nödiga böcker, då jag underrättade honom derom, om jag då befann mig i Åbo eller Viborg. – Dessa löften voro, så stora de till sitt värde synas vara af den natur, att de icke ens så snart låta realisera sig. – Jag måste likväl ej fela å min sida utan öfversända den äskade ansökningen. Pastor H. rådde mig emedlertid, för att taga det säkra för det osäkra, söka den historiska Lectionen vid Viborgska Gymnasium. Jag wore då närmare till Petersburg för att kunna både skriftligen och muntligen vigilera framdeles för mig.

Sid. 102.

Emedlertid hade jag straxt åtminstone min utkomst, kunde kanske också betala något uppå mina skulder. – Uppå e.m. skulle jag gå med Past. Hip. och uppvakta en Prof. Gräff; men ett infallande regn gjorde det om intet.

D. 17. blef det ej mera utaf. Omkring kl. 2 på e.m. afreste jag ifrån Petersburg redan missnöjd med min Bonde, som hade tagit en träl öfver vårt aftal att framföras likaledes till Viborg. Ehuru jag genom flere glas Madera, som tömdes vid afskedet, hade bordt bekomma en tillbörlig likgiltighet för min ställning, var mitt missnöje redan i början så starkt, att blott klokheten tillbakahöll mig att yttra det, då det likväl, icke kunde hjälpas.

D. 18. skiljde jag mig ändtligen ifrån Bonden i Kivinebb, oaktadt han till och med genom pröjnings-vilkor sökte hålla mig kvar. Jag väntade mig också någon möjlighet att få reskamrat. - Unga G-m var ej hem, då jag ankom till Kapellansgården. Jag blef emedlertid rätt väl emottagen och sonen hemkom äfven om aftonen.

D. 19. var jag till kyrkan på e.m. med damerna och båda G-rne till Prostgården, hvaräst jag i anseende till andra Gäster spelte en mera främmande rol. – Prosten lofvade mig utsigter att åtminstone få resa i sällskap till staden, om jag i god tid wille infinna mig den följande

D. 20. Jag var der väl icke i god tid; men inom den föreskrifna terminen. – Hela sällskapet var redan afrest. På Gästgifvaregården tvang mig G-m, som dittills följde mig, att med sig dricka ett glas toddy.

Sid. 103.

Äfven i anseende till några commissioner måste jag träffa Prosten. Jag var nöjdast med att allena också fortsätta resan till Wiborg, dit jag i skymningen ankom. Jag bekom tillfälligtvis kvarter hos Wegelius, som nu befann sig der såsom Vicarius för den Grekiska Lectionen. Af honom hörde jag, att icke allenast för mig är lägenhet att nu söka, utan att jag äfven kunde söka hans Lection, såsom jag sjelf hälst önskat mig. Han ville i det fallet häldre söka den historiska beställningen.

D. 21. I anseende till mina närvarande planer gjorde jag med Weg. min uppvaktning hos Öfver-Lärarne Mangelus och Loebnitz. Den förre bød oss på thé om e.m. Jag var hugad att fortsätta resan med Weg. till Wildmanstrand (Han hade ärender till den nejden); men det hindrades genom Pastor Rönnholms (hans och kanske min företrädares) ankomst till staden. Jag gick då ensam till Mangelus och drack der ej allenast thé, utan äfven ett glas Toddy. – Han var ganska artig emot mig; dock vet jag ej, huru det kommer till, att L. behagar mig mycket mer igenom sitt öppnare friare väsende. – Jag förblef i Wiborg en längre tid, emedan jag fick löfte af Ar. Str. att han skulle ifrån Ithis den följande veckan blifva min reskamrat och jag skulle emedlertid följa Pastor Rönnholm

D. 24. till Imatra för att derstädes bese det märkvärdiga fallet och derifrån sedan ensam genom Wildmanstrand fortsätta min resa till Ithis, hvaräst jag

Sid. 104.

skulle afbida St-s ankomst. – Jag skulle få fri skjuts ända till Imatra. Jag hade redan aftonen förut gjort mina afskedsvisiter hos M. och L. hos hvilken sednare jag dröjde tämligen länge och vid ett glas pratade om hvarjehanda ämnen; men då resan skulle på e.m. företagas, hade han för mycket saker, att den krånslige gästgifvaren skulle gifvit oss en häst. Jag måste då blifva efter och jag gjorde det så mycket häldre, som W. hade talt om att han

D. 25. skulle resa till Wildmanstrand. Han gjorde det likväl icke, utan jag måste ensam afresa kl. 7 om morgonen. Jag valde då Fredrikshamska vägen dels af andra orsaker dels af räddhåga för att resa ensam uppå de långa ödsliga hedarne emellan W. och Ithis. – Resan gick rätt snällt och mot aftonen åkte jag igenom samma ort i Wederlax, hvilken jag jemt för en månad sedan lämnat. Detta föranlät till alldeles egna, ej oangenäma betraktelser. Då jag i skymningen anlände till staden, fann jag Wahlberg – icke hem. Han hade dagen förut afrest till Borgå. Jag tog då mitt beslut och reste ännu, sedan jag druckit några koppar thé till Bredskall till natten. Dit ankom jag likväl tämligen sent.

D. 26. Fortsatte jag resan till Ithis, dit jag efter min önskan i god tid skulle hafva framkommit, om jag ej så sent kommit ut. – Jag beslöt att fara till stora Prästegården. Der träffade jag icke andra än fruntimren. Lieutenanten var på uppbörden i socknen.

Sid. 105.

Uppå P. hade jag träffat äfven M.A. Hon hade ifrån kyrkan ditrest och hemreste först

D. 27. Då lät sätta mig öfver strömmen och gick till Tervula, hvarifrån jag red genom Heikkola hem. Dit ankom jag oförmodad och dessutom såsom en välgörande Genius, emedan jag bortskaffade par Ryska Soldater, hvilka egenmäktigt inqvarterat sig hos mina föräldrar.

D. 28. begaf jag mig tillbaka och gjorde en fåfång resa till Lötila. Befallningsmannen F. var ej hem, af Lieut. H. fick jag inga penningar och, då jag åtminstone ville göra en nöjsam visit, blef jag på godt maner afvist. Jag reste alldeles missnöjd tillbaka och blef då åtminstone på något sätt godtgjord genom mötet med L-m, som emedlertid hade hemkommit.

D. 29. for jag till Parola och väntade der förgäfves på St. ännu till

D. 30, då jag ändtligen kl. 9 ensam afreste. – Väderleken var först åtminstone dräglig; men om aftonen fick jag uthärda en gruflig storm med starkt slagregn. Jag var klädd i bara surtouten (Min kapprock hade Rel. fört med sig till Åbo på min begäran); men jag fann en egen njutning uti att icke dessmindre utan uppehåll fortsätta resan, emedan jag ville den följande aftonen vara i Åbo. – Så kom jag ännu dertill ej utan fruktan för röfvare omkring midnatten till Tavastehus och skulle der måhända blifvit

Sid. 106.

öfver natten om gästgifvaregården varit uti bättre skick. Nu fortsatte jag resan med en liten gosse och en dålig skjutskamp vidare.

Oktober 1819.

D. 1. Oct. råkade jag i sällskap med några – ehuru mindre bekanta – Nationister. Jag hade deraf ingen fromma; ty då jag med dem uppehöll mig kom en Major Nordenstolpe och tog öfverallt hästarne undan oss, så att vi derigenom öfverallt blefwo uppehållne. Jag for emedlertid ej allenast om Studenterne utan äfven Majoren och kom kl. 12, efter att å nyo hafva blifvit uppblött till Åbo. – Sedan jag förgäfves sökt nattqvarter hos flera bekanta, måste jag slutligen sträfva till mitt gamla kvarter, hvaräst jag ändtligen fick åtminstone tak öfver hufvudet hos Doctor Kalm.

D. 2. Det var intet upprop. Jag hade kunnat bespara mig åtminstone den stora besvärligheten att resa makligare. – Sjelfva inflyttningen till mitt nya kvarter hos Fru Revall vid Kyrkogatan lät ej förut verkställa sig än

D. 6. Vid sjelfva Conditionen uppstodo betänkligheter, då ingen anstalt var gjord om mitt uppehälle, hvilket icke mindre än husrum ingått i mina vilkor. Hade jag kunnat, skulle jag måhända dragit mig tillbaka och häldre antagit en Condition, som Prof. J. Bonsd. erböd mig uti en Tullkamereraries hus, hvaräst jag för en discipel skulle erhållit allt fritt och derjemte ännu någon

Sid. 107.

liten penningelön. Prof. B. väckte hos mig ännu dessutom, äfven andra öfverläggningar, då han visade mig utsigter vid att söka Docenturn i Grekiskan, hvartill jag äfven blifvit rådd af andra. – En tillfällighet förde mig en dag till Baron Rehbinder. Jag var besluten att rådfråga honom uti mina planer; men fann mig ej hafva tillfälle dertill. Deremot blef jag af tillfället på sätt och vis tvungen att förtro mig åt Prof. Melartin. Jag hade intet skäl att ångra det ty jag fann, att han verkligen deltog uti saken och sökte gifva mig efter sin tanka de bästa råd. Äfven han tyckte att jag först här borde

uppehålla mig så länge att jag kunde documentera mina anspråk uppå publikt understöd till utförandet af mina planer. Dock förkastade han ej, med consideration å de närvarande Conjunctionerna propositionen, att söka Viborg. – Jag kan icke uppå mitt nya ställe få ordning att jag kunnat företaga mig något på hela weckan. – Beträktelserna öfver min ställning härstädes för det närvarande, villrådigheten om min framtid förenade med en slags ovana wid arbete göra mig oskicklig att med alfvare börja något. – Först och främst wore ansökningen till Baron Rosenk. att uppsättas, utan att jag ens i dag

D. 10. har kunnat förmå mig att företaga mig densamma. Dernäst borde jag börja på med Ryskan och derjemte studera för 2 möjligheter. Grekiska. – Genom Meyer har jag nu ock erhållit: Schlözerska Editionen af Nestors Annalen, Grammatik der Slavischen Sprachen in Krain, Kärnthen und Steyermark, samt Gesenii Hebr. Grammatik. Sjelfva dagboken har ända hittills varit försummad.

Sid. 108

På e.m. visit hos Adw. Fiscalen Barks. 2 koppar Thé. Efter aftonvarden måste jag gifva mig ut att promenera en stund. – I dag har jag åtminstone begynt fortsätta läsningen af Athene med Rasmussens Afhandling om Arabernas bekantskap med Skandinavien. Må detta wara ett godt omen!

D. 11. skulle jag ändtligen börja med uppsatsen till Baron Rosenkampff; men det ville alldeles icke gå. – På e.m. började jag min läsning med lilla Gerden uti Latinet, Mams. Alléen med hos Barcks samt med Herrarne Lavonius, Krogerus och en Moring uti Logiken. – Om aftonen hämtade mig Prof. Lagus ett bref ifrån Past. Hipping, hvare han erbjuder mig en condition hos sin Svåger, Pastor Skotte uti Toxowa med 800 Rubels lön och allt fritt. – Detta tillbud wäckte en stor glädje hos mig och jag utplånade genast hela det började Conceptet af ansökningen till Baron v. R. -

D. 12. Sökte Prof. Afzelius. – Hos Nyk. och Prof. Melartin. Prof. B. Alla tyckte de att det tillbud Past. Hip. gör mig, ej är förkastligt, utan borde snarare till och med befrämja mina planers utförande. Och den ovärderligaste förmån dervid är, att jag endast så har utsigt att slippa mina skulder snarast, Jag har derföre beslutit att utan vidare besinning antaga conditionen. -

D. 13. I dag träffade jag Prof. Afzelius. Han började fråga mig om min framtid och då jag för honom yttrade, att jag wore sinnad att antaga conditionen uppå

Sid. 109.

Toxowa, sporde han mig, om jag ej vore hugad att derjemte på något sätt engagera mig uti Finska Committen, hvilket i anseende till det nära grannskapet borde kunna verkställa sig och hvartill han lofvade mig allt sitt inflytande hos Stats-Secreteraren Baron Rehbinder. Då han med så mycken förekommande godhet öfverraskade mig, begagnade jag mig af tillfället att utbedja mig hans förord i ett annat afseende och framställde för honom alla mina planer i afseende å deras verkställighet lämnade han mig goda förhoppningar och bad mig återkomma, för att med honom ytterligare om sakerna konsultera. – Jag underrättade äfven om detta samtal med Past. Hipping, hvilken jag i mitt bref gaf löfte uppå mig. Jag föreslog tillika om ej Pastor Skotte kunde bispringa mig med ett förskott af omkring en half års lön, hvarmed jag finge betala min mest trängande skuld till Nykopp. – I dag började jag att gifva ännu en timma till, neml. uti Mathematiken. – Det besynnerliga fallet inträffade, att jag ej fick sömn förrän omkring kl. 2, då jag redan var sinnad att uppstiga och fortsätta min läsning af Athene, hvilken jag nu håller på att studera. Dessutom har jag i dag genomläst en ganska god skrift: Stridsfrågan i vår Litteratur.

D. 14. 2 koppar Caffee i anseende till nattvaket. – Jag har eljest hvarje morgon här i gården, då jag får det godt uppå stället låtit hämta mig en kopp. – Jag inlämnade till Rector en ansökning om att få blifwa antagen till Extraordinarie-Amanuens vid Bibliotheket. – Hirn tracterade mig på e.m. med 2 koppar Caffee. -

D. 15. Fortsatt läsningen af Athene. För öfrigt uppsatt bref till Aminoff och Gottlund i Uppsala för att i morgon afsändas.

Sid. 110.

D. 16. hörde jag af Rectorn, som uppå gatan mötte mig, att jag blifvit antagen till Extraordin. Amanuens vid Bibliotheket. Jag var nyfiken att höra, hvad Prof. P. skulle säga mig, hvarföre jag gick och lånte Jenaiska Literatur-Tidningen för 1816. Han lämnade mig samma underrättelse som Rectorn. Mag. Simelius, hvilken jemte mig blifwit utnämnd, träffade jag äfven derupp. Monne icke det, hvad jag hade att säga honom. "Vi kunna gratulera hvarandra", hade en grund af fåfänga, som alltid vill föra mig omedvetet öfver skrankorna? – I dag har jag exciperat mig trött utur Athene, hvilken jag oafbrutit fortsatt.

D. 17. Denna dagen var bestämd att jemte Ilmoni ställa i ordning böckerna, som skola försäljas. Oaktadt denna öfverenskommelse kom han ej, hvaröfver jag ej kunde styra min förtrytelse annars än att jag gick ut i staden och lämnade allt arbete. – Till middagen var jag hos Advoc. Fisc. B. – På e.m. började jag läsa Latin med Stud. Norberg, af hvilken jag lånte: Müchlers Vergiss Mein Nicht, eller Sammlung auserlesener Stellen von griechischen, röm., ital., span., portug., englischen, fransös. u. deutschen Schriftstellern in der Originalsprache mit deutscher Übersetzung. Ein Taschenb. vorz. zum Gebrauch für Stammbücher. 2^e aufl. Berl. 1812 & 1815. 8°. hvilken jag sedan exciperade till det sistnämnda bruket ända till kl. ½ till 1.

D. 18. Drack jag derföre 2 koppar Caffee. – Redan i går ville jag uppteckna den anmärkning jag med förundran gjorde hos mig, att jag verkligen tyckes blifvit af en hetare natur. Jag kunde ej i går derföre, att förtrytelsen öfver att vara narrad af I. med ett sådant

Sid. 111.

öfverändakastande af mina planer för min läsning hos mig blef och var så stor. Jag hade då åtminstone i dag beslutit att ej vid middagen mer nämna ett ord om saken. Det anade mig dock, att det ej skulle blifwa derwid. Så var det. Han började sjelf tala om saken; men i en ton, som visst icke war egnad att åstadkomma försonlighet, om han, såsom han tycktes (ty hvarföre skulle han ens hafva börjat?) förmodade, att jag ännu wore ledsen öfver honom. Nu war det klart att det skulle komma till personligheter och allt upplöstes i ett hotande stillestånd. Mig kostade den närmare betraktelsen af tillgången tårar. Skall jag då verkligen, tänkte jag för mig sjelf, efter ett så länge plägad omgång dock vara bedragen äfven i det hvad jag ansett för vänskap? – Oskyldig war jag nu väl heller icke, hvad anledningen till tvisten beträffar; men med mitt fattade beslut hade jag dock vågat tryggt förlåta mig. – Han trodde sig behöfva ett försvar- och lämnade det sådant och så! Mig synes detta så mycket mer kränkande. – Jag befinner mig i en smärtande belägenhet – sannolikheten af brytning på alfvare uti så gamla förhållanden är der, ja den synes alldeles nödwändig både för egen och hans skuld. Och det har dock varit en vän, som gjort mig mycket godt, med hvilken jag njutit många glada stunder uti min lefnad. – Om aftonen war jag upp hos Hirn. – Der förströelse. – Ehuru jag lade mig efter kl. 10, fick jag först sömn efter 12.

D. 19. Hirn hade utan min begäran erbjudit sig att komma och hjälpa mig att i dag numrera Böckerna till försäljning. Han gjorde det. – Dermed förgick förmiddagen.

Sid. 112.

Den svåra middagsstunden nalkades. – Jag såg väl att min vän önskade försoning; men jag tyckte att han ej ville visa det så hjertligen, som jag önskat det till återställande af en fullkomlig vänskap. Han framkom med ett glas win; men ville ej anse det såsom försoningsskål. Innan jag drack den, wille jag ännu bringa till tals allt hvad den inträffade collisionen i synnerhet i anseende till gårdagen kostat mig, och att jag derföre fallit uti villrådighet, om jag på samma fot kunde mer underhålla en vänskap, som efter allt mitt medvetande, å min sida war förändrad och öfverlagd med mig sjelf, om försigtigheten då ej fordrade, att jag hädanefter antoge en annan ton. Det kostade oändeligen på mig, att uttala detta; men han antog det med så mycket större beslutsamhet för afgjordt med ett: "Sagdt och gjordt. Dermed Punkt; nu intet ord mera härom". Detta beledsagades med uttryck af en fröjd, som väl hos honom torde varit en följd af känslan, att hafva varit med sig consequent. En sådan fröjd öfver brytningen med en vän, war mig så mycket mera bitter. Eller förmodade han, att han nu förlorat mig, är det så mycket wärre. Denna förmodan kunde vara så

mycket mer naturlig, som han ej ville weta af den tons beskaffenhet, hvarom jag nämnde och med sitt hastiga: punkt afstängde hos mig den förklaring, som jag hade i sinnet att tillfoga. – Brytningen är nu således fastställd! – Det är nu i sin ordning att jag öfver fortgången dertill rådför mig sjelf. – Då anklagar jag mig sjelf för att hafwa inlett den yttersta bestämningen.

Sid. 113.

Hvad som är gjordt är dock gjordt. – Jag tyckte mig böra nämna åtminstone om de följder, allt det föregående haft uppå mig och till en granskningen också af altera pars framställa, hvad jag tyckt i närvarande läge vara förnuftigast med afseende å framtiden. – I tonen af denna framställning må jag hafva öfverilat mig; men att han så litet ville granska, då han ej ens fullständigt hörde mina åsigter och att han framförallt yttrade en sådan fröjd, att hafva raskt afgifvit ett ultimatum i stället för en granskning, en fröjd att – så måste det i sådant fall synas – hafva förlorat en vän, det kunde jag dock i sanning icke förmoda. – Kan vid en sådan erfarenhet ett vänligt förhållande mera äga rum, om jag också, såsom jag uppriktigt erkänner, ångrade och förkastade mitt föranledande deraf? – Detta är den fråga, kring hvilken hvarje tanke på försonlighet härefter torde komma att svänga sig. Antingen har då jag så litet förtjent hans vänskap eller förtjenar han ej någons.

Tröst uti den smärta, hvarunder jag skiljdes efter middagen fick jag af Hirn, som förde mig ut att spatsera med sig och vänskapsfullt uppmanade mig att hädanefters besöka honom, då missmod angrep mig. För att lätta mig, besökte jag om aftonen äfven Bl. Jag tviflar på om hans förhoppningar om försoning kunna gå i fullbordan. – Åter fick jag ingen sömn förrän efter kl. 12. – Hvad jag i dag har läst, har bestått af J.L.Zeitung. -

Sid. 114.

D. 20de war jag något mera lugn. Att detta likväl ej gäller om middagstiden, förstås af sig sjelft. Oaktadt jag intet kunde mer hafva något att förarga mig öfver, kunde jag likväl icke heller antaga någon fri ton. – I. war vida lyckligare än jag. Han berättade åtminstone något, som kunde egenteligen interessera mig, så vida jag måste känna den person, hvarom talet var, bättre än Lindström. – Hvarjehanda betraktelser kunna dock göras, under sådana Bedrägnisse. Ett rikt ämne har jag funnit till betraktelser utur denna förhatliga collision, då jag jemfört den med alla mina öfriga närvarande förhållanden. Att den just nu skulle inträffa, deruti synes något utom oss båda äfven hafva det. – Måne jag ej igenom ett Christeligt förödmjukande skulle kunna bereda mig en skön belöning af ödet har jag tänkt. Jag håller just på att wärfwa dess ynnest; kanske har det velat sätta mig på prof, om jag kan vara något värdig. – Skönt och ärorikt hade det varit af mig om jag kunde förmå så mycket öfver mig sjelf, att jag igenom ett sådant offer af sjelfheten, kunde förwärfwa mig några anspråk. Det wore dock ädlare än att först dermed betala, såsom jag velat besluta. – Om aftonen hos Bl.

D. 21. Mycket språng. – Jag kom något för tidigt till middagen och det var verkligen lyckligt. Dels af Politik och dels tillfälligt kom jag att tala om tvistefrågan med L. Han fick då åtminstone höra, hurudana mina tänkesätt egentligen för det när-

Sid. 115.

varande äro och hurudana de varit. Tillfölje af en sådan upplysning lofvade han sig en god framgång och började straxt vid I.s ankomst något oförmodadt för mig, inleda ett nytt förlikningsproject. Jag såg det emedlertid gerna och dels anbragte sjelf förklaringar dels uppfordrade till sådana. – Men såvida jag nu gjorde det med en viss Besonnenheit, erhöll hela min ton något rörande, hvars synbarligen goda werkan war mitt hjerta en balsam och lifvade mitt mod att, hända och kosta, hvad hända och kosta wille göra å min sida allt. – Några främmandes ankomst hindrade att fullända verket. Det måste dock gå för sig, då jag ej mera kan, hvarken i afseende å mig sjelf eller honom tvifla derpå. – Groft missförstånd har utom våra ömsesidiga fel liggat i bakhåll och hindrat en tidigare förening. – Att ett sådant till följe af den sista discussion genom den gång sakerna å min sida togo var naturligt, kunde jag finna och jag tyckte mig böra nu vid Lindströms inledning åtminstone söka underrödja det, förhållandet måtte sedan för öfrigt blifva hurudana som hälst. Jag skulle då åtminstone salvare animam meam, hälst slumpen har nekat att ipso facto bewisa det. Jag hade neml. redan förut lofvat I. att i mitt namn af Lector Meyer köpa första delen af Schuberts Ahndungen einer Allgem. Gesch. des Lebens, hvilken kommit jemte den andra delen, som jag reqvirerade för Aminoffs räkning och hvilken jag således kunde hoppas att erhålla af honom för requisitionspris. Likwäl skulle, oaktadt min långvariga skuld hos honom, han i anseende till mina

Sid. 116.

financiella trångmål, söka återskaffa mig ryskt mynt. Redan första dagen, då schismen redan grundlades, gick jag just med föresats att söka Meyer och sedan har jag gjort det hvarje dag, ehuru fruktlöst, sednast i afsigt att genom dess öfverlämnande antyda beskaffenheten af den ton, som jag tänkt antaga, neml. en trägen tjenstaktighet å min sida för att förbinda mig honom och derigenom afbetala min nog stora förbindelse; men deremot undandraga mig ifrån allt hvarigenom denna sednare kunde blifva förökt. Jag ärnade då bedja honom afdraga bokens pris ifrån min skuld. – Min obetydliga läsning bestod endast af J.L.Z. – Om aftonen köpte jag, så litet försedd med penningar jag är, ett half stop Mallaga till att i morgon erbjuda en högtidlig försoningsskål å min sida. – Liten stund hos Bl.

D. 22. började jag ändtligen med Ryska Grammatiken, ett företag, hvartill Måndagen var utsatt. Vid middagen erböd jag försoningsskålen, hvilken wi ock drucko högtidligen. – Dels derföre att jag deraf blef något echaufferad, dels emedan jag ville träffa Prof. Afzelius äfvensom ändtligen af Lector Meyer få för Imoni Schuberts Ahndungen, las jag icke på e.m. Mitt förra ändamål vann jag ej; men väl det sednare. Mag. Savenius följde jag jemte Meyer till Schweitzaren: med den sednare

tycktes jag blifva rätt fidel. Nu först faller mig den frågan in, hade jag ej kunnat redan förut uppoffra en timma, då bokens utlösande för mig varit mer nödvändigt för mitt då satta ändamål. Dock detta ändamål lär ej varit godt, efter jag med rätta då var så dum. – Bref exped. till Arv. Str. och Past. Hipping. Vakade så till kl. 11.

Sid. 117.

D. 23. vaknade jag äntligen för första gången sjelfmant kl. 5 (jag har nu några morgnar låtit väcka mig); men jag mådde icke rätt wäl. – På e.m. var jag så matt, att jag nödgades lägga mig.

D. 24. uppsteg jag redan kl. 2 och las då den Tyska Lit.Tidningen. Uppå e.m. hos Nyk. och Prof Afz. Han böd mig stanna qvar och dricka thé. Jag ångrade det icke: hans umgänge är högst intressant. För mitt egentliga studium blef nästan intet tillgjordt. Det går med den Ryska Grammatiken långsammare, då jag nu börjat jemförelsewis läsa äfven den Krainska af Kopitar. -

D. 27. lånte jag ifrån Bibliotheket: Kannes Erste Urkunden der Geschichte oder allgemeine Mythologie 1815; Fries's System der Logik; Die schöne Litteratur Deutschlands während des 18ⁿ Jahrhunderts von G. Horn samt 1 Bandet och 2^a Bandets 1^a och 2^{dra} afdelning af Ersch's Handbuch der deutschen Literatur. Jag får åtminstone se på dessa skrifter; ty läsa dem kan jag väl icke mer hinna. Jag borde dock en gång börja med Ryskan. Äfven dessa dagar har jag läst endast – den Tyska Literatur-Tidningen. – På e.m. på visit hos Controlleuren Ekholm.

D. 28. måste jag vid Adj. Nyk. förekommande af sitt nödvändiga behof af penningar gå till Prof. Boxström och begära låna af honom. För det närwarande hade han icke något in; men så snart han finge, skulle jag äfven erhålla. -

D. 29. Stark hufvudwerk emot middagen. Straxt efter densamma gick jag derföre och drack 2 koppar Caffee. Den tycktes försvinna; men

D. 30. väcktes jag redan kl. 2 af tandwerk. Då jag försummade att uppstiga, somnade jag äntligen åter in och sofde, såsom nu åter varit vanligt till 5 ½. Hvarken hufvud- eller tandverk woro försvunna. -

Sid. 118.

Mot aftonen hade jag också åter min tandverk. – Dock försvann den sedan och besvärade mig ej heller om natten.

D. 31. Hos Adj. Hirn för att få äfven hans borgen till Nykopp. Med reversen var jag sedan hos Prof. Boxstr; men uträttade intet. Han hade ännu icke fått in de medel, som han väntade och visste icke heller säga, när han skulle få dem. Denna bedröfliga underrättelse var jag sedan och meddelte N. – Prof. Afz. bad mig återkomma i morgon. Jag var af Adw. Fisc. B. nedbuden till middagen. Utom de vanliga njutningarne der drack jag ännu hos Mel. 2 koppar Thé. – Min läsning kan af denna beskrifning om dagens fortgång lätt begripas. – Om aftonen slet jag mig lös ifrån mina penninge bekymmer hos Bl.

November 1819.

D. 1. Now. mådde jag bättre. – Sysselsatt med att uppsätta oppositioner emot Edman öfvers. af Nahman. – Dessutom att ur Ersch completera mina Bokförteckningar. Dermed vakade jag i dag ända till kl. ½ till 12; men sofde deremot

D. 2. närmare till 7. Denna wana har nu åter börjat inrota sig hos mig att vaka länge om qvällarna. – Till aftonen var jag uppå afskedsscalas hos Relander. – En hop andra befunno sig der och i anseende till tidens utdrägt blef jag der öfver natten. – Ehuru jag ej druckit mycket hade jag

D. 3. ondt i hufvudet. (NB. I går Bror med Gouvern. Secreter. Melart) 3^{ne} koppar Caffee woro ett annat ondt, hvarigenom jag sökte fördrifwa det förra. – Igenom Nyk. erhöill jag af Magistr. Secreteraren Sjöstedt på e.m. ett lån af 200 Rd. hvarmed jag således ändtligen betalte min skuld till N.

Sid. 119.

I anseende till dessa penningars emottagande var jag ej i tillfälle, att jemte åtskilliga andra kamrater följa ut Rel. som kort efter middagen afreste. – Om aftonen hos H. och Bl. -

D. 4. Hos Prof. Afzelius. Jag fick löfte af honom på ett concept till resningsansökning i Senaten. – Då en annan Herre äfven råkade komma dit och jag kom att dröja så länge, frukosterade jag der för andra gången.

D. 6. Edmans disputationsact. Jag skonade mig icke vid frukosten. Till middagen woro vi budne af Praeses. – Sedan vi der druckit äfven Caffee, bød Resp. oss Officianter ännu på par glas vin af öfverlefvorna vid frukosten och sedan ett glas punsch hemma hos sig. Då jag sent ifr. Bl. ville hemgå, stötte jag på Arv. och Ilm. hvilka jag följde till ett spisquarter. Tillfälligheterna gjorde att jag ännu der blef tracterad med några glas win. – Under sådana välplägingar war jag något yr i hufvudet. -

D. 7. Också i dag wäntade jag fåfängt bref ifrån Petersburg med svar om conditionen. Detta svar är nu för mig af så mycket större vigt, som omständigheterna gifvit mina projecter en annan rigtning. – Jag lade in hos Consistorium om prolongation af mitt förra publika stipendium; men öfversåg det vilkoret dervid, att jag borde hafva anmälde mig såsom sinnad att i faculteten docentera eller och undergå någon Examen uti de högre Faculteterne. Då till följe deraf en lång ventilation uti Consistorium saken hade synts luta till en mindre fördelaktig utgång för mig, hade Prof. J. Bonsdorff uppstigit och låtit föra till protocols, att jag anmälde mig hos honom

Sid. 120.

wara sinnad att docentera uti Grekiskan. – Igenom denna hans väntjenst har jag råkat uti en förbindelse, ifrån hvilken jag ej vet, huru jag bäst skall utreda mig. Wäl måste jag med Nyk. (Han har på allt sätt sökt uppmuntra mig att docentera) erkänna, att docenterandet skulle för mig i hvilket afseende som helst vara till stor förmån; men huru hinna med något specimen inom så kort tid och huru nu ens besluta mig dertill, sedan jag 2 särskildta gånger förklarar mig villig att redan i nästa års början antaga Conditionen och dessutom ännu genom mina önskningar såsom vilkor derföre föranlett något arrangement om ett penningelån för mig. – Med otålighet har jag derföre väntat uppå Past. Hippings svar. – Emedlertid, då jag så litet berett mig hittills till undergående af den Ryska Examen och jag nu efter mina närvarande utsigter icke ens har lust dertill, så torde det vara för mig bäst att, intills mitt öde blir afgjordt, studera Finska. Deraf har jag en positiv nytta i alla afseenden. Detta studium ligger alldeles på min väg och blir också lika så nödwändigt, om det skulle för mig komma till något specimen, så vida detta efter min öfverläggning häldre bör gälla Hebraiskan och Finskan, än Grekiskan. – Hela f.m. märkte jag min mage vara i stor oordning, så att jag före middagen på Apotheket måste taga mig en sup. E.m. sökte jag Prof. Afzelius förgäfvos. – Hos Nyk. – Hos Contr. Ekh. drack jag ett glas toddy. – Hos Hirn. – Hos Blomqvist.

Sid. 121.

D. 8. På e.m. hos Linsén för att låta annoncera uppå Mnemosyne exemplar af Hippings skrift till salu – Jag har beslutit att skriva i Onsdag till Past. H. och det är en klokhet af mig, att uti det brefvet söka interessera honom. Jag har försummat ända hittills att lämna honom underrättelse om ett och annat, som han önskade veta. Allt detta hoppades jag vinna genom en visit hos Linsén och jag bedrog mig icke heller uti min väntan. För egen del vann jag äfven dervid det att jag fick till skänks af honom en pränumerationsedel på sednare hälften af Mnemosyne – Hos Bl. – I dag har jag hållit på att läsa Lehrbergs Afhandling om Ny-Finland. – Såsom ofta var min phantasie om natten i drömmen sysselsatt med mordscener. – Emedlertid hade jag också om morgonen

D. 9. en pollution. Uti ett farligt tillstånd måste öfverhufvud det inre befinna sig, då sådana phantasier stå hvarandra så nära. Men hvad skall man också tänka om kroppen? – Utom en förfärlig

oredighet hade jag åter symptomer till tandverk. Kunde jag dock med så liten motion låta blifva alldeles qvällsvardarne! – Hos Ehrström för att låta underskrifva Relanders Ryska betyg – Hos Prof. Bonsdorff. – Min skyldighet var att åtminstone tacka honom för den vändning han igenom sin intercession gifvit min ansökning på Consistorium. För öfrigt utreddes intet: i alla fall ville han gifva mig sina goda råd; åt hvad håll jag också måtte wända mig. Jag skulle efter någon tid infinna mig hos honom med resultatet af mitt beslut, så ville han med råd och dåd understödja mig. Dock ville han åtminstone tillstyrka mig att före min afresa först speciminera och i den form

[i marginalen:] Jag började ett nytt Collegium: Logiken med 3 stycken andra Studenter.

Sid. 122.

hade han intercederat för mig.

D. 10. skulle jag expediera bref om de sednaste händelserna till Hipping. Dessförinnan önskade jag att ett bref måtte ankomma med bestämt svar; men äfven nu bedrog jag mig uti den väntan. Emedlertid hade den krasslighet, som jag hela dagen i går war underkastad, stämmt mig mer för en snar afresa. Och så afgick brefvet. Jag önskade att svaret på det förra måtte möta detta bref häldre än att det skulle gifva anledning till en misstämning emot mig. Uti ett annat bref till Wegelius i Viborg afsade jag mig alla anspråk uppå någon lection derstädes. – Litet win vid middagen. Jag har i dag varit muntrare kanske derföre att jag ändtligen i går aftons förmådde försaka all aftonvard.

D. 11. Jag var sysselsatt med läsningen af sednare årgången af Mnemosyne. Om aftonen förmådde jag mig att åtminstone en stund promenera ut i fria luften, då jag ej träffade hem några, som jag sökte. – Då jag i dessa dagar hållit på att åstadkomma ibland Magistrarne deltagande för anhållan hos Consistorium att få på egen bekostnad omtrycka diplomerna, har sjelfva anledningens åtanka hållit mig emellanåt i en tämligen stark spänning. -

D. 12. började jag fortsätta läsningen af Athene med 4de Bandet. – För att draga mig ifrån sinnliga frestelser, hvilka tillfälligtvis starkt började hos mig uppstiga, föresatte jag mig om aftonen att öfversätta ur Athene Romansen Riddar Rudolph af F. Lerclec. – Hos Bl.

Sid. 123.

D. 13. Jag aflade nu Simelius inför Consistorium Amanuenseden och eftermiddagen var jag hela tiden på Bibliotheket, ehuru Touren egenteligen först kommer efter en vecka (vid middagen dracks af den anledningen några glas win). Ifrån Bibliotheket lånte jag Januari-Aprill häften af Jen. A.L.Z. 1818. – Om aftonen Bokauktion, hvaräst jag stadnade för: Biographisk, historisk och Genealogisk

beskrifning öfver Svenske Landtmarskalkar af Baron J.A.Rehbinder. Stockh. 1784. och Joh. Messenii Scondia illustrata, seu Chronologia de rebus Scondiae, h.e. Sveciae, Daniae, Norvegiae atque una Islandiae, Gronlandiaeque tam Ecclesiasticis quam Politicis a mundi Cataclysmo, usque annum Christi 1612 gestis primum edita & observationibus aucta a Joh. Peringsköld Stockh. 1700. fol. Likaledes fick jag i dag inbunden: 1^a Tomen af Scriptores rerum Sweciarum medii aevi, hvilka ifrån Wiborgska Nation blifvit på mig transporterade. Äfvenså köpte jag: Svensk Literatur-Tidning för år 1818. – En bunt disputationer blef ock åt mig inropad. –

D. 14. På e.m. föll det mig in att gå och dricka en kopp Caffee. Till en del derigenom försummade jag timmen med Nordberg. Sedan gick jag till Prof. Afzelius och drack der thé (toddy). Efter så starka njutningar (i går aftons åt jag en ovanligt stark qvällsvard) fick jag om natten ingen sömn före kl. 4, hvarföre jag sedan hela

D. 15. befann mig ganska confus. Om aftonen hos H. och Bl.

D. 16. Emedan M. var hos mig och fordrade att jag i mor-

Sid. 124.

gon på f.m. borde komma till honom för att sjelf uppställa böckerne, war jag hos Prof. Pipping och utbad mig tillstånd att i morgon absentera sjelfva disputationsacten och det ännu mer af det skälet, att jag i morgon äfven måste expediera Relanders betyger, hvilka jag dertill får tillsammans genom Seminarii betyget, hvilket Prof. Snellman i morgon lofvade mig. – Min sysselsättning sedan Lördagen har varit mest att läsa Jen.L.Z., hvilken jag ock i morgon får återföra. – Om aftonen hos H. En liten promenad. Jag lade mig i god tid; men hvad som var alldeles ovanligt, uppvaknade jag efter en kort slummer och vakade sedan ända till kl. omkring 2 under hvarjehanda förespeglingar af en högst förderfvad phantasie. -

[i marginalen:] NB. Efter en veckas afbrott började mitt Collegium i Mathematiken åter.

D. 17. tillbragte jag nästan hela förmiddagen med att hos M. uppställa böckerna – Jag hade sjelf wärre målat mig denna lägenhet. På e.m. var jag åter på Bibliotheket och sedan på Bokauctionen, hvaräst jag inropade Bilmarks disputationer. Sedan på Nations-Klubben. Hos Nyst. drack jag hela 3 glas vinthé, ehuru jag redan förut hade litet ondt i hufvudet. – Hos Bl. en kort stund. – Ifrån Bibliotheket bytte jag de igenomlästa häften af J.A.L.Z. mot October-December häften. -

D. 18. Under den strängt kalla väderleken skäligen frisk; men då jag om aftonen litet war ut uti stark dimma, befann jag mig

D. 19de ganska illamående, behäftad med en hufvudwerk, som syntes vilja blifva långvarig, dessutom ock för öfrigt ganska matt uti hela kroppen. – Hos Lins. och Chyd. för att öfverenskomma om verkställigheten af förslaget till inlagan om Diplomernas omtryckning. – Jag skulle

Sid. 125.

uppsätta Conceptet dertill. – På dagen, sedan jag gått ut blef hufvudwerken gräslig; men gaf sig likväl på e.m. Jag war på e.m. på Bibliotheket för att spana efter underrättelser om Magister Sellius. – Om aftonen röjde jag något magplågor.

D. 20. Stickningar under hjertgropen. – E.m. gingo de af mig besörjda böckerna på auction. Den blef dock afbruten genom några pojkaktiga upptåg af de närwarande Studenterne. Såsom det nu var att förmodas af en sådan man som Moz. drabbade hans förargelse äfven igenom mina Böcker mig, så att han ej lofvade sälja de återstående. Denna händelse gjorde uppå mig ett elakt intryck, hvilket jag genom en promenad med Bl. sökte skingra. Jag visste då icke ännu att något mer bedräfligt förestod. Jag begaf mig hem för att ändtligen uppsätta Conceptet till vår ansökning om Magisterdiplomernas tryckning. Det wille ej gå; jag drefs af ett oemotståndligt begär ut. Sedan jag strukit igenom några gator, wille jag öfver torget återvända hem. I detsamma inträffade en Cosack wid högwakten, för att vid ett slagsmål fordra militärisk handräkning. En stark vagt satte sig äfven oförtöfvadt i rörelse och lopp åt Ryssbacken. Att Studenter åter woro i affaire bekräftades ty wärr alltför snart, då äfven Commendanten sjelf syntes begifwa sig ditåt. En affördes till corps de gardet, hvilken man förmodade wara en Student. Jag gick först hem, intagen af förtrytelse

Sid. 126.

deröfver att Studenter åter låtit ertappa sig. – Dock tyckte jag vid lugnare eftertanke att det wara min pligt att underrätta vederbörande om hans arrestering, så att han kunde blifva befriad ifrån misshandling. Det var för sent att gå ända till Nummis för att söka Rectorn: jag beslöt derföre att gå till Nykopp. Lyckligtwis träffade jag Rectorn sjelf uppå gatan. Jag följde honom och Adjunkten Lagus till högwakten. Den förmente Studenten var en Bokhållare, som kommit att blifva en åskådare af slagsmålet och der blifvit gripen. Emedlertid skulle en stor hop Studenter wara inspärrade uti ett rum, sedan några af dem på en närbelägen gård slagit 2^{ne} Ryska soldater så att det wore fråga om den enas lif. Så hette det. Wi fingo en Soldat för att ledsaga oss till stället. Huru bestörte blefvo vi ej, då wi funno en stor samling af idel Wiburgenser. De hade samlats uppå ett Novitiikalas. Ingenting blef utredt om sjelfva banemännen; ej engång säkert, om de hörde till samma sällskap. Att den förmodan dock torde vara grundad, är wäl troligt. Får se, hvad morgondagens undersökning medför och den arresterade Bokhållarens vittnesmål. -

D. 21. Sedan jag ändtligen fått det omtalta Conceptet färdigt, begaf jag mig dermed till Prof. Afzelius. Han bad mig återkomma till thé.

Sid. 127.

Då jag var upp hos N. hörde jag Fru B. spela på fortepiano. Jag gick då dit ned uppå wisit och hade ganska nöjsamt, i det hon spelte och sjöng för mig ganska många stycken. Jag skulle wänta på thé. Adw. Fisc. som skulle vara på en begrafning, skulle ock dertill hemkomma. Det sednare hann jag dock ej afbida, emedan jag måste skynda mig till Prof. Afzelius. Der drack jag ännu en kopp till. Mitt ärende uträttade jag intet, emedan han hos sig hade mycket främmande. Der hörde jag den bedröfliga nyheten, att den ena af de slagna karlarne dött. Dock berättade man om upptäckten af åtskilliga talande skäl för Studenternes oskuld. -

D. 22. Jag uppsteg först närmare kl.8. En så elak vana har nu bemäktigat sig mig, att jag icke sällan ännu drager mig på sängen, sedan jag redan circa ½ till 7 genom Caffee blifvit uppväckt. – Bref ankommer ifrån Past. Hipping af ett just icke så wäntadt innehåll. Han råder mig deruti på sätt och vis att taga det säkra för det osäkra och stanna qvar wid Academien; men lemnar det dock i mitt eget behag, att bestämma mig sjelf. Jag vet sannerligen icke, hvad man skall göra. Ej ville jag försumma det goda anbudet. – Hos Bl. – I dag var Nationen på e.m. sammankallad för att å Rectors vägnar förmanas till att hålla sig hem och aldraminst gå ut efter kl. 9 om aftnarne. -

D. 23. Hos N. för att i anledning af det ankomna brefvet rådfråga mig. Jag fick ej tillfälle dertill på hela dagen, ehuru jag äfven sedan sökte honom. Lika så litet fick jag tillfälle att derom rådfråga Prof. Afz.

Sid. 128.

ehuru jag till och med frukosterade hos honom. (2 glas vin). Någon tröst i det afseendet hämtade jag derutaf att jag hörde det han i Januarii månad ärnar resa till Pettersburg. Emedlertid förekom mig alla hindren för mina rådfrågningar såsom vinkar att följa min egen böjelse för att resa. – Om aftonen war jag ovanligt olustig. Jag vet ej annat än tillskrifva det den töckniga väderleken, hvaruti jag i dag ganska mycket wistats. – För ögnablicket inträffade, tryckande penningebekymmer hafva ökt min ängslan. Att detta just nu tillfälligtvis inträffat, då jag skall skrifva till Hipping, anser jag äfven för betydelsefullt. – Hos Mein. åt jag en bastant aftonvard. -

D. 24. Stickningar i bröstet. – Jag tog ifrån Bibliotheket: Ergänzungs-blätter Z. Jen. A.L.Z. 1818. Om aftonen hos Mein. för att höra en Rysk Lieutenant spela Violin.

D. 25. Snufva. Om aftonen hos Bl. – mitt studium i dag har utgjorts af J.L.Z. – Då äfven vid middagen hos Ilm. bläddrade uti en äldre årgång af samma tidning, utlät L.m sig i åtskilliga högst bitande sarkasmer emot min läsning af Lit. Tidningar, som ganska mycket drabbade mig, så att jag till och med nästan beslöt att hämnas. Jag skulle kanske icke nämnt om hela den händelsen, om jag ej hade något i anledning af Recensioner att tillägga. Om aftonen las jag

Sid. 129.

nemligen en ny Recension öfver Kannes Leben u. aus dem Leben merkwürdiger u. erwecker Christen, hvarom jag nu erhöll ett annat begrepp än jag haft enligt den uti N° 24 af sjelfva årgången införda Recensionens, hvilken förekom mig verkligen något för naturalistisk och i L. ny anda skrifven. Då jag efter min vanlighet vid det tillfället utmärkte recensionens utsago genom ett tecken uti Bokkatalogen, erhöll det tecknet wäl en naturlig utvidgning; men på ett sätt, som gjorde det för mig obegripligt, när den förändringen inträffat. Då frapperades jag sjelf deraf och jag skall, efter det gäller en sådan skrift, anmärka det efter utseendet märkvärdiga, emedan sådant ofta just deri har sin märkvärdighet, att det blir så ansedt. Huru det kommer till, der ligger dock en fråga, som behöfver ett nogare begrundande. -

D. 27. Hos Kamrer Moz. Då han gjorde svårigheter vid att auctionera resten af mina böcker, började det komma till ordväxling oss emellan. Wi försontes dock snart, ty han gaf efter; jag fick löfte, att resten af Böckerna skulle i dag gå. Dertill tracterade han mig med en sup. Sedan åt jag å nyo frukost hos Lindström med Mag. Wallenius. – Hos Rector för att rådfråga mig om min condition. Han rådde mig äfven till dess antagande och det beslutet har nu verkligen hos mig alltmer börjat stärka sig. – Nästan hela eftermiddagen tillbragte jag uppå Auction: Jag stannade der för: Finland och dess Invånare af Rüks; Dritter Bericht der Comitté der russischen Bibel-gesellschaft vom Jahre 1815 och Ch. Örnhjälms Historiae Sveconum Gothorumque

Sid. 130.

Ecclesiasticae Libri IV priores. Stockholmiae 1689. 4. Moz. visade sig så fidel emot mig, att han böd mig stanna qvar och dricka ett glas Toddy, hvilket jag ock gjorde. – Det blef något starkt och jag åt en så mycket starkare qvällsvard. – Hos Simelius.

D. 28. Hos Chyd. – Han hade åtskilligt att anmärka vid inlagan om Diplomernas omtryckning. – Wid frågan om allas sammankallande gick det icke bättre. I det afseendet var jag hos Mag. Wall. - - Hos Chyd. hade jag tagit mig en frukostsup. – Till middagen var jag nedbuden till Advok. Fisk. Barcks. På e.m. var jag med Bl. hos Controll. Ekh., hvarest jag utom en kopp thé äfven drack Toddy. Sedan voro vi tillsammans hos Pipp. samt promenerade sedan jag behöfde det ganska mycket; ty att jag njutit så mycket och så olika saker i dag, har ej bekommit min kropp väl, sedan jag i synnerhet i går aftons drack ett så dåligt Toddy. – Med Bl. har jag raisonerat hvarjehanda om

våra utsigter, hvad mig beträffar, så har jag nu fyllt de 3 åren, hvilka efter min märkvärdiga dröm för mig utmärktes. Jag nämner detta derföre att jag nu velat tyda det på det beslut, som i går egenteligen utvecklade sig hos mig att – antaga Conditionen i Toxova. – Att Mel. styrkte mig dertill, bestämde mig ännu mer, såsom det vanligen går med villrådiga Characterer. Det är eljest curiöst. Jag har nu en vecka burit brevet hos mig, för att läsa upp det för Nyk. och fråga honom till råds. Dock har jag nu på sätt och

Sid. 131.

vis tillika skytt det (äfvensom att gå till Prof. Bonsdorff) och då jag verkligen i den afsigt besökt Nyk. hafva utom mitt sölande att väcka fråga om saken, sådana hinder inträffat, att det blifvit om intet. Också i dag vakade jag, såsom vanligt, till öfver kl. 11. – Pollution mot morgonen. Så har det merändels velat vara i sednare tider efter njutningen af spirituosa.

D. 29. Jag bevistade på f.m. undersökningen å Consistorium i målet rörande det föregifna slagsmålet d. 20de dennes. Om aftonen hos Solit. med Lindström för att jemte honom öfverenskomma om ett litet kalas i morgon, hvartill jag ville bjuda äfven Commendanten. Då allt gick omkring, började L. draga sig ur spelet, ehuru han först bestämdt lofvat att deltaga.

D. 30. Af Bl. erhöj jag uti en sonett en namnsdagsgratulation, som ganska mycket intog mig. – Det påskyndade ännu mer mig att verkställa, hvad jag redan i går aftons börjat påtänka, att nemligen om aftonen hafva ett litet gelag. Jag böd dit Nykopp och Renwall, Blomqvist, Rosenbom, Hirn och Nysten, Ilmoni och Lindström. Den förre af de sistnämnde kunde för sin sjuklighet icke komma. Alla de andra, utom Lindström woro närwarande. Med Renwall blef jag Bror. Jag började med Nyk. tala om min condition och det sista brevet ifrån Hipping om den samma. Han rådde mig att alldeles icke emottaga densamma. Emedlertid har jag nu inom mig sjelf nästan afgjordt bestämdt mig för motsatsen. -

Sid. 132.

December 1819.

Decemb. D. 1. då jag ännu låg – efter min vana var det dock, tyvärr redan kl. ½ till 7 – fick jag ett bud ifrån Doct. Lagus med kallelse till honom. Jag gick och uppdrogs att renskrifva hans Dictamen till Protocollet i anledning af det Canzlers Rescript, som till Consistorium ankommit, rörande det första Studentuppträdet på torget. – Omina äro ej goda för oss: allt stegras, allt öfverdrives på vår bekostnad. Jag hade ej berett mig uppå ett sådant arbete, då jag sjelf skulle renskrifva projectet till inlagan om Diplomerne, hvilket i dag skulle föreställas Herrar Magistrar. Då intet skriftligt kallelse-bref utgått och de, som derom bordt besörja, varit nog försumlige, blef det intet utaf, utan

jag nödgades derom utfärda ett Circulär och sedan sjelf besörja om allas delfående deraf. Hela dagen åtgick således till bara spring. Uppå Bokauktionen inropade jag åtskilliga disputationer under Porthans präsidium utgifna. – Ifrån Bibliotheket tog jag: Januarii och Februarii häften af Jen. Lit. Zeit. för 1819 samt 11te, 19 och 32 Banden af Allgemeine Geographische Ephemeriden.

D. 2. Wi woro åter tillsammans om Diplomerne. Större delen tycktes åtminstone wara med uti petition af deras omtryckning.

D. 3. Renwall reste bort. Jag åt frukost ned. – Om aftonen hos Bl. – Jag dröjde så länge ut, att jag måste ligga

Sid. 133.

öfver natten hos I.

D. 4. expedierade jag bref till Hip. i Petersburg med mitt ultimatum, att jag - - kommer. Jag yttrade blott en önskan, att få ännu en tid förblifva här, för att bättre orientera mig på Bibliotheket. – Bl. hos Prof. Wall. enligt Conventsbeslutet. Hvad man kunde förmoda, blef hans svar. Han vill ej weta af någon ändring; man fordrar ändock att wi skola respectera hans person och afhålla oss ifrån företaget. Om skadan och dess afhjelpande vill han intet höra. Efter hans mening är uttrycket af samma mening, som den vanliga formen innebär.

D. 5. hade jag beslutit att använda till insamling af namns underskrifter. Blott 2 fingos tillsammans: den tredje B.f kunde hela dagen icke träffas hem, oaktadt jag mångfaldiga gånger sökte honom. Hela dagen gick dock för mig förlorad: e.m. var jag hos Bl. och sedan om aftonen med honom hos Bl. -

D. 6. gick det ej bättre med samlingen af underskrifterna. En besynnerlig otour har ock hindrat mycket. B-ff skulle underskrifwa; men nedplumpade så hela skriften, att den måste omskrifwas. - Af den märkvärdiga (i annat afseende) tillfälligheten att Stats-rådet Reh binder wore här ifrån Petersburg, ankommen i förledne natt kl. 3 jemte General-Gouvernören, togo sig flere af de underskrifvande anledning att yrka, det jag borde gå till den förre och rådfråga honom om saken. Det måste jag lofva dem; men jag började allt mer merka, att flere också af dem, som redan

Sid. 134.

wisat sig hugade för saken, blott söka hvarjehanda förevändningar, att draga sig tillbaka, då det skall gälla. Att smälta den förtrytsamhet, som häraf hos mig uppstod, tjente ganska wäl de vinglas,

som jag drack vid Lindströms afresa. Dock fick jag snart nya anledningar till smärta. Hos L. träffade jag Adjunkten L. som sade mig, att han hade ett bref till mig från Past. Hipping. Det innehöll – en underrättelse om att Past. Skotte redan träffat – tillfölje af mitt sednare bref – aftal med sin förra adjunkt att få honom igen till sig. – Och i Lördags afgick mitt förnyade löfte att komma. Och den känslan att jag ändtligen sjelfständigt bestämdt mig har just uti dessa dagar så mycket mer upplifvat mig till ifver för den gemensamma saken. Dermed är det nu afgjort förbi. Jag har dock redan för mycket fixerat mina närmaste förhoppningar uppå en verkligen angenäm punkt, att icke detta krossande slag skulle för mycket kosta uppå mig. Alla mina glada utsigter uppå en – den närmaste – ej lysande; men glad framtid äro nu plötsligen öfverändakastade. Och just nu skulle det komma och sparas i synnerhet till denna dagen, ehuru brefvet redan länge varit här! – Ett alltför besynnerligt sammanträffande. – Jag var på vägen att gråta. Jag befinner mig på allt sätt blottställd. – I dessa dagar bör jag äfven inlemna min återkallelse-skrift, om jag skall inlemna en sådan.

Sid. 135.

Min egen obeslutsamhet har jag att skylla för alltsammans. Hade jag ej svigtat hit och dit utan förblifvit vid mitt engång gifna löfte, så hade det nu varit annorlunda; men besynnerligt är det å andra sidan, att mitt öde just skulle försätta mig i en nödvändighet att besinna mig å nyo, hvilket hos en sådan Character, som min med ett sådant påträngande utifrån ej kunde hafva annat än ett svigtande till nödvändig följd. En hård pröfning. Måtte denna skada göra mig wis! – Ett misstroende till andra, en dystrare inslutenhet skall den dock medföra. Denna afton tog jag med mig resten af punschen för Anders-dagen och gick jemte Bl. till Ilmoni för att der förtära densamma. Hos Prof. Afzelius war jag nu så mycket häldre som mitt eget interesse ifrån en annan sida starkare kom med i spelet. – Äfven jag har tillfölje af hans goda löften nu börjat anse tillfälligheten af St. R. Rehbinders ankomst böra begagnas. – Prof. ärnade just – tror jag – fara ut till honom och bad mig återkomma i morgon.

D. 7. Efter vanligheten mycket spring utan att mycket uträttades. Hos Prof. Afz. om aftonen. Han hade redan prevenerat Statsråd. Rehbinder om oskicket med Diplomerne och bad mig derföre gå till honom och tala så väl om den saken som om mina enskilda önskingar.

D. 8. Jag gjorde det och uppvaktade honom; men jag hann för litet tala med honom. Han var så gratiös emot mig, att han bad mig återkomma i morgon. Jag var åter om aftonen hos Prof. Afz. och visade, för att göra honom bekant med mina

Sid. 136.

planer i sin helhet, mitt bref till Prof. Rask, äfvensom hans svar derpå. Dock ångrade jag mig sedermera att jag gjort det, emedan mitt uti det förra framställda ideal – så måste väl ock böra

ungdomsönsknningar dock betraktas – kunde synas vara alltför mycket i stort tilltaget i förhållande till mina krafter. – Jag drack hos honom Toddy. Då jag på f.m. under min stora uppvaktning nödgades länge nog umbära kroppens behof och det var ganska kallt, stärkte jag mig med en god sup. Min mage tycktes dock deraf kommit uti mycken oordning. – NB. I dag ett bref ifrån Groundström, skrefvet i Petersburg hos Finnér. Det frapperade mig, att han der ignorerar den sednare bestämda accord att återtaga sin post på Toxova, ehuru det då redan borde enligt datum på det bref ifrån Hipping, hvori han derom underrättar mig, varit till och med gammalt. – Herrskade ej uti samma bref en så afgjord ton om sakers anordning, så skulle jag till följe af det i dag erhållna brefwet ännu hämta grunder till förhoppningar. – Ondt i hufvudet, ehuru jag ej åt någon qvällsvard.

D. 9. På Namnsdagsgratulation hos Contr. Ekholms. Undfägnad med frukost och par glas vin. – Lång Conference med Statsrådet Rehbinder. Han röjde i alla afseenden mycken liberalitet och fria, aktningvärda tänkesätt. Så väl om det ena som det andra lofvade han tala med Rector, hvilken jag derföre äfven besökte. – På gratulation hos Fru B. – Flere gånger sökte jag sedan Rector för att höra huru sakerna aflupit hos Baron R.

Sid. 137.

D. 10. Hos Prof. B. för att förkunna honom, hvad beslut jag tagit. – Han hade i beredskap för mig ett annat råd till engagement, att nemligen söka mig till Gymnasii-Adjunkt i Borgå, då den förres post genom Lect. Ekmarks vunna befordran till Referend-Secret. vid Ecclesiastique Departementet ofelbart blefve ledig. – Hos Prof. A. Han hade i går med Baron R. talt om Diplomerne och rådde mig att tillfölje deraf drifva på underskrifterne. Det skulle gå för sig, då det engång komme till Consistorium. Jag började åter derföre fortsätta mitt kringgående för att samla namn; men då man yrkade en allmän sammankomst, så gjorde jag anstalt om att en sådan i morgon på vanligt ställe kunde gå för sig. – För att derom underrätta alla vederbörande, dertill fordrades nytt springande. – Uti bara springande hafva nu eljest många, många dagar gått förlorade. – Min enda lectur, sedan jag i Onsdags återställde Jen. Lit. Zeit. till Bibliotheket, har utgjorts af Athenes fortsättning. – Mot aftonen öfverläggningar om en tillämnad Deputation till Statsrådet Rehbinder å den Stud. Corpsens vägnar. Jag blef vald till en ibland dem för vår nation; men jag undandrog mig den hedern af flere orsaker och öfvertalte Nordström att gå dit i mitt ställe. – Promenad med Bl.

D. 11. Genom tillfälliga omständigheter kom det berammade mötet att ske hos mig och underskrifningen gick äntligen igenom. Den enda opposition, som nu röjdes, var af ett parti, som envist yrkade att wi skulle fordra, det P. Wallenius på sin egen depense skulle låta omtrycka Diplomerne. -

Sid. 138.

Utom en enda förmåddes de dock, ehuru med mycken möda och mycken användning af persvasionsmedel att öfvergå på de Liberalas sida. Jag gick sedan omkring, för att samla de felande underskrifterne och utom några få hade jag dem der om aftonen. – Nationsmöte för att välja Deputerade till presentationen i morgon för Statsrådet Rehbinder. Jag blef äfven vald verkligen emot min wilja. – Åtminstone sökte jag honom förut i dag, för att först om mina privata angelägenheter ytterligare tala med honom. – Sist länge hos Pippingsköld.

D. 12. samlades de sista underskrifterna så när som H-s, hvilken är ännu på landet. – Hos Sacklén måste jag för besväret hålla till godo med honom 2^{ne} snapsar; en morgonsup och en ressup. – Hos Prof. Afz. I anseende till min enskilda angelägenhet rådde han mig att fara ut om Måndagen till Hedviksberg.⁵³⁹ – Efter Rectors tal åter med Statsrådet finge jag skrifva till honom. – I alla fall måste jag hafva någon skriftlig promemoria med mig. På e.m. på visit hos Adj. Fisc. B. Jag drack en kopp svagt Toddy; men fick dock ondt i hufvudet deraf.

D. 13. vaknade jag väl ganska tidigt; men jag ides ej lika snart uppstiga. Promemorian skulle ännu uppsättas. Den blef hufvudsakligen ett utdrag ifrån brevet till Prof. Rask och i hast sådan här: Ifrån Ungdomen har Historien särdeles interesserat mig. Den böjelse jag derjemte haft för

Sid. 139.

språkkunskap, har allt mer blifvit tagen i anspråk, ju mer jag i äldre åren börjat inse bådas nödvändiga sammanhang. Såsom fallet vanligen är med ungdom, har jag hittills mera medvetslöst och utan plan älskat och hyllat bägge de nämnde vettenskapsgrenarne. Då jag dervid icke kunnat undgå att finna dem, som fäderneslandet angår, nästan alldeles vanvårdade, har jag sjelf född Finne, känt mig uppmanad att vända större uppmärksamhet på fosterländska minnen, och så har, då nu den tidepunkt för mig är inne, att jag för mina framtida bemödanden bör uppställa något bestämdt mål, den önskan hos mig utvecklats sig, att hädanefter idka mina älsklingsstudier med riktning på fosterlandet. För dess häfder äro nästan inga egentliga monumenter mer att tillgå. Uti sådant fall har jag trott ett grundligt studium af de folkslags språk, som antingen redan i sitt tungomål röja med Finnarne tydlig släktkap eller med hvilka Nationen länge stått i relationer, vara en än möjlig ledtråd vid forskningar öfver ålderdomen. Af dessa och dylika betraktelser har jag trott mig kunna sluta till vigten af de Slaviska språken för Finska Historien ej allenast i anseende till bägge Nationernes relationer med hvarandra ifrån åldriga tider, utan ock der genom de Slaviska språken medelbara kännedom af de folkstammars språk, hvilka ännu skola bo uti åtskilliga af de inre Ryska Gouvernementerne. Min innerligaste önskan wore derföre att till en början lära mig Ryskan, hvarmed jag dels grammatikaliskt dels under tvänne tillfälliga resor till

⁵³⁹ Viksberg, den rehbinderska gården i Pemar.

Sid. 140.

Ingermanland gjort någon bekantskap. Ifrån Ryskan ville jag fortgå till Slavonskan, och vore sedan för framtiden min plan, att om jag kunde förvärfva mig en till företaget erforderlig skicklighet, anhålla om offentligt understöd att få göra resor i det inre af Ryssland. Lärandet af Ryskan och Slavonskan är emedlertid tills vidare hufvudsaken. Och det kan väl i anseende till praktisk öfning och åtkomst af erforderliga böcker bäst vinnas in i Ryssland. Petersburg vore utom många andra orsaker äfven derföre åtminstone först den tjenligaste orten, att jag derstädes hade tillfälle att efter mitt behof äfven fortsätta mina studier uti Orientaliska språken. Vistelsen i Petersburg, hvartill jag, så mycket på förhand kan bestämmas, tycker minst 2 år fordras, är för mig ty värr ej heller genom egna tillgångar tänkbar. Offentligt understöd vore väl för mig det mest kärkomna medel till vinnande af mina önskningar, så mycket mer som jag igenom ett sådant bäst sattes i tillfälle att helt och hållet öfverlämna mig åt mina gifna studier och jag således kunde hoppas att hastigare nalkas verkställigheten af mina önskningar; men jag kan ej å andra sidan ej ännu smickra mig med de minsta förtjenster, som kunde berättiga mig till några anspråk. – En medelväg vore derföre, om jag kunde erhålla lägenhet till någon hälst literär befattning (t.ex. engagement vid något Bibliothek), hvarigenom jag kunde på stället hafva min utkomst. Till någon Bibliotheksbeställning kunde jag igenom min

Sid. 141.

tjenstgöring såsom Amanuens vid härvarande Academiens vinna mer formalisk färdighet, då jag i alla fall ännu måste någon tid bortåt uppehålla mig här i Åbo för att genom träget conditionerande kunna hälst minska de skulder, som jag till vinnande af Magistergraden varit tvungen att göra, då jag redan länge alldeles icke haft några andra tillgångar än dem jag sjelf genom privata informationer kunnat förvärfva mig.

Emedan jag så länge uppskjutit med uppsatsen, drog det nu ut närmare kl. 10, innan jag blef färdig att resa ut ifrån staden. Omkring kl. 12 kom jag derföre fram. Jag hade väl berett mig att säga åtskilligt captationes causa, i synnerhet ärnade jag för hans tal i går (till Studerande Corpsen genom en deputation af den samma, hvilken också jag såsom en ibland de valde ur Wiborgska Nationen bivistade och hvilket verkligen förtjente tacksägelse såsom ganska värdigt och förträffligt) yttra min enskilda förbindelser; men hans väsende i allmänhet nedslog mig så att jag måste åtnöja mig med att med några få ord förbereda inlämnandet af den medtagna promemorian, hvilken han igenomlas. Derefter sade han mig; att han ej kunde skaffa mig något offentligt understöd, ej heller trodde han sig på något annat sätt tjena mig; men han ville tala med Rumänzoff, om han ville åtaga sig att interressera sig för mina önskningar. Härmed war uppvaktningen slut. Jag bugade mig och gick. Han följde efter mig och bad mig sitta ned uti det yttre rummet för att en liten stund värma mig. Äfven förut hade han

Sid. 142.

vid mitt inträde uti det inre rummet bett mig sitta ned. Betraktadt ur en högre synpunkt hade jag således dock, om jag varit mera van vid uppvaktningar hos sådana personer, kunnat fågna mig öfver så mycken artighet; men jag måste tillstå, att det ej var utan en slags nedslagenhet, som jag efter några minuters uppehåll för att värma mig, återreste till staden. Det var åter ett starkt snöglopp, men derunder tranqvilliserades jag småningom. På aftonen böd mig I. till Anatomisalen. Han började der i dag med Rosenbom att dissektera. Åtskilliga andra tillkommo och det blef slutligen ett ordentligt gelag på en i vattensot afleden fyllhunds Corporal Bomans aska. Jag blef Broder med Adjunkten Tengström och Medicinae Stud. Annersteen. Man drack först rödt vin, sedan Mallaga och slutligen Champagne. Jag blef ordentligen rusig och hade

D. 14. ännu ondt i hufvudet, då jag uppvaknade. Emedlertid tyckte jag mig finna att Champagnen (jag har ej förut druckit sådant) hade en besynnerlig spirituell irritation äfven på mina drömmar. – H. har i Grefvens tid inkommit för att underskrifva inlagan om Diplomernes omtryckning. På gifven anledning af Rector blef den i dag inlemnad och föredragen på e.m. – Dels för att bedja Prof. Af. förbereda densamma (i fall han icke redan öfverallt gjort det) dels höra något angående hemställan af min egen affaire hos Statsrådet R. sökte jag honom; men träffade honom icke mer hem. Saken, som vi alla förehafva, syns eljest redan vara tämligen allmänt känd: Prof. F.n, hvilken jag förut hört anses blifva af det W-iska partiet, hade till och med yttrat sig, att den förskrefve sig ifrån någon orolighetsmakare, som ville åt Ryssland. – Om aftonen hos Bl. -

Sid. 143.

Åter anfall af tandvärk. Man var och betalte mig för Collegium uti Logiken. Af Törne tog jag intet, emedan jag egentligen ville förbinda mig honom till den tjenst, hvarom jag bad honom, att nemligen om möjligt, bjuda till att återskaffa mig ifrån K-i, dit han reser, det förkomna häftet af mina anteckningar. Han lofvade mig det och bestyrkte min annorstädes ifrån hämtade förmodan att den fanns der igenom den försäkran att han sjelf uppå ett främmande ställe sett det i M.ns schatull, samma år som det bortkom. – Stark pollution.

D. 15. Expedierade bref till Wegelius i Wiborg och Böcker till Löfberg. I afseende till Past. Hipping hade jag samma besvär: bägges penningar har jag sjelf employerat och nu måste jag se mig om, hvar jag kan få igen. Med mitt i dag undfångna stipendium betalte jag I. – Prof. Bonsdorff sökte mig i dag, för att bjuda mig den omtalta Conditionen – en ung Mexmontan, son till Handelsmannen. – I anseende till väntan uppå ytterligare ultimatum ifrån P. Hipping, trodde jag mig ännu icke kunna lämna svar. Jag fick anstånd dermed till Måndagen. – Ändteligen erhöj jag ett länge efterlängtadt bref ifrån Aminoff. Den underrättelsen deruti, att Poppius snart ej mer torde vara till gjorde uppå mig ett högst smärtande intryck. Längre har det anat mig, att han ej blifvit skapad för denna jorden. Hans inre brand måste förr eller senare förtära honom. Hirn, som hittills i honom med rätta äfven för sig betraktat ett ädelt mönster, blef rörd till tårar, då jag meddelte

honom den sorgliga tidningen. Sjelf är jag färdig att vid åtankan derpå utbrista i tårar. – Buden på thédrickning om aftonen till Nysten.

Sid. 144.

D. 16. Hos Prof. Palander för att begära par exemplar utaf hans Disputation om Finska och Esthniska språkens likheter, hvilka jag ville skicka till Petersburg. – Hos Adj. Nykopp. Han ville bjuda mig för nästa termin en discipel till en viss Sticht. – Hos Erke-Biskopen för att lösa ut Past. Hippings Exemplar af Scriptorum rerum Svecicarum, sedan jag hos Handelsman Gylike – lyftat 50 Rubel. Jag uppköpte ännu åtskilliga andra Böcker. Jag träffade min gamle Gymnasii kamrat Capten Nordvik, hos hvilken jag om aftonen gjorde ett besök för att höra, om han i Stockholm, hvarifrån han den 2 Dec. afrest, hört något om Poppius. Han hade icke träffat honom. Då han bodde på Societetshuset, bød han mig in och tracterade mig med thé och punsch. – Hos Bl. – Hos mitt värdsfolk. -

D. 17. En sträng köld. – Äfvensom

D. 18. Bref till Past. Hipping med Norberg. Jag undvek dock att deruti tala något om Conditionen. – Äfven skref jag brev med Hirn till Poppius. – Jag tog ifrån Bibliotheket par häften af Jenaiska Literatur-Tidningen. Sökte Proff. Ahlstedt och Jac. Bonsdorff i afsigt att få låna penningar. – Uppfordrad af åtskilliga andra att komma på och äta aftonvard på värdshus blef jag dock hem i anseende till en hotande brist på penningar.

D. 19. Jag lät för första gången i denna termin hämta mig brännwin, för att äfven användas på möjlig resa under en så sträng köld som den närvarande. – Hos Prof. Afzelius åt jag å nyo frukost och drack 2 glas win. – Till middagen den 3^e supen. -

Sid 145.

Gerdten afreste. Sedan jag närmare börjat betrakta saken, hade jag önskat att han ej gjort det. Jag blir genom hans resa äfven satt i nödvändighet att sjelf resa, då depenserne derföre kunna till och med möjligen blifva mindre än hvad som åtgår för mig här. Äfven i dag bedrogs jag i min wäntan uppå bref ifrån St. Petersburg och i morgon skall jag aflämna Prof. Bonsdorff svar om en condition till nästa Termin. – På e.m. visit här ned hos mitt värdsfolk och sedan hos Ursin, hvarest jag drack en kopp thé. Sedan hos Bl. så att jag sednare hemkom till mitt ensliga kvarter. Jag trodde mig finna ej otydliga anledningar till anbud om sällskap. – Jag måste skynda med min resa äfven för att undwika att falla i frestelse. Tyvärr synes det sannerligen ej behöfvas vidare än en vink utaf mig.

D. 20. Jag sökte Prof. Bonsdorff 2 gånger, men träffade honom icke hem. Om aftonen buden på flere Juristers calas hos Fru Lindström. Äfven soupé. – Ett dumt infall af mig var att dricka Bischoff, hälst jag ändock slutligen måste blanda. – Först kl. 1 kom jag derifrån och mådde sedan om natten ganska illa.

D. 21. Åter sökte jag Prof. Bonsdorff. – Fruktlös var min visit hos dess Broder Jacob för att låna penningar. – Det värsta är att jag skulle nu straxt behöfva låna en summa. Jag har nu börjat fundera uppå att resa hem, då jag kan få sällskap med Åkerblom. – Sökte Ekholms. – På Prof. Afz. egen utsatta termin kom jag dit om aftonen; men en hop främmande hindrade honom att tala något med mig. – Jag ångrade mig, att jag blef der att dricka the och försum-

Sid. 146.

made derigenom att göra min afskedsvisit hos Ursin, dit jag ock ärnade mig. – NB. till Bibliotheket återställde jag alla än återstående böcker, utan att hafva hunnit läsa igenom ens Literatur-Tidningen. – Hos Bl. och H.

D. 22. Jag var i mycken trångmål om penningar för att före resan kunna bestrida några nödvändiga utgifter. – (Äfven Cafferäkningar!) Om dessa var jag dock för klok, att nämna hos Prof. Lagus, hvilken jag äfven anlidade om penningelån. Jag tror honom på orden, att han ej kunde. – Ändtligen erhöll jag af en Sten. 100 Rd. B^{co} för att tillställa Kollegan Zitting. Af dem kunde jag med godt samvete employera till mina nödvändigaste behof, hälst jag beslöt resa till honom och personligen ursäkta mig. – Efter alla mina afskedsvisiter var jag ändtligen på e.m. färdig att afresa. Det skulle ske med Åkerblom och Bernitz. Förmodligen emedan desse för alltid skola lemna Åbo, hade några landsmän hos Laurellerne till vår afresa bryggt en bål. Jag blef ärad med värdarne. Sannolikt hade jag kommit att dricka för mycket om jag ej dragit mig undan för att påskynda den tredje kamraten Järnefeldts afresa. Med honom gick jag än ned på afsked till Ursin. Kl. 6 vid pass kommo vi ändtligen ut. I anseende till min långa frånvara och nykterhet vid mina afsked var jag den omtänksammaste så när som på B. hvilken redan förut afrest och väntade på Anika. Der råkade vi äfven i sällskap med den ryktbare Baron Flemming, med hvilken vi hade samma väg ända till Joensuu, (d. 23) hvarifrån han reste åt Helsingfors. Af ock med

Sid. 147.

honom tvungos vi att taga oss snapsar på hvarje gästgifvaregård, så att vi redan blefvo alldeles vane dervid att sedan utur våra egna medhafda bättre förråder fortsätta dem under vår ytterligare resa. Till vår stora förtrytelse fingo vi i Tavasthus Stad en hel natt öfver vänta på hästar och befunno oss utom dess i Krakel med gästgifvare. Hos Caw. hade jag och J. intagit tillräcklig värme att fortsätta resan äfven in på natten.

D. 24. Först kl. nära 7 kommo vi ut. Det häftiga urvädret gjorde det för oss omöjligt att efter vår önskan framhinna till Parola till aftonen. Kl. 12 om sjelfva julnatten spisade vi torr husmanskost på Nyby och man

D. 25. hade redan afrest till kyrkan, då vi först anlände till P-a. – Z-s hade följt med. E.m. ankommo A-dts ifrån L-ä och man roade sig så godt man kunde med dans. – Jag hade icke ens sinne för sällskapligt lif och de andra, som genom dansen ville godtgöra resans besvärligheter, fingo pligta derföre, då jag slapp igenom utan ett verkligt illa mående med en längre fortfarande trumpenhet, som ännu

D. 26. røjde sig ehuru i något mindre grad. Löneströms och Hertzens ifrån L-ä ankommo på eftermiddagen och jag kunde således visst icke sakna ämne till löje, om ett utsväfvande tokeri hade roat mig. Den unge Pas. nödgades resa ut på en förrättning och äfven jag böd till att stämma mig efter sällskapet, så godt det då lät sig göra. Så tog jag mig före att proponera brorskål med Lieuten v. Hertzen. – Vid sin afresa lemnade de andra fremmande Dav. L.m qvar. Jag hade deraf den nytta att jag efter uppgjord liquid med mina

Sid. 148

reskamrater

D. 27. – följde honom på samma sätt, som var skickad efter honom till kyrkobyn, hvarifrån resan gick vidare efter en kort beredelse till Lieutenant H. i Lötilä, dit de närmaste grannar woro budne till middagen. Der hade jag mod att besluta att öfverlämna mig åt glädjen, så att jag till och med under måltiden grep mig an med afsjungandet af en bordsvisa. Min lustighet trädde dock tillbaka vid kretsens utvidgning genom P-a herrskapets ankomst med alla qvarvarande främmande. – Dans blef åter förlustelsen och ehuru jag hos Bachus sökte göra mig skadeslös ökades endast derigenom mitt misslynne. Ibland namnen på de igenom tillfälligheter förvärfvade bröder, hvilka man häldre önskade till tillfället måste jag för denna dagen teckna A-s. – Jag for med Jac. L. tillbaka till prästgården.

D. 28. Lieut. v. H. ankom med David och derjemte äfven ifrån P-a J.dt. Wi spisade allesammans middag upp hos Pastor Hr. och J.dt blef qvar på Prästgården öfver natten på mitt löfte att med honom den andra dagen följa till Heinola, ett redan i Åbo bestämdt biföremål för min afresa.

D. 29. Hos Lieut. H. woro vi en stund och drucko öl. – Väderleken var såsom vanligt hela dagen ganska kall. – Efter myckna besvärligheter och tillfälligt gräl med skjutsbonden kommo vi fram om aftonen i skäligen god tid, ehuru vi först kort före middagen afrest ifrån L-ä.

Sid. 149.

D. 30. Uppå den bedröfliga tidning jag i Åbo genom Aminoff erhållit om Poppius sjukdom i Stockholm, hade jag redan der skrivit till den sednare, att jag i fall jag hörde honom vara afrest hem, ville der ännu en gång se och tala med honom före hans förestående hädangång. Jag ville nu med Jodt realisera det löftet, men ingen P. syntes hafva passerat. Wi skiljdes därför efter en vid några glas vin intagen god frukost. J-dt reste vidare och jag gick att uppsöka en gammal Gymnasiikamrat Gylling, igenom hvilken jag kunde få tillträde till Lands-Cancelliet. Der måste jag dock sjelf underkasta mig besväret att söka efter sådana papper, som kunde tjena mig till upplysning uti min process emot Bonden Ernst Carlsson i Sidickala. Jag fann väl ej dem jag sökte; men mitt besvär blef dock ej fruktlöst, emedan jag stötte på åtskilliga andra handlingar, hvilka jag lät afcopiera. Ett bröllop på Gästgifvaregården hindrade min afresa in till emot aftonen. Jag hann dock ännu samma afton i god tid till min andra bestämmelse-ort Heinlambi gård uti Hollola socken, hvarest jag träffade Z-g hem.

D. 31. Hade jag först ärnat bortresa; men jag lät öfvertala mig att stanna qvar och jag hade intet skäl att ångra det. Först sedan gjorde jag värdinnans bekantskap. Hon hörde till de ovanliga fruntimren, till hvilka man träffar så få likar, med ett i hög

Sid. 150.

grad bildadt förstånd, med ett skönt hjerta förenar hon ett intagande väsende och vet alltid interessera. Hennes yngre dotter sjunger med herrlig röst, hvilken så mycket mer intager, som den är ganska späd och alldeles menlös. -

chazaris

1820

1.

Sid. 1.

1820.

1.

Af elak betydelse kan det synas, att nästan hela första månaden är förliden, innan jag kommit att tänka på att till anteckning återhämta den. Också har den ej varit af särdeles betydenhet, om man ej vill anse det kroppsliga med större interesse än det förtjenar. Såsom en ljusare punkt uti den ofta förvirrade kedjan af mina förströelser framter sig dock för mitt minne vistelsen på H-i, hvarifrån jag skiljdes först

D. 4. med löfte och beslut att vill Gud i nästa sommar återvända, ifall jag råkar besöka de nejder. Man hade väntat, ehuru osäkert, uppå H. med dess syster och äfven jag hade uti det huset en verkelig längtan efter det ädla syskonparet. Der hade jag så gärna ja hälst önskat göra äfven hennes bekantskap. – G. lofvade skicka mig till Ithis underrättelse om de skulle komma. – Jag reste ändtligen hem, dit en ganska bekant ung bonde till sin stora fögnad ifrån Nyby råkade få skjutsa mig. Icke heller nu befann jag mig just väl hem; men det var redan förut beslutadt af mig att åter afresa.

Sid. 2.

D. 6. Jag stannade efter mitt beslut på prästgården och d. 7. följde jag med till J-a. Att sällskapet blifvit ökt ifrån P-a. var mig verkligen kärkommet. Jag fann mig bättre i det talrikare fruntimmerssällskapet, ehuru detta icke heller just var mitt element. En bål dracks om aftonen och jag började i allmänhet blifva sällskapligare.

D. 8. En tidig promenad i den stränga kölden uppfriskade mina sinnen. På e.m. reste vi tillbaka allesammans till Prästgården, dit så P.rne följde med oss och

D. 9. samlades åter alla Herrarne på P-. Äfven Fru W. ifrån W. befann sig der. Jag roade mig hälst i fruntimrens sällskap, medan de andre Herrarne spelade. En större munterhet började frambryta; men den störde man hos mig på ett mig innerst förargande sätt, så att jag ännu

D. 10. af hemlig förtrytelse bortrest, om jag haft tillfälle dertill. Dock beställde jag mig med så mycket större fasthet häst till den följande, hvilken längesedan varit bestämd till min resdag. På e.m. ankom Öfver-Jägmästaren H. och blef öfver natten.

D. 11. Han började persvadera samtliga ungherrarne – F-rne voro äfven ännu kvar – att följa sig till P. Jag förundrade mig sjelf öfver, huru

Sid. 3.

jag kunde blifva öfvertald att uppskjuta min resa och skicka skjutshästen betald tillbaka för att företaga en visitresa med den, hvars uppförande emot mig nyligen i så hög grad förtretat mig. – Väl var sjelfva min förtrytelse brottslig – orsaken: sårad egenkärlek; men jag kunde vara öfvertygad att anledningen icke var det mindre. Jag kunde ej begripa, huru jag i alla fall till den grad kunde ledas af den i hvilken jag sjelf såg en för mig ond Daemon, att han kort derefter kunde till och med smickra sig af att hafva vunnit ett förtroende af mig. – Såsom sagdt: jag reste och sällskapet blef åter stort nog för att kunna skänka inbördes förströelse. Middag intogs på H. och kort derefter druckos några glas punsch, hvarvid jag blef broder med 2^{ne} unga Ammondt. Den ene af dem följde oss till P. Med min vistelse der hade jag allt skäl att vara nöjd: ja den hörde till mina interessantaste uti socken, så att om ej egen förundran öfver huru jag kommit dertill alt ännu herrskat uti mitt inre, jag hade kunnat vara glad öfver att hafva uppskjutit min resa.

D. 12. Först efter middagen afreste vi och veko in på R. Jag hade lofvat komma dit under min vistelse i socken och deri hade man haft ett

Sid. 4.

rigtigt skäl att öfvertala mig. F-rne skiljdes ifrån oss

D. 13. som var andra till resan bestämda dagen lät jag ännu en gång öfvertala mig till att i stället följa med R-rne till K-a. Vi råkade der uti ett stort sällskap. J-a herrarne voro der äfven.

D. 14 Återfor jag med unge R. efter att hafva druckit just dugtigt öl. Vi spisade middag hos Past. K.

D. 15. reste jag ändtligen utan att mer låta förmå mig att blifva kvar öfver Söndagen. – Det var en sträng köld. Jag hann sent till B-å, väckte upp folket, som redan sof hos Pastor G. Likväl måste jag åter fara derifrån till Gästgifvaregården; han förebar att han ej hade sofrum för mig, sedan han fått ett annat främmande till sig.

D. 16. var jag hos Biskopen och på e.m. gjorde jag en visit hos B.s. I dag erhöj jag ifrån Nykopp afskrift af ett bref, som Past. Hipping skickat genom honom till mig, innehållande ett nytt project

till engagement. Det hade redan vid slutet af förra året blifvit afskickat ifrån Abo för att möta mig och uppfordrade mig till ett snart svar. Så hade jag ändock skäl att ångra mitt sölande. – Aftonen tillbragte jag hos O. och spisade aftonvard.

Sid. 5.

D. 17. Reste jag på utsatt timma kl. 10 upp till S-ra, hvarifrån jag skulle få N-n till reskamrat. Han blef ej så snart färdig och man böd mig ned att spisa middag. Först derefter afreste vi. Kölden var åter ganska skarp. Vi togo nattqvarter på Skafvaböle och fortsatte derifrån

d. 18. resan uti en ännu strängare köld igenom natten till Abo, dit vi ankommo om middagstiden

d. 19. under påstående marknad. Det hade varit 40 graders köld. Jag kunde vara stolt öfver att hafva rest med stöflar och galoscher uti en sådan köld, men jag befann mig dock också ganska ruslig, hälst mina rum först voro kalla. Om aftonen sökte jag igenom några glas hos Nyk. uppfriska mig.

D. 20. Buden till middag hos Baron T. På e.m. visit hos B. Af honom fick jag löfte på penningar, så snart han kunde infå en utestående skuld. – Jag drack der starkt Toddy.

D. 21. På e.m. visit hos E. och hos Doctor U. På det ena stället drack jag punsch, på andra todty.

D. 22. expedierade jag det af Past. H. föreslagna brefvet till Prof. och Collegii-Rådet Frähn i Petersburg. Det blef i anseende till min fortfarande oförmåga till allt sådant, att jag icke ens

Sid. 6.

sjelf dermed kunde vara nöjd. Icke heller fick jag tillfälle att ens med N. communicera det och inhämta hans råd. Brefvet var följande:

Celeberrime D^e Prof., Consiliarie Colleg. nec non ad Bibliothecam Imperialis Acad. Scient. Petropolit. Bibliothecarie!

Quum per litteras a Rever D^o Hipping mihi missas certior factus essem de vacante secundi ad Biblioth. Imper Acad. Scient Bibliothecarii munere, haud sine voluptate animo effingere coepi omnia illa bona, quae, ut mihi contingerent, fore speravi, si laudatam, acciperem provinciam. Ex eo

enim praesertim tempore, quo audiarum curari exsequenda, quae proposuerat Illustrissimus auctor libri: Ideen zu einer Asiatischen Academie, summo commotus sum desiderio conserendae in meum quoque usum, quem qualemque in futuris meis studiis desideravero, occasionis ejusque amplissimae, quam paravit vir. Idem Eximiis Omnibus Rossiae literatis ad discendas colendasque linguas & literas Orientalium fructuosissimas. Eam vero etiam ob causam non minus quam ob rationem eam studiorum, quae mihi, Deo volente, visa est posthac ineunda, quantumvis arrideat commoratio in Petropoli, quippe quae ad finem propositum attingendum sola conducat, hucusque tamen impedivit impeditque rei familiaris penuria, quo minus

Sid. 7.

voti fiam compos. Laetabiliori igitur jam rei specie oblata, ad Te, Vir Celeberrime me convertito, illud abs te omni, quo par est, verborum honore humillime petens contendensque, ut quae Tua est in ea re auctoritas, ad obtinendum secundum illum ad Bibl. Imp. Acad. Scient, locum suffragari mihi benigne velis. Adjus illius Tui in me favoris petendi quod attinet, id profecto ita tenue non possum non censere, ut potius, si fieri liceat, futurum tempus, quasi assignationis nomine Tibi dicere vellem, omnia Tibi in eis, quae mearum, erunt partium, studia & officia lubentissimo animo pollicens. Quod si tamen aliquod respiciendum sit ex praeteritis praesentibusque meum meritum, id, qualecunque sit, Ipse facile poteris percipere ex documentis, quae una cum ipsis Tuis literis mittenda curavi, quorumque alterum me aliquamdiu Extraordinarii ad Bibliothecam Academiae, quod specimen praestiti ad obtinendum Philosophiae Doctoris gradum, uti heic moris est, examinis continet, quod in quaque earum, quae requiruntur, Scientiarum partium profecisse & quas prae aliis hucusque coluisse merito censear, optime perhibebit. Juvat addere, me in annis proxime praeterlapsis Graecorum

Sid. 8.

praesertim habuisse in deliciis literas atque, ut de genere toto dicam, Philologiae diligentissimam dicasse operam Ut in ea posthac quoque proficiendi occasionem habeam, Te Hocce libello rogatum, obsecratum volui

Cultor nomine Tui observati

piines [?]

A. J. S.

Phil, D. A. & M. nec non

Extraord. ad. Bibl. Acad. Aboens.

Amanuensis.

Dabam Aboae die XX mensis
Januarii Anni MDCCCXX.

D. 23. Uppvaktning hos Prof. Lagus, Pipping och Afzelius. Jag befinner mig alltjemt ganska illamående utan att kunna företaga mig något. Allt hvad jag i dessa dagar läst, har bestått uti den här tryckta öfversättningen af Fanny Tarnows Bref öfver Petersburg. Deras lifliga skrifsätt äfvensom ljufva sakinterresset, åtminstone till en del gamla minnen för erinringen väl ordnade och reproducerade har varit det enda, som under denna orediga tidpunkt kunnat interessera mig. – Hos I. som nyligen inkommit, spisade jag middag. – Jag började i dag fortsätta läsningen af Athene.

-

D. 24. studera franska Grammatiken med afseende å möjligheten af en blifvande flyttning. Ur en annan synpunkt är det mig äfven nödigt. Jag hade tillbud af en fruntimmers elev till i Språken, en

Sid. 9.

äldre syster till min förra och närvarande. Hon har sjelf yttrat en önskan, att få läsa för mig.

D. 25. Dessa båda morgnar har jag kommit upp åtminstone före kl. 6. – Ännu mår jag icke bra. – Maten torde dertill bidra. Omständigheterna fordra att jag ännu allt tillsvidare får åtnöjas med torr föda. – E.m. stark hufvudverk, åtföljd af matthet, rysningar, så att jag började frukta för att en gång falla uti frossa. – I dag började jag min läsning med äldre Mad. A. Min egen läsning har utgjorts af franskan.

D. 26. befann jag mig Gudi lof! bättre. – Om aftonen hos Adj. N. Han var åter så god och lånte mig 100 Rd B^{co}, för att kunna betala Magistrats. Secr. Sjöstedt. – Hos Afz. Jag fick icke heller nu något uträttadt; men hade dock en ganska nöjsam afton i hans sällskap, då der också befunno sig andra främmande. Det dracks Thé.

D. 27. E.m. visit hos Baron Tandef. Plågad af hufvudverk. – Promenad med Bl. – Med Gerden gjorde jag sällskap uti att dricka fläderthée, då jag lade mig.

D. 28. Om aftonen var jag buden på punsch till Carl St. Jag drack temligen och gick sedan med att spisa qvällsvard på värdshus. Orediga drömmar, uti hvilka jag dock äfven märkte en större retlighet. -

Sid. 10.

D. 29. Emedan jag sofde middag, fick jag om natten ingen sömn förrän efter midnatten.

D. 30. i starkt bekymmer för penningar. Till Mag.Secr. Sjöstedt måste jag nu betala min skuld och jag har ännu ej fått tillsammans mer än 100 Rd. B^{co}, hvilka Adj. Nyk. gaf mig härom dagen. De försök, som jag i dag gjort, hafva misslyckats. – Om aftonen hos Adjunkten Linsén. Jag förde dit par af Poppii finska stycken såsom bidrag till Mnemosyne. Derigenom vann jag också ett ändamål: jag erhöll Prenumerationsedel, på förra hälften af den löpande årgången. Sedan hos I. Der hörde jag bekräftelsen uppå ett rykte, hvilket jag sjelf först upptog såsom raillerie; men som nu väcker hos mig ej en liten förundran, då jag icke ens kan ana någon anledning till dess uppkomst. – Det skall heta, att jag uppå ett förfortroligt sätt skulle umgås med en viss ung Dam, hvilken jag hittills ganska sällan sett, för att ens bordt kunna synas hafva särdeles intresserat mig för henne. För hennes skuld uppmanade jag min vänskapsfulle sagesman att forska efter upphofvet till ett så högst besynnerligt som ogrundadt rykte. – Mitt misstänksamma hufvud genomflög en förmodan om någon planläggning, hvarefter jag kunde förklara äfven åtskilliga andra fenomen och de närvarande förhållanden.

Sid. 11.

Dock förekommer för mitt förstånd en sådan förmodan så orimlig, att jag icke annat kan än förkasta densamma och måste endast så mycket mer förundra mig öfver orsakerna.

D. 31. Hos Prof. Lagus för att anhålla om penningelån. Han kunde icke hjälpa mig. Prof. Fattenborg träffade jag icke hem. Jag måste derföre på e.m. – sista dagen i månaden – gå ned till Sjöstedt med hvad jag hade 149 Rd. Han tackade mig för min accuratesse och medgaf derföre gerna ännu resten till än 14 dagar. – Vid ett passande tillfälle höll jag i dag för Mad. A. en föreläsning i anledning af beskyllningarne om dess fosforisteri, hvarföre ryktet äfven gör mig säker. Jag raisonnerade i allmänhet om fruntimmers deltagande i lärda ämnen, sentimentalitet o.s.v. Hon gick i den snara, som jag utsatt för henne och bekände, att hon äfven någon gång gjort sig skyldig till tadel i det afseendet. Min afsigt var att möjligen derigenom komma på spåren af upphofvet till allt det öfriga, som jag kände in petto. – Ut af hennes bekännelse kunde jag dock just icke sluta till något med säkerhet. – Hennes uppriktighet och godhet var emedlertid på vägen att förleda mig till att förtro henne, att jag verkligen med afsigt hade så raisonnerat med henne; men jag beslöt att ännu uppskjuta det till en annan gång.

Sid. 12.

Februari 1820.

Den 1^a Febr. Mycket språng på f.m. – E.m. badade jag med Nysten och drack sedan hos honom hela 4 koppar thée. – NB. Bref expedierade jag till Rel. i Ithis.

D. 2. Oredig vid uppvaknandet: magen ej i god ordning – en följd af öfverflodet med Theet. – Bref till Finnér och Past Hipping. – Jag var hos Prof. Afzelius, egenteligen för mina papper. Han lät mig just icke komma till tal om dem, utan frågade mig hvarjehanda om mina planer å Petersburg. Jag förtrodde då honom den närvarande ställningen. Oaktadt den lilla lönen tyckte han sig snarare böra till- än afstyrka. Det borde alltid blifva tillfälle till någon biförtjenst derjemte i Petersburg. Han förespeglade mig hvarjehanda förslager till sådana, hvilka väl klungade rätt bra. Äfven rådde han mig oaktadt alla mina anförda betänkligheter att göra en uppvaktning hos Statsrådet Hartman. Jag stannade också i det beslutet att i morgon gå dit, men redan om aftonen, då jag närmare tänkte derpå och derom rådfrågade Bl. uppgaf jag hela tanken. Jag är alldeles obekant för honom. Interesserar han sig för mig, så måste han höra sig före om mig och derigenom blifva mina affairer endast i förtid utspridda. Och det kunde hända, att af det påtänkta engagementet tillfälligtvis ändock intet blir utaf. – I dag har jag börjat med en discipel till i

Sid. 13.

Geometrie. Han skulle redan börja i går; men badstugan hindrade det. I dag har jag med honom i dess ställe en timma öfver – 3 timmar å rad. – Ehuru han visst icke var af de just vanlottade, kände jag redan hela tyngden af det dagsarbetet. Jag tröstar mig att han skall läsa endast 2 böcker för mig. – I dag har jag arbetat med disciplar 7 timmar och jag har dock varit fri för Gerdten, som berett sig till sina skolläxor. – På f.m. har jag nu väl också 3 timmar å rad; men de gå nu dock hastigare och i det hela angenämare förbi. – Hos Ilm. och Bl. Ifrån Bibliotheket, som i dag öppnades, lånte jag åter Franz Horn: Die schöne Literatur Deutschlands, ehuru det är osäkert, om jag nu mer kommer att läsa den än i förledne höst. – Min närvarande lectur har alltjemt utgjorts af Franska Grammatiken.

D. 3. Vid uppstigandet – kl. 7 (så är det nu nästan en vana för mig) – mycket oredig och sedan plågad af hufvudverk hela dagen. Bref till gamle Gubben I-i på dess sons föranledning för att anhålla om ett penningelån ifrån N-s Sockne-Magazins-Cassan. – Hos I. tog jag en sup och åt frukost. – Ändring med läsning ned hos B. – Den äldre Dem. A. kommer hädanefter blott 3^{ne} gånger om veckan. – Lyckligtvis lider min undervisning i Geometrien till slutet. – Om aftonen började jag åter fortsätta äfven Athene.

Sid. 14.

Före midnatten ingen sömn.

D. 4. Hufvudverken olidlig. – Till middagen slapp jag densamma och e.m. tyckte jag mig vara rätt frisk, så att jag om aftonen kunde gå ut och promenera; men

D.5. efter uppstigandet hade jag den åter och egenteligen samt häftigast öfver vänstra tinningen. – Bref till Hirn. – Jag lånade ifrån Bibliotheket: Maj- och Juni-häften af Jen.Lit.Zeit. 1818.

D. 6. Förhållandet med mitt hufvud detsamma. På e.m. var jag här ned och drack der både Caffé och thee (af hvardera 2 koppar). Om aftonen hos I. -

D. 7. Hufvuverken bibehöll samma art. – Dess hufvudsäte är vänstra tinningen. – Jag träffade tillfälligtvis D^r. Ursin. Han frågade mig, huru det varit med min matsmältning, om jag svettats, eller hade fotsvett, om jag vakade länge om nätterne. Jag nekade till alla dessa frågor, äfven till den första, emedan jag betraktade äfven den saken efter min vanlighet. – Han hade då intet annat att ordinera mig än en stark motion. Derföre var jag också ut om aftonen med Bl. – Om natten stark pollution.

D. 8. Hufvudverken fortfor ehuru icke just så häftigt som i går – Hos Prof. Bonsdorff. – I dag stannade hufvudverken äfven för eftermiddagen så att jag började blifva ganska ängslig öfver mig. Om aftonen en sup hos Bl. och en smörgås – En timmas promenad. – Jag lade mig, såsom jag gjort

Sid. 15.

dessa sista dagar först omkring kl. 11.

D. 9. Jag hade undanbett mig Caffé, ifrån hvars njutning den oeconomiska omsorgen redan länge afstyrkt mig, utan att jag kunnat vinna seger öfver mig sjelf till att umbära det. – Det mildaste vårväder, som man hade i dag, lockade mig ut och hade en fördelaktig verkan uppå mig. Jag kände ej stort mer till hufvudverk och hade äfven bättre appetit än vanligen. – Jag lade mig kl. 11.

D. 10. mådde jag väl ej fullkomligen väl; men dock också bättre. – På e.m. på Bibliotheket, hvilket jag hädanefter oftare vill besöka för att derstädes mer orientera mig. Derifrån tog jag Vaters Russisches Lesebuch för att genomläsa författarens afhandling om Ryska språkets företräden, äfvensom Tyska förlags-Cataloger öfver de sednaste åren, med hvilka jag då sedan sysselsatte mig – Om aftonen började jag med Bl. och hos honom igenomläsa Fr. Horns die schöne Lit. Deutschlands i afsigt att på det sättet om aftnarne tillsammans igenomgå densamma. – Vakade åter till öfver kl. 11.

D. 11. hade jag väl ingen hufvudverk; men jag kände så mycket mer olägenheter ifrån sjelfva grunden. På e.m. på Bibliotheket. – Om aftonen hos Bl. och Mannerh. Jag drack der thé. – Den sup jag der tog, retade min appetit och deraf måste jag väl förklara den pollution, som jag hade om natten.

D. 12. En sup hos I. – L.m. som jag så länge väntat är ändtligen ankommen. – Jag fick

Sid. 15.

af honom låna 60 Rd. – På Nations-Clubben. Till följe af der tagna beslut gick jag

D. 13. om morgonen (Jag sofde ända till kl. 7) till Adj.Nykopp, hvarifrån vi sedan skulle åtföljas uppå en nationell angelägenhet uti staden. Jag tracterade mig med en god sup och en god frukost; men efter densamma, sedan vi nemligen hunnit till vår bestämmelse, började jag må så illa, att jag icke var långt ifrån kräkning. – Igenom vistelse uti fria luften gick det dock snart öfver och jag promenerade sedan nästan hela förmiddagen. Magistr. Secreteraren Sjöstedt betalte jag hela summan; men ifrån N-s erhöll jag intet. – Äfven hoppet att få af Adw. Fiskalen Bark (dit jag var buden till middagen) förintades i dag; han kunde icke lofva mig något förrän till Maji. Och i denna månad borde jag betala till Nyk. dessa 270 Rd. – I dag erhöll jag ändtligen bref ifrån Petersburg; men ännu intet resultat. Slumpen hade hindrat också det. – Såsom en hög grad af svaghet i kroppen måste jag anse icke allenast mitt illamående utan äfven det att jag efter min middag, hvarvid naturligtvis några glas vin druckos, kände mig särdeles trött, isynnerhet uti knäna. – Om aftonen hos Bl. läsning och sedan promenad.

Sid. 16.

D. 14. Mycket språng. – En dubbel frukost kunde då icke skada, - Penningar sökte jag ytterligare – lika fruktlöst – hos Prof. Boxström. – Hos Nyk., som gaf mig åtskilliga förslager. – Om aftonen på flere ställen. – aftonvard hos I. – Sedan vanlig lectur hos Bl. hvilket också nästan är det enda, hvad jag i dag läst. – Om natten stark pollution under otuktiga drömmar. Sådant har jag oftare börjat märka hos mig allt sedan jag mindre inskränkt plägat kroppen, som dock dervid tyckts befinna sig bättre.

D. 15. Jag gick tidigt till Saw. för att af honom erhålla betalning uppå en skuld. Han förde mig att på värdshus äta frukost med sig. – Hela dagen förgick under bara språng. Prof. J. Bonsdorff besökte jag för att få låna penningar – fruktlöst. – Det enda, hvad jag läst, var om aftonen fortsättningen af Athene och sedan efter vanligheten Fr. Horn hos Bl. -

D. 16. Äfven tämlig motion. – På e.m. var jag en lång tid alldeles ensam på Bibliotheket. – På Nations-klubben. – Ifrån stora Bibliotheket tog jag Augusti- och September häften af J.A.L.Z. – Om aftonen var jag icke hos Bl. – Till Past. Hipping expedierade jag böckerne jemte ett bref med Mag. Wallenius. – Om aftonen förargade jag mig i hög grad öfver Gerdtens. Sedan skolan börjats, har han varit ganska försumlig med sitt Latin. Jag har i sednare tider allt mer börjat yrka på den läsningen; men då jag i dag såg honom med uppsåt försumma densamma, och låta mig vänta på sig, trodde jag mig

Sid. 16.

förpligtad till en alfvarsam förklaring, att jag ej ville åtaga mig ansvaret för en sådan vårdslöshet, utan ville skilja mig, om jag ej fann honom lifvad af större lust.

D. 17. Hos P. för att få låna penningar. Jag fick ej träffa honom ensam. Hos Prof. Fattenb. var väl detta icke fallet; men jag fick icke heller der. Jag ärnade invända det jag sett, att han med posten erhållit 4000 RD Banco. Hans egna medel kan det nu ej vara; men deraf kunde ju dock lånas. – Kanske var det emedlertid något missförstånd hos honom i afseende å mitt förmenta behof, eller ho kan veta, af hurudan natur de medlen äro, som han erhållit. – Mitt nedslagna mod i afseende å financerne, häftig verk uti en nyligen till en del lossnad tand och en fortsättning af gårdagens missnöje gjorde mig i synnerhet om aftonen i högsta grad missnöjd. – Hos Bl. var jag endast en kort stund. – En sup.

D. 18. Uppsteg jag först kl. 7. ganska oredig. – Jag träffade äntligen F.n hem. Han lemnade mig väl icke alldeles utan hopp; men der är dock icke heller något att bygga uppå. En sup och frukost hos honom. – På e.m. åter på Bibliotheket. Jag håller nu på att genomse pragtverken derstädes. – Jag deltog i dag för första gången (såsom åskådare och åhörare) uti sångconventet härstädes; men en häftig tandverk förstörde der hela mitt nöje. – Hos Bl. – En sup. -

D. 19. blef jag uppjagad af tandverken redan kl. 4. – Jag drack en kopp Caffee; men det tycktes ej län-

Sid. 17.

da mig till någon nytta igenom dess heftiga inflytelse. Mycket språng. – Tandverken tilltog och blef på eftermiddagen alldeles olidlig. – Äntligen träffade jag D^f Ursin hem och lät honom rycka ut densamma.

D. 20. Jag drack äfven idag Caffee. – Uppå Nyk.s anvisning gick jag till Ed.m för att begära ett penninglån. Jag kom för sent. Penningarne voro redan bortgifna. Jag hade genom honom kunnat få låna hela summan och det på längre tid, om jag vetat förut vända mig till honom, - Till middagen var jag åter nedbuden till Advocat-Fiscalen B. – Aftonen gjorde jag en visit hos D^f U. – Ingen qvällsvard. I dag har jag icke heller läst annat än något uti Athene. -

-

D. 21. Försök hos Ref. Secr. Bäck att få penningar misslyckades. – På e.m. på Bibliotheket. Jag återförde de förra och tog März-April häften af J.A.Z. f. 1819. Om aftonen hos Nyk. – Läsning hos Bl. – I dag har jag börjat ishet i anseende till den historiska literaturen exercera Lidéns Disputations Catalog. – Dermed vakade jag efter min sednaste vana till kl. öfver 11, hvaremot jag

D. 22. sofde likaledes efter en dylik vana till öfver kl. 6. – Caffet har nu åter blifvit i bruk, sedan jag engång började dermed. – Då jag hörde att Nord. vore ankommen, gick jag till honom för att fråga efter bref ifrån Pettersburg. Jag fick ej vidare än bekräftelse på mitt hopp om bref följande postdag; men tillika en bekräftelse på

Sid. 18.

min aning att äfven det sista projektet misslyckats. Han hade verkligen sjelf sett hos Hip. en biljett ifrån Prof. Frähn med underrättelse att Presidenten Uwaroff bortlofvat sysslan åt en Rysk protégé. H. hade lofvat skriva till mig med nästa post; men

D. 23. fanns ännu intet. Jag förmodar att han är sjelf förlägen öfver den oförmodade vändning saken tagit och uppskjuter underrättelsen derom tills han kunde sjelf föreslå mig något annat i stället. Jag mådde icke särdeles bra; men dertill är jag sjelf skulden igenom mitt oordentligare lefnadssätt. Stark föda vid mindre motion och nattvak kunna ej annat än göra en oredig. – (Och likväl hafva vi i början af denna vecka haft en ganska vacker vår-väderlek.) – Mångfaldiga bekymmer hufvudsakligen finansiella bidraga att nedslå en alldeles. – I går fick jag ändtligen löfte af Edman till påsk (af Adv.Fisc. B. har jag till Maji – och af Adj. Nyk. till Juni); men ännu vet jag icke, hvar jag skall få till att betala den sistnämnde. För att höra mig före, var jag i går på e.m. på visit här ned hos Fru Revall. Ifrån Nations-Bibliotheket lånte jag Abo Tidning ifrån och med 1791. – de årgångar, som der kunde fås.

D. 24. Tog jag de aldraäldsta ifrån Akad. Bibliotheket. Om penningelån hos Prof. Ahlstedt, äfven hos Rektorn för att förmå honom att verka på Prof. J.B., som äfven har Bibelsällskapets Cassa om händer. – Mitt mesta arbete har äfven i dag utgjorts af Excerperandet ifrån Liden, hvartill jag af Prof. Mel. fått supplementer. – I dag ankom ändtligen brefvet ifrån Past. H.

Sid. 19.

med så godt som frisägelse ifrån alla förhoppningar. Af allt synes, att jag ej skulle lyckas. Dertill reste jag hem och då det ej var tillräckligt hinder, så blef Prof. Fr. sjuk, då den länge väntade ansökningsskriften äntligen ankom och skulle anmälas. Till ytterlig glädje erhöll jag äfven bref ifrån Poppius, som dock äntligen tycktes vara utom all fara. – Om aftonen promenad med Bl. efter vanligheten. -

D. 25. Igenom Prof. Melartins intercession erhöll jag i dag af Prof. Jac. Bonsdorff löfte uppå 200 Rd. B^{co}; men blott till påsk. – Kort promenad om aftonen. – Jag blef nu tidigare sömnig och lade mig.

D. 26. uppsteg jag derföre äfven tidigare. – Symptomer af halssjuka. Dertill kom på e.m. en häftig hufvudverk. Jag drack derföre om aftonen fläderthé och band en med Camfert bestruken strumpa på halsen till natten.

D. 27. befann jag mig bättre. – Promenad redan på f.m. – E.m. på visit ned hos Frun. 2 koppar Caffee – Sedan åt jag qvällsvard hos Hirn och Nysten och drack 3 koppar thé. – Föröfrigt promenerade jag hela aftonen med Bl. uti det herrligaste månskensväder. – Mitt arbete har i dag bestått mest uti fortsättning af excerperandet. – Efter mina njutningar fick jag om natten pollution och

D. 28. magref. – Tämligen stark motion var mig derföre välgörande. Om natten vakade jag ända till närmare kl. 12.

D. 29. Befann jag mig ej heller synnerligen väl. Hos Prof. Afz. åt jag för andra gången frukost; men uträttade intet för min sak. – Af Prof. Bonsdorff erhöll jag de lofvade 300 Rd. och betalte Nyk.

Sid. 20.

Mars 1820.

Den. 1°. Martii. Ganska oredig. Jag begagnade på e.m. med glädje ett sig erbjudande tillfälle, att få bada och drack sedan hos Nyst. några koppar vin-thé. – Med en viss Fagerström har jag börjat läsa Euclides. – Vakade länge. -

D. 2. Fortsatte jag mitt Excerpt-arbete och las dessutom de sist ankomna Tidningarna, hvilka nu börjat ådraga sig hela mitt interesse.

D. 3. kom jag något tidigare upp. Jag började i dag läsa det lärrika företalet till Ihres Glossarium Sveo-Gothium, hvilket jag

D. 4. fulländade. – Bref till Past. Hipping. – Till

D. 5. hade jag begärt mig nyckeln af Prof. P. till Bibliotheket, och var derföre der hela förmiddagen, sedan jag förgäfves sökt Prof. Afz. Jag sysselsatte mig med att läsa de defecta exemplaren af Ergänzungs-blätter till J.A.L.Z, hvilka derföre ej kunnat utlånas. E.m. började jag läsa latin med Norberg 3 timmar i veckan. – På visit ned hos Adw. Fisc. Bark. Der en kopp Toddy. – Sedan kom jag att gå upp till H. hvarest Solitander höll på att tractera med punsch. Jag drack då 3 glas och förvärfvade mig en Bror vid hvarje, Lavonius och Hornborg.

D. 6. slöt jag ändtligen mitt Excerpt-arbete och började i det stället uppsätta ett register öfver Abo-Tidningars underrättelser om res Fennicas.

D. 7. började jag åter (med mera ledighet) läsa franska Grammatiken, hvilken länge varit försummad. – Hos Licentiaten Edman för att söka penningar och åtminstone trygga mig för framtiden. I månadens slut lofvade han mig. – Den Tyska-Literatur-Tidningen las jag om aftonen.

Sid. 21.

D. 11. Flera dagar hafva förflutit utan att jag antecknat något. De hafva äfven varit icke allenast högst torftiga utan äfven till en del så bittra, att contrasten med den vardaglighet och det vegetationslif, som jag hittills befinnes hafva fört, också just icke skulle vara erhebligh. – Mångfaldiga bekymmer och lidanden hafva börjat utvecklas utur min närvarande Condition, utur hvilken jag numera endast längtar att blifva lös, då jag finner mig ej kunna göra all den nytta, som jag önskade. – Penninge-förlägenheter lämna mig dessutom ingen dag i ro. Uti sådana förhållanden har jag åter börjat tänka på Wiborg, dit det nu åter skulle stå mig fritt att söka mig, om jag endast hade beslutsamhet och mod. Dock vill det der nu komma alltför öfverraskande och hastigt. Jag försummade i förledne höst under mina fruktlösa vigilationer att taga den Ryska Examen och dessutom kan jag på sätt och vis ännu anse mig bunden vid mina planer åt Petersburg, då det väl i fall jag nu sökte mig till Wiborg, kunde hända, att jag finge för villervallans skuld den post, som jag redan sökt, så ringa utsigterna eljest dertill äro. – Min läsning har tyvärr under dessa dagar varit högst obetydlig. Den kan väl icke vara annat och torde Gunås komma att förblifva det. – Litet gammalt nytt – franska Grammatiken och Athene liksom till förströelse under alla mina grämelser. – Ifrån Arvidsson har jag emot pränumeration emottagit de utkomna delarne af den i Sverige utkommande samlingen af Nordiska fornhäfder.

Sid. 22.

Några glas öl, som jag om aftonen drack hos Hirn förskaffade mig en ganska orolig sömn.

D. 12. tillbragte jag förmiddagen på Bibliotheket med hänseende till min blifvande Bok-requision genom Lector Meyer. – En bjudning till middagen af Professor Lagus hindrade mig ifrån att vara der på e.m. äfven. Ifrån Lag. gick jag till adjunkten Nyk. der jag med Nordström skulle öfverse Nationens räkenskaper. – N. tracterade med 3 glas punsch. – Aftonen tillbragte jag sedan hos Bl. med lectur af Fr. Horn och vakade efter mina mångfaldiga njutningar i dag ända till öfver kl. 11.

D. 13. Såsom vanligt uppå hela denna tiden med högst få undantag, kom jag upp kl. 6. – På e.m. hos Prof. Afzelius utan att dock uträtta något. – Jag blef utan aftonvard.

D. 14. uppsteg jag åtminstone kl. 5. – Per depot blef jag också utan frukost, hvilket, utom den smärtande anledningen dertill, icke syntes just skada mig. Sämre befann jag mig efter min aftonvard.

D. 15. om morgonen. – Bref ifrån Petersburg med nytt förslag till engagement, som till och med synes förmånligare än alla de föregående. – Jag inropade på Bokauktionen: Svea Rikes Konungars Historia ok. ättartal af J.Göransson och Abo Nya Tidning för 1789. Vid detta tillfälle må jag äfven här anteckna, hvad jag igenom Lector Meyer requirerat för i år. Det består nemligen af: Bredows Weltgeschichte in Tabellen; (återigen) första delen af Hambergers Zuverlässige Nachrichten; Creuzers, Die historische Kunst

Sid. 23.

der Griechen; Dobrowskys literarische Nachricht von einer im J. 1792 unternommenen Reise nach Schweden u. Russland; Dess Slovanka; dess Slavin, dess Glagolitica; dess Bildsamkeit der slavischen Sprache; dess Geschichte der böhmischen Sprache u. Literatur; Russische Günstlinge; J. Müllers Altrussische Geschichte nach Nestor och dess öfversättning af Heldengesang des vom Zuge der sewerischen Fürsten gegen die Polowzer; – Mahns Darstellung der Lexicographie; Alters Philologische kritische Miscellaneen; Dess skrifter über die Georgische Literatur und über die samserdanische Sprache; Hupels Estnische Sprachlehre och Antons skrifter de lingua russica ex eadem cum samserdamica matre orientali prognata och Versuch das Zuverlässigste Unterscheidungszeichen der Orientalischen u. Occidentalischen Sprachen zu entdecken. Dertill kommer ännu en Charta öfver Europäiska Ryssland af Streit. – Om aftonen var jag buden på några glas punsch till N-n, som firade sin födelsedag.

D. 16. hade jag deraf en svår hufvudverk och en förderfvad mage, hvilken jag sökte återgifva tonus genom en lång promenad. – Icke dess mindre befann jag mig icke heller på eftermiddagen rätt väl.

– Min läsning i dag har bestått endast af Athene. Dessutom fick jag första gången skrivarbete af Prof. Pipping.

D. 17. Om aftonen några glas punsch hos Nykopp.

D. 18. uppsteg jag åtminstone $\frac{1}{2}$ till 5. – E.m på Bokauktionen. Der inropade jag utom några Disputationer: Högströms Beskrifning öfver de till Sveriges Krona lydande Lappmarker. Stockh. 8°

-

Sid. 24.

I dag afgick mitt svar till Biskop Cygnaeus innehållande mitt bifall till den föreslagna conditionen hos honom, hvilken jag, såsom jag i brefvet yttrade, så mycket mer är villig att antaga, som jag är missnöjd med min närvarande Condition och beslutit att öfvergifva densamma.

D. 19. Jag vaknade sent ganska oredig. Jag hade haft en pollution och många besynnerliga drömmar, af hvilka jag endast mins, att nu mitt Ur en gång för mig hastigt tycktes hafva fått någon skada först på ena sidan af boetten; men kort derpå liksom af sig sjelf upplöstes i flera delar genom remnor, hvilka jag ej kunde förklara och slutligen söndersplittrades till så små partiklar, att det var mig svårt att ens så förvara med det hela. – Hvad jag finner närvid frapperande, är dess analogie med en kort förut hafd dröm, hvarpå (kanske det inre sammanhanget) här just ledde min erinring, att nemligen min Magister-ring ungefär på samma sätt af sig sjelft sönderföll – först hela den delen, som var egenteligen synlig på handen – öfra delen af fingret – så att den öfriga ännu satt kvar, hvarpå den afsöndrade delen ungefär på samma sätt söndersprang nästan till grus. – Båda gångerna har jag af en mängd andra drömmar vid uppvaknandet endast erinrat mig dessa båda igenom sin likhet märkvärdiga fragmenter. Vid båda hafva, så mycket jag tyckt, mina omgifvelser likasom spelt åt Ryssland. Skulle detta vara någon ytterligare vink, att ej skriva dit – eller äro de symboler

Sid. 25.

af den förvirring, som herrskar uti min inre kropps organism, och hvilken jag tyvärr nog äfven i det vakande tillståndet ofta anticiperar. – Jag var hos Prof. Pipping och tog åter nyckeln för att slippa till Bibliotheket; men då jag sedan kom att dröja nästan hela förmiddagen hos Prof. Afzelius, så blef det ingen gång af till Bibliotheket förrän på e.m. -

D. 21. gick jag på utsatt timma till Prof. Afzelius. Intet blef dock nu heller af, emedan han snart fick främmande. – Han bad mig återkomma och dricka thée hos sig. – Jag gick. Han hade åter främmande, hvilkas bortgång jag afbidade. Han bad mig då stanna kvar och äta aftonvard med sig.

– Utan nytta är det ingalunda att njuta hans sällskap. Äfven den har jag, att jag får anledning att ångra mig en och annan dumhet, eller obetänksamhet i tal och väsen, som så ofta annars för mig sjelf passerar obemärkt. – Min enda lectur i denna vecka har utgjorts af Jen.A.L.Z. för 1809, som jag nu har ifrån Bibliotheket. – I dag afsände jag ett bref till Major von Gerdtén, hvaruti jag också kanske efter närmare besinnande tror att jag begick en obetänksamhet. Jag tror mig böra uppriktigt tillskrifva honom om min ställning i anseende till hans son; men då jag icke desto mindre alldeles öppet kunde göra det, så att mina vinkar kanske kunna missförstås, så kan det hela, som i alla fall blef affattadt i en tämligen deciderad ton frambringa en effect, som blir mig menlig. Händer det så lyckligt att jag får någon utifrån gifven anledning att skilja mig, så hade jag visserligen sluppit min närvarande condition med mindre. -

Sid. 26.

D.22^{dra}. Aftonen tillbragte jag hos Lampenius, som tracterade mig med Théé och aftonvard.

D. 23. hade jag deraf naturligt grums. – I anseende till skurning i rummen blef det ej mycket läst. – I det stället var jag så mycket mer uti rörelse. – Jag böds att qvarstanna hos Adv. Fisc. B. till middagen. Om aftonen var jag åter hos Prof. Afz. utan att dock nu heller uträtta något. – Ingen qvällsvard.

D. 24. En med Nyk. tillämnad resa till Pastor Renwall i Uskela uppsköts dels för andra hinder dels sjuklighet tills morgon. – 2 koppar Caffee på e.m. ned hos frun bragte min mage i oordning. – Ifrån Bibliotheket uttog jag Adelungs Mithridates. – Om aftonen hos Prof. Afzelius. Jag drack der Théé och dröjde der uti flera timmar utan att han dock ens ordade något om mina juridiska documenter. Och likväl hade han sjelf bett mig dit i dag i afsigt att då meddela mig sina råd och sitt biträde, då det vore att förmoda att han då finge vara fri ifrån andra besök.

D. 25. 2 koppar Caffee. Fruns namsdag. – Der ned frukost och ett glas vin. – Sedan öl hos I. Det öfriga af f.m. tillbragte jag på Bibliotheket. Der distraherade mig dock den ifrån kyrkan ljudande sången och orgelklngen, hvilka hade en egen, besynnerlig verkan uppå mig. – E.m. på visit hos Prof. Lagus och Fru Ekh. – Om aftonen hos Nyst. hvarest jag drack ännu 2 koppar Théé.

D. 26. Jag requirerade ännu till: Jos. Dobrovskys Entwurf zu einem allgemeinen Etymologikon der Slavischen Sprachen, hvars existence blifvit mig genom Mithridates bekant. – På Bibliotheket. –

Sid. 27.

På e.m. var jag särdeles olustig. Jag trodde att jag uppå Bibliotheket förkyllt mig, hälst jag kände äfven rysningar. Gerna höll jag derföre om aftonen hos Bl. en sup till godo.

D. 27. mådde jag icke heller bra; men dock bättre genom något mera rörelse. – Om aftonen hos Nyk. Jag kom att tala om min ställning, hvilken han fann af min beskrifning sådan, att jag långt före detta bordt skilja mig och borde ännu göra det. Jag måste då förtro, för att ursäkta mig, att jag väntat uppå svar ifrån Bisk. Cyg. – F. bød mig att stanna qvar till aftonen.

D. 28. Orolig sömn. Stark pollution under drömmar, hvilken förutsatte en lika så förderfvad phantasie som kroppen är usel och slapp. – Frukost 2 faldig ned hos Frun och hos Kamr. Mozelli. -

D. 29. Äfven frukost här ned och sedan en förnyad hos I. som derjemte med några glas vin firade sin födelsedag. Till middagen träffades vi åter tillsammans hos D^f Ursin, som hade budit oss till sig. – En äldre Academiekamrat, som äfven var der, bød sedan hela sällskapet på en bål punsch till Societetshuset. Flere drucko sig öfver ända, äfven jag kom uti ett tillstånd, som ej just var det bästa isynnerhet för följande morgonen

D. 30. då jag intet kunde uträtta. (Brorskål hade jag druckit med sjelfva värden; Häradshöfdingen Porthan, en Häradshöfding Hjerpe, en Secret. Grottenfeldt och Stud. Fieandt) – Till all lycka inträffade nu den länge påtänkta resan till Uskela med Adjunkten Nykopp. Efter en god frukost anträdde den: Vi framkommo till qvällsvarden.

Sid. 28.

D. 30. var den mest förströende, då utom oss äfven ifrån grannskapet främmande kommo till Prästgården och ibland dem några unga fruntimmer, med hvilka jag spelte kort. En Mams. L. intresserade mig åtminstone så mycket, att jag gerna spelte med. – Föröfrigt har hela tiden varit utmärkt af ett öfvande i sunt vegeaterande och några derföre nödtvungna promenader. Ifrån R-s Bibliothek genomläs jag flygtigt: Molbechs öfversigt af Svenska National-Litteraturens förnämsta Epocher. – I anseende till ett inuti sönderrifvet och derigenom fragmentariskt blad gjorde jag R. present af Lehrbergs Untersuchungen über die ältere Geschichte Russlands emot vilkor att få ett exemplar af hans Lexicon Fennicum, då det utkommer. – Väderlekens inverkan på föret förmådde oss

April 1820.

D. 2 april att afresa på e.m. Förr sluppo vi icke. Inpå natten åkte vi till Rengo, hvarest vi sofde 4 timmar och sedan

D. 3. fortsatte resen till staden. Vår återkomst skedde i hög tid. Föret hade under vår vistelse de par dygnen å Uskela till en otrolig grad försämrat sig. – Min enda lectur i dag Jenaiska Literatur-

Tidningen. – Nyk. böd mig på thee. Derstädes souperades äfven och jag öfverlastade mig åter med waria. En ganska stark pollution om natten var deraf en naturlig följd. -

D. 4. var jag ganska olustig. – Min läsning såsom i går. – Om aftonen hos Blomqvist.

D. 5. erhöill jag af Adjuncten Edman ett lån – blott – af 200 Rd. och det till medlet af Junii månad.

-

Sid. 29.

Lyckligtvis hade jag nyligen till Commisioner erhållit för Pastor Hippings räkning 90 Rd. och å Major von Gerdtens vägnar af Baron Tandefeldt 75 Rd. – Med tillägg af dessa medel kunde jag då betala Prof. Bonsdorff dess 300 Rd. Magra andra skulder afbetalte jag äfven, och så var jag åter nästan platt utan penningar. – Det väntade svaret anlände ifrån Petersburg, men till innehållet något mal à propos. Bisk. C. väntar mig tillfölje af mitt bref; men fordrar att jag skall resa hals öfver hufvud och skickar mig till respenningar 50 Rubel. – Resan i sig sjelf litet oförväntad och olämplig är det ännu mer i anseende till min penningeförlägenhet. Och utan att något equipera mig, är det dock för mig platt omöjligt att resa, helst dertill ännu kommer att jag måste betala ännu en hop smärre skulder och godtgöra de medel, hvilka jag nu nödgats tillgripa. – Att jag befunnit mig hela den öfriga dagen ganska orolig, är intet att undras öfver. -

D. 6. Hos Contr. Ekholm om penningar. Han visste icke lämna mig något råd. – Hos Nyk. åt jag frukost. – Prof. Mel. gaf mig det rådet att begära igenom en inlaga ifrån Academiska cassan; men då jag fått utsigter att erhålla ett lån på andra händer, så ville jag ej underkasta mig en sådan förbindelse. – Nyk. skulle göra för mig försök hos Garfvar Richter; men han kunde ej träffas hem. – Först i dag började jag på Bibliotheket öfverse Manuscripterne, hvilket arbete nu kommer för sent. Jag uppsköt det enda hittills för att vänta varmare dagar. – Om aftonen hos Bl. – Om natten inträffade nu det sinliga tillståndet, att jag ej fick någon

Sid. 30.

sömn.

D. 7. också dubbla frukostar: den andra hos Nyk. Han var hos Garfvaren Richter. Han hade nu icke haft inne; men lofvat halft efter någon längre tid. – Jag var sjelf hos Prof. Boxström, utan att nu icke heller uträtta något. – Då återstod det enda medlet att bönfälla hos Mag. Fabrit. att han genom Handelsman Peitzell, hos hvilken han plägar lyfta penningar, anskaffar en summa tillsvidare. Emedan jag föreställde mig, att det väl vore sista gången, så bivistade jag sångsällskapet, som i dag

hade till och med Grefve Aminoff och Baron Kothén och en hop fruntimmer till åhörare, de sednare dock osynligen uti andra rum. – Jag drack mig till skada hela 3 koppar Thee.

D. 8. hade jag ganska starkt grums. – Pigan profeterade mig af skummet uppå Caffet penningar. – Fabr. kom äfven och hämtade mig 200: jag får hjälpa mig fram med dem. – Mycket spring att uppköpa hvarjehanda klädespersedlar. -

D. 9. Mycket spring. – På e.m. visit hos Urs. – Sedan om aftonen hos Bl.

D. 10. Hela f.m. hos Prof. Afz. Nu dicerade han för mig (Han ligger ännu) en inlaga till Senaten. – För att rådfråga mig åtskilligt i afseende å densamma, gjorde jag på e.m. ett besök hos Adv.fisc. Barks hvarest jag kom att dröja mycket länge, då der var äfven andra främmande. – Såsom vanligt i dessa tider arbetade jag intill kl. 11.

D. 11. Mycket spring.

D. 12. Likaledes. Uppå Bokauktionen på e.m. inropade jag en hop Disputationer. – I dag nödgades jag sluta min läsning med Mademois. Allén. -

Sid. 31.

Så mycket jag kunnat för andra ärender medhinna, har jag reviderat manuskripterna på Bibliotheket och åtminstone antecknat titlarne. Hela det der arbetet kommer nu eljest för sent. – Bref afsände jag till Petersburg att jag ännu i denna vecka vill afresa härifrån. -

Mitt hemgöra har varit att afskrifva handlingarne och dernäst att uppsätta Register öfver hela sviten af Åbo äldre Tidningar. Hvarje natt har jag vakat intill kl. 11.

D. 13. uppsteg jag dock åtminstone redan kl. 5. – Ett oändeligt springande. Ytterligare förargelser hem vid. – Uppvaktningar hos Professorne Joh. Bonsd. och Afzelius. Hos den sednare åt jag frukost. – Jag var buden till middagen af Advoc. Fiscalen Barck. – Äfven ifrån det huset syntes afskedet blifva mig verkligen rörande. Det blef ännu uppskjutit. -

D. 14. Ville jag gå dit; men man förklarade mig, att Herrskapet vore opassligt. Hos Ursin var min visit lika fruktlös: der var icke Herrskapet hem. I förbigående ville jag besöka Linsén: Han skulle åter ut på en soupé och jag måste skynda mig äfven derifrån. Till och med mitt värdsfolk var utgånet. Denna otour ändrade mitt beslut att uppskjuta resan.

D. 15. fick jag först mina Documenter färdiga att afskickas till Helsingfors. Icke en gång nu träffade jag Prof. Pipping hem, men mitt avsked ifrån Barcks och Ursins hem gick dock för sig på e.m. i synnerhet ifrån det förra var det mig verkligen rörande i hög grad. Uppå det sednare stället skämtades allt bort. Man persvaderade att stanna qvar till aftonvarden. Äfven jag var nu rätt munter, ja för mycket för tillfället. – I anseende till mitt långa dröjsmål der blef ingenting ännu inpackadt. Också är jag i afseende å den ingenting mindre

Sid. 32.

än villrådig, då det är att förutsättas, att jag nu alltför litet kan få fram med mig.

D. 16. Jag var buden till Ekholms till middagen. På e.m. träffade jag ändteligen Prof. Pipping hem. Klockan 5 om aftonen var jag färdig att resa men i anseende till ett starkt regn, som just började då jag skulle bryta upp, uppskjöt jag resan till morgondagen. Aftonen tillbragtes hos Ilm. som jemte andra af mina vänner för min afresa hade tillställt ett litet convivium. Jag förmådde ej dricka mycket; men aftonen förflöt dock uti den lilla förtroliga kretsen angenämt. När skall jag åter förlefva en sådan. Sent om natten skiljdes vi åt. För sista gången (måtte jag ej hafva sagt det för alltid) promenerade jag sist tillsammans med Bl. Den föreställningen framkallade gemensamma tårar.

D. 17. Kl. 5 var formannen der efter sitt löfte. Äfven jag var färdig. Hos I. dröjde jag dock ännu någon tid; nästan i samma sällskap som i går aftons tömdes ännu för min resa några glas vin. Äfven nu såsom i går måste jag sakna Nykopp. Man följde mig ut med sång och glas ända till Dragontorpet. Der tömdes den sista skålen. Kärran rullade af och jag såg mina vänner snart icke mer. Nu började det åter regna. Dock for det icke länge. Jag åkte 11½ mil ända till Portas gästgifveri, hvarest ett varmt rum inböd mig att ligga öfver natten. Jag var också ganska sönderbråkad.

D. 18. fortsattes resan vidare ända till Tautila. Ifrån Tavastehus stad hade jag de största ledsamheter. Gästgif-

Sid. 33.

varen, som förmodligen igenkände mig och nu ville hämnas på mig för det omak han före julen lidit då jag äfven der passerade en långsam natt hos honom, gaf mig en istadig häst med hvilken jag ej slapp ifrån stället, sedan jag kommit ett stycke ifrån staden. En Bonde var genast villig, sedan jag försökt åtskilliga andra, att föra mig till gästgifvaregården och gjorde det äfven. Af honom hörde jag att gästgifvåren hette Bl-st. Så skulle jag nu erinras om mina vänner! – På Tautila var det

ganska kallt, då jag sedan sent kom dit; men jag kunde ej hoppas bättre på det följande, om jag ej hade lust att igenom natten resa till Kangantaka.

D. 19. Kom jag dit först mot middagen. Derifrån åkte jag för första gången på släde de 2 följande hållen. Det gick likväl ännu vida sämre, så att, huru glad jag också i början var öfver förändringen, så fordrade jag mig häldre kärra ifrån Willäktis till Nyby. Derifrån fortsatte jag än vidare resan åt hem, då jag af en Koutila-bonde, som just kom med skjuts ifrån Kausala, hörde att elfven vid Sidikala redan vore öppen och att han med färja kunde komma öfver. – Han hade samma väg med mig tillbaka och då han var med släda, fick jag honom öfvertäld att ifrån landsvägen föra mig hem. Jag ville begagna mig af en genväg, hvilken ifrån barndomsåren än stod för min erinring. Men uti den mörka natten tog jag miste och kom ned på ett kärr, hvarifrån slutligen ett träsk, hvilket jag fann vara Hiisioislammi, mötte mig och tvang oss att vända om. Jag har ej förut sett det träsket, ehuru jag i min barndom rätt ofta önskat det. Med skäl kunde jag

Sid. 34.

derföre nu lämpa på mig Goethes epigraf: Was man in der Jugend wünscht, seht man im Alter die Fülle. Detta blef dock besannadt i en annan mening. Icke långt ifrån träsket nemligen, då jag skulle tillbaka öfver kärret, stjelpte jag med mina kappsäckar uti en strid bäck, hvarvid utom jag sjelf alla mina papper och jemväl en stor del af mina kläder blefvo nästan genomvåta. Jag slapp ej mera ens hem, utan måste på denna sida om elfven ligga uti ett torp, hvarifrån jag

d. 20. med båt öfverfördes till byn. Hemma var jag sysselsatt med att torka mina effecter. Om aftonen badade jag.

D. 21. Begaf mig vidare och kom med oändeliga svårigheter dels med kärra och dels med släda till Parola.

D. 22. var jag sinnad att fara till Kyrkobyn för att hälsa på L-m, men den planen ändrades sedan så att jag stannade qvar och skickade blott en biljett efter L-m, som också kom på eftermiddagen och blef qvar ända till eftermiddagen.

D. 23. Långt ifrån att af några nöjen qvarhållas, kände jag en viss oro och längtade att komma vidare.

D. 24. Blef det ändtligen afresa. Pastor R. följde med sin son, såvida de skulle resa till Anjala. Isynnerhet omkring Davidoff och likaledes derifrån ända till Wildmanstrand var vägen ganska dålig, så att jag ankom till sistnämnde ställe först kl. 2 om natten. Jag orkade ej resa längre, ehuru min första plan var att ej rasta förrän i Wiborg. Dit ankom jag middagstiden.

D. 25. Uppå gatan träffade jag sedan bönder, som ville åtaga sig att föra mig fram till Petersburg. Men då de voro flera och de sinsemellan syntes göra åtskilliga demonstrationer på hvarandras bekostnad, så fruktade jag

Sid. 35.

med skäl att blifva bedragen, sedan jag nog godtroget lämnat 5 Rubel handpenningar åt en karl, af hvilken jag ej hade någon vidare säkerhet än, att han uppgaf sig vara ifrån Ljustila. Underhafvande till en assessor der uti staden.

D. 26. ärnade jag då han ej syntes på den utsatta timman, afresa med skjuts. Ändteligen kom han. Tillfälligheter hade uppehållit honom och nu röjde det sig, att icke han, utan den andra Bonden, som hade varit hos mig för att söka kasta en skugga på honom, var den bedräglige. – Efter middagen afreste jag med mannen på tu man hand. Vi hunno till natten ej längre än till Hotakka, der jag ville förgås af en odräglig hetta.

D. 27. Till Caffetiden hunno vi till Pastor Groundström i Kivinebb. Man öfvertalte mig att blifva der öfver natten.

D. 28. Först efter frukosten afreste jag. Uppå första betstället träffade jag i sällskap med 2 af den i Finland kringvandrande Acteur. Truppen, och en Löjtnant vid Ryska Wiborgska Regementet med dess föregifna Fru. Han kallade sig Arno. Med honom hade jag rätt roligt. Båda talte väl Tyska och visade sig ganska förekommande. Med flit höll jag mig också mer till dem än det der förhäteliga Theatersällskapet, som icke en gång offentligen blygdes att visa sina postsimia vitae. Uppå hvart ställe, hvaräst vi rastade, söps det och grälades alldeles förfärligt. Den ena, som hade med sig Fru, gick till och med slutligen så långt, att han gaf henne flere örfilar. – För att rätt kunna njuta utaf Petersburgs anblick och kanske ännu mer derföre att det kostade på att resa i en högst kall och regnfull natt, stannade det sällskap i Pargala, då Löjtnanten och jag fortsatte

Sid. 36.

resan in till Petersburg, dit vi i gryningen ankommo.

D. 29. Lyckligtvis voro bryggorne redan der, så att man utan hinder kunde resa fram, ehuru med en omväg genom Wasiliostrow. Jag åkte in till Finnér, hvilken jag oförmodadt fann sjuk. Straxt på e.m. var jag med Past. Hipping och sökte Biskop Cygnaeus. Han var ej hem: jag lämnade bud, att jag funnes hos F. – Der sofde jag uti flera timmar. Omkring kl. 6 kom man med en Droska efter

mig och jag flyttade ned med mitt pick och pack. B. emottog mig ganska vänligt. Mycket förståndigt bad han mig göra förtroende af allt hvad jag kunde finna anledning att vara missnöjd med, då det, i fall möjlighet vore der, skulle hjelpas. Tillika lämnade han mig 100 Rubel till handpenningar. Efter Théé (Toddy) drickningen böd han mig ut med sig till en promenad omkring den härunder flytande Fontankan.

D. 30. Var jag med Prof. Afzelii bref och paket till Stats Secreteraren Rehbinder. Han lyckönskade mig att hafva här erhållit en plats, hvarvid jag kunde vara i tillfälle att inhämta språken och sjelf göra mig känd. Han tillade att hans åtgärder för mig misslyckats. En kort stund var jag uti en Rysk Kyrka.

Maj 1820.

D. 1^a Maji Började jag såvida med min Embetsbefattning, att jag examinerade mina blifvande Disciplar. Den äldsta är tämligen försigkommen; men de öfriga 3 äro beklagligen så godt som alla Abcdaner. För min egen del har jag börjat med Ryskan äfvensom med fortsättningen af den finska Grammatiken. – Kort bref till Åbo med Magister Wallenius, som skulle afresa

D. 2. - - - Stark pollution

Sid. 37.

D. 3. Intet märkvärdigt. Dagarne hafva förflutit så att jag knappt märkt att jag befinner mig i Petersburg. Endast det eviga rasslet af åkdon uppå gatorna i den mörka stilla natten och de skinande ljusen framför mig hafva lifligast påmint mig derom. Jag är obegripligt likgiltig och försunken till en slags Stumpfheit. Också har jag ej mått särdeles väl. Jag har funnit att de sedna qvällsvardarne - emellan kl. 10, 11 – skada mig mer än de gagna. Jag har ärnat aflägga dem; men ej kommit mig än dertill. Den förändrade dieten faller mig litet ovan. Caffé drickes kl. 8; kl. 10 frukosteras och först klo 4 spisas middag. Emellan 8 och 9 om aftnarne låter Biskopen bjuda mig att deltaga i en promenad. Under den språkar vi om hvarjehanda mer och mindre lifligt allt efter huru han är till humörs. – I dag har han varit särdeles fryntlig. Vid bordet dracks par glas godt Mallaga. Denna afton var jag ut hos Magister Stenbäck för att få Adelungs Tysk-Ryska Lexicon, hvilket jag enl. ägaren Linds anordning tillsvidare får begagna. Af Finnér lånade jag Soltans bref och Tappes Grammatik. Min lectur har i dag ej varit betydlig: litet Ryska och tidningar, d.ä. de finska. De svenska äro här svåra att erhålla. I allmänhet måste jag nu lämna det politiska intresset bort: här kan det ej så lätt tillfredsställas såsom i Åbo, då de Svenska tidningarne ej äro tillgängliga och de Ryska äfvenledes hittills varit sällsynta. Ryska Invaliden är det enda politiska blad, som jag hittills sett.

D. 4. Jag uppvaknade i dag redan kl. 6; men mådde alldeles icke väl. – Jag måste genast aflägga de der aftonmåltiderna. – Ehuru jag just emot aftonen mådde ganska

Sid. 38.

illa, blef det icke heller i dag utaf. Inskränkt har jag nu dem väl efterhand. Jag borde så mycket mer aflägga dem, som jag äter alldeles ensam och kan kanske för min person till och med förorsaka besvär med anrättningen. – Hos Finnér äfven i dag om aftonen. -

D. 5. åter kl. 6 uppstigen, ehuru jag lika litet nu var af min sömn vederqvickt, som förut. – Om aftonen hos Pastor Hipping och Finnér. För att någorlunda kunna upprätthålla mig, har jag funnit det nödigt att om aftnarne, då jag är oroligast, göra promenader. I dag gjorde jag en sådan äfven om morgonen.

D. 6. Past. Hipping hade i går gifvit mig anledning att komma till sig för att sedan få bese Gref. Rumäntzoffs Bibliothek. Jag var der i dag med honom. Det är verkligen såsom privat Bibliothek ganska betydligt isynnerhet för historien ganska rikt. För öfrigt är det hvad de andra Fächer angår, tillfälligt och utan plan samlat, hvarföre ett och samma verk ofta i flere och mångfaldiga exemplar förekommer. – Det hela är efter Fächer indelt uti 9 särskildta rum. Emedlertid såg jag der också många rariteter och märkvärdigheter. Past. Hipping lofvade mig att få låna derifrån, hvilka arbeten jag ville. – Åt Biskopen måste jag ifrån PostContoret uttaga ett paket. Af det myckna gåendet erhöll jag en häftig hufvudverk, som dock på eftermiddagen försvann, ehuru jag vid måltiden till och med ännu mer genom vin upphetsade mig. – Aftonen hos Biskopen, med hvilken jag sedan gjorde en promenad längs Fontanka ända till Nevan. Nu tyckte jag mig förtjena en ordentlig qvällsvard, så sen den också blef.

Sid. 39.

D. 7. bivistade jag Catholska och Kasanska kyrkorna under Gudstjensten. Eftermiddagen tillbragte jag, efter att hafva sökt Pastor H. par timmar hos Finnér, som är ganska dålig. Den materie som han upphostar var så stickande, att jag slutligen måste gå min väg. Hans Läkare misströstar om hans räddning.

D. 8. Min 26te födelsedag. Början af detta året har förgått alldeles onyttigt. – Förmiddagen var jag ut att handla böcker och eftermiddagen har ock gått, utan att något det minsta blifvit gjordt. Jag har också mot aftonen mått ganska illa. -

D. 9. ut hela förmiddagen för att köpa Tyska och Ryska Lexicon. Äfven på eftermiddagen har jag varit ut att föra på posten ett bref, som jag skrifvit till Upsala. – Om aftonen gjorde jag ännu en

promenad. Oaktadt mina täta motioner har jag nästan ständigt varit besvärad af magref och en just gemen halsbränna. – Ingen qvällsvard. -

D. 10. På f.m. på Wettenskaps Academiens Boklåda. Jag köpte mig ett nytt exemplar af Lehrbergs Untersuchungen jämte petersburgska Calendern för i år. Han gaf mig Catalogen öfver sina Commissions Artiklar. – Om aftonen var jag än mer än förut plågad af mitt onda. Det skall vara symptomter till den för främmande vanliga sjukan här i Petersburg. För att döfva mina plågor, gjorde jag ett starkt mål.

D. 11. sofde jag ända till närmare kl. 8. Något confus vid uppstigandet; föröfrigt kände jag redan förebud af det nu engång till dagsordningen hörande qvalet. – Det afgjordes i dag, att vi få en Schlyter till Lärare i Ryskan. Jag får också nämligen begagna densamma. – Det var först fråga om en Bonikewitsch, hvilken jag i går ock såg hos Past. H. Med honom hade jag ej ens annorlunda kunnat communicera mig än på Latin, då denne deremot äfven kan Svenska. -

Sid. 40.

D. 12. mådde jag om morgonen ovanligt bra. – Jag hade ingen qvällsvard ätit. – Expedierade bref till Nykopp och Blomqvist och förde till Maimutdin för att med Statsrådet Hartman afgå. I dag började jag derom anmodad af Past. H. ett afskrifningsarbete af min Disputations Catalog för Grefve Rumäntzoff. Jag kommer derföre att få 75 Rubel, en nu isynnerhet för mig nödvändig förstärkning, sedan alla mina handpenningar äro gångna i det närmaste. – Promenad med Biskopen om aftonen. Ingen qvällsvard i dag heller. Jag hade i skymningen mitt onda åter; men i en mindre grad. Lade mig kl. 11.

D. 13. Kom jag upp efter vanligheten omkring kl. 6. – Till middagen, som jag ensam åt med barnen, hade man lämnat mig en bouteille vin. Jag drack då några glas och gick sedan till Cathrinhoff, för att se 1^a Maji firas i Petersburg. Hvarje drag i Fanny Tarnows skildring deraf fann jag nu der i en lefvande tafla. Allt var lif. – Den mulna väderleken efter ett häftigt regn i morgons var väl orsaken, att det var kanske mindre folk än det måste vara, då det är fullkomligen torrt och vackert. Dock var det emedlertid nog för mig, som första gången nu såg. Jag var der enda till sena aftonen. – Sedan gjorde jag intet mer, utan lade mig (utan qvällsvard) -

D. 14. var jag åter i Catholska och dessutom äfven i Armenianska kyrkan. – På e.m. gick jag emot aftonen till Pastor H. hos hvilken jag drack ett glas punsch. Sedan promenerade jag med honom till sommarträdgårdarne, hvori-

Sid. 41.

från jag i anseende till grannskapet gjorde ett besök uti mitt gamla kvarter hos Silfverarbetaren Uhrweder. – Hos Finnér.

D. 15. fagnade mig Mannerheim med ett bref ifrån Bl. som han bragte med sig. Jag var sedan på en promenad med honom. Om aftonen med Biskopen. -

D. 16. Sent uppstigen. Min sömn fortfar allt ännu att vara orolig och ingenting mindre än vederqvickande. Jag tror dock att det härrör af de fjäderbolstren och dynor, på hvilka jag ligger. Promenad redan före frukosten. Jag åt en ny frukost hos Mannerheim under min gång till Wasiljostrow. – Om aftonen sökte jag H. var sedan hos F. och Cantor S. som tracterade med en frisk sup och smörbröd. I dag har jag slutat Ottelins och Ehrströms Grammatika samt börjat med Tappes. -

D. 17. skulle blifva en stor parad. Redan förrän jag hunnit frukostera, skyndade jag mig ut till sommarträdgården (Herrskapet hade jemte Bar. Rehb.s en Balkon uti Pawlowska Gardes-Casernen), hvarifrån jag bäst kunde hoppas att få åskåda hela herrligheten. Verkligen var min plats ganska bra, ehuru jag sedan cederade den (onödigt nog) åt ett Herrskap, som ändock kunnat rymmas der. Först hade jag bredevid mig Turkar och Armenianer, med hvilka jag rätt gerna velat tala (neml. Ryska; ty de talte äfven det färdigt), om jag kunnat. I allmänhet hindrar mig just okunnigheten i detta språk ifrån att antaga en sådan der göttliche Frechheit, som jag eljest kunde hafva lust till och som äfven säkert skulle

Sid. 42.

kunna hafva många goda och nyttiga följder. Huru interessant hade ej t.ex. mitt sällskap kunnat blifva, om jag varit i stånd att göra det dertill först nemligen språkat med mina Österlänningar, hvilka å sin sida tycktes nog vara böjda derföre och sedan, då de egentligen uppmanades att cedera sin plats, draga mig längre till ett par unga Damer och conversera med dem. Tid hade det nog varit dertill; ty jag blef ordentligt trött af ståendet, innan alla Gardes-Regementer hunnit defilera förbi Hans Kejsersliga Majestät. – Igenom min dervaro blef jag icke allenast sjelf utan frukost, utan försummade äfven vår Ryska Lärare, som åtminstone ej slapp in uti mitt rum. Vi började emedlertid alla för honom. Emot aftonen mådde jag åter icke bra, ehuru jag i dag egentligen gjort blott ett enda duktigt mål. – Om aftonen hos Fin.

D. 18. Bivistade jag den Svenska Gudstjensten, som i dag skulle blifva särdeles högtidlig, emedan Kyrkans stiftelsesdag äfven firades. Detta upprepades också af prosten alltför ofta i dess predikan och till och med namnen på den första Kyrkobetjeningen fick man till ledsnad höra. Snart kommer jag icke dit åter: hela Gudstjensten innehåller för mig nästan intet uppbyggeligt. – Vid utgången utur den lilla kyrkan, der man lätt kan blifva bemärkt af goda ögon, träffade jag oförmodadt en gammal bekant J.J., som jag längesedan skulle uppsökt, om jag vetat, att den vore här. – Jag ville

uti någon annan kyrka göra mig skadelös för hvad jag i den Svenska förlorat; men allt var redan förbi. Uppbyggligheten af predikan ersattes dock genom den här utropade Lindt, som jag på e.m. i Catholska kyrkan hörde.

1820

2.

Sid. 43.

1820

2.

D. 19. Jag lånade ifrån Grefve Rumäntzoffs Bibliothek genom Past. H. de 2 första delarna af Mithridates och J.G. Hamarens Schriften. Redan det första stycket af de sednare: Versuch über eine akademische Frage von Aristoteles förstod jag ej alldeles och tycktes i förhand rättfärdiga den epigraf, som någon skrivit på det torna rena bladet framför boken: Nemo est, qui intelligere te possit. Aliquis fortasse unus aut alter incidit: & hic ipse formandus Tibi erit, instituendusque ad intellectum tui. Sec. Ep. VII. – Föröfrigt har jag nu börjat äfven explicera Ehrströms Ryska Läsebok.

D. 20. Jag besökte på e.m. J.J. Det skall blifva snart afresa och jag vågade ej bedja om något besök. – Om aftonen hos Past. H.

D 21. förde mig Biskopen med sig i den finska kyrkan. Gudstjensten förrättades der ej bättre än i den Svenska. Hela e.m. var jag hem och arbetade på Disputations Catalogen för Rumäntzoff.

D. 23. hade jag den färdig och afförde till H. – Jag har åter befunnit mig illamående om aftnarne: kanske förkylde jag mig i går då jag med Biskopen var utåkt till Major på Wasiliostrow. Jag tyckte mig ej i vagn behöfva någon öfverrock. – För att döfva mina plågor, åt jag en dugtig qvällsvard. -

D. 24. Expedierade jag bref till Finland med Mannerheim, som

Sid. 44.

afreste dit om aftonen. Under mitt sökande att träffa honom, hade jag en ganska stark motion för i dag. Icke dess mindre fortfor jag om aftonen att åter befinna mig illa.

D. 25. Jag köpte hos Mayer: Bernhardis Anfangsgründen der Sprach-Wissenschaft. Utom denna och Lehrberg har min boksamling för denna tid blifvit ökt endast med: 5te och nyaste upplagan af Tappes Ryska Grammatika samt Словарь историческій о бывшихъ въ Росии писателяхъ духовнаго чина, грекороссийскія церкви och Bemerkungen über einen in den Russischen Chroniken erwähnten Kriegszug der Russen nach Finland von Hipping, hvilka båda jag nu fått af den kända H. – Biskopen gjorde mig present af Отчетъ Московскаго библейскаго комитета за

1849 годъ. – Om aftonen hälsade jag på Finnér i dess nya spisqvarter hos Silfverarbetaren Tallberg. Man tracterade mig med Théé.

D. 26. Då jag efter frukosten ville gå att spatsera träffade jag oförmodadt på Arvid Strohlman. – Sedan umgicks jag nästan hela förmiddagen med honom och kom under mina vandringar med honom att i en Bokbod på Gostinnoi Dvor lägga mig till följande 3 Böcker: Ahnung und Gegenwart. Ein Roman von Joseph freiherrn von Eichendorff. Mit einem Vorwort von de la Motte Fougué. Nürnberg. 1873; Le Richelieu de Salamanque ou les Me-

Sid. 45.

moires de D. Chembin de la Ronda par Monsieur le Sage, Amsterdam 1736. 12° och Rime di Mess. Francesio Febraria in Bascano 1776, 12°. – På ett tyskt värdshus åt jag med Str. middag och drack 1 glas portvin. – Således har jag i dag ätit 2 g^e. middag och illamåendet om aftonen var nu naturligare. – Med Biskopen hos Finnér.

D. 27. Promenad efter uppstigandet. – Jag såg och las den första Literaturtidning här – Juli häftet af Heidelberger Jahrbücher der Literatur. Jag började läsa Eichendorffs Roman: Ahnung u. Gegenwart. – E.m. var jag hos St. för att kunskapa om resan och dessförinnan insinuera min förra bön in petto om ett besök. Jag vågade dock nu lika litet komma fram dermed; ej heller var dertill så lägligt tillfälle. – Interesserad blef för mig om aftonen min visit hos en Svensk målare, till hvilken Biskopen förde mig för att bese en stor tafla, hvilken han efter 3 års arbete fulländadt. Den föreställer hyllningsacten vid Landtdagen i Borgå 1809. Vi kommo dit tyvärr först i skymningen; men jag tog mig deraf anledning, att vid bortgången bedja honom om lof att återkomma. Sjelfva hans personlighet är en äkta konstnär och äfven genom hans ålder vördnadsbjudande. – Vi drucko hos honom ett stakan starkt Toddy eller Limonad, såsom han kallade det. Samtalen på återvägen voro mera förtroliga. – Jag åt ännu litet, innan jag lade mig. Om natten hade jag en stor pollution, väl en följd af Limonaden.

D. 28. Jag mådde just ej bra. Uti Catholska, Trefaldighets och Kasanska Kyrkorna. – Middagen stördes af ett spektakel, som

Sid. 46.

snarare upprörde än roade mig. Det var ett koppel på hundar, hvilka man i hvarjehanda förklädningslät dansa d.ä. trippa på två ben efter musik och dessutom visa åtskilliga andra kraftfärdigheter. Menniskors färdigheter kan man med beundran, om också stundom med rysning öfver vågstyckens art åse, då man dervid alltid tilllika uti tanken på människosnilletts rikedom och mångfald kan hafva en tröst emot den uppå en större eller mindre grad af tvång, som i alla fall måste till sådant

förutsättas, men hos djuren erinrar tyvärr alltför ofta sjelfva konstutförandet om de grymma medel, hvilka man användt och endast kan använda. – En fröjdefullare anblick lemnade på e.m. den förnyade (af d. 1^a Maji) skådespelet på Catharinhoff, dit jag med 2^{ne} af mina disciplar gjorde en lustfart på Fontanka och sedan der tillbragte hela e.m. till sena aftonen. – Efter hemkomsten fortsatte jag läsningen af Romanen ända till inemot kl. 1. En egen syn var det för mig att se det redan vara helt ljust, ehuru ännu Månen blodröd ifrån klara himmelen sken uti Fontankan och med en underbar glans färgade dess yta.

D. 29. sofde jag så mycket längre. Biskop. förde mig med sig till Tyska Petri Kyrkan, hvaräst jag i dag således bivistade Gudstjensten. Här talte den mera till mitt sinne än den hittills gjort i någon enda af de andra Lutherska Kyrkorna. – Min läsning något Ryska och Romanen. – Sedan jag på

Sid. 47.

e.m. hälsat på Finnér (Jag undfägnades der med Caffee och appelsiner) begaf äfven jag mig till Sommarträdgården, som efter gammal vana är i dag bestämd till offentliga promenader. Väderleken var skön. Jag gick fram längs Fontankan. Uti porten nära vid Michailoffska palatset var en förskräcklig trängsel emellan tvänne partier. Det ena skulle fram: det andra ville derifrån. Uti sjelfva trädgårdarne gick det först rätt brokigt och lustigt till. På de bredaste alléer befunno sig alltid 2^{ne} stadiga strömmar af människor af allehanda stånd, språk och klädedräkter. – Musik var anbragt på flere ställen uti trädgården: på ett ställe hörde man äfven den förträffliga hornmusiken. Emellan dessa hvilopunkter sväfvade jag fram och tillbaka ibland de rörliga massorna eller ock stod jag vid någon skiljeväg, och såg huru de drogo förbi, hvar och en med sin Liebchen eller åtminstone en vän eller bekant af eget kön. Derföre, då jag var så der allena, intresserade mig rätt mycket en Turk, sirlig och rikt klädd på sitt vis, som med oändelig sjelfförnöjelse skred fram och ju mer han fäste uppmärksamheten på sig, desto mer bröstade sig. Uti den högst förnäma min, som han isynnerhet vid mötet af rikare och förnämre fruntimmersgrupper antog, låg tillika något så skalkaktigt och komiskt, att jag länge förföljde [!] honom för att se honom. Emellanåt lät han höra sig med åtskilliga qvicka infallen till Damer, med hvilka han

Sid. 48.

var bekant och hvilka inlät sig i samtal med honom. Han talte Franska temligen obehindradt. Hade jag tilltrott mig hälst så mycket, så hade jag verkligen sällat mig till honom och anhållit att han måtte adscire me secundum in societatem. – Återkommen ifr. sommarträdgårdarne besökte jag ännu Stenb. och drack thee hos honom. – Sedan fortsatte jag hem läsningen af Romanen ända till öfver midnatten, då jag upprörd af rysning och räddhåga öfver hvad jag läst, lade mig.

D. 30. Jag befann mig ej väl vid uppvaknandet, som skedde sent. Jag begaf mig derföre ut och såg en stund på exercicen uppå Exercisplanen invid Semenowska Casernerne. – I dag blef det ändtligen

tal om min aflöning, då jag var in hos honom för att rådfråga honom om åtskilligt angående Undervisningen. Han började sjelf tala derom och frågade, om jag vore nöjd med 600 Rubel. Jag kunde ej säga annat än ett tvetydigt Ja, ehuru den upptäckten att jag missräknat mig, verkligan redan i första ögonblicket öfverraskade mig. – Jag förblef bedröfvad, lät derföre Barnens permissionstid fortfara och begaf mig sjelf för att förströ mig, till Grefve R.s. Bibliothek och förblef der ända nära till middagen. Äfven på e.m. var jag uti ett högst elakt lynne, hvarunder jag gick att söka Schlyter och återvände hem, då jag ej träffade honom. – Jag lade mig nu tidigare ganska ängslig och utmattad.

Sid. 49.

D. 31. Jag mådde just ej bättre i dag heller. – Jag slutade läsningen af Romanz: Ahnung und Gegenwart, som verkligan angenämt underhållit mig, ehuru den kanske under det oroliga tillstånd, hvaruti jag nu befunnit mig, äfven upprört mig. – Om aftonen gick jag ut för att besöka Schlyter, egenteligen för att tillika föra till någon Bokbindare att häftas: F. Adelungs Catharinens der Grossen Verdienste um die vergleichende Sprachenkunde, som jag i går erhöill af H. – Jag drack en kopp Toddy och lade mig sedan efter hemkomsten snart nog, emedan jag icke dess mindre äfven nu var för matt och kraftlös att arbeta.

Juni 1820.

Mit dem Anfange eines neuen Monaths werde ich einen Versuch machen mich der deutschen Sprache bey diesem Aufsätzen zu bedienen. Für so, wenn es auch nicht andere Ursachen gebothen, wurde ich wenigstens selbst bey ihrem vielleicht immer mehr zunehmenden Mangel an innerem Gehalte (dieses sey nun doch nur relativ gesagt und muss durchaus so verstanden werden) einigen Nützen von dem ganzen wenig frommenden Geschäfte haben. -

Den 1^{en} Wie gewöhnlich schlief ich lange. F[inér] aus D.ff. [Duderhof] an. Es scheint als sollte er sich dort sehr gut befinden. Die Lage ist einem jedem Vorbeygehendem herzlich einladend. Sein Auskommen wird auch, wie ich höre, recht befriedigend werden! Ich führte ihm mit mir nach der katholischen Kirche, wo ich

Sid. 50.

der Feyerung des Frohnleichnamfestes beyzuwohnen hoffte. Diese Hoffnung war jedoch nur auf einem Irrthum begründet. – Des Abends besuchte ich Finér. -

Den 2^{en} war ich wieder in einer höchst üblen Laune, die ich des Vormittags durch eine weite Promenade zu verscheuchen suchte. – H. war hier Nachmittags und bezahlte mir für den Disputations-Catalog, den ich, für den Grafen Rumanzoff geschrieben habe. Auch bin ich jetzt so arm, dass ich bald in Verlegenheiten hätte geriethen müßen, da mir einige nothwendige Ausbezahlungen bevorstehen. Mit dem Bischoff folgte ich nach Hause und musste dann mit ihm eine Promenade machen. Sonst wäre ich auch nicht dazu gekommen. Indessen war ich wieder von meinen Plagen so beängstigt, dass ich um sie überzutäuben mich entschloss zu essen.

Den 3ⁿ. Am Vormittage befand ich mich ziemlich wohl und war zum Meyer gegangen, bey dem ich Adelungs Übersicht aller Sprachen und ihrer Dialekte kaufte. Diesen Ankauf bereute ich doch bald, als ich das dürre Register, außerdem von sehr geringer Umfange für den Preis, näher ansah und werde versuchen es gegen die Vatersche Literatur der Grammatiken &c umzutauschen. – Gegen Abend war das Übel bey mir wieder da und zwar in einer nicht geringen Stärke. Alles ärgerte mich. Als man Fr. der eben in der Absolvierung seiner Lekzion begriffen war, eiligst von unten her wegrief um sich anders anzuziehen,

Sid. 51.

damit er den angekommenen Gästen, presentabel würde ging ich aus und streifte umher in den Straßen. Als ich darauf mit den Arbeiten wieder einen Versuch machte und es immer nicht gehen wollte, mußte ich wieder hinaus. Da traf ich dann auch den Bischoff, den ich nach Hause begleiten mußte.

D. 4ⁿ. Ich besuchte heute die Katholische, Reformierte-Deutsche St. Petri und Maltheser-Kirchen, die letzten mit Doctor Åberg, den ich in der Reformierten getroffen und mit dem ich dann nachher Finér besuchte. – Durch dieses zusammentreffen wurde unsere Bekantschaft befestigt. Ich mußte versprechen ihn zu besuchen. Wie es zur Rede kam, lud er mich ein sich⁵⁴⁰ Gesellschaft nach Finland zu leisten, wohin er bald willens ist zu reisen. Den Nachmittag brachte ich wieder zu unter einem Gespräche mit der Bischöfin, mit deren Religiösen und zwar zugleich Lieblings-Meinungen, auf die sie alles zu beziehen weiß, ich jetzt näher bekannt wurde. Ich muß gestehen, dass sie sich in jener Hinsicht ein gewisses System aus (oder ein-) gebildet und angeeignet hat, womit sie recht gut verstand mich aus dem Felde zu schlagen, da ich mich scheute es ihr zu verleiden und die Grundlage recht eigentlich von vorn anzugreifen, um nicht gar für einen ruchlosen gehalten zu werden. Indessen musste ich gestehen, worin ich auch freylich die nackte Wahrheit redete, die ich mir selbst seit langer Zeit nicht mehr verhehle, dass es mir am Glauben fehle. Und das ist dann

Sid. 52.

⁵⁴⁰ Sjögren meint „ihm“; Russizismus,

eben mein größtes Unglück, dass ich's nicht mehr haben kann, ob ich gleich mit Schmerz fühle, dass ich dessen Noth hätte. – Wir kamen auf allerley Materien; auch wurde einiges zur Sprache gebracht, woraus sich verschiedene Anspielungen auf meine äußere Lage im Hause ohne Zwang entspannen, und ich gewann doch das dabey, dass ich auch in der Einsicht etwas beruhigt von ihr schied und wegen meiner Belohnung einige liberalere, obgleich eigennützlichere Gedanken zu hegen anfieng als die gewesen, womit ich in diese durch üble Laune höchst trüben Tage eingegangen. Ich weiss nicht, ob ich es ihr verdanke, dass ich auch von den gewöhnlichen körperlichen Plagen heute Abends fast nichts empfand und darum fröhlicher mit dem Bischof die Abendpromenade machte.

D. 5. Ich wurde sehr angenehm durch einen Briefen [sic] von Poppius überrascht. – Ich befand mich den ganzen Tag besser und war des Abends beym Åberg. 2 Tassen Thé – Er ist, oder scheint es wenigstens zu seyn, ein sehr bescheidener and ehrlicher Mann, über dessen Bekantschaft ich mich freuen muß.

D. 6ⁿ. Bey Meyer. Ich gab die Adelungische Arbeit zurück und kaufte mir statt dessen: Vaters Proben deutscher Mundarten, Seetzens linguistischen Nachlass &c. Am Abend beym Finnér. 2 Tassen Thé. Ich legte mich erst um 12 Uhr.

Sid. 53.

D. 7. Endlich bekam ich mit der Post einen lange erwarteten Briefen von Bl. aber da war keine Nachricht von meinen Affären bey Nyk. Er hatte vor einer Zeit mit einem hierher reisenden darüber geschrieben unter Adresse zum Baron M. Weil aber das Schicksal es so fügte, daß M. hiervon reisete eher als seine Anverwandtin hier eintraf, hatte man hiervon seine so wie die eingeschlossenen Briefe auf der Post zurück geschickt. Ich vermuthete es gleich, so bald ich davon in dem erhaltenen Briefe las, dass ein anderer hierher so geschickt wäre. Am Mittage hörte ich von Bischofe, dass es leider in der That wäre, wie ich es vermuthet habe. Der Schmerz, den ich empfand und über der Mahlzeit noch mit Mühe hemmte, brach, seitdem ich danach einsam geworden, in einem Strom von Thränen heraus. Ich kann mich nicht mehr erinnern, wann mir so zu Muthe gewesen. – Was mich am meisten grämt, ist, dass ich wohl durch diesen sonderbaren Zufall Schulden wegen wahrscheinlich wortbrüchig zum ersten Male werden möchte. Idman versprach ich in der Mitte dieses Monaths zu bezahlen: nur unter der Bedingung konnte er mich damals helfen. Nyk. soll mir geschrieben haben dass er für mich 300 Rd. zu kriegen hoffe und jetzt wartet er auf meine Antwort darüber. Was weiß ich jetzt zu antworten, da mir die Bedingungen und der ganze Vorschlag

Sid. 54.

unbekannt sind? – Ich war außerordentlich bewegt. Ich suchte mich in Freyen zu erholen, aber kam noch müder zurück, so ich bald auf meinem Bette einschlief. Abends bey Sch., wo ich ein Glas Toddy trank.

Den 8ten. Vormittags hatte ich eine reichliche Bewegung. Ich war nehmlich zu H. gegangen, um von den 200 Rubeln, die er mir versprach, nähere Nachricht zu ziehen. Des Abends fiel unter der gemeinsamen Promenade die Rede auf das sonderbare Schicksal meiner Briefe und dessen ärgerliche Folgen. Er forderte mich auf, mich näher zu erklären und bat mich dann alle meine Schulden anzugeben. Er wollte mein Vormund werden und erwägen wie mir zu helfen sey.

D. 9ten gieng sein Rath dahin aus, dass ich meine Bibliothek verkaufen möchte und dadurch auf einmal gleich meiner Schulden los zu werden. Er schien geneigt es mir selbst abzuhandeln. – Jedoch musste ich nun indessen mit der Post nach Åbo schreiben und Nyk. bitten zu leihen die 300 Rd. die er zu kriegen gehofft und damit bezahlen, was sich bezahlen ließe. Mehr würde ich bald nachschicken, so bald ich von Hip. bekommen könnte. – Des Abends kam H. und gab mir 150 Rubel und ein Project zur Herbeyschaffung von noch 400 Rubel.

D. 10. ging ich darum ihn auf der Bibliothek des Grafen zu suchen. Er war schon weggegangen, hatte aber einen Briefen nachgelassen, den ich zu einem gewissen

Sid. 55.

Baron Hennings, dänischen Chargé d'affaires bringen sollte. Der sollte die 400 Rubel bezahlen. Zum Unglück war er nicht zu Hause. Meine Promenade, obgleich sie unter einem starken Regen lästig war, hatte doch für mich gute Folgen. Fast den ganzen Nachmittag schlief ich. – In 3 Tagen habe ich nur Zeitungen gelesen. – (Göttinger Gelehrte Anz. J.A.L.Z. und Hermes).

D. 11. suchte ich wieder den Baron H. Traf ihn auch, aber konnte nichts ausrichten. Davon gieng ich gleich nach Krestowsky. Unterwegens besuchte ich ein Paar russische Kirchen, und sah in der einen die russische Taufhandlung, wobey das eigentlich entscheidende Merkmal dieses ritus, das Eintauchen, meinen anders gewöhnten Sinnen auffiel. Ich kam schon zu Mittag zum Past. Hipping und brachte dort den ganzen Nachmittag zu. Der vielfältige Genuss besonders von Getränken schadete mir doch. Auch ließ eine noch immer fortfahrende Kälte und darauf folgende Regen gegen Abend keinen längeren Aufenthalt im Freyen zu. Spät kam ich zurück.

D. 12. Des Abends beym Finnér.

D. 13. Schrieb zum Nykopp und schickte ihm zugleich 160 Rubel. Ich befand mich nicht wohl, und eben darum war mir die Promenade, die ich zu machen in einige unbekante Gegenden der Stadt gezwungen wurde, sehr wohlthätig. – Des Abends war ich bey Åberg und dann bey Uhrweders⁵⁴¹.

D. 14ten war ich Nachmittags mit der Herrschaft auf einer Boote nach Krestowsky und befand mich, was natürlich

Sid. 56.

außerordentlich wohl dabey. – Des Nachts starke Poll.

D. 15ten. Ich habe mich gewöhnt immer länger zu schlafen. – Ich weiss nicht, ob ich es dieser Gewohnheit zuschreiben soll, daß ich in der letzten Zeit schon gleich nach dem Frühstücke mich kränklich fühle. Trägheit and Kopfschmerzen treten alsobald ein and machen mich zu arbeiten untüchtig, weil ich weder Lust noch Kräfte dazu bey mir fühle. – Auch mit meinem russischen Studium geht's leider zu langsam, ob es doch gleich das Hauptsächliche seyn sollte. – H. war hier beym Mittag. Dadurch wurde mehr als gewöhnlich genossen, ob es gleich sonst auch bisweilen sich ereignet, dass zum Beispiel Wein getrunken wird, und auch des Nachmittags sowohl Caffee als Thé. Bey F.

D. 16. Schrieb ich wieder nach Abo. – Bey Fr. J. womit ich

D. 17. einen Briefen nach F.n schickte. Des Abends badete ich.

D. 18. in der Katholischen und Kasanischen Kirche. – Den Abend brachte ich bey St. zu, worauf ich erst nach 1 Uhr zu schlafen kam. In diesen Tagen bestand wieder meine größte Lectür in Zeitungen.

D. 19. begann ich wenigstens wieder mit Russischen. – Ich wollte eben ausgehen zu kundschaften, ob nicht das Fahrzeug aus Abo mit meinen Büchern angekommen sey, als ich hörte, dass es schon hier sey. Ich gieng zu St. um von ihm Geld zu leihen. Er hatte nichts. Ich wusste also, ob ich es gleich bey etwas freyeren Umständen nie thun wurde,

Sid. 57.

⁵⁴¹ Möglich ist auch die Lesart „Mr. Waders“.

eine Summe mir vom Bischofen ausbitten. Er gab mir 100 Rubel. – Dadurch war ich erst im Stand gesetzt die Fracht zu bezahlen. Auf die Veranleitung des Schiffers suchte ich assessor Parfeneck⁵⁴², um ihn zu bitten, auch für meine Bücher Sorge zu tragen. Erst Nachmittags traf ich ihn. Er versprach mir gütigst meinen Wunsch zu erfüllen. – Des Abends Promenade mit dem Bischofen.

D. 20. Auf der Bibliothek des Grafen. Ich bekam davon zu leihen Dobrowskys Slowanka und Freygangs Briefe über den Kaukasus und Georgien, welche letztgenannte zu lesen ich durch einige neulich von dem berühmten Rask aus Tauris angekommen Briefe, die mir Pastor H. mittheilte, nächstens angeregt wurde. – Am Mittage waren hier Fremde: Finnander und Sirén aus Wiborg, der beym Probst Tawast anzustellende Adjunkt – der Bischoff war sehr heiterer Laune. Mir mißfiel er doch durch seine Einfalle über die Thorheit des Umherreisens Professors Rask und die Nichtigkeit solcher Sprachforschungen. Durch mehrere Gläser Wein wurde auch ich doch heiterer gemacht. Des Abends war ich bey Finnér.

D. 21. Beynahe den ganzen Vormittag war ich in Bewegung. – Bey Baron Hennings – ich musste lange warten und konnte doch nicht mit ihm sprechen, man bat mich den Sonnabend wieder zu kommen. – Den Abend brachte ich mit Fin. Sir. und Brandenburg zu. Auf einem Keller tranken wir par Gläser schlechten französischen Wein. -

Sid. 58.

D. 22. War ich wieder sehr schwermütig und fand leider bey meinen Zöglingen dazu genug Nahrung. – Auf der Bibliothek – Promenaden. – Ein außerordentlich tiefer Schlaf.

D. 23. Starke Bewegung. Ich war weit nach Wasiliostrow gegangen um zu hören, wie es mit meinen Büchern stehe. – Ich konnte nicht das Fahrzeug wahrnehmen. – Nachher war ich beym Parfeneck der nun versprach jene zu besorgen.

D. 24. Spät und fast betäubt erwachte ich wieder noch einem tiefen Schlafe. – Den ganzen Tag zu Hause, des Abends war ich bey Finnér, der noch immer wie zuvor befindet.

D. 25. Stand ich doch einmal nach 5 Uhr auf ob ich mich gleich nicht wohl befand. - - Des Nachmittags wollte ich erst nach Krestowski gehen. Dann aber, weil es schon spät war, wurde es

⁵⁴² Korrekte Schreibweise „Parffeneck“ (Beamter der finnischen Passexpedition in St.Petersburg).

unterlassen. Statt dessen besuchte ich St. und suchte vergebens den D^f ob. und Ketzlern, welchen ich hier noch nicht gesehen. – Schon früher mich legend, bekam ich doch keinen Schlaf.

D. 26. war ich schon um ½ 5 auf obgleich in überaus ganz verworrenen und wie berauschten Zustände, wie es mir jetzt an den Morgen zu seyn anfängt. Ich weiß nicht wo ich das her erklären soll. Ich bin mir selbst nichts ungewöhnliches bewusst, was diese eigene Wirkung auf meinen Körper haben könnte, es wäre denn mein übertriebener Gebrauch der Zitronen-

Sid. 59.

säure in dem Trinkwasser der Erquickung wegen in der Hitze. – Sonst habe ich schon angefangen mich in meinen Gesinnungen und in meiner Gemüthsart wohler zu fühlen.

D. 27. In dem ich auch heute früher aufstand und mich besser als gestern befand, so arbeitete ich recht emsig und fieng auch an die französischen Grammatiken fortzusetzen. – Der faulste und eben darum nicht weniger als durch sein störriges Wesen überhaupt lästigste von meinen Zöglingen wurde heute von seiner Mutter nach der Neu-Schlottschen Schule⁵⁴³ begleitet – eine wahre Linderung in meiner Lage; jedoch habe ich noch 2 Abc Schüler, mit denen es auch nicht sehr fort rückt. – Auch heute war ich nicht von Magenschmerzen frey.

D. 28. Die fröhliche Gemüthsverfassung, deren ich mich gefreut, wurde heute ziemlich gewaltig gestört. Der ältere von meinen Abc Schülern hatte für einige Zeit sich für eine Gleichgültigkeit die der ihres Bruders gleich kommt, ausgezeichnet. Um ihre Lektion zu vollenden musste ich ihr heute Zwang auflegen. Dafür aber hatte ich noch den Verdruss zu leiden, dass unter den Tischgesprächen des Vaters gar vieles freylich auf eine höchst gesuchte Weise gegen mich gerichtet ward, ja das ganze Gespräch schien mir wenigstens angeknüpft um dazu eine Anleitung geben zu können. – Jetzt

Sid. 60.

wurde mir auch ein älteres Factum, das mir schon damals gleich auffiel, klar. Ein verzärtelndes Wesen ist mir schon seit langem sichtbar geworden; dass man aber darüber sogar jenes audiatur et altera pars vergessen würde, hat mir erst jetzt eingeläuchtet. Den ganzen Nachmittag konnte ich vor Grau nichts vorhaben: es muss das lästige meiner Lage öffentlich zur Sprache kommen, nur über das wie und wann? Bin ich noch nicht mit mir selbst einig. Soll ich es gleich thun oder soll ich

⁵⁴³ Die deutschsprachige Kreisschule in Savonlinna / Nyslott.

noch einen Angriff erwarten und aushalten? – Kopfschmerzen. Ich bekam vor 2 Uhr keinen Schlaf.
– Der wurde dann sehr unruhig und

D. 29. war ich wieder aus meiner jüngsten Gewohnheit wenigstens um 5 Uhr aufzustehen gestossen. – Um mir nicht selbst bey der anhaltenden Spannung zu schaden nahm ich kein Frühstück sondern ging aus ins Freye. – Die unglückselige Gemüthsstimmung oder lieber Verstimmung währte jedoch fort den ganzen Tag und ich kam wieder nicht so bald zu Ruhe.

D. 30. Kopfschmerzen beym Aufwachen. – Sonst ist es besser gewesen. Das Vertrauen ist von der Seite des Bischoffs hergestellt worden. – Wir machten des Abends zusammen eine Promenade zu Finnér. – Wegen meiner unruhigen und verstimten Gemüthsverfassung ist in diesen Tagen nichts ausgerichtet worden. Brief nach Abo.

Sid. 61.

Juli 1820.

Julius. 1. Gestern hatte ich mich darauf bereitet, heute eine gegenseitige Verständigung zu eröffnen; als ich aber hörte, dass das Justizcollegium hier eine Zusammenkunft haben sollte, wollte ich wieder nicht durch andere so serias res stören. Eben für den Sessionstag wurde die Sache auch gestern verschoben. Jetzt fängt sie mir schon an beynahe alt zu werden, meine Geschäfte sind in den letzten Tagen mit besserem Erfolg gekrönt worden. – Meine Bücher sind endlich angekommen selbst hieher. Nach den Versicherungen des Bischoffs müssen jetzt wegen des Verkaufs an ihn Unterhandlungen angeknüpft werden. Er hat sich zu dieser Wohlthat entschlossen, um mich aus meinen Weitläufigkeiten zu entreissen und von meinen Gläubigern los zu machen. – Da könnte es boshaft scheinen unterdessen andere so lästige Materien zur Sprache zu bringen, die es doch gewiss verdienen nicht nur meiner wegen sondern vielmehr um der guten Sache wegen, die in meinen Händen anvertraut ist. Ich weiß nicht, was ich thun soll.

D. 2. Mir war die Zeit außerordentlich langweilig, ich wusste nicht, was ich thun sollte und ich vermog nichts zu thun. Ich gieng darum mit dem Fräulein da unten auf Visite zur Herrschaft des Prikaschik in der untersten Etage und befand mich wohl dabey. – Zurückgekom-

Sid. 62.

men fand ich Arv. Str. auf meinem Zimmer. Er suchte mich überreden, sich aufs Land zu folgen.

D. 3. sollte ich ihm bestimmte Antwort geben und sie wurde eine bejahende. Mit ihm gieng ich zu Tallbergs, F. zu sehen. – 2 Tassen Thee. – Später beym Schlüter. Kein Schnaps.

D. 4. Ich erwachte außerordentlich verworren. Ich hatte viel geträumt und meine Ohnmacht war dabey immer hervortretend geworden, indem, wie es mir vorkommt, ich vor der äußersten Müdigkeit auch nicht einen Schritt thun konnte, ob ich gleich bisweilen in Leidenschaft zu gerathen schien. – Gleich nach der Aufstehung schwebte die erdrückende dicke Materie im Kopf. – Meine Landreise kommt zu einer höchst gelegenen Zeit. – Um 11 Uhr reisten wir ab. 7 Werste von der Stadt kehrten wir bey einem auf einer Datsche angestellten finnischen Gärtner, mit dem A. bekannt war, ein. Man empfing uns sehr freundlich. Wir mussten bey den Leuten Mittag speisen, wobey ein prächtiger Wein getrunken wurde. Bevor wir fuhren, mussten wir noch Thee trinken. Schon gleich nach der Abfahrt wurden wir von einem starken Platzregen überfallen und durchgenässt. – Erst spät in der Nacht kamen wir nach G.z. -

D. 5. dauerte die schlechte Witterung. Ebenfalls

D. 6ⁿ, wo es durch mich durch die Gegenwart mehrer Gäste ziemlich lustig gieng. Fremde Frauzimmer waren wohl außer der Mademoiselle B. aus M. nicht zu sehen, der Herren waren dort aber mehrere. -

Sid. 63.

Der Nachmittag besonders war bey P. sehr vergnügt.

D. 7. war zu meiner Abreise erstens bestimmt. Als aber P. den Vorschlag that, lieber mit ihm und seiner Frau erst am Sonntage zu reisen, gab ich gern dazu meine Einwilligung, besonders weil auch die Witterung noch immer höchst regnisch und unangenehm war. Ein an alte angenehme Erinnerungen geknüpftes Interesse besiegt öfters unsere Neugierde, wäre sie auch durch die wahrscheinlichsten Hoffnungen an neue Reitze gespannt. So war es mir. War es gleich nicht mehr so wie ehemals, wie es auch nie mehr so werden kann, so that mir doch wenigstens der Boden, woran der Faden der traurig-süssen Erinnerungen hängt zu wohl, dass ich ihn hätte so bald verlassen können. – Was reelles ausrichtete ich nichts. Ich hatte Jean Pauls Blumen- Frucht- und Dornenstücke und V. Eichendorffs Roman: Ahnung und Gegenwart mit mir aus der Stadt gebracht, den letzteren hatte ich Arv. versprochen: ich lies ihn darum noch einmal durch. Von JP. lies ich sehr wenig. – Der einzige Zweck des Landlebens, der Aufenthalt im Freyen wurde verfehlt durch die immer sich gleich bleibende schlechte Witterung; man musste sich innen halten und sich amüsieren aufs Beste. Freilich fehlte es bey solchem Überfluss an Gäste nicht an Zerstreung, die war nun aber mehr körperlich, möchte ich sagen, als geistig und beruhigend. – Erst am

10ten reisten wir ab wegen des immer noch anhaltenden Regens. Wir kamen doch nicht weit, ehe wir von heftigen Gewitterregen eingehohlt wurden, vor

Sid. 64.

dem wir uns doch nach Kipen⁵⁴⁴ zu flüchten glücklich genug waren. – Vor einem zweiten Sturz kamen wir mit Platz nach Ropscha. Nachmittags begleitete man mich zu dem alten Pallaste, den ich besah. – Des Abends sprach man, sollten Finnander (zu dem ich meinem ersten Reiseplan nach hätte schon aus G. reisen sollen) mit seinen Prinzipalen in einem nahe an der Fabrik gelegenen Dorfe nächtigen. Ich fuhr dann dorthin; er war nicht da; ich hatte aber doch Gelegenheit ihn davon zu benachrichtigen, dass ich diesmal ihn gar nicht besuchen konnte. -

D. 11. regnete es wieder. Auf meinen Antrage machte man sich doch an der Reise. In der engen und jetzt zu bedeckenden Britschka mussten wir uns nun alle 3 einrichten so gut als es sich thun ließ. Dass ich mich dabey recht wohl befand, bewies ich dadurch, dass ich alles aufbieten konnte, um den niederschlagenden Eindruck, den die Umstände gemacht zu haben schienen, zu verscheuchen. Auch war es meine Pflicht, weil ich eben durch meine Gegenwart bey den äußeren Umständen noch incommodiren musste. Dass ich aber auch in betreff meiner selbst jedoch wohl befand, das bewies mir die unaussprechliche Leere, die ich nach der Scheidung von meiner Gesellschaft, der ich bis in die Stadt herein mitfolgte, empfand. – Von heimischen Bekannten schien ich mir in eine unbekante Wüste hineingerathen zu seyn, aus der mir selbst die Gefälligkeiten, die man mir nach meiner Ankunft

Sid. 66.⁵⁴⁵

nach Hause zeigte, ich weiß nicht was für sonderbares und befremdes hatten.

D. 12. schlief ich lange und litt von Kopfschmerzen und einer gewissen Verworrenheit den ganzen Vormittag. – Auch am Nachmittage besonders des Abends hatte ich Kopfschmerzen. – Der Schlaf wurde höchst unruhig. Unzüchtige Träume. – So ist es wohl doch öfters in dieser Zeit gewesen. Dabey auch mehrmalige Pollutionen.

D. 13. Des Nachmittags war ich nach Krestowski gegangen.

⁵⁴⁴ dt. Kipner Kolonie, russ. Kipen', finn. Kuippina.

⁵⁴⁵ Felaktig paginering av Sjögren = 65.

D. 14. fieng ich an vor Schlüter und Friedr. zugleich mich im Russischen zu üben.

D. 15. Briefe aus Abo von Bl. – In diesen Tagen habe ich auch mit v. Schimmels Briefen einen Anfang gemacht.

D. 16. Nachmittags suchte ich mehrere, ohne sie zu treffen, Åberg, Schlüter, Ketzler. Mit Sl. kam ich überein, dass wir doch morgen unsere 10 Rubels um Catalani zu hören, gehen lassen sollten zum Besten verschämter Armen – Zuletzt bey F. – Beym Nachhause-gehen ein hastiges Übelbefinden.

D. 17. Des Vormittags schickte ich nach Abo zu Bl. Walerius Maximus, Sulpicius Severus, Coelius Sedulius und Augustinus Confessiones. Ohnedem habe ich Bl. verkauft The vicar of Wakefield. – Past. Hip. gab mir mit ein Briefchen, womit ich zum Prof. Frähn gieng. Er hatte bey sich Fremden. Weil ich vermuthete, dass es nur lauter Gelehrte waren, wurde ich noch verlegener. Als ich meinen Namen hersagte

Sid. 66.

erheiterten sich seine Züge. Er hieß mich niedersitzen. Sein Theilnehmen schien doch bald abzunehmen, als er mich aber meine orientalische Studien befragt hatte und außerdem erfahren, dass sie mir nur ein Nebenzweck wären, indem ich mich dem Geschichtsstudio eigentlich widmen wollte. Er schlag mir vor, eine Adjunktur in Kasan zu übernehmen und dazu noch in diesem Sommer ein Specimen auszuarbeiten. Was die Orientalischen Sprachen betreffe, lohne es nicht der Mühe mehr bey meinem Alter damit anzufangen, weil ich es wohl nicht mehr über das Gewöhnliche darin bringen konnte, besonders wenn ich ihnen nur Nebenstunden widmen wollte. Als ich endlich, da die Unterredung immer mehr abgestorben, nach meinem Hut griff, raffte er sich noch einmal zusammen, um mir ein gefälliges Gesicht zu zeigen, bat mich aufrichtig zu sagen, worin er mir nützlich werden konnte und bat mich wiederzukommen. – So gieng ich denn hin. – Nachmittags gieng ich nach der Abrede mit Mad. Catalani zu hören. Ich muss es doch mit dem Invaliden [Russkij Invalid] gestehen, dass man freilich keine Sängerin gehört hat, wenn man sie nicht gehört hat. Übrigens überließe ich ihm gern die detaillierte Beschreibung des ganzen Concerts. Ich will nur hinzufügen, dass ich mich noch nie so ungetheilte und jubelnde Beifallsäußerungen weder gesehen noch gehört, als die hier ihr zu Theil wurden. – Man klatschte, man lärmte, man rief ihr Hurrah zu aus allen

Sid. 67.

Ecken des weiten Gebäudes (des neuen Börsensaals). – Des Abends wurde ich seit langer Zeit wieder zum erstenmal eingeladen dem Bischoff auf eine Promenade zu folgen.

D. 18. Heute kam ich doch wenigstens um 6 Uhr auf; war aber auch heute gar nicht durch den Schlaf erquickt, vielmehr ganz betäubt und matt. – Ich wollte Vormittags mit Schlüter gehen und das Medizinische Examen in der Akademie zu hören, als wir aber einem dort wohnenden Enholm begegneten und er uns benachrichtigte, dass es heute nur in Pharmakologie und Pharmacie examiniert werde, auch versprach uns wissen zu lassen, wann interessantere Gegenstände vorkommen sollten, wurde unser Gang dorthin aufgeschoben. Bey der Zurückkunft war ich doch statt dessen bey dem Maler Thelning und konnte nun bey dem Tageslichte seine Gemälde besser beschauen. – Briefe sowohl von Nykopp in Abo als von Gab. erfreuten mich sehr. Durch jenen wurde meine Lust nach Finland zu fahren noch mehr erregt, so dass ich auch Abends bey der Promenade es wagte, mit dem Bischofe darüber zu sprechen. Es wurde jedoch nichts Bestimmtes darüber ausgemittelt, ich vernahm doch, dass selbst Friedrichs Scheu vor dem Meere ein nicht wenig Hinderniss sey. – Aus Gub. hatte man Erdbeeren gebracht. Ich aß des Abends 2 Portionen, und das war mir nicht gut. – Ich bekam auf langer Zeit keinen Schlaf und

D. 19. Morgens war mein Zustand noch schlimmer als sonst. – Ich war mit Schlüter nach der Wiborgschen Seite, wo uns der Hofrath Enholm die Kabinetten der medizinischen Akademie vorzeigte. Nachher hörten

Sid. 68.

wir dem Medizinischen Examen eine Weile zu. – Des Nachmittags war ich nach Wasiliostrow, wo ich wirklich dieselben Leute, mit denen ich den verwichenen Herbst herübergekommen, wieder antraf. Mit ihnen wäre nach einigen Tagen Gelegenheit nach Finland zu segeln. – Von dem vielen Herumgehen in einer außerordentlichen Hitze wurde ich ganz müde und litt überdies den ganzen Tag an Kopfschmerzen. – Heute sandte ich an Arv. Strohlman die Bibliothek der deutschen Classiker ab außer einiger Bänder, die ich hier zum Durchlesen beibehielt. – Vor der grossen Müdigkeit legte ich mich heute früher schlafen.

D. 20. Das Geräusch der zur Revue vorbeiziehenden Chevalier-Garde weckte mich schon um 4 Uhr. Ich stand auf, zog mich an und begab mich nach dem Sommergarten, um einen bequemen Platz bekommen zu können. Erst dann erfuhr ich, dass die Feierlichkeit dort gar nicht statt haben sollte, sondern viel näher zu uns, wozu ich mich dann begab, kam aber doch zu spät. Wenn ich auch gleich darauf an Kopfschmerzen litt, befand ich mich doch später sehr wohl.

D. 21. wollte ich wieder Prof. Frähn besuchen, wurde aber durch Regen verhindert und musste auf der Bibliothek des Grafen Rum. warten, bis er vorübergieng. – Ich nahm davon den ersten Band der

Wiener- Jahrbücher der Literatur. – Zugleich ließ ich Past. H. aus Dänemark bestellen den letzten Band von Athene, Finn Magnussens herauszugebene Übersetzung der poetischen Edda, und seinen Udsigt over den kaukasiska Folkstammen Hiemstand og Udwandringen.

Sid. 69.

Es wurde endlich abgemacht, dass ich wenigstens reisen soll. Er willigte dazu sehr zuvorkommend ein, schien sogar sich freuen, dass ich doch einmal eine Bitte um seine Gefälligkeit herausgekriegt. Den ganzen Tag bezeugte er sich sehr gefällig gegen mich und des Abends vertraute er mir sogar verschiedenes über seine eigene Lage, ließ mich auch verstehen, dass er eigentlich nicht meine Bücher wollte, sondern nur mich aus meiner bedrängten Lage heraushelfen. Also war der ganze Vorschlag zum Handel nur, wie es jetzt erscheint, ein Beweis von seine großen Menschenkenntniss oder doch ein wohl berechneter Versuch, um mich zu belehren und kennen zu lernen. – Der Wind ist den ganzen Tag widrig gewesen. Sonst wäre ich schon des Abends abgefahren.

D. 23. führte zwey sehr weitläufige Briefe zu einem Schiffer um in Abo abgegeben zu werden. – In der Katholischen Kirche. – Bey Stenb. – Des Nachmittags war ich, obgleich spät nach Krestowski gegangen und verweilte dort bis spät des Abends, unterdessen begaben sich, wie ich

D. 24. hörte, die Leute, mit denen ich übereinkommen wollte, schon auf dem Wege. Es befanden sich von derselben Gemeinde (Wirolax) andere Kerls, die eben angekommen waren und die mich gern mitnehmen wollten. Mit ihnen würde ich bis nach der Wederlaxschen Kirche kommen. Gott weiß, was dieser Aufschub für Glück oder Unglück mit sich bringen wird. – Auch Doctor Oberg würde heute reisen und bis nach Kymmene. – Ich suchte ihn, aber traf nicht.

Sid. 70.

D. 25. sollte ich gewiss aber die Reise vornehmen, die wurde aber noch bis morgen aufgeschoben. – Ich gieng den ganzen Nachmittag in der Stadt herum. – Das war mir auch sogar ein inneres Bedürfnis, um mich zu zerstreuen und des überaus mächtigen Eindrucks, den die Lesung vom ersten Theile von Thümmels Reisen in das mittägliche Frankreich – gewiss dem schlüpfriegen aber eben durch seine Manier und Darstellungen um so mehr gefährlicheren Werke, was ich je gelesen – auf irgend eine Art los zu werden.

D. 26. Ich war den ganzen Vormittag dem Finnér behülflich, um seine Bücher und Sachen aus seinem ehemaligen Quartier wegzutransportieren. Ich kaufte von ihm Iduna, alle 7 Hefte. – Heute hatte ich doch um so mehr eine zuversichtliche Hoffnung von der vorzunehmenden Reise gehegt, als nach einem etwas stürmischen Wetter der Himmel mit Wolken aberzogen wurde und mit einem

lange fortdauernden Regen zu drohen schien. Abermals wurde diese Hoffnung vernichtet und ich auf den Morgen angewiesen. –

September 1820.

D. 3ⁿ Sept. Endlich wird es Zeit seyn, die große Lücke an diesen Tag zu ergänzen. Dass es indessen nur kurz geschehen werde und könne, liegt in der Natur der Sache. So viele Genüsse mir in jener Zeit zu Theil geworden, mich damals seelig machten, so bitter wird es jetzt seyn sie alle in der Erinnerung wieder einzeln

Sid. 71.

hervorzurufen. – Von der Zeit, die von dem obengenannten 26ⁿ Julius bis an den 3ten August, als die Reise endlich angieng, verstrich, erinnere ich nichts merkwürdigeres, als der Brand, der eines Abends – wenn es nicht am 1ⁿ August war – in einem dem hier gegenüberliegenden Hospitale zugehörigen Hintergebäude ausbrach und ein großes Aufsehen machte. -

Was meine Reise anbelangt, so gieng sie sehr glücklich besonders am ersten Tage, wo wir mehr als den halben Weg zurücklegten. -

Den 4ⁿ nahm jedoch der Wind so ab, dass die Leute zum Rudern seine Zuflucht nahmen, wodurch man endlich auch d. 5ⁿ des Morgens das feste Land in Wederlax erreichte und eben zum höchsten Glück, denn wir waren kaum gelandet, als sich der Wind auf der entgegengesetzten Seite warf. Jetzt fasste ich Hoffnung, die Predigt auf den folgenden Tag, die ich mitgenommen, wirklich vollführen zu können und fieng fleißig an zu memoriren. – Um nicht nach dem Pastorate in W. zu kommen, wie ich mir wohl beym und nach dem Lesen von Thümmels Reisen vorgemahlt hatte, ließ ich mich auf einem Umwege nach Gräsvik führen. – Unterwegens begegnete ich doch dem ekelhaften Dinge und zwar in einem glänzenden Gefolge, das ein noch anlockenderes Gedankenspiel verstatten könnte, wenn ich jetzt dafür Sinn gehabt hätte. Es war aber auch die Zeit jetzt zu solchen Spielen zu knapp und ich dankte der Vorsehung, dass sie mich auch dadurch vor der Versuchung bewahrte. Ich setzte ruhig meine Reise weiter fort and gedachte noch beym Tage in Kanneljoki eintreffen zu können. Ich musste

Sid. 72.

jedoch jenen Gedanken ganz fahren lassen, da ich erst spät nach Wijala ankam, wovon ich

D. 6. früh die Reise weiter über Kouvola nach Ithis fortsetzte. Past. Rel. traf ich schon auf dem Wege nach der Kirche. Venia concionandi erhielt ich leicht und setzte die ganze Gemeinde durch die ganz unvermuthete Erscheinung in Erstaunen. Zugleich nahm ich denselben Tag das heilige Abendmahl.

D. 7. fuhr ich mit Ammond nach Parola und davon

D. 8. nach Hause.

D. 9ten kehrte ich durch Kauramaa mit Lönnström nach dem Pastorate zurück, wo dann am

10ten Dr. Ursin mit den beiden Rell. eintraf und mich mit sich nach dem Landgute Kurto nahmen, wo einige Gläser Punsch getrunken wurden. – Eine Besichtigung sollte vor sich gehen, aber der Richter kam nicht, auch nicht am

11ten, da ich dann mit Ursin nach Parola fuhr und seine Frauenzimmer, die indessen aus Lappträsk angekommen, antraf. Ein Schreiben kam jetzt vom Richter und hieß Ursin nach Kurto des folgenden

12ten. Ich folgte wieder mit, lebte dort lustig und reiste des Abends wieder mit der ganzen Gesellschaft nach Pilkanaa. Dort verlebte ich die vergnügsten Tage bis auf

D. 16., da ich auch in der nehmlichen Gesellschaft nach Lappträsk fuhr und davon

D. 17. nach Borgå reisete. Davon kehrte ich am

19ten zurück und blieb in Lappträsk bis zum

24sten. Obgleich noch immer angenehm, fieng die Zeit an immer trüber zu werden, je mehr der Abschieds-Tag sich näherte. Auch war es nicht dort überhaupt so ganz heimisch, wie in Pilkanaa. Mit den Herren

Sid. 73.

Wallgren und Wallenius wurde ich verbrüderet. Endlich kam die Abschiedsstunde am 23sten. Erstens hatte ich auch meine Abreise bis auf denselben Tag bestimmt, ich fand aber in einem alten Kirchenmatrikel so viel abzucopiren, dass ich nicht damit fertig wurde, ob ich gleich fleißig damit arbeitete. Die Ankunft des Arztes Lönnegren mit seiner Frau aus Lowisa schon am 22ten hinderte mich auch. Wenn ich doch die Arbeit nachgelassen hätte! Die hätte ich immer auch ein andermal ausführen können, aber der Augenblick, den ich darübertverlor, wird nimmerdar wiederkehren. Doch was klage ich mich an. Derselbe Augenblick wurde mir ja dennoch angebothen, als wir übrigen die nach Abo reisenden, folgen sollten. – Ich kam mit; aber nicht mit denjenigen, so ich am liebsten gewünscht hätte. Aber bey der inneren Angst und äußersten Wehmuth, worin ich mich befand, hatte ich selbst keine Besonnenheit mehr: ich folgte dem Strome, wie man es anordnete. Und wären nur par Worte nöthig gewesen um meinen letzten Genuss zu entscheiden. Ich kann mir nimmermehr meine Unentschlossenheit in jenem Augenblicke verzeihen. Freilich war nun meine Gemüths-Verfassung von der Art, dass ich nicht weiß, wohin der gewaltige Andrang in solcher Nähe mich hingeführt hätte, weil die Neigung, die bis dahin mehr im Stillen gewaltet damals fast zur Leidenschaft gesteigert war. Es wäre aber dennoch so besser gewesen, als der Weg ist worauf ich jetzt meinen Fehler gut zu machen gedacht habe, nemlich durch einen Briefen, worin ich ganz unumwunden meine Stimmung darlegen sollte. -

Sid. 74.

Die Einredungen Ursin und anderer, dass ich die bald ledigwerdende Gymnasii-Adjunctur in Borgå ersuchen möchte, haben einen um so größeren Eindruck auf mich gemacht, je mehr ich über mein Verhältniss zu dem lieblichen Mädchen, mit dem ich unter dieser Reise leider zu lange Umgang gepflegt, nachzudenken angefangen. Ich wäre fertig alle Speculationen, alle Aussichten unter diesem Himmel aufzugeben, wenn ich hoffen könnte, mit ihr eines stillen und ruhigen Lebens genießen zu dürfen. – Als sie in d. dahin fuhr, kam es mir vor, als wendete mir das ganze Glück meines Lebens den Rücken. – Unmittelbar nach jener schmerzhaften Stunde fieng sich der Gedanke bey mir zu gestalten, dass ich ihr schreiben sollte und mit stehenden Worten darthun, was die geflügelten vielleicht besser ausgedrückt hätten. Weil es aber doch damit eine bedenkliche Sache zu seyn scheint, habe ich, um auch Zeit zu gewinnen, erstens dem Bl. darüber geschrieben und seinen Rath verlangt, besonders weil er selbst durch seine Pläne in die meinigen verwickelt ist und mir noch eine andere Bedenklichkeit aufgestoßen, die ich wohl glücklicherweise ignoriren kann und muss, die aber doch indessen mein ganzes Vorhaben höchst misslich macht. Bis ich die Antwort B.s erhalten werde, habe ich zu H. einen Briefen abgesandt, um für mich wenigstens Aufmerksamkeit zu gewinnen and vielleicht auch etwas von seiner Seite zu erhaschen, das mir in meiner jetzigen Unentschlossenheit nützlich sein kann. Ich werde am besten thun, wenn ich statt

Sid. 75.

einer hier zu gebenden Beschreibung meiner Zurückreise den genannten Briefen mit eingeschalteten Anmerkungen auch hier einrücke. Schon daraus wird es dem Erfahrenen erleuchten, wie weit es jetzt leider mit mir gekommen ist. – Der Brief lautet so:

Tack för sista sammanwaron. Det var en högst swår dag den der Onsdagen, då jag måste slita mig ifrån Herrskapet, hwarmed jag förlefvat så många angenäma dagar och så tillsägande delt lust och smärta. Hwad det kostade på mig, att efter alla dessa dyrbara njutningar blifwa alldeles öfverlemnad åt mig sjelf och åt min saknad! – Så har fallet alltsedan varit med mig. Ytterst och aldremest rörde mig din gode Julles häftiga gråt, då jag tog afsked af honom. Det är en märkwardig sak med den der Sympathien. Jag har i allmänhet uti mitt wäsen allt för litet tändelhaftes för att rätt kunna med barn, men den stilla, warma tillgifwenhet, som jag efterhand fattade för den herrliga Gossen, förstod icke desto mindre hans späda hjerta. Det bewiste mig hans djupa rörelse, då wi skiljdes åt och lockade ännu efteråt på wägen tårar äfwen ifrån mina ögon. – Ehuru jag ännu samma dag ärnade resa från Lappträsk, drog det så långt ut med mitt skrifweri, att det dertill blef för sent. Alla andra, tror jag, till större delen sofde bort sin saknad; min enda förströelse blef att med korten i handen winka upp, sedan jag skrifwit, Wallenius, som ock – förunderligt nog – blef hela fem gånger efter hwarandra Myllymatte. – I Artsjö fann jag ganska litet utbyte (gamla documenter. Wall, hade gifwit mig anledning till att resa dit). Bökman war så artig, att han sjelf kom och följde mig samma eftermiddag till Parola. Både Rll. woro borta, men Gubben kom hem inpå natten rohkeinmallansa ifrån Pilkanmaa, der Heidemans samma

Sid. 76.

dag gifwit sitt afskedsscalas. Så ytterst ledsamt jag ock hade, måste jag dock den följande dagen stanna qvar öfwer middagen, då det war fruns och den tredje dotterns i huset namnsdag. På eftermiddagen fick jag Hollmerus med mig till Anjala, dit wi sent framkommo och måste ändock ifrån Herregården skicka efter Magistern. Han hade der hela dagen courterat sin närvarande Liebchen och skulle om wi ej efterskickat honom ännu qwarblifwit öfwer qwällswarden. Hans detaillier öfwer Wie? Was? und Warum? tröstade mig ej mycket och jag reste morgonen derpå vidare till Fredrikshamn. (Bey und durch ihn machte ich dennoch eben die Entdeckungen, die das Vorhaben, woran ich eben sinne, bedenklich machen. Er machte das mir wahrscheinlich, daß das Mädchen nicht mehr frey wäre). Der hade jag några affairer att uträttas men jag trifdes icke heller der länge, lämnade dem i andras händer och afreste åter den följande med en Provisor Nordanwehr, som slumpen kastade åt mig till reskamrat – en äkta Schalkopf, af hvilken jag ej hade stor fromma. Dåliga hästar gjorde resan än långsammare. Aldrig har jag än rest med större otålighet (In Friedrischhafen traf ich einen Gymnasiikameraden, Kapitain Nordvik, von dessen Bruder ich erstens mit Frühstück empfangen und dann zum Mittag eingeladen wurde). Jag försökte i början att vika in på bekanta Ställen; men hwarcken flickornas (hälsnings) Kyssar, eller Musik eller fagnadsbetygelser öfwer att oförmodadt se mig, hjälpte något (Das war dann doch der Fall in Kiwinebb bey Gr. wo wir so lange aufgehalten wurden, dass wir nicht mehr an dem Tage, wie wir

sonst könnten, nach Petersburg kommen konnten. Da erreichte denn meine Ungeduld die höchste Stufe. Doch gewann ich

Sid. 77.

dabey sehr viel. Wir übernachtigten in Walkiasaari beym Pastor Landzert, den Schwiegersohn Gr. und er machte mir ein Geschenk von Hermelins Chartan über Finnland. På närmaste station till Wiburg träffade wi tillsammans med Preussiske Prinsen. På det wi skulle kunna komma fram fortare, åkte wi ifrån Wiburg med han [?]; men det gick mig ändock för långsamt och först om förledna onsdag anlände jag hit. Men också det här glänzende Getümmel förekom mig nu fasligen tomt och själlöst. Jag war oändeligen wälkommen; man hade redan länge saknat mig, hälst Biskopen redan öfwer en wecka warit bort på sina visitationsresor här omkring i Ingermanland. För mig war deremot den omständigheten ingenting mindre än wälkommen. Då äfwen han är bort, är jag nu alldeles mig sjelf lämnad uppå en tid, då jag så wäl skulle behöfwa sällskap och förströelse. Och just denna pinsamma enslighet och ledsnad är det, hwilken du har att tillskrifwa den tröttande omständlighet, hwarmed jag nu öfwerraskar dig. Man will ja gerna berätta huru det gått en, sedam man sist war tillsammans och det ju häldre ju swårare man haft att skiljas. Jag måste i dag ändock beswara ett bref ifrån Prof. Pipping, som redan länge legat och wäntat på mig och jag har dessutom ärnat i andra ändamål med samma skrifwa dig till. Såsom du erinrar dig, är det Richterska lånet utan vidare uppsägning bestämdt till medlet af December. Wäl har Biskopen gifwit mig anledning att hoppas på sig; men dermed är det ännu ganska osäkert och jag kan åtminstone ej gerna påminna honom derom. Försigtigheten bjuder mig derföre att i god tid i alla fall bereda mig på den der tidepunkten, då terminen till betalningen är inne. Då jag reste ifrån Abo, war Advocat-Fiscalen Bark så god och lofwade försträcka mig ett lån af några 100 Rd., så snart han skulle få in penningar. Bror är bäst

Sid. 78.

i tillfälle att tala med honom derom. 300 behöfwer jag åtminstone. Och hwad han kan låna, kunde tagas när som helst (på det han ej igenom sin hjälpsamhet emot mig ej må komma att lida något) för att antingen genast betala Richter eller först i December. Interesse på en sådan summa och på kortare tid betyder ej så mycket, om det ock betalas på 2 håll. Föröfrigt besörjer wäl Nykopp om sjelfwa lånet, blott bror är god och underrättar honom om och när. Härom ärnade jag redan i Lappträsk tala; men såsom det Gunås plägar gå med mina åligganden, jag kom mig ej dertill och dessutom tänkte jag ännu afbida någon tid tills jag finge erfara, hwad vändning det skulle taga med Biskopens propositioner. Nu skall han, såsom jag hör, än längre tid komma att dröjas bort, och det menar mig att försigtigtvist i god tid se mig om. Gärna såge jag att han snart återkommer. jag finge då äfwen rådfråga honom, hwad han tycker om förslaget att återwända till Finland. Äfwen Prof. Frähn, som vänligen synts intéressera sig för mig, skall jag ännu consulera; men det väger redan af sig sjelft ditåt. Finland har under min sista resa dit blifwit mig så kärt, att jag verkligen med alfware börjat tänka på att lämna förr eller senare detta lysande skuggspel, såsom Heideman wid vårt

afsked uttryckte sig: jag finner, att jag är ingenting mindre än skapad derföre. Hippingen har också rådt mig att utan vidare betänkande söka Borgå. Ju mer jag reflecterar öfwer alla mina skickelser i sednare tiden, huru de underbarligen sammankedjat sig för att bringa mig på denna punkt, där jag nu står, desto mer tycker jag mig tydligen igenkänna försynens vinkar. Curieust är ock det, att då jag nu äfwen för det starka behofwet af förströelse ärnat med yttersta flit slå mig på Ryskan, hwaruti jag hoppades få tillfälle att praktiskt öfwa mig med barnens Ryska Språklärare, en Collegii. Asessor Schlüter, kom-

Sid. 79.

mer han i går och uppsäger hela sin information. så att wi nu äro alldeles utan språkmästare och äfwen jag just då jag mest skulle behöfwa en sådan. Han gick här 6 timmar i weckan och jag hade redan så familiariserat mig med honom, att jag kunde tilltro mig att med honom utan skygghet pladdra hwadsom hälst. – Litet roligt hade jag här förut: nu lärer jag måsta säga med Emma: Allt lärer nu wara förbi. Den enslighet och ledsnad, hwaruti jag emot min förmodan äfwen här nu är lämnad, skall wäl göra det sista att bestämma mig för ett eller annat (Es war so mit Absicht). Äfwen åt Åbo har jag börjat tänka för att der spesiminera. Men den vägen blefve dock längre och besvärligare. Jag förekommer mig just nu – jag måste nästan säga in allen Beziehungen meines Lebens – såsom Hercules wid skiljewägen. Jag ber om anmälandet af min vörnad hos Brors Fru, Barks. Grüssen Sie auch die (auch mit Absicht) zarten Mädchen. Äfwen lilla Julius skall wäl än minnas mig. Med höggaktning. Sj,

d: 20 Aug.

1. Sept.

Auch zu M. schrieb ich zugleich und schloss seinen Briefen in Hr.s hinein auch nicht ohne Absicht. Durch das Couvert waren beym genaueren Ansehen einige Zeilen des Briefes zu lesen, die eben das obenangedeutete noch stärker ausdrücken konnten. -

Oktober 1820.

D. 3ⁿ gieng ich mit einem Briefen, den ich in Säckjårfvi empfangen und zwar in der Absicht mich zur Empfehlung zu dienen, eine Legatationsrätthin v. Vandello zu suchen. Ihr Mann, mit dem es auch eigentlich zu thun ist, war außerordentlich gefällig gegen mich und hieß mich zum Mittag zu bleiben. Was noch mehr willkommen war, bat er mich sie auch künftig zu besuchen. So wenig ich für meine Bildung überhaupt im Hause zu gewinnen hoffen kann, so nützlich wird es mir vielleicht seyn können, mit ihm in Verkehr zu stehen. – Des Nachmittags unten beym Prikaschtschik. Den Ketzler suchte ich

Sid. 80.

vergebens. – Dann bey dem Schlüter, den ich zur Fortsetzung seines Unterrichts im Russischen zu überreden suchte.

D. 4. nahm ich auch wieder an seiner Lesung Antheil. – Des Nachmittags fühlte ich Kopfschmerzen. – Des Nachts eine Pollution. – So etwas wiederfuhr mir unter meiner Reise selten und wenn es geschah, war es immer nach dem Genuss stärkerer Getränke. – Auch gestern Abends trank ich kurz vor dem Schlafengehen eine Tasse Punsch.

D. 5. Ich suchte Prof. Frähn, aber kam zu spät, um ihn mehr treffen zu können. Auf der Bibliothek des Grafen. – Ich theilte dem Past. H. meinen Einfall mit, von Eugenii Slovar eine Deutsche Übersetzung vorzunehmen, was er aufmunternd ganz billigte und sagte, dass er einst selbst mit solchen Gedanken umgegangen. Er wollte nacher die Übersetzung dem Grafen vorlegen und ihn um Unterstützung ersuchen, sie drucken lassen zu können. – Der Bischof kam nach Hause. -

D. 6. Durch den ihm gefolgten jungen Prediger Avenarius bekam ich Gelegenheit, die Bekanntschaft seines Bruders, der am gegenüberliegenden Hospitale als Arzt angestellt ist, zu machen – eine Bekanntschaft, deren ich mich sehr freue, nicht allein weil er so in der Nähe wohnt, sondern um so mehr, weil er ein sehr gefälliger und guter Mann zu seyn scheint. -

D. 7. Stand ich wegen der bevorstehenden frühen Abreise des Bischofs früher auf. – Des Nachmittags schlug die Bischöfin eine Promenade nach den Sommergarten vor, auf die ich dann die Damen und den Kindern folgte. Wir kamen auf einem Boote zurück.

Sid. 81.

D. 8. Bey Mannerh. Übrigens beschäftigte ich mich mit dem Ordnen meiner Disputationensammlung. – Abends bey dem Cant. Selling. Trank ein Glas Punsch, worauf ich mich nicht recht gut befand von

9ten. gleich nach dem Frühstücke Kopfschmerzen, die den ganzen Vormittag dauerten. – Außer dem Ehrströmschen Russischen Lesebuche, womit ich mich an diesen Tagen beschäftigt, fieng ich heute an Wiener-Jahrbücher der Literatur zu lesen. Hipping war hier am Abende und das Gespräch mit ihm gab mir Veranlassung zu manchen Grübeleyen über die jetzt zu ergreifende Partey. Er stimmt unbedingt für Borgå.

D. 10. Ich war bey Prof. Frähn, den ich unter seinen Büchern mit der Feder in der Hand antraf. Jetzt kam er mir vor als ein wahrer Stubengelehrter, auch nicht so freundlich als vorher, ob er gleich sehr höflich auch jetzt war. Er konnte mich zu nichts Bestimmtes anrathen; in meiner Stelle würde er, ließ er sich vernehmen, das Studium der klassischen Literatur fortsetzen, in welchem Falle ich am besten auch in Russland ein gutes Auskommen hoffen dürfte. Nur müsste ich nicht schwanken und fest an ein einziges Fach halten. Beschämt schied ich jetzt von ihm. – Des Abends war ich bey Schlüter und Doct. Oberg. – Legte mich später als gewöhnlich zu schlafen.

D. 11ten verkündigte schon das frühe Glockengeläute die großen Feyerlichkeiten dieses Tages. Ich begab mich spät aus mit meinem Zögling nach der Kasanschen Kirche, wovon der festliche Zug schon lange vor uns nach Newsky-Kloster angefangen. Bey unserer Ankunft gieng schon der Gottesdienst in der Kirche vor sich. Mit großer Mühe

Sid. 82.

konnten wir wegen des außerordentlich starken Andrangs von Menschen allerley Stände hineinkommen. Und es war doch gewiss nicht eine so große Sammlung heute als sonst, weil die Witterung sehr schlecht und regnigt war. Nach der Beendigung des Gottesdienstes, worunter der feyerliche Gesang der Klöstersänger mich besonders ergriff, als die Kayserinnen mit in der Prozession heraustraten, war ich so glücklich sie beyde im Vorbeygehen zu sehen. Nachdem besah ich auch, obgleich dann viel flüchtig den Kirchhof und das innere der Kirche ebenso wie den Sarkofag Alexander Newskis. – Ich kam nach Hause sehr heiter und freyen Sinnes. -

D. 12. that ich nichts weiter, als dass ich nach Finland Briefe schrieb, um mit Baron M. abgeschickt zu werden. Ich suchte ihn dann Nachmittags. Der Bischof kam nach Hause. – Ich badete. – Mein Magen gieng in Unordnung.

D. 13. Bey Mannerh. um ihn vor seiner Abreise noch treffen zu können. – Des Abends bey Schlüter, um den Wilmanstrandschen Strohlman anzutreffen. Nach der Zurückkunft hatte ich aus meinen Fenstern das erhabene Schauspiel einer heftigen Feuerbrunst. – Während der Nacht befand ich mich sehr übel, ich hatte bey Schlüter ein Glas Grogg getrunken und empfand nun davon die schlechtesten Folgen.

D. 14. war ich noch nicht ganz hergestellt. – Ich fieng heute an, Eugenii Словарь исторический deutsch zu übersetzen. – F. kam aus Duderhoff und wird bis zum Sonntage in der Stadt bleiben.

D. 15. Angenehmer war mir heute die Ankunft Str.s, dem ich des Abends in sein Quartier folgte und bey derselben Gelegenheit – wieder vergebens – auch Ketzlern suchte.

Sid. 83.

D. 17. Wohnte ich zum zweyten Male dem Gottesdienst in der Schwedischen Kirche bey. Was mich jetzt dahin lockte, war dass Fin. predigen sollte. – Jetzt hörte ich auch einmal doch in der Muttersprache (so zu sagen) einen nicht würdigen Vortrag. – Nach dem Gottesdienste bey dem Cantor Selling und dem Musiker Priese der mir einige Lieder und Compositionen mitgab. – Des Abends hatte ich im Hause ziemlich lustig. Es war hier eine größere Gesellschaft zusammen dort unten; man fieng an zu spielen und ich nahm auch zuletzt Antheil daran und ward zuletzt in eine ziemlich fröhliche Stimmung versetzt.

D. 18. musste ich jedoch auch dieses kleine Petersburgische Vermögen theuer bezahlen. – Ich war sehr unruhig und in dem Grade unthätig. Der Zustand meines Magens, der schon in mehreren Tagen in Unordnung gewesen, fängt immer an misslicher zu werden. – Von gestern her hab ich auch ziemlich ungeduldig Briefe aus Abo erwartet – jetzt sehe ich wohl, dass ich meine Hoffnungen jetzt auf den Mitwoche stellen muss, weil ich auch heute nichts gesehen. Fin. ist mir doch in dieser leidigen Zeit zu einigem Nutzen gewesen, ob ein eigentliches Vertrauen unter uns gleich nicht statt finden können. Es ist doch bisweilen wohlthätig zerstreut zu werden.

-

D. 19. Fin. führte mich in das Haus eines Staatsrathes Ba. um mit der Herrschaft davon auszugehen, die Ausstellungen der Kunst Akademie zu sehen. Ich gieng, war aber für mich sehr bange; denn mein Magen ist noch immer in kränklichem Zustande. – Wir begaben uns in Frauzimmergesellschaft nach der Kunstakademie, wo wir dann die vielen Hallen meistens durchwanderten.

Sid. 84.

Um nicht des Kunstauges zu gedenken, was uns wohl allen fehlen möchte, nach Mittel der Beschauung durch das natürliche Auge gieng mir leider ab und so mit einer Lorgnette durch ein großes Volkgedränge den Ausstellungen vorüberzuschreiten, musste bald mehr den Sinn abstumpfen. – Nur an Portraits und Gemälden von Früchten und allerley spezielle Kleinigkeiten konnte ich eine ungetheilte Aufmerksamkeit zuwenden und zu würdigen versuchen. – Auch für meine Gesundheit hat die heutige Promenade eine gute Wirkung gehabt. Die fröhlichere Stimmung worin ich in der fremden wohl nicht besonders anziehenden aber jedoch heiteren Frauzimmergesellschaft (die erste außer dem Hause hier in Pet.) war mir sehr wohlthuend. Ich hätte gewünscht, dass sie noch länger fortgedauert hätte. – Des Abends machte ich wieder mit dem Bischof die erste Promenade nach meiner Zurückkunft. Dass ich ihn heute mitnahm, scheint wirklich sehr wohl aufgenommen worden seyn,

D. 20. gieng wieder in Zerstreungen hin. Mit dem Madem. Gg. und 2 kleinen Pagen, die hier heute den zweiten Tag sind, folgte ich nebst meinem Zögling und F. zu B.s und von den dasigen verstärkt wanderten wir nach dem Kunstkammer. Von dem vielen, was ich heute dort gesehen, kann ich nicht viel mehr sagen, als von den gestrigen Anschauungen. – Auch das stört ganz den Genuss, dass man theils von der Gesellschaft, worin man sich befindet (und die nur geht um sagen zu können, dass man dort

Sid. 85.

gewesen) theils von den Aufsehern von einem Gegenstande zum andern fortgetrieben wird, ohne dass einem Zeit gestattet wird auch nur bey einem einzigen ganz Athem zu holen. – Was mir doch am meisten merkwürdig vorkam, war das erstaunenswürdige Gerippe des Mammouththieres, dieses wunderbaren Geschöpfes aus einer längst vergangenen Urwelt und die Portraits der alten russischen Zaren und Zarinnen mit dem großen Peter in Lebensgröße in ihrer Mitte samt den Reliquien seiner Rüstung und verschiedenen anderen Sachen, die ihm angehört haben. Selbst die größten Kleinigkeiten sind hier von ihm der Nachwelt aufbewahrt – seine mechanische Werkstätte, seine Schnitzereyen, seine Spielereyen und alles hat doch den großen Werth, weil es ein Denkmal dieses großen Mannes ein Denkmal seiner auch im Spielen rastlosen Thätigkeit ist. Auch die lebendigen – so könnte man sie nennen – Abbildungen der verschiedenen in Russlands weiten Fluren lebenden Völker mit ihren Trachten und Hausgeräthen waren sehr interessant. – Um die übrigen sehr reichen naturhistorischen und anatomischen Sammlungen zu würdigen, muss man entweder selbst ein Kenner von solchen Sachen seyn oder einen Kenner zum Cicerone haben und dann längere Zeit ja wenigstens mehrere Tage dem Beschauen verschwenden,

Sid. 86.

Während der Zurückkunft aus der Kunstkammer redete man wieder auf den Nachmittag ein Zusammentreffen ab bey B.s, um ins deutsche Theater zu gehen. – Wir kamen dahin etwas spät: denn der erste Act war schon beynahe aus. Die überaus vielen leeren Plätze ließen nichts vorzügliches von der Theatertruppe erwarten und in der That fand es sich so auch. Man führte Johanne die erste Königin von Neapel historisches Trauerspiel von Sannans⁵⁴⁶ auf und das geschah sehr mittelmässig. – Der Abend wurde außerordentlich schön. Ein heller Mondschein erleuchtete unsern Nachhausegang, was mich dann bewog die Fremden noch weiter d.i. bis nach ihrem Hause zu folgen. Ich spielte zwar eine ziemlich schlechte Rolle als Gesellschafter; (meine noch immer währende körperliche Verstimmung war daran am meistens Schuld) aber der gute Willen war wenigstens da und ich wollte mir die Aussichten conserviren, das alles künftig bey besserer Laune und näherer Bekanntschaft wieder gut zu machen. -

⁵⁴⁶ Autor ist Ludwig Heinrich Nicolay, das Pseudonym wäre noch zu ermitteln; als Lesart käme z.B. auch "Saunenz" in Frage.

D. 21. Ich befand mich heute weit besser. – Des Abends bey Hipping.

D. 22. An meinen Träumen in der vorigen Nacht – die jetzt meistens nach Åbo [?] hin zu spielen scheinen – bemerkte ich recht handgreiflich die völlige Hintansetzung des zeit- und räumlichen, das ihr Wesen ausmacht und sie zu Erscheinungen von etwas Höherem macht. Erst kam es mir vor, als sollte ich noch das Kandidattentamen bey einem Professor bestehen? Weil ich aber

Sid. 87.

nicht darauf bey ihm vorbereitet war so bat ich ihn, dass er es am anderen Tage wiederholen möchte, was er dann auch versprach. – Indessen erwachte ich und beym Erinnern dessen, was ich geträumt, konnte ich nichts, als mich darüber auf das höchste freuen, dass diese Sorgen schon vorbey sind. Ob ich aber gleich mit den lebhaftesten Empfindungen wieder einschlieff, war das mit dem Übergange in die Phantasiewelt vergessen und die Reihe der Verhältnisse, welche ich beym Erwachen verlassen, wurde wieder angeknüpft.

Von der Bibliothek des Grafen erhielt ich heute: 11^e u 12^e H. von Hupels Nordischen Miscellen, enthaltend die kirchliche Statistik von Russland (in Betreff auf die vorgenommene Übersetzung des Eugeniis); Wiener Jahrbücher der Literatur 2^r Band, den 1ⁿ Tome von Karamsins Российская исторія nebst der Hauenschildschen Übersetzung.

D. 23. beendigte ich Freygangs Briefe, gleichwie den 1ⁿ Band der Wiener-Jahrbücher der Literatur.

D. 24. In der katholischen Kirche. – Es fiel mir ein, die Müllersche Erzählung die Tochter des Räubers im ersten Hefte dieses Jahres von Zeitung für die elegante Welt ins Schwedische überzusetzen. Damit war ich bis spät in die Nacht beschäftigt, aber erst

D. 25. wurde ich damit ganz fertig and zwar des Nachmittags. Darüber blieb denn heute beynahe alles übrige bey Seite gesetzt. Gestern machte ich mit Karamsins Russische Geschichte den Anfang.

D. 26. suchte ich Ketzler wieder vergebens.

Sid. 88.

D. 27. Doctor Str. und paar andere Alt-Finländer waren zum Mittage eingeladen. Es befanden sich auch einige Pagen hier und der Kadett S. mein vormaliger Zögling. – Dass sie alle vorgestellt wurden, meiner aber einzig nicht erwähnt, war mir sehr kränkend besonders um der kleinen vornehmen Umgebung willen, die es wohl zu bemerken schien. Gleich nach dem Mittag ging ich nach oben auf Coffee zu warten. Ich wollte Phil. Hackert dabei endlich dem Herrn Thelning übergeben. Er war aber nicht zu Hause. Auch Dr. Åb. und S. suchte ich vergebens. Dann fiel es mir ein, doch einmal Bred. aufzusuchen. Ich fand ihn bey Kaufmann Bultos, wo ich dann auch blieb und ein Glas Limonade trank.

D. 29. Avenarius hier zum Mittage. Mit ihm gieng ich zu seinem Bruder, dem Arzten und war dort den Abend – in diesen beiden lebenden habe ich an Agrypnie gelitten.

D. 30. Machte ich den Handel für die Akademie-Bibliothek zu Abo ab und kaufte alle die verlangten Bücher auf. Dabey auch für mich selbst, das Deutsch-Russische Lexikon in 2 Theilen zu 10 Rubel. Es ist der einzige Vortheil, den ich bey diesem Handel gewonnen, wobey mancher ganz anders verfahren würde wie ich. – Die Lexika kosten gewöhnlich 30 Rubel, ich habe dann jetzt 6 Exemplare zu 110 Rubel bekommen, wovon ich das 6te zu 10 Rubel mit dem Accorde des Verkäufers für mich behalte. – Mit meinen gewöhnlichen Studien bin ich in diesen Tagen gar nicht weiter gekommen. Vor zerstreute Geschäfte habe ich dazu nicht Zeit gehabt. Überdem habe ich noch auch meine Übersetzung der Erzählung Müllers wegen der vielen Verbesserungen umschreiben müssen.

Sid. 89.

Oktober 1820.

1. Oct. Ich saß den ganzen Tag bis Abend zu Hause und befand mich auch nicht ganz wohl. Dann kam Avenarius und mit ihm gieng ich unten, wo auch Fremde waren. Nachher führte er mich zu einer Familie Gerland in der Nachbarschaft ein, wo ich die Zeit recht angenehm verlebte, ob ich gleich anfangs bey der großen Frauenzimmer Menge etwas scheu war. Im Hause selbst sind 4 Töchter. Ein kleines Concert wurde von ihnen gegeben. Eine spielte auf Fortepiano und eine andere die Guitarre. Ich speisete auch dort und kam erst um 11 Uhr nach Hause. Ich hoffe recht viel von dieser neuen Bekanntschaft, besonders weil es so nahe in der ersten Nachbarschaft ist. -

D. 2. Der Einkauf der Bücher geschah heute. Wie man aber erst über den Preis – ich begreife gar nicht aus welchen Gründen, oder aus welchem Interesse gezankt hatte, seitdem man schon über die speziellen schon [?] einverstanden war, bekomme ich nach der abgegebenen Note das für mich bestimmte Exemplar umsonst und werde es dann so behalten. Nach dem vorigen Accorde bleibt das Interesse der Bibliothek ganz unverletzt, indem er heute noch die Preisen um etwas

niedersetzte. Auch war ich froh das alles auf das Schiff bringen zu können. – Zeitungen ausgenommen habe ich heute gar nichts gelest.

D. 3. Viel Umherlaufen um Briefe und die Bücher auf einem Schiffe nach Abo zu expedieren.

D. 4. Auf der Bibliothek, wovon ich bekam Schlözers unverändertes Russland, Büschings Magazin für die Historie und Geographie (in Bezug auf meine Übersetzung) ebenfalls Kings Beschreibung der Gebräuche der Griechisch-Russischen Kirche,

Sid. 90.

D. 5. nahm ich davon Schlözers Allgemeine Nordische Geschichte und die Historischen Karten seines Sohnes. – Den ganzen Vormittag brachte ich dort zu, weil auch der Bischof und mein Zögling mit waren. – Des Abends wollte ich die Vandellos besuchen, fand sie aber nicht zu Hause. – Meine Lecture in diesen Tagen ist nur 2 Hefte von dem Archiv für den thierischen Magnetismus (6ⁿ B^s 2^s u. 3^s St – die ich von D^f Avenarius d. 4. am Abend bekam) gewesen. Heute bin ich auch von Kopfschmerzen beängstigt gewesen.

D. 7. In diesen Tagen habe ich fleißig an meiner Übersetzung arbeitet. – Schlaflosigkeit und dann des Nachts eine gewaltige pollution.

D. 8. Den ganzen Tag mit meiner Übersetzung beschäftigt. Nur des Abends erholte ich dort unten durch Vorlesung aus dem Praktischen Kalender.

D. 9. ebenfalls zu Hause und eben wegen des beständigen Sitzens nicht wohl. – Abends war ich bey Hip. den ich nicht zu Hause traf. Ich bekam die übrigen deutschen Klassiker, die doch leider nicht mehr meine sind. – Des Nachts wieder Schlaflosigkeit. – Des morgens war eine ganz neue und zu frühzeitige Erscheinung – die Dächer mit Schnee bedeckt.

D. 10. Nur mit Zeitungen beschäftigt. Von der Bibliothek nahm ich den ersten Theil Eichhorns Antiqua Historia ex Scriptis Veterum Graecorum & Romanorum contextis, um die Original-Umschriften über die Scythen, mit denen in Karamsin und Steven (Ideen) zu vergleichen.

Sid. 91.

D. 11. Den ganzen Tag nicht wohl auf. – Schmerzen in der Brust. Mangel an Bewegung mag daran Schuld seyn. – Auch in den Abenden bekomme ich nicht Schlaf.

D. 12. Wie gestern. – Den Vormittag außen beym Probste Tavast.

D. 13. Ebenfalls war es mir nicht wohl. Ich saß aber inne. Den ganzen Tag wieder eine schlechte Witterung. – Wieder Schnee. Heftige Kopfschmerzen. – Schlaflosigkeit bis über 1 Uhr. -

D. 15. Wegen Kränklichkeit und Unlust gieng ich nach der Katholischen Kirche, wo meine Sinne auch volle Nahrung finden. Es wurde nemlich das Rosenkreutzfest gefeyert und eine große Procession mit 5 Evangelien gehalten. – Nach der Zurückkunft nach Hause bekam ich Briefe aus Abo mit einem W. der eben angekommen ist um als Notar beym Bischof zu bleiben. Seine Ankunft wird, ob die gleich mir unvermuthet war, auf irgend eine Weise viel Einfluss auf meinen künftigen Aufenthalt haben. Es ist sonderbar. Ich bin besonders in dieser Woche und zwar ängstlich in den letzten Tagen gesonnen gewesen, mit dem Bischofe über meine Lage und meine weitere Pläne zu sprechen, wobey ich dann auch wollte um sein Wort zur Behaltung irgend eines Postens bitten, damit ich doch auch einige öffentliche Meriten erwerben könnte und etwas verdienen um meinen schlechten Finanzen nachzuhelfen. Jetzt werde ich um so mehr zu der verzögerten Erörterung aufgefordert besonders weil ich auch über den Unterricht der Kinder (worin etwa auch Veränderungen geschehen werden) mich mit ihm veständigen muss. – Dazu fand

Sid. 92.

sich heute keine Gelegenheit. Auch nicht

D. 16. wo ich wieder an Kopf- und Magenschmerzen litt.

D. 17. abends sprach ich endlich mit dem Bischofe über meine Verhältnisse. Er bat mich guten Muthes zu seyn, ich hätte nicht die geringste Veränderung darin durch die Ankunft des Hrn. W. zu fürchten, übrigens wäre sein Plan mit mir, mich den künftigen Frühling auf eine weite Seereise zu schicken, wozu er auch ernstlich wegen meiner zerrütteten Gesundheit anrieth. Ich wäre jetzt in der besten Gelegenheit eine solche Reise vorzunehmen, bevor ich in Dienste trete, wo es dann nimmermehr wird geschehen können. Die Zeit, welche etwa dadurch scheine verloren zu gehen, werde ich an Gesundheit und vielleicht eine längere Lebenszeit gutmachen können. – Übrigens legte er bey unsern übrigen Verhandlungen eine solche Offenheit und Gutmüthigkeit an den Tag, dass er mich für alles was ich etwa gegen ihn haben könnte, entschuldigte. – Bey Hip. Er wollte mich bey einem gewissen Laboikow einführen, ich kam aber zu spät.

D. 18. Hatte er wieder Gäste, als ich bey ihm war. – Ich trank dann ein Glas dort bey ihm. – Nichts erhebliches ist heute gethan worden, ob ich mich gleich heute besser befunden habe.

Mit W. war ich und besah das Panorama Gemälde von Paris. – Des Abends bey Schlüter um der Probe einer Schauspielaufführung beyzuwohnen. Bey Sirén. -

Sid. 93.

D. 19. Des Nachts Pollution und des Morgens empfand ich eine gewisse Stumpfheit, wie vor einiger Zeit. Das Theetrinken scheint den Einfluss auf mich zu haben. Des Abends war ich endlich mit Hip. beym Laboikow. Ich habe alle Ursache mich über meine Bekanntschaft zu erfreuen. Die Unterhaltung gieng ungezwungen von Statten, er beurkundet einen regen Eifer, ob er nicht gleich gründliche literarische Bildung zu besitzen scheint (Ich schließe so, weil es mir vorkam, als gäbe er sich mit Sachen ab, die er nicht so genau kennt). Indessen wird er hier ein seltenes Phenomen seyn, weil er sich mit der Isländischen und Skandinavischen Literatur überhaupt beschäftigt. Er forderte mich auf, einen kurzen Aufsatz über die finnische Sprache zu liefern für russische Journale. Überdem kam es zur Sprache, dass ich mit Hipping zusammen ein periodisches Blatt herausgeben könnte. Alle diese Projecten kitzelten mich beym Nachhausgehen und ich fieng an über meine nächsten Beschäftigungen für jene Zwecke zu grübeln. – Es scheint mir jetzt ganz nothwendig die der längeren Zukunft zugedachten Studien über die Sprache gleich anzuknüpfen und da bey die historischen so lange liegen lassen oder nur nebenbey zu treiben. – Andernfalls sollte ich doch eigentlich nur aus Finland herausgehen. – Erst gegen 12 Uhr gieng ich zu Bette, aber schlief ein erst

Sid. 94.

nach 2 Uhr. – Dies rührte doch nicht alles von den Grübeleyen her. – Es will immer so seyn, wenn ich etwas mehr des Abends genieße, Coffee, Thee oder andere Nahrungsmittel.

D. 20. Befand ich mich doch besser, als ich vermuthet. – Außer meiner gewöhnlichen Lectur fieng ich an Vhaels Grammatik zu lesen. Die Übersetzungen, die lange bey Seite gesetzt gewesen, nahm ich wieder vor. – Große Lust zur Musik bey mir auch erwacht. Unter der Anleitung Wulfs könnte ich's versuchen, ob ich es nicht so weit bringen könnte, dass ich für mich selbst davon Vergnügen bey ledigen Stunden finden könnte. – Vor lauter Arbeiten bin ich heute müde, ob ich nicht gleich außer der Thüre gewesen. Erst des Abends machte ich eine kleine Promenade mit Fr. – Ich freute mich darüber, dass ich diesen Abend früher Schläfrigkeit bey mir empfang und ging nach 10 Uhr zu Bette, Ich schlief darauf tief bis in

D. 21ⁿ. Ich hatte allerley verworrenes, aber auch höchst ano-ses [?] geträumt. Von allem was ich erinnern kann, ist es mir leicht zu ersehen, dass mein innerstes Wesen, so wie es sich seit einiger Zeit, seit meiner Reise nach Finland gestaltet, in einer merkwürdigen tiefen Symbolik der Phantasie vorgeführt wurde. Die Combination, die Personen waren höchst merkwürdig dargestellt: ich konnte jedoch die versteckten Verhältnisse nicht verkennen. Ärgerlich ist's, dass ich den ganzen Zusammenhang nicht habe, sondern nur einzige Momente fragmentarisch behalten. Das abenteuerlichste war, dass ich mir auch ein Schwein zu bereiten schien, das zuletzt gegen mich rasend wurde und nur durch Bedrohung einer geladenen Pistole, die ich zum Glück hatte, von mir abgewehrt werden konnte.

Sid. 95.

1820.

3.

D. 21. Ich bekam aus Dänemark durch P. Hipping den letzten Halbjahrgang von der Monatschrift Athene und Finn Magnussens Oversigt over den Kaukasiska folkstammes Wandringer. – Heute fieng ich wirklich an auf Fortepiano zu klimpern und will es künftig nach meinen Mahlzeiten immer eine kurze Weile fortsetzen. – Sehr wenig habe ich heute gelesen, woran ich doch nicht so viel selbst Schuld gewesen. Im Mangel einer Promenade strengte ich mich sehr mit gymnastischen Übungen an. Das hatte aber schlimme Folgen.

D. 22. erwachte ich in großer Stumpfheit, die sich nachher in Kopfschmerzen entwickelte, die dadurch nur vermehrt wurden, dass ich mit W. nach der Annen Kirche auf dem Stückhofe (zum ersten Male) gegangen war. Unmittelbar vor der Mittagsmahlzeit machte ich eine zweite Promenade und schonte mich dann nicht beym Tische, aß und trank ohne Rückhalt. Den ganzen Nachmittag brachte ich aber unten zu in Gesellschaft so ziemlich vergnügt. Nur die russisch grammatischen pensa habe ich heute vom Halse gekriegt, aber auch weiter nichts gethan.

Sid. 96.

D. 23. befand ich mich besser, jedoch wurde nicht eben vieles gethan. Dies war noch mehr der Fall,

D. 24. da der Vormittag mit W. und einem von seinen Bekannten in der Eremitage zugebracht wurde. Jetzt verweilte ich wohl dort länger als das erste Mal, jedoch aber zu kurz, um nicht nur dadurch zum Wunsche eines wiederholten Besuches und längeren Aufenthalts gereizt zu werden. – Dadurch wurden meine Studien so versäumt, dass ich nicht einmal meiner ordentlichen Pensa los wurde. – Heute wie gestern Abends musste ich dem Bischof Zeitungen vorlesen. -

D. 25. machte er mich bey dem Buchhändler Brieff bekant. Es war ein glückliches und interessantes Ereigniss. Als wir dahin giengen, trafen wir zufällig auf der Straße einen, die alte Bücher ausbot. Von ihm kaufte ich Valentin Löberns Deutsche Übersetzung von Oweni Epigrammen nebst dem Originale. Jehna 1661. 12°. Beym Brieff sah ich Rudbecks Atlantica, vielleicht das einzige Exemplar in ganz Petersburg. – Ich konnte nicht umhin bey ihm zu kaufen: Anweisung für die Guitarre, von G.M. Fiedler. – Auch Guitarren verkauft Br. aber nur zu 50 Rubel. Das musste ich dann doch lassen, ob ich gleich große Lust hatte, ich werde mich erst anderswo umsehen, ob man nicht so etwas wohlfeiler bekommen kann. Dann wird die Frage Wen soll ich zum Lehrer bekommen können? Das

Sid. 97.

wird doch die größten Kosten verursachen. – Ich habe auf die Dem. G. hier in der Nachbarschaft gedacht, weiß aber nicht, ob es angeht. – Sonderbar war es doch, dass Aven. heute kommen sollte und mich dahin führen sollte, wo sie dann wieder durch ihr Spiel unterhielt und ich abermals aufgefordert wurde, öfters zu kommen. – Ich speisete bey ihm und trank schon früher ein Glas. Auch bey dem Br. trank ich paar Gläser Champagne. – An Genüssen und Zerstreuungen ist also dieser Tag sehr reich gewesen. Die Studien aber haben wohl dabey wieder verloren.

D. 26. Der erste Tag seit langem, wo ich mich wieder mit meiner Übersetzung beschäftigt habe. – Wegen Übelbefindens verweilte ich doch nach dem Mittage einige Stunden unten in der Gesellschaft der Damen des Hauses.

D. 27. Den Vormittag brachte ich in der Petri Schule zu, wo ich dem Examen beywohnte. Dabey war nun wohl nichts erhebliches, ob es gleich die erste Classe war, die vor muss. Das aliquid in omnibus bewährt sich als der Grundsatz hiesiger Unterrichtsanstalten. Im Lateinischen waren sie gegen unsere Schüler ganz zurück. Überhaupt bekümmert man sich wenig um die alten gelehrten Sprachen. Was bey diesen Anstalten jedoch lobenswert angesehen werden muss, ist die größere Öffentlichkeit, womit sogar die Examina betrieben werden und die dadurch gewonnene Dreistigkeit und Selbstvertrauen unter den Schülern, ob sie sie gleich auch an ihre Fortschritte gewinnen

Sid. 98.

mögen. Es hielten jetzt 3 abziehenden Schüler kurze Reden, worin sie die Wohlthaten, welche die bey der Schule während ihres Aufenthaltes genossen, auslegten und ihren Lehrern ihren Dank so wie ihren Mitschülern die rührende Anerkennung ihrer Freundschaft abstatteten. – Das zahlreiche Auditorium bestand auch aus Frauenzimmern, Müttern und Verwandten der Schüler. – Auch heute nach dem Mittagessen gieng ich in die Damenstube. Es fand sich dort eine Frau aus W. vor, über

deren Aufenthalt hier in Petersburg ich frappiert wurde. Es knüpften sich bey mir vielerley Erinnerungen und Anschläge an dieser Entdeckung. – Als ich wieder dem Bischof vorlesen musste, blieben alle meine Pensa für den heutigen Tag nach. – Das Weimarische Oppositionsblatt ist meine ganze und einzige Lecture gewesen.

D. 28. Wieder Magenbeschwerden. – Nichts gelesen vor lauter Zeitungen.

D. 29. gieng es beynahe ebenso, obschon ich den ganzen Tag für mich frey hatte und auch nicht in der Kirche war. Mit Zeitungen verstrich dennoch auch dieser Tag.

D. 30. Magenbeschwerden und Nachmittags Kopfschmerzen. Leider habe ich mich auch angewöhnt länger zu wachen. – Promenade des Abends mit dem Bischofe.

D. 31. Auch nicht ganz gesund. Mit Briefschreiben beschäftigte ich mich bis tief in die Nacht und bekam keinen Schlaf eher denn um 3 Uhr.

Sid. 99.

November 1820.

D. 1° ließ ich mich dennoch früher aufwecken. – Davon fühlte ich mich wohl fröhlicher, aber verdarb mir meinen Wohlstand selbst durch eine von Promenade gesteigerte Gefräßigkeit am Mittagmahle, wonach ich dann den ganzen Abend unten vertrieb. Auch

D. 2. war ich wenigstens um 6 Uhr auf. – Las außer der eigentlichen Pensa Renwalls dissertat. De studio historiae patriae durch. Des Abends bey Aven. Ich traf dort auch seinen Bruder den Pastor in W.

D. 3. kam er zu Folgen dessen zu mir und wir giengen aus, um eine Guitarre zu kaufen. Daraus wurde doch diesmal nichts. – Ich bekam Briefe aus Abo und dabey folgende Bücher: G.G. Bredows Weltgeschichte in Tabellen, Altona 1816; H.W. Hupels Estnische Sprachlehre. Riga u. Leipz. 1780; Th. Thorilds samlade Skrifter, andra delen, G.F. Creutzers historische Kunst der Griechen in ihrer Entstehung und Fortbildung, Leipz. 1803, S.A. d. Mahns Darstellung der Lexicographie, Rudolst. 1817; Heldengesang vom Zuge gegen die Polowzer, des Fürsten vom Sewerischen Novgorod Igor Swätswlawlitsch übersetzt von Joh. Müller Prag 1811; Markalls sömnlösa nätter, 1^a Natten; C.G. Antons Versuch, das zuverlässigste Unterscheidungszeichen der

orientalischen und occidentalischen Sprachen zu entdecken, Leipz. 1792; I. Dobrowskys Literarische Nachrichten von einer im Jahre 1792 unternom-

Sid. 100.

nen Reise nach Schweden und Russland, Prag 1796; Joh. Müllers alt-russische Geschichte nach Nestor, Berlin 1812. Außerdem erhielt ich bey derselben Gelegenheit: Sånger med Accompanement af Forte-piano af I. E. Nordblom und Streits Chartes des russischen Reichs in Europa.

D. 4. Abends bey Mannerh., der sie mir gebracht hat. Des Nachts eine gewaltige Pollution.

D. 5. befand ich mich nicht wohl auf. – Ich wohnte dem Gottesdienste in Anne-Kirche bey. Weil die ehemaligen Stiftsfräulein das Abendmal zum ersten Male empfangen, so war es besonders feyerlich heute. – Den Abend verplauderte ich unten.

D. 6. Kam Finn. an. – Ich darf also schon im Voraus etwas von meinen Beschäftigungen abziehen.

D. 7. Abends beym Past. H. wo ich ein Glas Punsch trank, aber wie gewöhnlich hatte es üble Folgen, wenn ich auch die gewaltige Pollution abrechne, die des Nachts folgte. – Dem Bischofe las ich Markalls sömnlösa nätter vor. Er war davon eben so viel ergötzt als ich. – Für meine Schlaflosigkeit, woran ich in dieser Zeit gelitten, wäre eine solche Lectüre eben nothwendig, wenn es nur nicht über einen selbst so los ginge.

D. 9. war meine Brust sehr krank, worüber ich sehr ängstlich ward. – Den ganzen Tag habe ich mich mit meinen Finanzen beschäftigt. Die sind in einem nur zu bedauernswerten Zustande.

Sid. 101.

Arw. Str. hier. – Alle diese Abende habe ich lange gewacht, so dass es jetzt wieder zur Gewohnheit geworden.

D. 10. Ich beendigte das Grammatische bey Tappe. – Abends war ich ausgegangen, konnte aber niemand antreffen von denen, welche ich suchte.

D. 11. fuhr Fin. weg. Diesmal habe ich nicht den Vortheil von seinem. Hierseyn gehabt, als das vorige. Zu Hause bin ich bisweilen gehindert worden. – Aber die Zeit verstreicht doch auch sonst meistens fruchtlos und unbenutzt. In dieser Woche habe ich auch leider gekränkelt und zwar jetzt an Brustschmerzen gelitten, was das für Folgen haben wird in der Zukunft. – Des Nachts eine heftige Pollution.

D. 12. Schon gestern hatte ich angefangen noch einmal Ehrströms und Ottelins Grammatik durchzugehen. Ich besuchte heute die Malthesekirche. – Ganz unvermuthet wurde ich überrascht durch die Ankunft des russischen Sprachlehrers Holm in Borgå, der auf eine Reise nach Saratow mit seiner ganzen Familie begriffen ist. – Der arme Mann! Ich hatte fast kein Frühstück eingenommen und bekam dann Kopfschmerzen, die auch den ganzen Abend dauerten. Ich brachte ihn unten zu. – Newa ward von Eis überzogen und der Boden mit Schnee bedeckt.

D. 13. Auch verworren und schwerfällig. – Des Abends bey Hip. Ich machte meine Liquid mit ihm ab. – Darauf

D. 14. trank ich ein Glas, was noch mehr den Gedanken bey mir bestätigte, dass ich hier gar nichts so etwas trin-

Sid. 102.

ken sollte. Entweder ist mein Körper jetzt dafür empfindlicher als sonst oder ist der hier gebräuchliche Rom von so erheblichen schlechter Natur, dass ich immer davon nur böse Folgen empfinden muss.

D. 15. erwachte ich früh, d.h. um 5 Uhr. – Sowohl die Brust als Kopf und Magen waren nicht in bestem Zustande. – Nun lese ich auch wieder pensumweise die hebräische Grammatik. – Des Abends bey Schlyter. Einige andere suchte ich vergebens.

D. 16. Ich beendigte heute auch tie Tappesche Chrestomathie. – Kopfschmerzen und Brustwehen. – Dass ich im Wagen mit der Herrschaft fuhr, war mir sehr heilsam. – Abends war ich mit den Frauenzimmern ins Theater gefahren. Man führte Chensi und Tao auf, das erste Ballet, was ich gesehen. – Leider hatten wir einen unbequemen Platz, wo wir nicht wohl die ganze Action sehen konnten. – Indessen machte das ganze auf mich einen großen Eindruck. -

D. 17. Durch viele Briefe wurde ich erfreut. Des Abends gieng ich zu G. Seine Frau schlug vor, dass man zu dem Schwiegerson des Hauses einem Hrn Sch. gehen sollte. Wir giengen. Es waren dort mehrere Gäste. Ich hatte die Nordblomsche Composition mitgenommen. Sie gefiel den

Frauenzimmern sehr und wurde öfters durchgespielt. Ich musste zum Abendmal bleiben. – Dabey wurde tüchtig Wein

Sid. 103.

getrunken und zuletzt mehrere Gläser Champagne. – Ich kam sehr aufgeräumt zu Hause und zwar sehr spät, seitdem ich die Damen nach Hause begleitet hatte. Erst

D. 18. fühlte ich, dass ich ziemlich getrunken hatte. Mein Kopf war dabey am schlimmsten daran. Ich musste die freye Luft suchen. – Als der Kopf schon zurecht war, waren noch besonders meine Füße außerordentlich müde.

D. 19. Wieder sehr übel daran. – W. bat mich zum Buchhändler Brieff zu gehen, um dort mit einem Manne zu sprechen, durch welchen ich etwa Gelegenheit zu Privatunterricht bekommen könnte. Ich gieng aber traf den Mann nicht. Br. schlug vor, dass wir einmal zu ihm selbst gehen konnten. – Nach der Zurückkunft befand ich mich noch schlimmer, so dass ich nichts vornehmen konnte. – Den Nachmittag und Abend las ich dem B. Zeitungen vor.

D. 20. war es auch nicht besser. – Ich aß kein Frühstück. Nachmittags war auch mein Magen in Unordnung.

D. 21. beschäftigte ich mich lange einige Aufsätze aus dem O.B. ins Schwedische zu übersetzen, um etwa in das neue in Fin. herauszugebende Blatt aufgenommen zu werden. – Weil ich ganz ohne Appetit war, aß ich wieder vormittags gar nichts. – Auch der Kopf ist heute ziemlich umnebelt. – Des Abends ein lästiges Soderbrennen.

Sid. 104.

D. 22. Ich erwachte auch heute mit Brustschmerzen, wozu ich eine besondere Ängstlichkeit zugesellte. Allerley schwere Ahnungen durchzogen meine erschütterte Seele. Dabey war ich sehr müde in ganzen Körper. – Der Schlaf giebt mir keine Erquickung: ich stehe noch matter auf als ich mich gelegt habe. – Weil ich die schöne Witterung benutzen wollte, so zwang ich mich etwas zu frühstücken und gieng dann zu der Bibliothek R.ws, wovon ich nahm Åbo Tidningar 1721 und 1820, und Magazin for Reiseiagttagelser, udgivet af A.Nyerup. I Bind. Kiøbenh. 1820. – Mein Leiden wurde nicht vermindert. Ich gieng darum zum Apotheker Mas. und ließ ihn mir Brechmittel geben, mit denen ich, will Gott, morgen einen Versuch machen will. – Des Abends war ich beym Avenarius, der mich ein Recept gab. Weil jedoch dies das nehmliche beynahe enthielt, als die

schon empfangene Arznei, so beschloss ich erst davon Gebrauch zu machen. Das geschah dann am

D. 23. aber die schienen leider nicht ganz die beabsichtigte Wirkung zu thun und ich musste um so viel mehr leiden. – Dass ich endlich am Mittage etwas aß, hatte auch keine guten Folgen.

Sid. 105.

Ich bekam davon heftige Kopfschmerzen. – Abends war ich in der Badstube und vomierte nachher wieder.

D. 24. befand ich mich besser, jedoch war noch die Disposition zu Kopfschmerzen da und die Augenweißen gelblich und blutgesprengt. – Unvermuthet kam Avenarius mich zu besuchen. Nach eingegangenen Nachrichten über meinen Zustand ordinierte er mir abführende Mittel. – Ich brauchte sie auch, aber sie machten wieder den ganzen Tag gar keine Wirkung. – Keine Öffnung folgte. – Jedoch fühlte ich mich wohler, sey es wirklich aus Gesundheit, was ich doch bezweifeln muss, oder sey es, was eher anzunehmen ist, aus der durch die Arzeneyen gesteigerte Reizbarkeit.

D. 25. Nach einem nicht sehr ruhigen Schlafe befand ich mich heute viel matter als gestern. Doch fieng ich gleich an das übrige von der Arznei einzunehmen. Das wurde alles verbraucht; aber keine Wirkung folgte. – Dann ordnete mir der Doct. Pulver an, die ich jedoch, weil ich sie spät erhalten, bis Morgen lasse. – Ich aß und trank Abends so gar 2 Tassen Thee mit Wein, befand mich auch, wenn ich die Kopfschmerzen ausnehme, ziemlich wohl. – Doch war ich sehr unruhig und hatte um nichts Lust. – Auch blieb ich lange ohne Schlaf.

Sid. 106.

D. 26. Des Abends war der Doct. hier lange. – Erst nachdem ich heute 7 Pulver genommen, erfolgte Abends die Abführung und noch eine zweite des Nachts. – Übrigens währte er, dass das äußere besser aussähe als sonst. – Ich wäre auf gutem Wege gewesen, Gelbsucht zu bekommen. -

D. 27. Wieder einmal Öffnung, aber nun wurde ich von einigen Symptomen von Strangurie beunruhigt. – Ich aß einen ordentlichen Mittag, aber die Paar Gläser Wein, welche ich davon, was man mir gütigst aufschickte, schlugen in den Kopf und verursachten heftige Schmerzen für den ganzen Abend und die Nacht. – Der Bischof war bey mir und erkundigte sich nach meinem Befinden. Dabey besprach er sich mit mir aber meine Finanzen und bedauerte auf meine Eröffnung, dass ich mich eben in der größten Verlegenheit wegen der zu Richter in Abo abzutragenden Schuld befinde, dass weder er noch ich früher zum Sprechen über diesen

Gegenstand gekommen. Er hatte gestern mit einem Reisenden eine eben so große Summe nach Finland geschickt um dafür russisches Geld einzuwechseln. – Das russische Geld (die Commissions Mittel von der Universitäts-Bibliothek) sollte ich nicht, wie im Noth thun zu müssen angege-

Sid. 107.

ben, bey so niedrigem Course abzugeben, man musste zusehen, ob der Sache noch nicht auf irgend einer anderen Art zu helfen sey. – Mit dieser Hoffnung verließ er mich und bey meiner Schlaflosigkeit des Nachts gab auch dies Stoff her zu allerley Grillen und angenehmen Vorspiegelungen. So habe ich nun wieder recht eine große Lust bekommen nach Finland abermals eine Reise zu machen. Die würde ich dann bis nach Åbo strecken. Wenn dabey meine Schulden ganz getilgt werden könnten, es wäre die herrlichste Reise, die ich je gemacht hätte. – Mit dergleichen angenehmen Luftschlössern beschäftigte sich meine aufgeregte Phantasie, die sich dann, wenn sie mich einmal in Bewegung und auf dem Wege hatte, die Beschwerlichkeiten der Reise ganz übersehend und auch da nur angenehme Szenen vorhaltend, besonders und so recht con amore über verweilte, die wonnigsten Stunden und der Freuden Übermaß versprechend. – Leider war das ein nur übergelender Traum und wird es auch bleiben! – Heute habe ich die (freilich nur flüchtig – besonders während meiner Kränklichkeit) Lesung der Gedichte Bürgers beendigt. – Ohne noch Schiller über sie gelesen zu haben, traue ich mir

Sid. 108.

den subjectiven Urtheil auszusprechen, dass in ihm freilich Talent, aber fast nichts wahre Poesie sey.

D. 28. Ich habe mir vorgesetzt von diesem Tage auf einige Zeit ein wieder recht sorgenloses Leben zu führen und die Bücher, woran ich auch gar keine Lust fühle hintanzusetzen, nur Zerstreungen zu Sachen, bis die Kräfte und Lust für Arbeit sich wieder einfinden werden. – Weil der Doctor gestern noch eine neue Reihe von Pulvern jedoch sparsamer gebraucht angeordnet, um den Magen recht ins alte natürliche Gleise zu bringen, so gieng ich zum Apotheker Masalin. Mit ihm war ich bey Hipping. – Wir kamen überein, dass er mich Abends zu einem gewissen Köppen führen sollte, der meine Bekanntschaft zu machen wünschte, um eine Sammlung kirgisischer Wörter, die er aus dem Munde eingeborener Sirjänner aufgezeichnet, mit mir zu vergleichen. Ich habe mich vor dem Ausgange zu Hause bereden lassen, eine Tasse Coffee zu trinken. Ein allmähliches Übeln, was sich bey K. am stärksten zeigte, war die Folge. Doch trat dem das Übel zurück seit ich paar Tassen Thee mit Wein getrunken hatte. – Ich beendigte meinen Brief an Bl. – Der Schlaf wurde höchst unruhig.

Sid. 109.

D. 29. Ich erwachte ganz verworren und verschlimmerte etwa meinen Zustand noch mehr durch paar Schnäpse, die ich außer dem Coffe genoss. Schon vor dem Mittage hatte ich wieder Kopfschmerzen, obschon ich eine starke Motion genommen. Keine Öffnung ist wieder auf zwey Tagen gewesen. Heute konnte ich nur 2 Pulver brauchen; werde aber heute statt dessen das Doppelte nehmen. – Die Pulvern wirkten, aber die Kopfschmerzen dauerten fort bis in die Nacht,

D. 30. hatte ich sie noch, wenn auch nur lokal. – Jedoch verschwanden sie allmählich während des Tages. – Ich fuhr noch immer fort die Pulver zu brauchen. Am Abend nahm ich das letzte. Auch heute haben sie gewirkt. – Des Abends las ich dem Bischof Engels Lorenz Stark vor. – Pollution des Nachts.

December 1820.

D. 1. Dec. Der Doctor verschrieb mir noch Visceral-Elixir täglich zu brauchen, um den Magen zu stärken. – Ich machte mit ihm den Anfang; ohnedem hatte ich reichlich Bewegung. – Des Abends beendigte ich Lorenz Stark. – Langes Wachen.

D. 2. Wieder viele Bewegung beynahe den ganzen Tag; aber dennoch ist der Stuhlgang seit dem gestrigen Morgen ausgeblieben. – Ich habe auch sonst ziemlich mäßig gelebt: etwa nur Thee reichlicher getrunken. – Das Gelbliche in den Augen ist

Sid. 110.

auch noch nicht geschwunden. Heute bin ich bisweilen recht unlustig gewesen. – Nach dem Mittage führte mich W. zum Herrn Poll, Lehrer bey der Commerz-Schule, der mich bald von Conditionen zu benachrichtigen versprach. Er schien ein recht gemüthiger Mann zu seyn. -

D. 3. Sehr unlustig den ganzen Tag eben wie

D. 4. Ich fieng an, nach Beendigung der Ehrströmschen russischen Grammatik Kanne über die Verwandtschaft der deutschen und griechischen Sprachen zu lesen. – Weil ich auf mehrere Tagen wieder keiner Stuhlgang gehabt, gieng ich abends zum Doctor, der mir jetzt Pillern verschrieb. -

D. 5. Weil ich Ausleerung hatte, so entschloss ich mich bis weiter die Pillen aufzugeben. – Nur schadete ich mir dadurch, dass ich Abends beym Pastor H. aß. – Kein Schlaf vor 4 Uhr des Morgens.

D. 6. Briefe nach Finland.

D. 7. fuhr ich mit Fr. nach Duderhof, wohin auch Sir. mit 2 andern Bekannten schon vor uns sich begeben hatten. Es war Namenstag der alten Probstinn Bark. Wir waren sehr willkommen und brachten den Abend recht vergnügt zu.

D. 8. kehrten wir zurück. Fin. der uns folgte, führte uns in Wiitala zu einem alten graubärtigen finnischen Bauer, den der Kaiser

Sid. 111.

mit einer finnischen Bibel beschenkt. – Auf dem vorstehenden leeren Blatte war mit Bleistift folgendes geschrieben, (von einem aus der Folge des Kaisers, wie der Bauer erzählte) Государь Императоръ библию сїю своеручно пожаловалъ Матвею Карлову въ Юле 1819-го года похваливъ его что читаетъ добрыя книги и наказавъ ему усердно молится.

Unten standen, wie es schien von derselben Hand, folgende Worte:

О Господи! Услыши Царя и поданныхъ его и благослави ихъ вкупѣ, да послушать они тебѣ в духѣ и въ правдѣ, для ради Иисуса Христа, аминь 27-го сентября 1819-го года.

Die Veranlassung war folgende gewesen. – Am Nachmittage eines Sonntags tritt der Kayser dem Bauer ganz unbekannt in seine Stube herein und findet ihn über einem Erbauungsbuche beschäftigt. Er lässt sich mit ihm ins Gespräche ein, befragt ihn über die Bücher, welche er zu lesen pflegt, über die Kunde der Kinder im Dorfe, fragt dann den Bauer, ob er eine Bibel besitze. Auf seine verneinende Antwort verspricht er ihm eine aus St.Petersburg bey der nächsten Vorbeyfahrt zu schaffen. Die bringt er auch nach 3 Wochen und lässt dann die obigen Worte (vermuthlich nur die ersten) einschreiben.

Sid. 112.

Erst in Pulkowa schieden wir von Fin., der uns dort mit Bier bewirthete, worauf ich auf seine Veranlassung mit dem Secret. Brandenburg Bruderschaft trank. – Ohne die vielartigsten Genüsse von Speisen und Getränken hätte die Reise für mich vielleicht noch wohlthätigere Folgen gehabt.

Jedoch war sie mir sehr heilsam. – Was ich hier durch Arzeneyen zu hervorbringen gesucht, erfolgte jetzt von selbst. Jedoch hatte ein gewisser Epicureismus mich ergriffen. Obgleich wir in guter Zeit Vormittags zurückkamen, mochte ich nichts mehr vornehmen. Des Abends gieng ich Past. H. zu suchen und verplauderte mit seiner Frau den ganzen Abend.

D. 9. fieng ich meine gewöhnlichen Pensen – die jetzt nur auf die Hebräische Gram. und Kanne beschränkt sind – wieder an. Weiter wurde auch nichts gethan. Mein Außenseyn war wohl daran Schuld. – Von der Bibl. des Grafen nahm ich die kleinen Versuche die man hat zur Grammatik der finnischen Völkerschaften in Russland. – Mein finnisches Studium ist sonst jetzt auf die Beckersche Rec. der Strohlmannischen Grammatik gerichtet. – Leider geht es überhaupt mit meinen jetzigen Studien sehr lahm und langsam her. -

D. 10. Nirgends. Ich las die Beckersche Recension der Strohlmannschen Sprachlehre durch nebst der Replik des Verfassers.

Sid. 113.

D. 11. Nur des Abends bey Hip. -

D. 12. nahm ich die Lectüre von Ol. Rudbecks Atlantica illustrata vor. – Des Abends suchte ich vergebens Schl. – Wachte sehr lange,

D. 13. Ich nahm aus der Bibliothek des Grafen die 4 u. 5 Bände der Wiener Jahrbücher. – Des Abends gieng ich zum Doctor Awen. Ich traf dort ebenfalls 3 seiner Brüder. – Spät zum Schlaf gekommen.

D. 14. war ich nicht ganz wohl auf. – Bey Sir. – Am Abende war H. hier mit seiner Frau. – Nachher las ich noch dem Bischof vor. – Erst nach 1 Uhr eingeschlafen.

D. 15. Des Abends war ich bey G-ds trank dort außer Thee ein Glas Toddy.

D. 16. Des Vormittags, besonders als ich ausgegangen war, war ich bis zur Ausgelassenheit fröhlich. Ich sah das als eine üble Vorbedeutung an, und schon zum Mittage war es auch aus. Ich gieng jedoch mit W. zu einem von seinen Verwandten, einem Kaufmanne Bartram wo ich recht froh den Abend zubrachte. Dort trank ich wieder ein Glas. Ein gewisser Hornborg war da außer uns. – Was meine Studien betrifft, so habe ich heute die Geseniussche Grammatik beendigt.

Sid. 114.

D. 17. wohnte ich dem Gottesdienste in der Annenkirche bey. Des Abends kam Fin. aus Duderh.

D. 18. verstrich, ohne dass ich etwas gelesen hatte,

D. 19. Der Epicureismus, dem ich hingegeben war, ist mir nicht wohlthätig gewesen. – Heute kam ich vor 5 Uhr zum Schlaf.

D. 20. gieng ich mit W. ins Theater, wo die blutige Hand oder der Arzt seiner eigenen Ehre von Calderon (nach einer handschriftlichen Übersetzung von einem gewissen West) gegeben wurde. Der tragische Eindruck aber, den das Stück auf mich machte, könnte nicht größer seyn, als den

ich d. 21. erfuhr, als ich zum erstenmale mit einigen anderen einen Besuch im Zollhause machte. – Äußerst erschütternd war der Anblick so vieler Erscheinungen einer tief erniedrigten Menschheit. – Die Verstimmung, worin das doch auch hier sich ins Unendliche gestaltende Menschenleben durch das bunte Wesen der Unglücklichen mich versetzte, hielt mich von meiner Lust ab, mich näher von den Individualitäten zu erkundigen. Ich eilte

Sid. 115.

davon, um frischen Luft schöpfen zu können.

D. 22. F. fährt weg mit Str. – Abends war ich beym H. – In der ganzen Woche sind meine Studien nichts bedeutend gewesen. – Anton habe ich beendigt und jetzt die in diesem Jahrgang von Mnemosyne eingeführten Aufsätze über die Finnische Sprache angefangen zu lesen.

D. 23. Briefe expediert zu Alop. und Teng.

D. 24. Mit Mannerh. in der Kasanischen und Katholischen Kirchen. – Außer einer Promenade mit dem Bischof des Abends war ich den ganzen Tag sonst nicht ausgegangen. Zu Hause las ich dem Bischof vor. Zum Schlaf kam ich erst nach 1 Uhr.

D. 25. stand wie gewöhnlich um 9 Uhr auf ziemlich confus. – Es ist heute nach dem Neuen Stil Weichnachtsfest. – Diese Erinnerung gab bey mir doch diesem Tage eine gewisse höhere

Bedeutung, die wenigstens durch ein Ereigniss auch von außen her verstärkt anward. W. schlug mir vor ihn nach dem Smoljnaschen Armenhause zu folgen, wovon wir dann nach der Festung fuhren, wo ich, während dem [?] seine Geschäfte ausrichtete, meinen ersten Besuch in der Kirche machte.

Sid. 116.

Mit zuvorkommender Gefälligkeit führten die Kirchendiener mich umher und suchten die Merkwürdigkeiten zu erklären. – Von der ungeheuren Anzahl von Fahnen, die an den Wänden um die ganze Kirche aufgestellt sind, sind die meisten türkisch. – Gegenstände, die weit mehr geeignet sind uns zu ernsthaften Betrachtungen zu stimmen sind die Grabmähler der Russischen gekrönten Zaren und Zarinnen (Peter I, seine Gemalinn Elisabeth, seine Tochter Elisabeth Petrowna, – Anna Iwanowna, Peter III, Katharina II, Anna Petrowna und Paul I). – Der dunkle Tag, der über diese Denkmäler einer verschwundenen irdischen Größe einschimmerte, vermehrte den tiefen Eindruck, welchen der feyerliche Anblick auf mich schon an sich machte. – Abends gieng ich zum Aw. hin, um ihn einst für die freudlichen Dienste, die er mir während meiner Krankheit bewiesen zu danken. Die 25 Rubel, die ich ihm anbot, nahm er durchaus nicht an.

D. 26. Des Abends suchte ich vergebens wieder Ketzlern.

D. 27. Abends bey Loboikow. – In diesen Abenden

Sid. 117.

habe ich dem Bischof Thorilds prosaische Schriften (2 Th) vorgelesen. – Sonst ist mein eigentliches Studium Rasks Undersögelse om det gamle Nordiske Sprogs oprindelse. – Spät zu Bette um 1 Uhr.

D. 28. ging ich des Abends aus den Kaufmann Böhme aufzusuchen, um ihm einen Briefen von Chr. Wahlberg in Friedrichshafen zu liefern. – Dort traf ich seinen Bruder aus Lowisa und Rector N. – Der Punsch, welchen ich dort trank, verursachte mir jedoch Kopfweh, das noch

D. 29. fort dauerte und gegen Abend noch heftiger wurde. – Nur eine kleine Promenade mit dem Bischofe, dem ich dann abends, wie gewöhnlich vorlas. – Ich studierte bis über 2 Uhr. -

D. 30. War ich nicht ausgegangen.

D. 31. ebenfalls. Ich beschloss Kanne. – Der Abend war mir besonders langweilig, weil ich fast allein zu Hause war. – Es war mir gar nicht wohl.

1821

1.

1821.

1.

Året begyntes med något bättre auspiciër i anseende till min hälsa, än jag tillfölje af det förflutnas slut väntade mig. Emedlertid blef det mycket litet läst. En utfart om aftonen till gamle pastor St-s kvarter på styckhofvet gjorde mig muntrare. – Efter vanligheten föreläs jag Biskopen och kom ej till sömns förrän kl. 2. – En orolig sömn gaf mig ej mycken vederkvickelse. – Jag drömde att man förföljde mig och att jag ville löpa undan; men kom icke ifrån stället. Jag vaknade i detsamma omkring kl. 5. – Det hade icke varit en blott dröm. Cir-

D. 2. culationen gick ytterst trögt och hela mechanismen tyctes vara så im Stocken, att jag med svårighet andades. – Biskopinnan skickade mig till följe af ett samtal om min hälsa dagen förut ett krus tjärvatten att dricka om morgnarne. Dermed gjorde jag då i dag en början. – Aftonen tillbragte jag hos G-s ganska angenämt. A-s ifrån W-s med sin fru var äfven inkommen. – Efter hemkomsten hade jag likväl åter hufvudverk. Äfven det obetydliga af toddyt som jag drack var mig vidrigt. – Åter fick jag på lång tid ingen sömn. -

Sid. 2.

D. 3. Det lider till julen ändtligen också här. – W. reste bort till Wiborg. Äfven jag gaf mitt löfte åt A. St-s utskickade att julaftonen vara hos honom. – På läsning var ej mycket att tänka, om jag också haft mera lust. Om aftonen ankom Fin. Med honom besökte jag Rector N. hvilken jag öfverlämnade ett bref till Finland. Sedan hos Sir.

D. 4. Dagen förgick under hvarjehanda språng. För de yngsta barnen köpte jag par Bilderbücher till julklappar och Rosaliens Nachlaß von Jacobs, till något dylikt ändamål för M.S. Dermed kan jag dock på något sätt godtgöra den förbindelse, hvaruti jag stått alltsedan 1819 om hösten. – I dag slutade jag Rasks Undersögning och dermed förmodligen hela min vettenskapliga lectur för det gamla ryska året. – Ifrån Fruntimrens sida erfor jag några invändningar emot mitt förslag att resa i morgon.

⁵⁴⁷ På vänstra sidan av häftets första uppslag: "Spuren emsig aufzusuchen und rastlos zu verfolgen, und wo Gewisheit [!] nicht reichbar ist, der Wahrscheinlichkeit die Stelle einzuräumen, die ihr gebührt, ist Pflicht eines jeden der die Vorwelt zu beschreiben unternimmt." Kormayr

D. 5. Afresan skedde först omkring kl. 11. Likväl var jag redan 2 till 5 på Smänkowa hos Arv. Str. som redan före mig hade hos sig Lieuten. C. hvilken äfvenledes stannade qvar att äta julgröten der. – Julfröjden syntes blifva obetydlig och i min själ ljöd en viss återklang af S-s önskan, att jag måtte stanna qvar i staden öfver helgen; men då våra i början tröga samtal ändtligen föllo på vår fordna sammanvistelse i Lovisa, uppgick för oss båda en helt ny verld

Sid. 3.

uti de ömsesidigt lifvade minnen ifrån barndomsåren. Ännu efter aftonmåltiden höllo dessa oss vakna tills långt öfver midnatten.

D. 6. eller Julmorgonen voro vi efter kl. 4 i rörelse. Jag följde ned till kyrkan, ehuru det var ganska kallt. Efter Gudstjensten njöto vi en eländig frukost på den smutsiga prästgården, hvarefter jag med Klockaren for hem, emedan A. måste resa på ett sjukbesök. Under tiden fördref jag min tid med vår gemensamma värd Klockaren både nöjsamt och nyttigt genom undersökningar om den uti socknen gängse dialekten hvarom han lemnade mig flere goda upplysningar. – Efter A-s återkomst foro vi tillsammans till den i grannskapet liggande Marien-Hütten glasfabriken, dit han var inviterad för aftonen med sina främmande. Der funno vi ett ganska talrikt sällskap mest af fabriksleute; men äfven af åtskilliga andra herrar och Officerare ifrån Petersburg. Tyvärr passade jag nu för ingen del uti ett så stort lag, helst jag ej ens genom dansen kunde familiarisera mig dermed. Den stora aktning, hvarmed jag af värden sjelf bemöttes, torde måhända hafva mildrat sällskapets omdömen om mig, hvilka i annat fall ej gerna kunde utfalla fördelaktigt för mig. Min enda njutning var Musiken. – Dock var jag rätt glad, då vi ändtligen efter midnatten sluppo derifrån.

Sid. 4.

D. 7. idag jag ej mer fara⁵⁴⁸ till kyrkan, utan excerperade mig emedlertid utur kyrkoboken en slags genealogi öfver finnarne i församlingen, i det jag upptecknade alla de förekommande olika tillnamnen. – Enligt vår första plan skulle vi om eftermiddagen afresa till Gub. Ehuru ett starkt urväder redan manade att öfver natten blifva qvar, kunde endast omöjligheten att få häst förmå A. dertill. – Jag började då föreläsa Nyerups Magasin af Reiseiagttagelser, som jag hämtat ut med mig och så tillbragte vi aftonen ändock ganska angenämt.

D. 8. Om morgonen bröto vi upp. Vägen var så igenrad, att ehuru den ej utgjorde 30 verst, tillbragte vi derpå hela dagen, så att vi först om aftonen hunno fram till Gub. – Vid vår ankomst var der endast en Mad. Z. (A) främmande; men snart derefter ankom äfven dess syster och mor och

⁵⁴⁸ Ett ord saknas?

d. 9. ännu flere slägtingar till huset, ehuru blott åldriga personer. – Sjelfva husets patriarchaliska enfald och okonstlade väsen försmälte alla likväl till ett skönt helt, hvarefter äfven jag kände mig erfreut und erwärmt. Vi voro alla budna till middagen på andra prästgården. – Aftonen tillbragtes der rätt nöjsamt. – Man lekte och roade sig så godt som man kunde. Jag föreslog att för fruntimren föreläsa de la Motte Fouqués Undine, som jag bragte med mig ifrån

Sid. 5.

staden. Det förekom likväl mitt publikum i längden för enformigt och så blef den

D. 10. fortsatt och slutad. – Få förstodo väl den sköna och höga ideen, som ligger till grund för den herrliga berättelsen. Till aftonen hade Klockaren bjudit sina båda prester till sig jemte alla deras främmande. Jag hade först ärnat och tält om att resa; men jag såg sjelf gerna att man ej derföre gjorde några anstalter, utan uppsköt den till morgonen. -

D. 11. Måhända hade jag låtit öfvertala mig att dröja än längre, om ej, utom Arvid äfven, Mad. Ad. en flicka, som alltid mer intresserade mig, ju mer jag lärde känna dess godhet och högst älskansvärda anspråkslöshet, ock bortreste. Icke utan saknad afreste jag derföre, så gärna man än ville behålla mig qvar öfver hela helgen. Jag hade så sent kommit ut, att jag ej mer kunde hinna längre än till Duderhoff, dit jag dessutom hade lofvat mig vid återresan. – Oaktadt den lifliga Unterhaltung som uppkom genom allas förenade anfall på mig för min nu snart ärnade resa, förekom det mig äfven der skäligen tomt. – Än tomare förekom mig dock staden

D. 12. då jag återkom, så tröstande ock S:s halft ovilliga "ändteligen" klingade. Till aftonen var hela Herrskapet utbudet till Stats. R. W. för att bivista en privat-theatralisk föreställning. – Då jag nu alldeles ensam satt

Sid. 6.

hem, öfvergick den hittills nästan namnlösa känslan, efter min afresa ifrån G. till verklig ånger att jag varit så narraktig. Jag hade kunnat förblifva der åtminstone dessa 2 helgdagar och dervid ofelbart, också oaktadt A.s bortresa och A.ds (den förra hade måhända äfven hunnit redan återkomma) haft mycket nöjsammare än jag här i staden tör komma att få. – Dock det är gjordt, som gjordt. Man måste vara vid godt mod. Kanske var det å andra sidan rätt bra, att det så blef slut: jag hade möjligen måst köpa ett längre och stigande nöje så mycket dyrare. Och det beror väl endast på mig sjelf att här i staden göra mig skadeslös för hvad jag tror mig hafva förlorat. Åtminstone kan jag söka det och den som söker han finner, heter det ju. – Till förströelse företog jag mig att skrifva bref till Bl. och dermed vakade jag ända till kl. 12.

D. 13. Sent uppstigen efter vanligheten och icke särdeles vederqvickt. Natten på Duderhof sofde jag än mindre, ja nästan alls intet, då man bäddat mig i mjuka sängkläder. En särdeles stark pollution blef äfven följden deraf. – Äfven i fysiskt hänseende tycktes jag hafva här svårt att orientera mig efter min epicureiska landtrefnad. – Äfven Toddy (eller punsch, såsom man här kallar det) drack jag der dageligen. Till Baron Rehb. öfvertalte mig W. att följa med sig på Nyårsuppvaktning. Mitt visitkort fick jag blott

Sid. 7.

lämna. – Uppå gatan stötte jag tillfälligtvis på en gammal bekant ifrån skolåren i Lovisa – en Gripenberg. Jag skulle ej kännt honom igen, om han ej sjelf gjort mig uppmärksam på sig. Jag måste gifva honom mitt löfte att besöka honom. – Till Hipp. hade åter Mannerh. mig ut med sig. – Han träffades ej heller hem. – Aftonen tillbragte jag rätt angenämt hos G.s, hvarest jag äfven spisade aftonvard. – Sömnen blef åter orolig.

D. 14. gick jag alldeles icke ut på f.m. – Jag hade fått Grimms deutsche Grammatik och under dessa båda dagar bläddrat deruti. – Min enda lectur. – I dag började jag läsa Mahns Darstellung der Lexicographie. – Om aftonen sökte jag Dr Awenarius. – Sedan var jag hem hela aftonen, då här äfven voro främmande. – Först kring midnatt kom jag till sängs och

d. 15. kl. 9 derifrån. Det är nu redan så en vana här i staden. Jag erhöll bref och ett paket ifrån Bl. med ett innelyckt paket till Prof. Frähn. Jag förde det genast till honom och blef ganska artigt emottagen. Denna gång var det inga discussioner om studier och utsigter. Han frågade mig blott, hur det ligger med min Ryska och rådde mig att besöka ryska sällskaper. – Om några Arabiska (?) ord frågade han mig, om de liknade Finska. – Allt ännu vill det ej gå med arbetandet. Jag ville efter hemkomsten lägga ändtligen handen vid min uppsats; men för en viss oro och ängslan kom det ej dertill. Icke engång att läsa något var jag i stånd till. Jag försökte med Dobrowskys Entwurf zu einem

Sid. 8.

allgemeinen Slawischen Etymologikon, som jag i dag af St. erhöll. – Om aftonen gjorde jag ett besök hos Coll. Ass. Köppen, hvarest jag äfven gjorde bekantskap med en gewesener Professor vid Kasanska Universitetet Zyplin. Finnand. var under min utevaro ankommen.

D. 16. Om aftonen var jag bortbuden till Handelsman Böhme. Der blef dans utaf och såvida jag ej deruti deltog, lät jag beqväma mig till ett Bostonpartie, hvaruti jag förlorade 2 Rubel – de första, hvilka jag i min lefnad bortspelt. Jag kom derifrån kl. ½ till 2 om natten.

D. 17. befann jag mig efter de mångfaldiga njutningarne i aftons och natt bättre än jag väntat mig. Jag var till och med hela dagen särdeles munter. Om aftonen sökte Past. H. Sedan hos Laboiko. – Att jag der äfven rökte, bidrog kanske till en liten hufvudverk, som dock försvann efter badstugugång.

D. 18. uppsteg jag väckt kl. 7. – men det tycktes vara mig så ovanligt, att jag hela dagen var rätt olustig, och tillika sömnig, ehuru jag äfven på dagen sofde något. Jag gick ut för att se på Ryska Jorden, men kunde ej mer för den ofantliga folkmängden komma nära nog, för att med mina dåliga ögon se något väl. Emedlertid fann jag stort nöje uti betraktelserna öfver mängder caracteristiska väsende, som blir än mera interessant, om man fullkomligen förstår språket. Ja jag skulle tro att man just af sådana tillfällen äfven för språket kunde lära ganska mycket. – På e.m. var jag med Frökorne gången till Catholska kyrkan för att se några heilige Ausstellungen.

Sid. 9.

Om aftonen gjorde jag en visit hos Prosten Tav. hvarest jag äfven fick tillfälle att göra bekantskap med Hörhjelmiska [?] familjen. Jag deltog uti ett kortspel med fruntimren och hade deraf vida större nöje än det hos B. – Efter hemkomsten föreläs jag ännu Biskopen något. – Också i dag har jag intet tillgiort vid min uppsats, ej heller läst något vidare än tidningar. -

D. 19. lät jag äfven väcka upp mig. Äfven denna dagen tycktes ej lofva mycket. Mycket blef ej heller gjordt. Isynnerhet på eftermiddagen visste jag ej, hvad jag skulle företaga mig. Jag beslöt ändtligen att fara till Doct. H. som i alla fall till följe af en föregången öfverenskommelse med F. i morgon väntade mig. Tillfölje af samma medlande emottog jag nu en Afhandling öfver scrophulösa sjukdomars behandling att öfversättas på Latin. Det kommer nu på en något oläglig tid, hälst manuskriptet utgör hela 9 ark; men då det nu engång kommit så långt, att jag låtit beveka mig att lofva, så måste jag utföra det. Finge jag derigenom nödtvångssysselsättning för mina tråkigare stunder, så vore äfven det bra. – Äfven kan arbetet hafva sin nytta med sig. Jag har förvärfvat mig en interessant bekantskap, hvaraf jag hoppas vinna mycket.

D. 20. Mig sjelf öfverlämnad sofde jag igen längre. – Den milda och vårlika väderleken lockade mig äfven på f.m. ut. – Jag var hos Mann. och afhämtade sedan ett pakett böcker, hvilka en fabrikör Öhrn-

Sid. 10.

berg hämtat mig ifrån Bl. i Hels. Det innehöll: Jus. Dobrowskys über die Bildsamkeit der slawischen Sprachen. Dess Gesch. der böhmischen Sprache u. Literatur, dess Slowanka (2 Häftnen)

och 1^a Delen af Scheutz's öfversättning af Shakespeares verk. De böcker, hvilka tillika ankommo för Pastor Hippings räkning, förde jag dit om aftonen.

D. 21. Min sömn hade varit ganska orolig och mitt uppvaknande var efter vanligheten. – Min mage tycktes vara alldeles förslappad. – Biskopen skulle uti Finska kyrkan tilldela Klockaren en ifrån Finska Hushållningssällskapet för dess förtjenster om vaccinationen honom tillsänd médaille. Nyfikenheten att se denna högtidlighet förde mig till kyrkan och det var också endast den högtidligheten och det för tillfället väl lämpade tal, som Biskopen höll och hvaruti han framställde vaccinationens stora nytta, uppmuntrade till dess befrämjande och tillika talte emot det här inrotade föraktet för Finland, bland finnarne sjelfva, som godtgjorde mig för all den indignation, som jag under hela den föregående gudstjensten kände. – Pastorns redan förut yttrade ovilja till ceremonien och hans harm öfver det utmärkande, som i dag skulle vederfaras hans klockare, uttalade sig i hela

Sid. 11.

hans predikan och gjorde hans vanliga affectation ännu olidligare. – Aftonen tillbragte jag hem i huset. -

D. 22. Vid rätt godt lynne. – Past. Hipping hos mig, för att låna Vhaels Finska Grammatika. Hans föresats att studera finska hade i går vid Biskopens kraftiga tal förvandlats till verkligt beslut. – Alla, som jag hört tala om Biskopens nämnda tal, hafva tillstått att de varit högst rörde deraf. Äfven för mig var det det uppbyggligaste och verksammaste, som jag hört här i Petersburg. – Om aftonen var jag hos Past. H. för att få Sjögrens Lexicon till att nyttja vid min öfversättning, hvarmed jag underkastat mig, ett högst oangenämt och svårt arbete. – Ingen sömn före kl. 3.

D. 23. Jag var i dag mindre lyckligt stämd. En ny uppmaning kom ifrån Fin. att jag måtte lämna afgörande svar, huruvida jag ämnar deltaga i resan till Finland eller ej. – Det är en kinkig sak. – Härom dagen nämnde jag derom för Biskopen; men han tycktes göra svårigheter vid conditionen sine qua non – penningar. Kan jag ej få det, så att jag kunde på en gång betala alla mina skulder, så är det ej värdt att tänka på någon resa. Tyvärr måste jag åter träda i underhandling i morgon bittida.

Sid. 12.

D. 24. det tyckes nu vara afgjordt, att ingen resa blir utaf, sedan B. förklarar sig vara ur stånd att hjälpa mig uti penningar. – Eljest syntes han just ej heller gynna min resönskan. – Jag uppgaf då i mitt bref till Fin. alla anspråk på hans sällskap till Finland, hvilket verkligen är mig så mycket mer svårt, som jag af honom hade resan fri ända hem. – Att så många sköna drömmar, med hvilka jag så ofta förnöjt min phantasie vid tanken på denna resa, som derigenom blef mig så förtrolig, nu på en gång skulle åsidosättas såsom drömmar, kostade på mig rätt mycket. Emedlertid sökte jag finna

mig i mitt öde och återkom efter en promenad ut i fria luften, hvarunder jag äfven gjorde ett besök hos Sir. och ett annat fåfängt hos Doct. Åberg – af hvilken jag ville försöka att få låna penningar, hvad som jag i alla fall måste hafva, för att åter hälst få de större pressantare summorna liquiderade – gefassten. Emedlertid har i dag en besvärlig hufvudverk utvecklat sig, som sedan varat hela dagen. – Med den Latinska öfversättningen har jag i dag varit flitigare; det vill dock ej lida.

D. 25. Befann jag mig skäligen väl; men efter middagen ville ej arbetet gå. Jag gick derföre ned och föreläs Fröknarne Köpmannen i Venedig af Shakespeare. Vakade ända till kl. 1.

Sid. 13.

D. 26. Jag var ut hos Åb. hvilken jag äfven träffade hem. Penningar hade han ej nu att gifva. Det misslygne, hvaruti misslyckandet af denna förhoppning försatte mig, ökades ännu mer derigenom att jag hos en Bokbindare blef bedragen uti en än säkrare förhoppning. Man hade på ett listigt sätt narrat mig. Jag kom således alldeles förstämnd hem till middagen. - - I dag har jag väl varit skäligen flitig med min öfversättning, men der är dock ganska mycket kvar.

D. 27. Jag sökte åter förgäfvades Tallgren. – Om natten fick jag ej sömn före kl. 2.

D. 28. Var jag ingenstädes. Isynnerhet eftermiddagen ytterst svårmodig.

D. 29. Bref till Blomqvist i Åbo, hvilket jag förde om aftonen med inneliggande 35 Rubel till Adjunkten Schultén för att dermed betala de sist erhållna böckerna genom L. Meyer. – Past. H. var hos mig och föreslog mig att i utbyte emot Musik lära honom finska. Tillika gaf han mig någon förhoppning om en privat dicipel uti Latinska språket. – Föröfrigt satt jag hela aftonen hem – under det hela mitt herrskap var hos Rehb. för att se på ett privat-spektakel – och arbetade på min öfversättning, hvilken dock åtminstone med denna månad d.ä. sist i öfvermorgon måste blifva färdig. -

D. 30. Finnander ankommen. – Han var hela aftonen med S. der ned: jag gick ej, utan arbetade ganska träget på min öfversättning, som dock ej efter min första plan blef färdig.

Sid. 14.

D. 31. Förströelserne och hindren genom mina främmande voro för många och stora. – Om aftonen gick jag ut med dem till Statsrådet Bock, der aftonen förgick skäligen lustigt. Jag deltog uti ett speldomino – som jag aldrig förut sett. Derpå vann jag 4 kopek, det första jag vunnit på spel.

Februari 1821.

D. 1. Febr. – Var bestämd till en ny arbetsifver. Början var ej lofvande. På hela dagen blef intet gjordt. – Jag måste skrifva bref till Finland, dit jag äfven genom lån af Mannerh. var lycklig nog att skicka 100 Rubel till dödande af min revers hos P. Solitander i Borgå. Kort före middagen blef det ändtligen resa af för Finn. Jag följde honom tillsammans med Palen och Groundstroem ända till Wiborgska tullen. Den motion, som jag genom detta åkandet dit och dädan bekom, compenserade de njutningar af drycker, som dagen föranlett. På återresan förde mig Palen in till en Traktör att taga en likör. – Genom det lilla drickandet och ännu mer genom vistan i fria luften uppmuntrad, hade jag funnit mig tämligen vid den smärtande tanken uppå F-s afresa, som efter länge närda drömmar bordt vara min. Likväl kunde jag ej hem undertrycka den anstrykning af svårmodighet, som man sedan några dagar blifvit van att se hos mig. – Till följe af samma vana gick jag straxt efter middagen upp. – I fröknarnes kammare har jag hela denna veckan ingen gång varit: fordom var det alltid ett slags angenämt hvilorum efter

Sid. 15.

den angripande middagen. – Sedan jag förhört, gick jag till Past. Hip. med hvilken jag låddes göra början att läsa finska. Han har förklarar sig deremot vilja lemna mig någon handledning till klaverspelning.

D. 2. fick jag ändtligen öfversättningen färdig och ville med den just begifva mig till D^f H. om aftonen, då Past. H. kom med Laboiko. – Sedan promenad med Biskopen. – Jag började för honom läsa Die Fahrten des Thiodolfs af de la Motte Fouqué. – Sent kom jag till sängs.

D. 3. Om aftonen hos D^f H med hvilken jag igenomgick hela öfversättningen. -

D. 4. var jag alldeles ej utgången förrän om aftonen till D^f Av. som jag ej träffade hem och G.s, hvilka mötte mig i trappan och gingo ut i staden. – Sedan pladdrade jag hem den öfriga delen af aftonen.

D. 5. Ändteligen blef jag färdig med min öfversigt af öfversättningen, som åter upptagit dessa båda dagar. – Mycket grubblande har en Condition föranledt hos mig, som jag nu hör skall vara ledig med goda villkor. – Om aftonen gick jag till Br. för att inhämta derom nogare underrättelser. Han hänviste mig till Weisse. – Jag bytte ut min Guitarrenschole emot Fortepiano-Schule oder Anweisung zur richtigen "und geschmackvollen Spielart dieses Instruments nebst vielen praktischen Beyspielen und einem Anhang von Generalbass. 1^e sehr verb. aufl. von A.E. Müller. Sedan var jag med W. hos Leg. Råd. v. Vandello. -

Sid. 16.

D. 6. Förde omarbetningen till Doct. H. Hos Statsrådet W. för att höra om Conditionen hos Köpman K. Den var redan bortlofvad. utomdess talas der uti huset mest Franska och Engelska. – I anseende till privat-disciplar rådde han mig att gå till Dir. Schubert vid Petri skola. Jag var verkligen glad, att det gått så. Hade det stället ännu varit ledigt och jag dertill haft utsigter så hade jag verkligen kommit uti ännu större frestelse. – Till middagen främmande – Om aftonen följde mitt Herrskap med till Past. H. – Efter hemkomsten igenomlas jag die bezauberte Rose von Ernst Schulze.

D. 7. Bref till Borgå. – Jag arbetade i dag på min uppsats; men mådde just icke väl. – Så mycket häldre tillbragte jag derföre aftonen der ned.

D. 8. Främmande till middagen, hvartill tillika en bål punsch dracks. På min andel drack jag till 10 glas och blef sedan hela aftonen hem, hälst Loboiko var hos mig. – Punschen hade gjort mig tämligen munter.

D. 9. Karlsdag. Jag gick ut på gratulation till Man. som först sednare träffades. Hos Scht. åt jag deremot middag och drack Caffee. Jag återkom om aftonen, då jag ej hade träffat Mes. (hvilken äfven bär dagens namn) hem. – Man roade sig mest med dans, hvaruti jag nu ej kunde deltaga. – Koll. Ass. Kruskopf gjorde mig anbud ett par timmar i veckan läsa Latin med hans son och en ung Åberg. – Jag kom först sent hem.

Sid. 17.

D. 10. var jag alldeles icke utgången. Vakade mycket länge om aftonen. W. hos mig.

D. 11. mådde jag illa. Blott det vackra vädret lockade mig ut. Jag gick då till Past. H. och las finska med honom, hvarefter han började lära mig Musik. – Hos Lob. Han tracterade mig med en snaps, hvaraf jag fick ondt i hufvudet. Hela e.m. tillbragte jag der ned, utom det att jag var litet ut för att åka. – Intet har i dag stort blifvit gjordt. – Sent till sängs. Derföre

D. 12. illamående, matt och sömnig nästan hela dagen. Jag expedierade bref till Bl. med lagman Idman. – Om aftonen hos Schubert med Schl. – Han gaf mig förhoppning om timmar. Eljest rådde han mig i allmänhet att med det första söka mig tjenst och sedan gifta mig. Blott så lärde man forstå lifvets ändamål och så skolades man att blifva en duglig och praktiskt nyttig menniska. – Också var jag hos Ass. Kruskopf, för att höra ytterligare besked om den proponerade läsningen. Antingen blir intet af eller ock går det än längre med början deraf. Doct. Åb. som uppfostrar den andra af de

blifvande eleverne, hade först sjelf velat tala med mig. Så mycket man känner honom, måtte det vara om det fastsatta priset, hvaraf han väl vill pruta.

D. 13. Hos Past. H. Dagarne äro fastställda till Tisdag, Thorsdagar och Fredagar. – Pollution om natten. – Det lærer dock

Sid. 18.

hända mig nu för tiden rätt ofta, utan att jag ens vet deraf. – Jag vet ej om den starkare redligheten, som jag känner hos mig, må härröra af för mycken styrka eller svaghet; måhända är dock det senare fallet, ty jag har visst ej isynnerhet de sista dagarne känt mig just välmående. Sömnen är mig ej till stor nytta, då jag gemenligen känner mig tröttare nästan vid uppstigandet, än då jag lade mig. Hela dagarne igenom känner jag en viss matthet och sömnighet hos mig.

D. 14. var jag hem hela dagen, slöt äntligen min uppsats, hvilken jag om aftonen med W. i anseende till Tyskan igenomgick.

D. 15. Äfvenledes hem hela dagen. – Började åter ifrån början studera Lindenfels Edition af Meidingers Franska Grammatik, hvilken jag ännu aldrig, så ofta jag än börjat, kommit att sluta. – Äfven började jag i dag flygtigt recapitulera Tappes Ryska Språklära. – Dessutom påbegynte jag det försök till en Tcheremisisk Grammatik, som man har på Ryska. – Om aftonen Past. Hip. hos mig.

D. 17. var jag rätt oduglig hela förmiddagen. Hufvudverk och matthet för öfrigt. Eftermiddagen bättre. – Vakade länge.

D. 18. Ingen frukost. – Aftonen tillbragte jag till en del der ned.

Sid. 19.

D. 19. B. berättade mig att Paterson och Henderson äntligen ärna anträda sin långa resa till Persien och de östliga provinserna af Ryssland. – De hade af honom frågat, om han ej kunde gifva dem förslag till någon betjent, som kunde Ryska, Finska och Svenska. Han hade deraf tagit sig anledning att ytterligare tala om mig och om min lust för undersökningsresor till det inre af Ryssland. – De hade gjort hvarjehanda svårigheter; men hufvudhindret vore, mente han, att jag ej sjelf var personligen känd af dem. Jag borde sjelf besöka Dr Paterson och tala med honom samt söka nu begagna mig af tillfället. – Jag gjorde då i all min uppriktighet den invändningen, att jag nu ej vore beredd på eller i anseende till studier mogen till en sådan resa. – Denna invändning

misstyckte han och yttrade sig dervid, att det berodde af mig sjelf att begagna tillfället eller släppa det utur händerna; han hade åtminstone föreslagit det i välmening, men till äfventyrs deruti burit sig förväntat åt m.m. Dermed gick han sin väg. – Detta smärtande upptråde väckte hos mig den tanken, att han i sjelfva grunden måtte hysa något groll emot mig; ty huru skulle han eljest kunna så illa upptaga en likaså uppriktig som sann invändning. – Redan länge har jag tyckt förhållandet oss emellan vara litet spändt; jag anser detta, såsom en bekräftelse derpå. Jag måste deröfver förstån-

Sid. 20.

diga mig, följden må blifva hvilken som helst. Emedlertid gick jag, äfven på W.s råd, till D^f Paterson, för att sjelf tala med honom. – Han mente detsamma som jag, både vore det alltför kostsam, om jag skulle göra hela resan med och för det andra vore det utan ändamål. Först efter sin återkomst ifrån Persien ärna de besöka de delar af Ryssland, hvaruti de finska stammarna bo. Snarare kunde jag då förena mig med dem i Kasan eller så. – Han ville ytterligare tänka på saken; han skulle ännu komma till Biskopen före sin afresa och hoppades då äfven träffa mig. – Nu hade han sin postdag och således ej tid längre uppehålla sig med mig. – Med B. ärnade jag tala om aftonen; men bekom ej tid dertill då jag blef bortbuden med W. till Hornb. hvarest jag träffade till en del bekanta ifrån Wiborg. – Punschen (Toddyt) som jag drack, bekom mig ej heller nu väl. – Vi kommo sent hem derifrån. – Brorskål med Wulfert.

D. 20. Om aftonen hos Hip. – Jag fick ej tillfälle att tala med Biskopen, emedan här voro främmande. – På båda dessa dagar har jag försummat såväl franska som ryska grammatiken: deremot varit flitigare med min renskrifning.

D. 21. började jag läsa Latin med Kruskopf och Åberg, Det skall fortfara 2 timmar i veckan: Onsdagar och Lördagar. – Äfven nu inträffade samma hinder för det påtänkta samtalet med Bisk.

Sid. 21.

D. 22. Ändtligen har det kommit dertill. – Jag har derigenom ännu mer blifvit stärkt uti min misstanka om något speciellt missnöje hos honom öfver mig. Angående framtiden yttrade han, att han, då jag nu vore så ytterst missnöjd med dessa hans barn (Ett hade han redan för min skuld bortskickat) ärnade sätta den äldsta uti något Institut, för att försöka det medlet. – Härpå var jag beredd att svara och hvad jag invände om betänkligheten dervid upptog han ej väl, ehuru icke heller det var sagdt af mig, såsom han syntes taga det, af någon animositet eller oppositionssjuka. – Hvad mig beträffar, så visste han ej, om han skulle råda mig att söka Borgå eller Wiburg, snarare dock det sednare. – Så upphörde denna conférence, utan att jag fick tillfälle, att ordna om allt, hvad jag ämnat. – Det hela gjorde ett ej alldeles behagligt intryck uppå mig. – Det måste ännu komma till en förklaring oss emellan. Det närvarande förhållandet är för oangenämt att uthärda, om det ock skulle

blifva blott för en kortare tid. – Om aftonen kunde jag ej gerna komma dertill: jag var efter lång tid åter för första gången tillsammans på en promenad. – Badade.

Sid. 22.

D. 23. blef det än ingen förklaring utaf förnämligast derföre att det var sessionsdag i JustizCollegium. – Om aftonen kom Fin. tillbaka ifrån Finland. – Med honom drack jag en kopp Toddy. Deraf hade jag

D. 24. någon hufvudverk; men framför allt hög grad af olustighet. – Dock var väl känslan af det spända förhållandet, hvaruti jag mig för närvarande befinner, ännu mera dertill skulden. – Jag hade helt och fast beslutit att i dag rakt fram anföra mina bekymmer; men jag kunde ej komma till ordet, då jag fann B. sysselsatt i sin kammare. Jag uppsköt det till morgondagen, såsom måhända ledigare och tjenligare. – Emedlertid har min ängslan under dessa dagar verkat just störande både på min hälsa och min verksamhet, ehuru jag äfven å andra sidan tyckes allt mer finna mig vid den tanken, att om det då engång så skall vara låta inskränka alla mina planer till det trista Borgå. -

D. 25. Jag ärnade gå i Svenska Kyrkan; men kom ej längre än till Mann. – Ändtligen kom det till förklaring med B. – Jag sade jag hade sedan någon tid trott mig hos honom märkt ett speciellt missnöje med mig och bad honom uppriktigt säga mig, hvad orsaken dertill vore. – Hade jag förgått mig uti något, så ville jag förbättra mig. -

Sid. 23.

Det kom då fram, att jag varit öfvermåttan misslynt och till och med afspisat honom sjelf ofta i tjänstefolkets och barnens närvaro med snäsiga svar, som betogo honom all lust att tala med mig. – Ett fall anförde han, hvarvid jag väl varit åtminstone högst oförsiktig i mina uttryck och ej iakttagit tillbörlig délicatesse. – Föröfrigt hade han intet så mycket förtretat sig deröfver, emedan han tillskref det äfvensom allt annat ondt som låder vid mitt väsen min sjuklighet. – Att jag i sednare tider varit mer misslynt, kunde och ville jag ej neka; men uppgaf lika frimodigt de enda källorna dertill uti min förtviflade finansiella ställning och för det andra uti hans egen misslynthet för någon tid sedan, som nu äfven möjligen hade kunnat gälla mig. (Jag vågade ej säga att jag hade anledning att sluta så, emedan han sjelf snäste mig t. ex. vid bordet i närvaro af Finnander och Sirén, emedan jag med Wulf. talade tyska. Jag visade mig nu väl vid det tillfället tämligen angelassen; men huru skall man våga vara munter, såsom han sade sig vänta af unga män, som omgifva honom, då man just derföre får förebråelser). – Emedlertid tycktes vi vara försonade jag må som yngre karl vara nöjd dermed att min sjuklighet drager skulden af alltsammans. – Emedlertid borde denna erfarenhet lära

Sid. 24.

mig hvad jag hittills dels ej ägt dels åsidossatt och föraktat – klokhet. Den konsten att lämpa sig efter ort, tid och personer, för att ej åtminstone genom min Geradheit och öppenhet stöta någon för pannan, skall jag väl dock här på billigaste sätt lära att utöfva, då jag kan vara öfvertygad om att han äfven värderar upprigtighet. – Jag hade än haft åtskilligt att säga; men det måste blifva till en annan gång, då Biskopen kom upp och bad oss ned till den husliga Andaktsstunden, hvilken jag då äfven bivistade. – Då det så väl passar till en commentarie öfver mina förhållanden och mig sjelf i afseende å den, skall jag här tillägga (hvad jag i dag läst uti en Recension af Isidori Lotosblätter) följande fragmenter af Grefve v. Doeben. – ”Den Meisten werden ihre Verhältnisse und Umgebungen zum Kerker, anstatt, daß sie ein Standpunkt seyn sollten für den Gesichtskreis der Welt. Wenige schweben frey über irdischen Lebensbanden, der Erdgeist hat dieselben mit einem seiner flimmernden Edelsteine geschmückt, und sie fest um die Verblendete Seele gezogen.” – Å andra sidan är ock sannerligen "Die gepriesene Weltklugheit ein Eyertanz durch berechnete zerbrechliche Verhältnisse.” – ”Den meisten fehlt die Poesi und die Kraft, aus den verschiedenen Stoffen

Sid. 25.

des Lebens, welche sie in sich in seinem eigentümlichen Gebilde verarbeithen sollen, ein Ganzes zu machen, Alles sehen sie sich widersprechend entgegen und bekümmern sich am wenigstens um eine Auflösung des Widerspruchs. Wie wenigens Leben ist aus einem Guß." -

D. 26. Mycket lugnare efter gårdagens förklaring.

D. 27. På Past. Hip. inrådan började jag skrifva ett nytt exemplar af min uppsats, för att skicka den till Grefve Rum. – Joutaahan olla! – Med H. blef jag om aftonen hos honom Broder. Om natten väldig pollution efter det vinglasat.

D. 28. upptogs endast och allenast af skrivandet, så att jag dervid måste försumma allt annat, till och med min privattimma hos Kruskopf. Först sent på aftonen fick jag dock mitt andra exemplar färdigt, hvilket jag sedan förde till H. för att genom honom bortskickas. – Denna afton var äfvenledes bestämd till uppläsning af uppsatsen för Biskopen; men i anseende till främmande blef det icke utaf. – Äfven jag fick främmande, Finér och Gr. ifrån Duderhoff. – Hufvudverk af det myckna stillasittandet.

Mars 1821.

D. 1. Mars. Om aftonen med mina främmande och S. hos Statsråd B.

Sid. 26.

D. 2. Ändtligen uppå Nevan för att se på lustbarheterna vid isbergen och allt det öfriga, som der är att se. Mycket profiterade jag ej, då jag kom dit så sent. – Om aftonen fick jag ändtligen tillfälle att föreläsa min uppsats för Biskopen. – Jag erhöll äfven tillstånd att

D. 3. göra en utfart till landet. – Biskopinnan och de andra fruntimren hade dervid mycket mer att invända, då ett Bröllop om söndag skulle firas i huset. – Det kunde emedlertid ej uppehålla min resa, som redan långt förut var planerad och dessutom ganska angelägen och nu derjemte bäst passande. – Jag kom ej ut före middagen tillika med Fin, och Gr. med hvilka jag följdes åt ända till vägskillnaden bakom Pulkowa. – Först kl. 9 om aftonen kom jag till Arv. Str. i Smänkowa. - - Det var redan om aftonen ganska kallt; men ännu mer blef det

D. 4. så att jag aldrahålst blef hem under det Arv. var till Kyrkan. – Hela aftonen tillbragte vi äfven hem till en del med en lectur: jag hade uttagit de första häften af Athene för 1816.

D. 5. Foro vi till Gub.

D. 6. kom Gr. på eftermiddagen äfven åtskilliga andra främmande, ibland hvilka äfven en Violinspelare. – Det blef dans utaf, som räckte långt in på

Sid. 27.

natten. Finn. hade derunder äfven oförmodadt ankommit. Jag deltog ej i dansen och befann mig derföre i ett slags isoleradt tillstånd ifrån det öfriga sällskapet, såsom det gemenligen plägar hända. – Godt tillfälle yppades för mig att med den gamle tala om mitt egentliga syftemål med resan – negociativum om ett penningelån, hvartill jag äfven genom honom erhöll en förhoppning.

D. 7. Voro vi alla bjudna till andra Prästgården till middagen. Herrarne satte sig derefter till Bostonbordet; jag underhöll mig med fruntimren till en del äfven med spel, tills de foro bort och jag blef ensam med värdinnan. – Min afton var dock rätt angenäm. – Mycket af det förflutna kom zur Sprache och den erfarenheten att hon velat mig väl och uppriktigt önskar min sällhet kunde ej annat än på det högsta glädja mig. – Jag lärde tillika värdera henne ännu högre genom de bekännelser hvilka hon dels medel- dels omedelbart meddelade mig öfver närvarande och hennes åsigter om sitt stånd och dess pligter.

D. 8. blef det ändtligen resa af; men först kl. 11, så att jag måste eftergifva persvationerna att, då det i alla fall redan vore så sent, blifva öfver natten på Duderhof. – Någon tid efter mig anlände äfven Frök-

Sid. 28.

narne B. och jag var

D. 9. frestad att qvarstadna ännu längre, ehuru jag först varit missnöjd äfven att nödgas tvärtemot mina planer qvarstadna till denna dagen. – Middagstiden ankom jag till staden, åter tämligen främmande och oförmögen att företaga något mera på den dagen. – Ifrån H. gick jag om aftonen till Loboika. – Min uppsats har gjort ett visst uppseende. Trenne stycken hade erbjudit sig att öfversätta den på tyska: en viss Richter vore nu dermed sysselsatt. – Man hade visat den äfven Statsrådet Adelung, som önskat anhålla om mitt tillstånd att sedan sända det tyska Manuscriptet till Professor Vater.

D. 10. uppstod jag ganska oredig och hemföll längre fram till en häftig och envis hufvudverk. Jag vet ej, om jag skall tillskrifva de tillfälliga orsaker, såsom möjligtvis os, eller om den vore en följd af afbrottet emot landtlifvet. Jag har visserligen nu lika litet som vanligen skonat mig; men också har jag ej af mina njutningar försport några menliga följder (De spår till halssjuka, som jag först kände i Gub. härrörde väl af den kalla väderleken). – Dagens sysselsättning utgjordes af tidningslectur, brefskrifning och åtskilligt annat skrifvande för att åter komma in i dagsordningen. – Besök af bekanta från Finl. neml. Roslin [? Loschin?] ifrån Fredrikshamn. -

Sid. 29.

D. 11. nästan ingenstädes, ehuru derföre intet dess mer blef gjort. Hela aftonen pratade jag med Biskopen. – Sedan skref jag ett vidlyftigt bref till Bl. som jag

D. 12. afskickade med Walb. – På Eremitaget med W. och fruntimren och på eftermiddagen på Concerten. Man gaf Oratorium: Jesu död, en sann njutning, hvilken jag oftare skulle önska mig. -

D. 13. Jag erhöll ändtligen af Arv. Str. det speculerade lånet af 800 Rubel emot 6 Procents Interesse. Nu utbekom jag af den summan 600 Rubel. – Om aftonen hos Hip. och Masal.

D. 14. På gifven anledning af Str. anlidade jag Bisk. att gå i borgen för mitt lån. Han komplimenterade det likväl ifrån sig ur det skäl, att han aldrig går i borgen för någon. – För min

ringa person ville jag ej heller envisas med min begäran och skriften blef så blott en privat obligation af mig. -

D. 15. Ett besök på Konstkabinettet med fruntimren och W. Efter återkomsten med honom hos en Conditor. – Med fru prostinnan Cygnaea skickade jag bref till Masalin i Nyslott. – Om natten pollution.

D. 16. faren till Dr Hahn, hvilken jag dock ej träffade hem. Först i dag började jag fortsätta Tappes ryska Grammatik. Den franska har åter likaledes legat allt sedan min resa. – Med unga Sträng skickade jag till

Sid. 30.

Borgå bref jemte 150 Rubel till afbetalning å min skuld till Johannes Hirn. – Hela aftonen hem. – Ut i flera dagar har jag varit sysselsatt att för Biskopen uppsätta en Catalog öfver de i sednaste åren uti Religions- och Synodal-väsendet utkomna skrifter. – Ännu är den ej färdig, men skall blifva, såsom jag hoppas i morgon. -

D. 17. Jag sökte åter förgäfvdes Dr Hahn. – Brefskrifning till Åbo.

D. 18. Betalte till Mannerheim min skuld. – Hos Schlüter. – Bisk. har i dag varit och hört sig före om Fredrik uti Chabotska institutet. Då han derom talte för mig, så nämnde han tillika om att der saknades en lärare uti Tyskan och föreslog mig dertill. Af alla förslag som hittills blifvit bragte å bane, har intet mera öfverraskat mig. Visserligen äro nu de omständigheter, hvarunder det gjordes mest orsaken dertill. – Detta förslag förutsätter tillika flyttning ur huset i ett alldeles främmande och påkallar därigenom en så mycket alfvarsammare öfverläggning. – Nog har åtminstone i dag det synt mig bättre att då hellre taga det säkra för det osäkra och söka Borgå än att kasta sig i nya förhållanden. – För att förströ mig, for jag ut på eftermiddagen till Dr H. Derifrån sökte jag Past. H. för att consulera med honom. Han var ej att träffa.

Sid. 31.

Jag gick då för grannskapets skuld till Loboiko. -

D. 19. Ondt i hufvudet. – Derföre och i anseende till den sköna väderleken gick jag ut till Past. Hip. för att äfven med honom consulera, hvad som är att göra. Han upprepade sitt förra råd, att söka Borgå. – Jag gick emedlertid till H. Cournaud och träffade der Wulf., som agerade tolk emellan oss, då jag skämdes att komma fram med min franska och han ej kan tyska. Den största svårigheten för

mig synes verkligen den att jag blefve lärare uti ett hufvudsakligen franskt institut, utan att kunna franska. – Intet resultat följde än i dag. Jag skall i morgon återvända kl. 11 för att sjelf bestämma ytterligare och höra bestämmas villkoren. – Så mycket W. sökte undanrödja eller rättare bortraisonnera dem, så känner jag för min del rätt stora betänkligheter just i den omständigheten att jag ej är mästare ens öfver det Tyska språket, hvaruti jag skulle lära än mindre öfver franskan, hvarpå jag borde lära. – Jag ville härom yttra mig hos Biskopen; men han har nu engång fattat den fördomen emot mig, att jag treskas emot alla hans förslager, lät mig knapt komma till tals och då jag likväl började, alldeles afviste mig. Af allt, hvad här emellan oss passerat, har intet mer kränkt mig än ett så fränstötande uppförande, hvartill jag känner mig oskyldig. Visserligen har jag ej i min magt den der klokskapen, som beräknar hvarje småsak till sin fördel af människors fördomar och passioner,

Sid. 32.

jag har öppet och ärligt, måhända stundom för frimodigt, framställt mina öfvertygelser, mina betänkligheter, med ett ord visat mig sådan jag i sjelfva verket är. Sjelf har han ifrån början vänt mig dervid och nu Jag var färdig att utbrista i tårar, då jag meddelade detta W., med hvilken jag eftermiddagen spatserade ett långt stycke. Han sökte upprätthålla mitt mod och framförallt öfvertala mig att åtminstone försöka någon tid hos Cournaud. – Föga lust har jag likväl ens dertill mig synes intet förnuftigare än att nu taga det säkra för det osäkra och välja Borgå, ifall ej just slumpen skulle erbjuda mig än något fördelaktigare emploi här, som tillika öfverensstämde mer med mina önskningsar, vore för mig mer angemessen, än det närvarande.

D. 20. Min själsstämning kan äfven deraf skönjas att jag i dag vaknade redan kl. 5. utan att sedan mera få någon sömn. Under min ängslansfulla *απορία* föll jag på det infallet, att försöka lotta om mina bestämmelseorter. Bland de 4; Petersburg, Wiborg, Åbo, Borgå utföll det sistnämnda genast och sedan ännu 2 gånger derefter. Detsamma hände redan äfven härom dagen. För mitt obeslutsamma sinne är ej sådant utan vigt. – Efter dess egen biljett väntade jag Dr Jacobson ända till kl. 11, utan att han kom. Då måste jag ändtligen bryta upp med W. till Cournaud. – Såsom det klokaste

Sid. 33.

partiet, hade W. sökt öfvertåla mig att åtminstone gå in på ett betingadt försök till en, två veckor och såsom jag, utan att vara alldeles obstinat; intet kunde hafva deremot särdeles att invända, så hade det genom hans interpretation säkert kommit dertill, om ej Mr C. nu genast stämt upp en annan ton än i går och förklarar, att då jag ej ägde färdighet i franska språket, som utgjorde basis vid hans undervisningsanstalt, så kunde han ej begagna mig. – Jag måste tillstå, att jag öfver detta resultat var verkligen glad: det var, såsom, om jag sluppit utur ett fängelse väl derföre, att jag tänkte mig i ett sådant om jag komme dit. – Lyckligtvis befunno sig här till middagen främmande ifrån

Finland: dervid var det mig lättare att bibehålla min fattning, ja jag var till och med för min ställning och måhända i contrast med de förra dagarne ytterst munter och sökte ännu mer genom vinet göra mig. Bisk. syntes ock vilja på sätt och vis närma sig till mig, i det han hälst talte till mig och deraf inledde en allmännare discours. – Eftermiddagen fick jag likväl hufvudverk. – Hos Hipping. -

D. 21. Expedierade jag bref till Blomqvist samt till Lector Ottelin i Borgå och Wegelius i Wiborg, af hvilka båda jag utbad mig noggranna uppgifter angående lägenheterna vid båda Läroverken. – Då Ass. Schlüter hitkom, och det blef fråga om de förestående ändringarne, lät han röja en måhända

Sid. 34.

flygtig önskan att emot fri kost och kvarter antaga mig till biträde för sina pensionärer uti de gamla språken och vettenskaperna. Det tycktes verkligen, som han hade mycken lust till något slikt anbud på rent alfvare, då han sedan visade sig just angelägen att få mig med sig att hos sig spisa middag. Då jag hela förmiddagen varit ytterst orolig, så lät jag öfvertala mig. Vi språkade också på vägen om den nya förändringen; men då han af mig hörde, att jag alldeles ej vore deröfver förlägen, utan vore mitt beslut, att om intet här yppade sig, som kunde erbjuda fördelaktiga utsigter, så droge jag utan vidare krus åt Borgå. – Antingen han nu trott sig kunna för sig draga nytta af min förmenta närvarande förlägenhet, eller kanske snarare eljest af min fasthet skrämdes att göra mig några anbud, så följde tvärtemot min förmodan intet annat än på långt håll sökta lockelser eller yttranden, hvilka man kunde taga derföre, om man just ville vända beräknad mening uti allt. Eljest syntes min fattning frappa honom och i alla fall ej synas honom innehålla alfvare. Jag måste sjelf förundra mig, att jag nu har den, sådan jag har. Under de raisonnemanger som vid bordet föreföllo öfver svårigheter och lifvets vedermödor var jag till och med just aufgelegt att vilja agera hans tröstare. – Hans läge tyckes

Sid. 35.

visst ej vara så afvundsvärd, att döma efter de enskildta yttranden han fällt öfver sitt sätt att bedöma det. – I dag förekom han mig till och med besynnerlig och ytterst bitter, så att en viss rysning blandade sig uti det innerliga medlidande, som jag kände för honom. – Hemifrån blef jag i dag bort öfver middagen och las i dess ställe tidigare hos Kruskopfs. -

D. 22. Tämligen lugn. B. reste före middagen ut till Ropscha och det var derföre äfven vid middagen mindre tvunget, mera muntert väsende. Kort derefter kom Hip. till mig och berättade mig, att min afhandling haft den lyckan att ganska mycket behaga Grefve Rum. Den hade så sent anländt, att han först under sin resa hit uti vagnen igenomläst densamma. Han hade yttrat sin önskan, att få densamma på sin bekostnad tryckt äfvensom att snart få se mig sjelf hos sig. – Huru

man dermed har att förhålla sig, så att något för framtiden dervid kunde blifva angeknüpft, blir nu då en fråga, som fordrar mycken öfverläggning. – Aftonen hos Dr Hahn, för att genomse den renskrifna öfversättningen. – Ett glas vin.

D. 23. Bisk. åter bort till middagen. – Om aftonen hos Loboiko. – Då jag inledde samtalet uppå mitt läge, sökte han på allt sätt afråda mig ifrån att ännu gå till Finland, innan jag i några

Sid. 36.

år tumlat mig om i Ryssland, om också djupare in. – Här vore mångfaldiga utvägar, mente han, blott man vågade; man borde söka sig ju flere bekantskaper, desto bättre, ej ens försmå mindre anbud i början, med klokhets och försigtighet betjäna sig af allt. – Tillika mente han, man borde skynda på med att trycka min lilla afhandling. – Vakade länge. Steg derföre sent upp.

D. 24. Jag ville gå till Schubert; men afstod, då jag ifrån farstugan hörde honom inbegripen i ett lifligt samtal. – Bisk. visade sig i dag emot mig mycket fryntlig. – Emedlertid kunde jag icke så alldeles undertrycka en viss skygghet för honom. – I dag föll det mig in att bläddra uti min dagbok för förledne året och jag blef frapperad öfver den besynnerliga öfverensstämmelsen emellan d. 18 & 19 i fjol och i år. – Jag måste ock säga att den nästan stärkt mig uti mitt beslut att gå till Borgå. – Annorlunda var jag sinnad.

D. 25. W. fick mig öfvertald, att gå och göra en uppvaktning, hvarpå jag tänkt, alltsedan jag varit här, hos Baron H. Jag gick. Han tycktes först ej känna igen mig. Uppå min presentation af mig sjelf bad han mig vara hjertligen välkommen, erböd sig, att låna mig ifrån sitt Bibliothek de historiska arbeten, som han ägde och förrådde dymedelst att han nog erinrade sig våra gamla underhandlingar. – Med mycken artighet förde han mig

Sid. 37.

in till sitt eget rum, hade mig att sitta ned och så började vi språkas om de finska dialekterna isynnerhet Estniskan, som är honom närmast. – Jag ville rycka fram med mitt egentliga åliggande av das wiederaufnehmen eller, om man så vill die Ausführung der damals abgesprochenen Verhandlungen. Jag erinrade honom derom, att jag redan förut haft den äran att ungefär för så och så lång tid tillbaka göra min uppvaktning hos honom. Han förekom mig i det han tillade, att det skett med Past. H. – Jag ryckte nu fram med min bön, att han måtte skaffa mig en lägenhet, hvarvid jag kunde fortsätta tillika mina påbegynta studier. Jag kunde nu bättre hoppas att göra honom tjänster uti hans fack, då jag blifvit närmare bekant med Ryskan. – Hela petition syntes ej vara honom just så välkommen, ehuru han sökte dölja sin förlägenhet. – Jag måste börja äfven i tal rådbråka Ryskan, så att jag kunde förvärfva mig äfven tillräcklig practisk färdighet. – Efter ett år

kunde jag då göra vida större anspråk. Emedlertid tog han afsked af mig med den trösten, att han skulle tänka på saken och med höfligheten att bedja mig oftare besöka sig. – Jag kunde taga det för ett afsked in infinitum, gick sedan för att något uppbygga mig uti en Rysk och sedan på en stund uti Catholska kyrkan, hvarefter jag ville besöka Schub. På Schl. inrådan uppsköt jag det dock till onsdagen

Sid. 38.

Vistelsen uti den öfvermåttan friska sköna morgonluften hade emedlertid för hela dagen meddelat mig en just lugn och glad stämning. – Jag började åter efter flera månaders afbrott fortsätta läsningen af Karamsins Ryska historie. Dessutom har jag i dag ifrån gårdagen fortsatt Gyarmathis Affinitas Linguae Hungariae cum Linguis fennicis och Hoffmans Serapions Brüder. – Bisk. var ej närvarande vid middagen. – Väntan på Br. höll mig hela aftonen hemma. -

D. 26. Samma studier, som i går. – Hem hela dagen. – Bisk. var ej åter synlig vid middagen af opasslighet. – Det gör mig ändock ondt om honom. – Icke må han väl mer hafva emot mig något groll, att han skulle undvika att se mig. – Icke tror jag det heller.

D. 27. På förm. ganska orolig. – Bisk. for bort med Secr. – Aftonen hos Hip. – Råd plägades på hvarjehanda sätt. Resultatet blef dock att det torde vara säkrast att tänka på W. I morgon vill han praesentera mig för Grefve Rum. – Hos Lob. för att inhibera den Ryska öfversättningen, tills något säkert hos Grefven blir beslutadt öfver den Tyska. – Efter Hippings råd skulle jag skrifva något, som, om det passade sig, vid presentationen kunde räckas.

D. 28. Dermed var jag sysselsatt hela morgonen och det blef ungefär följande: "Durch den Herren Past. Hipping ist mir die Freude zu Theil geworden, zu

Sid. 39.

vernehmen, dass der kleine Aufsatz über die finnische Sprache und deren Literatur, den ich in der Absicht, die allgemeinere Aufmerksamkeit der russischen Gelehrten auf einem ihnen so wichtigen Gegenstand zu lenken, geschrieben und weil ich selbst keine Mittel hatte, zu irgend ein russisches Journal übersetzt einführen lassen wollte, auch bey einem so erhabenen Schätzer und Gönner der Wissenschaften als die gelehrte Welt in Eur. Excellens verehrte Aufmerksamkeit und günstige Aufnahme gefunden hat. Der Beweis davon den mir Eur. Excellenz in der Zusage besagten Aufsatz auf seinen Kosten drucken zu lassen, zu geben gesucht haben, kann mir nichts anders als höchst schmeichelhaft seyn und indem ich mich eile Eur. Excellenz für eine so ehrenvolle Ermunterung meinen wärmsten, innigsten Dank abzustatten, überlasse ich die ganze Handschrift der Gewogenheit Eur. Excellenz. Da ich mit einer näheren Untersuchung der dem Finnischen

verwandten Sprachen im inneren Russland beschäftigt bin, so hoffe ich die bisher eingeleiteten Forschungen so weit es sich durch die wenigen und mangelhaften Hülfsmittel, die man dazu hat thun lassen wird nächstens weiter zu ergänzen und vollführen. Für mit diesen Wünschen und mit der Hoffnung auf solchem Wege meinem Vaterlande nützlich werden zu können, darf und

Sid. 40.

kann ich mit der weitem Gewogenheit Euer Exellenz empfehlen mit der reinsten Ergebung und Verehrung [...]chaurend Euer Exellenz dankbar-gehörsamstes Diener A.J.S.

Jag hade detta färdigt skrifvet och ville dermed begifva mig på väg, då Biskopinnan lät kalla mig ned och bad mig fara ut och uträtta Fältprosten Gadd till fromma ett ärende. Derigenom fördröjdes min ankomst till Bibliotheket. Presentationen kom dock att gå för sig. Jag måste sätta mig bredvid Gubben, som ganska artigt tog emot mig och på Past. Hippings svar att jag något förstod Ryska, på samma språk förklarade mig att han med mycket nöje genomläst min afhandling och ville förskjuta Kostnaderna till dess tryckning. På Past. H. vink presenterade jag efter några stumma bugningar mitt skriftliga svar, som nu kunde anses passande. Han genomläs det och syntes vara mycket nöjd dermed. Han yttrade derefter till H. Il faudroit faire voyages dans ces contrées. H. begagnade denna uppmaning till att på taflan skriva härpå till svar, att han ville göra mig det förslaget och önskade få inlämna skriftligen min tanka derom. Det var fort bien. Under tiden, som H. skref upprullade Gubben ett paper, som han med en betjente till-

Sid. 41.

hjälp höll framför mig att betraktas. Det var afbildning af Persei bildstod af Canowa. – Vid mitt afsked förklarade han ännu sin fägnad öfver att hafva gjort min bekantskap. – Vid utgången mötte oss Statsrådet Adeling, för hvilken jag då äfven stante pede blef presenterad och lofvade i morgon göra min uppvaktning. – Afsigterna synas derföre ganska goda. Till följe af K. öfverenskommelse gick jag till Gretsche för att underhandla med honom om tryckningen och göra ett öfverslag af kostnaderna. – Äfven han tog rätt vänligt emot mig. – Det hela torde komma an på en 3 ark och kostnaderna för tryckningen på det bästa paper 150 Rubel. – Hos Schubert var jag äfven, men han visste intet gifva mig annat råd, än att jag måtte söka mig till Borgå. – I anseende till det mångfaldiga springet har intet i dag blifvit läst. Jag erhöll svar ifrån Ottelin i Borgå med underrättelser om adjunktens lönevillkor och den ungefärliga ansökningstiden, tillika beder han mig söka bidraga till att skaffa sin Broder Johan lägenhet att få fara ut såsom skeppare i sommar. – Detta förslag väckte nya planer i mitt hufvud. – Skulle det lyckas, så hade jag min själ lust att följa med i sommar. – Isynnerhet om det lyckas mig att få correcturet af det finska Lexikon, som först i höst blir

Sid. 42.

färdigt, så vore det sannerligen bäst att dertill för min hälsas skuld slå sig lös på sjön, hälst det med en gammal bekant såsom O. kunde ske mera säkert och med mindre kostnader. Jag kunde hafva åtminstone frakten fri och kanske öfverhufvud fri resa.

D. 29. Gjorde jag min uppvaktning hos Statsrådet Adelung. H. hade redan i går tält med honom till mitt bästa och väckt hos honom interesse för saken. Det visade sig nu vid hans första emottagande. – Sjelf började han tala om reseplanen och försäkrade mig om all sin medverkan. – Med mycken beredvillighet offererade han mig derjemte alla sina högst rikhaltiga samlingar. – Jag lemnade hos honom min handskrift, hvilken jag bad honom genomläsa och beledsaga med sina anmärkningar. – Jag ansåg mig skyldig att om allt, hvad som i sednare tider med hänseende å mig passerat, underrätta Biskopen. lyckligtvis träffade jag honom uti ett rätt godt lynne, så att jag hade tillfälle att orda om allt hvad jag kunde önska och ett godt förstånd bjöd. – Om aftonen las jag sedan långvariga tider åter för honom. – Föröfrigt har jag sjelf ej i dag kommit till några andra studier än litet Ryska. – Dessutom tidningslectur.

Sid. 43.

D. 30. På utsatt timma var jag hos Lob. för att träffa den ryske öfvers. af min uppsats, en viss Richter, som bett Lob. förhjelpa mig till sin bekantskap. – Han ville åtaga sig att öfva mig i Ryskan, om jag deremot understödde honom i hans studier i Danskan. – Vi träffades och han lofvade nästa tisdag vara hos mig. – Bref om aftonen till Bl. – Jag vakade ganska länge. -

-

D. 31. Herrarne hade ifrån Duderh. skickat häst och karl efter mig jemte bjudning att fara ut. – Det vore Kyrkoherden Bocks födelsedag. – Jag försummade ej tillfället, utan reste.

April 1821.

-

D. 1. Apr. Blef Fin. af Prosten Awenarius högtidligen i kyrkan insatt till tienstförättande pastor i församlingen.

-

D. 2. Uppsatte jag mig utur kyrkoböckerne ett dylikt utdrag, som uti Koprina och följde sedan straxt efter middagen med F. tillbaka till staden, som äfven efter denna korta frånvaro föreföll mig alldeles främmande.

-

D. 3. Intet uträttades synnerligen. Jag slöt min flygtiga läsning af Gyarmathi och påbegynte Fleroffs Sirjänska Grammatica.

-

D. 4. Han hade icke hunnit igenomläsa min uppsats. – Hos Mannerh. – E.m. hos Bröijer på afsked. – Ännu mindre uträttadt än i går. -

-

D. 5. I dag började ändtligen Stud. Jacobson läsa för mig Sallusts Bellum Jugurthinum. Om Tisdagen vill han afvexla Livius. – Stark pollution om natten.

-

D. 6. Ingenstädes. - - -

Sid. 44.

-

D. 7. På Bibliotheket. Jag har i dag börjat läsa Schlözers Allg. Nord. Gesch. – En Gouvernante ankom i dag till huset. -

-

D. 8. ingenstädes. – Jag arbetade hem på uppsatsen för Grefven om reseplan. -

-

D. 9. Jag var dermed om morgonen hos H., som för sin del gillade den. – Elakt väder lät jag afhålla mig ifrån att med densamma gå till Statsr. Adel. -

-

D. 10. försummade jag äfven det och

-

D. 11. träffade jag honom icke hem. – Bref till Åbo och Renwall. – Efter en orolig sömn och pollution befann jag mig ej rätt väl, hvilket jag kunde anmärka om hela denna veckan och hvilken ock må härröra af för mycket stillasittande. Blott i går aftons var jag med H. och såg på gasilluminationen uti General-Stabens hus. – Om aftonen åter der för att beledsaga fruntimren. – Stråhlm. hos mig. - -

-

D. 12. Ingenstädes hela dagen. -

-

D. 13. Hos Statsråd Adelong med utkastet till reseförslaget. Han hade dervid intet vidare att anmärka, än att kostnaderna ungefär borde äfven uppgifvas, På min yttran om svårigheten deruti för mig, föreslog han sjelf 3000 Rubel årligen under sjelfva resan, under förberedelseåret deremot

1500. – Tillika återlämnade han mig mitt Manuscript med sina förbättringar och anvisningar till tillägg. – Om aftonen var jag hos Hofr. H. för att för sista gången

Sid. 45.

genomgå hans numera renskrifna afhandling. – Den njutning af varia i mat och dryck, som jag der lät behaga mig, bekom mig ej just väl.

-

D. 14. var jag endast sysselsatt med att å nytt genomgå mitt Manuscript, samt renskrifva skriften till Grefve Rum.

-

D. 15. förde jag den efter aftal till Statsråd Ad. som med det första lofvade afsända den till Grefven och äfven sjelf gå dit, för att i saken få resultat, hvilket, såsom han hoppades, skall blifva önskligt. – Skriften var af följande innehåll. –

"Bey dem Besuche, welchen ich neulich bey Ewr. Excellenz nach Dessen eigenen Wunsch mit einer nur so größeren Freude ablegte, je mehr ich es für meine unterlässliche Pflicht hielt, für die Gnade und ehrenvolle Ermunterung, womit Ewr. Exc. meinen Aufsatz von der finnischen Sprache belohnt haben, meine innigste Dankbarkeit auszusprechen, geruheten Dieselben während der Unterredung, womit Ewr. Exc. mich beehrten, auch den Ewr. Exc. würdigen Gedanken von einer nach den inneren Theilen Russlands zum Behufe für die Geschichts- und Sprachforschung zu unternehmenden wissenschaftlichen Reise zu äußern. Damals außer Stande darauf eine so genügende Antwort zu geben, wie ich es selbst um Ewr. Exc. sowohl als den angeregten

Sid. 46.

Gegenstandes willen wünschte, erbat ich mir durch den Hr. Pastor Hipping und erhielt die Erlaubnis darüber meine Meinung schriftlich mittheilen zu dürfen. – Indem ich mich dazu ausschicke, fühle ich, dass ich über die Nothwendigkeit einer solchen Reise im Allgemeinen nichts zu sagen haben werde, wenn ein so großer Kenner der vaterländischen Geschichte, als die Gelehrte Welt in Ewr. Exc. verehrt nicht schon einverstanden wäre. In der obengenannten, diese Zeilen selbst veranlassenden Äußerung haben schon Ewr. Exc. den Wunsch der gelehrten Welt für die nordische Geschichte ausgesprochen. Denn obgleich über das Wieviel? verschiedener Meinungen, haben schon längst alle Gelehrte, die sich mit Forschungen der Art beschäftigt, einstimmig Spuren von Finnischen in den Sprachen der Sirjänen, Permier, Wogulen, Wotjaken, Tscheremissen, Mordianer, Ostiaken und Tschuwaschen gesehen. Und zwar hat man die Behauptung von der Verwandtschaft dieser Völkerschaften mit dem Finnischen mehr auf die Ähnlichkeit einzelner Wörter gegründet ohne auf den innern Bau dieser Sprachen Rücksicht zu nehmen oder nehmen zu können. Die

meisten haben wohl die Vergleichen mit dem Finnischen nur nach den (selbst unvollständigen und mangelhaften) Wörterbüchern angestellt, und wenn auch einige unter ihnen tiefere Einsichten in der finnischen Sprache besessen hatten, so ist selbst eine

Sid. 47.

vollständige und erschöpfende Beleuchtung des Gegenstandes bis auf diesen Tag ganz unmöglich gewesen. Die verschiedenen Wörtersammlungen, so rein sie auch seyn mögen, sind, wie natürlich, zu solchem Zwecke unzulänglich, so lange man gute Sprachlehren vermisst. Dazu besitzt man bis jetzt weiter nichts als bloße Entwürfe oder richtiger zu sagen, Materialien in den 1775 zu Petersburg erschienenen Сочиненія принадлежащія къ грамматикѣ черемискаго, вотскаго, чувашскаго языка, über welche sich schon der Ungrer, Gyarmathi (Affinitas linguae Hungaricae cum linguis fennicae Originis. Götting. 1799. p. 978) beklagt, dass sie nur Beispiele von Deklinationen der Nomina, Pronomina und einigen Conjugationen, von der innern Structur der Sprachen aber und ihren Eigenthümlichkeiten beynahe gar nichts enthielten. So wie ich jetzt nach einiger Prüfung die besagten Сочиненія nichts anders als den Urtheile Gyarmathis beystimmen kann (dann auch mit Recht die 1813 herausgegebene Зырянская грамматика mitbegreifend), so muss ich noch in Rücksicht auf jene Grammatiken eines anderen Umstandes erwähnen, welcher den Gyarmathi als Ungrer (obgleich er die finnische Sprache studiert hatte) leicht entgehen konnte. Nicht nur Mängel sondern auch völlige Unrichtigkeiten mögen die benannten Grammatiken enthalten, worüber man sich nicht wundern darf, wenn man bedenkt, dass der Verfasser ein Russe, der finnischen Sprache ganz unkundig war und von dem Reichthum und innern Beweglichkeit der Stammsprache, die ihm

Sid. 48.

für Regulativ hatte dienen sollen und können, nichts ahnend in der inneren Geist der aufzufassenden und darzustellenden Sprachen nicht einzudringen verstand. Hiervon berichtet er ein, wie gegründet der von Porthan bey Erwähnung der Tscheremissischen Grammatik (die doch von allen die ausführlichste ist) in seinen Pauli Juusten Chronicon Epis. Finl. p. 73 geäußerte Wunsch sey es möchte sich ein der finnischen Sprache zugleich recht kundiger Mann der Untersuchung jener Sprachen und deren Vergleichung mit dem Finnischen unterziehen. Aus oben angedeuteten Gründen aber wird sich das nicht anders als durch eine Reise bewerkstelligen lassen, die von einer mit gründlichen Kenntnissen der finnischen, russischen und tartarischen Sprachen (als welche sich in der Gesamtheit der den untersuchenden Mundarten berühren und verschlingen), ebenso wie mit geschichtlichen Vorkenntnissen ausgerüsteten unternommen, das ganze Gebiet, worin die auf die Finnen nähere oder entferntere Beziehung habenden Völkerschaften hausen, von den russischen Kareliern um und oberhalb Olonez und Onega an (deren Mundart von dem Finnischen schon beträchtlich abweicht und den Übergang zum Sirjänischen und Permischen vermitteln möchte) bis zu den Ostiaken um Ob und Konda aus von da unterwärts bis ins

Orenburgische umfassen sollte. Nur so ließe sich eine lebendige Übersicht aller dieser Sprachen gewinnen, die Stufengänge der Vermischung und Entfremdung angeben und ihre gegenseitige Verhältnisse unter sich, und mit dem Finnischen ausmitteln.

Sid. 49.

Daneben sehe ich es als eine unverlässliche Pflicht des Reisenden an, so viel es sein Hauptgeschäft – die Sprachforschung – gestattet, seine Aufmerksamkeit zugleich auf die Sitten und Gebräuche, Traditionen und Sagen, Volkslieder u.s.w. mit einem Worte auf das historische Daseyn der Völker bezieht zu richten. – Die weiteren Vorbereitungsstudien dürften schon Andeutungen geben, wo und was hiervon nachzuspüren wäre, ebenso wie sie erst überhaupt den ganzen Reiseplan im Einzelnen herbeiführen und bezeichnen müssen. Hier ist es nur um das Allgemeine zu thun und in der Hinsicht habe ich mein Ideal einer solchen Reise dargestellt, so wie es mir die Natur der Sache selbst vorzuschreiben scheint. – Sollte von Ewr. Exc. meine hiermittelst der hohen Prüfung derselben ergebene unterlegte Ansicht der Beherzigung wehrt gefunden werden, so mache ich es mir zur Pflicht gegen Ewr. Exc. sowohl als gegen das Vaterland, alle meine Kräfte zur Ausführung eines so wichtigen Unternehmens aufzubieten und zwar um so lieber, je inniger ich es selbst schon längst gewünscht, diesem Wunsche gemäß meine Studien eingerichtet und aus Finnland hierher gezogen bin in der Absicht, die russische Sprache als das erste Hülfsmittel zu lernen, weil mir aber darin die praktische Fertigkeit noch gänzlich abgeht und ich ohnedem auch die tartarische Sprache nothwendig lernen sollte, so hätte ich noch wenigstens ein Jahr von Nöthen, um mich gehörig auf die Reise vorzubereiten.

Sid. 50.

Während der Zeit hätte ich denn auch Gelegenheit mich besser mit allen Hülfsmitteln zum vorläufigen Studio der zu untersuchenden Spracharten selbst vorzüglich mit den reichen handschriftlichen Sammlungen, die mir der Hr. Statsrath Adeling gefälligst zum Gebrauch versprochen bekannt zu machen, ebenso wie in historischer Hinsicht die vielen Schätze zu benutzen, welche die Bibliothek Ewr. Exc. darbietet. Insofern aber die Umstände mir nicht nur nicht einen so langen Aufenthalt hier vergönnen, sondern mich selbst bald zwingen Petersburg zu verlassen und damit zugleich meinen ganzen Studienplan aufzugeben, so kann ich nur durch die Unterstützung Ewr. Exc. in Stand gesetzt werden, auf eine meinen eigenen Wünschen angemessene Weise nützlich zu werden, mit Lust und Eifer meine Vorbereitungen einzuleiten und vollführen, wonach denn die Reise selbst in etwa 2 Jahren beendigt werden dürfte. Was die Unkosten betrifft, so glaube ich bemerken zu müssen, dass nach allen Erkundigungen die ich darüber einzuziehen im Gelegenheit gewesen, die Reise nicht unter 3000 Rubel jährlich unternommen werden könne, unter der Vorbereitungs-Zeit dagegen möchten nur 1500 ausreichen. – Die weiteren Verfügungen welche zu diesem Zwecke nützlich seyn können, ebenso wie mein ganzes Schicksal überhaupt überlasse

ich übrigens dem edlen Wohlwollen Ewr. Exc., überzeugt davon, dass Ewr. Exc. die Reinheit meiner Absichten und meinen sehnlichen Wunsch, auf solche Art meinem

Sid. 51.

Vaterland nützlich werden zu können, nicht verkennen werden und verharre mit Ergebenheit und Verehrung

Ewr. Excellenz

gehorsamster Diener

A. J. S. -

Ifrån Ad. kom jag till Svenska kyrkan och öfvervarade der hela Confirmationsacten utan synnerlig uppbyggelse. – Föröfrigt var jag ej sedan mer någonstädes.

D. 16. höll jag på att utarbete företal till mitt Opusculum med dedication &c.

D. 18. återkom jag till Ad. – Efter nogare besinnande hade han uppskjutit hela saken till efter helgen, emedan Grekiska kyrkans förnämsta andaktsvecka just vore inne och dess medlemmar då ej gerna önskade att blifva störda af verldsliga bestyr. Jag måste heruti foga mig, ehuru jag väl gerna önskat hafva saken afgjord, på det jag under helgdagarne kunde se mig om kvarter och arrangera om min flyttning. – Efter något afbrott började jag i dag fortsätta min läsning af Schlözer. – Föröfrigt har jag i dessa dagar ej varit synnerligen välmående. – En viss matthet och sömnaktighet, qval i underlifvet hafva besvärat mig. Dertill kom

D. 19. en stark grad af snufva. Äfven mina ögon hafva varit dessa 2 dagar ganska retliga, sedan jag i går försett mig med glasögon, som äro mig alltför skarpa. – Straxt på eftermiddagen gick jag till Dr Awen. för att rådfråga mig, om jag bör forcera mina ögon att vänja sig vid

Sid. 52.

dem. Han afstyrkte det. – Sedan var jag hos Loboiko för att höra mig före om han i afseende å rum kunde gifva mig något råd. – Uti nedre våningen af samma hus är en liten kammare, hvaruti Prof. Rask under sin vistelse härstädes bott. Derpå har jag äfven speculerat; men den är nu tyvärr upptagen. – Hos Pastor Hip. – I dag har jag ifrån Dr. H. erhållit till ersättning för min möda vid Disputationen ett paket innehållande superfint svart kläde till en klädning. -

Den 20. Snufvan fortfar. – Först på e.m. gick jag nu till Maltheser och Catholska kyrkorna. – Om aftonen var jag hos Silf. arb. Tallb. Utom besöket med den afsigt tillika att äfven höra mig före efter rum.

D. 21. Snufvan och bröstverken fortfara. – Jag sökte Grets. Om aftonen hos Mannerh. på Thee. – Hemma åt jag sedan ännu qvällsvard och vakade länge med fruntimren.

D. 22. var jag dock tidigare upp. – Min hosta var blifven alfvarsammare och retligare. – Med W. var jag på påskvisiter, hos Lagman Ramsay, Baron Reh binder och Statsrådet Willebrand. De 2 förra råkades endast hem. Baron R. frågade mig, hvad jag nu ville taga mig före och om jag ärnade återvända till Finland. Han tycktes beklaga mig vid min förmodan af nödvändigheten deraf. – Ytterligare var jag ännu hos Handelsman Boehme, Baron Rosenkampf

Sid. 53.

som icke heller träffades. – Sist ännu hos Hipp. – Hela aftonen var jag för öfrigt hem. -

D. 23. Hos statsråd Ad. Han hade varit under veckan en dag buden till grefven och då begagnat tillfället att inlämna min reseplan. – Han hade lofvat tänka ytterligare uppå saken. Då han i dag åter vore buden till honom, så förmodade han, att det åter skulle blifva fråga om saken och måhända äfven afgörande svar. – Hos Adj. Köppen. Han hade hos Ad. hört af min plan och tyckte endast, att jag hade begärt för litet. – Ganska stark hufvudverk. – På e.m. hos Awen. hvaräst jag hela aftonen spelte schack.

D. 24. Hos Dr. Hahn. – Jag åt der frukost. – föröfrigt hela förmiddagen i rörelse. – E.m. hos Past. Hip. – Mycket matt och svag. – Hostan och snufvan fortfart.

D. 25. Jag förde till Grets mitt Manuscript, hvilket han skickade till Censuren. – Oaktadt isen syntes svag, vågade jag mig ännu öfver Nevan till Wasiliostrov, för att hos statsr. Ad. erhålla ändtlig Resultat. – Det hade hos Grefven blifvit afslag. – Så mycket han ock intresserade sig för sjelfva saken och äfven gillade min plan i det hela hade den synts honom alltför vidtutseende, att

Sid. 54.

han vid sin höga ålder kunde hoppas att deraf få något resultat, hälst till förberedelse mycket mer fordrades än ett år och jag borde icke allenast känna väl Ryska (och Tatariska) utan äfven hafva studerat de Ryska Chrönikorna. Af de många tröstemedel och råd Ad. frambragte må jag blott nämna det närmaste och i närvarande fall vigtigaste, att påskynda tryckningen af min afhandling. –

Med Past. H. plägrades äfven råd. – Efter bådass tanka hvilar nu äfven det närmaste uppå Renwalls svar, hvars ankomst man måste afbida. – Äfven med Biskopen hade jag samtal. Han bad mig att i söndag följa jemte W. hans son till Coura; och der examinera honom. – Hvad mig beträffar, så böd han mig (likväl på af mig gifven anledning) att i hans hem stanna qvar, tills jag får mina affärer reglerade. – I afseende å mina planer meddelade jag honom den väntade utgången af underhandlingen med Grefve Rum. – Han begagnade sig af tillfället att råda mig att blifva prest. – Mina mångfaldiga motgångar mente han vore just en vink af försynen dertill. – Om aftonen hos Krusk. och Schlüter uppå visit.

D. 26. Snufva fortfarande. – I dag började jag åter fortsätta Schlözer, som på 2 dagar blifvit åsidosatt. -

Sid. 55.

Om aftonen hos Loboiko, hvaräst jag drack äggpunsch, hvilket dock alltför mycket retade mig sedan till hosta. – Islossning, i Newa.

D. 27. blef hela dagen försummad. Om morgonen gick jag först med W. till Censorn Poll. Han lofvade mig Manuscriptet i nästa Onsdag. – Sedan var jag nästan hela dagen med Fin. och åtskilliga andra finnar hos Tallgr. hvaräst dracks dugtigt Muscat och Champagne. Mot aftonen mådde jag illa deraf, hälst jag ingen middag hade ätit. – Om aftonen var det dock bättre.

D. 28. bortreste Finn. och Gr. – Bref till Åbo. – Trägen med Schlözer. – Jacobson kom ej heller i dag. – Om aftonen föreläs jag Biskopen.

D. 29. beledsagade jag jemte W. Fredrik till dess Examen hos Coura. Efter Biskopens önskan skulle jag förrätta densamma; men han lät mig intet komma dertill. Endast uppå förnyade föreställningar tillät man mig att examinera uti Historien och Grekiskan, neml. på Latin. – Deraf var följden att det hela mindre lyckligt utföll både för honom och mig än det bordt och kunnat, i fall jag ensam hade fått förhöra honom. – Emedlertid höll man äfven för mig ett loftal öfver de goda grunder, som han erhållit. – På e.m. var jag och såg på Påsknjöjena på Stora Theatern; gungor och hvarjehanda andra spektakel. – Jag sökte förgäfves Köppen. -

Sid. 56.

D. 30. Uppå tillstyrkan af W. erhöj jag hos Bisk. att ännu få anställa en ny utförligare Examen med Fredric här hem och uti hans egen närvaro, på det han sjelf måtte vinna en lefvande öfvertygelse af hvad han under min handledning lärt och jag tryggas för mindre önskvärda omdömen i afseende å åtgärderna vid hans undervisning. – Han borde i dag aflämnas till skolan; men jag föreslog att för

honom kunde begäras tillstånd, att på e.m. återkomma, då examen kunde gå för sig. Han biföll dertill. Gretsch sökte jag 2^{ne} särskilda gånger för att med honom öfverenskomma om tryckning af mitt Opusculum. – Ifrån Bibliotheket tog jag 6te och 7de Banden af Wiener Jahrbücher der literatur. – Han meddelte mig ett förslag af presten Skotte i Toxowa, att öfver sommaren åtaga mig hans Barns undervisning, sedan han förlorat den förre Läraren. – Ett sådant förslag kommer just som skickadt och är derföre väl att behjärtas. – Äfven ankom bref ifrån Nykopp i Åbo, innehållande temligen säkra förhoppningar om Correcturen af Renwalls lexicon. – I dag har hostan åter mer ansatt mig, än de sista dagarne, ehuru snufvan upphört. Derigenom erhåller den en betänkligare Character. – Examen uppsköts tills morgon. – Om aftonen började jag föreläsa Bisk. Goethe Aus meinem Leben. – Fick först efter midnatten sömn.

1821.

2.

Sid. 57.

1821.

2.

Maj 1821.

D. 1. Maj. Med Fr. gick Examen för sig uppå förmiddagen, och på eftermiddagen begaf han sig sedan till skolan, för att blifva. Jag gaf med honom ett betyg af följande innehåll:

Qui has exhibit literas commendatitias, Fridericus C., anni spatium, quo me usus est praeceptore, haec coluit studia:

Christianae Religionis prima tractavit capita.

Historiam Universalem tam antiquam, quam medii & recentioris temporis, secundum libros suethica lingua, conscriptos didacticos percurrit, subjectis item elementis Historiae Literariae.

Cum Historia conjuncta fuit, quantum fieri potuit, Geographia, cujus praeterea seorsim, eodem ac in Historia modo, emensus est curriculum. -

In Geometria primae IV Libros elementorum Euclideorum sollicitè perlegit.

In Arithmetica fractiones decimales, numeros vulgares fractos & ea, quae ad usum doctrinae de proportionibus Arithmeticum pertinent, didicit.

Quod ad Linguas attinet, in Latina primo notissimum a Gedike in usum tironum conscriptum opus,

Sid. 58.

deinde IV Libros Commentariorum Julii Caesaris de bello Gallico in vernaculum vertit idioma, diligenter insimul analysi tam etymologiae quam syntacticae operam navans. (Här hade jag förgätit Eutropius, hvilket jag först andra dagen vid Biskopens påminnelse erinrade mig.)

Graecam repetit grammaticam, frequentibus adjectis exercitiis practicis.

Linguarum hodiernarum, Germanicae & Gallicae regulas, quae formalem Grammaticae partem respiciunt, familiares sibi reddidit, practicis insimul exercitiis & ex una in alteram lingua versionibus invigilans.

De lingua Ruthenica in qua peculiarem habuit magistrum, idem valet.

Quaecumque in universum ejus prosint studia, in omnibus, tanta versatus est attentione & diligentia, ut non possim, qui pro officio meo eas collaudem, ex intimo optans pectore, ut

contingant ei fausta quaevis ac felicia reportetque olim, quae ingenium jure debentur adolescentibus, virtutis & laborum praemia. Dabam Petropoli die XIX Aprilis Anno MDCCCXXI.

Andr. Joh. Sjögren

Philos.Dr.

Man tycktes vara nöjd med mina åtgärder. – Hade jag något att förebrå mig, så var det, att jag vid Examen mer smickrat mig sjelf och min egen fåfänga än andras.

Sid. 59.

Hos H. emottog jag om aftonen bref ifr. Renw. och las densammes till Kr. Resultatet deraf tycktes för mig blifva önskligt. Om aftonen började jag föreläsa Bisk. Goethes Aus meinem Leben.

D. 2. Prosten Skotte hos mig med förslag att öfver sommaren åtaga mig hans barns information der ute på Toxowa. Ett sådant förslag kommer mig så i grefvens tid, att jag utan betänkande emottog det. Ehuru han syntes vilja genast accordera äfven för längre tid, kunde jag i anseende till planen med Correcturet ej lofva mig till längre än 3 månad. – I afseende å tryckningen af mitt opusculum här kunde jag ej heller lofva komma ut förr än i slutet af månaden. Lönen blef för de 3 månaderna bestämd till 200 Rubel, såsom det tycktes mig någorlunda billigt å ömse sidor. Stannade jag längre qvar, så skulle nytt accord inträffa. – Hos Hr. v. Poll fick jag ut mitt Manuscript ifrån Censuren, likväl med åtskilliga små ändringar. I stället för Fanatismen hos Finlands andelige vid utrotandet af gamla Runor och mera dylikt till en förkastelig vidskepelse hörande, hade han satt det vida bättre passande uttrycket Eifer; i stället för losgerissen (Finnland) von schwedischen Reichskörper getrennt. Tiraden att Alexanders grosse Seele auch weiterhin die Selbstständigkeit uns gönnen will, die er uns verliehen, var alldeles öfverstruken. – Så bragte jag handskriften ändtligen till Gretschska tryckeriet, der man skrämde mig med oundvikligheten af lång tids utdrägt. -

Sid. 60.

D. 3. Först i dag slutade jag Schlözers Allgemeine nordische Gesch. och började sedan jag igenomläst den artiga afhandlingen om Biarmaland uti Iduna, med Rühns Finnland och dess invånare. – Om aftonen hos Köppen. Sedan föreläs jag Biskopen efter vanligheten fortsättningen af Goethes Biographie hvaräst likväl den inflätade Bibliska Historien gjorde honom alldeles otålig, så att jag ej utan ängslighet utförde min vanliga grundsats att ingenting lemna af hvad som engång börjat. – Oaktadt åtskilliga huscurer både i går och denna afton fortfar allt ännu min hosta, sedan snufvan längesedan upphört. Genom sin rätlighet är den af en betänklig Charakter, äfvensom dess envishet vid rörelsen uti den ytterst varma och sköna väderleken under dessa dagar väcker farhågor.

– Jag hade hos K. druckit Thee såväl med Rum som Toddy. Hem drack jag ännu sedan thee. Af en sådan blandning blef följd en häftig pollution om natten under drömmar med de vidunderligaste och alldeles afskyvärda sammanställningar. -

D. 4. Magen var just ej i god ordning. Naturligt. – Till följe af en rådplägning med Prof. Krug om Renwalls svar angående Correcturet hade Past. H. önskat att träffa mig. – Jag hade riktigt gissat, att det gällde ytterligare afprutning. Kr. hade sagt sig icke ens våga föreställa Grefven ett så stort arfvode, att jag deraf kunde lefva härstädes. Jag borde tillika söka mig någon tjenlig plats vid något verk. I förening med Grefven ville han hjälpa till att vinna densamma. – Jag hade utomdessa beslutat att gå och rådfråga mig hos Statsr. Adelong. Nu gjorde jag det så mycket häldre; men träffade honom tyvärr ej

Sid. 61.

hem. -

D. 5. var jag hos honom. Han mente detsamma som Kr. att grefven ej skulle gå in uppå att betala så mycket, emedlertid ville han i morgon tala med Prof. Krug och i Måndag underrätta mig om resultatet, sjelf har jag funnit för bäst att låta saken hvila och ingenting antaga, om man ej åtminstone betalar mig 1000 Rubel. Emedlertid skref jag ånyo till Nyk. att han måtte använda all sin inflytelse uppå Renw. och söka förmå honom, att bestämdt afsäga sig Correcturet och föreslå mig här till Corrector.

D. 6. hos Baron Mannerh. och en liten stund i Kasanska kyrkan. – För öfrigt hela dagen hem. – öfverraskad af att se hos mig Awelin, en gammal Gymnasii och Academiae-kamrat. – På e.m. mådde jag ej just väl.

-

D. 7. Hos Statsr. Ad. – Han sade, att Kr. delat hans åsigt och yttrat sig, att man ej gerna kunde vänta mer af Grefven än 500 Rubel och att Correcturet således ej vore ensamt någon föranledning för mig att stanna här, om intet annat tillika erböde sig. Jag borde t.ex. höra mig före om stunder privata eller publika i någon anstalt. I alla fall mente han ock, att saken kunde hvila, hälst jag sjelf ännu stannade här. Måhända skulle under den tiden någon utsig uppas. – På Grefvens Bibliothek, hvarifrån jag lånte Åbo Tidn. för åren 1769–73. Secr. Plåten träffade mig der och följde sedan hem. – På e.m. var jag och hälsade på Awel. och Zill.

Sid. 62.

Till Gert. kunde jag oaktadt allt sökande ej finna. Jag var då hos Doctor Awenarius. – Aftonen tillbragte jag åter dels med fruntimren dels med föreläsande utur Goethe.

D. 8. Min 27de årsdag! – Jag befann mig ej synnerligen väl. – Str. i staden. – Jag erhöll af honom återstoden af lånet 200 Rubel. Om aftonen hos Hip.

D. 9. Ej heller väl. – Bref till Blomqv. och Forsm. – En viss svårmodighet beherrskade mig hela dagen. – Aftonen blef mig dock angenäm i fruntimrens sällskap. -

D. 10. mådde jag ej heller väl redan vid första uppstigandet. Isynnerhet om aftonen blef det mig än svårare till mods. – Äfven der ned kände jag en viss tomhet. – Någon förströelse lämnade mig den vanliga i anseende till föremålet intressanta föreläsningen.

D. 11. var det ungefär på samma sätt.

D. 12. deremot befann jag mig rätt munter.

D. 13. Hos Statsråd. Ad. Jag förde till honom första tryckta halfarket för att visa det åt Grefven. – I Kasanska kyrkan. – Hela eftermiddagen tillbragte jag ned.

D. 14. vaknade jag emot vanligheten redan kl. 6. – Jag fick då derigenom så mycket mer tillfälle, att åter vidtaga fortsättningen af Meitingers franska Grammatik, hvarmed så ofta början blifvit gjord å nys, men som likväl aldrig ännu blifvit af mig fulländad. – Får se, hur långt jag nu hinner! -

Sid. 63.

Då jag på e.m. var utgången till tryckeriet, öfverraskades jag af ett häftigt regn, hvilket föranledde mig att gå in till L. Han var ej hem: utbuden till Anförvandter till middagen, skulle han blifva länge bort. Hans unga hushållerska böd mig emedlertid att sitta ned och kokade mig, oaktadt mitt krus, Caffee, som ännu mer upphetsade mig. Lyckligtvis kom L. oförmodadt. – Han talte med mig om de bekantskaper, som jag borde göra bland betydande Ryssar och erböd sig att införa mig hos några. – Hos Hipp. som ej heller var hem. – Aftonen tillbragtes efter vanligheten här ned med föreläsning.

D. 15. Frökens namsdag. Jag försummade om morgonen gratulationen af okunnighet och sedan blef den. – G. infann sig, såsom det var att förmoda, på e.m. och följde sedan med fruntimren ut på visit. – Jag gick äfven ut att söka Köppen; men träffade honom ej hem. – H. hos mig. – Han gaf mig den kloka ideen, att med första lägenhet fara ut till T. och öfverenskomma med Sk. att för

correcturet slippa in en dag i veckan. – Promenad med Biskopen. – Om aftonen mådde jag rätt illa och humeuret var derefter.

D. 16. var jag tidigare på benen, för att se Preobraschensiska Gardes-regementets afmarsch och de dervid brukliga Ceremonier. Minsta delen var synbarligen munter, mängdens ansigten förrådde rörelse. – Tanken att ej möjligen mer återse sina vänner och anförvandter, hvilka trängde

Sid. 64.

sig ännu till för att ännu en gång taga afsked, måste för de flesta synas för högtidlig än att den eljest egne lättfärdigheten kunde äga rum. Oaktadt den tidiga vistelsen uti fria luften, befann jag mig likväl hela dagen rätt nebulistisk, overksam och olustig. – Den myckna rörelsen, som jag tog mig, hjälpte ej heller. – Ifrån Br. köpte jag Hupels Esthnische Sprachlehre den nyaste upplagan. – Om aftonen hos Baron Mann.

D. 18. hos Statsr. A. – Af de utlofvade samlingarne erhöll jag obetydligt och det blott på några dagar. – Till landet, såsom jag hade hoppats kunde jag intet få. – Då jag senare torde komma att afresa, så skall jag ej kunna göra så mycket bruk af de handskriftliga samlingarne, som jag hoppats. – Om aftonen besök hos G.s. Sedan den öfriga tiden här ned, der numera alla mina aftnar förgå i Tändelegen, äfvensom en del af sjelfva dagarne. – En viss grad af overksamhet och opasslighet förlamar mig dessutom.

D. 19. måste jag, ehuru jag steg sent nog upp, ändock för en liten stund lägga mig. – Särdeles litet blef gjordt i dag. – Jag längtar sjelf att få slippa bort. Det borde medföra en äfven för min hälsa förmonligare vändning. – Besök af Capit. Ammond – Bref till B.S. Hougberg. – Om aftonen hos Mannerh. – Sedan efter vanligheten här ned. – Jag börjar sjelf skämmas för mig.

Sid. 65.

D. 20. uti finska kyrkan för att höra Gr. predika. – Om aftonen förde mig Loboiko till ett Collegiiråd Anastasewitsch, af hvars i synnerhet bibliographiska insigter jag lofvar mig mycket. Han erböd sig, att föra mig till det offentliga Bibliotheket, hvilket jag dock tills vidare afslog. I Onsdag lofvade han införa mig hos en lärd vid namn Jasyikow.

D. 21. Hos Statsr. Adel. – Jag erhöll af honom en ordsamling i Permiskan och wotjakiskan. – Franskan börjar åter blifva efter, på det jag må hinna fullända åtskilligt annat före min afresa.

D. 22. slöt jag första delen af Karamsin. – Till statsr. A. förde jag de tryckta arken af min afhandling. – Badade om aftonen.

D. 23. återställde jag de flesta lånta böcker till Grefvens Bibliothek. – Om aftonen förde mig Loboiko och Anastasewitsh till Jasyikow, hvarest jag i deras sällskap tillbringade aftonen. – Äfven Professor Zyrtin [?] var der. Då Conversationen skedde på Ryska, var jag mest en stum åhörare.

D. 24. Ifrån Bibliotheket tog jag 2^{dra} delen af Karamsins Historia och fortsättningen af Åbo Tidningar. I samråd med H. beslöts att resan till Toxowa uppskjutes intill nästa Onsdag, då mitt lilla Opusculum äfven blir färdigt.

D. 25. Hos Statsr. Adelong, som med mycken artighet tog afsked af mig och bad mig besöka sig i Pawlowsk, om jag komme att fara ditåt.

Sid. 66.

Om aftonen hos Köppen, hvarest jag åter träffade samma sällskap, som hos Jasyikow härom aftonen. Loboiko gjorde mig en present af sin Взглядъ на древнюю словесность скандинавскаго Севера och Köppen af sin Обозрение всехъ языковъ и наречій составленное г. Θ. П. Аделунгомъ. -

D. 26. blef nästan intet gjordt. – Hos K. – Jag gaf honom några frågor med till undersökning under dess resa till Ladoga. – Gr. var för att hos Bisk. skrifva sitt ämne. För att undvika hans plågende om biträde, tillbragte jag hela förmiddagen ned med flickorna. – På eftermiddagen hos H. och Sir. – Aftonen efter vanligheten ned.

D. 27. Jag öfvervar Gudstjensten i Svenska Kyrkan. – Föröfrigt var jag hela dagen hem så när som mot aftonen, då jag med Fredrik gjorde en promenad till sommarträdgårdarne.

D. 28. Mycket spring. – Hos Krusk. åt jag middag – Regnet höll mig hem hela eftermiddagen. -

D. 29. Detsamma gäller om hela den öfriga tiden af min vistelse i staden. Jag uträttade mer ingenting hem, hälst mina böcker blefvo inpackade. Icke heller ides jag mera läsa, utan fann det nöjsammare att tillbringa mina lediga stunder, äfvensom alla aftnar ned i fruntimrens sällskap, hvilka äfven likaså mycket tycktes se det som

Sid. 67.

jag sjelf. – Min tid måste jag dock äfven dela med W. som på de sista dagarne af min vistelse i staden låg sjuk och nu så mycket mer alltid åtrådde sällskap.

D. 30. hade jag ändtligen sista correkturet hos mig och väntade till följe af det träffade aftalet efter mig; men blott ett bref kom först

D. 31. med en bonde, som skulle taga med sig mina saker. Den följande skulle man skicka efter mig. – Hela eftermiddagen tillbragte jag ned och gjorde äfven med Fruntimren och Capt. Am. en promenad till trädgården. – Obuchofska hospitalet.

Juni 1821.

D. 1. Junii. Ännu på Bibliotheket, hvarifrån jag lånade 8de häftet af Iduna och Hallenbergs anmärkningar till första delen af Lagerbring. Först

D. 2. på eftermiddagen omkr. kl. 2 blef det resa utaf. – Jag skiljdes ej utan rörelse, ehuru jag hvarken kunde eller ville göra långa Complimenter. Jag syntes ej ensam vara den förlorande vid denna skiljsmässa. – Vädret var ingenting mindre än sommarlikt. Det blåste kallt och innan jag hann fram med min discipel (blifvande – den ena), fingo vi ett litet regn.

D. 3. gjorde jag med min företrädare, som ännu uppehåller sig på Toxowa, en promenad uti omgifvelserna.

D. 5. Tiden har förgått under hvarjehanda sysselsättningar mest lectur. Ännu har jag ej hunnit

Sid. 68.

rätt orientera mig uti mitt nya läge. – Med gossarne började jag läsningen i går och dermed kan det väl gå. – Jag är uti en viss ängslig stämning, hvilken jag ej rätt kan förklara. – En i bakgrunden fördold saknad af det sednaste stadsumgänget lärer väl ock hafva sin del uti min närvarande svårmodighet. Sjelfva värdsfolket är emot mig ganska artigt och förekommande; men en person är borta, hvars sällskap förra gången mycket bidrog till att göra min vistelse här angenäm och till en annan för mig främmande, som på sätt och vis sjelf medverkat till dess bortgång, känner jag mig icke stå uti ett annat än ganska tvunget förhållande. Hans grannskap är för mig genom dess närhet blott så mycket mer generande. – Sjelfva naturen är ej i anseende till den oblida väderleken lockande till njutning, mycket är dessutom förändradt och omskapadt. En källa, hvilken jag förra gången med så mycket nöje med Fin. dagligen besökte, har jag ändtligen i går genom andras

handledning återfunnit; men alldeles förstörd och förhärjad. – Jag måste hålla mig in; men ett sådant lefnadssätt öfverensstämmer ej rätt väl med de dagliga njutningar, hvilka skulle fordra mer rörelse och yttre verksamhet.

D. 8. Min lectur har under dessa dagar utgjorts af Åbo Tidningar hvarjemte jag åter dagligen pensumtals hållit

Sid. 69.

på med Finska Grammatiken. – På eftermiddagen reste jag intill staden och ankom dit sent kl. ½ till 10. Jag tog nu mitt kvarter hos Secr. Wulffert, som allt ännu var sjuk.

D. 9. Besökte Hipping. – Hos Biskopen. Han emottog mig ganska artigt. – På eftermiddagen hos Sirén, Kruskopf och Mannerh.

D. 10. förde jag ett Exemplar af mitt Opusculum till Rehb. Han började fråga mig om mina planer efter sommaren, då jag, såsom han nog visste (äfvensom att jag redan är ut på landet), kommer ifrån Prosten Skotte. – I afseende å min tillärnade resa anmärkte han, att den väl kunde blifva i vettenskapligt hänseende nyttig, men jag förlorade derunder tiden såsom Embetsman och stode sedan åter på samma punkt som nu. Det förslaget att låta inskrifva mig vid utrikes Collegium förkastade han alldeles. Mera tyckte han om det att genom en Docentur fästa mig i Åbo. För att ännu längre kunna här qvarstadna, kunde han möjligen förskaffa mig något offentligt understöd. Innan jag reste bad han mig hämta till sig en afskrift af det reseprojekt, som jag inlämnat till Rikskanslern Grefve Rumäntzoff. – Ett annat Exemplar förde jag till Baron Prof. [?] med hvilken jag kunde vara nöjdast, om jag ej önskade mig något vidare än artigheter. Han nämnde att Köppen samma morgon varit hos honom och att de länge talt om mig. Hvarom? kan jag nog föreställa mig, ehuru han ej sjelf fann för godt att ingå på ett ämne

Sid. 70.

som skulle fordra mer än blott artighet. – Och åt Mannerh. förerade jag ett Exemplar – äfvensom åt Wulf., hvilken jag i afseende å språkcorrekturen har att tacka för mycket äfvensom här och der ett ej obetydligt biträde. – Eftermiddagen var jag med honom till Doctor Awen.

D. 11. Loboiko tillförde jag ett Exemplar. Han böd mig till middagen i morgon och meddelte mig Zeit- och Ortgemäss hvarjehanda goda råd. Eftermiddagen for jag ut till Koltowskoi att hälsa på Hip. Der ett glas vin.

D. 12. Ett beständigt spring hela dagen. – Hos Köppen, för att taga afskedt af honom. Han anträder en resa först till Ladoga och sedan till Kiev. För Ewgenii i Pskow begärte och erhöll han ett Exemplar. – Han åtog sig äfven att besörja paketet med inneliggande 20 Exemplar och dessutom ett för Grefve R. och ett för Enke-Kejsarinnans räkning till Statsr. Adelung, som ej för närvarande är i staden. Sjelf förde jag ett till Prof. Frähn, hvars sägen deröfver och yttrade loford smickrade mig. Sjelf erböd han sig, att tillställa ett såväl Urwaroff, som Tourgenieff, med hvilken han vore personligen bekant och hos hvilken han ville på det bästa recommendera mig. – Äfven Prof. Krug lofvade mig sin inflytelse, blott jag erhöle kunskap om någon plats, som kunde vara mig passande och som jag derföre önskade erhålla. – Hos 3 Bokhandlare Mayer, Brieff och Gräff inlämnade jag till försäljning Exemplar, den förste 50; den siste 30 à 2 Rubel emot 15 procents

Sid. 71.

rabatt. Hos den sista köpte jag Arndt Über die Verwandtschaft der europäischen Sprachen och Dobrowskys Lehrgebäude der böhmischen Sprache. – Ifrån Grefvens Bibliothek erhöll jag fortsättningen af Åbo Tidningar. – Till Lob. lemnade jag 15 Exemplar att genom honom till åtskilliga personer utdelas, hvilka kunde blifva mig nyttiga. Äfven för Jasyikows räkning lemnade jag der ett Exemplar. – Genom Wulf. öfversände till Kejsarens flygel-Adjutant Danielevsky, hvars välvilja och interesse för Finland jag hört W. mycket berätta. – D^o ett till Pesarowin med anhållan, att han äfven i sin tidning måtte kungöra skriften och skaffa den möjligtvis afnämare. – Gretsche, som tryckt boken, måste jag äfven efter hans yttrade önskan tillställa ett. Ännu återstår en hop att öfverlämnas till Grefve Rum. – Eftermiddagen ville jag tala med Bisk; men han for till Rehb. och blef der länge in på aftonen. Jag tröstade mig dermed, att jag väl ock torde utgöra ett ämne för deras öfverläggningar. Min väntan var mig likväl ej så långsam. Mad. D. hade ensam blifvit hem och roade mig på bästa sätt. Tyvärr har ett visst interesse hos mig sjelf isynnerhet de första dagarna af min vistelse i staden lockat ifrån mig flere timmar, hvilka nu för mina affärer blifva en kännbar förlust. – Så har jag ej kommit mig till att ibland mina kvarlemnade papper med alfvar uppsöka

Sid. 72.

Conceptet till den Grefve Rum. föreställda reseplanen förrän tidigt om morgonen.

D. 13. då det var hans Postdag och jag således hos honom ej kunde få något besked. – I anseende till grannskapet intogs jag af ett dåraktigt begär att uppsöka en Judinna, som förvärfvat sig ett visst rykte igenom sin skicklighet att spå i kort. Is[yenner]het M. D. hade ej felat att mana mig att gå dit och äfven skaffa mig fullständig underrättelse om hennes kvarter. Den mysteriösa operationen gick för sig; men jag fann intet särdeles, hvarken vid hennes person eller hennes spådom. Den förra hade alldeles intet Hexenhaftes, som kunnat helst verka på inbildningen och spådomen innehöll en mängd för menniskor af det slaget vanliga Gemeinplätze. På hennes åstundan att fixera tanken på någon viss sak och derom underrätta henne blef "resa"; hennes lösen, hvarom hon ock profeterade

hvarjehanda mera ora- än mirakellöst. Det skulle hette det, ändock blifva af, om också ej så snart, jemte korten fixerade hon mig sjelf mycket noga och jag märkte att hon deraf hämtade eller trodde sig hämta till premisser till sina conclusioner, äfvensom allt, hvad hon utlät sig öfver mitt lynne och min Character, härrörde ifrån de der hennes ob-

Sid. 73.

ervationer, hvilka hon nu väl syntes vara van att göra. Icke desto mindre blef hon på ett märkbart sätt irre vid min physiognomie, då den blandning som uppkom i mitt inre emellan en viss fasa för sjelfva förrättningen och att hon åtminstone ej vore den person, som kunde besitta en så djup gåfva, måtte äfven på mitt ansigte frambragt en viss obegriplighet och sällsam förvirring, hvarvid hela hennes erfarenhet strandade. Hon visste ej rädsla sin konst med några andra omdömen, än att det ej hittills gått mig synnerligen väl och ej synnerligen illa här i Petersburg, men att jag blott vore för mycket tankspridd och vissa grubblerier hängifven. Något härtill måtte det bidragit, att hon, på sin klokt utkastade förmodan att hafva sett förut mitt ansigte, som förekom henne så bekant (Det skulle tillika tjena till täckmantel för hennes uppmärksamhet derpå) af mig erhöll det bestämda svaret, att hon väl aldrig sett det förut, hvaraf hon väl kunde sluta, att jag måtte vara en Utländning, som än ej länge vore här. Vidare hette det att jag hade ett förträffligt hjerta och en god Character, endast ett nästan oöfvervinneligt egensinne. – På de förra Combinationerna kunde ock det grunda sig, att jag på lång väg hade familje, som mycket tänkte på mig. Nästan alltsammans lät således reducera sig till alldeles

Sid. 74.

naturliga grunder. Det enda, som kunde synas hämtadt ur de föreliggande korten, var att det vore ett fruntimmer, som mycket tänkte uppå mig och väntade att snart få se mig samt ville ej sätta tro till allt det onda, som man om mig ville inbilla henne. Jag skulle i allmänhet ha flera, som afvundades min lycka och mina planer, äfven i afseende å resan skulle man söka uppställa hinder; med mig sjelf umgingo åtskilliga falskt och illistigt; Jag hade nyligen haft en stor förtret eller (då jag med min vanliga misstrogn min och mitt hädiska leende invände, att jag af ingen sådan visste) skulle jag snart få; till mig skulle anlända genom andras händer i anseende till min bortresa ett bref af ganska sorgligt innehåll; Jag skulle än komma att öfverlefva mycken lycka, ehuru det ock än droge länge ut; Sjelfva den påtänkta resan skulle en gång gå för sig; Efter densamma komme jag i bekantskap med ett fruntimmer, som ej skulle göra mig synnerligt nöje. Der var ungefär alltsammans: det mesta grundat på förut antydda naturliga observationer och combinationer; det öfriga vanliga tillfälligheter hos hvarje spåqvinna. intet djupsinnigt, intet snillrikt, intet qvickt ord utgick ifrån hennes

Sid. 75.

mun. Måhända var jag sjelf orsaken dertill igenom min påtagliga otro eller på sin höjd genom försmädeliga Experimenterande, som ej kunde annat än förstämna henne. Kanhända behöfs här såsom vid hvarje annan andelig rapport emellan menniskor såsom t.ex. i magnetismen ett ömsesidigt förtroende och ett gemensamt tillit till sjelfva saken. – Sedan jag geuven [?] ett en par concequense nådig komplimang, hvilken hon väl ej visste om hon skulle sätta enfald eller öfvermodig bakslughet, ännu en gång satt henne i förlägenhet, gick jag min väg tämligen öfvertygad om charlatarinnet af hela hennes utskrikna konst och förargad öfver min dåraktighet att hafva uppoffrat mina penningar till ett sådant företag. – Resten af Exemplaren tog jag till Biskopen till mina öfriga saker ifrån Gretsche. – Bisk. åtog sig att tillställa ett Exemplar Ministern. – Kl. ½ till 4 for jag ändteligen ut med en Claverstämman, som var beställd ut ifrån staden. Vid förbifarten tillhandlade jag mig ändtligen det länge efterlängtade Matthei Evangelium på Karelska språket, hvilket jag redan

D. 14. började med all flit studera. – Äfven igenomlas jag Finn Magnussons lilla skrift von Kau-

Sid. 76.

kasiska folkstammen och dess vandringar.

D. 17. På e.m. for jag med fru Kutusow och hennes lilla gosse till staden. Vädret var ganska vackert och vi anlände dit i tämligen god tid, hvilket för mig var en stor lycka. Ty då jag kom till Wulf., sade han mig sig böra komma ut med något som han hade att säga, så oangenämt det ock vore. Om Fredagsaftonen hade Bisk. sagt honom att han ej finge emottaga till sig några gäster ifall någon ifrån landet till ordination skulle inkomma. Af åtskilliga andra omständigheter blef det än mera klart, att jag dermed var ment. Man visste neml. att jag skulle komma in. Biskopinnan hade vid afskedet sjelf bett mig vara välkommen, men hade sedan derom talt med W. att jag hade önskat få veta, när ordination skulle blifva, för att kunna vara dervid närvarande. Och W. hade dertill svarat, att han haft tillfälle att underrätta mig derom. Jag blef väl i början ganska bestört, men begaf mig genast med tämligt lugn till Past. Hip. på Keltowskoi. Uppå min berättelse om det högst besynnerliga fenomen, som drabbat mig meddelade han mig i förtroende sin förmodan öfver orsaken. Redan förrän jag förra gången inkom, hade Bisk. engång beklagat min olycka att ej hafva några afsigter och dervid tillagt, att ännu en annan olycka drabbat mig, den att blifva kär uti hans

Sid. 77.

barns guvernante. – Så löjligt detta syntes mig, så började det dock i afseende å honom förekomma mig sannolikt att detta kunde med det nu passerade combineras. Ehuru något sådant på alfvare hittills aldrig fallit mig sjelf in, så kunde dock min flitiga kurtis, isynnerhet om de egna Damerna i huset nyttjades till interpreter – Och hvilket hvärf de visst ej sine ira & studio utfört – väl gifva

anledningar att bestyrka en sådan der fördom om mig, engång redan fattad till den grad, att man kan åt andra meddela sin mening såsom viss och säker. Emedlertid skulle jag le åt en sådan fördom (- ty så långt står den ifrån verkligheten) – om saken ej också hade sina alfvarsamma och betänkliga sidor. Genom det förfarande, som man iakttagit emot mig på ett snöpligt sätt blottställt mig för världen. – Ju mer jag tänkte häruppå, ju mer kände jag det vanhedrande och sårande uti handlingen. Man bjuder mig till huset och då jag kommer, afvisar man mig genom tredje man. Hvar är då den öppenhet, som man så mycket och så ofta om sig förkunnar? -

D. 18. gick Ordination med mycken högtidlighet för sig i finska kyrkan och på finska språket, i närvaru af Furst Galitzyn, Tourgenieff, Rehbinder, åtskilliga andra förnäma och en stor samling af människor. – Alla Biskopens åtgärder dervid, hans tal och väsen utmärktes af en hög värdighet.

Sid. 78.

ändamålsenlighet och kraft, såsom allt, hvad som via sådana tillfällen utgår utur hans mun. – Efter actens slut gjorde jag en uppvaktning hos Baron Rehb. Han bad mig återkomma nästa gång, då jag kommer till staden: det vore så många affärer, som fordrade Monarkens åtgärd, att ett sådant förslag som mitt ej åtminstone kunde ibland de första komma i fråga. – Jag hade önskat att något vidlyftigare få tala med honom om den der planen, hvarvid jag nu kunde vilja mycket ändradt, framför allt en längre beredelsetid. – Jag hade blifvit utan middag, om ej Lob. förbarmat sig öfver mig och uppå mitt svar att jag än icke ätit låtit tillreda mig. Han bød mig äfven till den följande dagen. Efter hvarjehanda visiter gick jag åter till natten till Keltowskoi.

D. 19. Efter mycket hesiterande beslöt jag att likväl gå till Bisk. Då jag hade en bok att återställa till honom och dessutom åtskilligt att tala. – Jag ärnade dock genast återvända; men till en verkelig olycka bad han mig nu att sitta ned hos sig och började inleda ett samtal uti politiken. Sedan frågade han mig sjelf, hvad jag förra gången hade ämnat säga honom. Jag var nog narraktig att begagna mig af hans uppmaning och att rätt utförligt isynnerhet med hänseende af utsigterne genom

Sid. 79.

Baron Rehbinder, utställa alla mina pia desideria. – Han började söka efter något nödvändigt papper – en vink, hvilken jag tyvärr ej då förstod, emedan jag efter min tanka hade så mycket att ännu säga och gerna, då jag börjat engång vara fullständig. Måhända fruktade han enligt sin en gång inrotade mening om mig, att jag ännu hade ett helt drenat [?] förtroende in petto, hvarmed jag ärnade anrycka. – Han tycktes med hvarje ögonblick blifva otåligare. Vi kommo att tala om

Bibelsällskapet och möjliga utsigter dervid – ett ämne, hvaröfver vi redan en gång förut förskräckligen sammanstött. Han lät åter med en viss Empfindlichkeit yttranden falla, att jag försummat att följa hans råd och i tid innästla mig dervid. – Jag var nog oklok att vilja påminna honom om att sjelf i början genom sina sinnlösa [?] yttranden hafva till en del afskräckt mig ifrån att åtminstone söka inträde hos dem på ett sätt, hvilket jag ansåg för det enda möjliga, nemligen genom anbud af den Correcturen, som hittills varit besörjd genom Edman i Åbo. Derigenom var lösen gifven och allt hvad jag sedan äfven i främmande angelägenheter till följe af uppdrag och förbindelser yttrade, gjorde honom blott allt retligare. Jag skiljdes ifrån honom med ånger öfver att hafva kommit och med beslut att ej hädanefter, om jag möjligen kunde undvika, mer göra det. -

Sid. 80.

Genom den härvarande uppvaktningen har jag, förargelsen afräknad, mera förlorat än vunnit. Gud vet huru han må combinera mina yttrade önskingar och så kunde han på ett ej önskligt sätt influera på R., åtminstone lätt bibringa honom om mig dylika fördomar, hvaraf han sjelf är intagen. – Utom denna förtrytelse förorsakades i mina affärer genom den långa conferencen ett sådant uppehåll, att jag ej hann blifva färdig med allt, dertill ännu måste försumma att begagna mig af Loboikos bjudning till middag. För att njuta något gick jag in till en Confiturer och lät gifva mig ett glas Sabagon med bakelser. – W. skickade sedan ifrån en tracteur i grannskapet efter en portion stek. – Snart ankom Mamsellen, som skulle tillika följa ut med och jag måste fara. Hon var en af dem, som redan för 4 år tillbaka äfven på en gång som jag var på Toxowa. Icke hade jag någon synnerlig fromma af henne, ehuru dock sällskapet icke heller var så tråkigt, som jag hade väntat mig. Under hela vägen plågades jag af hufvudverk en följd af stadens bestyr och förtretligheter.

D. 20. hade jag tillfälle att skicka bref till staden och derjemte 200 Rubel till Wulf. för att vid framkomsten till Åbo tillstålla Prof. Pipping. -

Sid. 81.

D. 21. Jag var om aftonen i badstugan och underkastade mig den här brukliga starka gnidningsoperationen.

D. 23. Litet ondt i halsen vid uppstigandet och sedan åter om aftonen. Hela tiden har jag i anseende till elak och ful väderlek suttit in, ända tills i dag. Min lectur har varit de franska pensa; det Karelska Mathei Evangelium och i dag Porthans afhandling om finska folkets läge &c i Witterh. Historie- och antiqvitets-Academiens handlingar.

D. 24. var jag ut hela förmiddagen och hade börjat läsa Arndt Über den Ursprung und die Verwandtschaft der europäischen Sprachen. – Äfven på eftermiddagen gjorde jag åter med fruntimren en lång promenad, så att jag lade mig alldeles trött.

D. 25. vaknade jag och uppsteg alldeles ovanligt redan klo ½ till 4, hvarefter jag med min franska Grammatik – morgon pensum – genast gick ut.

D. 26. sofde jag åter så mycket längre.

D. 27. upp åtminstone kl. 6. Deremot

d. 28. först ½ till 9.

D. 30. vaknade jag upp redan kl. ½ till 3 och tillbragte åter morgonen uti det fria. – Eftermiddagen började jag föreläsa: Die Fahrten Thiodolfs des Isländern. – Badstugugången om aftonen bekom mig ej för stark hetta väl. -

Sid. 83.

Juli 1821.

D. 1. Julii. Ännu i dag var mig efter badstugången icke väl till mods hela dagen. Eftermiddagen var jag med Prosten i grannskapet hos Seidlers, en köpmansfamilje, som om sommaren bor här ute. – Der drack jag äfven ett glas med vin, hvilket ej heller bekom mig väl.

D. 4. Då man hos mig skurade, företog jag mig i dag att afskrifva Kyrko-Journalen och åtskilligt annat, hvad jag förefann till upplysning om denna församling. – Derigenom hade jag än mindre rörelse än vanligt, så att jag ej heller mådde fullkomligen väl, hvilket jag nästan för hela tiden kan säga mig allt sedan jag var i badstugan. – Om qvällarne har jag ej fått sömn, om morgnarne deremot sofvit så mycket längre, då jag också varit besvärad af en synnerlig tröghet och phlegma.

D. 7. medförde i det vardagliga lifvet nyhet igenom ankomsten af åtskilliga gäster ifrån staden mest fruntimmer, hvilka dock ej blefvo här längre än till

D. 8. på eftermiddagen. – Dagen var en ganska skön sommardag, nästan den första af det slaget, som vi haft i år. – Promenaderna voro derföre så mycket angenämre och mera eftersökta. – Jag var ock att bada i sjön.

D. 9. gjorde jag mig genom kroppsöfningar en stark motion. – Deraf blefvo dock mina ben så utmattade, att jag ännu

D. 11. kände styfhet uti dem. Redan d. 10 hade jag ämnat med Hr B och en af mina

Sid. 83.

disciplar företaga en fotvandring till Woles prästegård; men just det var orsaken, att det ej blef af. Deremot var jag på e.m. med B. på sjön. Den följande bröto vi upp kl. ½ till 7. Det var ovanligt hett; vi hade att gå 20 verst, hvilka vi ändteligen efter 5 timmar med stor möda i anseende till den starka hettan hade tillryggalagt. -

Under det mina resekamrater jagade de följande, gick jag igenom alla än befintliga Kyrkoböcker och gamla documenter, samt excerperade derutur, allt hvad jag för mig kunde finna vara af interesse.

D. 13. for jag på eftermiddagen med Pastor Awenarius åt godset i afsigt att göra bekantskap med en derinvid boende Rysk Klerker, hvilken Past. Aw. skildrat mig såsom en åtminstone öfver mängden af sina medbröder stående man uti kunskaper och värde, samt tillika väl bevandrad uti sitt fäderneslands historia. Jag ville hos honom inhämta, om han kunde lämna några upplysningar öfver de under hans kyrka äfven hörande Ischorer, eller såsom de sjelfva kalla sig, Ingrikot, af hvilka jag Petri-Pauli dagen hade sett en mängd återvända ifrån kyrkan, hem åt Rautus och Sackola, hvarest mycket af dem skola bo. Jag hade äfven inlåtit mig med en qvinna af dem uti samtal och dervid erfärit, att de, ehuru af Grekisk trosbekännelse, alldeles icke

Sid. 84.

talte Ryska än mindre läste hvarken det eller finska. – Presten var inrest till Petersburg, jag for derföre till godset med Past. Aw. och förblef der till aftonen.

D. 14. Efter frukosten anträdde vi vår återmarsch till Toxowa, dit vi på e.m. ankommo. -

D. 16. började jag uppsätta Recensionen öfver de Karelska Matthaei Evangelium. – I dag erhöll jag ett par höga styltor, hvarefter jag för de följande regniga dagar, då man eljest föga kunde gå ut, erhöll en nyttig motion. – Natten emot

D. 18. en stark pollution. – Om morgonen kan jag aldrig ännu komma tidigare upp än efter den gamla vanan kl. 7 och ibland äfven 8 och derutöfver. -

D. 20. I badstugan; men jag befann mig derefter sämre. -

D. 24. skref jag ren min recension af Matthaei Evangelium på 3 ½ ark och hade tillfälle att om aftonen skicka den in till staden till Past. H. för att genom Prof. Fr. inlemnas till Ryska Bibelsällskapet, hvilket jag egnat densamma. – Nästan ingen motion hela dagen. – Om natten pollution. -

Den 27. upp först kl. 9. – Om qvällarne somnar jag ej in förrän mot midnatten: Om morgnarna kommer jag ej upp före kl. 7; ofta går det ock till 8 och 9. -

Sid. 85.

D. 28. kom åter Hofrådet St. hit med sin fru och dotter, hvilken sednare efter honom blef här.

D. 29. – Mina sysselsättningar och min dagordning hafva varit de vanliga. – Pensumtals har jag läst franska Grammatiken, äfvenså börjat med Mahns Darstellung der Lexicographie samt andra delen af Karamsins historie. – Matthaei Evangelium fortsattes äfvensom Åbo Tidningar, sedan jag erhållit mina Hermelins kartor ifrån staden. – Motion har jag haft ibland mer ibland mindre, mest af styltorna.

D. 31. gjorde jag en liten ridt äfvensom om aftonen lopps enklek. –

Augusti 1821.

D. 1. Aug. Om morgonen gjorde jag en tämligen lång ritt, hvarefter jag för hela dagen blef ganska trött.

D. 2. uppsteg jag kl. ½ till 5, hvarföre ock den dagen mycket mer blef gjordt. -

D. 4. en ledsam dag. – Jag upptäckte, att äfven den äldre af mina disciplar, till hvilken jag hitintills hyst ett större förtroende, begagnade sig af det knepet, att uti sin hand skrifva sin lektion och så uppläsa densamma – en konst, hvilken den yngre redan länge brukat, sedan jag upptäckt och fråntagit honom ett papper, hvaraf han först betjent sig. – Med flit hade jag ställt mig, som om jag ej märkte den yngres knep, för att erfara mer. – Nu berättade jag hela förloppet för föräldrarna. – Fadren kom att i min närvaro göra dem föreställningar derföre. I stället för att ångra sitt fel, började den yngre försköna det. – Han hade sig till minnes några gånger af de svåra och långa läxorna, som jag gifver, upp-

Sid. 86.

skrifvit något, och derfore lupe man genast att klaga på honom, Efter å nyo erhållna moraler och min rättighet att efter eget behag utan något vidare straffa honom och om hans misstag uti förväntan af understöd ifrån föräldrarnas sida (hvilket dock sådana uttryck ifrån hans sida indirecte förutsätta) utropade han med beledsagande åtbörder af förbittring och harm, att han vid en sådan behandling af mig aldeles icke ville läsa för Sjögren. – Härpå dref fadern honom ut med hotelse att förskjuta honom i fall han af mig ej ville bedja och erhålla förlåtelse. – Jag var färdig att genast uppsäga min befattning, hejdade mig likväl, då jag besinnade, att det ej mycket mera återstår af den tid, hvartill jag lofvat mig här till lärare. – Att spelet slutades med tillgift, var efter en sådan planläggning naturligt. – Denna händelse (hvilken jag för dess beskaffenhet här velat meddela, sedan jag förtegat åtskilliga föregående mindre), inträffade på en dag, då jag företagit mig ett bref till en vän, hvilken jag velat rådfråga, om jag borde här qvarstadna längre, såsom jag i sednare tider börjat sjelf öfvertala mig, synes mig vara en vink, att ej kasta mig i ytterligheter, så framt jag kan eljest undvika dem. - - Det är mig ock derföre så mycket mer nödvändigt, att jag med första lägenhet inreser till staden, för att höra mig före, huru mina affärer nu stå.

Sid. 87.

D. 5. Jag slöt ändtligen Meidinger för första gången. -

D. 6. ingen sömn förrän långt in på natten.

D. 7. började jag på en beskrifning öfver Toxowa att småningom fortsättas. – Om natten samma olägenhet, som den förre. – Sedan stark pollution. – Natten till

D. 9. hade jag åter en stark pollution, hvarefter om dagen hufvudverk. – Bref till Blomq. och Popp. Om natten åter en pollution.

D. 12. gjorde jag en ganska lång promenad, var och i sjön, för att bada.

D. 15. Allt sedan har jag ej kommit till någon annan motion än den jag gjort mig angående på styltor. Till förströelse har nu kommit Verkehrte spelet med Prosten Sk., som därför har en outtröttelig lust. – Natten emot

D. 17. på lång tid ingen sömn. Detsamma vederfors mig den följande af mera begripliga orsaker. Redan länge har jag ej befunnit mig uti det bästa förstånd med Damerna härstädes och nu sedan jag alltmer dragit mig ifrån dem, börjar man så mycket mer oroa mig och tillåter sig slutligen emot mig grofheter. – Dessa gingo nu för långt och jag hade brutit ut uti en häftig storm, om jag ännu kunnat beherrska mig för offentlighetens skuld, för att i det längsta bemöta sådant, såsom det förtjenar, med stillatigande och förakt. Emedlertid blef jag så förstämnd, att jag ännu

D. 19. icke hade min fattning. – En redan länge omtald resa till Petersburg skulle äntligen i dag gå för

Sid. 88.

sig. En regnig väderlek förorsakade dock ännu ett nytt uppskof. – Jag företog mig då en lång promenad. – Sedan jag hela dagen grämt mig och till förströelse rätt ofta promenerat, inträffade äntligen

D. 19. mot morgonen resan till staden. – Der hade intet mina utsigter på något sätt förbättrat sig: allt är ännu in statu quo. Baron R. bor ute på Zarskoe Selo, och kunde icke träffas. Min till Bibelsällskapet dedicerade Recension erhöll jag tillbaka med tillsägelse, att något ändra deruti och förnämligast låta åtfölja en tillbudning af mig sjelf att egna mig åt Bibelsällskapet. – Eftermiddagen vandrade jag ut och gick omkring på flera ställen. Jag åt qvällsvard hos Kaptenerne Nordvik och Ammond. – Till natten kom jag till Sirén.

D. 20. var jag åter mycket ut. – Hos Handelsman B. gjorde man mig ett Conditionsförslag, hvaruppå jag likväl ännu ingenting kunde svara. – Ifrån Bibelsällskapets bokhandel köpte jag mig ett Lappskt och ett Esthniskt Novum Testamentena, samt hos Brieff en Carta öfver Turkiet. Af min afhandling var ett enda exemplar köpt; hos Gräff icke ens ett. – Hos Meyer var jag icke. – Ifrån Grefliga Bibliotheket lånte jag de följande årgångarna af Åbo Tidn. På eftermiddagen återvände jag till Toxowa jemte en Adjunkt vid Medicinska Academien Protopopow. – Den hufvudverk, hvaraf jag i staden besvärades, försvann väl vid utkomsten på landet; men

Sid. 89.

i dess ställe har jag haft här de vanliga olägenheterna. – Äfven uti det yttre har ställningen blifvit densamma. – Sällskapet har nu ej kunnat lämna mig mer förströelse, då det bestått af samma personer med samma tänkesätt. – Protop. har dessutom varit här en till, men af honom har ej heller för mig varit någon synnerlig fromma, hälst jag en gång förstämnd ej kan närma mig någon. Pol. blef ej heller länge här.

D. 24. reste han åter tillbaka till staden och då B. for med honom, så inskickade jag min Recension öfver Karelskan delvis omskrifven och förändrad jemte bilagan, hvaruti jag anhöll att få träda i Bibelsällskapets tjänst. Min sysselsättning har utom ett pensum af Mahn dagligen bestått uti fortsättningen af Åbo Tidningar, memorandet af min predikan till söndagen under de få möjliga promenaderna. Deremot har jag till sällskapsförströelse spelt med Prosten Verkehrt. -

D. 26. Min predikan gick lyckligen för sig: blott anmärkte Prosten Skotte, att jag hade predikat för fort. – På eftermiddagen erhöll jag ifrån Fruntimrens sida en kallelse att deltaga i en promenad och jag kunde så icke neka. Men lyckligtvis fick jag Prosten med, till hvilken jag hela tiden höll mig, synbarligen undvikande allt umgänge med Damerna äfven här, ehuru man indirecte uppfordrade mig till en artighet, hvilken jag vid hvarje annat förhållande oss emellan också skulle ansett för en verklig pligt. Jag har redan för mycket isolerat mig, och satt mitt system i utöfning, än att jag tyckte mig kunna gå derutur.

Sid. 90.

hälst jag ej kommit till någon hvarken direct eller indirect förklaring. Jag vet ej, om jag skall tillskrifva den mig bevista höfligheten och bemödandet att närma sig på sednare tider medvetandet och erkännandet af egen skuld.

D. 27. följde jag äfvenså mitt system af kall höflighet ända intill

D. 28. då allesammans med Prosten S. bortreste till staden. Äfven jag följde ett litet stycke. – Sedan jag så länge redan konstlat mig till ensamhet, förekom mig den verkligen nu icke så ödslig, som den visserligen annars skulle gjordt. – Den påtagliga tomheten i huset och äfven vid prostens frånvaru bristen på tillfälle till förströelser (Verkehrt-spel), var för mig en så mycket välkomnare anledning att flitigare studera, än jag oaktadt all brist på verkligen sinne och mod upplifvande nöjen, hittills gjort. – Äfven qvällarne, som vanligen förut vid stojet och svärmandet omkring en tillbragtes vid spelbordet, har jag nu stilla tillbragt, hos mig sjelf sysselsatt dels med fortsättningen af Åbo Tidningar dels med den af mina Topographiska annotata utur gamla Kyrkoböckerna.

De sista dagarne i månaden snufva. – Den 31 slöt jag läsningen af Mahns Darstellung der Lexicographie, och började

September 1821.

D. 1. Sept. läsa Creuzers Die historische Kunst der Griechen. – pensumtals – såsom det mesta hos mig. – På lång tid den enda vackra dag, hvarföre jag använde en del deraf till promenader. -

D. 2. gjorde jag äfven 2 promenader. Sent ankom Major Kutusow. Hans fru jemte en Mams. Berg äro här förut sedan fredagen. -

Sid. 91.

D. 3. slöt jag die Fahrten des Thiodolfs, på hvilka jag läst nästan hela sommaren, man kan tänka, huru ofta.

D. 4. om aftonen erhöll jag med en Iswoschtschik ifrån staden ett bref af Sirén hvaruti han å Handelsmans B.s vägnar underrättar mig derom, att man vill för sonen antaga mig uti huset och önskar få veta mitt beslut. Jag for derföre in med Iswoschtschiken

D. 5. och afsteg hos S. – Sedan jag par gånger förgäfves sökt Wulf. hvarvid jag äfven stötte på Biskopens barn och på en af betjäningen, gick jag till Hipping. Min tillärnade discipel hade varit der och sökt mig samt bjudit derjemte äfven H. att passera aftonen hos dess föräldrar. Vi följdes derföre båda åt dit. Vid anblicken af gossens närvarande skrytsamma och sjelfsvåldiga väsen började jag genast intagas af tvekan. Jag lofvade återkomma

D. 6. till middag. – Jag låg öfver natten hos S. Derifrån gick jag först till Hip. som visade mig till Loboikos quarter. – Han hade lofvat öfversätta den till Bibelsällskapet ärnade korta bilagan på Ryska. Nu var han ej hem. Derifrån gick jag till Kutus. för att möjligen träffa Karl Ant, och sedan tillsammans med honom fara tillbaka till Toxowa. Wi afgjorde resan till den följande. Till middagen gick jag till B; men förmådde ej stort äta; emedan jag vid en stark hufvudverk hade rökt något starkt och så kommit till uppkastning. Sedan jag redan aftonen förut med föräldrarne kommit öfverens om priset för mig (50 Rubel i månaden), så lät jag nu gossen förstå, att jag blott under det vilkor kunde emottaga honom, att han då komme

Sid. 92.

med ut på landet, der arbetade flitigt och det ovillkorligen under min ledning och anordning samt förhölle sig anständigt. – Han tycktes ej hafva stor lust att ingå uti sådana band, syntes emedlertid efter åtskilliga invändningar vilja foga sig efter omständigheterna. – Man persvaderade mig att till aftonen och natten återkomma, då man alldeles säkert finge afgöra saken. – Jag var då emedlertid på eftermiddagen på åtskilliga ställen. Sökte D. Awen., Köppen, drack hos Lob. och Man. Théé. Vid uppkommet tal om mitt närvarande förhållande till Bisk. hörde jag till min grämelse, att han äfven om mig påstått i ett visst hus (sannolikt Rehb.) att barnen litet profiterat af mig (det vill jag medgifva, då, NB. saken betraktas efter hans åsikter) att jag mycket gått ut och ständigt varit uppå Rumänzows Bibliothek, hvarigenom undervisningen blifvit försummad. (Då man gör mig sådana beskyllningar, som ibland uppå veckotal ej var någonstädes, ej engång alla aftnar ut att spatsera med honom, så vet jag ej mer, hvad jag skall tänka derom. Det fagnade mig att M. delade min förtrytelse och redan vid det tillfället hade bevisat det samt talat enligt sanningen till mitt försvar) – Ankommen till B. emottog jag än flera anledningar till betänkligheten af Gubbens berättelser om sin sons sednaste uppträden efter min bortgång. Redan under min dervaro hade man dithämtat en låda med böcker för 500 Rubel, hvarpå han handlat i Gostinoi dvor. Uppå min och fadrens föreställningar fördes de åter bort. Sedan ha-

Sid. 93.

de en annan räkning ankommit på kläde, som han köpt och låtit uppgöra hos en skräddare. Uppå föräldrarnas alfvarsamma föreställningar vid det tillfället och tillagda hotelser hade han förargat sig och gått bort med yttran att vilja öfvergifva sina föräldrar och gå in vid militären. Det var också ej länge, innan han hemkom och skröt med att hafva varit hos Miloradowitsch och af honom erhållit löfte om befordran till Officer. Han skulle än samma natt hals öfver hufvud resa till Zarskoe Selo, för att träffa Rehb. och Kejsaren. – Nu lopp han omkring såsom ursinnig och commenderade betjeningen att kläda om sig och packa in hans saker. – Allt intalande var fruktlöst. Dock stillade han sig något, då jag alfvarsamt förbehöll honom hans oskickliga uppförande. Sedan han ändtligen blifvit färdig, gick han och så kommo vi efter alla de der skräckscenerna uti något lugn, samt lade oss. Ännu kom han åtskilliga gånger tillbaka och hade på sitt sätt något att anordna. En ny förskräckande syn var den af en eldsvåda, af hvars flamma hela rummet innan kort upplystes. Jag njöt blott liten ro.

D. 7. Tog jag mitt afsked af B. Frun var ännu sjuk efter gårdagens grämelser. – Man trugade på mig 10 Rubel till respennningar tillbaka. På några förhållanden är nu ej vidare att tänka och jag är också rätt nöjd dermed. – K. A. träffade jag efter aftal hos Awen. Vi gingo derifrån tillsammans till Gert. för att träffa pastorn ifrån W. – Vid förbigåendet derifrån veko vi in hos den spående Judinnan, hvilken han äfven ville höra. Nu först träffade jag den rätta, en gammal verklig häxa, som icke mer hör (eller vill höra?)

Sid. 94.

väl. Hon påstod om mig, så snart hon såg mig, att jag måste hafva förlorat något. Jag besinnade mig länge innan jag föll på det pakettet af 50 Exemplar af min afhandling, hvilken Hipping å mina vägnar adsändt till Åbo för att der försäljas; men som alldeles icke framkommit (enligt ett bref, som jag erhållit) och åtminstone för det närvarande voro borta, då skepparen, som skulle öfverföra dem, ifrån Åbo åter afrest. För öfrigt upprepade hon äfven om mig att jag vore en man af god Karakter; men derjemte mycket egensinnig och grubblande. Förändring och resa spådde hon mig, hvarifrån man ville afhålla mig, ehuru förgäfves. Jag hade mycket sysselsättningar med skrifvande och genom något papper borde jag göra min lycka, samt få ännu mer göromål. Med Damer hade jag mycket att göra; en vore mig mycket tillgifven och det upprigtigt: jag vore å min sida vankelmodig. Öfverhufvud vore det en hufvudegenhet hos mig att vilja vara för förständig och försigtig. Jag borde se till, att jag ändock ej blefve bedragen; ty jag hade några falska vänner, för hvilka jag borde taga mig i agt. Jag skulle än blifva lycklig, ehuru det ej borde inträffa så snart. Åt min följeslagare spodde hon äfven hvarjehanda, åtskilligt ganska träffande. – Vi bestämde vår resa till eftermiddagen; men regnet afhöll oss derifrån. Jag passerade den då hos Sch. Mannerh. samt Hip. hvarest jag blef öfver natten.

Den 8. affärdade jag bref till Bl. och Nyk. och svarade till den sistnämnde, att jag ej ännu åtminstone kommer till

Sid. 95.

Åbo, hvarföre det der Amanuence-arfvodet af 150 Rubel, hvartill jag nu vore i tour, kunde för mig bortgifvas. – Jag har nu ändock börjat inclinera mig till beslutet att stanna än qvar uppå T. tills vidare. – Hos Mayer – äfven han hade försålt blott ett Exemplar af min afhandling. Jag köpte hos honom: Lehrbergs Untersuchungen samt på ryska Oserezkovskys resa, Müller om de hedniska folkslagen uti Kasanska Guvernementet, samt en skrift: О народахъ издєрвлє въ Россіи обитавшихъ. – Hos Gräff köpte jag äfven Müller von der Aechtheit der Asalehre. – Ifrån Grefvens Bibliothek lånte jag: Åbo Tidn. 1801–1804 samt Wiener-Jahrbücher 8–11 Banden. Genom Hip. har jag från Danmark erhållit: 1^a Bandet af Finn Magnussons öfversättning af den äldre Eddan. – Eftermiddagen reste jag tillbaka med K.A. till Toxowa, dit vi först sent ankommo. -

D. 9. bestod hela min lectur uti Tidningar. -

NB. med Groundström skickade jag ifrån staden till Bl. 50 Rubel.

D. 11. foro Fru Kut. och Mams. B. bort till staden. Jag plågad af halsbränna och uppstötningar. – Med Mams. B. skickade jag till Arv. jemte ett bref: min afhandling och de la Motte Fouqués die Fahrten des Thiodolfs. -

D. 12. skref jag och afsände med Prosten Skotte, som reste in till staden, bref till Hipping, Sirén med penningar till betalning åt skraddaren, Blomqvist, Arvidsson, Nykopp. – För den än fortfarande olägenheten började jag intaga Magnesia, fastade öfver middagen -

Sid. 96.

D. 13. itererades med Magnesium, hvaraf också min mage började finna sig.

D. 14. slöt jag slutligen den cursoriska läsningen af Åbo äldre Tidningar och började åter fortsätta min socknebeskrifning, samt ånyo genomgå de äldre Historieböckerna, för att derutur finna resultater för socknens äldre tillstånd – ett tråkigt, men för sitt ändamål nödvändigt arbete. – Till följe af beslutet af i förgår att tills vidare (åtminstone tills vintern) stanna qvar här, erhöll jag nu redan med Prosten Sk. åtskilligt af mina öfriga böcker och papper ifrån Biskopen, hvarifrån också resten blifvit afflyttadt, till ett annat ställe, för att härnäst afhämtas. – Om aftonen badade jag. – Om natten pollution.

D. 15. var jag ännu döfvad af min badstugugång. – Om aftonen kom Schlüter med unge B. Det var att förmodas, att jag skulle åter anlitas och försättas i villrådighet.

D. 16. visade det sig också. – Han hade nu åter besinnat sig och önskade få läsa för mig. Emedlertid visade hela hans skrytsamma väsen, att den gamla andan ännu bodde uti honom. – Jag var derföre äfven sjelf rätt nöjd, då Sk. vid vår gemensamma öfverläggning äfven för sin del afstyrkte att intaga honom i huset och heldre erböd mig en förhöjning uppå min lön af ännu 100 Rubel, om jag ville blifva hos honom blott för hans 2 söner. Jag lemnade derföre äfven å min sida rätt nöjd fullkomligt afslag. – I dag har jag slutat läsningen af Creuzers instructiva arbete: Die historische Kunst der Griechen

1821.

3.

Sid. 97.

1821.

3.

D. 17. Sept. Jag började läsa Gerschaus Versuch über die Gesch. des Grossfürstenthums Finland. – Ehuru jag gjorde på f.m. en liten promenad, har dock min näring på denna tid varit alltför oproportionerlig emot min rörelse. Deraf förskref jag väl ock pollutionen emot

D. 18. Bref till Hipping i staden. -

D. 19. En stor del af denna, såsom mer och mindre af andra dagar, förslöst till att spela Verkehrt, som hos mig äfven blifvit redan en förderflig vana. – Den tiden vore nyttigare använd till promenader, hvilka skulle förskingra den opasslighet, hvaraf jag nu besväras.

D. 20. gick det likväl ej bättre, då jag för den fuktiga väderleken drog mig. – En slags migrän, som i går på eftermiddagen visade sig, var nu åter der emot aftonen och i en något högre grad. – Jag slöt Gerschaus försök öfver Finlands Historia. – Ett af författarens hufvudändamål skulle enligt företalet vara, att utsprida ett nytt ljus öfver de partier, hvilka dess föregångare Rühns fördunklat. Om ock detta tadel emot Rühns till en del må vara grundadt, så har denne förf. å andra sidan ej handlat bättre och önskan att ändtligen någon tredje måtte emellan de nu för oss liggande försöken forska och finna den sanna medelvägen, tränger sig lifligare på en, då man igenomläser detta sista och nyaste arbete uti vår fattiga historie. Det är efter min öfvertygelse mitt omdöme öfver skriften och dermed dess ringa värde – absolut betragtadt

Sid. 98.

antydtd. – Just detta nya är här sådant det ej borde vara. – Om aftonen erhöll jag ändtligen ifrån staden – på åtskilliga enskildta utlånta – mina böcker – min egendom, hvarigenom jag således de facto likasom är fästad – på huru lång tid? – på detta ställe. -

D. 21. Hade jag föresatt mig eller rättare tänkt börja med mer nytt än ett för dagen; men det kom dock ej till vidare än Justens Chronicon Episcoporum. Dervid har jag (eller egentligen redan i går) kommit på det infallet, att framdeles utgifva Chronologiska tabeller öfver finska Historien och derföre vid läsning af hvarje dithörande arbete Adnotera mig förberedelser dertill. – Så blir deraf för mig sjelf först och främst ett nyttigt excerperande. – Genom en måttligare diet i dag har jag undgått den grad af hufvudverk, som jag kände i går. – Missnöje och ledsnad oroade mig likväl och

tillstodde mig på lång tid ingen sömn. – Min värdinna har i dag varit mycket alfvarsam och tvär emot vanligheten. – Dertill tor det hafva bidragit, att jag i går alfvarsamt straffade den yngre Gossen för förhärdelsen att vilja emot alla talande bevis förneka ett fel, som han till skam för sin ålder begått. – Att det med läsningen skall gå bättre, kan jag ej hoppas efter allt hvad jag ser. Med denna veckas början har jag försökt verkningarne af inrättningen utaf en daglig journal, hvaruti deras sysselsättning för dagen annoteras jemte vittnesbörd öfver deras flit och uppförande. Man har lofvat dem nog stora belöningar för att uppmuntra dem. – Första försöket har föga lyckats och jag fruktar att äfven det länder mer till skada. – Det kan ej heller gerna annars gå under sådana

Sid. 99.

yttre omständigheter. – Om ock gossarne sjelfva om aftonen ville gå öfver till sitt rum för att redan något förbereda sig på morgonlectioner, så öfvertalar dem modren, för att ej förlora ihre armen lieben Kinder utur ögonen och veta dem under så hårdt ok, till att spela kort der hos sig. Och så går så länge barnen sjelfva har lust dertill, den ena aftonen efter den andra. -

D. 23. började jag på med Lindenfels andra Grammatik i utsigt att pensumtals fortsätta densamma,, Oaktadt jag både på för- och eftermiddagen gjorde promenader, befann jag mig dock ej särdeles väl. – I går aftons började jag med de la M. Fouqués Sängersliebe för aftnarna. -

D. 25. gjorde jag 2 särskilda promenader, befann mig äfven särdeles väl, uppfordrad till munterhet äfven igenom Past. Awen. umgänge. (Honom förärade jag af min skrift ett Exemplar – det sista jag sjelf här äger). – Sent in på natten spelte jag efter vanligheten med Prosten Sk. Verkehrt. Icke destomindre nödgades jag vänta på sömn, tills emot morgonen.

D. 26. då jag derföre vid uppstigandet var temligen confus.-

D. 28. promenad.

D. 29. d^o. – Ännu mer munter kände jag mig åter af Awen. umgänge. Han återkom ifrån staden och spisade här middag. -

D. 30. Ansenlig promenad.

Oktober 1821.

D. 1. Oct. var dagen skönare. – Jag var derföre flere gånger ut. – Äfven har jag i dag börjat med Rasks Isländska Grammatik. -

D. 2. början till halssjukdom, som tilltog, oaktadt jag om natten till

D. 3. hade en ombunden strupe. Sjelfva sömnen var orolig och svårigheten att svälja om morgonen betydlig. – Genom Camfert omslag och morotsvassla blef det onda häfd, så att jag

D. 4. ej mer mycket kände af den olägenheten. Efterhand upphörde det alldeles så att jag de vackrare dagarne åter kunde våga mig ut.

Sid. 100.

D. 7. hade jag isynnerhet stark rörelse. Utom en promenad som jag f.m. för mig sjelf gjorde, var jag på e.m. med Prosten gången till ett bondhemman 3 verst circa härifrån. – Aftonen såsom alla andra Verkehrt – Fick

D. 11. pollution. – Långt vakande in på nätterna mest under spel. – Jag mådde ganska illa af rökande. Dermed började jag redan i somras, då min granne först gaf en pipa och tobak. Det har redan blifvit nu till en nästan daglig sysselsättning; men Cigarernerne, hvilka jag beställt mig, äro för starka och så blir jag ofta yr deraf.

D. 13. Obstruction.

D. 14. Nästan hela dagen en stark hufvudverk, som först mot aftonen gaf vika. – Jag undrar ej öfver dessa åkommor, då jag i dessa dagar haft liten rörelse. – Det var skada, att den tillärnade resan till Woles och Lembala ej blef utaf i går med Karl Ant. – Sedan jag i lördags slutat 2^{dra} delen af Karamsin och ännu ej bestämdt något visst i st. för det pensum hade jag

D. 15. åter så mycket mer tillfälle att bortspela flera timmar – Natten till

D. 18 satt jag upp länge för att skrifva bref till Bl. hvilket jag skickade till staden.

D. 19. erhöll jag mina öfriga böcker (likväl icke ännu alla) ifrån staden genom Past. Hipping.

D. 20. afreste jag med Sasha till Woles, hvarifrån jag ensam

D. 21. fortsatte resan till min egentliga bestämmelseort – Lembala. – Pastoren sjelf – Melartopaeus – var kort före mig bortrest; men jag erhöll likväl genom Melart, som jag önskade, kyrkans äldre handlingar, uti hvilka

Sid. 101.

jag likväl fann vida mindre än jag väntat mig af en kyrka, som fordom skall varit hufvudförsamlingen såväl till Woles som Toxowa. Såsom likväl papperen voro vidlyftigare än att jag enskildt kunde hinna igenomgå hvar och ett, anhöll jag och fick af M. tillstånd att taga dem med mig och inskränkte mig blott att excerpera utur Kyrkböckren Bya- och böndernes familjenamn. – På e.m. hann jag dock ej så mycket, då jag ej utan att synas alltför pedantisk, dermed endast kunde befatta mig, då der äfven vore Främmande på prestgården. Först

D. 22. blef jag färdig med mina Annotata. – Utdragen öfver de föddes, vigdes och dödes antal committerade jag M. – På e.m. emot aftonen afreste jag tillbaka till Woles, hvarifrån resan

D. 23. jemte Sascha och B. återgick till Toxowa. – Vädret som ända hittills varit ganska vackert, förvandlade sig innan vi hunno fram, till regn och slask, så att vi voro rätt nöjda, att hafva så hunnit hem, innan det blef ännu värre. – de la M. Fouqués Sängerie, som jag haft med mig, slöt jag efter hemkomsten. – NB. par gånger pollution under min resa – af de ymnigare njutningarne, hvartill jag då vanligen mer förfaller – T.ex. i Lemb. dracks vin. -

D. 24. började jag jemte mina öfriga pensa läsa Oseretzkovskis resa längs sjöarne Ladoga, Onega och Ilmen. -

D. 30. afreste jag med Karl Antonitsch till staden. – Vi anlände dit tämligen sent. – Jag åkte in till Maj. Kutusows och blef der öfver natten.

D. 31. flyttade jag till Hip. för att vara mina affärer närmare. Jag lånte ifrån Bibliotheket 1785 års Åbo Tidning, 4de delen af Karamsins Historia, Rhyzelii Episcoposcopia samt

Sid. 102.

Rasks edition af Björn Haldorsons Isländska Lexikon. – Efter middagen gick jag först till Loboiko, för att erhålla af honom den länge sedan påtänkta inlagan på ryska till Bibelsällskapet. Han har nyligen blifvit utnämnd till Professor i Vilna och vill med alfvar draga mig dit med sig, der bestå mig fritt uppehälle, tills jag kunde få någon egen plats, hvartill han genom sitt inflytande hoppades kunna verka. – Uppå underrättelserna om mitt närvarande läge afstod han för det närvarande ifrån sin önskan; men uppgaf ej derföre sin plan för framtiden. Han hade genom sammanboende med Prof. Rask fått erfara den stora nyttan af gemensamma studier och emedan vi båda möttes på vår literära väg i samma rigtning, önskade han högeligen att genom mig blifva hulpen i de nordiska samt de gamla classiska språken, hvaremot jag genom honom skulle kunna tillägna mig ryskan med dess dialecter. Han ville försöka att moliera [?] inrättningen af en lärostol i nordiska Literaturen och om det ej skulle lyckas, borde jag alltid vid Gymnasium derstädes kunna erhålla en plats. Ifrån Kut. der jag stämt möte med B. gingo vi tillsammans till Doctor St. i anseende till de mångfaldiga missförhållanden, som i somras ägde rum med fruntimren ifrån det huset och de misstydingar, för hvilka jag varit blottställd äfven sedan, gick jag dit ej utan att förbereda mig uppå det värsta, som kunde hända mig. Emedlertid aflopp allt så, att jag ej hade orsaker att förifra mig. Lättfärdigheten och tadelsjukan skyr det offentliga bemötandet och utöfvar sitt väsen – hälst i frånvaro af den anklagade. - - Jag gick till natten till Past. H.

November 1821.

D. 1. Nov. köpte jag ifrån Wettenskaps Academiens Bokhandel: Fischers Sibirische Geschichte, Ritters Vorhalle der europäischen Völker-

Sid. 103.

Geschichten samt Eberhard Synonymisches Handwörterbuch der deutschen Sprache. – Middag hos Lob. – Ytterligare discussioner om reseplanen. – Jag erhöill conceptet till den Ryska inlagan, som är af följande innehåll:

Въ Санктпетербургское Библейское Общество:

Доктора философіи и Экстраординарнаго помощника при библиотеке
Императорскаго Абовскаго университета. -

Нижеподписавшійся, соревнуя Апостольскимъ подвигамъ С.Петербургскаго Библейскаго Общества, принялъ дерзновеніе обратить на себя вниманіе онаго. Изъ приобщаемаго при семъ разбора Карельскаго Перевода Св. Евангелія отъ Матѳея, благовольть оно усмотрѣть, можно ли отъ продолженія сего труда ожидать желаемаго успеха.

Родясь въ Финляндіи, будучи природнымъ финномъ и употребивъ многія лѣта на изученіе сего языка и его нарѣчій; при томъ разумѣя Еврейскій, Греческій и Латинскій языки, я горю ревностию посвятить свои способности и долговременныя приготовленія для подобныхъ занятій по благоусмотрѣнію Библейскаго Общества.

Равнымъ образомъ, если Обществу благоугодно будетъ отправить меня въ путь, дабы открыть

Sid. 104.

или приготовить оному удобнѣйшія средства къ распространенію между многочисленными финскими племенами Евангельскаго ученія, то я готовъ принять сіе служеніе во славу Божию съ благоговѣніемъ и покорностію.

Андрей Шögренъ

Aftonen tillbragte jag hos Pet. Aven., med hvilken jag blef Bror äfvensom med Schlüter. – Natten hos Hipp.

D. 2. besökte jag Prof. Frähn och Statsr. Adelung, Hofr. Aven. hvilka jag ansåg mig skyldig att begåfva med ett Exemplar af min skrift. – Middag hos Kutus. – hos Lob – Sirén och Schlüter samt Mannerh. -

D. 3. på eftermiddagen afreste jag åter ifrån staden med B. Ifrån H. förde jag än med mig de 2 första delarne af öfversättningen af Karamsin, 1^a delen af Sjögrens Explicatio, samt Grefvens boksamling Puchmajers Ryska Grammatik, hvilken jag tagit ifrån Lob. Denne gaf jag hälft det löftet att om ej synnerliga hinder nästa sommar komma till Wilna (då han lofvade skicka mig respensingar) och förblifva der åtminstone ett år, då jag andra sommaren med honom sjelf kunde återvända. – Vi kommo först i skymningen ut och fingo straxt utanför staden ett så elakt väder, storm och regn, att vi måste blifva öfver natten uti finska Mūrina, hvarifrån vi

D. 4. ej heller hade hem bättre väderlek, då stormen snarare hade tilltagit och den första snön i hvirflar nedbröt öfver oss. – En del af mina böcker förderfvades af väta. – Jag hade utom de ofvannämnda lånta ock en hop andra med mig, hvilka Groundstr. hämtat ifrån Åbo. – Pollution.

Sid. 105.

D. 5. Jag började åter efter en lång paus – ifrån våren eller snart ett år – fortsätta min öfversättning af Eugenio Historischen Wörterbuche. – Marken betäckt med snö och full vinter efter utseendet. – Vid middagstiden till och med redan 3 graders köld i skuggan. - -

D. 6. började på Schlözers Nestor. - - -

D. 9. Snufva, som tilltog.

D. 10. och likväl har jag ej varit utur kammaren, för att neml. taga mig motion, sedan isynnerhet snön kommit. Men detta är väl ock just orsaken dertill, hälst jag deremot uti kammaren ofta haft ytterst kallt. – En stor del af min tid har åter blifvit förspilld på det ständiga Verkehrtspelandet, hvartill ej allenast alla qvällar helt och hållet blifvit använda, utan och en del af dagarne, som också eljest äro korta nog. – Det är verkligen en lycka, att jag hela denna vecka haft dervid stor otur, så att förtrytelsen bragt mig till ett beslut, som förståndet redan i sig sjelf dicerat. – Såsom ändring i lefnadsordningen måste jag anmärka, att jag i dag börjat låta väcka upp mig om morgnarne.

D. 11. mådde jag särdeles illa också efter den lilla promenad, som jag för första gången sedan vintern gjorde och hvarvid jag tillika generades af snön för mina ögon. Eftermiddagen hufvudverk. – Jag upphörde äfven derföre snarare med spelandet och skref bref till Finnér och Aminoff. – liten pollution.

D. 12. Hufvudverken fortfor, hvarföre jag beslöt att fasta vid frukosten, hvilket ock hjälpte mig.

D. 13. ännu snufva – jag sköt den cursoriska genomläsningen af isländska Grammatiken -

D. 14. Ledsamheter af min yngre discipel, hvilken jag fann mig föranlåten att för sin lättja och huglöshet litet skuffa, då han blef alldeles uppstussig emot mig, så att jag åter nödgades näpsa hans vanvördnad. – Annotationen

Sid. 106.

uti hans bok medförde å fadrens sida hotelser, å modrens bannor och smekningar (!) straxt derefter. Inför henne ursäktade han sitt uppförande med klagomål öfver min elakhet (som ej lemnar honom hans naturliga frihet och vill vänja honom vid flit och ordentlighet!) – Sedan lades kort, förmedlingen och det skall blifva bättre och om jag stannar kvar? – Det vanliga Verkehrtspelet förströdde äfven mig.

D. 15. snufvan fortfarande, hvilket ej är så underligt. – Efter ett redan godt slädföre, är marken i dag åter alldeles fri från snö. – Jag slöt den cursoriska första läsningen af Porthans Annotationes ad Pauli Juusten Chronicon. När skall jag kunna anteckna, att jag slutat dess studium? -

D. 16. badade, hvarvid jag af den starka hettan nästan alldeles döfvades och ännu

D. 17. mådde ganska illa. Snufvan börjar småningom försvinna; men det beständiga sittandet gör mig olustig och opasslig. Då jag tvertemot min förhoppning ej fick åtskilliga begärda böcker ifrån staden har jag nu åter flitigt fortsatt min öfversättning af Eugenien och derjemte studerat Puchmayer och till förströelse Mnemosyne för i år. – Franska grammatikens pensa gå utomdess oafbrutet fort. -

D. 19. för första gången litet ut, då det var fruset, -

D. 21. stannade jag i anseende till en långvarig otour ändtligen i det beslutet att på lång tid alldeles ej spela. – Jag skall på det sättet åtminstone godtgöra något af den tid, som jag förspilt, ehuru visserligen den förstulna tiden en gång förlorad alltid blir det. – Då denna afton-sysselsättning upphör, skall jag ock kanske tidigare, än hittills fallet varit, kunna komma till sängs, och åter tidigare upp om morgnarne. -

Sid. 107.

Mitt beslut att ej spela höll jag ända till

D. 25. då jag att göra Pr. till viljes, inlät mig uti 2 spel. – Äfven denna dagen blef intet mycket gjordt, hvartill äfven B. bidrog. – För brist på motion har min mage åter råkat uti oordning, så att jag i går på eftermiddagen varit besvärad af uppstötningar och halsbränna. – Sedan jag i denna vecka ifrån staden erhållit Eugenii Slavonska Vokabulär jemte den korta bifogade Grammatiken, hvilken jag igenomgått, skall jag nu våga mig på andra delen af Schlözers Nestor.

D. 29. Min pulpet blef färdig. – Nästan hela dagen försökte jag den nya ställningen (stående) -

D. 30. gaf jag mig åter att spela, men straffades billigt derföre med en utomordentlig otour. Då jag emedlertid sedan kl. ½ till 6 varit i rörelse i dag, så blef ej mycket derigenom försummadt. –

December 1821.

D. 2. Dec. Gjorde jag sedan lång tid en vidsträckt promenad, hvaraf jag ock kände ganska mycket uppmuntran. Emedlertid fick jag om natten till

D. 3. på lång tid ingen sömn, hvarefter jag hela dagen var mindre väl till mods. – Med särdeles rörelse slöt jag i dag Undine, hvilken jag äfvensom samme författares Thiodolf och Sängeriebe ytterst långsamt igenomläst. – Vare sig af min föröfrigt svårmodiga stämning eller af andra orsaker; men jag kunde ej denna gång utan tårar sluta den mästerliga berättelsen, som verkliga af de, hvilka jag till dato känner, förtjenar kronan. – Min öfriga läsning har denna tid utgjordts af Nestor, hvilken jag velat lägga till grund för min recapitulation af Karamsin. Utomdess går Lindenfels' franska Chrestomathie

Sid. 108.

pensumtals sin gång – Jag har varit tämligen flitig, låtit uppväcka mig om morgnarne stundom kl. 5 och äfven om aftnarne arbetat länge, allt mest stående vid mitt nya bord, så att fötterna om aftonen äro ganska trötta. Emedlertid infinner sig ej hvilans genast. Jag tycker mig stadd i en viss afmattning, hvaruti förargelser och förtrytelser äfven mer än de borde verka uppå mig. – Så mycket lifligare har jag i dessa tider omfattat den tanken, att till Julen göra en resa åt hembygden. – Får se, om deraf blir något. Förut måste jag dock – ännu in till staden, för att höra mig före, om en eller annan utsigt är närmare här. – Natten till

D. 5. en stark pollution. – Jag slutade mina Excerpter utur Lembala kyrkans handlingar. -

D. 7. Obstruction med häftig hufvudverk.

D. 8. War den väl borta; jag afhöll mig emedlertid ifrån frukost för att upphjelpa naturen.

D. 14. blef jag efter 3 dagars trägen skrifning färdig med en bearbetning af min Recension öfver det Karelska Matthei Evangelium på Svenska för att (antingen af mig sjelf bringas eller skickas till Åbo till införande i Mnemosyne. - - Jag har ständigt varit inne, ehuru jag ej mera suttit (sedan jag har min pulpet). Dock har jag merändels haft obstruction och stundom äfven hufvudverk – Jag har velat spara mig till min stadsresa och sedan till julresan. – Hvarken af ena eller andra synes dock något blifva utaf, sedan föret återigen försvunnit. – Jag har ock redan börjat vänja mig vid den tanken, att uppgifva hela den resan och i det stället till den härvarande helgen begifva mig till Gubanitz och betala något af min skuld. -

Sid. 109.

D. 15. slutade jag Puchmaier Lehrgeb. der rus. Spr. och började Dobrowskys Etymolog. d. Slavischen Sprachen, äfvensom 3^{die} delen af Schlözers Nestor. – På lång tid ingen sömn.

D. 16. snögade det isynnerhet hela eftermiddagen dugtigt och jag lade mig med förmodan att

D. 17. resa till staden. Till min förvåning var åter ingen snö mer sedan morgonen. – Ifr. afhandlingen om Slaviska språken i Mithridates fördes jag till Dobrowskys Gesch. d. böhm. Spr., hvaraf jag i dag genomläs hela inledningen. – Vakade ända till kl. 12 – Stark poll.

D. 20. förspelade jag åter en hel afton. – Min läsning i dessa dagar har utgjordts af Slovanka. – Sedan lång tid gjorde jag en liten promenad på f.m. – Icke destomindre hade jag mot aftonen hufvudverk. – Sedan natten till

D. 23. någorlunda snö fallit, legade jag mig en bondhäst och for in till staden. Hipp. dit jag åkte in, var ej hemma och jag gick då till Kapt. Am., som efter halft löfte skulle blifva min reskamrat åt Ithis. – För honom var ingen resa att påtänka, om föret ock tillät det, han fick ej permission. – Jag gick derifrån till Kutusows, der jag ej heller träffade någon. Lob. sökte jag ock förgäfves. – Sedan jag än ett par gånger förgäfves sökt Hipp. gick jag till natten till Schl.

D. 24. hos Wulf. Hipp och Poll. Hos den sistnämnde hörde jag att min Recension skulle öfversättas på Ryska ock för de emot texten gjorda anmärkningar meddelas – Översättarne 2 andliga. Derifrån gick jag till B. som jag ansåg mig skyldig att tacka för hans åtgärd dervid. – Han tog mig nu särdeles vänligt emot, bad mig ock qvarstadna till middagen, hvilket jag

Sid. 110.

dock afslog med ursäkt om min återresa med samma bonden, som hämtat mig och som väntade uppå mig. Geh. Rådet Rehb. som jag sedan besökte, hade intet tröstande att säga mig. Han insåge nyttan af mina sträfvanden, önskade ock framgång åt en sådan sak; men det feltes penningar. – Emedlertid lofvade han tala såväl med Gener. Guvern. som vore i staden som med Bisk. och innan kort antingen genom Past. H. meddela mig bestämndt svar. Nu uppstod ny villrådighet, skall jag då resa, innan jag får detta svar? – Jag tog till och med i förbigående ifrån Kut., der jag spisade middag, min tillflykt till Sauls exempel; (!) men blef mindre tillfredsställd än jag väntat mig. – Jag vill dock äfven efter Hipp. råd, resa och söka adjunkturen, om jag så för godt finner. – Med detta beslut reste jag Julaftonen ifrån staden tillbaka till Tox.

D. 25. var jag efter min lilla resa temligen perturbatus, så att jag ej kom till någon annan lectur, än af tidningar. Om aftonen stark hufvudverk.

D. 26. Då föret i stället för att blifva bättre i anseende till blid och regnaktig väderlek åter började aftaga, så började jag åter falla på tanken, att lemna hela finska resan äfvensom Adjunkten i Borgå, hälst om jag ej i denna vecka slipper att resa, så att jag kunde hinna hem till nyåret. – I dag har jag fortsatt min öfversättning af Eugeniis för att om möjligt i denna väntan och sluta F.

D. 27. På lång tid ingen sömn om natten.

D. 29. slöt jag ändtligen den franska Chrestomathien i Lindenfels Grammatik. – Föröfrigt har jag dessa dagar ömsom arbetat på min öfversättning af Eugeniis ömsom

Sid. 111

läst Wiener-Jahrbücher der Literatur, hvaraf jag i dag slutat 9de Bandet. -

D. 31. Uti den villrådighet, hvaruti jag i afseende å resan till Finland och den dermed förknippade planen om anställning i Borgå skref jag i dag, då jag alltmer åter börjar luta mig åt förslaget att stanna qvar här, till Blomq., Hirn och Nykopp. – Jag är verkligen uti stor *απορία*. – Då här är öfrigt blefvet rum, är det kanske ej otjenligt att uppställa vid årets slut alla grunder pro & contra efter menskelig beräkning för det med Guds nåd snart inträdande följande. – Hvarföre skall jag nu begagna mig af ledigheten i Borgå och söka mig dit? – En stor del svarar mig: Du bör en gång taga det säkra för det osäkra, hälst då der nu utsigter synas till möjlig snar befordran. Du skall väl engång upphöra att stryka omkring och tänka äfven på din framtid, på en plats inom samhället, för att uppfylla dina pligter såsom medborgare och menniska. Du har sjelf sett, huru osäkert allt är här och hvad du för din plan kan hoppas. Dina år gå förlorade och din tid i tjenstemannaberäkningen. – Mycket kan vara sant uti dessa och dylika råd, isynnerhet hvad premisserna hälst de utur erfarenheten hämtade beträffar. Dock låter saken äfven betrakta sig utur en annan och högre synpunkt. Då måste jag tala till mig sjelf ungefär på följande sätt. Du har engång kommit hit. Hvarföre? – För att realisera en viss idé. – Du har gjort försök derföre och du har sett att det ej lyckas? – Sant; men hvarföre hafva de misslyckats? – Det hette då: derföre att du sjelf ej än tillstår dig vara

Sid. 112.

mogen till utförandet af din idé. – Nå, huru kan du då ens klaga öfver misslyckandet ännu? – Gör dig först fullkomligt (åtminstone relative) mogen dertill och försök sedan. – Misslyckas det äfven då, nå då kan du med godt samvete träda tillbaka och trösta dig med det att du för ditt nit ej blott för din slappare vilja förtjent mer framgång, att du gjort allt hvad du kunnat för att göra dig förtjent af framgång. – Ahkeruus kovan onnen voittaa är din egen fars ofta för dig upprepade ordspråk. Detta bör trösta dig och skulle ock intet detta ordspråk uti den önskade meningen besannas, så skall den dock på annat sätt gå i fullbordan och kanske på ett sätt, hvarom du ej än kan ens göra dig begrepp. Vid frågan om belöningar och sammanställningen af dess olika arter kan man ej ens på förhand afgöra, hvilken som är den rätta. Känslor, hvarpå de inre, följaktligen väsentligaste belöningar reducera sig, låta ej anticipera sig. Det vore att söndra deras värde och ställa dem i parallel med yttre belöningar, uti hvilka äfven känslan har sin andel men blott såsom följd och Mitgabe. – Dessa betraktelser äro också onekligen viktiga, ehuru mången torde missförstå, hvad du sist ytterst dunkelt yttrat dig. – Lika mycket resultatet och det högsta (emedan det grundar sig på en idé, för hvars skuld du redan engång tagit ditt parti, då du också till och med genom erfarenheten hade samma osäkerhet ja till och med bedräglighet i utsigter för dig) blir följaktligen detta: Då du uppoffrat eller velat uppoffra dig för en idé, så blif, tills du gjort dig så mycket som möjligt skicklig att utföra densamma,

Sid. 113.

eljest är du en sådan idé ej värdig. Ifrån denna synpunkt försvinner ock allt, hvad du, hvad andra raisonnera om år och tidsförlust. Om du för din idé använder din tid, så är den ju ej förlorad. För idéer äro vi skapade och lifvet är tiden för idéer i menskligheten. Är din idé sann och nyttig, så har du just illa användt din tid, så snart du afviker derifrån och väljer andra syftemål för ditt lif. – Dessutom torde ej alla de invändningar, du sjelf och andra gör i afseende å dina yttre omständigheter, just hålla profvet. Låtom oss närmare betrakta de där yttre omständigheterna. – Det är sant, att du haft många bedröfliga skiften uti ditt engång af fri vilja för fria, ideella syftemål förändrade läge. Men i det hela, hvaröfver kan du klaga? – Har ej allt öfverhufvud utvecklat sig ganska bra och till din fördel, så mörkt det också ofta syntes? – Ditt närvarande läge? är det ej bättre än hvad du i början, då endast hoppet ifrån fjärran utmålade allt, ens kunde föreställa dig? – Du är ej emedlertid nöjd dermed och det utur pligtens synpunkt! – Kanske är felet ditt, då man är nöjd med dig och ej vill släppa dig bort? – Låt ock vara, att dina besvär äro till en del grundade, utur dylika förhållanden kan du i alla fall ej komma, mycket mera måste du vid flyttningen till B. alldeles bereda dig derpå. – Är du säker att de blifva bättre? – Ser du på de med ett sådant förhållande förbundne fördelar, så torde du föga med så liten tidsförlust för din egen bildning kunna förena så viktiga förmåner som de, hvilka du för det närvarande njuter. – Men jag är om jag söker B. åtminstone säker om det första lediga lektorat och således ett säkert bröd. -

Sid. 114.

Icke absolut säker om möjligheten att af ett Lektorat blir dig ej heller betagen, om du också nu ej söker Adjunkten. Det tillhör dig att göra dig förtjent att också som ej – Adj. komma i fråga. – Den plan, hvarmed du i tysthet äfven umgåtts, synes till och med kunna förskaffa dig sådana anspråk, om utförandet svarar mot planen. Det kommer an dessutom uppå hvilken som nu söker och får Adjunkten, samt blir således din framtida medtäflare. – Du har vid din närvarande Condition en så betydande lön, att du ej bör fika efter en post nästan utan lön. Är du nu sparsam, så måste du kunna åtminstone betydligt förminska om ej alldeles utplåna dina skulder. Och är du engång skuldfri, så kan du sedan, om olyckan förföljde dig, krypa äfven i ett trängre hål, utan att tryckas af ditt läge. – Således har du äfven i afseende å alla dina yttre omständigheter mycket skäl att blifva kvar utom det att din idé och din ära ovilkorligen bjuder det. – Men jag måste sjelf ännu en gång närmare fästa min egen uppmärksamhet vid det uttrycket idé, då det blifvit nyss förenadt med ett annat uttryck ära. Skulle ej förbindelsen emellan dessa vara större än den borde, måste jag då fråga mig. – Skulle ej den sednare vara ursprunget till den förra och idéen således ej af så stort värde, som vi sökt gifva densamma. Jag vet ej, måste jag då uppriktigt svara: mig synes det ej just så, eller ock skulle äregirigheten helt och hållet gjort sig mästare öfver hela mitt jag, så att jag instinktmässigt leddes deraf endast, utan att ens sjelf mer deraf hafva medvetande. – Jag vill ej neka, att ju fåfängan äfven vill hafva sin del i

Sid. 115.

saken; men icke har den hos mig visat sig annorlunda än i bakgrunden, endast sysselsatt med att vidare utmåla de yttre förhållanden, så snart det inre engång är gifvet. Ock detta synes mig dock äfven i och för sig sjelf värdt att eftersträfvast blott för den egna njutning, som den utom alla yttre afseenden skulle kunna skänka mig. Ovilkorligen fångslar det mig och drager mig till sig. Vore ej detta, huru skulle jag känna det så svårt att skilja mig derifrån och välja en annan väg, hvarpå jag lika så väl skulle kunna tillägna mig en viss återglans ifrån mina förra sträfvanden och brösta mig öfver att hafva velat något, hvarvid lyckan ej bistått mig, utomdess att hvarje läge för den i och för sig ärelystne måste erbjuda utsigter till tillfredsställelse. – En egen inre lust har jagat mig hit och oaktadt all tvifvelaktighet, och obeslutsamhet i min karakter bragt mig att tvärtemot många då synbara vinkar trotsa det ovissa och en osäker framtid med uppoffrande af närmare, säkrare utsigter. – Så synes det som om ett dunkelt öde äfven drefve sitt spel med mig och vore innerligen förenadt med den der idéen som jag fattat och med allt varmare, stigande interesse omfattar. Ifrån den der dunklare sidan erbjuda sig många i alla hänseenden märkvärdiga fenomen, hvilka jag ej vill söka tyda, då de äro och förblifva lifvets orakelspråk för mig. – Då jag sista gången ville besöka Finland, var hela resan mig så länge emot, så som syntes det att jag ej borde resa. Ändtligen förde den mig åter på en gång lyckligen till den högsta lust; men till en lust, som ändades och upplöste sig i smärta och som lemnade efter sig ett blifvande intryck, ett eget frö till en ny åsigt af min framtid, som uti mitt eget inre gifvit mycken vigt åt alla råd för mig af andra, hämtade ifrån den reala,

Sid. 116.

praktiska sidan af lifvet och som kanske, om den lägenheten, som redan då considererad, likväl genom tillfälliga omständigheter ända hittills blifvit tillbakaskjuten, skulle gjort den praktiska vigtskålen, att jag så må säga, afgjort präpondererande. – Ännu har samma åsigt, ofta med fördubblad styrka, sökt göra sig gällande hos mig, tills tiden ändtligen är inne, att besluta sig. Och likväl synes mig nu vid den afgörande tidpunkten en kedja af föreställningar, som ända hittills varit mig så angenäm och ännu ej för mig förloradt allt sitt värde likväl tillhöra en lägre, tillkommen åsigt, som bör vika för den högre, ursprungliga äldre. – Tvänne gånger har jag redan föresatt mig, att slita mig utur min villrådighet, på ort och ställe förnya mina deliberationer, taga andra till råds och låta omständigheterna afgöra; båda gångerna har min föresats genom oförutsatta hinder blifvit om intet. Derigenom erbjuder min närvarande tillärnade resa af sig sjelf en jemförelse med den förra och möjligt, ju sannolikt är det att följderna skulle helt och hållet upphäfvade det redan betydliga tidafståndet emellan båda och medföra en än svårare återresa än den förra. – Skall jag då resa eller ej? Sjelf har jag redan börjat luta mig till det andra. Dock borde jag än föresätta mig en tredje, den sista terminen och om samma hinder, brist på före, då än fortfar, anse det för ett tecken att jag gör rätt uti att ej ens vilja resa. – Med afseende å denna sannolikhet skref och affärdade jag mina bref i går, hvaruti jag sjelf redan tager för gifvet att ingenting blir af. – Hirn, som af ren vänskap, underrättat mig om Adjunktens ledighet och de dermed förenade ut-

Sid. 117.

sigter, har jag bett än med första underrätta mig, hvilka som ännu söka sig, för att derigenom liksom stärka mig i mitt beslut att ej göra det och möjligen trösta mig deröfver att ej hafva gjort det, då möjlighet blir mig öppen, att ändock vid blifvande Lectors ledighet kanske med framgång kunna hålla mig fram ifall nemligen den blifvande Adjunktens meriter skulle tillåta en sådan möjlighet – Till Hipping skref jag att han måtte låta mig veta i fall Rehbs redan meddelat resultatet angående mig. – Jag fruktar att det antingen ännu ej kommer eller och försätter mig uti en ännu större villrådighet. – Alla yttre bestämmelsegrunder duga således icke; omständigheter och isynnerhet yttre tecken förvilla endast eller missleda, såsom alla Orakelsvar. – Ingenting annat återstår än att sjelfständigt och oberoende af alla bestämma sig och öfverlåta det öfriga Försynen! Men här felas ännu grundstenen. Huru skall jag då bestämma mig? Den kinkiga frågan återkommer i en ny gestalt. – Resultatet måste omvändas och icke allenast förtroende, ett totalt öfverlemnande till försynen i den mening, att det blir en acquiescentia in beneplacito Dei måste sättas först och öfverst. Genom ett innerligt förhållande till denna urgrund måste genom böner dess råd inhämtas. Så skall det rätta beslutet kännas i hjertat och kraft tillströmma att verkställa detsamma. – Äger jag denna grund för mitt väsen, mina handlingar? – Ja, Herren förhjelpe mig sjelf engång dertill! Amen!

-

1822.

1.

Sid. 1.

1822.

1.

Januari 1822.

D. 2. erhöll jag ändtligen ifrån staden de äskade exemplaren af min afskrift för att med mig föra till Finland. Till resan syntes ock blifva några förhoppningar, sedan någon snö fallit. Emedlertid fick jag ej allt ifrån staden, som jag väntat mig för min resa.

D. 3. anträdde jag den i sällskap med B. till staden. Jag visste att Wulf. ärnade till jul resa till Wiborg och hans bror – Commendanten i Åbo ville vid samma tid anträda sin återresa till Åbo. Jag kunde då hoppas att åtminstone få resällskap, hvarigenom endast resan vid sådant väglag kunde blifva dräglig. Vägen fann jag långt mindre farbar än jag väntat mig och i staden erfor jag

D. 4. att det till en del just för den orsaken ej skulle komma till någon resa för W. Jag hade utrustat mig med 2 kappsäckar, en större för Finland och en liten för Gubanitz. – Då jag redan sjelf till en del äfven på andras tillstyrkan var böjd för att öfvergifva hela min längre resplan, var det ej svårt för Finn., på hvilken jag oförmodadt stötte, att öfvertala mig att följa sig till Duderhof och jula der. – Biskopinnan hade för Hip. yttrat sin förundran deröfver, att jag ej besökte dem, ehuru jag flera gånger varit i staden. -

Sid. 2.

samt låtit hälsa mig, att jag, när jag först komme till staden, måtte besöka dem. – Jag gick då dit om aftonen och hade berett mig på en förefallande förklaring. – Att den emedlertid undveks, syntes vara ett bevis på att äfven hon nog var bekant med orsakerna, hvarföre jag ej besökte huset. – Utan anledning ville jag ej heller börja någon discours, som skulle måhända å ömse sidor blifva obehagligt – Man bemötte mig emedlertid med mycken vänskaplighet, isynnerhet hon. – Å fruntimrens sida syntes åtminstone ej den egenhet mer, hvarigenom umgänget förut utmärkt sig, då jag ännu var i huset.

D. 5. for jag tillsammans med Fin. till Duderhof, hvarest jag båda helgdagarna bivistade gudstjensten.

D. 6. och 7. om aftnarne gjordes med fruntimren – husets anförvandter ifrån staden – små utfarter. – Deremellan sysselsatte jag mig med Utdrag utur Kyrkoböckerna – insamlade af finska namn byernes och bonde-familjernas.

D. 9. följde jag med Finn. till Skvoritz och på eftermiddagen till Spankowa, hvarest redan ett anseeligt sällskap ifrån staden befann sig. – Då jag hvarken dansade eller spelte, så roade jag mig med Damerna och var trägen vid lekarne. – Dessutom sysselsatte jag mig äfven här med dylika occupationer, som i Duderh. och fann än mera utbyte, då der icke allenast

Sid. 3.

funnos gamla kyrkoböcker, utan Past. Elgén äfven hade uppsatt en särskild beskrifning öfver Socknens, Kyrkans och Pastorernas förra öden, af hvilket allt jag gjorde mig ett kort utdrag. – Min afresa ifrån Spankowa till Gubanitz uppsköts ända till

D. 12. – Dagen förut var jag i dess ställe med Elg. faren till en Godsförvaltare Berndtson på Sivoritz i Koprina, hvarest redan före vår ankomst mycket främmande befunno sig. – Jag förärade Prosten Elg. ett exemplar af min skrift, hälst jag äfven af honom erhöill disputationer i finska Historien. – Litet efter mig ankom till Gub. fru Z. med Al. -

Utan att jag skulle särskildt veta säga något märkvärdigt eller ens erinra mig något speciellt om min vistelse derstädes, förflöto dagarne der ganska angenämt och för korrt, ehuru jag der förblef ända till

D. 21. Der voro litet främmande och de få, som kommo, voro mera generade, än att de skulle medfört något incrementum till sällskapsnöjet åtminstone för mig. – D. 19 var jag med Arv. Jeg. faren till Kapten Savatzki på Seltza-gods. Jag hade engång förut lärt känna honom och hans anförvandt Köppen i Petersburg och då af honom blifvit buden att besöka sig.

På ofvannämnda dag gick ändtligen resan ifrån G. tillsammans med Arv. Jeg. och Pass. till Ropsha, dit vi voro af den sistnämndes broder budne till middagen. – Af bekanta återsåg jag der Finn. – Vid bordet dracks förskräckligen Portvin. – Sedan jag kom ifrån Finland har jag ännu

Sid. 4.

knappt någorstädes druckit så mycket som der. – Om aftonen lät jag ändtligen förleda mig, att delta i Bankspel och förlorade dervid 10 Rubel! – Efter midnatten följde jag med Finn. till Duderhof, dit vi

D. 22. kl. 5 om morgonen ankommo.

D. 23. for jag med honom till staden, sedan jag förut ännu haft det nöjet att träffa Ale. I Petersburg skedde det ej mer. – Om aftonen var jag hos Bisk. – Der var en större samling än vanligt. De hade nyligen erhållit främmande ifrån Finland och jag befann mig i början i någon förlägenhet, som dock småningom försvann och öfvergick till en besonnen egenhet, sedan jag blef indragen i Fruntimmerskretsen och der hunnit orientera mig.

D. 24. uppvaktade jag Baron Reh. Han förekom min önskan och började sjelf tala om den saken, hvaröfver jag egentligen önskade något besked. – På par månader hade alldeles ingen föredragning varit. – Han ville bjuda till att befordra mina önsknings, och åtminstone förelägga Kejsaren min plan, ifall han hade några medel att anslå dertill. Alltså något mera förhoppningar på det nya året! – Statsrådet Adel. uppvaktade jag äfven i dag. -

Först nu märker jag att jag begått en Anachronismus. I går var jag med Past Hip. på Gymnasium och afhörde den publika Examen. – Hvad jag för går afton antecknade, borde här hafva sin plats.

D. 25. sökte jag förgäfves Katholska Erkebiskopen Sestruzkevitsch, för att till honom aflemna ett exem-

Sid. 5.

plar af min afhandling. – I samma afsigt var jag hos Statsrådet Willebrand, hvilken jag ock träffade. – Hipp. hade lofvat mig att följa med ut på eftermiddagen till Toxowa. Det blef dock ej utaf i anseende till förekomna hinder och så blef jag ock kvar till

D. 26, då jag åter gjorde en fruktlös fart till Sestreuz. Professor Gr. träffade jag hem. – Han tog mycket vänligt emot mig och underhöll sig länge med mig öfver mina utsigter. – Han hade af H. hört, att det nu vore utsigt till en resa. – I anledning deraf kommo vi att tala om Grefve R. Jag berättade honom om min redan der förelagda plan och om utgången. Han mente, att jag ej ännu borde heller der alldeles uppgifva densamma; men i dess ställe framdeles vända mig till Prof. K. som hade ett ännu större inflytande i sådana saker uppå Gr. – Äfven mente han, att man borde vända sig till Henders., som tillika med Paterson snart återväntades. – En par Tomer af Commentationes Societatis, hvilka jag önskade genomse, men ej kunde erhålla på Grefvens

Bibliothek, erböd han att i sitt namn låna ifrån Wettenskaps Academiens Bibliothek och låta mig få ut på landet. – Ifrån Bibelsällskapets Bokhandel köpte jag Evangelierna på Mordvinska och Tsheremissiska. – Eftermiddagen for jag ut och ankom om aftonen till Tox.

D. 27. åtgick att orientera mig, hälst jag måste inrätta mig i ett nytt kvarter, då den förra kammaren är för kall. – Till ett efterspel af 3 veckors förströelser hade jag en stark hufvudverk,

Sid. 6.

som följde mig till

D. 28. då jag äntligen åter började mina studier med att genomläsa Schlözers Probe russischer Annalen, som jag jemte åtskilliga andra skrifter medtagit ifrån staden till begagnande.

D. 29. promenad i den sköna väderleken. – Jag har märkt uppå mig att jag först hastigt kommit i hvila efter mina förströelser. Mitt malum radicale – hufvudverk – har börjat yppa sig. -

D. 30. var jag isynnerhet plågad deraf. – Jag slutar min flygtiga dels igenomläsning dels bläddring af Thunmans Untersuchungen über die Geschichte einiger Nordvölker.

D. 31. promenad ut. – Jag börjar åter fortsätta Nestor, derjamte och Fischers Sibirische Geschichte.
-

Februari 1822.

D. 2. Febr. badade om aftonen, hvilket ej för den starka hettan bekom mig väl.

D. 3. började jag studera Lehrberg, först till den första afhandlingen genom sammanhanget med Nestor.

D. 4. upp redan tidigare. – Sedan jag börjat röka något, synes det, som jag skulle vakna tidigare. – Tyckes ej heller vara så helsosamt för mig. – I dag har jag haft ett särdeles förtretligt lynne, som först väcktes genom den yngre gossens förtidiga (efter julaftonen och dock så nära för Examen, hvarpå de låtsa bereda sig!) återsjunkande i åsnegången. – Erinringen igenom det erhållna brefvet

att med morgondagen tiden till ansökning i Borgå går ut, gjorde mig dagen och mig sjelf så mycket bittrare. – Jag har

Sid. 8.⁵⁴⁹

åter försummat ett tillfälle – kanske att göra min lycka – för att vänta – hvad? – och under en så säkert oangenäm närvarande tid – Hufvudverk om aftonen. – Jag döfvade allt genom Nestor. Den kunde jag ock i Borgå studera. – Men – jag skall hoppas att hvad som skedt, äfven är till mitt bästa. – Det är min skyldighet, att ej allenast tänka mig det så utan äfven söka göra det dertill. – Gud hjelpe mig!

D. 6. Omnia ruunt in pejus – Mina långa nattvak af sömnlöshet börja åter. I förra natten insomnade jag först efter kl. 3 – Ett frö till någon sjukdom måtte herrska i min kropp. Annars kan jag ej förklara denna qväljande oro, retlighet och dysterheten i min inbillningskraft, som ej låter mig komma till någon sanning utan rycker mitt väsende med sig i sitt fruktansvärda spel. – Min orolighet, sömnlösheten och det feberaktiga drömmandet fortfor, tills Hipp.

D. 8. ankom och genom sin mellankomst föranledde åtminstone förströelse

D. 9. gick examen – med gossarne för sig. Den gick dock lyckligare än jag under mina drömmier föreställt, ehuru das Zurückbleiben hinter meinen Wünschen ändock ej förmådde alldeles bannlysa min oro. Den gaf sig dock något vid de expectorationer, som vid det tillfället frambröt. Fullkomligt lugn var jag först

D. 10. genom begäendet af Herrans heliga Nattvard, hvartill

Sid. 10.

mig dock saknades tillfälle eller må jag rättare säga tillräcklig kraft att värdigt bereda mig. Emedlertid kände jag mig derefter fullkomligen lugn och kunde med stilla glädje njuta min dag. -

D. 11. – Hipp. reste bort. – Jag slutade Zauberring, som jag under denna förströelsetiden slukat och med verklig vederqwickelse för min själ igenomläst. – Om natten pollution – Mot Söndagen en än starkare – Jag har på dessa tider druckit vin. -

⁵⁴⁹ Sid. 7 och 9 saknas i pagineringen.

D. 12. Bock återkom. Han har sedan något hindrat mig, men då han snart ämnar afresa med allone, så må jag gerna unna honom förströelsen, som jag sjelf måste gifva mig.

D. 14. Pastor Mel. ifrån Lembala här med Mad. Fr. hvarigenom för dagen mera förströelser.

D. 15. Hufvudverk, hvaraf jag åter tog mig anledning att vid spel släntra bort en stor del af dagen. -

D. 16. och 17. (på e.m.) gick det likaledes. – Hela mitt Wecko Arbeta har utgjorts af Gattererska Afhandlingens genomläsning.

D. 18. reste jag till staden med Prosten och mina disciplar samt B., som ärnar med allone öfvergifva orten. – Ännu samma afton gjorde jag med Sk. ett besök hos St., hvaräst jag passerade aftonen.

D. 19. förde jag ett Exemplar af min Afhandling till Sestruzewitsch, som böd mig till sig till middagen – På e.m. besök hos Biskopens. -

Sid. 11.

D. 22. var jag ditbuden till middagen. – Föröfrigt erinrar jag mig ej så noga detaljerna af min vistelse i staden. – Hela tiden var gifven förströelser till pris. – Utom besök hos bekanta och vänner, har jag några gånger varit hos Prof. Frähn, som ifrån sitt eget Bibliothek lånte mig: der Norden von Europa von Mannert och uppmanade mig att på tyska utarbete en öfversättning af Назарова записки о нѣкоторыхъ народахъ и земляхъ средней части Азіи. – Öfversättningen lofvade han bestyra till Berlin, der han hade relationer. – Min andra öfversättning af Jewgenij словарь историческій tog Wulf. med sig till Dorpat, för att igenomse. Hos Anastasievitsch såg jag författarens Original-Manuskript till en ny upplaga, tillökt och förbättrad. – Min afsigt hade varit att åter göra en färd till Gub. för att på min skuld få afbetala par hundra Rubel, men då föret igenom några dagars regn alldeles försvann, lät jag planen fara. Penningarna blefvo dock tyvärr icke i taskboken: boklådorna mina vanliga illecebrae drogo betydligt, så att jag i st. för 200 endast kunde skicka hälften till Arv. Str. igenom Passelb. i staden. – De böcker, som jag nu tillhandlat mig äro: Россійская лѣтопись по списку Софѣйскому великаго Новаграда. Ч. 1. – Руская лѣтоп. съ Воскресенскаго списка. – Руская лѣтопись по Никонову списку. – Продолженіе росс. Библиотека. – Исторія о Казанскомъ царствѣ – Dobrowskys Slavin – Bernhardis Sprachlehre -

Sid. 12.

ifrån Grefvens Bibliothek lånte jag: 1 Delen af Karamsins Hist. i Original – Büschlings Erdbeschreibung 1^r Theil. 8 Aufl. – 1 Delen af Tatischtschevs Исторія Россійская – Strang Dissertation sur les Anciens Russes – Fischers Qvaestiones petropolitanae – Thurmanns Untersuchungen über die Gesch. der östl. Völker Eur., Antons Erste Linien eines Versuchs über die alten Slaven – Лѣтописецъ руская отъ пришествія Рурика до кончины Царя Иоанна Васильевича. Ч.1. – 1 d. af Eichhorns Antiqua Historia, ex ipsis veterum Scriptorum Graecorum Narrationibus contexta – Rytschkovs Orenburgische Topographie – Herder über den Ursprung der Sprache, samt af Hipp. årgångarne 1809 och 1815 af det skandinav. Literat Selskapets Skrifter. – Genom Gräff föraccorderade jag 150 Exemplar att skickas till Tyskland a 50 Gr. exemplaret (för mig) – 6 afgå gratis till Redaktionerna i Leipzig, (för Lit. Zeit, och Isis), Jena, Halle, Göttingen och Heidelberg. – Till Åbo skickade jag med handlande Hälström bref till Bl., jemte 25 Rubel penningar. – Jasyikov och Spasskij sökte jag förgäfv. – Paterson uppvaktade jag med ett Exemplar – Till en resa i Ryska Karelen lemnade han några hopp – Först

D. 28. blef jag färdig att återresa till Toxowa. – Det blef äfven i staden afgjort, att unga Kruskopf ifrån påsk kommer ut på landet under min handledning. – De båda följande nätterna pollutioner.

Sid. 13.

Mars 1822.

D. 3. Mars, begagnade jag den vackra väderleken till en liten promenad. Eljest på dagarne efter gamla vanan. Länge sofver jag om morgnarne och flere timmar om dagen, stundom äfven in på natten spelas. Det var isynnerhet fallet

D. 8. En högst retlig och förderflig period har åter inbrutit. – Ett sedan längre tid närdt missnöje med den ena af mina disciplar blef i dag stegradt till den högsta grad, då han tillät sig att svärja öfver mig då jag lät honom omskrifva sina illa och vårdslöst sammanrafsade sidor. – Med barnsligt förtroende nalkades han sedan han sluppit sin moder, och berättade henne öppenhjertigt dass er (über seinen Lehrer!) schon aufgebracht worden! – Hon beklagade honom, att denne låtit det komma så långt!! Ohe! jam satis est! – Af badstugan erhöill jag en stark hufvudverk.

D. 9. Total förstämning, hvaremot fasta och promenad litet hjälpte. – Jag har i dessa dagar börjat på med den af prof. Frähn föreslagna öfversättningen af Nasarovs Записки uppå resan till Kokant. – Anton; Mannert (hvilka jag igenomläst) samt den ena delen af Skand. Literatur Sällskapetets skrifter, som jag begagnat, skickade jag nyligen åter till staden, hvarifrån jag [ett ord saknas] – Bref till Blomqv.

D. 10. erhöill den gamla Hydrografien. – Det var i dag än argare med mig beställdt, ehuru jag 3 särskilda gånger gjorde rätt långa promenader. Det är märkvärdigt, att jag alldeles ej är i stånd, att aflägga mina (i alla fall för momangen) fingerade griller, innan jag så till sägande rasat ut och naturen sjelf skänker kroppen dess hvila.

Sid. 14.

D. 11. gick det mig ej bättre. Man ställde derföre till

D. 12. en utfart till Osselki fabrik, som väl för dagen var mig välgörande; men dock ej förmådde häfva det onda.

D. 13. bröt det tvärtom ut ännu starkare, så att jag åter måste, för att skona mig sjelf, afhålla mig ifrån frukost, hvilket jag äfven några andra dagar gjordt. – En utomordentlig Beklommenheit gjorde mig otjenlig till allt. -

D. 18. Först nu har det något börjat gifva sig. Till någon förklaring har det ej kommit; men man inser efter allt utseende, hvari det ligger. – Flere nya scener hafva förefallit under veckan upprepade gånger. – Att det så naturligt måste gå och kan tilläfsventyrs än blifva värre, det är det, som ökar min oro äfven för framtiden. Äfven med Kr. är det betänkligt. Slår han sig till det värre partiet, så är allt förloradt; håller han jemvigten igenom sin ordentlighet, så kan det uppväcka afund både mot honom och mig. För sina älsklingar är man i stånd till allt och det mer, med ju större passion man älskar. – Gud låte allt slutas väl och mig bringa det helst någorlunda tills inpå sommaren – Att min hälsa denna vecka lidit, är klart. Genom tätare promenader och fastor har jag dock någorlunda hållit mig upprätt. – [i marginalen:] D. 18. borde islossningen varit i Åbo redan d. 6. ovanligt tidigt!

D. 19. skall den vanliga öfverfart-ceremonien vid Neva blifvit anställd. – Lärkan har man redan hört i mer än en veckas tid och i dag

D. 21. har man berättat mig att vildgäss och änder redan skola vara synliga. Dock har det i dessa båda dagar åter varit något kallt. – I morgon var det ända till 7 ½ grad.

Sid. 15.

D. 22. Åter skickade jag till staden Tatitshtshevs 1^{sta} del, Strubes Dissertation sur le Anciens Russes, Anton, Thunmann, Fischers questiones Petropolitanae, den qvarblifna delen af Skandin. Lit. Sölsk. skrifter (med Ottars och Ulfstens Resebeskrifningar), Suhm samt Dissertationerna Scarin

om Vareger aus Borea Fennica, Stobaei om Finland och några andra, hvilka jag på denna tid cursoriskt igenomläst eller igenomögnat: -

D. 24. Slöt jag äfvenså den cursoriska läsningen af Dobrowskys Slavin. – Hofrådet Ståhlb., som i går hitkom ifrån staden, reste i dag åter bort. – Hans mellankomst har varit mig till mycken förströelse. -

D. 26. hade jag en stark snufva, hvarmed äfven en betänklig bröstvärk förenade sig mot aftonen. Genom anordnad fotbad blef det till

D. 27. bättre, utan att dock alldeles häfvas. – I dess ställe led jag af en häftig hufvudverk derjemte. -

D. 29. flyttade jag åter öfver på andra sidan, men nu i den förre Lärarens kammare. – Efter en ovanlig portion Caffee i dag hade jag om natten en stark pollution.

D. 30. Genom flyttningen hit hoppades jag någorlunda kunna tillika sörja för mitt lugn. – Åtminstone vore jag ej så ofta i tillfälle att vara vittne till oangenäma uppträden eller publika diskussioner om mig sjelf. Icke destomindre måste jag redan i dag innerligen förarga mig, då jag såg, huru han uppförde sig mot sin mor och hon emot honom. -

Sid. 16.

April 1822.

D. 2. Aprill. Stark hufvudverk hela dagen. – Jag har haft ganska liten motion på långvariga tider och dels äfven för att förströ mig tillbragt flera timmar hvarje dag med att spela. – Läsningen har varit temligen obetydlig på hela tiden. En förströelseresa på något längre tid vore för mig åter högst nödvändig.

D. 4. fulländade jag min öfversättning af Nasarov – föröfrigt upptogs hela denna och den följande dagen af en revision utaf alla mina böcker och papper, hvilka jag nu för första gången efter min ankomst till Ryssland i ordning uppställt. Tillika beslöt jag att utur min stora samling af allehanda gamla papper utgallra en del skräp, som blott upptager rum för bättre saker. – Emedlertid måste jag här anmärka, att ibland dessa papper, som med det första skola öfverlämnas till en Autodafé, befinna sig hvarjehanda ungdomsarbeten, vittnande om en stor skrifklåda redan ifrån spädaste åren, så har jag haft en fullständig samling af alla Theser, som ventilerades både vid Gymnasium (bland gymnas. och andra publika tillfällen) och vid Akademien, en så komplett samling, som jag kunnat

öfverkomma af Verser utur tidningar och poetiska Arbeten (t.ex. Franzéns), hvilka jag utan prut och urskiljning afskref utur Åbo Tidn. och Stockh. Posten. Om jag ej bedrager mig har min samling stigit till 11 häften, somliga temligen digra. Enskilda Tomer hafva redan förut skingrats; några skall jag nu uppoffra åt lågorna

Sid. 17.

Samma öde har jag bestämt åt en hop afskrifter utur hvarjehanda uppsatser och afhandlingar utur Åbo-Tidningarna, hvilka syntes äga för mig något interesse, vare sig af hvad ämne som hålst, mest historiska, geografiska, naturhistoriska, fysiska, Oekonomiska. – Jag skydde icke ens mödan att afskrifva böcker. Så började jag vid skolan i Lovisa 1808, då jag ej ägde något annat Lexicon än Sjögrens af första upplagan, att ur Lindblom afskrifva ett slags supplement dertill. Jag upptog alla archaeologiska förklaringar och den Latinsk-Svenska fraseologien. Så har jag fortsatt afskrifningen ända till inpå I och sammanbragt en tjock lunta, som nu skall få följa med de andra. I Borgå började jag likaledes utur Wikforss (som jag lånte) supplera Möllers Tyska-Lexicon, som jag sjelf köpte. – Jag införde alla ord, som ej funnos hos Möller, äfvensom tillägg till betydelserna af de förhanden varande. Blott inpå B fick jag 14 ark, hvilka likaledes nu skola förbrännas. – Ännu vill jag härvid erinra, att jag mins mig afskrifvit 110 Taskspelare-konster för egen räkning. Jag sålde min afskrift för 12 sk. och skref en annan åt mig sjelf; men äfven den fins ej mera qvar hos mig. äfvenså afskref jag Meissners Handbok för Fiskare från pärm till pärm, utan att stöta mig vid auctorns vidskepliga fiskare-konster, hvilka jag åtminstone ville försöka. – För fattigdom brusto mig dock medel till att köpa mig ingredienser och några, på hvilka

Sid. 18.

jag var mest pickhågad, stodo ej att fås. – Också den handskriften har gått förlorad. – Af gamla papper blir ännu en hop qvar, t.ex. mina egentliga skriföfningar, för att åtminstone kunna se, hurudan stil jag skrifvit i yngre åren och huru den utvecklats sig. Likaledes har jag behållit alla egna uppsatser äfven de dåligaste försök t.ex. i poesi. – Tyvärr måste jag beklaga, att mycket sådant förkommit, såsom t.ex. af hvad jag erinrar mig, en rimmad beskrifning öfver en sjöresa (genom eget roende) med 2 skolkamrater ifrån Lovisa till Svartholms fästning, för att bese densamma. Den var temligen vidlyftig och omständlig på sitt sätt och kanske mitt första omedelbara poetiska försök. Alldeles visst kan jag ej påstå det, ty vid skolan skref jag ock mycket tidigt en slags satirisk fabel öfver mig och mitt förhållande till den öfriga skolungdomen. Äfven den är förkommen, ifall den någonsin var upptecknad på papper. Jag vill sjelf minnas, att det var blott en lusus ingenii för mig sjelf, hvarvid jag knapt var bewusst af någon afsigt dermed, brydde mig ej heller dertill om att sörja för dess verklighet. Det erinrar jag mig tydligt, att jag åtminstone – likaledes ännu i skolåren – började uppsätta en saga (i prosa), hvaruti rikligen under, slott och feer förekommo. – Hvert det försöket tagit vägen, vet jag ej heller. – Blott dunkelt mins jag, att jag gjort ett sådant och att jag ännu en vacker sommardag hemma under ferietiden under en lycklig sinnes-

Sid. 19.

stämning af innerlig stilla glädje uppkastade ideen till den och genast gjorde den första början i afsigt att låta fortsättningen följa allt efter som det följde mig in; ty någon plan för det hela hade jag ej. – Ännu hör ock till den nämnda afsöndringen en hop skrifna Bokkataloger, hvilka jag efterhand utur tidningsannonser uppsatt mig visserligen med begäret åtminstone att äga ett eller annat af dem och vid sig erbjudande medel hafva åtminstone nöjet att välja mellan flere. -

Min lectur har i sednare tider bestått af disputationer. Nu har jag åter börjat med Rasks Undersökning om Isländska språkets ursprung. -

D. 12. reste jag till staden. Då jag hörde, att W. hvilken jag ville låta corrigera min öfversättning, vore rest till Wib. for jag utan att närmare vilja öfvertyga mig derom

D. 13. till Duderhof och bivistade der

D. 15. ett klockarebröllop. Icke allenast der utan under hela min vistelse plögade jag väl min kropp. Jag sålde till Finnander hela min samling af Corpus Auctorum Romanorum, samt tillhandlade mig genom byte Novalis Skrifter emot Kants Kritik der practischen Vernunft samt Kixners Aphorismen och Mellangift. – Emot theologiska disputationer fick jag af honom Henr. Florini Nomenclatura rerum brevissima Latine-Sveco-Finonica Aboae 1683, en esthnisk Catechismus af 1757 och en lettisk Psalmbok Riga 1762. – På bröllopet hörde jag af Gr. som också var kommen ifrån Sk. att S.A. i Å. ändtligen ock skall vara engagerad och jag följaktligen ej

Sid. 20.

vidare behöfver bekymra mig för dess skuld. -

D. 17. Kom jag till B. i staden, liksom för att taga afsked af Fru D., som lemnar huset och staden. Hon tycktes vara något bewegt och båda dagarnes tidningar, hvilka begge syntes innehålla ett afsked för alltid för mig, gjorde mig rätt svårmodig. – Hvarvid man vänt sig, om det ock vore med det ringaste intresse ifrån likgiltigheten, lemnar vid sin förlust en viss tomhet och vemod i själen.

D. 18. Jag handlade mig Svetonius af Brauns Edition, Rühs Commentar öfver de 10 första Kapitlen af Taciti de Germania samt de följande dagarne: Stählines Original-Anekdoten von Peter dem

grossen, Buttmans Griechische Grammatik. 8^e Aufl., samt Tiecks öfversättning af Don Quixote, Vaters Literatur der Grammatiken äfvensom Kannes Erste Urkunden oder allgemeine Mythologie: Äfvenså requirerade jag ifrån Tyskland Rhode über den Anfang unserer Gesch., Herodotus af Tauchnitzs edition, Orphica d^o, Creuzer Hist. Graec. Fragmenta och Dobrowskys Altslavische Grammatik.

D. 20. hos statsr. Adelong.

D. 21. d^o äfvensom hos Fr. Af den förre erfor jag, att han äfven låter hålla på med en öfversättning af Nasarov för allgm. Geogr. Ephemeriden, dertill deran ett stycke vore infört. Likväl ville han för mig söka utverka honoraret för alltsammans och möjligen besörja ett särskildt aftryck.

Sid. 21.

Både d. 20. och 21. spisade jag middag hos Bisk. som äfven i anledning af min Nasarovska öfversättning beklagade mig för otour i alla företag. Man gaf mig äfven tillkänna att han haft för plan att befordra mig till finsk Språklärare vid det blifvande theologiska Seminarium i Dorpat; men att hela inrättningen nu torde komma vid närvarande politiska Conjunctioner att åtminstone uppskjutas. Med Biskopinnan råkade jag uti en lång diskurs om min lefnad och mina lefnadsåsigter.

D. 22. lånte ifrån Bibliotheket Evers vom Ursprunge des russischen Staats och kritische Vorarbeiten zur Gesch. Russlands, Gatterers Allgem. Hist. Biblioth. 5te delen (för Müllerska talets skull), Strojevs resa, Vastovij Vitis Aqvilon. samt Hardtknochs Altes und neues Preussen. Hos Curatorn Buvitsch, för att höra, hvad jag hade att företaga i anseende till den utkomna Ukasen angående privat- Lärare. Han hänviste mig till Universitets Direction.

D. 23. besökte jag just vid afresan Wulf. Han berättade att Bisk. mycket hjertligen talt om mig och yttrat, att jag för min hälsa (jag hade för Bisk. nämnt om, att mitt bröst hela våren varit dåligt och nu åter vore det) borde företaga en sjöresa. – W. hade korrt derpå hört af en Expedition, som kommer att utrustas till Kamtschatka och bivistas äfven af en af hans vänner en Sjöofficier Bodisko. Han föreslog mig att gå till honom, för att höra derom nogare och gaf mig ett recommendationsbref

Sid. 22.

Han anviste mig till Chefen i Kronstadt, en viss Lasarov, tviflande dock på om jag kunde antagas då expeditionen hade blott till syftemål, att tillintetgöra smyghandeln. Hans andra broder afgår

äfvén på en expedition till 4 år till Amerika: båda Expeditionerna afgå först i Junii Månad. Denna erfarenhet lemnade mig ändock nya planer, och jag bad W. ytterligare underrätta mig om besagde expeditioner, äfvensom Hip. tala med Biskop, om det så passade, äfvén med Rehbinder om min lust att deltaga i resan, om det blott kan så tillställas, att jag med någon fördel kan företaga mig den samma. I afseende å den sednare kan det åtminstone om mitt andra resprojekt medföra ändtligt afgörande utslag. -

- Intill månadens slut laborerade jag med bröstverk och hosta. – Igenom flitig rörelse uti den yttre luften, isynnerhet sedan det börjat blifva varmare

Maj 1822.

(D. 2. Maj) har jag bragt den småningom att vika. – Jag har genomläst Evers och andra med det ämnet sammanhängande skrifter såsom Rasmussens afhandling i Athene, Vaters i Analekten. – Af allt har en plan till en egen kritisk uppsats häröfver hos mig uppstått, som väl skulle egna sig till en Akademisk dissertation, ifall det kommer dertill. -

D. 3. på e.m. for jag in till staden, dit jag först sent på natten ankom. Tillfälligtvis stötte jag på gatan på Fin. och låg i hans kvarter öfver natten.

Sid. 23.

D. 4. var jag med Finn. hos Pastor Rheinbott. – På e.m. hos Admiralskan Bodisko för att höra efter svaret ifrån dess son i Kronstadt angående Lasarevska Expeditionen. Deraf blir intet. Han hade skrifvit, att han användt all sin flit hos Chafen. Förmodligen hade han ej heller speciellt varit deremot, efter det hette att Sjöministern afslagit förslaget. – Det gick således lika hastigt öfver ända, som det kom. – Jag måste dricka thé hos B. hvarest flere officerare voro.

D. 5. Med Wulf. i Annae Kyrkan. På eftermiddagen hos H.g.

D. 6. köpte jag mig Krugs Byzantische Chronologie och Zur Münzkunde Rysslands – Stats. Adel. hänviste mig i afseende å min ansökning om Certifikat ifrån Universitetet att få lära privatim till ett Statsr. Lodi. – Den åter recommenderade mig till Universitets Cansliet, hvarest mitt namn och vistelse blef inskrifvet. – Hos Paterson var jag ock, men erhöll inga utsigter hos honom. – Jag borde, mente han, söka mig i Olonetska Guvernementet, någon Condition för att lära mig dialekten och sedan vara sällskapet behjälplig vid deras öfversättning (!) Nästa gång bad han mig komma åter. – Der synes emedlertid intet vara att hoppas. – Middag hos Biskopens. -

D. 7. äfvenså. – Om morgonen hos Prof. Radloff att höra efter lönevilkoren för den adjunkten i latinska språket vid Petersburgska Universitetet, hvilken han nu lemnat. Tyvärr hade han ej tillfälle att länge tala med mig, utan bad mig komma åter om aftonen kl. 8. Det blef emedlertid ej utaf, då jag så länge dröjde hos Bisk. i hopp att få rådfråga honom. – Han tyckte att en sådan Adjunktur

Sid. 24.

ej vore så oäfvnen. Jag kunde derjemte ock hafva privat disciplar. Det skulle jag då vara nödsakad att göra.

D. 8. for jag åter ut på eftermiddagen.

D. 9. ankom oförmodadt unge Kruskopf. Då jag ej mera väntade honom, var hans ankomst mig ej så fullkomligen till nöjes, hälst jag berett mig på att uppsäga min Kondition till hösten. Igenom denna mellankomst blir för mig en ny betänklighet, i det en ny förbindelse synes mig ålagd att afbida, hvad verkan denna ändring kan hafva uppå den yngre discipeln.

D. 10. började K. läsa för mig. Efter en läsning af Schlözers Aposthik mot Evers

D. 11. började jag

D. 12. åter ifrån början studera Nestor, med jemförelse af alla de Codices, som jag för närvarande har att begagna, dels egna, dels lånta ifrån Grefvens Bibliothek.

Åter flera dagar utmärkta genom en ängsligare sinnesstämning. – Då det ej blef resa af till Lembala, har min konference med Sk. blifvit uppskjuten. – Emedlertid hafva empörende scener åter sedan förefallit. Just samma afton, då Kr. kom, ådagalade A. en fräckhet, som ensam hade berättigat mig till det strängaste straff. – Jag kunde ej underlåta att skrifva den anmärkningen i hans bok, att hans uppförande varit otillbörligt; men jag har ej sett, att man derpå haft afseende. – Förklaringen deröfver, om derefter ens

Sid. 25.

frågades, öfverlemnades åt den skyldiges egen uttydning!

D. 16. kom oförmodadt Krusk. far. och föranledde åtminstone mer förströelse. – Med honom skulle tillfälle nu vara att för hösten vidtaga ett arrangement och följa hans son till Åbo. – Emedlertid gaf jag ännu intet säkert svar, utan lemnade saken in statu quo, tills vidare.

D. 17. uppvaknade jag ovanligt tidigt och var upp redan omkr. 5. – Vanligen kommer jag upp 8. – Kr. reste bort och bad mig i sommar besöka sig, hvilket jag ock, om sig göra låter, lofvade. – Badade om aftonen och fick sedan ej sömn förrän kl. 3.

D. 18. hvarefter jag var temligen slapp. – En tillfällighet bragte ändtligen i dag den långsamma spänningen i mina förhållanden till utbrott. – Jag har länge nog varit villrådig, när och huru jag skulle öppna härom en konference. En välgörande slump sliter ofta brydsamma förhållanden. – Vid theet blef det fråga om barnens skrifning (Besynnerligt är, att jag just korrt förut hade förgäfves väntat på den yngres skrifbok och ärnade derom i föräldrarnes närvaro efterfråga) och den anmärkningen gjordes med mitt eget vidkännande, att de under min tid försämrat sin stil allt mer och mer, då hufvudsaken är att så fort som möjligt komma ifrån saken. Modren föreslog att låta i stället för 2 sidor skrifva blott en! – Jag yttrade då att jag försökt att låta dem skrifva om tills det blefve bra,

Sid. 26.

men att det ock vore illa att jag ej hade lust att försöka det kraftmedlet, sedan min discipel derföre svurit öfver mig. Nu fattade modren genast eld och ännu mer, då jag frågade, om hon ej erinrade sig, att han kom just vid samma tillfälle till henne och berättade på hennes tillfrågan, att han 3 gånger nödsakats skrifva om sin sida och att han derföre redan blifvit alldeles uppbragt öfver mig, - Att hon beklagade och tröstade honom, tillade jag först sedan hon på godt maner förklarade alltsammans för lögn och misstag i hörsel hos mig. Derpå följde ännu åtskilligt af samma halt. Att jag måste anse det för en gifven lösen för mig, må mig ej förtänkas. – Äfven jag tog bladet ifrån munnen och yttrade mig frimodigt öfver vårt ömsesidiga förhållande. – Mellankomsten af samme gosse, hvars behandling utgjorde vårt ämne, afbröt den vidare ordväxlingen, måhända lyckligt nog. – Jag gick snart min väg för att hämta andan i det fria och gjorde en lång promenad. -

D. 20. kom Prosten sjelf om morgonen med sina gäster till mig och bad mig hädanefters ej mer skona honom, icke för det ringaste. Han ville tillstålla mig ännu samma dag en egen karbas för hans räkning. – Och ville han svara för, att hädanefters ej heller för deras egen sida skulle ses genom fingren med honom.

Sid. 27.

Efter frukosten begärte jag med honom en ytterligare konferans, framställde dervid på det frimodigaste orsakerna till hans otillbörliga väsende. – Jag hade ej bordt förtiga för honom allt det verkliga hiskliga, som jag nu berättade för honom: han hade ingenting vetat deraf eljest hade han nog bestraffat honom. – (Jag anmärkte, att jag alltid i början meddelat honom allt hvad som hände; men att derpå ingenting följt annat än att han blott stärktes i sin ondska. – Men nyligen erfor han ju ock den alldeles ovanliga fräckhet, hvarmed han krönt sina förra odåd; men straffade han honom? – Det gjorde dem väl ondt, att jag derföre örfilat honom och derföre slapp han med det vanliga: det är mycket dumt af dig &c. – Man talte ej ens med mig om hela saken, än mindre hade honom att begära förlåtelse.) – Jag förklarade nu, att min afsigt vore att skilja mig, då det i alla fall vore för oss båda och hufvudsakligen för gossen det bästa partiet, sedan det onda fått så djupa rötter och orsakerne dessutom ej kunna häfvas. – Det syntes ej vara honom oväntadt utan snarare känt förut, (förmodligen genom H., hvilken jag sade, att jag tänkt skilja mig.) – I alla fall skulle vi samfäldt (för sin son ville han äfven svara) hålla honom ordentligt hälst så länge vi ännu blefve tillsammans; eljest kunde han ej ens våga sedan, lemna honom hos någon fremmande af fruktan, att få honom tillbaka igen (mycket grundad fruktan) -

Sid. 28.

Till skräck och verkligen för förefallande behof skulle han i dag hämta Karbasen, så att gossen sjelf såge det.

D. 21. Dagen är till ända, men ännu har ingen synts. Den är väl glömd, och blir det förmodligen. Men hvarföre då lofva så högtidligt? – I dag har jag varit tämligen tidigt i rörelse. – Meine schöne Nachbarinnen (en rysk familj, som skall bo här öfver sommaren jemte några unga damer) hafva i dag ifrån staden inflyttat. Får se, om denna ändring kan hafva några följder för mig och min sommarlefnad – I dag har dagen varit mycket vacker och särdeles varm. Efter mina utgjutelser har jag ute andats åtminstone vida friare. – Jag har ock velat bevisa, att jag verkligen ej hyser vidare några afvoga tänkesätt och att allt, hvad jag sagdt, har varit, om ock oangenämt, uppriktighet och välmening, så tyckes ock ändtligen min värdinna, som först hade ock efteråt svårt att smälta de små sanningar, som hon hörde, börja finna sig – Månne dermed också ej åter, alla försäkringar oakadt den gamla syndasäkerheten och indolensen återvända! -

D. 22. erhöill jag uti ett bref ifrån Hip. i staden underrättelse, att Prof. Frähn ärnade i Juni företaga en resa åt inre Ryssland och då ville taga mig med sig. Ersättes hans resa af Academien, vill han prestera mig fri resa; eljest skulle jag böra repartisera. -

Sid. 29.

Såsom han anmärker, är detta visserligen det lyckligaste tillfälle för mig att vinna mitt mål; jag kan väl på så kort tid (2 månader) ingenting uträtta, men jag kan då åtminstone se ungefär, om der är något vidare att hämta. – Frågan blir nu således blott, att komma öfverens med Sk., hvilken jag än nyligen lofvat blifva kvar ända till hösten. – I lördag måste jag fara in för att sjelf tala med Fr. – Allt passar mycket väl tillsammans. Mannen till den frun, som nyligen flyttat till mitt granskap kommer ut i lördag och med hans iswoshtshik kan jag både bekvämt och billigt komma in. -

D. 24. Nedstämdes redan mina förhoppningar och utsigter jag hörde Herr Iss. skall komma med egen kalesche, som då blir här. – Alltså har jag hästarne blott att hoppas uppå. -

D. 25. gjordes äfven det hoppet till intet. – En Iswoschtschik kom ut med en vagn, men Iss. följde ej med. Han har oförmodadt insjuknat och frun måste sjelf fara in med vagnen. – Jag gick i byn och accorderade mig en bonde till morgon bittida. Emedlertid hade min värdinna talt med den unga frun för mig och jag måste följa med, för att ej vara alldeles oartig, sedan hon engång gifvit sitt samtycke. – I afseende å resan önskade jag bekvämligheten oaktadt, att jag häldre rest med bonden eller rättare öfverhufvud hade jag alldeles kunnat spara mig hela resan. -

Sid. 30.

Vid de många hindren uppstod hos mig den öfvertygelsen, att också af det förehafvande projektet intet skulle blifva utaf. Så fann jag det ock.

D. 26. då jag kom till Kollegi-Rådet Frähn. – Han hade för sent talt om sin plan med vederbörande och Presidenten vore i beråd att resa ut på landet. Saken måste föredragas åtminstone Ministern, om ej Kejsaren. I år kunde således, med ett ord intet blifva utaf; men han mente, att det en annan gång lät göra sig, kanske nästa sommar. – Af Hip. hörde jag ytterligare, att Baron Rehb., då han hörde talas om min resa, bestämdt dertill sjelfmant 500 Rubel i understöd. – På e.m. hos St. och Biskopens. -

D. 27. fick jag äntligen af W. mitt Manuskript af Nasarovs resa i öfversättning igenomsedt och korrigeradt. – Af Statsrådet Adelung hörde jag att det funnes i veckans slut lägenhet att afsända det med en viss Doktor Schwalbe, hörande till Prinsessans af Weimar svit. – Nu gällde det således att skrifva det rent till Thursdagen. Jag skref alla dagar oafbrutet, och nästan hela natten till

D. 30. då jag borde öfverlemna Manuskriptet. Straxt på e.m. kom jag till staden. – W. förde mig med sig till Handelsman Zagel till middagen. – Åtskilliga andra Herrar infunno sig äfven och hela eftermiddagen tillbragtes ganska interessant och angenämt .

Sid. 31.

Emedlertid blef jag ej färdig att gå ner till Ad. då W. ännu engång igenomgick Manuskr. och vi sent stego ifrån bordet. -

D. 31. tidigt gick jag i dess ställe till Ad. – Sedan afreste jag med Paul Gavrilitsch Passelb. till Gubanitz. Man hade afskickat en kalesche och 3 hästar för att afhämta honom och tilllika yttrat den önskan att jag måtte följa med. På Kipeni station spisade vi middag och drucko dervid öl, vin och porter. Lalajev ifrån Ropshka ankom och nu bryggdes en bål, som jemte några andra tillkomne Herrar tömdes. – Ännu gick det mig rätt väl, hälst jag deremellan sofvit en stund, men då P. ännu på vägen trakterade med punsch, som han tagit med ifrån staden, började jag hastigt att må mycket illa, gaf öfver och ankom mot natten till Gubanitz i ett rätt oangenämt tillstånd. – Jag skyndade mig derföre med Arv. som tillfälligtvis tillkommit till andra prestgården för att sofva ut ruset. -

Juni 1822.

D. 1. 2. och 3. Junii tillbragtes ganska angenämt än på ena, än på andra prästgården. – Man spatserade, las, glammade, skämtade. Till lycka för mig kom om aftonen

D. 3. Past. Sundblad ifrån Moloskovitz för att fara till Petersburg. -

D. 4. ty utom honom hade man ännu ej släppt mig bort. – Jag följde honom till Krasno-Selo och promenerade derifrån till Duderhoffska pastoratet, 7 verst, för att få träffa Finnander och se den jernkedjan, som man skulle uppgräfvit ur jorden. Den sednare sade en närboende bonde

Sid. 32.

vara ingenting mot hvad man i början, öfverraskad af sitt fynd förmodat och utskrikit. P. var ej hem utan hade på kallelse rest till Petersburg. Jag blef redan ängslig öfver min misslyckade promenad, men träffade snart den äldsta Fr. B. – Af henne hörde jag ock, att Gr. äfven varit här och farit till Thalus [?], dit hennes syster, jemte P.s följt honom. Hon var så god och ville med sin broder följa mig dit; men mötte snart de återkommande samt underrättelsen, att Gr. rest bort. Så fick jag ej ens träffa honom. Jag gick dock sednare till Thalus, dels för att under vägen skaffa mig häst till morgonen, dels för att höra om Thalus redan haft tid, att uppsätta för mig sin erfarenhet och anmärkningar om Ingermanländarnes klädedrägt – Den öfriga delen af aftonen tillbragtes åter med promenader i sällskap med fruntimren och rätt angenämt. Först kl. 10

D. 5. for jag till staden, der jag aldeles oförmodadt träffade Finnér, som just var ankommen ifrån Finland.

D. 6. var jag än ytterligare hos Kollegii-Rådet Frähn, för att höra, om han verkligen beslutat i nästa sommar företaga resan åt Kasan, då jag ville ex professo dertill bereda mig och ännu här under afvaktan förblifva. – Han visste intet säkert säga; tvärtom förmodade han i anledning af presidentens yttringar, först få anträda sin längre resa till Köpenhamn, Oxford och Madrid. – Emedlertid rådde han mig att ej än uppgifva mina

Sid. 33.

studier till en sådan resa. – Hos Bisk. – Han var särdeles artig och nödgade mig att före min resa äta hos sig. – Han rådde mig att i höst resa in till Åbo, för att speciminera för Docenturen. – På aftonen reste jag tillbaka till Toxowa -

D. 7. om aftonen kom Past. Hip. ut med Prosten Skotte och blef här ända till

D. 10. – Under hans tid bestod min sysselsättning uti att excerpera Ihres Dialekt-Lexicon, som jag lånt af Statsrådet Adelung, och med honom återskickade – Sedan vidtog jag fortsättningen af Nestor. -

Jag blef inbjuden i grannskapet (midt öfver) att dricka thé och erhöll förebråelser, att ej hafva besökt dem, då jag likväl bor så nära, i samma farstuga. – Jag lofvade återkomma och vill äfven göra't. – 2 nätter efter hvarandra poll. – intet godt tecken, hvarken i ett eller annat afseende. – Sedan jag

D. 12. slutat 3^{die} delen af Nestor, började jag ändtligen

D. 13. att skrifva mitt svar emot prosten Strahlmanns Kritik. – På e.m. åter öfver på andra sidan jemte värdsfolket. -

D. 14. hela dagen modstulen och olustig. -

D. 15. erhöj jag ifrån staden de 2 första banden af Stritten Memoriae; Georgis Beschreibung des russischen Reiches, Büschings Histor. Magazin. IV. V. & XVI B; Commentarii Academ. Scient. Petropolit. Tom 18 samt Lepechins Resa -

D. 16. och 17. snufva. Den sistnämnde slöt jag mitt svar emot Stråhlmann med den renskrifna afskriften – började med 4de delen af Nestor. – Pollution – flere nätter liten sömn – föröfrigt mer och mindre

Sid. 34.

olustig. -

D. 24. egenteligen den första varma, sköna dagen. – äfven derföre gjorde jag en lång promenad och det alldeles ensam.

D. 25. uppfordrades jag af Fru I. att följa med till Plotino och gjorde den första promenaden tillsammans med mitt grannskap.

D. 27. en annan promenad. Tonen blir dock egnare. Om aftonen uppmanade man mig att deltaga uti en enklek, som dock utlopp olyckligt. Min granne, som egenteligen var upphofsmannen, föll illa och stötte sin arm. Såsom svag, rik och pjåkig var detta ännu förskräckligare än saken i sig sjelf. – Hela natten måste för hans skuld vakas och jag var äfven sjelfvilligt tillhanda, så mycket jag kunde att hjälpa. Jag sofde blott par timmar inalles. Det fägnar mig dock att åtminstone dock också hafva varit i tillfälle att göra mig ett rikt folk, som ännu mer är frestadt att öfverse och misskänna förbundna -

D. 28. Kom Ståhlb. ifrån staden och förband armen. Hans förklaranden, att det intet farligt var, ändrade genast hela sakens utseende och medförde en helt annan ton, ett annat väsen. – Jag har i denna vecka slutat ej allenast Schlözers, utan ock första delen af Karamsin. – Utomdess har jag i det fria och på mina promenader läst Heinrich von Ofterdingen af Novalis. Deraf har jag väl ej förstått allt; men emedlertid är der hos den förf. något utomordentligt, som fångslar och genom något hemligt samband drager själen

Sid. 35.

till sig. - -

D. 29. och 30. sysselsatt med brefskrifvande till Bark i Räfvel, Loboiko i Vilna och hem. – Den sednare dagen ganska illa till mods. – Jag företog mig derföre att läsa Don Quixote.

Juli 1822.

D. 1. Julii om aftonen lång promenad med fruntimren -

D. 2. ritt.

D. 3. middag hos Issid. hvars födelse- och namnsdag firades. Tämligen roligt. – Denna dagen signal till längre ferier i studier. – Blott Don Quixote utgjorde min sysselsättning de följande; men en ytterst underhållande och roande. – Jag har ändtligen äfven funnit något att skratta åt.

D. 5. Ståhlb. med par damer ankommer. – En än större fögnad gjorde mig Schlüters ankomst, hälst han blir här en hel månad.

D. 7. affärdade jag med St. bref 5 st. ett hem, dit jag på lång tid ej skrivit och nu derföre, intagen af sorgliga aningar, anklagar mig sjelf; ett (latinskt efter överenskommelse) till Loboiko i Vilna; ett till Karl. Ant. öfver Räsan; till Poppus i Upsala och till Blomqvist. – Min egen stadsresa uppsköt jag åter, då jag hörde, att hos H. ingen var hem. -

D. 10. var det påtänkt, att jag med Schlüter och Kruskopf skulle göra en skutfärd till Walkjärvi och i morgon fira den sistnämndes fars namnsdag. – Åtskilliga svårigheter bragte oss tills vidare uppgifva hela resan. -

D. 11. Allmän utfärd till Woles ryska kyrka. Vistelsen der för mig rätt angenäm. – Församlingen består af Ischorer

Sid. 36.

d.ä. Finnar, hvilka blott till religionen äro Greker. – Jag underhöll mig med en hop qvinfolk öfver deras christendomskunskaper, bruk och seder m.m. – En rysk quinnas поминание på sin mans graf var jag ock i tillfälle att se. Jag var skulden till att jag och L.S. bjödos till Prästen till middagen. Stor förlägenhet i anseende å de andra. – Äfven prästen var mig rätt interessant. Samtalet tog en historisk vändning. Jag märkte, att han är väl bevandrad uti sitt fäderneslands äldsta historia, ehuru han ej var utan ensidighet; det han sjelf ej förnekade, att han uti allt ville söka upphöja dess ära. – Hans mening om de äldsta ryska National-visor (hvaröfver han ock syntes hafva uppsatt något) att de voro en härmning af Pindars Oder lemnar jag derhän. – Interessant var mig det att höra, att äfven

i hans födelsebygd: Wologda en hop ortsnamn äro alldeles finska t.ex. Nurmi рѣка, Mondoma by &c. -

D. 12. På e.m. reste jag med Schlüter till staden. – Vid sjelfva Wiborgska porten mötte vi Wulfert, som ärnade resa till Finland. Af honom hörde jag, att mitt svar emot Strahlman blifvit af Biskopen särdeles väl upptaget. -

D. 13. Jag träffade Hipp. – Af honom hörde jag att Prof. Fr. ändå reste till Nishnij-Novgorod, följaktligen ock till Kasan. -- Nu blef ock tonen i hans sista samtal med mig klarare för mig. Redan då väckte det min uppmärksamhet; att den var så skiljd ifrån förra gångens – Löftet om reseunderstöd af finska statsmedlen, har säkert vållat det och åstadkommit jalousie -

Sid. 37.

Saken är ej i sig sjelf så underlig; men att Fr. tyckes låtit bruka sig till slika mystifikation, det förekommer mig besynnerligt och oförväntadt af honom. – Ett nytt råd gaf mig Hip. att, då han nu vistas på Zarsk. S. och är Rehb. så nära, skriva till honom ett privatbref, hvaruti jag kunde omständligen expectorera mig öfver mitt reseprojekt och öfver mina öfriga studieplaner. Han ville då i en passande stund visa R. brefvet och så finge man höra, hvad han yttrade sig. – Försöka duger åtminstone. – Jag lånte ifrån Bibliotheket: Wiener-Jahrbücher d. Literatur, 12 und 13 Band, Finn Magnusens Bidrag till nordisk Arhaeologie samt de två första banden af Müllers Saga-Bibliothek. – Tvänne särskilda gånger hos Oldekop. Min uppsats är redan hos Poll. som jag äfven besökte. – Ifrån Bisk. voro alla bortresta, så att jag ej träffade någon hem. – Om aftonen for jag åter ut med Schlüter. – NB. Jag köpte mig Царственной Лѣтописецъ, för att äfven jemföra den. -

D. 14 och 15 genomläs jag flygtigt Finn Magnussens Bidrag till Nordisk Arhaeologie

D. 16 började jag åter studera Rasks Isländska Grammatik. Jag erhöll ifrån Åbo Mnemosyne för i år, några numror af Turun Viikko-Sanomat, v. d. Hagens Altnordische Sagen und Lieder i utbyte emot Kannegiessers Grundriss der Alterthums Wissenschaft med Arvidsson och ännu till skänks af Blomq. innevarande års Dom-Kalender. -

D. 19 på e.m. afreste jag med Krusk. åt Naumala. Vi blefvo öfver natten på Walkiasaari hos Past. Landzert.

D. 20 afcopierade jag familjenamnen i hans kyrkobok och reste efter frukosten vidare. – Om aftonen kommo vi fram

Sid. 38.

till ort och ställe, som heter Naumala i Walkjärvi socken.

D. 21 och 22 besåg jag omgifvelserna, hvilka äro temligen magra, bestående mest af steril och sandbunden mark, sparsamt eller intet bevuxen med träd. – Den sednare e.m. anträdde återresan. Jag hade för afsigt att taga nattqvarter hos Past. Gr. Då vi emedlertid foro just förbi Pastoratet, befann sig Prostinnan på vägen och nödgade oss att vika in. – Vi förlorade intet särdeles derpå. – Jag skulle ännu längre qvarstannat, hufvudsakligen för att samla en hop traditioner, som än skola förvaras om Pontus de la Gardie, nogare bese de minnesmärken, som lokalen sjelf än erbjuder, äfvensom för namnens skuld genomgå Kyrkoböckren; men det kunde icke denna gång ske, då hästarne voro lejda blott till och med denna dagen. – Vi reste derföre

D. 23 vidare, åto middag hos Gr. der man med synnerlig artighet tog emot mig. – Hem anlände vi omkring midnattstiden. -

D. 24. Kom St. hit ifrån staden. Äfven han bekräftade, hvad jag genast vid hemkomsten hört, att Bokhandlaren Mayer önskade uti någon angelägen sak att få tala med mig. Jag beslöt derföre att begagna tillfället att med St. i hans Caleche komma in till staden. H. hade sist rådt mig att nu, medan han vistades på Z.S. skrifva till honom ett bref, hvaruti jag omständeligen kunde framställa mina studieplaner. – Han ville vid passande tillfälle visa brefvet åt Bar. R. – Man finge då åtminstone höra

Sid. 39.

hans tanka om saken. – Till följe deraf uppsatte jag följande bref: – Käraste Broder! – Ändtligen har sändningen med Åkerstedt ifrån Rautus öfver Woless hitländt. Jag skickade dig till följe derutaf: Arvidsons oskyldiga ingenting, slutet af afskriften om Sigtuna. – Äfvenledes medföljer ifrån mig de äskade handlingarne till upplysning i Finlands kyrko-historie. – Jag återkom ifrån min resa till Walkjärvi med unga Kruskopf i förledne natt, sedan jag på den resan tillbragt 5 dagar. Jag har derunder förfullständigt min samling af Ingermanländska orts- och familjenamn med de ifrån Walkiasaari församling. Beklaga måste jag, att jag ej längre kunde dröja på Kivinebb, så vida vi hade hästarne lejda på viss tid fram och tillbaka. Der vore kanske betydlig efterskörd att göra till din Pontus de la Gardie efter allt, hvad jag under den korta tiden i hvimlet af ett större sällskap på Prostgården kunde inhämta. – Jag har under afvaktan på Царственной лѣтописецъ genomläst Finn Magnussens Bidrag till Nordens Arhaeologie, utan att der hafva funnit, hvad jag väntat mig. Han tager ordet Arhaeologie i den inskränkta bemärkelsen och hänför det blott till konsterne, i afseende å hvilka han dock ej synes vilja gifva våra Norrmän något litet nästan för mycket. – Nu

sedan jag med din fru erhållit sagda krönika (hvarföre jag tackar dig) vill jag med Guds hjälp åter börja fortsätta mitt studium af de ryska Lietopisserna. Jag har ej velat nedsätta pennan på pappret, innan jag i krönikorna öfvertygat mig om, att inga spår till Waräger mera förekomma, och jag således kan vara försäkrad om, att för mig hafva om dem excerperat allt. -

Sid. 40.

Jag tycker det ändock blir det bästa ämnet till en afhandling, hvaröfver man vid Akademien kunde disputerar. Oaktadt allt hvad der är gjordt, återstår dock ännu mycket, helst det hållet genom de nyaste bidragen i stället för att ytterligare odlas blifvit alldeles öfverhöjdt med ogräs förnämligast genom Evers äfventyrliga hypothes. Det värsta är bara, att jag efter allt utseende åter blir invecklad uti en literär strid, såsom det hittills med mina småsaker gått. Af en man med sådan egenkärlek och inbilskhet som Evers kan man nästan vänta sig det. Emedlertid vill jag söka vederlägga honom rätt och slätt hvarest saken synes förtjena det. Upptager han det illa, så må han göra. Hvad min egen och vår gemensamma hypothes angår så tycker jag, att sjelfva ämnet derföre utstakar platsen i sketet [?]. Fältet måste först göras rent ifrån ogräs och upplöjas innan man kan tänka uppå, att ånyo beså det. – Jag skall dela mitt ämne i två afdelningar. Den första skall innehålla en kritisk inledning till den sednare. Lyckas det mig i den första, hvad jag hoppas att vederlägga de nyaste grillfängerierna, så är sedan tid på att tänka, hvad man sjelf skall sätta i stället. Utomdess inser jag nog, att jag till den sednare delens ämne behöfver en hel svit af studier i Isländskan. Man kan ofta bevisa, hvad något intet är, utan att derföre med samma visshet kunna ådagalägga, hvad det är. Det är ock härmed fallet. Emedlertid lyckas mig det förra, så hoppas jag, att det redan ej skall vara utan nytta och således ett företag, som ensamt är mödan värdt. Ock hafva mina Materialier deröfver redan så fogat sig, att deraf ensamt blir en liten nätt och tillräcklig alkademisk dissertation. Till den sednare delen skall jag tills vidare blott på det vanliga Akademiska sättet hänvisa derigenom, att jag sätter Pars prima för mitt ämne och lemnar secunda, såsom andra, åt framtiden. Genom denna dissertation borde jag kunna förvärfva mig en Docentur i Historia Patriae eller ock allm. hist.

Sid. 41.

och sedan hade jag ock derigenom aldrabäst mina ytterligare planer sauverade. Jag måste neml. för dig tillstå, att jag ännu ej – det sista gäckeriet af lyckan genom Frähn oaktadt – kan uppgifva tanken hvarken på en sådan resa eller mina påbegennta studier derföre. Just den besynnerliga utgången af det Frähnska projektet har bragt mig att åter betrakta hela denna saken ifrån alla dess möjliga sidor och följaktligen äfven ifrån dem, som för mig också i afseende å min egen person kunna äga rum. Öfver den der stamförvandtskapen har man nu redan så länge uti den lärda verlden stridt både pro och contra, att det, om också pluraliteten ej vore för saken, såsom den hittills dock är, alltid vore ett förtjenstfullt företag, att efter föregångna forskningar, afgörande kunna säga: der är intet af hvad ni velat se. Redan det vore en positiv nytta för vettenskaperna. Men nu är förhållandet helt annat. Af allt hvad hittills deröfver kunnat inhämta dels genom egen läsning dels tillfälligtvis af andra, som äro antingen födda i de der nejderna eller eljest känna dem, får jag det resultat, att der dock tycks

vara något det må nu då vara mer eller mindre och hvem kan vid den torftighet, som deröfver hittills herrskat, bestämna mer. Jag lærer ej berätta för dig, att jag också i år på Petri- och Pauli-dagen gjorde en resa till Woles, eg. för att något mer kunna qvaestionera ischorene, än jag i förledne år hade tillfälle. Utom denna förmodan gjorde jag ock bekantskap med deras prest och fann i den ryske Popen en uti sitt fäderneslands historia ej obevandrad man, hvars samtal och umgänge var mig rätt interessant. Det interessantaste för mig var att höra, att äfven uti hans födelseort Wologda skola förekomma en hel hop ortsnamn, hvilka han sade sin hustru, som också kan bra finska, hafva med förundran förklarat för rent af Finska. Han anförde t.ex. en liten flod, som Ryssarne skola kalla Nurmirieka, en by vid namn Mondoma m.m. Han ville förklara detta fenomen af krigsfångar, hvilket dock både i sig sjelf är osannolikt och omöjligen räcker till att förklara allmänheten af saken, ty finska eller finska klingande namn förekomma kort sagdt nästan genom hela Ryssland ända inuti Sibirien. Redan denna omstän-

Sid. 42.

dighet tyder således derpå, att Finnarne förut bott uti dessa nejder – en omständighet, som ytterligare bestyrkes af jemförelser med språk, seder och bruk hos folkslag som man också allmänt förklarar för ursprungna af den finska stammen. Nyttan af en forskningsresa bland dem är således, såsom jag tycker af sig sjelf klar och nödvändigheten föreskrifves af tidens kraf. Hvad räddas kan borde snart räddas. De der folkens närvarande yttre läge är redan längesedan sådant, att det egendomliga hos dem måste alltmer försvagas, och efter par generationer är kanske intet mer kvar, der ännu litet vore. – Hvad mig åter beträffar, så kan jag ej finna några synnerliga skäl, som skulle afstyrka mig ifrån att fullfölja en plan, om hvars nytta jag är öfvertygad. Blefve jag ishet Docent vid Åbo-Academie, som i alla fall skulle blifva mitt första mål, sedan det ej synes vilja lyckas mig, att här vinna något för mina önskningar passande engagement, så vore jag redan af sjelfva min vettenskap uppfordrad till en sådan resa. Hvad det borgerliga beträffar, så har jag alldeles ingen brådskas; ty lyckligtvis finns till dato ej hos mig någon enda af de konsiderationer, utur hvilka vanligen en ung man fikar efter bröd och sysslas. Hvad jag för mig till min fortkomst behöfver, är jag öfvertygad att alltid finna och efter min återkomst kunde jag alltid vid något af Finlands Läroverk finna ett hål, hvaruti jag till en början kunde krypa. I nödfall kunde jag ock blifva präst, ehuru jag hittills betraktat det såsom den yttersta reserv. Gud vet huru det ock kan blifva med det der Akademiska ståndet. Under min resa har jag hört att den stackars A. utan vidare undersökning blifvit aflägsnad ifrån Akademien. Jag vet väl, att han ej fallit för sin vettenskap; men saken har ock en allmän sida och med försvinnandet af den der rara temporum félicitas &c träder just historien ibland kretsen af de vettenskaper, vid hvilka man snarast kan vara blottställd. Jag erinrar mig härvid Prof. Müllers ofärd för det man påstod, att Warägerne för närmare 1000 år tillbaka varit

1822.

2.

[på uppslagets tomma sida:]

Aut Nihil sperni aut negligi debet, cujus ullum est ad res graviores momentum, ut ad eas melius constituendas aliquam vim habere possit. Wolf i föret. till Odysseen.

Pakettet uppbygges af Hr. Pastor A. J. Hipping

Sid. 43.

1822.

2.

(Forts.) "Svenskar. - Nog lærer dock nu åtminstone första delen af min afhandling kunna passera. – Finge jag sedan såsom Docens vandra omkring antingen uti Finland eller i Ryssland och studera uppå invånarnes språk, seder m.m, samt skrifva torra Grammatiker och lexika i st. för att i dagblad klandra styrelsens åtgärder eller att för än sämre utskrika det redan i sig sjelf dåliga, så borde jag ju ej vara farlig och likväl på mitt sätt nyttig för det allmänna. Men sådana der vandringar och resor, hvarmed skola de göras? Till Finlands närvarande uselhet lærer ock tyvärr höra, att det Gunås äfven är fattigt. Jag inser nog att 7000 Rubel (som jag uti min första plan hos Grefve Rumänsoff på 3 år begärte och hvarmed jag dock möjligen med sträng hushållning kunde komma till rätta ehuru Köppen t.ex., som af egen erfarenhet känner, hvad det vill säga att i sådant ändamål beresa Ryssland, redan då tyckte, att det för en resa med så vidtomfattande plan var nästan något för litet tilltaget) för vår finska statskassa alltid är en betydlig summa, hälst till ett företag, som alltid i vettenskapligt hänseende lönar mödan, men der man ej i förhand på spiken kan kalkylera alla deraf uppkomna fördelar, då der först genom sjelfva forskningen skola utredas. Ytterst förargligt var det derföre, att det herrliga projektet med Frähn så skulle gå öfverända och det ännu till på ett sådant sätt, som det

Sid. 44.

nu tyckes, att det verkligen skett. – Emedlertid vill jag behjerta Fr. råd, att ej derföre ännu uppgifva hoppet eller än mindre mina hithörande studier. Kunde jag än vidare räkna på fortfarandet af den välvilja för mig hos Baron Rehb. som han nyligen ådagalagt, så tviflar jag visst ej på, att om man passade på tillfällen, lägenheter kunde yppa sig, att för skäligen billigt åtminstone göra en liten resa till de der nejderna. Jag har till och med studerat uppå, att företaga en fotvandring, som så mången annan i sådana fall utfört, skulle jag bara få en kamrat med mig, så skulle mitt hufvud ej säga nej. Också skulle en sådan färd aflöpa med vida mindre kostnader. Emedlertid måste jag tillstå, att en sådan resa öfverallt för mig vore en rätt beqväm och passande. Må det nu gå huru som hälst, så

skall jag ej åtminstone uppgifva mina hittills drifna studier. Jag är öfvertygad, att de redan i sig sjelf ej äro utan sin nytta. Så snart jag kommit ins Reine med Warägerne, är min afsigt, att gripa mig an med det Evangelisterna på Mordvinska, som Ryska Bibelsällskapet börjat och försöka derifrån på Abstraktionsvägen utkasta en Mordvinsk Grammatika. för att tillika profva min egen förmåga att vänja mig att med ringa tillgångar behandla ett främmande språk. Jag har rekvirerat mig en Lappska Grammatika och ett Lapskt Lexicon, för att dervid tillika parallelt studera Lappska och Esthniska. Så hoppas jag dervid ock finna ett rikt utbyte för mitt Glossarium compar. som jag hittills blott i förbigående samlat och som dock redan innefattar circa 700 ord. Men det torde vara hög tid att sluta. Då du nu vistades der ute på landet, har man så sällan tillfälle att muntligen få språkas med dig. Af den orsaken må du förlåta mig mina vidlyf-

Sid. 45.

o

tiga expectorationer, hvilka med all sin omständlighet och vårdslöshet dock äro uttryck af den uppriktighet och tillgifvenhet, hvarmed jag alltid hoppas att kunna anse mig för din vän och tjenare.

D. 25. På f.m. var jag med alla fruntimren (äfvén en hop främmande ifrån staden) ridandes till Särkes, hvarest ytterst sköna nejder förekommo) hvilka jag dock till min skam nu såg första gången. Mot aftonen for jag med H. till staden och låg öfver natten hos dem.

D. 26. Hos Mayer. Han ville uppdraga mig en tysk öfversättning af Muravjefs resa till Turkmenien och Khiwa. Om vilkoren kunde jag ingenting säga, innan jag hört mig före annorstädes, hvad man vanligen plägade betala. Prof. Fr. afrådde mig alldeles, att gå in på halfva vinsten af hela företaget. - Hela aftonen på visit hos Mas. D. låg hos Sirén. -

D. 27. Hos Gretsh. Han bekräftade, hvad jag redan i går hörde af Oldekop, att man vanligen betalte 30 Rubel för ett tryckt arka – Derpå vill H^f M. alldeles ej ingå, utan yttrade sig heldre vilja vänta, tills den franska öfversättningen utkommer, hvarifrån han sjelf kunde öfversätta verket på tyska. Detta hans förklarande, äfvensom åtskilliga andra blandinenta och försäkringar, att jag ändock aldraminst äfvén genom kontrakt på halfva vinsten kunde vinna detsamma, som på den af mig föreslagna vägen, fick han mig till det för sig angenämaste och fördelaktigaste, hvilket jag dock redan ännu samma dag högeligen ångrade, helst detta dessutom ej blir allenast en simpel öfversättning, då jag äfvén skall dels beriktiga dels komplettera verket genom det hvad andra sagt om samma

Sid. 46.

nejder, hvaröfver han ville förskaffa mig en fullständig samling med tillhörande Kartor &c. – Middag hos S. Jag återkom till Tox. om natten

D. 29. började jag åter med Krönikorna.

D. 30. på e.m. med alla fruntimmer en ritt af mer än en mil, hvaraf jag ännu

D. 31. var temligen trött och styf. – Jag råkade komma till Schlyter (Gessler) till deras middag och drack der flere glas Madera -

Augusti 1822.

D. 1. Aug. tidigare upp att skriva brev till Bl. med Sch., som i dag med sin familj återreste till staden - -

Mot den 3. pollution. – Badade. -

D. 4. likaledes. – Jag reste till Past. Avenarius i Woles, spisade der middag samt drack Caffee och Théé och återkom om aftonen. – Om natten åter pollution. – Det börjar blifva för betänkligt. -

D. 5–8 ej alldeles välmående. – Liten rörelse. – Till

D. 9. pollution. – D. 9. erhöll jag ifrån Bokhandlaren Mayer i staden: Geographische und Historische Aufsätze für Schullehrer Leipz. 1793–1796 samt: Breitenbauchs Beiträge zur Geschichte der unbekanntten Reiche von Asien und Afrika. Weim. 1800. – I staden förärade han mig Timoleon der Befreier, ein dramatisches Gedicht von Ernst Raupach. St. Petersb. 1814 -

D. 10. Jag började äntligen min öfversättning af Muravjefs resa.

D. 11. tidigt upp. Jag måste med Mad. Issiadineff stå fadder för ett gossebarn ifrån byn. – Mot

D. 13. högst orolig sömn. – Något illamående såväl denna, som följande

14. då jag tidigt uppvaknade. – Sedan jag igenom-

Sid. 47.

lupit Geographische und Hist. Aufsätze für Schullehrer, började jag i dag läsa: Köppens Списокъ Россійскихъ памятниковъ som Prof. Frähn medgifvit mig. – Jag öfverraskades af ett bref ifrån Biskopen, hvaruti han proponerar mig, att i höst åter flytta i hans hus för att bereda hans äldsta son till studentexamen och sedan i vinter följa honom till Åbo, ett förslag, hvilket ej annat kan för mig än vara angenämt och hvilket jag sjelf en gång för hans son sjelf liksom i förbigående uppkastat. – Svårigheten är nu blott den, att jag isynnerhet å Kruskopfs sida här fäst mig till vintern. Ett medelförsök vore derföre, att äfven få Bisk. son hit på de par tre månader, hvilket jag skall föreslå. – Om natten på mycket lång tid ingen sömn. – En och annan af de följande nätterna var det sammaledes. – Jag försökte

D. 17. att simma. – Om aftonen ankom Hipping ifrån staden. -

D. 18. officierade vi tillsammans. Han förrättade den öfriga gudstjensten och jag predikade. – Den anmärkningen gjordes ännu, att jag predikar för fort; men en viktigare gjordes, att jag på predikstolen är alltför stel – ett svårt fel, hälst det ej lärers kunna botas, utan att derigenom ännu ett större skulle uppstå – affectationen. – Min verksamhet för dagen frambragte dock hos mig sjelf en gladare sinnesstämning.

Sid. 48.

D. 20. tidigt om morgonen reste Hipp. härifrån till Finland. Först efter hans resa föll det mig in, att jag rätt väl och passligen kunnat och bordt resa med hem, hälst han blott blir bort 2 veckor. – Sant är, att jag har angeläget att resa till staden; men det hade dock ännu kunnat blifva. – Tanken på min dumhet gjorde mig rätt modstulen, hälst jag dessutom genom en viss disposition till en envis hufvudverk – alldeles icke var välmående. – Min läsning uti dessa dagar har varit ingen eller obetydlig. Sedan min öfversättning stannat, då jag halkat fast ej blott vid enskilda ord utan hela ställen, har jag studerat Ehrströms läsebok. - -

D. 21. restituerad.

-

D. 24. före soluppgången for jag till staden. – Frukost hos Biskopen. Med honom blef intet afgjort. Om mitt förslag att gossen skulle komma hit ut, ville han först konsulera med sin son och fru. Dessutom är den svårigheten, som jag redan förut visste, den att deraf uppstår ny betänklighet, att Skottes ej ville bestämma något visst för honom. – Jag var dåraktig nog, att åter i förbigående låta spä åt mig. En vankelmodighet i vissa planer och önskningsar, en längtan att göra slut uppå min

oro uti något hvad jag ville och icke ville, hafva förmått mig till denna idé. – Jag fick också ett ordentligt orakelsvar, hvilket jag kan tyda huru jag vill. – Hvad det rätta är, skall väl framtiden utvisa. – Ifrån Hippingens tog jag

Sid. 49.

andra bandet af Finn. Magnussens öfversättning af Eddan, som nu ankommit för mig. – Om aftonen med Wulf. hos Oldekop. -

-

D. 25. Äfvenledes mycket spring. Hos Poll. som angående 2 ställen uti min Kritik önskat att få tala med mig. "Der Mensch ist eine Pflanze der Erde" kom bort, äfvensom pectori uti för capiti uti Non ego detrahere &c. På e.m reste jag. – Sirén beslöt att göra mig följe till Toxowa – Vi ankommo i god tid.

-

D. 26. blef för hans närvaro ingenting gjordt. Äfven St. ifrån staden var ut, samt en bekant redan ifrån sommaren, en Adjunkt vid Medicinska Akademien, en viss Protopopoff, med hvilken jag härstädes underhållit mig på latin.

-

D. 27. for S. bort. Jag började afskrifva en foliant af Manuscripter, som jag genom W.t ifrån den nyligen afledne W.ns samling erhållit, innehållande Diplomatsiska Acter emellan de bägge Nordiska rikena i 17 århundradet. – Detta fortfor hela veckan. – Somliga dagar af ett mera ängsligt sinnelag. Issiad. flyttade härifrån Måndagen och Tisdagen. – Föröfrigt alla fruntimren qvar utom de 2^{ne} af den familjen. Jag har nu stått till dem uti ett dragligare förhållande. -

D. 31. efter åtskilliga mer och mindre oroliga nätter (hvarunder ock en poll.) har jag i dag föresatt mig att bada, hvarmed jag äfven

September 1822.

D. 1. och 2. Sept. fortfor, utan att jag åtminstone förkylt mig deraf

Sid. 50.

Ännu d. 10 badade jag. – Afskrifningen af Manuscripterna fortfor oafbrutet. På sistone måste jag till och med vaka om nätterna och dock blef ännu litet qvar, då jag

-

D. 12. for in till staden. Men jag har ock afskrifvit i det närmaste 100 ark. -

-

D. 13. Hipping ville föra mig till Middendorf, som blifver Inspector vid det ny blifvande Gymnasium, hvarvid jag äfven något speculerat få Lärare-beställningarne i Latinska och Grekiska språken. – Ett stort hinder är redan det, att föredraget måste ske på Ryska. – Jag ville dock tala med honom. Han var ej hem. – Sednare hörde jag genom H. att Curatorn redan lofvat bort den latinska lectionen och att till den Grekiska en man torde söka sig, med hⁿ jag ej ens ville eller kunde concurrera och så har jag låtit hela den speculationen fara. Jag återförde till Prof. Frähn Köppens Список российских памятникамъ. Äfven begåfvade jag Prof. Fr. med det andra öfverloppsexemplaret af Äreminnet öfver Porthan, så mycket häldre, som han uti ett pakett genom Past. H. tillsänt mig ett exemplar af sina i år utkomna afhandlingar: de Chazaris, Profilation [?] och Antiquit. Muhamm. Monumenta Partis 11. – Hos H^r Mayer förblef jag till middagen och tog af honom: Herodoti Opera af Tauchnitzska Editionen, Rühs Gesch. d. Mittelalter och Zennes Erdansichten. – Hos Gräff köpte jag till en present åt Mams. L.S. för föräringen af en liten gåfva Rosaliens Nachlass, äfvensom för Bl.s räkning Gattels Spanisches Lexikon. – Hela aftonen hos Biskopen, med hvilken det ändt-

Sid. 51.

ligen blef afgjordt att hans son kommer hit ut på landet till jul och att jag sedan följer med honom till Åbo för att introducera honom till Student.

D. 14. hvarjehanda spring. – Middag hos Ståhlb. – Om aftonen sent for jag ut och hemkom kl. 1 om natten.

D. 15. gjorde jag ej mycket. Genom mina mångfaldiga stadsgåfvor hade jag gjort mig Damerna i huset bevågnare, så att ett vänligare förhållande derigenom uppstod.

D. 21. Fruntimmerna reste i dag alla sin kos, lyckligt nog, ehuru det förekom rätt tomt, då de ej äro der. – Jag har min sann under hela veckan ej uträttat något, och de der Tändelagen hade kunnat gripa vidare omkring sig, om de stannat längre qvar. – Ibland andra tidsfördrif, hvarmed jag, utan den lärrika lecturen af Löbs [?] Kindermärchen som jag erhållit från staden, i sällskap med den sysselsatt mig, har varit öfningar uti Chifferstil, hvartill jag meddelat dem ett till mig förut öfverlemnat Alfabet. – Man betjente sig deraf genast att bry mig för vissa Inclinationer, som man ej alldeles utan grund må hafva trott sig upptäcka hos mig. Man hade förundrat sig, huru en Filosof kunde komma så långt, såsom mitt svar med flit var affattadt i hänseende uppå mitt förhållande till detta fruntimmerssällskap under hela tiden och det i hänseende kan vara ett document, tjenande att upplysa mitt sällskapliga förhållande härstädes åtminstone till dess orsaker, vill jag här inrycka det.

Man hade skrivit: "Que pensera-t on du philosophe?" Jag svarade derpå: Qu'est ce que c'est que la vraie philosophie? – Ayez la bonté d'ana-

Sid. 52.

lyser le mot de philosophie & vous trouverez bien, que je ne fais que remplir mon devoir, ce aimant & même en aimant la Sophie (min mening förstod väl ej den Sophie, hvartill detta var ställt – skadar emellertid ej) qui pourtant ne voudra pas jamais m'empecher d'aimer néanmoins toutes bonnes filles, quelles que ces soient soit qu'elles s'appellent Marie (!), soit, que d'autres noms, à condition seulement qu'elles soient bonnes & sincères, comme je m'efforcerais en effet moi-même de l'être envers tous, qui, à force de me connaître parfaitement, ne restant pas dans l'extérieure se donnerant de la peine de penetrer jusqu'au fond de mon coeur. – Härpå svarade mig en annan. "Et moi je n'ai rien à dire contre votre écrit. NB, si vous êtes de bonne foi. Seulement j'ai remarqué que vous êtes d'abord prête à penser mal de qui que ce soit & que vous restez longtemps dans votre première opinion, quoique vous voyez le contraire avec le temps. Et puis vous perdez bientôt cette même bonne opinion de la même personne, à la moindre imprudence, qu'elle fait. N'est ce pas une preuve d'une trop grande severité? Et les sages ont dit: qui est severe envers les autres, est indulgent envers soi. – Vous penserez peut-être, que c'est trop sincère:" – Detta syntes innehålla ett steg till närmare förklaring öfver fordna missförhållanden, hvilken man genom muntlig kommentar ännu om aftonen

Sid. 53.

sökte understödja. Det kom likväl ej dertill, antingen man ännu fruktade derföre, eller jag trodde mig se en sådan farhåga. I alla fall förklarade jag mig tydligt nog beredvillig att aflemna förklaring och räkenskap öfver hvad man behagade. Dermed har det dock nu för denna gång blifvit, då jag ej skriftligen ville inlåta mig dertill och man å andra sidan i alla fall syntes sky en muntlig diskussion.

D. 23. under det jag på en promenad tycktes mer än blott längta efter något besök, fann jag vid återkomsten min vän A. St. ifrån Gub. hos mig.

D. 25. e.m. fick han mig öfvertalt att följa med sig till staden. – Jag tog mitt kvarter hos Schl.

D. 26. erhöll jag ifrån Danm. genom Hippings rekvisition: Björn Haldorsens Isländska Lexikon, Finn Magnussons Nordiska Archaeologie; 3^e delen af dess Edda, Nyerups Wörterbuch der Skandin. Mytologie, Rasks Vejledning till det Isländske Sprogs studium och Treschows Elementa till Historiens Philosophie. – Om aftonen hos St.

D. 27. Middag hos Mayer. – Om aftonen hos Iss. och Ketzler.

D. 28. Ifrån Grefvens Bibliothek lånte jag: Tomerna IV, VI, V VII, VIII af Recueil de voyages au Nord-Amsterd. 1732; Bergeron Voyages en Asie och C.W. Böttigers Heinrich der Löwe. – Middag spisade jag hos St. och gick

Sid. 54.

derifrån sedan på e.m. med flickorna till Mad. M. för att hälsa på Madam Br. hvarefter jag följde samma genom henne förstärkta sällskap till Madam B. och sedan på hemvägen ännu beledsagade mina ledsagarinnor till Biskopens, der jag spisade aftonvard.

D. 29. sökte jag förgäfvets lägenhet att slippa tillbaka på landet. – Aftonen tillbragte jag hos Bisk. -

D. 30. återkom jag om aftonen till Toxowa. –

Oktober 1822.

D. 4. Oktober for jag med prosten och dess barn till Osselki Fabrik på bröllop. – Till att frossa var der nog tillfälle; men föröfrigt bemärkte jag alldeles inga synnerliga bröllopsplägseder hos de der Tyskarna. – Dansa gjorde jag ej och det hade blifvit för mig temligen ledsamt, om jag ej stött på en i Halle född Prikatschik, som genom sin större kännedom af fäderneslandet och genom sina under mångfaldiga resor förvärfvade erfarenheter var rätt underhållande. -

D. 5. återvände vi.

D. 6. Hufvudverk, jag vet ej, om i följd af bröllopet. I går befann jag mig temligen väl. – Jemte min öfversättning har jag i denna vecka studerat Fr. Schlegel: Über die Sprache und Weisheit der Indier. – Eftermiddagen blef opassligheten än kännbarare och oangenämare. – Förmodligen någon förkylning. – Om aftonen

Sid. 55.

eldades för mig och Mamsellen, som äfven plågades af samma plågor, badstugan. -

D. 7. aftog min hufvudverk efter häftiga magref; men återkom, ehuru i en ringare grad

D. 8. – Jemte min öfversättning har jag nu börjat läsa Porthans Historia Bibliothecae Acad. Aboensis. – Om natten lång tid ingen sömn.

D. 10. Prosten erhöll ifrån Biskopen uppdrag att resa till V. och undersöka ett uppkommit missförstånd emellan Pastorn derstädes och godsinnehafvaren öfverste Rennenkampf och söka förlika dem. – På hans trägna persvasioner följde jag med och hade ej skäl att ångra det, ehuru jag förmodade, att det skulle blifva blott tidspillan och vi i stället för att ännu samma afton återvända, först återkommo

D. 11. om aftonen. – Det blef nämligen nödvändigt att efter båda parternas önskan göra en resa vidare till en by Nikulais, 16 verst längre. Uppå denna bys ägor hörde jag af Pastor Av. (som väl ock hört det) att uppå kärren vilda (!) rovor till en storlek af 2 a 3 tt skola växa. – Efter hvarfvets lyckliga utgång, hvartill jag genom deltagandet i de ömsesidiga diskussionerna kan tillägga mig äfven betydlig del, återvände efter intagen middag

Sid. 56.

hos Öfverste Rennenkampf vi hem. – Föröfrigt var umgänget med denne bildade och genom myckna resor under sina fälttog erfarne Man ytterst angenämt. - - Till

D. 12. pollution, – Till

D. 18. d^o - - Jag har åter förslöst flere aftnar till spel (Verkehr) och derigenom ej kommit till någon läsning. – Om dagarne har jag nämligen flitigt öfversatt, för att i slutet af nästa vecka (vill Gud) föra Manuskriftet till hela första delen med mig, hvilket numera också ej kan blifva mig så svårt, då jag redan kommit temligen nära slutet.

D. 19. for jag med Prosten till Keltos. Vi hade under vägen sådant regn, att jag blef nästan igenomvåt och måste till en del ömsa kläder vid framkomsten. – Pollution till

D. 20. Jag bevistade Gudstjensten och sedan förhöret och de öfriga Visitations förrättningarne i kyrkan. – På e.m. anställde jag för mitt ändamål revisionen med Kyrkoböckerna.

D. 21. E.m. foro vi åter hem. – Vägen hade blifvit genom regnet ännu sämre, men vi kommo nu åtminstone torra hem. Skakningen torde bragt hufvudverk hos mig till utbrott. Grundlagd var den redan dels genom den af regnet vid ditresan för-

Sid. 57.

värfvade snufvan, dels genom mitt vanliga frosseri vid sådana tillfällen till förströelser – Hupels Bemerkungen über Ingermanland uti 13 och 14 St. af dess Nordische Miscellaneen, som jag hade med mig, utgjorde der min enda lecture. Till

D. 23. Pollution. - -

D. 24. slöt jag ändtligen den första delen af öfversättningen. – Den andra skall jag vill Gud efter återkomsten ifrån staden begynna, och fullända, då mer än hälften af hela verket redan är förbi. – Jag började för Oldekops Journal skrifva en uppsats om finska och i Finland utkommande Tidningar, hvarmed jag

D. 25. blef färdig. – Min resa till staden uppsköts till

D. 26. – Jag förde med mig större delen af de böcker, som jag haft till låns ifrån Grefvens Bibliothek,

D. 28. Jag köpte mig Словарь Россійско-Татарскій Тигановымъ; dess Слова Коренныя och Tatariska Grammatika; Moltschanovs Описание архангельской губернии samt Flërows Зырянская Грамматика.

D. 29. Schwans Fransk-Tyska och Tysk-Franska Dictionnaire och Arriani Historia Indica

Sid. 58.

af Schmieders Edition.

D. 30. Julius Caesar af Oberlin den nya Edition af 1819. – Jag har alla dagar spisat hos Bisk. – E.m. for jag tillbaka till Toxowa och förde den unge Cygnaeus med mig. – NB. d. 29. erhöll jag till skänks af Past. Hipping: 16 och 17 B. af Skandinaviska Literatur-Selskabets Skrifter. – Samma dag

förde mig Kollegi-Rådet Frähn till Asiatiska Museum och visade mig dess märkvärdigheter. Ibland språkhjelpredor fann jag äfven Grammatik och Lexikon i Sanskritspråket till hvars studium han uppmuntrade mig och erböd mig alla förhanden befintliga hjelpredor. - - Bandkes Polska Grammatik har jag skänkt åt Schlüter, emedan den i slutet var defekt. – Äfvenledes har jag ökat mitt finska Bibliothek genom Hyödyllinen huvitus Luomisen töistä, som jag köpte i staden. -

D. 31. Såsom den sista dagen i månaden vill jag än i dag hvila mig ifrån arbete.

November 1822.

D. 1. Nov. Började jag öfversättningen utaf andra delen af Muravjew; men denna månaden lofvar ej mycket, att döma af första dagen. Blott ett enda blad blef öfversatt. -

Sid. 59

D. 2. spelte jag åter om aftonen ända till öfver midnatten.

D. 3. var jag åter uppfordrad att stå fadder för ett bondebarn. – Om aftonen åter spel, dock upphörde jag af en tillfällig händelse tidigare. -

D. 9. vaknade jag och uppsteg ovanligt tidigt, neml. redan 4, då det vanliga varit kl. 7 a 8. – litet har jag kommit framom uti öfversättningen och utom dess är Sujews resor min enda lektur för närvarande. – Aftnarne hafva merändels upptagits af spel, hvarvid jag öfverhufvud varit i beständig otour. Detta föranledde mig

D. 10. till det beslutet, att ej vidare spela, åtminstone ej på lång tid.

D. 15. Jag erhöll ifrån Åbo bref med bekräftelsen på den förskräckliga nyheten, att Wahlbeck i Åbo skurit halsen utaf sig – Detta är redan det andra fallet af den beskaffenhet och så mycket mer intrycksfullt, som man ej annat kan än tillika i honom beklaga Finlands allmänna förlust. – Det är rysligt, att en kraft, som är så mäktig i snille, som hos honom, uti moraliskt hänseende skall ändock ända till den grad duka under en förderflig vanas välde, att hon endast på det sättet slutligen kan rädda sin sjelfständighet. – Jag har tillika erhållit med denna lägenhet: Lindahls & Öhrlings Lexi-

Sid. 60.

kon Lapponicum, hela samlingen af Svea, 8 och 9de häftet af Iduna; samt fortsättningen af Mnemosyne och Turun Viikko-Sanomat.

D. 16. Stark hufvudverk, hvarföre jag ingen middag åt, utan i dess ställe gjorde en liten promenad – Jag har slutat aftonläsningen af Abulfeda Geographie uti Büschings Magazin och håller nu på med Müllers Abhandlung von den Völkern, welche vor Alter in Russland gewohnt haben. -

D. 20. Rysk kyrkofest för den härstädes förlagda Militairen. Ryske prästen ifrån Murina var här och officierade uti finska kyrkan. – Redan det var ett bevis på tolerance hos honom, då förut vid ett dylikt fall en rysk regementes prest försmått samma kyrka och hållit gudstjensten häldre uppå godset uti en ria; men ännu skönare var det, att han med vigvatten bestänkte Altartaflorna, Predikstolen och Chorväggarna främst framför alla andra. Äfven så blefvo de rökta. Efter Gudstjensten blef jag med Prosten af Kapit. Busse buden på frukost och några glas vin till Officerarnes qvarter – Mot

D. 22. Stark pollution. Efter badandet mot

D. 23. sömnlöshet. -

Sid. 61.

D. 27. Att skrinna på en putt. Min mage har varit litet i oordning Till

D. 28. pollution. – Jag har slutat mitt cursoriska studium af Stritters Memoriae (de 2 första delarne) och Vastovii Vitis Aquilonia. -

D. 30. Om aftonen hos Baron Cedercreutz och Bernaschoffs, tillbragte aftonen rätt angenämt.

December 1822.

D. 1. Dec. – Om natten på lång tid ingen sömn, hvilket tredje gången efter hvarandra redan händer mig. – Min extra lectur har bestått i Müllers och Bayers afhandlingar om waräger och Ryssar. – Uti de sednare dagarne har jag läst åtskilliga resebeskrifningar uti Recueil des Voyages au Nord. – Flere morgnar stigit bittida upp.

D. 6. slöt jag äntligen min öfversättning af Muravjef. – Föröfrigt under dessa dagar mycket villrådlig och orolig i afseende å mitt beslut för den kommande tiden och först och främst, om jag skall här stanna qvar eller ej. – C. har börjat lifligen yttra den önskan, att ännu uppskjuta sin resa till akademien och i det fallet kunde visserligen status quo fortvara, om vederbörande föröfrigt funne sig deruti. – Men hoppet till det projektet har ock börjat försvinna, sedan Prosten nyligen ifr. staden berättade, att B. redan

Sid. 62.

i Åbo lyckats att för sig arrangera allt. - - Emedlertid ville han ännu sjelf med sin far tala derom och detta äfvensom min egen önskan att för åtskilliga orsaker komma till staden, förmådde mig att

D. 7. oaktadt slädföret försvunnit, på kärra med honom fara till staden -

D. 8. förde jag mitt Mskr. till Meyer, ifrån hvilken jag gick bort temligen ledsen Jag hade tänkt proponera, att erhålla litet förskott, då jag så snart gjort arbetet ifrån mig, men han afböjde icke allenast det, utan afslog äfven mina anmärkningar, hvilket kan vara rätt så godt, för att ej hafva dubbelt omak för litet eller intet. Jag skall dock åtminstone taga hos honom böcker på liquid. Nu tog jag åter: Ritters Erdkunde. I^r Th. Neue Auf l., Sprengels Gesch. der wichtigsten geogr. Entdeckungen. – Ifrån Tyskland har jag genom honom erhållit: Rhode über den Anfang unserer Gesch., Cornelius Nepos mit Anmerkungen von Bruni. 3 Aufl. – Historiæ Graecorum antiquissimorum Fragmenta af Creuzer, Dobrowsky Institutiones Linguae Slavicae

Sid. 63.

hos kollegirådet Frähn. – Han uppmuntrade mig att ej ännu lemna mina reseplaner, eller denna orten, utan utarbete något, hvarigenom man åter kunde anknüpfen hemsökningar. – Af H. hörde jag resultatet af hans underhandlingar med Dir. vid det blifvande Gymnasium Middend. angående Prostens gossar. – Det är tillika så oekonomiskt fördelaktigt, att jag ifrån den stunden börjat alfvarsammare tänka på skiljmassan och Åbo. – Jag hade redan förut hört att Erkeb. Tengström i Åbo utlagt hos Stats. Secr. Rehb. goda ord för mig i afseende å den projekterade Resan till det inre af Ryssland, och rådde mig att nu sjelf gå till honom, hvilket jag

D. 9. verkställde. Han emottog mig mycket artigt och lofvade så snart Kejsaren återkommer föredraga saken, med tillägg, att han trodde, det skulle gå för sig, ett löfte af den vigt, att H. efteråt redan på förhand gratulerade mig. – Han utbad sig blott ännu ett korrkt prospektus af hvad jag trodde deraf kunna härflyta för en nytta. Den borde blifva på franska författad. Jag lofvade lemna honom densamma och skiljdes, sedan jag tackat honom och lofvat

Sid. 64.

ifrån nu uppoffra min tid åt förberedelserna – af Herr Anderson vid Bibelsällskapet betalte hederligen med 25 Rubel mitt besvär vid genomgåendet af finska öfvers. till Schuberts Herzensbüchlein, hvaraf jag ock erhöill ett honorar-Exemplar. Dr Paterson talte med mig på förhand om korrekturen af en Stereotypedition af finska Bibeln. – Efter middagen återfor jag till Toxowa allena, emedan Fredrik denna vecka blef hem, för att konfirmeras i nästa Söndag. -

De följande har jag sysselsatt mig med att för mitt behof fortsätta Isbrants resa och Kapt. Müllers Anteckningar om Ostiakerna, äfvenså att perkkurera Böttingers Biografie öfver Henrik Lejonet för de slaviska stammars skuld. Nu har jag företagit mig ett likaledes kursoriskt studium af Hassels Vollständige und neueste Erdbeschreibung des Russischen Reiches in Asia. – Om aftnarne har jag dels sjelf läst och föreläst 1^a delen af Fr. Linds Roswitha. -

D. 13. och 14. Nässelfeber, yttrade sig isynnerhet om qvällarne – I går aftons talade Pr. om sina gossar, angående hvilka han ej ännu är ins Reine, oaktadt det ifrån H. ankomne brevet innehållande de åtminstone i oekonomiskt hänseende ytterst oförmonliga resultaterne af

Sid. 65.

förfrågningen hos Middendorf. – Så böjd jag åter känner mig börja blifva för att stanna kvar, har jag dock hittills ej trott mig kunna föreslå det, ehuru det kanske ej vore så alldeles okänt, isynnerhet om det skedde med vidsträcktare utsigter för framtiden. – Styr Gud, så går allt väl. Jag skall låta det komma an på omständigheterna och ej heller mycket ängsla mig deröfver, om jag kommer att skilja mig. – I morgons skickade jag Kruskopf hem till julen

D. 15. och följande var jag i anseende till min opasslighet ingenstädes ut.

D. 16. återkom Cygnaeus, efter hvilken jag skickat i går, då jag sjelf ej tilltrorde mig att fara in. Jag vet ej, om jag skall betrakta det såsom en skickelse, att jag ej kom in, då det hade kunnat medföra en egen bestämmelse åt mina förhållanden. – C. hade nemligen hos sin fader utverkat tillstånd, att ännu få blifva någon tid tills inpå våren hem och begärte deröfver mitt svar. – Jag har redan förut med den föresats att straxt efter nyåret följa G. och Kr. till Åbo, åter börjat spekulera på att stanna kvar här, då gossarne under denna tid varit ovanligt flitige. – Det nya projektet hotade således att störa alltsammans, hälst äfven i afseende å Kr. hvilken jag halft om halft i sommar lofvade nu åtminstone föra till Åbo, uppstår ny kinkighet. – Emedlertid borde jag med mitt herrskap här komma

Sid. 66.

ins Reine. Att mitt projekt att qvarstanna ej skulle vara dem okärt, kunde jag med skäl förmoda, imedlertid var det svårt att dermed komma fram, då de sjelfva ej direkte i det hänseendet yttrat sin önskan och tvärtom i staden börjat inleda underhandlingar för fallet af min skiljsmässan. Föreslog jag derföre något annat, så kunde det synas, såsom ville jag tränga mig på dem. Å andra sidan ansåg jag det för min pligt att i alla hänseenden vara upprigtig mot dem och genom samtal med dem konsulera om ett gemensamt interesse. – Efter många deliberationer hit och dit segrade dock känslan af pligt öfver min egenkärlek och jag är glad, att hafva gjort, hvad jag gjorde, utgången må nu blifva hurudan som hälst. Jag föreslog nemligen

D. 18de om aftonen, att låta saken blifva in statu quo, antingen att då C. blef qvar här, eller ock, hvilket jag häldre såge, de andra gossarne vore med så länge i staden, tills jag med Cs. blefve färdig att resa till Åbo. – Jag ville arbeta på min disputation och ställa så till, att jag utan lång tidsspillan kunde blifva färdig med specimen i Åbo och sedan åter hit återvända. – Den egenteliga decision uppskjöts till nästa vecka, tills han hunnit i staden höra sig före, om be-

Sid. 67.

skaffenheten af det nya Gymnasium och om möjligt hafva sig en utväg att employera sina söner reserverad, om och när jag kommer att lemna dem. – Dervid är det nu; jag vill med Gud i morgon eller öfvermorgon resa in till staden och tala äfven med Biskopen, att det åtminstone kan i afseende å hans son blifva uppskof. Med Kr. skall jag söka komma öfverens så godt jag kan. Det är lycka, att jag ej gifvit mer än ett obestämdt löfte på den handen. – Gud må nu sjelf föröfrigt styra saken till det bästa. -

D. 19. Det synes redan vara afgordt att jag stannar qvar. Emedlertid slipper jag i anseende till Nevan ej till staden att rådpläga med Biskopen, på hvilken det härvid ock mycket ankommer. Emot

D. 20. stark pollution, äfvenså till

D. 21. Jag har ock till mina tänkesätt i dessa dagar varit ganska sinnlig. – I dag har jag slutat mina Excerpter ifrån Hassels Geografia öfver Ryssland och nu tillsvidare börjat Dobrowskis Slaviska Grammatik. -

D. 22. på f.m. reste jag till staden. Hästarne måste jag lemna på Wiborgska sidan, hvarifrån jag sedan gick till fots öfver Petersburgska sidan till Wasiliostrow, hvarifrån man hade sagt, att jag skulle kunna komma öfver till den egenteliga staden. – Väl hade folk

Sid. 68.

om dagen gått öfver isen, men i anseende till mörkret släppte man ej mer. I anseende till grannskapet besökte jag då Prof. Frähn, som hade hört utaf mina utsigter till resan och uppriktigt fröjdade sig deröfver. – Ifrån honom gick jag till Mayer och bad honom gifva mig nattqvarter, tills jag om morgonen kunde komma öfver. -

D. 23. Var nästan hela Neva full med menniskor. Bisk. underrättade mig om att Past. H. redan inacorderat Prosten S. söner uti det nya Gymnasium, en nyhet, som sedan äfven H. sjelf bekräftade. Jag måste efter B. önskan hämta honom dit till middagen för att hålla conseil öfver hvad beslut, som för mig borde tagas. Han hade redan förut om morgonen gifvit mig det rådet, att öfvergifva Skottes barn och efter par månaders vistelse hos honom och med hans son fara till Åbo och sedan under terminen speciminera. Då äfven H. trädde uppå hans sida och det i afseende å S. syntes dubiöst, så började jag ock med mera alfvare tänka på skiljmissa och meddelade efter hemkomsten andra morgonen

D. 24. resultatet af öfverläggningarne i

Sid. 69.

staden, såsom ledande till ändelig skiljmissa, hälst jag ändock ej vågade inlåta mig i nya fördrag på ett helt år, såsom han önskat. – Skiljmissan synes nu derföre för andra gången verkligen vara afgjord. Han reste till staden med Pastor Aw. ifrån Wol. och sin dotter. Den vissa tomhet, som huset derigenom just nu erhöll, bidrog att göra mig åtminstone för hela förmiddagen orolig och oförmögen till något företag. – Jag kommer att lemna huset ej utan uppoffringar. – Redan nära dertill skulle jag till och med genom en förlängd condition här af blott på ett halft år vara alldeles utan skuld, då jag deremot nu måste uppskjuta den fullkomliga utplåningen uti en osäker framtid. – Mina disciplars ändrade uppförande i sednare tider; äfvensom ett kraftsfullt Entgegenretten å mitt herrskaps sida i allmänhet, och just der, hvarest jag mindre väntade det, har efterhand gjort mitt hjerta mera varmt för huset, så att jag till och med ej kunnat förneka det de svärmerier, hvartill det af så oföväntadt angenäma anledningar velat öfverlemna sig. Dock sjelfva denna dagen påmin-

Sid. 70.

ner mig just om, att det äfven förut och till och med i vida högre grad ägt rum, då jag likväl dels tvungit mig sjelf dels blifvit tvungen att försaka. Om denna tanke och jemförelse å ena sidan gör mig så mycket mer nedslagen, så tröstar den mig å andra med det hoppet, att äfven denna svårmodighet skall nå sitt slut, då högre grader förut blifvit öfvervunna. Blotta möjligheten är ju i det tillkommande lika skimrande som i det förflutna fjärran, eller bör åtminstone vara det. Sic forsan fata voluerunt förut och nu. – Förunderligen har Herren dock hulpt mig fram dageligen. Hvi skulle jag misströsta om min framtid? Med denna fasta tillförsigt vill jag i år sluta min julafton. -

D. 25. Ytterst matt och sömning. Med största ansträngning kunde jag förmå mig att åter begynna fortsättningen af det i somras genom öfversättningen af Muravjevs resa afbrutna studium af Ryska Krönikorna. – På e.m. bättre. -

D. 28. Cygnaeus reste bort till staden och jag for med Prosten och Sasha till Lembala samt derifrån

Sid. 71.

D. 29. efter förrättadt Pastorsval med Groundstr. och Sasha vidare om aftonen till Naumala, dit vi kommo just under en pågående bal. – Jag hade förut hört deraf och kunde också med säkerhet förmoda, att jag der skulle få träffa mina motståndare, Prosten Strohlman ifrån Walkjärvi. Jag var till en del sjelf inquiet i anseende till de möjliga följderna af vårt sammanträffande; men beslöt att best hända, hvad hända ville, å min sida iagttaga all möjlig delicatess och foglighet. Till min tröst berättade mig H. Kr. att han sjelf redan yttrat sig, att han fått tillfälle att läsa min förklaring och att vi vore försonta. Vid min presentation yttrade han sig angående vårt förhållande på ett sätt, som utmärkte att han verkligen ej mera var mig så afvoigt sinnad. Det intog mig så mycket för honom, att jag redan ärnade proponera en fullkomlig försoningsskål med honom, hvilket dock ej blef utaf. Vid afskedet bad han mig den andra dagen vid förbifarten vika in och hälsa på sig.

D. 30. Afgjordes med Kr. att hans son också ännu skulle blifva hem, tills jag blefve färdig med Cygnaeus, då vi allesammans skulle sedan följas åt till Åbo, der jag äfven skulle bo med honom, så länge jag sjelf kvarstannade. – Liquididen deremot

Sid. 78.

aflopp mindre ex sententia. Sjelfmant erböd han mig tillsvicare 100 Rubel, hälst till skjutsen. – Väl vill jag tro, att han dermed ej anser mig för hela tiden betald, men det kommer dock att göra ett streck uti mina kalkyler, då jag, i fall jag fått utaf honom hvad jag hoppades, skulle betalt åtminstone större delen af min skuld, innan jag åter lemnar dessa nejder. Jag vet rätt väl hans svåra omständigheter, och ville derföre ej göra bruk af mitt i går med honom ingångna broderskap och i

afseende å mina finansiella desideria oroa honom med min upprigtighet. – Han följde oss på e.m. jemte sin son till Doctorn och Prosten Str. der vi blefvo efter allt utseende väl emottagne. Att den gamle ännu i dag såsom i går ändock tycktes känna en viss förlägenhet, gjorde mig rätt ondt. Jag emottog här emot min vana i sednare tider ett glas toddy, hvarmed jag, då det led till afresan, trädde uti allas närvara framför Gubben och yttrade till honom, att det herrskat emellan oss ett förhållande hvilket, såsom, jag hoppades och vore öfvertygad om, mindre hade sin grund uti något misskännande af hvaran-

Sid. 73.

dra än deruti att vi kanske å ömse sidor missförstått hvarandra. Så angenäm min resa öfverhufvud hade varit, så mycket ljufvare vore det för mig att kunna skiljas ifrån hans hus, hvaruti jag äfven för första gången hade det nöjet att vara, med det medvetande att han, en man hvilken jag alltid skulle med upprigtighet och värma fortfara att i anseende till sina stora och viktiga förtjenster om det fosterländska högakta, ej mera hyste emot mig något groll. Han å sin sida försäkrade mig derom och ansåg striden emellan oss genom min förklaring för bilagd. – Vi blefvo persvaderade att stanna till qvällsvarden, hvarefter vi kl. 10 vid lag derifrån afreste. Gubben bad mig äfven framdeles besöka hans hus och var nu så artig emot oss, att han lät sin dräng följa med oss, för att beledsaga oss öfver ett obekant träsk. – Vi kommo till Lembala först kl. ½ till 3.

D. 31^{sta}, hvarifrån återresan med dagen gick för sig till Toxowa, dit jag lyckligen ankom, hjertinnerligen glad öfver att tillika under min resa hafva uträttat ett så oförmodadt lyckligt hvärf och på slutet af det gamla året hafva på ett sådant

Sid. 74.

sätt slutat en strid, som jag väl aldrig ansett för farlig; men som dock rätt mycket oroat mig genom det förhatliga i sig sjelf. – Såsom vanligt, var det mig efter återkomsten rätt svårt att vidtaga något, sedan jag kommit utur takten. Och det vore dock för mig nödigt att genom arbete skingra den oro, som åtankan uppå skiljsmässan härifrån väcker.

[på eget blad:]

Philosophie Doctorn Höglärde Herr And. Joh. Sjögrén

St. Petersburg

Toxova

Att aflemnas hos H^e Pastor Hipping eller hos Cantorn vid Finska Församlingen Herr S. Tallgren. -

1823.⁵⁵⁰

1.

⁵⁵⁰ På försättsbladet: Päiväkirjat 1823–1826.I syysk. 1909 tulleet kirjastoon maist. A.A. Lähteenkorvan luota. = Dagböckerna 1823–1826.I anlänt till biblioteket i september 1909 från mag. A.A. Lähteenkorva.

Sid. 1.

1823

1.

-

Januari 1823.

D. 3. var jag redan först ärnad att lemna T., men uppskjöt min afresa till

-

D. 4. Så nödigt jag hade om penningar, ansåg jag mig sjelf och rättvisan skyldig att vid liquiden afräkna en hel månad, då tiden för min bortovaro under ett år och 4 månader på åtskilliga resor dels till staden, dels längre under helgdagstider efter en af mig noggrannt anställd räkning belopp sig till i det närmaste 2 månader. – Afskedet blef mig emot min förmodan temligen svårt. – Först om aftonen ankom jag till staden. -

-

D. 5. förekom mig temligen öde och ledsam. – Om aftonen gick jag, för att något förströ mig till St. – De mångfaldiga och blandade njutningarne julafton bidrogo till att göra mig

-

D. 6. lika ledsam och tom, då jag ej var i stånd att med alfvare företaga något. -

-

D. 7. for jag ut till Toxowa med Schl. – Korrt efter vår ankomst förrättades dopet, hvarvid wi stodo fadder.

-

D. 8. förgick ännu angenämare.

-

D. 9. var det alltj. Schl. brådiskade ännu mer på vår afresa, som för sig gick straxt efter frukosten. De öfriga blefwo ännu kvar, utom de unga hvilka redan i går af reste. – Natten stark pollution.

Sid. 2.

-

D. 10. började jag läsa med Fr. – Bisk. rekommenderade dertill äfven sin andra son. – Jag var hos Bokhandlaren Bruzelius och kom oaktadt mitt beslut att ej depensera penningar på böcker, antaga fortsättningen af Svensk Litteratur Tidning, som sedan blef min lektur för dagen, hälst jag ensam var hem. Alla andra till middagen hos Rehb. I dag ankom äfven Å. till grannskapet. Det är lycka för

mig, att jag kommit åter uti min lästakt. – Jag känner mig derigenom fri för alla grillfängerier, hvilka ett för starkt hängifvande till spelet med lifligare sinnliga böjelser i sednare tider kunde wäcka. Jag kan då på sin höjd betrakta den sistomtalta händelsen såsom en ännu en svag reminiscenz af den bevågenhet, hvarmed ödet äfven nyligen ifrån en trånfull blick – kanske ville pröfva min ståndaktighet uti ett engång antaget beslut och väsende.

-

D. 12. Hos Bar. M. för att taga ett bref.

-

D. 13. På gratulation hos Baron R. som jag ej träffade hem. B.M. i förbigående äfvensom hos B. M., Statsr. Ad. och Fr. – Med Schl. var jag om aftonen hos M-rds på en fruntimmersvisit.

-

D. 14. köpte jag mig af Bruzelius: jemte 1^a afdelningen af Bibliothek der deutschen Classiker för A.

Sid. 3.

Strahlman: Euphrosynes, Vitalis och Livius Dikter och utomdess af Bokhandlaren Brieft: Wagners englische Sprachlehre. Om aftonen på Nyårswisit hos H.

Redan länge sinnad afreste jag i sällskap med Fin. och F.s syster

-

D. 17. till D.ff, hvarifrån jag, då der var temligen ensligt

-

D. 18. for vidare till G-z. – Redan

-

D. 19. minskades äfven der sällskapet genom denna Z. afresa, hvilken jag oakadt allt mitt bemödande att öfvertala ej kunde afböja. Icke desto mindre uppsköts min egen återresa ifrån den ena dagen till den andra, ända till

-

D. 22. då jag också likväl så sent kom ut, att jag ej tilltrodde mig att mer hinna ända till staden, hvarföre jag då häldre tog vägen öfver D.ff och spisade middag vid förbifarten uppå Sko.

-

D. 23. middagstiden återkom jag, såsom vanligen, tämligen wüste och, med en torrare pung, hvarwid jag dock nu har den glädjen, att hafwa reducerat min skuld ifrån 500 till 200 Rubel. Wore och de betalta! – Såsom sakerna nu stå, synes utsigten dertill ej lättare, än det hittills war, att betala

dubbelt så mycket. – Min läsning på landet har bestått af Vitalis dikter och Treschows Elem. till Hist. Philosophie -

Sid. 4.

-

D. 25. Bref med Arm. till Rel. i Ithis, samt till Bl. i Åbo. – För Krusk.s skuld, som nu är i staden, blef i samråd med Bisk. d. 25 i följande månaden utsatt till resedag. – Om aftonen hos Hip. Äfven på hans inrådan, måste jag börja tänka på mitt reseprojekt, som Bar. Rehb. bad mig tillstålla sig.

-

D. 26. Hos Prof. Fr. och sedan hela dagen hos M. för att genomgå öfversättningen af Muravjefs resa. – Wi kommo ej alltid öfverens om grundsatzerna för en öfversättning och så torde jag, så mycket min ock – hans hand kan winna, dock på slutet litet komma att vara nöjd med det hela. Är jag en förfäktare af trohet och noggrannhet (så vidt nemligen det språket tillåter, hvaruti man öfversätter), så yrkar han, att man alldeles icke skall binda sig vid originalet, utan deraf skapa ett nytt. Redan hafva wi stridt om intagandet eller utlemnandet af en och annan topografisk uppgift, gammal tradition o.s.w. – Tyvärr måste jag hädanefter med honom uppoffra alla mina söndagar. – På några wisiter och sällskapligen njutningar uppå den ledigaste dagen är således intet att tänka. – Jag fann Hr. Meyer och tog: Mones Geschichte des Heidentums im nördlichen Europa, som synes vara ett högst interessant werk.

Sid. 5.

-

D. 27. Jag började skriva på min disputation, äfvensom jag uppsatte Conceptet till Rese-projectet, grundlagdt på det förut till Grefve Rum. inlemnade. – Den omständigheten, att jag ej träffade H. som lofvat att öfversätta det på franska, gjorde att det ej ännu kan aflemnas.

-

D. 28. när han var hos mig, anmärkte han, att jag borde utesluta, hvad jag nämnt om ett förberedelseår, som möjligen åter kunde förorsaka hinder, taga saken på flere för att i stället för 2 reseår, föreslå 3 jemte en resesumma för året. Den större tillökning å kostnader skulle ej betyda något, om saken eljest går för sig, hvartill just nu de mest grundade utsigter äro för handen, hälst genom en giltig tillfällighet Erkeb. T. åter nyligen uppmuntrat B. Rehb. att befordra densamma, såsom jag dels hörde af Bisk., dels sjelf såg ur ett bref, som han skrivit till H.

-

D. 29. erhöj jag af Hipp. Siegm. v. Herbensteins af Adelung och Leo Diaconus. – Jag skulle gå med W. till Z. för att äta middag; men då wi fingo återbud, så böd mig W. på ett wärdshus, hvarefter wi tillsammans woro hos Bruz. Jag frågade, om han ej wille köpa manuskriptet af Gretsches Ryska Literatur-historia. Han mente att derwid ej vore mycket att räkna på Sverige, utom dock fick

jag nu höra af honom, att äfven Ehrström tänkt på en sådan öfversättning. Det är lycka, att jag ej utarbetat min längre ännu.

Sid. 6.

-

D. 30. kom jag för sent till W. för att gå till Z. Jag tillställde H. Conceptet till uppsatsen för Bar. R-r. Hos St. om aftonen. -

-

Februari 1823.

D. 1. Febr. spisade jag med W. middag hos Z. och var sedan med sällskapet hos Old.

-

D. 2. wille jag med W. få göra försök att komma in i hofkapellet; men det lät ej i dag göra sig, då Kejsaren sjelf wore nyligen hemkommen och med hela sin familj ärnade förrätta derstädes sin andakt. – Hela dagen ända till sent in på aftonen hos Mayer. – Om natten pollution.

-

D. 3. bortaccorderade jag hos Bokh. Br. 25 exemplar af min skrift emot andra Svenska böcker i byte. – Hos Paterson. -

-

D. 4. köpte jag Stutlers Memoriae Populorum. -

-

D. 6. och 7. temligen gourmandiskt förlefde i det jag åt dubbla middagar, den ena dagen ock hos St. den andra hos Schl. Den starka kölden lär gjordt, att jag dock ej hade olägenheter deraf. Den sednare erhöill jag genom H.s föranstaltande skriften till Baron Rehb. öfversatt på franska och wille

-

D. 9. dermed infinna mig, men kom så sent, att jag ej mer träffade honom hem. Den var eljest af följande innehåll.

Monsieur le Baron!

C'est en profitant de la permission verbale que Votre Excellence a bien voulu me donner que j'ai l'honneur de Lui presenter un mémoire concernant un voyage

Sid. 7.

que j'ai le desir d'entreprendre dans l'intérieur de l'Empire de Russie pour des recherches d'histoire et de philologie. Je crois inutile de m'étendre ici sur la grande utilité d'une telle entreprise; V. E. de même que tout le monde éclairé en sont certainement trop convaincus. – Les savants qui se sont occupés de recherches historiques et philologiques ont déjà depuis longtemps cru trouver des traces de la langue finnoise dans celles des Sirïanes, des Permiens, des Votïaques, des Tcheremisses, des Mordviens, des Tchouvaches, des Vogoules et de quelques branches du peuple Ostiaque; et selon toutes les anciennes classifications des peuples d'après leur origine, de même que selon le grand et détaillé ouvrage allemand: Handbuch der neuesten Erdbeschreibung les peuples surnommées sont censé être d'origine finnoise à cause d'une grande ressemblance qu'ils ont avec nos Finnois dans leur langue, leurs moeurs & leur genre de vie. – La ressemblance de ces langues a été fondée jusqu'ici sur l'analogie de mots séparés sans que la construction intérieure de ces langues ait été prise en considération; il a été par conséquent tout-à-fait impossible d'approfondir et de développer entièrement ce sujet, car les collections de mots ressemblants sont pour ce but trop insuf-

Sid. 8.

fisants et les esquisses ou pour mieux dire les matériaux rassemblés pour des grammaires de ces langues sont non seulement très pauvres mais encore très incorrects, ce qui au reste n'est pas étonnant parceque les auteurs en ont été des personnes, qui ne sachant point la langue finnoise qui auroit dû leur servir de guide, n'ont pu examiner à fond les idiomes qu'ils ont voulu nous faire connaître. Notre immortel Porthan avait donc bien raison de desirer qu'un homme qui eut une connaissance parfaite du finnois entreprît l'examen et la comparaison de toutes les langues surnommées. Mais il ne suffirait pas de connaître les langues finnoise, russe & tartares, il faudrait encore qu'un tel homme eut approfondi l'histoire et qu'il put en outre parcourir lui-même toutes les contrées habitées par des peuples qui plus ou moins paraissent être d'origine finnoise; il faudrait qu'il visitât toutes les peuplades à commencer des Careliens russes pres d'Olonets et d'Onega jusqu'aux Ostiaques pres de l'Ob et du Konda et qu'il parcourût toute l'étendue depuis les sources du Volga jusqu'à la mer Caspienne et le Caucase. Ce n'est que de cette manière qu'il

Sid. 9.

sera possible d'acquérir une connaissance parfaite des langues de ces différents peuples, de désigner les gradations du mélange et de la dégénération de ces idiomes et de déterminer les différents rapports qui existent entre ces langues mêmes et entre elles et la langue finnoise. – Il est certain que de telles recherches peuvent aussi avoir de résultats intéressants et utiles pour l'histoire de la Russie parceque selon Nestor, tout le Nord de l'Empire de Russie a été primitivement habité par des Finnois; il serait par conséquent indispensable qu'un tel voyageur, sans perdre de vue son but principal la philologie, dirigeât aussi son attention sur les moeurs et coutumes, sur les traditions, sur

les contes & les chants nationaux, en un mot sur tout ce que peut se rapporter à l'histoire de ses peuples.

Si Vôte Excellence daigne accorder Son approbation à l'aperçu que j'ose Lui presenter, je croirais de mon devoir le plus sacré envers la patrie de même qu'envers Vôte Excellence de consacrer tous mes soins et mes forces à une entreprise aussi importante qui deja depuis longtemps a été l'objet de mes plus vifs desirs et pour laquelle

Sid. 10.

je me suis préparé autant que mes moyens me l'ont permis, ayant fait mes études conformément à ce but et étant même arrivé ici de Finlande pour apprendre la langue russe et pour pouvoir puiser dans toutes les sources de l'Histoire de Russie et de Finlande. N'ayant moi-même aucune fortune, ce n'est que par des secours que je puis être mis en état de faire avec succès ce voyage qui, vû la grande étendue du pays à parcourir demande à peu pres trois années de temps, et dont les frais, d'apres les renseignements que j'ai en occasion de prendre, monteront pour le moins jusque'à 4000 roubles par an.

C'est dans l'esperance flatteuse que Vôte Excellence daignera de pas méconnaître la pureté de mes intentions et le desir le plus sincere que j'ai de me rendre utile à ma patrie que je pus avec le plus profond respect

Monsieur le Baron de Vôte Excellence

le plus humble et

le plus obeissant serviteur

André Jean Sjögren

Docteur en Philosophie⁵⁵¹

- Sedan hela dagen åter hos Mayer.

Sid. 11.

-

D. 10. Jag förde min skrift till B. R. Han lofvade föredraga saken.

-

⁵⁵¹ Huvuddelen av brevkonceptet tryckts av Branch 1973, s. 48–49.

D. 11. Jag gjorde byte med Bokh. Bruzelius. Emot 25 Exemplar af min skrift über die finnische Sprache erhöill jag med liten mellangift följande: Celsius Svea Rikes Kyrkohistoria, Fältmarsk. Stenbocks Lefwerne Sverige under Ulrica Eleonora och Fredric I, Svenska folkets Historia under Konungarne af Wasa ätten. Utomdess köpte jag af honom Rasks Angelsaksiska språklära. Natten till

-

D. 12. ingen sömn förrän kl. mot 4. Deraf hela dagen ytterst trög och olustig. – Natten mot

-

d. 13. pollution. – H. skänkte mig ett exemplar af den 1821 utgifna Л(ё)топись Сибирская.

-

D. 14. A. St. förde mig om aftonen jemte F-r till en Confiteria, hvarest jag drack 2 glas Sabayon. – Bisk. berättade mig, att Bar. R. varit i dag hos honom och yttrat att jag begärt för drygt understöd, hvaremot han hade talt till min fördel och trodde, att han ej torde göra svårigheter, när det en gång kommer till egenteligt afgörande.

-

D. 15. spisade jag åter middag hos Zag. med W.

-

D. 16. blef intet uträttadt hos Mayers. – Först var han utgången, blef länge bort och sedan kommo dit främmande till middagen, ibland andra Anastasievitsh, som jag sedan mitt inflytande till staden icke sett. Genom en gammal frus ifrån Lemb. Gesprächig-

Sid. 12.

keit råkade jag vid bordet uti liten förlägenhet. Då hon hörde, att jag war ifrån Finland, frågade hon om jag vore presteson, såsom vanligen alla derifrån woro. Om jag å ena sidan kunde befara, att min upptäckt skulle kunna ådraga mig dårars höghetsmin, så öfverwägdes denna tanke af sjelfva det dåraktiga uti en sådan farhåga och af känslan, att jag dock alltid kunde hedra min fader och så svarade jag utan vidare besinnande, att han wore en handtwerkare och på hennes ytterligare tillfrågan, hvad för en, en skom. – I anseende till de främmandes dervaro kom jag på e.m. tidigare bort och föreläs sedan Biskopen om aftonen. -

-

D. 17. köpte jag mig Gaals Märchen der Magyaren, hälst jag nyligen i Jenauer Lit. Zeit. hade sett dem anmälda såsom prof på Nationens Urpoetik. Jag fick snart skäl att ångra mitt köp; för sjelfva bokens skuld; men de blefvo en egen anledning till en angenäm händelse. – Om aftonen, då Bisk. ville att jag skulle föreläsa honom något, bragte jag de der sagorna och berättade honom, att jag köpt dem och i hvilken afsigt. Derpå gjorde han mig en dyrbar skänk af Fesslers Gesch. der Ungarn. -

Sid. 13.

Schl. kom och förde mig ut med sig till Br-s. Jag var ingenting mindre än visitmässigt klädd och generade mig derföre rätt mycket, då jag tvärt emot förmodan och Schl. mening fann der en stor samling fremmande. -

-

D. 19. hos St. om aftonen. -

-

D. 20. hos Ad[elung]. för att begära hans intercession vid den möjlige blifvande besättningen af Bibliothekariatet hos Grefve Rum. – Den lofvade han mig gerna. – Först efteråt förtrodde mig H. att han måst lofva sitt förord för en prof. Z. Baron Ros. hade varit speciellt hos honom derföre. För att då ej kompromettera någondera, så ville han föreslå oss båda två, när det engång kommer dertill och öfverlemna afgörandet åt Gr. sjelf i samråd med Statsråden Ad. och Kr[ug]. hvilka jag derföre borde söka att vinna. Fr[ähn]. som jag i samma afseende hade sökt, träffade jag ej hem. Reseförslaget till Åbo har genom en serdeles casus blifvit i så måtto ändradt, att Fr. icke alls ännu reser eller kan resa i anseende till en honom påkommen ögonsjukdom. – Denna ändring har ändock ej gifvit mig så mycket bekymmer, då jag i alla fall för Kr-s skuld måste resa, som den frågan, om jag skall blifva uti Åbo eller ej. Jag hade sjelf ej mycken lust dertill, utan wille häldre här utarbete mitt ämne i st. för en dissertationis particula prima till ett helt werk, hvartill jag utan allt tvifvel skulle få trycknings-

Sid. 14.

kostnader. I oekonomiskt hänseende skulle jag således blott vinna derpå och hvad det ändamålet att blifva habiliterad beträffar; så borde äfven det billigt genom ett sådant werk vinnas. Finge jag ännu den beqväma för mig utomdess högst önskvärda och tjenliga Bibliothekariatsbeställningen efter H. så wore jag i stånd att här uppehålla mig, om också ej reseplanen genom Bar. R. ginge igenom. I motsatt fall skadade det ej heller, då kunde jag så mycket häldre umbära något af den begärda summan 12000 Rubel, hvilken R. ansett för dryg. – Kunde jag derföre med fog undandraga mig hela resan och dröja här sjelf personligen tills saken på ett eller annat sätt hinner blifva afgjord, så gjorde jag det aldrahälst. – Aftonen tillbragte jag angenämt, då här woro främmande dels hos mig dels derned Mad. B.

-

D. 21. Hos Statsrådet Frähn. Han lofvade tala för mig hos Krug. – Föröfrigt tyckte äfven han att jag ej borde resa. – Af Z. hade jag ej synnerligen något att befara, om jag ej hade andra Competitorer. – Hos Bar. R. Det hade ej ännu varit föredragning; ej heller kunde min sak den första gången förekomma. – Han yrkade på bestämmandet af en viss termin för min resa i fall Kejsaren beviljade propositionen. Jag var ej beredd derpå och sade, att jag ännu måste en tid här uppehålla för

förberedelsernas skuld och att jag omöjligen nästa sommar kunde hinna blifwa färdig. – Uppå min tillfrågan,

Sid. 15.

om jag nödwändigt skulle nödgas resa genast, vid den tidpunkt, hvarifrån utbetalningen begynner, sade han, att det väl ej behöfde vara så precis; men att afresan ej heller borde alltför långt uppskjutas, åtminstone icke öfver ett halft år. – Jag tyckte att jag emot nästa vår kunde hinna blifwa färdig och han föreslog då 1 September, hvarmed jag ock förklarade mig nöjd. – Till följe af denna konferens stadgades hos mig ännu mer föresatsen att snart återvända ifrån Åbo och här utarbete hela afhandlingen om Warägerna. Wore jag mot sommaren dermed färdig, så hade jag utöfver betalningstiden ännu ock sommaren för de der resestudierna till godo. – En lycklig tillfällighet gjorde, att jag kom att spisa middag tillsammans med Bisk. och att han sjelf började tala om sitt stora bekymmer i afseende å Fredr. äfven för hans Latinitet. Det blef för mig ett passande tillfälle, att orda alla mina nya planer att straxt ifrån Åbo återvända, då jag äfven kunde vara i tillfälle att betjäna Fredrik. – Ingenting blef ännu afgjort; jag är dock glad, att sålunda hafva funnit tillfälle, att insinuera min egen plan. – Om aftonen på theatern.

-

D. 22. återställde jag till Bibliotheket allt hvad jag derifrån lånt. – Häftig hufvudverk hela dagen. – Om aftonen hos Hipping. – Natten pollution. -

-

D. 23. ytterligare hos Adel. Hans förnyade löfte

Sid. 16.

om medverkan vid den möjligen uppstående frågan om Bibliothekarie-besättningen efter H. jag erhöll. Statsr. Fr. hade, såsom jag hos Krug sjelf sedan märkte stämt denna till min fördel, så att han lofvade å sin sida för mig göra, hvad han kunde. Fr. berättade mig ock, att han ofta föreslagit Präs. Uwarov att engagera mig vid Vettenskaps-Akademiens Bibliothek, dit man nyligen anställt en Tysk till Under-Bibliothekarie, utan att han visste deraf. – Liquid med Bisk. – Efter min återresa önskade han att Fred. måtte få gå hos mig och läsa litet Latin. – Hela tanken på Docenturen tyckte han att jag borde slå utur hågen i fall resan beslutes och med alfvare börja dertill förbereda mig. – Om aftonen hos St.

D. 24. och 25. mycket spring, hvarefter resan den sistnämnde om aftonen med en ung Studentkandidat Lustig anträdde kl. 9 vid lag. Vi lågo öfver natten i Revonnenä, kommo derifrån

D. 26. till Kivinebb prästegård, hvarest vi äfven träffade gamle Kr. E.m. foro wi till Naumala och

-

D. 27. bröto wi upp derifrån och ankommo på e.m. till Wiborg, hvarest wi i anseende till Lustigs betyg måste dröja till eftermiddagen.

-

D. 28. Vi hunno dock ännu till Willmanstrand.

Mars 1823.

D. 1. Martii gick det vidare till Parola. Jag uppsköt min hemresa till återkomsten och skickade

Sid. 17.

blott en kappsäck hem och hälsningar, att jag efter 1½ vecka ungefär skulle komma. Wi foro in på natten ända till Eteläis.

D. 4. om aftonen kommo wi fram till Åbo, hvarest jag sedan jag lemnat gossarne (Lustig och Kruskopf) hos Borenius, tog mitt kvarter hos Fru Rewall, hvarest jag ännu samma afton råkade Renwall. Äfven här redan war återseendet glad och fröjdefullt. Om de följande dagarne har jag intet att säga än variationer öfver samma thema.

D. 9. var jag buden och spisade middag hos Ursins och

D. 10. hos Adw. J. Barks. – Nästan alla aftnar var jag hos Bl. – Min enda alfvarsammare sysselsättning bestod uti att collationera det fragment af Nestors Krönika, som finnes på Universitetets Bibliothek och igenomläsa någon disputation i afseende å min egen förehafvande afhandling, hvaraf jag las för en och annan Manuscriptet. – Erkebiskopen var bortrest till Österbotten och det stadfäste mest mitt beslut att uppskjuta min resa ifrån

D. 11. som först var dertill ärnad. Först efteråt vid återkomsten till Petersburg fick jag skäl att ångra, att jag ej då efter mitt första beslut afrest. Jag hade öfverenskommit med Hip. att såsnart någon föredragning förefölle, borde han låta mig veta det. – Intet bref kom och jag tyckte mig då få mycket mindre böra

Sid. 18.

brådska, att afbryta en glädjefull sejour, som om jag också än förlängte den, dock måste blifva för kort.

D. 12. var jag om aftonen buden på Professorsklubben hos Prof. Pipping. Der hörde jag att Erkebisk. vore hemkommen och besökte honom.

D. 13. Min afresa uppsköt jag ända till nära

D. 17. samma datum, som då jag för 3 år sedan lemnade Åbo (d. 17 April) – Ilm. hade (jemte Ros. och Fieandt) budit mig på frukost till Fru Lindst. – Derefter druckos ännu hos Bl. några glas Frontignac. – Fru Rew. tracterade med öl. – Ros. som jemte Bl. följde mig ut ifrån staden, förde oss ännu upp till Schweizaren. – Af en sådan blandning befann jag mig något illa på de första stationerna. – Wäderleken, som under hela min resa till Åbo varit till större delen ganska herrlig; men slog kort efter min afresa åter om liksom för min skuld, så att jag med möda upphann till midnatten Nummila, hvarest jag måste afbida dagens ankomst på det den sedan alldeles igenyrda vägen måtte hinna blifva öppnad. – Det andra nattlägret blef i Selkis. – Nästan under hela resan yrde det äfven inom mig och jag kunde med möda

Sid. 19.

hålla min sinnlighet i skrankorna. Först

D. 19. om aftonen kom jag till Borgå, der jag tog kvarter hos Hirn. -

D. 20. spisade jag middag tills. hos honom med Ott. och Lindst. utom Arw. som ock bor hos H. Mot aftonen afreste jag vidare. Jag beslöt att stanna på Mörskom Gästgifverie, då jag hörde, att Bisk. Molander låge der och efter en timma (jag kom dit kl. 1) befallt hemta sig Caffé och väcka upp sig.

-

D. 21. Jag gick in till honom och blef ytterst artigt emottagen. – Han undfägnade mig med frukost och först kl. 7 skiljdes vi åt och foro hvar åt sitt håll. Jag hade för första gången under hela min resa vackert väder. Jag kom hem på e.m. till en stor glädje för mina föräldrar, som för mig varit uti en stor ångest, då jag uteblifvit så länge öfver terminen.

D. 22. måste jag åter skiljas. Min fader förde mig till kyrkan. Jag blef af Pastor Hjerpe nedbudet till prästegården, hvarifrån jag med Relandrarne for till Parola.

D. 23. bröt jag upp. – I Fredrikshamn uppehöll jag mig par timmar hos Rektor Wahlberg och fortsatte sedan resan vidare genom natten till Wiborg, dit jag

D. 24. om morgonen ankom. -

Sid. 20.

Eftermiddagen fortsatte jag resan till Naumala och derifrån

D. 25. till Kivinebb. – Då jag på Prästgården ej träffade någon hem, for jag till Kapellansbolet och låg der öfver natten.

D. 26. bröt jag upp vidare med en lejd karl isvägen till Petersburg och ankom dit om aftonen. Till min stora bestörtning fick jag höra af Bisk. att Hipp. redan i förledne Fredag afrest; men att jag emedlertid blifvit hans Efterträdare hos Grefve Rumänzow.

D. 27. gick jag med ett bref ifrån Erkeb. G. till Bar. Rehbinder. – Han frågade mig, om jag nu uppgifvit min afsigt att resa, då jag engagerat mig annorstädes. Jag svarade att detta vore blott för att så mycket bättre kunna förbereda mig, då jag på Grefvens Bibl. dertill kunde finna alla hjälpmedel och tjensten derstädes, utomdess ej skulle kunna särdeles distrahera mig. – Uti hans yttrande att jag kunde säga Grefve R. att det vore största sannolikhet för resan, fick jag en ny försäkran ifrån hans sida.

D. 28. hos Frähn och Krog. Af den sistnämnde hörde jag, att afgörandet om Bibliothekarieposten ännu ej wore för sig gånget, utan berodde af min återkomst. Likväl wore det redan mycken sannolikhet före, att ej jag – utan en Plissoff, som också redan lemnat in en ansökning, torde få

Sid. 21.

sysslan. – Grefven hade fäst sig wid den betänkligheten i afseende å min person, att han åter efter en tid skulle komma att förlora mig (för Hipp. skulle han hafva yttrat sig, att mitt reseprojekt ingenting gjorde, då man väl sedan kunde vara i tillfälle att få någon annan) och kanske just under den tiden, då han sjelf är frånvarande. Han ärnar i Maj företaga en resa åt Kaukasus på 6 månader. H. hade sagt åt Kr. att jag efter 6 högst 8 månader torde komma att resa (missförstånd) och därför bett Krug föreslå någon, på hvilken han för alltid kunde räkna, då Pl. hvilken han tillfälligtvis kommit att meddela denna Grefvens önskan, förklarar sig hugad att antaga beställningen. – Det

kommer nu då an på, för hvilken af oss Grefven ville desiderera sig. Jag borde sjelf gå dit och presentera mig. – Jag tyckte vid närmare besinnande mig göra bäst, om jag uppsköte min uppvaktning till följande dagen. Jag kunde då hinna besinna mig uppå, hvad jag vid närvarande kinkiga ställning borde säga och huru jag skulle säga det hälst alltsammans måste trakteras på franska språket och jag, om jag genast ginge dit, igenom mina brister i denna Conditio sine qua non kunde ännu mer skämma bort saken. Jag gick då i det stället att besöka H^e Adel. som sade mig, att alla

Sid. 22.

röster väl i början varit för mig, men att numera Pl. hotade att blifva farlig, hälst han vore Rysse och utomdess genom hvarjehanda literära arbeten stode i förbindelse med Grefven.

Till d. 29. uppsatte jag såsom inledning följande skrift, hvaruti jag efter det H. låtit genom Bisk. säga mig, tog det för gifvet, att jag vore utnämnd och alldeles (äfvén efter Krugs råd) ignorerade de sednaste underhandlingarne med Pl.

"La magnanimité que V. Exc. a voulu me montrer depuis deux ans, m'a inspiré dés-ce temps les sentimens de la plus vive reconnoissance et je n'ai que manqué d'occasion pour les mettre en jour. C'etait donc avec emportement que je reçu par le Pasteur H. l'avis, que V. Exc. avait multiplié Ses graces envers moi, en me nommant Successeur de Mons. H. comme Bibliothecaire de V. Exe., charge dans laquelle je puis me flatter de l'esperance d'etre mis en état d'accomplir mes obligations vers mon illustre bienfaiteur, d'autant plus, parceque j'ai eu occasion ci-devant comme Adjoint de la Bibliotheque de l'Université Imperiale à Åbo d'acquérir la connoissance nécessaire pour de pareilles occupations & ayant eu la permission de Votre Exc. de me familiariser avec Votre Bi-

Sid. 23.

bliothèque depuis deux ans. Maintenant retourné de la Finlande, ou j'ai été voir encore une fois mes vieux parents, je me hâte sous les ordres de Votre Excellence, ne souhaitant d'autre chose que de parvenir par mes efforts les plus zelées au bonheur de remplacer Mons. Hipping."

- Härmed försedd och förberedd för öfrigt på hvad jag borde anföra infann jag mig efter Ad. råd kl. 11; men fann honom utfaren att gratulera sin broder till dess födelsedag. Jag kom åter omkring kl. 1; men man sade mig, att det vore något för sent, att med honom afgöra några affärer. Jag hörde dessutom att hans broder vore hos honom och antog derföre Officientens råd att häldre komma i morgon.

D. 30. dröjde jag olyckligtvis litet och den ryska betjäningen släppte mig ej mera in. Jag är dertill dum nog, att på deras förnyade frågor om mitt ärende låta mig öbertölpeln, hvilket kunde skada mig, i fall min Riwal will sätta alla skrufvar i rörelse och begagna sig af de medel, hvilka genom betjenter kunna stå honom till buds. – Förarglig öfver min misslycka äfven i dag gick jag till Fr. af hvilken jag fick det rådet, att sätta äfven alla mina andra möjliga andraganden till pappers, hufvudsakligen i afseende å hindret genom den tilltänkta resan. – ett råd, som visserligen måste behjertas. – Middag hos Schlüter. -

Sid. 24.

-

D. 31. Jag begaf mig tidigt till W. för att låta honom korrigera mitt franska scriptum. Till det första kom ännu följande. "Je m'en flatte d'autant plus, parceque nous deux, réunis par une amitié intime & par le même interet pour les sciences avons dirigé nos études vers le même but & moi comme lui par la connoissance des langues finnoise, Suedoise, Danoise & Islandoise plutot que quiconque autre dans cette capitale sauvois travailler à completer les riches trésors de la bibliothèque dans la partie de l'histoire du Nord, & de les employer selon les souhaits de Votre Excellence." – I afseende å användningen om resan, som han naturligtvis skulle göra, hade jag på en annan lapp skrivit: "Quant au projet de voyage, que je me suis formé, Votre Exc. me permettra d'observer, qu'il y faudra encore l'approbation de Sa Majesté Imperiale & quoique Mons. le Baron de Rehbinden m'a fait éesperer que cette affaire pourroit réussir, cependant en tout cas je ne partirait qu'en hiver prochain ou même aux printemps de l'année future & alors, si V. Exc. le voudra, je tacherai de Lui présenter quelque sujet digne qui pendant mon absence pourroit excerser pour moi." Jag kom med dessa Dokumenter dit circa kl. 10. En af de

Sid. 25.

ryska betjenterne kom mig genast till möte, och sade att Grefven i anseende till opasslighet i dag ej emottager någon. Att det var att blott föregifvande hörde jag sedan äfven af Schweitzaren. Jag gick genast till Krug, som äfven förundrade sig öfver det besynnerliga i saken och lofvade jemte Ad. hvilken jag på hans inrådan äfven besökte, i dag utleta det rätta sammanhanget. – I afseende å mina skriftliga uppsatser anmärkte Kr. att jag ej borde taga saken för så afgjord som jag gjord, då jag derigenom kunde förarga Grefven. Utomdess, sökte han bewisa, att åtminstone Grefven omöjligen kunnat mena det så, utan yttrade nu, att han i början blott varit hugad att tills vidare i brist på andra tjenliga indiwider antaga mig, tills någon annan funnes och att om jag genast då varit till hands, jag nu redan vore wid stället och måste då förblifva dervid, så länge jag vore här; men att då jag ej ännu varit här för att anträda stället, emedlertid underhandlingarne med Pl. begynts, som också oaktdadt alla de grunder jag i min skrift anfört, torde winna företrädet, emedan han med ens blefwe wid posten. I morgon skulle jag höra vidare. Jag ändrade uttrycket "en me nommant successeur" första skriften till "en me donnant l'apparence de devenir le" &c

Sid. 26.

och tillade till sednare: "Cependant ce serait pour moi le meilleur moyen de me préparer pour ce voyage, que de pouvoir sans cesse puiser dans les sources que la bibliotheque de W.E. contient, peut-être aussi W. Exc. trouvera-t-Elle pendant de temps des commissions dont Elle voudra m'honorer & que je pourrais executer sur ce voyage pourvu qu'il me soit permis." – Om aftonen var jag på Concerten och glömde åtminstone der alla dessa dagars ledsamheter.

April 1823.

D. 1. Apr. kunde i anseende till det vanliga folkbruket redan anses för gäckande. – Jag gick till Ad. och hörde att Grefven låtit säga sin betjening, att man skulle släppa in mig, så snart jag kom och att han i dag väntade mig. Han rådde mig, att då genast gå dit (det var omkring kl. 10) så skulle jag bäst träffa honom. Hade jag ändock följt hans råd; men jag gick äfven till Krug, och erhöll af honom det rådet, att ej gå förrän omkr. kl. 1, då han vore återkommen ifrån sin promenad. Jag infann mig. – Schweitzaren sade att han redan hela förmiddagen väntat mig. En vagn förspänd med 4 hästar stod för trappan. En General hade kommit att besöka honom. Jag gick emedlertid upp; Schw. be-

Sid. 27.

ledsagade mig ända till Anti-chambres, hvarest Officianten efter tillfrågan om mitt namn nu genast var färdig att anmäla mig, hvilket jag dock sjelf afstyrkte och ämnade vänta tills den främmande kommit derifrån. Jag väntade förgäfves närmare en hel timmas tid, hvarunder Grefvens Broder ännu tillkom. Jag tog då mitt partie efter mycket besinnande, att i morgon återkomma tidigare, ehuru Schw. sedan wille tillstyrka mig att ännu häldre vänta. Jag bad kammartjenaren låta Grefven veta, i fall han frågade efter mig, att jag väl varit der; men då jag funnit främmande hos honom, ej velat incommodera honom och lofvat återkomma i morgon. Sålunda hade jag ändock blifvit narrad, eller rättare sjelf narrat mig i dag.

D. 2. infann jag mig genast efter kl. 9. Han emottog mig mycket artigt, jag måste sätta mig bredwid honom. Tyvärr förstod jag honom ej uti allt hvad han sade, så att jag kunde vara alldeles säker om mina apparancer. Isynnerhet i början tycktes det, som kunde jag smickra mig med hoppet om hans nådiga samtycke; ty annorlunda kunde jag ej uttyda frågor såsom, om jag hade något engagement eljest här i staden, och när jag kunde vara färdig att träda

Sid. 28.

i hans tjenst. Emedlertid lemnade han ändock ej ännu något afgörande resultat, lofvade tala med Prof. Krug och låta kalla mig ånyo i slutet af denna eller början af nästa wecka, till hvilken ända han böd mig lemna der min adresse. – Föröfrigt underhöll han sig med mig en längre tid, befrågade mig om min företagande resa, om Renwalls Lexikon, m.m. och ehuru jag var oförberedd på en hop af hans frågor, var jag dock lycklig nog att på franska, som det tycktes till hans förnöjelse kunna besvara dem. – Jag gick till Krug, som deröfver var mycket ledsen, att han ännu ej alldeles afgjort, utan åter ville tillkalla honom och höra hans råd. Det var för mig ett lägligt tillfälle, att bedja honom då lägga ut ett godt ord för mig, då Grefven redan, såsom han äfven efter min berättelse om förloppet af besöket syntes vilja erkänna, wore stämd för mig. – Jag fann mig ej, hvad jag bordt, att directe säga honom, att såsom det syntes, skulle jag hafva honom att anklaga för det, om det numera misslyckades; men jag will i morgon gå till Prof. Frähn, och hos honom insinuera det sålunda, med begäran att han wille verka uppå Kr. – Föröfrigt skref Kr. upp min adresse och lofvade så snart han talt med Grefven, skicka Schweitzaren

Sid. 29.

derifrån till mig med vidare ordres efter omständigheterna. – Jag länkade talet äfven på min uppsats i ryska historien och utbad mig att få underlägga densamma hans bepröfning, så snart jag hade öfversatt densamma på Tyska, hvarmed jag i dag gjorde en början.

D. 3, 4 och 5. hos Mayer att arbeta på Correkturen. – Den förstnämnda om aftonen dessutom hos St. – d. 4 träffade jag A. St. och talte på förhand med honom, att om det misslyckats med min anställning här, och omständigheterna eljest tillåta det, så ville jag på någon tid flytta ut till dem, hvarföre jag lofvade underrätta honom vidare om fortgången, på det man kunde skicka hästar efter mig. – D. 5. har jag slutat öfversättningen af min uppsats. – Alla de sista nätterna har jag sent, först omkring midnatten, gått till sängs. – Mot i dag hade jag pollution. – Sömnen merendels orolig. – Också har jag genom mitt tidiga utgående i ofta töcknigt väder förvärfvat mig hosta och snufva. -

D. 6. Hos Prof. Krug. – Jag hörde nu, att han i går varit hos Grefven till middagen och att frågan om Bibliothekarie-beställningen blifvit ändtligen afgjord – till min förmån. Jag skulle till min afresa eller åtminstone till hans återkomst ifrån sin resa till Kaukasus på 6 månader stanna hos honom och derföre åtnjuta samma vilkor, som Hip. – 1200 Rubel. – H^r Plissoy ville han emedlertid engagera för de Ryska sakerna, och skulle han sedan vid min afgang emottaga hela

Sid. 30.

förvaltningen. – Emedlertid wille han ej se gerna min afresa alla sina förbindelser med mig uppbrutna, utan ville äfven han, efter Kr.s mening uppgifva mig några uppdrag för sina ändamål, för hvilket han utan tvifvel äfven ville hålla mig skadeslös. – Jag har då således ändtligen dock

lyckligtvis kommit till det mål, som jag redan nästan uppgaf för förloradt. – Jag arbetade åter nästan hela dagen hos Mayer. Han erhöll på e.m. en biljett ifrån Frähn, att om jag wore hos honom, så skulle jag på en stund komma till honom. – Han förkunnade mig detsamma som Kr. redan i morgons; men det var mig en ny njutning, att se, att han med verkligt deltagande och glädje gjorde det. -

D. 7. hos Mayer. – E.m. ut för att höra efter kvarter. Jag talte i morgons med Bisk. och frågade honom om Fred. Kunde något sysselsättas då mina vidare förhållanden till honom deraf skulle bero uppå hans bestämda svar, att han nu ville låta honom ligga i binde tills hans ögon blefve bättre, har jag ej annat kunnat än besluta att ändtligen se mig efter annat kvarter. – Fin. förde mig till sadelmakaren Lek. om hvilken han visste, att han skulle få ett rum till. Jag skulle der äfven kunna få kost; men priset – 75 Rubel i månaden syntes ändock något drygt för mig, ehuru jag måste tillstå, att det i sig sjelf ej är så mycket, hälst detta kvarter dessutom ligger midt uti staden, och nästan emot Vinterpalatset

D. 8. hos Grefve Rum. – Jag anträdde min tjenst och erhöll genast flere uppdrag på stället af honom. – Tyvärr

Sid. 31.

förstår jag ej honom fullkomligen, antingen felet då måtte ligga i min ringare insigt af franska språket, eller bristfällighet uti hans uttal. – Mätte jag nu till en början slå mig ut, så länge han är här. Att der ej ännu allt är färdigt, ser jag rätt väl redan. – Emedlertid skall jag snart nogare underrätta mig om, hvad der är gjordt och hvad som ännu felas. – Till middagen gick jag till Schlüter för att antingen hos honom få rum (hvilket jag hälst önskade) eller åtminstone godt råd. Han lofvade i dag på Svenska Kyrkogården höra efter hos en fru Hornborg, och trodde att jag hos henne kunde få för aldra billigast. – En ful väderlek hindrade mig ifrån att sjelf gå ut och höra efter vidare. -

D. 9. ett hiskeligt oväder var för ingen del lockande; men jag måste ut för att söka mig kvarter, hvarjemte jag förde på posten 2 bref, som jag skrifvit ändteligen till Finland, hem och till Åbo, till en del i grefvens angelägenheter. – Schl. hade ej fått kvarter, der han förmodade. Jag gick sjelf på åtskilliga ställen på Lanska Kyrkogården, utan att komma till något besked. Jag ärnade ännu till en del i dermed sammanhängande afsigt göra en visit hos St.; men jag var glad att under det rysliga urvädret och starka snöfallet slippa hem, hvarest jag till Fr. yttrade, i hvad ärende jag varit utgången. Om aftonen förelas jag Biskopen.

D. 10. gjorde jag på biblioteket bekantskap med Herr Plissof. – Han hade dagen förut tillträd sin befattning och genom missförstånd ej uträttat något. – Grefven hade varit ledsen och därför genom honom låtit

Sid. 32.

säga mig, att jag skulle lemna nyckeln till betjeningen. Missförståndet bestod just deruti, att hans rum äro alldeles isolerade ifrån Bibliotheket och försedda äfven med en egen trappa och nyckel. -

D. 11. var jag hos Grefven och bad att få hålla nyckeln hos mig, i fall jag ej alltid finge öfverlemna den i hans egna händer. Då jag vore ansvarig för Bibliotheket så ville jag ej öfverantvarada den till betjeningen. Redan dagen förut begynte jag att i ordning genomgå hela Bibliotheket; för att verificera katalogerna, hvilket, såsom det tyckes, kommer att upptaga nog tid. – Alla dessa dagar har jag äfven varit i rörelse för att vigilera om qvarter, hvarom jag dock ännu icke kommit till visst resultat. Hos Sadelmakaren Lekander midt emot Amiralitetet skulle jag få; men der blefve det för mig litet dyrt – 70 Rubel i månaden ehuru det i sig sjelf snarare måste anses för billigt än dyrt. – Om aftonen hos Forsman, som är här ifrån Helsingfors. – Min hosta och snufva fortfara allt ännu, hvartill visserligen mitt mångfaldiga spring är orsaken. -

D. 14. om aftonen hos Hornb. – drack ett glas punsch.

D. 15. hos Nygr. hvarest man ock gifvit mig anvisning till qvarter. – Det skulle ske genom afplankning och blefve något trångt, gement och likväl till samma pris, som hos Lek.

D. 16. Mina underhandlingar om rum togo en dock obehaglig vändning. Den sistnämnde, för hvilken jag ändock trott det vara bäst, att

Sid. 33.

decidera mig, har i dag förklarad mig, att jag troligtvis ännu på lång tid ej kan få det rummet, hvarom fråga varit, då det är osäkert när den resande, af hvilken det nu bebos, afreser. Emedlertid ville han gifva mig ett annat rum; men äfven det kunde först om 3 veckor hinna blifva satt i stånd att tillträdas. – Jag vet då intet annat råd, än att så länge bo här, om jag ej måste frukta att genera, då jag redan så länge varit i nödvändighet att begagna mig af Biskopens godhet. Jag hade tillfälle, att med Fredrik tala derom och gjorde åter det förslaget, att vilja med honom någon stund läsa latin, för att på något sätt bevisa min erkänsla. -

D. 17. erfor jag sjelf hos Lek. att jag alldeles inga förhoppningar till rum har hos honom, om jag ej sedan, när han först får sin kammare i ordning efter påsk, will flytta dit, på en obestämd tid af par månader eller så! – Grefven fordrade af mig Bibliotheksnyckeln, hvilken jag härefter måste aflemna hvarje gång till honom sjelf och taga den derifrån. – Aftonen tillbragte jag hos Wulf. – Der drack jag 2 glas vinpunsch, hvarefter sedan om natten en pollution.

D. 18. gjorde Grefven mig en present af: Histoire d'Alexandre le Grand par Demetius P. de Gobdelas à Varsovie 1822. – Om aftonen åter hos Wulfert.

D. 19. på Vasiliostrof. Jag öfverlemnade min uppsats till Prof. Krug. – Om aftonen hos W. – Ehuru jag hela

Sid. 34.

dagen varit vid godt lynne, så torde jag genom för stark njutning af Caffee och Thee, som jag drack 3 dubbelt sjelf betagit mig sömnen, så att jag om natten stördes af mitt grannskap och måste uppstiga. – Likväl lade jag mig åter om morgonen och sofde in på

D. 20. Hos Mayer hela dagen.

D. 22. bød mig Grefve Rum. till sig till middagen. En lycka var det, att äfven hans Secretär, med hvilken jag blifvit närmare bekant, ock var der. Utomdess var der en Marskalk ifrån Witebsk.

D. 23. expedierade Bref till Erkebisk. i Åbo, Blomqvist, Loboiko i Wilna och Strohl. – Hos Prof. Krug. – För öfrigt hos Mayer – Aftonen hos Wulf., hvarest jag träffade Doct. Zagel. – I dessa dagar ifrån Lördagen börjandes, har jag alla dagarne sysselsatt mig med latinska öfningar jemte Fredrik en par timmar. -

D. 24. sedan jag ännu genom Schlüter hört mig efter ett kvarter gick jag till Nygren och accorderade mig in till en början på 3 månader å 200 Rubel i ett för allt. – mot

D. 26. pollution. Då jag i går hos Mann. hört att det i dag skulle vara sista dagen för försäljningen af biljetter till Golovinska lotteriet, slog jag mig tillsammans med flere här i huset och köpte ock en lottsedel. -

D. 27. Främmande hos Mayer, hvarföre ingenting blef gjort och hela dagen gick till spillo. – Aftonen tillbragte jag hos Wulf. och hos Adelung.

Sid. 35.

D. 29. hos Nygren. Jag hörde, att det är ej att tänka på någon inflyttning ännu förrän efter circa 2 veckor. – Emedlertid hörde jag af Fin. att Lek. skulle yttrat sig, att det der rummet nu vore ledigt och kunde fås af Lareda. – Wi gingo dit tillsammans; men erforo till min förvåning, att rummet redan var uthyrdt sedan några dagar. Deremot wisade man oss 2 rum i öfversta våningen, hvilka ytterst behagade mig; men som – för mig äro dyra – 90 Rubel i månaden. – Jag talte sedan sjelf med Lareda. Han ursäktade sig, att han glömt bort, att Lek. talt med honom, om rummet för mig. Emedlertid kunde det fås efter en månad. – Dertill böd mig Lek. straxt efter påsk ett litet rum hos sig. – Jag är i villrådighet, hvad jag skall göra, hälst jag förvisso redan accorderat hos Nygrens. -

D. 30. pollution.

Maj 1823.

D. 1. Maj. Middag hos Sirén. – Jag gick utomordentligt hela dagen. -

D. 2. då jag träffade Herr Mayer hem, så var jag nästan hela den öfriga dagen hem och började det esthniska Nya Testamentet, hvarjemte jag äfven företagit mig att genomgå å nyo Matthaei Evangelium på Karelska. – Om aftonen skref jag bref till A. i Borgå och Bark i Räsna. – Pollution.

D. 3. hos Mayer. – Orolig sömn mot

D. 4. emedan jag sofvit middag. – Min nattro

Sid. 36.

stördes ock igenom den oro, som en egen tillfällighet förorsakade mig, att nämligen en vägglus inkröp uti mitt högra öra. – Jag fick ej den derifrån. Efter all sannolikhet har den där omkommit. – Oaktadt det fula vädret ansåg jag mig böra göra några wisiter. Till Grefve Rum. generade jag mig att sjelf gå, och lemnade blott en lapp, hvarpå jag skrifvit, det jag haft äran att göra min compliment du felicitation. Bar. Rehb. som jag häldre önskat att få träffa för att möjligen höra något om

föredragningen af mitt reseprojekt, fann jag ej hem. – I förbigående war jag nu ock hos B. Middag spisade jag jemte W. hos Z. och tillbragte äfven aftonen dersammastädes.

D. 5. uppvaktningar hos Ad. Fr. och Kr. – Middag spisade jag hos Lek. der jag ock ändtligen torde komma att taga mitt kvarter. – Eftermiddagen och aftonen tillbragte jag hos St.

D. 6. Middag hos Lek. – På e.m. på visit hos Madame P. och hos Kutusovs. -

D. 7. Hos Nygr. för att gifva återbud angående kvarteret. – Utsigten att få det fritt hos Grefven tjente mig till tjenlig förevändning, ehuru jag ingenting mindre än räknat derpå. – Rummet hos Lareda torde jag kanske snart nog få. – NB. I går expedierade jag (på Wulfs inrådan) ett pakett till Pastor Knüpffer vid S. Katharinen nära Reval och skickade honom Renwalls disp. de Signis Relativorum, äfvensom ett Exemplar af min egen afhandling.

Sid. 37.

Jag vet ej, om jag skall tillskrifva den omständigheten, att jag mot vanligheten rökte mycket, att jag på lång tid om natten ej fick någon sömn.

D. 8. min 29te födelsedag sofde jag deremot ända till kl. 9. – Taken woro derute åter till min förvåning betäckta med snö och hela dagen slaggade det. – Jag var sjelf litet mulen som naturen, kom mig ej till något, gick derföre ut om eftermiddagen (ehuru jag oaktadt halft löfte att med W. besöka Hornb. föresatt mig att ej göra det) först till Mann. och sedan till Hornb. hvarest jag blef buden till kl. 11 och drack ett glas punsch. Jag kom dock missnöjd derifrån, missnöjd isynnerhet med att dock på ett de så ominiöst sätt hafva användt den första dagen af mitt 30de lefnådsår.

D. 9. Grefven vid elakt lynne, så att äfven jag fick litet vidkännas det.

D. 10. B. kom om morgonen in till mig och sade att de icke längre kunde umbära kammaren, då den behöfdes för den antagna ammans skuld. Jag borde derföre med det aldri snaraste utrymma densamma. Jag packade in mina saker och lät uppå gifven anledning af Biskopen flytta dem tills vidare i ett tomt rum i nedersta våningen och drog sjelf ut. Öfver natten blef jag hos Schl. der om morgonen

D. 11. en egen förargelse drabbade mig, i det min plånbok utur fickan af en ny frack, som jag erhållit (emedan den var alltför låg) nedföll i ett afträde, hvarifrån jag endast mot löfte af 10 Rubel genom par karlar fick densamma.

Sid. 38.

Jag arbetade hos Mayer och spisade middag. – Hela aftonen tillbragte jag hos Bruz. Jag tyckte mig i min ledsnad ej kunna göra något bättre, då jag tillika kunde skänka honom såsom sjuk någon förströelse. Icke destomindre hörde jag

D. 12. att han genast efter min bortgång i tjenstefolkets närvaro varit otidig mot min person, för det jag så länge dröjt hos honom. – Så litet saken i sig sjelf rörde mig, gjorde den på mig ett oangenämt intryck, då han vid min bortgång hade komplimenterat mig för det jag hållit honom sällskap. – Grefven tycktes i dag vilja godtgöra sin förra Empfindlichkeit – Öfver natten hos Wulf.

D. 13. Efter en ytterligare grad af ovilja öfver mitt redan långvariga ströfvande utan fast bostad flyttade jag i dag ändtligen in i mitt nya qvarter hos Lek. som till Tuliaisii trakterade med thée och punsch. Qvällsvarden var dock mera solid, då jag par dagar så godt som lefvat allena af konfiturier.

D. 14. uppsteg jag med en stark hufvudwerk – ett elakt omen för mitt nya boställe. – Grefven tog afsked af mig, hvarmed jag i visst hänseende ej var så onöjd, då jag derifrån kan datera en större frihet för mig. – Emedlertid kom det mig dock i andra hänseenden alltför apropos, då jag ännu haft att föredraga honom åtskilligt. Jag bad derfor Sekret. att föredraga så väl min önskan att i anseende till den förestående allmänna revisionen få till Bibliotheket alla böcker, som han hade hos sig, som ock min önskan, att få umbära min lön månadligen. – Han hade låtit säga mig, att jag skulle återkomma.

Sid. 39.

D. 15. Jag gjorde det. – Han förkunnade mig då sjelf att han meddelat sin Geschäftsträger nödiga ordres angående min aflöning så väl som Prof. Plissoy, som uppbär hälften mot det som jag har. – Böckerna fick jag upp och så togo wi ännu en gång formeligen afsked af hvarandra. Jag var på visst sätt glad att vara och känna mig nu friare.

D. 16. hos Krug för att få låna Jenaiska Lit. Z. för 1817. – För att uppnå denna önskan måste jag rangera alla hans tidningar, hvartill hela förmiddagen åtgick. Han erböd mig ett litet öfversättningsarbete ifrån ryskan på tyska. – I afseende å den andra stora öfversättningen erhöll jag hos Mayer, der jag spisade middag en oangenäm nyhet. I Ostermesskatalogen är ibland de böcker, som skola utkomma till Michaeli intimerad äfven en öfversättning af Muravjev och med anmärkningar af en viss Dr. Ph. Strahl, hvars namn jag för öfrigt aldrig sett. Öfversättningen åtföljdes af alla originalets Kopparstick och 1 karta. – Således synes nu ock denna öfversättning

åter vara så godt som förlorad. Något märkvärdigt är det äfven, att såsom jag igenom min första debutskrift erhöi en Strahlmann till motståndare, hotar nu en Strahl, att såsom rival alldeles bringa mig utur skrankorna. – Får se, hvad Mayer sjelf har i morgon att säga om företaget under sådana omständigheter. I anseende till många främmande var det ej i dag tillfälle till några rådplägningar. – Om aftonen ytterst svårmodig. – Om natten stark pollution.

Sid. 40.

D. 18. träffade jag ändtligen Mayer. Wi stannade i följande resultat: Arbetet fortfar, då det ej är troligt, att den andra öfversättningen redan vore färdig. För att höra sig före, skrifver han med nästa post till en Bokhandlare i Berlin, af hⁿ han väntar sig tillförlitliga uppgifter. Så snart vår öfversättning är färdig, gör han deraf anbud åt förläggaren af den andra för 100 Dukater eller ock Schwetschke i Halle. Af denna summa som han hoppas kunna erhålla lofvar han mig allt hvad som återstår efter afdraget af hans egna kostnader.

D. 23. – Jag öfvertygar mig alltmer om att mitt nu åter vedertagna bruk att äta qvällsvarder ej är mig hälsosamt. – De sista nätterna har jag sofvit tämligen oroligt. – Pollution.

D. 24. än mer illamående, äfvensom

D. 25. då jag om aftonen var hos Biskopens.

D. 26. äfvensom i går hos Mayer, hvarest jag blef närmare bekant med en Stabs-Officer, som bor just i mitt grannskap och med hvilken jag öfverenskom att byta undervisning af Svenska mot Ryska. – Mot den 5 Juni pollution.

[Juni 1823]

D. 5. fick jag mitt Manuskript innehållande de första arken zur Würdigung der neuesten Untersuchungen über den Ursprung des russischen Staats af Statsrådet Krug tillbaka med den yttran att det närvarande wore med mycken flit utarbetadt och arbetet, på samma sätt fortsatt, skulle komma att förvärfva mig mycken förtjenst, hvilket han för sjelfva sakens

Sid. 41.

skuld önskade. – Äfven inledningen innehölle många goda idéer. – Det är allt hvad jag någonsin kunnat önska mig således mycket nog, att af honom hafva detta videtur. – Under andra omständigheter skulle jag genast tänka på fullföljandet; men, såsom jag äfven hos honom anmärkte, måste det nu blifva tills vidare liggande. Hela denna tiden har jag ock varit rätt flitig och då jag ej varit antingen hos Mayer eller på Bibliotheket, der jag ock tyvärr har rätt mycket att göra. (Nu först är jag kommen till andra kammaren) studerat estniska och Karelska Matthei Evangelium. Deremellan har jag till Erholung percurreerat Jen. Lit. Zeit, hvaraf jag efter hand lånat årgångar ifrån Krug. – I går var den enda dagen, då jag om aftonen sedan lång tid gick litet tidigare ut och gjorde med Finnér en tour i sommarträdgården. – För söndagen, då jag var först sinnad att med Diligencen följa min värd till Strelna för att bivista Finnérs insättningshögtidlighet, har jag ock, likväl äfven af andra omständigheter, ändrat min plan och blir här i staden.

D. 8. Jag uppoffrade hela dagen åt sällskapliga förströelser, besökte förmiddagen Herrarne Krug, Frähn och Adelung, spisade middag hos Schlüters samt tillbragte eftermiddagen hos Ståhlbergs.

NB. af Mayer började jag redan i går: Kohlrausch's deutsche Geschichte. – Af Adel. hörde jag, att just han i förledne vår tillsändt Dr. Strahl i Bonn jemte andra Ryska böcker Murav-

Sid. 42.

jefs resa. – Mot

D. 10. pollution. – Bref till Blomqv., Renwall, Past. Relander och Arv. St. med beställning om hästar efter mig. -

D. 11. kom han sjelf till mig och erböd mig lägenhet att med sig följa ut på landet, ett anbud som endast genom ett annat förorsakade några betänkligheter, det nemligen, att efter helgen följa honom till Petrosavodsk, dit han vore uppmanad att i presterliga förrättningar resa. – Emedlertid beslöt jag att äfven nu till en början fara med ut och var

D. 12. att derom underrätta Prof. Krug, som ej heller hade något deremot, så mycket mindre, som jag ej utan orsak kunde förevända mina ögons svaghet. Jag har nemligen som oftast känt stickningar än uti det ena och än uti det andra. Emedlertid hade jag måhända gjort klokare om jag sparat min gång till Kr. tills jag kommer att anträda den längre resan, för hvilken jag sålunda kunnat vinna mera tid. Då jag dessa dagar slutat Matthaei Evangelium på Karelska, har måhända denna resa kommit mig så mycket mer till pass. I dag trodde jag mig så mycket häldre kunna vara ledigare, gick derföre med M. hos hvilken jag tillbragte förmiddagen och spisade middag, emot aftonen till Prof. Frähn, hvilken jag ville underrätta derom, att jag lyckligtvis i går uti Bokbodarne funnit сочинения принадлежащія къ грамматик(ѣ) Черемисскаго, Вотскаго och Чувашскаго

ЯЗЫКА tillsammansbundna, (sista bladet defekt), hvilka han producerat åt mig af en viss Baron Schilling, som beställt dem för Klaproths räkning, i Paris, men betalt för dem

Sid. 43.

20 Rubel, då jag nu skulle få dem för 3. Sent om aftonen var jag en kort tid hos Biskopens.

D. 13. eftermiddagen for jag ut med Arwid under ett litet regn. Några timmar af natten sofde vi på trappen af en Hartchewna (!) i Krasnoselo och fortsatte resan

D. 14. till Gubanitz, dit wi kort efter middagen ankommo, jag ej alldeles välmående.

De följande dagarna befann jag mig ej heller synnerligen väl. Mina ögons svaghet har tjent till att göra mig än mera ängslig och svårmodig.

D. 18. huslig förströelse genom flere Officerare, som blefvo budne till middagen. Dessförinnan var jag med Past. att rida till ett gods, 6 werst härifrån. Det angrep mig emedlertid så mycket, att jag blott småningom, förmådde resa mig.

D. 19. for jag med Arv. till Koprina, hvarifrån vi

D. 20. återkommo. -

D. 21. befann jag mig åter vid tämligen dåligt lynne, tills jag genom en lång spatsergång hämtade mig. Jag skadade åter mina ögon genom läsande i skymningen straxt efter som jag kommit.

D. 22. före kyrkogången gjorde jag ensam en lång promenad.

D. 23. Hos P. till middagen. Der voro äfven flere andra främmande: jag hade dock ganska ledsamt i det hela. Emot aftonen ankom Sundbl. med sin fru

D. 24. for jag ifrån Gub. med Arv. Wi togo vägen öfver Skoritz, hvarest wi träffade mycket främmande, som gjorde min wistelse der något genant, då jag ännu dertill ej var särdeles visitmässigt

Sid. 44.

klädd. Aftonen förflöt dock mycket angenämare, sedan blott en bekantare krets kvarblifvit. – Wi foro sent om aftonen derifrån och genom natten in till staden, dit wi

D. 25. om morgonen tidigt anlände. Jag var något trött, så att jag först efter flere timmars sömn repade mig. E.m. på Bibliotheket.

D. 26. Likaledes. Jag slöt Jen. Lit. Z. för 1818 och 1819 och utbytte den

D. 27. mot årgången 1820 hos Krug. För att anticipera för resan till Petros. föregaf jag mig blott öfver helgdagarne hafva varit ut på landet. Emot resan hade han intet att invända. I afseende å Bisk. har jag ock haft en liten betänklighet, då Fred. redan i sist begärte att få skrifva Latin för mig, och vi icke ännu ens hunnit börja tills dato. – I går sökte jag dem; men fann dem icke hem. – Mayer tyckte ej heller särdeles om min resa, då jag uppfordrade honom, att emedlertid ensam fortsätta Korrekturet. – Emedan jag litet sofde på eftermiddagen, så fick jag om natten ingen sömn. Dock gick det nu ej så långt, som natten förut, då jag vakade ända till kl. 2. – Om aftonen hos Biskopen. – Han tycktes intet hafva emot min resa.

D. 28. sökte Anastasievitsch förgäfves. – Hos Plis. fick jag ett litet rekommendationsbref till Petrosawodsk, då jag så länge kommit att dröja på Wasiliostrow, så gick jag till middagen

Sid. 45.

till Mayer. – Hela dagen har mitt vänstra öga varit besväradt utaf stickningar. – Besök på Bibliotheket af Prof. Frähn. – Jag återlämnade nyckeln åt upraviteln och bad honom på Statsrådet Krugs inrådan skicka till honom de bref, som möjligen kunde komma under min frånvaro ifrån Grefven. – Hela e.m. hem. Str. kom och berättade, att han för sin del vore färdig, då han nu fått både progon och podoroshna. – Jag kunde emedlertid icke i anseende till åtskilliga ännu oköpta artiklar lofva mitt bifall till afresa förrän i Måndag. – Om aftonen hos Sir. af hvilken jag lånade till resan 100 Rubel.

D. 29. hos Bruz. Jag betalte honom min skuld till Arvidson med 35 Rubel 46 kopek och stannade ännu sjelf för Vitalis Dikter och Berlings Topografiska anteckningar öfver Lifland och Esthland samt densammes Strödda Underrättelser, rörande Ryska Nationen. NB. i går fick jag min öfversättning af ett Confirmationstal på Esthniska för Str. färdigt. – Angående betalningen af de 35 Rublerna skref jag ett litet bref till Arv. Dessutom ett till Bl. Jag förde båda till Baron M. att han

mätte expediera dem. Då jag ej fann någon hem hos Bisk., eller rättare sagdt, ej träffade någon, så gick jag till H. och förblef där några timmar.

D. 30. uppköpte jag

Sid. 46.

tillsammans med Arv. hvarjehanda nödvändigheter för resan. Till vårt försvar försågo wi oss äfven hvardera med en sabel. Uti scientiskt hänseende försummade jag ej heller att förbereda mig, så godt jag kunde. Jag medtog Campenhausens Beskrifning öfver Olonetska Guvernementet samt första bandet af Storchs Materialien, hvaruti en tysk öfversättning af Oserezkovskis resa förekommer, Matthaei Evangelium på Karelska, mina anmärkningar deröfver, köpte jag mig af podrobnaja karta de för min resa nödiga bladen. – Straxt på e.m. for jag till Arvids kvarter, hvarifrån wi dock ej kommo ut förrän kl. omkring 6. Wi hade lejdt en Iswoshshik att föra oss till första Stationen. Hans häst började först med att konstla och ville alldeles icke framåt. Utanför Sastavan ville en vaktssoldat invid några hömagasiner med våld taga Arv. tobakspipa, för det han rökte. Genom Officerens intercession, till hvilken Arvid vände sig, bestodo vi lyckligen detta äfventyr. Uti Acursinka gaf oss postmästaren inga hästar af orsak att Podoroshnan var ställd i Divisions predikanten Lindbergs namn, hvilken han sade sig ganska väl känna. Uppå dess eget äfven af Biskopen underskrifna vittnesbörd, att Str. fore i dess stad och ställe gjorde han intet afseende och antog det dokument

Sid. 47.

icke ens till genomläsning. Då vi ej hade någon lust att genom några knep vilja forcera oss fram, hälst samma förlägenhet längre fram till än större skada för oss kunde åter flerfaldt yppa sig, så funno vi det för bäst att med samma Iswoshshik vända om. Till omväxling ville vi hyra en båt och längs Nevan återkomma till staden; men äfven det lyckades oss ej, då vi ej hade lust att betala derföre så mycket man fordrade. Till än större förtret började det än regna, såsom det redan gjorde, när jag for till Arvids kvarter. Dit kommo wi nu tillbaka omkring midnatten till vår egen förargelse och folkets förundran. – Under vägen anställde wi våra betraktelser öfver hela denna ofärd och voro färdiga att förklara alltsammans såsom ett tecken, att vi ej borde företaga hela resan hit åt; hvarföre jag nu förnyade min redan förut engång gjorda proposition, att i sådant fall heldre gemensamt resa till Ithis. Då det för honom syntes ej gerna görligt, började jag redan lyssna till hans förslag, att återvända till Gub. och derifrån företaga tillsammans en excursion till Tschuderne i omgifvelserne och Kattila. Å andra sidan borde wi ej låta detta hinder afskräcka oss ifrån att fullfölja vårt uppsåt med den förehafvande resan, hvars utgång torde blifva så mycket lyckligare, som början

varit svår. Tanken på den resan, för Arv. i alla fall såsom det tycktes oundgängligen nödvändig, hade äfven för mig mycket behag och mycket lockande, hälst den stod i anseende med mina planer för den påtänkta större resan uti ett så nära och innerligt sammanhang. Dertill kom, att wi i anseende till våra förberedelser just för denna resan komme att lida en ej ringa skada, om intet blefve af. – Det war då bäst, att sofva ut i ro till morgondagen och afvakta, hvad gång sakerna kunde komma att taga. – Wille jag än kasta en blick på lustfärden i dag (bäst är att betrakta den så), så har jag ej ens i det yttre att anmärka något, som skulle särdeles interesserat mig, om jag undantager den beständiga anblicken af Newa, längs hvilken vägen går, åt den Schlüsselburgska sidan finnas jemförelsevis alltför litet vackra lustgårdar. Anläggningar såsom i Alexandroffsk tager jag dervid ej så mycket i betraktande. – Den högra stranden är öfverallt wida högre än den motsvarande vänstra.

1823

2.

Sid. 49.

1823

2.

Juli 1823.

D. 1. A. begaf sig till Bisk, för att inberätta, hvad som händt och erhålla vidare besked om resan; jag gick åter hem, för att der afvakta utgången.

D. 2. hos Prof. Kr. På Bibliotheket.

D. 3. var jag för det starka regnet hem hela dagen och las Jenaiska Literatur-tidningen. A. erhöll ändtligen ny Podroshna uti sitt eget namn och

D. 4. gick resan ånyo för sig åter under regn. – Postuppsyningsmannen på Mursinka – en tysk vid namn Gebauer sökte nu urskulda sig för sin förra sträfhhet emot oss. – Vägen derifrån började blifva angenämare. Wid den stora byn Ryibatschje, som börjar nästan inwid stationen och sjelf ligger på en höjd äro båda stränderna af Newan höga. Emedlertid fortfar den högra stranden äfven härifrån att vara högre än den emotsatta som afvexlar. Bakom Ustje Slawänka, som endast genom ån Slawänka skiljes ifrån den förstnämnda byn gör Newan en krökning: den vänstra stranden betäckes nu med en ansenlig skog; äfven på den högra börjar man se träd, ehuru mest blott asp och al samt björk. Först längre fram finner man äfven här och der barrskog, som dock ej kommer upp emot den på vänstra stranden, som i allmänhet är mindre bebyggd och derföre af vildare natur. Emot Ustje-Ishora utvidgar sig Newan något. Här äfvensom redan förut uti Ryibatschje sågo vi äfven några stenhus af par våningar, hvilka äfven sades tillhöra bönder och således vittna om invånarnes visserligen på hufvudstadens grannskap grundade välmåga. – Floden tränger sig åter

Sid. 50.

tillsammans [i marginalen: trottoirstenar] tills inemot den andra stationen Pella, der mörkret redan öfverraskade oss, så att vi ej mera kunde urskilja omgifvelserna eller se. Den uti nejden befintliga forsen, som ehuru utan egenteligt fall igenom den mängd af stora stenar uti Newan, hvaraf den förorsakas, icke är utan fara för de nedfarande barkarne. – Ifrån Pella gick vägen mest öfver en stark sandmo, som afvexlar med kärr och moras. Först emot Newas utlopp ifrån Ladoga vid Schlüsselburg höjer sig marken småningom. Kl. var redan 4

D. 5. då wi ankommo till staden. Vårt långa dröjsmål der (en General, som ifrån fästningen var inkallad till staden, tog hästarne ifrån oss) lemnade oss väl tid att taga stadens belägenhet, dess kanaler och slussverk uti ögnasikte; men blef dock i längden ledsamt, så mycket mer, som man före vår afresa länge konstlade med oss och ville förmå oss att taga 3 hästar, oaktadt podoroshan blott var ställd på 2. – Vägen, hvars dåliga tillstånd man hade förevändt, funno vi verkligen högst gemen. – Den går längs den Ladoga kanalen ända till 8 verst på andra sidan om första stationen eller 36 verst och är oaktadt denna enformighet dock ganska nöjsam. Uppmärksamheten, ej fånglad af några andra föremål, än endast och allenast fästad på kanalen och den lifliga rörelsen, som der herskar. Hundratals barkar, skutor och lodjor lastade med mjöl, hafva hö, kol, ved m.m. skrida ned åt Schlüsselburg för att derifrån fortsätta sin vandring åt Petersburg. De släpas fram dels af karlar dels af hästar, hvilkas antal bestämmes efter farkostens storlek och lastens beskaffenhet.

Sid. 51.

Igenom mastens spets går ett långt rep, hvaraf karlen eller karlarne hafva ändan slagen omkring lifvet eller ock är den befästad vid förredet af en eller flere hästar, hvilka alltid, äfvensom karlarne gå efter hvarandra. Efter hästen eller hästarne går, en karl eller en gosse, som drifver dem framåt. Är det en båt eller äro flera hästar förespända för en farkost, som skall gå fort fram, så rider han. Det går i det fallet ofta mycket fort. Så sågo wi lefvande störar, hvilka släpade efter farkosten, föras förbi oss. 2 hästar galopperade för den längs stranden. Uppå farkosten behöfver egentligen blott en enda man vara verksam för att styra densamma och förekomma kollisioner då andra möta. Äro farkosterna af olika storlek, så har det alldeles ingen svårighet; repen löpa då öfver hvarandra och de förra förbi hvarandra i det den mindre håller sig än närmare till stranden, hvilket ej är svårt, då kanalen öfverallt är lika djup, för att underhjelpa, höjes repet stundom med en stång, eller ock stannar den ena hästen, så att de mötande kunna gå öfver repet, som då ligger på marken. Ligger deremot en större bark stilla vid stranden, så löser hästens drivvare hastigt repet ifrån redet, besättningen, som består af blott några karlar, drager det in till farkosten och hjälper sig fram förbi den andra medelst stänger, som i ändan äro försedda med små jernhakar, för att efter omständigheterna kunna draga sig närmare eller med mera eftertryck stöta bågen längre bort, isynnerhet då flera barkar ligga i bredd vid hvarandra, emellan hvilka man måste passera.

Sid. 52.

Uti byn Lipka, den största ifrån Schlüsselburg förnummo wi af vår skjutskarl att äfven Ishora och utomdess några rena Finnar (Mainisti kallade han dem. – Så heta Finnarne ock i Petersburg, hvarifrån hela benämningen torde härstamma, då den egentligen kommer ifrån Maamies, landtmannen och sedan blifvit utsträckt till finnar i allmänhet) skulle bo. Wi gingo in uti ett hus, som tillhörde dessa sistnämnda och begärte vatten att dricka. Wärdinnan bjöd oss kaljaa eller ville åtminstone, då vi afslogo det, springa efter friskt vatten ifrån kanalen. Dessa finnar sade sig höra under Markowo, en liten församling. I huset tycktes herrska mycken renlighet, hvilket här också är fallet med Ryssarne: Wi frågade om ej byn hade något eget finskt namn: Lipka tää on Suomeks i

wenäks var svaret. I ist. för ja hör man också redan i Ingermanland omkring Petersburg. Uti Tverska Karelskan kan man då ej undra att det är durchgänglich. – 12 verst ifrån Schlüsselburg upphunnos wi af en båt, som kom efter oss med en häst likaledes ifrån Schl. Då wi redan der hade sökt oss en sådan lägenhet så behöfde ej vår skjutsbonde länge öfvertala oss att nu begagna tillfället, hälst värden för båten begärde blott 5 Rubel till Nowaja-Ladoga, dit wi äfven landsvägen ännu hade 77 verst qvar och der han försäkrade oss, att vi kunde vara ungefär samma tid den följande (kl. var omkring 5 på e.m.). Wi woro mycket nöjda med bytet, då wi utom besparingen för vår fortkomst nu sluppo skakningen på den dåliga vägen, der det utomdessa ej heller gick mycket fortare. Den vackra väderleken skänkte oss en så mycket större njutning af en lugnare

Sid. 53.

fart. Utom oss befunno sig på den öppna båten åtskilliga Ryssar, hvilka värden upptagit. En gammal förafskedad Underofficerare, som han af medlidande hade upptagit och som höll på att sofva ruset ifrån sig, utgjorde ett föremål för alla de öfrigas skämt. För att visa oss att han ock det oakadt var något, lät han oss sedan läsa sitt afskedsbref, som verkligen var för honom hedrande. Han hade ifrån 1796 bivistat större delen af de märkvärdigaste batailler, uti hvilka Ryska Armeen deltagit och blifvit flera gånger blesserad. Efter sitt afsked njöt han en pension af 15 rubel månadtligen. Han sade sig egentligen vilja till Novgorod; men roade sig sjelf öfver att ej egentligen veta, hvart man nu förde honom. Hans brännwinstörst gick så långt, att han vid hvarje by måste i land och då led det emot aftonen, då vi ej mer hade alltför långt till det bestämda nattqvarteret, lämnade han sig häldre efter och upphann oss före vår afresa ifrån den ryska byn Lawa. Ungdomen roade sig omkring Kockoelden (det var Johanneaftonen) ett stycke utanför byn med sång och skjutande. Märkvärdigt förekom det mig, att den ryska värdinnan uti det huset, hvarest vi hade vårt qvarter kallade det Kukko, hvilket bevisar, att bruket egentligen är finskt. Men hvad anledning har namnet?

D. 6. Johanni Morgonen kl. 3 fortsattes resan vidare och wi vår natthvila uti båten, där den förekommande värden hade berett oss ett efter omständigheterna beqvämt läger. Sedan större delen af de andra passagerarne här lemnat oss. – Innan wi åter vaknade, var vår Underofficerare igen redan borrt och upphann oss åter uti byn Sumski; eller

Sid. 54.

Sumskaja der hästen betades och wi drucko the samt intogo vår middag. Till afvexling företogo wi oss under farten derifrån vidare att läsa Don Qvixote af Ficks, som jag tagit med för att vid ensamma stunder tjena till förströelse. – Klockan var omkring 6, då wi ankommo till Nowaja Ladoga och der skiljdes ifrån vår värd, som ännu, bekant öfverallt på hela vägen, här skaffade oss en ung karl, som hjälpte oss, att ifrån kanalen bära våra saker till postgården. Ehuru vägen dit utgjorde närmare 2 verst, fordrade han för det visst icke ringa besväret blott 10 kopek och wille

alldeles icke emottaga 20 kopek öfver som wi gåfvo honom – en händelse, som förvånade oss och ännu mer stärkte oss uti den glada öfvertygelsen, hvartill wi börjat äfven genom vår erfarenhet med vårt båtfolk inclinera oss, att den öfverdrifna egennyttan och det bedrägeri, som man vanligen tillskrifver Ryssen i allmänhet mer herrskar uti Petersburg och dess närmaste omgifvelser. Eller hade wi detta sällsynta drag hos vår bärare att tillskrifva det berusade tillståndet hvaruti han i dag befann sig och som kanske gjorde honom så hjertlig i det han också bød oss en egen kammare för intet hos sig, ett anbud, som wi voro färdiga att antaga, om det ej hade varit så aflägsset ifrån staden, nemligen 2 verst. – Vi gingo att söka en bekantskap af min A. på hvilken wi mycket hade räknat icke allenast i anseende å vår vistelse här utan ock fortsättningen af vår resa framåt, då samma man är uppsyningsman öfver kanalerna på orten. Till vår ledsnad funno wi honom ej och hörde att han redan i flera månader bor 30 verst härifrån vid vägen åt Nowgorod. –

Sid. 55.

D. 7. Under det Ar. gick ut för att uträtta sina uppdrag här på stället, satt jag hem och uppsatte dessa mina korrta anteckningar om vår resa hit. – Han återkom med ett gladt budskap. Han hade tillfälligtvis träffat en bekant, kretsläkaren Apothekaren i staden, Sundewall, hos hvilken han blifvit väl emottagen och dit wi voro budne till middagen den följande. Wi gingo ut på stadens värdshus för folk af stånd (дворянскій); men fingo ej för fastans skuld annat till middagen än fiskpirog och fisksoppa. – Det yttre af huset och en dålig biljard kunde erinra om bestämmelsen för dvorniki; men icke destomindre sågo wi äfven 2^{ne} besupna bönder inkomma och sätta sig vid ett thebord. – Folket tycktes i allmänhet vara mycket höfligt: de flesta hälsa mycket ödmjukt på den, som uti en bättre klädnad möter dem. – I anseende till det periodiskt fortfarande regnet och därför att S. hade lofvat hälsa på oss, blefvo wi hem hela eftermiddagen och roade oss med läsning af Don Quixote.

D. 8. Ryttmästaren för den här liggande Kürassierskvadronen, Witte kom till oss och inbød oss att i dag företaga med honom en båtfart till gamla Ladoga, 10 verst härifrån, hvarest hans fru bodde. Han hade der en några månader gammal dotter, som ännu var odöpt. Wi kunde så mycket sannare resoliera oss dertill, som S. i det samma inkom och ursäktade sig, att ej kunna se oss hos sig till middagen, då han vore tvungen att företaga en oförmodad resa. – Wi bestego därför med Ryttmästaren och 2^{ne} andra Officerare Baumgarten och Koskull en båt och foro till gamla Ladoga, der vi spisade middag och passerade eftermiddagen rätt angenämt, då Ryttmästaren äfven hade beställt Musiken dit. Der var som bäst årsmarknad.

Sid. 56.

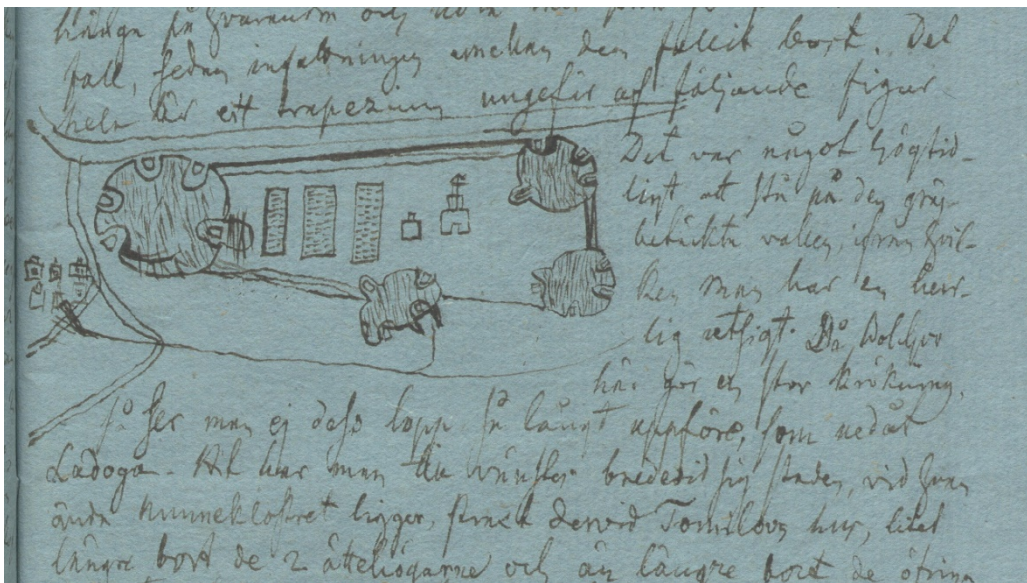
Sjelfva staden är mycket liten och ännu dåligare än nya Ladoga, hvarunder det också egentligen hör, så att det icke ens har mer än en egen Magistrat. Farten dit längs Wolchov mycket angenäm. Floden är vid utloppet i Ladoga vid den ringa staden ganska bred; men blir sedan något smalare. Stränderna äro merendels mycket höga och sandiga, emot gl. Ladoga ser man till och med klippor

af sandsten. Äfven här lågo en mängd vedbarkar och vedflottor. Ju närmare gamla Ladoga, desto angenämare blir floden. Öfver mer än på halfva vägen ser man på flodens högra strand en hög grön kulle som syns på långt afstånd och vid första anblicken röjer sitt ursprung af människohänder. Wi förnummo af Officerarne, att sådana finnas uti mängd längre fram längs hela Wolchov; men också endast der litet stycke ifrån denna sågo wi ock en annan, som i anseende till skogens grannskap straxt ej kunde ses. Par verst utom gl. Ladoga på den vänstra stranden kunde wi räkna 8 uti rad: 3 något mindre hit åt och sedan 9 invid hvarandra, en mycket hög midt emellan 2 smärre. Det är intet tvifvelsmål underkastadt, att just dessa tumuli äro ättehögar, hvilka förskrifva sig ifrån hvarägernas tid. För ungefär 2 år sedan hade Shodakowski biträdd af ortens Adelsmarskalk Tomilovskij, som sjelf skall mycket interessera sig för sitt fäderneslands Antiquiteter och som har sitt vackra hus icke långt derifrån låtit öppna den mittersta stora, hvilket man tydligen nu kunde se och funnit derstädes ben och ett gammalt rostigt svärd. Emellan dessa och nämnda gods, ser man ännu 2, på ett litet afstånd 2, hvaraf den ena också är mycket anseelig och synes högt. – Emellan Tomilowska godset och sta-

[I marginalen:] Till byn Подсопье (blott?) vid hⁿ äfven 3 stora finnas och som deraf just har sitt namn (сопка) Oseretzkovkis Resa p. 543. Det tyckes af hans ord, som skulle de blott finnas på vänstra sidan, efter han säger, att de pryda densamma. – Ock på vägen ifrån Nowgorod till Waldaj och längre dylika (näm n byn Mschaga några ifr. Novgorod 4 st.) sopkor såsom man tror ifrån den tiden då Litthauerne öfverfölo Ryssland – Sedergins Продолжение Записокъ путешествія по Западнымъ провинціямъ Російскаго Государства. Спетерб. 1804.8o pag. 13.

Sid. 57.

den, som ligger blott ett stenkast derifrån, är ett nunnekloster. – Den största märkvärdigheten utgöres af gamla ruiner utaf en åldrig borg, som traditionen tillskrifver sjelfva Rurik. Den ligger uppå en slags halfö, som bildas af Wolchov och en liten bäck, som deremellan och staden kastar sig in uti Wolchov. Murarne äro ännu temligen höga, utom på flodsidan. De måste varit af fast struktur, då de så länge bibehållit sig. Ingenstädes ser man spår, att tegel skulle blifvit använda vid byggnaden, utan är allt uppfördt af fältstenar, som ännu hänga på hvarandra och hota med sina skarpa kanter fall, sedan infattningen emellan dem fallit bort. Det hela är ett trapezium ungefär af följande figur

Det var något högtidligt, att stå på den gräsbetäckta vallen, ifrån hvilken man har en herlig utsigt.

Då Wolchow här gör en stor krökning så ser man ej dess lopp, så långt upp före, som nedåt Ladoga. Hit har man till vänster bredvid sig staden, vid hvars ända Nunneklostret ligger, straxt dervid Tomilovs hus, litet längre bort de 2 ättehögarne och än längre bort de öfriga 8. Midtemot är den andra stranden af Wolchow, besatt med ansenliga vedstaplar, bakom den täcka skogsparken, några kyrkor och Agor. Till höger har man icke långt ett Nunnekloster med kyrka, bakom hvilket i fonden en skogsrik höjd åter med 2 ättehögar. Bakom sig dels skogar, dels åkerfält, en herrgård, bäcken med par qvarnar och längst i fonden åter en stor skog. – Jag måste beklaga, att Tom. som också var buden till barnsölet ej var hem, och således ej kunde träffas. Jag hade

Sid. 58.

af honom kunnat vinna en hop intressanta upplysningar. Sent om aftonen foro vi under musik och sång tillbaka till staden.

D. 9. hos Ryttnästaren för att erhålla data till dopbetyget. Han undfägnade oss ännu med frukost och ett glas vin. Först omkring middagstiden befunno vi oss på färjan hvarmed man passerar Wolchow. Vägen går längs en liten kanal öfver en i början något upphöjd sandmo som sedan åter något sänker sig mot Säska öfver hvilken man åter sätter i en färja. Här börjar komma mera skog. Flodens stränder mycket frodiga. Härifrån framåt blefvo vi varse invid landsvägen, dels vid byar och gårdar, dels in i skogen små bönhus med målade stora kors och helgonbilder. – Marken höjer sig först något; men sluttar sedan litet nedåt. Vägen löper vid randen af en smal tallbevuxen sandås, som ifrån högra sidan sänker sig nedåt Ladoga. Bakom densamma sluttar marken också och sänker sig uti ett kärr. Mot slutet af stationen utvidgar sig åsen och löper allt i samma riktning åt norr, där landsvägen skär densamma och böjer sig åt öster till Stationen och byn Schahnowa. Man såg ogärna min kamrat röka. Vi förmodade Roskoljniks; men funno det ej så. Derifrån går vägen

först längs den lilla bäcken Woromina till en kyrka af samma namn, der den blir till höger. Kort derefter bär vägen allt uppföre. Naturen blir här mer omväxlande. Man ser öfverallt löfskog af flere slags träd, inhägnande åkrar, ängar och betesmarker. Sjelfva byarna förlorade det slobodenartiga och blifva mer finska till utseendet, det är små och dels runda dels irregulära. – Åt Ladoga synes dock marken äfven här sänka sig uti en med tjock gran- och tallskog betäckt Plateau. Bakom Muskina omkring hvilken by man ser stora inträngande sädesfält far man ned ifrån den landsbrygga

Sid. 59.

uppå hvilken man hitintills farit och kommer åter uti sumpig med gles skog betäckt Niederung, som afvexlar endast med fullkomliga kärr. Blott emot strömmen Pascha, hvaröfver man åter sätter uti en färja omkr. 15 verst ifrån dess utlopp, blir marken åter något högre och sandig; men antager snart och bibehåller åter det förra sumpiga och morastiga utseendet, oaktadt åtskilliga smärre åar och bäckar, hvilka man passerar. Wi togo vårt nattqvarter vid strömmen Ojat uti Domasjeriwe eller Sermeke, en rysk by, hvarest vi funno mycken välment tjenstaktighet.

D. 10. bröto vi upp kl. 5. sedan vi druckit thé (Caffee hade wi alltsedan Petersburg ej druckit annorstädes än i gl. Ladoga hos Ryttnästare Witte). På andra sidan om Ojat, som man åter i färja passerar befunno vi oss på Olonetziska Gouvernementsgebietet och hade först på ömse sidor om vägen ett godt stycke med tall beväxta Moras, hvarpå en ofruktbar och blott på ljung rik, föröfrigt äfven med tallar glest bevuxen sandmalm följer – Utom den lilla kyrkbyn Nikolskoe ser man på hela hållet invid sjelfva landvägen inga hus tills man kommer till bäcken Schotkunsha, hvarest ligger en gård med en Tschasovna. På sidan ser man en liten by. Bakom denna bäck ser man åter litet löfskog, samt en och annan växt; men kort derefter förvandlar sig allt åter uti en sandmo, på hvilken vägen går litet nedföre till stationen Saostrowja, en by, som är bygd i längden på ryska viset. Här funno wi det i alla fall för oss främmande, att man rätt systematiskt ville krångla med oss, om hästar och preja sig till penningar mot löfte att skaffa oss lejda hästar. Vår förundran öfvergick till förargelse, då wi hörde dem sinsemellan tala den Olonetska dialekten. Detta gaf oss ingen fördelaktig före-

Sid. 60.

ställning om våra stamförvandter. Wi glömde dock snart vår förargelse då vår skjutskarl med de förmenta lejda hästarne förde oss utomordenligen fort. Det bar härifrån åt öster ned för sandmon, som sedan utlöper uti en ås, till höger om hvilken vi hade ett ofanteligt kärr emot vägen ifrån den förra stationen, mot hvilken denna bildas – nästan en rät vinkel. Äfven till vänster var marken sumpig och tycktes stryka sig nedåt floden Svir, hvilken vi allt mer nalkades och dermed äfven till den oansenliga staden Ladeinoe Pole, som ligger vid en krökning af densamma, på dess vänstra strand. Wi ankommo dit kl. 4 och i en lycklig stund; ty kort derefter blef det åter ett tämligen

hastigt regn, som fortfor hela eftermiddagen och nödgade oss att sitta in och förströ oss med läsningen af Don Qvixote. En embetsman, som ifrån Petersburgska Postdirektion var skickad att inspektera postgårdarne och posthållningen ända till Archangel, Kola och Mesen, medgaf oss ett rekommendationsbref till Expedition uti Olonetz (en bekant af honom) att ej allenast befordre vår framresa åt Petrosavodsk, utan ock vara oss behjelpig, att kunna derifrån (ty ifrån Petrosavodsk går alldeles ingen väg direkte) komma åt Finland, hvaröfver vi ärnat taga återresan.

D. 11. Sedan A. blifvit färdig med sina förrättningar, gingo wi tillsammans ut att bese det bredvid staden liggande kronohvarvet, hvarvid dess läkare med kommendörens tillåtelse gick oss tillhanda. Wi woro på en fregat af 36 kanoner, som inom kort kommer att löpa från stapeln och är det största fartyg, som här någonsin blifvit byggdt. Påbegynta woro en hop mindre

Sid. 61.

fartyg. Hvarfvet är omgärdadt med ett staket och der inom bo alla till verket hörande högre och lägre tjenstemän, till circa 600 personer. Derinno befinner sig kyrkan, som bär namn af Peter och Paul, hvarföre det i dag firades en fest och äfven en marknad hölls på den invid hvarfvet liggande planen. Den svarade emot sjelfva stadens storlek och utgjordes af en mängd matroser. [I marginalen: Hospitalet och apotheket visade oss Läkaren äfven.] Wi skyndade oss att komma ifrån denna trumpna, men dervid dock dyra orten. För nattqvarter (en dålig bädd på golfvet) 2 gånger thé och par piroger under vår 30 timmars vistelse (till kl. $\frac{1}{2}$ 4) tog man af oss 6 Rubel, då vi för ett vida bättre qvarter och mera bekvämligheter i Ladoga under närmare 3 dygn blott hade betalt 3 Rubel. Det enda angenäma som vi uti vårt närvarande qvarter hade var den vackra utsigt åt Svir, som flyter nedom den sandiga stranden. Den motsatta är lågländtare, morasstig och skogbevuxen. Floden har ett ganska klart och godt vatten. Efter några få verst, som vi foro tillbaka till byn Kanoma, som ligger vid en bäck af samma namn satte wi uppå en färja öfver Svir. Sedan man kommit några verst uppifrån den morastiga dock med tät löfskog bevuxna stranden, far man öfver en något sluttande med tallar glest besädd sandmo till Alexandrofski, der ett berömt kloster fins af Alexander Svirskij.

[I marginalen:] 15 verst ifr. Ladeinoe Pole ännu till hvilken jordmån blir fruktbarare och som ligger bakom en höjd nedanför hvilken står en Tshassowna bestående af ett trädkors (som säges vara upprest af Alex. Svirskij sjelf) öfver hvilket ett tak är upprest, som hvilar på 4 stolpar. Härifrån framåt hafva Tshassownorna detta enkla utseende.

Byn är Rysk; men invånarne förstå äfven Karelska. Man hade skickat hästarne ut på bete hvarföre vi nödgades vänta öfver en half timma. Om framvisandet af podoroshna var här ej mer någon fråga. Härifrån är ett håll af hela 35 verst till Olonetz, bestående af en sandig med tät tallskog bevuxen mo, som afväxlar med kärr och insjöar och börjar ifrån bäcken Inuma nä-

Sid. 62.

stan omärkbart sänka sig ned emot byn Megrega, 11 verst ifrån Olonetz. Ända dittills ser man också intet enda hus utom Tshassovnor på 4 stolpar, men derifrån ser man i dess ställe på båda sidor om Megrega, längs hvilken vägen går, nästan oöfverskådliga åkerfält och by vid by. Wi woro nyfikne att efter sådana förstäder se den egentliga staden, dit wi trodde oss komma, den ena byn efter den andra och den ena kyrkan efter den andra. Ändteligen höll skjutskarlen stilla, då det redan var tämligen mörkt om aftonen och sade att wi nu woro uti staden. Wi sågo intet annat än några hus och litet derifrån ännu flera andra, hvilka alla på intet sätt tycktes utmärka sig ifrån, hvad wi redan under flera verst sett; karlen åt hvilken wi meddelt vår förundran svarade ock att man här ej visste hvad som vore stad och hvad by. Postgården var väl byggd, men efter det hitåt vanliga sättet, med små fönster högt uppå väggen, så att man skulle tro, att huset vore af 2 våningar. Också föra trappor upp till hvarje hus och andra antingen bredevid eller på andra sidan om huset till en stor och rymlig Saraj (Stundom, men sällan tjenar samma trappa till ingång i Saraja och boningsrummet). Här funno wi 3 rum, men ingen säng uti någon, så att vi måste såsom vanligt sofva på golfvvet, såsom folk sjelf här brukar. Folket talte sins emellan Karelska. -

D. 12. Ett starkt regn hindrade oss att bryta upp så snart som wi ärat. Wi erforo nu, att wi alldeles icke passerat den egentliga staden som blifvit på sidan och nu vid dager utmärkte sig åtminstone

Sid. 63.

genom flere kyrkor och stenhus. Icke heller wid vår fortsättning af resan kommo wi genom staden, men ännu flere verst åkerfält och byar. Sedan stego wi upp för en sandig hed, som är glest bevuxen med tallar och här och der äfven kuperad af kärr. Omkring Novir, som ligger vid en sjö, börjar man se mer omväxling; men isynnerhet wid Olonka 7 verst ifrån den följande stationen Torosare, wid hvilken den nämnda bäcken utflyter ifrån Torojärwi. Här börjar vägen också redan blifwa backig. I T. hörde wi blott Karelska, qvinnorna syntes redan vara mindre förtrogna med ryskan, karelarne höllo just på att dricka the, då wi ankomme; men här sågo wi ej någon Samovar, utan en större Part Caffepanna. – Vägen härifrån är mycket ojämn och backig; men vacker. Man ser öfverallt stora löfskogar, blomsterrika kullar och dalar, sköna betesmarker och vackra insjöar, såsom den ansenliga Kotkajärwi. Äfven stenar börjar man här se. – Sedan man kommit några verst framom Keskosero öfverfar man en flere verst lång med tallar glest bevuxen sandhed, ifrån hvilken man sedan öfver en mycket backig och redan ganska stembunden mark far ned till Pyhäjärwi. Äfven naturen är omväxlande och genomskuren af en myckenhet träsk och insjöar. – Ifrån Pyhäjärvi har man likaledes en mycket backig och stembunden mark, utför hvilken det bär starkt nedåt intill den heliga bäcken, hvarifrån marken med lindrigare sluttning sänker sig till Präschka sjön, hvarest äfven såsom i Pyhäjärvi en Rysk kyrka fins. Ifrån Olonetz hitåt hafva vi nästan alls icke sett några Tshassownor. – Ifrån Präsch stiger man först uppföre ofan-

Sid. 64.

teliga backar, sedan har marken en lindrigare sänkning emot floden Schuja, som icke särdeles långt ifrån flyter åt Onega. På båda sidor om vägen har man en hög tjock skog. Utom par Hartshevnor ser man på hela stationen inga hus. – Uti Polovina, hvarest ock blott några hus finnas, blefvo vi öfver natten, då det redan var tämligen sent. Derifrån fortsatte vi resan

D. 13. öfver en likaledes mycket skogig, men äfven mer stenbunden tragt, där man ej heller träffar några hus, förrän i den ansehliga byn Sulashgorka circa 6 verst ifrån Petrosawodsk, dit man nu nedfar öfver en något sluttande sandhed. En myckenhet folk drog ut ifrån staden oss till mötes åt byn, der man i dag efter gammal plägsed firade en prasdnic till ersättning för de traktamenter, som landtfolket Petri-Pauli dagen haft hos sina vänner och bekanta i staden. Omkring kl. 11 anlände wi till Petrosawodsk, som vid första inträdet fördelaktigt presenterar sig. Invid stadsporten far man in i staden emellan 2 stora i halfbåge uppförda kronohus af sten, uti hvilka Wice Guvernören och Civil-Guvernören samt Guvernementskansliet finnas. En amfiteatralisk plan öppnas sig med en stark sänkning åt Lososinka, wid hvilken man i fonden ser det berömda Kronostyckgjuteriet Zaboda hvaraf orten har sitt namn. På båda sidor flere vackra hus, hvaribland 2 af sten och några andra af samma utseende. Ungefär i samma

Sid. 65.

linje med dem till vänster är uti en omvänd halfbågeform stadens Gostinnoi Dwor äfven med en stor mängd salubodar, hvarest dock ej alla stå öppna. Till vänster om denna byggnad är en stor rymlig qvadratisk torgplats med några bättre trädhus. De flesta äro blott af en våning, merändels ostrukna med små fenster och af ett intet fördelaktigt utseende. På högra sidan om Gost. dwor har i samma linje med den första gatan stadens Gymnasium, ett vackert Krono-stenhus och nära derinvid stadens hufvudkyrka, som bär namn af Apostlarne Pet. och Paulus och egenteligen är af träd, ehuru man vid första anblicken skulle tro den vara utförd af sten, hvilket också är fallet med några privata hus i staden. Bakom kyrkan är en redan af Peter den Store anlagd liten trädgård, hvaruti fordom stått ett slags Dvoretz (pallats), som längesedan skall vara förstördt. Äfven trädgården har varit i yttersta förfall; den närvarande Guvernören Richlefskij, som under Jermolov tjent uti Grusien och äfven bär den Persiska Solorden och berömmes såsom en ganska driftig och ordningsfull embetsman, har låtit förse platsen med ett alldeles nytt stakett och tillsatt en egen uppsyningsman deröfver. Wi togo vårt kvarter hos Krono Apothekaren, som äfven bebor ett kronostenhus, spisade middag hos dess blifvande svärfader, en vid Fabriken anställd Engländare Sparov. Eftermiddagen gjorde wi en tour öfver Fabriken, der vi emedlertid blott fingo se smältugnarne till den andra bakom Lossosinka belägna och större, men

Sid. 66.

simplare och af idel trähus bestående hälften af staden, bebodd blott af Masterwyie, som alla höra under Fabriken ursprungligen härstamma ifrån Rekryter, men hvilka med sina familjer äro för alltid bundne vid fabriken. Såsom den delen ligger upphöjdare, så har man ifrån dess öfre ända nära intill den vid Lossosinka byggda sågen en öfversigt af hela den staddelen nedför den Alexandrofska gatan till Kronhamnen, hvarifrån de vid Fabriken för Kronans räkning arbetade artiklarne inlastas och uppå Entreprenadfartyg transporteras till Petersburg. I år skall Admiralitetet i frakt betala 20 Kopek i pud.

D. 14. sökte jag 2 gånger Kunajev, utan att träffa honom hem. Middag spisade vi åter hos Sp. men till aftonen voro vi bjudne på thé till Stabsläkaren, Collegii-Rådet Fock, till börden en Holsteinare, en interessant och bildad man. Under den korta tid han vistats här har han sökt göra sig äfven i vettenskapligt afseende bekant med Guvernementet och samlat interesanta Materialier till en Medicinsk-physisk Topografie, som jag uppmuntrade honom att utarbета, med löfte att derom underrätta Grefven, som kanske kunde vilja bestrida tryckningskostnaderna. – Äfven en del af hans möbler bestodo af inländska Artiklar, marmorbord, porfyrvaser &c.

D. 15. besågo wi i hans sällskap styckgjuteriet,

Sid. 67.

der wi dock nu ej sågo annat än förfärdigande af smärre jernarbeten och gjutning af kulor, samt förfärdigande af mekanismer af det hela, som är temligen enkel. Kanonerna skola gjutas blott om vintern. Denna Fabrik har under sig större delen af bönderne i Olonetz eller öfver 20000 bönder, hvilka årligen skola lefverera dertill 550,000 pud Eisenerz och 80000 famnar wed. För de artiklar, som fabriken lefvererar till kronan, betalar den sednare något wisst [... tomt] för pudet, lefveransen skall öfverhufvud utgöra 150000 pud årligen för hvardera Artilleriet; men är på olika år olika. Äfven för privata emottager fabriken beställningar af hvarjehanda jernfabrikat mer till ett pris, som trefallt och mer öfverstiger, hvad kronan derföre betalar. Uppå fleres inrådan gjorde vi vår uppvaktning hos Guvernören, som emottog oss ganska artigt och bød den följande dagen till sig till middag. [I marginalen: På gården Monumentet för Kejsaren] – På e.m. hade den hederlige Kapitän-Lieutenanten Löhr inbjudit oss, att bivista Kanonproffvet, som för sig går utanför staden vid stranden af Onega dit man riktar skotten. Det är dock blott af större stycken, som kulorna gå så långt, af de mindre stanna de vanligen uti den breda jordvallen, som är uppförd på sjelfva stranden. Förrän proffvet börjas, uppdrages en half timma förut en röd flagga till signal, för alla midtemot befintliga fartyg, att aflägsna sig. Man försöker hvarje gång 20 stycken: Nu voro det blott 12 pundiga kanoner. De laddas första

Sid. 68.

gången dubbelt och med 3 kulor, den andra med 2 och den sista med 1. – Då Kejsaren 1819 besökte Petros. hade han äfven öfvervakat ett dylikt prof med 48 punningar hvaribland en skall remnat. Händelsen förskräckte alla närvarande inrättningsämbetsmän, men Kejsaren hade snart betagit dem deras förskräckelse, i det han yttrade sig, att det fägnade honom, att hafva en gång ock sett en kanon gå sönder vid skjutningen. Sådant skall dock här ske sällan och inträffade ej heller nu. – Följande dagen skulle den nogare besigtningen af de proberade kanonaderne ske och de för oskadade befunna inskeppas. – Ifrån hvarfvat gingo vi till bröllopet uti Herr Sp. hus med hvars äldsta dotter vår värd af Str. blef sammanvigd. Guvernören, som äfven bivistade akten, förnyade bjudningen till morgon; men då han ingenting sade speciellt åt mig ehuru han såg uppå mig (Hos sig hade han också egl. blott talat med min reskamrat), beslöt jag att ej gå dit.

D. 16. Man rådde mig dock allmänt dertill och upplyste mig derom, att han bjudit vår värd med dess gäster. – Före middagen gjorde jag medan Str. ännu förrättade ett dop, ännu en tur omkring hela staden, kallades sedan till Fock, hvarifrån vi gingo till Guvernören. Äfven Vice-Guvernören, Collegii-Rådet v. Neithardt (hvars fru var den enda

Sid. 69.

Dam, som var med vid bordet hos Guvernören, som sjelf är ogift) böd oss till middagen i morgon eller, då vi i anseende till vår tillärnade afresa undanbödo oss dit till the. Och härtill kunde vi ej annat än blott tacka. Fock kom ännu att besöka oss före vår afresa, som ändtligen kl. 9 om aftonen gick för sig. Wi åkte hela natten igenom; samma väg tillbaka till Olonetz; men hunno ej dit, i anseende dertill, att wi på de flesta ställen länge måste vänta på hästar, förrän på eftermiddagen.

D. 17. Sedan wi der druckit thé, foro wi kl. 7 vidare, men walde nu en annan väg åt Serdobol. Den går längs Nisowa (så kallas Megrega och Olonka tillsammans ifrån Olonetz nedåt Ladoga) genom frodiga sädesfält. (Äfven kornet står här redan i fulla ax, hvilket på långt när på rätt många ställen ännu icke var fallet flere dagar sednare och sydligare i Karelen) och byar. Nisowa, som på en kort sträcka har ett obetydligt fall i anseende till en mängd stenar, hvarom omvexlande stränder och fallen förstärkt af smärre bäckar och rännilar ungef. verst ifrån Olonetz i Ladoga. – Folket som återvände hem ifrån sin höbergning, syntes mig vinna ett allt mer finskt utseende; fruntimren utmärkte sig här nästan alla genom en smakfullare drägt. På vägen till Rabolia egt. Rabala hade wi ifrån den första, 13 verst ifrån staden Olonetz belägna stationen [... namnet saknas] först i början en fortsättning af samma

Sid. 70.

scener som dittills, men sedan lemnade vi Olonka till vänster och beträdde en sumpig med småtallar bevuxen mark, som strax derpå förvandlas till en med samma slags träd någotlunda rikt

besatt sandhed, som sluttar dels emot Ladoga, dels framåt mot den ansenliga bäcken Tuloksha, på hvars andra strand Rabala ligger midt emot Tienilä, och der wi beslöto att blifwa öfver natten.

D. 18. fortsatte wi derifrån resan längs en tallbevuxen sandmo 15 verst till Reboranda, som likaledes ligger vid en bäck vid namn Wiidelä som nära intill förstärkt af Tykylä kommer ifrån Tulomajärvi (så sade man mig åtminstone) och 2 verst härifrån faller ut i hafvet. Man åker först ett litet stycke längs denna bäckens (Witlitsa på ryska) höga stränder med lergrund, sedan förekommer åter en sandmo, invid sjelfva stranden af Ladoga, till hvilken man nu kommer blir marken mycket stenbunden; derpå växa alla slags här vanliga träd: gran, björk, tall, rönn, asp, wide. Längre ifrån Ladoga har man åter sandmo, hvarifrån man stiger uppför en ansenlig backe till byn Kondashi, som ligger på en höjd och dymedelst lämnar en vidsträckt utsigt öfver Ladoga. Byn består af 67 gårdar och ligger på sjelfva gränsen emellan Olonetska och Viborgska Guvernement. Såsom till afsked och ett angenämt minne af Olonetska Guvernementet bjöd oss byns Wybornoi till sig, så länge wi wäntade på hästar och undfägnade oss med middag och thé, utan att derföre wilja emottaga någon ersättning. Här märkte wi äfven

Sid. 71.

i språket redan mera finskt, hvarföre wi dock så mycket mindre förundrade oss, då wi hörde att sonen i huset wore wan att besöka marknaderna icke allenast i det närmaste Karelen utan äfven i öfversta Karelen och Savolax, om hvilka han ägde en på erfarenhet grundad lokalkännedom. Härifrån fingo wi ock det första 2 hjuliga forwerk. Wi skiljdes ifrån vår gästfria wärd, som äfven framdeles bad oss besöka sig, om vår wäg förde förbi hans hus. Utanföör byn försummade wi ej, att bese den af Oseretzkovski efter andras sägen omtalta gränsstenen. Wi sågo oss om efter inscriptioner: några irregulära och starkt med mossa bevuxna fördjupningar ledde oss på spåren till densamma. Med mycken möda dechiffrerade wi ändtligen följande

GVST (bristen af de följande bokstäverna öfvertygade oss hvad wi genast hade tyckt oss finna, att en del af den öfversta skifvan blifwit afbruten

REX SVECIAE

NVMINE DEI

LIMITES ROSSLÆ

(Det Svenska vapnet 3 kronor)

På den andra ryska sidan var intet annat att ses än ett liggande kors X.

Sedan man stigit uppför flera backar for man till större delen en litet nedför sluttande sandmo, bevuxen med granar och tallar, hvilka emot Salmis blifwa resligare.

[I marginalen en text som fortsätter på nästa sida:] förbi flere små träsk (är efter XII art af Stolbowa fredstraktaten af d. 27 Febr 1617. Kommissarien vid fl. Lawa. Widare: ”So sollen auch aus dieselbige Zeit auf d. 11 Juni nechstkom-

Nära till sågarne inwid Tulomajokki är ej längesedan af Socknens Ägarinna Grefvinnan, Orlof en vacker

Sid. 72.

stenkyrka anlagd, som dock ännu ej blifvit alldeles färdig. Då Salmis har en finsk styrelse, är språket också här än mer blandadt. Här hör man redan de Karelska halfjuden jemte Olonetziska flexismer såsom Säawad, saabi, hebone för hewo (hvaraf vi uti Olonetz hörde en lika slarfvig deklination, hewon, plur hewod) nägyy (pietäh). Här kommer ock redan den finska perkele zum Vorschein och det rätt derb. I Olonetz hörde wi i hans ställe alltid företrädesvis blott af Lembo (så heter den onda anden alltid och hos de Tverska karelarne). Äfvenså hörde vi till och med puhutah och det i bemärkelse af tala; dock blir denna ändelse tak, numera passiv, ehuru ännu uttrycket såsom hebosed pölättih (hästarne voro rädda) förekomma.

Ifrån Salmis går vägen uppför en mo, som dock är rikt bevuxen med flerfaldiga träd, ehuru de ej äro af så storartadt utseende, isynnerhet nära Uusikylä (16 v.t ifrån Salmis) blifva löfskogarne rätt vackra. På denna väg ser man ock täta svedjeländer. De sista versterne ser man längs en stel rand af en skarp Abdarbung åt Ladoga, som man ser nedanföre med en mängd holmar och i fonden den stora Mantschinsaari. Gårdarne äro få och mycket spridda, men byggnadssättet är lika som förut. Äfven klädesdrägten är än rysk. I språket herrskar likaledes mycket Olonetziska t.ex. Kägla, pageroo, muonittamah, oppikai panna (försök att lägga), kirboo (falla). – Början af det följande hållet tycktes ej lofva mycket, ty sedan vi

[Text i marginalen, fortsätter från den föregående sidan:]

mend andere beeder Potentaten vollmächtige Commisarien, in gleicher Masen 3 auf jeder Seiten, auf der Gränze zwischen Kexholmischen Gebiete und Casspel Solmig und Neugardisehen Gebieten, in Casspel Agnissma, bey dem Ladogischen See begegnen, welche gleichfalls, wie von den anderen zuvor gesagt worden des Gebietes gewöhnliche Gränzen, wie die von Alten her gewesen sind, besichtigen und bekräftigen, und wo sind alte zu finden, nach rechtmäsigen Bescheide neue legen sollen, damit solchergestellt allen weitem Spaltungen und Gezanke der Gränze wegen vorgekommen werde” u.s.w. Schlüssel zu den Nystädtischen Frieden. Nürnberg. 1722 p. 192. En annan sten (4½ arschin hög, 8 lång och 5½ bred) ligger på stranden och är äfven försedd med en inskrift afbildad i Oseretzkovskij resa p. 123.

Sid. 73.

kommit ned på en lägre plateau, förlorade wi i anseende till den mellanliggande skogen sjelfva Ladoga utur sigte och hade åter en sandig hed. Här sågo wi dock det första berg på hela resan. Ifrån Uksujoki, hvarest 2 sågar, likaledes tillhöriga Grefvinnan Orlof äro anlagde, får allt ett helt annat utseende: det går nu allt uppföre, på ömse sidor ser man den rikaste mångfald af skog och växter. – Här hörde wi ännu också göken. – Inemot Pitkäranda blir marken mycket stenbunden. Nämda ställe ligger invid sjelfva stranden af Ladoga, midtemot 2 öar, hvaraf den större heter Pususaari, den mindre Lammutschi som är skild derifrån medelst en proliv. – Wi visste ej af den koppargrufva, som här skall komma att anläggas och foro ännu 15 verst till Kiddelä. Vägen är högst ojemn och backig: flere ordentliga hälleberg med stela väggar af betydlig höjd; och par bäckar med sågar passerar man. Uti K. är språket alldeles finskt, blott det hårda ч och ш erinra ännu om grannskapet med Olonetz (etschii, kishkoo). I stället för perti kallar man här boningsrummet ock tuba (Kätkyt – Stola bord)

D. 19. tidigt fortsatte wi resan. Före uppbrottet hörde wi åter göken. Jag meddelte värden min förundran att så sent höra densamma; han sjelf ansåg det uppå en tid, då kornet redan är i ax och höbergningen på stör öfver en vecka, för kumma. – Sedan man kommit öfver Kiddelä ån nedom kyrkan genom en dæld och snedjade kärr innesluten på båda sidor af höga granitmassor, far man uppför en backe, hvarefter man passerar Sumeri bäcken, som framstörtar emellan

Sid. 74.

2 höga berg. Ifrån detta gebit kommer man utför höga backar till en smal vik af Ladoga, på andra sidan om hvilken Imbilax finska kyrka är belägen. – Derifrån kommer man till Läskelä, först längs en höjd, sedan öfver en dæld med mindre höga sidoabdachungen och här ser man enskilda klippberg och smärre björkskog. I Läskelä är en såg, som ock tillhör Grefvinnan Orlof. Här är det ock än fullt af Olonetziska uttryck i de grekiska husen (såsom Ollah (de äro), sheisatti), hvilket tjenar till att bekräfta ursprunget och fortbildningen af den Olonetziska munarten. Wi frågade efter det stora vattenfallet, som omtalas af Oser. såsom 8 famnar högt. Man sade, att här vore ett betydligt ungefär 4 verst uppåt Läskelä bäcken. Wi lejde värden att beledsaga oss dit. Han rodde oss först några verst uppåt, hvarefter wi tillryggalade den öfriga vägen till fots genom skogen – en så mycket besvärligare vandring som hettan var odräglig och afståndet dock vida längre, än man uppgifvit. Forsen innehöll intet utomordentligt och sjelfva fallet utgör knapt 2 famnar. Uppå återvägen förlorade St. sin taskbok jemte litet penningar, podroshan och en kort oekonomisk resejournal. Värden lofvade andra dagen uppsöka dem och hämta till Sordawala; men vi sågo honom ej. Ur dagboken hade wi sett att 2 fordna Univers. Kamrater passerat och sades vara ned på sågen hos en Major, som bodde der. Wi

Sid. 75.

hade låtit säga dem, innan vi anträdde vår vandring till forsen, att der på gästgifvaregården voro bekanta, hvilka önskade träffa dem. De hade svarat, att vi kunde komma häldre ned till dem. Då man försäkrade oss, att inga damer funnes utan Majoren sjelf, gingo vi ned. Huru flata blefvo vi ej, att finna just damerne till bords och Majoren ej hem. Ännu mer flat blef jag att träffa uti dem bekanta, med hvilka jag för 4 år sedan hade haft rätt lustigt på W. Sedan wi spiset middag och druckit Kaffee, fortsatte wi resan. Vägen är mycket backig, men vacker; de tätaste vackra löfskogar afvexla med gräsrika kullar och dalar. Så går det nedåt en vik af Ladoga, längs hvilken vägen sedan fortgår. På båda sidor höja sig ofantliga granitberg. Emellan det på norra stranden Hijenmäki kalladt och sjön vrider sig vägen så till sågandes fram emellan klipporna på en så smal sträcka, att man omöjligen kunde komma förbi någon annan resande, och så nära intill sjön, inuti hvilken berget nedskjuter, att den andra sidan med långa stänger måste understödjas. Deremellan måste man upp och ned för ofantliga backar. Så kommer man till Kirjawahti, det första ordentligare gästgifveri på hela denna vägen, som ligger invid sjelfva ändan af den ofvannämnda Ladogaiska viken. – Härifrån är bara ett håll till Sordawala stad. Sedan man kommit upp ifrån Kirj. genom en af höga bergsklyftor trängt innesluten dæld, bevuxen med likaså jättelik skog,

Sid. 76.

inpå den på högra sidan ifrån Ruskiala kommande vägen, går det uppå en mera jemn mark förbi en mängd åkerfält ned till Sordawala, som ligger in vid en vik af Ladoga, amfitheatraliskt omgifven på andra sidan af höga berg. Wi fingo kvarter hos en gammal kamrat, Häradsskrifvaren Poppius.

D. 20. spisade wi middag hos Ilmoni, hvarefter jag med P. på eftermiddagen gjorde en wisit hos Kyrkoherden W. – Mycken ventilation, om en fart till Waalamo, hvilken vi dock i anseende till brist på tid ej mer vågade företaga, hälst vinden nu var emot. – NB. I staden enligt sista Mantallängderna 519 invånare. -

D. 21. Efter en frukost, hvarvid på finskt vis äfven flera glas tömdes, reste wi vidare. – Ifrån Sord. till Reuskala (21 verst) är ojemn, men ej alltför backig väg förbi åtskilliga vikar af Ladoga. Med amfitheatraliska perspectioner. – Åt Ladoga äro vildare bergmassor, hvilkas spetsar på afstånd bilda en vågformig kedja, som inåt landet förlorar sig. Här är mindre skog; men i dess ställe mer åkerfält. – Till Lahdenpohja (11½ verst) är ungf. samma Lokal, ehuru vildheten försvinner, oakadt backarne tilltaga åt Jakimwaara. Dälderna blifva till sitt omfång mindre; men äro rikare på löfskogar. – Bergen förlora sig allt mer ju mer man aflägsnar sig ifrån sjön. Bakom Jak. träder en sandhed med barrskog, som räcker ända till Ihalanoja (12½ verst ifrån det förra gästgifveriet) hvarest wi hade den förargelse, att på sjelfva gästgifveriet ej finna en enda

Sid. 77.

menniska hem. – Vår skjutsgosse uppsökte ändteligen en hållkarl som förde oss vidare. Vägen är i början något backig; men mera rik på omvexlande föremål isynnerhet vackra löfskogar. Sedan har man åter en sandmo. Emot Kronborg på (finska Kurkijoki) wisa sig mycket wilda berg, hvaraf man säkert kan sluta sig till Ladogas grannskap.

D. 22. Jag sporde före vår afresa, om ej på orten funnes några borgar eller ålderdomsminnesmärken, såsom församlingens närvarande namn antyder. Man gjorde mig uppmärksam på ett straxt på andra sidan om ån varande högt berg, som kallades Linnanmäki. Emedlertid visste ej ens de äldsta personer i orten uppge att de skulle hört något om existensen af en borg derpå. Blott det visste man, att der invid ån och i grannskapet fordom flere bruk varit anlagda och att ett stort välstånd emot nu då för tiden herrskat på orten. Socknen tillhörde en Grefve Worontzoff. I församlingen funnes ock Greker, hvilka emedlertid sades förstå än mindre ryska än finnarne. De hade en särskild Kyrka i Tiusila. Man förmodade med mycket skäl, att de i fordna krigstider vid Svenskarnes annalkande och eröfring af dessa nejder qvarblifvit efter de Ryssar, hvilka då i större antal bebott dessa tragter. – I anledning af namnet Lapinlahti, en by vid sjöbandet kunde man ej lemna mig några fornsägner. – Ifrån Mirneb. [?] till Pukinniemi (23 verst) är vägen mycket backig; men efterhand förlora sig åter

Sid. 78.

jemte Ladoga de wilda klippmassorna. (Wi weko in på Asila, för att träffa eine Bekannte, som likväl par dagar före oss hade rest bort på en tid). Detta gäller än mer om den sista stationen (21 verst) till Kexholm. Marken blir öfverhufvud mot Wuoxen jemnare. Man ser blott sandkullar och en väl stembunden mark; men blott enskilda berg. Ifrån Redouten wid norra mynningen af Wuoxen nära intill Perno by består vägen till staden af djup sand. Invid staden ser man ock mycket stenar. Staden är ej stor; men ligger rätt vackert (1130 inv. efter sista Mantallängden) uppå en af Wuoxen bildad holme. – E.m. gingo wi till fästningen, som ligger på en särskild holme af Wuoxen, hvars lopp på båda sidor i anseende till en högt stenig grund är mycket stridt. Detta gör platsen till ett betydligt försvarsverk. Åt Petersburg är staden mycket bredare. Wi besökte äfven det igenom en brygga med fästningen förbundna slottet, som är beläget på en annan mindre holme och omgifven med särskilda vallar. Det är hufvudsakligen derföre märkvärdigt, att det ibland andra fångar äfven inneslutit Pugatschefs familje, Äfven hörde vi talas om en såkallad Basimennov, som ock en lång tid skall varit derstädes förwarad; men ock gått omkring i staden och begärt allmosor.

D. 23. gjorde wi flera wisiter bland ömsesidiga bekanta och

D. 24. kl. 7 om morgonen foro wi vidare

Sid. 79.

till Häradsskrif. Zilliacus på Taubila. Med Wuoxen äro klipporna alldeles försvundne. Hela hållet (25 verst) var en sandhed som blott i mitten syntes något förlora af sin sterilitet. Den sluttar föröfrigt ned åt Pyhäjärvi, hvarest marken åter är stenbunden. – På e.m. besökte wi med Z. båda prestgårdarne. – Prostgården ligger isynnerhet ganska vackert just invid den ansenliga sjön Pyhäjärvi, hvars stränder äro bevuxne med almar. Om ursprunget till namnet fick jag ingen Auskunft. Det torde redan i hedendomen hafva sin grund, hela trakten synes blifvit hållen för helig, då man ännu skiljer emellan 2 byafdelningar med namnen Iso och Vähäpyhä. I Pyhäjärvi och Sackola är uttalet redan äkta Svenskt Kareliskt. Sjelfva ts som än höres i Inkiwaara och Kronoborg såsom lemning af Olonetzkan blir här ss: messä, kasson &c.

D. 25. for St. att besöka några släktingar på längre afstånd. Jag excerperade emedlertid Zill. Mantalslängder för häradet. – St. kom så sent tillbaka, att Wi ej kunde anträda vår vidare resa, förrän

D. 26. Man for nu nedför en sandmo till Pilkojoki, som ifrån Pyhäjärvi flyter in i Kimajärwi. – Derifrån har man likaledes afsatser af en framåt sluttande sandmo. I neyden af Suwando förekommer backar och stenar, men ock vackra löfskogar. Wi gáfvo oss ej tid att vid Kiwiniemi bese det stället, hvarest ortens allmoge ifrån flere socknar för flere år sedan, då Suw. genom Taipale bröt sig igenom till Ladoga

Sid. 80.

genom gräfning sökt afleda Wuoxen igenom Suw. direkte i Ladoga, men på erhållen befallning ifrån Wiborg måste inställa arbetet. Wisst skall det vara, att så litet ett sådant företag skulle kosta, så gagneligt wore det för hela länet, som derigenom kunde winna betydligt utrymme för åkerbruket och ängskötsel, att förtiga, af hvilken förmånlig inflytelse det vore för hälsan, att en stor mängd af kärr uttorkades. Monne ej alla dessa fördelar skulle uppväga de 20000 Rubel, som Alexandro-Nefsiska klostret i Petersburg årligen åtnjuter i arrende för laxfånget vid Kexholm. – Ifrån Kiviniemi åt Mägrä börjar marken blifva allt mer ojemn. Höga Sandberg till en del starkt betäckta med skog utmärka det till Rautus kyrka hörande gebitet, dit vi nu afböjde ifrån vägen och der tillbragte D. 27te

D. 28de foro wi derifrån vidare. Till Korkiamäki är jordmonen af samma beskaffenhet som i Rautus. Derifrån går det nedför åt Lembala, hvarest vi spisade middag och sedan hos en bekant till St. drucko Thé. – Bakom Lemb. har man ett ordentligt morass ända till Wartiomäki gods, hvarifrån man far några verst uppföre intill den Wiborgska vägen. Icke allenast det var oangenämt, att vi

denna sista dag fingo regn: det gick med de från Rautus lejda hästarne så långsamt, att vi i stället för i dag, såsom det var betingadt, först

D. 29de om morgonen kl. 3 voro i staden. En än större förargelse var det mig, att finna mig utan kvar-

Sid. 81.

ter. Min värd hade velat låta måla om kammaren; men dermed hade det gått så långt ut, att arbetet knapt var påbegynt. Jag fick därför åter lof att stryka omkring i staden och anlita mina vänner om nattkvarter. – En ledsamhet till fick jag

Augusti 1823.

D. 1. Aug. Hos M. under min frånwara hade han nästan intet fortsatt korrekturet. Ej eller var något svar ifrån Hamburg ankommit. Jag beslöt nu, att draga mig helt och hållet ifrån hela werket och ej vidare förspilla min tid derpå.

D. 2. M. tyckte sjelf, att wi nu kunde låta det bero derwid. – För att ej längre beswära andra for jag på e.m. ut till Toxowa; men hann så sent fram om natten, att jag för att ej störa någon valde mitt läger uppå en bodtrappa. – Jag tillbragte min tid temligen angenämt till

D. 6. då jag med Prostens hästar åter infor. -

Alla de följande dagarne på Bibliotheket. Hemma blef intet synnerligen gjordt.

D. 9. om aftonen förde mig Bruz. till Baron Ros. Han emottog mig med sin vanliga artighet. Det blef fråga om en jemförelse emellan Russkaja Prawda och gamla Swenska lagar, i hänseende till hvilka jag skulle lemna mitt biträde. – Rätt bra, om det ej blir en dylik discursion ifrån mina egl. sysselsättningar, som arbetet hos M. hvarom det nu redan officiellt börjar blifwa bekant, att det är lagdt ad acta. – Hos Gretsh. Han förärade mig ett Exemplar af första häftet

Sid. 82.

till sina корректурные листы российской грамматики. -

D. 10. Hos Biskopen till middagen. – E.m. gick der med. – Natten måste jag ligga hos Sir. då jag ej slapp hem.

D. 11. Hos Wulf. sökte med honom Bulganin. – Tillsammans hos Kornilowitsh. – Om aftonen hos Bar. Rosenk.

D. 12. besinnade jag mig ytterligare på förslaget att arbeta tillsammans med för Ros. och tyckte det vara bäst att ej inlåta mig deruti. – Det är för mig en tidsförlust af åtminstone 2 månader och om ock arbetet i sig sjelf genom sitt sammanhang med mina egna studier och genom sitt eget interesse lockar mig, så kan det nu billigt sägas: non erat hic locus, då jag ännu har så mycket att studera, för att behörigen förbereda mig till resan.

D. 13. Jag spisade med W. middag hos Zag. och var den aftonen åter hos B.R. för att – afsäga mig. Jag hade en flersidig storm att uthärda. Man angrep till och med hela min reseplan (såsom t.ex. Anast. hvilket verkligen förundrar mig) och ansåg den för en galenskap. Åtminstone ginge jag i mina åsigter om förberedelse studierna för långt och hvad det var allt för grunder, som man emot mig använde. Jag förblef emedlertid vid

Sid. 83.

vägrande och såsom jag tyckte med rätta. – Bra hade varit, om jag genast i början afslagit alltsammans, så hade jag lättare kommit derifrån sedan jag en gång varit nog olycklig att komma i underhandlingar derom. – Jag hade medtagit mina häften till afhandlingen om Warägerne och föreläs dem, för att afvända ytterligare discursioner. Wi förblefvo till öfver midnatten tillsammans, hvadan jag ej mer slapp hem, utan måste ligga hos Sirén.

D. 14. Redan i går hade jag öfver Sverige skrifwit till Prof. Rask i Köpenhamn och tillika afsändt Bokrequisitionerna för i år. – I dag skickade jag honom ett Exemplar af min afhandling äfvensom ett af Strahlmans Kritik. Jag gick med Wulf. att söka en Gershau, hvilken jag ville bedja taga paketet med sig. Jag lemnade äfven honom ett Exemplar för besväret. Blott Wulf. träffade honom i grannskapet. Wi spisade då middag tillsammans i grannskapet och gingo sedan till Old. Der hörde jag verkligen den nyheten bekräftas, att Strahlmann låtit inlemna en ny polemisk artikel för hans tidning. – NB. Äfven åt Kornilowitsh förärade jag i dag ett Exemplar af min lilla skrift. – Hos Mayer. – Han sade knapt något ord. – Jag tog på räkning: Hoff's Geschichte der Veränderungen der Erdoberfläche. – Ett nog oförsigtigt steg af fåfänga!

Sid. 84.

D. 16. Wulf. hämtade mig ifrån Gershau ett Exemplar af dess Versuch über die Geschichte des Grossfürstenthums Finnland. – Middag hos Zag. – Jag var på vägen att med dem fara ut på landet till Taihis vid Duderhoff; men råkade ingen Iswoshick ifrån de nejderna. – Om natten pollution.

D. 17. äfven hela förmiddagen på Bibliotheket, föröfrigt hem. Expedierade bref till Hipping att afgå med Bruzelius. I går skref jag hem.

D. 18. erhöj jag oförmodadt en kallelse, att så fort som möjligt infinna mig hos Statssekr. Rehbinder. Jag kunde sluta, att antingen min sak redan vore afgjord eller ej, så torde det vara fråga om den tiden, då beräkningen skulle begynna. Jag hade gissat riktigt. Han förkunnade mig, att Hans Majestät beviljat 6000 Rubel på 2 år. Jag stussade i början häröfver så att jag ej ens genast fann mig att tacka honom, som utverkat detta understöd. – Jag tyckte så mycket mer som så kort tid var föreslagen, att det vore lämpligast, att börja räkningen ifrån nästa nyåret, då jag ej före nästa sommar kunde blifwa färdig, att anträda resan. Icke destomindre stannade det wid det gamla; äfven i anseende till mina finansiella vilkor wore det bäst att börja

Sid. 85.

småningom samla ihop till resan, så att jag äfven kunde få deraf bidrag till mitt uppehåll. – Jag hade svårt att göra inwändningar ytterligare deremot att det blef så derwid, ehuru jag ännu efteråt tyckte, att det varit bättre, om beräkningen tagit sin början ifrån Nyåret först. – Föröfrigt måste jag tillstå, att allt hvad mig nu förkunnades ej gjorde alldeles gladt intryck på mig. Att ej tala om penningarne, wid hvilka det visserligen kommer hufvudsakligast an på hushållning, så är dock tiden onekligen för en så vidtomfattande resa alltför inskränkt och ålägger mig så till sägandes i det hela hafs, i fall jag ej vill lemna det hela ofulländadt, hvilket visserligen blir den enda utväg, som för mig blir öfrig, i fall jag samvetsgrant i afseende å vettenskapen och ändamålet vill utföra min föresats. Ehuru han gaf mig förhoppning om framdeles tillskott, så kan det ej heller annat än kanske än sparsammare utfalla, då man i alla fall måste anse för basis, hvad som nu är tillgjordt. Nå! det måste gå, huru som helst: jag måste tacka Forsynen, att det engång kommit så långt. Der är nu då helst

Sid. 86.

mer än blott utsigten. Det gäller nu för mig, att bygga på den grund, som lagd är, och dertill önskar jag, att himlen måtte förläna mig hälsa och krafter! -

D. 19. Nästan hela dagen på Bibliotheket. Först i dag slutade jag den Theologiska afdelningen, oakadt jag långt för detta trodde mig blifva dermed färdig. – Jag borde nu söka göra der först rent hus, för att sedan med så mycket större öfver angripa mina förberedelsestudier.

D. 22. E.m. hos H. af hvilken jag ärnade begära till låns 300 Rubel. Jag hade ärnat låna på samma fot som förut af Arw. Str. så mycket penningar till, men jag erfar just nu af honom, att genom en oförsedt tillfällighet hans fader kommit i nödvändighet, att sjelf nu ställa hela den summan, hvarifrån man beviljat äfven mig mitt lån och att jag således borde återbetala äfven de än återstående 200 Rubel. – Jag träffade ej H. mer hem. Ej heller vet jag om mer någon annan, af hvilken jag kunde få. – Om aftonen erhöll jag af Baron Rehb. en skriftlig försäkran på hvad han redan muntligen förkunnat mig, att nemligen Hans Kejsersliga Majestät i nåder beviljat mig till reseunderstöd 6000 Rubel uppå 2 år, hvilka ifrån och med d. 1 Sept. a. c. begynna att räknas. – Jag skref till Pop. och bad honom att blifva min reskamrat, så mycket

Sid. 87.

mer som Bisk. wille söka utverka för honom äfven ett understöd härtill, ifall han såsom präst medgjorde resan.

D. 23. for jag med Arw. Str. till Strelna, hvarest wi hade

d. 24 rätt angenämt.

D. 25. kommo wi tillbaka: jag uti Diligencen.

D. 26. E.m. flyttade jag uti mitt nya kvarter i anseende till den morgon instundande helgdagen. Jag hade redan aftonen förut utbedt mig af Biskopen en af hans Ryssar, att vara mig vid flyttningen behjelpig. Då jag i dag var ned för att få honom böds jag att spisa middag.

Alla följande dagar på Bibliotheket, hvarest jag arbetat rätt flitigt, för att få det så snart som möjligt undan. – Ifrån Prof. Krug har jag lånt ännu 1821 års Jenaische Lit. Zeit. hvilken jag ännu fortare will igenomgå än de förra. -

D. 30. bref till Blomqv. – Med Bruz. på Eremitaget hela förmiddagen.

D. 31. hela förmiddagen på Bibliotheket, utom att jag var hos Bruz. för att aflemna ett paket till Hipping. – Tillika skref jag med unga Boehme till Ilmoni i Sordawala och anhöll om underrättelser öfver grafskriften på Waalamo. E.m. hos St. – Stickningar uti mina ögon, kanske af förmycket Caffee. Man har bragt mig hvarje morgon en stor skål, utomdess har jag i dag druckit en kopp på eftermiddagen.

Sid. 88.

September 1823.

Min i förgår derigenom, att jag gick i skor och strumpor, då väderleken häftigt blifvit kall, förwärfwade snufva fortfar ännu. – De följande dagarne både på f. och eftermiddagen på Bibliotheket, det går framåt mycket långsammare än jag sjelf önskat det. Emedan jag kommit att sofva middag

D. 2, så fick jag om natten på lång tid ej sömn. Om aftonen hos Biskopens.

D. 3. Fr. Cygn. började läsa Grekiska för mig.

D. 4. till middag hos Z. Der tillbragte jag äfven aftonen rätt angenämt, och var sedan ännu med W. hos en viss Müller, med hvilken wi gingo tillsammans ifrån Z. Då kl. redan var öfver 1, så gick jag att ligga hos W.

D. 5. war förra Söndagen hos St. bestämd till en utfart till Tox. med Puch-ski, som till den ändan skulle komma och afhämta mig. I anseende till den regniga väderleken förföll hela projektet af sig sjelf.

D. 6. då jag ensam ärnade fara, gick det på samma sätt. – Jag har hela weckan arbetat träget på Bibliotheket, för- och eftermiddagar. – I dag har jag expedierat ett bref till Grefven. – Jag hade på Bibliotheket besök af Z. med dess fruntimmer, hvilka alldeles oförmodadt med W. dit kommo. Jag böds att följa dem till middagen samt tillbragte der ganska angenämt äfven aftonen. – Om natten fick jag före omkring kl. 3 ingen sömn, ehuru jag ock lade mig sent.

Sid. 89.

D. 8. med Lob. hos Prof. P. – Interessant besök.

Mot D. 9. en pollution. Om aftonen hos Bisk.

D. 10. om aftonen wisit hos B. i grannskapet. Jag har i dag varit uti Synodens Boklavka; men ej fått någon Religionslärobok på Olonetska. Sådana finnas icke nu mera. Om de äro utgångna, fick jag intet besked. – Jag köpte af Gräff. Grimms Deutsche Grammatik. NB. på räkning. – En annan Dr. Grimm kom till Bibliotheket och utbad sig, att derstädes få göra Excerpter. – Hos Mayer har jag ock varit. Han hade brådtom ut i staden. – Bref till Blomqvist och – Poppius i Sverige med förslag till resesällskap. – Får se, om deraf blir något; 2 hafva redan erbudit sig, väl bekanta; men föröfrigt ej synnerligt lofvande. – Finge jag dock P-s.

D. 11. Angående passet hos Parf. – På vägen hos W. – Jag lät honom öfvertala mig, att följa sig åt Kasanska Kyrkan för att se processionen. På vägen dit veko wi in hos Hornb. der det kom till en dugtig frukost. Derifrån gick jag till Hend. och sökte sondera honom, om jag ej kunde hoppas på något understöd äfven af Bibelsällskapet mot förbindelse att vara detsamma uti hvad jag kunde till tjänst. Han lemnade mig inga utsigter dertill. – I dag köpte jag åter hos Gräff: Hassels Geographie öfver Ryssland till det wisserligen dryga priset af 34 Rubel, som till och med öfverstiger det slutna accordet af 4–50 kopek per thaler. – Med Mithridates har jag ännu haft betänkande. – W. underrättade mig, att jag med honom vore buden till Z. till

Sid. 90.

middagen. Jag gick ock, ehuru jag redan 3 gånger ätit i dag. Följderna af denna omåttlighet yttrade sig ock snart. I anseende till misslynthet och förstämning gick jag derifrån till Pesar till hvilken jag hade ett litet ärende, som jag dock ej lyckades att uträtta. – Då jag i dag försummat till större delen en ledig dag för Bibliotheket, arbetade jag der

D. 12. så mycket trägnare. – Det går fasligen långsamt nu åter i synnerhet med de der kartorna, hvilka jag helt och hållet måste ånyo rangera, för att få dem med böckerna uti någon nära ordning. – I morgon börjar redan min tjenstetid för resan och jag har ännu der så mycket att göra. Jag skall åtminstone så ursäkta mig, att jag derföre håller mig skadeslös genom ett stort fel af egennyttia; - pollution.

D. 13. första dagen. Schel. hos mig, hvarigenom jag på e.m. något hindrades. – Sedan fick Sirén uti mig och hade mig till sig, samt tracterade med Chokolad. – (Hans bror är en af dem som önskade blifva reskamrat). -

D. 14. Söndagen så mycket flitigare. – Om aftonen förnekade jag mig till och med det nöjet, att gå till Z.

D. 15. åter uppehåll. E.m. gick alldeles förlorad. Under min bortavaro (på Bibl.) hade en herre varit hos mig och lemnat en biljett, hvaruti han ber mig på e.m. på ett ögnablick komma till sig.

Sid. 91.

Namnet var emedlertid så otydligt skrifwet, att jag omöjligen deruti kunde finna Stolb. Bland alla mina hypoteser fann jag den för Sterky antagligast, och gick e.m. dit, så litet jag än kunde begripa, hvad han kunde hafva att göra med mig. Namnet förklarades i Kontoret ej vara hans. Genom anledning af Wf. som var med mig, blef jag nu med så mycket större sannolikhet vid St; men hann ej mera gå dit. Wf. persvaderade mig i dess ställe, att besöka en af sina slägtingar, hvarest wi drucko par glas punsch. Sedan var jag ännu med honom på ett spisqvarter och följdes sedan wid ett gudomligt väder hem. Sömnen blef något djup; men

D. 16. befann jag mig dock rätt wäl, såsom öfverhufvud hela denna tiden, Gudi lof! – En synnerligen god appetit med tämligen regelbunden matsmältning har nu varit ett rätt godt tecken. – Jag begaf mig om morgonen till St. Han gjorde mig å Skottes vägnar ifrån Toxowa förslag att intill den 1^{sta} Oktober der ute underwisa deras båda söner, hvilka ännu ditledes måste skolka, då Gymnasium repareras. – Nu komma många sådana förslager. – Naturligtvis kunde jag ej annat än afsäga mig. För Cygnaeus, hvilken jag redan måste hafva på denna korta tid, skref jag i dag ett betyg.

D. 17. om aftonen gick jag ifrån Bibliotheket till Zag. Der woro äfven flere andra församlade och wid återkomsten derifrån gick jag ännu med W. och Grimm till Herr Müller, hvarest wi drucko par glas och åto

Sid. 92.

qvällsvard. Jag var der wida muntrare än hos Z. hvartill ock någon opasslighet förut torde hafva bidragit. – Såsom förra gången, kom jag med W. först kl. 2 hem, sedan wi äfven för det gudomliga vädrets skuld först hemföljt Gr. – Jag låg öfver natten hos W.

D. 18. om aftonen hos St. – Först

D. 19. slutade jag på Bibliotheket det tredje rummet. Chartorna woro isynnerhet uti tämmelig oordning och alldeles intet sörjdt för deras finnande. Der har nu väl derjemte varit tillfälle till ett ansenligt utbyte om det ersätter tidsförlusten derwid.

D. 20. var jag först helt och fast sinnad att i fall väderleken vore tjenlig fara till Toxowa. Jag besinnade mig dock och blef häldre hem än att med förlust af par dagars tid uppoffra för intet åtminstone 7 eller 8 Rubel. – Om aftonen hos Schl.

D. 21. På Bibl. Om aftonen hos St. hvarifrån jag hemföljde till mitt grannskap Fru Puch. med dess dotter. – Vacker afton. -

D. 22. såsom alla andra dagar på Bibliotheket. – Ej alldeles väl. Min mage har i dessa dagar icke varit rätt i ordning. Före middagen i dag qväljde det mig så, att jag för att döfva detta gick att taga mig en sup. Också sömnen är mera orolig och störd af drömmar. – Pollution. -

Hela veckan till sägandes på Bibliotheket, der jag stundom började redan ledsna. – Hem-

Sid. 93.

ma har jag ännu studerat – Jen. Lit. Z. för 1821 om aftnarne och morgnarne.

D. 28. buden till middag till Z. Det folket synas omfatta mig med verklig vänskap. Öfvertygelsen derom var i dag tillräcklig, att ifrån mig aflägsna tanken på ett brott, som jag hade åter i uppsåt att begå. – Det är ej godt, att menniskan är allena, gäller ej blott om äktenskap. – Äfven för grannskapets skuld borde jag oftare ifrån Bibliotheket besöka detta hem.

D. 29. den enda dagen, då jag på e.m. åtminstone var hem. – Om aftonen gick jag till St. der jag ej hade för någon del något nöje – anledning nog, att inskränka mina besök. Der vill man ock omvända mig genom anmaningar att höra G-r, såsom den ende sanna herden.

D. 30. ändtligen slöt jag Jen. L. Z. hvilket jag bordt göra långt för detta genom afbrytande; ty nu vore egenteligen ej tid till en sådan matsmålningslektur – såsom jag drifver denna. – Jag skall åtminstone icke taga något nytt mer. – Tiden lider. – Blefve jag engång färdig med det der Bibliotheket. Men hvad är det, som drifver mig att vida utöfver, hvad man nu i synnerhet nu med skäl fordrar af mig, tråka der? – Icke allenast lust (ehuru det i hög grad ock är verkande orsaken), äfven egennytta. – I dag har jag för första gången besökt och sett det offentliga Kejslerliga Bibliotheket. Då Wostokof i går var på det, som jag förestår, så tog jag mig anledning, att

Sid. 94.

utbedja af honom, att der få se och begagna den länge sökta lika af Synoden utgifna Catechismen på Karelska. – Icke ens der fanns den!

Oktober 1823.

D. 2. ock om aftonen hos Baron Rosenk. Bland andra artigheter lofvade han skänka mig ett Exemplar af Snorre Sturleson. Får se, om han håller ord; jag betraktar det nu väl blott såsom en sagd förbindlighet. – Samma afton hörde jag hos Schlüter, att Fru H-g på Svenska Kyrkogården, skall hafva erbudit mig kvarter, visserligen också med den afsigt, att få litet begagna min handledning i latinet för sin son. – Besynnerligt, att nu mera sådana anbud utan min åtgärd ifrån flere håll ske.

D. 3. om aftonen hos Schl. för att med honom få tala derom. – Det var redan för sent, att gå och se på rummet. – Jag åt hos Lahr. en stark qvällsvard.

D. 4. om aftonen sökte jag honom förgäfves. – NB. genom Mayer bekommit Martons Ungerska Lexicon.

D. 5. middag hos Zag. – Der passerade jag äfven aftonen. – Derifrån återkommen (sent) hade W. mig att dricka 2 glas Sabagon hos en Conditor. Icke ens detta verkade, såsom förut säkert var, pollution. Så mycket jag ock i sednare tider njutit Chokolad och dylikt,

Sid. 95.

så hafva poll. blifvit allt mera sällsynta. Det är väl dock ett rätt godt tecken.

D. 6. om aftonen wille gå till P-s; men träffade der ingen hem. Jag gick då i grannskapet till Kutusow - -

D. 7. sedan jag slutat öfversättningen af underrättelserna om Gymnasium och Högskolan, för Erkeb. Tengström, började jag ett arbete, som jag redan länge haft uti sinnet, att neml. samla alla Finlands Geografiska namn uti en alfabetisk ordning, för att tjena wid undersökningarne om Norden uti Ryssland.

D. 9. befann jag mig ej synnerligen väl – hufvudverk. Om aftonen med Schl. för att se på ett rum, som en Fru H. på Svenska Kyrkogården sjelf erbudit mig, på det jag måtte underwisa hennes son uti Latinet. Jag skulle nu väl dertill ej hafva mycken tid, dock 2 timmar i veckan kunde jag i alla fall gifva bort. Derwid finge jag bo fritt till 50 Rubel månatligen. Jag vet ej, hvad jag skall göra: visligen utbad jag mig betänketid. Här har jag intet, som tryter: en god och skön, vida bättre kammare, än jag der får, i anseende till utseende och lokal; godt värdsfolk, nära Bibliotheket. Der hade jag den väsentliga fördelen, att åtminstone bo nära till Schl. och få begagna hans umgänge för ryskan. – Godt värdfolk torde jag äfven få, en i alla fall åtminstone torr och varm kammare, om icke heller

Sid. 96.

så vacker och stor, som min närwarande. D-r i huset lärer ej blifva så farliga, som någre förmena, då jag ej nu hafver tid till några förströelser. – Igenom den flyttningen sluppe jag ock på godt wis mina underhandlingar med Schl. som i sitt nya kvarter halft lofvat äfven mig herberge; men der det dock, om jag äfven finge flytta till honom, skulle blifva rätt trångt, såsom jag nu sjelf sett. -

D. 12. hos Mayer, Frähn, Adel. Af den sistnämnde erhöll jag till låns Katecheser uti Tsheremissiska, Mordvinska, Tshuvashiska och Tatariska språken. De Olonetziska och Karelska hvilka jag egenteligen skulle behöft, fann han ej. Middag och afton hos Z., hvarefter jag ännu med W. drack ett glas glödgadt vin och sedan sofde hos honom,

D. 13. spisade jag äfven middag hos Zageles, men gick tidigare derifrån, emedan jag lofvat komma till Schl. för att föreläsa honom min öfversättning af Underrättelserna om St. Petersburgska lärowerken. – Der åt jag ännu qvällsvard. Icke destomindre sofde jag ganska lugnt och utan några följder af ett sådant frosseri. -

D. 15. var jag för första gången hos N-g, som härom dagen war hos mig med begäran

Sid. 97.

att få öfversätta för mig på Svenska. Då det är nära att jag kan hoppas, att få min möda någorlunda väl betald, så kan jag ju uppoffra par timmar i veckan och det häldre här än med flyttningen ifrån huset der på Svenska Kyrkogården. Jag har ifrån början betraktat denna omständighet, såsom en orsak mer för mig att stanna här kvar. Först

D. 16. började jag åter en ny afdelning i biblioteket. Skulle jag hälst vara ock dermed till slut, så skulle sedan det öfriga dock gå snarare. – Om aftonen träffade jag ingen hem hos H. gick därför till Fr-is. – Der rökte jag sedan ytterst lång tid en liten pipa; men detta hade en ringa verkan på mig. Hvad emot förmodan Chok. ej förorsakat, följde nu icke allenast en rätt orolig sömn, utan ock en ringare pollution.

D. 17. om aftonen hos Dr. Åb. Der träffade jag äfven Fru H., hvilken jag nu bestämdt gaf nej till flyttningsförslaget. Hon var ingenting mindre än nöjd dermed och föreslog, att åtminstone helst framdeles åt året gifva henne förhoppningar, hvilket jag nu då ock gjorde, likväl med åberopande af (den visserligen högst relativa) möjligheten. – Hennes förslag att skilja mig ifrån mitt närvarande kvarter, när jag i vinter reser till Finland (vill Gud ämnar jag) har mycket för sig: det skulle åtminstone skickligast för mig förmedla en sådan öfvergång, som nu äfven vore farligen, hastig och kunde synas föga motiverad. – Jag antog äfven här bjudningen af en pipa.

Sid. 98.

Men det bekom mig genast rätt illa. Kanske var jag äfven mera disponerad för sådana följder, sedan jag hos en konditor korrt förut druckit ett glas Mandelmjök. Efter 2 koppar thé tyckte jag mig än sakna något mera stadigt och gick ännu att slösa mina sista närvarande medel på Chokolade. – Verkan af Tobaken bekräftade sig genom en stark sensuell retlighet, ehuru det nu Chokol. oaktadt ej kom till vidare.

D. 18. märkte jag alltför väl, att jag genom mina dumma experimenter i hög grad förslappat min mage. Denna känsla tjente mig nu till anledning att för alldeles tömma min börs på en kopp Chokol. sedan jag först druckit thé hos Tallgr. Jag blef kallad på e.m. till Brand, för att der träffa en resande bekant och få bref. Den resande var en Aminoff och brefvet – ifrån Gottl. Så intressant sådant träffande kunde vara, så dyrt syntes det dock mig betalt, då det gjorde mig hela eftermiddagen obrukbar och utomdessa ännu lade grunden till en ny försummelse genom kommissioners uträttande åt Gottlund. Han skickar mig sina politisk-literära acta i Sverige och anställer, då han ej ännu hade fått mitt svar (hvaröfver han äfven empfindlich besväras sig), såsom det synes, nya recognoseringar angående min resa. Åter ett än nytt förslag till discipel. – Nu komma de! – Statsråd Adelung skickade mig ett Exemplar af sin nyligen utkomna skrift: Die Korssunschen Thüren zu Nowgorod, hvarföre jag

D. 19. var att personligen tacka honom. Wid samma tillfälle var jag ock hos Frähn, som uppmanade

Sid. 99.

mig att skriva till Evers och för min resa utaf honom utbedja mig äfven några instructioner. – Till middagen ville jag gå till Z. men de woro olyckligtwis sjelfve utbudne. Jag blef undertid hos Doktern, hos hvilken jag kom till rätt trogna bekännelser, hvilka föranledde honom att offerera mig ett recept af – stärkande läkemedel. – Det var för sent för mig, att gå till Bisk. såsom jag först tänkte: jag valde då min granne Mannerheim, af hvilken jag äfven erhöll 75 Rubel till låns. Puolipäjäns verost gick jag och drack par koppar Chokolad. – Zilliacus erbjöd mig ännu sedan en ordentlig qvällsvard. Allt detta hade emedlertid inga olägenheter till följder.

D. 20. utgången till Bibelsällskapet att åt Gottlund uppköpa Matthei Evangelium på Karelska. Derwid erhöll jag tillika för mig sjelf till skänks (på Hendersons rekommendation) Engelska bibelsällskapets årsberättelse för detta och nästföljande år. Utom detta nämnda Evangelium har jag för honom köpt Ihmisen Sydän, samt skickat ett exemplar af min egen afhandling äfvensom Strahlmans polemiska uppsats. Uti mitt skriftliga svar har jag på skickligt sätt sökt afböja vidare underhandlingar om resesällskap dels genom det beroende, hvaruti jag förklarar mig stå af Baron Rehb. äfven härutinnan, dels igenom hindret af ofulländningen af hans i Sverige påbegynta högst

Sid. 100.

förtjenta verk. Då jag uti mitt förra bref i anseende härtill tviflade uppå, om wi kunde blifva reskamrater, då min resa redan i nästa sommar förestod, så har jag nu tagit för afgjort, att vi ej kunna blifva det, så mycket mindre, som äfven Am. sagt mig det vara hans plan att i nästa vår ell. sommar till Sverige återvända. För det fallet, att ej dessa indirekta vägranden än vore nog, lät jag ock nu innesluta, att sjelfva de inskränktare medel, hvilka man mig anslagit, bjuda mig att ej förhast mig uti valet af en reskamrat, så mycket mindre, som det dessutom också ännu är god tid, då jag ej ännu sjelf precis wet, när jag kan blifva alldeles färdig. Får se, utur hvad ton han härnäst skriver. – Dagen ytterst ful och regnig har varit mig både angenäm och oangenäm äfven i anseende till mitt Wohlbefinden. Före middagen tog jag mig en likörsup. Jag hade resolverat mig att ändtligen taga (på räkning, förstås) af Gräft Mithridates, så dyr den också är. Om aftonen hos Biskopen. – Uppå hans tillstyrkan gick jag

D. 21. till Baron Rehb. för att i Grefvens namn tacka för hans besvär med böckerna ifrån Sverige. – Han lofvade besöka någon dag Bibliotheket, dit jag bad honom vara välkommen när som hälst, emedan jag ännu tills vidare alla dagar funnes der.

D. 23. icke särdeles väl. Måhända har äfven omväxlingen af Klimatet icke allenast ute utan ock på Bibliotheket, der jag velat åstadkomma en hastig värma bidragit dertill. Om af-

Sid. 101.

tonen kunde jag ej ens på engång uppsätta ett bref till Köppen i Wien för att genom honom få Gyarmathis ungerska Grammatika. Jag beslöt då, att gå häldre ut och gjorde en promenad ända till Sirén, som undfägnade mig med thé.

D. 23. om aftonen hos Schl. dit jag

D. 24. på e.m. derwid blef buden på begrafning. Jag stannade qvar äfven öfver natten.

D. 28. D^f. Grimm biträdde mig uppå Bibliotheket. -

D. 29. förde jag till Prof. Krug de disputationer af Ihre, hvilka jag för hans räkning erhållit ifrån Åbo. – Han sade mig, att han rekommenderat mig hos Turgenieff, som åstundade, (eller egl. Speransky) att erhålla underrättelser om den Skandinaviska Juridiska Literaturen. – Han hade nämnt om min resa, och trodde att Speransky i detta afseende kunde blifva mig ganska nyttig och att jag således borde med fägnad emottaga det anbud man gjorde mig. – Högeligen fägnade mig det i dag ifrån Upsala af Poppius erhållna brefwet, som ger mig goda förhoppningar, att få honom till reskamrat. – Hos Zag. till middagen, hvarigenom jag försummade timmen med Nordb. – Emedlertid var jag dock hos Bisk. för att äfven med honom öfverlägga angående Poppius. Efter det jag hörde af honom, måste jag till och med redan utbedja mig hans intercession hos Baron Rehb. att blott få taga honom med. – I dag har jag börjat nyttja den af D^f Zag. anordnade drycken, hufvudsakligen af filtrerad jern, Trifolium aquatdam, Hessin, Ganel och Cremor Tartar.

D. 31. hos Statsr. H. som nu särdeles vänskapligt upptog mig.

Sid. 102.

November 1823.

D. 1. blef intet uträttadt på Bibliotheket. Jag fick sista arket af den Sirjänska öfversättningen ifrån Gretschska tryckeriet. – En häftig hufvudwerk har i dag plågat mig. Måhända var min medicinska dosis i dag alltför stark. – Jag måste expediera ett paket till Hartmann. Likaledes bref till Blomqv. och Past. Rel. i Ithis. – Middagen fann jag en liten biljett ifrån Bisk. att jag måtte komma till honom på par angelägna ord, innan jag skrifver till P. Jag visste att han nyligen talt med Rehb. och blef redan rätt ängslig. Jag skyndade mig dit om aftonen. Allt upplöstes dock väl och jag erhöll blott varning att uti mitt ytterligare invitationsbref wara försigtig.

D. 2. hos Z. till middagen – rätt förnöjd – Mot aftonen inställde sig åter hufvudwerk. Denna var dock ej stark, men ängsligare gjorde mig de stickningar, hvilka jag kände uti mitt högra öga, följer af det för länge i skymningen fortsätta arbetet på Bibliotheket och kanske ock af öfverflöd uti närande och retande saker, vin, chokolad, caffee etc.

D. 3. åter hufvudwerk, när jag utgick till Turgenieff. Han hade uti Stjernhöök trott sig upptäcka likheter emellan den gamla Ryska Pravdan och Skandinaviens fordna legislation och begärde af mig anvisningar på werk, der dessa likheter vidare fullföljdes, för att föreslå Lagkommissionen att anskaffa dessa werk. – Dessa likheter finnas hos Stjernmans Källor och wäl ej uti ett eller annat literärhistoriskt utkast, utan

Sid. 103.

för den forskare detta ämne än väntar uti hela samlingen af de gamla provincial lagarne &c. – Men hvem will, hvem kan studera dessa? – Just derfore wille man hafva häröfver något Compendium eller sådant uti ett mera tillgängligt språk. – Jag warf hin den yttran, att om jag ej hade den resan för mig, som han wisade sig ganska wäl känna, jag kunde åtaga mig att arbeta uti detta fach. – Han wille sjelf hafva någon idee om saken, för att kunna bedömma, om det lönar mödan att föreslå något sådant arbete. – Har man engång funnit det, så behöfver man ju ej söka vidare. Och då man redan i Stjernhöök funnit så mycket öfvertygande, skulle det ej vara tillräckligt motiw att befordra ett företag af fosterländskt interesse, ett grundligt sökande, som kunde föra till ett likaså grundligt uttömmande resultat. De Herrarne de föreställa sig allt så lätt. – Han tycktes något frapperad, då jag sade, att jag före min resa alldeles icke skulle hafva tid att företaga något sådant. Tillsvidare stannade allt deruti, att jag skulle hämta honom 1807 års med Tysk öfversättning försedda Edition af Svenska Lagen, äfvensom Lagsamlingen, hvilka jag anförde såsom de enda just genom nämnda öfversättningar äfven för ej-Svenskar allmänt brukbara nyare werk, till att påses. Igenom denna uppvaktning strök min förmiddag, då det redan var sent, att gå till Bibliotheket.

Sid. 104.

Om aftonen hos Puch. – Föröfrigt skref bref till Hip. och Pop. hvilkens öfverkomst jag antager härmedelst såsom otvifwelaktig.

D. 4. Man. hos mig för att fråga huru nöjd jag vore dermed om, såsom nu planen wore, 3000 Rubel till Kejsaren utwerkades för en Naturalhistoriker, som följde med. Jag gjorde på stället den invändning, att åtminstone till en del de nejder, hvilka jag wille besöka, just i Naturalhistoriskt hänseende wore redan bekante. – Om aftonen tog jag mig af annan orsak anledning att gå till honom egentligen för att närmare utveckla de invändningar, hvilka hos mig uppstått emot projekt. Mina grunder nemligen äro. Utom den omständigheten, att jag med en blott Naturalhist. icke vid

mina forskningar kan hafva någon beröringspunkt, om han ej tillika är grundlig Geolog, så föra oss ännu mer våra olika ändamål ifrån hvarandra, om man har afseende på de yttre förhållanden; ty hvad skall den göra $\frac{3}{4}$ om vintern, hvarföre man wäl kan i de delar, dit jag ämnade, räkna nästan $\frac{3}{4}$ af året. – (Då man i afseende å mig så länge och beständigt klagat om penningebrist), har man så tillräckliga medel, att använda för en af sig sjelf så inskränkt verksamhet, hvaraf utom dess nytta tillfaller Ryssland, hvars pligt det egenteligen är, att påkosta sådana resor och som äfven derföre anslagit egna fonder vid inrättningen af Wettenskaps Akademien, till hvars statuter det uttryckligen hör, att dess medlemmar skola beresa särskilda delar af riket? är det ej att kompromettera denna anstalt, om Finland; hvars egen naturalhistoria ännu allt ej är undangjordt, will med sina ringa medel verka på ett främmande gebit. – Åter stark hufvudwerk.

[1823]

[3.]

Sid. 105.

1823.

3.

Om aftonen skref jag till Bl. och bad honom försöka skriftligen bringa M. ifrån de der Naturalhistoriska planerna, i fall han nemligen wore anse med mig om det Unzweckmässige uti en sådan Expedition. – För att sjelf här söka på tjenligt sätt reagera, gjorde jag

D. 5. om aftonen en wisit hos Bisk., hos hvilken jag likaledes insinuerade mina grunder. Han lofvade nu också omvända Baron R., om han det kan.

D. 6. hos Zag. till middagen. Derefter om aftonen hos Bar. Mannerh. Jag hade förberedt mig uppå en ny diskussion öfver detta ämne, men då af hans sida ingen anledning gafs att öppna den, så blef mitt besök uti detta afseende fruktlöst, emedan jag tyckte det kunna förråda för mycken partiskhet, att af mig sjelf åter börja expectorera häröfwer. – Föröfrigt tror jag wäl, att det nu är bäst att låta allt gå huru som hälst. Är det skickelsen, så kan jag wäl dock ej hindra planen: Kommer jag att lida derwid, så är det då icke min skuld. – Wissertilgen är redan nu den tanken för mig svår, att med denna plans lyckande all utsigt till prolongation af min resetermin för mig förswinner; men man måste finna sig och det är ju redan en winst, att jag hälst wunnit detta. – Om natten på lång tid ingen sömn. -

Sid. 106.

Öfverhufvud har på denna tid min hälsa icke warit så god, som den en tid bortåt war. Deraf också den dystra sinnesstämning, som stundom angriper mig. Det tyckes alltså som mitt medicinerande skulle medfört en motsatt werkan, eller är det snarare, såsom Läkaren efter min egen berättelse, misstog i bruket deraf, emedan jag sannolikt öfverskridit den tillbörliga gränsen och intagit dels för ofta dels för starka doser. – Jag erhöll derföre nya instruktioner och ett recept till piller emot obstruction, för att såsom han tyckte försöka att tvinga naturen till regelbundenhet uti uttömningarne.

D. 8. gick hela min förmiddag till spillo, i det jag var på Wasiliostrow. Dock vann jag det, att jag nu är än fastare uti åsigten om det nya projektet i afseende å min resa. Så wäl Kr. som Fr. funno det högst oförenligt med min resa, att en särskild Naturalhistoriker följde med och den förre i synnerhet rådde mig att rent af afslå att taga honom med, om jag ej ville inveckla mig uti många svårigheter och ledsamheter. – W. delade utomdess äfven utur Patriotiskt interesse samma tanke och det fagnar mig af den orsak högeligen, att

Sid. 107.

han vid tillfälle kan göra Baron R. uppmärksam derpå. -

D. 10. befann jag mig om aftonen alldeles icke wäl, antog derföre en bjudning att följa honom hem och der dricka thé.

D. 11. om aftonen hos Kornilov, med hvilken jag aftalt ett Collegium privatissimum 2 aftnar om weckan, för att öfva mig i ryskan, hvaremot jag skall lära honom Svenska. Wi blefvo afbrutne uti våra öfningar ganom åtskilliga officerare, hvilka kommo till honom på besök.

D. 12. Jag erhöll en biljett ifrån Turg. att jag i dag kunde infinna mig hos Sper., neml. före kl. 2. Det var redan $\frac{1}{2}$ till 1, då jag erhöll denna oförmodade underrättelse, jag kunde således ej mer i dag hinna göra denna uppvaktning, hälst jag hvarken till yttre eller inre var derpå förberedd, eller ens visste hvar Sper. bodde. Jag beslöt derföre, att uppskjuta min gång tills morgon, så mycket mer som man i biljetten antydde, att jag kunde komma i morgon, i fall jag ej hunne i dag. – Till middag hos Zag. Hela eftermiddagen hade jag häftig hufvudwerk af os, som jag fått på biblioteket kanske efter en mängd gamla Katalog-Concepter, hvilka

Sid. 108.

jag kastade i elden – å en sidan kunde jag derföre till och med betrakta hufvudverken såsom ett välförtjent straff för en visserligen ej likgiltig eller momentan handling.

D. 13. efter mycket sökande fann jag äntligen Sper.s kvarter, men blef ej insläppt. Han hade i dag tillsagt betjenten att ej släppa någon in. Allt hvad jag af honom kunde vinna, var att han uppskref mitt namn, samt lofvade till morgon anmäla mig. – Så gick hela min eftermiddag förlorad, utan att jag dock vann mitt ändamål. – Om aftonen hos Bisk. -

D. 14. gick jag omkring kl. 1 till Spr. men träffade honom ej mera hem. – Om aftonen hos Sir. och Kornil. -

D. 15. gick jag omkring kl. 10 till Sp. fick äntligen se honom, sedan jag väntat länge. Jag tilltalade honom på tyska. Då han erfor mitt namn och ärende, tycktes han igenkänna mig (efter Turg. beskrifning förmodligen) och bad mig wänta tills han expedierat en annan herre, som äfven väntade på enskildt Audience. – Sedan jag efter dennas endtledigande inträdt, föreslog han mig att tala med

sig Ryska, Franska eller Latin. Tyskan förstod han väl, men usus mihi deest, sade han. Jag valde Latinet, ehuru det

Sid. 109.

föreföll mig litet svårt att i början uttrycka mig. På hans frågan om scopen för min resa, presenterade jag ett utdrag af min till Baron Rehb. inlemnade skrift. Han frågade mig om jag igenomläst Klaproths sednaste skrift och lofvade låna mig densamma, så snart han fått den hem. Föröfrigt fann han mitt företag högst beröm värdt och lofvade å sin sida förse mig med goda rekommendationer till Guvernörerne – allt hvad jag kunde önska mig och hvarföre jag hjertligen tackade honom. – Jag fick ej tillfälle att erbjuda honom min tjenst i afseende å lagkommisionen, äfvensom jag ej erinrade mig att offerera det exemplar af min lilla skrift, som jag hade mig. Det kan ske en annan gång, då han gaf mig tillstånd att besöka sig qvovis matutino tempore. -

D. 16. hos Z. till middagen åter med hufvudwerk af och ifrån Bibliotheket. – Vid bortgåendet derifrån med W. hos en Conditör, der jag drack ett glas glödgat vin. Han gjorde mig ändtligen uppå gifven anledning af min till invigd uti sina kärleksenligheter – för mig uti hög tid nog, då föremålet är äfven mig väl bekant, och jag måste säga äfven (nu kände jag det än starkare) ej

Sid. 110.

alldeles likgiltigt. – Wäl har jag ej hittills kunnat föreställa mig möjligheten att svigta uti mitt beslut att resa; men det borde nu så blifva mig åtminstone vida lättare.

D. 17. om aftonen hos W.

D. 18. en häftig hufvudwerk, som dock mot aftonen upphörde, sedan jag traskat omkring uti den i dag fallna myckna snön. Då jag ej fann Kornil. hem, så tog jag mig anledning att med tidningarne gå till Mann. Det blef väl fråga om den Naturhistor. Expeditionen, men han hade ännu icke erhållit bestämdt svar ifrån S. i Åbo. Jag tog mig anledning att ytterligare göra invändningar emot hela förslaget samt berättade, att äfven Krug, afrådt mig ifrån att taga en Naturhistoriker med, ett råd, hvilket jag af egen öfvertygelse agtade att följa, om man ej ålade mig annat.

D. 19. ides jag ej mer gå till Kornil. utan gick hem ifr. Norb. och uppsatte ändtligen ett länge påtänkt bref till Prof. Rask i Köpenhamn. Då det kan vara af inflytelse i framtiden, så will jag här inrycka, hvad som deruti angick dess egentliga ändamål.

Seitdem, ich die Ehre hatte das vorige Mal Ihnen zu schreiben, bin ich glücklich gewesen, meinen längst gehegten Wunsch der Erfüllung näher gebracht zu sehen,

Sid. 111.

auf Proposition des Finnischen Staatssekreters Baron Rehb. hat der Kayser mir zu einer Reise ins innere von Russland in historisch-filologischer Hinsicht 3000 Rubeln jährlich (auf zwey Jahre) zu bestimmen geruht. Viele sehen diese Unterstützung zu gering und nicht hinlänglich an; mit oekonomischer Anwendung möchte sie doch wohl ausreichen. Nur ist sie in Hinsicht der Zeit nichts weniger als hinreichend. In 2 Jahren lässt sich die Reise mit einem solchen Plane, wie das meinige wären durchaus nicht machen. Ich bin doch der Hoffnung, dass ich vielleicht Zulage bekommen könnte, wenn man sich erst von dem Nutzen ipso facto wird überzeugt haben. In diesem Vertrauen und mit dem aufrichtigsten Wunsche diesen Erwartungen nach meinen Kräften entsprechen zu können, habe ich beschlossen, auf jedem fall während der mir bestimmten Zeit mit meiner Reise ja nicht zu übereilen sondern meine Sache so ausführlich und erschöpfend wie möglich zu betreiben. – In dem ich Ihnen meine Freude über einen so glücklichen Ausgang meiner Bestrebungen

Sid. 112.

mittheile, bitte ich Sie Herr Prof. aufs verbindlichste, dass Sie mir Ihren guten Rath und Ihre Belehrungen über den Gegenstand meiner Forschungen (die Geschichte des Finnischen Völkerstammes aus den Sprachen der als darin gehörend angesehenen Völkerschaften zu erleutern) nicht versagen. Kann ich dabey mich über irgend einen besonders aufgegebenen Zustand Auskunft verschaffen, so versichere ich Sie ein Vorweiss, dass es meine innigste Freude sein wird mich solche Bot [?] meine Dankbarkeit bezeugen zu können, damit Sie ungefähr meinen Plan ersehen und beurtheilen können, so füge ich hierbey einen Auszug meiner darüber dem Baron R. übergebenen Schrift. – Die Abreise ist auf das künftige Frühjahr (in May oder spätestens Junius) ausgesetzt: Ich habe gedacht, es wäre am zweckmäßigsten mit dem Norden anzufangen, da höchstwahrscheinlich nur so den Stufengang nach den natürlichen Spuren verfolgt werden können dürfte. Gegenwärtig bin ich mit den Vorbereitungen

Sid. 113.

beschäftigt. Auch in Hinsicht dieses bitte ich nur vor allen Dingen Ihren guten Rath, da ich niemanden wüsste der mir so gut zu geben im Stande wäre, so kann mir nichts interessanter nichts erwünschter sein, als Ihre väterlichen (verzeihen Sie mir diesen Ausdruck: er bezeichnet das Verhältniss, in welchem ich mich zu Ihnen denke oder denken möchte) Belehrungen. Helfen Sie

mich also damit: je eher je besser je ausführlicher je willkommener. Ich werde Ihnen genaue Rechenschaft ablegen, in wiefern ich diesen oder jenen Wunsch erfüllt habe oder erfüllen werde. Für die Reise selbst werde ich wohl nachgehend Eure besondere Instruction von Ihrer Hand erwarten dürfen. Mit unbegrenzter Hochachtung verbleibe ich Ihr

aufrichtigster Verehrer

D. 23. hos Z. till middagen. Om natten fick jag först efter kl. 3 sömn.

D. 24. På biblioteket började jag frysa och derjemte infann sig en hufvudwerk, som alltmer tilltog på eftermiddagen och mot aftonen blef alldeles olidlig, så att jag måste lägga mig. – Genom fläderthee kom jag till någon svettning och befann mig

D. 25. bättre utom att hufvudwerken likväl ännu

Sid. 114.

upphört. Då emedlertid ännu ingen exkretion ville inställa sig (den egentliga orsaken till sjukdomen) så grep jag ändtligen till det medel, som D^f Z. redan längesedan för ett sådant fall föreskrifvit, att intaga piller. Då frostbrytningarne upphört gick jag emedlertid dock på Bibliotheket och fann denna rörelsen mig åtminstone icke skadlig. Redan före intagandet om aftonen hade jag afföring och

D. 26. verkade pillerna. Dock var ännu dispositionen till hufvudwerk der, och blef genom os på biblioteket utvecklade, så att jag på eftermiddagen åter hade hufvudwerk.

D. 27. var den första dag i veckan, då jag befann mig verkligen väl. Jag var hos Ad. egentligen för att återfå mitt Manuskr. Undersökningen om Rysslands äldsta Historia. Äfven han såsom Fr. ansåg inledningen för vidlyftig. – Jag gick derifrån till Mayer, der jag blef åtminstone genom prat länge uppehållen. Man bød mig stanna eller komma till middagen, hvilket jag afslog emedan jag skulle (ville) spisa hos Z. Samtalsämnet gaf ny anledning att wisa och föreläsa mitt Manuskrift. Om man ock ställvis fann sig angenämt intagen, så kunde det hela ej förtjena eller vinna annat beröm än för fliten att hafva sammanletat Materialierna och skrifvit det och det är nu väl också det väsentligaste dervid och det enda, som kan förtjena någon uppmuntran. – Jag lofvade den följande för den sjuke till lektur hämta Müllers 24 Bänden allgem.

Sid. 115.

Geschichte. Man bød mig åter redan till middagen och jag följde denna kallelse.

28. I går hade blott frun varit hem: i dag var ingendera af fruntimren. Då värden dessutom ärnade sig på sitt kontor, så kom jag tidigare bort.

D. 30. Min namnsdag firade jag hos Z. der tillfälligtvis i dag en större samling af gäster var till middagen. – Jag befann mig rätt munter der. Till

December 1823.

D. 1^{sta} var jag åter bjuden till middagen, hvarefter vi gingo att besöka den sjuke Dr Grimm. Hemkommen med W. följde jag honom hem och drack der thé.

D. 2. Besök på biblioteket af Herr Ros. – Om aftonen hos Schl. Först nu slutade jag mina namnexcerpter ifrån Hermelins-Chartor öfver Finland – ett högst tråkigt göromål; men som med tiden väl torde än löna sig. Nu återstode än att komplettera samlingen ifrån alla tillgängliga disputationer, samt ifrån sviten af Åbo-Tidningarne, men allt detta lärer böra blifva till en lägligare tid framdeles. – Förde till Man. ett bref ifr. Bl. hvaruti äfven han efter min önskan afstyrkte planen, att vilja gifva mig en Naturalhistoriker till reskamrat. Jag erfor nu, att hela detta förslag vore till intet hufvudsakligast igenom Prof. Sahlbergs utlåtande deröfver uti ett bref, som Bar. M.

äfven las för mig. Han ansåg (med rätta) först och främst 2^{ne} sådana Expeditioner med hvarandra oförenliga och utomdessa ingen af de närvarande

Sid. 116.

för tillräckligt mogen, att gå till nejder der utbytet i anseende till klimatet måste vara ytterst ringa och redan derigenom erfordra hos Natural-Historikern en egen öfning och skicklighet. – Efter hans mening borde man sända Naturalhistoriker först uti till de tropiska länderna (förmeligast Sydamerika) der sådana hade det bästa tillfälle att vidare utbildas sig (! liksom en sådan expedition ej skulle förutsätta äfvenledes medbragt skicklighet och vana?) och först sedan vore en naturalhistorisk vandring igenom (sydliga) Sibiriens slätter att föreslås och behjertas. – Så mycket jag nu för min del bryr mig om, hvad andra företaga, så fram jag ej blifver störd eller hindrad uti mina planer, så måste jag bekänna, att en sådan der Naturalhistorisk Expedition till ex. till Sydamerika ej mindre skulle vara löjlig och för oss rekommenderande. Med skäl kan man väl fråga: om, innan vi hälst vid våra finansers närvarande dåliga beskaffenhet tänka på så vidt aflägsna länder, vårt eget igenom våra naturhistoriker blifvit till alla delar i vettenskapligt hänseende för utländningar öppnadt och bekantgjordt? - - Hela veckan har jag om aftnarne suttit hem. Sedan jag slutat (sist blott percursoriskt)

Sid. 117.

Forsters Geschichte der Schiffahrten und Entdeckungen im Norden, har jag företagit mig Sprengels verk uti samma ämne liksom till rekapitulation. Ånyo har jag ock igenomläst Rasmussens Afhandling uti Athene jemte Frähns interessanta profark öfver Ibn Foszlans berättelser om de hedniska Ryssarne. Under dessa aftonstudier har jag åter vänt mig att göra deraf nattvak, så att jag nu icke ens kan lägga mig förrän (ofta långt) efter midnatten, emedan jag icke ens förr skulle få sömn.

D. 7. spisade jag middag hem; men gick deremot om aftonen ut först till Oldekop. I anseende till hans frus Namnsdag var der hos honom sällskap af båda könen och jag lät persvadera mig att stanna qvar – hvad jag sedan nog ångrade. Då dansen börjades, smög jag mig derifrån. Det var redan alltför sent, att gå, såsom jag ämnat, till Fr. Jag gick derföre till Bisk. och var der tills inemot kl. 12.

D. 8de. Jag har redan länge varit oroad om aftnarne af ett grannskap, som jag olyckligtvis fått hit bestående af en mängd Ryssinnor, hvilka sy och sticka för ett herrskap, som bor härunder. – Då det i början hette, att de blott på en kort tid skulle arbeta härstädes.

Sid. 118.

så föredrog jag deras larmande sång med tålmod. Nu då jag börjat dels genom goda ord dels med kännbarare tecken yttra, att deras larm ej behagar mig, så har detta blott i samma mon tilltagit. Jag måste slutligen gå ned till herrskapet sjelft, som likaledes består af idel Ryssar (eller rättare Ryssinnor). Detta steg lände mig blott till så mycket större förtrytelse, då de sjelfva i närwara af några qvinnor häruppiifrån svarade mig att de hvarken kunde eller ville förbjuda ett sådant (oskyldigt) nöje. Nu tilltog också efter min återkomst skrålet till den grad att jag måste uppgifva allt arbetande och gå min väg. Jag gjorde då en promenad och drack sedan thé hos W. – Till söms kom jag först efter kl. 2.

D. 9de var jag hos husvärden för att besvära mig och utbedja mig hans mellankomst. Innan han af artighet lofvade äfven sina goda ord hos frun härned, så gaf han mig dock ej heller mycket hopp om fullkomligt lugn, förrän de flyttade härifrån. – Om aftonen var det ännu långt argare, ehuru jag

D. 10. om morgonen af värden erfor, att han i går varit så väl hos qvinnorna sjelfva, som deras fru värdinna, som låtit slå filt

Sid. 119.

framför dörren. Detta blef alltså blott till en Vorwand, för att derigenom än bättre bemantla sitt öfvermod. Då värden nu ock emottog mig kallsinnigare, så har jag så mycket mer orsak att förmoda jemväl en annan grund till detta förfarande. Samma herrskap hade om hösten föreslagit med mitt värdsfolk kvarterbyte och värden, som derigenom skulle fått de 2 rum, hvarifrån det gemena sällskapet nu så mycket oroar mig, för alltid uthyrde, jemväl sökt på allt sätt öfvertala min värd, att afstå denna tredje etage. Det är ej då underligt, om dessa herrskaper lemna sina passioner fritt utrymme och åsidosätta all höflighet och godhet (politik kallade värden det efter sina begrepp). – Äfven de följande aftnarne fortfor skrålet mer och mindre och synbarligen triumpherande för att göra mig så mycket större harm. Jag måste ock stundom till och med gå bort

D. 11. spisade jag middag hos Zag.

D. 14. slutade jag min Kursoriska läsning af Herberstein och började med Leperlins Resa, hvilken jag i denna afton i all stillhet fick fortsätta, då mina larmande grannar nu voro att bada.

D. 15. Hela aftonen gick med hos Zag. -

Sid. 120.

D. 15. hos Parf. Han lofvade gifva Qvartal officeren och sångerskorna en vink, så att han ej visste, hvarifrån. – Emedlertid fortforo de ännu denna afton att skråla, så att jag måste rymma huset. Wid min återkomst började de åter, så snart de märkte att jag var der. Äfven

D. 16. fortfor larmet.

D. 17. bref till Pop. och Blomqv. Jag beställde mig en blå klädning. – Om aftonen var det till min förundran bredevid alldeles stilla. Skulle väl Parf. redan utverkat detta? – W. hos mig. Jag var dessförinnan att söka Korn. med hvilken språköfningarne efter aftal i dag åter skulle begynna. Han hade blifvit tvungen att fara ut. Redan denna morgon har jag på gifven anledning af W. besigtigat ett annat kvarter, som man erbjudit mig hos Zag. svärfader på finska Kyrkogården. Största svårigheten blir mig blott uppsägandet af mitt närvarande.

D. 18. till middagen hos Z. Der strök äfven hela aftonen med B. föreläs 4 akter af Manuskriftet till en tragedi, Marino Falieri af en Målare Ign. härstädes.

D. 19. hos Kr. för att konsulera om min resa till Finland. Äfven han ansåg det nu mera för sent, att begära permission af Grefven; men rådde mig att åtminstone berätta honom anled-

Sid. 121.

ningen och orsaken dertill.

D. 20. satt jag hem hela aftonen, då jag nu var säker att få studera alldeles ostörd. I allmänhet måste jag väl säga, att mitt grannskap hela denna vecka förhållit sig stilla. – Kan knapt förklara det annorlunda än såsom en verkan af hvad Parf. var nog artig att lofva mig, att nemligen om min ställning gifva Qvartal-Officeren en wink, utan att han visste, hvarifrån den kom.

D. 21. middag hos Z. Kort derefter gick jag emedlertid derifrån hem, hvarest jag äfven i afton kunde förmoda fred ifrån grannskapet. Så fann jag det verkligen och var så mycket mer glad öfver det offer, hvartill jag hade varit stark nog att resolvera mig. -

D. 22. var jag äfven hela aftonen hem; men njöt ej ett så ostördt lugn som i går. De syntes vilja åter låta höra sig, så att jag till och med af ledsnad gick ut. Jag fann ej W. hem, återvändande och arbetade sedan den öfriga aftonen, så godt det lät sig göra.

D. 23. befann jag mig alldeles icke välmående. – De långvariga nattvaken (gemenl. till kl. 2) hvarvid jag åter vant mig, lära äfven förstörande verka på mig, ehuru jag

Sid. 122.

för gången icke tycker mig märka det. Då jag om aftonen ej fann B. hem, fick jag sjelf disponera deröfver. Jag använde den då till uppsättande af ett bref till Grefve Rum. af hvilken jag ty värr försummat att i tid för artighetens skuld till min till Finland påtänkta resa begära mig permission. Nu kan jag ej annat än inberätta för honom och – ursäkta denna resa. Såsom jag till ett sådant arbete var minst upplagd, så gick dertill hela denna afton. – Dervid blef jag ock åter störd på det vanliga sättet. Tyvärr är deras larm åter med hvarje afton i stigande. -

D. 24. Det blef icke heller denna afton något utaf med Korn. som klädde sig till en bal. Jag gick då till Sir. Der inträffade tillfälligtvis äfven några andra och så firade wi der rätt angenämt vår julafton. Jag drack brorskäl med den i dag ordinerande Adjunkten vid Sv. församlingen Winter, med hvilken jag redan i Åbo var Nationist.

D. 25. ärnade jag spisa middag hos Zag. så mycket häldre som det är just juldagen; men värden hade sjelf lofvat sig bort och så blef jag utan middag. – Chokolad måste ersätta densamma, lyckligtvis fick jag aftonvard hos Schl.

Sid. 123.

der jag passerade aftonen och drack ett litet glas. – Jag underhandlade med honom så väl om resesällskap efter en vecka som om kvarter.

D. 26. erhöll jag mindre tillfredsställande svar om det ena såsom om det andra, ehuru å denna sida af billiga orsaker. Jag gick då till Fru H., och började åter underhandla med henne. Jag lofvade komma åter och afgifva säkert svar. Hemkommen emottogs jag af ett om möjligt än större skrål ifrån grannskapet. Wid ytterst elakt lynne gick jag ut. W. var ej hem. Ehuru sent det var företog jag mig en vandring ända till Korn. för att afsäga mig för morgon afton, då mina sångerskor efter vanligheten utan tvifvel skulle befinna sig uti badstugorna.

D. 27. Jag bad Pl. i sitt bref till Grefven nämna, att han efter aftal med mig under min bortovaro wille åtaga sig att bestyra alla uppdrag, som Grefven kunde hafva att lemna mig. Han inledde det igenom det uttryck att jag vore sinnad att besvära honom med en begäran om permission att resa till Finland. Till

-

D. 28de sedan långa tider, så mycket jag wet, en pollution. – Middag spisade jag åter hos Z. och tillbragte äfven aftonen, emedan jag ej hade lust att gå hem och förarga mig. – Redan det tillfälliga

Sid. 124.

uttrycket i Pl. bref i går (såsom innehållande en nota, huru jag borde göra) har bragt mig på den tanken, att verkställa hvad han lofvat om mig och uppskjuta med min resa tills jag får permission. Den kan ej så länge uteblifva, att jag före februari månads början, då Grefven lofvat vara här, ej skulle hinna vara tillbaka. – Julen är nu redan i Finland förbi: förbi således det samma när jag kommer dit. Med Bibliotheket bör jag ock till den tiden hafva hunnit till slut.

D. 29. Hela aftonen borta. – Parf. lofvade åter tala med Quartal-officeren, för att skaffa mig ro. – Hos Schl. – Sir. och Tallgren, äfven Kut.

D. 30. afskickade ett pakett till doct. St. i Novgorod. – Om aftonen hos St. för att få träffa Sk. Föröfrigt skref jag bref till Grefven, Arw. St. Reland. och Blomqvist, så att äfven i afton intet blef

studeradt. Tyvärr går det nu ock bra lamt på biblioteket. I dag har jag dessutom högeligen misshagat Wost. som skall omkring en timmas tid väntat på mig. Efter Grefvens önskan vill han upprätta en noggrann Katalog öfver Grefvens slavonska Manuskripter och då det på Pl.s sida ej blifvit eldadt ej heller blir det, då han så sällan kan kom-

Sid. 125.

ma dit, så kommer äfven W. att arbeta uti mina rum, så mycket mer, som Pl. derigenom slipper besväret att komma upp, för att derjemte vara närvarande. -

D. 31. Jag gick till middagen till Z.; men det träffade åter så illa, att värden ej spisade hem, hvarföre jag måste åtnöja mig med 2 Koppar Chokolad hos en Konditor. – Hos Korn. – För grannskapets skuld gick jag nu äfven till Baron Rosenk. och blef der med Anast. lång tid, så att ingenting åter denna afton blef gjordt.

Januari 1824.

D. 1 Jan. 1824 – gick det till ett ej godt omen för det nya året likaledes. Jag var buden till Z. och aftonen förgick der. Jag följde sedan ännu W. hem.

D. 2. äfven nu gick aftonen till större delen förlorad, utan att jag dock uträttade allt hvad jag ärat uti öfre delen af staden. – Bref till Poppius. – Hos Sir. 3 koppar Chokolad.

D. 3. hos W. – Aftonen gick åter så. – Först hos St. för att höra mig före, om och hvilka fore till T. och om jag borde och kunde fara dit till julen. – Wäl är hans d^o redan i går ditfaren; men en sådan mängd af unga pojkar, med hvilka jag ej passar är ditfaren, att der föga kan blifva roligt, hållst jag dessutom måste sjelf söka mig

Sid. 126.

lägenhet. – Det återstår således att antingen stanna här eller fara till D. och derifrån till Hnb. Denna resa utomdess att den lofvar den mest behagliga förströelse är äfven nödvändig: nu blir endast frågan, när jag skall fara ut. Tyvärr lærer denna deliberation i morgon och öfvermorgon än förorsaka mycken tidsspillan, åtminstone mer än den borde. – Jag ärnade gå enligt mitt löfte till Fru W. för att lemna henne mitt ultimatum, men kom mig ej heller denna afton dertill, så väl af indolens som obeslutsamhet. Då Schl. sista gången åter yttrat sig, att han ej vore deremot att jag flyttade in till honom, om jag kunde finna mig vid den trånga lokalen derstädes, tyckte jag mig

ännu böra konsulera med honom. Då hos honom voro mycket främmande, så kom det ej ens dertill. Hans Fru tycktes nu tvärtemot hvad han sjelf i sist yttrade sig, önska att jag måtte flytta dit för att kanske genom min närvara förjaga hans griller, hvilka ofta gjorde honom misslynt och intraitable – ett förtroende, som, ehuru jag intet ondt kan tänka dervid, wisst intet smickrar mig. Huru hjälpa uti ett sådant läge, som snarare kunde smitta och förstämna äfven mig? -

Sid. 127.

D. 4. hos Z. till middag. – Rätt angenämt. – Jag böds äfven till Juldagen. – Med wisshet kunde jag ej antaga bjudningen, då jag hade mina julresor i hufvudet. – Emedlertid hade jag denna morgon ej träffat Statsråd. Jukin hem, af hvilken jag wille lyfta min lön, hvilken vore mig hufvudsakligen nödig till min resa, då önskan att betala min än öfriga skuld på Gub. dertill lånar mig pretext. – Hos Bisk. – Der berättade mig Sir. att Wir. vore här ifrån Wiburg, bodde i grannskapet och önskade träffa mig. Wi gingo dit. – Jag sökte uppmuntra W. att tänka på en historia öfver staden Wiburg, då han är boende på ort och ställe och redan till en del bekant med de uti dervarande Archiver förwarade gamle handlingar, hvilka han på gifven anledning härifrån reviderat. – Ett glas punsch och en ordentlig aftonmåltid hade en stark pollution till följd.

D. 5. inbjuden till aftonen till Schl. Wi skulle då tillika få tala om qvarter; en af hans pensionärer hade flyttat ifrån honom. – Hos B. Der träffade jag äfven Madd. Z. ifrån K. anledning nog att följa uppmaningen att redan i dag fara med ut till Dud. Det kunde dock icke nu ske, då jag ej ännu träffat Statsr. Jukin och försummat att denna morgon tidigt söka honom. – Jag lofvade emedlertid andra

Sid. 128.

dagen komma gerad till Sko. dit de ifrån den första wille uppskjuta sin resa. – Jag hade vid denna plan räknat uppå Schl. som är äfven en god vän till Mel. – Men hela denna förhoppning förintades, så väl som den om qvarter, hvilken fråga äfven blef in statu quo. En egen kammare kan han ej gifva och annorlunda är det betänkligt för mig att inflytta.

D. 6. något hufvudverk – ej underligt. Till middag hos Zag. Jag hade på bibl. ännu till fått os och var således ej i stånd att rätt njuta af det eljest glada sällskapsnöjet. Emot aftonen blef det bättre.

D. 7. Hos Schl. Jag fick honom med mig och så foro vi till Skoritz. Jemte de främmande, hvilka der förut voro, var man färdig att aflägga ett besök i grannskapet. Wi följde med och ifrån Maj. Br. till Stakascha. Såsom jag ej dansade, så hade jag ej synnerligen roligt uti ett alldeles främmande hus. – Jag hade efter aftal i staden hoppats, att få träffa Pomars. B. på Sko. med hvilka jag ärnade följa till

Sp. De hade emedlertid redan om morgonen dit afrest, hvarföre äfven jag ändrade min föresats och beslöt

Sid. 129.

att fara gerad till Gub.

D. 8. blef jag emedlertid ännu ej färdig dertill, då jag ej hann excerpera utur Communionböckerna bondenamnen för Sko. och dess filialförsamling Ropscha. Aftonen passerades åter hos Br. merändels med dans. Här var det dock redan roligare än i går, sedan jag mer hunnit orientera mig med sällskapet. En ännu bättre början gjordes omsider med några lekar; men dermed blef det ock slut och alltsammans afbrutet.

D. 9. efter frukosten for jag till Gub. På samma tid reste min reskamrat Schl. jemte en Herr Sowe ifr. Lembala till Petersburg. – Jag hade väntat att finna flere fruntimmer på G. och derigenom blifva skadeslös för min förändrade plan; men alla de unga voro resta till Mol. hvarifrån de dock om natten återkommo. Tiden till

D. 11. förled mycket snart. – Skjutshästen var redan beställd och ankommen. – Så bestämdt jag också ifrån början förklarar mig vilja resa i dag till Duderhoff och derifrån den följande till staden, der jag hälft lofvat Z. att fira Sylvesteraftonen

Sid. 130.

med W. hos honom, så måste nu, då skiljsmässan verkligen var förhanden, ett starkt snöglopp tjena till förevändning att gifva vika äfven för de främmande fruntimmrens persvasioner, att häldre stanna kvar och resa den följande tillsammans med dem. Ännu mer understödde mig P. genom sin tillfälliga proposition att följa sig i dag till Mol. Jag hade ingen lust, att förändra vistelse, sedan den närvarande bragt mig att till min skam uppgifva min föresats, emedlertid fastställdes (å min sida för slasks skuld) resan till middagstiden, i fall vädret blefve bättre. Lyckligtvis ändrade det sig icke och wi tillbragte aftonen rätt roligt.

D. 12. måste jag ändtligen resa, för att ej alldeles nedsjunka till en käring. Ett annat parti bröt upp och min afresa föranledde äfven Z-nes resa. – Med den föreställningen att affskedet kunde blifva det sista, var det nu mer rörande än vanligt – Wi hade ej hunnit långt ifrån byn, innan ett urväder uppstod, som blef allt mer häftigt, så att jag tror att fruntimren, om vinden

Sid. 131.

varit emot, skulle efter 18 verst vändt om. – Ehuru jag åkte ensam uti en öppen släda, kunde jag efter mitt sätt ej annat än roa mig deröfver. Äfven jag kunde anse det såsom ett välförtjent straff för min vankelmodighet, dels ock såsom en förebild af hvad mig inom det i morgon ingående nya år förestår; men då jag en gång var i rörelse, var min första föresats att fortsätta resan och det gerad till staden, i fall de öfriga för att snarare komma under tak såsom det hette ifr. Sains. [?] ville taga vägen till det närmare liggande Skor. Det var redan mörkt då wi dit anlände. Gamla Frun yrkade bestämdt att fara till Sko. ehuru afsigten varit till Dud, men flickorna ville oaktadt alla betänkligheter till Dud. Att isynnerhet A. unga Bruden derföre förklarade sig, bestämde mig äfven att förändra det neutralitets system, som jag hittills följt och understödja hennes föreställningar med anbud att med henne dela ansvarigheter för följderna. Då döttrarnes interesse om också utur olika synpunkter

Sid. 132.

jemväl är modrens, så var hennes beslut alltför snart om ända och wi fortsatte, sedan wi låtit hästarne beta och utrustat oss sjelfva med nya krafter utur det gemensamma vägkostförrådet, kosan efter den första bestämmelsen till Duderh. Urvädret hade upphört, månen blickade fram utur stormmolnen och upplyste vår ifrån Krasnos. brydsammare väg. Uti drifvorna gick mina följeslagarinnors resspann sönder, så att den ena hästen blef obrukbar. Jag fick derigenom Al. i min släde och åkte tillsammans med henne några verst (ända fram) väl för första och sista gången. – Om också denna tanke genom utsigten i den mörka framtiden alldeles var egnad att stämma själen till wemod, så var dock känslan af det närvarande för liflig, än att den ej skulle manat mig att med öfverlåtande af framtiden åt sitt öde värdera skickelsens ynnest emot mig, såsom den det förtjente.

Sid. 133.

Måtte, såsom jag öfverhufvud varit benägen att sätta en viss betydelse uti denna tidens händelser, äfven det nu nya året igenom umgänge med så goda och oskuldsfulla själar, som denna flickans förbindas med ett nytt kommande fjerran! – Wi voro fram uti en ännu rätt god tid, men mitt beslut att fortsätta resan i morgon bittida till staden för uppvaktningarnes skuld, blef redan denna afton öfverända kastadt igenom Fin. bjudning att såsom fadder för hans nyfödde son i morgon Nyårsdagen bevista döpelseceremonien, hvartill han ifrån staden väntade flere andra främmande (äfven Sirén) och likaledes redan i staden hade ärnat bjuda också mig. – Jag lade mig derföre med den för mig sjelf ej oangenäma idén att helt och hållet egna Sylvesternatten åt hvilan.

1824

1.

Sid. 1.

1824

1.

D. 13. Genom ekonomiserande med papper har jag kommit till en inkonsequens, som måste förefalla besynnerligt; men detta förfarande har äfven en annan djupare orsak. Jag har rätt väl känt vigten af d. 1^{sta} och såsom menniskan vanligen uppskjuter utöfvandet af sina goda föresatser ifrån den ena tiden, till den andra, så har jag sjelf förryckt början af mitt räkenskapsmemorial, såsom skulle den lakunariska tiden derigenom falla utur beräkningen. – I anseende till den starka kölden och ännu en annan tillfällighet kom jag i dag uti kyrkan och studerade derföre, för att hälst hafva en linea för den första dagen Gyarmathi, som jag jemte åtskilliga andra böcker hämtat med mig. – Efterhand infunno sig allt mera gäster och mot aftonen gick döpelse-akten för sig; hvarmed jag äfven föreställde en af faddrarne. Aftonen passerade rätt nöjsamt; men natten blef, för att ifrån början af året till fortsättningen hämta auspicia, äkta lappländsk uti ett ytterst kallt rum, hvarest andedrägten lika så väl syntes, som uti fria luften.

D. 14. för jag med Sir. till staden; men ankom så

Sid. 2.

sent att jag ej mer kunde hinna med några uppvaktningar. På e.m. afbördade jag mig dock några fruntimmers gratulationer hos P. och Kurt. Sedan hos Schl.

D. 3. hos Bar. Rehb. Han kallade mig den följande till sig för att emottaga första kvartalet. Hos Statsr. H. Adel. Fr. Kr. Bisk. Sper. och Baron Rosenkampff, som nu gjorde mig den lofvande presenten af Peringsköldska Editionen af Snorre Sturluson, och derjemte bød mig till middagen att för hans fru uppläsa inledningen af min påbörjade afhandling om Warägerne. Jag sade att jag för i dag vore engagerad; men ville efter min återkomst ifrån Finland ändtligen hafva den äran, om han befaller det. Jag wet ej hvarföre han skall envisas med denna ära. – Speransky träffade jag ej hem, utan lemnade der blott ett visitkort – icke alldeles välbetänkt. Jag hade bordt begära papper och uppskrifva mitt nyårsärende. – Jag resolverade mig ändtligen att gå till Mad. Hornb. och afgöra om flyttningen till henne efter min återresa. – Jag ärnade spisa middag hos Z. men till min olycka spisade han ej sjelf hem. Jag gick derföre, emedan man just talte derom, till London och re-

Sid. 3.

quirerade en portion beefsteek, hvarefter jag dock kände mig nästan hungrigare än förut. Jag hade ock uttömt halfannan rubel. – Emedan jag hört att N. skall resa till Finland, så gick jag dit för att insinuera att få blifva reskamrat. – Hos B. för att äfven få taga afsked af C.s. Jag kom för sent: de hade alla gått på theatern.

D. 4. var jag i dess ställe der; men träffade blott modren. Jag gick derföre å nyo om eftermiddagen och jollrade der bort par timmar. – Sedan jag middagstiden emottagit mina 1000 Rubel af Baron Rehb. började jag på Bibliotheket fortsätta mitt arbete. Bar. lät ett ord falla om utbetalningen af de följande kvartalerna, sedan jag engång rest. Jag yttrade att det skulle för mig vara lämpligast, om jag kunde såsom fordom Akademikerne under Kejsarinnan Catharina förses med tillstånd att efter omständigheterna öfwerallt hvar jag kommer få lyfta penningar utur Kronokassorna. Emedan dessa medel utgingo ifrån en helt annan kassa så mente han, att det alldeles intet ginge an. Jag kunde derföre ej vidare utveckla mina tankar, utan föreslog

Sid. 4.

ett annat medel såsom det enda öfriga, att träda i förbindelse med någon pålitlig köpman härstädes, som antingen kunde på åtskilliga ställen genom växlar förse mig med penningar eller ock på rekvisition härifrån försända det nödiga (den gode Zagel har redan lofvat åtaga sig detta uppdrag). - Aftonen hos St.

D. 17. förgick aftonen äfven utan att något blef gjordt. – Ibland annat hos Schl.

D. 18. ville jag gå till Z. till middagen, men då jag erfor att de skulle sjelfva spisa ute, så for jag till Bisk. och blef der äfven aftonen.

D. 19. träffade mig fru Z. på gatan, och böd mig dit till middagen. Jag måste skynda mig derifrån, för att efter aftal tillbringa aftonen hos S. tillsammans med Gottl. som nyligen hitkommit ifrån Finl. Der drack jag ännu ett glas.

D. 20. om aftonen hos St. på afsked. – Jag hade åtminstone förr kunnat komma derifrån.

D. 21. N. kom till mig på Bibl. för att förkunna mig, att hans resa ännu måste blifva uppskjuten till längre fram och att wi således ej kunna följas åt. Då jag derföre hos Bisk. hvarest jag spisade middag, tillfälligtvis erfor att Gr. är sinnad att ensam resa hem till Kiv., beslöt jag att höra mig före om jag ej ändå dit kunde följa med honom. – Ändtligen träffade jag

Sid. 5.

honom om aftonen. Han var beredvillig att taga mig med, om jag tidigt den följande kunde blifva färdig, emedan han gifvit Past. Pout. sitt löfte, att följas åt ända till Kivinebb.

D. 22. Jag gick förmiddagen, att kunska och fick dem öfvertalade att då de i alla fall ej på f.m. vore resfärdiga, vänta uppå mig intill kl. 7 om aftonen. Sedan jag efter löfte spiset middag hos Zag. var jag med mitt pick och pack kl. 7 på utsatt ort. Mitt värdsfolk erböd sig sjelf att hålla mina saker hos sig ända till min återkomst, så att jag sjelf kunde bestyra om flyttningen. Resan gick först kl. 11 för sig.

D. 23. om morgonen hvilade wi några timmar på Walkiasaari; men rastade sedan hela dagen på Kivinebb.

D. 24. fortsatte jag derifrån resan vidare ensam, passerade Wiborgs stad om aftonen utan att der uppehålla mig; för att den följande hinna fram till Ithis kyrka i god tid och derifrån med Kyrkfolket komma gerad hem, reste jag hela natten; men då sömnen öfverväldigade mig, körde skjutskarlarne efter behag och jag förlorade allt mer hoppet att vinna mitt ändamål.

D. 25. då jag allt mer nalkades fosterbygden, uppklarnade himlen efter en lång räcka af mulna dagar.

Sid. 6.

Jag uppfylldes af en egen högtidlig känsla, som antog en så mycket mer vemodig och alfvarlig Karakter, då jag på U. gästgifweri erfor att husbonden, en gammal bekant, i denna julhelg efter flere månaders farliga plågor aflidit. Jag fortsatte min väg vidare, för att om möjligt, än framhinna hälst till den sista wälsignelsen i kyrkan, hvilken i min närvarande stämning sjelft var blefven ett för känslan längtadt ändamål och ej blott medel för ett annat. Då jag nu för sista gången före min långa och äfventyrliga resa för att ännu en gång se och taga afsked af hembygden, war den önskan hos mig så naturlig att om Gud än förlänar mig en lycklig återkomst till fäderneslandet, denna dagen måtte blifva deraf en förebild. Såsom den äfven till sitt mål ilande aftonsolen nu beledsagade mig och med sitt milda sken förherrligade min stråt till min längtans föremål, så önskade och bad jag innerligen till Gud, att han måtte en gång efter fulländade vandringar förläna mig en lika så barnsligt glad återkomst, att såsom denna war det genom den fulla känslan

Sid. 7.

utaf den närwarande bristen af den paradisiska lycksalighet, som jag under oskuldsåren njutit uti den lugna landtbygd, som jag nu längtade att återse, den framtida återkomsten måtte wara det genom känslan utaf besittningen af den återwunna lycksaligheten och således af mer än blotta minnet och återtanken på barndomslifvet, att sanningens ewiga sol med religionens milda glans måtte upplysa och bestråla min lefnads aftonhimmel och blifva den sol, som beledsagar mig till fosterjordens moderliga sköte! – Så önskade och bad jag, under det jag framfor. Dagen nådde emedlertid sitt slut; nästan, på socknegränsen mötte jag redan kyrkfolket. Jag tog då mitt beslut att fara till Parola, der jag var hjertligen wälkommen. Först efter middagen

D. 26. slapp jag ut och kom hem, redan länge efterlängtd af mina gamla föräldrar. Det var mig just förargligt, att om aftonen efter vanligheten blifva öfverlupen af byfolket. Den enda tillfredställelse, som jag derwid kände, war den att hafva fått tillfälle, att då det blef tal om den allmänna religiösa svärmiska rörelsen, som

Sid. 8.

också redan hit sträckt sig, få tillfälle att wara för missbruk och willfarelser och att inskräpa, det alla andra följer af den så kallade omvändelsen, är de som wisa sig uti sinnelagets och derigenom verkade lefvernets förändring till en äkta christlig fromhet uti hela människans vandel utan att derföre försumma de pligter, en Christen såsom Menniska och Medborgare åligga, äro att anses såsom falska och förkastliga. Äfven trodde jag mig böra wara ifrån det missbruk wid den eljest igenom sådana rörelser befordrade flitigare den Heliga skrifts läsning, att efter egen klokskap och infall börja förklara mörkare ställen, ett steg, till hvars långtledande högst förderfliga följer man just uti våra tider ej saknar bedröfliga och ofta till och med synliga exempel hvaraf jag till större eftertryck äfven anförde åtskilliga.

D. 27. om morgonen afreste jag hemifrån och kom i god tid om aftonen till Borgå, hvarest jag äfven nu tog mitt kvarter hos Hirn och råkade der äfven Zitting.

D. 28. war jag sinnad att med denna göra min uppvakt-

Sid. 9.

ning hos Biskop Molander på Strömsberg; men det blef ej utaf, då wi hörde att han skulle komma in till staden till en middag. Denna omständighet gjorde att jag måste uppskjuta min resa härifrån

längre än jag hade föreställt mig. – Domprosten Alopaeus hade budit mig till middagen. – Derifrån var jag gången till G. hvarest jag ock träffade Fru B.

D. 29. Gjorde jag mina uppvaktningar hos Herrar Lectores och sist hos Bisk. som var i dag i staden. Han böd mig till middagen; men jag ursäktade mig med att jag var buden af H. och utom dess wille så fort som möjligt resa. Det skedde omkr. kl. 4. Z.H. Lindstr. och Sir. följde mig; den förstnämnde sist. Jag kom kl. 1 om natten till B. och blef der öfver natten. På vägen att falla i frestelse. -

D. 30. omkr. kl. 9 kom jag till Hipping i Wichtis

D. 31. på f.m. for jag till Kotkaniemi, träffade dock ej Majoren sjelf hem. – Såsom mitt besök war mer konventionellt, så war det mig likgiltigt. En annan bialsigt, som jag hade, wann jag ej heller. Jag lät emedlertid öfvertala mig att stanna qvar och spisa middag.

Sid. 10.

Februari 1824.

D. 1. Febr. efter frukosten afreste jag först och kom till middagen till Nummis. Att slippa derifrån war omöjligt; icke heller skulle det tjent till något; ty hela

D. 2. åtgick på resan till Uskela, dit jag först om aftonen ankom. Till all olycka war dock R. ej hem, utan på läsförhör sedan lördagen. Hans fru skickade straxt ett bud till honom med underrättelse, att jag wore ankommen.

D. 3. då jag om morgonen war utgången att taga mig motion, kom Renwall hem.

D. 4. Efter frukosten och efter tömmandet af några glas gammal punsch följdes wi åt till Salo; derifrån for han att fortsätta sina Katechisationer, jag deremot till Åbo, dit jag omkring kl. 4 ankom. – Aftonen hos Pippingsköld, hvarest jag träffade både Bl. och Sim. Den förre följde jag sedan ännu hem.

D. 5. hos Erkebisk. Kansli-Rådet Wallenius, Pipping och Fattenborg, Nykopp och Ursin utom mycket annat språng.

D. 6. om aftonen på wisit hos Barks, Grotenf. och Urs. Sedan på bjudning hos Nyk. hwarest en liten bål dracks. – Broder med en ung Dreilick.

D. 7. om aftonen bjuden till Urs. hwarest äfven en bål dracks jemte åtskilliga andra wänner

Sid. 11.

och souperades.

D. 8. började jag att taga afsked, för att åtminstone den följande kunna resa. – Om aftonen hade Blomqv. ett gelag hos sig. Jag blef broder med Lector Meyer, samt med Nylandi Backman och Uhlenius.

D. 9. kl. 6 om aftonen blef jag ändtligen färdig att bryta upp. – Bl. och Pip. följde mig ända till tullen, kanske för sista gången. Denna tanken gjorde skiljsmässan för mig korrt och svår och det räckte länge, innan jag kunde finna mig åter. Sjelfva vistelsen i Åbo hade redan förekommit mig denna gång såsom särdeles ödslig: det fordna offentliga lifvet med alla dess interessen hade blifwit till ett blott minne af det förflutna och blott några få wänner utgjorde mera mina stödjepunkter. Den föreställning, att jag kanske aldrig mera återser ens dessa få, hwilkas uppriktiga deltagande jag ej kunde misskänna, uppfyllde min själ med wemod. Jag kände en oändlig tomhet, tills jag öfverwäldigad af matthet och trötthet insomnade.

D. 10. Den sköna dagen bibehöll mig muntrare och jag kom på e.m. i god tid till brodren Dom. i Janakkala. Ifrån bottnet af en uttömd bål

Sid. 12.

måste jag ännu hålla några glas till godo och sedan uppå Kapellansgården, dit wi på en stund voro farne emottaga anledningar nog till sinnesförströelse.

D. 11. något sent om aftonen kom jag hem och afreste åter

D. 12. om morgonen för att begagna samma skjutskarl. – Äfven här war mig skiljsmässan svår dock bröt sig smärtan lättare. Jag kunde uti min fader öfvertyga mig om den tröst, som den sanna religiositeten äfven uti sådana lifvets förhållanden skänker: han tog nästan för afgjort, att han ej mer jemte min mor finge omarma mig; men han tröstade sig med hoppet, att wi måtte råkas uti en

annan salig werld och inskröpte sin son såsom den sista förmaning sin innerligaste önskan att jag å min sida måtte sörja derföre att detta välgrundade hopp måtte gå i fullbordan. Några tårar ifrån det skumma ögat voro allt hvad jag kunde svara härpå. – Past. Rel. förekom mig genom anmaningen att e.m. med sig fara till pastoratet att hälsa uppå Kyrkoherden Hjerppe, som gerna wille träffa mig. – Genom en tillfällighet råkade

Sid. 13.

jag äfven Forst. der. – I afseende å mina gamla föräldrar föreslog Hj. (med hvilken jag nu blef broder) att jag måtte accordera med Past. Rel. att han emot en wiss summa wille bestå dem en årlig stat till deras uppehälle, då han redan förut erbjudit dem att flytta uti sin kyrkokammare. Jag kunde ej annat än finna ett så förnuftigt förslag alldeles antagligt och utbetalte derföre 200 Rubel åt Past. Rel. emot en skriftlig förbindelse å hans sida, att årligen till dem bestå: 2 tunnor råg, två tunnor korn, fyra lispund palvadt kött, ett lispund smör, 10 lispund talg, ett lispund lin, 5 lispund ull, 1 lass hö och wed till årligt behof. Då jag dertill gifvit min fader sjelf 50 Rubel, och han, i fall de båda öfverhufvud finna sig uti att flytta, i alla fall ej kan komma dertill, innan kanske nästa höst eller winter, sedan han ännu en gång bärgat de besådda åkertäpporna, hvilka gifvit anledning åt de oförskämde byamännen att uppå deras ålderdom börja oro dem, så har jag all anledning att hoppas, det mina föräldrar uti 3^{ne} års tid åtminstone måste wara tryggade för allt bekymmer om sin utkomst. Utomdess lof-

Sid. 14.

wade mig Rel. att uti samma förhållande, äfven utöfver den tiden, om jag ej återkomme, sörja för deras bärgning, för hvilket goda löfte äfven Gud må vedergälla honom. Jag stannade öfver natten på prästgården då Past. lofvade att följa mig till Fredrikshamn.

D. 13. Efter en repeterad frukost på Parola ankommo wi dit emot aftonen.

D. 14. Wid frukosten tömdes på 4 man hand – en Gymnasiekamrat Tamlander war med oss – en bål punsch och före afresan måste jag ännu dricka med några dugtiga glas win. Derwid blef jag broder med Nyberg och Galindo, båda wid Korpsen. Det war en lycka för mig, att jag ändtligen kom ut i skymningen; ty äfven i fria luften war jag på wägen att med illa mående plikta för denna min sista nödtvungna värsta utsväfning i Finland. – Uppå Nisal. gästgifveri hvilade jag om morgonen.

D. 15. circa 3 timmar och fortsatte sedan resan vidare till Wiborg, hvarest jag ej heller uppehöll mig mer än 3 timmar. Emot aftonen blef det för första gången under hela resan elakt väder, så att jag var mycket glad att slippa till Kiw. (till Grundstr.), hvarest jag dock uti

Sid. 15.

min reseklädnad nog starkt kontrasterade emot det öfriga talrika sällskapet, som ifrån grannskapet här war samladt.

D. 16. bröt jag upp på f.m. och kom öfver Systerbäck i god tid om aftonen till Petersburg, hvarest jag i anseende till min förestående kvarterförändring åkte in till Sir. och der förblef intill

D. 18. då sjelfva flyttningen äntligen gick för sig. – Alla dessa dagar hafva åtgått dels att inreda mig dels till uppvaktningar och wisiter så att jag först i dag

D. 20. kan anse mig såsom någorlunda hemmastadd uti mitt nya kvarter och börjar tänka uppå att fortsätta eller åter börja mina studier.

D. 21. sinnad att fara ut till Tox. hvilket dock icke blef utaf, äfven derföre att jag

D. 22. var buden till Biskopen till middagen.

D. 23. hindrades jag ifrån att resa genom ryktet om Grefvens snara ankomst. – Hittills uppehållen af brefskrifning har jag först i dag egentligen börjat fortsätta mina studier. -

D. 24. förslöste jag min afton med en wisit hos St.

D. 25. expedierade brefven till Bock (i Räsan) angående kommissioner, G.d, till hvilken ett bref inom mitt kuvert ankommit ifrån Kexholm, till Pop. och till Mitropoliten i Kiew Ewgenicus

Sid. 16.

ett vidlöftigt bref (på Anast. inrådan) på Latin, hvarest jag i afseende å min resa utbeder mig hans goda råd, instructioner och uppdrag. Det är ej otjenligt, att jag här förvarar Konzeptet dertill.

Reverendissime, Magnificentissime Domine

Subibit sane, id et praevideo, animum Tuum miratio, quum videris, hominem, cujus, nomen vix ac ne vix quidam notus Tibi fuerit, inopinatum quid, ne dicam, susipientem, imo exsequentem, tentantem Tuam patientiam. – Quod tamen audax omnino consilium, quo minus facinoris cujusdam indueret speciem, ea impedivit rei circumspecta consideratio, quod Te, vir Rever., in scriptis Tuis, doctrina & eruditione, uberrima relectis, jam din & quidem, diligenter usus essem. Accedit persuasio vel ex tali facinore meo, si quod esset, magnam tamen utilitatem mihi non solum, sed ipsi quoque reipublicae redundaturam. Quae duae rationes, ut quemadmodum mihi addiderunt animos ad inceptum audax & culpandum, ita apud Te ad excusationem meam in hoc crimine faciat, a Tua humanitate non minus, quam fervido illo, quo scientias earumque cultores amplecti, soles, amore certissime spero. – A Finlandia oriundus, quum studiis inprimis philologicis atque historicis, inter omnia mihi maxime ar-

Sid. 17.

ridentibus, a puero incubissem, dulcedine & mira patrii sermonis, ab indiornatibus omnibus vicinus plane diversi, natura captus, ad hanc penitus indagandam omnem curam vertere tanto potius & lubentius constitui, quanto magis constaret hac tantummodo ratione ipsam historiam & antiquitates patriae, deficientibus monumentis aliis, illustrari quodammodo & novis ornari incrementis posse. Curis his intento oriebatur mihi & affulgebat magis magisque spes ex oriente praecipue nostris quoque antiquitatibus lumen accessurum. Ita quum jam omnium maxime necessarium mihi videretur ipsos appropinquare fontes, nec tamen voti potuissem fieri compos, ob rei familiaris angustias, quibus jam inde a pueritia premebar, desideratam vehementissimi consilii exsequendi occasionem tandem benigne obtulit mihi huc ex Borgoa jussu & gratia Monarchae translatus Episcopus Evangelicus Cygnaeus, ad liberorum domi institutorem me invitans. In eo tempore ad cognitionem perspectiorem linguae russ matrisque hujus vel potius forsitan sororis antiquae slavonicae dato, quum in eo versarer, ut notitiam pleniorum Literaturae hic linguae contentae mihi compararem, consilium capiebam in proprium praecipue usum exercitii gratia, Lexicon

Sid. 18.

Tuum Scriptorum Clerici Ordinis historicum, supra omnem meam laudem positum, in idioma germanicum transferre, quod quidem opus ad dimidium jam perduxeram, quum comperirem a Dom. Anastasievitsh, cujus familiaritatem conciliare mihi contigit, esse Tibi propositum laudatum illud Lex. denuo auctum & emendatum in publicum edere. Erat mihi interea per usum, quem feceram ex novis fontibus, patefactus campus novus plane, longe major & amaenior, quam sperare potuissem, in quo excurrere amabat animus. Apparebant mihi pro totum spatium Russiae sept.

orientalisque in Asiam usque manifesta Finnicae gentis vestigia, quae quidem passim a variis partim indicata partim confirmata nemo tamen hucusque ultro collegerat & in unum redegerat systema. Quum nec nisi a Finnone quodam hoc posset effici, nec esset alius ullus, qui susciperet tale negotium, incendebat desiderio audere, quae quamvis sint ardua & viribus videantur majora, tamen et tentasse juvabit, priusquam violentia temporis omnia corrodentis, prorsus deleta fuerit. Postquam ut attenderent ad investigationes, quas meditabar & parabam animum, libellum über die P. Sprl und ihre Lit. inscriptum (puto amicum meum Dom. Köppen, ut pollicebatur. Tibi ejus tradidisse exemplar) prout permittebant tunc temporis vel vires vel aliae res circumstantes, liberalissimo Comitibus de Ru-

Sid. 19.

-

maenzoff munere in publicum ederam & sermo de tali conatu multotiens illatus erat, causis his adductus Secretario Imperii pro rebus nostris finnicis praeberi Commentatiunculam quandam, ex qua illucesceret momentum & magna utilitas propositi. Quod quo magis ad omnes partes et Tibi, Vir Rev. clarescat, Tua pace istam summatim descriptam heic apponamus." – (Nu följer det utdraget på Originalspråket, som ska). "Arrisit, fortuna votis meis sinceris: Imperator Augustissimus, Clementissimus dignatu[?]s est mihi concedere ex redditibus nostris publicis sumtus ad suscipiendum iter in interiora Imperii. Ad quod iter post menses tres hoc vere jam adgrediendum me accingens & externa quaque bona quaevis auxilia circumspiciens, duxi pro officis me ad Te Vir Rev. Doctissime convertere, Te omni, quo par est verborum conore rogans obsecransque, Velis mihi praecipiendo, monendo, docendo, instituendo, commendando benigne largiri omnia, quae videantur ad scopum propositum feliciter attingendum conducere posse. Ni fällar, conservantur forsitan in Monasteriis mihi in itinere obvis libri vel commentarii manuscripti, qui ad illustrandam rationem regionum vel earum incolarum uno alterove respectu faciant. Sic, ut unum adferam exemplum, legi in descriptione itineris ab Academico Lepechin confecti, plures libros a Stephano,

Sid. 20.

Russ, septis Apostolo Manuscripti olim in Ust-Wejrium servatos fuisse, donec transferretur inde aliorum sedes Eparchiae. Quid de illis factum sit 3 duae Monasteria igitur respectu horum & aliorum huiusmodi petere; quos praefectos & rei literariae existimatores in primis adire, consulere mihi & Scopo meo intersit, hoc si me docere digneris, de magnam Tibi agam habeboque gratiam. At, ne abutar diutius patientia Tua petitionibus meis finem jam imponam, persvasus Te non solum audaciam meam in Te fatigando benigne excusaturum, sed etiam me haec et alia, omnia, quae ex usu mihi futura judicaueris, pro solita Tua humanitate benevole edoctorum, si velis praeterea me mandatis quibusvis, honorare, ea pro viribus exsequi, officium & quidem egregium amplissimum mihi ducam. -

Quum sit mihi natum, esse vel fuisse saltum Templum S. Sophiae in Constantinopoli materiam operae Tuae liberrimo objectam, quam ob rem etiam mihi aestate praeterlapsa ex mandato Comitum de Rum. (apud quem Bibliothecarii munere tam diu donec peregrinationem adgrediar, fungor) Grelot Voyage de Constantinopoli, scriptorum & librorum, qui istam materiam tractant indicem, in quem haud dudum ephemerides literarias germanicas legens incidi, epistolae meae inserere audeo, ratus bonum

Sid. 21.

explevisse officium, si, quod circumspectam Tuam attentionem effugerit, indigitavero. Dabat Petropoli die XI Febr. MDCCCXXIV, Nominis Tui cultor observantissimus &.

- Om natten ingen sömn före kl. 3. – Så mycket gladare var jag

D. 26. att tidigare insomna.

D. 27. min uppvaktning hos Grefven, som i går äntligen ankommit. Då jag förledne Lördags var hos Past. Hammelmann, för att bedja honom i anseende till min flyttning hitåt tragten uppå tidningskursen flytta mitt namn och vi härom hade nästan grälat något, så böd han för att godtgöra mig för det han ej kunde eller ville göra mig till viljes i afseende å ordningen i kursen, mig i dag till middagen. Då det skulle vara en slags försoningsmåltid, så var det min skyldighet att infinna mig. Sällskapet blef tämligen talrikt och min wistelse der förlängd till långt inpå aftonen. Ehuru det för mig var främmande, så när som på Aven. så fann jag det dock wida roligare, än jag hade wäntat mig. Wärden böd mig att oftare besöka huset.

Sid. 22.

D. 28. F.m. gick på Wasiliostrow i hvarjehanda spring. Bokhandlaren Mayer hade skickat till mig på Bibliotheket en räkning öfver alla böcker som jag tagit hos honom. Jag gick nu till honom för att äntligen komma till statliquid. Af hela summan gjorde han mig det generösa (!) anbudet att afdraga 141 Rubel. De återstående 100 Rublen skulle jag betala. 241 Rubel blefvo å hans sida en alltför stor förlust (för ett halft års på öfversättningen använd möda och således förlust på tid till ett företag, som bättre kunnat löna sig!). Jag förklarade honom nu, att jag i sådant fall skulle gifva honom för 100 Rubel böcker tillbaka, då jag äfven annars icke skulle tagit hos honom så mycket böcker, om jag ej förut ingått med honom en förbindelse, af hvilken jag hoppades för båda en större winst. Jag skulle få blifva de der 100 Rublerna skyldig, tills jag småningom kunde betala dem efter min återkomst. – Äfven detta afslog jag honom, emedan jag öfverhufvud wid min afresa wille stanna uti några förbindelser, det vare sig hos hvem som hälst. – Slutresultatet blef,

Sid. 23.

att han sjelf föreslog att inhämta Frähns omdöme uti vår twist. – Jag gick då till denne och utvecklade för honom hela vårt förhållande. Han lofvade öppet förklara honom, att jag äfven med 241 Rubel wore illa godtgjord för ett halft års arbete. – Äfven begåfvade han mig med ett exemplar af sitt sednast utkomna arbete. Till aftonen war jag buden af min gamla värd Mingram på barnsöl, hvarest jag med Wulf blef tills öfver kl.12.

D. 29. Jag mådde just icke alldeles wäl. Dock gick jag till middagen till Z. och förblef der äfven aftonen.

Mars 1824.

D. 1 Mars. Oaktadt min föresats kom jag dock icke förr än kl. 7 utur sängen. – Mycken tid gick äfven i dag förlorad, uppå tullhuset förlorad, der jag skulle uttaga ett till Hipping adresserat paket ifrån Köpenhamn innehållande böcker åt Grefwen. Mannen, till hvilken jag i det hänseendet ifrån danske Konsuln hade en anvisning, sades i dag icke vara upp och jag fick åtnöja mig med det vid härwarande Auctoriteter dagliga за́втра. – Grefven ganska artig, lemnade mig på min begäran den andra nyckeln till bibliotheket, dit jag således äfven nu kan gå, när jag behagar

Sid. 24.

och dessutom slipper de der besvärliga dagliga uppvaktningarna att uttaga och aflemna nyckeln. – En sup och qvällsvard om aftonen utom Caffé och thee på e.m. väckte stark retelse och om natten pollution, hvilket jag under sjelfva min resa till Åbo blott några gånger hade.

D. 2. aftonen hos St. Jag wille äfven gå till Aven. men hann ej dertill. Det hade dock ej lönat sig för annat än att jag vunnit i tid, i det jag då redan fått weta, hvad jag

D. 3. om aftonen erfor, att han redan på f.m. (d. 2) utrest på landet. Wägen förde mig förbi B. dit jag nu gick i stället och der bortjollrade en del af aftonen.

D. 4. till middag hos Zag. hvarest aftonen äfven passerades. – Så blir sannerligen ej mycket gjordt!

-

D. 5. träffade jag till min lycka om aftonen hvarken Korn. eller Schl. hem. (Dessa wisiter woro dock beräknade på nytta). Derföre hann jag ock på 2

D. 6. dagar igenomläsa Frähns nyaste högst interessanta verk. Wid läsningen har lust hos mig uppstått, att deröfver skrifva en recension antingen för Åbo-underrättelser, eller Oldekops journal härstädes. Så smickrande detta infall synes mig, så torde det dock vid närmare eftersinnande wara så godt, att det ej blir verkställdt, först i anseende till tidsförlust och för det andra, emedan jag derigen-

Sid. 25.

om redan i förtid skulle sannolikt råka uti stridigheter med Evers, hvars hypothes just igenom denna skrift erhåller den sista Knäcken. Denna eftermiddag war jag fullt och fast sinnad att företaga den länge påtänkta utfarten till Toxowa; men uppsköt den åter intill nästa fredag, för det att Schl. då lofvade göra mig dit sällskap. – Sednare fick jag dock å nyo lust till recensionsverket och började dermed redan samma afton. Jag hoppades

D. 7. blifva färdig dermed, emedan jag beslutit, att ej gå ut. – Men jag blef buden till Biskopens till middagen, hvarefter jag sedan om aftonen var hos Old. och gick med honom igenom Prosten Strahlmanns nya stridsskrift emot mig. Äfven den torde gifva anledning till extra-skrifveri.

D. 8. träffade jag ändtligen General-Major Tesleff, hvilken jag på gifven anledning af Erkeb. Tengström wille, såsom mycket berest Finne inom Ryssland rådfråga. – Hos Karamsin var jag ej så lycklig. Han hade sällskap och bad mig komma åter någon annan afton. – Derpå fick jag det dumma infallet att gå till B. för att der aflemna ett pakett innehållande die Etui-Ausgabe von

Sid. 26.

Schillers Gedichten för Mad. Al. Z. såsom det minnet, hvartill jag i vintras på Gub. wid ett (förloradt) vad förpliktadt mig. Då jag ej nu hade tillfälle att träffa flickorna ensamma, så blef pakettet ändock hos mig (jag blygdes att i andras närvara aflemna det) och hela aftonen gick förlorad.

D. 11. hos Zag. till middagen. Om aftonen hos Sir. Pollut.

D. 12. for jag med Schl. till Tox. – Badade om aftonen. Pollution.

D. 13. tämligen lång dag, förkortad genom litet läsning. (Jag hade medtagit Brynjulfssons Periculum Runologicum) spatsergång och Verkehrtspel. – Åter pollution. -

D. 14. foro wi efter frukosten tillbaka till staden, utan att jag ens vunnit mitt hufvudändamål med resan, att få träffa en viss Kapiten Pereschin, hemma ifrån Kasanska Guvernementet, hvarest hans mor och syskon ännu lefva och till hvilka jag hoppats att få rekommendationer – en för mig så mycket mer önskansvärd sak, som under samma gods en mängd Tscheremisser och Tschelpwascher skola höra – Han war nu olyckligtvis inrest till staden. – Om aftonen hos Biskopens.

Sid. 27.

D. 15. Om aftonen hos St. och Aven.

D. 16. åter hos Mann.

D. 17. satt jag hem hela dagen, utom en stund på aftonen hos Schl. – Jag slöt först i dag renskrifningen af min recension öfwer Frähns arbete och förde densamma

D. 18. till honom. Till middag hos Zag. – Om aftonen sökte jag Kar. förgäfves och var sedan för grannskapens skuld hos Bar. Ros.

D. 19. bekom jag tillbaka af Fr. min Recension. – Min första hypothes om Wabias förändring till Nabia måste falla, då en sådan öfvergång icke i Arabiskan låter rättfärdiga sig. – Hos Mayer. – Ehuru jag med honom i flera timmars tid diskuterade öfver vår liquid, så blef det dock vid det gamla, att jag bör hämta tillbaka böcker för 100 Rubel. – Anmärka måste jag ännu, att han uppfört på sin förlusträkning att till hälften delas af mig icke allenast det, hvad han påstår sig hafva utgifvit (emot min wilja; jag föreslog att han kunde sin son låta göra det): renskrifvare arvode, utan äfven Originalen Muravjevs resa, som han redan före vår förbindelse köpt och dock nu sjelf behåller, dessutom ännu äfven 2 böcker till ett värde af 14 Rubel, hvilka han då

Sid. 28.

gaf mig såsom hjälpredor wid arbetet, hvilka jag skulle få behålla. – Med rätta borde jag således ännu betala honom, då han intet utfäst sig att gifva mig i skadestånd. – Dock wille han (af nåd och barmhertighet) efterskänka af räkningen, som stiger sig inalles till 241 (de ofvannämnda böckerna till 14 Rubel, hvilka han i början gaf mig inbegripna) 141 Rubel. Skillnaden uti ersättning för möda

och arbete emellan Renskrifvaren och mig består då deruti, att han för renskrifningen af 1^a delen erhållit något öfver en rubel i arfvode och det contant, följaktligen lika mycket, hvad han gifvit mig för öfversättningen af båda delarne uti böcker! – Sedan jag vid dessa förargliga och till intet förande underhandlingar försummat min middag, emottog jag Fin. förslag att följa med honom till Bisk. till middagen – en försträelse, som nu kom mig väl till pass, ehuru jag derigenom försummade att uppvakta Kar. åter en gång. – Hos Kornil. – hos hvilken ändtligen våra öfningar åter börjades. - Först sent på natten sömn.

Sid. 29.

D. 20. förde jag en del af böckerne tillbaka. Föröfrigt hela dagen hem.

D. 21. förde jag min recension till Oldekop, för hvilken densamma var ganska välkommen. Tiden blef mig för sen, att gå mer till Zag. hvarföre jag hos honom spisade middag. – Om aftonen hos Schl.

D. 22. Jag sökte åter Speransky (i går var jag ock der); men blef ej heller nu insläppt. – Till Mayer förde jag resten af böckerna; men blott in summa för 72 Rubel, då äfven jag haft förluster i kontant vid vårt företagande, nämligen par resor hit in till staden enkom för Mayers skuld. – Emot min förmodan hade han ingenting att säga emot mitt afdrag, utan började tala vänligen om helt andra saker. Måhända göra de 45 Rubel något till saken, hvilka jag å Grefvens vägnar ännu bör betala till honom och hvilka han fruktar att förlora i fall han alltför mycket förtörnar mig, hälst jag i afseende å de 45 Rublerna befinner mig uti en ledsam kollision, emedan äfven Adel. utan att weta af mitt inköp, beställt för Grefven samma werk. – Om aftonen träffade jag ändtligen Karams. hem. Jag lemnade honom ett exemplar utaf min afhandling.

Sid. 30.

Ueber die Finnische Sprache. Han var ganska artig emot mig, gaf mig ock en och annan nyttig idé för mitt mål, till hvars utförande han önskade mig lycka och framgång. För äran, som jag gjort honom; vore han mycket förbunden, han förmodade, att jag fullkomligen berett mig uppå min resa och att hans instruktioner voro umbärliga. Jag utbad mig icke destomindre meddelandet af hvarje, äfven den ringaste önskan i afseende å mitt föremål, då så mycket äfven vid den strängaste uppmärksamhet dock alltid kunde undgå en och utbad mig, att före min afresa än en gång få den äran, att uppvakta honom.

D. 23. Om aftonen sökte jag Kornil. förgäfves. – Pollut.

D. 24. expedierade bref till Arw. Ilm. Blomqv. och Pop. Ifrån Sper. blef jag åter afvisad med tillägg att han ej ville emottaga mig. Så litet tro jag nu sätter tro till denna dam, dels intet trovärdig för andra biomständigheter, dels komprometterande Sp. sjelf (Jag vet mig ej genom någon hafva gifvit anledning till ändrade åsigheter om mig), så förstämnd blef jag dock genom detta resultat, hvarigenom all den tid, som jag användt

Sid. 31.

på de itererade försöken nu är alldeles förlorad. Det enda, som mig nu återstår, är att åter sluta mig till Turgenieff, för att genom honom antingen segra öfver domestikernes sjelftagna myndigheter eller framdeles ej mer behöfva förlora tid om jag också förlorar en del af mina välgrundade förhoppningar.

D. 25. hos Zag. till middagen.

D. 27. Expedierade jag bref till Wilna och Wichtis.

D. 28. åter middag hos Zag. – Der passerade jag äfven aftonen.

D. 29. äntligen alldeles rent med Mayer, ifrån hⁿ jag äfven tog de återstående till försäljning inlemnade Exemplaren af min afhandling öfver finska språket. Jag gör väl ingenting med dem; men då det engång syntts mig bäst, att ej mer hafva att göra med honom, så må det derwid bero. 4 Exemplar har han blott försålt. – Jag började studera Klaproths Asia Polyglotta, som jag i går lånt på en kort tid af Frähn. Han gaf mig äfven anledning att hoppas Krugs medverkan till vinnande af ett item till resan af

Sid. 32.

Grefven – att jag denna tid så mycket jag hinner, studerar för Resan diwelse ifrån Bibliotheket, historica och resebeskrifningar öfver Ryssland har jag här ej anmärkt.

D. 30. presenterade jag Nordensk. för Grefven, som i anledning deraf bad äfven mig till middagen.

D. 31. då wi också spisade der tillsammans. Utom oss var der ännu en ung herre, som skall bo uti Grevens gård. – Med Nord. var jag sedan på eftermiddagen på par ställen. – Föröfrigt har jag i

dessa dagar sysselsatt mig mest med läsning af Klaproths Asia Polyglotta, hvaraf jag äfven gjort lingvistiska utdrag. – Natten till

April 1824.

D. 1 April – äfvensom den följande till

D. 2. har jag sofvit rätt oroligt och hela f.m. d. 2 mådde jag ej wäl. – Hem hela dagen. Icke ens om aftonen ides jag gå till Kornil. hälst han först bad mig komma kl. 8. – Jag finner väl någon ursäkt. – Att jag ej mått väl i dag öfverhufvud är sant. – Natten till

D. 4. ej sömn förrän kl. 2. – Sedan jag ändtligen slutat läsningen af Klaproths Asia polyglotta, som jag tillika för mitt ändamål excerperat, förde jag Werket åter till Frähn. Jag hörde honom i afseende å andra språk dels genom erfarenhet dels i grund af andras omdömen bekräfta, hvad jag trott mig finna i afseende å finskan, att arbetet nemligen ingenting mindre är än tillförlitligt. – Biskopens behöllo mig qvar till midd. – Hos Zag.

1824

2

Sid. 33.

1824.

2.

D. 6. hos Schl. till middagen. – Snufva -

D. 7. bref till Bl. Hjerpe och A. Str. Hos Grefve M. och W. – Turg. sökte jag förgäfvess.

D. 8. spisade hos Zag.

D. 10. Min snufva fortfar allt ännu och tyckes till och med vilja angripa bröstet, hvaruti jag denna morgon vid uppstigandet kände smärta. – Genom Saw. blef jag äfven i dag förmådd att gå till Grefven, hvilken jag genom den skyndsamhet, hvarmed jag lyckades uträtta åtskilliga uppdrag; särdeles gjorde mig bevågen. – Om aftonen drack jag för mitt bröst fläderthé – Orolig sömn och pollution. -

D. 11. Hela dagen nästan gick förlorad på språng äfven till en del i följe af ett uppdrag ifrån Grefven, som redan på bibliotheket kostat mig flera dagar. – Middag hos Zag. – Om aftonen åter fläderthé med samma följder.

D. 13. Snufvan börjar gifva sig. – Tidigt om morgonen fick jag enkom bud ifrån Grefven, att jag kl. 10 skulle vara på bibliotheket, för att visa detsamma åt hans läkare under förra sommaren Goworof och åtskilliga andra. Redan för en tid sedan hade han låtit säga mig det och gaf mig i går sjelf för i dag samma befallning. Ändtligen kommo de

Sid. 34.

der Herrarne, bemålte Govorof, en Dokt. Hamal och 2 Gardesofficerare. Mera characteristiskt än deras besök och begäpande är väl, att Grefven efteråt bad mig gifva sig besked öfver huru allt aflupit. – Jag skref då korrt om godt med afseende å hans ändamål; att de varit tres contents & fort etonnés des curiosités de la bibliotheque, hvarefter han såg på mig med ett eget ausseende, som tillika tycktes innebära en slags ursäkt för sin fåfånga och tackade mig för min möda.

D. 15. erhöj jag tillsägelse, att komma till Baron Rehb. Jag trodde att han ville fråga, om jag ej vore sinnad att snart afresa. Då jag wet, att detta åtminstone är hans önskan, så gick jag dit med någon förlägenhet; men min förlägenhet blef än större, då han utan vidare sade sig vilja nu utbetala min Pension. Jag anmärkte att det ännu kunde stå in och att jag ej hade behof af penningar. – Han blef derwid. – Wid emottagandet af penningarna, såsom första tertialen för i år, hade jag än tillfälle att anmärka, att det tiden först efter en månad ginge ut; men han svarade, att det gjorde ingenting, e-

Sid. 35.

huru jag så kunde datera min qvittance. – Till min förundran hade han föröfrigt intet att säga mig. Jag gick derifrån ej litet förundrad öfver hvad detta kan hafva att betyda. Än föreställde jag mig deruti ett elakt omen för min resa, än tyckte jag mig se en vink att påskynda densamma. – Framtiden skall väl utvisa det. Föröfrigt må härmed vara huru som hälst, om hans välmening emot mig har jag intet tvifvel, utan snarare finner jag uti detta hans steg, ett bevis derpå, om det också föröfrigt hade en djupare politisk betydelse. – Om aftonen hos Schl. Efter en lång tids inneslutenhet har jag dessa båda aftnar varit litet ut. – Hos Zag. dit jag ville gå till middagen, fann jag ingen hem.

D. 10. om morgonen hos W. för att gifva honom qvittensen öfver den af Baron Rehb. utbetalta tertialen. – Han öfvertalade mig, att komma till Zag. till middagen, hvilket jag ock gjorde och – förblef der äfven aftonen. -

D. 17. åter försummat en lång tid hos W. – Bref ifrån Lobjoko, som äfven skickade mig Vincenz-Kadlubko. – Jag vakade långt in på natten.

D. 18. mycken haesitation, om jag skulle gå på visiter eller ej. – Slutligen blef jag dock hem. – Då jag under

Sid. 36.

hela fastan ingen enda gång varit ens på någon koncert; så bör jag nu så mycket mindre spilla min tid uppå formalitets språng. – Till middagen hos Zag. Jag gjorde mig brådt derifrån; men fann mig dock ej upplagd, att snart gå hem och studera, satt derföre en timma hos Sir.

D. 19. Wulf. skulle efter aftal komma med mig till Orraeus, som tjenar hos Financeministren, för att rådfråga honom, om det ej kunde gå an, att jag skulle få under min resa lyfta penningar uti

särskilda summor utur ränterierna i orten; de af mig utfärdande qvittencer kunde sedan här i dess ställe godtgöras. Ett sådant arrangement skulle onekligen för mig wara det aldra bästa, ändamålsenligaste och nyttigaste. – W. kom först sednare och gången uppsköts åter till morgon, i fall han ej åter blifver förhindrad. – På tillstyrkan af honom gick jag e.m. till Biskopens, så mycket mer, som jag hoppades få af Old. aftrycks-Exemplaren af min recension öfver Frähns werk. Tyvärr voro de ej ännu alldeles färdiga: jag böds i morgon till middag, då jag äfven kunde få dem. – Jag skyndade mig hem och hann ännu åtminstone sluta genombläddrin-

Sid. 37.

gen af den torftige Oseretzkovskis resebeskrifning, som utom statistiska (noggranna) bidrag intet anmärkningsvärdt innehåller. – I dag har jag äfven nödgats dela min tid till utdrag för Grefven utur P.I. Müllers Critiska Undersögelse om Danmarks og Norges Sagnhistorie. – Måtte det helt blifva vid dem och han ej fordra af mig nya utförligare! – Äfven dessa innehålla intet af positiv winst för Ryska historien.

D. 20. till middagen hos Old. af hvilken jag ändtligen fick de utlofvade 10 Exemplaren af min Recension öfver Frähnska werket. – Då jag ej träffade Kornil. hem, så gick jag på wisit till Puch. och Kutus. – Utom på Bibliotheket har i dag blifvit litet gjordt. Om

D. 21. kan jag tyvärr ännu säga mindre. – Sedan jag först korrigerat de mångfaldiga felen uti mitt nya Opusculum (först nu ser jag, att jag för mycket litat på Old.), så förde jag Exemplar deraf till Baron Rehb. (genom Wulf. i anseende dertill att det var hans postdag), till Axel Krug, Frähn (träffades ej hem), Biskopen (ej heller). – Till Stats. R-ff fick jag ej heller tillträde, då han var sjuk. – Gerna hade jag önskat få kommunicera mig med honom äfven angående min resa; men det gick nu allt icke an och jag måste

Sid. 38.

bedja Mannerh. öfverlämna det bestämda Exemplaret. – För att en gång blifva fri från den kommissionen, förde jag efter Loboikos anvisning boken, som jag måste skicka till honom, till en hans slägtinge. – Derifrån gick jag, för att en gång äfven blifva färdig med wisiterna till St.; men kom tyvärr ej derifrån förr än rätt sent. – Förströelsen är så mycket mer fängslande, ju längre tid man afhållit sig derifrån. – Dock! nu är det väl ock allt

D. 22. var jag dock äfven ut hos Schl.; men denna afton hade väl ock mer nytta med sig.

D. 23. om aftonen hos Rosenk. – Sedan skref jag bref till Novgorod & Åbo angående min resa. Str. bad jag snart svara mig om han kunde tillika med mig göra resan till Petroswodsk och önskade i det fallet, att wi kunde komma igenom Tichwin åtminstone, om ej öfver Bielosero. – Till Bl. skref jag, att han skulle bedja Pop., om han ej redan är rest, alldeles icke mer komma hit, utan fara direkte till Sordawala, och der afbida min ankomst. Jag tycker nu att detta uti alla afseenden är det förnuftigaste beslut, hwilket jag redan förut bort taga. Wi slippe derigenom med mindre kostnader och kanske – många vid-

Sid. 39.

löftigheter och ledsamheter. – För att ännu försöka allt, skref jag ett annat bref till P. sjelf, ställdt på Jockas, för att möjligen förhindra hans resa hit, om han dertill ej är afrest. – Såsom nu en lång tid bortåt, vakade jag äfven i afton ända till midnatten. -

D. 25. till middagen hos Zag. – Äfven aftonen förgick till större delen der.

D. 26. deremot satt jag hem hela dagen. -

D. 27. lade mig såsom vanligt kl. 12; men fick ej sömn förr än efter 2, hvidan

D. 28. olustig och illa disponerad. Jag hade beslutit att blifwa hem hela dagen; men blef redan om morgonen buden till Grefven till middagen. Der voro utom mig hans Doctor Goworoff och en viss Kirscherer, hvilken jag sedan måste på Grefvens befallning wisa Bibliotheket. – Då efter en sådan måltid venter alltid plägar vara för plurus att studera, så gick jag att söka Spasskij för att för Bibliotheket i Åbo köpa de 3 första årgångarne af hans Journal, den kommission, som jag fick och åtog mig redan i sista vintern i Åbo. Då jag ej fann honom, gick jag till Baron Ros., som förkunnade mig, att han vore sysselsatt med att utarbete en recension öfver min recension af Frähns werk. – Således åter ny Polemik. – Dock det kommer mycket an på, huru han ställer sin Recension.

Sid. 40.

Wäl hette det efter hans vanliga språk, att han tillika hade för afsigt, att än mer väcka uppmärksamheten på mig och antyda de förhoppningar, som man kan göra sig för framtiden af mina forskningar; men å andra sidan røjde han ett särdeles begär, att vilja mönstra och opponera uti allt, och lät mig med en verldsmans fina ton förstå, att jag tagit mig före att tala utur en nog afgörande ton – en förebråelse, som, då jag rätt eftertänker, ej är så ogrundad. – Att fåfängan dock så ofta skall spela mig detta streck, ehuru jag redan af skadan bort blifva wis genom polemiken med Strahlmann. Jag kan väl härtill invända, att denne ej är någon så farlig fiende; men redan det är

en fåfänga, att tänka sålunda och all polemik öfver afgörande omdömen af en ung man torde ej vara att förtänkas. Hvad den blifvande motståndaren angår, så hafva väl ej hans skäl, för satsen, att Rus redan vore ett äldre namn för ett folk vid Pontus och uti Preussen kunnat öfvertyga mig; dock har jag äfven uti min discours häröfver denna afton med honom wisat mig till och med rechthaberi och med rätta vid ett påstående

Sid. 41.

blifvit faktiskt öfverbewisad. -

D. 29. Jag gick tidigt till Wulf., som ändtligen hade bestämdt denna dag att föra mig till Orraeus. – Icke dessmindre var han redan bort. – Grefven bevisade mig i dag nya prof på välvilja. – Han frågade mig ock, om jag, såsom min företrädare, vore prest eller om jag hade någon annan befattning. – Jag svarade: att jag ingen hade och att jag med flit hittills sökt undwika, så mycket som möjligt, sådant för att så mycket friare kunna egna mig åt vettenskaperna. Kunde jag framdeles blifva på ett med mina önskningar öfverensstämmande sätt använd, så skulle intet wara mig kärare, än att, såsom hittills få fortsätta mina påbegynta studier. – Gillande och berömmande ett sådant tänkesätt tillade han, att det utan tvifvel ock skall lyckas mig, att realisera en sådan önskan. (Han skulle ju sjelf kunna dertill bidraga, om han kunde förmå sig, att wilja det!). – Jag erhöll ändtligen bref ifr. Bl. med underrättelse, att P. vore i Åbo och ärnade såsom i början af denna vecka resa vidare hem. Gud wet, om mitt sednaste contraordres innehållande bref, då mera

Sid. 42.

träffar honom i Åbo. – Om aftonen hos Schl.

D. 30. Jag ärnade gå till Baron R. för att bedja honom utverka mig rekommendationerna men uppskjöt ännu dermed. Jag borde först ock hafva talt med Orraeus och till och med hafva svar af Ministern genom honom.

Maj 1824.

D. 1. Maji 2 särskilda gånger till Pass-expeditionen förgäfves. – Mitt eget fel. – Om natten fick jag före kl. 2 åter ingen sömn, ehuru jag lade mig såsom vanligt kl. 12.

D. 2. Bref ifr. Blomqvist med underrättelse att P. rest före ankomsten af mitt bref; men att han så mycket troligare ville efterfölja min önskan, som han äfven i afseende å kostnaderna ej skall yttrat

synnerlig lust att komma hit och dessutom skall skrivit direkte till mig sjelf ett bref, hvarpå han med första post väntar svar. – Till middagen hos Zag. – Om aftonen hos Biskopen, för att äfven rådfråga honom i afs. å P. Han tyckte åter nu igen, att det vore bättre, om han sjelf wore här samt lofvade dessutom ännu konsulera med Baron Rehb. i öfvermorgon. Dessförinnan borde jag meddela honom Poppis bref. – Jag mente sjelf, att om jag nu skrefve å nyo efter Pop. hit, så kunde jag emedler-

Sid. 43.

tid afresa med Str. till Olonetz och Petroswodsk och sedan afbida honom i Sordawala. – Denna förhoppning gick genom ett bref ifrån Arw. Str. förlorad. Han säger sig nemligen ej kunna tänka uppå resa förrän i slutet af Junii eller början af Julii månad. – Wäl hör jag af Bisk. att han fått nyligen befallning att förfoga sig åt Olonetz; men huru skall det låta göra sig, då, såsom jag ifrån en annan sida erfor, han ännu alldeles intet penningar bekommit hafver? -

D. 3. om aftonen hos Bisk. Han hade redan talt med Baron Rehb. och rådde mig nu att dock med första post skriva till Pop. att han så fort som möjligt skulle här infinna sig.

D. 4. war jag sjelf hos Bar. Rehb. och öfverlemnade honom ett Memorial, hvaruti jag anhöll, att han måtte för mig utverka rekommendationer till resan och en allmän podoroschna. Tillika bad jag, att om möjligt, det måtte uttryckligen begäras för mig fritt qvarter, vägvisare, tolkar, arbetsfolk samt militärisch escort och utomdess fritt begagnande af Archiverne till vinnande af historiska, geografiska och statistiska upplysningar. – Hwad Archiverne beträffar, så afslog han mig det genast, wille ock af-

Sid. 44.

pruta på de förra punkterna, tills jag försäkrade att det verkligen varit vanligt att bevilja resande sådana förmåner. Af allt kunde jag emedlertid inse, att han verkligen ville mig wäl och att hans svårigheter mer härröra af en ursäktlig försigtighet än illiberalitet eller ovilja. – Efter många svårigheter fick jag ändtligen brefvet ifrån Pop., som han oklokt nog ej försett med någon adress – Hos Bisk. för att meddela efter hans önskan innehållet. – Jag var till kl. 4 af Grefven beställd till biblioteket, för att wisa detsamma en wiss Kuritzin som också skulle få böcker till låns derifrån. Genom Pl. hade Grefven låtit meddela mig befallning, att hämta åt sig par exemplar af det finska Lexikon. Jag blef straxt eftermiddagen nedkallad och fann för mig en talrik samling, ibland h^a jag kände Riks Historiografen Karamsin och Statsr. Turgenieff. Jag måste ock sätta mig till de öfriga. – Sedan fick jag hela sällskapet på biblioteket. – Den väsentligaste nyttan af allt var, att jag af Turg. hörde att Sper. lofvat mig rekommendationsbref och att jag i afseende å dem grad kunde gå till honom; men tillika säga, att det

Sid. 45.

vore på hans egen befallning, som jag komme, för att blifva insläppt. – Med W. var jag hos Orraeus, som tyckte, att det ganska väl lät göra sig igenom Finance-Ministern, att jag under sjelfva resan ifrån Cassorne finge lyfta penningar till ett emot det mig anslagna understödet svarande belopp. Till en början vore blott nödigt, att Baron Rehb. derom skrefve till Financie-Ministern. Jag kunde sedan med brefvet uppsöka Orraeus, som ville åtaga sig att presentera mig för Finance-Ministern, med hvilken jag då finge ytterligare sjelf tala om sättet af sjelfva arrangementet. – Hos Hornb. tills med W. af den förre erhöill jag en med förborgad dolk försedd spatserkäpp. – Jag drack ett glas mjöd med Cognac, hvaraf jag förmodligen

D. 5. hade min hufvudwerk. – Bref till Bl. Str. Ottel. och Pop. – Den sistnämnde bad jag med det aldraskyndesammaste förfoga sig hit. Hos Baron Rehb. – Han lofvade skrifva till Finance-Ministern. – E.m. på afsked hos Fru Kut. som snart bortreser. Derjemte ock hos Rich.

D. 6. efter Turgen. råd försök att komma till Sper. – Jag måste dock åtnöja mig med att vänta till morgon och nu blott skrifva mitt namn för att anmälas. Nu påstods han ej vara

Sid. 46.

hem.

D. 7. kom jag ändtligen till Sper. – Han började på franska, att han ej sett mig på länge. Derpå svarade jag intet, utan sade honom på Latin, att jag ifrån Finland hämtat med mig Svenska lagen, med tysk öfversättning, för att lemna honom ett bevis af min tacksamhet för den artighet och beredvillighet, hvarmed han upptagit mig. Han hade redan boken uti en äldre upplaga. – Äfven min egen lilla afhandling: Über die finnische Sprache sade han sig hafva; men vore mig förbunden för ett exemplar, som han hade af mig sjelf. Han böd mig Klaproths Asia Polyglotta, hvilken jag sanningen likmätig bekände mig redan hafva läst. – Af Renwalls finska Lexicon, hvarom han sjelf började tala och som han önskade, lofvade jag af Grefve Rum. begära och hämta honom ett Exemplar. På tillfrågan om min resa och om jag hade anhållit om rekommendationer ifrån Inrikes-Ministern, sade jag, att jag af Baron Rehb. begärt sådana. Till Guvernören i Perm lofvade han mig sjelf ett rekommendations-bref. Om andra var det nu ej fråga, eller kanske inskränkte han sig med flit, sedan han hört, att jag genom Baron Rehb. anhållit om allmänna till alla - -

Sid. 47.

Dock begagnade jag tillfället att yttra min önskan, att få till vinnande af historiska upplysningar begagna Archiwerne, hvilket han äfven gillade med tillägg: Nostrum est Te omnibus rebus necessariis instruere ad conficiendum iter tuum. – Ännu gaf han mig anvisning på en viss Berg, som länge uppehållit sig i Perm och undersökt dervarande Archiwer. Han frågade mig, om jag kände det arbete, som han i afseende derå utgifvit och viste mig detsamma. Då jag svarade att det vore mig obekant, så skänkte han mig detsamma (Древнія Государственныя Грамоты, наказныя памяти и челобитныя, собранныя въ Пермской губернии. С. Петерб. 1821. 4.). – ifrån honom gick jag till Turgen, för att bedja honom för mig af Furst Galitzin bedja utverka särskilda rekommendationer till Klerisiet, Kloster och skolor, äfvensom ett öppet befäl för posthållarna, öfver hvilka han hafver ock den högsta uppsigten. – Det blef fråga om ändamålet af min resa och jag wisade nu det redan så många meddelta utdraget af min plan, wid hvars genomläsande han för sig sjelf ofta drog rätt starkt på munnen. Kanske syntes honom mina yttranden

Sid. 48.

och önsknigar alltför dryga. Emedlertid lofvade han mig sin åtgärd; men rådde mig att bedja Grefve Rumäntzof i hvars tjenst jag befinner mig, om denna sak tillskrifva Furst Galitzin. – Så wäl Frähn som Krug, hvilka jag sedan besökte, tviflade uppå, om han skulle göra det. – Af den förre hörde jag, att det dagen förut hos Grefven uppstått fråga om mig och om min resa. Han (Fr.) hade begagnat tillfället och skrifvit honom, att mig vore dertill nog ringa medel anslagna och att jag visst icke med dem kunde fullända resan i den utsträckning, som jag det borde och önskligt wore. Han hade underrättat sig om huru mycket Akademikerne plägade få till sina resor och uppå erhållit besked deröfver, wid inseendet af den betydliga skillnaden, beräknad blott efter åren, beklagat att regeringen börjat i sådant blifva alltför oekonomisk samt slutligen tillagt, att han derom wille tala med Rehb. Förmodligen skulle derom också med mig blifva fråga. Fr. bad mig till sig till middagen. – Krug mente, att det af Grefven för det närvarande alldeles intet understöd vore att hoppas (den egentliga afsigten hos Frähn med dess insinuation) och

Sid. 49.

att den enda utvägen wore, att äfven ock under sjelfva resan inskicka honom något och inleda underhandlingar om något uppdrag vidare, då han utan allt tvifvel skulle communicera mitt projekt äfven Krug, som då ock å sin sida wille bidra till att få något å bane. – Alltför mätt efter min middag för att kunna hem uträtta något, gick jag om aftonen till St. -

D. 8. min trettionde (!) födelsedag blef mörk och eftermiddagen regnig. – Hos Grefven gick det till en del bättre, än man förmodat. Då så wäl Krug som Fr. så säkert hade profeterat mitt afslag, så måste jag blifva egenkär nog, att åtminstone till en del skrifva utgången min diplomatiska förmåga, hvarföre jag litet utförligare vill berätta hela underhandlingen. Jag hade först skrifvit uppå en liten lapp (till en indirekt ingress), att jag i går varit hos Speransky, som redan förut frivilligt lofvat

äfven å sin sida förse mig med rekommendationsbref på min resa. Det hade blifvit fråga, om ett finska Lexikon, och han hade önskat få ett Exemplar. Jag frågade honom, om han ej wille skänka mig det nöjet, att presentera ett sådant en man, som sjelf interesserad derföre bäst wiste wärdera förtjensten af ett sådant företag, som det vore, att låta trycka

Sid. 50.

ett så nyttigt och viktigt werk. Sedan detta avec plaisir blifvit beviljadt, öfverlemnade jag en vidlyftigare Lapp af följande innehåll: Sachant que c'est un clergé, que l'on doit ce qu'on a de plus précieux pour l'histoire de Russie & persuadé, qu'il me serait aussi absolument nécessaire pour le but de voyage, que je me puis proposé d'entreprendre, que de m'adresser aux ecclesiastiques, qui seront bien le plus en état de me donner avis de tout ce que se refère au peuple, soit il par rapport à son état ancien, soit à celui d'aujourd'hui, je me rendis hier à Mons. de Tourguenieff, pour demander, qu'il voudroit bien me faire la grace d'intercéder pour moi auprès du Prince de Galitsin, qu'il daignât me munir des lettres de recommandation pour les evêques & les administrateurs des eparchies diverses, qu'il me faudrait parcourir pour mon but (c'est-à-dire celles des gouvernement: Olonetz, Arhangel, Wologda, Wätka, Perm, Tobolsk, Orenbourg, Saratof, Astrachan, Simbirsk, Pensa, Kasan, Nishnij-Novgorod & Wladimir), afin que ceux-ci me recommandassent de leur part du mieux auprès des chefs ecclesiastiques des monastères & des paroisses comme aussi auprès des directeurs des écoles. Mons. de Tourg. étant tout

51.

à-fait d'accord avec moi de l'utiliteté & de l'importance de telles recommandations, m'a dit cependant, qu'il ne pouvait sembler que fort frappant, si je, n'étant pas connu par le Prince & me trouvant au service de Notre ami le plus intime du Prince, irois m'adresser directment à Lui. C'est pourquoi j'ose, à l'avis de Mons. Tourguenieff, supplier Votre Excellence très humblement de faire écrire, en faveur de Son serwiteur, dans Son nom quelques mots de récommandation à Son ami, le Prince de Golitzin. On ne peut pas savoir, quelles choses remarquables & même rarités il me pourrait réussir de découvrir dans quelque coin de monastères éloignés, decouvertes, qui renouvelleront en tel cas heureux chez moi la memoire de la Magnanimité & des bienfaits de Votre Excellence." – Huru glad war jag ej, då jag äfven härtill utan betänkande erhöill hans avec plaisir.

D. 9. hos W. – Hos Statsr. H. fick jag tillfälle att expectorera mig i afseende å min resa. – Då jag föröfrigt måste tillbringa hela f.m. på Bibliotheket i anseende dertill att en Stabs-Officer Schönrock der var sysselsatt att uti de för Kejsersliga familjen och några andra de förnämsta bestämde exemplar af Atlas till Kotzebues Resa rätta några fel, hann jag ej, såsom

Sid. 53.

jag ärat mig till Wasiliosrow. – Hos Zag. firades sedan rätt vänskapligen min födelsedag och jag blef der så mycket häldre ända till aftonen.

D.10. erhöļ jag ett ganska artigt rekommendationsbref till Furst Galitzin ifrån Grefve Rumäntzof. Det är af följande innehåll: Мил. Гос. Мой князь Алекс. Николае – Позвольте мнѣ поручить особенному покровительству Вашего Сіят. Господина Доктора философіи Шегрена финляндскаго уроженца, который по соизволенію ЕГО Императорскаго Величества и на шеть щедротъ Монарша предпринимаетъ ученое путешествіе по всѣмъ тѣмъ губерніямъ Россійской имперіи, въ которыхъ должны существовать остатки племень финскаго народа. Он именно объѣздитъ губерніи Олонецкую, Архангельскую, Вологодскую, Вятскую, Пермскую, Тобольскую, Оренбургскую, Саратовскую, Астраханскую, Симбирскую, Пензенскую, Казанскую, Ниже-Новгородскую и Владимирскую и предвидить, что для полученія многихъ нужныхъ свѣденій о сихъ племенахъ финскаго народа предстоить ему непремѣнная надобность прибѣгать къ покровительству тѣхъ Епископовъ, въ Епархіяхъ которыхъ онъ будетъ. Г. Шегрень чрезъ меня покорнѣйше просить Ваш. Сіят. снабдить его рекомендательными письмами къ упомянутымъ духовнымъ особамъ, чтобы онѣ приняли его подъ особенное свое покровительство и въ ученыхъ изысканіяхъ подавали бы всякую помощь. Для меня не трудно домогаться о таковой милости у Министра Просвѣщенія и Духовныхъ дѣлъ и я надѣюсь что успѣхъ моей прозбы оправдаетъ ту довѣренность, съ каковою къ Вамъ м.г.м. приступаю. Я безъ сомненія приму себѣ во большое одолженіе все то, что В. Сіят. угодно будетъ оказать Г. Шегрену. Онъ не токмо по учености своей, но даже по хорошей нравственности достойнъ Вашей милости.

Съ совершеннымъ почтеніемъ и истин-

Sid. 54.

ною преданностью честь имѣю быть

Вашего Сіятельства.

Medan jag war sysselsatt &c. med afskriften af owanstående Copia, kom W. och berättade mig, att han å mina wägnar varit hos Kansli Direktorn hos Inrikes Ministern Fock och fått instruktioner af honom, huru wi hade att förfara vid utverkandet af rekommendationerne för mig. – Han wille åtaga sig alltsammans, så snart en officiell begäran ifrån Baron Rehb. sida derom inkomme. Dock för än mer eftertrycks skuld hade han rätt, att jag skulle bedja mig af Grefve Rum. några ord till Ministern (Lanskoi). – Detta blifwer nu en kinkig sak, sedan han redan nyss gjort så mycket för mig hos Furst Galitzin. – Om aftonen hos Oldek. som förärade mig ett Exemplar af sin Journal

D. 11. hos Adel. Frähn (hos honom träffade jag den utomlands ifrån återkomne Köppen) samt Krug. Denne sistnämnde kommunicerade jag en redogörelse öfver min förvaltning af Bibliotheket, af följande innehåll:

Rechenschaft über meine Verwaltung der Bibliothek des Reichskanzlers Grafen N.P. Rumänzof

a) Habe ich eine genaue und durchgängige Revision der ganzen Bibliothek unternommen und

Sid. 55.

glücklich beendigt. Alles, was etwa in diesem oder jenem von den Catalogen dem Wissenschaftlichen und dem Alfabetischen nicht angemerkt war, ist in beyde gehörigen Orts nachgetragen und wo die Bücher nicht da standen, wo sie nach den Catalogen sollten, entweder diese selbst oder auch nach ihnen die Stellung der Bücher berichtigt, so dass ich hoffen darf, der Gebrauch der Catalogen und mithin auch der Bibliothek sey dadurch nicht wenig erleichtert worden.

b) Nicht allein die vielen unverzeichnet gebliebenen theils besonderen Schriften, theils später hintergekommenen Forschungs-Bände sind überall gehörig bemerkt worden, sondern ich ließ es mir angelegen seyn, jeden Band einzeln durchzublättern, um nachzusehen, ob da nicht auch andere Schriften zusammengebunden wären, was sich auch bey dieser Durchsicht äußerst häufig vorfand, ohne dass meistens mehr als bloß das Hauptwerk oder die erste Schrift in die Catalogen eingetragen worden wäre. Ich habe gesucht auch alle solche Sachen in die beyden Catalogen auf den Stellen, wie sie hingehörten, einzuschalten, oder wo solche mit den schon vorhandenen Dupletten bildeten, das eine oder das andere, (das schlechter conditionirte) zu einer neuen Sammlung von Dupletten zu legen. Hierbey muss ich noch anmerken, dass ich zwar anfangs

Sid. 56.

gesonnen war alle zusammengebundenen Schriften aufzuschneiden und umbinden oder umheften zu lassen, da ich aber bald einsah, dass es nicht allein viele Mühe, sondern auch noch viel mehr Kosten verursachen würde; da doch der nämliche Zweck auch auf eine andere Art erreicht werden konnte, so ließ ich es meistens bey der gegenwärtigen Gestalt werden und nahm mir nur vor, bey den Zusammengebundenen Schriften in Alfabetischen Cataloge überall sorgfällig anzumerken wo eine jede zu suchen sey, so dass bey dieser Einrichtung auch solche eben so leicht gefunden werden können, als wenn sie einzeln daständen.

c) Die Anzahl aller derjenigen theils besonderen Schriften, theils Fortsetzungs-Bände, die ich nach meinem abgedachten Verfahren nachgetragen, beträgt in allem nicht weniger als 3743 mit welchen also die Bibliothek durch die Revision gleichsam vermehrt worden ist. Die genauere Specification nach den Fächern bietet die Beylage A dar.

d) Auf der anderen Seite ist auch durch das obenerwähnte Verfahren eine neue Dupletten-Sammlung außer der schon von meinen Vorgänger abgesonderten entstanden, welcher ich jedoch auch solche Ausgaben (außer von selteneren Werken, wo auf die Vollständigkeit der Ausgaben mit Recht gesehen wird), die bey genauerer Vergleichung für bloße

Sid. 57.

sich durch nichts von älteren und späteren unterscheidende Abdrücke befunden, wurden, beygesellt habe. Die solchenart von mir abgesonderten neuen Dupletten, die zum Eintausch anderer fehlenden Werke oder sonst auf eine beliebige nützliche Art angesendet werden können sind auf der Beylage B zeichnet und betragen 882 Bände.

e) Dagegen, habe ich die auf Beylage C verzeichneten Artikel weder in der Bibliothek noch unter den angemerkten ausgeliehenen Büchern finden können. Indessen wäre es höchst übereilt zu schließen, dass diese 80 Artikel, worunter übrigens der wenigste Theil von Werth ist, wirklich verloren sind. Außer dem, dass ich mich habe irren können (um so viel mehr, als mir nicht mehr Zeit geworden, eine abermalige Revision zu diesem Behuf anzustellen), können sich leicht Irrtümer selbst in die Catalogen, besonders bey Werken verschiedener Ausgaben (wie es der Fall mit einigen dieser Defecten in der That ist) bey weniger Achtsamkeit (zumal von einem andern Reinschreiber) eingeschlichen haben. Es wäre deshalb nötig α) nochmals nachzusehen, ob die von mir als fehlend angezeigten Werke oder Brochuren (ein großer Theil besteht bloß aus solchen) wirklich fehlen oder nur mir entgangen sind; β) nach guten bibliographischen und

Sid. 58.

bibliognostischen Hilfsmitteln zu untersuchen, ob sie wirklich haben einmal da seyn können (z.B. diese oder jene vermeinte verschiedene Ausgabe); γ) genau nachzugehen, ob nicht irgend etwas unter die zu der andern Abtheilung der Bibliothek gebrachten früheren Dupletten gerathen sey. – Diess und jenes kann auch durch Ausleihen verloren gegangen seyn, indem man versäumt hat, den Namen des Leihern aufzuschreiben und dieser seinerseits von selbst das Buch zurückzubringen. – Von einigen Defecten habe ich bemerkt, dass sie bloß in dem einen Cataloge stehen, im andern nicht, welcher Umstand mir ein Beweis zu seyn scheint, dass solche Sachen nicht einmal dann mehr vorhanden gewesen, als die Bibliothek von meinem Vorgänger neu geordnet wurde, und also schon vor seiner Zeit verloren gegangen. – Übrigens kann man sich damit trösten, dass wenn auch

nichts mehr wiedergefunden werden würde, was noch immer auch sehr möglich ist, dennoch der Verlust von allen nicht sehr groß wäre, so unbedeutend ist zufälliger Weise der größte Theil der wohl eben so zufällig verlorenen Schriften und Brochuren.

f) Zur Abfassung eines besonderen Verzeichnisses der inkompletten Werke der Bibliothek hat es mir nun mehr ebenfalls an Zeit gefehlt. Indessen habe ich

Sid. 59.

für ein solches vorgearbeitet, so dass man jenes Verzeichniss aus den Catalogen nach den dafür bey jedem Artikel angebrachten leicht in die Augen fallenden Zeichen nur auszuschreiben braucht,

g) Zur besseren Conservierung der Bücher habe ich alle solche Sachen, bey denen, es nöthig war, heften und bloss grosse und seltene Bücher zur Besparung der Kosten einbinden lassen.

h) Die Beylage D kann im Allgemeinen eine nicht uninteressante Übersicht des ganzen wenigstens dem Äußern nach gewähren (da sie die Anzahl der Zimmer und Schränke und der Bücher nach jenen und nach den Wissenschaften, also gleichsam das Gerippe der Bibliothek enthält) und in dieser Hinsicht besonders meinem Nachfolger sowohl zur Benutzung beym Besuche solcher Personen, die sich nur mit einem allgemeinen Begriffe begnügen, als auch sogar zur Sicherheit der Bibliothek willkommen seyn.

A.J.S.

I sammanhang härmed skall jag här af den sistnämnda bilagan meddela ett utdrag, en specifikation af böckerna efter de särskilda Fachen uti 9 rum: Literaturhistorie 1299, Bibliografie 227, Beskrifningar och Cataloger öfver Bibliotheker 366. – Theologie 2027, Journaler 1014, Jurisprudenz 233

Sid. 60.

Resebeskrifningar 1052, Chronologie, Genealogie, Numismatik och Heraldic 178, Geographie 319, Historiska och Geografiska Dictionärer 132, Statistik och politisk economie 230, Diplomantik 175, Politik 193, Handelsvettenskap 190, Kartor 186, Historie: Polen 339, Danmark 605, Sverige 622, Ryssland 2095, Finland och Lifland 347, Nordisk historie i allmänhet 103, Manuskripter 217, - - Preussen 339, Italien 269, Frankrike 1203, Tyskland 1175, Nya hist. i allm. 311, gamla historien 240, allmänna historien 427, hist. om korstågen 47, Holland 270, England 474, Historiska Journaler 230, Hist. öfver Spanien och Portugal 75, Afrika & Amerika 147.

Sköna Konster 1160, Encyklopedier 420, Antiquiteter 107, Natur-historier 373, Medicin 180.

Bref 290, Memoirer 283, Biografier 306, Rhetorik och Poesi 616, Blandade ämnen 249, Romaner 795, Matematik 105, Almanackor 277, Pedagogik 102, Krigsvetenskap 240. -

Språk 464, Chemie 316, Ekonomie 411, Technologie 287, Physik 235, Moral 97, Philosophie 191.

Sid. 61.

Gamla Klassiska Literaturen 414, Nya Klassiska (?) Literaturen 1678. Det hela utgör för det närvarande 27750 Band.

Jag yttrade för Krug min önskan, att såsom någon slags ersättning få af Dupletterna följande för min förestående resa och framdeles studier angelägna artiklar:

1. Falks Beyträge zur Topographischen Kenntnis des Russischen Reiches.
2. Georgi Bemerkungen auf einer Reise im Russischen Reiche.
3. Lepechin Reise durch verschiedene Provinzen des Russischen Reichs.
4. Pallas Reise durch verschiedene Provinzen des Russischen Reichs.
5. _____ Sammlung historischer Nachrichten über die Mongolischen Völkerschaften.
6. _____ Merkwürdigkeiten der Morduanen &c.
7. Schlözers Allgemeine Nordische Geschichte.
8. Campenhausen Geographisch-statistische Beschreibung der Statthalterschaften des Russischen Reichs.
9. Rytshkovs Orenburgische Topographie.
10. -- Tagebuch seiner Reise durch verschiedene Russische Provinzen.
11. -- Historie von Kasan.
12. Подробная карта Россійской имперіи.
13. Georgi Beschreibung aller Nationen des

Sid. 62.

Russischen Reiches (2^t Theil)

14. Gmelius Reise durch Russland.
15. Meiners Vergleichung des altern und neueren Russlands.
16. Goesekennis Manuctio in linguam Oesthonicum
17. Gutsleff Anweisung zur estnischen Sprache.
18. Schefferi Lapland.
19. Respublica Moscoviae & Urbes.
20. Russia seu Moscovia itemque Tataria illustratae.
21. Helmoldi Chronicon Slavorum.
22. Zeillerus Regnorum Sveciae Gothiae Magnique Ducatus Finlandiae descriptio.
23. Ewers Kritische Vorarbeiten.
24. Herder über den Ursprung der Sprachen.
25. Ewgenii Краткій словарь словянскій.
26. Самоучитель содержащій въ себѣ грамматику, разговоры и лексиконъ на Росс. и Грузинскихъ языкахъ
27. Rapport entre la lanque Sanscrit & la langue Russe. -

Krug rådde mig att bifoga en hemställning om dessa mina öfriga räkenskaper. Wid tillfrågan å Grefvens sida wille han understödja petitionen, som äfven i afseende å Grefvens ekonomiska konsiderationer tycktes honom zweckmässig. Dock

Sid. 63.

syntes han tvifla uppå om jag kunde erhålla allt af Grefven. – Ondt gjorde det mig att han förespådde detta ishet om Подробная карта, som wisserligen är den kostbaraste artikel af alla, men som jag äfven så kunnat bibehålla, om jag i denna del velat vara oärlig, emedan den alldeles intet var anmärkt i katalogerna, såsom insatt. – Om aftonen hos Sirén.

D. 12. Med brefvet till Furst Galitzin hos Turg. som lofvade aflemna detsamma i morgon. – Hos Paters. Han skänkte mig 1. Mosi Bok på Tatarska, Nya Testamentet på Orenburgisk och Tatarska samt en gammal edition af Tyska bibeln. Hade jag varit klokare, så hade jag kunnat få mer af honom: dock en skänk är en fri skuld isynnerhet hos en viss klass af menniskor. – Om aftonen hos Schl. – Dessförinnan hos Spaskii

D. 13. hos Adel. af hvilken jag fick en hel hop linqvistiska bidrag, hvilka han – ända hittills ej meddelat mig och äfven nu si och så syntes wilja lemna ifrån sig. – Grefven utomordentligt nådig.

– Då han på sin frågan angående brevet till Furst Gal. erhållit besked, sade han mig, att han nyligen vid ett besök af Fursten hade haft tillfälle att äfven mundtligen på det bästa rekommendera mig och att fursten

Sid. 64.

å sin sida lofvat uppfylla hans och min önskan. Han frågade mig hvad jag efter min resa ärnade företaga och att han gerna såge, att jag blefve hos honom. Jag svarade, att då jag ingen utsigt hade till någon syssla, min närmaste önskan ginge naturligtvis ut på att komma i tillfälle att ordna och utgifva mina under resan samlade materialier, hvartill visserligen intet bättre och önskligare tillfälle kunde finnas än att åter fortsätta den befattning hos honom, som jag nu såge mig nödsakad att lemna. – Han syntes verkligen vara rörd och uppfordrade mig att lofva åter tjena honom, hvilket jag naturligtvis mycket gerna gjorde. – Den gode Gubben syntes derwid ej tänka på möjligheten, att wi ej mera återse hvarandra efter en så lång tidpunkt. Denna besynnerlighet skulle kunna gifva anledning att tvifla uppå hans upprigtighet, om jag ej å andra sidan redan nogare kände så väl hans karakter och verkliga välvilja för mig. – Jag begagnade mig af hans goda stämning för mig och skref, att jag ännu vågade taga mig den friheten, att bedja honom äfven hos Lanskoï utlägga några goda ord för mig. – Då han ofta

Sid. 65.

vore hos honom, så behöfdes dertill ej någon särskild möda i skrift; hans mundtliga förord wore mer än tillräckligt till en för mig önskad framgång. – Äfven detta lofvade han med mycket nöje och förklarade mig efter en liten mellantid, att han till den ändan ärnat bedja Lanskoï spisa middag hos sig. – Han tillade, han hade mycken penchant för mig; det funnes oförklarliga sympathier ibland menniskor med mera dylikt. – Ändtligen tillade han, hvad han först hade bordt tänka på, att han blott önskade, det wi åter måtte träffa hvarandra wid lif och hälsa. – Jag spisade middag hos Zag. Också i afsigt att få träffa W. Af honom hörde jag, att sakerna å andra sidan äfven stode bra och att vederbörande tänkte på hemställning om mig såväl till Lanskoï som Miloradowitsh.

D. 15. Middag hos Bisk. och

D. 16. hos Zag. hvarest hans svärfaders silfverbröllop firades. – Sjelfva måltiden räckte först ganska länge och sedan var jag dock oduglig till arbete äfven för aftonen samt blef derföre häldre qvar. – Ty värr har jag alltför illa begagnat de sista dagarna. – NB. (D.15) ock åter hos Speransk, af hvilken jag nu fick löfte uppå 4 rekommendationsbref till Guvernörerne i Perm, Wätka, Kasan och Perm.

D. 17. öfverlemnade jag ändtligen Grefven mina

Sid. 66.

räkenskaper, hvilka han bad mig skicka till Adelung. Derjemte trakterade han mig åter med Komplimenter: han wille på allt sätt befrämja min resa, om hvilkens framgång jag skulle underrätta honom; wille ej regeringen bidraga till dess fulländning, såsom önskligt vore, skulle han tänka på hvad han kunde göra för mig. – Jag öfverräckte nu min önskan om resans befordrande uti följande:

Persuadé que Votre Excellence ne l'interpretera pas faux, j'ose encore à cette occasion proférer un souhait à l'écart duquel je me remets tout-à-fait à la discretion & à la bienveillance de Votre Excell. Par la revision de la bibliotheque, comme le démontre le compte qui jeviens de présenter, il se trouve encore un nombre très – considerable des livres doubles, triples & même qvadruples, qui ajoutés aux précédents, monterat à la somme de près de 2700 volumes. Comme il se trouve parmi eux des ouvrages, qu'il me faudra acheter pour le bien du voyage, que je vais faire & par rapport aux études s'y référantes, j'ose mettre sous les yeux de Votre Excellence une petite Note des livrés pour moi les plus nécessaires

Sid. 67.

(inalles 27 verk) dont je supplie de ce qui Lui bon semble Votre Excellence très - humblement de daigner me faire cadeau, en cas qu'Elle n'a pas peut-être le dessein d'en faire quelque usage plus utile. Si Dieu conserve la vie & la santé, je desire & j'espere à prouver à Votre Excellence ainsi qu'à tout le monde, combien j'estimerait une telle grace de Mon Maitre & du Mecene de la Russie. Je les garderait toujours comme une hypothèque, par laquelle je suis solennellement engagé pour l'avenir à un perpetuel service de Vôtre Excellence & à celui des sciences. -

Härpå svarade han kort om godt, att då han kanske kunde komma att göra några institutioner, så kunde han ej skänka mig de önskade böckerna; men han ville låta mig taga dem med på resan. Jag erhöll nu tillika Leehms Lexikon å Rasks vägnar med ytterligare tillägg att för allting återställa äfven densamma efter min återkomst. – Aftonen hos Schl. – Jag spisade der nästan för mycket aftonvard, hvaraf följden blef en pollution. -

D. 18. blef Gunås! ej heller mycket uträttadt. Jag spisade efter aftal middag hos Zag. och var sedan med Boris Ivanovitz

Sid. 68.

i Theatern, för att ock engång hafva sett den Freyschutz uppföras. – Sedan ännu thé hos Zag.

D. 19. Hos Wlf. – bref ifrån Pop. – Att väntas sist efter en vecka. – Hos Adel. – Äfven han hade å mina vägnar fått i afseende å dupletterna samma besked. Grefven hade nemligen bett honom säga mig: att det vore emot hans principer, att göra gåfvor (!), men jag finge begagna, hvad jag wille. – Krug förargade sig högeligen öfver detta drag och var hugad att härnäst gerad säga honom, att det wore under hans värdighet, att så förfara och bad mig taga med, hvad jag behöfde: jag behöfde ej derföre bekymra mig, om också något ginge förloradt. – Jag lät honom förstå, att jag vore nöjd med att taga de angelägnaste saker med mig. – På e.m. sökte jag förgäfves Spasskij. -

D. 21. expedierade med Bonsdorff till Åbo 750 Rubel för tryckningen af Renwalls Lexicon och å egna vägnar 40 Rubel till Blomqvist. – Jag hörde af Bonsd. att lagman Rams. frågat efter mig. Jag gick till honom och fick nu Inrikes Ministerns öppna befäl för mig, utfärdadt redan d. 6te. Jag förundrade mig häröfver så mycket mer, som Wulf. för någon tid sedan meddelt mig

Sid. 69.

å Hartmans vägnar det beslutet, att den officiella ansökningen om rekommationer för mig skulle öfverlemnas till Wulf. på det jag sedan uppå Focks inrådan tillsammans med honom kunde gå till den sistnemnde, som benäget åtagit sig att besörja om expeditionen. – Genom H.s afresa blef nu allt detta om intet och brefvet gick – Gud vet genom hvems föranstaltande – gerad och ändamålet är tyvärr derigenom kanske alldeles förfeladt. För att ännu hjälpa, hvad hjälpas kan, gick jag

D. 22. bittida till W. för att få honom snart med mig till Fock, som kanske ingenting torde veta om hela expeditionen. – Emedlertid gick jag att söka Orraeus i Finansministerns Kansli, af hvilken ännu icke svar anländt uppå affärdad begäran, att få utur Kronscassorna lyfta mitt understöd. – Finans-Ministern hade redan med särdeles interesse, hette det, talt om resan, men intet yttrat sig om sin åtgärd. Jag väntade en stund för att genom Orr. kanske få tillfälle, att komma för hans Excellens sjelf; men det blef dock intet af. Dock hade jag den fägnaden att höra det ansökningen afgått till Departementet för Riksränterierna, att

Sid. 70.

Or. talt med Direktorn Rosenberg och att det borde så arrangeras, att jag får efter behag, hvar och när samt huru mycket lyfta utur alla Kassor såväl i Guvernements, som i andra städer, hvilket wisserligen vore det aldrabästa, som jag kan önska mig. – Wille Finance-Ministern sjelf se och tala

med mig, så skulle Or. låta mig veta genom W. – Statsrådet Fock sökte wi förgäfvades om aftonen, sedan ännu hos Zag.

D. 23. träffades äntligen Fock. Han visste verkligen icke heller om expeditionen af mina Dokumenter. Jag känner honom för litet för att kunna påstå, om detta var orsaken dertill, att han nu tvärt emot hvad han först skall yttrat, i afseende å mina speciella önskningsar om fritt kvarter, tolkar, arbetare, vägvisare, militärisk betäckning förklarade, att man uti brefven till General-Guvernörerne ej egenteligen kunde befalla dem att lemna allt detta utan måste man betjena sig af allmänna ordalag och öfverlåta det föröfrigt deras artighet. Militärisk eskort kunde Inrikes-Ministern alldeles icke förskaffa, utan borde dervid en särskild ansökning af Baron Rehbinder göras hos Chefen för General-Staben Baron Diebitsh. – Föröfrigt lofvade han sin åtgärd till utverkande af de der pri-

Sid. 71.

vat brefven. – Först nu insåg jag, att det väl hade varit wida bättre, om hela min reseplan, såsom meningen först hade varit, blifwit Kejsaren sjelf föredragen. Att numera ens projektera sådant, ginge ej an. För att emedlertid uti min misströstan erhålla någon upplysning, gick jag till Krug, för att höra mig före, hvilka fördelar de Akademiske resande blifvit beviljade. Han hänviste mig i detta hänseende till Statsrådet Wischnevskij som omkring 5 år sedan återkommit ifrån en 8 årig astronomisk resa genom Ryssland, och således kunde i detta ämne tala af erfarenhet. Han mottog mig ganska artigt och meddelade mig mångfaldiga goda råd i afseende å resan. Qvarter kunde jag väl fordra och så medelst den открытый листъ, som man gifvit mig, men Archivernes begagnande äfvensom Kurganers öppnande borde särskildt och uttryckligen begäras. Jag gick åter till Fock med erinran om allt detta och slikt. Att lofva sin åtgärd var nu väl för honom lätt; följdén kommer väl att wisa sig. Han itererade föröfrigt ännu sitt råd angående militärisk betäckning. – Baron R. träffade jag ej hem. - - -

Sid. 72.

D. 24. var jag hos honom, sedan jag först förwissat mig om, att Lagm. R. expedierat brefvet till Lanskoi. Han var ej särdeles nöjd därmed, då isynnerhet ännu frågan om militärisk betäckning tillkom och yttrade sig, att den nu redan vore afgjord, äfven som allt annat, om han fått råda sig sjelf och föredraga saken för Kejsaren, men man hade sagt honom, att det ej behöfdes, då Fock lofvat sörja för allt. Uti allt detta hade han nu väl fullkomligen rätt. – Han böd mig på en lägligare tid komma åter, så skulle jag åter få ut ett tertial. Detta skedde på eftermiddagen. Han billigade derjemte mitt förslag, att först gå till Baron Diebitsh, för att höra åt, hvad han mente om saken och om han kunde å sin sida utan vidare emot en officiell anhållan bevilja tillåtelse att requirera militärisk escorte. E.m. måste jag tillbringa flere timmar i bibliotheket, på det en officer ifrån Admiralitetet måtte hafva tillfälle att rätta ett tryckfel uppå Atlassen, som hör till Kotzebues resa.

Tyvänn kommer detta arbete i anseende till mängden af exemplaren att blifva långvarigt nog. Olyckligtvis hopar sig så mycket extraner tillsammans uppå sista tiden.

D. 25. sökte bittida General Diebitsh, men

Sid. 73.

fick lika litet som alla andra tillfälle att träffa honom. Han toge ingen emot i dag i anseende till opasslighet. – Ändtligen färdig med afskriften af åtskilliga lingvistiska samlingar, hvilka jag forte erhållit att begagnas af Adel. Dem återställde jag e.m. hos Spasskij, för att ändtligen kunna till Åbo expediera Сибирскій вѣстникъ.

D. 26. var han redan utfaren kl. qvart öfver 7.

D. 27. träffade jag honom ändtligen: men fick det besked, att han icke ens på officiell anhållan utan Kejserligt tillstånd kunde bevilja militärisk eskort. Jag var med detta svar hos Bar. Rehb. äfven för att rådfråga, om det ej vore bäst, att då man angående militärisk betäckning dock måste föredraga Kejsaren min önskan, tillika vid samma tillfälle direkte öfverlemnna alla de öfriga punkterna hans godtfinnande. Han mente att vi först borde afvakta, hvad F. ville och kunde göra. Jag gick derföre till honom med Wulf. på hvars inrådan jag hade uppsatt ett skriftligt memorial, hvaruti jag uttryckligen anhöll om tillåtelse att begagna Archiven och undersöka gamla grafvårdar. Han lofvade i dag derom tala med Ministern och i morgon lemna mig svar om framgången. – Ändtligen uppsökte jag Kapten-Lieutenanten Berchz., som emottog mig ganska artigt, bød mig lördagen till middagen och lofvade mig föröfrigt sin goda medverkan till rekommendationer och sådant. – Middag hos Zag. hvarest jag äfven passerade eftermiddagen och

Sid. 74.

gjorde med en tour till Kathrinehof, hvarest allt var nytt för mig, som ej varit der uppå långvariga tider.

D. 28. sökte Speransky. Jag fann det nu ändamålsenligast, att antaga för sant, att han farit ut att låta anmäla mig till morgon. – Af F. fick jag det svaret, att befallning i går blifvit gifven, att expediera brefven; men öfver deras innehåll utlät han sig intet, utan bad mig komma Söndagen eller Måndagen för att få dem. – Hos Bar. R. som åter frågade mig när jag skall resa. Jemte åtskilliga andra erinringar och förfrågningar fick jag nu ock tillfälle, att orda om P. i afseende å hvilken han rakt afslog alla officiella underhandlingar, för att ej blottställa sig och oss för ett möjligt afslag och mig för menliga följder. Privatim kunde jag med ett pass taga honom med och det vore allt hvad

han trodde sig kunna bewilja. – Med Admiralitets-Officerarne måste jag tillbringa nästan hela den öfriga dagen på Bibliotheket. -

D. 29. kom ändtligen oförmodadt P. – Denna händelse hindrade mig att spisa middag hos Berch, hvilken jag derföre gaf återbud. Hos Turgen. – Brevens expedition glömd, men anbefallt för i dag. – Af Orraeus fick jag ej ännu rätt besked. – Hos Speranskij gjorde jag min afskedsuppvaktning. Han lofvade skicka brefven (till Guvernörerne i Olonetz, Perm, Wätka och Tobolsk) till Bibliotheket och

Sid. 75.

lemnade mig föröfrigt tillstånd att äfven ifrån resan skrifva till sig igenom min Commissionär Wulfert. – Det fatala misstaget i Heinola Lands-Canzlie att på P.ii pass kalla honom till Phil. Mag. hvad han alldeles icke är, förmådde mig att gå till Baron R. och härom rådfråga honom. – Om aftonen var jag med honom till Bisk. – Wi blefvo budne till middagen till

D. 30de Wi skulle då få närmare tala om saken, hette det; men intet skedde, ehuru Bisk. annars just artigt emottog oss.

D. 31^{sta} sökte F. förgäfves 2 gånger. – Om aftonen hos Oldek. samt Bisk. för att höra hans mening; men han syntes ej vilja yttra sig något. Åt P. sjelf hade Baron R. sagt, att han ej utan tillstånd ville råda honom att resa. Jag har derföre börjat sjelf slå den tanken ur hågen; men det är nu något sent.

Juni 1824.

D. 1^a Junii. – Mitt spring förökas med hvarje dag. Jag spisade middag hos Berch. Sedan fick mig Wulf. till Katharinenhoff till Hornborgs, hvarefter jag måste uppå ett värdshus soupera med honom. – P. flyttade ifrån mig, emedan jag i mer än ett afseende var generad.

Sid. 76.

D. 2. Hos Adel. och Krug. Om aftonen fann jag vid hemkomsten hos mig de utlofvade rekommendationsbrefven icke allenast ifrån Speranski men ock till min förundran ifrån Furst Gal. – Detta gaf mig

D. 3. så mycket mer anledning, att gå till Turgen. för att tacka honom och derjemte tillika rådfråga och bedja om rekommendation till Post Direktörerne ifrån Fursten. – Jag ville i förbigående ännu först tala derom med Paters; men blef buden att vänta i anseende till ankomsten af en annan man uti hvars sällskap man ej wille se mig. Då detta hemliga samtal räckte för länge, så gick jag min väg. – Hos Turg. hade allt ett annat utseende. Trapporna woro nu öfverallt besatte af betjening, på hvilka man wäl såg, att de nu äfven hade ferier, i det de sutto skockade och språkade med hvarandra. Mer än vanligt fann jag öfverallt höflighet. Al. Iw. sades wäl vara hem; men wara utomordentligt sysselsatt, så att jag ej kunde anmälas, utan borde wänta, tills han kanske komme ut. Jag steg in i första rummet, der man förut merändels alltid såg äfven andra wäntande, men som nu var alldeles tomt icke allenast på menniskor utan äfven på möbler, i det icke ens någon stol war till att ses i hela rummet utom en enda, på hvilken en öfverrock låg. – Dörren

Sid. 77.

till förmaket stod på widgafvel: jag såg ditin, äfven der herrskade samma förödelsens styggelse. – Sedan jag en god stund wäntat, kom en herre med en mängd papper och frågade ock efter Al. Iw. med tillägg, att man derned sagt honom, det han vore utfaren. Kuriren sade sig intet säkert kunna säga, om han wore hem. Herren gick straxt åter bort, och nu herrskade samma dödsstillhet som förut, hvarföre jag äfven gick min väg med beslut, att våga ett försök hos Fursten sjelf. Jag frågade af Schweizaren om Fursten i dag (förut vanlig Audiensdag) emottoge någon. Нѣтъ приемъ blef svaret och derwid sågo de på mig högst förundrade, hvad jag wäl ännu kunde hafva att bedja om. – Hos Orraeus. Ministern wore utrest till Tzarskoje Selo och skulle sannolikt ej få tid att tala med mig. – Då jag i går hört att Arw. Str. i nästa wecka lofvat komma hem, så skref jag i dag till honom och frågade honom än ytterligare om hans planer, för att om möjligt dock kanske kunna resa tillsammans med honom. – Jag erhöll mina bref till Civil-Guvernörerne ifrån Inrikes-Ministerns Kansli. Till middagen hos Zag., hvarest jag ock passerade aftonen.

D. 4. om aftonen förgäfves sökt Puch. – Hos St.

Sid. 78.

D. 5. Sedan mitt första försök att i går sjelf komma till Grefven Miloradovitsh, för att få Podoroshna misslyckats igenom betjeningens afvoghhet så gick jag till Wulf., som ock ändtligen hann komma med mig. Nu funno wi honom ej mera hem. – Hos Berch Wasiliostrow, för att höra mig före, huru jag bäst skulle kunna komma till General Guvernören öfver Archangel, Wologda och Olonetz Minitzkij; för att få aflemna Inrikes ministerns rekommendationsbref och derigenom utverka mig tillbörliga instruktioner för hans underhafvande. – Af Oldek. erhöll jag ock 3 privata rekommendationsbref till Archangel. – Jag köpte mig dock ännu Klapproths Asia Polyglotta, så dyr den också är. -

D. 6. Jag uppgaf planen att i dag med W. uppvakta Grefve Mil., sedan jag hört, att man egentligen efter undfåendet af podoroshnan straxt måste resa. – Wi woro i dess ställe tillsammans hos den gamle Amiralen och Nye Upplysnings-Ministern Schischkoff, som ganska artigt emottog oss. – Middag spisade jag hos Zag. På aftonen hos Bisk. -

D. 7. tidigt satte jag mig i rörelse, för att uppvakta General-Guvernören Minitzkij på dess Datsha utanför Wiborgska stadsdelen invid Nawa. Jag träffade honom och erhöll löfte om hans öppna bref till öfvermorgon. – Uti Finska Kyrkan, hvarest P. predikade. – NB. Härom dagen öfverlemnade jag Grefven en

Sid. 79.

nota, enligt hvilken jag utaf de pag. 61 uppräknade artiklar förbehöll och erhöll tillåtelse att få taga med mig på resan N^o N° 1–4. 7. 9. 10. 12. 13. 14. 16. 17. – E.m. hos Fr. Han nämnde att Rosenb. vore en god vän till Minitzkij och att jag gjorde väl om jag ginge till honom och bad honom vid tillfälle tala om mig. – Jag gjorde det och förblef der hela aftonen.

D. 8. Hos Gretsches, som härom dagen mötte mig på gatan och erböd sig sjelf att gifva mig ett Rekommendationsbref till Vice-Guvernören i Olonetz von Neithardt. – Nu offererade han mig tillika ett annat bref till Minitzkij. – Skada att jag ej förut kom att gå till honom. Kanske hade detta haft inflytelse redan på den открытый листъ, som jag i morgon skall få. – Uppå Gr. inrådan gick jag ännu att söka Furst Gal. – Det hette att han icke mer toge emot någon. Det funnes en annan Minister. – Jag svarade, att jag uti inga ministeriska affärer ville uppvakta honom, utan hade blott ett enskildt ärende. Jag måste icke destomindre åtnöja mig med det besked att: КНЯЗЯ УЖЕ Н(Ё)ТЬ! – Jag vände mig nu till Paters. som adresserade mig till en wiss Popov, hvilken jag först e.m. träffade och som ock lofvade föredraga saken Fursten samt i öfvermorgon lemna mig svar. – På e.m. sökte jag Sp. och Rosenk. förgäfves. – P. låg hos mig.

D. 9. utfaren till General Maj. Minitzki, af hvilken jag erhöll den öppna befallningen. – Efter

Sid. 80.

igenomläsandet af Gretsches bref tillade han med vänligare uppsyn: будьте увѣренъ что я въ своихъ губерніяхъ вамъ достану всякое отъ меня зависящее пособіе och att han äfven ville skriva till alla 3 Civil-Guvernörer. – Karamsin redan utflyttad till landet. Baron Rosenk. träffade jag. Jag vet ej huru det var, att jag i afseende å Kamrat förtrodde honom allt. – Äfven uppå hans tillstyrkan förfrågade jag mig hos min Grefve, huru Furst G.n.s bref vore att betraktas och insinuerade tillika indirecte en begäran om rekommendationer ifrån Metropoliten. Han wille ej

förstå detta utan svarade mig, att han hade skriftlig underrättelse ifrån Fursten, att brefven wore skrifna, då han ännu war Minister. – Äfven en annan begäran om hans egen rekommendation blef af honom afslagen. Till någon Guvernör eller Erkebiskop wille han åtaga sig att skrifva; men icke allmänt. – Detta måtte väl icke endast varit det, som gjorde mig tämligen misslynt. Jag hörde nu äfven, att A. Str. passerat Ingris redan Pingstdagen och att han redan i Fredag ärnade wara tillbaka i Novgorod. – Således hade han icke ens kunnat få mitt bref och jag befinner mig uti en än större förlägenhet i afseende å min resa. – Jag har dock nu bör-

Sid. 81.

Jag fundera uppå, att uppå vind och våg resa till Novgorod, der jag åtminstone bör således kunna träffa honom. Jag tänkte först göra en exkursion till Gub. och Kattila, för att winna ännu tid; men det kunde å andra sidan hända att jag just derigenom ginge miste om mitt syftemål, att få A. St. till resesällskap, emedan han nu äfven efter all trovärdighet snart måste resa och det i alla fall är säkrare, att om nödigt är vänta i Novgorod, än sedan nödgas den vägen resa ensam. – I alla fall uppskjuter jag ännu min resa till mot medlet af nästa vecka, om ock de uteblifna dokumenterna dessförinnan kunna blifva färdiga. – Jag vinner då äfven den väsentliga förmån, att ännu få tala med Statsrådet v. H. som i Lördag eller Söndag här skall inträffa. – Hela eftermiddagen, förspillde jag för öfrigt ned hos St. Jag har redan kommit ifrån all arbetsanda, så att det ej mera vill gå, om jag också hade litet tid. -

D. 10. Sökte W. – Hos Köp. – Svar af Popof, att Fursten lofvat lemna mig befallningen. -

Sid. 82.

Jag skyndade mig till Bisk. att denna underrätta, på det han ej måtte mer förgäfves bemöda sig. Han var utfaren och jag råkade i så mycket större ångest tills jag erfor, att det varit till Bibelsällskapet. – På afsked hos Ad. – Middag hos Zag. – Jag blef buden af Grefve Rum. att dricka thé. Jag var högst nyfiken, att erfara, hvad han väl kunde hafva att säga mig. – I alla fall fann jag äfven detta hos honom högst karakteristiskt. Han hade i går afslagit mig 2 böner, men sedermera besinnat sig på saken och kallat mig för att godtgöra det till sig. Han frågade mig till hvilka Eparchier jag först skulle komma och lofvade skrifva mig bref till den första Erkebiskopen. Om min öfriga resetour borde jag sedan underrätta honom. – Derefter ännu hos Zag. och sedan med Wulf. hos en Traktör. Jag kom ganska sent till sängs.

D. 11. hos W. – Hos Bar. Reh. på afsked. Desslikes hos Bar. Rosenk. – Af Pastor Sundb. hörde jag, att A. Str. skall yttrat sig, att han väl icke kunde göra turen tillsammans med mig – anledning mig till ny villrådighet. – Hos Bisk. – Om P. synes ej

Sid. 83.

alls mer vara fråga. – På min begäran gaf mig Bisk. Juslenii Lexikon. -

D. 12. erhöill jag af Furst Galitzin genom Popov dess открытый листъ. – E.m. hos Sirén qvarhållen af Finn., som äfven var i staden.

D. 13. Jag hade först ärnat gå till nattvarden i dag; men då jag fann mig alltför litet värdigt derpå förberedd och hvad än mera är, oförmögen att äfven blifva det, så uppsköt jag det ännu. – Grefve Rum. lät kalla mig till sig och underrättade mig jemte åtskilliga andra affärer, att han skrifvit till Erkebiskopen i Archangel samt General-Guvernören Mizinskij, hvars bekantskap jag här kunde göra. Tills morgon borde jag uppgifva honom en förteckning på de Guvernementer och Eparchier, genom hvilka jag i år kommer att resa. – Hos Zag. till middagen. – Der förgick äfven eftermiddagen. -

D. 14. erhöill jag af Grefven de båda utlofvade brefven. Ett nytt försök att få rekommendationer genom honom ifrån Metropolitens misslyckades. – Det wore i allmänhet en tid rik på förändringar och det kunde väl hända, att allmänna bref ifrån M. komme i samma Kredit, som nu Furst G. – Att han i allmän-

Sid. 84.

het ej wille inlåta sig med M. var synbart. Emedlertid afslog han mig icke alldeles en förbön om rekommendationer till hans enskilda Eparchie. – Hos lagman Ramsay på afsked. – W. fick mig på e.m. med sig till Katharinenhof till H. hvarifrån wi tämligen sent återkommo. – Numera är allt uppskof af min resa i dubbelt afseende en dryg förlust, då jag ej mer kan komma mig till någonting, utan äfven de ledigaste stunderna förgå utan all nytta för resan.

D. 15. hos Köp. – Henders. och Grets. – Haartm. fann jag ej hem och till Minitzskij kom jag mig alldeles icke. – E.m. förspillde tid hos St. -

D. 16. Hos H. – E.m. hos Uhrw. ditkallad af Mr Jo⁵⁵².

D. 17. hos Zag. till middagen. Äfven aftonen förgick der och sedan hos Gr. -

⁵⁵² Bokstäverna i innermarginalen sjunkit in i bokbandet.

D. 18. Med brevet, som jag i går fick af Grefve Rum. begaf jag mig tidigt åstad till Mitropoliten, hvilken jag efter min långa vandring träffade. – Han emottog mig, isynnerhet sedan han hörde, att jag tjent hos Grefve Rum. såsom Bibliothekarie rätt artig; men påstod, att jag intet uti Klostren skulle kunna göra den aldraringaste upptäckt mer. Dels funnes der intet, dels wore allt märk-

Sid. 85.

wärdigt redan bekantgjordt. – Jag ville häremot ej invända något, utan sade att hufvudändamålet för min resa vore noggranna observationer öfver det närvarande isynnerhet språken, för att kunna deraf sluta till det förflutna. – Äfven i afseende å muntliga underrättelser kunde Presterskapet vara mig särdeles nyttigt och följaktligen hans rekommendation alltid af en utmärkt nytta. Derpå lofvade han skrifva till sin Wikarie. – Jag förband ännu en förfrågande bön, att då min resa komme att blifva ganska vidsträckt, han skulle förse mig med en allmän rekommendation. – Det berodde icke af honom, dock ville han se till, och låta weta uti sitt svar till Grefven. – På e.m. på afsked hos M.J. hvarifrån jag gick ned till St. och slöste åter bort hela aftonen. -

D. 19. bref till Blomqv. och Ilmoni med anbud till den sednare att följa med i stället för P. – På posten med Wulf. för att höra efter brevet ifrån Nowg. Wi fingo icke heller nu något besked deröfver. Ganska misslynt. – Började inpackningen hos Zag.

D. 20. bjuden af Grefven till Middag. – afsked af Frähn och Krug. Jag sökte Post. Direktören flera gånger, för att rådfråga

Sid. 86.

honom om ej det vore än bättre, att jag Jenitaf golitins [?] öppna befäl ännu af honom finge hans befallning för hans eget distrikt. – Wid mitt besök för fjerde gången erhöll jag ändtligen genom Dejour-Officeren det svar att sedan Fursten sjelf engång utfärdat ett sådant befäl, han ej mer kunde göra det och att det ej heller för det andra wore nödigt. Grefven förkunnade mig, att han erhållit det svar af Metropoliten, att han gjort allt hvad jag önskat och skrifvit ej allenast till sin Wikar utan ock till föreståndaren vid Bibliotheket af Sofia-Kyrkan, att han måtte tillåta mig bese detsamma. Utomdess gaf han mig sjelf adress uppå en präst i Novgorod, som vore en god vän af honom och som uti alla de ämnen, hvilka kunde intressera mig, skulle gå mig tillhanda med goda upplysningar. – Eftermidd. hos Zag. och på aftonen hos Bisk.

D. 21. Hos Fokin för att få min lön. Han ville ej betala mig först för mer än 3 fulla månader; men beqvämde sig sedan till tillägg för en half om de deröfver gående 3 dagar, brydde jag

Sid. 87.

mig då icke mer att disputeras med honom; men lät godtgöra mig dem uppå annat sätt; det jag stegrade rekningen för utgifterna vid diverse små kommissioner i dessa tider, så att äfven min förlust blef jämnt ersatt. Af Grefven tog jag ånyo afsked. Wäl sade han mig äfven nu åtskilliga artigheter, nämnde också om vårt sammanblifvande efter min återkomst; men allt detta oaktadt tycktes afskedet vara tämligen likgiltigt. – Uppå posten gjorde jag nytt försök, att få reda uppå det tills dato ej undfångna brevet ifrån Arw. Str. men måste äfven nu lemna saken dervid. – Bättre lyckades det nu med Podoroshna, hvilken jag genast och utan svårigheter erhö. – På e.m. ned på afsked hos St. sedan hos Schl.

D. 22. afsked af Mann. och Bocks. – Jag expedierade bref till Hjerpe i Ithis och till Dr. Fock i Petrosawodsk. Då jag nyligen på gatan alldeles oförmodadt mötte vår förra värd der på orten då varande Apothekaren Scholtz, så hörde jag af honom, att Fock vore sinnad att uti denna månad

Sid. 88.

företaga en resa uppåt Powenetz. Då jag af samma Sch. hörde att så väl han sjelf som alla hans anhöriga flyttat derifrån hit och blott Fock vore kvar af våra då förvärfvade bekanta, så tyckte jag mig så mycket mer böra söka om möjligt förekomma den olyckan, att ej mer träffa der någon, helst jag tillika sedan kunde göra den der resan till Powenetz samfäldt. – En vigtig betänklighet hade i går hos mig uppstått om min podoroshna, hvaruti till följe af Baron Rehbinders skrifvelse till General-Guvernören Miloradovitch förekommer uttrycket по Высочайшему соизволенію. Jag ärnade i dag återvända till kansliet och med tillhjälp af en 5 Rubels sedel begära ändring af det sista ordet till повеленію såsom det också står uti Inrikes-Ministerns открытый листъ; men uppå någras inrådan lät jag det dock vara der häldre än att vilja genom penningar bana mig väg till något

--

1824.

3.

Sid. 89.

1824.

3.

D. 23. hos Bisk. på afsked. – I anseende till en med podoroshnan i går passerad olycka eller snarare obetänksamhet på General-Guvernörens Kansli, för att begära en ny. En sådan kunde på intet sätt lemnas utan ett nytt Memorial. – Jag hade icke ännu förlorat allt hopp och verkligen var mig Wulf. behjelpig, att hjälpa mig utur förlägenheten, i det han med mig kom till General-Guvernören, som ganska artigt emottog oss och befallte att genast skrifva en ny. – Hos Bocks på afsked.

D. 24. Jag hade lofvat att ännu spisa middag hos Zag. och först kort förut blef jag färdig, att dit afskicka alla mina saker till att förvaras under min frånvaro. – Zag. tillät mig äfven hos sig deponera 1400 Rubel. – Uppå Fru Z.s föranstaltande hade en af hennes vänner ännu skrivit till mig ett rekommendationsbref till Kathrinenburg, hvilket Mamsell Bien hämtade. – Efter åtskilliga än uträttade affärer kom jag ännu sednare på aftonen tillbaka för att taga afsked. Thomas var i synnerhet ganska rörd och man beviste mig än mycken godhet i det Fru Z. tillställde mig åtskilliga förfriskningar för resan – hvilka Wulf. hjälpte mig att bära hem. Under vägen woro wi ännu hos Konditoren Wolf och drucko ett glas punsch tillsammans. – Efter midnatten tog han afsked af mig. – Hans anmärkning att det alldeles icke förekom honom, såsom skulle wi på så lång tid skiljas ifrån hvarandra, måste jag i allmänhet lämpa uppå mig. Jag förundrar mig verkligen öfver mig sjelf, huru jag wid företagandet af en sådan resa kan känna mig så likgiltig.

Sid. 90.

och dock föll det mig väl in, att jag nu väl för sista gången kunde lägga mig till hvila i Petersburg. Att detta skedde under näktergalens slag, var åtminstone ock alldeles sällsynt.

D. 25. W. hade lofvat besörja om hästars anskaffande genom Baron Rehbinders Kurir. Denna kom efter löfte kl. 5 med det svaret, att han icke från postgården kunnat erhålla några. Han ville än göra ett nytt försök genom en bekant postmästare eller i nödfall taga ifrån Jenskas. Jag gjorde emedlertid i grannskapet mina afskeds besök. – Ändtligen kom kuriren med 3 hästar kl. ½ till 9. – Efter en timma var jag ändtligen färdig att bryta upp och så anträdde i Herrans namn min resa. På vägen var jag ännu en gång hos St. och ankom utan några synnerliga öden efter middagen till Pastor Skönberg i Ingris. Jag hade blott ärnat der dröja par timmar; men lät öfvertala mig att stanna qvar der till den följande och bada på e.m. – Emedlertid begagnade jag tiden att efter kyrkoböckerna göra mina vanliga excerpter. Wid underrättelsen om en 1803 uppgräfvnen klocka med inscription,

klättrade jag i klockstapeln upp till densamma och fann: MICKEL THALENS Anno 1611 Soli Deo Gloria. Den hade blifvit funnen vid det man gräfdde en kanal omkring Kyrkogården uppå det stället, hvarest den gamla kyrkan skall stått i fordom tider och om hvilken Sk. ville påstå, att den måtte varit anlagd redan i Catholska tider, emedan ruinerna af den gamla stenfoten utvisade, att den varit af rund form. Jag hade för sent erfarit detta, för att hinna mer sjelf taga det i ögnasigte och reste vidare.

D. 26. Kl. 4 om morgonen. – Uppå Ischora fick jag efter Sk.s profetion vänta någon tid på hästar och kort efter utfarten derifrån hade jag den malören att genom ett tillfälligt fall ifrån Telegan litet skada min panna och högra tum. Jag har i Don Quixoten

Sid. 91.

tröst att detta väl är blott småsaker mot all den herrlighet, som torde vänta mig. Omkring Ischora tyckte jag mig se marken höja sig och i anseende till hafvet bilda en annan afsättning, som sedan med några knapt märkbara ojämnheter fortfar allt framåt, utan att någon annan förändring i jordmån egenteligen kan skönjas än den, att såsom jorden här sannolikt redan förr måste hafva söndrat sig ifrån hafvet, den morastiga botten också redan hunnit antaga en fastare form och förvandla sig till en gräs- och skogbevuxen slätt. Mot floden Wolchov tycktes marken något sänka sig och sand visade sig såsom hufvudbeståndsdelen i stället för gyttja och lera. – I Tosna upphann mig en Rysk kurir Petroff, som likaledes reste med 2 hästar. Skjutsbönderna föreslogo sjelfva att vi skulle taga 3 hästar och åka tillsammans och då postskrifvarne icke heller hade något deremot, så kommo vi derom öfverens med hvarandra, om han ock å sin sida derigenom insparte betalning för den andra hästen så kunde jag hoppas, att i hans ställe komma fortare. Detta var dock icke särdeles fallet; men jag hade den nyttan af honom, att jag erhöll underrättelse, hvar Str. skulle bo i Novgorod. Hans bestämmelse var ej längre än till Spasskoi polist: Jag fortsatte resan och tog på den sista stationen 3 hästar, för att hinna snarare fram, då solen redan lagt sig. – Till infart uti en så märkvärdig stad var tiden således visst icke väl vald. Omkring midnatten var det i anseende till den mulna himmelen dock för mörkt, än att jag skulle varit i stånd att väl skilja föremålen omkring mig, aldraminst på något afstånd. – Str. träffade jag sedan vid ankomsten sjuk, så att jag i afseende å hvilat måste hjälpa mig så godt jag sjelf kunde.

D. 27 var jag dock än tröttare än förut och därför förgick hela dagen med uthvilande. Af en doctor Estrup blefvo vi budne till The och tillbragte der aftonen. – I anseende till det att jag om dagen sofvit, lade jag mig först kl. 1.

D. 28 förgick nästan lika så onyttigt. – Jag hade först ärat göra min uppvaktning hos Guvernören, tog mig af den regniga

Sid. 92.

väderleken anledning, att uppskjuta det tills morgonen. – Med ett bref till Grefve Mannerh. blef jag färdig; men ides för regnets skuld ej föra det på posten, utan lemnade det till härnäst. – Eftermiddagen voro vi dock farne till en Dr Nehrends.

D. 29. begåfvo vi oss f.m. sjöledes längs Wolchov till Chutinska Klostret, hvarest jag hade för afsigt att uppvakta Petersburgska Erkebiskopens Vikar och dervarande Archimandriten Moissei, för att erfara, hvad Metropolitens hverkligen gjort för mig. – Denna sjöfart var ganska angenäm. På högra stranden af W. hade man en lång rad med hus med mellanliggande trädgårdar samt Feodoroffska kanalen, uppå den vänstra den stora Segelduksfabriken, tillhörig Admiralitetet. Längre fram till höger är det uråldriga Antonicoska klostret och ungefär uti lika lång distans derifrån det lilla Derevenitska. Wolchovs stränder äro merändels alldeles flacka och låga samt upptagne af ängar och åkerfält. – Ett särdeles vackert läge har Chutinska Klostret uppå en backe på högra sidan af Wolchov. Litet nedanom klostret gör floden en krökning, så att utsigten uppför åt sjelfva staden är långt vidsträcktare. Sedan jag afbidat Siestan, utkom ändtligen Archierejn, som ännu är en ung man och först för 3^{ne} månader sedan hitkommen ifrån Kiev. Han emottog mig med mycken artighet, sade sig vara beredd uppå min ankomst och undfägnade mig med vin, appelsiner och the. Derefter lät han föreståndaren visa mig Bibliotheket och Archivet, samt Klosterkyrkans öfriga märkvärdigheter, en hårsäck och stora kädjor, hvilka stiftaren Преподобный Варлаам burit m.m. Bibliotheket bestående inalles af cirka 190 band innehåller mest blott Theologiska och till Kyrko-

Sid. 93.

tjenster hörande skrifter. Emedlertid insåg jag redan vid detta mitt första Klosterbesök, att jag äfven bordt förbereda mig igenom förkunskaper uti dessa ämnen, stadgade genom autopsy, hvartill vid Rikskanslerns Bibliothek mig skulle varit tillfälle. – Också för mitt Fach det historiska hade ett sådant studium varit af en oändligt stor vigt. – Emedlertid ansåg jag det för min pligt att åtminstone efter inventarium anteckna, hvad för mig syntes märkvärdigast. Såsom письменные förekomma endast № 50) Житіе Преподобнаго Варлаама. 51.) Служба Преподобнаго Варлаама och 52) Постриженіе монашеское. Under rubriken: Старинные писанные äro vidare upptagne: No. 53. 4 Пролога старонаречные двострочные съ киньварью писанные (С)(Ц)(П)(З)-го года, изъ оныхъ два года безъ годовъ. – 54 Треодъ постнаго а потомъ цвѣтнаго старонаречная писанная двострочная съ киньварью безъ годовъ. – 55 Уставы два, старонаречныя однострочныя съ киньварью безъ годовъ. – 56 Минея праздничная, однострочная съ киньварью, старонаречная безъ годовъ. – 57 Два октоиха старонаречныя писанные двострочные съ киньварью безъ годовъ, первыхъ гласовъ. – Ibland äldre tryckta verk af interesse för mig fann jag blott den under Peters regering tryckta Slavonska Grammatiken St. och ett 1689 i Åbo tryckt Grekiskt Vocabularium till Nya Testamentet. – Det enda historiska som jag kunde finna, var sub № 139 Опись монастыря въ четвер. писанная (З)(В)(Н) году, som likväl

ock tycktes snarare vara ett slags gammalt Inventarium. – Af mycket större vigt är väl den lilla samlingen af gamla Gramoti, hvilka här

Sid. 94.

förvaras. I anseende till bristande färdighet vid deras dechiffriering, osäkerheten om icke de redan vore bekantgjorda (att de åtminstone blifvit begagnade, kunde man se af åtskilliga på randen skrifna anmärkningar, understrukna fraser m.m.) hälst en Eugenii förut varit tjänstgörande vid samma Kloster, åtnöjde jag mig också här att af de älstä blott uppsöka efter inventarium ett register. De handskrifna äro blott 8 följande:

- 1) Духовное завѣщаніе на пергаментѣ Преподобнаго Варлаама на владѣніе мн(т)рю Хутынскому стрѣлскою рѣлюю.
- 2) Грамота Царя Василья Иоанновича за собственноручнымъ подписаніемъ къ печатью 7040 года августа 13-го несудити монастырскаго человѣка ни боярамъ ни дьякамъ съ приписями дьяковъ: Феодора Мишурина, Юрия Сидорова, Захарія Свѣязева, Ивана Болотникова, Семена Головина и Ивана Федорова.
- 3) Грамота Царя Феодора Ивановича засобственноручнымъ подписаніемъ въ два срока подводы въ вочинахъ Ясоновской и Иолоновской съ приписями дьяка Дмитриева, Захарія Свѣязева и Ивана Болотникова.
- 4) Грамота Царя Михайла Федоровича засобственнымъ подписаніемъ къ печатью (125) Года Юля 24-го в отвѣтныхъ деньгахъ заголову.
- 5) Грамота Царя Михайла Федоровича засобственнымъ подписаніемъ к печатью и 129 года августа 31-го о неиманіи въ жалованныхъ монастырю древняхъ подводъ и проводниковъ, о платахъ съ лавокъ монастырскихъ въ казну одной половины оброка и обыиіи монастырскому двору въ новѣ городѣ безъ тягла за приписью дьяка Семена Головина.

Sid. 95.

- 6) Грамота Царя Михайла Федоровича 132 года засобственнымъ подписаніемъ к печатью жалованная на всѣ монастырскіе хутынскіе отчины и пашни противъ хутыня монастыря и противъ Холопя городка. Дана съ прежнихъ грамотъ за приписями дьяковъ Ивана Федорова и Филиппа Артемьева.
- 7) Грамота Царя Алексѣя Михайловича засобственнымъ подписаніемъ к печатью засправую дьяка Ивашки Коротыгина 147 ноября 30 о бытіи Хутыню монастырю подъ вѣденіемъ приказа большаго дворца.
- 8) Грамота Царя Алексѣя Михайловича засобственнымъ подписаніемъ к печатью 7154 года о неиманіи таможеннымъ головамъ и откупщикамъ Наторжку, Твери и Москвѣ хутыня монастыря сослужекъ и крестьянъ проѣзжой пошлины съ запасомъ и рыбою для

пріезжающихъ въ тѣ города хутыне мн(т)ря старцовъ, съ образы и святою водою послѣ осенняго праздника Преподобнаго Варлаама.

Archierejn undfägnade mig ännu till afsked med ett glas Madera, lofvade den följande ännu rekommendera mig till inträde i Sofiekyrkans archiv och kanske äfven med rekommendationer till Olonets. Jag tog afsked och lemnade klostret kl. efter 8. Då det redan var så sent, ville jag afbida Strålm.s ankomst ifrån Posselenijerna, för att sjöledes tillsammans återvända; men då han ända till kl. 11 ej ankom, så gaf jag mig att landsvägen spatsera till

Sid. 96.

staden, lyckligtvis kom en forman åkandes, med hvilken jag för drickspengar for in till staden, dit jag kl. 5 till 2 återkom.

D. 30 hade jag ärnat göra min uppvaktning hos Guvernören; men hörde, att han ej funnes uti staden. – På e.m. promenad med Str. – Hos Cedrius Tysk Språklärare vid härvarande Gymnasium. Byggnaden är i stort förfall: de lärandes antal skall ej mycket öfvergå 20. Tyska och franska lära sig blott 4. Lokalen måste nemligen också vara hufvudorsaken, att det med detta läroverk är så dåligt beställt. Det är nemligen byggdt invid Wolchov vid ena ändan af staden och dessutom uti en nejd, som om vår och höst i anseende till smuts och öfversvämningar med största svårighet af barnen kan besökas. – Äfven hos Protohierejn vid Snamenja kyrkan отецъ Захарій, till hvilken Grefven Rumänzof speciellt hade adresserat mig, för att vara mig behjelpig vid undersökningen af literära märkvärdigheter i Cathedral-kyrkan, der han sjelf förut tjent.

Juli 1824.

D. 1 kl. 9 beledsagade han oss dit efter löfte. – Bibliotheket der är vida större och betydligare än i Chutin. Jag bad derföre att få taga Katalogen hem med mig på par dagar och der noggrannare genomgå densamma. Efter långa deliberationer beviljade man mig ändtligen detta äfven uppå Sask intercession. – Derjemte erhöll jag af en Munk till genomläsning: Историческія разговоры о древностяхъ Великаго Нова города. – E.m. och på aftonen med Str. hos en Apothekare Nack!

D. 2. Exped. bref till Mannerh. och Wulf. samt gjorde föröfrigt utdrag utur Bibliotheks-Katalogen. Förteckningen på Manuskrifterna företog jag mig att helt och hållet afskrifva. – Uppvaktningen hos Civil-Guvernören och Guvernören, sedan jag hörde, att han redan vore återkommen. Han emottog mig ganska artigt, samtalade med mig en lång stund om stadens märkvärdigheter, hvarvid han tillika

Sid. 97.

yttrade den meningen, att staden aldrig kunnat vara så stor som man vanligen föreger, utan att det mesta dels var öfverdrifna uppgifter af munkarne dels hänförde sig till Novgor. såsom enskilt stad betraktad. Alldeles frapperande var mig hans emot alla tryckta uppgifter både in- och utländska Geographier stridande meddelande, att staden för närvarande ej hade mer än 2800 invånare, jemsektlikarne [?] inbegripne. – Han lofvade för sitt gouvernement utfärda mig sin открытый листъ och bad mig för öfrigt, om jag hade behof af något directe vända mig till honom.

D. 3 blef jag ej färdig att återföra katalogen till Soboren förrän om aftonen. Jag måste afbida gudstjenstens slut, emedan Bibliothekarien officierade. Han lofvade öfvermorgon åter komma med mig på biblioteket. Då jag återkom fann jag Läkaren Bock, som förut var i Kexholm, hos Str. Han blef hos oss ända till

d. 4. om e.m. På f.m. var jag med Estrup hos Medicinal-Inspektorn Kalkuskin, för att bedja mig hans förord till inträde i Antonioska Klostret – Tills, med Bock i Kathedralkyrkan för att se de der innan förvarade märkvärdigheter, de Korsunska dörrarne, likkistorne med deras epitapher &c. – På e.m. hos Direktörn öfver Kronofabriken utom staden, Röhrberg. Det blef jemt utom mig ett spelsällskap; man satte sig genast och så måste jag tillbringa den ledsammaste afton i Novgorod. Efter aftonmåltiden, hvarvid jag först så till sågandes kunde sluta mig till de andra, lät värden åka oss hem.

D. 5 Falk.[enstein] gjorde invändningar att introducera mig i Klostret. Jag borde hafva speciellt befäl ifrån Archierejn. Jag yrkade uppå ett försök dessförinnan och så foro vi tillsammans dit ut. Direktören var icke sjelf hem; men man var straxt beredvillig, att visa mig biblioteket, så snart man erfor mitt namn. Direktören hade redan länge väntat mig. Bibliotheket tycktes för det härvarande Seminarium, hvaruti Elevernas antal skall stiga till omkring 260, vara ganska ändamålsenligt, det mesta utgjordes naturligtvis af Theologie och dermed sammanhängande vettenskaper; men äfven för andra Fächer var det ej så alldeles

Sid. 98.

torftigt och hvad än mera är, försedt med ganska goda verk. Den klassiska literaturen och äfven historien väl utrustade nyare saker fann jag der icke öfverhufvud. Det hela sades utgöra omkring 3000 band. Jag lånade derifrån genom Falkenstein en tysk öfversättning af Högströms Beskrifning öfver Lappmarken och lofvade än återkomma en annan dag. – Om aftonen med Str. och Estrup hos Apothekaren och sedan hos Traktör Schmidt.

D. 6 studerade hem Evgenii o древностяхъ новагорода. På e.m. kom Arv.s kusin en Kapten Stråhlman. – Hos Estrup.

D. 7 var jag 2 g^r gången till Kathedralen för att engång komma till Bibliotheket, men jag kom på olägliga tider i det Bibliothekarien var eller skulle blifva sysselsatt med Gudstjensten. Jag genomlas Högström.

D. 8 var jag efter gårigt aftal redan kl. 7 i Soboren och blef nu insläppt och till och med utom Bibliothekarien jemte en karl ensam lemnad, så länge Bibliothekarien officierade i högmässan. Han hämtade mig endast de af mig åstundade manuskripterna. N° 41 under titel af: Списки разныя с' грамотъ древнихъ innehöll just Tzar Alexei Michailovitsch korrespondens med Novgorodska Metropolitens Nikon under hans resa till Solovetska klostret för att derifrån afhämta Mitropolitens Philips reliquier år 1160 (1652). Uppmärksam gjord uppå denna artikel dels genom Karamsins Historia dels ock genom Evgeniis författare-Lexikon företog jag mig att genomläsa allt i förmodan att finna några intressanta uppgifter angående de orter och folkslag, hvilka Metropolitens under sin resa passerade. Men tyvärr fann jag intet deraf. I sällskap med Bojaren och Knäsen Ivan Nikitisch Chovanskij. Djaken Gavril Leontiev ett betydligt antal Stoljniker och Dworiänere &c hade Metropolitens ordres att ifrån Wologda (dit hade han Zarens podoroshnan på 20 подводы men utomdess въ прибавку 52 d^o emot progoner, hvilkas summa

Sid. 99.

steg till 45 Rubel (12 altiner) sjöledes begifva sig längs Suchona och Dvina till Archangel och sedan vidare till Solovetziska Klostret (för denna sjöresa hade han tillstånd att requirera fartyg, med styrmän och roddare; men behöfde för dem ej betala något), men ifrån Wologda skref han, att han af sakkunniga hört, att det utan denna föreslagna Pag. af (500 till Archangel, till Wologda 1000, till Moskva 700) 2000 verst funnes en annan ginare neml. ifrån Solovetz till Onegas mynning med god vind (1 dags resa) till Kargopol, så längs Lotschosero (90 verst), fl. Svir (Onega? 40 v.): Woshosero (40 v) till Korotkovo (30 verst) öfver en Wolok af 30 verst – med fl. Uchtova (10 v) till Bielosero (2 v) så längs Schoksna till Wolga (300 v) – Uglitsh (60), längs Dubna och Jachroma (50 v) till Dmitrow (inalles ifr. Onega 830 verst). Vidare till Schelona (30 v), samt landsvägen till Moskwa (60 verst), tillsammans inalles 920 verst. – Han erhöll ock Zarens tillåtelse till denna resa och befallning till vederbörande okoljnitsher och wojewoder att förse honom med farkoster och roddare, kom lyckligen till bestämd ort och ställe, inskeppade sig derifrån med relikerna, men led skeppsbrott på återvägen och blef slagen på Karelska kusten (Djaken förgick med närmare 100 man och kassan), seglade sedan tillbaka ifrån Archangel till Onega och den ofvanbeskrifna vägen allt ända till Moskwa. – Att befallning blifvit utfärdad, det man uppå hvarje ort i god tid skulle underrätta om processionens annalkande och att man så mycket häldre med all wederbörlig vördnad emottog densamma kunde man äfven utomdess lätt föreställa sig; om man aldrig här tidt och ofta läste detsamma upprepas. Långt vigtigare och öfverhufvud det aldri intressantaste af allt

är det brefvet, hvaruti Metropolitén säger sig i Wologda hafva träffat en viss Roman Nepljutjev, som af Zaren vore skickad till Novaja Semlia, för att derstädes upp-

Sid. 100.

söka silfverbrott och i anledning deraf berättar, huru han redan såsom Igumen i Kosheoserska Klostret hört af gammalt folk, att Kargopolska kretsen emellan Wolosterna Schuika och Kuschrieka 20 verst ifrån hafvet (och 16 vid pass ifr. fl. Onega) ett berg funnits Solotucha kallat, hvarest under Feodor Ivanovitsch regering Niemtzi vunnit öfver 30 guld samt fabriker, stora ostroschki och anbarer med uppsyningsman varit inrättade m.m. såsom man redan läser hos Karamsin, att Feodor Ivanovitsh ditskickat en att undersöka verkets beskaffenhet, men denne ankommen endast till grannskapet af grufvan låtit muta sig att efter återkomsten till Moskva, inberättat att ryktet förstorat saken och att af den grufvan för kronan ingen vinst vore att förvänta, hela grufvan genom Zar Feodor Ivanovitsh död under de derpå följande oroligheter alldeles kommit i förtegenhet, tills Zar Alexej Michailovitsh genom ofvanstående uppgifter af Metropolitén, såsom den derpå affärdade och här meddelade *рамора* intager, blifvit föranledd att låta ånyo undersöka stället och dess beskaffenhet genom en kännare och smältare, en född Engländare David Fauls, som skulle insända prof af metallens ämne och återupprätta verket, ifall det funnes blifva lönande. Huruvida allt sådant blifvit verkställt, derom står här föröfrigt intet att läsa. Jag var sinnad, att e.m. återkomma, men ändrade min föresats, då Inspektor Falkenstein ankom och berättade, att Archimandriten i Antonovska Klostret redan i förgår låtit bedja honom att tillsammans med mig besöka honom och att han låtit svara honom i anledning af hvad jag sjelf då yttrade, att jag i dag torde få tid dertill. – Jag tillsade derföre i Soboren, att jag först i morgon skulle återkomma. – Emedlertid var jag af ett starkt regn hindrad e.m. att fara till Klostret, utan antog i dess ställe

Sid. 101.

bjudningen att passera aftonen hos Apothekaren, hvarest jag åter drack ett glas punsch.

D. 9. arbetade jag både för- och eftermiddag i Cathedral-bibliotheket. Bibliothekarien, hvilken dervid gerna lemnade mig till afskrifningen allt det biträde, som jag önskade, bød mig derifrån till sig uppå thé. Jag måste förundra mig, då jag hörde att han såsom tjänstgörande prest vid Cathedral-kyrkan icke hade större lön än 120 Rubel om året (för Bibliothekariatet har han ingenting). Och dermed måste han föda hustru och 3 söner. – Hvad mitt utbyte för denna dagen angår, så fägnar jag mig ock öfver att åtminstone hafva utur en 1462 skrefven *Патерикъ* (Sub. N° 410 bland de Kirillovska böckerna) erhållit en, om ej omständlig dock genom sin enkelhet och inskränkning till det egentliga blott biografiska anmärkningsvärd biografi öfver den Permska Stefan. – I afseende å Alexander Swirskijs lefverne sub. N° 280 (af första registret) åtnöjde jag mig med att blott annotera mig efter Titeln att den blifvit 1701 *списано Иродіономъ игуменомъ*. I 302 afskräckte mig ock stilens svårighet ifrån mödan att genomtråka de många underverken. 1062 hade intet titelblad och

hade hört till Bisk. Ambrosii Bibliothek, eljest ett mycket nitidt manuskript. – Fragmenterne af лѣтописецъ i № 341 föröfrigt innehållande blott några blad, tycktes angå sednare tider. – Uppå 376 och 378 vågade jag ej heller min tid och möda. – Kosmografien i № 382 hade intet intressant. – De båda сборницы 1059 och 1060 innehöllo blott Theologica & Asiatica. – № 1090 hade egenteligen följande utförliga titel: Лѣтописецъ Соловецкій выписанъ въ кратцѣ отъ житія преподобныхъ чудотворцовъ Зосимы и Савватія Испытника и (аввы) Германа; како начаша

Sid. 102.

житие на Соловецком островѣ j o преставленіи ихъ o строеніи М(н)трскомъ созданиі каменномъ – Här afskräckte mig ock redan sjelfva titeln, utomdess är en лѣтописецъ sådan redan tryckt eller ock utan allt tvifvel jemte helgonlegenderna att hafvas, uppå sjelfva orten. Den mesta tiden upptog № 65 fol. hvilken jag ansåg mig böra i afseende å den deri innehållna лѣтописецъ närmare granska, då jag tyvärr var osäker, om den, ehuru synbarligen privatim begagnad, också blifvit det för allmänheten. Alltså i alla fall derom hälst det följande. Den såkallade хронографъ går igenom 387 blad (De äro här kanske sednare – numrerade ej sidorna). Derpå följer innehållet af Руской лѣтописецъ 1 ½ blad) så имена всѣмъ градамъ рускимъ близкимъ и дальнимъ, 2 blad. Mot slutet af och andras början redan имена епископамъ и архіереямъ и митрополитамъ Новгородскимъ. De sista äro Makarii och Kiprian och gifva således utslag öfver handskriftens ålder. Uppå bl. 391 äro имена посадникамъ новгородскимъ. Med. Bl. 392 begynner: Книга глаголемая лѣтописецъ имаша в себѣ собраніе пространное о языцѣ славянстѣмъ и (w)ткуду начало имать руская земля и (w) великихъ князехъ и самодержцѣхъ како и откуду быша и ю приложеніи книгъ с греческаго языка на словенскій языкъ и отъ крещенія руской земли и (w) прочихъ съданныхъ въ древные времена. – Vid min granskning har jag lagt Jos. Müllers Altrussische Geschichte nach Nestor (Berlin 1812) till grund och de följ. pagg. gälla således samma verk. p. 61. ляховеже и Русь и чюдъ пристоятъ къ морю Варяжскомъ.

p. 62. Афетово бо колѣно и то Варязи. Свея

Sid. 103.

Ин(у)рмане. Гтирусь. Агляне. Галичане. Ляхове. Волоси. Efter interpunktionen, skulle då alla dessa vara Waräger?

p. 63. (w) началоже н(ш)ъ словенскій языкъ нарицаемъ былъ нѣрицы. (w) нѣкогого тогда ч(л)ка именем нора в том род(у). Потомже бѣ нѣкто словень в томже р(w)д(у) именемъ словакъ и по своему имени преложи р(w)д(у) своему званіе словаки. Тоже и росія (w) нѣкогого россана речеса. По мнозеже времени словаки сѣдоша по дунаю. –

р. 65. а иній сѣдоша по езер(у) ильмену, и прозвашася своимъ старымъ именемъ словяне. ...

гостомысля, и начаша зватися новгородцы. Efter Siederänerna följer (р. 71): а иніи сѣдоша верхъ волги и двины и днѣпра рѣкѣ, и прозвашася кривичи, ихже градъ смоленскъ. А иніи сѣдоша по ростовскому и по клещину озеру и прозвашаася меря. А иніи сѣдоша на бѣлѣ озерѣ, и прозвашася весь а иніи сѣдоша по окѣ рѣкѣ, близъ оустія, и прозвашася м(у)рома а иніи сѣдоша по б(у)г(у) рѣкѣ и прозв. вельнцы а иніи радимичи и вятичи. Еже есть два брата радимѣи и Вятко. И прійдоша отъ ляховъ, и сѣдоша верхъ по вѣки реки отъ м(у)ромы. А иніи словяне осташа на старинѣ на дунаи, градъже оу нихъ м(у)ромъ (!), тако суть словенскія языки разыдеса и распаодися и размножй. И вси живяху в мирѣ кійждо родъ свою власть имѣя.

Af detta kan man visserligen redan se, hvar andas barn Koncepisten varit. I det följande också mycket godtyckliga förändringar. Radim. och Wätitscher tributära under Drewlän, dessa under Polänerna, och desförre betala Poläner, Drewl. och Radimitscher svärdstributen. – Wid beskrifningen om flodresan heter det, att man

Sid. 104.

längs Wolchov kommer владожское озеро и вневю у ifr. Neva i War.hafvet и тѣмъ моремъ ими въ нѣмцы и вримъ.

р. 78. к начася позывати р(у)ская земля. И ходиша словяне изъ нова города князь именемъ бравалинь (därvid är på randen af en nyare hand skrifvit inom parentes сынъ дуралина) воевати на грека, и повоеваша греческую землю (w)тъ Херзона идо Корчева и до Сурожа около Царя града. (På randen står skrifvet med rödt bläck – Sådana annotationer förekomma ofta också såsom ett slags register – О семъ писано вчудесех Стефана с(у)рожскаго) – (р. 36 & 37) - 2 На Сл. и на Ч. – и на всѣхъ är alldeles utelemnadt, äfvensom hela 3^{die}. П здыша. Nu följer (ifr. P. 40) utan årtal. 1. кривичи sist. 2 прогн. ихъ. 3. владѣти сами собою и грады ставии потомже всташа сами на ся воевати градъ на градъ, и родъ на родъ. – межъ ими брань и война велик и неправда. Nu följer om deras eröfringar under Gostor och hans råd att skicka впрускую землю.

(р. 41 & 42). I (??-хайка) [?] к Вар. К Руси за море, ащебо зваху Варягъ р(у)сью, и тако рѣша варягомъ 3. 3. и в.И обилна есть в. с. А народу в ней нѣ 5. княжити и владѣти.

р. 81. избращася отъ Вар. отъ Нѣмцевъ – om Prins Augusts slägting; städerna som han fick till och med nämnda Марборокъ и т(у)р(у)нь и Хвоиница и преславный гданескъ. Ifr honom. 14de led Рюрикъ краль.

p. 82. efter Bielozero: и прочить прочая грады.

p. 88. schwarzen charder. – Om ungrerne med förbigående af Chronol. Såsom ock pag. 79.

p. 94. с алдеles bort. p. 94 и Рулава с тѣмъ. P. 99. Rerum utelemnad. P. 100. fredstraktaten finny med namnen Карлы игнелдъ и фарловъ ве-

Sid. 105.

мудръ, р(у)лавъ, гр(у)ды, р(у)алдъ, карнь. (ф)ославъ. ркаръ. актеву. труанъ. лидуль. (ф)омтъ. стемидъ

p. 111. finns ifrån den andra traktaten.

p. 114. om staden Kievs tillagdt На верх(у) горы, идъже-

p. 131. Svät. Tåg emot Wät. utelemnadt 6. också bort.

p. 151. om Tury och Turov felas. Ej heller uppräknas folkslagen i Wladimirs här. P. 155 hela b borta. Лѣтоп. innehåller inalles 627 blad; men är i slutet synderligen defect. Sista åratalet (3)р(Л)(КС).

Повѣсти о пришествіи на б(ѣ)лоозеро преп-го Кирилла; на Валамовъ островъ uti Nr. 455 af de Kirillovska utgöras af följande några rader:

Влѣто 7089 ноября 4 день взяли нѣмцы городъ Корелу. Вл. 7106 сент. 3-го дня взяли Государи Воеводы городъ Корелу, бывъ за Нѣмцамъ 24 лѣтъ. Влѣто 6837 старецъ Сергіи пришелъ на Валамовъ островъ. 6901 старецъ Арсеній пришелъ на островъ Коневскій. 6905 Чудотворецъ Кирилл пришелъ на мѣстѣ, гдѣ нынѣ Кириловъ м(н)стръ.

D. 10 f.m. promenad på vallen åt Moskovska sidan. E.m. med Str. till Antonovska Klostret, hvarest vi likväl icke träffade Archimandriten hem. – Sedan hos Estr. ett glas punsch och en liflig konversation om diverse ämnen. – ock en igenomresande Dansk Läkare. -

D. 11 fägnad med de första brefven ifrån Petersburg – Till middagen hos Kollegii Rådet Behrends. E.m. hem.

D. 12 Brefskrifning hindrade mig ifrån att förr än på e.m. komma till Soboren. – The hos Bibliothekarien отецъ Влацій. – Mitt utbyte ej stort. Vål fann jag åtskilliga Soborniker fragmenter af л(ѣ)топ. Tryckår; men merändels innehöllo de ej, vidare än stycken om de slavonska stammarnes utspridning (Müller p. 63 seq.) och äfven det utom synnerliga Warianter. – Så uti No 432 skrifven år 1602. [i marginalen: Bl. 382 under rubrik: О началѣ словенскаго языка.] (ifr. P. 64) первіи сѣдоша на рѣцѣ мораѣ

Sid. 106.

... a in(i)и Чеш. A ініи хорваты. .. р. В. A ініи по езер(у) ілмерью, иже зовоутся новгородцы. Såsom oftast har jag anmärkt att uti de flesta fragmenter omedelbart efter stycket α (p. 64 V 65) g. (p. 71) följer med förbigående af icke allenast en, utan ock f. uti ett var hela f. inskjutet: c. Med det tillägg om Polänerne, att de bodde der, hvarest nu Kievska gebitet är att de voro 3 bröder Kijs Schtshok och Choriv och att Kiev hade namn af Kij. – Vidare p. 71. a вростовской земли, по

Клещину езер(у) ј в прочих градах мера. А на белѣ озерѣ весь, на ащѣ близ оустія м(у)рома. А инїи свои языки јмях(у). Мрѣдва ј. черемис а велынцы (w) словенже. Derpå följa имена всемъ градомъ рускимъ – uti ett annat fragment tillägg om Gostowitsh råd att skicka till Preussen en Pruss; men deruti konsekventare, att derstädes då ingenting nämndes om hvarken Niemitier eller Waräger. – Straxt efter middagen passerade Kejsaren genom Sofijska stadsdelen på vägen åt Pskov.

D. 13 både f. och e.m. på bibliotheket.

Uti n° 463 skrifven i förra hälften af 10de årh. fann jag bland folk- och språkklassifikationer sv. 209 följande om Ryssland: "мыже г(л)еть по рѣчи языка своего иже (w) А(Ф)ета языцы изыдоша в части его сѣдять а Языкъ варяжъскы в славенскыи (Г) чюдъ (Д) ямъ (З) лопъ (З) пермь (З) корѣла (И) печера (Ф) югра (I) литва (ai) ятвяг (Bi) пр(у)си (Гi) мѣдрова (би) мера (Ei) морьдва (Гi) мешера (Зi) моуромъ (Pi) корсъ (Фi) зимгола (K) липь.

Uti N° 498 bl. 297 om Novgorod följande anteckning: Въ Великомъ Новѣ Городѣ 3 коньцовъ (А) словенской. (Б) плотниской (Г) нервьскій (Д) горньчарьской (Е) людинъ. Земляже наоугородская раздѣлена (Е) частей

Sid. 107.

Аже (w)ни пятины наричю (А) пятина шолонская (Б) бѣжицкая (Г) обонѣжеская (Д) Водьская. (Е) ижерьская и чюдская тоже, и хлебна, и скоты великы. И лень. Ижелѣзо добро. – Sedan litet mer än ett hälft blad om Novgorods eröfring af Storfursten Ivan Wasiljevitch, hvaruti isynnerhet noga specificeras, hvad så väl Erkebiskopen, som de verldslige invånarnes representanter tillförde honom till поминки. – Uti N° 561 4° är ifr. Bl. 119–138 en лѣтописецъ вкратцѣ рускія земля повѣсть временныхъ лѣтъ откуды нача прозывати руская земля. Den börjar sålunda v. лѣто (S)(T)(K) при Михайлѣ Ц(р)и Гречестем нача прозывати руская земля и нача владѣти ею первыи княз вр(Г)и Рюрик. Derpå det fede om han härstammade ifrån August och om Pruss. – Denna лѣт. slutades med år 1030 och är verkligen öfverallt вкратцѣ innehåller således intet anmärkningsvärdt. – Om aftonen åter stark uppståndelse, emedan det hette att Kejsaren skulle besöka Jurjevskas Klostret och kanske derifrån hit öfverkomma. Redan före gårdagen hade man efterhand i största hast låtit putsa upp allt hvad putsas kunde i staden, anstryka äldre hus, sopa gatorna &c. I går såg man ännu flera nyheter, bland annat en högvakt på torget. När allt gick omkring var det blott Grefve Arraktshejev, som ankom ifr. Jurjevskas Klostret och passerade staden. -

D. 14 på f.m. på Bibliotheket. De 2 sista Manuskriptena, som blefvo mig åter att än nogare igenomgå, tillät mig отецъ Василий i anseende till de uti dem befindteliga vidlyftigare artiklarne att taga med mig hem, för att så mycket friare begagna dem – äfvensom så interessanta de synas, torde dock redan vara förut allmänheten bekanta.

Sid. 108.

D. 15 på f.m. med H^r Bartholemy en fart till Gorodishtshe Novgorods vagga. – Stället har ett högst vackert läge; men innehåller nu inga märkvärdigheter mer för annat än inbildningen. Det enda som återstår är en ganska nätt urgammal kyrka, hvilken prästen visade oss. I afseende å dess historia visste han berätta, att den lidit mycket vid åtskilliga tillfällen, och bland annat blifvit plundrad af Litthauerne. Officerare ifrån Polen hade berättat honom, att i Wilna finnes böcker, ibland annat äfven en летопись, hvilka efter en deruti befintelig anteckning förut tillhört село Городище. – Vi förfrågade oss hos flera byns invånare efter det så kallade Болотовое поле; men endast prästen visste derpå svara, att det ej finnes der, utan längre bort vid den nya Moskovska vägen. De gräsbevuxna på slättet hitom Gorodishtshe belägna kullar, hvilka jag efter Eugeniei anledning först ansåg för de förmentliga mogilerna och sedan också efter vår bortgång ifrån den förekommande prästen inom det smutsiga kärret besökte, voro efter den sistnämndes uppgift ruiner af ett forntida kloster. Jag hade ej föreställt mig, att jag åter på e.m. skulle komma till Городище. – Såsom huskamrat af Str. var jag buden till en Pr. S. att fira hans födelsedag i ett båtparti. Det hette först, att man skulle till Jurjev; men i dess ställe gick det till Городище – Sällskapet var ej talrikt i sig sjelf, som det sedan blef åtminstone uppå en tid genom småstads kabaler och partisjuka. Då större delen af Novgorods tyska borgarefamiljer här var tillsammans församlade om också ej förenade, så var denna eftermiddag för en tredje man dock interessant nog, om den också så ej skulle varit det, hvad här ock äfven till och med mycket medverkade, igenom interesse för en och annan af sjelfva det sällskapet, hvartill jag egentligen hörde. – Vi kommo först

Sid. 109.

sent hem.

D. 16de tämligen wüste efter gårdagen. – Min förvirring och beklämdhet steg ännu mer genom den ändteliga ankomsten af ett bref ifr. Wulf., hvaruti vi erhöilo den trösten, att äfven genom Consistorii intercession ingenting så snart kunde blifva afgjort om Str.s angelägenheter och jag således dock måste bereda mig uppå att resa ensam vidare. – Till aftonen buden till Apotekaren. Utom öfriga njutningar i mat och dryck drack jag der ett glas mycket stark punsch.

D. 17. hade jag hela dagen hufvudverk, hvarifrån jag sökte hjälpa mig genom fastande.

D. 18de om aftonen for Str. till Posselenien, för att underrätta sig om ej något blifvit tillgjort angående hans lön. Straxt efter hans afresa kom Estr. med hvilken jag ännu gjorde en promenad, Derunder blef för

D. 19 en visit hos S. aftald – en för mig lycklig tillfällighet. – Ifrån S. följde jag ännu med Estr. till en patient och sedan för grannskapets skuld till Apothekaren, hvarest vi bödos att stanna kvar till middagen. – Då jag hemkom, var Str. lyckligen redan tillbaka; men hade icke heller nu kunnat uträtta något. -

De följande dagarne fortsatte jag att afskrifva och excerpera Manuskripterna.

D. 21 om aftonen hos Estrup.

D. 22 hos Herr Barth. – Pollution. -

D. 23 blef jag ändtligen färdig att återföra Manuskripterna. – Jag fick höra att der skulle vara examen vid Soboren. Jag gick dit så mycket häldre, som jag tillika hoppades att få der träffa Archierejen och af honom utbedja mig rekommendationer till den vidare resan. Man emottog mig med mycken artighet, hvarigenom Archimandriten Ignatii isynnerhet utmärkte sig, i det han äfven

Sid. 110.

inviterade mig att bivista Examen vid Seminarium nästa Måndag. – Af blödighet kom jag ej att tala med Archierejen på stället och sedan blef det ej mer tillfälle. – Till efterm. var jag medbuden på ett dop hos en Läkare Grundlach. Igenom 4 herrar utom mig sjelf blef det ett jämnt Boston parti och jag fick lof att sitta der och gapa. – Efter mångfaldiga irriterande njutningar åter en pollution om natten. -

D. 24 slöt jag mina arbeten i Sobor-Bibliotheket och for e.m. till Chutin för att af Biskopen utbedja mig rekommendations-bref för min vidare resa. Han sade, att jag redan vore rekommenderad hos hans underlydande andeliga. Efter théet spatserade jag förut tillbaka till staden medan Str. var faren längre till Posselenien, dit jag ej hade lust att beledsaga honom.

D. 25 Sedan jag nu äfven slutat läsningen af Eugenii Разговоры, och tiden lider till afresan, så vill jag här efter samma lärorika verk meddela några uppgifter om Novgorod.

Stadens hela längd med förstäderne utgör knapt 2 verst, bredden icke ens så mycket.

[i marginalen:] Gäller efter planen eg. blott om staden inom vallen; ty längden ifrån den sydligaste ändan af handelsidan intill slutet af Nikolska Jamskaja utgör öfver 300 Sashen följaktligen öfver $2\frac{1}{2}$ v. och ifrån ändan af Moizska [?] intill kanalen, som skiljer fabriken ifrån Duchovska Klosterqvarteret, till och med öfver 1700 Sashen = 3 verst äfven största bredden utgör 400 sashen, d.ä. öfver 2 verst.

1807 räknades 1663 Krono- och privata hus samt med bodar och andra byggnader omkring 2000 invånare 6000 själar af båda könen. Längs Wolchov alltifrån Jurjevka klostret och Gorodische nästan ända till Chutin uti svartmylliga kullar och höjder tydliga spår af fordna boningsplatser. Samma kännemärken äfven omkring Ilmen sjön och den nuvarande byn Rakoma var namnkunnig redan i Jaroslav I^s tid, som der ofta vistades. Kombinerar man härmed Nestors utsago Словене сѣдоша около озера Ильменя и прозвашаа своимъ именемъ и содѣлаша городъ и нарекоша Новгородъ, så kunde man tro, att Novgorod ursprungligen legat omkring Ilmensjön. Emedlertid heter det dock på ett annat ställe att Рюрикъ пришедь ко Ильмени

Sid. 111.

и сруби городокъ надъ Волховомъ и прозва Новгородъ.

Fortsättningen blifver borta, sedan jag nu sjelf köpt mig samma verk. Här blott några anmärkningar om det närvarande – Betraktar man blott det, som på båda sidorna om floden är inneslutet af jordvallen, så bildar denna en irreguliär ellips. – Därifrån äro förstäderna och vid Petersburgska vägen Duchovska klostret med en ansenlig Slobode (räknades redan i äldre tider för en särskild del af staden) samt kronofabriken uteslutne. [i marginalen: Till samma del hör också Sverinska Nunneklostret.] – Jordvallen börjar vid vestra stranden af Wolchov och följer en liten kanal, som skiljer den Troitska Jamskaja ifrån staden uti halfbåge som ända nära till det stället, hvarest Petersburgska vägen invid Duchovska klostret genomskär samma kanal, som sedan uti en inåt bruten linje jemte jordvallen fortlöper tillbaka till Wolchov. Midt emot på östra stranden af denna vid Borisoglebska kyrkan fortsattes jordvallen längs en kanal uti halfbågeform intill den Fedoroffska kanalen, längs hvilken densamma uti en annan större och vidsträcktare halfbåge ofta knapt mera märkbar fortgår till Wolchov, som här till Troitskaja har en bredd af hela 500 Sashen, då den deremot vid Borisoglebska kyrkan knapt har 90 Sashen i bredd. Invid bryggan (450 steg), som förbinder båda stadsdelarne har den ej heller mycket öfver 90 Sashen. Fästningen ej alldeles midt uti Sofiiska stadsdelen utan mer åt söder har framför sig i V en ganska rymlig och vacker площадь. – Den yttre jordvallen nu till större delen raserad och förvandlad till en trädgård. Grafven emellan denna och muren circa 14 Sashen. Muren af olika tjocklek $1\frac{1}{4}$ – $5\frac{3}{4}$. 6 Sashen största längden inom murarne omkring 240, största bredden 140 Sashen. Inuti sjelfva staden till 60 gator, hvaraf dock rätt många snarare kunna kallas gränder. – Omkr. 40 kyrkor af sten, 50 med förstäderna inbe-

Sid. 112.

räknade. – E.m. jemte Estrup med Herr och Fru S. samt Fru Sch. utrest till Jurjevskas klostret, hvarest jag dock ingenting uträttade, emedan Archimandriten ej var hem. I det sällskap, hvaruti jag ankommit, skulle jag väl icke heller kunnat anställa några särdeles undersökningar. Så mycket mer var det kännbart, att ej partiet i sig sjelft var så fullständigt, som man gerna hade önskat det. Vi kommo först in på natten tillbaka.

D. 26 Uppå Examen i Seminarium uti Antonovska Klostret, hvarest jag redan förut vid den andra Examen ganska artigt af Archimandriten hade blifvit buden. Jag ångrade nu så mycket mer, att ej i stället för den onyttiga farten i går, hafva kommit hit, så att jag fått höra den latinska Examen öfver Theologie och Filosofie – Då man började med Hebräiskan, vände sig Archierejen till mig med den frågan, om jag äfven sysselsatt mig med detta språk. Uppå mitt bejakande svar gjorde han mig anbud af Hebräiska bibeln för att äfven göra Examinanda några frågor. Jag tackade för äran; men handlade icke deruti alldeles rätt, att jag vid detta tillfälle såsom i allmänhet upp hela Examen var alltför skygg och zurückgezogen, då jag genom ett motsatt förhållande visserligen skulle hafva kunnat försöka åtminstone i mängdens ögon min reputation. – Men jag har tyvärr ännu icke kunnat vänja mig vid det rätta naturliga väsendet. – E.m. hos Svämenniken Lebedew, för att af honom få en förteckning öfver katedralens märkvärdigheter, som han lofvat låta skriva åt mig. Han hade ännu icke hunnit dermed, hvarföre jag åtnöjde med ett gammalt exemplar. Jag gaf honom derföre 10 Rubel, för att tillika tjena till någon slags ersättning för den möda, som han haft med mig, hvaremot han kom och visade mig uti kyrkan alla dess märkvär-

Sid. 113.

digheter och lofvade utomdess ännu framdeles uppå min anhållan genom Estr. tillstålla mig en noggrann afskrift utaf alla här begrafna helgon och andra märkvärdiga mäns biografier.

D. 27. Matfei Ivanovitsch (Skolärow) en härvarande borgare, hvilken redan förut på bibliotheket hade sällat sig till mig och som jag i går åter hos Lebedew träffade, hade erbjudit sig att beledsaga mig i dag till Jurjevskas klostret. – Han kände redan, såsom jag märkte, mitt namn och min person. Archimandriten var ännu icke sjelf återkommen ifrån Grusino; men namiestniken lät tillsäga, att man skulle visa mig Bibliotheket. Archimandriten kom emedlertid ock sjelf innan kort. Bibliotheket var ej här så stort; icke heller var någon Katalog deröfver att tillgå, utan fick jag åtnöja mig med att sjelf bese och undersöka böckerna. handskrifna böcker fanns der ej synnerligen mycket; men jag upptäckte äfven snart en foliant, som innehöll en förteckning uppå en stor mängd грамоты, hvilka i Kloster-Archivet förvaras jemte afskrifter af dem. Ibland dem fann jag äfven 3 om корельскіе выходцы, den äldsta af Zar Alexej Mihailovitsh af år 1680, de andra yngre under hans efterträdare. Jag var så mycket mer angelägen att få del af dessa, som jag sista Söndagen i staden hade hört åtskilliga karlar under fönstren på gatan sins emellan tala Karelska och af en ibland dem, som jag uppkallat, erfarit, att de voro ifrån Gorki i Wyshnij-Wolotschka kretsen, vid

stora Beshetska vägen, att större delen av invånarna uppå den orten bestode af Karelare, uti den otschinkan till 3000 personer, att uti Waldai finnes af dem ganska mycket, äfven som på högra sidan om Wyschnij-Wolotshok t.ex. i Soborovska pogosten, att dessa Karelare efter gamla bibehållna traditioner efter de Lithauiska Krigen hit öfverflyttat ifrån

Sid. 114.

Solovetziska tragterna. – Möjligtvis kunde således just dessa höra till de корельскіе выходцы, h^a efter sin inflyttning hit kommit att höra under Jurjevskas klostret. – Munken, som visade Bibliotheket hade underrättat sig hos Archimandriten, om jag ej emot qvitto finge låna boken, men ej erhållit lof dertill. Jag ansåg mig ännu sjelf böra göra ett försök, hälst jag ej heller kunde gå min väg, utan att hafva besökt Archimandriten. Efter en lång väntan kom han ändtligen ut. Uppå min begäran, att få taga boken till afskrifvande af de och de грамоты, svarade han med ett gapskratt, i det han vände sig till en Munk ifrån Antonovska Klostret. – Denna ohöflighet godtgjorde han dock nu straxt derpå dermed att han bad mig sitta ned och erböd mig middag eller att tillbringa hos honom natten. Då jag för allt detta betackade mig, befallte han låta laga thé och skänkte mig en Melon, som han fått af Grefve Arraktschejev. Under vårt vidare samtal lofvade han mig till och med boken, och befallte föröfrigt låta visa mig utom de kostbarheter som jag redan sett äfven de inlåsta ytterst praktfulla skänkerna till Klostret af Grefvinnan Orlov. Deribland voro tvenne med ädla stenar besatta Obraser, hvardera till ett värde af 400,000, såsom det hette. Hela värdet af hennes donation måste efter uppgiften öfverstiga 1 million. – Bland öfriga kyrkans märkvärdigheter vistades äfven ett kors, hvaruti ett stycke af frälsarens eget kors efter påstående var infattadt. Kyrkan är ganska gammal; men vacker, ljusare och smakfullare än sjelfva Soboren i staden. Om dess byggnad står på väggen en inscription af följande innehåll: Лѣта (S)(X)(K)(З) заложил Ц(р)квѣ Камену К(н)зѣ Великій Мстиславъ С(т)аго Георгія в Монастырѣ Юрьевѣ а совершил сію Великій князь Всеволодъ сынъ

Sid. 115.

Мстиславичъ Гавриилъ а освятил сію влѣто 6648 мѣсяце Иона на память С(т)ыхъ А(п)сль Петра и Павла при игуменѣ Исаи азачата бысть при Игуменѣ к(v)ріаке а мастеръ дѣлалъ Петръ ц(к)вѣ со трехъ верхахъ. Bland grafvar är att anmärkas den med följande inscription: (S)(Y) (M) (Ф) маія въ Д-де на семь мѣстѣ погребена Св(т)ыхъ бл(л)говѣрныхъ великихъ князей двухъ брат(И)е (Ф)еодора и Але(КС)андра Невскаго Родительница бл(г)овѣрная Великая княгиня Евфросивня Яже породивъ и другихъ седмь с(н)овъ поживе лѣта в бл(г)очестіи доволна и смиромъ почи о(г)(д)(ѣ). [i marginalen: Storfursten Jaroslav Vsevoloditshs gemål.] – ännu är här begravnen Metropolitens af Novgorod och Welikoluki Makarii + (A)(X)(V)(Г). –

Innan vi gingo ut ifrån kyrkan kom Archimandriten dit sjelf. Det var ett stort förseende af mig, att jag försummade det tillfället, att supplicera honom om boken. Han gick sjelf bort och bad mig emedlertid upp att dricka thé uti hans rum. Dervid gjorde mig endast den Antonovska Munken sällskap. Jag väntade ännu länge uppå honom, för att erinra honom om sitt löfte angående boken.

Men då han äntligen återkom, förekom han mig sjelf med frågan, om jag redan fått densamma. Uppå mitt svar med nej, yttrade han att det nu ej heller vore tid att afgifva densamma, folket vore mycket sysselsatt med sitt arbete, jag kunde en annan gång återkomma, det vore ock föröfrigt lappri, som han aldrig hade sett. Jag invände att jag kanske först efter 3 år skulle återkomma och att det då vore osäkert, om jag ens finge träffa honom mera qvar. Det oaktadt fick jag åtnöja mig med det spefulla svaret, att han alltid skulle stanna qvar, hvarefter jag tog Melonen till mig med tillägg att den hälst vore

Sid. 116.

till minne af honom och gick förtretad min väg.

D. 27 träffade jag åter Karelare på gatan ifrån Wesijogonska, hvilka icke allenast bekräftade de förras uttryck, utan tillade, att äfven i denna och Krasnojeholmska kretsen funnes mycket af dem, öfverhufvud högsta af hela folkmängden, att de efter gamla traditioner vore *выходцы* ifrån Olonets, och att äfven före Waldai funnes Karelare längre bort uppå sidorna ifrån stora vägen. – Föröfrigt yttrade de mycken fågnad öfver att finna herrar, hvilka förstodo deras språk och sin förundran öfver att vi berömde det och att de sinsemellan talte det. – Uppå visit hos Berends.

D. 29 hos Guvernören för att bedja honom om underrättelser så väl om folkmängdens antal i allmänhet efter sista revolutionen som ock isynnerhet öfver Karelarnes antal och boningsplatser. – Han lofvade skaffa Auskunft öfver båda och låta kalla mig sedan till sig. Äfven Str. erhöll äntligen i dag löfte om Podoroshnan och således bestämd utsigt att kunna resa. Så mycket värre är det nu, om resan åter för min skuld komme att längre uppskjutas, Om natten poll.

D. 30 beslöt jag att åter vandra till Jurjev. Sedan den nådiga föreståndaren först talt några ord med mig om mitt ärende, som han nog gissade, gick han sina färde och lät mig vänta öfver 2 timmar uppå boken. Dock hade han emedlertid låtit fråga mig, om jag ej ville spisa middag eller, då jag betackade mig derföre, dricka ett glas vin, hvilket sednare anbud jag uppå förnyad persvasion antog. Jag hade berett mig att på stället begagna Manuskriftet; men han då vid dess aflemnande uppå befallning fordrade af mig en qvittance, så skref jag densamma (på latin), samt vandrade utan vidare mina färde. – Åter pollution. – NB. hos Kasnatschejn vid Soboren för att höra mig före,

Sid. 117.

om jag ej kunde få bese Cathedralens грамоты af ключарен fick jag det besked, att det ej funnes någon Katalog öfver den, så vida den vore skickad till Mitropoliten i Petersburg, hvarest man tänkte uppå tryckningen af en beskrifning öfver samma Kathedralkyrka.

D. 31 på f.m. skulle det med Str. Estr. och Apoth. blifva gång till Kirillovska klostret; men vi blefvo vilseförde och skydde oss att mer göra en ny omväg, så att hela den promenaden blott sträckte sig ett stycke utanför staden. – Aftonen budna till Estr.

Augusti 1824.

D. 1 Aug. satt jag hela dagen och fortsatte förtullningen uppå de Jurjevska Gramoty och afskref af somliga. Blott f.m. var jag ut att förfråga mig hos Guvern. om de lofvade underrättelserna; men kom ej in till honom -

D. 3 förnyade försöket och fick äntligen efter en förargelig lång väntan det svaret, att ingen särskild förteckning de öfver Karelarne står att erhållas i det de uti Revisionsböckerna äro i allmänhet betraktade blott såsom bönder. – Allt hvad jag erhöll var en passabel открытый листъ för Novg. Guvern.

D. 3. om aftonen hos Stolärov för att se på åtskilliga kuriositeter. Jag handlade på en handskrefven Chronograf, men erhöll den ej. Med särdeles medlidande hörde jag, att Bibliotekarien vid Kathedralkyrka aflidit. – En tröst är det för mig, att han sjelf vid mitt sista besök sade sig hafva hem efteråt förkyllt sig efter en badstugugång och derigenom ådragit sig sjukdomen. Likväl gjorde jag mig sjelf bittra förebråelser, att jag då icke fallit uppå, att anlita Estrup om att se på honom och kurerå honom.

D. 4. tidigt om morgonen återförde jag den handskrifna folianten till Jurjev. Då Archimandritens dörr ännu icke var öppen, så gick jag åter mina färde, sedan jag aflemnat boken och återfått min qvittans. – Hos Mitropoliten för att tacka honom för dess goda rekommendationer. – Han bemötte mig med

Sid. 118.

mycken artighet. – Jag vågade ej direkte sollicitera honom om nya rekommendationer, hälst Archierejen härstädes sagt mig, att befallning vore afgången om mig. – Bref till Blomqvist. -

D. 5 General Major Krüdeners svärmoder (med sin dotter) hos Str. för att bedja honom i Lördag begrafva sin man. Derigenom är åter planen att afresa den följande öfverändakastad. – Om aftonen hos Apothekarens på the och qvällsvard.

D. 6 hade vi deremot honom och Estrup hos oss. – Barth. som ock var buden träffades ej hem. – NB. bref till Zagel – Flere pollutioner.

D. 7 på f.m. var jag med Estrup uti Snamenska kyrkan, hvarest ock Sacharii visade oss under helgonbilder den, såsom han sade 650 år gamla planen af Novgorod. Fästningen var der vida större än den nu är och alla 3 vallarne väl att ses. E.m. Str. for på begrafningen. I anseende till särdeles oro gick jag ned till Estr. och tillbragte der den sista aftonen i Novg. rätt angenämt -

D. 8 på afsked i Apotheket. – Ändtligen blef vi kl. 12 alldeles färdiga att lämna Novgorod och foro på den präktiga nya Chaussen tillbaka ända till Tshudova, hvarest vi drucko the och spisade aftonvard hos Kapt. Str. – Det var redan mörkt, då vi fortsatte resan till Grusino, så att jag fick ofullständigt begrepp om den nya präktiga med ofantlig möda midt igenom ett kärr anlagda vägen. Framkomna om natten hade vi svårt att få nattqvarter. Ändtligen härbärgerade oss en bonde ehuru jag i anseende till loppor och vägglöss intet kunde tillsluta mina ögon, utan var glad

d. 9 att tidigt komma ut i det fria. Då jag hörde att Grefven sjelf ej funnes på stället, gick jag att spatsera i trädgården och lade mig slutligen på en stenbänk uti en grotta. Då man der oförmodadt fann mig, och ännu dertill erfor att jag utan vidare insomnat i trädgården, emedan jag ansett det ej vara förbudet, blef jag på höfligt maner hänvist till polismästaren, hvilken jag ock så fann och underrättade om min person. – Jag försummade att då

Sid. 119.

genast anhålla om tillstånd att ånyo bese trädgården och måste lemna det dervid, då jag sedan ej mer träffade mannen hem och ej heller kunde dröja längre. – Värden åtog sig äfven att skjutsa oss till första stationen, sedan han först för några koppar the och en åtminstone å min sida sömnlös natt förbehållit sig en silfver-Rubel. Vi voro nog oförsigtige, att låta honom öfvertala oss att spänna, en tredje häst till före, så att med den silfverrubeln första stationen af blott 20 verst kom oss att kosta 10 Rubel i det han yrkade icke allenast betalning för 5 verst mer, emedan han i anseende till bryggans reparatur måste fara omkring, utan äfven för hela vägen å 8 kopek versten. – I alla fall måste jag trösta mig med att åtminstone med half-sömniga ögon hafva sett det verkliga fellika Grusino, och ännu vid resan derifrån genom hela det Grefliga gebitet kunnat beundra den yttersta prakt, som röjer sig i sjelfva byarne, förenade med hvarandra genom vackra alléer och igenom smakfullt byggda hus med jerntak äfvensom genom vackra staket af gjutet jern så till sågandes förevigade. – Den κατ'έξοχον så kallade Grefliga Sloboden af 4 gårdar öfverträffade alla andra större igenom rymliga stentrappor med stolar och hvilosoffor af gjutet jern. I det ena rummet för främmande hela det inre belagdt med ekträd, samt försedda med smakfullt inrättade kakelugnar. Sängkläderna svarade mot det öfriga, föröfrigt jordytan gewellet med löfskogar och sumpiga dälдер. I Oskuja den första stationen lät man oss först länge vänta på hästar till förargelse öfver att vi ej äfven här togo 3 och sedan betalte åter å 8 kopek per verst. Hotelser mot Grefvens grannskap

förökade blott deras öfvermod; just för det de voro hans underhafvande mente de sig så mycket mindre behöfva frukta någon annan, vare sig Guvernören eller andra Autoriteter. Ändtligen fortsatte vi efter nära 3 timmars väntan resan. Sedan vi ifrån bäckens morastiga strand uppför en

Sid. 120.

sandmo kommit in på Tichvinska Kretsen hade vi till venster uti en djup bädd en liten å Pophovska med en by på andra sidan; men till höger så som oftast kärr och på 13 versten en liten insjö

Lutskosero samt på 17 versten byn Wassiljevo med 7 själar och en brunn med högst gement vatten. Hela stationen, 30 verst ifrån Kokui vackra löfskogar och kullar men äfven kärr 25 verst till Rugoi, hvarest vi blefvo öfver natten. Under vägen dit visste en pojke som förde oss, berätta, att äfven i Borovitschka kretsen hitåt funnes Karelare.

D. 10 Rugoi är en simpel rysk bondby med 11 gårdar och en liten simpel kyrka. Uti nattkvarteret blefvo vi med mycken välvilja bemötte; men om morgonen då vi skulle vidare, uppstod åter ett långvarigt gräl. Man hade spänt 3 hästar före, hvilka åter blefvo afspända, då jag förklarade, att jag hade Podoroshnan blott på 2 och ej heller kunde eller ville betala för mer. Efter lång tids förlopp och inbördes gräl och diskussioner föranledda genom hotelser till värden å min sida spändes alla 3 åter före uppå diskretion och så kommo vi vidare. – Redan ifrån Grusino hade vi tillfälle att observera en egenhet i språket, som hit upp allt mer och starkare røjde sig, att nemligen i st. för ѣ nyttja и, t. ex. ихать i st. för ѣхать, издѣливой i st. f. лѣвой och till och med нѣтъ för нѣтъ. – Också bör jag anmärka att man här aldrig hör ordet лошадь, hvilket de väl förstå utan det ursprungliga ryska конь. Naturligt, till dessa nejder kommo ej Tatarerna. – Vägen ifr. Rugoi erböd samma slags scener, som den ifrån Kokui, på 8 verst har man till byn Sitomla med en liten bäck och litet längre fram passerar man bäcken Chvoschtnä, samt 2 verst nära stationen Säss med höga stränder. – öfverhufvud 23 verst. – Ifrån Nishnaja Gorka (flere små byar) till staden Tichwin 21 verst. – Närmare staden kommer man på en sandhed med dvärgartiga tallar. – Staden ansenlig till omfång med bebyggda gator eller ock blotta marken. – Qvarter på den så kallade Katharinagatan, som har namn efter Kejsarinnan Catharina II, som 1773 med sin egen höga person behedrat orten, såsom en inskription uppå

Sid. 121.

en tafla på väggen af ett hörnhus utvisar. Uti värdens eget rum bredevid vårt analogon till privat själamässa, skall ofta räcka i 6 veckor. Efter den afledne värdinnan. – Sökte läkaren Auer förgäfves och promenerade sedan omkring.

D. 11 funno vi Auer hem och frukosterade hos honom. Han beledsagade oss till Gorodnitsh. som lofvade och äfven skickade till mig en uppgift om stadens byggnader och invånare, likaledes till

Landträtten, hvarest den tjenstförrättande Ispravniken lemnade en ungefär uppgift om de pogoster [i marginalen: hela folkmängden sades stiga till 124.000 (!) Se Hassel.] hvarest Karelare bo. Likaledes förde han oss till Archimanditen (Illarion) vid det berömda Uspenska klostret. Redan förberedd genom en föreskrift ifrån Konsistorium emottog han mig ganska artigt, erböd kvarter i Gostinnitzan samt trakterade med the. – E.m. kommo vi på den, af honom utsatta tiden och besågs risnitsan med bibliotheket, äfvensom kyrkan, med den utropade Mariebilden, utsmyckad med stora kostbarheter af ädla stenar. Uti risa förvaras också till minne de af klostrets belägring af Svenskarne i början af 17de årh. 4 fanor, stycke af en hjälm, en pansarskjorta, kanonkulor och på borggården ett batterie af 20 Kanoner. Ock Y [ritats] för kavalleriet. – Pater Pereginus talte litet Svenska, emedan han förut varit lång tid i Finland såsom köpman. Åtskilliga kalkor, en af år 1658. [i marginalen: Klostret har redan förut haft 4000 själar under sig. Der fins nu ock ett Theologiskt Seminarium med cirka 40 Elever] – Klostret ligger för sig sjelft, skildt ifrån staden på ena sidan genom en inhägnad äng och på andra genom den unge. 12 famnar breda Tichvina, bildar en fyrkant med höga stenmurar med torn på alla hörnen. – Jag erhöll till genomläsning en handskrifven krönika öfver klostret (utan qvittance). Med dess excerperande var jag sysselsatt hela D. 12.

D. 13 straxt på e.m. sedan jag återfört Manuskriptet, genombläddrat den vidlyftiga kopieboken af грамоты rörande klostret samt tackat Archimandriten för dess bevista välvilja, voro vi färdige till afresa, samt fingo ehuru med några svårigheter ett par hästar. Gräl då de erfors att jag ville gerad åt Ladeinoe pole. Den vägen vore ej mer någon postväg och på den ville man alldeles icke föra oss. Utomdess fordrade man progoner å 8 kopek per verst. – Jag gick till Gorodnitsh. men träffade honom icke hem; hos postmästaren erhöll jag vid framvisandet af mina papper

Sid. 122.

det besked, att jag på den gina vägen blott kunde fara med bondhästar, hvilka jag ifrån landträtten skulle erhålla. Der fanns ingen af Herrarne närvarande. Utan Sekreteraren kunde intet ske. Par bönder beledsagade mig dit; men han var ej hem och utom honom fick jag ej bönderne ur fläcken. Jag måste besluta att antingen vänta eller välja omvägen öfver Sässki Rethka och ända dit betala 8 kopek för versten. Då det var osäkert, huru länge jag kunde få vänta, den gina vägen utomdess sades vara elak, då den längesedan redan kommit ur bruk, och jag äfven der måste bereda mig uppå långt väntande, så valde jag häldre omvägen, så mycket häldre, som jag hade hoppats att hälst få se Stolbova och utomdess kanske höra något om Goroditje i hvars grannskap såsom man äfven i landträtten hade sagt, en mängd kurganer skola finnas. – Första hållet af 24 verst till Tschernichina. Sedan man ifr. Tichvin kommit uppför några sandbankar och dvärgtallar har man merändels mest sandmo. Midt på vägen byn Ustjomka med 73 själar ekonomie bönder vid bäcken Schormsha. 8 verst längre är Ovina också en ansenlig by. – Jordmån lerig. Närmare Stationen kommer man till Säss Fl. bredevid hⁿ vägen sedan följer. Tshernichina är en by med 55 själar tillh. Öfverste Putätin. Redan där skola finnas Kurganer, såsom i allmänhet efter hvad jag hörde längs hela Säss. Uti några som man öppnat skall man funnit blott горшки (tunnor) med kol – att äfven vår skjutskarl en gammal gubbe hem ifrån samma by af oss tiggde на водушку var oss alltifrån hela Novgorod utan

undantag intet nytt; men af hans komplimenterliga väsen öfver hufvud hade vi ej kunnat förmoda, att så mycken gemenhet låge hos honom förborgad. Han bød oss sjelf upp till sig uppå mjölk, om öfver hvars njutande hans hustru erinrade oss att det vore synd (en stor fasta var nu ingången). För att visa vår tacksamhet emot hans höflighet sträckte vi åt värdens lilla son ett 40 kopeks silfverpenning. Då vi ändtligen efter diskussionen om en tredje häst voro färdiga att sätta oss

Sid. 123.

upp, kom värden och fordrade betalning för den mjölk, som vi druckit och som det vore skam att lemna obetald. – Den följande stationen af 26 verst for man i början på en vågformig grund genom åkrar och flera små byar. Sedan kommo mycket backar. Uppå en hög af dem ligger den så kallade byn Gorodime. – Tyvärr var det redan natt, att på stället undersöka något, af den lilla pojken som skjutsade oss kunde vi intet erfara, vår förra forkarl den gamle gubben visste icke heller af några traditioner och så måste jag åtnöja mig dermed att hafva passerat orten. Vi blefvo öfver natten i Woskresenska pogosten midtemot general Aphriedovs gods. -

D. 14 Vidare 18 verst på en mera jemn väg med småväxt skog och lerblandad jordmån, förbi Radovanje med 16 själar och en hop smärre byar. Bedragen af Подр. К. for jag förbi Stolbowa, utan att veta det. Det skall vara en by af omkring 10 gårdar till vänster om vägen och redan inom Petersburgska området – Vår Karl tycktes icke ens veta det om Stolbowa, hvad vi, att der för par hundra år sedan en fred blifvit slutad. – Chvalova har 43 själar och en ny stenkyrka. – Лози, hvarest poststationen finnes, har 21 själar. Der var ett kommando Kosacker inqvarterad, såsom det hette för stråtröfvare. – Här blefvo vi chikanerade af sjelfvaste Smotriteln. Han var särdeles krypande ända tills vi skulle fara och erlægga progonpenningarne. Då han blott erhöll 14 kopek för sig öfver, blygdes han ej att uppenbart fordra 80 kopek till. Han hade blott 102 Rubel inkomster om året, hade haft mycket olyckor, tjent förut såsom Underofficer vid Vatten-kommunikationen; men förlorat sin syssla. Då jag tvärt afslog hans oförskämde begäran, antog han en annan ton, befallte att spanna af hästarne, med hvilka han sjelf ville fara ut. Andra hästar funnes ej och vi skulle få vänta. Jag uppvisade Furst Galitzins öppna befäl, hvarefter han stillade sig; men vände nu hela sitt raseri emot min kamrat, som på det derba ryska viset hade konverserat med honom. Vår förra skjutskarl erbød sig att än föra oss vidare, hvilket han emedlertid ej tillät. Hästarne blefvo ej afspända, utan foro vi med dem under hans högljudda ovett och svordomar ifrån fenstret vidare. -

Sid. 124.

Vägen följer allt högra stranden af Säss förbi flera små byar och är tämligen jämn. Ifrån Koltschanova en by tillhörig flera små godsägare, börjar Säss blifva bredare och 5 verst nära Säss Rädok är vid Pultschinsk överfart till den venstra stranden som till stationen är sänkgig och morastig. Inalles 26 verst. Der kom jag åter på den redan ifrån förra sommaren bekanta vägen och fägnade mig öfver de här oftare förekommande åkerfälten isynnerhet emellan Schahnova och

Manikina. – Tshassovnorna, den breda men grunda (blott 2 famnar djupa) inom kärret sig framvältrande Pascha. Såsom i fjor lågo vi öfver natten vid Ojat, en mindre men djupare flod än Pascha. -

D. 15 – Ifrån Sastirnoje hade jag först afsigt, att gerad fara allena till Alexander-Svirska Klostret; men måste uppgifva denna planen, då jag erfor, att här numera ingen öfverfart vore om sommaren och att man på båt blott kunde komma 9 verst nära klostret. – Såsom i fjor kommo vi på e.m. till Ladeinoje Pole. – Jag hos Gorodnitshen, hvarefter vi voro båda tillsammans på the hos Läkaren vid hvarfvet Harnack. Uppå mina frågor erfor jag af min värd att 40 verst härifrån åt Novgorodska Guvernementet i Karginskaja ett folk bodde, som talte ett språk beslägtigt med Olonetziskan, eller såsom han kallade det Tschudiska. Tyvärr kunde man blott anföra ett exempel, men det märkligt nog: att de neml. sade katso i st. för Olonetska katsho. Dit kunde man komma endast ridandes.

D. 16 gjorde jag förgäfves min excursion till Svirska Klostret, hvarest jag i anledning af föreskriften ifrån Consistorium blef ganska artigt emottagen; men vann ej mitt ändamål, emedan Munken, som hade Risnitan under sin uppgift, korrt före mig skulle bortfarit till den öfvermorgon instundande högtiden till en under klostret hörande Pustinja bakom Olonetz. [i marginalen: Klostrets stiftare och här begrafven]. – De 3 kyrkorna, hvilka jag besåg, innehöllo för mig intet särdeles anmärkningsvärdt – Klostret skall hafva 35 Munkar. [i marginalen: Sedan hela min affärd ifrån Novgorod såg jag i dag den första rikare botaniska vegetationen.]

Sid. 125.

Också ett Seminarium med circa 16 elever. – På försök emottog jag bjudningen att spisa festmiddag i klostret. Den bestod af Botvinja, kål, Grebi och gröt, hvilka för mig något ovana beståndsdelar dock blefvo sammanbundna igenom god madera. – föröfrigt måste jag åtnöja mig med invitationen att härnäst besöka klostret. Jag gaf mig ej mera tid att afbida Archimandriten (Makaris) återkomst, utan lät hälsa och tacka honom, samt for med samma hästar tillbaka till Ladeinoje Pole. -

D. 18 i Semskoj Sud att anhålla upplysningar angående denna kretsen. – Löfte af en embetsman derstädes att få dem mig tillsända i Petrosadovsk. Köttsoffa hos Dr. Harnack. – E.m. kl. 5. Liquididen billig för vår vistelse till ömsesidig tillfredställelse. Folkkaraktären här redan annorlunda än på de orter, dem vi passerat; Framåt vägen till Wytegra – tall- och ljungbevuxen vägformig något framåt sluttande sandhed. 6 verst en by Rietszka vid en bäck med 2 sågar. – Mot slutet af stationen (inalles 15 verst) marken mer morastig och ojämn, äfven löfskogar. – Ifrån Daushina Gora en ekonomisk by, med 27 själar. 4 gårdar har man till större delen en backig väg utan byar och stora skogar isynnerhet till höger. – Man far på högra randen af den sandås, som begränsar Svirflodens strandyta – Lerblandad jordmån med rik vegetation. – Marken stenbunden (klappersten, gerollte Steine) – Vid Lad. P. funno vi redan invid kyrkan på sandsten liggande

enskildta stenar, såsom svarfvade af vatten. – Mot slutet något kalare – 19 verst. Vi blefvo öfver natten i Jaudeba en ekonom. by i flera afdelningar med omkr. 70 själar (sades vara) – Redan här såsom sedan öfverhufvud folket mycket resligt, isynnerhet Karelarne långväxta och robusta. – Vi efterforskade i nattkvarteret, om här bodde några andra än Ryssar. Nej, dock talas af en del i sydligare trakter af kretsen Tshudiska.

Följande station 26 verst. – Regn som fortfor med korta afbrott nästan hela den 18. Ojemn och ganska backig mark med godt mullbete och mest

Sid. 126.

de löfskog. På 7de versten den lilla bäcken Pogra. På hälften af vägen nedan om en hög backe byn Podporoshje vid bäcken Svietucha, som på en ganska stenig grund (så öfverhufvud i hela nejden) flyter in i den närbelägna Svir – Sulajevsko, hvarest stationen är en Kejslerlig by med 24 själar och 10 gårdar vid sjön Scheminska till vänster om vägen. – Äfven till höger en annan något mindre och litet längre, som ej är mindre äfven till höger. Der invid på en backe en liten Kejslerlig by Rypogra på halfva vägen ungefär (det hela 19 verst) flyter bäcken Woronje till Svir. – Litet längre har man till höger byn Pertosero uttalt på ryska viset. – inv. Ryssar. – Vägen öfverhufvud såsom förut, men än backigare och stenigare d.v.s. småsten. – Stationen är i den ekonomiska byn Gomarovna med 36 själar i 14 gårdar. – Derifrån 14 verst dylik väg i början morastig – bäcken Schimaksa – är backigare vid Juksinska sjön. Der ligger ock stationen: Jushna Gora. Kejslerl. med 20 själar i 4 gårdar. – Följ. 17 verst. – Marken något jemnare med magrare jordmån. – Intet anm.värdt och ingen by, blott en liten bäck mot slutet af stationen Boronsk med 5 gårdar. – Småväxt skog och tämligen öppen väg. Ifrån halfva vägen bär det allt nedföre först till den ansenliga med vackra hus Kejslerliga byn Wodylka på 13 versten – och sedan mot Oschto, varest stationen är öfverhuf. 20 verst. Vi kommo ej så långt utan böjde 3 verst derifrån vid byn Koromyshlova till vänster. En stor och skogig Ebene-kust och strandplatån af Onega och Svir öppnar sig redan ofvanom den nämnda byn. – Uppå samma Ebene far man genom byn Woscheruksa vid en bäck på en annan något lägre Abdachung med alldeles morastig grund ned till Wosnosenska vid Svirens ursprung. Den passerade vi och blefvo på andra stranden öfver natten (20 verst ifrån Osuta) Der bor en Polismästare i anseende till de passerande fartygen ifrån det inre af Ryssland. Sviren har här en ansenlig bredd. Midten skall hafva blott 5 $\frac{3}{4}$ [i marginalen: ofta skäligen god fiskfångst men ej så alla tider af året.]

Sid. 127.

arschins djup. Den sydliga stranden är djupast öfver 2 Sashen. – Der såg man ock de flesta fartygen. – Här skall Sviren alldeles intet tillfrysa om vintern. – Gårdarnes antal på båda stränderna skall göra omkring 10.

D. 19 Tidigt om morgonen hos prästen vid det för ungefär 50 år sedan sist var det jungfruklostret. Han förde mig att bese de båda genom ett galleri med hvarandra förenade träkyrkorna, det enda som återstår af klostret. Allt öfrigt såsom böcker, skrudar & hade vid klostrets upplösning blifvit skickat till Alexandro-Sviriska klostret, hvarest det ännu förvaras. Det enda anmärkningsvärda var denna inskription på ett träd Kors uti den ena af kyrkorna: влѣто (З)(Р)(КС)(Г) го м(ц)а Юня в первый день при б(л)говѣнномъ Царѣ Г(д)рѣ Великомъ К(н)зѣ Але(кс)ѣи Михайловичѣ (uppräknande af hela den öfriga Tzariska familjen) построена бысть Ц(р)ковь сія повелѣніемъ многогрѣшнаго Черныца тояже обители строителя Евфимія именемъ Тифинца. – Prästen bød mig derefter åter till sig och undfägnade mig med thé samt viste mig ännu en handskrifven Sinodik med en förteckning uppå alla närvarande Igumener och Igununinnor med deras släktregister (ett magert af blotta namn). – Marken framåt ganska stenig med utur gräsytan framstickande partier af fullkomligt hälleberg. Stark skog och yppig vegetation. Stundom ock kärr. På 14 v. en liten bäck och efter backor på 17ⁿ – Kyrkobyn Schtshelski – Wolosten sades hafva omkring 170 själar. Byn ligger hardt nära intill Onegas strand, som här utgöres af en skogbevuxen flera verst lång ås, hvars basis förmodl. består af hälleberg, såsom man kan döma af enskilda framstående partier. Samma ås är ganska hög och då man hos nämnda kyrkby reser vidare på den venstra randen af åsen, har man till venster en mycket vidsträckt utsigt

Sid. 128.

öfver en stor skog. – Bergsåsen afbrytes vid kyrkbyn Mangilovskaja, såsom alla byar här hörande under Petrosav. вѣдомство af 24 gårdar med 82 själar. – (Stationen 20 verst). – Här talade innevånarne sinsemellan det så kallade Tshudiska, hvilket dock i sig sjelft är ingenting vidare än en afart af Olonetska Karelskan. Dock kunna äfven alla ryska. – flera kunna läsa och till och med skriva. – Det uppförande, som jag hittills erfarit uppå hela vägen ibland Ryssarne, hade ej annat kunnat än väcka hos mig en fördom emot nationen i allmänhet. Så mycket mer hade det fägnat mig, att blifva i Ladeinoje Pole öfvertygad om motsatsen; men tyvärr hade jag åter sednare haft så många bevis för motsatsen, att jag blott ville göra för Olonetska Guvernementet en inskränkning af det allmänna omdömet, så mycket mer som vi ännu i Wosnesensk en lång tid blifvit uppehållne genom krängel om hästar. Vår skjutspojke fordrade icke destomindre såsom vanligt vodka och yttrade sig då jag blott gaf honom 8 kopek med tillägg att han skulle fått mer, i fall han öfverhufvud varit beskedligare, att han skulle låtit oss vänta än dubbelt så länge, om han vetat att han skulle få så litet. Så mycket mer kontrasterande var det här, att värdsfolket icke allenast icke förklarar sig vilja vara nöjda med hvad vi gáfve dem för maten, som vi beställt. (Det samma hade Ryssarne så ofta gjort och likväl ej skytt "begära öfver all höfva") utan äfven i sjelfva verket vore det. Föröfrigt herrskade hos dem mycken renlighet. längre fram längs stranden af Onega mera bebodd, på andra versten hade vi Nima rietshka, på 3^{dje} byn Perekova

Sid. 129.

de med 9 gårdar, på 4de Kukolskeniet vid en bäck af samma namn med 12 gårdar, på 6te äfven en by litet afsides till höger, på den 7de flera byar invid hvarandra, såsom det hette afdelningar af Kaschkarutschkes. Emellan alla dessa hade vi mest åkrar och ängar. Detta oaktadt hette det, att icke heller här åkerbruket förslår till utkomst utan att Karlarne här såsom annorstädes om somrarne pläga till större delen utvandra såsom stenhuggare. Derföre var det ej heller underligt, att vi sjelfva sago qvinnor plöja. – Jordmånen, bestående mest af sandjord, är ej heller synnerligen lönande för åkerbruket. – På denna station har man till vänster om vägen en hög skogbevuxen ås, som sednare visar sig vara en kedja af parallellt med Onegas strand löpande berg. Från 10de versten blifver den mellan nämnda kedja och stranden liggande Abdachung backig och stenig. Den förra kröker sig åt vänster och förlorar sig i fjerran. – Onega bildar en bugt med sandig strand. Byn Andrejevskaja af flera afdelningar. Rybricka en litet större bäck flyter emellan dessa i Onega. – Här är ock stationen i en liten byafdelning. Som fört oss hit var den första uppå hela resan, som ej begärte drickspengar. – Derifrån vidare är slätten begagnad till åker och äng af 2 på de första verstarne liggande byar. – Bergskedjan visar sig åter och följer i samma direktion de som den förste, omkring 5 verst. – På 6 och 7de verstarne äfven 2 byar. – Onega blir längre bort ifrån vägen, goda betesmarker, ehuru jordmonen ytterst stenig, så att vägen ofta tyckes en naturlig shaussee. 14de versten och en by. – 2 verst längre Stationen Ivanofskaja vid en bäck, som ifrån en insjö Sheltosero flyter in i Onega och äfven derföre heter Sheltoserskaja.

Sid. 130.

5 verst ifrån sjön Onega. – Här sågo vi flere hus med ett så fördelaktigt yttre, att vi trodde dem tillhöra någon herreman, men erforo att de ägdes af infödda, hvilka genom sina stenhuggarearbeten förvärfvat sig betydlig förmögenhet, att de i sjelfva Petersburg kunnat upprätta handel. – Ena brodern af värdarne på stationen sades likaledes vara köpman i Petersburg; men så der drucko vi och the uti en väl tapetserad kammare. – 3de våningen, den bästa uti hvilken vi varit i kvarter på hela vägen, icke ens sjelfva tillhöra undantaget. Det vanliga boningsrummet här såsom framåt en rökstuga; men ytterst snygg. – Härifrån vidare en sandmo, på många ställen stenig för öfrigt slät de och något framåt sluttande. På 8de versten byn Kostanj med 9 gårdar och (på 13) Uchanina med 2. – Sedan större skog och yppig gräsväxt. De sista verstarne backiga – (22 verst). – Stationen Schoksinskaja ansenlig vid en bäck af samma namn är den sista by, där det talas så kallad Tshudiska. Hela detta folk både anses af Ryssarne för Ryssar blott med den åtskillnad, att de efter deras påstående äfven tala sinsemellan Tshudiska och vilja sjelfva ingalunda hållas för Karelare eller deras språk för Kareliskt utan Tshudiska. Uppå sidan om vägen skall blott den Scheltoserska pogosten också vara bebodd af dem. Här herrskade föröfrigt såsom det tycktes nästan mindre renlighet än uppå de förra stationerna; men äfven här funno vi isynnerhet manfolket mycket långt och resligt. – Då det var den sista Tshudiska stationen, och derifrån utomdess ett ganska långt håll (36 verst), och det dessutom åter började regna, så beslöts vi att stanna här öfver natten. Om aftonen hade jag då tillfälle

Sid. 131.

att af vår värd, som eljest ej syntes förråda synnerliga tankegåfvor, då jag blott med den största svårighet kunde göra mig honom begriplig, när jag ville utforska formerna för tidsbestämningarne, utfråga och annotera följande: Sand hietta – hallon Rabarbol (NB en del af dessa tillhör skjutspojken ifrån förra stationen, en mycket liflig gosse) flicka neisne – hustru (ung) Murseja – gl. hustru Ak – fader Taat – Mor Mama – Son poig – tütär – velb – Sisär. Kroppsdelar: Ots, – Nienä – huulet – hambas – mulk; - pad (cunnus) – (Mujata) – miets (skog) – Haab liep (leppä) (i allm. förkortade pojken orden i slutet, der vår trögare värd ännu slöt med en vokal) [i marginalen: ex. veitsi i st. för weits. – De förra enstafviga af pojken – de sednare af Karlen.] – Koiv – Kuus – Dorog (väg) – maid – rieska maid – Kandotus (grädda) – talv, pilved pjäiv (sol) – Kuu – Orih (лошадь) hebo (stod, priha 1. briha (молодецъ) – pitsukaine neitsukaine ett litet flickebarn – Weids – Lusik – Neviet – Жenich – rahvas – (народъ) – Jumal – Ordynjä (fau) – heinä – nagl – Kagr – niegl – vihm (tulob) – hyppötys (traf) – Lohus (ljus) – lämi (eld) – Säres (parta) – Suola – Lava (golf) – Stola - pierti (stuga, hus, kammare) – kiäätut (vagga) - piätsch (ungn) – stul (stol) – Ikuna – silmad – tukad – piää – kiäde – kohtu (mage) – jalgad – sormed – sobad (öfver klädnad) – ärmiak – Schtanad (штаны) – Tshukad – Stup-

Sid. 132.

nääd (skor) – Saapkad – magatta (sofva). – (itshe) mina magadan – sina magadat – hän magadaab – müö magadam – tüö magadatta – hüö magadat – magasin – üö (nästan såsom tvåstafvigt). – müö rubedam magadama (vi vilja, skola sofva) – de sofvo – hüö magattih – kaik üö mag. – viäsyna – homes (morgon) piäiv – ehtkyinä (afton) – Nedalj – (vecka) – vuos – kunna menet (hvert går du?) – Kust päi tuled? – seinä – patsas (stolpe). -

D. 20 Vägen hedartad, sandmo, här och der små kärr – ifrån 8de versten storartad skog och yppig vegetation, de skönaste betesmarker. – Ungefär på halfva vägen passerar man bäcken Puchta. 25 verst byn Pedaselga circa 4 verst ifrån Onega. Marken åter något sterilare. – Ifrån 32 versten, då man åter börjar nalkas Onega är djup sand samt antingen kärr eller ock mossa och ljung. 3 verst nära station en liten bäck Uja. Sandmo ända till stationen – Hitom Pedaselga ser man ock åter rysk. I Derevenskaja måste vi åter, för att så mycket mer värdera bemötandet, om vi farit ensam, att vi voro bland Ryssar. – Vi läto koka oss ägg, samt dertill gifva bröd, smör och mjölk. För detta betalte vi med nöje de af dem fordrade; men då jag i anseende till mindre passande pengar lät gifva mig 20 kopek tillbaka, blef summan

Sid. 133.

det öfver, att det vore för litet, halflydjt. Vi hade 22 verst till staden. – Vägen går till större delen invid stranden af Onega. – Vackra täta löfskogar med rik vegetation. Marken ganska stenig, På 4^{de}

versten en liten bäck Orsega med stenig grund, hvaruti fiskas foreller – på 8de Njoluschkovo Selskaja. – Nära intill afsides ifrån vägen byn Selgä. – Under regn nedför Wyitegorska berget till staden – äfven det är såsom hela orten rikt på småsten. -

D. 21. Uppvaktning hos Guvernören, som bød oss till middagen. – Äfven hos V. Guvernören aflemnade Gretschs bref – i sådant fall föreställd hans fru och buden till den följande

d. 22 då jag också var der. – Sedan hos Clarke och sist på aftonen på ett annat ställe, hvarest en stor del af stadens societet samlad.

D. 24. Communicerte med åtskilliga andra. – Litet gjordt och dock länge vakat om aftonen. – Först sinnad att följa Str. tillbaka till Lad. Pole – har jag låtit den planen fara och i anseende till den instundande hösten först välja skogsvägen härifrån gerad till Repola och derifrån återvända öfver Olonetz. Vid communicerandet hade jag tillfälle att göra bekantskap med en Markscheider Möller, hvilken Guv. rekommenderat mig, såsom en stor kännare af hela de der trakterna. – Han sade sig sjelf vara sinnad att skicka dit en karl, med hvilken jag således ganska väl kan förena mig, då han äfvenledes skall vara väl bekant med samma nejder. – Guv. sjelf gillade detta råd.

D. 25 Str. blef i skymningen om aftonen färdig att afresa.

Sid. 134.

jag med Dr F. följde honom till första stationen Polovina, så kallad emedan den ligger på halfva vägen ifrån Präsch till Petrosavodsk som förut allt blott utgjorde en enda station. Der skiljdes vi efter några glas Champagne vid sjelfva midnatten. Vi kommo

D. 26 först kl 3 tillbaka och kl. 4 till sängs. Det var då mindre underligt, att jag ej kom i dag upp före kl. ½ till 10. I allmänhet hela tiden här i Petrosavodsk sent till sängs och sent upp. Hos Direktören öfver Fabriken Fulton, för att utbedja mig underrättelser om Kretsens befolkning. – Hos Guvernören till middagen, hvarefter med honom promenad i trädgården och sedan åter till thé hos honom. –

d. 27 Jag hade sista gången då jag var hos Vice-Guvernören (neml. d. 25) och ifrån Ränteriet lyftade 500 Rubel af honom blifvit för denna dagen bjuden till middag, men lofvade blott i det fallet komma, att jag ännu vore här. – Då det sedan blifvit mig bekant, att just i dag vore festdag på Solomna, så fick jag lust att resa dit. Dr F. var villig att följa med och så foro vi dit omkring kl. 1. Vi spisade jemte ett ansenligt sällskap ifrån staden middag uppå Generalskan Armstrongs gods, hvarefter jag på e.m. ensam och sedan med F. tog omgifvelsena i ögnasigte. – Jag för min del kan

ej nog fägna mig öfver detta ställe, onekligen det aldraskönsta som jag sett hittills under hela min resa. Godset ligger uti en dæld på en udde, som bildas af Logmosero, en fortsättning af Schuja floden, som framför sjelfva godset genom en ganska smal mynning utlöper i den stora, breda viken af Onega, vid hvilken sjelfva Petrosavodsk ligger och som man uti salsdörren ganska tydligt kan se.

Sid. 135.

Utsigten ditåt är utomordentligt skön. Framom staden Petrosavodsk som blifver till höger ser man hela fortsättningen af Onega uti en öfverskådlig vidd. På den motsatta nordliga sidan af godset har man en ej mindre skön tafla. Ifrån den upphöjda stranden af hälleberg öfverskådar man nemligen hela Lagmasero emot den egentliga mynningen af Schuja. Till höger har man på andra stranden af den här redan bredare viken några byar, hvarest invånarne sades tala Karelska och en vidsträckt skogig kust, som ytterst, men ej särdeles långt begränsas af en äfvenledes skogbevuxen bergås. Hitåt på andra sidan af viken, der den är smalast och hvaraf hela stället har sitt namn blott med en förvridding af det ursprungliga Salmi ortens sanna benämning, står på en klippa af så kallad puddingsten en kyrka, som redan torde blifvit anlagd i åldriga tider, emedan jag uti Oseretzkovskis resa mins mig hafva läst, att der förvaras en kyrkoskrud, dit skänkt om jag ej bedrager mig, af Zar Wasil Ivanovitsch. – Min egenteliga afsigt med hela resan, att bese denna kyrka blef förfelad, i det att efter den andra spatsergangen ett starkt regn tvingade äfven mig att flygta till godset tillbaka och utomdessa prästen vid kyrkan af högtiden till prydnad sades redan länge befinna sig uti ett tillstånd, hvaruti det vore honom omöjligt att lemna om något besked. – Jag stan-

Sid. 136.

nade derfore uppå F.s inrådan qvar uppå godset, med beslutet att en annan gång ännu återkomma och återför i skymningen i sällskap med de öfriga gästerna ifrån staden, hvaribland äfven Guvernören, som sednare ankommit, samma väg neml. rundtomkring (12 verst) tillbaka, ganska nöjd med mitt infall, att hafva rest ut och sålunda hafva tillbragt denna eftermiddag rätt angenämt.

D. 28de var bestämd till afresa i sällskap med en Podrädshik, som en viss Möller (Markscheider) ville skicka upp till Karelen och som äfven efter Guvernörens önskan bör beledsaga mig ända till Repola eller ock ifall jag funne för nödigt att uppskjuta mitt besök der, till det midtemot hans egenteliga bestämmelse liggande Ilomantz. – Jag var derfore i dag tidigare i rörelse, för att ställa allt i ordning till denna expedition: och utomdessa ännu affärda åtskilliga bref. – Väderleken efter det gångna regnet ganska vackert, hvaraf redan kl. 7 stod thermometern på 18.

1824.

4.

1824.

D. 29. Efter middagsmåltiden var ändtligen också jag färdig att afresa. Min följeslagare och Cicerone Kurmojev hade på den af mig utsatta timman kommit med hästarna och således nödgats vänta. Hans benkläder af skinn förkunnade äfven mig, hvad min frid komme att tillhöra. Sedan vi vid tullen ännu nödgats vänta tills podoroshnan hann blifva inskrifven, foro vi vidare först på den vanliga vägen ända till Suloshgorka, och togo der af till höger på den Powenetska vägen. Sedan man kommit nedför den backen, på hvilken den ansenliga ryska byn ligger, far man merändels på en stenig slätt med lerig grund och således dålig väg. På sidorna om sig har man åkrar och ängar. 9 verst till stationen Schuja en stor rysk by invid fl. af samma namn. Den skall vara 4 à 5 Sashen djup, men ej särdeles fiskrik. – Hela den ansenliga Wolosten längs floden är bebodd af Ryssar, hvilka här äro af alla slags – dels krono, dels privata, dels och obielnie. – Golovan infann sig och underrättade sig, om jag ej härstädes ville uppehålla mig eller om jag ej åtminstone ville dricka thé. Jag hörde sedan af min Cic. med hvilken såsom jag hörde under det hästarne ombyttes, angående mig hade ett långt samtal, att han uppå gifven befallning hade berett kvarter och hästar för min räkning och hade dessutom föreskrift, att lemna mig biträde uti alla mina undersökningar. Då jag ej här hade vidare att göra, så afreste vi straxt derefter vidare och togo nu af ifr. den Povenetska vägen till vänster åt Kontshosero. (på karelska Kandjärvi.) Sedan man farit 7 verst emellan en skogbevuxen bergshöjd och den 10 verst långa sjön Uschkosero (till vänster) lemna man densamma och ser efter en verst sandmo till höger varse Kontshosero, som skall vara 22 verst lång och full med holmar (till 100), hvarföre den synes så smal. Vid yttersta ändan är en bondgård. – Vackra löfskogar, men ock mera berg och derföre ojemn mark. Vid Kossosalma, hvarest en rysk by af 6 gårdar, faller den högre Kontshosero genom en liten brusande bäck i öfre ändan af Uschkosero. Här måste man omlasta de båtar, h^a ifrån Kontsch. fabriken sjöledes intill Petrosav. föra det förfärdigade järnet (dock blott i råa stycken). Ifrån Koss. far man öfverhufvud allt uppföre. Bergen förlora sig åter i sandhöjder med enskilda klippstycken och vidsträckta dalar öppna sig för blicken. Högstammig på sina ställen tät skog mest af löfträd. Mot slutet sandigare och kalare. – Nära till den åsen som skiljer Pätnavolotska sjön (och Pertosero, såg på Подр.) ifr.

den Kontsch. efter en väg till venster till de såkallade 9 verst derifrån belägna Martialnyja vody med Dovorelskii Rudnik, som ej mer nyttjas, sedan fabriken fått en inskränkning, den nu har orätt är ock det i Hassel, att dalen heter Byigova. Namnet kommer säkert ifr. Poiguba, en vik af en sjö omkr. 3 verst derifrån. – Till höger har man vid stranden af Kontsch. en by af omkring 12 Karelska gårdar (Западная Закончезерская). På andra sidan om viken midt emot är en unge. lika stor by

med ryska invånare, 7 gårdar tillhöra en privat: De öfriga fabriken. – Vi foro dit till natten. – Kaffe och thee hos min värd – en arbetskarl ifrån Ilomants. Qvinnorna Karelska – byn ligger rätt vackert på en landtunga på Kontshos. Inv. skola vara fattiga. – NB. 30 verst.

30. Vi foro vidare högre om Pertosero öfver en med tallar bevuxen sandmo. Efter par verst sågo vi ändan af Kontshosero till höger. Såsom vid början äfven der en enstaka gård. Begge kallas Tschuba på karelska. bottnet af en fisknot, der fisken samlas. Passande benämning nog. – Sedan mest ängar och löfskog, här och der mycket stenar. Oaktadt vägens smalhet kommo vi ännu denna station 13 verst på en telega till Vikschitza en karelsk by af 5 gårdar mot ändan af Pertosero. – Nu gällde det att rida. – Följ. station 12 verst dels öfver sandmoar, dels vid tät, hög skog med frodig gräsväxt på en merändels mycket stenig mark. Renar ser man dock icke, till vänster om vägen en liten insjö utan namn. Man passerar Suno fl., som här har skogbv. steniga stränder. På andra stranden Schuschki 5 spridda gårdar. – Vi funno blott en qvinna och en liten gosse hem och redo med samma hästar vidare öfver en med furor bevuxen sandhed. Straxt i början af den 13 verst långa stationen hade vi till höger en insjö af 2 versts längd. Efter sin natur för den det blotta namnet Lamba. – Sedan stenig jord och löfskogar. Till vänster Sundosero en bred fjärd af Suna fl. I Ussuna en by af circa 30 gårdar med vackert läge läto vi laga oss the samt spisade middag. Här hade jag tillfälle att litet mer observera språket och tyckte mig i formerna finna tämlig likhet med den förmenta Tschudiskan på min resa till behof. Äfven här har de magadan, istuda, (och i Ilom. istuttaah i pl.) süömäh, mina sina, laadida (göra), piertti. Här säger man kuriöst nog alldeles bokstafligen tiedän. – Många ord mera finska, der Tschuderna hafva andra t.ex. naine här en qvinna. – Såsom annorstädes öfverhufvud skall åkerbruket, ehuru vanligen gifvande det 5te kornet och äfven deröfver, ej vara särdeles ymnigt i anseende till jordmånens dåliga beskaffenhet och utomdess ganska ofta skadas af nattfroster. Så hade redan

Sid. 139.

nu efter allmän klagan här och vidare på hela vägen just uti dessa nätter frostens fördärfvat öfverallt vårgrödan, ja till och med rågväxten. Här erfor jag ock, att alla dessa karelare skola hafva sina familjenamn, utan att de dock någorstädes skola vara anmärkte eller ens konsidererade utan blott dem emellan. Värden i huset hette Istomin. Utomdess sade han i byn finnas Jastropov (ett ryskt namn), Mahonin Hörpin. – Min följeslagare, eg. Kurmojev kallade man öfverallt Kurmoin, isyn. längre fram. – Vi redo vidare – något öfver en verst på den höga högra stranden af Suna, som här är åter teml. smal och hade sedan en 10 verst lång Bor sandhed med tallskog, som sluttade framåt emot Pjällesero, intill h^{em} S.V. höra vägen (här i anseende till den hårda grunden ganska god) fortlöper. – Efter några obetydliga bäckar eller bäddar för sådana, får lokalen ett annat utseende. Man ser vackra löfskogar och frodig gräsväxt ishet. i dällderna, dock äfven höjder med smärre klippor och torartade. Man följer venstra stranden af sjön (ofta alldeles invid 30 verst lång och 6 a 8 bred) som i allm. är öppen och skall vara mycket djup till 30 å 40 Sashen och på den N.O. stranden till och med hafva 90 Sashen. – Stränderna äro väl steniga; till och med klippiga, men ej höga, stundom äfven fuktiga och kärriga. – Den 20 verst långa stationen är mot slutet än mer stenig. Byn

Svät Navolok, på Karelska Pühäniemi, kanske för grannskapet med en så djup insjö, ligger emellan en ås och den N. V. ändan af sjön är den första af Povenetska kretsen, såsom alla derutinnan, Kronans och innehåller 63 själar i 22 gårdar. – Vi blefvo der öfver natten. Språk och annat har här redan ett mera finskt utseende, talet mer långsamt och eftertänkligt i st. för kandatus säger man kannatus, dock än äfven Tschudisk-karelska böjningar t.ex. Schilk on kangahida hüvüdü. Vi blefvo straxt efter ankomsten undfägnade med Thee, hvarefter man till qvällsvard gaf oss fisksoppa, smör och bröd, ett slags piroger med gryn, kallade Suutschina samt Kasha eller gröt

D. 31. Man ville ej emottaga någon betalning. 60 kopek, som jag lemnade på bordet, syntes dem ett stort bevis på erkänsamhet och godhet? man bad mig framdeles vika in, om vägen förde hitåt, önskade mig afresa uti en Svätoj tschass. Vi passerade uppå den resan nämnda steniga åsen byn Waarakylä (П.К. рора) af 54 själar i 16 gårdar, hade sedan ljunghed och furuskog på en ytterst stenig jordmon, längre fram ofta kärr eller steniga backar beväxta med ljung och mossa samt furor och små bäckar och öfverhufvud mager jordmon. Mot slutet mer löfskog. Efter 23 verst spisade vi i Sämsägora med 17 själar kronobönder i 5 gårdar. Sedan vi derifrån åter ridit utför den höjd på hvilken byn ligger till Sämsäbäcken, som vi öfverforo, hade vi åter hela vägen (öfver 18 verst) mest blott en rätt ofta af kärr afbruten bor med furor, i början 2 små träsk till höger: kärren. Mot slutet ser man ock bergstycken och passerar par verst nära byn en bäck, som kallas Silmätöin och flyter in i Seldosero på karelska Sondärwi. – E.m.

Sid. 140.

Bäcken och byn är en slätt, som i 1788 års krig tjent till läger för en rysk Korps under Gen. Kvalva. Så skall ock hela den vägen på hⁿ vi nu rest blifvit anlagd till armeens behof. Der jordmånen är fastare är den ännu rätt god och kunde till och med befaras med åkdon blott på de sankigare ställen eller kärr, hvarest kafvelbroarne allt mera förfalla, är det skralt. Vi ankommo ½ till 7 till den efter sjön benämnda kronoby Seldosero af circa 20 gårdar. Den ligger emellan den nämnda sjön och en annan mindre insjö till vänster kallad Särgosero. I anseende till en olidlig hufvudverk, som straxt efter afresan ifrån Sämsäg. började och sedan alltmer tilltagit (följd af en långvarig obstruction, som åter kanske förorsakad af den ovana långvariga ritten, än mer har blifvit förökad af det oftare ymnigare bruket af thé), var det mig omöjligt att fortsätta resan, utan måste jag tillbringa den öfriga dagen här uti en gård, hvarest min Cic. såsom öfverallt var ganska känd, hvarest vi såsom vanligt trakterades med the och mat och det dessutom synbarligen härskade större välstånd. Bakom det egenteliga boningsrummet – här Pertti (såsom sedan öfver allt ända till finska Karelen) och ett ännu mindre rum, var det egenteliga främmandes rummet tapetseradt med rödmålade stolar och bord, Äfven badstugan Kyloi, hvarest jag om aftonen badade, hade glasfenster.

September 1824.

D. 1. Sept. Vår väg ifrån Seldosero gick först uppför en torr backe med ljung och tall. – Sedan större mångfald. – Vi redo längs randen af en 10 verst lång bergskedja kallad Kulosvaara med sträckning åt N.V. och hade till venster om oss sjön Kotshesero, emellan hvilken och berget vid en Abhang af denna en by af samma namn med 6 själar i 2 gårdar. – Denna bys läge är således falskt betecknad uppå Подр. К., såsom den öfverhufvud i anseende å hela denna tragt innehåller många oriktigheter. I st. för Seldosero (byn) står t.ex. Сонгозеро. I st. för Tshirkosero måste läsas Tshirnosero (Tshirnajärvi). Den lilla omkr. 4 verst långa backen, som förbinder denna sjö med Kotshesero finnes väl betecknad (med utlemnande af namnet Tsherkoski, då den i anseende till den alldeles steniga grunden är mycket brusande); men oriktigt är det att låta den slutas i Kotshero. Min Cic. hade redan förut, då vi passerade Silmätöin sagt mig (och bådas vår beledsagare bestyrkte detsamma vid passagen öfver Tsherkoski) att äfven Kotshesero genom 2 andra östligare träsk utflyter i Silmätöin och

Sid. 141.

genom denna i Seldosero samt vidare i Seletskoje och Segosero och att detta vattendrag således på vår väg var det första som flyter i motsatt riktning till de förra, åt Hvita hafvet. – I nejden af Tsherkoski och framåt fann jag täta skogar af hvarjehanda slags träd, granar, tallar, björkar, aspar, alar, furor. – Mot slutet af denna 30 verst långa stationen är jordmån åter mer mager och hedartad samt ytstenig mot Suna fl., hvilken vi åter passerade och läto ifrån en enstaka gård på denna sidan om densamma ro oss öfver till den snedt på andra sidan liggande Porosero. Ännu är att anmärkas, att den till venster på П.К. angifna sjön ej heter Кумозеро utan Tuumasero. – I Porosero hade min Cic. i anseende till de flere i större och mindre afstånd derifrån åt olika håll belägna rudniki ett eget kvarter, uppfördt på Savodens räkning. – Sedan vi har förstärkt oss med the och middag, lejde vi en båt att föra oss 30 verst framåt längs Sunosero framåt. Flera roddare anmälte sig, så att det till och med blef tvist emellan dem om företrädesrättigheten. Man tillredde för oss i båten en bädd af halm öfver hvilken man bredde en renhud. – Efter ett tämligen häftigt regn hade väderleken e.m. åter blifvit ganska vacker, så att jag nu dubbelt kunde njuta af den angenäma båt färden efter en ritt af 116 verst. En ung flickas finska välbildade anlete var mig en angenäm anblick äfvensom hennes muntra språksamhet mig tillika nyttig. – i afseende å mitt egentliga ändamål. – Suna har intill Tshudosero (ej Черное Подр. К.) låga, men klippiga och skogiga stränder, samt många vikar och bugter. Ofvanom den nämnda sjön blir den smal och stränderna låga och sumpiga. Djupet emedlertid 7 å 5 Sashen. Den egentliga på kartan så kallade Sunosero har stora fjärdar med många öar och vasbeväxta vikar, sund och stränder. Fjärdarna hafva namn af de vid dem liggande byar och äro de mera brukliga benämningar af denna sjö. Den sydligaste delen kallas Kuutama järwi och är genom ett smalt sund förenad med Uskalinjärwi, så att sjöns gestalt på detta ställe på П.К. är falskt tecknad. Den derstädes äfven angifna ön är väl Kuusansaari, men ej den enda, äfvensom Kuutama-fjärdens ej heller är utan holmar. Då vi ej mera tilltrorde oss, att den dagen hinna fram till vår bestämmelse, så böjde vi åt höger och togo vårt nattkvarter i Ushkali

Sid. 142.

Här hör man än mer finska former, s blir allmännare för iii, så sjelfva byns namn eg. Uskali. Än hör man sada än sata, än Ruodshi än Ruotshi, än till och med Ruotti, suitsmän, pää för piää, b försvinner i ändan af vokalböjningar, saa, för saab. – Mies i st. för muschikka el. musikka. Deras större förbindelser med Finland i anseende till närheten äro orsaken till detta fenomen. – Åtminstone manfolket förstår än ryska; men talar det ej gerna. Till och med förebrädde mig värden i huset då han erfor, att jag äfven kände deras språk, hvarföre jag ej häldre talte det än sit pahaa kieltä. Då de 6 gårdarna, hvaraf byn består (med 25 själar) ligga alldeles invid hvarandra, så voro snart i den stora rökstugan bänkarne omkring väggarne (här funnos ej stolar) fulla af långa strykare (i allmänhet äro i hela Olonetska Guvernementet ishet. karlarne långa och resliga, såsom furorna i deras tjocka skogar), hvilka nyfikne kunskapade, hvad jag väl vore och hvarföre jag reste (min Cic. kände de nog). – Jag fick här göra ytterligare bekantskap med pedra (renen), i det vi anvistes att i ett sommarrum jemte gårdens andra unga karlar taga vårt hviloläger på ett golf (här fanns ej heller sängar) fullt med bäddar af renhudar samt hopvecklade kläder till hufvudgård. Värddinnan berättade, i det hon litet förbättrade de för oss bestämda bäddarne, att de under förledne vinter hos dem fångat 17 renar.

D. 2. Sedan vi såsom aftonen förut af eget förråd druckit vårt thé och efter långt besinnande af det här trögare folket erhållit roddare, begåfvo vi oss vidare. Jag fann derunder att byn egentligen ligger på S.O. hörnet af en holme Elosaari af omkring 5 versts omkrets. Vi foro på östra sidan af densamma och kommo genom en smal bäck åter i öppna sjön och den efter Himola (ej Имола П.К.) pogosten benämnda Himolan-Selgä. Ö. om Uskali upptäckte man på afstånd spetsen af ett berg, som efter min Cic. uppgift skall vara det högsta i nejden och heta Wuotti-waara. Utan tvifvel lärer den hafva samband med den förutnämnda Kolivaara. Vid samma

Sid. 143.

berg skall ock finnas 7 verst ifrån Uskali en 10 verst lång sjö Wustosero, som alldeles icke finnes utsatt på Подр. Falskt är ock föreningen af Himola-fjärden (vi hade öfver densamma 10 verst) med den Rok-Navolotska (Roikkiniemenjärvi) tecknad, då i sjelfva verket detta sund emellan de båda sjöarne å ena sidan och 2 högst smala landtungor på den andra (hvaraf den till höger just kallas Roikkiniemi) ej utgör stort mer än par stenkast. Då landtungan till vänster är lika smal, så bildar den andra sjön till vänster om Sarwi-salmi en djup bugt, som ej heller på П.К. är synlig. Man rodde oss ännu under regn och motvind 3 å 4 verst snedt öfver den Rok-Navolotska sjön, hvarefter vi måste vandra 4 verst till fots till byn Klinshina-gora (-waara). Derpå 4 verst erbjödo en miniaturbild af det vanliga, ojemn, stenig mark med ljung och mossa, kärr och lång insjö. Klinshina Gora är en by af blott 8 gårdar, ligger på en betydlig höjd och har en brunn med alldeles ypperligt vatten. Vi räddade oss hit undan en än större skur och blefvo här trakterade med the och middag. Här blandade man redan vida mer ryska i dialekten än det hördes och talte äfven gerna ryska, ehuru högst brutet. Värden beledsagade oss sjelf såsom en af roddarne. Vi måste åter först gå 4 verst, hade ganska höga backar, äfven till vänster en insjö Matkosero (ej Matosero, såsom på П.К. [rysk

topografisk karta]) föröfrigt mest ljung och mossa, dock hvarjehanda träd och äfven gräs. 12 verst båtfärd öfver Lubari en sjö med många bugter och vikar och rik på jernmalm, som man äfven nu var sysselsatt att för fabriken upphämta. Sedan vi en stund rekreerat oss med the och middag på Ostrova eller Saarenkylä i ett sällskap af bönder, hvarest det slutligen började blifva tämligen högljudt sedan par buteljer brännvin, hvilka min Cic[erone]. den nye Rudniken till lycka bestod, gått omkring laget, foro vi under ett häftigt regn och blåst än de öfriga 3 versten till Lobosalma, hvarest man med mycken höflighet och välvilja emottog oss, beredde oss kaffee, thee och qvällsvard uti ett tapetseradt med ordentlig ugn, stolar och säng försedt främmande rum. – Ännu samma afton gåfvo vi Decätskij [forkarl] vår önskan tillkänna att så tidigt som möjligt den följande få 2 hästar till Lendera i Repola. Emedlertid var kl. redan 12

Sid. 144.

D. 3. och man hade ännu icke funnit hästarne. Min Cic. [Podrädshik Kurmojev], hvars egenteliga eignabestämmelse ej var längre än hit och som blott tillfölje af [Petrozavodsk] Guvernörens önskan och sin herres befallning borde beledsaga mig än längre, hade låtit den önskan undfalla sig, att jag här skulle entlediga honom, eller vända af åt Ilomants med honom. Genom denna sednare proposition hade han gjort mig sjelf hesiterande, ehuru jag redan äfven hade i sinnet, att tillfredställa hans andra önskan och alldeles släppa honom härifrån tillbaka. Jag beslöt att om hästarne ej till kl. 1 vore der, så skulle jag resa till Ilomants och ej till Repola, åt hvilken sida härifrån vore ett håll af 53 verst. Hästarne kommo först emot 2; det var således omöjligt att ditåt mera i dag afresa: efter mitt beslut ville jag då så mycket häldre vända mig åt Ilomants, som det hette, att första hållet vore kortare och jag således än i dag kunde afresa. Emedlertid förklarade ägaren till hästarne sig alldeles ej vilja åt Ilomants, emedan han visste, att på den ordentligare vägen inga broar finnes – Jag måste således i alla fall vänta till andra dagen. Under diskussionerna hade en ung karl ifrån andra gården, som sjelf ofta varit i Ilomants, erbjudit sig att vilja beledsaga mig ända till pastoratet, om jag ville hederligen betala honom derföre. Uti den ατογία, hvaruti jag befann mig, inlät jag mig i underhandlingar och afslöt kontrakt med honom, emedan jag ock hoppades att än kunna afresa. Dertill blef det dock redan sent och sedan jag följt min fordna beledsagare Kurmojev ett litet stycke på dess återfärd, så företog jag mig att fördrifva tiden en liten promenad i omgifvelserna, fann dem ytterst magra och tomma på allt, vände om att förströ mig hem med min värd och söka i afseende å dialekten orten och invånarne i allmänhet samla något utbyte. – Att orten måste vara torftig hade jag sjelf öfvertygat mig: åkerbruket i den dåliga jordmonen lönar ej mycket; med fiskfånget är ej mycket heller att skryta; bönderne måste derföre genom handel försöka förtjena sig något mera. I det afseendet är vintern den egenteliga årstiden: då göra de vidsträckta resor åt flere håll både ryska och svenska (finska) sidan. Denna deras Verkehr utomhem är väl ock hufvudorsaken dertill, att dialekten hos dem redan är ytterst kor-

Sid. 145.

rumperad genom en större inblandning af både ryska och finska ord och vändningar. Min egentliga värd en färdig rysse inblandade – ock väl af fåfänga – i sitt tal till hälften ryska; i den andra gården deremot talte man mera finskt, isynnerhet då man erfor, att jag var född finne och äfven bekant med de Ilom. herrarne, för hvilka min blifvande beledsagare sjelf tycktes hysa mycken affektion. – Byn har 36 själar i 8 gårdar. Här sås vinterråg, hafra och korn. Hampa och lin idkas äfven. Önskligt vore att de här på orten började odla mer potatoes än de göra. Då frosten på hösten gör deras lilla skörd om intet, så skulle de af potatoesodlingen hafva en stor hjälp, så mycket mer som den sandiga jordmonen tyckes böra vara just passande för denna slags kultur. Jagten är mera indrägtig och utgör en betydlig handelsgren. De erhålla derigenom hvarjehanda pelsverk, h^a de på sina resor föryttra. Äfven renar fångas här i myckenhet. Om hösten äro skinnen bäst och de få för sådana 4 à 5 Rubel huden, om vintern fångade säljas billigare till 2 à 3 Rubel. – Såsom språket i allmänhet redan här förlorat sin egendomlighet och förlorar den alltmer, så hafva de ock för öfrigt litet eller intet volktümliches. Att dräkten i allmänhet i hela denna sträcka af Karelen är rysk bör ej förundra; men besynnerligare är det, att de icke mera hafva egna sånger, ingen kandele; det ena såsom det andra känna de blott såsom en deras grannars egendom i vester, [i marginalen: Icke ens eget ord för sjunga h^t efter ryskan heter poajata ell. pajattaa, och visa, sång paju.] Sjelfve sjunga de ryska visor ofta högst rådbåkade och utan att sjelfva förstå, hvad de sjunga, såsom fallet är ishet med qvinnorna i de aflägsnare dalarne. Eller skulle dessa i anseende till sin tidigare afhängighet af Ryssarne blifvit hämmade i sin utbildning och icke ens någonsin kommit så långt, att det poetiska sinnet fritt och sjelfständigt utvecklats sig?

D. 4. Kaffee – ingen betalning blott godtyckliga drickspengar åt barnen, bjudning äfven framdeles – Jag begaf mig kl. ½ till 9 med min unge följeslagare. Resan hit intill var intet emot denna ritt. Det första hållet till Hattupää, den första byn af Ilomantziska socken sades om sommaren utgöra till 40 verst och består af kärr vid kärr, deremellan liksom oaser, backar beväxta med ljung och mossa samt höga furor ofta ganska tät. Den omständligare beskrifningen vore för vidlöftig och torde väl ej heller behövas, då minnet af denna färd för sin egenhet utan allt tvifvel måste blifva

Sid. 146.

varaktigare. – Flera höga berg äro ishet mot fordna gränsen sås[om] Kasakkavaara, Pontikkavaara. Vid Lojanvaara äfven ett brant och stenigt berg flyter Koidajoki, öfver hⁿ vi måste rida på två ställen midt igenom bäcken. Till Hattupää kommo vi först kl. 4 och blefvo der öfver natten. Den ligger på en ansenlig höjd, består af omkring 20 gårdar, alla af Greker. – Om qvällen då värdsfolket först kom hem, min följeslagares nära anförvandter undfägnades vi med kaffee och thee samt aftonvard tillsammans med husfolket. Ännu här fann jag i det närmaste samma språk och samma seder, som på den gamla ryska sidan. Bordet betäcktes med en duk: emellan de främmande lägges derjemte en lång smal handduk med ändarne i bådas famn, att torka händerna uppå. Qvinnorna besörja om maten; men äta ej med karlarne, utan särskildt vid ett annat bord. – Här såg jag dem före maten tvätta och torka sina händer, icke allenast före måltiden: i allmänhet korsar man sig framför obrasen, utan ock före rätterna dock med mindre omständlighet. Först gafs en köttsoffa,

men köttet kom särskildt på ett annat fat, såsom en ny rätt. För den främmande sättes äfven gaffel, i fall sådan eller sådana finnes: i annat fall måste han, som husets egna karlar hjälpa sig med alla de 5. Sedan värden med en knif sönderskurit köttet i fatet i små bitar, griper hvar och en med fingrarna det ena stycket efter det andra och förtär det. Äfven smöret äta de med sked. Dock är det mer för den främmandes än för egen gom der. Derefter kom sur mjölk (творогъ) – Här är bonden mer fåtalig och intill zurückgezogen, dock utan tvärhet. – I afs. å språket är anmärkningsvärdt bruket af ka nästan framför hvarje ny sats. Redan i Lobosalma hörde jag det, dock ej så allmänt. ч ishet midt i orden (katscho, itsche); и alls intet mer i början men i dess ställe ock midt i orden, såsom allm. i karelskan opaschtaa. Mi i st. för midä (det vanl.) vet jag mig ej hafva hört annorstädes än i Olonetz och läst i Tverskan Randa för страна (nejd) var mig ock blott ifr. det karelska Evang. erinnerlich, Ollah och andra dylika former nyttjas här och redan i Lobos. i den eg. finskan mera neutralt, men också såsom 3^{die} pers. plur. t.ex. ket (i sing, alltid ken) ollah t.ex. om oss. Eget är ock äfven ännu här såsom förut längre fram maissan för maistan. Så muissan fr. muistan, sussii, ossin, juossa, nossin [i marginalen: Kahet airot ollah venehessä, Kindahat kaottih. Uschkali, Rahvas ollah. allm.]

Sid. 147.

pissin l. pistän, pistin. Matka, matassa, matalla har jag ej heller någonstades förr hört såsom finskt lika litet som ett verbum deraf [i marginalen: förekommer ej heller hos Fin. i Ilom.] matata, längre fram alltid matada, impf, matkain, 3 p. matkai. – Sedan vi druckit kaffee, begåfvo vi oss ut redan så tidigt, att vi

D. 5. redan hade ridit 4 verst, då solen uppgick. – Här var åtminstone en ordentligare rid- och gångstig och ehuru jag äfven här räknade på 30 verst 15 kärr och 8 små träsk, så var detta dock intet mot det förra hållet; i det kärren här voro obetydligare och dessutom vägen öfver dem försedd med Knüppelbrücken. Det mesta består af sandhed med glesare furor samt ljung och mossa utan några märkliga backar. Ifrån en enstaka koja Särkä invid Kelismä å rodde man oss något öfver en verst längs dens. (fl.: Koitaajoki), hvarest vi gingo till byn Megri, blefvo der budne att deltaga i frukosten. Jag antog så mycket mer bjudningen, som jag var nyfiken, att se deras helgdagsmat. Bordskanten var rundtomkring fullt af små grynpiroger af aflång figur i st. för bröd. Först gafs fisksoppa, som åts med de der pirogera, sedan kom den färska fisken särskildt dermed förfors på samma sätt, som i går aftons i Hattupää med köttet. Jag hade ej lust att deltaga, ehuru fisken ändock lät äta sig litet anständigare. Min följeslagare tycktes inse mina skäl samt begärte mjölk; man hämtade den på vanligt sätt beredd. Men dessutom hämtade man ännu en rätt, som vid första anblicken liknade pannkakor, ehuru blott af simpelt mjöl. – Vårdinnan, som bragte dem emellan sina händer, lade ett par af dem framför hvar och en. Derjemte bragtes en liten skål med grädda, uti hvilken jag såg, att man doppade det stycke, som man efterhand afref, innan man förde det till munnen. Af nyfikenhet ville jag försöka detsamma; men jag måtte ej rätt förstått att hopveckla det afrifna stycket ty den emellan de tunna skifvorna inneslutna lösa massan af gryn flöt ut öfver fingrarna, innan jag hann framföra mitt stycke till skålen att der inkläda det i ett nytt fluidum.

Också förekom det mig tämligen äkligt att uti en liten skål hafva sådant finger consortium med så många andra, hvarföre jag emedlertid höll mig till mjölken. Här syntes man icke ens veta af

Sid. 148.

någon gaffel. Språket i denna by af några och 10 gårdar, äfven alla Greker, var redan mera likt Finskan och i st. för det alldeles allmänna itsche hörde man till och med de öfrige Ilomantzer ite, seihtemän, kahtelomah &c – Min beledsagare lejde en roddare till och så kommo vi öfver Megrijärvi, den Ilomantziska ån, Kätkjärvi eg. utvidgning af ån samt en fjärd af den Ilomantziska sjön till Kyrkostranden kl. 3. Då Häradsh. [Henrik Johan] Hjerppe⁵⁵³ till hⁿ jag äfven ifrån Ithis var adresserad, ej var hem, så måste jag mitt karelska skägg oakadt söka mig qvarter hos den nu tjenstförrättande pastorn, en gammal Gymnasii och Akademie-kamrat.

d. 6. Studerade Finlands Allm. Tidn. från min frånvarselsetid och tillbragte sedan hela den öfriga dagen med att ordna dessa mina anteckningar. Alla de följ. [dagarna] sysselsatt med annotationer utur och efter befintliga papper om församlingen.

d. 8. besåg jag Kyrkorna, den på alla prydnader tomma Lutherska, och den på något afstånd derifrån belägna i sådant afseende rikare Grekiska äfvensom jag vid samma tillfälle besökte den Grekiska presten och

d. 9. förnyade besöket för att af honom erhålla upplysningar äfven om hans församling. – De blefvo dock i anseende till angifven brist på alla äldre böcker och papper ytterst magra. – E.m. besök med Adj. Wexell hos Bef[allnings] m[an] Nygren.⁵⁵⁴ -

[i marginalen:] Vid första gästgifveriet ifrån kyrkan åt Maukola skall finnas uti ett kärr en bro ifr. de la Gardies tid. – En udde i Muorajärwi genom gräfan till en högd af circa 50 famnar. – Pontuksen kaivando – på sjöväg ifr. Sawetonwaara åt Ondroiwaara. Han skall då tagit vägen åt Repola. Vid Mändysilda em. Konnunniemi och Kinnarniemi under Carl XII.s krig ett Ryskt strövarspartie af 300 man blifvit tillintetgjordt af konungen under en viss Rätys anförande.

d. 10. på f.m. ännu hos Mamss. Hjerppe. Trakterad med ett glas vin. – På e.m. bröt jag upp vidare. – Jag lät ro mig öfver Ilomantsinjärvi $\frac{3}{4}$ Svenska mil till det midtemot liggande Jeluniemi, hvarifr. jag än vidare ville fortsätta resan på landsvägen åt Taipale. Redan der fick jag åter försöka att rida,

⁵⁵³ Kronofogde i Karelens övre härad

⁵⁵⁴ Sjögrens studiekamrat 1816–1817 vid Akademin i Åbo.

då kärran, som fanns i den ena gården, var utlånt. Lyckligtvis var det ej mer än 9 vanhaa (de ä. ryska) virstaa, efter h^a man här i allm. räknar. Vägen består af sandmo med ljung och småskog. 9 verst ifrån stranden passerar man Songajat, en ansenlig by, hvarest hälften ungefär Greker. Dervid är till 7 Songajjärvi, den största insjö på hela detta håll. På de öfriga 4 versterna har man än äfven till vänster Salmilammi (hvarvid en qvarn tillhörig en Grek) och den än mindre Olgilammi, alla med moriga stränder. Genom små bäckar äga de kommunikation med hvarandra och flyta så vidt man egl. hela vägen far uppföre, in i Songajaj. hvarifrån de falla ned åt Kovero. – Hästen var

Sid. 149.

på skogen, då jag ankom till Lylyvaara, och kunde ej finnas förrän sent om aftonen, då jag redan tagit mitt parti och lagt mig till hvila. Jag hade emedlertid underhållit mig med den stilla, men välvilliga och beskedliga värden i huset för att ishet göra mig bekant med den här öfliga dialekten, som så mycket mer syntes mig här förtjena uppmärksamhet, som jag äfven i annat såg spår till inflytelse af Ryssars (Grekers) inflytelse till och med i språk t.ex. teräväh fort. [i marginalen: Eljest såsom i Ingerman. och Wib. län wälleelle.] Den Ilomantziska dialektens egenheter bestå då förnämligast (jfr. förut) uti en stark predilektion för bokstaven k, h^a de vidfoga ishet af mångfaldiga ord: ej saak, ej olek, Mäk förk. i st. för mänek, tulek imper. vej tiehesek, sytytä pärek, tänä vuonnak. – Uppslukande af d. jouattaa, tauit, juua, syvä 1. syvvvä, lyvvvään ihteä. Anal. med det sista vihta för vitta (vitsa). – eller med ett t. Ruotti, ruotin. [i marginalen: säaan. – parta kieltää itkemästä – jällehen l. jälleh.] Vokalen aa uttänjd: muaate, muaaten – minä, sinä, i allm. fullare former: toisella viikolla (viikko äfven här långa. Öfverhufvud mycken likhet med den rysk-karelska dialekten). Otra, kakra höra till egenheterna, förkärlek för slutfall med oo för ae och ee: osoo, juoksoo &c. – iää för ää t.ex. tiäällä. Ej olla om flera: ytterst sällan med andra verber, snarare med sing. t.ex. kolme, neljä versoo hukat söi.

D. 11. Kl. ½ till 5 reste jag vidare mest uppå sandmo med småvext skog. – Kovera puro ett litet bäck flyter ifr. Ö åt V. – Deremot falla de följande små bäckarne i motsatt riktning t.ex. Sikapuro in i den 5 verst (circa) långa, men smala (några holmar) Tokvajjärvi, invid h^a en by af s. namn och par gårdar. Också der synes den högra stranden vara morastig och betäckt med jemn större barrskog; åt venster deremot ser man öfverallt vid synkretsen spitsar af en hel kedja med höjder. Vid ändan af Tokvaj. ett helt litet träsk Mustalammi. Man far uppför en något ojemn här och der stenig mark. De sista verstarna bestå af idel höga sandbackar, fulla med stora stenstycken. – Uti en dæld emellan den ännu Latvapuro. Innan jag hann den 20 verst långa stationen till Kuismavaara började det redan smått regna. – Ifr. K. for jag ensam (ingen skjutskarl kunde medfås) hela vägen mest utför en sandmo, mest med glesa furor, emellan sandbackarna kärr, äfvensom en litet större insjö, små bäckar ifr. V. till Ö. – Mot slutet har man att passera en hög på ränderna äfven med tät löfskog bevuxen ås till Taipale. – 17 ½ verst. – Middag och Caffee på prästegården kom mig väl till pass, då jag idag ännu ingenting hade åtnjutit. – En vacker, stor och ljus kyrka, har i alla afseenden företrädet framför sjelfva moderkyrkan. För 8 år hitflyttad ifrån det 2 Sv. mil härifrån längre

belägna Eno. – Vägen vid ett sund Niskavesi. Derifrån vägen äfven märkvärdig ifr. sista Kampagnen.

Sid. 150.

7½ verst ganska backig öfver en stenig ljunghed med enskildta berg. – Kaldimosjön 2 verst (circa) lång men smal är innesluten afhöga berg med åsar. – Jag hade i Kaldimo förgäfvets väntat på regnets upphörande. – Det utbröt med dubbel häftighet under vägen till Eno (12 ½ verst) – Dit har man stora backar med basis af hälleberg, att sluta af de här och der framstående skifvorna. – Backarne äro merendels kala; men i dällderna ser man löfskogar och någon gräsväxt. Invid Eno sjön, lång och smal såsom de flesta med sträckningen åt nord har man ishet flera och steniga backar och än mer stenig mark, äfven 2 små träsk till V. om vägen. – 10 verst ifr. Eno ligger Heräjoki Kopparbruk, anlagdt af en Handlande Svetkoff ifr. Peterb. men också blott anlagdt såvida allt stannat vid den alltför yppiga inledningen och af bristande tillgångar det eg. verket sedan ej mer kunnat fortsättas. – Circa 1 verst ifr. gästgifveriet på vägen åt Pielis sätter man öfver på färja vid Ahveninen, (hvarest Pielinen genom ett smalt stridt sund faller in i Akkavesi) på en stenig landtunga emellan båda vattnen – Interessant läge – Längs den kommer man öfver en ö af par verst med fullkomlig bor – på främre ändan framstående hållar. i massa med stora stenar. Sedan man uppå en lång bro [i marginalen: öfver Pilpain ?] åter kommit ifr. ön, följer man längs Pielinen på en lerig grund till gästgifveriet i Haapalax (7½ verst ifr. det förra), såsom de flesta på hela denna väg blott en enstaka gård. Ehuru jag hitkom redan kl. 6 måste jag blifva kvar öfver natten, då inga hästar åter kunde finnas. I anseende till det allt jemnt fortfarande hållande regnet hade jag visserligen ej heller stor lust att resa längre, då jag redan blifvit igenomvåt. – Om natten redan i förra kvarteret i anseende till värmen och det inom ett mindre rum sammanpackade antalet af människor varit mig högst oangenäm, så var här hettan med sämre omständigheter, ehuru i en stor stuga, alldeles odräglig, och jag var högeligen glad att ändteligen kl. ½ till 4

D. 12. om ock uti än fuktiga kläder befinna mig i kärran att komma vidare. – Lokalen härifrån högst ojemn. Höga och ytterst steniga backar, bevuxna glesare med träd, men så mycket ymnigare på ljung och mossar. – Em. backarna skärt med flere små träsk ibland hvilka förtjenar anmärkas Tettilammi af circa 2 versts längd emellan hⁿ och kärr landsvägen slingrar sig fram på de smala sandåsarne, hvilka merändels äfven

Sid. 151.

bilda sjelfva stranden och der man med ringa möda samlat de ymniga stenarne liksom till en infattning på ömse sidorna om sjelfva vägen. – Längre fram når man äfven till höger den större Kelävjärvi, som genom en strid fors (hvarvid äfven en qvarn) [i marginalen: Der Pielis-böndernas motstånd. – Hället heter Wornankoski.] genombryter den mindre åsen, på hⁿ man något stycke följt densamma och foten af en mycket hög backe ifrån h^{ns} spets man ser densamma till venster

inpressad mellan höga åsar blott såsom en följe vägen i nordlig riktning allt intill Kelvä gästgifveri, åter en enstaka gård, invid hⁿ den uppå en slätare yta något litet fått utbreda sig och åtminstone åter antager utseendet af en insjö. På hela den 15 verst långa stationen ifr. det enstaka Haapalax till det enstaka Kelvä ser man ingen boning och blott då och då någon enskildt sved, der sädesstrån raga fram em. stenrösen. – Invid Käläväs leriga stränder der man äfven ser några par åkerfelt stiger man uppför en kal och stenig ås. På dens. öppnar sig utsigten åt det stora Pielis-vattnet, som med många och smärre holmar med smala sund och landtuddar, bugter och vikar begränsar horisonten åt V. Långt till höger skjuter en ansenlig fjärd. – Medelst en liten bäck gjuter sig den genom sitt af leriga grunden gråa och grumliga vatten afstreckande Kälävä [i marginalen: en mil ifr. det trånga passet. Vid bäcken 2 qvarnar och en stamp Jauhiainen. Derifrån ryska retiraden.] såsom sjelft en bäck uti den samma. – Man far nu nedför till sjelfva Pielis, invid hⁿ vägen sedan går, tills man på en lång brygga öfver ett smalt sund passerar densamma till Wuonislax gästgifveri. Hela stationen 4 ½ Sv. fjerdedelar. Puoli viiettä neljännestä, en förfinskning af det Sv. fjerndel, som jag aldrig hittills hört. [i marginalen: nyttjas ock redan i Eno.] – Man kunde märka på mångt och mycket, att man ifr. det russicerade Ilomants kommit till en annan socken. [i marginalen: Sockenrån redan em. Haap. och N.] Den sista stationen af 1 ½ Sv. mil har enskilda höga hälleberg, men föröfrigt steniga marker och öfverhufvud en lokal af samma beskaffenhet, som förut. Äfven här har man litet mer enstaka gårdar, men litet mer åkrar än vanligt vid vägen och en litet större bäck: Siikajoki, [i marginalen: emedan der fångas mycket sik, dernäst än mindre Lötöjoki Martikaisenlammi.] Sist kommer man längs Pitkälax till Märäjänlax gästgif. på en holme vid fällningen af Pitkälax med Männinselkä, och man således icke ens med häst och ekipage kan komma. Der sade man mig, att C. Stenius en gammal Akad. kamrat förmodligen med det första skulle inträffa hos sin broder Krono-Befallningsmannen på det härifrån något öfver ¼ Sv. mil belägna Sarkkila herrgård. Jag tog då mitt parti, att låta ro mig dit så mycket häldre, som derifrån ej är långt till kyrkan, dit jag sjövägen öfver S. hade mycket kortare än landsvägen rundtomkring den djupa viken af Pielis. Värden var icke sjelf

Sid. 152.

hem, men hans fru emottog mig ganska artigt och böd mig stanna qvar tills den följande, då jag tillsammans med honom kunde göra resan till Nurmis, dit äfven dess broder vore rest på en förrättning och först Tisdagen eller Onsdagen återförväntades. Bfm. kom hem mot aftonen, sedan han af den efter mig ankomne domaren hört att jag rest hit. – Brorskål med honom. -

D. 13. Vi kommo oss ut först efter middagen, men nödgades dock i Liexa by (Kyrkobyn) vänta par timmar på häst. Kyrkobyn har sitt namn af Liexa å, som dervid flyter ut i Männins. och till höger omflyter en udde, som kallas Kaupunginniemi af orsak, att Brahestad? före flyttningen till dess närvarande ställe legat härstädes. [i marginalen: Midt emot denna udde på fasta landet åt Sarkkila på en udde den enda Grekiska gård i hela Pielis församl.] På nordligaste ändan af udden (eller rättare ön, ty L.å sänder till höger nära färjestället en annan mindre gren) ligger Pielis kyrka, redan äldre, mera mörk liten och oansenlig. Ån vid öfverfarten 60 famnar och bråddjup. Säges innehålla ända till 9 famnar, sål. mer än sjelfva Män.s fjärden, hvare den flyter och som på de djupaste ställen

blott skall hafva 5 å 6 famnar, ehuru den föröfrigt äfven har hälleberg till stränder och nästan öfverallt är omgifven af sådana ansenligen. Sjön innehåller äfven jernmalm, såsom sjelfva vattnets färg bevisar. Nyligen anlagdt jernbruk circa ½ mil ifr. kyrkan.

Uppå vägen åt Nurmis har man först närmast ån kärr och granskog, sedan backar med löfskog och mindre stenar, men goda betesmarker på en landtrygg, till höger om hⁿ äfven kärr, samt till vänster en låg dæld öfver hⁿ, jemte en annan än mellanliggande mindre höjd man på något afstånd kan se början eller rättare mynningen af den smala och långa Wiegjärvi. Den andra stat. ifrån Koriseva till Murtovaara, består såsom den första af 1 ¼ Sv. Mil. På hela de 2 ½ milen äro ock gästgiverier nästan de enda enstaka gårdar, som ligga invid sjelfva vägen. Steniga ishet klippor men beklädda med vackra löfskogar, så framt man ej svedjat bort dem, hvilket här mycket synes vara brukligt, visserligen icke ofta till bästa, då derigenom icke allenast skogen förödes äfven det långt nyttigare kärrbruket försummas, hvarigenom äfven de ännu så ofta skadliga nattfrosterne skulle naturligtvis aftaga, 3 små träsk, hvaribland Ruoholammi den ansenligaste. – Till V. ser man allt Viegisjö ifr. Murto. Far man nedföre och öfver Ruosmäjoki till Wiegi slätten, hvarest god åkerjord vore om det ej invid Wiegi ån (som på den andra sidan sjön begränsar samma slätt) liggande stora flacka kärret förstörde kulturen. – Sedan mest sandmo men bevuxen med träd. – [i marginalen: Kallas Egyptin suo – Uppå den nuvarande åkern skall fordom en rysk kyrka stått, äfvensom der funnit spår till en gata med hus på båda sidor, en rysk slobod.]

Sid. 153.

Ifrån Jännevaara gästgifveri (en enstaka gård 1 ¼ mil ifr. det förra), som ligger på en hög backe, ser man på långt afstånd Pielinen. – Derifrån kommer man nedför en stenig med löfskog bevuxen backe på en sandmo med glesa furor och invid kärr med flera små träsk, hvarifrån äfven par puror flyta åt Pielinen. På slutet af stationen har man den ¼ mil långa men smala Pyssylammi med sträckningen åt NO. På högra stranden och parallelt med densamma framstryker en tämligen kal hög bergskedja, som äfven sänder en annan likaledes parallel mindre och lägre kedja invid sjelfva stranden, ½ mil. – Vi blefvo på det enstaka Lipinlax öfver natten och reste derifrån kl. 6,

d. 14. om morgonen vidare. Sedan man farit uppföre flera backar med framskjutande hållar men skogbevuxen, har man mest en jemn sandmo med tallskog, passerar mot slutet öfver en brygga ett sund, som förbinder en djup vik Lautiainen och en annan mindre vik af Pielinen, vid ändan af hⁿ Nurmis kyrka ligger. – Då det hette, att kapellanen Lagus för det närvarande väntades till det började tinget, så blef jag äfven kvar vid kyrkan. Han kom ändtligen på e.m. och lofvade följ. morgon kl. 6 återkomma, för att i kyrkan visa mig Archivet.

D. 15. Han kom först kl. 10. Då min otålighet redan stigit ganska högt, och han dessutom i går låtit uttryck undfalla sig som gaf äfven detta sken af gäckeri, så aflopp det ej utan ordvexling, hvarefter vi dock skenbarligen åter äfven å hans sida skiljdes såsom vänner och jag rekom. mig till min

återkomst i vinter, då handlingars genomseende nu skulle fordrat en vida längre tid, än jag af flera omständigheter för det närvarande kunde använda. – Jag reste straxt derpå i sällskap med Stenierna och med en förafskedad Inktasp. Laiman till Pielis prästegård, hvarest vi blefvo kvar öfver natten och -

D. 16. läto oss ro öfver till Sarkkila. Lemnades mitt revisionsverk härstädes till en annan gång, då jag i alla fall föresatt mig att ifrån Repola öfverkomma. Badat om aftonen. I anseende till ett starkt regn kunde det ej blifva någon afresa

D. 17 förrän på e.m. Den tjenstaktige och gästfrie värden följde oss (sin bror och mig) till Näräjänlax, hvarifrån vi sedan under ganska vackert väder med Stenii egen häst fortsatte resan; men hunno ej längre än till Kelvä, hvarifrån hästen om morgonen rymt

D. 18 så att vi måste med skjuts fortsätta resan och sedan ännu vid sökandet förlora mycken tid. – Vägen densamma som förut

Sid. 154.

adlad genom min följeslagares berättelse om sista kriget. Ifrån passet vid Jauhiainen ser man midt emot på andra sidan om den här intill stötande fjärden af Pielinen Koli backen, den högsta på orten och som skall utmärka sig genom en djup skrifva i berget, hvarifrån ½ timma en stens nedfart, si fabula vera – Några anmärkningar om Pielis och Nurmis. – Redan ifrån Klinschogora hade jag sett bland några få längre män öfverhufvud blott medelmåttiga – och Pielis och Nurmis höjer sig ej invånarnes växt öfver medelmåttan, äfvensom de öfverhufvud äro mer fula än vackra. – Något mera lif och rörlighet än hos Ilom. i Pielisbonden och kanske än mer i Nurmisbondens lynne. De anse sig ej heller mer för karelare. Också språket är mycket skiljdt och skall närma sig Österbottniska särdeles i Nurmis. Slutvokall. falla på oo. äfvensom uaa, men icke hörer man mer det i Ilom. så till k. högst sällan ka och alls intet kakra, kakla, nielka, utan kaura kaula, neula – Nurmisborne skola äfven redan vara mer industriösa – I språk, men ännu mer i seder trodde jag mig märka mycken inflytelse ifr. svenskan. Att ej tala om inredningen uti deras hus, hvarest man här på många ställen ser sängar, ordentliga ugnar, hör man flera ifr. svenskan lånta benämningar, äfven i de öfriga till Svenskar angränsande delar af Finland, öfliga. Klädesdräkten ej så brokig: karlarne gå mest i korta jackor af grått vadmal och pöxyr af samma slag eller hvitt groft lärft samt hatt på hufvudet. Qvinnorna, de gifta, bära en svart bindmössa, men utan stycke och älska äfven i sin klädnad mörkare färger. Allmogen skall vara mycket boksynt och en tredjedel kunna skrifva. De uppsätta sjelfva lysningar, förklaringar till landshöfdingsembetet i processer, bouppteckningar ^{h^a} af öfverheten skola gillas. Dock skall ännu äfven mycken vidskepelse herrska. – Jag vet ej om jag skall tillskrifva pielisboernes nyfikenhet den omständigheten, att de på sin landsväg så sällan hafva resande, utom tingstider. Ofta 1 enda på 1 à 2 månader, eller deras större liflighet. Öfverallt ville man veta, hvad värdighet jag hade och hvarföre jag reste. Något annat, som föreföll mig rätt

besynnerligt, skall som jag sedan hört, vara ett verkligt bruk och i den första frågan merändels mitä kuuluu? hvarpå bruket fordrar, att man skall svara rauhaa rätt anmärkningsvärdt. [i marginalen: Är i hela Karelen äfven ännu i Sordavala. – ock i andra delar af Finland allm. ej så strängt följd.]

Sid. 155.

Folkkaraktären öfverhufvud mer sedlig och god i hela Karelen. – Kanske passar det här att nämna, det Österbottn. ej behedrat en afrättad med det vanliga vainaja utan paskainen (Matti t.ex.) – Allmän säkerhet. Man hör aldrig till plundring och rof, sällan tjufnad. – En orsak, som väl befrämjar sedligheten hos Karelarne, är, att de bo så spridda ifrån hvarandra – snygga pört, [i marginalen: här pirtti, men ock tupa.] ehuru de ej så ofta tvätta sig sjelfva, som ryska karelarne. Deremot oaktadt bristen på gafflar större snygghet i mat, borden säs. i öfriga Finl. aflånga med en lång laatetta framföre. Matkärnen, skålar och skedar i hela öfre Karelen ryska. Dem skola de köpa af sina östliga grannar, h^a åter hämta dem ifrån Sumskoi – rätt nätta och prydliga.

Vi togo nära Taipale af åt höger på vägen åt Libelitz, utan att passera Niskavesi. Jag fick då ej heller tillfälle att bese i Nesterinsaari ¼ mil ifr. Taipale hos en bonde mynt, som han skall funnit vid plöjningen i jorden, en stor mängd 200–300. De några stycken deraf, som jag hos Mol. såg, voro helt små och ovansk. Князь Иванъ Васильевичъ. – Nära till en gård midtemot Taipale kommer man ifrån de steniga backorna ned i en med löfskog bevuxen däld, hvarigenom Kuisajoki flyter ned i Pielis elf. Sedan har man åter flere backar, hvilka parallelt nära hvarandra hafva sin sträckning ifr. N. åt Pielis elf i S. Deremellan ock på dem ypperligt mullbete. Dock redan före gränsen till Libelitz förändras hela scenen. Vid ett litet flackt berg träder en slät sandmo med dels högst liten dels ingen löfskog utan blott tallar och furor. De enda afbrot små kärr och några små bäckar Kalatoin ifrån en förut fisklös liten insjö och Okapuro. – Sist far man åter genom en liten löfskog något uppföre till Jakokoski eller Waskuvaara, 2 mil ifr. Waldimo. Då det redan hotade att blifva mörkt, måste vi blifva der öfver natten. Uti pörtet för främmandes räkning funnos här åtminstone 2 sängar. Också sluppo vi att plägas af hettan, ty här hade man alldeles icke eldat, då värdsfolket sjelfva ej bodde der. –

[i marginalen: Bordet mindre likt de Ilom. mer efter rysk-karelska formen, med en fyrkantig låda inunder. Äfven dess ställe i rummet här, W. likt ifr. Pielis och likt Rysk-Karel.]

d. 19. Ifrån Aakuvaara, som man åtminstone kan kalla till by, kommo vi ned till en däld med löf och barrskog om hvartannat. Genom densamma flyter Pyyttiä och Pitkänlamminpuro, hⁿ ifr. kärr af samma namn nedflyta i Pieliself. Åter en sandmo mest med tallar och furor – sänker sig ifrån sjön Höytiäinen till höger emot Pieliself, invid h[vilke]n man far (och som här är ganska smal) till Kylmäoja, hvarest man lemnar Pieliself till vänster och stiger uppför några backar, har sedan en [i marginalen: 4 ½ å 5 mil lång och på bredaste stället å 2 ½ mil.]

fortsättning af samma stora sandmo Jaamankangas kallad, som endast bakom Ontola gästgif. 2 mil ifr. Jukokoski afbryter af ett litet träsk och slutlig, till vänster tvärt och helt sluter sig mot ett kärr, som utgör stranden af Pyhäselkä, en afdelning af Orihvesi. Man måste kringräna samma kärr, genom hⁿ äfven Kuoringa träsk genom en liten bäck faller i Pyhäselkä, för att hamna till det derinvid belägna Mattisenlax by med flera åkrar på morastig grund, lemnande Jyskysuo till vänster, på en tufvig eller stenbunden och med småväxt löfskog bevuxen slätt, der ögat i hela omkretsen ej varseblir någon förändring. Blott till höger på sidan och något efter sig ser man en betydlig waara. (sandbacka) stå isolerad på den stora mon. Den lägre platån, på hⁿ man reser, erbjuder ofta anblicken af åkerländer och sträcker sig snart åter ned mot Riihilammi. som står i kommunikation med Orihvesi. Efter en liten Wolok följer Libelits kyrka (1 $\frac{3}{4}$ mil ifr. förra gästg.) med ganska vackert läge på en liten landbrygga emellan 2 vattendrag. [i marginalen: Till höger ett litet träsk Wainonlammi, dit efter traditionen efter någon krigsaffär i äldre tider skola blifvit vräkta. Genom en smal och så korrt bäck i Kommnick att der blott är rum för en brygga -] Vi foro ännu omkring den smala långa viken till vänster $\frac{1}{2}$ mil till Simananniemi herrgård, som har ett vackert läge invid samma vik, egenteligen på en överst Korjus sund (så kalladt efter en Grek Grigorius, som fordom bott der). Då folket vid vår förbifart just kom ifr. kyrkan och på Simananniemi tinget nyligen

d. 20 var börjadt, hade jag nu och den följande ett önskligt tillfälle att observera Libelitz bonden i massa. – Äfven han är öfverhufvud blott af medelmåttig växt, könet nästan än fulare. Fordom skola både karlar och qvinnor burit långa rockar af hvitt vadmal, såsom man än ser Ingermanl. bruk. Nu äro de utbytta af karlen mot en lång ell. korrt jacka af grått vadmal, några gå äfven i blåa kläder med blanka knappar.

[i marginalen: Karlarne nyttja här utom hattar äfven mössor, h^a hafva mycken likhet af poikalakit i nedre delar af Finland. Äfven af blått kläde med nästan för långt lif Renqvistarnes härvaru skola aflagt mycket. Stundom äfven ogifta bindmössor. I blott duk bli äfven brudar vigda.]

Qvinfolk liknar i kläde dräkten ock öfre Karelens blott med litet mera luxe. De hafva neml. merandels tröjor af randigt bomullstyg, hvaraf ofta hela klädningen består. Till bindmössan hafva de gifta hustrurna i helgdagarne äfven ett stycke, och deröfver ännu en vit duk ombunden, de ogifta blott en sådan. I sina seder skola de föröfrigt icke numera hafva något eget. Bröllopen vara ofta efter råd och lägenhet flera dagar. [i marginalen: NB. I Ilom. och här äfven Lutherska med skjortan öfver benkläd. – efter Ryskan. -] Dervid ätes och drickes tappert – Först läxiäiset i brudens hus. Slutet med huomentuoppi samt det unga paret be-

skänkande af gästerna. – Inga danser är öfliga. Karelarens i allmänhet buttrare, tröga väsen synes förhindrat införandet. Libelitsarn synes utgöra ett mellanslag af Pielis- och Ilomantsboen. Han synes i långsamhet och alfvarsamhet mera närma sig Ilomantsaren än Pielis- eller Nurmibonden. Hans språk synes vara en blandning af bägge men eljest äfven mer närma sig till Ilomantsarens, ehuru den här är vida renare. – Äfven har han sitt breda aa som slutfall i verba på oo men utom ka [i marginalen: ishet åt Kondiolax] [i marginalen: dock mera sällan oo, äfven aa. Äfven här allmänt d uppslukadt veen syyä, jouva. – Men peää ej piää. Ruotti ruohin. Flera ord, som anses för dialektegenheter, ryska: viesti, stanitza, mieru, tuumoo pittää. dock Ilomants mer t.ex. tokatint. Jumal avuks brukas och här allmänt. – Kolottaa, pintso, aprakka, aprakoita, pohatta. – En Käsämä bonde sade: ohra, pohatta ock i Sordavala.] hos några förkärlek för k i slutet af orden och i dess ställe böjelse för att lik Ingermanlänningen fördubbla medelkonsonanten t.ex. tydligt pittää. Här ite, mehtä, kuhtua, kakra oftare, men i dess ställe alltid naula, och mat kaula, neula. – Den Grekiske pastoren i församlingen hvilken på e.m. sjelf hitförde, sade mig, att dialekten äfven ibland hans Greker skall likna de öfriges. Dock sade man mig, att is[yinner]het de i Sotkamo by skola hafva några egenheter, hvartill hör mie, sie för minä, sinä. – Om natten orolig sömn och hufvudverk. Auskulterande vid de första undersökningarna på f.m. för familiarisera mig med dialekten. Ämnade e.m. afresa, men stannade qvar på värdens invitation. – Alla dessa dagar ett utomordentligt skönt väder. – i dag middagstiden i solen ända till 23–24 grader och ännu i afton 9. – Kapt. Kiljander här. - -NB. Midt emot öfver sundet kallas landet (ock en ö) Murhiniemi; det skola Svenskar och Finnar gemensamt under någon krigstid förföljt flygtande Ryssar och der nedgjort dem. – Lemningar af redouter på vägen till Taipale, ovisst ifr. hⁿ tid. – En grafsten ifrån 1660-talet skall fordom länge stått mot kyrkomuren; men sedan försvunnit, påstås att en bonde tagit den att dermed betäcka sin rienga. [?] -

D. 22 På e.m Sten. följde mig åter till Prästgården, hvarest jag qvarstodnade och sedan jag med prosten druckit ett glas ännu besökte kyrkan. Den har invändigt mot taket ofvanom predikstolen årtalet 1452 – [i marginalen: kyrkan är byggd först på slutet af samma Decennium. – En udde derinvid Kalmanniemi för begravningsplats. I urm. tider skall der varit en rysk kyrka.] – för sin ålder, är redan något skral, men isynnerhet numera ytterst liten för en så stor församling som Libel. nu är. Öfver kyrkans ålder såsom egen Socknek. visste man ej uppgifva något; men denna anteckning i skalmen af en finsk Carl XII bibel: Gud Thess Aldrahögstes namnen till loff priis och ähre hafver i (hvem? måste haf-

Sid. 158.

va – kanske? – stått lägre ned på samma skalm; men nedre hälften var nu med annat papper öfverklistrad) thänna Finska Biblin skänkt och förärratt till vårt Frijherreskaphs Kirkia och församling att förblifva. Datum Stockholm den 20 Augustij A^o 1664, bevisar att der då redan fanns Luthersk kyrka. – Under en gammal tafla på ena hörnet af väggen till predikstolen förest. en man (hvem?) med ena handen upplyft och med andra hållande i sin famn Lammet, hvarpå tyckes rida en engel med flygande fana står nederst (som gifvare eller målare?) Erich Er.son Kinnuin A^o 16##. Af

de två sista siffrorna ser man numera blott dragen 99; hvilket således kan hafva varit antingen 1682, 1688, 1689 eller 1692, 1698 ell. 1699. Märkvärdigare är en annan målning äfven genom sitt innehåll, föreställande troligen Frälsaren stående med ena handen upplyft och med den andra hållande en slags krona. Föröfrigt bär han mustascher, hvad som ishet gör denna målning märkvärdig en gloria omkring hufvudet (ungefär af denna gestalt (ritning), en attribut, som förräder Ryskt ursprung, så mycket mer som äfven inskriptionen synes nog rysk. Bägge taflorna tämligen groft kloddade på duk sakna all ram, hvilket bidragit till att nederst genom dam och brytning alldeles förstöra inscriptionerna Den sednast nämnda taflans inscription har bestått af 2 rader, kanske ock varit försedd med årtal; men af allt kunde med möda utletas endast: Kiöpman Herr Salomon Ernbergh med sin (kiära?) huusähra (En af de förra Arrendatorerna) (på ena raden) och af den andra: Susanna Christina **ahinen (kanske något finskt namn har antingen redan varit der eller hvad troligare är, är alldeles utplånadt. – Föröfrigt är kyrkan alldeles tom på alla prydnader, utom en midt på gången hängande ljuskrona af messing. Den är efter en finsk derå befintelig inskrift förfärdigad i Stockholm wonna 1773 Liberin Emä kirkon Jumalan nimen Cunniaksi ia kirkon caunistuxexi J.A. Kempilda. En likaledes på vägghörnet vid predikstolen fastslagen lampett af messing har gifvarens namn:

23. & 24. Sysselsatt med att ordna och igenomse alla papper, h^a vid samma tillfälle i en säck ifrån kyrkan nedsläpades till prästgården. – Deremellan ätit och druckit samt rökt rökel. – Hvarföre orolig sömn och en pol. – Ett främmande en gl. Nationist Barck (vid Wasa Hovrätt) af h^a jag i afse-

Sid. 159.

ende å min resa i Lappmarken erhöll goda råd. – I dag erhöll jag äfven ifrån den Grekiska Pastorn den af honom utlofvade uppsatsen om hans församling. – [i marginalen: i denna socken skola Grekerne af folkmängden göra ungf. 1/6) – Efter varma, lugna dagar i dag morgon något regn, föröfrigt något mulet hela dagen och aftonen. Omkr. kl. 6 åska, blix och åter regn vid 13 graders värma. -

D. 25. E.m. att bese Klockorna. Den större har denna inskrift: (med stora bokstäfver)

Liperin seurakunnan Karialassa

På andra sidan är språket emä kirkon kello, valettu Turusa

ifr Y 11.v.3. Paulus Biörkströmildä w. 1798.

Silloin oli

den mindre klockan deremot Zachris Cygnaeus Pispa Borgosa

har denna Henric Montin Provasti Liperisä.

Leonhard Aschan kirkowarti

inscription: Liberin Kirkon kellä

Pastor Pett. Bosseniuxen
aican valettu Stockholmisa
Johan Fahlstenilda wuonna
1753.

Ifr. Klockstapeln gick jag att bese den här i församl. uppståndna Asietiska Sectens bönehus, hvarest jag emedlertid ännu ej fann mer än några käringar, af h^a de fläste läste och ej synnerligen syntes gifva akt på den främmande, som betraktade deras bilder, hvaraf väggarne äro nästan fulle och, hvaribland några få finnas af något värde, äfven de mer föreställande något den Grekiska kyrkans helgon än någon allmänt christlig sken. Större delen eländiga och vidunderliga ryska suddenir. En hustru som var ledig, frågade mig hvarifr. jag vore, och på mitt svar ifr. Petersburg, om ingenting hördes om deras Magister (Kukkain). Jag sporde å min sida, hvem som förskaffat dem de Ryska bilderna och om deras Mag. förstode att förklara dem. – De förstodo dem icke, om han ej kanske för några enskildt förklarar dem. Föröfrigt hade de, såsom sjelfva bönehuset, blifvit anskaffade och uppreste på Magisterns anstiftan med böndernas medel. – Det skulle ju äfven finnas enskildta bönehus i Petersburg. – På min tillfrågan, om de ej besökte den allmänna Gudstjensten, då kyrkan dock vore så när, erhöill jag ett mera nekande svar och det karakteri-

Sid. 160.

stiska tillägget såsom förklaring: Onhan niillä tääll kirkot. Dock har jag efteråt hört, att de åtminstone nu äfven skola besöka den andra kyrkan; men der merändels sofva, sedan de med sin enskildta andakt tillbragt, större delen af söndagsnatten. – Då jag bortgick, mötte mig stora hopar, isynnerhet af qvinnfolk. – Jag gick dit åter efter qvällsvarden och fann då hela huset fullt af folk, karlar och qvinnor ömsom dock mer af de sednare, dels sittande på bänkarna dels stående emellan dem på gången. – Ifrån bordet i ändan uppsteg en bonde, en liten man, som tycktes leda alltsammans, kom emot mig, bod mig sin hand och ville igenom min följeslagare som han kände, persvadera oss att stiga fram och sitta, derjemte sade han några komplimenter åt honom, att det fägnade dem, att se en af deras lärostånd ibland sig. – Han hade försmått att kanske till mera distinktion kläda sig i en blå klädesjacka med blanka knappar. Föröfrigt kunde han ej alldeles redigt läsa innantill, då han uppläs några psalmer afsjungande ett kapitel ur bibelvers till och med gaf sig att göra tillämpningar af de upplästa ställen. Han syntes ej utan afsigt hafva valt Matth. 5. hvarest han satte särdeles eftertryck t.ex. på 10 och de följ. NB. 31 och 49. – En käring agerade klockare och följde i afseende på psalmens val och tiden för dess sjungande sina egna infall. – Föreståndaren hade ej heller något utmärkande hvarken i deklamation eller sång. – Efter bönen, som ock deltes i flera afdelningar genom mellansjungne verser, afsjüngos flera andeliga visor, allt efter det föll en eller annan in att börja den eller dem. – Föröfrigt syntes man akta uppå iakttagande af yttre ordning och skick. – Då j jag kl. ½ till 11 derifrån återvände, blef hopen ännu tillsammans.

26. Blef intet gjordt, emedan jag på f .m, först var i kyrkan och på e.m. fick det infallet, att öfver Kapell.bohlet göra en promenad till Simananniemi, dels för att än träffa St. dels för att återfå ett der förgätet bälte. Den promenaden var i det afs. icke fullkomligen efter önskan, att St. med en del af fruntimren emedlertid varit på prästgården och jag endast råkat de äldre i huset. -

Sid. 161.

NB. De allmännaste sädesslagen i socknen råg och korn, hafra intet äfven något bohvete, som kallas tattari. I anseende till lokalen skadar frosten här mera sällan. Linet dåligt, mer sås äfven hampa, som äfven här kallas lin. Oaktadt flera uppmuntringar har allmogen ännu föga lust för potatesodlingen: i dess ställe nytthjas här mycket rofvor. – höbruket vore bättre om de mer bekymrade sig derom och inhägnade sina ängar. – Socknens största längd 11, största bredd 7 à 8 mil. – Byarne äfven här mycket spridda, så att en enda bys gebit ofta är spridt på en hel mils omkrets. – De gångbaraste sjukdomar alla slags febrar, äfven vattensot, här kallas pöhö. I denna sommar skola kopporna borttryckt mycket barn. Man vaxinerar väl här årligen, men dels är ej alltid den ifrån Hush.sällsk. sända vaxinen verksam, dels betaga bönderne sjelfva densammas verkan derigenom att de föra sina barn i badstugor. På e.m. på kapellansbolet.

D. 29. Der träffade jag äfven C. Stenius ännu. – Föröfrigt alla dagar arbetat flitigt. – Till d. 1. Okt. pollution. – På e.m. visit hos Kapt. Nilsson i grannskapet. Af honom många vinkar för min återkomst till Pielis.

Oktober 1824.

D. 2. På vägen åt Lamminniemi promenad för att taga den så kallade Lapinlinna i ögnasigte. Den består af en knapt märkbar upphöjning, hvaraf man visst intet skulle kunna sluta vidare till något. Den tillägges dock Lapparne, ha förut skola bott i dessa tragter. – NB. Till Michaelis slagtas här ett får om natten. Det skall före dagningen vara förtärdt. Det samma sker ock Allhelgona tiden. – Redan f.m. var jag alldeles färdig med mina arbeten här; men kunde ej resolvera mig till afresa, utan lät öfvertala mig, att stanna qvar till Måndagen. – E.m. på besök hos Kamr. Floman, af hⁿ jag emedlertid äfven fick många supplementer till mina samlingar. – Såsom öfverallt härstädes, rökte jag äfven der och drack en kopp. Om aftonen badat.

D. 3. I kyrkan. För e.m. hade jag åtskilliga planer; men icke destomindre kom jag att stanna hem. Då jag erfor, att Sun. herrarne voro hos Kilts. gick jag dem om aftonen till mötes vid återfarten och afgjorde att Sir. skulle den följande på f.m. ankomma till prästgården och vi sedan följas åt Bräkylä.

D. 4 kl. ½ till 11 af reste jag ändtl. i sällskap med Sir. Landtm. Eneberg och Befm. Stenius till Ruokolax by 1 mil ifrån kyrkan. Vägen dit är mera jämn än backig, dock något stenig, med mindre skogväxt. – Hemmanet dit vi kommo och hvarest Sir. skulle hålla ägodelningsrätt, var väl bebodt och såg mera ut som herre- än bondegård. Öfverhufvud sade man mig, att denna bys ägor äfven bäst vore af alla i socken uppodlade. Det inre uti samma bondgård liknade det yttre. Såsom exempel på välmåga må jag anföra, att för 7 personer, som

Sid. 162.

vi sedan voro, en full omgång af vackra silfverskedar, världens egna – funnos att tillgå. – För mig bryggdes en liten bål. Jag blef dervid bror med de redan nämnde, men mädde om aftonen litet illa af kalaset. Först sent ankom C. Stenius.

D. 5. efter frukosten afreste jag, oaktadt världens persvasion att stanna åtminstone till middagen, vidare 1 mil täml. backig och än mera stenig väg mest med löfskog till Tudjunniemi, hvarifrån jag med båt roddes öfver den ¾ mil långa Jänisselkä till Bräkylä prestgård.

D. 6. var jag med Past. Kiljander till något öfver en half fjerndels mil ifrån hans närvarande bostad – det egenteliga bostället brann sista våren – belägna Kapel-kyrkan. Den är bygd 1794, af träd i kors, är ganska rymlig och ljus och ligger särdeles väl på ett berg, hvarifrån man öfverser en vidsträckt rymd och vid klart väder skall till och med kunna upptäcka Libelitz klockstapel. På 3 sidor har man vatten, på den förra en lång, men ganska smal vik af Jänisselkä, som på alla andra sidor omgifver densamma. Inga anteckningar funnos och således intet att göra, utom familje- och bynamnens anteckning, som jag till större delen redan i går verkställt och excerperingen af Tabellerna ifrån och med 1802 (dittills hade det allt blifvit infört i moderkyrkotabellerna) till 1820 (De sednaste hade vid branden äfvenledes gått förlorade). En viss student Hultin som ock i egenskap af fanjunkare tjent i Sverige, var efter mig ankommen och ärnade sig äfven till Kides, hvarföre vi slogo oss tillsamman. Dock hindrade regn vår afresa e.m. på att det först

d. 7 på f.m. kunde gå för sig, då vi fingo ett ganska härligt väder. Det första hållet 10 verst till Rasivaara består af med tall bevuxna sandbackar. I det hela är dock marken tämligen slät, betäckt med någon skog; men stenbunden. Till höger följer den ¾ Sv. mil långa Oravislahti vägen. – Äfven Bräkylä-bonden bor ganska snyggt; hustrun på gästgifveriet gick äfven med bindmössa utan stycke. Äfven här fråga de den resande: hvad för godt det höres. – De odla alla säd, äfven bohvete och hafra mer än i Libelitz: kornet kallas äfven här otra. Ock hafva de redan sedan 10 år mer lärt känna värdet af potates, som de derföre äfven flitigare än libelitzbonden odla. Sällan gör frosten här någon skada. Till kapellets största beröm länder det, att det nästan allmänt skall aflagat brännvinsupandet, så att i hela byalag ofta knapt mer någon skall finnas, som smakar brännvin. – Ifr. Rasivaara 17 verst till Muljula

Sid. 163.

täml. jemn mark. Några verst har man goda betesmarkes och liten löfskog, men ifrån det lilla träsket Leppälammi till höger med morastiga stränder möter en landås, som går tvärt öfver landsvägen. Sedan man passerat densamma, har man längs densamma blott tallar och ljung bevuxen sandhed. Utom denna höjd är hela den öfriga tragten slät. Efter litet afstånd till höger en något större insjö Tääkemäjärvi och till vänster på andra sidan om landsvägen an annan mindre Kivilammi [i marginalen: Mot slutet några kärr]. – Slutligen har man på högra sidan stranden af det stora Orihvesi, hvaraf en vik stöter åt vänster. Derefter en bro. Derefter blifva dessa stränder ganska backiga och äfven steniga med löfskog. – Muljula ett Grekiskt hemman, hvars invånare dock i ans. till det långa afståndet till Taipale häldre besöka Kides kyrkan och anlita dess presterskap till barndop och sjukbesök. – Då de numera äro ålagda, att betala rättighet blott åt den Grekiske pastorn och ej heller oakadt sin böjelse få öfvergå till den Lutherska kyrkan (presterna skola ej tillåta det) riktigt, emedan de äro förbundne), så befara de, att åtminstone deras sjuke framdeles komma att dö utan prest. De få Greker, h^a här bo, skilja sig uti intet afseende ifrån de öfriga finnarnes undantagande något i klädedräkten. Äfven här gick värdinnan med örhängen och en egen hufvudbonad, som de kalla säpsä, täml. lik Ryssarnes (tomt) Berättelsen om mordet och morden i Tulomajärvi. Här hörs intet ka mer, kala, nala &c skola blott hos äldre personer ännu stundom förekomma äfvensom mie, sie, annars allmänt minä, sinä, kaura. [i marginalen: I Kides deremot mie, sie det allmänna och kaura, piää, niäät, Ruassin, ömsom kala, nala och kaulo, kaula. Dock mer det sednare.] Det vanl. breda uttalet af aa sås. uaa (kasvoo f. kasvaa) äfven här. – Det sista hållet 12 verst till Kides kyrka är backigt och ofta äfven stenigt. Till vänster har man ett litet träsk Pykälänlammi. Ungefär en verst åker man midt igenom ett kärr, hvarest Grefve de la Gardie först skall anlagt en bro, hvaraf ock ännu allt bär namn af Pontuksen sillat. [i marginalen: Hans sätt att föda sina trupper genom nedfällande af och besående af svedar. En stor isynnerhet i Ilomants.] Man hade äfven tält om en flat sten uppå en backe, som följer efter kärret, hvarest han efter öfverkomsten skall spiset middag och som äfven skulle innehålla någonslags inscription. – Tyvärr visste våra båda skjutskarlar intet deraf och vi kunde sjelfva ej upptäcka något vidare än på en enda sten några som litet tycktes vilkorligen signeras, h^a ingenting utviste. [i marginalen: Just samma sten kallas Pontuksen kivi, såsom jag erfor genom min följeslag. under resan till Sort. De enda best. dragen 111 och (ritning) – NB Pontuksen silta en verst lång skall ock finnas en skogsväg em. Kalamo by af Ruskiala och Kangaslax i Kiides öfver Lammin kärr. – En P. silta skall ock finnas på Höxölä tragten (i Ruskiala församl.)] St. for till sin anförvandt Kapell. Winter: jag deremot tog mitt kvarter uppå prästgården, hvarest B.s värd Stenius en gammal Universitets kamrat väl emottog mig. – Jag fick på e.m. en envis hufvudverk, som fortfor hela dagen och tvang mig om aftonen till fasta.

Sid. 164.

D. 8 Till middagen med mitt värdsfolk på bröllop i Haapalax, en särskild afdelning af denna Kyrkoby, omkring $\frac{1}{4}$ mil härifrån, längs stranden af Kides sjön (Kiteenjärvi) öppen circa 1 mil lång och invid kyrk. $\frac{1}{2}$ bred med höga stränder. Omgifvelserna på denna sidan kala, med mycket höga

sandbackar. Bröllopsgården skall vara en af de förmögnaste i församlingen, byggnaden var här på bondavis och äfven ett rum, hvaruti ståndspersonerna, af h^a flere budne, också ett pört. Flere rätter tillagade på herrskapsvis, äfven bakelser och cremer. Spisade med knifvar, gafflar och silfverskedar. E.m. tracterades med Caffé och punsch. – Bekräftelse på den uppgiften, att här ej supes: det gick allt ordentligen till. Att äta syntes vara en af hufvudsysselsättningarne, polskor den enda dans. Större delen af karlarne buro här blåa kläder, åtminstone en kort jacka

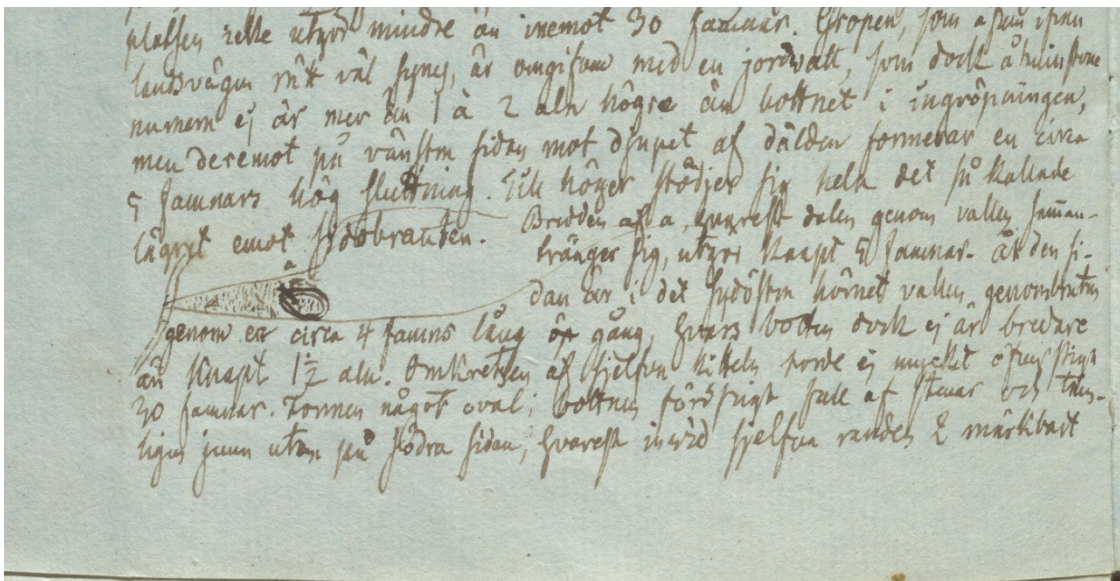
[i margnalen:] De långa rockarne äro af hvit vadmal. – NB. Skål med Past. Winter och min resekamrat. – Också i kyrkodrägt ha karl under vadmalsjackan en blå tröja. Äfven Qvinnorna hvita vadmalsjackor, men kortare, så att den rödrandiga kjorteln och förklädet synas. Brokig duk om halsen. Ofvan på rocken ock en hvit duk på hufvudet. – Karlarne mest hatt, en och annan ock en mössa, med en röd rand och röda hvarannan korsande strimmor.

Qvinnfolk ock till större delen bindmössor med stycken och granna band. – Kjortlarne något mera brokiga och ljusare färger. Folket af medelmåttig storlek här mer vackert, flere hyggliga ansigten. De vanliga Kerrat med huomentuoppi gåfvorna efter eget behag. De öfriga Ceremonierna voro redan förbi och practiserades vid brudens hämtande till gården. – I dag var väderleken än ganska vacker, ej heller kall, men

d. 9 om morgonen kändes redan en betydlig förändring. En genomträngande kall blåst och mulen himmel bådade ej godt. Therm. blott 1 grad värma. Mot middagen började det slagga snö, hvilket allt fortfor och om aftonen var marken redan snöbetäckt. Badade. – Orolig sömn båda nätterna.

D. 10 1 grad värme. Främmande på e.m. den följande var det åter 1 grad köld.

D. 12 stod det på fryspunkten. Till m. kom Past. W. jemte H. Med dem var jag på e.m. att bese det några stenkast nerifrån i S. belägna så kallade Puolan Leiri. Utan allt tvifvel måste hela nejden å omse sidor en stor jemn slätt, nu bestående af åkrar, med detta namn betecknas ock icke endast såsom traditionen förmäler den kihlformiga gropen i däliden. Den är trång och djup, samt utvidgar sig allt mer samt slutar i ett kärr. Der landsvägen går fram åt Sordavala är blott en obetydlig sträckning af jorden vid ingången till däliden, som på hvardera sidan inneslutes af en brant hållning, som framför den egenteliga platsen icke utgör mindre än inemot 30 famnar. Gropen, som äfven ifrån landsvägen rätt väl synes är omgifven med en jordvall, som dock åtminstone numera ej är mer än 1 å 2 aln högre än bottnet i ingröpningen, men deremot på vänstra sidan mot djupet af däliden formerar en circa 5 famnars hög sluttning. Till höger stödjer sig hela det så kallade lägret emot sjöbranten. Bredden af a, hvarest dalen genom vallen sammantränger sig,

utgör knapt 5 famnar. Åt den sidan är det sydöstra hörnet vallen genombruten genom en circa 4 famns lång gång, hvars botten dock ej är bredare än knapt $1\frac{1}{2}$ aln. Omkretsen af sjelfva kitteln torde ej mycket öfverstiga 30 famnar. Formen något oval; bottnet föröfrigt full af stenar och tämligen jemn utom på södra sidan, hvarest invid sjelfva randen 2 märkbart

Sid. 165.

djupare gropar finnas. Förmodligen har detta ställe tjent förvarande af Armeens effekter. Uti registret till finnande af byarne uti en gammal kyrkobok ifrån slutet af 18de seklet nämnes äfven Puolanmäki [i marginalen: är väl backen omkring gropen]. Jag har ej fått reda på, hvar detta månde vara; men namnet bevisar åtminstone, att här varit flere orter, h^a förvarat minnet af polackernas härvaru. Ännu förknippar ock traditionen en anekdot vid P. leiri. En polsk officer tog förföljd af en finsk Dragon sin tillflykt till samma dæld. Då kärret hindrade honom att fly längre, bad han om pardon; hvarpå dragonen, som ej förstod det, skall ha svarat: Olet sinä franconi vai perkile, så måste du dö mente han. För att undvika hugget, hade Officern lutat sig på ena sidan och stött sin värja ned i kärret. Men då detta var för mycket sänkt, så sjönk den under honom så djupt, att den icke mera kunde fås och ligger äfven denna dag der. – Till denna orts antiqviteter hör än vidare längre fram på Selkis platsen för en forntida Säässynä, hvarest nu ett åkerfält är.

[i marginalen:] Språket har mycket medverkan ifrån ryskan. Utom de redan i Libel. nämnda och h^a äfven här nyttjas, förek. tokatint, rosvo, kasna, till och med hörde jag vid Papinraunio otnako.

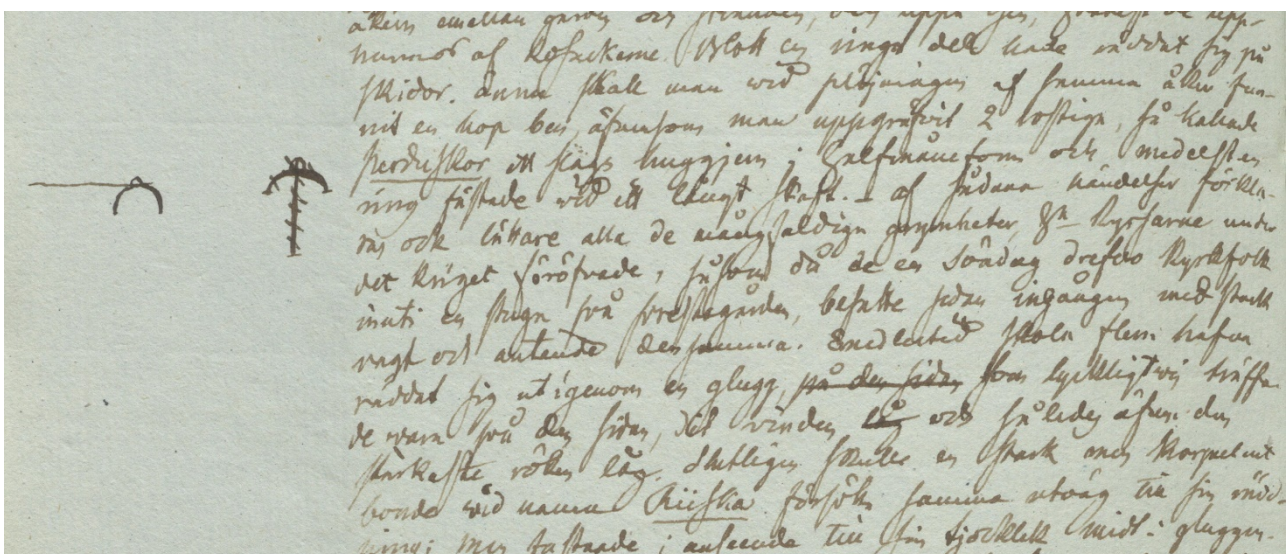
Ryssarne skola efter folksägen fordom haft på flera ställen begravningsplatser, såsom i Loakunvaara, Kideslax. En sådan skall än finnas på Muljula, hvarest ock Greker bo. Detta skall

fordom varit ett hofläger (ännu uti 1750 års Kyrkobok kallas Muljula gods). Den sista arrendatoren derstädes skall varit en Printz, som om natten blef öfverfallen af Sissir samt plundrad och hans gård uppbränd, hvarefter han sjelf flyttat till Lovisa l. Degerby. De andra förnämsta hoflägren i socknen hafva varit Skyttänniemi och Sorolax. På den förstnämnda tros den beryktade Bajari hafva bott – Jag vandrade med mina båda följeslagare om aftonen till Kapellansgården, hvarvid min erfarne värd under vägen berättade detaillerna angående det i Hist. boken så kallade Kideska slaget. Sedan Socknens uppbåd tillåtit sig på ryska gränsen ett ströftåg, ryckte Gener. Jermol. med 6000 man öfver Kesälax att hämnas på Kidesboerna. Bönderna förskansade sig just på det stället, hvarest Kapellanen nu bor och hvilken gård då redan tillhört hans fader. Den heter nu Sepänniemi ungf. ¼ mil ifr. Kyrkan och hade då varit försedd med ett fast plank. Jerm. hade sitt läger uppå en höjd, som ligger straxt till höger om landsvägen, och öfver hⁿ vägen går till Sep. Ännu i denna dag bär den namnet Fältmäki. Också ser man der grafvar, hvaruti han skall jordat sina egna döde. Då bönderna ifrån den fasta gården tillfogade honom mycken skada och han ej visste så noga deras styrka och således ej vågade bestorma

Sid. 166.

platsen, lät han uppföra kanoner närmare till stranden och sköt genom Japhiner gården i brand. Nu måste bönderna lemna sin tillflygtsort och blefvo till större delen nedgjorde, dels uppå åkern emellan gården och stranden, dels uppå isen, hvarest de upphunnos af Kosackerne. Blott en ringa del hade räddat sig på skidor. Ännu skall man vid plöjningen af samma åker funnit en hop ben, äfvensom man uppgräfvit 2 rostiga, så kallade perduskor

[ritning i marginalen]

ett slags huggjärn i halfmåneform och medelst en ring fastade vid ett långt skaft. – Af sådana händelser förklaras ock lättare alla de mångfaldiga grymheter, h^a Ryssarne under det kriget föröfvade, såsom då de en Söndag drefvo kyrkfolk inuti en stuga på prestgården, besatte sedan ingången med stark vagt och antände densamma. Emedlertid skola flera hafva räddat sig ut igenom en glugg, som lyckligtvis träffade vara på den sidan, dit vinden och således äfven den starkaste röken låg. Slutligen skulle en stark men korpulent bonde vid namn Riiska försökt samma utväg till sin räddning; men fastnade i anseende till sin tjocklek midt i gluggen. Då han i sin nöd trängde allt vidare, så kunde han slutl. hvarken komma fram eller mer tillbaka, utan måste icke allenast sjelf ömkl. omkomma, utan blef äfven för andra ett hinder. Gener. Sallinen en skicklig partigångare under Carl XII. krig uti Ilomantz och på gränsorten [i marginalen: har varit mycket munter och med Münchhausenska digter upphöjt berättelsen om sina krigsäfventyr.] – En Räty omtalas äfven i samma egenskap. – Jag qvarblef på Sep. öfver natten och tillbragte aftonen ganska interessant.

D. 13. Sedan vi icke allenast genom en god frukost utan äfven ett glas hobbelbobbelt förstärkt oss emot kölden, foro vi åter tillbaka ut. Hult. beledsagade ett stycke af sin svåger reste till Sordav. Jag deremot for till Ing. Telens på Sovlax eller Hvilodal, såsom gården kan tänka egn. heter.

[i marginalen:] På udden Wiliniemi begravningsplats och förmodligen äfven fordom en (luthersk) kyrka. Ben hafva än blifvit funna; Vidskepelse: De spånor som blifvit af likkistan blifva ej förbrända. Då liket bortsläpas antändes en halmkärfa, hvaröfver liket föres. – Då bruden hämtas till brudgummens hus, besöker hon först med brudsådan såsom ock badstuga, samt går omkring knutarna till boningshuset innan hon der ingår. När det sker håller hon sig fast invid brudgummen, att ingen må slippa emellan dem.

1 mil dit på vägen åt Bräkylä. Straxt på andra sidan om Pont.s. ungefär 1 verst lång tvärt igenom det 2 mil långa kärret tar vägen af åt vänster, är mera slät. Utom ett litet träsk Pykälänlammi, egenteligen ingenting märkvärdigare. I skymningen afreste jag vidare $\frac{3}{4}$ mil till Mag. Fabr. på Puhois gård, som hade skickat till och med bjudningsbiljett efter mig, h^a jag likväl icke erhållit. Den ståtligaste herregård på hela nejden med stora kostnader anlagd på ett ganska vackert ställe icke långt ifrån Orihvesi, som förbi gården igenom en bäck flyter ned åt

Sid. 167.

Pyhäjärvi. Invid den bäcken 1 såg och 2 qvarnar. – Vägen dit längs Orihvesi stränder mycket backig, mest barrskog. – Då jag erfor, att Pajaris stenkummet icke låge långt härifrån, så begärde och fick jag en ridhäst samt en dräng så en annan till att visa vägen gerad $\frac{1}{2}$ mil till Olkkala en bondgård närmast intill. Ehuru det var kallt – det vanl. i dessa dagar 2 grader – var jag i den eljest klara väderleken snart der, fick äfven till och med snart 4 karlar och 1 qvinna, h^a voro beredvilliga att emot betalning rasera hela kummin. Den ligger ungefär en rysk verst ifrån hemmanet åt den

sidan, hvarest man på vägen till Kesälax överfärjas vid Syväsalmi. Då han efter traditionen en gång blef öfverlemnad åt sina underhafvandes godtycke, satte han sig uppå sin guldbetslade häst (med silfvergrimma tillägga andra) och tog vägen åt samma tragt. Men en utställd vakt tvang honom att vända sig åt höger på den långsträckta udden [i marginalen: ungefär en half verst], som ännu efter honom bär namnet Pajarinniemi (el. P. saari. Ett ofvan vattenytan stående stenrös för dit. Blott så stort afstånd dem emellan, att man uti en smal båt kan komma emellan). Ifrån dess andra udde sökte han öfverkomma till det midt emot liggande landet, som ej är mycket öfver en verst aflägsset; men upphans midt på sundet af sina följeslagare, hvilka lefvande begrofvo honom (somlige tillägga samt med hela sin rustning åtminstone sjelf stående) under det stenrös, som befinnes på uddens motsatta ända, som der är ganska smal och af naturen hög. På sjelfva spetsen af denna ås befinnes sig stenhögen, utan tvifvel hopad af människohänder och dit sammanburen, emedan der äfven funnos något större stenar. Längden utgör 2 à 3 famnar i sträckning med sjelfva holmen; men bredden är något mindre; men höjden öfver sjelfva kullensyta torde utgjort knapt en famn. Rundt omkring växte tallar, en liten äfven på en något jemnare plats midt i högen. Sedan stenarne blifvit afvältrade, hvilket i anseende till branterna å båda sidor ej var svårt, börjades gräfningen vid foten af tallen till ett djup af närmare par alnar. [i marginalen: Der var förut en liten ingröpning. Sjomän skola förut försökt att gräfta.] Sedan den blifvit fortsatt utan följd i flera rigtningar, fanns ändtligen åt nordvästra sidan utom en af Carl XII dalerstycken som efter gräfvarnes sannolika mening blifvit ditkastad till offer, till omkring 20 stycken flintor, hvarigenom traditionen var besannad, att de, som här ombragt och hopat honom, skulle hvar och en kastat sin flinta med i grafven. –

[i marginalen:] Äfven par små jernbitars kvarlevor, såsom det tycktes af följor.

Sid. 168.

att han såsom jag sednare hört ibland andra spökerier om Thorsdagsqvällarna (nu sade Oln.boerne intet mera höras) skall ropat: niin on syvä Syväsalmi kuin on pitkä Pyhäjärvi, skulle gifva anledning att förmoda, att han låge sjelf i Syväsalmi.

Äfven det hopp, som härigenom uppstått, blef till intet. Ingenting vidare kunde finnas, också tycktes jorden ej hafva det minsta tecken till en graf, då den, såsom öfverhufvud bestod af en med klapperstenardad sand. Då arbetarne sjelfva misströstadet förmodandet, att han härifrån af sina släktingar blifvit bortförd eller kanske intet här begrafven utan blott högen upprest till minne å det ställe, hvarest han blifvit ombragt (stenad), och vi till längre och djupare gräfning saknade nödiga redskaper, så lät jag det bero dervid och reste tillbaka till Puhos.

D. 15. En genomträngande kall nordanvind. Icke destomindre återreste jag

D. 16 e.m. till Kides prästgård. – Klart; men åter 2 grader köld. [i marginalen: 1 ½ mil – backigt och kring Orihvesi och sedan åter emot Kides. – Midt på vägen jemnt och morastist Viinipuubäckarne] Nogare undersökning af Puolanleiri och slutet av annot. utur kyrkböckren. -

D. 17 På e.m. for jag till Skytänniemi, dit Past. W. var mig följaktlig. I anseende till häftig blåst kommo vi med möda och fara öfver. Då Ros. om aftonen hemkom måste jag der qvarstadna öfver natten

D. 18 och återvände först med Elfvingren, äfven en Universitetskamrat. Ännu en gång besök i kyrkan. Denna är mer än någon af dem jag hittills sett, försedd med målerier. Predikstol och läktare bibelpersoner, profeter och apostlar samt Evangelister; Altartaflan Christus på korset; allt af intet konstnärsvärde. Bättre är en mindre Christus på korset förärd efter underskrift af dåvarande prosten Winter 1759, som nu hänger i Sakristian. Der är ock en annan tafla, hvars föremål jag emedlertid ej så noga kunde urskilja, då den hänger för högt och mina lorgnettglass i dag gått sönder. Äfven hänger der ett porträtt af Arrend. Hoppenstångs med en gloria om hufvudet. Under jemte hans namn Catherina Alhemia? (kanske Allbedshyll?) Hoppenstångska grafstenen i rektangulär form är främst i Choret emellan gången och Altarkransen på längden och har det Hoppenstångska vapnet inhugget, samt under en dödsskalle jemte åratalet 1697. Rundtomkring löper denna inskrift: (Med stora bokstäfver i stenstilen). Denne grafsten. Hörer. Crono. (Arrendatoren – Simon.) Hoppenstång. Sampt. Des K.Maka. Och. Lijfz Arfvin-gar. Till. – Som öfversta randen och vapnet inhuggen, språket Apoc. XIV. 13. – E.m. wisit på S. [två ord svårlästa] träffade jag fruntimren alldeles icke mer. – Efter snöglopp vandrade jag tillbaka derifrån med mina 2 följeslagare med h^a jag ej hade mycket att språka. Föreställningen, att det kunde blifva slädföre till resan och således en omväxling till, var den mest trö-

Sid. 169.

stående tanken. – Min önskan var uppfylld. -

D. 19. Så tycktes det om morgonen vid första blicken ut igenom fenstret. – Men äfven här var jag gäckad. Thermom. viste en grad värme, och när allt gick omkring, så hämtade man mig en kärra, hvilket dock, såsom det sedan viste sig, äfven var aldrabäst. – Min afresa kom ej att gå för sig förr än kl. efter 10. St. jemte Pak. följde mig ända till Pajarivaara, ¼ mil ifrån Prästgården. Under hela vägen dit snögade det starkt, och ännu, då vi bestego sjelfva berget, så att man ej kunde njuta af den sköna utsigten som man måste hafva derifrån. Berget är neml. ganska högt och ligger midt emellan 2 sjöar, Kidessjön och Hyypiä, h^a bakom detsamma genom en liten bäck förena sig. Öfverst på Pajaribacken är en ganska jemn plan, som ifr. N. till S. innefattar i bredd 40 à 60 aln; men i längd kanske 5 gånger så mycket. På denna plan påstås Bojarer hafva haft sitt sommarpalats; i äldre tider vill man till och med hafva trott sig upptäcka tecken till forntida byggnader derstädes. Derifrån förlustade han sig med att uti en båt skrinna utför branten åt Kidessjön, hvarefter han skall låtit

nakna qvinnor släpa sig uppföre tillbaka. Då han hade sitt hofläger på ett så romantiskt ställe, hvarifrån han dagligen kunde njuta den skönaste utsigt, som man kan tänka sig, så måste han haft fantasie och känslor af eget slag, för att kunna mätta sina ögon på det sätt som traditionen förmäler. Dock den tillägger ju ock att han af hvarje brudpar tillvällat sig Jus primae noctis. – Litet längre efter en mellanliggande backe är en annan ansenlig men till omslaget mindre höjd, der han skall bott om vintren, si fabula vera ty lokalen är nästan för trång till hofläger för en sådan herre. [i marginalen: NB. i Orihvesi skall vara en holme som än bär namn af Kanansaari. Der skall Pajari hållit sin Jasel. – Omkring Sordavala kallar man än en särdeles rik och öfvermodig man Pajari.] – Emedlertid har man äfven derifrån en utsigt, hvilken ishet om sommaren måste vara ypperlig. – Nedanförensamma är en större bro öfver en annan kommunikation emellan Kidessjön och Hyypiä. Uppå hela stranden af dessa båda nära förenade sjöar höjer sig den ena sandbacken öfver den andra och bilda derjemte många rätt vackra vikar, H. öfverhufvud mindre än Kidessjön, skall vara omkring 5 mil lång och blott $\frac{1}{4}$ mil bred. Den sträcker sig i samma rigtning som Kidessjön och alla Karelska sjöar öfverhufvud neml. från Norr till S. och skall genom åtskilliga bäckar, hvarvid qvarnar äro anlagda, flyta uti en annan ungefär lika stor insjö Lautikko, hvilken åter genom bäckar, tvärtemot Подр. K. skall hafva kommunikation med hafvet (= Ladoga). – Landsvägen åt Ruskiala är alltvidare backig, bestående af sandmo och barrskog. Mot slutet är det mera jemnt och skogigt. Mycket höga granar Wälinvaara gästgif. (2 mil ifr, Kides) hör till Jaakima byn, hvaraf äfven längre fram enstaka gårdar finnas invid landsvägen, som bär allt nedföre 10 verst ända till Matkaselkä

Sid. 170.

sågen, hvarifrån blott 5 verst äro kvar till Ruskiala-gästgifveri. – Detta afstånd är åter ganska backigt och något skogigt tillika. Der har man ock till höger om vägen vid sidan af en dald det bekanta Marmorbrottet, hvarest likväl nu åter icke skall blifvit arbetadt. Hela detta år har det brännts endast kalk. Vägen till staden 30 verst var i anseende till menföret och den till större delen leriga jordmonen rätt gemen, så att jag först ganska sent om aftonen anlände till Sordavala stad och derföre äfven måste taga mitt nattqvarter på gästgifvaregården, för att ej mera genera någon af de bekanta, som jag här hade. Också på gästgifvaregården låg man redan vid min ankomst. – Omkring Rusko börjar man se redan höga berg. Vägen till Rytty bär mest utföre. I början passerar man flera små bäckar, hvilka med brusande störta ned ifrån bergshöjderna. Vid dem äro qvarnar anlagda. Ifrån Rytty är åtminstone i början nästan mera backar uppföre; men äfven här bär det sedan starkt nedåt.

D. 20. Middag hos Espens.⁵⁵⁵ – På e.m. hos Hallonbl.

D. 21. Expedierade bref till Bl. Man. Pock, och Poppius. – Sedan gick jag till Åkerbl. hvarest jag blef hela dagen. En häftig hufvudverk, hvaraf jag var besvärad, försvann ändtligen i badstugan.

⁵⁵⁵ Alexander Gottfrid Uimonen, senare Espensee, postmästare i Sordavala.

E.m. äfven en promenad utåt landsvägen, derinvid 3 verst ifrån staden, det höga Spaaso-berget (Спаская гора.), hvaräst för flere år tillbaka en rysk Tshassovna skall stått. Berget har sitt namn af Спасъ och tyckes ännu vara ett föremål för vidskepelse, emedan man der skall finna trädockor, omvirade med garn, en vidskepelse, som ännu här och der öfver hela Karelen omkring kyrkor och på kyrkogårdar föröfvas. – [i marginalen: Det stället, hvarest liket stått sköljes med vatten, en yxa nedslås i golfvet och derpå sättes ett bröd.] – Nära intill samma berg skall ock den fordna Lutherska kyrkan hafva stått. Ibland öfriga allmogens vidskepelse lemningar af den Grekiska religionens såsom att ej äta kött om fastlagen tvärtemot finska ordspråket: Juoda Jouluna pitää, lihaa syödä laskiaisna. Också i sitt språk å ena sidan större närmande till ryskan, men å andra sidan äfven till Ingermandländningen. Mie ock sie äro här allmänna, äfvensom kagla, nagla, siegla, viegla. Föröfr. de karelska taloo, raho äfven här gängse, som ock muaa, suaa & njäät, pjää. Hotj såsom i Ingerm. samt itse, seitsemän

[i marginalen: tagla, pagla. Kaplucka för af-fattig. Stägvitsa, siivotta. Om sig sjelf talar Sord.boen in plurali: myö, miulle, siulle – pittää. En sade ock kasso. Ihet i de Grekiska byarne nyttjas mycket da, såsom öfverhufvud d och ba redan börja blifva häufiger - kussua och kutsua, kasson och katson, äfven mennäh o. a. d. å 3 p.pl.

Det hörde jag redan i Ruskiala. Sord. kallas af finnen Sortovala kanske af Sorto, en slags förhuggning och lawa, ett ställe, hvarest man ligger i försåt att lura på vildt. Sord. bonden är täml. sedlig, kysk och nykter. Utom små snatterier inga allmänna laster. Emot sin fordna kauhtana eli nuttu en hvit vadmarsrock har man nu antagit en grå ärmäkkä efter ryskt sätt – Dertill en hatt. Qvinnfolken gå ännu i nuttu; men många hafva ock tröjor. Hufvudbonaden heter hättä, flickornas fläta (palmikko) med långa på ryggen nedhängande (mest röda) band. Denna den brokigaste delen af deras klädedrägt. – Åkerbruket

Sid. 171.

idkas täml. flitigt. Mest odlas hafra och dernäst råg, än mindre korn (otra). Obetydligt bohvete. Potatoes äfven obetydligt. Jordmånen mest lös pösigt lera, är ej heller synnerligen därför gynnande. Af hafren beredes särdeles smakligt bröd, sedan de på sina goda stampqvarnar, af h^a finnes myckenhet, malt säden ytterst fin, så att mjölet klibbar i händerna. – Boskapsskötseln är ej så betydlig. Deremot fisket i Ladoga ansenligt. I sednare tider börjat äfven om vintern fiska med stora näther såsom Ryssarne. Ett år hade man fått sik och gös till 10000 Rubel, i Leskelä 2 sågar tillhörige Grefvinnan Orlov. I Joensuu vid utloppet af samma Jananens å har man brutit förut en hvitaktig marmor, hⁿ dock ej kommer upp emot den i Ruskiala. På en ö i Ladoga invid byn Parola har deremot nu en handlande [...] ⁵⁵⁶ ifr. Petersburg låtit upptaga fältspat och föra flera båtlaster till Petersb. – Äfven blyharts har man funnit på denna bys ägor -

⁵⁵⁶ Namnet saknas.

D. 22 återkom efter frukosten till staden. De båda föregående dagarne utan frukost; i dag deremot utan middag. E.m. hos Böhme, dit äfven Wahlb. med Åk. lofvade komma; men syntes icke – äfven qvällsvard. -

D. 23. Hos Espens. Fick min kappsäck, som han i förhand hit föranstaltat ifrån Petersburg och innehållande böcker. – Om natten kom ännu mer snö, så att

D. 24 äfven här var slädföre. E.m. snögade det än mer. Jag kallades till Böhme.

D. 25. E.m. hos Esp. Jag drack der såsom nästan alla dessa aftnar, då jag varit någorstädes, ett glas punsch; men hade deraf en särdeles beklämning i bröstet och förvirring till följd, samt om natten en dugtig pollution, hvilken i drömmen förekom mig, såsom ett trängande naturbehof.

D. 26. Efter ett dugtigt regn om natten var snön redan borta och ute med slädföret. Regnet fortfor sedan mer och mindre äfven de 2 följande dagarne. – Det blef bekant, att Walamokarlarna d. 25 ändtligen hade afrest, utan att efter sitt löfte hafva låtit mig veta det. D. 26 om aftonen hos Hallonbl. Drack 1 glas vin. –

D. 28. Esp. hade redan i slutet af förra veckan angående mig skrivit till Igumen i Walamo och rekommenderat mig hos honom. I dag träffade jag skepparen på en såkallad Saima, som sedan Måndagen derifrån hitkommit. Han sade sig äfven af Igumen hafva det uppdrag, att beledsaga mig dit, bad mig derföre numera vara alldeles huoleta och lofvade låta mig veta, då Saiman återgår. Expedierade bref till Past. Relander i Ithis och till Zagel i Petersburg.

[i marginalen: Af Hall. fick jag hans till Gen. Gouv insända uppgifter om häradet. – D. 28 åter en stark pollution och orolig sömn.]

D. 29. Ass. Hoffman, som jag ville besöka, fann jag ej hemma. Jag ärnade mig till Domaren, men blef i dess ställe hos P. Jag hade något stickningar i bröstet.

D. 30. Ass. H. gjorde mig sin kontravisit. Af honom erfor jag, att ännu på 1780 talet de flesta gårdar här i staden haft rökstugor, att enligt äldre jordeböcker och andra uppgifter stadsplatsen eg. fordom hetat Kellomaniemi och att namnet Sortolava tillhört det stället, hvarest nu ryska kyrkan står, att på åkern söder om staden, Hovinpeldo kallad äfven förut funnits lemmingar till ett hofläger.

-

Sid. 172.

Om de af Hassel nämnda Metschinhaudat visste han intet, hvad Lapinlinnat anginge äfvensom ruiner. Af fästen, förmodade han, att några sådana kanske kunde finnas på Rekola holmarne. – En liten holme nära prestegården skall ock i långa tider redan burit namnet Skantsinsaari.

D. 31. om morgonen var man och tog mina saker om bord samt tillsade mig att vara beredd till afresa, Jag var buden till middag hos Pop. – E.m. kallade man mig derifrån. Det var väl med, men nästan ingen vind och äfven den upphörde, tills jag hann till stranden. Det ansågs derföre för bäst att på stället i staden afbida en bättre vind.

November 1824.

D. 1 Nov. före dager seglade vi ändtligen af på Saimen. Jemte mig var der Ryske Pastorn ifr. Ilomantz såsom passagerare. När vi kommo ut på hafvet, tilltog vinden, så att vi straxt e.m. voro der. Igumen Joanafan emottog oss ganska väl. Jag fick äfven straxt göra bekantskap med en Archim. Joakim som 14 år vistats vid Ambassaden i China, samt der gjort sig ganska bekant med den Chinesiska Literaturen, äfvensom den af åtskil. andra Asiatiska länder, sås. Tibet och Mongoliet. Öfver dessa saker hade han mycket handskrifter – hela folianter. Vid aftonmåltiden gick det mera flott till i det godt vin kom i dager i stället för en sup på fisken. Deraf bestodo de flesta rätter i flerfaldiga former. -

D. 2 Besåg jag kyrkan, åt sedan för kuriositets skuld vid det allmänna brödrabordet. – 4 rätter mest af vegetabilia, tämligen smakliga. [i marginalen: cirka 200 Munkar. – Hela personalen stiger till omkring 300 person.] Under måltiden läser en högt utur någon andelig afhandling. Efter måltiden besåg jag med Igumen Soboren, Risnitzan och klockorna samt e.m. Bibliotheket. Ehuru det är något anseeligare – till 2 och 5 Tusend band – så fanns der dock litet Manuscripter och intet enda, som för mig hade varit af något särdeles värde. Intressantare voro de tetradki, h^a jag sedan angående klostret erhöill och af h^a jag till långt in på natten var sysselsatt med Excerpter. Före aftonmåltiden thé och p. hos Arch.

D. 3. Bryderi, då en större båt skulle afgå, med hvilken Igumen äfven ärnade skicka mig. Jag hade ännu icke hunnit excerpera allt, och att gifva resten med mig, höll svårt – Ändtligen lemnade Igumen med Arch, bemedling dertill sitt tillstånd emot en af mig utgivande qvittance. Kl. 9 foro vi af och kl. 1 befann jag mig åter i Sordavala. Hvad jag ej sett i Walamo, var den svenske konungens grafskrift. Sedan jag den första dagen försummat det, frös och snögade det samma afton, så att vintern för andra gången

Sid. 173.

öfverraskat mig på Walamo. Emedlertid har jag tröstat mig med att det var en budter lögn och först i sednare tider uppdiktad, som jag ej såg. – Af vida större värde är väl klostrets stiftare Sergij och Germans grafvård af massift silfver beställd ifrån Petersburg för 25000 Rubel. – På dit- och återresan talte besättningen – sjelf blandad – en lika så blandad dialekt, mest Olonetzska. – Utom någon närmare kännedom deraf hade jag äfven tillfälle att höra flere af de här brukliga sjötermer. [i marginalen: itshe, katsho. sjötermerna äro öfverhufvud alla ifrån ryskan.] Fokki, Marseili o. s. a. allmänna; deremot pakra (båtshake af багоръ) pritschali, ruļjä ryska. 8 vindar hafva egne benämningar såväl hos de härvarande finnarne, som Olonetzarne, neml.: Pohjanen, Maallinen NO. Koillinen O, Randasuvi SO., Suvi S., Lintu (Linnunlento öfr. Karel.) OE. [i marginalen: kesäpäivän Nousu i Östra Karel.] ol. Töini. SV., Lounatuuli ol. Luuveh V., Juurieko ol. Podsevernoj NV. – Om aftonen hos Esp. Ett glas punsch. Der träffade jag Past. Mechelin ifr. Jaakimvaara, hörde af honom, att kyrkobyn skall kallas Slobod, äfvensom den i Kronoborg, ehuru på intetdera stället numera Ryssar finnas, att föröfrigt inga märkvärdigheter i socken skola finnas, att dialekten är der såsom här meijän, veen, juua; itse, metsä, kaula, naula, men dock äfven till ex., mest pakla, mie, sie, miun, siun, tuloo, raho, suaat. -

D. 4. Bref till Arv. Str. i Novgorod, om penningar (de 50 Rub. som Pop. skickat mig äro redan till hälften utgångna) och till G. Am. Om möjligt möte i slutet af denna månaden. – Om aftonen hos Dr Wendt. – Redan i morgons hade det regnat – midt på dagen snögade det tämligen starkt och om aftonen började det åter regna, så att d. 5. allt snö var förvandladt till vatten.

D. 5 Redan korrt efter min återkomst uppstod en storm, som båda dessa dagar fortfarit. – Här i staden har jag återgått till min gamla diet, att äta en gång om dagen, blott middag. I dag (d. 5) har jag i det afseende gjort ett undantag, att jag hos min reskamrat till Walamo, Ryske Prästen ifrån Ilomantz i morgons drack 2 glas the med kringlor och sedan ett med vin. – Förra natten pollution. – Hela dagen i dag sysselsatt hemma. Jag slöt ändtligen Klosterhandskrifterna och började afskrifva Olonetzskan ifrån: Переводъ нѣкоторыхъ молитвъ и сокращеннаго катихизиса на Олонецкой языкъ; Въ Санктпетербургѣ при С(т)ѣшемъ Правительствующемъ С(в)нодѣ XXXX (1804) года

Sid. 174.

24 blad in 40 – en bok, som jag förgäfves sökt i Petersburg och nu ändtligen äfven på Walamo erhöill.

D. 6. E.m. hos Espens. Aftonen hos L. Fisk. Löfström, hos hⁿ jag hoppades få ett gammalt Dokument. Det tillhörde dock ej dessa nejder. – Ett glas vin. – På länge ingen sömn.

D. 7. buden till Befm. Hallonbl. att spisa middag. – Sedan hos Gubben Uimons, han visste ej heller gifva mig några anvisningar till märkvärdigheter än stensättning, vallar ell. sådant på Spaasoberg, Skantsinsaari och Mäkisalo öar i Ladoga.

[i marginalen:] De nu synliga reducterna på Skantsinsaari skola blifvit uppförda under 1784 års krig, men holmen skall redan förut burit samma namn, således blifvit begagnad på samma sätt. Den ligger blott några famnar ifrån fasta landet midt emot prästgården.

Om Linnavuori i otzais hade man blott hört af andra. – En grotta vore ännu efter berättelse; men som ock nu svårligen kunde besökas, äfvensom de andra ställen egenteligen om sommaren vore att undersökas. – Om Meteli-haudat hade icke heller han något hört. – Äfven visit på Domaregården, hvarifrån jag sedan följde med uppå stadsens klubb. Hvarken i dans eller spel, de förnämsta nöjen derstädes, kunde jag delta; gick derföre också tidigare derifrån, för att ännu fortsätta genomläsningen af Arch. Joakims uppsats om Chinesiska

D. 8. bruken, hvilka jag emedlertid först den följande slöt. Jag for till Prostgården, men kunde och ville intet företaga, då han ej var hem. Jag for derföre till Åkerbl. spisade der middag och för att åtminstone i dag uträtta något, var jag e.m. utfaren, jemte Åk. att bese Spaaso berg. I anseende till den myckna snön, hvarmed det redan är betäckt, kunde jag ej mer der se något annat än stenvuren, som tydligen är uppförd af händer, och sträcker sig längs hela södra klinten af berget ifrån dess östligaste ända tills den stela väggen på den venstra vidtager. Berget har en ansenlig höjd och har sin sträckning i den om stenvuren uppgifna direktionen. – Nedanom berget åt Wester ett smalt pass, der landsvägen framstryker. – På den motsatta sidan äro sänka kärr. – Med Åk. och W. till staden. – Ännu visit hos Böhme der jag äfven fick låna 100 Rubel.

D. 9. For jag till prostgården, hvarest jag var sysselsatt att utur de dels fragmentariska dels oredigt förda Historieböckerna uppsätta ett Tabellverk för församlingen. Tyvärr äro ej ens de nyaste Tabeller alldeles tillförlitliga. – Den aldrea äldsta Historiebok innehållande efter all uträkning hvarjehanda märkvärdigheter om församlingen, syns än hafva existerat 1806 enligt ett då upprättadt inventarium

Sid. 175.

öfver kyrkans handlingar; men är sedan förkommen. – Såsom jag hört har den sedan släpat i staden och der gått förlorad – Den första aftons ätande bekom mig i anseende till mitt trägna sittande icke väl; hvarföre jag de följande 2 dagarne blott spisade 2 gånger.

D. 11. var jag som hastigast till staden för att expediera ett bref till Pop. – en faslig storm och häftigt regn hela dagen.

D. 12. Efter frukosten återkom jag alldeles till staden och besökte sedan kyrkan. Den är ganska stor och rymlig; men inuti naken. Öfver altaret finnas 2 på lärft målade taflor. Den ena föreställer Christus på korset, den andra föreställande instiftelsen af Herrans nattvard är skänkt af Valentin Böhme redan före 1756; ty då förekommer den redan i ett inventarium. – Utomdess är der och upphängd en tafla med initialbokstäfverne af Kejsarens namn. – Historiskt märkvärdigast är en stamtafla af den ifrån Biskop Olaus Tavast i 15de seklet ursprungna adliga ätten. – Om aftonen hos Hallonbl.

D. 13. På f.m. hos Espens. – Om aftonen sökte jag honom ock men träffade honom icke hem, gick derföre eller rättare följde 2 unga fruntimmer till Mel. – Bref till Baron Rehb. för att afsändas med Wahlb.

D. 14. Han hos mig. – Bjuden till Hasselbl. till middagen. E.m. afskedsvisiter hos Böhme och Espens, brorskål med honom, hvarest jag spisade qvällsvard.

D. 15. Sedan jag ännu expedierat bref till Archim Joak. På Walamo, skrifvit ett till Mannerh. att afsändas med Wahl. och ett med posten, gick jag i går bjuden att frukostera hos Hallonbl. med hvilken jag blef broder. På afsked hos Espens, hvarest jag åter drack par glas vin. – Ändtligen blef jag kl. 2 på e.m. färdig att lemna Sord. Genom min värds ynnest bekom jag 2 hästar i stället för 1 och så gick det öfver med släda, sedan det i dag snögat nästan hela dagen. – På Kapellansbolet var jag ännu in för att aflemna några böcker och brefven till Petersburg. – Der måste jag ännu dricka ett halft glas toddy, hvarvid jag proponerade brorskål med värden. Han följde mig med Wahlb. till Raatakangas 8 verst – derifrån var redan passabelt slädföre framåt upp till Ruskiala, hvarest jag hade den otour, att ej träffa kyrkoherden Schröder hem. – De öfverflödiga njutningarna

D. 16. i går i staden hade verkat stark hufvudverk hos mig (äfvén för i dag). Den sökte sig luft genom näsblod och för att hjälpa till att fördrifva den samma företog jag mig en spatsergång i den redan ymniga snön till Kapellanen Schröder, hⁿ straxt re-

Sid. 176.

kommenderade sig, såsom en för mig mer än vanligt interessant man och sjelfmant erböd sig, att för min räkning framdeles ögna annotationer om hvad han på orten kan insamla. Min hufvudverk

försvann först e.m. I förväntan på kyrkoherdens ankomst sysselsatte jag mig med att läsa Mones Gescht. des Heidenthums im nördlichen Europa. – Natten pollution.

D. 17. Till midd. kom kyrkoherden. – Han var mig sedan på e.m. behjelpelig vid de få annotationer, som öfver denna socken voro att göras. – Dialekten i denna socken redan mer äfven Karelsk, ömsom minä, sinä och mie, sie, kaula, men åt ryska sidan kakla m.m. dylikt. kuhtua, kahtoa, åt Ryska s. katshoin, katshoa, makoo, muua.

D. 18. Då kyrk. vid afskedet undfägnade med ett glas vin, så proponerade jag och drack med honom brorskål. Han följde mig sedan till savoden, hvarifrån jag under stark snöslag ensam fortsatte resan till Pelgjärvi. (8 verst.) – Tämligen backigt i allmänhet uppföre, på sidorna som mest löfskog, mot slutet tätare och högre. Så vidt jag kunde skönja tycktes marken bestå af sandjord. I början en liten insjö till vänster, har namn af Matkaselkä. Pelgj. kyrka ligger vid en insjö af samma namn circa 3 mil lång. Största bredden $\frac{1}{4}$ mil. Äfven i Pelgj. hade jag den olyckan, att ej träffa prosten hem. – [i marginalen: Ungefär $\frac{1}{2}$ mil ifrån Pelgj. är till höger om vägen en stor flat sten, som har namn af Kenralin 1. Pontuksen kivi. Derpå skall denna spisat middag.] – Det fula vädret bevekta mig dock att stanna qvar, då också till all lycka prosten om aftonen hemkom.

D. 19. Först d. 19 erhöll jag en del af de få pappren af honom, som jag önskade. Han tycktes redan i början visa sig något difficill, och vägrade mig sedan alldeles icke allenast Socknestämmoprotok. utan ock Communionboken, hvarur jag ville annotera, by- och familjenamnen. Båda voro efter hans mening onödiga för mig och det ganska dumt att af dem vilja göra några slutsatser. Sedan jag genomläst de af honom dock mig communicerade Visitationsprotokollerna och der funnit hans pastors vård vid alla visitationer högeligen berömd, så förundrade jag mig så mycket mer öfver hans gensträvighet, då således alla andra orsaker dertill upphäfves af en oförklarlig egensinnighet.

D. 20 erböd han dock mig efter nogare betänkande äfven Kommunionboken; men hvilken jag till en del ock af förtrytelse ej ville mer emottaga, sedan jag excerperat hvad jag önskade mig efter en äldre. – Jag ville mot middagen afresa men han bød mig med mycken artighet qvarstadna. Jag for derföre först e.m. med hans häst ned till hoflägren, hvilket jag i anseende till därvarande gamla bekanta ifrån Åbo ej kunde fara förbi. – Tyvärr blef min vistelse der emot min afsigt förlängd äfven

Sid. 177.

D. 21 öfver d. 21. emedan man icke släppte mig bort derifrån. Likväl ångrade jag ej alldeles mitt dröjsmål, ty äfven der erhöll jag interessant utbyte. Om aftonen dracks en liten bål. – Dialekten i Pelgjärvi närmar sig till Libelitska. – Här framträder neml. åter h: ihe, kahtoo, seihtemän, Ruohi (Ruohin). Detta är allmännaste åt ryska sidan itshe och itse &c. – Mie, minä, sällan kaula, kakla, på så sätt efter det som orten är närmare eller fjärmare ifr. ryska gränsen. -

D. 22. Om Morg. 6 grader köld. Slapp jag ej heller ut förrän jag skulle äta middag. Ej nog dermed. En bål skulle åter drickas. Bror med yngre Fieandt och Kapten Karsten. Jag hade ifrån gården häst 5 mil till Kuricka. Derifrån med skjuts 1 ½ mil till Littilä, hvarest man bjöd mig att åtminstone blifva öfver natten.

[i marginalen:] Nära Littilä invid Ärthölä en annan by hade i forna tider (Renheims yngre år) än stått en Lemminkuusi, hvarvid vidskepligheten öfvades – E.m. Peigonniemi och Waatala nära den sistnämnda vid en insjö åt höger ¼ mils lång kafvelbro, skall vara anlagd af de la Gardie.

Vägen hit en sandmo med barrskogar Tohmajoki Loikaanjoki. – Först hitåt Tohmaj. börjar det blifva åter backigare – Såsom jag utomdess, ärnade officiellt besöka äfven Häradsskrifv. Renheim, så blef jag nu så mycket häldre straxt qvar. Jag hann ändock icke vidare än

D. 23 genombläddra den äldsta jordeboken af 1731, ehuru jag satt ganska träget med dessa tiders mantalslängder. Ej heller torde jag alltför länge här uppehålla mig, reste derföre

D. 24 e.m vidare till Kontr. prosten Wallenius på Jouskola gård. Den ligger blott mil ifr. Littilä. Deremellan var litet framom det sistnämnda stället till vänster en mindre insjö Höxänlambi, föröfrigt en omväxlande sandmo med små backar och bevuxen med tallar. – Båda herrgårdarna ligga föröfrigt vid Tohmajärvi sjö [i marginalen: ½ mil lång, grund men med en djup fåra midtuti.]

D. 25 Jag började med tabellväcket, som ej heller här går längre än till 1748. En Kyander hade då han förmodl. under 1741 års krig flygtade undan – fört kyrkans äldre handlingar med sig till Randasalmi, hvarest de sedan förkommit. Till middagen var jag färdig med allt och afreste

D. 27 e.m. till kyrkan ½ mil, hvarifrån jag hade för afsigt att resa vidare till Kemie, för att träffa domaren och Falk, men då fogden Järnef. var hem, blef det ingen resa utaf.

D. 28. Blefvo vi budne till middagen till prestgården, äfvensom hela domarsviten. En bål dracks på aftonen Broderskap med Falk, Kontraktsprosten och dess Informator Lagus. Efter qvällsvarden reste jag tillbaka med fogden. – I dag 11 graders köld.

D. 29. Deremot blott 2 ½. – Tohmaj. dialekten nyttjar ock mycket ryska ord såsom wiesti, pohatta, puitto (onhan puitto hevonen ungef. låss vara); hotj nyttjas ock, ehuru sällan. Äfven det ryska börjar höras. Allmännast säger man väl ihe, kahtoa, mehtä, Ruhti; men därjemte hörde jag ganska

tydligt brukas Ruotschi. – eklus, nakla, niekla, kakra, men ock kaura, kaula, likväl mindre det.) – Så säger man ock Ilomantshi, Wärtschilä (en by af Tohmaj. socken. Det vanliga tuloo, maksoo, näköö, lähtöö, niäät, piää. Ka är ganska sällsynt, dock nyttjas det eller ock häldre i dess ställe keh; någon gång ock slutfall med k. Straxt e.m. afreste jag åt Pelgj. tillbaka.

Sid. 178.

Omkring den andra ändan af Tohmaj. sjö ifr. Peigonniemi gästgifveri. Sköna omgivelser äfven här ganska backiga. Invid och öfver Tohmajoki, som afleder Tohm. sjön till Pelgjärvi, hade jag förut tagit af till vänster åt den andra ändan af T. sjö till Littilä. Derifrån är den öfriga vägen en jemn mo. Mittpå hela stationen af 17 ½ verst är en litet större bäck Loittaaanjoki, som utgör gränsen emellan båda socknarna, vid densamma hade i sista kampagnen affairen emellan Kapit. Malm och General Alexejevs korps börjats och fortsatts allt till Pelgjärvi, hvarefter Ryss. retirerade utan att vidare blifva förföljda ända till Jaakimvaara. Skjutskarlen sade, att Ryssarne der förlorat en hop med folk, om finnarnes förlust visste han ej annat än att åtminstone en officier hade blifvit dödskjuten. Ifrån förra krigen sade man finnas lemningar af batterier åt Kemie, äfvensom ned vid ändan af Pelgjärvi sjö. – Jag reste intill

D. 30. P. hof till natten. Efter frukosten bröt jag åter upp, för att efter löfte vara om aftonen i Suistamo. Jag måste således refusera den goda öfverstinnans gästfria anbud att dröja qvar ända till andra dagen. Jag afreste under regn åt Leppälax den gifna vägen. Föret var sådant, att det måste gå fot för fot hela de 7 versten. – Mest långsträckta dälder, bevuxna med löfskog. Närmare Leppälax passerade jag en liten bäck Kiwoja hvarest finnes en qvarn. – Jag reste upp till hoflägren, som jemte kyrkan ligger på en ansenlig höjd invid Jänisjärvi, som skall hafva en längd af circa 40 verst. Den största bredden lærer utgöra 20 verst. Här är den ganska smal. – Oaktadt ägarinnan till godset, Grefvinnan Orlof, skall hafva anslagit 300 Rubel årligen till gästers emottagande, så förkunnade den stora mängd af öde rum, genom h^a jag först förgäves sökte någon menniska, att jag ej här hade något att vänta. – En qvinnsperson, kanske förvaltarens hustru, skaffade mig ändtligen honom tillhanda. Jag fick straxt resa vidare till nämndeman i byn för att få häst. Anvisningen till denna var den enda gäst. gifv. fria tienst förvaltaren viste mig – Vid randen af den långa dalsträckning, som bildar stranden af Jänisjärvi reste jag uppför en småväxt löfskog andra 7 verst till en annan afdelning af den mycket spridda byn Leppälax till skillnad ifrån den första Kirko-Leppälax Kondio-Leppälax kallad. Dit kom jag kl. 4 på e.m. och måste i hela 3 ½ timma vänta innan Starosten hann få tillsammans för mig ett par hästar, som jag hade beställt för att, då det redan var så sent och föret dåligt, snart rare komma fram. – På Pelgj. hade man väl

Sid. 179.

trakterat mig med någon spirituösa, men ej till den myckenhet, att det ensamt varit orsaken till en ganska häftig hufvudverk, som emot aftonen utvecklade sig hos mig. Snarare var den en följd af

väderleken och en ihållande obstruction. Min förargelse öfver den tröghet och långsamhet hvarmed allt bedrefs ökade plågan. Jag hade redan före ankomsten till Starosten gjort försök i några gårdar att erhålla hästar men dervid endast förlorat tid hos de obeslutsamma människorna. Den osnygghet som herrskar i deras stugor, sätter stämpeln på deras lättja. Den enda förnöjelse jag hade hos Starosten under min långa väntan var åhörandet af deras tal, som börjar blifva allt mer ryskt som ХОТЬ, ВОТЬ, ЧУТЬ, och kah eller keh (keh en tiä). niegla, hüö tuldih, saakata, o.s.v. – Par verst ungef. ifrån byn vid hvilken ett litet träsk, Jormonlammi, är en liten bäck Louhvoja med en qvarn, sedan följer en 10 versts salo, i början en uppförgående slätt, hvarefter komma större backar och mer skog. Circa 3 verst före Niinisyryjä (dit räknas öfverhufvud 12 verst) störtar sig den brusande Jananus ifrån Jänisjärvi ned åt Ladoga. De 3 sista versterna derifrån allt backar uppföre. – Efter litet gräl, som sedan förklarades för missförstånd, fick jag här genast af gästgifvaren sjelf 2 hästar. – luaatii för göra – paissa tala (puhua tulta) – turakka. – Jag kommer mest uppföre slätter med spridda byar eller glesa skogar.

December 1824.

D. 1 Dec. Kl. var 1, då jag ändtligen framkom. – Suistamo sjön 8 verst lång, 2 bred, faller genom Suistamojoki i Jänisjärvi. – Mycket stengårdsgårdar. – Byggnadssättet och språket redan helt skilda. Alla hus tillsammans under ett tak. Munarten förvekligad vedää, vedi, itsche, katscho, (nägöö rammitschoo han haltar – dūmaitshoo, tolkuitschoo, raasto (jal). – muga (alldeles), nygö ist. f. nyt, nenga (niin). – Grafstenen. – Först kl. 9 om aftonen kommo vi ut och foro 18 verst nedför till Läskelä. Der blef jag med skrif. Wikman öfver natten. Pop. reste till staden. Med honom gaf jag bref på posten till Nykopp och Blomqvist.

D. 2 Dec. Vi fortsatte resan till Imbilax (15 verst). Då man berättade att ingendera af prästerne vore hem, så for äfven jag till mantalskrifningsstället i byn, som ligger på en mycket hög backe, hvaraf hela nejden föröfrigt består. Ehuru der bo äfven Lutheraner, har dock allt det yttre ett mera ryskt utseende. – Språket deremot var här, såsom i en luthersk församling, mera finskt. – [i marginalen: Skjutsgossen. – troppana, gångstig doroga väg.]

Sid. 180.

På e.m. reste jag derifrån 4 verst till Kyrkoh. Ferrin, som väl emottog mig. – Bror med honom om aftonen. -

D. 3. Ej särdeles välmående. Om natten till d. 4. poll. – Till d. 5. likaledes. – Pop. kom redan ifr.

D. 4 ifr. Kytösyryjä mantalskrifningsstället; men som jag ej än var färdig, måste jag

d. 5. blifva efter. – På e.m. mådde jag ej heller väl. – Jag har öfverlastat min mage med för mycken spir. – Ändtligen färdig med alla anteckningar h^a i sig sjelf äro obetydliga.

D. 6. Först om aftonen kommo vi ut med Kapell. Löfström. Vi foro blott 17 verst till Hanttila by, hvarest vi uti ett förmöget hemman hos bröderne Nissinen lågo öfver natten. – Den ene Sexman; den andre Häradsdomare, hushålla i mer än 20 år tills. i största endräkt. Derföre har ock Gud välsignat deras hus, så att de ifrån största armod bragt upp hemmanet till en betydlig förmögenhet, – man säger circa 50.000 Rubel. Stora uppodlingar af flera slag. Barn af flere giften behandlas alla såsom en familj. Mycken snygghet och ordentlighet ja till och med öfverflöd, caffè, thee och punsch. – Dock var ej ens deras exempel i stånd att bringa 2 bröder, äfven slägtingar till huset till förlikning. Fadren hade i sin lifstid för 9 år sedan drifvit ut ur huset sin son, men som [...] emedlertid understödd af Nissiserna arbetat sig upp till bröd och nu fordrade sin billiga andel i boet. – Oaktadt allas våra gemensamma föreställningar ville ej den andra cedera så mycket, som efter billighet värderades, utan lät det häldre komma an på skifte. Förrättningsmannen redan på stället. – Här såsom i Leppälax äfven: mitä kuuluu? straxt vid inträdet till bekanta och obekanta. Selvää rauhaa. Af detta och andra sådana fall observerade jag att åtminstone aa ej förändras till oo äfvensom maksaa, kalaa. Deremot säger man såsom eljest tuloo, kelvannoo, sanonnoo, pitää och pittää, mie, miun, pjää, pjäälle. Ische det allmännaste: itsche 3 pers.pl. på -h, t. ex. ollah, som emedlertid här uttalas på finskt vis ollaan. Niketä, nikonsa. Carit. ändas på -tta. ka nyttjas föröfrigt äkles, takla, kakra, myyä, veettih, opaschtaa.

D. 7. Först kl. 10 vid lag blefvo vi färdiga att fortsätta resan, som oaktadt vi körde just dugtigt (förtjensten min reskamrats) i anseende till föret dock ej gick så fort. Det var näml. nästan ingen snö, blott en liten isgata och på sådana ställen, der hafvet igenom någon vik inskjuter, icke engång det. Också gick jernbeslaget på den ena meden af och vi måste hos ryske prästen på Koirinoja såg afvakta par timmar, tills det hann blifva repareradt. Vi undfägnades der med Kaffee och thee. E.m. Pitkäranda och [otydligt tillägg mellan raderna] till Ristioja gränsen till Salmi. – Klimtscha oja en annan liten bäck och invid Uusikylä en d^e med namn efter by. – Först emot aftonen framkommo vi till Salmissocken. Inalles 6 mil ifr. Imbilax. -

Sid. 181.

Vid begrafningar skall man hafva till sed i Imbilax att intet utgifves ifrån huset, vare sig eget eller främmande, så länge liket är hem. [i marginalen: Tillfälligtvis hörde jag i Konduska, att det äfven på den sidan är brukligt.] Sista natten hålles vaktstuga, hvarefter liket med sång beledsagas till kyrkan. – Då bruden hämtas till brudgummens gård, utbredes en päls på gården, hvarpå båda måste stiga. – likaledes vid inträdet uti sjelfva huset. – Excerperat namnen utur P. mantalslängder till kl. 2 inpå natten och hela d. 8. Bref ifr. Stad. [i marginalen: minuschdaitschoa schaluta.]

D. 8. I grefvens tid hade Str. Ifr. Novg. just skickat jemnt 100 Rubel, hvarmed således Böhmes skuld kan betalas. Den andra underrättelsen att Fock i Petrosavodsk vore död, har gjordt ett eget intryck på mig. De förhållanden, hvori jag stod till honom, bidraga ock sitt dertill. Utom en mängd böcker, som jag lemnade honom, lånte jag öfver 300 Rubel före min afresa, utan att derpå emottaga någon revers.

D. 9 På f.m. med Past. Löfström hos denna sockens länsman Neglick. Efter återkomsten att bese den vackra stenkyrkan, som Fedor Fedorovitsh Makoskin på Grefvinnans bekostnad här låtit uppföra. Den skall kosta ända till 140.000 Rubel och gör såväl den nämnde förvaltaren som ock sin byggmästare Ivan Nikolajevitsh Tscherkassov, som förut varit landtmätare och redan länge uppehållit sig här på godset, ära. Läget är väl valt och kyrkan smakfullt byggd, rymlig och ljus. Efter 9 års byggnad skall den i vinter blifvit invigd. – Bref till Pop. och Grefve Mannerh. – med den förstnämndes bror, som i dag återrest till staden. – Om aftonen hade jag ärnat mig till den härvarande ryska prästen Dremätzkii (Василий Михайлович), med hvilken jag redan första aftonen blifvit bekant; men han kom hit. Till följe af denna aftons öfverenskommelse besökte jag honom

D. 10 om morgonen och besåg hans bibliothek. Ibland andra rariteter, h^a jag ej förmodade, nu fann hos honom voro Calepini stora Thesaurus, Cantiones piae & antiquae Veterum Episcoporum & Pastorum in inclyto Regno Sveciae, praesertim in magno Ducato Finlandiae usurpatae, et primum opera Viri Nobilis Theodorii Petri Riwtha anno 1582 typis commissae nunc autem sumptibus virorum Nobilium Joh. B. Bartholdi Petri Riwtha &c. prodeunt Rostochii A^o MDCXXV. 8°. Vidare ägde han ett band som Historiska disputationer under Törnes och Hermantsons praesidio, hvilka han på min yttrade önskan att äga dem, skänkte mig. Föröfvrigt trakterade han mig med the och vin. – E.m. lemnade jag alldeles Salmis och for ännu till Kondaschi till natten. (26 ½ verst). Uti det huset, hvarest jag efter Past. Löfstr. anvisning afsteg, var hela stugan full med bönder, hvilka sinsemellan rådslogo om soldaters afgifvande till rekruteringen. Man satte framför mig och min skjutsgosse, smör, bröd och mjölk och anviste mig sedan en annan ledig pertti att sofva uti. – Dess förinnan hade jag blifvit ifrån flera håll bombarderad med frågor

Sid. 182.

om mitt stånd och afsigten med mina resor. – frågor på h^a jag ej kunde lemna dem svar, som kunnat vara dem begripliga. – Mitä kuuluu har jag väl intet hört på hela denna sidan om Guvernementsgränsen äfven för att undgå ytterligare explikationer antog jag anbudet att lägga mig uti den andra pertin. Der fanns ock en säng med förhängen, men den var intagen af en Sulhane mutshah kera. Tillsammans kunde de ändock hafva drägligt, men jag fick nästan ingen sömn; ty det var ett alldeles oeldat rum, så att jag

D. 11 om morgonen kring kl. 4 var ganska glad, att husfolket redan uppsteg och jag fick flytta mig uti den stora stugan. Föröfrigt herrskade ej här i huset den oinskränkta gästfrihet, som i det andra, hvarest jag med A. St. förra gången ock uppå värdens inbjudning var. Om morgonen måste jag begära the; men mat böd man mig icke mer. Emedlertid skiljdes jag ifrån värdinnan ganska väl, sedan jag, oaktadt hon intet ville taga betalning, stuckit 10 Kopek silfver i näfven på hennes 10 åriga dotter. Jag inbjöds äfven framdeles under det ömhetsfulla uttrycket: Boigaseni. Innan jag lemnade silfverp. hade gumman, sedan hon förklarar sig intet vilja hafva betalning, gjort sig underrättad hvarest mina föräldrar bo, i fall hennes barn någonsin råkade komma till de nejderna. Detta är bekräftelse uppå den art af hospitium, som jag redan förut funnit vara allmänt hos hela den här sidan om finska stammar och hvaraf alla spår i Finland ännu icke utplånats. Jag begaf kl. 7 på vägen åt Gorskij Pogost eller, såsom de i Kondashi sade på sitt tungomål mäkih. Jag hade efter detta namn föreställt mig, att vägen dit måtte vara mycket backig, men detta var alldeles icke fallet, sedan man uppfarit ifrån Kondashi circa 1 verst. – Hela vägen, jag vet ej rätt om 10 eller 15 verst (båda har jag hört uppgifvas) är nästan alldeles jemt eller något nedåt sluttande och går sedan man passerat inom de 7 första versterna byn Kavan, som skall innehålla ända till 40 gårdar, men h^a ej alla ligga invid vägen och sedan Kavgodärwi vid ett litet träsk med 5 hemman, genom ansenliga skogar mest af höga granar. Då jag hunnit ett stycke öfver halfva vägen, upphunno vi en enka, som åkade ensam framför oss. Min skjutskarl föreslog henne att taga mig på sin släda och föra mig fram till pogosten, hvilken hon dock skulle passera och erhöll straxt på sin sjelfmanta försäkran, att jag vore en tüüni mies och uppå hennes frågan, om jag förstode deras språk, för mig af henne ja. Mera betänkligheter hade jag sjelf. Dock resolverade jag mig till denna flyttning helst jag var försäkrad, att jag med min skjutsbonde icke skulle komma fortare fram, då han körde sjelf förargligen långsamt

Sid. 183.

(föret var väl ock dåligt) och hafva åtminstone nöjsammare än med min hittils varande stumma följeslagare. Hon var språksam nog, derjemte inte ful och gaf sjelf anledning att skämta med sig. Hon sade sig, äfven sedan vid framkomsten hörde jag det, vara ifrån Tohmajärvi, och för ett år sedan gift uti Kartansk, som jag passerat. Hon ville nu resa att besöka sina föräldrar. Föreställning å hennes sida, att vi voro på allmän väg, der man ej är säker, om och huru länge man reser ensam, hvilket också ifrån båda sidor snart besannades, befriade mig ifrån vidare frestelser. – Kort förrän man kommer till Gorskii, passerar man

[i marginalen:] Nousemajärvi, genom hvilken (jfl. II.K.) Tökkülä å nedflyter. Nedanom sjön har vid samma å och på ett ställe, som heter Uljula för långvariga tider sedan varit en såg. Nu blott en qvarn – Med samma flod har Muukali träsk högre upp sammanhang.

Sjelfva den såkallade Gorskii Pogost ligger på en ansenligare höjd ifrån hvilken man nästan åt alla håll rundt omkring ser stora skogar och har väl gifvit anledning till det dock rättvisa namnet.

Prästen till hvilken jag egentligen hade ärende, mötte jag i byn. Tyvärr måste han fara ut att döpa barn och skulle först till Måndagen komma hem. Jag lofvade emedlertid vänta och så fogade han anstalt derom, att hans son, som är Diakon, ifrån den närbelägna gården hvarest min skjutserska ville stanna emedan der bodde hennes släktingar, hon ej visste vägen till ryske presten och dessutom skulle föra mig hem. Under väntan derpå blef jag af min vackra följeslagerska [i marginalen: Jag har ock betalt henne för mindre väg dubbelt så mycket, som min första skjutsbonde.] på det bästa rekommenderad hos några gummor och af dem beundrad för min stillhet och beskedlighet, ehuru jag efter den ungefära idé, jag kunde bibringa dem om mitt stånd, vore i deras ögon en mera betydande herre. Jag hade sjelf lyft in mina saker (för att slippa vakta dem) och ställt dem vid dörren. Det var dem alldeles befremdend. Dertill kom ännu att jag placerat mig sjelf åt det andra gafvel hörnet af huset i anseende till Obrasen – akkojen tschuppu. – Af det sluga sätt hvarpå min reskamrat visste skildra sättet och orsakerna, hvarföre jag råkat i hennes sällskap insåg jag, att det alldeles ej skulle varit för henne svårt att bemantla saken om det också hade varit tillfälle till något mer än resa i en släde. – Vårdinnan bjöd äfven mig till middagen; men det smakade mig ej, ehuru jag ännu i dag intet ätit. Jag åt på försök något och tackade för resten. Brödet var groft med agnar, sofveln bestod af en slags röd must af rofvor och som var så tunn, att den ätes med sked, ännu mindre lust hade jag till en rätt af svampar, som man bad mig äta derjemte. (kallas rieboi, sienda af sieni) – Att jag pladdrade något på deras vin och åtminstone bestämdt svarade på allt hvad de frågade så godt jag kunde, äfven som min lätta beklädning, ökte ännu mer deras förundran. I prästens gård fick jag hufvudverk, som ej hjälpte genom badstugång. Jag beslöt derföre att äfven sluta dagen med en fullkomlig fasta och drack blott thé ock på e.m. föregifvandes, att

Sid. 184.

jag ätit middag der i byn och deraf än vore mätt. – Byarne i denna pogost följande: (af circa 560 själar mans) – Nischnij Konetz, Sirtola, Tschoppila, Kirilova, Annila, Verhnej Konetz, Mukkala, Kannabra, PertNav., Pertosero, Ruhokoski, Päällysjärvi, Kinalahta, Lambi Navolok, Panniselgä, Kukoivaara, Motovka, Lehmoi, Raungora.

D. 12 Redan, d. 12 på e.m. kom presten sjelf Peter Ivanovitsh Gusjeff hem. – Med honom började jag

D. 13 genomstudera hans öfversättning af Matthaei Evangelium på Olonetzska dialekten på det sättet att jag tillika för mig uppsatte en afskrift deraf. Dervid blef mången gång en häftig strid. Jag märkte snart, att han alltför slafviskt höll sig till sitt Original den slavonske öfversättningen och det till med bekostnad af den munart, hvori han velat öfversätta. – Om [orden svåra att tyda] var ej att tala. Derjemte ägde han alltför litet bikunskaper, så att mannen till och med ej visste, hvad ett senapskorn är. Emedlertid vann jag mitt åsyftade ändamål, att blifva bekant med dialekten. Arbetet drog ut en hel vecka; vi sutto ända till midnatten och dagarne träget. – Mitt lefnadssätt för öfrigt var lika enformigt. Då jag slutligen åtminstone alla e.m. led af häftig hufvudverk, hade jag ej heller

någon appetit, ehuru jag också ej hade till buds något, som kunnat smaka mig. – Fastetid. – Den beständiga fisken ville jag ej med och annat vankades icke. Af förbarmande hämtade man söt mjölk och smör. – Med allt det der var the-vatten med kringlor min förnämsta näring. – Skäl hade man visserligen att undra sig öfver huru jag kunde lefva med så litet. – Till och med här gick allt täml. naturligt till. Presten, som med mig sofde uti ett rum, hade äfven sin svärdotter bredevid sig, ett litet barn, för hvars skuld ett nattkärl äfven hörde till möblerna. – Om aftonen blef det ändtl. slut och

D. 18. kl. 5 afreste jag vidare 13 verst till Widlitza först nedför bergen och sedan genom en skog, der äfven Widlitz aån flyter. Min värd och värdinna hade redan för mig afrest att fira prasdnick i Äruloksa, (438 manliga själar) – hvarest hans broder Luka är prest. – Af nyfikenhet, att se huru det går till på en prasdnick fastetiden, for äfven jag dit (15 verst), ehuru det var litet afsides. Efter Gudstjensten hela 8 rätter och flere rätt smakliga. Alla åtos med sked och fingrar. – Åtskilliga hyggliga ansigten. Rådet att öfvergå till Grekiska religionen och – afresan – Nattkvarter i Bolshovstova (17 v.) Iljinskoi pogost 13 verst nära staden Olonetz hos Maanij.

Sid. 185.

D. 19 Sedan det blifvit dager, reste jag vidare in till staden och vände mig så mycket häldre till Gorodnitshen, då jag hörde, att han vore en Tysk. När jag kl. 9 ankom, var han ännu ej uppstigen och jag fick vänta länge nog, innan jag fick företräde. – Redan ärnade jag fara min väg och sjelf söka mig kvarter, då jag blef inkallad. – Han undfägnade mig med thé och lät anvisa mig kvarter hos en handlande Krinskov, hvars sal blef mig inrymd. Jag hade redan hos Gorodn. hört, att en af härvarande handlande hade till mig bref. Han infann sig snart med dem i mitt kvarter. Jag öppnade det främmande och fann ett bref ifrån Mad. Fock i Petrosavodsk med underrättelse om hennes mans död och afsändandet af mina saker till samme köpman. – Detta bref var för mig ett verkligt åskslag, ehuru jag redan förut erhållit tidning om hans död. Om mina penningar skrifver hon ingenting: de så väl som några böcker äro kvar hos henne. Hvarföre hon skulle skicka sakerna hit, kunde jag ej begripa. Dock kanske kan hon hafva missförstått det brefvet, som jag ifrån Serdobol skickade till hennes man. Emedlertid då nu sakerna engång äro här, måste jag i afseende å dem taga något beslut. – Då köpmannen sjelf bor utom staden och der hos sig har mina saker så resolverade jag mig att låta dem ännu ligga hos honom och häldre taga denna väg tillbaka till Petrosavodsk än att nu släpa dem med sig omkring öfverallt. Väl hade jag tänkt taga återvägen öfver Wosnesensk; men denna är ännu icke af mig detta år befaren och hvem vet, hvartill det kan vara godt. – Emedlertid kunde jag alldeles icke rätt sansa mig. Hvarföre skulle han ännu dö frågade jag mig sjelf och det just nu under min borta-

Sid. 186.

varo. Arv. St.rs bref erinrade mig ännu vårt högtidliga afsked midnattstimman på Polovina. I aug. och mina fåvitska profetioner, hvilka så snart skulle gå i fullbordan. – Nu vet jag ej ens, hvart jag

skall fara in, när jag kommer till Petros. Genom F. s frånvara har det blifvit mig en öde och tom ort, hvareför jag nu i st. för alla de fröjder och nöjen, som jag så lifligen i förhand målade mig, kommer att finna bedröfvelse och ledsnad. – Jag gick mot aftonen till Gor. att söka mig förströelse. – Der samlades en hop andra och jag kom verkligen zerstreut tillbaka.

D. 20 Tillbragte jag med att skrifva bref till Statsr. Adelung, Wulf. B. Zigel. – Dem skickade jag

d. 21 med posten och afreste e.m. till Alexandro-Svirskiska klostret. Mitt värdsfolk tog ingenting af mig för min vistelse. – 35 verst. – Archim. ej hem, kom först om natten. -

d. 22 började jag med mina arbeten, besåg bibliotheket, som här är hvarken stort eller betydligt circa 450 band. Riznitan rikare. – Ivan Vasiljevitsh Kors. – Med жалов. грам. hade jag sedan tillräckligen att göra, ehuru de ej lemnade stort byte.

D. 24. I Kyrkan att afhöra Gudstjensten. Sedan spisade jag tillsammans med bröderne.

[i marginalen: 20 munkar; hela pers. circa 60 – En af Semin. lärarne höll ett tal i anl. af ”rören ej vid Herrens smorde”]

4 rätter, men der vankades intet vin, såsom förut vid det privata bordet. – Sedan jag ännu besett par klockor med ej ryska inscriptioner – kanoner, som här skall vara glömde – afreste jag mot aftonen till Ladeinoje Pole, hvarest jag för att på något sätt fira julaftonen, besökte gamla Harnack och fick der alldeles ensam dricka thé under det han var hos sin Chef. – Efter hemkomsten satte jag mig att skrifva bref. -

D. 25 Hos Domaren. – Han sade sig hafva skickat de af mig begärta underrättelser till Archangel. – Hos Ispravniken – Bemött med mycken artighet. Thé och frukost och sedan middag. – Då der efter en lång tid gafs för mig kött, så var det för mig verklig jul.

Sid. 187.

Vi skulle tillsammans e.m. resa längre, men det blef ej utaf och var så godt i den stränga kölden af ej mindre än 20 grader. – Först sent på aftonen kom jag till kvarteret, sedan jag ännu druckit en stakan punsch. – Guvernements-Architekten Strave ifr. Petros. den andre främmande.

D. 26. Jag väntade på bud ifrån Ispravniken för att resa tills. efter aftal. Efter kl. 2 skickade han efter mig med häst för att spisa middag. – Jag hade redan ätit men för naturligtvis. – Tiden, som jag väntade, begagnade jag att skriva brev och efterlemnade hela 6 stycken, att afgifvas på posten, neml. till Pop. Mann., B. Zag., Wulfert, Frähn, Sir. och Schl., samt Str. i Nowg. – Hos Ispr. gjorde jag äfven bekantskap med Kretsdomaren ifrån Olonetz, en gammal beskedlig gubbe, hvilken jag måste lofva att vid min genomresa besöka. – Efter Kaffee och thé samt hela 2 Stakaner punsch reste jag ändtligen omkring kl. 8 om aftonen med Ispr. fram på den Archangelska vägen.

D. 27. Emot morgonen mötte vi på Schemenska stationen 2 sjöofficerare, af h^a den ena hette Lütke, talte äfven ryska och gaf mig många notiser om Archangel och hela sjökusten ända till Kola. – Till middagen kommo vi till Juksovskaja (circa 100 verst ifr. Ladeinoje pole), hvarest hans betjent tillredde oss en middag alldeles på gorodski. – Derefter måste jag ännu utdricka en stakan punsch och så skiljdes vi, i det han fortsatte sin resa längre, jag deremot tog af åt höger. Han medgaf mig en ung karl till följeslagare jemte en sträng föreskrift att man öfv[...svårt att tyda] ögnablicket skulle verkställa allt hvad jag saknade. Så afreste jag om aftonen först 15 verst en ojemn väg och mer eller mindre skog af olika art och beskaffenhet till byn Ново-Почище af 5 gårdar i Hongiska pogosten. – Här bo nuförtiden idel Ryssar; men sjelfva namnet äfvensom lokalen tyckes bevisa att äfven denna ort fordomdags varit bebodd af finska folkslag. Man sade att i Korbosero och Tuksosero alla skulle tala Tschudska. – Med andra hästar fortsatte vi resan vidare, och passerade Hongiska sjön, som till höger genom en bäck har kommunikation med en annan sjö Oresha. Båda skola tillsammans hafva circa 8 verst i längd. På den motsatta stranden passerade vi en liten by Mikniki. Längre till sidan till vänster är en annan by Ospue. – Litet längre fram till ett afstånd af 2 verst ifrån det stället, hvarifrån vi utrest passerade vi

Sid. 188.

en litet större by: Welikii dvor och längre fram Krestnoje Osero af omkr. 4 versts längd. Vid densamma är ock en by Krestnofskaja. [i marginalen: Efteråt ser jag på kretskartan emedlertid, att äfven deri en Krestovaja är antecknad flytande i alldeles samma riktning åt S. i Ojat som ock står i П.К. – Då äfven Tukscha der är aftecknad såsom flytande utan synbarliga krokar åt S.V. ifrån Tuksosero in i Ojat östligare än Krestovaja, så måtte dock saken hafva sin rättighet.] – Vägen fortsatte mot Ojat längs Tukscha, som kommer ifrån Tuksosero, gör åt höger en krökning och flyter in i Ojat. Den Krestovaja som efter Подр. К. skulle utflyta ifrån Krestnoje Osero existerar alldeles icke och byarne Kirschenska och Sergejefskaja ligga just vid Tukscha. Ifrån Krest. Os. utflyter blott en bäck (ручей), som ock riktigt är anmärkt på Подр. och förbinder sig med Tuksoserskaja och har den vägen kommunikation med Ojat. – Vi kommo ut i täml. stark köld midnattstiden efter 20 versts resa midnattstiden till Jachnovskaja, en by af 10 gårdar och 20 själar invid sjelfva Ojat. Vi hade nattqvarter hos en Rysse, som emedlertid tycktes hafva ett tschudiskt till-

D. 28 namn: Schitik (Sitikkala) – Natten var der i den lilla stugan tämligen trångt, emedan värdsfolket öfverlemnade sin stora stuga för formsakernas skuld; men om morgonen, då jag uppsteg, fann jag mig ensam och sjelfva rummet uppsnyggt. Sedan jag der gjort ett godt mål, hvarföre min stalldräng emedlertid efter gifna instruktioner hade sörjt och druckit thé, reste jag middagstiden vidare. – Till den följande pogosten voro blott 10 verst. Vi passerade byarne Welikoi dvor och Iischikova, hvilka sluta sig intill Jachovna och lemnade dem äfvensom sjelfva Ojat, som här har ganska höga stränder å ömse sidor, till höger och foro öfver en ganska ojemn mark och genom stora granskogar – mot slutet var till vänster ett helt litet träsk, som kallas Bieloje Oserko eller på tschudiska Walkjärvi (af 3 gårdar och 11 s.). Vid byn Konnanovskaja också Kostiäkova vid hvilken äfven sjelfva pogosten är, foro vi åter öfver Ojat till den på andra stranden liggande Jeremejefskaja l. Alaschagia af 4 gårdar och 14 själar. – Här voro blott qvinnorna hem och talte alla sinsemellan på Tschudska. Jag var nyfiken att ändtligen höra hvad det vore för ett språk, frågade derföre hvad ett och annat hette och fann namnen alldeles karelska äfvensom hela byggnadssättet det vanliga d.ä. en rökstuga med en karsina inunder och en stol af den karelska arten framför fönstret i gafveln. Blott var stugan här smutsigare än t.ex. i Olon. och hos de flesta i Karelen.

Sid. 189.

Såsom öfverallt både i Karelen och Olonetz, äfvensom Ryssarne vid den Archang. vägen på gränsen till rökregionens tvärbalkar eller worontser [i marginalen: – Ikkun, iknan käsiast, äfven en Latsh Bänkar omkring rummet Lautsch allt på vanligt vis.], äfven hos Ryss. Воронцы. Uppmuntrad af mina första upptäckter, började jag fråga hvarjehanda efter den idé jag gjorde mig om deras språk men värdinnan svarade mig att hon ej kunde förstå mig. – Jag fann sedan sjelf vid närmare efterspaningar, att denna dialekt verkligen har sina egenheter och framförallt ännu mer förkortar orden än den Olonetska. – En hop folk samlades, att blifva min lärare. Jag erfor äfven namnen på byarne i denna Wolost. De äro näml. utom de 2 redan anförda: Konetz-Votschajevskaja, Sidorofskaja, 1. Riepnikova, Savinovskaja hos bönder. Sekretarin mägi, 3 byar med namnet Avanofskaja, hvilka af envar. åtskiljas genom andra benämningar, neml. Kobegina, Paschkatschova och Fedorova gora, Afanasjeva, 2 Liepkova samt Mikitinskaja af blott en enda stuga. [i marginalen: Af tillnamn visste man ej uppgifva mig några andra än dem, som innehållas i de anförda Tschudiska bybenämningarne.] – Hela folkmängden efter sista revis. ej större än 95 själar. – Under min examen hade min betjänt tills. med värdinnan kokat thé och berett en middag, emedan sådant, såsom han mente, ej kunde fås längre fram. Theet mitt eget för första gången, sedan jag åtskiljdes från Kurmojef, som ock gaf mig det. – Här ville man lika så litet som i Jachnova emottaga någon betalning och vi skiljdes åt så mycket hjertligare ifrån hvarandra. – Hade jag vetat, att jag på följande ställe skulle hafva så mycken förtret, skulle jag häldre blifvit här öfver natten. – Dock jag hoppades bättre och ansåg det än för tidigt att taga nattkvarter. – Vi hade framåt 10 verst dylik mark och dylik skog, som hittills d.v.s. mest gran. – I början passerade vi byn Sekretarin mägi och kommo åter på andra sidan Ojat. – På slutet passerade vi ett träsk. [i marginalen: Träsket har intet annat namn än Oserskoe Osero.] och kommo straxt på andra sidan till Saoserje eller ock, såsom det kallas Osera. – Här var ej Starosten till hands, sades bo 5 verst derifrån. Jag beslöt derföre att gå till

prosten, för att af honom ang. fr. orten få underrättelser. Väl hade Alexej Gordeitsch redan beskrifvit honom såsom en pianitja, i garden, hvarest jag inkört hade man sagt, att han i dag

Sid. 190.

varit tämligen trakterad; men så hade jag ej föreställt mig denne Otets Ivan vedervärdig. Väl låddes han emottaga mig på sitt sätt artigt nog, tumlade emot mig och skrånade sina välkomstkomplimenter och ville omfamna mig än på vanligt vis vid mina fötter, befallte framställa thé och lofvade lemna mig alla upplysningar, som jag önskade; men tyvärr kunde han ej för idel smekningar och välsignelser komma dertill. – Emedlertid ankom der en annan Otets den Juksovskaja, som sades hafva varit hans supbroder för i dag. – Ehuru han syntes nyktrare, var hans uppförande så mycket ovärdigare. Han talte om ingenting mindre än att låta arresteras mig och fordrade mina dokumenter. Jag borde veta, hvem han vore en blagotshinnoj &c &c – Äfven jag förlorade allt tålmod och nyttjade ett alfvarsamt språk emot honom, befallte min följeslagare kalla Steffei med papperen. Detta hade den verkan, att han å sin sida föll till bönboken och allt blef dervid. – Då hans kamrat emedlertid skrällade allt värre, tills hans hustru ändtligen med våld höll honom, antog jag den andres anbud, att komma till en annan gård. – Der trakterades med brännvin; men hvad jag önskat erhöj jag icke. För allt gick omkring, så hette det, att jag, närvarande i omständigheter endast genom Starosten kunde erhålla de af mig äskade upplysningar. – Ock så måste jag åter vandra tillbaka, förtruten att hafva för ingenting förlorat hela 2 timmar. Endast folkmängden fick jag tillfälligtvis erfara. Den skall utgöra circa 270 själar. – Starosten var ankommen; men var så eländig, att han ej heller kunde uppgifva ens byarne i Volosten. Tillnamnen kunde jag icke utan en särskild revision få och så måste jag med oförrättade ärender resa min väg. – Härifrån voro 12 verst till Ojatskaja Ladva ytterst backig och skogig väg. [i marginalen: i början byarne: Martianovskaja och Askigofskaja]. Till vänster ett litet träsk Kähkjärvi blott af 1 versts längd och sedan närmare Ladva ett annat Kiljärvi af 2 verst. Sist framför pogosten Ladvaosero, som ej heller är stort öfver 2 verst lång. – Efter Al. Guvs rekomen-

Sid. 191.

dation foro vi, ehuru det var sent genast in till prästen, som vid första presentationen visade sig, såsom en helt annan Otets Ivan. – Under vägen hade jag redan åter blifvit bragt till godt lynne genom min skjutspojke, som, då han märkte min nyfikenhet i afs. å Tschudska på allt sätt sökte förekomma min önskan, uppräknade mig alla träd i deras skogar, såsom kuus, piedäj, koi, rait 1. raid tuom (Wojd (kalina) haab Pihl kada niin tom черемха piövu); benämningarne på klädespersedlar såsom kouhtan, pyöju päls, paid, kaadjad, tschukad, hatrad (fotbindlar) sapkud, baschmakott. Derjemte visste han för mig utgifva många andra inneslutna begrepp såsom kok, pinsch l. Schentjocha, herda.⁵⁵⁷ - -

⁵⁵⁷ Fyra ord i marginalen svåra att tyda.

D. 29. Pogosten har 219 själar uti följande byar: Jesipofskaja, Jevstafiefskaja, Timofejevskaja, Ananievskaja, Kosertschenskaja, Skistinskaja, Kikoi gora, Pustosch Makarjefskaja – Lukimofskaja, Feodorofskaja, Trofimofskaja, Alexejefskaja, Manuilofskaja, Wasiljefskaja, Ivanofskaja, Fedotofskaja, Matvejefskaja, Feodorofskaja 2, Tshur-rutschej. Af tillnamn sades här ej finnas mer än endast Vangoi.

Redan till middagen ankommo 2 herrar – Ivan Michailovitsch Fedorof och Ivan Ivanov – ifrån Ustjushenska kretsen i Novgorodska Guvernementet och qvarstodnade likaledes i huset, så att jag ej mycket hann uträtta, då jag ej så mycket fick tillfälle att tala med min värd. Jag började därför hålla mig till andra sidan och der pladdra med qvinnfolket. Då der äfven voro flickor i huset till gäst ifrån Osera och det hade således kunnat medföra en större vinst, om jag mera ogenerat kunnat umgås med dem. – Men då detta mitt vanliga fel äfven här hindrade mig att draga fördel af tillfället, så långledes jag merändels och tillbragte tiden tämligen fruktlöst. – För omväxlings skuld gick jag om aftonen att bada och begagna sedan en del af natten, då de andra tidigare hade lagt sig att ren-

Sid. 192.

skrifva mina hittills förda anteckningar.

D. 30 Tiden led allt mer och mer. Herrarne satte sig att spela kort för att fördrifva tiden, jag deltog i samma afsigt i några spel. – Vi spisade tillsammans. – Jag hade icke mera lust att vänta och afreste sedan vi druckit the. Båda Herrarne hade emedlertid bevisat mig mycken artighet och bödo mig till sina egendomar om jag komme att resa åt deras tragter. Åt den tragten skulle äfven finnas Kareler och för att äfven ersätta den nu förlorade tiden, funderade jag redan inom mig att nästa sommar vill Gud, då jag ifrån Archangelsk reser till Wologda ännu göra samma exkursionsgång till och ifrån Ladoga genomtränga till Bieloserska vägen, besöka de der herrarne och sedan resa vidare till Ustjuschna och derifrån öfver Tscherepovetz och Bielosersk till Wologda – Än några underrättelser om Ladva, innan jag lemnar den orten. Orten för med rätt det namnet, emedan den är den högsta tragten vid Ojat och floden uti den Pogosten omkring 20 verst längre fram har sitt ursprung utur en liten insjö vid namn Tschoimasero. Efter min värds uppgift har äfven floden Suda, som i motsatt rigtning flyter åt Bieloschka Guvernementet, sin källa i samma insjö. Då emedlertid detta ej synes troligt, och Подр. К. äfven angifver en annan sjö, så lemnar jag den der uppgiften, ehuru af en eljest trovärdig man derhän. Deruti tror jag honom deremot väl att en kommunikation emellan dessa båda floder och således äfven med floderna af Wolgasystem lätt vore utförlig och kanske med mindre kostnader verkställd, än längre ned, hvarest man redan användt stora summor och ändock ej ännu slutat. Väl skall Ojat äfven hafva några vattenfall, men dessa ej vara hvarken många eller alltför be-

Sid. 193.

tydliga. De förnämsta äro 3: vid Schondovitschi em. Ladva och Osera, vid Niemischa och Vnatporoschie åt Jaroslavska pogosten. öfverhufvud skall floden hafva tillräcklig djuplek och afståndet deremellan och Suda, som borde igenomgrävas för att bilda en öppen sjöväg, ej utgöra mer än omkring 30 verst. Visst är att ett sådant företag skulle för den ytterst fattiga ort vara högst välgörande emedan det vore det enda, som kunde afhjelpa den obotliga fattigdom, som lokalen föröfrigt förorsakar. -

I Osera lät jag koka mig the och tillreda mat, för att afbida ankomsten af Golovan för distrikten och Wyibornoi, h^a jag kort före min afresa hade träffat i Ladva. – Jag bad dem om en förteckning på familjenamnen i hela Tschudiska gebitet, då det nu vore utjagadt att släpa stockar på den stora Archangelska vägen. De lofvade det. – Jag reste ännu 20 verst till Jaroslavska pogosten en nästan än backigare och skogigare väg, än jag hittills haft. Bakom den första sjön vid pogosten passerade jag en liten by vid namn Tischagi 4 verst längre Saarjärvi vid en sjö af samma namn – af samma sjö har pogosten ock sitt namn – På en holme är byggd en Tshassovna. 8 verst längre till Petschoskaja Ludski Pietschoili vid en större insjö, som äfven har namn af den Petschevska och är belägen inom Tichvinska kretsen. Äfven inom denna kretsen bor Tschuder inom den öfversta buchten, men deras bosäten skola ej sträcka sig långt. Om man ifrån Totska pogosten drager en rät linje till den punkt, hvarest Kolj. fl. efter sitt utlopp ifrån Svätosero antager sin S.O. rigtning förbi Bor och den sydligaste ändan af Ladeinopolska kretsen, så har man äfven här den sydliga

Sid. 194.

gränslinjen för Tschudernas bosäten. Alla dessa inom Tichvinska kretsen boende Tschuder skola vara under Herrar då deremot de inom L.P. kretsen ishet åt östersidan boende äro Kronans. – Under vägen ifrån Patschenitza passerade jag ännu genom Mokejevo och Schoinselgä. De första byarne af Jaroslavska pogosten räknas till Riebova gora. Omkring denna tragten börja bergen blifva allt högre och stelare. Par verst nära pogosten gingo vi äfven öfver på högra sidan af Ojat, som emellan pogosten bildar af stenig grund en porog. – Jag hade ej kunnat föreställa mig en så ytterst bergig tragt, som jag fann här. Jag trodde mig vara i sjelfva de bergigaste delar af Finland. – På Ladva pogostens rekommendation for jag, det var redan nära midnatten, in till prästen, som emedlertid icke sjelf var hem. I hans ställe träffade jag här åter Blagotsch. som emedlertid nu bemötte mig ganska aktningsfullt.

D. 31. Emedlertid var jag litet nöjd och då jag efter Blagotsch.s afresa ändtligen uppsteg och af mitt värdsfolk, nu idel qvinnor hörde, att de icke kände eller ens ville känna det Tschudiska språket, hvilket de efter egen uppgift lika med de vid pogosten boende Hospoder ansågo för försigtigt och ett språk eget Tschuchnerne eller allmogen i prichoden ångrade jag än mer, att jag i går antagit såväl min värds, som de öfriges husinvånares i Ladva bjudning att än stanna kvar öfver en natt. –

Emedlertid försattes jag snart åter i godt lynne genom mitt närvarande värdsfolks föröfrigt förekommande tjenstaktighet och muntra språksamhet. Min följeslagare hade gått till Sotskoi för att beställa hästar och kom äntligen tillbaka med en bjudning ifrån den på berget boende porutschiken Ivan Sacharjevitsh Ischkarin att sätta mig i en släda, som han skickat efter mig och hos honom passera tiden, tills jag finge hästar.

Sid. 195.

att fortsätta resan. Jag fann ett redan till utseendet fattigt, men beskedligt och välmenande herrskap. Värden hade i sina unga år tjent vid gardet, men var för det närvarande ganska sjuk, så att han ej länge orkade hålla mig sällskap. (en Borowitin). Hans goda fru kokade mig en god soppa på färsk fogel. E.m. kom värdens bror Nikolai Sacharjevitsh, som tjent vid flottan såsom kapiten-Löjtnant, sedermera i lång tid bestridt Gorodnitschysylan i Olonetz, invid hvilken stad han äfven för närvarande egentligen bor med sin familje. Då han äfven här har en liten egendom, uppehöll han sig för det närvarande der. Efter Kaffee och thee böd han mig att följa hem till sig och då jag ej förrän följande morgon hade förhoppning att få hästar antog jag bjudningen, for åter nedför backen till hans gods Woinovtshina gora invid sjelfva Ojat floden. – Då han uti Corpsen blifvit uppfostrad och sjelf sett flere orter i verlden, så tillbragte jag tiden rätt angenämt hos honom, spisade tillsammans med honom Ucha och kapusta, språkade uppå en bädd tillsammans på golfvet länge inpå natten. [i marginalen: min resa utgör hitintills för detta år 2525 verst.] Sedan han redan insomnat, infunno sig en mängd vägglöss och tillstodde mig ingen sömn förrän det nya året längesedan redan inträdt och vi efter hans eget uppvaknande flyttat vår bädd uti ett annat rum. – Då rummet sådant tillåter, vill jag emedlertid här på sätt och vis fortsätta resan och uppå ett ställe anföra allt, hvad jag under min Tschudiska exkursion om detta folk kunnat erfara. Dess bosäten inom Tichvinska kretsen (uti pogosterna Mägijärvi och Konvola längre fram) äro redan anförda. – Så mycket jag af Otets Ivan i Ladva kunde erfara bo de längre fram derifrån äfven inom Tichvinska kretsen men blott uti ett litet omfång omkring

Sid. 196.

ursprunget af Suda fl. till och med Noschenska pogosten. -Väl trodde han, att äfven längre fram mot Bielosero Tschuder kunde bo; men han visste ingenting med säkerhet anföra då han ej sjelf varit ditåt. Att döma efter namnen på Подр. К. så hafva Tschuder åtminstone bott äfven närmare till Bielosero, om der också numera inga skulle finnas. I alla fall torde antalet af de inom Lad. polska kretsen boende öfverväga de andra kretsarne. – Här äro Pogosterne Ladva, Päsosero (Päädschäjärvi), Schimosero, (Schimjärvi), Krivosero [i marginalen: ej Vyigosero, såsom på Подр. К.], (Viäärjärvi), Osera (Järvis), Niecusha, Tschikosero (ej Tschimos. – Подр. К.), Kanginsk (Karhila), Jarovslavski (Vilhelä), Prokschino på Подр. К.) alldeles Tschudiska utom i Jarosl. vid pogosten. – Om Sotskoi (Sadoviha), Tschukinskoi (så heter det egentligen ej Чукинской. П.К. – den stora sjön derstädes heter Savosero el. Savojärvi ej Сагазеро П.К.) – [i marginalen: Savina fl. är redan bevis derpå] – och Ruskonitskoi (ej Ruskodenitskoi П.К.) voro uppgifterna olika. Det

vissa af saken är väl (och ortsnamnen bevisa det), att dessa pogoster utgöra den vestliga gränslinjen för Tschudernas hemvist och invånarne börja redan blandas med Ryssar. Aldeles Rysk är redan Gedevska pogosten och allt hvad derefter följer ned längs med Ojat – åt norr skola åtminstone de gamla i Kakovska pogosten (Kakola) ännu till en del äfven något tala Tschudiska. Så har jag äfven hört sägas att i fordna tider äfven i – Honginsk (Hongala) varit Tschuder. – I Karbosero och Tukschosero talas till och med språket ännu allmänt. Åt den sidan utgör nu för tiden Oschta gränsen, [i marginalen: på Tschud. Schusta. I Osera Widla]. bakom hvilken Ryssarne åter vidtaga. Till och med i Winnitza (Vinglä d.ä. fordom Vingilä) är nu större delen Ryskt och vida mindre delen skall nu förstå språket. Det är emedlertid t.ex. familjen Schitik säkert Tschudisk. – Öfverhufvud har jag sjelf hört att det äldre folket i sin barndom föga eller alls intet kunnat

Sid. 197.

ryska. De ursäktade sjelfva dermed sin okunnighet. Också tala de bättre sitt eget språk än de unga, hvilka nästan lika väl kunna ryska. Endast åt den sydöstligaste kanten skall man träffa folk, för hvilka Ryskan är föga känd. Jag har ej under min resa träffat någon enda sådan, men rätt flere, hvilka kände bättre ryskan. - - Angående denna stams utspridning i äldre tider må betraktas mitt exemplar af Подр. К. – Här vill jag blott tillägga att äfven Juksovka pogosten har ett eget Tschudiskt namn neml. Weksa. – Sjelfva der i Osera Wiksala Tschudiska språket bär öfverhufvud stämpeln af rysk inflytelse uti sina innersta delar. – Först en samling af ord, utom de i Vocabulaire antecknade varia. Kjättud vagga (hängande) koschalo (пряслица) kesriata – kunut (piske), korb (fläda), aisch pl. Aisad; länged, suitsched, ohjased, nahkvüö, Balafan en linne mecka, priha = briha Ol. – pigai snart, niitt äng, peld somlige, pjord åker. Korgei hög, pl. kortad (mäed), levet bred, tasa jern, kadag en, niin bast, liep al, nurkal till vänster, oittal till höger, ahven och ahni, haug, särg, lohь, lahn, madeh, ajada urgoh åka ned för backen, voi pandada, kehtada idas, varastada vänta – aamu jo varastit? väntade du redan länge? [i marginalen: Sestrikäine сестриница frustad marjad Plagatsch. marjad (калиновы ягоды).] Vargastada stjäl. – Tschigitscheine (смородина) mustikaine, muurankaine, bol (брусница) sabarma hallon, pühlä rönn, Saabr höstack, kego (rågstack), aid, seibäs, nengatschu stotjal på sådant sätt. Meide kerttakes (t.ex. tala) på vårt vis. kar, köp grop. grob likkista. Sivitsche förbi. hämähauk spindel, zorzar loppa sääskь, kärbähine, tedri, mietsoi, händik varg. vaikastuda tiga, tapta tröska (tapan, tapmah). Oigendada (справить), sigä der, tägä här. Kudam hvilken, vedätä parsit (stockar) garbol (=karpale) rigenda korjambah, skynda fortare. Süömättä ajates. edähänä – (marginalen: tühdine (ock ett slags mygg), pärma, Muurhaine – Mietskana – Pyy – Habuk. kurg. Pääsklind (воробушка) Pääskhine. Saraklinduine.)

Sid. 198.

långt, edähäke, lähen (nära), paschtaa, baka. naised paschetat leibäd. päiv paschtab. Varaida frugta. Stjokkal (glas) ruta, ramkad ramarne, iknan piel pl. pieled. Matitz spärre, sliegad слёги katus tak, lagei mellantak, härd (калка) Kusmaine (Желомущина?) Stehlaine (кропиво?) Luasikaine

(Козиница?) Kassar (косоръ) kouk krok, kattil, pats stolpe, konikaine (коникъ?) niannad, vitta i Jarosl. – Nadlavoschikad de balkar, som äro öfver bänkarne vid väggen (sein), de andra vorontsad, pjölus dyna, katos, täcke, katada täcka öfver, bordduk (скатерть) pyuhkin, jašik, Mischk nacke, kierks strupe, brovad (бровы)), roscha ansigte, rindas bröst, hardiad, kagl, suursormi tum, tschagar lillfinger, sormed äfven tårna, kand häl, polo, jaug, fot, säär, reisch pl. reishked, naba, sobad kläder, kadvus (часник) virš näfversko, alaisched (дѣница?) korvesne (рѣдной?) üksruine (однозубно?), kudoda väfva, kangas, biirda niisch (ничен) saksed (подношки?) suklaine, piäälsched det som är på, biirdan syrti (пришница), sulvak (сволокъ?) – Viärttin vid spinningen, niitin, harj borste, suga kam, riäätsin särk (сорочка), kaltschud ett slags tunna korta portki för qvinnfolk om sommaren, raglad hvarmed virsurna fastbindas, mietskana (куропатка) piuu (månne ej snarare püü?) harag. kronjko korp, varisch, tik, ruiksgana [i marginalen: Joskre, Krojkoj Hirpul. кошкодавъ hyubi сова.] – svart fogel på ryska крикой. piääsküi huud, viädra ämbare, lochonj så, Labid spada, pihted, Sep, Jorsch (efter ryskan), zäng (ешъ). Süönd mat; Siень, karusta, rietkad, liень, maid (riesk o. hapand), rahto maid (творогъ), kursä (блина, såsom pannkakor), piroschkad, piirag, kalob, kalitk, šipanic, basntnik Efter ryskan olika arter af piroger – riepoi, olud, raaschtou jul, emäga-

päiv (успѣние). Vaza kalf, hähk (норка). niääd mård zagavo (выдра)

Sid. 199.

reboi räf, orav, maakondjäine mullvad. Tannos(ha) fågård, Lävä, Koniunschna, Vozjkunda (овыть). Tschurka urhålkad trädstam till likkista. – Svatule, svataimah fria, rodida föda, ringed (рунега?), helpked (пелсва?), paimen, rahnada skörda (imper. rahna, rahagaat) Vierdada Kasked – Säng, kego, kiertik (band) pl. -od. – Saivar, Tihaine (шошка). Nottada skälla (om hundar) notab, pl. nottas. – Tschoma vacker, Savodida börja, tervehtää kyssa, aagikut, portahad trappor, kobrida fingrera. Vävy, Anop, Ap, Kuom, aitt boda, odav billig, Meziäine bi, Ringuda, kidastada skrika, Sorav flink (проворный) hajetada förlora, kohta gerad, aigailline hafvande, keriaadas få, (marginalen: Sit skit - sitteh poljin.) – Särähtas pärtä, kuurdosch döf, rygystös hosta. – Liäschib han ligger sjuk, kylbet badstuga, riih gomen (гумно) kägi gök, äänikitscheb (t.ex. säden blommar, äänikertäs (pl.). schabastada sluka, tschiibu gunga, luud qvast, Tschaap slage att träska med. Lippar ett skinn, lükidä kasta, ock heitädä, prutschei = Ol. Ipaschtuda blifva törstig, higaschtuda svettig, travida förderfva, toivottada lofva, uinada somna in, laaiba bannas – ruuh ekstock – hernes båt, nagis, rugisch, osra, kagr, nischu. Huomisch-järgisch öfvermorgon, end-egläschte i förgår, ühte alltid, aigoisch tidigt, gore l. gole rahvas, fattigt folk bohat. Elot förmögenhet, paksus ofta, purg urväder, kyndäd enamban NB. mi? hvad får du mest? – Ristikansa, ristitty, uudehese ånyo. – abted: när det torkade – kystä rensa säden tugeta låsa fast – t.ex. en boda. – Samk lås, avatin nyckel. nälg tegob vorimah hungern förmår att stjälä – kanshoin hushåll, – äijy kansat stort hushåll. Ke el. ket med. Astu minun ket – mene Jumalaisch ket (съ богомъ) – Adivoitschida – Surduinda tröttna. – panen magatta – terveh l. voidik frisk, rikon rikta slå ihjäl. – Ala liikuta rör intet! – Ole tagembaa! – Lähde indale! bort l pl. lähtköt! olgat

laptas! hålls på sidan! – Toimitada begripa. – Koldunad l. noidad de sista redan utdöde kunde bota sjukdomar, återskaffa förlorade saker förnäml. gen. lottkastning. – ohtutida maah käolji begrafva – Litouk[?]lije⁵⁵⁸. Kut huru? Kut sindäi kutsutas? hvad heter du. Kaks uusit pierttit 2 nya stugor. – Küllal nog. openda imp. opensin (doceo) hüväschti – Opensimoi disco. – Nakaschuida straffa – jalos strängt, dugligt. – riishta riischun, riischin spänna af t.ex. en häst. – ratschil ridandes. – Toischin ni kut ei voi annars är alldeles iote möjligt. – Taanoi i ons. Kokottada tühjäs för intet. – Kestada hålla. – Kumoitada kasta (slå) omkr. Hvad grammatiken vidgår, så har denna annars nästan alla casus, som finskan t.ex. pap, papin, papit (qvant). Tulin, etschin, papit, ile – pappih l -ihe. abl. endast papis, Loc. -il papil, papesch, papiksi, pappin, papita osar o Pappheh. Adv, fins ock allm. hüväschti, hiljaschti. – Suffixin sällan. Taattoin, taattosch 3 p. lika. Pl. förekommer ej. Isätschin по оуу Jarosl. Äfven Secutiva fins i vissa talesätt t.ex. Mägisch ajada, fara långs med bergen. – Till prästen heter ock papin losk. Hos prästen: papin loa. – Pronn. Deklin. minia, minuu, mindäi, milei, minun, minulle, minus ifr. mig och uti mig. Milai hos mig (t.ex. M. ol jag har) minuta. pl. müö, meidän, meid, meale, meihi, meisch, me[?] [i marginalen: gen. och cotr. meide, carit. meitä, Meäi päi (läksi) ifrån.] Sinia, sinun, sindäi, silei, sinuhe, sinus (Otin sinus päi ist.f. Sinut) Silai (t. ex. s. om du har) sinus, sinuta. Tüö, teidän (contr. teidä) teie, teale, teal, teis (teisch päi) teita (utan) - Hän, hänen händ hänele p. hüö. – Ota heisch, om heisch, om [..?]⁵⁵⁹ heid. heil, heitä (utan) – I sing, säger man ock mä, sä, mie, sie. (Karginsk) i pl. mei, sei, hei (I Jaros) – Ken, kudam, mi; mittyine, mitsehes (contr. ifr. mittyisen) o.s.v. Kompar. ruskie, ruskemb, rusktemb. Korgät, kortemb, kortteb. Verba olen, olet, om; olemmai, olettai, oldas. Imp. olin, -it. i-ii -ittai, oldihe l. oldih. Konj. olisin & 3 pl. Oldasch, Neg. en ole, et ole, ei le. imp. en olend – [i marginalen: i imperfekt 3 perf. ock Quot. olibat kuolibat höra mest icke ut såsom ock mest oma. I [oläsligt] nyttjas Dualis ej.] (en tulend, en tienu, nähnu). fut. Liene, – lienob, liennemmai. – Nai linoj, lienen magamah – Andan, andat, andab, andamai, andatai, antos; andoin. 3 pl. andettih. inf. andada och så i dylika fall: pandada och panda, Sanota – (kadota gå förlorad pass neutr. käändimöi jag vänder mig – Töi-ndihe hüö käätas (verte)

⁵⁵⁸ Bokstäverna i innermarginalen försvinner in i bokbandet.

⁵⁵⁹ Bokstäverna i innermarginalet försvinner in i bokbandet.

1825.

1.

верба [?]

Sid. 201.

1825.

I.

Januari 1825.

D. 1 Jan. Jag vaknade och. uppsteg sent. Min artige värd lät koka åt mig en höna till frukosten och gaf resten med mig. – Vi skiljdes med ömsesidiga bjudningar för framtiden. – Jag for ännu upp till den andra gården – Konaschkina gora, för att äfven tacka dem och taga afsked. – Vi foro än allt uppföre förbi (till höger) byn Skomina gora hela 3 verst. – Sedan bar det åtminstone ett litet stycke nedföre. Marken fortfor än att vara backig och skogig – Mest tall och fura – 14 verst ifrån Jarosl. hade vi byn Nirglä l. Nirginitzi med 15 gårdar smutsiga och såsom det tycktes äfven grofva Tschuder. – Då det ej lyckades våra skjuts-gossar att der få byta om hästar, så foro vi med de samma ännu 6 verst längre ända till Karginitschi l. Karhila. [i marginalen: ¼ verst förut ett litet träsk Antikjärvi]. Vi foro in till Djaken, med hvilken min ledsagare var bekant. Men då han var bortrest, så tog jag mitt kvarter hos prosten Otetz Dimitrii en enkel men beskedlig och välmenande man, som på bästa vis undfägnade mig både med förplägning (till och med vin) och Tschudiska.

D. 2. Var jag med honom att bese kyrkan. Den ligger på en höjd, hvarifrån man om sommaren måste hafva en lika så skön, som vidsträckt utsigt. – Uti denna pogost finnas 273 själar uti följande byar: Sergijevskaja vid pogosten, Issakovskaja eljest Ortjuschina gora, Novaja Ashivka l. Tischkina, Iljinskaja l. Demschino, Lavinskaja l. Lomkina gora, Anchimofskaja l. Filinkova, Haabanofska l. Beriok, Perchinska l. Ostrov; Juschkovskaja, Salminskaja, Fedosejfskaja, Jushinskaja, Fedorovskaja och Janskovskaja inbegripas under det allmänna namnet Saoserje. Lukinskaja l. Kroptzova gora. Trofimovskaja. En annan Lukinskaja kallas ock Minina gora. Vidare Ivanovskaja l. Sorokina gora, samt Platonofskaja l. Ortju-

Sid. 202.

kova gora. Uti nämnda byar skola bo följande familjer: Markatschof, Matjukof, Lasumof, Fomin, Lietkin, Borkin, Kakatschof, Krikojof, Schusejof, Larkin, Troserkof, Taschkin, Kyrojof, Kusnetzof, Ortschianikof, Jefsjukof, Tischkin, Arestovyi, Oskin, Kalenin, Melnischnikof. Utom 7 Raskolniker äro alla rätttrogna Greker. – I allmänhet skola ibland tchuderne finnas litet Raskolniker. Deremot bland Ryssarne omkring Ophta en stor mängd. – Äfven i afseende å denna ort har П.К. många fel. Den närmast belägna sjön heter först och främst Lehmosero ej Lengosero. Wadoga utspringer ej

derifrån, utan ifrån ett kärr på ett berg väster om pogosten, Lehmosero deremot nordost om densamma har kommunikation med Kodosero och en ännu större sjö Ojosero och utflyter förstärkt med vatten ifrån 3 andra insjöar Leposerko, Kekosero och Aimosero genom Piotka i Ischikosero. – Middagstiden afreste jag under snöslask och regn först 10 verst till Petschenitzi, 1. Pietscheili vid en insjö (ansenlig by) och sedan ännu 5 verst längre till Warbenitzi 1. Warbla. – äfven vid denna by är en liten insjö Warbinskoje. – Såsom denna var den sista Tschudiska by, så hade jag redan förut bestämt mitt nattkvarter der och till den ändan af Otetz Dim. fått anvisning på det bästa stället. Der tillbragte jag ännu aftonen med att af en gubbe, som jag fick tag uti ytterligare förfråga mig om ett och annat.

[i marginalen:] Då jag i skymningen hitkom, var husfolket i fullt arbete, qvinnorna spunno och karlen timrerade på en släda. Han sade att helgen redan vore förbi – att Grekerna öfverhufvud ännu om Söndagsmorgonen baka sina piroger hade jag så ofta sett ifrån Ilomantz börjandes och sist denna morgon i Karginitza; men åtminstone frapperade mig detta ämne. Också gingo karlen med sin hustru ännu samma afton tidigt nog och tröskade sin ria till midnatten.

Då jag ej i förra årets sista häfte fick tillfälle att sluta mina anteckningar om Tschuderna, så vill jag här införa de dithörande tilläggen förfullständigade med de än ytterligare erhållna underrättelser. Oaktadt all möda har jag ej kunnat erfar

Sid. 203.

något allmänt namn för denna folkstam, de kalla sig äfven sjelfva hälst Tschuder, ifrån h^a de vilja åtskilja Tschuhna, hvilka bo i Finland och äro ett eget slags folk, som efter min sista skjutskarls utsago viinad kuritas i tupakad juodas. – Inom sig kalla de sitt eget språk för Luudin kieli och att tala Tschudiska, heter hos dem pagista Luudiks. – I Ladva vidkändes prästen äfven benämningen Wepsan kieli; men hitåt tycktes de ej veta af någon annan benämning än Luudinkieli och några bilda äfven deraf ett eget gentile Luudilased 1. Luudiased. Också kalla de sig efter sina hemvist vid och omkring Ojat Ojatilased 1. Ajatilased. På ryska heter äfven hos dem Venäks och en Rysse Venäläne 1. Venänik. [i marginalen: att sinsemellan åtskilja distrikterna hafva de namn efter Pogosterne, Så Ruskeine, Tschukines, Sadoviheine, Järvne, Tschikaine, Vinglaine, Hongaine, Viksaine, Schustaine, Schimjäine, Viäärne, Päädshöjärvine.] – Hela den distrikten uti hvilken de bo är ganska torftig, uppfylld af mossiga berg, barrskogar, kärr, träsk, hvarest föga eller nästan intet tillfälle till ordentligt åkerbruk gifves. Det mesta vinnes genom sveder i skogar kasked – vierdade; Af sädesslag odlas förnämligast hafra. – Den vanliga afkastningen skall gifva omkring 4de kornet; men esomoftast förderfvar frosten allt. Sådant har fallet äfven varit i år och öfverallt fördes en allmän klagan, att man icke ens numera hade något att lifnära sig med. – Till råga på olyckan skola farsoter hafva borttryckt en stor del af deras hästar och kreatur. – Till sitt lynne tyckas äfven dessa utmärka sig framför Ryssarne genom den Finska stammens egna större alfvarsamhet och trygghet

ehuru deras fattigdom måhända äfven är orsaken dertill. – Så mycket jag kunnat erfara, hafva de hvarken vid barnfödsel, bröllop, begrafningar eller annan några synnerliga plägseder. – Om en egen

Sid. 204.

Mythologie tyckas de icke hafva några begrepp. – Wäinämöine och hela den öfriga herrligheten är dem alldeles obekant. – Utom de ryska djaavol och tschort hafva de icke ens för fan något annat namn än mietsa mies, hvilket äfven säkert är lånt ifrån ryskan och ej heller på alla ställen bekant. Deras enda nöjen äro bessieder uti byar, som äro folkrikare och således äfven mer flickor och gossar. – Jag var ej i tillfälle att bevista något sådant; men jag har tyckt mig fömärka på deras tal derom, att äfven könen der skola roa sig måhända på ärbarhetens bekostnad. Det allmännaste är dervid att sjunga visor; men inga sådana nationella finnas. Att sjelfva uppdikta någon på sitt eget språk, dertill gifva de sig ingen möda, då de få färdiga ryska säga de. – Om någon invandring utifrån fins hos dem intet enda spår till traditioner. De veta ingenting annat än att äfven deras förfäder ifrån urminnestider bebott samma nejder. – Allt hvad jag om vandringar kunnat erfara, är att Ladva prästen af mycket gamla karlar hade hört, att vid någon svår tid en hop ifrån dem utvandrat till Tscherepovets, en del der stannat qvar men andra återvändt till sina fordna hemvist. – Utan tvifvel äro således dessa afkomlingar af Nestors Wesser och sjelfva deras språk bevisar, att de redan länge måste hafva bott på orten beständigt utsatte för ryskans inflytelse. Att de aldrig vetat af någon annan grannes inflytelse, derpå är det tydligaste bevis att namnet Kuningas för dem är alldeles obekant, då deremot såväl Ingermanländaren som ock Karelaren, äfven den Tverska, som redan 200 år bott ibland idel Ryssar och hört beständigt

Sid. 205.

ock Imperator, ännu allt jemnt benämner äfven denna med det gamla, bekanta namnet för herrskare. – Föröfrigt hämtade jag af deras språk – jemfört med det Olonetska – bekräftelse uppå verkligheten af den idén, som man med rätta gjort sig om finska stammens borgerliga författning i de äldsta tider. – Då jag tillsammans med fader Dimitri arbetade på en öfversättning af Fader vår på Tschudiska, var utom искушение царствие det aldri svåraste begreppet och kunde ändock icke slutligen gifvas med något annat än tsarstvie, då valet måste bibehållas för воля. Jag frågade förgäfvdes efter något eget uttryck hos dem för herrska, rike eller gebit och likväl skydde han äfven ordet tsarstvo, förmodligen emedan han fruktade att det för en Tschud torde vara dunkelt. – Olonetsaren brukar redan ogeneradt tsarstwie. Märkeligt är äfven, att han efter sin munart vill betacka alla begrepp af herrskare med ordet wanhin. Dock härmed nog för denna gång.

D. 3 Så snart det blifvit dager lemnade jag Warbla. Der bo 13 ekonomiska själar i 5 gårdar; 17 gårdar äro under en viss Polenoj, som tjenar i Petersburg. Men utom dessa skola i byn äfven bo 10 stycken дворяне af familjen Zofonof, men hvilka aldrig skola varit uti någon tjänst, lefva hemma, bruka sjelfva sina åkrar, gå i virsur och äro till större delen gifta med bonddöttrar, samt så fattige att

de ofta ej hafva bröd i huset och äro glade, om de hos någon bonde kunna få arbeta för brödfödan. – Åtminstone berättades detta allmänt, ehuru visserligen äfven till och med de ekonomiska bönderne gerna tycktes vilja berätta det föraktligaste som de visste om dem. Emedlertid fick jag under vägen sjelf öfvertyga mig till en del om sanningen af deras utsago. – Vi mötte nemligen en man, om hvilken jag visserligen icke skulle kunnat göra mig

Sid. 206.

det ringaste begrepp, att han vore en Barin, om ej min skjutskarl med en särdeles fägnad helt högt förkunnat mig det, medan han i detsamma tämligen befallande liksom å mina vägnar ropade åt Barin, att han borde gifva väg, hvilket densamma ock gjorde, detta ting af Bojarer (Bajari betyder öfverhufvud blott en herre på Tschudiska och äfven jag fick heta Bajari. Olonetsarnes Herra känna de icke – ett sidostycke till Kuningas å ömse sidor) skall härstamma ifrån en enda dvoränin, hvilken äldre personer ännu kunna påminna sig. Sedan familjen förökts och bröderna med sina afkomlingar efter fadrens död ej kunde förlikas, har således på dem gått i fullbordan den bekanta berättelsen om fadren, som gaf sina söner en risknipa att sönderbrytas. – Denna by skall höra till Parkiniska pogosten. – Litet ifrån byn passerade vi ett helt litet träsk, som kallas Laposero och icke långt derifrån ett annat litet större, 1 à 2 verst långt Wieosero. Ifrån detta träsk skall den på П.К. under namn af Kuta förekommande i den floden taga sin början. Hos allmogen kallas den ej så utan Janega. Eljest är här åter ett stort misstag på П.К. – Denna grenen är nämligen vida längre än den andra sydligare och förbi Schamenitzi (och Rahkovitschi) flytande bäcken, hvilken jag sjelf passerade just vid dess ursprung. Emellan Wieosero och Saosero eller Tschud. Saarjärvi äro cirka 5 verst. Saosero är en smal insjö af hela 3 versts längd och ifrån dess vestliga ända utlöper först den falskt tecknade Sara bäcken, som befinner sig på П.К. med Kuta l. Janega just i motsatt förhållande till sjelfva verkligheten, då Kuta i sjelfva verket är åtminstone 8 verst längre än Sara. – Öfverhufvud räknas 15 verst till Schamenitzi, en rysk by af

[i marginalen:] Om allt detta är jag nu ock något tvifvelaktig, sedan jag på kretskartan ser Sara fl. på samma sätt betecknad, som på Подр. К. ehuru den der ej har annat namn. Der finnes alldeles ingen Kuta och dessutom ligger enl. densamma Schamenitzi ej såsom jag föreställte mig vid Sara, utan vid den östl. armen af Kanoma. – Sednare alldeles Scham. ligger vid Kanoma, men följa emellan Sara och Janega är, såsom jag först nämnt.

Sid. 207.

25 ekonomiska själar. Men här i grannskapet skola äfven bo nästan dylika bondbajarer som i Warbenitz. För att mycket längre få begagna den sista Tschudens sällskap, öfvertalte jag honom att följa mig ända till staden, hvilket han äfven gjorde. – Ifrån Karginsk hade marken redan börjat blifva mindre bergig, än jemnare var vägen till Schamenitzi och de sista 12 versterna derifrån till

Ladeinoje Pole utgjorde blott enda ned mot Svir sluttande bor. – Till staden ankom jag korrt före skymningen och tillbragte hela den öfriga aftonen med att renskrifva mina annotationer. – Jag lät min följeslagare bevisa mig den sista tjensten med att ifrån Ipravnikens sida låta hemta kretskartan. – Pollut.

D. 4 Ärnade jag derefter ännu företaga en fullständig revision af ortsnamnen; men hade ej ännu hunnit börja med detta arbete, då 2 fruar ankommo resande ifrån Archangelsk och af brist på något annat inkvarterade sig i min kammare, för att dricka thé och bespisa sig. Sedan min värd som kanske ville göra sig grön öfver att hafva mig till sin gäst, utsqvallrat för dem hvad han ungefär visste om min resa, och de kanske sjelfva märkte, att jag talte ryskan något styft, upptäckte de snart att de sjelfva voro Tyskar, boende och gifte i Archangelsk – den äldre med en Hærepanoff som skall tjena vid Udelnaja Kantora och den yngre med en Clerke. – Den äldre trakterade mig med kaffee och bad mig besöka dem vid ankomsten till Archangel, hvilket jag ock lofvade. Af dem fick jag ock höra en nyhet om en ny förändring i Petrosavodsk, som, då den äfven för mig kan hafva sina följder, visst icke var mig likgiltig. – Den närvarande Guvernören skall nämligen få transport till Wätka och en Onkel till den unga frun vid namn van der Vlieten komma i hans ställe. – Måtte blott ej Ryschlefskii före min ankomst afresa! Då jag på honom satt allt mitt hopp i

Sid. 208.

afseende å de möjliga följderna af den andra för mig viktiga och oförmodade förändringen. – Fruarne afreste på eftermiddagen vidare åt Petersburg och jag hann ej mer med dager börja med studium af kartorne. Å ena sidan tyckte jag väl att tiden för mig rebus pro circumstantibus, blifver allt mer dyrbar; men å andra tröstade jag mig med den tanken, att detta hinder ock kan möjligen vara godt till något. Olim meminisse juvabit! -

D. 5 Började jag åtminstone med kartan och fick tillfälle att ångra, det jag ej före sjelfva min exkursion företagit mig detta studium. Angående flere rättelser till II. K. efter allmogens uppgifter blef jag nu åter tvifvelaktig utan att mer kunna genom någons biträde afgöra hvilket som må vara rätt. – Jag sökte Schkalin förgäfves; gick sedan till min gamle fjäskige Doctor, som undfägnade mig med en middag, bestående af kalkonstek. – Om aftonen sökte jag åter förgäfves Schkalin. – Orolig sömn denna såsom de föregående nätterna. – Den framför Obrasen till natten upptända lampan förkunnade julen

D. 6. nu inträdde och tidigt om morgonen var man på benen, för att baka de för tiden nödvändiga pirogerna. Dervid gick det, såsom andra tider: man pratade för att underhålla hvarandra och när det kom an derpå grälade. Deremellan kom man att se, om icke lampan slocknat och korsade sig ock någongång för obrasen. – Vid bakningen af pirogerna inträngde uti min kammare af hvarjehanda feta saker fett så starkt os, att jag äfven deraf fick en sådan hufvudverk, att jag icke helt kunde antaga Kretsdomaren och tjenstförrättande Gorodnitschen Schkalins bjudning till middagen. Jag

gick i dess ställe till min gl. Doktor, och blef tillfälligtvis äfven i dag hans gäst. – Sedan jag der på e.m. utsofvit min hufvudverk, gick jag om aftonen till Ispr. I. Han var sjelf ännu ej hemkommen; emedlertid tillbragte jag der aftonen ganska roligt.

D. 7. Spisade jag middag hos Gorodn. – Conceptet till de underrättelser, hvilka jag i höstas under Ispr.s frånva-

Sid. 208a.

ro af honom hade utbett mig och h^a han påstår sig hafva sändt till Archangel, hade han lofvat mig till påseende, emedlertid voro de till middagen ännu ej uppsökte, och han hänviste mig till följande dagen, då vi skulle arbeta tillsammans. Då jag emedlertid redan förut hade yttrat mig att jag i dag skulle resa, ansåg jag det i alla fall för bäst, att låta det blifva dervid tills jag i Archangel vill Gud finge erfara, huruvida han tält sanning eller icke. – Sedan jag hört, att Ispr. hemkommit, uppsköt jag min afresa till natten, gick dit om aftonen, men träffade till min ledsnad ingen och måste likväl med oförrättade ärender äfven i afseende å honom afresa. – Af förteckningen på familjenamnen, som Golovan lofvade mig i Osera, hördes ingenting. Jag skref derföre derom en biljett till Ispr, och tackade honom deruti tillika för all hans mot mig bevista godhet och beklagade, att hans under resan påkomna sjuklighet beröfvat mig nöjet att få se och taga afsked af honom (Alexej Gordejevitsch Worikof) och hans fru (Elisabeta Stepanovna). – Slumpen fogade, att kort före min afresa ännu 2 resande ifrån Archangelsk ankommo, hvilka jag böd in i min kammare, då jag hörde dem sinsemellan tala Tyska och beklaga sig, att de äfven här i staden måste uppehålla sig uti ett sådant rum, som världens bredevid mitt. Sedan den ene af dem gjort sig underrättad om mitt namn, tillföllde deraf riktigt förmodat att jag vore ifrån Finland och trott sig till och med hafva sett mig i Åbo, började han till min förundran tilltala mig på Svenska. Det var en viss Olander, som i flere års tid förestått fältapotheket i Åbo och nu bodde i Archangel; den andre var en tysk handlande vid namn Sondus. Jag måste i deras sällskap dricka kaffee; båda bödo mig vid ankomsten till Archangel besöka dem och apothe-

Sid. 208b.

karen gerad köra in till sig. Efter midnatten såsom

D. 8 afreste jag ifrån Ladeinoje Pole. Under vägen till Svirsk körde jag om 2 Kibitkor, hvilka emedlertid i Sloboden upphunno mig. Det var en viss Tiesenhausen ifr. Petersb. som med sin familj reste till Petrosavodsk till sin måg, äfven Forstmästare derstädes. – Då jag äfven ännu måste uppehålla mig i Olonetz, kunde jag ej antaga hans bjudning, att tillsammans följas åt till Pet. utan reste vidare, sedan jag en stund språkat med honom. – Efter mitt i Tuuloksa gifna löfte forskade jag i Mägrä efter Otetz Bacurin; men fann der ingen annan präst än en viss Simeon. Då det emedlertid

var något kallt, for jag in till honom för att på en stund värma mig. Man trakterade mig med thé. Föröfrigt var icke mycket att vinna af honom och sedan jag derföre erfarit, att i hans pogost uti 14 byar funnos omkring 1000 själar af båda könen, 42 i sjelfva byn Magra, så ville jag ej vidare besvåra honom, for vidare och ankom i skymningen till staden, hvarest jag åkte in hos kretsdomaren Vassil Vasiljevitsh Vasiljeff – Af nattvak, frost och mindre traktamenter i Ladoinoje Pole var jag tämligen squalidus. Just i grefvens tid blef jag derföre undfägnad med frukost först hos Ispravniken, till hvilken min värd beledsagade mig och sedan hos en af stadens embetsmän, till hvilken jag åter följde min värd. Dit voro alla stadens vederbörande bjudne comme il faut hvad на праздникъ om aftonen hörde jag väl att det vore en såkallad vetscherinka hos Ispr., men då han ingenting sagt mig och jag dessutom befann mig både mätt och tillräckligen sysselsatt med specialkartan öfver kretsen så blef jag hem. – Emedlertid hann jag ej mycket uträtta, då jag i sällskap med min värd,

Sid. 209.

som likaledes förmodl. af artighet emot mig blifvit hem, måste dricka plus justo så kallad punsch, hvarefter jag var glad att få lägga mig.

D. 9. Hos Gorodn. trakterad med frukost och hos mitt förra värdsfolk, dit jag i förbigående invek, med middag. -

D. 10. Omkring middagstiden hos Wassil Petrovitsch Borissov, hvarest jag äfven träffade V. Guvernören ifrån Petrosavodsk på resan till Petersburg. – Han lemnade mig ej för mina angelägenheter derstädes goda utsigter, ehuru jag å andra sidan litet litade på honom, så mycket mindre som han i allmänhet tycktes hafva här till regel: de mortuis nil nisi male. Först mot aftonen kom jag mig ut. Min värd beledsagade mig till Ivan Feodorowitsch Redujef 10 verst ifrån staden. – Jag tog derifrån mina saker och fortsatte kl. 9 resan vidare natten igenom först 23 verst till Tvosero och så framåt.

D. 11. I Svätosero lät jag laga mig thé samt åt litet. Prästen var här icke hem. – På min tillfälliga fråga angående ortens namn, berättade man mig, att der funnes uti sjön en liten holme med Tschassovna. Ifrån förfädrens tider hade man ansett denna holme för helig och såsom en stor förbrytelse att derstädes nedfälla något träd. Peter den Store som velat öfvertyga sig om hvad detta kunde hafva på sig, skall med egen hand hafva börjat nedhugga ett träd och låtit någon af sin svit fullborda verket. På sin resa vidare hade han icke långt ifrån den orten uti en backe plötsligen blifvit kastad ifrån slädan och hos sig försport första början till den sjukdom, hvaruti han äfven icke långt derefter afled, utan att Martialnyja vody hjälpte honom något. Här och i Präschen tyckte jag mig uti några former märka ett närmande till den Tschudiska munarten. Så sades man t.ex. icke tiän utan tiedän. – Äfven ansåg man på min tillfrågan om skillnaden emellan Livvin och Luudin kieli båda egentligen för ett och detsamma. -

Sid. 210.

Livviks vore mera städadt och vältaligare; hvaremot Luudiks betecknade den simpla Karelskan,

[i marginalen:] Här torde vara rätta stället att införa en notis, som jag i Olonetz hos [tomt, namnet saknas] i ett officiellt paper erhöill. – Svätosero, Salmis, Präsch, Widansk, Weschkolsk och Sämosero af Petros. kretsen och hela den Olonetska tala ungefär ett och samma språk; men invånarne uti följande prichoder af Petrosavodska kretsen: Scheltosero, Cereschnoje och Gornoe, Riboretskaja, Schokschinskoje, Munoserskoje, Linduserskoje och Luitschnoostrovskoje förstå ej flere ord af Olonetska munarten eller ock i en annan mening. – De Kareler, som bo i Povenetska kretsen och kallas ЛОПЛЯНЕ, tala ett förderfvt språk. -

som äfven nyttjades af Petrosavodska kretsen och vidare framåt. – Om de egentelige Luudilaset i Ladoinoje Pole hade de ingen kännedom. Såsom nu dialekten här närmade sig till den Tschudiska så nyttjade man ock här ett slags medelnamn derföre, neml. Lüvviks. Uti skymningen om aftonen kom jag fram till Petrosavodsk och var i stor förlägenhet om qvarter. Uppå prostgården fanns intet rum att tillgå. Möller träffade jag ej hem. – Jag for då till Ivan Andr.sch Schlöter, som äfven med mycken gästfrihet emottog mig -

D. 12. Uppvaktning hos Guvernören, hos hvilken allt antyde afresa. – I afseende å mina affärer härstädes sade han sig ej heller kunna vidare än beklaga mig så mycket mera, som han ej heller sjelf för sin afresa kunde hjälpa mig. Vore jag för momangen hjälpt med en liten summa, så erböd han mig 50 Rubel. Naturligtvis kunde jag ej göra bruk af detta anbud utan måste underkasta mig mitt öde och ifrån Petersburg afvakta penningar. – Åt Mad. Fock, hvilken jag äfven om aftonen besökte, nämnde jag åtminstone ännu intet ord om hela det Financiella förhållandet. Då äfven hon intet yttrade derom, så förmodar jag, att hon tyvärr icke heller känner detsamma. – Den ställföreträdande Guvernören Statsrådet Beschinski (Stepan Alexandrovitsch) hade redan hos Guvernören – kanske ock på hans önskan budit mig till middagen. – Der gick det nu åter raskt till och jag blef der buden af Mich. Mich. Schemischin till aftonen. Man dansade ut det gamla året och hälsade med skummande champanj och dans det nya. – Uti dansen deltog jag icke och var icke heller eljest synnerligen ausgelegt till något. (Hittills resta öfverhufvud 2490 verst.)

Sid. 211.

D. 13. Kände jag emedlertid följderna af mitt gästande i hufvudverk, som under nyårsgratulationerna tillsammans med min värd Ivan Andrej. i den friska kalla luften försvann. – Om aftonen följde jag med honom uppå klubben, hvarest äfven mitt hufvudnöje bestod uti gapa.

Maskeraden hade ej mycket att betyda. Der voro i allmänhet få masquer och ännu mindre några af Charakter. -

D. 14. Afskedsuppvaktning hos Guvernören – och bref med honom till Speranskii. – och om aftonen med min värd hos Sekreteraren vid styckgjuteriet Dereväntzof. – Båda dessa dagar har jag ej befunnit mig alldeles väl; emedlertid tror jag mig böra tillskrifva det mindre den nu något starkare kölden, emot hvilken jag nu väl ej är mer utrustad än förr, än det lika så starka kalaserandet ena dagen på den andra. -

D. 15. Om aftonen med min värd hos Armstrong (Roman Ardanitsch) för att begära kartor öfver detta distrikt och statistiska upplysningar om fabriken. -

D. 16. - Han bød oss till middag. – Om aftonen voro vi derpå hos Clarke (Wass. Gregorovitsch) af hvilken jag erhöll dess förda Meteorologiska observationer.

D. 17. Sysselsatt med brefskrifning till Prof. Frähn. Om aftonen hos Mad. Fock. Jag hade ändtligen mod att äfven tala om min fodran. – Den goda frun sade sig aldrig hafva hört derom, bestred emedlertid alldeles icke rigtigheten af min fodran, ehuru jag intet skriftligt hade att uppvisa och lofvade betala mig om jag blott hade tålamod med henne, hvilket jag också gerna lofvade.

D. 18. Emedan jag litet omständligare uti mitt bref till Pr. ville tala om Dialekterne uti detta Gouvernement, för att införas uti Oldekops Journal, ifall den ännu existerar, så blef jag först i dag färdig med samma bref. Tillika afskickade jag ett annat till Thom. Zagel, hvilken jag bad med det snaraste skicka mig 300 Rubel penningar till fortsättning af min resa. Aftonen passerade jag med min värd hos Smith.

D. 19. Uppvaktade Kusch, för att begära noggranna kartor öfver kretsarne på nedra sidan om Onega.

Sid. 212.

Han lofvade mig dem med mycken beredvillighet.

D. 22. De följande dagarne med min värd hos Mad. Fock att revidera biblioteket. – Till vår stora förargelse funno vi nu äfven, att man förbrännt jemte en hop andra papper alla den aflednes handskrifter, såsom en hop Medicinska monografier, samt åtskilliga andra anteckningar af physis-oeconomico-medicinskt innehåll. Kretsläkaren M-ski, som varit den egentliga upphofsmannen

dertill yttrade sig, då vi förebrådde honom derföre, att han ännu gjort väl derutinnan, att han förstört uppsatser, hvilka ej voro utarbetade! – Med afseende å enkans omständigheter tog jag till inköpspriset för halfva min fordran följande böcker af henne: Kotzebues Entdeckungsreise – Wichmanns Darstellung der russischen Monarchie. – Schnurrers Nosologie – Campadius Atmosphaerologie – Attenhofers Medicinische Topographie von Petersburg. – Richters Gesch. der Med. in Russl. – Garliebs Island – Erzählungen zum Kennen des Nord. Heidenthums – Todes Dänische Gram f. Deutsche – H. Goldberg Dannersprogets Retskrivning – R. Kejs. Elisabeth. Historia. – Wichelhausens Züge zu einem Gemälde von Moskva – Farsellinus di particulis latinae Orationis. – Abr. Eleazars Uraltes Chemisches Werk. – Erdmanns Topographie von Kasan. – Schauplatz des Krieges zwischen Russl. u.d. Pforte von B *** - Skjelderups Anatom.physiol. Forelaesninger. – Puschs Geognostischer Katechismus. -

D. 23 Hos Isp. Harnick. Om aftonen Armstr. och Möll. här.

D. 24 Hos Basch. Erhöll kartorna till begagnande.

D. 25. Bref till Bl., Mann., Zag., Strolm. och Ispravniken i Olonetz. som allt icke ännu skickat de lofvade upplysningarne. – Om aftonen med Iv. Andr. hos Möller. Ibland andra meddelanden ifrån min förra reskamrat Kurmojef, hörde jag den frappanta upptäckten, att uppåt Karelen i en ort t.ex. i Ussuna man i st. för piha skall nyttja ordet Basari. ett rent Tatariskt ord. – Detta tycktes vara en anledning, till att misstänka de främmande beståndsdelarnes ursprung i detta Guvernements finska dialekter för Tatariska. – Men huru hafva sådana ord

Sid. 213.

råkat hit? -

D. 26 Började jag med kartorna. Om aftonen hos Doct. Harnick.

D. 27 Om aftonen på klubben. – Härvarande Gymnasium skall hafva 39 elever. Kretsskolan circa 100 och sockenskolan ända till 150; men båda de sistnämnda hafva hvardera endast 2 Lärare. -

D. 28 Om aftonen hos Armst. – Jag hade det nöjet att se en 36 punding gjutas i fabriken.

D. 30–31. Hos Mad. Fock. –

Februari 1825.

D. 1. Om aftonen hos tjänstförrättande Gorodn. härstädes hos Ludnikov.

D. 4–5. Hos Wolkov. – Hos Mad. F. och Inspekt. – Hos den förra afgjorde jag vår liquid med afdrag af halfva summan för böcker, hvilka jag tagit af henne för att lätta betalningen. – Hela veckan har jag arbetat ganska träget, först fortsatt studium comparativum af kartorna och sedan gjort en slags esprit af mina hittills samlade materialier, hvilka jag med vice värds tillåtelse till större delen ärnar qvarlemna här, för att genom honom afsändas vill Gud nästa sommar till Petersburg. – Hufvudverk.

D. 6. – Hos Sm. och Möl. Om aftonen buden till Insp. hvarest ett ansenligt sällskap. Min hufvudverk försvann. – Hos Basch – om eft. sökte Mad. Fock.

D. 7. Erhöll jag med posten ifr. Petersburg Beckers finska Grammatik.

D. 8. Hela dagen hemma. – Hela denna vecka ifrån Söndagen har varit upptagen af Meteorologica efter Clarkes väderleksanteckningar, hvilka likväl ej egentligen äro af fullkomligt vettenskapligt värde, emedan de äro förda blott 2 gånger om dagen, morgon och afton och äfven dessutom sakna bestämdt och fullständighet i uppgifterna. -

D. 9. om a hos M.F. – Föröfr. alla dagar hem sysselsatt sedan jag slutat en del af Meteor. och ifr. Basch erhållit de återstående kretskartorna, med excerpter utur dessa samt med läsning och excerpering af handskriften om Olonetz. – 2 nätter efter hvarandra poll. -

D. 12 om a. hos Insp.

D. 13. Hos Basch, Eft. hos Clarke. -

D. 14. Åter hos Basch. – På gratul. hos Mad. F. Om aftonen hos Im.

D. 15. Om a. hos Armstr. -

D. 16. hos D.

D. 17. På klubben. -

D. 18. bjuden jemte flere till Möller.

D. 19. På Blini till middag hos Clarke. Ansenligt sällskap. – Middagen bekom ej särdeles väl, då jag ej undvek att föräta mig. – Om aftonen hos Terev. – fick äfven af honom hans väderleksanteckningar.

D. 20 Ännu den 20 kände jag mig ej rätt väl. – Hos Basch och Boriss. Till den sednare återförde jag hans Manuskript om Olonetz. – Han bjöd mig

Sid. 214.

på Wodka. – Dessförinnan nos Armstr., Dem. och Smith. – Om aftonen var jag åter hos Drn och spelte Marqvär. Derigenom att

D. 21. jag ej åt qvällsvard, mädde jag bättre och satt hem

D. 22. hela dagen. Hos Clarke för att få hans sista häfte af väderleksanteckningarne. – Hos Möll. – Han böd mig qvarstadna till middagen, och förärade mig jemte åtskilliga andra pominki med en plan öfver detta Guvernement. – Om aftonen hos Armstr. Hans afslående af min förnyade begäran om uppgifter öfver fabriken under invändning att man der nuförtiden vore alltför sysselsatt, gjorde mig misslynt. På min värds inrådan uppskjöt jag åter min afresa, hvilken jag eljest – äfven för andra – bestämdt till öfvermorgon, ända till lördagen, för att afvakta postens ankomst i fredag – Jag börjar emedlertid redan skämmas inom mig sjelf för mitt långa uppehälle härstädes och det både i allmänt

D. 23. och enskildt syfte. Aftonen hos Möl. och Demm hos oss. – Pollution.

D. 24 spelte Marquis hos Insp. och spisade qvällsvard. – Till min resa förärade man mig an kvantitet Bouillon.

D. 25. På afsked hos Basch. – Han rådde mig, att än vänta några dagar, emedan den nye guvernören ofelbart måste vara här snart. – Samma råd gaf man mig ock hos Scheinschins och i följe deraf har jag åter ändrat mitt beslut att resa i morgon. Men för att dock resa, har jag nu åter med alfvare börjat fundera uppå att emedlertid fara till Suojärvi och derifrån antingen till Walamo eller

Ilomantz. – Posten kom men bragte mig intet bref. Egentligen är det ock ej underligt, då jag af förseende i den förmodan, att jag omkring denna tid redan vore der, bett adressera brefvet till Poventz, dit det således afgått, om der också är något bref till mig med denna post.

D. 26. Sökte Møl. för att af honom få Marschruta till Suojärvi. Likaledes hos Armstr. som expedierade för mig prikas för hästar. – M. hade budit mig till sig till middag och kl. 6 om aftonen afreste jag först till Polovina 2~4 verst, hvarifrån jag sedan böjde af åt höger till Widana. Sedan man ifrån Polovina kommit ned till Schuojonjogi, följer man dess venstra strand förbi en stenig fors och sedan byn Wercho-

Sid. 215.

vie (på Karelska Ylägä) af 9 gårdar till Widana eller (Kar) 7 verst – Wiidana, som äfven ligger invid Schuja, som på hela denna sträcka ej är särdeles bred. På M. anvisning tog jag kvarter hos en Hurstiev, en välmående bonde, som emedlertid ej tycktes vara särdeles nöjd öfver min ankomst och på Karelska bannade skjutskarlen, att han släpat mig dit. Mig ville han inbilla, att sedan jag engång farit till Pol. hade jag bordt följa den allmänna landsvägen ända till Präsch och derifrån öfver Kindassora, gå till Sämosero &c. – För att på det kraftigaste vederlägga honom, angjorde jag såväl min i Petros. erhållna marschruta och prikaser, äfvensom ifrån Savodska pravlenien. Det hade sin goda verkan och man böd mig qvällsvärd och lagade mig, då jag förklarade mig ej vilja äta något, bädd på bänken. – Emedlertid kunde jag af deras tal höra, att det var fråga om, att med egen häst (i anseende till vägens smalhet var den så god som 2) föra mig ända till Tschuinavolok (i Martelitz funnos inga hästar hem), om jag ville betala utöfver de vanliga progonerna. – För att derom göra sig närmare underrättad, väckte mig

d. 27 värden sjelf och frågade mig, huru jag ärnade resa. – Emedlertid försofde eller rättare sagt förlag jag mig för att hinna besöka den fordne Povenetska Ispravniken (således Malerinskii), som sades med hela sin familj vara uti en närbelägen gård i kvarter. Jag hade af honom utom åtskilliga andra upplysningar kunnat få det bästa rådet, huru jag hade att inrätta mina resor uti den kretsen. – Men då jag just ärnade mig dit, for han redan af. Emedlertid gick jag att besöka den nära boende ryske prästen, hos hvilken jag blef trakterad med the och erhöll åtsk. uppgifter, ehuru jag ej kunde begripa, hvartill de skulle tjena. – Hela Volosten har omkring 300 själar i följande byar: Krasnoi possad, Wätscheskaja, Werhovje, (l. Ylägä), Нижняя Видана (l. Alainagi – нижн. конецъ) och Sarietskaja (Antushevskaja – kar. Ilitschi). Utom dessa 5, hvilka ligga alla nära hvarandra och utgöra ett Widana (af circa 50 gårdar) höra hit än följande byar: Poroschok (Koski), Tschavnosero (l. Karelskaja = Karjaine), Hornselgä, Rieka (Jogi)

Sid. 216.

och Liptschega. – Familjenamn skola här i allmänhet finnas få såsom utom Hurstiev, Moltschanov, Tschoglokov, Rostigin efter en которого ростригли. – Redan förut i Polovina hade jag hört, att här äfven bodde en Melnikov, hvilken i flere års tid handlat i Heinola och äfven gift sig i Finland, men nu, sedan han bankruttrat lefver här. Jag gick att äfven besöka honom. Efter återkomsten reste jag vidare sedan jag med min värd öfverenskommit, att betala honom efter önskan 1 Rubel öfver det tillbörliga. – Dialekten i denna ort är den Tschudiska och att tala på ortens vis, heter, efter hvad jag – hos Prästen hörde: Ljuudiks, äfvensom folket sjelft Ljuudikoi. Icke allenast den Grammatikaliska gestalten af språket är Tschudisk (man säger t.ex. tiedän, rubedan syömäh, pühkidä (stola) magada, utan äfven tschudiska ord förekomma, såsom kunut, korja (släde) püövü (päls). – Såsom man ser, äro dessa dock mer efter finska formade än i Lad. Pole. –

[i marginalen:] Äfven en hop finska uttryck såsom t.ex. tuli (eld) – kylä – miä stundom f. minä, siemendää o. siemendädä så. – Lawa golf – njeitschied flicka, säret herk – orga dal. – wajattav det droppar – tjägal päi härifrån, sigäl päi derifrån – oigetale kädele – edellehpäi – sygys – aijoi tidigt – huomenus morgon – ragisch (hagel) – hobet (silfver) – leikkadan jag skär – raadan arbetar – avaidan öppnar – pudristan жму.

Föröfrigt tyckes lefnads-sättet vara det allmänna. NB. Stojki finnes öfver hvilket handkärlet. – Skjutskarlen som man gaf mig var en finne ifrån Kuopio, som tjent här redan flere år och på min ktillfrågan i allmänhet berömde den härvarande lefnaden. Han sade sig hafva 120 Rubel om året och gårdens kläder – en lön, som han ej får i Finland. – Utom fastetiden vore uppehållet yppigare för en tjenande än der. Han försäkrade mig äfven, att dessa utom de ryska hade egna visor uppå sitt språk, dock tillade han, att de vore öfversatta ifrån finskan. – Äfven mente han, att de i trolldom och vidskepelse öfverträffade finnarne, ehuru de ställde sig såsom visste de af intet sådant. – Vägen till Markelitz (Markkila) (2~4 verst) gick öfver en temligen jemn mark och ansenlig skog. 5 verst ifrån Widau passerade vi Paatjärvi 5 verst lång och ungef. hälften så bred, förenad genom en cirka 2 ½ verst lång bäck genom ett kärr med ett annat träsk af samma, namn och ungefär af samma storlek. – Emellan Markkila af blott 2 gårdar och Tschuinavolok vid Sämosero är cirka 5 verst ifr. den förstnämnde. (16 verst) Tschoptschema ett litet träsk och 2 verst längre ett mindre: Ringosero. Föröfrigt tyckes marken slutta något ned åt Sämosero el Sämjärvi, som säges hafva 30 verst längd och 12–15 bredd. – [i marginalen: Kanske svarande mot оз. Глухое, då intet utlopp ifr. Ringos. skall finnas.]

Sid. 217.

D. 28. I Tschuinavolok (Suiniemi) stannade jag qvar öfver natten och förmådde mig att lega häst ända till Ravangori (Ravanmägi).

[i marginalen:] I Tschuinav. såg jag en ung karl ifr. Löttös i Ilomantz, som är 2 arschin, 13 ½ vershkok lång. Ännu har han ej fyllt sitt 24 år. – Åt denna tragt är folket eljest till större delen medelmåttigt och i Suojärvi isynnerhet.

- I Sämos. är dialekten redan mera finsk-olonetsisk och dymedelst skild ifrån den Widanska. Här hör man ej mer det instrukna d (tiedän) utan talar man här såsom i Karel. och Olonetz: tiiän, heijän, andan &c. – också nyttjar man i stället för püövü det finska turkki. K börjar höras. i st.f. joki – 8 verst ifr. Suiniemi är Lahta vid en djup vik af Sämosero. Det är en förmögen by och der lofvade man mig, att i hvar gård få dricka thé, hvilket icke funnes i den gården, hvarest jag låg öfver natten. – Jag gjorde emedlertid intet försök utan for förbi Lahta (lemnade dessförinnan derinvid Korbnavolok till vänster) ännu till Ravanmägi af circa 13 gårdar. [i marginalen: 10 verst Kuningas en anmärkningsvärd reminicens. – till och med i Mangu är det ett naturaliseradt ord, ehuru det sällan nyttjas.] Denna by ligger på en hög backe (hvarifrån man har en ganska vidsträckt utsigt) och nära ett litet träsk, som förut skall varit ganska rikt på malm, men nu är utfiskadt. – Uti Ravangori, der min skjutskarl ifrån Suiniemi än gjorde ett försök att bedja drickspengar, var intet tingande mer om betalningen för hästarne och då jag vid framkomsten i Kangasjärvi betalade de vederbörliga progonerne, var jag efter deras tanke en bra karl, således tycktes auri sacra fames ifrån staden hafva smittat ända till på halfva vägen. – 4 verst framom Rav.g. et ti; litet träsk. Pasmatoisejärvi och ännu derinvid till höger om vägen Veraudus ett långsträckt större träsk. Kort derefter passerade jag Kuhajoki bäck, vidare Valgialambi ett helt litet träsk och Kivatschero l. Kivatsch en mera ansenlig sjö 4 verst nära Tschalkkila. (14 verst ifr. R.g.) Då jag der ej kunde erhålla någon häst, for jag med samma 9 verst vidare till Kangasjärvi en by vid en insjö af samma namn och med 13 gårdar. Uti hela denna tragt, såsom öfverhufvud på hela vägen högstammig barrskog. Till Tschalkkila dessutom ojemn mark. - - Ifr. Kangasjärvi bär det af något utföre till Leppäniemi (15 verst), som redan ligger inom finska området och hvarest jag efter M. anvisning åkte in till en viss Wass Maximof. – Man förde mig

Sid. 218.

in uti en särskild varm främmande kammare och trakterade mig med the. –

[i marginalen: Om antiqviteter ingen upplysning af värden. Blott om ett kärr circa 3 verst härifrån beläget nämnde han – Miekkasuo. – Der skall i fordna tider förefallit en affär.]

Mars 1825.

D. 1. Mars och om morgonen med thé och Kaffee. Efter frukosten beledsagade mig värden till Savoden, hvarest jag uti ett medföljande bref ifr. Möl. var rekommenderad hos förvaltaren

Andrejef. – Tillsammans med denne besåg jag på e.m. fabriken och den derinvid befintliga smedjan. – Efter hvad jag hörde skola här årligen gjutas till circa 30000 pud, (smider circa 2000 pud.) förnämligast råa skifvor af tschugun, hvilka sedan transporteras till Petersburg och der försäljes och förarbetas vidare. Förut har man här ock gjutit kittlar och grytor stundom till 10–12000 pud årligen, men hvarmed man numera upphört, då afsättningen i anseende till Petersburgs grannskap är nog liten och ett betydligt quantum här qvarligger. – Uti en så torftig och till all odling så objuden nejd som Suojärvi bestående mest af idel sjöar och kärr – dessa dels bottenlösa dels med sandgrund, således öfverhufvud obrukbara. – samt Käpykangas är fabriksinrättningen visserligen en välgerning, då derigenom circa 40000 Rubler årligen för alla nödiga tillbehör sätts i omlopp. – Närvarande år vill emedlertid allt ej hjälpa och nöden är här såsom öfverallt trängande. – Allmogen synes vara ganska rå och osnygg, hvilket ej är underligt uppå en ort, som i allmänhet igenom sitt läge har så liten kommunikation med andra tragter. – En rik Hypochondrist, som önskade agera filosof, skulle här hafva det rikaste fält till en herrlig skörd. – läget ganska vackert invid mynningen af Salojärvi i Suojonjoki (hvarvid fabriken), som förenar denna med den egentliga circa 2 verst härifrån belägna Suojärvi. – Dialekten är här en blandning af Olonetsiskan och finskan. – Med tiden skall väl den sistnämnda allt mer taga öfverhand. piääse och peääse, tuloo. – Många tala en Karelsk finska. – Utom de 40000 Rublarne hvilka för Materialen åtgå, kosta fabriken underhåll och dervid anställde tjenstemäns aflöning 35000 Rubel, så att årligen utgifterna belöpa sig till 75000 Rubel. – Antalet af de vid gju-

Sid. 219.

teriet engagerade mästare – alla Ryssar – 25 och hela brukspersonalen 65 man. – Allt står under förvaltarens öfveruppsigt, till sitt biträde har han endast 1 Kontorschik och 2 prikaschiker. – [i marginalen: Nikolai Nikolajevitsch Andrejev. – 1 man och en till reserv. – 2 stora kammare och 5 små. – den stora af 30 pud, den mindre 24 – tackjerns gösar.] Stock transporteras härifrån stundom till 50.000 årligen. – Dubbel val till kommunikation till Salmis och Imbilax.

D. 30. Jag var först sinnad att med Gråsten uti ett följe resa till Korpiselkä och derifrån till Horn.; men ändrade min plan, då jag fick lägenhet att äfvenså i sällskap resa till Salmis, hvarest H. och P. voro på bokräkning ifrån staden och hvarifrån man lätt kunde komma till Walamo. Straxt e.m. afreste jag först längs den 20 verst långa Suojärvi förbi Nilosaari på en holme och Elonniemi (2 små byar) till den 6 verst ifrån bruket belägna Kaibais (allt vid Suojärvi sjö) hvarest vi undfägnades hos en liten dvärgaktig nämndeman med the. [i marginalen: Pirtilä ett hemman, hvars äldre namn Kannua – båda spår af de nu alltmer försvinnande familjenamnen.] – Här såg jag det hos hattmakare brukliga sättet att göra ullen fin praktiseras. Den i väggen genom ett snöre fästade långa stängen heter Savinselkä, den dervid spända tråden jänne och kokka den lilla klubban, hvarmed densamma sättes i rörelse. – Inga kardor brukliga. – Vi fortsatte vår resa – Invid byn Tschassovna såsom vanligt här på orten midt i en tät grandunge. Sedan vi passerat den sista fjärden af Suojärvi hade vi en backig väg genom en hög och tät gran- och tallskog 10 verst till Käbyselgä en liten eländig koja uppå en ansenlig höjd. Derifrån 6 verst till Kodajärvi vid ett träsk af samma namn.

Deremellan 2 små träsk: Karjalanlambi och ett mindre Umbilambi. – Ifr. Kodajärvi tager Naravonjoki sitt lopp åt Tulomajärvi och befordrar stocktransporten till Salmis medelst Tulomajoki. Med Suojonjoki skall denna bäck ingen kommunikation hafva, såsom П.К. anvisar. – I Kodajärvi blefvo vi öfver natten uti en liten rätt smutsig pertti, såsom en stor del här på orten, men folket bemötte oss med mycken välvilja. – Här talas redan en renare Olonetska än i Suojärvi, rent ää, i st. f. jä (pää) ehuru ett я likt uttal i andra ord såsom няння. Också rent aa ej såahah, såsom ofta i Suojärvi. Säs f. täst, Muschta f. muista – Lämmäi vettä. Så förkortas ock i Olon (t.ex. Gorsk): pane pätschi lämmäh. – Schälъ det ryska Шаль. – halgo hallon – Eget var: et saat, hvad jag ej förr hört – Olonetsiska också ändelserna på namnen, såsom Mekoi (Mamon), Okoi (Okulina). -

Sid. 220.

På min flerfaldiga efterfrågan om Pontuksen sillat, har jag ej hört om sådana i Suojärvi. Blott en Kondaksensilda åt Korpilakska sidan öfver en å har man vetat uppgifva: den skulle vara ifrån gamla krigstider. – Utomdess Ruotschin kangas och och Rn särkkä en stel kulle – hvarest Svenskar skola vara begrafna efter en affär i äldre tider. – Efter gamla mäns sägen skola Svenskarne upptömt Suoj. i gamla tider. -

D. 4. Vägen ifr. Kodajärvi är nedåtsluttande till Kollaanjoki, som är på halfva vägen till den 20 verst aflägsna byn Suona (П.К. Сунь), den första af Olonetska Guvernementet – Den senare hälften mer backig, men öfverallt en tät tall- och granskog. Vi foro genom Suona till den än 5 verst längre belägna byn Saarmägi – den första byn af Olonetska Guv. – hvarest vi drucko thé och åto middag. – Före ankomsten dit hade vi Jägäjärvi, hvarigenom Kollaanjoki faller åt Tulomaj. Jäg. är en lång och smal insjö. Saarm. ligger mycket högt och består af 13 gårdar, hvilka ligga till en del spridda från hvarandra. – Till och med karlarne kunna här nästan alldeles icke Ryska. – Ifrån Saarmägi foro vi ned genom byarne Padschuli, Kirjavalä och Reboioli till Tulomajärvi och lemnade till vänster Keroili och på motsatta stranden den stora byn Kolatselgä till höger, som skall bestå af circa 80 gårdar uti flera afdelningar. På andra stranden passerade vi än Reboili; i hvars grannskap Tulomajoki utflyter ifr. Tulomajärvi. Litet stycke ifr. Reboili blef till vänster Koivuniemi. – På vägen ifr. Tulomajärvi till Kaunaselgä de små träsk: Pitkäjärvi och Soadjärvi ifrån hvilka Änäjoki skall falla åt Miinala i Salmis, ifr. Kaunaselkä, bestående af blott 4 gårdar betades Perttin åter liten och smutsig. – den första byn af Salmis socken. – Vi reste vidare först ett stycke längs samma å till det 4 verst längre belägna Palojärvi med några spridda gårdar omkring en sjö af samma namn. Ifrån Palojärvi 4 verst uppför till Pälllysjärvi by vid en något större insjö. – än 2 verst till Orusjärvi, hvarest vi lågo öfver natten i ett något rymligare kvarter och fortsatte

D. 5. resan 20 verst längre fram nedför en tallskog till Salmis – Ondt i hufvudet och snufva.

D. 6. I kyrkan och till midd. hos Länsm. Neglick. – De mångfaldiga njutningarne bekommo dock ej så illa. – Om aftonen spelte Kamfio – förlorade lyckligtvis ej mer härpå än 2 Rub. 40 Kop.

Sid. 221.

D. 7. Om aftonen afreste Hall. med P. Jag blef än qvar till följande morgon,

d. 8. då Dyk. följde mig till Hurskonen, som erbudit sig till min forman, 4 verst ifrån Salmis är Kurolaks holme. Der har det gamla hoflägret stått. Ock en by Kurolaks 3 verst längre till Huoskana. Sedan jag der druckit the, afreste vi förbi Pöllä by på en annan holme Lungulansaari samt byarne Saukkona och Peldojs på Mantschinsaari till Haugises. (8 verst inalles) – Vi veko in i en gård, hvarest hans syster nyligen blifvit gift och måste der vänta, tills man hunnit ställa Samovaren och tillreda oss middag, hvartill nödvändigt hörde piroger, hvilka bakas för gången. Föröfrigt bestod middagen af salt fisk med löksoppa (liemi) med inskuren lök och kvas. Anbudet att blifva öfver natten, kunde jag naturligtvis ej antaga, utan reste vidare framåt till Walamo, dit man ifrån Mantschinsaari öfver Ladoga räknar 30 verst. W. är en backig holme och af omkring 20 versts omkrets och räknar 9 byar. – Lefnadssättet och språket i Salmis är det Olonetska. – Jag ankom vid skymningen fram till klostret och tillbragte hela aftonen hos Chinesaren, såsom man vanl. der kallar honom, och som nu under Igumens frånvaro var min enda bekante på stället.

D. 9. Om morgonen, sedan jag af honom redan tagit afsked, lät Kasnatschin kalla mig till sig och trakterade mig med thé. – Inskriften på den Svenske prinsens graf, som skulle vara afsigten för min exkursion, fick jag ej nu heller se, då den är låg under snö och is och lätteligen kunde förderfvas, om man genom hett vatten ville försöka att göra den läsbar. – På mitt förslag lofvade Kasn. deraf taga en afskrift och med fromma pilgrimer i sommar skicka den till Solovetska klostret, för att vid min ankomst dit mig tillställas. – Om detta ock vore en blott i orden bestående artighet, skall det vara mig likgiltigt. – Jag återreste och ankom än samma afton tillbaka till hoflägret i Salmis, ångrande att jag ej qvarstannat hos Hursk. som hos sig har en egen våning af 3 rum för herrars räkning. -

D. 10. Efter frukosten fortsatte jag min resa till Konduschi och derifrån med en gammal käring till Gorska pogosten. Pater Petrus, med hvilken jag hade tillfälle att språka om Livvi-dialektens egenheter – derom ännu några anmärkningar. -

Sid. 222.

Schema för Deklin.

	Sing.	Plur	Instruct. fins ej. – af <u>tämä</u> är infin. <u>tädä</u>
			l.form <u>tämännii</u> . Plur N. <u>nämmä</u> l. <u>nämmäd</u> .
Nom.	-	-t (d)	inf. <u>näidü</u> o. <u>nämmii</u> . – Car. <u>nämmitä</u> . -
Gen.	-n-	-ien (jen)	Dat. <u>näile</u> o. <u>nämmile</u> &. dubbelt.

Infin.	-aa (ee) -ii	
Carit.	-ta (-ttag) -ita (ittah)	<u>Tuo</u> heter <u>tuoi</u> . -
Dat.ext.	-le -ile	
int.	-h -ih	<u>Kuka</u> , <u>joka</u> , <u>mikä</u> finnes ej.
Form.	-ks -iks	
Locat ext.	-ll -ill	
----int	-s -is	Det sistnämnda har i Nom <u>mi</u> .
----form	-nnu(nnü) -innü	Gen. miu &•
Abl. ext.	-l -il	
-- int	-s -is	

Verba:

Act. Ind. praes.sing. plur.

- n - t - av(v.lindrigt) - - mmo - tho - täh - tah - näh så att det snarare höres såsom u).

impf. sing. - n - it - ti - Plur. - immo, - itto - ttih.

Imper. t.ex. af polttaa. - polta - poltaakkäh – Plur - poltakkaamo. 1. polttaamo, poltaakkuat 1. poltaatto, poltettahakse

- Conj. praes.3 sing. polttanoov pl. 3 poltetanne.

- Impf. – polttas 1. polttasch 3 pers.inf. ger. instr. Polttaen. -

Dat. f. fins ej, utan poltaa i dess ställe. – Loc. i poltaes.

- Partii accus. 2. polttaman fins ej. - f. polttamaan -polttamah -

- loc. ext nyttjas ej. Abl. ex. t .ej heller. – praet. Accus. Polttanuon – Sup.poltettuu & polttahnu-
Part. praes. polttaisin (polttelii – pidäjii -

Passivum eller rättare Medium.

- praesens: polttammoh – polttatoh, poltah pl. Poltammoheze, polttattoheze, poltetahaze.

Impf. polttimmoh – ittoh – poltteh pl. immoheze – ittoheze – tettiheze.

Imperat. polttaije, polttaahaze. Plur. polttaammoheze – polttaattoheze, poltettahaze.

Conj. praes. minuu, sinuu, händii, meidii, teidii, heidii poltetanneh.-

Impf. – minuu &c. – polttetas. – Inf.praes. polttaakseh – Gerund. ej. – Participialis praesens nyttjas ej (ajattelin häi

polttah), praet. sing. poltetuks. Particip.praes. poltetan, part 1 nyttjas; men ej 2 i dess ställe 1. kenen laaittu ? kirjotettu ? . -

I Gorska pogosten förekommande tillnamn Kuttu (l. Kuttujef), Vattu (Vattujef), Mekkajef, Paanojef (d.ä. Paavoine), Kudtsoi (het. Myra), Pidschief (Piidvi), Mursujef (Murzu af моржъ) Dunäjef (af Dunä=Andotia), Petjukof (Petjukku af Peter), Kirmi, Treschkova, Kotschoine, (en af det namnet skall fordom under Lithauiska stroftåget af alla invånarne med sin häst ensam qvarblifvit hem, sedan slagit ihjäl anföraren för ett fientligt stöfpartie och derföre dock sjelf nödgats flygta), Juntief, Lippi, Schalgu, Schuttief (skola ock finnas i Rugosero), Konejef (Konjoine), Tässü Rugajef (Ruga), Kumpief (Kumpi), Lörö, Butli, Läntschyli, Scherti, Wirschi, Ljokko, Arjoine, Porochu (ifr.ryskan), Otsehkoine, Ivschoine, Rikki (Siera efter betydelsen), Waagu, Kiima, Partschu.

D. 11. Om morgonen afreste jag ifr. Gorsk längs den åsen på hvilken sjelfva pogosten är med flera byar utföre åt N. och passerade Keitaasenoja, hvarefter skogen blir större och glesare och består mest af tall och gran. 10 verst ifr. G. är byn Ruogokoski af 6 gårdar tillsammans, de andra äro spridda. 5 verst längre kom jag på en nästan jemn mark till Pultschoila en by af 2 afdelningar och circa 16 gårdar, beläget vid ett träsk af samma namn. – Här är marken mycket backig. – Nedanföör byn passerade jag Widlitzä ån, for uppföör dess motsatta högra strand, kom på en glest med tall bevuxen hed öfver ett litet träsk Uurodjärvi till Kodaselgä af 6 gårdar vid stranden af Wedlosero dit ifr. Pultsch. 6 verst – (på Karelska Wielärvi). Nära intill åt vänster tager Widlitzä ån sin början. 2 verst längre öfver en fjärd är Kuikkuniemi (П.К. Кункина) af 4 gårdar och 2 verst vidare Pjala l. Ijjina af 8 gårdar.

Sid. 224.

Här blef jag bemött af en bonde med mycken artighet. Jag erhö, hvad jag begärte och goda upplysningar. Byn kallas i böckerna Novaja Kondoselga. – Uti Salo en liten by på en holme i Wedlosero (Salostrov) 4 verst ifrån den förenämnda träffade jag den Salminitska och Wedloserska prästen. – Den sednare böd mig till sig och med honom följde jag 3 verst till Jyrgelä på N. stranden af Wedlosero, hvarest vi voro hos en f.d. Golova. – Byn skall hafva omkring 30 gårdar – Derifrån voro 4 verst längs sjön till pogosten, hvarest jag tog nattqvarter hos presten Andrej Feodorow. Hos honom fann jag om ej stor lärdom (dock såg jag åtminstone hos honom för första gången ett Nytt Testamente i Originalspråket, tryckt i Moskva; men innefattande endast de 4 Evangelierne. – Det hade tjent hans son vid Seminarium), så fann jag mycken artighet och i anseende till yttre välstånd det vackraste rum, som jag än här på orten sett hos en präst. – Om sommaren önskade jag vara i hans hus. Det ligger på en höjd vid O. ändan af den 18 verst långa (den är på bredaste stället blott 7 verst bred) Wielärvi. Utsigten måste således vara ganska vacker så mycket mer som stränderne och lokalen öfverhufvud här är ganska omvexlande och backig.

D. 12. Ungefär 1 verst ifrån pogosten Melnitschi med 5 gårdar och 1 qvarn vid en bäck, som ifr. Muisjärvi faller in i Wielärvi. – Korrt derefter kom jag på samma sjö och öfverfor densamma (den är af circa 2 versts längd); for sedan längs med en sänkig och med silmäkaivod källsprång uppfylld dal, som först 1 verst sträcker sig åt O. emellan höga berg på båda sidor och sedan böjer sig åt S. och blir skogigare. Efter ungefär 1 verst skall på den sidan möta ett litet träsk, som kallas Syvälambi. Jag lämnade dalen till höger och öfverfor den vestliga åsen, på hvilken man ännu har bakom sig en vidsträckt utsigt öfver Wielärvi.

Sid. 225.

Sedan sänker sig marken obetydligt emot Kaskenjärvi af blott en hüvähkö by omkring 1 versts längd. Dervid är en by af samma namn med 5 gårdar. – Dit hade jag 8 verst ifrån pogosten. – På vägen derifrån är först Koivulambi ett helt litet träsk, derefter Pedäilambi (Cочов. л.) med 2 stugor, allt ganska backig mark. Sedan följer ett litet större träsk Cоч. Ламба, med en dervid liggande by af 8 små stugor. Efter böckerna kallas den Perosero, men hos allm. Hurjkoila, hvarefter ock träsket har namn. – Kodärvi längre fram har circa 2 verst i längd. – Derifrån faller en bäck i Kutschkijärvi, hvilken jag passerade och på båda sidorna om hvilken äro några gårdar, hvilka utgöra byn Kutschesero. – Hit räknas 6 verst ifr. det förra ombytet. – Här ville min skjutskarl, som under vägen fått ett stort begrepp om min person, sedan han utfrågat mig och erfarit att jag tjent hos Rumäntzof, hvilket namn han kände, och nu for omkring för att bese folk och deras lefnadssätt, skaffa annan häst och skynda sig tillbaka för att hinna till badstugan, dit man emot Söndagen ej kunde gå sent: men då der ej fanns någon häst hem utom en främmande, hvilken man efter hans tanke ej kunde taga, så samtyckte han gerna att föra mig än längre. Nu följde Schüvälambi, ett helt litet träsk och derifrån framåt ett kärr till Säsärvi, hvars längd ej heller utgör mer än knapt 2 verst. – Derifrån framåt mot den betydligare insjön Nuosärvi (Крошнозеро) är allt blott en sumpig och glest med träd bevuxen slätt. – Ifrån Kutsches. räknas till Kroschnos. 4 verst. – Uti den första byn Kotschuri på Karelska Pirdoiniemi funnos ej heller några hästar hem och så förde mig samma karl ännu 2 verst tvärt öfver sjön midtemot till Pilduniemi, hvarest ändtligen häst erhöles. Dessförinnan hade han rekommenderat mig hos dem såsom en stor herre till ett godt bemötande och ännu gått mig tillhanda med alla de upplysningar, som han om orternas läge och namn kunde lämna. – Här tycktes man redan bättre kunna äfven ryska språket än t.ex. i Tulomajärvi och de finska gränsorterna öfverhufvud hvarest det till och med gifves karlar, hvilka ej kunna uttrycka sig på ryska. – Omkring Крошноз. flera byar, neml. börjandes ifr. Pildoniemi rundtomkring åt S. Holmu, Pirdoiniemi, Honganalaine, Plekku. – Silmät kiskottih pääs under. M. – R. berömde han såsom en pravvan etschii. – Progonernes betalning öfverhufvud lemnade

Sid. 226.

han i mitt eget välbehag. Öfverhufvud har jag på hela denna vägen ej sett en sådan egennyttia, som på den andra på hvilken jag kom till Suojärvi. – Kultaine pää tilltal till mig. Under (Vakka och Nelikko.) vägen till Mangu (12 verst några sluttande dels glest bevuxna kärr dels gran – och

tallskogar) hade jag olyckan att förlora min Thermometer, som gick sönder. – Mangu har omkring 20 gårdar och ligger invid en bäck af samma namn, den genomflyter nära intill ett träsk Wongulambi; men skall hafva sitt ursprung ännu något längre genom en hop små rännilar ifrån kärr och små träsk. – Den andra på П.К. under namn af Kmeljanitsa utsatta bäcken hade jag alldeles icke passerat och den skall i sjelfva verket icke finnas på hela den tragten der jag kom. I Mangu träffade jag i Desätskojs gård endast en flicka som höll på att väfva groft linne – ett qvinnoarbete, som lika med Finland uppå denna tiden är allmänt. Karlarne voro ner här att släpa stock och så måste jag en god stund vänta på häst och emedlertid underhålla mig med en gammal gubbe, som emedlertid infann sig – Ondrej. – De återstående 15 versten for jag med en ung ganska dum karl, som oaktadt han hörde, att jag tjent hos Rum. och vore utsänd att bese folk och länder, frågade mig, om jag kunde skrifva. – Marken är här starkare utförslutande, och öfverallt betäckt med en reslig tallskog. – Utom Mangu bäcken redan i början passerade jag ännu mot slutet af vägen på Pühäjogi. – Ungefär på halfva vägen blef till höger byn Riihselgä af 4 gårdar, men vid en tallskog der ingen sjö finns i hela grannskapet. – Jag blef qvar öfver natten i Präsch och lät i stället för svamp och kvas, som de sjelfva åto till qvällsvard, uppvärma mig mjölk, som efter deras anmärkning sinsemellan vore sötare under fastan. Nitimur in vetitum trodde de väl. – Att mjölken kokades i en annan kittel, som först väl blifvit tvättad, hade jag under denna tiden så ofta sett. Att man ej heller gerna tillstodde mig äta tillika, var ock ej så underligt? men då jag

D. 13. om morgonen förnyade min begäran om uppvärmd mjölk, gjorde de om mig efter sitt sätt den samma anmärkningen, att jag väl ej vore någon

Sid. 227.

oigei ristittü. – Ehuru den Livviska munarten ock här ännu är den gällande, förekomma dock redan ömsom Tschudiska flexioner, såsom t.ex. en tiedä, magadav, varadan men ock varaan. – I Mangu hade jag ännu intet sådant hört. – Jag återkom kl. 11 till Petrosavodsk och passerade på bjudning aftonen hos Smith. -

D. 14. Gjorde jag min uppvaktning hos den nye Guvernören, som bjöd mig till sig till middagen. – Om aftonen hos Mad. F. – Torr hosta.

D. 15. Bref till Adelung och Man., till hvilken jag skickade min Thermometer för att få den reparerad. – Om aftonen hos Kermick.

D. 16–17. – Aft. hos Cl. – D. 17. hos Guvern. som åter bød mig till middagen. Jag kom fram med min önskan att genom Woloststyrelsen få en samling af Karelska familjenamn. – Deraf blef dock intet, utan borde jag efter hans tanke sjelf besöka hvar ställe, för att vinna min önskan. – Således

liten tröst för hela den tiden, som jag här väntat till största delen för detta ändamål. – Om aftonen hos Semisch.

D. 18. – Gjorde Guvern. mig till och med visit. – en för mig något tryckande ärebetygelse. – Aftonen hos Derew.

D. 19–20. Afskedsvisiter. – D. 20 kl. 7 om aftonen afreste jag vintervägen till Schuja, hvarest jag tog nattqvarter hos dervarande Golovan. -

D. 21. Jag hade låtit kalla till mig om morgonen den äldre presten på orten, om hvilken jag förut hört, att han ägde ett förråd af kunskaper utöfver hans vanliga embetsbröders. – Jag erfor det sjelf, men beklagade så mycket mer, att han redan tidigt på morgonen var i sådant tillstånd att han ej kunde lemna något ordentligt besked. – Då jag ingenting genom vidare uppehåll här hade att vinna, fortsatte jag resan åt Povenets. – Till vänster om vägen är en bergskedja och till höger ett kärr med en genomlöpande liten bäck, som kallas Padas och kommer ifrån Padosero. Längre fram smalnar kärret allt mer; men följer vägen hela 12 verst, då man passerar detsamma och lemna det till vänster. – Sedan finns ingen bäck mer (II.K. är således i afseende å detta ställe alldeles origtig), utan en temligen jemn, skog och väg allt till Sunosero, vid hvilken ligger Lukin-

Sid. 228.

navolok, en ansenlig by. Derefter passerade jag mynningen af Suna fl. öfver en lång brygga, hvilken Rychl. skall låtit uppföra. Äfven här berömdes han mycket af bönderne. – På andra sidan om Suna (25 v.) är stationen i Jänitschpole en by med 15 gårdar. – Derefter kom jag öfver en liten vik af Onega kallad Lamba till ett träsk Kondiosero, som genom en bäck utgjuter sig uti förenämnda viken och lika med den har till större delen bergiga stränder. – Bakom en annan bred vik af Onegan är den Kondopogska Volosten (10 v.) med pogost och en hel hop byar och idel ryska invånare, hvilka icke ens sade sig förstå Karelska. – Jag fortsatte resan först uppföre den östra stranden af viken, passerade sedan den 2 ½ verst långa insjön Nigosero, kom kort derefter på Sandal, uti hvilken Nigostrov en by med 6 gårdar. – Derifrån voro än 8 verst uppföre genom en högstammig, tät skog till Mänselgä med 7 gårdar. – (18 v.) Redan förut vid uppfarten gissade jag att Mänselgä vore det egentliga naturliga namnet för stället och det nuvarande Mänselgä deraf en förkortning. – Man har i sjelfva verket ifr. Mängs. i anseende till dess höga belägenhet en ganska vidsträckt utsigt, isynnerhet åt Petrosavodska sidan i S. hvarest de täta skogarne förlora sig i det blå dunklet – 6 verst ifrån Mänselgä ligger Ilomselgä med circa 5 gårdar och äfvenledes på en ansenlig höjd med ganska vidsträckt utsigt. Till Ö. om byn är ett uti en trång dal inprässadt smalt träsk af samma namn som byn och med för Karelens sjöar i allmänhet vanliga sträckningen lika med bergskedjorna från S. åt N. Ifrån Iloms. allt backig och skogig väg till Lishma (16 v.), som ligger vid ändan af en liten vik. Byn består af öfver 40 gårdar och par galioter gåfvo densamma ett än mer förhöjdt utseende. – Jag for in till prästen, hos hvilken jag fann ett ganska artigt och förekommande

bemötande. – om också ej någon utmärkt grad af kunskaper. – Hans pogost består af 530 själar uti följande byar: Lishenskaja, Män-

Sid. 229

selgä, Ilmselgä, Watnavolok, Lukina, Kedrosero, Micheeva selga, Milemselga, Jāma, Konostrov, Kutkostrov, Patschesnavolok. Äfven här är det hela ryskt. Starosten, som tillfälligtvis äfven befann sig i byn och på min tillkallan

D. 22 om morgonen infann sig betygade, att alla 3 pogosterne i denne, den Spasko och Gorska bestodo af idel Ryssar så när som byn Patschesnavolok af circa 8 gårdar, hvarest man redan skall tala Karelska. – Min skjutskarl ifr. Mänselgä sade mig äfven att man 20 verst nära till dem skall tala Karelska. Medlertid tycktes mig äfven dessa Ryssar förråda i sjelfva sitt yttre något karelskt genom sina ofta bruna hår och blåaktiga ögon – Ortsnamnen äro här till större delen finska och äfven ibland familjenamnen äro några sådana, att de snarare kunna anses för finska än ryska. Så hette min skjutskarl ifrån Mäns. Kostin. I Ilmselgä skall vara en familje Koppalin, Vediochin lärar deremot vara ryskt. Ryska äro ock: Polossof, Lipof, Мещанскii. Davidov, Perchin i Lukina och Savin i Kedros. åter Karelska. – Nefontief, Petrof, Klimkof, Jelessof, Krassikof, och Ghrobolof (i Kovostrov) äro väl alla ryska. – Koljucha är ett besynnerligt namn. Kachatschof, Semin och Rodin i Kutkostrov – Klopof. – I Lishma fins ock en såg tillhörig Olonetska köpmannen Mukassejef. – Till jordbruk äro de steniga omgifvelserna litet tjenliga, sista året har äfven här frosten gjort stor skada. – Fiskfångst utgör en betydlig födkrok för invånarne. -

Hade jag förut vetat, att jag äfven här ej skulle ännu träffa Karelare så hade jag från Mänselgä tagit vägen längs Sandal till Lyitschaostrovska prichoden. Nu engång hitkommen, resolverade jag mig häldre att följa vintervägen gerad till Povenetz. – Uppå den udden, som bildar östra stranden af den lilla viken, hvarvid Lishma är belägen, for jag först tvärs öfver en längs udden strykande högst smal men åt N. lång insjö, som kallas Lamba, kom kort derefter till Tschorga, den långa viken, som sträcker sig upp

Sid. 230.

ofvanom den Lishemska pogosten. – Uppför och öfver en annan lång skogig udde kom jag på den i denna tragt längsta och djupaste viken af Onega, passerade Kovostrov af circa 7 gårdar under en klippvägg på stranden af en mot N. långsträckt ö af samma namn. – Härifrån böjde sig vägen mer åt N. – Jag kom ifrån denna ö öfver en annan fjärd till Kutkostrov med by af circa 4 gårdar. Hit räknas ifr. Lishma 13 verst och ifr. Kovostrov 6. – Sedan jag vidare öfverfarit den långa, men smala Ladmosero, kom jag öfver en skogig ås till Papiki, af blott par gårdar och efter böckren Нижн. Мяррозеро vid ett litet träsk af samma namn. Nära dertill är den litet större Wangesero, hvarvid

byn Kablukova, som blef till vänster om vägen. Ö. om denna insjö passerade jag åter en insjö Kosmusero och sedan den efter sjelfva utseendet förmögna byn Kaschma af circa 20 gårdar på båda sidor om en ås, som förbinder Kosmusero med Svetucha, nära invid hvilken Kaschma ock ligger på en ganska stenig udde och i hⁿ par galioter stodo. – Härifrån hade jag på de sista 5 versterne först på andra stranden af Svetucha en liten by Fominskaja, sedan uppför en kal backe full med stenrös ett litet träsk Walgomesero med små byar allt rundtomkring. Dessa räcka ända fram till Schungska pogosten (16 v.) [i marginalen: Ligger vid en udde vid Putkosero.] bekant för sina 2 stora marknader d. 5 Jan. och 25 Martii. Isynnerhet till den förra resa handlande ifrån flere orter ända till och med Moskva och afsätta ibland annat ett betydligt quantum thé och socker – en öfverflödsvara, som hvarje något mer förmögen bonde måste hafva. – Den förnämsta exporten är fisk, som utgör för Schungska invånarne vid deras kalla steniga port ett hufvudsakligt näringsfångst. (Derjemte Burlakerande.) – Dernäst föryttras här ock betydligt quantum vildt. – Den sednare marknaden är i anseende till den mindre gynnsamma årstiden mindre besökt. Schungska pogosten räknar 2008 personer m. och 2246 qvinnkön uti 138 byar. – En stenkyrka är under byggnad. Jag beställde mig här middag och drack thé, för hvilket allt man åtminstone icke sade sig vilja hafva någon betalning.

Sid. 231.

Också syntes man nöjd med hvad jag gaf dem. Öfverhufvud kan jag ej annat än instämma uti det beröm, som man öfverhufvud tilldelar invånarne uti denna nejd. – Emot mig var man på hela denna vägen ganska artig och förekommande, utan att derefter, såsom Ryssen annorstädes, göra erinringar, att icke anse en sådan beredvillighet för gratis. – Också var det här nästan utan exempel att man utöfver progonerne skulle begärt drickspengar. – Jag fortsatte resan först ett stycke längs Putkosero, hvarvid flera små byar, d.a. bestående stundom af par 3 gårdar. – Martinova, Rapova och Sechanova – Derpå följde en kort Wolok till byn Kutnavolok af några få gårdar invid sjelfva stranden af Onega, öfver hvilken härifrån räknas 25 verst till Povenets. – Sjön som vid Tolvuiska pogosten endast har 4 versts bredd, räknar icke långt ifr. Povenets circa 20. Också skall den åt NW. hörnet vara ganska djup, ända till 90 Sash. åt Perguba – då den däremot längre nedåt, der den är smalare ofta blott räknar 15. – Viken är på några få små holmar här alldeles öppen. – Nära till Kutnov., der ock en galiot stod, äro 3 små holmar efter hvarandra ifr. S-N. kallade Abжецкие – [i marginalen: Den djupa viken åt höger Ashe guba. Min Poventsemschick kallade den Sajetskie, räknade deremot nära Pov. en af det namnet närmast till S. Den andra heter Jelovets. Detta åtminstone är ock alldeles riktigt.] – Sedan var först 7 verst nära staden en holme Бычковъ och nära derintill åter på samma sätt efter hvarandra 2 Sajetskie. – Sjön skall här mot östra stranden, som är ganska nära, vara mycket grund. – Endast 4 verst ifrån staden är åter en liten holme Sosnovets och är närmare blott 1 verst ifr. staden en kallad Worotnoj (med ett upprest kors) af den anledning, att Peter den store vid en storm derifrån skall vändt om till Povenets och befallt der uppresa korset. Povenets liknar mycket mer en alldeles simpel by än en stad och ligger på en slätt vid Onega och vestra stranden af Poventschancka, som här öfver en stenig grund faller i Onega. –

[i marginalen: Lukt af treska långt ut på sjön ifr. varmlagunen vid mynningen af Poventschanka. På den V. sidan begränsas staden af en annan helt liten bäck Габориека, som kommer ifrån kärr och likaledes faller i Onegan. Äfven den är upplåten i arrende till 25 Rubel om året. Der fångas gäddor.]

– Med ett rekommendationsbref ifrån dess man, genom Mich. Mich Simischins bemedling mig tillställt vid dess resa genom Petros. till sin hemort for jag in till Forstmästarens fru och blef i huset på det bästa upptagen. – Gor. presenterade sig kort derefter och frågade mig, om jag å hans sida hade något af nöden. – Äfven Ispr. boende uppå samma gård hemkom ifr. Kretsen samma afton, så att jag d. 23 fick träffa äfven honom. -

D. 23. Gor. åtog sig genast att vara mig be-

Sid. 232.

hjelpig till att fortskaffa min kista till Kem. På min värdinnas rekommendation lejde jag dertill en härvarande borgare, som tillika är skrifvare hos hennes man. – Promenad omkring staden. De flesta hus äro högst eländiga och alla af trä. Blott det ej längesedan uppförda nya ränteriet är det enda af sten, men ligger för att ej bilda alltför stor kontrast med staden, litet utanför densamma vid randen af en tallskog. En sådan omger staden ifrån alla sidor, utom på den södra. Nära till staden är ett laxfiskeri i Poventschankan, som årligen af kronan förarrenderas för 350 Rubel. Der står ock invid fl. ett stycke af stenväggen till en gammal чугунный заводъ i Peter den Stores tid. – I floden fiskas ock perlor. – Träkyrkan svarar mot de öfrige byggnaderne. -

D. 24 Bref till Grefve Rum. skickat till Möller i Petros. för att af honom vid dess ankomst till Petersburg aflemnas -

D. 25 Expedierade jag min kista för 30 Rubel med officiellt bref ifrån Gorodnitschen till Gorodn. i Kem och dessutom Prikas om ledsagare.

D. 26. Kl. 7 vid pass om aftonen afreste jag med Ispravnikens Skrifvare, Kansleristen Lukinskii ifrån staden på den Pudoshka vägen. – om staden är först en gles tallbor: sedan är skogen på en något nedåtsluttande mark något större variabel. – Gremätschii, som man passerar, är en liten obetydlig bäck och den första stationen Haapselgä (18 v.) en liten by, bebodd i några få gårdar af Raskolniker. – Den följande stationen till Lopskaja (18 verst) och en liten dylik by är bergig och skogig. – Åtskilliga små bäckar falla öfver vägen åt Onegan. En sådan är nästan ännu invid samma by Ischmuksa. (18 v.) På 5 versten ett kärr med ett litet Lambino. Derefter komma Glubokoj, Dieda och en annan Ischmukscha. – Lopskaja ligger vid en liten sjö af samma namn. På andra sidan till

höger är ett annat litet träsk Ijino. – Sedan vi på stället druckit thé och litet ätit, fortsatte vi resan, böjandes härifrån åt vänster. – Nedanom byn kommo vi först på det lilla träsket Svetloje, kort derefter till ett annat, som kallas Sverstnoje, af den anledning, att det

Sid. 233.

ligger 4 verst ifrån Pigmotka, en klostret tillhörig prästens vid Onegan, hvarest några klostret tillhöriga personer bo och ett fartyg skall finnas, hvarmed sjöfart idkas på Petersburg. – Också skall det vara ett bruk, att på hela vägen ifrån Pigm. till Danil. vid hvar 5te verst hafva ett kors vid vägen. – Ifrån det nämnda träsket är mest jemn skog och hög gran och tallskog. Ock passerar man 2 små bäckar Suroscha och p. Kammenoi, som ifrån åtskilliga kärr flyter in i Os. Lopskoje. – Wolosero öfver hvilken man sist far skall hafva 10 verst i längd och omkring 5 bredd. – Öfver densamma den lilla byn Wolosero, (15 verst) och bebodd af Raskolniker, såsom öfverhufvud alla på denna nejd. – Härifrån framåt räknas till Danilovo gerad 20 af andra 22 verst. – Man far först öfver Nigolamba ett sund af Wolosero, passerar sedan Widlozero sjö och Nemina, som här tycks genomflyta en mer morastig mark. Men på andra sidan om Nemina far man uppföre en hög med gran- och tallskog bevuxen Volok, som skall skilja vattu- och strömdragen i orten uti 2 afdelningar, dem som flyta åt Onega eller åt hvita hafvet. – När man kommit uppför Woloken är marken framåt temligen jemn men starkt skogbevuxen. Endast närmare klostret omkring den lilla insjön Sopaima är lokalen ojemn, men derefter komma än närmare klostret kärr – och passerar man en liten bäck Sosnovka. – Emellan denna och sjelfva klostret är ett slätt fält, det enda som af Klostret kan begagnas till åker. Det besås med hafra och råg ömsom. – Klostret har intet af ryska klostrens praktfulla utseende. Man tror sig komma till en bondby. Endast af husens mängd, genom hvilka jag for och mina följeslagares bekräftelse kunde jag sluta att jag nu var i Danilow. -

D. 27. kl. 7 morg. Man emottog mig på det artigaste. Föreståndaren – en otets Kirill Michailof bördig ifrån Kargopol, hvarifrån öfverhufvud ganska många finnes i klostret – begåfvade mig med ett förgylt kors, en dylik obras, åtskilliga prof af qvinnornas handaslöjder, en handskrifven historia om klostret och 50 R.

Sid. 234.

Straxt derefter beledsagade man mig i Tschassovorna, först den manliga och sedan den qvinliga. – Båda äro på ett sätt byggda och likna till det yttre de ryska kyrkorna i byarne. Ifrån en yttre förstuga kommer man in i den egentliga varma Tschassovnan, som är delt i två afdelningar, af h^a man kunde jemföra den första med den egentliga kyrkan hos lutheranerne med bänkar på sidorna omkring och äfven midtuti vid pelare, på hvilka man under Gudstjensten stundom plägar sitta och det upphöjda choret, hvarest de officierande stå, dels längst i fonden några enskilda dels på båda sidorna om ingången bakom ett lågt trädgaller i grupper. Äfven dessa kunna sitta på en bänk, som kan nedfällas längs den långa väggen, som skiljer choret ifrån den första afdelningen och som på

båda sidorna om dörren blott utgör halfva alnars längden. Längre fram sidorna mot knuten är väggen åter fullständig och besatt med helgonbilder och framför brinnande lampor. – Med sådana är ock den yttersta rakväggen i Choret uppfylld. Der bakom är sedan intet altare mer såsom i ryska kyrkorna. – Uti den första afdelningen är straxt till höger i hörnet med ingång utifrån ett litet afstängdt rum med små fenster, bestämdt för ej-Raskolniker. – Detta kallas hos dem Mirskoi tshulan. – Man förde mig såsom vanligen, all personer af stånd hos dem nära choret, hvarest man vid väggen genom förhängen hade afsöndrat en liten plats, hvarest jag fick stå tillika med dem och dock tillika utesluten ifrån deras gemenskap. – Deras gudstjenst har ej det majestätiska och upplyftande som den rättrogna ryska: deras sång är tämligen enförmig och har derjemte något besynnerligt uti sig och mer liknande ett tjutande ishet jemförd med den ryska sången. Rösten ihålig och hemsk förblir på några få liksom ilningar när sig alltid lik, utan att uttrycka nog de för känslan så naturliga Abstufungen och hvilka konsten begagnat att derpå i andra konfessioner grunda kyrkosångens skönhet och dels rörande behag dels upplyftande högtidlighet. – De förrätta sina pokloner mest hela, församlingen uppå en gång, och i lika grader antingen till midjan eller jorden. -

Sid. 235.

Såväl ifr. den manliga som qvinliga Tschass. för en betäckt gång till den så kallade Stolovaja, ett stort rum, hvarest både omkring väggarna och midt i rummet särskildta bord stå, hvarpå de särskildta klasserne af befolkningen spisa. – Man indelar dem i följande arter: gramotnoj för de såkallade gramotnyje (så kallas de, hvilka stå i choret och officiera vid gudstjensten), богаченный för arbetare, старичий för gubbar, hvilkas enda sysselsättning är att bedja och utöfva andakt, Kusnetskoi och кожевенный för smeder, skomakare och läderfabrikanter samt ännu gostinnoi för gäster ifall sådana finnas, i motsatt fall blir den ej nyttjad. På qvinnosidan spisa endast gramotnyje för sig och gäster då sådana finnas. – Spisningen tillgår här ungefär på samma sätt, som i andra kloster. – Rätternas ombyte betecknas genom slag med en liten klocka och under tiden läser eller mässar en stående någon artikel utur en uppbyggelig bok. – Då jag kom till den qvinliga Tschassovnan, var Gudstjensten der redan förbi; men ett parti stod med sin förestånderska i spetsen i haye på trappan för att emottaga. – De buga sig djupt ned till jorden, då man kommer när och följde sedan efter i Tschassovnan, der det nu efter slutad Gudstjenst stod mig fritt att gå upp allt fram till choret och der bese hvad som hälst. – Man frågade mig, om jag önskade att de skulle sjunga något. Denna sång var emedlertid icke behagligare än karlarnes. Efter slutad sång lät man väl förekommande min önskan att nogare taga dem i ögnasigte, hela sällskapet parvis defilera förbi. Det var emedlertid litet att se, endast antingen gamla, utlevade käringar eller ock mest högst fula yngre fruntimmer. Det skall vanligen höra till deras politik att vid dylika presentationer underhålla de egenteliga schöna Rariteten. Efter besöket i Stolovaja besåg jag kök, källare, bageriet, lasarettet, hvarinvid en mindre Tschassovna är inrättad för de sjukas bruk, hvilka ej kunna gå ut och till och med i sina egna Tschulaner åtminstone kunna ganska väl höra Gudstjensten. Jag var ändtligen ock i den såkallade грамотная келья, d.ä. efter deras talesätt det hus, hvarest грамотные bo. De egenteliga cellerna heta hos dem Tschulaner. – Deras vanliga arbeten inom hus bestå i att sy,

brodera, rita, skrifva. Till det sistnämnda nyttja de inga bord, utan skrifva sittande på små pallar på sina knän – Uti Tschulanerne bo vanligen 2 tillsammans, men också 1 allt efter utrymmet.

Sid. 236.

Blott gram. bära en egentelig nunnedragt, som består i en svart sarafan efter Oseretzkovska beskrifning, blott med den skillnad, att de af honom beskrifna съ ухами nu mest äro aflagda och den vanliga hufvudbonaden består uti en svart poväska af sammet eller plüsch, betäckande panna och öron. Derifrån nedhänger bak ett svart flor allt ned mot ryggen. Jag skall här på ett ställe anbringa alla dels rättelser, dels tillägg till Oser. beskrifning. – erinrandes att allt som här ej är särskildt anmärkt gäller ännu. – Stekla i Tschassovnerne finnas icke mer. Angående rätternas likhet har jag af särskilda personer blifvit olika underrättad. En del påstodo, att rätterne för alla vore lika, andra sade, att gramotn. finge för sin svåra tjänst litet bättre mat. – I fastetid ätes blott Lördag och Söndag 2 gånger alla andra dagar blott en. Dock skall arbetsfolket härutinnan göra det undantag, att de ock på sådana dagar kunna äta 2 gånger. Då ingen fasta är, ätes deremot alla dagar 2 gr. utom Onsdagen och Fredagen. – Nu för tiden förfärdigas blott hvita Кожев. заводъ och inga svarta. – Gjuteriet har ingått. – Endast i Kodosero, som likväl ej hör till klostrets jurisdiktion, skall man förfärdiga helgonbilder. – Hospitalet torde kunna inrymma circa 130 sjuka. – Ingen конскій заводъ skall nu finnas. Omkring 52 etaschniga Keller – Karlar circa 100 eller deröfver, qvinnor omkring 300 med arbetare. – Skolan för qvinnorna ingången. – Omkring 150 kor. – Stora boskapssjukor hafva förminskat antalet till hälften mot förr. – Работницы vid fähusen ombytas nu årligen hvar har ungefär 30 kor att sköta. – Nu fås kanske 35 Tschetvert hafra och 30 råg, lin alldeles icke mer. – Intet skogsjordbruk existerar heller mer, sedan det är förbudet att fälla skog. 2 fartyg segla än beständigt till Spitzbergen men på Petersburg är sjöfarten förminskad. Dock underhålles än ett fartyg i Pigmatka – (utgifterne för arbetslön stiga till 6000 Rubel årligen). – Nu förtiden stiger folkmassan i Leksa knapt till 600 inalles, karlar blott 12, arbetare 20. – Intet lin och korn fås mer på stället ville till och med dervarande föreståndaren Anton Semenov (hem ifr. Totma) en 70 årig rutton gubbe påstå, att lin icke ens någonsin blifvit odladt. – Nuvarande sådden 20 tshetv. råg och 300 hafra. – Circa 100 kor.

Sid 237.

kanske 10 vaktmästarinnor – å 2 eller 3 sjuka – Lasarettet ock der med tschulaner på båda sidor. – Blott för sjuka tvättas, de andra besörja sin tvätt sjelfva. – 1 большуха och 6 работниц. – I köket 4 ped. i bageriet 12, – i fägården likaledes – mjölk 6. – Kvas 4 eller 5 – Allt detta är dock ungefär endast, så att man nästan ännu kunde antaga de Oser. uppgifterna för rigtiga. – Karlarne hafva ingen åtskillnad i klädedragten med vanliga bönder, utom att färgerna är mörkare. – Det samma gäller ock om qvinfolket öfverhufvud utom gramotnyje. – Föröfrigt ock att jemföras de erhållna skriftliga uppgifterne

D. 28. F.m. afreste vi till det andra klostret. Vi följde först ett stycke längs Wyg fl. som på den östra sidan flyter förbi klostret omkring 100 Sashen bred och blott 3 djup med långa och morastiga stränder, hvilka om våren vanligen uti en vidsträckt rymd skola stå under vatten, men om sommaren af klostret begagnas till hö. – Öfverhufvud kan man om klostret säga, att det på alla sidor är omgifvet af kärr. – Hela tragten är mer eller mindre flack eller ock bevuxen med nödväxta tallar. – 6 verst framåt från klostret är vid Wyg, som der redan är ganska smal, en detsamma tillhörig qvarn. – 4 verst längre är byn Sergejevskaja med en Tschassovna och vid pass 14 gårdar. Här infaller i Wyg Leksa, längs hⁿ vi nu fortsatte ett stycke resan. – Den synes mindre än Wyg, kanske derföre, att den har högre stränder. Marken är här ganska backig framåt med högre och tätare tallskog. – Midt på boren är ett upprest kors. Der skall vara en källa med ypperligt vatten. På en höjd derinvid i tallskogen står en slags paviljon. Närmare Leksa kloster möta åtminstone på vintervägen åter kärr. Den så kallade мужская улица liknar här än mer en bondby, emedan den här icke ens har något stakett omkring sig och dessutom husen ligga spridda ifrån hvarandra. Leksa omflyter ifrån östra sidan detta kloster; men är smalare än Wyg. På en liten holme är klostrets smedja. – Då nejden här ej har så vidsträckt kala omgifvelser, torde utsigten om sommaren vara vackrare än i Wygska Жилищен. – Äfven här ligger i en liten lund begravningsplatsen med en Tschassovna innehåll. karlaklostret

Sid. 238.

och det qvinliga. Då denna begravningsplats endast är för mankönet (Uti Wygretska är den gemensam och med 2 Tschassovnor) så är den vida mindre. – I Nunneklostret, som här ligger litet längre, dock ej öfver 1 verst, har på andra sidan likaledes uti en skogsdunge sin särskilda begravningsplats. – På flodsidan densamma stakettet. Det i gång varande urverket är här på den qvinliga sidan; i Wygretsk på den manliga. I karlklostret äro cellerna mindre, då Tschulanerne (äfven mindre) alla ligga bredevid hvarandra uppå den så kallade лицовая стѣна: på qvinnosidan äro de såsom i Wygretsk på боковыя стѣны, sidoväggarne. – Husen till en del mycket bredare, men såsom öfverallt utan undantag alla af träd. – Tschassovnorne skilja sig här derutinnan ifrån de i Wygretska klostret, att de såväl på mans- som Qvinnosidan på sidorne om den första afdelningen hafva särskilda afdelningar псалтирныя, hvarest psaltaren läsas. I Wygretsk läsas de hemma i husen. – Äfven här emottogs jag på trappan till Tschassovnan af большучан i spetsen för en (af gamla fula) utvald afdelning af nunnor. Vid framkomsten upp i choret presenterade mig förestånderskan uti ett omvecklat papper en liten skänk bestående af små gördlar och urband. – (Redan förut hade föreståndaren gjort mig en dylik skänk hos sig, jemte 4 pennor.) Uppå min yttrade önskan hade jag det nöjet att äfven här höra deras sång, som var fullkomligen lik med den uti det förra klostret. – Vid min bortgång gjorde hela sällskapet såsom vanligt djupa pokloner och tackade för äran af besöket samt beledsagade mig till lasarettet. Då antalet här är vida större, så finnes här 2 och större lasarett. Uti dem blef jag på lika sätt emottagen, begåfvad och utföljd. – Jag besökte än med Stroiteln och hans medhjelpare Starosten en af Gramotnyje kelji och såg prof af deras sätt att skriva på knä. – Då intet nytt var vidare att beses, så återreste jag ännu samma afton (20 v.) samma väg tillbaka till det andra klostret. -

Sid. 239.

D. 29. På f.m. var jag än i båda Tschassovnorne äfvensom i Stolovyje. – Då det förut om min önskan hade blifvit rapporterad till Stroitel'n, så fann jag endast några få gamla nunnor vid Gudstjensten, hvilka ensamma sedan spisade, hette det, sysselsatte vid arbeten och hade redan förut gjort sin middag. Blott söndagarne skola alla spisa tillsammans. – Äfven de här inrullerade nunnorna kunna ifall föreståndaren samtycker, skilja sig ifrån klostret, gå sin väg och handla i verlden efter behag, samt också återkomma ifall de ledsna vid det verdsliga lifvet eller vilja bota för öfverdriften af sina njutningar derstädes. Inom sjelfva klostret hålles åtminstone till det yttre en sträng disciplin och ingen främmande mansperson får utan följeslagare gå på den så kallade женская улица. – Dock torde de egna genom ett klokt begagnande af alla tillfällen isynnerhet sommartiderna finna utvägar att utskicka de stränga uppvakterskornas argusögon. Sedan jag ännu utfrågat åtskilliga Karelare ifrån särskilda orter, hvilka befinna sig ibland klosterpersonalen af den arbetande hopen och derigenom förvärfvat mig en idé om karelska munarten i Povenetska kretsen öfverhufvud, afreste jag kl. 8 om aftonen genom natten på samma väg som jag kommit tillbaka till Povenets. -

D. 30 I Lopskaja träffade jag ett parti karelska qvinnor ifrån Schämtsesero, större och mindre stadda på väg till Klostret för att der begå sin andakt till och öfver påskhelgen. – Jag återkom till Povents kl. 7 och fann hvarken bref eller thermometer ankomna ifrån Petersburg med posten, såsom jag väntat. Detta satte mig uti stor villrådighet, om jag än skulle afvakta den nästa posten och emedlertid göra en ny exkursion till Paliostrovskas klostret och Toloniska pogosten, hvarest jag i klostret fick anledning genom en apostata, och hoppas upplysningar af en annan art om Raskolnikerne än dem de sjelfva meddelat mig. – Jag kunde till och med utsträcka samma exkursion ända till Tivdä och i nästa vecka vara i tillfälle, att än se före eller vid afresan Schunga marknad. – I andra sidan sätter den annalkande våren en stark

Sid. 240.

motvigt i skålen. – Emedlertid har jag resolverat mig att än vänta och under tiden resa. – Här är några underrättelser, hvilka jag likaledes under min sista färd erhållit. – På hela Onega kusten ifrån Schunga åt Solonisk skall man i allmogens ryska märka en böjelse att lägga tonvikten på den första stafvelsen t.ex. prischol; páschol. Utomdess förråda åtskilliga andra egenheter finskans inflytelse. I st. мѣшокъ мяшокъ. – Det allmänna Lemba om små träsk, корба, орпа en med småskog bevuxen sumpig däld, äro brukliga äfven ibland Raskolnikerne i den nyss af mig besökta tragten, hvilka föröfrigt efter de af mig der erhållna underrättelser alla skola vara Ryssar så väl öfverallt åt Pudoch som uppåt Kem igenom Wyigosero (i Karelskoi Bor kanske en sednare anläggning – skola än finnas 3 gubbar som tala karelska). Efter deras beskrifning måste ock Wyg fl. vid sitt utlopp ifrån Wyigosero (Uigjärvi) utgöra gränsen emellan karelarna åt V., och Ryssarne i Ö. Föröfrigt hafva de sistnämnde utomdess hela hafskusten inne. – Hit lägre ned utgör åter Segosero och dess sammanhang med Onega den ungefärliga gränsen emellan de båda språken nu för tiden. – NB.

Wyigos. full af holmar, om hvilka man säger, att en dervid boende helig man skall företagit sig att besöka alla holmar och på hvar tillbringa ett dygn. Efter ett års vandring skall ännu 3 för honom hafva blifvit öfver.

D. 31. Bref till Löhr, till hvilken jag med Postiljonen skickade för att transporteras till Petersburg – större delen af de i klostret erhållna skänkerna, såsom obrasen, pennorna, folianten och tidningarne. – Om aftonen i badstugan. –

April 1825.

D. 1 Apr. Straxt på e.m. af reste jag till Schunga. På vägen dit hörde jag af Jemniken, en Povenetsisk Rysse ett nytt ursprungligen finskt ord nyttjas: manderá om fasta landet. – Ifrån Sch. reste jag än vidare 15 verst till Paljostrovskä klostret. Först ett stycke längs den sydligare hälften af den 10 verst långa Putkosero förbi byn Nefedova till Karpanavolok, invid hvilken Putk. är bredast neml. 2 verst. [i marginalen: Så redan i ett dokument ifr. medlet af 14de årh. Ист. Рос. Иерархія Ч. V- р. 125 «въ островахъ и въ мандерѣ»] på V. stranden af Putkosero ser man en hel hop af små byar efter hvar-

Sid. 241.

andra. Jag lemnade Putk. vid Karpanavolok och böjde åt Ö. Uppför den med idel stenrös såsom öfverallt i hela omgifvelsen besatta höjden till en annan liten by Jergatschova. Straxt derefter for jag snedt öfver Chaschesero (2 verst lång och 2 bred), hvarigenom en bäck skall flyta ifrån Putkosero i Onega. – Nu följde klostret tillhöriga höslag bevuxna med rankiga björkar och vidar, derefter en bor med tallar och granar, ett åkerfält med en liten under klostret lydande by och litet längre fram en annan större by med kronobönder vid namn Pudantsov bor vid stranden af Onega. – Härifrån räknar man öfver densamma till Paljostrov 7 verst. Nära derintill passerar man förbi en holme Ritschnoi som blir till vänster. – Klosterföreståndaren Otets Joaschof, som tyckes vara en from gubbe emottog mig tillfölje af den erhållna föreskriften enkelt men höfligt och beklagade sig i afseende å mitt ändamål öfver att Raskolnikerne 2 särskilda gånger uppbränt Klostret och dervid tillika förstört alla papper, som funnits. Den sista sommaren hade de än bestulit kyrkan. – Så mycket man eljest har sig bekant, skall klostrets ålder sträcka sig åtminstone till 400 år. Nu har den på stat endast 7 munkar, men kan utom dem underhålla så mycket folk det förmår. –

[i marginalen: Flera olyckor: Sista sommaren hade en ny fågård med 24 nöt uppbrunnit. Klostret underhåller circa 20 hästar fålarna inberäkn.]

Utom 300 Rubel anslagne af Kejsar Paul har det endast länderier att lefva utaf. – Ända till midnatten ingen sömn.

D. 2. Mådde jag alldeles väl. – löst lif och sedan hufvudvärk. – Jag besökte den circa 150 Saschen aflägsna Kornilii håla. – Den ligger på ö. stranden af ön. nära sjelfva Onegan invid branten af ett berg. Ifrån en Tschassovna, som är byggd framför och öfver det stället, hvarest hålan sig befinner, kryper man in i densamma, såsom uti en ungn. Innantill är den så hög, att man ogenerad kan stå, men icke särdeles bred och så mörk, att man ej utan lykta kan se något. Ifrån en bergs-skrefva falla blott några få ljusstrålar in uti hålan. I densamma skall Kornilii tillbragt sina sista lefnadsdagar med böner och fastande. De jernkedjor, ha han burit omkring sig, förvaras också ännu uti kyrkan. – Paleostrov 4 verst lång och 1–1 ½ bred till en del bergig, men skogbevuxen.

D. 3 Hade jag en förfärlig hufvudverk hela dagen, förmodligen af os.

D. 4. Om morg. for jag till den 6 verst ifrån klostret belägna (6 verst) Tolvinska pogosten, hvarest jag af Blagotschinnoi Otetz Grigorii

Sid. 242.

ganska artigt blef mottagen. Genom folk ankommet ifrån Суземка hade ryktet om mig redan hunnit hit. – Tolovinska pogosten måste om sommaren hafva en förträfflig utsigt i anseende till dess upphöjda läge på en lång udde i Onegan, Den har 2 kyrkor af träd: 1) Во имя Великомученика Георгія съ придѣломъ Знаменія Б(г)ородицы. Как och 2) во имя живоначалъ. троицы съ предѣломъ тепломъ Преподобныхъ Зосимы и Савватія Соловецкихъ Чюдотворцовъ – Den förra är bygd 1751, den sednare 1798. – Socknen har i 89 byar 320 gårdar och 1897 manliga själar, dels kejsarliga, dels одѣнныя. De sistnämnda bo i 2 byar: Russinovskaja? förr Judinskaja och Taratinskaja, och förvara ännu för sig privilegier 2 грамоты, ha deras förfäder erhållit af Tzar Michail Feodorovitsch för de tjenester de gjort dess moder Marfa Ivanovna under den tid, hon var i fångsligt förvarhållen uppå samma Tolvinska pogost. – Uppå den tiden skall hela pogosten varit innesluten uti en ostrog, hvars stenfundament man ännu skall finna spår. Att stenvuren gått djupt i jorden, försäkrade mig prästen sig hafva funnit vid anläggningen af en källare och att den haft en betydlig höjd, kan man sluta af den mängd stenar, som deraf efter dess förfall nedramlat och af den bredd hvaruti de sig befinna. – Sjelfva ostrogen skall bestått af tjocka balkar ungefär 4 Arschin höga ofvan jord och i öfra ändan spetsade. – Ostr. måste vara 4 hörnig; man uppgaf det ungefära omfånget till 240 Saschen, efter 50 Sasch. på 2 väggar och circa 70 på andra 2. – Vid porten skola soldater med utdragne svärd beständigt hålla vagt. – Inom den ostrogen skola den tiden äfven kyrkobetjeningens hus varit innesluten, äfvensom det, hvaruti Wäschitska klostrets Archimandrit då bott der. – Hennes egenteliga hjälpare skall varit dåvarande prästen på orten en viss Jermolai, som hon efter sin befrielse tog med sig till Moskva och der gjorde till ключарь vid Uspenska Soboren. Dess Son fattade tycke för läget af Tscholumsch midt emot Tolvinsk och

Sid. 243.

erhöll жал. грам. på alla deromkring boende bönder. – Af dem som härstamma ännu ortens одѣнные, h^a äfven på samma anledning allt ännu heta Ключаревы. – uti Tolovinsk fins endast en del bönder – Поздѣй med sin slägt – жал. гр. ehuru hela Wolosten skall bidragit till Tzarinnans understöd. Orsaken till denna inskränkning sätter en sägen derutinnan, att man vägrat uppfylla Diakens önskan genom skänk af en utvald häst, som då funnits i Wolosten och som Diaken för sig begärt. – Traditionen berättar än vidare att en af Wäschutska Archimandriten Tolovinsk blifvit ombragt och att alla deras hufvuden, hvilka deltagit i mordkonspirationen, till circa 12 stycken varit på pålar upphängda utanför ostrogen. – Då Marfa Ivan. här var fångslad skall hela orten än varit så tätt bevuxen af vild skog, att man på balkar gått ifrån pogosten till de nuvarande Obelnyjef by, än förmodar man, att i uråldriga tider – kanske då ännu – vilda Tschud bott härstädes. – Bruket att betona den första stafvelsen i orden, sades tillhöra egl. Schungska pogosten. Dock tyckte jag mig märka äfven här en böjelse dertill: скóтину. – Ibland härvarande ortens egenheter visste man här anföra: parato bra och pereparatilo ganska bra åt Tscholumsch – Stoptschu jag uppnår, får fast ell. jaga efter åt Bielosero. – Bland tillnamn här i pogosten: Sacharjef, Opalenij, Горіевъ, Golovanof, Oluchof, Pirogof, Rumzin, (Schischin bland одѣн.). – Byarne äro: Vlasievskaja, Kusnetzovskaja, Lahta., Lustinskaja? (tecknet gäller namnets ursprung) Jerschevskaja, Karnavolok, Maaselskaja gora, Златынская, Parutinskaja (одѣнн.). Klischevskaja, Kurgopolskaja, Spitschinskaja, Sabielnikovskaja, Seslovskaja, Plaksinskaja, Pikolevskaja, Drovninskaja, Ostretskovskaja, Reschelevskaja, Mitinskaja, Borovskaja, Kelmakovskaja, Schabanovskaja, Созоновская, Prälitshaskaja, Tamashevskaja, Mirbnovskaja, Tetjuginskaja, Klubovskaja, Igrenevskaja, Weschnäkovskaja, Savinskaja, Lebedevskaja, Maksovskaja, Schustikovskaja, Russinovskaja, Зажегин-

Sid. 244.

ская, Podrepinskaja, Гомячевская, Tschassovenskaja, Зуевъ Навол. Kurminskaja, Navolotskaja, Tschuglovskaja, Schalimovskaja, Korbinskaja, Dolgonivskaja? Obalkovskaja, Schitikovskaja?, Заселетская, Клещина, Krивonogofskaja (skall vara en af de äldsta å hela orten), Kiselefskaja, Belochinskaja, Woroninskaja, Tolstikovskaja, Jermakovskaja, Proschevskaja, Goruschka, Tarovoi, Zarewo, Poleschajevskaja, Oleksejevskaja, Rovkutscheoskaja? Nikitinskaja, Nekrassovskaja, Kalitinskaja, Mastovskaja, Dlinovskaja, Botvinskaja, Glasovskaja, Igumasovka, Olchovetz, Кольяки?, Orethovskaja, Archipovskaja, Jelovskaja, Kusnetzovskaja, Vorontsovskaja, Schwetsovskaja?, Fominskaja, Kiprovskaia, Tävsinskaja? Щадrovskaja, Rentinskaja? Julmaki?, Savrosero, Miednyja jami, Ossinov rutschei. – Raskolnikerne finnes i denna Socken af båda könen till 250 personer. – Under denne Blagotschinnoi följande perioder med de deruti för mig anmärkningsvärda byar

1) är Mogubska med 475 manl. själar. Inga Raskoln., Kartascheva?, Kovrutschei. NB. Petrosavodska borgare 14. 111 gårdar.

2) Wyirosero. Mankovskaja?, Stoikovskaja, Rimskaja (Rim), Demachovskaja, Bolatschevskaja, Korsovskaja. 326 mani. Själär госуд. – 1 Raskolnik -

3) Kuusaranda, Kersina, Velik. Niva, Skurnina, Мергины, Kargatscheva, Schilova, Koschkina, Novaja Селга, Lindoma 566 m.k. госуд. i 144 gårdar. Raskoln. 1 mk. 6 ock.

4) Jandomoserska prichoden 108 gårdar 392 manl. själar госуд. inga Raskoln. Мягкая селга, Pidoselga, Venhasero, Keraka, Scholomki, Холмы. -

5) Kischka pog. 900 m.sj. alla госуд. Wikostrov, Ugrischnavolok?, Kartschevska, Mankova, Kosarevska, Netschakovska, Гувесь Навол., Перевесье, Гирцева, Batschurina, Webnavolok, Kerdiostrov, Lahta, Sävneга?, Pelnavolok, Schlamina, Jeglova, Chantrovskaja, Wojevnavolok?, Sibovo, Ust-Jan -

Sid. 245.

doma, Koselga, Konda. Inga uppenbara Raskolniker.

6) Velikogubskaja har 189 gårdar. 707 manl. själar. Госуд., ibland byar: Гульнева, Lelikosero, Rampole?, Wenischpole, Ustjandoma, Ustreka, Lipovitza, Lambas rutschei, Mishostrov? Pegrema?, Gniosnaja selga. Inga uppenbara Raskoln,

7) Sennogubskaja 137 gårdar, 528 själar госуд., ibl. byar: Aititskii Ostrov, Gurovskaja, Korsevskaja, Aiboselga, Зяблые нивы?, Pleschkova niva?, Obusero, Konda. Raskoln. 20 m. 20 qvk.

8) Tipenitska 101 gårdar, 407 manl. sj. госуд. Ibl. byar: Гужова мужа?, Jergotschevskaja, Желозерская, Konselga, Ratselga, Haabnovolok otydl., Tambitzi reka, Maaselga, Jerscheva selga. Inga Raskolniker.

9) Koshnoserska pogosten 105 gårdar 357 själar госуд. och. Petros. borgare 33. Ibl. byar: Артова НИВЫ, Kobrutschei. Inga Raskolniker.

10) Klimetskaja pustinia hör ock hit. -

D. 5. Omkring middagstiden reste jag ifrån Tolovn. förbi Drovnintsi och Ostretschovskaja på den venstra steniga stranden af Onega. – Till vänster om strandplatån bevuxen med tallar och granar långsträckta flacka eller ock med mustige vidar bevuxna dälдер, h^a liksom öfverhufvud alla Onegas bugter ligga ifr. N-S och väl sist äfven utgjort vikar af samma sjö. På 10de versten ifr. Tolv. passerade Wolosten Padmosero med en Tschassovna. Den ligger längs den bäcken, som utfaller åt N. i Onega ifrån Padmosero; ett litet träsk circa 3 verst långt och 1 bredt. Det skall vara särdeles fiskrikt och genom en liten bäck hafva kommunikation med andra глухія озера – Ifr. Padmosero längs den med tallskog bevuxna stranden, af Onega till Pudantzof Bor och åter på den förra vägen till Schunga (dit ifrån Tolov. 22 v.) och derifrån till staden. – Ifrån Petersburg hade jag åter hvarken bref eller thermometer. Blott ifrån Petros. ett med underrättelser, att mina med postiljonen afsända saker riktigt framkommit.

D. 6. Erhöll jag samma underrättelse om min kista afs. genom en med karlen, som förde den, officiellt ankomna intygan -

Sid. 246.

E.m. hos Tschivilev. – Aftonen kl. 9 reste jag ifrån Povenetz tillbaka till Schunga, hvarest jag åkte in hos Sekr. på hans

D. 7. invitation förra gången. – I kyrkan во имя Николая Чюдотворца. – Hos Blagotschinnoi Otetz Dimitrii erhöll jag icke allenast tillfälle till utdragen utur hans årstabeller utan äfven till påseende en списокъ съ писцовыхъ книгъ af år 7136 (1628), hvarutur jag åtminstone inhämtade att då för tiden än vid ett härvarande Nunnekloster funnits 22 Staritser och 2 Startser. Ibland der nämnda familjenamn var ock en Schitikov. – Marknaden började redan blifva något lifligare oaktadt den ogynsamma väderleken, men antalet af varor och bodor var ej än uppgifvet. – Kl. 7 om aftonen afreste jag åt Unitza. Ispr. gaf mig till följeslagare en Selskii засѣдатель, som hade att följa mig allt till Pahkalambi. – Jag for på samma väg, som jag kommit ifr. Petrosavodsk ända till Wansesero, på hvilken jag nu tog af åt höger och for längs med samma sjö åt NW. – Efter ett något större kärr kom jag på Tukastomosero 3 verst lång men smal. – Vid Ladmosero, som jag nu åter, men på dess nordligaste ända passerade, äro 2 byar af samma namn vid särskilda vikar af den omkring 10 verst långa sjön. – Sedan följde Pigmosero en liten by vid en insjö af samma namn och sist en nedåt sluttande hög barrskog till Unnitza, dit jag först kl. 1 (25 verst)

D. 8 om morgonen ankom. – U. är en liten by med en såg af 4–5 verst invid en bäck af samma namn. som kommande ifrån Pagmosero här faller i en vik af Onegan. Sågen tillhör en köpman Mishuger i Petersburg, egentligen bördig här uppifrån, (skall varit herde i sin barndom – nu mäktarik) och sågar 10–15000 stock årligen. – Dock klagade man öfver börjande skogbrist och olägenheten af de 2 i grannskapet på båda sidor om denna belägna nära sågarne. – Emedlertid är denna inrättning en stor välgärning för ortens invånare, som derigenom uppå denna från tid blifva försedda med tillfälle till förtjenst och lifsuppehälle. – Jag afreste kl. 9 vidare, passerade invid bottnet af viken en annan liten bäck, som öfver en sumpig grund ifrån små sjöar 60–70 verst härifrån åt F. flyter in i Unvitska viken och befordrar stockarnes transport till sågen. – V. om bäcken hade jag framåt en temligen jemn mark med

Sid. 247.

täta men variabla skogar. På midten af vägen ser man en klippvägg invid ett litet träsk Lavkosero. Den återstående hälften är jemn och skogig till Käppeselgä vid postvägen ifrån Povenetz till Petrosavodsk, K. består egentligen af 2 afdelningar, hvaraf den andra kallas Saukonselgä och ligger åt SO eller SV. men blott 1 verst ifrån den andra – ej såsom П.К., som således är att

berigtigas. I Kytza, hvarest än Ryssar bo, hade man sagt, att det egentliga Karelen (i anseende till språk &c) börjades härifrån. Här ville man emedlertid än anses sjelfva för Ryssar och utsträckte Karelen början till det följande Lischmosero. Blott några qvinnor gifta ifrån Karelen, sade man förstodo här Karelska. Byn Saukonselgä inbegripet skall hafva omkring 30 gårdar och ligger, såsom alla byar af namnet selgä på en betydlig höjd. Jag for ifr. Saukons. nedåt till en sumpig däld, hvarefter följde ett kärr med ett litet träsk Terlambi. 5 verst ifrån Käp. kom Lischmosero, som ifr. S-N. skall hafva omkring 15 versts längd, och 10 bredd. – Den har 2 större holmar, den ena ifr. O-V, den andra, öfver h jag for ifr. S-N. – Den östra stranden af denna sjö är låg och sumpig; den vestra är litet högre och stenig. På 2 små holmar ligga 2 små byar: Menschoi Ostrov och Большое Lischmosero. Den sistnämnde, hvilken vi passerade har 10 gårdar omkring och en Tschassovna. En sådan var ock i Käppeselgä. Derifrån voro än 3 verst småväxt tallskog ned till Tivdiä, (18 verst) en stor by af circa 40 gårdar på båda sidor om en liten bäck, som här faller i norra ändan af den 40 verst långa sjön, Saudel. Jag stannade till någon tid i Tivdiä för att göra mig något bekant med den härvarande munarten, hvilken man förut redan hade uppgifvit såsom en egen munart. Jag blef emedlertid snart stadfäst uti min förmodan, att denna munart intet annat vore än Tschudiska med en naturlig blandning af den Povenetziska Karelskan och som ifrån Tschudiskan särskiljer sig blott med tjockare ljud i början af orden ш för s-, samt fullare efter Karelskan) ord med vokaler i slutstafvelsen, hvilka emedlertid ej, såsom i Olonetskan hafva den utmärkande predil. för u och ü utan ändas såsom i finska ord. – Ock är det märkligt, att denna munart bär namnet Wiepsa. Formen af dess namn jemfördt med Wepsa utgör ock ett analogt karakteri-

Sid. 248.

stikon. – Till prof några ord efter ordningen uti mitt tryckta formulär. Obs. de här saknade äro lika med den egentliga Tschudiskan. – Jag minä jemte sinä säga ock sä – kai qvinna naine. fot jalg strupe kurk – hår tuk sing. tukad pl. nagel kynsch; axel olg, hjerta Schüdäin. Mage vats – Schit penna perä. – kjärbdiro – oma mado, men egl. tshuukoi till skillnad ifr. mask i allm. – lotoi ляр – kärsä. – Schiga – koira o.a.d. – med fullare ändelser – hebo betyder sto, orih häst i allmänhet (Så ock i Widam.) – kondii – hukka – sorza – örn kokoi – metsä – parsch (bjelke). – plodu – hviet blomma – rågblomma kallas kjärmeh – nurmi äng – luug en tom gräsplan. – munaine – Luuk – pil vasam – ökstock kuutt – aadre – aadruschik – plöja künttä – vikateh – så schiemetä – eld tuli – naagla – gård tanas men ock basar – ock vereil på gården – Schiära – Scheibäs – krovlä det yttre – lagi det inre – uksch – kyndys – tulihauta – eldstaden – i.st.f. tshikku svietschii – halg pl. halgod – miesch – ischä och tatoi – Mamoi – Njeitschüt – Lapschi – vaahna gl. paha (huba het. liten dålig i det afseendet – dock nyttjas ock pieni), tjock Säred – muaa – Schia – piitk (dal, däld) - - lodm (kulle) – kallii – mägenaluine – korgeus – liete – kaive oja (164) – Suaavi – kapli (pisar om regn) – vuodan 3 pers. sing. – inf. vuodada – uivada (uivan) – våg (vual) – pien (172) – latte – Schilda – Siäge piäi – Schigä piäi – Жарь Жuaar – öster Lüde – Suvi – luodeh – keschki – oigeda – hurah – edel – kuu – kuudain – vuosch – tshuaass – keväd – kesä – tiänäpäi – aigoin – müöhä – joga aigatta – alltid – huondes – ehto – tiähti – regnbåge kuaarneg – vosduchi – vitem – ragisch – tulen ischke – gromi – hobed – (жемчугъ skall längre fram åt Lappland kallas kalu) tuluksed – tagla –

niegla – valgied – sholloi – rusked – miedlin långsam – voine – koppa ringuu – skrika – ruaanu – tora – tapoi – kuningas

Sid. 249.

tsuaar – Sudde – linna – kylä – ymbäri – paha puoli (fan) - vierin (tror) – надёюся varm pidän – знаю maltan – leikkadan skär – luaadin gör – pagenen – avaidan – litschaidan – (жму) – Salbadan – kolotin – lykäidän – sorschin раню. – vierän (lägger mig) (319 och 320 efter Olon.) – ofta paaksu – loitton – liäss – Tschupp – det inre hörnet, utanför Salam – Scheisoo – tung juged – kebiäd – Sobad – kläder – muga ja sjuk ei terveh; kibedäine om den som har sår. – Keijäs spjut. – Litet familjenamn. – The. Jag for vidare under ett stort tillopp af folk, som samlats för att se mig. – Par verst ifrån Tivdiä ligger vid den 1 ½ verst långa Chiishesero (Hiisjärvi) Tivdä marmorbrott och en Kronsloboda af circa 30 hus, hvarest arbetarne bo. – Den andra hälften af arbetarne skall turvis vistas i Ruskiala. Under denna direktion skola 6 särskilda brott subordinera, af hvilkas prof man viste mig en fullständig samling. – Man förfärdigar här bord, saltkar, danebrickor och bokpressar. – Ett brott är invid sjelfva sjön uti ett högt berg, som ock torde gifvit anledning till benämningen af densamma. – Chiishesero, ifrån hvilken Tivdiä å faller i Sandal, har sjelf genom en annan bäck (vid hvilken aflopp Chiishes. savoden ligger kommunikation med en annan lång, men smal insjö Krivosero, som i halfbågeform böjer sig ifr. S.V. mot Paljesero, med hvilken den åter har kommunikation. – öfver den djupa Paljesero (12 verst ifr. Tivdiä) kom jag till Svätnavolok, som ligger på den höga vestra stranden af sjön och skall hafva sitt namn efter traditionen af den anledning, att den helige Solovetska undergöraren passerat orten och på en lång udde på norra sidan af sjön upprest ett kors, vid hvilken man sedan underhållit en Tschassovna. Då jag ej mer kunde minnas den gården hvarest man i höstas bevist mig så mycken höflighet och som jag då lofvat besöka, förde mig min skjutskarl en Sippujef in till den förmögnaste gården i byn, der en familje Popow (härstammande från presten) bo och en förvånande yppighet i inrättning och

Sid. 250.

möbler herrskar. – Dialekten är här redan mer Karelsk, dock än med några Tschudiska Einschiesel – Ej ole itschtuleda koiss. – Då ingen vinterväg gifves gentill Sämsägora, så måste jag välja den vanliga öfver Juskosero, dit jag efter midnatten

d. 9. fortsatte resan, sedan jag druckit thé och ätit qvällsvard, liten färsk fisk. – Hela denna väg är starkt skogig mest nedåtsluttande. – Nära intill Sv. Nav. passerade jag en liten bäck Elmes [?], som ifrån en sjö af samma namn faller in i Paljos. Mot slutet blir marken mera jämn och på de 3 sista versterne har man de små träsken Ylyjärvi och Juskosero (20 v.) vid hⁿ sistnämnde en by af samma namn och 24 gårdar är belägen. Här dimitterade jag min följeslagare dels af ovilja mot hans person, dels ock för att lätta allmogens besvär vid skjutsningen och gjorde derigenom utom mig sjelf båda två en väsendtelig tjänst. – Ifrån Justosero, som har en Tschassovna, kom jag öfver mer

och mindre flacka kärr till Sämsägora (7 v.), fortsatte derifrån resan på den förra vägen öfver Sovdosero till Porosero (48 v.) derifrån till Kuudamakuba, (20 v.) en by af 8 gårdar på vestra sidan om Sunosero. Då jag efter en tråkig och långsam färd först efter midnatten ditkom, så fann jag qvinnfolket redan sysselsatte med bakandet af pirogerne till äijänpäivä 1. suurpäivä (så kallas påsken här). Golfvet var belagdt med halm efter skurningen. Jag for än vidare öfver sjön till Uschkali på den motsatta stranden af sjön och derifrån längs densamma

d. 10 till Himola, dit jag kl. 5 till 3 ankom. (16 v.) – Jag orkade ej straxt fortsätta resan och lade mig på bänken att sofva intill morgonen. – Emedlertid upptände qvinnorna, af hvilka uti denna gård fanns ett stort antal och alla äfvensom karlarne auffallend långa vaxljusen för helgonbilderna, hvarefter hela sällskapet både små och stora efter att hafva tvätt sig formerade en bedjande grupp. Deras bön bestod uti ett länge fortsatt korsande och bugande hvarvid de lispande upprepade inom läpparne någon kort bön. – Efter hand infunno sig först karlarne berökte obraserne och förrättade i stillhet sin andakt. – Efter uppstigandet inviterades jag i ett annat

Sid. 251.

rum att jemte karlarne dricka thé, hvarefter jag deltog i måltiden, som bestod af 5 eller 6 särskilda anrättningar, hvaribland äfven kött. Då jag under sjelfva resan varit nödsakad att ock fasta, smakade mig nu alltsammans väl, ehuru renligheten ej af mina medätande så sorgfälligt iaktogs. Genom min konversation med dem uppå deras eget språk och vänskapsfulla behandling öfverhufvud intresserade jag dem, så att de bjödo mig hos och med dem i dag på prasdrik, hvilken invitation jag emedlertid, så lockande den eljest syntes för min nyfikenhet, måste afslå att intaga för att komma längre. – Jag for derföre vidare öfver Roikkoniemi (6 v.) by af 8 gårdar vid stranden af Roikkojärvi (6 v.) till väster om Himolanselkä (marginalen: Himola af 22 gårdar har ock en tschassovna) till Kljutschnagora af 10 gårdar – och derifrån nedför genom en skogig däld och öfver Matkajärvi (ett litet träsk, som genom Saarjärvi (vid Lupasalmi), Wongeri och Märäjärvi (4 v.) har kommunikation med Sunajärvi till Sianvaara en by af 8 gårdar och den sista af Povenetska kretsen i denna nejd åt väster. Af de 8 gårdarne skola 2 för det närvarande vara alldeles öde, emedan invånarne äro på vandring mierussa. – Innan jag lemna den Pov. kretsen bör jag anmärka, att jag fann denna den sist af mig beresta tragtens språk aldraminst likna den Tveriska Karelskan. Ifrån Himola hitåt hörde jag till och med utom miun och siun milma och silma. – Ju mera man lämnat sig det finska Karelen, desto fullare uttänjdare blifva orden, uttalet bredt, långsamt och bestämdt. – Eljest har jag här hört bekräftelse deruppå, att de sjelfve kalla sitt språk Karjalan kieli och Lapinkieli. Emedlertid frågade de dock af mig på ett ställe, om jag vore Lüüdikkö, efter jag talte på deras vis. Sedan jag i Sianvaara blifvit undfägnad med mat, reste jag vidare först nedför ett kärr till Wongeri, en något större insjö uppför dess vestra strand genom en grof hög tall- och granskog till Redjärvi (Грязное оз.) ungefär på halfva vägen, längs hvilket träsk den forna riksgränsen skall löpa. Längre fram åt Ylämenjärvi af större omfång och genom en liten bäck förenad med

Sid. 252.

Redjärvi. Ifr. Ylämj. faller åter en å i Pahkalambi, som ligger blott 1 verst derifrån och är ett litet smalt krokigt träsk med skogiga och till en del bergiga stränder. Vid densamma är ock invid en bergklint det såkallade Raskolnikklostret beläget. – en liten byggnad af träd och 2 våningar. [i marginalen: Pahk. skall existera något öfver 30 år, ligga på Olsonis i Pelgjärvi frälsejord och bebrukas af Nikolai Fedorov mot arrende. – Här talas mest karelska men ock Ryska) – I den öfra äro 2 Tschassovnor, en större för mankönet och en mindre bredevid med samma farstuga för qvinnkönet till vänster. – Nedtill äro boningsrum, äfvensom uti en annan byggnad. Utomdess finnas några andra uthus. – Det yttre har intet klosterlikt, såsom det numera ej heller stort skall förtjena det namnet, sedan de få bebyggare 6 karlar och 5 qvinnor, hvilka utgöra klostrets egentliga invånare börjat vinlägga sig mer om landtbruk. Man har berättat mig, att de gjort betydliga uppodlingar och de skola esomoftast underhålla en fägård af 10 kreatur och 2 eller flere hästar. – Jag fann karlarne jemte åtskilliga gäster vid det gemensamma aftonbordet, hvarvid de fortsatte sin måltid, utan att agta på min ankomst, tills måltiden genom slag med en liten klocka slöts och efter en korrt förrättad mäsä alldeles upplöstes. Värden i huset med tofflor med en utsliten blå mantel, hvarpå en stor svart krage är egenteligen en Olonetsare ifrån Svätosero och står nu i spetsen för alltsammans mer såsom verdslig värd än under något annat klosternamn. Sedan han erfarit, hvem jag vore, förvandlades hans första kärfhhet uti mycken artighet. Han lät tillreda åt mig qvällsvard och koka kaffee, hvilket, så dåligt det ock var tillredt, efter mina många strapatser var mig ganska vederqvickande. – Äfven andra berömde honom för beskedlighet och välgörenhet. Jag fortsatte min resa mot skymningen igenom en stor skog på en ganska smal väg 2 verst till Lötlösenjärvi vid hvars andra strand 3 verst längre en by af 9 gälrdar, den första af Ilomants församling under namn af Löttöis (Ifr. Sianvaara 20 verst). – Uti denna sjö skola fiskas sikar ända till 12 [lispunds] vigt. – Jag for genom natten vidare nedför och öfver en liten vik af Löttjärvi, som förstärkt med Redjärvis, Ylämenj. och Pahkalambis vatten igenom en bäck, hvilken jag äfven passerade faller i Rouke, som blef på sidan till vänster.

Sid. 253.

Efter en stor skog ungefär på halfva vägen Warbjärvi, som åter står i förbindelse med Roiike och genom Koidajoki sjelf utfaller åt Orihvesi. Ifr. Warbj. for jag uppför dess vestra strand genom en skog af skyhöga furor och kom sedan ned på Karhunpää, ett litet isoleradt träsk, vidare nedåt till Itkajärvi (15 verst), som är något större och circa 1 verst lång. Kuolismaa by, der jag fick en annan häst, är en by, som på några få hemman, här är bebodd af idel Greker, – öfverhufvud 16 hemman – ligger ock vid ett litet träsk på en höjd och har liksom Löttöis en Tschassovna, hvarest, såsom i allmänhet hela Ryska Karelen, bonderne sjelfva om högtidsdagar förrätta Gudstjenst i fall någon skriftlärd finnes i byn. Äger ej detta rum, så samlas folket dit för att åtminstone bedja. – Raskoln. af hvilka äfven här finnas flere, gå för sig ensamme. I allmänhet tyckes inrättningen af de der Tschassovnorne och bruket af dem i hela Karelen tillhöra Raskolnikerne. – Ifrån Kuolisma kom jag ned på Luovenjärvi en insjö af par versts längd, hvilken jag tvärsöfver passerade. Ifrån andra stranden gick det uppföre till det 10 verst ifrån Kuol. belägne Lutikka (en by af flera gårdar, men som ligga spridda ifrån hvarandra på särskilda afdelningar utaf en hel kedja höga bergskullar, ifrån

hvilka man har en i högsta grad vidsträckt utsigt åt alla håll. I allmänhet består Ilomants socken af en interessant omvexling af höga berg och vidsträckta dalar om hvarandra. – I Lut. fanns hästarne dels icke hemma dels i det tillstånd, att man ej med dem vågade fara ut. Greken, åt hvilken jag lofvat betydlig lega, åtog sig derföre att skjutsa än längre tills jag finge pålitlig häst till ombyte. - Detta inträffade emedlertid icke och jag måste derföre taga hans häst ända till pogosten, såsom kyrkan här allmänt kallas på ryskt vis. – Fortsättningen af vägen ifrån Lut. var allt backig, men mindre skogig – I Särkkä hörde man redan en egen dialekt t.ex. ihe ec. – Nedom Särkkä är Kaidjärvi, så kallad för sin smalhet och endast genom en hög smal rygg till venster skiljd ifrån den vida oansenligare Sysmäjärvi, som skall vara ganska fiskrik. Efter den följer en tämligen jemn tallbor till Kuokanniemi, som ock

Sid. 254.

består af några få enskilda gårdar på en lång udde i den ansenliga Nuorajärvi sjö. – Då vi hittills hade rest 25 verst i ens, måste jag tillåta karlen att beta sin häst. Deraf hände att jag ej mera till middagen, såsom jag ämnat hann fram till Ilomantz, utan först till kl. 2. – På vägen hit hade jag en annan liten by Riihiniemi uti samma sjö och par verst ifrån den förenämnda, sedan Putkela (efter Grekens uttal Butkela) vid vestra ändan af samma sjö på en vidsträckt höjd, hvarifrån å 5 verst eller derutöfver återstå till kyrkan. (inalles 37 verst) – Alla herrarne hade rest till Secr. Falk på Maukola.

D. 15. Jag for derföre äfven dit på e.m. Den 7 ½ verst långa vägen är såsom hela lokalen häromkring ytterst backig med långsträckta dalar emellan. Framför sjelfva M. som har en utsigt öfver 10-tal verster är ett sankigt och med nödväxta tallar glest bevuxet kärr, hvarest traditionen sätter en Pontus de la Gardies bro under namn af Pitkäsilda. – På vägen att dricka mig öfverända. -

D. 16. Återkom jag med F. till kyrkobyn. – Hittills öfverhufvud resta 3956 verst. – Poststationen, ogunstig väderlek och utbyte af åtskilliga runor genom F. höllo mig qvar ända till

d. 17. då jag ändtligen om f.m. afreste. Tingsherrarne följde mig än till Jutunniemi, hvarest vi skiljdes vid en stakan bobbel. – I anseende till brist på häst i Lylyvaara (13 v.) for jag 2 verst längre till Ratilanvaara hvarest man icke endast villigt gaf mig häst utan äfven satte för mig mat. – Jag reste nu en annan väg än i höst förbi Kulujärvi träsk med en by af några gårdar och samma namn mest genom småaktig gles tallskog ca 10 verst till Luhtapohja, som likaledes är en spridd by på en hög backe och har sitt namn deraf, att till venster om densamma en långsträckt däld med skogså finnes, som framom byn mot N. vidare utbreder sig och på båda [i marginalen: heh mycket i stället för ka.] stränderna ända till de här sig längre ifrån hvarandra uttänjande skogiga bergskedjorna formerar en luhta. Efter ett lopp af circa 5 verst skall denna å falla i ett sjödrag, som heter Jäsys. – Ifrån Palovaara, (circa 7 verst) en

Sid. 255.

enstaka gård uppå den östra höjden om Luhtanp. fick jag en annan häst, men ehuru det härifrån bar mest nedåt en hög furuskog, gick det dock i anseendet till den inbrytande snön endast fot för fot. 3 verst ifrån Palovaara passerar man Palojoki en liten bäck, som ifrån ett 3 verst långt träsk Palojärvi längre fram rinner nedåt Jäsys – 2 verst längre än Siikavaara (5 v.), också blott en enstaka gård. Derifrån kom jag på en ungefär dylik mark men på sina ställen mindreartad skog till Rahkis (5 v.) en by af 4 gårdar, sedan jag sist farit ett stycke längs Koidaån, som med breda, sumpiga stränder här faller i en fjärd kallad Rahkeenselgä, som medelst en smal och äfven om vintern mest alltid öppen Salma förenar sig med Rugavesi. – Öfver dessa sjöar kom jag efter midnatten till Pielisniemi (13 v.), som ligger ganska nära till Eno och dermed utgör en by af ända till 50 rökar. – Derifrån blott 3 verst till Haapalax, der jag åter kom på den förra vägen och sedan blott med begagnande af några smärre genvägar öfver isen till Wuoniolax, hvarest man höll på att fira bröllop och jag derföre besvärades af en talrik skara nyfikne. Dock måste jag till dessa bröllopgästers ära tillstå, att jag ej såg någon enda drucken, ehuru den stora samlingen redan varit sedan aftonen förut tillhopat. Tillfället föranledde mig att göra åtskilliga frågor om bruk och plägseder; men man sade mig, att inga särdeles plägseder numera vore i bruk och att man längesedan aflagt de signierier &c, hvilka de efter deras tanke dåraktige och vantrogne förfäderne ansett för nödvändiga till afvärjande af onda stämplingar af djefvulens anhang och till befastandet af det unga parets lycka och trefnad emot dessa. – Dans hade ock varit i bruk förut, men numera aflagd. Icke en gång de eljest så vanliga ceremonierna med den såkallade Huomentuoppi sades här äga rum. Sedan man här i anledning af bröllopet vederkvickt mig gratis med kaffe och mat, fortsatte jag resan (15 v.) gerad till Sarkkila, och då St. ej var hem på e.m. till (4056 verst) Pielis prästegård. (2 ½ v.)

Sid. 256.

Det på hela denna vägen vanliga: Mitä kuuluu? förstod jag nu bättre att bedöma än förra gången, då jag trodde att det var idel nyfikenhet. – Till och med der jag glömt att afvakta denna första frågan, fick jag vanligen intet svar på min emedlertid redan gjorda, innan allt gått i ordning. – Den goda opinion som jag redan äger om karelarens karakter, har blifvit än vida mer bekräftad. Uppå alla ställen var man ganska villig, att blott för den vanliga skjutspenningen hjälpa mig vidare fram. (2 ½ v.).

D. 20. På visit hos Enkefru Mel. med fruntimren i huset. Jag hade nemligen dagen förut vid ett besök, som den samma frun jemte åtskilliga andra gjort här – kanske mer af nyfikenhet – fått löfte uppå åtskilliga gamla handlingar, dem jag ock nu erhö. En annan fru – Must. – hade redan förut skickat mig åtskilliga papper af afledne prosten Stenii qvarlåtenskap. – En annan dag fick jag på ett annat ställe andra reliquier, hvilka så mycket mer föranlätto mig att beklaga, det så oändeligen mycket blifvit förskingradt och förstördt. (2 v.)

D. 23. Erhöll jag ock af förafskedade Tullmän Laiman en gammal runestaf, hvilken likaledes förut tillhört den nämnde Stenii samlingar. – Löfte att bestyra om dess afsändande till Petersburg i nästa sommar. – Denna dagen sades än firas här på åtskilliga ställen, såsom en gammal Helgdag, hvarvid isynnerhet den egna vidskepelsen råder, att man måste på denna dagen undvika allt buller och larm, för att den följande sommaren förekomma skador af åska. Derföre hugger ingen ved, ja man går till och med i dörrarne så sagta som möjligt. – Den andra här herskande vidskepelsen skall vara, att ej spinna om Thursdagsqvällar, om man skall få god ullväxt. – Af hastig omvexling i diet i Ilom. och här fortsatt yppighet mot fastan, dessförinnan hade jag fått för mycket irritabilitet, som bragte mig till dåraktiga företag, hvilka jag väl kunnat och bordt låta blifva. (2 ½ v.)

D. 24. På e.m. hos landsfiskalen Jurvelin, af hⁿ jag ännu fick en tillökning i min här betydliga var sin mai- [?] och ordspråksamling. – Bror med Ryskoh. och Helbinin. – Om Pielisjärvi bör jag än tillägga, att man i flere namn på enskilda orter har bevis på Ryssars fordna vistelse, vilken dessutom

Sid. 257.

traditionen bestyrkes. Sådana äro Iljanniemi ett hemman, Savanniemi nära vid Utriala (der skall varit en Tschassovna), Timoskanlampi, Pogronniemi och Pogronlampi, Jorofej en åker, Moiseinpelto, klockarebostället. På ett ställe, som heter Tuiranmäki skola ock bott Ryssar. – De nuvarande Grekerne (par personer i ett enda hus) äga en liten Tschassovna nära kyrkan. – I Sockne Magazine till 1300 Tunnor. – NB. Ilomantz 1030. – Angående den siste Arrendatoren Simon Aflecks död, redan så länge förut efterlängtd och till och med sökt af allmogen har man än dessa strofer: Kolme kummaa tapahta, piäässä pitkän Pielisjärven: Lieksasta Simo hävisi. Terosuaaren hongä kuaatu, Pappi nai paimenesak, Sika piikansa sivalsi. – Den siste telningen af Aflecks stam en kapiten Afl. har blifvit skuten vid Revolax af Ryssarne. – Terosaari är en helt liten holme i Pielis åt andra sidan mot kyrkan. Der skall fordom stått en ensam fura – och påstods att der låge en skatt förborgad, hvilken den finge, som kunde ifrån kyrkan med en nattgammal fåle på en nattgammal is komma ditöfver. – Pielisdialekten utmärker sig genom frapperande likheter med Olonetskan, hvarpå flere exempel i enskildta ord kunna citeras. – Föröfrigt har den än böjelsen att i ändan af orden tillägga ett k, ehuru ej så alldeles ofta, som i Ilomantz; och det djupa uttalet af aa med u framföre (suaavi, suaahaan, suaahak) i slutet af orden oo för aa; men som den alldeles skiljer sig ifrån Ilomantska munarten, utom genom en myckenhet egna enskilda ord, hvaraf, såsom sagdt flere äro Olonetska, är afläggandet af det enl. karelska uttalet kakla, kakra, niekla &c, hvarföre här durchgänglich i likhet med den öfriga Finskan kaula, kaura, neula &c – Minä och sinä. Någon liten öfvergång – ehuru knapt märkbar till en större liflighet ifrån den betänksamma karelskan i tal och väsende börjar man ock blifva varse i Pielisjärvi; men vida mer redan i Nurmis, der ock sjelfva deklamationen att jag så må säga förråder sig

[i marginalen: ock flere ryska ord odnako, rotu (родъ) och i Nurmis (hyvää rotuu), räättää, (рядить) nyttjas ock på båda ställen om liqvider eller andra afgörande – heti (kohta) хотъ, Nurmis.]

Sid. 258.

såsom en öfvergång till österbottniskan, äfvensom sjelfva folkcharakteren uti sig röjer ett sjelfförtroende, som gränsar till sjelfvsvåld och sturskhet. -

D. 25 Om morg. kom jag mig ändtligen ut härifrån. Då jag aftonen förut blifvit hindrad att komma till Sarkkila, tog jag först vägen dit men fann ej mer St. hem. Jag fortsatte derföre resan längs isen till Sipolansaari (12 ½ v.), hvarest flere spridda gårdar, hörande till Wedensuu by vid mynningen af Wiegi fl. i Pielis. – Uppå vägen dit hade jag till höger Kandelensaari, hvarpå en stensättning skall finnas, hvilken man tillskrifver Lapparne, äfven efter folktron ortens äldsta inbyggare. – Sådana skola här finnas på sina ställen flere, men ej af större omfång, än att några personer kunnat hafva utrymme att inom de samma ligga invid hvarandra. Efter Lapparne tros allmänt, att Ryssar varit den andra befolkningen, men hvilka i sin tur äfven nödgats lemna orten, då den för tredje gången blifvit ånyo befolkad af invånare ifrån särskilda orter af Finland. – Skulle detta så allmänt vara grundadt om hela Karelen, hvarpå jag dock tviflar, så skulle nu väl det gifva anledning, att ifrån den berömvärdare Charakteren hos den närvarande Karelaren sluta sig till ett bättre folklynne äfven för alla nedre orters fordna invånare, hvilkas efterkommande här förnämligast igenom sin isolering ifrån andra och inskränkande till sig sjelf räddat den ursprungliga renheten och enfalden, som på andra orter, der kommunikationen och beröringen med andra varit mer allmän och nödvändig, redan tyvärr urartat, hvarpå redan till och med Nurmisboerne lemna ett påtagligt bevis igenom sina större och mångfaldigare handels- och andra relationer med Österbotten. – Till vänster hade jag ock en ansenligare holme benämnd Mahosaari, som måste hafva sitt namn deraf, att fordna tidens Grekiske invånare skola haft för sed att derstädes begå Petrisdagen igenom slagande och förtärande af en Jätteko (maho). – öfverhufvud är den circa 100 verst långa

Sid. 259.

och 40 breda (ifrån Pielis till Juuga) Pielissjö fullpackad med större och mindre holmar, hvilka liksom sjelfva sjön hafva merändels sin sträckning ifrån N. till S., hvilken rigtning äfven de på samma holmar bergige landtryggar och bergåsar hafva. – Sjön skall isynnerhet i fordna tider hafva varit mycket fiskrik; men äfven ännu ganska gifvande och hysa i sig alla uti landsjöar förekommande – fisk, såsom lax, sik, brax, id &c. – Uti Wedensuu har i fordna tider varit en rysk kyrka och begravningsplats, hvilka sednare man ännu uppå grafvarnes insänkning skall kunna igenkänna, äfvensom en annan dylik uti Wiegi. – Bland holmar, hvilka förekommo mig under min vidare resa längs den öfra backiga och bergiga stranden af Pielis, må jag här anmärka en kallad Ristisaari; Då jag efterfrågade anledningen till det namnet, förklarade min förare det hafva sitt

ursprung deraf, att man i forndna tider, då invånarne voro Greker, och reste emellan kyrkorne åt Wedensuu och Juuga (ty äfven der påstås en Grekisk kyrka hafva varit) på samma holme uppreste ett kors. – Paalisma är en stor holme åt Juuga fjärden med en by, som lyder under samma Capellförsamling. – Kusten af Pielis har här en bergskedja af ansenlig höjd. Här skall ock djupet af Pielis gå ända till 30 famnar. Jag hade 20 verst till Porosaari med åtskilliga gårdar (20 v.), hvilka redan höra till Nurmis. – Sedan jag der ätit middag under tiden, som jag nödgats vänta på häst, for jag öfver en något mera öppen fjärd till Hökänniemi vinter gästgifveri (5 v.) hörande till Höljäkkä by samt derifrån vidare längs ett smalt sund emellan fasta landet (mannere) och den parallelt dermed löpande smala men 1 mil (10 v.) långa Retusaari till Mustola, hvarifrån jag sedan hade flera spridda gårdar hörande till Libinlax by och belägna på stranden (15 v.) af Pielis sjö till gästgifveriet vid Nurmis kyrka, dit man räknar 1 2 mil eller såsom här lika allmänt säges kuus neljännestä – Vid min afresa ifrån Pielis hörde jag väl ock än i de första byarne

Sid. 260.

räknas efter gamla verst. – Jag ankom ganska trött klo ½ till 10

D. 26. till Nurmis. Besök på prästegården, för att få bese afledne prosten Winters efterlemnade boksamling, hvartill dock icke nu blef tillfälle, eller ens särdeles utsigter, innan förmyndaren skulle infinna sig. – Jag for sedan till kapellansboet (2 v.) beläget på en liten holme i Lautiainen, en mindre insjö, som afleder vatten ifrån den Nordöstra sidan af först, i Pielis. – (4 v.)

D. 27. var jag på f.m. med past. Lagus rest till kyrkan, för (4133 v.) att derifrån afhemta de än behöfliga pappren och se om derfunnes något gammalt nytt. Mitt hopp blef ej bedraget och jag fann här – ehuru afskrifter – de älstä urkunder, som jag sett på hela finska sidan.

D. 28. Om aftonen var jag färdig med alla mina arbeten. (2 v.)

D. 29 For jag till kyrkan och qvarstannade på prostegården för att få bese afl. prostens efterlämnade papper, hvilket skedde på e.m.

D. 30. Anträdde jag min resa; men efter alla lokalkännares enhälliga råd – åt Kaavi, emedan den gena vägen åt Sotkamo icke mer skulle vara praktikabel i anseende till förevarande många strömdrag, äfven åt Kaavi måste jag i anseende till uppsvällda bäckar, till första stationen taga en omväg och först resa till Jokikylä, dit jag hade en bor med småväxta tallar och några helt små träsk, ett Kumpulampi till vänster och två Likalampi till höger uti en däld, som sedan sträcker sig allt framåt. – Vid den lilla byn Jokikylä for jag på ett bredt ställe öfver bäcken, hade sedan ett hög berg till vänster det smala Valtimojärvi träsk med några spridda gårdar och en backig jordmån till

Savitaipal gästgifveri. – På vägen (12 v.) derifrån var först Mustajoki, en bäck, som ifrån ett träsk Mustajärvi skall rinna i Kiisjärvi och derifrån flytta åt Kuokkanen tillsammans med det vid Jokikylä gående vattudraget. Sedan var en mera jemn Salo, med en gröfre skog mot slutet (15 v.) ock några kärr den circa 2 verst långa Palojärvi, bakom hvilket Palomäki med några gårdar på en hög backe. – Nedom densamma passerade jag en bäck som ifrån det just nämnda träsket i emellan höga backar flyter till Luostasjön, invid hvilken en by Luosta af några gårdar, 5 verst ifrån Palomäki. – Ifrån Luosta är en jemn eller något nedåt sluttande mo med

Sid. 261.

en furuskog, igenom hvilken åtskilliga såkallade puror framstryka såsom Wellipuro, Saukkopuro, Lutikonoja och Lytösenpuro. (15 v.) Jag ankom middagstiden till Hangamäki gästgifveri, hörande till Puumala by efter böckerne.

Maj 1825.

D. 1 Maj. Kl. 5 om morg. gaf jag mig åter ut och hade en fordt åt Salo tämligen jemn dels med variabel dels och med gles furu och tallskog. Luvehlampi ett litet träsk i grannskapet af den något betydligare insjön Alaluosta, som drager sig de redan nämnda vattnen ifrån Yläluosta och afsänder dem åter genom Luosta ån, som jag passerade, åt Siikajärvi. Mot slutet af hållet började flera höga och steniga backar resa sig, och dermed Kaavi och dermed sockne lokal sitt skaplyne. (15 v.) Före följande gästgifveri Säynäis var en liten puro. Vid samma gästgifveri är vid sjelfva utloppet af öfre Löyhäissjön genom en liten bäck nyligen ett jernbruk anlagdt, hvarvid myrmalm utur sjöarne skall begagnas. Vid samma bäck är ock en enbladig såg hörande till bruket. – Havupuro förenar sig med samma lilla bäck, som genom Alasäynäis flyter in i Siikajärvi, som åter medelst Pisanvirta faller ut i Wuottijärvi en circa 2 mil lång, men med många uddar och holmar uppfylld insjö. Längs densamma kom jag ännu skäligen väl till Kellolax gästgifveri (några gårdar). – Derifrån kom jag ned öfver Rautapuro på en fjärd af Wehkalax sjö, som var redan nästan flödande af det uppstigna och af snön tillsmälta vattnet, och på hvilken man således icke heller fortare kunde resa än fot för fot. Sedan jag några verst följt en vik af samma sjö, hade jag en backig landsväg den öfriga sträckan. Den var redan så godt som alldeles bar, och jag måste, för att förkorta min ledsnad vid det eviga skridandet, hvarpå jag redan hittills dels för vägens och dels för hästarnes beskaffenhet fått mitt lystmäte, sjelf gå, hvilket jag redan åtskilliga gånger förut hade gjort. – Heinäjoki går öfver vägen och nära kyrkan Kornijoki. Ifrån kyrkan skred jag än

Sid. 262.

öfver Kaavi träsk 1 ½ verst till prostegården, dit jag sent omsider kl. 7 om aftonen såsom en Deus ex machina till ett en församlad Majikrets af socknens enda herrskaper, bestående af Adjunkten,

Länsmannen och klockaren samt en utsveltne landtmätare, (16 ½ v.) som fordom en kort tid läste för mig i Åbo, anlände. (24 verst). – Orolig sömn såväl den nästa, som mest följande natten.

D. 3. Morg. företog jag mig en liten promenad längs Kaavisjön, invid hvilken denna prästegård ligger uppå en halfö. – Isynnerhet om sommaren måste utsigten vara särdeles vacker. – Oaktadt denna promenad befann jag mig de följande dagarne blott nästan värre. – Den oroliga sömnen fortfor – Matsmältningen blef allt trögare, matlusten aftog. -

d. 5. Åt jag ingen qvällsvard; men

d. 6. kände jag mig redan ifrån morgonen särdeles olustig till allt. Jag drack på e.m. toddy på tillstyrkan och befann mig bättre.

D. 7. Den följande, då jag om aftonen slutade mina excerpter ifrån prosten – Archivet, så att blott obetydligt arbete qvarblir till nästa

d. 8. vecka. – Gick jag Gudi lof! skäligen munter inträdet af mitt 32^{dra} lefnadsår till möte. – Efter löfte red jag om morgonen

d. 9. till Adjunkten Kiljander på det egentliga prestebostället invid kyrkan (9 v.), för att få begagna kyrkoboken till utskrifvande af familjenamnen. – Jag var dervid ock att bese denna Sockens kyrka. Den är af träd, uppförd 1815 af träd, men ganska vacker, rymlig och ljus. – I klockstapeln 2 klockor med inscriptioner (obetydligare) af åren 1729 och 1798. E.m. återkom jag till prästgården. -

D. 10. Det sedan sista veckans slut itererade bruket af toddy om aftnarne tycktes i längden mindre väl bekomma mig. – I dag både snufva, som jag redan i går aftons sporde, och tungbröstighet, samt stickningar och matthet. -

D. 11. hade jag ämnat anträda min resa åt Lidensalmi på den stora allmänna landsvägen i anseende till svårigheter att ännu komma fram öfver Nilsiä, dit jag egenteligen först var sinnad; men lät öfvertåla mig att än stanna qvar till fredagen och beslöt att emedlertid göra en exkursion till Pisanvuori (7 v.). Till den ändan red jag till Bef.m. Gustafson för att höra der bäst, huruvida det vore möjligt. Han afrådde alldeles, och så kom jag om aftonen åter, utan att hafva varit desto längre. (4235 verst)

1825.

2.

Sid 263.

1825.

2.

D. 12. Maji e.m. med fruntimren gången till Pardala-klockaregård. (10 v.)

D. 13. skulle jag åter resa, men lät beveka mig att ytterligare stanna kvar och gick då e.m. till Gast. för att derifrån tillsammans med A. resa till Strömdahls bruk. Det blef dock ej af, emedan det ansågs för sent. I det stället företogs en promenad till en nyss anlagd qvarn, hvars inrättning firades med några koppar toddy.

D. 14. Om morgonen reste jag med Am. och tillbragte hela den dagen och följande förmiddagen rätt angenämt uppå bruket. (25 v.)

D. 15. E.m. firades en annan Sophie på prästbostället, hvarifrån jag sedan om aftonen återkom till Prostgården; men qvardröjde numera blott till

d. 16. om morgonen, då jag efter frukosten, hvarvid några glas punsch tömdes och värden sjelf proponerade en minnesskål, (15 v.) afreste tillbaka till fabriken. Då jag förmodligen ej kommer (4285 verst) att göra den vägen om, vill jag anmärka, att man vid andra sidan om Wehkalax sjö befinner sig uti ett nytt landskap – Savolax och uti en annan socken. – Här gick efter 1596 års traktat gränsen emellan Sverige och Ryssland, hvartill då hela Karelen under namn af Kexholms län lydde. – Ett ställe finns ännu af den östra sidan om sjön, som bär namn af Wenäänniemi och uti samma sjö skall vara en sten med några inristade bokstäfver. Då jag först kom ärnade jag åtminstone fredagen

d. 20. resa vidare men det ena skälet uppfanns efter det andra att uppskjuta resan och hade så mycket lättare inträde, som jag ock sjelf alltförväl kunde föreställa mig saknaden efter det engång skeende uppbrottet. – Arv. kom dagen efter mig och kvarblef ända till d. 23. – För att äfven inom mig sjelf bemantla min obeslutsamhet, ville jag åtminstone på stället börja arbeta; men kom mig ej till vidare än ett långt bref till Ad. i Petersburg. – Njutningar sådana som några glas af den delikataste punsch under åtskilliga aftnar – den första blef jag redan närmare bekant med min förträfflige värd. – vill jag knapt nämna om, då de blott såsom en obetydlig småsak ingredierat uti

Sid. 264.

det hela. – Värst är, att jag icke ens kommit mig till Pisanvuori, dit jag förut icke endast lådde alfvarligen vilja komma.

D. 25. Värden reste till och med sjelf till Säynäis nära derintill och föreslog mig, att följa med. Men jag hade ej mitt bref än färdigt, och skulle äntligen den följande afresa.

d. 28. Fruntimren erbödo sig emedlertid, att följa mig ända till Nilsä, blott jag dertill ville stanna kvar. – Det egna intresset bestämde mig mer än artigheten, – i mitt läge hade ett afslag ej kunnat så illa uttydas att emottaga anbudet. Min värd reste emedlertid till Kuopio och jag blef kvar öfver den 27de. – Då det skulle komma till resa, började värdinnan göra betänkligheter under förvärdning af barnens sjuklighet. Jag kände henne ännu för litet, för att vara envis och så var jag på vägen, att nödgas resa ensam. Äntligen resolverade man sig, att följa med. Måhända hade det varit bättre om jag fått resa ensam. Den låga, som nu redan glimtade under askan, erhöll under vistelsen på Nilsä, hvarest den större friheten gjorde (25 v.) umgänget mer både eget och förtroligare, så mycket mer näring. – Ännu behöll emedlertid hufvudet segern öfver hjertat, eller rättare sagdt, höll mig blygsamheten tillbaka, så mycket mer, som jag å andra sidan fann just samma omständighet vara det förnämsta hindret, som å min egen sida hittills afvändt hvarje föreställning af det slaget. – Min äfventyrliga och – långvariga resa. – Att min böjelse ej var likgiltig, hade jag mer än en gång haft tillfälle varseblifva, men borde jag under så ovissa öden binda någon på så lång tid för mig. – Före afresan hade det varit tal om, att Damerna skulle återvända först Tisdagen; men Patron, som för sin del visserligen måste hafva ledsamt blef

d. 30 obeveklig vid sin föresats, att resa straxt på e.m. (20 v.) – Jag följde en hel mil till Hipanlax, sändes nästan halfva vägen ensam med M.L. Derunder hade jag haft det bästa tillfälle till hvad förklaring som hälst, men äfven nu kunde jag endast i fina antydningar om återseendet uttrycka, huru jag önskade mig det. – Först efteråt, sedan jag förlorade de resande utur ögnasigtet och ännu mer efter återkomsten kände jag djupt, hvad jag förlorat och förebrådde mig sjelf, att jag förlorat det utan hopp

Sid. 265.

att mer återfinna det så. -

D. 31. Till min olycka var Kyrkoh. Brof. ej än återkommen från ett sjukbesök, så att jag ej fick den förströelse, som jag väntat mig. – Min värd Sir. hade äfven gått bort i sina ekonomiska bestyr: jag var således mig sjelf öfverlemnad. – Jag företog mig en lång promenad, genomströfvade de ödsliga

skogarne omkring, hvilka nu syntes mig än vildare, kom tillbaka och fann mig åter ensam. – Jag företog mig mina charter och fann den plan, som jag hvälft i mitt sinne hela denna dagen – att neml. ej i denna direction fara längre, utan fara tillbaka till Nurmis och så samma väg, som jag ärnat under våren – för ganska förnuftig. Jag hade redan dröjt för länge, för att än vilja uppehålla mig längre uppå en tragt, dit jag egenteligen ämnat mig. – Dessutom var vägen tillbaka öfver Nurmis ej allenast till tiden för mig förmonligare, den var ock vida beqvämare, kortare och således i ekonomiskt afseende den jag borde välja, om ock inga andra orsaker varit, hvilka till densamma bordt beveka. – Uppå Str., dit jag nu väl egenteligen ville hade jag ock tillfälle, att taga Tig. på orden och upptaga ett litet lån. Om jag med min lilla återstående kassa kunde komma till Arch, så var det ju bättre, att vara i alla fall försedd, då jag med så litet kunde komma dertill. – Tänkt; men ej så snart gjordt. Jag föregaf nu, att det äfven varit ursprungligen min plan, att återvända till Nurmis; men jag hade ej velat yppa densamma, för att så mycket mer öfverraska genom min återkomst och äfven utöfva en liten hämd på Patron för hans envishet att resa så snart. NB. d. 1 Juni ännu små snöfläckar. – Jag började e.m. mina arbeten, men hann ej blifva färdig till återresa förr än mot aftonen,

Juni 1825.

d. 2 Juni. N. i sig sjelf ödslig och vild – prästgårdarna ligga dock ej alldeles så illa på en skogig udde, som omflytes af en bäck ifrån 2 nära hvarandra belägna små insjöar under namn af Kankaine till Syväri, längs hvilken jag hade kommit hit – hade för mig haft litet objektift interesse. – Sir. följde (10 v.) mig ett stycke: jag åkte till Hipanlax, måste vänta länge tills karlarne kommo hem ifrån sitt arbete. Det hade varit svårt – svedjande – de hade icke lust att straxt gifva sig ut till ett nytt, att under blåst och regn ro

Sid 266.

mig öfver till bruket. Jag nämdes ej heller mana på dem, utan beviljade dem några timmars ro tills bittida om morg.

D. 3. då jag redan i god tid framkom. Det vänliga sätt, hvarpå jag emottogs, bragte mig att glömma den förlägenhet, som jag vid återseendets första ögnablick kände. – Dock det allmänna goda förhållandet blef snart stördt. Utan att så mycket sjelf märka det, kom jag att förolämpa den stolta värdinnan, som redan förut torde funnit sig uraktlåten för den andras skuld och således hade en grund alta mente repositum, som ej behöfde mycket mer förökas. Jag felade en gång af delikatess, som jag trodde mig skyldig oss båda, trodde mig således alldeles intet hafva felat. Då det ändtligen vid det stigande utmärkandet och fördragandet, hvartill den sanna böjelsen må hafva förlett mig och som således utan vidare i och för sig sjelf ökade min brottslighet för första gången felade af bristande uppmärksamhet, följaktligen åtminstone med halft uppsåt, var min skuld redan så högt stigen, att jag nu fick umgälda det igenom ett uppenbart missnöje, hvaruti äfven andra blefvo

invecklade så mycket mer, som de yttrat sin ovilja öfver obilligheten deraf. Det kom ändtligen till förklarningar, hvilka man föranledde, då man såg, att jag ej ville göra det, utan lät häldre allt gå sin gång, så mycket det ock kostade mig. Jag förvånades öfver att på en gång finna mig så brottslig ansedd. – Så mycket jag också vann genom denna upptäckt i människokänedom, så litet tillfredsställande blef emedlertid den upprättelse, som jag så gärna gaf och som jag så högt ansåg, den att jag erkände mig äfven uppsåtligen hafva felat och bad om allmän tillgift äfven uti det, hvilket man tillräknat mig såsom fel. – Måhända hade man väntat sig något mer af försoningen, än jag förstod eller ville gifva: allt nog, det förra förhållandet blef endast skenbart återställt. Emedlertid hade jag under den allmänna störingen ej heller å annat håll kommit, dit jag tänkte och hoppades. – Men,

Sid. 267.

jag kan sednare hafva tillfälle att utveckla detta närmare. –

D 7. Aftonen var kommen. Det skulle följande dagen blifva ett allmänt uppbrott. M.L. skulle följa Tig. och en hans anförvandt, en öfverste Lieutenant af samma namn, som under min vistelse i Nils. ankommit till Kuopio och jag skulle resa åt mitt håll. Några glas punsch skulle drickas den sista aftonen: jag hade korrt förut haft det egna infallet, att under den starka yttre och inre hettan svalka mig i strömmen. – Jag var rätt aufgeräumt. De andra af sällskapet hade aflägsnat sig. Jag var kvarblefven med L och Ö.L. antingen han under hela tiden utstuderat mig, – och det var för en något van människokännare ej svårt. – eller om det var rent af ett ögonblicks muntert infall, föreslog han oss emellan en försoningsskål. Då uppå det föreslagna vilkoret att vänta i det möjligaste längsta – 6 år hade svarat jo, så klingade jag och var mig, innan jag försett mig och utan att veta om det var skämt eller alfvare engagerad. Då jag väl ändtligen denna afton föresatt mig att på alfvare om detta ämne öppna närmare underhandlingar, så måste nu min föresats blifva, att efter en utifrån så oförmodad händelse söka en förklaring deröfver eller rättare sagdt förvissa mig om, att det vore verkligt, hvad som skett. Det blef emedlertid icke utaf. Sedan jag i anledning af händelsen ännu druckit åtskilliga glas efter hvarandra, kände jag mig hastigt så illa mående, att jag måste aflägsna mig. Jag lade mig, men vaknade ej förrän först den följande morgonen

D. 8 då det egentliga illamåendet först utbröt. Jag förmådde intet, blef således ej heller så snart färdig med min inpackning. Man föreslog mig väl att följa till första gästgifveriet, men då inga utsigter voro, att det kunde ske på sådant sätt, som jag önskade och ansåg för mig nödigt för att godtgöra, hvad som blifvit försummat om aftonen; så ansåg jag för rådligast att vid den fortfarande opassligheten antaga den andra propositionen, att uppskjuta min resa och stanna kvar till den följande. Dat-sson som varit att följa och tillika gjort en visit på Kaavi prästgård, hemkom snart på e.m. Man talte om det som

Sid. 268.

händt, hon ansåg allt för det närvarande för alfvar; men profeterade, att det skulle med tiden åtminstone å min sida upphöra att blifva det. Af flere då förefallna diskurser lärde jag alltmer att känna henne och började nu se klart, hvad jag förut knapt anat. Emedlertid kunde det ej mer hjälpas och skulle nu så mycket mindre lemnat det, om jag aldrig så länge qvarstadnat. Då jag handlat emot hennes önsknings, beviljade hon ej mig ens den enda gunst, jag begärde af henne, några rader till minne. – Jag afreste ändtligen f.m.

d. 9. sjöledes först öfver Wuotjärvi till Pisankoski och sedan (20 v.) ännu 2 mil längs Siikajärvi till Pisanvuori hvilket jag beledsagad af den bredevid boende åldrige Hardikainen besteg. – Det är ett genom sin ansenliga höjd i hela orten berömdt berg, äfven derigenom märkvärdigt, att länsgränsen går öfver sjelfva berget, såsom riksgränsen fordom gått. – Hittills alltför mycket sysselsatt med mig sjelf och så till sågandes förslöad för alla yttre intryck – den löfrikare östra stranden af Strömsdahls föremynning hade dock vid min återkomst dit igenom kontrasten mot förr fägnat – blef jag här uppväckt utur min slummer. Sedan jag kommit öfver Valkeine egl. en under berget liggande djup vik af Siikajärvi, men som för sitt hvita vatten bär detta namn, och satt på andra sidan foten i land för att anträda vandringen uppåt, fägnade den angenämaste grönska ögat och de mest aromatiska dofter ifrån den yppiga vegetationen strömmade mig till mötes. – På min Cicerones inrådan gjorde vi en lång omväg, för att lättast komma upp på berget ifrån dess norra sida. – Ditåt sänker sig nämligen sluttande hela det en hel fjerdedels mil långa berget. På norra ändan är ock in i sjelfva bergsklacken på ett ställe, som fordom skall varit mycket rikt på bergskrystaller, men som numera äro bortplockade, en grotta, som till omfånget ej är så stor, men så hög, att man deruti kan stå, och försedd med två fönsterlika öppningar. – Om man undantager några skrofliga hållar, hvarifrån stycken lösbrutit sig och nedrasat, så är hela berget bevuxet med träd

Sid. 269.

allt ända till öfversta toppen, ehuru de der blifva glesare. – Jag måste en lång stund hvila mig, så besvärlig var i den dåvarande starka hettan den långsamma vandringen allt uppföre. Berget sträcker sig ifrån Norr till söder under beständigt höjande. Sjelfva åsen är heller ingenting mindre än jemn, utan beständigt omväxlande med smärre dälder och täta framstående klippstycken. På ett ställe är ock vid en redan ansenlig höjd ett litet kärr, som alltid skall hålla sig fuktigt. – Den sydliga spetsen af berget är den brantaste, slutande sig med några stela väggar, men belönar rikligen den möda, som man haft under sin mödosamma vandring dit. Man har derifrån den skönaste utsigt, som man kan önska sig, ser på 3 sidor en rik mångfald af hvarjehanda sjöar, Syväri, Wuotjärvi och Siikajärvi m.m, med sina många vikar, sundar och holm. – Min Cicerone visade mig de af mig efterfrågade inscriptionerna; men de voro dels så mossbelupna, dels bortblandade med en mängd af sednare nyare, att jag ej ansåg det vara mödan värdt att dervid förlora mycken tid, så mycket mindre, som det är osäkert – i anseende till de olika meningarne derom – om der verkligen finnas några särdeles gamla. Den på ett platt hållstycke betecknade riksrålinjen kunde jag väl se, men ej få reda uppå några inscriptioner af särdeles värde. Jag har af ingen å hela orten hört någon uppgift om

bergets höjd; men den måste vara anseelig: om jag ej bedrager mig, äro der hela 6 regioner träd ifrån roten intill toppen och den första snön, som der faller om hösten, skall alltid blifva liggande, äfvensom snön der sist smälta om våren. – Emedlertid har jag hört någon säga, att i Juga ännu högre berg skola finnas. – Midt emot Pisanvuori är på andra – östra – stranden af den här smala Siikajärvi ett annat högt berg, som vid min ankomst på långt håll i anseende till läget presenterade sig på sjön och den jag trodde vara Pis. Den heter Kypäräinen, är ej heller så långt som Pisanvuori och tyckes vara detta deruti motsatt,

Sid. 270.

att det med samma sträckning – ifrån N. till S. – har sin sluttning åt det sistnämnda strecket och den brantare ändan åt N. – Den skall midt på öfversta toppen hafva en helt liten insjö. – Ifrån Pis. lät jag samma roddare föra mig längs Siikajärv. Till (7 ½ v.) Säynäis kyrka, hvarest Insp. L. hade bjudit mig till sig. – Jag drack hos honom några glas punsch, språkade om händelserna på Str., föreslog brorskål. Äfven på hans inrådan föresatte jag mig och lofvade redan ifrån Kajana skrifva under hans adress till M.L. – Jag tänkte nu redan att äfven härföre vid min ankomst till Sotkamo göra en liten exkursion in till staden; men för öfrigt kunde det ock utan tvifvel ske ifrån sjelfva Sotk. – Jag befriades snart redan på förhand ifrån den villrådigheten, ty då jag efter frukosten

d. 10. ville fortsätta min resa åt Nurmis, hade jag icke hunnit långt, innan den malören hände mig, att jag oförmodadt söndrade min thermometer i det lådan, hvaruti den var innesluten, ifrån fickan föll ned emellan hjulet och der skafvades så länge, att den gick upp och röret af. – Korrt derefter söndrade jag än lika oförväntadt mitt urglas, så att jag genast beslöt, att gerad resa aldräförst till Kajana, för att om möjligt få dessa skador ersatta. – Föröfrigt hade jag under min närvarande färd nästan ännu större besvärligheter än i våras. – Vägen blef lika dålig, som den då var, nu fick jag än dertill på gästgifverierna vänta länge på hästar och fick i stället för då passabla slädor nu miserabla kärror, der man nästan måste hålla sig fast för att ej falla ut. Jag gick derföre det mesta och hann (45 v.) endast till Savitaipal el. såsom allmogen här är benägen att uttala det Savitaival till natten.

d. 11. afbidade jag der nästan hela f.m. regnets upphörande, (10 v.) och regnets fortfarande var ock orsaken, hvarföre jag i Nurmis stannade kvar

d. 12. till den följande, då jag vid solens uppgång afreste. (12 ½ v.) – Karhunpää, hvarest det första gästgifveriet är, är en lång spridd by, blott I knapp fjerdedel backig mo ifrån Jokikylä, der jag i vår böjde åt Kaavi till vänster. – Nära byn kommer ifrån höger ¼ mil

Sid. 271.

ifrån de småsjöarne Kortehlampi och Ristijärvi. Kortehpuro till (12 ½ v.) det vattudrag, hvarvid Karh. ligger. – Vägen till Haapajärvi går ock öfver en moartad mark, der man sällan har löfskog. – Haap. ligger emellan sjön af samma namn och Waldimo. – Till Polvijärvi är en tallbacka och 2 små träsk: Mustalampi och Särkilampi – Ifr. Polvij. framåt längs Nuolijoki är en mycket backig väg, och med löfbevuxen mark. – Sedan följde en Salo med sänkgig grund och gröfre skog samt då och då afväxlande moar till (17 ½ v.) Romppa, hvarest blott en gård fanns. – Jag har redan på de förra ställen fått länge vänta på häst, här visste man icke ens, hvar hästarne vore – Ingen kärra fanns heller att tillgå. Det var derföre ventilationer om att bära mina saker öfver den nu följande 1 ½ mil långa mon till Maanselkä. Till min lycka förmådde (12 ½ v.) jag beveka min skjutskarl, som var en ung enfaldig bonde, men af gladt lynne, och som redan under vägen hade genom sitt prat och sina infall bragt mig ifrån min genom det långvariga väntandet tråkade förtretliga sinnesstämning, att följa ända till den nämnda byn. Då man ifrån en källa skulle dricka, och dervid först spottade 3 gånger, började jag med honom en diskurs. Han trodde fullt och fast, att det funnes andar och råd uti allting och deriverade derifrån nödvändigheten och nyttan af trollkarlar och spåmän. – Ibland andra tillfälliga berättelser visste han förmåla om några (kanske Svit-) Officerare, hvilka äfven färdats denna besvärliga vägen, hvilka han äfven skjutsat, och hvilka, såsom jag nu mest gått hela vägen. En af dem hade burit ypperliga och långt bärande glasögon, till och med när han sofde. – I Romppa roade han sig just hjertligen vid underhandlingarna med 2 karlar om bärandet af mina saker öfver inrättningen af min ridsäck med tvenne afdelningar och som således hängd öfver halsen kunde hålla bäraren i jemnvigt under den långa promenaden. – Sedan erfor jag ock, att han kunde till och med skrifva, då han af mig begärde få köpa några ark papper, till att såsom han sade, skrifva skuldsedlar åt allmogen. – I allmän-

Sid. 272.

het måste det anmärkas, att bönderna i Pielis och Nurmis mycket allmänt kunna skrifva, isynnerhet i den förstnämnda socken, der de sjelfva skola uppsätta flera i sammanlefnaden ofta förefallande nödvändiga skrifter äfven af en mer invecklad beskaffenhet, såsom bouppteckningsinstrumenter m.fl. – Då jag sist aftonen förut spiset på Nurmis prästegård, så kom jag straxt på e.m. ganska hungrig och af det myckna spatserandet utmattad till Romppa. Men der sades ej finnas något till maten, då värden sjelf vore bortrest till Kuopio för att söka Spanmålshjelp. Jag måste således ännu härda ut till Maanselkä. – Korrt före ankomsten till R. hade jag passerat en bäck, som kallas Papinjoki, som tyckes hafva branta stränder, löper i mångfaldiga krökningar och är i anseende till den omgifvande grofva skogen och sig egen smalhet uppfylld med vindfällan. Denna skall vara den bäck, längs hvilken fordomsdags den bekante Löjt. Afleck båtledes passerat åt Kajana. – Nu kan den redan för blotta vindfällan alldeles icke passeras. – Nedanföre denna skola derföre de till Uleåborg ämnade smörbåtarne utlastas och smöret landvägen transporteras öfver landtryggen till Kiando vattendraget d. är 2–3 mil. Ifrån R. börjar det gå allt uppföre och höjningen blir allt större ju närmare byn Maans. man kommer. Dock äro inga egentliga backor på denna vägen. – Byn M. ligger redan inom Kajana län, men invid sjelfva gränsen, som löper söder om byn. Man har ifrån den en vidsträckt utsigt men blott vilda skogar åt alla håll. – Sedan jag der fått af några tarfliga landträtter göra ett just godt mål, hvartill jag igenom en ny besvärlig promenad gjort mig förtjent,

fortsattes resan eller snarare vandrigen nedföre åt Savitaipal. – Emedlertid här än några anmärkningar om Karelens öfversta, sist af mig genomresta dialekt. – Den enda betydligare skillnad jag tyckte mig observera emellan Kaavi samt Nilsjä och Nurmis finskan – utom den af

Sid. 273.

några egna ord – är att då i Kaavi och Nilsjä uttalas tiäällä, piää, låter det i Nurmis täällä, pää. – tuloo, menöö är allmänt i båda, äfvenså vill t i medlet af orden ofta blifva fördubbladt (tuumaa pittää). – Particip. lyktas på det vanliga karelska viset tullunna, viennä, mennynnä, matanna (och matata, som således äfven förekommer i öfre Nurmis) 2 pers. plur. – tulia, (10 v.) sanoja. – Under vägen till Saviaho är till vänster nära byn Maans. ett litet träsk Kivijärvi och längre fram ett annat träsk, hvars namn min skjutspojke ej visste. – Ifrån Savipuro en liten brusande bäck, hvarvid en qvarn och gästgifveriet, hvarifrån ån [oläsligt] en liten fjerndedel ned till stranden af Lappajärvi. Denna lilla sjö faller ut genom Lappakoski, den första af de 5 forssar, som finnas uti Lappajoki och der blott 2 karlar med stakor och stänger foro ned, medan jag med någon del af sakerna till båtens lättgad gick till fots förbi forsen. De följande i Mallaskoski, Piippukoski och Korpikoski ligga alla inom ½ mil ifrån stranden af Lappajärvi, äro obetydliga – Korpik. är åtminstone någorlunda lång – och passerades i den lilla båten under en enda karls direktion, hvarpå hufvudsaken var att endast styra båten fram emellan de af honom genom erfarenheten väl kända stenarne. – Jag njöt för första gånge nöjet af en så hastig sjöfart och fann mig särdeles diverterad deraf, hälst den smala och så mångfaldigt omväxlande dock mest med vackra löfskogar bevoxna stränder rika ån under det här i Norden egna nattliga Helldunkel fängslade uppmärksamheten. – Igenom Pohjanlammi en liten fjärd kommer man medelst än en fors Pohjankoski i Kiandoträsket, på hvars strand i Murtoniemi sjö – gästgifveriet är beläget ifrån det förra (12 ½ v.). Jag stannade der öfver den återstående natten;

d. 13. men fick af ledsnad och förtrytsamhet återtaga, hvad jag förlorat i hvila och sömn under den första hälften. Så mycket jag nemligen än påskyndade, fick jag ingen rodd förrän omkring kl. 10. – Inbyggaren i Kajana län är nemligen än vida trögare – och kanske framför andra Sotkamo bon

Sid. 274.

än äfven nog tröga Karelaren. Denna tröghet afspeglar sig på ett märkvärdigt sätt äfven i hans språk framför allt i det breda och högst egna uttalet (ej såsom den vanliga finskan osaan, ej heller karelarens osaan, ej heller Karelarens osoon utan) osooa, nakkoaa. – Icke långt ifrån Mustoniemi upphunno vi en stor båt, hvarpå flere karlar funnos och ärnade sig äfven framåt på landsvägsbyggnad. – Jag följde med dem öfver Sapsojärvi (är 1 ¼ mil lång – Kiando är cirka 1 mil) genom Hirvisalmi sund (hvaröfver är en bro och landsvägen går ifrån Kajana till Sotkamo kyrka) in i Pirttijärvi som invid en gård Tickalanniemi medelst en fors Tenetti genom en ström Arjataulu genomfaller uti Nuasjärvi. (20 verst ifr. Murtos.) – Uppå Kärnälä gästgifveri fick jag till min yttersta förargelse uti flere timmars tid vänta uppå häst. – Vägen derifrån till Kokkovaara är en

äfvén med vackra löfskogar beväxt mo. Derifrån går vägen först allt uppföre till Leihuvaara, ett enskildt (15 v.) mycket högt, men löfbevuxet berg och sedan allt nedföre till (8 ½ v.) Kulvudalax, hvarifrån jag åter fick rodd öfver Rehjä färden intill Niska [i marginalen: i Rehjä är en liten holme, som kallas Hämeensaari.] eller mynningen af den nämnda sjön, hvarifrån Uleå elf sammanpressas till ganska smal och igenom flera forsar (2 af namnet Petäjäinen, Kalliokoski, Kuurna, hvarest båtarne nedgå) faller ned till Kajana stad och der bildar 2 de största vattenfallen, nemligen Koivukoski af 7 alnar och det ryktbara Ämmä, (8 ½ v.) hvars stupa beräknas ensamt till 9 alnar. – Ifrån Niska buros mina saker in till staden, (närmare 2 verst), dit jag kl. ½ till 1 om natten ankom och tog mitt kvarter på gästgifvaregården.

D. 14. Den följande morgonen lät jag kalla Dr Roos till mig, såsom en resande patient. Jag spisade hos honom frukost och måste åter på e.m. infinna mig, för att dricka en bål. – Der blef jag närmare bekant med en hop af stadens herrar, neml. Borgm. Weckman, Kapell. Appelgren, Apothek. Hausen och Pädagogen Forbus. – Dagen derpå dracks

d. 15. en annan bål hos Apothekaren och en utfart öfverenskoms och belevades till Paldamo. – Jag hade på dessa dagar ej stort hunnit mer, än taga stadens närmaste omgivelser i ögnasigte. Det märkvärdigaste är strömmen och midt emellan Koivukoski och Ämmä befindteliga ruinerne af Kajana slott. Midt igenom går en 13 famnar lång brygga, som i sina båda ändar dessutom utgör åt den norra stranden 28 och åt den södra

Sid. 275.

33 famnar åt den sistnämnda sidan skall emedlertid strömmen vara nog grund och hälften af bredden om sommaren intorka. – Ifrån Koivukoski skall strömmen slutta 2 alnar ned till det ifrån slottet ett knappt stenkast belägna Ämmä, in emot hvilken strömmen ännu mer sammantränges af höga stränder på ömse sidor. Under sjelfva fallet är på norra stranden en mjölqvarn och på den södra en annan jemte en såg, tillhörig kyrkoherden i Hyrynsalmi Wegelius, som låtit invid densamma inrätta en trädränna för nedgående tjärbåtar, emot förpligtelse, att ansvara den möjligen uppstående skadan; men deremot i lyckligt fall åtnjuta samma inkomst, som formännen erhålla för släpningar igenom staden, neml. för hvar båt 1 Rb. och dessutom något visst för lasten i proportion af dess quantitet. Den på södra sidan om staden belägna kyrkan har intet märkvärdigt, utom af Drott. Ulrica Eleonora skänkta skrudar. Frukost hos Borgmästaren. (4559 ½ verst inalles på första året)

D. 16. På e.m. begaf jag mig sjöledes till Paldamo, åtföljd af Roos, Apoth. och Appelgren. – Vi veko först in hos Löjtn. Appelgren på Höfvelö, för att accordera med honom om en thermometer (12 ½ v.), som han erhållit till skänks ifrån sina söner i Åbo. Efter något motstånd i början gaf han dock anledning, att hoppas det bästa. Jemte prosten Äimel. och dess son gjorde sedan en visit hos Ass. Palander, af hvilken jag äfvén erhöill några till upplysning om Kajana tjenande papper. Jag

återvändande till prostgården: de andra till staden. Prostgården ligger ¼ mil ifrån kyrkan nära invid Oulujärvi, af hvilken en fjärd synes på sjelfva trappan. – Denna sjö har höga sandiga stränder, af hvilka den med hvarje år genom ras gör allt större inkräktningar. – I Kajana hade jag ej under de ständiga förströelserna kommit till vidare än början af det sub dato 9 hujus omnämnda förklaringsbrevet, som icke ens skulle kanske blifvit utaf utom det å L. gifna bestämda löftet. -

D. 19. Jag skref det och afsände det till staden jemte ett annat bref till Man. Då brevet innehåller ett bidrag till min både historie och Charakteristik för denna tiden – ett bidrag som äfven för mig sjelf är af ett objektift interesse, då det lemnar ett bevis; huru väl hjertat eller passionen i egennyttiga fall förstår göra sig äfven ett kallare förnuft underdånigt, må det här till framtida åminnelse få ett rum.

Sid. 275.

Kaj. d. 14. Junius (Geliebte! hade jag först skrifvit) "Werthe Ste Freundin!

Wie das Schicksal, oder um mich eines trostvolleren Namens zu bedienen – die Vorsehung alles sonderbar lenkt! Nach unserer Trennung vor bald einer Woche hatte ich mir vorgenommen nächstens in einem Briefe einige Erklärungen folgen zu lassen,

Sid. 276.

die um so nothwendiger waren, je sonderbarer der ganze Zeitraum unseres letzten Zusammenseyns gewesen; allein wie hätte ich damals daran denken können, dass dieses schon bald – von hieraus und gerade wieder an diesem Tage geschehen sollte. Wie Sie sich nehmlich erinnern werden, so wollte ich gar nicht hierher nach Kajana kommen, sondern aus Sotkamo weiter nach Kem reisen, von wo ich glaubte, die erste Gelegenheit zum Schreiben zu haben. Allein schon den zweyten Tag nach meiner Abreise aus Str. ereigneten sich Umstände, die es mir nothwendig machten, je eher je lieber Kaj. erreichen zu suchen, um, wenn möglich, den Schaden wieder gut machen zu können. Gleich auf der ersten Station von S. nach Nurmis hatte ich das Unglück durch einen unverhofften Zufall meinen Thermometer zu zerbrechen. Dadurch ging also die neckende Prophezeiung des Pastor Sir. in Erfüllung, (han hade i ett bref vid återskickandet af mina efterglömda väderleksanteckningar förmodat, att jag nu ej mera behöfde någon therm. sedan hjertat blifvit en sådan gradvisare för mig sjelf); es war aber noch nicht damit genug. Als wenn ich auch alle Zeitberechnung gänzlich aufgeben sollte, ging an demselben Tage auch das Glas meiner Uhr entzwey. – Lauther ungläubliche Beschwerden häuften sich auf dem kurzen Wege allerley Ärgernisse gleichsam auf einander, so dass ich schon bey mir sagte: Hätte ich nur dieses gewusst, so hätte ich doch lieber den anderen Weg über Lidensalmi genommen. Ich hätte Sie dann bis Toivola begleiten können; da wäre es auch wegen des Namens am passendsten gewesen sich zu trennen. Doch man weiß nicht warum; die vielfachen Schwierigkeiten und Verdrießlichkeiten, mit denen ich zu kämpfen gehabt, hatten auch ihre gute Wirkung. Nur solche konnten am besten durch

eine gänzliche Erschöpfung das bittere Nachgefühl der Trennung wenigstens einigermaßen lindern. Endlich hielt ich meine Einzug in diese kleine Stadt diesen Morgen kurz nach Mitternacht. – Um meinen Promotionskameraden zu überraschen, ließ ich des Morgens den Stadtarzt zu mir rufen. Der vermeintliche reisende Patient begleitete dann selbst den Arzt nach Hause, und wie es in kleinen Städten zu geschehen pflegt, war ich innerhalb einer Stunde mit dem größten Theile der Herren in der Stadt bekannt und für die nächste Zeit meines Hierseyns engagiert. Auf den Abend sollte bey dem Arzte ein Punschbål getrunken werden. Da mir der vorige Dienstag noch in frischem Andenken ist (und wie sollte er es nicht seyn!) wo mir das Trinken zwar zur Freude, aber auch zu meinem großen Ärgernisse unverhofft aus der Freude und dadurch um den Genuss des schönsten Abends in meinem Leben gebracht hatte, suchte ich zwar, mit Widerwillen gegen das Trinken erfüllt, die ganze Sache wenigstens auf eine andere Zeit

Sid. 277.

aufzuschieben, um diesen Abend zu einer Erklärung über das Geschehene zu benutzen, die damals nur wegen meines plötzlichen Übelbefindens ausbleiben musste; allein so sehr ich auch protestirte und angelegene Briefe auf diesen Nachmittag um so mehr vorschützte, da eine gemeinsame Ausfahrt nach Paldamo auf Morgen verabredet worden, so half doch alles nicht; ich musste versprechen zu kommen, da es doch für mich wäre. Die damaligen Zeitumstände erneuern sich wieder. So wie damals ist jetzt wenigstens der Anfang gemacht! Man kommt schon nach mir, ich muss gehen. – Später. Ich bin zurück, aufgeräumt aber nicht berauscht, ich kann also wieder fortfahren. In dem Hause waren auch 2 Damen; die Frau mit einer unverheirateten Tochter. Ich habe mit ihnen fast kein Wort gesprochen. Ich glaube, ich habe es einmal erwähnt, dass dieser Arzt der einzige von meinen Promotionskameraden war, der kein Geheimniss davon machte, dass er verlobt war. Sie waren es 6 Jahre, ehe sie sich verheirathen konnten. Sie leben eng und ärmlich, aber allem Anschein nach gut. Er ist etwas mürrisch, hat etwas von Past. Sir. und ich glaube gewiss, dass auch er Ihrer Tante gefallen würde. Doch warum schelte ich andere Narren? Bin ich es auch nicht selbst oder wenigstens jetzt geworden? Vielleicht war auch nur dieses das eigentliche je ne sais quoi, was bey mir Ihrer Tante gefiel, wie sie sich auszudrücken pflegte. Doch ich kann mich mit dem Gedanken trösten, dass es nicht überhaupt in Hinsicht Ihrer Gesellschaft bey mir der Fall ist, und wenn Sie der erste Gegenstand sind, wofür das Herz den Sieg über meinen Kopf davongetragen, so habe ich gewiss keine Ursache es zu bereuen, dass alles so gekommen ist, wie es kam. – Wie sehr Sie sich auch sonst über mich gewundert haben mögen, so muss gerade diese Bekenntniss Sie von der anderen Seite trösten, dass gerade dieser gewaltige Streit zwischen meinen Grundsätzen und dem Herzen die Ursache daran war, dass ich immer bey aller der zärtlichsten Neigung die Entscheidung immer weiter von mir schob. Es ist wahr, ich habe immer wenigstens den Grundsatz ausgesprochen, dass man sich nie engagiren solle, ehe man heirathen kann; bey Anderen, wo mir die Anwendung davon nöthig schien, habe ich mich immer über die Befolgung dieses Grundsatzes für meine Person auch gebrüstet, allein wenn ich genauer mit meinem Herzen zu Rathe gehe, so muss ich es wohl gestehen, dass dieses stolze Selbstgefühl nichts weniger als das Resultat eines festen Prinzips war, sondern hauptsächlich davon herrührte, dass ich unter allen Mädchen, die ich in meinem Leben Gelegenheit gehabt kennen zu lernen, bey allen den großen

Vorzügen, die viele besaßen, noch keines gesehen, welches mir in einem solchen Grade zugesagt hätte

Sid 278.

dass eine Prüfung meiner vermuthlichen Prinzipien wäre nöthig geworden. Außerdem, wenn das Gegentheil auch in den letzten Zeiten meines Aufenthaltes in Petersb. hätte leichter eintreffen können, so war ich zu sehr von der Realisirung des eigentlichen Ideals meines ganzen Lebens – einer solchen Reise, als die ich jetzt vorhabe – eingenommen, als dass ich irgend einen anderen Gedanken hätte Eingang gestatten können, bevor dieses Ideal realisirt wäre. Jetzt sind auch in dieser Hinsicht die Verhältnisse anders. Wenn man von dem Anfange berechtigt ist auf das Weitere zu schließen, so darf ich mit Zuversicht der glücklichen Vollendung meiner Reise entgegensehen. Auch brauchte ich jetzt so gar eines anderen Ideals, einer anderen Sofie, die das Gleichgewicht herbeystellte und mich abhielte, allzuweit in der Welt über die gebührllichen Schranken meines eigentlichen Gegenstandes, wozu ich, wohl sonst schon geneigt seyn könnte zu schreiten und die mich zugleich vor allen den Reitzen und Verführungen, denen man bey den besten Vorsätzen in meinen Jahren und in meiner Lage ausgesetzt seyn kann, am kräftigsten bewahren könnte. Ein solches Ideal, eine solche Sofie hatte ich bald in Ihnen kennen gelernt. Ich hatte nicht genug Achtung auf mich selbst gegeben um mich bey Zeiten durch das beste und von mir selbst anderen bey ähnlichen Fällen anbefohlene Mittel zu retten und da ich noch niemals in dem Grade von Gefühlen solcher Art beherrscht gewesen war, verließ ich mich zu sehr auf meine gewöhnliche Stärke, schien mir, außerdem Anfangs nichts als einen verlängerten Genuss Ihrer Gesellschaft zu suchen. So blieb ich länger, als ich hätte bleiben sollen, die Neigung unterdessen unvermerkt gestiegen und fing schon an sich durch hingeworfene Anspielungen auf die Zukunft und auf das Wiedersehen etc. kund zu thun – Anspielungen, die mir fast unwillkührlich entschlüpften und die Sie wie ich zu merken glaubte, wohl mich meinem Charakter nach gehörig würdigen mochten. Die Begleitung nach Nilsjä war nur geeignet das Übel, wenn man es so nennen soll, zu vergrößern. Da Ihre Tante plötzlich anfing, Schwierigkeiten zu machen, ließ ich alles auf sich beruhen und dachte bey mir selbst: Kommen sie nicht mit, so soll da nichts daraus werden. In dem Falle wäre auch höchst wahrscheinlich nichts daraus geworden; ich wäre zwar mit Schmerzen, aber frey davon gegangen. Allein Sie kamen mit und Ihre ungeheuchelte Freude war auch, obzwar im Stillen, die meinige. Das seiner eigenen Natur nach ungebundene Zusammenseyn nach N. war nun mehr als die Begleitung dafür geeignet mich an Sie zu ziehen, die unverkennbaren

Sid. 279.

Beweise Ihres Wohlwollens, mit denen Sie mich beglückten, fesselten mich ganz und mehr als einmal stand ich auf dem Punkte Ihnen mein Herz ganz unbedingt zu eröffnen. Mit meinem Kopfe war ich auch schon damals in so fern übereingekommen, dass ich eine Verlobung in meinen jetzigen Umständen mit den früher angedeuteten Gründen eher für ein Glück als für ein Übel ansah; es war aber in Hinsicht einiger anderen Bedenklichkeiten noch nicht der Kampf zwischen

dem Kopfe und dem Herzen gänzlich ausgeglichen und ich glaubte außerdem doch noch immer, dass Ihr Aufenthalt dort verlängert werden sollte. Da es nun nicht geschah, so entschloss ich mich noch zu der letzten Kraftanstrengung. Da ich trotz aller jener oben gedachten Beweise, deren Werth für mich ich durchaus nicht verkennen konnte (um das Gegentheil je glauben zu können, hätte ich ja nie Sinn für die ungekünstelte Reinheit ihres Charakters haben sollen) an der glücklichen Hinwegräumung der Bedenklichkeiten, die bey mir noch geblieben waren, zweifeln, so wollte ich meine Stärke der letzten Probe aussetzen, ich wollte versuchen, wie die letzte Trennung (die war ja möglich, da ich von meiner geheimen etwaigen Absicht zurückzukehren Niemanden etwas verrathen hatte) auf mein Gemüth wirken sollte. Blieb mir ja doch, dachte ich, auf immer zum Tröste das süße Andenken jener eben dort verlebten in Hinsicht unseres beyderseitigen Verhältnisses der schönsten Periode meiner ersten und wenn Gott wolle, letzten ernstlichen Liebe. Auf dem Wege, wo wir zuletzt zusammengingen konnte ich jedoch nur mit der äußersten Mühe mich in meiner Rolle behaupten. Die gerade Bitte wenigstens Ihrer beständigen Freundschaft schwebte mir immer auf den Lippen und wenn Sie hätten den eigentlichen Sinn aller deren Anspielungen, in denen ich mein Innerstes Fühlen aussprach ganz fassen können, so hätten Sie ganz klar alle meine Wünsche so wohl als auch die Besorgnisse und Bedenklichkeiten, die mich abhielten sie gerade zu offenbaren errathen und vielleicht schon damals mein Schicksal entschieden. – Die Abschiedsstunde kam, Sie entfernten sich, ich hatte keinen Muth Ihr freundliches mir immer zugewendetes Gesicht mehr anzublicken; es kam mir vor, als verlöbe mich mein Glück auf immer, ein Glück, das ich selbst von mir gestoßen hatte. Lebhafter als je erinnerte ich mich jetzt der Goetheschen Verse: "Willst du immer weiter schweifen? Sieh das Gute liegt so nah! Lerne nur das Glück ergreifen, denn das Glück ist immer da," bey deren Citirung, wenn Sie sich erinnern, Sie selbst die treffende Anmerkung gethan hatten, dass sie sehr gut auf mich jetzt (damals) passten. – Forts. d. 15 – Welche drückende Leere ich auf N. nachher empfand, will ich nicht suchen zu beschreiben: den dasigen entging sie nicht und sie werden sich über mich lustig halten und Ihnen alles sagen,

Sid. 280.

wenn sie mit Ihnen zusammenkommen. Den andern Tag fügte noch das Unglück, dass der alte Brofeldt nicht zu Hause war, und ich zu keiner Zerstreung vor dem Nachmittage kommen konnte. Sir. war auch in seinen Geschäften ausgegangen und ich mit meinen Schmerzen allein geblieben. Auf den langen Promenaden, die ich aus Langweile unternahm, tröstete ich mich mit dem Gedanken, dass ich bald das Verlorene wiederhaben könnte und sollte. – In Betreff meines letzten Aufenthaltes auf Str. kann ich mich kürzer fassen. Die für mich fremde Erscheinung im Hause – des Obr. L. geboth mir anfangs einige Zurückgezogenheit, die jedoch eben so bald verschwand, als ich ihn hatte etwas kennen gelernt. Zum Unglück verdarb ich es bald gänzlich mit Ihrer Tante: das erste Mal mit nichts anderem als, ich will gegen Sie aufrichtig seyn, dem dunklen Gefühle der inwohnenden Delikatesse, also ganz unschuldig (und sonderbar genug, gerade das rechnete Sie mir am höchsten oder stellte sich wenigstens so), das zweyte Mal gerade nicht vorsätzlich, aber doch aus Vernachlässigung (denn Sie waren zufälliger Weise zwischen gerathen und ich folgte zu sehr meinem Herzen und vergaß sie), mithin nicht ganz bewusstlos. Deshalb finde ich es für meine

Pflicht sie um Verzeihung zu bitten. Indessen war durch dieses das gute Gesamtverhältniss gestört und so sehr ich mich auch bemühte, mich nichts merken zu lassen, so konnte ich mich doch nicht mehr in das vollkommene Gleichgewicht versetzen. Ich wusste recht wohl, was das heiße es auch nur einmal mit Ihrer Tante zu verderben, und ich hatte es, ohne recht zu wissen, zwey, vielleicht gar mehrere Male gethan. Auch fühlte ich genug, dass es trotz der Erklärung und der Abbitte (alles, was ich thun konnte und ich that es aufrichtig) noch bey Weitem nicht ganz gut geworden war. Ein Widerwillen gegen mich war nachgeblieben, und wenn ich mir auch nichts mehr vorzuwerfen hatte, beunruhigte es mich doch. Auch fing ich an zu ahnden, was es eigentlich galt oder gelten sollte. Doch das gehört nicht hierher. – Paldamo d. 17 – Die allgemeine Abreise nahte schon, ich war mit dem Entschlusse zurückgekommen meine Zukunft in Hinsicht Ihrer entschieden zu haben; allein die Bedenklichkeiten, die noch immer dieselben blieben, waren noch nicht gehoben. Dass Sie ein bedeutendes Vermögen hätten, erfuhr ich erst später, als mein Herz Sie schon gewählt hatte. Der Umstand konnte also um so weniger einen Einfluss auf mich haben, als er bey jedem anderen Frauenzimmer für mich eine große Bedenklichkeit wäre; denn wenn ich überhaupt je Prinzipie in Hinsicht meiner einstigen Wahl einer Geliebten gehabt, so ist dies nur gewesen, eher, wäre ich auch selbst reich,

Sid. 281.

eine arme als eine reiche zu heirathen. Doch wie gesagt, Sie kannte ich zu gut, als dass dies eine Bedenklichkeit in Hinsicht Ihrer verursacht hätte. Schlimmer war, dass ich nicht wusste, ob Sie mehr ledig waren und ich habe immer einen zu hohen Begriff von der Treue als Pflicht gelegt, als dass ich mich je zwischen zwey Verlobte drängen wollte, es möchte mich einen noch so grossen Kampf mit meinem Herzen kosten. Ich hatte von mehreren Seiten gehört, dass Sie nicht mehr frey wären, darauf bezog sich die Äußerung, welche ich einst hatte, da ich es mir vorgenommen, eine Erklärung vorzubereiten: "Wenn die allgemeine Opinion Recht hatte, so wäre es nicht wahrscheinlich, dass ich Sie nach meiner Zurückkunft in derselben Lage wieder finden sollte.[?]" Sie behaupteten das nicht zu verstehen; unglücklicherweise konnte ich damals mich nicht weiter erklären, da das Gespräch durch die fremde Zwischenkunft gänzlich unterbrochen wurde. Bey mehreren anderen Gelegenheiten mag das eben so gegangen seyn, dass Sie meine Anspielungen in dieser Hinsicht nicht verstanden. Äußerst schamhaft und blöde von der Natur spreche ich mich freylich in solchen Fällen nur in äußerst feinen und leisen Andeutungen aus. Was Sie darauf immer geantwortet hatten, konnte ich bey der vorwaltenden, auf die allgemeine gegründeten Meinung so wohl wider als für mich auslegen. Durch das, was ich zufälligerweise von Anderen erfuhr, und zwar an den letzten Tagen, fingen diese Zweifel an sich zu zerstreuen, obgleich sie nicht gänzlich gehoben wurden. Den letzten Abend hatte ich mich auf jeden Fall fest entschlossen, mich, wenn nur Gelegenheit dazu entstände, zu erklären, der alte Haudegen kam mir durch seinen sonderbaren, zufälligen dar nach bedachten – denn Menschenkenntnis besitzt er wohl – Einfall zuvor und hieb den gordischen Knoten gleich darauf entzwey, dass er Sie auf die möglichst längste Zeit, 6 Jahre in Anspruch nahm. Dies war für mich selbst bey der oben erwähnten Ungewissheit immer der kitzlichste Punkt gewesen; je mehr ich Sie schätzte und liebte, desto weniger glaubte ich von Ihnen ein solches Opfer auf eine so lange Zeit verlangen zu dürfen und zwar um so weniger, da Sie so

viele Male in Ihren Äußerungen gerade diesen Punkt als den allerbedenklichsten hervorgehoben und mich dadurch eher abgeschreckt als aufgemuntert hatten. Doch jetzt habe ich nichts mehr hinzuzufügen. Auf die rasche Frage gaben Sie ein eben so rasches Ja und ich war im Augenblick zu sehr überrascht, um mehr zu können, als ganz einfach einzuschlagen. Dass ich dabey Ernst hatte oder wenigstens haben möchte, davon konnte, dünkt mir, bey Ihnen wenigstens nach allen Versprechungen und mit Kenntniss meines

Sid. 282.

Charakters gar kein Zweifel seyn, dass Sie von Ihrer Seite gleichfalls Ernst haben möchten, glaube ich wohl, bey meiner Kenntniss Ihres Charakters aus Allem zwischen uns bis dahin Vorgefallenen schließen dürfen. Aber werden Sie einwenden, Ihr eigenes Betragen nachher war ja selbst zweifelhaft, wenigstens sonderbar, und um so mehr, da Sie Bedenklichkeiten von solcher Art hatten, die sich durch eine nähere Verständigung hätten hinwegräumen lassen? – Freylich hat es mich oft geärgert, dass ich den Abend, wo ich alles das, was ich jetzt so umständlich habe außereinander setzen müssen, hätte vielleicht Gelegenheit gefunden eben so kurz als beredt mündlich zu sagen, so sehnöde aus dem Spiele kam; allein es ging nun einmal so ohne dass ich es abwehren konnte, und selbst das Gauche an meinem Betragen am folgenden, dem letzten Morgen war eine Folge der Verstimmung, in der ich mich in Hinsicht des vorigen verlorenen Abends befand und meines wirklichen Übelbefindens, welches auch nachher noch fortfuhr. Hier haben Sie dafür jetzt die Genugthuung in der offenherzigsten Entwicklung alles Geschehenen. Ich bin sie mir selbst und Ihnen schuldig gewesen. Eine ungemeine Freude wird es mir gewähren, wenn Sie, so wie ich erwarte, mir mit einer eben so offenherzigen Antwort bald entgegen kommen. Schreiben Sie an mich nach Kem im Archangelschen, ich werde für den Fall eine russische Adresse beylegen. Jetzt kennen Sie Alles, alle meine Besorgnisse und Bedenklichkeiten, meine aufrichtige Neigung haben Sie längst gesehen. Antworten Sie auf Alles eben so offen und aufrichtig. Ich habe den Anfang mit der Correspondenz gemacht, es hängt von Ihnen ab, ob und wie ich sie fortsetzen soll. Bestimmen Sie auch im günstigen Falle, unter welchen Adressen ich künftig an Sie schreiben soll? Auch hängt es von Ihnen ab, wie Sie unser Verhältniss angesehen wissen wollen, falls Sie sonst wünschen, dass es ernst und dauerhaft werden soll. Es hat zufällig gleich einen öffentlichen Charakter bekommen. Ob der beybehalten werden soll? Als irgend ein Unterpfand von meiner Seite ist es gewiss nicht nöthig; aus mehreren Ursachen wäre vielleicht das Gegentheil besser sowie auch für Ihre Ruhe. Dass ich bey diesem Ausdruck andere meine, versteht sich von selbst. Das Geschehen könnte dann, – wenn auch auf meinen Kosten, thut nichts – für die Welt den Schein eines Späßes bekommen, ohne zum Spaß zu werden, wie mir eine gewisse Ihnen wohl bekannte Person schon jetzt prophezeit hat, vielleicht auch wünschen möchte. So lange ich auf Str. war, waren meine Gedanken mit Ihnen allein und zu sehr beschäftigt, als dass ich hätte allen meinen Umgebungen

Sid. 283.

eine gehörige Aufmerksamkeit widmen können. Jetzt da ich mit Ihnen ins Reine gekommen und Zeit gehabt, Alles reflectirend durchzudenken, weiß und sehe ich Vieles klar, was ich damals nicht sah noch ahnden konnte und wenn mir nichts anderes Reales aus meinem ganzen dortigen Sejour bliebe, so habe ich einen großen Schatz von Welt- und Menschenkenntniss mitgenommen, der nicht verloren gehen wird. – Aber ich komme nie zum Ende und falle zuletzt ins Plauderhafte. Doch ich bin überzeugt, Sie werden, liebe Freundin! meinen Brief gewiss nicht missbrauchen. Wenn Sie es für gut erachten, so vernichten Sie den Brief. Um möglichen Unfällen vorzubeugen, so habe ich ihn wenigstens Deutsch geschrieben, außer dass ich meinen ersten Liebesbrief am liebsten in der mir liebsten Sprache schreiben wollte. – Ich schreibe dieses in dem Hause des Probstens Aejm[elaeus].⁵⁶⁰ Das ist ein durch seine Kenntnisse und seine Bildung sehr interessanter Mann. Im Hause sind 6 Mädchen, doch seyn Sie nicht bange. – Ich habe überhaupt in dieser Gegend manches Interessante gefunden, so dass ich auch deswegen froh bin, dass ich doch hierher kam, also Vortheile für mich in Hinsicht der beyden Sofie. Und wenn ich hier etwas länger bleiben werde, so habe ich davon den Vortheil, dass ich um so sicherer hoffen kann, bey meiner Ankunft nach Kem, einen Brief vorzufinden. Aus Kem werde ich an Ihren Onkel schreiben. Ob auch von unserem Verhältnisse? – Doch darüber erwarte ich ja erst von Ihnen die völlige Entscheidung. Sie möge nun kommen, wie sie wolle, so wünsche ich immer, dass der Himmel Sie stets gesund, froh und glücklich erhalten möge und ich bey diesen Wünschen immer werth bleiben mich wenigstens zu nennen Ihr aufrichtiger Freund!

jag var att bese kyrkan, som äfven ligger vid Oulujärvi.

D. 19. Klockorna. Båda äro än såsom de uti Castréns disputation beskrifna. Men hvad han aldeles bortlemnad (såsom jag vill minnas) är en raritet, som man ej väntade sig så högt upp i en aflägsen landskyrka – en altartafla, en ganska stor förtjenst i utförandet. Den föreställer nattvardens instiftande och utmärker sig så fördelaktigt framför den mängd af sudderier, som jag anträffat uti åtskilliga utaf

Sid. 284.

kyrkorna uti dessa tragter af fäderneslandet, att jag väl önskade mig kunna såsom kännare gifva en utförligare exposition af densamma. Hvad som behagade mig mest dervid och som skall göra den starkaste och bästa effecten hos hvarje äfven icke kännare, är det talande uttryck, som konstnären förmått inlägga i fysiomierna. Frälsaren synes mig synnerligen väl träffad, äfvensom flere Apostlar. – Prosten uppgaf en sägen, enligt hvilken denna tafla vore förfärdigad af något fruntimmer vid namn Deutsch, men han tviflade sjelf på sannfärdigheten af en sådan uppgift, då den ej är bestyrkt af några bindande skäl. Taflan sjelf har ingen annan inskrift än att den är anskaffad hit genom Gener. Majoren och Landshöfdingen Öfver Österbottens och Cajana län

⁵⁶⁰ Kontraktsprosten Carl Fredrik Aejmelaeus (1761–1831), kyrkoherde i Paltamo.

Högvälborne Herr Baron Reinh. Wilh. v. Essens föranstaltande 1727. – Vistelsen uppå prästgården, hvarifrån jag gjorde par visiter till Bef.man Wichman och Löjtn. Appelgren, af hvilken jag nu erhöll Thermometern mot löfte att ifrån Åbo skaffa honom en ny, blef mig alltmer interessant. Jag hade i början litet väntat mig af andra än prosten sjelf och att jag äfven sedan fann ett sådant interesse hos blott en enda ibland så många fruntimmer; som det huset har, förhöjde naturligtvis värdet deraf. Det hade i längden möjligen kunnat blifva farligt, emedan jag redan en och annan gång kände mig frestad att

d. 23. börja anställa jemförelser. – Jag hade slutat mina arbeten och kunde ännu hinna till staden, dit jag halft var inviterad uppå en namnsdag, men jag föredrog qvarstannandet framför nöjet af ett möjligt rus i staden. Prosten proponerade, att få kalla mig broder, jag hade länge väntat denna proposition ifrån hans sida.

D. 24. Äfven öfver Johannidagen blef jag qvar, hälst jag påminde mig, att den var årsdagen af min sista vistelse i Petersburg, hvarefter jag följande morgon afreste. Vid en så nära anledning till analogi tyckte jag mig ej böra försumma, att göra den så fullkomlig, som den kunde blifva. Härigenom tyckte jag B. uti min minneschronik blifva upphöjd till en egen betydighet, som det såväl förnämligast för det enskilda interessen i min föreställning förtjenar. – På e.m. voro vi gångna till Wichm. för att fira Johanni, – värden vann, – för att slippa öfverdrift uti drickandet, höll jag mig så mycket häldre till fruntimmersällskapet. Man roade sig med att gifva hvarandra lösa bokstäfver till sammansättande af ord. Efter åtskilliga ömsesidiga Anspie-

Sid. 285.

lungen erhöll jag af M. en hel section med bokstäfverne J.Ö.E. Pr. 2. med ett ytterligare tillägg a.a.L., hvars innehåll jag gissade af första ordet endast med den skilnaden, att det förmodade allmänna; beständig lycka ej gick ut, utan blef här tilllika så mycket individuellare: bli lycklig. - Tidens utgång befriade mig ifrån nödvändigheten att svara derpå något dumt, då jag hade svårt att i hast hitta ett emotsvarande individuellt svar.

D. 25 Jag afreste utan märkelig rörelse, emedan jag hoppades att få än träffa äfven M. Jag hade fått höra ifrån staden, att Roos ärnade sig med sina fruntimmer jemte några andra efter par dagar till Sotkamo på bröllop. Jag begagnade denna nyhet till att persvadera, att någon af N. flickorna skulle följa med. De voro ej bjudna till bröllopet, men väl till Johanni till sina dervarande släktingar. Så mycket betänkligheter saken kunde hafva, fick jag emedlertid halft löfte. – (10 v.) Nöjd med detta reste jag. Prosten följde mig till staden. -

D. 27. På e.m. var jag just hos R. då hela P. sällskapet ditkom. – Man ville måhända recognosera om ej mig, så utsigterna till resan i allmänhet i afseende å andra förhållanden. Emedlertid lät det

såsom skulle troligen intet blifva utaf. Att detta ej blefve mig kärt, kunde man väl märka. Emedlertid sökte jag finna mig. Jag hade redan för alltid tagit afsked; men kom tillfälligtvis ännu sednare att se dem och till och med följa dem till stranden. Att jag uti ett sådant fall ännu vågade persvasioner, var naturligt. Måhända syntes de gå för mycket utur hjertats grund, emedan M. tröstade mig med att de nu sjelfva redan voro sinnade för resan. Det aftaltes allmänneligen, att vi stadsboer skulle vänta den följande ända till kl. 12. -

D. 28. Kl. blef 12; men de voro ej komna. Jag fruktade, att det regniga vädret, som infallit afhållit dem och hade nu icke heller sjelf lust för hela resan. Emedlertid kunde jag ej lemna mig efter: vi skulle ännu blott afvakta några timmar, hvarunder regnet kunde upphöra. De väntade ankommo emedlertid och resan anträdtes nu regnet oaktadt – Sedan vi före vår inskeppning på Niska ännu haft en dugtig skur, fingo vi sedan vackert väder och ifrån Turunkoura fortsatte resan (12 ½ v.) tillsammans – i en båt – förstås, sig ganska angenämt – ända till Pirttiranda vid Pirttijärvi (11 ½ v.), hvarest fruntimren utom R.ns stannade. – Det var redan långt lidet uppå natten: vi öfrige foro än tillsammans (5 v.) till Sotk. prästgård

Sid. 286.

Der stannade R. med de sina. Jag for vidare med Apothekaren (2 v.) än

d. 29. till brölloppsgården, dit vi om morgonen ankommo. – De andra infunno sig på e.m. Efter vigseln börjades dansen, hvaruti jag naturligtvis ej deltog. Såsom jag ej heller ville dricka mer än måttligt, så återstod mig blott det usla nöjet, att se på huru andra roade sig, hvar på sitt vis. Sednare fick jag hälst derigenom sysselsättning, att det uppstod gräl emellan herrarne, hvilka jag sökte förlika med hvarandra och fick dem ändtligen också dertill.

d. 30. förflöt på samma sätt under det himmelen ute var alldeles vresig; så att man ej öfver gården kunde slippa utan att stiga i vatten. – Om aftonen bortreste det oaktadt Kajana fruntimren. – Hvart skulle jag taga vägen? – Ap. föreslog till Bef.m. Cajan, tills Kyrkoh. Lagus komme hem. M. deremot mente till prästgården, dit de den följande ock skulle komma på e.m. Utomdess torde väl Kyrkoh. redan dertill hemkomma. Om också detta blef in dubie, antog jag naturligtvis hennes mening för hennes skuld, då derigenom den enda möjlighet blef mig öfrig, att än åtminstone få träffa henne och då tillika erhålla några rader för min minnesbok, hvilket jag nu ändtligen fick tillfälle att utbedja mig

Juli 1825.

D. 1 Juli. Väderleken blef nu ändtligen vacker och jag ankom (2 v.) till prästgården i ett brillant lynne. – Sällskapet samlades: man dansade åter, drack och grälade. – Jag klingade samman med

kyrkoherden och Kap. Högman, äfvensom jag förut gjort eller nödgats göra det med ej allenast Bef.m. Cajan, utan ock West. hos hⁿ bröllopet var, och Adj. Krank. – Jag erhöll den äskade åminnelsen. Hon bad mig ursäkta sig, att hon ej kunnat få det bättre, eller bättre uttrycka, hvad hon mente, och att jag måtte ursäkta henne, att allt gått (neml. i allmänhet) så besynnerligt som det gått. Tillfället – det sista – var förhanden för mig att säga henne något. Jag länkade äfven talet på den möjliga lyckliga återkomsten, på de förändringar, som troligtvis inom den tiden måste inträffa på många ställen; men slöt med den anmärkning att det för mig skall vara den största glädje om jag återfinner mina bekanta och vänner – lyckliga – ömsesidig lång paus. – Jag valde ett annat ämne för att göra slut på spänningen och vi åtskiljdes. – Efter aftonmåltiden började jag än – Corovidi loco för henne – i åtskilliga andras närvaro tala om långvarigheten af resan, dess besvärligheter, hvilka jag dock hoppades öfvervinna, om blott inga olyckor möta mig. – Hon reste med sitt sällskap åter till Pirttiranda, jag tog afsked, såsom för sista gången, än en

Sid. 287.

gång uppå stranden dit jag följt henne. -

D. 2. Dagen var skön. Jag begagnade det till ett förslag att i dag besöka det höga Wuokatti, dit man ifrån P. ej hade mer än något öfver $\frac{1}{4}$ mil. – West. var villig, att beledsaga mig dit. Vi foro af tillsammans med Apot., och så kom jag än en gång till P., för att än en gång träffa M. (5 v.) Att icke detta infall förr kom till verkställighet! – Den lilla tiden till R.s ankomst användes till kortspel, hvaruti man inviterade mig att deltaga. Det speltes om Damer och Kavaljerer. Jag var vid godt lynne för ögonblickets skuld – ehuru ängslig för skiljsemässan, spelade olyckligt, men var vid godt mod. Man spisade middag och drack Caffee – Man talte ständigt om att bryta upp: jag sade intet; men äfven andra sökte i det längsta uppskjuta afresan. Den måste dock engång komma. Jag bibehöll det yttre lugnet; men min förstämning bragte mig att handla mot min önskan d.ä. att platt intet handla. Vål såg jag den det gällde, hvad som gällde inskeppade sig, såsom i går aftons, ibland de aldra sista och blickade ännu utur båten vänligt uppå mig, förlåt som nu kunde så mycket mer synas förtjena medlidande som jag oakadt all min goda vilja dock hade blifvit den förlåtne. – Båten var snart utskriden, jag tänkte ej ensam blifva qvar på stället för att betrakta – endast båten och skyndade mig nu med West. så mycket säkrare till Wuokatti. (2 $\frac{1}{2}$ v.) Detta berg ligger emellan Sapso och Jonnas sjöar med sträckningen ifrån N. till S. är ganska skogbevuxet och circa 1 mil långt. – Uti den dæld, som emellan 2 klippafdelningar öppnar sig och sedan nedsluttande sänker sig allt till Sapso är ett moras med ett litet dystert svart träsk. Åt Jonnas sida skall vara ett annat. Såsom det förekom mig, är emedlertid detta berg åtminstone icke högre, om ej längre än Pisavuori – Och sade mig Bef. Cajan, att han ansåg ett annat berg vid namn Naulavaara äfven inom denna socken för högre. Vid samma tillfälle meddelade han mig ock den observation, att äfven här alla höga berg i allmänhet sträcka sig ifr. NW-SO och att de högsta branterna alltid äro på den nordliga ändan. – Så är det ock med Wuok. – Sedan jag klättrat mig svettig upp på den högsta klinten, hade jag visserligen en ganska vidsträckt utsigt åt alla 3 sidor, utom den åt S. dit berget fortlöper. På alla dessa 3 sidor ser man sjöar emellan höga sumpiga skogar. – Ehuru jag bland sjöarne äfven hade

hela Nuas för mig, kunde jag der ej skönja någon båt hvaraf vi slutade, att den ej än hunnit ifrån Kärnälä. Jag hade emedlertid nu godt tillfälle, att anställa betraktelser ännu öfver den tidrymd, som låg emellan Pisanvuori och Wuokatti. En märkvärdig analogi emellan tidrymden näst för mitt besök på Pis. och den närvarande kunde ej undfalla mig. Jag vill blott här anmärka åtskilligt utan att i småsaker fullfölja jempörelsen. D. 16 Maji hade jag till Str. d. 28 följer mig fruntimren derifrån till Nilsjä efter många

Sid. 288.

ventilationer. Nu kom jag d. 16. till P. efter många ventilationer följde mig fruntimren åter d. 28. Såsom då måste jag nu ifrån ett högt berg öfverskåda nejder der mitt hjerta njutit fröjder, hvilkas föremål jag i den omåttliga rymden förgäfvdes mera sökte. Om dylika betraktelser å ena sidan gynnade en förevarande böjelse för tron uppå en fatalism, så kunde denna stärkta tro äfven tjena till att trösta mig i den frågan, som jag för mig sjelf nödvändigt måste uppkasta, hvarföre har allt gått så? Det måste då gå på det sättet, så mycket mer som äfven den allmänna opinionen genom erkännandet af M.s utmärktare värde rättfärdigade den fatalistiska nödvändigheten. Och så mycket mer värdigt hade jag ju uppfört mig vid ett sådant prof, att jag ej låtit det komma längre än det kom. Eller är ock denna förtjenst icke min utan fatums, som lemnade mig så litet tillfälle dertill, att icke lidelsen ännu mognat till en högre grad? – Till denna nedslående förmodan gifva de tankar anledning, hvilka jag efter återkomsten ifrån P. än så ofta hvälfde, att jag för att hälst förlänga njutningen borde handla helt annorlunda än jag gjorde och att det till och med utan uppseende sätt låtit verkställa sig, om jag endast icke varit så förstämnd, att det då icke i sinom tid föll mig in. – Jag hade under gången till Wuokatti på de efter det förevarande häftiga regnet våta vägarne vid foten af berget vätt mina fötter äfvensom det redan förut uppå brölloptiden händt. – och kanske derigenom ådragit mig stickningar i bröstet, hvilka efteråt under min vistelse på Sotkamo (7 ½ v.) än mer tilltogo och just började göra mig orolig, samt föranledde mig att tänka, om jag ej borde vända om till staden, då jag derifrån naturligtvis sedan skulle taga en annan väg öfver P. Hyryn- och Suomussalmi till Kem. – Hade jag gjort denna ändring, så kunde kanske analogien med Str. först blifvit alldeles fullkomlig eller jag åtminstone med än större smärta rest vidare. Då jag emedlertid borde undvika det ena och det andra, anledningen lyckligtvis till motsatsen ej heller blef så urgerande så afreste jag d. 7 ändtligen på e.m. till Bef. man Cajan på Hyttilä och derifrån

D. 9. vidare å Kuhmo (2 ½ v.). För att dock gifva mig luft, lemnade jag ett bref till Roos med skämtsamma betraktelser öfver vår sammanvarelse jemte alla biförhållanden. – Än några anmärkningar om Sotk. – Prästgården har ett af de vackraste lägen som kunna finnas på en udde på emellan en vik af Pirttij. och Sotkamo sjön, hvilka med hvarandra äro förenade. – Denna Socken har temligen bördig jord och bättre än de öfriga i kontraktet. Allmogen skall vara nog begifven på fylleri. Deras klädedrägt är snyggare än

Sid. 289.

man kunde vänta sig så högt upp. – af Svenskarnes grannskap genom Uleåborg, qvinnorna gå i bomullstyg och bindmössa eller duk om hufvudet, karlarna i sjömansdrägt, med hattar och korta jackor, hälst af blått kläde. – Klockorna hafva följande inscriptioner, hvilka äro vackra nog. Den ena af år 1795 köpt i Stockh: Vårda Gud tin klena hjord, Med tin nåt och styrka, lät och stads tit rena ord, Höres i tin Kyrka, digna väl vår Öfverhet, kan oss friden kära, Sidst en evig salighet, Värdes oss beskära. – Den andra klockan, hvilken efter derå befintlig inscription är gjuten i Stockholm 1763 har denna finska något orediga inskrift på andra sidan. Cule tänne caicki cansa Hengettömän huocausta, Minä sain Sotkamossa Emä kircolla caunisen Cutsun cansoja cocoon Pyhän Herran huonesen josa antapi Jumala cuulla selciän sanansa Andacoon armostansa Sen myös soida sydämisiä Niinpä vaias rauha maasa Minun viimen vanheidaisin. –

Efter en half fjerdedels mils gång till Saajanlax blef jag längs Kiimasjärvi rodd till första gästgifveriet på en udde på norra stranden benämd Kalmonniemi (7 ½ v.). Frapperad öfver namnet, erfor jag af qvinnorna, hvilka derifrån rodde mig vidare, att en karl drunknat i nejden och dess lik blifvit drifvit af vågorna till udden, då der för circa 50 år sedan först anlades det nybygge, som nu utgör gästgifveriet. – Den ock på NO utsatta första ön bär namn af Saajansaari. Stränderna af denna sjö äro temligen jemna och skogiga – Under vägen till Joenalus passerades (10 v.) holmarne Hongisaari, Katajasaari och Karppasensaari. – Gästgifveriet – blott en gård framom H.K.s Leinola ligger midt emot Kaatiaviken. I rummet blott ett glasfenster, de öfriga trädgluggar, för egen räkning ätes barkbröd; jag bekom dock rent. Gästg. kallas med skäl Joenalus, emedan det ligger invid sjelfva utloppet af Ondojoki i Kiimasjärvi. – uppå vägen till Katerma en myckenhet forssar, neml. ock i ordning: Korpikoski, Siikakoski, dernäst bakom en liten fjärd Isokallioinen, emedan den är på klippgrund. Der måste båten med rep dragas upp. Sedan följa nära intill hvarandra: Pienikallioinen, Keäärä (emedan ån der formerar en krökning) och Murki, vidare Pitkäkoski, Kypäräinen, Maikkoski. Alla dessa hafva intet egenteligt stupande fall, utan mer eller mindre häftig fällning i mon af mer eller mindre stenig grund. – förbi de 2 sista och största: Suita och Kate buros sakerna till Katerma, der man åtminstone såg flera än en gård brevedid hvarandra och något större välmåga. – Ondojärvi vid hvars strand byn ligger har mycket holmar, hvaribland Hongi ibland de största, och räknas hafva 2 ½ mil i längd samt ¾ på det bredaste stället. – (17 ½ v.) Till Näsälä – en enstaka fattig gård – hade jag – då jag sent om aftonen ditkom och ej mer om natten ville anlända till Kuhmo stannade jag häldre här öfver natten och låg på

Sid. 290.

golfvet på en löfbädd. Uti alla gästgifverier hade jag sett löf samladt i kärfvor uti stor mängd. Detta brytes denna tiden, för att tjena till foder för boskapen under dessa ortens allmänna brist på ängar. – Under vägen till kyrkan (10 v.) äro åter 3 forssar: Saarikoski så benämnd af en midt i forssen belägen holme, Akonkoski och under sjelfva prästgården och kyrkan Pajacka lång och stenig – Kuhmoniemi – Kyrkan ligger äfvensom prästgården vackert nog vid det djupa 16 famnar breda utloppet af Lammasjärvi genom Pajacka forss, och är glad och ljus samt utmärkt stor. Men då de 8

famnars breda väggarne måste hvila endast på sin egen kraft öfverallt, så hafva de nu redan, ehuru kyrkan ej ännu är gammal, på sina ställen bugnat och hota att snart falla in. Processen vid dess byggnad. – Olyckan med den alldeles nya klockan. Uppå prästgården fann jag den största enkelhet, men en så mycket upprigtigare välvilja. -

D. 12. Jag gjorde en visit med fruntimren $\frac{1}{4}$ mil tillbaka till Akonkoski hos Fredrik Ståhlberg, den ende ståndspersonen i kapellet. – Under min villrådighet, hvilken väg jag borde taga vidare, genom Kalliojärvi eller – hvilket jag häldre ville – Lendirä (emedan ingen reser den vägen) ankommo två tjärbåtar tillbaka ifrån Uleåborg och hvilka skulle just till den sednare orten. Jag hade då lägenhet att följa med den ena ända till Anatti invid sjelfva ryska gränsen. Äfven i Kuhmo går folket klädt såsom i Sotkamo. Qvinnfolken såsom båda prästfruarne i bindmössa. – Dialekten i hela Cajaneborgska distriktet är en blandning af karelskan med den sydligare, hvilken blandning i Sotkamo är starkast och sedan öfvergår till det ena eller det andra, efter det man framskrider åt V eller S. Allmännare former äro först particip ändelsen på -na, ist. för -ut ell. -yt. olen tullunna, on palanna. D elideras (se voittaa i Sotk. ock. otin) öfverallt viiään, veen. Ibland inskjutes v såsom sivon. Tvärtemot karelskan är deremot allmänt det vanliga finska kaula neula, ohra, kaura – Aika nyttjas ganska ofta såsom i Norra Nurmis: i Sotk. och åt Kuhmo äfven i sammansättningar med andra adv. aika sievästi, mehtä, kahtoa &c är egenteligen det allmänna: men isynnerhet i Pald. förekommer redan lika ofta mettä, kattoo, äfvensom tulee, menee med ett till och med rikare uttal, redan utbytes alldeles mot tuloo, männöö, då i Sotk. än båda formerna nyttjas ömsom och det karelska (sednare) – med sitt breda uttal – åter tager öfverhand åt Kuhmo (hyvää iltoo, makoo) der öfverhufvud dialekten är mera rent karelsk då den deremot i Pald. redan bildar en stark öfvergång till sydligare finskan. Der skola numera blott de gamla säga tuloo, mehtä &c. – Äfven det breda saa samt halflyudet u försvinner, då de deremot åt Kuhmo äro allmänna; ty äfven Kuhmo bon säger maksomah; men suaari &c – 1 pers. plur. hit åt bredare, sieppoamma, meijät o.d. atinf. pl. näkeehän se meijät niin huonoksi kun oomme.

Sid. 291.

2 pers. plur. tulia, sanoja olia f. (tulitta & allmännare isynnerhet åt Kuhmo ryska gränsen. (Emedlertid skall det ock mycket nyttjas nedåt Uleåborg), Huuti, lexti, o.d. i Sotk. och Kuhmo. (Dessa regelbundna former tyckas eg. nära till den ryska Karelskan och derifrån öfvergått äfven i den närbelägna Svenska.) – I Kajana-tragten hör man vida mindre Ryska ord än i Karelén, dock ett och annat t.ex. pohatta ända nära intill Kajana stad. Deremot finnas i denna dialekt mer Svenska ord inblandade, till och med i yttersta Kuhmo, såsom reistata, ranni, (granne) – Deremot har man endast der äijä för det vanliga paljo och prepondexerande substantiv ändelser på nta, ntä (veänta, otanta) samt myö työ (i Pald. hör man dem alldeles intet, utan mee, tee) förråda grannskapet med Ryss. [i marginalen: En slags predik.? för 1, ett torp kallas tolppa så och kumppalit]. Deremot bibehåller sig minä, sinä, ända intill den sista gården, äfvensom kahton, seihtemän. – Och börjar man redan i öfra Sotk. höra ka, som sedan blir allt allmännare – ää vill blifva uttalt med ett lindrigt e, framför veäärä; dock är det ej i alla fall hörbart. -

D. 13. Jag lemnade kl. 10 mitt välvilliga värdsfolk på den sista finska prästgård, hⁿ till och med i anseende till den presumerade fattigdomen och svårigheten att få bröd försågo mig med en hel kont vägkost. – En förlig vind uppstack vid sjelfva afresan, så att segel kunde begagnas (purjeh). – Lammasjärvi, hvarifrån Pajacka utfaller, har midt emot prästgården, som är bygd invid stranden, en holme Wesickasaari. – Till Lendua sjön äro 2 forssar af samma namn, hvilka äro båda långa, den större tillika något brant. Igenom dem utlöper Lendua sjön och båten drogs igenom dem upp med rep, under det en karl med stake höll båten uti den tillbörliga rigtningen emellan stenarne. – Lendua är en större sjö. Par holmar: Niskasaaret kallas så, emedan de äro belägna nära intill utloppet genom de sista forssarne. Selkäsaaret ligga midt på fjärden. Derifrån aftager Kalliojärvi vattensystem åt NO förbi en stor holme Salonsaari. Vi vände åt V. emellan denna och Saunasaari, genom Syväsalmi sund, Koposenselkä förbi en annan liten holme i Mertaperä, en lång vik i NW, uti hvilken Ivandina sjön utfaller genom Kaarnenkoski fors. Denna skall genom myckenhet af inneliggande stora stenar vara ytterst besvärlig, emedlertid till och med passeras nedföre med tjärbåtar under vårflödet (kevättulva). I annat fall drages, såsom nu båten öfver en Wolok af circa 60 famnar inåt Kaarnenlampi en liten fjärd, ofvan om forssen i ån. Ifrån det sydliga bottnet af denna fjärd skall man hafva blott ett kärr af samma längd ungefär åt Lendua. (Korpitaipal) – Det kunde således genomgräfvast till vinnande af bättre kommunikation. – Eljest uppgafs till detta ändamåls vinnande ett annat kanske tjenligare ställe, hvarigenom flere forssar kunde undvikas. Det skall vara en Wolok vid namn Huhkajataipal emellan Juttua och Lenduasjöar. Den skall vara ungefär dubbelt så lång, som den nu begagnade nyss omtalte, – circa 120 famnar

Sid. 292.

och så låg, att vårflödet öfversvämmar. Bönderna skola till och med sjelfva der begynt gräfva, men på det stället mött ett berg, hvarföre det stannade dervid. – Efter Kaarnekoski följer än en annan mindre fors Luonne öfver en ganska stenig grund. – Efter Nivasenlampi en fjärd, följer Nivafors, som emedlertid knapt förtjenar detta namn, emedan strömmen der blott är mer strid, dock så obetydande, att der icke ens behöfdes stakning. – Uppå Ivandin sjön skiljdes båda båtarne, emedan den ena skulle återvända hem till Jättua. För att förbereda skiljasmässan, fästades båda båtarne bredevid hvarandra, hvarefter man ömsesidigt besökte alle man hvarandras båtar eller rättare vägkostskrinen, Dervid tömdes bågaren flitigt vid hvarje, tackades för godt sällskap, önskade hvarannan af dag högste frid, välsignelse och lyckliga resor äfven för framtiden, bad hälsa hemfolket och förlåtelse för allt, hvad man kunnat förgå sig Iv. är vida mindre än Lendua och på några få små holmar när alldeles öppen med till en del bergiga stränder. Det skall hafva sitt namn af en Ivan, som skall varit mycket sjelfsvåldig, hvaraf man ville förklara den sednare hälften i namnet efter Svenska (?) språket, der diva skulle betyda en sådan egenskap. Lend. skall åter af den anledningen fått sitt namn, att då hela denna nejd än var intet eller föga bebodd utan blott tidtals besökt af fiskare ifrån nedre landet, sådana hade en gång med en stark fart kommit seglandes öfver sjön och dervid yttrat sig: ka se oli lentoa. Ifrån Iv. kommer man genom Röngänsalmi förbi Hiirenniemi by af några få gårdar, Hirsisalmi (der är ock en holme Tulisaari), Patojärvi och slutligen genom en smal å med gröfre barrskog och sedan en bergskedja på norra stranden samt

mindre enskildta klippor på den södra. I Lendira sjön – Här stannade jag öfver natten på Högmans rekommendation hos Sexmann och fann ett ganska snyggt hus och godt muntert folk. I allmänhet vilja dock äfven i Kuhmo karlarne vara mer trumpna. – Jag var än om aftonen öfver sjön att bese det här i sednaste tiden uppförda nya predikohuset, som är en liten, ganska nätt trädkyrka. – i korsform, innantill ej än fullkomligen färdig till tak och bänkar. Der hålles kantpredikningar 2 gånger om året, sedan tragtoernes begäran att i anseende till sin aflägsenhet ifrån kyrkan (hit räknas 4 mil (40 v.) och till yttersta gränsen åt Suonensalmi är lika mycket), få här egen präst, blifvit afslagen.

D. 14. fortsattes resan, sedan jag än hufvudsakligen för några runors skuld skrifvit och kvarlemnade ett bref till Roos. Vinden fortfor att vara gynnande. Lendira är ungefär af samma storlek med Ivandina (1 mil) men smalare. Vid farten åt Änetz mötes straxt Aittokoski fors och sedan vid samma å vid mynningen af Änetti en fors af samma namn. Den är ock ytterst stenig och lång. Båten drages upp

Sid. 293.

med rep, sedan den blifvit lättad ifrån de tyngsta saker, hvilka bäres gerad öfver en Wolok af 85 famnar förbi forssen. Ifrån densamma slutta klinter ned i forssen, hvilka emedlertid icke torde hindra en bättre kommunikation, om blott forssen blefve rensad ifrån stenarne, så att det blefve en öppen led. – Vi hunno i anseende till den sednare utfarten och brist på vind till middagen till Säynäniemi med en gård (7 ½ v.), hvarifrån mina följeslagare voro hem. – NB. Sedan att höra åt efter Sanomia (alltså skrifvet der), och svaret om fred är ock i Kajana län och allt inåt Ryssland uppå min stråt, men icke så allmän som i Karelen. – Straxt e.m. fortsattes färden vidare längs Änetti sjö, som förr skall hafva hetat Ristijärvi. Den är ungefär af samma längd, som de föregående, men nästan ock lika bred, djup samt alldeles öppen med backiga och bergiga stränder, (dit 4 v.) ifrån dess SO hörn Säynälahti fortsattes resan längs med en smal å Säynäjoki af 4–5 famnars bredd och 1–2 djup. Den löper till en längd af 1–2 verst genom ett kärr och är sjelf fullbeväxt med neckrosor. – Så mycket häldre kunde den upprensas. Der äro 5 forrsar: Alimmainen, Saarikoski, Kaskikoski, Vääräkoski och Ylimmäinen den längsta och derigenom besvärligaste. – Den i sig sjelf smala ån tränges af stenarna till så smal, att endast en liten båt jämnt igenom stakning kan framkomma. – Den flyter ut ifrån Säynäjärvi en liten sjö af 2 versts längd (3 v.). Uti den faller ännu en rännil ifrån den 1 verst derifrån belägna Korkamajärvi ett litet träsk än mindre än Säynäjärvi, men som skall stå i sammanhang med ett större träsk Rauvanjärvi, dit äfven några smärre andra träsk, såsom Kuusijärvi, Mäntyjärvi belägen uppå Maaselkä åt Kauro (Kalliojärvi vattensystemets början) skola sända rännilar och hvarifrån man således måhända kunde till ökande af vattumassan hitåt afleda vatten. Vi lemnade båten vid Säynäjärvi ändan och vandrade till fots upp 1 verst öfver landåsen, som är ock genombruten af kärr, till Koivaja, den sista gården på Svenska sidan och derifrån (2 v.) åter ned till stranden af Koivajärvi, hvarigenom gränsen mellan Finland och Archang. numera löper. Emellan denna sjös vestligaste ända och den östligaste skall vara endast 2 verst vid pass och det kärr, hvaruti landtåsen förlorar sig ifrån N. – Med skäl har man derföre projekterat att

genomgräfvade de 2 verstarne för att öppna en kommunikation med hvita hafvet och Bottniska viken. Kärret skall vara ganska stort, heter Töhönsuo och sträcker sig allt intill Kivijärvi eller såsom den ock kallas af allmogen Kitee(njärvi) S. om Koivajärvi. Den räknas till circa 4 verst i längd, öfver densamma beledsagade mig en gumma ifrån den sista finska gården 2 verst öfver till Wornanniemi (2 v.) [i marginalen: mina karlar ville nemligen ej följa längre med, ehuru jag lofvade dem betydligt tillskott, om de förde mig till Tetriniemi.] hvarest 2 Ryssar anlagt Nybyggen. Orten skall hafva namn af en

Sid. 294.

viss Worna, en Rysse, som i fornda tider efter sägen bott der kanske ensam i den öde nejden och rigtat sig igenom vidt utsträckta röfverier åt Österbotten. – Så vänskapligt och det yttre umgänget emellan min följeslagerska och hennes öfvergrannar tycktes vara, hade de dock hvar för sig mycket att klaga öfver hvarandra. Visst är att en viss jalousi och osämja herskar emellan de närmaste Ryssar och finnar, som derjernte underhålles af stridiga pretensioner om gränseländerna efter fornda traktater – af 1596 – torde verkligen mest såsom finnarne ock väl af traditionen synas känna gränsen hafva gått ej såsom nu, utan öfver Kivijärvi. Att den fordom så kunnat vara, medgåfvo ock Ryssarne sjelfva. Då den mig beledsagande gumman ville skrämman sina grannar med att jag nu komme att köra dem bort, fick jag sedan en ledning att med de 2 ryska gummorna, som ifrån Worna voro genast villiga att ro mig öfver till Tetriniemi, lugna dem och fortsätta samtalet om deras ömsesidiga förhållanden. Skulle denna stridiga mark omdragas under Ruotschi, så kalla de det efter gl. – så ville de flytta undan längre. Uppå min tillfrågan, hvarföre de ej derföre ville äfven så gärna stanna kvar, svarade de att de ej derföre ville bo tillsammans med finnarne, att de äta allt orent, [i marginalen: min värd i Tetriniemi yttrade sig dock förståndigare, i det att han mente det vara lika, hvar han lefde om han ock komme under Finland, när han lefde under lag och fri religionsöfning.] Religionen har således äfven här tjent till att uppdraga den skarpaste skilnad emellan de båda stamfolken. Äfven i klädedrägt och språk skilja de sig. De ryska qvinnorna bära neml. sarafaner och dukar om hufvudet baktill sammanknutna. Språket hade straxt samma färg, som den äldre karelskan, utan att dock här förlora sig så mycket af sin. Väl är äfven här tsch (metschä itsche) och k för u (kakla nakrattaa.) hemma och s rik ishet i qvinnfolken, mera blifva till z (nouze); äfven Karelsk-Olonetska provincialismer träffas, såsom loitos, paissa m.m. men i det hela förvånas man vid en längre erfarenhet, sedan man hämtat sig ifrån öfverraskningen af den plötsliga kontrasten i ljudet öfver att finna finskan här så ren och till och med uppblandad med svenska ord lika som Ryska Kejsaren kallas ock här Kuningas, dit Olon. nübli nyttjas ej utan nappi. Föröfrigt råkade jag i ganska godt lynne öfver folkets enkla godhjärtighet och språksamhet. I sjelfva sina fysiognomier tyckas qvinnorna hafva äfvensom på de nedre orterna en utmärkande Zartheit i hud och färg framför Finskorna. – Måhända en följd af deras skiljda igenom nödvändigheten måttligare lefnadssätt. – Brännvins supandet skall väl ej vara obekant; men i det hela sällsyntare och betraktadt såsom en yttre synd. – Ifrån Koivajärvi nordliga eller NO. ända går en kort och ganska smal Koivaja in i Kivijärvi med 2 stenforrsar vid mynningen af hvardera sjöarne; men som den egentligen blott under vårfloden skall kunna passeras och farten nu under

den torrare tiden äfven hindras [i marginalen: Denna nejd är på П.К. falskt tecknad – Kuhmo vattensystem eller Enetti borde neml. vara högre upp midtemot Kivijärvi.]

Sid. 295.

af en i den andra forssen anlagd qvarn, så rodde man mig först i verst till en vik åt S. bar sedan mina saker öfver en Murtoinen Wolok med högst obetydlig upphöjning ½ verst till en vik af Kivijärvi (6 v.) och rodde mig så öfver till Tetriniemi by af 4 gårdar, på V. stranden af Kivijärvi hvarest jag redan efter Fändr. Ståhlb. i Kuhmo rekom. tog kvarter i den förmögnaste gården, benämnd Paawila efter husvärden Pawel (i allmänhet försvinner straxt vid gränsen de egentliga tillnamnen och de 2 gummorna, som följde mig hade här inga andra namn för sina män än Jaakko; Wassilej). – Der badade jag med mitt värdsfolk i Kyly och souperade smör och bröd samt mjölk utom surt pirog-kakor (kakkaroit) jemte en välsmaklig putro. – Wuokkin. prestens fru i huset för att lära sig läsa. -

D. 15. Omkring kl. 10 bröt jag upp. Min värd kom att beledsaga mig jemte en annan karl. – Väderleken något regnig. Kivijärvi 30 verst lång, 5 bred. Vi passerade åt Ö. förbi en lång holme Jyvätisaari, hvaremot åt N. en lång udde Ähverinsaari, der riksgränsen förmenas af somlige hafva gått. – Ristiniemi på den södra sidan på halfva vägen har blott en gård. – Andra holmar – ej synnerligen stora – hvilka vi passerade, äro Kallivosaari, Nemucka, Härminsaari, Kalmusaari, som skall efter den ene karlens sägen deraf hafva fått sitt namn, att der i fordna tider en Lappe varit begrafwen.

[i marginalen:] Samma karl hade länge vistats i Kola och visste bland annat om den nejden berätta att Karelska språket talas ända upp till Kandalaks. – af honom hörde jag ock följande ordstäf om en fors uti den nejdens elfvar. Kuma kuuluu Karjalasta, Härkäkoski Hämehestä. Hvad för ett Hämeh menas här?

Närmare ändan sammantränger sig sjön och (10 v.) der äro holmarne Likosaari samt Lohi 1. Huhtisaari. – Luomalahti by vid sjelfva ändan af sjön har 2 gårdar, båda fattiga, bebodde af Hyvöser. – Karlarne voro ej hemma och jag måste derföre vänta några timmar. Emedlertid åt jag middag jemte karlame. Man hade dertill kokt en rocka af kapa (ven) i ugn torkad fisk med tillblandad mjöl. Den smakte ej synnerligen och jag måste derföre hålla mig till min matsäck. I anseende till de många forssarne emellan denna by och Luvärvi föreslog man häldre landsvägen och jag antog förslaget till omväxling och emedan jag ej föreställde mig denna promenad så besvärlig och ledsam, som jag sedan fann den. – Några verst begagnades än den sydöfliga viken af sjön och en uti densamma ifrån kärr genom kärr infallande bäck. Sedan gick promenaden äfven en beständigt med höjder och sänka kärr – båda bevuxna med grof vild skogomväxlande mark på en smal gångstig. Kärrnen hade på många ställen alldeles inga spångar, så att jag snart var genomvåt om fötterna. Dertill var jag vid vart steg besvärad af hundratals mygg, af hvilka jag genom det

beständiga örfilandet blef äfvenså plågad, som af vandringen genom den våta skogen och de sänka kärren. – Vägen ville aldrig taga en ända

Sid. 296.

Vid vägen voro äfven några träsk: Vähäpalojärvi, Isopalojärvi, Okatti af 1–2 versts omkrets. Efter 15 versts promenad kom jag på ridvägen ifrån Miinua kallad Jaama d.ä. Jamskaja doroga. I den nejden är ännu ett helt litet träsk Lierilampi. – Ändtligen kom jag inpå natten utmattad till Luvajärvi by (20 v.), hvarest jag efter redan i Kuhmo erhållen anvisning tog kvarter i den förmögnaste gården hos en Sirkeine, det är Sergei son. Familjen heter egehteligen Waldanen. Byn har 5 gårdar, ligger på södra sidan om sjön och hör såmedelst till Olonetzka Guvernementet. NB. i Miinua familjen Sallinen. – Uppå min begäran erhöll jag the, hvilket kom mig ganska väl till pass. – Värden, såsom de flesta bönder i denna nejden, var öfverallt hemma i Karelen och Savolax; de idka neml. der små handel. Denna ortens invånare skola redan under Svenska tiden gjort det. Kanske kommer ock deraf den mängd af rent svenska ord, som här äro i svang uti deras egen dialekt (äfvensom karelarne ganska väl förstå finska dialekten) t.ex. freistata, passata elli (elikkä) (Kruunu 1. ruunu, kaunis, huora.) Derifrån torde ock hela den Sippschaft af onda andar kommit, uti hvilkas anropande dessa ej olyckligt efterapa finnarne: Juutas, Perkele, Saakeli 1. Schaakeli, paha hengi, helvetti, ifrån Ryskan deremot äro djaavoli och piessi. – [i marginalen: lempto, hiisi.]

D. 16. Erinrade jag än åtminstone i drömmen vid sjelfva uppvaknandet om händelser, hvilka i början utmärkas genom samma datum i föregående månaden. – Jag tyckte mig jemte Ap. vilja taga afsked af M.A. Hon bad dervid mig glömma, hvad som passerat (en reminiscens af hennes ord uppå Sotk. prästegård i afseende å hela den ej så alldeles – ehuru ej genom hennes skuld – angenäma sammanvarelsen i Sotk.) För att antyda den subjektiva mening, hvaruti jag tvärtemot den, som hon hade uti sinnet, ville fatta detta, tyckte jag mig svara: jag skall bjuda till att göra det, hvarefter H. tog henne under armen och började promenera med henne under en såsom det syntes, tämligen förtrolig diskurs. Jag deremot aflägsnade mig. – Så narraktigt det kan synas har jag dock velat anföra detta, såsom en efterklang af det sednast förflåtna både i sub- och objektiv mening, emedan denna dröm just denna morgon så förekom mig sjelf och jag dervid verkligen hade en efterkänsla af den eljest karakteristiska drömföreställningen.

Sid. 297.

Forsarne å Kivijoki emellan Luomalax och Luvärvi skola i ett afstånd af circa 30 verst vara följande: – Lahnakoski, Karjalainen (1. Kirjalaine efter uttalet) med en fjärd (Inga andra fjärdar skola förekomma och således II.K. vara här mindre riktig), Laippa 2 verst lång och bergig Lohikoski, Koivukoski, Walkie, Petrakoski, Weäära, Wenehkontsha, Hevonperse (innefattar 3 på hvarannan följande forssar), Taivalkoski med omkring 3 famns stupa och så kallad, emedan båtarna der måste dragas öfver en taival – (dock skola alldeles lediga båtar med rep kanske nedsläppas på

lägliga tider), Korpikoski, Hiukiet, 2 verst lång, Sorokkakoski, Louhikoski, Niloket, Teroin, Siikakoski. – Desse karelare hafva⁵⁶¹ Kolpitsan är uti det finska Karelen och Olonetz, en så hög utbyggnad, att en liten dörr för ned till Karsinan under golfvet. Bredevid den dörren är en annan till ett litet skrank, kalladt Kosino, der de hålla sin mjölk (nedåt Runtukka) – äfven här hänviste man mig vid frågan om karelska folksånger högre upp åt Norden isynnerhet Wuokkiniemi. – Det gamla folket hade haft mer sådana om Wäinämöinen &c. Den närvarande generationen sjunger ryska. Emedlertid skola gällare kunna ett och annat, ett bevis, att konsten icke är en folkets egendom utan användes endast för efter deras sätt att tänka högre ändamål. – Mera finska ord än i O1. ovi, intet abie – varsa och till och med finska böjelser läxin, työnsin, läkkämme. Qvinnfolkets klädebonad: kitaika af nankin. Kosto en sarafan af groft tyg. Rätsinä särk. Karlarnes Staanid böxor, kaatiat af finare, tunnare, puvut af ylle. – Kalse svarar mot Säärys, Samshin är en hög hufvudbonad. – Sorokka en mössa vanligen röd. Tshäpsä den högre kantiga såsom Ryssarnes sjustjärna. Koirien kerähmä. (Gumman ansåg för otillbörligt att tala om sådant äfvensom om piessi) – Ordet avio fins ej; men väl parikunta. Saajannaine svarar mot kaase, äfvensom Paadvaska mot puhemies. Sadanta – kihlat (gåfvorna) Leka i allmänhet kisata. Tshokko = Sokko. – Luvajärvi skall vara 11 verst lång, men blott 2 bred. Stränderna äro tämligen jemna. II.K. Wonga fl. är snarare en af många sund och fjärdar bestående vik åt Ö., af Luvajärvi – Luvakoski är endast en strid ström. Först Kowera är en stenig fors och derifrån börjas Wongajoki, uti hvilken först en liten rännil

Sid. 298.

ifrån Luvalampi (skall vara 2 verst lång) i N. infaller och sedan kort derefter Tyry (ej Tyra såsom II.K. har) förenar sig ofvanom Wonga forssen, förbi hvilken jag gick för att lätta båten. I verst derifrån vidtager Kiimasjärvi sjö, längs hvilken jag än hade 10 verst till byn af samma namn. – Jag åt der middag och fortsatte sedan resan med samma karlar anda till Nokenksa (20 v.). – Det vanliga utsädet skall gå efter gårdens beskaffenhet i sveder till 1–2 tunnor och i åker till 5 och 10, i rätt goda år och då frosten ej förderfvar skall fås af engl. litra fjerding råg 25 till 30 korn (osra l. otra det förra vanligare ju längre man kommer) mindre. Utomdess sås än hafra kagra. Af biväxter idkas blott rofvor, nagris l. nakris och skola potatoes komma mer i bruk (karoffelit), hvilket vore rätt önskligt – Hampa odlas under namn af liina. Linet heter pellava. Bland köksväxter hör ock luukka lök. – Säden blir strid då den lyckas och hinner mogna. – Svederna besås först omkring denna tiden, hvarföre jag ock hade svårigheter att få rodd emedan folket var mest ute på sina sveder.

[i marginalen:] och verkar denna afsaknad åter tillbaka på åkerbruket, som i anseende till den här mindre bördiga jorden (i allmänhet) utan ymnigare spillning måste blifva mindre lönande.

⁵⁶¹ orden för och der överstrukna, meningen oklar

– Boskapsskötseln är ej särdeles betydlig af brist på äng – och främjas den visst icke af trosbekännelsen i anseende till de många infallande fastorna. Det högsta antalet af kor skall vara circa 10. Får nyttjas men inga getter, löf ersätter bristen på hö. Hästar underhålles till 6–8 af de förmögnaste. Jordbruket kunde vara bättre; men man vill ej för frosten äfventyra och har redan vant sig, att häldre lättjas eller drifva andra näringsfång. En stor del stryker hela vintrarne igenom i Finland och Olonetz (ock skall fylleriet på sina ställen hindra välståndet). – De uppköpa på marknad förnämligast lin, hampa och rep, köpslaga dermed i Finland ända till Tavastehus och Helsingfors, förse sig på marknaderna och i städerna med hvarjehanda kramsgods, hvilket de på andra ställen utprånga och återvända hem med penningevinsten. Till spillning brukas ock qvistar, granris men än mer tufvor. Fiskerierna äro gifvande utur de många sjöarne, hvaraf deras länder är fullt. – Harjus i Sirka Kema kommer till utseende mot sik, har svart fjäll och är ganska välsmaklig. – Bland öar holmar i Kiimasjärvi: Rouvatsaari, Kapiasaari, Wongasaari, Osrasaari, Munangisaari, Hornastensaari. – Efter 7 versts rodd gingo vi till fots öfver en Wolok af 3 verst förbi forssarne: Nokeus med ett fall af circa 2 famnar, Lohikoski, Wakavainen och Siikakoski till Nokeus by med 11 gårdar på Olonetzska och 7 på Kemska sidan (10 v.).

Sid. 299.

Här äro familjerna Nockanen, Parckeinen, Tschillinen, såsom i Kiimasjärvi: Herranen, Patrukanen, Karppanen, Mattinen, Timonen (att flera af dessa härstamma ifrån dopnamn är klart) -

D. 17. Efter många ventilationer föredrog man mitt framförande för loulitan [?] (ehuru det var söndag). – Värddinnan tog på sig sin Sorokka, en helgdagssarafan och en Rätsina med utsyningar på ärmarne, hvilka om de hade fransar och vore litet högre liknade epauletter. – De bestå af en korssöm med rött garn på den hvita grunden, ofvanom en lika bred röd basis. En sådan utsyning kallas amiska och är karelsk, emedan Ryssinnorna ej hafva något sådant. – Man dukade upp frukost, hvartill man äfven inböd mig. Den bestod af barkbröd, kaparokka, röppö en slags gröt af barkmjöl och mjölk, Sultschino helt tunna nyssbakade kakor med inlagda gryn (de ätas med mjölk och hutta (gryngröt). –

[i marginalen:] de nu bakade Sangit små rundaktiga kakor, hvilka förrän de stekas, öfversuddas med skiradt smör och deraf blifva bruna till utseendet, voro dock af rent mjöl.

Jag fick här lof att äta väl tillika med de andra, men ur mieronmalja, hvaruti man med sin egen sked förelade utur egna koppar. Husfolket voro nemligen Raskolniker, af hvilka det här på gränssorten skall finnas mycket och deras antal efter hvad Gränssfinnarne visste berätta, vara i starkt tilltagande, Dertill torde orsaken utom denna ohyras medarbetares verksamhet böra sökas uti den omständighet, att de ortodoxa kyrkorna uti denna nejd äro alltför få och långt belägna ifrån hvarandra, så att folket nästan aldrig kommer i kyrkan och derigenom lättare faller i händerna på den gamla lärans

verksamme proselytmakare. – Uti denna by är ock en Tschassovna. – Emedlertid har jag sednare erfarit, att många också den egentliga kyrkans anhängare skola hafva för sed att äta utur egna käril och med mig var det så mycket mindre underligt, som jag ej korsade mig, hvarpå de sätta ett synnerligt värde. Emedlertid var ett sådant försmädeligt uteslutande förargligt och jag kunde ej underlåta att predika i stöd af den orthodoxa kyrkan emot en så ochristlig sed. Icke heller hade de något att anföra till sitt försvar, sade att de gjorde så muijen myöte och sökte blanda bort saken genom uppkastande af andra ämnen. Än intolerantare qvinnornal På sjön hade man till och med 2 skålar medtagna för att kunna dricka vatten ur sjön. För mig presenterades en stygg, smutsig gammal skål, som kanske ej mer nyttjas af dem sjelfva. – Deruti tillbödo de äfven af sin väggkost mjölk, då jag utur egen matsäck gjorde min middag. – En sådan förvillelse hos ett eljest fromt och ärligt folk är högst beklagansvärd och man måste kanske äfven tillskrifva deras religiösa tänke-

Sid. 300.

sätt den bedräglighet uti handel och vandel, hvaröfver gränsfinname allmäneligen beskylla dem, att de nemligen innästla sig genom ett fromt väsende och fagra ord i deras förtroende, locka sedan de vunnit sitt ändamål – hvarjehanda af dem, under namn af lån eller kredit och visa slutligen aldrig sina ögon, sedan de med en betydligare vinst gjort sig betalte för deras lättrogenhet. – Detta uppförande måste så mycket mer vara grundadt i deras tänkesätt. – mot kättare behöfs ju ingen artighet – och bristande upplysning, som man i finska Karelen ej hör så allmänt sådana klagomål. Tyvärr är föga förhoppning till förbättring med tiden; ty hela raskolniksektens bestånd grundar sig ju på intolerans och det envisaste motstånd mot sjelfva möjligheten af kultur – igenom prästeståndet – Äfven i afseende å Nuokkijärvi ell. såsom det vanligen klingar Nuokärvi är П.К. ingenting mindre än riktig. Piismanlax (П.К. falskt och det Пажмор.) ligger på den norra stranden och Барышева eller rättare på karelska Pääkkoinniemi 10 verst ifr. Nokuksa med 3 gårdar tvärtom på den södra. De 2 äfven på П.К. utsatta i denna sjö flytande bäckar äro Waivajoki och Urpangi, som flyter i en djup vik af samma namn, vid hvars ända är ett berg kalladt Urpanginvaara. Midt emot på södra sidan är Nirkonvaara. – Öfverhufvud hafva Nuokkis stränder ishet åt östra sidan flera höjder. Nuokki, hvars största längd utgör 33 verst och som äfven på det bredaste stället vid Piismanlax skall hafva till 30 verst i bredd, har många holmar, hvaribland de största: Torassaari, Jänissaari och i Piismalax Kynsimäsaari, Rabiosaari. – Vid mynningen af Nuokkisjön är Nuokkisaari 15 verst lång, dels stenig, dels med ljung och mossa bevuxen tallmo, på båda sidor omkring hvilken åar löpa, hvilka förena sig invid Tshirka Kemis inlopp straxt ofvanom en by af samma namn. – Vi satte i land ofvanom Hämehkoski, hvarigenom den norra ån utfaller och gingo 7 verst öfver holmen till midt emot Tshirka Kemi. – Uti den södra ån skola vara flere forssar neml. Siikakoski, Wekarainen, Piisonleuka, Saarikoski, Tuhkakoski och Rastahankoski ell. såsom det ock hos många efter dial. vill blifva Rassahkoski alla egl. steniga. – Anledningen till namnet Hämehkoski visste man ej uppgifva; men Hämeh är dem nog bekant. En språksam gammal käring, hvilken jemte en gubbe hade medföljt såsom passag. hade i anledning deraf en glossa, som någon der vandrande karelsk Rysse uppfunnit: Hämehessä härkä suuri, Suomessa sika lihava, Kattilalla leikattih, kirvehellä keitetih, astivolla kynnettih, atrialla astivoittih. Det tycktes, som om man äfven

annorstädes än i det egn. Finland betraktat Tavastlänningen såsom mycket dum. – NB. om en stor [ordet otydligt] finska namn. Härkäkoski mfl.

Sid. 301.

Då jag af denna glosa tog mig anledning, att upprepa min fråga efter runor eller gåtor, förnyades den uppgift, att båda varit ofta i bruket hos det gamla folket, men nu allt mera afläggas. – Mitt skjutsfolk förde mig dit andre redan förut angifvit såsom en bra värd, en Rigonen, (40 v.) det är Grigorii son. Hans egentliga namn är Möykkynen, på ryska Мякушкинь. – (Uti de öfriga 3 gårdar skola finnas familjerna Tukiainen och Kalikainen). – Jag fann i sjelfva verket uti honom en hjertans bra karl, enfaldig, men välmenande och gladlynt. – NB. fasligt mygg äfven inuti rummen.

D. 18. Sedan jag med det fattiga folket frukosterat, hvarvid åter barkbröd kom fram, begaf jag mig åstad kl. 10 med 3 karlar på färden åt Jyskjärvi dit man om vintern räknar gerad 40 verst, men om sommaren längs elfven försäkrades vara 56. Denna färd var en af de mest underhållande, som jag haft både genom mina muntre, språksamma följeslagare och elfvens beskaffenhet. Den har nemligen många krökningar med omvexlande utsigter och nästan som vid fors, så att man nedanom den ena som oftast redan hör dånet af den andra följande. – Först bör jag dock anmärka, att i sjelfva verkligheten ingen оз. Гелмень finnes omkring byn Tshirka Kem, såsom П.К. utom blott ån af samma namn, hvilken visserligen är litet bredare i början och här och der bildar en bugt, utan att derföre ens hos invånarne bära namn af sjö. Kellovaara byn sjöledes 10 verst äfven ligga vid sjelfva elfven. dessa mer på sidan, så att den ej synes. – Dessutom äro redan dessförinnan forssar. De äro i ordning följande: Kilpikoski, Amossankoski, Lukutta, brusar mycket starkt och är en af de värre. Rantakulkoma, bestående af 7 mindre afdelningar. Hit torde blifva 15 verst sjöledes ifrån byn. – Nedanom den nedersta skjuter ifrån Ö. en bergskedja Wiityssärkkä mot floden och bildar vattenfallet Wiitys. – Derefter följer på stränderna ett kärr å ömse sidor. – Nu komma i ordningen Raahkoski och Saarikoski så kallad af en i floden liggande löfrik holme. Här äro ock stränderne bevuxna med ganska vackra löfskogar. – Uti Jolocha, hvarest är en stor sten midt i forsen, slog det vatten in i båten. – Ofvanom Rockanen så kallad af dess utomordentligt starka svallning och brusning (hvarifrån dånet vid medvind höres ända till gerad 13 verst Tshirka k.by) frågade man mig, om jag ej häldre ville stiga ut och gå längs med stranden. Jag förklarade mig häldre vilja följa med i båten, om flere äfven mindre forssar berättade mina ledsagare, att en eller annan i dem omkommit. Den fylldes nästan till hälften med vatten och jag hade ett dubbelt nöje af den skjutande nedfarten och af beundrandet af min värds skicklighet, som stod vid styret och genom många vändningar i kosan länkade den snabbt ilande båten uti den ytterst steniga och krokiga forsen ned emellan dess dolda och endast genom farten af svallningen af honom väl kända klipporna – att jag dervid ej kände någon farhåga, satte dem [i marginalen: Om flere äfven mindre forssar berättade mina ledsagare, att en eller annan i dem omkommit.]

Sid. 302.

sjelfva i förundran och jag ådrog mig berömmet af att vara rohkia mies ei hukka eikä rakki – Petäjäinen deraf att deromkring växa tallar består af 5 afdelningar. – Äfven der slog det vatten i båten. Efter Jelissein benämns 2 små fall i en puas omkring en holme, vid andra ändan, hvaraf en större fors af samma namn uti hufvudåden, som kallas Eno. – Pedrakoski är 1 hel verst lång – Louhikoski – Poanpah har mycket krökningar och stenar och är såvida en af de värsta i hela floden att passera. Också vi stötte på några små stenar. – Efter Jalgaine blifva forrsarne glesare och stränderna börja blifva höga och bergiga, eller sandiga. – Mot slutet äro ännu Ourei i 3 afdelningar, ofvanom hvilken i Teronvirda är en särdeles strid ström. Detta är redan ofvan på många ställen fallet, utan att de ens hafva något namn. – Så är ock efter Ourei Pyynvirda. (56 v.) Ifrån Niloskoski äro 10 verst till Jyskyjärvi by. Stränderna fortfara att vara höga och sandiga – Jyskyj. ligger [i marginalen: egl. på 3 holmar vid ändan af Jyskyjärvi utom den afdelningen, som ligger på stranden af floden. Dock gifves här gårdar, hvilka på 15–20 miera årligen, jordmonen här ytterst fin lera blandat med mylla.] är en by af mer än 40 gårdar alla Karelare och stora vandringsmän, ehuru denna by har bättre jord än många andra orter. – Här är ett Kronomjölmagasin, men hvarifrån dess föreståndare endast efter godtycke eller rättare kanske efter gåfvor aflåter mjöl. – Mina följeslagare ville köpa 10 pud på 3 man hand, hade under vägen ock uppjagat i floden och ihjälslagit 3 andungar (de kastade äfven till samma ändamål nät och tarvottih, men fingo intet), med hvilka de anmälte sig att få köpa mjöl. Gåfvan var nu visserligen liten och graciens derefter; ty de erhöillo endast 1 pud till mans. – Uppå deras enträgna böner och Starostens påyrkan (hos honom var jag i kvarter)

d. 19. gjorde jag mig den mödan att gå till honom och bedja för de stackars bönderne. Jag kunde så mycket mer, som jag sjelf hos dem ätit barkbröd, vittna om deras behof och att de, såsom en af dem i går naift nog yttrade sig petäjäst eletäh, leipää unissa nähäh; men jag måtte med mitt långa skägg och min resklädnad förekommit mannen alltför obetydande, att han utan vidare skulle derpå gjort något afseende. Då karelarne efteråt gingo dit ånyo, fingo de dock intet. – Mig hade man emedlertid undfågnat med the, en ära, som jag skulle undanbett mig, om jag kunnat föreställa mig hans ringa mensklighet. – NB. Tillfälligtvis erfor jag i

Sid. 303.

dag, att 7 verst ifrån Perungasjön, hvarifrån denna fl. har sin början uti ett kärr Nasarinsuo skall finnas en källa, som enligt allmogens i Repola förmodan skall innehålla guld, men som de skola vilja hålla hemligt, jag bör så mycket mer till minnes anteckna detta; som ibland benämningarne å alla de orter der fordna riksgränsen gått, i Repola tragten en Kultakaivo förekommer. – NB. Kuningaan kagla paxu, kormano turpei ordstäf. – Jag begaf mig ut på e.m. – Omkring Jyskyjärvi äro stränderna låga 3 verst nedtill Höytiö fors, till höger om hvilken man har flera höjder, hvilka redan i Jyskyj. utmärka sig uppå den eljest jemna omkretsen. – Sjelfva stränderna af Kem fl. äro här högre. Nedanom forsen är till vänster en bred djup vik, som kallas Huorärvi och som lärer vara densamma som på II.K. finnes antecknad; men såsom ett träsk utan förbindelse med fl. – 2 verst ifrån Höytiö är Kuorankoski betydligare än den föregående. – Med dugtigt vatten kommo vi väl

igenom. Det skall dock icke någonsin förr händt styrmannen, som var en ung gosse och skylde på roddarne, att de ej rodt bättre, så att svallningen ej haft så mycken tid att verka. – Stränderna blifva åter låga. Vid Suoparsalmi en by af öfver 20 gårdar på särskilda ställen falla uti Kem som här bildar en fjärd 2 smärre vattendrag, ett c. 8. ifrån Suopärvi, Suopaisjoki (hvaruti på vänstra stranden en mindre Nolomajoki ifrån ett träsk inflyter) och ett annat mindre i N. Kepajoki ifrån Röhölampi (efter en uppgift, hvilken en annan dock ej visste besanna. Оз. безим. på П.К.) – Man förde mig till en ganska snygg gård, som bebos af en hel hop Privalaiser. (10 v.) Utom denna familj skall här i byn finnas Leskiser, Hoskiser, Djemoser, Pauckoser, Konosser (här stammar af dopnamn såsom ock) Jyrgiser, Irosier. Ännu en gård heter Kallivola. Ingen af karlarne fanns hem. Då jag hörde att ifrån sjelfva gården den följande en stor båt skall afgå ända till Kem, beslöt jag att vänta och följa med densamma. – Uti det nya huset inrymde man mig uti hela våningen och jag befann mig uti den glada rymliga stugan särdeles väl. Äfven härifrån hade karlarne vandrat uti Finland och derifrån medfört en viss förädling af deras ursprungliga, naturliga enkelhet och välmening, som oändeligen behagade mig och det så mycket mer, som de vaktat sig för dervarande oseder. Man undfägnade mig med finskt brännvin, som man blott håller för främmandes skuld, ty af husets 10 karlar smakar ingen enda. – The fanns icke. -

D. 20. Om morgonen kom man att väcka mig efter egen önskan, för att fortsätta resan. Kem blir allt bredare och antager ifrån denna ort redan en bredd af mer än 100 famnar. 2 små forssar Järvikoski och Ruop-

Sid. 304.

poma egentligen stridare ström – äro icke långt ifrån byn. Stränderna merändels låga och skogbevuxna ända till Paanajärvi. – Omkring 18 verst ifrån Suop. faller ifrån södra sidan en liten bäck i floden ifrån ett träsk Ortjusjärvi, som skall vara åtminstone 3 verst lång. – På halfva vägen är en 5 verst lång holme Maalatsaari, och emellan denna och Paanajärvi forsarne Maalvikiet, Suuripää Ylinen och d^o Alainen allesammans obetydliga. – Redan innan vi hunno fram till Paanajärvi (40 v.), öfverraskades vi af ett regn, som sedan fortför hela dagen och tvang oss att afbida den följande. Byn ligger på ömse sidor om elfven. Familjenamnen äro: Pappinen af präster, (Поповъ) Karhunen, Kokko, Metsho, (Мошниковъ), Djekoine (Jelisaref), Seppä, Tschupukka (tunn kaka som stekes), Posharskoj, Helmine, Krontshi, Plutschkanen, Majorinen (emedan den förste som bar det namnet var en liten herre, såsom många Majorer). – Gårdarnes antal skall vara omkring 45. – Här äro länderna sämre än i Jyskyjärvi och klimatet kallare. Floden skall här esomoftast tillfrysa par veckor förr än der och om våren öppna sig par veckor sednare. Dessa 3 efter hvarandra följande byar äro de ansenligaste snart sagdt i hela Staroschtschenien, kanske ock de förmögnaste. Ock har jag funnit en ordentlighet och renlighet, som just gör ett välgörande intryck. Folket är mycket tjenstaktigt, höfligt och välmenande, är också fritt ifrån den sekteriska surdegen. Emedlertid skall en och annan gubbe finnas, som dermed är behäftad. Så skall nyligen en sådan, ehuru han förut varit antastad för sin lust till proselytmakeri, omdöpt en annan äldre karl vid dess dödsstund. – Härvarande allmoge är i allmänhet ganska tolerant, och kanske just derföre eller förnämligast, emedan de idka så

mycken kommis med de kätterska finnarne, såsom man försäkrat mig, svårligen tåld af den gamla lärans Ryssar längre fram uppå hafskusten, så att de knapt skola vilja släppa dem in i sina stugor. – Att just den tragtens invånare äfven mot de rätttrogne Ryssarne och framför allt Munkar och prester skola vara särdeles hätska, har jag förut hört. – Uti denna by är den egentliga Sockenkyrkan, hvarvid presten har (hvilken jag ock besökte): Tschassovnor finnas så väl i Jushkoserö som Suoparsalmi. – Panoserobyarne skola hafva uttappat en sjö, hvarifrån de bärga till 500 lass hö.

Sid. 305.

D. 21. Äfven den 21 fortfor det att regna. Emedlertid begåfvo vi oss ut mot middagen uppå den långa forsvägen åt Usmanala. Den första forssen kallas Lambiliko; den andra Walkieine – består af 8 små forssar och är med dem 5 verst lång, Den tredje Sombakurja 7 verst består af 6 afdelningar [i marginalen: Nedom Sombakurja inflyter Sommanjoki ifrån Sombärvi.] – Pyöhtäjä och Hinninrijärvi äro ej betydliga). Deremot får den nu påföljande Juuma (30 verst ifrån Paanärvi), ett fall uppå bergsgrund, som inalles – med flera afsättningar – torde gå till 2 famnar. – Jag gick förbi densamma och karlarne släppte båten ned längs med stranden med stakor och rep ifrån hvardera ändan. Dervid måste de stiga in och ifrån stenarne skjuta fram båten emellan och öfver desamma. – Vid mindre vatten uttorkar hela det nu begagnade farvattnet på den norra sidan och då är ingen annan utväg än att släpa båten med manstyrka öfver en liten klippholme midt i forsen, som då bildar den norra stranden emellan hvilken och den förra det häftigaste fallet är. – Ända hittills äro stränderna tämligen jemna (öfverallt skogbevuxna) utom vid forssarne, egentliga berg kommer först här zum Vorschein. – En dylik grund fortfar allt framåt till en annan fors, som bär namnet Laiska kanske derföre, att den isynnerhet vid uppfarten i anseende till den jemna och släta klippgrunden för den late vid stakandet ger en så mycket större möda. – Ifrån dessa forssar ser man mer tallskog på stränderna och lokalbeskaffenheten har gifvit namn åt den nu följande Petäjäkoski. – Sedan kommer en liten stenig fors vid namn Ruoska. - - Vid Weäärä (20 verst längre än Juuma) frågade man, om jag ej häldre ville gå. – Jag förklarade mig, att följa med alla andra. – Denna fors har sitt namn af de många krökningar, som den gör, är lång och full af större och smärre stenar. – Vi sluppo för ovanligt godt köp; ty vi fingo icke en gång vatten in i båten ifrån svallen. – Vi foro än vidare igenom Tuhkakoski, som egentligen består af 2 forssar. – Äynäkoski (i den nejden är på sidan af floden Ävnärvi och litet längre ned Ävnäjä (П.К. Авнига) hvarifrån en liten bäck – puro flyter

Sid. 306.

in uti Kem) och Ochläbina samt Kovelinvirrat förbi mynningen af Ottui (Охтуя) inuti Leiwiskä (П.К. Лехвишъ), som har ett särskildt utlopp i Kem, för att uti 2 nära utloppet ofvanom ett igenom det långvariga regnet förorsakadt häftigt och djupt fall uti samma bäck belägen 2 af Starovierska Ryssar bebodda stugor finna åtminstone ett ordentligare nattherberge än uti de många ödekojor, hvilka man ser uppå hela vägen af denna genom en fullkomlig brist på menskliga boningar enformiga långa hållet af 80 verst till Usmanala. – En gammal gubbe, som ifrån Suoparsalmi

medföljt såsom den andre passageraren för att vid omlastningen af spannmålet utur de ifrån Archangel väntade lodjorna (till hvilkas möte äfven mina följeslagare hastade sig) tigga någon allmosa för sig och sin, såsom han sade efterlemnade alldeles brödlösa familj klappade fruktlöst på dörren till den ena stugan under uppreparande af Госп. Исусе Христа Сыне божіе помилуй насъ.

Ändtligen blefvo vi insläppte i den andra stugan kanske af räddhoga, emedan der blott en gammal käring var hem. Jag slutar så mycket mer att det var af räddhoga, som mine följeslagare sade mig, att dessa "perkelet" just för det de äro Starovierer ej gerna vilja släppa in annat folk. – Käringen var äfven i öfrigt så tjenstaktig som möjligt, bjöd oss bröd till aftonvard, bäddade under mig på golfvet en päls och några trasor till hufvudkudde, hvartill jag lade min egen rock, tog manteln till täcke och lade mig. – [i marginalen: Endast uti det nya huset hos mina följeslagare låg jag uti en säng alltifrån Lendira.] De öfriga lägrade sig alla, för att hafva så mycket varmare dels på ugnen, dels på palatan, det är bräder lagda på sparrarne. – Käringen lemnade oss en vattuskål till smög sig sjelf bort ned uti den mörka karsinan.

D. 22. Vi fortsatte färden de återstående 3 verstarne till Usmanala by. Uppå dessa 3 verster äro de värsta forssarne, nemligen Wuotscha med ett fall af 2–3 famnar och Usma emellan och öfver bergsbranter, klippor och stora stenar i flera afsättningar till ett dylikt djup, om ej större än vid Kajana. – Uti den öfriga är vid en stor vattenmassa en nedfart eller rättare nedsläppning möjlig, uti den sednare aldrig – Förbi båda måste båten 2 gånger utlastas och med manstyrka släpas upp och ned för 2 å ömse sidor temligen branta woloker, hvilket nu uti den efter det lång-

Sid. 307.

variga regnet klippiga lera, hvaraf stranden här i grannskapet af byn består var så mycket besvärligare. – Uti Usma fångas en stor myckenhet af lax och songa, om hvilken fångst emedlertid de uti de öfre byarne närmast Paanärvi och denna boende karelare befinna sig uti en strid, som i dessa dagar gått till uppenbara våldsamheter, i det en hop Paanärvi karlar på erhållen underrättelse att de ändtligen efter många discrimina vid de närmaste rätterne förmått utvärka förbud för Usmakarlarne att såsom de en tid bortåt gjort med sina pator stänga öfver hela den smala viken (på sidan om det största fallet), genom hvilken den större fisken uppstiger, nedfarit och huggit sönder hela stängseln, hvarvid det, emedan Usmanalaboerne haft sina utposter, kommit till ett slagsmål, hvaraf enskildta af båda partierna erhållit svåra minnen. – Usmanala by [i marginalen: (80 v.) (466 vv)] kallas så, emedan den ligger under sjelfva forssen: den är också ansenlig, såsom de föregående och skall innehålla till inemot 50 gårdar. – Omkring byn äro ock vid forssen och floden åkerfält, såsom i de föregående byarne. – Jag hade redan förut anmärkt, att uttalet, ju längre mot Kem man kommer, börjar blifva alltmer Olonetsiskt eller rättare ryskt, ishet vekare, mer förbytte till ч, au och ou i 3 pers. uti verba, för aa oo &c (saattau, rubiou), klart jää för eää (pjäälle &c). Mina följeslagare gjorde mig till och med uppmärksamma på flera idiotismer, hvilka ej hos dem förekomma. Så skall Usmanalabon till ex. nyttja för termä om backar äbräs, som väl svarar mot det finska äyräs. – Ock må han hafva skäl till variationer; ty ifrån Usmanala börja Kems stränder dittills, utom vid forssarne, hvarest höjder och stundom berg visa sig, de sednare mer på södra sidan, jemna och

tämligen beskogade mest med löfträd, förvandla sig uti höga sandåsar, bevuxna med mindre skog eller blott buskvext. – Nedanom sjelfva byn är straxt en fors, som kallas Jolkkone. Vid Putkua några verst lägre ned hemställde man båda passagerariness godtfinnande om de ej häldre ville gå, men då den unge erböd sig att häldre dela de öfriga ungas

Sid. 308.

öde, så blef också den gamle qvar och efter korssande och välsignelser började det bära nedföre. – Ehuru floden bibehåller nästan sin vanliga bredd, är den så upptagen af stenar, att man intet annat ser än svallningar ehvart man vänder sina ögon. Den så steniga grunden emellan en hög backe till vänster och ett berg till höger intager en rymd af 2 verst, hvilka tillryggalades snart sagdt i en handvändning, men strömmen fortfor än mer än dubbelt så långt att vara ganska strid. – De enskilda bergen, hvilka hittills uppenbarat sig till höger, öfvergå vid denna långa fors ock till den andra stranden och formera sig der till grupper af massor med sparsamma dvärgtallar eller än närmare staden till kala stenrös. Emedlertid passerar man byn Werchovje af vidpass 10 ryska gårdar till vänster. Längre fram några små åkerfält. Till höger ängar vid stranden. Man fortsätter den ilande farten nedför den öfverallt än strida strömmen. Bakom byn framskymta bortom de kala bergen och stenrösen en kyrka, man vänder omkring udden, uppå hvars ända stå en hel amphiteater af gråa gamla dels af en dels af 2 våningar bestående trädhuss öppnar sig omkring en bred bugt, uti hvilken svallningarne af en brusande fors – Merikoski i flodens Niska fördela sig. – Man är i Kem. – Jag lät visa mig till Gorodnitschen, för hvilken jag uti min resdrägt och mitt sist i Kuhmo rakade skägg presenterade mig. Han emottog mig rätt artigt, lät anvisa mig en rätt snygg, men i anseende till de hos Ryssarne vanliga låga fenstren oaktadt deras mängd något mörk kammare med utsigten åt viken hos en borgare, som efter hvad jag hörde af mina följeslagare, skall till börden vara karelare; men nu icke var hem, utan i likhet med Kems andra män ut på fiske i hafvet. Äfven bredevid uppå gatan hörde jag qvinnor tala karelska. Efter hvad jag sedan hört förstå nästan alla egentliga borgare karelska och en stor del talar äfven. Jag träffade sednare hos Gorodn. en Hieromonach från Klostret, med hvilken jag får tillfälle att säkert och beqvämt ditkomma.

[i marginalen:] går en minst 14 famnar bred trädbrygga der den större uppå en ö belägna delen af staden med den nordliga som längs den [svårtytt] af viken sträcker sig ända till den lilla bäcken Pujota (af dess slingriga lopp), som infaller i den nordliga ändan af Kems mynning och slutar med en liten rad af en annan. På norra sidan om densamma. Midt uti samma bugt infaller en annan mindre arm af Kem vid namn Pudas elf (kanske derföre att den vid sitt ursprung med en större bredd verkligen liknar en pudas). Den bildar nära sitt aflopp flera små holmar, öfver dess utlopp. Straxt invid denna fors är nedanom i mynningen af floden, som ifrån stadsbugten nästan enbart antager en större bredd, en liten holme med en förfallen kyrka. Den kallas Gorodok emedan den första staden deri blifvit anlagd den tiden, då staden ännu var under Solovetska klostret. Som redan ofvanom Werchovje till vänster söndrar sig ifrån Kem.

D. 23. Ärnade jag skriva brev till Baron Rehb. men kom mig ej dertill. I dess ställe uppsatte jag mina memorialer till Gorodnitschen och Ispravniken, hvilken jag lyckligtvis träffade hos den

Sid. 309.

förre. Jag ditkom i Grefvens tid till en namnsdagstraktering. – Af resan till Klostret blef intet af förrän om aftonen. En hop andra passagerare inskeppade sig tillika med oss uppå en med kajuta försedd segelbåt (enmastad) kallad här på orten karbas (NB. Schneka heter en större af 300 puds – circa – last – Korga (brukas i Archangel på karelska koro) kallas dolda klippor i hafvet) hvaribland stadens räntmästare, en Skollärare, en Karelsk köpman med sin fru, utgörande en af hufvudmännen för den i denna stad ganska talrika Starovierska sekten. – Större delen bestod af Karelska qvinnor, hvilka emedlertid lika väl kunde ryska. Min förre reskamrat till Kem – den gamle tiggargubben fann jag ock här åter. – Vinden var snarare emot men så lindrig, att vi med roende hoppades framhinna.

[i marginalen: Vi foro ned för floden, hvars mynning bildar en bred vik af circa 6 versts längd med flere skär, uddar och holmar, (hvaribland flere med finska namn eller åtminstone ej ryska såsom till vänster: Ljulostrowok, Wiegaraksha Навол., Latuschka Navol., Wenäluda, Taschkoturka Naw. Till höger: Puchnaw, Ragosichi, Schanlevyi (?) ostrowok, Kilboщелья Нав. och Kilbostrovok, Schatnavolok) och uppnådde

Emot morgonen de så kallade Kuusovskie Ostrowa, hvilka ligga på halfva vägen till klostret, dit man ifrån Kem räknar 60 verst. Till ån Naumicha (ej Немница, såsom П.К.). Vi landstego på en af de största holmar. De andra stadsresande voro försedde med thé – och en god matsäck, och båda två kommo väl till passa under den långa qvarantän, som vi nödgades här hålla, sedan vinden blifvit både häftigare och alldeles konträr. – Till kvarter och matsal tjente oss en liten svart och smutsig stuga, som till de resandes tjenst är uppfört på stranden med ett litet glasfenster (en glugg tjentar till ett annat – förstås sig blott sommartiden) en ugn af hållstenar med en glugg i taket för röken, svarta brädbänkar att sitta på med en bredare afdelning i ena hörnet till sofställe och ett litet ytterst smutsigt bräde till bord. Stugan bebos af inga och lemnas således öde vid afresan. Vid Isbuschkan, eller såsom jag ock någon gång hört nämnas Pirtinken är en småskog af rankiga, krympliga björkar. Men längre fram emellan bergen och i skydd af dem ser man ock några resligare och frodigare, äfvensom en och annan asp. Det dominerande trädslaget är granen, såsom man redan har anledning att förmoda af sjelfva namnet

Sid. 310.

Kuusovskie ost. eller såsom man här oftare hör Kuusowá. I allmänhet bestå alla dessa öar utgörande en hel grupp af större och mindre, hufvudsakligen af mer eller mindre kala klippor och berg, uppå hvilka utom renar och räfvar inga invånare finnas. De utgöras af ett enda halfklotformigt alldeles kalt berg. – [i marginalen: Bergens sträckning merändels ifr. N. till S. eller NW till SO.] På de större vaara dällderna och på bergen träd och åtskilliga blomster. – Den på hvilken vi voro hör äfven till de större, känd under namn af Nemetskaja Kuusowá och utmärkt af ett högt berg, – det högsta ibland alla – [i marginalen: är på S. sidan alldeles brant. – Höga berg kallas allmänt i ortens språk vaaraka, stundom ock vaara rentaf, såsom närmare staden mellan Kuusova och flodmynningen Keldovaara.] som bära namn af Nemetskaja waaraka, hvarifrån man har en ganska vidsträckt, herrlig utsigt. Fjerran blänka de hvita tornspetsarne af Solowetska klostret. Efter traditionen hafva Svenskarne, då de i 17de århundradet ofta oroade Hvita Hafvets kuster, äfven varit på detta berg och yttrat sig det om klostret: "Du skall ej mer länge glimma der". – Hotelsen gick väl icke i fullbordan, men holmen och berget har af den än i dag sitt namn. Dagen blef lång nog och hvar och en sökte på sitt vis förkorta tiden. En del sofde eller promenerade, de unga karelska flickorna rasade ute med hvarandra, en simpel munk ifrån klostret, som vi utom hade med oss, uppbyggde i isbuschkan de andra med helgonlegender, hvilka med uppmärksamhet och andakt samt under tidtals upprepande af det vanliga Г(с)ода Іісусе Х(р)се пом. насъ. afhördes. – Såsom den så kallade Starovierska popen äfven var närvarande roade man sig deremellan att med hvarjehanda infallen och frågor, reta honom och förlöjligen honom och hans anhängares lärosatser. – Nästan en och hvar af de rättrogne hade något att anmärka för att ådagalägga sin rätta tro. Då jag stundom äfven instämde såg han mig an med spetsfundiga ögon och liksom frågade om det ock vore mitt verkliga alfvare. – I allmänhet förhöll han sig ganska klokt, mente att vi vore för många, med en i sender kunde och ville han ej aufnehmen, började tala om andra ämnen och demonstrerade, sedan församlingen blifvit mindre, om de ryska Patriarkerne öfverhufvud för att komma till Schisms genesis och derigenom liksom historiskt och åtminstone indirecte rättfärdiga sitt anhang. -

Sid. 311.

Resultatet blef det vanliga, att Nikon vore skulden till alltsammans. – Munken trodde sig befogad, att taga honom i försvar, äfvensom han i allmänhet syntes anse sin pligt vara att kraftigast visa honom till rätta. Den häftighet hvarmed han gjorde det vittnade om hans ifver äfvensom hans motståndares stillatigande än mer upphetsade honom. Der han kunde, höll sig Rask. till sjelfva saken eller förkastade motsatsen för det der vore en ändring och afvikelse ifrån det gamla rätta. Den andre var beväpnad med ett outtömligt förråd af underhistorier. Med ett häftigt: ты! СЛЫШЬ! föredrog han den ena efter den andra. Raskolniken afhörde dem med lugn, yttrade då och då endast ett korrta da med en min, som om han ville säga: prata du bara, eller ock satte stundom den andre alldeles utom sig igenom ett och annat slaget infall, såsom t.ex. då han vid berättelsen om huru den och den personen haft den eller den synen genom ingifvelse af det eller det helgonet eller Guds moder, invände "eller af бѣсъ (djäfvulen)". I sådana fall uppstod vanligen ibland åhörarne ett allmänt skratt ej allenast på raskol.s bekostnad, utan äfven dess motståndares, som då merändels skakade på hufvudet, korsade sig med utrop af: Госп. пом. och under förklarande af "han tror på

ingenting, med honom står ingenting att uträttas" åtminstone till de öfrige trosförvandternes uppbyggelse fullföljde sin berättelse och sist omsider ännu för att öfvertyga – åtminstone andra och ej R. om dennes villfarelse – coronidis loco, berättade några underhistorier, hvilka i sednare år skola vara passande, om syner ifrån andra verlden, der man sett människor, hvilka under lifstiden varit Raskolniker, ligga utan hufvuden, under det de rätttrogne med kronor på sina och i åtnjutande af all fröjd och samman gingo omkring och förlustade sig. – Dermed gick han ut, och R. upprepade det bekanta: dömmen icke, så varden I icke dömde, och satte sig med sin hustru att spisa middag. – Sådana strider skola ofta i staden i sällskaper förefalla.

D. 25. Middagstiden, sedan floden inträdt och vinden förändrat sig till vår fördel struko vi åter ut i sjön. Vädret, som hela gårdagen varit ganska kallt, var ock nu vida blidare. Snart blänkte hela klostret med alla sina

Sid. 312.

hvita torn nästan lik en hel stad utur bottnet af den bugt, som formerades af Solovetska strandens hufvudsträckningar på södra sidan ifr. W. till Ö. och sedan uti ett längre afstånd åt SO. emot oss (60 v.). – Vi ankommo i god tid och jag blef af min artige och välvillige värd Savvatii föreställd Archimandriten Mackarii, uti hvilken jag under första bekantskapen fann en man, utan utmärktare bildning; men aktningsvärd genom sin saktmodiga, fromma och menniskoälskande Charakter. – Så har enligt hvad jag redan förut hört, under detta från hvarje år af egna medel med betydliga bidrag i spannmål och penningar understött den fattiga allmogen i denna orten. – Jag erhöll ofvanom Savr. uti ett glad, stort och med vacker utsigt öfver hela framsidan af borggården försedt möbleradt rum ett godt kvarter och löfte om villfarelse uti alla mina önskningsar. -

D. 26. Efter aftal företogs, sedan vi bivistat gudstjensten der man hedrade mig med en särskild molebnä, besökt de heliga мощи och spiset middag vid det gemensamma klosterbordet, med de andra både Herrarne ifrån Kem, en utfart till Ansero, en annan mindre ö öster om den Solovetska. 2 Munkar voro ock följaktige. – Till pristanj, Rebolda, hvarifrån man med båt öfverfar den 5 verst långa Salman till Ansero, räknas 15 verst, hvilka vi tillryggalade på Telegor. – Vid vår afresa var väderleken ganska vacker, vägen ganska god och genom flere höjder och dels från träsk dels vikar af hafvet, öfver och förbi hvilka den förer öfverallt genom en ansenlig skog, af hvarjehanda, dock mest barrträn omvexlande och nöjsam. Icke långt ifrån klostret är en Tschassovna, upprest öfver ett ställe, der 113 vid klostrets bestormande stupade soldater skola vara begrafne. – Vi hade på vår väg inga berg – de skola isynnerhet finnas på NW. ändan af ön – men väl isynnerhet på första hälften flere steniga backar. Deremellan häufige dalar med större och mindre höslätter, hvarest klostret för sin på Muksalma befindteliga ladugård af circa 70 kor (hästar till 100 –) höll på att berga hö. Emedlertid skall det ej vara särdeles godt i anseende till lokalens beskaffenhet.

Sid. 313.

Mot slutet är marken sluttande och till en del kärraktig. (2 ½ v.) – I Rebolda (15 v.) intogo vi litet af medhafda förfriskningar och foro vidare. Ifrån andra stranden har man ännu omkring 2 ½ v. till Skita der en ganska vacker stenbyggnad med kyrka och keller invid en vik af hafvet är uppförd. – Anserka ön har upphöjda stränder med teglika hvarf af småsten och mossa. – Längst fram inpå ön äro deremot flere kärr och små träsk, båda väl lemningar af fordna hafsvikar. Den första olyckan var, att vi ej funno Stroitel'n hem. Han hade korrt före vår ankomst bortrest till Muksalma och väntades först följande dagen tillbaka – Jag fick således icke bese hvarken Bibliotheket eller andra märkvärdigheter. – Wi hade ärnat oss än 3 verst längre till det så kallade Golgof med en kyrka på ett mycket vackert ställe; men ett infallande häftigt regn betog oss lusten dertill. Emedlertid höllo våra båda medhafda Munkar, sedan de först uti en Tschassovna bett den helige fader Jelesar för oss en Vetschernä uti hufvudkyrkan, hvarest 2 Munkar beständigt läsa psaltaren. – Nästan alla klockor uti denna skit äro enligt inscriptionerna derå utländska, mest i Holland gjutna, en af år 1572 – Sedan vi druckit thé och spiset en god aftonvard, hvarinvid blott ingen föreläser, begåfvo vi oss på återvägen (2 ½ v.). Redan under vägen till stranden blefvo mina fötter våta, vid inskeppandet hade jag den olyckan, att ifrån sista af regnet hala trappsteget af med de hala och våta stöflarne slinta i hafvet och våta mer än fötterna. – Såsom jag föll invid sjelfva båten, dit jag ville instiga, så hoppade jag väl öfver kanten in uti densamma, men söndrade derunder mot densamma uti kapprockfickan min först för en månad sedan erhållna nya thermometer, hvilket så mycket mer var förargligt, som jag ej trodde mig någorstädes kunna få en annan förrän i Kola måhända den ifrån Pt. beställda. Man tröstade mig emedlertid med hoppet att af Ispr. få en i stället. – Vid vår återfärd öfver sundet var ej vinden att narras med och sjön slog in redan åtskilliga gånger. – Ifrån Rebolda fortsattes återresan under beständigt fortfarande starkt regn. För att hafva åtminstone drägligare, hade jag nu afklädt mig strumporna, men blefvo af regnet äfven de öfriga kläderna

Sid. 314.

våta in på kroppen och efter återkomsten (15 v.) måste jag än traska omkring under försöken att slippa in i Klostret, tills ändtligen porten kl. 2 öppnades. -

d. 27. Att jag efter uppvaknandet hade stark snufva, var något naturligt. – Man berättade, att Ispr. vore ankommen och att han hade lofvat mig sin thermometer. – Det öfriga sällskapet skulle i dag återresa och man tycktes önska, att jag måtte medfölja. – Jag hade emedlertid i detta kloster ännu icke varit någorstädes hvarken i rizniztan eller bibliotheket. Ispr. hette det stannade väl litet längre kvar, men kunde ej medtaga mig, emedan det på karbassen vore för trångt. – Det beslöts derföre, att de öfriga än skulle qvardröja till den följande

D. 28. – Jag hade isynnerhet i bibliotheket än icke hunnit långt, borde dessutom äfven afskrifva några грамоты. Jag gick derföre gerad till Archimandriten och förklarade honom, att jag för att ej hafva något att förebrå mig, än önskade stanna kvar och att jag ville bedja Ispr. efter sin återkomst

skicka någon efter mig. – Före den första Karbassens afresa lejde jag emedlertid dess förare, att om Söndagen komma efter mig, om jag ej dessförinnan vore återkommen – Snufvan fortfor – Jag hade orolig sömn om nätterna, om dagarne ofta hufvudverk. -

D. 29. d. 30. Om aftonen var jag i badstugan och den följande uppvaknade jag med en svår torr hosta, hvarvid mycken slemsecretion. – Lyckligtvis blef det dermed slut. – Ispr. hade ända intill denna dagen blifvit kvarhållen dels af motvind dels af storm. Jag var nu äfven färdig. – Mitt värdsfolk tycktes åter glädja sig, att de nu kunde blifva oss båda fria. ty Ispr. var äfven der inkvarterad och låg dem sjelfva der ned på halsen. Då han emedlertid redan förut yttrat sin ovilja, att taga mig med och nu heller intet talte derom något ord, ehuru han väl visste, att jag vore färdig, så erböd han sig, att söka hos Archimandriten en bemedling. Jag satte mig deremot så mycket mer, som jag redan i morgon väntade en Karbass ifrån staden efter mig och ärnade skrifva med Ispr. till Gorod. att han måtte anstalta, att Karb. redan förr så snart som möjligt hitkomme. Emedlertid hade man mot min vilja förberedt Archimandriten och bett honom tala med

Sid. 315.

Ispr. äfven som man å andra sidan sökte med hvarjehanda skäl och äfven ekonomiska förmå mig att nu söka begagna tillfället, då väderleken kanske icke till den följande kunde blifva sådan, att lägenhet ifrån staden blefve att skicka efter mig. Ispr. var hos Arch. på afsked – jag hade äfven att återställa en hop dokumenter, man ville öfvertala mig att gå dit tillika, hvilket jag bestämdt afslog. Emedlertid kom en munk ifrån Archimandriten, sade att Ispr. yttrat sig vilja taga mig med och sökte åter ock öfvertala mig, att nu resa, då det vore sedan osäkert, när jag kunde få lägenhet. Derigenom, att han begärte pappren, bragte han mig åtminstone dertill att nu sjelf gå till Archimandriten, som ock straxt började proponera, om jag ej nu ville resa med, då Ispr. sjelfmant erbjudit mig lägenhet dertill. Han sökte ock nu sjelf i en enstämmighet dermed förklara några frågor om mina göromål, som han hade gjort mig. Jag sade rent ut, att jag ej ens velat bedja honom derom, sedan jag erfarit, att han yttrat sin Karbas vara för liten och trång, att inrymma äfven mig och att jag efter mina grundsatser aldrig utan nödvändighet oroar eller generar någon. Emedlertid ville jag medfölja, om han verkligen ej ansåge sig generad deraf. Det blef då dervid. Man skymfade i klostret emellan fyra ögon öfver honom för hans allt ifrån första början bevisade oginhet. – Archimandriten hade redan förut gjort mig en gåfva af Соловецкій лѣтописецъ, och lofvade skicka till mig ett exemplar af den fullständiga beskrifningen öfver Klostret, som för närvarande skall vara i Moskwa under pressen. – Det har ock varit orsaken, hvarför jag så litet bekymrat mig om annat än bibliotheket, för att derifrån begagna allt möjligt, som kan höra till mitt föremål och som just för det blott enskilda värdet för mig af andra alldeles öfverses. – Emedlertid må jag här anmärka, att man gemenligen räknar dess omfång till 100 verst, att de egenteliga munkarnes antal belöper sig till 136, derjemte skall det vara beständiga arbetare till 120. För det närvarande finnas i klostret 27 arrestander, af hvilka största delen skall bestå af så kallade Skoptzor. För deras skuld underhålles på kronans bekostnad ett militärkommando af 30 man. Utom dessa finnas i klostret hvarjehanda folk, såsom arbetare på obestämda tider m.m. så att den beständiga

Sid. 316.

personalen skall gå till inemot 400 personer. – Men om sommartiden är tilloppet så mycket starkare, så att stundom och vissa år 1000–1500 personer spisa tillsammans alla på klostrets bekostnad. Klostret förser ännu dessutom merändels de resande med vägbkost. Af fattiga pilgrimer torde väl ersättningen vara ringa nog; men förnämare och förmögnare gifva så mycket mer. – Ett helt halft år är klostret – med få undantag, såsom den sista vintern – öfverlemnadt åt sig sjelf och afskildt ifrån hela den öfriga verlden, nemligen ifrån Oktober till Aprill. – Men redan i Mars skall kommunikationens öppnande förbådas genom kajornas ankomst ifrån dylika länder. Ingenstädes i verlden torde de finnas i sådan mängd, som här. På borggården inom klostret äfvensom rundt omkring densamma hvimlar det af dem öfverallt och deras skrik upphör hvarken natt eller dag. Hela sommaren öfver hushålla de på stället, bygga bon och utkläcka sina ungar och bortflyga åter före andra resande i Augusti. – På ön fins intet åkerbruk, utan köpes det nödiga naturligtvis ej ringa spannmålsförrådet på andra orter såsom i Archangel, på hvilken stad klostret drifver direct sjöfart. Af gammalt har klostret betydliga tillgångar utom alla de mångfaldiga och dyrbara kostbarheter redan ifrån gamla tider som det – kyrkorna och riznizan hyser inom sig; men hvilka jag hann blott i största flygtighet bese, då man beständigt brådskade på afresan och jag dessutom hoppas finna dem uti deras egen beskrifning. Framför kyrkan är uti galleriet en hop målningar med många aldeles förträffliga stycken, men också många vidunderliga stycken. Så ser man på en hel svit djeflar af hvarjehanda gestalter och situationer; men alltid utmärkta igenom horn och en lång svans. På ett stycke ser man honom till och med i militärisk uniform; men med den karakteristiska svansen, på det man ej må misstaga sig på person. – De många föreställningarne om afgrunden och plågorne derstädes försinnligade på hvarjehanda sätt hafva sin goda

Sid 317.

grund i de källor, hvarur deras upphofsmäns ideer och fantasie blifvit väckta och beständigt näras. – Emedlertid kunna också de, intill något annat bättre kommer i stället, hafva sin goda verkan uppå allmogen, hvars bildning måste vara och är med afsigt eller afsigtlost föremålet för hela klosterväsendets existence. – Sedan vi druckit Caffee och the hos vår beskedlige Archimandrit, och ännu en gång the ock hos vår värd Savvatij, afreste vi kl. ½ till 4 med tämligen gynnsam vind och föröfrigt ganska vackert väder. – Roddarne bestodo ock här mest af qvinnor ifrån staden Kem, hvilka sins emellan emedlertid ock talte karelska isynnerhet de äldre. Hvad deras Ryska angår, så tyckte jag mig här nu finna den observationen som jag redan förut gjort, bestyrkt, att uttalet har oakadt all deras färdighet äfven i detta språk något eget släpande, hvilket så mycket mer är en följd af finsk inflytelse, som de äfven här betoningen liksom mot deras vilja sträfvar att komma redan på de första stafvelserna i orden om den också i sjelfva verket ej hörs der såsom på den nordvestliga stranden af Onega. – Föröfrigt hafva de äfven här många provincialismer, hvaribland ock parato bra, dessutom lanisch i förra året.

Äfven i klädedrägten har jag tyckt mig här i Kem märka spår af finsk inflytelse. Man älskar nemligen häldst högröda brokiga färger. Sarafanerna eller snarare kjortlarne – emedan de dessutom bära särskilda kattunströjor äro ej allenast blåa, såsom hos Ryssarne gemenligen, utan ock röda och framförallt äro deras kattunsförkläden mycket brokiga. – Jag inlät mig i diskurser med dem på karelska, hörde åter bekräftas att de i allmänhet ej hafva några karelska folkvisor utan sjunga ryska, emedan Ryssarne eljest skulle begära dem. Dock skola en och annan af karlarne äfven känna karelska digter, just derföre förmodligen lånta eller härmade af finnarne deras grannar, med hvilka de hafva bästa tillfälle att blifva bekanta. – Den egnare kommercen med dem uti det egenteliga folkspråket gjorde dem mera öppna och egna, så att

Sid. 318.

de till och med inläto sig i skämt med mig om hvarjehanda. Att hela denna ortens invånare öfverhufvud äfven om obscoenare ännu yttra sig med en frapperande frihet och oförtäckt nämna naturliga saker vid deras rätta namn, måste väl emedlertid mer tillskrifvas den oförställda enkelheten och enfalden i deras seder, än något herrskande sedeförderf framför andra. – Staturen hos invånarne så i staden som kretsen å de orter, hvilka jag genomrest, är öfverhufvudtaget medelmåttig och längre menniskor mera sällsynta. – Solen nedgick kl. 10 och 13 minuter. Förrst vid midnatten hunno vi fram till Kem (60 v.) tillbaka – (621 verst)

D. 31. Jag uppvaknade sent efter en orolig och af högst äfventyrliga drömmar störd sömn. Oredigheten utvecklade sig till hufvudverk, som fortfor hela förmiddagen. Om aftonen gick ut till Ispr. för att efter gifven anledning utbedja mig af honom thermometern. – Han hade gått till Gorodnitschen. Jag gick äfven dit, drack der the och ett litet glas. – Angående thermometern började han göra invändningar, att den vore att hållas in i rum och engelsk. Emedlertid bad han mig komma andra dagen att se på den. – Så gick nu väl mitt hopp förloradt, att få med den första dagen af Augusti åter börja observera väderleken. – Måtte det ej alldeles försvinna! Jag skall emedlertid här bjuda till att göra allt. Vid och för en sådan nödvändighet är ett offer ej för stort, om det sedan må blifva åt egenkärleken, eller vinningslystnaden hos mannen eller till och med åt båda två.

1825.

3.

Sid. 319.

1825

3.

Augusti 1825.

D. 1 Aug. Eliaedagen och derföre främmande folk ifrån alla sidor och af alla stånd det hotande regnet oaktadt till Kulbostroy, 3 verst ifrån staden, för att i dervarande kyrkan afhöra gudstjensten och sedan undfägnas med brännvin och the. – Jag gick till Ispr., som undfägnade mig med frukost och af vänskap för 15 Rubel, strädde mig sin thermometer. Den är förfärdigad i London ganska beqväm isynnerhet på resor. Han hade af en bekant erhållit den till skänks. Ehuru den är efter Fahrenheits skall ock aldraminst i Lappland för vintertiden torde kunna tjena mig, emedan kölden efter densamma ej kan observeras till högre än circa 20 grader, var jag dock glad, att om ock för ett så högt pris få den. – Den öfriga dagen sysselsatte jag mig med brefskrifning till Baron R. angående prologationen af min resetermin hälst på obestämd tid, för att ej vara bunden och hinna så mycket grundligare med allt.

D. 2. Var jag ock hela dagen hem, så mycket mer, som jag af Gorod, och Ispr. erhöill plankartor så väl öfver denna staden som hela kretsen. -

D. 3. Om e.m. besök hos Jegor Ivan. hamnuppsyningsman härstädes. Jag måste här mot min vilja qvardröja till ganska sent och spatserade sedan ännu omkring i staden, för att taga den fullkomligen i ögnasigte. – Förmiddagen hade jag redan gjort en promenad till kyrkan ytterst på andra sidan. – Den är alldeles enkel och af träd. Stadens hufvudgata består af en smal brädläggning, hvarifrån dels enskilda bräder dels gångstigar på torrare ställen bilda gränserna. Såsom hela kvarteret ifrån S. sidan begränsas ock den lilla raden af hus, som sträcker sig längs den norra stranden af Pudas. Midt emot ses små, såsom hela S. stranden, med gräs beväxta holmar af ett berg, hvarifrån till N. på andra sidan om den straxt nedanom sig slingrande lilla Pujota en enda långländ slätt öppnar sig. – Den långa Norra stranden som framom Pujota, öfver hvilken dock en liten trädbrygga för, men som stundom skall alldeles uttorka, [i marginalen: Ännu sträcker sig ett godt stycke intill en liten pudas, som sticker sig upp ifrån Kems bugt bakom den lilla udden, som bildas af samma pudas (är ett för sådana ställen här allmänt brukligt ord) och Pujota.] är öfverhufvud den smutsigaste och osundaste, ehuru man äfven der ser åtskilliga bättre 2-vånings trädhus stå ibland uslare kojor. På båda sidor om den bräddlagda gatan, som tillika bildar den Kolska stora stråtvägen, stå polar med mångfärgadt

Sid. 320.

stinkande vatten, som af hvarje regnskur förökas och med den obetydligaste möda lätt kunde afledas genom aflopp i Kem, ned för den af sig ansenligt sluttande marken till den närbelägna Pujota eller ock den längre bort belägna Pudas. – Samma brädgata är också så smal att en simpel kärra knapt skulle kunna framkomma. En lycka är det, att hela vägen aldrig om sommaren på det sättet begagnas, ty en kärra skulle dock kunna äfventyra att med ena eller andra hjulet vid vändningar drunkna i smutsen. Men en lycka för stadens polis är det å andra sidan, att här om sommaren litet resande färdas och inga af Guvernementets hufvudmän. De få resande, som färdas och posten, expedieras alla sjöledes på Karbaser – En vårdslösad polis torde det ock böra tillskrifvas, att hamnen med hvarje år igenom orenlighet tillgrundas, så att större fartyg redan nu blott på 4 versts afstånd kunna nalkas staden. Antalet af ankommande lodjor och andra fartyg till staden skall årligen per medium bestiga sig till omkring 60. -

D. 4. Bref till Statsr. Frähn med expectationer öfver det sätt, hvarpå Ad. i Journal de St. Petersb. N:o 30 begagnat mitt i början af året till honom afsända bref -

d. 5. fortsatte brefskrifningen till Zagel, Demm. Kr. Löhr i Petrosavodsk – sedan jag först tillbragt f.m. på ränteriet med att genomgå revisionslängden och derutur anteckna familjenamnen. – Hade jag här som annorstädes förlitat mig på Embetsmännernes blotta utsaga att inga sådana af Karelskt ursprung funnes, så hade jag gått miste om en hel hop vinkar. – Jag bad derföre L. i Petrosavodsk föranstalta ett dylikt utdrag utur längderna öfver fabriken juridiktion. – Jag hade så när glömt, att anteckna, det jag i går e.m. aflade min contra visit hos Stadens Golova – Durakin, som par dagar förut gjort mig sin uppvaktning. Icke var åtminstone det särdeles artigt af honom, att han vid erhållen underrättelse, att jag vore lutheran, inledde en religions-disput. Såsom jag efteråt hört skall han först för ett år sedan vid en åkommen sjukdom i Arch. låtit omdöpa sig till Starovieretz. Föröfrigt hör han nu väl icke till de dummaste.

d. 6. slöt jag min långvariga correspondenz (genom breffvens vidlöftighet) med bref till Str. i Novg., Bl. och Tig. å Ar. – E.m. fortsatte och slöt jag mina excerpter å ränteriet, hvarvid Räntmästaren sjelf lemnade mig den villigaste handräkning och sedan åter hos sig undfägnade mig på det bästa. -

Sid. 321.

D. 7. d. 8. På e.m. hos Ispr. – äfvensom den följande hos Gorod. trakterad såsom bruket här synes vara med Caffee (äfvén sednare) vin och punsch. – Jag hade ärnat resa om e.m.; men uppsköt af-resan än till den följande

d. 9. emedan posten ännu icke var ankommen. Tyvärr uppfylldes dock ej min längtan att erhålla bref och jag visste nu ej vänta mer utan gaf mig mot aftonen på vägen, sedan jag åter öfverantvardat Gorodnitschen min Kista äfvensom kappsäcken dertill. Då jag till följe af falska underrättelser försummat, att i god tid morgonen tillkännagifva min önskan att afresa, så fick jag nu väl en härvarande borgare med sin hustru till följeslagare; men osäkert blef, huruvida bakom de 4 verstarne, hvilka man först ifrån staden måste gå, kunde finna någon båt. [i marginalen: Först med denna vecka har man här i staden begynt sin höbärgning.] Jag beslöt dock att häldre gå hela vägen att vidare dröja i staden. [i marginalen: Af promenaden hade jag fått god appetit. I staden hade jag hjälpt mig fram nödortfeliggen med ett mål om dagen, bestående regelmässigt af luha [?], fiskpirog och kascha med mjölk.] I sjelfva verket fanns på det vanliga stället ingen båt, och ifrån det litet längre bort varande saknades årorna, hvilka voro undangömda. – Min följeslagare högg sig i skogen 2 stänger och med dem stakade man sig fram de återstående 10 verstarne till Usmanala. (17 v.)

D. 10. Kl. 6 om morgonen fortsattes resan vidare uppför strömmen. – Vid en liten klippa på den norra stranden berättade mig min följeslagare, att en skatt vore nedgräfvnen och att Ryssar varit resta enkom att uppsöka den samt länge gräfvit derefter, utan att finna densamma. I anledning af denna berättelse, började jag spana efter dylika sägner och fick nu höra, att på den så kallade Tuskojbereg icke långt ifrån Warsuga nära en Hunzej (en stenklippa) en hel lodjeskeppsladdning af Mamontai-luuda vore nedgräfvnen. – Äfven denna skall tillskrifvas Ryssar, hvilka varit efter den dyrbara varan på andra sidan om hafvet, emedlertid der nedgrävt laddningen, för att fara efter en annan; men vore än i denna dag på samma väg, hvaraf skatten blef der. Då de nu sjelfve ock gått förlorade, så visste ingen egenteligen sjelfva stället för skatten. – Usmanala boerne skola fordom varit långt förmögnare än de nuvarande och i Kem underhållit egna fartyg. De gamle ukot skola ock brukat mycket vandra i Finland. Om Usmanala dialekten har jag redan förut anmärkt, att de sticka i för ä (hiän, leipiää, kiät, piäälle). [i marginalen: Med åtskilliga modificationer förekommer detta halfljud i hela Kemska kretsen; på somliga ställen hörs u nästan alls intet.] Det äkta finskkarelska uaa hör ock till

Sid. 322.

egenheterna hos dem (luaadia suaari). Deremot är bruket y för d stundom gemensamt med andra orter (kavottih, kallivo) också detta är allmänt för hela kretsen. Der en Finne i förvandlingar nyttjar y för p, t. ex., bibehålla åtminstone Usmanalaboerne p: tässä on kylpietty. – Här pågick höbärgningen till en del ännu, ehuru ej mer så många nurmet vore niittämätä, som åt Kem på de öppnare ställen af den eljest öfverallt med tämligen täta skogar bevuxna stränderna af floden. Sådana små öppna ställen längs med stranden äro många och hafva högt och frodigt gräs. – Att rättas är i förra häftet läget af Ochläbina forssen emellan Ruoska och Petäjäkoski, nedanom hvilka sistnämnda något öfver halfva vägen vi måste ta vårt nattkvarter uti en af de många stugor (pirtti), som äro för de resande, eller snarare för deras ägare och vid utarbeten byggda här och der på stranden. De äro utan fenster, aldeles mörka; röken ifrån den enkla eldstaden af stenflisar, hvarpå är

nog godt råd vid forsarne, utsläppas ifrån dörren. – Såsom vi voro grufligen besvärade af en faslig myckenhet af mygg, så att vi äfven derute måste underhålla en eld, som genom påkastadt fuktigt gräs gaf mycket rök ifrån sig, samtyckte jag att låta dem elda stugan och stänga densamma, att myggen måtte dö uti röken, hvarefter vi sedan sjelfva ännu tilltöppte alla öppningar och lade oss dels på golfvat dels på de svarta bänkarne omkring. -

d. 11. erforo vi alla de menliga följderna af en sådan obetänksamhet, utom det att vi visst icke voro befriade ifrån myggen, hvilka isynnerhet mot morgonen förmodligen återuppvaknade ifrån sin dödsdvala så mycket argare sökte att hämnas på oss. Hvad värre var, voro vi alla alldeles bedöfvade af os och jag bibehöll för hela dagen en plågsam hufvudverk. – NB Uistin l. Uisse försåg oss med färska gäddor. Den inrättningen hafva de ifrån Finland. Nuotta torde ej heller vara alldeles inhemsk sed. För öfrigt verkot och rysät. Ongi, hvarmed här förstås stora krokare, brukas här litet; ått Lappland vid hafvet efter berättelse mycket. – Sommanjoki kastar sig ned

Sid. 323.

med mycket brusande i Kem, emellan afdelningarne af Sombakurja (80 v.) forssen. – Mot aftonen ankommo vi till Panosero och fortsatte d. 12 resan blott till Suopassalmi (40 v.), emedan roddarne för sent ankommit (10 v.).

D. 13. – Kl. ½ till 5 bröt jag åter upp och befann mig redan kl. ½ till 8 i Jyskyjärvi. – NB. Kedjan af bergshöjder på södra strandena – De höga stränderna af Kem upphöra redan förrän man kommer till Panosero, hvarest lokalen öfverhufvud tyckes vara mycket lågland och sumpig. Starosten, som varit ärnad att resa till Suopassalmi men lyckligtvis för mig ej hann vidare än utan för byn, då jag redan mötte honom, var genast färdig att beledsaga mig ända till Kuusamo och jag fortsatte efter blott ungefär en timmes uppehåll resan tillsammans med honom för den först 5 verst uppföre den circa 2 verst breda med låga och med träd bevuxna stränder försedda Jyskyjärvi (Jyskärvä), uti hvars vstra ända en på II.K. ej utsatt bäck Piisma infaller. I N. är Jyskyjärvi förbunden genom en 1 verst lång bäck Kuitoserskaja, hvars strömmiga utfall i Jyskyj. heter Jorsa (Kuittojoki) med Haapjärvi 4 v. lång. Denna är det, som på II.K. orätt kallas Варгозеро. – Efter Haapjärvi kommer en 5 verst lång fortsättning af Kuittojoki. Deruti äro följande forssar: Vid sjelfva utloppet Utsniekan korva (egenteligen blott en strid ström) 1 v. längre Järvilänkorva, som egenteligen bildar utloppet af den straxt ofvanom befintliga Kintischmä, den värsta och betydligaste af forssar i hela denna nejden i det der äfven eljest ej särdeles breda fl. än mer sammantränges och genom en krökning med starkt brusande öfver en ytterst stenig lokal ungefär en half verst nedstörtar. Efter denna följa än 2 såkallade forssar under namn af Jyrähmö, hvilka väl i anseende till den strida strömmen och grundheten äro besvärliga, men ej farliga. Emellan dessa sträcker sig en vik ått Ö. till Tyrienlampi, som skall vara endast 2 verst ungefär kärr och sandhed ifrån Sammallampi, hvilken åter har kommunikation med Kuorajärvi (Huorjärvi skall ej vara det rätta namnet) nedanom Jyskyjärvi på vägen ått Suopassalmi. Här skulle således med en ringa kostnad och möda sjöfarten längs denna flod kunna betydliggen lättas. -

Sid. 324.

Den nedre Kuittojärvi (ej кунто såsom П. К. och till och med herrarne i Kem efter sina plankartor kalla den) är circa 40 verst lång och 5 bred, djup och öppen, utan holmar, så när som på par små. Vi lemnade Nurmalax byn till höger och anlände midnattstiden till Luusalmi (50 v.). Derifrån skulle Starosten fara vidare fram genom sin Wolost till Uhtas för att högre upp till min ankomst ifrån Wuokkiniemi under denna arbetstiden skaffa båtar och roddare åt mig. Jag skulle vända gerad till Enonsuu (П.К. Юнокша) så kallad emedan den (blott en gård) ligger vid mynningen af den fl. som förbinder öfre Kuittojärvi med den medlersta och uti hvilken den der befintliga något ansenligare forssen egenteligen heter Jolma. Alla karlar i byn hade emedlertid begifvit sig till Uhta, för att under de 2 prasnisdagarne söka sig brödföda. Vi kunde utur de 4 gårdarne, hvaraf byn består erhålla blott en båts rodd, af en ung karl och några flickor. Detta föranledde mig, att ock taga den vägen, så mycket mer, som det hållet, ehuru det räknas till lika stort, som det till Joensuu, dock anses för kortare och roddarne sjelfva häldre ville det, för att ej i den enstaka gården i Joensuu (rättare Enonsuu) svälta, emedan de blott hade kokt fisk till vägkost. – Också vi kunde erhålla endast färsk fisk. – Sjelfva hade vi bröd och så reste vi vidare natten igenom öfver den medlersta Kuittujärvi.

d. 14 till Uhta by (30 v.). Den är belägen, dels såsom П.К. anvisar invid en bäck af samma namn, dels ock på sjelfva stranden af sjön, skall vara snart sagdt den förmögnaste vid hela Kem fl. Har omkring 70 gårdar. – Också såg jag värden i det hus, dit vi ingingo, svart klädd i en svart sammetsrock, som genom sin nyhet och glans öfverträffade den utslitna resklädnaden af Manchester uppå min följeslagare Starosten. Denna by har skäligen goda mest af lerjord bestående åkerländer, af hvilka de, om ej missväxt infaller, kunna hafva sin förnämsta bergning. Råg och korn trifvas bäst, odlas derföre mest och gifva i goda år till och med 10de kornet ifrån 5 och 6. – hafran skall ej trifvas

Sid. 325.

Rofvor och potäter (potakoita) odlas ock till en del, de sednare ännu ej i den mängd, som de kunde och borde. Man medgaf emedlertid den stora nyttan af deras ymnigare odling, hvartill jag ock dem uppmuntrade med exempel af Finland, hvilket de här noggsamt till följe af sina beständiga vandringar dit åt känna. – Också fiskeri idkas med mycken förmon uti Kuittojärvi och jagt i de vidsträckta skogarne, uti hvilka uti hela denna nejd barrträd äro ej allenast de dominerande utan nästan enda trädslagen. Boskapsskötseln i denna by är ej så ansenlig. 10 och 12 kor skola vara det högsta antalet, som isynnerhet omkring sjöarne förekommer. Deremot underhålles här redan renar till stor mängd och nästan i hvar gård ifr. 20 ända till 100 och 150. Om sommaren äro de sig sjelf öfverlemnade på ödemarkerna och i skogarna; så snart den första snön fallit och de skocka sig tillsammans, uppsökas de efter spåren och hemhentas, samt begagnas till vinterkörslor dels med Ahkior dels och förnämligast med kälkor, mindre slädar till hösläpning och annat. – Dialekten, som

ju längre man kommer hit åt ifrån Kem, allt mer renar sig isynnerhet ifrån Jyskyjärvi, fann jag här så godt som alldeles finsk. Endast qvinnorna tala mer karelskt; men också deras tal fogar sig naturligtvis mer och mer. – Sedan jag blifvit undfägnad med the och mat, begaf jag mig vidare lemnande Starosten här. – En annan passagerare anmälte sig vilja följa med. – Han är vaccinator för Woknaw. Wolosten, kallas derföre af allmogen allmänt Rupiherra, men är i sig sjelf en fattig bonde, bosatt i byn Pirttilax. Den medlersta Kuittojärvi är omkring 50 verst lång och till 10 bred, men har många holmar. Den största af en mils omkrets, heter Uhutta och skall hafva den märkvärdigheten, att den ensamt saknar hjerpar. Det skall varit fråga om att der anlägga en klosterkoloni ifrån Solow. Utom denna har II.K. utsatt en annan ö, som blott rätt och slätt kallas den medlersta. Den minsta der utsatta heter Työmen. Men utom dem har denna sjö äfven andra. – Man rodde mig 13 verst snedt öfver denna, hvarefter man bar mina saker 2 verst. – боръ – till Jyvälax by, som (15 v.) ock har 25 gårdar. Den har på norra si-

Sid. 326.

dan om sig ett helt litet träsk: Likolampi. Såsom det var prasdnik och ryktet om mig redan förut hade hunnit hit, så samlades en hel hop nyfikna karlar och qvinnor, för att se och tala med mig, samt qvaestionera mig om min födelseort, då jag vore ifrån ett för dem så bekant land som Finland. Vid frågan om min vidare framresa, infunno sig flera kandidater till att skjutsa och 3 flickor nappade mina saker, för att bära dem till stranden. Efter någon tvist blefvo de ock dervid att följa mig, en gammal käring trängde sig emedlertid dock med och så gåfvo oss åter ut jemte Rupiherra och en annan karl ifrån sjelfva Wuokkiniemi, flickorna voro till hela sitt väsen och isynnerhet i sitt tal nog lättfärdiga. Den emedlertid uppkomna häftiga blåsten afskräckte dem att följa mig längre än Pirttilax (22 v.), en liten fattig by med några uslare gårdar. Der böd mig Reh. till sig och undfägnade mig efter sina snäfva vilkor med en rätt god middag – hvarefter resan fortsattes längre. (8 v.) De återstående 8 v. voro nog betänkliga i anseende till den allt mer tilltagande stormen, som dock till vår lycka under sjelfva farten saktade sig, så att vi lyckligen om aftonen framkommo till Wuokkiniemi pogosten. Lokalen omkring öfre Kuittujärvi visar en afvexlande utsigt med många höjder och berg; på holmar och uddar ser man ock klippor eller sandiga stränder. – I Wuokkin. skall jordmonen i allmänhet vara sandig och mindre tjenlig till åkerbruk. I goda år fås per medium 6 och 7de kornet. [i marginalen: Hvert annat ? år skall frosten förderfva.] Också här är den tron allmän, att Lapparne fordom beboddessa tragter. På slätter å flera ställen ses än stenrös, hvilka de gamla här skola tillskrifvit lapparne. – Karlarne bära i Wuokkin. häufig blåa kaftaner. -

D. 15. Sedan jag blifvit färdig med Starosten, lät jag en Kettunen, som jag till den ändan hit reqvirerat, för mig diktera runor. Mot aftonen aflöste honom min Rupiherra.

D. 16. som ock fortsatte sin undervisning till vidskepliga kurer af sjukdomar genom läsning af loihtur och skreck.

Sid. 327.

Ifrån Wuokkin. 2 vägar till Svenska Finland, neml. längs Livojoki och sedan 15 verst landväg till Wiiangi träsk hvarifrån en vattuväg går till Finland. Ifrån Livoj. går till och med en liten bäck till Maanselänlampi som åter har genom en dylik kommunikation med Wiiangi träsk. De bäckarne skola emedlertid vara så små och smala, att de ej kunna begagnas. Äfven den omtalta landsvägen är ej nu brukt utan en annan öfver taivalen ifrån Köynäsjärvi till Kivijärvi 20 verst. Uppå den skola goda broar vara iståndsatte öfver kärren. Ifrån Kivij. är ännu till Wiiangi träsk 1 à 2 verst att gå. – Straxt e.m. reste jag ifrån Wuokkiniemi åter på båt och till en del medvind – Otus SW. – De andra vindarne hafva här följande benämningar Pohjanen, Puolgonen, Koillinen, Murkinapäiväne, Suvine, Luotehine, Kesäpäivänlasku. – Också åt det NW bottnet har Kuittujärvi (50 verst lång räknad ifrån detta botten till ån vid Jolma, men ej särdeles bred, mer än några verst) på båda sidor omkring sig många höjder och skogar, i hvilka nästan endast tallar finnas. – Åt Kostomuksa skola finnas 2 särdeles höga berg, det ena 25 v. ifrån Wuokk. Suolavaara, det andra 5 verst längre Ripuvaara. På båda skall man kunna om midsommartiden kunna se solen hela natten. I Kostomuksa skola bönderne af myrmalm något tillverka jern. Äfven sjöarne tros emedlertid allmänt vara jernhaltiga. – Wi hade först till vänster det egentliga Wuokkiniemi, längre fram Könehniemi och Hämehsaari midt emot. På den sistnämnda lilla holmen var jag att bese en Lapinraunio, som bestod af ett litet rundt stenrös. Der skall fordom en lapp hafva bott. Under den diskurs, som jag i anledning af detta öppnande, erfor jag i sjelfva Wuokkiniemi, som skall bestå af omkring 60 gårdar, hela den närvarande generationen så när som på 2 familjer skall härstamma ifrån finska Karelen. – Längre fram blefvo byarne Mölkki af 3, Pongalax af 6 och Aijolax af 2 gårdar alla till vänster på den vestra stranden. Uppå mina roddare kunde jag märka en större kännedom och lust för runor, äfvensom fallenhet att vilja tala i alliterationer. – Genom

Sid. 328.

nog häufige svordomar närma sig denna tragtens inbyggare. – Ifrån Jyvärlax börjandes finnarne. Flera qvinnfolk finnas här å orten hit gifta ifrån finska sidan, dock mest pigor och löst folk. Här hafva de naturligtvis ombytt religion, som här almänneligen skall vara den rättroga Grekiska, ehuru åtskilliga äta utur egna koppar. –

[i marginalen:] De äro väl ock i sjelfva verket Starowiertsi ehuru kanske ej upptecknade såsom sådana. Emedlertid måste jag tillstå efter min erfarenhet också af de befintliga rask. att de här på gränsorten alldeles ej utmärka sig genom den hos deras trosförvanter så vanliga illiterala andan.

– Jag ankom i god tid till Wuonisenkylä (40 v.) af circa 15 gårdar, som ligga spridda vid det NW bottnet af öfre Kuittujärvi.

D. 17. Middagstiden bröt jag upp derifrån, blef först rodd längs Wuonisjoki, hvars mynning bildar det N.W. bottnet af öfre Kuittujärvi och har ganska skogiga och gräsrika stränder, hvilka längre fram blifva allt högre. Vid Wuoniforssen uti densamma voro 2 hästar i beredskap, för mig sjelf och den andra för mina saker. Med dem fortsattes sedan resan den återstående dagen, det mesta igenom en stor bor, som slutade sig med höga backar och deremellan lika så djupa dälder, bevuxna med tallar och renmossa och stundom steniga, hvilka dels hade yppig löfskog eller ock alldeles kala kärr och större och mindre träsk af hvilka blott den första Palolampi har namn och de större insjöarne Kaamotti, Jongu (ifrån hvilka båda bäckar flyta till Hämehjärvi) samt 2 Säynäjärvi. Den ansenligaste är Jongu af cirka 4 versts längd. – Alla dessa träsk äro belägna på de sista 8 versterne, hvilka blefvo ytterst ledsamma i anseende till flera kärr och bäckar, hvilka måste igenomvadas (äfven i början hade några sådana varit). Och den täta våta skogen, igenom hvilken vi ofta förlorade den lilla, smala gångstigen, isynnerhet uppå svederna (huuhat af Huhta). – Igenomvåt hade jag ändtligen den glädjen att med mina 2 förleslagare finna mig vid stranden af Luvajärvi midt emot byn Hämeh; i böckerna Войкулы. Den Panoserska Starostens försorg hade jag att tacka derföre, att en båt stod på stranden i beredskap, hvarmed vi kommo öfver den 2 verst breda (cirka 4 lång) Luvajärvi till byn (20 v.). Den har deraf sitt namn, att de första åboer kommit ifrån Tavastland i Finland ifrån hvad ort och af hvad anledning visste man ej; hvadan de närvarande invånare, boende i 4 gårdar och utgörande

Sid. 329.

redan den 5te generationen, alla än kalla sig Hämäläiser. Också Savolaiser skola här hafva lefvat men nu mera blifvit förskingrade.

D. 18. Kl. efter 10 blef jag färdig att resa vidare, då jag här ej kunde få några runor. Såsom jag nu märkt, äro de äfven hitåt något förbehållsamma med sådant. Så hörde jag dem t. ex. här för sig sjelfva på sjön gnola sådana; men för mig sade de sig inga hafva att uppgifva. Det gamla folket hade varit mycket förfarna uti sådant och vetat uppgifva Syntyr till allting. – Man rodde mig först 2 verst längs Pisto (1. efter uttalet Pissonjoki, som ifr. denna Luvajärvi sjö genom närmare 20 forssar på 30 verst faller i Kuittijärvi. – Sedan gingo vi förbi 5 forssar (Piiksi, Leveä, Jyrkkä, Kananankoski och Maaskoski, den värsta med ett litet fall vid mynningen af Maasjärvi) 2 verst igenom en bor och förbi ett helt litet träsk Matkalampi. – Uppå en annan båt, som genom Starostens försorg stod redan i beredskap, gick det sedan 4 verst längs Maasjärvi, som bildar en fjärd i Pissonjoki, genom Kotakoski upphörde åter rodden och vi vandrade till fots öfver en hög på sina ställen stenig ås, som i NV N-lig rigtning framlöper brevedid Pissonjoki, i början emellan denna och Kotajärvi till vänster. Uti den flyter vattnet ifrån 3 andra längre bort belägna smärre sjöar Siikajärvi, Soilu och Ölkky, af hvilka S. skall vara 3 verst lång. En liten bäck genombryter den på sin S. ända högre och branta åsen och utgjuter sig ofvanom Kotakoski i en fjärd, som af den straxt derpå följande 2 v. långa och krokiga forssen Seitschenoikei sjelf har sitt namn. – Vid Luomalampi (2 verst lång) stod åter en båt i beredskap, hvarmed vi fortsatte resan uppför Lusmakoski in i Pistjärvi, hvars längd räknas utgöra 8 verst och bredden omkring 8. – Ohtajärvi är en särskild sjö,

som genom en fors står i gemenskap med den nämnda. – Den ock af 4 gårdar bestående byn Pistärvi (20 v.) är belägen på en udde. – Jag fann ock der folket ganska förekommande och beskedligt. Man framsatte för mig smör och mjölk; men

Sid. 330.

brödet – det enda som värdinnan sade finnas "talon syömmes" hade en så stark öfvervägande tillsats af bark och halm, att jag ej kunde förtära det, utan grep, sedan jag i det äfven fattiga och på rent bröd bristande Hämeh nödgats bortbyta min ifrån Kem medtagna, men af mögel skadade limpa – till en kalakukko som man gifvit mig ifrån Wuokkiniemi till resan och som var det enda återstående af hela min öfverhufvud tarfliga och blott till rent bröd inskränkta matsäck. Denna kalakukko fann jag nu ock blott till qvantiteten skiljd ifrån det brödet, som jag hade framför mig, i det beklädningen äfven den såg ut efter agnar och smakade af bark. – Då jag emedlertid än hade 20 verst sjöväg med många forssar att tillryggalägga, innan jag kunde hoppas, att få mat, så lät jag настоящее mig väl smaka och fortsatte så resan vidare med andra roddare. – De samma anförde redan under vägen många klagomål öfver de tillstötande finska grannarne af Kuusamo socken, såsom de der icke allenast skola låta om sommaren sina stora och vidlyftiga renhjordar nedtrampa och uppbeta deras svedjeländer, utan ock sjelfva med berådt mod öfverskrida gränsen att göra på den ryska sidan hvarjehanda åverkningar, isynnerhet hygge till svedjeländer och höslag. – Hvad det sednare vidkommer, så torde någon ibland dem sjelfva derigenom locka Finnarne till sådant ofog, att de till sina egna grannars förfång emot betalning upplåta åtskilliga ängar att bärgas åt Finnarne, hvilka då med samma möda utom de legda på sina ställen bärga äfven andra ängar. – Under framfarten öfvertygade jag mig sjelf derom, att Kuusamo Finnarne i sådan afsigt besöka dessa tragter. Då jag nemligen nedanom en fors igenom hvilken båten skulle uppdragas, sjelf gick i land samt besteg en med tät tallskog bevuxen höjd, för att under promenaden derigenom så mycket bättre kunna njuta af forssens anblick blef jag varse en ung karl, som i lunkande ställning lurade nedåt forssen och derföre ej så snart blef mig varse. Jag blef i början litet skräm, emedan jag i mannen förmodade en röfvare, af hvilka hela gränsdistriktet på båda sidor denna sommaren

Sid. 331.

allmänt berättas hvimla. Å sin sida, så snart han blef mig hvarse, gaf han sig att af alla kräfter springa längre mot skogen och jag kunde nu sjelf se, att hans klädnad røjde mera en så-kallad Svensk än Rysse. Äfven betygade mina följeslagare, hvilka mycket roade sig öfver händelsen, att han måste höra till ett parti Svenskar, hvilka nu som bäst befunno sig å byns ägor uppå olofligt höslag. – Sådana klagomål blefvo ju längre och närmare gränsen jag kom ju allmännare och bittrare. – De härvarande Ryska Karelare underhålla ock – börjandes ifrån Hämeh uppåt – renar, men ytterst litet emot Svenskarne. – Försättningen af Pistojoiki ifrån Pistojärvi by är af följande beskaffenhet. 5 verst ifrån sjelfva byn vid nordliga ändan af den med flere holmar och uddar försedda Pistojärvi sjö är först en fors, som bär namnet Rievingi. Derefter följa: Jyrkkä Niva och Pitkäniva nära intill hvarandra. – Derefter passerar fl. en insjö af 2 versts längd vid namn

Wiheltämä och långa gräsbevuxna stränder. Så komma 2 forssar under namn af Kondiokoski samt Petrakoski, alla mer och mindre steniga. Deremot börja vid den näst påföljande och af sitt krokiga lopp så nämnda Pyörittäjä enskildta klippor och bergsmassor komma zum Vorschein. Tschiitti är så låg och grund, att den vanliga stakningen intet hjälpte, utan måste karlarne stiga tills öfver knäna midt in i forssen och draga båten öfver stenarne. Det samma hände ock på sina ställen i de följande forssarne Ahvenenharju, Koskelokorva och Hirvaskoski vid mynningen af Hirvasjärvi, som är circa 1| verst lång och har på högra sidan några berg. – Detta träsk är förenadt uppåt med det ungefär lika långa Mäntyjärvi igenom Mäntykoski, den värsta och svåraste af alla på den vestligare sidan af en liten holme, som äfven på andra sidan om sig har en lika starkt brusande och smal fors. Uppför den drogs båten med rep. – Vid ändan af Mäntyjärvi lemnade vi båten och gingo till fots 3 verst förbi flere forssar neml. Rasvakoski med fall samt lång och krokig, Pajukorwa, Oravakoski, Jyrkkäkoski nedom Weääräjärvi af 2 versts längd, hvarefter än utom Liukkuvirta strömdrag Maurankoski. – Ofvanför densamma funno vi den af Starosten utlofvade båten,

Sid. 332.

trefvade oss med den i det redan inbrutna mörkret och under häftigt regn medelst stakning igenom ännu en stenig fors Kantokoski vid mynningen af Suvanto sjö (1 verst lång) vid hvars strand den af 4 gårdar bestående byn (en annan afdelning Lohijärvi har 4 gårdar) af samma namn befinner sig. - Hit anlände jag kl. 11 om natten (20 v.) och återfann här Starosten väntande uppå mig. – Här hade jag det sista nattkvarteret inom Kemska kretsen uti en förmögen gård (pohatta),

D. 19 der man till frukost kokade mig en nyss skuten koppala, den första färska stek, som jag inom samma krets spisade, [i marginalen: under det de andra i anseende till fastan gjorde sin måltid af färsk fisk och en af blåbär tillredd tjock soppa under namn af juupo, i anseende till brödet visserligen en högtidsmåltid för mina sista följeslagare.] – Aftonen förut korrt före min ankomst hade man nära till byn i skogen sett eld, hvilken tillskrefs röfvare och hade blifvit släckt, sedan Starosten aflossat ett skott utur en handbössa, som han ifrån Uhtua tagit med sig. – Utom honom satte sig 4 karlar i rörelse att beledsaga mig. – Tvänne verst gjordes först uppå båt uppför Pistojoki genom Kuusikoski, Pienikoski och Suvanto, hvarefter vi gingo en skogsväg äfven öfver (10 v.) flere kärr, uti hvilka jag åter blef våt om fötterna. – 8 verst till den af allmogen sjelf så kallade byn Närhi af 4 usla gårdar invid slutningen af Närhivaara mot Kiimasjärvi, genom hvilken Pistojoki löper. Uppå vägen hit skola utom de redan nämnda följande forssar förekomma Suivantokoski 1 hel verst lång, Taivalkoski 3 famn hög (så kallas alla med fall, förbi h^a båten måste släpas till lands), Paasikoski, Nuulikoski vid den 1 v. långa Nuolilampi, Lehmikoski, Vitschakoski vid Witschalampi. Wirta (är väl blott ett strömdrag) till Kiimasjärvi. – Närhi är den sista byn af Kemska kretsen och Archangelska Guvernementet. Derifrån ser man öfver den smala Kiimasjärvi åt Wester – Kuusamo – en vidsträckt lågland tät skog öppna sig. Sedan vi frukosterat i Närhi, skulle resan åter fortsättas några verst på båt först längs den 2 verst långa Kiimasjärvi och sedan uppför Pistojoki, men i anseende till det besvär-

Sid. 333.

liga och långsamma uppstigandet redan i den första Suukoski af flere afdelningar, lemnade vi båten uppå mitt förslag och satte oss åter i marsch till fots, jag i ordets egentliga bemärkelse emedan jag kastade de våta både strumporna och stöflarna ifrån mig. Vår väg ehuru ginare följde rigtningen af Pistojoiki längs en med renmossa och tallar bevuxen ås åt SW. – Till höger hade vi nedför densamma en vidsträckt skogig dæld, hvarigenom stundom Pistojoiki antingen sjelf mellan träden framskyntade eller genom dånet af någon fors lät åtminstone höra sig. – Efterhand hvarken sågo eller hörde vi den, stego sjelfva ned ifrån åsen uti sänkiga och äfven med löfträd bevuxna dälдер, vadade öfver Penningijoki, gingo straxt derefter förbi det lilla träsket Penningi, hvarifrån nämnda bäck utflyter till Pistojoiki och befunno oss efter mina ciceroners utsago uppå finska gebitet uppå en liten höjd med ganska vacker och reslig björkskog, som dock ej räckte länge och utbyttes mot torra tallhedar med renmossa, som är det vanliga på alla högre lokal uti dessa nejder. – Vid Mutilampi, som är helt liten, mötte oss ett sankt kärr af 1 versts längd och bevuxen endast med snår af Vaivasenkoivu. – Sedan vi genomvandrat detsamma till betydlig råga på tröttheten, hade vi det lilla Multijärvi, straxt derefter Puolajärvi (ifr. hvilken Pistjoiki medelst det lilla Multikoski ingjuter sig i Multijärvi) och invid densamma den första gården af Kuusamo socken (15 v.). Mina följeslagare inträdde utan korsande med Iesus tänne. Jag tyckte mig uti den stora rymliga och höga stugan – byggd på finskt karelskt vis – andas friare än i de låga och trånga pörten, i hvilka den Ryske karelaren med sina små fenster sich gefällt. Farstugan och det yttre i allmänhet tycktes visa en större renlighet, om också det inre i detalj ej alltid svarade deremot. I stället för det lilla rörliga rektangelstolen med sin djupa låda och om hvarandra kastade bordskärl midt framför det medlersta alltid i litet hvarf högre fönstret än de båda sido-

Sid. 334.

fenstren uppå samma gafvelvägg stod den genom sin längd och sin tjocklek fastare bordsskifvan dock alldeles fri uppå sina fötter, intagande hela afståndet ifrån det ena af gafvelhörnen till det enda, men större fenstret midt på samma vägg. – I proportion med de andra och med en lång fri laavittaja framför sig. – (Hos den Ryske Karelaren ser man blott på sjelfva gafvelväggen den redan antydd proportionen emellan dessa fenster. Den ena af sidoväggarne har vanligen 2 små fenster, den andra intet) – Snedt emot bordshörnet intages ett af de främre hörnen alldeles af en stor ugn, [i marginalen: med eldstaden framföre och ett öfver nedhängande träd, för att dervid i en krok fästa kitteln], hvilken äfven som hos Ryske karelaren är ombygd med träd, men har ingen Runtukka och en stega, för att kunna klifva upp på densamma. På andra sidan om farstugan är en dylik stuga, till förvarande af mjölk och matvaror, äfvensom hos Ryske karelaren, men allt mera i stort. Om ej huset står på någon brant, leda inga trappor upp till detsamma, emedan det står på jorden blott på låga hörnstenar. Uthusen stå ock merändels fria, hvart för sig, fägården på något afstånd. Hos den Ryske karelaren är allt hvad han kallar sitt så till sågandes under ett tak, stundom måste man passera sjelfva fägården eller porten dertill för att komma upp till boningsrummet eller först till den stängda farstugan. Eller ock har man boningsrummen med fästugan på sidan om trappan, nedför

hvilken man på den motsatta sidan stiger till fägården. – Orenligheten (här på denna gränsort) i farstugan eller på trappan ökas jemte stanken ännu mer derigenom, att tvättkärl, som här ej hålles inom stugan, utan på ett af de nämnda ställen ej har något annat kärl under sig, såsom annorstädes, utan tvättar man sig öfver golfvet eller trappan. – Såsom byggnaden voro äfven klädedräkten och språket straxt helt annorlunda trots den stora likheten, som den ryska karelskan här har med finskan. d, som i allmänhet i sjelfva ryska karelskan redan ifrån Panosero börjar blifva rart i ursprungligen finska ord (mitä för Olon. midä) är här ej mer alls att höra, utan utbytes mot t äfven i sådana ord, hvilka Finnen

Sid. 335.

nyttjar efter Ryssen (otnaako, taa) u är ock platt försvunnet. Mie, sie höras icke, utan minä, sinä; i st. myö, työ, mee, tee. Samma föremål hafva olika benämningar sauna, kyly. Karlarne klädda, såsom annorstädes i finska Karelen med långa böxor och korta jackor. Qvinnorna bära en enkel bindmössa i stället för en brokig och åtminstone framtill rödt glimmande Tschäpsä l. Soroka en enkel bindmössa, flickorna löst hår heller då de gå ut en duk i st. för den blåa utblekta Sarafanen eller den vackra röda (stundom med en rad knappar utifrån ned – de röda sakna dem merändels) en mörk ylle kjortel med några ränder af mörkare färger och en till stöten hörande blå tröja. Sin halsduk förstå de att väl ombinda så att bröstet mera fördelaktigt utmärka sig i det stället att man till och med i sjelfva staden Kem ser dem uppbinda snarare öfra delen af magen än bröstet. – Till denna första gård kallad Multijärvi, ehuru den ej ligger invid den, utan Vuolajärvi – räknas ifrån Närhi 15 verst, men tros blifva och blifver säkert egentligen 20,5 ifrån sjelfva gränsen. I allmänhet ansågos versterna på hela gränsen vara långa; de äro ej heller någonsin mätta. – Af det redan anförda kan synas, huru ytterst falsk tecknad II.K. är i afseende å denna orten. Dock skilja sig de båda särskilda Exemplaren, som jag äger betydligt ifrån hvarandra. Det ena har den finska Lappmarken för sig vida utförligare och tämligen akkurat (väl efter Svenska kartor) men gränsorternas läge emot hvarandra är alldeles förryckt, och Pistojoeki vattensystemet alltför långt åt Öster och Norr, att förtiga, det den ej har sitt ursprung i Kolska kretsen, utan står i sammanhang med de sist omnämnda vattnen inom Kuusamo församling. Om man antager afståndet emellan Närhi (Kiimasjärvi) och Multijärvi till 20 verst, såsom det föregifves, så har dock samma karta sjelfva Wuonisjoeki vattendraget för långt åt N. uttänjt, än att situationen skulle passa med verkligheten. – Det andra exemplaret deremot har approximationen tämligen väl träffad, men utom det gemensamma fallet med det andra, att Pistojoeki föreställes börja på ryska sidan, ett annat och kanske det enda felet, att det stora Kuusamo vattensystemet är för långt ifrån sjelfva gränsen, såsom vidare kan inhämtas af fortsättningen ur berättelsen om min resa. -

Sid. 336.

Dessförinnan skall jag här anteckna de af mig obesedda forssarne och fjärdarne i Pistojoeki uti dess lopp emellan Närhi och Multijärvi. Efter Suukoski skall följa: Koikero, Taivalkoski, 2 Karikoski, Karilampi (syntes ifrån vår gångstig), Kuusikoski, Laukka, Kääntäjä uppå gränsen, Taivallampi och

Taivalkoski, Reppänä emel. Reppänäjärvi, Multijärvi med Multikoski vid mynningen af Wuolajärvi. Såsom vi se, kan man härifrån obehindradt komma sjöledes ända till Kuusamo kyrkan, hvarest således Pistojoki egentligen kan sägas hafva sitt ursprung. – Vi ankommo i så god tid, att vi än skulle hunnit ett håll längre. Men till min olycka var ingen båt att tillgå, hvarför vi alla stannade qvar öfver natten på stället. Mina följeslagare anmodade emedlertid värden i huset, att den följande dagen sörja för mitt beledsagande, hvartill han ock i början tycktes hugad. Men då han ej genast kunde hafvas dertill inställde sig hos honom efteråt den isynnerhet den nordligare finnen karakteriserande villrådigheten och långa, mångsidiga besinningar, som ofta skadar honom och afhåller honom ifrån att söka en fördel, hvilken hans granne – visserligen derjemte vid större yttre tvång – genast tillgripa. – Orsakerna må nu vara hvilka som hälst, äfven den härvarande Ryske karelaren utmärker sig fördelaktigt framför sin granne genom beslutsamhet, lif och rörlighet. Deraf kommer det ock, att de äga större kännedom om sina grannar än desse om dem och att de förstå till och med vida bättre att lämpa sig efter dem och liksom ikläda sig deras sätt än Finnarne å sin sida. Så talte t.ex. mina följeslagare genast efter ankomsten något så när fullkomligt i deras munart, då deremot sjelfve gränshannen nog litet kan efterhärma sin granne uti sådant afseende. Detta är nu väl en följd af öfvervägande erfarenhet igenom tätare umgänge, men det ena följer med det andra och just Ryssarnes mångfaldiga vandringar verka än tillbaka också på deras själsförmögenheter. – Så ytterst besvärligt kommunikationen med Finland längs Pistojoki flodsystem än är, så begagnas ock den af aflägsna Karelare ifrån Jyskyjärvi och Paanajärvi till handelsvandrin—

Sid. 337.

gar allt till Torneå och Uleåborg. – Hvad religionen beträffar, så blifver emedlertid under allt sådant den Ryske karelaren fast vid sin tro och den enda vinst han af sin Verkehr med sina finska grannar, är en berömvärd liberalitet mot främmande religionsförvandter och det under inflytelse af en så stark reaction, som den ifrån det nära intill belägna Raskolniknäset i Toposero måste vara. – Men det är just samma liberalitet, som också skyddar honom emot smittan af denna surdeg och gör honom inom sig lika fast emot det, som hvarje annat främmande. – Och om han ock blir öfvertald, att låta omdöpa sig till en annan yttre form, så öfverger han dock icke den liberalare andan, som äfven uti en främmande religionsförvandt ser en medchristen, med hvilken han, då behovet är förhanden, utan förargelse kan dela till och med kär. – I anseende till sin fasta tillredde sig mina Ryssar sin middagsmåltid af svampar, som de samlat under vägen och begärde sig till aftonvard färsk fisk. – Vi badade samteligen, hvarefter jag uppå mitt hvilorum blef nog besvärad af loppor, för att äfven i detta afseende erfara, att jag nu kommit öfver gränsen. I Ryska Karelens äro deremot vägglössen allmänna.

D. 20. Kl. 4 allmänt uppbrott och skiljsmässa. Ryssarne återvände och jag begaf mig till sjöss med 3 af gårdsfolket. Uti en annan gård midt emot öfver den lilla Wuolajärvi erhöles nu lätt i min närvara en annan karl till roddare i st. för värden, som med sin dotter återvände. Jag försonte mig åter efterhand med denna sidans allmoge, Hvad jag i början ansett för sturskhet, måste jag nu förklara för dumhet, råhet och brist på tillfällen, att lära sig något bättre, då de sällan se några

resande ståndspersoner. I alla fall synes åtminstone hos några en viss böjelse till öfvermod röja sig. Wuolajärvi är genom en helt liten gräfven bäck (den naturliga bildar en större omväg) förenad med Joukamo sjön, som är 1 mil lång, men ej så bred. – Den har åter kommunikation med Muojärvi medelst Muolampi, hvaruti Muojärvi genom en fors Muokoski utgjuter sig. Under den forssen är på udden emellan Muolampi och Muojärvi en förmögen gård Koskenala (10 v.), som ensam skall

Sid. 338.

underhålla omkring 300 renar. Jag fann der blott qvinnfolk hem. Då de hörde, att jag vore ifrån Petersburg, blefvo de nyfikne och började qvaestionera mig om allehanda angående en för dem så hiskligt aflägsen ort. Ibland annat frågade de, om der alls vore någon vinter och ville genom mig erhålla besked, om det vore sant, hvad de hört sägas, att Kejsaren inga kor underhölle. Vid den der examen glömde de att bjuda mig mat, ehuru de dermed undfägnade mina 2 roddare, hvilka de till och med för den än förestående rodden försogo med litet vägkost. – Uppå anmodan lemnade de en piga till tredje roddare öfver Muojärvi, som har ungefär samma längd som Joukamo och derjemte större bredd. – Närmare halfva vägen är en holme, som kallas Rajasaari, emedan – äfven efter traditionen – Riksrån uti äldre tider gått deröfver ifrån Iivaara i S. som är ett af de aldra högsta berg i hela orten, icke längre än att dess spets kan synas i fjerran. Äfven såsom på den litet sydligare belägna Närängävaara skall man hela natten om midsommaren kunna se solen; men på Iivaara skall stundom till och med snöfläckar ligga i djupare och skuggiga dälder hela sommaren öfver. – Föröfrigt bilda stränderna omkring Kuusamo sjöarne tämligen jemna torra och steniga hedar med småartiga tallar. Uti Muosalmi (10 v.), en enstaka för icke längesedan af röfvere till en del utplundrad gård erhöj jag nog rodd till Länsmannen Planting på Kantoniemi (5 v.), vid Kuusamo träsk, dit man kommer genom ett smalt och krokigt sund förbi de äfven på II.K. utsatte Kylmäjärvi och Wälj järvi (dit faller egentligen bäcken ifrån Kuoringi träsk i N.) fjärdar. – Emedan Kyrkoh. Costiander var utrest till att hålla en kantpredikan åt S.

d. 22. qvarstannade jag på Kantoniemi intill d. 22 f.m. då jag jemte min värd och dess 2 bröder uti en likprossions båt medföljde öfver Kuusamo till kyrkan, som ligger nära ändan af samma sjö, hvars längd anses utgöra 5 gamla mil (derefter räknas här ännu mest) d.ä. 25 verst. Såsom nu en här allmänt öflig sed anmärkte jag, att i framstammen af den båt, hvarå liket sig befinner, brukas en vit linneduk

Sid. 339.

såsom vimpel fastbunden vid ändan af en stång. – Uppå prästgården var en stor samling af allmogen, hörande dels till likprossionen, dels dagsverkskarlar. – Då man i anseende till den kalla Nordanvinden, som nu inställt sig och redan i betydlig mon afkylt luften, befarade frost, som omkring denna tid merändels Bertillsmäss hotar, lät man dem skära kornet, ehuru det än i allmänhet var nog grönt, för att åtminstone rädda utsädet. – Ett sådant försigtighetsmått skall här nästan alltid

vara nödvändigt, emedan såsom ordstäfvet säger: Ei lähe kaste kalvehesta, eikä halla haon takaa, päivän Perttulin perästä. – Hinner säden också ej alldeles mogna så börjar man redan ifrån denna tiden skära den, för att vara säker om något, utan att afbida uppfyllandet af det andra ordstäfvet: Kuin on puola puolikyssä, niin on vattu varsin makia. Silloin ohra otettava, rukihissa täysi ruoka. – Emedlertid skall jordbruket just i denna församling i allmänhet vid allt det der vara mer lönande än uti de angränsande till och med sydligare, såsom Hyryns. och Pudasj. Det kommer väl af denna sockens upphöjdare läge, emedan här just är sjelfva Centrum för landtryggens och de derifrån å 3 särskilda orter utlöpande vattudragen. Äfven sista året hade här slagit bättre ut, än på de tillgränsande orterna och ryska sidan. Åtskilliga hemman skola finnas, der frosten aldrig gör någon skada. [i marginalen: Högst få äro de.] Önskligt vore derföre, att Kuusamo bonden än mer vinlade sig om jordbruk, än han det gör och deremot förminskade sina 2 andra af gammalt särdeles kära binäringar, svedjebruk och renskötsel, hvilka isynnerhet den sistnämnda inveckla honom uti beständiga stridigheter med sina östligare grannar äfvensom sinsemellan. Renar skola här underhållas ända till 12–13000 och äro de en lemning af fordna tiders lefnadssätt här å orten, såsom en stor del af invånarne torde härstamma ifr. Lappar. Sjelfva byarnes beskaffenhet utvisar en forntida lappmark, gårdarne äro spridda ifrån hvarandra och i anseende till åkerländerna illa belägna, aflägsna ifrån dem på sänkgigare platser och invid sjöar. – En bål dracks, hvarvid jag propon brorskål med Kyrkoherden och Befallningsmannen.

Sid. 340.

Hvad dialekten i Kuus. angår, så har den likhet med Kajana tragtens. Minä, mee &c redan anmärkt, tuloo, menöö skall vara det äldre, äfvensom suaahaan, suaari mot det mer allmännare tulee, menee, saahaan, saari, tullunna, ollunna nyttjas – jemte tullut, ollut. – seihtemän, kahtoa, veihti [i marginalen: tulia och tulitta, olisia – olisitta. Ömsom det förra allmännare och k. här i Kemska – makoaa, velkoo. – Flere russicism: puitto, nopsa, vieri (björnen) rotu, tuuma. De Savol. Karelska ändelserna på -loita nyttjas ej. Det sednare allmännare: suāha m.fl. hör man ej mer – heijät, teijät, accus. plur. Lähin – hit, lähti, lähtinnä.] – En särdeles märkvärdighet i orten är en så kallad spetälska, hvilken en del tro vara öfverkommen ifrån Ryssland, andra tillskrifva njutning af en art sik, som egenteligen skall finnas uti ett litet träsk Purnulampi. De skola på de köttrikare ställen och ishet närmast intill hela ryggraden under fjällen hafva ansenliga gropar i hullet, utur hvilka en seg hvit materia lik tjock surmjölk utflyter. Besynnerligt är att i ett annat närbeläget och med det nämnda genom en bäck förbundet träsk Pärkkämä siken ej skall finnas hafva några sådana symptom. Sjukdomen må nu härstamma af hvilken orsak som hälst, så förtjente den af någon skicklig medicus en närmare undersökning. Den skall redan ifrån början yttra affection uppå bröstet, så att den smittade besväres af heshet, hvilket allt mer tilltager, så att mot slutet det skall vara svårt att förstå en sådan patients tal. Äfven skola yttre utslag lik större finnar och af lefveraktig färg inställa sig i ansigtet och annorstädes på huden. Sedan man observerat att sjukdomen är smittande (dock i olika grad ej alltid och hos alla lika), har man vidtagit den anstalt, att ifrån andra människors gemenskap afsända sådana olyckliga. Så skola för det närvarande 2 sådana finnas boende för sig sjelfva på en holme, der en stuga för deras räkning är uppförd och hvarest de förses med alla sina förnödenheter. De skola redan i circa 10 år haft den sjukdomen, och äro dock ännu i

så måtto vid krafter att de [oläsligt]. Om deras botande har jag intet kunnat erfara vidare, än att då en Medicus ankom ifr. Stockh. varit hitrest och behandlat flere sådana patienter, hade likväl, allesammans dött, emedan de ledsnat vid den dem föreskrifna dieten och genom vänner vetat förskaffa sig äfven förbjudna näringsmedel. Blott en enda fattig gumma som ej hade sådana gynnare, och därför nödgades förblifva strängt vid föreskriften, hade tillfrisknat. – Om ej den läkaren beskrifvit en sådan sjukdom? – Den skall ock finnas i andra tillgränsande församlingar, t.ex. i Pudasjärvi. – Bland denna ortens fisk är isynnerhet en särdeles fet och stor (något längre än den vanliga hafssiken) sik berömd och fångas mest om vintern och utföres äfven åt ryska sidan.

[i marginalen:] Det skall ock vara förnämligen af andtäppa, som sådana patienter slutligen dö. Dock skola de kunna gå och smått arbeta ända till inemot sitt slut. Fläckarne skola efterhand på sina ställen öppna sig och gifva en vattenaktig vätska ifrån sig, som tillika för andra utgör det egenteliga smittoämnet. Stundom skola sådana öppningar gå fast och torrka men i deras ställe andra öppna sig på andra ställen. En del påstå, att sjukdomen i hela 7 år skall ligga i kroppen, innan den börjar yttra sig. För gamla skall den ej vara så farlig och hålles före, att om man hunnit öfver 40 år, man icke mer skall vara blottställd för att ens smittas deraf. Sedan den redan kommit till en högre grad, skall den ock yttra sig igenom en särskild lukt. Efter sednare efterfrågningar skall en far med sin son på engång haft den, Fadren hade blifvit genom läkare kurerad, hade förlorat sitt utslag, återfått någorlunda sitt mål och naturliga färg, hvaremot sonen alltmer förvärrades och dog. Han hade neml. ej varit under läkare. Om fadren var fullkomligt kurerad eller ej, åtminstone hade han uppnådt en ålder af närmare 70 år. Emedlertid skall han märkligen förtorkat och sammankrumpit och äfven hans fingrar före döden dragit sig tillsammans.

Sid. 341.

- - Inga köksväxter komma fort, näppeligen någon sallad eller morot – Det enda som utom och jemte säd, då ej skadas af frost, kan odlas är ärter och potatos och lök.

D. 26. På e.m. bröt jag upp med Kyrkoh. för att följa med honom ända till Wasaraperä, der han skulle hafva sin uppbörd och en predikan. Hela vår resa utgjorde en fotpromenad öfver en torr och steril mö, bevuxen med renmossa (hvilken dock till det mesta var uppbetad) och tallar. Ytterst sparsamt och egenteligen blott på två ställen hade vi på små fläckar litet björkskog, neml, först omkring Meskus bäcken, hvilken vi passerade och sedan på slutet invid den flyiga Kokkosuo. – Äfven tallarne äro mera glesa och små. Uti dällderna, hvilka esomoftast äro djupa nog äro kärr och i dem små träsk, af hvilka vi på ömse sidor om vägen hade en betydlig mängd neml. Lauttolampi, Tielampi, Hellilampi, Petäjälampi, Niskalampi, Säynäjärvi (emedan den är litet större). Större delen af dessa höra till Meskusbäckens system, utom Hellilampi, hvilken man genom uttappning skall fällt till omkring 6 alnar och derigenom vunnit omkring stränderna höslag – ett exempel, som högeligen vore att rekommendera äfven för större sjöar uti hela denna tragt, såsom det

verksamaste medlet att befordra välståndets upphjelpande i det derigenom icke allenast anseelig förkofran uti äng kunde vinnas utan äfven de här så förderfliga frosterna beröfvas sina orsaker och landet derigenom blifva tjenligare till uppodlingar –

[i marginalen:] En del af allmogen påstår väl, att Kuus. snarare hade behof af mer än mindre vatten och att i synnerhet kärren i fall de uttorkas, ingenting rendera, utan förvandlas till lika sterila moar som de omkringliggande. Också har jag sjelf på somliga ställen sett af sten uppförda fördämningar till att förekomma ett mer än tillbörligt aflopp af vatten ifrån kärren. Frågan är dock, om ej detta medgifvit i alla fall sjöars och kärrens uttappning vore att rekommendera i anseende till frostämnets förminskning, då just deraf hittills de största och förderfligaste hindren till välståndets befordran försports uppå denna orten –

Skulle än derjemte Kuusamoboer i stället för svedjandet börja formeligen bearbeta kärren genom kyttande &c, så torde med tiden äfven dessa nejdens skick blifva helt annat än det än är för det närvarande. – Nu fingo vi äfven ifrån högra sidan Nissibäcken i ögnasigte vid en fjärd, benämnd Saunasalmi vid utfallet ifrån Hepolampi lilla träsk – längre fram upphöjde sig ifrån samma sida Kapustanvaara. Ett annat berg, Hiienv. sades hafva blifvit redan efter oss. – Vidare hade vi ännu (på ömse sidor) Syvälampi, Pikkulampi, Rääpysl. och Rimpilampi. Framom Oinangi träsk, hvaraf vi förbigingo en vik, syntes ett annat träsk Nälkämö. – Slutligen var Kokkolampi i det redan nämnda kärret, (öfver hvilket – såsom öfver andra kärr – spångar ligga till de resandes tjenst och nära till Nissi-gård, i grannskapet af Jaarikkavaara (hörande till kedjan af de förutnämnda) och å andra (Norra) sidan af Nissijärvi, hvarifr. Nissibäck utflyter. Bakom samma träsk upphöjer sig Pyhävaara. Flere renar lupo öfver vägen och stannade på något afstånd och karlarne rop oho!, oho! att gapa på oss. – Gården hör till de förmögare, man

Sid. 342.

förde oss i ett eget främmanderum uti en särskild flygel. Med särdeles välbehag inträdde jag ifrån det fula vädret uti den nya rymliga höga och renliga kammaren, som i anseende till möbler och inredning förenade enkelhet med en viss elegans. Vi undfågnades med toddi och derefter med en aftonmåltid af några ganska smakfulla tillrådade rätter. -

D. 27. Efter kaffee och en frukost af enahanda beskaffenhet uppbröto vi åter kl. 8 om morgonen, gingo först tillbaka till Oivangi träsk (ungef. ¼ mil långt, öfver hvilket vi foro uti en båt. Bland det träskets uddar bär en namn af Murhiniemi, vid hⁿ traditionen förknippar den berättelse, att der fordom lapparne haft sina kåtor och under ett krig (kanske Carl XII's) genom sina kannuxer sökt utforska, om de hade att befara något öfverfall af Ryssarne. De flesta hade haft dem af stål 1. messing (vaski), men en fattig gammal gumma af näfver. Endast hennes ko hade en afton till den följande natten profeterat ett öfverfall, hvarföre hon begaf sig på flykten, men de andra

qvarstannade i förliten på sina bättre kv och blefvo samma natt i sjelfva verket af Ryss. öfverfallne och nedgjorde. Vid andra ändan af samma träsk är Oivangi gård. Efter en helt liten taival, öfver hvilken kyrkfolket plägar släpa sina båtar, följde Singainjärvi, som likaledes är smalt och blott nästan så långt, som Oiv. Sedan hade vi blott fotväg uppå en dylik endast på sina ställen något stenigare – grund som i går, inga träsk utom ett enda litet pass i ett kärr och sträckvis lik oaser dungar af små björkar och granar. I början gick det småningom uppföre till Mäntyvaara, ifrån hvars spets man skulle hafva en vacker prospekt öfver den vidsträckta djupa dalen å ömse sidor till andra parallellt med den som vi följde löpande åsen, om ej träden hindrade utsigten. Sedan vi stigit ned för den branta nordliga ändan af berget uti den åt denna sida efter bebrukade sveder merändels kala dalen, låg uti något afstånd på sidan om oss till höger det äfven skogbevuxna Naatikkavaara. Emellan densamma och Pyhävaara skola vara åtskilliga andra mindre berg, såsom Hangasvaara, Säynäy. och Kouvertaara. En Konttainen skall utmärka sig derigenom, att man föregifver det Wäinämöinen skall skridit nedför en deri befintelig hög brant, emedan i sjelfva berget uti ett afstånd af 20 famnar skall synas liksom spår efter stora skidor. Uppå den vänstra sidan hade vi på hela vägen mindre höga berg i denna nejd uppgaf man en Ruoppivaara. – Genom den dalen, uti hvilken vi nedstigit flyter ock Naaticajoki, som skall hafva

Sid. 343.

sitt ursprung i Rukajärvi bakom Nissi och hit fortsätta sitt lopp genom Pyhäjärvi (invid Pyhävaara) Kuondijärvi, Jaurane och Naatikkalampi. Invid denna bäck funno vi åter vackra små björklundar och kommo ifrån en qvarn uti en båt nedför densamma till dess snart derpå följande mynning i Kitkajärvi och öfver en liten vik deraf till vårt föresatta mål Wasaraperä af 2 hemman (12 ½ v.) Der befinner sig gingerlaget och för hela byalaget på en udde invid sjön en helt liten kyrkogård. Också i Ryska Karelen såg jag här på gränsen vid byarne begravningsplatser. – Rättelser till II.K. Oivanga bäcken faller i Nilo träsk. Läget af Nissi gård orätt utsatt; den är der hvarest Oivangi nu Nissibäcken flyter N. om gården. Den på II.K. utsatta sjön (såsom slut på S. bäck) heter Tatangi, hvaruti vattnet ifr. Saapungi förenar sig och sedan gemensamt genom Kolvangi utfaller i N. sidan af Kuusamo sjön. Träsket emellan den sistnämnda och Nuoringi lärer vara Karhujärvi, i den nejden skola eljest vara flera små träsk. Det lilla träsket 6 om Saapungi äro Mustalampi och det, hvarifrån en liten bäck faller i den NW. viken af Kuusamo sjön Säynälampi. Naaticajoki flodsystem går ej längre än till Rukajärvi. Ifr. Porontima och Suorajärvi falla vattnen i Wuotungijärvi. Träsket em. Posio och Kitkajärvi S. om Ruokamovaara och hvarifrån en bäck faller i K. heter Suonajärvi. – Äfven i Was. funno vi ett snyggt rum, ehuru för öfrigt här lefdes mera på bondvis. – Såväl vid uppörden som vid gudstjensten hade jag än tillfälle att se Kuusamo bönder i massa.

D. 28. Deremot längre ned boende allmoge mindre belevvenhet måste verkligen tillskrifvas hans isolerade läge. Med all sin sjelfkänsla synes han dock lätt kunna styras och utmärker sig genom rätt goda seder i moraliskt hänseende, ehuru brännvinsupandet en och annan gång på sina ställen lärer idkas och stölder af renar allmogen emellan föröfvas. – Klädedräkten har jag redan anmärkt. – Större delen af karlarne gå än i grått valmar, eller i rockar, men än mer i korrta jackor. Kuusamo

klockor blefvo af mig osedda. Den ena skall vara af Fredric I, den andra af Ulrica Eleonora. Ej heller kunde jag komma till Ruskiakallio. [i marginalen: Någon pottaske tillverkning i Kuusamo.] Efter Bef.m. Plantings försäkran skall inga inscriptioner finnas åtminstone ofvantill på den egentliga stela väggen, såsom man påstådt. – Föröfrigt skall den till jordytan vid vattenbrynet efter hans mätning hafva 33 famnars höjd. – Då jag beslutat, att följa härifrån så mycket möjligt vattensystemet till Kem träsk, afreste jag straxt på e.m. uppå en af Kyrkobåtarna ifrån de aflägsnaste tragter till Suolijärvi. – Kitkasjön, som efter böndernas sägen skall

Sid. 344.

befinna sig på den högsta platån af landåsen, har på sina stränder ansenliga skogar och äfven åtskilliga skogbevuxna berg, såsom på den norra sidan i Kintero – Turja och Soukkavaara, samt på den S. Kiurusen och Mustavaara. På den östra stranden af Posio träsket (circa 1 mil långt) Ilovaara och Kuoppavaara. – Sedan vi före inträdet uti detta begifvit oss i en gård Kärmärälä, (30 v.) hvarest jag vid ankomsten hörde en ung qvinna med färdighet handtera en 5-strängad kantele, fortsattes rodden längs Posio ån till Miekkasaari af 1 gård, hvarest vi samteligen togo vårt nattkvarter.

D. 29. Till den förestående promenaden öfver kärren erhöj jag af värdinnan till låns hennes piexstöflar. Dessförinnan drogs båten öfver en helt liten Wolok in i den lilla Miekkalampi under Miekkavaara. Hvaraf alla dessa namnen måge härstamma, kunde jag intet erfara. Hvad ett annat anmärkningsvärdt namn i Posio-byalag Lotaniemi angår, så skall det härstamma deraf att i gamla tider ett på båt ankommet stöfparti af Ryssar der blifvit nedgjordt. Än må jag här tillägga att i Kitka är en sten in i sjön, som kallas Ämmänkivi och skall en käring dermed farit öfver sjön (!) och samma kärings ben vara någonstädes i en skog nedgräfna. Denna sägen framkom under hvarjehanda glam med mitt båtsällskap, som på 2 karlar när bestod af idel qvinnfolk. De skrattade sjelfva deråt, men det kunde väl vara att samma saga är lemning af någon rysk om ej legend dock något dylikt. – Med alla mina efterspaningar, har jag icke i hela Kuus. kunnat öfverkomma några runor, också synes de, såsom jag än i båten erfor, icke sätta något värde på sådant, utan anse slikt för bara fåfänglighet. – Den halfva milen, som vi måste gå, var ytterst besvärlig i anseende till de många vattusanka kärren, hvilka vi måste igenomvada, oaktadt marken alldeles icke var jämn, utan först gick uppföre till Rianvaara och derifrån åter nedåt mot Suolijärvi. Bredevid vägen hade vi ett kärr, ett litet träsk Särkilampi hvarifrån en bäck flyter i den första fjärden af Suolij. – Föröfrigt syntes på denna väg äfvensom förut här och der på stranden af Kitka vattensystem långt oftare björkar än omkring Kuusamo kyrka, hvarest jorden i allm. synes vara än sterilare, kanske därför, att den tragten verkligen i ans. till dess upphöjda läge kan såsom bönderna uttrycka sig, kallas Pohjosen napa. – Vid mynningen af den nämnda bäcken inunder Ahvenvaara; Ahvonselkä skiljdes jag ifrån en del af mitt muntra och beskedliga resällskap och behöll öfver den anförda fjärden blott 4 qvinnor kvar. – Efter Ahvens. passerade vi Koivuselkä kommo sedan igenom Lupua strömdragen (Niva) in i Ala-Suolijärvi och efter en liten rodd till Hämeenniemi gård (10 v.), hvilken be-

Sid. 345.

nämnings anledning ej heller kunde uppgifvas. Sedan jag der frukosterat utur min matsäck, hvartill gårdsfolket sjelfmant hämtade mig en filbunke, förstärktes det nu återstående sällskapet af blott 2 qvinnor med en karl till Oiwa gård vid en sjö af samma namn (3 v.), utgörande egenteligen en vik af Suolijärvi. – Efter många öfverläggningar om den vidare resan beslöts, att då jag ej hade lust att blifva i skogen på vägen öfver natten, skulle jag intill aftonen qvarstanna, för att sedan slippa ungefär ett lika långt stycke till den sista gården af Kuusamo socken, hvarifrån ock de båda käringarna voro och en karl borde fås till styrman vid farten nedför Jumiska åsens forsar, till hvilka ingen af gårdens karlar i anseende till oerfarenhet ville dessförutan våga sig. Jag måste således foga mig, att här tillbringa en half dag, så ogerna jag än ville det, emedan jag hört, att värden i huset, vore misstänkt för spetälska, hvilket ock hans högröda ansigtfärg syntes utvisa, ehuru hans röst ännu icke hade något främmande. – NB: Patienten vid Wasaraperä messan. Dess hesa målföre och starkt kopparfärgade ansigtene – Det var ock orsaken, hvarföre jag gick ut i skogen för att söka blåbär och sedan åter deraf tog mig anledning, att så litet och så försigtigt njuta af den för mig framsatta maten. Då aftonen kom och det skulle blifva resa utaf, hade man besinnat sig om, hade så många bevekande föreställningar, (i hvilka äfven qvinnorna förenade sig), att göra om besvärligheten icke allenast utan ock faran af de många forsarne, att jag sjelf tyckte det var rådligare, att antaga deras projekt till en annan väg, så mycket häldre, som det var osäkert, huruvida de erfarnare karlarne i det andra förevarande hemmanet kunde vara att träffas hem eller ej och man dessutom åtog sig att beledsaga mig på den andra vägen intill samma ställe och under vägen dit förskaffa mig alla bekvämligheter, som det vore möjligt. – Jag hade nu endast att ångra, att jag ej häldre straxt ifr. Wasarap. begifvit mig åt det hållet längs hela Posio och sedan (Timisjärvi heter den sjön, som på II.K. är utsatt emellan densamma och Suolijärvi) dit den skall hafva ett aflopp) igenom Mursu gård åt Aittoniemi direkte. Jag hade på den vägen kommit snarare fram och haft en mil ginare. För att emedlertid nu än vinna något, dref jag dem ännu ut öfver Suolijärvi till nämnde Aittoniemi gård (10 v.). – Hufvudorsaken var väl, att jag icke längre ville qvarstanna uppå stället af ofvannämnde anledningar och allraminst öfver natten. I större villrådighet hade jag väl än råkat, om jag förut vetat, att just de 2 nu i Socknen befindtliga offentliga patienterna äro bröder till Aittoniemi

Sid. 346,

värden och att de därstädes underhållits innan de kommo till sin närvarande egna bostad uppå en holme i Kitkajärvi.

D. 30. Sedan vi först midnattstiden anländt, begåfvo vi oss åter ut omkring kl. 7 och följde än ett stycke längs en vik af Suolij. – Pernuvaara till vänster en betydlig höjd. Efter en liten woloک följde en annan insjö Näskämä (¼ mil lång) invid hvilken Kotavaara, Vierustunturi och Näskämävaara och sedan efter en annan Woloк, öfver hvilken båten släpades Issaska, hvarifrån Askajoki faller i Kemiträsk. Detta träsk är ock ¼ mil långt. – Ifrån dess andra ända gällde det sedan att marschera. Till höger blef Penniovaara, en af de högsta i hela nejden och bestående af branta hällekyftor,

hvilka syntes vara alldeles våta af nedflytande vatten. [i marginalen: Detta är den första vaara, der sten så uppenbarligen framträder. Hitintills i Kuus. på moarne och höjdarne ser man väl större och mindre stenar ofta i mängd, men ingenstädes i massor.] – Detta berg är en fortsättning af samma, såsom de flesta i NV. rigtning framlöpande ås, till hvilken de redan nämnda 3 berg höra, äfvensom de längre fram åt Kemijärvi följande mer och mindre höga Partisentunturi, Paloselkä, Pikkulamminvaara och sist Mutavaara. De äro alla såsom hela nejden starkt be vuxna med skog af höga tallar, hvaribland isynnerhet uti däl derna äfven granar och björkar. Sedan vi korrt efter det vi lemnat Aska passerat dess utlopp följde vi i början en annan skogig ås, som löper parallelt med den redan nämnda och hade till höger om oss emellan dessa i den djupa dälden Askajoki. Sedermera då samma ås afbröts stego vi sjelfva nedåt i densamma och hade nu ett långt stycke sänka kärr att igenomvadas och till vänster om oss en annan åskedja, ibland hvars höjder Haukivaara. Slutet af vägen bestod åter af en torr, ehuru nedåt sluttande mo – till stranden af Kemijärvi, dit en af karlarne, som gått omkring, ifrån det första hemmanet af Kemiträsk socken Lehtola (20 v.) skaffade en båt öfver den ¼ mil långa fjärden. Uppå densamma syntes nu ifrån bottnet af denna fjärd, hvaruti Jumiska elf afbördar Kuusamo vattnen till vänster om densamma i fjärran Suomuvaara, som skall vara en af de högsta och i toppen nästan alldeles kal, äfvensom mera åt N. likaledes i fjärran bakom de höjder, af hvilka denna sjö närmast är omgifven Wilmatunturi. – [i marginalen: Den första sjön ifr. mynningen skall kallas Isojärvi, De 3 träsken åt SO. hvarifrån en bäck dessförinnan infaller i Kork. skola heta Sauna 1. Kivelänjärvi, Rytyj. på sidan och Latvajärvi.] – Ifrån den tragten infaller Köykenenjoki i Jumiska högst ifr. Karhujärvi ofvanom Hietajärvi. II.K. har sitt Karhuj. vida längre ned vid en annan Hietajärvi, men af den visste ingen hvarken i Kuus. eller Kemiträsk. Oulanga ån skulle ej heller efter uppgifterna i Kuus. komma ifrån den utan ifr. Hirvasjärvi sjöar. - NB. I Juujoki äro utom Lehtojärvi, hvarifrån den har sitt ursprung, Pölkky- och 3

Sid. 347.

Siikajärvi. – Jag blef särdeles frapperad af den dialekten, som den gubben talte, hvilken ifrån Lehtola var att afhämta mig, mie och sie skulle, såsom jag förut hört, brukas i Kemiträsk Socken, (icke derföre myö och työ) [i marginalen: skall ej vara sant och har jag sjelf hört minä och sinä]; men derjemte hade han utom ändelserna -tta in defective casu och den korrtare in locativo (tuosa paikasa, puolesa) en särdeles aspiration midt uti orden eller i början af den sista stafvelsen efter t och k, såsom yhtheen, janothaah, kuttuthaah, uppstår genom repetitionen af a framföre, aikhaan.

[i marginalen:] samt fördubbling af konson. i midten, pittää, hywwää, näkkee, panttih &c – är ej brukligt i Kemiträsk, ej heller den der aspirationen utan i dess ställe de längsta sanotahan, pantihin, (ock pantiin) m.m. tullut, ollut ej tullunna – ej heller någonsin suaari utan saari, viiään, tuuaan – mennähän skall i Kemi uttalas menkään, tulee, menee – kattoa, veitti, seittemän. – I allm. skall dialekten här likna Uleåb; Kuus. deremot stöder mer på Savol-Karel. Så nyttjas ej heller tulia, meniä, såsom i Kuus. tämligen allmänt. täsä och tässä m.m. fl. ömsom allmännare dock med

2 s. deff. med 2 tt. -tta met, net, het, pro mee, tee, ne äfvensom Substant gemenl. ändas på t venet &c.

Han berättade sedermera att han vore barnfödd i Kemi hvarest, såsom jag förut hört, att en sådan dialekt skulle vara gängse. Emedlertid hade han bott der redan omkring 40 år, hvadan jag måste sluta, att en sådan dialekt äfven måste brukas här.

D. 31 Om morgonen fortsattes resan vidare längs Kemiträsk. Det är på alla sidor omgifvet af högre och lägre Gebirgskuppen, hvilka alla äro skogbevuxna, äfven om de föröfrigt uppenbarligen bestå af klippmassor. Min deraf yttrade förmodan, att detta träsk måtte vara ganska djupt betygades med tillägg, att fiskfångsten derifrån just derföre icke heller är så ymnig uti fjärden längst i Ö., som slutas med Tingihalmi emellan Lehtola och en annan gård Rytysalmi på norra stranden, hade jag redan i går Aska och Petäjävaara på S. stranden samt Hirvahvaara ofvan om Rytys. gård. I dag passerade jag förbi Tingihvaara och Kalliovaara till vänster. Kauhavaara på den norra stranden bildar en fortsättning af Hirvahvaara, består likaledes, såsom de redan nämnda af skrofliga klippmassor och räcker ända ned till sjön med sin fot. Såsom den ibland de närmaste är den högsta, så har hela den andra fjärden på den S. sidan af Tingihalmi deraf sitt namn Kauhaselkä. Vid Ämmänvaara af lika höjd och samma beskaffenhet smalnar träsket och bergskedjan jemte sjön (Ämmänselkä fjärd) vända sig åt N. På vänstra sidan om fjärden har man Isovaara och Kattilavaara. (7 ½ v.) [i marginalen: Alla dessa distancer äfvensom i Kuusamo äro ej ordentligen mätta, uppgifvas ofta olika och i gamla mått.] – I grannskapet af den sistnämnda är [i marginalen: på en udde, full af stenar, hvilka man uppburit ifrån de närvarande åkerländerna och begagnat till gärdesgårdar.] Kelloniemi by af 4 gårdar, hvarest jag fick ombyte af rodd. – Uti den gården, der jag var in, såg jag hela ugnen i stället för den hittills brukliga omfattningen af träd uppförda af sten i en stor fyrkant i det vänstra framhörnet af rummet, hvittrappad med den vanliga liesi framför ugnen. – men öfverst försedd med en skorsten, som nu skall vara allmänt vid alla nya rum. – Igenom detta byggnadssätt vinnes i jern värme (då man under eldningen ej har nödigt att hålla dörren upp, såsom i rökstugor) äfven

Sid. 348.

som renlighet. Igenom pärtljuset om vintern uppstår äfven nu öfverst en rökregion, men den är vida mindre uti de dervid högre rummen. – I allmänhet har jag tyckt mig märka hos denna sockens allmoge ett visst företräde framför Kuus. ej endast uti deras yttre lefnadssätt, utan ock i sjelfva väsen, hvilket här (7 ½ v.) är mera förekommande och belevadt. – Ifr. Kelloniemi åt kyrkan har man ock å ömse sidor åt träsket en hop med ansenliga höjder, såsom till höger: Tuuravaara, Puikonv., Kotav, Palov., Varriovaara, till vänster Halosenvaara men derjemte ser man här på hela sträckan tämligen tätt till hvarandra gårdar, åkerfält och ängar, [i marginalen: af hvilka dock nu en stor del stodo under vatten i anseende till den regniga sommaren.] både på stränderna och holmar i träsket, hvilket ger en rätt frapperande anblick under polarkretsen. Af detta kan man redan sluta, att åkerbruket här är vida yppigare än i Kuusamo. [i marginalen: Jordmånen påstås väl till större delen

vara bättre. Kuusamo företrädet ligger förnämligast deruti, att] orten i anseende till dess lägre situation och omkring det öppna träsket ej på långt när är så ömt för frost, som Kuus. och på många ställen skola de sällan hafva missväxt. Äfven anses den här allmogen af dess grannar i Kuus. för särdeles förmögna. – [i marginalen: Här skall man derföre icke stort mer än till namnet känna bark, hvilket också hos Kuusamobonden icke är sällsynt. – Af tiggare skall man nästan alldeles ingen olägenhet känna.] – Med sina goda och rikliga ängar äro de i stånd att underhålla betydliga ladugårdar, äfvensom de skola hafva hästar ofta till ock mer än de behöfde på ett hemman. Renar skola underhållas endast i det nordliga Kuolajärvi till någon större mängd. Dock skall äfven der 5–600 på ett hemman utgöra det största antalet, då deremot här i moderkyrkolänet detsamma ej går högre än till 100 och det på ganska få ställen. Ock skola de här alldeles ej begagna sig af dem till något annat slag, emedan de hafva hästar nog, att förrätta alla körslor. För denna socken vore det en ovärderlig förmån, om strömmrensningsverket genom sina åtgärder befriade socknen ifrån den i anseende till litet aflopp (i jemförelse med de hit inflytande vattnen) tryckande vattenmassan – hvilket påstås med nog ringa besvär kunna verkställas, –

[i marginalen:] Då vattnet nu om våren ofta skall öfverflöda till 3 famnars höjd, kunde genom någon fällning af den rika vattenmassan dess låga stränder till närmare dubbelt göras bara till äng och åker, att förtiga den lättnad för kommunikation och handel som derigenom kunde vinnas.

Till kommunikationens lättande vore ock en landsväg nödvändig, hvilken likaledes torde vara lätt både att anlägga och underhålla. Till Rovaniemi skulle man (öfver jemna marker) gerad hafva endast 5 mil, då man deremot längs Kemielf räknar 12. – Pälsverk och smör utgöra ortens förnämsta afsättningsartiklar, såsom i Kuus. och fisk en betydlig artikel, smör hafva de naturligtvis mindre. – Isynnerhet med de förstnämnda drifvas betydlig handel med Ryssarne, hvilka äf-

Sid. 349.

ven här med sitt kramgods isynnerhet om vintrarne skola ideligen omkringvanka. – Å sin sida skola till och med dessa inbyggare äfven på den ryska sidan drifva någon handel. Inga binäringar skall denna allmoge föröfrigt bry sig om eller känna. – [i marginalen: Om icke man vill räkna brännvinsmångleriet, som beklagligen äfven här, såsom i Kuus. flitigt skall drifvas och hafva sin stora vinst.] – De 3 sista nätterna efter hvarandra pollut. väl derföre, att jag liggat klädd, hvilket synes för mig i det afseendet vara särdeles irriterande.

[i marginalen:] Prästegården till situationen af någon likhet med Kuus. Neml. emellan Kemielf och Kuumaträsk på en udde är här dock vackrare belägen i anseende till en större omvexling af prospekter, holmar, ängar, gårdar och berg, deribland Pöyliö S. om prästgården, med ett träsk af samma namn icke långt derifrån.

– Oaktadt tron på vidskepelser i denna socken, skall vara nog allmän isynnerhet med afseende å sjukdomars botande, har jag icke heller här kunnat erhålla några runor. I sjelfva verket skall nog litet af sådant finnas utan har man vid min efterfrågan merändels anført det gamla framfarna folket såsom mer erfaret än den närvarande generationen. De egentliga mästarne i trollskap och vidskepelser påstås längre uppåt Enari och Utsjoki och än mer uti den egl. Ryska Lappmarken. – Såsom i Kuusamo är folket här till statuten i allmänhet medelmåttigt eller snarare derunder, ehuru man ock ser åtskilliga resligare karlar. – Hårets färg tyckes mig svartna något mer, då man i Kuus. än mer isynnerhet bland qvinnfolken ser i det afseendet verkliga romerska skönheter. –

[i marginalen:] Om de såkallade Kuolajärvi Lappar berättas, att de öfverhufvud skola vara af stort och resligt människoslag. Men också de äro ej egent. Lappar utan jordbrukare och skola på sina ställen vara till och med ganska förmögna. – Blott i Tenniö by skall talas en ganska korrumperad Lappska.

September 1825.

D. 5 Ehuru jag redan d. 4. var färdig att afresa, kom det dock icke dertill, förrän den följande straxt på e.m. Dessförinnan skref jag till Ilm. i Åbo och till Utsjoki kyrkoh. Fellman, för att bedja honom påskynda sin hemresa. – Prospekterna till (7 ½ v.) det första gästgifveriet Tohmo l. Helistin de vanliga ängar på båda sidorna om elfven. – De fortfara äfven framåt till det andra gästgifveriet, Elfven utbreder sig här ifrån S. till en fjärd, som efter en by uppå den östra stranden (af flere gårdar) kallas Kostamus. Längre fram är på den motsatta stranden Lautala l. Kaisamatti af circa 3 gårdar. Uppå denna väg ser man ock ömsesidiga bergshöjder, neml. till vänster på något afstånd ifrån stranden, som här bildar en bred och låg skogig plåtå, Tarsunselkä, Outivaara och Outitunturi (Em. Waara och Tunturi den skilnad, att det sednare utmärker ett högre, kalt berg). Samma kedja fortsätts sedan medelst Näätävaara åt NW till det längst aflägsna blånande Pyhätunturi: På den motsatta sidan passerar man nu först Werrio, som är närmare till stranden, men isolerad. Ofvanför densamma infaller Kalkiasjoki ifrån en sjö af samma

Sid. 350.

namn i Kemi elf, hvaruti litet högre upp ännu en annan liten gräfven bäck inflyter ifrån Tuupajärvi, ett litet träsk på samma sida. – Oinas, hvaraf det andra gästgifveriet och hela byafdelningen (12 ½ v.) af 4 gårdar har sitt namn, skall vara en af de äldsta 7 kolonistfamiljer, hvilka bosatte sig i Kemiträsk från de nedre tragterna – Härifrån börja stränderna blifva högre, men icke ens den circa 2 famn höga nyrtaren [?] skyddar de nästofvanom liggande gräsrika ängarna ifrån öfversvämning om våren. Nära intill stranden har man till vänster Airosvaara och till höger på litet längre afstånd Juoksunselkä. Ungef. ¼ mil ifr. byn äro åter åkrar med flere gårdar neml. Pauna af 2 och Tapio 6 på den vestra samt Kinkelä l gård på den östra stranden. – Först ofvanom detta ställe, således

närmare 1 mil ifrån Kalkins. är mynningen af Javarusjoki, som kommer ifrån Javarusjärvi med en annan nordligare arm ifrån Löytäkkä träsk nära Pyhäs. (högre än II.K. utvisar) – Framåt voro än uppå detta håll åtskilliga gårdar, alla på den vestra sidan neml. Korpela och Jankkila. Vid denna är emedlertid ingen sådan liten bäck, som II.K. har, utan infaller straxt ofvanom Pyhäjoki. – Den andra floden, som förenar sig dermed, heter Latwajoki och kommer längre bort ifrån Latvalampi vid Luostovaara. – Invid hvarandra äro ett annat Korpela, 2 gårdar Kulpacko och Wuostimo. (10 v.) Stället kallas eljest Talviassaari. Här är neml. i elfven en liten holme, hvarpå fordom varit 1 gård, som sedan den blifvit skadad af en öfversvämning, nu är flyttad till stranden. Denna by är den sista af Kemiträsk socken – [i marginalen: Nära en half mil derofvan om går gränsen.] – Då det redan höll på att blifva mörkt, så tog jag der mitt nattkvarter. Huset hade väl inga särdeles bekvämligheter, men pörtet var rymligt och snyggt. En behaglige renlighet herrskade ock uti hela husväsendet, äfvensom deras maner utmärkte en mer än blott aftvungen höflighet. -

D. 6 För besväret och det gästfria härberget ville man ingen betalning hafva, då jag afreste. – Efter frosten om natten låg ett så starkt töcken öfver marken, att man ej kunde se långt framför sig. – Litet stycke framom Wuostimo var på den venstra sidan Kauhajoki. Kanske är just denna på II.K. af misstag placerad ofvanför Jaukkila i st. för här. Men ock Saunavaara af 5 gårdar är falskt betecknad. Det ligger nemligen på halfva vägen till Pelkola (20 v.) emellan det skogiga Kiemingivaara invid sjelfva elfven å ena sidan och Mairijoki å den norra midt emot är en lång [i marginalen: Lägenheterna för dessa byars hemman äro än icke af sämre beskaffenhet än i Kemiträsk.]

Sid. 351.

men smal holme Mairisaari, ofvanför hvilken Teirisaari är straxt ofvan men mindre. Ängsfälten blifva på detta håll sällsyntare, och i dess ställe träda de tätare skogarne med tät buskmark närmast vattenytan. Ofta ser man nästan endast löfträd, emellan hvilka enskildta granar höja sig. Isynnerhet holmarne hafva just vackra lundar stundom af idel björkar. – Ifrån Pelkola räknas 1 mil till Kaira (10 v.). Det förra har 6 hemman. – $\frac{1}{4}$ mil framom P. lemnade jag Kemi elf till höger, äfvensom högre upp i grannskapet af en liten fors Kittisenkoski Luiro, uppför hvilken den ginaste vägen går till Enari och Utsjoki. – [i marginalen: Åt N. O. Kitisenjoki går i full N. - denna fors ligger $\frac{3}{4}$ mil från Pelkola $\frac{1}{8}$ mil ofvanför Luiro.] Den vanliga förra bredden bibehåller Kittinen. I Kaira äro 4 forssar, nemligen Kohkasenkoski (der i 9 gårdar) nejden har det under namn af Kokkalo på II.K. hemmanet varit beläget, som nu skall vara öde) och Junnunniva båda egenteligen strida strömdrag. Något mer betydande äro de 2 andra: Nikitankoski (namnet tyckes vara Ryskt, äfvensom förut Outivaara) och Mutkakoski. – Jag stannade i Hietasuvanto, en by af 4 gårdar öfver natten (20 v.). Byggnadssättet är i allmänhet ock här i Sodankylä detsamma som i Kuusamo och Kemiträsk. – Gården med alla byggnader formerar gemenligen en fyrkant; men pörten förlora i rymlighet och snygghet och förvandlas till små, mörka kojor, uti hvilka alla fenstren icke ens alltid hafva glas, utan gluggar, hvilka derföre, då de igenskjudas, föröka mörkheten i boningsrummet. Ehuru gästgifveriet här var en mer behållen gård (det underhålles 9 kor och 4 hästar), var det likaledes

beskaffadt. Främmanderummet blott med ett litet fenster, var fullt med mjölkbunkar och hvarjehanda husgerådsredskap. Jag valde det emedlertid hälst till sofställe, emedan jag der fick ligga ensam. – Ifrån Kuusamo börjandes rökes här såsom i Karelen ganska träget. Värden gjorde väl i detta huset ett undantag; men i hans ställe rökte värdinnan. [i marginalen: Man förebär att rökandet tjenar dels till praeservativ dels till bot för bröstkrämpor.] Uppå min yttrade förundran och sednare äfven genom Autopsie erfor jag, att det här är ingenting främmande, att se käringar röka i kapp med karlarne. Man har försäkrat mig, att till och med flickor skola röka, dock i njugg.

Sid 352.

D. 7. Sedan luften något uppklarnat efter töcknet och frosten, hvaraf än uti båtbottnet fanns is, bröt jag åter upp straxt efter kl. 7. – Häriifrån ser man i S. framför sig på andra sidan om elfven flera bergspetsar, såsom Mairivaara (hvarifr. Mairijoki har sitt ursprung), Pyhätunturi och Luostovaara. Såsom jag sednare hört, skall den medlersta deraf härleda sitt namn, att den uti äldre tider utgjort ett föremål för lapparnes dyrkan, dit de församlat sig att förrätta offer. En skrefva i berget, som anses vara bottenlös torde blifvit dervid af dem med särdeles helgd ansedd. – I mil ifrån Suvanto faller på högra sidan Keinojoki i elfven ifrån Keinojärvi. – Akankoski en stenig fors skall deraf hafva sitt namn, att en käring roendes kommit uppföre. – Utom den ock på II.K. utsatta Korpijoki (ej Korpojoki) är ännu icke långt derifrån en annan af samma namn och på samma sida. Af alla de 3 nämnda har den öfversta K.j. den bredaste mynning. Uppå andra sidan tillströmma ock ifrån Luostovaara 2 bäckar: Räkkiluosto ungefär på halfva hållet och Luosto vid pass ½ mil högre. – Stränderna fortfara att vara af samma beskaffenhet, som sednast nämndes, neml. skogiga och höga med öppnare fläckar här och der, hvilka äro bevuxna med frodigt gräs. Stundom ser man ock på den längs hela floden sandiga stranden stenar och ett och annat isoleradt klippblock. – Skogarne bestå ock såsom förut af flerfaldiga träd och näst det täta buskverket af vide förnämligast björkar, hvilka ensamma upptaga alla holmar och göra dem just täcka, såsom nära invid byn Aska (30 v.). [i marginalen: Löfven redan merändels gulnade. – Så talrika björkar emedlertid äro på stränderna, så litet och nästan alldeles intet ser man af dem, så snart man lemnar stranden och går in i skogarna.] – Af brist på karlar måste jag der någon tid qvarstadna. Emedlertid hann jag än till skymningen fara fram till Sodankylä prästegård. Under vägen dit äro de förnämsta forssarne uppå hela vägen ifrån Kemiträsk. – Den första nära till Aska bär namnet Portti och förtjenar det namnet emedan floden här med mycket brusande kröker sig fram emellan 2 höga berg å ömse sidor med öfverhängande skrofliga klippblock, hvilka gifva denna fors en majestätisk anblick. – Kurkiaska straxt ofvanom är mycket lång. Den tredje och i anseende till stora stenar för nedfart farli-

Sid. 353.

gaste forsen heter Orakoski, nedanom den äfven på II.K. utsatte Oravajoki som ifrån Oravajärvi faller in i Kittinen. ungefär 2 mil ifrån Aska. Längre fram nära mot Pastoratet är Kyläjoki ifrån Kyläjärvi så kallad emedan den af hela byn blifvit beviljad prästen till enskildt fiskvatten. Linduoja är en annan liten bäck ifrån samma sida sist Jesiö, som ifrån södra sidan omflyter den udde, hvarpå

Prästgården invid den andra stora elfven är belägen. – Den ena af mina skjutskarlar, som sade sig å fädernet härstamma af Lappar och hade äfven i hela sitt utseende något Lappskt, försäkrade, att ännu i hans barndom – det är omkring 40 år sedan – alla inbyggare härstädes hade ganska väl förstått Lappska, då deremot nu högst få finnas, som det förstå. Befolkningen härstädes skall ock bestå till en del af Lappar, hvilka gift sig med finskor och derigenom äfvensom genom beständig kommers med de nedifrån uppflyttande nybyggarna sjelfva helt och hållet blifvit metamorfocerade. Såsom populationen är ock dialekten i denna församling ganska blandad. I den så kallade Alaperä skiljer den sig i anseende till grannskapet icke ifrån Kemiträskfinskan, längre upp hit åt kyrkan (äfvensom åt Rouvaniemi) liknar den Kemi munart med fördubblade konsonanter pittää och den aspirerade elisionen sanothaan (met, net), åt Kittilä skall den närma sig Torneå dialekten, som är korrt och stympad. Uppå Lappmarken skall den stöta på lappska. [i marginalen: En Lapponismus är att nyttja casus interiores för exteriores; t.ex. mennä järvehen l. Järvelle – hüvät oltais. Lapponism ock vüö f. üö.] – Äfven här hänvisar man vid frågan om trolldom uppå isynnerhet den ryska Lappmarken Nuorti och Kolmkanda, hvilka besökas såsom Orakel äfven ifrån nedre finska orter. Så försäkrade mig samma karl, att han för några år sedan herbergerat 2 karlar ifrån Mändyharju, hvilka voro stadda på väg dit. – Jemte ryktet om trolskap hafva samma tragter den värre opinionen om sig att ej vara säkra för resande att färdas, hvilket vanrykte man ock tillägger de Norrska Lappmarkerne bakom Kittilä såsom (Peldovuoma) Kautokeino (Enontekkis). Deremot frikallar man här Enari och Utsjoki tragterna, för hvilka man äfven på ryska gränsen

Sid. 354.

och än i Kuusamo mycket skrämt mig. Denna Socken har sitt namn deraf, att i forntiden Lapparne vid ett berg, som skall vara något uppåt ifrån kyrkan med stor förlust tillbakalagit ett ryskt stropparti, som trängt sig fram ända hit. [i marginalen: Jongovaara af en Lapp Jongu l. Jongu, som skall der blifva af Lapparne ihjälslagen. – Lapparne hade först circa 1½ mil nedom kyrkan på ett ställe vid stranden, der nu en liten barrskog står, lidit af Ryssarne ett stort och allmänt nederlag, hvilket de sedan vid Jongovaara hämnades.] – Lappgrafvar äfvensom andra spår till deras fordom här idkade jagt och fiske skall man ofta här såsom i Kemiträsk finna på utmarkerna äfvensom man stundom i alla dessa tragter upphittar ett och annat af deras fordna jernredskap. – Renafveln hade fordom i denna socken varit betydlig tills för 4 år sedan om sommaren en så förödande pest hade rasat i renhjardarne, att inbyggare af flere 100^{den} behöllo antingen blott några få eller ingen. Samma pest hade ock medtagit en myckenhet af socknens hästar. -

D. 9 På visit på andra sidan om elfven hos Commissarius, hvarest jag ock fick tillfälle att se den första Lapp, som emedlertid redan å 30–40 år sig här uppehållit, vallar boskap och talar likasåväl finskan som sitt egenteliga modersmål. -

D. 11. hade jag ytterligare tillfälle att ibland kyrkofolket äfven se en Lappgumma, ifrån den nära belägna byn Sattas. Utom den låga växten och de utstående kindbenen karakterizezade hennes väsen en särdeles lättsinnighet, så att jag var färdig att i början hålla henne för halftokig. Uppå

gifven anledning kom hon med en likaså utmärkt frihet in till mitt rum och började, då jag quæstionerade henne om Lappskan och visade henne Lappska böcker, slabbra med mig Lappska. Beständigt nästan skrattade hon dervid, uppå min yttrade åstundan att få höra någon sång (sådana sade hon nog finnas hos dem), lät hon till och med dertill utan långt bedjande förmå sig isynnerhet sedan Pastorn trakterat henne med ett glas brännvin, hvilket hon med synbart nöje emottog och till botten uttömde. De få strofer, hvilka hon jemte mycken gesticulation joikade, tycktes vara någon extemporisation öfver mig. – Genom för mycket öfverflödande i dag bragte jag min svaga mage i oordning – och följde om natten en poll. –

Emot d. 14 en annan. – Jag företog mig derföre med Pastorn och gl. Commissarien en utfart till Sattas längs Kittinen. Stränderna erbjuda samma utsigt som vanligt: litet öppna ängar, närmast till elfven björkar, hvilkas löf nu redan samteligen gulnat. – Något ofvanför denna by faller ifr. Ö. sidan en liten bäck Pörisiä in i elfven och längre fram ifrån samma

Sid. 355.

sida Kelujoki nedanföre Keluforsen, som är på halfva vägen. – Framom äro Porokorvanniva och Sattasenniva invid sjelfva byn, som har ett rätt vackert läge på vänstra stranden af elfven. Nedanom invid byn söndrar sig elfven i 2 grenar, den eg. bredare ådran och en puas omkring holmarne Matara och Känsäsaari, den sednare nära $\frac{1}{4}$ mil lång. Straxt ofvanför byn kröker sig sjelfva den bredare Kittinen åt NO. och Sattas af det Lappska Sjattse faller in i elfven med dess egna rigtning. Byn består af 6 gårdar, de flesta dåliga, mörka rökstugor. – Vi aflade ock ett besök hos Lappgumman, der jag äfven fick se en för mig okänd frukt, som i ymnighet skall växa härstädes. Neml. rötterna af en växt med långa stånd, den finnarne kalla koiranputki, men Lapparne Stalopåske. De äro till storleken såsom små poteter, hvilka de äfven eljest likna också till smaken, blott att de äro något sötaktigare. De ätas isynnerhet stekte af barnen. – I anledning af stalo hörde jag såväl af Lappgumman, som hennes tillkomne styfemor, att de derunder förstå stora, starka jättar, hvilka likväl ej numera skola finnas. Den sednares far skall brottats på lif och död med en sådan, och vid dess öfvervinnande fått till rof ett stort silfverbälte, hvilket likt hans öfriga förmögenhet, bestående uti en anseelig hop diverse silfver, vid dess död såsom vanligt blifvit uti jorden nedgömdt. Ett par af sådana stalar skola uppå ett alldeles otillgängligt hafsfjäll stå förvandlade till klippor och hon hade sjelf sett dem. – Uti den gården, hvarest vi egenteligen ville aflägga vårt besök, fann jag ett rätt snyggt pörte och mycken artighet hos värdinnan och det öfriga qvinnfolket. – Värden sjelf var ej hem, utan hade gått att lägga ut snaror för foglar. – Det öfriga Manfolket uti byn sågo vi sjelfve utfara såsom det hette att samla renmossa (jäkälä) – Det utgör ett af de förnämsta arbeten uppå denna tiden om hösten. Mossan uppryckas på mulna eller regniga dagar och ligger i högar, hvilka lemnas så att ligga, tills de första frosterna infalla. Sedan den frusit ihop till klimpar, släpas mossan hem och klimparna kokas sedan efterhand med tillblandadt hö, halm eller agnar för får och kor, hos hvilka den skall icke allenast betydligt föröka mjölken

Sid. 356.

utan ock göra den vida mer mustig och kraftfull. Upphör den näringen isynnerhet för kor, hvilka vänt sig dervid, skall mjölken inom kort märkligen aftaga. – Både får och kor skola äfven om sommaren med mycken begärelse på marken afbeta den rå. Vi återvände om aftonen. (20 v.)

D. 15. slöt jag alldeles mitt arbete med Pastoratsarkivet, beslöt emedlertid att stanna qvar än en vecka för att sedan följa Past. till Kairav. och möjligen derifrån med kyrkfolken uppför Luiro. – Emedlertid började jag just ifrigt studera Lappska.

D. 17. - Magplågor, jag vet ej af någon annan orsak, än att jag om morgonen druckit i glas nyss ifrån ån efter den starka nattfrostens hämtadt vatten.

D. 18. Till middagen hos Mattlins. Det der mångfaldiga flaskandet ville emedlertid ej bekomma mig väl. -

D. 21. Afreste jag med P. på samma väg, som jag kommit längs den merändels ganske grunda elfven.

[i marginalen:] Blott under Jurnunniva skall den vara särdeles djup, så att Lappen (om hⁿ efteråt) som förvandlade sig till en fisk och såsom sådan genomvandrade elfven, der jag såg solen skina. – Nära till samma fors är ock ett kalkbrott.

– Natten tillbragte vi i Hietasuvando uti en särdeles snygg och hygglig gård och ankommo

d. 22. till bestämmelseorten i Kairavuopaja. (65 v.) – Det var redan ganska mulet och allt tycktes båda vinterns ankomst. Emedlertid ville karlarne af den starka rodnaden om aftonen vid solsättningen sluta till än blifvande värme. Om höstarne skall det fenomenet hafva den betydelsen. - Om morgonen betyder en sådan rodnad regn för dagen. – Bönderne hafva en mängd af egna märken. – Så profetera de mycket snö i midten af den nästkommande vintern emedan stjernorna i den så kallade linnunratan ishet i midten äro sammanträngda. – Den östra sidan deremot svarar mot hösten, äfvensom den västra våren. – Faller löfvet före Michaeli, så går ock snön före Eriksmäss om våren. Bär i träd (rönn, hägg) utmärka en stormig höst. Vinden vänder sig åt den ena sidan, der man på sjön ser skummet samla sig åt stränderna m.fl. Tillägg om vidskepelser i orten. Här skall Måndagen anses för en mer fatal dag, så att en del ej på densamma börja arbeta på sina åkrar, eller sin höbergning ej heller sälja något t.ex. boskap utomhus. – För att föröka mjölken, hafva de hvarjehanda skrock, föra kärran på vägaskillnaden m.m. på det para (björnen) skall befordra trefnaden. Den skall därför kunna göra sig rakning på halfva själen, som amalgamerar sig till ett helt med en particula af den ondes själ uti den gestalt, som paran antager, allt hvad paran

vederfares, kommer således också den andra hälften att vidkännas. – Om Johanninatten skola somlige bärga hö på andras ängar, för att derigenom åstadkomma tillväxt på egna emot förminskning i grannens. – På påsktroll tros äfven här och der. – Mårtensdagen skall på sina

Sid. 357.

ställen högtidligen firas med kokt kött, korfvar m.m. – någon idé tyckes de ock hafva af genera pitea, medan de vid sådana märkvärdigare helgondagar fästa sig vid den så kallade (efterkommande) gamla dagen. Ehuru de här ej känna loihetur, tyckas de dock sätta tro dertill. Så berättade klockaren, som eljest ville låta påskina en större upplysning, för visst, att då han engång just på försök utsatt giller för harar uppå ett sådant ställe, der han eljest ej kunde vänta sig någon fångst och dervid uppläst en besvärjelseformel, hvaruti djefvulen anropas att ditskaffa fånge yhdeksän meren takaa merta puolen kymmenettä, hade han 2 nätter efter hvarandra erhållit en hare och sedan förskräckt tagit bort gillret ifrån det stället och utsatt det på tjenligare, men utan besvärjelseformuler. Derpå hade han icke mer fått någon. –

[i marginalen:] Äfven en annan berättelse af en testis amitens [?] hörde jag om en, som efter besvärjelseformulen tillsatt orden: katto minuun, minä perkelehen. Han hade knapt lemnat gillret förrän räfven skrek. – Han skall fått en stor mängd, men sedan varit så qvald, att han låtit omdöpa sig.

– Om de hedniska lapparnes (äfvensom ännu de ryskes) veta de förtälja besynnerliga saker. Så hade här å orten i fordna tider, då inga laxar uppstego till Sodankylä längs elfven, en Lapp förvandlat sig till en id och såsom sådan hoppat ut ifrån båten i elfven, för att se, huru allt derinne vore beskaffadt. Två särskilda gånger skall han redan efter egen berättelse till och med blifvit under sina vandringar jemte andra fiskar fångad, men åter hoppat i sjön ifrån båten och lyckligen räddat sig. Äfven nu hörde jag åter bekräftas, att de i Kittilä skola bruka genom loihetur bota sjukdomar. – Skada är det, att jag ej kan komma dit. De skola både i munart och lefnadssätt betydligt skilja sig ifrån dessa. Föröfrigt vill man ej särdeles berömma dem. I fåfång prakt, öfvermod och fylleri (äfven vid stor fattigdom, ehuru de i allmänhet skola vara förmögna) skola de närma sig de derföre beryktade Muonioniska och Torneåboerne. – Det är ett bruk, att qvinnorna beständigt efterfölja sina män och så mycket möjligt vid alla tillfällen visa sig såsom par tillsammans. – Eljest skall qvinkönet der till sitt yttre utseende vara särdeles hyggligt, hvilket man ej just kan säga om dem här i Sodankylä. Än må jag tillägga, att den vanligare hälsningsformel ifrån Kuusamo gränsen ända hit är Iesus tänne. -

D. 23. Jag deltog i läsförhöret och fann åtminstone för denna tragten intet ovanligt. [i marginalen: NB. Gingrätt var i en förmögen gård, hvarest vi voro inkvarterade i en naät, men trång kammare. – Pörtet var så mycket rymligare, äfven ganska snyggt och försedt med en sådan ugn, som jag förut beskrifvit vid Kelloniemi. Denna är eljest den enda, som jag sett här i Sodank.] Såsom merändels voro de mer fäste i utan – än innanläsning. – En hop Kemiträskboer samlade sig ock nu hit

äfvensom flere bondar, h^a till större delen hafva brännvin med sig. – Ock så började det blifva tämligen stojande efter uppbörden (hvarvid hvar och en också måste få en sup, det må sedan vara karl eller qvinna, som hämtar rättigheten. – Jag vet ej om jag förr anmärkt, att man

Sid. 358.

här upp i Lappmarkerna äfven ger brännvin åt små barn, på det de ej med tiden må blifva så mycket större fyllhundar)

d. 25 och än mer efter gudstjensten, som emedlertid utan någon oordentlighet för sig gick.

D. 26. Sedan jag inhämtat, att icke heller på Korva finnes något lämpligt rum, der man en längre tid kunde bo, derjämte äfven för den särdeles kall blifna hösten, afråddes att aldraminst nu sedan till och med redan ansenligt snö fallit risquera, att genom de mångfaldiga och ytterst besvärliga forssarne, hvaraf Luiro skall vara uppfylld, icke ens slippa mer upp till Korwa utan uppehåll (särdeles vigt gaf åt detta skälet den omständigheten, att icke någon båt ifrån hela den tragten, ej mer ifrån Tanhua nu nedkommit, såsom eljest merändels skall ske till gingern), jag ännu dertill af Commiss. Mathl. som jag här träffade fick löfte på sällskap vid första före ända till Enari gränsen, dit han måste göra en embetsresa, så beslöt jag att häldre återvända till Sodankylä, der jag emedlertid kunde med all beqvämlighet fortsätta mina påbegynta alfvarsammare studier af Lappskan och afreste derföre tillbaka med Pastorn, så snart det blifvit dager. Vadandet i den tjocka fallna snön långa stycken förbi forssarne var något besvärligt, men ock för nyheten nöjsamt och uppfriskande. – Vi hunno till natten till Aska. (50 v.) Der såg jag en Lappflicka, som utmärkte sig genom en vida resligare och korpulentare växt än de i allmänhet äga.

D. 27. Vi voro särdeles glada, att undanslippa den genomträngande kalla nordanvinden den lilla återstående vägen till Sodankylä prästgård. (15 v.) – Jag befann mig efter min återkomst ganska väl, men

d. 29. natten emot den 29, fick jag nästan alldeles ingen sömn och hade derjämte något feberaktigt. – Också har jag stundom i mitt högra öga känt stickningar h^a väckt mycken farhåga hos mig.

Oktober 1825.

d. 4. e.m. båda Länsmännen öfver Kemiträsk socken här. Jag trakterade dem med toddy af resten af den rom, som jag medhaft ifrån Ilomants och sjelf nog litet nyttjat. – Jag blef äfven nu sjelf fallen för dumheter; men återfördes genom det baktal, hvarföre jag blottställde mig snart till mig

sjelf. Föröfrigt har jag om den följande tiden litet att anmärka. Den har varit tämligen enformig, mina sysselsättningar tämligen trägna, enahanda, men så mycket grundligare, neml. med Lappska språket. – Deremellan har jag sökt taga mig stundom någon motion, men i dess ställe dels till bättre conserverande af hälsan, dels till utestängande af främmande lustar, inskränkt min föda, så att jag merändels försakat qvällsvardarne. Någon gång på andra sidan om söndagarne. Ju mer det drog ut med min nödtvungna vistelse, desto ledsammare började den blifva. Jag började ock tröttna vid det enformiga studium af Lappskan, hälst jag förnämligast med hänseende å mitt grammatikaliska försök in petto, absolverat

d. 26 min igenomläsning af Lindahls Lexicon. – För att något för-

Sid. 359.

strö mig, företog jag mig derefter igenomläsningen af Erkeb. Tengströms Handlingar till upplysning af Finlands Kyrkohistorie, äfvensom jag å andra sidan likaledes till förströelse lät laga mig ett par styltor och inrätta ett damspel. – Af de förra fick jag dock ej mer än engång begagna mig, i det en tjock snö nedföll.

D. 29. Får se, om den blir liggande och medför min sluteliga förlossning härifrån!

D. 31 Slutade jag N. Test, och började den följande till öfning öfversätta en af Hagbergs predikningar. –

November 1825.

D. 4. Erhöll jag genom en Rysse ifrån Uhta den bedröfvande tidningen, att 72 gårdar nedbrunnit i Kem och ibland dem äfven Gorodnitschens. Huru det må gått med mina hos honom i förvar kvarlemnade saker. – Hvad som tröstar mig är, att elden åtminstone icke kommit lös der utan på längre afstånd derifrån, så att åtminstone sådana saker hade bordt hinna bergas, hälst han har polisen der till hands. – En alldeles oersättlig förlust vore den af mina anteckningar, ehuru ock den för resan under flerårigt studium gjorda excerpter och annotationer äfvensom af den största delen af mina böcker och kläder vore nog kännbar! Gud låte allt hafva gått väl! – I flere dagar har jag laborerat med hufvudverk af os, som förorsakades af på kakelugnen smultet tvål. – Mitt högra öga har ock åter stundom gjort mig betänkligheter. -

D. 7. Jag försökte för första gången att åka ett litet stycke med en ren och fann det både nöjsammare och lättare än jag föreställt mig. -

D. 14. Hos afl. Kyrkoh. Ekdahls enka, för att bland dess böcker uppsöka några till lectur. Af Mathl. som bjöd mig qvarstanna till middagen, fick jag ock Finska Hush. Sällsk. Handlingar, och deribland Deutsch Beskrifning om Uleåborgs län. Af de förra började jag ock för lämplighetens skuld studera Ovidii Tristia till omvexling med Mathei Evangelium på Lappska, hvars studium jag ånyo företagit mig. -

D. 16. Gjorde jag med Pastorn i en tämlig köld i full Lappmundering en nöjsam exkursion ända till Kyljärvi och åkte dervid (20 v.) sjelf min egen ren.

D. 17. Slöt jag igenomläsningen af Ovidii Tristia. Hade han dock i stället för den eviga klagan han för meddelat verlden något mer om de folkslag ibland hvilka han lefde och i sjelfva verket lämnat hälst några prof af deras tungomål, i stället för att med möjligheten komplimenttera sitt Latinska skrifsätt, så skulle man måhända säkrare känna, hvilka Sauomaterne, hvilka Getierne egenteligen varit! – Uppå dessa tider just

Sid. 360.

om mitt bröst, hvaruti jag märkt periodiskt stickningar.

D. 19. På vägen, att oaktadt dess påminnelser begå d. 20 stora dumheter, hvilka jag sedan ock för min reputations skuld genom frikostighet sökte godtgöra under sken af försök och aktning för dygden. – Korwases ankomst till kyrkan med hustru och barn gaf mig glad förhoppning, att äntligen komma bort, men äfven det lilla föret, som fans förvärrade sig åter genom dugtig blida, så att Sombioboerne sjelfva i afvaktan af något bättre

d. 21 d. 22. Qvarstannade i 2 dagar. – Min långvariga vistelse i huset, gjorde mig ock bekymrad, hälst jag nog kunnat märka, att man gerna såge min afresa. Jag resolverade mig äntligen dertill och var äfven färdig att medfölja, ehuru Länsmannen, som skulle gifva renar dertill, aldeles afrådde derifrån och förklarade det för högst äfventyrligt, att utan trängande nöd gifva sig ut. Då pluraliteten var af samma mening, min värd ock, då det skulle komma dertill, för skams skuld förenade sig med de andra, så stannade jag och packade åter mina böcker och saker. Med Somb.boerne beställde jag renar till det första bättre före. – Bref till Blomq. och Hjerpe. – Jag tog mig före att nedskrifva anmärkningar om denna Kemis Lappmark; men hade redan de första dagarne åter stickningar i bröstet. – Äfven för brist på papper uppskjöt jag derföre åter också detta. – Till andra krämpor sällade sig sedermera och allmän olust,

d. 29. Appetitlöshet och beständig susning för öronen. – Middag hos Mathl. – Då jag kl. 7 vid lag om aftonen derifrån hemfor, hade jag för första gången fågnaden, att se ett ordentligt Norrsken. Det var liksom randen af en alldeles ljus sky, såsom på de skäraste och varmaste sommar dagar. Denna stranden sträckte sig i fullkomlig likhet af en regnbåge öfver hela den nordliga horisonten, blott att den var bredare. Den östligare ändan var svagare upplyst och aftog efter en stund alldeles, förmodligen derföre att månen invid densamma just uppsteg. Jag var flere särskilda gånger ut för att observera detta för mig sällsynta fenomen. Jag fann bågen efter någon tid litet förändrad, dess vestliga ända neml. tjockare vorden och tvärt nedgående, deremot den högsta delen, som ock nu var bredare, men ändå framgående i en tämligen rät linje hvarigenom sjönk alltsammans lägre ned i samma mon, som månen höjde sig. Emot kl. 9 var bå-

Sid. 361.

gen redan långt tillbakasunken mot horisonten, smalare, men också åter alldeles regelbunden. Men i dess ställe sågos nu framom densamma högre på himlahalvet, andra dels ifrån ändorne af bågen utgående och isolerade långa ljusstrimmor af olika färger, somlige fullkomligen kilformige. – Esomoftast flyttade de sig på ett annat ställe och antogo derunder hastigt andra figurer, hvilket liknade de så kallade stjernfall. Samma flyttningar visade sig med ett starkare på eldfärg stötande sken och inträffade mest vid den öfversta randen af sjelfva bågen, som derföre nästan oupphörligt förändrade sitt utseende. Efter en stund var hela detta fenomen försvunnet och endast månen stod ensam kvar på stjernehalvet. – Denna såsom större delen af de framfarne nätterne saknade jag åter sömn och var således innerligen glad, att resan efter än förnyade uppskof ändtligen gick för sig den 30. (3 gård.)

D. 30. om morgonen. Commissarien skjutsade mig med häst till Kelujärvi, dit ock Pastorn medföljde, för att förrätta en bouppteckning. Mest skogig väg. Vi foro öfver och nedföre Kuolpuvaara. – Kammotsa blef sedan på sidan åt höger. – Korpiaapa, ett betydligare kärr. – Nära till Siurumaa passerades Rovajoki bäck. I Siurumaa (af 2 gårdar) voro vi in hos Commiss. Farbroder kammarskrifvåren Mathelin en gubbe på 90de året, som nästan aldrig varit sjuk och ännu hade full vigör. – Uppå den likaledes merändels skogige vägen ifrån Siurumaa syntes ifrån ett kärr Oratunturit (21 $\frac{1}{4}$ mil / 22 $\frac{1}{2}$ v.) höja sig till höger. Petsiäinen är en liten obetydlig bäck.

December 1825.

D. 1. Dec. Reste jag med renskjuts vidare till Kiurujärvi. Vägen åter skogig, utan några små kärr, hvaribland Vaskoapa med Vaskovaara på sidan om Maanikoja en obetydlig bäck – Den enda gården, som fins i Kiuruj. är belägen vid sjön af samma namn af circa 5 mils längd (22 $\frac{1}{2}$ v.), och är en af de förmögnaste i orten med omkring 4 tunnors årligt utsäde. Emedan stugan, som i sig sjelf var nått nog, i anseende till min fördröjda ankomst, blifvit kall lemnad, måste jag tillbringa natten

med gårdsfolket uti dess dåliga rökpörte (pirtti), hvarest den hufvudverk, som jag redan vid ankomsten hade – såsom det hette, af renskjutsen – än mer förvärrades.

D. 2. Uti skymningen om morgonen, det är kl. 10, fortsattes resan ytterligare under en sträng köld.
– Vägen också nu bestående

Sid. 362.

mest af skog. Icke långt ifrån Kiuruj. for jag öfver Luiro och kort derefter öfver en mindre Pessioki, som torde vara II.K. Hanhijoki. Mot slutet af vägen passerades en lång stor Aapa vid namn Lätäkkä, till vänster och hvilken Koitolainen uppreste sig åt N. Luiro passerades äfven åter och nattqvarter togs i anseende till det påkomna mörkret uti Lokka (med 2 gårdar), som således ej ligger på den V. utan på östra stranden af Luiro bäck (50 v.). Jag fann hos min värd Nämndemannen jemte dess husfolk mycken tjenstaktighet. Utan att knapt märka det, hade jag i dag förkylt min ena stortå, och måste nu alldeles förafskeda mina stöflar och i dess ställe antaga också den lappska fotmunderingen, Lappstöflar med inlagdt hö. I dag såg jag solen förmodligen för sista gången på detta året. Uti Lätäkkä, som ligger i en dæld, skall den alldeles icke mer synas. Besynnerligt är det, att den icke precis på samma tid alla år skall blifva osynlig, såsom min värd försäkrade mig, tilläggande, att den deremot så mycket tidigare åter blir synlig om våren, om den hastigare försvinner. -

D. 3. I skymningen mot kl. 11 fortsattes resan vidare öfver idel Aapor till Korva (af 2 gårdar) (20 v.), hvarest jag åtminstone kom uti en liten varm kammare. Pörten äro på denna orten i allmänhet ytterst mörka och dåliga, långt ifrån karelarnes. NB. Under vägen hit blefvo Riesto på sidan, såsom Locka likaledes på östra sidan af Luiro. Det är märkvärdigt för dess frostfältet, beläget på ett upphöjt ställe emellan stora gungfly från flera sidor. Ofvan om Riesto backen infaller än på litet afstånd en annan bäck Koutsu ifrån tundrone i N. uti Luiro. Äfven Korva skall ej vara särdeles ömt för frosten, sedan det blifvit mera uppodladt och skogarne på sänkigare ställen borthuggne. – Min värd Peter, en ganska liflig och driftig bonde, hemma ifrån Peldovuoma anses för en af de förmögnaste uppå hela orten. Då han för circa 14 år sedan skall blifvit måg i huset, hade han emottagit ett gäldbundet bo och utsått endast 1 ½ Lp. köpt säd. Nu besår han redan omkring 4 T årligen (på Tunnan räknas 10 Lp.), underhåller 2

Sid. 363.

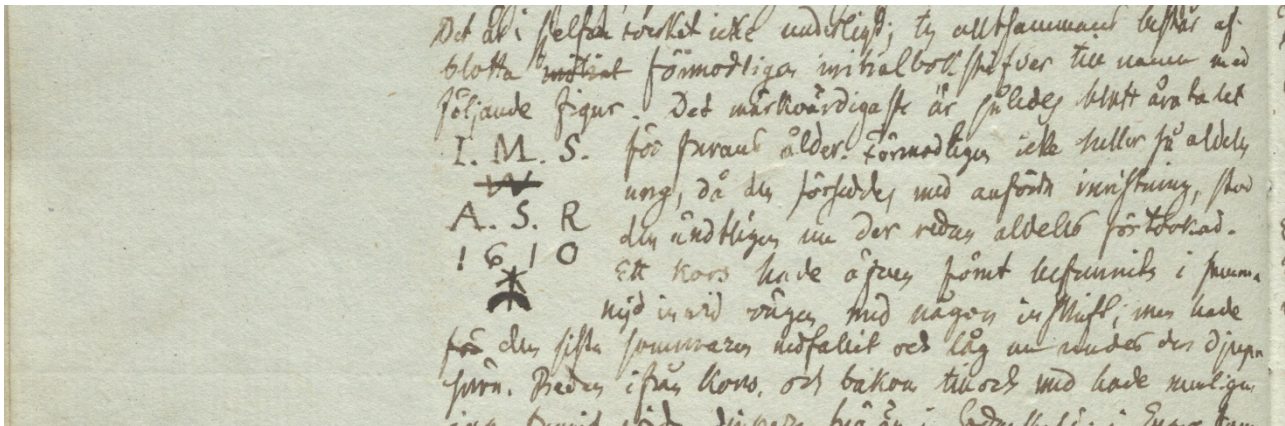
hästar, 20 klafbundna nöter och till 50 får, samt omkring 50 renar, ehuru äfven han vid den sista pesten förlorat en stor mängd. Marken, svagt lerblandad sandjord, skall i goda år kasta af sig tunna efter 2 Lp. Rågen skall här ej vilja trifvas men väl oftast på Riesto. Korn är derföre det enda sädeslaget. Uti hans hus ätes äfven emedlertid bark, såsom allmänt är. Till utsädet skall den

Norriska säden vara bäst: den inhemska ifrån nedre orterna skall ej vilja trifvas. Rofvor och potateos odlas tämligen och trifvas ganska väl: de sednare blifva stundom rätt stora. Sin boskap föder han jemte hö och löf med mossa (jäkälä) – det vanliga sättet i Sodankylä och skall i hans hus ett lass gå åt deraf till dagen.

D. 4. Straxt efter kl. 3, då det ännu var alldeles mörkt, bröt jag upp med honom med 3 renar. –[i marginalen: Den tredje renen, som drog lasset, äfven skidor, gick först i början emellan oss; men följde äfven sedermera frivilligt efter, då den blef sist.] Det var mest skogig väg och något ojemn lokal. Efter par mil syntes ifrån ett öppet moras Kontuvaarat till vänster och en annan kedja Suovaarat till höger. Bakom dessa sistnämnde skall Vuomapää spetsen vara, den högsta i hela nejden efter min ledsagares uppgift och synlig vid klart väder ända bakom Korva. – Längre fram följde Kaustama kedjan till vänster och till höger Roximapäät. På 4de milen började marken småningom höja sig vida märkbarare än hittills, äfvensom en kortare och glesare skog förkunnade grannskapet af tundran. Vi rastade i Luironkota (40 v.), hvartill räknas 4 mil ifrån K. Den är en art 4 kantig stuga, hvars väggar utgöra något öfver 2 famnar. Uti det enkla taket är en 4 kantig öppning för röken och gerad derunder en enkel eldstad af sten med en ifrån taket nedhängande trädkrok för att derå ställa en gryta, som den resande måste sjelf hafva med sig. Invid väggarne befinner sig ett slags golf rundtomkring kåtan; men däremellan och takkan är jorden alldeles bar. K. har sitt namn af det större Luiroträsket, som ligger straxt derinvid. Sedan vi intagit en tarflig middag ifrån våra matsäckar vid en uppgjord eldbrasa, under det renarne en stund betade, fortsatte vi resan vidare först öfver träsket och så högre upp mot fjället. Det mindre Luiroträsket blef på sidan ifrån vägen och nu var det att klifva uppåt. Snart hade vi uppnått den högsta ryggen igenom en emellan klipporna framlöpande djup dæld (kuru). – Fjällspetsarne på ömse sidor om densamma

Sid. 364.

voro öfverst alldeles kala och tycktes bestå af idel stenmassor, ned emot dällden deremot växte här och der buskwerk. Straxt på andra sidan skola vattnen samla sig till Suomusjoki, som sedan förenar sig med Luttojoki och flyter åt Kola. Såsom vi hittills långsamt klifvit uppföre, så bar det nu så mycket hastigare nedåt åt Norra sidan och i de branta sluttningarne måste jag aflägga mina första läroprof uti renfart derigenom, att jag några gånger tumlade utur pulkkan. – Den egenteliga bergsryggens längd, som vägen följande den djupa dällden igenomskär, antages utgöra 1 mil. Dessförinnan gjorde mig min ledsagare uppmärksam uppå ett bredevid vägen på en klippa upprest kors till tecken, att i fordna tider på detta ställe en Lappfogde, som skulle nedresa för att afleverera sig uppbörd blifvit öfverfallen, mördad och plundrad af ett talrikt ströfparti ifrån Ryska sidan, som med kändedom af hans förestående resa här lagt sig i försåt att afbida hans ankomst. Litet längre ned vid foten af sjelfva den egenteliga bergsryggen stannade jag åter, för att taga i ögnasigte en uti en fura inhuggen skrift, hvilken ingen skall kunna dechiffra. Det är i sjelfva verket icke underligt; ty alltsammans består af blotta förmodligen initialbokstäfver till namn med följande figur. Det märkvärdigaste är således blott åratalet

I. M. S. för furans ålder. Förmodligen icke heller så alldeles ung.

W-

A. S. R. då den förseddes med anförd inristning, stod den ändtligen

1610 nu der alldeles förtorkad.

Ett kors hade äfven förut befunnits i samma nejd invid vägen med någon inskrift; men hade den sista sommaren nedfallit och låg nu under djupa snön. Redan ifrån Koros och bakom till och med hade jag funnit vida djupare snö än i Sodankylä, i Enare fann jag sedermera åter samma förhållandet och uppåt Utsjoki nästan i beständigt aftagande. I allmänhet är hela lokalen allt till Enare nedåt sluttande. Wi togo nattkvarter i Suomuskota, (30 v.) 3 mil framom Luirokota och till verklig förmon för resande i kölden mindre än den föregående i det väggarnes längd här ej ens utgöra fulla 2 famnar. Denna natten blef en af de

Sid. 365.

obehagligaste, som jag haft under hela resan. Kölden, än vid midnattstiden af lagom temperatur, hade mot aftonen redan börjat stiga och nådde redan kl. 8 mynningen af kulan i min lilla termometer. Vi beredde oss på natten med en dugtig elbrasa, en god sup af utblandadt spiritus, som jag hade med mig och en varm soppa på renkött, som min ledsagare utur och uti sin medtagna apparatus kokade. Till natten betäckte han mig med en hop kläder, som han desslikes ock till den ändan medtagit. Icke destomindre blef min sömn beständigt afbruten genom den öfverväldigande känslan af köld på den ena frånvända sidan af kroppen, under det den brände den åtvända, så att jag alltid efter en liten stund måste vaxla mitt läge för att någorlunda värja mig.

D. 5. Mot morgonen kunde jag alldeles icke mera somna. Deruti kunde jag alldeles icke observera något på min lilla therm. och innanför kåtan invid väggen en knapp famn ifrån eldbrasan stannade den på -18. Vi vågade ej fortsätta resan, innan vi på samma sätt, som om aftonen uppvärmt oss. – Jag passerade nu 2 träsk, hvilka bära namn af Suomunjärvi, hade sedan 2 Haukijärvi intill

Luppakuru ½ mil ifrån nattkvarteret, hvarest Enari mark vidtager. – Uppå vägen till den tredje Kåtan under namn af Havinkota (30 v.) Jogdekotas (Se II.K.) 30 v. ifrån den medlersta, passerade vi Luttojoki (hvarifrån en Nybyggare i Enari den sistförflutna sommaren skall fiskat pärlor) invid hvilken Luttovaara framragar och dessutom än ett litet större träsk Hirvasjärvi. [i marginalen: Obs. Den tredje renens (hvars lap i nattkvarteret blidvit förminskadt) ärelystnad.] Hela den emellan tundran och Enari liggande nejden är tämligen starkt skogbevuxen. Ifrån Havinkota, deräst vi under en än oobsenderlig [?] köld intogo vår middag, hade vi än 3 mil till Kyrö mossor och träsk, neml. 2 Hovinkotajärvi, Pihtjärvi, Mattijärvi, 2 små K-päpuolijärvi, 2 Akujärvi (30 v). – Vi voro båda ganska glade, att nu få ett varmt pörte till nattkvarter i stället för en kåta, ehuru kölden redan hade något lagt sig, och jag qvarstannade hela den följande dagen då

d. 6. jag ändtligen uti den ifrån aftonen förut för mig uppvända lilla nätta främmandestugan åtminstone kunde begagna circa 3 timmar dagsljus (bestående egentligen uti en skymning, då solen här redan en hel vecka varit osynlig), för att få min

Sid. 366.

Journal med mig sjelf litet längre. Af det lilla anförda kan redan förmodas, att mitt kvarter är en Colonistgård. Sådana finnas här nära mynningen af Ivalojoiki till ett antal af 6, härstammande ifrån Kittilä och anlagda för 20–30 år sedan, då den första Nybyggaren börjat med att upptända en eldbrasa vid en trädstam på bara marken. – En del af dem slå sig vid den lindruga skatten ganska väl och slå sig ut med egen afkastning året öfver, utan att behöfva taga sin tillflykt till bark. Detta är ock fallet med den gård, hvar jag befann mig. Det betalar endast 24 S. utlagor och har ungefär samma utsäde och ladugård som Korvanen med 3 Rd. i skatt. [i marginalen: 20 S. de vanl. utgiften (utom till Sockencassan för skjutsar och något smör till prästen) för 28 frihetsår.] Här skall äfven någon hampa odlas; lägenheterna vara skäligen goda och icke heller så alldeles ömma för frost. Sadden sker i slutet af Maji eller förra hälften af Juni; men skördas först i förra hälften af September. Det stora Enariträsket (räknas till 12 mil i längd och 8 bredd) går gemenligen fast i senare hälften af November; men är ej fritt för is förrän midsommartiden. Solen blir osynlig på 8 veckor i slutet af November.

D. 7. Bröt jag upp vid gryningen och passerade först intill Enari träsk flere små träsk, neml. Vuostamo, Ahvenjärvi, Kuivajärvi, Kattojärvi, Rautia, Koldama (1. Notdragningsjön) och Pavesj. – Stränderna af Enariträsk äro öfverallt klippfulla och bergiga, dervid skogbevuxna. – På andra stranden passerades 2 träsk vid namn Pelpajäure (Pelpä – pil på Lappska). Vid den sednare ligger Enari kyrka. – Vidare passerades 2 träsk med namnet Loutschmäjäyre, den lilla Matkojäyre, Wuondes (-sund) jäyre den största och nattkvarter togs (75 v.) sedan jag erfarit att den Nybyggare ifrån Sod. till hⁿ jag egent. ville, ej var hem, hos en Lappenka. Hela hennes gård utgjordes, såsom alla Enari Lappars vinterboningar (om sommaren bo de på holmarne i Enari träsk uti verkliga kåtor) af en liten smutsig stuga med ett litet fenster var små glasrutor och en öppen ugn invid dörren, ifrån hvilken en beständig eldbrasa upplyser rummet under mörka tiden, Rundtomkring

gick en smal ytterst låg trädbänk och uti ena hörnet var lika högt ifrån golfvet ett ämne till säng, nemligen några bräder, omgränsade utåt golfvet af par stockar. Ehuru inga andra möbler upptogo rummet (i stället för stol lägger man framför

Sid. 367.

eldbrasan under den främmande ett litet skrin) var det dock alldeles stökigt af deras öfriga bohag, såsom några grytor, klädförråd m.m. Omkring väggarna sutto hennes barn, antingen på fällar eller klädesplagg eller ock på golfvet samtligen bepälsade, hvarvid flickorna sågo rätt pussleriga ut med sina höga mössor, like dragonhjelmar. Deras hufvudbonad (kappir) är det enda, hvarpå man kan urskilja könet, bäres af alla, både gifta och ogifta och på alla tider utan undantag och består af tyg efter hvar och ens råd och lägenheter, enfärgadt eller (och mest) brokigt, som är sydt på träd eller horn, som bildar en ny afdelning af mössan, utom den nedre, som betäcker sjelfva hufvudkullen ifrån och alla sidor och förenad dermed genom en längre men smalare basis. – Hälst är den öfre delen isynnerhet i Utsjoki röd. Det hela har ungefär följande figur. Muddarne äfvensom i allmänhet hela Lappklädnaden tillslutes och påklädes öfver hufvudet. Under mudden bäres en annan gammal päls eller dylik klädning af groft tyg ock allt efter behofvet. Båda dessa klädnader tillika. Så gå de alla tider, äfven om sommaren under den starkaste hettan. Man kan tänka sig att smuts och ohyra äro nästan oskiljaktiga Lappens följeslagare. – En stor gryta sattes i spisen och fylldes med vatten. Sedan sönderskärs afskalade strimmor af tallbark och ströddes sammanblandadt med mjöl i grytan. Vidare tillblandades stycken af frusen renlav. Detta blef nu aftonmåltiden, hvaraf gumman utdelade portioner i särskilda fat åt hvar och en, hvilka sedan på sina platser förtärde det utan vidare med skedar och med tillhjälp af fingrarne. Hon erböd sig äfven att koka åt mig antingen fisk eller renkött; men af respekt för hennes käril afslog jag det och åtnöjde mig med torr mat utur egen matsäck. Ändtligen hämtade man under mig hö och en renhud till nattläger: husfolket bäddade sjelfva under sig en och hvar på den plats hon fann för bekvämligast. Ny ved späddes till brasan till natten och så lade man sig att hvila. Spisen tilltäcktes nämligen alldeles icke till natten, utan blir det första göromålet om morgonen efter uppstigandet att tillreda en ny brasa.

D. 3 Min förra skjutskarl förde mig än en half mil till Colonistgården, som blott derigenom skiljde sig ifrån en Lappboning, att den hade äfven par utbyggnader för par kor och en häst. (Lapparne underhålla blott ett och annat får, för hvilka de stundom, såsom enkan, hafva ett litet särskildt apartement jemte stugan). Stugan var också genom

Sid. 368.

flera fenster åtminstone ljusare. (NB. Här i nejden inga granar mera.) Detta nybygge ligger invid Kaamasjoki (Kaamas på finska Koipi) – Dessförinnan hade jag passerat Moskos (= Raakes ett slags sjögräs, som växer vid stränderna) Jägre (utan tvifvel П.К. Марскасѣ) Sedan renarne någon stund efter ifrån enkan (hon sade sig hafva några och 10 till antalet) anländt med en erfaren Leds. bröt jag

straxt på e.m. vidare upp och åkte ännu 3 mil, mest sjöar, nemligen Wuökiäyreds, Jeggi., Päijüj. Puoldschapotkananj., Kipoj. och Altoj. Det var icke ännu långt lidit, men då ledsagaren påstod denna Lappstuga tjena till bättre nattkvarter, än den efter 2 mil följande Lappboningen, som sades vara en kåta, så beslöt jag att stanna häldre här (35 v.) qvar af respekt för sjelfva det ordet

kåta. Också tycktes vid första inträdet något mer ordentlighet herrska uti den vida mindre stugan än i förra nattkvarteret, utom att under ena ändan af en längs väggen bygd brits, som både till bredd och höjd upptog hälften af det äfven eljest både låga och smala rummet par får utstucko sina hufvuden och således presenterade sig såsom medlemmar af familjen, som genom flere barn var talrik nog. – [i marginalen: ock en katt spatserade här på golfvet, såsom på förra stället. Utanför en hund i band.] – Midt emot britsen befunno sig längs väggen husets kokredskap, jemte en gryta med dricksvattnet, som erhålles genom smältning af snö, som beständigt förnyas med friskt i samma mon, som afgangen är. Ofvan grytorna stodo på ett vid väggen fästadt bräde de öfriga redskaperna. Klädförrådet under andra ändan af britsen eller ock den öfriga lediga knuten i rummet. På golfvet lågo en hop afhuggna tallar, hvilkas bestämmelse jag sedan erfor, under det nemligen värden i maklighet rökte sin pipa och då och då lade ett ord till laget eller drog något på munnen, började den här något grannare med en kagte [?]omgjordad med ett följbälte, hvarvid äfven hennes nycklar hängde, att med stor knif först afskala den yttre barken och sedan afsofra den ena efter den andra till aftonvarden, som här blef densamma, som på förra stället, med tillägg af en annan förrätt af torkad små fisk, (Koschke) som på tändspets litet stektes för brasan. Under det hon sålunda var sysselsatt, pratade hon lifligt och skrattade med min skjutskarl. I allmänhet är könet hos Lapparne lifligare och språksammare. – Äfven här afslog jag värdens anbud af fisk eller kött, hälst jag såg katten slicka grytan, der man ville koka åt mig. I det stället smakade jag på den torkade fisken, som med någon sälta vore än smakligare. Vi båda främmande fingo vårt nattqvar-

Sid. 369.

ter på britsen. Sjelf lade sig värden med sin hustru på golfvet jemte alla barnen, hvaribland äfven ett dibarn, insnört uti en såkallad Kerkem liknande ungefär en akkia, som gungas emellan händerna eller på knäna och deremellan stülles upprätt emot väggen i en knut.

D. 9 Vi lemnade före dagningen vårt nattqvarter och fortsatte resan till det mesta åter öfver sjöar nemligen Tschautschj. 2 Säydschj. (Paksumaa är något längre) (П. К.с Роланяуре bör vara Jolaj ligger ej på vägen, utan till höger, med de andra Jolj. och Iij.) Petskojäyre, som redan befinner sig inom Utsjoki gränsen. Ifrån denna sjö går det uppföre till Utsj. tundrorna, ytterst sparsamt bevuxna med träd, hvilka i det mesta bestå af nödväxta rankiga björkar. Deremellan äro långsträckta myrar och detta skall vara den allmänna Charakteren på hela Utsjoki mark öfverhufvud. – Invid sjöar och floder ser man mer mångfaldigare träd, hvilka likväl till växten äro nog nödvuxna och spridda, äfvensom ortens lefvande invånare. Åtminstone de vid vägen belägna såkallade tunturit äro på långt när ej så respektabla, som Enari fjällarne och det började åter gå nedföre. Då vi på sidan om vägen hörde hundskall, frågade mig min ledsagare, om jag ej hade lust att se en ordentlig Fjellapps kåta. Jag gaf mitt bifall och efter litet körande anlände vi till densamma. Den var på en öppen höjd

uppförd af valmar. Vi emottogos af en hel hop små gnällande rackor. En stor skock renar stora och små svärmade om hvarandra omkring kotan, utanför hvilken vi sågo åtskilliga Akkior och diverse redskaper hänga på träd. Innanför stod också här en kokande gryta på elden, invid hvilken alla modren satt på ena sidan och sydde med de smärre barnen omkring pälsade sig; fadren landade sig på den andra sidan midtemot mot tältväggen och rökte liknöjdt och fåordigt på sin pipa, medan hustrun, såsom det tycktes angående mig qvästionerade min skjutskarl, för röken måste också jag snart söka mig en plats, att sitta, vid hvarje ny rörelse beständigt oroad af hundarne, hvilka värdinnan både med ord och hugg bestraffade. Husbonde och värdinna följdes sedan åt tillsammans med min ledsagare till att bese de på något afstånd i anseende till hundarne lemnade renar och akkior, hvarvid min

Sid. 370.

de skola gjort sig underrättade, om jag ej hade brännvin och tobak att föryttra. Emedlertid inledde den äldsta dottern, som sednare inkommit och efter ömsesidigt observerande afkastat sin muddl [ordet svårt att tyda] (kanske för att visa sin med flerfärgad tråd bebrämde nätta päls) ett samtal med mig på högst bruten finska, spörjandes, hvar vi tillbragt natten, hvart jag ärnade mig, om min ledsagare (en ung karl) vore gift eller ej m.m. och tillika ursäktande sig för sin dåliga finska, hvilket språk hon hade glömt. Jag å min sida frågade med inblandning af brutna Lappska ord, då hon eljest ej förstod mig, huru långt det än vore kvar till min bestämmelseort, om hennes föräldrar hörde till Utsj. hvar de derstädes eljest uppehölo sig, huru gammal hon var och huru hon lärt sig finska. – Efter återkomsten sporde mig än husbonden genom min ledsagare, om jag icke medhade några läkemedel för sjuka ögon. – Vi lemnade denna nordiska Nomad familj och kommo snart ned på Mereschj. och dymedelst på Utsjoki elf längs vägen hvilken sedan följer oafbrutet. Blott vid de många forsarne måste vi klifva upp och ned på stränderna, för att undgå de öppna slätten. – Utsjoki är egenteligen och genom flere trånga forrsar fortlöpande afledning af en hop mer eller mindre smala träsk, följande efter hvarandra i rigtning ifr. S-N längs en af ganska höga fjällar innesluten dal, vid hvilkas ofta lodräta klippväggar det ifrån fjällhöjden nedrinnande vattnet stundom bildar ordentliga gletschrar (60 v.). Efter 6 mils åkande ifrån nattkvarteret kommo vi redan i mörkret till en Lappstuga i hvilken vi måste taga nattkvarter, emedan vi framåt ingen väg hade men ännu väl åtskilliga forssar (Kuoschka), hvilkas passage försigtigheten bjöd oss att lemna till ljusa dagen. Jag hade icke heller orsak att vara missnöjd med nattkvarteret; ty stugan var i flere afseenden nästan än bättre än föregående. Icke heller besvärades jag här af barn, emedan blott en som fanns hem i huset. Emedlertid hade äfven dessa Lapparne haft 8 barn och jag kan således efter min lilla erfarenhet hittills ej instämma i det vanliga föregifvandet, att lapparne i allmänhet skola vara nog ofrukt samma. – Jag blef frapperad af att höra detta folk tämligen väl tala äfven finska; men karlen var barnfödd såsom jag redan hörde i Enari, emedlertid gift här ifr. förs. der han redan någon tid bott och födde sig mest af fiske; ty han hade icke ens något får, eller en enda ren.

Sid. 371.

Fiske skall äfven vara en hufvudnäringsfångst för Lapparne i denna församling, hvilka derföre icke heller äro så förmögna. Emedlertid gifvas här ock Fjällappar, hvilka äga ända till de 2000 renar och några 100de deröfver, som är det högsta antalet. Närmare mynningen af Tana elf skall bo en Norrsk Lapp, som har emellan 7–8000. Björnen och vargen skola esomoftast göra stora skador, ehuru Lappen bjuder till att fälla dem med bössor, den sednare ock med slagjern. Den mera flacka Lokalen befrämjar å ena sidan dess kringstrykande och försvårar dess eftersättande å den andra mer än i de närmast nedåt gränsande Socknarne, der han har svårare att framkomma i den djupa snön i de större skogarne, hvilka dessutom icke mer hysa rika lockande renhjordar. – Man kokade åt mig färsk röding (Raudu), trakterade mig derjemte med torrfisk och upptinade hjortron, hvaraf jag på det lilla af en brädlapp stående och af en slags lampa (af i flott liggande tråd) kallad lieksi upplysta bordet gjorde en rundlig aftonmåltid. – [i marginalen: Laemeneh: öfriga bär (efter Enari Dial. jungoh (lingon) Sareeh (blåbär), ätmusah ([ordet saknas] och tjuömeneh (kaarnehet).)

D. 10. Tillryggalade jag det återstående af vägen, följande det ovannämnda vattudraget öfver Tsorggajäyre, Tsiekkaj., Kaneschj., Bukselj. (hvaruti Tsieskoj. faller) och Kevojäyre till Aihtegoattejäyre vid hvars strand Sockens Länsman Högman har sitt hemvist (20 v.). Han hemkom sjelf först om aftonen. Jag måste nu efter min plan besluta mig, att qvarstadna der åtminstone till julen, ehuru jag fann lefnadssättet i huset under min förmodan, hvilket emedlertid ej är underligt, då han är gift med en Lappska och endast sjelf äger åtminstone begrepp om ordentlighet. Tiden hotade ock efter första erfarenheten, att blifva mig nog lång; emedlertid grep jag mig åter an med Finnappskan, hvilket jag snart fann vara densamma också med den här brukliga munarten och hvartill jag uti Sandbergs öfversättning af Luthers Catechismus uti huset erhöll en kärkommen hjälpreda. Äfven hade jag mina bekvämligheter till och med Caffee om morgnarne, maten åtminstone en imitation af ordentlighet, lämpad efter landets tillgångar, så att jag i det afseendet ej hade att beklaga mig.

Sid. 372.

Allmänna anmärkningar. – Alla en Lapps utskylder öfver året skola alla inberäknade gå till 4–5 Rd. Egentliga kronoinkomster ifrån Enare och Utsjoki tillsammans gå till circa 90 Rd. B. Åkerbruket skall här ej mera lyckas enligt några försök, som H. sade sig i början hafva anställt och litet rofvor skall vara den enda sådden. – Potatoes skulle kunna trifvas; men dess kultur är onyttig, då Lappen ej vill vänja sig vid dem. – H. hade en gång nödgats utkasta till par tunnor, emedan hans Lappska familj ej ville äta dem. – Utsjoki boers lynne i allmänhet är ej att tadlas. Han är ganska enfaldig, men stilla och from, utan flärd och falskhet. – Har han något emot sin nästa, så bär han det ej länge inom sig, utan afgör saken med en ordvexling och i högsta fall med örfilar, hvarefter saken glömmes. Om stölder hör man intet på hela orten utom någon gång på Enari marknader, då en myckenhet folk ifrån alla kanter sammanströmmar, hvaribland de såkallade Orjaslapparne (de svenske) ej särdeles berömmes. För lösaktighet kan icke heller hvarken Utsjoki eller Enare lastas, ehuru det nära sammanboendet, hvartill människorna här äro tvungna, gäfve dertill mera tillfällen än annorstädes. – Den enda oseden, som här är anmärkningsvärd, är den allmänna begifvenheten på

brännvin, hvilket, då det ej ifrån eget land kan fås, i ymnighet importeras ifrån Norrige, der man ock för det starka egna behofvet dermed rikligen förser sig ifrån Christiania (ty för det höga arrendet och det större quantum, hvarefter brännvinsbränningen endast är tillåten bränner man ej sjelf, så att man för Vadsöe och Mårtensnäs t.ex. kan antaga consumptionen till par hundra tunnor årligen, det inberäknadt, hvad hit förnyttas. I allmänhet drifves här all handel blott med Norrige och sålunda medelbart ock med Ryssland öfver Vadsö. Förmämsta artikeln för den ryska handeln är mjöl. – Lappens magerhet och låga växt måste omedelbarligen tillskrifvas det hårda Klimatet. Ett klart bevis derå är, att invånarne ifrån Tana elf skola utmärka sig igenom reslighet och massivité mot de öfriga – isynnerhet Fjälllapparne, hvartill man ej finner någon annan orsak än deras lefnad i varma pört, deras lefnadssätt – af

Sid. 373.

bara fisk – är vida dåligare än Fjäll Lappens, som lefver både med fisk och ymnigt kött och mjölk af sina renhjordar. Om vidskepligheter har jag ingenting kunnat erfara. De äro på denna orten redan alldeles försvunna och blott något minne qvar af fordna tiders motsats i ett eller annat gammalt offerställe, såsom t.ex. ett skall finnas nära prostgården å flodstranden vid åtskilliga stenar, af hvilka en är ihålig och torde för en sådan ovanlighet i fordna tider blifvit hållen uti särdeles helgd. På det stället skall man än se en ofantelig samling af horn, hvilka fordom der blifvit offrade. Till och med sjukdomar skall Lappen icke numera söka att bota genom några trollkonster och läsningar, utan allenast genom ett eller annat naturligt medel. – Folksånger sades alldeles icke vara i bruk hos Enareboerne och äfven här har jag väl hört en och annan gång den juoika; hvarmed man påstår, att ock hela sången skall bestå. – Klädedrägten ganska enkel och nästan lika för båda könen utom hufvudbonaden. Karlames kappir är enkel och liknar Åbolänningens patalakkor af 4 genom sjelfva sömmen utmärkta afdelningar. I sednare tider hafva ryska (så kallade) kuskmössor med brämar omkring kommit i bruk, men den ursprungliga skall vara den runda och enklare. Peskerna hafva båda könen af 2 slag, en simplare för hvardagslag och en för helgdagar och högtidligare tillfällen af svartare skinn. Kakten merendels af grått valmar är för qvinnfolken vidare och utan krage. Fordom skall man dertill mycket brukat blått eller grönt, men hålst rödt kläde. I allmänhet tyckes den röda färgen vara mycket omtyckt. Deraf måste än hos qvinnfolken den öfre afdelningen af kappir bestå och utanpå högtidspeskan nyttja de fruntimmer, hvilka kunna hafva det (stundom en halsduk eller i dess ställe) en bred lös krage af rödt kläde. Kakterna äro ock för båda könen på axlarne bepnydde med rimsor af rödt kläde, alldeles i likhet med ryska soldatjackor blott med den skillnad, att några hafva 2 sådana bredevid hvarandra, äfvensom en sådan rimsa stundom emellan axlarne sammanbinder epauletterna

Sid. 374.

äfven uppslagen på ärmarne hafva sådana rimsor. Närmast kroppen är en torkka af får- eller mjuka kalfskinn och på fötterna nyttjas hårda kalsukak

[i marginalen:] läskor af vallmar puusak. Skorna (kabmakak) antingen kallukak (poron kalloista) eller koikikak af detsamma eller koivista. Af det sednare nyttja fruntimren mest och kallas de nuttakak. – Om sommaren nyttja Lapparne skor af kohudar, och kalla dem tjatsikak

af renbellinger gående upp till halfva låret. Inga strumpor i skoplaggen lägges, i dess ställe uppmjukadt hö och det synes rättare för en slags skicklighet hos fruntimren att väl kunna inlägga sådant hö. – Födan är ock ganska enkel. Om vintern äter Lappen till sin frukost något torrt, fisk, kött eller frusen mjölk i form af glasser; men till aftonvarden, som är Lappens andra och hufvudmåltid måste han hafva kokmat, hvilken gemenligen består af blodvällingen af de ända till stenens hårdhet i burkar förvarade och före nyttjandet upplösta renbloden med tillagda köttstycken och kokt med mjöl, hvartill en stor del i synnerhet uti Enare lägga $\frac{1}{3}$ bark, så att vällingen vid kokandet har en stark brun färg. Denna välling äter han utan vidare. Bröd nyttjar han i allmänhet ganska litet och aldrig för momangen gräddadt på heta stenar. Om sommaren har han större variation med färsk mjölk, som han helst begagnar kokt med tillsats af $\frac{1}{3}$ vatten, hvarvid renmjölken dock genom sin mäktighet liknar en slags välling. Om sommaren kan han variera med bär, hvilka han merändels nyttjar i sin mjölk, äfven förvarar till vintern. Af bär nyttjas här följande slag: vadukak (åkerbär), jongak (lingon), Sarrick (blåbär) tjappes muorjek (kråkbär – skola här vara till smaken långt annorlunda än der ned), luobmanak (hjorttron), etmusak (odon), Jeriekak (röda vinbär). Stjelkar af Angelica Raasek (de spädare enklare stånden kallas boškkat) nyttjas isynnerhet till färsk lax

[i marginalen: Rubus arcticus i Södra L. aktusmuörje i N. Gieddemuörje, finska. Wattuk, Wahlenb. S. vacc. myrtillum jågna. V. vitis idea, kråkbär skulle efter Wahl. bli arbutus alpina L. sermus muörje. Rabarber jerjek ribes rubrum. Wahl. vaccin oxycoccus kallas af Wahl. jeggemuörje. Odon – hjorttron hilla, Lp. ladlek 1. lattek. Junus Loamanak Rubus chamaenorus. Eli, Empetranus nigrum Lp. Tjomma, kråkisbären på fjällen mycket större och smakligare än i skogarne, hvarföre de ingalunda af lp. försmås – Wahl.: (lärer då vara de der tjappesmuorjek?)

Mot hösten har Lappen sin ostgörning, och förvarar äfven sådana till vintren. – Jag hade först ärat på stället qvarstanna och afvakta F.s ankomst; men besinnade mig dock af flera orsaker, att följa med Commis. till Enare marknad. – Tiden började nemligen blifva mig nog lång, dessutom förtjente väl en Lappmarknad i sig sjelf beses. Der kunde jag ock träffa Ryska Lappar och närmare bestämma min ytterligare resa åt Kola.

D. 22. Resan gick för sig på samma väg, som jag hitkommit, och ehuru vädret icke var kallt blef den dock något mödosam i anseende dertill att vi med undantagande nog en få timmars dålig hvila äfven reste hela den första natten. (140 v.)

D. 24. På e.m. inträffade vi uti Enara och först efter oss anlände Kyrkoh. Fellman i sällskap med 2 Borgare ifrån Torneå. – Marknaden blef ej särdeles betydlig och man klagar i allmänhet öfver, att det ej mera vill löna sig för borgarne att med ordentliga varor uppresa, sedan nedre Socknars bönder tillskansat sig brännvinshandeln med Lapparne och troddes äfven allt framgent idka densamma, men oaktadt det stränga förbudet emot brännvinsminutering å deras sida. Borgarnes varor bestå förnämligast uti brännvin, tobak, grytor, kittlar, skålar och andra jernredskap, halsdukar, äfven af silke. (En af borgarne sade sig i förlidne år hafva sålt en kostande 10 Rd. B^{co}) och annat smått krämgoods. – Lappens handelsartiklar utgöres af diverse pälsverk, torrfisk – något litet fjäder. – Om ock den närvarande marknaden mot vanligheten ej var särdeles besökt, så var ock den dervid herrskande stillheten lika ovanlig. – Marknadsplatsen i allmänhet företer åtminstone utseendet af en slags leger – medelst de uppå ett ställe vid kyrkan uppresta stugorna omkring 30 till antalet. De äro emedertid icke andra tider bebodda, än då prästen kommer att hålla sin gudstjenst, – hvilket merändels sker 3 gånger om året. Uti en af stugorna hölls dagligen, såsom det tycktes med mycken stillhet och ordentlighet, morgon- och aftonböner. Der hållas ock de såkallade lapptingen, hvarest alla socknen angående ärender afgöras under presidium af Bylänsmannen, som genom ropande sammankallar allmogen. Enara – eller rättare Anara dialekten kan till en del berömmas af följande Schema för konjugationen. Praesens: Mon poadam – Ton poadach – Son poatta. Muoi poattin – Toi poattewette – Suoi poattev – Mii (I. Mej) poattys – Tii poattevetted – Sii poattech. – Imp. Perf. Poattim – poattich – poadii – Poadiim.

Sid. 376.

poadiid – poadiin – poadiimme – poadiitte – poattiich. – Futur. M. Gkolkam (NB. ljud emellan g och k) poattech - T. gk - ch p. – (tuledist tidigt, Utsj. aarrad) S. galka p. – M. kalken p. – S. koalkovettep. – S. koalkav p. – M. koalkep sd. – S. koalkevetted si. – S. koalkech p. – Imper. poade (tääche t.ex.) – poados – poatton muoi – poatte tuoi – poattuz suoi = poattop – Mej – poatted tej – poattues sii (buohoch) – Mon lem poattam. – S. Läch p. – S li – M. len – Leppe – Lew – Lep – Lepped – Lech. Plusqvpr. M. leijim poattam – T. leijich p. – S. lei p. – M leime p. – T. leite p. – S. lein p. – mej leime p. – Sii leite p. – S. leije p. – Infin. poatted – Läd poattam – Gerund. poadedein (med suffix poadedaines) – poattemen (NB. loovveten Ger. och Supin – loovvetman = luettamasta) Part. poatte – M kirjetschgodam eller rieman kirjeted – kirjetastan – kirjetalam – kirjelatam. – Denna dialekt är ej så rik på derivata som finnlappskan. För ett allmänt charactericon i denna munart kan man anse bruket af ch för k öfverallt i Plur. men ock eljest. Så t.ex. säger Enarebonden: huö-cheted ja ruchodallat ibmel. sucka och bedja Gud. – Under marknadstiden genomlas jag första delen af Geijers Svea rikets häfdor. -

(In summa 2193 ½ v.)

D. 28. På e.m. blef Fellman färdig att anträda sin resa vidare och

d. 30. om aftonen inträdde jag med honom på Utsjoki prästegård (150 v.). – De sjöar hvilka Utsajoki genomlöper ifrån Lihtejäyre ned till Utsjoki äro Jorbej. – Talveguadej. – Kuorosvuopj. Suoppej. – Suuloj. – 2. Nammaj. Maatjäyre, Mandojäyre [i marginalen: Maadjäyre (Maad betyder S. och Maada stammen af ett träd)] – Somlige af dessa sjöar förbindas genom forsar med hvarandra vid den sistnämnda, omgifven på båda sidor af höga fjäll, ligger Utsjoki kyrka af träd och uppförd år 1700. Invid ligger ock Prästgården. Såvida rummen under ägarens bortavaro varit tillstängda, kunde de så mycket mindre i hast uppvärmas, som en starkare köld var i börjandes. Jag, som ensam inkvarterades i den kalla kammaren, fick ock först vidkännas följderna af uppvärmin-

Sid. 377.

gen genom en häftig hufvudverk, som fortvarade hela den följande intill början af det nya året. Det läget, hvaruti jag straxt vid mitt första inträde uti huset kom var väl ock orsaken till en af mig nästan afsigtligtlost begången dumhet, hvaraf emedlertid icke heller något vidare resulterade än att jag gjorde mig misstänkt för böjelser, hvilka blott tillfället och det egna uti mitt läge denna gången hade hos mig uppväckt. – [i marginalen: Obs. 1087 särskilda arter: i Wallenb. Flora Lapponiae. -]

Fortsättning af Anmärkningar.

Fordom betydlig marknad i Utsjoki – än i Sunds och Castréns tid besökt, å alla sidor af Torneå borgare h^a färdades ända till Waranger, å andra sidan också af Norrska handelsmän – De kallaste tider Januarii och Februarii förnämligast omkring Kyndelsmäss. – Våren tidigast Pühän ristin aikana vanhan luvun jälkeen, hvarvid man än här vill hänga. – Islossningen emellan Urban efter gl. Räkningen, men ock stundom Johanni. – Vintern Michaeli men ock exempel, att först efter Allhelgone. – Solen försvinner emellan Dom. och 1 Adv. Blott på de högsta berg än d. 1 Adv – Äfven här påstås försvinnandet icke alla år ske alldeles på samma tid. Dock Högm. motsatser. – Omkring Pavelsmäss börjar solen synas på de högsta berg. – Denna mörka tiden kallas af Lapparne Skaabmo. – Blott rofvor fås omkring Johanni. (Naurasjak på Lappska) [i marginalen: Finnas redan på många ställen. Lärer vara infördt af prester. Somlige få ända till en fjerding, då det lyckas väl. Ätes mest råa, blifva således ej blottställda för frost.] O. och SO. vilja vara de mest rådande ishet de sednare åren. (ofta och kall) – W. mer sällsynt och mindre långvarig; men merändels häftig och stormig. Till stormiga räknas ock NW. F. och NW de kallaste. O. ymnig på regn. – S. är mild och varm – ock SW. -

De mesta skogar omkring Utsjoki och Enare elfvar. – och något omkring Teno. Dock anses de Norrska skogarne på andra sidan för bättre, så väl hvad tall som björk – bättre och höbal bättre.

Trädslag: tall peäätssi, björk – suokkii, Vide (paju) nog vanlig på fjällarne), siedga, rönn skaappii al (Alnus incana vid fl. och i lägre dalar, i st. för tuoma har Wahlenb. namnet autje (Prunus padus). – I dälдер aspen, populus tremula i sänkiga dälдер vid bergsrötter, men litet efter björken tallen i dälдema vid floder. Betula alba (punnita vocatur Såkeskirre. Betula nana (Rentall -skirre öfverallt bara kärr och torra fjällbranter.) al leibe, tuomi tuobma, asp suppie (vinträd der Jerekak växa mer rara) en räätkä, nyttjas af somliga tider till rökningar – och kokas till dekokt i bröstsjukdomar. På fjällen mer fast, deraf förfärdigas kärl. – Talrikast björken, som växer dels i dälдер. – Vid floder, fjällen helt små i fall de eljest hafva några träd. Men ock på höjder nära fjällarne. Wahl. kallar enen (juniperus communis) ep. Ruskes nog allmän både i dälдер och på fjällen.⁵⁶²

Sid. 378.

För det högsta berget på orten hålles Rastekaisse uti Norrige på andra sidan om Teno [i marginalen: hör till Laxsfjord]. Här i Utsjoki äro Paischtuoddar i SW. härifr. och Jeskadden i N. derifrån af de betydligaste. [i marginalen: NB. Efteråt har jag hört, att två sådana existera i sjelfva verket. Kartan således riktig.] – Pulmajäyre åt ryska gränsen måste icke vara det rätta namnet. Blott ett sådant fins på den Svensk-Norriska gränsen. – Kanske bör det vara Vetschjäyre en något större sjö, som skall vara åt den sidan ungefär SO. ifrån Jegilveschjäyre. – Den förnämsta bäck Utsjoga börjar med en liten bäck bakom Mieraschjäyre och utflyter en mil härifrån i Teno (på Lappska Tedno). Här emellan skola blott vara 2 helt små träsk – Stuora och Vuoleb Luobbal (på f. Lampoli el. Lampi). – Ifrån Utsjoga elfs mynning till den af Teno räknas 10 gamla mil; men tros utgöra väl 11. – Sjukdomarne betecknar Lappen efter den del, der smärtan kännes. Så Raddetauta tjojve porastak – porra mo tjojve &c. -

Ibland kurer nyttjas ock här förbränning på det sjuka stället, men med den skillnad, att fnösket icke omedelbart sättes på det sjuka stället, utan lägges emellan ett stycke bark med ett hål uti. Elden uppflintas väl af samtliga; men om de andra vidskepelserna visste man icke säga mig något. – Man bränner tills huden känner det. – Mulljord starkt blandad med sand, litet lera (laira). – Hö litet bestående af starr, hägnaderna ofullkomliga af renskor. – Egenteligen kan man säga att ängsskötsel blott finnas omkring Teno floden. Bergningen i slutet af Julii och intill Bertilmäss. – Kortskaftade liar [i marginalen: lie, lisja, harab. luöve paniek = stolparna] stackes stundom högt, att ej boskapen skall komma åt. – De på marken kallas staurack (pieles paniek); på stolpar (på f. luova) luovviek. – Mjölkanke kor underhållas ifrån 1.5. dels behornade, dels icke. – Utfordras med kokning på renmossa och inelfvor af fiskar. – Vid mynningen af Teno bättre ängar och mera boskap i Ponjakas och deromkring. – 1 och 9 kor, ehuru blott 2 sådana. Också ansenligt får. – Af dem ock inom Utsj. mindre; det högsta torde vara 10 och derutöfver. – Afkastningen hos de bästa Viekkö (d. 2 Sv. Ltt [lispund]) af våg efter ko. – [i marginalen: viekkö päälle ½ våg = 9 kg]

⁵⁶² P.g.a. tilläggen i marginalen är det svårt att veta hur texten inom detta avsnitt egentligen ska löpa.

Sid. 379.

Fiskar: lax (luossa) om våren, taimen (kuudsja) ej så stor som lax, men fet, fångas mot hösten. – [i marginalen: laxnät under patorna: luosakak jøddok. De små [?] laxnät kallas på lappska tiddek (kärry) Luosjuolgek större än tiddek jottookuolle vägande 1 L.tt. [lispund] och gäddan medelsorten.] Harre (Såvvel) fångas om våren och sent om hösten med nät Saibmak (Fierbmek generellt namn). Sik (Tjoudsja) om hösten, med nät och not (nuotte) – Lake (Njaakka) om hösten med nät – Hauga gädda ock med nät. – Taabmuk (taabmukak) en art Taimen. – Rautu röding. – Abboro (vuosko) är mera sällsynt. Utom nät litet mete vuogga och ljuster (lax om hösten) och harr harssieg (arina). Paaral – parila, der elden är. Sjelfva fiskerisättet tuhastäbmi af tuohastet. – Fiskeriet utgör ett af hufvudnäringsfången för Lapparne i denna Socken, näst ren skötsel. – Det största antalet af renar i församlingen går till 40–50.000 högst 1500. I Enare kanske till 1000.

[i marginalen:] Nilsson kallas den lp. Njuojok. Phoca vitulina hanen davok. Honan aing efter [..?]

Kumppevalve en grupp af vargar. – Mustala martes. Linn. aftagad mycket i Enare. Lo (felix lynx) = lp. albosVielfrass (Gulo borealis) på lp. Fras, snop, Gieedke, Nilsson.

Castor fiber lp. Majeg. Milch. - af räfvär efter [..?] rod /ruopsak den allmännaste, korsräfven lp. Raude och svart tjappok Logopus Njaala betraktar särskildt dess ungar skola vara som [...?] alldeles svarta. – Ekkorre ytterst allmänt i Enare, der den ock tjänar till föda.

Djur: Vildren – Kodde, hjort, hirvi, Suorva? Sarvaa, förekommer nu aldrig, björn kuoudsja allmännare i Enari, der den fordom ock fritt, varg kumppi hafva i sednaste åren gjort mycken skada, räf rievan. Vielfrass kätke känd ock der fordom allmän nog ishet i Kuus. bäfver knipp af vargar. maadjeg numera ytterst rar, utter rarare tjäyres, liten mård näätte, lo alpaas numera namnet känd mindre, ekkorre, orre, hare Njoammel nog allm. ock i Utsjoki, hermelin puoita fordom allmän nog. – Njaali mindre och merändels hvit (Lagopus). – Här i Utsjoki de vanligaste redskap sax och bössa, för njaalen och björnen och ritta fälla. – Jagten vissa år indrätigt nog. – Snörpor reusak (f. riekko) Augalak el. Anga [?] (på f. alli), Svan Njuktja, tjuonje gåsen, Snaartal (f. haapan Anas Boscas), orre njurkkuo. Vattufoglar: vuojasch kakkur (lom), Skuorra (and), fiettag alea arctica, kuolse (koskelo), skarfa (haikara) [= merimetso]. -

- Bössan (pissu) det enda jagtredskap. -

Kalk tros vara vid Teno?

Spånad och väfnad nyttjas nästan sagt blott till namnet och alldeles icke af fjällappen.

[i marginalen: Spinnrock: tortti kädde – Lapparne färga sjelfva rödt med rötter af Maaderraasek, hvilka med en kuokka uppgräfväs. Först färgas garnet gult och med gula blomster. NB. med en uppkokning deraf. Så färgas ock sedan rödt. – Blått med Indigo.]

Af de vid Teno väfves till och med till afsalu åt fjällappar eller byte mot renar Lappens förnämsta handelsartiklar renhudar, renhorn, någon räf och Naali samt fjäder, föryttras på marknaden i Enare eller till Norrige. – Tenolappen utbyter sin öfverflödiga saltade lax åt fjällappen mot renartiklar eller åt Norrbaggarne mot mjöl.

Sid. 380.

Brännvin, tobak för fjällappen, mjöl och salt för Fiskarlappar. De förnämsta utbehof af kärnen förfärdigar Lappen sig sjelf, de öfriga köpas. – Oaktadt den på orten mot äldre tider minskade handelsrörelsen anses välståndet här å orten snarare hafva stigit än fallit. – I urgamla tider har någonslags kyrka funnits vid Talvadas (finnes än på sätt och vis i Enara munarten. Vuolgit talvas kuodiidi om att fara till kyrkan); men blifvit under brinnande Gudstjenst med präst och folk inbrändt af ett oförmodat påkommen parti stråtröfvere. – Så vid Outakoski säges vara en sten, hⁿ man fordom offrat. – Trolltrummor torde i fordna tider funnits, då man i jorden funnit messingsringar, h^a man trott tillhöra sådana. – Också hörs traditioner om Staalok med tillägg, att de varit hedningar. Hela sagan tyckes således vara en slags omklädning af den fordna Skandinaviska mythen om Jötnar, Resar och Ringtanssar. – Man borde hafva ombragt 3^{ne} sådana, innan man kunde för deras slägte finna 70. Åtskilliga påstås hafva rigtat sig af det byte de fått af sådana, såvidt man tillskrifver dem mycket präktiga redskap, antingen af rent silfver, eller än beslagne med sådant, såsom bälten, knifvar m.m. – Vid frierier pläga gerna föräldrarne, om de lefva eller åtminstone den ena medfölja sonen till det stället, der han ärnar gifta sig. Derjemte måste dock en annan taleman vara, som för ordet. Emedlertid är brännvinet den aldräforste taleman. Följer något gynnande svar, begåfvas bruden med åtskilliga skänker, såsom penningar, ring eller ringar, silfverknappar och bälten m.m. – Äfven föräldrarne erhålla gåfvor, eller begära stundom sjelfva till och med utöfver, hvad de med godvilja erhålla. – Är svaret villkorligt och utställt på framtiden, så ger man ock blott en del af skänckerna, hvilka sedan om intet dock blir af, återställas. – Följer rakt afslag, så resa gästerna åter sin kos i fall tiden det medgifver. [i marginalen: Åtrar sig brudgummen, så förblifva hans skänker hos bruden efter egl. frieri.] Men utfaller svaret gynnande, så qvarstannar man öfver natten, hvartill brudgummen vanligen lägger sig invid bruden. Går mycket brännvin till spillo, utan åsyftad framgång, så uppstår stundom pretension om dess ersättning. – Bröllopet firas med ett enda mål, hvarvid man uppdukas allt hvad huset kan prästera. – Brännvin måste framförallt ej felas. – Gästerna beskänka de nygifva efter råd och lägenhet antingen straxt med penningar eller utfästa sig att framdeles gifva dem renar, får m.m.

Sid. 381.

Månadsbenämningarne i Utsjoki.

Jan. Adda jaage maannu

Febr. Kuova Maannu

Mars. Njuvtja maannu

April. Wuoratschas maannu

Maj. Tsuomus Maannu, af den då infallande skuran

juni. Miesie Maannu, emedan Wajorna då kalfva

juli. Sujiltja maannu, emedan de späda renkalffarna nu börja mista sitt första hår och blifva så godt som nakne

Aug. Porgie maannu aldenstund rename då hålla på att få tjockt hår

Sept. Wuotkiet maannu, deraf att skinnet naamme på renarnes horn då faller bort.

Okt. Kolko m. i ans. till renarnes brunst.

Nov. Passie m.

Dec. Joula m.

Vindarne.

ET. Tavvie piegga O. Nuorti S. Maada I Rlp. upptecknade: Vuortha O. Nuortieh

W. Wiester. SO. Maada-Nuortti SW. Orisch piegga Обѣдник. Лѣтной – Savjpiegg

NO. Nuortietavvel

NW. Norvesta. -

(Шелонник) - Wuorjel

M€. UTorvesta.- NO. Nuortietawel

- Redd (strand) Viestar . - Tav-Viestar -

Aappal (No).

Lappska uttalet af dopnamn: Paavel, Pirit (Pirkit), Matti, Jousip, Aaslak (tros vara Axel), Jouna (Jonas), Elias, Erkki, Johanas, Piettar, Magga (Margreta), Ristin, Uula (Oula), Wulli (Olof), Kaarin, Marja, Lassi, Samuel, Ivvar, Elli (Elisabeth), Mikkiel (Mikko, Michael), Marttin, Aandras, Niilas, Anna, Abram, Issaak, Taavit, Tuommaa, Aili, Kuttor (Guttorm), Läämid (Clemens) ock Lämna, Aanut, (Anund fins ej), Raudna (Agneta),

i Utsj. Cunnus: Tsinna, Kudnju, Nisson-reido.

Penis: Puotsja, aatta, olma-reido.

Coire: Narkit, takkat, neutsot.

Rysk-Lappska benämningar (i Kjädnarn)

bär: Luobman, Jong (bрусница), Tschumenjas (вороница), Saarre (черница), Etmusch (зонопель), Muorra muorje (röda vinbär) finnes litet.

Sid. 382.

Träd: Suoko björk, peets tall, råäschnj рябина, Suorra asp, Pöaj vide (ива), Leep al, Tuoma förekommer litet. Vidare köaskas en. – [i marginalen: Nom. Träksik Schaarçh Налимъ Wuosken]

Fiskar: Luossa – Paaldas – Moiv – Sik – Suovvel – Vuo – Njaatj (налимъ) – Njukjesch gädda - Kuudsch (кунжа)

- Raud - (Uti papricka upptukas)

[i marginalen: Majab den andra, sista och Nom. Пятн.]

Veckodagarne: Vuos arg, Majabarg, Säräd, Neljad – Vastapäiv (sydligare Pät'nitsa), Suoivät och Passap.

= Vecka uti allmänhet heter Näättälj.

Lädnjet läna, luta sig, kasta sig att ligga.

Juchsit få = oådtjot, som ej brukas.

Paljo mycket, sydligare paj. äl Tschuud Ne porata Stimma (Iarma) icke?

Kiergan sorg Skynda fort. Egl. blif snart färdig,

Vadz aana jos oode gå begär, om de gifva (måste gifva de). – Sude малица. – Nuore rep (i Petschenga) kaupias köpman, Hosien värd. -

Mon leijim oasted da tiädje eäla. Jag skulle men det finns icke pengar. Pienni uōka hunden skäller - Kello kukoja. – Li juo portemest sautsa porreled. Det är redan tid att mata fåren. – Kallane de äro un[?]⁵⁶³ Vikket olgas fören den ut. – Puura tjädded stängen fårahuset. – Maattat mo saarnöd Saamas lär vi tala på Lappska. – Aitta (Dat af ait) pii – lägg Dopnamn. Palkasih Pelagin, Oijasch Audotia – Tadjaan Tatiana. – Irischki Irina. – Madren – Okus Feadsi Fenka – Semmaan Semen. – Vaaski – Evv Ivan. – Meehka Michail. – Kneem.

Puotsit luosched tschikra släppa renarne på betet.

⁵⁶³ Bokstäverna i innermarginalet försvinner in i bokbandet.

Ekka vuojat resa om natten. – Tun päiv öfver natten – Kietted koka. Kitschguotted börja koka. Surmit piisemi, han l. hon satte gryn i soppan. – Viär köttsoffa – Sorw[?]⁵⁶⁴ puntse. – Ruoda släginge och föräldrar. – Mon loga gvadam l. lokkagoadam taid tiedjit. Jag skulle beräkna dessa pgr. [pengar] – Mon tai tiädjii guoim Kuolaige vuoj tuleva päiv morgondagen

[i marginalen:]

Nom. ock nodsched. Nom. paj utom det hela, allt. el. blott endast Tshuuts mycket adv. ock Nom. Kauppias Vadz aana vai oode (iga ooden. Не даетъ ли?). Nom. Piennaj ooghi – Pormest li - d. är tid att äta. Aud kaivet, tschikat jaamei, gräfvu graf, begräfvu en död. Ischtet sitta. Imper. Ischt (kuosse gäst). Eljest vieras främmande. Ischutti Kista och Sundik. – låkschod nyckel. – Iennej mycket. – Markki Rubel t.ex. 10 Mark. Schallad slät, loije stilla, beskedlig. – Uorrev ekorn. – kirjetid skrifva. – Maid kirjet? hvad skrifver han. Ei kiirett nf. Pres. ingen brådska. Kanske rättare: Han brådskar ej – Nom. Puur litet fårhus, här på Ryska буйра eljest Liev. Vierasch adj. Vieres Subst. Porskaatop, låt oss börja äta. Uts. [?] porruoatop.

Sid. 383.

Bemerkungen über die zum Großfürstenthum Finnland gehörenden sogenannten Kemi-Lappmarken von einem reisenden Finnen.⁵⁶⁵

⁵⁶⁴ Som ovan.

⁵⁶⁵ Aufzeichnungen für den Aufsatz mit demselben Titel in der Reihe *Russische Miscellen zur genauern Kenntniss Russlands und seiner Bewohner* und in den *Annalen der Erd-, Völker- und Staatenkunde*. Siehe: Literaturverzeichnis. Die Reihenfolge der Teile ist nicht ganz klar, womöglich wurde die Blattfolge gestört; am wahrscheinlichsten ist folgende (s. auch die jeweiligen Anm.):

- 1)) S. 383 (ohne den letzten Satz)
- 2)) S. 384 i marginalen (ohne den letzten Satz "der sich ... verdient machte"; gehört ans Ende von S. 384)
- 3)) S. 387 i marginalen
- 4)) S. 388 i marginalen
- 5)) S. 389
- 6)) S. 390 (ohne direkten textlichen Anschluss an folg.; s. die dortigen Anm.)
- 7)) S. 389 i marginalen
- 8)) S. 384
- 9)) S. 387
- 10)) S. 388
- 11)) S. 385
- 12)) S. 385 i marginalen

Abgesehen von älteren Zeiten findet man Beweise im Überflus, dass Lappen noch gegen das Ende des 13ten Jahrhunderts, bis zu der Regierung des schwedischen Königs Magnus mit dem Beynamen Ladulås 1277–1290 die damals noch un bebauten waldigsten Theile vom mittleren Finnland inne gehabt haben. Allein aus diesen Gegenden wurden sie von den sogenannten Birkarlen vertrieben, dem Karelischen Stamm, welcher ihre Brüder auch aus ihren östlicheren Sitzen, dem heutigen Olonetzischen Guvernemente und im Nordwestlichen Theile des Archangelschen ausgejagt hatte,⁵⁶⁶

einer Gesellschaft von Kaufleuten, von deren wahrscheinlichen, ersten Sitze das Kirchspiel Birckala ohnweit Tavastehus noch den Namen trägt, und die von oben gedachtem Könige Magnus Lad. ein förmliches Privilegium bekamen, gegen einen an die Krone zu errichtenden sehr mäßigen Tribut,⁵⁶⁷ die Lappen so weit sie es vermochten zu unterjochen und sich zinspflichtig zu machen, ein Vorrecht, welches sie mit List und Gewalt zu ihrem Vortheile sehr geschickt ausübten. Hierbey kamen ihnen einige so darin zusammentreffende Umstände trefflich zu Statten⁵⁶⁸ – Umstände⁵⁶⁹ ...

[zo]gen sich die Lappen immer nördlicher, zumal sie auch von einer anderen Seiten durch die damals in ihre gegenwärtigen Wohnsitze hinein sich verbreitenden Karelier bedrängt wurden.⁵⁷⁰

Sid. 384.⁵⁷¹

13)) S. 386 i marginalen

14)) S. 385 letzter Satz "auch den Lappen ... Christenthum"

15)) S. 386

⁵⁶⁶ In der Handschrift sind 12 Zeilen gestrichen; die unteren 10 Zeilen enthalten diesen zusammenhängenden Text: Daher der gehässige Begriff des Namens Karjel als grausam, (so wie ehemals wohl aus nehmlichen Ursachen der Mane der Russen (Wenäläinen) für die Finnen), welcher Name später noch in der Geschichte an die ganze Nation aus deren Lande die Kareler hervorgegangen waren und deren Übermacht sie gehorchten, die Russen, die noch heute bey den Lappen Karjel heißen überging.; daher auch die Tradition von Schlachten, welche die Vorfahren der Lappen in alten Zeiten mit den Karelern an vielen Orten geliefert haben sollen (s. Högström, Lappen, p 59ff.). – Im Typoskript des Textes steht nur der Hinweis: "I handskriften tolv rader överstrukna."

⁵⁶⁷ Hierhin dürfte ein nicht gestrichener Zusatz am Rand gehören: "welche sie wohl eben so geschickt zu ihrem Vortheile einwirkend und leitend, zu benutzen gewußt haben mögen". – Er wurde im Typoskript übergangen.

⁵⁶⁸ Hierhin dürfte ein nicht gestrichener Zusatz am Rand gehören: "welche aber für die Lappen, wenn auch keine Birkarler gewesen wären, mit Laufe der Zeit obzwar vielleicht langsamer, aber die selben verderblichen Folgen gehabt hätten."

⁵⁶⁹ Dieses Wort sollte einen Satz einleiten, der dann nicht ausgeführt wurde; statt dessen schloss sich der Text aus voriger Anm. an, fortgesetzt auf S. 384 "i marginalen".

⁵⁷⁰ Diese beiden Zeilen sind syntaktisch isoliert. Inhaltlich passen sie zu dem ersten Satz auf S. 384. Denkbar ist, dass sie dahin überleiten sollten und der gesamte Exkurs aus den oben in der Anmerkung aufgeführten Textteilen 1)) bis 7)) somit ausgegliedert worden wäre.

⁵⁷¹ Forts. v. S. 389 "i marginalen"

in den Spuren der Lappen immer höher hinauf gezogen schon um den äußersten Bottnischen Meerbusen angesiedelt finden. Jener große König bestätigte auch anfangs die Vorrechte der Birkarlen; allein da er den eigenmächtigen und willkührlichen Gebrauch, den sie davon zu machen fortsetzten, gewährte, hob er später ihre schädliche Herrschaft über die Lappen gänzlich auf und stellte sie so wie alle die übrigen Unterthanen allein unter die zugleich schützende Bothmässigkeit der Gesetze. Nach den Lappmarken wurden so genannte Lappvogte verordnet, die den Tribut einzutreiben und die Gesetze zu handhaben hatten: den Birkarlen blieb nur der herkömmliche und immer noch einträgliche Handelsverkehr mit den Lappen, welcher auch bis zu den heutigen Zeiten auf den Jahrmärkten fortgedauert, wo die Bürger aus den Seestädten, zum Theil auch wahrscheinliche Nachkommen jener ehemaligen Birkarlen, vielleicht auch noch immer nach dem alten Herkommen neben Borgal auch Berkar von den Lappen genannt (Högström p. 236) heraufreisen, und ihre Waaren an die Lappen entweder im Austausch gegen andere Waren oder baare Münze veräußern. (Von den Birkarlen Siehe Franzens Dissertatio de Bircarlis. P. 11.).

Dass man schon von des obgedachten Königs Magnus' Zeiten an, als die Lappen mittelst der Birkarlen unter schwedische Herrschaft kamen, Anstalten gemacht hat, sie zum Christenthume zu bekehren, ist wahrscheinlich um so viel mehr, da sie nach Högström (p. 215) noch jetzt einige Catholische Ceremonien zu beibehalten scheinen. Viel wurde jedoch nicht ausgerichtet, und Damianus à Goes schiebt auch noch deswegen in seiner Deplorat. Lappianae gentis an den Pabst Paulus III vom 1 Sept. 1540 die größte Schuld auf die mehrmals genannten Birkarlen, welche "Vetabant eos Christianos fieri, ne subditi suavi jugo Christi, aliquid lucelli eonem tyrannidi & rapacitati subducant, & aliquid ex vertigalibus decrescat" (Högstr. p. 234.) 216 Erst unter Gustaf I⁵⁷² fing man an Lehrer an sie zu senden, sowie den

[i marginalen:]⁵⁷³

Mit diesen Umständen meinen wir die Weiterverbreitung der Finnischen Stämme, der Tavasten (Jemen) aus Süden und der Kareler (mit den zu ihnen gehörenden Savolaxer) aus Südosten und Osten. Die verschiedene Lebensart der Finnen und Lappen erzeugte trotz der ursprünglichen Stammverwandschaft beyder (Nt. aus Gerschau) einen nothwendigen Conflict, der sich so zu sagen bey jedem Schritte jener Weiter-Verbreitung erneuerte. Die Finnen waren Ackerbauer, die Lappen Nomaden. Wo jene erschienen, mussten also diese ihnen Platz machen und weiter (nördlicher) weichen. Dieser so natürliche Lauf der Dinge wird außer bekannten historischen Thatsachen auch dadurch um so evident, dass die Lappen noch heute ihre ehemaligen Feinde, mit dem Namen Tjude und Karjaleh bezeichnen. (Se Lind.). Lindahl übersetzt zwar Tjude hostis, Feind; wir zweifeln ob mit Recht; da Wassiolats, das eigentliche Lappische Wort für Feind ist (= finn. viholl.). So ist

⁵⁷² Hierhin gehört mit höchster Wahrscheinlichkeit der Einschub am Ende von S. 384 "i marginalen"; s. überüberrächste Anmerkung.

⁵⁷³ Forts. v. S. 383 nach "zu Statten".

Tjude eben so wohl ein Völkernamen als Karjaleh, das Wort Tschude mag daher seinen Ursprung haben, woher ^ader sich um dieses arme Volk durch so viele heilsame Einrichtungen sehr verdient machte^b.⁵⁷⁴

Sid. 385.⁵⁷⁵

Seinem unverdrossenstem Eifer ist es gelungen, sie zur Bekehrung zu bewegen, ihre Zaubertrommeln und andere Werkzeuge des Aberglaubens mit großer Gefahr für sich selbst abzuschaffen und zu vernichten (von ihm selbst hat man darüber einen gedruckten Bericht zu Stockholm (1773) 8°. Da er aber nicht in Lappland beständig wohnte, konnte er es auch nicht so weit bringen, als er gewünscht hatte. Nach seiner Versetzung nach Unter-Torneå soll die Beförderung des Christenthums nur geringe Fortschritte gemacht haben, zumal ein Theil von den Pfarrern, ob sie gleich nun mit einer beständigen Pfarre an Ort und Stelle versehen worden, nach der Aussage der Lappen ziemlich nachlässig, sich auch nicht immer durch Ordentlichkeit selbst ausgezeichnet haben sollen. Von dem Pastor Magister Zach. Forbus, der 1718 die Kuusamoische Pfarre empfangen, heißt es in einem handschriftlichen und im Pastoratsarchive zu Sodankylä verwahrten Berichte [i marginalen: den wir mit Zuziehung eines anderen und bereits in des Erzbischofs Tengströms afh. III 504 sehr lange ausgezogenen ähnlichen Berichtes über Kemiträsk nebst anderen Nachrichten bey diesem Aufs. benutzt haben.] von dem Ursprünge, Schicksale, Zustande und Beschaffenheit der Gemeinde zu Sod. vom 25 apr. 1751, dass er gemeinsam mit seinem Vater, dem Probst in Kemi Magr. Lars Forbus so wie mit seinen Amtsbrüdern angefangen mit neuem Eifer auf die Verbesserung der Lappen zu arbeiten, in welchem rühmlichen Bestreben auch seine nächsten Nachfolger fortgefahen [tre rader överstrukna och oläsbara] mit den Lappen befördert zu sehen, hatte schon J. Mansvetus in Kemiträsk 7 Bauern aus seinem Geburtsorte in Österbotten und dem Uleåschen Kirchspiele bewogen mit ihren Familien heraufzuziehen und an dienlichen Stellen neue Heimathe anzulegen, welches sie auch an den Ufern des Sees und da ? [i marginalen: die Gemeinde selbst den [? (1 Wort)] besitzt,] in der Umgegend der Kirche theils höher herauf thaten.⁵⁷⁶ auch⁵⁷⁷ den Lappen ungemein nützlich. Durch den täglichen Umgang erlernten diese die finnische Sprache und von ihrem Beyspiele aufgemuntert legten sie allmählich ihre Abgötterey ab und vertauschten sie gegen das Christenthum.

⁵⁷⁴ Dies syntaktisch isolierte Textstück ^{a-b} gehört mit höchster Wahrscheinlichkeit an das Ende des Haupttextes auf S. 384 hinter "Gustaf I." – Nach "woher" schließt sich hingegen der Text auf S. 387 "i marginalen" an.

⁵⁷⁵ Forts. v. S. 388.

⁵⁷⁶ "Hier sollten sich acht durchgestrichene Zeilen anschließen, was daran zu erkennen ist, dass das Verb "thaten" aufgrund von Verschiebungen im Satz an zwei weiteren Stellen gestrichen wurde. Sie lauten: "des Widerstands der Lappen unerachtet um so leichter, da sie bei dieser Ansiedlung vom Landshöfding (damals gehörten diese Gegenden zu Westerbottens Län) geschützt wurden, der es gerne sah, dass somit ein Anfang zur Bebauung dieser öden, nur von Lappen durchstreiften Gefilden gemacht wurden. Jene Bauern, von deren Nachkommen die gegenwärtige Bevölkerung größtenteils herstammt, wurden "

⁵⁷⁷ Statt der in voriger Anmerkung wiedergegebenen gestrichenen Zeilen mündet jetzt der Text auf S. 386 "i marginalen" und die ihm vorausgehenden Teile vor "auch" in diesen Satz ein; lediglich "den Lappen" ist doppelt.

[I marginalen:] Die Lappen suchten zwar anfänglich es auf alle mögliche Art zu verhindern, und die Colonisten zu verfolgen; allein⁵⁷⁸

Sid. 386.⁵⁷⁹

durch gegenseitige Heirathen vermischten sich beyde Völker mit einander, ihre Lebensarten amalgamirten sich einigermaßen; jedoch hatte das Bessere und Sicherere das Übergewicht; viele Lappen gewöhnten sich selbst allmählich an den Ackerbau und wurden Finnen. Ein Theil, der das Alte nicht aufgeben wollte, zog sich nördlicher zurück. In Sodankylä, der letzten und höchsten Colonistengemeinde wurde der bisher letzter Aufzug im Drama der Lappischen Völkergeschichte in Finnland aufgespielt. Da wir die interessanten Acta darüber wegen der nahen Zeit noch vollständig im Pastoratsarchive der gedachten Gemeinde vorgefunden haben, so wird es der Leser nicht verdenken, wenn wir ihn diesmal wenigstens mit einem Auszuge davon unterhalten. Er wird damit mit uns nicht ungerne die alten Verhältnisse zweyer ursprünglich mit einander nahe verwandter Stämme nur in einer nach auch im Allgemeinen von anders gestalteten Zeiten modificirter Form sich noch einmal wiederholen und auch hier in der Geschichte der Lappen bestätigt sehen dass das Bessere über das Schlechte, die Cultur über die Rohheit immer den entscheidenden Sieg davon trägt, außer wenn die Cultur sich selbst überlebt, d.h. zum Schlechten wird wie z.B. bey Persern, bey Griechen, bey Römern, denn in solchem Falle gilt die rohe Stärke mehr als eine enerwirte Cultur. – Alles in jenem Berichte ist wahr, nur die Zeitangaben der ersten Colonisation treffen nicht zusammen mit den Sodankyläschen Urkunden. – S. hierüber das Weitere darin. – ifrån Deutsch's Oekonomiska Anteckningar rörande Norra delen af Uleåborgs Län i Kejserl. Finska Hushållningssällskapetets handlingar Tredje tomen p. 263 sqq. – På 32 mil nära intet sjelfbestående Lapphushåll – Sodankylä, Kittilä och Kuus. under Lappskatt. – Kemiträsk den mesta lerjord. – I slutet af Maj.

[i marginalen:]⁵⁸⁰

ihr Widerstand war um so mehr vergeblich, da die Regierung die Colonisten, welche sich übernommen von ihren neuen Heimathen an die Krone gewöhnliche Abgaben zu entrichten, in ihren Schutz nahm, ja in der Folgezeit, ihren eigenen Vortheil daraus den Anbau dieser wilden Gegenden einsehend, derselben durch Festsetzung einiger geringen unter dem Namen von Lappskatt noch jetzt bestehenden Abgaben

⁵⁷⁸ Fortsetzung S. 387 "i marginalen" vor ^a.

⁵⁷⁹ Fortsetzung von S. 385 nach „Christenthum“.

⁵⁸⁰ Fortsetzung von S. 385 „i marginalen“.

jener Ansiedelungen in den damals übrig gebliebenen Lappmarken in Kuusamo, Kuolajärvi und Sodankylä mit einer der weisen Absichten auch in der That entsprechendem Erfolge zu befördern gesucht hat. Jene 7 Bauerfamilien indessen, durch welche Kemiträsk in Hinsicht der dahin zu entrichtenden Kronabgaben sich auch politisch an die Gemeinde Kemi anschloss, so wie es sich von jeher in ecclesiast. Rücksicht darunter gehörend betrachtet hatte und sich also von dem Namen und Umfange des sogen. Kemi-Lappmarke absonderte, und auch die erste Wiege ihrer jetzt schon weit gediehenen Colonisation wurde, waren auch den Lappen⁵⁸¹ hier

⁵⁸¹ Forts. S. 385, vorletzter Satz mit "ungemein nützlich..." ("den Lappen" ist doppelt geschrieben.)

Mönch aus Wadstena Benedictus Petri u.a. – Carl IX ließ um 1600 auf eigene Kosten Kirchen in allen Lappmarken aufführen, die jedoch anfänglich Filialen der nächsten älteren Landgemeinden waren. Um 1619 ließ Gustaf Adolph in der Stadt Piteå eine Schule einrichten, die jedoch bald ins Innere des Landes nach Lykselä in Umeå Lappmark versetzt wurde, und wo 10 Lappenkinder unter einem öffentlich besoldeten Schulmeister freyen Tisch und Unterricht genossen. In der Folge betrieb die schwedische Regierung das Werk mit großem Eifer; die schon vorhandenen Kirchen wurden unter Gustaf Adolfs Tochter Christina von den Muttergemeinden abgesondert und mit eigenen Pfarrern versehen. Man sandte Missionare aus, erbaute mit der Zeit neue Kirchen, erweiterte die Schulen und legte neue an. Zugleich fing man an, christliche Bücher ins lappische zu übersetzen, so dass es schon im 17ten Jahrhunderte gedruckte lappische ABC Bücher, Catechesen, Gesangbücher und Manualen gab. [i marginalen: Eine Übersetzung des N.Testaments von einem eingeborenen Lappen Rangius, Pfarrer zu Arieplog, war schon 1710 in Handschrift fertig.] Die vielen Mundarten verhinderten indessen den allgemeinen Gebrauch dieser Bücher und trugen das ihrige bey das erzielte Gute aus Ignoranz und Neid hie und da zu hemmen und unterdrücken, so dass man der vielen Hindernisse überdrüssig auf die Ungereimtheit verfiel, die Lappische Sprache gänzlich auszurotten und statt dessen entweder die schwedische oder finnische einzuführen. – Beym Reichstage 1733 [i marginalen: kamen] auch die Lappischen Angelegenheiten zur Sprache, und mehrere Maßregeln wurden ergriffen, ein wahres auf Überzeugung und Unterricht gegründetes Christenthum bey den Lappen weiter zu fördern. Einige Fonds wurden gesammelt zur Erbauung und Unterhaltung neuer Kirchen und Schulen, so wie zur Besoldung von Pfarrern und Lehrern, und 1739 verordnete Friedrich I eine besondere aus einigen Reichs Räthen und Canzleren der Universitäten, dem Erzbischof und einigen anderen Mitgliedern bestehende sogenannte Direction über das Ecclesiastik-Wesen in den Lappmarken, welche unter der ganzen Zeit der schwedischen Herrschaft auch über die jetzt mit Russland vereinigten Lutherischen Confession die oberste Aufsicht in geistlichen Angelegenheiten ausübte.

[i marginalen:]⁵⁸³

es wolle und die Lappen damit entweder gleich den Russen den ganzen finnischen Stamm im allgemeinen oder einen besonderen und noch, jetzt Tschud benannter Zweig desselben in den Olon. und Novg. Guv. gemeint haben. Beydes passt, denn 1) drängten ja auch die Jemen sowie wahrscheinlich, schon früher die noch südlicheren eigentlichen Finnen κατ' ἐξ ὀχην. Suomalaiset (die СУМЫ sandte Missionarier aus der Russischen Chroniken) die Lappen und was 2) wiederum die obgedachten noch jetzt κατ' ἐξ Tschuden genannte anbelangt, so wissen wir, dass diese einst im Olonetzischen Guv. Nachbarn der Lappen waren, wovon sie aber wahrscheinlich von eben jenen (dem Namen nach waren sie wohl schon bekehrt) Tschuden erstens

⁵⁸² Forts. v. S. 384.

⁵⁸³ Forts. von S. 384 "i marginalen"

gedrängt, später von dem (nach Högström) Karelien so wie aus Finnland gänzlich verdrängt wurden. Auch scheint in der That der Sache gemäß der Name Tjude bey den Lappen, so wie er weniger vorkommt und bereits in ein Apellativum übergegangen ist älter zu seyn; die späteren, neueren Händel mit den Karelern blieben um so länger in frischem Andenken.

Sid. 388.⁵⁸⁴

Unter der Regierung Friedrich I:n erschien auch auf seine Kosten gedruckt die erste Lappische Gram., begleitet von einem kurzen Wörterbuche. Der Vs. Pastor Petr. Fjellström hatte eine geraume Zeit der Schule zu Lycksele vorgestanden und darunter den Dialect des Ortes zu lernen Gelegenheit gehabt, wobey er auch in ähnlicher Absicht auf Befehl einige andere Lappmarken bereiste. Bald hernach im J. 1743 gab H. Ganander eine andere Gram. nach den östlicheren Mundarten aus. Im nehmlichen Jahre wurde eine Zusammenkunft zwischen Predigern aus mehreren Lappmarken gehalten um einige zu druckende ins Lappische übersetzte geistliche Bücher zu übersehen. Im J. 1780 erschien ein vollständiges Lexicon Lapponicum, ausgearbeitet von 2 Pfarrern E. Lindahl und J. Öhrling mit einer beygefügtten kurzen Grammatik, begleitet von einer Vorrede des berühmten Lingvisten J. Ihre und gedruckt auf Kosten und Veranstaltung der oben genannten Königl. Direction über das Ecclesiastik-Wesen in Lappmarken. – So viel zur Geschichte der Lappen im Allgemeinen unter der Schwedischen Regierung und der unvergänglichen Verdienste derselben um die Aufklärung dieses für die Völkergeschichte merkwürdigen Zweiges der weitverbreiteten Finnenstämme. Einige wie selbst in neueren Zeiten z.B. Gerschau in dessen Vers. üb. d. Ges. d. Großf. Finnl. p. 13–15 haben selbst die Stammverwandschaft der Lappen mit den Finnen verläugnen wollen. (Der Schreiber dieses hofft künftig in einer eigenen Abhandlung durch eine genauere detaillirte Vergleichung der Sprache beyder Völker – worauf es bey ähnlichen Urtheilen hauptsächlich ankommt – das Gegentheil darthun zu können.). – Was die sogenannten Kemi-Lappmarken, die der eigentliche Gegenstand nachfolgender Bemerkungen sind, besonders betrifft, so machen sie den allernördlichsten Theil vom Großfürstenthum Finnland und Uleåborgs Lehn aus.

[i marginalen:]⁵⁸⁵

Daher die häufigen Traditionen von vielen Schlechten, welche die Vorfahren der Lappen mit Karjelen geliefert haben sollen, und zwar noch auf dem schwedischen Gebiete in Westerbotten (Högstr. p. 59). Wenn diese auch bisweilen den Tschuden beygelegt werden (Lind.), so geschieht es aus Verwechslung des Älteren mit dem Neueren, oder ist es eine Verwechslung des Ganzen mit dem Theile und beweist in

⁵⁸⁴ Forts. v. S. 387.

⁵⁸⁵ Forts. v. S. 387 ”i marginalen”

dem Falle, dass auch die Lappen den Namen Tschude für Finnen überhaupt genommen haben, in welchem Sinn mithin auch die Karelen Tschuden waren und sind. Doch die eigentlichen Tschuden kamen wohl nie so weit hinauf; Karelen aber fand der Erzbischof von Upsala Hemming schon um 1350 in Uloaa, Kim und Sim (am äußersten Ende des Bottnischen Meerbusens) wohnend und taufte ohnweit Torneå einige unter ihnen nebst einigen Lappen, ja schon die Bewohner von Salu und Kim, für welche kurz vorher zum Christenthum bekehrt der König Magnus und der Bischof Benedict von Åbo 1335 die Priestergebühren verschrieben, waren wahrscheinlich ebenfalls Karelier (Åbo T. 1785 &c) – Daraus erklärte auch ganz richtig schon Porthan die Ansprüche der Russen auf diese Gegenden von den [oläsligt] vor der schwedischen Invasion und Unterjochung der ganzen Nordöstlichen und Nördlichen von Uleaborgs Lehn ang. und begreifen eigentlich die 3 heutigen Gemeinden Kuusamo, Sodankylä und

Sid. 389.⁵⁸⁶

Utsjoki, wozu man aber um so füglicher auch Kemiträsk od. finnisch Kemijärvi rechnen kann (obzwar sie nicht sowie die 3 vorigen den Namen von einem Lappmarks Pastorate trägt) da sie erstens zwischen den beyden Gemeinden Kuusamo und Sodankylä liegt und 2) noch in dem nördlichen Theile, Kuolajärvi ein wirkliches Lappmark zählt. Der bedeutende Erdstrich, den diese 4 Gemeinden einschließen, erstreckt sich von 65–70° und einige Minuten nördlicher Breite und ungefähr 42–48° der Länge, und wird im Norden von Norwegen, im Westen von Norwegen, der durch den Frieden zu Friedrichshafen 1809 gleichfalls zu Russland abgetreten jetzt mit Enontekis Lappmark einen Kirchensprengel ausmachenden Muonioniska so wie von Rovaniemi, im S. von der Gemeinde Pudasjärvi, und der Filiale von Hyrnsalmi Suomussalmi, im O. von einem Theile des Kemschen und dem ganzen Kolaschen Kreis des Archangelschen Guvernements begränzt. Ehe wir diese 4 obengenannten zu dem nach altem Herkommen sogenannten Kemi-Lappmark gehörenden Gemeinden einzeln betrachten, wollen wir noch folgendes Geschichtliche vorausschicken, zugleich bemerkend, dass in politischer Rücksicht die ferner unteren Gemeinden: Kuusamo und Kemitr. zur Kemischen, die oberen hingegen: Sod. u. Utsjoki zur Torneåschen Domsaga und Häme gezählt werden. In geistlicher Hinsicht war Kemi-Lappmark von den ältesten Zeiten her den Bischöfen von Abo anvertraut; die ihrerseits die nächste Lösung des ebenso mühevollen als wichtigen Geschäftes das Christenthum unter die Lappen zu verpflanzen den Pröbsten von Kemi übertrugen, woher auch die Benennung Kemi-Lappmark entstand. Allein da dieses sich wegen der Entlegenheit, der herumirrenden Lebensart der Lappen und der vielen übrigen Amtsgeschäfte, womit die geistlichen Hirten von Kemi auch sonst belästigt waren nur mit den größten Schwierigkeiten und ohne den erwünschten Erfolg bewerkstelligen ließ, so ließ die Königin Christina im Jahre 1648 zwey Kirchen in diesem Lappmark aufführen.

⁵⁸⁶ Forts. v. S. 388 "i marginalen"

[i marginalen:]⁵⁸⁷

inconsequenter Weise verläugnete, denn jene Ansprüche könnten ja nicht einmal anders erhoben werden als mit der Voraussetzung einer solchen Abhängigkeit, deren Wirklichkeit wir jetzt zur Genüge nach dem, was auch die Russischen Chroniken hierüber liefern, wissen und die auch darin eine Bestätigung mehr findet, dass bey den Lappen noch in der Geschichte häufigen ähnlichen Beyspielen der Name Karjel noch heut zu Tage synonym mit dem Russen wurde. Nach dem was bisher angeführt worden, darf es uns noch weniger befremden, nun auf die Verhältnisse der Birkarlen mit den derselben im Allgemeinen Lappen zurückzukommen, dass wir auch jene zu Gustafs I Zeiten &c

Sid. 390.⁵⁸⁸

nehmlich an den Seen Enari und Kemi und befahl dem Bischof Rothovius zu Abo zwey Prediger zu erwählen, die bey den Kirchen ihren beständigen Sitz haben sollten um in der Nähe um so viel thätiger die Bekehrung der Lappen betreiben zu können. Jenem Befehle gemäß wurden also 2 eingeborene Finnen Esaias Mansveti (auch Bothniensis und nach seinem Geburtsorte Ijo Ijander genannt) und Jacob Lapodius dorthin geschickt [i marginalen: Jener nehml. nach Enari und dieser nach Kemiträsk] und unter die nächste Aufsicht des Pastors zu Kemi gestellt. Sie wurden mithin die 2 ersten christlichen Prediger in Kemi Lappmark, griffen das Werk mit Eifer an, unterrichteten die Lappen zuerst in der finnischen Sprache und in der Benutzung darin abgefasster Religionsbücher [oläsligt] und stellten bey ihnen häufige Verhöre an, um zu erfahren, welche Fortschritte sie gemacht hatten, rissen ihre Abgötter nieder, zerschlugen und verbrannten die Zaubertrommeln und andere Geräthschaften des Heidenthums ungefähr 1 Meile unterhalb der Kemiträsk Kirche auf einem hohen Vorgebirge, dessen Fuß in den See hinein geht und der jetzt Ämmänvaara heißt, ehemals aber von den Lappen Basosing geheißsen worden, einem Abgotte sogar ihre eigenen Kinder lebendig geopfert haben sollen. (Högstr, p. 52). – [i marginalen: des Tudér. kanske bör detta beqvämligast ned insteckes ?] – Als im Jahre 1660 J. Lapodius mit dem Tode abging, wurde Es. Mansveti aus Enari nach Kemiträsk versetzt und bestreitete allein den Dienst im ganzen Lappmarken, indem er zur Winterzeit überall herumreiste, wogegen die Lappen im Sommer aus dem ganzen Gebiete die Kirche zu Kemiträsk besuchten.

[i marginalen:] durch seine eifrigen Bestrebungen die Einwohner unter allen Lappgegenden damals die besten Kenntnisse des Chr-thums gehabt haben sollen.

⁵⁸⁷ Dieses Textstück hat keinen direkten Anschluss an andere Stellen, greift einerseits die Auseinandersetzung mit den Ansprüchen der Russen im Norden von S. 388 "i marginalen" auf, scheint aber dann in den Text über die Zeiten Gustavs I. auf S. 386 einzumünden.

⁵⁸⁸ Forts. v. S. 389.

Da er aber schon etwas zu müde wurde allein den Dienst in einem Gebiete zu versehen, das in der Länge 700 und in der Breite 500 Werste zählte, wurde im J. 1675 eine eigene Lappen-Gemeinde zu Kuusamo eingerichtet und ein gewisser Gabr. Tuderus zum Pastor ernannt, der aus Torneå wo er wohnte durch jene weitläufige Gemeinde einmal jährlich eine Reise unternahm. Noch zu seiner Zeit sollen die Lappen besonders in Sodankylä in einer furchtbaren Finsterniss geschwebt haben, der Abgötterey, Zauberey und jeglichem Aberglauben im Höchsten Grade zugethan, wahrscheinlich wegen ihrer Entlegenheit und des zunehmenden Alters des Mansveti.⁵⁸⁹

Sid. 391.

Kajana härad till vidd 200 qvadr. mil ell. nära $\frac{1}{4}$ af Uleåb. län, har landtbryggan i Ö. och S. vattenskilnad i V. mot Pudasj., och Kuus. Vuokatti och Naburinvaara tvärgående bergskedja i Sotk., omfatta alla efter sina sträckningar höga sandbäddar, produktioner af vatten. Bottniska viken sträckt sig dit nära intill Hvita hafvet, hälst landet har finare eller gröfre vattensand till grund och beväxt med Barrskog. – [i marginalen: 369.] – Strömdrag. Invid den hemmanen, dock ock på bergsbygderna. Kornet sås i slutet af Maj och början af Juni. Åkerråg i förra hälften af Aug. och omkring medlet af Juli af en frost uppehålla, den vanl. om 8–12 Aug. Vintern börj. i slutet af Oct. Skämd luft af moras och sumpar. [i marginalen: 370.] Höstar och vår skjuta sig fram. Ovanl. tröghet, styfsinne, brist på förfining, industri och smak, vidskepelse, Qvinf. har omsorgen ej all. för inre sysslor, utan ock plöja, tröska, fiska m.m., [i marginalen: 371.] medan mannen skogsnärningar och resor. – I Hyrynsalmi & Kuhmo känner man ingen dans. Öl och brännvin på gelagen. – än ringa lux i cattun och messings-knappar. Kläderna groft ylle. Kosten i nordl. trakter stamp, ofta bark. Det bakas ofta. I söder födan bättre. – Mörka rökpörten med långt bord och några bänkar. Sängar, skåp, stolar sällan. [i marginalen: 372.] I lofterna förvaras kläderna och yngre folket sofver om sommaren. – Näringsfång, åkerbruk, svedje, tjärbränn, fiske och boskapsskötsel. Svedje litet i Pald., allm. i Hyryns. och Sotkamo. Jagten obetydlig, inga slöjder. Åkerbr. och tjärbr. i S, fiske och sved i norr. – Åkern 4skiftig, sandmylla (och 3 skifte) göds. mest mylla ökas med kärrjord och granris, utföres, sedan det året om stått under boskapen på Taulman utlägges om hösten lassvis eller i större högar; gaffelplogen allmän. [i marginalen: 373.] Skörd med skära, stackas och aftröskas helst först under vintern. [i marginalen: Kornet stackas alltid, rågen mer sällan och tröskas höst.] Vårråg godkännes af få – hampa allmänt förslår dock ej, linsädet intet. Rofvor litet, ingen hafra. Bondtobak, potat mycket försummade. [marg.: 374.] Ärtor ej försökte. Kornet ger vid önskl växt 6, råg 5–16 korn. tunnl. således 8–9 – [marg.: 375.] Sotk. företräde i åkerbruk och i Langwik mosslöpa [oläsligt] och skadas af vårflodet mest vid skogsbäckar. [marg.: 376] – På 8 geometr, tunnl. 6 kor vanl. ungboskap till $\frac{1}{3}$ får dubbelt, hästar olika. [i marginalen: Medelaf, [?] Äimel; under. fr. hush. S. efter obs. ifr. 1806 18 aug. – 1883 fås ko korn 7,2 af råg 12,7.] Slottern lång, lija.

⁵⁸⁹ Die plausibelste Fortsetzung wäre S. 389 "i marginalen", weil von dort aus der Text bis zum Ende des Berichts auf S. 386 weiterläuft. Wirkliche Scharniersätze finden sich jedoch nicht, und auf S. 389 "i marginalen" scheint auch die Auseinandersetzung mit den Ansprüchen der Russen (S. 388" i marginalen") noch einmal aufgenommen zu sein.

Höet stackas, få lador. Utom hö föds med halm och mindre afkokning på löf, och spillning, allmänt i hela nordligaste Finl. Ungbosk. och får granlöf och bark. [marg.: 377] Dragoxar brukas ej. Litet höns, svin allmänna. Husdjur födas med dränk, agnar och hästgöds. Sommerb. allmänt i skogsmarkerna – afkastar högst 1 Ltt pund efter ko, något skinn och ull. Spannmål och hurst föryttras något. Brännvinsbränning och konsumtion störst i Sotkamo. Särejn. Ristijärvi.

Sid. 392.

minuterar suptals. [marg.: 378] Inhysingar hålla lönnkrogar vid kyrkorna. Den i Kuus. och Pudasj. brukl. methoden att uppdamma bäckar här högst litet bruklig. Flere exempel på afledningen af träsk, (379.) ehuru frosten derefter mer kännbar der än af myrar. Flere sådana funnos än äfvensom kyttningelägenhet. [marg.: 380.] Näst jordbruket skogar. Tallen allmännast, på sandåsarne fura, gran mer sällsynt löfskogar vid floderne. Skogar allmänna, användas till kärbränn, och sved, uråldriga näringar tillverkn. af tjära går på att lemn. ifr. 18–200 tunnor. Högst i Paldamo, dernäst Puol. och Sotkamo. Suomuss. och Kuhmo minst, emedan transporten svårast. Hela qvant. skall uppgå till 25–30000 T^l. [marg.: 381.] – För mycket till skada för jordbruket. De som äro trägnare dermed skola stå sig bättre. Timmer och all skogsproduktion minskas. Inga sågar, ehuru flere lägenheter, forsarne skulden. [marg.: 382–3.] – Svedje begärligt öfverallt; men ishet de aflägsnare gränstragterna, med lika afkomst, som åker (20 T^l af en). Stället kan ej först åter begagnas än minst 20 år, ofta mycket mer af brist på lägenheter har man måst aflägga den på somliga ställen och finner sig lika väl [marg.: 385.] – Jagten aftog till skada derföre gör björnen i de öfre bergsbyggderna mycken skada, vargen i de lägre. – Det öfriga fånet obetydligt består af ekorrar, harar och tjädrar. Af dessa sistnämnda Linnuntekkä, saltas, torkas i ugn och vädras. Renafveln blott i Suomuss. och Puol, går till 500 st. [marg.: 386.] Passar ej väl med kultur, menlig för stacker och svedjor. Fisket begärl. muickanförnämst (salmo albula) idkas förnämst i Suomussalmi (deraf benämndt) och Ul. träsk. Fiskerierna fortfara ofta flere veckor. Blott färsk eller såk. kafalsik och något torra gäddor komma till städerna. Föröfrigt fiskas lakor med ryssjor, sik med nät och om vintern under isen abbor, mört, gös, id, ål, med not om våren, krok kring midsommaren och nät for inläggningen. [marg.: 387.] Hafslax kommer ej uppför Ämmä, men infödd örlax af samma storlek fås om hösten med krok fiske aftager. Der man för 50 år sedan erhöill 13–14 T^l, nu 3–4. [marg.: 388.] Obetydligt perlfiske i Hyrynsalmi. Kräfter trifvas ingenstädes i de nordliga vattnen. – Sjö- och myrjern nog i Vuokatti, bergskedja har ett tälgstensbrott i Talvivaara. myrjernets bruk uråldrigt, men i aftagande. Malmen tros hålla 10 proc. och allestädes rik tillgång. För landtmannabehof tjenligt nog. [marg.: 390.] För större anlägg. Cajana stad förträffl. passande med malmkytte lägenheter flerstädes. – För export tjära, både som. o. höst litet smör, torra gäddor, fjäder, renhorn m.m. [marg. 391.] Om hösten omkring jul: fisk, fogel, talg och spannmål. – Salt återhämtas, ock brännvin. Kajana Markn. d. 21 febr. betydlig, besökes både af Österb. handl. och Archang. bönder. De fören. aff. Kran [?] upptaga Vict. och contrahera om tjäran. De sedn. upph. skinnvaror. Sedan varubyste af hurst valmor, kram, lin, hästar, fläsk, spannmål. [marg.: 392.] – Ingen håg för landthandel utom hos en och ann i Suomuss. på Ryska sidan i Sotkamo flitigt Pielisboar. Den betydl. Archangel.

1826

1

Sid. 1.

1826.

Begyntes Gudi lof bättre än jag nästan efter de tillstötande omständigheter hade väntat. Jag hade ock tillfälle att biwista en slags Gudstjenst på Lappska, som i anseende till blott några få personers ankomst af kyrkovärden på prästgården förrättades. -

Redan den följande (2) började jag åter besväras af hufvudverk, som oafbrutet fortfor. – Jag intog derföre d. 5 laxersalt, som väl för den följande tiden någorlunda häfde obstructionen, men icke hufvudverken, till hvilken jag började förmoda några lokalorsaker. Emedlertid grundlade denna opasslighet ett missmod, som efterhand alltmer öktes äfven af andra orsaker, då jag allt mindre kände mig harmoniera med min värd. – Också har min skörd härstädes varit så ringa, att jag kanske hade gjort rättare uti att ifrån Enari vända mig till Kola. -

D. 8. i kyrkan. Gudstjensten bevistes af härvarande Lappar äfvensom af de i Enare med mycken andakt; men å båda ställen är kyrkosången nästan under all kritik, ehuru Klockarne visserligen äro af de boksyntaxe män i församlingen. – Om aftonen trakterades jag af ett det roligaste skådespel som en främling kan vänta sig uti Lappmarken – ett norrsken, som i prakt till och med i inbyggarnes erfarenhet sades haft få eller ingen gång sin like! Ifrån kl. 6 började hela den nordliga horisonten till af hela himlahalvvet öfverdragas af ett dunkelt sken, som i massor tycktes vilja illuientrera [!] sig på flera punkter. Efterhand formerade sig utaf dem den vanliga gestalten af en regnbåge, som emedlertid nu var väl 3 gånger så bred som en sådan. Den gick ifrån NO till SW och bildades blott småningom vid en stilla eller

Sid. 2.

nästan ingen vind. Men sedan denna – ifrån NW. – begynt blåsa friskare, fick hela fenomenet ett så mycket praktfullare anseende. Sjelfva bågen tycktes nu komma i en häftig svigtande rörelse. Den tycktes beständigt förstärkas utaf det i fonden stående dunklare skenet och tilltog sjelf i och med detsamma i ljus, så att vid den högste graden föremålen rundt omkring på marken tycktes kasta ett hastigt återsken af den glans hvarmed de bestrålades. Den häftiga vinden fortfor emedlertid ett beständigt tryck uppå sjelfva bågen, så att den numera icke kunde upprätthålla sitt läge oafbrutet. Vid sjelfva horisonten förtunnades båda ändarne och kröktes framåt S. i form af ett skydrag i smått. Emellan dessa bibehöll sig emedlertid hela bågen åtminstone mera konsisterat äfven genom tillkomsten af den alltmer ifrån N. pådrifna materien, som i det den förenade sig med bågen, bidrog att upplysa densamma. Men isynnerhet på den yttersta nordliga randen voro derjemte dunsterad uti beständig rörelse än åt ena än åt andra ändan af bågen längs densamma, skjutande derjemte i

zickzack åt sidan. Efter någon tids motstånd afsöndrade sig äfven åt södra sidan ifrån den genom tillkomna dunster förtjockade rörliga bågen en annan, som oaktadt det emellan blifna betydliga rummet uti ändarna än var sammanhängande med den andra. Efteråt upplöste sig denna yttre afsöndrade bågen till ett dunklare i grupper liknande det af mjölkgatan. Deremot bildade sig andra nya bågor på N. sidan och stundom såg man 3^{ne} på en gång jemte andra än fragmentariska och ofullkomliga formationer. Och så fortfor detta majestätiska fyrverkeri uti skiftande gestalter ända till långt

Sid. 3.

inpå natten. – Man kallar detta fenomen på Lappska Kuonsa Kasak (finska revon tulet l. liekit). De följande dagarne skola bestyrka, om de såsom jag nu hörde yttras, förebåda oväder.

[I marginalen:] Kuonsakastet, verbum om sjelfva fenomenet. сполохи. Kuuskaz.

D. 13 Vid middagstiden lemnade jag Utsj. Fj. följde mig något stycke. Skiljmsässan ifrån honom var just igenom det likgiltiga deruti för mig efteråt ängslande. Ifrån den sista af mina finska bekanta! – Vägen gick längs den dalsträckningen der Otsjoki vattendraget framgår, förbi några spridda stugor. Ungefär 1 mil ifrån kyrkan faller Otsjoki i Tana på lappska Tadno. Den är på sina ställen tämligen bred med höga och isynnerhet på vänstra sidan skogiga fjällar med isolerade högre Kuppar. Nattqvarter togs efter en resa af circa 2 mil [i marginalen: (20 v.) uti Jegitvasch, vid mynningen af Sirmajoki.

D. 14 fortsattes resan öfver fjällen och mellanliggande moras med nog sparsam och kort skog. Kort efter middagen ankom jag till den första Norrska byn Polmak, på finska (språket kallas här ock Karelska) Polmangi [i marginalen: (30 v)]. Byn består af 7 gårdar och ligger invid Tana⁵⁹⁰, som på detta ställe å ömse sidor är innesluten af mycket höga fjällar. Invånarne tala jemte Lappskan nästan allmänt äfven Finska [i marginalen: ock Norrska tala många], emedan flere äro utflyttningar ifrån Utsjoki eller till och med afkomlingar af utflyttningar ifrån Finnland. Samma förhållande hörde jag ock vara med större delen af invånarne uti de andra lägre ned vid Tana belägna byarne [i marginalen: såsom Seida] och äfven vid Waranger-fjord fann jag detsamma. – Till och med på Wadsöe skola afkomlingar af sednare utflyttningar ifrån de närmare tragterna af Finnland såsom Sodankylä – uppehålla sig. Vid Tana lefva invånarne förnämligast af fiskerier [i marginalen: laxfänge]; men underhålla ock boskap, somliga såsom det hette, ända till 10 klafbundna nöt

Sid. 4.

⁵⁹⁰ Svårt att avgöra när Sjögren avser Tana eller Tano.

hvilka jemte hö utfordrades med kokningar af renmossa äfven fisk. Renar hafva de uti denna by inga; till alla hemkörslor begagnas här oxar. Den resligare växten fann jag verkligen sjelf hos invånarne, också flere rätt angenäma fysiognomier. En här boende Norrsk herreman vid namn Koldrup kom, då han erfor min ankomst till byn, sjelfmant och inböd mig att taga in hos honom och undfägnade mig på det bästa sätt som han förmådde. Då Prästen ifr. Wadsöe ännu icke var ankommen och först den följande Onsdagen väntades jemte flera andra herrar, så beslöt jag att emedlertid resa längre till Mårtensnäs, der jag kunde möta dem och emedlertid bese den der befintliga Bautastenen, som efter all berättelse tycktes vara den af Karamsin omtalte Walits l Warente sten. [I marginalen: På lp. kallas den af både finska och Svenska Lappar Tsäytskedye såsom alla mena förmodligen efter dem, som upprest samma sten.] Och hoppades jag utom Sandbergs Lappska Cathechismus som jag här fått köpa, kunna komma åt några andra hjälpredor i Lappskan, kanske ock höra något om anledningen till det märkeliga namnet Waranger-fjord. Jag hade

D. 15 ärnat fortsätta resan; men den Lappska gumman, som jemte sin dräng ifrån Utsjoki voro anordnade att skjutsa mig, om så behöfdes, ända till Wadsöe, hvarigenom jag först hade ärnat taga vägen öfver fjorden till Näudam, voro slätt icke att få i rörelse den dagen. Jag trodde i början det vara för Söndagens skuld, tills jag efteråt af andra erfor, att det vore af rent missnöje med mig deröfver, att jag ej under vägen trakterat dem med brännvin. Det lilla förråd, som jag hade med mig, hade jag alldeles undangömt och icke ens sjelf begagnat, för att ej väcka deras lustar; men de hade misstänkt, att jag dock i hemlighet nyttjade brännvin, och jag hade i alla fall derigenom förtörnat dem, att jag ej efter ankom-

Sid. 5.

sten till Polmak hade åt dem köpt brännvin då de visste, att det fanns på stället. Sedan jag erfarit den verkliga orsaken, lät jag kalla gumman, urskuldade mig med att brännvinskruset varit för djupt inpackat för att i kölden kunna upptagas, snörde nu i hennes egen närvara kappsäcken, framtog kruset och trakterade henne med en rågad sup, hvilken hon förtärde med långsamma pauser, hvarunder hon ofta höll handen öfver glaset, liksom att förekomma den ädla saftens förflygande. – Emedlertid kunde det dock icke mer komma till någon resa, emedan renarne voro för långt borta i skogen på bete. Den egentliga orsaken var dock att jag icke också hade trakterat drängen, hvilken hade utlåt sig, att jag alldeles icke skulle komma ifrån fläcken, om icke äfven han finge brännvin. Den följande morgonen

D. 16 inställde sig likväl båda färdiga att afresa och gumman afstod ifrån sin rätt till supen för drängen. Jag kunde ej annat än traktera båda, hvarefter vi afreste. Jag lemnade nästan alla mina effecter kvar; men brännvinskruset måste efter deras påminnelse medtagas. Resan gick först ett godt stycke längs Tana elf, som på båda sidor på de höga stränderna har björkskogar. – Sedan aftogo vi åt höger och passerade fjället; som bildar den högra stranden. Derefter öppnade sig kalare

slätter med långt mindre skogar och merändels förnämligast på middagssidorna. Vid renarnes betning betade jag äfven mina följeslagare med brännvin, hvarvid drängen godtgjorde sig för min förolämpning med två klunkar efter hvarandra så hederliga, som han möjligen mäktade med. Vi ankommo om aftonen till en Lappboning, hvarest mina följeslagare ville qvarstadna öfver natten. Då jag hörde, att en köpman Tveda icke skulle bo långt derifrån, om hvilken jag redan förut visste, att han

Sid. 6.

tillika hölle gästgifveri, åstundade jag att för större beqvämlighets skuld föras dit. Gumman kom och presenterade mig vid affarten kruset öppnadt med tillfrågan, om jag icke ville hafva dessförinnan en snaps. Jag vägrade det och sade dem att jag aldrig super utom vid måltiderna, men en sådan återhållsamhet ansågo de icke behöfva vara någon regel för sig. Tvärtom yttrade sig drängen: Aigom mon kalle jukkat. Gumman tog sig ock en klunk; men drängen då han fick i sin tur mitt krus i handen tycktes icke ens med 2 dugt. vilja åtnöja sig, utan gjorde min af en tredje, då jag nappade kruset ifrån honom och förbehöll honom hans omåttlighet och oförsyndhet uti att så på en gång vilja göra slut på hela förrådet för mig sjelf, som dock hade en ojemförligt längre resa för mig än han. – Jag skulle nog hos den köpmannen, dit jag ärnade mig, få köpa brännvin i stället, var hans svar. – Vi ankommo snart till stället invid ändan af Waranger-fjorden. – Då han skulle aflefverera mina saker, öppnade han nya underhandlingar med texten: Kalgam mon reala jukkat. – Jag förargade mig öfver en sådan oförsämndhet, hälst han sedan syntes börja ragla af det han åtnjutit (ty brännvinet var starkt) och svarade honom korrt om godt, att jag alldeles icke mer ärnade gifva honom, sedan han redan så väl plägat sig, utan att jag ens hade varit skyldig att gifva honom anledning till så mycken omåttlighet, hälst jag slätt icke hade att göra med honom, då icke han utan hans värdinna skjutsade mig. Min alfvarsamhet afväpnade hans Ungestüm och han började nu sirligen bedja. Jag finge ju köpa på stället annat igen, och han hade så litet åtnjutit ännu. Efter det är tillfälle, så kan du ju köpa dig, ehuru du alldeles icke mer skulle behöfva och

Sid. 7.

begår en stor synd, om du dricker mer, var mitt svar och dermed lemnade jag honom med sin fortsatte supplication. I sjelfva verket köpte han ock än brännvin både på stället åt sig sjelf, ehuru han knapt hölls på fötterna och äfven förråd med på resan, förmodligen att äfven traktera sin värdinna och hus- eller kåtefolket. – Köpmannen hade blott en enda liten boningsstuga, hvars byggnadssätt derjemte bildade öfvergången ifrån en lappkåta. Dock hade den en slags kakelugn och var ganska varm. – Handeln med Ryssarne af Kolska Kretsen, som förut skall varit rätt liflig, beklagas nu vara starkt i aftagande. Den är till det mesta en byteshandel. Fisk utgör den förnämsta afsättningsartikeln för Norrmännen, hvilka deremot af Ryssarne blifvit försedda med mjöl, gryn, hampa, rep m. -

D. 17. Efter sin vana kommo mina följeslagare nog sent. [i marginalen: En Utsjoki-lapp hämtade om morgonen den sorgliga tidningen att "miin konagas lä jabman".] Köpmannen Nordvig på Mårtensnäs sades icke vara hem, hvarföre jag lät öfvertala mig att här qvarstadna för att afbida Prästen, som väntades slutligen. Då det ändock icke skedde ända till

D. 18. och jag hörde, att N. ock verkligen skulle vara hem, ångrade jag, att jag afvikit ifrån min föresats; men kunde nu icke mer resa dit [i marginalen: (30 v.)], utan återvände derföre till Polmak, der ock herrarne straxt efter mig inträffade. Af dem hörde jag nu väl så tämligen noga, allt hvad de visste om såväl stenen vid Mårtensnäs, som ock om en annan sådan sten på Wadsö. Hvad den förra beträffar, så kan nu väl intet tvifvel vara, att ju densamma är den af Karamsin omtalte så kallade Walits sten, så mycket mer, som båda stenars storlek ända till öfver en mans höjd öfverstämmer och Närheten af Nesseby kyrka som skall kunna ses ifrån det stället och dessutom den 12 hvarfviga stensättningen omkring stenen, således svarande mot Karamsins så kallade 12 стёны. Om anledning till namnet Waranger visste man intet.

Sid. 8.

Det väsentligaste som jag vann på min vistelse i Norrige var bekantskapen med Pastor Stockfleth, som framdeles lofvade meddela mig upplysningar äfven om dessa saker, som han kan på stället erhålla. Han förärade mig ett exemplar af den i Christiania sednast utgifna lappska bönboken. – Det vore orätt af mig, att blott af några dagars vistelse vilja dömma om Norriska nationens Karakter. – Den skrytsamhet, som jag hos en eller annan trodde mig förmärka, finner man ock hos obildade och till och med bildade af andra nationer. – Att jag på mitt ryska mynt förlorade mycket, dertill var jag sjelf skulden, som icke bättre hade i det afseendet arrangerat för mig och omständigheterna, hvilka bragte mig till flere utgifter än jag hade påräknat, eller rättare sagdt, var jag äfven sjelf skulden till dessa omständigheter. Hade jag blifvit min föresats trogen att resa ända fram till Mårtensnäs, så hade jag ej rågat uti dessa omständigheter. Om Lapparne tror jag mig hafva orsak att anmärka, att de här icke äro fria ifrån den egennyttan, hvarföre man i allmänhet ville beskylla dem, ehuru jag dock hade äfven ett och annat prof på billighet välvilja och erkänsla. – Tillfällighetsvis erfor jag det kuriösa om deras Medicin, att de uti svår hosta skola bruka dricka sin egen urin par tre morgnar efter hvarandra utur egen näfve en göppen. -

D. 20. De Norriska herrarne blefvo färdige att afresa före mig, emedan hvarjehanda svårigheter yppade sig för mig att komma hit. Så måste jag sjelf köpa mig en keres emedan den som skulle skjutsa mig icke sjelf hade så många som behöfdes och ingen i byn ville låna honom. Han var en dräng ifrån den ryska gränsen och hade jemte flere andra fjällfinnar ifrån Wadsö hämtat prästen & Comp. till Polmak. – Ändtligen ficks omkring middagen allt i ordning och jag afreste uti ett sällskap af en hel hop Lappar. – Vi passerade den första dagen den långa 1 mil? men smala Polmak jäyre. Det var icke särdeles kallt, men häftig blåst

Sid. 9.

uti de allt kalare och kallare fjällarne. Med ängslan såg jag derföre natten till mötes, hvilken jag trodde mig nödgas tillbringa under bar himmel på sjelfva fältet.

[i marginalen:] Då all min vägkost var frusen, tog jag det stycke af Norrsk ost, som min välmenande värd vid sjelfva min afresa instuckit uti min kapprocksficka och började med tacksamt minne af honom tugga derpå i tanke att denna måste blifva min enda aftonvard under denna bedröfliga bivuak.

Men jag blef glatt öfverraskad, då Lapparne tröstade mig med att det skulle blifva roligare, så snart de fingo sitt tält uppslaget och jag i sjelfva verket såg dem ifrigt sysselsatta med att nedfälla flere björkar, hvilka de qvistade, fästade dem så uti en rundel uti snön med smalare ändorne ofvan lutande mot hvarandra och spände sedan på dessa sina medhafvande gamla filter. Midtuti uppgjordes en eldbrasa, omkring hvilken vi samteligen lägrade oss den ena bredevid den andra på risqvistar, hvilka man utbredde runtomkring hela väggen. Hela sällskapet utgjorde inalles mig inberäknad 8 man och åtskilliga hundar. De likaledes medhafvande grytorna sattes på brasan uti trädkrokar nedhängande ifrån stångspetsarne ofvan. Man tog fram gryn och köttstycken, hvilka man med yxor högg i mindre bitar, hvilka man sedan lade i de gemensamma grytorna. Jag insatte äfven för min person par rentungor utaf den i Utsj. medgifna vägkosten. Emedlertid snackade vi rätt lustigt Lappska med hvarandra och togo Norrskan till hjälp, då ett eller annat ord för mig tröt eller jag icke fullkomligt begrep dem. De syntes emedlertid alla särdeles intresserade af min konversation med dem på deras eget språk och gjorde mig många ärliga komplimanger. Jag hade väl i min kappsäck ett medel förborgadt, som hade kunnat göra dem än lustigare och nöjdare med mig; men sällskapet syntes mig för stort, att hos dem uppväcka begär efter ett mera för den långa färden som jag förhade nog litet quantum. Sedan vi enhvar af sitt förråd jemte den uti grytorna kokade blifvit bespisade, sträckte vi oss ned till hvila. Om natten, då eldbrasan slocknat, blef kölden nog obehaglig; men eldbrasan om morgonen och den nya köttgrytan vederkvickte mig åter, så att jag glad och munter anträdde den

Sid. 10.

21. om morgonen den vidare resan. Vi hade åter ganska kala nejder och såsom det tycktes mest bestående af myrar, och åtskilliga små sjöar, såsom Skipjäyre & Tshaarajäyre. Det öfriga sällskapet skiljdes nu ifrån oss så när som på en enda Lapp, uti hvars tälthydda vi intogo vårt nästa nattqvarter vid stranden af Lidjäyre, som är nästan af samma storlek som Polmakjäyre. Ifrån den faller Näudamjok till hafvet. – Såsom tält var en slags fastare bostad, hvarest man äfven hade mer tillgång till betäckelse öfver natten, så tillbragte jag deri ganska angenäm hvila. Hit räknas ifrån Polmak 6 mil, det är, om man antager dessa för Norrskan, ungefär 4 ½ Svenska [i marginalen: (75 v.)]. -

D. 22. Ehuru det visserligen än var för tidigt, att öppna den skatt, som jag hade förborgad uti min kappsäck, kunde jag dock ej underlåta, att på detta sätt bevisa min erkänsla emot värden, som under hela den gemensamma färden hade visat mig en särdeles uppmärksamhet och tjenstaktighet, äfven som sist uti sitt eget hus. – Då jag med min blotta skjutskarl hade kommit ett litet stycke ifrån kåtan, uppsteg ett förfärligt urväder, så att man knapt kunde se framför sig. Lappen föreslog att vända om men jag tröstade honom med den försäkran, att det väl snart skulle gå öfver. – Min profetia slog också in och vi fingo ett herrligt väder. – Himmeln blef alldeles klar, vinden lade sig. Fjellspetsarne vid horisonten öfvergjötos med en gyllne glans, som jag först trodde vara ett förebud till solens snara återkomst. Men då vår väg på den motsatta sidan förde oss sjelfva uppå höga fjäll, såg jag Phoebus sjelf i hela sitt Majestät stå ofvan horisonten – för första gången efter 2 månaders frånvara. Att hon redan någon tid måste varit i grannskapet, ehuru de förra mulna dagarne bortskymt dess blick, slöt jag deraf att den en rund tid förblef synlig. – Denna nyhet

Sid. 11.

öfverraskade mig, sedan jag passerat en liten sjö Wuotsjäyre. Vid Wuoskajäyre, ett något större träsk mötte mig ett annat nytt fenomen. Jag befann mig åter inom tallens region, i stället att jag hittills på lång tid icke sett annat än i allmänhet nog kläna och mer eller mindre lågväxta björkar. – Jag passerade Ailek-jäyre och Tschärtjäyre, ifrån hvilken min skjutskarl började kroka hit och dit under föregifvande, att han ej visste vägen. Han ströfvade omkring på skidor par timmars tid för att söka densamma. Jag måste emedlertid sitta och vänta uti Akkian, under det renarne betade. Mot aftonen hade en häftig vind åter uppstigit och susade starkt uti den tämligen täta tallskogen, som vi hade framför oss. Ändtligen kom han tillbaka och började leda renarne efter sig upp igenom samma skog. Ändtligen förmente han sig vara på vägen. – Men snart kommo vi på en stor slätt, hvarest han åter började kroka hit och dit. Slutligen började renarne envisas, ville icke fram i den djupa snön, utan lade sig ned. Jag frågade på Lappska (ty han förstod slätt intet annat språk), hvarföre han ej for och om det än vore långt till hans Siida; ty efter all uträkning borde den snart komma. "Mast mon tiedam?" svarade han tvärt följande renens exempel i det han sträckte sig att ligga uti sin akkia. Jag började misstänka, att han par depit uppförde sig så, för det han under vägen icke fått af mig brännvin, eller måske var det ett försök af honom, att för momangen utverka sig en sådan grace. Det var emedlertid åter insnördt i kappsäcken, vädret för kallt att gräfvä upp det derifrån och jag alltför uppbragt öfver honom för att blottställa mig för att frysa vid ett sådant försök. Jag brummade derföre nog högt för att höras af honom några strofer och lutade mig tillsammans, för att afbida, hvad

Sid. 12.

som nu skulle följa, men tillika med lugn hängifvenhet bygd på det hårda ödet att på detta sätt tillbringa natten. Den tilltagande skarpa stormen med emellanåt påföljande strömmar af yrsnö gjorde emedlertid äfven denna tanke allt mörkare. Efter någon tids förlopp uppstego renarne, han

rättade sig äfven upp och – började åter till min glädje åtminstone köra framåt. Det varade icke heller länge, innan jag på afstånd såg eldflämmor uppstiga vid randen af en med tallskog bevuxen liten höjd, ett säkert tecken, att den efterlängtdade siidan vore der [i marginalen: (35 v. circa)]. Så var det ock och jag inträdde uti ett tält, alltrunt omkring fullt med folk. – Man böd mig stiga fram och sitta på en ledig plats, som man beredde mig emellan en något äldre man uti hvilken jag snart anerkände värden och ett fruntimmer, som jag först tog för hans hustru, men först den följande morgonen uppå min tillfrågan af henne sjelf förnam vara dess äldsta dotter. – Värden var fåordig, men höflig, böd mig kött ifrån grytan, som lyftes ifrån elden och tillredde mig sedan uppå samma plats ett vanligt nattläger med telja under, kläder under hufvudet och en raana till täcke. Emedlertid hade man sinsemellan undrat sig öfver om jag väl kunde vara den herren, som om julen varit i Enara (och redan der igenom mitt sladderande på Lappska med folk just ifrån denna tragten förtjent mig den komplimangen, att jag vore en häyskes olmai), förmodade att jag vore en annan, förmodligen emedan jag nu iakttog en fortfarande tystnad, qvästionerade sedan drängen, hvarifrån han fått mig, och hvarifrån jag vore kommen. Andra Lappar tillkommo (ty äfven en annan Siida fans brevedid denna). Man började tilltala mig på bruten Norrska, än på en sämre ryska. Jag svarade dem på båda och inblandade efterhand äfven Lappska i mitt tal. Nu blef konversationen lifligare och vi å ömse sidor rätt nöjda med hvarandra. – Jag sofde äfven denna natt ganska godt, medan stormen rasade derute och urvädret slog på tältväggen och emellanåt nedhäfde snö genom takhållet på den slocknande

Sid. 13.

eldbrasan.

D. 23. Jag öppnade min kappsäck och utdelade vid frukosten en liten sup åt en och hvar och afreste vidare med friska renar utföljd ifrån kåtan af hela dess befolkning, som sinsemellan hade mycket att undra sig öfver den besynnerliga resanden. – Såsom jag efteråt hörde, vore det just från samma kåta, som äfven den Lappen var, hvilken i Enara ofta var hos mig, för att rådfråga sig i anledning af en rättgångssak, som han förlorade vid de ryska rätterna och som vid drucket mod der ville påtränga mig åtskilliga silfverrubler till gostnitsa, väl egentligen efter hans enfaldiga sätt en invit att antaga mig hans med rätta förlorade sak. Han råkade emedlertid nu icke vara hem. – Jag hade i början af min vidare resa många kala höjder, beväxta blott med något buskverk. På dessa hade jag icke hunnit långt, innan en Rysk lapp mötte oss, hemma ifrån den byn, till hvilken vi ville. – Så snart han af min följeslagare på sitt spörsmål fått det svaret, att jag vore en Ruoscha-Herra, nappade han straxt mössan ifrån sig med Желаю здравія Ваше благородіе; куда извольте ѣхать? – Derpå förtälde han mig, att han ärnat sig till byn; men tilllade Небольшое дѣло. Могу я это и въ другой разъ. Я лучше поворочусь проводить в. Бл. – Han gjorde det äfven, band sin lösa ren i raid efter lassrenen, tog tömmen af min ren till sig och satte sig att köra aldrafrämst, med den egna raskhet och snabbhet, som jag således nu fann karakterisera äfven den ryska Lappen framför den Finska och Svenska. – Höjderna fortforo ända till midten af vägen, der vi nedkörde på ett träsk, som på Lappska kallas Wainssemjäyre och på andra stranden af densamma kommo in uti den tallskog, som

jag redan ifrån början af vägen haft uti dällden till höger om mig längs hela fjällkedjan. Den andra hälften af vägen bestod af

Sid. 14.

tallskogar uppå en ojemn mark, med många höjder och äfven klippor och stenblock. – Ock passirte jag åtskilliga små träsk. Jag ankom middagstiden till Njäudam [i marginalen: (ungef. 20 v.)], som består af blott 3 gårdar vid Utanga, en liten bäck, som äfvensom Njäudam (på Danska Nejden) faller i Njäudanska hafsviken, som sades vara vid pass 20 verst härifrån belägne. – Stugan, dit jag kom, fann jag rätt snygg och renlig med en öppen spis, ett mera platt tak och breda bänkar allt rundtomkring, för att sitta och ligga på. Deremot saknas också i dessa Lappars boningar bord, i stället hvarföre nyttjas runda brädstycken, hvilka läggas på bänken, eller på golfvet. I sednare fallet lägrar sig hela familjen likaledes på golfvet deromkring. De härvarande Lapparne lefva merändels af fiske och bo blott om vintern uti sina närvarande bostäder. De underhålla ock några (till det högsta 5) får (hvilka utfordras såsom jag sjelf såg med uppkokning af jagol (så kallas här renmossan) och par kor hvilka emedlertid nu sades vara på underhåll hos Filmonerne (ett ryskt förvändt namn af Finmark Lappar) uppå Hafskusten. Den brukliga Lappska dialekten är ock så litet skild ifrån den Filmonska, att min Skjutskarl ganska väl kom tillrätta med dessa, äfvensom de med honom. – [i marginalen: Redan här starka abbreviationer, paertknaattap, vads, vietsch, pådzoit] Karlarnes dräkt är nästan densamma. Benämningen Keamaspuusa. Järe kallas sådana byxor, hvilka äro med skor tillsammans. [i marginalen: Nom. Puus icke utan äro de böxorna renbillingar, som gå långt ned]. Karlarne nyttja ock här strumpor Sok pl. Sokka [i marginalen: Nom. Suk. pl. Sooka a hörs nästan alldeles icke], hvarföre man ser qvinnorna ofta sticka strumpor. Deras spinnrock kuosel, spinna i allmänhet panjet. – Qvinnornas koht, som de bära i Sarafan inomhus är en vid fotsid mantel af mörkt tyg; men eljest närmar sig såväl deras som karlarnes dräkt mer den ryska. – Ock skjorta paid nyttjas här. –

[i marginalen:] Maatsaks heter den utanpå Dorkan, (på R. юна. Nom. kallas och karlarnes på s. sätt ock i Näudam) NB. Vaatsa en yllevant. Kisto af skinn.

Hufvuddräkten skiljer sig än ifrån den ryska; men närmar sig Sorokan (Tshäptshän) genom en fullkomlig

Sid. 15.

afplattning utaf den öfre afdelningen.

[i marginalen:] Nästan i likhet med furashkor, dock så att samma afdelning mer liknar en halfmåne på främre delen af hufvudet. NB. Schamskar bäres mer af yngre

qvinnor: äldre hafva en efter ryskan så kallad Pereväsk. Nom. Schamsak ock hos gl.
– Flickorna nyttja bindlar efter Ryssarnes vis – ock Nom. Nuorjek.

En sådan hufvudbonad kallas här Alicunschar. Flickorna bära ofta löst hår, blott med en bredare bindel. – Nuttakak kallas här Nuorjek. Kallala och Kischkiet äro likaledes benämningar på qvinnfolks skoplagg. – Brödet af samma beskaffenhet tillredt för ögnablicket kallas kack, på ortens ryska pěcka. – Längre fram hade man ock ordentligt godt ryskt bröd. – Min skjutskarl hade jag svårt att komma ins Reine med i det han alldeles icke ville emottaga Norrskt pappersmynt eller ryskt koppar till det i hans egen ort vanliga priset, utan fordrade ryskt silfver och det åter med rabatt. – De ryska Lapparne togo samteligen mitt parti och han fann då för godt att tiga och åtnöjde sig med det jag efter billighet gaf honom.

D. 24. På vägen till Passrieka (lp. Patshijok) var mycket snö uti skogen ända till fjällen och ingen väg, så att en af följeslagarne ofta med skidor måste gå främst och leda renarne. Då dessa emedertid här äro ganska starka och snabba, så kom jag dock ganska väl igenom. – Fjället är på några buskar när alldeles kalt. Det kallas på Lappska Vatschera R. Ванчера. En trång dæld emellan 2 höga berg bär namn af Желѣзные ворота lp. Rodasch. – På vägen voro ock 2 träsk. Sämatjäyre och Roviejäyre. Den sednare delen af vägen [i marginalen: (50 v.)] bestod åter af skogiga höjder. – Uti Paasrieka äro 9 gårdar, uti hvilka underhålles blott några får, på sin höjd 5; men inga kor. – Maximum af renar sades vara 50 på en gård. – Jag tillbragte natten uti en liten, men ock ganska nätt och renlig stuga, hvars spis, såsom vanligt utifrån tilltäppas. – Man undfägnade mig med en aftonmåltid af kokt fisk, färmjök och hjortron. – Att här vore en Tschasovna uppförd av den helige Trifon sjelf, och ytterst liten, af ungefär 1 Sashens bredd, erfor jag först i den följande byn Petschenga. Den blef således af mig obesedd.

Sid. 16.

D. 25. På vägen till Petschenga (det lappska namnet Pectzjok) voro i början flacka skogar mest af tall, och 2 träsk Tscholmjäyre och Kuashijäyre. Ungefär midt på vägen en alldeles kal tundra, på hvilken åktes ett långt stycke. Sedan gick det åter nedföre genom skogiga slättmarker. – Petschenga, dit [i marginalen: (60 v.)] vi om aftonen ankommo har 12 stugor. – Man förde mig till starosten öfver den Trifonska kyrkan. Så kort till växten jag än är, hade jag först möda krypa in igenom de dubbla dörrarne. (omedelbart genom farstugan) till hans smutsiga stuga, [i marginalen: ligger 40 verst ifrån hafvet, underhåller icke heller kor, utan blott får, hvilka man emellanåt har in med sig: 100 renar sades finnas byn tillsammans.]

D. 26. om morgonen beledsagade han mig till den under hans uppsigt stående och efter hans uppgift 7 verst ifrån P. belägne Trifonska kyrkan. Den måste om sommaren hafva ett nätt läge nog uti en tät björkskog (andra träd ser man icke på denna tragt). Vid kyrkan äro 4 stugor keljer (rätt snygga stugor) uppförda. Nu voro blott 2 af dem bebodda; uti den ena lefde en gammal gubbe, uti en annan 4 gamla käringar. En Haroobradsisk [?] flicka, som bodde för sig uti ett särskildt rum,

sades nu vara till Kola. Alla dessa detta qvasiklostrets invånare lefva af almosor. Kyrkan blifver en gång hvarje vinter d. 3 febr. starkt besökt af lappar och Ryssar ej allenast ifrån de närmast liggande tragter utan ock ifrån sjelfva Kemska gränsen, så att öfver 100 personer skola finna sig här tillsammans. – Sedan jag besett den lilla trädkyrkan, der den helige Trifons мощи äfven hvila, jemte 2 andras af det fordna klostrets föreståndares och derifrån utfått en handskrifven lefvernesbeskrifning öfver helgonet, återvände jag med Starosten till Petshenga, hvarest jag sedan i brist af bord uppå en kista exerperade samma manuskript. – Jag fann nu väl derutinnan mindre än jag väntat mig. Dock förgick dagen derunder och jag måste resolvera mig, att uti denna smutsiga koja tillbringa än en natt, hvarefter jag

D. 27. om morgonen afreste. – Sedan jag någon tid åkt uppföre genom en gles björkskog, befann jag mig åter uppå en kal fjäll, der blott här och der i dällderna

Sid. 17.

funnos tecken till skog. Detta fjäll fortfor öfver mer än hälften af vägen. Fjället sluttar nedåt uti en långt större sträckning och nu uppenbaras åter skog. – Här var det en lycka att jag mötte ett ganska stort parti kolska invånare, hvilka ärnade sig till Trifon och körde upp vägen, som äfven genom denna dagens urväder var alldeles oigenkännelig. – Jag kunde således nu rätt fort tillryggalägga det öfriga af vägen. 7 verst nära stationen passerade jag Muokjäyre (Кривое озеро) och sedan 4 verst än närmare Latsche fl. – I nejden af den nämnda sjön blef skogen resligare och i grannskapet af floden uppenbarades också granen för hvilken region loppet af Latsche på N. [otydligt] ifrån SW. [i marginalen: (70 v.)] således (så intygade ock ortens lappar) kan antagas för gräns. – Muotka skall hafva sitt namn af det lappska ordet Muotke [i marginalen: nära 100 verst hette det – circa 10 gårdar i Muotka.], som betyder en волокъ eller som man i denna kretsens ryska äfven skall uttrycka sig taibal. En sådan lång taibal hafva invånarne till hafsstranden, der de like andre denna kustens Lappar om sommaren uppehålla sig. – Ehuru denna är den sista stationen till staden, så var här alldeles samma förhållande med Petshenga eller kanske än värre en liten smutsig, trång stuga, hvarest tillika flere får voro tillika inkvarterade, hvilka man emedlertid utjagade så när som på ett lam. – Jag kunde ej så snart hinna få renar; som jag det hade önskat och måste derföre på några timmar lägga mig. Jag fick emedlertid derunder nog litet ro, emedan lammet, som nu under stillheten så mycket mer saknade sitt sällskap, började brälla med full hals och derunder gjorde muthwillige språng öfver allt på golfvet. Vårdinnan tog det i sina moderliga armar och lade det bredevid sig att sofva; men då hon insomnat och lammet kände sig i frihet, hoppade det ned och började åter uppföra samma farcer. – Ändtligen kom bud, att man funnit renarne och jag afreste

D. 28. kl. 3 om morgonen. – Innan jag lemnade detta ställe, må jag tillägga i korthet, hvad jag om dem i allmänhet observerad, och hvad jag om dem kunnat utforska.

Sid. 18.

Den egna karakteren af deras språk kan man med sorgfällig observation lätt finna utom förkortningarne af orden och former bestå uti ett märkeligt större närmande till finskan eller rättare Karelskan än man varseblir uti finnlappskan. Sjelf veta de väl icke uppgifva, hvarifrån deras förfäder kommit; men hos dem finnes den traditionen, att i fordna tider, innan de genom den Helg. Trifons bemödanden deri blifvit omvända till kristendomen, Чудь была uti dessa nejder. Hvad nu detta tshud skall betyda, derom äro de åter osäkra; i det en del menar, att det blott utmärker deras fordna vilda, hedniska förfäders, andra åter tro att det varit ett eget, särskildt folk. Beskaffenheten af deras språk tyckes mig göra denna sednare mening trovärdigare så mycket mer som flere Karelska ord finnas äfven i den ryska munarten på orten. Utan tvifvel hafva de ryska Lapparne blifvit antingen här eller redan sydligare starkt förblandade med Karelare, såsom sjelfva deras utseende äfven tyckes utvisa. Det svarta håret är t.ex. alldeles icke mer hos dem något karakteristiskt, utan hafva de såsom Karelarna smutsbruna (рысье) hår. Jag vet ej, om jag vågar uppgifva det såsom något allmänt, att jag sett ibland dem en stor mängd skalliga. – Äfven i sin öfriga physiognomia, som emedlertid visst icke är öfverhufvud skön, tyckas de åtminstone för mig icke hafva en så egendomlig prägel, som deras grannar. – Flere större eller mindre olikheter uti deras språk efter deras eget vidgående. Men framför alla skall de Terska Lapparnes språk till den grad skilja sig ifrån den öfriga vanliga att de icke mera väl förstå hvarandra, utan tala häldre ryska för att fullkomligen ömsesidigt begripas. Jag har hört åtskilliga förmoda, att den Terska Lappskan torde vara nära beslägtad med Samojediskan. Då jag qvästionerade dem angående deras begrepp om andra Nationer, fann jag deras geografiska kunskap sträcka sig endast till de aldri närmaste folkslag, och länder såsom Filmorji: Finnmarken, Ladde: Sverige, Karjelek de Karel-

Sid. 19.

ska Finnarne och Ruoshädaam. Emedlertid visste de ock tala om ett folk som de kallade MetsSame, emedan de bodde uti vilda skogar, såsom de trodde i S. riktning långt ifrån deras land. Då jag beskref dem de Olonetska och Novgor. Tshuderna, så tillämpade de just på dem sedan de hört talas om Mets Same. –

Det långa hållet till Kola var mest ditåtsluttande, med mindre fjällar, men något skog. Också flere sjöar på vägen såsom Pounejäyre (R. Панозеро) Naaskjaurasch, Njaakojaure, som skall vara ända till 50 v. uti längd, Orjok (på r. Ура) faller åt hafvet. – På slutet af vägen voro alla dessa sjöar efter hvarandra uti en gerad framåtgående djup dalsträckning emellan höga tämligen starkt skogbevuxna höjder å ömse sidor, neml. Jorbjaure (Круглое озеро) helt liten, Sintsakj. (Жемчужное оз.) likaledes Walkiajoure lång och smal, samt Торыово оз. – Därifrån bär det sedan starkt nedföre till floden Tuloma, hvilken till 2 å 3 verst kringrändes för att undvika perevosen. Den är tämligen [i marginalen: (75 v.) circa] bred och har nära intill staden de små holmarne Biemetskii och Tatarskii ostrov. – Det var först på eftermiddagen som jag befann mig uti staden hos Gorodnitschen, som anviste mig ett rätt snyggt kvarter hos en borgare, som emedlertid blott nolens volens tycktes taga emot mig. Gorodn. hade på min begäran låtit efterskicka Postexped. som ock

straxt kom och inhändigade till mig 2 Paketter och 6 bref. Uti de förra skulle vara 2 Thermometrar, af hvilka dock den andra befanns i kras. Detsamma fann jag vara förhållandet med min egen andra Thermometer den Engelska, så att jag i stället för 4 dock hade såsom hittills endast 2 i behåll.

D. 29. Ispr. förekom mig med sin uppvaktning. Om eft. jag hos honom.

D. 30. afsände jag med posten bref till Mannerh. och bad honom bidraga till utverkande af prolongation, om saken icke än vore afgjord. – Förklarade mig ytterligare i anledning af mitt förra bref till baron Rehb. att jag efter Analogin

Sid. 20.

af mina utgifter hitintills gjorde mig samvete af att begära mer än blott tid, att väl kunna utföra mitt hvarf.

D. 31. Hos Gorod. fick ett fragment af en handskrift, inneh. en äldre beskrifning om staden och kretsen. – Frukosterade – åt straxt efter hemkomsten med så mycket större appetit middag; men kände mig särdeles tung, hvarföre jag lade mig att hvila något. Efter 2 timmars slummer uppvaknade jag, då man kom att fråga, om jag behöfde eld, men hade straxt derefter börjat ragla och varit på vägen att falla mot kakelugnen i rummet. Man fattade uti mig, påkallade andra till hjälp, förde mig ut i farstugen och höll der snö på tinningarne. Först efter $\frac{1}{4}$ timmas tid kom jag mig före småningom och kunde af kölden sluta, att jag ej mer var inuti rummet. Efter någon tid följde en fortsatt uppkastning och häftig hufvudverk, så att jag måste lägga mig.

Februari 1826.

D. 1. Febr, kände jag mig något bättre, ehuru jag hela dagen fortfor att känna mig tung och oredig. – Derföre en liten promenad utföre ända till fl. – Staden är belägen uppå den udden, som formeras af floderne Tuloma och Kolas sammanlopp; men den enda ordentliga hufvudgatan framgår längs stranden af Kola med oregelbundet byggda trähus på ömse sidor, till en längd af circa 420 Sashen ifrån den yttersta ändan i So. till sammanloppet med Tuloma i Nv. Mera åt den förra ändan är stadens fästning en trädoströg med torn uti hvarje af de 4 hörnen. Det hela bildar ett trapezinus, hvaraf längden ungefär utgör 70 Sashen, bredden på den ena ändan 55 och på den smalare circa 40. Inom denna befinna sig en sten och en trädkyrka med 3 pedestaler, vakthuset och тюремный острогъ. – Ränteriet är det enda stenhus utom kyrkan och befinner sig nära intill ostrogen utanför densamma. – Utom de nämnda kyrkorna fins

Sid. 21.

ännu en på andra sidan om Kola fl. – På hufvudsidan är staden innesluten af en hög bergskedja, som kallas Solovaraka, hvilket namn säges härröra deraf, att der uti äldre tider funnits fältschuderier.

[i marginalen:] ifr. den 12 Maj – 7 Juli (55 dagar solen öfver horisonten, ifr. d. 15 Nov. – 5 Januari (52 dagar) under horisonten.

– Utom litet rofvor sås intet: icke en gång potatos säges trifvas. Jemte får underhålla invånarne ock några kor, på sin höjd 5, till hvilkas utfordrande de skola köpa hö ifrån öfre stränderna af Tuloma. – Invånarne Ryssar, höfliga, förekommande och gladlynta; hvarje afton hör man på gatan sång, men isynnerhet helgdagsaftnarne, då de yngre i stora partier och under sång vandra upp och ned. – Stadens invånare underhålla till 15–20 lodjor af 1000–3000 puds last [i marginalen: med h^a de segla emellan Archangel] och dessutom 50 Snäckor, hvarmed de idka sitt fiskafånge. – Ett hospital är i sednaste tider inrättadt, och staden försedd med en läkare.

D. 2 om aftonen hos Gorodn. och för att rådpläga, hvar jag skall få låna pengar till fortsättningen af min resa. Han hade ingen annan tröst att gifva mig, så att jag borde afbida Guvernörens ankomst och utbedja mig af honom en предложение till ränteriet härstädes. – Ock var det tal om min ed, hvilken bäst torde kunna afläggas i Archangel, då här ingen luthersk präst finnes, och om mina dokumenter, hvilka nu måste förändras i den nya regentens namn. – Jag började ock i anledning deraf besinna mig och beslöt att skrifva till Baron Rehbinder, för att fråga om råd. – Jag började ock redan om aftonen uppsätta ett sådant bref och satt derunder, såsom här vanligen blifvit, till långt inpå natten.

D. 3 deremot vaknade jag efter samma vanlighet först på ljusa dagen. Har hela dagen ej befunnit mig rätt väl, isynnerhet på eftermiddagen har en särdeles olust och tyngd i hufvudet besvärat mig. Jag företog mig i skymningen en promenad; men det blef ej bättre. De följande dagarne befann jag mig bättre.

d. 4. om aftonen hos Postexped. d. 5. hos Gorodn. d. 6. hos Räntmästaren

Sid. 22.

d. 7. började på med denna ortens Lappska under handledning af den mig till uppassning gifna soldaten om hⁿ jag först nyligen hos Gorodn. lyckligtvis erfor, att han vore infödd Lapp. – Jag fann uti honom en vida begripligare läromästare än större delen af de simpla Lapparne så nu ock den

kildinska, hvilken jag likaledes i dag hade till Examen. – Om aftonen hos Ispr. som äfven gaf mig löfte om penninglån, hvarigenom jag således slipper ett stort bryderi.

D. 8. arbetade jag hela dagen med min Lappska läromästare. Af honom erfor jag äfven, att den sedan än skall äfven hos denna ortens Lappar förekomma, att qvinnorna under sin reningstid måste mer hålla sig afsöndrade och vid dörren. Brännkuren skall åtminstone förut blifvit nyttjad ungefär på samma sätt, som Högström beskriver den, tills neml. af sig sjelf bortspritter. – Frierier skola hos dem vida längre fortfara än hos Ryssarne här i staden, åtminstone ett år, hvarvid brudens föräldrar, åtminstone vinna det, att de ofta få suppa brännvin vid de förnyade underhandlingarne. Eljest skola de ingen slags betalning fordra för sin dotter, utan kommer det dervid an helt och hållet endast på brudgummens godtycke och förmögenhet. – Inga egna plägseder skola föröfrigt herrska hos dem och alla vidskepelse vara försvunna, men blott här och der i hemlighet föröfvas. Ett helt motsatt förhållande skall äga rum hos de Terska Lapparne, h^a så till sägande blott till namnet skola vara christne – men dervid uppenbarligen uti sina tält föröfva hvarjehanda vidskepligheter. Offer för god fångst enligt drömmar må ske ock efter

Sid. 23.

andra orakler. Qvinnorna måste agta sig för att begagna de vägar, på hvilka de vandra till sina fången, för att ej förstöra lyckan, och när de ishet gå på björnjagt, måste de alldeles icke veta deraf. Rofvet hemtas icke in igenom den vanliga dörren, utan genom en glugg eller nedsläppes genom rökålet. Vissa stycken, såsom hufvudet och hjertat af fångade djur, såsom vildrenar och andra få qvinnor alldeles icke förtära och reningstiden äro de än mer bundna än uppå den vestligare sidan af kretsen.

D. 12. Hämtade mig Ispr. de äskade 150 Rublerne, öfver hvilka jag utfärdade en skuldsedel.

D. 14. på afsked hos honom, Alex. Nikol. Krikof och Gorodnitschen, hos hvilken jag satt hela aftonen.

D. 15. kl. 10 lag afreste jag ifrån Kola. – Vägen löper 18 verst längs Kola fl. som vid staden emellan klyftorna är smal och brusande, men sedan tämligen bred. Den blef sedan till höger, man stiger upp på en skogig jemn taibal, längs hvilken äfven en bergshöjd med småväxt skog fortlöper. Mot slutet passerar man 2 små träsk: Karpjaurasch och Tschidschjaur, nära hvilken Tschidschjok flyter åt Kola. Vid stationen Kitskaja, som deraf har sitt namn, är blott en vanlig simpel Lappkåta. – Det andra hållet är mer skogigt med jemn väg öfver sjöar och kärr. 3 små träsk passeras, af hvilka jag ej kunde erfara den förstas (48 v.) namn: de andra 2 heta Jorbjaurasch och Kukkiejaurasch. [I marginalen: 30 + 20 ifrån Gangasgora lp. Angesvaara.] Sjelfva stationen utgöres äfvenledes af en enda Lappkåta. På det tredje hållet äro träsk: Poljaur, Kurjenvaarjournatsch och

Njukkasjauratsch. I Maaselsiit äro 5 bebodda stugor, uppförda i rysk (22 v.) smak med flere små fenster och såsom vanligt upplysta med pärtor (piära).

Sid. 24.

Sedan jag gjordt mig något underrättad om dialekten, hvilken jag fann hufvudsakligen vara nästan enahanda med den Kildinska, fortsatte jag straxt efter midnatten resan längs Imandra till (17 v.) Raasnavolok (Raasnjärk) (gräsudden, hvarest man ock bor i en stuga) (35 v.) och vidare öfver samma sjö till Riktaibal (17 v.), der likaledes blott en stuga finnes; men i något bättre skick än de vanliga. Här ser man åtminstone ett bord, hvarpå den skrytsamme värden trakterade mig med thé och en måltid. – Då det låddes vara för intet, så beviljade jag gerna hans önskan, att få något större betalning för hans postrenar, med hvilka jag kunde komma fortare än på allmogens. – Jag tillade ytterligare en silfvergrivnik med förklaring, att detta allt vore en välvillig betalning för hans välfägnad, hvarefter han slugt nog för alla samt och synnerligen utropade min genom en så stor skänk ådagalagda liberalitet. Jag har velat anföra detta, såsom ett drag på de ryska Lapparnes karakter. Den torde icke kunna frikännas för det fel, hvarföre man i Kola ville beskylla dem, nemligen egennyttia och falskhet, emedlertid finner man dock hos dem allt flere undantag. – Till Jekostrov följer vägen åter Imandra (30 v.) [i marginalen: sedan man passerat den lilla sjön Nuoreshjäyr, hvaraf stat. ock kallas på R. Воронъеоз. På Lappska: äfven Jek. lp. Tshukka Suola] Denna sjö har tämligen jemna skogiga (30 v.) stränder. I Jekostrov bor man ock i stuga men nog smutsigt. I Зашеек blott en stuga, var det deremot litet snyggare. Stället heter på Lappska Njärnishk (Niranniska), emedan 1) Imandra först här slutar (ej såsom på П.К. redan vid Jekostrovskoi) och förnämligast 2) emedan dess utlopp i Kandalaxska viken medelst Pinosero och fl. Niva här börjar. – Såsom detta är det sista stället, hvaräst Lappska talas, så må jag här om de Ryska Lapparne tillägga följande: De äro i allmänhet till växten ganska små och fula; fruntimren nästan sagdt mer, emedan deras till längden opropotionerliga tjock-

Sid. 25.

lek än mer vanställer dem. Grunddragen torde vara desamma med de finska och Norrska Lapparne, med hvilka de t.ex. dela den allmänna magerheten och insunkna kindben; men derjemte röjer sig såsom i språk så i sjelfva physiognomierna en genomgående blandning med Karelare, hvilka med dem haft kanske än närmare förhållanden än med de andra Lapparne, i det de högst sannolikt fordom bebott om ej hela dock den större sydligare delen af nuvarande Ryska Lappland. – Håret är ej mer här, såsom hos de öfre Lapparne in der Regel svart, utan snarare ock hos flere smutsbrunt (рысый). – I sjelfva den ryska munarten finnas flere uttryck, hvilka icke äro af Lappskt utan Karelskt ursprung, såsom taibal, vaaraka, salma, karzams (om skogens behuggning vid landsvägen).

– Hvad språket anbelangar, så kunde man – de smärre skiljaktigheterna afberäknade – dela den i 2 hufvuddialekter den vestliga och östliga. Till den förra kan man föra de ifrån Nävdam intill Kola talade munarterna, (hvilka dervid ishet omkring Nävdam – naturligt mer närma sig den hos dem såkallade Filmanska Lappska) äfvensom Songelska och Notoserska; till den sednare deremot höra Kildinska, Woroneshka, Semiostrovskan, Lovoserska. Äfven Maaselska kan man än föra dit. De sydligaste: Jekostrovskan, Babenska stå emellan båda så till sägande och hafva ju längre åt S. ju mer tryck af Karelska. – Jag har redan anmärkt, att man just deruti kan i allmänhet sätta skillnaden emell. Rysk- och Svensk-Norrsk (och finsk-Lappska åtminstone i Enara, hvar

Sid. 26.

föröfrigt de nästbelägna Songelska och Notoserska Wolosternas munart mest synes närma sig), att den förstnämnda börjandes ifrån sjelfva de nordligaste orterna vid Paasrieka och deromkring utvisar en vida större frändskap med karelska. Denna frändskap framträder än märkbarare i den östliga Dialekten och anmärkningsvärdt allt mer ju längre åt S. Så har den t.ex. i Semiostrovskan (som något litet skiljer sig ifrån de andra till samma klass förda) redan ingripit uti sjelfva den grammatikaliska byggnaden. – Så mycket mer måste jag beklaga, att denna blef den sista östliga munart, som jag hade tillfälle att göra mig bekant med och att detta år inga Terska Lappar, såsom vanligt skall vara ankomma till Kola, för att derifrån i de första dagarne af Februarii kunna besöka Trifonska kyrkan vid Petschenska. – Deras dialekt skall till den grad skilja sig ifrån de öfriga Ryske Lapparnes språk, att desse sjelfva påstå sig vara i nödvändighet att med dem hållre tala Ryska än Lappska. Har deras språk, såsom man af det anförda nästan vore färdig att sluta, en än större gemenskap med Finska (Karelska), eller bildar deras språk (kanske derjemte) en öfvergång till Samojediska? Dessa äro frågor, hvilka besvarande jag nu måste lemna, om Gud vill till en annan gång. – Går allt efter önskan, så blir det mig vida beqvämligare att med första öppet vatten ifrån Archangel – efter återkomsten dit ifrån Mesen och Pinega – sjöledes afgå till Ponoj, hvarifrån lägenheter ej heller skola saknas – till Archangel om sommartiden.

Sid. 27.

Jag fortsatte än samma natt resan vidare till Kandalax (30 v.), dit jag om morgonen d. 17 ankom. Vägen dit går först genom en skog, sedan öfver den 5 verst långa Pinosero och så mest längs Niva, som medelst samma Pinosero afleder vattnet ifrån Imandra in i Kandalaxska viken. – Denna sträcker sig omkring 20 v. än längre åt NW framom byn, som är belägen vid sjelfva Nivas inlopp. [i marginalen: På andra sidan höga berg.] – Uti byn bo endast Ryssar uti 54 gårdar, hvilka underhålla till 300 renar (för icke lång tid sedan hade antalet varit vida större, men blifvit genom vargar ansenligen förminskadt) blott 6 hästar och 1 a 2 kor på hemmanet. – Jag hade åkt intill prästen, för att göra mig underrättad, om han ej hade några urkunder att visa angående det fornda klostret, som legat härstädes. – Han sade, att inga sådana finnes, visste ej heller berätta annat, än att klostret blifvit kalladt Kokkov och skall varit bebodt af ett ej ringa antal munkar. Denna utsago fann jag sedermera sjelf bekräftad genom en gammal handskrefven liten qvartant (innehållande utom

åtskilligt annat de fordna Klosterinvånarnes genealogier) som än fanns i den likaledes bibehållna klosterkyrkan af träd, belägen på den östliga sidan af Niva på en udde emellan dess utlopp af hafvet. Den har eljest inga märkvärdigheter utom helgonbilderna och 2^{ne} perdushkor. Ibland Munkarne hade såsom jag såg, äfven flere Lappar och Karelare funnits. – Den egentliga prichodska kyrkan ligger utmed största delen af byn på den vänstra sidan af Niva. – Sedan jag hos min tienstaktige och af brännvin än hjertligare värd blifvit förstärkt med en god frukost; fortsatte jag resan med häst först öfver den 12 verst breda Kandalaxska viken, som emedlertid i anseende till vatten var nog svår att passera.

Sid. 28.

Hela den norra stranden af denna vik består af en kedja höga skogiga berg, hvilka brandt sluta sig mot hafvet. – På S. sidan om viken på den öfver en skogig udde löpande vägen de små träskan Kargosero och Kabsosero. – Derefter passerar man vikarne Woronja, Biela och Schemtschusna. Den sista har sitt namn deraf, att man fordomdags i denna nejd samlat pärlor. – Nu skall man föga mer finna sådana. – De på pärlor än rikare vatten hörande till Umbas system äro likaledes utfiskade. De hafva fordom varit så utropade, att Ryssar ifrån aflägsna tragter utur de inre Guvernementerne hoptals rest upp på perlfiskerier – Вун КНЯЖЬЯ ИЗБА omkring 12 gårdar (30 v.) men såsom det tycktes dåligare än i Kandalax. – Här bo Ryssar; men ock en och annan Karelare. I allmänhet röjer sjelfva utseendet hos hela denna ortens äfven Ryska befolkning blandning med de här äldre bosatte Karelare, äfvensom de talrika Karelske familjenamnen hos bönder, som nu äro Ryssar bestyrka detta factum. – Efter min första plan skulle jag härifrån vända åt Pävosero (Pääjärvi), för att så komma till Kestingi och Toposero; men man visste göra så många bindande invändningar i anledning af den besvärliga och långsamma farten öfver de långa hållen, bestående mest af idel sjöar, att jag häldre samtyckte att än vidare följa postvägen åtminstone till Kovda, hvarifrån skulle vara den aldraginaste vägen åt Kestinga. – Vägen till Kovda går nedåt öfver flera små träsk, nemligen Konevsko, Droväno, Kokarno, Bielo och Startjevo. – Kovda af omkring 40 gårdar (30 v.) tyckes åter vara en by af bättre välstånd.

Sid. 29.

Namnet af lappskt ursprung Kuonte. Invånarne nu (Ryssar ehuru till en del härstammande af Karelare), men ock finnes en och annan Karelare. – Här underhålles inga renar. 3 kor äro det högsta antalet på ett hemman. I alla de sistnämnda 7 byar finnes utom rofvor ingen sådd och invånarne lefva förnämligast af fiskfångst uppå hafvet. – Det var redan öfver midnatten, då jag hitkom då jag blef fördd uti ett hyggligt hus, så beslöt jag, att hvila de några timmar till dager, hvarefter jag om morgonen

D. 18. fortsatte resan, men icke än åt Jahtosero (dit slätt ingen väg skulle finnas på ett ytterst långt håll) utan än vidare längs postvägen till Tschervonietskaja. Marken skogig och tämligen jemn.

Något ifr. byn träsket Wenhovskoje och ett annat helt litet Hirvaskovo – 6 verst nära Tsch.R. passerar (20 v.) man Pajekanda vik af hafvet. – I Tsh. R. bebodd såsom de förra finnas 16 gårdar, mest äfven till utseendet fattiga. De sade sig underhålla 1–2 kor på hemmanet. Vägen härifrån går nästan öfver idel träsk, nemligen 2 med namnet Uskosero, det mindre Nilmosero, Tokovo helt litet, Stora Nilmosero, Tiigovo, Plotitschje, Kurmanovo. en bergig tragt och det vidsträckta (24 v.) Pulangskoje. Vid denna är poststationen Pulonga af blott en enda liten svart stuga, liknande nästan de Lappska. – Lokalen är isynnerhet mot slutet starkt nedåt sluttande. – Härifrån till Keret har man det mindre Pulonga, hvarifrån en enda bäck faller i Tschupa hafsvik, som passeras, Hallej Loh, Pachomovo och ett ansenligt kärr Uitta. – Keret är en stor rysk by af hela 95 gårdar, hvilka emedlertid äfven såsom de förenämnde lefva förnämligast af fisk, som de fånga i hafvet, föra till Archangel (5 egna lodjor höra till byn) och försälja för att derifrån erhålla sina lifsförnödenheter. Oaktadt det var ganska sent inpå natten då jag hit anlände, begaf jag mig åstad vidare, lemnade nu den vanliga postvägen böjde af åt höger åt Novaja derevnä.

Sid. 30.

Under vägen somnade jag dock, då skjutskarlen vid en liten stuga betade. Jag kunde derföre icke ropa på honom, som emedertid gått in i stugan och der äfven lagt sig. Jag framkom derföre först sent d. 19. till Nov. Derevnä på Karelska Uusikylä (40 v.). – Vägen dit går öfver flere träsk neml. Lovetskoje (Lovoschka) 25 verst lång, Krivosero, Piäökkölampino, Vaaralampino, Kiinalampino och Doroschnoje. Ifr. Lov. och D. falla bäckar i Keret fl. – Den redan ifr. Kandalax allmänna granskogen blifver omkring Keret starkare och grofware. – Äfven flere kraftiga björkar ser man. – Nära Nov. D. ett stort kärr. Denna by ligger invid Novoje Os. (Uuvenkylänjärvi, som faller i Keret fl.) är den första Karelska och en af de 5 uti hvilka jordbruk existerar inom hela Kolska kretsen. De andra äro: Tikschosero, Nilmosero, Pävoserskoje Prissudstvie och Pävoserskoi pogost. – I N.D. sås af 10 gårdar till 15 Miera råg och korn, hvaraf 8 komma ensamt på den förmögnaste bondens räkning. – Byggnadssättet är här det vanliga Karelska, allt under ett tak, den rymliga boningsstugan högt belägen med flere fönster och ett litet bord med en djup låda inunder. – Äfven på postvägen (neml. om vinterm; ty vid sjelfva kusten bo Ryssar) följa efter Keret ifr. första stationen Karelare ända till Pongama, hvaräst Ryssarne vidtaga. Emedlertid anse Keret-Ryssarne sjelfve äfven Pongama i anseende till lefnads- och byggnadssätt mer för Karelskt än Ryskt, och både der och i Letnerieka skall man бятъ (paaita) ock på Karelska. – Ifrån Nov. D. reser man på en med barrskog bevuxen mest jemn lokal öfver Jouhikkojärvi, Pitkäjärvi (dock blott 3 v. lång), Tedrijärvi, Njukkijärvi (genom hvilka alla Keret fl. ifr. den blott 2 verst ifr. den sistnäm-

Sid. 31.

da belägna Keret sjön fortlöper) och så kärren Kaidaschuo, Talkkunaschuo, Hirvischuo (särdeles vidlöftig) samt ytterst (22 v.) öfver Pingajärvi (omkr. 8 v. lång) till Pingasalmi by. Båda kallas på П.К. orätt Wargosero. – I P. äro blott 5 gårdar; i den bästa 6 kor. – Uti hela denna tragt förrättas den mesta sådd i sveder (huuhat). – Åt Toposero mest kärr och blott ett enda litet träsk

Pihlajalampi. På slutet af vägen 2 Lohijärvi, hvilka med Toposero hafva förbindelse. Innan man till Lohilax by anländer, passerar man en Skit af 4 keller, uti hvilka några gamla Raskolnikkäringar bo beroende af den Toposerska Philiphetschjen.

D. 20. Lampuolax är en liten by af några få gårdar 4 verst ifrån Lohilax. (4 v) – Ifrån den förenämnda byn for jag öfver isen till den så kallade heliga byn, hvaräst hufvudsätet är för den Staroobrättska sekten uppå denna orten. (20 v) Den egentliga Bolschaken var rest till Petersburg, såsom det hette och hade interimistiskt uppdragit styrelsen åt en simpel karelsk bonde hemma ifrån Panosero. – I anseende till sin okunnighet påstod denne sig icke hafva fått eller emottagit pappren, hvarföre jag här ingenting annat kunde bese än Tshassovnan och ett af en Narishkin fordom föräradt skrifvet psalterium. – Kellerna – simpla trädstugor – det hette 22 till antalet – befinna sig omkring Tshassovnan uti en rundel. – Uti dem bo hette det vidare 50 personer, hvilka alla hvar för sig föda sig så godt de kunna. – Hela personalen af detta qvasi-klosters Jurisdiktion sades utgöra omkring 150 personer (?) med dem uti båda qvinliga Skitarna inberäknade. Uti dem finnas endast qvinnor; men här på ön af båda könen. – Ön sades vara 10 v. lång och circa 5 bred. Den är öfverallt bevuxen med barrskog. Utom något korn

Sid. 32.

då och då sås här rofvor, potatos, lök, rättika, kål. – Då här intet för mig återstod att göra, så afreste jag efter intagen ganska enkel måltid mot aftonen än till Fruntimmersskiten på (7 v.) den motsatta stranden. Man hade till qvarter gifvit anvisning uppå Bolschuchan; men hon emottog mig icke. – «Это не ладно! У меня одна только маленькая келья. Увези его къ Максимовнѣ. Тутъ обыкновенно госп. приставають» sade hon åt min skjutskarl, då han efter den erhållna anvisningen rekommenderade mig. – Jag ville icke heller vara desto enständigare och bad honom fara till den der Maxim. Hon var en redan länge här bosatt 40 årig flicka, till börden Karelska och bodde äfvenledes uti en liten Kell, d.ä. stuga. – Sådana Keller skola här finnas omkring 32; den i dem boende qvinliga personalen består af circa 90 personer käringar, äldre och yngre flickor, samt äfven små barn, hvilka här uppfostras (födda af både eso- och exoteriska). Här underhållas äfven flere kor, då deremot på den heliga ön ingen enda sådan finnes. – Ehuru äfven den unge skjutspojken (hvilken i anseende till brist på hästar både på ön och här borde föra mig ända till Kiisreka) skulle ligga på stället, så akkorderade värdinnan åtminstone för skens skuld med andra äldre qvinnor, att till natten byta qvarter med henne eller åtminstone komma till förstärkning. Troligen skulle deraf dock intet blifva utaf, då det blott syntes vara proforma; men det blef dessutom alldeles onödigt. – Vi hade redan lagt oss samteligen och voro på vägen att insomna, då jag hörde bultas der ned på farstugodörren. Värdinnan, som hade lägrat sig på ugnen, steg och gick ut och öppnade och se der. – Den tjenstförrättande Bolschaken inträdde jemte en äfven på ön boende borgare Kruglej ifrån Kem, hvilken redan under

Sid. 33.

min dervaru egentligen hade gjordt les honneurs och agerat Cicerone, hvartill han både i anseende till sina bättre insigter och Karakter i sjelfva verket väl passar. Han ursäktade sig [i marginalen: ock för Bolschuchans oförsvarliga, dumma uppförande] och sin följeslagare, att de kommo att oroa mig; men de hade ansett för sin pligt, att beledsaga mig (efteråt!). – Utsigten af detta ombesinnande låter lätt tänka sig: den kunde vara och var utan tvifvel flerfaldig. Troligtvis hade äfven mitt vid afresan yttrade missnöje öfver att hos dem ingenting hafva kunnat uträtta bidragit till en sådan besinning hos dem och

D. 21. hade jag tillfälle att erfara, huru de å sin sida – kanske per analogiam & inductionem a priori esse – hade förklarad mitt yttrande. En äfvenså tänkbar orsak – captatio benevolentiae – utestänger åtminstone icke en sådan slutsats. – Sedan jag nemligen med dem varit att bese den i allmänhet enkla Tshassovnan, kallade de mig efter återkomsten till kvarteret ut i farstugan на слово och erbödo mig en liten gård af sin aktning och tacksamhet för mitt humana och beskedeliga bemötande m.m. dylikt, som det ej var svårt för den gewandte Cicerone att tillägga. Jag måtte ursäkta, att det nu så illa träffat, att jag ej kunnat erhålla de af mig äskade upplysningar (dem jag af Inspr. i staden lika så väl kunde bekomma) och dessutom framdeles заступить за нихъ. Jag svarade korrt, att jag ej kunde göra det, att en sådan gåfva vore alldeles onödig och att de icke borde tro mig derföre vara kommen att besöka dem. Emedlertid förbehöllo de sig med mångfaldiga bugningar och komplimenter den nåden och gracen att ej försmå deras ringa minne, som jag då måste emottaga. – De qvarstannade äfven till min afresa. – Ifrån Kiisjoki med omkring 20 gårdar (10 v.) fortsatte jag resan (20 v.) öfver Kuorelax (med 13 gårdar på den östliga stranden af Toposero) till Suolapohja (af 5 gårdar) (20 v.) vid

Sid. 34.

sydliga ändan af det 90 verst långa och omkring 50 breda Toposero. – Efter några timmars hvila intill morgonen

D. 22. afreste jag vidare öfver en något nedåtsluttande Bor till Kurenkylä (20 v.), som väl deraf torde hafva sitt namn, att den invid en sjö af samma namn ifrån båda sidor är omgifven af kärr – ett vanligt tillhåll för tranor. – Här äro 8 gårdar och en Staroobrättsisk Tshassovna. Man hade förut gifvit mig anledning att hoppas på runor; men den rätte mästaren sades ej vara hem utan på vandringar. – Jag reste därföre vidare åt Paanajärvi (30 v.), dit jag i god tid om aftonen anlände. Den emellan dessa byar liggande marken bildar en med grof barrskog (till större delen granar) bevuxen plåtå, som allt mer och mer faller ned emot fl. Kem. Afsättningarne utgöras af kärr, och par små träsk neml. Elinlampi på halfva vägen och längre fram Pahkalampi. – Då jag nu snart ärnade alldeles lemna Karelen, så qvarstannade jag här någon tid, för att ytterligare inhämta åtskilliga upplysningar om ortens beskaffenhet. – Min värd Nikifor Ivanof Popof var mig dertill både genom sina utmärktare insigter och sin välvilja i alla afseenden behjelpig. – De vanliga

sädesslagen, som här brukas äro råg och korn samt ganska litet hafra. – Till gödningsämnen nyttjas ock kärr och granrisqvistar, hvilka huggas på tanhuan och lemnas der att stå till följande året, då gödningen med första vinterföret gemenligen utköres och lemnas i stora högar att stå på åkern öfver vintern. Jordmånen omkring Panas. stembunden sandjord, blandad med mylla. Man göder hvar år, utom då rågsådden är. – Aatra (dylik som i Kuusamo) och Hara äro de vanliga åkerredskapen. Ut i Wojjärvi och Sykjärvi nyttjas ej benämningen Hara utan den ock i Finland brukliga Astimo. – Man brukar jorden i 3 skiften, råg, korn och träde. I Usmanala skall litet eller intet råg

Sid. 35.

nyttjas – 16 Miera (2 Miäärä utgöra en Tshetvert) åkerland. Det högsta hos min värd, som underhåller derå 5 hästar och circa 15 nöt. – Hemman gifvas, som så 1 Miäärä och hafva 1 eller ingen häst, samt 1 ell. 2 kor. – Inga sådana uppdämningar, som i Kons. – Blott en enda rund sjö Walkeinjärvi af kvadrat-verstes omfång, 1 Sashen djup och 4 Sashen längre än Kem fl. hade min värd med biträde af andra bönder för circa 20 år sedan genom en 300 Sashen lång kanal afledt i den nämnda Kemi. De första fem åren hade den ingenting renderat, men sedan efterhand alltmer och allt bättre hö. Nu bärgas derifrån omkring 500 lass ypperligt hö årligen. [i marginalen: Rågsådden der försökt, men misslyckad i anseende till den på bottnen än herrskande kölden.] Det i äldre tider brukliga (nu blott i de öfre tragterna – omkr. Topos. åt Koli och finska Karelen än allmän) svederna har man numera lemnat och idkar nu mer ordentligt åkerbruk. – De som icke dertill hafva tillfälle, äflas med fiskeri på hafvet eller andra näringsfång. – 70–80 Rubel är den årliga arbetslönen för en dugtig karl, och för sommaren 40–50 samt 15 för pigor. – Dessutom erhålla de gårdens föda och klädnad. – Qvinnorna deltaga i alla utarbeten utom plöjning. – Hemma vid upptager boskapsskötseln deras mesta tid samt spinnande och väfvande till eget behof. – På ordentliga spinnrockar (rukki), det mesta spinnes på Kuosali, ehuru dervid mycket mer tid åtgår. – Ärtor trifvas ej för köld. Lök, kål och potatos skulle trifvas; men nyttjas ej utom något potatos. – Denna växt gifver i goda år 8 faldigt. – Rofvan trifs mycket väl och är den enda, som allmännare nyttjas. Dock renderar icke heller den alla år lika. – Lin fås mycket litet, ehuru det kunde trifvas. Det samma är fallet med hampa. – Af råg skördas här utaf 1 Miäärä ända till 20 och deröfver; den växer här bättre i åker än i sveden (Mot Kola-Kretsen – Pingas. & - tvärtom). Korn och hafra gifva 7–8 faldt. – Hvar 5. l. 7de kan räknas till fullkomligt missväxtår. Lerjord är tåligast för kölden. Man sår vanligen omkr. d. 9 Maji l. Mikaelii g. st.

Sid. 36.

och skördar omkring Uspenja l. sednare, allt efter som sommaren är gynnande. Stundom drager det dock ut ända till Orhoroditsa. – Rågen stackas och hässjas. – af djur gifs det björnar, vargar, filfrasar, räfvar (blott de vanligaste arter), ekorrar, mårdar och harar; men icke mer bäfrar. – Det vanligaste jaktredskap bössan, dock än ej saxar obekanta och björnen fälles stundom med kangas (spjut). – Någon wildren ertappas, men tama renar, nyttjas ej mer nedom Haikola. Fåglar fångas med Riat (i Finland Satimet) af rita och ansat på snön – i Finland rihmat). De allmännaste Teyri

eller allmännare Tedri kallad, hjerpar och tjädrar. – Orrar och koppalor de vanligaste och om vintern Huhtokana. – Björnen gör mycken skada; mindre vargar. – All slags fisk fins (ålen? Juna? sällsynt) och fångas med not, nät, ryssjor samt ljuster (tuohus) om hösten, (sjelfva jernet i Finl. parink [?] R. Poratka – kallar här Asra). – Åkrarne hafva litet diken; men behöfva dem ej heller stort. – Höstrågen fås efter Iljanpäivä, sveder tidigare. – Till nödbröd nyttjas bark och stundom halm eller en blandning af båda. – Både Islandsmossa och renmossa finnas litet. – I fordna tider hade man nyttjat Vehka. – Det vanliga utsädet är ifr. 2–3 till 10 Miera, hälst om sveder finnas. – Mot 4 Mierland (hvaraf 2 sådda) svara 1 häst och 3 kor. – Slottern efter Petersmäss (g. st.) förrättas med kortskaftade lijor. – angelägenheterna mest vid vattendrag eller kärr. – Slätt inga lador. – höet upplägges i Schoanbrat dylika som i finska öfverbygder. – Får hållas ifr. 2–20; men förödas mycket af vilddjur eller elaka menniskor. – Man räknar 4 a 5 tt [skålpund] ull efter fåret. De klippas 3 gånger om året. Af kor räknas allmänneligen ½ pud smör och ofta mer. – Till foderämnen löf och asp (raita), vide, björk, kortehet, torkade fiskinelfvor, hvilka kokas med agnan, och blandas torkad tallbark. – I Paanaj. nyttjas inga getter eller svin, men väl i Jyskyj. svin. ock här hade fordom varit; men vilja ej trifvas

Sid. 37.

Betesmarker, skogar, utmarker och fiskerier gemensamma. – Skogarne mycket förderfvade genom svedjande och derigenom uppkomna eldsvådor. – Myrjern hade å fordna tider mycket blifvit bearbetad, hvarefter mycket [... ordet otydligt] än skola vara att ses. – Omkring Wojjärvi och derifrån åt S. skall man ännu mycket bearbeta sådant. – Goda slipstenar hämtas ifrån Wojjärvi; men isynnerhet ifrån Kitkatragten i Kuusamo. Grytor och kittlar tillverkar man sjelf af lera och sand och nyttjar i dem sin mjölk och sitt smör, ej i byttor såsom i Finland. – Ingen kalk eller pottaska tillverkas. – nästan inga eller få qvarnar. Man målar sitt mjöl på handkvarnar. – Blott af de fattigare färgas litet svart med sendal och купоросъ och något litet med Matara. – Det mesta färgade köpes. – Man förfärdigar sjelf alla sina redskaper utom skålar och skedar. – Skoplagg till och med bättre, förfärdigas äfven af allmogen sjelf. – Få dugliga smeder här, i Wojjärvi bättre. – Litet skräddare och snickare. – Tjära brännes blott till eget behof. Handelns drifves mer med finska än egna varor. – Dess ämnen hudar, fogel, fjäder, fisk ishet sik ifr. Kuusamo afsättas i Schunga eller Archangel, der ock skinn beredas. – Fordom handelns försvårad och dubbla tullar i Jyskyjärvi och Kuusamo. – Kem fl. öppnas omkring Nikolai (Miikkulaisen päivä); ibland förr ibland senare och går igen omkring Покровъ день. – Sträckningarne af 4 höjder och dalar mest åt O. Uti hela Kemska kretsen är tallen det allmännaste trädslaget. – Den Veneriska sjukdomen här och der, mer åt stadssidan såsom i Usmanala. – Koppor hafva ej hörts på ett decennium ehuru Vacinum först för några år sedan infördes. Heter här Rupi. – På sjukdomar har man ej ens namn eller högst allmänna och obestämda, såsom polte (polteilla), pistää, Kirwedtauti ell. Coptera lærer vara slag? och sökes bot i gnidningar. – 70–80 högsta åldern, 90 mycket rart.

Sid. 38.

Koppertus mycket allmän (veren laschenta sarvilla). – Allmogen anses för fattigare än fordom. – Efter traditionen hafva här fordom bott Lappar, efter hvilkas kåtor man än här och der skall finna lemningar. Skatten har i äldre tider blifvit uppuren efter rökor, hvarföre man på den tiden, då den uppbars, packat sig tillsammans så mycket som möjligt i större kåtor och lemnat andra öde, på det antalet skulle synas mindre. – Sägner om offermåltider af slagtrade oxar och andra djur, äfvensom om hvarjehanda Lappkonster och trolldom (Noijat), såsom att gå i elden m.m. vid bröllop (hvilkas firande i fordna tider räckt längre), begåfning å ömse sidor till slägtingar vanlig. – Föräldrarnes urgamla häfd att bortgifta sina barn (naittaa) kommer allt mer ur bruk i det de unga vilja esomoftast sjelfva afgöra sådana mål. – Vidskepelse skola nog litet existera, Samsura med små emot hvarandra gående liksom fram i pannan nyttjas nu mer blott i de öfre nejderna och omkring Toposero; men har fordom äfven här omkring varit bruklig, men är nu aflagd emot Sorokor. – Tshepäntä heter den vanliga hälsningen. – Mycket Kalakukkor (så kallas de ock här). – Fisk kokas med rofvor, mjölken nyttjas hälst öfversyrad i ugn (Rahkamaito). Den största risk för frost omkr. d. 29 Julii g.st. ell. de så kallade kalennikat; omkring den 23 Aug. den andra farliga perioden. – Boskapen är här oftare med än utan horn. – Pärlor gifvas blott till namnet. – Redan ifrån mitt första inträde uti denna krets hade jag blifvit ansatt af en torr hosta – kanske genom bruket af kallt resbrännvin – som började blifva allt mer envis. – Badstugan i Paanärvi hjälpte litet, äfven snufva inställde sig.

D. 24. om natten bröt jag upp och kom efter midnatten till (35 v.) Biebärwi. Vägen dit går mest öfver idel kärr, större och mindre samt mer eller mindre eller

Sid. 39.

slätt intet skogbevuxna. Nästan halfva vägen en 3 v. lång sjö Kuutamärvi hvarefter Piebärvi. – Derifrån fortsatte jag d. 25. resan till Usmanala (30 v.). Ock här mindre skog på den nedåtsluttande marken. – Den sagta farten med en ytterst lat häst gjorde mig ganska förtretlig och i Usmanala hade jag den förargelsen att af de blott 2 bibehållna Thermometrarna förlora den andra med Spiritus, som jag under vägen hade falskt stuckit emellan kläderna i mening att sticka den i fickan och som derföre vid afklädandet föll mot golvet och gick sönder. – I skymningen återkom jag till staden Kem (17 v.), hvars ena hälft efter branden af 72 gårdar d. 11 Sept. g.st. nu ej företrädde annat än ett öde fält. Blott här och der hade man för nöd ad interim hunnit uppsätta en liten stuga. Då jag erfarit att detta ock med mitt förra beskedliga värdsfolk vore fallet, så måste jag åter taga min tillflykt till Gorodnitshen. Genom ett förseende fördes jag till ett projekteradt kvarter hos en köpman Bogdanof, som emedlertid för den mig följande Starosten och soldaten nekade att herbergera mig. Då hans invändning, att rummet vore nyss måladt, i sjelfva verket var grundad, så fäste jag mig ej så mycket vid hans ohöflighet (som emedlertid var så mycket större, emedan han, såsom det efteråt hette, äfven skall hafva andra lediga rum) och for åter derifrån till en annan borgare, som också ingenting mindre än gerna emottog mig. Han hade dertill ändtl. mera skäl, emedan en af hans hyresgäster för min skuld måste träda utur rummet och packa sig tillsammans med värdsfolket. Då samma svårighet att få kvarter äfven om sommaren vid helt andra omständigheter yppade sig, så

tjenar detta till bekräftelse på den ohöflighet, sjelfhet och öfvermod, som i allmänhet påstås karakterisera Kemistads invånare och hvartill måhända deras splittring i olika religionspartier sinsemellan torde bidraga. -

D. 27. erhöill jag ifr. posten härstädes ibland andra ock fribref af S.L.

Sid. 40.

som så när hade undgått mig, emedan efter aftal med Gorodn. alla ankommande brefven skulle skickas mig till mötes på Kola och jag således här ej förmodade något qvarliggande. – Jag finner mig således äfven för den osäkra framtiden åtminstone i ett viktigt afseende fäst. Det kan dock åtminstone i moraliskt afseende hafva sin goda nytta och i sjelfva verket har jag tyckt denna öfvertygelse redan ideellt hafva förädlat mitt tänkesätt och sjelfva sättet, hvarpå mitt anbud blifvit besvaradt synes innehålla en borgen på den förhoppning, att jag ej skall få orsak att ångra mitt val. Måtte Gud styra allt väl och framför allt förläna mig styrka att äfven framdeles lefva enligt en sådan öfvertygelse och å min sida uppfylla de fordringar, som mig derigenom åläggas! Hostan oakadt de njutningar uti varma drycker, som lifvet i staden medfört dels hem sjelfvilligt genom bruk af honing, dels ute på visiter hos Gorodnitshen och Ispr. hvaräst jag ock d. 28 hade tillfälle att göra åtminstone en kort bekantskap med köpmannen Popof, som nu befann sig på sin återresa till Kola. – Sedan jag af båda de nämnde Herrarne erhållit de fordrade underrättelserna, afreste jag d. 28. på e.m. på vägen till Onega. – Ifrån staden är först framåt en liten ytterst gles tallskog. Blott i dälderna vid stora och lilla Megrega ser man tätare granar växa. – De bägge nämnda bäckarne falla öfver vägen åt hafvet ifrån det stora kärr, som uppfyller nästan hela denna tragten emellan Kem och Wyig floderna. – Detta kärr visar sig med hela sin kalhet på sjelfva (25 v.) vägen af slutet af stationen invid Schujaretska Wolosten. Den är belägen vid loppet af Schuja och är bebodt af Ryssar (25 v.) uti mer än 100 gårdar. – Det andra hållet har längre fram litet mera skog. – Sieprutshij är en liten bäck. Men nära Soroka vidtaga åter kärr. Soroka har ung. samma storlek och är belägen på en ö em. Wyig och en arm deraf Soroka, h^a vid denna falla i hafvet. Jag fann, ehuru jag på en ganska oläglig tid midt i natten anlände till Soroka ett helt annat emottagande än i Kem och hvilade äfven till d. följ.

1826.

2.

Sid. 41.

Mars 1826.

D. 1. Martii. Vägen går ifrån Soroka mest längs stranden, (15 v.) ock där är en liten bäck benämnd Matku. Följande stationen Suchonawolok har sitt namn utaf sitt läge uppå en torr, kal slätt. Nära intill är Kuus. fl. – Litet stycke utanför byn i Saltsjuderi, hvarest bönderne emot en betingad betalning af 70 Kop. för pudet för Kronans räkning tillverka salt. – På vägen framåt åter flere flackor blott glest bevuxna med tallar. Blott i dälderna ser man granar och björkar. – I Wiremsk (15 v.) invid Wirma fl. skola finnas 2 sådana saltsjuderier. – Lokalen (15 v.) är dylik som den beskriwa intill Sumska possaden belägen på ömse sidor om Suma, som här flyter ut i hafvet. – Jag åkte in till Borgmästaren och erhöil af honom de äskade underrättelserna, hvarefter jag fortsatte resan. – Sumska äfvensom de förut nämnda Wolosterna hafva intet jordbruk, utan hafva i sitt uppehälle samt och synnerligen ifrån sina морские промыслы. – Kor underhålla de ock i anseende till bristen på betesmarker och det mindre behofvet å andra sidan till 1–3 på hvar gård. (22 v.) – Koleschma (accenten på första staf.) med circa 80 gårdar har en stenkyrka och ligger icke egl. såsom П.К. utvisar vid sjelfva Kola fl. utan vid och omkring de 2 bäckarne, som deruti infalla och äfven på П.К. äro utsatta; men långt ifrån kusten. – Ock härifrån är en gles bor med bäckarne Tshisch och Jogh. Uti den tragten skall dock vara ett saltsjuderi. (24 v.) I Njuchotsk äro blott några smutsiga eländiga stugor (åtminstone att döma efter den, hvaruti jag var) hvilka icke ens (24 v.) hafva ordentliga ugnar. – Till den egenteliga Wolosten med mer än 100 gårdar äro andra 24 verst öfver en kärrig lokal. På denna staden har åt hafvet utom den ansenligare Ruiga bäckarne Kiv- och Venekrutschej. – Njuchotsk har redan större jordbruk och är den sista af Kemska kretsen. – Det var redan kl. 5 om m. d. 2, då jag hit anlände. Jag ville derföre ej med mitt

Sid. 42.

besök oroa Ispr. som låg här och väntade på Guvernören, hvilken i dessa dagar på sin resa till Kola borde här passera. – Jag följde först ett litet stycke Njukitshi utföre, hvaruti äfven Uhta faller, hade sedan ett långt kärr blott bevuxet med dvärgtallar. Bakom densamma på hafsstranden sades vara mycket berg och backar. Vid detta tillfälle betjenade sig min skjutskarl af ett uttryck, som jag förr icke hört ibland denna kust Ryskan. Han kallade neml. backbrinkarne för Turja. Det är således ett spår af Karelskan med de äfven här vanliga Salma, Waaraka, Vitsha ec. – Ifrån Tshalitsa bäcken var det åter litet (30 v.) skogigare. Schaarutshei med Vieschinoj och Waatjrutshej andra små bäckar. – Uneschna är den första by af Onegska kretsen med circa 45 gårdar i grannskapet af några enskildta höjder. – Härifrån har man på vintervägen ett stycke af hafvet, hvaruti Lämintscha och en annan bäck falla; men föröfrigt åter kärr. Närmare Kuuschretska Wolosten är till vänster Waaschungora ett högt berg, som sedan öfver 2 mindre åter tyckes platta sig. (24 v.) Till Kuustrieka hade Guvernören nyss för mig anländt; men hann afresa, innan jag hos honom fick

aflägga min uppvaktning. – Denna Wolost räknar öfver 100 gårdar. – Ungefär ett lika stort antal finnes i Maloschuisk. (16 v.) Båda lefva redan det mesta af åkerbruk, som emedlertid icke heller ens här alltid skall förslå, hvarföre karlarne om sommaren till stor del utvandra på arbete åt Petersburg och lemna sina hemarbeten åt kvinnorna att skötas. – Sådnen ifrån några Tschetvert till 10 Mieri skall i goda år gifva ända till 15 och 20 M. efter 1. I fordna tider, då svedjandet än var mer i bruk skall man till och med stundom räknat ända till 30. Såsom annorstädes nu sker, har man i äldre tider jemte åkerbruket äfven här drivvit indrägtigt fiskeri på hafvet och därmed funnit sig bättre än nu. Man sades underhålla ifr. 1–3 hästar och 2–10 kor. – Ingen annan sådd fins jemte råg och korn än rofvor och рѣпка.

Sid. 43.

Potatoes brukas blott litet. I detta afseende utmärker sig fördelaktigt den följande Warsogora, hvaräst en enda bonde skall (22 v.) den sista hösten skördat öfver 70 Mieri. Under vägen dit ock mossor och gles bor. De på П.К. utan namn utsatta bäckarne heta Leontrutshej o. Bieloj. Efter denna följer Kuudrutshej ej Tapshenga, såsom П.К. har. Tapshunga kallas blott en bäck, den efter Nimenga nästföljande. – Emedan jag först midnatten hit anlände, måste jag uppskjuta fortsättningen af min resa till

D. 3. Jag har i allmänhet funnit allmogen här ganska tjenstaktig och välmenande.

[i marginalen:] Väl har en och annan begärt drickspengar utöfver progonerna; men ej så envist, som å många andra orter och t.ex. i Warsogora tog man ingenting för min pläging, ehuru man äfven med maten hade i ans. till fastan besvär för mig.

Uti denna krets finnes ock endast få Staroobrätssi, af hvilka det än omkring Njuchotsk skall gifvas ett ganska stort antal. – Af de här och der än förekommande finska ortbenämningar kan man redan sluta till samma förhållande med denna orten, som med den Vestligare kusten. – Ock berättade mig en gammal man i Warsog[ora]. sig af äldre personer hafva hört, det äfven här fordomdags varit Tshude, ett ochristet folk, som bodt inom ofantliga granskogar, hvilka betäkt de nu merändels alldeles kala höjderna omkring samma by. De finska spåren i dialekten bestyrka detsamma, ehuru de här börja blifva mindre brukta eller blott af gammalt folk än nyttjas. Så nyttjas här ropa för Waaraka, som man emedlertid ganska väl känner. Samma förh. är emellan Navolok och Taibal. I st. för Surja säger man här Schalga. Deremot äro Vitsha, Salma, Korga ock här allmänna uttryck. Б. Пашать om sofva.

[i marginalen:] Qvinliga hufvudbon. skall kallas Samschura. – Tujass af näfver Konajuss (кланяюсь) – празга obrok, kortoma панятие höra ock till denna kustdialekten – Manit det tynger mig t.ex. e. m.

– Sedan man kommit ned ifrån de höjder, på hvilka den af omkring 50 gårdar bestående W. med sina afdelningar är belägen, far man längs hafsstranden nedför en något sluttande bor till Rotsheva bäcken, som ifrån en Rotshesero ungef. på halfva vägen nedflyter åt hafvet. Ifrån denna bäck vidtager en tätare reslig skog af furor, granar och björkar, som går ända tills man ifrån de vid Ponga nära dess inlopp i Onega anlagda sågarne får staden Onega (22 v.) i ögnasigte. Jag anlände dit omkring middagstiden och (3512 ½ v.) erhöll genom Gorodnitshen mitt kvarter hos en borgare midt emot stadens kyrka. Denna stad är belägen längs Onega och intager en större rymd än Kola och Kem;

Sid. 44.

men är lika irreguljär – eller än irreguljärrare bygd än desamma. Nu mot förr mycket fattig, jordbruket räcker ej till, fiskfångsten på den så kallade Murmanska kusten och den derigenom vunna ock annorstädes såsom i Petersb. fängslade Semgan måste ersätta bristen. Nästan ingen ordentlig handel existerar och knapt ett enda eget fartyg finnes, då deremot för 20 a 30 år sedan stadens borgare skola räknat till 50 sådana. – Den enda (vid Ponjaga) utförseln består i bräder ifrån de här belägna kronosågarne. Ankommande fartygs antal skall årligen gå knapt till 30. – Onega, som icke långt härifrån har sin mynning är här vid staden uti en bredd af 140 steg. – Öfverhufvud ganska grund, så att om sommaren steniga bottnet skall synas utom i den djupare hufvudrännan. Ofvanom staden flere vattenfall. Floden skall gemenligen gå upp omkring medlet af Aprill och tillfrysa uti förra hälften af October. Dock har i det sednare året i afseende å det sistnämnda här såsom annorstädes, ett betydligt undantag ägt rum. Floden skall hafva ordentlig Ebb och Flod såsom i hafvet.

D. 5. spisade jag middag hos Ispravniken och gjorde der en interessant bekantskap med H^{re} Strauss och Plotunov (Ivan Iljitsh) härvarande borgmästaren. – Ock i ränteriet, hvaräst jag fick löfte, att den följande på stället få begagna Revisionshistorien. – Äfven om aftonen hos Ispr. – Då jag

D. 6. åter inställde mig hos Räntmästaren, sade han sig utan särskildt befallning ej kunna tillåta mig genomseendet af Revisionslistorna, utan hänvisade mig till landträtten, hvarifrån jag ock genom Ispr. erhöll det der befintliga Exemplaret, hvarest föröfrigt hela 16 Woloster aldeles saknades och icke kunde någorstädes igenfinnas. Då jag samma morgon erfor att Korsklostrets Archimandrit (Antonii) nyligen vore anländ, skyndade jag mig att hos honom göra min uppvaktning och rekommendera mig till ett besök hos honom i klostret. Emedan han blott en kort tid der skulle kvarstadna, så

d. 7. utreste jag den följande (30 v.) och kvarstannade till d. 8, då jag e.

Sid. 45.

m. till staden återvände, än samma afton aflade ett besök

d. 8. hos H^e Plotunov, som bød mig till middag hos sig den följande d. 9. Aftonen tillbragte jag hos Mecker.

d. 10. Jag ville redan tidigare afresa, men hästarne kommo äfven efter kl. 7; men värdinnan blef ej färdig med frukosten. Då hon ändtligen dermed kom upp och jag yttrade mitt missnöje öfver det långa dröjsmålet berättade hon med tårar i ögonen, att hennes dotter efter 7 års frånvaro utur hennes ögon denna morgon ifrån Petersb. anländt och att hon dervid glömt allt annat; jag borde därför ursäkta henne. – Jag kunde icke heller annat och tillägga detta till den i allmänhet fromma och beskedliga karakter, som jag funnit utmärka den Onegska kretsens äfvensom stadens invånare. Äfven deras allmänna höflighet sticker ganska mycket af emot Kem. – Först efter kl. 11 blef jag färdig att bryta upp. – Intill Tamitska Wolosten, utgörande den andra stationen af 93 gårdar (den första utgörs af Petrovskoje af 9 gårdar) följer landsvägen hafstranden (15+18= 33 v.), som här är jemn och låg. – Ganska ofta ser man kringgårdade höstackar. – På den andra stationen är stranden mera bergig äfvensom nejden omkring Tamitskaja har stora kullar. Ibland flera små träsk på vägen åt Kända Saosero. På 7de versten passerar man Maloschna, som ifrån en sjö af samma namn faller i Kända (17 v.) hvarvid den tredje stationen i Kändska Wolosten af hela 120 gårdar. Der var det ganska lifligt, i det hela byns ungdom isynnerhet af andra könet var församlad bredevid landsvägen och sjöngo visor, under det de mindre och mest pojkar skrunno ned för backen. Man lefver här mest af åkerbruk, som skall gifva 10–40 faldigt sådden, hvaraf flere gårdar rätt förmögna, så att de till och med kunna sälja. Dervid underhåller man här 10–30 får, 2–20 kor; men blott 1–2 hästar. Boskapen underhålles här mest med hö; men längre fram vid kusten åt Archangelska nyttjas dertill ock mossa (бѣлый мохъ). Äfven till Mishmozero (19 v.) har man än någorlunda skogigt; äfvensom derifrån till (24 v.) Unska possäden, dit jag mot morgonen d. 11 ock ankom och hvilade några timmar. Denna så kallade Possad är belägen omkring Una fl. har omkring 60 gårdar och tillsammans med den några

Sid. 46.

få verst derifrån befintliga Possaden Luda samt Nenoksa en Borgmästare och ett Rådhus med 2 Rådmän. I Luda sades vara omkring 50 gårdar. – Till Knazna gora af 22 gårdar har man (30 v.) redan flere stora fläckor. – Jag hade derifrån ärnat företaga mig en liten Abstecher till Postaminska klostret, men då jag af Karyntshin, som tillfälligtvis råkade vara i byn, erfor, att en del af hvad jag borde se vore inlåst och icke utan särskildt tillstånd ifrån Archangel, hvarest föröfrigt äfven sjelfve Föreståndaren sig uppehöll kunde begagnas, så lemnade jag farten dit derhän. Som ett karaktärsdrag må jag emedlertid än här anföra, att vid frågan om exkursionen dit man fordrade större skjutslega än de vanliga progonerna emedan det ej vore någon postväg. – Det måste här

komma helt och hållet an på blott akkord: emedlertid fortfor denna talan icke längre än tills man igenomläst min podoroshna. – Af ofvannämnda orsaker reste jag emedlertid längs postvägen vidare. – Här har man i början ett långt stycke ut alldeles öppna hafvet framför sig med en upphöjd kust hvarpå en liten bäck parallellt med sjelfva strandbredden (Tshuktsha) framströmmar. – Sjelfva stranden har blott buskverk – varvikkor och mossor. Sednare har man fl. Suzma, hvilken man följer ända till dess utlopp, hvarvid byn och poststationen af samma namn vid hafvet af 22 gårdar. Uti den följande stationen Nenoksa (23 v.) dröjde jag något längre, för att (13 v.) [i marginalen: 2 små bäckar: stora och lilla Режда.] af den tjenstförrättande borgmästaren erhålla några statistiska upplysningar om alla de 3 under samma styrelse hörande byarne. – Vägen hit äfvensom härifrån till Solva är mycket flack och mossig med glesa tallar eller varvikkor. – Åkerbruket berättas icke heller alltid vara så särdeles lönande, utan lefver man derjemte ock mer af морскія och звериные промыслы. – 5 gårdar i Solva. – Då huset i anseende till sin snygghet behagade mig, så beslöt jag att blifva här qvar öfver natten.

D. 12. Ville jag redan tidigare om morgonen uppbyta. En Jamschtsik ifr. den nästföljande stationen ville vid returen föra mig med sig för 2 Rubel (30 v.). Då det för mig var lika mycket, så antog jag hans proposition. På sjelfva stället hade man ingenting heller att invända, hvil-

Sid. 47.

ken om aftonen då sjelfva propositionen skedde eller om morgonen alla saker vore redan i slädan och jag skulle sätta mig sjelf, då värden, som föröfrigt visat mig all höflighet, påstod, att ifall jag ej vore hugad att betala fulla progonerna, Jamstshiken hörde till honom, afstå den andra Rubeln för det han tillät, honom föra mig. – Då jag icke fann mig uti den till mig ifrån tredje hand gjorda propositionen och Jamschtsiken icke heller af sina betingade penningar ville afstå något samt derföre icke sade sig våga föra mig, så måste jag vänta en god stund, fortfarande gräl emellan värdsfolket och den schichirinska Jamshtshiken, tills de andra hästarne ifrån byn under Jamschtshiken blefvo färdige. – De förra skällde öfver de sednares egennytta (!); den sednare invände med rätta, att de långt förut hade kunnat och bordt arrangera om saken, så att den resande ej blefve onödigt uppehållen genom deras intriger – äfven på den följande stationen mycket flackar, hvilka emedlertid rendera höslag. – Mossor och myrar tyckas utgöra den allmänna karakteren af denna kusttragt. Emedlertid äro de icke mer i sitt urskick, utan ett stort steg framåt vid öfvergången till odling. – Sedan man passerat det Nikolska klostret (16 verst ifrån Solga – hvars besök jag lemnade till en annan tid) kommer man på en arm af Dvina, som efterhand alltmer utvidgar (30 v.) sig. – Äfven Schichirinska af cirka 20 gårdar röjde sig allt yttre höflighet oaktadt penningelystnad. – Härifrån ser man (18 v.) (3831 ½ v.) längs Dvina till Archangelsk. Dvina flodens ansenliga bredd, de flesta byarne med kyrkor, förbi hvilka man under detta blott 18 v. långa hållet passerar gifva anledning, att vänta anblicken af en större handelsstad. Ändtligen utbredde sig densamma amfitheatraliskt för min nyfikna blick. Den större mängd af nätta, sirliga stenhus åt flere håll, trottoirer (ehuru af trä). Izwoschtsiki [?]arvis svärmande, den ansenliga tid, som jag behöfde att äfven fara igenom den så kallade tyska Sloboden förkunnade mig, att jag nu ej var mer uti någon af

de för mig hittills vanliga städerna. – Efter inviteringen i Ladejnoje pole for jag in till Apothekaren Olander, som ock ganska väl emottog mig. – För att vinna tid, gjorde jag redan i dag om aftonen min visit hos Pastor Brehme, uti hvilken jag

Sid. 48.

fann en särdeles interessant man. Jag gick dit närmare kl. 7, men då jag såg andra komma än sednare än jag, blef kvarhållen till qvällsvarden omkring midnatten, slapp således hem först efter kl. 1; men der den följande

D. 13. måste vänta tills kl. efter 9. innan jag såg till någon menniska i huset, så måste jag tänka: C'est tout comme chez nous à Petersbourg. – Emedlertid kom jag något för sent till General Guvernören, som sades vara i begrepp att fara ut. Jag uppsköt derföre min visit hos Guvern., till den följande och gick till Vice-Guv., hos hvilken jag ändtligen efter lång väntan fick presentera mig. Jag blef buden till middagen.

D. 14. var jag åter der för att påminna om min fordran af penningar ifrån ränteriet. Man skref å mitt namn en skriftlig anhållan derom; jag gick efter V. Guvernören till Pravlenjen, för att få underskrifva densamma. Ändtligen skedde det; efter en stunds väntan bad man mig till Kaz. Пал. för att få derifrån adress på V. Guv. hemställa till ränteriet till utbetalning. Då emedlertid ingen syntes efter en hel timmas väntan, så gick jag hem, utan att på hela f.m. hafva uträttat något. Oaktadt det fula vädret vandrade jag åter kl. 3 den långa vägen till V. Guv. för att åtminstone höra, när och hvart jag nu skall säkrast vända mig. – Om aftonen badade hem. -

D. 15. erhöll jag ändtligen penningarne ifrån ränteriet. – 500 Rubel. V. Guv. som tillfälligtvis råkade mig i trapporna, hade mig upp till Kaz. Пал. att berömma inrättningen deraf. – Hos Past. Br. för att aftala ett besök hos en viss Stutzer, som skall hafva om denna orten samlat mycket och som således med behörig kritik kunde gagna mig igenom sina samlingar. – Om aftonen gjorde jag ett fåfängt besök hos köpm. Br.

D. 16. Var han och bad mig jemte min värd i Söndag till middag. Efter aftal i går gick jag till Past. Br. som beledsagade mig till Antiqvariern en redan äldre man. Han emottog mig rätt och slätt, men ganska höfligt och bad mig skriftligen uppsätta, hvaröfver jag önskade erhålla besked. Jag inskränkte för det närvarande mina önskningar till Samojediska språkprov, hvilka han

Sid. 49.

då ock lofvade mig. För att göra honom mig mera bevågen, yttrade jag, att jag måhända utur mina samlingar äfven kunde meddela honom något nytt till utbyte. Han tycktes tvifla uppå, om jag kunde hafva något nytt att om denna orten meddela honom. Jag kunde nu redan däraf något så när sluta, hvad för en slags man jag hade för mig. Ännu mer fick jag erfara hos härvarande Skoldirektorn Seyfert, till hvilken Past. Br. likaledes om aftonen beledsagade mig, sedan jag först spiset middag hos honom. – Äfven här blef jag ganska väl emottagen; par andra främmande infunno sig äfven och jag hemkom först efter kl. 2 om natten.

D. 17. Något susig. Sysselsatt med brefskrifning hela dagen. – Till Kola skickade jag för att betala dermed min skuld till Ispravniken 155 Rubel och skref dessutom litet vidlöftigare till Gorodnitschen. Dessutom skref jag till Löhr i Petros. och Siren i Petersburg. -

D. 19. Spisade middag hos H. Brandt. – De yppersta viner och bekantskap med flere af denna stadens bildade handlande. -

D. 20. Middag hos Guvernören. – Hos Past. Brehme underskref jag min ed och blef af honom buden till den följande. – om aftonen hos H^f Oldek.

D. 21. Äfven hela e.m. hos Past. Brehme. – H^f Scham sökte jag förgäfves flere gånger.

D. 22. Träffade jag honom och erhöll flera intressanta papper med upplysningar. – Guvernören gaf mig det rådet att afbida Archierejns ankomst, då den sades vara nära för handen, för att äfven af honom få officiella rekommendationer.

D. 23. var han sjelf här hos oss och skickade straxt derefter in bref, som han skrivit om mig till Gorodnitschen, Landträtten och archimandriten Wenjamin. – Om aftonen hos H^f Seyfert. -

D. 25. Blef jag förskräckt genom den tidningen, att samma Archimandrit vore sinnad, att resa till Pustosersk, hvarföre jag hastade mig till en öfverste, som nyligen kommit derifrån, för att nogare erfara dess resetermin.

D. 26. – Spisade middag hos Seyfert och passerade aftonen. – Under afvaktan af posten, som dock icke heller nu hämtade något bref, qvadröjde jag ännu ända till d. 29. då jag ungefär kl. 1 afreste. Jag uppehöll mig ingenstä-

des, passerade Kolmogory (72 v.) om aftonen och fortsatte resan (134 v.) d. 30. natten igenom till Pinega, dit jag om midd. anlände. – För det möjliga fallet, att jag komme att återvända på en annan väg, vill jag härifrån utförligare beskrifva vägens beskaffenhet, så mycket jag under den hastiga genomresan och om natten kunde observera. – Ett stycke ifrån staden passerades byn Kulogora på den branta klippiga stranden af Kuloj, längs hvilken man nu reste blott 10 verst. Samma strand fortfar äfven längre fram att vara likadan och den återstående delen är ock något backig men skogig (30 v.). Kuloj bär namn af Possad; men har på stället ingen regering, som befinner sig i staden. – Här äro omkring 40 gårdar; invånarne idka åkerbruk. – Men lifnära sig derjemte af fiske och med att släpa ved åt det här befintliga saltsjuderiet, som är ortens förnämsta märkvärdighet. Det skall årl. leverera omkring 10.000 pud och förse den egna och stundom till en del äfven den Mesenska kretsen. – Till Beresovskaja (22 v.) bestående af en enda svart stuga till uppehåll för slodtbönderna, är en framåtsluttande torr bor mest af blott tallar. På denna station är ock en bäck Olena. – Till Malonemnjuga är gläsare bor, som stundom afbrytes af kärr, hvilka äfven göra denna rakare vägen alldeles obrukbar om sommaren. – Äfven framåt tycktes lokalen öfverhufvud vara likaledes beskaffat med än flere kärr. (21 v.) Malonemnjuga är en stor Wolost, deremot den följande stationen (25 v.) Staroisbiue åter bestående af blott en enda svart stuga. (26 v.)

D. 31. Ut i Lamposhenska Sloboden (af hela 200 gårdar) kallade mig en karl, som tjent hos Zagel i Peterb. och nu vistades här hem uppå en tid, till sig och trakterade mig på det bästa. – Derifrån fortsatte jag resan till staden Mesen (18 v.) (4179½ v.), hvarest Gorodnitshen lemnade mig qvarter uti sitt eget hus. – Jag skyndade mig till chefen för härvarande Missionen till Lapparnes omvändelse Archimandriten Wenjamin, dit ock så väl min värd, som den tillkomne Krets-domaren beledsagade mig. Archim. emottog mig ganska väl. – Dock måste jag ångra, att jag

Sid. 51.

ej långt för detta hitkommit. Just det för mig aldra nödvändigaste. De lingvistiska samlingarne hade han för några dagar sedan förut afskickat till Pustosersk dit han inom några dagar sjelf ämnar afgå. – Emedlertid var mig hans sällskap och konversation ganska lärorik och jag tillbragte såväl hela aftonen hos honom som ock hela den följande förmiddagen, samt spisade äfven middag. –

April 1826.

D. 3. Apr. Afskickade bref till Baron Rehbinder.

D. 4. afreste Archimandriten härifrån. Jag tog afsked af honom

d. 7. med det yttersta hoppet att vill Gud kanske i nästa vinter återse honom i Pustosersk. – En hop gamla böcker och papper, erhållna ifrån Rätterna härstädes gåfvo mig tillräckligt arbete, om ock vinsten ej blef så alltför stor. Genom den omständighet, hvarmed jag förfor, förlängde jag kanske öfver höfvan mitt arbete så att jag icke ens till medlet än blef färdig. -

D. 16. Jag var med min värd efter midd. faren till den andra afdelningen af staden kallad Kuznetzova Slobodka. Den ligger bakom en af åkrar upptagen öppen ungefär 2 verst lång slätt, är ock vid pass 1 verst lång; men vida sämre än den egentliga staden. – Husen till större delen högst eländiga kojor äro utan särdeles symmetrie byggda på ömse sidor om gatan, men derjemte vanställda af stora dynghögar vid sjelfva husen och ofta under fönstren af sjelfva boningsrummen. Detta befanns ock vara fallet hos en förmögen borgare i yttersta ändan af denna staden, hos hⁿ vi hvid återkomsten ifrån Kusnetzova inveko. – Denna sidan allom ock tämligen irregulier har dock för öfrigt åtminstone flere ansevärdare hus. – Båda afdelningarne ligga ej vid sjelfva Mesen, utan närmare 7 verst derifrån. Den bildar redan ifrån Lamposhenska nedåt en hel hop låga holmar, skilda genom sina sund ifrån hvarandra. Sådana sund kallas här

Sid. 52.

på orten gemenligen Счагы och vid en sådan Счар ligger ock staden Mesen. – Vid ebben äro de ganska grunda, men andra till och med alltid derföre ofarbara och sådana (заливы непроходные) bära i ortens talesätt namnet курье. [i marginalen: i denna och Pinegska samt Cholmogorska kretsarne] vintervägen till Mesen ifr. Lamposhensk far man t.ex. ifr. Lamposh. en lång sträcka på en sådan Kurja. – Åtskilliga Tshudismer, att jag så må säga, förekomma äfven i ortens dialekt, t.ex. lahta en liten vik, Tujass ett näfverkärl, Korga, karbas, taibala.

D. 19. Ärnade jag redan e.m. uppbyta; men qvar stannade än, emedan jag ifrån magistraten erhöll några gamla urkunder till påseende.

D. 20. Den följande kl. 12 middagstiden lemnade jag Mesen. Min värd Andrej Andrejevitsh Малыгин emottog ingen betalning för mitt uppehälle. – Jag följde nu sommarvägen, som går längs högra stranden af fl. Mesen. Närmast staden ser man ingenting annat än en liten björkskog, men sedan vidtaga små tallar på en upphöjdare lokal. – Jag stannade i Zaakakurskaja (14 ½ v.), hvarest den närmaste och första sockenkyrka befinner sig. Om den fordna Pustinjan finnas inga underrättelser mer. Den första kyrka som å de nu befintliga handlingar omtalas, nämnes år 7100⁵⁹¹ (1592). Den brann ock intill 1732 dessutom 3 andra. Den nuvarande kyrkan съ придѣл. Во имя Свят. П(р)рока и Предтечи Иоанна af 9 глав. är byggd 1740. Der finnas 2 obraser. Kyrkans

⁵⁹¹ I Ryssland användes den bysantiska kalendern ända till slutet av år 1699 = 7208. Från och med början av år 1700 övergick man enligt Peter den Stores dekret till den västerländska praxisen enligt vilken tideräkningen börjar från Kristi födelse och inte mera från världens skapelse.

namnhelgon den hel. Nikolai och uti den ena uti en silfver kovtscheg en del af samma helgons reliquier. Man vet ej mer, af hvem denna skänken är undfången. Stället bar namn af Zaakakurskaja пустыня intill 1680 då det förvandlades till en socken. Eljest härstammar namnet af den Kurja, bakom hvilken kyrkan befinner sig på högra stranden af Mesen fl. – öfver samma Kurja reste jag till Lamposhnä, dels emedan jag lofvat invika hos Archim. Worontsof, dels emedan jag äfven der ville genomse Пам. Кн. för de båda der befintliga kyrkorna. Emedan ingen präst för närvarande finnes, utan den Saakakurska äfven der förrättar Gudstjensten, så följde han mig ditöfver. – De äldsta underrättelser om en kyrka härstädes, gå ej längre än till 7135 (1627) – Trefald. kyrkan har blifvit bygd i anledning af en år 7110 (1602) af en till Pinega rest bonde i snön nära byn Scheimogora funnen Obras. Äfven här hafva kyrkorna förut brunnit och dessutom ofta blifvit omflyttade i anseende till Mesen flodens inkränkingar af den holme, hvarpå Lamposhenska Slobodkan befinner sig. De nuvarande kyrkorna äro bygda 1) Tref. K. med 2 prest. 1761 och 2) б(л)говѣщенія б(г)орд(ц)ы af 9 глав. brann 1698. – Uti Timcelja fins en Tshasovna

Sid. 53.

Min värd undfågnade mig med kaffe, the och punsch och lät sedan med egen häst föra mig öfver till den första poststationen (5 v.) i Saoserje. – Vintervägen var nu alldeles icke mer farbar och jag derföre tvungen att om jag också icke sjelf häldre velat det, välja den dubbelt långa sommarvägen. Ifrån Saos. passerar man byarne Timcelje och Dorogaja Gora [i marginalen: En liten bäck Bohoroditsi, emedan Gudsmoder vid den skall uppenbarat sig]. Denna utgör en stor Wolost och skall deraf hafva sitt namn, att de omkring densamma belägna åkerfälten äro ganska fruktbarande och skola i goda år gifva ända till 15 falt. Härifrån är stranden framåt flackare och fl. Pesa jemte den lilla bäcken Schubviska falla ifrån högra sidan i Mesen. – I Жердь vek jag in hos prästen. Här hade för omkring 30 år sedan icke allenast kyrkan, utan äfven hela Wolosten totalt nedbrunnit. – Då i Kimsha med kyrkan förut varit samma fall så reste jag alldeles icke dit. – Båda äro föröfrigt helt små socknar, bestående blott af de byar, efter h^a de benämnas. Intill den (24 v.) andra poststationen hade jag ännu vid vägen byn Petrogora. Jag stannade qvar öfver natten i stationen Щикogora. – Byggnadssättet hos denna ortens allmoge är det vanliga – rökstugor. De der tämligen trångt merändels sammanhängande uti en enda icke särdeles rymlig stuga, hvarunder man här såsom annorstädes har sina visthus. – Klädedräkten är half Samojedisk, bestående allmänligen uti en såkallad Maalitzä. Det är en päls, som måste påklädas öfver hufvudet. Nedantill är en bigäming af skinn och öfver Maalitzan nyttjar man, då man vill vara mer klädd, en dylik lös och lätt klädning af nankin eller annat randigt tyg. I Mesen ser man ofta sjelfva Maalitzan härmed öfverdragen. På hufvudet har man, i fall ej hufvudbonaden utgör ett med sjelfva Maalitzan och i det fallet blott med en öppning för ansigtet, en mössa af skinn formad alldeles efter hufvudet och med nedhängande långa lappar öfver öronen. Man sår här vanligen blott korn, litet råg och något hvete och skördar olika ifrån 3–10 och kornet esomoftast förderfvar frosten mest vid hafs (d.ä. N.) vindar och dimma. Rofvor trifvas väl. Rättika och grönkål odlas äfven, men potatoes äro härtill litet försökta. Hästarne starka men små till växten. Äfven folket sällan öfver medelmåttan mera litet än stort och af magert utseende, högst få täckare ansigten. -

D. 21. Om morgonen fortsatte jag resan. Icke långt ifrån stationen reste jag längs den upphöjda af rödockra lysande högra flodstranden förbi en liten bäck, som kallas Jugrin och hvarom skjutspojken, som förut hört mig i nattqvarteret spörja efter gamla traditioner

Sid. 54.

tillade, att fordom Tshuder säges lefvat dervid. Litet högre upp midt emot bäcken och byn Kiltsa (om hvilken samma tradition äger rum) är Kasningorodska prichoden och byn (29 v.) på en hög Щелья (så kallas här de höga sandiga stränderna, då den merändels med röd ockra blandade sanden är alldeles blottad ifrån gräs) belägen. Der fann jag äfven uti Памятная книга, den traditionen intagen, att Tshudiskt folk fordom bott här och haft en городокъ, som då ännu existerat, när Novgorodarne hit ankomme [i marginalen: andra tillägga, att de där haft ock ett slags присудственные мѣста.] Af denna hade en viss Kosma starkare och tapprare än alla andra med deras tillhjälp förjagat Tshuderne och sjelf nedsatt sig på detta ställe, som af honom fått namnet Kosminskii l. Kusminskigorod. Den äldsta Грам. af 1634 påbjuder byggnad af en ny kyrka i st. för en nedbrunnen Nikolai. En annan Afanasi o. Kirilli nedrifven för ålder 1750, den 1775 byggda brann åter 1795. Den andra i st. för den nämnda första Nikolaikyran bygd 1645 står ännu. Bland klockorna hafva 3 utländska inskriptioner, jag äfven må här intaga: 1) HENRICUS VESTRINEK ME FECIT ANNO 1646. 2) Finen Baltsar Heft My Ghegooten in Leerwaerden 1652. 3) Assurus Koster Me fecit Amstelredamie Anno 1642. – Ifrån Kosmogorod reste jag öfver till Tshirtsova pustinja (5 v.), som nu icke har ens andra andeliga än en Diatschok. Пам. Кн. der innehöll, att år 7084 (1576) fick en bonde ifrån Kosmog. vid namn Созонъ jemte sin племянникъ det infall att aflägsna sig ifrån verlden och valde sig derföre detta ödsliga ställe, hvilket de började uppodla, byggde en pustinja och samlade bönder. Pustinjan fick namn efter deras familje Tshirtzef. Созонъ lät snart inviga sig till munk under namn af Silvester, gick 7090 (1582) till Moskva, hvarest han af Tzar Feodor Joannovitsh och dess far Michail Feodorovitsch fick tillstånd att uppå samma ställe inrätta en ordentlig pustinja. Efter återkomsten uppförde han med bröderne, hvilkas antal skola utgjort omkring 10, i den hel. Trefaldighetens namn en trädkyrka, som han sjelf invigde. I anseende till inträffad missväxt och svår tid bortvandrade bröderne åter efterhand och den gamle Droiteln qvarblef blott med 2 Munkar. År 7128 (1620) kom Siiska klostrets Igumen Feodosii för att indrifva platsen (оброкъ) ifrån de Mesen-

Sid. 55.

ska prichoderna och då han såg ställningen i denna pustinja, förjagade han de få qvarblefna invånarne, och behöll klostret under sig ända till år 7187 (1679), under hvilken tid det var bortarenderat till omkring boende bönder. Då sonen till Silvester nämnda племянникъ, Wasilii efter lång bortavaro återkom och fann pustinjan i främmande händer, gick han till Moskva, hvarest han af Zar Alexej Michailovitsh åter erhöi fri besittningsrätt till klostret. Den första kyrkan stod till 1762, då den för ålder nedtogs och följande året en ny trädkyrka i stället uppfördes. Är här såsom i hela orten öfverhufvud simpel och fattig. – I början af detta århundrade lefde här flere år frivilligt

och dog ett Hofråd Alexej Wasiljevitsh Manachof. – Uti denna tragt äro stränderna mera låglända. – Ifrån Pogorelets (12 v.) reste jag åter öfver till Asapolje (15 v.), hvarest jag emedlertid ingenting uträttade, emedan icke ens Пам. Кн. fanns på stället, utan vore hos Blahotsch. i Ustwashska. Äfven här fins en klocka med denna inscription. Henrik Wegewandt me fecit Daventine Anno 1620. – Prästen undfägnade mig med the, hvarefter jag reste vidare till stationen (7 v.) i Paluga. På denna stationen äro ock byarne Tshernogora och Izelegora. Stränderna betäckta med gröfre och tätare skogar, hvaribland ock mycket lärkträd. Såsom i allmänhet är den högre stranden högre och visar ofta öppna щели med röd ockra. (15 v.) – Till Jekaterinskaja kyrkan vid Ustnemanska byn. äro åter lägre stränder; men därifrån på den högra stranden en fortfarande (4. v.) Щелья till Juroma. Man hade gjort mig mycket nyfiken på denna orten så mycket mer, som här vore den ende lärde presten på hela nejden. Jag hade emedlertid redan i Asapolje börjat fatta starka misstankar då man berättade mig, att han tolkat den redan nämnda inscriptionen med lofver Gud i höjdene eller något dylikt. – Han lät ock ifrån första början påskina mycken lärdom och myndighet, men nedstämde efterhand tonen, då jag lät honom märka, att äfven jag kände det latinska språket och åtskilliga andra dertill. – Att emedlertid på stället inga märkvärdigheter funnos, som förtjente anmärkas, deruti hade han full-

Sid. 56.

komligen rätt, ty Пам. Кн. vid hans kyrka innehöll ej annat, än att 7134 (1626) en kyrka brunnit och att de nuvarande kyrkorna vore bygda Michaels kyrkan 7194 (1686) och den andra åter åt Prof. Ilja 1729. Den i Ustnermansk för Martyrinnan Jekaterina 7135 (1627). – Jag reste ännu litet längre (1 v.) öfver mynningen af den ifrån i Mesen fallande bäcken Juroma till byn Bugajefskaja, hvarest jag efter värdefolkets önskan stannade qvar öfver natten och i dess ställe redan

d. 22. kl. 3 om morgonen uppbröt vidare. – Ifrån Bolschenissegorskaja reste jag än vidare längs Mesen förbi den på en hög Щелья belägna byn Bereznik till Uststjeljska pustinjan. – Jag besåg derstädes den ej längesedan, på ett ganska vackert ställe på en hög Шелья af en främmande köpman till följe af ett religiöst löfte nära den gamla uppförda nya kyrkan åt pustinjans stiftare och martyr Jov, hvars мощи äfven hvila uti densamma. I afseende å de efterfrågade underrättelserna hänviste man mig 5 verst längre till den i Ust-Washska boende Blahotschinnoj, hos hvilken flera underrättelser ifrån forntida skulle finnas samlade. – Jag ankom dit längs (14 v.) den uti denna nejden stjeljiga vänstra stranden af Mesen; men fann icke mannen hem. Då han emedlertid snart sades komma, så beslöt jag att vänta. Prostinnan (!) uppvaktade mig emedlertid med the och en tarflig middagsmåltid och diatschoken höll mig merändels sällskap, tills värden sjelf e.m. hemkom och efter fordrat genomseende af mina papper framgaf såväl sin egen som den asapolska Памятныя, h^a emedlertid icke heller innehöllo något utöfver det vanliga. Angående праведный Ювь inhämtade jag utur en illa skrifven stor qvartant af Ryska helgonlegender tillhörig en bonde, att han 7122 (1614) ifrån Solovetsk, hvarest han lefvat med Sosima och Savvatii, ankommit till Uststjelje, der beqvnt fälla skog, upptagit åker och upprest en kyrka till Christi födelse, inrättat celler och samlat bröder; men år 7137

Sid. 57.

(1629) af ett parti röfvare (enligt mundtelig tradition ankomma ifrån Petschora) blifvit marterad till döds. – Min värd bekräftade mig den redan bekanta traditionen, att Tschutskepaala deraf fått sitt namn, att der Чудь пала. Orten skall ligga mycket högt och skall förut äfven utgjort en tshudisk gorodok. Sedan Tshuderne der lidit ett stort nederlag, hade en del velat rädda sig genom flykten, men fallit i försåt och drunknat ungefär 60 werst vestligare uti en förhuggning, som Ryssarne gjort uti isen på ett ställe, der Tshuderne borde passera floden. Der invid samma ställe liggande fälten (пожни) skola än i denna dag bära namnet Krovo, såsom begjutna med Tshudiskt blod. Efter anledning af denna tradition måste man föreställa sig, att Tshuderne blifvit förjagade ifrån öster åt väster. En del åter mena, att de öfverblifna Tshuderne flygtat åt Sibirien. Det sannolikaste är, att de flytt åt olika håll, hälst Ryssarne väl ej ifrån O. utan ifrån S. (och SW.) påträngde. Emedlertid lärer väl, såsom äfven den nämnda lokaltraditionen antyder, hufvudmassan hafva dragit sig åt Väster. Än tillägger man, att Ryssarne tillstadt dem, som läto döpa sig qvarstanna ibland sig i landet; men deremot nedgjorde eller förjagade dem, hvilka ej dertill ville låta beqväma sig och detta skall, såsom det heter, med hufvudmassan varit fallet. Här och der vill man ock ännu förmoda afkomlingar af qvarblifna enskilda Tshudiska slägter. Så mycket man än ytterligare kan utur de dunkla genom flere generationer fortlöpande erinringarna, h^a dessutom redan i biomständigheter divergera, utleta, skola de der Tshuderna varit ett välmående och förmöget folk. Äfven omkring Petschora skola jemte sägner om deras forntida vistelse derstädes åtskilliga märken än uppvisas, såsom stenrös efter deras boningar. – Om detta hoppas jag väl framdeles erhålla noggrannare underrättelser. Dertill spar jag ock att tala om Samojederna, då jag nu af egen erfarenhet ej mer om dem kan anföra, än att jag i Mesen sett några och att isynnerhet qvinnornas fula physiognomier äfvensom deras brokiga skinnkläder förekommit mig ganska frapperande.

Sid. 58.

Angående denna orten må jag än tillägga, att de öfre tragterna omkring Mesen – ehuru något sydligare – åtminstone intill Washska icke äro mera fruktbare än de lägre och lika mycket blottställda för frosten, som här esomoftast skall tillintetgöra landtmannens hopp. Den härvarande allmogen söker derföre godtgöra sig genom andra näringsfång, såsom förnämligast de så kallade морские промыслы (emedlertid icke heller äro alla år lönande och följaktligen osäkra) och till stor del utvandringar till andra sydligare Guvernementer, i synnerhet åt Petersburg, hvarest många uti åtskilliga yrken vistas flera år efter hvarandra å rad, utan att se sin hemort. Att emedlertid äfven här landthushållningen mycket kunde förbättras, är onekligt, om icke inbyggarna redan här såsom öfverhufvud uti de nordligaste kustländerna af hela Guvernementet hade så till sägande vänt sig ifrån det egentliga landtmannayrket och rigtat sin håg på andra till en del äfven för hans moralitet förderfliga näringsfång, hvartill väl det der trägna utvandrandet torde böra hänföras. – Boskapsskötseln är i förhållande uti någorlunda flor och något kött nästan den enda hemartikel, som allmogen kan föryttra. Här såsom i Lappbygderna föder man korna, till stor fördel med

kokningar af mossor. – Såväl Washka som Mesen skola hafva mycket stridt lopp. Den sednare är ½ - 1 verst bred och i allmänhet ifr. 5–9 Sashen djup; men den skall hafva många grunda ställen, så att den om somrarna under den torra tiden endast af smärre karbasser kan passeras. Fisket uti densamma skall ej vara så särdeles lönande, hvarföre man mer äflas med hafvet, eller reser östligare till Petshora, hvarifrån emedlertid blott en liten del af dess rika fiskfångst hitfaller. – Jag har redan anmärkt, att den högra stranden af Mesen är vida högre och de af ockran rodnande шели afbrytas mera sällan af småskog eller ängar. Den vänstra stranden deremot är i det hela lågland och redan ifrån sjelfva floden skogigare. – Också har jag anmärkt, att Ryssen här vid sina rika tillgångar på skog i jemförelse med Karelaren, bor ytterst trångt, ehuru eljest temligen renligt. Klädedrägten har intet utmärkande, men fordom skola qvinnorna äfven här burit Schamshuror behängda med pärlor

Sid. 59.

och hvarjehanda glitterverk. Nu brukas mest dukar bundna om hufvudet. – Någon egennyttia ligger äfven här i Ryssens karakter; eljest är han fredlig och fogsam. – Jag uppbröt om aftonen och vek in uti Bereznik, hvarest jag hade hört, att den Mesenska Ispravniken jemte advokaten hade en så kallad Sliedstvie. – Jag lät gifva mig der andra hästar i hopp att directe komma till första stationen på den såkallade taibalen åt Pinega, utan att behöfva fara tillbaka till B. Nissegora; men bönderne ville ej föra mig längre än till den nämnda närbelägna stationen, hvarvid jag då ock måste låta det bero, hälst hästarna verkligen voro så dåliga, att formännen med dem aldrig kunde skrämma mig. Emedlertid hade jag igenom (14 v.) det der uppehållet i Bereznik, hvarest Isprav. Wassil Iwanow trakterade mig med the, förlorat i tid och fick äfven i B. Nissegora länge vänta på hästar. – Denna by ligger – såsom namnet äfven utmärker, på en höjd. – Derifrån reser man vidare allt uppföre inpå den ödsliga med grof (mest) barrskog betäckta taibalen, som just af sin ödslighet bär det der efter Tshuderne kvarblifna namnet.

D. 23. Redan nära den första stationen passerar man en liten bäck Komsha, П.К. Kolussa; men som således i sjelfva verket ligger östligare. – att П.К. innehåller många origtigheter och att byarnes läge vid hela Mesen ofta är alldeles förvändt (till ex. Juroma ofvanom Palugskaja!) utsatt, vill jag än här i förbigående hafva erinradt. – Den bäcken, hvarvid (25 v.) första stationen är, kallas Залазная eller rättare stationen benämnes så efter densamma. – Der är blott en enda svart stuga, hvars enda invånare voro en Postbonde och den såkallade Kuschniken, hvars sak det är att elda stugan och i allmänhet hålla den uti ordning. – På andra stationen är Tschombas bäckens verkliga namn. – Då uti Tschublaskaja blott Kushniken ffanns, men ännu inga postbönder, så måste resan med samma hästar fortsättas än en station längre till (17 v.) Kobodliva. Ifrån Tschublaskaja börjar det gå starkt nedföre. (16 v.) Innan man får Kolodliva i ögnasigte, passerar man en liten bäck Мырvej. I Kobodliva, äfvensom uti de följande stationerna nya, ljusare och snyggare stugor, h^a emed-

Sid. 60.

lertid dock icke heller hafva talrikare invånare än de först nämnda stationerna. – Framåt följer man än ett stycke längs Kolodliva; men dess sammanhang med de Pinegska vattnen är på П.К. origtigt angifvet. Kolodliva (hvarmed Karva – ej Kavra förenar sig) faller väl i Joshuga; men icke uti den Pinegska utan genom en omväg ungefär i samma rigtning, som på П.К. uti den Mesenska d.ä. den på П.К. såkallade Щелья. – Den lilla åt väster fallande bäcken, hvarvid stationen Kokornaja (18 v.) ligger heter Jega. Åt vänstra sidan och isynnerhet redan på denna stationen växa i ymnighet lärkräd. – Den nästföljande stationen – dit man följer först Jega än ett stycke och sedan (2 v.) Joshuga, befinner sig uti byn af samma namn, som är den första byn näst Stora Nissagora uti Mesenska kretsen och såsom vanligt belägen på en anseelig höjd. – Härifrån fortsatte jag resan längs Pinega fl. (uti hⁿ framom byn Beresnik på Norra sidan en liten bäck Sieba faller) till Permska prichoden hvars kyrka omsluten af Pinega kring en udde har ett ganska vackert läge. Der äro 2 trädkyrkor: 1) во имя покровъ Пресв. Б(г)р(д)цы, byggd i stället för en äldre 1718 och 2) во имя б(г)явленія Г(с)подня byggd 1676. Socknen har 209 gårdar 578 + 659 invånare (enl. Пам. Кн.) och 7 Tschassovnor i byarne: П(ѣ)чьегора, Trufanogorskaja, Potschesero, Toromarskaja, Wattegora, Joshuska. – Emedan det redan började blifva mörkt, öfvergafs den för farlig ansedda floden och man följde sommarvägen, öfver Trufanova gora längs södra stranden af Pinega (24 v.) till Ustpotsha, hvarest jag tog nattkvarter för att häldre i morgon med dager begagna Pinega isen. -

D. 24. bröt jag upp i skymningen kl. 2 och kom mest längs (27 v.) Pinega till Piljegora. Den i sig sjelf smala Pinega har merändels höga sandiga skogbevuxna stränder; men här ser man – väl i anseende till de sandiga backorna – mest blott tallar och ganska sällan vid någon klyfta ett lärkräd, som synes fordra en fuktigare saftigare jordmån, hvarföre den hälst tyckes trifvas i sällskap med granen, och redliga björkar och höga

Sid. 61.

furor. – Uti Piljegora måste jag länge vänta på presten, som var infaren till skogen efter ved. Emedlertid höll mig Skriftvaren uti Wolosten sällskap. Han hade vandrat på många orter och derigenom lärt sig mores och litet mer insigter och erfarenhet än andra, så att tiden icke blef alltför ledsam. Han jemte några andra af honom tillkallade äldre gubbar bekräftade att äfven här Чудь была. Uti Tschakulsk skola de till och med haft en slags befast gorodok; men äfven högre upp längs Pinega åt Kevrol och Werkol (fordom kallad Werkola, såsom jag uti Asapolje än såg orten benämnas uti en afskrift af Klosterkrönikan som presten därstädes ägde) troddes dylika minnesmärken finnas. – Den ändtligen erhållna Пам. Кн. innehöll blott, att till en Грам. af 7184 (1676) handlande om kyrkans (во имя Георгія съ прид. Афан. и Кирилла Александрийскихъ Патріарховъ) uppbyggande på ett annat ställe anseende till dess ålder och faran af vårfloden, bevisar att redan långt före den tiden der varit en socken – af en sednare Грам. af 7205 inhämtas, att den omtalta kyrkan brunnit. Den som i dess ställe byggdes står ännu. Till denna socken höra blott 90 gårdar och 499 personer af båda könen. – Till Wongska Prichoden for jag för kyrkornas skuld längs den vänstra stranden – såsom vanligt backig med tallbor men derjemte många djupa

hålror och klyftor – ehuru jag hade kunnat komma ginare fram. Till min förtrytelse fick jag der ingenting; Det hette att der ingen Пам. skulle finnas. Uti staden måste jag så söla och så mushikmässig jag än var hos [i marginalen: (15 v.) 4487 werst] Gorodnitshens qvarstanna till middagen, hvarefter aftonen tillbragtes hos Ispravniken, hos hvilken den följande [d.] 25te spisade middag.

D. 26. Båda herrarne hos mig jemte härvarande läkaren en Rysse. – Gorodn. bød mig till middag. Der tillbragte jag ock aftonen; men fick hufvudverk af det gästandet. – Kom ej så väl öfverens med Ispr. som genom hvarjehande utfallen sökte närmare lära känna mitt lynne.

D. 27. På e.m. begaf jag mig ridandes till Krasnogoroska klostret. Vägen dit går längs högra stranden af Pinega, genom en hel hop byar, skiljda igenom åkrar eller än mer ängar ifrån hvarandra. Jag stannade endast i Waldokurska prichoden, om hvilken ingenting vidare var an-

Sid. 62.

märkt i Пам. Кн. uti en Грам. af 7125 (1617) om Georgii kyrka af träd finnes omtalt och vid den en annan är Paraskovia. – Om följ. tider vet man åter ingenting mer än att 7156 en ny kyrka byggdes i st. för den gamla som ännu existerar. – Om ursprunget till den här nära belägna äfven Tschutshepala benämnda byn visste man intet säga. Först midt under klostret viker man af åt N. uppigenom skogen åt det (16 v.) höga berget, vid hvars sluttning klostret är beläget. Omgifvet på alla sidor af dystra skogar och dessutom helt nära till Pinega, hvars lopp ögat förbi de å ömse sidor belägna byarne å ena sidan allt bortom Pinega och å den andra nästan lika långt åt V. kan följa, har den en oförliktigt vacker utsigt. – Stenkyrkan af en глава kan äfven af goda ögon i anseende till det upphöjda läget synas väl ända till Pinega stad. Utom denna kyrka är ock blott Stroitelns boning, hvaruti äfven några rum finnas till herbergerande af ankommande gäster, af sten. Brödernes keller äro af träd och blott 2. deras eget antal endast 3. Stroiteln Otetz Joannikii emottog mig med mycken höflighet: jag fann uti honom en till sederna alldeles enkel man, men icke alldeles utan kunskaper. Han började sjelf tala med mig Latin, som han åtminstone förut måste hafva skäligen kunnat.

D. 28. lät han till och med för min räkning bereda idel förbudna rätter. Emedlertid tycktes han icke gärna se, att jag för länge sysselsatte mig med hans Пам. Кн., som lär ej heller innehålla något viktigt; men som jag dock borde genomläsa. E.m. återvände jag till staden (16 v.) (4519 v.) och hade tillfälle att ytterligare beundra naturens raska gång härstädes denna vår. Då jag för en vecka sedan reste ifrån Mesen, voro blott här och der bara fläckar. Nu gäller detta tvärtemot endast om snön, som till och med sedan i går åter i stor mängd försvunnit.

D. 29. Hos Ränthmästaren – erhöll Ревизския сказки, h^a jag ännu i dag expedierade. – Hela den följande veckan gick med strömmen, till större delen utan att jag gjort något, om jag undantager ett

par bref, som jag skref och affärdade till Frähn och Krug samt uppsättandet af recensioner öfver Fellmans Lapponica. – Middag merändels hos Gorodn. – och en gång hos Ispr. – Äfven aftonen till långt inpå natten ströko med,

Sid. 63.

början af den följande ej bättre – En fart till Kulogora, hvarest jag hoppades få några жалованныя Грам. Utom en håla, som sades förtjena uppmärksamhet var aftald, men då den skulle i sällskap med fruntimren företagas, så var den fortfarande oangenäma kalla och regniga väderleken ett så mycket större hinder. Jag började känna inom mig ett allt större missnöje mest öfver min här icke vederbörligen använda tid. Också å hälsans vägnar blef jag allt misslyntare. –

Maj 1826.

D. 10. Väderleken var vacker nog och sjöpromenaden skulle ändtligen företagas; men den härvarande Doktorn hindrade den än för i dag genom sin bjudning till aftonen. Jag hade redan om morgonen känt litet magref; gick emedlertid efter vanligheten till Warf. Savitsh att spisa middag. Men jag var knapt färdig med en rätt, innan de så förökades, att jag måste gå hem. Plågorna tilltogo, så att jag nästan alldeles icke förmådde vara uppe.

D. 11. Då den följande såväl den ifr. Ivan Politov som Warf. Sav. att bjuda till middag utskickade betjenten funno mig liggande och återvände med min ursäkt, fick min belägenhet större uppmärksamhet och efter någon tid infann sig äfven läkaren, som derefter skickade mig en Mixtur af Sal Ammoniacum jemte Crem. Tartari att dessutom nyttjas. Jag intog en dosis efter den andra hela dagen af mixturen, utan att komma till öppning. – Efter den nästan sömnlöst tillbragta natten var

d. 12. den följande underlifvet, der plågorna äfven numera koncentrerat sig, alldeles tillhårdnad. – Han rådde mig att alldeles intaga sängen och skickade mig Rhabarber-pulver i 2^{ne} doser. Då äfven deraf ingen verkan förspordes, sattes om aftonen af Iv. Pol.s betjent ett lavemang och på läkarens inrådan höll jag mot natten i hett vatten uppvärmda linnedukar öfver magen. – Natten blef ock merändele sömnlös. – och lindring följde blott för ögonblicket.

D. 13. På f.m. sattes å nyo Lavemang och om aftonen ett än mer retande tredje, hvarjemte underlifvet nästan hela natten baddades

Sid. 64.

med dukar, upphettade i en blandning af mjölk och tvål. – Ändtligen fick jag med den högstes bistånd häraf undsättning uti den redan högt stigna nöden och befann,

d. 14. mig åter på föttren, ehuru ytterst svag. För att underhjelpa och foroka afföringen intog jag än ett pulver och hade ock åter flera gånger evacuationer, ehuru allt uti ringa mängd och den mest dissoluta diarrhé. – Till middagen åt jag för första gången litet korngrynssoppa och gick om aftonen ut att njuta luften. – Det blef en promenad af flere verst, som tämligen utmattade mig; men bekom mig väl; emedan jag tämligen roligt sof än-

D. 15. da till kl. 9. Nästan hela förmidd. var jag sedan åter i rörelse, åt middag hos Warf. Sav. och var sedan om aftonen hos Protopopen Kshusov, för att återställa de sednaste af honom än erhållna gamla luntorne. – Han beledsagade mig ock till den litet stycke ifrån staden utanför Revomurska belägna platsen, som uti traditionen benämnes för en Tshudisk gorodok, d.v.s. såsom den vidare tillägger en slags skans. Den består af en jemn i det närmaste fyrkantig plan, 60 steg lång och 53–55 bred, som på alla sidor har en brant stupa, af flera famnar och har mycket utseende af att vara tilldanad genom människohänder. Omkring densamma äro nedanom breda och djupa grafvar, hvilka alltid skola vara fyllda med vatten och likna alldeles små träsk. Emellan dem äro blott smala landtungor. Nu för tiden skulle väl en sådan skans ingenting betyda, hälst den nära belägna strandhöjden, hvarpå ock den Revomurska byn är belägen, dominerar densamma; men i fordna tider kan stället väl hafva tjent till en försvarsplats. – Ock försäkrade mig Protopopen sig hafva bekant, att här i äldre tider uti staden eller då byn bott en gammal

Sid. 65.

gubbe Tshudinof, om hvilken den tanken varit allmän att han än härstammade ifrån de fordna Tshuderna. -

D. 16. lät jag öfvertala mig hos Ispr., att om morg. utdricka en hel snaps af brännvin på Björkextrakt, äfvensom åter före midtügen, hvarvid jag dessutom än drack något rödt vin. – De flere nätterna, ehuru de voro med afseende å mig tillredda och jag äfven bød mig att i njutningen vara försigtig, torde äfven hafva skadat. – Borgaren med hvilken jag skulle afresa åtminstone till Cholmogory, uppsköt än sin resa till morgonen. – Jag gladde mig öfver detta lilla uppskof i tanken att jag till den följande än kunde vinna något i krafter. – Då Herrskaperne gingo ut att spatsera, gick jag hem i afsigt att ock der förblifva och lägga mig tidigare. – Efter någon tids förlopp kom ett bud att herrskapet hade begifvit sig till holmen på andra sidan af floden och att om jag önskade göra sällskap, skulle man uti en särskild båt öfverföra mig dit efter. – Såsom till varning hade jag i detsamma några plågor i underlifvet och afsade mig redan, men besinnade mig om, då jag kände mig lättare och for till min olycka. – På sjelfva floden kände jag ingenting, var deremot rätt munter; men då jag ändtligen upphunnit de andra och med dem började promenera på en efter det nyss

aflupna vattnet en sänkig låg äng och hade hunnit några 100 famnar, inställde sig åter på en gång magref, hvilka började blifva allt häftigare. Jag vände straxt om, men förmådde med möda släpa mig fram till sjelfva stranden, hvarest var en liten sandkulle. – Man hämtade genast båten och begaf sig på återvägen. Ändtligen hunno vi till stadsstranden; men då jag derifrån skulle sätta mig i rörelse för att kom-

Sid. 66.

ma hem ökades plågorna än mer. Med den yttersta ansträngningen uppnådde jag ändtligen mitt kvarter ledd af tvänne karlar. – Slitningarne omkring nafveln och derifrån i gerad linje ned voro obeskrifligen smärtsamma och häftiga, så att jag redan trodde mig böra sätta lifvet till. – Läkaren (Pravdivin) kom, Man tillredde mig ett lavemang, ett pulver gafs af Ipecacuanha med Opium och Magnesia och deremellan en dekokt på althea. En häftig liten kräkning gaf liten lindring efter par timmar och sedan ett fotbad.

D. 17. Befann jag mig bättre; men hvarken intagning eller ett nytt lavemang ville verka afföring; utan följde i dess ställe och tillika en annan vida häftigare kräkning, hvarefter jag åter försporde lindring. Emedlertid fortforo än plågorna äfven de följande dagarne; men kändes nu mer på sidorna i nejden af hypochondria och mot länderna. – Efter än par gånger itererade klistirer följde ock efterhand öppning. – Emedlertid fortsattes altheae mixturen med åtskilliga tillblandningar såsom linfrö, Serpentarin, Hampfrö Opium, oleum menthae piperatae och derjemte nyttjades flitigt, äfvensom i från första början varma kataplasmer af mjölk och tvål. – Äfven det der omtalta pulvret itererades åtskilliga gånger. – Mot veckans slut, då jag tycktes något åter börja komma mig, gafs vid det fortfarande bruket af mixturen och baddningarne, hvarjemte stundom svettningen med kamfert spiritus, 3 gånger i dygnet ett pulver af Valeriana med opium.

D. 25. Väntade läkaren Krisis, som ock visade sig uti den förändrade urinen – Redan några dagar hade man tillåtit mig äta en talrik af soppa på mannagryn med en skifva hvetebröd; nu tillstadde

Sid. 67.

man mig om morgnar och aftnar nyttja ett the af åtsks. örter, såsom mentha, crispa, Salvia, fläder och Chamomilla. – Mot veckans slut kokade man mig buljong, hvarjemte jag började allt mer nyttja Madera, kan tänka för att stärka mig och göra maten smakligare. – Förmodligen derigenom förvärrade jag åter min mage och började känna mig allt sämre i stället för att blifva bättre.

D. 28. Lördagen, som var bestämd till sista dagen af mitt innesittande inställde sig åter plågor i underlifvet i synnerhet på högra sidan, som äfven utanpå blef öm. Exkrementerna, som redan börjat

antaga en naturligare form, beqvnte afgå i allt ringare mängd, upplösta till diarrhe och under plågor. – var det d. 29 nästan svårare, så att jag i stället för att gå ut (hvilket äfven i anseende till den allt fortfarande besynnerliga kalla och råa väderleken förböd sig sjelf) mest höll sängen, men icke heller der hade ro. Ett besynnerligt nästan beständigt gäspande var jemte plågorna förhanden, såsom äfven förut mot slutet af sjukdomen. – Jag aflade vinet alldeles och sökte dessutom lindring genom oftare smörjningar med kamfertsspiritus. -

D. 30. Greps åter till en mixtur af althea och Opium och kataplasmer om aftonen.

D. 31. Bättre. Plågorna mera döfva. – Fortfors med mixturen jemte tillsats af Nitrum. – Af den starkare dosis Opium i förra mixturen var jag särdeles sömrig hela dagen. – Om aftonen jemte smörjning och fotbad. – Äfven mitt Thee har jag nu börjat inskränka. – Om natten nästan ingen sömn.

Juni 1826.

D. 1. Juni Desätskii, som på Ispravnikens befallning under min sjukdom betjent mig, gjorde mig den stora förtrytelsen, att han fällde i golfvet min enda Thermometer, som dervid söndrades. Såsom i går fick jag eljest i dag mycken lättnad genom afgang af väder. – En ny upplaga af mixturen med tillagd mentha hitskickades mig. – I dessa båda dagar har jag till förströelse läst Paul Svinins Beskrifning om Norra Amerika äfvensom Löjtnant Parrys resa 1819 båda på ryska. – Föröfrigt har jag under hela min sjukdom med egna böcker

Sid. 68.

sökt fördrifva ledsnaden. Följande natten hade jag en både tidig och djup, ehuru efter vanligheten mot morgonen afbruten sömn.

D. 2. Med mixturen fortfors, hvaruti i st. för Nitrum tillades menthae piperita. – Jag befann mig skäligen väl: men uttömningarne fortforo att vara af den förra beskaffenheten. – Appetiten tycktes förbättra sig. Till natten gaf mig läkaren ännu ett pulver af aloe, Byosigamus och Mentha pip. – Oroligare sömn och

D. 3. ingen annan verkan än blott magref, hvarföre jag ej heller itererade intagningen af pulvren. – Appetiten i stigande. – De naturliga förrättningarne började antaga naturligare både utseende och gång. – Läkaren yrkade så mycket mer på fortfarande af pulvren, hvarföre jag till natten intog ett.

D. 4. gick allt än bättre. – Med mixturen upphörde alldeles; men till natten intog jag åter ett pulver. – Blott smörjningarna hafva morgon och afton fortfarit. -

d. 5. om aftonen gick jag för första gången ut. Aldrig har naturen förekommit mig så ny och frisk som nu. Vid hvarje steg, vid hvarje andedrag tyckte jag att nya krafter vid de mest animaliska ångor ifrån ungräset, sädesfälten och de nyss belöfvade träden, inströmma uti mina ådror. -

D. 7. Spisade middag hos Pravdivin. – Redan förut om morgonen hade jag hos Gorodn. tagit en liten snaps. Vinet, som jag vid midd. drack jemte det något större quantum af näringsmedel, som jag åtnjöt, lærer utom den fuktiga luften verkat att jag

d. 8. om morg. icke befann mig fullkomligen väl, utan till och med fick en så häftig och smärtsam spänning i magen, att jag redan förskräcktes och fruktade mig återfå ett recidiv. Med Guds hjälp gick det dock inom 5 minuter förbi och sedan befann jag mig tämligen väl. – Spisade middag hos Warf. Savvitsh hvarefter jag sof en god stund på e.m. Den större benägenheten till sömn mot förr äfven om dagarnes ishet efter rörelse lærer jag väl få räckna till ett godt tecken. – Af Warf. Sav. lånte jag 50 Rubel. -

D. 9. om morg. intog jag rhabarber, för att underhjelpa uttömningarne, hvilka åter sedan jag börjat äta utomhus, mer och af många slag,

Sid. 69.

begynt stagnera. – Emedlertid förspordes hela dagen ingen synnerlig verkan. – Jag åt middag hos Fru Bolotn. och befann mig deraf än värre. – Vinet torde isynnerhet hafva skadat mig. – Äfven derföre uppsköts afresan härifrån till

D. 10. den följande. – Men en häftig storm hindrade densamma. – Jag hade för andra gången intagit en stark dosis rhabarber med Cremor tartari. – Slitningarne uti magen forforo och derföre höll jag det för rådligast, att sitta hem och åtnöja mig med en tarfligare middag, som också tycktes bekomma mig vida bättre. – E.m. följde också en god verkan. – läkaren Wasil Alexandr. emottog af mig oaktadt alla persvasioner ingenting. -

D. 11. Nyttjades om aftnar och morgnar in till frotering med Kamfert-Spiritus äfvensom jag fortfor att nyttja det der förut beskrifna theet, till resan erhöll jag nu ett annat, men som igenom sin alltför complicerade sammansättning väckte hos mig någon farhåga. – Straxt uppå e.m. vid pass kl. 2 var jag färdig att lemna Pinega. – Om denna stad må jag ännu tillägga några anmärkningar, i anseende till dess höga läge invid Pinega (hvarifrån Wolotshanka här afsöndrar sig) och omgifven åt alla

öfriga sidor till något afstånd af flacka slätter rekommenderar den nya stenkyrkan staden fördelaktigt. Äfven inom densamma ser man ränteriet af sten och invid detsamma åtminstone 2 hus med stenfundament, flera goda trähus finnas dessutom; men ock andra alldeles ynkliga och redan hälft i jorden insjunkna kojor. – Omkring staden ser man ej här såsom till och med i Mesen och i allmänhet omkring Archangel en mängd af väderkvarnar. Här nyttjar man så mycket mer handkvarnar inom husen. – Något Tshudiskt tycks det bruket förräda, att vid landarbeten begagna sig af blott 2 hjuliga kärror eller slädor till och med om sommaren. Inom staden [i marginalen: räknar blott circa 70 hus] är en besynnerlig blandning af stad och land hos sjelfva invånarne emedan borgare och bönder här bo om hvarandra. Dessutom bo äfven stadsborgare å andra sidan på sjelfva landet utom staden. Framför den Mesenska bonden öfverhufvud berömmar man den Pinegska, dock skall äfven här i shet uti de såkallade Wershofska Wolosterna (vid öfra Pinega) inbyggaren ej så fördelaktigt utmärka sig, utom det att han bor mycket osnyggt – ofta med sin boskap tillsam-

Sid. 70.

mans, skall han vara stursk, illmarig och sjelfrådig. Fylleriet tyckes vara en högst allmän last både i staden och på landet. Men det är ej underligt, då sjelfva ståndspersonerna och Embetsmännen föregå dem med goda Exempel. Under påskferierna såg jag flera sådana vältra sig uppå gatan. – Hos allmogen bidrager väl denna last till många andra, utom att den än mer vänjer dem vid lättja och huglöshet och misshushållning. Den veneriska sjukdomen skall vara i hög grad allmän på hela orten och utsprides än vidare genom vanskötsel eller kättingkurer. Föröfrigt skall denna ort ej utmärka sig genom några förherrskande sjukdomar. Nordliga ortens vanliga sjukdom hetsiga och andra febrar skola här vara ytterst sällsynta. – 8 verst nedanom staden vid Waldokurja kommer man uti stora Pinega, som emedlertid är så grund, att redan nu vår Karbas af 100 puds rymd, några få passagerare undantagna utan all last på flera ställen fastnade och med stänger måste framhjelpas till djupare ställen och derföre äfven stundom drifvas tillbaka. – Ifrån Jurola börja stränderna blifva mera skogiga. – Litet längre fram är på den högra stranden en så kallad Svätoj Rutshej, som med starkt dån midt igenom ett högt Alabasterberg (sådana finnes vid denna fl. äfven som vid Mesen) störtar sig i Pinega. För denna orsaks skuld lärer bäcken fått sitt namn, som kan vara ganska gammalt och möjligtvis, ehuru bäcken skall hafva sitt ursprung nära det Krasnogorska klostret, ibland annat en lemning af dessa nejdens forna invånares Wattenkultus. – Till Tshudismer hör ock den omständighet, att allmogen än i denna dag benämner den på cartor och handlingar såkallade Sojalska prichoden till Sojala. – Der äro 2^{ne} kyrkor en liten af trädet Покровъ Пресвятыя б(г)ородицы, som existerat redan 1605 och är ombyggd 1790 jemte en (10 Sash. lång och 7 bred) Срѣтенія Господня åtminstone 1641 och i nyaste tider uppförd af sten samt invigd 1824. – Ibland пожни nämnas i Пам. Кн. ock en vid namn Bardunj, en Nikuligo, en Mokruscha. Af prästen i Sojala erfor jag att i Kuusaniemi ingen Пам. Книга finnes.

Sid. 71.

Den finska förklaringen af namnet Granudden sade han fullkomligen väl passa in med ortens verkliga beskaffenhet. På ena sidan är neml. en stark tallskog; men på den andra växa mest granar. – Han visste ock lemna mig underrättelse om den traditionen att i byn Tshuga fordomdags varit någon Tshudisk gorod och att man än i staden i sednare tider skall funnit spåt till землянки. Också skall allmogen än i dag vanligen sinsemellan kalla stället Ч. Городъ.

D. 12. I Palenga var jag åter i land men fann ej presten hem. Han hade tidigt begifvit sig till skogs, för att förbereda en ny sved. Emedlertid hette det ock, att Пам. Кн. ej funnes för det närvarande på stället. – Straxt på e.m. anlände jag till mynningen af Pinega, hvars stränder i allmänhet är sandiga; men ej särdeles höga. Först mot slutet blifva de det något mer. – Äfven Dvinas stränder äro af samma beskaffenhet som Pinegas och den högra stranden högre. – Vid Cholmogori landades endast för att afsätta en af passagerarne, hvarefter seglingen vidare fortsattes natten igenom till Archangelsk.

D. 13. Om morgonen kände jag på en gång häftiga slitningar i underlifvet; men de förgingo lyckligtvis snart. – Jag anlände ungef. kl. 11 till mitt fordna kvarter (omkr. 4725 v.), hvarest jag omkr. fann allt huller om buller i anseende till världens oförmodade snara flyttning till Kiev. – Tills vidare erhöll jag emedlertid kvarter hos en af provisorerne Löfberg. – E.m. oförmodadt återseende af Fellman, med hvilken jag gick till Dr Baum. – Han lyckönskade mig, att med så otillräckliga medel i Pinega hafva sluppit igenom en så farlig sjukdom, rådde mig att tillsvidare här kvarstadna, för att fullkomligen stadga min hälsa. Emedlertid förordnade han mig till rensning af tarmkanalen

D. 14. Ricinolja och till omvexling par pulver af Tartares tartarisatus. – Af Ricinoljan följde afföring, ehuru sednare ock i liten qvantitet. – Uppvaktning hos Guvernören, som böd mig till middag den följande

D. 15. Jag nyttjade pulvren; men hade åter ingen afföring. Derföre tog jag

d. 16. en nästan dubbel dosis (2 matskedblad) af oljan, hvarefter följde en ymnig evacuation. – Vid ett nytt besök bad han mig än par dagar

Sid. 72.

fortfara med par af pulvren och emedlertid börja

d. 17. med att dagligen dricka ett spetsglas af Qvassin Infusion på Rhenskt vin. Då sådant icke var att fås, köpte jag i dess ställe Graves, såsom åtminstone oskyldigt.

d. 18. började jag med Qvassiae. – Hos Vice Guv. i kyrkan och om aftonen hos Cap. Brehme. – NB. bref med Fellm. till Past. Stockfleth.

D. 19. - - - Handelsman Brandt, som förärade mig en butelj 43 års gammalt Rhensk vin. – Först

d. 20. blef jag färdig med utdragen utur den af Guvern. erhållna handskrefna beskrifningen af Guvernementet, som jag dock icke än i dag hann återställa. - -

D. 21. Mitt försök, att hos Hr Stutzer erhålla qvarter misslyckades. Han gaf mig adress på ett borgarehus, der man plägade upptaga resande; men man fordrade af mig 70 Rubel månatligen. Med Ol.s. intermediation började jag derföre hällre underhandla om qvarter och uppehälle här uppå gården hos samma folk, der jag äfven förut i våras bodde. – Emedan jag åter 2 dagar ingen öppning har (ehuru jag, såsom det tyckes haft tillräcklig motion t.ex. i går aftons, då jag med H^r Seifert gjorde en tröttsam promenad ända till hamnen på Solambal), så började jag åter med att bruka pulvren.

D. 22. var det emedlertid allt lika befängdt, hvarföre jag alldeles ingen qvassin nyttjade. – Frampå dagen utvecklade sig hufvudverk. – Middag hos Guvernören, der äfven flera andra gäster voro församlade och njutningarne derföre blefvo så mycket mångfaldigare. – Sedan på aftonstunden hos Protopopov, som lofvade mig nya bidrag till underrättelser om Guvernementet. -

D. 23. Om morgonen badade – hade stolgång; men trög och obetydlig. Om aftonen gjorde jag en utfart med Herr Stutzer (14 v.) till Maimusa, hvarest vi besågo Classens såg, der hela verket bedrifves endast igenom ångor. – Den skall inom 24 timmar kunna såga 200 barkar. H^r Class som äfven träffades ursäktade sig att han i anseende till postdag ej kunde bjuda oss till sig, men inviterade någon annan gång att spisa middag. – Hos såg-inspectoren en Engelsman försökte jag 2 nyheter, att röka en Cigarr och att taga en snaps franskt brännvin. Båda dessa experimenten verkställdes väl med [i marginalen: 4739 v. blir sål. antalet för andra året – För båda tills. 9298 ½ verst. NB. första året 4559 ½].

Sid. 73.

yttersta försigtighet och blott i ringa doser (af det sednare blandade jag endast ¼ spetsglas i ett stort glas vatten och drack af det hela ganska litet); men emedlertid tycktes allt ej bekomma mig särdeles väl och

d. 24. hade jag åter disposition till hufvudverk. – Om aftonen besök hos Brandt, hvarest jag drack 2 glas ypperligt vin. – H^f Grek sökte jag förgäfves, hvarpå jag gick till Seyfert, drack der The och åt aftonvard, hvarvid åter vin och derjemte öl. – Om natten pol.

D. 25. Jag kom för sent att träffa Guvernören, som sedan reste bort, utan att jag af honom erhöll de lofvade underrättelserna och Chartorna. – Jag blef af Past. Brehme buden till middag och tillbragte äfven hela e.m. hos honom. – Då jag åter på par dagar icke haft någon stolgång, så tog jag min tillflygt

D. 26. till en dosis af Ricinoljan, som åtminstone för denna dagen hjälpte. – Uppvaktning hos General-Guvernören, som efter sitt sätt var ganska fåordig, frågade mig, om jag rest lyckligen, huru länge jag ärnade uppehålla mig här, hvart resa härifrån, hvar jag bodde, om min värd snart ärnade resa. När jag ville begifva mig härifrån och behöfde något, så kunde jag vända mig till honom. Af Vice-Guvernören fick jag en biljett till Казен. Palata om tillstånd att på stället få begagna Revisionslängderna. Bjudning till middagen; vid densamma erhöll jag uppå min begäran en handskrefven historia öfver Onega. – Bjudning att äfven framdeles spisa hos honom rätt ofta. – Så mycket mer ansåg jag för nödvändigt, att med hänseende å dessa middagar och de vid förefallande rätter konsultera D^f Baum; men träffade honom icke hem. – Om aftonen flyttade jag bort ifrån Löfberg till min förut innehafda kammare, sedan värden – en Apothekarelärling äfven funnit sig vid att derjemte bestå mig kost in summa för 1 Rubel om dagen.

D. 27. Började jag med mina utdrag utur Revisions längderna i Казенная Палата. – Hem har jag varit sysselsatt med jemförandet af det ifr. Upravan erhållna Mscr med den derefter tryckta Moltshanofs beskrifning. Ifrån första flyttningen till mit nya qvarter har jag nu arbetat stående vid ett enkom så inrättadt bord. Detta synes blifva mig ganska hälsosamt, äfven så mycket mer, som en sjuk

Sid. 74.

fot nu ock tvingar mig att hållas hem. -

d. 28. begagnade jag mig i anseende till närheten (ifr. palatan); af V. Guvernörens bjudning, att esomoftast hos honom spisa middag. – Då den nödvändiga gången hvarje förmiddag till kasenn pal. nog plågade mina fötter, så satt jag eftermiddagarne under hela veckan hem.

Juli 1826.

D. 1. Jul. Först om aftonen var jag utgången till Seyfert.

D. 2. förblef jag i dess ställe äfvenledes hem hela dagen. – De goda följder som jag i början av veckan hade spart af mitt stående började åter uteblifva, sedan jag oafbrutet hela förmiddagarne suttit i palaten. – Jag gjorde försök med en mjölksoppa till omv. som jag lät koka; men jag fick derefter svåra magslitningar. -

D. 4. om aftonen hos Past. Br.

d. 5. slöt jag mina ledsamma arbeten i Palatan. – Spisade middag hos Brandt, hvarvid jag åter gjorde försök smått med flera nyheter i mat, tömde derjemte flera glas vin. För att hjälpa magen till att förarbeta detta, var jag den öfriga sköna aftonen i beständig rörelse, kom sedan åter med Unthiet till Brandts och spisade der aftonvard.

D. 6. om aftonen med Past. Brehme hos Biskopen, Archimandriten Anastasi och Seminarii Rektorn. Den förstnämnde talar skäligen väl tyska, men tyckes hafva en nog inskränkt bildning. Så påstod han ibland annat, att Mathematiken emot Theologien vore en Vettenskap, som är beständiga förändringar underkastad (!) - - Föröfrigt lofvade han mig allt önskligt biträde. Dock kunde jag det oakadt ännu icke komma till något utan måste låta det tillsvidare bero vid denna inledningen. – Dessa dagar har jag varit sysselsatt att utur Stutzers Meteorologiska observationer utdraga allmänna resultat, för en kedja af flera år. – En ånyo inträdd förstoppning började göra mig bekymrad, hälst jag dervid kände stundom äckel.

D. 7. Expedierade bref till Baron Rehbinder och projekterade derutinnan att genom köpman Zagel insätta det beviljade nya understödet i Lombarden till den öfriga der liggande fonden. Likaledes skref jag om samma sak till Zagel och dessutom ett tacksägelse bref till Statsrådet Krug.

D. 9. Då förstoppningen äfven d. 8 fortfor, måste jag åter tillgripa Ricinoljan.

d. 10. Föröfrigt var jag hem hela dagen och fortfor med de meteorologiska utdragen. – Om aftonen hos H^e Seyfert.

d. 11. hos D^e Baum, som ännu till häfvande af förstoppningen bad mig

Sid. 75.

försöka ett i sig sjelf ganska oskyldigt medel (att använda andra drastiska medel höll han för ej rådsamt, emedan magen så lätt kunde förväntas derigenom) som han under sin praxis hos flera

naturer i dylika fall funnit verksamt, att neml. morgon och afton dricka ett glas uppkokt mjölk med tillsats af ett hälft matskedsblad Cremor Tartari. Guvern. Landtmätaren Ordin sökte jag förgäfves i hopp att få några planer. Sökte förgäfves Seyfert och Brehme, var sedan med Stutzer sjöledes faren till Biskopen.

D. 12. F.m. ånyo hos Bisk. Jag trodde mig nu ändtligen komma till målet, hälst han redan i går gifvit mig anledning att hoppas det. Han lät kalla Archimandriten Anastasii till sig. Denne kom. Sedan Bisk. erfarit min önskan, att få hälst taga de skriftliga sakerna hem med mig, så bad han Archimandriten skrifva derom till sig en Doklad, hvartill han sedan ville gifva sitt ja. Emedlertid kunde jag nu redan anmäla mig till undfående af de önskade sakerna. Men då Archim. ej ville begå något hysteron proteron, så bestämdes Lördags morgonen dertill. – Eljest måste jag tillstå, att jag alltmer börjar finna mig uti det andeliga öfverhufvudets väsen och Charakter, som uti sig innesluter vid ett i sin egentliga yrkan bildadt, fördomsfritt förstånd, välmenande godhet vid enkla seder. Om aftonen hos Seyfert. – Jag åt der äfven aftonvard; men kunde sedan ej insomna förrän om morgonen,

d. 13. hvaremot jag på dagen försofde mig, så att jag icke ens hann göra min uppvaktning hos General-Guvernören, såsom jag ändtligen hade föresatt mig. – Föröfrigt satt jag hem hela dagen, expedierade bref till Mannerheim i Petersburg med min förra värd, Herr Olander, som om natten anträdde sin resa till Kiev.

d. 14. var jag likaledes sysselsatt med brefskrifning till Poppius, Stråhlman, Tigerstedt och M.L. Af det sistnämnda måste jag här införa följande: - - - - (Während der Krankheit in Pinega) habe ich auch Zeit gehabt, allerley Betrachtungen über die Vergangenheit, die Gegenwart und die Zukunft anzustellen. Dass mich dabey besonders der Gedanke an mein Verhältnis mit Ihnen beschäftigt, war wohl schon an sich natürlich, aber um so viel mehr, da jenes Verhältniss vor einem Jahre gerade zu derselben Zeit eingeleitet wurde die ich jetzt hier in einer ganz anderen Lage so traurig zubringen musste. Ja! Dieses sonderbare Zusammentreffen schien mir sogar – ich kann es Ihnen nicht verhehlen – nicht zufällig, sondern vielmehr gleichsam ein Wink

Sid. 76.

des Schicksals, das zu eben dieser Zeit Vergangene noch einmal reichlich zu überlegen. Dabey hat es meinem krankhafte Gemüthe geschienen, als wenn ich mich doch – wenn nicht in der Sache, so wenigstens in der Art gewaltsam übereilt, in dem ich über Möglichkeiten vermessen wegsehend, woran mich jetzt das Schicksal – und zwar doch auf die mildeste Art – erinnern musste, auf eine unbedingte Verbindung angetragen habe, wodurch ich mein eigenes zärtliches Glück zu begründen hoffte, ohne zu bedenken, dass ich vielleicht eben dadurch das Ihrige für die Zukunft störte. Diese Vorstellung hat sich von der Zeit an bey mir so gleichsam eingewurzelt, dass ich für Pflicht erachte, mich jetzt mit Ihnen über diesen Punkt nochmals zu besprechen. Ich werde es mit der

Ehrlichkeit und Offenherzigkeit thun, die bey mir Gewohnheit sind und die Sie ohnedem von mir das Recht zu erwarten haben. Doch muss ich Sie noch vorerst mit meinen gegenwärtigen Umständen bekannt machen, um so viel mehr, da meine Ängstlichkeit und meine Ansichten zum Theil in denselben einen wichtigen Grund haben. Hierher kam ich endlich am 13ten Junii zurück. - - - Gerade zu der Zeit kam auch ein Brief aus Petersburg mit der frohen Nachricht, dass der Käyser mir zur Fortsetzung meiner Reise noch eine eben so grosse Summe, als anfangs von seinem verstorbenen Bruder bestimmt worden, ausgesetzt habe. Dadurch bin ich nun, wie es scheint, im Stande die Reise so wie ich es wünschte, mir zur Ehre und dem Vaterlande zum Nutzen zu beendigen und das Hauptziel meines Lebens, Thuns und Wirkens wäre somit, wenigstens der Möglichkeit nach erreicht. Allein von der anderen Seite ist dann die Reise erst gleichsam nur angefangen. Viele, viele Jahre können und müssen noch vergehen, ehe ich zurück seyn kann. Und dann – habe ich auch gleich nichts Gewisses, besonders da jetzt auch mein grosser Wohlthäter, der alte Graf Rumäntzoff, bey welchem ich fürs Erste wieder das Bibliothekaramt antreten sollte, gestorben ist. Nun darüber ist mir am wenigsten bange: auf die Reise selbst kommt es hauptsächlich an, die ist am Ungewissesten. Denn wie vielen Abentheuern, welchen Schicksalen bin ich während den erst unterworfen? Dass es selbst jetzt mit meiner Wiederherstellung nur sehr langsam und nicht so nach dem Wunsch geht, so dass ich es noch nicht wage diesen Ort zu verlassen, vermehrt meine Besorgnisse für die Zukunft und macht mich sehr missmuthig. In solcher Stimmung kommt dann auch meinem Gewissen dieser Gedanke – um wieder auf das Vorige zu kommen – drückend vor: "Das ist denn doch nicht recht von dir gehandelt, dass du noch obendrein ein gutes Mädchen an dich gebunden hast und vielleicht eben darum ihr Glück verscherzst. Gesetzt auch, alles gehe glücklich, wie lange muss sie nicht warten, ehe du endlich heirathen kannst? Wird das ihr auch so wünschenswert seyn? und ist es richtig das von ihr zu fordern? Sie können ja unterdessen einen Antrag von anderen bekommen, mit denen sie ebenso glücklich und wer weiss, vielleicht glücklicher als mit dir leben könnte. Das ist ja dann auch sehr egoistisch gedacht, dass du allein sie so glücklich machen kannst, wie sie es verdient. Nun soll sie warten und warten und am Ende doch auf etwas Ungewisses. Denn wenn auch du von deiner ewigen Treue überzeugt bist, weisst du es im Voraus, dass du diese Reise auch glücklich beendigen wirst? – eine Reise, deren Idee schon an sich so viel Abentheuerliches hat. Zwischen Leben und Tod hast du so eben einen Wink gehabt, dass du dich nicht einmal auf deine bisher bepriesene Gesundheit verlassen darfst und dass du vermessen genug gewesen bist, in einer Ungewissen Zukunft Luftschlösser zu bauen, auch darin deine erste hauptsächliche Pflicht – Hingebung is dein Schicksal, ohne es vorher absolut bestimmen zu wollen – vergessend." – Von diesen und ähnlichen Gedanken und Vorwürfen nur zu oft geplagt, bin ich auf einen anderen bedanken geleitet worden und zwar auf diesen: "Um mein Gewissen zu retten und um ein Beispiel von vernünftiger Billigkeit zu geben, will ich der Auserwählten noch einen Additionellen artikel vorschlagen, so lautend: Falls Sie einen Antrag von irgend jemand bekäme, mit dem Sie nach reiflicher Überlegung und mit Erwägung aller Umstände eben so glücklich leben zu können hoffen darf, so kann ich es Ihr nicht verdenken, dass Sie das Sichere für das bey meinen Umständen und in meiner Lage Unsichere nimmt und spreche Sie in einem solchen Falle von Ihrem mir gegebenen Versprechen vollkommen frey." – Gedacht und – jetzt gethan! Meine es auch im Ernste wahrlich so. Das Einzige, was ich hinzuzuführen habe, ist die Bitte, Sie mögen ja nicht glauben, alles dieses sey aus in dieser Zwischenzeit veränderten Gesinnungen entstanden, dass ich die eingegangene Verbindung aus Missfallen bereue und daher Ausflüchte suche. Nein, ich bereue die Verbindung

Sid. 78.

eigentlich, nicht, nur die unbedingte und vermessene Art wie ich sie eingegangen und beeile mich daher pflichtgemäss diesen Fehler wieder gut zu machen. Um sich selbst noch mehr zu überzeugen, dass diese Denkungsort nicht erst jetzt allein aus äusseren fremdartigen Ursachen entstanden, sondern vielmehr schon immer in meinem innersten Wesen gegründet gewesen, dürfen Sie sich bloss so wohl meine allgemeine Äusserungen in Beziehung auf solche Verhältnisse wieder ins Gedächtnis rufen als auch meinen ersten Brief wieder ansehen. Der ganze Unterschied zwischen damals und jetzt besteht bloss darin, dass damals denn doch die Leidenschaft diese Bedenklichkeiten besiegt, ohne dass ich sie unberührt gelassen hätte, jetzt aber dieselben wie mir dünkt, durch meine gegenwärtige sowohl äussere Lage als innere Stimmung viel wichtiger geworden sind. Meine Gesinnungen für Sie, meine Liebe und Achtung, die eben jener zu Grunde liegt und sie eben dadurch dauerhafter macht, sind noch immer dieselben wie vorher und werden es bleiben. Nur habe ich geglaubt von der Seite der Vernunft auf jeden Fall noch eine Pflicht erfüllen zu müssen, um mir weder jetzt noch in der Zukunft irgend etwas vorzuwerfen zu haben. Um so getroster kann ich Sie und mich selbst dem gütigen Willen der Vorsehung überlassen, überzeugt, dass es, gehe mir in jeder Hinsicht, wie es wolle, Alles zu meinem wahren Besten sey ---

D. 15. erhöhl jag ifrån klostret de åstundade Dokumenterna och af Biskopen löfte på dess Rekommendation i morgon. – Om aftonen promenad med Seyfert omkring en del af staden. -

D. 16. erhöhl jag ock det lofvade Dokumentet. – Uppvaktning hos General-Guvernören, med hvilken jag ock fick tillfälle att tala om mitt behof af en Lappe ifrån Terskiska kusten. Han gaf mig adress på Polismästaren. – Jag for ut med Untieth till Classen på Maimusch och tillbragte der hela eftermiddagen. Ehuru jag der i flere afseenden gjorde våld på min mage, visade sig dock denna utfart för mig ganska hälsosam. – Förnämligast torde jag hafva att tacka de nu oftare farterna på den bättre vändning det nu tagit med min hälsa.

d. 17. om afton hos Past. Brehme. – åt der aftonen och dervid de första smultronen.

d. 18. om morgonen gången till klostret för att återställa det lånta och erhålla nytt. – Bibliotheket är nog litet, består af

Sid. 79.

blott 253 band, och deribland ytterst få handskrifter icke heller de af vigt. – Oaktadt denna promenad inträffade i dag åter en stagnation. – Om afton prom. med Unt.

d. 19. E.m. hos Doctor Baum, besåg dess nätta trädgårdar, hvare han uppdragit utom en mängd blomster, äfven frukter såsom Persikor och Meloner. Dessa hafva dock varit i drifhus; sköna äppel har han deremot erhållit till och med i fria luften (dock i krukor). Blott kirsbär hafva icke lyckats. – I afseende å min hälsa rådde han mig att akta mig ifr. морошки och smultron. – Min tandverk som isynnerhet i går varit utomordentligt stark, ansåg han, såsom det ock måste vara härröra af rheumatism. -

D. 20. spisade jag middag hos Vice-Guvernören och förstörde åter den inträdda bättre ordningen igenom njutning af Botvinja och piroger, h^a dessutom voro alldeles misslyckade. Om aftonen en vidsträckt promenad med Untieth och Seyfert allt utom staden och sedan qvällsvard hos Seyf. – NB. i dag for öfverste Kassini, som trodde sig ej hafva några infödda Lappar uti Regementet. Under min dervaro och efteråt hade jag åter ytterlig tandverk, som till en del ock bragte mig af glömska och tankspriddhet till en stor dumhet. Jag blef neml. af honom buden till middag (åtminstone tyckte jag så; men i alla fall var det ej till i dag, såsom jag efteråt kunde sluta af andra omständigheter, utan blott en allmän d.ä. eg. ingen bjudning); men var nog tankspridd, att på stället med mitt redan gifna löfte ursäktade mig och måste derföre gå dit en gång till för att bikta mig. Till lycka träffade jag honom hem.

D. 21. Spisade jag jemte åtskilliga andra middag hos Untiedt [!] och tillbragte äfven aftonen. – Båda dessa dagar har jag tyvärr ingenting uträttadt, om jag undantager expedierandet af 6 bref med posten deribland ock de med förra posten ärnade.

D. 22. Ock utbuden till Becker; men alldenstund bjudningen blifvit föranledd genom min delaktighet uti andras dumma obetänksamhet, så krusade jag mig igenom de icke heller tillgjorda krämporna efter de sista middagarne derifrån,

D. 23. Hos General-Guvern. på uppvaktning af nyfikenhet. – Om aftonen hos Past. Brehme. -

D. 24. återställde jag till klostret de undfångna Stolbtsi. Om aftonen deltog

Sid. 80.

jag med Seyf. och Past. Brehme jemte deras fruntimmer uti en utfart till den så kallade Jelisavethostroy på sidan om Solambal, hvarest vanligen om helgdagseftermiddagarne om sommaren skall pläga vara Musik och frivillig dans uti en enkom dertill inrättad salong. – Den närvarande General-Guvernören, hvares inrättning det är, lär äfven låtit upphugga vägar och gångar

åt flera sidor och derigenom förvandlat denna ö ifr. dess fordna vilda skick till en angenäm förlustelse plats för Archangels stads invånare. -

D. 25. Sedan jag åter någon tid varit besvärad af obstruction, fick jag efter gårdagens än flerfaldiga drycker en ledsam diarrhée. – Emedlertid gick jag dock till Brandt till middag och blef der äfven in emot aftonen. – Efter min återkomst förefann jag en biljet af Past. Brehme, hvaruti han underrättade mig, att Examen i Seminarium i dag e.m. skulle taga sin början och att han ville vänta på mig till en viss tid för att med mig tillsammans fara dit. – Jag kom alltför sent hem, för att ens mera tänka derpå. -

D. 26. Hos Guvernören – Hos Past. Brehme till middagen. – Hos Guvern. Landtmätaren Ordin, som jag nu ändtligen träffade hem. – Han fordrade skriftligt tillstånd för att utgifva de kretskartor, som jag åstundadt. – Jag hade ej med mig annat än Biskopens öppna förskrift till de andeliga. -

D. 21. Tillställde jag Polismästaren ett skriftligt Memorial om anskaffandet af en Terskisk Lappe. – Middag hos Guvernören. – Om aftonen lång promenad med Seyf. och Unt.

D. 30. hade jag det dumma infallet, att också vilja presentera mig för furst Galitsin, som ankommen ifr. Petersb. med Allernådigste inskränkt befallning till allt understöd uti staden, naturligtvis utgör en så mycket viktigare person och derföre ett allmänt talämne, en person af hvilken man i allmänhet så mycket mera söker att skaffa sig allt att hoppas som man har af honom allt att frukta. – Den omständigheten, att General-Guvernören en Söndag

Sid. 81.

gjorde honom, såsom jag hörde, uppmärksam på mig, ehuru tillfället ej tillstodde en ordentlig presentation och han dock äfven såg mitt ansigte (hvilket jag derföre ej trodde blifva honom obekant); att han, såsom jag efteråt fått höra, saknat mig vid examen i seminarium, och fleras tillstyrkan, allt medverkade att bestämma mig till ett beslut, vid hvars tanke jag förut känt äfvenså mycket misshag. – Jag gick – utom en enda bekant, voro der äfven åtskilliga Advokatfysiognomier, hvilka alla väntade på den lyckan, att få se honom träda utur sitt kabinet. Det hette, att han hade bråttom till paraden. Ändtligen kom han, såsom det syntes färdig att fara dit. Jag hade föreställt mig, att han skulle lemna hvar och en tillfälle, att andraga sitt åliggande och blef nu så mycket mer öfverraskad, då han, i ordningen varseblifvande äfven mig, vände sig vidare, till de ofvannämnda personerna, hvilka stodo ofvanom mig och af hvilka äfven den förnämsta begynte med några ytterst fadda komplimenter. Då jag åhörde dem, förargade jag mig så mycket mer öfver min ställning, som åtminstone hade helt och hållet skenet af en fullkomlig Analogie med dem och skulle jag genast hafva gått min väg, om jag ej å ena sidan ansett det för ohöfligt eller om jag icke å andra sidan, hade hoppats, att han kanske än skulle återkomma till mig då han äfven gått in till de andra för att

höra, hvad de hade att säga honom. – Detta skedde emedlertid icke och jag måste efter honom med de andra gå derifrån med den trösten, att åtminstone min närmaste granne blifvit lika så bedragen uti sina förhoppningar, som jag. – Grubblerierna öfver orsaken till ett så mycket besynnerligare bemötande mot mig, som jag supponerad, att han skulle erinra sig min person, lemnade dock snart rum för den tröstande tanken, att detta vore ett rättmätigt straff, för det jag här låtit

Sid. 82.

dels inre dels yttre grunder förleda mig ifrån att handla mot min förra egna öfvertygelse. – Jag blef buden till middag till Brandt så sent, att jag hade redan spisat hemma. Emedlertid gick jag, tillbragte der hela den 30 eftermiddagen och befann mig emedlertid rätt väl af denna repetitionen.

D. 31. Böd mig Guvernören att spisa hos sig middag. – Vid samma tillfälle besökte jag ock Scham., äfvensom Ordin, till hvilken Guvern. skickat en befallning att utfärda de åstundade plankartorna, hvilka jag derföre nu erhöll. – Aftonen tillbragte jag rätt fidelt hos Brehmes. –

Augusti 1826.

D. 1. Aug. Efter öfverenskommelse for jag med honom öfver staden till det 3 verst aflägsna Kenostrof, hvarest en kyrkohögtid i dag firades och en stor samling af menniskor både af stånd och pöbel oakadt den regniga väderleken befann sig. Flottmusiken var äfven der och lemnade honoratiores tillfälle att dansa uti det fria. – Hvar och en roade sig på sitt vis och det hela utgjorde en rätt liflig, glad tafla. – För att miscere utile cum dulci, besökte jag äfven ställets präst och lät gifva mig dess Пам. Книга, uti vilken jag emedlertid icke fann det ringaste anmärkningsvärdt, emedan slätt inga dokumenter funnos kvar, hvaraf man kunde bestämma kyrkans ålder. Allt det historiska, som fanns, hänförde sig endast till den nuvarande kyrkan, som icke är äldre än ifrån 1796. – De enda värdiga händelser, som voro anmärkta, voro 2 besök af Peter I, och ett af Alexander I. Den förstnämnde hade vid sitt ena besök under liturgin sjelf sungit uti Choret. – Jag hemkom först kl. 2

d. 2. om natten (8 v.), men min mage befann sig ej uti det bästa skick efter de flerfaldiga traktamenterna på landet. – Emedlertid hoppades jag allt bästa af den diversion, som jag skulle få och en länge påtänkt resa med handlanden Becker till

Sid. 83.

Krasna gora och hvilken resa ändtligen i dag skulle gå för sig. – Resan gick också omkring kl. 2 för sig. – Väderleken i början rätt god, men snart fingo vi en liten försmak af det som oss förestod. – Vi

ankommo ganska sent om natten till Nikolska klostret och togo vårt nattkvarter uti den lilla derinvid belägna Sloboden.

D. 2. Förfogade jag mig tidigt till klostret. Det gick der, såsom härvarande Archimandriten Anastasii i anseende till Igumens Vacansen och den dervarande personalens dumhet förespått mig. Oaktadt min uppvisade открытое предписание af Biskopen gjorde Kaznatshejn först invändningar vid min begäran, att få se Archivet och Bibliotheket. – Han mente sig derom böra först till Consist. rapportera och erhålla om förhållningsordres. Emedlertid afstod han ifrån sin envishet, då jag blef enträgnare. Dock hade jag en nog liten nytta af tillåtelsen. Man visste icke, hvar man skulle söka det ena eller det andra. Ej heller tycktes ännu allt vara i sin behöriga ordning, ehuru en god början var gjord med dokumenternas registrerande och beskrifande. Icke heller fanns någon så kallad Памятн. книга såsom den blifvit anbefald 1822. – Af allt kunde jag öfvertyga mig, att här vore åtskilligt kanske mycket att skördas men att sjelf framsöka allt, vore ett arbete kanske ända öfver mina närvarande krafter, utom att tiden nu ej medgaf sådant, hälst jag gjorde mig beroende af en annan. Jag åtnöjde mig derföre med att blott genomgä åtminstone blott Bibliothek-Katalogen, äfvensom de strödda Concepterna till förteckning af Gramoti och andra dokumenter. – Bibliotheket är ej stort och än minder rikt på handskrifter. – Utom några церковныя fann jag deribland en Исторія Россійская in fol. som börjar med Feodor Ivanovitsh och går till fredsslutet med Polen efter Feodor Michailovitsch val – En Kosmografie af år 1677 – en летописецъ såsom det tycktes mer af ecclesiastiskt innehåll, om de första patriarker. – О старцевъ уставнаго письма – en Патерикъ азбучный

Sid. 84.

полууставнаго письма. – Uti de strödda conceptbladen till en fullständig förteckning öfver alla papper fann jag ett litet Dokument af 1565 vara utfärdadt i Warsuga af en med familjenamnet Jumalanda. – Sedan jag druckit en kopp svart dåligt thé – brännvinet och pirogerna undanbad jag mig – bröto vi upp vidare. – Vi hade dock icke hunnit långt, innan under ett uppstående häftigt regn vinden äfven blef alltmer så stark, att vi sågo oss nödtvungna att på halfva vägen inlöpa uti mynningen af Kudma och derifrån till fots under fortfarande häftigt regn fortsätta vår vandring till Solsa, hvarest vi nödgades någon tid qvarstanna, för att vexla våra genomblöta kläder mot andra torrare och torrka de öfriga. – Sent om natten anlände vi till Nenoksa, hvarest vi blefvo till

D. 4de. Jag besökte presten och genomstuderade kyrkans skriftliga dokumenter. – Vi blefvo derföre icke färdiga att afresa förrän omkr. kl. 1. – Omkring kl. 8 anlände vi till (106 v.) Krasna gora, hvarest jag ännu med Herr Siber öfver sjön gjorde en liten Exkursion, för att bese den så kallade Korobaschka en rund hög kulle, som bildar en liten framstående udde och om hvilken den traditionen ibland allmogen är gängse, att den skall innehålla skatter, allt ifrån den äldsta Tshudiska tiden. Äfven här är neml. den vanliga traditionen, att Tschuder bebott orten före de nuvarande invånarne. – Uppå en annan sandig kulle, litet nordligare invid stranden af samma sjö och hvarest äfven byns Tschasovna först skall hafva stått, skola de till och med, såsom jag sedan hörde, haft en

городище. – Hvad Korobaschka beträffar, så hade jag i början tänkt uppå, att låta genomgräfvu kullen, fann detta dock sedan jag med egna ögon sett densamma, åtminstone nu under den stränga arbetstiden och vid det högst korta uppehåll som mig är unnadt ogörligt. – Utomdess gör sjelfva lokalen det

Sid. 85.

nog tvifvelaktigt, om kullen är af människohänder uppförd. Den är dertill nästan för stor – omkring 20 steg i diameter – äfven på ytan betäckt med kärrtorf, såsom bakom densamma sjelfva stranden bildar ett öppet kärr. Emellan densamma och kullen är den mera sluttande inklinationen med tämligen frodiga träd, äfvensom till en del de öfriga 3 branta sidorna på sjelfva ytan af kullen växa ock några träd; men dessa äro ej allenast nog glesa, utan utmärka sig äfven framför de förutnämnda genom en särdeles torrhet och rankighet, hvilket emedlertid äfven så väl kan vara en verkan af de här starkare vindarne än af grunden, hvarpå de stå. – I alla fall är det högst troligt, att folket uti den gamla Tshudiska tiden varit [... ordet oläsligt] till vidskepelse så naturligen förbundna med offer, hvaraf äfven sagan om skatter kan hafva uppstått. – Efter återkomsten ifrån denna kulle kände jag frossbrytningar, hvilket bevekta mig att gå i badstugan. – Deraf fick jag en häftig hufvudverk, som efter en högst orolig sömn fortfor och ändtligen efter en häftig och ända

D. 5. till andra dagen fortfarande diarrhé småningom försvann. På e.m. kunde jag åtminstone antaga H^F Sibers promenad att åka några verst på vägen åt Una, gående längs (6 v.) öfver flera täcka kullar längs den Krasnogorskiska sjön och sedan ännu göra en promenad till fots åt hafvet. Hela nejden är i allmänhet kanske den vackraste uti hela kretsen och förtjenar med rätta namnet Krasnaja Gora, som skall härröra deraf, att Peter I. likaledes intagen af ortens täckhet yttrat sig om höjden vid hvilken byn är belägen, att den vore en прекрасная гора. – Om det klara, rena vattnet uti den täcka sjön skall han likaledes yttrat sig, att han ännu aldrig förut druckit the med så härligt vatten. –

D. 6. företog jag mig i Hr Sibers interessanta sällskap (han är född i Zürich) en färd till Pertominska klostret. Då väderleken var både skön och varm, så gingo vi dit till fots längs hafs-

Sid. 86.

strand. – Då icke heller här den egenteliga föreståndaren var närvarande, så fick man ej reda uppå Пам. Кн. – Emedlertid visade mig Kaznatschein en simpel men ganska välmenande man, allt hvad jag åstundade. – Det nuvarande Bibliotheket inskränker sig till blott några Церковныя книги. – att det fordom – såsom det heter före Klosters plundring af Lithauerne – innehållit mer, ser man af ett gammalt inventarium, som innehålles uti en handskrefven äldre krönika om klostret och hvaräst äfven flere såkallade сборники omtalas ibland andra en вполдестъ авний 25 главъ. сначала Иоанна Архiepископа Новгородскаго (Житiе?). – En пожня på Нальостровъ. Bland akterna en

Поступная Ухтоострова ... на пожню что ввашкаральской Юрмоле Внеконеме РК(ф) года. – Uti ett inventarium af år 1700 nämnes bland klädespersedlar flere såkallade каптыры (?), hvilka kallas både kalla сукно манатейное, положены крашенинею och varma af fårskinn подъ сукномъ сермяшнымъ. – Klostret ligger lågt men rätt vackert invid Unska viken. Således nått både ut och innifrån är den nyare kyrkan. – Stroitelen äfvensom de öfriga Cellerna byggda invid sjelfva kyrkan uti den andra byggnaden. – Af Kaznatshein erfor jag, att äfven uti de sydliga nejderna af Shenkursk, der han förut varit Blagotshinnoi, efter allmänna traditioner de fordna invånarne varit Tschuder, hvilka älskat att bo merändels på lågländta ställen, dyrkat afgudar och uti traditionen än hafva minnesmärken efter sig uti flera såkallade och för deras utgifna på höjden belägna городище. – På min tillfrågan, om han ej hört några sådana afgudar nämnas, uppgaf han emedlertid ibland andra Dej, Sela, Kupalo således gamla Slaviska gudomligheter, på hvilka man öfverfört det äldre namnet Tschudiska. Ännu skola efter hans försäkran sånger här och der om denna exis-

Sid. 87.

tera äfvensom hvarjehanda vidskepligheter, såsom t.ex. att Johannisnatten bada sig och sedan kasta qvastarne uti en flod eller sjö. Blevde de simmande, var det ett godt tecken, sönko de deremot, så betydde det att man nästa år skulle dö. – Sedan vi utom thé druckit några glas godt rödt vin, anträdde vi återresan sjöledes i en karbas, hvilken kommit straxt efter oss. – På återvägen fingo vi regn och kommo i anseende (20 v.) till motvind först om aftonen tillbaka till Krasna gora.

D. 7. Kl. 3 bröt jag upp med Herr Becker tillbaka åt staden. – Den våldsamma ehuru i det hela ganska välgörande revolutionen, som skakningen under det häftiga jagandet på den ytterst litet befarna, till större delen gräsbevuxna och derigenom ojemna vägen hos mig hade förorsakat, afskräckte mig ifrån att än en gång blottställa mig derföre oakadt stationen ifrån Krasnagora till Sjusma är nästan den interessantaste uppå hela vägen (grannskapet af hafvet i början, sedan skogiga tragter omväxlande med höjder och gräslika dalar ifrån halfva vägen längs den lilla bäcken Sjusma). – Vi gingo uppå en karbas sjöledes till Sjusma. Vid sjelfva afresan besåg jag än i hast Hr. Beckers nya saltsjuderi. Ett verk kalladt efter en alldeles ny metod af Siber. Oakadt jag redan på resan till Krasnagora hade bestraffat Sysmä boarnes egen nytta derigenom, att jag utom en obetydlig drickspenning intet betalte för den tredje hästen, som man mot podoroschnans innehåll och mot alla mina protestationer hade utan allt behof föresänt, gjorde man nu ett dylikt försök för de följande 13 verstarne och utspände den tredje blott på mera förnyade häftiga protestationer och mitt bedyrande, att derföre ej vilja betala en enda Kopek. – Sådant krångel hade vi nu i anseende till H^r Beckers medvara på hvarje station, som vi hade att tillryggalägga med hästar. – Äfven människokänedom vann jag således igenom återseendet af Krasnagora. Då jag i förliden vår passerade samma väg

Sid. 88.

för första gången, hade jag blott genom tillfälligheter endast här och der upptäckt drag af egennyttan, som jag nu vid yttre anledningar, hvilka då alldeles saknades för invånarne – fann vara alldeles allmän och befolkningen således i anseende till lynne och karakter hafva intet öfrigt af den fordnas än hos efterkommanderne i allmänhet egendomliga foglighet och billighetssinne. Den häftiga alfvarsamma protestationen på ditresan i Nenoksa verkade nu så mycket, att man till postgården ankom med 2 hästar och försökte en annan utväg, att genom godo med bönder och bevekande föreställningar om den långa och ytterst sandiga vägen längs hafsstranden få förespanna en tredje, hvilket jag ock nu i anseende till sakens så verkliga grundade beskaffenhet beviljade till en stor fröjd för hästarnes ägare. [i marginalen: NB. Nemchits har omkring sig uti hela nejden de vidsträcktaste åkerfelt.] – Hela kusten af hvita hafvet är ytterst grund, har derfore en särdeles stark bränning, hvilket kanske ock gifvit detsamma af den första förfärligare anblicken dess namn. Till säkerhet åtminstone för smärre karbaser äro vid mynningarne af alla ifrån kustlandet infallande bäckar små stugor uppförda, för att vid inträffande stormar tjena äfven människorne till tillflygtsort.

-

D. 8. kl. 4 om morgonen efter liten hvila fortsattes resan sjöledes. Den gick i anseende till stiltjen och motströmmen ganska långsamt. – Längre fram på dagen fingo vi dock en rätt gynnande vind; men äfven regn. – Ifrån Schiricha styrde vi litet på sidan åt Wosnesensk, för att äfven der vid kyrkan söka underrättelser så mycket mer som jag hörde att Blagotsh. för hela den nu beresta tragten der bodde. – Honom träffade jag väl ej hem; men fick åtminstone hos den andra prästen begagna Пам. Кн. om ortens kyrka – sjelfva orten är nämnd redan år 1419 i Dvinska Krön. under namn af Andrejanof bereg. Den likaledes der omtalte Jakovles kurja är nu mest tillsandad och förvandlad till Jakokurja. Åtminstone kort derefter måste en kyrka hafva blifvit inrättad ehuru en sådan under namn af Введенія во храмъ б(ж)іа namnes först år 1572. Sedan den tiden äro 3 kyrkor brunna.

[i marginalen:] Den nuvarande kyrkan är grundlagd 1766 af 5 глав. sten och 2. Etasher. Den nedre har namn af Введенія med придѣлы Б(г)оявл. Госп. Uti den öfra är Цр(к)въ Вознесенія med en придѣль рожества Юнна Предтечи. Efter par timmars uppehåll lemnade vi denna (108 v.) vackra och med täta byar besådda ö, och seglade med god (248 v.) vind till staden, dit vi kl. 7 vid lag i rättan tid under ett än större regn än vi redan haft återkommo.

1826

3.

1826.

3.

Sid. 89.

D. 9. Aug. hela dagen hem sysselsatt med forts. af mina Anteckningar omkring Lappmark. – Om natten länge ingen sömn. Aftonen tillbragte jag hos Past. Br.

D. 10. sedan jag blifvit färdig med mina anteckningar om denna kretsen, hvaröfver jag erhöll ifrån landträtten en stor plan-karta.

D. 11. Hos Polismästaren. – Han hade ännu ingen Terskisk Lappe att rekommendera mig, tröstade mig, att sådana med början af Aug. månad äro att förväntas, undfägnade mig med frukost. Öfverste Burgman, hvilken jag på samma väg besökte, för att äfven genom honom erhålla några underrättelser angående handelsgång i sednare tider, bød mig att qvarstadna till middagen. – Genom den gjorde jag mig oskicklig att i dag vidare arbeta, besökte om aft. Seyf. och gjorde med honom en lång promenad. – Äfven ville det ej gå. – Hos Seyf. Middag.

D. 12. Aftonen åter hos Burgm. Förderfvade allt genom tillblandning af sorter till Nigos, som jag drack.

D. 13. Nästan hela dagen stark hufvudverk, oaktadt den rikliga motion, som jag hade både genom farande och gående under ett landparti, som jag gjorde tillsammans med Moltwos, Seyferts och åtskilliga andra damer till ett vackert ställe i Juras och jag ensam derifrån till Kima. (34 v.) – Ändtligen vek hufvudverken; men om natten fick jag all trötthet oaktadt länge ingen sömn. -

D. 14. Hos Gen.guv. för att bedja honom befalla en efter frågan, om ej ibland Matroserna funnes någon Terskisk Lappe. – Tvfiflande kallade han mig in i sitt Kabinett till rådplägning med sin Sekret. och uppå hans bestämda nekande uppgaf han till och med sin första afsigt, att låta efterfråga, hvilket visserligen dock vore det säkraste och så lädt vore verkställdt. – Om aftonen hos Unt. och med honom hos

Sid. 90.

Leschker. Nigos ett glas. -

D. 16. ärnade jag sjelf som ett försök att direkte hos Post-Kaptenen anhålla om efterfrågning af Lappar; men fann honom icke hem. – Om e.m. hos Becker. – Af Brandt tog jag emot en vaxel på Zagel 500 Rubel. – hos Molv. – Nigos.

d. 17. spisade jag middag på H^e Brandts invit hos dess svägerska, Madam Collet.

-

D. 18. Aftonen hos Mossejef, hvarest var musik och en stor samling af folk. – Bref till Zagel i Petersburg. -

D. 20. buden till middag till General-guvernören. – Förmodligen har jag de Svenska Norrska till gränsens berigtigande afskickade Herrarnes härvaru att tacka för denna nåd. Då de voro budne, kunde man ej utan särdeles uppseende och förolämpande underlåta att bjuda mig. – Aftonen åter på Mossejef. – Sedan hos Gref. De följande ville det efter dessa måltider gå nog trögt.

D. 23. På min yttrade önskan var ett landparti föranstaltadt till det 9 verst härifrån belägna Valduschki. Jag afreste redan om f.m. med fruntimren. – Uti Saostrowje lät jag sätta mig i land för att bese kyrkan och dess archiv. – Intet af värde. – I Пам. Кн. äfven här den vanliga sägen af gammalt folk intagen, att i orten fordom bott Чудь. – För att slå 2 flugor med en smäll, gick jag till fots längs fältet 5 verst till Lissostrof, men förfelade hela mitt ändamål, då jag ej fann någondera af dervarande prester hemma. – Jag anträdde derföre min vandring till Valduschki, hvarest kortt derefter äfven flere herrar ifrån staden af det tyska samfundet inträffade. Sällskapet belopp sig derigenom ända till omkring 20 personer. Nejden utmärkt vacker, på den upphöjda venstra stranden af Dvina, hvarifrån man kan öfverse hela staden. Vi hade vårt kvarter uti en bondgård, hvarest i öfre våningen 2 väl möblerade rum finnas. – Det gick rätt muntert till och efter en promenad an-

Sid. 91.

trädde sen om aftonen vid herrligt månsken återresan till staden (26 v.). – Under min bortavaru hade en bokauktion i staden gått för sig, hvarest man dock för min räkning inropade följande böcker: Winterbothams Histori of Geographical and philosophical View of the Chinese Empire. – D. Hurnes History of England. 4 Tomer (de 3 sista fela). – Shakespeares Works i 9 band. – Manuscrit venn de Stittelene. – tillsammans 21 Rubel. – Rühs Gesch. v. Schweden 5 delar – Densammes Entwicklung des Einflusses Franchreichs und der Franzosen auf Deutschland und die Deutschen – Joh. Müllers Geschichte des schweizerischen Eidgenossenschaft 6 delar – E.M. Arndts Reise durch Schweden 2 delar – Geschichte Andreas Hofers. – Tillsammans 41 Rubel. – Archenholtz Gesch. des 7 jährigen Krieges. Schillers Gesch. des 30 jährigen Krieges 2 delar. –

Ebdesselben Gesch. des Abfalls der vereinigten Niederlande I.s. – Tagebuch eines deutsch. Officiers über seinen Feldzug in Spanien im J. 1808. – Schlippenbach Erinnerungen von einer Reise nach St. Petersburg 2 Thl. – Der Feldzug von Portugal in den Jahren 1811 und 1812. – Merkel die Vorzeit Lieflands 7 Thl. – Fr. Horn die schöne Literatur Deutschlands 2 Thl. – Stollbergs Vaterländische Gedichte och Seunes Leben, tillsammans 18 Rubel.

D. 25. Köpte jag ännu af Stutzer: Bogies Belgian Traveller och Lettres Westphalienaes. – Denna och de följande dagar satt jag hem träget arbetande på mitt Manuscript. -

D. 27 böd mig General-Guvernören åter till middag. – Derefter var jag hos Past. Brehmes och hans familj och främmande på Mossejef. - -

D. 28. Middag hos Seyfert. – Hos Guvernören, som böd mig till middag

d. 29. den följande. – Jag afskickade äntligen mitt Manuskript med de Svenska Officerarne. – Bref till Åbo – Af Böcker 3 Thermometrar, hvarest blott en var hel. – En hop Instructioner för meteorologiska observationer. - -

Sid. 92.

d. 30. Dessa gåfvo anledning för mig att gå till Gener. Guvernören och begära af honom tillstånd att få begagna Väderleks Journalen vid Admiralitetet. – Han lemnade mig en öppen biljett till sin adjunkt Tschoglohof på Solombal, hvilken jag och uppsökte. Han lofvade bestyra om saken tills i morgon. – Hos Biskopen, för att göra ett försök att få en förteckning över födde, vigde och döde under de sista 7 åren. Det lyckades: han lofvade tills morgon. Hos prästen Kalinnikof, för hvilken jag fick löfte uppå ett nytt bidrag till stadens äldre Historia och anvisning att göra bekantskap med en köpman Amossof. – Sedan jag i dag än ytterligare erfarit, att ingen Lappe finnes vid Admiralitetet, deremot ifrån flere håll hört försäkras, att sådana nu börja till marknaden ofelbarligen ankomma ifrån hela den Kolska kusten, så har jag tagit mitt beslut att än längre kvarstanna, hälst jag nu än ifrån Admiralitetet får arbete. – Aftonen hos Seyf. jag sökt beveka till Correspondens för Hushållningssällskapet. – Det synes ock lyckas mig, att influera honom dertill.

D. 31. Jag erhöll hela Journalen ifr. Admiralitetet ifr. 1817 (febr.) – Då jag redan äger ett utdrag utur Stutzers Observationer för en än längre tid och fann äfven dem i vettenskapligt afseende mindre väl inrättade i det neml. blott 2 g^t om dagen graderna äro anmärkta kl. 9 och kl. 1., så var jag i stor hesitation, hvad jag skulle göra. Emedlertid då vindarne, äfvensom luftens beskaffenhet här äro äfven om natten hela dygnet igenom annorlunda, så grep jag mig an med ett fullständigt utdrag, lemnade jag dock snart hela Thermometer-observationerna bort, då jag fann resultaten så

tämligen öfverensstämma med Stutzers utom att dessa för middagen visa 1–2 grader mer – en omständighet, som eljest länder dem till företräde och är för-

Sid. 93.

klarlig deraf, att St. observerar em. 2 och 3, då värmen naturligtvis är högre än kl. 1. – Till middag hos Brandt. – Aftonen tillbragte jag hos Brehmes. –

September 1826.

D. 1. Sept. Sysselsatt med Meteorologien, ett ytterst tråkigt och långsamt lidande arbete och bref till Mannerh. och Wulfert angående det med Svenska Officerarne i Tisdags afsända Manuskriptet. – Om aftonen hos Bisk. – Farten förgäfves: underrättelserna hade icke ännu hunnit blifva färdiga. – Magen har åter på en gång blifvit förhärdad, bäst jag redan gladde mig öfver den härliga regelbundenheten uti secretionerna.

D. 2. Hela dagen sysselsatt hem med idel tal och siffror. Om aftonen med Seyf. hos en köpman Ammossof, till hⁿ jag af Presten Kalinnikof blifvit uppmant att gå.

D. 3. Äfven hela dagen hem. Om aftonen hos Eulers.

D. 4. Blef jag ditbuden till aftonen, som tillbragtes uti en större samling, emedan det var födelsedag.

D. 6. Slöt jag ändtligen det ytterst ledsamma Zifferarbetet och fick i dess ställe af Brehme – dess Kyrkoböcker. -

D. 7. – Den följande slutade jag äfven dem. – Om aftonen hos Br.

D. 8. Hos Bisk. – Erhöll de äskade underrättelserna ifr. Consistorium. – Af sig sjelf erböd han mig ett rekommendationsbref till Bisk. i Vologda. – Denna och den följande dagen lopp jag hos de ryska prästerne, för att angående deras kyrkor få de vanliga minnesböckerna. – Derjemte erhöll jag äfven många intressanta biunderrättelser. – Emedlertid befinner jag mig nu ändtligen fullkomligt utan allt lokalarbete och denna tanke är mig i afseende å min vistelse härstädes allt mer plågende. – Af Lappar är ännu ingenting att göra å Polismästarens sida, (sjelf har jag ej fått träffa honom), ehuru andra hålla före, att här redan finnes en mängd fartyg, äfven ifrån de nordligare orterna. -

D. 10. Om aftonen hos Greiffenhagen. Hela tiden i allmänhet mindre välmående, vid trögheten i stolgången ofta magslitningar. –

D. 11. Om aft. hos Br. häftig Colik, kanske ock en följd af försöket med en decoct för magkrämpor, som jag gjort hos Seyf.

D. 13. Var jag åter hela aftonen hos Br.

Sid. 94.

D. 14. började jag med alfvare studera Sirjenska. – Om aftonen hos Seyfert.

D. 15. Om aftonen hos Biskopen, som beklagade sig öfver brist på sällskap och lärdt umgänge. – Han qvarhöll mig längre och lät åka mig hem med egen häst och droshka.

D. 16. Om aftonen på en dansklubb hos Seyf. – Jonas födelsedag.

D. 17. Till nattvarden efter Gudstjensten hos Past. Br. Hemma. – Der den stora, allmänna tafeln hos General-Guvernören i anledning af kröningshögtidligheten. – Om aftonen allmän illumination och musik i Gener. Guvernörens trädgård. – Under gången dit vid regn och slask blefvo mina fötter våta, och jag förvärfvade mig derigenom snufva och heshet. -

D. 18. Middag hos Brandt. – Aftonen hos Brehme.

D. 19. Gjorde jag mina afskedsvisiter; men fick ej oaktadt flerfaldigt sökande träffa Guvernören, som i dag skulle gifva en stor diner. – Aftonen hos Seyf.

D. 20. Ändtligen träffade jag ock Guv. men var dock ej färdig till afresa förrän mot aftonen, sedan jag än spisat middag hos Seyf. – Han provianterade mig på vägen med matvaror och Brandt skickade mig några buteljer vin och ett parti Cigarrer. Han åtog sig ock att i vinter skaffa till Petersburg en kista, hvaruti jag nedlagt de på Beckerska Auktionen köpta böckerna, äfvensom en stor del af mina hittills gjorda anteckningar. – Såsom Vice. Guvernören äfven i dag med pick och pack afrest, så erhöll jag inga hästar och måste derföre till morgonen qvarstanna. – Jag tillbragte aftonen hos Br.

D. 21. skickade jag redan tidigt till skolmästaren, för att efter dess löfte få den nödvändiga biljetten. Fullkomligen färdig väntar jag en timma och ännu en, utan att än se dem. Jag måste då sjelf än till Postmästaren, hvars skuld det i alla fall måste vara emedan han redan aftonen förut bordt gifva biljetten. Till yttermera viget tog jag Furst Galitsins öppna befäl med mig. Äfven med mig ville man underhandla till att vänta; men då jag engång bragt i harnesk icke deruti inlät mig och skickade förut

Sid. 95.

den skriftliga rekommendationen, så måste den beqväma lurken ut med intvåladt skägg. Han räddade sig då genom en högtidlig lögn, att han ej sett karlen förrän nyss förut, då han ock lemnat honom biljetten. Jag kunde utan vittne ej bestrida honom och det blef då dervid. Vid återkomsten fann jag hästarne på gården och anträdde ändtligen kl. 10 min resa uti ganska förargeligt lynne, att jag ännu på sistone blifvit så illuderad. Sedan jag öfver de talrika Knüppelbrücken på de kärr och starka dälдер, som upptaga vägen och omgifva sjelfva (26 v.) Archangelsk kommit till första stationen, var röret å min qvicksilfver thermometer af skakningen i tu. – Man gjorde anmärkningar om misstänkligheten af min podoroshna, som visserligen är öfver 2 år gl., ansåg sig böra derom till staden rapportera; men vågade dock ej uppehålla mig. Den större omväxling, som vägen härifrån erbjuder och isynnerhet de täcka vidsträckta utsigterna omkring Lävla lemnade mig en angenäm förströelse. Dock fann jag ej prästen hem i Lävla och kunde således ej bese Kyrko-archivet. Han hade med hela sin familj begifvit sig till staden, för att med den i går började qvasimarknaden inköpa sitt årsförråd af fisk. – Det samma var fallet med Presten vid Jegorjevskas Kyrkan (26 v.). – Man tviflade ock om jag i Spaskoj kunde uträtta något mer och jag reste derföre längs landsvägen vidare, för att till natten hinna fram till staden. – Den sista stationen reser man på den venstra lågländta stranden af Dvina, dit man vid den andra enda stationen i Korkova gora öfver den cirka 2 v. breda Dvina på båt öfversättes. Man har än en annan [ordet otydligt] öfver en arm af Dvina, som bildar den stora holme, hvarpå staden Cholmogori befinner sig och hvars namn man således ibland annat kunde deraf härleda, hälst man i grannskapet (23 v.) har ock midt emot Matigori på fasta landet. – Jag ankom till staden kl. 7. – Ljudet af postklockan och Gorodnitshens efterskickande bragte inom korrt åtskilliga af stadens unga Herrar att underrätta sig om och se den ankomne resanden. – Jag emottog anbudet af ett glas så kallad punsch: men

Sid. 96.

derefter om natten en stark hufvudverk, som alldeles störde min sömn, Snufva och hosta fortfara än likaledes. – Angående resan hit må jag än anmärka, att jag nu såsom någon gång förut, såg en och annan bonde åka i tvåhjuliga kärror med säten – ett fenomen, som jag i Ryssland hittills endast i denna ort varseblifvit och som jemte så mycket annat har likhet med finska bondens plägseder. Det

här också, att bönderna här sjelfva skola nästan i hvar hus brygga öl, som utgör äfven vid deras gästabad en af hufvuddryckerna.

D. 22. Med gorodn. hos Forstmäst. Mesker, som jag ville besöka äfven för att lära känna hans finländska Fru. – Buden på namnsdag till Jenkost och sedan äfven afton, då alla stadens herrskaper der voro församlade. Der såsom annorstädes utgjorde förnämsta tidsfördrifvet spel. Till mitt begagnande återblefvo dock; – bland andra äfven protopopen, hvars bekantskap jag gjorde och i följe deraf besökte.

D. 23. f.m. Cathedral-Kyrkan och Jungfruklostret äfvensom alla öfriga stadsens kyrkor, till hvilka Protopopen sjelf ledsagade mig. – Uti Soboren finnes och ett betydligt archiv; men som icke är äldre än ifr. 1699. Det äldsta Dokumentet af det året är en Journal af den första Erkebiskopen Afanasii. – Sedan jag blifvit färdig med de äfven här tämligen torftiga minnesböckerna, var jag åter der

d. 24. för att begära äfven denna Journal. Den innehöll dock blott de 2 första åren och intet särdeles märkvärdigt, om jag ej vill anmärka, att 1699 Dvina belades med is d. 4 Oktober och uppgick 1700 d. 14 April. – Äfven om väderleken voro observationer nedskrifna: föröfrigt innehöll denna dagbok anteckningar om hvar dess förf. dagligen officierat. Spisat (hemma eller utomhus), hvilka han haft till middag hos sig, eller hvilka annars besökt honom m.m. – äfven en ganska nitid afskrift af Nestors Krönika finnes i Sobor-Archivet in fol. ifr. Ivan

Sid. 97.

Vasiljevitschs tid med den i sednare dylika codices vanliga härledning af Rurik ifrån Augustus af Preussen. – Om aftonen hos Gorodnitshen. Så snart flere kommo tillsammans, bildade sig åter 2 bostonpartier. – Mig hämtade värden par häften af Северный архивъ, med hⁿ jag äfven lika interessant underhöll mig. -

D. 25. Min torrhosta är allt fortfarande. – Om aftonen hos Mecker för att af honom erhålla en handskrift om legend om stiftaren af Svirska Klostret. -

D. 26. Äfven för att begagna den vackra väderleken företog jag om eftermiddagen en utfart till Kurja, hvaräst jag besökte båda parterna. Derifrån for jag till nedre Matigora, som mycket mer förtjenar namnet горы än staden, emedan det är det första stället i hela nejden, som kan komma under namn af berg. – Mörkret öfverraskade mig redan här och då Blagotshinnoj ej var der vid min ankomst, dess hustru äfven nog mystiskt uttryckte sig om dess återkomst, så anhöll min skjutskarl ifrån staden om sina progoner och reste bort i förmodan att jag länge torde komma att uppehålla

mig här. Jag var ock nog oförsigtig att släppa och hade sedan svårt om, att få häst till staden (20 v.). Utomdess förblef den öfre Matigorska kyrkobyn obesökt. – Ock i Kurja säges ock att *чудь была*. Deras afkomlingar skall släkten Neumöin ännu vara, som ibland andra äfven finnes i den under Sergejefska socken hörande byn Porboimi, om hⁿ ett rykte går, att ett slag i fordan tider der förevarit. En del veta ej vidare bestämma, andre förmena, att det just varit emellan de Novgorodska ankomlingarna och Tshud, som ville hämnas deras besättande af landet; men blefvo sjelfva fördrifna. -

D. 27. På f.m. begaf jag mig åstad med en af Ispravniken dertill förordnad desätskoj till Kurostrof. Prästen var ej sjelf hem och Starosten viste sig icke oakadt flerfaldig kallelse. – Min gästfrie värd Diaken förde mig emedlertid att bese det stället, hvaräst Lomonossof blifvit född. Numera finnes blott platsen kvar, och man känner icke ens mer precis, hvar huset

Sid. 98.

stått. Gården tillhör numera en Viss Schubanj, som genom köp bragt densamma under sig. Huset skall vara sedan Lomonossofs födelse 2 eller åtminstone 1 gång ombyggt. – Sedan jag slutligen ledsnat att vänta och ville fortsätta resan längre stodo inga hästar att erhållas. Min följeslagare hade ifrån första början visat ringa lust att beledsaga mig och så var det så mycket lättare att gifva saken en sådan utgång. Jag måste därför foga mig efter omständigheterna och spatsera tillbaka till staden (10 v.), hvaräst jag om aftonen var hos Ispr. för att besvara mig. –

D. 28. gick expeditionen (5 v.) ånyo för sig och nu redan ifr. början till häst. Äfven nu fanns prästen icke hem. Han hade gått till staden och tagit boken med sig för att visa mig densamma. – Jag reste därför vidare till Bohajavlenska prichoden (3 v.) i Uhtostrof, en ö af cirka 7 versts längd och det mest upphöjda läge af alla närmast invid Dvina belägna orter i grannskapet (2 v.). – Derifrån fortsattes resan ridandes utan sadel till Troitska kyrkan, hvaräst jag i anseende till prästens frånvaru nödgades vänta en tid. – Jag hann därför ej längre än till den nästföljande Tshuchtshencurska Iljinska prästgården (6 v.), hvaräst jag gjorde bruk af den gamla beskedlige och gästfrie fader Gavriils invitation att tillbringa natten. Jag blef hos honom undfägnad med par glas vin, the och qvällsvard, som ock blef bättre, än jag hade väntat mig. [i marginalen: en lågland slättmark – der Washkaranta.]

D. 29. Fortsattes resan vidare åter ridandes utan sadel. – I förbifarten måste jag honoris gratia besöka äfven den unge prästen i den Nikolajefska socken, som aftonen förut på kallelse inställt sig med sin Пам. Кн. äfvensom denna morgon tidigt prästen ifrån den midtemot belägna Lalgfska viken. – Den Nikolaj. prästen undfägnade mig med the och mycken artighet. – Der såg jag äfven en Kyrko-Archivet tillhörig foliant, innehållande diverse handlingar, Zarbref m.m. angående socknar, som förut haft ett eget kloster och sedan blifvit tillslaget den Moskovska Sergejefska Lavran. – Så vid alla dessa handlingar – ehuru till en del gamla nog, emedan

Sid. 99.

deribland äfven finnes en Gram. af Ivan Wasilj. – angå länderier, kunde jag ej uppehålla mig med deras genomläsande, utan fortsatte ritten längs den högra stranden af Dvina, som här (8 V.) är tämligen upphöjd mot den motsvarande vänstra till Vartsjuga, hvaräst jag blef ganska artigt och gästfritt emottagen af Hr Baschenin (Nikifor Stepanowitsh), ägaren till dervarande skeppshvarf, såg och qvarnar. – Hos honom såg jag 2de originala Жал. Грамм. af år 1201 och 1208 innehållande privilegium till anläggande af de nämnda inrättningarne med länderier och åtskilliga andra förmåner. – Han lät ro oss öfver (4 v.) Dvina till den midt emot belägna Rovdogorska stranden, hvaräst jag åter hos prästen trakterades med the och sedan besökte den 84årige skeppsbyggarmästaren Stepan Matvejef Kotshaef-Negodajeff. Jag hade långt förut fått anvisning på honom, såsom en af ortens förståndigaste gubbar och blef så mycket mer nyfiken att lära känna honom, som jag uti Пам. Кн. sett en anmärkning egenhändigt antecknad af framledne Biskop Neofit, att han äfven besökt honom. – Min nyfikenhet stegrades än mer, då jag äntligen kom på gubbens gård och vid båda dess trappor fann thermometerar hänga. – Uppå försök lät jag förkunna mig såsom en resande ifrån Petersburg, blef snart af gubben sjelf emottagen och genom flere kamrar förd till hans statssal, der väggarne öfverallt voro behängda med tablåer och porträtter af äldre och sednare märkvärdige män i fäderneslandet. – En ganska nitid tecknad plankarta öfver orten och dess närmaste omgifvelser fäste så mycket mer min uppmärksamhet, som jag genom ryktet förut visste, att den var af gubben sjelf. – Dock det interesse, som jag yttrade vid detta hans arbete hämnade ej hans otålighet att göra mig uppmärksam på en längre fram hängande tafla, innehållande inom ramar hans kallelse-bref till ledamot af det fria Ekonomiska sällskapet år 1804 – en tafla, som, efter hvad jag märkte, för honom hade det största interesse.

Sid. 100.

Han fick derigenom tillfälle att tala om sina resor till Petersburg, sina många och förnäma bekantskaper derstädes, sin korrespondens med flere af de mest betydande män. Vid ett glas punsch, som han efter the lät tillreda för oss, blef han än språksammare, och det kära jaget uppträdde i en än mer lysande och om möjligt föråldrande gloria. Jag ryckte äntligen honom närmare inpå lifvet och bad honom visa mig något af de skriftliga samlingar, som jag hört hos honom berömmas. – Han förde mig uti en liten kammare, som skulle föreställa hans kabinet, men han kunde ej få reda på sina samlingar, ibland h^a skulle finnas – eller åtminstone hade varit allt hvad jag frågade om. Åtminstone fick jag se hans bibliothek uti ett skåp, som visserligen ock innehöll många goda saker. Han försummade ej att flere gånger fästa min uppmärksamhet på en hel rad af band utaf Труды Экономическаго общества. Jag fann ock par exemplar af de äldre moskovska editionerna af den ryska Krönikan, Krestinins (hvilken vän och store gynnare han verkligt skall varit) Начатки о Двинском народѣ och en handskrift af sjökartor ifrån på vägen ifrån Archang. till Köpenhamn och önskade att köpa af honom dessa eller åtminstone någon af dem till minne utaf honom. Men alla mina försök att dertill öfvertala honom voro förgäfves. Jag

skyndade mig därför ifrån hans eviga skryt och resignerade den äran att efter så många i denna orten resande Generaler och andra store äfven tillbringa natten hos honom. – Jag kom (4 v.) öfver Kurostrofska till Buistrokurja, hvaräst jag icke heller träffade prästen hem. Пам. Кн. kunde icke heller allt sökande oaktadt finnas och jag måste således resa vidare tillbaka till staden (11 v.), utan att hafva sett densamma. NB. Zangoljniki och anledningen till namnet. – Mängden af tiggare, deribland äfven ungt finskt folk, beständigt under fenstren med sitt милостынку Христа ради, hvarefter man uppifrån öfra vån. der jag bor genom fenstret nedsläpper i deras korgar helt små

Sid. 101.

brödsmlor, hvarpå de tåga under ett annat fenster. – En slags klubb att läsa tidningar hålles af herrarne. -

D. 30. På afsked hos Herrarne – Afreste omkring kl.1. – Ifrån Matigori, som sjelft ligger på en höjd far man allt längre på en allt mer skogig mark, der tallen synes vara det rådande trädslaget, isynnerhet ju mer man aflägsnar sig ifrån floden. Vid Tovra får man åter Dvina i ögnasigte och följer sedan (17 v.) mest dess vänstra strand, som är hög och skogig. – Ifrån byn Derewenka for jag öfver floden till Panilofska pogosten, prästen var till den följande helgdagen redan tämligen beskänkt, hade dock än så mycket vett, att han insåg det otillbörliga deruti och för att möjligen afvända all fara föll mig till fota. Af hans traktamenter emottog jag endast thé. – En gumma som öfverförde mig, klagade under vägen, att ett sådant tillstånd allt för ofta förekommer och att dervid ej sällan äfven tjänsten försummas. 3 verst ofvan om denna kyrka vek jag af till vänster och besåg än i skymningen platsen för den fordna fästningen (городокъ) Orlotsi, hvarmed man här äfven förbinder den gamla traditionen om att tshудь была. – Platsen är nu ett åkerfält, men hela dess omfång kan än lätteligen skönjas af öfverlevorna utaf den gamla vallen, som i hela dess utsträckning bilda de vänstra och öfra sidorna af den rhomboidiska figur, som det hela haft. De andra båda sidorna, utgöras af en ytterst brant strand af Dvina, som här bildar en smal krökning, skall derigenom och genom klippor, på sidorna om hufvudrännilen, som skall vara ända till 100 famnar djup, vara ganska farlig för barkar att passera. På norra sidan om vallen är en djup graf, som går nästan ända till landsvägen i en längd af närmare 200 famnar. – ock på den västra sidan äro flera Abstufningar än nedan om vallen. – Längden ifrån V. till Ö. 184 skog. ifr. N. till S. omkr. 164. Den vänstra stranden af Dvina (20 v.) fortfar att vara mycket hög och brant. – Det var redan mörkt, då jag hann fram till Kopatschava. – För att följ. morgon så mycket tidigare kunna fortsätta resan, önskade jag än denna afton komma öfver elfven till den på andra sidan litet nedanom belägna Stupinska pogosten;

Sid. 102.

men en lång tid förgick, innan det kunde blifva utaf. Värden i huset, der jag afstigit, mente det vara Formännens sak; dessa åter förklarade sig ej vara skyldige att föra mig till prästen i en främmande

socken. Efter gräl och hotelser å vår sida infunno sig ändteligen 2 af Jamshikerna, sedan det blifvit alldeles mörkt och der ute en stark dimma, knotade under hela vägen och uttömde sig i infallen och utfallen öfver vådan af en sådan äfventyrlig nattresa. Ändtligen kommo vi öfver elfven och till pogosten, hvarest redan alla menniskor sofvo.

Oktober 1826.

D. 1 Okt. Insåg jag först den egenteliga orsaken, hvarföre man låtit beveka sig, att beledsaga mig. Man ville uti en närbelägen by besörja tillika ett uppdrag af Isprafniken. Den ena af karlarne begaf sig dit tidigare och lofvade vara tillbaka vid karbasen vid min ankomst till stranden, men höll ej ord, så att jag omkring en hel timmas tid måste vänta på honom. – Under vägen besökte jag än den 7 verst längre fram belägna Rivetska kyrkan. Stränderna af Dvina äro häromkring och framåt Rakula något flackare, med talrika byar och (20 v.) åkerfält eller ängar. – Lokalen backig. – I Rakula blef jag af prästen bemött med mycken artighet, undfägnad med thé och middag och följd till stationen på andra sidan om elfven. – Vägen fortgår (27 v.) vidare än på sjelfva stranden af Dvina än öfverskogiga backar till Sija, hvaräst jag åter icke träffade prästen hem och i hans frånvaru ej kunde få bese något, emedan man invände, att nycklarne ej funnes till hands. Jag måste derföre fortsätta resan vidare (10 v.) till Siiska klostret dit jag i skymningen ankom och efter handen, sedan jag fått tillfälle att uppvisa Biskopens föreskrift, träffade ej allenast ett anständigt emottagande, utan äfven en interessantare konversation – till en del också på Latin – med en broder till Archimandriten Wenjamin, som äfven uti sin keller erböd mig kvarter. – Jag qvarstod öfver den följande, då thronbestigningen högtidligen firades med en tacksägelsefest i kyrkan. – Spisade med bröderna, hvilkas antal utgör blott 6.

Sid. 103.

D. 3. Kl. 9 vid lag om morg. bröt jag upp ifrån Klostret. Landvägen går genom en tät skog allt uppföre emellan små sjöar å ömse sidor. Jag böjde af till vänster åt Jemetsk, dit marken börjar något sänka sig ifrån Korskyrkan, som likaledes är belägen på en smal ås emellan 2 träsk i en skogig med fura (15 v.) och tall bevuxen tragt. Sedan jag i Jemetsk hos prästen druckit thé och igenomögnat det i anseende till flera eldsvådor nog torftiga conceptet till Пам. Кн. fortsatte jag resan längs Moskovska vägen, som på andra sidan om Jenitsa löper på en slätt emellan den i Jenitsa infallande Чача ock Dvinka på vänstra sidan. Af den förstnämnda har den första Zazareffska prichoden sitt namn. Den nämnda flacka slätten förvandlas längre fram till en med tallar bevuxen борь, hvilken jag följde blott till den Nikolska prichoden (18 v.), hvaräst jag höll hos prästen till godo en tarflig middagsmåltid och vände sedan om till den egenteliga Koskoshinska prichoden (6 v.), kanske den uslaste i hela Guvernementet, bestående af blott 96 manliga själar, af hvilka omkring 10 skola vara behållna och de öfriga sjelfva stundom nödgas söka sig bröd. Derifrån rodde man mig öfver Dvina under regn och motvind till Chavragori (6 v.), hvarest jag fann en alldeles simpel men välmenande präst, hos hvilken jag stannade qvar öfver natten. Jag kan ej kalla det endast välmening, att han jemte sådana traktamenter, som huset å en festdag kunde prestera (d.ä.

fisk) äfven ville truga på mig en blå sedel, hvilken jag naturligtvis ej kunde mottaga. Ifrån honom fortsattes resan vidare ridandes öfver den lilla bäcken Konoksa förbi flera byar och åkerfält och sedan (9 v.) igenom en tallbor till Pingischa, hvarest jag, äfven fann en präst af det vanliga slaget, d.ä. högst simpel; men välmenande. I anseende till det långa afståndet till Tshelmochta och dessutom 2 små elfvar Pingisha och Pukschenga lät jag föra (5 v.) mig öfver Dvinan tillbaka till Priluk. Der fann jag ej prästen hem, men vann likväl efter åtskilliga invändningar och diskussioner min önskan och fortsatte sedan åter ridande resan (6 v.) tillbaka till Jemetska pogosten längs Jemtsa, vid hvars utlopp Priluk är beläget. – Hela den omkringliggande tragten är här en

Sid. 104.

stor flack slätt, besådd med byar och åkerfält. Jordbruket är ock här för invånarne en hufvudnäring. Man sår råg och korn och får i goda år ända till 10–12 kornet; men det vanliga skall vara 5–7. Äfven lin och hampa odlas, samt rofvor och rättikor. Dessutom drifva inbyggarna i Jemetska kyrkobyn en ej obetydlig handel med alla omkringliggande voloster med diverse ifrån Arch. sjöledes bragta varor förnämligast fisk. Hvarje Thorsdag hålles marknad. Den nya stenkyrkan, hvars öfra våning icke ännu är fulländad, är ganska vacker och byn värdig. Sedan jag druckit thé hos prästen, reste jag vidare (3 v.) först till Ratof Navolok, der jag väl ej i Пам. Кн. fann något särdeles märkvärdigt, men hörde den mig förut bekanta sägen bekräftas, att socken har sitt namn deraf, att der i fornda tider, då Чудь än было, stått en рать. Em. denna pogost liggande invid Vaimuga fl. litet nedanför invid dennas utlopp i Jemtsa en ganska hög isolerad med träd bevuxen höjd, som fordom skall varit än högre och än har namn af en Tshudisk gorodok. – Den är blott ifrån en sida tillgänglig och det blott under en torr tid. Ung. i samma afstånd ofvanom pog. är en under Jemtska socken hörande by kallad Koroleffskaja, som deraf skall hafva sitt namn, att någon Tshudisk regent fordom der haft sitt säte. Detta är allt hvad jag här kunnat erfara om hedenhös om jag undantager hvad man i Koskosch[inska prichod] berättade, att man än på sina ställen i skogar skall finna spår till källrar eller boningar i jorden, der man håller före, att de der Tshuderne fordom haft sitt tillhåll och således lefvat såsom Troglodyter. Jag följde ifrån Jem. samma väg, som jag kommit närmare intill Korskyrkan, der jag tog af åt vänster och kom öfver en tallbor till Vaimuga (12 v.), hvarest jag i ans. till det infallna mörkret tog nattquarter. Än bör jag tillägga om denna ortens inbyggare, att de äro vida hjertligare och höfligare än lägre ned åt och omkring Kretsstaden. Ingenstädes mötte jag här sådana svårigheter och uppehåll, som der; ehuru oviljan stundom här till och med kunnat hafva dertill långt större anledningar. -

Sid. 105.

D. 5. Jag uppbröt kl. 6. Vägen (16 v.) går uppåt genom en bor; på sina ställen finnas mossiga myrar och kärr. – Prästen i Tiogora undfägnade mig med thé hvarefter jag fortsatte resan (10 v.) till Seljtso. Dit äro mycket backar. – Äfven der undfägnades jag med thé och gjorde min middagsmåltid utur egen matsäck. Då jag der entledigade tillbaka min följeslagare en ifrån landträtten i staden, så fortsatte jag resan nu vidare ensam. – Den följande stationen till Sered-

Mechrenskaja (28 ½ v.) är äfvenledes skogig, hvarvid jordmånen är något gewellet; här och der äro äfven flere kärr och myrar. – Af de små bäckarna som man passerar, har den andra i ordningen namnet Romsha och nära intill följande stationen passerar man Pograma. – Der förbehöll sig prästen oaktadt alla mina protestationer att få bestå mig hästar till följande stationen och nekade postkarlen att af mig emottaga något. – Vägen är jemn; skogen består mest af tall. Fem verst ifrån stationen passerar man en bäck (19 ½ v.) Tarna. Tvärt emot Подр. К. har man på denna stationen ingen by. Ej heller finnes någon kyrka i Alexandrova; utan befinner sig kyrkan och den följande stationen i Tarassova, dit vägen likaledes är jemn och åtminstone i början mer borartad. Man passerar ungefär vid 9 v. en liten bäck Serschan och har föröfrigt invid vägen Mechrenga; samt mot slutet i dess ställe (24 v.) den deruti infallande Puksa. Vid min ankomst till Tarassova fann jag min blifvande värd (prästen) tämligen beskänkt, så att han till och med förgatte ej allenast min uppvisade rekommendation utan sin egen pligt af höflighet. Kretsens (den Schenskurska) Ispravnik, som jag äfven fann hos honom såsom gäst erböd mig vid uppvisandet af Min.s öppna befäl sitt eget kvarter; men prästens hustru nödgade mig att qvarstanna, hvartill jag då äfven derföre samtyckte, att jag befann mig uti ett ganska snyggt och på herrevis inredt gästrum. – Höfligheter och grofheter upphäfdde så tämligen hvarandra hos prästen tills han ändtligen begaf sig till hvila och lemnade mig uti ro.

Sid. 106.

D. 6. Min värd inträdde ändtligen skamflat och ödmjukaste tjenare till alla mina önsknigar. – Jag besökte äfven Ispravniken i dess kvarter och kallade honom för afresan till mig, samt trakterade honom, för att befästa vår bekantskap för framtiden (isynerhet ifall jag skulle komma till Schenkursk), med par goda snapsar och ett glas vin. – I anseende till den sednare afresan – kl. ½ till 10 hann jag i dag ej långt. – Äfven vägens dålighet på den slibbriga smutsiga grunden isynerhet första stationen gjorde resan långsam. – Alla 3 af mig i dag passerta stationerna äro alldeles obebodda, utom vid ombytesställen, hvarest finnes såsom öfverhufvud på denna tragten helt små byar. – Dessa så kallade Voloker eller alla tillsammanstagna denna Volok är derföre så mycket mer enformig, om man ej ser ingen enda bäck, ingen sjö, blott skogar å ömse sidor, i hvilka emedertid björken börjar blifva allt allmännare. Till Kotshumanskaja tyckes marken något höja sig, sänker sig deremot derifrån framåt ehuru obetydligt. Det sista hållet ifrån Pleskaja till Denislanskaja är en jemn plan. Emedan jag i den sistnämnda byn fann ett särdeles snyggt hus hos Smotriteln och än ville bese äfven den sista kyrkan i denna Eparchie, så beslöt jag att här qvarblifva öfver natten, hälst det icke (73½ v.) heller mer var långt till skymningen.

D. 7. Sedan jag här druckit Caffe, fortsatte jag resan vidare. Vägen går nedföre en skog, uti hvilken björken delar herraväldet med barrträd. Deremot det Olonetska Guvemementet, i hvilket jag efter ungefär 10 v. inträdde, blir en sandig tallbor, som längre fram bildar en ås, hvilkens sluttning allt böjer sig efter rigtningen af Onega ifr. S. till N. – I samma mon glesnar dock den utan dess lågväxta tallskogen och vid Fedotova vid Mascha vidtaga dessa åkerfält (26 ½ v.), som alltsedan karakterisera Onegas båda stränder. I anseende till närheten ville jag ock besöka ortens kyrka och

hade hos Blagotschinnoj det nöjet att äfven blifva bekant med Oscherenska Klosters Archimandrit, som till den i morgon blifvande stora paraden och marknaden hitrest. Under hans предводительство förde man mig efter högmässan att bese

Sid. 107.

ställets alla kyrkor, hvaribland isynnerhet den för omkring 40 år sedan bygda stenkyrkan intager ett utmärkt rum. Den öfre kyrkan Сшествія св-го Духа öfverträffar ej allenast de andra kyrkorna härstädes utan ock de i hela nejden igenom en ovanlig prägt. Såsom man af en inpr. under en ikonostas kan inhämta, har äfven Kejsar Alexander under sin resa till Arch. 1819 besökt denna kyrka och till tecken af sitt välbehag förärat 500 Rubel. – Värden persvaderade mig att qvarstanna öfver middagen. Den bestod af 2 särskilda fiskpiroger, en fisksoppa och sötmjök med hvetebröd. Emellan rätterna snapsades rätt fidelt och efter måltiden drack jag med Archimandriten Jossif ett glas punsh af kirsbär. – Återkommen till Fedotova passerade jag på Kargopolska vägen (6 v.) Mascha och hade dels tufviga gräsplan dels åkerfält med åtskilliga byar till Krasnofskaja (21 v.), derifrån en sandig tallbor (i något afstånd ifrån fl. Onega) och en by vid namn stora Korielskaja till Konevskaja (19 v.), hvaräst jag i anseende till det redan infallna mörkret tog nattkvarter, ehuru huset ej var dertill lämpadt, en stor stuga uppfylld med pärtrök och dessutom hvimlande öfverallt af Torakaner. -

D. 8. – Icke långt ifrån denna by passerades Joklischa, i hvars ställe П.К. har det obekanta namnet Чатокса. Jordmånen i början sandig med lågväxta tallar, sedan en vidsträckt gräsplan, hvaraf kanske äfven den vid vägen belägna (25 v.) kyrkan Дуги har sitt namn. – På de sista versterna en liten bäck Ляга tills Stationen Archangelskoje sätter man öfver Onega, som i allmänhet till lokalens beskaffenhet har ett stridt, ofta af klippor och stenar afbrutet och brusande lopp. – Ifrån kyrkobyen Archangelsk har man ända till staden idel (27 v.) åkerfält och byar ända till staden. I Ustvelskaja blef jag par timmar uppehållen, emedan man ej ville af de 3 qvarblifna hästarne gifva mig skjuts, ledsnade att vänta längre uppvisade jag ännu Furst G.s öppna befäl. Det hjälpte, den gamle halte Smotriteln visade nu de ovillige postkarlarne sin embetsmin och jag blef expedierad. – Hvad byggnadssättet beträffar, så är det äfven här det allmänna endast med den skillnad att man har gemenligen sina boningsstugor lägre. – Physiognomierna

Sid. 108.

tyckas äfven här vittna om stark Tschudisk blandning. Jemte smutsigt brunt finner man ganska ofta alldeles blonda hår. Medelstaturen den allmänna. – Om man af det stora antalet af stenkyrkor, äfvensom af husens ståtligare praktfullare utseende får göra slutsatser, så måste Kargopol, i hvilken jag omkr. (937 v.) (25 v.) kl. 7 om aftonen inträdde vara en förmögen ort: de tätare bebyggda och odlade omgifvelserna göra en sådan förmodan än sannolikare, emedlertid klagades i staden vid yttrandet af den min förmodan, att det visserligen så varit men nu icke mera vore, sedan ortens

vidsträckta handel allt mer förfallit och det ena köpmanshuset efter det andra bankruttrat. Man anviste mig kvarter hos en gammal enka, som väl emottog mig bra nog; men på min önskan, att äfven hos henne få uppässning och mat, gjorde hvarjehanda invändningar, att hon hvarken förstode tillreda mig något eller hade folk att utbetjena mig.

D. 9. sökte jag Gorod. för att om dessa omständigheter rådpläga, men fann honom ej hem. Jag lät visa mig till Kretsens läkare, hvilken jag visste vara en Tysk, fann i honom en ung man af hvars umgänge jag för min vistelse i sällskapligt hänseende kunde hoppas något. I sin frus frånvaru undfägnade han mig med en middag på ungarlsvis, så att jag åtminstone tills vidare för i dag kan vara burgen. – Om eft.m. hos Gorodn. som for med mig omkring staden, för att visa densamma. Jag har redan nämnt om dess fördelaktiga yttre utseende. – Längden torde utgöra 1 ½ och bredden 1 verst; inkomsterna skola stiga till 7000 Rubel. – Då jag omnämde svårigheterna med min bespising erböd han mig sitt middagsbord under min vistelse härstädes. Det oakadt fick jag än samma afton en ny orsak till yttersta missnöje i mitt kvarter. Värddinnan härbergerar nemligen äfven i sitt kök Burlakker, af hvilka i dag ett stort parti samlat sig och blef öfver natten. Tvärtemot värdsfolkets maning hade jag varit nog oförsigtig att lemna min Thermometer ute på gården. Kl. 8, då jag ville observera, fann jag Thermometern sönderslagen. Då jag icke kunde upptäcka banemannen, så måste jag låta saken bero dervid. -

Sid. 109.

D. 10. Gaf mig den välsinte Gorodnitschen en af sina Thermometrar, som väl icke kan ersätta min egen och dessutom för sin storlek är nog svår att transportera, men som, i fall den kan konserveras, åtminstone så länge kan tjena mig, tills jag hinner få en annan. – Uti ränteriet, hvarest jag fick löfte på Revisionslängderna; men emedlertid hela dagen förgäfves väntade dem. – Jag spisade middag hos Gorodn. – Om aftonen hos härvarande Protopopen. – Inga förhoppningar ifrån Kyrkoarchiverna. -

D. 11. Spisade jag åter hos Gorodn. och var e.m. med hans häst och Droschka till Jungfruklostret. – Efter 2 särskildta anmälningar fick jag äntligen komma in till Abbedissan; men vann ingenting med mitt besök. Det hette, att der inga märkvärdigheter skulle finnas, emedan kyrkan för 6 å 7 år sedan skall brunnit. Derjemte tog klagosången om klostrets fattigdom ingen ända; emedlertid trakterades jag åtminstone med thé och sedan fick jag gå. Inventarium, som jag åtminstone önskade att få se, skulle än icke heller finnas, än ej vara i ordning uppsatt. – Jag tillbragte aftonen hos Läkaren och spisade der äfven qvällsvard, hvilket emedlertid ej så väl bekom mig.

D. 12. Arbetade jag hela dagen i Duman och spisade äfven hem. Deremot åter hos Gorodn. som skickade till mig en gammal писцовая книга.

D. 13. Oförmodadt skickade Igumenjan till mig, för att ursäkta sitt första bemötande – och bedja mig förnya mitt besök. Hon hade af Oscherenska klostrets Archimandrit blifvit närmare upplyst om ändamålet af min resa. -

D. 14. Då väderleken något förbättrat sig, for jag derföre dit ånyo med Gorodn.s häst och droschka, blef nu genast i hennes förmak införd, der undfägnad med thé och Caffé samt frukost, beledsagad till kyrkan och betjent med alla möjliga dokumenter, som jag kunde åstunda och fick efter välförrättade ärender samt middag (dervid ock 2 sorters vin) och Caffé hem-åkt med hennes egen povoska. – Jag erfor nu att hon enkom skickat till Oscherenska klostret, för att förfråga sig. En skrifvare hade derpå derifrån inkommit och gick mig nu tillhanda vid

Sid. 110.

mina behofver. – Tillfälligtvis erfor jag äfven af honom, att åtminstone uti Vyitegorska kretsen icke så särdeles långt härifrån skulle finnas Karelare. – Min mage i oordning efter gästningen hos Igumenjan.

D. 15. skämde jag den än mer, då jag om aftonen hos Ispravn. drack 2 glas punsch. – Pollutioner om natten.

D. 16. Bref till Åbo och till Prof. Becker. – Åter Pollut.

D. 17. Slutade jag ändtligen mina utdrag utur den af Gorodn. meddelta Fragment till 1621 och 1622 års писцовая книга. – Om aftonen hos Protopopen. -

D. 18. Jag ärnade mig till klostret, men uppskjöt det i anseende till väderleken och sysselsatte mig i dess ställe med brefskrifning till Gottl. i Ups. och Sirén. – Om aftonen hos Ispravniken. -

D. 19. Då Protopopen i går eftermiddag hämtat mig några gamla Svitki; så måste jag äfven i dag uppskjuta min klostergång till eftermiddagen, då jag var der och erhöll en hel hop med gamla luntor. Trakterad med thé och vin. -

D. 20. Om aftonen hos Ispravn. Följ. hos Läkaren.

D. 22. Om aftonen hos golovan, drack 1 glas stark punsh, hvarigenom jag

D. 23. alldeles förskämde min mage, så att jag plågades af ref och slitningar. – Aftonen på bjudning hos Läkaren.

D. 24. Åt tillsammans med honom hos Ispr.

D. 25. Blef jag ändtligen färdig med klosterdokumenterna och

D. 26. återförde dem dit. – En gammal dålig träbrygga öfver Onega, som nu var 246 steg bred; men skall stundom gå ända till 350. Stränderna äro nämligen å båda sidor mer flacka och låga. – I stället för de afgifna pappren erhöll jag andra ifrån Magistraten, med hvilka jag äfvensom med parlegender om ortens helgon, var sysselsatt ända till

d. 28. – Emedlertid laborerade jag äfven med min mage. – Afskedsvisiter ibland andra hos Igumenjan, som

d. 29 skickade åt mig en hop med färskt bröd till vägkost och ett bref till Archimandriten Jossif. – Sedan jag ännu för sista gången spiset middag hos Gorodnitsen (Christian

Sid. 111.

Jakovlevitsh Pishke) och betackat mig för dess under min härvaru bevista mångfaldiga godhet samt ändtligen efter lång väntan erhållit hästar med en desätskoj ifrån landträtten, afreste jag kl. 3 på vägen åt Oscherenska klostret igenom kyrkobyarne Poluborje (är en ny stenkyrka) och Spaskoje, till (27 v.) Jegorjefska pogosten, hvarest jag i anseende till det ytterliga mörkret på den fast tillfrusna vägen, den kalla väderleken och ett väl inrättadt hus stannade qvar öfver natten. – Lokalen under hela vägen tämligen jemn, merändels flack eller ock ställvis bor. – Äfven utom Desätskojs larm och skick tycktes allmogen vara ganska välvillig och höflig. Ut i deras munart är det äfven i Novgorodska Guvern. brukliga i för ѣ t.ex. ійздитъ, вигръ o.s.v. – Dessutom utmärker sig denna dialekt ock genom bruket af тs för ч, såsom i Onegska kretsen t.ex. цитай, целовѣкъ, hvilket här såsom den måste vara en lemning af ortens forna Tschudiska befolkning, hvaraf äfven i bruk och plägseder, såsom i physiognomierna åtskilligt behållit sig. Det torde man kunna hänföra predilektionen för den röda färgen hos qvinnfolk såväl i som omkring Kargopol, ty äfven hos landtfolket ser man öfver den grå vadmalsjackan merändels en rödbrokig halsduk, äfvensom ned under densamma en röd skjortel. – I staden har man emedlertid redan utbytt den forna af Oseretskovski beskrifna klädedrägten mot den tyska; men deruti består ock nästan allt hvad förr och nu beträffar; Folklynnet tyckes ännu vara ungefär dylikt, såsom han beskrifvit det. I lättfärdighet och lösaktighet har könet kanske än mer försämrat sig. Deraf låter det ock förklara sig,

att veneriska sjukdomar här skola vara de allmännast rådande, emot hvilka dock de härvarande förstå skydda sig

Sid. 112.

genom tillredning af verksamma dekokter af larsapa rillrötter [dessa två ord svåra att tyda]. – Till sådana sjukdomars allmänna utbredande bidraga dessutom borgarne sjelfva genom sina vidsträckta vandringar. En stor del af invånarne begifva sig nemligen hemifrån redan om hösten och återvända först omkring eller till nyåret. Under den tiden besöka de åtskilliga städer och marknadsplatser, såsom Makarief och till och med Irbit uti Sibirien, drifvande en vidsträckt handel förnämligast med diverse pälsverk, som utgör ortens förnämsta näringsgren näst jordbruket. Detta är i flor i hela flodgebitet. Man får utom råg och korn äfven hafra, som skall trifvas mycket väl och på många ställen jemte rågen vara det mest lönande sädesslaget. Ärtor, rofvor och rättika samt potatoes odlas ock tämligen allmänt; deremot hvete litet. Boskap underhålles ifrån 2 och 3–10 och 15 kor och 1–5 hästar eller något derutöfver. Ock landtmannen är van att vandra i stor mängd till Petersburg och andra Guvernementer, hvaräst de drifva åtskilliga yrken förnämligast såsom stenhuggare en del ock (ifrån Ustroscha t.ex.) såsom Lakejer och betjenter. Deraf kommer det väl, att ock i landsbygden den Veneriska sjukdomen skall vara mycket gängse. Utom denna skola rheumatiska åkommor vara de mest allmänna, om somrarne äfven rödsoten ej sällan epidemisk. -

D. 30. Resan fortsattes mest längs Tschurjoge, vid hvilken (13 v.) ock Jegorefska pagosten är belägen till Oscherenska Klostret, hvarest jag intill

d. 31. den följande qvarstannade och e.m. fortsatte resan vidare. Till min lycka hade så mycket snö fallit i går, att den kunde företagas på släde, och jag således med mina saker kunde komma tämligen beqvämt

Sid. 113.

fram på den smala skogsvägen, der jag eljest hade varit nödsakad att åtminstone sjelf rida. – Ifrån början är den långa Voloken framom Oscherenska pogosten och Chalaj, hvilken passerades backig, sedan följer en grof och vild tall- och granskog ända (30 v.) fram till Chemosero, dit jag sent om aftonen ankom och blef med mycken artighet och gästfrihet emottagen af prästen, som tillika är ortens blagotschinnoj och utom en причетникъ den ende invånaren vid denna fordna pustinjan. De närmaste byarne af hans utaf 180 själar bestående prihod äro belägna i 10 versts afstånd ifrån stället. – Utaf gamla böcker och skrifter fann jag intet anmärkningsvärdt utom en handskrifven beskrifning öfver 41 under af den Unscheska och Sheltovodska Makarii, efter hvilken orten ännu af allmogen gemenligen kallas den Makarjefska pustinjan – Legenderna äro afskrifna såsom det synes ifrån ett gammalt original. Jag fann af dem, att orten varit alldeles öde, då 2 Munkar Sergej och

Loggin, (hvarifrån och när namnes icke) hitkommit. Blott en viss Stefan funno de der boende uti en liten koja, uti hvilken de äfvenledes inkvarterade sig. Såsom de närmast omkring belägna bebodda orter nämnas Lekschmosero – Kenosero och tragten omkring Ischurjuga. Munkarne uppsatte en kyrka åt den scheltovodska och unscheska Makarii, hvaraf man måste sluta, att de kommo ifrån något honom helgadt kloster. Den ene af dem Sergej begaf sig till Novgorod, för att till den nya kyrkan utverka en благословенная грам. och antimin, hvilket han ock erhöill af dervarande Mitropoliten Affonii, hvars embetsperiod således ock blifver en bestämningsgrund för anläggningen af den Chergoserska pustinjan. – Ett annat datum

Sid. 114.

derföre lämnar och det första undret, hvaruti förtäljes att helgonets bild på en uti en syn gifven befallning blef målad och hämtad till Eremitaget under Michail Feodorovitsch regering i Sept. månad år 7141 (1633). – Kyrkan måste derföre nyss förut blifvit uppförd. Uti de öfriga underhistorierna fann jag för mig följande vinkar: En man ifrån Korbosero bar tillnamnet Лязга. – Uti ett under såg en prest i drömmen en eunuk uti trapesen sitta на лавицѣ – Ännu skall hos ortens bönder denna benämning brukas, hvaraf Tschudernas och Olonetsarnes lautscha är en abbreviation. – Före åtskilliga underverk (gällande sjukdomers botande) hade förut många врачии och балии förgäfvos sökt sin konst. I hvad betydelse балии här är att tagas, bevittnar order обавникъ uti ett annat under af dylik beskaffenhet. Detta kommer nämligen ifrån det i kargopolska dialekten mycket brukliga баять (tala) och förklarades af prästen ganska väl genom det ännu här och der – såsom han sade – trodda och beföljda plägseden att genom läsningar söka fördrifva sjukdomar (обавн. потому что обавиваютъ). Uppå min tillfrågan, hvad innehållet vore af dylika läsningar, svarade han alltsammans bestå uti ett innehållslöst mumlande, hvarigenom gyckelmakare söka gifva sig anseende hos den enfaldiga allmogen. – Här är således den yttre toma formen än qvar; det esoteriska är i och med urspråket förloradt. – поела на торгъ, för att efterfråga om ett Evangelium vore att köpa. Detta talesätt förskrifver sig ifrån Novgorod, hvarest äfven торгъ, ist. för det äkta рынокъ. Веснуха hvad sjukdom? – Hvad sjelfva underverken angår, så har jag deribland läst ett, hvars like ännu icke annorstädes förekom-

Sid. 115.

mit så mycket jag än genomläst sådana, för att samla dylika guldkorn, som jag nyss anfört ifrån dessa underhistorier. Ej allenast en prestson återfick sitt lif genom den Sheltovodske Makarii bilds påläggande; äfven en calf blef uppväckt ifrån de döda. Hela förloppet är följande. Hos en bonde (dess namn och vistelseort har jag underlåtit att anteckna, ehuru det hör till den diplomatiska noggrannheten af alla sådana legender) blef dess ko sjuk. Han gjorde ett löfte att offra samma ko åt den hel. Makarii, om den blefve återställd. Icke allenast det inträffade, utan samma ko bar till och med efter en tid en frisk och munter calf. Efter några månader sjuknade denna och dog, hvaraf

bonden blef så bedröfvad, att han under sin smärta ej allenast utfor emot helgonet utan ock högtidligen återkallade sitt löfte att af kon göra detsamma en skänk, då det efter hans mening svikit hans förhoppningar, att genom samma ko se sin ladugård förökt. Kort derefter då han aflägsnat sig hemifrån och hans hustru ensam var hem, kom en grannhustru och började banna henne, hvarföre hon så sent om hösten i den kalla väderleken lät sin unga kalf springa omkring på marken. Den andra började beskylla henne för att ej vara vid sina sinnen, då hon väl borde veta, att hennes kalf för flera dagar sedan dött. Grannhustrun bad henne följa sig för att med egna ögon öfvertyga sig om hennes utsaga. Hon följde och se! hennes kalf, som för 4 eller 5 dagar dött, sprang och hoppade omkring uppå gården!! – Äfven bonden sjelf såg efter sin återkomst detta under öfver alla under och hastade sig att uppfylla sitt löfte om kon samt med bittra tårar och knäfall afbedja hos hel-

Sid. 116.

gonet sin brottsliga vantro och misströstan. –

November 1826.

D. 1. Nov. Att bese kyrkorna. De äro neml. 1) Trefaldighets-kyrkan af träd шатровая съ престоломъ med [svårt att tyda] во имя Преп. Макарія invigd (efter prästens sägen) 7161 (1653) och 2) en stenkyrka во имя введения Пр(ч)ой б(м)ры med 5 kupoler och 1 pridel sob. undergöraren Nikolai invigd 1790. I stället för den hade förut äfven der en träkyrka stått. Dessa kyrkor jemte klockstapeln, befinna sig på en udde, som på 3 sidor är omgiven af den lilla sjön Phergosero (hvilken sjö presten äfven deraf förmente hafva sitt namn, emedan den liknar bokstäfven X, en tom gissning, utan alla grund, då likheten blott gäller ena hälften. Vore ock likheten än större, hvadan kommer då stafvelsen ro? Vida troligare är det att namnet ursprungligen hetat Härkäjärvi). Blott på östra sidan hänger udden tillsammans med fasta landet. Der står ännu det fordna klosterstakettet sträckande sig ifrån den ena stranden till den andra. Rundt omkring sjön har man på alla sidor en vild skog. Man finner således här af att läget just enkom eignar sig till ett Eremitage. – Då presten besitter alla klosterländerier – efter Ист. Рос. Iep. 190 desätin – så är hans lott ibland det ryska presterskapet ej den sämsta, ja nästan afvundsvärd, förutsatt att han, såsom det synes, äfven förstår värdera sin lycka. Också röjer sig välståndet uti allt inom hans hus. Uti en sådan enslighet var det en slags njutning, att dricka en liten stakan punsch. – Allmogen i denna socken skall förnämligast hafva sin bergning af jordbruket, som här är lönande nog, så att rågen, såframt ej missväxt inträffar, gifver ifrån 6–10 kornet. – Äfven här skall dessutom hafra trifvas bättre än kornet. – Vildfånget i de vidsträckta skogarne utgör ock en betydlig inkomstartikel. – Jag lemnade efter frukosten mitt välmenande och

Sid. 117.

gästfria värdsfolk och fortsatte resan med samma hästar vidare åt Lekschmosero öfver en till en backig, men föröfrigt skogbevuxen och på sina ställen morastig mark. Чаженга det rätta namnet äfvensom Порженга. Då jag vid pogosten träffade prästen, ifrån Aglimosero och hörde att der inga märkvärdigheter skola finnas utom Вериги, hvilka stiftaren af pustinjan burit, så uppgaf jag min föresats, att företaga excursionen dit 4 verst. Äfven der skola vara 2^{ne} kyrkor, en af sten och den andra af träd. – Den lilla holmen af 3 versts längd och 1 versts bredd, skall utom kyrkobetjeningen ej hafva några invånare. – I Lekschmosero håller man på att bygga en stenkyrka i stället för en för 3 år sedan afbrunnen af träd. – Lekschmosero räknas innehålla i längd 8, i bredd circa 5 verst och skall på sina ställen hafva ända till 20 Sashens djup; hvarföre den ej utan skäl i den Tschelmagorska helgonlegenden bär epithetet оз. Глубокоє. Med åberopande af denna legend yrkar man, att denna nejd den tiden, då samma pustinja anlades af Kirill varit ännu bebodd af Tschuderne en sats, som man äfven utan detta skriftliga intyg utan all fara i stöd af dialektens beskaffenhet skulle våga påstå. Denna är här nämligen än gröfre, så att man ej allmänt nyttjar ts för tj (tjeloviek, ottjevo, svietsa) utan till och med s för sj – rjääpuska). – En besynnerlig tradition är här dessutom gängse, att redan före чудь ett folk benämndt Казара här skall haft sina boningsplatser och byn Казаранова invid Lekschmos. än efter dem hafva sitt namn. – För att kunna så mycket beqvämare fortsätta resan, förde man mig litet tillbaka (6 v.) till den egentliga Lekschmoserska stationen i Orletsi uppå den allmänna vägen ifrån Kargopol till Pudosch. – På densamma fortsatte

Sid. 118.

jag ock ensam resan framåt, sedan jag dimitterat desätskoj tillbaka till Kargopol. – Ifrån Lekschmos. börjar marken betydligt höja sig och man begriper anledningen till namnet Maaselga i grannskapet nära gränsen af Pudoschka kretsen, hvilken man äfven på denna station passerar. Den är öfverhufvud den backigaste, som jag på långa tider befarit. Icke synnerligen långt ifrån Lekschmosero passerar man en bäck Хабанзя, som sades komma ifrån ett träsk Хабозеро å Суземн och flyter åt Kolodosero invid den derefter benämnda Volosten passerar man en bäck af samma namn, som ifrån ett (22 v.) annat Chakosero likaledes flyter i Kolodosero. – I Kolodosero tog jag nattkvarter hos prästen vid pogosten. Hela orten har ett ganska upphöjt läge, invid pogosten är ett berg, som bär namn af Киверина гора (kanske af Kiw^e vaara). Man har så mycket mer skäl till denna deduction af namnet, som detta berg skall vara det enda, som visar sten och icke heller det i sammanhängande massa utan i enskilda större stycken. Alla de öfriga backarna, så höga de än synas, sägas bestå af idel sammanpackad sand, hvilken omständighet, den må då hafva sin grund i hvilka orsaker som hälst, icke heller hindrar landtmannen att öfverallt begagna jorden. Esomoftast ser man just sådana höga kullar vara använda till åkerländer. – Dialekten fortfar att vara densamma. Folket är såsom i hela denna landsträcka af medelmåttig växt eller snarare derunder, skall ock än utmärka sig genom mycken råhet och åtskilliga egenheter i sitt lefnadssätt och sin klädedrägt. – Vid så många bevis på Tschudisk härkomst borde jag så mycket mindre förarga mig öfver den ytterliga

Sid. 119.

d. 2. långsamhet uti skjutskarlarnes anstalter till den vidare resan öfver den förestående långa voloken, Sedan man neml. passerat byn Perschakova af inbyggare kallad Kassova, i 5 versts afstånd ifrån pogosten har man på 41 verst ingen enda inbyggare vid vägen, blott en stuga 17 verst nära följande stationen vid bäcken Tschorga, der man gemenligen plägar beta både hästarne och sig sjelf. – Intill Perschakova fortfar vägen att vara lika backig och upphöjd. – Man passerar dessutom bäckarne Dikschenga, som ifrån ett träsk Isozero flyter åt Kolodosero, nära intill pogosten, något längre fram Särgrutsej 1. såsom flesta på sitt sätt uttala Särgrutsej flytande ifrån Särgosero i Isozero. Framom Perschakova passerar man sjelfva Koloda, som afleder Kolodosero in i Vodla. Ifrån den nämnda byn börjar marken mera märkbart sänka sig ned åt N. mot den sistnämnda floden, uti hvilken äfven den redan nämnda Tschorga bäcken faller ifrån Jungosero medelst Tschorgosero. Detta namn är således att berigtigas på II. K. som dessutom uppenbarl. hafver dessa vattnen alltför långt ifrån sitt rätta ställe i SSO. – Hela den långa stationen är föröfrigt tämligen tätt bevuxen med skog; mest tallar; men ock i djupare dälder granar, men sällan björkskog. Då jag vid pass (46 v.) kl. 9 ankom till stranden af Vodla midtemot stationen Brivtsi fanns hvarken pråm eller någon båt på den venstra stranden. I den tvärtemot belägna byn syntes än på flera ställen eldar men oaktadt allt ropande ankom ingen färjekarl att öfverföra oss. Det blef mig då inget annat öfrigt, än att hålla till godo nattkvarter uti en nyligen uppförd liten byggnad såsom det tycktes ämnad till fähus. – Till lycka hade mina skjutskarlar medtagit elddon. Den midt i kojnan underhållna elden lemnade således väl värma men då röken ej hade någon annan utgång

Sid. 120.

än genom dörren, så ledo ej allenast ögonen och jag tillbragte en hel natt obehagligare än i sjelfva Lappmarken och det för en af kronan lönt färjekarls uppsåtliga uraktlåtande af sin skyldighet.

D. 3. Före dagningen hämtade ett parti åt Kargopol vandrande käringar en båt, hvarmed karlarne foro öfver och sjelfva hämtade pråmen, så att vi ändtligen i skymningen befunno oss på andra sidan. Jag skickade ifrån starosten efter färjekarlen, men han lät säga, att han icke kommer, och gick såsom det hette, med flit bort hemifrån. Starosten betygade äfvensom min skjutsbonde ifrån samma by, att detta ej vore första gången, som han sålunda uppsåtligt spelt resande ett sådant streck och det oaktadt har han trots alla rapporter derom af vederbörande blifvit lemnad obestradad. Då jag genom min egen obetänksamhet hade satt mig utur tillfälle att utöfva, såsom min afsigt visserligen var, egen hands rätt, så tjenar äfven detta fall endast till att föröka hans öfvermod. Sedan jag hos Starosten druckit the, fortsatte jag resan åt staden, dit vägen går på den högra stranden af Vodla förbi åtskilliga byar och i Vodla infallande bäckar, hvaribland Loska, Sigrutsej och närmare till staden Nousima med en by af samma nation. I början är stranden ojemn och skogig, hvarföre äfven Vodla under sitt lopp bildar åtskilliga forssar; sedan blifva stränderna flacka och jemna vid sträckan jemna ängar eller åkrar, mellan hvilka Vodla framslingrar sig under olika djup. – Ju mer jag nalkades staden, desto mer gjorde jag mig förhoppning att af sjelfva lokalen finna en förklaring för stadens benämning. Jag hade icke heller bedragit mig uti denna förmodan, nära till staden afsöndrar sig på dess

Sid. 121.

östra sida en vik under namn af Vängosero, ifr. S. åt N. omflyter en aflång holme uti samma rigtning och sköljer med sin smalare vestligare hälft stadens territorium, som här i anseende till det NVliga bottnet af nämnda vik formerar nästan en rät vinkel med hus på båda dessa sidor. Vester eller SV. om staden är en annan mindre vik, som medelst den såkallade Журавка viken äger sammanhang både med den förenämnda och gerad med sjelfva Vodla i SV [i marginalen: bildande äfven här en särskild holme och dessutom medelst smärre vikar åtskilliga näs och halföar.] Stadens öfriga omgivelser bestå af flacka fält, upptagna i det mesta till åker. Åt N. ligger på en högre terrass bakom en sandig plan, hvilken äfvensom åtskilliga andra stadens omgivelser om våren ofta öfversvämmas af några spridda gårdar, hvilka efter planen äfven egenteligen höra till staden och till en del ock äro bebodda af der inskrifna borgare. Efter planen borde staden utgöras af 42 kvartal; men af dem äro blott några få bebyggda, nemligen den närmast till floden belägna. Hvad de aflägsna angå, så hafva stadsinvånarne nog med att försvara sin blotta rättighet till dem emot de tillgränsande byars ingrepp. Äfven för framtiden äro inga bättre utsigter då staden är inskränkt till sitt blotta jordbruk, men föröfrigt saknar alla utvägar att föröka sitt välstånd. – Handeln är högst obetydlig och drifves blott af 3 köpmän af 3^e gillet, merändels endast med mindre kramvaror. Den enda utförsartikel såväl för staden, som för dess närmare omgivelser är ett förträffligt lin, hvartill fröet upphandlas i Novgorod och Pskov. Det odlas allmänt och med dess föryttrade afkastning betalas icke allenast kronoutskylderna, utan underhjelpa ock invånarne uti sämre år sin egen utkomst,

[i marginalen:] dock blott i staden och dess närmaste omgivelser till 40–50 V. hos förmögnare ända till 100 pud. Af 3 Tschetv. har man exempel att 40 pud. De härvarande förstå väl bereda det och gifva det en egen hvithet.

Emedlertid är äfven linhandeln nu mot förr snarare i stockning än i tilltagande. Utaf de äfven af Hassel åberopade 5 fabriker till linets rensning skall numera blott 1 fortfara att existera. – Inga andra fabriker finnas. Glashyttan skall

Sid. 122.

vara i öde. Förr hade 3 sådana (deribland en såkallad хрустальной) varit i gång. Uppå skogsprodukter vore i kretsen än betydliga tillgångar äfvensom många lägenheter torde finnas till anläggning af sågar och andra vattenverk; men bristen på kommunikation hindrar. Väl har Vodla åtminstone under sitt lopp ifrån staden till Onega sjön (utgörande inalles circa 30 verst) 7 versts afstånd ifrån den förenämnda blott ett enda vattenfall vid den derefter benämnda byn Podporoschja; men med dess rensning endast vore ej än mycket vunnit, då floden äfven dessutom på sina ställen är ytterst grund ända till blott ½ archins djup så att den sällan och isynnerhet torrare år såsom det

nuvarande ens med små båtar på andra tider än om våren och förra hälften om sommaren är att passeras. [i marginalen: På de djupaste ställen skall den vara ända till 10 Sashen.] – Dessutom är ock i dess lopp uppå såväl i den Krivetska volosten, såsom ock än högre flera forssar, hvilkas upprensning åtminstone för vårpassagen ej vore utan sin nytta. Uti denna flod fångas isynnerhet vår och höst gäddor, braxnar, (лещи) lax (лососы) i forssarne förnämligast vid Подпорожье, sik och ålar (меньки). Floden går upp gemenligen i slutet af Aprill och fast i November förr eller sednare. – Vårsådden förrättas omkring medlet af Maji, skördas olika efter sommarens beskaffenhet ifrån Juli månads utgång till in i September. Jordmånen bestående dels af rå lera och dels och oftare af sand är för jordbruket ej så lönande, som i Kargopolska kretsen. – [i marginalen: Ingen artificiell gödning utan spillningen – missväxt är hvart 6 och 7de –] Uppå en мѣра räknar man gemenligen endast 5. Jämte rågen trifves hafra bättre än korn, äfven hvete odlas dock i ringare mängd. Emedlertid har man exempel, att der afskördats 8 faldt. Rofvor äro mycket lönande. Odlas derföre i landsbygden både till eget bruk och för boskapen. Potatoes gifva 10 faldt. Fördom mot deras kultur. Käringar skola säga, att derföre säden misslyckas, att man vill tvinga folket att odla potat. I landbyarna fås ock ärter: kålen skall ej vilja komma särdeles fort. Potatoes skötseln har ej ännu hunnit blifva allmän och har varit mer blott garnisonerande soldaters ensak. – Ängslägenheterna äro omkring staden skäligen goda, men ej tillräckliga för den här mera sammanträngda massan. Emedlertid skola de samma med stor begärlighet äta potat om någon ger dem. – Kålen kunde ock växa bättre, om den bättre ansades

Sid. 123.

af invånare. Man underhåller ej mer än 1 och 2 kor och lika många hästar, hvilka dessutom äro af dålig ras. Uti kretsen underhållas af bättre bönder till 5 kor. – Tall och gran äro de dominerande trädslagen på den sandiga jordmånen; blott på den östra sidan finnas ock ehuru i ringa mängd äfven något löfskogar. Lärkträdet (лиственница och меглина) finnes än i Kargopolska kretsen; men uti denna, [i marginalen: blott i den östra tragten och omkring Kolodosero] – I Palina än existerande marmorbrott hör ej till denna, utan till den Povenetska kretsen. – En dock ringa del af invånarne äfven uti denna kretsen skall bruka vandra till Petersburg och andra orter för att arbeta. Man beskyller dem i allmänhet för lättja och tröghet, äfvensom för råhet och uppstussighet. Hvad det sistnämnda felet beträffar, så torde det ock mycket komma an på sättet, huru bonden behandlas. [i marginalen: грубой и дикій народъ. Ett visst in sich gekehrt seyn är hos dem likaledes hos dem anmärkningsvärdt, så att de ej mycket inlåta sig med främmande.] – Att han ganska väl vet skilja emellan väl och illa uti denna delen, tror jag mig hafva bemärkt. – Dermed vill jag ej försvara enskildta motsatta fall, af hvilka jag likaledes äfven sjelf haft ett nog svårsmält prof. – Men att just sådana olagligheter lemnas onöpsta förbättrar visst icke allmogens lynne, utan försämrar detsamma. – Dialekten är i staden äfvensom på landet vittnande af en stark Tschudisk inflytelse, ehuru inbyggarne icke ens vilja medgifva, att här någonsin bott Tschuder tillsammans med deras förfäder, hvilka de anse hafva varit rena äkta Ryssar. Emedlertid vittnar såsom nämndt deras munart och uttalet emot den. De hafva icke allenast äfvensom landtmannen i de flesta fall ts för tj (tseloviek, skutzis) en här och der svigtande betoning af orden, utan att jag äfven hos dem hört nya provincialismer, d.ä. ursprungliga Tschudiska ord med Ryska ändelser (t.ex. taatinka smekord om

fader, МАЛТАТЬ om förstå я не малтала) [i marginalen: ПОСЛА för ПОШЛА, СТАНУ f. ВСТАНУ, НЕНАСЬЯ f. НЕНАСТЬЕ (snöslask)- lichtja.] – I anseende till den uti stadens sandiga omgivelser nästan alldeles bara marken anlände jag först omkring middagstiden (23 v. ergo hitintills 1119), fick af go-

Sid. 124.

rodnitschen (Alexander Andrejev. Grigorkof) anvisning på det för resande bestämda kvarteret och blef af honom bjuden till aftonen till the och sedan

d. 4. till middagen. – Under vägen hit äfvensom vid middagen straxt efter min ankomst hade jag druckit något mer Malaga. Då dertill i dag än ock kommo flera koppar Caffee, så följde utom pollutionerna de båda sista nätterna (hvertill dock mitt liggande fullklädd uti Krivtzi bidrog) en svår stolgång hvarvid äfven blod

d. 5. viste sig och den följande var jag jämte obstructionen plågad af hufvudverk, ehuru tungan var så tämligen uti naturligt skick. – Jag sysselsatte mig hemma med genomläsandet af revisionslängderna, hvilka jag i går ifrån ränteriet erhållit och gjorde i skymningen en tur omkring staden.

D. 6. Om aftonen hos Protopopen ifrån Valdaiska kretsen af Novgorodska Guvern. i hans födelseort omkring sjön Velje i S. ifr. staden skola ock bo Karelare. – Jag gjorde äfven en visit hos hans hyresman adelståndets bisittare, gift med en i Berlin född Tyska. – Genom tractamenterna förskämde jag åter min mage. -

D. 7. Då jag emot min förmodan icke kunnat erhålla något exemplar af Slav. Ryska Nya Test. för att fortsätta mitt studium af Sirjenskan, så har jag i dag sysselsatt mig med att läsa Schlötzer, då jag icke heller kunnat få någon kretsplan. Tyvärr måste jag här sitta förgäfves under afvaktan på upplysningarne om kretsen. Aftonen hos Räntmästaren (Mich. Ivan. Bogdanof). The, punsch och aftonvard; men framför allt interessant umgänge nog, då han tillkallade en gammal man, som här är infödd och äfven meddelsammare än mången annan. Hos denna tragtens allmoge skall ock på bröllopen vara brukligt att gästerna begåfva de nygifva med ett och annat, hvaremot de trakteras med brännvin i likhet med finnarnes Kestajaiset. Före bröllopet åtskilliga Seplitationer [?] med piroger på en öfvertäckt tallrik – växlande emellan brudens och brudgummens hus. Brudgummens släktingar begåfvas alla af bruden efter råd och lägenhet med skjortor, näsdukar m.m. – Bruden förhåller sig så passif som möjligt och vill ej inlåta sig ens i något tal, väntande

Sid. 125.

att brudgummen skall börja å sin sida. Detta gör de derföre, på det han äfven under äktenskapet i allt må vända sig till dem och fråga dem om råd och de således erhålla större välde öfver sin blifvande man. – Man friar genom utskickade. -

D. 8. E.m. stark hufvudverk. – Den följande icke heller alldeles frisk. – Om aftonen hos Gorodnitschen och hos Prästen, af hvilken jag erhöll ett Novum Test. och fortsatte

d. 11. med dess tillhjälp mitt studium af Sirjäniskan. [i marginalen: NB. Alexander Kolkatskoj.] Sömlöshet, såsom en och annan natt förut.

D. 12. Middag hos Gorodnitschen. Om aftonen hos Ispravniken, hvars frånvaru varit den egenteliga orsaken till mitt långa uppehåll härstädes. Ännu hette det, att man i anseende till den afgående posten omöjligen kunde expediera mig förrän om Tisdagen.

D. 13. Slut på underhandlingarne om Färjekarlen i Krivtzi, hvilken man alltsedan Thursdags aftonen här hållit under seqvester vid polisen. Då jag ifrån flera håll blef bestormad med förböner, så lät saken dervid bero och släppte honom. – Om aftonen derföre hos borgarefrun, som egenteligen håller färjan och derföre har lejt nyssomtalt karl. – Lätt köp nog här i Ryssland.

D. 14. Hördes och sågs än till ingenting ifrån Ispravniken.

D. 15. Erhöll jag äntligen de äskade underrättelserna. För att godtgöra allt, erböd han sig att följa mig till Muromska pustinjan. Vi afreste mot aftonen och hunno ej längre (30 v.) till natten än till Hakuscha. Vägen ifrån Pudosch är i första början backig och sedan lindrigt gewellet, marken bevuxen med barrträd och ljung. Man passerar åarne Juga och Tschernaja. Nigischma pogosten vid Murmosero. Derifrån under vägen Vitschindi bäck icke långt ifrån samma pogost. – Hakuscha ligger vid en å af samma namn längs hvilken

d. 16 resan fortsattes 10 verst intill Muromska sjön, (15 v.) bakom hvilken pustinjan ligger uppå en halfö, som formeras utaf samma sjös utlopp och Onega, vid sjelfva stranden af hvilken pustinjan är belägen. Det är således orätt, som det beskrifves uti Safarii andeliga tafla-

Sid. 126.

mente att stället vore en ö, ifall det möjligen icke förr varit så. – Efter många betänkligheter framskaffades äntligen par gamla luntor. De öfriga papperen skola mest genom vårdslöshet gått förlorade. I anseende till både fysisk och moralisk opasslighet stannade jag qvar ej allenast öfver

natten utan äfven den följande dagen, hälst jag äfven ville afvakta prästens ankomst. – För mina synders skuld må jag

d. 14. säga, var jag hela dagen ansatt af svår hufvudverk.

D. 18. I skymningen bröt jag upp. I går hade väl redan något snö fallit; men för litet för att tjena till före. Resan måste därför på kärra fortsättas. Uti denna cirka 1 verst härifrån belägna Muromska byn drack jag the hos Starosten. Vägen till Samina går mest längs sjelfva stranden af Onega, uti hvilken åtskilliga obetydliga bäckar falla neml. Randnetsjef (30 v.) (ifrån Randosero). Suhaja Jaljga och Jalega, den betydligaste och sist utloppet af Tschovkosero nära sjelfva Samina, som ligger på en slags landtrygg, längs hvilken sedan den Pudoschka vägen fortlöper höger om Samina fl. ned till dalen, hvarest denna förenar sig med Andoma. Man börjar åter stiga uppåt till den efter samma stad benämnda pogosten, som ligger mycket högt, men har på den östra stranden af fl. än betydligare följder. – Föröfrigt voro på denna stationen vid båda (12 v.) flodgebiten flere spridda byar och i Andoma är en i sednare tider uppgjord stenkyrka. Ett djerfvare väsende och oförställd egennyttig gåfvo mig tillkänna, att jag nu nalkades en stad med större trafik och kanske folk mindre utblandadt med invånarne. – Intill staden är en skogig volok med blott en by emellan neml. Tudosero 12 verst ifrån staden. Lokalen i det hela gewellet med åtskilliga åt Onega fallande bäckar och åar genom djupa, morastiga bäddar. Den största af dem är Ileksa; de öfriga hafva rent ryska namn, såsom

Sid. 127.

Schidrof rutschej, Polrieka. – Jag anlände mot kl. 9 till staden om aftonen. (30 v. sål. 1236 v.)

D. 19. Middag hos Gorodn. (Alexej Dementjevitsch Borodin). Om aftonen hos Ispravniken med honom. Väl att jag efter allt sådant slapp med litet hufvudverk.

D. 20. Jag hade redan i går blifvit buden till Uppsyningsmannen vid Kanalen Dimitrii Iwanovjeff Ischkarin, till hvilken jag med hade bref ifrån dess broder Majoren i Mesen. Men då han sjelf blef i dag buden på namnsdag till en ny köpman härstädes Manin, så förde man äfven mig dit. Der åts och dracks tappert äfven Schampagn och Rhenskt vin och vinens godhet måtte gjort, att denna nya pålaga ej dessvärre bekom mig.

D. 21. Spisade jag middag hos Dimitrii Ivanovitsch. Expedierade bref till Zagel och Blomqvist. – Föröfrigt sysselsatt med utdrag utur Revisionslängderna, med hvilka jag blef färdig den följande.

D. 22. Den gåriga stormen hade äfven nedblåst min Thermometer ifrån spiken, hvarvid den gick i kras. – Jag var derföre i dag hos en af stadsens köpmän, för att förmå honom att afträda sin. Lyckades icke. – Om aftonen hos en borgare, hem ifrån Bieloserska kretsen och en född Tschud.

D. 23. Middag hos Gorodn. dervid tillfälligtvis medbuden till en namnsdags vetscherinka hos adelsståndets bisittare. En ansenlig församling äfven fruntimmer.

D. 24. Hos Isprav. för att ytterligare bedja honom med posten expediera efter mig underrättelserna ifrån Landträtten till Petrosavodsk. Sökte åter förgäfves Protopopen. – Sedan hem hela dagen. – Hvad e.m. beträffar var jag tvungen dertill af en häftig hufvudverk, som jag genom os ådrog mig. Denna tillfällighet räddade mig emedlertid åter ock denna gången ifrån en annan tillfällighet, af annat slag, som jag ej var i stånd att begagna.

D. 25. Ännu d. 25 laborerade jag med hufvudverk. Emedlertid nu såsom i allmänhet de sista dagarne sysselsatt med fortsättningen af Mathei Evang. på Sirjenska.

Sid. 128.

Om aftonen kom Alex. Dem. till mig, åkte med mig omkring staden förde mig sedan hem till sig. - Jag har ej än anmärkt, att denna stad näst Kargopol är den bästa af Guvernementets kretsstäder, utmärkande sig genom flera vackra byggnader, åtskilliga äfven af sten. Staden är belägen omkring fl. Vyitegra, hvaraf den ock har sitt namn, och uti hvilken äfven inom den samma den såkallade Vängrutschej faller. Det upphöjda läget skall emedlertid icke kunna rädda staden ifrån smuts, hvilket härrör af den lösa, leriga grunden. Öfver Vyitegra är en kronobro, öfver Vängrutschej föra 10 små bryggor. På det vackra rymliga torget står ock stadens nuvarande enda kyrka (af sten) och Gostinnoi dvor. Köpmännens antal går till 30 och stadens förnämsta födkrok utom jordbruket dess seglation uti Onega och Ladoga sjöarne ända till Petersburg med en hop diverse fartyg inemot 100 till antalet, af hvilka dock det mesta utgöres af såkallade Spinki. Fabrikerna äro alla ingångna så när som på 2 tegelbruk.

D. 26. Erhöll jag äntligen medelst Alex. Dem. ifrån Duman de äskade underrättelserna om staden, för hvilkas skuld jag här qvardröjt en half vecka längre än jag eljest haft af nöden. Af Al. Dem. bjuden till middag, som dock blef om intet i anseende till en mellankommen namndagsfrukost hos en Rådman dit jag äfven förmodligen för Gorodnitschens skuld blef inbjuden. – I skymningen afreste jag äntligen sedan jag än personligen uppvaktat Al. Dem. som [... ordet svårt att tyda] mångfaldiga godhet emot mig med väggkost. – Jag kom på släde den första stationen till Paltoschkaja (17 v.). Den är backig, något skogig, men har ock flera byar. Bäckan Indiana. Ifrån Palt. måste resan fortsättas på telega och marken nästan alldeles bar. (19 v.) Ock den andra stationen till Megra är backig och föröfrigt af samma beskaffenhet, som den nämnda. Megra ligger

vid fl. af (26 v.) samma namn och har en stenkyrka. Derifrån är jordmånen jemn till Oschta betäckt med låg skog; också ett stort kärr af 5 versts längd. I dess grannskap Panrutschej en fl. Vodlitsa. Den först nämnda kommer ifrån Panosero som efter hvad Blagotsch. visste förtälja mig skall hafva sitt namn deraf, att man under den

Sid. 129.

Lithauska tiden införde en hop anbragta Paner 1. Polacker. Icke långt ifrån stationen är ock en å Tscheleksa. Tröttheten bragte mig att antaga förslaget att tills morgonen qvarstanna på Oschta der jag om beqvämlig hvila gjorde mig goda förhoppningar, då man genom bultande anmante uppsyningsmannen att släppa mig in i Gornitsan. Den var nu väl eljest ordentlig nog, men hade ingen säng. Sängkammaren intogs af uppsyningsmannen med dess matuschka, som tycktes vara än beqvämare än han. Man öfverlemnade mig åt mig sjelf i framrummet och först på min förfrågan om hviloställe lät man inhämta halm på golfvet och gjorde för mig en bädd, på hvilken jag på fältmaner vräkte mig.

D. 27. Jag erhöll åtminstone godt Caffee. – På en liten stund hos den invid boende Blagotsch. som trakterade mig med thé, men föröfrigt ej visste säga mig något vidare, än att den nuvarande stenkyrkan, först för omkring 40 år sedan blifvit uppförd i st. för en nedbrunnen af träd. – I Vosnesensk var (18 v.) jag i stöd af hans fordna bjudning att hälsa på hamnuppsyningsmannen, en förafskedad Militär ifrån Moskva. Han undfägnade mig med middag. De här och i grannskapet längs Svir boende invånarne berömde han alldeles icke. – Antalet af årl. nedgående fartyg skall ej öfverstiga 500. – Ifrån Manoilovskaja fortsattes resan genom det Tschudiska gebitet åter på slåde, ehuru detta sättet att fortkomma icke heller var bättre i anseende till den äfven här ju längre fram ju barare (32 v.) marken. – Jag stannade qvar i Scheltosersk ej allenast öfver natten (hvarunder en poll.) utan ock öfver hela den följande, för att göra mig bekant med dialekten.

D. 29. Om morgonen afreste jag och anlände om aftonen till (1428 v.) min fordne värd Ivan Andr. – En komet påstods hafva blifvit (80 v.) sedd i dag. -

D. 30. Uppvaktning hos Guvernören och Vice-Guvern. som gjorde mig bekant med Öfverste Gl. – Hos Doktor Kermik och Armstrong. – Till middag hos Guv. Sl. här om aftonen.

December 1826.

D. 1. Dec. – Förgick ock med visiter. – Guvernören här. -

D. 2. Åter till middag hos Guvernören. -

D. 3, D. 4. D. 4 aft. hos Smith.

D. 5. Bref till Tig., M.I. och till Zagel om penningar. -

Sid. 130.

D. 5. började jag i Каз. Пал. arbeta med utdrag ur Revisionslängderna.

D. 6. Om aftonen stor bal hos Guv. i anseende till hans äldsta dotters namnsdag.

D. 8. Middag hos Möller. De följande dagarne arbetade jag flitigt i Palata.

D. 9. Middag hos Guvernören äfvensom den följande, hvarefter

d. 11. jag om morg. hade plågor i underlifvet, hvilket förmådde mig att besöka Dr Armstr. Efter omständ. undersökning mente han, att min inflammations sjukdom ändat sig med en induration i högra sidan och förmante mig till mycken försigtighet, då samma induration ännu icke vore fullkomligen försvunnen.

D. 14. Hos guvern. till midd. Beklagade mig öfver såväl Landträtten i Vyitegra som Gorodnitschen i Povenets, h^a icke skickat mig de lofvade notiserne. Löfte om dem å en eller annan väg. – Först denna afton hade jag den glädjen, att sluta mina arbeten i Palatan – en glädje så mycket större, som den menliga verkan af det långvariga sittandet i hela den sista tiden nog samt låtit märka sig.

D. 15. Middag hos Möller.

D. 16. På gratulation hos Vice-Guvern. – Hans Frus namnsdag. – Bjuden till middag. – Balen om aftonen lät jag så mycket häldre fara, som jag nästan hela dagen haft att kämpa med envis hufvudverk.

D. 17. Middag hos Guv. ock en del af aftonen.

D. 18. Frukost i fabriken. Ehuru buden gick jag ej dit, emedan middagen hos Guvern. redan förestod. – Om aftonen lysande bal, som jag ock för skams skuld bivistade. – Jag blef af deras undfägnad med 1 stakan Madera och förmodl. måste jag tillskrifva det, att jag först sent om morg.

d. 19. fick sömn. Hela dagen hem Sysselsatt med Meteorologica. Om aftonen sökte jag förgäfves Clarke.

D. 20. Middag hos Guvernören – Äfven hos Kermiks. Pollut.

D. 21. Slöt jag mina Meteorologica. -

D. 22. Middag hos Guvern. Aftonen hos Möller. – Pollut.

D. 23. Äfvenledes. - - Afskedsvisiter. – Om aftonen kl ½ till 9 afreste jag. – Polovina – Kärr om Ajanda. – Saada. – (1578 v.)

D. 24. Maidan. – E.m. kl ½ till 5 anlände jag till Olonets. Då Gorodnitschen icke var hem, måste jag taga kvarter på postgården hos Ispravniken. – Pollut. – Sökte om aftonen förgäfves Forstmästaren.

Sid. 131.

D. 25. Hos Hr. Smoljnikof och Gorodnitschen. – Bekom eget kvarter.

D. 26. Om morg. hos prästen Putischejef – lånte det Slavonska Ryska N. Test. och fortsatte sedan hela dagen med tillhjälp deraf mitt studium af Sirjenskan. – Nya connexioner hota blifva störande. – Denna stadens borgare lefva till en stor del af sitt jordbruk. Jordmånen häromkring består förnämligast af en fruktbar svart mylla, här och der med tillsats af sand eller lera. Emedlertid måste dock jorden väl gödas. Inga artificielle ämnen brukas dertill. Hvert tredje år lemnas fälten i träde. – De förnämligaste sädeslag råg och hafra, mindre korn och ytterst litet hvete. Man vinner vanligen 5 och 10 faldt, stundom ock mer och ifr. kärr, om hvilkas odling man mycket här vinlägger sig, ända till 20de kornet. Deremot idkas här intet svedbruk i anseende till den ringa skogen. Af jordbruket odlas potatoes, kål, rättika; stundom slå ock gurkor väl före. Rätt goda ängslägenheter vinnas till en del ock utur uttorkade kärr. Man underhåller ifr. 2–15 kor; det vanliga antalet af hästar 2 och 3, ock något getter och svin. – Tvänne marknader om året om trettondagstiden och om hösten. Orätt har Hassel, att Olonka är segelbar för gallioter. I anseende till de 11–13 verst nedanom staden belägna forssarne kunna endast små båtar passera ända till staden. I allmänhet är flodens djuphet högst

variabel äfven omkring sjelfva staden och inom dess gebit; om många ställen isynnerhet sommartiden kan en karl gå öfver igenom floden. – Invid floden både ofvan och nedanom staden åtskilliga vattuverk anlagda. Uppgiften i Hassel om de 12 sågarne gäller dock äldre tiden. – Den Olonetska dialekten (Livvin kieli) börjar på den Petrosavodska vägen, egenteligen först ifrån Keskosjärvi, bakom denna station är den till och med än i Pühäjärvi närmare den Tschudiska. – Inom denna kretsen det Alexandro Sviriska klostret och det deraf beroende Nikiforovska

Sid. 132.

pustinjan nära Kotkajärvi. Den i Sändeba ungef. 50 v. i NV. ifrån staden belägna skall, såsom det heter, återupprättas och få tillbaka sina forna länderier. Det Andronosofska vid stranden af Ladoga sjön står under det Valaamska klostrets jurisdiktion. -

D. 27. Herr Smolikof kom efter mig till middagen. – Derefter var jag om aftonen hos Gorodnitschen. Peccerat.

D. 28. Om aftonen hos Ispravniken d^e

D. 29. Med honom till landträtten, för att göra mig underrättad om de förmentliga stolbtserna. Jag hade kunnat och bordt göra det långt förut. Nu kom det fram att sådana icke finnes i landträtten, utan i kretsrätten. Der var archivarien ej närvarande och sades ej heller så snart kunna anträffas, alldenstund han farit ut i kretsen, hvarifrån hans återkomst är oviss. – Middag hos Herr Smolikof, hvarest jag äfven tillbragte aftonen. – Äfven peccerat. -

D. 30. Besåg i Kretsrätten Archivet. – Ock en stor samling af de forna Vojevodska handlingarne; men alla liggande utan ordning om hvarandra uti en kista och till stor del redan förderfvade genom fuktighet. Då ingen Katalog å dem finnas, så måste jag lemna dem dervid – eller rättare sagdt åt sitt öde; hvilket utan allt tvifvel blir att obegagnade förmultna. – Så väl af Ispravniken Vasil Ivanovitsch, som Gorodnitschen erhöll jag de äskade upplysningarne och var såvida eftermiddagen färdig att afresa; men dels brist på friska posthästar och förnämligast ett starkt snöglöpp blefvo orsaker, hvilka förmådde mig att gifva efter för postkarlens föreställningar och stanna qvar ännu till följande. – Peccerat.

D. 31. Bröt jag ändtligen upp och ankom e.m. till Ladejnoje pole, hvarest jag ännu om aftonen aflade ett besök hos Nowikof och spisade hos dem qvällsvard. NB. Öfver Svirin måste (1628 v. för 3^{die} resåret) jag gå till fots. Den hade först nyligen tillfrusit, så att den ej annorlunda kunde passeras – ett fenomen, hvaraf ingen påminner sig ett slikt fall förr.

Sid. 133.

Allmänna anmärkningar om Lodejnoje pole.⁵⁹²

– Invånarne lefva dels af jordbruk, dels af handel. Båda emedlertid ej betydliga, det förra i anseende till den sandiga, litet lönande jordmånen. Man sår blott råg och hafra, hvilka gemnl. gifva 5, 7 och 10 faldt. – Sådnen förrättas omkring d. 9 Maji och skördas ifr. d. 20de Juli till 15de Augusti g. st. Korn fås litet, hvete alldeles icke, ärter och bönor ej heller. Potatoes är redan mer allmänt i bruk. Derjemte kål, rättika, lök, morötter blott till eget bruk. Det högsta antalet af hästar 3 och 4, af kor 2 och 3, får, getter och svin underhållas alldeles icke. Lin och hampa köpes. 7 köpmän drifva en ej särdeles betydlig krämhandel och 2 af dem äga äfven flodfartyg, större båtar, på hvilka transporterats till Petersburg ved, kol och bräder ifrån åtskilliga sågar i kretsen. Svir af olika djup ifr. 2–5 Sashen är ifrån staden allt utföre segelbar till Ladoga, dit afståndet torde blifva omkring 60 verst. – Enl. anteckningarne i köpman Korenefs kalendrar började Svir fl. öppnas 1803 d. 1 Apr.; men gick upp fullkoml. d. 10de. – De första svalor (ластухки) visade sig den 22 Apr. Den första åskan d. 24 Apr. Den första snön föll d. 29 Sept. om natten mot d. 30, så att man åkte på släde; men efter 5 dagar försvann den åter genom regn. – 1804 Sviren gick upp d. 17–20 Apr, den tillfrös d. 26 Oktober. -

1809 21–24 April. – 1812 öppnades fl. d. 22–26 Apr., frös om natten till d. 30 Oktober. - -

1819 öppnades Svir d. 21–24 Apr. – frös d. 24–26 Oktob.

1825 - - d. 18–20 Apr. – natten om. 22–23 Nov.

1826 - - d. 6 Apr. – Om sommaren i anseende till torkan ingen genomfart för de med mjöl och annat lastade barkarne, hvilka sedan de stått alltifrån våren, om hösten måste utlastas på stranden. – Allmän skogsbrand – och boskapspest – som upphörde med slutet af Aug. – Natten mot d. 12 Nov. isades Sviren; men gick

Sid. 134.

åter upp d. 13, hvarefter den hela Nov. månad befors med båt. – Om natten till d. 12 Dec. drog sig is mot staden, men d. 13 bröt den sig åter. Om natten till d. 15 visade sig för tredje gången is; men mot d. 16 började isen åter röra sig. Ännu d. 18 skedde öfverfarten på båtar först d. 19 passerades floden till fots och den 20 körde man deröfver med häst. –

(Utur till ministerium ingifven årsberättelse för 1825). – Tillköpt 9500 kulir rågmjöl. – Fisk fångas i kretsen лососей 4764 сиговъ 5655 пальи 50 щукъ 2200, öfrig små fisk 3725 pud afkastningen i

⁵⁹² På finska Lotinapelto. Hörde på 1700-talet till det Olonetska guvernementet men flyttades till St Petersburgs guvernement.

Petersburg 59.900 Rubel. – Djurfångsten 26 björnar, 154 mårdar, 112 räfvar, 875 harar, 6600 ekorrar, 23 hermeliner, 31 uttrar, 28 renar, 26 vargar, глухарей 740, 280 куропатокъ 280, 1009 orrar, 10 gäss, 2 svanor рябчиковъ 7400 sty. – Afkastningen för de försålda 7550–25 kup. – I staden inga fabriker. I kretsen 7 sågar, 1 мукомолотная, 1 кожевенная. – Den sistnämnda i Ostinska pog. tillhör St. Petersburgska köpmannen af 2 gillet Kabinetskij [i marginalen: Kapitalet 15.000]. 1825 förfärdigade in S^a 2680 hudar med h^a handel drifves – till 19.500 Rubel. 1) såg tillh. afl. Petersburgska köpman af 2 gillet Fomin i Pirkinska pog. vid fl. Хутина о 2 анбарахъ 4 рамахъ förarrenderad till St. Petersburgska köpmannen Sofronof för 3100 R. om året. 1825 sågat 101.000 дюймъ. Kapitalet å sågen 71.000 R. 2) tillh. St. Peterb. köpmannen Gromof vid fl. Schod Kuscha 2 анбара + рам. sågat 153.900 дюймъ. Kapital 110.350 Rub. 3) tillh. densamme Megorska pog. vid fl. Мегра 1 анб. 2 рам. sågat 170.853 дюймъ. – Kapital 111.246 R. 80 kop. 4) tillh. Vyiteg. köpman Menschin i Ostinska Votshinan vid fl. Кузра 1 анб. 2 рамы sågat 30.000 дюймъ Kapital 26.000 R. Gryn och mjölqvarn tillh. samme Menschin vid f. flod. – är ej i gång. – ehuru använda derå 6000 R.

Sid. 135.

De vid Dvina boende sysselsätta sig om sommaren med fiskafänge och varutransporter å samma stad i egenskap af skeppare och arbetsfolk – en del hafva sina egna fartyg. De aflägsnare drifva jordbruk, djur och fågelfänge eller vandra med pass till andra orter. En del fälla ock skog. I staden inga raskolniker i krets 400 – 258 душъ. i staden 4 köpmän, 165 borgare- разночинцовъ 40 bönder 1. S^a 203 души – För 1824 inkomsterna 5937 – 84, utgifterna 5624 – 67 ½ kop. Utskylderna i kretsen – af hvar ревизская душа – 43 ½ kop. Till vägarnes underhållande 25 kop., till flodseglationens fullkommande 5 kop. S^a 1–13 ½ à hvarje själ.

1827.

1.

1827.

1.

Januari 1827.

Den 1^{sta} Jan. (Nyårsdagen) tillbragte jag hos Nov. rätt angenämt.

-

2. E.m. afreste jag till Konduscha, hvarest jag tog nattqvarter hos prästen.

-

3. Jag var sinnad att fortsätta resan vidare till Lojanitzi för att undersöka den dervarande egna dialekten, men lät afråda mig derifrån i anseende till vägarnes dåliga beskaffenhet, så mycket häldre som prästen åtog sig att skaffa mig närmare tillfälle att göra mig underrättad om samma dialekt. – Till den ändan följde han mig till en 3 verst längre belägen by, hörande till den under namn af Pohja bekanta trakten af socken (i anseende till läget åt Norr) till en gård, hvarest fanns en för något mer än ett år sedan ifrån Lojanitsi hitgift qvinna. Jag fann snart min förmodan om den ortens dialekt bekräftad: den har det närmaste tycke af den Tschudiska vid Ojat så väl i flexioner, som enskildta ord; hvad som skiljer den, är en liten blandning af Olonetskan. – Åt den kanten skall utom Lojanitska socknen äfven den Soginska vara alldeles Karelsk, eller rättare Tschudisk. – Äfven den Kondusschka munarten har en liten tillblandning af Tschudiska, dock är denna blandning knapt märklig och språket kallas äfven här Livvinkieli och karakteriserar sig genom dess breda sväfvande uttal oaa. Eljest finner sig gränslinjen emellan Karelare och Ryssar just i denna socken skarpt tecknad. Allt hvad nemligen ifrån den Kondushska kyrkan ligger åt S. är rent Ryskt; på andra motsatta norra sidan om kyrkan vidtager Karelen invid de ryska grannarne. – Nejden synes vara ganska ojemn och

Sid. 137.

säges vara likaså stint samt följaktligen mindre tjenlig till åkerbruk, ehuru detta är inbyggarnes förnämsta näringsfång. – Såsom en särdeles märkvärdighet kan man ock anse, att isynnerhet denna orten esomoftast hemsökes af boskapssjuka, som till och med ännu sades här fortfara. – Efter en i anseende till fastan lagad middag af rättika, färsk fisk och stekta rofvor återreste jag till Ladejnoje pole. – (1664 v.)

-

4. Då jag d. 1 om aftonen hos Nov. tillfälligtvis af H^f Schkarin hörde, att här i Kretsrätten funnes en äldre Писцовая Книга, så bad jag genom en biljett honom om densamma, man skulle skicka den

till mig. Emedlertid väntade jag hela dagen förgäfvets. – Om morgonen återsåg jag i mitt kvarter Vice-Direktorn vid Bergdepartementet H^f Schlanef (af 5te kl.), som nu ifrån Petros. återvänder till Petersb.: – Han erböd sig att framdeles till Permska Guvernementet förse mig med rekommendationer. – Då jag hörde, att hans reskamrat öfversten Panof äfvenledes ankommit och afstigit hos Chefen vid härvarande kronohvarf, tog jag mig friheten, att försöka der en visit. – Blef hela aftonen och långeledes under det de öfriga spelte boston, tills nya tidningar ankommo. Herr Schk. gaf mig sjelfmant ett nytt löfte

-

5. till den följ. om morgonen för att ånyo bedraga mig. Ändtligen gick jag sjelf (hvad jag längesedan bordt göra) och fick ifrån rätten boken med hvars genomläsande jag hela den öfriga dagen sysselsatte mig.

-

6. Buden till middag hos Hvarfkapitenen Stepan Ivan Jefimjef. – Aftonen hos Nowik.

-

7. Slöt jag Писц. Кн. – Om aftonen hos Jefimj. hvarest hela stadens societet var församlad. Såsom vanligt speltes kort, och bråde, samt dansa-

Sid. 138.

des. Musiken blott en fiolin. Man lekte ock pantlekar. – Församlingen slutade med en aftonmåltid kl. 2. -

-

8. Hela dagen hos Now. och med dem om aftonen masquerad till Fru hos Löjtn. Skreplef, hvarifrån sent hem.

-

6. Äfven mest hos Now. och om aftonen hos Kalinoffski (Feodor Ivanovitsch). Roligt nog.

-

10. Emot middagen afreste jag. Alex. Gord. med sin fru och syster följde mig till Hofr. Tapolkof, Ivan Andrej.) i Schamenitzi, (15 v.) [i marginalen: på Tschudiska Schaamila] hvarest jag qvarstannade till följande dagen, då jag e.m. skiljdes så väl ifrån

-

11. mitt gästfria värdsfolk, som ifrån mitt angenäma ressällskap och reste vidare öfver Varbenitschi (Varbla den första Tschudiska by) och Petschenitzi (Petsielä) till Karhila, hvarest jag åkte in i mitt förra kvarter hos prästen. [i marginalen: Savosero (30 v.) (Savajärvi) derifrån Savo. – På vägen till Petsch. viärvi, som ifr. Jänejogi (Jänega) i böckerna Хутия – framom Petsch. på vägen åt Karhila Hurvoja och en annan bäck ifr. Kondjärvi på sidan.]

-

12. Fortsatte jag resan till H^e Ischkarin i Jaroslaviki. Om aftonen ankommo en hop främmande af de herrskapliga grannarne. Man slöt Svätki med ryska visor, dans och några lekar. (25 v.)

-

13. Jag reste vidare till natten till Järvis. Prästen var ej hem och jag hade ett så mycket lugnare nattqvarter. (12 v.)

-

14. Ankom jag till Ajatis ladva. – Jag hade ärnat längre qvarblifva, men jag märkte att man hade det ogärna, att värden sysselsatte sig med mig och öfverlemnade sin måg, som var till gäst hos honom (en högst simpel bondpräst) åt sig sjelf. – Ändteligen upphof värdinnan derföre ett förskräckligt larm och betog mig all lust att tänka på vidare fortsättning, hvarföre jag ock den följande

-

15. f.m. ett häftigt urväder oaktadt fortsatte min vidare resa åt Naschmajärvi – Stam Ojat fl. (Ajati чуд.) skall hafva sitt ursprung ifrån Tscheionjärvi (nära derintill, hvilket på П.К. torde svara emot Чухмозеро som ej finnes). Nära denna tillhörjas ock Suda ifr. Vasärwi och genomflyter början af sitt lopp åtskilliga smärre träsk såsom Madalvajärvi, Pitjärvi, Matjärvi

Sid. 139.

och Alaischjärvi. På fl. Ojat äro deremot inga träsk. Under vägen till Naschmajärvi [Nažamjävri] passerade jag 7 verst ifrån Ladva Saraoja, som faller i Ojat och 8 verst längre den sistnämnda floden, der blott en oansenlig bäck. Hela hållet till Naschmajärvi utgör inalles 20 v. mest nedföre en grof granskog. Naschmajärvi byn har sitt namn af det dervid belägna circa 2 verst långa träsket och består blott af 5 gårdar. – Jag fann vid ankomsten inga hästar i byn hem. Då min skjutspojke icke heller kunde förmås att under det fortfarande ovädret föra mig längre, så måste jag finna mig uti att tills vidare qvarstadna uti den lilla smutsiga rökstugan. Jag förlorade emedlertid icke derpå. Sedan jag röjt min kännedom af språket och min lust att ypperligare fullkomna mig derutinnan, blef husfolket än förtroiligare med mig och isynnerhet qvinnorna språksammare samt lärde mig oförtäckt till och med ord, hvilkas nämnande en finare känsla icke skulle tåla. – Genom barnens jollrande kom jag underfund med att de hafva, hvad man i Finland skulle kalla loruja åtminstone i en poetisk drägt och, med ord, hvilka man eljest i dagligt tal ej hör ibland dem och hvilka således kunna anses för rendera ifrån äldre tider. Här en sådan lapsenloru.

Sanogam saarnoid

Vanogam vaarnoid

Libui härg kusee började

Kivisich kindhisch

Savisich sapkoisch stöflar

Roimaht langeta

Bajar kulischt - Bajar betyder i allm. hos Tschuderne Herre.

Akadas hauguje Så hette jag derföre öfverallt. Kulischt hörde. –
Haugui slog.

Poigaasa naitoj

Tyttäresä andoj .

Sid. 140.

Maidlasch maigaht Anm. vid gästabudet m. хрянулся.

Likalasch likaht

Merivesi löikäht

Valjascht orschin i.e. orihin

Orschi ei veda

Valjascht kurgoin

Kurgoj vedab

Paskais sfirneh mingebot

Korendon kortteh till en fästånge höid

Heinoran pitteh ora веревка

Sapuksaran sangteh Sara олхнице?

Kekalehen mustah. -

Följande är en såkallad сказка i deras maner.

End eläb uk, da aak, keda neile rikta (slå)

Rikta meile, härgad, kaschi, patschaan, pääsischtub

hän mänöb da sanob, härg mänöb mietsah,

keda meile myöst (återigen) sanob rikta,

Rikta meile oinascht A kaschi patsch p. ischt.

Mänöb da oinhale sanob, Oinas mäne mietsah,

ika riktaisch sindaisch, Oinas i mietsah pageneb,

Myöst sanob keda rikta, Rikta miele sigad,

kaschni myöst mänöb sanob, siga mäne mietsah.

Siga pageneb mietsah, Myöst keda meile rikta sanob,
 Rikta meile kukoit, kaschki mänöb i kukoile sanob,
 Mäne mietsah, rika riktas, kukoj mietsah robaht,
 Keda meile, myöst rikta, Rikta meile kana,
 Kaschi myöst sanob kanale, Lehdi Kana mietsah
 Rikta kaschid i itschas, kashi ku hurahatab,
 I mietsah pageneb. – I kaschi mänöb härgää i tischyb
 Härg! sano, tehkam pert, Härg sano, minä en te-
 ge pertit, Milte on rusket kauhtan pääu. -
 Oinas! tehkam pert, Oinas sano hah (grå) kauhtan pääu
 I sigal sano tehkam pert. Minä sano, en
 tege pertit, Minej läm om i muile, Kukoj! sano
 tehkam pert. – Minä sano en tege pertit, Paakuine
 (gul) sukman pään – kana! sano tehkam pert!

Sid. 141.

Minä en sano tege pertit, Paakuine sakman om pään - I kaschi libui kuseh, ku tamha uksit
 atkeimah? I pertin stroji. – I tulob härg, Pjäästä kasch yöks. – En pjäästä sano kaschi, Ed abutan
 stroida, ku et pjääst. Minä sinu pertin kukerdan. I pjäästi netse härgän pertih. – I taritscheesa
 (bjuder sig) Oinas, pjäästä kasch yöks. En pjäästä &c. &c. – I taritscheesa siga &c. &c. – I
 taritscheesa kukoj &c. – Minä sinus pertin kabitschen (skrapar med naglarne) – I taritheesa kana
 &c. – Minä sinun pertin mureidan. I pjääsi kaschi kanan. – I tulet kondi – kukoj libui ordudelle,
 Siga pätschin on (i st. för ole). Härg da oignas otettih kondin sarville kesheh, Siga pätschin on
 tahtab (hvässer) veitschen. – Itsche haischub. – I kukoj serdischou kävelob i sanob Toti, hott, tott,
 Angkataj kondi tänne. – Siga kui hyptääsä i kondiad schok (сынеть?) veitschel – kaschi huptaasa
 kyndan, (hotar med naglarne). Kondiat. Se i pageneb i mänöb konduden luast i schälishöb
 (beklagar sig efter ryskan). Mindaj ringa ruokittihe, A ordudel en tieda, ken käveli risteisch
 kamscholoisch, Sille ku auttanojsch, Milei sudmunnoisch

16. Kl. 2 om natten bröt jag upp under fortfarandet af ett förskräckligt oväder [i marginalen: om
 natten pollut]. En rask hustru hade infunnit sig till min föreläsning. Hon sade sig egentligen i st. för
 sin man besörja sådana förefallande skjutsar. Vägen ehuru skogig var nästan alldeles igenrad,
 hvarföre det oaktadt hennes pådrifvande gick ganska långsamt. Murdoja en obetydlig bäck och
Haudoja på halfva vägen litet betydligare. Derifrån gick det mest uppföre till Vahtärvi på ryska

Klenosero en by benämnd (10 v.) af dervid liggande lilla träsket och nu bestående af blott 4 gårdar живущихъ, hvarest hela 5 äro öde. – Vi ankommo dit i dagningen. Jag förefann der prästen ifrån Schimosero med sitt följe, stadd på hemvägen ifrån sin julresa att utdela välsignelsen öfver denna socken, som han tillika

Sid. 142.

nu besörjer, sedan ortens egentliga prest i anseende till sin inveckling uti ett å flere stråtröfvare begånget mord blifvit ifrån embetet suspenderad. – Jag trakterade hela laget med goda snapsar ifrån mitt spriförråd. – Under den gemensamma middagsmåltiden tillspädde värden af sitt eget brännvin, hvarefter det andeliga sällskapet afreste. – Jag hade uti förra nattqvarteret glömt mitt bläckhorn och måste lega en karl att hemta det därifrån. Han var tämligen snart tillbaka – på skidor, så att äfven jag middagstiden var färdig att uppbyta. – Uti denna by familjen Siline (väl af ett dopnamn). – Lokalen framåt tämligen jemn. – Mustärvi invid byn ett litet träsk. – På sidan sades vara Irinschärvi större. – Närmare Pääsarvi och omkring densamma idel kärr. – Omkring 4 verst lång och äfvenså bred i anseende till dess nästan mindre skapnad. – Min följeslagare förde mig (12 v.) till en bonde, som utmärkte sig igenom vett och en förekommande höflighet. Hans familjenamn (brukligt emedlertid blott hos hans grannar, äfvensom de andra få dylika bland Tschuderna) Kot. Utom detta skall här finnas familjen Kuurekscho. – Orten skall ej vara så alldeles vanlottad. Isynnerhet ifrån sveder (palot först kaski - deraf det på somliga ställen i kretsen äfven i ryskan brukliga Палъ) skördar man 10–13 faldt god och strid råg (rugisch rugihen), som af alla sädesslag lyckas bäst. Derjemte odlas korn osra, hafra kagra. Litet hvete nischu och ett eget sädesslag uti denna krets på ryska benämndt овыть (чуд. vosъkunt). -

-

17. Om morg. fortsatte jag resan. Lokalen jemn och skogig. Uti hela denna den sydliga delen af Ladejnopolska kretsen gran och tall de dominerande trädslagen och utom på morastiga ställen den förra nog väldig. – Efter 12 verst

Sid. 143.

passerade jag den lilla bäcken Pääschli invid den derefter benämnda och blott af 3 gårdar bestående byn Pääschlinsina på ryska Pääschelka, den första af Bieloserska kretsen. Pääschli afleder Pääschosero i Horsema fl. Jag hade ifrån Pääschjärvi haft en än genare väg öfver Kargosero och Kemska Volosten, men den var nu, hälst efter urvädret alldeles icke farbar och går – utom Korgosero – genom en nejd bebodd af blott ryska talande. På den andra vägen kunde jag så åtminstone något längre höra talas Tschudiska. Efter en 8 verst – derunder ock ett flakt kärr Ornasuo (Orna i betydelsen af egen okänt i Tschudiskan) – kom jag till den af 8 gårdar (20 v.) bestående by Jänischagra; på ryska Jänischeva. – Här såsom uti hela den Tschudiska distrikten böd man efter vedertaget bruk den ankomne mat och var man genast villig att lemna mig såkallad padvod, till och med innan man visste, att jag betalar progoner. Detta drag betog mig den fördom,

hvarmed jag tillfölje af andras sägen hade inträdt uti denna kretsen, så mycket mer som allmogen i Naschma ej såsom i Pääschjärvi är kronans utan tillhörande godsägare. Denna socken är föröfrigt i denna väg den sista Tschudiska. Åt Väster deremot talas Tschudiska uti de längs Kuolischma [Koložma] (en gren af Naschma [Nažam]) belägna 3 socknarne Ustje (vid dess mynning) Kaleschma och Verchnej-konetz invid Tichvinska gränsen. – Den egendomliga benämningen är eljest alltifrån Järvis ej Ljuudi (såsom än i Jaroslavitschi ock i Schimosero [Šimjärvi]) utan Vieps och tala på ortens vis heter pagishta Viepsäks)⁵⁹³. Man kunde tänka att uti Vieps låge Nestors Весь med uteslutet p till lättnad för det ryska uttalet, om ej Vesjegonsk vore än närmare. Den staden benämnes neml. af Tschuderne äfvensom af deras förmenta släktingar uti Bielos. kretsen högst sällan Vesjogonsk utan allmänneligen blott

Sid. 144.

-

vesj (Весь lida) och äfven på ryska uttryckte man sig nära Bielos. Om de denna tiden till marknaden dit sträfvande många resande: по(ѣ)дутъ на Весь. Det af Nestor såsom Vessernes egenteliga hemvist betecknade Bielosero kallas hos deras afkomlingar Tschuderne Valtärven lida och sjön B. Valgetjärvi, hvaraf ofvanskrifna namn är förkortning. Dermed förfaller min gissning uti Recens af Fröbus skrift, att Bielosero i äldre tider hetat Vesijärvi. – Här må jag än anmärka, att Olonets icke ens hos de än närmare Tschuderne (t.ex. i Järvis) kallas Anuksen, utan Olentsan lidu till ett bevis, att namnet Anuksenmaa ej på denna sidan uppstått. Hvarken om Suomi eller Ruotsi hafva Tschuderne någon ide. – Hos dem kallas den orten efter Ryssarne Schvetzia. - - Obetydliga skiljaktigheter i Tschudiskan. – Blott i Järvis och deromkring har jag hört mej, tej, hej i st. för det man äfven hos de tydligare Viepsläset förekommande myö &c. På sjelfva gränsorten mellan de åtskilliga krets, såsom den ifrån alla sidor ifrån de främmande grannarne mest aflägsna tragter är ett något иначе uttal t.ex. med minä, sinä, stundom till och med ts, för tsh och öfverallt måste jag göra samma anmärkning om qvinnorna i jembörelse mot karlarne. Föröfrigt hafva de förra å alla de af mig genomresta orter äfven kunnat ryska, utom smärre barn. Äfven de sjunga emedlertid ryska. En och annan ifr. ryskan öfversatt paju borde ock finnas, ehuru jag ej kunnat vara lycklig, att få höra en sådan.

[i marginalen:] Anmärkningsvärdt är det ju mer åt söder ju mer svigtande och obestämda bruket af Dual. ändelsen iba – mera sällan ibat – för pluralis. Den förekommer dessutom ock i praes. (Jut) t.ex. pigai lähteba. De (huru många som hälst) äro just i begrepp att afresa. – I Pääsjärvi är ock s i 3 pl. sällsyntare. Man säger ej oldas, såvida, såsom i de nordligare orterne, utan oldah, jauhetah, taptah. – Till det renare uttalet hör ock t. för d i 2 sing. af Verber; dock äfven detta svigtande i olika ord och än mer för olika personer.

⁵⁹³ Sjögren befann sig nu inom vepsernas område och upptäckte vepsiskan, ett dittills okänt finsk-ugriskt språk.

Viktigt är det, hvad jag i Naschmosero [Nažamjärvi] erfor, att Noidarne vid sjukdomar mumla vissa ord och att Konevaler äfven skola innehafva somliga kunskaper. Man berättade uttryckeligen om en sådan, att han skall känna orsakerne till allt och huru hvart och ett ting uppkommit. Detta tyckes gifva anledning att sluta, det desamma än äro i besittning af en för den gemene mannen eljest längesedan förborgad runpoesi. – Tschudernes boningar och plägseder likna föröfrigt till alla delar karelarens i de öfriga kretsarne af det Olonetska Guv. – Klädedrägten ock hos dem lik Ryssarnes. Bessieder – dit allt ungt folk af båda könen kokodas i kargadas de vanliga och enda förlustelserna. – Till sina seder enkla, men välmenande, gästfria utan egennyttia. -

Sid. 145.

Min följeslagare erböd sig sjelf, att föra mig ända till den stora vägen, emedan det vore svårt att få häst i de mellanliggande herrskapliga byarna. Jag passerade inom Noschenska socken jemte dess trädkyrka byarne Jefskino, Tarassowa, Apuschova och Petrakowa. Ifrån denna by vidtager en småväxt tallskog af 7 verst till Kärnäs (Ryska Kärnäschova). Den hörer till Veljamidofska prichoden och är den första, der man ej talar Viepsäks utan Venhäks. Jag lemnade Parfejeva dervid till höger och kom vidare öfver en jemn och med dylik skog beväxt mark eller stundom flacka slätter genom byarne: öfre Scholma (efter en bäck af s. namn) Tschuschboj med 2 stenkyrkor, Komaricha (emedan den tillhör en Komarovskij, som der har en vacker Ushadъba Scharapova invid Krajska pogosten med – en stenkyrka uppå den stora Tihfinska vägen på hvilken (30 v.) min skjutskarl än förde mig 5 v. till en liten by Afonina, hvarest han hade en svåger och dessutom i värdinnan en socknebo. Hitom Tschusbojska prich. ock en bäck Täschoj. – Äfven mig erböd man aftonvard, hvarefter vi lägrade oss, så godt vi kunde uti den trånga, svarta rökstugan. Det öfre Novgorodska i för ѣ (пойисть, пойдуть f. поѣдутъ); men ock Tschudiska talesätt: не кехташь встать, åt ett barn som ej ville stiga upp från sitt nattläger. En äkta finsk långsamhet i tal och åthäfvor hos värden. Pollut.

-

18. Dess son åtog sig att kl. 5 om morg. föra mig vidare. Man erböd mig för afresan mat och jag visade min tacksamhet medelst trakterande med en god snaps och lemnade dem dessutom en liten portion till helgen. – Vi kommo förbi och genom Uglova invid Schogda, Timoschina, Okatova, Komoneva, hvarest (24 v.) en nyss uppförd stenkyrka Chudakova och Tolgoja till Rakunowa, alla smärre herrskapliga byar med till största delen eländiga хоромы, hvilka sakna det ryska teknik – Schnörkelvesen, men uti mörkhet och smuts ej eftergifva de främsta Karelska ja stundom till och med öfverträffa dem. Ty ehuru de hafva det vanliga antalet af åtminstone 3 fenster (i större rymligare hus 5), så bestå dessa dock af några små få, ofta lappade ige-

Sid. 146.

nomskinliga rutor eller af blott en glugg med skjutbräde. – Föröfrigt marken jemn mest med väldiga granskogar. – Å Jaaman (stationen) i Rakunova fanns ingen enda Jamщик; podvod skulle

anskaffas ifrån en annan by, emedan alla hästar ifrån den egna sades vara till skogen efter hö (under gudstjensten om Trettondagen!) och jag fick emedlertid lof att sitta och vänta i sällskap utom par äldre flickor, af hvilka den ena utsydde linne med rödt garn af hvilken grannlåt å skjortor (på axlarne – likt ryskorna åt Kemska och Onetska kretsarne af Arch.Guv.) samt förkläden. Denna ortens qvinnfolk synas vara stora älskare af en hop barn, höns, kalffvar, hundar och grisar, till hvilkas diande man tidtals insläppte modren, då hon bakom dörren eller grisarne inifrån påminde derom. – Ändtligen anlände en liten pojke med en lat skracka, till hvars pådrifvande vi båda under vägen hade godt tillfälle att försöka våra krafter. – Under vägen många vidlyftiga flacka eller blott små med tallar glest beväxta kärr och de små byarne Tschuksina, Oleschkina (18 v.), Mondra med stenkyrka, Possadnikova och Karpova. Slutet af vägen mer skogig; men derjemte backig. – Ifrån K. for jag på sidan till den 2 v. derifrån belägna усадьбан Мыстино, till hvars ägare Dimitrii Petrovitsch Kutusov jag ifrån dess svägerska i Ladejnoje Pole hade ett bref. – Man emottog och herbergerade mig med mycken artighet och godhet och släppte mig

-

19. först efter frukosten vidare, med bjudning att framdeles besöka dem och "skatta deras hjertliga välmening vid fattiga vilkor". – Ifrån Karpova fortfor vägen i början att vara något backig; men snart vidtagna åter stora flacka kärr, genom hvilka det lilla träsket Sivosero emottager den lilla bäcken Losa ifrån Rovosero och skickar henne vidare medelst Materka till Uhtomärvskoje Osero. – Nära Rovosero ligger (14 v.) stationen Kalinina, hvarest jag till lycka förefann en Jamnik och derigenom slapp att länge hålla kalffvar sällskap. – Ifrån denna by far man öfver den circa 12 v. långa Andosero förbi de på dess strand – [i marginalen: NB. den vestra delen af s. sjö kallas Rovasero.]

Sid. 147.

belägna små byarne Poddubinja, Norova gora och Vieremena till Ustje så kallad, emedan den ligger vid mynningen af den lilla Novaja i Andosero. Nov. åter utflyter invid stationen Kobyilina ifrån Novojesero i hvilka det berömda Nowojeserska (16 v.) klostret är beläget, dit jag kl. 3 e.m. anlände. – Hos Föreståndaren Feofan undfägnad med thé – Klostret har 25 munkar och med betjeningen till 90 man.

-

20. Besåg jag kyrkorna, riznitsan och det lilla Bibliotheket och var sedan sysselsatt med att genomläsa copiorna af Gramoti och andra handlingar. – Föröfrigt kände

-

21. jag mig ej särdeles välmående, isynnerhet den följande. Också började de naturliga secretionerna åter uteblifva.

-

22. Straxt e.m. var jag färdig att fortsätta min resa. Den gick längs Novosero förbi den lilla byn Schidnem (på en udde) till Volkova på dess strand och sedan uppföre åtskilliga höjder (uppå hvilka

synas mer löfskogar) genom de smärre byarne Rutsina, Stanovaja, Mondowa med en stenkyrka och Ivanovstjina (15 v.) till Solmas; som äfven ligger på en höjd, hvarifrån en grof jemn granskog sänker sig åt Bielosero. Igenom densamma går sedan vägen till staden. Uppå hela denna stationen äro byarne (17 v.) Trofinofskaja och nära derintill den ansefliga Volosten (1964 v.) Kunost vid fl. af samma namn och med en stenkyrka. Circa 3 verst ifrån staden är ön Maeksa äfvenledes med en stenkyrka. Jag träffade ej vid min ankomst Gorodnitschen hem; men dess fru undfägnade mig med Kaffe, tills man hann för mig utse ett kvarter hos en af stadens köpmän vid namn Veschnäkof. Hennes anmärkning om nyfikenheten hos denna stadens invånare i anseende till dess isolerade läge och i följd deraf få resande – fann jag sjelf ännu denna afton bestyrkt. – Jag hade redan lagt mig, då man anmälte en utskickad ifrån stadens Läkare, som ville göra sig underrättad om mitt familjenamn, hvarifrån och hvart jag reste. Då han tillade frågan, om jag ej vore bestämd till Kirillof, så gissade jag orsaken till denna nyfikenhet. Mannen har varit här redan uti 30 år och tillika en tid bortåt betjent den Kirillofska kretsen, dit nu,

Sid. 148.

en egen Läkare skall väntas. Ryktet om ankomsten af en Doktor hade snart kommit äfven för gubbens öron och skrämt honom.

D. 23. På e.m. hos stadsens Golova och sedan om aftonen hos Gorodnitschen, hvarest flere af stadens herrar hade tillfälle, att angående mig stilla sin nyfikenhet. – Qvällsvard. – Så måttlig jag än dervid sökte vara, så uppvaknade jag

d. 24. med hufvudverk, som fortfor hela dagen; kanske ock en följd af det kalla kvarteret, som jag råkat uti. – Uti Duman och Magistraten. Ifrån det sednare stället erhöj jag en hop gamla handlingar och således arbete. – Med de få öfverblefna Zarbrefven var jag snart färdig, hälst de för mig ingenting af vigt innehålla och ej äro äldre än 17 århundradets medium. -

D. 25. Hela dagen hufvudverk. Litet gjorde äfven i anseende till flyttningen i ett annat kvarter hos en borgare. -

D. 26. Hufvudverken fortfarande. Om morgonen äfven litet magplågor. – Något löst lif.

D. 27. E.m. åter hufvudverk, såsom jag ändtligen märkte af os i de förut oeldade rummen. – Om natten sömnlöshet länge och sedan stark pollution.

-

28. F.m. liten promenad uppå vallen.

-

29. Aftonen hos Köpm. Gorsa för att bese ett horn, som förl. sommar blifvit vid kanalgräfning funnet ungef. 8 v. ifr. Kirillof 3 verst ifrån Scheksna på dess högra sida nära intill byn Anandina uti en med tallskog beväxt lokal 12 fot in i jorden. Jag sökte öfvertala honom att skicka det till Petersburg, för att närmare undersökas, – men erhöll blott obestämda löften.

-

30. återställde jag till Magistraten alla pappren och expedierade bref till Man., Bl. och Löhr. – E.m. hos Protopopen, af hvilken jag erhöll den underrättelse, att Bonarden fört med sig alla de viktigaste gamla pappren, hvilka förvarats vid Soboren; – uti fästningen utom denna (Василя Кесарійскаго) och en annan stenkyrka Преображенія Спасова. Protop. bor i det förra Biskopshuset. Dessutom finnas än inom fästningen omkring

Sid. 149.

20 gamla, usla trädkojor, bebodda mest af soldater, och ett gammalt förfallet stenhus, hvaruti förut присудственныя мѣста funnits; men som en tid bortåt stått öde.

-

31. I kretsrätten. Efter många omständigheter förde man mig äntligen att bese det gamla Archivet, förvaradt äfven inom fästningen i ett gammalt förfallet hus. Der är väl en stor mängd af diverse papper; men alla huller om buller och till en del redan förruttnadt. – Jag tog med mig, hvad som jag i hast kunde tro viktigast. – Fästningen föreställer i det närmaste ett cirkelsegment med basis åt östra sidan. Inom vallen åtskilliga små dammar, en sådan ock i midten nära kyrkan. – Fästningen på den vestra kanten af staden, som på sin N. sida begränsas af Bielosero i V. och S. af skogar och kärr och åt Ö af en slätt ofvanom Jamska sloboden. – Stadens utseende en irreguliär 6 formig, hvars längsta sida utgöres af sjöstranden mot N. Den SV. och SO. sidan bilda med den motsatta sydligare mycket trubbiga vinklar, så att staden på den sidan närmar sig till en halfbåge, indelad i 55 kvarter, hvaraf omkring 40 bebyggda. På längden ifr. S. åt O. 6 och på bredden ifr. N. åt S. 14 gator. De afbrytas emedlertid af den mellanliggande fästningen. Äfven der det ej är fallet, bära de särskilda afdelningarna olika namn, af hvilka man räknar ända till 40, tagna dels af kyrkor, h^a å dem äro uppbyggda dels af andra tillfälliga omständigheter. Husen till det mesta af träd med 1 dels med 2 våningar. Ock flera vackra stenhus med kolonner tillhörande privata. För innevarande år 21 kapitaler angifna. Man klagas äfven här öfver handeln, med förfall. Torkan sista sommaren hämmade alldeles seglationen, som utgör ett af stadsinvånarnes förnämsta näringsfång. Omkring 100 fartyg. – Såsom man ser af др. Писцовыя Книги, har fisket i Bielosero ifrån äldre tider varit ganska betydligt, Nu klagas äfven öfver dess aftagande. De hufvudsakligaste fiskarterna снѣтки och судаки.

Sid. 150.

Utomdessa en hop andra, efter den gamla sägen skall det gifvas ända till 42 särskilda arter. Sjön fryser i Sedsa gemenligen i sednare hälften af Oktober och öppnas i sednare hälften af Aprill. – Staden har slätt intet jordbruk och i anseende till betets dåliga beskaffenhet litet boskap, 1 och 2 kor är det vanliga; det högsta antalet 3. Inga andra husdjur finnas, såsom får, getter och svin. lefnadssättet äfvensom sederna tyckas än vara mycket enkla, ehuru de efter beskrifning likna något de fordna Kargopolska. En stor mängd kyrkohögtider underhålla prästerskapet. Dessutom firar man träget äfven här namns- och andra minnesdagar och bjuder åtminstone sina släktingar. Vid måltiderna skall åtminstone för en lång tid sedan en sträng rangordning herskat i anseende till gästernas säten. Till stadklädseln hör för qvinnfolket kokoschniki. I sina vanliga rum bränna de flesta borgare pärtor. I språket mycket provincialismer. I många ord ock här і för ѣ, dessutom egna flexioner поѣси för поѣшь, даси för дашь.

Februari 1827.

D. 2. Febr. Återställde till Forstmästaren Alke en gl. Generalplan öfver kretsen och var tillika att bese den Uspenska kyrkan, som anses av alla nuvarande för den äldsta, skall redan under Littauernes härvaru, hvilka efter traditionen skola nyttjat den till ett stall. Angående den kyrkan finnes än i behåll ett contract af Församlingen afslutadt år 7061 (1653) med 2^{ne} Podrätschiker, hvilka åtog sig att bygga samma kyrka i likhet med den Uspenska i Kirillofska klostret och derföre betingade sig på dess fullkomliga iståndsättande i ett för allt 90 Rubel, h^a de hade att efterhand utfå i mon de hunno med sitt arbete. – Ifrån Ränteriet erhöj jag Revisionslängderna och var med dem jemnt sysselessatt ända till d. 4, då jag dem återställde. -

D. 5. Om aftonen hos Protopopen, hvilken jag rekommenderade Krets rättens archiv till nogare igenomseende sommartiden.

D. 6. Kl. 2 e.m. afreste jag, i början jemna fält tillhörande den Jamska Sloboden, dels Kargolamska och Sabolotska Volosterna af hvilka man pas-

Sid. 151.

serar åtskilliga byar och den första Volostens stenkyrka redan nära staden. Sedan barrskog, som äfven synen beherrska (20 v.) stranden af Bielosero. Ifrån den första stationen Wohnema vände jag åt sidan genom byn Kosino och en tät tall och granskog (7 v.) till Nilosorska pustinjan, som har sitt namn af den nära intill flytande bäcken Sora. Denna pustinja ligger i en vild skog uppå en morastig lokal, har blott 3 till tjensten hörande andeliga och 5 personer betjening; dessutom befinner sig äfven en förafskedad dworänin derstädes redan i 6 år. Såväl kyrkorna (Юанна Предтечи och Soboren Срѣтънїя Господня) som den öfriga byggnaden är af träd. Pustinjan har högst obetydligt jordbruk, som dessutom ofta slår felt; det öfriga vinnes genom milda gåfvor. Man underhåller 2

hästar och 5 kor. I kyrkan förvaras än en hästhårs jacka, som dess stiftare burit; föröfrigt inga märkvärdigheter. Underrättelserna om hans lefnad högst korta och ringa. Han hade förut vandrat i Palestina och Grekland, dog 1508. – Blott 2 under, hvaribland det ena dess uppenbarelse för Zar Ivan Vasiljevitsch för att afstyrka honom ifrån det uppsåt, som han under sin vistelse å ort och ställe fattat, att der uppföra en stenkyrka. – Till min ej ringa förtrytelse söndrades här för mig den 13de Thermometern och jag är nu åter utan.

D. 7. Bröt jag upp vidare och hade under min väg den circa 3 verst långa sjön Sorovo hvarifrån Sora bäck utflyter och vid hvars sydliga ända den Sorofska stenkyrkan står. Nära invid är ett annat helt litet träsk, som efter den dervid belägna byn Kimolino bär namnet Kimolinskoje. Vidare träsket Ostolopofskoje likaledes benämndt efter den dervid belägna byn. Uti denna tragt börjar lokalen mot förr blif-

Sid. 152

va tämligen backig. Till Kirillof är än Jegorjefska sjön (15 v.) (2005 v.) med sockenkyrkan af sten, äfvensom åtskilliga byar, hvaribland Schidjero. Jag anlände middagstiden till det Kirillofska klostret och fann Archimandriten redan till bords, hvartill han inböd mig att göra sig sällskap. – Samma afton än hos Gorodnitschen (Jakov Leontjevitsch Ossipof). -

D. 8. Middag vid brodertrapetsan. – Om e.m. att bese Bibliotheket. – Till Archivet kom jag ej än i dag – hos forstmästaren för att erhålla en karta öfver kretsen. – Vid aftonvarden blef jag godtgjord för middagens läckerheter, hvarföre jag måste åter mottaga den i dag ankomna Oscherenska Archimandriten Jossif. Man åt först och drack sedan af diverse sorter likör, hvitt vin, Bischof och Nastojka.

-

9. Med Archimandriten hos den här numera äldsta asketiskt lefnande f.d. Biskop Amvrozi. Efter långvarigt väntande och sedan stilla tigande å hans sida bröt han ändtligen tystnaden och tycktes efter handen med mig till och med något upptina. Hade jag varit ensam, skulle han måhända varit än språksammare. Jag vågade ej yttra min önskan att få se honom en gång till. – Samtalet med honom förde mig så mycket snarare till Archivet, hvaruti mycket Papper än finnes; men allt huller om buller utan ordning och utan inventarium. Jag tog med mig, hvad jag i hast kunde uppfinna. – I landträtten med mitt Memorial. – Middagen i anseende till helgdagen blef i dag, ehuru med diverse fluida efteråt utspädd något dryg för min mage, så att återhållsamheten sedan kom mig så mycket mer till pass. -

D. 10. I dag hade jag än att fägna mig öfver att spisa med de andeliga, ehuru det börjat synas misstänkligt för framtiden med min härvistelse, sedan man in-

Sid. 153.

hämtat, att jag längre tid ärnar kvarstadna. Om kvarter måste jag emedlertid sjelf i dag göra en föreställning, då jag mot förmodan inga anstalter ser göras till ombyte. Jag hade till och med med Gorodnitschen talt om kvarter i staden för nödfall, Archimandriten låfvade låta elda en annan kell.

D. 11. Hette det, att ingen hade tid dertill och jag blef äfven i öfrigt i afseende å nödiga beqwämligheter öfverlemnad åt mig sjelf, hvarföre jag ock lät köpa åt mig the och socker och undfägnade dermed min stugokamrat en af den andeliga betjeningen.

D. 12. Archimandriten sjelf hos mig – lät mig ytterligare förstå, att jag väl kunde åtnöjas med mitt närvarande kvarter d.w.s. en kloster betjents smutsiga, dunkla kell med litet smutsigt bord och i alla afseenden så osnyggt, att han med fog kunde der herbergera blott en bonde. – Vid ytterligare förslag, om eldning af en snygg och rymlig kell vände han sig till mig med frågan: "Что ты платиш за дрова?" och lofvade låta der elda, då jag svarade, att jag vore villig att vederbörligen betala honom. I afseende å mitt underhåll, så kunde jag betjena mig af brödrabordet.

D. 14. Stor kyrkofest i Klostret och Крестный ходъ och sedan stor frukost hos den arme Archimandriten. – Aftonen liten promenad och sedan hos Gorodnitschen.

D. 15. Erhöll Ревизскія сказки ifrån ränteriet och var sysselsatt med

d. 16. ock äfven den följande. Denna dag öfverflyttade jag ändtligen i ett nytt godt kvarter.

D. 23. Med min granne Namiestniken faren till Goritska (6 v.) klostret. Det har sitt namn af den bergiga nejden, hvaruti det befinner sig. Personalen med betjeningen 205 qvinnor, på stat 27 nunnor – utom de hvad i Ист. Росс. Iер. nämndt är, sednare bygd en ny stenkyrka åt Trefaldigheten med åtskilliga pridieler (inalles med de i den gamla 9 till antalet) ganska prägtig i ny smak.

Sid. 154.

Ibland Nunnorna ock många af adelstånd. En af de förnämsta märkvärdigheter den положница, som af Grekinnorna Liberios blifvit utarbetad på den anbragte Patriarken Grigorii föranledning för Patriarkalkyrkan i Konstantinopel, men i anseende till Greklands politiska läge bortfört till Petersburg och öfverlemnad åt afledne Kejsar Alexander, som gjordt deraf en föräring till härvarande Jungfrukloster. – Man bemötte mig med mycken artighet och bød mig återkomma om söndagen, för att bivista Gudstjensten. (6 v.)

D. 25. Jag reste äfven dit ånyo och hade tillfälle att höra deras ej utan skäl berömda sång. NB. – En ny 2 vånings stenflygel under inredning till keller. – (12 v. inalles 2030 v.) Strödda anmärkningar. Sjön (den Siverska) under Kirillofska klostret mycket djup till 40 å 60 Saschen, 7 verst lång. – Personalen i samma Kl. några och 30 man. – Åkerbruket i den Kirillofska kretsen nästan än svårare än i den Bieloserska. I den sistnämnda skall den tsudska tragten vara den mest lönande till en del af jordmånens beskaffenhet; (der mera sällan frost) men än mer genom invånarnes outtröttliga flit. Åt Kirillofska sidan jordmånen dåligare. Dåliga ängslägenheter således och mindre boskap. – Den bästa växten ur sveder; men dertill i Kirillofska kretsen mindre lägenhet emedan skogarne tillhöra kronan och bönderna således ej med dem kunna förfara efter godtycke. Då det lyckas väl, skall man utur sveder skörda ända till 12te och 15 kornet och äfven deröfver. Eljest är vid sorgfällig skötsel och god gödning hos gårdsägarna det 7de och 8de – det vanliga utur åkern. – Utom råg och korn, fås ock litet hvete, bohvete intet, föga ärter. Såväl i Bieloserska som Kirillofska kretsarne skall man stundom i de än vidlöftiga skogarne se hela hjordar af renar. -

D. 27. På f.m. var jag ändtligen färdig att afresa. Hög tid dertill äfven i anseende till den infallna stora fastan och den deraf följande än strängare dieten vid brödra-

Sid. 155.

bordet, der jag vanligen hela tiden under min vistelse spisade om middagarne. Sista tiden af fastlagen gjorde Archimandriten åter en och annan gång undantag och böd mig till sig. Vår skiljsmässa var något löjlig. Det var honom synbarligen svårt att släppa mig utan betalning och å andra sidan brydsamt att fordra något. Såsom jag här ej heller hade hvarken stor lust att betala eller ens medel dertill, i mitt nuvarande läge, så höll jag mig till hans utsaga, att ingen betalning vore nödig och reste med tacksägelse derifrån. Vägen går öfver en till det mesta kal vågformig höjd. Af de åtskilliga byarne har blott Koldoma ett anmärkningsvärdare namn. Bakom den Babjesero med bäcken Ulomskaja. Man hade i staden sagt mig, att i byn Vaserautzi än funnes några gubbar, hvilka kunde Karelska. Jag reste derföre in till en gård, hvarest en af byns äldste verkligen befann sig. Men han var alldeles icke att förmås till att visa sin kunskap i det språket. Tvärtom påstod han sig icke veta någonting; de gubbar hvilka än kunnat, hade i de sednaste åren aflidit. Troligen låg under hans nekande någon misstanka och förskräckelse, så mycket mera naturlig, som ryktet om mina göromål ifrån staden utan allt tvifvel kommit äfven dit och blifvit af den enfaldiga, rädda allmogen på dess sätt uttydt och förklaradt. Med hela min diversion till den byn vann jag således intet annat, än att jag åtminstone såg dessa än så kallade Karelare, efter hvilka hela denna af hela 6 byar (neml. Perhina, Gridina, Vaserautzi, Demidowa, Melechowa och Kischunskaja) bestående Volosten än bär namnet Karelen. Frapperande är och det ljusare hos en del i gult spelande håret hos dessa Karelare isynnerhet hos barnen. Eljest är väl pyciñ i hela denna tragtt den herrskande färgen. – Växten lika så allmänt medelmåttig. Dock skall i den Kirillofska kretsen åt Vologda sidan en liten sträcka utmärka sig genom högväxt folk.

Sid. 156.

Nära till Kopyitowa (20 v.) en stenkyrka, den undergörande Nikolai. – Ifrån Kopyitowa är lokalen dylik vågformig höjd sluttande åt N. och NO. mot den Kubenska sjön, som efter inträdet i den (20 v.) Vologdoska kretsen börjar blifva synbar. [i marginalen: Skogen allt mer sällsynt.] Ifrån Issajewa reste jag än om aftonen till det Sämska kl. i nejden af Beresnik (14 v.) och blef med mycken artighet och gästfrihet emottagen af Stroitelén Innokentij. Detta blef ock den enda vinst, som jag skördade af min fart till det klostret. Ett litet häfte om klostrets ursprung och de underverken Guds moders bild uträttat genomläs jag och måste jag tillstå, att jag ingenstädes sett underverk beskrivas på ett så enkelt sätt t.ex. då och då benådade Guds moder den och den, som tillfrisknade ifrån den och den sjukdomen. Det nyaste underverket att 1818 en boskapssjukdom upphörde, sedan man i procession fört samma helgonbild omkring fägården. – Klostret, hvars personal med Stroitelén utgör 7 personer och föder till 20 kor och 10 hästar, hämtar sin förnämsta inkomst af de vid detsamma årligen förefallande 3 marknader.

D. 28. Oaktadt det väderleken var högst sträng – ett förfärligt snöglopp och urväder – fortsatte jag på e.m. min resa till Klostret Spassokammennoj i Kubenska sjön (25 v.) på en holme 24 lång och 50 bred. – Äfven här blef jag med mycken välvilja och artighet bemött af stroitelén Porfirij, som är den ende munk i hela klostret. Jemte sig har han en såkallad бъллой священникъ och 14 tjenande. – Klostrets åkerfält ligga på fasta landet i långt afstånd och upplåtas derföre åt den mest bjudande i arrende (на кортому). Blott 2 hästar underhållas på klosterholmen. Denna har, sås. П.К. antyder, intet sammanhang med fasta landet, som ligger 4 verst derifrån. Belägenheten om sommaren en af de aldra vackraste, som kunna gifvas. Kommer vattenkommunikationen med Dvina genom Suchona å ena sidan och å den andra med Scheksna genom Porosobitza medelst den 35 verst långa kanalen ifrån den sistnämnda engång i stånd, så kan detta kloster för de förbi passerande farkosterna i Kubenska sjön tjena till en förträfflig landningsplats, som måste in-

Sid. 157.

Mars 1827.

Mars 1. bringa klostret mycket. Sedan jag besett de 4 kyrkorna, hvilka här äro under 1 tak med sjelfva källerna ock invid dessa, fortsatte jag resan tillbaka öfver Kubenska sjön till byn Mikulinskaja (7 v.). Der ville man på ett eller annat sätt förmå mig till att betala öfver progonerne för den följande stationen till Kubinskaja och försökte både hotelser och böner. Till min glädje och Vologodska kretsens moraliska rättfärdigande förefann jag ej vidare och ens närmare staden sådana försök. – Till Kubinsk (17 v.) äro på hvar verst byar och på 14 v. afstånd ej mindre än 4 stenkyrkor, ibland h^a 2 äro nära Kubinsk äfven den Pessotska klosterkyrkan, hvarest jag emedlertid utom helgonabilder intet fann öfrigt ifrån forntiden. – I allm. är i jemförelse emot Kirillofska kretsen hela den vestra stranden af Kubanska sjön ett just välsignadt distrikt, kanske det bästa i hela

Guvernementet, bära de herrliga skördar af råg, (ända till 18 kornet) och ett för sin hvithet namnkunnigt hvete. [i marginalen: Andra påstå att detta skall vara mycket för mycket öfverdrifvet och 5–6 äfven här vanliga.] Hafra odlas och trifves minst, korn mer och kål, lök, rofvor, rätikkor växa väl. Afstickande är vid det anförda den inre beskaffenheten af allmogens boningar, bestående i ytterst låga, mörka och små stugor, hvilka föröfrigt äro byggda på det vanliga ryska viset, blott simplare utan Schnitzwerk och fägården bredvid, hvarifrån äfven merändels ingången är medelst en trappa. Icke heller hafva byarne den regularitet, som uti de äkta ryska, utan ligga husen spridda ifrån hvarandra. Närmare staden äro väl husen bättre och såsom det tyckes försedda med 2 afdelningar, emedan man merändels å ena hälften ser 3 eller flera höga stora fenster bredevid hvarandra å den andra de vanliga boningsrummen. – 3 helt små gluggfenster, det medlersta högre än de andra och alla stundom grönstrukna. I dialekten har jag inga egenheter kunnat förmärka utom i synnerhet åt den vestligare kanten ts för tsch (moltsi) &. Då nejden är flack och kal, bestående af idel åkerfält mellan byarne, så saknar den både höjd och timmer, hvilka förskaffas längs Suchona ifrån de aflägsnare orterna, äfvensom den östliga stranden af Kubenska sjön, som i allmänhet är skogig och derjemte låg och sänkgig emot den vestra. Hela lokalen har en märkbar sluttning åt NO. Kubenska sjön blott 1–3

Sid. 158.

sash. djup. – Bönderna samtliga herrskapliga. – Kubensk är en något betydligare efter utseendet välmående Село med 3 stenkyrkor. Framom Kubina fortfar än sluttningen åt NO och Kubenska sjöns vattensystem. Föröfrigt flackor med byar af träd blott buskverk. – Framom Jetinina (10 v.) var jag sinnad att besöka den Anikriefska pustinjan;

[i marginalen:] i denna nejd har fordom varit en stor sten, som blifvit benämnd efter en namnkunnig röfvar kallad Anika vain, som sedan han länge röfvat nejden äntligen blifvit ihjälslagen och nedgräfd nära invid vägen. Till inemot sednare tider hade den plägseden varit öflig, att hvar och en af de förbipasserande kastade på det stället qvistar, h^a, då de hopade sig till en stor hög uppbrändes, hvarefter man åter efterhand bildade en ny dylik hög. Denna sed skall emedlertid längesedan upphört. När den der Anika vain lefvat och huserat, vet man ej.

men min dumme skjutspojke förde mig förbi förmodandes, såsom han rättfärdigade sig, att jag ment en annan närmare staden belägen pustinja, till hvilken han emedlertid hvarken behöfde eller var ämnad att skjutsa. Föröfrigt bodde der ju blott munkar mente han och sådana kunde jag äfven få se i Priluk den följande stationen (12 v.). Då detta ställe ligger för mig på min vidare resa, så uppsköt jag mitt besök i klostret dertill och fortsatte min resa till (5 v.) staden, dit jag i skymningen ankom. För att få kvarter vände jag mig till polisen. En besupen sekreter ville åtminstone den följande dagen skaffa mig nattkvarter; men deraf blef heller intet utaf. Äntligen åtog han sig efter farter hit och dit att visa mig till den tjänstförrättande polismästaren, som mötte mig under vägen och skaffade mig tillsvidare kvarter i ett värdshus. Der var den lilla kammaren icke länge sedan

starkt eldad och jag derföre om natten utsatt för en ej ringa fara, emedan jag par 3 gånger afsvimmade.

D. 2. Uppvaktning hos Guvernören. Å posten erhöll jag utom ett bref ifr. Mann. och ett åtminstone ifr. M.L. till svar å mitt i somras ifrån Archangelsk afsända. – Hon har tagit saken än alfvarsammare än jag och upphäft såväl förbindelsen som all correspondence. Innehållet kunde ej annat än göra mig bestört; dock detta hade jag bordt kunna förutse. E.m. anviste man mig ifrån polisen qvarter hos en borgare, som emedlertid ej hade lust att emottaga mig. Att min nuvarande värd ej gärna ville släppa mig ur huset, var mer naturligt och efter många öfverläggningar lät jag ändtligen öfvertala mig att qvarstadna, sedan borgaren åtagit sig att i hyrespengar i veckan betala 8 Rubel. Efteråt erfor jag att mannen är benägen för den gamla sekten och så låter det lättare begripa sig, att han häldre vill betala, än i sitt hus hålla en kättare och för honom

Sid. 159.

under fastlagstiden bereda kättersk föda. Att jag här kan hafva allt på stället är visserligen mycket beqvämare, om jag ock äfven sjelf med tillskott af 17 Rubel å min sida, måste betala det nog drygt. – Så blef det för mig flyttning ned till en bättre, sundare kammare. -

D. 3. Hos Vice-Guvernören, som lofvade låta mig i måndag börja med revisionslängderna. Efter högmässan fick jag ock göra min uppvaktning hos härvarande Biskopen, Onissifor. Han emottog mig i början något öfvermodigt och bad mig återkomma om aftonen, då han ville tillse, hvad han bör och kan göra för mig. Just vid min gång till Biskopen mötte mig utanför hans port en karl, som utböd en pudel. Jag beställde honom till mitt qvarter och köpte af honom pudeln för 5 Rubel. Då jag länge sökt en sådan, så kom nu åtminstone i detta afseende lyckan just i händerna. Så kärft Biskopens första mottagande var om morgonen, så delikat och artigt var deremot om aftonen sedan han genomläst de båda af mig öfverlemnade brefven. Smickrande var det för mig, att erfara det den Archangelska Biskopen enskildt måste hafva till det bästa rekommenderat mig. – Jag satt länge hos Gubben, undfägnad med the, nigos och mjöd. Dessutom erhöll jag löfte om villfarelse i alla mina önskningar.

D. 4. Till middag hos Guvernören, vid hvilket tillfälle jag äfven fick göra härvarande Medicinska Inspektoren Engelmejers bekantskap. Föröfrigt, kanske ock derföre att jag ej längesedan blef så förvänd i Petrosavodsk, fann jag tonen något förnäm.

D. 5. Gick jag på den utsatta tiden till Kaz. Пал. glad vid den tanken, att ändtligen få komma i verksamhet. Men tyvärr var Vice-Guvernören ej der och man sade att han denna dagen sällan plägar komma, emedan det är postdag. Jag hade då intet annat råd än att uppskjuta den saken tills morgonen. Af samma orsak måste jag likaledes uppskjuta min affär hos Guvernören. Slendringen,

hvertill jag än tvingas, är mig allt mer förargelig och ledsnande. Eng. träffade jag ej heller hem, då jag e.m. besökte honom. Det interessantaste af denna dagens händelser blef, att jag å So-

Sid. 160.

boren, dit jag var med samma gång, åtminstone fick se den gamla helgonbilden med den odechiffrade Sirjenska inscriptionen, som numera dock redan är temligen urblekt och på sina ställen bortnödt. Då jag ej var beredd derpå, hade jag ej tagit min afskrift med mig för att jemföra. Också hade det dertill redan varit sent och skumt. – Fortsatte brefskrifning, mitt nödarbete under min vistelse hittills i Vologda. – Men äfven dermed vill det ej gå.

D. 6. Hos Vice-Guv. (Tatarinof Feod. Ivan.) för att påminna om Revisionslängderna. Han gaf en med mig till och böd mig derjemte midd. – Då jag sedan var hos Guv. för att öfverlemnna mitt memorial och hans biträde till undfående af de mig tillkommande medel ifr. ränteriet blef jag äfven af honom buden och gick dit, då Guv. sade mig, att äfven V. Guvernören skulle komma dit. – Emedlertid började jag ändtligen lyckligt mitt widtutseende arbete med revisionslängderna. – Guv. gjorde mig bekant med en General-Major Gortschakof, som nyligen hit anländt och logerar i samma värdshus invid mig. Om aftonen lät han kalla mig till sig, då jag var återkommen ifr. archirejen, af hvilken jag erhöll en handskrifven foliant innehållande diverse underrättelser om Guvernementet både (och – och mest) i ecclesiastiskt och andra afseenden. -

D. 7. o. 8. Middag hos Vice-Guvernören.

D. 8 utbekom jag äfven de mig tillkommande 500 R. ifrån ränteriet. -

D. 9. Om aftonen hos Inspect. Engelmejer, som böd mig till middag den

d. 10. följande. Der gjorde jag interessant bekantskap med en Lärare vid härvar. Semin. Alexej Feodorovitsch Fortunatof, hos hvilken jag sedan var en liten stund om aftonen.

D. 11. Middag hos Guvernören.

D. 12. Ifr. Petersb. erhöll jag Schmidts Russ. Handwörterbuch och 2ta afdelningen af Erdmanns Beiträge zur Kenntnis des Innern von Russland. – Bref till Seyfert i Arch. –

D. 13. Om aft. hos Fortunatof, som förärade mig ett ex. af sina Meteorol. observationer.

D. 14. Erhöll jag af Engelmejer en kort fortsättning i tabellarisk form, som han för mig låtit uppsätta, äfvensom ett exemplar af Наставление о прививании предохранительной оспы, med Sirjensk öfversättning.

D. 15. Bref till Åbo.

D. 16. Slöt jag ändtligen mitt långvariga, tröttsamma och efter utseendet för min hälsa skadliga arbete i Каз. Пал. – Om

Sid. 161.

aftonen hos Archierejen, af hvilken jag erhöll såväl hans öppna rekommendationsbref, som den äskade förteckningen öfver födda, vigda och döda.

D. 17. Gjorde mig Fortunatof bekant med härvarande Gymnasidirektor Schipilef (Pavel Aleks.) hvarefter jag än var hos Guvern. landtmätaren (Vasil Jakovlev Golubef) och blef af honom bemött med artighet och beredvillighet öfver hvad jag till och med väntat mig. – Nämna bör jag äfven, att jag med Fort. besökte sjelfva Gymnasium. Det är ett stort prägtigt stenhus och der äro tillika äfven såväl sockne som kretsskolan, såsom en slags Propyläen till Gymnasium. Uti Solennitetsalen är midt emot Kejsar Alexanders porträt in Lebensgrösse ett monument med inskrift, att han den 18 Okt. 1824 behedrade G. med sin höga närvaro och täcktes öfver inrättningen förklara sitt nådiga välbehag. Bibliotheket litet och nätt innehåller äfven en hop utländska bättre verk. Ett litet mineralkabinett – och en samling af de hufvudsakligaste fysiska Instrumenter befinna sig uti samma rum. – Aft. hos Engelmejer.

D. 18. Middag hos Guvern. uti en nog förskämd sinnes- och kroppsöföfning. – Måtte det ej vara dylika förebud, som för ett år sedan i Archangelsk. – Äfven e.m. förföll jag sednare uti samma tröghet och olust. – För att förströ mig, uppsökte jag i det andel. Seminarium Bibliothekarien och genombläddrade katalogen. – Det hela består af omkring 2000 band mest dock theologiska verk. Manuscripter finnas litet och såsom det tyckes af mindre betydenhet. Uti myntsamlingen är väl Erkebisk. Eugenii skänk af en hop Romerska mynt det vigtigaste – circa 30 sådana.

D. 20. Om aft. hos Archierejen. Jag ditkom i oläglig tid. – Beständiga klagomål öfver en mängd göromål. Jag vågade derföre ej ytterligare besvära med min åsyftade begäran, att erhålla underrättelser äfven om den högsta åldern för det uppgifna antalet af döda. – Min skänk af det enda Ex. jag hade: Über die fin. Sprache upptogs

Sid. 162.

nog likgiltigt. – Han var ej mästare i det språket, men kunde deraf göra en skänk åt någon, som är hemma i Tyskan. Förut hade han dock sagt mig, att han äfven förstår Tyska. -

D. 21. Om aftonen sökte förgäfves H^f Scharkof och var sedan hos Golubef. -

D. 22. Tillbragte jag aftonen efter vanligheten angenämt hos Fortunatof. Föröfrigt hela denna tid sysselsatt med General kartor öfver kretsarne af detta Guvernement. I dag bref till Gref. Rehb., Zag. och Blomq.

D. 23. 24. Aft. hos Portunatof. – D^o hos Apothekaren, af h^d jag köpte både till infusion och thé för min mage åtsk. Ingredienser; sås. Trig. aqua Centaurea Ben [...]^omynta och pomeransskal.

D. 25. Spisade middag hos Guv. – Sedan på afskedsvisit hos Biskopen.

D. 26. E.m. Stark hufvudverk.

D. 27. Om aft. Fortunatof hos mig.

D. 28. Slöt jag mina anteckningar utur General kartorna öfver kretsarne. Middag hos СОВѢТН. Ivan Timof. Sharkof, med hvilken jag sedan om aftonen var hos härvarande Bataillons Chefen Kvartalof, som för mig hade den artigheten, att för Invalid-Kommendörerne i kretsstäderna gifva ett öppet ordre om lagligt biträde vid erforderliga fall. – Aftonen hos Engelmejer.

D. 29. I Seminarii Bibliotheket. – Middag hos Guvernören.

D. 30. Bekom jag af Guv. Landtmätaren planen så väl öfver denna stad som Ustjug jemte åtskilliga andra anteckningar, hvilka han lika benäget låtit uppsätta för mig. – På gifven anledning af Guvernören hade jag redan förut erhållit en General karta öfver detta Guvernement. – Vidimerade i Soboren min förra afskrift af den tryckta kopian af den Sirjenska Inscriptionen. – E.m. hos en afliden skollärares Enka, af hvilken jag köpte en hop diverse historiska anteckningar angående detta Guvernement visserligen mest excerpter ur tryckta böcker och derföre nog drygt betalta. – Men vid hennes torftiga läge må det så vara. – Ifr. Landtmäteri-Contoiret erhöll jag ännu межевыя книги.

Sid. 163.

D. 31. Gjorde jag än flera försök att komma till Eparchial Bibliotheket, men förgäfves, emedan jag ej råkade de personer, af h^a det sades bero. – Om aftonen hos Fortunatof på afsked. -

April 1827.

D. 1. Apr. Spisade jag hem middag, sökte förgäfves Vice-Guv. på e.m.

D. 2. Slöt jag mina anteckningar ur Межевыя Книги medelst alla arbeten i Vologda. E.m. fram till Gerassimska kyrkan vid ändan af staden, för att igenomläsa denna den äldsta Vologodska undergörarens legender. – Det anmärkningsvärdaste för mig att i 10^e undret omtalas omkring år 7160 i Possaden (Vologda) å Лѣнвивая площадка el. Варварской монастырь. – Är det ett skriffel eller har verkligen ett sådant kloster existerat? Åtminstone har jag ingenstädes sett något derom. – På afsked hos Engelmejer. – NB. de vanligaste sjukdomar å denna orten skola vara Vriisen [?], vatusot, lungshot och heftiga febrar. – Likaledes på afsked hos H^{re} Sharkof och Golubef. -

D. 3. Likaledes hos Guvernören, som nu öfverlemnade mig de lofvade generella underrättelserna om Guvernet. och om hvilka jag redan alldeles misströstat. Så mycket angenämare öfverraskade han mig nu med dem. Tillika gaf äfven han mig en liten General-karta öfver Guvernementet, lofvade mig dessutom det forderrammaste biträde, i fall hans åtgärd under min vidare genomresa i hans Guvernement ifrades och rekommenderade sig hos mig i god åtanka. – Blott ifr. polisen kunde jag ännu icke erhålla de redan ifrån första början lofvade notiserna. Man lofvade skicka mig dem till mötes till Ustjug. Men föga litar jag derpå; ock kan jag vara nöjd med hvad jag af Guv. bekommit. – Kl. 2 till 6 om aftonen afreste jag glad att lemna Vologda och framför allt mitt dyra och derjemte oroliga kvarter, hvarest jag ej engång ångrade att hafva kvarstannat. För framtiden en nyttig lärdom. – Den Prilutska Archimandriten (5 v.) emottog mig med mycken artighet. Interessanta бесѣды hela aftonen i lärda ämnen. – Emedan hem

d. 4. tidigt om morgonen, erhöll besök, så att jag då ej fick besöka honom och jag sedan ej så snart kunde få häst fördröjde min afresa ända till hans återkomst, då han än beviste mig många artigheter och var med mig i bibliotheket, der jag förgäfves efterfrågade och sökte några notiser om Archimandriten Feodorit

Sid. 164.

(se Karamsins Hist.). Kyrkorna hade jag redan förut besett. Den nya efter branden 1811 uppförda Jaska Sobor kyrkan är invigd d. 3 Juni 1817. – I den öfver en oafbruten och med liten låg skog

beväxta slätten gående vägen passerar man byarne Grischina, Maega, Gerassimtsowa, Oschemtzina, Siverwa och Tokareva (15 v.) till stationen Olarwa, hvarifrån landsvägen fortgår öfver en dylik på sina ställen något mer skogig lokal genom Ussadban Rossalkina, byn Schastowa, Banskaja, Vasjutina vid Suchona, Сельго Gorka till Dor vid Pelschma, hvarest jag vek af åt (19 v.) höger till det 2 verst derifrån invid samma elf belägna lilla Zopotofska klostret, i hvilket jag emedlertid icke mera inslapp, utan måste ligga öfver natten i podvorjen. -

D. 5. Besåg jag hufvudkyrkan och de der befindliga мощи af dess stiftare Преп. Georgii, och genomläs dess legend, utan att der finna något anmärkningsvärdt. Blotta kyrkorna äro i detta kloster af sten, de öfriga byggnaderna af träd. Hela den andeliga personalen utgör ej mer än 4 personer med Starosten Jossif en alldeles simpel, men välmenande man, hvars middag jag fick lof att en rund tid vänta. Under klostret skola finnas betydliga och goda länderier; detsamma underhåller 4 hästar och 30 kor. Det är på den sidan omgifvet af en tät barrskog, som derifrån fortfar äfven vid landsvägen ända till den lilla staden Kadaikof (7 v.), hvarest Gorodnitschen mycket artigt emottog mig och skaffade mig ett godt, gladt kvarter. (Inalles 2210 v.) Byggnaden består utom 1 af sten af idel trädhus, af hvilka emedlertid en stor del äfven väl presentera sig. Läget på en höjd, som åt S. sidan sluttar mot Pelschma, å N. mot den deruti i circa 2 versts afstånd infallande lilla Sodima. Å alla de 3 öfriga sidorna staden omgifven af åkerfält och bakom dem af skogar. – Ett medel att upphjelpa denna stads handel och näringar vore att förskaffa densamma seglation genom rensning af Pelschma, som i circa 50 versts afstånd förenar sig med Suchona, hvarest en förträffelig landnings- och lastageplats skall finnas, som kan inrymma ända till 200 flodfartyg. Under loppet af Pelschma 3

Sid. 165.

qvarnar, h^a i sådant fall borde försvinna och de grunda ställena i samma flod upprensas. – Ett sådant företag kunde så mycket lättare utföras, som de i den nejden bosatte bönder tillhöra kronan och sjelfva torde vara villige att befrämja företaget, som äfven för dem skulle medgöra vinst. – Eller kanske vore det än förmånligare, att öppna en direkt kommunikation med öfre Suchona i nejden af byn Dor medelst genomgrävande af den der befindteliga landsträckan af blott 3 verst och bestående af en jemn slätt med morastig sandbotten. – I sammanhang härmed må jag anmärka en besynnerlighet, bekräftad af alla härvarande invånare, att vattnet af den i Suchona infallande Vologda i 8 a 10, 12 dagar skall gå uppåt öfver Suchona åt Kubenska sjön. – Om aftonen hos Vasil Tichonovitsch (Gorodnitschen).

D. 6. Efter Gudstjensten hos Domaren, för att efterfråga Писцовыя Книги. Sådana sades ej finnas uti Kretsrätten. – Landträttens Secr. bad mig på thé. – I anseende till min längre utevaru, erfor jag sent Gorodnitschens bjudning till middag, passerade derstädes i dess ställe aftonen. – Boston. – Stark pollut. – Envis hosta.

D. 7. Åter hos Gorodn. för att yrka på uppsättandet af underrättelserna om staden, hvilka jag emedlertid först om aftonen erhöll. – I anseende till brist på skjuts måste jag dock än ytterligare qvarstanna. Köpmannen Ivan Alexejevitsch Djatschkof ägaren till det enda stenhuset i staden bjöd mig jemte Gorodnitschen på the och aftonvard. -

D. 8. måste afresan åter prolongeras i anseende till det starka tillströmmandet af landtboer ifrån den sidan, dit jag ville, till marknaden här i staden, som hvarje söndag äger rum och om vintern är nog

Sid. 166.

betydlig. Äfven i dag var samlingen betydlig och jag hade godt tillfälle att under den långa ledsamma väntan, betrakta denna ortens allmoge i massa. Karlarna hafva intet utmärkande i sin klädsel. Qvinnorna älska det brokiga, hälst rödt och blått; en del hafva äfven röda strumpor; de flesta på hufvudet i stället för kokoschnik en röd duk. – Skjutskarlarna infunno sig ej på den utsatta tiden och då de ändtligen kommo hade de med sig ifrån Gluschitzi en pojke, hvilken denna morgon hämtat till staden 2 herrar och nu stod i begrepp att återvända. – Han hade så lata och dåliga kampar, att jag ändtl. kl. 2 afrest först i skymningen framkom till Gluschitzi (22 v.). Under vägen dit äro nära till staden byn Kusnetzova nära Ijinska stenkyrkan och Bolschoj dvor belägen på en höjd, äfvensom Selo Grigorjefskoje, hvarifrån marken börjar slutta nedåt. – Noschevitza, Lotschibowa och Cholmina vid bäcken Vonjafka äro byar längre fram. Em. Cholmina och Nifanowa är en annan bäck Scharapofka och ifr. den nämnda byn en lågland skogig volok Dresva nära Gluschitzi. Lyckligtvis erhöll jag vid Gluschitska kl. ny podvod till det egenteliga klostret i Sosnovets, dit jag kl. ½ till 9 ankom (5 v.). Såsom min förare sagt mig, låg redan allt, ty såsom han riktigt anmärkte, munkarne lägga sig tidigt, emedan de intet hafva att göra. Jag måste derföre hålla till godo med ett nattqvarter på bänken i Gostinnoj dvor, der jag plågades af både loppor och vägglöss. Detta blef ock det enda traktamentet i hela klostret, ty då jag den följande gjorde min uppvaktning hos Kasnatschejen Melchisedek, var emottagandet tämligen sträfft. Tvärtemot som Ист. Росс. Иерархii förmäler (och hvarföre jag ock enkom företog mig denna diversion) sades här ingen enda lapp finnas, här hade visserligen mycket varit; men på Bisk. Evgenis bef. hade en mängd såväl gamla böcker som dokumenter, blifvit förda till Vologda, hvarest de troligen i Consist. qvarstadnat. Åtminstone visste man ej, att de blifvit återhämtade, man hade inga sådana sett och i Inventarium fanns intet om dem anmärkt. – På min begäran framhemtade man

Sid. 167.

Stiftarens lefnadsbeskrifning i Mscr. Jag genomögnade den och fann der intet annat anmärkningsvärdt, än att å detta ställe hade förut funnits då Преп. Dimitrii först ditkom ifr. det äldre Gluschitska klostret en ”п(ѣ)вгъ рекомаѣ сосна” af ovanlig storlek. För att så mycket snarare slippa mig, beviljade man mig på min begäran podvod tillbaka till Gluschitzi en så lat kamp, att jag sedan jag utur egen matsäck i mitt nattqvarter frukosterat på återvägen tillbragte 2 ½ timma. –

Otetz Melchisedek emottog ej de erbudna progonerna, h^a således utom vägglössen och lopporna blefvo det andra traktamentet. – Båda klostren utgörande ett helt sammanbindas af den emellan dem flytande ån Gluschitza och ligga uti en lång skogfull tragt, isynnerhet Сочновецъ, som ligger alldeles öde. Vid Gluschitzi är en liten by och orten i anseende till andra närliggande byar öppnare. Föröfrigt är hela byggnaden uti båda klostren blott af träd. Munkarnes antal skall med Stroiteln, som uppehåller sig i staden i egenskap af ekonom vid Archierejiska huset, bestiga sig till 18, utom hvilka betjeningen utgöres af ett tiotal personer. För jordbruket, som skall afkasta tillräckligt till att förse den ringa personalen med bröd, underhålles 7 hästar och omkring 15 kor. – Den unge mannen, som i går aftons skjutsat mig till Sosnovets, erböd sig sjelf vid samma tillfälle att föra mig till Semigorodnaja pustinjan för vederbörliga progoner och så begaf jag mig åstad dit med honom. – På de första 6 versten passerade vi byarne Kokoschilowa, Trifanowa, Mescheninowa, Ugol och Bakulina, hvarefter följde en 14 verst lång volok igenom en grof granskog. Närmare Ruinitza (20 v.) passerades en liten deri infallande bäck Toloknänka. Semigorodnaja förtjenar namn af en verklig pustinja, emedan det ligger midt i en vild grof barrskog, som isynnerhet åt O. och NO. sträcker sig så långt ögat når utan ända i ett omäteligt fjärran. På de öfre sidorna är utsigten inskränkare. Sjelfva stället är således ypperligen egnadt till att väcka religiösa känslor. Den praktfulla klosterbyggnaden i en sådan öken bidrager i sin mon att underhålla dylika känslor. – Utom uthusen är allt af sten och katternas antal öfver 50 ljusa

Sid. 168.

och glada, formerande en sammanhängande räcka af 3 linjer, hvilka på den östra sidan förbindas medelst en stenmur. – Hela den närvarande byggnaden är ett verk af den nuvarande Stroiteln Gennadij, en infödd karelare ifrån staden Olonets af borgarståndet, en man som utan lärd bildning har ett godt naturligt förstånd med en sällsynt bonhommie i karakteren. Angenämt öfverraskande var mig det sätt, hvarpå han emottog mig. Han lät anvisa mig en glad renlig och präktig kell till kvarter och böd mig ifrån första början att hos sig i anseende till menföret öfvervara påskhelgen. Han gjorde mig en skänk af General Löjtnanten v. Zorns Описание о началѣ Успенской Семигородной пустыни и нынѣшнемъ положеніи ея – Москва 1823 12° och af en handskrifven beskrifning öfver underverken. – Kyrkans förnämsta märkvärdighet är den af Препод. Димитриi utarbetade ikonerna, som sig bör, försedd med en kostbar och praktfull infattning. – Ikonostasen i allmänhet förenar en helhet med prakt i en god smak. – Munkarnes antal 14 med Stroiteln, men med betjeningen utgör hela personalen omkring 70 personer. Klostret, som lefver på sitt eget underhåll, föder 25 hästar och 30 kor och har eget jordbruk bestående i råg, korn och hvete, af hvilka den förstnämnda lyckas bäst och gifver 8–10 faldigt. – Sedan jag i anseende till menföret nödgats afslå hans bjudning, att qvarstadna åtminstone till morgonen, undfägnade han mig med thé och aftonvard så vidt de stränga klosterreglorna för denna tid tilläto. Under den sista veckan är det nemligen i Grekiska kyrkan förbudet att ens koka något. Af kalla rätter var der emedlertid för min räkning kaviar jemte en god votka, af hvilken han sjelf intet åtnjöt. – Han befallte för mig förespänna en god häst och medgaf en kusk, som skulle åka hastigare. – Då jag erböd honom progoner, emottog han intet. "Jag har sjelf varit på många orter, tillade han, hos främmande och vet, hvad värde ett godt emottagande har för en resande. Utomdess gör jag ej vidare än uppfyller min

pligt och jag beklagar hjärtligen, att jag ej får kvarhålla Er längre tid. – Så afreste jag beledsagad af hans

Sid. 169.

hjärtliga lyckönskningar för den goda framgången af min resa och framför allt en fortfarande душевное спокойствие и спасение. – Jag undrar ej öfver, att detta kloster under honom haft en sådan välsignelse och att det framför alla i denna nejden har det största tillopp af nästan dagliga pilgrimer af diverse stånd, högre och lägre. – Vägen går längs Dvinitza genom en tät vild skog i hvilken man vid den lilla stadens stränder ock ser talrika resliga björkar. Först på de 3 sista versterna komma byarne Bochtjushkaja, Maximofsk, Kartshefskaja och Serednaja hörande till den Kodanofska Volosten. – Angående pustinjans frapperande namn må jag än anmärka att orten i äldre handlingar bär namn af Semigorodska Volosten. – Det aflägsnare, egentliga ursprunget känner man ej, men några hålla före – och sannolikt – att det bör tillskrifvas någon af familjen Semigradskoj, hvilken samma Volost tillhört och således efter honom blifvit benämnd. – I Kodanofska Volosten åkte man mig (13 v.) efter Stroitelens befallning och rekommendation till prästen, hvilken äfven med mycken beredvillighet förskaffade mig podvod. – Under vägen passerade jag byarne Заречье, Fedejeva, Kasnakurjeva, Emellan Juschkowa och Oserjeva passerades en liten i Dvinitza fallande bäck Padanga (10 v.), öfver hvilken sakerna måste bäras. Till stationen än byarne Koslova och Petrofskaja. Lokalen litet ojemn, föröfrigt mer flack än förut. Vid Tscheksina skiljer sig den Archangelska postvägen ifrån den Totemska, hvilken jag valde. –

D. 10. Vägen går längs Divinitsi, uti hvilken åtskilliga bäckar och åar ifr. Norra högra sidan infalla. Sådana äro Tschepenicha, Potoschnä, Ossicha, Kobyilenka, Kamesch, Puolaksa och Kormanga. Byar ligga vid sjelfva vägen Gliebova, Kretscheva, Kotlaksa, Korinova, Novaja och Luvodina; men på sidan ligga ock flera, isynnerhet mot slutet (21 v.) till höger om den höjden, uppföre hvilken man stiger. Ock en stenkyrka. Vid Vorobjefska stationen flyter Vatalitza till Kormanga. - - Sedan man passerat byarne Tolstonnova och Voksina befinner man sig efter 7 verst inom Totemska kretsen. Till den höra byarne Sogsina, Bajarsk, Jagufkova, Kuksinova, Korbas i fallande till Dvinitza, Jerschowa, Gadkina med Pokrofska stenkyrkan till höger.

Sid. 170.

-

Ogarova, Peslova och Frolova. Marken mer backig, sluttande åt S. Nedanom stationen Tschutschkova är fl. Votscha. Marken åter lägre, sedan man passerat byarne Vyissokaja, Savraschje, Dojelicha, Laschkova och bäcken Lottorofka (23 v.). Vidare byarne Michejeva, Semenova, Sorokushubova, Starova, Krinkina, Penkina, Berekova, Rakula, ån Strelitza, Sabolotje, Timonescheva, Burtscheva, bäcken Rjotscha. I slutet går det åter uppföre (23 ½ v.) till stationen Sagoskina. I anseende till den mer bebodda orten är denna stationen mindre skogig än den förutnämnda. – Ifrån Sagoskina har man deremot under hela 20 verst en starkt skogig låg slättmark

med blott en by Roschkofka i en bor. – Ungefär på halfva hållet passeras ån Schuontas, som faller i Suchona och sedan byarne Jakunicha och Ugrjumicha. Mycket backig är Tiksnas flodgebit. Efter de äfven å П.К. utsatta 3 byarne passeras den infallande Vuopra och efter den än en by Gorbentsowa (28 v.). – Då jag redan mycket sent utmattad ankom till Jominskaja, så beslöt jag att derstädes hvila några timmar, hvarefter jag

d. 11. tidigt om morgonen fortsatte resan. – Stark skog och jemn mark. På 20de versten ån Schorenga, som faller in Zareva, hvilken passeras 2 verst nära stationen. Först här möter en by Ratschino af blott 2 gårdar. De 2 på sidan belägna Bolschoj dvor och Gorka äro ej heller betydliga. – Öfverhufvud på hela vägen allt blott smärre byar, deremot tillräckliga skogar, hvilkas begagnande på åtskilligt sätt såsom till tjära – och djegotbränning utgör invånarnes förnämsta näringsfång, jemte åkerbruket, som här i allmänhet skall vara isynnerhet på sina ställen lönande nog. Man får både i åker och sveder, af hvilka sistnämnda man stundom skall bärga öfver 20 och 25 faldigt. Invånarne äro i allmänhet af medelväxten, dock finnas äfven många resliga karlar ibland dem. Ansigtbildningen isynnerhet hos könet icke ful. – Sedan jag i Korovina (28 v.) utur egen matsäck frukosterat – till brännvinet visade flera god lust att göra sällskap oakadt den sista fasteveckan – reste jag vidare. Under vägen till staden, som i början går ett långt stycke längs Zareva å en mycket backig lokal, har man en hel mängd med små byar neml. – Leivinskaja, Veschnäkova vid Voskresenska kyrkan (af sten)

Sid. 171.

-
Gora, Jekinicha, Kalininsk, Cholmova, Lukinsk, Semenova, Ignatjeva, Koslofka dels invid dels på sidan om vägen. Äfven på S. sidan om Tzareva äro några små byar. Den äfven å П.К. ehuru utan namn utsatta i Tzareva infallande något större bäcken heter Kobanga. Då jag vid detta namn anmärkte, att detsamma och dylika ej ryskt klingande måtte hafva sitt upphof af ett fordom här bosatt annat folk, sade skjutskarlen, "Ja! här har varit fordom чудь och Litva, hvilka blifvit af Ryssarne bortdrifna. Ännu finner man, tillade han, midt i skogarne på många ställen tecken till fordna odlingar, hvilka sedan blifvit lemnade och öfvervuxit med stora skogar." Detsamma hörde jag ock berättas om de vidlöftiga skogarne i Kadrikofska kretsen. I den skogiga Voloken till Sadnaja är åter en å Schorenga. Först i nejden af den nämnda byn kommer Suchona zum Vorschein och marken blifver åter backigare. I allmänhet tyckes i denna krets flodgebiten hafva de mästa backar, de emellan liggande sträckorna hafva mindre af sådana och äro tämligen jemna eller lindrigt vågformiga, men nästan öfverallt betäckta med tämligen grof skog bestående förnämligast af gran och dernäst tall och björk. Em. Sadn. och Vyjdina är en by Skrebechova. Efter Vyjdina vidtager ned vid Suchonas strand den till staden hörande Selenaja sloboda, som skiljes derifrån af Pesja denga, öfver hvilken man på en trädbrygga kommer i den egentliga staden, hvilken genom sina många stenkyrkor och sitt vidsträckt läge på en liten höjd fördelaktigt presenterar (23 ½ v.) (2429 v.) sig. – Sedan jag genom Gorodnitschen (Christian Ivan v. Siegel) erhållit kvarter och ifrån posten utfått de här på mig väntande Thermometrarna ifrån Åbo, uppsökte jag protopopen, hvilken man redan förut i Vologda rekommenderat mig för, hvad jag verkligen fann i honom, en bildad,

genom stilla och mild Charakter vörnadsvärd gubbe. Sedan han af Archirejens öppna bref insett ändamålet af min resa, ledde han samtalet på Sirjenerna och Samojederna, hvilka efter hans förmodan måtte höra till finska folkstammen. – Bisk. hade redan förut berättat mig, att han anställt resor till dem, för att undersöka om och huruvida de sednare bäst kunde omvändas till christna läran. Han hade hit medtagit 2 unga Samojeders, hvilka

Sid. 172.

här hos honom lärt sig läsa och skriva (å det sednare visade han mig rätt vackra prof); men här börjat af ovana vid det varma stugolifvet krasla och slutligen båda dött. Utan svårighet gaf han mig den handskrefna beskrifningen om sina resor hem till att läsa och begagnas och meddelte mig en mängd andra intressanta uppgifter om härvarande folk och nejder.

D. 12. Ifrån Krets-rätten erhöll jag en hop gamla Писцовыя Книги och således arbete, såsom det syntes till en längre tid, än jag hade bestämt för min vistelse här i staden, hälst menföret högeligen manar att skynda. – Alla de följande dagar ifrigt sysselsatt med samma luntor. – Blott

d. 15. om aftonen hos Protop. och

d. 16. hos Gorodn. Hos den sista en stor samling af stadens samtliga herrar. Der såg och convers. jag med många, hvilka jag alldeles icke kände. Och en förvist Student, som studerat i Vilna – ½ R. om dagen – befann sig der. – Den förnämsta sysselsättningen såsom van. Bostonspel. Några få sällade sig till mig, förnämligast af nyfikenhet. Dock äfven en som röjde agtning och lust för historiska undersökningar – en vän till borgaren Mäsnikof i Verchovassie, om hvilken jag här hörde ytterligare mycket talas och hos hvilken man lofvade mig rika skatter. –

[i marginalen: En Öfverste löjtnant, som föreger sig vara född Polack, men har ett ryskt familjenamn och redan i något längre tid befinner sig här, såg jag tillfälligtvis sednare.]

D. 18. E.m. i Spassosumorinska klostret. Belägenheten just intagande på en syd höjd udde emellan Pesja denga och Kovda, som under sjelfva klostret förena sig. På östra stranden af Kovda är midt emot klostret en tallund och bakom den staden. – Å de öfriga sidorna små skogar, eller fält med små byar. Byggnaden af sten och en våning. – Omkring 50 keller – munkar 21, med Igumen Apollonii en man utan lärd bildning, men utmärkt välmenande och artig. Sedan han beledsagat mig omkring uti kyrkorna, undfägnade han mig med thé och aftonvard samt med en Holländsk ost på resan. – Ock gjorde han mig åtskilliga små presenter till minne af mitt besök i hans kloster.

– Klostret har förvärfvat sig år 1796 ett stort rykte sedan man vid gräfningen af en graf till grundval för det sedermera der uppförda och ej längesedan af nuvar. Bisk. Onissifor invigda Vosnes. kyrkan funnit dess stiftares likkista och deruti dess den 28. Jan. 1568 begrafna lik oförmultnadt under en Schima med derå utsydd inscription. Samma Schima förvaras ännu i Risnitzan och stället, hvarest liket fanns, visas uti ett hvalf.

Sid. 173.

under samma Vosnesenska kyrkan. – Man stiger dit ned på en liten stentrappa ifrån ett framföre befintligt litet kapell. – Den nämnda nya kyrkan är en vacker, hög ljus och rymlig byggnad. – Der skola blifva 13 pridieler. – Der förvaras nu de heliga reliquierna uti en kostbar af Kejsar Paul förärad likkista, som blifvit ditflyttad ifrån gamla kyrkan, hvarest å dess förra ställe står en пещаница. – Uti risnitzan visas en mängd af hvarjehanda kostbara skänker af Kejsar Paul (äfvensom ett egenhändigt underskrifvet bref till dåvar. Klosterföreståndaren Israel), Maria Feodorovna, Alexander Pavlovitsch. – Äfven den nuvarande Kejsaren har ditsändt till minne af sig en hop af de vid dess brors begrafning nyttjade mantlarne. – Föröfrigt finnas utom den af Feodosii skrefna духовная грамота inga skriftliga urkunder mer i behåll. Till och med de 2 i tryck meddelta жалов. Гр. äro förlorade. Klostret har alldeles inga länderier och följaktligen intet jordbruk, utom hvad det läger af närmast tillboende bönder. Blott en liten kryddgård underhålles, äfvensom ett tegelbruk.

D. 19. Aft. hos Sträptschij Alex. Ivan. Kubiaskij.

D. 20. Återställde jag Пис. Кн. och ärnade afresa; men bekantskapen med härvar. borgmästaren Andrej Iljitsch Tokaref (som i lång tid lefvat i Irkutsk) och utsigten till beseendet af åtskilliga märkvärdigheter, hvaribland återstoden af den Zaxmanska myntsamlingen, hvilken han köpt af dess efterlemnade enka bevekta mig att uppskjuta min afresa. Äfven meddelte han mig en ordsamling af Nord Amerikas vestra kustinvånare, med hvars afskrifande jag hela dagen var sysselsatt [imarginalen: till hälften petificerad]. I hans förvar finnes äfven en stor tand af 10 skålpunds vigt, funnen för någon tid sedan vid Suchona. Vid denna flod skall man ganska ofta på stränderna i jorden finna utom flerfaldiga försteningar ben af ovanlig storlek, hvilka man gemenligen kallar Маммонтавыје. – För icke lång tid sedan har man äfven uppgräfvit ett mycket väl conserveradt horn, som efteråt befanns

Sid. 174.

hafva tillhört en noshörning.

D. 21. Var jag ändtligen sinnad att om aftonen afresa; men då jag var hos Ispravn. för att utbedja mig en prikas och hästar, försäkrade han mig sådana nu icke finnas, då jag för sent yttrat om min resa. Jag såg mig derföre nödsakad, att ytterligare tills morgon qvarstadna. Emedlertid tillbragte jag aftonen hos Tokaref med att bese hans myntsamling och collationera min afskrift af vocabularierna, hvilka öfverhufvud isynnerhet de Nordamerikanska ej af honom skrifna – mycket otydligt skrifna och derföre icke ens nu alldeles tillförlitliga. Hvad den förra beträffar, så var den i anseende till rariteten och ålderdomen af mynt ej af så stor vikt, som jag föreställde mig. Om jag undantager de färre för mig obekanta orientaliska bestod det mesta gamla uti Romerska mynt af hvilka de äldsta tillhöra Claudius. Af Galinus tid äfven en hel hop, dessutom af Maximianus, några af Postumus Constantius Caesar Diolectianus. Det interessantaste för mig af denna bekantskap – de mångfaldiga underrättelser om Sibirien, som jag erhöll. I allmänhet äro denna stadens handlande der väl bevandrade och såsom man kan sluta af åtskilliga vinkar i äldre urkunder, har denna orten i handelsvägen ifrån ålder dermed haft vidsträckta förbindelser. Nu är handeln äfven här mot förr i beständigt aftagande. Till och med mot förra året har kapitalet för detta år öfverhufvud nedsunkit till circa 170.000 R. I sammanhang må jag här före afresan tillägga åtskilliga anmärkningar om denna orten. – Staden är för det närvarande redan på 3^{die} stället. När och af hvilken anledning staden blifvit flyttad ifrån det än så kallade gamla Totma, derom finnas inga uppgifter mer i behåll. Man har sagt mig, att det enligt traditionen skulle skedd vid de lithauiska ströfverierna, genom hvilka den blifvit förstörd, men om så än vore, skulle utan tvifvel Писцов. Кн. derom än innehålla åtskilliga vinkar, emedan den

Sid. 175.

äldsta befintliga ej länge efter deras härvaru blifvit uppsatt och föröfrigt på sina ställen omtalar deras förstöringar här å orten. – Med hvad Totma beträffar innehåller den ej annat än att staden då korrt före den tiden befunnit sig högre upp vid Kovda vid nuvarande saltsjuderierna, hvarifrån invånarne i medlet af 17 årh. ungefär (såsom man kan se af den hel. Feodosii Biografie) började här vid flodmynningen bosätta sig. – Man berömmar ej särdeles det härvarande folket i sedigt afseende. – Ett särdeles undantag skola de удѣльные i det NO. hörnet – Kokschuga utgöra. Man anser dem i allmänhet samteligen för afkomlingar af hitflyttade Novgorodser. De skola utmärka sig genom särdeles arbetsamhet och flitigt jordbruk till och med framför de öfriga kretsinvånarne. Nästan hvarje i något afseende duglig fläck skall af dem vara med särdeles flit bearbetad och i skogarne skola de i betydliga afstånd ifrån sin hemvist – till 2 mil och derutöfver – hafva uppodlingar. – Äfven föröfrigt skola de i afseende å vett och yttre bildning utmärka sig framför de öfriga invånarne, äro mycket lifliga, gästfria och artiga men derjemte sjelfsvåldiga, fallna för dryckenskap och slagsmål, hvarvid ej sällan mord skola förefalla. Såsom ett särdeles utmärkande drag anför man en långsträckt hämndgirighet till och med för de ringaste oförrätter. Den skall till och med ofta öfvergå i arf ifrån slägte till slägte och i sjelfva denna påskhelg skall ett mord tilldragit sig, som utom den af vid dylika helgdagar allmänna ymnigare öfverflodet af starka drycker gifva anledningar, derjemte haft sin grund uti ett ifrån föräldrarna å ömse sidor ärft hat emellan 2 familjer. – Dialekten har uti den del af kretsen jag hittills genomrest det karakteristiska bruket af ts för tsch, till och med tsej för чай. Hos ganska många hör man

Sid. 176.

ock äfven här i kretsen i för ě. Deraf väl ock redan i de gamla Писц. Кн. ofta ричка för рѣка. -

D. 22. Hos Ispr., som försåg mig med prikas och gaf befallning om podvod innom en timme. Emedlertid förgick hela förmiddagen, utan att någon viste sig. Sedan jag å Formansgården låtit påminna par gånger, skickade jag till Ispr. som ånyo lät befalla om skjuts. Det oaktadt måste jag sjelf än en gång till honom. Jag mötte hans betjent, som sade mig, att Formannen förra gången ursäktat sig med den lögnen, att han varit hos mig och jag sagt honom, att jag än icke vore färdig. Han lofvade gå ånyo. Ändtligen kom formannen, föregifvande sig af ingenting vetat förrän nu. Jag ville gå med honom till Ispr. men mötte på gatan dess förra ombud, som dref honom att genast spänna före. Han kom ändtligen med hästarne; men började genast betinga om betalning. Derjemte ansåg han en tredje häst vara nödig i anseende till föret och mina saker. I anseende till det uppsåtliga uppehållet lofvade jag honom ingen betalning. Han återkom med en tredje häst; men tillika med förstärkning af en Starosta och andra karlar, hvilka samteligen pockade på betalning för den första stationen. Samtyckte jag ville han svara derföre, att jag sedan på hela vägen intet skulle behöfva betala. Ett sådant förslag uppbragte mig än mer och jag förklarade honom rent af, att jag ingenting ärnade nu mera betala honom till straff för det han hela dagen uppehållit mig; men deremot å hela vägen äfven som hittills vore färdig, att uppfylla lagens fordringar mot alla dem, hvilka å sin sida likaledes uppfylla desamma genom villighet och lydnad. Deremot förbittrade jag dem än mer; de utbröto i grofheter. Jag fordrade dem till Ispravniken; men träffade till min olycka honom icke hem, hvaraf de fattade än mera mod och då jag å min sida äfven förblef positif, foro bort med hästarne. – Denna obehagliga händelse förde mig till sinnes det råd, som man redan i Vologda gifvit mig, att just för byvägen till Verchovashia härifrån medtaga en soldat för säkerhetens skuld, då folket i allmänhet här å orten icke vore så pålitligt. Då jag sedermera om aftonen i ett sällskap träffade Ispr. och för honom berättade hela händelsen, tillstyrkte han mig detsamma isynnerhet denna fastetiden. Jag framsökte derföre det öppna befälet af Bataillonschefen, hvarmed jag för första gången i Vologda lyckligtvis försåg mig och rekommenderade mig denmed hos Capitenen för härvarande Invalidcommando, som ock lofvade mig det önskade biträdet af en Soldat. -

D. 23. Hos Kapt. för Invalidkommandot. – Äfven i dag drog det ut med afresan ända till kl. 1. Under vägen vek jag in hos förvaltaren af de Köpm. Kokscharef tillhöriga Fotenska saltsjuderierna, uppå hvilka årligen sjudes till 65.000 pud. För det närvarande 2 rör i verksamhet (af gamla finnes omkring 10) det Alexandrofska af 96 Saschens djup och det i ringa afstånd härifrån belägna Bogostofska af 117 d^o. Arbetet förrättas genom lejdte folk. – Afskaffningen beräknas å förstnämnda till 3 ½ procent, i det sednare till 8. – Under vägen små bäckar Sharofska, Medviedka, Kameshnitsa, Polovina, emedan här på halfva vägen, Bielevitza, Jedenga, å ansenligare, åter en annan Medviedka och Mossejefka invid Kulojska pogosten, dit (26 v.) vi först sent om natten i anseende å menföret ankommo. – Hela vägen skogig, marken i början starkt sluttande nedåt

Suchona. De sednare små vattudragen gå åt N. och NO. I staden hade man i början än gjort uppehåll för Progonerna, hvilka jag ej samtyckte att förut betala emedan jag ej visste, huruvida hästarne kunde föra mig ända fram. Efter allt utseende fingo formännen icke heller i landträtten bättre besked, emedan de sedan afstodo ifrån den fordran och äfven under vägen uppförde sig mycket artig. Så snart vi ankommit, började de bedja om den, tviflande om jag skulle betala. Så snart jag afgifvit dem jemte drickspengar deröfver, utsträckte soldaten sin hand, att er-

Sid. 178.

hålla en del, för att han nästan hela vägen hade gått till fots. Men formannen stack penningarne med det fordarsammaste i sin ficka, påstod sig om intet hafva accorderat med soldaten, hvilken han ej heller mente sig vara förbunden att släpa. Föröfrigt hade han kunnat sitta, om han ej ville gå. Soldaten påstod, att han sjelf gjordt ett sådant beting och anklagade honom nu för bedrägeri och samvetslöshet. Då jag ingenting hade hört, ehuru jag väl märkte, att de under vägen mycket vänskapligt umgingos med hvarandra, så kunde jag ej blanda mig deruti, och måste lemna soldaten åt sitt öde. I anseende till den mörka natten, kunde jag ej vidare fortsätta resan och hvilade derföre till

d. 24. den följande, då resan tidigt anträdde. – Kulojska l. Voskresenska pog. har en liten stenkyrka. Under vägen derifrån Bobrofka en liten bäck vid byn Bobrovitza, hvarefter följa Stepanofsk. Fomin st. och Koshina (alla smärre byar) bäcken Tsherteschnitza, d:o Sosnovets. Marken i början jemn sedan sluttande emot Kuloj, hvilken passeras, äfvensom byn Meleschova. Saoserska pog. har en liten under byggnad stående stenkyrka invid en liten bäck Stropitza, bakom hvilken stationen i byn Bolschoj potschinok (25 v.). Soldaten hade i början i min närvara frågat, hvad formännen ville betala honom, om han hela vägen ginge till fots. Då de ingenting lofvade, så satt han hela vägen, hvilket han äfven längre fram under hela resan iagttog och dermedelst gjorde sig mer än tillräckligt skadelös för den oförrätt han af de första formännen uppenbarligen påstod sig hafva lidit. För att lindra de arma hästarnes möda gick jag esomoftast, så svårt det ock var å den än smutsiga vägen och kom derföre ganska utmattad till Saoserje. – Efter en timmas hvila och middag, hade jag hämtat nya krafter och fortsatte resan vidare först utför den vidsträckta skogiga höjden, som ifr. sistnämnda by utbreder sig åt Norra sidan. Ifrån fl. Porsta, hvilken passerades. Den flyter åt S. äfvensom den ansenliga Dvinitza. Emellan dem ännu en liten bäck Losovatitza. Ut i Velska kretsen, i hvilken man här inträder, antager marken en mera vågformig yta. Framom Dvinitza passeras byarne Antonova, Seredka och Konets alla belägna nära intill hvarandra på en ifrån alla sidor med en vidsträckt starkt beskogad vidsträckt däld omgifven höjd. I Garschina ombyttes hästar och resan gick vidare. I anseende till den korta stationen förespände man blott ett par och det gick derföre så

Sid. 179.

mycket långsammare. Marken är backig och starkt sluttande åt S. men föröfrigt mycket skogig, såsom hela vägen öfverhufvud. De Velska skogarne tyckes vara än tätare och högstammigare. Föröfrigt äro så här som i Totemska gran och tall de rådande trädslagen, emellan hvilka man mera sparsamt ser björkar, och här och der en och annan asp, hägg eller andra smärre buskträd. På 7^e versten passeras Dvinitza för andra gången. Derifrån bär det åter allt uppföre till byn Borissoskaja och sedan ned till den Kotschevarska pogosten med en liten trädkyrka och öfver bäcken Kotschevara till byn Saretschie – Ändtligen uppnåddes under ett ideligt upprepande till de arma hästarne «пошо! Пошо! Сыроядь! Ну богъ стабой!» pustinnan Terentjefsk l. Pustofskaja kl. 11 om natten (10 v.).

D. 25. Ifrån Vel. dvor. nära invid Terentj. är hela vägen åter mycket skogig och blott par gårdar Loschkino i grannskapet af bäckarne stora och lilla Choboritz. Vid byn Panino passeras Termenga, kommande ifrån ett litet träsk icke långt derifrån. På andra sidan öfre Termenska kyrkan af träd. Hos prästen efterfrågade jag förgäfves dokumenter om det fordom här befintliga klostret. Några грамоты sades hafva funnits men nu vara hos Blagotschinnoj Litet framom ombyte i byn Beresova. (10 v.) – Der erhöj jag en bred rysk formansslåde, och en käring jemte en liten pojke till skjutskarlar. Redan in i sjelfva byn stjelpte de mig i en smutsputt. Uppskrämd af soldatens svordomar och hotelser, då han kort derefter än hade samma öde, skaffade käringen under vägen i sitt ställe ifrån skogen en karl. Den långa stationen blef ytterst ledsam, på de öppnare ställen en gytjig smuts, föröfrigt i den täta skogen öfverallt snö, sittandet högst obeqvämt. Sedan jag traskat mig trött, vräkte jag mig på slädan och lemnade mig med tålmod och med det hoppet, att allt sent omsider dock i dag skulle blifva slut. Lärkornas jublande qvitter och de brokigt vingade fjärlarnes täflingsflygt emellan trädskatorna förskaffade de af trötthet och en glödande värma alldeles förslöade sinnen en angenäm förströelse. – På 13de v. passerades ån Mo-

Sid. 180.

-
kraja på en högst dålig brygga, der hästarne voro i fara att bryta benen. Öfver den än bredare Tulowitsa hade flodvattnet bortfört största delen af bryggan. Jag kom med soldaten öfver ridandes, hvarefter den tredje hästen vadade med lasset. Lyckligtvis sönk ej den breda trädslädan och mitt eqvipage kom lyckligt öfver utan att vara skadat af vattnet. På 15de versten passerade vi än en liten bäck Kormenga, som faller i Termenga, hvilken vi nu hade till höger om oss och på bägge sidor åkerfält med en hel hop byar på den högra sidan. – Med glädje emottog jag i Korovina förslaget att rida den sista stationen (20 v.). Det var åtminstone åter något nytt. Sakerna sattes på en två hjulig taratajka och så fortsattes resan vidare i början längs den vestra stranden af Termenga, hvori nära stationen en liten bäck Mastovitsa och sedan nästan på halfva vägen framom byn Kostina en annan bäck Lapovicha faller. Ej långt ifrån sjelfva stationen passerade vi ock den lilla Termengska trädkyrkan. – Båda stränderna af Termenga äro mycket backiga och den sandiga lokalen bevuxen med tallskogar. Här var således redan äfven vägen mycket torr och allt hade ett mer sommarlikt utseende. Klockan 6 om aftonen befunno vi oss vid stranden af Vaga midt emot den på venstra stranden vid foten af en hög backe täckt belägna Verchovashska possaden. (10 v.) (inalles 2549 v.)

Öfverkommen på en båt begaf jag mig till Borgmästaren för att begära kvarter. Jag träffade honom icke hem, dess fruntimmer, sedan jag tillfredsställt deras nyfikenhet, viste mig till en sådan, som tillfälligtvis mötte mig på gatan. Hans väsen och andedrägt bevisade, att han än fortsatte påskferierna och jag råkade i händerna på en son till borgmästaren, som böd mig in på en kopp thé och lofvade mig kvarter. Emedlertid fick jag länge vänta på det ena och det andra, under det han sysselsatte sig med afgörande af handelsaffärer. Emedlertid samlades en hop unga pojkar och andra för mig okända personer, af hvilka en och hvar hade att göra mig frågor om min person och ändamålet med min resa. Jag blef allt otåligare och svarade allt kortare och tvärare, samt började ändtligen alfvarsammare

Sid. 181.

ytra mitt missnöje öfver att så länge blifva uppehållen. Ändtligen erhöll jag i skymningen kvarter hos en köpman (och mina saker blefvo ifrån stranden ditburna). Midt för fönstret en liten broddåker och bakom den en af vårflödet ifrån Vaga bildad vik, hvarifrån de talrika sjöfoglarne mot natten med ett gällt skri firade sin tidiga återkomst till dessa nordliga tragter.

D. 26. Anmälte man ett besök af härvarande borgaren Matfej Nikolajevitsch Mäsnikof – enligt ryktet längesedan mig bekant såsom Vagas Historiograf och för hvars skuld jag hufvudsakligen tagit vägen hit. Vid första bekantskapen fann jag i honom en äfven till Charakteren lika agtnings- och älskvärd gubbe. Han återkom snart med bröd och salt efter ryskt vis, för öfrigt den första som med mig iakttagit denna plägsed. – Om aftonen hos honom på the.

D. 27. att bese hans samlingar, hvilka i sanning äro ganska stora. Allt visserligen ej af lika stor förtjenst, men värdt att förvaras. Mannens flit och tålmod att samla, att kopiera och renskrifva beundransvärd. Jag rådde honom att uppsätta en korrt katalog på allt som han äger i litterariskt afseende både i materialier och egna arbeten. Tyvärr är hos honom intet fulländadt, hvarjehanda påbegynt. Med mycken beredvillighet lemnade han mig till begagnande allt hvad jag önskade. – NB. Soldaten afmarscherade i dag till Velsk.

D. 28. sysselsatt med de af honom erhållna häftens excerperande och genomläsande. – Besök af borgmästaren. – Med min mage har jag, allt efter min hitkomst ej kunnat komma ins Reine, ehuru jag hvarje morgon druckit magstärkande thé af de Vologodska krydderna. Detta förnämligast orsaken hvarföre jag hela dagen förblef hem och uppsköt besöket hos borgmästaren tills morgon.

D. 29. E.m. der och med dem att bese den reparerade Uspenska Soboren – en vacker kyrka, skall invigas i Maji. – Denna Sobor står på en backe midt i possaden och bidrager ej litet till dess försköning. Till den samma höra ock utom possaden såsom socken ända till 50 byar, belägna längs Vaga och af hvilka åtskilliga ganska nära till staden i dess närmaste omgivelser och synliga

derifrån. – Redan denna afton lät mitt värdsfolk gemenligen fråga mig, huru länge jag ännu ärnade kvarstadna. -

Sid. 182.

Detta sammantaget med den aftagande tjenstaktigheten betog ännu mer hos mig den goda meningen om folklynnet härstädes, som jag efter allmänna opinionen fortfarit att hysa.

Maj 1827.

D. 1 Maji. – lät man på samma väg förnya frågan med tillägg, att man redan flere dagar ledes vid att härbergera mig och att förse mig med kost och att jag måtte, om jag längre ville kvarstadna, söka ett annat kvarter. – Först efteråt kom värden sjelf och gjorde samma proposition. – Vid så beskaffade omständigheter gick jag till borgmästaren, för att anhålla om ett annat kvarter. Han deremot utlät sig om värden, att han nog än kunde behålla mig den korta tiden, som jag här kommer att tillbringa och lofvade kalla honom till sig för att göra honom tjenlig föreställning. Då jag emedlertid hemma förmärkte en fortfarande ovilja för mig

D. 2. så vände jag till min bekantare vordne Mäsnikof, som ock förklarade sig villig, att för den återstående tiden beherbergera mig, hvarefter jag genast öfverflyttade till honom.

D. 3. Efter den tidiga Gudstjensten hos Borgmästaren på gratulation och afsked, emedan han med sina flottor (плоты) afgick åt Archangelsk. – Denna slags seglation är i denna tragten den enda i anseende till det låga vattnet och de många grunda ställen i Vaga. – Hos min förra värd Mich. Ivan. Neratof, hvars ohöflighet mot mig jag hämnades dermed att jag för mitt uppehälle nödgade honom att emottaga 5 Rubel. – På e.m. var jag med Matw. Nikol. af en annan köpman Ivan Ivan. Persikof buden på thé.

D. 4. E.m. var jag färdig att afresa och uppbröt kl. 4. – rikligen begåfvad med mångt och mycket godt i litteraris af min välmenande värd. – Vägen går på den upphöjda och mera bebodda venstra stranden af Vaga genom en hel hop byar ibland hvilka somliga äfven ansenligare, ehuru samtelligen ej så reguliert byggda. I byggnadssättet synas här vara en stor lux med fenster, af hvilka ofta fasadsidan har ända till 7–10, alla merändels lika stora och brevid hvarandra i rad, stundom utsirade med röda karmar. – Bynamnen äro ryska i Borovinskaja och Ugrenga stenkyrkor. Den högra stranden af Vaga starkt beskogad och såsom det tyckes, något lägre. – Stationen Kraschninsk (17 v.) vid sjelfva Vaga.

Sid. 183.

Derifr. är vägen numera förd ända fram gerad åt Velsk. Hela vägen mest en sandig bor, men ock myriga ställen, såsom omkr. Peschma, hvilken passeras på en färja. Endast vid dess strand äro några få gårdar, äfvensom förut en par vid Selmenga. Marken i allmänhet under båda stationerna mera jemn eller vågformig, dälder och backar förekomma förnämligast vid bäckar. Vaga bildar under sitt lopp många bugter och krokas. Jag ankom till Velsk. (23 v.) (2589 v.) kl. 9 om aftonen, blef med mycken artighet emottagen af Gorodnitschen och dess Fru, undfägnad med thé och erhöil kvarter efter allt utseende hos ett mer tjenstaktigt folk än i Verchovaschie. -

D. 5. Hos Gorodn. och Ispr. (Konstant. Ivanov. Bielof), i hvars Fru jag fann en Landtman, dotter till en Pastor Laurin i nejden af Vasa. Jag stadnade hos dem till middag. E.m. hos Protopopen (Alexej Ossokin), hvars svärson härvarande Kretsläkaren sedan följde mig till kretsdomaren. Hela denna dagen förgick således under gästande.

D. 6. Med domaren i Archivet att eftersöka Писцовыя Книги. Sådana påstodos icke finnas. – Hos härvar. Forstmästaren Nassonof och till midd. åter hos H^e Bielof. På e.m. hade jag besök af Protop. med dess svärson, med hvilken jag sedan jemte Ispr. spatserade omkr. den lilla staden. Mera än alla af mig hittils i detta Guvernm. besökta har denna staden både i ans. till storlek och byggnader ett landtligt utseende. Utom kyrkan och en kladovoj källare kronan tillhörig intet ända stenhus, högst få 2 vånings trädhus. Deremot är läget rätt vackert, i ans. till den sandiga jordmånen alltid torrt, marken upphöjd och något sluttande mot Vel., som på norra sidan vid Kopaleva infaller i Vaga, hvilken har sitt lopp på östra sidan om staden uti en djup däld, å vestra sidan en liten bäck Pasdrenitza i en småskog. I från alla sidor ser man på ganska nära håll skogar, emellan hvilka vid Vel. och Vaga åtskilliga små byar. – Om aftonen åter hos Ispr.

[i marginalen:] åtminstone för icke lång tid sedan skall hos inv. i aflägsnare delar af Velska kretsen den vidskepelse herskat, att de någon viss tid om sommaren komma till kyrkan med ett fähufvud, efter kyrkogången der koka och förtära det i samfällt lag.

D. 7. I Landträtten. Der påstod man än mindre äga Manus.ter, h^a borde finnas i kretsrätten. Så mycket mer underligt, att ingen vet af dem, som

Sid. 184.

jag hos Mäsnikof såg ej längesedan gjorda utdrag, h^a jag försummade att afskrifva i förhoppning att här få begagna sjelfva originalerna. – Mig återstod således endast den af Protopopen meddelta stadskrönikan till sysselsättning och åtskilliga statistiska underrättelser ifr. Landträtten. Till midd. bjuden både till Protopopen och Ispravniken hos hⁿ sistnämnde jag stannade. -

D. 8. Om morg. hos Protopopen, som bød mig till sig till midd. Der firade jag således min 33^{die} födelsedag rätt förnöjd. – Tillfälligtvis var i dag äfven hans unga dottersons födelsedag, hvilket på sätt och vis ömsesidigt fördubblade dagens värde. Eljest måste jag tillstå, att jag sett få sådana väl inredda och trefliga Ryska prästehus. Då prosten sjelf vid middagen ej var närvarande, så fanns här intet, som kunde ens erinra om Ryskt; ty rätter och anrättningar, ehuru ej många, voro smakfulla och hela familjen bildad och agtningsvärd. -

D. 9. Spisade jag åter hos Ispravniken och tillbragte aftonen uti en gemensam stadssocietet hos Forstmästaren Nassonof (Arsenij Ivanovitsch). Sysselsättningen den vanliga: herrarne spelte Boston, fruntimren antingen snackade sinsemellan eller sutto vid sina spelande män. I allmänhet synes societeten här vara umgängsam och enig, hvilket i en så liten stad är något lofvärdt.

D. 10. Gjorde jag mina afskedsbesök, spisade åter middag hos Ispravniken, hade än af Protopopen ett afskedsbesök och reste om aftonen vidare. – Sedan jag nära invid staden emellan byarne Kopaleva och Saborje på färja passerat Vel, kom jag genom byarne Gorka Petruchova och Lodgigina i verst ifrån staden midt emot byn Gorodok, som ligger på andra sidan om den längs vägen gående Vaga. Den har sitt namn af några derinvid på en höjd befintliga svaga lemningar af en jordvall, som påstås hafva tjent till någon slags forskansning vid Lithauernes ströfverier. För längre tider tillbaka skall en bonde с товарищи der anställt gräfningar, för att finna en förment skatt, men derigenom endast än mer vanställt och förstört ställets antika utseende. – Å borvoloken härifrån passerar man 2 bäckar Melnitschnaja och Dmitrefka till den första ensliga stationen vid en liten bäck Soenga. (15 v.) Den andra stationen är likaledes en med barrskog öfvervuxen sandmo, som på några

Sid. 185.

ställen öfvergår i kärr. – Marken jemn. – Stundom framsticker Vaga, hvars venstra strand äfven här fortfar att vara mer upphöjd. Framom byn Paitowa utbreder den sig mer vid Sudromska pogosten och upptager ifrån venstra sidan en ричка, hvilken af inbyggarna benämnes Sovda. Bakom den passerar man (22 v.) än byarne Priluk och Artemjeva upp till den andra stationen Lunefskaja, varest jag stannade öfver natten.

D. 11. Fortsatte jag resan och kom genom byarne Gori (af läget på höga backar invid en liten bäck) Tschernischefsk och Juchnema öfver Tschunga och 2 andra små bäckar å en dels sand- dels torfmo med barrskogar, emellan hvilka ock här och der ehuru i mindre antal björkar – till stationen Ignatofskaja – (23 v.) den första inom Schenkurska kretsen och Archangelska guvernementet. – Å П.К. är denna station falskt antecknad på högra sidan om Vaga. – Folkcharakteren tyckes mig redan inom Velska kretsen blifva enfaldigare och i samma mon frommare och bättre. Deremot blifver byggnadssättet inom Schenkurska kretsen dåligare. Stugorna lika låga, men i allmänhet

mörkare, emedan på väggen blott 3 fönster, det medlersta något större och högre, de andra på sidorna helt små gluggar, af flere små eländiga med näfver insatta rutor. Dock har ett och annat nyare och förmodligen äfven förmögnare bondhus till de Velska flere och större fenster i bredd med hvarandra. – Det följande hållet har omväxlande jordmån, dels sand eller torfmo, dels myrar, föröfrigt jemn lokal. På de första versterna passeras den större Tschunga; midt på hållet kommer Puja ifrån venster zum Vorschein och löper sedan längs vägen emellan långa dalar, ängar och åkerfält ända till nedre Pujska pogosten 6 verst nära följande stationen. Der vek jag för närhetens skuld in hos prästen, som undfägnade mig med thé. Hans Пам. Кн. innehöll intet vidare, än att efter sägen denna socken förr utgjort en med den Pujska och haft blott en Tschassovna. Den förmod. första här byggda träkyrkan

Sid. 186.

af den Selunska Dimitrijs namn brann 1728, hvarefter följ. året en ny uppfördes. – Utom den står här ock en annan trädkyrka för den tids första Guds moder b. 1794. Ibland de till denna socken hörande 12 byar synas namnen Litovtinsk, Tyirpinsk och Jugrintinsk. De hade vid förf. af Пам. Кн. 213 manl. och 25 qvinnliga personer i 73 gårdar. – Em. Ignatofsk och denna pog. hade jag passerat byarne Charjuschinsk, Gamilofsk, Ostascheva och Gogoljucha. Härifrån hade jag än Nossofskaja och Filipofskaja intill Pikinskaja (29 ½ v.), hvarest jag likaledes åkte in till prästen, tillika Vlagotschinnoj. Hans egen kyrkas Пам. кн. innehöll följ. Uti en af skrift af Babarikins Дозорн. Кн. af år 7132 nämnes Стань Ровдинской въ немъ погостъ на Ровдинё горё, а на пог. Храмъ Бориса и Глѣба, да другой храмъ Николая Чюдотворца. år 7144 i Juni brunno båda kyrkorna och följ. året meddelte Novgorodska och Velikolutska Mitropoliten Afonij tillstånd att bygga en ny kyrka å ett nytt ställe. Nu stå 1) en stenkyrka Преображенія Господня av 2 våningar grundad 1803 och fulländad 1814. I nedre våningen är en kyrka helgad Boris och Glieb. 2) en trädkyrka af 1 våning helgad Johanni Döparens födelse med en pridel åt Undergöraren Nikolai. Kyrkan byggd och invigd 1700, men för ålder ombyggd 1782 och 1783. – Till socken höra 18 byar med 171 gårdar och 479 manliga själar. Inom socknen 2 Tschassovner. – 1810–1812 svåra missväxtår. – Angående den äldre historien hade prästerskapet vändt sig med frågor till ortens Historiograf Matvej. Nikol. Mäsnikof, hvars svar äfven finnes särskildt bilagda samma Пам. Кн. I den förmodar han, att här redan 1543 funnits en kyrka, alldenstund en Грам. här nämner Ровдинской стань och Г(д)вы житницы.-

Hvad socknens namn angår, så har han väl rätt uti att härleda det ifrån den där Rowda, som nämnes uti hans äldsta urkund ifr. denna nejd af år 1315, äfvensom Зыкина och Харгала härstamma ifrån de andra i samma Гр. nämnda personerna. -

Sedan jag druckit the och ätit litet middag af en fiskpirog och kvas, reste jag vidare och kom snart ned på den vid-

Sid. 187.

sträckta myriga däliden, genom hvilken Puja framom byn Markowa nedflyter i Vaga. [I marginalen: på sidan till höger om vägen Ustpinska socknekyrkan af träd.] På andra sidan om färjestället är b. Soberna och litet längre åt sidan Sednikova. Sedan följer bäcken Kirmenga och byn Polyiginsk, vägen går längs Vaga, som här öfverallt redan är vida bredare med låga och kärriga omgifvelser. – Vidare passeras byn Rudinskaja. På andra sidan är Scherenska sockenkyrkan af sten. – Vid landsvägen byn Beresnik. Framom den upphöjer sig åter den vackra stranden af Vaga och är derjemte i anseende till många små bäckar och klyftor (27 ½ v.) ojemn och backig. Då jag å den ena Ustpadenska stationen fann en myckenhet folk, men ingen ledig kammare så for jag till natten några verst tillbaka till prästen med pogosten (3 v.). – Pogosten har sitt namn af den förbiflytande ån Padenga (ej Pindiga, såsom Подр. K.) och två trädkyrkor af 1 våning 1) X uppståndelses af obekant ålder och 2) Gudsmoders bebådelse (б(л)говѣщениа) med 1 prid. för Apostlarne Peter och Paul, b. 1770. – Socknen har 471 manl. personer i 153 gårdar och 28 byar, hvaribland namnen Turavtinsk, Jedemskoje, Njuneschkoe 1. Korovinskoje i hvilken en Tschassovna för Prof. Ilja. -

D. 12. Jag hade i går aftons beställt hästar ifrån stationen; men man bedrog mig och lät mig förgäfvets vänta på dem. – Ifrån grannskapet visade sig en bonde beredvillig att för progonerna föra mig ända till staden. – Vägen går längs med Vaga, hvars stränder här nästan öfverallt äro låga, och upptagne af litet skog eller mest åkerfält tillhöriga flera små byar, såsom Netzvietajeva midtemot stationen Ustpadensk på andra sidan om färjestället öfver Puja, Ossinova, Pliossa, Potininskaja, Scholascha vid en å af samma namn, hvilken å färja passeras, äfvensom längre fram Marieka (П.К. lilla Scholascha) vid hvilken Konsefskaja och par andra byar intill Kjändska pogosten 6 verst nära staden. Der var jag åter in hos Blagotschinnoj; men fann intet af vigt i П.К. – Denna socken (benämnd af en liten bäck Kjända) har 2 kyrkor, en af sten

Sid. 188.

och 2 våningar i den öfra Преображ. Госп. b. 1808 och i nedra Smolenska Gudsmodern med 1 pridiel för Undergöraren Nikolai b. 1816. och två af träd 1) введеніѣ прест. Och ?гор(?)цы b. 1758 med en pridiel för Flor och Lavr. 2) Prof. Ilja af 1 vån. b. 1750. – i socknen funnos 1823 980 manl. själar i 311 gårdar och 43 byar. I dem ock 4 trädchassovnor. – 1824 var missväxt och frost. – Undfägnad med en liten закуска reste jag vidare. – Härifrån till staden vid vägen blott byn Ghargala. Nejden öfverallt mycket låg, och derföre öfverallt långa sträckor af vårflödet emellan fält och åkrar. – Blott liten småväxt skog, invid sjelfva floden frodas täta videbuskar. – Närmare staden höjer sig den högra flodstranden med en sandvall, den venstra deremot är i en oöfverskådlig sträcka låg och buskig. – Längre bort större skogar. Sedan jag med mina saker på en båt öfverkommit, lät jag visa mig till Ispravniken, med hvilken jag förledne höst på Kargopolska vägen gjort bekantskap, den medfägnat med hvad jag hade och af honom då (38+3 = inalles hittills 2740 v.) blifvit buden att vid min ankomst vända mig grad till honom. Nu lät han påskina en liten förnämhet och rekommenderade mig till Gorodnitschen. Honom fann jag ej hem och måste derföre

i staden söka honom. För andra gången återkommen träffade jag honom äntligen. Han trakterade mig med en snaps och zakuska, samt lät föra mig till mitt kvarter. Der emottog man mig icke; kvarteret var upptaget af andra. Jag fick derföre lof att än vänta tills man hann skaffa mig ett annat hos en passerad polack, som numer låtit inskrifva sig bland borgerskapet och har ett tämligen rymligt hus. – Jag var så mycket mer nöjd med mitt kvarter, som jag i mitt värdsfolk fann mycken höflighet och tjenstaktighet vid första inträdet. – Plågad af hufvudverk lade

Sid. 189.

jag mig att hvila och badade om aftonen. -

D. 13. E.m. gick jag till Protopopen (Grigor Storiaskij). Hans Fru inropade honom ifrån den under huset belägna lilla kryddgården, hvilken man höll på att plöja. – Hans första monolog vid inträdet och mitt varseblifvande "Что это такое!", och den ton med hvilken han half högt uttalte detta, förrådde, att jag här hade att vänta mig en annan man, än jag nyligen haft uti den Velska Protopopen. Jag rekommenderade mig och framviste Archangelska Biskopens öppna befäl af d. 4 Juli förl. år. Han genomstuderade det par gånger och frågade sedan, för huru lång tid det skulle gälla. Straxt derpå fortsatte han sjelf, när jag ämnade svara на въкъ? Nå! hvad är det, som ni vill hafva af mig? Här finnas inga finska folkslag hos oss. Jag svarade, att här åtminstone funnits och än torde finnas lemningar af dem och att jag önskade få genomläsa den vid Soboren befindteliga Пам. Кн., hvaruti allt historiskt, som stadens eccl. väsende vore intaget. – "I det fallet har Ni att inkomma med en skriftlig supplik mig tillställd genom Gorodnitschen" – Jag invände, att man ingenstädes i hela Eparchien af mig fordrat sådant, och att det syntes onödigt, då han såge för sig Biskopens egenhändig föreskrift. – "Jag känner Er icke, kan icke heller veta, huruvida ett sådant papper kan vara äkta eller icke. Hvarföre har han ej försett det med Nummer och låtit behöriga kontrasignera det i Consistorium? icke heller ser jag föröfrigt derå någon påskrift af andra, huruvida de utan vidare emot Er uppfyllt föreskriften och på hvad sätt. Hans Eminence, såsom den högste styresman för ecclesiastikverket har väl icke ansett det för nödigt, då han behagat för mig utfärda ett dokument i sådan form, ej heller hafver någon annan ansett det sig tillständigt, att derå något anteckna och hafva alla hittills i utan några anmärkingar upplåtit mig till begagnande alla äskade acta publica. Ett bevis derå, att Chefen ansett det för tillräckligt är ock ett annat hos mig nu tillfälligtvis befindteligt doku-

Sid. 190.

ment af en annan Biskop och affattadt i samma form. Dervid uppvisade jag honom den Vologodska Biskopens öppna föreskrift. Det kan tillika tjena Er till bekräftelse, att jag icke reser för mitt eget interesse, utan på regeringens befallning och för det allmänna bästa. Mina öfriga papper för den civila administrationen har jag icke medtagit, emedan jag icke ansett dem hos Er nödiga. – Han genomläs det framvista papperet. По Высочайшему повелѣнію! По Высочайшему повелѣнію!

Detta är lika så besynnerligt, utan vidare påskrift och utan vidare Nummer. Dessutom är forntiden i Ryssland redan tillräckligt beskrifven af Karamsin. Då han på Kejserlig befallning beredde sig att skriva Ryska historien, fordrades af regeringen ifrån alla städer, kloster och Seminarii Bibliotheker – Jag var den tiden sjelf Bibliothekarie vid Seminarium – alla länets Krönikor och andra skriftliga underrättelser. Der är numera för främmande genomresande (прохожий) ifrån ort till ort intet att skaffa. Åbo-Universitets Doktor! Det uttrycket antyder, att jag der fulländat min vettenskapliga kurs. Selnare har jag i någon tid befunnit mig i Petersburg och tjent derstädes. Åbo-Universitet är och föröfrigt numera längesedan Ryskt Universitet och var det redan då, när jag studerade der. – Det vet jag nog – Huru vet Ni, att här fins en Пам. Кн.? jag vet alltförväl, att en sådan på afledne Bisk. Neofits föranstalten och befallning är införd vid denna kyrka, såsom vid den andra uti hela Eparhien. Jag har sett och begagnat tillräckligen sådana på många ställen, till och med vid åtskilliga kyrkor i denna kretsen. – ”Ja! det är just jag, som författat den och dervid användt mycken möda vid uppsökandet af vederbörliga underrättelser, och här komma genomresande, läsa och annotera, hvad jag författat och kanske trycka det om några år, utan att jag dertill har någonting. Jag är sjelf en älskare af ålderdomen och historien. För någon tid sedan anhöll jag om tillstånd att på min egen bekostnad få göra resor uti denna krets för att uppsöka historiska urkunder; men man gaf mig ej tillstånd dertill. Jag har sjelf samlat mycket

Sid. 191.

och äger sådana rariteter, hvilka Ni eller Biskopen aldrig sett och kanske aldrig får se. Behagar Ni icke köpa, jag är en fattig man och måste sjelf plöja min jord. – Ja! Det har jag misstänkt, att Ni skall äga åtskilliga rariteter. Huru skall man kunna köpa dem, då Ni icke vill ens visa dem? – ”Ja! jag visade dem icke, icke ens Biskopen är jag skyldig att göra det! Hans Kejserliga Majestät vill jag göra det, om han så befäller. Se sådan är jag!”

[i marginalen:] I sjelfva verket skall han äga åtskilliga sådana, till största delen utur sin företrädares en viss Rosofs qvarlåtenskap, som skall varit en flitig samlare af gamla urkunder, som derjemte måste varit en helt annan man. Jag har till och med hört talas om ett Syriskt Manuskrift på pergament. Huruvida det är sant, vet jag ej; ty det grundar sig på ett blott skryt af Protopopen sjelf

Jag måste tillstå det, att Ni är sällsynt. – Jag reser nu redan snart i 3 års tid och har ännu af ingen blifvit bemött med sådana personliga ohöfligheter som af Er. – ”Om Ni ock reste i tusende år så är jag då den första och Ni har äfven nu lärt känna mig.” Jag har då af Er ingenting vidare att förvänta. Jag vet mig ej hafva å min sida givit anledning till ett sådant uppträde; jag har ansett för min skyldighet, att fråga mig före hos Er, såsom hos andra och anhålla om hvad regeringen tillstadt mig att söka till möjligaste bästa framgång af min resa. – ”Jag har redan sagt Er, att om Ni vill fordra af mig något, så äger Ni att skriftligen derom anhålla genom Gorodnitschen och jag skall sedan påteckna å Biskopens papper, hvad jag gjort för Er”. – Genom Gorodnitschen? Jag tror ej att han i denna sak behöfver hafva något att skaffa utom att jag ej onödigtvis vill falla honom besvärlig. Jag

är öfvertygad, att han i det som honom tillkommer för sin del lemnar mig allt biträde, som han kan. – ”Genom Gorodnitsehen. Om Ni ej dertill samtycker, så kan Ni göra huru Ni vill och vända Er hvart Ni behagar, till Biskopen, eller ock fast till Hans Kejslerliga Majestät sjelf. Jag fruktar intet. – Vi äro ej soldater, hvilka man genom trudseder [?] befäller”. – Jag gick, beledsagad af en skrattsalfva utaf Protopopens Fru ifrån andra kammaren. – Förut i dag gjorde mig Gorodnitschen och Ispravniken bekant med härvarande Forstmästaren H^f Gerassimof, hos hvilken jag såg det pergament testament af Polska Kon. Vladislaw å länderier åt sin bror regent af år – [tomt], som afl. Gref. Rumantzof derå uppmärksamgjord af framledne Bisk. Neofit ville köpa af honom; men som han då ej aflät i tanka att sjelf dermed resa till Petersburg och derigenom medelst Grefven få sig antingen rang eller ett annat bättre ställe. Resan blef ej af och Grefven dog.

1827.

2.

Sid. 192.

-

1827

2.

D. 14. Maji. Hos borgmästaren och i Rådhuset. Der fins det äldsta bibehållna Archivet, neml. ifrån 1721. Jag erhöll derifrån en handskrefven korrt, men oredigt författad och ofullständig stadskronika och några andra äldre korrrta beskrifningar om staden; men af de än hos Mäsnikof åberopade Писцовыя книги blotta fragmenter af 2 och 3. – På e.m. hos Gorodn. och Ispravniken, h^a jag öfverlemnade mina memorialer. – Såsom i går länge inpå natten sysselsatt, hvarföre jag ganska sent uppsteg

D. 15. om morgonen. För andra gången ville jag försöka min lycka hos Starosten i härvarande kloster; men fann icke än återkommen ifr. sin resa till den gåriga prasdniken i Raibala. Skref brefvet till M.L.⁵⁹⁴ af följande innehåll: Theureste Freundin! Wenigstens noch einmal erlauben Sie mir einige Worte mit Ihnen zu sprechen. Schon seit geraumer Zeit habe ich diesen Gedanken täglich mit mir herumgetragen; allein theils Geschäfte und Verstimmung wegen vieler Unannehmlichkeiten, womit das Schicksal mich in der letzten Zeit heimgesucht, haben mich nicht dazu kommen lassen, theils – was die vornehmste Ursache gewesen – habe ich nicht so recht gewusst, was ich thun sollte, seitdem Sie selbst unserer Correspondenz ein Ende wünschten. Da ich jetzt etwas mehr Muße habe und mich denn doch dazu entschlossen, will ich mein Vorhaben nicht weiter aufschieben und ich wähle den heutigen Tag, um Ihnen zugleich dazu meine herzlichsten Glückwünsche aus der Ferne zu bezeugen. – Ihr erster Brief, welchem ich mit besonderer Spannung entgegensah, fand ich vor mir auf der Post in Wologda und der Inhalt desselben vermehrte in hohem Grade die Verstimmung, worin ich mich während meines monathlichen Aufenthaltes in jener Guvernementsstadt befand. Durch das Zusammentreffen von Umständen blieb ich dort in einem russischen Wirtshause wohnen und selbst jenes Wirtshausleben – tout comme chez nous gewöhnlich – war mir von der innersten Seele zuwieder und je mehr, je deutlicher ich das allgemeine Bestreben, selbst von der jungen sonst allen Wirtshauskandidaten angenehmen Wirthin, gewahr wurde, mich für jenes Leben ebenfalls zu stimmen. Der tägliche Gedanke an Sie war zwar auch

Sid. 193.

⁵⁹⁴ Mademoiselle Laurell = Gustava Sofie Laurell, fr.o.m. 1832 Sjögrens hustru.

jetzt mein Schutzengel, wenn ich sonst einen nöthig gehabt hätte, allein jener Gedanke war nicht mehr tröstend, nicht mehr beruhigend. Ihr in dem gedachten Briefe geäußerter Entschluss kam mir zwar ziemlich unerwartet, ich konnte Sie aber deswegen nicht tadeln und ich hätte alles leichter verschmerzt, wenn ich nicht zugleich darin das Misstrauen an mich, meine Grundsätze und Gesinnungen nur zu deutlich ausgesprochen und als die bewegende Ursache Ihres gefassten Entschlusses angegeben gelassen hätte. Dieses Gefühl war für mich drückend und kränkend zugleich. Gerade bey meiner Abreise erhielt ich noch unerwarteter Ihren zweyten Brief, vergaß bey der ersten Freude den eigentlichen Inhalt und verließ Vologda in der fröhlichsten Stimmung. Später hatte ich auf der äußerst mühevollen und wegen der schlechten Bahn langsamen und langweiligen, dabey mit vielen neuen äußeren Unannehmlichkeiten verknüpften Reise genug Zeit alle Ihre Briefe – die ich seit dem Anfange unserer Correspondenz immer bey mir getragen – mehrmals durchzustudieren und mit einander zu vergleichen, so wie meine eigenen mich zu erinnern und überhaupt mein ganzes Verhältnis zu Ihnen um und um durchzudenken. Im Wesen wüsste ich nicht, dass ich mir etwas vorzuwerfen hätte. In Hinsicht der Form und des Tons, worin der Brief aus Archangelsk abgefasst war, hatte ich mich dagegen schon längst früher schuldig gefühlt und es Ihnen später in dem Briefe aus Petrosawodsk selbst offenherzig eingestanden. Jener Brief war in einer Periode geschrieben, wo alle Kraft und aller Muth von mir gänzlich gewichen waren, ich an mein eigenes Daseyn verzweifelte und schon im Begriffe war von Ihnen in diesem Leben auf ewig Abschied zu nehmen. Dass ich in solchen Umständen eine solche Parthey nahm und bey einem freylich sonderbaren, aber doch, wie ich dachte und

Sid. 194.

hoffte, aufrichtig edlen Vorschlage stehen blieb, dafür wird mir einst selbst die Nachwelt, wenn es zu Ihrer Kunde kommen sollte, Rechnung halten und mich wenigstens nicht verdammen. Doch die todten, kalten Buchstaben täuschten und machten Sie indessen an mich ganz irre. Hätte ich Gelegenheit gehabt, Ihnen mündlich in solchen Umständen denselben originellen Vorschlag zu thun, ich bin überzeugt, es wäre Ihnen nie eingefallen, ihn anders zu nehmen, als ich ihn genommen wissen wollte. Doch es musste noch einmal alles so kommen, wie es gekommen ist. – Sie haben also Ihren Beschluss gefasst und so die Probe gelöst, worauf ich oder vielmehr das Schicksal Ihre Liebe an mich gesetzt hatte. Nun! Ich kann alle Ihre Umstände so genau nicht kennen, und kann, darf und will Sie folglich nicht deswegen tadeln. Ich hatte freylich vermuthet und vermuthe noch jetzt, da ich mich trotz aller besonders in diesem Frühling ausgestandenen Mühseligkeiten in der Gegenwart voller Kraft und Gesundheit fühle, wenn alles auch ferner nach dem Wunsche geht, noch in dem künftigen Herbste auch das Gouvernement Viatka bereist zu haben und will Gott im Anfange des Jahres in Kasan einzutreffen. Damit hätte ich die Mitte meiner vorgesetzten Bahn erreicht; die andere Hälfte der Reise, wenn ich Sibirien ausnehme, zum größten Theile in kleineren, weit bequemerem Governements, müsste in eben solcher Zeit, wenn nicht früher vollendet werden können. Doch der Mensch denkt und Gott lenkt. Auch das Gegentheil ist möglich. Wie viele Beyspiele mannigfacher Hindernisse habe ich nicht schon erlebt! Wir wissen die Zukunft nicht, nur unsere Grundsätze, unser Charakter sind in unserer Gewalt und sollten es

immer seyn. Ich weiß von mir weiter nichts, als dass ich von der Zeit an, als ich Sie kenne, Sie stets geschätzt und geliebt habe, noch immer liebe und immer geliebt haben würde, so wie ich meine eigene Seele liebe. Doch eben der äußeren, von mir nicht abhängenden,

Sid. 195.

Ungewissheit wegen fordert es von mir die Pflicht, Ihnen kein Band anzulegen, ob ich es gleich an mir selbst gelegt habe, wenn ich es sonst ein Band nennen soll, und mir bleibt bey Ihrem gefassten Entschlusse nichts mehr übrig, als Ihnen von meinem innersten Herzen zu der neuen Verbindung, die Sie eingehen wollen, Glück zu wünschen. Möge die Liebe Ihres künftigen Gatten Sie für die schmerzvolle Erinnerung an mich vollkommen entschädigen und sie bald in Vergessenheit bringen! Mir wird freylich das Andenken an Sie lange, lange voll bitteren Schmerzes bleiben. Doch die Zeit pflegt ja alle Wunden zu heilen. Ich werde suchen mich mit dem Gedanken zu trösten, dass wenn ich auch Ihrer würdig war, Sie doch für mich nicht bestimmt waren. Von nun an werde ich mich wieder desto inniger an meine erste Braut, meine erste Sofia schließen, die wahrscheinlich auch meine einzige bleiben wird. Sie wird mir nie untreu werden und ihrerseits meine Treue mit den herrlichsten, unvergänglichen, immer neuen Genüssen wirklich belohnen. Seit anderthalb Jahren hatte ich mich ach! nur zu sehr gewöhnt, ihr für die Zukunft, wenn mir die Vorsehung das Leben erhielte in den Gedanken eine andere Sofie beyzugefallen, mich als das dritte vereinigende vollendende Glied des schönsten Trios zu betrachten und mir so das glücklichste irdische Leben vorgemahlt. Das ist jetzt alles hin und jene Bilder der Zukunft waren mir ein kurzer, schöner Traum, lebe wohl und glücklich Geliebteste! Wenn der zweite Jahrestag Ihres schriftlichen Ja da ist, werde ich höchst wahrscheinlich schon nahe an der Grenze von Asien seyn. Mig i fjärran tragter, ödet snart skall dölja. Minnets trogna magter, ensamt dit mig följa. Nu farväl för evigt! ödets jernröst kallar. Med ett väl för evigt! Echo återskallar. Ja möge der Himmel es Ihnen immer wohl ergehen lassen und Ihnen für alle Ihre Zukunft viele Freuden in dem Maße schenken, als bey dem schmerzlichen Gedanken

Sid. 196.

-

Lebe wohl auf ewig! ein Wohl auf ewig! aus dem Innersten meiner Seele für Sie stets widerschallen wird.

Schenkursk im Archangelschen Gouvernement am Sofientage den 3/15 May 1827.

A.J.S.

D. 16. Skref och affärdade bref till Pravdiwin i Pinega, Gorodnitschen i Mesen och till landrätten derstädes om öfversändande af en prikas för den påtänkta resan ifr. Ustsyssolsk⁵⁹⁵ till Pustosersk. -

⁵⁹⁵ Syktyvkar

D. 17. Hos Stroitelén i klostret, hvilken jag ville taga med mig till Protopopen för att tjena till vittne, [i marginalen: Forstmästaren hos mig.] Då han der till ej hade lust, gick jag ensam dit om aftonen ifr. Gorodnitschen, med ett af mig uppsatt skriftligt memorial. Han uppförde sig nu helt annorlunda; men förrådde dock genom ett håniskt skratt, så snart talet föll på förra besöket, att han hvarken skämde öfver eller ångrade sitt förra uppförande. På min begäran visade han mig den nåden, att låta mig se sitt pergament-Manuskript. Det befanns vara ej Syriskt Grusiniskt och innehåller – efter en rysk inskrift på ett hvitt blad – Правила святыхъ апостол'в вселенскихъ и помѣстныхъ соборовъ и инныхъ святыхъ отецъ. Översatt från Grekiska till Gruziska språket i bergen Afonskij i Iverskij kloster grundad af honom 1350 år. Åtskilliga blad voro sönder- och bortrifna äfvensom deremellan åtskilliga blad torde här och der vara borta. Han sade sig hafva för billigt pris hafva öfverkommit det på torget i Archangelsk; men ville för intet pris försälja det. Andra af sina rariteter visade han ej sjelfmant och jag begärde ej heller. Föröfrigt trakterade han till och med nu ett glas vin.

D. 18. skickade han mig sin Пам. Кн., vid hvars författande äfven Mäsnikof gått tillhanda. – Promenad omkring staden och till den S. ändan belägna городище en hög klint, hvarå nu blott ett trädmagasin stod. Platsen begränsas ifrån V. sidan af den Troitska bäcken ifr. östra af lemningarne uti en graf. En liten kanon ligger på träskan; men den säges ej vara ifrån ostrogen, utan ifrån ett gjuteri, som efter sägen i gamla tider påstås hafva existerat vid Scholascha. – Midtemot городище är på västra sidan om bäcken en hög klint med tecken till graf-

Sid. 197.

var, hvaruti efter sägen förbrytare blifvit nedgräfd. Såsom den egentliga randen ej är bred och har straxt invid bakom sig en anseelig fördjupning, så tyckes det, som skulle densamma hafva uppkommit genom människohänder och tjent till ett slags bröstvärn, hvarifrån man agerat mot городище. Hvad sjelfva staden egentligen beträffar, så har den mer blott namn än utseende af stad. Husen äro alla af träd, dåliga och utom ett och annat nyare byggda i gammal smak. – Den enda egentliga gatan är smal och krokig. – Här såsom i Welsk och Verchov. ser man bönderna till små hemkörslor bruka blott 2-hjuliga kärror såsom i Finland. – Dialekten släpande och sjungande, ts för ч.

D. 19. Hos Nikol. Feod. som bad mig på sin namnsdag nästföljande måndagen.

D. 20. I klostret, hvars Föreståndare äfven e.m. hos mig aflade ett besök. Ett ifr. Archangelsk angående Thermometrarne erhållit bref, beslöt jag att än uppskjuta min afresa och emedlertid uppsätta en ändamålsenlig föreskrift om bruket af Thermom. och afsändandet af Observationerna till Finska Hushållningssällskapet i Åbo.

D. 21. uppsatte jag de der vidlöftiga brefven till Kretsdomaren Krikof i Mesen och dess son Postexpeditören i Kola samt expedierade derjemte ett bref till Seyfert.

D. 22. På e.m. lemnade jag Schenkursk. Första stationen har i vägen byarne Чешика, Bobricha, Borok, Bukreva, Litvinova och i 10 versts afstånd fl. Jumjinga. – Vid sjelfva flodstranden är marken jemn, låg och beväxt med videbuskar; men längre ifrån floden vågformig och omväxlande sandmoar och myrar. (NB. i st.f. Adma å П.К. bör det vara Ledma). Ifrån sommarstationen Odintsefska Вывставка fortsattes resan (24 v.) genom byn Sjunoga öfver Letrieka med en färja, så öfver en sandig mo åter till Led. längs hvilken vägen går ett stycke fram till Predtetschunska Ledska pogosten, som ligger på andra stranden till höger. Sedan har man några verst ängar, åkrar och byarne Istomina, Kolotkina och Maltschugina, utom flere på sidan längs den höjd, som begränsar det nämnda slättlandet vid floden. Vid byn Michejewa kommer man uppå samma höjd och har sedan byarne Konetz Schegovari, Kutaschova, Darninskaja och

Sid. 198.

-

Nossoffskaja med åkrar och fält. Jag tog nattkvarter hos prästen i Schegovarska pog. (17 v.) belägen på en liten höjd och förmodl. deraf härstammar ock åtminstone en del af namnet (vaara). Enl. Пам. Кн. har denna socken fordom lydt under andra, flere andra omkringliggande sås. Nikolska (Jamskogovska) Predtetschenska (Ledska) och Chimanofska; tills år 1646 de ifrån nämnda socknar mest aflägsna byamän af Alexej Michailovitsch erhöillo tillstånd att uppbygga en egen kyrka на нижней Шеговарѣ въ Заборской волости, af hvilken Грам. Prästen på min begäran lät för mig taga en afskrift. Till följe af s. Грам. Bygdes en Preobraschensk trädkyrka med en pridiel för Guds heliga moder. För ålder nedtogs samma kyrka 1749 och en ny uppbyggdes i dess ställe, hvartill år 1788 en annan pridiel för den Vladimirska Guds moder tillbyggdes. Då äfven den kyrkan numera föråldrats, håller man på att bygga en ny stenkyrka af 2 vån. En annan kall trädkyrka (Trefaldighetens) b. 1668 och repar. 1804. [i marginalen: grundl. 1824 d. 20 Juli.] Prof. Iljas pridiel inr. 1807. År 1821 räknades under socknen 241 gårdar med 692 + 779 i 28 byar, hvaribland den leuschinska vanl. kallas Kertschalo, den Kolobofska Persta, Antipinska och Tschaplinska lilla och stora Mulanda, en ann. Kolabofsk. Koskara, Antropofsk. Maega, Sujefsk. Luchta. 6 byar kallas med ett allmänt gemensamt namn Varomien (Vaaraniemi?). Socknen har ock 3 trädtschassovar. År 1674 förekommer en prest Lichopurof. Den ifr. O. i Vaga infallande å П.К. obenämnda ån heter Paschta.

D. 23. Ett litet stycke framom pog. kommer man på en färja åter öfver Vagas högra strand, vid hvilken byarne Leuschinsk = (Kartschala) med den eg. stationen Rutschej och Gorka, hvarefter följer en Volok af 17 v. jemn sandmo med en bäck Tschernitschnaja på halfva vägen faller Jeresma i Vaga, längs hvars upphöjda strandvägen nu går. Här ser man ock björkskogar, ensliga lärkträd

höja sig upp öfver alla andra vid sjelfva randen af höjden. Före stationen passeras än en liten by benämnd Выставка (att rättas å П.К.). I Kitsa åkte jag efter vanligheten in till prästen. En ung

Sid. 199.

man, hvilken jag ansåg för en sådan, utkom och viste mig med mycken höflighet in uti en usel, smutsig stuga genom fägården. Jag presenterade Biskopens öppna befäl och fordrade Пам. КН. Då han sjelf rättade mitt misstag, och jag efterfrågade prästen, visade han uppå en Muschik som ofvan oss låg på palatan och derifrån gapade ned på oss, utan att röra sig eller säga ett ord. Klockaren gick emedlertid att hämta boken ifrån kyrkan. Mannen förblef en lång tid i sin förra positur. Jag trodde honom besupen, men det syntes han icke; ty efter en tids förlopp klef han ned, anhöll om sina stöflar och sin rock, hvilka äfven honom tillställdes af en hop karlar, h^a nyfikenheten ditlockat. – Sedan han ganska ordentligen klädt sig, gick han ut, utan att vidare säga ett ord och blef så bort. Man förslog mig, att begifva mig till stationen, för att efter ombytet lättare fortkomma. Dit befunno sig ock klockaren och Djakon med Пам. КН. som innehöll blott följ. Af fragmentet till ett gl. dokument synes, att denna socken 1678 kallades den Snamenska efter en kyrka af det namnet. 1762 byggdes en ny. Den andra Christi uppståndelsekyrkan, hvaraf kyrkan nu ock bär namnet Voskols. med undergör. Nikolai prid. b. 1730; nedtagen 1796 och ombyggd. I 18 byar räknades 1821 129 gårdar och 452+463. En trädschass. – Byn Maximofskaja kallas ock efter läget Ust Nelengi. Då jag afreste, satte sig Kl. och Djakon på hvar sin sida om Telegan att följa mig till stranden af Vaga, som här åter öfverfars med en färja. Under vägen inslöt den sistnämnde i min hand en 5 Rubelssedel. Då jag förundrad sporde hvarföre det vore, svarade han: för min möda en liten gåfva åtminstone till prichoder. Jag invände, att jag till progoner af kronan finge nödigt understöd och att jag hvarken behöfde eller ville af honom emottaga något oförtjent, hvarföre jag bød honom återtaga sedeln. – ”Ett godt ord Herre! för oss. – Dermed aflägsnade han sig ifrån färjan, som man höll på att utskjuta ifrån stranden. – Så mycket mer blef jag under vägen nyfiken, att angående prästen göra skjutskarlen frågor. Jag erfor då, att man med honom vore ingenting mindre än nöjd. Såsom han betedt sig mot mig, så uppförde han sig äfven mot alla sina sockneboer och det alltid både såsom nykter och besupen.

Sid. 200.

Man tålte honom endast för Djakens skuld, som vore en bra karl och hvars syster olyckligtvis vore gift med prästen. Efteråt bekräftade det sig äfven af andra präster, att mannen länge iakttog ett sådant besynnerligt sätt, och ej vore vid alla sina sinnen. – Under vägen till Ustvaga äro blott 2 byar Marmina och Beresnik. – Den går mest längs venstra stranden af Vaga, öfver en sandig mo, som mest är jemn utom vid åtskilliga i Vaga infallande bäckar. Björken antingen delar herraväldet med barrträd eller herskar ensamt (23 v.). – Den Ust-Vaschska prichoden har efter gamlas sägen först varit bebodda af чудь, som då döpta och upplysta invånare här började bosätta sig, gräft sig underjordiska hål, öfver hvilka jordtaget hvilade på höga stolpar, h^a då de äfven der ej mer sågo sig säkra, nedtogos och de deruti inneslutna sålunda af sig sjelfva lefvande begrofvos. På det stället,

hvarest de funnits, hade man först upprest ett kors och sedan i anledning af en grasserande boskapssjuka, ombyggt den med en анбарушка. Uti en писц. кн. (ifrån hⁿ tid, ej utsatt) omtalas här на пог. Храмъ успѣнія Пресв(т)ой б(ц)ы af träd och en an. Пјas kyrka. Af en funnen Antimius synes, att den Uspenska kyrkan blifvit invigd under Furst Vasilij Vasiljevitsch och Novgorodska Erkebisk. Evfimij, följaktligen redan IXVS. aldenstund den sista + 1458 och Fursten 1462. – Några gamla påstå sig hafva hört af sina förfäder, att den Uspenska kyrkan blifvit uppb. af Варлаамъ Важскій, 1743 nedtogs engl. Usp.k. och 1744 byggdes en ny. Eliaekyrkan är tillfölje af inskriften på ett kors bygd по б(л)гословенію Преосв. Афанасія Архиеп. År 7198 med 5 kupoler, repar. 1736 och 1781. Lokalen i socknen är jemn och sandig. Säden skadas stundom af frosten; i de bästa år skördas af en extra korn 5. Uti 10 byar funnos enligt 1822 års förteckning 474 + 519 = 993 душъ ock en trädchass. Dessutom 50 саж. ifr. kyrkan den förut omtalta анбарушка till följe af gjordt löfte under en boskapspest. Dit anställdes årl. en korsprocess, första söndagen af Petri festen. – Af sådana kringbyggda kors finnas än 2 andra och 3 utan ombyggnad. Af Писц. Кни. synas, att i äldre tider äfven Kitska Vol. kört härunder. År 1824 missväxt. – Lagmas och Kiemas åar, som falla i Vaga – Pända är en större å, som aflöper i sjelfva Dvina vid byn och prichoden längre ned. – Sedan jag hos presten Peter Lintzof intagit middag, fortsatte jag om aft. resan i en Karbas

Sid. 201.

5 verst först längs Vaga å till dess mynning och sedan öfver (20 v.) Dvina likaledes 5 v. Till Schilenska prichoden på dess norra strand. Jag ankom dit inemot midnatten. – Äfven här har чудь efter sägen existerat och efteråt antagit döpelsen. – Om socknens ell. kyrkornas början har man inga underrättelser. Af handlingar synes blott, att här en trädkyrka för den Ust-jugska Prokopii blifvit invigd år 1717. En an. Nikol. K. af träd har blifvit upprest 1727 i st. för en förfallen äldre. Båda kyrkorna tillika med klockstapeln brunno d. 5 Juli 1741 af åska och i deras ställe byggdes nya. Den Prokopska kyrkan inv. 1742, för ålder numera upphäfven. Nikol. K. inv. 1754 brann åter med all egendom 1813 d. 12 Sept. – Nu exist. en stenkyrka af 2 vån. I den andra Prokopii (med en pridiel för den Chutinska Valaam) påbeg. 1804 och fulländ. 1808. Öfra vån. påbörjad 1817. trädlockst. B. 1743. Socknen räknade 1822 i 101 hus 319 + 363. Socknen har sitt namn af den vid kyrkan i Dvina nedflytande för slaget emellan Storf. Ivan Vasilj. här och Novgor. märkvärdiga ån Schilenga, som emedlertid vid sjelfva utloppet på smalaste stället blott har 2–3 Saschens bredd. – Å klockst. en klocka gjuten 1673 i Fenalsk af Wolfgang Weidthardt. – Såsom den enda märkvärdighet är i П.К. antecknadt, att Ustjuschanerne gemenligen här pläga vid sina seglatser landstiga, för att förrätta sin andakt inför en här befindtelig helgonbild. Om orsaken har man föröfrigt inga underrättelser. – Om sjelfva Factum var jag sjelf ett vittne, aldenstund i min härvara en köpman ifr. Ustjug förbiseglade till Archang. anhöll om en moleben. Denna gamla häfd är orsaken åtminstone dertill, att prästen härstädes, oakadt det ringa antalet af får, äfven efter utseendet

d. 24 är en välbehållen man. – Undfägnad med thé och frukost afreste jag i en karbas vidare längs den H. stranden af Dvina förbi byarne Toporofsk. Hos gemene mannen Njupohace och Priluk (der en trädtschassovna). Midtemot utflyter på andra sidan i Dvina en grund Ludega till prichoden

Korbala (5 v.) och då jag ej fann der presten hem utan uppehåll vidare förbi ån Kora till Rostofska prichoden. Derifrån hade äfven presten (tillika Blagotschinnoj) i dag begifvit sig till den 4 verst längre belägna Konetsgorska prichoden (5 v.) i anseende till dagens kyrkohögtid. Då jag engång kunde

Sid. 202.

erhålla podorosch. så lemnade jag allt mitt bagage i prästens hus och begaf mig sjelf till fots med en ledsagare till Konetsgorje längs stranden genom åtskilliga byar (4 v.). Vid sjelfva pog. flyter ån Varinga i Dvina. Oaktadt det redan var lidet på aftonen fortsattes ännu prasdniken med gästande äfven hos båda prästerna med brännvin, öl och mat. Man emottog äfven mig i laget och bemötte mig föröfrigt ganska förekommande. Då jag yttrade min önskan, att äfven bese det fordna Klenofska klostrets skriftliga märkvärdigheter, afstyrkte man mig ifrån att resa dit och Blagotschn. affärdade med ett bud en biljett till presten att han dagen derefter måtte infinna sig i Rostovsk med sina dokumenter. – Jag qvarstodnade emedlertid öfver natten på stället för att genomläsa Пам. Кн. – Efter traditionen har äfven denna socken förr varit bebodd af чудь och en by Kosminsk hvars invånare sägas härstamma ifr. dem, kallas allmänne af gemene mannen Tschudaki. – Den Vosnesenska trädkyrkan af 1 vån, hvars namnsdag i dag firades är bygd i st. för en annan 1752 och inv. 1755 med 2 prid. för Martyr Georgii och 2) Kosma och Damian, bygde samma år som kyrkan. Den andra trädkyrkan är af 2 vån. Den öfre kyrkan Joh. döp. föd.; Den andra för Afanasii och Kirill af Alexandria b. 1747. År 1815 är påbegynt en 2 vånings stenkyrka. År 1822 utgjordes socknen af 981 + 1096 i 306 gårdar och 39 byar, ibland ha Pineginisk och Рыкулинскъ. Åtskilliga byar hafva äfven här i folkets mun andra benämningar t.ex. Pantelejefsk efter floden Жужера, Juratinsk Jura, Jeklinsk Kapanicha, Jerenejefsk, Tschäma 1. Tschamova, Bielavinsk Bielogradsk. Om de sista årens väderlek och skörd må här följ. utdrag ock finna en plats. 1822 var våren regnig med stora vattenflöden, så att d. 1 Juli nästan alla holmar i Dvina betäckta med vatten. Skörden det året knapp ishet på leriga ställen. 1823 öppnades Dvina d. 25 Apr. Sommaren torr och het. Vintersäden teml. lönande, vårsäden mindre. Dvina tillfrös i början af Nov. Vintern varm med S. vindar. – 1824 våren kall och långvarig och Dvina öppen i slutet af Apr. – Sommaren till en del het. Vårsäden skadades af frost d. 2 och 3 Aug. Vintersäden däremot teml. lönande och tillräckligt hö. Med Dvinas tillfrysande drog det ut nästan intill Dec. ifr. 1 Nov. – Vintern snöig och häftiga vindar. – 1825

Sid. 203.

våren i börj. varm, sedan kall. Floden öppnades d. 27 & 28 Apr. Sommaren varm. Vintersäden på olika ställen olika; vårsäden lyckades väl. Ock hö tillräckl. Hösten regnig och kall. Floden frös i senare hälften af Nov. Början af vintern varm, sedan snö med häftiga vindar. – 1826 tidig vår och varm. Säden förrättades i andra hälften af Apr. Floden uppgick d. 20 och 21 med lågt vatten. – Hela Maj kall. -

D. 25. Jag gick teml. tidigt ifrån min egenteliga värd Alexej Fomin; men vek på vägen in efter löfte hos den andra prästen Peter Oftschinnikof, som åter trakterade mig med the och frukost. Volosten Golova, som i går så väl pläгат sig att han nödgats qvarstadna öfver natten, föreslog att tillsammans spatsera tillbaka till Rostofsk, hvarest äfven han bodde. Jag var nog narraktig att lyssna till detta förslag, som ej kom till verkställighet, förrän han ånyo hunnit så utrusta sig, att han redan i början af vägen efterblef. Jag måste derföre efterlemna honom åt sitt brännvins öde och hans stackars frus ledning och fortsatte med den redan förut af den andra prästen mig medgifna djakon gången tillbaka till Blagotschinnoj (4 v.) i Rostofsk Peter Makarof.

Stället hvarest kyrkan nu står, är i gl. handlingar kallad Kirjigori. Enl. gammal sägen skall här fordom varit en trädkyrka för Martyrerna Flor & Lavr, hvilket äfven bestyrkes af gl. handlingar; men ovisst är, om det var den som brann, såsom det nämnes uti en Supplik till patriarken Jossif år 7111 om tillstånd att bygga en ny lika benämnd trädkyrka. I samma supplik nämnes socknen den Vedenska; följaktligen fanns der ock en annan kyrka введения во храмъ б(ж)ія м(т)ри. Om båda klockornas början finnas föröfrigt inga underrättelser mer. Blott de 2 kyrkorna nämnas ock i den förteckning å kyrkans egendom, som är uppsatt 7194. När Troitska kyrkan blifvit uppförd, är lika ovisst, dock nämnes en sådan 1720 съ придѣломъ с(т)ыхъ муч. Флора и Лавры jemte Vedenska kyrkan. De nuvarande kyrkorna äro 1) Troitska af träd och 2 vån. b. 1744 i st. för en föråldrad och inv. 1746. Sedermera är den för ålder upphäfvnen. I öfra vån. en прид. Флора и Лавры.

Sid. 204.

2) Vedenska af träd med en prid. för Martyrin. Varvara b. 1755 inv. 1761; men 1822 afskaffad i anseende i den i dess st. uppförda nya 3) stenkyrkan af 2 vån. I den nedra är Vedenska kyrkan med prid. för Varwara fulländad 1818. Den öfra vån. har en trefaldighets kyrka. Klockstapeln är af träd. – Ett åkerland benämndt Porschennitza – höslag å Ropaga ett sänkigt ställe vid en vik, som jag passerade. I gl. handlingar är byn Mitinsk по прозвищу benämnd Vokininsk. En presterskapet tillhörig пожня bakom fl. heter Mendokurje. I Paloostrofiska byn I Tschassovna. 1821 räknades i socknen 449 + 471 i 143 gårdar och 15 byar, deribland en Kudinskaja. I Schewirefska byn skola invånarne benämnda Dietkof efter sägen härstamma ifr. чудь. Stenkyrkan grundl. 1812, nedre vån. 1813, öfra 1818. Klockstapeln af sten uppförd 1823. Trefald.kyrkan inv. 1826. Den gl. Vedenska trädk. som 1818 dömd att afskaffas, repar. för Mart. Flor & Lavr och dess fordna Varvara-pridel, 1826 för Prof. Ilja. Tillägg till förra sidans anteckningar. 1826 vårsådden förtorkade; men vintersådden lyckades på flera ställen. I Juni månad åska och blixtn med häftiga störtregn d. 11^{en} – Korrt efter mig ankom äfven den Klenofska presten med sin Пам. кн. hvare antecknat bland annat följande: ut af en Грам. af Ivan Vasiljev, 7085 (hvaraf presten cederade mig en afskrift) synes, att här fordom funnits ett kloster, som 3 år förut blifvit uppbändt af Rostofska Volostens bönder. Föröfrigt finnas i ans. till samma brand om klostrets upphof inga dokumenter. Orten efter gammal sägen befolkad ifrån särskilda orter, såsom än förevarande familjenamn äfven betyga. Korieli härstammar ifrån Karelen, Tschestakoverna ifr. b. Schastok i Cholmogorska kretsen, Mesentoverne ifr. Mesen. 1762 upphäfdes klostret. Namnet härstammar af läget на клоу

превысокихъ гористыхъ мѣсть, h^a härifr. åt N. taga sin början. En Guds Moders kyrka brann 7143. 7152 gafs af Patriarken Jossif i en Грам. tillstånd att bygga en ny kyrka för undergör. Nikolai med en prid. för Alexej ч(л)къ б(ж)ій, som inv. 7155. År 7204

Sid. 205.

Грам. ombyggnad af en ny Guds Moders kyrka i st. för en föråldrad с трапезою som än finns kvar. Nikolai kyrkan deremot brann 1804 och i dess ställe uppfördes 1816 en ny 1 vånings stenkyrka med en prid. för Sosima & Savvatij. Stenklockstapel. – 1821 fanns 178 + 151 = 329 i 7 byar, ibland dem Zakudabsk bakom ån Kidova inalles blott 46 gårdar. Inga Tschassovnor; blott 3 kringbyggda kors. I handlingarne omtalas i fordna klostret än Igumen än Stroiteli. – Om lokalen underrättade mig samma prest att i st.f. den i Vaenga å П.К. utfallande Nihta bör läsas Uchtuga (i grunden ett, med tillsats af jego mod anunciation) – Lägge ned skola än Kiisema och Jugna vara grenar af Vaenga, föröfrigt lägre och ansenligare än Schurofka. I st. för Jagosero Jangosero. – Kulosero och Munosero äro små träsk i sjelfva Rostofska vol. Af dem Munosero högre upp i anseende till floden. – I en писц. кн. öfver Rostofska vol. (utan utsatt år), som Blagotsch. skaffade mig å byn Navolotsk ägor озерко Шабъ. – Palostrofsk на Палтозеркѣ на Самлѣ рѣчкѣ. Då hörde till pog. 22 byar med 74 gårdar och utom Etolef. paten 209 (ч)лкѣ. Af den synes ock, att en Vedensk kyrka blifvit bygd år 7151; den gelorska 7111. – Det drog äfven i dag ut ända till inemot aftonen, tills jag fick podvod, hvarföre jag efter solens nedgång ankom till (7 v.) byn Sidorofina. Då jag äfven i karbassen kunde hvila, fortsatte jag än vidare resan om natten till den Kurgominska pogosten

D. 26. dit jag kl. ½ till 3 om morgonen ankom. Under vägen dit faller på den östra sidan af Dvina endast en bäck Jedoma i densamma.

[i marginalen: åt Dvina skredo förbi oss en hel mängd barkar, h^a mina roddare på min tillfrågan sade vara Sirjenska. Om kännemärket dertill angåfvo desamma samtliga besättningens svarta Schipuner (rockar).

Efter analogi med dylika andra namn slutar jag med stor sannolikhet att socknens namn är förvridet ifr. Kurgonema d.ä. ursprungligen Kurkiniemi, h^a benämnings upphof af sjelfva läget med ett af den förbi kyrkan i Dvina fallande Undysch bildadt långt näs, på hvilken, då orten först benämndes, förmodligen blott tranor spatserat på de af Dvinas flöden bevattnade låga sänkiga ängarne. Enl. Пам. кн. skall

Sid. 206.

denna socken förr hafva lydt under Topsa, hvarifrån den blifvit skild år 1605. Att det skett vid Topetska sockeninwånarnes samtycke, bevisas af den omständighet, att en viss Ivan Tschulk af dem erhållit en Eliae helgonbild, som han medfört till Kurgonema, hvarest den första kyrkan äfven efter Prof. Ilja fick sitt namn. Efter gamla sägen skall den så ben. kyrkan 2 särskilda gånger brunnit. Efter andra branden, hvarvid dock Ikonostasen räddades, uppbyggdes den nu stående varma trädsk. af det namnet 1792. – Den andra kyrkan воздвижения Честнаго и животворяща Крста Господня kall och af träd är byggd 1625. – Klockstapeln är likaledes af träd och blott i trädskassovna b. 1704; i byn Kuliga l ifr. kyrkan vid Undysch. Till socknen höra 18 byar hvaribl. ock Nondrus med fl. af s. namn med 108 gårdar och 348 + 359 invånare. Byahöfdingarnes sammankomst hos Vyibornoj der jag äfven några timmar hade hvilat, hade jag att tacka för ett hastigare expedierande vidare, oakadt härifrån ej räknas mer än 4 verst till socknen Tulgas på venstra stranden af Dvina. På samma strand står 4 verst ifrån kyrkan en trädskassovna происхождения честныхъ древъ byggd 1702 i anledn. af Peter den Stores resa till Archangelsk. Han hade i anseende till uppkommet oväder nödgats med sina fartyg under den höjden, hvarest Tschassovnan står qvarstadna, hvarföre han sjelf der uppreste ett kors och med sina Bojarer högg veden till Tschassovnan, som af den anledningen än i denna dag bär namnet Tzareva. – Vid min ankomst var presten sjelf utgången på fältarbete. Hans hustru undfägnade mig med middag och skickade emedlertid efter honom, såsom det tycktes för sin säkerhet, ehuru jag förklarade det ej vara nödigt, då hon visste af Пам. кн. Socknen har sitt namn af ån Tulgas, som kommer ifrån skogar och kärr och efter några versts lopp här utfaller i Dvina. Enl. gamles sägen efter förfäders berättelser skall här fordom på ett högt berg ½ v. ifrån kyrkan, der nu byn Trufanofskaja står, varit ett kloster

Sid. 207.

med en Trefaldighetskyrka och lefvat Startser. Nu står på det stället ett redan ifr. långliga tider upprest kors. – Socknen såsom sådan förmenes ej vara gammal och befolkad ifr. olika orter. Af de 2 trädkyrkorna blef den andra benämnd af Vlasi af ålder nedtagen och en ny i dess ställe uppbyggd. Under byggnaden stulo timmermännen nattetid kassan uti den andra Klimentjefska kyrkan och antände densamma, hvaraf ock den nya itändes och uppbrann 1778 jemte klockstapeln. – I stället för de 2 första trädkyrkor stå nu åter 2 af träd. 1) Påven Klemens b. 1780 af 1 vån. och 1 kupol och 2) Bisk. Vlasii b. 1795 äfvensom klockstapeln. Socknen har blott 12 byar med 49 gårdar och 172 + 222 invånare. – Efter någon tids förlopp ankom prästen Dimitrij Andrejef Galaktionof, en enkel men gladlynt, ytterst hövlig och välvillig man, som sedan han än låtit tillreda mig thé sjelf med sin broder Djaken och en af kyrkobetjeningen i en båt beledsagade mig åter på andra sidan af Dvina till den Topetska prichoden, utan att vilja derföre antaga någon betalning. Den samma har sitt namn af den vid kyrkan i Dvina utfallande ån Topsa. – Enl. Пам. кн. tros denna socken fått sin början ifrån den närgränsande Troitska (efter gl. sägen) omkring år 1600. På det stället, hvarest nu kyrkorna stå, förmenas att nomadiskt folk чудь hafva försvarat sig emot sina fiender, utan att man visste h^a dessa egl. varit (utan tvifvel de nu här bosatte Ryssarne). Verkligen har hela stället utseende af en fästning, som ifr. N. till S. nedan om en hög stupande brant omgifves af den förbiflytande Topsa, å S. sidan om den infallande bäck med nästan lika djup brant. På den lägsta V. sidan går en jordvall af en (печаты) сажens höjd ifrån den inre sidan, men på den yttre vida högre

nedåt en efter utseendet gräfvnen bäck, som äfven åt N. sidan omgifver stället intill den höga branten vid Topsa. På samma sida är ock vallen fortsatt öfver hälften af samma linje för

Sid. 208.

dess omfång, som bildande en fyrkant och nu begränsad af kyrkostaket utgör omkring 170 famnar och i anseende till den betydliga höjden öfver Topsa och Dvina erbjuder en herrlig utsigt i V. längs hela loppet af Dvina och å de öfriga sidorna öfver grönskande åkerfält och en mängd bondbyar. Ortens präst, som före afresan jemte min förra följeslagare beledsagade mig uppå denna sköna plats, berättade att vid pass 6 verst högre upp vid samma Topsa skall vara en annan äfvenledes af floden och höga branter på alla sidor begränsad городокъ, om hvilken traditionen tillägger, att чудь derstädes försedd med tillräckliga lifsmedel försvarat sig lyckligen mot sina fiender en lång tid med båge och pil (här såsom det heter ock med nedsläpandet af stockar) mot den uppföre anryckande fienden. – Hvad socknens öfriga egentliga kyrkohistoria beträffar, så synes utaf afskriften utaf en грам. af Tzar Michael Feodorovitsch år 1620, att i densamma dåförtiden funnits 2 trädkyrkor, en helgad Christi födelse, den andra Undergör. Nikolai, båda utan pridieler. Har de blifvit byggda eller invigda, vet man ej, ej heller hvilka kyrkor sedan varit utom att den nu ifr. 1757 existerande Nikolai stenkyrkan med 2 pridieler för alla helgon och Prof. Пја blifvit byggd i st. f. en 1736 nedbrunnen trädkyrka, som haft blott en prid. för Prof. Пја.

[i marginalen:] Samma kyrka repar. 1825 och med pridielerna invigd i Sept. 1826. – I denna 2 явленныя иконы Преображенія Господня.

Den andra nuvarande kyrkan af träd för Christi födelse med en prid. Покрова б(ж)ія м(т)ри är byggd i st. f. en föråldrad trädkyrka ovisst när. Klockstapeln stående på jordvallen på O. sidan af träd. Utur det förut nämnda dokumentet synes, att här 1620 räknats 42 byar med 132 gårdar och circa 300 душъ. 1821 voro 207 gårdar och 580 manl. pers. i 31 byar hvaribland ock namnen Karsofsk, Чубаковск, Рыгалевск, Tugarensk, Pukatshefsk, Lapirefsk, Chudkofsk. Någon af socknens byar måste ock med ett annat namn heta Kondinsk, emedan i en sådan finnes kyrkan tillhörig jord antecknad. – De i denna prich. belägna volosterna benämnas efter den politiska indelningen Osserefskaja och Saretskaja боярщины. I socknen finnes 2 trädtschassovner vid byarne öfra Beresnik och Tshubakofskaja. – Till ortens nyaste märkvärdigheter höra de isynnerhet i denna, Kurgominska och Bovetska socknen ytterst

Sid. 209.

utspridda och öfverhandtagande Raskolnikerne, hvarom i пам. кн. finnes följande. Den nu utspridda Raskoln insmög sig hit ifrån pustinjer, befintliga å aflägsna skogiga marker: denna och Boretska socken, hvarest af åldrigt funnos så mycket invånare, att de utgjorde hela byar, ägande

hus, boskap och åkrar. Till den samlades efterhand allehanda landtstrykare och rymmare till största delen förbrytare och förvillade der boende allmogen. Under Elisabeths och Pauls regering blefvo samma pustinjer åtskilliga gånger förbrända. Raskolnikerne grepos, räddade sig genom flykten eller uppbrände sig sjelfva. Inom den egentliga socknen yppades raskoln. omkring 1720 och de i början få raskolniker lefde till pustinjernas uppbrännande dolda. Först efter den tiden och isynnerhet efter Kejsar Pauls död började de uppenbarligen bekänna sig för sådana och ökades ifr. 1800 efterhand i början blott småningom; men i de sista 12 åren öfverträdde till deras sekt hela familjer och nu äro nästan alla böjda derföre. År 1823 började Raskolnikerne sjelfva begrafva sina döda å en egen begravningsplats vid Kurgominska Volosten. – Då härifrån blott är ett litet stycke till den Troitska prichoden, hvare yttersta byar på den sidan sträcka sig nästan intill sjelfva Topetska kyrkan (ibl. dem Chierpole ell. efter andras allmännare uttal Hierpala), så afreste jag om aftonen dit på en båt, beledsagad af 2 roddare, hvaraf den ena var Djakon i socknen, en stark robust ung man; men i anseende till sin bildning än rårare än hans kamrat причетникъ. Under vägen gjorde han mig åtskilliga vidunderliga frågor ibland andra, om jag kunde uppgifva huru många man funnes på en just förbiseglande bark. Då jag svarade, att det för mig vore omöjligt att säga det, då jag ej sett dem alla, eller hört någon uppgifva deras antal, invände han sig hafva trott, att jag skulle veta det, emedan jag sades vara Filosofie Doktor. – Underrättad om att jag ej vore af Grekiska tron, tviflade han uppå, om jag utan densamma kunde blifva salig. – Då jag efter

Sid. 210.

hans fattningsförmåga sökte upplysa honom, att jag i hufvudsaken trodde detsamma som han, sporde han mig om jag tillsammans med dem åte ur samma käril. – Hvarföre icke? svarade jag, vi äter ur samma käril med hvem som hälst, blott kärlet föröfrigt är rent. Under dessa och dylika samtal anlände vi till den äfvenledes på en hög backe vid stranden af Dvina liggande (3 v.) Troitska prichoden, hvarest jag redan fann presten med sitt husfolk sofande. – Man hade redan förut sagt mig, att i denna socken framför alla upptäckts en stor samling af diverse gamla papper, hvarföre jag ock var särdeles nyfiken att få bese dem. Det arbetet måste emedlertid uppskjutas till den följande, så afskräckande ett sådant arbete ock syntes uti en eländig gammal ytterst mörk stuga, hvarest äfven jag erhöill mitt nattkvarter.

D. 27. Пам. Кн. och pappren hämtades och jag fördes uti ett annat efter vanligheten bredevid byggdt bättre och ljusare rum. Pappren innehöllo intet af särdeles vigt, hvarföre jag efter en tarflig middag, hvarmed jag undfägnades i en karbas fortsatte resan och åter begaf mig på motsatta stranden till den Saostrofska kyrkan. Under farten uppföre längs den östliga stranden af det här öfverallt vanliga sättet medelst бечевая ett rep, hvarifrån en eller flera af roddarne gående längs stranden drager båten, under det styrmannen håller båten i nödigt afstånd ifrån stranden passerades 2 små bäckar med benämningen Kärshä. Vid den sednare 2 verst inåt skogen sades åter finnas en чудской городокъ på en upphöjd plats vid en annan i Kärshä infallande liten bäck. Jag kunde ej förmå någon att beledsaga mig dit. De flesta sade sig ej veta, hvarest den egenteligen vore och den äldre mannen, som talt derom, invände att gånge dit ej löntes af den tids utdrägt derigenom

förorsakades, emedan der ingenting vidare vore att ses, promenaden dessutom besvärlig genom skog och sänkiga dälдер. – Under rodden öfver sjelfva Dvina berättade man mig, att här i socknen par familjer Korielin och Tjulubajef uttryckligen (5 v.) påstods än vara af Tschudisk härkomst. – I den Saostrofska prästens tillika districtens Blagotschinnoj fann jag en artig och vettig man

Sid. 211.

som på vägen dit hvarifrån jag kom ifrån stranden återvände hem, sedan han erfarit, att jag ämnade mig till honom, utan att han än visste mitt ärende eller hvem jag var. Undfägnad med the och middag var jag snart färdig att afresa, men måste länge vänta på skjuts, emedan hästarne sades vara ute på bete och längs den lägre vestliga stranden af Dvina ingen båtfart sades vara möjlig. Ändtligen förde man mig öfver Njuma på en färja och sedan skyndsamt nog öfver flacka ängar och på slutet öfver en borig sandmo med några byar till Seletska prichoden (5 v.). Efter andras uppgift skulle dit vara blott 5 verst; men skjutskarlen, som i hela sitt väsen förrådde en äkta rysk ямщикс väsen visste vid framkomsten af 5 göra 9. Då jag deremot invände allas auctoritet och bannade honom för hans oförskämndhet, cederade han af de 9 2, hvilka tillkommit genom de krokur, som man nu sommartiden måste göra. Efter erhållandet af 80 kop. dröjde han ännu länge och lät ändtligen, då jag ej bekymrade mig om honom ett ord falla om drickspengar, för det han så hurtigt hade skjutsat mig. – Utom prästens tienstaktighet hade jag äfven här nödgats kanske länge nog vänta på skjuts, emedan de närvarande bykarlarne förklarade sig ej vilja för blotta progonen föra mig vidare och Vyibornoj kunde derom anordna huru han ville, han deremot bodde långt i en helt annan by. Prästen skaffade mig skjuts af under kyrkan subordinerande bönder och så begaf jag mig efter korrt stunds vistelse hos honom vidare längs och öfver Dvina till den Boretska prichoden, den sista på denna sidan af Schenkurska kretsen och Archangelska Guvernementet. – Jag hade redan förut hört, att prästen derstädes vore en stor fyllhund, och mina roddare tviflade under vägen (10 v.), om jag skulle efter helgdagen träffa honom nykter. Icke destomindre klappade jag på hans dörr, då jag om natten ankom, men blef väl till min lycka icke insläppt, hvarföre jag i samma afsigt vände mig till den bredevid boende djakon, som ock genast med all beredvillighet

Sid. 212.

d. 28. herbergerade mig. Jag hade knapt insomnat, då prästen kom och oaktadt husfolket bådo honom lemna mig i ro, trängde sig fram till min bädd, för att kunska, hvem jag vore och hvarföre jag vore kommen. Jag bad honom låta mig litet uthvila tills i morgon, då jag lofvade om allt lemna honom besked. Då han emedlertid icke aflät ifrån att vara enträgen och föröfrigt än nyttjade höfliga ordalag, så viste jag honom Biskopens befäl. – Detta hade emedlertid alldeles oföväntad verkan; ty han blef derefter så mycket otidigare och började gråla både med mig och värdsfolket, som föreställde honom hans oförnuftiga djerfhet. – ”Не великъ баринъ! Есть довольно прохожихъ, ежели станешъ уважать всѣхъ хлынцовъ.” På värdens bevekande föreställningar gick han ändtligen sin väg, men kom snart så mycket argare tillbaka, röt till mig, att jag hade genast att förfoga mig ifrån ett kronohus. Jag såg mig nödtvungen, att betala med samma mynt och fick

således någon tid vara i ro. Sednare återkom han förmodligen utsöfd, emedan han nu var höflig och tjenstaktig. Djakon hade redan skaffat mig Пам. Кн. – Äfven i denna socken är cirka 4–5 verst ifrån kyrkan vid Teda en городок på en upphöjd plats och tillskrifves чудь. En stor by af flere afdelningar närmast till densamma bär ock efter den namn af городок. – Invid Gorodok är en Tschassovna upprest. Å en annan plats på ett näs vid Dvina omkring 11 verst S. om kyrkan säges ock чудь hafva lefvat och der står nu äfvenledes en trädsschassovna. – Medan jag var sysselsatt med Пам. Кн. och en Писц. Кн. som ifrån Volosten anskaffades, kommenderade presten under sken af att vederbörligen traktera mig godt brännvin, som ock efterskickades. – Med synbar otålighet afbidade han slutet af min sysselsättning. Ändteligen satte vi oss till bords och hans törstiga själ fick dervid äfven en hugsvalelse. I stället för mig repeterade han under måltiden; men förlorade derigenom så mycket snarare åter den grad af nykterhet, som några timmars väntan hos honom frambragt. I samma mon blef han ock i anseende till sitt uppförande sanslös, grep med fingrarna till maten och bemötte värdsfolkets föreställningar med grofheter. Då han ändtligen och undan mig ärnade rycka

Sid. 213.

en mjölkskål, kastade honom värden jemte den närvarande kyrkobetjeningen ut igenom dörren. – På östra sidan, således än inom den Schenkurska kretsen passerade jag en liten bäck Rotschevitza och befann mig i Putschegska prichoden åter inom Vologodska Guvernementet (10 v.). Kyrkan står vid sjelfva den västra stranden af Dvina, som här äfvenledes är upphöjd, då deremot ända hittills den östra stranden af samma flod utgjort den bergiga sidan, den vestra lägre луговая. Prästen Nifontof tillika Blagotschinnoj, emottog mig med mycken artighet och gästfrihet. Socken har sitt namn af den dervid i Dvina fallande ån Putschegeo i äldre handlingar kallad Пучюга. Äfven här är traditionen att чудь varit, ja den i ringa afstånd ifrån kyrkan stående Iljinska trädsschassovnan skall efter förfäders sägen till och med vara upprest på slagna Tschuders blod; hvaraf äfven en liten i Putschuga fallande bäck Maljtsof skall flutit färgad. Om träsket Inoglus visste man intet, utan uppgaf i dess ställe en Lumosero. Hvad Kordimas vattendrag angår, så sades Ik, Valti och Njugmas vara de rätta namnen. – Sedan jag i ortens enda trädskyrka med min värd besett archivet, som föröfrigt innehåller en hel hop såkallade д. Кръпости och äfven Afskrifter och сотная книга följaktliga goda materialier i ymighet till författandet af en пам. кн. ifall sådana ock i denna vore anbefallda, fortsatte jag resan i en Telega genom en mängd byar och grönskande åkerfält först längs Patschega sedan ett litet stycke öfver en i anseende till i Dvina infallande bäckar, hvaribland Serebrina och Чухча de ansenligaste, vågformig sandbor, hvarifrån man har en vidsträckt utsigt öfver den motsatta lägre stranden af Dvina och på slutet (20 v.) åter byar och åkrar till stationen i Ustjumesh, som deraf har sitt namn att ån Jumesch straxt framom densamma nedflyter åt Dvina. 4 verst ifrån stationen passeras en liten bäck Nositza och öfver halfva vägen Sushega på en färja. Hela detta håll är sandig ljungmo bevuxen ock med ymnigare löfskogar, föröfrigt merändels jemn ifrån Sushega uppåt gående. – Det var redan långt öfver midnatten då jag framkom till stationen (18 v.) Nosa. Jag beslöt derföre att hvila några timmar och fortsatte

d. 29. sedan resan vidare öfver en torr sandig bor. Invid byn hade jag passerat Nosa. På halfva vägen kommer

Sid. 214.

man åter till stranden af Dvina och på den omvexla björkar med barrträd. Ifr. ån och den derefter benämnda byn Arsa far man öfver idel ängar till stationen Soiga (19 v.); ock benämnd efter den förbiflytande Soiga, utan tvifvel härstammande af Suojaga, emedan ej all. vid dess lopp mycket kärr skola finnas utan ock de bäckar, h^a bilda den eljest på Сузема befintliga Suojesero, hvarifrån ån uttrinner, hafva sitt upphof ifrån kärr. – Såsom jag sednare hörde, skall vid denna å en liten fors kallas Чудской порогъ. – Underrättad af den Putschejska Blagotschinnoj, att den Jegorjefska kyrkan först i nyare tider blifvit afskild ifrån den snedt öfver på östra sidan af Dvina befintliga nedra Toimska prichoden, äfvensom att i anseende till båda kyrkornas brand såväl i den sistnämnda socken, som vid det fordna Sevtrinska klostret inga Archiver der funnes, hade jag utan uppehåll förbirest alla dessa kyrkor, och således ej heller varit i tillfälle, att bese den emell. nedra Toima och Sevtra vid Dvinas östra strand befintliga (Чудское) Городище. Deremot ville jag ifrån denna station besöka den öfra Toimska prichoden, hvarest kyrkorna vore äldre och således möjligen än något efter Blagotschinnojs mening i behåll. Ledsen vid de eljest beqvämare men vanligen i sig sjelf långsammare och dessutom med många uppehåll förknippade båtfärderna, accorderade jag med stationens formän att den mig beledsagande skjutskarlen skulle vid denna stranden af Dvina afbida min återkomst ifr. den motsatta och sedan föra mig vidare ända till stationen. Man samtyckte dertill mot tillskott af 40 kopek öfver progonerna; men fordrade till underpant på min redlighet antingen qvarlemnande af något af mina effecter eller ock en del af progonerna. På dem skulle jag kunna fullkomligen lita, att intet ginge förloradt. Då jag invände: Huru skall jag kunna lita på er, då Ni har så litet förtroende till mig. Man bör om ingen menniska förmoda ondt, innan man öfvertygat sig om motsatsen och ingen ärlig karl gör det. – Just edra tvifvelsmål gifva mig anledning, att sluta, antingen att de herrar, som före mig rest denna vägen, bedragit er eller ock hvad mycket sannolikare är, att ni sjelfva ären spitsbofvar och följaktligen bedömer andra efter er. Ifrån första början hade jag sjelf vid farten öfver Dvina tänkt

Sid. 215.

lemnade icke allenast en del utan hela mitt bagage i Telegan på denna sidan och i formannens vård, men nu vet jag ej huruvida jag kan våga det, tystnade de skamflata och bådo formännen fara. Då äfven färjekarlen som sjelf i hela sitt väsen förrådde en viss värdighet betygade den skjutsande gubbens pålitlighet, lemnade jag allt qvar och begaf mig öfver Dvina. Jag erfor efteråt, att färjekarlen tillika vore skrivvare i Volosten. Öfverkommen fick jag snart skäl att ångra denna min diversion. Båda presterna sade sig inga handlingar hafva sett och följaktligen inga sådana finnas. Jag begaf mig dermed åter tillbaka. Först på stranden frågade man mig, om jag i dag ätit något och böd mig på mitt nekande svar tillbaka. Jag betackade mig och reste. Färjekarlen, som återförde mig,

yttrade under vägen, att jag utan tvifvel skulle mera lyckats hos presterna, om jag för dem köpt brännvin, hvarå båda skulle vara temligen begifna, så att äfven Gudstjänsten si och så blifver förrättad, hvarföre ock allmogen efterhand alltmer upphör att besöka kyrkorna. – Den andra är här af sten. – På vägen höll jag min middag utur egen matsäck af återstående hvetebröd ifr. Schenkursk och den holländska osten, hvarmed den Totemska Stroiteln välsignat mig. – I anseende till hästarnes dålighet och det långa till stor del sandiga med bor eller ock ehuru sparsammare å gräsbevuxen torfjord med spridda björkar bevuxna hållet kom jag (28 v.) först kl. 5 till den Jagryschska socknekyrkan, som har sitt namn af ett litet träsk Jagrysch, nära h^t kyrkan förut skall hafva befunnit sig. Här sades icke heller några gamla handlingar finnas, ehuru jag efteråt hörde rykten om motsatsen. Föröfrigt bemötte mig prästen med mycken gästfrihet och expedierade mig med sitt eget folk och kyrkobetjeningen i en båt öfver Dvina till Blagotschinnoj i Kiwkurja (4 v.), uti hvilken jag fann väl en olärd, men likaså gästfri och beskedlig stilla gubbe.

D. 30. Besåg jag båda kyrkorna, den lilla Vosnesenska af sten och den gl. Iljinska kyrkan af trä. Utom бл(г)ословл. Грам. å dessa kyrkors byggnad finnes här ej heller några gl. handlingar. Par verst ifr. kyrkan står ock här vid Kivkurja en Tschassovna på en городище å en kulle och den dervid belägna byn har namn af Надгоре 1. Novgorodskaja

Sid. 216.

I Pokrofska pog. vid Sodenga skall äfvenledes finnas en sådan городище. Denna Volost har fordom varit utmärkt af särdeles förfarne klenmeder, af hvilkas Konstprodukter min värd skänkte mig par ytterst små prof. – I förbigående må jag här nämna något om de långa längs Dvina bosatte invånarnes näring och ekonomi. De föda sig öfverhufvud samteligen af åkerbruk, ehuru detta nog slår felt än af froster än af torrka och stundom äfven af mask. De allmännaste sädeslag äro råg och korn och kornbröd derföre mycket allmänt. På olika ställen löna de olika och gifva äfven i goda år vid god gödning sällan öfver det 10de kornet. Men på sina ställen skördas ock endast 3de och 4de. Såsom medeltal kan man antaga 5–8. Till gödning utnyttjas utom dynga äfven en svart mulljord med inbäddade trädrötter och andra vegetabiliska ämnen, som Dvina ifrån stränderna af ifrån kärr på sidorna kommande bäckar afsöndrar och sammanältar till stora klumpar, h^a uppsamlas och å båtar under namn af tundra hemföras, utbredas på fägården och der lemnas till följande året, att af boskapen söndertrampas, gåsa och bemängas med andra ämnen, hvarefter den sedan utföres på de åkerfält, h^a man ärnar beså. Då hafren längs hela Dvina åtminstone ända till Krasnoborsk ej särdeles vill lyckas, fås deraf ganska litet, äfvenså ärter och hvete. Potatosskötseln är så till sägandes tyvärr än blott i sin första början. Jordmånen öfverhufvud sandig eller ock blandad med lera, mera sällan mulljord. Dvina har såsom man ser af gamla писц. кн. ifrån uråldriga tider varit underkastad många förändringar under ett mannaminne sjelfva farvattnet en helt annan rigtning. Af de höga sandiga stränderna med ofta underliggande lerjord undergräfvades och nedrasa vidlöftiga sträckor med derå växande skogar och förvandlas till flodbädd, hvaremot å andra sidan betydliga tilländningar uppstå, hvaraf efter hand bildas antingen gräsiga holmar, halföar eller näs med många

bugter och vikar eller ock ett ordentligt fastland, hvarå emedlertid å lägre platser långa smala parallellt med Dvina löpande vattensamlingar och träsk allmäneligen kända under namn af Полой qvarstadna till ett tecken af deras uppkomst genom Dvinas forntida lopp. Sådana polojer fin-

Sid. 217.

nas å alla vid Dvina belägna ängländer än på ena än på andra sidan ofta i betydligt afstånd ifrån sjelfva den nuvarande floden. De sålunda genom tilländningar uppkomna ängar äro ganska bördiga; men deras afkastning icke alltid säker i anseende till flodens årliga öfversvämningar. Boskapsskötseln är derföre längs Dvina betydlig och bättre än den i de inre delarna. Ladugårdar af 20 och 15 nöt äro dock sällsynta och 7–10 det vanliga antalet hos medelklassen. Hästar 2–4; hos får går antalet till 10. Får underhålles hos de bästa till 15–25. Isynnerhet åt de öfra tragterna förekomma ock mera allmänt svin. Spannmålsbristen af egen afkastning ersattes genom köp af förbiseglande barkar. – Jemte åkerbruket är tjärbränning ett allmänt näringsyrke för hela tragten. Men äfven denna näringsgren är nu i förfall sedan tjärpriserna i mot fornda tider ytterst fallit. Då man omkring Franska kriget och korrt derefter i Archangelsk för tjärtunnan erhöill ifrån 8–10 och 12 R. är nu för tiden det högsta priset 2 ½ R. – Allmänt klagas derföre öfver fattigdom och kronoutskylderna blifva esomoftast för året till en del obetalta. I några tragter t.ex. Seletska Volosten bygger man ock flodfartyger till salu för andra Volosters bönder, h^a idka seglation till Archangelsk. Priserna för dem äro ock fallna och en stor utredd karbas säljes till 50–60 R. – Sedan jag genomsett äfven Volostens писц. кн. afreste jag efter middagen längs den östra stranden af Dvina på telega ifrån andra sidan af Kivkurja. Hvaraf detta namn må hafva sitt ursprung, vet jag ej. Väl närmare vid dess mynning finnas något småsten; men föröfrigt har den under sitt lopp inga stenar, äfvensom hela Dvinas omgifvelser äro flacka och skogiga, utan berg och stenar. Hvad man kallar berg (гора) är blott upphöjda sandiga kullar och uttryck горная сторона utmärker, att den sidan ej är alldeles låg och flack utan har en upphöjd strand, bakom hvilken jemna längre bort skogbevuxna slätter åter vidtaga och afbrytas blott af kärr och ifrån och genom dem flytande bäckar och åar. – I Kivkurja infaller litet O. om kyrkorna en annan liten

Sid. 218.

bäck Avniga. En större Avniga skall ock finnas på den egenteliga landsvägen åt västra stranden af Dvina em. Jagrysch och Tschereskova. – Min närvarande väg gick i början ett långt stycke öfver idel ängar och små träsk såsom Sologra och andra – fornda polojer af Dvina. – Sedan följde längs Dvina åter bor och i nejdén af Rakula myrar med en högst infam väg först nyligen banad, sedan Dvina för några år sedan af denna Volosten inkräktat en stor sträcka och dermed äfven afskaffat den (20 v.) fornda landsvägen närmare stranden. – Skjutskarlen hade af mig under påstående att hållet vore 2 verst längre än man sagt mig i Kivkurja fordrat och fått 20 kopek mer och afrest. I detsamma kom den efterskickade prästen hem. Med honom återvände skjutskarlen och gaf till min förundran 20 kopek tillbaka, hvilka han tagit för mycket. En sällsynt ärlighet! – I de Rakulska

kyrkorna fanns intet af interesse, utom en skrifven Sinodik redan i 17de seklet. Icke heller hördes här något till Tschuder, ehuru ortens namn tyckes vara sådant. Föröfrigt flyter ock en bäck Rakulka i Dvina vid pogosten. I allmänhet hör man hitåt mindre om fordna Tschuder. – Ifrån Rakula reste jag vidare uti båt tillbaka öfver Dvina och längs den deruti infallande Tädima till den på Dvinas västra strand belägna Tscherefkofska pog. (7 v.) Då jag i anseende till grund ej med detsamma kunde komma in i den lilla Katischa under sjelfva pogosten, måste jag än på dess strand länge vänta och ropa, innan man gaf sig mödan att ifrån andra stranden hämta en båt. Då den Djakon ifrån hvars fader Blagotsch. i Kivkurja jag hade en hälsning, bodde vid sjelfva stranden så begärte och erhöll jag nattkvarter hos honom. -

D. 31. I anseende till denna Volostens folkrikhet och storlek äro här 3 prester, men vid kyrkorna sades inga dokumenter af vigt finnas. Jag sysselsatte mig derföre endast med писц. кн. ur pravlenjen. Under tiden anmälte sig än Kyrkostarosten ifrån Råkula med en efter mig uppfunnen грамота om byggnaden af den åldriga än stående mörka Uspenska trädkyrkan. –

[i marginalen:] Här hvila äfven подъ спудомъ мощи af en viss Священноіерей Peter, hⁿ efter sägen blifvit marterad till döds just af Чудь. Hos en af prästerna såg jag ett skrifvet exemplar af dess Чудеса, men tyvärr inga underrättelser om dess lefnad här i verlden. De första undren och uppenbarelserna af мощи sattes emedlertid der till medlet af 17 sekl.

Efteråt märkte jag, att han än hade ett annat ärende, att förfråga sig, om jag ej betalt i går progoner åt den unge mannen, som jemte en käring hämtat mig hit. De hade efter återkomsten enhälligt påstått, att jag ingenting betalt och fordrat af

Sid. 219.

menigheten betalning för sin möda. Lyckligtvis hade jag till och med ett vittne uti den mannen, som om aftonen hämtat mig öfver Katischa och som sjelf ifrån båten i deras händer öfverlemnat de 80 kop., h^a jag betalte för 7 verst. – Först mot aftonen blef jag färdig att uppbyta. Jag hann derföre icke mer än 1 station neml. till Permogorje. Vägen dit gick i början öfver ängar, sedan öfver en jemn skog med diverse träd. Mot slutet vid åar och bäckar höga backar. De betydligaste, som under denna vägen (26 v.) passeras, äro Ludonga, Manicha, Sämowa och Schoksiha. I Permogorje åkte jag in till det för landtpolisens embetsmän bestämda kvarteret.

Juni 1827.

D. 1 Juni. Hos presterne. Äfven här visste de åter om Tschuder. En familj i socknen skulle efter sägen ifrån dem härstamma och par verst ifr. kyrkan vid den första bäcken på vägen åt Krasnoborsk vore på sidan en höjd, utur hvilken i sednare tider ifrån sidan trädkällrar kommit zum Vorschein, om h^a troddes att чудь der fördolde hade uppehållit sig. Om den der Tscherefkofska Peter tillades här, att han efter traditionen ifrån Tscherefkova flygtat hitåt, men här blifvit upphunnen och gripen af de eftersättande Tschuderne, med fötterna fastbundna vid en hästsvans och sålunda släpad dit tillbaka, af hvilken framfart han under vägen tillsatt lifvet. – Äfven här är såsom vanligt den andra kyrkan af sten. Sedan jag genom de tillkallade Volosthufvudmännen erhållit Volostens писц. кн. och dermed var sysselsatt, samlades efterhand en mängd bönder, dels för att rådfråga om egna ärender, dels för att tillfredsställa sin nyfikenhet angående mig. Om hvarföre och hvartill hänviste jag dem till en i pravlenjen för någon tid sedan befintelig och på Guvernörens föranstaltan öfverallt kringsänd предписание, hvarutur de naturligtvis blefvo lika kloka. Det oaktadt hängde de der hela tiden och sysselsatte sig med åtskilliga anmärkningar, under det andra fördrefvo tiden med att spåla bräde eller såsom jag märkte på en stund aflägsnade sig för att taga sig en sup. Mot aftonen voro ock åtskilliga oaktadt fastedagen tämligen beskänkte, ibland andra äfven den, som sedan förde mig till Krasnoborsk. Vägen dit har vid alla år och bäckar ytterst höga och branta backar, hvaraf väl ock sednare hälften af ortens namn Горье. Hvad deremot den förra beträffar,

Sid. 220.

så förmoda åtskilliga, att ordet har sammanhang med namnet för Permska Guvernementet och att här fordom bott Permäker, hvilket icke heller är så orimligt, i anseende till grannskapet med Permäkernas närmaste stamförvandter Sirjenerne. – Ock bemärkte jag, att uti dessa nejder hårets färg, som längre ned vid Dvina allmäneligen är рысий stundom till och med och isynnerhet hos barn frapperande ljus, här allt mer svartnar, äfvensom åtskilliga fysiognomier hafva någonting främmande. – De under vägen till Krasnoborska förekommande åar och bäckar äro Rascha, Tshertolom, Usjitza vid byn Koräkina en derefter benämnd, Tschira, Jesdrenge och Läblä. Emot denna jemnar sig vägen åter mer och åkrar och byar träda i skogens ställe. Då det redan var sent, så gaf jag mig ej tid att vika in i Läblä, hvarest ock fins en stenkyrka, utan fortsatte resan vidare till Krasnoborsk, dit jag litet öfver kl. 9 om aftonen ankom. Staden liknar en på ryskt vis bygd slobod i det husen till [i marginalen: 20 således inalles 3084 verst.] största delen äro bygda på ömse sidor om vägen ifrån V. till O. – Landsvägen utgör den enda hufvudgatan; men dessutom finnas åtskilliga gränder isynnerhet på S. sidan, hvaråt staden sträcker sig litet längre längs den i Dvina fallande bäcken Nietschmesch. På N. sidan begränsas den af Dvina, på de öfriga af åkrar och byar. Husen äro samteligen af träd, bygda efter gl. byart och merändels med ena hälften af ålder redan insunkna i jorden. Blott få nyare hus hafva ett litet bättre utseende af 2 våningar. Jag erhöll äfven mitt kvarter uti gornitsan af ett sådant åldrigt med ena hälften insjunkna hus, der sängen tillskapas af en flyttbar till vägg bänkarne ställd bänk med en å andra ändan uppstående kant. – Det låga rummet hade väl utom ett mindre fenster ett stort med 2 hälfter och hela 12 rutor, men h^{as} blekhet och ålder ej tillstades att på alla ställen genom dem rätt klart åtskilja föremålen på gatan. – Inom huset herrskade i mon derefter torftighet; men då jag efterhand hos min värdinna åtminstone bemärkte tienstaktighet och välvilja, försonte jag mig snart med de yttre bristerna.

D. 2. Besåg jag med prästen den vackra rikt prydda och i sednare tider uppförda stenkyrkan med 2 våningar; den öfra Spaska kyrkan; den andra Срѣтѣнія Господня. – Kyrkan är den enda stenbyggnad i hela staden. I Archivet fanns intet af vigt; icke ens underrättelser om den första kyrkans byggnad, som dock är bekant.

D. 3. Om morgonen pingstdagen – var hela gatan å ömse sidor besatt med en vacker björkallee, då jag af den derå stojande folkmassan blef uppväckt. Om lördagarne äro neml. här såsom annorstädes torgdagar och i dag

Sid. 221.

i anseende till helgen samlingen större. Jag var hos Borgmästaren för att påminna om förfärdigandet af de äskade statistiska underrättelserna, h^a i dag blott behöfde renskrifvas såsom det hette. – Då allt hvad lif och anda hade emedlertid drog i brokig prägt till kyrkan för att sedan deltaga i korsprocessionen till den l verst härifrån belägna Utjefska kyrkan, så väntade jag förgäfvnes på dem. Lyckligtvis upptog mig derunder denna Schurnal. Sedan ändtligen e.m. alla återvändt med friska björkkvistar i handen, skickade jag att förfråga. Man lofvade mig allt mot aftonen. Jag lät fordra åtminstone mitt eget till mönster gifna papper tillbaka; emedan jag i alla fall ärnade resa. Det hjälpte. Skrifvaren kom att ursäktas sig och lofvade med det första både det ena och det andra. – I formen af en del qvinnfolks hufvudbonad har jag här märkt en frapperande likhet med de Lappska qvinnornas i Finska Lappmarkerna. Såsom deras är dessa så kallade моржатка äfvenså försedd med en framåtsluttande rundel blott med den skillnad att морж är längre och föröfrigt med glittrande brokad utsirad, [i marginalen: Under min vidare resa till Ustjug fann jag denna slags hufvudbonad allmän för hela nejdens qvinnor och än liknar den åberopade Lappska.] Kl. 6 om aftonen bröt jag upp. Efter farten genom åtskilliga byar kom jag ned på en slätt upptagen af ängar och genomskurna af ett aflångt litet träsk Tangosero och till höger ån Jowda, längs hvilken vägen går ett långt stycke. Sedan följer smärre skog. I Telegowa åkte jag in till prästen för att efterspana, om inga gamla handlingar ifrån eller om det fordom här befindteliga Klostret finnes. Jag kom ej till къ стати. – Uti prästen redan en till åren kommen man fann jag ett motstycke till Sarinskij, ehuru råare och dummare. Ifrån första början sökte han anledning till gräl, hade mångt och mycket att anmärka emot Biskopens föreskrift och begärte den för mig utfärdade instructionen till sin säkerhet, för att öfvertyga sig om ändamålet af min resa. Dervid tillät han sig under sken af skämt många grofheter. Djaken tillkallades; men hans ögon voro af helgen så skumma, att han ej ens kunde igenomläsa papperet. Sedan han något repat sig och vid flerfaldigt föreläsande hört innehållet af föreskriften, mente han sig vara visare än de andra, påstod att jag måtte vara en lärd och yrkade, att man borde föra

Sid. 222.

mig till kyrkan, för att öfvertyga mig om, att der intet funnes hörande till den filologiska lärdomen om finneiska folkslags historia. Hvad det fordna klostret anginge, så hörde underrättelser derom, om de ock funnes icke till mitt föremål. Den tillkallade kyrkostarosten var lika väl plägad och yrkade uppvisandet af mina dokumenter, annars ville han icke ens släppa mig in i kyrkan. Den välvise Djakon tog mig i försvar och äskade efter föreskriften välvilja. Uti den nyare stenkyrkan fanns visserligen ingenting utom en gammal skrifven notbok. – Uti den andra äldre Trädkyrkan var jag icke och måste låta mig åtnöja med den otillförlitliga försäkran att ingenting vidare funnes. Så afreste jag vidare under skål och larm ifrån alla håll i byn och så åkte dervid Qvalis rex talis grex! – Vägen härifrån är backigare vid bäckar och åar, af hå emedlertid blott Kischinskaja är något ansenligare. På den lerblandade torfjorden herrskar förnämligast granen (27 v.). – Ett litet stycke framom stationen Komarinsk är en stenkyrka af samma namn. Förra hälften af detta håll är mera jemn med åkerfält på båda sidor om vägen. 4 verst ifrån stationen en å Kondo. Den senare hälften är backigare med sandig jordmån, föröfrigt mer flack än skogig. Utom [... tomt] är på slutet af stationen (17 v.) ån Urtomos. Till Uskorja ankom jag mot morgonen och beslöt dertill, att der något hvila. Der hörde jag att 7 verst härifrån Turovetska kyrkan som jag ej blifvit varse, skall befinnas en Tifinsk Guds Moders bild, som gjort under mot de första invånarne Чудь, i det desamma, förföljande de under bildens beskydd mot dem stridande och till och med skjutande efter bilden, plötsligen blifvit slagne med blindhet. -

D. 4. Under vägen härifrån vidare är ock inpå och bredevid vägen ibland åtskilliga byar och flere andra med ändelsen – icha en by Tschudotschicha. Vägen går föröfrigt dels genom skog dels ock mer igenom flackor och åkerfält. Af åar blott Udima anmärkningsvärd. -

Sid. 223.

Ifrån Possegowa besökte jag det i circa ½ versts afstånd på (2 ½ v.) sidan belägna Nikolska priludska klostret vid en Kurja af Dvina. Jag fann Stroiteln officierande vid en hos en bonde uti den invid belägna byn. – Genom honom inböds jag derefter af samme bonde att deltaga uti middagsmåltiden, hvarvid ymnigt trakterades med öl, som vid denna festen är i hela nejden en vanlig dryck; men på långt när icke af den godhet, som ölet i Finland. – Efter måltiden var jag med Stroiteln att bese Klosterkyrkan, hvaräst bland pappren än ock finnas åtminstone fragmenter af någon rpamora ifr. Alexej Michailovitschs tid. Såsom de emedlertid icke tycktes innehålla något af vigt. Stroiteln äfven dessutom påstod sig ibland papperen hafva funnit en rapport utaf en af klostrets fordna Igumen redan till någon af de Ustjugiska Biskoparne med uppgift att om klostrets första början inga underrättelser ens då mera kunnat uppletas i anseende till, kyrkorna öfvergången brand, så ville jag ej uppehålla hvarken mig eller honom ifrån gästabudet utan lemnade det nogare genomläsandet af hvad som finnes till den möjliga återresan ifrån Ustjug, härigenom till Solvytschegodsk, hvarvid han sjelf inbad mig att invika. – Sjelfva hållet har en dylik smått vågformig jordmån med samma vyer som de föregående. Den sednare hälften mest granskog. Bäckarne Jara och Lapina. Slutligen kommer man åter ned å Dvinas af åkrar och byar upptagna strandplatå till Stationen (21 v.) Sinega invid en poloj af Dvina. Den äfvensom den litet längre

belägna kyrkan har sitt namn af en liten bäck af s. namn, som ett stycke framom byn passeras. – Vägen mest sandig, stundom torf och myrar samt skog af diverse slags träd längs den upphöjda platån, som sjelf är en afsats af en annan lägre. – Utom Sinega blott 2 andra betydligare bäckar. – På sidan om vägen ser man en annan stenkyrka, men 9 verst nära slutet vid nedkomsten till den Bogorodska kyrkan

Sid. 224.

vid Striga förkunna de mot aftonsolen glimmande många kyrkspetsarne en ansenlig och förmögen stad, som vid sjelfva infarten fördelaktigare genom sitt torra sköna upphöjda läge och en utom kyrkornas mängd af andra stenbyggnader presenterar sig. (22 v.) (3192 ½ v.) Jag inåkte till polismästaren men fann honom icke hem. Betjeningen skickade en soldat med mig till Qvartal-Officeraren. Denna var äfven utgången; likaså en annan. En välklädd herreman, som tillfälligtvis förbipasserade och såg mitt rese-equipage gjorde sig underrättad om hvem jag vore och meddelte med mycken artighet goda råd om hvad vidare i så fatta omständigheter stod att göras. Den till qvarter-Committeen hörande mannen, till h^a vi på hans råd åkte var ej heller hem; men jag fick der åtminstone anvisning för ett på resandes herbergerande bestämdt qvarter och en piga att ledsaga mig dit. Af dumhet förde hon mig till ett orätt hus – till en slags skrivvare vid samma Committe. Då man naturligtvis der protesterade mot att emottaga mig, kom samma herreman mig åter till hjälp, så att vi ändteligen efter kringfarande hit och dit kommo till bestämd ort uti ett stenhus med snygga väl möblerade rum. Värden en skäggegubbe medgaf väl att temporäre qvarteret för resande Herremän vore utsedt hos honom; men påstod sig nu ej kunna emottaga honom, emedan han Stundeligen väntade köpmän ifrån Vätkaska Guvernementet, hos hvilka han son tjente och h^a han således ansåg för sina värdar. På min begäran samtyckte han ändteligen att till andra dagen öfver natten behålla mig.

D. 5. Om morgonen ankommo ock de der väntade gästerna, men reste efter en korts tids uppehåll vidare åt Archangelsk, hvarigenom ock alla invändningar mot mitt bibehållande upphävde så mycket mer, som polismästaren – en öfverste Marin – försäkrade hans hus redan länge sedan efter den förnyade föreskriften angående min resa vara utsedt till qvarter för mig. – Han beviste mig föröfrigt med mycken artighet och bød mig i dag spisa middag hos sig – en bjudning – som han sedan förnyade i afseende å hela min blifvande vistelse

Sid. 225.

här i Vologda – Å posten fann jag en hel mängd bref liggande för mig, deribland oförmodadt ock ett ifr. M.L. med nya försäkningar om oföränderlighet för mig jemte tillräcklig förklaring öfver det motsatta innehållet i de 2 sednaste breffen.

D. 6. Hos Ispravniken, som bød mig till sin svärfader en viss Baldukof till middagen. Äfven der hos den unga Franskan i svang. Sedan jag e.m. expedierat bref till Zagel i Petersburg och Löhr i Petrosavodsk var jag om aftonen åter der och gjorde med sonen i huset tjenande vid Utrikes Collegium i Petersburg en liten utfart utom staden.

D. 7. Om morg. hos Polismäst. för att öfverlemnna Memorialet om erhållande af statistiska underrättelser om denna stad. Han beledsagade mig att bese den blifvande stadsträdgården, som genom hans bedrifvande nu håller på att inredas, sedan han dertill af Generalguvernören icke längesedan erhållit stadfästelse. Hos honom spisade jag ock i dag åter middag. – Om aftonen med min värd hos Magistrats Secr. Andrej Dementjevitch Tichanof, hⁿ man redan i Vologda rekom. mig såsom ägande den utförligaste Ustjugska krönika. Jag fann i honom en ytterst höflig och tjenstaktig man, som på Krönikans fortsättande intill nyaste tider äfvensom till dess completerande ifrån åtskilliga tryckta och skriftliga källor äfven för äldre tider användt mycken möda och derföre förtjenar allt beröm, så mycket mer, som han saknar lärd bildning och denna sysselsättning hos honom härrör blott af naturlig fallenhet. Af honom erhöll jag äfven den äldsta ortskrönikan tjenande till grund för alla de mångfaldiga och sedermera tillökta afskrifterna.

D. 8. Hos Archimandriten i Archangelska klostret. I denna gråhåriga gubbe fann jag åter en af dessa misstänksamma, beskränkte eller ock sjelfkloka, caprisiösa hufvuden (noga känner jag honom ännu icke). Om det uti Biskopens öppna befäl uttalta föremålet för min resa mumlade han för sig sjelf, att det vore "нуро", började derefter utfara emot Finland och Finnarne, yrkande, att der vore ett rådt och vildt folk, styrdt efter orimliga emot gudomlig och menskelig lag stridande

Sid. 226.

författningar, hⁿ för hvarje mord fordrade blodoffer af brottslingen, h^t ära vare Gud! den nuvarande Kejsaren i enlighet med rikets öfriga lagar afskaffät. – Jag frågade honom om han någonsin varit i Finland? – Till svar korsade han sig och yttrade: "Bevare mig Gud, att någonsin komma bland ett sådant folk!" – Huru känner då Ers Högvördighet så noga folkcharakteren i Finland, utan att sjelf hafva öfvertygat sig derom? – Jag har läst beskrifningar derom och hört andras berättelser. – Äfven jag har hört andra berätta om Finland, ibland andra under sjelfva min närvarande resa gjort bekantskap med en mängd Ryska Embetsmän, hvilka förut tjent vid militären och under sjelfva eröfringen af landet lång tid uppehållit sig i Finland och de hafva öfverhufvud samteligen om Finland och dess invånare tält ur en annan ton. För att avgörande dömma om sådant, tyckes rättvisan fordra, att man ser med egna ögon och hör med egna öron. Icke heller vet jag, hvilka böcker det kunde vara, der finnarne med så fasansfulla färger skildrades. – Hvad Landtman är Ni? – Jag är sjelf född Finnländare. – Nå! det är då icke underligt, att ni försvarar ert fädernesland och det är visserligen Er pligt. Ni talar emedlertid så ren Ryska – Alldeles ren är min Ryska visserligen icke ännu oakadt jag beflitat mig om att lära detta språk. För öfrigt har jag någon tid lefvat och tjent i Petersburg före anträdandet af denna resa. – Hvar har Ni fulländat Er K.-kurs? och det fullkomligen? – I Åbo, derföre kallas jag ock i mina Dokumenter Åbo Universitets Filosofie

Doctor. – Åbo är således en stad? – Ja väl och för detta sjelfva hufvudstaden i landet. – Ett hertigdöme? – Ja! Storfurstendöme under Svenska Regeringen och äfven nu så benämndt. – Sedan han än en gång genomläst Biskopens предписание, upprepade han: должное уважение и доброхотство! Милости просимъ, ивольте я Васъ съ уваженіемъ принимаю. Filos. D^r det betyder mycket. – Filosofien är vigtig Vettenskap. Est habitus rationes omnium rerum inveniendi, hvilket vill säga mycket. Ock hos oss finnas Filosofie Magistrar och Doctorer. Äfvensom i Theologien. De blifva nu försedda till belöning med särskildta descriptionstecken, med kors

Sid. 227.

hvarmed de kunna brösta sig, när de lemna lärosäten. Jag har ock sjelf förut lärt Filosofien. Hvilken auctor följer man vid Ert Universitet i Filosofien? – Profess. föredraga den efter dictamina, förklarande åtskilliga systemer och deras öfverensstämmelse eller olikhet. – Hos oss följer man och jag följde Baumeister och Voltaire. – Voltaire! är det väl möjligt? – Nej, Wolf ville jag säga, Wolf. – Baumeister ensam är för korrt och derföre ensam obegriplig. – Derefter följde några ömsesidiga reflexioner på Latin om Filosofiens vigt, höga syftemål; om dess ouppkännelighet i anseende till inskränktheten af det menskl. förståndet, h^a jag samteligen ej kunde annat än bejaka. – Är ni redan här? Dokumenter är ju redan ifr. Martii. Ämnar Ni länge uppehålla Er här? och hvarmed sysselsätter Ni Er egenteligen? – Sedan jag öfver de första frågorna gjort honom besked, tillade jag att min vistelse här berodde af, huru mycket jag här än kunde finna uti åtskilliga Archiver äldre papper och handlingar, hvilkas genomseende och begagnande till upplysning om äldre tiders historia utgjorde mitt egentliga föremål. Finnas inga sådana uti Ers. Högv's kloster? Det är ju ett af de äldsta och redan grundlagdt uppå en tid, då tingens skick ännu var helt annorlunda, utomdess utan allt tvifvel än vida mer qvarlefver kanske af denna nejd's urinvånare än nu. – Jag visste icke att här vore några märkvärdigheter. Hvad hos oss finnes, är beskrifvet i Ист. Росс. Иерархii och mer vågar jag icke heller meddela Er utan särskild befallning af öfverheten. – Dermed har man ju redan försett mig och af samma dokument ses äfven, att jag ej reser för egen räkning, utan på hans Kejs. Majestäts befallning. – Ja! jag ser väl, att Ni har en предпис. af Biskopen; men det kan allt vara blott politik. Biskopen får ofta sjelf lof att vända sig hit och dit efter omständigheterna. Jag känner nog förhållandet: jag är redan en gammal man. – Föröfrigt tyckes det, som om hvad jag begär, icke vore något i det ringaste äfventyrligt, blott historiska notiser om äldre tider t.ex. Chrönikor, Жалованныя Грамоты af äldre Zarer m.m. – Жал. Гпр. verka nu mera

Sid. 228.

ingenting, tjena således icke heller till någonting utan ligga och vräkas, tills de förruttna, såsom det ock redan många händt. Fordom hade man i kloster Несудимыя грамоты enl. h^a Regenten sjelf afgjorde alla klostren beträffande mål, utan att någon annan dermed hade att befatta sig. Nu är förhållandet helt annat. Vi hafva Biskopar och Consistorier, af h^a vi undfå befallningar och Kejsarens person är för oss nästan otillgänglig. – Det är visserligen sant, att tiderna i sådant afseende alldeles förändrat sig: det ligger i sakernas nödvändiga ordning; men sådana gamla

urkunder om också utan politisk betydelse, äro så mycket mer viktiga i historiskt afseende och man kan anse det för en lycka att sådana än här och der finnas vräkande; på långt flera ställen äro de ouppställigen alldeles förlorade. – Jag vet icke, hvad här kan finnas för Er. Före min ankomst är redan allt beskrifvet och under mig har intet nytt yppats. Om klostrets skick och brödernas antal lemna vi till våra Autoriteter tid efter annan berättelser, deras uppförande är för Eder främmande ämne. Det öfriga har Ni vid förbigången sett och kan säga i Er beskrifning, att Ni sett det och att Ni varit här. – Det blifver visserligen en tom anmärkning, om jag ej har att säga mer om detta åldriga kloster och kan ådraga mig sjelf af hvarje läsare andra för mig ofördelaktiga anmärkningar. – Han afbröt detta med frågan, om jag ej befallte en sup. Såsom resande borde jag stärka mig. Dermed befallte han framhämta vodka, bröd, salt och torrkad fisk, samt bannade sin upppassare, som icke så snart fann allt. – Jag rekommenderade mig derefter, beledsagades af honom mycket artigt ut och inböds att än en annan gång under min vistelse härstädes besöka honom. Under hopp om bättre framgång framdeles gick jag icke alldeles missnöjd ifrån honom. – Sedan jag slutat mina utdrag utur den i går ifr. Duman erhållna писц. кн. om staden, sökte jag om aftonen förgäfves Protopopen Schavoronkof, om hⁿ jag redan förut hört mycket godt talas. -

D. 9. Träffade jag honom och fick löfte om hvad han äger. Unge Buldakof att bjuda mig till middagen.

D. 10. Fruntimren tvingade mig, att rycka fram med min dåliga Franska. – Der nästan hela e.m.

Sid. 229.

D. 11. Erhöll ifrån Krets-rätten en hel hop äldre писц. книги, med h^a jag började sysselsätta mig.

D. 12. Ispravniken hos mig, bød mig till middagen. Jag måste därför afbryta mina göromål och fara dit.

D. 16. slöt jag ändtligen de ledsamma och här ytterst förvirrade писц. кн. och började med H^F Sebers Metheorologiska Jurnal. Då det trägna sittandet började yttra menliga följder, så gick jag om aftonen ut till honom.

D. 17. buden att der spisa middag, hvarefter jag passerade aftonen hos Polismästaren. Par glas vin, som jag der drack, bekom mig ej väl. Jag hade om natten pollut. och en högst orolig sömn.

D. 19. spisade middag hos Ispravniken.

D. 20 befann jag mig alldeles icke väl, hvarföre jag gick ut till H^f Buldakof för att söka förströelse. Besåg dess faders Mynt- och Medaljkabinett samt andra samlingar. – Af den ditkomna Ispravnikens Fru blef jag åter buden till middagen. – I dag slöt jag H^f Sebers Meteorologiska Jurnal. – Om aftonen hos Polismästaren.

D. 21 Aftonen hos Buld. – Dessförinnan hos Archimandriten i klostret, som väl nu bemötte mig med höflighet; men af hvilken jag icke heller nu vann något. "Han var glad, att meddela något; men har intet sådant, som kunde förtjena anmärkas."

D. 22 företog jag en promenad till det andra 3 verst härifrån Troitska-Gladenska klostret, blef väl emottagen af Igumen dess föreståndare, gästfritt undfågnad; men uträttade föröfrigt ingenting. Utom благословл. грамоты å kyrkobyggnaden sades ingenting mer vara i behåll. – Med Igumen gjorde jag en promenad till det circa 5 v. i O derifrån belägna berget Gleden, nedanom hvilken Jug ifr. S. flyter och förenar sig med Suchona, som midt framför klostret jemte Dvina bildar en stor halfö och med sina på stranden belägna byar längst åt vänster med de hvita spetsarne af Ustjugs kyrkor och stenbyggnader lemnar en äfven så imponant som intagande utsigt. – Straxt på e.m. återkom jag till staden. (6 v.) (Inalles 3198 v.)

Sid. 230.

D. 25. Hos Kretsräntmästaren Jaschkurof för att anhålla om Revisionslängderna. I honom upptäckte jag en landsman ifrån Fredrikshamn och blef buden till middag. Aftonen hos Läkaren. I dag började jag med Revisionslängderna, utgörande här 8 tomer. -

D. 24. Sedan jag hela dagen arbetat hem, gick jag om aftonen till H^f Dannenberg (Alex. Andr.); med hvilken jag gjorde en liten promenad och sedan åt der qvällsvard, men hade derefter orolig sömn.

D. 25. En fotpromenad med honom och hans familj till den 5 verst härifrån belägna Bogoroditskoje, hvarest vi spisade middag i det gröna under åldriga lummiga cedrar. Det fordna Archierejhuset är numera redan totalt förfallet. Stället utmärkt vackert, de gröna gräsiga ängarne vattnade af flera dammar och den genomflytande bäcken Striga samt besmyckade af flera ceder och andra parker. – Först om aftonen återvände vi (10 v.) tillbaka, så att jag väl hade för mina göromål förlorat en half dag; men hade den tillfredsställelsen att hafva angenämt börjat äfven mitt fjerde vandringsår. – Om natten uppväcktes jag af tandverk, som fortfor skoftals ända till morgonen. – Min mage ock tyvärr i oordning.

D. 26. Om aftonen hos Ispr., som öfvertalte mig att uppskjuta afresan till Thursdagen och fara med honom till Krassavina. – Hos Polismästaren. – Då tandverken åter inställde sig och jag äfven af andra anledningar kunde sluta, att jag under gången till Bogorodskoje förkylt mig, drack jag om aftonen på Herr Sebers inrådan fläderthe och hade ett litet fotbad.

D. 27. Återställde revisionslistorna och gjorde åtskilliga afskedsvisiter.

D. 28. Spisade middag hos Ispravniken, med hvilken jag ändtligen om aftonen kl. 10 vid lag afreste till hans landtgoods (12 v.) Peträjeva invid den lilla bäcken Jamscha. Under vägen dit ock en bäck Chaima. – Uppå Peträjeva tillbragte jag ock hela den följande under en periodisk tandverk och afreste

D. 30 med Nikol. Mich. Buldak. till deras landtgoods Krassawina (14 v.).

Sid. 231.

som har en ytterst täck belägenhet invid den tätt förbiflytande Sinega. Stället skall hafva sitt namn af en ypperlig källa med skönt christallvatten, som fordom, då man här å orten haft ett brännvinsbränneri, gifvit det tillverkade brännvinet ett eget särskilt företräde краса вина. Källan befinner sig vid den branta sluttningen af en med granar och пихты bevuxen backe på norra sidan om Sinega, invid densamma är en stenbassin med en skuggig бесѣдка och ledes derifrån medelst rör längre ned till en fontän med en dylik bassin och faller ändtligen genom en liten dam in i Sinega. På båda sidor om denna äro höga backar, bevuxna med barrlundar och erbjudande omväxlande utsigter. Emellan bäckarne ser man längst i fonden Dvina. Ungefär 5 annan verst S. om Krassavina är en by benämnd Городище, belägen såsom vanligt uppå sjelfva randen af en hög åt Dvina derifrån sluttande brant.

Juli 1827.

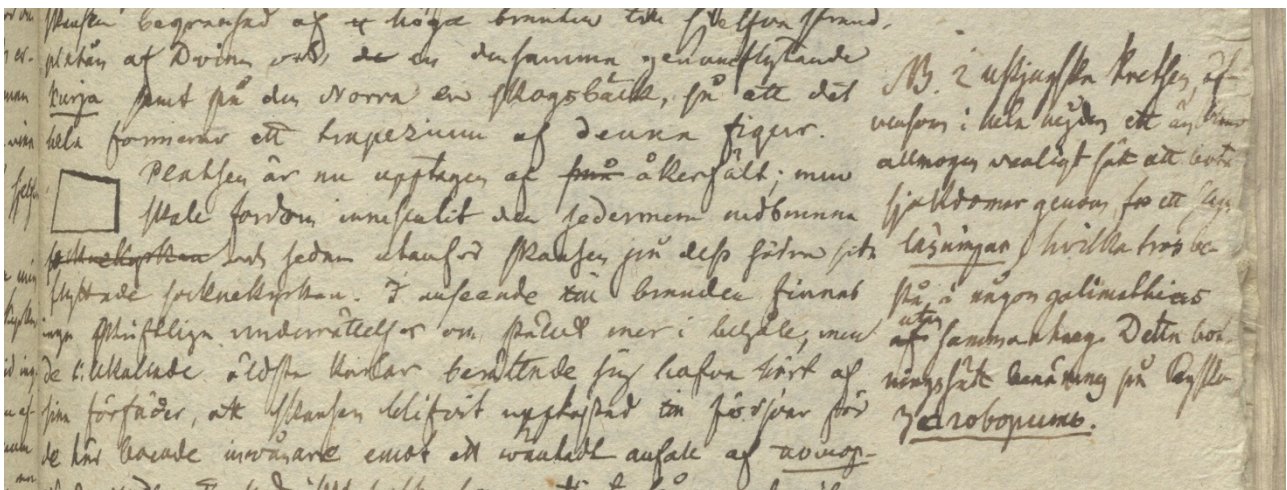
D. 1 Juli. Om morgonen gjorde jag en ritt ned till Dvina och lät föra mig öfver densamma till den på andra sidan belägna Sossimska kyrkan, hvarest fordom ett kloster varit, af hvilket jag emedlertid inga hvarken skriftliga eller andra (6 v.) lemningar fann i behåll. Om aftonen ankommo Herr. Klokof och Danneberg, hvarigenom interesset af det sällskapliga umgänget delades, men i allmänhet förhöjdes. Efter aftonmåltiden reste vi vidare; jag stannade ännu qvar till

D. 2, då jag f.m. afreste och beledsagades af min unga (20 v.) gästfria värd ända till byn Nowiaki 3 verst framom Possegowa. Sedan vi der intagit en af medtagna materialier förädlad landtlig middag, fortsatte jag ensam resan vidare i båt till den (3 v.) midtemot belägna Gorodetska socknen, för att

bese lemningarne af den der i fordna tider uppförde gorodok. De bestå uti sig allt mer nedsänkande, men än betydligt hög jordvall af 5–6 stegs bredd, som på Norra sidan om socknekyrkan af sten formerar en rätvinklig ifrån V-O-N. Längden af densamma något öfver 100 steg; men den Norra linjen är genombruten af en liten dæld, nedanom hvilken en källa be-

Sid. 232.

fann sig, ifrån hvilken man upptäckt trädrör gående åt vallen, hvilken likaledes tros vara invändigt belagd med trädrör. Detta är så mycket troligare, som man uppå sjelfva vallen märker på ytan öfver hela dess bredd löpande parallella insänkningar. Rören hafva tjent antingen att ifrån källan förse skansen med vatten eller ock till underlag, för jordvallen, som på S. sidan om sig äfvensom på den östra har en djup dæld, hvarifrån jorden synes vara hämtad till densamma. På norra och västra sidan är skansen begränsad af höga branter till sjelfva strandplatån af Dvina, och ur densamma genomflytande Kurja, samt på den Norra en skogsbäck, på det att det hela formerar ett trapezium af denna figur.

Platsen är nu upptagen af åkerfält; men skall fordom inneslutit den sedermera nedbrunna och sedan utanför skansen på dess västra sida flyttade socknekyrkan. I anseende till branden, finnas inga skriftliga underrättelser mer i behåll, men de tillkallade äldsta karlar berättade sig hafva hört af sina förfäder, att skansen blifvit uppkastad till försvar för de här boende invånarne emot ett väntadt anfall af поморская чудь, ett hedniskt folk, som nyttjat båge och pil och i sjelfva verket gjort ett ströftåg uppför Dvina alla på densamma å båtar dels längs densamma till häst. Detta ställe hade de emedlertid förbipasserat fredligt, samt ärnat hemsöka Ustjug; men genom ett under af Gudsmoder hade hästarne ej gått öfver Striga å, hvarefter de vändt sig åt Jug och följt densamma uppåt dess lopp; men i de öfre nejderna blifvit samtligen nedgjorde, så att ingen af dem mer återvände.

[i marginalen:] NB. I ustjugska kretsen äfvensom i hela nejden ett än bland allmogen vanligt sätt att bota sjukdomar genom ett slags läsningar, hvilka tros bestå i någon galimathias utan sammanhang. Detta botningssätt benämnes på Ryska заговорить.

Sjelfva lokalen tyckes visserligen bekräfta denna tradition och gifva den företräde framför en annan, som jag före ankomsten till sjelfva platsen hörde och enl. hvilken man här velat försvara sig mot Tatarerna under Mamaj. Ty den norra och v. sidan är redan af sjelfva naturen genom den höga branten starkare befästad och

Sid. 233.

tillägges dessutom af den lokala traditionen, att de nu med granparker öfvervuxna omgifvelserna af den lilla rännen då varit alldeles skoglösa, men att man deremot å sjelfva skansen varit försedd med stora stockar, hvilka man ärnat nedvältra mot den anryckande fienden. – Ifrån Gorodok följde jag i båt längs den höga sandiga stranden af Dvina ned till Kotlaska prichoden (12 v.), hvarest jag ej fann presten hem och därför så mycket häldre beslöt att under afvaktan af hans återkomst kvarstanna öfver natten, som hans hus var ganska snyggt inredt och allt vittnade om välstånd. Prästen kom ock sednare mot natten.

D. 3. Utom hvad jag redan visste, att den hel. Stefan neml. just härifrån börjar sitt apostoliska verk med Sirjenerne, erfor jag af honom, att här ock funnits en åt honom helgad kyrka, men som afbrunnit, därför ock inga skriftliga underrättelser ifrån dessa tider mer finnes i behåll. Den nu stående hufvudkyrkan af sten bär namn af Undergöraren Nikolai. Efter gamlas sägen skola här förut lefvat Чудь och Gam och ännu tillika afkomlingar af båda existera uti slägterna Lachtjionof af de förra, utgörande mot hälften af hela Volosten och Oschkurkovyje 5 hus af de sednare. – Härifrån reste jag vidare båtledes till stationen Uskorje (6 v.), hvarifrån jag gjorde en särskild exkursion till den 7 verst härifrån å Krasnoborgska vägen belägna Turovetska pogosten. Läget är ganska vackert uppå vänstra stranden af Dvina, som här är den upphöjda och vid bäcken Turovicha på alla sidor omgifven af täta skogar af tallar, granar och пихты. I en liten handskrifven afskrift af чудеса Прс(т)ова б(ц)ы Одигитрия fann jag följande hufvudsakliga. I företalet heter det att här fordom funnits en vidlöftig bok af samma under; men den har gått förlorad vid branden af den åldriga Uspenska kyrkan år 7153 (1645). Blott genom traditionen har af de äldre följande bibehållit sig. Under Joan Vasilj. år 7040 (1532), då «были на Двинё рёкё невёрныя люди Казанскіе именуыя Черемия» byggdes på Stor-

Sid. 234.

furstens Ukas och på befallning af Finnen i Ustjug i Turovetska pogosten på ett högt brant rundt berg en городокъ деревянный рубленый och i dess midt единодневный храмъ во имя Святаго б(г)явленія Господня med murar och torn mot ett väntadt anfall. Tscheremisserna kommo och ställde sig midt emot город längs Dvina å ängen och utfordrade sina fiender. De rättrogne utförde den heliga bilden och ställde den på muren. En Tscheremissisk pil träffade ögonbrynet öfver högra ögat. Deraf utflöt en tår, men i samma stund blefvo fienderne slagne med blindhet (enligt den muntliga traditionen uppå 3 dagars tid) erkände sitt brott och lofvade hvarken sjelfva eller deras efterkommande mer oroa Guds moder. Då de derpå återfingo sin syn, drogo de tillbaka, omvände sig sjelfva till christna läran och läto till tacksamhet måla den Kasanska Guds moders bild, hvilken de skickade till Turovets. (Den lokala traditionen tillägger, att bilden af sig sjelf ditseglat på en färja allt ifrån Kasan. Samma helgonbild finns än i denna dag i den Turovetska socknekyrkan. I stället för den brunna kyrkan uppfördes i Maji 1646 en ny kyrka på Stroganofska familjens bekostnad, men som åter brann år 1686. I slutet en hel hop vanliga under om flera personers tillfrisknande ifrån åtskilliga sjukdomar. – Efter genomläsandet af den lilla boken var jag att bese den plats, hvarå ostrogen stått. Den har någon aflägsen likhet med den Grotetska på yttersta ändan af en hög ås emellan Dvinas strandplatå och Turovicha men allt är nu beväxt med en grof skog rundtomkring. Då hade det deremot varit kalt och man betänkt på samma medel som i Gorodok att på fienden nedvältra stockar. – Ifrån Uskorje passerade jag (14 v.) Dvina och fortsatte resan till S Solvyitschegodsk. – Här är högra stranden af Dvina låg och sandig; ifrån den far man ett stycke öfver ängar och passerar åtskilliga byar och åkerfält, sedan kommer en sandig barrskog här och der genombruten af myrar. Sjelfva omgifvelserna af Solvyitschegodsk ifrån den vestra sidan ytterst sandiga, äfvensom staden belägen på en sandig torr plats. (24 tills 121 verst)

Sid. 235.

D. 4. Erhöll jag ifrån Kretsrätten en stor mängd писцовыя книги; men h^a tyvärr voro nästan i dylik oordning, som de i Ustjug, så att nästan par dagar åtgingo, innan jag fick dem ordnade. Derjemte aflade jag åtskilliga besök och fick

D. 6. äfven emottaga sådana is[yunner]het helgdagarne ifr. d. 6 då den förnämsta stadens köpman Vasil Ioan. Pijankof – ägare af ett stort stenhus, bød mig stanna qvar till middagen. – Aftonen passerade jag hos Gorodn., sedan jag först gjort en inledning till besök i klostret. Denna dagen här stor högtid med procession till det gamla городище, 3 verst härifrån i anledning af en helgonbilds underbara verkan mot Lithauerne uti deras öfverfall. -

D. 7. Med Gorodn. efter Gudstjensten på Sakuska hos Pijank. och Ispravniken. – Alla de följande dagar var jag hem, arbetandes med писц. книги. Af denna beständiga vistelse inomhus en viss förstopning, hvarmed kanske äfven den moraliska, som i dessa dagar herrskar öfver mig och till och med bragt mig till stora dårskaper, står i sammanhang.

D. 11. Slöt jag ändtligen писц. кн. Och expedierade bref till H^r Fortunatof i Vologda. Med ett annat bref till Past. Hjerpe i Ithis kom jag för sent.

D. 12. Erhöll jag och började genomseendet af Revisionslängderna; dårskapen fullrågad.

D. 13. Hela dagen hem, fortsättande arbetet. Blott om aftonen liten promenad. -

D. 14. besök af en bonde, som nyligen i Petersburg blifvit försedd med privilegium att i detta och Archangelska Guvernementet uppsöka metallstreck och på hans invitering om aftonen hos honom.

-

D. 16. Erhöll jag af Gorodnitschen det Soskinska arbetet, hvarmed jag började sysselsätta mig.

D. 18. Expedierade bref till Hjerpe i Ithis. – besök i Soboren, hvars Protopop visade mig många artigheter.

Sid. 236.

D. 19. I klostret besåg den för sitt byggnadssätt sällsynta kyrkan. Sedan hos Noviedäjef – (Hofråd). – Årsmarknaden och прилавухи. – Om aftonen hos Vinnnoj Nadsiratelj till gäst. -

D. 20. Jag var redan straxt e. m. färdig att af resa och hade aftalt med en till marknaden kommen bonde ifrån Koräschma, att han sjöledes skulle på återvägen föra mig till klostret dersammanstädes; men jag väntade förgäfvets på honom och måste derföre åtnöja mig med att beskåda de förbivandrande marknadsboernes drägter. Qvinnfolken älska äfven här flimrande färger isynnerhet rödt. Hufvudbonaden består antingen i en morchatka eller деришка, som är lägre och simplare. Deröfver slänges en stor halsduk. Karlame hafva intet utmärkt, om ej gråa hattar, hvilka i denna äfvensom i en del af det Ustjugska äro mycket allmänna och gifva dem ett än lantligare utseende. – Jag erfor ändtligen att man på torget (basaren) sett min blifvande förare besupen kringvandra. På honom var således icke att bygga och då inga posthästar voro att tillgå, skickade jag efter såkallade обывательскія. Ett par kom ock snart; men man fordrade på stället progonerna i förhand och för 2 verst mer än vägen utgjorde. För mig var med dem ingenting annat att göra än att gå till Ispr. som ock sjelf kom med mig att slita trätan. Starosten så besupen han var hade nog fintlighet att då han såg Ispr. finna en ursäkt, ändrade helt och hållet ton och tal och påstod sig ej hafva vågat tillåta att föra mig derföre att de icke haft någon hvarken skriftlig eller muntlig befallning dertill af honom. – Nu bidrog han sjelf dertill att få mig under all artighet så mycket snarare derifrån. – Jag hade i början en sandig bor och några smärre byar, på sidan

Sid. 237.

gl. stadsplatsen då benämnd Tschernigof en Gorodime 3 verst ifrån nuvarande staden; efter Posdyischeva passerade jag Njuba på 10de versten och den derefter benämnda pogosten, hvarest en ny stenkyrka är under byggnad. Sedan följde jag längs samma Njuba äfven ängar med en skiftande Flora och vek af till den lilla byn Gorbunicha (14 v.) för att derifrån komma gent till klostret. Vid framkomsten dit tog min skjutskarl husvärden afsides och sökte, såsom denna efteråt berättade mig öfvertala honom att bestyrka sin uppgift att vägen hit utgjorde 16 verst. Denne var ärligare och svarade mig efteråt i formannens närvaru på min tillfrågan att vägen hit, såsom man äfven på stolparne kunde se, utgjorde 14 v. till Sabolotje framom, der äfven den egentliga stationen befunde sig 16 v. – Med synbar förtrytelse emottog skjutskarlen det honom härefter tillkommande och återvände: jag stannade qvar på stället öfver natten, emedan det redan var sent

D. 21. om morg. förde mig värden i en båt öfver till Koräschma, klostret som har sitt namn af läget vid floden Koräschma, som flyter förbi densamma och nära invid förenar sig med Vyitschegda. Till lägets prydnad bidraga 14 inom klostergården stående cedrar och en formelig cederpark nära densamma utanföre tillhörig Hofr. Buldakof. Utom hvad redan om detta kl. finnes förmäldt i Ист. Poc. Iep. intet nytt, hvarefter jag efter afhörandet af ottesången af den välmenande och tjenstaktige Vicarierande föreståndaren Hieromon. Varlaam undfägnad med the återvände till Gorbunicha och derifrån af min värd med hästar fördes till stationen Sabolotje (6 v.), belägen vid gamla Vyitschegda, som här efterlemnad en poloj och på andra sidan om och emellan dens. och nuv. floden blomstetrika ängar, öfver hvilka vägen går ända till byn Katnicha. – Sedan följa några andra små

Sid. 238.

byar och med ryska namn. Vid Knäshitza en bäck som ock passeras, skall på andra sidan vägen finnas en högt belägen by kallad Gorod, hvarom föröfrigt intet vidare stod att höras. – Utom Knäshitza äro än på denna stationen 2 bäckar Tesowitza och Tabarka till Prämofskaja. På vägen härifrån äro utom några små bäckar med ryska namn åarne Varsuksa, Tornofka, Beresofska och sist Tschakulka med höga branta backor vid deras stränder. Hvarest vägen går längre ifrån floden är lokalen myrig och beväxt med ljung och mossa samt barrskog. På stranden – den vänstra är i denna nejd den upphöjda. – Trifvas mer löfträd jemte resliga granar, tallar och пихты. På sina ställen ock aspar. I allmänhet är farten längs Vyitschegda genom omvexlande utsigter ganska underhållande, så att man glömmer skakningen på den esomoftast med gräs alldeles öfverväxta vägen. [i marginalen: NB. på denna stationen byarne på sidan; men vid vägen i deras grannskap åkerfält.] Vid Beres. kommer man åter ned på en slätt, som förr synes utgjort en bädd för Vyitschegda; men nu utgör en med videbuskar bevuxen frodig äng med långa sandstreck. – Omkring Tschakulska åter backar. Under väntan på prestens hemkomst i Tschakulska pogosten, [i marginalen: NB. Stenkyrka] sträckte jag mig på en bänk uti hans dåliga trånga och med qvalmig luft uppfyllda stuga, somnade så in och försöfde par timmar. Den vidare resan efter uppvaknandet och skakningen på

den i början tufviga och myriga lokalen sedan öfver ängar föreföll mig ytterst besvärlig. Dervid passeras åtskilliga byar, hvaribland Meshnik vid en bäck af samma namn. – Den sednare delen af vägen längs den höjda strandplatån: af Vyitsch. är åter ganska backig och det till och med utan egenteliga bäckar; men de ymniga löfträden gifva den mer variation (18 v.). Ån Berdyschofka passeras nära intill stationen i Kuliga (Mossejewä), hvarest jag be-

Sid. 239.

slöt att stanna öfver natten, helst det redan var sent och jag dessutom kände mitt bröst ovanligt besväradt af farandet.

D. 22. 4 verst ifrån denna stationen kom jag till Soiginska, socknen benämnd af dess läge vid den här i V. infallande ån Soiga. Prästen var än icke återkommen ifrån Solvvyitshegodska marknaden, lika så litet som Kyrkostarosten, som skulle hafva nycklarne till den palata, hvarest kyrkans handlingar förvarades och hvarest den af mig tillkallade djatschken sade åtskilliga diverse gamla papper vråkas. Han visade sig villfarig att efter min åstundan skicka öfver floden att höra åt om ej den derboende Starosten åt sin son lemnat nycklarne; men återkom korrt derefter med Ponomaren, som numera ensam förde ordet och hade så många invändningar att alla hvarken böner eller hotelser något kunde uträtta och jag sålunda måste resa vidare utan att ens hafva besett det inre af kyrkan, hvartill han förmodligen ljög nycklarne icke skola finnas. – Utom Soiga äro på denna station åarne Tundej-(ka), Tschernaja och Schudega eller Schulega, vid hvilka samteligen höga backar. Föröfrigt mycken skog mest tall, lokalen till en del myrig eller torf. – Vid Tundej skall på en hög brant plats finnas en platå, som bär namn af Gorodok, hvarom jag först vid Pustinska socknekyrkan (16 v.), der jag ombytte hästar, hörde berättas. Äfven här hade presten utan vidare vandrat till Solvvyitshegodsk till marknaden och ärnade der begära tillstånd att vidare resa till Utsjug. Djatschken hade i prestens ställe läst часы och var nu vid upptimrandet af en ny badstuga, hvilket för mig var att äfven på andra orter se arbetas om Söndagarna var mindre underligt

Sid. 240.

än att höra några förbigående bönder deröfver göra anmärkningar. Äfven sednare hade jag dylika exempel samma dag. Om socknens början sade Djatschken sig ingenting veta; men åtminstone om den nuvarande öfre stenkyrkans byggnad sade han sig hafva sett en liten bok, som nu emedlertid icke stod att beses, emedan Kyrkostarosten redan gått hem. På hans inrådan gick jag in i земская изба, hvarest jag fann ortens karlar i stor mängd och af olika åldrar församlade. Jag begagnade tillfället att spörja efter ortens märkvärdigheter och gamla sägner. Der fick jag ock höra om den der Tundejska staden med tillägg att den tillhört Tschud, som fordom utgjort ortens invånare, men vid Ryssarnes kringspridande ock antagit af dem den christna läran och blifvit döpte och föraktande den nya läran i underjordiska hålor sjelf gifvit sig döden. Sål. samma tradition som omkring Dvina. På min tillfrågan hvad för folk de der Tschuderne varit och om icke Sirjener, hvilka i anseende till

närheten kunde hafva fordom sträckt sina boningsplatser ända hit, mente de att Sirjenerna och isynnerhet Gam väl alla hörde till samma stam; men att Tschud torde utgjort en egen särskild gren, som sedermera antingen hopsmält med de tillkomna invånarne, eller ock då blifvit tillintetgjorda och bådo frivilligt velg. af Ryssarne eller ock till en del dragit sig bort till andra nejder. – Ang. socknens namn mente de den kallas så deraf, att här fordom varit ett tomt obebodt ställe. Hvad åter det icke långt härifrån midt öfver Vyitschegda befinteliga ansenligare träsket Svetikas namn beträffar, så berättade man namnet hafva uppstått deraf, att den hel. Stefan, då han längs Vyitschegda gjorde sin Apostoliska

Sid. 241.

resa och funnit atmosfären i hela nejden af det stilla stående vattnet i träsket förderfvad, välsignat detsamma (освятить) hvaraf det på en gång ifrån båda ändarne fått 2^{ne} särskilda utlopp. – Icke destomindre må lokalen dock åter efter undergörarens afresa vidare efterhand återtagit sitt förra skick och kommunikationen med Vyitsch. är nu åter så godt som ingen, emedan blott en obetydlig qvarnrännil går derifrån och omgifvelsena öfverallt äro ytterst låga och kärriga. – Växten i allmänhet hos ortens invånare, som jag här åter såg i större mängd medelmåttig eller snarare liten; hårets färg mer svartbrun. – På stället fanns ingen писц. кн.; men skrifvaren påstod en sådan finnas litet stycke ifrån den nästfölj. stationen och innehållande alla omkringliggande Voloster, sås. de samteliga Vestra af nuvarande Jarenska kretsen och vara письма помора Хлопова. – I en närbelägen by skulle en bonde äga något forntida papper med gammal skrift. Man skickade efter honom och då budet ändtligen efter lång väntan återkom, hade mannen icke varit hem. – Under resan härifrån passerade jag korrt efter stationen Sendjuga å, sedermera Mironjuch och Urdoma. Vid den en pogost med en gammal trädkyrka och en ny inredd stenkyrka. Der fann jag åtminstone presten hem och nykter. Han emottog mig med mycken välvilja och höflighet undfägnade mig med middag, hvarefter jag reste vidare och beträdde efter circa 4 verst Jarenska kretsen. Vägen går såsom vanligt dels längs sjelfva fl. på dess fortfarande upphöjda strand dels i något afstånd ifrån densamma; men är här öfverallt jemn och besatt mest med barrskog. Vid byarne såsom vanligt åkerfält besådda med råg eller korn. Ifrån Tolscha tog jag vägen till Schenomska socknekyrkan (24 v.), passerade under ditvägen (3 v.) åarne Gyisheg och

Sid. 242.

-

Prosj. Vid ankomsten till Schenoma fann jag ej presten hem, det hette att han vore på bröllop. Jag skickade efter honom. Han kom och det alldeles nykter, hvilket ingaf mig en slags agtning för honom, då andra deremot t.ex. sockneskrifvaren redan hunnit längre. Emedlertid vann jag intet äfven här, presten sjelf förrådde i sina räsommanger en stor okunnighet, förundrade sig öfver, hvartill allt det der skulle tjena att samla antiquiteter och underrättelser derom. Lärdomen och upplysningen vore redan äfven så högt stigna. Hvad писц. кн. vore för slag, derom tycktes han alldeles intet begrepp hafva och ingen hade här sett sådana. Då jag ändtligen uppgaf min sagesman, den pustinske sockneskrifvaren, beskylpte man honom för lögn och uppsåtligt bedrägeri.

Möjligt, ehuru det föreföll mig besynnerligt. – Jag reste med oförättade ärenden vidare längs ängar vid Vyitschegda stranden af, hvaruti den lilla Schenoma faller till Tuglimska socknen (10 v.). Der fann jag presten sofvande och hans unga hyggliga hustru misströstade att kunna väcka honom, emedan han, såsom hon oförståd tillade, vore хмельнѣ. Efter mycket bemödande lyckades det henne emedlertid att få honom på benen och det tämligen klarnad, emedan han uppförde sig rätt bra. Jag erfor tillfälligtvis af honom sjelf till min förundran, att han först ungefär samma tid, som jag var i Wologda d.ä. i våras blifvit invigd till prest. Det synes äfven derföre som hade äfven supandet utgjort en gren af kursen i Seminarierna. Ännu mer besynnerligt föreföll mig allt sammans, när jag sednare hörde, att han varit hos sin Fader Blagotschinnoj i Oschlabie (6 verst härifrån längre ned och på andra sidan om Vyitsch.) till gäst. – Äfven i denna sockens lilla stenkyrka fanns intet att anmärkas. – Jag ville härifrån sjöledes till Voshema; men Kyrkobetjeningen hade så många undflygter (oaktadt dit blott 5 verst)

Sid. 243.

att jag ändtligen lät öfvertala mig att med min förra skjutskarl gå härifrån till Lena. Derifrån vore blott 3 verst till Voshema och omvägen dit ville de dermed godtgöra, att de betalte skjutsen till Lena. Då jag härunder förutsatte något bedrägeri, så lät jag dem betala. De kunde emedlertid icke med min skjutspojke blifva ense, som å sin sida fordrade fullt och äfven af mig hade velat krångla sig till en vida större betalning föregifvandes en längre distance än andra, hvilka jag frågat om vägen. För att göra slut på de långa underhandlingarne emellan en ytterlig tröghet och lättja å ena och ytterlig egennyttja på andra sidan om en enda griven, hvarom de ej kunde blifva ense, åtog jag mig att af den vederbörliga skjutslegan till Lena betala hälften och således svara mot deras ädelmod med en förminskning af 30 kopek. – Under vägen till Lena passerades nära Tugl. den lilla СЫНДЕЛЬ och mot slutet Lenka; en kärrig tragt. Jag kvarstannade i Lena – kyrkoby öfver natten.

D. 23. Hos presten undfägnad med thé. Äfven vid härvarande stenkyrkor sades intet finnas. Så mycket mer nyfiken var jag att ändtligen komma till Voshema, der jag hade att förvänta icke allenast en äldre och kanske trognare kopia af den bekanta Sirjenska inskriften i Wol. utan ock en alldeles ny hittills än obekant. Nu upptäcktes att jag hade att räkna dit ej 3 utan 8 verst öfver ängar, uppå hvilka å sänkgare ställen små lågsträckta dammar stå, hvilka äfvensom den Poloj, som passeras straxt nedanom Lena äro lemningar af Vyitschegda, som i äldre tider här skall formerat en stor krokig bugt emot dess nuvarande lopp emellan den Voschemska och Zilibska kyrkan (8 v.). Till min stora fröjd fann jag i Voshemska presten en beskedlig och förekommande gubbe. – Jag tog i kyrkan afskrift så väl af kopian som originalet, å den andra bilden – den hel. anden nedstign.

1827

3.

Sid. 244.

-

1827.

3.

D. 23 Juli. Ifr. Voshema besökte jag den midtemot på andra sidan om Vyitschegda på dess här upphöjda strand i en skog af пихты stående Zilibska kyrkan, hvarest numera intet finnes kvar ifrån den fordom der befintliga pustinjan. Det som kanske kunnat vara har vid branden af den fordna trädkyrkan, i hvars ställe den nuvarande af sten är uppförd, gått förloradt. Ett stycke nedanom denna kyrka faller Schenascher i Vyitschegda och ofvanom densamma Voschemka på samma sida. Då sås. sagdt Vyitschegda fordom icke här haft sitt lopp, så är det ej underligt, att den numera på andra stranden belägna socknen deraf har sitt namn. Enligt prestens på förfäders autoritet grundade sägen hade det fordom varit ett kärr, på hvilket en trefaldighetsbild uppenbarat sig och dymedelst gifvit anledning till den Voshemska Trefaldighetskyrkans uppbyggande och ställets beboende. – Utom de der 2 märkvärdiga helgonbilderna har Voshemska kyrkan ock en Sinodik skrefven 1713; men innehållande intet af allmänt interesse. Föröfrigt äro alla 3 socknarne: Tuglun, Ziliba och Voshema ganska små; den sistnämnda bestående af blott 7 byar, hvaribland äfven den å П.К. utsatta Goläninowa hos allmogen kallas Kurtschim. Ustjasta (2 v.) är en annan ej utsatt by. Efter återkomsten ifr. Ziliba undfägnade mig min gästfrie beskedliga värd med thé, hvarefter jag fortsatte resan åter öfver ängar, bevuxna med frodigt gräs och videparker, men på upphöjda ställen skimrande af en mångfaldig blomsterprakt – emellan löfträd gent åt

Sid. 245.

-

Irta. Derunder passerade jag åter 2 gånger den förut nämnda poloj, äfvensom flera dylika små träsk. – Irta med 2 stenkyrkor ligger åter högt vid stranden af Vyitschegda, öfver hvilken en omätelig skog utbreder sig åt alla håll. – I Irta voro presterna icke hem, hvarföre jag vidare fortsatte resan till Jarensk öfver en mycket backig lokal med starka skogar och bäckarne Niepscher och Turja samt åtskilliga små byar, vid hvilka på höjderna leende sädesfält. – Öfver de med vild skog bevuxna höjderna till vänster om mig sammandrogo sig tjocka svarta åskmoln, utur hvilka täta blixtar framskjöto och gjorde den redan i sig sjelf dystra aftonen i dessa urskogar så mycket högtidligare. – De allt tätare följande åskslagen förebådade en förestående regnskur, undan hvilken jag lyckligen räddade mig i en liten stuga, hvaruti färjkarlarne vid Jarenga par verst ifrån den derefter benämnda staden uppehålla sig. Efter öfvergående regn sattes jag öfver Jarenga, den något längre invid staden flytande Kijshmola är än grundare, kl. ½ till 10 befann jag mig i Jarensk (18 v.) (298 v.).

D. 24. Buden på ett bröllop hos en skollärare till middagen. Festen fortfar redan tredje dagen. Samlingen talrik och middagen varade öfver 3 timmar. Vinerna ersattes af nastojker och nalivker, som åtminstone hade vinets färg och man trakterade rätt flitigt. Efter middagen roade man sig så godt man kunde med conversation, sång (af Scholares äfvensom under middagen samma chor uppstämde многія лѣта för den Kejsersliga familjen, brudparet, föräldrane, gästerna m.m.) också något smått med dans. Jag förlorade

Sid. 246.

en half dag, men uppsteg, fastän med tungt hufvud

d. 25. så mycket tidigare. – Till middag hos Gorodn. – åter ditkallad på thé, hvarefter promenad omkr. staden. – Byggnaden tämligen slät och ishet i de aflägsnaste delar högst usel. – Också utom staden 1 v. på S. sidan å den såkallade Gorodok på en midt på en stor slätt enskildt stående hög kulle af obetydligt omfång. Staden skall väl ej der, såsom det heter, haft plats; men mycket troligt är, att ostrogen åtminstone der befunnit sig, hälst ännu tecken å kullen dertill finnas, att der fordom varit byggnader. Den öfriga staden kan hafva varit placerad i omgifvelserna, men dessa, sås. ock tradit. säger, efterhand bortsköljda af Jarenga, som förr skall haft sitt lopp närmare hitåt.

D. 26. Hann jag ändtligen börja med Писцов. кнн, h^a jag redan i går erhöll ifrån Kretsrätten. – Tyvärr finnas der blott de sista ifr. Peter den Stores tid. Middag spisade jag äfven i dag hos Gorodn. som i går engång för alla hvarje dag böd mig.

D. 27. Middag hem; men alla följande dagar hos Vasil Jakovl. Att bada i Kijshmola. Slöt писц. кнн. och började

d. 30. med revisionslängderna, h^a jag slöt den följ. 31.

Augusti 1827.

D. 1. Aug. Natten mot d. 1 Aug. sömnlöshet – I krets rättens Archiv sökte jag ånyo efter äldre писц. кнн. utan att kunna mer finna dem oaktadt jag i Magistr. i går såg korrta utdrag utur dem gjorda 1800. – E.m. hos Ränstmästaren.

D. 2. Sedan jag om morgonen tagit afsked af Gorodnitschen, hvilken jag för min vistelse är så mycket tack skyldig (om jag ville eller ej måste jag vara deras dagliga middagsgäst) afreste jag kl. ½ till 12. – Åden första stationen passerade jag ett litet träsk Sebentej, som ifrån vänstra sidan om

vägen medelst истокъ har förbindelse med Kurja å den högra sidan. I nejden af dessa träsk de små byarne Tsjuvasjeva och Kurejnaja. Längre fram Lantysch och ån Jortora och efter den ännu Tschernokurka. I början är löf- men sedan

Sid. 247.

tallskogar å en mossig lokal. – I Meshog, som är en större by (20 v.) i flera afdelningar börjas det Sirjenska språket. Emedlertid ville man, då min forman ifrån staden gjorde mig derå uppmärksam, ej kännas vid sitt Sirjenska ursprung utan inskränkte kunskapen till ett blott förstående af språket, som gjorde dem skicklige att agera tolkar emellan Ryssarne och de egentliga Sirjenarne, hvilka bodde längre fram längs vägen och tillade liksom för att än mer urskulda sig, att en stor del af stadsinvånarne ishet köpmännen äfvenledes förstode språket. – Då jag efter 9 versts ytterligare resa öfver de små rännilarne Mudraschor, Siomen, Popovin och Ikschor samt genom små byar hörande samteligen till Meshog ankom till Shefjartska pogosten var Sirjenskan allmän emellan inbyggarna och min förare. Dock tala alla äfven Ryska. Prästen fanns ej hem, dess hustru visste icke, hvart han gått ut till byn, tilläggandes undergolen [?] att det nu vore helgdagstid (i går var neml. Elia dagen) och att man derföre ströke omkring för att supa. – Jag skickade efter djatschoken, som sades vara blott litet lustig. – Han uppförde sig rätt ordentligt, påstod intet finnas i kyrkan, som förtjente anmärkas. En ny stenkyrka är än ej färdig. – Man böd mig in och hämtade mig öl. – Byn består af en mängd gårdar och har förut varit vida större, tills i slutet af förra veckan en vålded på en gång lade 27 gårdar i aska, under det folket var å sina utarbeten och endast gamla käringar och barn kvarlemnade. – Ifrån pog. passerar man Tschomjaschor, Nirgoni, Jakschor, hvarifrån marken börjar blifva mer backig. Gamska pogosten har 2 trädkyrkor. På ömse sidor om dem byarne Pagyb och Kados (de Sirjenska namnen). – Ån Jol skall efter min förares tolkning hafva sitt namn af de täta skogar, emellan h^a den framlö-

Sid. 248.

per. – Der I Arabatsch [i marginalen: Efter stolp. 25 v.] visste man lika litet om någon Gorodok, som förut i Meshog och Shephart, men par verst framom den sistnämnda stationen viste man mig platsen der en sådan skall hafva stått vid ändan af en å ena sidan derifrån åt Vyitschegda å andra åt en liten bäck (som väl deraf ock bär namnet Karaschor (stadsbäcken)) sluttande liten höjd, nu längs hela sträckningen upptagen af sädesfält, bakom hvilka en liten by, som bär namn af Karyibil (ändan af stadsbacken) och har en trädtschassovna. – Staden tillskrifves af traditionen Tschud och bekräftar således utdraget ur Писц. кн. Traditionen om Tschud är, såsom jag sednare på många ställen erfor, äfven hos Sirjenerne högst allmän, men hvad för folk de varit, veta de icke. Några vilja inskränka hela benämningen endast till betecknande af deras lefnadssätt, såsom underligt och högst vildt intill införandet af den christna läran och med denna förklaring mena somliga kan man väl tro, att Tschud ock varit Sirjener, så kallade tills Stefan den helige omvände dem till christendomen. Föröfrigt tillägger man äfven här, att en stor del Tschud ej velat antaga den nya läran, utan lefwande begrafvat sig i underjordiska hålror, enkom dertill inrättade med stolpar, hvilka

buro jordtaket, tills de funno för godt att låta det medelst stolparnas undandragande nedfalla öfver sig. – Efter Karyibil följa byarne Kamsamas, Vesdyn, bäckarne Rakschor och Gybanoschor, byarne Myrjarem (med en bäck) fl. och lilla Vomyn, Kumaschor bäcken, byn Mäknaschik, bäckarne Sypisik och Schyrschor, byarne l. och stora Aikino och Sheschamska pog. [i marginalen: så ben. efter Scheschamka ån.] med en stenkyrka. Vägen backig vid de små bäckarne, h^a infalla uti den längs vägen löpande Vyitschegda. Emellan byarne vid landsvägen täta åkerfält, h^a man på åtskilliga ställen redan höll på att skära. – Vid pogosten kunde jag ej få reda på någon enda af kyrkobetjeningen. Presten hade ej än återvändt.

Sid. 249.

ifrån pradsniken i Okvad och diaken var långt borta på arbete. [i marginalen: under vägen till Tydor bäck Schödschor.] Jag fortsatte derföre min resa vidare till poststationen i Ryidon (efter stolparne 23 v.), som har sitt namn af läget vid en sjö egl. en fjärd Vyitschegda. – NB. Sjön på andra sidan om V. snedt emot Arabatsh äfven utsatt i II.K. heter Sirjenska Jouti. – Då det redan var nästan skymt och å stationen ett snyggt rum, blef jag der qvar öfver natten, anoterade emedlertid Sirjenska ord. -

D. 3. Ifrån Tydor går vägen vidare öfver ängar och der passerar man en bäck Tschupyr, hvars läge således å II.K. är orätt utsatt. 7 verst ifrån Tydor är Okvadska pogosten med en under byggnad stående stenkyrka. – Efter vanligheten vek jag in hos prästen, som ock snart i byn uppsöktes och inställde sig jemte den Sheschamska. Här fanns lika så litet något att skörda som annorstädes. Blott öl och brännvin framhämtades, hvilket jag emedlertid öfverlät åt presternas välbehag och reste vidare. Till Ustvyim vägen jemn. (16 v.) – Å Jarenska protojerejns inrådan, hvilken jag mötte på vägen, åkte jag in hos Blagotschinnoj, som nog trumpet emottog mig. – Med honom var jag att bese kyrkorna, hvarest en liten krönika innehållande en korrt förteckning å de härvarande Biskopar är det enda skriftliga, som å detta märkvärdiga ställe nu mera uppvisas jemte en Sinodik, som dock ej går längre än till Peter den Stores tid och innehåller en hel hop af slägtregister i nejden, såväl i Jarensk som Ustsysolsk [Syktyvkar]. – Äfven för krönikan har man att tacka Biskop Evgenij, som vid sin härvaro föranstaltat dess uppsättande och dessutom sednare hitsändt en afskrift af hvad i Ист. Росс. Iep. finnes förmäldt om detta ställe, äfvensom hvad Lepehin i sina reseanteckningar om Sirjenerna öfverhufvud sammanställt. – Sägnera om den stora granen nedan den tredje stenkyrkan, der klostret fordom stått, äfvensom

Sid. 250.

om Melginofs bokförande af Antiquiteter finnas ännu, men man kan ej lita på dem, sedan om den saken så mycket äfven af Eugen blifvit skrifvet. – Den äfven i Истр. Росс. Iep. införda inskriften å den största bland klockorna – der så mycket jag tycker mig minnas orätt afcopierad är följande (i stenstil):

Sandt Martinus Glock Heis Ich
Die Grosse Wetter Scheldt Ich
In Gottes Nam Bin Ich Aus Dem Zeit Geflossen
Martin Schmane von Cüstrin Hat Mid Gegossen
in Heidelberg im Jahr 1628.

å ett annat ställe:

Jacob Zandt von Merle Landt Foyt ihm Bruderheim och öfverst: Nicklaus Nöld Schulthes in Zeltera Andreas Magen Pfarher in der Zeidt 1628. – Läget af Ustvyims ganska vackert och kyrkbyn med de 3 stenkyrkorna och klockstapeln samt åtskilliga litet bättre byggda hus har nästan utseende af en stad. – I anseende till närheten företog jag mig härifrån en excursion till den Seregofska Sawoden (20 v.) och blef med mycken artighet emottagen af dess Upravitelj Jakof Matvejevitsch Sarafanof, en gammal beskedlig, ärevördig gubbe. Han beledsagade mig till sjuderierna af h^a här nu äro 2 i gång. Den årliga tillverkningen stiger till circa 200,000 pud och fabrikationen pågår i 2 dygn. – Verket bedrifves af egna arbetsman, hvilka äfven derstädes hafva sina beständiga hemvist och endast jemte Fabriken kunna genom försäljning öfvergå till en annan ägare. Deras antal efter sista Revision 261 personer manl. kön. Till börden sades de samteligen vara Ryssar, ehuru de i anseende till beständigt boende härstädes uti en Sirjensk dragt äfvenledes lärt sig det Sirjenska språket. – Till sitt egentliga ursprung torde de vara ett sammanskott af flyttningar ifrån olika nejder, såsom man i allmänhet håller före om hela

Sid. 251.

denna dragtens befolkning. – Så anses den talrika familjen Torkin vara ifrån Türiek (kanske egent. Tatarer) Odintsoverna påstås vara Novgorodska utflyttningar; Nemtschinoverna å fabriken af Niemtsi. – Det å Seregova tillverkade saltet förtryttras å åtskilliga orter af detta Guvernement, dit det förskaffas å flodfartyg, h^a i anseende till Vymflodens grundhet endast under vårflödet kunna nedgå. – En del af fabriksbönderna befatta sig med jordbruk, bestående af råg och korn, af h^a det förra i lyckliga år skall gifva ända till det 10 faldiga. – Annan sådd gifves icke utom något lin. – Fabriken har en egen vacker stenkyrka. – Med ved förses densamma utaf Sirjenerna ifrån de vid öfre Vym belägna socknar, Княжьпог, Turja och Veslensk, emot betingad betalning och är således Fabriken för denna fattiga ort en välgörande inrättning. – Jag hade med min resa till Seregova äfven haft för afsigt, att af personer ifrån de der öfver nejderna möjligen kunna göra mig underrättad om situationerna derstädes till bestämmandet af det gamla Perms läge efter больш. Чертежь. Tyvärr funnos nu i anseende till arbetstiden inga öfverboar; men personer å Fabriken, hvilka reste dit upp, förmente att Vym väl kunnat fordomdags heta fogel och varit förmodligen såkallad i anseende till dess i de öfre dragterna än stridigare lopp, såsom den äfven förmodl. af samma orsak på Sirjenska

benämnes Em-va d.ä. nål-vatten. Föröfrigt tillade man, att äfven Veslanka före sin förening med Vym förökas af par ansenliga bifloder, hvilkas namn de emedlertid icke kunde uppgifva och jag tillägger, att sjelfva namnet Vyim i nå-

Sid. 252.

gon obekant munart (Sirjenskt namn är det lika så litet som Vyitschegda, hvilket på Sirjenska heter Esch-va) väl kan betyda Fogel. – Posha finns än under den öfver å П.К. utsatta rigtiga benämningen Posheg. – Af de öfriga Vyims bigrenar, hvilka emedlertid de härvarande litet kände, har ingen betydelse af fogel eller orre, ty fogel har på Sirjenska ingen egen benämning (Ustvymska prostens tjut erkännes ej af mängden) utan heter efter ryskan ptitsa och orre benämnes på Sirjenska dasmor. – I Turja förmenes äfven efter traditionen en stad hafva existerat, äfvensom en annan under Knäschpog, som förmenas hafva sitt namn deraf, att den Udorska Fursten derstädes haft sitt säte, äfvensom ännu i den orten en by Udora finnes. – Denna förmodan synes mig emedlertid mycket tvifvelagtig af den orsak, att Vyimska flodgebitet hvarken ens räknas till Udor, (som under den rubriken begynnes med Glotova sloboda) och förr än mindre blifvit räknad dit; ty enl. de Писц. кн. h^a jag i Jarensk hade tillfälle att begagna, förekommer icke ens Glotova slobodka under benämn. af отхожія удорскія волости med h^a endast de längre åt V. vid Mesen och Vaschka belägna förstodos. Men om också icke den Udorske fursten å Княжьпог haft sitt säte, så har väl i alla fall någonslags höfvidsman i forntiden här residerat och andra uppgifva såsom sådan den i Stefan den heliges lefvernebeskrifning omtalte ryktbare trollkarlen PamSotnik. För säkert hörde jag ock, att af en bonde i nejden af den förmenta staden under Кн.пог. å fältet blifvit funnen en af koppar (мѣдь) gjuten afgudabild, som en tid varit förvarad å contoret i Seregowa,

Sid. 253.

men derifrån förkommit eller blifvit skänkt åt någon genomresande förnäm person. – Man talar äfven om fynd af gamla väl utarbetade offerknifvar m.m.; men tyvärr fins af allt sådant ingenstädes något mer. – Gästfritt undfägnad med en aftonmåltid, som för mig var äfven middag, emedan prosten ingen sådan praesteradt, ehuru jag omkring hela den tiden var hos honom, återreste jag till Ustvyim (20 v.), hvarest jag äfven kvarlemnade mina saker. Under vägen till Seregova de äfven å П.К. utsatta byarne Безсонова och Березницк, (Rasgort) bäcken Kutaschor och 3 byafdelningar under namn af ув som lærer skola vara emot П.К. Кызырева. Den utan namn utsatta ån Jeryisch. -

D. 4. Kl. 8 om morg. bröt jag upp. – Min värd bød mig till frukost stinkande treska. Jag ursäktade mig med att det än vore för tidigt och lät hos postuppsyningsmannen å den 4 verst härifrån belägna post stationen (dit jag kom efter öfverfarten (4 v.) öfver Vym vid dess mynning igenom byn Vanvisdin = П.К.^s Тарты? [otydligt] – och förbi Borovaja Sirj. Jag) Esenitshka tillreda mig thé. Straxt bakom Esenitza är en liten by Kagina; men sedan ingen ända by ända till följande stationen vid Tschassofska. pog. – Under den skogiga vägen dit passeras Joromka, ungefär på halfva vägen

Thurukasdyn l. Polovinka och mot slutet Jaryiga en liten bäck. Lokalen jemn, dels tufvig dels mossig, mest bor. – I den lilla kyrkbyn Tschassova (25 v.) fann jag en rätt hygglig artig prest uti ganska snygga nya rum. Han sade sig vara ifrån Ustjug, undfägnade mig med thé, hvarefter jag åter afreste, sedan jag besett den lilla, men nätta trädkyrkan. En annan af sten är ännu icke färdig. Bland helgonbilderna i den förstnämnda äfven St. Jöran, som eljest sällan förekommer. Äfven andra bilder tycktes här hafva, såsom äfven presten anmärkte, något besynnerligt, som man väl måste tillskrifva den råare i vidunder försunkna smaken hos okunnige landtmålare. -

Sid. 254.

Ifrån Tschassofsk fick jag en gammal skjutskarl, som högst dåligt uttryckte sig på ryska, så att jag hade möda att förstå honom. Derjemte i sjelfva ryskan många Sirjenismer t.ex. att han ej urskiljde genera. – Efter hand märkte jag, att det andra könet alldeles icke ville eller kunde svara på ryska utan vände sig till karlarne, h^a för dem agerade tolkar och jag märkte af allt detta, att jag numera befann mig hos de egentliga Sirjenerna, såsom man ock förut sagdt mig, att jag ifrån Ustvym framåt skulle få se sådana. – Föröfrigt tyckte jag att hårets färg allt längre allt mer började svartna, då jag deremot hittills hos Sirjenerna i det afseendet och i den yttre bildningen funnit mycken olikhet och blandning. I klädedräkten är ingen märkbar skiljnad, utom att den mörka färgen så hos karlar som qvinnor tyckes vara mer allmän. Byggnadssättet är alldeles likt Ryssarnes: blott något plattare tak tyckte jag mig vid första inträdet inom Sirjenernes gebit blifva varse hos dem. – Ifrån Tschass. kom jag nedför en brant backe till en poloj af Vyitschegda och ett stycke framom densamma fördes jag med färja öfver samma flod (som här har en ganska strid ström) till dess andra lägre strand, som efterhand antager ur den högra motsatt beskaffenhet. Efter några verst passerar man Tschodschor (Черный ручей) och befinner sig inom den Utsyssolska kretsen. – En skogig volok af 3 verst, hvarefter byarne Partscheg, Vilädj, Vanypan Grezd, Tschukatschör och Selenetska prichoden med 2 trädkyrkor (22 v.). – Hela denna nejd ytterst backig. – Ifrån stationen Koitybosch tilltager skogen i täthet och vildhet, så att man visst icke föreställer sig, att man är så nära staden, såsom å förra stationen skådar man på andra sidan om Vyitschegda, som här är redan betydligt smalare en omätelig skog. I anseende till det upphöjdare läget ock här en myckenhet backar vid små och större bäckar och åar, hvaraf man på detta håll har Schottilaschor, Kolaschor, Vanschor, Kodischor, Jemvalj ansenligare

Sid. 255.

äfvensom Tschou, Vachraschor och Dyrnof. I början idel skog och blott byarne Sloboda och Vesdyn. I Tschou 9 verst ifrån staden vid fl. af s.n. bo redan borgare och 4 verst längre upphör skogen alldeles och i dess ställe träda höjder med grönskande sädesfält emellan täta små byar, hörande samtelligen till staden och bebodda af borgare (21 v.) (494 v.). Den egentliga staden skiljes ifrån dessa mångfaldiga förstäder genom en slagbom, ett och annat bättre byggt hus och stenkyrkor. Det kvarter, som jag erhöll, lofvade icke mycket. Kammaren är väl bra nog; men såsom jag märkte redan

d. 5. jag deruti öfverlemnad åt mig sjelf och jag måste erinra om det aldraminsta sak och sjelf passa upp mig. Icke ens thé hos dem sjelfva i bruk och deraf svårigheten att förses ens med kärll. – Ifrån Z. hade jag å posten 300 Rub. – Hos Kretsdomaren, till hvilkens fru jag ifr. Jarensk hade ett bref och pakett. – Om aftonen anlände Vice Gouvernören och jag erhöill i anledning deraf

d. 6. en bjudning att spisa middag hos Gorodnitsen. Min uppvaktning syntes smickra Vice-Guvern. och han behandlade mig såsom en bekant. Middagen var nog rik på rätter; vinerna ersattes af Nalifki.

D. 7. Middag hos Isprav. Den var än mer briljant än gårdagens. Äfven Champagner. – På thé voro samtliga herrarne budne till Stadsläk. Popof. – Under hemvägen derifrån förde mig Gorodn. med sig till ett efterbröllop, hvarest en talrik församling af båda könen. De äldre spelade boston, de unga sysselsatte sig med lekar. – Ehuru jag här nästan ingenting mer förtärde var

d. 8. min mage i tämlig oordning. På afskedsvisit hos Vice-Guv. – Vi måste länge vänta på företräde och det syntes smickra honom, att finna äfven mig bland de antichambrerande, hälst sedan jag, såsom han sjelf lät märka, i går svikit hans väntan att se mig hos sig. – Han nyttjade mycket nådiga ordalag till mig, bad mig vända mig till sig framdeles i afseende å complet-

Sid. 256.

tering af mina underrättelser om Guvernementet och till och med resa in till honom, ifall jag komme till Wologda. Detta hade nu väl i sig sjelf intet att betyda, då han alltförväl vet, att jag ej mer kommer dit, men det kunde här vara för andra imponerande och var mig i det afseendet af vigt och all tack värdt. Jag gick före alla andra derifrån; men kom åter icke in till mitt kvarter; emedan mitt värdsfolk sysselsatt med sina fältarbeten, gått bort och lemnat blott en liten flicka hem, men som likaledes bortlupit och igenläst dörren. – En lycka var det derföre för mig, att jag äfven i dag böds ut till middag af Läkaren Popof, som ock meddelte mig till bruk sin länge förda Meteorologiska Journal. -

D. 9. Buden på Imennik till Brännvinsuppsyningsmannen, derifrån till middagen af Ispravniken, hos hⁿ jag ock satt hela e.m. vid bostonbordet, och straffades derföre med en rättmätig hufvudverk.

D. 11. Åter Imennik hos en här vistandes forstembetsman. Hos Protopopen Alex. Vasiljev. – Ifrån kretsrätten fann och erhöill jag mot min förmodan писц. книга. – Om natten sömnlöshet.

D. 12. Hela dagen hem. Först om aftonen gick jag ut till Gorodnitschen.

D. 13. Skref bref med den afgående posten till Guvernören Richlefskij i Vätka om tillsändande af en открытый листъ mig till och till Gorodn. i Solvyitsch. som allt ännu ej skickat de lofvade underrättelserna. – Aftonen hos Golovan Step. Grig. Suchanof.

D. 14. Slöt jag ändtligen H^r Popofs Meteorologica. – Var att bese par verst utanför staden en så kallad чудское городище. Der skall man till och med funnit en yxa af eget arbete. Stället består af en liten sandhöjd, i en tallskog vid stranden af Syssola.

Sid. 257.

Man uppger äfven här ännu familjer, h^a skola härstamma ifrån Tschud. – En myckenhet familjer sägas ock vara ifr. Novgorod – Ibland dem en viss Мальцовъ (Ivan Rodionovitsch) hvilken beledsagade mig till den der город. och under samtal förrådde godt naturligt vett, uppmärksamhet och nygirighet. Jag engagerade honom till min lärare i Sirjenskan och han gick äfven rätt flitigt hos mig de följande dagarne.

D. 16. Hos protopopen. – Förslag om ressällskap med en fru ifrån nejden af Sarapul (Darja Ivan. Kavaldina) som med egna hästar snart dit återreser och på samma väg som jag ärnar taga. – Det kan vara så godt, att deraf intet blifver, då jag med rätta än häldre bör något här qvarstadna. -

D. 18. slöt jag utdraget ur Писц. кн.. -

D. 19. E.M. hos Step. Grig. Suchanof och Ispravn. Den förre gaf mig en afskrift af sina Thermometer-Observationer för flera år. – Der blef ock den sedermera så olyckligt utfallna expeditionen besluten till Tisdagen. -

D. 21. Hela tiden har min mage åter icke befunnit sig i fullkomligen godt stånd. I dag vaknade jag efter en sömnlös natt och sedan mot morgonen högst orolig sömn (hvarunder ock en stark pollution) med alldeles oredigt hufvud och en högst smutsig tunga. Sednare slog det sig till en liten diarrhé efter thé och rökande. – En stark dimma och töcken låg länge öfver jorden, hvarföre jag uppgaf alla tankar om farten på landet. – Men efteråt då det upplarnade; men jag emedlertid icke befann mig väl, i det en oangenäm hufvudverk fortfor, som jag hoppades förskingra medelst stark rörelse, gick jag till chefen för härvarande Invalid Commando

Sid. 258.

och erhöj af honom endast uppvisande af mina dokumenter 2 Invalider till biträde. Så begaf jag mig straxt e.m. med dem och mina förare – den förutnämnda borgaren Maljtsof samt Golovans son åstad. – Genom den sistnämnde hade jag redan före utgången en förargelse. – Jag vet ej hvad infall han hade, att utom den redan öppna ena hälften af fenstret, öppna äfven den andra, hvarvid min Thermometer för tiden hängde. Den föll således på gatan och gick i kras, så att jag nu åter är utan thermometer. – Straxt efter utgången öfverraskades vi af ett starkt regn, hvarifrån vi emedlertid hunno snart skydda oss under skjul af taken i den närmaste byn Iskar. – Vi gingo till fots ända till Dyrnas, hvarifrån resan sjöledes fortsattes (12 v.) nedför Vyitschegda ännu 7 verst. Det var redan sent och började snart mörkna, hvarföre vi ej mera kunde upptäcka de å en bor befintliga såkallade Tschudiska grafvarna, som utgjorde egentliga föremålet för denna excursion. – Vi uppgjorde derföre eld vid en stor nedfallande stock och formerade en bivouac. – Olyckligtvis glömdes min reskäpp (med en förborgad dolk) vid andra ändan af stocken. Om natten då vi sofvo fortskred elden längs stocken, hann öfver kätten, som nästan hel och hållen förbrann, så att blott dolken återstod. – Efter långt sökande inom strandboren till ett afstånd af par verst ifrån stranden funnos grafvarne. det är egenteligen små insänkningar i likhet af grafvar till ett antal af 34 uti en rad bredevid hvarandra på en något upphöjd mark. – Måhända har sjelfva det besynnerliga utseendet af dessa aflånga gropar gifvit anledning till traditionens uppkomst. Då man såg det graflika utseendet af dessa aflånga gropar, så slöt man

Sid. 259.

ganska naturligt, att de måtte utgjort grafvar (annorstädes kunde man ej sluta, och hvilken skulle ej göra det). Van att tillskrifva allt gammalt Tschuderna, benämnde man detta ställe Tschudiska grafvar. – Afståndet emellan dem är ej lika: till största delen par arschin; men ock stundom öfver en Saschen. – Man uppkastade gjorde först små försök öfverst inom 2 gropar, men då ingenting märktes, beslöto vi att uppgräfva åtminstone 1 alldeles längs hela dess längd och till betydligare djup. – Vi funno emedlertid äfven deruti ingenting utmärkande utan litet kol (äfven djupare). Af sanden kunde man ej heller utan en chemisk analys sluta till något; hvarföre vi öfvergåfvo allt arbete, sedan vi gräfvit öfver en Saschens djup. – Att börja med en ny gräfning var äfventyrligt; ty hvar skulle det ske ibland mängden? och framförallt hade soldaterne icke vidare lust utan drogo sig undan. – För att åtminstone i dag hinna tillbaka till staden blef det dervid och jag åtnöjde mig med att än anställa några undersökningar om härvarande skogens beskaffenhet, hvarföre jag med mitt följe begaf mig några verst längre bort för att komma i större tätare skog, i hvilken jag lät nedfälla 3 större träd. – Straxt e.m. begåfvo vi oss på återvägen, då det var stark motvind och mot strömmen, beslöto vi att gå till Dyrnas längs stranden. Derunder öfverraskades vi af ett häftigt och skoftals länge fortfarande regn och som äfven min genalle [?] i anseende till den synbart vackra väderleken kvarblifvit i

Sid. 260.

båten så blef jag igenomvåt. – I Dyrnas spisade vi en landtlig middag och drucko thé och åkte sedan tillbaka till staden, under fortfarande smått regn. – Jag bör om denna förargeliga fruktlösa exkursion (12 v.) (518 v.) än tillägga, att vi kort efter gräfningen i litet afstånd ifrån den första linjen upptäckte 3 andra vallar med dylika graflika gropar till ett antal af 26 tillsammans och sednare längre bort ifrån det stället ytterligare 2 linjer, h^a kunna egl. anses för en enda irregulier kroklinje och innehållande 31 grafvar.

D. 25. Erhöll jag och började sysselsätta mig med Revisionslängderna.

D. 26. Middag hos Ispravniken.

D. 28. Bref till Biskopen i Wologda, Seyfert, Löhr och Blomqv. Dernäst sysselsatte jag mig utom med Sirjenska studier med fortsättningen af Meteorologiska Observationernas afskrifvande, eller ock andra annotationers upptecknande med biträde af min Sirjenska lärare Iv. Rod. Jag hade ämnat afresa, men då jag först om Fredagen erhöll Memorialerna ifrån polisen och Landträtten, beslöt jag att än ytterligare afvakta postens ankomst.

D. 31. Natten mot den 31 pollution.

September 1827.

D. 2 Aug.⁵⁹⁶ Крестный ходъ. Då jag efterfrågade orsaken, hörde jag att man ginge omkring att afsjunga molebstvie med en i denna sommar under min härvaru och med allmännelig procession ifrån Votscha, tillhämtad gammal obras föreställande åtskilliga scener utur Stefan den heliges lefverne. Processionen stannade framför mina fönster, hvarest ett bord af min värd var utställt uppå gatan. Jag förmodade derföre denna molebstvie vara beställd af min värd enkom. Men efter slutet stannade man framför porten till en gård midtemot på andra sidan om gatan och det blef mig nu klart, att processionen åtminstone af de kringvandrande var ämnad för hvarje

Sid. 261.

gård. Äfven i denna förmodan blef jag åter bedragen, ty det högtidliga tåget gick förbi par gårdar, af hvilkas eländiga yttre jag kunde begripa att presterskapet ej ansåg dem värdiga välsignelse, emedan de intet hade att betala. Efteråt hörde jag, att man för herre- och embetsmän viste den höfligheten, att först låta fråga, om de önskade höra en molebstvie eller icke. – Dylika processioner

⁵⁹⁶ Sjögren skrivit felaktigt Aug.

af hvarjehanda anledningar synes å denna orten höra till modet och äro visserligen af prästerskapet väl uttänkta för deras egen förmon.

D. 3. Firades minnet af kröningen förledne år. – Af de mångfaldiga blandningar i drycker, bestående i brännviner, vodka och diverse nalefker, h^a denna dag i större ymnighet vankades och efter antalet af besöken förökades, förskämdes min mage, så att jag om aftonen hos Ispravniken anfölls af en svår kolik, hvarifrån jag medelst en stark dosis peppar befriade mig.

D. 4. Middag hos Ispr. – Om e.m. hos Zatkan och aftonen hos Gorodn. -

D. 5. På afskedsvisiter hos Alex. Ivan Such. (som väldeligen trakterade med votka och nalifka), hos Zetkin (som skänkte mig på resan ett parti cigarrer), hos Paul Petrovitsch, hos Step. Grig. hos Jakof Semenow. och hos Ispravniken, hvarest jag spisade aftonvard. Den samme bød mig

d. 6. till middagen. Jag måste derföre än uppskjuta min resa till e.m. och var emedlertid på afsked ock hos prot. och hos Gorodn. – Då emedlertid hästarne först i skymningen ankommo och den regnrika väderleken alltjemt fortfor, så beslöt jag att ännu häldre i staden tillbringa natten och gick att passera aftonen hos min närmaste granne Gorodnitschen.

D. 7. Kl. 7 vidlag lemnade jag ändtligen Ustsyssolsk och kom igenom en liten boraktig skog till den första stationen i

Sid. 262.

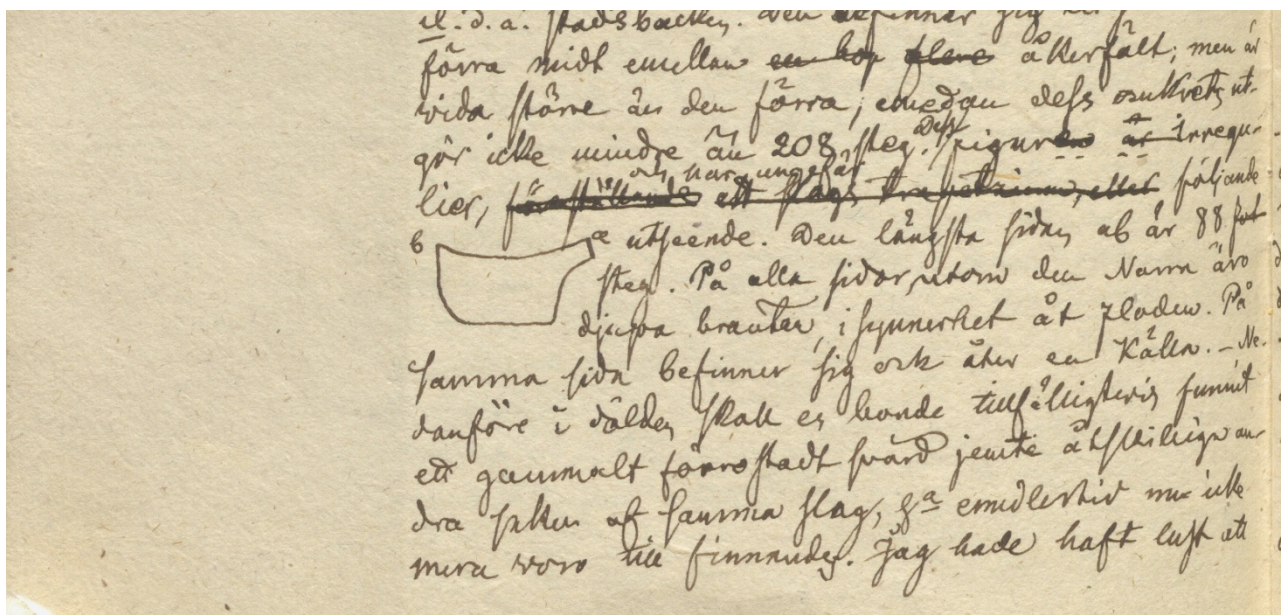
Vilgort (7 v.) utgörande en kyrkby af flera afdelningar uppå en höjd och vid en bäck, kallad af ortens inbyggare Ydshyd ju, ehuru den blott relativt förtjenar ett sådant namn. – Der måste jag hela 2 timmar vänta på hästar, hvarefter jag vidare fortsatte resan till Padshga. Under vägen dit passerades åarne Voshalju och Tylaju redan i första början, sedan längre fram bäcken Upschor och ån Kyvtylju ansenligare. I början mycket backar och gräsigt, skogig mark, sednare är den mer borartad; ock ett kärr af par verst. Uppå hela vägen (30 v.) är blott en enda by på sidan till höger Losym (П.К. orätt Лызовск) 6 verst nära Padshga. Der vek jag in hos presten och blef af honom med mycken höflighet emottagen och undfägnad med thé och middag, hvarefter jag öfver en med torf och gräs samt mest med löfskog bevuxen jemn jordmån och öfver åarne Sopin och Jolj kom till Ib. Den 2 verst ifrån Padshga äfvenledes vid vägen belägna Garjinska kyrkan och Selenjen är i eccles hänf. underlydande Padshga. Rasgort på sidan om vägen (14 v.), äfvensom Vadkeres och Myrgaib. Ib har ett ganska vackert läge uppå en höjd ofvanom Syssola, som här bildar en bugt. En ny stenkyrka under byggnad. – I presten fann jag en förståndig beskedlig man, som undfägnade mig med thé. – Vägen härifrån går ett stycke i grannskapet af den slingriga Syssola och har vid en

mängd deruti infallande bäckar höga backar. Sedan kommer jemnare gräsig; men skogbevuxen mark. De bäckar och åar, hvilka man passerar, heta: Jakofschor, Schobvianschor, Lopischor, Osjol ansenligare med qvarn, Isjaschor, Asjaschor och Nur likaledes ansenligare. Byar äro: Kudajgresd, Kyruv (Podjorge), Kargort (af 2 afdelningar) och Podvolotschie (ock Schidatschia ifr. П.К.). Schobvian (= Schobima) ligger på sidan. 3 verst ifrån Ibska pogosten framom byn Kyruv är vid vägen den i Писц. Кн. Город.

Sid. 263.

Benämnda Tschudskaja gora kallade platsen, en annan höjd med höga branter åt alla sidor utom den vestra, å hⁿ emedlertid äfvenledes en ingröpning befinner sig. Platsen utgör en regulier fyrkant som på längden innehåller 44, på bredden 19 steg, följaktl. i omkrets 126 steg. – Att denna plats är den fordna Gorodiще, bekräftas äfven deraf, att ofvanom det nämnda berget en by (af 2 afdelningar) har namnet Kargort. – På norra sidan uti en dæld befinner sig inunder sjelfva platsen en källa och ifrån den sidan en djup gångstig upp. – Emedan det redan var mörkt vid min ankomst till följande stationen (21 v.) i byn Kyitschanschor (П.К. Morosova), så beslöt jag att derstädes tillbringa natten och fortsatte

d. 8. om morgonen ifrån den 1 verst härifrån belägna Meshadorska (10 v.) pogosten (med blott 1 trädkyrka) resan uti båt uppför Syssola till Votscha, hvarest jag likaledes fann en med all sin råhet ganska förekommande och välmenande prest. – Sedan vi druckit thé, beledsagade han mig till den i ett afstånd af circa 1 verst härifrån åt S. belägna Gorodok (på Sirj. Karil d.ä. stadsbacken. Den befinner sig liksom den förra midt emellan åkerfäldt; men är vida större än den förra, emedan dess omkrets utgör icke mindre än 208 steg. Dess figur är irregulier, och har ungefär följande utseende, den längsta sidan ab är

88 steg. På alla sidor, utom den Norra äro djupa branter, isynnerhet åt floden. På samma sida befinner sig åter en källa. – Nedanföre i däliden skall en bonde tillfälligtvis funnit ett gammalt förrostadt svärd jemte åtskilliga andra saker af samma slag, h^a emedlertid nu icke mera voro till finnandes. Jag hade haft lust att

Sid. 264.

å sjelfva stadsplanen anställa gräfningar; men måste uppgifva den iden, emedan densamma nyligen af presten blifvit besådd med råg för följande år. Äfven äldre ryska mynt skall man här funnit. – Par hundra Sashen åt öster öfver fältet är emellan prestens åker och en annan å en skogsväg ett trångt ställe, som af gammalt efter traditionen än benämnes жельжняя ворота utan att man derom vidare besked kan erhålla. – Af skakningen under resan och det ymnigare bruket af thé utvecklade sig min hufvudverk som fortfor än

D. 9. oaktadt jag aftonen förut genom badstuga gjort ett försök att restituera mig. – Hela dagen sysselsatt med att genomse en mängd gamla handlingar och papper ifrån förra seklerna, h^a än vid kyrkorna befinna sig och likaledes tjena till bevis, att detta ställe då varit ansedd för den förnämsta orten vid hela Syssola. Dertill torde ock det nära hitintill belägna och år 1739 upphäfna ifrån Stefan den heliges tid existerande och efter honom benämnda klostret hafva bidragit. Äfven läget både på det ena och andra mycket fördelaktigt. Åt den västra sidan skådar ögat öfver Syssola, omäteliga skogar, -

D. 10. Åter prasdnik uti en 7 verst härifrån belägen by. Prästen, min värd lofvade hemkomma tidigare, men uteblef, och hans hustru, yttrade sig öfver min förmodan öppenhjertligt, att der vankades öl och brännvin och att man der åter drucke tappert. – Jag blef nu väl således befriad ifrån besväret och ledsnaden, att svara på hans dumma frågor, men hade den olägenheten deraf, att jag äfven den följande

d. 11 icke kunde så snart komma ut. Jag föreslog, att man båtledes skulle föra mig till Pyeldin; men man hade så många invändningar deremot att jag sjelf var glad att på hvad sätt som helst

Sid. 265.

annorlunda komma öfverens med dem. I sjelfva verket synes denna ortens invånare ej vara sjömän. Deras båtar äro högst eländiga, sakna åror alldeles och pousseras medelst det enda årlika styret öfver flodelfven. – Ändtligen bröt jag upp middagstiden, sedan jag måst till tack för min vistelse uppå värdinnans begäran dela mitt brännvinsförråd. – Man förde mig öfver Syssola, på hvars andra

strand sakerna lades på en af de här allmänna 2-hjuliga kärrorna. För mig stod en annan häst i beredskap sadlad och så reste jag vidare först längs den vestra stranden af Syssola, sedan längs den icke långt ifrån Votscha deri infallande Pytschkas. (Bakom Vitschkaschor) Föröfrigt mest genom skog bestående dels af löfträd dels granar (15 v.) till Pyeldino, en kyrkby, som har sitt namn af ett i nejden befintligt litet träsk Pyalty. Å det ställe hvarest fordom Pokrofska klostret stått ungefär 1 verst framom de egentliga 2 socknekyrkorna (af träd) står nu en trädkyrka åt den hel. Nikolai, gemenl. benämnd Кладбищенская. Den unge presten å orten försäkrade sig icke veta af eller hafva sett några gamla handlingar och förmente, att sådana vid den brand, som öfvergått båda de förra kyrkorna torde hafva gått förlorade; och jag beslöt derföre att begagna tiden och resa en station vidare. Jag red således än 2 verst längs förbi klostret och byn Gortwyl belägen på en parallellt med Syssola (2 v.) löpande höjd åt höger till byn Kuisivansiktyn, hvarest jag emedlertid hade den förargelsen, att länge nödgas vänta på hästar och derjemte gräla med den besupna podrättschiken. Midtemot den nämnda byn ligger bakom en liten bäck byn Kargort på den högsta platsen af den nyssnämnda åsen och den skall åtminstone endera af de i Писц. кн. åberopade чудскія городища efter invånarnes sägen hafva stått, utan att der emedlertid nu mera funnes något vidare spår till dess existens. I Kuisiv. såg jag flera qvinnor, h^a alldeles icke kunde tala ryska. I allmänhet är detta språket längs hela Syssola uppåt ifr. Ustsyssolsk än mindre bekant.

Sid. 266.

Karlarna tala väl äfven på ryska, men icke heller alla riktigt. – I deras egen munart är eljest redan omkring Meshador och Votsha bokstäfven v i slutet af Nomina äfvensom i verber (t.ex. kyw, jöw) öfvergangen till l. (kyl, jöl). – Qvinnorna nyttja i vardagslaget mörkbruna kitteln. – Under vägen till Palau följde jag än ett stycke af den nämnda åsen, som är besatt med sädesfält och byar, utgörande särskilda afdelningar af Kargort och Bortom, som slutas vid bäcken Bortomschor, bakom hvilken och invid vägen byn Knäshpänsik. Der inträdde jag i en tätare högväxt skog å en sandig bor, som tycktes utgöra en fortsättning af den bemalte höjden. Den är föröfrigt jemn, utom vid bäckarne af hvilka på vägen förekomma Amydsch, ungefär på halfva vägen Nia, Gakschor med en by af s. namn, Dshudshid, Kyidschaschor ock med by af s. namn och Meglej. Då kyrkan och prestgården än sades vara litet längre bort och dessutom något på sidan, så stannade jag å (33 v.) den såkallade Körmövöj (Кормовая) dit jag ankom sjelfva midnatten. Så dåligt der ock var och blott en enda bebodd stuga, redan fullpackad af det sofvande gårdsfolket, så beslöt jag att hvila till morgonen och lät tillreda mig i en knut en halmbädd.

D. 12. Jag gick till fots ungefär 1 verst till kyrkan och prestgården. Båda ligga såsom de flesta i hela orten å en höjd och nära Syssola, bakom hvilken en öofverskådlig skog. – Jag hade ej skäl att ångra, att jag icke hitrest till natten; ty jag fann hos presten allt än stökigare och smutsigare, än å bondgården. Uppå min tillfrågan om gamla papper och dokumenter, lät presten undfalla sig, att sådana torde vara under kyrkan; men som kyrkostarosten bodde långt och dessutom möjligt och till och med troligen vore utgången på arbete, så måste jag låta det bero vid prestens eljest opålitliga

försäkran, att här intet heller vore något, som egentligen lönte mödan att bese. – Jag fortsatte derföre min resa vidare å den nu

Sid. 267.

följande långa Volosten af hela 45 verst. Det var en högst tråkig, marterande fart genom en grof vild skog, der dåliga kafvelbroar afvexla med smuts och gropar. Blott en liten del torr sandmo med mindre tallar. Genom denna skog flyta följande smärre vatten åt Syssola: Kortjölj, Pödsj, Tyvju, Schakscha, Kerjolj och Osjolj. Blott den tredje af dessa är, såsom namnet redan antyder något ansevärdare. Å hela vägen fins ingen enda by; allt är dessutom en enformig, låg slättmark med obetydliga upphöjningar. På sista slutet ifrån Osjolj far man äntligen uppföre och befinner sig efter länge fortsatt stigande på en af de största höjder i hela södra kanten af kretsen, der jag hade det oändliga nöjet att bakom mig med en blick öfverskåda hela den vilda, dystra härligheten, som jag nu mera sluppit. Af detta upphöjda läge torde ock namnet Grifva hafva sitt ursprung, såsom man i Finskan ofta benämner sådana platser och lägenheter Harju. – Litet lägre ned på den åt Syssola gående sluttningen af samma höjd är Griva, sockenkyrkan och kyrkoby. Blott ½ verst derifrån gick det ena af bakhjulen i telegan – försvagadt genom det oupphörliga skakandet å de dåliga kafvelbroarne och den gropiga vägen. – i kras. Huru lycklig måste jag icke skatta mig, att detta nu först inträffades; jag gick förut till fots till prestgården, för att expediera mina ärender (VS 12.) och bestyra om hästar att komma vidare. Å prestgården fann jag nya, snygga rum. Prästen hade gått att söka sin uteblefna ko; men hans hustru undfägnade mig emedlertid på min begäran med en tarflig middag, bestående af rättika och sötmjök. – Äfven presten hemkom, innan jag blef färdig att afresa; men hade ej för sin del något att vidare traktera mig med. I vägen till Ushga hade jag byn Savray, bäcken Schörpas och ån Ljotma, samt en torr med mossa och mest barrskog (12 v.) beväxt mo. Ushga ligger på andra sidan om Syssola, öfver hvil-

Sid. 268.

ken en ung karl förde mig, hvars uttal och förekommande väsen jag med rätta förmodade en Rysse. Han förde mig till den första gården midtemot på andra stranden, der han sade sig äfven sjelf bo. Jag lät skicka efter presten, som ock snart infann sig – en Sirjeniserad Rysse, ifrån Solvvyitschegodska kretsen. Sedan han på mina frågor lemnat besked och tagit sitt afträde, återkom han efter någon tid och gjorde mig anbud att hos honom tillbringa natten. Det vore, mente han, om ej bättre och förmögnare, åtminstone anständigare än det, hvart jag råkat – en kabak. Jag hade sjelf efter min ankomst märkt detsamma och antog således hans anbud med glädje.

D. 13. Genomsåg jag de lemningar af gamla papper, h^a rottorna förstördt i ett gammalt Magasin, der man bättre ifrån förruttelse trott sig kunna bevara dem än under kyrkan. – Jag fann en gammal Сотная öfver denna Volost och en copia af ett gammalt Zarbref af Ivan Vasilj. De öfriga

Zarbriefven voro sednare; många till och med Original; men af ingen vigt, till det mesta angående uppbörderna af kronoutgifterna, Om den äfven i Сотная återropade городище visste man ingenting mer säga; men af beskrifn. i samma Сотн. måste slutas, att den legat öfvanfor kyrkoby och nuvarande kyrkan å den nu af åkrar upptagne höjd, der kyrkan i äldre tider skall hafva stått. Den nuvarande är liten, såsom vanligt i orten af träd och dålig. – Föröfrigt berättade mig prosten att en 6 verst ifr. kyrkan i byn Myr stående Tschassovnan vore uppbyggd af den anledning, att Stefan den helige derstädes spisat middag, då han var stadd på sin resa till Moskva, hvarest han sedermera ock afled. Han hade hittills följt Syssola, stannat äfven i Grifva, och hvilat någon stund derstädes vederqvickande sig af den vidsträckta utsigten nästan åt alla håll och efter den vid Myr [tomt] intagna middagen fortsatt sin vandring gerad genom de Kaschemska skogarna och ödemarkerna åt Kama, längs hⁿ han sedan kom till Moskva. En ofärdig flicka hade en gång

Sid. 269.

haft en uppenbarelse och på den helige Stefans befallning medelst densamma hos Presten i orten anhållit, att der måtte byggas ett Kloster, hvaremot han lofvade göra Syssola till en för barkar segelbar flod, hvaraf välmåga för ortens samteliga invånare skulle härflyta; men man hade icke aktat på flickans tal och så lemnat allt dervid. – Sedan jag äfven här nödgats länge vänta på hästar afreste jag middagstiden vidare igenom byn Ibpon öfver den lilla ån Jol, som faller i Syssola och så mest längs denna sednare passerades än ytterligare Lopyv en obetydlig bäck, å öfverallt jemn med smärre skog bevuxen mark till Koigorodok (12 v.) hvarest finnes en stenkyrka. Orten har namn af bäcken Koj. Tillsatsen городокъ torde vara bildat utur den egl. Sirjenska benämningen горть, ty i alla gl. handlingar är stället benämndt Koigort och hvarken i dem eller traditionen finnes något spår, att här någon egl. городокъ någonsin här skulle funnits. Denna ort är föröfrigt den sista å denna sidan, der Sirjenska talas: om det ock än längre fram å Kaschemska jernbruket finnas några Sirjenska talande, så äro de först nyligen ditflyttade ifrån Koigorodok och samteliga befolkningen är föröfrigt rysk och ryskan det herrskande tungomålet. Till den nämnda Fabriken kom jag om aftonen öfver en vågformig med grof skog bevuxen volok (33 v.), der jag passerade Povonjaschor, Scholaschor, Tschomscholj, lilla och stora Uldscha och Gusch. – Jag medhade ifr. Ispravniken i Ustsyssolsk ett rekommendationsbref till Ispravniken i Fabriken Feodor Antipovitsch Dementjef, af hvilken jag blef ganska gästfritt och artigt emottagen. Till min förundran hörde jag, att å den förestående vägen ända till Kaigorodska possaden ingen enda telega skall finnas; men deremot högst afskräckande väg långt värre än stationen till Griva. Man lofvade hjälpa mig utur förlägenheten derigenom att man lånte mig en powoska. Dessutom lofvade mig min gode värd resällskap ända in i Glasofska kretsen, dit en resa äfven honom förestod till de der belägna och äfvenledes denna fabriken

Sid. 270.

ägare till H^f Boboryikin tillhörande bruk.

D. 14. Besåg jag bruket. Det är anlagdt vid den i Syssola infallande Kaschima och erbjuder uti denna vidsträckt ödemark en likaså angenäm anblick, som dess inrättning för de omkringboende och af jorden mer vanlottade invånarne är välgörande. Brukscontoiret befinner sig uti en 2-vånings stenbyggning, der äfven (den nu frånvarande) förvaltaren har sitt kvarter. På en höjd är nyligen jemte den gamla förfallna trädkyrkan en vacker ny kyrka uppförd af sten. Antalet af мастеровые med deras gesäller & skall gå till 200. 12 ugnar. – Mot aftonen afreste vi och jag hade snart anledning att fägna mig deröfver att jag genom min reskamrats godhet åkte uti Powoska. – Resan gick mest fot för fot och kunde blott sålunda fortgå i anseende till de beständiga, derjemte förfallna kavelbroarna och smutsen uti den genomträngliga vilda och grofva skogen, hvarest blott några större bäckar och åar, ett och annat kärr och deremellan några mindre betydliga backar i den enformiga fuktiga urskogen erbjuda den enda afvexling. Sådana vattudrag äro på den första stationen: Nydyb något ansenligare, Sisver, Tsheremiska och Menska alla 3 blott obetydliga små bäckar, äfvensom Tshukovoj. Vid denna sistnämnda är den såkallade Monastyirjok en liten by af några få gårdar och sålunda benämnd, emedan här fordom varit en pustinja (45 v.), hvaraf numera sedan långliga tider en gammal dålig förfallen trädkyrka återstår, hvarest blott en och annan gång gudstjenst hålles af den ifrån följande Gidajefska socknen, ditresande presten, som emedlertid sjelf icke ens vistas vid sin egentliga kyrka, utan bor i Kaigorodska possaden. – Jag efterfrågade och eftersökte förgäfves i kyrkan några handlingar om denna pustinjans grundläggning och fordna tillstånd. Utur åtskilliga i en korg vräkta papper såg jag blott, att detta kloster åtminstone någon tid stått under det Pyiskorska klostret i samma jurisdiktion. Ingen enda af de nu lefvande invånarne minnes, att här varit nå-

Sid. 271.

gon klosterinrättning mer. – Sedan vi druckit thé och fru-

d. 15. kosterat (vi voro ankomne först i morgonskymningen) begåfvo vi oss vederkvickta och stärkta nya besvärligheter till mötes. – Under vägen till Gidajeva passerade vi Nedybetsch (början till den förutnämnda Nedyb) stora och lilla Ima samt Porysch en större å, som upptager äfven de föregående och redan hör till Kamas vattusystem (32 v.). – Till Gidajeva anlände vi först mot kl. 4. Det är en liten kyrkby med en liten trädkyrka, belägen på en höjd. Sedan vi der genom en god middag åter hämtat nya krafter till den återstående skakningen och efter vanligt sölande och underhandlingar erhållit hästar begåfvo vi oss vidare. Jag tröstade mig med den tanken, att de nu förestående ytterligare besvärligheterna vore de sista af det slaget. – Mot min förmodan var vägen åtminstone på somliga ställen god nog, på sådana neml. der skogen var glesare eller ingen och jordmånen äfven i följe deraf fastare och torrare. Hvarest deremot lokalen behöft underhjälpas genom människohand, der var det lika såsom förut eller än värre. Sådant var framför allt fallet t.ex. med kärret hvarigenom den äfvenledes ansenliga Gudis å löper och kafvelbroarne öfver densamma. [i marginalen: framom den af oss passerade byn Nelyisova]. Mörkret hade redan hunnit öfverraska oss, så att vi med fruktan och bäfvan öfver de uti den djupa gyttjan hit och dit svigtande käflingarne

och under beständigt knakande och brakande framskredo vidare. Sepan är en annan gren af Porysch. Då ännu andra sådana passager förestodo oss, så vågade vi ej under den mörka natten fortsätta resan och gjorde derföre halt i den lilla kyrkoby Kitschanova (17 v.), dit vi kl. 11 ankommo. Sedan vi derföre druckit thé och intagit andra förfriskningar utur egna resförråder, hvilade vi några timmar uti povoskerna tills det

d. 16. blef åter dager, då vi åter uppbröto. – Vår försigtighet befanns icke varit öfverflödig, ty vid de följande bäckarne Komyss och Tschumkostna måste, såsom äfven förut stundom varit fallet, de yttre hästarne afspännas och de bristande käflingarne på sina ställen

Sid. 272.

ersättas genom ditflyttade andra af dem h^a vi redan passerat. Sedan vi än passerat en liten by Schavrona befunno vi oss (18 v.) kort derefter uppå den 8de timmen i Kaigorod belägen på den slutning vid vestra stranden af Kama (hittills 864 v.). – Orten har intet af en stad utom tillägget i dess benämning; Husen till det mesta lika vanliga i bättre byar och 2 trädkyrkor. Jag lät skicka efter Borgmästaren; men hvarken han eller rådmannen eller Secreteraren voro att ses. De hade alla begifvit sig å en prasdnik uti en by. En skrivvare och Golovan inställde sig; men ingendera visste säga det ringaste om stadens äldre tider och förmente sig icke heller i Archivet hafva några dokumenter, hvilka öfverstege det nuvarande rådhuset inrättning. Hvad писц. кн. vore för slag, derom hade de intet begrepp. Båda röjde nog begrepp i allmänhet och sjelfvaste Golovan kunde med stor möda dechiffra min podoroshna. Allt vittnade, att denna fläckens invånare än lefde i den ädla enfalden. Ifrån Vätka sades ingenting vara ankommet för eller angående mig. Jag uppgaf derföre min föresats att här qvarstadna och beslöt att vidare begagna tillfället af ett godt resällskap. – Sedan vi derföre druckit thé och intagit frukost, hvarmed vi ömsesidigt lyckönskade hvarandra att nu befinna oss vid bättre utsigter om fortsättningen af resan, anträdde vi densamma, såsnart vi erhållit ombyte af hästar. Vägen gick längs Kama uppföre på dess vestra strand, ifrån hvilken man på de å hvarannan vågformigt följande höjderna ifrån Kama ser en öfverskådelig skogig slättmark. – På den vestra stranden deremot äro å höjderna, hvilka vi passerade flera byar med sina sädesfält och deremellan små nätta björklundar. Em. byn Kapton och Puschja kyrkan passeras ock en något anseeligare bäck Putschim. Till kyrkbyn Butino å sjelfva vägen byarne Gobowo och Kolekova. Taschkinowa, i st.f. Taschinova (32 v.). I kyrkoby Loina bytte vi hästar och fortsatte resan å en dylik lokal; men i anseende till de tätare byarne nästan öfver idel dels

Sid. 273.

nybesådda dels redan skördade (såden upplagd å hässjor) åkerfält till Tichova (П.К. Tichonsk) (25 v.) – Af de i Kama infallande vattnen är ingen anmärkningsvärd utom Nyrmidsch (П. К. orätt ПЫРНИКЪ) som är en strid å nedanom byn Kolpina. – Babikova och Kusjkova de rätta namnen. – I Volostninska kyrkoby, såsom vid de föregående, blott en liten dålig trädkyrka. – Ifrån Tichova en

skogig nedåt Vätka sluttande och med flere kärr afvexlande jemn volok till Kirsa jernbruk, dit vi kl. 1 [i marginalen: 35 v.]

d. 17. ankommo. – I detta jernbruk tillverkas årligen 60–80,000 pud. 5 ugnar. – Efter middagen afreste vi vidare och anlände mest genom björkskogar och förbi 3 små byar om aftonen till Peskofska savoden öfver en något backig lokal utgörande en sluttning åt väster, hvarest Vätka utur en vidlyftig och oöfverskadlig skogig slättmark framskymtar. Vid det Peskofska bruket, tätt förbi hvilket den framflyter utgör dess bredd endast 15–20 Saschen och är derjemte ganska grund, så att den blott om våren kan begagnas till transporten af det här förfärdigade jernet till Nishnij Novgorod, dit allt smide härifrån går, så fram ej större rekvisitioner göras ifrån Archangelsk, i hvilket fall sådana landvägen transporteras till Kaschemsk och derifrån längs Syssola och Dvina exporteras vidare.

D. 18. I badstuga.

D. 19. E.m. afreste jag med mina båda värdar till byn Podsiminskaja [i marginalen: 22 v.] dit vägen går öfver en med björkskogar bevuxen och åt höger till Vätka fl. sluttande mer jemn höjd genom byarne Dabrova, Shiljåda och Siminskaja (af flere afdelningar), Den äfven å П.К. utsatta bäcken framom Dubr. heter Lienifka; den andra närmare Borofka. I Podsiminsk, som ligger såsom de flesta byar å en höjd icke långt ifrån Vätka måste jag än gifva vika för min värds bjudning att tillsammans

D. 20. spisa middag, hvarefter jag på e.m. afreste. – Vägen går såsom förut öfver den vågformiga och dels af sko-

Sid. 274.

gar dels af byar och åkerfält upptagna sluttningen mot Vätka, uti hvilken bäckarne: Bielaja och Ossinofka samt ån Bielaja infalla. Å sjelfva vägen byarne: Voltschata, Oschorsäta, Renjowa, Monastyrskaja, Krasnoglinska kyrkobyen med en enkel trädkyrka, 2 byar Luschnikowa, Martschata, Shitofskoj potjschinok (20 v.) och Schumajlowa. Uti den sistnämnda ombytte jag hästar och (7 v. ifr. Stat.) fortsatte resan genom 2 byar Kotschkina, det Salasinska gjuteribruket med en vacker stenkyrka och en stor slobod samt bäcken Ramenka öfver en dylik afvexlande lokal uppföre till (18 v.) stationen Renjofskaja invid en liten bäck Renjofka. Derifrån vidtager en långt backigare väg genom byarne Monastyrskaja (förbi den lilla Tvitska socknekyrkan) Gusjäta, Voronskaja, Lusniki och Kislätskaja vid bäcken Ramenka, till Chrobostofska stationen (17 v.), dit jag i mörkret ankom och derföre beslöt att öfver natten qvarstadna. Jordmånen som hittills merändels bestått af lera, förvandlas å dessa höjder till sand och bäckarne blifva vid de små obetydliga bäckarne och i däl derna så mycket brantare ju högre uppåt man öfverhufvud stiger mot upphofvet af Bielaja, som

ifrån Schumailowa intagit Vätkas ställe uti den vidlyftiga skogiga slättmark till höger om vägen. – Så mycket jag vid den flygtigare genomresan och i nattkvarteret kunde förmärka, är folkcharakteren enkel, foglig, tjenstaktig och välmenande. -

D. 21. Ifrån Chrobost. hvilken såsom de flesta byar i hela tragten består af blott några få gårdar, följer en 17 versts Volok af gröfre och resligare skog bestående ömsom af granar och björkar ända till Partjanofskaja. Ingen enda by möter ögat, blott en liten bäck Ussotka, som faller in i Bielaja, som likaledes passeras och ungefär 15 verst längre till vänster

Sid. 275.

har sin källa. Uti densamma faller ock på den sydliga sidan äfvenledes öfver sjelfva landsvägen en annan bäck Tshescha. Denna tragt är således den högsta på orten; ty densamma delar Vätkas vattudrag ifrån Tscheptsja. Längre åt O. eller rättare åt SO. har ock Kama sin källa. – Föröfrigt åtskiljer den nämnda skogiga Voloken äfven den ryska befolkningen ifrån Votjakerna, hvilka börjas med den redan nämnda stationen (17 v.) Partjanofsk på Votj. Partengurt (en by af några få gårdar vid Örusch-schur), der invånarne sinsemellan tala icke mer ryska utan Votjakiska. – I det yttre kunde jag ännu icke förmärka någon särdeles kontrast hos invånarne med dem, h^a jag passerat. Byggnadssättet är likt ryssarnes och karlarnes klädedrägt är äfven lika med deras. Åtminstone i hvardagslaget gå qvinnorna klädda på samma sätt med lärftsmeckor och bälten. Hufvudet är ombundet med en duk, som baktill i nacken är hopbunden så att de brokiga kanterna åt ryggen nedhånga. Hos båda könen utgöras fotplaggen ej af stöflar eller skor utan af ett slags, såsom det tyckes åtminstone om sommaren nog obeqväma breda tossor. – Sedan jag här druckit thé, hvartill min Votjakiska värd presenterade mig honing, såsom han sade, af egna bin. Ifrån denna stationen bär det med märkbart starkare sluttning nedåt. – Å den förra hälften af vägen bäcken Lepaschur, byarne Dondykar och Viljgurt samt Dondyschur likaledes en obetydlig bäck. Deremellan täta åkerfält, till det mesta redan skördade; men säden är ej lagd i skylar, utan banden trädas korsvis på en i åkern stucken lång stör. Samma plägsed hade jag redan i går märkt på de sista stationerna och dessa störor tätt invid hvarandra 5–10 i hvarje rad gåfvo i skymningen och i mörkret det vid der i ovana ögat ett besynnerligt utseende. – Än må jag i sammanhang härmed anmärka, att uppå hela den af mig

Sid. 276.

allt ifrån Kajgorod genom vestra sträckan den resande beständigt är uppehållen af portar och grindar, oaktadt man på sidorna om vägen ser litet af dem, så att det tyckes, som om gårdsgårdarna icke åtskiljde grannars utan byalagens åkrar ifrån hvarandra. – Nedanom byn Potsinjkov (d.ä. Potschinok 5 verst nära staden) kommer man ned till Tschepta, längs hvilken vägen sedan går öfver ängar till Glasof, som är belägen på den motsatta något upphöjdare södra stranden och till hvilken man således öfversättes på en färja. [i marginalen: 18 v. Tills. 1104 verst] – Jag blef inquarterad

hos en borgare, som tjent vid brännvinsvärdet. Vid första inträdet märkte jag att allt hade ett helt annat utseende än jag hittills och isynnerhet sist hos borgare gemenligen sett, att här Damer klädda i hvita klädningar; men något skygga förklarade emedlertid den äldre värden icke vara hem, och sig utan honom icke kunna emottaga mig. Jag kvarstodnade att vänta vidare utgång, medan min ifrån polisen medgifne följeslagare gick till värden. Han återvände dock snart med svaret, att han emottagit biljetten och lofvat snart hemkomma. Han emottog mig rätt artigt och jag slapp således det första bekymret.

D. 22. Gick jag ut att göra mina uppvaktningar. Jag fann Ispravniken äfvensom de öfriga till största delen församlade på den höga stranden af Tschepetza, hvarest de nära till den uti en trädbyggnad inrymda прис. м. låtit inrätta några bänkar, för att tillsammans vid vacker väderlek såsom i dag kunna njuta den sköna utsigten åt och öfver staden. – Ispr. emottog mig med mycken artighet och sade sig redan ifrån någon tid väntat mig. Han hade om mig erhållit ett papper ifr. Guvernören och tillfölje deraf till de på Kajska tragten

Sid. 277.

liggande Voloster meddelat befallning om allt biträde. Jag måste hos honom spisa middag och derjemte på en Karta, som han efterskickade visa honom, hvart jag än ärnade resa. Inrättningen af Kartor tycktes icke vara honom särdeles bekant.

D. 23. En liten stund i den nätta stadskyrkan, som ligger vid den norra ändan af staden nära invid Tsch. Den officierande presten, som märkte, att jag var en främmande, adresserade sig sjelf till mig efter slutad embetsförrättning, under det jag stod och beskådade några Votjaskors klädedrägt, h^a hade åtskilliga barn att döpas. – Sedan han erfarit, hvarföre jag befunde mig här, uppmanade han mig, att om ett och annat adressera mig till дух. правл. och bød mig emedlertid med mycken artighet besöka mig i sitt hus, det han visade mig. – En djakon bød oss båda på закуски, hvarifrån jag emedlertid blef hindrad af den tillkomne Gorodnitschen, som tog mig till sig till middag. Det var i hans rum en qvalmig värma och efter någon tids förlopp fick jag ett anfall af yrsel i hufvudet, hvarifrån jag emedlertid i fria luften lyckligen hemtade mig. Efter middagsmåltiden förde han mig å klocktornet att bese staden och for sedan i en droshka omkring i staden med mig. Staden är belägen på den upphöjdare sydligare eller rättare SV. stranden af Tsch. som här kröker sig directe åt Norr och följ. uti sitt lopp mot och förbi staden bildar en halfbåge. Stadens utseende likaledes en halfbåge utom en liten snut åt Norr utgörande en fortsättning eller rättare en slags förstad längs Vestra stranden af Tsch. – öfverallt rundtomkring åt SO – V stadens mullbete och bakom den åkrar, tillhöriga närbelägna

Sid. 278.

byar eller täta skogar. Ifrån klocktornet visar sig omgifvelserna samteligen bestå af skogar, emellan hvilka blott här och der små byar framsticka. Lokalen är derjemte öfverallt jemn utom åt O, på hvilken sida en sammanhängande kedja af omvexlande höjder och dit tämligen nära presenterar sig. – Stadsplatsen Fors torget vid hvars basis kyrkan står äfven halfbågeformigt med några små salubodar i en liten stenflygel framför kyrkan, h^a handlanderne af densamma lega. Midtemot i andra ändan är likaledes ett mindre torg i halfbågeform och på ändarne 2 små qvadratformiga. – Den längsta fläckan utanför staden är åt V. der en björkallee ledsagar den resande ett stycke ifr. staden Vätka. Efter promenaden följde mig Gorodn. till stadens förnämsta köpman, Volkof, ägare af det ena af stadens 2 stenhus och infödd Votjak, hvars bekantskap jag isynnerhet i afs. å språket önskade göra. Vi träffade honom icke hem och han förde mig derf. till Advokaten, hos hvilken flere af stadens embetsmän voro församlade och till en del sysselsatte sig med kortspel. Jag väntade mig intet af detta sällskap; men jag hade ej skäl att ångra detta besök. Utom ett och annat om dessa nejder och Votjakerna, som jag samtalsvis erfor, förskaffade mig Advokaten

D. 24.

Исторія вятчанъ со времени поселенія ихъ при рѣкѣ Вятке до открытія въ сихъ сторонахъ намѣстничества или съ 1181 по 1781 годъ чрезъ 600 лѣтъ сочиненія Вятскаго главнаго училища учителемъ историческихъ наукъ титулярнымъ совѣтникомъ Александромъ Вештомовымъ въ 1807 и 1808 годахъ 60 blad in folio. -

Sid. 279.

I dag erhöj jag äfven ifr. ränteriet (inrymdt källaren i kyrkan i en liten särskild stenflygel) Revisionslängderna och började med dem sysselsätta mig. – stor middag hos min värd för en ifr. kammarrätten i Vätka ankommen Revisor по типейной части. De flesta gästerna bestodo af de härstädes till samma klass hörande ämbetsmän. Vid middagen icke allenast ganska godt vin utan äfven champagne. – Hela veckan sysselsatt med Revisionslängderna

d. 29. h^a jag ändtligen slöt. – Det långvariga sittandet besvärligt och menligt för hälsan, hvarföre jag åter beslöt att något laxare animam. Gick derföre om aftonen till Läkaren. -

D. 30. Besök af Gorodnitschen. – I kyrkan. – Hos köpman Volkof. – Hos en af skolläranne, för att till jemförelse erhålla Казанскій вѣстникъ, hvarest Исторія вятчанъ är af tryckt. – Efter midd. hos Gorodn. föreslog han mig att göra en liten utfart, h^a vi företogo oss tillsammans med skolläranne. Vi läto färja oss öfver Tsch. och foro sedan längs dess högra strand uppföre floden tillhöriga ängar till en 3 verst ifrån staden belägen qvarn invid Пезыпъ, som litet stycke derifrån infaller i Tscheptza. Invid qvarnen är ett högt berg med brant sluttning på 2 sidor åt Pesyp, som i en halfbågeform på norra och östra sidan omflyter samma berg. På V. sidan går ock Tscheptza ifrån S. intill foten af samma berg; men aflägsnar sig åter, bildande en stor bugt åt V. – Blott på S. sidan sänker sig samma berg mot en liten föröfrigt å 2 ställen genomgräfvnen däld, öfver hvilken

sädesåkrar ifrån samma kulle sträcka sig ungefär 1 ½ 1. 2 verst till en Votjakisk by, som förr skall hafva varit belägen närmare till kullen och därför än på Votska bär namnet Idnakar. – Sedan vi ofvanom sam-

Sid. 280.

ma by fröjdat oss öfver den herrliga vidsträckta utsigten åt Glasgurt med alla dess omgifvelser, spatserade vi till fots vidare till en längre bort belägen by Adamofskaja. På återvägen veko vi in till byn Idnakar på ryska Soldyr och fingo äntligen reda på en gammal Votjak, som på dålig råbråkad ryska gaf oss besked om traditionerna öfver lokalen och icke allenast berättade att vi 1 verst bakom byn passerat en slags Goroditje kallad af den Sabantschi utan ock på vår uppmaning beledsagade oss till det verkliga förut omnämnda Idnakar vid Pesyp. Emedlertid visste icke heller han annat än att efter sägen der någon gång varit en befäst plats. Vad Zinda betydde visste han ej. Vi vände därför åter om till staden, sedan vi först hos qvarnens ägare en borgare ifrån staden druckit thé.

– Under vägen [i marginalen: 14 v. 1118 verst] berättade mig ännu Gor. sig hafva hört berättas, att en äfven å П.К. utsatt by Богатырск skall hafva sitt namn af någon förut der boende богатырь.

Oktober 1827.

D. 1 Oct. Om aftonen hos Ispr. Derifrån ville jag besöka отецъ Степанъ men blef af Gorodn. som mötte mig på gatan, förd till Дворянскій Засѣд. hos hⁿ jag tillbragte denna afton. -

D. 2. Hos Gorodnitschen. – Efter de varande qvällsvarderna pollution.

D. 3. Om aftonen hos Skolläraryne. -

D. 4. Slöt jag Исторія Вятчанъ och angrep den länge försummade brefskrifningen.

D. 5. Jag hann dock icke afsända flere och andra bref än till Åbo. – Aftonen hos H^r Volkof, stadens förnämsta köpman infödd Votjak. – Handlar med kretsens produkter bestående i spannmål, linfrö, talg, hudar och pälsverk sås. (förmäml.) ekorn, björn, varg, räf, mård, norka. -

D. 6. Firades festen till de aflednes åminnelse.

Sid. 281.

uti hvilken en stor mängd af de omkringboende Votjaker männer och qvinnor infunnit sig. Efter gudstjensten begaf man sig samteligen till den utanför staden belägna kyrkogården, såsom man kommit dels till fots dels till häst antingen ridandes eller med telegor karlar och qvinnor om hvarandra. Då jag först sednare dit ankom, fann jag redan den talrika mängden lägrad i grupper omkring grafvarne, hvar grupp omkring den ur deras krets afledne. Dervid höll man på att vid sjelfva grafven bespisa sig utur en hemifrån medtagen matsäck. Af hvarje rätt kastade man något äfven på grafven stundom uti en egen i mullen gjord liten grop, hällde och dit brännvin och öl. En del höllo än på att gråta och tjuta, framsjungande dervid på Votska ett slags loford öfver den aflidne. – Att härvid isynnerhet det lättördare qvinnkönet utmärkte sig, är naturligt. – En del tycktes alldeles icke låta trösta sig och bekymrade sig ej om måltiden, En ung qvinna satt till häst och tjöt oupphörligt kastande sig hit och dit och red ändtligen på sådant sätt äfven derifrån. En Votjak, som bemärkte oss (mig och Gorodn.) betrakta detta skådespel, anmärkte: "hon har ej för lång tid förlorat sin man; видно, ей жалко стало!" Hos prästen Stefan och om aftonen hos Gorodn.

D. 7. Spisade jag middag hos Gorodnitschen och afreste derefter till Balesino för att göra bekantskap med dervarande presten, som sades vara ganska fast i Votska språket och sjelf infödd Votjak. – Vägen går först igenom mindre skog till ån Sepyitsch bakom hvilken byn Katshkaschur, derifrån öfver vågformiga flacka mest af sädesfält upptagna små höjder igenom byarne Besum och Tuktym (på R. Omutnitskaja). Alla dessa 3 byar äro Votjakiska, deremot den följande Kestym bebodd af (26 v.) Tatarer. – Kyrkobyn Balesino på Votj. Usa ligger på den venstra stranden af Tscheptsja vid foten af en kedja utaf höj-

Sid. 282.

der, sträckande sig längs densamma. – Jag for gerad in till presten och fann hans hus utöfver min förmodan. – Der herrskade utom renlighet och ordentlighet äfven Elegans. I det främmanderum, hvori man förde mig, hängde utom ett porträtt af en af här vordna Biskopar äfven värdens och värdinnans.

D. 8. De infallna pradsnikarne den nya Storfurstinnans födelse- och kyrkohögtiden hindrade min värd att med mig sysselsätta sig. – Aftonen kom åter Dvoränska Sassied. med hvilken jag redan i staden gjort bekantskap.

D. 9. hade vi mer ledighet, så att jag till e.m. slöt det korrta upptecknandet af de korrta underrättelser, hvilka jag här hade inhämtat. Angående den Votska öfversättningen af Evangelierne, hvaruti äfven min värd deltagit fick jag af honom anvisning på hans svärfader och broder h^a bo nära till hvarandra på sidan af vägen till Slobodskoj. Till den sistnämnde medgaf han mig äfven ett bref. Efter en riklig middag af flere smakliga rätter, tog jag afsked af min gästfria

värd (Peter Anissimof) och reste tillbaka till staden. (26 v.) – Om aftonen hos Gorodnitschen. – Pollution.

D. 10. Aftonen tillbragt hos härvarande Protopopen jemte Gorodnitschen. – Väl trakterad med diverse drycker återkom jag derifrån hem och hade en orolig natt.

D. 11. På afsked hos Gorodn. och Ispravniken. Den sednare lofvade efteråt tillsända mig om kretsen de noggrannaste underrättelser. – Efter långvarigt väntande på prikas och hästar afreste jag ändtligen omkr. kl. 4 e.m. och kom genom byn Sigy vid en bäck af samma namn, Ubyitskaja vid ån Ubyit, bäcken Njura likaledes med en by, vidare byn Kusmy, Korassefskaja vid Жаба och Säkinö (samteligen Votjakiska byar) öfver dels vexlande odlade höjder dels skogiga sänkiga dälder till den första likaledes af Votjaker bebodda stationen (26 v.) Mossejefskaja. Ett häftigt regn och den stockmörka aftonen ingåfvo mig först den tanken att här taga nattkvarter; men då jag ej på stället fann vidare

Sid. 283.

än en smutsig rökstuga, upplyst af pärteld och till alla hörn och bänkar upptagen af käringar, sysselsatte med spinnande eller med sina barn och par flickor, h^a höllo på att å hvita dukar med rödt garn utsy hvarjehanda figurer, uppgaf jag mitt första beslut och reste vidare. – Äfven här utmärkte sig könet genom sin hufvudbonad, hvilken de således äfven hemma vid utan åtskiljnad bära. Flickorna buro likaledes sina silfverpenningar i pannan. Den öfriga husliga drägten såg jag här för första gången, bestående i långa vida vita skjortor mer liknande mantlar, h^a hos flickorna längs ärmarna voro utsydda med röda kors. – Sinsemellan talte de alla Votska och blott en enda besvarade mig efter lång paus på ryska angående afståndet till Ukan. Så mycket jag kunde skönja gick vägen dit mest uppföre genom en resligare skog. Blott en enda by Dsisminskaja. – Jag yttrade min önskan att taga qvarter hos någon af presterskapet; men skjutskarlen gjorde allehanda invändningar, påstående ibland annat, att jag af dem ej skulle blifva emottagen, hvarföre jag stannade i волостное правление, hvarest jag visste, att det om mig funnes en предписание. (14 v.)

D. 12. Sedan jag nedanom den Ukanska kyrkan (äfvensom den i Balesino af sten och med smak uppförd) passerat Lekma å och bakom den byn nedra Ukan, kom jag på den i denna nejd backiga Nolinska vägen till Jelovoj Potschinok (Votj. Кызыягъ) vid ån Sada (votj. Sad). Der afvek jag ifrån den nämnda postvägen till höger och kom så igenom byarne Tscherkaskaja (likaledes vid samma å) och Basakofskaja (V. Basak-gurt) öfver en (15 v.) mera jemn lokal till Dsjuina vid ån Дзюзь. – Denna är den sista Votjakiska byn åt denna tragten; det oaktadt tala här sjelfvaste karlarne mera dåligt ryska, så att jag hade svårt att förstå somliga.

Sid. 284.

Sedan jag intagit en tarflig middag bestående i några stekta рябчики h^a Gorodnitschens Fru skickat till väggkost, fortsatte jag resan ytterligare igenom byarne Schaminsk vid en annan Sada och hörande till Slobodska kretsen samt Barminskaja mest öfver odlade åkerfält till Svälitska kyrkoby (10 v.), hvarest mitt syftemål var dervarande presten Afanassii Kirovitsch Schkläjäf. – Jag fann i hans hus väl icke det utrymme än mindre den elegans som hos hans anförvandt den Balesinska presten; men ett så mycket hjertligare bemötande af den ärevördige åldrige (redan 65 års gubbe). Oaktadt han redan i 40 år befinner sig ifrån Seminarium och derföre sade sig alldeles hafva kommit ifrån Musernes sällskap, var conversationen med honom för mig ganska lärorik. – Han var äfven kännare af Votjakiska tungomålet och hade derå öfversatt Marci Evangelium, hvaraf han beredvilligt öfverlät mig den hos honom qvarblefna egna proföfversättningen.

[i marginalen:] NB. Dunklare hår och till en del en smärtare växt skilja äfven i det yttre här den ryska befolkningen ifrån Votjakerna.

– För att svara mot hans godhet, förärade jag honom å min sida ett exemplar af Mathaei Evangelium på Sirjenska. – Förmodligen tillfölje af förkylning befann jag mig mindre välmående ännu till och med

D. 13 den följande, så att jag just med ängslan tänkte på den vidare resan, som syntes så mycket mer försvårad, som snö föll om morgonen och nästan alldeles betäckte marken. Efter intagen middag kände jag mig dock Gudi lof, åter stärkt och beslöt derföre att företaga resan, betäckandes mig för min godhertiga agtningsvärde värds förslag att längre qvarstadna. I anledning af hans uppgifter må jag här tillägga, att åkerbruket här å orten (bestående i råg, korn och hafra samt litet hvete) oaktadt dåligare ängar och i följe deraf mindre och

Sid. 285.

dåligare boskap är tämligen lönande, så att man i goda år räknar 10de kornet; men gemenligen 5. – I sednaste åren skall masken (här kallad жужеръ) börjat göra stor skada. – Byn har äfven här en nätt stenkyrka. – Icke långt derifrån passerade jag vid byn Schuklinskaja vid en qvarn än Svätilsa, hade sedan dels mindre barrskogar dels sädesfält tillhöriga de små vid vägen belägna byarne Жuki och Tverhofskaja by till Baidala; men derifrån åter idel vidsträckta sädesfält samt byarne Schvares, Korosteli och Pinega, som medelst bäcken Suna är skiljd ifrån sjelfva den derefter benämnda kyrkoby likaledes med en stenkyrka. – Jag åkte här (18 v.) med så mycket större anledning in till min nysslemnade gästfrie och agtningsvärde värds svärson, (tillika Blagotschinnoj), som jag utom en hälsning ifrån honom medhade ifrån dess Broder i Balesino ett bref. Jag fann honom icke hem; men han kom snart, sporde mig framför allt om mitt ärende till honom. – Jag expedierade hälsningarne och aflemnade brefvet; men det mildrade hvarken hans kärfhhet eller otålighet, som blef så mycket större, då jag bad skjutskarlen köra in på gården och lyfta in sakerna. Jag måste nu

bigta för honom, att afskriften af hans öfversättning af Matthaeus och Markus på den Jelabugiskan Votskan, hvilka han under sin tjenst i samma krets uppsatt, vore egenteliga syftemålet med min resa. Att jag önskade af honom angående Votjakerna derstädes erhålla några underrättelser ansåg jag för bäst att tillsvidare förtiga. – Han visste ej, om han mer hade öfversättningen i behåll, den vore troligen förkommen. – Af detta svar och andra omständigheter märkte jag, att han ogerna såg mig göra anstalter att

Sid. 286.

låta hämta intill honom äfven mina saker. För att förekomma honom frågade jag om här icke fanns någon вол. правление i grannskapet? – ”Ja väl helt nära var hans svar och der vore en rik bonde samt godt kvarter. Det vore hos honom trångt och han kunde ej i sin egen enda kammare herbergera mig.” – Jag behöll den invändningen för mig, att bakom den syntes vara en annan, oakadt mindre och att hans svärfader, som föregående natt herbergerat mig hade ett hus af dylik inrättning – och rekommenderade mig. – Han bad mig komma att hälsa på sig; han ville söka efter öfversättningen. – Så liten lust jag än hade att besvara honom, måste jag dock för sakens skuld än göra ett försök. – Emedlertid hade jag deraf blott den fördel att öfvertyga mig derom, att han verkligen äger icke allenast hela Matthaeus, utan äfven större delen af Lukas. – Min begäran om den afböjde han med försäkran att jag i Wätka skulle finna mycket bättre och renskrifna, corrigerade exemplar. Då jag undanbad mig brännvin, undfägnade han mig med thé och erböd äfven qvällsvard, hvarföre jag likaledes betackade mig, äfvensom för hans bjudning att morgonen komma till honom på thé.

– Jag hade gjort några försök att igenom honom erhålla några upplysningar om Jelabugiska Votjakerna; men då jag äfven å hans sida förmärkte obenägenhet att längre inlåta sig, uppgaf jag alla mina många förhoppningar om honom och rekommenderade mig. – Jag tillbragte natten i den toma pravlenien på soldatmaner och gjorde mig färdig att afresa.

D. 14. I detsamma kom Blagotschinnoj sjelf, hvilken jag nu visade mina papper och åtskilliga

Sid. 287.

предписанія ock af andeliga öfvermän. – Han började ursäkta sig med trångboddhet, böd mig emedlertid på thé medan man skulle förespanna. – Derefter trakterade han mig ock med frukost, visade nu vida större beredvillighet, offererade mig sjelfmant sitt concept till några underrättelser om Votjakernas hedendom, hvilka man för några år sedan af honom affordrat, skänkte mig äfven ett exemplar af hvad som af Mathaeii Evangelium blifvit tryckt (1^a kap. och 17 verser af det andra), anförtrorde mig att han äfven öfversatt en Cateches, hvilken jag i Consist. kunde efterfråga. – Vi blefvo således åter försonta hälst han vid afskedet än bad mig ursäkta och förlåta sin "dumhet". – Ifrån Suni fortsatte jag resan igenom byn Okunefskaja, potschinkerna Spudni, Blinofskaja, Lokas med en liten bäck af s.n. Jelovaja sluda, Makarofskaja vid en obetydlig bäck Beresofka samt

Matanitza likaledes vid en bäck af s. namn till kyrkbyn Kossino. – Ifrån Blin. mer skogar, och här och der smärre backar. (15 v.) – Kossinska kyrkbyn med en stenkyrka är belägen på högra stranden af Kossa å på en hög backe ifrån hvilken man på den motsatta sidan isynnerhet åt SV. ser vidsträckta skogar. – Vid Kossino passerade jag Kossa, och fortsatte sedan resan längs dess nämnda venstra låga skogiga strand; men kom snart åter ut på sädesfält vid byn Sabolotskaja, h^a ju längre fram ju mer utvidgade sig i samma mon som byarnas antal förökades. På och vid sjelfva vägen följande: Subboti, Tschernuschi, Potschinok, Beki, Rylova, Onochinskaja, alla emedlertid ej vidsträckta och dålig byggnadsart, med alla bibyggnader åter tillsammans, såsom jag redan förut ifrån Svätitsa anmärkt. – Lokalen till en del backig och mot slutet sluttande nedåt Tscheptsja. 3 v. nära densamma passerade jag än ett pappersbruk, vid den deruti infallande Kordjaga och tillhörigt, såsom det hette en köpman Plotunof i Slobodsk. – Detta bruk är skiljdt ifrån det å П.К. utsatta vid mynningen af Tsch. belägna. – Ändtligen passerade jag den sistnämnda staden i färja vid Sesenevo kyrkoby. (20 v.) – Skjutskarlen förde mig äfven

Sid. 288.

här i Бол. правл. – men då jag snart märkte, hvad för slags folk jag här hade för mig, lät jag föra mig till poststationen och fortsatte resan med posthästar å den förträffliga Sibiriska vägen, som härifrån går uppföre en skogig och åt vänster mot Tsch. sluttande lokal. Bielänin, Klinij, Naumki, Saoserje, Machninsk, Lubnenki, Podshernaja, Gradobojeva, Tschelousofskaja (bäcken Melkofka med en qvarn), Ovetschkina äro små byar vid vägen; några bestående af blott 1 eller par gårdar, h^a emedlertid åtminstone förråda ett bättre yttre än de på andra sidan om Tscheptsja. – Det var redan mörkt, då jag uppnådde stationen Schagary vid Bogofska kyrkoby (24 v.). Då jag å samma station fann snygga rum, beslöt jag att qvarstadna öfver natten och uppbröt vidare den följande

d. 15. om morgonen. – I denna kyrkoby ett kronobränneri, benämndt det Pavlofska. – Ifrån Schagary går det märkbarare uppåt öfver en likaledes skogig och åt vänster sluttande mark. De vid vägen belägna byarne äfvenledes små. Af dem äro Mokloki, Susseki, Jaroslafskaja och Lapichinskaja bebodda af Ryssar; men ifrån Paskinsk l. Paskino vidtaga Votjaker, af h^a denna by till hälften med Ryssar är bebodd. – Den följande stationen Onesinsk (19 v.) är helt och hållet Votjakisk. Då det här var en fest (покровъ), så vandrade qvinnokönet längs tågen uti sin helgdagsståt, som liknade den glassofska, utom att det brokiga var här än brokigare, det röda än rödare och de utsydda figurerna än mer utbredda till och med hos barn. Hemdrägten föröfrigt äfven lik den glassofska. Värden å stationen trakterade äfven mig och min skjutskarl med öl. – Votjakerna sade han här bebo endast i denna volost 7 byar i h^a de under de sednaste åren skola utgjort 1112 personer manligt kön. Deras nationalbenämning är här Ud-mort, således äktare än i Glasofska kretsen, hvarets de med en liten skiljaktighet i uttalet vanligen benämnas Ug-mort, som ger en orimlig uttydning (icke menniska!) – Ifrån Omsinsk är vägen jemnare; skogen isynnerhet närmare Wätka fl. bestående af idel tallar å en sandig bor. – Å denna

Sid. 289.

stationen är mindre byar. Blott 4 verst ifrån stationen på sidan en liten by, som på Votska kallas Vyl-gurt på Ryska Верхний погостъ. På sednare hälften af vägen en qvarn vid en bäck, som på Votska kallas Vukö. – 4 verst ifrån staden är byn Karinskoj perevos. Der passeras Wätka med färja, hvarefter men genom byn Demjänka räknas för en förstad och bebos af handverkare förbi den der vid en liten bäck belägna läderfabriken af sten uppför en backe kommer in i staden Slobodsk, som genom flera stenhus redan vid första anblicken förråder en större välmåga. [i marginalen: (tills. 1351 verst) 20 v.] – Efter vanligheten åkte jag in till Gorodnitschen, som hade sitt logis i öfre våningen af ett stort stenhus. – Uti min resdrägt och dessutom besudlad af smuts syntes jag äga litet yttre anseende så att man gjorde svårighet att insläppa mig. Värden sysselsatt vid Bostonbordet nickade åt mig, sedan jag rekommenderat mig. Emedlertid hade han den godheten för mig – kanske för att ej afbryta spelet – att tro mig på mina ord och befallte på min begäran beledsaga mig till ett kvarter. Jag fann detta nog litet och trångt uti en kammare, afplankad ifrån värdsfolkets sofkkammare; men var nöjd; då jag erfor ett höfligt emottagande och dessutom erfor, att detta vore den såkallade годовая квартира, för ankommande resande, föröfrigt den enda i staden.

D. 16. Hos Gorodnitschen, af hvilken jag böds till middag. – Ifrån Krets rättens Archiv erhöll jag blott en defekt переписная книга om Kaigorodska kretsen och en annan sådan öfver пустые двory i densamma. – med dem var jag

d. 17. redan färdig. I dag slöt jag äfvenledes afskriften af en äldre переписная om staden, erhållen ifrån градск. дума. – I Magistraten fanns intet. – Om aftonen besökte jag Protopopen vid Vosnesenska soboren i h^a jag fann en artig och förekommande man. – Under samtal hos honom erfor jag, att vid Gorska kyrkan, [...] ⁵⁹⁷ verst härifrån skall finnas en såkallad Городище med en Tschassovna. Der skall fordom Tschudiska богатыри efter traditionen uppehållit sig, utmärkt starka så att de kastat stenar på Nikulinsk. Traditionen om-

Sid. 290.

talar än jernportar, h^a skola finnas inom город. men h^a ingen vågar eftersöka af fruktan för olyckliga följder af sådant företag (sjukdom ell. annat). Hvad det yttre beträffar, så skall man väl märka en sänkning i jorden, som visserligen gifver anledning att förmoda något. – Skada att årstiden nu mera ej tillåter någon gräfning. – Att stället fordom varit i ett eller annat afseende utmärkt, bevittnas ock af ett starkt sammanlopp, som menigheten en viss tid på året skall hafva till denna Tschassovna. Äfven det härvarande munkklostret tros vara upprest på en sådan forntida Tschudisk begravningsplats eller slagfält. Intill klostrets inrättning hade äfven der förut stått en trädtschassovna och man finner ännu i densamma en gång om året en inkom fest för aflidna. -

⁵⁹⁷ uppgiften om avståndet saknas

D. 18. Las jag i tidningarna den bedröfligaste och mest rörande nyhet ifrån och om fosterlandet om Åbo stads nästan totala brand d. 4 Sept. hvarvid äfven hela Universitetet med Bibliotheket blifvit ett offer för lågorna. Äfven alla handskrifter hade delat samma öde och således de sista sammanhopade och ej än begagnade materialier till fäderneslandets historia gått för alltid förlorade! – Ifrån ränteriet erhöll jag Revisionslängderna och började sysselsätta mig med dem.

D. 21. Om aftonen gick jag till Gorodnitschen, hvarest jag tillfälligtvis gjorde bekantskap med H^f Peter Michailov. Alächin, Directorn för Petropavlofska brännvinsbränneriet. – Hans första samtal rörde en man med vetenskapligt sinne. Han öfvertalte mig att med sig göra en utfart till nämnda inrättning – ett förslag som jag så mycket häldre antog som jag af honom väntade mig äfven allmänligare upplysningar om denna ortens landtbruk, hvaraf han – sjelf entusiastisk och vettenskaplig ekonom – i Jarenska kretsen – syntes vara stor kännare. Äfven min hälsas omständigheter tycktes mig rättfärdiga detta beslut. Nästan under hela min vistelse i denna stad har jag numera redan i 5 dygn varit besvärad af en fortfarande obstruction, hvaräst bästa medlet synes vara en sådan

Sid. 291.

motion, som genom den projecterade utfarten vid det argaste menföre erbjuder sig. Sedan jag derföre

d. 22. återställt revisionslängderna, begaf jag mig till Gor. hvarifrån jag med Hr Alächin i dess Britschka afreste. – Den största svårighet hade vi att komma öfver floden. Det skedde å pråmen längs en i dag enkom derföre i isen uthuggen öppning. – Väderleken kall med en genomträngande nordlig vind. – Aftonen anlände vi till Pavlofska savoden (39 v.), jag vid min lätta beklädning något frusen och så mycket mer ängslig, som jag i underlifvet oaktadt en obetydlig evacuation kände en plågsam tryckning och dof smärta.

D. 23. Hade jag ej heller synnerlig lust till något. Också var min värd med posten sysselsatt, hvarföre vi denna dagen kommo till ingenting vidare än en liten communication af Hushållningssällskapets Memorialer och formulärer, h^a särdeles behagade honom. Ytterligare beklagar jag, att jag nu förmodligen icke har någonting derifrån att hoppas, just då jag kunde för samma sällskap värfva en sådan Comp. som min Herr värd. -

D. 24. Deremot spisades middag och passerades eftermiddagen hos Räntmästaren Feodor Ivan. Essen. -

D. 26. Likaledes hos honom, äfvensom

d. 27 aftonen. Öfverhufvud förde jag ett tämligen epikureiskt lif, åt och drack tappert och gjorde – ingenting.

[i marginalen:] Blott förträffligheten af rätterna och vinerna samt nastojker och nalifker hade jag väl att tacka derföre, att allt detta emedlertid efter märkbart långt svigtande i den fysiska jemnigten vända sig mig till fromma.

Afresan uppskjöts ifrån den ena dagen till den andra, emedan det drog länge ut med uppsättandet af statistiken om inrättningen.

D. 28. var den ändtligen alldeles färdig och jag uppbröt derföre efter middagen, som i dag intogs hos uppsyningsmannen öfver bränneriet H^r Kovrishskij. – Ifrån Ornsina vände jag (19 v.) mig till den Tatariska byn Karinó, för att bese några жалованные грамоты h^a jag visste finnas hos der boende Tatarer. – Man hade i Savoden gifvit mig anvis-

Sid. 292.

ning på köpman Jussup. Då jag icke erinrade mig att säga om honom mer, förde man mig på en gård (6 v.), hvarest värden tämligen spotskt tog emot mig. Då jag utur samma ton besvarade honom, blef han efterhand så mycket höfligare, persvaderade mig ifrån gården tillbaka till sig på thé. Kammaren, hvaruti han nu förde mig, utmärkte sig genom snygghet. I fonden en bred bänk, betäckt med brokigt rutigt tyg. Då jag ej antog hans förslag att hos honom tillbringa natten, gaf han mig i afseende å грамоты förslag på Golova, ursäktade sig ytterligare för sitt första emottagande och bad mig framdeles behandla sig och sitt hus såsom bekant. Golovan fann jag sjuk; men han var dock beredvillig att göra anstalt om dokumenternas anskaffande. De kunde icke så snart fås tillhanda, emedan de funnes i flera händer och ägarne bodde långt i den stora spridda byn. Det blef således nödvändigt, att här taga nattqvarter, hvartill jag sjelf föreslog den Jussup, till hvilken man först gifvit mig adress. Man beledsagade mig dit. Hans hus var på samma sätt inrättadt med en bred betäckt bakbänk och med en mindre kammare, der utseendet dylikt; men som synes mer tjäna till förvaringsrum för diverse husgeråd och till barnens inrymmande. En vitrappad ugn vid ingången tjenar till att uppvärma båda rummen. På andra sidan om farstugan är en vanlig simplare svart stuga för arbetsfolket och tjenar hos dem tillika till kök. Hos denne Jussup behagade mig det yttre utseendet vida mindre, så att jag i början ångrade, att ej hafva omvänt till det hus, hvarest slumpen förskaffade mig den första bekantskap. I längden blef jag dock mer nöjd med min sejour, då jag hos värden fann tienstaktighet och artighet, till och med en naiv öppenhjertighet. Så började han t.ex. sjelf beklaga sig öfver sina grannar och landsmän,

Sid. 293.

att de äro i ytterst hög grad fallna för stölder isynnerhet af hästar, hvilka de i stort antal stjåla hos Ryssar och Votjaker eller ock hos hvarandra. Dermed bekräftade han, hvad jag redan förut hört om dessa Tatarer; men han hade väl ock rätt i den anmärkning, att vederbörande öfvermän äro lika så mycket skyldiga till sådana oordningar (medelst efterlåtenhet) som de, af hvilka de begås. – På min efterfrågan frikände han Votjakerna ifrån en sådan svaghet och tillade dem i allmänhet större redlighet. De här boende Tatarer sysselsätta sig dels med åkerbruk; men ock mycket med handel; i det alla de dels ibland köpmän dels ibland borgare uti åtskilliga städer, såsom Slobodskoj, Vätka, Orlof, Kotelnitsch inskrifna tatarer samteligen här hafva sin egentliga boning. – Om de med dem – men i ringare antal – sammanboende Besermän gaf han mig den upplysningen, att de hvad härkomst och religion beträffar vore af samma ursprung och tro med dem blott med den skillnad, att de i sitt lefnadsätt vore vida mindre renliga, icke heller iakttog religionsföreskrifterna så noga, och följaktligen stode till dem alldeles i samma förhållande, som Votjakerna till Ryssarne. Föröfrigt tillade han, att de sinsemellan merändels talade på Votska och blott med dem Tatarska. Den här brukliga Tatariska mundarten föregaf han vara vida gröfre och råare, mot den Kasaniska. För att derigenom gifva mig en ide, samtyckte han beredvilligt på min begäran att ända till midnatten sysselsätta sig med att diktera en öfversättning af en hop ord, h^a jag föreställde honom och antecknade.

D. 29. Inställde sig par Tatarer med en del af de äskade dokumenterna. Jag ville taga dem med mig till Vätka för att afskrifva dem och sedan till dem dersammanstädes återställa, men jag kunde ej förmå dem att anförtro dem åt mig icke ens under qvittance – Ändtligen lofvade de efter långsamt delibererande sjelfva hemta dem till

Sid. 294.

Wätka. Efter thé och frukostmiddag lät min värd med egna hästar föra mig till Slobodskoj, dit jag mot middagen efter en hel veckas utevaro återkom. [i marginalen: 16 v. tills. 1431 verst] – Aftonen hos Gorodn.

D. 30. Middagen spisade jag hos honom och afreste mot aftonen ifrån Slobodsk. – Om dennas läge må jag än här anmärka, att den befinner sig på en dunkel sluttning mot N. till en bäck och mot O. till Wätka. Ifrån S. sidan begränsas den af den förutnämnda förstaden och mot V. af en slätt. Skall jag efter de ytterst få bekantskaper, som jag i denna staden gjorde dömma i allmänhet om borgerskapet härstädes, så synes hos dem än herrska en större enfald ja okunnighet, än man uti en sådan handelsstad väntade sig; hos de köpmän, hvilka mycket vistats i Archangel skall tonen vara umgängsammare. – Jag följde den vanliga postvägen öfver afvexlande flacka höjder till byn Russanowa invid en liten bäck Mochovitza, hvarest jag vände mig åt vänster för att komma till Wolkofska kyrkobyn, som är belägen vid Nikalitza. Jag åkte derstädes till presten (17 v.).

Angående de fordom här befintliga Tschudiska pilarne gaf han mig ett besked, att de varit af träd, runda i ena endan spetsade och ungefär af $\frac{1}{2}$ alns längd. Man hade haft af dem härstädes till omkring 170; men större delen hade redan förut blifvit försåld till bönder, hvilka med dem och brinnande vaxljus i handen fordomdags gemenligen plägat möta den helige Georgii bild vid dess årliga högtidliga tåg. Resten bestående af ett litet antal hade man fordrat till Consistorium och sedermera förstört, såsom han förmente. Angående processjonen är anmärkningsvärdt, att man af den helige Georgii bild isynnerhet väntar sig lycka för boskapen eller i boskapssjukor frälsning, hvarföre man till och med skall besätta hästredskapen vid den högtidliga processjonen med vaxljus. – På min förfrågan tillade han, att vid denna kyrka fordom derjemte skall funnits till och med vidlyftig krönika; men som likaledes blifvit

Sid. 295.

förd till Wätka. Huruvida der finnes någon afskrift deraf, visste han icke; ty originalet (eller ock en afskrift – noga kunde han ej säga) hade Kejsar Alexander b.m. medtagit till Petersburg för att framdeles tryckas. Med anledning af den förtäljde han ett och annat om denna ortens antiqviteter, som åtminstone icke öfverensstämmer med hvad man känner af Weschtomofs historie och andra bekanta underrättelser t.ex. att t.ex. Novgoroderne vid eröfringen af Nikulitsin (som skall vara benämnd efter en likaledes der förut redan boende ansedd Rysse Nikulin) så väl der som i Wolkowo redan funnit före sig Ryssar och å båda ställen christna kyrkor. – Ifr. Wolkowo fortsatte jag resan öfver de små byarne Morgunova, Tolgatschova, Siljänova, Talschka brännvinsbränneriet, Makariefska kyrkobyen [i marginalen: 14 tills. 1462 v.] och ån Staritsa till Wätka. Floden passerades till fots och hästarne leddes en om en öfver floden under nästan beständigt brakande. – Gorodnitschen till hvilken jag äfven här inåkte och som ganska artigt emottog mig, lät anvisa mig till det bästa af de förevarande qvarteren för ankommande resande. Då jag emedlertid först efter kl. 10 dit anlände, och ändtligen efter långt väntande insläpptes, fann jag väl ett rymligt vackert rum, men ingenting vidare. Vid mitt inträde inlåste man dörren ifrån mitt till sina egna rum och på min önskan att få tala med någon af värdsfolket, visade sig ändtligen pigan uti dörren jemte min skjutskarl för att fråga vad jag ville. Jag begärde säng eller åtminstone en bädd: man skickade mig genom skjutskarlen en såkallad tjufäk. Dynor och annat kunde icke fås, åtminstone icke mer i dag. Jag måste således hjälpa mig denna natt på krigsmannavis; men förundrade mig öfver att äfven här – i guvernementsstaden – finna ett sådant från- och tillbakastötande väsen.

D. 3]. Under min gång till Guvernören mötte jag i trapporna en частный приставъ, som efter erhållen bekräftelse att jag vore den D^e, om hⁿ Guvern. nyligen

Sid. 296.

talt, gjorde sig underrättad om mitt qvarter och efter erhållet besked lofvade skaffa mig ett bättre. Guvernören emottog mig såsom en gammal bekant med mycken vänskap, gjorde ytterligare anstalt

om min flyttning till ett annat kvarter, som ock följde straxt derefter med biträde af samma [ordet otydligt]. Jag fann mig i sjelfva verket hos vida bättre värdsfolk uti en köpman Baschmakofs hus; men hade knapt börjat inreda mig uti mitt nya kvarter, då en köpman Arschaulof anmälte sig, sade att han komme ifr. Guv. hvarest han hört om min ankomst och därför erböd mig kvarter hos sig, dit han ock genast förde mig jemte mina saker. Så befann jag mig inom några timmar redan i det 3^{die} kvarteret och försonade mig fullkomligen med Wätschanerne, om hvilka jag inom mig redan hade fällt ett afgörande – men förhastadt – missgillande omdöme. Emedlertid kan jag ej heller häruti misskänna Guvernörens inflytande och godhet för mig, som vid middagen röjde sig än mer, då jag ock blef bekant med hans älskvärda fru och hans svärföräldrar. – Efter en promenad omkring uti staden med Guv. och hans svärfader måste jag dit återvända för att dricka thé och böds af honom ytterligare hvarje dag till middag, så framt jag ej blefve buden annorstädes.

November 1827.

D. 1. Nov. Firades i Soboren Konstantin Nikolajevitsch födelse. Den förre förtjenar genom sin prakt det beröm densamme tillägges. Sången fann jag här skönare och konstnärligare än jag längesedan hört; men den skönaste prydnad vid den högtidliga festen utgjorde Archierejen sjelf, hvars hela väsende utmärkte vänlighet och en hängifven andakt. Efter gudstjenstens slut samlades man i hans hus till en liten frukost. Guvernörens svärfader Generalen [... ?]⁵⁹⁸ presenterade mig å Guvernörens ställe för Archierejen, hvilken jag äfven lemnade Furst Galitsins bref till dess föregångare. – Han gjorde till det närvarande klerisiet frågor angående historiska urkunder. Sådana sades emedlertid här icke finnas, emedan de med Cathedralkyrkan brunnit. Han lofvade mig emedlertid allt som kunde finnas och bad mig

Sid. 297.

återkomma följande förmiddag. Middag spisade jag åter hos Guvernören.

D. 2. Begaf jag mig på utsatt tid till Biskopen, som emottog mig med sin vanliga godhet, samtalande länge med mig uti filologiska och historiska ämnen, uti hvilka han emedlertid sjelf tycktes vara mindre bevandrad. Deremot skall han vara så mycket starkare Theolog och andelig är han af själ och hjerta. Till min stora fögnad öfverlät han till mitt bruk icke allenast de öfversättningar af Mathaei, Marci och (en del af) Lucae Evangelier på Votjakiska, om hvilka jag bett i går, utan äfven en stor handskrefven rysk-votjakisk ordbok bestående af 297 sidor in 4°, befindtelig i härvarande Seminarii bibliothek. De ecclesiastiska statistiska underrättelser, om h^a jag anhöll, lofvade han mig i en vidsträcktare måtto, än jag vågat begära. – Hemkommen med mina dyrbarheter började jag genast afskrifva den votska ordboken. – Blott om aftonen var jag med min värd hos Dir. vid härv.

⁵⁹⁸ Namnet saknas i originalet.

Gymnas. och fick af honom löfte på de af Erdmann åberopade Meteorologiska observationerna. Sednare än hos en köpman Markovtrof, som äger åtskilliga äldre грамоты.

D. 3. Hela dagen hem. Blott om aftonen faren till klubben, som i denna stad framför så många andra utmärker sig fördelaktigt derigenom, att man der håller en fullständig samling af alla i Ryssland utkommande Journaler, h^a inbundna i nätta band förvaras i god ordning uti ett elegant skåp. – Denna prisvärda inrättning skall vara ett verk af den härvarande Guvernören.

D. 4. Middag hos Guvernören. Der tillbragte jag ock en del af aftonen. – Ock Biskopen derstädes.

D. 5. Gick jag åter tillfölje af den allmänna bjudningen till Guvern. till middagen.

d. 6. 7. deremot oafbrutet hem, sysselsatt med afskrifningen af den votska ordboken, hvilken jag äntligen after den största ihärdig-

Sid. 298.

het slutade. – Hos Guvern. och hos Biskopen, som ytterligare meddelte mig utom några statistiska underrättelser en votjakisk öfversättning af Liturgin. – Aftonen hos Guvernören.

D. 9. Uppvaktning hos Vice-Guvernören – middag hos Guvern.

D. 10. Erhöll jag ifrån ränteriet de mig tillkommande 500 R och ifrån Палата en gl. räkenskapsbok. – Hos en köpman härstädes Ivan Filatovitsch Resantsof, ansedd för denna stadens Archeolog. Emedlertid äro hans skatter ej så betydliga, som man utskriker dem eller ock upptäckte han ännu icke allt. -

D. 11. Middag hos Guvernören och om aftonen i dansklubben. – Samlingen af stadens Honoratiores ej talrik och musiken dålig. -

D. 12. likaledes middag hos Guvernören. – Försök att ifrån Гражд. Пал. erhålla afskrifter af gamla Zarbref och писц. кн. – Råkade ej Presidenten.

D. 13. Ånyo der, äfvensom i Landtmäteri-Contoiret. I den förra uppskof tills vidare; i den senare intet af brist på beqväma kartor. – Emedlertid löfte om писц. кн. (hvaraf en stor mängd) i morgon.

– I kvarteret firades de aflednes minne, hvaraf för mig följden en tung middag. – Aftonen hos Apothekaren. -

D. 14. Jag erhöill en del af Писц. Кн. jemte en foliant innehållande afskrifter af Uspenska klostrets handlingar och började sysselsätta mig med dem.

D. 15. att bese rekryternas antagande (!) -

D. 16. Besvärade jag mig förgäfves med farter till Гражд. Пал. Den fåfänga och sjelfkloka presidenten hade väl efter löfte låtit uppsöka och classificera de i Archivet befintliga Писц. Кн. men förbjudit att utlemna dem till kvarteret. – Om aftonen äfvenledes hos Gymnasii-Direktorn. – Stark pollution. – följd af qvällsvard, hvartill mitt värdsfolk i dessa aftnar öfvertalt mig.

D. 18. Guvernörens svärfaders namnsdag och derföre stor middag

Sid. 299.

med många rätter och läckerheter, bland annat äfven Ananas.

D. 19. I palata. Guvernören rådde Presidenten i Гражд. Пал. att mot qvitto utlemna mig Писц. Кн. – Då han ej täcktes vägra, började han af mig fordra nytt Memorial. -

D. 20. Högtidlig Gudstjenst i Soboren, hvarefter samteliga staterna hos Biskopen. – Der förde mig tillfället tillsammans med Presidenten Volkof, med hvilken så när en träta höll på att uppkomma. – Biskopen förärade mig ett exemplar af sitt inträdestal, en handskrifven korrt beskrifning om härvarande Seminarierna samt ett litet gammalt häfte Wätska provintzialismer. – Om aftonen hos Guvernören för att rådfråga mig, hvad jag skall göra med den difficila presidenten. Han bad mig följande dagen komma till Sessionen, hvarest han lofvade förmå Presidenten att utan vidare corresponde mot qvitto utelemna de äskade Manuscripterna.

D. 21. Blef det till all olycka ingen Session af och saken blef tills vidare dervid. Middag hos Guvernören. – Bref till Zagel och grefve Rehbinden. -

D. 22. E.m. reste min värd till Archangelsk.

D. 23. Träffade jag äntligen Guvernören å ort och ställe, som ock der nästan med våld förmådde den starrsinte Presidenten att ifrån sig lemna en biljett om Manuscripternas utelemnande. – Då vi emedlertid voro för delikata att på stället bese biljetten, fann jag efteråt att han deruti anbefallt utgifva blott I enda bok,

Sid. 300.

hvarmed jag ock för tillfället var nöjd. – Hos Biskopen, som försedde mig med ytterligare notiser och derjemte bød mig till middag hos sig om söndagen. – Jag förärade honom ett exemplar af min afhandling über die Finnische Sprache. -

D. 25. Invigdes i Archierejens hus ett nytt kapell. Middagen derefter storståtelig bestående af flera rätter alla af fisk. – Under måltiden sång accompagnerad af Musik.

D. 27. Om aftonen hos Gymnasii Directören, som bød mig till middagen

d. 28. följande. – Bref till Tig. och M.L. –

December 1827.

D. 2 Dec. Högtidlig Gudstjenst i Soboren utmärkande sig med praktfull ståt. – Hela det tjenande Klerisiet ifrån Biskopen till chorgossarne klädda i rödt sammet. – Sedan så kallad zakyccka hos Archierejen. – Enkel middag hos Guvernören.

D. 4. Erhöll jag ifrån Гражд. Пал. på en gång alla de äskade böckerna med ens.

D. 6. Vårdinnans namsdag och om aftonen betydlig sammankomst. – Damerna för sig gnagade nötter och åto confecterie. Herrarne rökte tobak och drucko punsch. C'est tout comme chex nous. – Qvällsvarden uppdukad först kl. 12. – Dervid ock Schampanj.

D. 7. Middag hos Guvernören. – Om aftonen erhöll jag Revisionslängderna för denna kretsen, och började med dem sysselsätta mig. -

D. 9. Äfvenledes hos Guvernören middag. – Om natten stark pollution.

D. 12. Äfvenledes hos Guv. till middag. – Denna tiden sysselsatt med reviderandet af de utur Biskopen meddelta öfversättningar och anteckningar gjorda afskrifter.

D. 14. Erhöll ifr. чертежная kartor öfver kretsarne och utensilier till en statistisk beskrifning öfver Guvernementet infortrade ifrån samtliga kretsarne

Sid. 301.

år 1818. – Hem en rikligare middag – särdeles på drycker, hvarigenom jag förskämde min mage och hade följ. natten en stark pollution. – Alla de följ. dagar träget sysselsatt med de sistnämnda kartorna och statistisk-topografiska anteckningarna. – För att hinna så mycket mer var jag äfven hela

d. 18. hem, utom aftonen på klubben.

d. 20. till middag hos Guvernören, hvarest jag gjorde bekantskap med H^r Komaschef Possessionat i Jelaburgska kretsen – en upplyst man, af hvilken jag derstädes kan hoppas erhålla många nyttiga underrättelser. – Föröfrigt mycket träget sysselsatt med de förut nämnda arbeten, så att både helsa och ögon började lida deraf. -

d. 23. ock hos Guvernören.

D. 25. Om aftonen slöt jag ändtligen excerpterna utur Statistica; men planerna fortfara ännu. -

D. 26. Bref. till Bl. i Helsingfors. – Började med den sista Писц.Кн.

d. 27. buden af Vice-Guvernören till middag.

d. 28. slöt jag ändtligen planerna – aft. hos Guvernören.

D. 29. Nästan hela dagen tyngd af hufvudverk. -

D. 30. Slöt jag ändtligen äfven den sista Kasanska писцовая книга. – Middag hos Guvernören. - Om aftonen i Собрание. – Om natten stark pollution.

D. 31. Middag hos Prokurören Herr v. Weimarn. – Om aftonen hos Guvernören. – Han, äfven som Biskopen, hos hⁿ jag var på f.m. aförde mig att resa härifrån före helgen, och jag lyssnade så mycket mer till dessa råd, som jag icke hunnit än blifva fullkomligen färdig med alla mina arbeten.

-

1828.

1.

Sid. 302.

-

1828.

I.

Januari 1828.

1. Jan. För att ej ominöst börja det nya året med sysslolöshet, begynte jag än utur de ifr. Gymnas. meddelta Meteorolog. Obs. utdraga allmänna resultat. Middag hos Guvernören.

D. 2. Middag hos H^f v. Weimarn. -

D. 3. – ” - Vice-Guvernören och

d. 4 åter hos Guvernören. – Aftnarna har jag tillbragt hos den sistnämndes svärfader, hos hⁿ jag föreläst Erdmans resebeskrifningar. Deremellan hem sysselsatt med det d. l. påbegynta arbetet, äfvensom jag dessa dagar till Archiverna härstädes återställt alla ifr. dem erhållna papper och böcker. -

D. 5. Hela dagen hem sysselsatt.

D. 6. I kyrkan. Till middag hos Guvernören. NB. orat. hos Bisk.

D. 7. På åtskilliga visiter ha här äfven om julen höra till tonen. Middag hos H^f v. Weimarn. – äfven denna dag fortforo presterskapens och sångarnes gratulationer uti husen med tal och sång – förstås för pengar. – om aftonen hos Guvernören.

D. 8. Högtidlig молебствие för det kejserliga Manifestet om pensionerna för embetsmän, hvarefter stor middag hos Guvernören. – Om aftonen på klubben. – Äfven der trakterades med vin. -

D. 10. Hos Guvernören för att anhålla om dokumentet till resan. Utom det allmänna lofvade han förse mig med privatbref till de nu förestående städerna; men öfvertalte mig derjämte att än

ytterligare kvarstadna till Nyåret, alldenstund resan nu under helgen kunde å stationerna vara förknippad med många obehagligheter. – Den stränga kölden var mig sjelf en än mer besvärande orsak, att kvarstadna. – Om aftonen hufvudverk.

D. 11. Till middag hos Vice-Guvernören. Om aftonen

Sid. 303.

hos mitt värdsfolk en вечеринка med dans, kortspel och lekar. Sällskapet var alltför talrikt och blandadt än att jag åtminstone för mig der skulle hafva nöjsamt, dervid om jag hade funnit mig bättre. Men dessutom fick jag åter en hufvudverk, som allt mer stegrade sig, ju längre inpå natten det räckte. Jag kom först efter kl. 4 till sängs och

d. 12. befann jag mig än sämre med täta frossbrytningar. – Om aftonen hos Paul Sergeitsch för jag läst Aradts lingvistiska verk cursoriskt. – Hos Aptekaren för att beställa mig ett laxatif till den följande. -

d. 12.⁵⁹⁹ – Efter den derpå följande purgationen befann jag mig bättre, så att jag vågade mig till en buden middag hos Gymnasii rectoren Popof (Feodor Jakovlevitsch), om aftonen på en liten slädfärd till den bakom Seminarium 2 verst ifr. staden belägna byn Pachomjewa på en bond-Vetscherinka med mitt värdsfolk. Då vi i början gåfvo de lekande något större frihet gingo de längre och slutade äfven i anseende till oss tämligen bondiskt, så att vi funno för bäst att snart betacka oss för välfägnad och återförfoga oss hem. -

D. 13. Gick tout comme chez nous med Nyårsvisiter. En stor middag tillställd genom subscription af Embetsmännen. Den bivistades äfven af Archierejen, hvars förträfflige sångare förnöjde örat under det gommen kittlade af mångfaldiga rätter och viner. De verkade snart uppå min försvagade mage; men allt gick dock lyckligt förbi. – Om aftonen bivistade jag å klubben Masqueraden. -

D. 14. Gjorde jag mina nyårsvisiter ifrån mig och spisade middag hos Guvernören, från hvars hus jag ej utan rörelse tog afsked. Han tillställde mig en ny podoroschna, откр. листь och privat-

Sid. 304.⁶⁰⁰

⁵⁹⁹ Datum skrivits två gånger.

⁶⁰⁰ Sidorna 304–348 lidit vattenskador och därför svårlästa.

rekommendationsbref till diverse personer till alla 5 mig förestående städer af detta Guvernement. - Om aftonen buden till H^f Viollant en fransk språklärare, hvarest jag således tillbragte min sista afton i Wätka.

B. 15. Straxt e.m. afreste jag och skiljdes så mycket mer rörd ifrån mitt goda värdsfolk, som jag ej kunde förmå dem att för min långvariga vistelse emottaga någon betalning. Mina kistor lemnade jag qvar för att sednare med foror eftersändas till Kasan. Väderleken var kall, men himmelen klar. Då kölden mot aftonen var i stigande och således gaf formännen ett med mig gemensamt intresse att snarare komma fram, så uppnådde jag temligen fort omkring kl. 7 min bestämmelseort Orlof. Under vägen dit hade jag i början mer flacka afvexlande höjder med små potschinker (Archierejskoj, Kuschova, Schatinsk, (15 v.) Lopataska, Perschina, Overina, Tzepelova, Bussurgin) till den första stationen i kyrkbyn Bachta; derifrån mera jemn lokal med allt mindre potschinker men (mer skog genom och förbi byarne Rietki, Vodopianofschina, Kobeleva, Poläki, Trenki-Balesina, Poludennoje till Teplyischefska stationen nära invid Byistritska (15 v.) kyrkbyn benämnd efter ån Byistritza. Derifrån blott Bakulina (20 v.) och 2 Гаря till Orlof. Ehuru jag der hade bref till den rikaste köpmannen i staden Mitrofan Ivanovitsch Sintzof, jag emedlertid af mitt värdsfolk i Wätka hade hört att han vore mycket trångbodd, så åkte jag gerad till Gorodnitschen och bad om ett kronoqvarter, hvilket jag erhöll hos en köpman. Äfven här mötte mig detsamma som i Wätka, att man nemligen tillstängde dörrarne ifrån mitt rum och der öfverlemnade mig åt mig sjelf.

D. 16. Andra morgonen sedan jag kommit till tals med honom, röjde det sig

Sid. 305.

att allt var mer en följd af dumhet och fruktan än motspänstighet och elakhet, ty derefter fann jag under hela tiden hos mitt värdsfolk beredvillighet och välvilja. Alla inkvarterade torde icke heller uppföra sig så, att de ingåfve förtroende, såsom jag öfvertygade mig af värdsfolkets egna berättelser. – Staden har ett fördelaktigt yttre utseende genom mängden af sina stenhus. Den är belägen på ömse sidor om en liten rännil Worobjicha, som uti en djup midt igenom densamma infaller i den vid staden förbiflytande Wätka. Längden af staden circa 3 verst; bredden deremot omkring 1 v. Denna stadens köpmän äro i allmänhet förmögnare än de i Slobodsk och Wätka och förnämsta exporten till Archangelsk igenom den Noschulska pristanj går genom denna staden. Varuomsatsen bestiger sig till och med i dessa för handelsrörelsen släta år till 2 millioner R. och derutöfver. – Efter flerfaldigt sökande fann jag ändtligen vid middagstiden den ofvannämnde hufvudköpmannen hemma och tillställde honom Guvernörens bref. Jag vet ej, hvad han begrep han må hafva om mig, då han utom andra bevis af sin välvilja för mig äfven erböd mig en penningeskänk, som jag ej kunde emottaga. – Aftonen förde mig Gorodn. med sig till

[i marginalen:] ett aftonsällskap hos Двор. Зас. Gleinig, med hvars moder jag hade oförmodadt tillfälle att här tala tyska.

Hela den följande tiden satt jag hem, sysselsatt med utdrag utur Revisionslängderna. Blott

d. 18. var jag buden till frukost hos Arschaulofs svåger соляный приставъ Sujetin och derifrån till aftonen hos en annan köpman Sintzof. Jag trufdes emedertid ej länge der, då hvarken kortspel eller punsch utgörande de enda nöjen för det tillstädes varande sällskapet, ej vore det för mig.

D. 21. Återställde jag Revisionslängderna, ärnade äfven besöka Igumen för härvarande klostret; men kunde ej komma in till honom. Stadsboerne, h^a bättre känna honom, förmente, att han vilade efter sina mödor under den

sid. 306.

kalla helgen och efter vanligheten i sådana fall ej gemenl. ansträngde sig. Gorodn. skickade efter mig till middagen. Jag förmodade att denna artighet hade sin orsak i Mitr. Iv.s återkomst ifrån Vätka. Jag önskade höra om Guvernörens hälsa; men kunde åter icke träffa Mitrof. Iv. Det var dessutom sent och kallt att afresa, hvarföre jag uppskjöt det till den följande

d. 22. Mitr. Iv. aflade sjelf ett afskedsbesök hos mig och påtrugade mig dervid den redan förut afslagna skänken. "Han hade ej kunnat emottaga mig, jag hade så delikat rekommenderat mig hos honom, och för honom betydde det ett intet." För mig återstod – utom förklarandet af min tacksamhet och erkänsla framdeles, hvarest jag det kunde – blott att ångra, det jag genom mitt nya besök oskyldigtvis till denna förbindelse gifvit anledning. – Jag afreste omkring kl. 11. – Början af (22 v.) den första stationen till Läpofskaja är åter mera flack och backig med flera smärre byar, såsom Trushina, Shuravleva, Chalturin, Räbintschi, Vyissokova, Polevschikova. På andra sidan om Moloma äro än vid vägen Ossinofskaja och Komleva. Att döma efter stationerna så väl å vägen till Orlof som hit äro byggnads- och lefnadssättet ej utmärkta: små, dåliga och mörka boningskojor, i hvilka man om vintern äfven insläpper sina kor. – Ifr. Läpofsk följer man den västra upphöjda stranden af Vätka, öfver hvilken man ser en vidsträckt skogig slättmark och passerar byarne: Бездежнихъ, Jurjefska kyrkobyn, Gluschkova, Minina, Kardakova, Zykova och 2 Naimuschina, tills man på en gång plötsligt befinner sig i Kotelnitsch (22 v.), emedan den ligger nedanom en brant backe uti en djup däl. Af denna dess belägenhet, såsom i kittel förmenas ock staden hafva erhållit sitt namn. Den ät föröfrigt oansenlig, bestående af idel trähus. Här begagnade jag mig af Guvernörens rekommendationsbref och åkte in till Ispravniken en

Sid. 307.

förefskedad Ulan Major till börden Tatarisk Furste Alexander Martynovitsch Devlet-Kildejef. Jag fann större delen af stadens Embetsmän församlade hos honom och blef isynnerhet efter uppvisandet af Guvernörens bref öfverhopad med kyssar och Europeisk-Asiatiska komplimenter. – Äfven aftonen sällskap och kortspel, hvarvid jag naturligtvis utgjorde blott en åskådare, då jag isynnerhet i det slags kortspel är alldeles oerfaren och ej hade lust att bortspela min lilla reskassa.

d. 23. Andra dagen förströk lika stojande. För gästen hade min furstlige värd budit samma herrar till middag, hvarvid med Schampagner druckos vin och åtskilliga andra skålar.

D. 24. Kom jag åtminstone till Gorodnitschen, med hvilken min värd gjorde mig bekant. Middag spisades åter gemensamt hos en förefskedad öfverstelöjtnant Solovjef numera tjenande vid brännvinsverket sås. pristaf, och aftonen tills öfver midnatt passerades hos kretsens forstmästare, af hⁿ jag emedlertid erhöill en interessant tabell öfver Guvernementets skogar. Min värd hade med posten erhållit ett befäl ifrån Guvernören, att med första inställa sig till muntlig förklaring angående tjensten och då man ej visste om det vore till väl eller ve blifvit vida ställare [?]samt rustade sig till afresa. För att äfven sjelf komma med tillfälle till verksamhet tillstyrkte jag honom att afresa

d. 25. följande. – Samma dag erhöill jag ifrån ränteriet Revisionslängderna och började efter värdens afresa med dem sysselsätta mig.

d. 26. hade jag hela dagen dertill fri; men

D. 27. kom fursten oförvaradt tillbaka. – Jag var buden till middag hos Gorodnitschen och emedan med Fursten om aftonen åter talrikt sällskap och bankspel återvände till kvarteret, så antog jag den förenämndes kallelse att tillbringa äfven aftonen hos honom. Ehuru jag sent återkom, fann jag bankspelet ännu i gång och kom således åter ganska sent till sängs.

Sid. 308.

D. 28. Fursten hade af Guvernören fått befallning, att straxt återresa och omedelbart derefter packa sig till en annan krets[..?]rstenamt, der han borde vara om Tisdagen. Då han sål. denna dag måste afresa, så var det än intet att tänka på någon sysselsättning för mig. Dertill kom ännu hit Gouvernements advokaten H^r Posnikof under igenomresan till Kukarka här in åkte. Jag hade i går gifvit Gorodn. mitt löfte, att äfven i dag spisa middag hos honom; men fann ännu vid återkomsten derifrån min värd med flere gäster vid middagsbordet, så att jag till Champagneskalarna i rättan tid anlände. – Resan var väl utsatt till straxt på e.m.; men embetsgöromålen uppskjötos för att än en

gång försöka lyckan i spel och så förströk äfven denna dag för mig totaliter nästan sine linea. – Sent på natten än med samtliga herrskapet på en souper hos härvarande Brännvinsdirectören.

D. 29. Mot kl. 3 om morgonen afreste ändtligen min värd tillsammans med den anlända gästen och jag blef för andra gången värd i hans hus. – Jag ville därför använda åtminstone denna dagen så mycket som möjligt för att sluta mina göromål och komma sjelf vidare. Dels derigenom försummade jag middagen hos H^f Solojef, och därför att den efterlemnade Tatariska betjeningen öfverlemnade mig åt mig sjelf, så att jag, nödtvungen att till fots uppsöka det blott en gång af mig tillsammans med Fursten besökta huset, ej i rättan tid hann dit och blef utan middag. Denna och åtskilliga andra orsaker till missnöje föranledde mig att hos Gorodn. anhålla om ett annat kvarter. Han trakterade mig med husmanskost och lät utse mig ett nytt kvarter, der jag emedlertid efter plägseden i detta hus ej hade utsigt att heller erhålla mina förnödenheter och måste därför lemna allt in statu quo till den följande åtminstone. Emedlertid föll det mig in om aftonen, att göra åtskilliga visiter i staden, för att höra mig före om nya bidrag till sysselsättning för den återstående korrta tiden. Så var jag hos Domaren och for tillsammans med honom till Golowan hⁿ emedlertid ej anträffades hem. Med samma väg besökte vi H^f Solovjef och passerade aftonen hos honom. Efter qvällsvarden ville jag återvända hem. Hästen, som stått hela tiden, började korr derefter skena och den medgifna pazcyllkan förmådde ej styra densamma, kastade sig sjelf utur släden, släppte tömmarne och lemnade mig åt mitt öde. – Af öfverflödig och för tidig försigtighet beslöt

Sid. 309.

jag att sjelf kasta mig utur släden, men hade dervid den olyckan att förvrída min högra arm vid sjelfva skuldran. Då det redan var sent om natten, ingen läkare i staden att tillgå, så måste jag åtnöja mig med omslag af ättika och brännvin till natten. -

d. 30. Sågo conjunkturerna än slätare och jag intogs af en stor ängslan, skickade efter härvarande Advokaten Luka Mihailovitsch Lukin, till hvilken jag tyckte mig böra hafwa mer förtroende. Jag ärnade bedja honom afsända på min räkning till Orlof efter läkare, men han rådde mig att nyttja en gammal gumma här i staden, som plögade hjelpa vid dylika tillfällen. Hon infann sig ändtligen och sökte återställa armen i sitt skick. – Jag måste emedlertid hela dagen hålla sängen, öfvervägande det sanna ordspråket: itku pitkästä ilosta, ehuru jag ej här sjelf med yttersta vilja deltagit i glädjen.

d. 31. var en lika långsam dag, ehuru åtskilliga af stadens herrar deribland äfven åter advokaten höllo mig sällskap och sökte skaffa mig förströelse.

Februari 1828.

D. 1. Febr. – Sedan gumman för 3^{die} gången om morgonen lagt handen vid min skadade arm, kom jag så långt, att jag ändtligen uppsteg och började smått sysselsätta mig ehuru förbunden och med svårighet. Jag slöt emedlertid åtminstone Revisionslistorna och ändade åtskilliga små andra excerpter.

D. 2. Hos Protopopen och åtskilliga andra sporde jag förgäfvades efter något nytt. – Spisade middag hos Gorodnitschen. Hela eftermiddagen satt jag hem under en dödlig ledsnad och uppskjöt blott för armens skuld min afresa tillsv.

D. 3. Först kl. 12 var jag färdig att lemna Kotelnitsch. Jag följde Wätka floden, hvars båda stränder äro skogiga, men den högra öfverallt äfven här brant och bergig (25 v.). Jag hade hört att i Wischkil vore en gammal präst. Jag åkte derföre in till honom men erfor ingenting, gubben var väl till åren vida för sig kommen; men hade intet lärt och intet heller hört. Ifrån Vischkil fortsatte jag resan först landsvägen öfver växlande höjder och fält igenom byarne Rogosenikova, Bobrova, Posdim, Passynkova, Morosch, Petschenegova och sedan ett stycke längs (33 v.) Wätka till kyrkbyn Sorvish. – Resan föll sig besvärlig för min sjuka hand. Då mörkret dessutom påkom, så antog jag in-

Sid. 310.

kallelsen af en här boende заштатный священникъ Ivanofskij (som förut tjent i Petrofska kyrkbyn af Ushemska kretsen) att tillbringa natten hos honom och fann mig ganska väl i hans lilla kell. Den åldrige gubben innehade väl ingen lärdom, men ett godt naturligt förstånd och då han rest mångastädes inom Guvernementet, var hans Unterhaltung ej utan nytta. Han var en stor biskötare och sade sig under sin lefnad hafva depenserat öfver 3000 Rubel derå, utan att hafva vunnit deremot svarande fördelar, tills han för 4 år sedan öfverkommit den Ryska i Moskva tryckta öfversättningen af Christs afhandling om biskötsel. Efter dess method hade han anlagdt lådmagasiner, uti hvilka bina äfven nu efter den stränga kölden i denna vinter, såsom jag sjelf öfvertygade mig, fortforo att lefva och verka och han hoppades inom 3 eller 4 år hafva sin förlust ersatt, emedan han allaredan hittills under 4 år af 2 vanliga kupor afsatt 16 Magasiner utom 5 svärmar vanl. kupor. -

D. 4. Om morgonen fortsatte jag resan igenom byarne Loktina, Beresina, Korobejnikova, Kolpaki, 2 Marinitzi och Schustova till större delen flackor och tämligen jemn mark till kyrkbyn (17 v.) Vassilkova, som lika med Sorvish äger en stenkyrka. – Derifrån hade jag byarne Korolevschina, Jagodni gory, Ustikofsk, Beshenitzi, Tarajeva, Koräkova och Petschenkina till sloboden Kukarka, hvarest jag inåkte till den nämnde presten, som likaledes (20 v.) prest och tjenade vid soboren derstädes. Kukarka bebos af удѣльные, hörande till Jarenska kretsen och är ej sämre många små städer; ty den räknar jemte par dertill anskrifna byar omkring 400 hus och deribland 9 af sten utom

3 kyrkor. Invånarna idka stor handelsrörelse förnämligast med Kasan, Nishnij Novgorod, Simbirsk och Saratof, dit de båda längs Wätka, i hvilken den äfvenledes segelbara

Sid. 311.

-

Pishma, förstärkt af Nemda nära sloboden infaller, dels å flotta dels å egna fartyg under namn af сплавная, h^a gå 4 arschin djupt i vattnet (af kvarter till 20 årl.) och landsvägen exportera spannmål, talg, hudar, borst, honning (endast deraf skall man den sista hösten förtryttat till 10.000 pud) vax, wätiska eg. Obvinska bästa skogsvirke, bastmattor, ull och hallon, hvarpå nejden sjelf är mycket rik och utföres en hvit till byggnader tjenlig stenart, som under namn af Onoka bryter nära invid Sloboden och derigenom närar årligen omkring 100 personer. Endast vattuvägen anslås summan af exporterade artiklar till ½ Million och landsvägen torde lemna lika mycket. – Slobodans namn härledes ifrån Tsheremissikan, af orden kugu och Korka, en stor skål, hvilken benämning ortens urinnevånare Tseheremisserne nyttjat om en stor der befindtelig god källa. Familjen Tschomodakof anses än härstamma ifrån de första Tscheremissiska invånarna. – Jag måste länge vänta på prestens hemkomst och äfven de öfriga delar af dagen var hans tid upptagen af åtskilliga Embetsförrättningar.

D. 5. Om morgonen beledsagade han mig till presten vid Pokrofska kyrkan, hvarest fordom ända till 1764 hade varit ett kloster och hvarest han hade hört, att åtskilliga gamla dokumenter åtminstone funnits. De kunde emedlertid icke uppfinnas, kanske emedan presten först icke lång tid sedan anträd sin tjänst derstädes. Kyrkostarosten var dessutom olyckligtvis rest till Wätka, äfvensom protopopen min värds bror, å hvars utsago angående de der dokumenterna han åberopade sig. För mig återstod således intet annat än att bedja min värd efter dess broders ankomst säkrare underrätta sig och åtaga sig mödan att skicka pappren till Urshum, hvarifrån jag förband mig att återställa allt. Sannolikt blir nu väl deraf ingenting, ehuru tillfälle ej borde felas i den kommande veckans slut, då här infaller en betydlig marknad. Jag afreste straxt efter middagen med lejda hästar och å ginare byvägar öfver

Sid. 312.

-

Grechova, Tschernopenja, Petropavlofska kyrkobyn (hvarest jag passerade Wätka) och således kom in i Nolinska kretsen, som här vid floden börjar med en ansenlig höjd och i allmänhet tycks hafva vida mer afvexlande lokal. Föröfrigt nejderna mer flacka. Sedan jag passerat den höga strandplatån, kom jag uti en emellan 2 skogiga höjder innesluten lång dal, längs hvilken Sitma flyter, hvilken jag följde ända till den derefter benämnda kyrkobyn (30 v.), invid hvilken min forman uti byn Verchopolje skaffade mig friska hästar och lejde en ung forman, som igenom små potshinker (Nassof, Besvodnoj, Tschernyschef) öfver fortfarande vexlande dock något mera jemn lokal i anseende till den stigande kölden nog långsamt framförde mig till Nolinsk (30 v.). – Jag fann derstädes Gorodnitschen icke hem, lät derföre anvisa mig ett kvarter i staden, hvarifrån

emedlertid Gorodnitschen efter inhändigandet af Guvernörens bref korrt derefter sjelf afhämtade mig. -

D. 6. Sedan jag efter långa underhandlingar ifrån ränteriet erhållit revisionslängderna, sysselsatte jag mig endast med dem hela tiden af min vistelse i Nolinsk, utan att något vidare anmärkningsvärdt hade förefallit, än att jag utom den fortfarande besvärligheten af min alltjemt än sjuka hand under den stränga kölden igenom badstugogång dertill än förvärfvade mig en stark snufva.

D. 12. E.m. var jag färdig, att fortsätta resan vidare. Mitt hederliga och goda värdsfolk (Jakof Nikolaj. Koschelef och dess fru Pelagia Sacharofna) försågo mig än med tillräcklig vägkost och beledsagade mig till stadsgränsen. Jag hade åter lejdtt hästar och kom med dem öfver byarne Rebinofschina, Suban, Tschesnoki, kyrkobyn Botyli och Bujskaja å dels skogig dels flack men mera jemn och blott framåtsluttande mark till kyrkobyn Petrofskaja och derifrån vidare öfver byarne Mikiforova, Skrabina, Usina, Verschenäty, Mortschaty samt Derjegova till Urshum (53 v.). – Då jag i denna staden hade ett rekommender-

Sid. 313.

dationsbref till den förnämsta köpmannen och tillika голова Lasar Denisovitsch Matvejef, så åkte jag in till honom. Jag förefann i huset ett stort sällskap äfven af fruntimmer. – Såsom jag sednare förnam, bestod det emedlertid af blott anförfvandter, hvilka ifrån särskilda tragter hitrest att fira ett bröllop i huset, hvaraf en efterklang nu angenämt förknippade sig med den nyss inträdda fastlagen. Då tonen i allmänhet var otvungen och fri, så blef den sällskapliga sammanlefnaden äfven för mig icke utan behag, ehuru en fortfarande stark snufva och hosta under hela tiden af min vistelse i denna staden tvingade mig att så mycket som möjligt inskränka mig. – Staden är oansenlig, belägen på en sluttning vid Urschumka och öfverallt omgifven af dystra skogar. – Såsom sjelfva dess namn gifver tillkänna, är den ursprungligen bebyggd af Tscheremisser och ännu gifvas det flere af invånarne, hvilka åtminstone förstå denna dialekt, hvartill emedlertid de beständiga relationerna med de uti kretsen än talrikt boende Tscheremisser äro den förnämsta orsaken. I sjelfva staden efterspanade jag förgäfvets gamla urkunder. De som funnits, skola i en stor eldsvåda gått förlorade. Angående omgifvelserna visste den härvarande Protopopen berätta mig, att ungefär 5 verst ifrån staden invid byn Schavnina på ett högt berg skola finnas spår af murar till ett forntida fäste, hvarest efter traditionen någon Tatarisk furste skall hafva sitt säte. Också skall man der i jorden vid plöjning funnit små bitar af krigsredskap. – I staden inskränkes af ofvan förmälta orsak min sysselsättning endast till utdrag ur Revisionslängderna hvarmed det emedlertid i anseende till de beständiga

Sid. 314.

förströelserna och under prentexten af fastlag skred något långsamt.

D. 16. Förnyade jag en Wätsk bekantskap med den till detta Guvernement ifr. Petersburg ifr. Fin. Min. kommenderade Furst Maksjutof och spisade hos honom middag.

D. 17. Spisade först middag hos husets svärson forstmästaren Lasaref hvarifrån det sedan mot aftonen bar efter Ryska viset på afskedsvisiter. Oaktadt jag med minsta delen af herrskaperna i staden var bekant, så följde jag dock strömmen åt ifrån hus till hus med det i samma mon sig förökande sällskapet. Vid några glas af горькое – ett slags vin ifrån Kaukasus som något liknade Schampanj och här öfverallt ock tjenar till dess surrogat – tog man afsked af hvarann, till den stora fastan, bad och gaf ömsesides – åtminstone i orden – förlåtelse för begångna oförrätter. – Aftonen passerades äntligen rätt glatt och angenämt hos min värd och allt skulle slutas med en aftonvard, hvarefter främmande foro sina färde. I detsamma uppstod ett allmänt larm och skrik, som drog alla de återstående till sig. Vi möttes af ett blodigt sönderslaget ansigte och endast en allmän intervention afböjde vidare uppträden.

D. 18. Allmän stillhet öfverallt. – Först de följande dagarne började man enskildt slägtingar emellan och i affairer smått besöka hvarandra.

D. 19. Slöt jag äntligen mina utdrag och rustade mig till afresa till den följande. – Protopopen underrättade mig emedlertid om att i Kyrkobyn Tschepotzkino 7 verst ifrån staden finnes en mängd gamla стовицы lemningar ifrån archivet i det fordna till 1764 der existerande klostret och lofvade till den följande skaffa alltsammans till staden.

D. 20. Hette det att Archierejen förväntades under ge-

Sid. 315.

nomresa till Kasan. Omkring middagstiden förkunnade klockringning hans ankomst. Jag uppvaktade honom jemte stadens herrar. Hans genomresa hade för mig den följden, att då Protopopen for att följa honom, jag intet besked erhöU om beskickningen till Tschcr.

d. 21. måste jag derföre än sjelf skicka dit och fick jag äntligen genom den återkomne Protopopen det skriftliga svar, att presterskapet icke kunnat uppfinna de äskade dokumenterna (ehuru äfven andra embetsmän för par år sett dem bevaras uti en korg i kyrkan). – Af denna orsak och i anseende till ett förskräckeligt urväder uppsköts den vidare resan ännu till

d. 22. då jag kl. 10 uppbröt. – På den första stationen (17 v.) hade jag blott en enda by Oträssy under vägen, föröfrigt skogar. Ifrån Kiser passerar man likaledes endast det Schurminska jernbruket till den följande stationen Большой Кој, (23 v.) i hvars grannskap äfven Tcheremisser bo. – Den tredje stationen är än mer utmärkt genom dystra barrskogar, och har blott en enda by [oläsligt] Шышка under vägen. Å den fjerde (24 v.) Roschka bo Tscheremisser blandade med Ryssar. Härifrån har (28 v.) man blott byarne Roschki och Nedre Gonba till Malmysch dit jag om aftonen ankom. Jag hade äfven hit af Guvernören ett rek. bref till Ispravn. Frese; men då densamma under tiden blifvit försatt till Kotelnitsch åkte jag in till Gorodn. – en Under-löjtn. Kalinskij, som gästfritt erböd mig kvarter hos sig, föregifvandes att i den usla staden inga dugliga kvarter vore att tillgå. - Natten mot

d. 24 passerade Guvernören härigenom till Jelabuga.

d. 25 böd mig härvarande läkaren Hr. Dimitrejef till middag och den följ.

d. 26 spisade jag hos Forstmäst. H^e Zimmerman.

Sid. 316.

Aftonen återkom Biskopen ifrån Kasan och fortsatte resan den följande

D. 27. Min sysselsättning härstädes blef åter inskränkt till Revisionslängderna, hvilka emedlertid gåfvo mig mycket att skaffa, emedan i denna krets förefinnes ett stort antal af främmande folkstammar, Votjaker, Tscheremisser och Tatarer ibland hvilka alla och ett vida större antal hedningar än i de öfriga af mig besökta kretsarne. Ehuru staden är gammal, finnas inga dokumenter mer, hvartill hufvudorsaken ligger deruti, att staden emedlertid var upphäfven och först år 1817 ånyo såsom sådan förnyad. Emedlertid har den ännu icke hunnit repa sig. Intet enda stenhus finnes, och det enda, som man kan säga till dess beröm, är att den håller på att planmässigt uppbyggas, hvarför det yttre erbjuder en fördelaktig anblick. Å östra sidan sluter den sig till den såkallade Boltyscheva gora, hvarom jag icke ens af gamla gubbar kunnat erfara mer än att den har sitt namn af en Tscheremissisk furste Boltusch. Dessutom förmälte man sig hafva hört af förfäder, att staden redan såsom sådan anlagd af Ryssarne engång varit hotad av Tatarer; men räddad genom en underbar syn, i det dem förekom, som om en vitklädd man på en hvit häst red omkring staden, vid hvilken syn de återvände åt Kasan, utan att åt staden hafva tillfogat något ondt. – Staden har blott ett enda potaske sjuderi, som emedlertid äfven förmodligen upphör, då afkastningen år ifrån år minskas och vinst för år 1826 blott högst obetydligt öfversteg utgifterna. – En årsmarknad är väl här öppnad redan 1823, men existerar icke i sjelfva verket, förmodligen emedan staden sjelf saknar köpmän med betydligare kapitaler. Hvad stadens belägenhet ytterligare angår, så ligger den uti en ifrån de öfriga sidorna mera öppen dälld genom hvilken Schosma har sitt lopp uti Wätka. – Uti

Sid. 317.

den nämnda Schosma har man för par år sedan stött på elefantben af ansenlig storlek och man förmodar, att ett helt skelett torde funnits på stället, hvaraf de uppfiskade delarne utgjorde brutna stycken.

Mars 1828.

D. 1. Mars. Slöt och återställde jag revisionslängderna. Om aftonen med min värd hos läkaren.

D. 2. – Ville jag afresa; men då det bestämdt hette, att Guvernören om aftonen skulle återvända, så uppsköt jag än min afresa. – Jag väntade ända till midnatten förgäfves och afreste derefter

d. 3. kl. 1. Vägen gick öfver öppna flackor med medelmåttiga höjder förbi Kalinova (hvarest det af Erdmann beskrefna Juskofska stora brännvinsbränneriet var beläget, den lilla (22 v.) byn Derjusheva och de större Schesenur och Ura båda bebodda af Tatarer, äfvensom stationen Jangulova. – Å hela stationen äfvensom framom densamma till kretsgränsen i korrrta afstånd piketter af bönder utställda, hvilka bivoakerade vid eldar i små kåtor, såsom det hette, för att freda resande för rån och stölder af de i nejden boende Tatarer. – Ifrån Jangulova skjutsade mig en Tatar förbi Solaus, Karejlina, Boltasъ och Руской поч. Sergejefskoj till den följande stationen (22 v.) Karaduvan. – Derifrån vägen mer backig och skogig till Miteska. Under vägen blott 3 gårdar benämnda постояльй дворъ och bebodda af Ryssar, hvaremot sjelfva stationen bebodd af Tatarer. – Ifrån Miteska åter allt flackt, till Arsk, som mer liknar en by, bestående till största delen af blott usla kojor. Jag åkte in till prästen, som emottog mig rätt artigt och undfägnade mig med thé. Emedlertid var jag att bese ett gammalt torn, som är det enda monument, som här kvarblifvit ifrån äldre tider. Det står vid en brant sluttning åt O. sidan och Kasanka skall förr varit vida högre; men torde nu hafva ungefär blott 5 Sash. i höjd samt 3½ i bredd och längd. In i densamma står ännu en пицаль af nära 1 saschens längd. – Inga skriftliga dokumenter

Sid. 318.

finnas, hvarken i kyrkorna, hvilka båda icke äro gamla, eller å rådhuset som äger ett archif endast ifr. och med år 1800, då det blifvit öppnadt. Stadens borgerskap handlar med victualievaror eller idkar landtbruk, äfvensom de här bosatte пахотныя солдаты. – De äfven af Hassel omtalte grafskrifterna finnes icke här, utan skola vara invid byn Kadräkova, hvarest längre fram, både Arabiska och Tatariska å en stor mängd stenar och uppresta till minne af fordom der bosatte Tatariska Murser.

[i marginalen:] Tatarerna kalla den byn gemenl. Bilär-irä (Селение бейовъ) hvarest ock skola bo några hus af de Tat. furstarnes afkom.

– Emellan samma by och en annan 2 par verst närmare hitåt Tshulpanova, nu bebodd af herrskapliga Ryssar skall Zar Ivan Vasiljevitch varit lägrad med sin här. – Hela nejden föreställer en stor och nästan jemn flacka. – Sådan är ock lokalen ifrån den följande stationen (19 v.) celo Tshurilino åter bebodd af Ryssar.

[i marginalen:] Så kallad efter en viss Tshum Batur (отчаянный и сильный человек) efter en derstädes funnen grafsten, af hⁿ en lemning tros vara hos Prof. Feresh.

Nära den skall en mindre by bära namn af Князь-Камаева, hvarest likaledes fordom Tatariska Furstar skola haft sitt säte. – Ifrån Celo Tshurilino förde mig en rysk skjutspojke vidare. Under vägen mötte oss beständigt Tatarer emot hvilka han visade sig mycket tapper i det han beständigt slog dem med piskan och skymfde dem med benämningen "собачьиъ родъ" då de icke så snart hunno gifva väg. – Detta enda prof gaf mig ett begrepp om i hvad förhållande de nya herrskande Ryssarne stå till sina egna fordna besegrare. Å sin sida föredrogo Tatarerna allt med tålmod och stillatigande, ehuru de ofta utgjorde ett stort följe, hvilket i mina ögon gjorde dem så mycket större heder. – Ock måste jag tillstå, att Tatarerna såsom skjutskarlar uppförde sig mot mig modestare än Ryssarne; åtminstone voro de icke så påhängsna med sina pretensioner om drickspengar, som Ryssarne. – Dock fann jag äfven dessa oaktadt närheten af en stor stad långt stillare och höfligare än å många andra dylika orter i Ryssland. Dertill torde nu väl ock de å denna nejd särdeles förekommande och höfliga stations смотрителн med sitt goda exempel bidraga.

Sid. 319.

Ifrån Tschurilino passerade jag utom en liten by, hvars namn de af mig befrågade icke visste uppgifva, den stora kyrkobyen (25 v.) Чепчуги, äfvensom en mindre Birguli, båda bebodda af Ryssar. I Sabaltina upphör äntligen den tröttande enformiga fläckan och man ser – åtminstone emellanåt skog ehuru blott småväxt. – [i marginalen: Den heter Urmat och litet längre fram åt Tshestschugi på sidan om vägen Kurkatschi en Tatarisk by.] Framom Vyischk. Gora åtminstone vid sommarvägen (åt Kazan) också även en by Kindarlä.

[i marginalen:] Midt emot Urmat på andra sidan om Kasanka på ett berg, skall gl. Kasan existerat. Ungefär 1 verst derifrån nu en rysk by Iskasanj t.e. gamla Kasan (Tat. Icke Kasan); men sjelfva platsen heter ännu Kalatan. Dit bekvämast att fara ifr. Kurkatschi öfver Kasan till byn Ajscha och sedan litet uppför floden.

– Ifrån kyrkobyn Vyiskaja gora börjar det bära nästan terassformigt nedåt tills man äntligen befinner sig i den såkallade Подлужная слобода och – i och med detsamma i Kasana. (25 v.) – Min skjutskarl förespådde mig lång väntan och mycket bryderi med Kronoqvarter och rådde mig – hållre att åtminstone tills vidare – lega mig en kammare. – Jag förmodade att han gjorde dessa förslag af eget interesse, för att i den tilltagande kölden, så mycket snarare slippa mig. Jag fann emedlertid snart sjelf för rådligast att följa hans råd, då jag icke träffade polismästaren hem och samtyckte derföre att låta föra mig till den såkallade дворянское собрание, hvarest jag äfven sjelf hade hört, att resande herrar mestadels infara. Man viste mig beredvilligt par små kamrar uti en apart flygel; men förkunnade mig tilllika att de med hus och värma kostade 2 ½ R. i dygnet. – Jag fick lof att finna mig i omständigheterna och med tålmod afbida, hvad tiden och ödet här för mig månne utverka. -

D. 4. Begaf jag mig åstad att försöka min lycka. – Sedan jag uppletat en Isvonnik, lät jag först föra mig till postamtet i förmodan att någonstädes ifrån – ty flera har jag bett hit adressera bref – erhålla bref. – Denna väntan slog felt, och man afskedade mig med det korrta svaret, att inga till en sådan person funnes. Man förde mig till Guvernören. Jag måste länge vänta i ett smutsigt audienzrum och detta var redan intet godt omen. – Admitterad rekommenderade jag mig för den i sin stol sittande Guvernören och presenterade honom Ministerns rekommendationsbref. Redan under genomläs-

Sid. 320.

ningen adresserade han till mig på Tyska frågan om jag vore en Tysk. – Efter genomläsningen följde äfvenledes på Tyska åtskilliga frågor hvar jag rest, hvarifrån och när jag hit anländt, samt hvarest jag logerade. Den sista frågan var mig fågnesammare än alla andra, emedan jag deraf fick en bekväm anledning att andraga åtminstone indirecte mitt hufvudändamål med denna uppvaktning. Jag svarade att jag ännu intet tjenligt kvarter hade, att jag i går aftons förgäfves sökt polismästaren och att man tillsvidare fört mig till mitt närvarande kvarter, der jag ad interim nu uppehölle mig. – "Das ist noch nicht das beste, wass sie hier haben können." – Jag vågade efter en sådan invändning begära annat, innan jag åtminstone närmare hört mig före hos andra om de lokala förhållanden härstädes, ty det har visserligen sin rigtighet, om jag å en annan ort åter icke erhåller mer än toma väggarne. – Han frågade mig ytterligare, om jag här hade några bekanta. – Ingen utom Gendarmöfverstelöjtn. Novokschenof, med hvilken jag i Wätka blef bekant. – Han rådde mig att söka bekantskap med Universitetets Curator Musin-Puschkin och f.d. Rektorn statsrådet Fuchs, hvilka båda äfven i litterärt afseende kunde vara mig af den största nytta. – Med formeln att "om jag hade något af nöden, jag måtte vända mig till honom" entledigade han mig och jag anförtrorde mig åter åt Isvonnik för att söka H^f. Fuchs. Han – träffades icke hem och jag lät än med en väg föra mig till H^f Puschkin. Han emottog mig ganska artigt och började sjelf med mig samtala på Tyska, hvilket språk han fullkomligen innehar. – I öfrigt röjde hans samtal sinne för Vettenskaperna, en generellare bildning och werksam Charakter. Å sin sida lofvade han mig likaledes hvad

universitetet beträffar, både tillfredsställa i allan måtto min nyfikenhet och tjena mig, hvad han kunde. – Då kvar-

Sid. 321.

teret för mig är ett hufvudbekymmer, så vandrade jag ej in det ohemula vädret och snöslasket oaktadt att åter söka H^f Fuchs; men fann honom nu lika litet hem. Misslynt återvände jag derföre till mitt ensliga kvarter, der jag blef mig sjelf öfverlemnad äfven af husfolket och endast af flere Tatarer hade ideliga besök, hvilka ville påtruga mig diverse varor under förevändning att de sålde för billigt pris. – Jag affärdade dem korrt med det svar att jag intet behövde och intet ärnade köpa, de må då anse mig för en arm stackare eller en superklok men rädd och misstänksam främling.

D. 5. Träffade jag ändtligen H^f Fuchs hem, som till den följande böd mig till middag. Ifrån honom begaf jag mig till Universitetsbyggnaden, att söka H^f Prof. Nashenof. Han föreslog mig att bese Universitetet, hvarvid en ung Kovalefskij – föreslagen till en vettenskaplig resa till Irkutsk för att studera Mongoliska – utgjorde min Cicerone. Tillfälligtvis gjorde jag äfven der Prof. Kupfers bekantskap, som berättade mig, att isynnerhet Prof. Erdman redan längesedan väntade mig. Jag besåg derefter Universitetets diverse inrättningar, hvaribland Myntkabinettet synes vara rikhaltigast. Det minerologiska är ock ansenligare; de Zoologiska samlingarne deremot än torftigare. Till Physikaliskt kabinett är ock allaredan en vacker början gjord. Bibliotheket inrymdt uti en enda sal skall gå till 23.000 band, hvaraf största delen är af Medicinskt innenåll, det märkvärdigaste deribland Orientaliska manuskripten, hvartill visserligen här mer än annorstädes torde vara tillfälle. – Samteliga samlingarne utom

Sid. 322.

sjelfva byggnaden äro värderade icke högre än 320,000 R. Jag besökte ytterligare solennitetssalen. Universitets kyrkan, kronolasarettet, Studenternas – omkring 60 – hela antalet utgör blott 140 – sof- och matrum äfvensom köket. – Alla utmärker sig genom nätthet, renlighet och man kan öfverhufvud säga, att det hela så utan som innantill är elegant. – Man medgaf en Invalid att beledsaga mig till Prof. Erdman, som med vänskapsfull godhet emottog mig, behöll mig till middagen och – hvad som är det förnämsta och viktigaste för mig – åtog sig sorgen om kvarter för mig. Jag förefann hos honom ett bref ifr. Prof. Frähn med flere inneslutna rekommendationsbref till diverse personer här i staden. Prof. Erdm. åtog sig att anföra mig till en del af samme personer och sålunda besökte vi en f.d. Apothekare Sass äfvensom Curatorn. Äfvenledes voro vi hos Platsmajoren en Tysk, som i sitt kvarter hade par kamrar lediga, hvilka han ville upplåta åt hyresgäster.

D. 6. F.m. beledsagade mig åter Prof. Erdmann till Prof. Gorodtschaninof och Academins Rector, till h^a jag äfvenledes hade bref af Frähn. Af den sednare H^f Lobatschefsky erhöll jag till genomläsning Desmoulins Histoire naturelle des races humaines du Nord, est de l'Europé, l' Asie boreale & orientale & de l' Afrique australe. Paris 1826. Middag spisade jag hos D^f Fuchs och mot aftonen flyttade jag i mitt nya qvarter hos Place-Majoren Eichler, glad att för min korrrta vistelse – jemte 4 Portioner caffè och ett glas öl – hafva sluppit med 15 R. Det nya qvarteret lofvar en lugn och treflig vistelse för ett måttligt pris 50 R. i månaden, kost och uppässning inberäknad.

D. 7. Middag hos Prof. Kupfer.

D. 8. Tog jag ifrån Bibliotheket sista årgångarne af Aug. geogr. Ephemeriden. -

Sid. 323.

D. 9. Till middag hos D^f Vogel. – Föröfrigt alla dessa dagar träget sysselsatt med en påbörjad afhandling om Sirjenerna. Dessutom skref och affärdade jag ock bref till Wätka, till Verhovasche, till Novgorod och till Zagel och Mannerh. i Petersburg. – De följande dagarne intill

d. 13 var jag icke utur huset. -

D. 14. Middag hos Prof. Kupfer och

d. 15 med honom hos härvarande Medicinal-Inspr. Thiele. Aftonen hos Prof. Erdmann. – Talrikt sällskap.

D. 16. Spisade jag middag hos honom.

D. 17. Hos Prof. Vogel. – Hela den följande veckan arbetade jag träget hem och var blott om aftonen

d. 20 och 22 hos Prof. Erdmann.

D. 23. Middag hos - Vogel.

-

24. Bref till Frähn och Wulfert i Petersb. och Lobjoko i Wilna. Följande veckan åter mest hem. -

D. 30. I den lutherska kyrkan och middag hos Prof. Vogel.

April 1828.

D. 3 Apr. Bref till Bl. i Hels. – Middag hos Prof. Kupfer,

-

D. 6. Uppvaktningar hos Vice-Guv. öfverste Novoksch. och åtskilliga andra. Middag hos Prof. Erdmann äfvensom den följande.

D. 7. De följande dagarne åter hem Öfverhufvud hela tiden ytterst flitig, men förvändt med långa nattvak. – Blott någon gång om aftonen på visiter.

D. 16. Middag hos Statsr. Fuchs, som förärade mig en Tatarisk Bibel.

D. 20. Med Prof. Vogel middag hos prof. Kupfer. E.m. promenad omkring fästningen. – Hela den följande veckan lika litet anmärkningsvärdt, allt efter gl. vana. -

D. 27. Midd. hos Prof. Vogel. – I anseende till Guvernörens begrafning i dag, förgick hela e.m. i det fria, hälst den varma väderleken lockade. Aftonen hos Prof. Erdmann.

Maj 1828.

D. 4 Maj. Middag hos prof. Erdm.

D. 10. Slöt jag ändtligen mitt långvariga Opus.

D. 11. Middag hos prof. Vogel. Aftonen hos Prof. Erdm.

D. 13. Började Dr Thiele magnetisera mig. E.m. med Prof. Erdm. i Podluschnaja; vackra vuer. -

D. 14. Till natten ock magnetiseradt vatten. -

D. 15. Bref till Grefve Rehb., Löhr, Past. Hjerpe, Tig. och Mams. L.

D. 30. Halfva månaden har förgått, såsom den föregående tiden, utan att jag någon gång haft mera motion än vanligen. – För öfrigt

Sid. 324.

inga märkvärdigheter. – Pingstdagen till middag hos Prof. Erdm. Den andra pingstdagen deremot middag i Podluschna uti en samling af Tyskar. – Magnetiseringen fortgår utan att yttra några egenteliga verkningar. Att jag sofver sötare, öfverhufvud känner mig mera kraftig, torde vara en följd deraf; men kan ock vara det af mera motion i allmänhet och framför allt af en bättre årstid. – På stället känner jag dock esomoftast af manipulationen värma isynnerhet uti fötterna. -

I går var jag e.m. utfaren till Butyrka nära Archierejens (10 v.) Residens 5 verst ifrån staden uti en rätt vacker nejd för att besöka min Doct. Thiele och Prof. Kupfer. Derstädes gick jag mycket. Ännu denna morgon märkbart trött. Så långt har således mitt kammarlif här i Kasan bragt mig, att till och med en obetydligare rörelse af ovana och svaghet faller sig besvärlig. – I dag e.m. hos Erdm. på bröllop. – Ända till halfva natten. –

Juni 1828.

P. 1. Juni. Middag hos Prof. Vogel. E.m. med honom utfaren till det såkallade Schweitz och Podluschna. – Under den promenaden förskämde jag min mage igenom Confekt, hvartill än kom att en åt Sibirien resande dansmästare, som under återvägen stötte på oss, nödgade oss att med icke det bästa röda vin fira sitt afsked härifrån.

D. 2. E.m. kom Prof. Kupfer att inbjuda mig upp till en fotpromenad till Butyrka, hvarest jag tillbragte aftonen rätt angenämt och återvände till staden på Apoth. Clans's droschka. – Ifrån denna dag inställde sig väl såsom följd af gårdagen en obstruction, som fortfor de följande och åtföljdes af ganska orolig sömn om nätterna.

D. 5. E.m. i Schweitz. -

D. 6. E.m. till fots utgången till Butyrka, hvarest jag badade, till fots äfvenledes tillbaka om aftonen. (12 v.)

Sid. 325.

D. 8. Till middagen utfaren till Butyrka, hvarest äfven e.m. angenämt tillbragtes. (10 v.)

D. 15 likaledes (10 v.)

D. 19. Slöt jag ändtligen renskrifningen af mitt opus. – I Universitäs examen. Latinska språket förenades med dem, som sluta sin cours. Med explikationen gick det tämmeligen, men dermed var för de flesta allt. Större delen alldeles icke hemma i grammatiken. (10 v.)

D. 20. E.m. till Butyrka. (10 v.) Om söndagen till middag till Butyrka och föröfrigt hela dagen der.

D. 24. Öfverantvordade jag mitt Mscr. för att öfverses. – Derstädes middag. – Föröfrigt under veckan förde jag ett slänterlif af brist på egentelig sysselsättning. Dervid besökte jag ock oftare Examen. – Med magnetiseringen har det denna vecka alldeles afstadnat. – In omnen casum har jag här lagt mig till några här tryckta Tatariska böcker.

D. 29. Med Prof. Erdm. hos Archimandriten i Spaska kl. hvilken jag förledne vecka flere gånger förgäfvos sökt för att erhålla en öfversättning af evangelierna på Tschuvaschiska. – Jag fann i honom en ganska human och förekommande man. Middag hos Prof. Kupfer i Butyrka. (10 v.)

D. 30. Om aftonen gick jag åter ut med Prof. Kupfer och återkom

Juli 1828.

D. 1. Juli följande om morg.

D. 2. Juli. Med Prof. Erdm. härvar. Prokuroren, till hvilken man redan förut gifvit mig anvisning, såsom besittare eller kännare af ortens literära märkvärdigheter. – Jag fann i afseende å honom, att jag begått det vanliga felet, att komma för sent. Åtminstone sedan jag blef färdig med mitt egl. arbete, hade jag kunnat adressera mig till honom

Sid. 326.

och erhålla arbete för den sista tiden, som för mig, om icke gått alldeles förlorad, dock försvunnit utan reell vinst för mitt egentliga syftemål. – Mannen är en verkelig lärd, talar med tämlig färdighet såväl de lefvande språken, som ock latin. -

D. 3. Skulle vi tills. med honom besöka härvarande klostren, men det blef om intet, emedan han dels hade förhinder, och dessutom en ifrån Petersburg återresande kirgisisk Sultan aflade sitt besök i universitetet. Det var en liten knubbig man med ett Chinesiskt ansigte efter allt utseende inskränkt både till kropp och själ. -

D. 4. For jag ut med H^f Solutzof. Vi spisade först middag i Chisitska klostret, hvarifrån Igumen sjelf beledsagade oss igen. Sloboden Jagodnaja och öfver Kapunka till det Ilantofska, det äldsta af härvarande och efter H^f L. uppgift så benämndt efter en röfvere Ilant, som derstädes haft sitt tillhåll något före Kasans eröfring. Läget af samma kloster är ganska vackert. I anseende till den upphöjda lokalen öfverser man större delen af Kasan. Klostret har i sin tid sjelft varit befäst, såsom man ser utom de höga med torn försedda murarne af de terassformiga höjder, hvilka omgifva dem. Hufvudafsigten med vår resa var egenteligen en gl. Synodik och flera gl. Zarbref, h^a derstädes skola förvaras. Bägge kunde vi emedlertid icke bese, då klostret för det närvarande icke äger någon Archimandrit och följaktligen allt utom det nödvändigaste är försegladt. Det enda märkvärdiga, som var att ses, är en viss Lasdalsk Biskop Jossifs graf, bakom h^a min följeslagare upptäckte ett nog löjligt аллюция, en tom butelj tillhörig kanske de arbetare, h^a i samma kyrka

Sid. 327.

höllo på att förnya Ikonostasen. Ifr. klostret foro vi till Admiralitetet, en anläggning af Peter den store, ifr. hvars tid spår till flera anlagda kanaler ännu här och der återstå. Efter att redan under Alexander uppkastadt projekt om verkets förening med det i Astrachan, är numera alltsammans in statu quo med befäl att blott conservera det för handen varande. Den förnämsta märkvärdighet utgör väl en stor galer Тверь benämnd, hvarå Kejsarinnan Katharina befarit Volga 1767. Till dess bättre conserverande är deröfver uppfördt ett på stolpar hvilande tak. De smärre farkosterna, hvilka Kejsarne Paul och Alexander begagnat, förvaras likaledes – särskildt med flere andra – för deras svit till en del bestämda. – Efter Admiralitetet besågo vi än det i sednaste tider emellan detsamma och staden å en höjd midt å en stor slätt (hvarest man än finner spår till den gl. Kasans Iski Kasan (Utschka kallad) lopp) till minne af Kasans eröfring uppresta stenmonument [i marginalen: skall kostat omkring 110,000 R.] med en vacker kyrka, hvarest årligen en panichid hålles för de dervid fallna Ryska krigare, af hvilka ännu uppvisas ben under sjelfva altaret i ett hvalf, dit man kommer genom en betäckt gång ifrån sidorna af sjelfva monumentet. En Archimandrit Amvosij, som varit upphofsmannen till detta monuments uppförande hade invid densamma låtit för sig uppföra en boning, hvaräst nu en munk uppehåller sig, som har utsigten öfver sjelfva monumentet. – Under återfarten till staden underhöll mig min ledsagare ganska lärorikt om Kasans eröfring äfvensom om åtskilliga topografiska detaljer, såsom om Bulaks fordna förening med den Kaban vid Archierejskoje. Den förra

Sid. 328.

hade han ännu vid sin första hitkomst funnit på sidorna belagd af gammalt infattad Bild ett å ömse sidor. Om Petropawlovska kyrkan nära Fästningen berättade han, att den blifvit uppförd af en viss Köpman Dräblov af den anledning, att han å samma plats funnit en stor skatt efter de fordna Tatariska chamran. Då Peter den Store var stadd på sin resa till Astrachan, för att begynna krig med Persien och hade för afsigt att insmälta en del af kyrkoklockorna i riket, så offererade samme köpman i hvars hus han ock logerat Peter den Store så mycket han ville, utan att för de 40.000 Rub. i silfver som han tog, vilja emottaga den växel, som Peter i kronans namn velat honom tillställa. – Han lemnade honom derföre ett privilegium att bygga en klädesfabrik, som försågs med 1200 arbetare af allehanda sammanrafsadt folk. Det är densamma fabriken, som ännu existerar, men under familjen Ossokin, till hⁿ densamma genom köp af Dräblov efterkommande öfvergått. – Черное озер. en inrättning af Guvern. Meschtsherskij; begrafven i Chisitska klostret. (Der öfverhufvud flere begrafna ifr. staden). – Staden kuperad af mycket dammar och kanaler, emellan der bestående lemningar utaf vallar. – Aftonen ock hos H^f S. som än ville beledsaga mig att bese dylika i den NW ändan af staden, för att vinna en allmän öfversigt. Vi hindrades af främmande.

D. 5. – Erhöll jag ändtligen af Prof. Erdm. mitt Msc. tillbaka med hans anmärkningar. -

Sid. 329.

D. 6. Middag hos honom. – E.m. Concert i Universitetet i sammanhang med Examina neml. för att bevisa de Studerandes framsteg i Musiken.

D. 7. En middag hos Prokuroren Solutzof och e.m. i Butyrka. (10 v.)

D. 8. Aftonen med mitt Mscr. hos Curatorn. Då han tycktes vara utan särdeles Verkentnisse i det slags studier, så kunde min vidlöftiga skildring icke särdeles interessera honom. Efter hans önskan lemnade jag emedlertid Mscriptet hos honom och föreslog i fall jag afreste förrän han efter behag hunne genomögnat det, att efteråt genom Prof. Erdmann afskicka det till Petersburg. – Tillfälligtvis föreslog han mig med tiden ett Professoriat vid Universitetet. Jag kunde naturligtvis för närvarande dertill säga hvarken ja eller nej. Då han dessutom mente om några år, så borde jag väl med Guds hjälp kunna vara i ett läge, som gjorde mig ett Professoriat i Kasan mindre angeläget. Det måste jag emedlertid nu tillstå, att jag såsom engagerad vid härvarande Universitet hade det bästa tillfälle att med de omkringboende främmande folkstammar göra mig närmare bekant.

D. 9. E.m. beledsagade mig Herr Solutzef till Biskopen i Archierejskoje, hvilken jag öfverantvardade Furst Galizins till Amvrosij ställda Rekommendationsbref. Han emottog mig rätt charmant och lofvade mig en dylik открытый листъ, som jag äfven annorstädes erhållit. – På återresan gjorde min Cicerone mig ännu bekant med härvarande Protopopen Peter Ivanow. Talejef, som sjelf uppvuxit bland Tschuvascher, noga kände deras plägseder, tillstånd och religionsbegrepp och dessutom syntes vara

Sid. 330.

en bildad och qvick man. För andra gången måste jag åter beklaga, att jag ej förr sökt min lärde följeslagares bekantskap. – Emedlertid lofvade så väl den ena som den andra ej förgäta mig efter afresan. -

D. 10. Om aftonen utgången till Butyrka. Emedan jag med H^F Thiele än företog mig en ritt om 3 verst framåt åt Volga (10 v.), så blef jag derstädes öfver natten och. återkom

d. 11 om morgonen. Herr S. hade i förgår budit mig till middagen i dag; men då han icke var synlig, så gick jag till Prof. Erdm. Sednare träffade jag ändtligen S. som berättade mig Biskopen hafva förkunnat, att han icke i dag kunde emottaga oss på e.m. utan hade bett oss komma nästa Söndag. – Detta var ett sträck uti min uträkning, att om Söndagen afresa. – Jag måste nu uppskjuta min afresa till Tisdagen. – Om aftonen på namnsdag hos H^F Fogt i grannskapet.

D. 12. Beledsagade mig H^F S. till Ossokinska klädesfabriken, som numera af brist på beställningar för kronan endast skall tillverka till 60.000 arschin årligen, då den deremot kunde tillverka 200.000. – Sedan voro vi hos en Tatarisk furste Samanof, som äfven undfägnade oss med middag. Den bestod af flera rätter, af hvilka den första kallad pillof bestående af kött kokt med ris och rosiner, soppan (salma) och drycker almasa (äppelvatten) voro för mig en nyhet. Måltiden slöts med friska gurkor, hvilka åtos med mjöd. Sedan förde han mig omkring uti kreml eller fästningen och utvisade för mig dess minnen. – Sist voro vi äfven uti stadsfängelset. -

D. 13. Flera afskedsvisiter – Äfven hos Curatorn. Han medgaf mig ett rekommendationsbref till Gymnasii Direktoren Popof i Perm.

Sid. 331.

Vid afskedet yttrade han, att om jag ville här vid Universitetet emottaga en Professur, så skulle jag underrätta honom derom antingen genom Prof. Erdm. eller directe. Middag spisade jag hos Prof. Erdm. jemte Solutzef, som e.m. beledsagade mig till Archierejen, som öfverantvardade mig den

äskade открытый листъ. Sedan vi blifvit trakterade med thé, återfor H^r Solutzef till staden för att bivista Ryska Literatursällskapets sammankomst, hvaruti man, såsom jag sednare erfor, utvalde mig till ledamot. Jag stannade deremot i Butyrka och qvarblef äfven öfver natten hos Kupfer med hvilken jag följande morgonen

d. 14. återgick till staden (10 v.). – Absolverade mina öfriga afskedsvisiter och spisade middag hos Prof. Erdm. hade jag aftonen en liten afskedspicknick hos mig, hvarvid jag räknade till gäster: H^r Solutz., Erdm. med dess styfson Pastor Viereck, Prof. Vogel med Apoth. Bachman, Apoth. Claus, Adj. Braschman, H^r Vogt. Äfven hans fru och Madame Erdm. behedrade mig med deras närvaro. H^r Thiele och Prof. Kupfer hade jag äfven budit, men båda uteblefvo. Vi tillbragte aftonen rätt angenämt och åtskiljdes om natten efter en souper, hvarefter jag vid Champagne tackade för all mig bevist vänskap, mina gäster deremot önskade mig en lycklig resa. -

D. 15. Tidigt än gången till fästningen för att taga afsked af Archimandriten, som lofvade skaffa mig framdeles Tscheremissiska & ordsamlingar ifrån Seminarium. – E.m. efter kl. 2 var jag ändtligen färdig att lemna Kasan. – Jag följde samma väg, hvad jag kommit till Kasan ända till stationen Miteska 7 verst framom Arsk. Af ovana kände jag mig tämligen trött och beslöt derföre att hvila intill morgonen, ehuru

Sid. 332.

hvilan var såsom den kunde; ty oakadt posthuset har flere rymliga kamrar, så kunde dock ingen säng eller ordentlig bädd erhållas, utan måste jag på golfvet ligga på soldatvis; derjemte plågad af vägglöss.

D. 16. Kl. 6 om morgonen afreste jag vidare (25 v.) med en Tatarisk skjutskarl öfver flackor och åkerfält, igenom byarne Kasanbaschuj och Madra [?] och Myj (i öfre ändan af Kasanka [=бер??]) till Kväril (rysk Пустом) alla bebodda af Tatarer.⁶⁰¹ Före afresan bød mig min blifvande skjutskarl mat. Jag ville göra mig underrättad om Astras topografie, men sjelfva den Misäske formannen var så litet hemma i Ryskan, att jag alldeles icke kunde bibringa den en idé om betydelsen af stuka och pyrein. Med den andra, som aflöste honom var det än slätare beställt, så att han under vägen uppå min tillfrågan, huru många verst än återstode endast med fingrarnes tillhjälp var i stånd att svara. Qvinnorna syntes alldeles intet förstå. Stationen till Kildebek något mer afväxlande med höjder och större skogsparker, uti hvilka ock i mängd den limmiga голуби tat. – imän. Så vidt min skjutskarl måtte hafva begripit mina frågor, så passerade vi 2 små åar Stritscha, och Irma med en by af s. namn på sidan

⁶⁰¹ Sidan lidit av vattenskador.

[i marginalen:] å П.К. kallas den по р. Сунерь- по рѣкѣ Шикшѣ) samt byarne gl. och nya Schickscha, Ileber, Särdä, (nästan i hvar en liten träd. NB. såsom jag sedan erfor kallas en af de högre bergen, hvilka på andra sidan om Mischa bilda en sammanhängande kedja om byarne по р. Суні och по р. Шикшѣ (hvarest den stora kommunikationsvägen skiljer sig åt vänster) Kalatan. 2 Stadsberget, hvarest fordom åtminstone skola vara synbara tecken till stenbyggnader och efter traditionen Tatariska furstar haft sitt säte i B. Ismä Pukalj, säger berättaren vara en Tatar Karabi, som håller sig för en afkomling af forna Tatariska Furstar. B. Ileber på sidan hit till höger före gl. Schicksa midt emot Kalatum.

I Kildebek П.К. по рѣкѣ Казнишъ spisade jag utur egen matsäck middag och trakterade min skjutskarl med öl. – Ifrån Kildebek byarne Terlore på Tat. Jashi Artasch, Nyrtek большой, Mischkinska koppargjuteriet (hos gemene man мишкинск. зав.), Jambulatawa postysch hos gem. man Wyktscha till Stationen Turkasch. (NB. Tulbajeda i st. för Tublajeva på sidan äfvenså (25 v.) Almanova Ischkejeva) – Ifr. Turkasch likaledes dels besädda fält dels skogar och höjder, hvilka tyckas sänka sig åt Söder och byarne Nya och gl. Tsäbjä. Schämäkova, ett pottaskesjuderi Lebedeska, som upphört att arbeta, kyrkobyn Tavili med Schia och

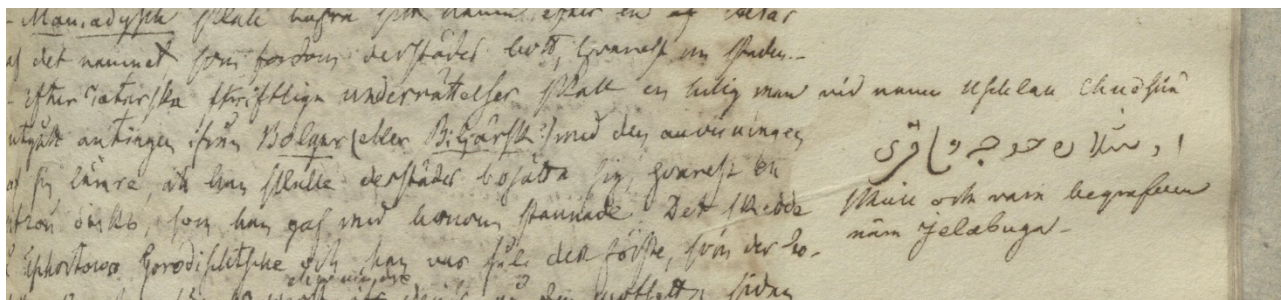
Sid. 333.

(21 v.) stationen Vasiljeva. De båda sistnämnda bebos af Ryssar, alla de föregående af Tatarer. I byggnadssättet och i det yttre herrskar ingen särdeles åtskillnad. Hos Tat. äro fenstren lika höga symmetriskt bredevid hvarandra; Ryssen älskar ock här merändels det medlersta högre än sidofenstren. De Tatariska byarne merändels belägna i dälдер; Ryska deremot mest på höjder. Det inre i en Tatarisk stuga utmärker sig merändels genom renlighet. – Sällan stolar, i dess ställe mycket breda bänkar, h^a tillika tjena till sofrum och hos bemedlade betäckta med snygga, prydliga brokiga täcken, och ordentliga bäddar. – Klädnaden hos karlarne utom hufvudet lika med Ryssarnes; i stället för hatt bär Tataren en låg mössa öfver turbanen. Qvinnorna hafva hufvudet betäckt med en bred hvit duk, som hänger öfver axlarne, de kortare ändarne ned fram öfver bröstet. – Ifrån Wasiljeva äro flera backar; föröfrigt åter flacka åkerfält. Ett potaskesjuderi. Sedan passerar man byarne Jermakova l. öfre Voshma. [i marginalen: Der ock i Silon khrore bo Tatariska furstar Baikejef, h^a äfven äga pottaskesjuderiet. De betala emedlertid kronoutlagor lika andra.] l. Oschma samt nedra Oschma, båda bebodda af Tatarer samt kyrkobyn Krasnaja gorka (28 v.) bebodda af Ryssar. – Mot Mamadysch än mera flackt. – Framom staden passeras än Oschma, som inom samma faller i Wätka. Gorodnitschen Schulinskij emottog mig rätt artig och undfägnade mig med qvällsward, medan man hörde efter kvarter.

D. 17. I landträtten. – Med underrättelserna mente man sig icke kunna blifva så snart färdig; jag föreslog att skicka dem efter mig till Jelabuga. – Ifrån ränteriet erhöll jag ingenting heller, emedan Revisionslängderna i anseende till Rekruteringen befunne sig i Tshistopolje, blott ett allmänt register öfver den manliga folkmängden i de sednaste åren erhöll jag till begagnande. – Till

Sid. 334.

middagen hos Gorodnitschen äfvensom om aftonen till thé. Anm. På vägen ifr. Tschistopolje till Mamadysch 2 eller 3 verst ifr. byn Ruskie Kirmen invid ån Kirmenka på dess venstra strand ett berg (nära Tatariska byn skall ock ligga på vestra sidan средн. Кирмени) utkalladt Kalatan på ett näs som är omgräfvat med en graf. [i marginalen: Anmärkningsvärdt att Kassimofska Tatariska familjerne kallat och än kalla sig Chan Kirmän.] Uppå berget ser man än tecken till en forntida väg. Midtemot på högra sidan om floden en lund med en stor mängd grafstenar med inscriptioner. En af stenarne skall vara af utmärkt storlek. – Mamadysch skall hafva sitt namn efter en Tatar af det namnet, som fordom derstädes bott, hvarest nu staden. – Efter Tatarska skriftliga underrättelser skall en helig man vid namn Uschlan Chudsia utgått antingen ifrån Bolgar (eller Bihärsk) [i marginalen: اوشلان حوجة باقرى] skall ock vara begravnen nära Jelabuga.) med den anvisningen af

sin lärare att han skulle derstädes bosätta sig, hvarest en пѣгой быкъ, som han gaf med honom stannade. Det skedde i Tshortova. Gorodnitschen och han var således den förste, som der bosatte sig. Ungefär 10 verst eller mindre derifr. på den motsatta sidan af Kama skall vara på ett berg en i sten infattad djup källa med stenrör kallad den heliga källan. Dit skall samme man ofta resa och bada sig. Utom på Tat. Ala och Oke nogaiska munarterna Buka 1. Buga. Än i denna dag skola Tat. kalla staden Alabuga.

D. 18. Åter till middag hos Gorodnitschen. – Då jag föröfrigt icke hade särdeles att göra, så företog jag mig i dag en General-promenad omkring staden. – Så obetydlig den än är, skall den dock vara af de bättre i Gouvernementet. – Husen bestå till största delen af dåliga trädkojor. Utom kyrkan blott 3 hus af sten och tillhöriga 2 köpmän och det tredje en f.d. köpman. Förnämsta delen af staden, hvaruti desamma äro belägna ligger på en sluttande terrass af den venstra upphöjda stranden af Wätka, en del under den egentliga stadslokalen å sjelfva stranden af floden och ändteligen är en liten del alldeles afskild i söder bakom den lilla Oschma, som vid den sistnämnda afdelningen förenar sig med Wätka. Den motsatta högra stranden af Wätka är nästan alldeles

Sid. 335.

flack och låg, hvarföre man ifrån den egentliga staden, i en vidsträckt rymd kan öfverskåda densamma. Ifrån alla öfriga sidor är staden omgifven af vidlöftiga åkerfält, blott ifr. Väster hindras deras öfversigt af ett högt berg. Bakom den lägsta stadsdelen böjer sig floden åt öster i anseende till en långsträckt höjd, som på denna sida uttänjer sig i samma rigtning. I sjelfva staden äro gatorna till antalet 9 breda och reguliera efter branden år 1811, som lagt hela staden i aska. En stor del af invånarne idkar landtbruk och boskapsskötsel. I de bästa hus underhållas till 10 kor, 5–6 hästar, dessutom får, ankor och änder, man odlar förnämligast råg och hvete. – En ej ringa del af invånarne vistas om somrarne i de så kallade волгскія работы. Fiskefånget i Wätka skall ock utgöra en vigtig näringsgren för invånarne. – Eftermiddagen erhöj jag ändtligen efter flera löften en korrt topografisk beskrifning öfver kretsen och åtskilliga upplysningar – se ofvan – af en viss Tatar Kun Mangalej Abdrachinof som i landträtten agerar tolk.

D. 19. Sedan jag slutat alltsammans och började rusta mig till afresa, ankommo med Ispravniken ändteligen Revisionslängderna, äfvensom genom ankomsten af adelsbisittaren Barmalejef, som förut varit ispravnik i kretsen och 1823 uppsatt en utförlig beskrifning öfver kretsen, nytt hopp uppgick till att här få något omständligare samladt. – Jag beslöt derföre att ytterligare qvarstadna. – Ehuru man lofvade mig det ena såväl som det andra, väntade jag åter förgäfvdes derå hela e.m. Såsom ursäkt måste jag väl stillatigande antaga ankomsten af den helige Nikolaibilden å e.m. ifrån Jelabuga till att besöka härvarande kyrkan, hvaräst ett kapell bär namn deraf och morgon dess högtid firas. Så snart signalen genom klockringning var gifven, satte sig hela staden i rörelse och ung

Sid. 336.

och gammal lopp åt flodsidan, betygande för bilden, som nu just höll på att passera floden, sin vördnad genom djupa bugningar. – Så snart bilden kom å land, bugade man sig åter och nu strömmade allt nedföre till sjelfva stranden, hvarifrån bilden, sedan äfven kyrkans egna bilder i procession anländt och en bön blifvit hållen, åtföljd af hela folkmassan beledsagades till Kyrkan. Man såg äfven en hop qvinnor ifriga att bära den främmande gästen. Sådant skall hjälpa mot hvarjehanda krämpor till och med ofruktsamhet. Måtte deras tro frälsa dem! – Sedan jag ännu haft tillfälle att sednare expectorera mig för en af sekreterarne vid ränteriet, erhöj jag ändtligen sent om aftonen längderna. -

D. 20. Middag hos Gorodnitschen. -

D. 21. Om aftonen var jag färdig med längderna. Genom H^F Barmalejef erhöj jag dess underrättelser om kretsen för året 1823. -

D. 22. Till middagen var jag ock med dem färdig och sedan jag spiset hos Nikolai Karpovitsch och betackat mig för hans gästfrihet emot mig, afreste jag. – Emedan postvägen här upphör, gaf mig Expeditorn här inga posthästar. Genom landträtten kunde icke heller sådana så snart erhållas, hvarföre jag såg mig nödtvungen, att lega en forman, som åtog sig att föra mig ända till Jelabuga. – Genom det ymniga regnet de sista dagarne var vägen till den första stationen öfver de låga ängarne på andra sidan om Wätka blefven högst infam och gropig. Ansirka är en vidlöftig by belägen nära mynningen af en å af s. namn. Jakovleva är en annan by invid samma flod. Framom den förvillade sig formannen å de många små åkervägarne och vi måste åter tillbaka. – På 3 verst nära å sjelfva slutet hade vi icke annat än åkerfält. – Den stora mängden af förråriga sädes stackar vid byarne här såsom vid Mamadysch vittna om ortens stora fruktbarhet, icke mindre än sjelfva de vidlöf-

Sid. 337.

tiga åkrarna. – Nära intill stora wätkaska landsvägen i grannskapet af byn Armali gick axeln af. – Då formannen icke ens försett sig med någon yxa, måste natten tillbringas på stället tills

d. 23. om morgonen formannen ifrån byn hann skaffa biträde. (35 v.) – Ifrån Liekarevo kyrkoby hade jag åter mest flacka åkerfält (16 v.) och blott i början till vänster smärre skogiga höjder. – I Jelabuga erhöll jag ett skäligen godt kvarter; men ock intet vidare. Ehuru värdsfolket – borgare – icke vägrade att mot betalning förse mig med middagar, utvisade dock allt, att de ogerna förstodo sig dertill undskyllande sig med sin ringtaliga familj och arbetstider, som tvunge dem, att ofta vara utom hus. – Jag borde derföre skaffa mig betjening annorstädes ifrån för att gå tillhanda vid förefallande behof och tillföra mig maten å min kammare. Redan den första dagen märktes, att de icke särdeles ville veta af mig och blott efter idkeliga påminnelser kunde bringas att tillfredsställa mina högst ringa behof. Jag måste derföre på soldatmaner hjälpa mig sjelf så godt jag kunde. – Hos H^F Kamaschef, som tillfälligtvis var i staden. E.m. hos Protopopen, som artigt och gästfritt emottog mig och till följande dagen bad mig till middag. – en bjudning dubbelt välkommen i mitt närvarande kvarter. – Om aftonen hos Vice-Guvernören med H^F Kamaschef, som i anseende till rekruteringen befinner sig härstädes. -

D. 24. Om morgonen hos Ispravniken. – Till middagen hos Vice-Guvernören. Hos Gorodn. för att bedja honom om en pojke till uppässning eller en soldat. Han föreslog mig att häldre flytta till sig, emedan här i hela staden intet bättre kvarter i anseende till folkets beskaffenhet kunde finnas. Mitt besök i Tschort. gor. gjorde mig än vemodigare

Sid. 338.

i stället för att förströ mig. De så till sägande redan förfallna ruinerna af kanske en bättre tid och kanske af mera välvilliga menniskor uti dessa nejder, gjorde på mig ett djupt intryck. – Upprörd

som jag var talte jag om aftonen ånyo med mitt värdsfolk och lyckades att beveka dem, såsom jag af deras uppförande följande dagarne hade tillfälle att sluta. -

D. 25. Nytt missnöje af Räntmästaren, som ej ville tillåta mig begagnandet af Revisionslängderna, så att jag måste taga min tillflykt till vice-Guvernörens bemedling. – I alla fall fick jag lof att vänta denna och följ. dagen, tills rekruteringen var slutad. – Till middagen hos Gorodnitschen – en äkta Dragon. -

D. 27. Först den 27 om f.m. erhöill jag Revisions längderna. – Till middagen hos Protopopen, hvaräst jag råkade uti en religionsdisput med en kringströfvande munk, som påstår sig äfven varit i Konstantinopel och Jerusalem. – Ifrån hans sida var anledningen likaså mycket bevis på råhet, som sjelfva sättet att strida. Striden föranleddes neml. af honom sjelf medelst häftiga smädelser öfver Luther, efter det jag förut bekant mig vara Lutheran. -

D. 28. Expedierade bref till Statsr. Krug, Prof. Erdm. i Kasan, Seyfert i Archang. och Blomqvist i Helsingfors. -

D. 29. Slöt jag Revisionslängderna. – Denna såsom gårdagsaftonen hos skoluppsyningsmannen.

D. 30. Middag hos Gorodnitschen. E.m. hos Protop. och kretsdomaren.

D. 31. Ånyo till Tschortowa Gorodine, för att åtminstone njuta af den herrliga utsigten, som man derifrån har. – Isynnerhet åt O. en omätelig låg däld, genom hvilken Kama vältrar sig och nära intill Ger. intager Tojma, som på södra sidan omflyter hela staden. På östra och Norra sidorna omgifves denna af besådda fält och äfven åt Väster är allt flackt; men e-

Sid. 339.

medan lokalen just från den sidan sluttar sig åt O, så är utsigten åt det hållet mest inskränkt och isynnerhet å Gorodischtsche. Angående deraf må jag här tillägga, hvad som tyckes undgått de förre resandes uppmärksamhet, att platsen åt den eller egl. SV. sidan, synes såsom i anseende till [...]get [otydigt] med en dit framåt fortsträckande höjd synes varit befästad, ej med en utan med tredubbla jordvallar, af hvilka den yttresta tredje i en uttänjd halfbågeform ifrån den djupa klyftan i N. intill den stupande branten i S. mot Tojma och Kama innehåller 135 steg circa i längd. Å den sydl. hälften befinna sig invid samma vall 2 gropar, med ett stenrös vid den sydligaste. På norra sidan om den medlersta och största gropen är ett rundligt stenlager, som ej tyckes vara tillfälligt, utan fastmer tjent till fundament för någon slags byggnad. – Ifrån midten af den tredje vallen räknade jag ungefär 94 steg intill den grafven, som i likhet med förstnämnda vall omgifver äfven alla andra mer

geradliniga och bredare af circa 112 stegs längd. Såsom en d. 3 och 2, så befinner sig ock ungefär i halfva afståndet emellan 2 och 1^{sta} eller den innersta vallen och dessutom ock i midten af sjelfva platsen en rund jordgrop. – Afståndet till den innersta vallen ungef. 64 steg. Sjelfva vallen i anseende till den småningom allt mer smalnande platsen omkr. 100 steg emellan båda branterna. Äfven denna vall är bred, men ifrån de andra utmärkande sig både genom kringströdda små stenar längs hela sträckan, hvilka tjena till ett tydligt bevis, att denna den innersta vallen varit af sten och derigenom att den är sjelf kuperad af djupa insänkningar liknande de förr utnämnda groparne. – Ifrån den sydliga ändan

Sid. 340.

utaf denna valls lemningar äro 70 steg till det enda af tiden och sjelfsvålden förskonta tornet, hvars beskaffenhet ännu är sådan, som den i Каз. Вѣстникъ 1829 июля р. 154 är beskrifven. Äfven här är bredden af hela platsen intill den norra branten ännu 100 steg; men ifrån denna punkten bildar den Sydliga randen en trubbig vinkel mot N-NO och sammanlöper ändtligen efter ungef. 160 stegs afstånd med den motsatta i gerad linje framlöpande randen å andra sidan. Äfven blir slutningen ifrån tornet åt spetsen långt märkbarare, oaktadt äfven ifrån sjelfva spetsen åter en djup brandt för ned till den vid foten ned å Tojmas strandplatå belägna lilla byn, kallad Монастырская слободка, hvarest det å rop. befintliga klostret fordom haft sin betjening, förgård och appertinentier af h^a orsak ock ännu i denna dag byn bibehållit det ofvan skrefna namnet. Af björklunden, som Ryschkof omtalar, finns å hela platsen intet mera kvar, om man ej vill räkna de par björkar, som växa vid den nordliga stugan. Äldre personer vilja dessutom påstå, att fordom medan klostret existerade och än sednare å platsen en vidlöftig park af fruktträd varit planterad, som redan vid Ryschkofs besök måste varit utrotad, emedan han blott talar om en björklund, ifall det icke är ett fel i den tyska öfversättningen, som jag äger. – Till beskrifningen i Каз. В. måste jag än anmärka att den förmentliga porten ej är åt NV. utan åt NO. sidan. Att döma af tornets structur, är det icke tiden, som förstört denna interessanta platsens märkvärdigheter, utan är Ryschkofs mening derom högst sannolik. – Efter några decennier försvinner väl ock det än stående tornet, de redan insunkna vallarne jämna sig alltmer och då återstår för den resande

Sid. 341.

blott den retande utsigten öfver Kamas och Tojmas med små buskverk glest bevuxna stränder och öfver staden, som redan nu med sina 3 präktiga stenkyrkor och en stor mängd af vackra stenhus isynnerhet ifrån denna punkt fångslar ögat ovan att i kretsstäder finna så många och så smakfulla vedermälen af borgerligt välstånd sammanhopade, som i Jelabuga. – Jag hade bestämt denna dagen till afresa; men Gdn. hade ännu icke hunnit insamla ifrån andra statsautoriteter de nödvändiga materialerna. Mot min vilja beslöt jag sål. så mycket mer att kvarstadna, som jag ansåg för lämpligare att här i staden tillbringa den stora ryska högtiden i morgon, än under vägen blottställa mig för obehagligheter, så vanliga vid sådana högtider. Dessutom ankommer posten öfvermorgon

och kanske äfven H^e Kamaschef tillbaka ifrån Kasan, hvarifr. jag antingen med den ena eller den andra har att förvänta bref.

Augusti 1828.

D. 1 Aug. Nästan hela dagen hem, sysselsatt med Wotjakiskan. – Middag hos Gorodnitschen. -

D. 2. Redan om morgonen var jag sinnad att afresa, men stannade i anseende till ända till middagen fortfarande häftigt regn. – Emedlertid erhöll jag ifrån Kasan bref af Prof. Erdmann och innelyckta 2 andra bref ifrån Grefve Reh binder och M.L. H^e Kamaschef hade ankommit. Jag fann honom hos Ispravniken. Oaktadt hans återkomst och hoppet att efter löfte hos honom och genom hans biträde kunna insamla diverse upplysningar varit en af hufvudorsakerna till mina uppskof, ansåg jag mig ej böra än längre förlora tiden i en stad, som intet lockande hade för mig. H^e Kam. förnyade väl sin bjudning; men sade sig ej förrän i morgon e.m. eller afton kunna hemresa. Jag måste därför afsäga mig nöjet af hans lärorika sällskap – af ett sällskap

Sid. 342.

som endast hemma hos honom kunnat blifva sådant. – Kl. 5 om aftonen afreste jag således tämligen misslynt äfven öfver mina felslagna förhoppningar i afseende å Jelabuga och dess omgivelser öfverhufvud. – Vägen förde öfver vågformiga besådda fält, såsom vanligt i detta Guvern. emellan vackra björkalléer. – Blott en bäck Sarali passerades. – I kyrkobyn Tschelni vek jag in hos prästen, som trakterade mig med the. Hade jag å stationen Munajka (19 v.) funnit bättre rum och någon sysselsättning, så hade jag kanske än stannat och der afbidat H^e Kams. återkomst. – Stugan var tämligen stökig och smutsig och till och med ens värden hade jag något svårt att på ryska förståndiga mig. De såkallade старокрещеные, som här bo, tyckas sål. i det hufvudsakliga bibehållit, såsom sitt språk, så ock sina nationella seder och lefnadssätt utom att huset var smutsigare, än jag öfverhufvud bemärkt hos verkliga Tatarer. – Sjelfva uttalet såsom vanligt sjungande. – I sällskap med 2 Tatarer reste jag därför i mörkret vidare. Lokalen fortfar utom några höjder att vara jemn; men blir å denna station skogig. – Af Byar passerades Janaberdij bebodd af Wotjaker, Kamajewa en stor Tatarisk by invid Eryksa. Gl. Jumje är åter bebodd af Wotjaker, [i marginalen: Jatzä egl. Wotjakisk, ock litet Ryssar. Karmankova och потоимѣ på sidan; den förra Tscheremissisk – Rättelser Värdemo – нов. Шудза, Mukschur – Sersak] Bäjteräkova deremot af Ryssar vid en liten bäck nära Tscheltamak. – Först omkring kl. 1 om natten anlände jag till den lilla byn Kisäkqurt, bebodd af Wotjaker både döpta och odöpta. – En vidrig stank och sällskapet af en calf afskräckte mig ifrån att med värdsfolket dela nattherberge; men då man hade än en annan midtemot på andra sidan om farstugan bygd stuga, så beslöt jag att hvila några timmar till morgonen.

D. 3. Märkte jag, att såväl denna som den andra stugan vid allt det der erbödo ett snyggare yttre utseende och en större renlighet, än i föreg. qvar-

Sid. 343.

ter. Båda voro försedda med hvitrappade ugnar. Qvinnorna bära här sin egna besynnerliga höga hufvudbonad, hvarifrån en bred merändels krokig duk bak nedhänger till inpå ryggen. – Uppå min tillfrågan af en, om hon förstode ryska, svarade hon "ug todyske". – Kl. ½ till 6 afreste jag vidare. Före byn Bulatgurt 1. Bulatawa – ock Ramaschkin invid en börjande björkskog afböjde jag ifrån stora vägen åt vänster och kom genom besådda (6 v.) säderfält till kyrkoby Alnasch vid en liten bäck af s. namn. Min afsigt var att derstädes anträffa ortsprästen Stepan Vasiljef Krasnoperof, en infödd wotjak, hvars deltagande uti de Wotska öfversättningarne af Evangelierna jag hade mig bekant. – Lyckligtvis träffade jag honom hem. Inträdet uti ganska snygga främmanderum lofvade en om ock kort, dock treflig vistelse. – Wotjakerna sysselsätta sig i denna ort – efter hans uppgifter – mest med jordbruk, hvarföre de ock alla stå sig ganska väl. Biskötseln är äfven hos dem i flor. – Dervid idga de betydlig jagt om höstarne sedan de slutat sina öfriga arbeten. I fordna tider skall jagten varit uti än större och vidsträcktare bruk; så att de till största delen lefvat uti skogarne och deraf ock burit namnet Ludmurt d.ä. vild man. – Föröfrigt skall hos dem inga traditioner om deras förfäder eller fordna hemvist finnas, utom att de [... ?]⁶⁰² anse för sådana Tschuder, efter hvilka än uti aflägsna skogar begravningsplatser skola här och der uppvisas. – E.m. afreste jag vidare och kom efter några verst uppföre å den skogiga åsen och igenom byn Süsurgurt 1. Bätelevo tillbaka å den allmänna vägen. Å stationen (12 v.) Sukman fann jag hos Tatarer ett ganska snyggt rum. Jag hade än tid att öfverfara ett håll; då min värd

Sid. 344.

en gammal 70 års gubbe, föreslog att här ligga öfver natten och häldre om morgonen ganska tidigt resa vidare, emedan å följande hållet slätt intet herberge funnes, för en resande, så beslöt jag att följa hans råd, hälst ett häftigt regn åter hotade. – Min egenteliga afsigt hade varit, att vika in till någon af de Tatarska possessionater, hvilka bo å det förestående hållet, men ingen enda af dem sades nu kunna anträffas. För att förkorta för mig tiden, föreslog jag att besöka byns Mullah, som påstods vara en ganska skicklig man. Min g. värd beledsagade mig sjelf till honom; men vi funno honom icke hem. Min värd föreslog att göra mig bekant med en Tatarisk possessionat, som äfven å det förestående hållet icke långt ifrån vägen hade sitt gods, men nu var stadd å resan till Kasan, hvarest han merändels skulle bo. Vi funno honom än qvar. Det var en viss Muratof, till hvilken redan Prof. Erdm. hade velat införa mig i Kasan, såsom han sjelf nu berättade mig. I anseende till hans förestående snara afresa kunde vi ej längre uppehålla oss. Jag rekommenderade mig derföre med hälsningar till gemensamma bekanta i Kasan; han å sin sida bød mig att i Kasan besöka sig,

⁶⁰² ordet svårläsligt

ifall jag än komme dit. Efter återkomsten sträckte sig min värd på den alltid tillredda bädden i den breda bänken. För att fördrifva tiden, bad jag hans son undervisa mig att läsa innantill uti en Alkoma, som jag tillfälligtvis fann liggande hos honom. En främmande Mullah kom kort derpå till besök, hvilken han rekommenderade mig såsom en säkrare och skickligare handledare. Först måste emedlertid deras aftonbön förrättas, medan solen var just i nedgången. Äfven den gamle steg upp och alla ställde sig på den breda bänken. Mullahn tycktes föra ordet. Efter allt yttre förrättade de sin bön med mycken andakt och utan att visa någon uppmärksamhet åt främmande föremål. Under bönen dels stod man, dels kastade man sig esomoftast ned

Sid. 345.

och böjde ansigtet mot bänken och alla vända åt ett hörn i rummet. Af ord hörde man esomoftast det enkla Allah upprepas. Emellanåt mässade Mullahn något med en gråtande ynkelig röst. Nångång sutto de ock med underlagda ben slutades ock aftonandakten medan de höllo sina flata händer sammanlagda framför ansigtet, liksom ville de läsa utur dem, hvarefter de med dem struko sig ned öfver skägget. – Derefter företogs förhöret med mig i Alkoranen och jag dimitterades ändteligen med den skämtsamma försäkran af Mullah, att jag väl redan kunde duga till achun. Uppå det alltid med duk betäckta bordet framställdes aftonmåltiden, hvaruti man äfven inböd mig att deltaga. Den bestod af kokadt kött med lök och så kallade Pelmeni båda ganska snyggt och smakligt tillredda. Ifrån bordet välsignade man sig åter medelst läsande i handen och strykande öfver skägget. Rätterna både fram- och återburo till ett bakrum af sonen i huset, utan att dess hustru visade sig. Genom dörren såg jag blott skymten af henne och hörde esomoftast hennes gång af små bjällror, hvilka hon bar uppå sig. Man bäddade för mig jemte värden uppå den breda bänken i fonden af rummet, men väggohyra förhindrade all sömn, så att jag måste flytta mig på golfvet och

d. 4. försofde mig, så att jag först $\frac{1}{2}$ till 6 utkom å väg. Å det med höjder afvexlande följande skogiga hållet passerades byarne Täberti bebodd af Tatarer, Omga af Wotjaker invid ån Tschashij, Tersi och Mordva (ej Morkvash) äro likaledes båda Tatariska, den förra stor och vidlöftig. I båda hafva Tatariska Possesionater egendomar; Nejden är lågland; men efter allt utseende ganska fruktbar. Jordmån svartmylla, som i allmänhet i hela tragten rådande; deraf ock vägen; ehuru efter de täta regnen smutsig dock vacker med löfskogar och blomsterrika ängar och fält. vid Mordva passeras i

Sid. 346.

väster Tschashij (26 v.), i hvilken vid den Tatariska stationen Doiktau en liten bäck Schköschar faller. – Min Tatariske värd hade ej haft orätt, att afråda mig ifrån att här vilja tillbringa natten; ty här såg det tämligen snuskigt och dåligt ut, emedan blotta förmännen vistas der. Den öfriga byn är ej heller stor. – Äfven härifrån fortfar vägen i början att vara skogig, föröfrigt med dylika angenäma tecken till fruktbarhet, hvad lokalen beträffar. Sedan komma åter täta åkerfält. Dels vid

vägen dels i något afstånd på sidan af byarne Atascheva bebodd af Wotjaker, Monja likaledes, Bobja af Tscheremisser; I Ishbobja (bebodd af Tatarer) vid ån Bobja afviker den Sarapulska vägen åt SO., medan den till Ishefska Savoden förande fortgår i samma rigtning som hittills. – Sedan man passerat ån Ish, följer en lång hög och brant backe (en af de största å hela vägen), uppför hvilken man kommer till den Ryska byn Atabajeva. Upp på backen några få verst nära denna by mötte vi en Tatarisk forman, som var tämligen väl trakterad, hvilket jag derföre här omnämner, att jag hittills ej sett någon enda besupen Tatar och äfven i går aftons ej kunde persvadera någon enda af mina 3 husgäster, att ens taga en snaps före måltiden, så mycket jag ock persvaderade dem. Den besupne Tataren rufvade efter oss tillbaka till Atabajeva, medtog under vägen en bonde, som sjelf var ganska villig att föra mig vidare. Efteråt upptäckte mig mina Tatarer, att de båda försäkrat honom, att jag ej betalt mer än 8 kopek för versten. Det oakadt syntes han såväl som hans hustru upptaga det af dem såsom en vänskapstjenst att de förde mig till honom; ty de trakterade båda tu äfvensom mig med middag, hvilket jag här fick bättre än jag hade väntat mig. Jag måste äfven visa min tacksamhet igenom brännvin, hvilket gjorde

Sid. 347.

min Tatar så mycket lustigare, Han nödgade äfven den andra att dricka med sig och var likaså gästfri mot värdsfolket. – Ifrån Atabajeva marken är backig (20 v.), men ehuru skogarne efterhand aftaga och utsigterna blifva derigenom mer afväxlande. Emedlertid ser man å hållet på sidan blott 2 byar Akkendina och Jasbachtina (19 v.), båda äfvensom alla följande ända till staden bebodda af Ryssar. – Å slutet af stationen ett högt berg Krestovaja, hvilket namn hänför sig till närvarande tidens korsprocessioner. – I Jurina accorderingar om progonerna, hvaraf man kan sluta, att det ej torde vara så alldeles allmänt, att betala fullt, eller ock äro här många sjelfvilliga formän öfverhufvud. – Man ville föra mig mot fulla progoner bägge hållen ända till staden, hvarmed jag naturligtvis var än mera nöjd, då jag kunde hoppas, att så ankomma hastigare. Ifrån Jurina är blott en enda by Выпель å vägen, föröfrigt allt (16 v.) idel åkerfält. – Efter Kijbajevo kyrkoby flera byar nästan i rad neml. Gluchova, Sergejewa, Panjkowo, Sytopakowa och Kostina vid l. Sarapulka. Efter en liten småskog än byn Sigajeva och ändtligen Sarapul bakom Stora Sarapulka. Emedan jag redan förut hört, att den egentliga Gorodnitschen vore på en tid afrest och kretsdomaren förvaltade tjensten, åkte jag till honom (17 v.) samt skickade in att anhålla i staden kvarter. – Värden var sjelf ej hem, fruntimren skickade ut till mig att persvadera mig att inkomma, tills man hunne skicka efter honom. – Jag fann såväl hos hela familjen mycken artighet som uti Domaren en välmenande gammal gubbe, som förut tjent uti Militären och under 1789 års krig varit nära min födelseort å gamla gränsen. Jag måste dricka thé och äta aftonvard, hvarefter jag erhöll anvisning till kvarter i ett Köpmanshus och ifrån polisen en karl till betjening. Jag kunde således i förhand vara nöjd med ombytet med Jelabuga så mycket mer, som jag äfven hos sjelfva mitt värdsfolk ifrån första början märkte ett vida väl. och beredvilligare bemötande.

D. 5. Middag hos Domaren. – По деламъ äfven i Landträtten och Magistraten. – Golovan kom sjelf till mig och inböd mig äfven att besö-

Sid. 348.

ka sig. I allmänhet helt annat öfverallt än i Jelabuga. – För att göra kontrasten fullkomlig, fann jag deremot i Protopopen, om ej motvilja, åtminstone icke den bonhomie, som hos den Jelabugska. Hans hus tycktes föröfrigt representera presterskapet i denna Eparchien, kanske ock deraf hans Vornehmthum. I kyrkorna voro föröfrigt i anseende till den så väl som staden öfvergångna eldsvådan inga dokumenter kvar. Eljest visste han ej berätta vidare än att här i nejden å båda sidor om staden såväl i N. som i S. i ringa afstånd fordom varit kloster, hvilket ock bekräftas af benämningen på det höga huset, som ifrån V. begränsar staden (Старцова гора): NB. Jershofka på andra sidan om Kama ansåges för äldre än Sarapul; Karakulino vore ock en mycket gammal ort. – Hos Räntmästaren en bekant ifrån Urschum, som likaledes välvilligt emottog mig och utan svårighet erböd Revisionslängderna.

D. 6. Erhöll jag Revisionslängderna. – E.m. å examen i den andeliga sockne- och kretsskolan. – Man examinerade religionsläran, religionshistorien, aritmethiken, ryska, slowänska, latinska och grekiska språken samt Historie och Geografie. – Uti allt en ändlös utanläsning. Lärarne förhörde till och med offentligen ifrån sina läroböcker och lärjungarne framsöngo svaret i en andedrägt ifrån början till slut. Med allt det der hade de dock åtminstone i de gamla språken gjort skäligen goda framsteg, så att de äfven merändels besvarade ock af främmande gjorda grammatikaliska frågor. Också i hist. och geografie gick det efter den vanliga methoden; hvad den sednare vettenskapen beträffar, så bestod hela användningen deruti, att lärjungarne å kartan utpekade de nämnda ställen. – För att beteckna öfvergången, ifrån den ena klassen till den andra i examen, läto de lärande emellanåt höra

Sid. 349.

sig i Chorsånger. – Mängden af åhörarne tämligen talrik, bestod utom ortens embetsmän, äfven af köpmän och borgare, anständigt klädda, hvaremot den lärande ungdomens trasighet var nog afstickande. – Efter akten, som varade ifr. kl. 4 till 8 bød Protopopen äfven mig till sig. Jag fick der tillfälle att göra den egentliga Examinatorens (en Archimandrit och Rector för Wätska Seminarium) bekantskap. – Efter allmän traktering gick en hvar hem till sig.

D. 7 & 8. Hela dagen hem sysselsatt med Revisionslängderna. – Blott om aft. hos domaren. -

D. 9. Återställde jag Revisionslängderna.

D. 10. Middag hos Kosma Ivanovitsch (Domaren). E.m. buden till skoluppsyningsmannen. Den borgerliga skolan befinner sig här äfven som i Jelabuga uti ett vackert stenhus. – Dessutom äger den här en trädgård, hvaruti äfven äppel förekomma.

D. 11. Bref till Wulfert, Zagel i Petersburg och Past. Str. i Novgorod. – En skräddare, som af mig hade erhållit arbete, och redan i slutet af förra veckan lofvat hafva det färdigt, hindrade min afresa icke allenast denna, utan ock den

d. 12. följande dagen ända till middagen. – Jag passerade å den första stationen utom kyrkoby Jaramaska vid en bäck af samma namn byarne Dulessova och Makschakova. Tjuruki vid Netschkinka på sidan. Öfverhufvud vågformiga höjder, hvilka merändels upptagna af åkerfält. – Ifrån kyrkoby Netschkno (20 v.) höjderna än betydligare, dock mer, ju närmare Kama. – Till vänster jemna de sig åter

Sid. 350.

småningom. – Vid vägen å sidan byn Pisliegova; men å densamma Makarowa och Schutjera åter på sidan. Ifrån Sabiegalowa (16 v.) böjde jag åt väster och hade ju längre ifrån Kama ju jemnare lokal, som dessutom är här upptagen af täta skogar. – Å hela hållet ingen by, blott en bäck Kesmasha. – Den följande stationen (18 v.) Savjalowa är en Wotjakisk kyrkoby vid ån Derjänka, [i marginalen: som infaller i Posin, hvilken passeras under vägen till bruket.] Under den fortfarande skogiga vägen till bruket öfverraskades jag af mörkret och mot slutet af vägen af regn. – Uppå rekommendation i Sarapul hade jag ärnat fara in till en öfverste Löjtnant Zedelmann; men då jag under vägen erfor, att han passerat till Sarapul, dit Biskopen i denna dag förväntades och verkligen med sin stora svit passerade förbi mig, ändrade jag min plan och vände mig till den Lutheranska pastorn Viereck, med hvars son jag i Kasan gjort bekantskap, hälst den sistnämnde äfven om min ankomst skrifvit till sin fader. Denne mötte mig emedlertid i farstugan med ursäkter, att han ej kunde herbergera mig. (14 v.) Jag hade således intet annat öfrigt än att taga min tillflykt till polisen. Efter en stunds väntan erhöll jag anvisning till kvarter hos en af de så kallade мастеровые. – Värden var sysselsatt att traktera några karlar hvilka han hade hos sig, med brännvin och aftonvard och hade därför litet tid att agta uppå min anhållan om biträde att inlyfta mina saker, med hvilken den lilla Wotjakiske skjutspojken

Sid. 351.

som jag hade ifr. Savjalowa, ej kunde ensam komma till rätta. En soldat, som likaledes befann sig bland gästerna, gick sjelfmant ut och inbar en del af sakerna. Till min olycka räknade jag ej denna gång mina saker utan åtnöjde mig med skjutspojken svar, att allt vore inbragt. -

D. 13. Först den följande morgonen blef jag varse, att portföljen icke fanns med de öfriga sakerna och underrättade derom Polismästaren, som tillfälligtvis kom och hämtade Guvernörens откритий листъ som man i går aftons qvarhållit i polisen. Emedan jag sjelf förmodade, att skjutspojken af oaktsamhet och af förseende i mörkret fört portföljen med sig och polismästaren sjelf ej misstänkte soldaten, som i 18 års tid tjenat såsom Denschtshik hos afledne Cefen general-Major Gren, så skickades blott en kosack till Savjalowa. – Jag gick emedlertid till den tjänstförrättande Chefen Artilleri-Öfverste Löjtnanten Jakof Andrej. Faustof, som ganska artigt emottog mig och bød mig qvarstadna till middagen. Efter densamma återkom kosaken med underrättelsen att ingenting qvarblifvit i Kibitkan. – Tillfälligtvis gjorde jag bekantskap med Capitainen för härvarande invalid Commandot Jefim Ivan. Jumaschef och berättade honom hela förloppet och förnämligast honom har jag att tacka för den lyckligare vändning, som saken tog. Han fogade genast anstalt om att den nämnda soldaten blef gripen. Uppå Öfverste-Löjtn. Faustofs befäl antog sig äfven polismästaren saken med större ifver och man fann snart sjelfva portföljen i soldatens kvarter.

Sid. 352.

undanstucken med sönderbrutet lås och några obetydligare saker. Alla papper, hvaribland en stor mängd af mina journaler och anteckningar, en mängd såväl Ministeriella som privata rekommendationsbref, likaledes alla öppna befäl och 50 R. penningar voro borta. – Vid anblicken af portföljen upptäckte den arresterade soldaten, hvilken man gripit i en aflägsen del af savoden besupen, såväl penningarna, hvilka han likaledes undanstuckit som ock att han kastat alla pappren uti en 5 famnar djup brunn, som befann sig uti trädgårdstjappan uti hans kvarter. Allt hvad som i anseende till lättheten qvarblifvit å ytan, uppfiskades och återställdes ännu samma afton och dervid uteviste det sig, att han öppnat alla bref utan undantag, förmodligen i förhoppning, att äfven i dem finna penningar. Då hela portföljen varit fullpackad med diverse papper och de återfunnos först den följande

d. 14. sedan de öfver natten hunnit torrka, kunde behörigen besigtigas, kunde jag ej förr sakna utom en del af Подробная Карта, den Sirjänska grammatiken interfolierad och fullskrifven med anmärkningar. Den hade jag vid packningen i Sarapul likaledes råkat inlägga i portföljen. Sedan man vid polisundersökningen om aftonen öfvertygat sig om att de saknade artiklarne likaledes måste befinna sig i brunnen och man angående densammas beskaffenhet hunnit inhämta noggrannare underrättelser, lät Jak. Andr.

d. 15. utpumpa vattnet, som besteg sig till närmare 2 Sashen. Man fann ändtligen de sökta

Sid. 353.

artiklarne utom fragmenter af åtskilligt annat (deribland den Sirjenska öfversättningen af en undervisning om koppypningen), men olyckligtvis hade bandet af Grammatiken under det långvariga liggandet i brunnsbotten afsöndrat sig, bladen söndriga och till största delen så upplöst sig i vattnet, att jag ej kunde af dem erhålla mer än strödda lappar. – Af den nämnda Sirj. brochuren hade likaledes öfver hälften gått förlorad. Emedlertid räddade jag åtminstone dem mig för resan så nödvändiga Подр. K., ehuru likaledes i nog grad skadad. – Samma dag beledsagade mig Jak. Andr. till Gevärsfabriken, hvaraf jag besåg en del, innehållande verkstäderna till den partiella bearbetningen af gevären. – Ehuru jag emot all förmodan vid det olycksfall, som här drabbade mig behöll mod att fördraga den i början efter allt utseende hotande stora förlusten, så hade jag dock ej lugn nog, att kunna företaga mig något nytt, uppsatte och afgaf först i dag mina Kommunikater angående härvarande verkets statistik, hvartill den artige Öfverste L. Faustof med sin vanliga beredvillighet lofvade och anbefallte för mig allt biträde.

D. 16. Hos protopopen, som äfven uti smått å sin sida understödde mig.

D. 17. Bivistade Gudstjensten såväl i den lilla Lutheranska, som i den präktiga för några år sedan fulländade ryska Soboren. – Middag såsom alla de föregående dagarne hos Jack. Andrejevitsch. -

D. 19. Middag hos Öfverste Löjtn. Zedelm. – Efter par timmars hvila var jag att med honom bese den

Sid. 354.

nya uppå höjden på sidan om bruksbyn snart anlagda Arsenalen. Det är en smakfull fyrkantig byggnad med flyglar i midten. Rundtomkring föra corridorer och å båda sidor om dessa stå på enkom dertill inrättade ställningar färdiga gevär, sablar, skidor och lavetter allt i särskilda afdelningar. Uti samma byggnad befinner sig en modellsamling för alla maschiner och instrumenter vid bruket. Uti samma rum en smakfull pyramid, hvaruti förvaras ett gevär, hvartill afl. Kejsar Alexander vid sin vistelse härstädes, smidt röret. Uti den understa afdelningen ock hammaren, hvaraf han dervid betjente sig och ett fat, i hvars midt en lagerkrans och derutinnan Namnschiffren med den Kejsarliga kronan och rundtomkring följande Inscription: В достопамятнѣй 1824 годѣ октября 5 дня удостоень былъ вновь построенный ижевскій оружейный заводъ Высочайшимъ посѣщеніемъ Государя Императора Александра I. Мѣстное начальство имѣло щастіе поднести Его Императорскому Величеству подданнѣйше на семь блюдѣ молотокъ, который принявъ съ особеннымъ благоволеніемъ изволилъ ковать Высочайшею своею рукою одинъ ружейный штволь. – Ännu befinner sig uti ett skåp ett litet fysikaliskt Kabinett och ett Bibliothek, båda obetydliga och det sednare bestående mest uti skolböcker och diverse biblar och bibel-

Sid. 355.

sällskapets edition. – Redan uti arsenalen kände jag en smärtsam tryckning uti maggropen, hvilket tilltog mot aftonen och äfven om natten betog min sömn. -

D. 20. Mot aftonen samma symptomer, ehuru uti en vida mindre grad.

D. 21. F.m. än ytterligare att bese de öfriga bruksinrättningarne. Middag hos Apothekaren Dost. E.m. kl. ½ till 3 afreste jag å samma väg som jag kommit tillbaka till Sabiegalowa. (32 v.) – Emedan det redan blef sent, så beslöt jag att tillbringa natten i den följande kyrkoby Pasderi eller Bogorodskoje. Skall af Wotj. kallas Badjargurt (Кленовая деревня) neml. Kuljuscha. Vägen dit något backig; men föröfrigt öppen och upptagen af åkerfält. Byar under vägen blott Kuljuscha och Severjucha vid en bäck af samma namn. – Sjelfva kyrkoby Pasderi ligger invid sjelfva Kama (nära inloppet af Siva) nedanför en ganska hög och brant backe. Der finns blott en trädkyrka – sjelfva socknen existerar först sedan 1795, då den blef afsöndrad ifr. Goljana. – Sedan jag hos ortens präst tillbragt en i anseende till väggohyra sömnlös natt, fortsatte jag

d. 22. resan till Perevosnaja (5 v.) lemnande en поч. Жужги till vänster och derifrån dels öfver åkerfält, men mest genom skogar är en vågformig lokal öfver Wotka, förbi byn Kvarsa (20 v.) och den lilla bäcken Wogulka till Wotkinska jernbruket, hvarest Chefen Berghauptman Konon Jakovl. Nesteroffskij ganska artigt emottog mig och gaf mig qvarter bredevid sitt hus hos en af Bruks-Officerarne en ung Kovanka. -

D. 23. Hos Protopopen. – E.m. utfaren att bese en så kallad городище belägen 5 verst ifrån bruket invid en förmod-

Sid. 356.

ligen derefter benämnd liten by af samma namn. Sjelfva platsen är af tämligen vidsträckt omfång å 3 sidor begränsad af höga branter, som gå till den i mångfaldiga bugter sig förbi slingrande Sotka. Blott på den västra motsatta sidan ser man en i halfbåge gående dubbel vall med 3 grafvar hvilka gå ifrån den södra kanten ända till den norra. – En gammal gubbe, som upplöjt samma plats till åker och tillfälligtvis mötte oss, påstod orten tjenat till ett slags fäste för dess fordna urinvånare Чудь. Vallarne hade fordom varit vida högre, ehuru de numera äro så låga, att man ingenting skulle märka, om ej de mellanliggande grafvarne skulle väcka uppmärksamhet. – Föröfrigt tillade han, att man äfven å andra ställen i nejden funne dylika городища, och anförde han t.ex. en vid den förutnämnda byn Perevosnaja. -

Hvad sjelfva bruket angår, så är läget deraf ett af de vackraste och sundaste invid utfallet af Wotka ifrån en damm, som i anseende till sin storlek mer liknar en sjö; ty den har en längd af 15 verst och äfven bredden utgör 2 à 3 verst. Längs Wotka och på båda sidor om densamma vid ändan af dammen är hufvudmassan af de till fabriken hörande personalens boningar öfver hvilken midt i fonden en vacker stenkyrka höjer sig. För det närvarande är det den enda stenbyggnaden som finnes, om man undantager den än ej fulländade byggnaden af en Кричная фабрика. En annan fabriksbyggnad är ock redan under arbete. Flera af embetsmännens boningsrum äro hvitrappade, så att de hafva utseende af stenhus. Till

Sid. 357.

sådana höra ock å den östra sidan om dammen det för 70 man inrättade hospitalet, hvilket äfven innehåller Apotheket och uti en flygel boningsrum för en Läkare och Apothekaren och å den västra midtemot det hus, hvarest Chefen den värdige Konon Jakovlevitsch Nesterofskij (Berghauptmann), som inom 3 år fått fabriken uti sådant skick ifrån det förfall, hvaruti den före honom skall hafva befunnit sig.

D. 24. Middag såsom vanligt hos Kon. Jakovl. Om aftonen voro samteliga Embetsmän med sina familjer samlade hos honom. En fin otvungen ton herrskade uti hela kretsen och gjorde den så mycket interessantare. – Protojerejen, som hör till de bästa Charakterer, som jag sett ibland prästerskapet (Vassilij Jegorof Blinof lika Blagotschinnoj i distriktet) förärade mig Manuscript Exemplaret af den i Delles förfärdigade öfversättningen af Johannis Evangelium på Wotjakiska. -

D. 25. Buden till middag af härvarande Läkaren Silvestr. Feodorovitsch Tutschemskij, hos hvilken äfven aftonen tillbragtes. Han firade sin svärfaders ankomst ifrån permska hwerken, en Berghauptman Meyer. – Det gåriga sällskapet fanns här åter till större delen församladt. – I dag besökte jag äfven en Svensk, en viss Ekholm, som är uppsyningsman vid Hospitalet. -

D. 26. Jag ärnade redan om morgonen afresa, men lät öfvertala mig att först spisa middag hos Chefen, som derföre lofvade mig hästar till första stationen. – Att uppskjuta afresan till den följande ansåg jag så mycket mindre för tillbörligt, som jag i sådant fall kunde finna mig frestad att än längre qvarstadna och dertill hade jag uti mina arbeten inga tillräckliga anledningar mer, då man lofvat till Perm skicka mig hvad jag angående denna ort önskat erhålla.⁶⁰³

⁶⁰³ Dagboken 1828:2 har Sjögren skrivit på sidorna 401–418 och 1829:1 på sidorna 419–456. På grund av den löpande pagineringen har denna ologiska ordningsföljd inte ändrats.

[Texten fortsätter t.o.m. den 30.11. på sidorna 401–418.]

1829.

2.

[Texten för Januari – April 24 på sidorna 419–456.]

-
Sid. 358.

-
1829.

2.

D. 21 Maji. (Forts). I byn gick det öfverallt tämligen lustigt till, icke mindre uti sjelfva prestens omgifvelser. Om ock ett sådant grannskap för ett protestantiskt öga var nog anstötligt, så väckte dock prästen sjelf en verkelig agtning, emedan han var fullkomligt nykter. Den goda fördom, som jag redan deraf fattade om hans förstånd, bestyrkte han sjelf under mitt samtal med honom, oaktadt han intet besked kunde lemna mig om sin sockens historia såsom sådan. Efter hans mening sträckte den sig icke mycket öfver 100 år, då furstliga familjen Poluektof först der anlagt bättre kyrkor. Hvaraf namnet Городище komme visste han icke, åtminstone hvarken finnas der några underrättelser eller känner ens traditionen om några sådana lemningar, hvarmed gemenligen en sådan benämning plägar förbindas. Efter farten genom en några verst lång barrskog i nejden af den nämnda floden följa åter mer öppna fält med byarne Gavina och Kondaschi (ansenligare med flera nätta hus), sedan Stepanova vid hvilken Sorinscha strömmar till Kondasch med något skog till Klopusova (26 v.), hvarest jag i anseende till det infallna mörkret beslöt att taga nattqvarter.

D. 22. Korrt efter denna by passeras Utomka och Kissofka. – Till vänster något längre fram ett stort kärr. Vägens omgifvelser i allmänhet mest jemn eller blott här och der nästan omärkbart sig höjande боръ med sandmoar eller oftare tufviga låglända marker.

[i marginalen:] Zum anm. Såsom något eget å denna väg bör anföras att man nästan vid alla byar ser en hel hop smidjor – och ännu inom Ustjushenska kretsen – äfven der mycket låga stugor och fägården öfverhufvud bredevid boningsrum, så i sjelfva staden i borgarehus.

- Piljuskova kyrkobygn gl. Nikola, Pustoschka, Kunschina och Stepankova ej betydliga. – Vid den sistnämnda passeras

Sid. 359.

-
Koladinka som sedan i st. för Kondasch beledsagar äfven ett stycke ifrån stationen Davydovo. (19 v.) Det hela består föröfrigt af jemna myrländer med tallskog. Här och der ock det oagtadt nog

större och mindre stenrös af byar blott Supronova, Tzajeva (20 v.) och kyrkoby Grischkino. Stationen Gnilki befinner sig redan 6 verst inom kretsen Ustjushna och den resande ser sig tillika vid Mologa; längs hvilken vägen nu fortgår förbi Schalofska pustinjan (bestående af en trädkyrka, hvaruti Gudstjensten förrättas blott högtidsdagar af Munkar ifrån det 4 verst längre fram belägna Madenska klostret så kallad af dess läge vid utloppet af Schalotsch. Då klostret befinner sig på andra sidan af Mologa och jag utom tidsutdräkten fruktade att anförtro mina saker åt forkarlen, så uppgaf jag beslutet att besöka samma kloster, hvaruti jag dessutom med anledning af Ист. пощ. Iep. föga hade att hoppas. Vanskaja är en större by nästan midt emot, vid hvilken Mologas riktning mot vägen förändrar sig. Intill stationen dessutom ännu byn Poptschicha invid bäcken Wanä. I hela detta håll situationerna sandmoar med smärre tallskogar, men ock ställvis myrar. I kyrkoby Lentjeva (24 v.) lät jag tillreda mig en äggöra och fortsatte derpå resan, i det jag passerade Tschagodama vid den lilla byn Ustje straxt nedan om sjelfva stationen. Sedan byarne Gramaschicha, Ogib (vid bäcken Orjol) och Poroslova och ofta djup sand ända till staden Ustjushna, (20 v.) af större vidd än Tscherepovetz med en hel hop stenkyrkor och fördelaktigt belägen på ömse sidor om Mologa. Gorodn. inviterade mig till sig på the och jag tillbringade äfven aftonen hos honom.

D. 23. Förströk med blotta inledningar till vidare göromål genom besök och nya bekantskaper. Buden till middag till Gorodnitschen, hos hvilken jag derefter måste

Sid. 360.

deltaga i ett Bostonparti och genom en förlust af 10 R. betalte min middag utom förlusten af hela eftermiddagen, -

d. 24. blef icke mindre fruktlös, då jag ej i går hann göra alla förberedelser, jag var blott att bese den så kallade городище, söder om staden på en udde emellan Mologa och Ishina vid dess utlopp i den förstnämnda. Det hela består af en tämligen väl bibehållen jordvall, som skall vara uppförd under de Lithauska stroftågen. Ishina är det hvaraf staden bär sitt namn, ehuru detta rätteligen borde vara Ustishina och ej Ustjushna, såsom man länge sedan falskt talar och skrifver till verkelig förvirring och förblandning med Ustjug, så att icke sällan bref och kronohandlingar adresserade till endera af dessa städer komma att af misstag skickas till origtig ort emedan i adj. båda städernas epithet blifver устьюжскій. Till middag buden af härvarande откупщикъ, hvilken jag i går blott såg hos Gorodnitschen. Blott äran af deltagandet tillföll mig, ty egentliga målet är en föregifven kammarjunkare, eller Gud hvet hvad Volkof, som korrt efter mig hit anländt och på någon tid likaledes här uppehåller sig. Till lycka kom det denna gång icke till någon Boston och jag förr derifrån. Då jag emedlertid intet hade att göra, så försofde jag den af behof efter en sådan middag dels af ledsnad några timmar. Jag gjorde åtminstone hos Protopopen en visit. En rätt bra karl. – Om aftonen en liderlig ledsnad med derpå följande lika långsam sömnlöshet om natten. -

D. 25. Till en början erhöll jag åtskilliga gamla handlingar och Zarsbref ifrån Magistraten. – Om aftonen hos min granne Postmästaren Ivan Denissovitsch Hübe till börden en Holländare. Till

d. 26. böd han mig till middagen. Samma dag erhöll jag ifrån kretsarchivet en hel mängd gamla papper, lemningar af fordna Wojewods-Archivet; men till en del redan förmult-

Sid. 361.

nade. Deras till och med flygtiga genomseende medtog

d. 27 äfven den följande dagen, så att jag icke mer hann med vidare. -

D. 28. började jag med Revisionslängderna, h_a jag

d. 30. slutade. Sedan jag spiset middag hos Gorodn. (Ivan Ålexandrov Moksehejef) afreste jag efter kl. 3. – Första stationen är en något uppåt förande sandmo med några få gårdar (21 v.) kallade Харчевна, byarne Massino, Motschals och Loginova med kyrka. Sjelfva stationen har namnet Mesga efter en derinvid åt Kobosha flytande å. Derefter följa åt andra hållet byarne Sadnä, Dolonsk, Rashujkino (större och med en kyrka) Medviedeva, ån Ventsha med Schartscheva, b. Novaja, fl. Kobosha. Mest skog och tall eller gran, här och der ock löfträd å låglända marker, bestående dels af sandmo, dels af tufvor och myrar eller rena mossor med dvärgtallar, såsom isynnerhet (31 v.) emellan Ventsha och Kobosha. Novinka en öfvergifven herregård inredd till station. Då det dessutom redan var sent, så stannade jag der öfver natten och åvilade å samma plats som h.m. Kejsar Alexander under sin återkomst ifrån Perm år 1824. – Äfven jag fann här alla bekvämligheter, som jag för min person kunde önska och till och med

d. 31 om morgonen godt Caffee, än mera oförväntadt, att man för alltsammans åtnöjde sig med en ganska billig betalning. – Med uppfriskade sinnen och ett muntert sommarlynne fortsatte jag min resa vidare öfver bäcken Tschernaja vid Chartshevner byarne Jeshevo och Salushje följa derefter å en höjd, hvarefter passeras byn Bielaja vid en å af s. namn. Täml. jemnt med dels sandig eller mossig dels sänkgig бор. Slutet af vägen något uppåt längs Kobosha, hvilken passeras å en brygga (22 v.) emellan Semova (ej Sermova såsom П.К.) och kyrkoby Isboици, uti hvilken äfven stationen befinner sig. – Jag stannade förgäfves efter någon городище. Icke ens benämningen городокъ (anförd i П.К.) syntes vara bekant i hvars ställe man nämnde mig byn Truchina. Dock visste man berätta mig att nästan midtemot på den västra stranden af Kobosha funnes bredevid hvarandra 2 såkallade сони eller uppkastade sandhögar, numera redan bevuxna med skog, äfvensom en

Sid. 362.

tredje uti något längre afstånd. Deras omgifvelser skola framte spår af fordna boningar. Vidare visste man ingenting tillägga; men medger sannolikheten af min förmodan, att här någongång krigiska händelser förefallit, hvaraf ock benämningen Избоищи tyckes vara en dunkel tradition. – Ifrån denna Село utgör vägen en oafbruten sandmo med tallskog, efter en kort fart uppåt beledsagad af ån Piissj (eller sås. andra säga Pessj), som efter byn Jerochova passeras vid

Biely kresty. Efter ett litet stycke passeras likaledes vid Pienä ån Ratza, som förenad med den föregående faller i Чагодоша, som mot slutet framom byarne Buldyschki och Väljä till höger åtföljer vägen och ändtligen vid byn Anissimova likaledes passeras och der intager bäcken Ustinka, (26 v.); öfver hvilken man kommer till stationen Onsjuchova (om Vitka visste man intet. Kanske är detta det äldre namnet). – Ifrån Onsjuchova åter jemn sandig mark till den 9 verst derifrån belägna byn Боровья харчевни. Då jag hade mig bekant, att der bodde Karelare (efter sista Revision 32 personer af manligt kön) så gjorde jag der halt under pretext af behofvet att äta middag. Då jag i sjelfva verket i dag ännu ingenting hade ätit, så fann äfven formannen min önskan vid den öfver middagstiden framskredna dagen högst billig och förde mig till en ung enka, som tycktes hålla en slags харчевна. Åtminstone handlade hon med brännvin och hade således sjelf en uträkning vid att rekommendera mig till henne. Hon var ock ganska beredvillig att förpläga mig med husmanskost. Böd för mig en Zuruna tillsammans, hvartill hon bragte tunna kakor (kakkarat) och mjölk (maido). Jag ställde mig först såsom kände jag alldeles intet deras tungomål och föreslog henne under skämt att blifva min lärarinna, hvartill hon ock var villig. Efter måltiden framtog jag mina skrifmaterialier och bad henne diktera mig svar på mina frågor. Saken blef snart bekant och stugan fyllde sig med folk ifrån granngårdarne. Emedlertid var man ganska villfarig och i stället för en lärarinna erhöll jag äfven flere lärare tillika. Uppå min tillfrågan, hvarifrån de råkat hit midtunder Ryssar, sade de sig vara hitflyttade af sina herrar icke för långa tider sedan ifrån en större karelsk votschina (den Oserofska) ifrån Tichvinska kretsen litet i N. om den stora landsvägen, som går till sjelfva

Sid. 363.

Tichvin. Deras äldre förfäder vore зарубежные выходцы, hvilka blifvit eröfrade och dit försatte. Denna utsago fann jag i sjelfva verket snart bekräftad genom sjelfva språket och dess äkta finsk-karelska lynne tämligen rent än bibehållet bevisar tillika, att det icke skett för alltför lång tid sedan, efter all sannolikhet efter Stolbova freden då Karelén återföll under Sverige och förmodligen största delen af de redan längesedan till Greker förvandlade Karelare utvandrade till sina ryska trosförvandter och antingen tillfälligtvis i dessa nejder erhöll nya boningsplatser eller hvad än sannolikare synes, här sökte sådana, emedan deras egna förfäder en gång bott i dessa nejder och sjelfva härifrån dragit sig åt NW. – Så förmente sjelfva dessa karelare här i byn, att de Wessjegorska, h^a, så efter deras som andras utsägen, åt den tragten bo i långt större antal, vore icke, såsom de utvandrade, utan ursprungliga gamla invånare. Att de förenämndes förra bostäder varit i Karelén bakom och nära sjelfva gränsen, synes ock deraf, att deras språk tillika visar mycken blandning af olonetsiskan, dock mer i ord än uttal, hvilka sednare än mera finsk-karelskt, äfvensom

sjelfva de grammatiska formerna. Dit hör det breda halsljudet oaa för aa; infinitivum dessutom förkortadt t.ex. ottuvo, (ej piä ottuvo) i st. för ottaa. Det finska S har här än tämligen rent bibehållit sig eller förvandlat sig till ett lindrigt s; men man märker att äfven detta allt mer börjar lemna rum för det tjockare sch, som isynnerhet hos de yngre är långt ymnigare, der äldre än nyttja S eller s ifrån den olonetska. Tschudiskan skiljer sig denna munart än mer än ifr. Olonetskan. Också kalla de sitt språk hvarken Livvin- eller Lüüdin- utan Karjalan kieli (paista karjalaks eller karjalaksch). Vid den stora landsvägen är föröfrigt denna by den enda Karelska. Blott i Somino skola par hus (харчевни) äfven vara ifrån dem utflyttade. Förut hade dock mer Karelare funnits i dessa nejder, såsom t.ex. äfven i Tschudtzi (denna benämning gifver anledning att förmoda att de varit icke egl. karelare utan såkallade Tschuder), der alla numera redan vore fullkomligen förryskade (обрусѣли). – Också hos

Sid. 364.

dessa Karelare är språket det enda, som numera skiljer dem ifrån Ryssar; ty bonings- och lefnadssätt äro alldeles ryska. Dock tyckes de hvita lärftsmeckorna, som man på vägen i denna krets ofta ser utgöra landtmannens sommardrägt äfvensom här och der små tvåhjuliga kärror än vara allmännare finska lemningar. – Då jag måste skynda mig till Petersburg, så åtnöjde jag mig med de upplysningar, hvilka jag erhållit och ett litet vocabularium, likviderade med min värdinna, som lät förmärka, att hon ej ogärna såge mig än längre kvarstanna för att lära mer, hälst jag äfven under den rubriken tillade henne något öfver och afreste. Kyrkobyn Vashang är beläget vid ett träsk af s. namn. Vägen, som hitåt åter börjar mer höja sig, blifver nu åt Somino backig och stenig. (26 v.) Somino är en större by med flera och i allmänhet högre hus och en prichod vid ån af s. namn. Vid vägen framåt äro de små träskan Лохово till höger och Горное till vänster, byarne Kobyleva, Fekina, Spirovo; ån Golodänka, Kobylja gora, Zagolodna (namnet Vatuschina obekant), оз. Заголоденское, Kossy (i st. för долот. Харч.) dervid öfverhufvud mycket backar och mångfaldiga utsigter med oftare löfskogar. Här och der dock än äfven sänkiga låglända platser. Då jag i Tschudtzi (29 v.) fann en beskedlig förekommande Smotritel, snygga rum och fick löfte om Caffee om morgonen så stannade jag der öfver natten. Ifrån middagstiden hade en stark västvind börjat blåsa, hvilken efterhand så afkylde luften, att Thermom. kl. 10 om aftonen hade sunkit till fryspunkten. Förmodligen har isen i sjön Ladoga satt sig i allmän rörelse och förorsakat denna plötsliga förändring.

Juni 1829

D. 1. Juni. En tjock dimma låg om morgonen öfver jorden och vinden hade ehuru högst svag en nordlig rigtning. Jag ansåg för rådligast att afvakta, tills dimman något skingrade sig och afreste derföre först kl. 8 till Gorka. I det lilla träsket Werja med par chartschevner, sedan byarne Michejeva, Butyrka, Naumova och Obrina å en lokal uppfylld med backar, emellan längre dalar, smärre glesare, skogen mest af löfträd. Äfven ifrån Gorka (19 v.) tämligen upphöjd lokal med en djup dal till vänster, genom hvilken Redanj flyter, som passeras, hvarefter åter backar och dalar

vexla med hvarandra. Flere små byar än П.К. utvisar, hvilkas namn min lilla skjutspojke ej visste uppgifva mig. Då Smotriteln före Stationen passeras Redanj för andra gången.

[i marginalen:] Hela detta håll består af infamt skakande kafvelbroar. Byarne följande: Podscha, Novinka, Gora Sinovjeva, Харчевна, Новая деревня, Sinjonka, Pavlof Konetz och Michailofsk.

Sid. 365.

-

Konetz boljschoi dvor låg sjuk, måste jag länge vänta på hästar och hade dessutom den förtreten att vid sjelfva utfarten ifrån byn ändteligen utan att jag egenteligen visste huru ifrån telegan förlora en påse innehållande circa 4 Rubel; kopparpennningar, hvarigenom större delen deraf, som jag med papperspenningar efter dervarande allmänna cours vunnit gick förlorad. – Härifrån till Tichvin mindre backar. Byarne Gorilniha och Turkóva, vid hvilken Redanj åter passeras. Framom Galishna vek jag in ifrån stora vägen till det blott i 3 versts afstånd derifrån belägna Dymska klostret, hvars Stroitel Innokentij, en ung belevvad man ganska artig och gästfritt emottog mig. Ehuru åldrigt – grundadt redan i XIII årh. – har detta kloster inga märkvärdigheter, hälst det efter Stroitelns uppgift, en tid varit förvandladt till simpel sockenkyrka och i nyare tider åter blifvit förnyadt till kloster. Det har sitt namn af det därvid belägna träsket Dymskoje, hvars vatten skall hafva en undergörande kraft att bota hvarjehanda krämpor och sjukdomar, hvarföre det framgent fortfar att vara ganska besökt om sommartiden af höga och låga. – Ett sänktigt kärr skiljer det ifrån stora vägen och rundt omkring är det omgifvet af tjocka skogar eller små åkerfält. Munkarnes antal skall gå till 30. Under min korrta vistelse härstädes började det regna, hvarföre Stroitelns erböd mig till staden en parapluje, som kom mig väl till pass, emedan regnet allt mer tilltog, ju närmare jag kom till staden. Ifrån Astiatscha, hvarest jag åter kom in på stora vägen, försvinna löfskogar åter allt mer och tallar träda i deras ställe i en ljunngbeväxt sandmo. – [i marginalen: Klostret Бесѣдной vid sjelfva landsvägen 4 verst ifrån staden.] Jag befann mig åter för andra gången i Tichvin (28 v.) hvarest jag handlade orätt uti att ej följa stroitelns råd, att fara in till klostret, hvarest samme man än är Archimandrit, som 1824 så artig emottog mig och för framdeles inviterade mig gerad till sig i klostret. Emot all min förmodan mötte mig Gorodnitschen med invändningar emot giltigheten af det framtedda pappret, emedan det är af den fordna Guvernören och förmente, att jag efter så många

Sid. 366.

förändringar dermed icke har rätt att göra de ringaste anspråk till något biträde i Gouvernementet, utan till och med sjelf väcker misstankar. Min fasta tro och en blick på min Podoroschna utverkade dock mig anvisning till ett kvarter, så att jag åtminstone ifrån regnet kom under tak.

D. 2. Å posten blott I brev ifrån Löhr i Petrosavodsk. – Gorodnitschen hade i dag aflagt sitt misstroende och lemnade mig till och med äskade data – ifrån Landträtten åtminstone löfte. – I Kretrsätten inga Antiqviteter, blotta handlingar ifrån 1727, tros hafva gått förlorade i 1783 års brand ifall sådana verkligen då än funnits. – E.m. i klostret, hvars Archimandrit, sedan han igenkänd mig, visade samma artighet som förra gången. Emedan aftonsången börjats, måste jag afbida dess slut för att erhålla den redan förut af mig sedda, men af brist på tid högst flygtigt begagnade handskrifna folianten innehållande afskrifter af klostrets handlingar och till jemförelse Ист. пощ. iep. – Derefter drack jag hos honom the, hvarjemte han visade mig några af sina små theologiskt-moraliska arbeten. -

D. 3. Förblef jag hela dagen hemma, sysselsatt med genomögnandet af klostrets handlingar. -

D. 4. Slöt jag dem och började i ränteriet med Revisionslängderna. Samma dag gjorde jag en interessant bekantskap med en härboende Jakof Iv. Berednikof, som sysselsätter sig med klostrets archiver och samlar materialier till hela ortens och Novgorods historia. -

D. 7. Spisade jag hos honom middag. – Genom det myckna sittandet försvagades min mage i sednare dagar till den grad, att jag måste gripa till något rhabarber, hvaraf ändtligen i dag följde en förlossning ifrån obstructionen. -

D. 10. I anseende till diverse справки blef jag med mina utdrag ej färdig förrän den 10. Aftonen tillbragte jag merändels hos Jak. Iv. med hvilken jag den sistnämnde ännu gjorde en gång till Magistrats-Archivet, hvarest vi emedlertid icke ens funno så gamla handlingar, som Kretrsätten har. Jag måste sedan hos honom spisa mid-

Sid. 367.

dag, hvaremot han e.m. hos mig drack the och besåg en del af mina samlingar. Ändtligen togo vi afsked af hvarandra med upprigtig önskan å ömse sidor, att underhålla bekantskapen för alltid.

D. 11. Om morgonen kl. 8 anträdde jag min vidare resa åt Ladoga. Om denna vägen år 1824 endast genom sin nyhet behagade mig, så hade den nu ett dubbelt interesse för mig. – Sjelfva den dels sänkiga dels sandiga boren å den första stationen (24 ½ v.) ifrån Tichvin öfver Schomuschka och byarne Ustschunka, Ovin och Заручье till Tschamichino förekom mig nu angenämare; ty jag tillryggalade dem med den glada tanken att den förde mig närmare slutet af mina mödosamma vandringar. Också hade jag nu intet sådant förtretligt äfventyr på den första stationen, som då. Det afgaf mig ett godt omen och minskade i betydlig mon den fördom, som jag alltifrån den tiden bibehållit för den väg, jag i dag hade att tillryggalägga. – Äfven på andra stationen i Voskresenska

pog. (26 v.) dit jag genom byarne Groschina, Sugorova, Iljinska pogosten, Svägina, Naumova, Vali vid ån af s.n., Gorodime, Perekola och Gorka och sist äfven bäcken Kusega längs Säss, hvars stränder här formeras med täcka löflundar betäckta kullar, ankom syntes jag mig lyckligare än då. För min middag fordrade man en billigare betalning. – Å 3^{die} stationen förestod mig dock det förargligaste minnet. Dock äfven physiskt stärkt, äfvensom af sjelfva vägens omgifvelser, h^a utom än mer omvexling erbjuda äfven några nätta landgods (– orternas namn: Radovanje, Verstofkaja, Savintzi vid en bäck af s.n. Chavlova, bäcken Susna B. Lsi –) uppmuntrad bemannade jag mig med mod att bättre än då bestå striden, ifall det blefve nödigt. Stationen var ej mera i Lsi utan 1 verst längre i Bujanitschi. (19 v.) Rummen hos Smotriteln utmärkte mer välstånd. Således mindre skäl till dylika uppträden, som förra gången, tänkte jag. Dock sjelfa mannens första intryck öfvertygade mig om motsatsen. Personen väl en annan, men väsendet blott derigenom skiljdt, att här barskhet och en viss förmäthenhet herrskade i stället för företrä-

Sid. 368.

darens krypande höflighet. En penningeväxling, hvilken man med flit syntes hafva föranledt visade mig, att samma onde ande ännu grasserade å denna station. Jag borde erhålla smått mynt tillbaka för en sedel. Först lemnades en liten del borrt under förevändning att man ej hade mer och att det kunde blifva åt honom. Men då jag längesedan beväpnat mig med mod mot allt hvad hända kunde, så hade jag tillika en viss envishet, att ej det ringaste gifva efter. Jag svarade kallt att jag i sådant fall ville hafva min sedel tillbaka och att jag ännu sjelf hade nog smått silfver, för att äfven dermed betala, hvad jag för skjutsen vore skyldig. Man tillade nu litet kopparpenningar och nedstämde sin fordran. Jag ville hafva allt. Det kom till grofva utlätelser, vid h^a äfven jag blef allt trotsigare. Då han ändtligen såg, att med mig intet vore att vinna, så ville han åtminstone göra mig den förargelsen, att han ofta omväxlade diverse silfvermynt, för att derigenom tvinga mig, att flera gånger öfverräkna allt, emedan han, ”seende att jag ej vore van att snart finna mig vid penningräkningar, ville hålla sig lustig öfver mig”. – Jag ville ej byta vett mot ovett och stack penningarne utan vidare till mig. Han beledsagade mig ut, för att än gifva sig på annat sätt luft. Han förböd neml. skjutskarlen att i Telegan upptaga min hund, om hvilken ingenting vore sagt i Podoroschnan. Denna är min Podoroschna будущий, invände jag och upphjelpste hunden till mig i hans närvaru. Derved förblef det. Utan vidare äfventyr kom jag öfver stationen Сяскій рядокъ (25 v.) om aftonen till Ladoga (11 v.), hvarest jag vände mig till Kretsläkaren Leichfeld, åberopande mig såväl min egen personliga bekantskap i Toxova som hans agtningsvärda broders ifrån Permska Guvernementet hälsning och rekommendation. Han tog ock ganska beredvilligt emot mig.

Oaktadt jag i Ladoga sökte så mycket som möjligt förkorrt min vistelse, förefann jag dock i Krets rättens archiv än så mycket gamla papper – uti 3 kistor 2 kulir utom par smärre skrin – att deras

Sid. 369.

högst flygtiga genomgående medtog all min tid under flera dagar. I staden hann jag derföre icke göra några vidare bekantskaper, oaktadt jag af en och annan var inviterad på läglig tid efter omständigheterna. Blott i mitt närmaste grannskap d.ä. i samma hus spisade jag par gånger middag hos en Svensk, en viss Sjöberg, ursprungligen Dalkarl, här urmakare eller rättare i staden såkallad Mechanicus och min egentliga värds lärjunge, hos hvilken jag rekommenderade mig i förhand till ett möjligt noggrannare besök af Archivet i framtiden.

D. 17. Kl. 11 bröt jag upp efter en stark middag. Den första stationen till Tschernajo (18 v.) hade slätt intet utom smärre växt döpta å dels tufvig dels sandig mark. Den följande stationen lika jemn; men mer försedd med låg löfskog af björk och al. Dessutom byarne Maruja, Lomasaari (uttalas än så, att man intet kan tvifla om nu det ursprungliga benämningssättet varit Luomasaari, fl. Kobóna och Выставка. (23 v.) Härifrån likaså jemn lokal och dylika utsigter förbi byn Kolasaar invid en bäck af s.n. Då man alltmer närmar sig Ladoga, så blir lokalen åter marig med barrskog. Lava är belägen vid en å af s.n. i sinom tid gränsen emellan Sverige och Ryssland och emellan Schlysselburgska och Ladogska gränsen. – Der presenterar sig den Ladogska kanalen såsom en nästan oafbruten följeslagare icke allenast till stationen Scheldicha, (20 ½ v.) utan ock till sjelfva Schlysselburg, (28 v.) dit jag nog sent ankom, förtretad öfver skjutskarlarnes envisa långsamhet i körandet; men fann dock än Gorodnitschen upp och erhöll anvisning på ett kvarter, hvarest man emedlertid med svårighet emottog mig, ehuru man tillika i huset höll en slags Traktör. Saken var nu väl den, att jag kom icke ensam utan med Qvartermästaren, som åberopade sig Gorodnitschens befallning. Emedlertid visade man mig den nåden, att emottaga mig -

Sid. 370.

D. 18. Jag blef i Schlüsselburg snart färdig. – Ifrån Landträtten skulle jag efteråt erhålla mig de äskade underrättelserna tillsända på Petersburg. För att snarare komma bort, excerperade jag sjelf angående staden de förhandenvarande ведомости. – Till kretsrätten hade jag ens intet hopp att komma, emedan hela auctoriteten var suspenderad tills vidare och alla deras papper förseglade. För mig återstod således endast fästningen. Jag ankom dit under sjelfva 12 ringningen. Commendanten, en viss General-Major Kolotinskij emottog mig ganska artigt och undfägnade mig med frukost; men i det egentliga vann jag intet. Efter hans försäkran funnos icke allenast inga gamla handlingar mer i behåll, utan äfven sjelfva det yttre var alldeles omstöpt »на новый ладъ». Tornen, som förut varit vida högre, isynnerhet det såkallade Королевская башня åt sjön Ladoga, hvarifrån det tjente för de seglande till en slags fyrbåk, hade sist hans företrädare förnedrat och förvandlat till sådana, såsom de nu äro. Jag frågade om den olycklige Ivans fängelse än vore i behåll. Han sade sig icke ens sjelf mera noga veta, emedan uppgifterna derom inom fästningen äro skiljaktige. Gorodnitschen en viss Major von Rading böd mig ifrån Kansliet, hvarest jag var sysselsatt med ofvanbemälda excerpter, till middagen till sig. Derefter var jag ock färdig att afresa kl. ½ till 7. – Om min resa har jag ingenting vidare nytt att anmärka, än ett litet fält; 11 verst ifrån Schlüsselburg invid sjelfva vägen står en omgärdad liten lund af 10 tallar uti en krets med den första och högsta i midten. Lundens ragar öfver de öfriga skogar rundtomkring och benämnes Красная сосна. Der hade

Peter den Store uti början af sitt krig med Svenskarne, då man ville belägra Schlysselburgska fästningen eller ock hade eröfrat densamma (visst erfor jag icke när?) spisat sin middag.

Sid. 371.

Om Schapki på sidan om Novgorod visste man i Schlysselb. berätta, att der skulle finnas en graf med inscription för en af Ivan Vasiljevitsch generaler stadd Sabakin. – Efter ett kort uppehåll å stationen Peka, (25 v.) som jemte en Traktör befinner sig uti ett litet öfvergifvet Kejsrerligt lustslott, fortsatte jag om natten min resa till den följande stationen Mursinka, (21 v.) hvarifrån jag efter par timmars hvila

d. 19. kl. 6 vidare uppbröt och ändtligen kl. 8 vid pass befann mig lyckligen tillbaka i Petersburg, (12 v.) hvarest jag efter min vän Zagels skriftliga bjudning åkte in till honom. -

D. 20. Aflade jag mina första visiter hos Herrarne Frähn och Krug. Den förre emottog mig med uppriktig och hjertlig vänskap, men hade för min framtida vistelse i Petersburg endast sin desideria. Han rådde mig att åter söka inträde vid forna numera kronan tillhöriga Rumänzofska Bibliotheket. Krug instämde uti samma råd, men tillade, att inga summor voro upptagna till lönande af en Bibliothekar. Hvad som än mera nedslog mig, var att han med mitt Manuscript tycktes vara ingenting mindre än nöjd. Jag hade gått alltför mycket an detail, behandlat äfven det mindre viktiga med en öfverdrifven utförlighet. Jag var bestört åtminstone tills jag erfor att han dömde om det hela, utan att hafva genomläst mer än 54 sidor och således, utan att ens hafva börjat den historiska afdelningen! Igenom öfverhopade ledsamma commissioner hade han blifvit afhållen ifrån att studera sig längre in och början – det statistiska – hade derjemte betagit honom ock lust dertill. – Jag måste återtaga mitt Manuscript för att föreskrifva honom, hvad han egenteligen borde genomläsa med förutsättande att det borde kunna intressera honom! – Hos Biskopen Cygnaeus, hvilken jag om aftonen besökte, erfor jag, att såväl

Sid. 372.

Gr. Rehb. som Mann. voro resta till Finland. Äfven Prosten Ehrstr. hade för kort tid sedan ditrest. – Allt detta bidrog att göra Petersburg för mig än mera främmande. Redan i fysiskt afseende syntes mig vistelsen härstädes alldeles ovan. Hufvudverk och en viss beklämning voro de närmaste följderna efter min ankomst.

D. 21. Uppfriskade jag min gamla bekantskap med Schlyter. Middag hos Stats. Frähn, af hvilken jag vidare erhöll såväl ändamålsenliga råd, som ock erfor, att det här går såsom vanligt i stora verlden. Jag borde ingenting vidare göra, än skriva Resumés på Resumés, h^a man snart kan trycka

och än snarare uppå sin soffa lätt genomläsa. Framför allt borde jag skynda att uppsätta en summarisk berättelse öfver min fulländade resa, hvaruti jag hufvudsakligen hade att i fördelaktigt ljus framställa mina förtjenster – för mig ett svårt problem att lösa.

D. 22. Var jag redan färdig med resumé öfver mina Sürjäner d.v.s. blott ett kort Register öfver verkets hufvudsakliga innehåll. Jag förde det till H^r Krug, hvilken jag tillika öfverräckte ett exemplar af mina anteckningar om Församlingarne i Kemi-Lappmark. Tillfölje af sjelfva innehållet yttrade han sin beklagan, att jag ej med sjelfva verket insändt en sådan anvisning.

D. 24. Bref till Finland till Bl. och Hj. i Ithis och till M.L.

D. 25. Gjorde jag mig åter ärende till Krug. Han hade redan börjat genomläsa den historiska afdelningen och tycktes vara ganska nöjd dermed. Åtminstone var han nu vida förtroligare, sade mig rent ut, att början till den grad amuserat honom, att han icke ens förmått sluta det statistiska. Ett godt omen syntes det, att han började

Sid. 373.

fråga mig om mina framtida önsknigar och planer, gjorde mig förtroende af en plan, till hvars genomdrifvande han ville på allt sätt vara mig behjelpig. Det gällde nemligen Bibliothekariatet vid Vettenskapsakademien, som väl för närvarande vore besatt, men på ett sätt, som icke vore för sjelfva Akademien till nytta och således icke heller tillfredsställande. Villkoren vore väl ej så stora – 1200 R. och ett herrligt kvarter men jag hade dervid den fördelen, att kunna använda åtminstone eftermiddagarne till mina egna arbeten, tills jag hade Bibliotheket translokeradt och i behörig ordning, då tjensten blefve tämligen lätt. Han ville ock sörja derföre, att jag åtminstone då erhöle en tjenlig och distingverande gratifikation. Han frågade derföre, om ett sådant förslag vore mig antagligt och om jag önskade, att han skulle vidtaga några mått och steg, att genom sin inflytelse bringa saken i gång. Jag svarade, att utom de utsigter, hvilka man för mig, ehuru blott indirecte och i form af råd vist mig i Finland, jag i alla fall icke ansåge det för skickligt, att något besluta, innan jag äfven inhämtat Grefve Rehbinders mening och att det således torde vara bäst, att uppskjuta allt, tills Grefven ifrån Finland återkommer, hvilket han äfvenledes fann för det bästa. – Jag uppsökte mitt gamla värdsfolk i Kasan, Major Eichler med dess Fru, hvilka rusta sig till Åbo i Finland, hvarest han blifvit föreslagen till Platsmajor. De voro ganska glada, att återse mig och behöllo mig kvar hos sig till middagen. Om aftonen uppsökt af en broder till min gode värd Solikamsk, köpman Jentaltzof, hvilken jag beledsagade till dess

Sid. 374.

quarter och då han i dag ärnar hemresa, åtminstone i brist på lägenhet till andra tjänster, bad anmäla min erkänsamma hälsning och min försäkran om framtida beredvillighet att återtjena, ifall jag blefve här i Petersburg. -

D. 26. Tidigt om morgonen erfor jag, att jag ändtligen förlorat min hund utan hopp att återfinna densamma. Den hade i sällskap med en nattvandrerska i gården tidigt om morgonen begifvit sig att söka vederlikar utom hus. – Besök hos Gretsche, som på ett impertinent sätt emottog mig, så mycket besynnerligare, som han alltid förut visat mig en, ehuru visserligen oförtjent, oafbruten välvilja. Jag skulle ansett alltsammans för ett ovilkorligt utbrott af hans vanliga lynne, om han ej sjelf sagt mig, att hans bemötande verkligen var "grob" liksom för att låta mig förstå, att jag ej annorlunda borde upptaga det.

D. 28. Middag hos Schlüter. – För öfrigt hela tiden mest hem, sysselsatt med Resume af det Svenska arbetet. – I dessa dagar köpte jag mig Hillebrands Antropologie. –

Juli 1829.

D. 1 Juli. Med Wulf hos Geh.Råd. Storch, som särdeles artigt emottog mig, syntes om mig tämligen väl vara underrättad och sig derföre interessera, hvilket jag icke kunde annars än anse för ett godt tecken. Dit hör ock väl det yttrandet, att i fall Bibliothekariatet hos dem vore ledigt vid Akademien, han genast skulle erbjuda mig det. Också talte han om det Rumäntschofska Bibliotheket, lofvade mig sina goda tjänster, der och hos hvem det kunde komma att behövas och bad mig framdeles besöka sig. – Hos Frähn, som likaledes ville uppmuntra mig, att fria efter det Akademiska Bibliotheket. -

D. 3. Speranskij upptog mig ytterst artigt, gaf mig tillstånd att framdeles besöka sig och lofvade på allt sätt, ehvar han kan

Sid. 375.

vara mig behjelpig och nyttig. – E.m. hos Mad. Kupfer och hos W.t.

D. 4. Hos Krug och Frähn. Middag hos H^r Müller och Zagel.

D. 5. Hos Jakinf, som begåfvade mig med ett exemplar af sina nyaste arbeten; Beskrifningen öfver Tibet, Mongoliet och Tshungariet.

D. 6. Spisade jag åter middag hos Müller. – Om aftonen hos Biskopen.

D. 7. Hos Eichler och Ståhlberg. -

D. 12. Hos Frähn. -

D. 13. Blef jag äntligen färdig med min resumé af det i Helsingfors tryckta arbetet. – Först

d. 14. gjorde jag anstalt om att uppsöka en Tysk som hos H^F Müll. hade erbjudit mig resällskap till Helsingfors. Till min förvåning hörde jag emedlertid, att han i går afrest. – Min förhoppning om bekväm landresa dit var således förbi, hvarföre jag beslöt att höra mig åt efter en sjölägenhet, hvilken jag också snart fann och utan långt besinnande beslöt att begagna. – Oförmodadt träffade jag i dag en af mina bästa fordna Elever Z. Am-ff.

D. 19. Middag hos Statsrådet Frähn. Märkvärdiga för mig, ehuru efter hans öden ej förunderliga, hans yttranden om könet och varningar mot giftermål.

D. 20. Hos Fr. och Krug. I anseende dertill kom jag icke heller i dag att göra min uppvaktning hos Furst Galitzin. – Om aftonen skulle det äntligen blifva afresa; men den blef ytterligare uppskjuten till den

d. 21. följande och sedan åter till

d. 22, då vi äntligen kl. 11 om aftonen ifrån Petersburg afgingo. Oaktadt slupen bär namn af Alches, var skyddspatronen dock så litet gunstig, att vi först om natten mot

d. 24. kunde ankra vid Kronstadt. Dagen derpå uppsökte jag Pastor Toppelius,

d. 25. Då vi äfven i dag inga utsigter hade att utkomma, så begaf jag mig åter till staden; spisade

Sid. 376.

middag hos Pastorn och återvände först om aftonen ombord på fartyget.

D. 26. Lyftade vi ändteligen vid en högst svag sidovind ankar; men kommo icke särdeles långt. På e.m. slog vinden sig åter tillbaka åt W. hvarföre vi voro tvungna att genom kryssande hjälpa oss fram. – Om aftonen och till natten blef vinden tämligen stark, hvarunder vi likväl så godt det sig göra lät, fortsatte resan.

D. 27. Om dagen blef vinden ändtligen mer gynnande och vi passerade ändtligen Hogland på e.m.

D. 28. Då vinden fortfor att vara densamma, så befann jag mig om aftonen i Helsingfors, hvarest jag tog mitt qvarter hos min gamle v. Biblioth. Bl. Det första återseendet gjorde visserligen äfven uppå mig ett fördelaktigt intryck. Emedlertid hade redan uppå sjön oaktadt jag blef fri från alla anstötur af sjösjuka, den obstruction, som redan i Petersb. den sista tiden utgjort dagens ordning för mig, fortfarit och äfven här i st. med en särdeles envishet continuerat och ett sådant tillstånd var orsaken, att återseendet af flere äldre bekanta och till och med närmare vänner, af hvilka jag emedlertid förefann ganska få närvarande, litet intryck gjorde uppå mig. Jag måste gripa till piller och äfven så kunde jag ej säga, att mitt tillstånd uppå en hel vecka just skulle förbättrat sig. Då jag derigenom var mindre empfänglich ens för interessantare sällskap och förströelse, så kände jag mig än mindre skicklig till att uträtta något. Dessutom borde i alla fall förströelser vara för min vistelse ett verkligt ändamål och jag har der-

Sid. 377.

Augusti 1829.

d. 4. Aug. före fortfarit att släntra med Bl. Uppvaktningarne, som jag trott mig skyldig till, hafva inskränkt sig till Landshöfd. och Senat. Wallin, medan en stor del af hans embetsbröder äro under denna tiden förresta hit och dit. Detsamma är ock fallet med Academici, af h^a jag blott uppvaktadt Biblioth. Pipping och dessutom Prof. Linsén och Ursin af h^a dessutom den sista just efter min ankomst kom att göra äfvenledes en resa.

D. 6. Reste jag e.m. ut med en gammal kamrat, kamreraren Andersin till ett 2 ½ mil härifrån beläget gods Bodom, för att hälsa på en gammal vän G. Aminoff, hvilken jag ej sett uppå 12 år. Under vägen veko vi in till Prof. Hvasser.

D. 7. Sent om aftonen återvände vi derifrån, hvarest jag både af ställets sköna läge, det artiga herrskapet och min väns umgänge hämtat en särdeles angenäm recreation.

D. 8. Köpte jag mig l^a Delen af Calonii Opera Omnia. Utdrag af Åbo Domkapitlets circular brev, Gezeli den äldres minne, Svea, Dahls lat. gram. Geijers Sv. Rik- Häfder, Rüh's Finland och dess

inv. d:o Medeltidens Hist. Palmblads Geogr. Laestadius om uppodlingar i Lappmarken, Iduna 10 H^t, 1 d. af Gottlunds Wäinämöiset.

D. 9. E.m. hos Ursin.

D. 11. Der middag.

D. 12. Middag hos Ryske Senat translatorn Forsman.

D. 13. Köpte jag franska skaldestycken, d^e Tegnér's, Sjöborgs Nomenclatur för Nordiska fornlemningar. Liljegrens Fornnordiska hjeltesagor.

D. 16. Kl. 10 på f.m. afreste jag ifrån Helsingfors i sällskap med Translatorn Forsman och dess svåger. – Uti Borgå åkte vi in till Domprosten Alopaeus. På aftonen besökte

Sid. 378.

jag dess broder C. Alopaeus, äfvensom min gamle vän H. Denne var ännu densamme innerlige, hjertlige och redlige vännen som förut. Här öfverhufvud ännu allt tämligen oförändradt både med ort och människor

D. 17. Kl. 9 om morgonen fortsatte vi åter resan tillsammans i afsigt att skiljas i Pernå hos min socknebo Rel., men då han samma morgon afrest till Lovisa, följde jag med mitt resällskap ända dit och fortsatte, sedan jag några timmar pratat med R, min resa till Lappträsk, hvarifrån kyrkoh. Wallgren också i afseende å den fortfarande regniga väderleken, icke släppte mig att resa förrän

d. 19. då jag e.m. i högönskelig välmåga anlände till Ithis prostegård, efter att hafva med ens gjort turen längs alla de vägar, hvilka jag så ofta vandrat i min barndom. Redan på S. i gästgifvaregård hörde jag för visst, att min gamle moder nästförledne år aflidit och jag fick således här numera se blott hennes graf.

D. 21. E.m. begaf jag mig till Sidikkala att hälsa på min gamle nu ensam blefne fader, som tillfälligtvis redan förut blifvit underrättad om min ankomst till orten.

D. 22. Tillbragte jag dels med läsning af Kernells Anteckningar, dels med rådplågningar med min far om hans framtida bestånd. Jag bidrog dertill med en skärf lämpad efter hans härvarande behof.

D. 23. Återvände jag i kyrkobåtarna till kyrkan och prästgården.

Sid. 379.

De följande dagarne biträdde jag prostens på dess anmodan att öfverse åtskilliga af honom författade finska psalmer.

D. 27. Gjorde han mig sällskap på en utfart genom Mariebäck, hvaräst vi spisade middag, till Forstadius i Jaalax

d. 29 hvarifrån vi tillsammans med honom återvände.

D. 2. Sept. Slutade vi psalmarbetet, och den följande började jag på min reseberättelse för Grefve Rehb. – Äfven de följande dagarne blef den af mig så mycket finare fortsatt, som jag ifr. d. 4 till d. 6 om aftonen var i anseende till prostens bortresa efter sin son till Orimattila mig sjelf öfverlemnad, ehuru tyvärr nästan öfverväldigad af en moralisk lidelse, som dock åtminstone betygade äfven en återvänd större fysisk kraft.

D. 7. Slöt jag ändtligen min uppsats i dess första utkast.

D. 10. Afreste jag med Hjerpens till Parola, dit vi samtelligen voro budne till middagen.

D. 12. Bröt jag ändtligen åt Petersburg och anträdde om aftonen till Wilmanstrand, hvarest jag åkte in till prestgården och

D. 12 e.m. tillsammans med Borgmästaren Åkerblom fortsatte resan till Siitola gästgifveri vid Wuoxen 3 verst nära det berömda vattufallet Imatra, hvilket jag än i aftonskymningen besåg, utan att likväl finna det så imponant, som jag efter andras beskrifning föreställt mig detsamma.

D. 13. Fortsatte resan vidare tillsammans till Mietola gästgifveri, der vi efter en god frukost åtskiljdes och jag ensam fortsatte resan till Kexholm nog obeqvämt på de beständiga 2 hjuliga kärrorna. Hjertligen välkommen hos min gamle vän och Gymnasiikamrat

Sid. 380.

Zitting (förste skolläraren) måste jag hos honom kvarstadna öfver den följande dagen intill d. 15

d. 15 då jag öfver Rautu fortsatte resan till byn hvarest jag måste stadna öfver natten, emedan det redan var för sent.

D. 16. Kom jag öfver Woless, hvarest jag spisade middag hos Lassenius, till Toxova, hvarest jag åter hos prosten Skotte nödgades öfvervara den följande dagen och äntligen om aftonen den 18 lyckligen återkom till Petersburg.

D. 19. Hos Krug. Han gjorde mig nu anbud af den historiska adjunkten med 1000 R^s lön och fritt kvarter, med utsigt till succession efter sig, dessförinnan till en ny resa med goda vilkor, någon annan post jemte adjunkten, vid hvilken äfvenledes efter den projecterade nya status en förhöjning af lönen till 2500 R. är att förväntas. Frähn mente äfven, att jag icke ens borde längre besinna mig, utan genast tillgripa.

D. 20. Uppvaktning hos Grefve Rehb., hvars emottagande var artigare än förut. Äfven han insåg mitt engagement här i vettenskapligt afseende för praeferabel, men drog på axlarne vid de närvarande lönevilkorens uppgift. Den nya professuren i Ryska literaturen vid Alexanders universitetet i Finland vore väl vacant; men den borde efter författningarnes föreskrift besättas med en infödd Rysse, hvarföre det torde blifva svårt, att för mig utverka en så snar afvikelse ifrån de nya statuterna. Emedlertid bad han mig noga besinna, hvilket jag häldre önskade och om någon tid låta sig veta mitt beslut, för att derefter taga

Sid. 381.

sina mesurer. – Ett sådant val är oändeligen svårt. Det ena har så mycket för sig, som det andra, dock med den skillnad, att man der genast komme till en sorglös verkningskrets, medan man här kanske komme längre att vänta på en sådan. – Middag hos Schlüter. – Om aftonen hos Zagel, som ännu icke är afrest.

D. 21. Med honom om aftonen hos dess Broder på Wiborgska sidan.

D. 22. Om aftonen hos Gr. Mann. – De följande dagarne sysselsatt med renskrifningen af Berättelsen öfver Resan för Grefve Rehbinder.

D. 25. Om aftonen sökte förgäfves Speranskij. -

D. 26. Hos Frähn, Fuss och Krug. – Aftonen fann jag Sp. hem. – Jag presenterade honom ett exemplar af mina Anteckningar i Kemi-Lappmark. Antingen han må hafva misstyckt min enkla skrefna dedication (Wiro illustrissimo Speranskij venera bundus offert aucutor) eller ock språket, emottog han min gåfva med den frågans "что я стану сдѣлать съ этой книгой?" I afseende å utgifvandet af min egenteliga beskrifning, tog jag mig anledning, att fråga honom om råd, hvilket ställe jag nu häldre borde välja af de 2 projecterade, för dess utarbetning och min framtida verksamhet öfverhufvud. Han rådde mig, som jag väl ock kunde förmoda, att åtminstone tills vidare qvarstanna här. Öfverhufvud var han denna gång mera korrt och kall, lofvade dock recommenderande mig hos Gen. Guv. Sekr. äfvensom hos Vice Präs. Storch. -

D. 27. Gick jag till Grefve Rehbinder, att öfverlemnna berättelsen om min resa. Han frågade mig, om jag ej ärnade låta trycka densamma och förekom derigenom min anhållan om hans samtycke dertill, efter Krugs råd, som igenomläst

Sid. 382.

den. Han ville först genomläsa den och bad mig återkomma om par dagar. – Han frågade mig derpå, om jag redan fattat mitt beslut för framtiden. Jag svarade, att jag beslutat att vilja försöka här vid Akademien, hvarpå han svarade med ett ministeriellt leende, hvilket jag kunde tyda antingen som bifall, eller såsom ett uttryck af den tanken: Du är ändock en stor narr. Med återtrogen manlig uppsyn fortfor han sedan: Jag hade visserligen önskat Er vid Alexanders Universitetet; men å andra sidan tyckte jag väl, att Ni för Ert Fach vore bättre placerad här. Jag utvecklade nu närmare mina bevekelsegrunder, bestående deruti, att jag sjelf ansett detsamma för hufvudsaken, hälst jag i Hels. utom tillräckliga böcker, äfven saknade goda råd och handledning; dessutom ville jag ej genom min person gifva anledning till afvikelser från författningarne. Detta skäl gaf jag nu så mycket mer vigt, som han sjelf förra gången hade gjort just denna punkt så betydande och svår att öfvervinna. Han invände nu deremot, att personen intet gjorde till saken, blott jag ägde de för tjensten erforderliga egenskaper, hvarpå jag svarade, att jag väl trodde mig känna det ryska språket, men att jag ej för närvarande kände ryska Literaturen i den omfattning, som man kunde hos mig erfordra, och att jag oakadt jag väl ansåg mig kunna igenom flitigt studium snart inhämta det bristande, i alla fall ansåg det för korrektare att i slikt fall resignera på en tjenst, hvartill jag först än ytterligare borde bereda mig, hälst dessutom de redan anförda grunderna så mycket tala för det andra mig gjorda anbudet att stanna här. – Jag lärer således få gifva Herrar Akademiker mitt Ja. - Ja"

Sid. 383.

Jag har visst ingenting deremot, om Ni sjelf har lust dertill. – Dermed återgick jag till Krug och lemnade äfven honom mitt formeliga ja, bedjande honom derjemte vid mina studier åtaga sig min faderliga ledning – en omständighet, hvarpå jag synnerligen räknat vid mitt härblijfande. Det lofvade han ock med vilkor, att jag äfvenså redligen och öppet måtte förfara med honom, enär han komme, att uti något ämne vilja inhämta min mening. – Jag har alltid älskat att fritt yttra mig och just derigenom redan genom mitt första uppträdande såsom skriftställare ådragit mig missgunst och ovilja. – Det är ett sätt, som jag alltid befoljt och har jag befunnit mig väl dervid. Sanningen bör alltid gå framför allt. Vill någon stöta sig vid en sådan öppen frimodighet, så kan man då ej hjälpa det. – För artighetens skuld lofvade han afvakta, tills äfven Akademikern Herrmann öfver det statistiska i min afhandling om Sürjännerne aflemnade sitt yttrande och derpå föreslå mig till Adjunkten. – Tärningen är således nu kastad. Måtte mitt val rättfärdigas genom lycklig framgång och jag ej komma att ångra mig, att jag gjort det så. Visserligen skola hundrade fördömma mig; men man skall åtminstone ej kunna beskylla mig, att hafva fikar efter timliga ögnablicks fördelar och att jag för andra ändamål, blifvit en högre trogen.

D. 28. Med Wulf hos Butkof med ett honorarii Exemplar. Det upptogs väl och jag trakterades derföre med en diskurs öfver äldre Rysk-finska historien, hvarmed man syntes vilja bevisa mig, att man var min uppmärksamhet värdig. Emedlertid förfelade jag hufvudändamålet af min uppvaktning, emedan han afböjde ifrån sig vår anhållan, att han måtte presentera mig för Sakr. [?] Han mente, att W. äfvensåväl kunde beledsaga mig dit.

Sid. 384.

D. 29. Hos Grefve Rehb. Han hade ännu icke genomläst berättelsen öfver resan. Utbetalte mig de af understödet derföre återstående 1000 R. – Jag sökte att komma till Fursten Galitzin, för att tacka honom för hans rekommendationsbref och återställa de af dem, som qvarblifvit obegagnade.

D. 30. Erhöll jag hos honom Audience. – En liten smidig hofman. Han qvaestionerade mig en stund angående ändamålet med min resa, om min närvarande tjenst och – lemnade mig den komplimangen (under det han tog mig om armen): «очень радъ, что Вы возвратились!» Så högst obetydlig och intetsägande en sådan nåd hos en sådan man är, så har jag dock icke orsak, att vara missnöjd med min uppvaktning. – Vice-Präs:t Storch, som jag sedan besökte, emottog mig ganska artigt och tackade mig för boken, som jag i förgår lemnat der, då jag ej träffade honom hem. (Ett honorarii-Exemplar af mina anteckningar om Lapp-marken). Då han emedlertid började tala om det anbud, som man skulle gjort mig vid Alex. Univ. i Helsingfors, så trodde jag deruti se hos honom antingen en slags önskan derföre, eller ett slags omen, att jag ej skulle tyckas här. – Jag invände då, att jag ock resignerat deruppå. – Ja! H^r Krug har velat engagera er här och ni har valt, emedan Ni här har lägligare tillfälle att idka edra studier. – Han slutade med en förhoppning, att allt skulle utfalla till min tillfredsställelse och gjorde mig en komplimang om min flit och mina förtjenster. – Hos Krug hörde jag, att det gått med Akad. Hermann i afseende med min afhandling på samma sätt, som med honom sjelf, att han nemligen funnit början för tråkig och vidlöftig, i det

jag förblandat det viktiga med det oviktiga och således icke med billighet kunde räkna på annan förtjenst, än den af

Sid. 385.

"Sammelfleiss". Ju mer han emedlertid läst sig in i afhandlingen, desto intressantare hade äfven han funnit den. – Jag lånte af Krug Jenaische Lit. Zeitung för de sista åren, hvars genomgående nu blifver min sysselsättning tills vidare. – Bref till Bl. i Hels.

Oktober 1829.

D. 2. Okt. Med W. uppvaktning hos Sak. Han var redan genom sin Adjutant Weillard, hvilken jag hade lärt känna redan i Archang. och i dag hos honom var dejourerande, förberedd uppå mig. Han gjorde mig några allmänna frågor om min födelseort, tiden för min resa, anledningen dertill (om det varit af egen lust) och huru resan behagat mig. Då jag på denna fråga svarade: «Я уже привыкъ къ рускимъ», drog han på munnen, hvilket jag åtminstone ansåg för ett tecken, att han förstått min mening och att jag således ej behöfde tillägga någon vidare complimang såsom jag hade egenteligen ärat. Derpå tackade han mig för min gåfva (ett honorarii-Exemplar af mina anteckningar på velin, med ett praktband och en skrifven hommage till honom) och önskade, att mina отечественники måtte med välvilja upptaga mitt arbete och mina mödor. – Jag var med W. buden till middag af Bisk., hvilken jag äfvenledes i går uppvaktat med ett exemplar.

D. 3. Hos Ramptaj [?] för att tacka för hans nyttiga och verksamma Rekommandationsbref och återställa de qvarblefna. Hans emottagande enkelt och välmenande. Han frågade mig, hvar jag tjenade, tilläggande den förmodan, att det vore vid Minist. för folkupplysningen. Jag svarade, att jag ännu ej vore, men hade hopp om att blifva engagerad vid Vets. Ak., hvilket man då tyckte blifva rätt passande. – Mot min

Sid. 386.

förnyade tacksägelser för hans skyddande biträde, tackade han mig, att jag "вспомнилъ его". - Förgäfves uppsökte jag sedan, i anledning af Суцѣfskij's ifrån Pensa bref, Senatorn Wistitskij, hⁿ jag ej fick träffa. E.m. sökte jag äfvenledes förgäfves Munken Jakinf uti dess sommarlogie och besökte derefter i förbigående D^f Z.

D. 4. Middag hos Zag.

D. 5. Om aftonen i Ryska Theatern, hvarest man gaf: den förmenta Catallanis.

D. 7. Hos Adelong med ett exemplar af Anteckningarna, hvaremot jag jemte vanliga complimenter, rikliga pia desideria för mitt bästa, lysande utsigter erhöill ett exemplar af Köppens Literärnotizen betreffend die Magyarischen und sächsischen Dialekt in Ungern und Siebenbürgen. – Middag hos Zag. -

D. 10. Bref till P Finland till Bl. och T. samt M.L.

D. 11. Sökte jag åter förgäfves H^r Wist. – Hos Man., hos hvilken jag äfven träffade den ifrån sina resor återkomna Statsr. Haartman. Med honom bref ifr. Bl och Gottl. – Middag hos Zag.

D. 13. Underrättades jag genom en vänskaplig gratulationsbiljett af Frähn, att jag i går blifvit vald till Adjunkt för Ryska Historien vid Vetenskaps Akademien. Jag uppvaktade såväl honom som Kr. för att tacka dem. Den sednare yttrade sig, att han ifrån denna stund ville skänka mig sitt oinskränkta förtroende, försäkrande mig om sin upprigtiga välmening med råd och dåd mot vilkor, att jag äfven å min sida ville nalkas och umgås med honom utan alla förbehåll. Han vore redan gammal kunde följaktligen ej göra sig räkning uppå många lefnadsår, han vore alldeles ensam härstädes och önskade derföre, att jag äfven

Sid. 387.

mätte åtaga mig, att efter hans frånfälle besörja om hans angelägenheter och samvetsgrannt uppfylla hans författningar så väl för anförvandter som ock öfverantvarda hans minne åt efterverlden genom de skrifter, hvilka han väl berett men ej hunnit, eller hunne utgifva. För ett prof uppå hans verkliga förtroende måste jag anse det han berättade mig under discretionsönskan angående orsakerna, hvarföre jag nu blifvit vald, oaktadt dylika mått och steg redan långt för detta blifvit vidtagne i samma ändamål för en annan. I anledning af allt sådant måste jag väl ock deruti i anseende å mig se en försynens skickelse, om jag verkligen blifver stadfäst uti sysslan. – Äfven hos Statsr. Engelh. hos hvilken jag

d. 14. kallades att spisa middag och sedan e.m. genomgick det af honom betydligt förkortade utdraget af Anteckningarne öfver Lappmarken, som jag för hans Russ. Miscellen honom meddelat.

D. 16. Hos Gr. Rehb. Han hade, med mycken interet. genomläst min reseberättelse och samtyckte till att låta trycka den, dock uti en annan form, neml. rätt och slätt, icke såsom en till honom ställd berättelse! För att få sjelfva berättelsen, gick jag till Statsr. H. Han mente nu åter, att det dock hade varit bättre, att i Finl. taga 3000 R., än här 1000. Derpå följde Expectorationer öfver Alex.

Universitetets förfall. – Ändtligen träffade jag ock i dag Senatorn Wistitzkij; men utträttade intet synnerligt för den Permske Guv. Landtmätaren. – Hos Zag. åt jag middag. -

D. 18. Middag hos Frähn. Han hade med Furst Lieven talt om Bibliothekariatet vid Rumänzofska Museum; men tyckt det blifva

Sid. 388.

en för mycket distraherande tjenstebefattning och tröstade mig med hoppet om statförlöjningen kanske i vinter. – Dessutom lemnade han mig många goda råd vid den förestående husliga etableringen.

D. 19. Aftonen hos Statsr. Engelh., som förärade mig ett exemplar af sina Russ. Miscellen.

D. 20. Såväl i dag, som om aftonen lät jag af tillfället förleda mig till aftonvard, hvaraf jag hade till följd både hufvudverk och magplågor.

D. 21. Middag hos Zag. – Hela tiden sysselsatt med Jenaiska Lit. Tidningen för de föregående åren.

D. 25. Middag hos Zag.

D. 27. Hos Krug. Han hade intet emot mitt förslag, att med Arv. Str. på någon tid utfara på landet, hälst mit utnämmande ännu icke följt. Af Fuss erhöj jag mitt Manuscript om Sirjenärne tillbaka, jemte afskrifter utaf Herrarne Kr.s och H.s utlåtanden deröfver, hvilka båda i det hela för mig såssom anghender Gelehrter äro högst smickrande och ärofulla. – Dock önskade den sednare, att den statistiska delen måtte blifva omarbetad, emedan de af mig meddelta data vore, ehuru ytterst utförliga, alltför strödda och blandade om hvarandra, det vigtiga med det mindre vigtiga.

D. 28. Middagstiden utreste jag med A. Str. Vi hunno dock ej längre i dag än till Strelna, hvarest vi hos Past. Finnér blefvo öfver natten, oakadt han ej sjelf var hemkommen ifrån staden. Resan föll sig redan i första början så besvärlig, att jag starkt funderade uppå, att stanna qvar i Str. och derifrån återvända till staden. Emedlertid lät jag af min reskamrat öfvertala mig att fortsätta resan.

D. 29. Den blef nu än besvärligare, sedan vi passerat Ropschaska höjderna, hvarest snön var mer besvärande. Det värsta blef det sista ifrån Korkowa

Sid. 389.

till Gubanitz. Emedlertid uppnådde vi det sent om aftonen. – De följande dagarne var väderleken högst oblid och min sejour således inskränkt inom rummen, af medtagna böcker igenomlas jag dock Engelhardts Russ. Misc. och nästan hela första delen af Palmblads Geogr. Handbok. – Det oaktadt fann jag min vistelse i det hela tämligen ledsam, så att jag återlängtrade till staden.

November 1829.

D. 5. På f.m. bröt jag upp på släda; men kom ej dermed längre än till Sämsänpalo, hvarest till fortsättningen kärra måste legas. På Duderhofska bergen var åter mycket mera snö, så att jag med stora besvärligheter om aftonen ankom till Finnander.

D. 6. Middagstiden reste jag derifrån till staden. I anseende till ingången å Nevan var bryggan upptagen och jag hade ännu der vidlöftigheten, att komma med min kappsäck i båt öfver floden till Vasiljostrof. -

D. 7. Hos Kr. och Fuss. I afseende å mig var ännu intet att höras.

D. 8. Middag hos Zag.

D. 9. Aftonen hos Hornb.

D. 10. Middag hos Statsråd. Engelhardt. Aft. hos Bisk.

D. 11. lånte af Krug J.L.Z. för år 1827. Han uppdrog mig tillika att genomgå och ordna afledne Lehrbergs efterlemnade Manuscripter och lofvade tillåta mig att begagna, hvad jag af dem önskade. – Till en början blef åter läsningen af Lit. Tidningen min enda sysselsättning. – Min mage började åter krassla. – ock sömnlösa nätter.

D. 13. Uppvaktning hos Guv. Mot förmodan emottog han mig ganska artigt, frågade mig, hvarmed jag sysselsatte mig, yttrade den önskan, att jag måtte äfven beresa östliga Ryssland och entledigade mig slutligen med den komplimangen: "Es wird angenehm seyn, ihren Studien zu befördern". – Hos Grefve Rehb. hvilken jag öfverlemnade ett exemplar af rese-

Sid. 390.

berättelsen. Han syntes i allmänhet liksom mer uppmärksamt bemöta mig, bad mig ej glömma bort sig och tillade: "Kan jag uti något vara er till tjänst, skall det vara mig kärt." Statsr. H. åter, hvilken jag likaledes uppvaktade med ett exemplar både af aftrycket och af Anteckningarne öfver Lappmarken, hade ett långt rasonemang om finska historien hvartill han förmente ännu nog diverse materialier kunna uppfinnas, blott det funnes någon man, som ville dermed befatta sig. – Hos St. Kr. och Gr. af den sistnämnde erfor jag, att Ministern åtminstone expedierat till föredragning hos Hans Majestät om mitt val till Adjunkt. -

Redan om söndagen upphörde om aftonen kommunikationen med andra sidan i anseende till isgång. Jag var hem sysselsatt med J.Lit. Tidn. för 1827. plågades derunder esomoftast af obstruction, hufvudverk, orolig sömn och en gång pollution. – Fr. hade sagt mig, det han med Furst Lieven talt om mig och förberett honom på min ankomst med ett aftryck af min reseberättelse.

D. 21. Begaf jag mig derfore dit, fick vänta ungefär 1 ½ timma. Först sedan till uppgiften om mitt namn lagt, att jag af Vett. Akad. vore vald till Adjunkt, erinrade han sig nu uppå hans utlåtande, att jag vore der grosse Reisende, märkte jag huru han var om mig preventerad. – Hans frågor blefvo nu angående ändamålet och utbytet af min resa, om jag äfven kunde ryska, hvar jag förut studerat. Derpå bad han mig förlåta sig, att han ej längre kunde uppehålla sig med mig, ehuru gerna han det önskade, hvarföre han bad mig någon gång komma och spisa middag med honom. – Jag hade äfven ärnat uppvakta Speranskij, men kunde icke mera

Sid. 391.

göra det, sedan jag så länge blifvit uppehållen.

D. 22. var jag der, men hade det vanliga missödet, att blifva hänvist till en annan dag, emedan det hette, att han ej vore hemma och sedan, att han vore sysselsatt. – Sak.^s Adj. W. sökte jag äfven förgäfves i förbigående hos Schl. – Zag. hos hvilken jag ärnade spisa middag, fann jag ej mer uti det gamla kvarteret och kunde icke heller finna hans nya, hvarföre, då jag ej heller träffade H^r M.^r hem, jag blef utan middag och måste åtnöja mig med öl och bröd. Öfverhufvud hela aftonen ytterst förtretlig och misslynt. – Bisk. sökte jag ock förgäfves. – Om natten orolig sömn och pollution. –

D. 23. Började jag genomse de Lehrbergska pappren. –

D. 24. Tog jag af Krug forts. af J.L.Z. och Allg. Geogr. Ephem. för 1823 och 1824. – Till Sper. släppte man mig icke, hvarföre jag måste lemna Exemplaret hos hans Domestiker för att afgifvas. -

D. 25. Bekom jag af Fr. Literat. Bladet af Rask och Труды общества истории и древностей российских ч. IV. Кн. I & II. Engelh. lemnade jag ett Exemplar af min Reseberättelse. -

D. 27. Middag hos Furst Lieven. Der träffade jag äfven Jasykof, hvilken likaledes bød mig till sig.

D. 28. Bref till Bl. – Högtidlig sammankomst i Vetenskaps Akademien Humboldt till ära. – Flera tal höllos, hvilka man dock tyvärr i allmänhet icke hörde. – Föröfrigt samlingen ytterst brillant; bivistades äfven af Storfurstinnan. – Aftonen hos Schl. der jag tillfälligtvis således var på barnsöl. -

D. 30. H^f Buld. – en gammal bekant ifr. Ustj. hⁿ jag i förl. Lördag tillfälligtvis åter träffade, hos mig. – Till följe af hans bjudning var jag

December 1829.

D. 1. Dec. hos honom till middagen. – Aftonen hos St.gs.

Sid. 392.

D. 3. Till följe af Statsr. Jasyk.s bjudning hos Furst L. begaf jag mig i dag till middag till honom; men måste åtnöja mig med en ny formelig bjudning till måndagen, då han säkert skulle vara hem, då han i dess ställe i dag ville fara ut på namsdag till Olenin. – Jag gick då till H^f M-r, hvarest jag oförmodadt sammanträffade med Z. och äfven tillbragte en angenäm afton. – Dock följde derpå en pollution, oaktadt jag äfven den föregående hade haft en sådan.

D. 5. Hos Kr. Tog fortsättningen af den Jen. L.Z. – Aftonen hufvudverk. Återställde utdraget af Anteckningarne till Engelh. -

D. 6. Middag hos vännen Z. hvilken jag tillfälligtvis d. 3. hade återträffat hos M. – Sedan jag efter långvarigt afbrott i går aftons tvättat min mage med kallt vatten, inställde sig i dag löst lif, hvilket de följande dagarne i stigande grad fortfor.

D. 7. Till middag hos Statsrådet Jasykof, hvarest jag ock träffades med Köppen, hvilken jag derifrån följde hem och af honom begåfvades med exemplar af 2 delen utaf hans Материалы och hans skrift объ образованиі учебныхъ училищъ, af Списокъ русскимъ памятникамъ och af förteckningen af Grefve Tolstojs старопечатная книга.

D. 8. Diartheen fortfor, äfvensom den följande

D. 9. Bref till Seyf. i Arch. och till Löhr och Gl. i Petros. till hvilken sistnämnda jag skickade Schröters öfversättning af Finska Runorna. – Jag erhöll af H^r Fr. W. och började läsa Schlözers Biographie af dess son. – Densamme gjorde mig en skänk af ett Mscr. innehållande Peter den Stores lefverne på Ryska. Jag vet ännu icke, om det är arendator eller icke. -

Sid. 393.

D. 10. Hos Kr. – Han hade af F.s hört, att jag misströstade om Adjunkten och sökte intala mig mod. Han vore färdig, att vädja med 100000 R. mot 5, att saken går igenom. Hela saken har sin grund i Kejsarens sjukdom och mängden af derigenom hopade ärenden, hvilka äro oafgjorda. – Också gaf han mig Schlözers egen biografie, hvars läsning jag började. Jag lånte ock af honom Leipzig Lit. Z. för åren 1824–1826. – Aftonen hos Schl. hvilken hade lofvat att införa mig hos Collins. Vi gingo dit tillsammans, men träffade den unge Akad. just utgående, hvarföre vi efter min presentation återvände till Schl. hos hvilken jag sedan tillbringade aftonen.

D. 11. Hos Eng.dt. – Någon lamhet uti min högra arm. – K.rg. ifrån Wiburg hos mig. Efter hans mening hade jag sedan min vistelse i Åbo, der vi sist råkades – det vill säga för circa 10 år sedan – icke det ringaste ändrat mig. -

D. 12. Bref till M.L. till svar på sista i denna vecka erhållna brefvet innehållande till en del fina förebråelser för otillfredsställda förhoppningar att om sommaren se mig, för min tröghet att skrifva &c. Kunde man snarare komma till målet, vore det visserligen än önskligare. Mitt svar innehöll en omständelig exposition öfver mina beslut och öfver gången af omständigheterna under denna höst och slutligen skämt mot skämt, men dock alfvarsamt skämt öfver de betänkligheter, hvilka för framtiden åtminstone kunde äga rum, ehuru de nu mera visserligen komma för sent. Får se, hvad man dock svarar å detta bref. —

D. 13. Efter Gudstjenstens afhörande i Cadetkyrkan gick jag till

Sid. 394.

hamnen att ändtligen efter trägen önskan i ett oförmodadt bref ifr. Fru B. i Lovisa träffa en aflägsen anförvandt. Jag kom dock i det afseendet för sent – hon var för par dagar sedan afrest. Efter middagen hos Zag. om aftonen hos Houghb. i dess kvarter.

D. 14. Efter öfverenskommelse beredde jag mig till middag hos Jas.[ykof] Köppen, med hvilken jag ärnade gå tillsammans, fann jag icke hem och gick derföre ensam. Jas. sjelf sjuk och icke att ses. – Om aftonen med H^r Geb. och Fr. Wulfert i Theatern för att se den berömda Madam Schröder i die Braut von Messina. Jag har ock ändtligen en gång sett en värdig theatralisk Action såsom fulländad konstprodukt. -

D. 15. Hos Brieff – hos Köppen. – Denne emottog mig med gratulation öfver mitt utnämmande till Adjunkt, hvarom han i går aftons hade hört af Jas. Dock visste han icke, om det redan vore expedieradt till Akademien, eller icke. – Hos Adel. för att ändtligen uppvakta med ett aftryck af min Reseberättelse. Han gaf mig deremot sin Versuch einer Literatur der Sanskritsprache. En ingenting mindre än angenäm Commission erhöll jag af honom, att nemligen för hans åsyftade nya upplaga af Übersicht der Gesanten lemna honom en korrt förteckning öfver de af mig undersökta språks dialekter. Korrt men dock bestämdt såsom resultat! I afseende å min reseberättelse frågade han mig, om jag äfven för Kejsarens räkning tillställt Grefve Rehb. exemplar. Jag nekade mig hafva gjort det, emedan jag ansett sådant såsom förmätet. – Emedlertid tyckte han det både kunna och böra göras, då det tillika gäfvde tjenligt tillfälle att för mina stora mödor rekommendera mig till någonslags belöning och tillika för framtiden bereda mig en gunstig åtanka. Jag tänkte fråga Mann. om råd, men W.t. afrådde mig det.

Sid. 395.

D. 16. Fr. var af en annan mening och tyckte det icke vara så passande att presentera H. Maj. en så liten tryckt skrift. En annan sak vore med en skrifven rapport. – Allt detta hindrade emedlertid icke Gr. R. att benäget rekommendera mig till någon slags belöning hos Monarken, och jag borde poussera W.t. dertill, ifall han med Grefven stode uti sådant förhållande, att han kunde såsom tredje man göra en sådan proposition. – Jag öfverlade sedan angående denna sak med mig sjelf och stannade i det beslut, att tvärtom, afråda W. ifrån all slags intervention. Skulle jag också icke erhålla den vägen någon uppmuntran, så mycket mera värd är och förblifver min verkliga och ljufvaste belöning – meddelandet, att hafva gjort allt hvad jag förmått. "Vi äro onyttige tjenare, ty vi hafva gjort, hvad vi voro skyldige att göra" heter det i Evangelium.

– Om aftonen i Theatern. Mad. Schröder spelade: Emilia Galotti Grefvinnan Orsina – förträffligt.

D. 17. Jag begaf mig till Grefve R. i afsigt att visa honom Krugs och Hermanns utlåtande öfver mitt Opus – det enda sätt för mig, att erinra honom om mig, men tillika ett sätt, som han äfven kan uttyda blott såsom en höflighet. I alla fall kan han åtminstone äfvenledes neml. öfvertyga sig om mitt bemödande att svara mot hans ynnestfulla förtroende. Först visste jag honom ej vara ensam och sedan träffade jag honom icke hem, hvarföre jag gick till Statsr. H., lemnade pappren der med begäran, att han måtte vara god och vid tillfälle genom Mann. meddela dem. – W. meddelade mig vid middagen, att F[uss] sagt honom min stadfästelse äfven vara kommen till Akademien och att

jag derföre kunde göra anstalter att taga mitt qvarter i besittning. Då han genom medbragt vin åt saken gaf en så mycket större publicitet, så måste jag med en butelj Champ. tacka för de närvarandes välgångsönskningar.

Sid. 396.

D. 18. Hos Kr. Han visste ännu intet om mitt stadfästade, hvilket han af mig erfor och syntes deröfver fägna sig. – Hos F. som anbefalte elda mitt qvarter och tillika rekommenderade till uppässning en af Invaliderna. Tyvärr är ännu det första af de mig tillkommande rummen upptaget af främmande saker, ehuru han längst lofvade besörja om deras bortskaffande.

D. 19. Om aftonen hos Z. – Hufvudverk.

D. 20. Middag hos Zag. – Aftonen hos Hornb. för att anlita hans biträde vid möbelhandel genom Ryska kunder. Han rådde mig att ej inflytta i nya qvarteret, innan jag har alla dertill hörande kamrar (en är neml. allt ännu upptagen af främmande saker).

D. 21. Gick jag till den ändan till F. och bad honom ytterligare bemöda sig om dess utrymmande, hvilket han ock lofvade mig. Äfven talte jag med honom om min åsyftade resa till Finland till eller under helgen. Detta tycktes icke vara honom särdeles kärt, emedan han önskade, att hela den akademiska personalen vid den högtidliga sammankomsten på slutet af året vore fullständig. Föröfrigt borde jag ifall jag ville resa, derom nästa måndag, då jag skulle blifva kallad att bivista konferencen, skriftligen inkomma. – Om aftonen i Theatern, hvarest man uppförde Merope efter Göthens bearbetning. – egentligen förmodligen öfversättning ifrån Fransyskan. – Hela stycket smaken derefter. - -

D. 22. Slöt jag Leipz. lit. Zeitung för 1824 och

D. 23 återställde jag den till Krug. – Hos Fuss. – E.m. stark hufvudverk. – Aftonen hos Fr. Wulf. – I dag bref till Bl.

Sid. 397.

D. 24. Aftonen hos Schl. hvarest aftonen firades på alldeles finskt vis d.ä. såsom Julafton med lutfisk och gröt. Dock hade jag långt häldre önskat att denna afton vara uti Finland. Här var allt blott yttre – en härmning, som således på det inre sinnet intet intryck kunde göra. -

D. 27. Sökte jag 2 gånger förgäfvades Uvaroff för att göra min Chef en uppvaktning och tillika utbedja mig tillstånd att resa till Finland. – Furst Lieven var hem, men sades icke taga emot någon. – Middag hos Zag. – Aftonen sökte jag förgäfvades H. och Mann.

D. 26. Erhöll jag mitt Diplom, ett exemplar af Akademiens reglement och invitation att Måndagen infinna mig i Sessionen.

D. 28. Jag gick dit med Krug. Man las upp Dokumentet om mitt stadfästade af Hans Kejs. Maj. och dermed var jag introducerad. Dessförinnan måste jag aldräförst utställa en Revers att icke höra till någon frimurareloge eller framdeles vilja göra det. Efter Conferencen förde man mig till en Rysk präst, för att aflägga eden. Det föreföll mig väl såsom Lutheran besynnerligt; men man invände deremot, att det vore allmänt så brukligt och i hufvudsaken detsamma, hvarföre jag lät det behaga mig och aflade min ed framför helgonbilderna och ett Evangelium, hvilka jag till bekräftelse uppforderades att kyssa. Redan förut efter Conferencens slut uppmanade man (Archivarien) mig att flytta in uti det nya qvarteret. Jag invände att jag väl ej kunde göra det, innan jag finge det helt och hållet i besittning. Dertill anmärkte mannen, att jag icke heller

Sid. 398.

skulle få det 3^{die} rummet och då derom blef en disput, hemställdes saken till Sekreterarens (Fuss) utlåtande, som nu väl upprepade löftet derom. Hela detta uppträde af en man, hvilken hela saken egentligen icke angår, föreföll mig nog besynnerligt och ominöst vid första sammanträdet. – Aftonen med W-rne hos Biskopen, hvarefter jag trakterade dem med glödgat vin hos en Conditor uppå hemvägen.

D. 29. Erhöll jag mitt resepass efter önskan uppå 3 veckor eller till den 8 Januarii. – Hos Grefve Rehb. Han återställde mig Copierna af H^{tt} Akademikers utlåtanden om mitt Ms. Med yttrandet, att "det hade varit honom kärt att läsa de välförtjenta loford, som man meddelat mig", frågade mig, om det nu vore definitivt afgjort om mig, huru stor lön jag komme att få och om jag ej hade utsigt till några andra förtjenster derjemte samt bad mig efter återkomsten nästa år besöka sig. – Ett längre samtal hade jag med Statsråd. H., hvaraf jag åtminstone såg hans verkliga välvilja för mig. "Om det stode uti hans magt, så skulle jag ej tjena här, utan i Finland. Jag begagnade det tillfället, att anföra, det jag verkligen ifrån Finland hade återvändt med den tanken, att söka mig dit; men att Sp. hade gjort svårigheter och sjelf tycktes råda mig att stanna här, hvarföre jag ock trott mig böra taga det säkra för det osäkra. – Då Sch. tillika var hos Fuss, så generade jag mig, att börja tala om hans gåriga prat till mig om Qvarteret. Deruti handlade jag visserligen ganska dumt; men jag tänkte, Cun liceat fugere, ne quaere lites. Följden blir nu dock att jag än en gång måste gå till Fuss. – Kr. påstod, att det ej vore 3 utan 4 rum, som tillkomme mig utom köket och att de un-

Sid. 399.

der tiden borde sättas i vederbörligt stånd, så att jag straxt efter min återkomst kunde inflytta och ändteligen komma i verksamhet. Äfven Fr. mente, att jag borde yrka uppå, att derom före min afresa få ett definitivt besked. – Middag hos Zag. hvarefter jag om aftonen var hos Cantor Tallgren, som lofvade skaffa mig Wiborgska bönder att skjutsa.

D. 30 Ånyo hos Fuss. – Han lofvade använda all sin förmåga, att få kvarteret emedlertid rent. Dess omfång ville han emedlertid dock äfvenledes inskränka till blott 3 rum, åberopande sig derpå, att äfven min föregångare derstädes en Rysk tolk Petrof icke haft flere rum, ehuru dessförinnan Tilesius, såsom jag för säkert hört och dessutom kan sluta af hela husets inrättning, haft 4, såsom ännu Svenske och Adj. Schmidt uti de nedre våningarne hafva. – Uppå min afskeds uppvaktning hos Storch. Dess emottagande efter vanligheten artigt och vänligt. – Till middag hos Zag. Emot återställande af Bankbiljetten erhöll jag af honom 1000 R. och dessutom i ränta på 4000 100 R. De återstående 3000 lofvade han inställa på mitt eget namn ånyo. Mad. Z. bevekta mig att medfölja om aftonen till Theatern, hvarest Mad. Schröder för sista gången här visade sig uti Grillparzers Medea. – Derefter var jag återfaren för att taga afsked.

D. 31. Efter aftal skickade väl Tallg. till mig en Wiborgs bonde; men han fordrade så mycket, att jag med honom ingenting kunde stipulera. – Emedlertid for jag som hastigast till Köppen, som begåfvade mig med 3^{die} häftet af sina Материалы.

Sid. 400.

Dessutom fick jag – Hufvudändamålet – de utlofvade exemplaren af Tolstojska Bok- och Manuscriptkatalogerna för att befordras såsom en skänk af ägaren till Berlin för Kongl. Bibliotheket. Till den ändan förde jag paketet till Brieff, som åtagit sig att framskaffa dem. – Arv. Str. infann sig efter aftal och medfick af mig den resterande större delen af det äskade lånet samt utställde ifrån denna dag till mig för revers uppå 3 år. – Middag hos Schlüter, hvarefter jag åter var hos Tallg. och der äfven råkade en annan bonde, med hvilken jag öfverenskom, att han skulle föra mig till första stationen på andra sidan om Wiborg och infinna sig här i morgon bittida.

Emot all förmodan såg jag mig således nödsakad att härstädes sluta mitt gamla år, ehuru jag hade räknat uppå, att kunna göra det åtminstone uti Kivinebb. Så väl Julhelgen, som nyårsafton gå således för mig förlorade och jag kommer att begynna sjelfva året med en kanske nog ledsam resa.

1828.

2.

1829.

1.

Sid. 401.

1828.

2.

D. 26 Aug. Kl. 4 e.m. af reste jag ifrån Wotka. Min gode värd lätt kostnadsfritt föra mig med kronohästar till första stationen. – Jag passerade Siwa vid byn Gawrilofka och hade snart åter fl. Kama i ögnasigte. – Utom Siwa förekom blott en liten bäck Udjubka och byarne Neumojna och Sonowa. Marken i början vågig och skogig; vid Kama flackare. – Ifrån kyrkobyen Stepanowo förde man mig utomordentligen fort till Babka (25 v.) längs den öppna och upphöjda stranden af Kama. – På sidorna emedlertid å båda sidor vidsträckta skogar. I Babka väckte (10 v.) ett eget slag af kokoschniki hos de äldre qvinnorna min uppmärksamhet med breda skärmar ifrån öronen framåt. Föröfrigt äro de alldeles låga – efter hufvudet. Sådana skola ock brukas i Jarovslafska Guv. – Ifrån Babka hade jag framåt Bagujewa vid Drabka å, Opaluha och Pijankova samteligen bebodda af Ryssar och dels skog, dels öppnare fält. Min afsigt var väl att hos Upraviteln öfver Roshsvenska jernbruket (ock Nashofka (16 v.) kalladt efter bäcken, vid hⁿ den ligger) anhålla om nattqvarter; men då man påstod, att han redan låge, så måste jag fara in till postgården. Jag hade icke heller orsak att beklaga mig; ty jag fann der en skäligen snygg горница och hos värdsfolket en enkel välvilja, som ifrån mitt första inträde i detta Guvernement syntes mig utmärka dess invånare i allmänhet.

D. 27. Par gånger skickade jag att höra efter om Upraviteln uppstigit; men erhöll till svar nej. Jag hade åtminstone kunnat erfara något angående bruket; men måste låta det bero dervid och afresa, då kl. redan var 8. Det hette dessutom, att mannen ännu icke så snart torde uppstiga. Man kunde snarare hafva sagt, ärnade icke. – Efter 5 verst satte jag i en pråm öfver till andra låga och flacka stranden af Kama, passerade den lilla bäcken Batschofka och byarne Jelowa och Newoljnaja, kom sedan upp i en skog, der vägen blef backigare. Vid en liten bäck Мельнишной 2 särdeles höga backar mot den bugt, som Kama bildar. – Sedan kom jag åter ned på flacka och öppna fält samt uppnådde mot middagen byn Krjukowa, hvarest jag i anseende till arbetstiden hade svårt att få hästar. Under afvaktan begärde jag mat och erhöll en filbunke, hvarföre den blifvande skjutskarlen ej

Sid. 402.

ville hafva någon betalning. Såsom något allmänt i denna tragten må jag anmärka det hafva frapperat mig, att hos en stor del af invånarne se blonda hår. – Ifrån Krjukowa fortsatte jag resan öfver obetydligare, men skogiga höjder till Pakli, samt derifrån öfver flackor och åkerfält genom Skorochodi en liten by af par gårdar och Ustinovo till Orsa. (35 v.) Staden är oansenlig men har ett

vackert läge på en ifrån alla sidor öppen liten höjd invid Orsinka, som nära till staden faller i Kama. De få stenbyggnader, som staden har (neml. 1) en liten men ganska smakfullt inrättad kyrka med ett Marmoraltare, 2) присудственные мѣста ett större stenhus 3) Posthuset och 4) ett privat köpmanshus äro alla belägna omkring ett stort rymligt torg. Ifrån alla sidor skallade muntra sånger och invånarne i helgdagsdrägt vandrade omkring gatorna i grupper. På min tillfrågan om orsaken dertill erfor jag, att man firade Cathedralkyrkans högtid (Успѣние божіей матери). Ifrån Wotka medhade jag ett bref till Gorodnitschens hus och blef så mycket hjertligare emottagen. – Den allmänna glädjen blef mot aftonen högljuddare, ehuru sången förvandlades ju senare ju mer till ett skrånande skrål. -

D. 28. Förundrade det mig att se och höra nästan samma spektakel. Det unga folket af båda könen dels vandrade dels åkte omkring gatorna och sjöngo visor, hvartill en och annan drucken gubbe äfven bidrog sitt. Ännu

d. 29 såg man enskilda promenörer och hörde om aftonen sånger ljuda på gatorna. Och emedlertid klagade invånarne, hvilka till största delen här bestå af landtbrukande bönder, att väderleken under denna sommar varit för landtarbeten igenom ständigt regn ogynsam och att skörden derföre hos de flesta var knapt mer än börjad. Alla dessa dagar var väderleken den vackraste som man kunde önska sig; men denna ortens invånare synas såsom på många andra orter i Ryssland hafva för sed att ej sörja för morgondagen och tänka att då allt har sin tid, det till högtiden bryggda ölet ock först måste utdrickas, innan man fullföljde de trängande arbeten. – Hvad föröfrigt min vidare vistelse i denna stad anbeträffar, så blef den förlängd ända till d. 4 September, af orsak, att man för vissa hitvändande Guvernören, tills det blef bekant, att han emedlertid ändrat plan och först tagit vägen till Jekaterinburg. – Ankomsten af par Embetsmän ifrån Gouvernementstaden, af hvilken den ena till en längre tid qvarstannade, gaf anledning till tätare gemensamma midda-

Sid. 403.

gar hos stadens herremän, hvilka äfven föröfrigt här fördelaktigt utmärka sig framför sina vederlikar i de flesta små städer genom en endrätigare sammanlefnad. Då jag emedlertid dervid öfvertygade mig om att plenus venter non studet libenter, så var jag glad att ändtligen

d. 4. uppbryta, sedan jag först samma dag expedierat ett vidlöftigare bref till Statsr. Frähn i Petersburg. Jag måste emedlertid än spisa middag hos Gorodnitschen och kom så sent ut, att jag ej hann mer än ett håll, hålst jag äfven först hade Kama floden att passera. – Den på motsatta bergiga stranden belägna byn kallas af gemene mannen монастырь, (bäckarne Подмонастырская слободка) af den anledning, att vid densamma fordom varit ett kloster, såsom det heter uti en än befintelig afskrift utur en gammal писцовая книга, under en forntida городище. – Vägen gick derifrån längs den upphöjda västra stranden af Kama igenom och förbi byarne Bogoljubowa, Katschebaschova, Fotin, Goljany, Gremätscha, Jensofka vid Beljäfka och Sledenowa till kyrkobyn

Bieläfkä (27 v.), såsom de sistnämnda tillhörig Golitzynska familjen. Jag vilade öfver natten hos en af prästerna och fortsatte den följande

d. 5. resan öfver beständiga höga mest granskog beväxta backar ned emellan liggande odlade smärre fläckar till byn Kasanka (18 v.), dit jag hade blott en mindre by Oschab vid en å af s. namn. – Till kyrkoby Dubrofka (i Revisionslistorna) kallad (15 v.) Очерскій острожекъ i anseende till läget invid Otscher, hvaruti i samma kyrkoby den lilla Busulka infaller) lokalen äfvenledes tämligen backig. Der befann jag mig åter på den stora Sibiriska präktiga stråtvägen, å hvilken jag snart genom jemnare flacka odlade åkerfält förbi en hop smärre byar neml, Beresofka, Koknis, Schallaschi, Putyka, Tulubajewa, Polovinnaja (14 v.) och Kopylofka befann mig i den lilla kretsstaden Ochansk, belägen å slutningen af Kamas västra strand och än mer liknande en by med blott en stenkyrka, som ännu ej var fulländad, och ett lågt litet ränteri af sten. Staden har blott en krokig gata. Till mina här förvärfvade interessantare gästfria bekantskaper höra kretsläkaren Petr. Petr. och kretsdomaren Stepan Andrej Panajef. – Tvärtemot Hassels försäkran består folkmängden i denna kretsen åtminstone numera af idel Ryssar, ehuru Orts- och familjenamnen visserligen visa tillräckliga bevis att här fordom bött både Tatarer, Wotjaker och isynnerhet Permäker. Om de många än befintliga familjerna Tschudinof och (af samme, som den Bieläjäfska prästen efter allmän än gängse tradition uppgaf för ortens invånare) må vara collective af samma ursprung med dem vet jag icke. Sjelfva de i Revisionslängderna än nämnda новокрещеные

Sid. 404.

(Вотяки)- i b. Perskaja af Tschernofska Wolosten skall nu vara så förryskade, att de till och med aflagt sitt urspråk och äfven sinsemellan tala Ryska. -

D. 9. E.m. bröt jag upp vidare och passerade för tredje gången Kama ett stycke nedan om staden. Å första hållet är intet anmärkningsvärdt utom det Jugokamska jernbruket med en anseelig Slobod (17 v.). Vägen tämligen jemn ifrån Poludennaja något mer höjder intill Bolguni. Dessförinnan blott 2 små byar Tschebykoja och Kljutschiki och framom Bolguni än byn Sulemaj (28 v.) före stationen Kultajeva. – Derifrån så mycket jag i mörkret kunde skönja mest jemna fläckor förbi byarne Kitschanova, Savina, Krochova, Jassy, Chmeli, Verchmulinska Kyrkoby, Sarjuschki och Danilicha. (22 v.) Ändtligen befann jag mig sent om aftonen i Perm. Ifrån Polisen erhöll jag såsom icke Militär anvisning till постоялый дворъ, hvarest jag emedlertid i en liten kall kammare på Militäriskt vis måste tillbringa natten utan säng och bädd.

D. 10. Gjorde Gorodn. anstalt om ett kvarter för mig, hvaruti jag

d. 11. emedlertid först den följande om morgonen kunde inflytta. Så förgick hela min första dag i överksamhet och jag hann ej mer än uppsöka Gymnasii-Directoren Popof, hvilken jag öfverantvardade Mussin-Puschkins bref ifrån Kasan.

D. 12. Gjorde jag min uppvaktning hos Vice-Gouv. Mich. Mich. Silverin, som med mycken artighet emottog mig. Jag spisade hos honom middag och

d. 13 erhöll jag med hans såväl som Brand Chefens Ivan Ivan. Rosings tillstånd Revisionslängderna hem till kvarteret ifrån Kameralhofvet och började mitt arbete med dem. (NB. i går äfven uppvaktning hos härvarande Biskopen Meletij, en stilla och artig man, som äfvenledes å sin sida lofvade mig allt biträde. Han började sjelf tala Latin och tycktes häldre betjena sig deraf). – Iv. Iv. Ros. hade i dag budit mig till middagen.

D. 14. Åter hos Stroitel'n i Guvern. Regeringen Mich. Gouv. Sviedomskij med hvilken jag redan i Ossa hade gjort bekantskap. De följande 2 dagarne var jag hem utan att gå ut.

D. 17. Till middag hos denne stadens förtjente och värdige Medicinal Insp. Fedor Christoforno Grahl, hvarest jag gjorde bekantskap med en Feodor Iwan. Sergellius föreståndare för Golubstofska brännvinsbränneriet i Krasnoperska kretsen.

D. 24. För andra gången. – Föröfrigt nästan utan undantag hem, sysselsatt med Revisionslängderna, h^a i detta Guvernement gifva mig mycket göra. Af det trägna sittandet börjar åter min svaga mage att gifva mig betänkligheter. – Dertill förvärfvade jag

d. 27 mig genom dimmig väderlek stygn. -

Sid. 405.

D. 29. Middag hos Ivan Ivan. Rosing och i följe deraf den följande

d. 30. hos dess svärfader, Prokuroren Semus Ivan. Baranof.

Oktober 1828.

D. 2. Oct. En stor middag hos Mich. Gavril. Sviedomskij i anledning af dess namnsdag. Utom vanliga viner och nalifkor trakterades der äfven med Lacryme Christi och Tokajer. Tillstädes var ock den genomresande nye Tobolska Civil-Guvernören Nagibin, för hvilken värden rekommenderade mig. Ehuru jag ej tycktes dricka öfvermåttan, verkade dock mängden af de olika sorterna, att jag ej alldeles nykter hemkom -

D. 4. Okt. Min presentation hos Guvernören och middag hos honom. Hans första bemötande utan krus och komplimenter. – Om aftonen hos en Embetsman af Kameral-hofvet för att erhålla en omväxling af nya Revisionslängder. -

D. 7. Uppvaktade jag Vice-Guvernören för härvarande Bergs-Administrationen Andr. Terentjev Bulgakov och spisade middag hos Vice-Guvernören, som frivilligt förärade mig en statistisk öfversigt af Guvernementet, så mycket han under sin förvaltning äger. – E.m. kom äfven Guv. på besök och viste sig der i allmänhet artigare.

D. 9. Bref till Mam. I. Mann., till Fogt och Löhr. Middag hos Prokurören som om hvardagarne håller öppen taffel.

D. 10. Om aftonen hos Biskopen.

D. 12. Äfven jag hade gjort mig grön med en uppvaktning hos Guvernören, för att rekognosera om den följande dagen, å hvilken jag i förhand hos Vice-Guv. af Guv. var kallad till en examen för eleverna af Barnhuset hos honom sjelf.

D. 13. Bivistade jag denna examen vid en talrik samling af stadens honoratiores af båda könen. Eleverna utmärkte sig här ock genom snygg klädedrägt, som hos alla föröfrigt var lika. Man examinerade i Christendom, Ryska Grammatiken, Kyrkohistorien och Arithmetiken. – Efter examen upplästes alla namn hvilka antingen genom framsteg i vettenskaperna, handarbeten eller genom berömligt uppförande utmärkt sig och undfingo af den likaledes närvarande Biskopen böcker till belöning. – Sist stor middagsmåltid, bivistad äfven af Archierejen, -

D. 14. Till middag hos Bergsinspectoren Andr. Terentjevitsch Bulgakof.

D. 15. Genom min värds försumlighet blef jag utan arbete och erhöill, sedan jag om aftonen sjelf derföre besökt H^r Tokaref.

d. 16 ifrån kameralhofvet en ny afdelning af Revisionslängderna, hvaremot jag de följande dagarne så mycket trägnare arbetade så att jag först

d. 21 återgick till den å Thorsdagen vanliga middagsmåltiden hos H^F Bulgakof. -

D. 23. Till middag hos Procuroren och

d. 24. hos Vice-Guvernören. -

Sid. 406.

De följande dagarne åter hem.

D. 30. Expedierade bref till Grefve Rehbinder och H^F Zagel i Petersburg om penningar, då nöden blifver allt större och det långvariga uteblifvandet väcker farhågor, att den sistnämnde under sin resa till England kunnat hafva någon olycka.

D. 31. Om aftonen hos Hr Tokaref.

November 1828.

D. 1 Nov. Slöt jag ändtligen mina utdrag utur Revisionslängderna för hela Guvernementet. – Om aftonen hos Guvernören. Landtmätaren en viss Suphtschefskij född Polak icke utan bildning; men en stor Komplimentmakare. Emedlertid lofvade han mig äfven flere bidrag och förärade mig ett litet häfte med anteckningar om Gouvern. och dess historia, som emedlertid intet af vigt innehåller.

-

D. 2. Uppvagtning hos Vice-Guvernören för att tacka för de ändtligen till ända bragta Revisionslängderna. Han böd mig till middag. -

D. 3. Då jag i anseende dertill icke kunde villfara H^F Tokarefs bjudning i går att spisa middag, så gick jag dit till middag. Under densamma öfverfölls jag hastigt af illamående, som efter en vomering till det mesta öfvergick. -

D. 4. Besök af H^F Sumefsky, med hvilken jag följde till Contoiret och af honom derstädes erhöll – såsom han tillade, äfven på Guvernörens befäl efter en anfrågan hos honom – utom (tyvärr blott

gamla) spezialkartor och diverse annotationer och statistiska bidrag öfver Gouvernementet. Då jag tillfälligtvis genom honom erfor, att den härvarande Bergs-Regeringen icke ärnade tillfredsställa min önskan att erhålla några äskade statistiska underrättelser angående bergverken i Gouvernementet, såsom han tillade sig hafva hört yttras af en ledamot för Guvernören af anledning att jag intet direkt papper av en [otydligt] hade att uppte, så gick jag en dag till Bergsinspektoren till middag, i afsigt att äfven härom ytterligare rekognosiera. Densamme berättade ock offentligen vid bordet, att deröfver förefallit häftiga debatter i sessionen om att en stor del varit emot saken, som han dock trodde kunna gå igenom, hälst sjelfva chefen för verket med några modificationer tillstyrkt en session, i det han ment att mitt egentliga föremål – de särskilda folkstammarna i och för sig sjelf innehölle ett torrt ämne och att jag derföre billigt sökte utsira mitt verk med blommor äfven angående andra ämnen. – Ett infall af mig, att jag sålunda äfven hoppades finna lägenhet att utströ blommor öfver personer, hvilka under mitt förehafvande verk gynnade mig med beredvilligt biträde, förfelade ej sin verkan, emedan värden efteråt visade sig än mer artig och förekommande emot mig och till och med erböd sig att presentera mig för

Sid. 407.

den bemålte Chefen General Boguslofskij, hos hvilken jag beklagade att ej hafva kunnat göra min uppvaktning, emedan jag af flere hört, att han vore mycket sjuklig. – Något efter middagen kände jag åter hastigt illamående, hvarpå följde, såsom i går, uppkastning. Med stor möda kom jag hem.

d. 5. Oaktadt en obstruction redan 3^{die} dygnet continuerar och den krisis, hvaruti mitt hälsotillstånd sig nu befinner, således icke är förbi, begaf jag mig om morgonen efter aftal till Bergsinspektoren, som ock med mig for till Generalen och hos honom presenterade mig. Han emottog mig rätt artig; dock kom min egentliga angelägenhet intet till tals och conversationen inskränkte sig till politik eller mina reseerfarenheter uti Norden och Lappland. – Jag erhöll i dag ett oförväntadt dock egenteligen innehållslöst bref ifrån Prof. Lobjko i Wilna öfver Kasan under Prof. Erdmans kouvert; men icke ens af honom något – än mindre ifrån Petersburg hvarken penningar eller bref. Min ställning blifver allt mera kritisk – Gäldenärer börja belägra ifrån flera håll. – Min krassliga hälsas afmattning under det första långvariga arbetet med Revisionslängderna, ingalunda bättre genom de förströelser, h^a jag under de sista dagarna med flit sökt göra mig, hafva verkat, att jag under en half vecka egenteligen ingenting uträttat. I dag erhöll jag ifrån Kameralhofvet än ett supplementband till Revisionslängderna, hvarmed jag ändtligen åter började sysselsätta mig. -

D. 6. Till middag hos Prokuroren. Han nödgade mig åter att med Damerna spela Boston, hvarmed jag äfven denna gång förlorade ansenligt,

D. 7. Hos Vice-Guvernören på afsked. Alla de följande dagarne hem, sysselsatt med de ifrån Landtmäteri-Contoret erhållna dels gamla dels nya statistiska och topografiska anteckningar samt

chartor. – Under [oläsligt] del den krasslande hälsa genom svag mage om nätterna sömnlöshet.
Emot

d. 10, en ymnig pollution, hvarvid anledningen nog kuriös. Jag drömde näml. att jag var i sällskaplig med en Herreman, som talte om sina inkomster, att de ej vilja räcka till; ehuru han ej slösade, måste han dock hylla tidens anda och hade gjort det. Dervid tänkte jag att han möjligtvis slöst på fruntimmer; uti samma ögonblick inställde sig pollutionen under känslan af ett helt annat vanligt naturbehof, och då jag i det samma vaknade, så erinrade jag mig lifligen den besynnerliga anledningen.

D. 11. Måste jag åter gripa till mitt Frifolii the – Om aftonen ondt i hufvudet. – Detsamma var ock fallet de följande dagar, – hvarföre jag beslöt att fortfara med mitt läkemedel, och

Sid. 408.

d. 13 tillade blott dertill för smakens skuld krusmynta och Pommerans skal. – Om aftonen hos Biskopen, med hvilken samtalet åter måste föras på Latin. – Han tillställde mig nu de äskade noticerna och lofvade äfven förse mig med en *открытый листъ* till resan.

D. 14. Erhöll jag ock ifrån bergsregeringen, såsom det synes postmulta discrimina underrättelser; men blott om de privata bergverken! – Jag slöt ock i dag mina utdrag utur de ifrån Landtmäteri-Contoret erhållna bidrag och återställde dem den följande

d. 15. Nu återstår blott något att excerpera ifr. Medicinal-Upravan och jag vore färdig att afresa. – För att ej gifva ledsnaden rum, grep jag till Lingvistiken dertill förknippade äfven Tatariskan, hvilken jag allaredan här under lediga timmar förut drifvit. – En lycka i olyckan är ock, att min mage sedan i går börjar återvända till ordning. De följande emedlertid åter det gamla med liten hufvudverk om eftermiddagarne och spänning å venstra sidan i underlifvet och till en del sömnlöshet om nätterna isynnerhet mot d. 17. – Natten mot

d. 19. fortfor allt jemt obstructionen, hvarföre jag

d. 20. måste gripa till andra medel. – [...?]blad med manna gjorde sin goda verkan; men jag kände mig derefter tämligen utmattad och de följande 2 dagarna hade jag åter obstruction.

D. 22. Om aftonen hos Guv. Landtm. resolverade jag mig, för att göra en fullständig diversion antingen till sämre eller bättre, att dricka punsch, hvarefter jag äfven åt qvällsvard hos honom och

dervid drack viner. – Blandningen hade dock vanliga följder för mig och redan samma afton inställde sig kräkningen, som äfven

d. 23. fortfor. – Ändtligen häpnades jag om aftonen med bref ifrån Lagus och penningar, hvilka jag

d. 24. utfick. – Magen fortfor att vara ganska dålig. – Genom det myckna springet som det förestående uppbrottet förorsakade, började det dock efterhand åter gifva sig.

D. 25. Hos Guvernören på afsked. – Han frågade mig, om jag ej varit förrest, då jag så länge icke varit synlig. – Med skäl kunde jag urskulda mig med min krasslighet, ehuru det visserligen icke varit den enda orsaken, hvarför jag ej varit hos honom och redan före densamma upphörde, att gå dit. Måhända inser han ock sjelf den verkliga orsaken; åtminstone visade han sig nu något mera nedlåten och i allas närvaru till och med persvaderade mig att sitta! – Middag hos H^f Svied. som erböd mig rekommendationsbref till Solikamsk och Tsherdyn – Under min frånvaro hade Sem. Ivan. varit att söka mig. Om aftonen hos Tokaref.

Sid. 409.

Han böd mig i morgon till middagen, hvilket jag dock afbad mig, för att så mycket snarare hinna afresa.

D. 26. Till mina afskedsvisiter var han så artig att han i dag skickade mig ett par hästar, så att jag både storståtligen och snällt hann göra mina afskedskomplimenter. Statsr. Grahl blef derjemte betald. Föröfrigt hos H^f Rosing, Sv.ij, Rushvinska Läkaren, för grannskapets skull till och med hos Generalen, som länge qvaestionerade mig om det egenteliga föremålet för min resa och mina hittills vunna eller väntade resultat. Vidare hos H^f Sum. – Biskopen meddelte mig uppå min begäran i går ock å sin sida ett öppet rekommendationsbefäl. Bland annat frågade han mig, an velies hic acqvisiverim sibi familiam et amicas? – Jag svarade: sunt mihi plures noti, amicus facere tibi profiteor Reverendissime. – Han log och tillade detsamma fallet vara med sig ehuru han under längre tid lefver här än jag. – Icke utan rörelse tog jag afsked af honom. Han är åtminstone den ende (Statsr. Gr. måste jag dock undantaga) till hvilken jag känner mig mera dragen. Alltid lika enkel, anspråkslös, dervid icke nedlåtande; human och underhållande har han uti mitt hjerta lemnat ett varaktigt intryck. H^f Bar. sökte jag flere gånger förgäfves; honom hade jag dock gerna velat råka. – I dag aflemnade jag äfven uppå posten bref till Blomq. i Helsingfors och till min Sirjanska lärare Maltcof i Ustssysolsk innelyckt uti ett annat till Gorodnitschen derstädes. Genom denne öfversände jag nu tillika ett ex. af Schmidts Russisch-Deutscher und Deutsch-Russisches Handwörterbuch, såsom jag vid min afresa derifrån lofvade och använde uti brefvet all min persvasionsgåfva, att förmå honom likaledes å sin sida uppfylla sitt löfte och författa en Sirjansk ordbok med handledning af det öfversända Lexicon. -

D. 27. Efter kl. 12 bröt jag äntligen upp. – Vägen längs Kama ända till Tschussovajas inlopp förbi Motovilichinska Savoden och Leuschina. Ifrån Perm den högra stranden ett långt starkt upphöjd mot den andra. Föröfrigt båda skogiga. – 2 verst ifr. stationen Saliesnaja det äfven i П.К. utsatta (24 v.) Koroleva 1. Городище. Om anledningen till namnen visste man emedlertid åtminstone i stationen ingenting. Ifr. Saliesnaja en skogig sänkning mot den låga dal, hvarigenom Polasna framflyter, och hvarvid hvilken den derefter benämnda Vanaden [?] är belägen. – Derifrån gick det deremot uppföre förbi den lilla b. Penki till Luneschki (20 v.) hvarifrån jag böjde åt vänster och kom genom en öfverhufvud å jemn mark växande barrskog (15 v.) till Dubinska Savoden, hvarest jag åkte in till Прикащикен och, sedan jag der druckit thé, fortsatte resan

Sid. 410.

Den gick förbi byarne Libowa, 2 Tuji och Идевка dels öfver flackor och mest genom skogar. – Sträckvis mycket backar och i allmänhet uppåt. Jag ankom först midnattstiden till Filatova, (28 v.) bestående blott af 1 gård. Ehuru jag visste, att dess invånare äro här så kallade Kershaki (Raskolniker), beslöt jag att der utvila några timmar, och för att ej midt i natten komma till Usinsk. Blott öfver min hund gjorde man några anmärkningar, att den vore "скверная". Den äldste yttrade deremot att det ej är en hund, utan katt (!) och jag för att bilägga de stridiga meningarne, tillade, att det visserligen icke var en vanlig hund. -

D. 27. Kl. 7 afreste jag och anlände efter par timmars fart öfver en mera jemn lokal till Iljinska kyrkobyn, bestående af circa 150 hus och hufvudsätet för Stroganofska egendomarne. Förvaltaren Lev Ivan. Ostolopofskij emottog mig ganska vänskapligen, och snart fick jag ock tillfälle göra bekantskap med Läkaren Leichtfeld.

December 1828.

Den 3. Dec. Om aftonen bivistade jag en examen uti skolan efter Lancasterska methoden. Härvarande protopopen hade uppå en gång föranstaltat en examen för sin sockneskola. Den sistnämnda öppnades med ett tal, hvari läraren genom den mechaniske organen sökte framställa och utreda innehållet och beskaffenheten af den christliga tron! Derpå fortsattes examen i Theologie, Arithmetik och Kyrkohistorie. De långa svaren i Theologie utsmyckade med sententier utur åtskilliga kyrkofäder och bibelspråk framlades med styf, enformig deklamatorisk ton och gestikulation! Allt slutades åter med ett tal till åhörarne och ett särskildt till läraren. Det sista hade varit det bästa af allt, om man ej märkt, att äfven det var en förberedd och inöfvad utanläxa, såsom allt annat.

Min föröfrigt trefliga och angenäma vistelse måste jag härstädes förlänga, sedan till den allt fortfarande ytterliga svagheten i matsmältningen sällat sig ett öppet sår fram på venstra benpipan, hvarföre jag äfven å stället måste så mycket möjligt undvika rörelse. Till häfvande af den började jag på Doktors inrådan nyttja piller 3 gånger om dagen; men än verksammare medel var en sträng måttlighet i afseende å dieten, hvarvid Läkaren på det kraftigaste verkade uppå mig genom eget exempel. – Min läsning var ej till omfånget betydlig; men till kvaliteten så mycket viktigare. Läkarens utvalda Bibliothek gjorde valet till och med ganska svårt emellan det förträffliga och utmärkta i skön literatur och Philosophie. Då de dagliga samtalen likaledes svängde sig omkring dessa och genom till en del olika åsichter emellan oss alla 3 ofta blefvo ganska lifliga, så var vinsten i alla fall ganska stor och min vistelse härstädes blifver för mig en af de ljuvaste punkter under hela min resa. Äfven i afseende å mina närmaste föremål blef jag icke här utan betydlig vinst. Utom många nya bidrag med afseende i Strog. familjen, hvilka jag begagnade, förärade mig

Sid. 411.

min hederlige värd en handskrefven Permisk ordbok och en afskrift af en öfversättning utaf Matthaei Evangelierna uppå samma dialekt. -

D. 13. Först d. 13 kom jag ändtligen till resa, sedan lyckligtvis äfven min fot åter blifvit brukbar och jag till resan blifvit försedd med vida mer än hittills varit fallet, uppå Läkarens och min värds enträgna inrådan lät jag förfärdiga mig ett par varma stöflar och vattera min mantel. Min värd skänkte mig en resekitbitka i hvilken jag straxt e.m. uppbröt. Vägen gick först längs Obva st. förbi Stretenska село (12 v.) med stenkyrka och åtskilliga byar med ryska namn till Krivetska село och derifrån förbi kyrkobyen Juritschi genom skogar öfver floden Tschernina till Jussumska kyrkobyen. uti Juritschska Wol. (20 v.) förstå åtminstone redan invånarne äfven Permska; ehuru ryskan alltmer blifver rådande, så mycket mer, som Karlarne merändels arbeta å Lazarefska bruken, och qvinnorna nästan allena måste besörja husväsendet. Med Juri. kan man således anse det Permska distriktet börja. Permärer äro äfvenledes invånarne i Kokscharofska och Kysumska Volosterna; den Voskoschenska deremot redan alldeles rysk. Emell. Juritschska kyrkobyen och den Jassunska blott följ. små byar vid vägen: Schumina, Lyshokina, Spasof, Padvolaschnaja, Kadonina och Polonkova eller Bojarsk nära sjelfva Jussuinska kyrkobyen (40 v.), hvarest jag hos den grefliga Prikamiken erhöill ett beqvämt kvarter. – Äfven i den socknen är ryskan åtminstone i sjelfva kyrkobyen allaredan den rådande dialekten, blott i de aflägsnare byarne ifrån kyrkan talas det inhemska Permska språket. Då jag härstädes fann en Diakon, som var temligen hemma i Permiskan, så qvarstannade jag här öfver d. 14 intill den följande då jag om morgonen

d. 15. vidare uppbröt och öfver Inva genom byarne Tschirajeva, Kossmas (efter en å af s.n.), Schadimo, Mutofkina och Jarkova öfver en dels skogig och flack, men i allmänhet jemn mark anlände till Kudymkar (20 v.) med en stenkyrka, belägen vid inloppet af Kuva i Inva. Sjelfva kyrkobyen påstås hafva sitt namn af någon Kudym, som der först bosatt sig. Denna село har vid ån Kuva en så kallad городище, dock utan några vidare märkvärdigheter. Ungefär 7 verst härifrån vid

byn Peshnigort och en bäck skall vara en annan och en tredje 5 verst längre kallad Parma vid bäcken Pyschja å en hög udde. Hvarken min värd Prikazniken eller den af mig tillkallade presten visste berätta om dem något vidare, då ingendera hade sett dem. Blott om den sistnämnde tillade presten sig hafva hört sägas, att dess forntida försvarare haft skriftlig kommunikation med den Kudymkarska, i det de skjutit bref till hvarandra (!). – Också i sjelfva Kudymkar börjar Permiskan allt mer att undanträngas af ryskan, ehuru det i samma afseende står efter Jussva. De å sidan belägna Jagumska och Verchinmenska socknar ansåg presten vara äkta Permiska. – Det samma tycktes ock vara fallet med den i 8 versts afstånd härifrån belägna Otefska село, dit jag längs den norra stranden af Kuva å en till vänster starkt sluttande Abdachung förbi byarne Savjalova och Polujanova anlände. – Efter en sägen skall orten hafva sitt namn efter en viss Ota, som der aldräfst bosatt sig.

Sid. 412.

Eljest kunde man såväl af ortens som än mer af en stor del familjers namn sluta, att en Votjakisk koloni i anseende till närheten här bosatt sig, ehuru minnet deraf i tider redan gått förloradt och till och med munarten, såsom man försäkrade mig, skall vara alldeles lika med den i de östligare Invenska byarne. Denna село är föröfrigt den äldsta af Grefliga Stroganofska besittningarne och derföre vill jag här tillägga resultatet af allt, hvad mig om dem blifvit bekant. – Jordan är i allmänhet äfven i de Invenska byarne lönande nog, så att man i goda år skördar till 9-faldt. – Jordmånen består dels af så kallad бѣлякъ dels af lera. – De brukliga sädeslagen äro råg, hafra, korn och litet hvete. Boskap underhålles äfven till husbehof; hos de förmögnare till 20 å 30 hornboskap. – Icke allenast å naturens vägnar hafva de Stroganofska bönderna att fagna sig öfver ett lyckligt öde, åtminstone lyckligare än kanske större delen af privata tillhörande bönder i Ryssland. Hela deras afgift består i 8 obrok om året. I de село, der för Grefvinnans räkning landtbruk idkas äro bönderna befriade ifrån obrok och arbeta i dess ställe 3 dagar om veckan. Utom obroken äro alla förbundna att tourvis arbeta å bruken och vid potather, samt befordra transporterne af fabrikater till andra städer, derföre erhålla de särskild betalning, under den tiden i mon af sin flit och idoghet. Om de välgörenhetens anstalter, h^a Grefvinnan isynnerhet i Iljinsk infört och h^a kosta henne betydliga summor om året är å ett annat status anfördt. – Presterskåpet i byarne lönas utom jorden (och så kallad mensa af bönderna) med penningar. En prest erhåller årligen 180, en Diakon 120 R. – Ifrån Oteva fortsatte jag resan öfver en backig, men skogig mark genom byarne Blevojeva och Loginova till Perkova, (18 v.) hvarest qvinnfolket med möda förstod ryska. Byggnadssättet här såsom öfverhufvud hos Permäkerna likt Sirjenarnes och andra nordliga invånares. Rökstugor med en golbets under rummet, ingången vid spisen, ofvan på denna en bred plats med afsättningar, hvarest käringarna och isynnerhet barnen hafva sitt residens. Föröfrigt utmärka sig stugorna än genom ytterlig stökighet och osnygghet. Fönstren låtsas väl vara flera gemenl. 3 eller 5; men bestå mest af oansenliga gluggar med några mörka rutor. – Bordet i ena hörngafveln midt emot spisen litet och aflångt. I stället för stolar bänkar rundt omkring väggen. – Den gemenliga drycken hos Permäkerna så kallad Braga eller Braschkes, hvarmed de ock traktera ankommande främmande, af hafremjöl med солодъ tjock och fraggig, af oangenäm smak, men i styrka och förmåga att bedöma

till och med öfverträffande det ryska brännvinet. – 5 verst ifrån Perkova passerade jag den sista byn af Solikamska kretsen och Stroganoffska besittningarne Kossogory. – Dessutom

Sid. 413.

byarne Ostrof, Kanjukova 1. Dsjusina samt Savenina. Lokalen bergig eller rättare backig och upphöjd; men skogig i Jurla (af Jurlaschor) nu Jurme Lopvinskoje hade man förut sagt mig, att blott hos Diakon funnes en liten appart kammare. Jag for derföre in till honom. – Kammaren i sig sjelf ganska liten var upptagen af en Blagotschinnoj ifrån Tscherdinska kretsen, som i embetsgöromål befann sig här. Då det var för sent, att resa längre och Blagotsch. erböd, att dela det trånga kvarteret, så stannade jag der öfver natten och hemförlofvade karlen, som H^r Ostopofskij gifvit mig ifrån Iljinsk till betjening och följeslagare.

D. 16. Mot middagen uppbröt jag vidare och kom genom Lopva och genom byn Kukoljna nedför flera skogiga backar till en större by Jum (14 v.), hörande till den efter följande byn Kelime berömda Kalimjenska Volosten. Den ville man ej vidkännas Permiskt ursprung, utan påstod allt vara Ryssar, hitflyttade ifrån Wätska Guvernementet. Deruti instämde till en del ock de egenteliga Permäkerna å följande stationen, med tillägg, att större delen dock väl ock förstode Permska, emedan deras hustrur vore ifrån nästgränsande Permska Volosterne Permskor. Sanningen torde till instämmande åtsk. andras vittnesbörd, h^a jag sedan rådfrågade, att denna Wolost utgör en blandning af Ryssar och Permäker och att karlarne till större delen tala ryska, åtminstone såväl i Jum, såsom ock uti de följande Kelime och Detkina. – De samma ligga på en öppnare höjd, som sluttar åt vänster till vidsträckta skogar. – Äfven den följande delen af vägen växlar med backar och slättmark, dock öfverallt utom vid byarne på slutet betäckta med skogar. Dessa byar äro Schorschina, Maloduvna och Chasova (20 v.) åter bebodda af rena Permäker, äfvensom Schipitzina (22 v.), hvarest jag ombytte hästar och fann samma stökighet och utseende som förut. – Följande hållet tämligen jemnt; men skogigt med Sepolj, Veshejka, Tylkostina och Nylva samt byarne Kotschova, Demina, Voljurova samt Pelyva (22 v.). Jag hade förut hört att den rikaste Permäk i hela tragten derstädes vore boende, som ägde 18 egna arbetare och årlg. försålde betydliga kvantiteter spannmål. Jag var så mycket mera nyfiken att lära känna honom. Han emottog mig i början tämligen barskt, ehuru höfligt. Mina repressalier uppväckte hans nyfikenhet. Sedan han utur Gouvernörens öppna befäl tillfredställt densamma, blef han vida artigare, nödgade mig att hos sig dricka thé och punsch och beledsagade mig ödmjukeligen från sitt hus och utur byn. – Under vägen till Juksejewa hade jag blott en by Otopkova och floden Noja för öfrigt tämligen mycket backar och ännu mer skog (18 v.) – uti Juksejewa åkte jag in till den yngre presten, om hvilken jag genom Blagotsch. hade mig bekant, att han vore infödd Permäk. Han emottog mig ock ganska artigt och beviste mig all tjenstvillighet då jag

d. 17 äskade hans biträde, att göra mig närmare bekant med ortens

Sid. 414.

dialekt. Denna synes i allmänhet långt mer utblandad med ryskan än Sürjenskan, ehuru den häromkring något mer närmar sig den sistnämnda än t.ex. den Invenska munarten. – ett förhållande, som är ganska naturligt och lika naturligt allt mer måste blifva märkbart, ju närmare Sirjenska bostäderna i norr. Så skall t.ex. den munart, som talas i de nordliga byarne af Gainska Volosten vara så godt som alldeles Sirjensk. – Af båda språkens inbördes förhållande till hvarandra följer äfvenledes naturligt, hvad härvarande invånare sjelfva bekräfta, att Sirjenerna lättare förstå Permäkerna, än dessa de förenämnda.

Straxt e.m. uppbröt jag vidare och anlände genom byarne Podjatscheva och Tshasova med stationen (12 v.), samt ån Kydschiss till kyrkoby Kossinskoje. (28 v.) Den sistnämnda ån har sitt namn af Permska ordet Küdsh björk, ett namn som för lokalen är passande nog; ty hela sträckan e.m. Juks. och Kossa bär på en jemn lokal rikliga skogar; i hvilka äfven björk i ymnighet växer. -

D. 18. I anseende till denne dagens högtid beslöt jag att härstädes rasta i hopp att genom ortens prest, som sades vara god kännare af språket, erhålla ytterligare bidrag till närmare kännedom af Permäkerne. – Folksamlingen uti kyrkan var talrik nog och jag hade således godt tillfälle, att betrakta Permäker i massa. Emedlertid måste jag tillstå, att det ej var mig möjligt, att af den stora mängden abstrahera någon allmännare karakteristisk åtskillnad för denna folkstam; så olikartad var såväl hela habitus, såsom ock ansigtsbildningen och till och med hårets färg. Denna dels svart dels ock än mer brun (рыжий), växten öfverhufvud medelmåttig och snarare liten och låg än motsatsen; ansigten hos karlarne i allmänhet magra och spetsiga. – Kanske en följd af deras hårdare och mödosammare lefnadsart – hos qvinnorna deremot – och till en del hos barnen – fylligare och öfverhufvud angenämare. Några hade till och med en täckare bildning, om ock formerna utan uttryck af en regelbunden harmoni och mera sträfvande inanwärte [?]. – Mitt hopp att åtminstone e.m. få begagna mig af prestens upplysningar slog felt. Efter gudstjensten upptogo nemligen korsprocessionerna uti byn med hela den andeliga staten hans tid. Och om aftonen behöfde han hvila efter traktamenterna. – Jag blef sjelf kallad till gäst först af en rättens Bisittare, som här tillfälligt uppehöll sig och på öfligt maner med en pirog firade sin namsdag. Om aftonen deremot voro såväl han med sin fru, äfvensom en brännvinspristaf med sin hustru och jag kallade till повѣренный. Jag förderfvade åter min mage genom öfverflöd, under det jag lät förmå mig att ululare cum lupis.

Sid. 415.

D. 19. Först middagstiden kom jag mig åter ut, passerade ån Solvj och byn nedra Kossa å en smal byväg genom tät (mest barr) skog till Maskeleva (17 v.) den sista byn, hvarest man på denna sida talar Permska. Ifrån denna by hade jag än nära 20 verst till inloppet af Kossa i Kama längs hvilken min resa sedermera fortgick, följande den höga upphöjda stranden. Efter ombyte af hästar i

Svetlitza kom jag mot midnatten till nedra Maskeleva (30 v.). I anseende till snöfallet i de sista dagarna var vägen ganska dålig, hvarföre ock resan gick täml. långsamt. Vid utfarten ifrån Sv. visade sig nu å viken 3 vargar. Skjutskarlen ansåg sig böra göra halt, vände sjelf om, för att ifrån byn förse sig med escort af andra och på resan med en lång stör (пешня). Jag höll min sabel i beredskap. Vid sammanloppet af byns karlar drogo sig emedlertid vargarne tillbaka och vi fortsatte resan obehindrade. Han berättade mig derunder, att sådana gäster detta år visade sig här å orten uti stora skaror. Ifrån hans by hade de gjort 8 hundar till sitt rof och i Gainske Volosten till och med uppätit en besupen bonde, som med sin hustru och barn ville ifrån ett gästabad återvända hem. – Ifrån nedre Maskeleva fortsattes resan ytterligare längs Kama, som under hela denna sträcka i allmänhet har den högra stranden mer eller mindre brant och hög, den vänstra deremot låg och morastig (35 v.). Vid Bondjuga dit jag först

d. 20 om morg. kl. 6 anlände, och som ligger på en hög backe på den vänstra stranden, vänder sig Kama åt SO. Presten, till hvilken jag infor, var icke sjelf hemma; men sades snart komma. Jag beslöt derföre, att här uthvila åtminstone tills dager, men försofde mig och förvärfvade mig i rökstugan efter eldningen förmodl. genom os hufvudverk för hela dagen. Af presten kunde jag ingenting erfaras, ehuru han alltifrån sin ungdom tjenat här uppå ett och samma ställe. Till och med om den efter beskrifningen här fordom befintliga Mariabilden visste han ingenting, ehuru han sjelf öfvervarat branden af kyrkan 1807. Vore han ej så simpel och okunnig, som jag öfverhufvud fann honom, så kunde man till och med tvifla om rigtigheten af en sådan sägen, emedan han sade sig icke hafva märkt någon helgonbild med vanliga inscriptioner före branden, ifrån h^a blott 3 ikoner öfverhufvud blifvit räddade. – Af forntida sägner visste han ingenting mer, än att äfven här förut lefvat чудаци och att en numera redan beplöjd plats emellan de 2 byarne Otschga ännu efter dem bära namn af чудское городище. – Presten trakterade mig med thé och middag hvarefter jag fortsatte resan genom byarne Ratlina, Lekmortova, ån Lyjsotka nära förbi Zashmangortska cellon genom byn Wotskaja till cello Antissimowo. (22 v.) – Lokalen öfver-

Sid. 416.

hufvud starkt backig och derjemte skogig. Då jag redan utur Popofs beskrifning hade mig bekant, att i Lekmortova vore Permäker – en uppgift, hvilken jag hört bekräftas å flere ställen af Permäkerna sjelfva – så vek jag in dersammanstädes. Par käringar, hvilka jag endast träffade hemma, voro i allmänhet nog fåordiga och tycktes till och med anse mina frågor om Permäker derstädes för kränkande. Den ena tillade dock att man här förr talat Permiska; numera hade dock den unga generationen aflagt och glömt det. – Så mycket är visst äfven efter andras vittnesbörd, att detta språk härstädes verkligen håller på att utdö och kännas endast af det äldre folket. – I Anissimova åkte jag till presten i hopp att genom honom göra mig underrättad om anledningen till benämningen af byn Wotskaja och de många likbenämnda familjer i orten, äfvensom om åtskilligt annat hithörande. Sjelfva det yttre gaf mig ej mycket hopp. Den lilla stugan, hvaruti han bodde och dess inredning vittnade om fattigdom eller misshushållning. Presten, var sjelf en Permäk ifrån Verchjusvenska stan, redan längesedan tjente här; men visste ingenting. Hans första uppförande

under en bondes, sednare lika litet värdigt. Han hade skickat efter brännvin ifrån Krogen och sökte nödga mig att afvakta den utskickades återkomst. Lyckligtvis erhöj jag snart hästar och afreste, ångrandes att jag genom min ankomst gifvit honom ny anledning till lågheter. – Socknen, som föröfrigt består af blott 5 byar har en liten stenkyrka invid Kemsolka. – Vägen derifrån till Tschudga är ock till det mesta skogig och backig (8 v.). – Hos Gorodn. erfor jag, att Mich. Savr. Svied. efter min afresa ifr. Perm rekommenderat mig efter löfte hos fordne Isprav. i denna kretsen Vasilij Nikitisch Prokofief, som till följe deraf bett honom, anvisa mig kvarter hos sig. – Min vistelse hos honom blef derföre icke allenast angenäm, utan ock lärorik. Hos honom såg jag en fullständig samling af Aleutska costymer, i hvilka jag icke nog kunde beundra Symmetrien och den regelbundna smaken i de anbragte Ziraterna af koraller och mångfärgade utsyningar, om man eljest kan benämna vildars arbeten så. Vas. Nik. besitter dessutom en liten myntsamling hvaribland dock endast 5 finnas, hvilka äga lokalt värde emedan de i kretsen äro funna i jorden. 4 af dem äro österländska. Allt mitt öfvertalande att få taga dem med, för att visa dem kännare, förblef emedlertid fruktlöst. – Utom de nämnda mynten såg jag ock hos honom några andra obetydligare fynd af stål, (мѣдь) saker, liknande bjällror, hvilka förmodligen tjenat till smycken, häst Tscheremisserna ännu sägas bruka sådana. -

Sid. 417.

Hvad sjelfva staden angår, så är efter den allmänna branden 1792 ingenting mer att erhållas. Efter traditionen skall den nu befinna sig å 5te stället. Det första skall varit i Bondjuga, 2 vid mynningen af Wischera (Kondratjeva Sloboda M) 3 vid Poktscha, 4 der nu den såkallade Городище finnas med ruiner af fordna befästningar vid ändan af staden. I afvaktan af underrättelser om stadens närvarande beskaffenhet fördröjdes min vistelse härstädes långt öfver min förmodan och utan egentelig literär vinning för mig. Jag beslöt emedlertid att åtminstone till Nyrob företaga en liten utfart.

D. 29. Jag afreste dit d. 29 om e.m. Närmast intill staden (5 v.) är under vägen b. Krymkar. Till Poktscha flera backar; derifrån deremot inga sådana, utan en småningom sig höjande skogbevuxen lokal till Vilgort. (12 v.) Under vägen till Iskar passeras Nisva, lokalen äfvensom å de föregående stationerna skogig; mera lågland och jemn. Det rätta namnet ännu i gemene mannens mun Iskar, äfvensom allmogen ej säger Krymkor, utan Krymkar – ett starkt bevis att dessa benämningar ursprungl. härröra ifrån Permskan, hvaruti kar betyder stad, oaktadt sjelfva traditionerna om sådana å båda orterna äro försvunna. Kanske (7 v.) hänför sig ock dessutom benämningen Iskar (ehuru den första hälften is tyckes gifva anledning till tvifvelsmål, då lokalen omkring den lilla kyrkobyn i sjelfva verket skall vara stenig nog) till den 5 verst ungefär derifrån belägna och af Berch allaredan beskrifna городище, hvilken traditionen tillskrifver fordna Tschuder och hvarifrån spår till en ridväg åt Nyrob ännu skola synas öfver ängarne. – Ifrån Iskar till Nyrob åter en jemn uppåtförande skog med Ljumva ungefär på halfva vägen. Vid Lj. skall ock såväl Myissagort som den nära derintill belägna nyss nämnda городище finnas. Namnet Лыжьянка är alldeles obekant och är här följaktligen å П.К. ett stort fel begånget, i det лыжь borde heta Ljumva och den såkallade Lemja

borde heta Vatschir och finnes ej i N. utan i S. om Ljumva – Nyrob dit jag sent om aftonen ankom (10 v.), är en större by med 2 stenkyrkor (uti alla de föregående i hvarje 1 stenkyrka), och den sista село å denna sidan. Invånarne härstädes lefva dels af åkerbruk dels och mer, emedan detsamma härstädes både i anseende till den släta af sand bestående jordmånen och för ofta infallande froster är föga pålitligt, ehuru det äfven här ännu i goda år lönar 3 och 4 faldt (man sår råg, korn, hafra och i sednare år litet hvete) af vedhygge till de vid Kama belägna saltsjuderierna. Många gå ock såsom arbetare å Tschudiska köpmännens Kajaker om sommaren till Pustosersk och förtjena sig derigenom 60 – a 70 R. per man. Denna näringsgren skall mot fordna tider nu ock vara mindre lönande, då sjelfva seglationen betydl. aftagit; årliga antalet af dit-

Sid. 418.

gående Kajaker omkring 20. -

D. 30. Om morgonen besåg jag såväl kyrkorna, den Bogojavlenska och Nikolajefska, såsom ock Tschassovnan under hvilken den jordgrop finnes, hvaruti den olycklige Michail Nikitisch Romanof beslöt sina dagar, såsom det säges, efter en på circa 40 dagar när årlig vistelse derstädes. – Såsom en å väggen hängande å en tafla inskrift bevittnar, blef han hithämtad icke om vintern (såsom Berch uppgifver) utan om sommaren uti en täckt Kibitka och inspärrad uti den nämnda jordgropen som nu rundtomkring är belagd med sten. Den har en fyrkantig figur och innehåller i längd och bredd ungefär 3 arschin, 3 Tschetvert och 2 vershok; höjden deremot utgör blott 2 arschin och 6 vershok och det endast i midten under den lilla fyrkantiga öppningen, genom hvilken man insläppte till honom födan till hans lifsuppehälle. Föröfrigt är taket hvälfvat och den olycklige kunde således, då han påstås hafva varit af en hög och reslig växt, antingen endast sitta eller ligga. Angående hans styrka berättade man mig, att han tagit med lätthet slädan under armen. För mig bekräftade man för öfrigt, att hans väktare (bestående af 5 man utom befälhafvaren) haft för afsigt att ihjälsvälta honom, för att sjelfva så mycket snarare blifva befriade ifrån sin ledsamma skyldighet och att detta beslut, redan satt i verkställighet, äfven gifvit dem eller Befälhafvaren anledning, att misstänka understöd för den olycklige å invånarnes sida, hvilka då bestode uti 5 gårdar Ryssar utom 1 vogulsk. – Uti den ena af stenkyrkorna står Martyrens grafvård och förvaras de bojor, uti hvilka han hämtades. På de förlorade fotjernen (efter V.N. påstående handklofvarne) här utgör efter den trogna copin, som V.N. af dem för sig låtit förfärdiga, deras vigt circa 31 Pud (de speciella vigterna å särskildt papper). – Under återvägen till staden vek jag in hos presterne uti de redan nämnda kyrkobyarne. Hos alla afspeglar sig fattigdom uti sjelfva den yttre anblicken. Mot aftonen befann jag mig åter tillbaka i Tscherdyn (44 v.), hvarest jag ock slutade året 1828.

Sid. 419.

Januari 1829.

D. 1. Middag hos min värds svärson Räntmästaren Stepan Jakovlevitsch Konovalof, som under min härvaru likaledes visat mig en gästfri vänskap. E.m. hade jag ännu ärat uppbyta; men kvarstod ännu häldre i anseende till den mörka natten till den följande

d. 2. då jag om morg. i skymningen äntligen härifrån uppbröt. Den första stationen är äfvensom de följ. skogig först med nedåtluttande, sedan och till största delen jemn och på slutet backig mark. På sidan om vägen byarne Ostätskova och Tuschina, eller efter allmogens bruk Bajdary. Då jag äfven ifrån sjelfva staden icke hade posthästar, så förde mig formännen öfverallt in till sina bekanta och jag hade derigenom kanske bättre lägenhet att än kasta en blick på härvarande kretsinvånarnes boningssätt. Öfverallt nästan herrskar smuts och fattigdom. De små stugorna hafva icke ens alltid glasrutor uti de små fenstren, utan i dess ställe tunna hinnor af kohudar. Vid den första stationen i Anikova (19 v.) passerade jag Wischera för sista gången till dess vänstra strand, längs hvilken en äfven på II.K. anmärkt här så kallad Stanitza fortlöper. Uti село Gubdor, som har en låg stenkyrka vek jag in hos presten och erfor åtminstone noggrannare data om de öster härifrån belägna byarne i grannskapet af de så kallade Verchjusvenska Permäkerna. Framåt blott byn Savina och hela stationen lågland jemn mark och skog, hvaribland ock löfträd. Icke långt ifrån den följande stationen funno vi en bonde sanslös liggande vid vägen. Hans kamrat berättade, att han ifrån sitt hölass fallit med bröstet mot en stör. Tillfälligtvis återvände framför oss en annan bonde ifrån samma by ledig hem. Jag lät derföre lyfta karlen i hans släde och med det skyndsammaste föra honom hem, hvarest man afklädde honom, frotterade tinningarne och bröstet med brännvin, hvarefter bonden såvida kom till sig, att han smått började tala. Sedan jag intagit middagsmåltid utur egen matsäck, fortsatte jag resan (22 v.) ifrån Kusnetzova genom en jemn borrh öfver ån Moscheva och de små byarne Kudelina och Schulanova [i marginalen: NB. Tatarskaja existerar icke mer öfver 20 år.), till öfra Moscheva (31 v.) och derifrån genom Moschefska kyrkoby, och byn Tshertesch vid Borovaja öfverhufvud med dylik lokal till Solikamsk, (23 v.) dit jag om aftonen anlände och erhöll efter någon tids väntan kvarter hos en köpman Nikolaj Pavlov Lapin-Jentaltzof. Frun uti huset en Lifländsk Tyska och värdsfolket i allmänhet godt. – Nästan hela helgen förgick i sus och dus dels å middagar dels å så kallade вечеринки, tourvis hos Ämbetsmännen. Så mycket jag ock satte mig emot frestelsen att vid dessa lag skrida öfver gränsen, så blefvo dock följerna äfven af det ringa ofta nyttjadt icke allenast fördelaktigt för min hälsa. -

Sid. 420.

- Min verkliga sysselsättning under denna tiden utgjorde utdrag utur en af skrift af de äldre писцовыя книги för denna och Tscherdynska kretsen. Lärorikt blef för mig umgänget med härvarande Protopopen, som sjelfmant bragte mig sin grammatik. Äfven i honom upptäckte jag emedlertid den vanliga beskränkheden i bildning, hvaraf de mest utsväfvande hypoteser om Permierne och bemödande att utur allt söka förklara allt både likt och olik, jemte brist på förmåga att intränga i språkets innersta väsen. Också hans Grammatik är derföre ingenting mindre än uttömmande, utarbetad med hänsigt endast å den ryska. – Allt det oaktadt har den ett stort företräde framför den Sirjänska, som bär namn af Flörof, både i grundlighet och utförlighet och dess förf. en hög förtjenst, såsom den ende af hela ortens andeliga, hvilken i närvarande tid sjelf upparbetat sig till verklig kännare af språket, ehuru han sjelf är född i en ort (Voskresenska socknen nära Iljinsk) der man väl fordom, såsom han hört af gammalt folk sägas men icke mer i hans tid talt Permiska. – I sammanhang må jag här anmärka följande. Efter trovärdiga sägner har det i denna nejd för circa ett och ett hälft århundrade gifvits personer, hvilka på Permiska läst böner – ett bevis, att antingen Stepan eller andra ock redan förut utarbetat öfversättningar, hvilka synas allmänligen hafva varit införd i bruk vid Gudstjensten. Också om många fynd af diverse redskaper och saker dels af silfver, dels af koppar visste Protop. berättas, hvilka emedlertid alla gått och ännu, om de ock någon gång ehuru sällsyntare finnas, gå förlorade genom försäljning till silfverarbetare &c. – En Landtpräst hade uti jorden funnit en afgudabild af koppar, men af vidskeplighet kastat densamma uti en å. – Äfven han bekräftade med många sägner och anförande af exempel, hvad jag redan förut i Perm af Ryssar hört om Permäkernas utrop för trollerier. Sjelf hade han emedlertid aldrig lyckats oaktadt allt bemödande att komma underfund med hvaruti de samma bestå och huru de egenteligen förrättas, utom åtskilliga andra tider och dagar af året, äfvensom vid bröllop, begrafningar, skola isynnerhet om Skärthorsdagen många vidskepliga ceremonier vara hos dem öfliga. – Äfven sjukdomar tillsändas och botas genom trollerier, hvarvid bruk dels af örter, dels af läsningar öfver salt, tobak eller brännvin. – NB. I Novoje Ussolje skall efter sägen i gamla tider funnits en Permisk часословъ, som tros vara förd till Petersburg af Stroganoverne. – Af fynd äger Protopopen sjelf en rund kopparkittel med kullig botten. Nederst i botten på yttre sidan är tecken till en liten kropp, äfvensom på sidorna öron, hvilka emedlertid

Sid. 421.

äfvensom deri förstnämnda afhuggna. Vigten af det hela är 1 Pud och 22 marker. Ägaren förantar kitteln varit i bruk vid offerceremonier i hedendomen. – Äfven under den sednare hälften af högtiden några aftnar Vetscherinki, hvilka jag alla åtminstone på en stund bivistade. De olikartade Elementerna, hvaraf det gemensamma sällskapet härstädes bestå, äfvensom den närmare kändedomen af familjernas inbördes förhållanden; men framför allt min krasslighet gjorde mig mindre förmögen att med gladt och öppet hjerta njuta af tillfället. – Först den sista gången hos Läkaren var jag mera disponerad och drogs med af strömmen. Dermed var det och lyckligtvis slut; fortfarandet hade kanhända för mycket och djupt distraherat mig. Mina göromål skredo deremot framåt, om ock långsamt. Jag collationerade de af Hr Oslopfskij mig förärade Permska materialerna med härvarande Protopopens autografa. Då jag utur klostret erhöi en stor foliant

innehållande afskrifter af alla dess äldre handlingar, så blef min vistelse fördröjd till och med ut öfver helgen. – Jag hade derunder den fågnaden att se min mage förbättra sig, så att jag äntligen kunde aflägga pillerna, hvilkas bruk ännu till mot slutet af helgen var mig oundvikligt. Utom min egen ringa förtjenst åtminstone af bemödandet att så mycket som möjligt iakttaga en sträng måttlighet har jag väl derföre att tacka min värdinnas sorgfällighet vid beredningen af födan för mig. -

D. 22. Slöt jag mina arbeten och ärnade den följande afresa. Det blef dock intet deraf, hälst man ännu tillsände mig till genomseende några gamla dokumenter. Protojerejen, hos hvilken jag var om aftonen utbad sig att få beledsaga mig till Dedjuchino och jag måste derföre än uppskjuta min afresa ända till d. 25. – Det var hög tid för mig att komma vidare. Det goda och öppna bemötande, som jag här hos hela familjen vederfor – ändteligen tillät mig icke ens att med penningar derföre vedergälla – hade hos mig väckt ett allmänt deltagande som emedlertid lätt kunde förleda till betänkligheter, sedan det börjat öfvergå till eller rättare sammansmälta med en stigande benägenhet till en enda och dymedelst åstadkomma collisioner, hvilka redan i och för sig sjelf vid mina förhållanden icke äro förenliga med en mans Charakter, sådan den bör vara.

D. 25. E.m. bröt jag upp i Protopopens sällskap, som i närvarande fall blef mig så mycket mera kärt, emedan det erböd mig en angenäm förströelse. Tillfälliga omständigheter sällade sig till att göra den än verksammare. På den smala och trånga skogiga vintervägen stötte vi tillsammans med flera resande, hvilka ej ville

Sid. 422.

lemna oss väg. Då en af dem förklarade sig för Diakon, så öfverlemnade jag interventionen åt min reskamrat, som ock äntligen i hög tid vid faran af slagsmål med skjutskarlen demasqverade den falske Diakonen och förvandlade dess trotsighet i knäfall och böner. I Dedjuchino åkte vi in till Protopopens måg prästen dersammanstädes (24 v.).

D. 26. Gjorde vi en liten excursion till Lenwa, för att bese kyrkan derstädes, ombygd uti de första åren af Tzar Peter den Stores regering ifr. ett familjen Schustof tillhörigt hus. En sägen går att under altaret skatter skola vara förborgade. I sjelfva verket stöter man öfverallt, såsom vi äfven nu sjelfve öfvertygade oss på djup sand under golfvet och en af de tillstädesvarande, som med lykta dit nedkröp, påstod sig på båda sidorna om altaret se djupare insänkningar, emellan hvilka en stenflisa befinner sig, som likaledes i anseende till groparne å ena sidan något insunkit. I anseende till altaret trodde sig Protopopen ej vara befogad tillstödja några närmare undersökningar utan sin öfverhets bevillning och vi foro derföre åter tillbaka till Dedjuchino (3 v.), hvarifrån min artiga följeslagare efter ett vänligt afsked ifrån mig återvände till Solikamsk, jag deremot begaf mig till Chefen för härvarande saltbruk Pilenko, af hvilken jag ganska artigt och gästfritt blef emottagen. Der återsåg jag ock min gode gynnare ifrån Perm – Inspektoren Bulgakof med dess familje och denna

bekantskap hade jag måhända åtminstone till en del att tacka för det gästfria bemötande, som jag fann i flera hus uti denna bergstad. Tyvärr afvek jag åter ifrån min föresats, att snarare afresa, lät öfvertala mig att deltaga i den ena sammankomsten efter den andra. Med rätta blef jag på ett kännbart sätt straffad för min

d. 27 & 28 obeslutsamhet, i det jag förlorade uti Boston icke mindre än 60 R, för hvilka den enda trösten blef mig, att jag förspelte dem till samme min gynnare och dess fru. – Uti den beständiga hvirfveln af sällskapliga förströelser och kalaser kom jag föröfrigt uti 3 dagar till ingenting vidare, bemannade mig ändtligen och afreste

d. 28 om aftonen vidare till Novoje Ussolje, hvarest jag likaledes genom H^r Oslopofskis anordningar fann det beredvilligaste och gästfriaste emottagande.

D. 29. Besåg jag härvarande kyrkorna till antalet 3 alla af sten. Soboren (Spasso-Preobraschenska) invigd 1727 utmärker sig genom prakt och smak såväl i anseende till inrättning som skrudar (утварь) och skulle göra äfven en större stad heder. Icke mindre fördelaktigt utmärker sig den Nikolajefska kyrkan, uppförd å Grefve Grig. Alex. Stroganofs bekostnad genom dess härstädes befindteliga управляющий Alex. Petrov. Sifikofs berömliga försorg. Uti dem befinnes, ett kors med inneslutna helgonreliker af circa 40 till antalet. En särdeles uppmärksamhet förtjenar ock ett Evangelium föräradt af en utaf de fordna

Sid. 423.

Stroganoverne till Orloffska kyrkan och enligt sägen skrifven af dess dotter. Genom samme Siskofs bemödande befinner sig nu samma Evangelium vid Nikolajefska kyrkan. – Efter kyrkorna besåg jag likaledes de härvarande rika saltverken, om hvilka då de redan finnas omständeligen beskrifna i Popofs bekanta verk, här endast tillägger några få anmärkningar angående deras närvarande skick. – Sedan H^r Vsevoloshkys andel blifvit förut med Grefve Grig. Stroganofs, tillhöra samma, äfvensom de i Lenva, nuförtiden icke 6 utan 5 interessenter. – De mest gifvande äger Grefvinnan Sofia Vladimirovna Stroganof, öfverhufvud ifr. 15–30 lods godhet. Den sistnämnda graden existerar ifrån år 1826 i det såkallade Pokrofska röret vid ett djup af 74 ½ sasch. Derstädes arbetar man redan å den såkallade plasten, ett lager af oförmängdt fast bergsalt, hvaraf man hittills endast hunnit genombryta 2 сажень. – De öfriga rören hafva 45–66 сажень djup. Efter hittills gjorda rön ligga saltlagren af olika salt mer och mindre tillblandade med främmande beståndsdelar på olika ställen i olika djup å båda sidorna om Kama ungefär uti 1 versts afstånd och derutöfver. 8 verst lägre ned vid en i Kama ifrån högra sidan infallande bäck Ogurdinka har man till och med redan genomträngt 84 сажень, utan att der stöta på ett sådant lager, som det ofvannämnda i Pokrofska röret och halten är ej större än 8–11 саж. Det röret tillhör Grefve Stroganoff. – Att de hos Popof utsatta priserna nästan i allt förändrat sig är naturligt. För Grefvinnan belopp sig kostnaden i de sista åren vid en production af 1167000 pud till 200000 R,

oberäknade proviant och diverse jernmaterialier (till pag. 164) [i marginalen: årliga consumptionen 34 à 36.000 промысловыхъ сажень]. Ännu är att anmärka, att sedan ifr. 1819 vid de farkoster, hvilka användas till saltets transport ned för Kama, öfverallt Poadeborde's (?) maskiner kommit i bruk, seglationen både inom kortare tid och med mindre antal folk än förr kan verkställas oakadt det rikliga förrådet af saltkällor i dessa nejder productionen i sednare tider betydligt inskränkt, såväl vid Krono – som vid privata verken. I Dedjuchino till ex. har man producerat ända till 1.400.000 pud årl. nu blott 400 à 500.000.

Aftonen hos den nämnde управляющий Siskof. -

D. 30. Blef min resa uppskjuten, emedan jag hos honom ännu dels erhöll ett och annat bidrag för mig, och besåg hans mynt och mineralier.

Sid. 424.

D. 31. Om morgonen fortsatte jag resan vidare. Sedan jag passerat Kama, kom jag igenom byn Siränka åter på den stora postvägen, längs hvilken resan gick genom byn Balachontzavo (32 v.) till Lenwa, Karemj vid Pesjanka öfver Volim, Sjurva och Kekurka till село Romanova med en stenkyrka. Derifrån öfver Jajva och Wogulka till B. Gorki. (25 v.) – Å båda. hållen stark skog och starkt framåt nedsluttande lokal ofta med betydliga backar (15 v.). – Mera jemnt och flackt till kyrkobyn Nikulino öfver Tscholva med trädkyrka. – Oakadt Peremska kyrkobyn ligger litet på sidan ifrån vägen, riktade jag min kosa dit längs Kossva, å en jern dels flack dels skogig mark. Omkring село (12 v.) ock stora backar. – Presten till hvilken jag inåkte, sades vara till gäst hos Golitzinska Prikashiken, hvarföre äfven jag begaf mig dit. Värden sjelf tämligen beskänkt, blott med möda kunde jag afsäga mig ifrån hans trug. Hans gäst var väl åtminstone än nykter; men visste dock litet tillfredsställa min nyfikenhet, oakadt han redan i flera år tjenat derstädes. Han bekräftade vad man redan förut flerstädes försäkrat mig, att här nu inga Permäker mer vore att finnas, oakadt ännu äfven Berch i sin resebeskrifning påstår det. Af hvad anledning orten har namnet Peremskoje är obekant. Då här ännu en sägen om fordna furstar existerar, hvilka skola haft sitt säte å en såkallad городище ungefär 9 verst ifrån село vid Wilwa, lik de vanliga å en höjd af circa 20 сажень en brant sluttning till floden och på en yta, der man nu skördar till 300 копень hö, så torde man ej fela uti att äfven deraf härleda benämningen af orten. Man talar om fynd och förborgade skatter, hvilka dock ingen vågar utforska, emedan de, hvilka derifrån något bortföra, befallas af sjukdom eller någon annan olycka, så att de se sig nödtvungna att dit återföra allt. Så berättade åtminstone presten sig hafva hört berättas. Om Tschud öfverhufvud många sägner äfven med afseende å flera andra ställen utom городище. – Kyrkan af träd säges vara mot 200 år gl. och åtminstone icke den första. Nu en ny stenkyrka uppförd. – Ifrån Peremskoje kom jag förbi par små byar vid en bäck Kunja öfver en skogig och till en del backig lokal till stationen Fomina (20 v.). Gästgifvaren så besupen, att han med möda hölls på benen. Att fara med honom var så mycket mer farligt, som han hade tämligen ystra hästar. Emedlertid intet att göra. Han förde mig såsom man plägar säga духомъ hela 2 stationer ända till Solissanja (45 v.) och mot all förmodan lyckligt nog. Endast han sjelf torde

något längre tid minnas denna färd, emedan han 3 särskilda gånger blef utkastad ifrån povoskan och det med sådant eftertryck, att han

Sid. 425.

oaktadt sitt glada lynne högeligen beklagade sig. Att jag dervid lyckades ehuru med ansträngning hejda hästarna, måste jag tillskrifva den omständigheten, att dessa båda hållen i allmänhet äro mera jemna. Föröfrigt båda skogiga. Till Lunaschkova blott en enda by Jarina, af vattudrag på det hållet anmärkningsvärdt namn blott Voshi; de öfriga ryska. –

Februari 1829.

D. 1 Febr. Kl. 6 om morgonen befann jag mig åter i Gouvernementstaden Perm och således äntligen på återvägen, emedan jag härifrån åtminstone ärnar anträda densamma. – Efter par timmars hvila gjorde jag några visiter, blef dervid af Vice-Gouv. buden till middag, hvarifrån H^E Suvorof (Feodor Dmitr.) förde mig hem till sig. Om aftonen gästade jag än hos H^E Sušefskij, af hvilken jag

d. 2. erhöll fortfarande arbete till suppling af mina förr samlade materialier. – Middag hos Suvorof.

D. 3. Middag hos Berg. Inspektoren. -

D. 5. Bref till H^E Alechin å Pavlofska Savoden, äfvensom till Arsch. och Räsnetz i Wätka. – Middag hos Prokuroren. – Snufva allt fortfarande. -

D. 7. Bref till H^E Oslopofskij och Leichtfeldt i Iljinsk. – Föröfrigt hem äfven d. 8. ehuru jag var åstad på några uppvaktningar. Derföre hann jag emedlertid i dag åtminstone sluta de ifr. Landtmäteri-Contoret erhållna statistiska underrättelserna. -

D. 10. 12. Middag hos H^E Bulgakof – och d. 12 hos Semen Ivanovitsch.

D. 13. Hos Mich. Gavril. Sviedomskij.

d. 14. Hos Feod. Christof. Föröfrigt hem sysselsatt med studium af Copier utaf gamla acter och dokumenter ifrån Чертежная. – Snufvan fortfarande.

D. 15. Middag hos Tokaref. -

d. 17. d^o hos H^f Bulgakof. -

D. 18. Gjorde jag mina afskedsvisiter, samt erhöll af Guvernören Podroshna. – Middag hos H^f Sviedomskij. -

D. 19. Bref till Grefve Rehbinder om sändande af penningar till Galitschs. – Alldeles färdig att uppbräta, men då jag gick till чертежная för att taga afsked af H^f Суцёфскіј, erhöll han derunder de än felande statistiska samlingarne öfver de Cerk. Uraliska kretsarne, hvarföre jag än inställde min afresa och började sysselsätta mig med det erhållna. -

D. 23. Var jag äntligen färdig med alltsammans, frukosterade hos Суцевскій och afreste e.m. kl. 4. – Uti Ochansk (67 v.) träffade jag läkaren icke hem och måste därför efter min skjutsbondes anvisning åtnöja mig med nattläger hos en stadsens invånare. -

D. 24. Sedan jag spisat middag hos Gorodnitschen Thejkofskij fortsatte jag min resa vidare å stora vägen till Otscherskoj острожекъ (14 v.). Den förståndige presten, hos hⁿ

Sid. 426.

jag inåkte, bekräftade efter sägen benämningen af orten härröra sig deraf, att man under Pugatschefska upproret härstädes uppfört en trädostrog med 4 torn. Föröfrigt sade han de gamles sägen vara, att denna nejd fordom varit bebodd af Tatarer, hvilket visserligen är mycket trovärdigt. Längre ned vid Siva omkring Berdyscheva skall man ännu i skogarne finna spår af fordone борты. – Sedan jag druckit the, tog jag härifrån vägen åt село Черновское och kom först öfver en backig dels flack dels med barrskog betäckt lokal Schanaj (20 v.) och byarne Секище samt Grischin potschinok till B. (15 v.) Goljanu och derifrån å en mera jemn lokal, föröfrigt med dylika utsigter genom byarne Dolgany, Kamenka, Perevolok och Beresova till B. Islamova. Der hade ofvannämnde prest gifvit mig adress å en man, som torde vara i stånd att lemna mig något mer upplysningar. Jag följde ett sådant råd och for in till honom; men fann i huset en bröllopsskara, dessutom i en annan flygel Olonetska landrätten sysselsatt med en criminal undersökning. Här var således intet tillfälle till andra slags undersökningar och reste vidare. – Blott skjutskarlen anförde under vägen det hela, att här fordom varit en slags боярщина och att de i byn än uti 3 hus (ett dessutom utflyttadt till en ny починокъ) lefvande Petshengins (10 v.) på sätt och vis ifrån de

fordna Bojarerna härstammade, eller åtminstone stode i skyldskap med dem. – I село Черн. åkte jag till Protopopen (längs Siva genom поч. Baslygin å mera jemn lokal men skogig) Theodor Wasilj. Popof, hos hvilken jag fann ett gästfritt artigt bemötande, äfvensom i värden sjelf en utmärkt förståndig och upplyst man. – De uti hans prichod uti B. Ploskaja uti Revisionslängderna än så kallade новокрещеные (d.ä. Wotjaker) äro numera redan i allt så förryskade, att de till och med näppeligen ens förstå sina förfäders tungomål och äfven sinsemellan tala ren Ryska. -

D. 25. Min värd sträckte sin förekommande beredvillighet och tjenstaktighet så långt, att han för billigt pris skaffade mig en forman, som ville föra mig ända till Wotkinska bruket. Vägen dit gick å högra upphöjda sidan af Siva nedföre genom och förbi byarne Algatzi, Krasnoj jar, Polosova, Ossinofka, Вахринь поч., Keltschina, Kuralicha, Ossinofka. I början mera flackor, – åtminstone på högra sidan af Siva – ifrån Vachrin potsch. framåt stark skog, förn. barr – derjemte mycket backig. Blott i Keltschina höllo vi litet an i ett fattigt smutsigt hus, hvaräst

Sid. 427.

man uppvaktade min skjutskarl ehuru obekant med middag och sjelfmant trots fastedagen erböd äfven mig åtminstone med mjölk. – Såsom mitt förnämsta ärende i Wotkinska bruket (66 v.) var att träffa dervarande Forstmäst. Assaf Wasilj. Moskvins och beveka honom att med mig företaga en liten utfart till Wotjakiska byn Byga, så åkte jag in till honom, men fann honom tyvärr icke hem. För närheten tog jag mig tillflykt till min svenske landsman Ekholm; men hade der samma öde. – Ändtligen fann jag honom å ett bröllop och kom ändtligen efter lång väntan under tak.

D. 26. Chefen Konon Jak. emottog mig med sin vanliga godhet och artighet. – Under väntan på H^F Moskvins återkomst måste jag uppskjuta min afresa ytterligare. Redan

d. 28 såg jag väl honom åter, men i ett tillstånd, som ej tillät honom göra mig följe. – Då emedlertid det var att förutse, att Wotjakerne antingen i dag eller i morgon skulle infinna sig till marknaden i Savoden, så beslöt jag att afvakta resultatet af såväl presterskapets som H^F Moskvins bemödanden, att beveka Wotjakerne till att antingen sjelfve hämta till Savoden sina dokumenter eller åtminstone hos sig sjelfve uppvisa dem.

Mars 1829.

D. 1. Martii. Wotjakerne inställde sig och förklarade sig väl intet hafva att för egen räkning invända; men då dokumenterne angingo äfven andra omkringliggande 4 byars invånare, så vore de ej befogade att ensamme utan allmän föregången rådplägning efter deras vana besluta något; emedlertid ville de åtaga sig att äfven å dem söka verka, i fall jag ville företaga en utfart till Bygi.

Till följe häraf anbefallte man dem genast efter hemkomsten skicka bud till sina grannar och föranstalta tills morgonen en allmän församling af alla vederbörande.

D. 2. Om morgonen afreste jag åtföljd med en af H^F Moskvinn committerad, till hvilken wotjakerne hade förtroende genom byn Mischina å en starkt skogig väg och ojemn lokal till Bygi, en större Wotjakisk by, så kallad efter den förbi dens. till Wotka (på Wotska Idsa) inflytande bäcken Bygi. – Det drog länge ut, innan alla hunno församla och äntligen förena sig till det för mig önskelige beslutet att framvisa sina dokumenter. Då icke längesedan en del af de i dokumenterna till deras förfäder upplåtna lägenheter afgått till deras grannar och de deröfver fört en långvarig process, som emedlertid slutade till deras nackdel, så måste man äfven begagna denne omständighet för att verka på deras ytterliga och betänkliga misstroende.

Sid. 428.

Omsider lyckades det min följeslagare att öfvertala dem. De inställde sig in pleno och förde med sig alla sina papper. Med spänd nygirighet väntade de att se, hvad jag skulle göra med dem. Jag genomsåg alltsammans, men fann intet af särdeles betydighet. Sjelfva de äldsta dokumenterna voro ingalunda, hvad man föregifvit жалованныя грамоты, utan så kallade памяти af wojewoder till följe af suppliker. Emedlertid afskref jag de förnämsta och anmärkte utur de öfriga hvad som kunde förtjena det. – Efter att hafva betagit dem deras fruktan, att detta för dem kunde hafva några skäligen följder, reste jag tillbaka till bruket (66 v.), tackade chefen för de under min andra vistelse härstädes förnyade mångfaldiga godheter i hans hus och fortsatte genom natten min resa till Ishefska gevärsfabriken dit jag (70 v.)

d. 3 tidigt om morgonen ankom. Mitt gamla kvarter var upptaget; jag åkte derföre in till Major Zedelmänn, som ock ehuru i ett nytt kvarter trångbodd, beredvilligt upptog mig. – De lofvade underrättelserna voro tyvärr ännu icke uppsatta; den närvarande egenteliga Chefen – General-Majoren Neratof, hos hvilken jag i dag spisade middag, förnyade befallningen derom och bragte dymedelst åter saken i gång. – Rebus sic circumstantibus var det för mig rådligast, att så litet tid jag egenteligen har öfrig, under afvaktan tillsvidare qvarstanna. -

D. 4. Middag hos Jak. Andr., som ytterligare inskräpte befallningen om Notiserna för mig. – Om aftonen hos H^F W.

D. 5. Hos Hospital-Läkaren på frukost. – Till middag hos Ispravniken. – Aftonen hos Hr. W. Jag måste der spela Boston och förlorade åter 10 Rubel. – Ehuru man hade lofvat mig alla papper redan i dag, så erhöill jag dem dock intet. Dessutom gjorde man mig förhoppning om en följeslagare till Petersburg. Den för kort tid sedan derifrån hit anlände nye Apothekaren hade neml. medbragt en betjent, som nu önskade dit återvända. Ehuru jag i ans. till min förra ofärd å denna orten, tyckte

mig böra hafva betänkligheter vid att antaga ett sådant förslag, resolverade jag mig dock snart dertill och saken blef å ömse sidor besluten.

D. 6. Emedlertid, då jag ändtligen var alldeles resfärdig, visade sig den nye betjenten icke ens och var icke i sitt gamla qvarter att finnas. Jag tröstade mig dermed, att detta bedrägeri i så god tid ej kunde vara annat än till min lycka och afreste straxt e.m. ensam med min trogna hund. – Min väg gick först längs bruksjön och uppför Ish till den Wotjakiska byn Schaberdina (15 v.), hvarest den höga

Sid. 429.

med långfransiga röda dukar behängda hufvudbonaden hos qvinnorna åter förekom mig frapperande. – Det drog länge ut, innan de besupna Wotjakerna blefvo färdiga att föra mig vidare. – Härifrån gick vägen genom Sentäk, den ryska potschinken Goljany vid Ljok öfver bäckarne Kuromo och Njyrsyvaj till Njyrsyvaj Sjumji (30 v.) å backig, isynnerhet mot slutet med stark barrskog beväxt i allmänhet framåt sluttande lokal. Äfven här – såsom i Schaberdina – erböd man mig mat. – Ifrån Njyrsyvaj Sjumji (på Votska Pötsöm) gick min resa genom Votska byarne Schertshigurt, Gamla Vamji, Göj Sjumji och Kotzer Vamji (vid Nylga) öfver Nylga och deri infallande Uni dels genom skogar dels öfver smärre fläckor ned till kyrkoby Nylga. – Man har rådt mig att der fara in till благочинной (18 v.), men då det redan var långt lidet inpå natten, så blef jag ej der insläppt. Den andra presten ursäktade sig dermed, att hans hustru vore sjuk. Den tredje emottog mig ändtligen och beviljade mig nattherberge. En annan prest ifrån grannskapet hade kortt före mig äfvenledes anländt och så hade jag tillfälle att af dem ytterligare erfara ett och annat. Märkvärdigt förekom mig, hvad man här berättade om dem, att det ibland dem funnes qvinnor så erfarna i Magie, att de till och med kunde förvandla sig till djur och i sådan skepnad flyga genom luften! alia alis tempore. -

D. 7. Äfven här uppstodo åter svårigheter om skjutsen, emedlertid gjorde jag äfven med Blagotsch. bekantskap och afreste ändtligen sent på e.m. Ifrån Nylga erhöll jag podvod endast till den 7 verst derifrån belägna Votiska byn Жужчесь пельги (7 v.), dit jag längs Nylgas låga med vide och björk bevuxna strand och byn Kedshgurt ankom. Derifrån hade jag täta resliga skogar och mycket backar samt byarne Вагнінь починокъ (12 v.) (Ryskt nyb.) och Valdör dökja till Suga sikji på votska Jagolud. Ehuru man utan behof hit beledsagat mig med 4 hästar, och ehuru jag erböd fulla progoner äfven för den återstående vägen till kyrkoby Vavosh, kunde Wotjakerna dock ej öfvertalas att föra mig längre. Efter någon tids underhandling erhöll jag emedlertid ombyte och kom i början öfver flackar, sedan åter skog, men mera jemn mark genom byarne Gamla Dokjo (på Votska Poktschi Vuko) och Uje Dokji till kyrkoby Vavosh (11 v.), hvarest den ena af socknens präster Vasilij Oftschinnikof med utmärkt artighet emottog mig. I anseende till skjutsen gick det deremot mindre lyckligt. Ehuru här till och med finnes en волостное правление, stod dock intet att uträttas. Min värd kunde än mindre verka på sina åhörare, än de Nylginska presterna och efter flera timmars fåfång väntan

Sid. 430.

återstod mig intet annat, än att antingen qvarstanna till den följande dagen, eller begagna mig af prestens anbud att midnattstiden afresa med hans hästar.

D. 8. Dels flackor, dels skog utgjorde föremålen under den vidare nattliga färden, samt byarne Kotschkam, Njyrdor Kotja, Tschudsä lud och Kuregurt samt ån Wala och den deri infallande Sedmurtschi. I skymningen anlände jag till kyrkobyen Vadsimonja med en liten trädkyrka (20 v.). Den gamle presten, till hvilken jag åkte, emottog mig mycket barskt, ville ingenting veta af mig eller sörja för min fortkomst. Mina papper, som jag ville visa honom "behöfde han icke se" och sjelfva Biskopens rekommendationspatent kunde intet förändra i hans väsende. Hos den andre yngre presten bemöttes jag mera artigt och gästfritt, undfägnades med the och en tarflig frukost. – Ända hittills hade jag haft att göra med idel wotjaker, af hvilka sjelfva karlarne högst medelmåttigt tycktes förstå ryska, qvinnorna merändels alldeles icke. – I sednare tider hafva Ryssar bland dem här och der anlagt nybyggen och börja allt mer utsprida sig. Hos de förre är det yttre och klädedräkten en slags blandning af det Glasofska och Jelabugska eller rättare öfvergång ifrån det förra till det sednare. Den höga hufvudbonaden hos qvinnorna här tillika mycket bred (åt Ish bära många likt de Glasofska blotta ombundna dukar), rockarne korrtare, hvaremot i Jel. kretsen längre talarer. – Husen merändels mörka och smutsiga med mer eller mindre breda smutsiga bänkar. – Ifrån Vadsimonja kom jag förbi den sista Votska byn Vashetshur till Motorki af omkring 30 gårdar (15 v.), till hälften Ryska och till hälften – Tscheremissiska. Marken jemn och skogig. – Ifrån Vadsim hade en Nolinsk Rysse, som kort före mig hemskjutsat sonen i huset kommande ifrån Wätska Seminarium, begagnande tillfället att förtjena, fört mig till sin landsman, som likaledes genast mot en måttligare lega var färdig att föra mig vidare. – Efter 10 versts resa befann jag mig vid ryska byn Vichareva å stora Sibirska stråtvägen och i byn Troeglasova (15 v.) öfverlemnades jag åt en annan Rysse. – Genom Simnikofskij potschinok kom jag å nedsluttande skogig mark till stationen Kilmes, numera bebodd till större delen af Ryssar utom nu mindre Tscheremisser. Vid Kilmes blef stora landsvägen till venster och jag kom nedföre stora backer genom Koschkolitjeva till Kljutschi (30 v.). Då fastlagen med denna dag slutas, så mötte vi uti alla dessa ryska byar af i stora sällskaper åkande sångare och sångerskor och muntra högt skallande fröj-

Sid. 431.

de sånger. Detsamma hade redan förut varit fallet i de så spridda ryska potschinkerna. – Uti de votska byarne hördes ingenstädes något dylikt. Blott en och annan af mina wotska formän lät stundom höra sig i ett enformigt gnolande af monotona ljud, hvilka dessutom förmådde härmning efter Tatarer. – Då farandet utgjorde deras hufvudföremål, så var ock Ajda det enda ordet, som de under sitt gnolande varierade. – Ifrån Kljutshi kom jag ned till Kilmes längs hvilken resan sedan fortsattes förbi de ryska byarne Arkul och Selno. – På Norra sidan om Kilmes öfverskådliga

vidsträckta täta skogar. – Ifrån Kilmes kom jag öfver låga med buskträd beväxta ängar till Vätka floden och längs denna i skymningen till Schuminska bruket (30 v.). Ju mindre af fastlagen återstod, ju högljuddare var ögnablickets glädje och oaktadt det starka snögloppet och urvädret voro gatorna uppfyllda af dels gående, men än mer åkande grupper; ifrån alla håll skallade muntra sånger. – Äfven här var man emedlertid genast beredvillig att för samma måttliga betalning låta mig åka vidare, och kl. 9 om aftonen befann jag mig efter 1 års frånvaru för andra gången i staden Urshum (28 v.), hvaräst jag inåkte till min fordne Kotelnitska värd Tat. Fursten Devlit. Kildejef. – Han hemkom sjelf först om natten.

D. 9. Några ytterligare bidrag till kännedomen om Tscheremisserna, hvilka han offererade mig utur sina tjenstehandlingar, qvarhöllo mig här emot förmodan hela dagen. Jag kände mig för trött, för att resa den andra natten igenom inom en så kort tid. -

D. 10. Kl. 9 om morg. uppbröt jag vidare och kom förbi поч. Popofka, genom село Archangelskoje vid Buj och B. Prosviräta till Masary, hvarest Sabatska Wolostens pravlenje. – Vägen starkt skogig och medelmåttiga backar. – Ifrån Masary lindrigare sluttning och fortfarande skogar till den Tscheremissiska byn Baissa eller Ossinowa (13 v.). – Det yttre i byggnaden hos dess invånare visade intet utmärkt framför Ryssarne; äfven orenligheten och stökigheten gemensam åtminstone i detta Guvernement. Blotta klädedrägten hos qvinnorna egen, bestående i en med ett bälte ombunden hvit lärfts mecka räckande till litet nedanom knäna. Håret baktill slätadt i en tofs, ifrån hvilken en hvit duk betäcker bakdelen af hufvudet med en nedåt ryggen hängande särskildt bred lapp, hvars ända utsydd med mångfaldiga figurer af färgadt garn. Sådana utsyningar ock å axlarne samt ärmarne. – På bröstet äfvenledes en brokig rimsa. – Qvinnorna tycktes litet förstå ryska; åtminstone svarade de mig litet på mina frågor och på sitt vis. – Staturen så väl hos karlar som qvinnor snarare låg, än medelmåttig. – Obemärkt bör jag lemna, att jag nog länge nödgades vänta på hästar-

Sid. 432.

ne. Ännu efter den långsamma förespänningen var ett och annat att repareras eller att omgöras, så att de tillfälligtvis tillstades varande Ryssarnes anmärkning: «они тихо шевелятся» var fullkomligen rättvis. – Tscheremissen förde mig genom byarne Tschukscha vid Baissa och Kokschi till kyrkobyen Säsh (19 v.), så benämnd efter den förbiflytande ån. Lokalen mera jemn och ifrån den förstnämnda byn flack (20 v.). – Till kyrkobyen Kitschuninsk åter jemna eller något nedåt sluttande flackor och blott en större by Kurba. – Ifrån den stora kyrkobyen Kitschuninsk passerade jag Kurba och kom öfver beständigt växlande backar igenom de ryska byarne Loschkaninsk, Dubrofsk, Matuschkany och Imbitschina till den sista stationen af Urshumska kretsen, Vonjutschina (10 v.), hvarifrån resan igenom jemna åkerfält och de små byarne Kischkin поч. och Lemetjof fortsattes till Stretenska kyrkobyen vid ån Ish (12 v.) och derifrån vidare genom поч. Tschum, Leshnin, Левцовыхъ och byn Achmanova igenom jemna smärre skogar eller öfver slätter till Kulämer (på Ryska Miränga) (12 v.). Oaktadt jag härifrån ej hade mer än 12 verst till min för i dag bestämda

rastplats, tyckte jag det dock vara bättre att här hvila öfver natten, än att sent anlända. Jag trodde mig emedlertid kunna kanske något erfara, då jag hörde, att byns invånare bestodo af Tscheremisser. Man gaf mig anvisningar på ett bättre hus; men den stugan befans vid min ankomst icke vara eldad. Den vanliga boningsstugan var här såsom vanligen smutsig, liten och stökig, dessutom upptagen utom af värdsfolket äfven af flera får. Oaktadt världens anstalter att bereda mig nattläger föredrog jag derföre att häldre återvända till pravlenjen (den Schudomiränska Wolosten), hvaräst man äfvenledes lagt sig till hvila, så att mina följeslagare voro föranlättna att efter framkomsten begära "tulda". -

D. 11. Tillryggade jag den återstående vägen dels öfver flacka, sällan med småväxta buskskog beväxta ställen igenom de åter ryska byarne Skokunäta, Schuda efter ån af s.n. och Besvoda till село Alechino (12 v.) hvaräst dess innehafvare Tit. R. Alechin vänskapsfullt emottog mig såsom en gammal bekant och jag således lyckligen räddade mig under ett gästfritt tak ifrån ett med häftig vind beledsagadt urväder, som hela dagen fortfor. -

D. 13. Bröt jag upp härifrån mot aftonen genom byn Tumscha vid ån af s.n. Komuscha, село Nikolska, byarne Pishtan och Borok (smärre skog, men jemnt) till staden Jaransk (29 v.), dit jag kl. 9 om aftonen ankom.

Sid. 433.

D. 14. I ans. till den redan i förra året med härv. Räntmästaren Biolopolskijs familj i Urshum gjorda bekantskapen emottog mig den sistnämnde ganska gästfritt, så att jag till och med derigenom förlorade tid att sysselsätta mig med hans Revisionslängder. – Först d. 19 blef jag med dem färdig; men erhöll ännu ock ifr. Kretsriättens Archiv fragmenter af ПИСЬЦОВЫЯ КНИГИ.

D. 20. Företog jag mig en utfart till Tzarevo-Santschursk i sällskap med Forstmästarens Adjunkt H^e Puchof. Vägen dit går genom byarne Monastyrskaja (på andra stranden af Jaran fl. och räknas till staden) förbi byn Schalaj genom åkrar och sedan täta skogar till село Богородское eller Kuguschuvega, Studenoj Klutsch samt Polovinnaja (29 v.). Alla 3 sistnämnda äro små byar belägna in i skogen, hvilken ifrån stationen än vidare fortfar till поч. Matvinur, hvarifrån åter slätter vidtaga och vägen går genom поч. Novoj, Sermkino, Krutogorje, Bukino, Opekalovo, kyrkobyn Uchta, byarne Kudejarowa och Vyjpolsova till Uspenska kyrkobyn eller Городищескоје (21 v.) hvarest vi stannade i Contoret för den i förl. höst i Turkiska kriget stupade General-Majoren Durnovos egendomar, de ansenligaste i denna krets – alla de å ofvannämnde väg hit anförda byarne bebodda af Ryssar, h^a bo tämligen renligt – sjelfva byggnadssättet och yttre utseendet af byarne äkta Ryska. Ifrån городище på den vänstra upphöjda stranden af Kokschaga för en hel verst lång brygga till staden Tzarevo-Santschursk (1 v.), som med sina 4 nätta stenkyrkor fördelaktigt utmärker sig så mycket mer som hela den omkringliggande nejden föreställer en stor slätt. Staden har nu blott 1 Magistrat, hvarifrån jag e.m. genom Secreteraren erhöi blott fragmenter af gl. ПИСЬЦОВЫЯ КНИГИ

och några andra äldre handlingar, hvilkas innehåll gjorde saknaden af resten så mycket mer kännbar. – Efter traditionen bär staden namnet Santschursk efter en Tscheremissisk furste Santschura eller Sänsara, som skall haft sitt säte 3 verst nordligare vid Kokschaga uppå en hög backe, hvarest ännu några märken till en gräfvnen kanal, som ifrån ena sidan borde tjena till platsens skydd, skola vara att skönjas. Tillsatsen Tzarewo säges härröra af Tzar Ivan Vasiljevitsch, som före Kasans eröfring här befunnit sig och bevekt af ortens utmärkta läge anlagt staden. Tätt förbi staden flyter Kokschuga med 3 famns djup segelled och mycket fiskrik. I äldre tider skall den haft sitt lopp förbi sjelfva городище, hvilket gifver så mycket mer anledning att antaga, att antingen staden Santschursk eller ock någon annan ännu äldre derstädes funnits, ehuru såväl alla dokumenter som traditioner derom äro förlorade. – Ehuru en af stadens kyrkor

Sid. 434.

(den Tichvinska) fordom skall tillhört ett der befintligt kloster, finnas hvarken der eller i de andra kyrkorna några äldre handlingar.

D. 21. Efter ett dygns uppehåll under ganska gästfritt bemötande återvände vi samma väg tillbaka till Jaransk (50 v.), hvaräst archiv-fragmenterna likaledes än fordrade af mig en tids uppehåll. – Emot Santsch. är väl Jaransk till omfång och folkmängd ansenligare; men saknar – oaktadt ungefär dylikt läge vid Jaran och midt å en stor slätt – såväl i sitt inre som yttre det pittoreska och intagande af Santsch.s anblick. – Sjelfva folkcharakteren skall i Santsch. vara umgängsammare och öppnare än i Jaransk. -

D. 23. Erhöll jag af Tervitska kyrkans prest Polikarp Kuvschinskij en öfversättning af Matthaei Evangelium i den härvarande Tscheremissiska dialekten, äfvensom en 1803 i Kasan tryckt cateches. Samme prest beviste mig dessutom en särdeles välvilja och lofvade äfven framdeles tillsända mig ytterligare upplysningar. – Min i dag utsatta afresa blef än uppskjuten. Den ifrån kretsen återkomne Ispravniken Jaroskin bød mig till middagen. Utomdess kunde jag begagna H^F Alechins sällskap och för det tredje skulle posten om aftonen anlända, hvarmed jag ock i sjelfva verket erhöll ett oförmodadt bref ifr. Zagel i Petersburg.

D. 24. Kl. 9 om morgonen bröt jag upp å vägen åt Wetluga. Den gick genom byarne Monastyrskaja, Boljschoje pole, Bakalova, Kirssen, Kolpakof поч. och den Tscheremissiska byn Schimschunga till Dubniki (20 v.), likaledes bebodd af Tscheremisser och så kallad af en mängd deromkring växande ekar. – Föröfrigt vägen dit jemn och ifrån Schimschunga skogig. – Isynnerhet här midt ibland äkta Ryssar har allt hos Tscheremisserna ett frapperande finskt utseende. – Husen i de ryska byarne mer reguliera sinsemellan, höga med ofvan framstående tak, utsirade hos en del med Schnitzereien; i de Tscheremissiska byarne husen utan ordning spridda her och där, låga och enkla, öfverhufvud smutsiga och stökiga, inga grannlåter synliga, utom utsyningarne i qvinnornas drägt på bröstet och omkring halsen å dukarne. Hos båda könen hvita vadmalsrockar, hos karlarne

ombundna med lädergördlar, hvarifrån en knif på ena sidan nedhänger. Qvinnornas hufvudbonad här höga röda Сопоку. – Fram på bröstet jackan hos qvinnorna utsmyckad med långa rimsor af rödt tyg på ömse sidor. Midt emellan dem under jackan öfver bröstet med hvarjehanda figurer utsydda lärfsstycken. – Anmärkningsvärdt är ock att min ofvan beskrifna värdinna på min tillfrågan huru denna by hette svarade ej Dubniki utan "Тупники". – Växten hos båda könen i allm. medelmåttig och undersätsig, stundom oformligt tjock. – Ifrån "Тупники" i smärre afsatser nedåtsluttande stora skogar och byarne Lishna (Tsherem.) små enstaka ryska potschinki Ulanof och Scharyigin, Село Ошминское eller Благовещенское (min Tscheremis. forman kallade den Kiknur,

Sid. 435.

invid Kokschaga, så potschinkerna Lilla Aschminsk och lilla Kokschaga till Waschtranska kronobränneriet med circa 50 hus invid Waschtranga (25 v.), som litet nedanom förutn. село infaller i Kokschaga. – Sedan Pavlofska bränneriet i Slob. erhöll sin närvarande vidd, brännes här för 3 år sedan intet brännvin mer, ehuru byggnaderna än vid sitt fordna skick underhålles. Dessförinnan steg den årliga brännvinstillverkningen härstädes till 166,698 Vedro, till h^a årlig. erfordrades 3 аршинной мёры 6652 Sash. ved eller med andra behofven tills. 7152 Sas. – Skogen, hvaraf i denna tragt finnes stor ymnighet och 1811 för bränneriets behof afmättes till evärdeliga tider 10,906 Des. 1358 Sas. består förnämligast af gran, pichta, lind, asp, björk äfvensom till 1/5 tall, hvaraf de äldsta (af circa 96 års ålder) ernå en längd af (7-) 15 Sas. och (8-) 17 vershoks tjocklek, såsom det heter å bränneriets plan. Utur samma plan anmärkte jag (till supplerung af Подр. К.) såsom grenar af Pishanka nedifrån uppåt på O. sidan; Kusebad, Jeryksa, Pinejar, Tjukomosch; af flera Waschtranga en NV gren Vovoj tura. – Dessa annotationer syntes obegripliga för min värd direktören öfver bränneriet. Några andra drag förenade sig till att för mig göra umgänget med honom å min sida nog tvunget, så att ehuru jag har ärnat något uppehålla mig, för att erfara något angående Tscherem. hvartill äfven Отець Polikarp gifvit mig förhoppning genom presten Blagotsch. село, jag då presten sades vara afrest till Kasan, efter middagen skyndade mig att komma vidare. Med en ifrån bränneriet lejd forman reste jag vidare genom beständiga skogar men med ställvis mindre betydande backar. Af byarne å detta håll är den första stora Kolänur (blott i 2 versts afstånd ifrån bränneriet) helt och hållet bebodd af Tscheremisser, den följande lilla d:o ungefär till hälften. Den följ. поч. Galkin är rysk, Выченша deremot Tscheremissisk, sedan Ryska Usta ell. ryska Kraj rysk; Черемиской кый (30 v.) är en stor by bebodd af blotta Tscheremisser, föröfrigt såsom jag sedan erfor, den sista af Tscherem. by på hela denna vägen. Då det redan blifvit mörkt och formannen i början sjelf låtit lega sig blott dit, föreslog jag att här taga nattqvarter och bad honom derföre föra mig till någon snyggare gård. "Какъ можно здѣсь ночевать у черемись, отсюда только 4 версть до Вязовки ; я васъ веду въ одинъ богатый домъ» var hans svar. Uti en sådan by som denna måtte väl finnas några förmögna hos hvilka man kan finna tjenligt härbärge". " У этихъ черемись, сколько бы они были богаты, вездѣ избы одинаковы, скверны; можетъ быть въ иныхъ еще и кобылята сварится." Då jag å bränneriet hört, att jag äfven i Wäsofka ännu kunde hafva tillfälle, att finna Tscheremisser, så lät jag öfvertala mig att ännu fara längre till Wäsofka (7 v.). Den rekommenderade stugan var väl något snyggare än vanligt, men upptagen

Sid. 436.

af resande formän, så att der knappt återstod fotrymme. Då jag derföre gjorde min forman förebråelser och beklagade, att han ej lemnat mig hos Tscheremisserna, svarade han: "Чтожь съ людьми ведь веселѣ! Я бы легъ въ средину; а у Черемись какъ можно ночевать?" – Ehuru jag äntligen i en annan stuga erhöill något beqvämare nattherberge, ångrade jag dock, att jag låtit denna den första och kanske sista lägenhet obegagnad gå mig utur händerna. – För mig blef endast den trösten, att då straxt efter vår ankomst hit ett förskräckeligt urväder uppstod och dessutom äfven sjelfva vägen af de beständiga fororna som härigenom passera till Wetluga och hvaraf jag äfven sjelf här och der hade uppehåll, jag var kommen 7 verst längre. -

D. 25. Uppbröt jag oakadt det fortfarande förskräckliga urvädret vidare med samme forman och befann mig kortt efter utfarten utur byn inom Waranwinska kretsen. Genom dels skogar dels öppna fält anlände jag genom byarne Kuläbabkowa, stora Pristanj (24 v.) vid Waja [...] Поч. lika d^e till Tschernaja vid en å af samma namn. – Såsom hittills det sista hållet, så gick det härifrån likaledes uppåt till Wetlugska kretsen genom de å П. карта utsatta byarne till село Савражье l. Cholkina (31 v.). Farten dit var under det fortfarande urvädret jemte 10 graders köld så mycket mer lång – och ledsam, som detta håll till största delen saknade skogar. – I kyrkobyen ifrån Jarenska kretsen den enda uppå hela vägen – förde mig formannen till en annan, mot hvars stuga många Tscheremissiska torde kunna kallas palats, så osnyggt, svart och stökigt var det derutinnan och derjemte en högst vidrig stank, jag vet ej hvaraf. – Äfven derföre skyndade jag att komma vidare och tillryggalägga det sista hållet, som än återstod. – Det bestod till större hälften af en tallbor, hvarefter vägen gick längs ångar och sist längs Wetluga till den derefter benämnda kretsstaden (22 v.). – Genom Gorodnitschen erhöill jag ett efter första utseendet beqvämt kvarter nog.

D. 26. Hos Ispravniken, som böd mig till middagen. – Då man inom par dagar lofvade mig de önskade underrättelserna, så beslöt jag att qvarstadna till Söndagen. Emedlertid gjorde jag de vanliga utdragen utur Revisionslängderna och var äfven med dem färdig till

d. 28. Uti kretsrettens archiv funnos inga писцовыя книги utom af den så kallade письменныя вотчинныя законы, bestående af diverse Ukaser ifr. år 7157, hvilkas genomseende fordrade dels förkunskaper i ryska lagskipningshistorien dels längre tid än jag mer kunde uppoffra.

Sid. 437.

Jag hade i dag således kunnat afresa, om jag förut ej låtit missleda mig af bedrägliga löften. I stället för att blifva tillfredsställd gjorde man nu hvarjehanda invändningar i anledning af mina pappers ålder och brist på föreskrift af härvarande Guvernören – en brist, hvartill jag nu väl sjelf är skulden,

emedan jag långt för detta i god tid genom bref kunnat för bekantskapens skuld en sådan utverka. – Derjemte försummade jag i dag tillfälle att under min egen närvaro i stället för allt – eller intet – åtminstone vinna det mesta, i det jag sjelf kunnat utur färdiga, ehuru något äldre underrättelser för mig utskrifva det nödiga. – Åtskilliga andra af mig i dag begångna dumheter och slika försumligheter att iakttaga minuten verkade, att jag äfven

d. 29 befann mig i samma ovisshet som i går. – Hos Ispravniken nya qvinter med nya löften. Emedlertid qvarhöll han mig till middagen. – Äfven af Gorodnitschen erhöll jag slutligen i stället för de väntade statistica – en skriftlig vägran. – Jag gick till honom, fann der en stor samling af fruntimmer. Det kom till inga vidare förklaringar, sedan jag beklagat mig, att genom fagra löften hafva blifvit uppehållen förgäfves. – Jag gick mina färde. – Om aftonen var jag hos Tit. Rådet Alexander Trofimovitsch Olimpief f.d. Sekreterare vid landträtten, hvilken jag i förgår lärt känna hos Ispravniken och hos honom funnit en man, som åtminstone i sina rasonemanger, yttrar en större både erfarenhet och fattningsförmåga än de närvarande tjenstemän i rätten. – Han visste berätta mig om spår till en så kallad gammal Wätsk väg i nejden af Wetluga, på hvilken han förmodar, att de ifrån Ustjug ifrån ett stroftåg återvändande Tatarske trupperne framgått och om hvilka det hos Karamsin heter, att de drunknat i Wetluga. Till bevis derpå kann det verkligen tjena, att man i nejden af Tschebenicha 12 verst härifrån för någon tid sedan på den så kallade луговая (västra) сторона af Wetluga, uti jorden uppgrävt en mängd koppar- och jernkittlar, knifvar, hästredskap, såsom betsel med бляхи af silfver och guld, äfvensom ett tatariskt mynt af silfver. Han åtminstone lofvade derom vidare kunskapa och framdeles meddela mig vidare upplysningar. Uti en klyfta hade man dessutom i denna kretsen likaledes i jorden funnit ben af ovanlig storlek, äfvensom en klocka af 12 lispunds vikt. I nejden af Tschebenicha hade i fordna tider varit ett kloster, som blifvit af röfvare utplundrat och derefter upphört. – Ang. Jaranska kretsen må jag här tillägga pro memoria, att i Koschestovska Vol. man upptäckte

Sid. 438.

i skogen en городище med tydliga stensättningar i fyrkant – äfven som i Durnofska Wotschinan i Galitska prichoden vid en sjö lemningar af djupt i jorden gående rör, uti hvilka en innesluten syrlig materie efter genom Egendomsherrar föranstaltad undersökning visat en ringa qvantitet Engelskt salt. – Angående denna staden må jag tillägga efter mina egna promenader i densamma, att den är af ganska inskränkt omfång nästan på alla sidor omgifven af stugor, har blott 1 stenkyrka, utom en byggnad för присудст. мѣста. Alla de öfriga äro af träd; deribland dock 2 med stenfundament. Flera af trähusen rätt snygga. Omkring 40 köpmansbodas å det ena af torget inom ett trähalf. – (гостинной дворъ). Stadens förn. marknad den Blagovitschenska, fortfarande i 3 dagar och besökt af omliggande städers köpmän ifrån detta och det Wätska Guvernementet. Förn. handeln drifves här med bastmattor, af h^a endast denna kretsen skall exportera till 5 millioner årligen. Å marknaden handlas ock med spannmål och hästar samt diverse kramvaror. Den andra så kallade Javlofska marknaden högst obetydlig. Staden har ännu icke ens någon skola. – Hvad kretsen beträffar, så är den till det mesta bebodd af herrskapliga bönder, af hvilkas många ägare blott 3 skola bo sjelfva på

orten. Ehuru jordbruket är ett af de förnämsta näringsfång, förslår den egna afkastningen ej alla år till invånarnes behof. – Binäringar liten bicultur, jagt, fiske, skogsbruk både till ved och förnämligast bastmattor af lind. Derjemte till en del utvandringar till andra orter. Kretsen räknar 2 klädesfabriker och ett pottasksjuderi, först nyligen inrättadt, äfvensom den ena af de föregående. – Omkring 500 Tscheremisser utgöra en del af kretsens ringare antal af Kronobönder.

[i marginalen:] Karlarne klädda till det mesta såsom Ryssar; hos qvinnorna hvita vadmals öfverrockar, кокошники högre och bredare än Ryssinnornas och hvita dukar deröfver med hvarjehanda utsydda mest röda figurer i nedre randen. – Pronomen har äfven hos dem än mera tycke af finskan. Predilection för t och p i. st. för d och b, rent ä och ü.

D. 30. Om morgonen bröt jag upp, utan att vidare afvakta slut på Ispravnikens anordnanden. Emedlertid expedierade jag ett bref till Gouvernören, hvilken jag underrättade om hela förloppet och tillika anhöll om öppet befäl till Galitsch, för att åtminstone annorstädes i Guvernementet förekomma dylika obehagligheter. Vägen gick genom byarne Krutzi (stora och lilla), Afonicha, Koglich, Kjulitzicha, село Белишево med 2 träkyrkor, så öfver ån Nushnaja, genom byarne Denissovo och Bensofka samt ån Turanj, hvilken äfvensom den föregående faller i Wol (ej Wal) till Kusnetzicha (26 ½ v.). Utom borren emellan Krutzi och Afonicha mest öppen litet nedåt sluttande mark. – Ifrån Kusnetschicha först en åt vänster sluttande höjd med stora skogar i dalen. I densamma byarne Sosnofka, село Троицкое eller Turanskoje, Samentschicha, Kruglaja, Velikuscha och Parstussicha nära till hvarandra. Derefter följer en lång framåt sluttande bor, som fortfar ända till Unsha och har utom de enstaka poststationerna endast en mängd

[i marginalen:] Anm. Det frapperande svåra ryska uttalet till och med hos formännerna i denna långa volok gifver anledning att äfven här förmoda en inblandning med Tscheremisser.

Sid. 439.

Харчевни för de vintertiden beständigt (såsom äfven nu) passerande bastmattsfororna. - Den första af Wolok-stationerna bär namn af (Kujekscha) af en å, som faller i Pumina. (26 v.) – Till den följande stationen Kalievetz (26 v.) dylik borr af tallskog, stundom ock gran samt här och der löfträd. – Ifrån Kalievetz det sista hållet af Woloken mer jemn skog dels barr dels isynnerhet mot slutet löfskog. (23 v.) – Stationen Ugor har sitt namn af sitt upphöjda läge å den högra stranden af Unsha. Å detta håll passerades en liten å Kastofka. – Ifrån Ugor kom jag längs den höga stranden af Unsha dels genom skogar dels ock med öppna fält genom село Chalbusch, Onissova, Pestova, Saschilskaja, Scheveleva, Fedorofskaja, Mikulina vid Vidanj, Tilissova, Grebenetz, Karkova och Ragosina till den allmänt så kallade Старой городъ d.ä. Unsha (25 v.) hvarest jag i anledning af en

– presten i Wetluga rekommendation inåkte till en af stadens köpmän, som ock efter några invändningar ganska artigt upptog mig.

D. 31. Staden nu blott en Possad med rådhus och 2 stenkyrkor, föröfrigt intet enda stenhus; det hela tämligen likt en by. Efter sista Revis. köpmän och borgare 340 + 364, köpmän nu blott 2. Invånarne lifnära sig förnämligast af trädgårdsbruk, isynnerhet odlas här mycket lök som försändes vidt och bredt och dels förtryttas mot bart mynt och utbytes mot spannmål. Förut hade ock äppelträd väl trifvits; men under ett frostår utgått. Hvarken i Rådhuset eller i kyrkorna sades några anteckningar eller äldre dokumenter finnas, hvilka man förmodade antingen hafva blifvit bortförda eller ock vid en brand, som öfvergick staden före dess upphäfvande, hafva förkommit. Förnämligast lefvande märkvärdigheten består af lemningarne till en cirka 2 arshins hög jordvall, som ifr. NW-SW omgifver Soboren. Å de öfriga sidorna har den redan alldeles förfallit, och torde den ej vara der så betydlig, emedan platsen der omgifves af en ytterst djup klyfta. Hvarföre denna vall blifvit uppkastad, vet man ej med säkerhet; dock förnimmer traditionen, att det skedd för att der skydda sig mot öfverfall af Tatarer, hvilket synes så mycket trovärdigare, som i 3–400 famnars afstånd derifrån befinner sig en hög, såsom man försäkrade mig, efter allt utseende genom människohänder uppförd kulle, ifrån hvilken det påstås, att någon Tatarisk богатырка beskjutit fästet. Nedanom samma kulle är en liten bäck, än i denna dag kallad Tatarka, som påstås hafva flutit med Tatariskt blod. Andra sägner gifvas likaledes om stadens storlek i forna tider. Man vet ännu namngifva flera, utom närvarande stadens område belägna platser, till en del redan beväxta med skog, hvilka alla i sinom tid skola hört till staden. En af dem Bachmaticha tyckes vara af Tatariskt ursprung. – Undfägnad med middag bröt jag upp vidare och tog vägen öfver ån Kaklasch genom en tät tall- och granbor och byn Lopalova till Terino (12 v.). Der hade jag det missödet att nödgas vänta hela 4 timmar på skjuts. Då Diakon sjelf hade behagat begifva sig till den nu pågående marknaden i Makarjef, fick jag ingen reda uppå, hvars tour det vore att skjutsa. Byn fördelt

Sid. 440.

emellan 4 herrar, hvilka alla hade sina Staroster. De närvarande af dem åberopade sig på de frånvarande, föreburo brist på hästar eller egna nödvändiga resor till marknaden. En bonde erböd sig att med en häst föra mig sakta vidare, men fordrade derföre betalning såsom för par. Föreställningar, framvisandet af Kronopodoroshnan och hotelser verkade – intet. "Мнѣ какая надобность, пускай отвѣщаетъ, кто виновать» hette det öfverallt. – ”посиди здѣсь, коли не хочешь нанять. У насъ скоро толку не найдешь; кому тебѣ жаловаться. Зачемъ такъ ѣдешь одинъ, иные господа имѣютъ солдатъ при себѣ, которые дуютъ палками и заставляютъ по неволѣ шевелиться”. – Jag vandrade ut och in emellan de smutsiga stugorna och emellan kor, får och kalfvar uti dem och måste dock utan framgång återvända till den stugan, hvarest jag först tagit mitt högkvarter. Den förstomtalte bonden skaffade äntligen en annan häst till sin egen; men fordrade progoner förut, föregifvande att han ej tilltrorde mig betalning vid framkomsten. Då jag så länge nödgats vänta. Då jag redan förut haft prof på hans ansvarslöshet, vägrade jag att i förhand betala skjutslegan, hvarefter han åter utspände sin häst och hotade mig med ej blott en dags

uppehåll, emedan, såsom han påstod, icke heller någon annan skulle betro mig, om de ock återkomme hem med sina hästar. Ändtligen återkom värden till det huset, hvarest jag stannat, erfor af den hopskockade mängden hela historien och erböd sig sjelfvilligt, att med sin ena häst åtminstone föra mig i verst till sjelfva kyrkoby, hvarest han försäkrade, att jag skulle finna formän vidare (1 v.). Så kom jag ändtligen i verst längre till село med en trädkyrka. – Värden till hvilken han förde mig, frågade, huru mycket jag ville betala. Jag var nog dum, att genast svara "lagliga progoner d.ä. 10 Kopek för versten för ett par". – Это мало, этакъ намъ обидно будетъ» - Nå, om du inte vill, så låt blifva. Jag finner väl andra, eller far tillbaka till byn, hvarifrån man dock egentligen måste skjutsa mig. Du synes vara en dylik spitsbof, som den förre karlen i byn. Jag har nu engång för alla beslutit, att ej låta prätta mig. – «прибавь еще хотя гривну изъ чести» – Såsom sagdt, om du ej vill för det lagliga, som föröfrigt är tillräckligt och skulle varit tillräckligt, och jag ifrån första början varit försigtigare och erbudit dig mindre. – Emedlertid spände han före. Åt min förre skjutskarl gaf jag för hans ärliga tjenstaktighet 80 kop. för den ena versten under det jag tillade "ты совѣмъ не рядился со мною, вотъ тебѣ за твою доброту, будь добръ и въ передъ"• Utom sig af glädje visste han ej, huru han skulle tacka och upprepade sina förra försäkringar, att han äfven så beredvilligt skulle fört mig längre fram hela hållet, om han ock haft sin andra häst hem. Huskarlarne tego, fördubblade sin skyndsamhet och jag reste af vidare.

Sid. 441.

Genom en något sig uppåt höjande borrh kom jag öfver Neja till byn Pogostiще på en höjd invid densamma (11 v.). För att försöka honom gaf jag honom 15 kopek öfver progonerna till drickspengar. – «Прибавь еще.» sedan han räknat penningarna – Почему? Вѣдь я тебѣ уже добровольно далъ 15 коп. на водку. – «ты и прежнему далъ столько денег!» - точно! Я ему далъ за его доброту, что онъ меня везъ нисколько не рядившись и везъ бы меня сюда, еслибъ у него была и другая лошадь. А ты самъ вызвался уже прежде передъ нимъ вести меня за прогоны, согласился самъ на что, я добровольно och teбѣ доvolmente прибавиль, а ты все еще больше требуешь. – ты и ему далъ много upprepade han åter. – Развѣ я не могу распорядиться со своимъ собственнымъ имѣниемъ, какъ хочю. Какъ тебѣ не стыдно завидовать своего брата, который по всему видимому бѣднѣе тебя, и котораго я наградилъ за его довѣрие и честность. Ступай и учись быть такъ же добродушнымъ, какъ и онъ. Я тебѣ копейки больше не дамъ, по тому что ты и этого не заслужиль. – «ахъ Господи! Сколько тотъ выигралъ противъ меня!» upprepade han bortgående flera gånger under det han ref sig i håret. – Ifrån Pogostitze (efter härv. uttal) kom jag genom byn Pustoschka till село Troitskoje eller Zaltanovo med en stor vacker stenkyrka, belägen å en ansenlig åt alla sidor öppen höjd. – Derifrån kom jag ned till en боръ hvarefter åter följde mest öppna uppåt gående flackor emellan byarne Bojarskova, Krivetzova, Fedakova, Saränova och Vanejeva. Då det redan var mörkt och jag fruktade att ej finna å sjelfva stationen något renligt rum till nattherberge, så bad jag formannen föra mig till presten i den invid vägen belägna село Никольское eller Kotkischevo. (11 v.) – Han var ock ganska beredvillig att herbergera mig, och ehuru hans stuga äfven var en vanlig rökstuga, var åtminstone snyggare än gemenligen hos bönder. Uppå mina frågor svarade han enkelt, men åtminstone förståndigt. – Äfven i denna krets öfverallt herrskapliga bönder. – Jordmån bestående till stor del af

sand ej särdeles lönande. 7de kornet af råg den bästa afkastningen i goda år och å väl gödda åkrar. Dessutom sås korn och hafra, ganska litet hvete. Fiskafängen i orten dåliga. Jagten något mer indrägtig. Dess föremål björnar, vargar, rävar, harar, mårdar, норки, uttrar, ekorrar. Förmämsta binäring utvandring till olika orter för att arbeta såsom timmermän, skräddare, konovaler eller ullslagare. Boskap skäligen, hos förmögnare bönder 5–6 hästar och 10–12 kor, underhålles blott för gödningens skuld.

April 1829.

D. 1. Apr. Sedan jag genom Jefremova uppnått stationen Dementjeva (3 v.), hade jag till den följande i byn Antropova (utan kyrka) en lång jemn боръ å hvilken Lomsha 2 gånger passeras och dessutom Pesa (22 v.). Blott på slutet är byn Sorujgina. Ifrån Antropova likaledes skog förbi byarne Bragina och Uspenska kyrkoby till Parfenjefska Possaden med 1 sten- och 1 trädkyrka (9 v.), för öfrigt så tämligen lik en simpel by, belägen på och under en brant backe på stranden af Neja. Jag åkte in till Protopopen, för att underrätta mig

Sid. 442.

om han ej visste något om stadens äldre tider. I kyrkorna sade han ingenting finnas, men rådde mig att vända mig till Golovan. – Om Finnar, hvarom han såg nämnas i min открытый листъ, hade han intet begrepp och syntes förundra sig öfver, huru regeringen kunde påkosta sådana resor, emedan han flere gånger frågade, hvad deraf skulle påfölja. Vid sådan grad af förkunskaper hade jag svårt att förklara honom ändamålet af min resa. – Då han i allmänhet syntes nästan ju förr desto häldre blifva mig ledig, så följde jag hans råd och begaf mig till Golovan. Han var än mindre benämndvärd till och med uti sin egen födelseorts historia och ville till och med bestrida, att här någonsin varit någon stad. De äldre dokumenterna, som kunnat finnas, hade föröfrigt uti 1820 års brand, som jemte rådhuset tillintetgjordt 42 hus, gått förlorade. Nu skola här efter Protop.s utsaga vara 75 hus, i h^a 170 inv. manl. kön enl. Golova's 158 köpmän och borgare (2 köpmän). En stor del af borgarne utvandrade för att annorstädes förtjena sin bergning. Ifrån Parfenjefska possaden dels skog dels öppna fält nedföre genom byarne Trifonovo, Borodino och Jeremejtschicha till Sidorova (21 v.). Der ville värden åter tvinga mig, att förut betala progoner och för 29 verst, ehuru jag i Possaden hos Expiditören å kartan sett stationen angifven till 22 ½ och dessutom hört 70 runda verst (efter kartan egl. 69) räknas i allm. ifr. Parfenj. till Galitsch. Dervid framlyste en dubbel afsigt att bedraga 1) mig och 2) formannen, som nyligen hämtat hit posten och nu erböd sig att med sina hästar föra mig framåt tillbaka till sin station. Åtminstone påstod formannen sjelf efteråt det hafva varit hans afsigt. Hvad mig sjelf beträffar, så bekräftade jag verkligen efteråt, att efter stolparne stationen utgör 29 verst och ej 22 ½, ehuru jag ej kan det med postkartan, som icke längesedan förbättrad blifvit utgifven och dessutom äfven hela afståndet till Galitsch angifves till 70 verst. Misstänkligt synes äfven det, att vid mina invändningar man eftergaf sin fordran. – Föröfrigt är å detta tvifvelaktiga håll äfvenledes dels skog dels öppna fält, samt ganska ofta klyftor. Byarne å vägen följande: Aksenova, Задный дворъ, Jermolino, Spirodova, Likievo, kyrkoby Buschnevo,

Lubätino, Simneva, Lukinskaja, Dychalova. Ifrån stationen Kokorjakino går vintervägen längs Tjomsha ån in på Galitskaja träsket (22 ½ v.), hvarigenom detta håll blifver hela 4 verst korttare såsom det heter. Emedlertid fordrade man betalning för 25 ½ verst, hvilket jag lät passera i anseende till tviflet med förra hållet. Men dessutom måste jag än utbetala drickspengar, för det jag hade förargelsen att fara omkring på gatorna i sjelfva Galitsch, först för att komma till årsqvarteret (25 ½ v.) och sedan derifrån постоялый дворъ, emedan man ej emottog mig, emedan året redan vore tilländalupet. Jag hjälpte mig å пост. дв., öfver natten så godt jag kunde i en liten kammare. -

Sid. 443.

D. 2. Jag anhöll hos Gorodn. om qvarter. Ehuru han lät märka att derom ingenting stod i min открытый листъ, öfver hvars ålder han likaledes förundrade sig, lofvade han mig dock qvarter. Borgaren, till hⁿ man i går velat föra mig, infann sig sjelf för att bestrida sin skyldighet att emottaga. Innan справка'n hann göras, läxade man upp honom åtminstone för hans ohöflighet och grofhet att, vare hur som helst, till natten hafva vist en чиновникъ ifrån sig, hvarpå han lofvade emottaga mig, och anordning gjordes att dit beledsaga mig. Vid ankomsten var han emedlertid icke hem och en butter käring satte sig ånyo mot inkvarteringen, som emedlertid hälft med våld genomdrefs af den beledsagande Desätskoj. Af sådan inledning kunde intet godt följa. – Oaktadt min begäran fick jag hela dagen icke se värden, ifrån alla håll instängde man sig ifrån all kommunikation med mig. – Lyckligtvis hade jag än något bröd och smör qvar af min resematsäck ända ifrån Solikamsk, rekruterad i Jaransk med en gåsstek af presten Kuvschinskij och en fårstek af min dervarande värdinna. Jag hjälpte mig således åter dagen fram i min ensliga föröfrigt nätta kammare, beklagandes att den icke tillhör bättre sinnadt värdsfolk. Min sinnesstämning för dagen blef derigenom än ängsligare, att jag emot all förmodan å posten icke förefann några penningar vara hitsända, ehuru de efter det jag om dem före min afresa ifrån Perm anhöll redan borde alltför väl bordt framhinna. Med dem hade jag kunnat göra processen kort och i en annan stad söka mig bättre öden, då jag nu deremot under än miserablare utsigter än i Perm måste se dagliga förtretligheter till mötes.

D. 3. Ändtligen möte med värden och löfte om det nödvändigaste, d.v.s. underhåll med fastemat. Hvad skulle man göra? – Om aftonen kom jag mig ändtligen åtminstone ut och gjorde bekantskap med en af Protopoperna Vasilij Grusdef, till hⁿ jag lyckligtvis i Wetluga tillfälligt erhållit adress. Han emottog mig ganska artigt och jag fann åtminstone tillika ett intressant och lärorikt umgänge. Han berättade mig, att äfven på andra sidan om Galitska träsket i село Unorsh finnes tämligen väl bibehållna vidlöftigare jordvallar. Lemningar af sådana skola här eljest finnas på flera ställen, ehuru man icke mera vet, till hvilka tider och händelser de hänföra sig. Här, förmente han, hade den gamla staden förut stått längre åt öster i grannskapet af den såkallade рыбная слобода hvarest ännu likaledes окопы finnes och benämningen старинный торжок bekräftade en sådan förmodan. De första invånare hade tvifvelsutän sysselsatt sig med fiskerier, såsom ännu i denna dag invånarne i den delen af staden deraf förnämligast skola hafva sin näring, då deremot i den nyare egentliga staden allt idkar handel. Den sistnämnda torde vara förnämligast befolkad af Novgoroder, hvilka redan ifrån äldre tider vänt sig vid sådana vidlöftiga handelsrelationer med de nordliga

Guvernementerna, såsom deras efterkommande ännu i denna dag fortsätta, i det samma tragtens produkter i vildt och pälsverk hufvudsakligen genom denna stadens handlandes händer gå till Moskva och andra

Sid. 444.

orter af indre Ryssland. Så mycket mer förunderligt är det, att just denna stadens borgerskap öfverhufvud, såsom äfven han utom andra embetsmän, hvilka under längre tids vistelse lärt känna dem, utmärker sig genom der en hög grad af okunnighet, grofhet och halstarrigt vid aflägsnande vid [af?] gamla vanor och fördomar. Den borgerliga skolan skall nästan alldeles sakna elever, emedan borgarne på intet sätt kunna förmås att låta sina barn lära något. – Så mycket mera böjda äro de allmäneligen till secterism, hvilket med deras medförda karakter gör dem än mer halsstarriga och inneslutna, så att de icke ens med rättrogna Ryssar vilja pläga något umgänge, emedan dessa ej uttala Frälsarens namn, såsom de vilja, Gud vet af hvilka skäl, Issus utan Jesus, efter den nygrekiska prononciationen. I historiskt afseende anmärkningsvärdt är om nejden af Kostroma, att den högra närmast till liggande stranden af Wolga i gamla handlingar skall benämnas Мерской стань, äfvensom en antingen genom Wolgas äldre lopp eller öfversvämningar bildad sjö i samma nejd allmäneligen skall kallas Мерское озеро. -

D. 4. Besök i присудственные мѣста, och liberalare löften om underrättelser åtminstone angående det närvarande. – Krets rättens Archiv försäkrades i anledning af flerfaldiga eldsvådor inga gamla dokumenter mer finnas i behåll. – Bref till Zagel i Petersburg med begäran om remiss af penningar ifall sådana af Grefve Rehbinder icke redan blifvit expedierade. -

D. 6. E.m. faren till Paissiefsska Klostret, hvars närvarande Archimandrit Makarij – en gammal bekant ifrån Alex. Sviriska klostret i Olonetska Guvernementet, artigt emottog mig och undfägnade med the och punsch. – Klostret beläget 1 ½ verst öster om staden på de staden omgivande höjder, öppna från alla sidor. Blott från en sida tillstöter skog. – Endast 15 munkar. Inga skriftliga dokumenter, till och med den handskrefna stiftarens lefvernebeskrifning, hvaruti åtskilliga omständigheter angående denna stadens äldre öden skola förekomma hade den föreg. Archim. fört bort med sig. Jag erhöll blott ett litet häfte innehållande åtskilliga tillägg till Ист. Росс. іерархіи. ang. klostret, hämtade, såsom uttryckligen anmärktes, utur "древнія Галицкія лѣтописи". Alla mina spaningar efter sådana de följande dagarne blefvo utan framgång. De hade funnits – ock en писцовая книга för icke lång tid sedan – men kunna numera ingenstädes återfås, emedan de gått privata händer emellan, tills – de förlorats.

D. 7. Började jag mitt arbete i ränteriet och slutade

d. 9. Posten ankom emedlertid, men hade för mig – intet, så mycket

Sid. 445.

mer förargeligt, som förut åter förnyat sig. – Jag tänkte emedlertid begagna det att göra en utfart till Tschuhloma och Sol. Galitsch, men hvar taga ens dertill penningar?

D. 10. Fattade jag mod att begära om litet lån hos Gorodn. som till olycka för mig icke för närvarande hade. Han lofvade väl om några dagar. – Om aftonen hos Räntmästaren, en stilla artig och räsonnabel man.

D. 11. Bref exped. till Löhr, Blomqvist och Stråhlman. – Försök hos härvarande Apothekaren Lan, med hvilken jag nyligen blifvit bekant, att få låna penningar. Misslyckades likaledes; åtminstone trakterade han mig derföre med en frukost af kötträtter, för första gången i Galitsch. Härvarande Borgmästaren en köpman Arsentej Ivanovitsch Rudomasin starovier mycket lärsprängd lofvade visa mig åtskilliga handskrefna böcker. Jag gick till honom e.m. på den utsatta timmen. Efter härvarande stadsbruk porten stängd, ifrån ett öppnadt fenster hette det, att han icke vore hem. Då jag emedlertid kvarblef och återopade mig kallelsen på denna tiden, blef jag ändtligen insläppt. Jag såg hos honom en Gramota för en prest invigd till en af denna stadsens kyrkor och undertecknad af Patriarken Filaret, dessutom på baksidan 2 Jaassof, Jossif, Nikon och Joakim. Hans manuskript i böcker bestodo af 2 folianter, den ena en chronograf, hvaruti emedlertid litet skall förekomma om Ryssland; den andra en Rysk krönika ifrån Noach ända till Peter den store (derom annorstädes). Den viktigaste tredje en Qvartant utan titelblad, såsom det tycktes en сборникъ, innehållande fragmenten af en kronik om hvarjehanda händelser under Ivan Vasiljevitsch (dess missioner till Rom. Kejsaren Maximiljan, Turkiska Sultan Amurat, skrifvexlingen med Furst Kurbskij och den sistnämndes notharie till Petscherska klostret) och något om de nästföljande tiderna; Moskofska köpman Trifon Korobeljnikofs (med 2 andra följeslagare) sändning och vandring till Konstantinopel, Antiochia, Jerusalem, Egypten och Sinaiska berget år 7090; сратиць г(д)а н(ш)его І(с)а Х(р)та (выписано изъ Кизылбаски^x отписокъ г(д)рвы^(x) посланниковъ василия коробина да дьяка остафья Кувшинова изъ роспросу јерусалимскаго старца гречина јоанникѣя) år 7122; en gramota af Patriarken Filaret till Sijska klostrets igumen; par dokumenter ang. Andrejanofska kl. vid Poschechonje; en послание af Mich. Feodorovitsch Великаго Кн(Ж)тва мегаполитскаго княземъ удѣльнымъ фионмаркону да рулюку; Moskofska köpmän Fedor Kotof's resa till Persien under Michael Fedorovitsch år 7131, слово и дивная повѣсть полѣзная о Динаре Ц(р)вне ивеп^скаго ц(р)я д(ш)ери, книги обиходныя Кирилова мн(т)ря jemte en уставная gramota för derunder lydande bönder, en förteckning å de föreståndare (slutas med den 40de Filipp), о ц(р)скомъ приходе (till samma kloster och hvad för Ceremoniel dervid); dessutom än åtskilliga andra icke-historiska smärre artiklar.

Sid. 446.

– Ägaren icke allenast meddelte mig de 2 sistnämnda böckerna hem, utan bemödade sig äfven att genom andra skaffa mig än mera sysselsättning, hvarom de tillkallade äfven lemnade mig löfte. -

D. 12. Gorodnitschen böd mig till middag. Då jag på den bestämda tiden kom, hade man redan spisat. Ursäkter med en hos honom varande gäst, som skyndade sig att återresa till sitt gods, men dock än efter mig qvarblef. Till och med syntes än inga anstalter vara gjorda till en så snar afresa. Man uppdukade för mig en äkta fastemiddag af 3 fiskrätter och kvas till dryck, hvilka jag nu visserligen icke äger hem i kvarteret, hvarest min dagliga föda består i surkål och ärtsoppa, ärtкисель, sednare tiden ock en kålsoppa. – Om aftonen böds jag till the af min värds broder, som lefver skiljd – i en särskild kammare. Jag tog detta i början för en blott artighet, men erfor den följande

d. 13 att detta vore en ny förbindelse, hvaruti jag råkat af anledning, att min egenteliga värd ledsnat vid att underhålla mig och numera undandrog sig all kommunikation med mig, öfverlemnade blott kammaren, som till all lycka eldas tillika med hans eget rum näst invid. Ett eget högst frapperande bevis af välvilja både emot sin broder och sin gäst, så mycket mer som jag högtidligen lofvade, att för min vistelse och kost härstädes undergälla honom. – Ehuru mitt nya värdsfolk syntes välvilligare än det förra i närmaste grannskap, måste jag dock se till att komma härifrån i ett annat kvarter för att åtminstone icke betala dubbelt, såsom afsigten med det nya arrangementet af min egenteliga värd torde vara.

D. 14. Sedan jag redan ifrån d. 11 flera gånger förgäfves sökt en viss Tärkin, som likaledes skall vara i besittning af åtskilliga handskrefna anteckningar efter sin svärfader, som varit en ganska förståndig man och samlare af historica, fick jag i går löfte af honom, att i dag kunna få bese dem, för att sedermera begagna det dagligen. Hela dagen väntade jag förgäfves, och såg mig ändtligen äfven af honom bedragen. Jag befann mig således åter utan arbete, hälst den mannen, som äfven hos Rudomasin lofvat hämta mig åtskilligt, redan förut bedragit mig. Dertill hade jag i dag förtreten, att se mig äfven till och med af min hund öfvergifven. Nödtvungen till än ringare kost än jag sjelf, har den förmodligen sökt annat herberge, för att i sinom tid äfven som jag blifva bedragen. -

D. 15. Hos Gorodnitschen för att anhålla om ett annat kvarter. Han lät anvisa mig ett sådant; men der kunde värdinnan för intet pris bevekas att förse mig med kost. – Äfven om hunden lofvade Gor. låta kunskapa. Med löften är han ganska förekommande. – Middag hos Postmästaren.

D. 16. Gjorde jag än nytt försök, att i det föreslagna kvarteret öfvertala värdinnan. Då det lika fruktlöst aflopp, ledsnade jag ändtligen att vidare springa och bedja. På mitt förslag samtyckte Postmästaren en viss Bruno stat. råd, född i Riga, förryskad Tysk – att upptaga mig mot betalning i sin

sal, hvarföre jag ock genast dit öfverflyttade så mycket häldre, som han sjelf, ehuru Grekisk Proselyt icke så strängt håller sig till fastan. Mitt raska beslut syntes något frappera mitt gamla värdsfolk. Än mer vill jag utskämma dem, då det blifver mig ändtligen möjligt att efter löfte likvidera med dem. Då jag om morgonen tillika gratulerat Gorodn. till dess namnsdag, så kunde han ej underlåta att bjuda mig till middagen. Samlingen var talrik, bestående dels af embetsmän, dels af kringboende adel. Kortspel i flera partier – vist och въ мушку – utgjorde förnämsta sysselsättningen både för herrar och damer. Jag spelade en främmande roll, då jag ej samtyckte till förslaget, att i brist på andra, bilda ett nytt parti boston, ehuru jag väl ännu hade omkring 15 R. i fickan. – Åtminstone hade jag der tillfälle att göra bekantskap med Protojerejen vid Soboren. Han lofvade att biträda till uppsökande af archaeografa.

D. 17. Hos Rudomatin. Han visade mig ett ganska sällsynt handskrefvet psalterium i stor folio enl. företalet skrifvet 7102 (1594) при Федоръ Жоанновичъ при Патриархе Юв(ѣ) по приказанію боянина Димитрія Ивановича Годунова. Ehuru ett blad af samma företal var bortrifvet, kunde man dock af det öfriga bibehållna se att samma Psalterion var gifvet till вкладъ «в лавру». – på ett ställe förekommer uttrycket "превеликая лавра" således Troitska Sergiefska. – Före hvarje psalm ett kortt företal innehållande förklaringar och till hvarje illuminerade figurer efter psalmernas innehåll. – Uppå hans tillstyrkan hade en af rådmännen ifrån en herregård i Schockscha hämtat en gammal handskrefven bok, innehållande utom åtskilliga andra allotria ur afskrift af

Лѣтопись Воскресенскаго мн(т)ря что у Соль Галицкой на посадѣ, hvilken han öfverlemnade mig till begagnande. – Uppå hans tillstyrkan for jag till det fordna såkallade Avramiefska klostret midt emot staden, på andra sidan om Galitska sjön, belägen på ett högt berg vid stranden af sjön. Der voro emedlertid inga andra dokumenter mer i behåll än en handskrefven Житіе преподобнаго аврамія med служба och det vanliga tillbehöret underverken 2 kyrkor af sten ofvanpå hvarandra. (10 v.) – Jag medfick boken till staden. Utbytet derifrån ringa; dock äfven det ringa ej att föraktas. Ofvannämnda krönikan innehåller fragmentaisr mer, ehuru man ej i allt kan förlita sig på dess trovärdighet.

D. 18. Återbragte man min hund, som emedlertid skall gästat i grannskapet af mitt gamla qvarter. Hela den följande tiden träget sysselsatt med diverse utdrag utur redan nämnda сборникъ, utom hvilka jag ännu genom samme Rudomasin erhöll en handskrefven Исторія о царствѣ Казанскомъ, innehållande mot det af Karamsin begagnade flera varianter. Det trägna sittandet jemte vårväderleken verkade emedlertid mindre fördelaktigt på mig, så att jag ehuru i början efter min hitflyttning glad och munter efterhand försjönk i en allt mer tilltagande vanmakt. Att posten äfven

D. 23. då ett svar på mitt bref härifrån möjligtvis redan kunnat hinna, ingenting medbragte till mig, för-

Sid. 448.

ökte naturligtvis min mörka sinnesstämning. -

D. 26. Gjorde jag mina visiter ifrån mig på petersburgstvis medelst några biljetter. – Jag kunde dessutom förebära opasslighet, det är egentligen kraftlöshet, hvarföre jag ock började nyttja Whytts china tinctur med Mallaga. – Physisk vanmakt var ock – utom min kittsliga och gerada karakter orsaken att jag i moraliskt afseende förblef – stark och att det uti mitt nya qvarter ej kom till mer än några demonstrationer, ehuru lätta uppmaningar ej felades att – och att åtminstone utan skada – synda. Då mina skriftliga arbeten slutades, började jag till tidsfördrif cursoriskt läsa Karamsins historia. – Högst otålig afbidade jag posten, som ändtligen

Maj 1829.

D. 1. Maji anlände och medbragte mig det hufvudsakliga – penningar. Tillika besannades min förmodan, att brefvet till Grefve Rehb. ifr. Perm icke kommit honom i Petersburg tillhanda, antingen det då i sistnämnda ort gått förloradt, eller hvad jag snarare misstänker, ifrån Perm – kanske genom intriger – icke blifvit afsändt, oaktadt det var undertecknat såsom angående Krono-ärender och jag till och med om emottagandet erhöll skriftligt qvitto. -

D. 3. Var jag sinnad att uppbyta, gjorde mina få afskedsvisiter och betalte såväl mitt gamla, som nya värdsfolk. Hos de förra lemnade jag en billig summa mot alla deras invändningar; min nya värd antog sjelf blott en högst måttlig betalning och förband mig derigenom än mer till evärdelig erkänsla. Då jag emedlertid icke så tidigt hann komma ut, att jag i dag kunde hoppas inträffa i Buj, e.m. dessutom blef mycket regnig, så gaf jag min värds föreställningar gehör och qvarblef till

D. 4. Regnet fortfor väl äfven nu, men jag ville ej onödigtvis derföre förlänga min här redan nog långa vistelse och lemnade ändtligen Galitsch kl. $\frac{1}{2}$ till 10. – Vägen går längs stranden af Galitska sjön emellan denna och den bergskedja, som parallelt omgifver densamma och på östra sidan om sjelfva staden vänder sig åt Norr, der bildande ett öfver staden hängande särdeles högt berg, ofvanom Jungfru klostret, på hvilket det heter att de fordna Galitska Furstarne haft sitt residens och hvarest man ännu i denna dag ser några lemningar till en jordvall med grafvar. Nedanför samma berg löper den lilla ån Keshma igenom staden. Vid foten af samma berg å sjöstranden den såkallade рыбная слобода med 220 hus och 3 kyrkor. – Om staden må jag tillägga att den har 2 marknader om året och dessutom 2 torgmarknader hvarje vecka, hvilka vid godt före och isynnerhet om vintern äro talrikt nog besökta. Hvad fortsättningen af min reseväg vidare angår, så passerade jag efter 5 verst ån Tscholsma (med en by), vid hvilken den gamla Galitsch skall först varit anlagd innan den flyttades till dess närvarande plats. Den följande äfven å П.К. utsatta lilla bäcken heter Svätitja. Vasiljefsk och Kirjukova å-

sen till vänster. Vid byn Vamkejeva parallelt med ändan af sjön höjer sig landsvägen upp till sjelfva åsen och går sedan tämligen jemnt genom dels små skogar dels öppna fält genom kyrkoby Nikolskoje och förbi Anissimova, byarne Medvieshje, Savrashje och Naradova samt sist öfver den lilla ån Nastosch till Vioksa, hvilken passerades med båt. I anseende till en genom vårflödet söndrad brygga måste ifrån den på andra stranden af Vioksa belägna poststationen Oriechovo (23 ½ v.) en omväg tagas genom byn Michailova för att å ett grundt ställe komma öfver bäcken Liekscha nära dess utlopp. Derefter följde kyrkoby Sigoridina, Shukova, Цербинина, Schlechova, kyrkoby Bogorodskoje eller Kotelo efter ån Kotelka, Abaturova, Barannikova, Galatscholowa, Machnova och Matveikovo. Till större delen mest öppna åkerfält med en å den leriga jordmån högst smutsig och besvärlig väg, den mindre sista delen skogig och torrare intill Buj (28 v.), dit jag kl. 7 om aftonen anlände, uti en såkallad дощаникъ (pråm) för andra gången öfverförd ifrån Vioksa, som norr om sjelfva staden eller rättare inom densamma (ty äfven på norra stranden af Vioksa finnes åtminstone några till staden hörande hus) infaller i Kostroma, som föröfrigt delar staden i 2 delar, och derigenom gör dess läge i hög grad pittoreskt. Uppå udden mellan sjelfva Vioksa och Kostroma står stadens Sobor, på hvars södra sida man ser än lemningar af en jordvall invid en graf, hvarmed man sökt förena Vioksa med Kostroma, för att derigenom än mer befästa platsen mot fiendtligt infall; Vallen går i en half båge norr om grafven ifrån stranden af ena floden till den andra och innesluter utom Soboren åtskilliga andra gamla kronobyggnader. Föröfrigt har staden intet anmärkningsvärdt och man skulle anse det hela för en simpel bondby, om ej kyrkorna på ömse sidor om Kostroma erinrade att detta väl dock måste vara en stad. De ifrån alla håll närliggande dystra skogarna göra det hela än mer landtligt. Invånarne tyckas genom sin större enkelhet helt och hållet svara emot den föreställning som redan sjelfva lokalen väcker hos den resande. Åtminstone erhöj jag snart och utan många omsvep ett om ej briljant men just genom samma enfald tillfredsställande kvarter. [i marginalen: en stuga och en горница med alldeles mörka сени, och på sidan fågården vanliga byggnadssättet här äfven i sjelfva staden.]

D. 5. Om morgonen lät Gorodnitschen bjuda mig till sig på the, hvarefter jag i присудств. мѣста aflade mitt besök och öfverallt mötte en oväntad beredvillighet. I Ränteriet började jag mitt arbete med Revisionslängderna och spisade sedan middag hos Gorodnitshen.

D. 7. Redan den 7. var jag färdig med mina excerpter utur Revisionslängderna, men måste kvarstanna längre, emedan jag ännu icke erhållit underrättelserna ifrån landrätten. E.m. hos Kretsdomaren Nik. Grig. Baskakof, som redan i går gjorde min bekantskap och skickade e.m. efter mig. – Han är i besittning af en musselsamling.

D. 8. Landrätten uppehöll mig ända till kl. 2 e.m. – Sedan jag blifvit i pråmen förd öfver Kostroma, passerade jag bäcken Ljubimka, byn

-
Ugolskoje vid bäcken Kulikofka, Upirjeva (utan kyrka), Borissoskoje (äfvenledes) vid ån Solotofka, åarne Sendjega och Wojnitza till Dor Perevertkin å slibbrig jemn eller obetydligt uppåtgående väg mest genom öppna fält med skogar å ömse sidor (12 v.). – Ifrån Dor Perev. byarne Teleschova, Solomajeva (utan kyrka), Truchino, Jermolino, Gussjevo till Bogorodska (12 v.) kyrkobyn med stenkyrka – flacka obetydligt uppåt höjda fält. Då solen redan var nära nedgången och en lång station förestod till natten så anhöll jag hos en af presterna om nattherberge. Långt besinnande, ändtligen ursäkt med en enda stuga och kor, af hvilka 2 i sjelfva verket uti min närvaru uti densamma fordrades. – Jag tågade således ½ verst längre till en invid 5 verst derifrån belägen by Terkino, hvarest jag hos Desätskoj fann en lika renlig liten stuga, men en ytterst beredvillig och förekommande värdinna. Blott flugor men isynnerhet legioner af Torakaner störde äfven der min nattro. [i marginalen: NB. Den långa å П.К. utsatta i Kostroma fallande ån till höger om den Bogorodska pos. heter Schatza.]

D. 9. Kl. 7 om morgonen bröt jag åter upp. Jordmån och väg dylika med den skillnad, att detta håll ganska skogigt och blott 2 byar Dor Pavlovskoj och Mukritki bakom hvilken Gräsovatska kretsen vidtager, i hvilken vägen belagd med långa kafvelbroar (18 v.). – Ivanina, hvarest jag bytte hästar är en större by af omkring 40 gårdar, äfvensom de följande byggda fast invid hvarandra och med fågårdarne under ett tak invid och under boningsrummen. Å följande hållet byarne Goritschi, село Богородицкое l. Sidorovo invid Lesha med en vacker stenkyrka, Bakschino, Klevopino, en liten bäck Timoschkino, Ijinskoje, Levina, kyrkobyn Ramenje vid Senga, Panova, ån Baklanka, Onschina, Läbsunka, Ragosina, Bobrova till Medviedena (22 v.). mest åkrar och litet skog, föröfrigt smutsigt och jemnt med obetydliga kullar förnämligast omkring bäckarne. Ehuru jag reste endast 30 verst var dagen åter så långt skriden, att jag ansåg för rådligast att qvarstadna och hvila öfver natten.

D. 10. Kl. 7 bröt jag åter upp och uppnådde ändtligen efter en ganska ledsam fart i anseende till den muddriga mest af svartmylla bestående jordmånen och dermed förknippade gyttjan genom byarne Lichuschina, село Ijinskoje vid ån Potschka, Rakova, Shomakova, Jakuschkina, Suvorkova förbi Nikolska kyrkan åt vänster byarne Rameschki, Дворище, Rylava och Ostanina genom idel åkerfält med få smärre skogar isynnerhet mot slutet – Efter kl. 1 till Gräsovetz (26 v.) belägen på en liten höjd midt emellan sädesfält. Sista hållet något gewellt. – Gorodnitschen bød mig in till sig och undfägnade mig med en middag, som kom mig efter den mödosamma strapatsen väl till pass.

D. 11. En här nära till staden boende Possessionat Vasilj. Alexandrov. Oleschin, svärfader till Vologodska Inspektören Engelmejer – med hvilken jag der för 2 år sedan blifvit bekant

föreslog att beledsaga mig till Korniliefska klostret, dit vi ock efter middagen – hos Gorodnitschen – afreste. Det är beläget ifrån staden blott 5 verst på vänstra stranden af Nurma ån och omgifven af smärre skogar. – Räntmästaren en simpel men beskedlig munk emottog oss ganska beredvilligt; jag stannade ensam öfver natten för att nogare kunna genomse archivets märkvärdigheter. Utbytet blef dock öfverhufvud ganska ringa, emedan största delen af грамоты och andra dokumenter af h^a här ännu finnes ett större antal, redan äro tryckta och bekanta. -

D. 12. Kl. 11 f.m. reste jag efter en simpel frukost vidare följande först den stora Moskofska vägen genom byarne Bassargina och Rostilova emellan h^a Nurma för andra gången passeras (först framom byn Krest på vägen till Korneliefska kl.). Vid Stadenetz böjde jag åt vänster till Kossikova och anlände e.m. till Paulof-Obnorska klostret (10 v.) beläget invid sjelfva ån Nurma på dess vänstra strand, hvilken emot den högra är ganska låg och bildar en stor låg slätt, som först längre bort åt öster mot den Bujkska vägen höjer sig. Den högra deremot utgör hela denna sträcka en landtås, ifrån hvilken man ifrån den Moskofska vägen å ömse sidor har vidsträckt utsigt. Beskaffenheten af lokalen öfverhufvud har väl gifvit Nurma dess namn af finska ordet Nurmi. Den äldrige Igumen Varlaam emottog mig icke mindre tjenstagtigt, undfägnade mig med the och en präktig nalifka, af egen beredning. Det litterära utbytet oakadt klostrets större ålder än mindre emedan blott räkenskapsböcker qvarblifvit ifrån äldre tider. Af öfriga märkvärdigheter såg jag här ett handskrefvet Evangelium och den så kallade дупло ett högt tråg af ett tjockt träd, hvaruti klostrets stiftare aldraförst i 3 års tid vid sin ankomst till den då af tjocka skogar besatta orten haft sin bostad. Nu förvarar man deruti råg. Ränderna af människotänder söndergnagade, emedan andakten och tron uti relikten förärar en undergörande helgedom. – Klostrets befolkning (andeliga) utgöres af blott 11 man, utaf hvilka dock blott 2 äro munkar (I Komeliefska den andeliga personalen 12 man). – Kl. 5 anträdde jag min återresa följande den upphöjdare stranden af Nurma genom byarne Potschinok och Skorodumka. Vid Rostilova kom jag åter in på stora vägen som i anseende till de oafbrutna

Sid. 452.

kafvelbroarne så besvärade mig, att jag ifrån byn Krest till fots tillryggalade de återstående 3 verstarne till staden (12 v.). -

D. 13. Då Gorodnitschen ännu icke hunnit bereda mig de behöriga underrättelserna, så kunde jag ej så tidigt afresa, som jag ärnat, utan först efter middagen, hvartill jag åter af den gästfria Gorodn. – Kulikof – var inviterad. – Ehuru H^r Oleschin budit mig till sitt landtogs Solotovo 7 verst ifrån staden och erbudit sig att göra mig följe till Arsenjefska klostret, fruktade jag att för intet förlora allt för mycken tid och utsätta mig för hvarjehande svårigheter i anseende till framkomsten uppå bivägar. Jag valde derföre den gena postvägen till Wologda, dit jag kl. 3 uppbröt. – Det första hållet genom byarne Pirogova, Mäsnik, Kameschnik, Mäsnik 2, Komelska Sloboden med stenkyrka

invid Komela, Pusolo, Krutetz, Makarova, Stanovinjewa, Tschernetsk till Markova erbjuder idel släta åkerfält med obetydligt småskog (20 v.). På slutet litet uppå äfvensom i början af det andra och sista hållet. Mer skog, som dock utgöres af blotta buskar. Lokalen vågformig med små kullar omkring små obetydliga bäckar. Äfven här längs vägen på båda sidor öppna fält med flera byar och stenkyrkor. Vid sjelfva vägen följande byar: Jedulova, Kitschigina, Kusnetzova, Gavrilzova, Kulikova, Agarkova, ån Losta, B. Poslänka, Gorka, Kobyлина, ån Schegrasch och Wologda invid fl. af samma namn. Isynnerhet till höger ser man långt förut en omätelig skog, genom hvilken de passerade små åarne och bäckarne förena sig med Wologda. Klockan ½ till 9 befann jag mig för andra gången i Guvernet. staden af detta namn (22 ½ v.). Jag stannade uti mitt gamla kvarter hos Traktören. Att man der ganska beredvilligt emottog mig, förstås af sig sjelft, mindre för bekantskapens skuld än med utsigt å en säker betalning.

D. 14. Visit hos Insp. Engelmejer, hvilken ock benäget uppfyllde min önskan och skaffade mig ett nytt exemplar utaf den Sürjänska öfversättningen om koppypningen, sedan jag genom stölden i Ishefska jernbruket förlorat hans första skänk. – Middag hos Guvernören, hvilken jag anhöll om ny podroschna. – Det andra hufvudföremålet för min ankomst till Wologda – Jag erhöll podoroshnan ännu om aftonen och hade kunnat

d. 15 afresa, om jag ej lemnat mitt ur att repareras till en urmakare, hvilken önskade än en dags uppskof. Jag gick emedlertid att äfven uppvakta Vice Guvernören, som var sig lik. – Hos Gymnasii-Direktoren Schepelef (Petter Alexejevitsch) gjorde jag likaledes en vid min närvarande sysslolöshet

Sid. 453.

effectivare visit; ty han bød mig kvarstadna till middagen. – En i allmänhet bildad familj. – Aftonen hos Engelm. der jag äfvenledes böds att kvarstanna till qvällsvarden. – I dag uppsökte mig en härboende viss Deugin, som första gången såg mig i Mesen och sedan härstädes under min första vistelse gjorde sig närmare bekant med mig. Han förärade mig nu Archimandriten Wenjamins öfversättning af de första 14 verserne af Johannis Evangelium på Samojediska och dessutom ett exemplar af sina anteckningar om Norden, tryckta i Svirjins отеч. записки mycket felaktigt, såsom han beklagade sig. -

D. 16. Pavel Alex. hade budit mig uppå Caffee. Det blef min sista visit i Wologda, ty efter kl. 10 afreste jag vidare på vägen åt Petersburg. – De närmaste omgifvelser af staden äfven på denna sida erbjuda en låg tufvig slätt, efter hvilken följa likaledes jemna åkerfält med flera små byar på ömse sidor äfvensom par kyrkor, samt här och der små buskager utom en liten роца vid Joma till Toschna, som uti den lägre däliden till vänster framflyter åt Wologda, vältra sig små bäckar Scholda, Joma och Lapotsch, af hvilka blott den andra kan kallas en å. Vid sjelfva vägen till vänster om Scholda en усадьба Novaja och närmast till den följande stationen byn Jurakova (21 v.).

Terpalka har framom sig en liten bäck Joscheta och straxt derpå Toschna med ett pappersbruk af sten. Vidare село Schekomovo, B. Конищева, Kusnetzova, hvarefter Toschna för andra gången passeras, så B. Chrenova, Pavlikova, ån Runass, село Бесѣдное samt Svatilovo vid Koldjuga. Lokalen vågformig med något mer skog ju längre ju mer, under det marken alltmer ehuru obetydligt höjer sig. I allmänhet må jag än tillägga, att jag på denna sidan om Wologda snart såg mig befriad ifrån den Jaskofska vägens kafvelbroar, hvilka hitåt icke sträcka sig långt och sedan blott ställvis visa sig (30 v.). Efter en middag utur egen matsäck i Vesterona fortsatte jag resan i början öfver mer jemn och flack, sedan starkt vågformig dels öppen dels skogig mark genom byarne Lytitschina, Konschova, Pestova, село Stupino, Schucholomova (nu blott by), Pavlikova och Jeromejeva. Emellan dessa sistnämnda byar passeras Ugla, vid hvilken sand kommer zum Vorschein i st. för den hittills vanliga af grå mylla bestående grunden. Ifrån Leonofka än mer byar, neml. Michailofskaja, село Glätino, Tzareva (20 v.) (efter denna orts uttal Tschareva – så ock t.ex. Tscherepovetsch), Rakatsch, Travoschnitza, Marjina, Jurjetskina, Prokina, Chaneva, Panfilova och Vakorina (alla mindre betydliga, äfvensom de föregående), föröfrigt första hälften mer skogig och uppåt, hvarefter backarne allt mer sammantränga sig (till vänster vidsträckt skogig dæld) den andra hälften åter lindrig vågformad och smärre skog. Nästan öfverallt sand och sten. Det började redan starkt skymma, då jag anlände till stationen Grigorjefskaja (19 v.) hvarföre jag der stannade

Sid. 454.

öfver natten.

D. 17. Kl. 6 uppbröt jag vidare och befann mig efter den första byn Kraskova inom Jaroslafska området. Korrt derpå passerades vid Laventjeva ån Jug en finsk bekant så mycket mer, som den emellan sandiga berg på en ytterst stenig grund har ett stridt lopp (joki). Nära Surkava på sjelfva gränsen emellan Poschekhonska och Tscherepovetska gränsen 6 verst ifrån stationen lemnade jag stora postvägen med dess backiga omgifvelser och böjde af åt höger till B. Tscherneva öfver upphöjda öppna åkerfält genom B. Gorka förbi kyrkobyen Kosochta, hvarest den äfven å П.К. utsatta bäcken Jushok (= lilla Jug) passerades. Sedan följde en tätare skog mest af löfskog, omväxlande med ängar, å hvilka jag för första gången inom Ryssland såg en myckenhet lador (сѣноваль eller Saraj), hvilka i denna kretsen skola vara i allmänt bruk, mindre i Poschekhonska kretsen af Jarosl. Gouvernementet. Den redan förut dåliga byvägen blef uti denna tragt än smutsigare och farten derigenom ytterst trög och ledsam. Först mot slutet, då sanden närmare Scheksna åter började blifva mer rådande och öppna åkerfält intogo skogens ställe emellan flera små byar, af hvilka å sjelfva vägen Jakuscheva och Peträkova, blef denna beqvämare och torrare, ehuru till och med här ställvis små snöfläckar visade sig. Öfverhufvud måste jag anmärka, att jag till min förundran omkring sjelfva Wologda såg sådana i förhållande mer än i Kostromska Gouvernementet, hvaraf den slutsatsen tyckes leda sig, att oakadt det ringa afståndet emellan Galitsch och Buj samt Wologda och Gräsovetz dock torde vara en om ock ringa skiljaktighet i klimatet. Märkvärdigt är att äfven denna ort ehuru åter något sydligare än Wologda dock mer tyckes likna den i anseende till klimatet. Uti de sistnämnda byarne äfvensom i den sista Maturina

högra stranden af Scheksna midt emot staden anmärkte jag en annan nyhet i denna kretsen nämligen i byggnadssättet. – Bondehusen, ehuru under ett tak med fägården, äro i allmänhet icke mer så höga som i Wologodska och Kostromska Guv. och hos Ryssar i allmänhet, med höga betäckta trappor, så att boningsstugorna liksom utgöra den andra våningen. Jemte sådana ser man i denna krets ganska ofta äfven låga stugor, till hvilka ingången gerad ifrån gatan utan trappor och porten till den bredevid i ett sammanhang byggda fägården är bredevid samma ingång

Sid. 455.

till stugan i stället att densamma uti de förutnämnda höga husen befinna sig under trappan och midt under farstugan. – Först kl. 12 befann jag mig vid Scheksna, öfver hvilken jag uti en stor båt fördes till den på dess norra strand belägna staden Tscherepowetz (35 v.). I anseende till dess upphöjda läge har denna stad en högst intagande situation. Isynnerhet är utsigten ifrån Kathedraltorget på södra sidan vidsträckt midtemot B. Maturina på en höjd. Näst inunder Scheksna, i hⁿ på Östra sidan om staden Jagarba inflyter. Bakom dem omäteliga slätter. Staden sjelf är ehuru liten med sina få gator åtminstone reguliert byggd. Utom en källare, kronans kassa förvaras blott ett enda hus af sten, hvaruti brännvinskontoret. Deremot 3 stenkyrkor och den 4de under byggnad. Folklynnet är mera enkelt. Kathedralkyrkan af gammalt ett kloster, om hvars första upphof emedlertid inga underrättelser finnas. Blotta traditionen förmåler att en Bielosersk eller Olonetzsk köpman under förbifarten längs Scheksna med sina varor blifvit intagen af platsens skönhet och då han efteråt var blottställd för lifsfara genom en storm gjort löfte att å detta ställe uppresas en Tschassovna, hvilket löfte han ock uppfyllt. Äfven afl. Kejs. Alex. Pavl. hade under sin härvara varit förtjust af läget och vid bortresan än vid södra stranden af Scheksna – till Matjurina och på Peterburgska vägen stått i kaleschen vänd åt staden så länge han kunnat se densamma. Han skall ärnat låta räkna b. Maturina till staden och för att upphjelpa densamma befallt hitleda den Wologodska stora landsvägen, som nu går söder om staden. Landsvägen skall ock redan blifvit utstakad och uthuggen, ehuru det sedan blifvit dervid. Stadens närvarande näringsfång består i jordbruk och någon handelsrörelse, befordrad medelst 2 årsmarknader d. 28 Sept. och den 26 Nov. besökta af köpmän ifrån kringliggande städer och Jaroslafska Guv. Å dem drifves förnämsta handeln med hudar, talg, smör. Hvad kretsen angår, så är den temligen väl befolkad nu med blotta Ryssar; men ort- och bynamnen gifva anledning att förmoda, att deras förfäder icke alla äro af Slavisk härkomst. Isynnerhet åt Bielosersk skall ock sjelfva dialekten vara mycket utspädd, med besynnerliga ord och uttryck. Åt NW är ock en hel Wolost, som bär namn af den Tschudska; byar Tschudi och i S. nära Wessjegonsk i село Romanova på Bieloserska vägen skall man å kyrkogården läst om der begrafna Furstar Roman och David, efter h^a Romanovo och Davydovo hafva sitt namn. Ock by Kräscheva åt samma håll.

Sid. 456.

D. 18. – Den tjänstförrättande Härads Kretsdomaren Vorobjef förde mig omkring till присудств. мѣста och till Isprovniken Syjtschef, af h^a buden till middag. – Derefter började jag mina arbeten i

ränteriet. Räntmästaren böd mig om aftonen till sig till thé. Sådana budningar hade jag redan förut erhållit flera, utan att jag dock äfven de följ. dagarne skulle velat eller hunnit begagna mig af dem. Redan

d. 20. var jag sjelf färdig med mina egna arbeten; men helg- och namnsdagar fördröjde underrättelserna ifrån Landträtten, så att jag först

d. 24. på e.m. kom till uppbrott. Emedlertid hade jag än härstädes funnit en landtman ifrån Kexholms län en viss Ruin hos hvilken jag förg. aftonen än måste göra ett besök och låta mot min vilja nästan för mycket traktera mig, hälst jag förut samma afton varit hos den beskedlige Räntmästaren i afsigt att taga afsked – Ifrån Maturina far man genom små bergsskog till byn Grischina, vid hvilken man kommer nedför ett berg till ett med tallar bevuxet kärr, som snart öfvergår till en sandig ljunghed. I anseende till närheten for jag till den 1 à 2 verst på sidan till höger belägna kyrkoby Городище. Oaktadt jag ej fann Prästen, till hvilken jag inåkte hem, så beredde mig en hälsning ifrån staden, hvarest jag var i kvarter hos dess frus nära anförvandter, ett godt emottagande. Man undfägnade mig med thé. – Här finnas 2 stenkyrkor och dessutom ett förfallet stenhus, hvarest förvaltaren öfver Votschinan – tillhörige Fürstin Anna Michailovna Galitzin – förut bott. I Revisionslängderna är denna Votschina uppförd under Furst Traboroffskij. Läget ganska vackert vid en här så kallad отметина (vik) af Scheksna under namn af Глухая Шексна hvilken de förra ägarne skola genom en liten kanal förent med den verkliga floden. Man klagat öfver Wotschinans totala ruiner i sednare tider genom roflystna förvaltare. En till största delen uthuggen ekallee vid kyrkoby Ljubetz är mycket låg och derigenom nu än öfversvämmad af vårflödet, så måste jag göra många krokar, för att emellan vattudammarne komma till perevosen invid samma село (16 v. 14 gerad ist. f.). Ett förnyadt ymnigare regn nödgade mig att på stationen något qvarstadna. – För att slippa den hale Smotritelns egennyttiga artigheter bröt jag upp vidare så snart regnet något minskades, och kom längs den högra upphöjda sandiga stranden af Scheksna till B. Pelshereva hvarest vägen lemnar Scheksna. I dess ställe presenterar sig snart vid B. Dudina till den resandes följeslagare den i Sch. fallande Kondasch. Jag hade i Kop. hört, att prästen i ans. till helgen uti denna by uti husen tjente молебни. Jag uppsökte honom för att af honom vinna några vidare upplysningar om Городище. – anmärkningsvärdt redan genom sitt blotta namn.

[A. J. Sjögrens Ephemerider. XV.]

1830.

1.

Sid. 1.

1830.

1.

Januari 1830.

D. 1. K1. 10 om morgonen bröt jag upp ifrån Petersb. Skjutskarlen ville med ens fara ända till Kiv. för att visa sin beredvillighet att skaffa mig fort fram och derigenom locka mig, att taga honom ända till Wib. Så mycket gladare var han, att jag sjelf föreslog honom att en kort tid beta uti en redan till samma församl. hörande gård, benämnd Pullinen. Vårdinnan erböd karlen brännvin. Jag smuttade af samma glas och afrådde skjutskarlen ifrån att taga en sup till, hvartill vårdinnan sökte öfvertala honom. Han hade således kunnat hafva skäl, att vara missnöjd med mig. Icke destomindre ville hon slätt icke emottaga 4 kopek, som jag bød henne öfver det egenteliga priset till ett slags skadestånd. Då jag emedlertid trugade henne dertill, så frågade hon, om jag ej hade lust att äta något. Uppå mitt ja dukade hon upp smör och bröd, ärtsoppa och surmjölk, för hvilket allt hon ej ville taga någon betalning. – ”Jag har redan betalt henne!” Med mycken persvasion förmådde jag henne, att behålla 10 kopek till pränikor för hennes barn, hvilka just hemkommit ifrån byn och erhöill derföre af henne de mest upprigtiga och välmenta önsknningar för det nya året. Då jag vidare afreste under förnyade lyckönsknningar och tacksägelse, placerade jag hennes samteliga barn omkring mig på sledmedorna. Vid den första uppförbacke Erinrades det lilla sällskapet af den äldsta i hopen, en 12 års gammal gosse, att stiga upp att gå. – Pois pojat reest ülämies. Hevonen on vieras. Alamäes reki mence ittestäh, silloin saa olla!” – Hvilka härliga finska drag, hvilket bemödande att gifva "suum cuique – till och med en främmande häst! och det redan af ett 12 års gammalt barn. – och det så nära till lysande och

Sid. 2.

stor fest i deras stad, som jag just lemnat under tvifvel och farhåga, att nödgas återvända med förtrytelsen, att icke se mig i besittning af det mig tillkommande och till och med officiellt utlofvade, "logement convenable". Med en egen inre stolt känsla, att sjelf höra till en Nation bland hvilka 12 års gamla barn kunna tjena till mönster uti en enkel men hög moral, fortsatte jag min väg vidare. Af mina bekanta i Kiv. var Kap. Gr. i vägen den närmaste, hvarföre jag for in till honom. Dock blef den sköna stämning, hvaruti jag genom den förmälta karakteristiska händelsen blifvit försatt, snart störd och grumlad af en annan händelse, tjenande till bevis, att allerstädes hvarest ljus finnes, äfven skuggan icke är borta. Min skjutskarl, som åtminstone för skenets skuld i Pullinen protesterat deremot, att jag för honom betalt den sup, som han egenteligen requirerat, hade redan der klagat öfver, att ej hans häst ville äta. Vid framkomsten till Kiv. befanns saken ännu

betänkligare, så att mannen sjelf började accordera med mig blott om att ditintills få hälst något mer. Jag var nog obetänksam, att icke redan lägga på denna omständighet en vederbörlig vigth och i tider skilja mig ifrån honom, eller åtminstone derefter uppgöra ett nytt kontrakt. Knapt hade hästen börjat något repa sig, innan han var färdig, att, då jag yttrade min önskan, att afresa, blottställa sig för möjligheten eller till och med sannolikheten att uppoffra sin häst af egennyttan. Af medlidsamhet med hans häst gaf jag vika för persvasionerna, att kvarstanna öfver natten och afreste först

d. 2. Följden blef då naturligtvis, att jag i stället för middagen, såsom det var aftalt, först om aftonen anlände till Wib., hvarest jag, då Weg. icke fanns hem, tog mitt kvarter hos Wir. och Hough. Sedan karlen en gång fått mig till Wib. så af—

Sid. 3.

lade han sitt under vägen iakttaga ödmjuka och humana väsende på full betalning, ehuru han sjelf, ifall jag ej så hastigt önskade framkomma till Wib. och han således ej behöfde resa så fort, lofvat taga mindre. — Uppå den vård, som man i Kiv. lemnat hans sjuka häst och den godhet, som man derjemte visat honom äfven sjelf, gjordes nu mera intet afseende. — Han hade ju varit färdig, hette det, att resa äfven om natten och jag hade då bordt redan der höra hans vilkorliga löften till en ny förbindelse; men då jag försummat det, så borde det gamla kontraktet bestå. Till beläring för framtiden också i afseende å Finnar, åtminstone i Wiborgslän af dem, hvilka vandra af och till Petersburg måste jag betala honom, hvad han åstundade.

D. 3. E.m. afreste jag åt Wilmanstrand, hvarifrån jag utan uppehåll i staden fortsatte resan ända till Davidoff och efter

D. 4. 3 timmars hvila öfver Walkiala (hvaräst jag såsom hastigast var in på Randala hos A. Prok.) till Ithis prästegård, dit jag i god tid på e.m. anlände.

D. 6. Mötet med min gamle fader denna gång mindre behagligt, emedan han oaktadt både mot mitt och andra människors råd ännu positift yrkade på att få gifta sig, utan allt tvifvel dertill lockad af en person, som förstått innästla sig uti hans särdeles förtroende genom en förmodligen hycklad gudsfruktan, fromhet och en klokt beräknad nitisk trohet och omvårdnad. -

D. 7. Om aftonen stor sammankomst af socknens herrskaper uppå Prästgården. Oaktadt jag emellanåt hållit uppå att läsa Wilmsens Weltton und Weltsitte, så kunde jag efter reglorna derstädes icke i praktiken finna mig nöjd med mitt uppförande. Till all lycka voro ibland husets egna d. 5

ankomna främmande bildade fruntimmer, som med en fin takt sökte göra mig friare, eller, då bemödandet icke felades mig,

Sid. 4.

välvilligt kommo mig till mötes och derigenom äfven befordrade mitt nöje af sällskapet. -

D. 9. Reste jag till Sid. Då omgifvelserna icke tillät, att hem afhandla saken om min faders tilltänkta äktenskap, så tog jag gubben med mig till nämдемannen Johan, hvaräst jag emot min förmodan och till min stora bestörtning upplystes om sakens rätta sammanhang och utur Gubbens egen mun fick den smärtan att höra dess svagheter. Först sent emot aftonen återforo vi hem. Der föreföllo äfven med vederparten discussioner, under och genom hvilka jag tillräckligen upplystes om sakens rätta sammanhang och så mycket mer måste beklaga, att den gamle råkat ut för en illparig, som förstått att under en hycklad fromhets och gudaktighets yta innästla sig hos honom och tillvinna hans oinskränkta förtroende. Smärtan öfver dessa obehagliga och oförmodade upptäckter kostade mig i det faderliga hemmet en sömnlös natt.

D. 10. Då det icke lyckades mig, att med godo upplösa det bestående förhållandet, så reste jag uppå gifna anledningar till Kukkola i stället för att, såsom jag föregaf, resa gerad till prästgården. Genom min excursion öfvertygad om hvad jag blott förmodade, eller hade lösare anledningar att tro, återvände jag och öfverraskade den i säkerhet insöfda förtrogna, som numera icke kunde emot de anförda bevisen förblifva vid det hittills yrkade nekandet om ett factum, hvarigenom dess förmenta sedlighet föll uti uppenbar misstanka. Jag begagnade mig af denna omständighet, för att så mycket mer afgörande kunna uppträda, uppfordrade den om sitt svek öfverbevista tjenaren, att inpacka sina saker, hvilka jag genast jemte deras ägarinna lät afföra till dess förra hem. Min hufvudafsig med alltsammans – att öppna den gamles förblindade ögon – syntes vunnet. Han syntes för momangen

Sid. 5.

öfvertygad om att han var bedragen och lofvade mig icke mera återtaga henne, hvarefter jag afreste med löfte att om veckan återkomma, för att vidare på bästa sätt arrangera om hans bästa för framtiden. Jag tänkte dervid begagna mig af Prosten Hj. såsom den bästa medlare. Han förklarade sig ock uppå mitt förslag villig, att följa med mig dit tillbaka. Olyckligtvis uppsköt jag sjelf vår resa ända till

D. 12. emedan jag dagen förut icke trodde mig träffa nämдемannen hem, uppå hvilkens råd och medverkan jag likaledes hade räknat. Vi funno, snart, att vi missräknat oss uti våra goda förhoppningar att Gubben var alldeles omstämd och med uppenbar köld emottog såväl prosten som

mig sjelf. Den listiga förförerskan hade nemligen redan dagen förut åter varit der och till den grad lyckats att åter förändra sin Herres tänkesätt att han med den yttersta envishet ville förfäkta den, redan om svek öfverbevistas oskuld. Alla föreställningar af Hj. alla invändningar, böner och tårar af mig, blefvo utan all verkan emot den förstockning, som slutligen blef gubbens enda medel att bibehålla en efter sina åsigter nödvändig consequens. Flera medel blefvo föreslagna, för att trygga hans framtid på det bästa vis och göra hans möjliga återstående dagar i alla hänseenden fullkomligt sorglösa. Med den förunderligaste obstination i verlden förkastade han likaså afgjort allt och förblef vid sitt beslut att vilja återtaga den af mig fördrefna, deraf måtte följa, hvad som hälst, om han ock derigenom förlorade det understöd han hittills haft af mig och blefve nödsakad att ändtligen gripa till tiggarestafven. Sådana voro hans egna utlåtanden. Han vore fader och ville ej låta föreskrifva sig af någon, huru han borde handla, hälst han sjelf utsökt och funnit en trogen person, med hvilken han sjelf vore nöjd. De nya invändningarne, hämtade ut af de af mannen sjelf om Söndagen erkända bevisen om

Sid. 6.

hennes svekfullhet urskuldades såsom en tillfällig förseelse, hvilken han icke så högt ville räkna. – Då vi efter flera timmars fortfarande debatter, understödda af nämndemannen, ingenting kunde uträtta och han endast blef så mycket mer förbittrad, också mina slutliga mest bevekande böner och tårar ingen ändring i hans tänkesätt verkade och han – förut så lättrörd af faderskänslan – nu blef kall och känslolös emot allt, återstod för mig ingenting annat, än att än en gång försäkra honom om mitt medvetande, att efter bästa insigt och förmåga emot honom såsom son hafva uppfyllt min pligt, anbefalla honom i Guds vård och af honom taga ett afsked, som väl måste blifva evigt, då han så envist ville öfverlemna sig åt sitt eget förderf och hans och min egen vanära, äfven vid detta afsked förblef han onaturligt kall och orörd, så att Nämndemannen med rätta gjorde den anmärkning, att han utan allt tvifvel måtte vara förtrollad! Öfverväldigad af den bittraste smärta återvände jag med H. till prästgården. – Under vägen hade jag gråtit ut, men äfven sedan ville hvarken värdsfolkets eller deras öfriga gästers bemödande räcka till att skingra den stillare sorg som kvarblef hos mig.

D. 13. Om e.m. var åter ett större sällskap af de öfriga socknens herrskaper samladt på prästgården och jag måste tvinga mig att åtminstone synas lugn. Tacksamt måste jag erkänna, att de, som kände mina förhållanden, utan att tala om dem, äfven ifrigt bemödade sig att leda mina tankar derifrån.

D. 14. På e.m. en liten utfart till Klockaren, där det uti en mindre krets af tillkallade närmaste gäster var tämligen treffligt.

D. 15 Afreste prästgårdens fruntimmersfrämmande, hvilka jag icke min-

Sid. 7.

dre än den egentliga värden och värdinnan i huset måste blifva förbunden för deras deltagande. – E.m. reste äfven jag till Parola, dit Hj. sjelf följde mig.

D. 16 förblef jag der hela dagen och

D. 17 om morgonen anträdde jag min återresa till St. Petersburg. I Willm. vek jag om aftonen in hos Skolläraren Selan, drack der thé och åt qvällsvard, hvarefter jag kl. 11 fortsatte resan till Wiborg, dit jag

D. 18 om morgonen ankom. Uppvaktning hos Landshövd. Ramsay. Såsom sådan emottog han mig artigt nog. Middag spisade jag hos Wir., till hvilken jag äfven nu hade inåkt. E.m. Judén och Eur. på besök. med den förre proponerade jag Brorskål. – Hos köpm. Rothe, af hvilken jag fick ett pakett med Tyska Taschen-Kalendrar att återföras till St. Petersburg. Jag kunde då icke förmoda, att detta pakett skall under min resa förorsaka mig stor förargelse. – Trött af föregående nattens resa beslöt jag att hvila öfver till

D. 19 då jag emot kl. 11 afreste och utan några äfventyr om aftonen framkom till Kivinebb. Der åkte jag först in till Häradshöfd. Krank, men då jag fann hvarken honom eller hans svärson hemma, så for jag vidare till Kapell. Groundstr.

D. 20 Emot kl. 11 reste jag med en lejd forman vidare. I Revonnenä gjorde man vid Visitationen beslag uppå ofvannämnda Kalendrar, med den anmärkning, att jag under min resa till Finnland uraktlåtit att låta uppskrifva desamma. Man ville derjemte tvinga mig att stanna öfver natten på stället, för att följande morgon med en tullsnok blifva jemte paketet expedierad till Petersburgska tullen. Mina protestationer deremot hjälpte ändtligen, så att man ej vågade qvarhålla mig; men derföre gaf man med mig utom en man ridande en annan, hvilken jag måste taga med uppå min släda och på min bekostnad. – Så escorterad kom jag emot midnatten till tullen. – Under påstående att man ej visste, hvad jag egentligen hade förbudet

Sid. 8.

med mig, emedan man ej kunde öppna det förseglade paketet förrän följande dagen vid sammanträdet, ville man nu ditintills qvarhålla äfven allt annat mig sjelf tillhörigt. äntligen tillstodde man mig efter häftiga protester att lega en Isvoitik och bortföra allt mitt; men min forman med dess häst höll man i qvarstad.

D. 21. Blef han nu väl vid min återkomst genast lössläppt, men utan tillskott för обещиken måste jag erlægga tull för Kalendrarne och uppå stämpladt papper afgifva en förbindelse, att oförtöfvadt inledna den i Censuren. – Efter mycket löpande i den vidlyftiga tullbyggnaden för pakettets plombering hade jag det ändtligen, hvarefter Br. gaf med mig sin Expeditör till Censuren, hvarifrån de genast utfingos. Ifrån min höflighetstjenst för en annan var jag nu således ändtligen ledig, med en utgift af 7 R. 70 kop. och jag kunde nu bereda mig uppå obehagligheter för egen räkning. – De dubbla fönstren voro ändtligen insatte uti mitt blifvande kvarter och rummen eldade; men blott 2; det tredje största rummet var in statu quo d.v.s. upptaget af de främmande sakerna och F. som lofvat vid min afresa sörja för dess utrymning, hade nu icke ens mera löften såsom förr. "Han hade talt med Presidenten, hⁿ låtit fråga efter en lokal för sakerna; men en sådan funnes icke och Akademien kunde således ej bjuda mig vidare än de 2 rummen eller – 400 R. i kvarterpenningar;" "Jag borde vända mig till Kr. och bedja honom till sig upptaga de der sakerna, då han vore ensam karl och hade ett stort kvarter." – Jag skall således tigga för Akademien! – Middag hos Zag. – Om aftonen hos H.rgb.

D. 22 for jag till Uw. för att göra honom min uppvaktning och tillika få tillfälle att med honom tala om kvarteret. Kl. var 10. Det hette att Generalen ännu "почеваетъ"! Jag kunde återkomma efter 2 timmar; men icke förr." – Efter någon deliberation – gick jag emedlertid till Sp.ij. Dess

Sid 9.

Schweitsare mötte mig ganska fryntligt, gratulerade mig till ett godt nytt år, blef än fryntligare, då jag stack en drickspenning i hans hand, berättade att Sp. varit länge sjuk, men befann sig nu bättre, likväl utan att ännu fara ut. I dag skulle han ej mottaga någon; men jag kunde återkomma i morgon eller om söndagen; han ville emedlertid anmäla mig. – Under det jag gick derifrån mötte jag på gatan tillfälligtvis H^f Möller, en äldre bekant ifrån Petrosaw. – I förbigående föll det mig in, att göra en nyårsuppvaktning äfven hos Sakr. Jag måste der ganska länge vänta, tills han utkom. Då jag nämnde att jag tjente vid vetenskapsakademien, frågade han, om jag der hade "mycket öfversättning". Jag svarade, att jag ej vore tolk, utan Adjunkt för historien och blef derefter entledigad. – När jag återkom, träffade jag lika litet Uw., som nu sades vara utfaren. Hos Kr. och hos Fr. Hos båda lamenterade jag väldeligen, anförde att jag ångrade mig, att i höstas hafva uppoffrat mig för Akademien, som nu så slätt redan i första början belönar mig derföre, yttrade att jag ännu ärnade i god tid tråda tillbaka och taga mitt afsked ifall man fortfore att vägra uppfylla sina löften och mina rättmätiga fordringar. Kr. kunde icke neka, att ju min klagan vore grundad och Akademiens uppförande dåligt; men mente det dock ej rätt väl skicka sig, att jag sjelf hos Præsidenten (till hvilken jag lofvade ännu personligen vända mig) förde en sådan talan och hotade med att taga afsked, hvilket skulle synas för trotsighet. Sade honom någon annan deremot detsamma, så kunde det endast hafva så mycket eftertryck och han föreslog derföre Fr. som stode i vida närmare förhållande till Präs. än han sjelf (Kr.). – Fr. deremot afböjde en sådan intervention

också ifrån sig och föreslog mig endera att tala med Hofr. Beckman, som har det största inflytande uppå Pr. och dessutom sjelf sitter ock uti Aka-

Sid. 10.

demiens Oekonomiska afdelning eller ock vid nästa session inkomma med en kraftig klagoskrift till Conferencen. – Då äfven B. såsom försök tillstyrkte det förra medlet, så gick jag

d. 25. till honom och bad honom om råd och hjälp uppå Fr.s rekommendation. – Han emottog mig ganska artigt och rådde mig, att skriftligen inkomma i Committen med en petition om dess intervention, för att sättas i fullständig besittning af mitt qvarter. Han ville sedan af skriften taga sig anledning, att tala med Präs., hos hvilken han lofvade sina bona officia. – Hos Schr. började jag min middagsmånad. – Då jag derifrån hemkom, fann jag hos mig en biljett ifr. Sv. med underrättelsen att Präsidenten uti hans närvaru till Kommittéen expedierat en befallning om det tredje rummets ofördröjligen utrymmande. – Om aftonen hos Bisk.

D. 24. Hos Uwar. – Efter någon tids väntan fick jag äntligen den nåden att se honom. – Han var nu icke sen, att upprepa mig, det han allaredan gifvit befäl om qvarterets utrymmande. Då jag derföre tackade honom; men tillika började utföra det obehagliga uti min ställning hittills under den beständiga väntan uppå mitt tillfredsställande, hvilken ställning tillika vore skulden dertill, att jag intill denna dag ingenting kunnat uträtta och till och med nu måste blifva den första afhandlingen skyldig, afböjde han detta ämne med frågan, om jag redan sett den första delen af Blerojs ryska historia, kallade mig uppå mitt nekande in i sitt kabinett, att se den, öppnade en discours om finska Historien uti allmänhet, om Waräger, om historisk kritik, Karamsin &. och entledigade mig med upprepariet om sin gifna befallning. Utaf Fr. hörde jag egenteligen tillgången dervid. Han hade neml. sagt sig komma att tala för en uti sina rättigheter kränkt man och för den göra anspråk hos Præsidenten icke

Sid. 11.

på nåd utan på billighet och rättvisa. Skrifvare och öfversättare sutte med 4 kamrar och mig ville man såsom Adjunkt icke ens gifva 3, utan tvinga mig att gifva ett af mina rum för främmande saker. Jag hade varit hos honom högst misslynt, förmodligen tillade han, såsom sant var, att jag hotat med mitt afsked och att jag ärnat med en klagoskrift vända mig till Conferencen, (Han hade först i början gjort svårigheter) emedan man ej visste, hvart man skulle göra af med de der sakerna och att man kunde låta mig klaga. Derpå hade han vidare utfört de nämnda grunderna, kanske ock lagt vederbörlig vikt uppå sitt &c, inskräp att alltsammans genast och med några ord af honom sjelf lätteligen kunde afhjelpas. Derpå hade han äntligen inkallat sin Secreterare och uti Fr.s närvaro låtit honom utsända en befallning till Kommittéem om sakernas bortskaffande. – Hos Sp.

voro flere förnåma främmande, hvarföre Schweitsaren åter bad mig uppskjuta mitt besök antingen till aftonen, eller till morgon. Det lærer då för denna gång alldeles förblifvit dervid. Hos Köppen, Adelung och Jasykof. Ock hos Rehb. Uppå hans fråga om min närvarande ställning berättade jag äfven honom krånglet om mitt kvarter. Derpå följde en discours öfver Akademiens närvarande administration, President, stat m.m. Jag tvekade icke att upprigtigt tillstå honom, att jag ej mindre än många andra af yngre Adjunkterna blifvit bedragen uti förhoppningen uppå den nya Staten, som skulle utkomma till nyåret; men hvarpå man lærer få vänta länge och väl. Han tycktes väl hafva någon medömkan med mig; men hade å sin sida intet förslag att göra mig annat än det, att Akad. borde nu förse mig med Reseunderstöd till fulländandet af min resa. Jag invände derpå, att jag icke ens sjelf kunde tänka deruppå, innan jag hunnit ordna mina förra

Sid. 12.

samlingar, hvilket åter hvarken hittills kunnat eller nu förr kunde ske, än jag finge mitt kvarter, vore deruti etablerad och finge i ro börja och fortsätta mina arbeten. – Han dimitterade mig med tack för besöket (hvarunder jag denna gång fick den nåden, att sitta uti hans kabinet) och det vanliga "glöm ej bort mig". – I förbigående hos Butk. Han åtminstone sades icke vara hem, ehuru det var nära middagen. Jag måste tro och lemnade ett visitkort. – Till middag hos Zag. hvarest jag gjorde bekantskap med General-Superintendenten Berg.

D. 25. Första Sessionen i år. Jag hade fruktat, att det skulle blifva min tur att dervid uppläsa något, och berett mig uppå att offentligen till min ursäkt, att jag inte hade, anföra det beträngda läge, hvaruti jag i anseende till kvarter allt hittills fortfar att befinna mig. Deraf blef dock åtminstone i dag ingenting, då den i anciennität mig närmaste D^f Mertens vindicerade sin i slutet af föregående år försutna rätt dertill. – Hemma började jag under den fortfarande väntan fortsätta läsningen af Leipz. Lit. Z. för år 1825.

D. 26. Å nyo hos Beckm. som redan visste af saken och nu ansåg den för afgjord, sedan Presidenten gifvit befallning om sakernas utrymmande, hvarom Kommittén i dag skulle vidtaga nödiga beslut. – Om aftonen hos Schl. De följande dagarne var jag hem sysselsatt mest med läsningen af Leipz. Lit. Zeit., hvarjemte jag till nästa Måndag förberedde till föreläsning ett resumé utaf det sista Kapitlet uti mina manuscr. om Sürjänerna, handlande om deras språk.

D. 30. Hos F. för att höra åt, huru långt man nu kommit med kvarteret. – En plats för de Schererska sakerna vore nu ändtligen, sade han, funnen uti den nya byggnaden. Misstänkligh förekom mig hans förnyade

Sid. 13.

fråga om jag ej emedlertid ville flytta in uti de 2 rummen. Då jag förklarade, att detta icke ginge an och att jag ej ville göra det, lofvade han Måndag bese den uppfunna platsen och smålog vid min bön att han måtte drifva på saken, så att jag ändtligen komme så väl till lugn som verksamhet. -

D. 31. Hos Kapitän-Lieutenanten Berg. – Han bød mig till middagen; men jag afsade mig, emedan jag lofvat komma till Zag. Jag hade tagit med mig Schlözers Biographie, för att derutur föreläsa enskilda ställen.

Februari 1830.

D. 1 Febr. Då det i dag var min tur att föreläsa i Sessionen, så hade jag derföre uppsatt det behöriga utdraget utur en afhandling, hvilken jag efteråt ville inlemna. Tillika hade jag länge berett mig uppå en slags mundtlig inledning, hvaruti jag ärnade bedja Conferencen om ursäkt, att jag icke uti mitt närvarande läge kunnat prästera något nytt. Derigemom vunne jag således tillika den afsigt, att göra hela Conferencen uppmärksam uppå min fortfarande belägenhet i anseende till qvarter. Med stor oro afbidade jag således slutet af Sessionen, då jag skulle blifva uppfordrad till min föreläsning; men en sådan uppfordring ägde icke rum och sessionen upplöste sig. Då jag derefter öfverräckte F. mitt utdrag, sade han sig hafva trott, att jag ej vore beredd uppå något, då jag ingenting hade yttrat derom förut, föröfrigt tycktes han vilja undvika mig, då han väl kunde förmoda, att jag i dag åter skulle påminna honom om qvarteret, emedan han lofvat bese den för sakerna utsedda lokalen. – Eljest tycktes mitt öde redan hafva blifvit allmännare bekant. En af Akademikerne Bähr, sedan han knapt lärt känna min person, kom och gjorde mig anbud,

Sid. 14.

att flytta till sig. Då han vore ogift, så ville han erbjuda mig 2 rum till min disposition. Jag tackade för hans godhet; men anmärkte, att jag derigenom utom att jag generade honom, skulle inveckla mig uti nya vidlöftigheter, då ett eget qvarter för mig i alla fall äfven sednare skulle böra inrymmas och äfven så gärna nu kunde sättas i stånd dertill, hälst det endast var fråga om ett rum derutinnan. – Högst missnöjd gick jag utur Conferencen. Om aftonen sökte jag Mannerh. som sades vara ankommen, men träffade honom icke hem. Det samma var fallet med Hornb. hvarefter jag gick till Schl. Då han talt om att vilja öfverantvarda mig sin älsta son till undervisning, för att förberedas till Student, så frågade jag honom om råd, hvad jag skulle göra rebus sic circumstantibus. Naturligtvis var det för honom likaså svårt, som det är för mig att fatta något afgörande beslut, som vore det bästa. -

D. 2. Buden till middag till Statsr. Frähn. Han var dock icke sedan hem. Furst Lieven hade skickat efter honom.

D. 3. Hos honom och hos Krug. Äfven hos B. var jag för tredje gången om kvarteret. Saken vore nu «на его рукахъ» och skulle om fredagen afgöras. Om F. tillade han «он кажется все вамъ что-то не благоволить». Nå de Herrarne äro icke heller vänner, såsom det tyckes. -

D. 4. Expedierade bref till Suschtschefskij i Perm, Erdmann i Kasan och Löhr i Petrosawodsk. Sökte Strojef, som äfvenledes i veckan sökt mig. -

D. 6. Bref till Bl. med D^f Bonsdorff. – Om aftonen buden uppå thé till Köppen. Der var ett tämligen talrikt sällskap af en hop mest unga män, hvilka jag icke kände. Ibland andra fann jag der äfven Statsr. B.f. Han visade sig mycket

Sid. 15.

fryntlig, hälst han hade god lägenhet, att visa sina insigter äfven uti Finlands Historie, Geographie och Statistik. De äro verkl. hos honom och uti hans läge förundransvärda. Då jag hela veckan varit plågad af sömnlösa nätter, obstructioner och hufvudverk – en naturlig följd af bekymmer och oro - och dessutom allt mer börjat tänka uppå att öfvergifva hela Akademien, så ställde jag så till, att jag tillsammans med B. kom att gå derifrån. Under vägen började jag tala med honom förslagsvis om den Ryska Professuren i Helsingfors. – Han mente, att lönevilkoren visserligen vore förmånliga, tjensten äfvenså länge obesatt och att jag borde vända mig angående den saken till Grefve R. – Vid skilsmässan bad han mig besöka sig. Detta var för mig det angenämaste och jag började redan uppå honom bygga goda förhoppningar om en ändtelig befrielse ifrån mitt närvarande elände genom ett engagement i Helsingfors.

D. 7. Zag., till hvilken jag efter vanligheten ville gå till middagen, fann jag icke hem. Jag gick till M.; men äfven han höll på att rusta sig ut till en middag, hvarföre jag måste taga min tillflykt till ett värdshus. Då B. sagt mig, att han Söndagsaftnarne vore hem, så försummade jag ej att hos honom göra mitt besök. Jag hade dervid för afsigt att rycka honom än närmare på lifvet och bedja honom angående Professoratet tala med Sakr., hvars bifall jag borde äga, innan jag vänder mig till Rehb. – Tyvärr blef det icke tillfälle dertill. Tiden upptogs genom beseende af hans samlingar, hvilka visserligen vittna om stor både vettgirighet och outtröttelig flit. Derefter ursäktade han sig med en angelägen utfart med sin familj och bad mig en annan gång återkomma. – Hos Schl. Af honom el-

Sid. 16.

ler snarare genom honom erhöll jag en välment vink, att ifr. W. utflytta. Åtminstone låter af ett yttrande den slutsats fälla sig, att de önskade det. Nå det är alldeles icke underligt.

D. 8. Före Conferencen hos F. Jag öfverlemnade min afhandling. Då jag frågade om mitt qvarter, fick jag till svar, att han ännu icke haft tillfälle att meddela Madame Scherer, att en lokal vore funnen för hennes saker. Han ville i afton genom sin fru uträtta det. Emedlertid kom han fram med det gamla, att jag emedlertid kunde inflytta uti de 2 rummen. – Sedan i går har jag verkligen umgåtts med den tanken, att till och med besluta mig till det steget. Det är väl att förutses, att jag derigenom än mer invecklat mig; men jag hade då åtminstone så mycket mera skäl att sedan öfvergifva Akademien. – I Conferencen, kom F. till mig och frågade, om jag redan vore inflyttad. Han afrådde mig absolut ifrån att inflytta, förrän jag hade alla mina rum och tillstyrkte mig att gå till Presidenten. – Efter Conferencen blef det hemma tal med W. om saken. Äfven han afrådde mig ifrån att inflytta förrän man inrymde mig det tredje rummet; men erböd mig, att tills vidare få bo hos honom, åtminstone så länge han qvarstannar i detta qvarter. Han gjorde detta på ett sätt, som fullkomligen öfvertygade mig om, att åtminstone han i sjelfva verket intet har emot mitt härboende, så länge det af omständigheterna göres nödvändigt. – Å andra sidan tillstyrkte han mig, att ju förr dess häldre, om jag i sjelfva verket hade lust att gå till Finland, vända mig - icke till Kuv. utan till B. för att genom honom vinna Sakr. för saken. – Då emedlertid Fr. redan kände mitt närvarande förhållande, och möjligtvis kunde återigen lägga sig emellan, så ansåg jag för bäst att först ännu inhämta hans råd och lät honom förstå, att jag stode på

Sid. 17.

punkten, att börja vigiler för att komma till Finland, utan att likväl yppa den redan för sig gångna inledningen dertill. Han uppböd alla sina krafter, att bringa mig ifrån tanken uppå Helsingfors, framställde det Akademiska lifvet härstädes ifrån dess ljusaste sidor, tröstade mig med berättelsen om sina egna utståndna bekymmer och förargelser till en del äfven här vid Akademien vid början af hans egen bana. Jag hade ju egentligen inga fiender och intet att klaga öfver sjelfva Akademien, som genom mitt frivilliga val visat ett prof af aktning och tillgifvenhet, som jag ej borde misskänna. Den ringaste delen af ledamöterna kände mina bekymmer och de få, som kände det, kunde ingenting uträtta. Min olycka vore att jag nu råkat ut för en qvinna och för den krångliga ekonomiska afdelningen. Akademien hade ingen skuld egentligen; icke ens Presidenten, som förmodligen likaså litet visste, att hans befallning icke blifvit verkställd. I alla fall fordrade således både sjelfva saken och skickligheten, att jag ännu, innan jag besluter mig till något vidare, ginge till Presidenten och upplyste honom derom, att man icke verkställt hans befallning. Misstuckte han min ytterligare klagan och gáfve mig icke rättvisa, då ville han ej mera säga något; då kunde jag göra, wass mir der Geist eingibt. Jag måste ändtligen lofva honom, att ännu försöka detta det sista steget.

D. 9. På f.m. gick jag äfven att försöka min lycka; men måste med oförrättade ärender återvända, då man sade mig, att Hans Exc. icke kunde emottaga mig i anseende dertill, att han beredde sig att fara till hofvet, visserligen mycket trovärdigt, då de turkiska sändebuden i dag skola hafva sin officiella audiens. – Sökte förgäfves Schl. och Gr. M. för att gratulera dem till deras namsdag. – Om aftonen kl. efter 6 gick jag åter till

Sid. 18.

Presidenten. Jag lät formligen anmäla mig; men Kammartjenaren återvände med det svaret, att jag nu icke kunde blifva emottagen, emedan Hans Exc. hade gäster hos sig. Efter detta andra misslyckade försöket gick jag genast till B. Han mötte mig i sjelfva trapporna, då jag ämnade gå min väg, utan att hafva träffat honom. Då ena gästen kom efter den andra, så fick jag länge intet tillfälle, att framdraga mitt egenteliga åliggande. Med tålmod afbidade jag tills alla hade gått sin väg och frågade honom nu om råd, hvad jag skulle göra. Han uppmuntrade mig att söka sysslan i H. som allt ännu vore vacant. Sakr. skulle intet hafva deremot, utan snarare vara glad, att sysslan blefve besatt och således ändamålet dermed vunnet. Jag vore passligare än mången annan, emedan jag tillika kände landets eget språk och sjelf vore en finne. I afseende å min framtida lycka vore jag der «примѣтнѣе» än här vid Academien, utom det att lönevilkoren vore det genast långt förmånligare och orten billigare. Jag vore der bland landsmän; här deremot eftersatt såsom utländing. Till den nya staten och således förbättrade lönevilkor vore aldraminst nu några utsigter, då statens tillgångar icke ens medgifva förbättringar uti andra grenar. – Han rådde mig korrt och godt att gå och tala med Grefve Rehb. och sedan lemna sig svar; han ville då förbereda S. uppå saken. Hvad den befarade svårigheten beträffade, att jag icke är infödd Rysse, så vore icke heller någonting derom stadgadt, utan vore det ett och detsamma, hvad landsman jag är, blott jag uppfyllde ändamålet med sysslan. – Ett mera tröstande besked kunde jag nu visserligen icke ens vänta mig af honom. Nu tycktes det således endast

Sid. 19.

gälla att fatta ett riktigt beslut. – Ännu hos Schl.

D. 10. Efter lång tvekan beslöt jag att ännu göra ett försök – det sista – hos Presidenten och om jag icke skulle träffa honom, genast gå till Grefve R. – Emedan jag nästan häldre önskade det förra, så förutsatte jag också, att det äfven nu skulle misslyckas. – Utgången blef dock tvärtemot. Efter anmälande behöfde jag icke ens länge vänta, förrän Pr. inträdde och med ett fryntligt "Guten Tag Hr S." kom till mig. – E. Exc. werden mir verzeihen, dass ich wieder beunruhige, ich bin noch immer nicht im Besitz meines Quartiers" – Sie werden es bekommen, ich habe den Befehl dazu gegeben. – E. Exc. haben allerdings die Güte gehabt; allein es sind nun schon bald 3 Wochen seitdem verflossen und – ich habe doch immer noch kein Qv. und kann nichts unternehmen. Seit meiner Bestätigung warte ich schon vergebens darauf von der 2 Hälfte Nowembers. – Ich werde befehlen, dass es diesen Tag geschehe. Gehen Sie nach der Komität und fordern Sie das in meinem Namen. Ich werde mit Ihnen einen Zettel geben. Oder – fortsatte han efter något besinnande – das ist nicht einmal nöthig. Han ringde och befallte inkalla en af Kommitténs Embetsmän. Med honom inträdde ock B. – Han befallte, att kammaren utan vidare krus skulle utrymmas. B. svarade: Комната готова och i det han vände sig till mig: Я ведь Вамъ говорилъ. Jag innehöll med tillägget; но ничего не сделали. – Då Pres. med en annan Embetsmän ingick uti sitt kabinett, kom

B. till mig och frågade «что Вы ему сказали. – Я ему больше ничего не сказать. Какъ только то, что до сихъ поръ

Sid. 20.

все нѣтъ еще квартиры и что я ничѣмъ не могу заниматься, какъ бы долженъ. – Han började nu billiga min klagan, bad den tillkommande Embetsmannen gå och ännu samma dag verkställa befallningen å hans vägnar, utan att bry sig om några vidare invändningar, hvilka man, såsom hittills i knutarna kunde göra honom. Hade han ensam ifrån första början haft hela bestyret, så vore det redan gjordt; men der hade Sch. och F. uppehållit saken med hvarjehanda föregifna hinder, hä ena dagen efter den andra skulle undanrödjas.” – I anseende till min tystnad och tvära uppsyn, tyckte han sig väl böra anföra allt det der, för att vältra skulden ifrån sig. – Derpå kallade Pres. honom in. Jag stod och af bidade Pres.s återkomst. – Wid min bortgång sade han mig ännu, «завтра это будетъ сдѣлано непременно». Uppskofvet ifrån det första i dag tills morgon kunde wäl ännu synas betänkligt; dock morgondagen skall nu väl utvisa det. – Om aftonen hos Zag. -

D 11. Mycket villrådig med mig sjelf, hvad som vore att göra, ifall Presidentens löfte för i dag icke honoreras. Jag stannade dock uti det beslut, att i alla fall vänta till Söndagen; men icke längre och ifall kammaren då icke vore utrymd, genast gå till R. för att af görande bedja om H. och ifall han samtyckte dertill, i Måndag lägga in om mitt afsked.

D. 12. Gick jag till Underofficeraren, som förvarar nycklarne till mina kamrar, genom hvilka naturligtvis äfven de främmande sakerna måste utforslas. Nästan mot min förmodan erfor jag nu, att kammaren i sjelfva verket i går blifvit utrymd. Nu måste jag således naturligtvis inflytta och åtminstone tills vidare stanna qvar. – Den nu utrymda kammaren är såväl den rymligaste, som den aldra vackraste. – Om aftonen åter buden till thée hos Köppen, hvarest jag fick göra

Sid. 21.

äfven Strojefs bekantskap, och utan honom äfven Borovdins jemte åtskilliga andras.

D. 13. Slöt jag Leipz. litt. Z. för 1826 och tog af Krug början af 1827 års årgång. – Om aftonen besök hos Strojefs, förnämligast för att få träffa Berednikof. Middag hos Zag.

D. 14. Med dem var jag att bese den Lehmanska djursamlingen. – Om aftonen läste jag stycken utur Schlözers Biographie.

D. 15. E. m. besökte jag Pater Jakinf uti Alex. -Newska Klostret, om hvilken jag hade hört, att han ärnade företaga en resa till Kächta. Han gjorde mig en present af sina 2 nyaste utgifna arbeten. – Sedan var jag på samma väg hos B. ZageL.

D. 16. F. hade i går lofvat att i dag ifrån Committén expediera Executorn att besigtiga bristfälligheterna i kvarteret och nämnt, att han efter inventarium ägde att öfverantvarda mig kvarteret. – Då jag i dag morgons påminde honom derom och bad bestämma för i dag en viss timma till inventeringen, bad han mig skriftligen inkomma derom till C. hvilket jag äfven gjorde. Uti samma skrift gjorde jag C. uppmärksam på de skadade väggarna och anhöll öfverhufvud om att kvarteret måtte blifva mig öfverlemnadt i vederbörligt tillstånd. De öfriga bristfälligheterna skulle genast i dag efter F.s mening i dag ersättas genom inköp af nya. Får se om jag ej åter länge får vänta derpå. – Hela dagen förskräcklig hufvudverk. – Om aftonen sökte jag Grefve Mann.

D. 17. Köpte jag mig Eugenis Словарь истбрпч. äfvensom Smirdins Bokkatalog. – Hos Krug, som utom andra – otroliga – saker förtrodde mig att Kejsaren ändtligen stadfäst den nya Staten för Akademien och att jag således har 2500 Rubels lön att förvänta. – I sådant fall är det ändock

Sid. 22.

kanske en lycka, att jag stannat qvar och väntat med tålmod. – Middag hos Zag. der jag fortsatte läsningen af strödda ställen utur Schlözers Leben. -

D. 19. I Committén – fick jag det besked, att ingenting ännu vore tillgjordt till följe af mitt Memorial, men att deröfver i dag skulle resolveras och vederbörande anbefallas att besigtiga kvarteret och förse det med det tillbörliga. – Sch. närmade sig med mycken vänlighet! vid utgången för att underrätta sig, huru det nu vore med min inflyttning.

D. 18. Var jag faren till Smolna, för att bevista den stora Examen i Frökenstiftet. Schr. hade skaffat mig biljett dertill. Jag ankom med hans broder för sent, för att kunna se eller höra något, utom sången och musiken efteråt. -

P. 20. Efter aftal i går skulle Statsr. Engelh. i dag vara mig behjelpig till inköp af möbler, men lät ursäkta sig med att icke hafva tid dertill. – Bref till Bl. och Hj. i Ithis. – Om aftonen besök af Berednikof.

D. 21. Var jag med honom hos Krug. – Att bese kvarteret, dit man äfven bragte de till ugnarne hörande sakerna. – Hos Engelh. – Han lofvade i morgon biträda vid möblers inköp. – Middag hos Zag.

D. 22. E. var mig behjelpig att handla möbler, hvarefter jag spisade middag hos honom. – Om aftonen hos Schr. – Jag slöt Leipz. Lit. Z. för år 1827.

D. 23. Var väl allt uti mitt qvarter färdigt; men då man i dag hade å nyo lackerat möblerna, så uppsköt jag ännu inflyttningen. -

D. 24. Flyttade jag åtminstone alla mina saker till det nya qvarteret; men då der var något kallt, så blef jag ännu sjelf kvar öfver natten. – Bekantskap med Bibliothekarien Oertel, som bød mig om Söndagen till middagen. – Just som jag hade fått mina saker öfverflyttade

Sid. 23.

och således befann mig färdig att taga det nya qvarteret uti besittning eller snarare hade tagit det, erhöll jag ett bref ifrån M.L. Ett kuriöst sammanträffande. Måtte det blifva ett lyckligt omen!

D. 25. Flyttade jag äfven sjelf till mitt nya qvarter. – Den första obehaglighet var, att jag måste renoncera uppå betjening af den Invalid, på hvilken jag hittills hade räknat. Han begärde så mycket, att jag omöjligen kunde finna mig uti, att taga honom. Såsom det tycktes, har underofficeraren haft sin hand med uti spelet, förmodligen emedan jag efter hans tanka betalt honom för litet för de små tjenster, hvilka han före min inflyttning bevisat mig. – Till lycka fick jag genast engagera en annan karl, som äfven betjenar Schr – Middag hos Zag. – Ondt i hufvudet, i dag redan den tredje dagen. -

D. 26. Hos Kr. Dess betjent erböd sig att betjena äfven mig – nu för sent, sedan jag redan accorderat en annan. – Äfven Under-Offic. hos mig af uppmärksamhet för qvarteret. – Måhända ock för att urskulda sig eller föranleda nya underhandlingar, med den gåriga karlen. – Så mycket mer flat blef han väl att erfara, att jag redan har en sådan och det till utom hus och det ännu till för än mindre pris, än man här begärte af mig. – E.m. var jag faren till Ohta för att besöka Berednikof. – Af Krug tog jag Leipz. lit. Zeit. för år 1828 till och med Julii. – Jag började i dag i stället för Caffee att dricka decoct af Trifolium aquaticum 2 koppar om morgon och en om aftonen. – Redan i dag kände jag deraf välgörande följder, ehuru jag icke befriades från min hufvudverk. Den fortfor icke allenast den följande utan äfven

d. 28 om Söndagen, ehuru i mindre grad. Jemte några andra förfogade jag mig till O. för att spisa middag. – Den Herren

Sid. 24.

sades sjelf hafva farit bort att spisa middag, utan att hafva låtit säga någonting. – Deruti består då åtminstone till en del den mannens af flera bevisade genialität. – Till lycka fann jag L.s hemma, så att jag åtminstone icke blef utan middag. – Der tillbragtes äfven aftonen. –

Mars 1830.

D. 2. Mars. Om aftonen sökte Mann. Sedan Schl.

D. 3. Köpte jag Muravjefs skrift om Novgorod. – Om aftonen hos Fr. W.t. – Förskräcklig hufvudverk.

D. 4. Om aftonen hos Gr. Mannerh. och W.

D. 5. Tog af Krug Leipz. Lit. Z. 1828 Oct. & Nov. samt af Jen. Lit. Z. för samma månader jemte Erg. Bel. N:o 33–65. -

D. 6. Jag börjar känna mig allt mer stärkt af Trif. och mina tvagningar med kallt vatten. Dock börjar derjemte en stor retlighet inställa sig.

D. 7. Middag hos Zag. hvarefter med honom till hans bror.

D. 8. Om aftonen hos Schr. för att fira Bucholz afresa till Moskva.

D. 9. Ett straffvärdt försök bestraffadt. Sat sapient!

D. 10. Om natten en orolig sömn.

D. 11. likaledes och pollution. – Om aftonen hos Grefve Mannerheim.

D. 13. Expedierade bref till M.L. öfver Helsingfors, till Zitting i Borgå, till Löhr i Petros., till Seyfert i Archang., till Maltzof öfver Ustyssock, till Alexin öfver Jaransk och till Arschaulof i Wätka. – Mycket stormigt både ute och inne. – Middag hos Grefve Mannerheim.

D. 14. Middag hos Frähn. – Föröfrigt hela dagen hem sysselsatt såsom vanligt med läsningen af Hall. lit. Zeit., hvaraf jag

d. 15. slutade 1824 års årgång. – Ändtligen fick jag hem mina bokhyllor. – Om aftonen hos W-s för att taga afsked af hans broder Öfversten som reser till Kasan. Med honom skref jag

d. 16. bref till min välgörare i Pinega, då Gorodnitschen Kamisref, i fall han, såsom jag hört, nu vore Polismästare i Kasan. – Pudet annotare! -

Sid. 25.

D. 17. I det akademiska ryska biblioteket för att få låna böcker. Jag erhöll dock ganska litet derifrån; emot all min förmodan är hela biblioteket ytterst fattigt och saknar till och med hufvudverk, åtminstone i de historiska och geographiska partes. – Om aftonen hos Fr. W., hvilken jag gaf ett exemplar af min skrift über die Finnische Sprache till vedermäle af hans mig skänkta handskrift öfver Peter den Store. – Öfverhufvud båda dagarne mindre välmående – och snufva, dels svår matsmältning, ehuru det redan gick täml. bra. Kanske är allt ett välförtjent straff för begångna synder. -

D. 18. Om morgonen hos Köppen, som förärade mig ett exemplar af Abulghasi. – Hos fru Zag. som trakterade mig med frukost. – Hos Konditorn Wolff stötte jag tillfälligtvis på en Rysk чиновникъ ifr. Perm, af hvilken jag erfor, att dåvarande Vice. Guv. Semvinof nu vistades här. – Han trakterade mig med en likör-sup. Af dagens många traktamenter bekom jag dock mot aftonen magknipningar, hvarföre jag tog min tillflykt till litet rhabarber. -

D. 20. Till middag hos Zag. hvars Frus namsdag det var. – Der tillbragte jag äfven aftonen. Redan i dag generades jag af en särdeles retlighet och ömhet i inre förhuden af p-s. Quid hoc sibi vult?

D. 21. Var det nästan ännu mer fallet. – Middag hos Fr. Wulf. – Föröfrigt likasom de föregående dagarne sysselsatt med ordnandet af mitt bibliotek och mina papper. -

D. 22. Inflyttade W. och Hr Geb. till mig.

D. 23. Sökte jag Adel. förgäfves. – Hos Grefve Tolstoj, som emottog mig rätt artigt och på min begäran förärade mig ett exemplar af Katalogen öfver sina Mscrs. lofvade mig och framdeles deras begagnande, äfvensom flera Exemplar för att skicka utomlands. – Om aftonen hos Fr. W. – I dag

blef jag ändtligen så temligen färdig med mitt bibliotheks uppställande. Ännu återstår likväl att uppsätta en Katalog deröfver. -

D. 24. Hos Frähn, hvilken jag gaf en hop disputationer af mina afsöndrade dubletter. – Natten sovde jag ganska oroligt och hade derjemte en pollution, kanske med en följd af de större

Sid. 26.

njutningar, hvilka nu blifvit dagens ordning, sedan mina omgifvelser förändrat sig. Så har jag neml. nu utom mitt trifolium ock börjat åter dricka Caffee om morgnarne. Dessutom då och då ätes ock något. Visst är att jag fått mot förr en strykande appetit.

D. 25. Om aftonen i Maurers briljanta Concert.

D. 27. Då jag för intet fick en biljett så var jag åter uti H^f Nicolinis Concert.

D. 28. Ville göra min uppvaktning hos Uv.; men blef ej emottagen. Han sades ärna gå ut att spatsera till fots. – Besökte Adelung. Jag gjorde honom först en gåfva af flera philologiska dissertationer, af hvilka jag äger dubletter. Det var nu till en del, för att captare benevolentinus för det följande. Enligt ett af hans egna bref till Petros. näml. – 1825 är han mig omkring 40 R. skyldig å afledne Kanslern Rum.s vägnar för en resa, som jag gjorde till Wol. kl. för att mundtl. underhandla med Pater Iakinf om dess Chinesiska Mscripter. Jag frågade honom om råd, hvad jag skulle göra med den der liqviden, om jag kunde föredraga den aflednes broder Sergej. Då jag sedermera yttrade, att jag icke vore så mån om penningar, utan ville åtnöja mig med ett exemplar af de saker, som blifvit på kanslerns bekostnad tryckta sedan min afresa, t.ex. Baron Meijerbergs resa, gaf han mig ett Exemplar derutaf, neml. af den ryska öfversättningen. För öfrigt ganska artig, proponerade att i alla fall besöka Serg. hem – ju förr dess häldre och bedja honom intercedera för mig hos Furst Lieven, att åter blifva anställd vid Rum.fska Museum, hvilket han mente ganska väl kunna förenas med den Akademiska befattningen. – Middag hos Zag. Om aftonen visit hos B.f. –

April 1830.

D. 1. April. Bref till Sumefskij och Sviedomskij uti Perm. – Jag gjorde min uppvaktning hos Baron Rosenkampf, hvilken jag förärade ett Exemplar af mina Anteckningar egentligen med afsigt, att af honom erhålla en motskänk af hans emedlertid utgifna verk. Jag erhöll emedlertid blott löfte om ett sådant. – Äfven Grefve Rum. uppvaktade jag. Han igenkände

Sid. 27.

mig icke mer, ehuru han sjelf ofta hade sett mig hos sin afledne broder. Han tycktes till och med hafva möda att påminna sig hela min tjänst hos brodern. Uppå Fr.s inrådan supplicerade jag honom – icke om hans rekommendation till Bibliothekariatet vid det nya Museum. Då han erfor, att jag redan förledne sommar återwändt ifrån min resa, uppkastade han frågan, hvarföre jag ej förut besökt honom. Till min ursäkt anförde jag, att jag icke hela tiden varit här, utan 2 gånger rest till Finland. – Om aftonen med en biljett af W.t uti Addners förträffliga Concert.

D. 2. Om aftonen hos Bisk. Cygnaeus.

D. 4. Besökte jag H^f Sevrinof, f.d. Vice-Guvernör i Perm. Han emottog mig ganska artigt och bød mig till middagen, hvilket jag dock afbad mig, förebärande att jag redan vore engagerad, såsom ock sant är. – Med Zag. var jag sedan hos Stats. Orraeus. – Ensam hos Oldek. – Middag hos Zag., der äfven aftonen passerades. -

D. 7. Om aftonen hos Zag. af hvilken jag erhöll biljetten på en 3000 i mitt namn i Commersbanken omsatta Rubel.

D. 8. Afskeds uppvaktning hos Uwar. som ganska artigt bemötte mig, började åter tala om den sednaste (d. 5) gjorda propositionen, att inom detta år upphöja alla Adjunkter till Extraord. Akademiker, gjorde mig jemte de andra komplimenter och samtyckte till min yttrade önskan att till helgen fara ut på landet. – Jag ansåg mig höra göra honom uppmärksam uppå det Akademiska ryska Bibliothekets torftighet, hvarom han lofvade tala med sin interimistiska efterträdare Storch, gjorde mig förhoppningar, att, om man finge S. bort, emottaga hela Ryska Bibliotheket. – Om aftonen hos Hornb. med hvilken jag proponerade och drack brorskål wid ett glas punsch, hvarefter jag dock

d. 9. af ovana kände mig något angripen, isynnerhet min högra arm.

D. 10. Hos Briefs köpte Ciceronis, Aeliani, Aeschyli, Pindari och Dionis Cassii opera, Cornel. Nepos ed. Bremi. Frenzel üb. die Verwandtschaft der Deutschen u. Gr. Spr. Röver üb. Waschen u Baden samt

Sid. 28.

2^{dra} delen af Rentz. – Hos Gräfe likaledes Kleine Darstellung der philosophischen Religions- und Sittenlehre.

D. 14. Mot aftonen afreste jag med en häst, som Past. Finn. efter min önskan inskickat öfver Krasnoje Selo till Duderhoff, dit jag vid midnatten anlände.

D. 15. Om aftonen badade.

D. 16. Begick jag Herrans heliga nattvard och blef communicerad af Ingriske Pastoren Winter, en gammal Universitäts kamrat, som förrättade den dagen Gudstjensten i Duderhoffs kyrka. – De följande dagarne tillbragte jag äfvenledes på Duderhoff, dit W.

D. 19. återkom. Undertiden genomlas jag ock med särdeles nöje och uppbyggelse den ofvannämnda skriften af Klein och Schmittheuners Interpunctionslära.

D. 21. återkom jag till staden – till inemot Zarskoje Selo i ett sällskap med W. – men anlände så sent, att jag icke mer slapp öfver Newa, som emedlertid gått upp. Efter flera andra försök erhöj jag nattquarter ändtligen hos Schlyter. -

D. 22. Återslapp jag i båt hem till Wasiljostrof – om aftonen hos Bisk.

D. 23. Hos Frähn, Storch och Fuss. -

D. 25. Sökte Sevrinof. – Hos Bunjakofskij. Middag hos Zag.

D. 26. min petition om beställningen af den i Köpenhamn utkommande samlingen af forn. Nordiska sagor äfvensom åtskilliga andra böcker ifrån Danmark och Sv. gick igenom uti Conferensen.

D. 28. hos Gens. superintendenten Berg, hvilken jag förärade några dupletter af Judénska skrifterna. Hos Butk. i Kansliet – fick låna Gottlunds Otawa. –

Maj 1830.

D. 3. Maji. Slöt jag ändtligen Katalogen öfver mitt Bibliothek. -

D. 4. Hos Grefve Tolstoj för att begära af honom exemplar utaf hans Catalog, för att afsändas till Danmark, hvilket han gerna meddelte. – Hos Brieff. köpte jag Bischoffs och Möllers Vergleichendes Wörterbuch der alten, mittlern und neuen Geographie. -

D. 5. Om aftonen sökte Butkof förgäfves. – Hos Zag. och hos Biskopen.

D. 6. Började jag studera Lagerbrings Svea Rikes Historia jemte Wallenbergs anmärkningar.

Sid. 29.

D. 8. Mitt 37de lefnadsår begyntes med en stark stormig kall vind, som bragte nytt vinterlikt utseende genom snö.

D. 9. Middag hos Zag. – Sökte åter förgäfves B-f. – Natten till en del sömnlös. -

D. 11. Träffade B-f, som i afseende å Prawdivins transport lofvade sina bona officia. Två särskilda gånger hos Speranskij utan att slippa till honom. På måfå gick jag att söka den Norrske Professoren Hausteen. Jag träffade honom ännu qvar. Såsom jag fann honom måste jag så mycket mer beklaga, att jag ej förut kommit mig att gå till honom och framförallt att det ej gick i fullbordan, hvad jag hade haft i afsigt, att nämligen äfven för de Norrske Resandes skuld uppå min födelsedag se ett litet aftonsällskap hos mig. – Om aftonen hos Statsråd Orraeus, hvilken jag lemnade ett Exemplar af uppsatsen tryckt i Engelhardts Miscellen. Expedierade bref till Bl. i Helsingfors och Pravid. i Moskva.

D. 12. Uppvaktade Furst Lieven med ett Exemplar. Han böd mig någon gång till middag hos sig, när bryggan blifver uppsatt. -

D. 13. Med ett Exemplar till Grefve Reh binder. Jag tackade honom tillika för det förtroende, som han behagat yttra för mig genom ett förslag, hvarom W. å hans vägnar för någon tid sedan talt med mig, nemligen om utarbetandet af en lärobok i Finska Historien. På hans frågan, hvad jag tyckte om saken; anmärkte jag, att det, ehuru skenbarligen af ringa omfång, i alla fall icke vore något lätt, om det skall blifva något dugligt utaf. Jag har väl äfven sjelf ärnat egna mina studier hufvudsakligen åt mitt fäderneslands historia; men för att komma till fullständighet åtminstone om de sednare bekanta tiderna, borde efter min tanka Finland beresas och framförallt de än förevarande Archiver, af hⁿ jag visste betydligare finnas t.ex. vid Senaten i Helsingf. och uti Wiborg, noga undersökas och begagnas. – Ja! hvarföre skulle det icke kunna ske? Det skall stå till Er tjenst, om Ni vill blott

uppsätta ett förslag derom. Jag reser nu till Finnl. och återvänder i höst. Tänk nu emedlertid derpå.
– Sökte förgäfvat Köppen och Adel. Deremot träffade jag Jasykof, hvilken jag äfven gaf ett Exemplar. – Om aftonen hos Ser-

Sid. 30.

vinof. – Då jag redan förut försport benägenhet till löst lif, så gjorde jag kanske mindre rätt deruti, att jag till denna wisit gick i bara fracken. Åtminstone blef det de följande dagarne med mig wärre.
– Derjemte besvärades jag af en orolig och drömfull sömn. – Isynnerhet

D. 15. om morgonen kände jag mig just icke till mods så att jag fruktade, att med allvare blifva sjuk. Natten mot

D. 16. stark pollution. Då min disposition till diarrhé ännu allt fortfor, gick jag för närhetens skuld till Fr. W-t till middagen.

D. 17. Tillståndet i allmänhet detsamma. – Om aftonen hos Zag.

D. 19. Kallad till Storch, som öfvertalade mig att emottaga utarbetandet af de Genealogiska och Chronologiska Data för den Akademiska Kalendern ett ganska förargeligt uppdrag i anseende till den myckna tid, som genomläsningen af en hel årgång tidningar nu kommer att frånrofva mig. – Hos Lekander bytte jag mig till oekonomi verk öfver Slavonska språkets släktskap med Grekiskan emot ett Exemplar af mina anteckningar öfver Lappmarkerna. – E.m. sökte länge Bulton, utan att dock komma till honom. – Hos Schl. hvars son i dag började läsa Grekiska. – Expedierade bref till Prof. Erdmann i Kasan. – Gjorde än ett försök att komma till Sp. men det lyckades lika litet som förut och jag fick nu icke ens hopp, då han i dessa dagar skall bortresa och icke, såsom det hette, emottoge någon.

D. 21. Om aftonen sökte B.s – Sedan hos H-rg.

D. 22. Slöt 1^{sta} delen af Lagerbrings Svea Rikes Historia med Hallenbergs anmärkningar och började Geijers Svea Riks Häfder. – Expedierade bref till Bl.

D. 23. Sökte Grefve Cancrin; men då jag fann hela Audiensrummet fullt af uppvaktande embetsmän, drog jag mig åter tillbaka. Hos Bulgak. och hos Statsr. Adelung, som utbad sig af mig ett exemplar af mina anteckningar för att skicka till Amerika. – Hos Z. erfor jag den förskräckeliga

oförmodade nyheten om dess broders B.s olyckliga ändalykt förledne Thursdags. Samma afton hade jag liksom en egen kallelse, att besöka honom; men uppsköt det åter

Sid. 31.

i anseende till den fula wäderleken. Kanske hade jag ännu kommit uti rättan tid och åtminstone för den gången räddat honom. Jag måste nu göra mig de bittraste förebråelser, att hela wåren icke hafva besökt honom. – Med Tk. for jag till Wiborgska sidan och beledsagade liket derifrån till griftshvalfwet. -

D. 24. Besök af Ryske Consuln i Kopenhagen Statsrådet v. Gerschau, hvilken åtog sig att till K. föra ett bref och ett paket till Prof. Rask, innehållande ett Exemplar af Tolstojska Katalogerna. – Om aftonen uppå Z.s begrafning. -

D. 27. Besök hos Gerschau. – Hos Köppen. – Middag hos Fr. W-rt. Om aftonen hos Biskopen. - Min lektur denna tiden Geijers Svenska Folkets Historia.

D. 28. Uti Bibliotheket – lånte en mängd arbeten, förnämligast uti Svenska Historien.

D. 29. Bref till Curatorn Puschkin och Prof. Erdman i Kasan, Herrarne Sviedomskij, Grahl och Leichtfeld i Perm jemte flera exemplar utaf aftrycket af mina anteckningar öfver Lappmarken,

D. 30. hvilka Statsr. Engelh. åtog sig att vid sin genomresa till Perm framföra. – Middag hos Zag. Aftonen hos Butkof. -

D. 31. Åter befriad ifrån Kalender. arbetet för ½ år, hvilket Hr Ermanof åtog sig att för detta år ännu besörja. Dock lär jag nödgas åtaga mig den tyska öfversättningen. – Om aftonen försök att komma till Grefve Cancrin – misslyckades. Han sades vara så utomordentligt sysselsatt, att han ej emottager någon.

Juni 1830.

D. 2. Junii. Nytt försök, men som lika olyckligt aflopp. – Orraeus redan utflyttad på landet. – Hos Zag. -

D. 3. Slöt jag Geijers Svenska häfder. -

D. 4. Nästan hela dagen uti boklådorna, då min tillämnade resa till Strelna ännu icke blef utaf.

D. 5. Straxt på e.m. afreste jag ändtligen.

D. 6. Bivistade jag Gudstjensten i Kolonistkyrkan. E.m. spatserade vi uti trädgården.

D. 7. For jag med Finnér till Kipén och sedan han derstädes slutat Gudstjensten, vidare till Skoritz, hvarest jag förblef ända till d. 9.

D. 9. då jag med Adjunkten Moberg afreste till Gatshina. Efter en promenad uti trädgården, hvarjemte wi äfven besågo palatset, spisade wi middag hos Stats-

Sid. 32.

rådet Bock. – Efter Thé reste wi vidare till Spankowa prästgård.

D. 10. Med damerna en vidlöftig promenad af mer än 10 verst till flera omliggande nejder och

D. 11. En ritt till den ifrån prästgården 7 verst belägna Spankowa Kyrkan, hvarefter jag uti Statsrådinn. Roberts Britschka i hennes sällskap åter reste till Gattshina och derifrån ensam till Skuoritz. Jag förblef der ända till eftermiddagen.

D. 13. då jag med min fordna discipel Auskultanten Kruskopf och lustig återreste till staden. Under hela weckan har ingen särdeles läsning ägt rum och aldraminst de sednaste dagarne; dock har – och äfven just derigenom – den myckna och till största delen angenäma förströelsen, den nästan öfverdrifna rörelsen kännbart länt mig till mycken båtnad, och wore det att önskas, att jag nu längre tid kunde uppoffra åt en för Kroppen så välgörande distraction. -

D. 14. Redan om morgonen fick jag höra, att den gamle Biskop Cygnaeus emellan kl. 6 och 7 fått slag och befunne sig mållös. Efter Sessionens slut lemnade mig W. tillfälligvis på gatan den underrättelsen, att den wärdige gamle omkring kl. 11 slutat sin jordiska mödofulla bana. Jag gick att än en gång bese honom. Hans anlete har stämpeln af en lugn värdighet vid afskedsstunden ifrån ett lif, som för honom haft så litet angenämt, att döden wisseligen icke kunde wara honom

ovälkommen. Ännu kl. 6 hade han efter vanligheten uppstigit och förmodligen sysselsatt sig med genomläsningen af en act, hvarunder han tecknat de sista dragen af sin hand i följande: "Die Preposition ist billig Dr. Cyg.". Pigan som inhämtade tvättvatten såg honom bortlägga pennan och uppstiga för att gå till sin soffa; men han kom icke ens så långt, föll omkull och förlorade tillika förmå-

Sid. 33.

gan att tala. Läkare tillkallades och använde allt; men förgäfves och omkring kl. 11 var det slut. En så plötslig död synes väckt allmän bestörtning hos alla, som kände honom. Olyckligtvis woro äfven alla hans barn frånvarande wid hans frånfälle och endast hans Fru och den yngste sonen woro hemma. Högeligen att beklaga är samtelige efterlemnade Familjen, som befinner sig i ganska torftiga omständigheter.

D. 15. Ware sig af den gåriga oförmodade händelsens intryck eller af min wistelse ånyo i staden under inverkan af stadens Klimat, så tycktes det mig, som vore allaredan alla de välgörande följderna af min lantlefnad utplånade och den förra vanliga tröttheten och dosigheten åter rådande. – En ung Hassing började för mig läsa Grekiska, hvilket kommer att fortfara 2 gånger i weckan. -

D. 16. Sedan jag erfarit, att W. skall resa till Finland, så kom jag på den tankan, att resa med. Densamma communiserade jag först Krug, hvilken gillade förslaget och ansåg min önskan dertill så mycket mer billig, som jag ändock måste blifva Ferierna här, för att arbeta vid bibliotheket. Om eftermiddagen hos Mann. som likaledes skall resa och äfven erböd mig resesällskap.

D. 17. War jag att derom förfråga mig hos Fuss. Då afresan redan borde ske i Söndag, så rådde mig han att skriftligen hos Storch söka dertill tillstånd. Då lägenhet dertill erböd sig genom Statsrådet Krug, som afreste till Pawlovsk, der Vice-Presidenten nu bor, så skref jag derom ett bref i största hast och afsände det. – Om aftonen sökte jag för andra gången förgäfves Zag.s. Dessutom hos Biskopens. -

D. 18. Erhöll jag skriftligen Vice-Presidentens tillstånd till resan med det vilkor, att de efter hans yttrande af mig åtaga

Sid. 34.

arbeten för Akademiska Kalendern icke blefvo försummade. H^f Fachanof deremot, som än vidare förklarar sig ännu för detta år vilja besörja allt upprepade till detsamma, då jag var hos honom, för att derom rådpläga, samt mente, att jag till och med kunde dröja längre bort än en månad och att jag

icke det ringaste behöfde bekymra mig om Kalendern. – E.m. hos Zag. eller rättare sagdt, hos dess Fru; ty jag träffade icke honom sjelf hem.

D. 19. Erhöll jag af Fuss min permission uppå 28 dagar. Om aftonen på afsked hos Zag.

D. 20. Grave peccatum! – Om aftonen skulle afresan ske jemte Mannerh.; men vagnen, hvilken jag och W. skulle fara med till Helsingfors blef ej så snart färdig, så att vi först efter midnatten

D. 21. blefvo färdiga till uppbrott. – Wi weko in att hälsa på Hornb. på Lindula och frukosterade derstädes. – Derefter fortsatte vi resan oafbrutet och kommo till Wiburg till natten.

D. 22. war jag blott som hastigast att hälsa uppå P.s. – Derefter uppehöll vi oss ingenstädes, reste hela följande natten igenom, så att vi

D. 23. På e.m. befunno oss i Helsingfors. Då Bl. emot min förmodan var afrest jemte hela sin familj till Åbo, så qvarstannade jag med mina reskamrater för hela tiden på ett värdshus. -

D. 24. Uppvaktade jag Ursin. Föröfrigt fann jag nästan ingen af mina närmare bekanta hem eller i staden. – Hos Rehb. och Hartm. gjorde jag mina uppvaktningar och tillställde dem ett exemplar utaf min afhandling om Sürjänska språket. W-t med hⁿ jag på tu man hand spisade, förärade dagen med en bål.

D. 25. Infann jag mig uppå Universitets-statens samlingsrum och bad att få följa med densamma uti dagens högtidliga procession, hvilket man gerna beviljade mig. – Då jag icke kunde beqväma mig till att hos Senatens öfriga Ledamöter före högtidligheten göra någon uppvaktning, så blef jag ej heller buden till den stora middagen, som gafs af Senaten uppå Finska statskassans bekostnad, utan spisade ensam

Sid. 35.

hem uppå mitt kvarter. Öfverhufvud blef min vistelse i Helsingfors ganska ledsam, och jag ångrade nästan, att jag rest så långt. – Efterhand fick jag besök utaf en och annan utaf äldre bekanta. Mest fägnade jag mig öfver L-s, emedan jag så fick tillfälle, att bestämma den öfriga tonen af min resa. – Sednare kom äfven G. Aminoff att uppsöka mig. -

D. 26. Gjorde jag mina besök hos Proff. Fattenb. och Melartin, hvilken i dag ifrån Universitetets Catheder höll ett ganska vackert tal.

D. 27. Buden till middag till Ursins. – Föröfrigt hos Backman och Aminoff för att få äldre disputationer utur deras samling.

D. 28. Ärnade jag redan före middagen afresa; men måste uppskjuta min resa till inpå e.m. emedan jag jemte W. af Frenckell böds till middag. Det var nu väl till del ock för W.s skuld (kanske ock till en del genom honom) dels af Bokhandlare spekulation. Jag kom derigenom så sent ut, att jag icke mera hann till Borgå, utan för att ej komma dit om natten, beslöt att hvila några timmar uppå Weckoski gästgifveri, hvarest jag äfven ännu träffade W. som med Gener. Maj. Etter passerade till Lovisa.

D. 29. Tidigt om morgonen kom jag till Hirn, gjorde mitt besök hos Gymnasii-Lärarne, af h^a jag dock träffade ganska få hem. E.m. hos Brunérs och sedan uppå Lunsh hos Lindstr.

D. 30. Straxt e.m. afreste jag ifrån Borgå och kom om aftonen till Lappträsk.

Juli 1830.

D. 1. Julii. Efter frukosten afreste jag derifrån, spisade middag hos Bökman uppå Artsjö och anlände mot aftonen till Ithis prästgård.

D. 4. Fick jag vid kyrkan lyckligtvis träffa min gamle fader och fann honom efter sin ålder rätt frisk och rask ännu. Om eftermiddagen for jag med det öfriga herrskapet till Mariebäck, hvarest jag i Boston förspelte 5 R.

D. 5. Dagen var bestämd till uppbrott; men då jag kände mig ovanligt matt, så lät jag öfvertala mig att än vidare stanna kvar. E.m. öfverfölls jag dock af en sådan oro, att jag i hast ändrade mitt beslut och afreste.

Sid. 36.

Lika hastigt resolverade jag mig att försöka en annan väg, än den jag först hade tänkt uppå. Jag reste derföre i stället för Kausala till Köperilä, lät derstädes föra mig öfver strömmen till Mattila och reste derifrån till Randala till natten.

D. 6. Kl. 10 bröt jag upp vidare åt Mändyharju, hvaräst jag hoppades hinna till Tyllilä till natten. Men då jag flerestädes måste timal wänta uppå hästar (hälst på den vägen numera inga egentliga hållhästar finnas), så måste jag resa äfven om natten och ankom först

D. 7. om morgonen till Tyllilä. Wärden (Direktör Godenhjelm) var icke hem, men kom snart derefter. På hans persvasion stannade jag i detta hyggliga hus öfver denna dagen till

D. 8. då jag efter frukosten fortsatte min resa åt St. Michel. Lokalen och i följe deraf äfven vägen är ytterst backig och omväxlande, hvilket ock redan med Mändyharju faller, ehuru kanske i något mindre grad. Efter mitt Past. Sirén gifna löfte åkte jag in till kyrkoherden Konnow, hvarest jag åt middag. Emedan jag i dag åtminstone beslutat att vara i Haukiwuori, så betackade jag mig för bjudningen att stanna qvar till natten. Kyrkoh. följde mig till gästgifvaregården, wisade mig under vägen såväl den nya kyrkogården, som ock å den gamla förde mig till det grifhvalf, hvaräst man för någon tid sedan upptäckt flera wäl bibehållna lik ifrån 1760 och 1770 talet. Ännu var ett af dem så oskadadt, att man tydligen kunde igenkänna alla drag. – Likens beseende och ännu mer den lata hästen, som jag nu fick framåt vållade att jag först om morgonen

d. 9. (tidigt) anlände till min bestämmelseort, hvarest jag utan att störa någon vidare än betjeningen, på krigsmanwis lade mig uti den lediga salen. –

Sid. 37.

Mitt emottagande om morgonen var rätt hjertligt. – Ju längre jag förblef, ju innerligare kände jag njutningen af min wistelse. Kroppen wann uti samma mån, och jag tyckte mig med hvarje stund blifva raskare och muntrare. Hade min wistelse dock kunnat der blifva långwarigare. Man behöfde ej länge öfvertala mig, att uppskjuta min afresa. Allt för snart kom ock den oundvikliga skilsmässans stund och

D. 13. reste jag efter frukosten åter med svårt hjerta tillbaka den samma vägen, som jag kommit till inemot St. Michel, hvaräst jag tog vägen åt Jockas. Äfven den var ytterst backig. Om aftonen såg jag mig hos min fordne wälgörare Nykopp på Jockas prästgård. Det kostade mig något tvång, att göra reda för min sista resa, hvars afsigt man tycktes rätt wäl ana, och gjorde mig tid efter annan den ena frågan efter den andra om ställets beskaffenhet &c. – Efterhand sansade jag mig dock allt mer, så att man dock slutligen tycktes wara osäker. Eller ock ställde man sig så. För mig war i alla fall förströelsen här ganska wälgörande.

D. 14. Gjorde jag med Nyk. ett besök hos Kapellanen Winter,

D. 15. äfvensom på e.m. ett nytt. Då jag engång hade blifvit qvar öfver denna dagen, så måste jag uppgifva min förra plan, att taga den Nyslottska vägen och walde häldre om morgonen

D. 16. den korrutare öfver Puumala, hvarest jag vek in hos Kyrkoherden Winter och spisade der middag. Jag måste åter längre fram vänta uppå hästar och i följe deraf resa hela natten, så att jag

D. 17. om morgonen uppå Siitola gästgifveri blott hade 2 timmars hvila och, sedan jag vid förbifarten för andra gången sett Imatra vattenfall, derefter fortsätta vägen till Wiborg, dit jag på e.m. ankom. Hos Wir. dröjde jag blott 3 timmar, hvarefter Pop. följde mig utom staden till Petersburgska förstadens ända. Jag reste ännu samma afton till Hotacka gästgifveri.

Sid. 38.

D. 18. hade jag bett, att med Caffet väcka mig tidigt, för att under morgonsvulkan kunna komma ända till Kiwinebb; men utmattad af resan under den starka hettan i dessa dagar vaknade jag först kl. 5. – I Kiwinebb åkte jag in till Assessor Kruskopf, spisade der middag, dröjde sedan ännu några timmar på Lindula hos Hornborg och fortsatte sedan om aftonen resan vidare till Sargula och efter 3 timmars hvila derstädes

D. 19. till Petersburg, dit jag kl. $\frac{1}{2}$ till 7 om morgonen ankom. Till min förtrytelse såg jag aldeles icke Herrman i Conferencen och hade således redan god anledning att ångra, det jag så hastigt skyndat mig tillbaka ifrån Finland. – Redan

D. 21. mådde jag ingenting mindre än wäl, kanske ock derföre, att jag efter min återkomst jemnt sutit in, för att ordna och förteckna den stora mängd af disputationer, som jag ifrån Finland förwärfvat och hämtat med mig. -

D. 22. Om aftonen var jag utfaren till Herrman i Smoljna. Han ursäktade sig för sitt uteblifvande förledne Måndag genom sjuklighet, raisonnerade widt och bredt om sina åsigter i afseende å bibliotheket och dess rewision. Med allt det der kom jag dock icke vidare, emedan han mente, att wi omöjligen på tu man hand kunde företaga arbetet, då det blifvit fastställdt att derwid skulle wara tvenne ledamöter. – Då det ännu warit fråga om Fr. till tredje, så återstår för mig, att derom ännu tala med honom. Emedan jag nogsamt föreser, att han icke will dermed befatta sig och således alltsammans måste (åtminstone tills vidare) stanna derwid, så började jag

D. 23. med alfvare fundera uppå att återresa till Finland till feriernas utgång. – Om e.m. var jag utgången till Krestofskij för att besöka Fr. Der fick jag det svar, som jag hade förutsett och jag kan ej annat än gilla hans

Sid. 39.

flera grunder. – Både i går och i dag har jag öfverhufvud haft mycken motion, utan att ens dock det skulle hafva desto mer werkat till bättre hälsa.

D. 26. War jag med Wulf. Schlöter och Dr Grimm utrest till Pawlovsk för att träffa Storch, och af honom erhålla tillstånd till en ny resa. Han gaf det gerna. – Derefter besågo vi trädgården på stället, äfvensom den i Zarskoje Selo, hvarest vi på ett värdshus åto middag. Uti den Z.S.ska trädgården stötte vi uppå den gamle Fessler, som skulle utgöra vår Cicerone till Danneckens Christus-bild, men dessförinnan ledde oss omkring hela trädgården tvärt emot vår yttrade önskan att directe komma dertill. En passant besågo vi äfven en del af sjelfva palatset. Om aftonen återwände vi till staden.

D. 27. Fick jag den skriftliga permissionen af den ställföreträdande Secreteraren Collins, och skulle hafva varit färdig att afresa, om jag icke ännu hade nödgats uppskjuta det i anseende dertill, att jag först i dag fick träffa Prof. Erdmann ifrån Kasan och kände mig förbunden, att bjuda honom till mig. Det kunde icke ske förrän om aftonen. Utom honom hade jag budit båda Herrarne Schreiber, samteligen Erdmanns landsmän.

D. 28. Kl. 5 om morgonen afreste jag ifrån Petersburg och sammanträffade uppå utsatt tid kl. 9 uppå första stationen Dranischnikowa med en ung H^r Koch, som äfvenledes skall resa åt Finland och hade lofvat der så länge vänta uppå mig. Wi hunno i dag icke längre än till Lill-Pero, hvarifrån vi

D. 29. kommo till Wiborg. Wirenius böd oss till sig till middagen. E.m. beledsagade oss P.s till trädgården i Monrepos.

D. 30. Om morgonen afreste vi vidare. Jag hade först ärnat medfölja ända till Ithis, men vid närmare eftersinnande ändrade jag min plan, uppgaf för

Sid. 40.

denna gång resan till Ithis, såsom förorsakande både längre tidsutdragt och i anseende till den stora kroken större kostnader. Till mitt egentliga mål hade jag den närmaste vägen öfver Christina, den blef mig dessutom alldeles ny och derföre skiljde jag mig ifrån min reskamrat i Willmanstrand, hvarest jag stannade qvar öfver natten hos Saelan.

D. 31. Uppå min vidare resa var jag en stund in hos Prosten Stråhlman i Savitaipale. – Vägen derifrån är ytterst backig till Suomenniemi, hvarest jag derföre för sent anlände. Orten torde hafva sitt namn icke efter Finnar, utan snarare efter Lappar. Åtminstone hörde jag uppå min vidare resa

Augusti 1830.

D. 1. Aug. af Suomenniemi boar, att de sistnämnde efter allmän sägen skola förut varit ortens invånare och hade man ännu i skogarne funnit många stenrös, hvilka anses för lemningar af deras uppehåll och eldställen. Under vägen ifrån Savit. till S. ligger Pandakoski redouter, till hvilka enligt en anteckning i Savit. Kyrkobok Storfursten Constantin under förra (1788 års) kriget gjordt en resa. Äfven Kejsar Alexander hade i början af sin regering besökt Savitaipal prästegård. – Ifrån Suomenniemi är det första hållet åt Christina lika så backigt som stenigt och derigenom ytterst dåligt att passera. Då det följande hållet till Christina-kyrka sades vara ännu dåligare, så lät jag ro mig dit. – Jag framkom under sjelfva gudstjensten och derför åtnöjde jag mig med att der endast bese ruinerne af Brahenlinna. Läget af stället är makalöst vackert på en udde emellan vattnen (Elovesi) ifrån alla 3 sidor och en ganska vidsträckt utsigt. – I anseende till min vidare resa ifrån St. Michel, dit jag om e.m. ankom, var jag villrådlig, om jag skulle först vända mig till Mändyh. och der åter göra ett besök på Tyllilä eller ock resa gerad till Vetlax. Jag resolverade mig dock till det sednare, ehuru jag erfor, att Ar. med sin syster

Sid. 41.

äfven vore resta åt Mändyh.

D. 2. Efter en lång och ledsam väntan hela dagen hade jag om aftonen det nöjet att se dem återvända. – Om den följande tiden har och vill jag intet anmärka. Oaktadt min vistelse fortfor ända till

D. 20. föregick dock tiden oförmärkt hastigt. Min hälsa förbättrades åter synbarligen, hvartill äfven mina dagliga simningar bidrogo. Mest verkade dock äfven dertill sinnets och hjertats njutningar i det förljufvande sällskapet af min tillkommande, hvilken jag måste lofva, att uti nästa sommar, om det någonsin blifver möjligt, ändtligen afhämta. – Utom åtskilliga strödda artiklar genomläs jag under denna tiden endast den andra delen af Herlings Syntax der deutschen Sprache, hvilken jag

medhaft ifrån Petersburg. – Då jag måste taga omvägen igenom St. Michels gästgifveri, så försenades min resa sålunda, att jag tyckte mig göra bäst, att icke mer i dag fara fram till prästgården, utan häldre stanna på Jockas Gästgifverigård öfver natten. Den blef dock ganska orolig och min hvila ingenting mindre än vederqvickande.

D. 21. Om morgonen for jag till Prosten Nykopp, hos hvilken jag förblef ända till d. 25.

D. 25. då jag straxt på e.m. afreste. Han följde mig jemte de sina ett stycke. Under resan till Puumala fick jag icke mindre än 3 starka regnskurar och blef i följe af dem helt våt.

D. 26. Måste jag gifva wika min beskedlige värd Kyrkoherden Winter och stanna qvar hela dagen.

D. 27. Fortsatte jag resan, men blott till Ruokolax prestegård, hvarest jag åter qvarblef till

D. 28. då resan fortsattes ända till Wiborg.

D. 29. Kl. 4 bröt jag upp och anlände efter blott 2 timmars uppehåll hos Past. Landzert i Walkiasaari straxt efter midnatten till Petersburg.

D. 30. Uppvaktningar hos Storch och Krug. Ehuru en session hade förewarit föregående måndag, fick jag dock inga förebråelser för min bortavaro.

Sid. 42.

Hela veckan förgick mest under tidningslektur. –

September 1830.

D. 4 Sept. Om aftonen i theatern att se Wests bearbetning af Calderons: Das Leben ein Traum.

D. 5. Till middag hos W.t på Cathrinenhoff. -

D. 8. Bref expedierade till Bl., till Lap. Jent i Solik. och L. i K.

D. 10. Började jag ändtligen revisionen af mitt Mscr. såväl för att förbereda det helas tryckning, som att derutur omarbete en historisk afdelning till den snart förestående föreläsningen. – Om min hälsa måste jag anmärka, att den åter börjar försvagas. Matsmältningen tyckes vilja blifva allt trögare. Sönnen är mycket djup och tänjer sig allt längre allt mer in på dagen. -

D. 11. & 12. Ätit för mycket, hvadan

D. 13. illamående. -

D. 14. Bref till Hjerpe, Blomqvist, Pravdivin i Waldaj och Maljtzof i Ustsyssolsk, hvilken jag af egna medel skickade 25 R till försändning af sina lexicografiska Manuskripter hit. -

D. 19. Till middag hos Schlüter – Föröfrigt hela denna vecka äfvensom den följande träget sysselsatt med min afhandling och Sawolotschje eller egenteligen med dess omarbetning.

D. 25. Bref ånyo till Maltzof och till Poppius i Wiborg. -

D. 26. Middag hos Zag. Man åt mycket sent, hvaraf jag föråt mig. – Det var i följe deraf, som jag natten

D. 28. emot d. 28 hade rätt svåra plågor. – De följande dagarne bättre, ehuru disposition förstoppning förblef, äfven derigenom förstärkt, att jag mycket träget hem arbetade, för att med min afhandling blifva färdig.

D. 30. Afled om morgonen min nästa granne uti Conferensen H^r Dr Mertens, först nyligen återkommen ifrån sin resa till Island. – Hos Krug och Frähn. –

Oktober 1830.

D. 3. Okt. Kom jag mig ändtligen ut till Grefve Rehbinder. – Han var denna gång mer än artig, underrättade sig om min hälsa, mina arbeten, lät ock åter ett ord falla om sin önskan att få en lärobok öfver Finska historien, samt bad mig slutligen använda mina

Sid. 43.

bona officia, att få sin samling af äldre Geographiska arbeten och resebeskrifningar öfver Norden, förökad. – Hos Mann. – Af Adjuncten Fessler erhöj jag äntligen en biljett till Preussischka bokhandlingen i Leipzig angående completeringen af dess Geschichte der Ungarn. – Till middag hos Zag. -

D. 5. E.m. magplågor och diarrhée.

D. 6. öfvergång till motsatsen, hvartill

D. 7. förenade sig hufvudwerk. Detta fortfor äfven de följande dagarne

D. 8 o. 9. i större eller mindre grad.

D. 9. Om aftonen uti badstugan i vanna. Då äfven detta icke syntes vilja hjälpa, så tog jag

D. 10. min tillflygt till Rhabarber, hvilket äntligen e.m. åstadkom en önsklig revolution. För att ännu mer befordra densamma, gick jag alldeles icke ut, utan lät ifrån en Tracteur hemta mig bouillon och litet stek. -

D. 12. Betalte jag den ifrån Kopenhagen till Stieglitz remitterade, af Rask på mig dragna växeln med 285 R. 57 kop. för böcker, hⁿ jag emedlertid ännu icke erhållit.

D. 13. Då jag i anseende till dubbla fenstrens insättande måste gå ut i staden, så tillbragte jag denna dagen hos Schlüter. – Derjemte inköpte jag för Rasks räkning Сочиненія Принадлежаія къ Чувашской, Черемиской и Вотской грамматикѣ och dessutom

D. 14. Lucae Evangelium på Mordvinska och Tscheremissiska, samt alla 4 Evangelierna på Tschuwaschisch; alla tillsammans kosta 21 R. – Sedan jag genom dessa mångfaldiga utbetalningar blifvit alldeles bankrutrad, var jag nödsakad, att uppå en månads tid begära till låns af Krug 100 R, hvilket han ock genast gaf mig. -

Min hälsa har denna vecka varit tämligen stadig, ehuru lynnet vill fortfara att vara dystert och retligt. – Litet eller intet har blifvit arbetadt, hvartill jag utan lust till en del också saknat något mer tillfälle emedan det nu genom närvarelsen af en person till i mitt hus (W.s broder)

Sid. 44.

wankar mera främmande och störingar. -

D. 15. Expedierade jag genom en viss H^r Klemm till Rask i Kopenhagen jemte bref de förut påsända böckerna jemte 2 Exx. af den Sürjänska öfversättningen af Matth. Evangelium. -

D. 16. På frukost med W.rne hos Schrieb. och sedan uti Catholska kyrkan att höra profvet af kyrkomusik, som kommer att gifvas i morgon i anledning af kyrkans nya invigning efter reparationen. – Om morgonen taken snöbetäckta. – Middag och afton hos Zag.

D. 17. Kom jag mig ändtligen att uppsöka Rychlefskij; men fann honom icke hem. – Då Mann. låtit kalla mig till sig, så sökte jag i grannskapet äfven Hornb. Till middag hos Zag. hvarest ock e.m. passerades, så att jag i dag ganska litet arbetade. – Om aftonen föll mycket snö. -

D. 18. Erhöll jag bjudning till en begrafning på Bunderhoff och war derföre om aftonen hos Ammondts för att wärfva mig reskamrat.

D. 19. Han lät säga att han vore förhindrad och så kom jag ej heller att resa. I anseende till åter inträffad förstoppning intog jag åter något rhabarber, hvilket verkade. Om aftonen hos Fr. Wulf. Då jag

D. 20. om e.m. icke heller befann mig synnerligen väl med min mage, så gick jag om aftonen till Gr. Mann. och Hornb. hos hvilken sednare jag drack ett glas punsch, hvaraf jag fick tillika något tungt hufvud.

D. 21. Af något rhabarber fick jag åter om aftonen och den följande natten löst lif.

D. 23. Köpte jag för Rask Evangelierna på Tscheremissiska och Mordvinska för 5 R., så att hela den för honom utlagda summan nu utgör 26 Rubel. – Wid middagen föråt jag mig, svårsmälta födoämnen och med för stark appetit. Deraf stigande misslynne och ret-

Sid. 45.

lighet, samt mot aftonen stark tryckning i maggropen. – Jag gjorde en dugtig promenad och var sedan hos Zag. hvarefter det vardt något bättre.

D. 24. kom det dock icke till någon afföring, ehuru jag hade till och med i går aftons intagit ett piller. – Hela förmiddagen gick dock utan plågor. Jag gjorde åter en dugtig promenad. Middag hos Zag. Mot aftonen fick jag tryckningen åter och häftigare än i går, oaktadt jag i dag åtminstone vid min middag varit måttlig. – Aftonen hos Schlüter. – Théé af pepparmynta och Chamomillblomster. Plågan fortfor emedlertid hela aftonen. – Åter ett piller. -

D. 25. Hade jag väl Evacuation; e.m. å nyo. Icke destomindre inställde sig sednare samma plåga, som förut med än mer tryckande tyngd i allmänhet än förut. Hela magen spänd och utanpå öm. – 40 Droppar Hoffmans droppar häfde väl smärtan; men den besvärande tyngden fortfor, jemte starkt buller i magen hela natten. – På f.m. hos Adelung, hvilken åtog sig att ifrån mig besörja ett bref till sin Svärson Köppen. – Om aftonen tuggade jag åter rhabarber för att underhjelpa uttömningen. – En sådan följde redan om aftonen, äfvensom

D. 26. om morgonen ånyo. Icke desto mindre inställde sig korrt efter middagen, hvarwid jag med mycken försigtighet gick till väga så väl i afseende å kvalitet som qvantitet, åter smärtan i sjelfva magmynningen och lät icke häfva sig genom Hoffmanns droppar, af hvilka jag intog 20. – I dag började Schlüter junior sin läsning hos mig. – Oaktadt jag senare ännu intog 40 droppar till, fick jag dock ingen lindring; tvärtom tilltog smärtan allt mer, hvarföre jag ändtligen ansåg för rådligast, att skicka efter den närmaste läkaren en Dr Walther. Efter en långvarig väntan kom han ändtligen sent om aftonen och förskref mig en afförande mixtur att intagas 3 gånger om dagen och dessutom mot kramp; ifall den ännu skulle inställa sig, pulwer. Deraf intog jag genast ett och förrän jag lade mig dessutom af mixturen.

D. 27. om morgonen på nykter mage för andra gången, sedermera

Sid. 46.

ännu en gång före middagen. Deraf hade jag ock afföring 2 gånger före och 2 gånger efter middagen, hvilken jag dessutom hade inskränkt så mycket som möjligt. Då några stickningar och retlighet ännu förspordes i maggropen, intog jag äfven ett pulver. Krampen uteblef och jag tillbragte min dag väl ännu med tung och ömtålig mage, dock Gudi lof! utan plågor.

D. 28. 3 gånger afföring. E.m. dock ännu tryckning i maggropen, ehuru jag genom ett pulver sökte förekomma den. – Om morgonen marken ånyo snöbetäckt. – Om dagen försvann den till det mesta;

men om aftonen föll ny snö. – I anseende till den tätare afföringen i går hade jag i morgons endast intagit ett matskedsblad mixtur. – Om aftonen mycket buller i magen. -

D. 29. Till och med 4 gr afföring, dock alltid litet och löst. Appetiten tämligen god, så att jag om aftonen ännu måste äta vid the en mängd skorpor.

D. 30. Läkaren rådde att fortsätta läkemedlen och äfven pulvren, om ock ingen kramp wore förhanden. – Dessutom tillstyrkte han mig att om aftonen till natten dricka kallt thée på en Composition af Trifolium och Millefolium till hälften jemte litet pomeransskal och krusmynta. – Kanske af för mycket ätande redan i går och äfven i dag wid god appetit hade jag äfven i dag på e.m. oaktdadt afföringen tryckning i magen.

D. 31. Äfvenledes; men icke desto mindre efter middagen, hvilken jag åt hos Schlüter sedan jag förut varit i Svenska kyrkan, dit jag var inviterad på en sockenstämma, tung och hård mage och det oaktdadt mixturen i morgons, théet och par pulver. Det syntes tyvärr vara så långt kommet, att jag uti mina njutningar icke mera vågar tilltro min mage någonting och att jag gör bäst, om jag lemnar matbordet hungrig. –

November 1830.

D. 1. Nov. Ännu tyngd uti underlifvet.

D. 2. Då jag vid midd. efter lång tid åter drack par glas win, så blef jag efter densamma utomordentligt matt. Emedlertid tycktes det dock nu Gudi lof! småningom vilja blifva bättre; ty ehuru uttömningarne icke så ofta

Sid. 47.

inträffa och ännu fortfara att vara mera liquida, känner jag mig dock mera lugnad och stark än förut.

D. 3. Då jag allt ännu är långt ifrån slutet af min afhandling, så beslöt jag i dag att dela den uti 2 afdelningar och att låta nu först trycka den förra. Den andra kunde jag sedan härnäst låta följa. Dessförinnan gick jag dock till Krug, för att bedja honom först igenomgå Manuscriptet. Han förklarade sig vilja gerna åtaga detta; men först sedan han haft sin föreläsning i nästa Måndag veckan till. Dummt att jag icke förut kommit på det infall, då jag dock haft handskriften så långt

redan för en tid sedan färdig. Den kunde nu vara kanske genomsedd och man kunde begynna med tryckningen.

D. 4. Skickade Grefve Rehb. efter mig och frågade mig, om jag ej kunde gifva anvisning på verk öfver Finska Mythologien, hvarutur man kunde hämta idealet till statue öfver någon finsk Gudomlighet. Till följe deraf skickade jag honom Ganander och Mann. – E.m. hos Zag. – Min hälsa tyckes småningom bättra sig, ehuru jag ofta icke ännu känner mig så rätt munter. Hela veckan har jag föröfrigt ännu fortfarit att medicinera – ungefär efter föregifven ordning. – Något kan det hafva hjälpt mig, att sedan jag å afseende å min afhandling kommit till ofvannämnda beslut, jag äfvenledes mer medvetslöst relaterat animum. -

D. 5. Slut med den andra upplagan af Medikamenterna. – Då jag derjemte utom vid thé lät genom min appetit förleda mig, att äta aftonvard, så befann sig

D. 6. min mage åter i oordning. – Om aftonen ny frestelse. Min huskamrater W-rne hade till sig budit en hop främmande. Ehuru med möjlig försigtighet åtminstone i valet drack jag med och åt sedan.

D. 7. Mådde jag mot förmodan tämligen bra. Olyckligtvis var jag buden till Grefve Rehb. till middagen, hvarwid jag åter

Sid. 48.

både i kvantitet och kvalitet felade. – Sedan hos Zag.; dit jag redan förut var buden. Der var jag ännu rätt munter; men efter återkomsten började jag märka, hvad mig kan möjligen förestå. För att afvända faran tuggade jag ett dugtigt stycke rhabarber, hvadan jag ock

D. 8. hade afföring, ehuru ett visst obehag isynnerhet öfver ögonlocken.

D. 9. Wid middagen lät jag min appetit efter en större motion, som jag haft f.m. förleda mig, att äta öfver det vanliga måttet. Då jag om aftonen åter kände mig hungrig, så åt jag åter; men fick deraf tyngd i hufvudet och buller i magen. – Dr Walther var åter här och tillstyrkte mig att ännu fortsätta mixturen, ehuru mera sällan, för att småningom derifrån afvänja magen. Då jag emedlertid wiste honom det Baumska Receptet ifrån Archangelsk till en infusion med vin, så mente han, att jag också kunde försöka det med tillsats af något rhabarber. Derjemte borde jag fortfara med mitt Trifolii-thée, och framförallt akta mig, att icke låta någon obstruction å nyo inrota sig hos mig. – Säsom ett särdeles verksamt medel att stärka tarmkanalen, föreslog han Klistirer med kallt vatten. –

För att för momangen åtminstone aflägsna förstoppning, så tuggade jag åter rhabarber, hvadan det ock om morgonen

D. 10. kom till tämlig stark uttömning. – Hos Storch, som förklarade mig, att han i Måndags, då han frågade mig om de Chronologiska Notiserne, verkligen ment icke 1831, utan 1832 års kalender. – Ändtligen för att hafva mer motion företog jag mig att göra en ny uppvaktning hos R-ski. Jag fann honom sjuk; men blef såsom en gammal och bekant hjertligen emottagen såväl af honom sjelf som af hans fru. – Jag ursäktade mig för min otillbörliga försumlighet sågodt jag kunde och lofvade framdeles komma oftare. För att bestraffa mig, hotade han mig sjelf med ett besök så snart han blefve frisk. – Om aftonen gjorde jag ett besök hos Statsrådet Orraeus och var ännu derefter äfven hos Zag. hvaräst jag utom en annan kopp thé äfven

Sid. 49.

rökte en Cigarre. Om det må hafva varit derutaf, att jag på lång tid icke fick någon sömn, vet jag icke.

D. 11. Blef den vanliga uttömningen ute och det för hela dagen. E.m. åter mycket buller i magen och sednare äfven tungt hufvud. – Då jag icke desto mindre drack thé och dervid åt något, fann jag mig göra bäst, att åter taga min tillflykt till ett stycke rhabarber, som ock

D. 12. om morgonen verkade afföring. Icke destomindre magen ännu om f.m. ganska orolig. – Sedan i går nyttjar jag nu ock infusion å vin till ett spetsglas hvarje förmiddag. – Oaktadt jag äfven eftermiddagen började få buller i magen, gaf det sig dock, sedan jag med W. for ut först till H-rg och derifrån sedan gick till Grefve Rehbinder. Efter återkomsten kände jag mig dels verkligen hungrig, dels af hela 2 koppar the så slapp i magen, att jag tog en sup och åt litet qvällsvard.

D. 13. F.m. Extra sammanträde i Akademien. Ett af en allmän Committee sammansatt Projekt till hvarjehande dels förbättringar dels nya inrättningar, ibland andra ett nytt astronomiskt Observatorium, upplästes med ett kostnadsförslag af öfver 1 Million Rubel. Saken i sig sjelf är bra nog; dock är väl att befara, att detta projekt kommer att tjena till att föröka skriket i publikum emot herrar Akademici sjelfva. – Hos Schr. firades dess födelsedag med en sen och stor middag. – Äfven jag var derigenom satt i frestelse att äta mer än som höfdes; men då jag äfven drack i samma proportion och det goda vinet, så bekom denna nya omåttlighet mig dock mindre illa, än jag hade fruktat. Genom bruket af Trifolii-thé men isynnerhet af vininfusionen synes min mage i allmänhet vilja småningom repa sig. Dertill kommer väl nu ock rörelsen, om hvilken jag denna vecka varit mera mån än förut. Hvad derigenom afgått i huslig verksamhet, är således ingen egentlig förlust.

Sid. 50.

D. 14. Gick jag till Zag.; men då de sjelfva voro utbudna till middagen, så for jag till Fr. W-t, dit tillfälligtvis äfven mitt vanliga middagssällskap kom. Äfven aftonen tillbragtes der angenämt nog. -

D. 15. Om aftonen åter hos Rychlefskij, som beklagligen allt fortfar att wara sjuk, så att han i afton icke ens orkade mycket. Sedan tillfälligtvis hos Past. Zandt. – Hos Kr. var jag att betala min skuld af 100 R. och för att äntligen få aflemna min afhandling.

D. 16. Förderfvade jag åter min mage, utan att egenteligen veta hvarigenom, om ej 2 koppar thé om aftonen voro för mycket. Åtminstone fick jag först och främst på lång tid om natten ingen sömn och

D. 17. om morgonen var tungan alldeles oren. Jag tog derföre åter ett godt stycke rhabarber. W.s broder skulle afresa och i anledning deraf gafs en ypperlig frukost, hvaruti jag icke blef efter andra, hälst rätterna icke voro många, goda och dertill goda viner. Till middag gick jag till Z. och derifrån med dem och Past. F-ngs till theatern, hvaräst man gaf Friskyttan. – Redan der hade jag känningar till diarhée. Derefter följde äfven en 2 faldig ymnig evacuation utom en på förmiddagen förgången, så att jag nu åter torde på någon tid vara fri ifrån det liggande onda. – NB. i dag fick jag hela mitt Mscr. tillbaka ifrån Kr. Hans rättelser beträffade blott insmugna språkfel och oegentliga uttryck; men sjelfva ämnets behandling förklarade han sig fullkomligen nöjd. Jag öfverlemnade Mscr. till Fuss, för att öfverantvaras till tryckeriet.

D. 18. Åter Extra Session, utan att man ännu kom med det hela ins Reine. Modifikationer och nya projekter meddeltes, h_a gäfv_o anledning till nya debatter. – Sessionen slöts mycket sent, hvarföre jag gick till Statsr. Engelhardt till middagen. Äfven i dag kan jag ej klaga öfver min mage; den har så tämligen gjordt sin skyldighet. – Jag ämnade äntligen en gång åter göra en visit hos Hr Serwinov; men fann honom vara bortflyttad ifrån sitt förra qvarter – för framtiden således en orsak mindre att gå ut på visiter, hälst han bor ganska långt.

D. 19. Slöt jag Hall. A.L.Z. för 1827, hvarmed jag nästan endast den sednaste tiden sysselsatt mig. – Middag hos Fr. W-t, med hvilken jag derefter var gången uppå en offentlig bokauktion.

Sid. 51.

D. 20. Till d. 20. hade Grefve R. beställt mig till sig, bad mig å Baron Nikolai's vägnar öfversätta ett stycke utur Gananders Mythologie och följ. måndag föra till honom. – Deraf kunde dock ingenting blifva; ty ungefär en timma efter min middag i dag anfölls jag åter helt hastigt af den

häftigaste magkramp, emot hvilken jag åter måste tillgripa de förra medlen, pulver och mixtur. Deraf erhöll jag väl någon lindring; icke destomindre befann jag mig än hela

D. 21. ytterst matt och svag, hvarföre jag ock hela dagen förblef hem och njöt blott litet camillon. En särdeles sömnsjuka plågade mig hela dagen. – Detta nya slag är mig en ny varning, att med min diet vara ytterst varsam. I förlitande på min efter utseendet stärkta mage, hade jag neml. d. 19 ätit stockfisk med mycket fet smörsås och dagen derefter till steken en sås med gurkor och lök. – Redan i går hade jag haft uppkastning; om natten en ännu starkare. Mixturen hjälpte ändtligen till flerfaldig afföring.

D. 22. Något lugnare; men ännu ganska matt och magen svår och ömtålig. – Jag måste därför skriftligen låta urskulda min frånvaro ifrån Conferensen och anförtro Baron Nikolai's commission åt W-t. Mångfaldig afföring underhjelp genom intagning af mixturen; af pulvren blott 1. Högst måttlig middag. Om aftonen svår och orolig sömn.

D. 23. Ännu matt och svag med tung mage. Äfven i dag 3 gånger afföring. Något starkare middag, ehuru med urval. Det synes dock varit för starkt tilltaget och kanske drack jag äfven för mycket vin (2 glas rödt); ty derefter hade jag äkel och disposition till uppkastning, ehuru det egentligen icke kom dertill. – Wäl war jag ock fri ifrån kramp; men magen tycktes vara än tyngre och mycket förslemmad. -

I dag om morgonen såg man ändtligen marken åter snöbetäckt. – Till natten intog jag åter af mixturen, äfvensom

D. 24. om morgonen vid uppstigandet efter en ganska orolig sömn. Den wanliga tyngden och ömheten under bröstbenet i maggropen fortforo; derjemte hade ansigtet starkt gulnat.

Sid. 32.

Läkaren förordnade mig därför en ny mixtur af varm komposition; tillstyrkte mig att i anseende till maten nu mera hålla mig till soppor, undvika till och med kött och till dryck nyttja seltser vatten. Jag hade f.m. åter 3 afföringar, och åt blott 2 tallrikar hafresoppa; men äfven detta tycktes vara för mycket; ty efter middagen minskades magens tyngd icke det minsta. Uppå det ömma stället förordnade Läk. att i morgon eller öfvermorgon lägga ett plåster, som skulle bereda suppuration och utdraga plågan. – Ohe! jam satis est! Till natten intog jag af den nya mixturen men fick derigenom Kramp och sömnlöshet.

D. 25. Om morgonen förnyade jag intagningen utan en så svår påföljd för mig. Då jag 3 särskilda gånger hade afföring, så intog jag deraf för i dag icke vidare. Tyngden i underlifvet allt fortfarande. Om aftonen läkaren här. Då jag nu erfor, att jag missförstått honom angående plåstret, så skyndade jag mig att till natten lägga det uppå det ömma stället af magen. – Sedan i går min dryck Seltzer vatten, hvaraf H^f Müller uppå min begäran skickat mig par Krus. – Min sysselsättning i dag har varit att af de ändtligen i går erhållna Danska böckerna läsa dels Rasks lappska Grammatika dels dess Hebraiska tidsräkning före Moses.

D. 26. Natten tämligen lugn utom mot morgonen, då plåstrets verkan väckte mig. Då magen icke i dag syntes så benägen till uttömning (kanske ock för det, att jag i går tvärt emot förbudet hade ätit något af hönsköttet i den mig tillsända hönssoipan), så måste jag oftare hålla mig till mixturen. – Antingen jag dock vid middagen må hafva ätit mer än jag bordt eller af annan orsak, så hade jag äfven i dag stark känsla af tyngd efter middagen. – Mot aftonen verkade plåstret utflöde af vätska. Natten någorlunda lugn.

Sid. 53.

D. 27. Efter middagen, hvartill jag för första gången hade äppel-compott, särdeles oro och styng i magen och sedan ett hastigt anfall af diarrhé. Detta förklarade dock läkaren för intet betydande och tillstodde mig äfven framdeles, att jemte andra anrättningar efter sin föreskrift ock nyttja stundom denna. – Föröfrigt var jag i dag befriad ifrån den vanliga känslan af tyngd i magen efter middagen. - Jag slöt Rasks intressanta arbete om den hebreiska tidsräkningen. -

D. 28. Hela f.m. ingen afföring. – W. Präs. Storch lät bjuda mig till middag, hvilken jag naturligtvis – uti ett artigt bref – måste för denna gång afbedja mig. – Märkvärdigt nog hela dagen ingen Evacuation, och e.m. åter någon disposition till styng uppå vänstra sidan.

D. 29. Då jag sjelf ej kunde gå ut, så skickade jag till Conferensen de danska böckerna. Efter densamma besökte mig Frähn och Schmidt. – Föröfrigt ingen särdeles ändring i mitt tillstånd. I dag hade jag åter vanlig afföring, men på e.m. åter äppel-Compott. Anflug af diarrhé. – I dag inga styng. – Så väl om dagen som om natten flöt plåstret tämligen starkt. Stark flytning. Läkaren tillät att om aftonen

D. 30. borttaga plåstret och i dess ställe börja nyttja plåster, tills det helnar. – Om natten inställde sig Strungurie, som äfven fortfor. –

December 1830.

D. 1. Dec. H^f Müller uppå min begäran, att erhålla 2 nya krus Seltzervatten, skickade mig 6. – I dag i allmänhet en känsla af något större lättnad. – Vid det flitiga bruket af Seltzervattnet upphörde strungurien.

D. 2. Dec. Köpte jag af Fr. W-t följande böcker: Uhlands Gedichte 2 Ausg., über moralischen Ehebruch, Winkelmann & Hippel üb. die Ehe 3^e A., A.W. Schlegels Vorlesungen über Dramat. Kunst und Literatur, Jenisch Universalhistorie, Zimmermanns Die Erde und ihre Bewohner 5 Thle, J.v. Müller 24 Bücher allgem. Gesch., Densammes Geschichte der schweizischen Eidgenossenschaften compl., Adelungs Wörterbuch der deutschen Sprache 2 A., Würsts Bemerkungen über einige Gegenstände der russ. Staatswirtschaft, Calderons Schauspiele übersetzt von Gries de 2 första delarna, Thummels Reise in das mittägl. Frankreich, praktuppl. i 10 delar, Dissertation de M.

Sid. 54.

de Puffendorf sur les alliances entre la France & la Suède, Hårlemans Reise durch einige schwedische Provinzen, die Posaune des heiligen Krieges herausg. v. Joh.v. Müller, Pensées de Pascal och Malthus Versuch üb. die Bedingung und die Folgen der Volksvermischung übers. v. Hagedwisch 2 delar – alltsammans för 150 R. – Uti mitt hälsotillstånd ingen egentelig förändring. – E.m. mycket slemfull. – Evacuationerna gå något mera ordentligt för sig, än i början af veckan.

D. 3. Då jag i dag tillfälligtvis kom att äta sednare, så åt jag för mycket och kände mig derefter besvärad. Sedan förgick det dock lyckligen, då läkaren

D. 4. hade förordnat mig en varm wanna i badstugan, så inskränkte jag mig f.m. till blott en intagning af mixturen, hvarföre det ock icke kom till någon afföring. – Expedierade bref till Sumefskij och Sviedomskij i Perm, Berednikof i Moskwa, Pravdivin i Waldaj, Glinka i Petros., Knorring i Fredrikshamn, M.L. och Bl. – Efter min badstugugång kände jag mig ganska matt. Olyckligtvis skickade man mig till middagen en soppa med idel nötter. Jag fick ock derefter tryckning uppå högra sidan och sednare mycket buller i magen. Jag sökte nu genom flitigare intagning befordra stolgång och hade också åtminstone en gång afföring.

D. 5. Om morgonen var åter underlifvet ytterst ömt, besväradt af tyngd och häftiga knipningar, hvaraf äfven sinnesstämningen ytterst retlig. – Efter middagen befriades jag dock ifrån mina besvär genom diarrhée. – Äfven

D. 6. afförningarne mera diarrhéartade, hvarjemte ännu någon olägenhet uppå högra sidan. – Orolig sömn.

D. 7. Försvann denna olägenhet, men stolgången trög och diarrhéartad. Efter läkarens förordnande tog jag om aftonen åter i badstugan en varm vanna och drack derpå med särdeles appetit 2 koppar svagt thé. I allmänhet kände jag mig efter mitt bad mycket lättad; men var dock om natten besvärad af sömnlöshet och orolig sömn.

D. 8. Kände jag mig i allmänhet vida starkare och muntrare. Emedlertid inställde sig dock om natten åter sömnlöshet till den grad, att jag först efter kl. 3 insomnade. Kanske hade det något bidragit, att jag äfven i går e.m. hade slumrat något och sedan om aftonen druckit thé.

D. 9. Kände jag dock af den ringare sömnen lyckligtvis ingen olä-

Sid. 55.

genhet. – Hälsan tycktes stärka sig. – E.m. stor benägenhet till sömn emot hvilken jag dock kämpade och derföre, sedan jag åter om aftonen druckit thé, straxt efter det jag kl. 11 lagt mig, lyckligtvis insomnade.

D. 10. Äfven läkaren nöjdare med mitt tillstånd. – Sömmen lugnare.

D. 11. F.m. magen något i oordning kanske deraf, att jag, utom mina vanliga 2 koppar om morgonen, äfven i går på e.m. hade druckit 2 koppar Caffee och dertill ätit dugtigt kringlor. Detta hade dock inga vidare påföljder. – Om aftonen åter i varm vanna.

D. 12. Efter en lugnare sömn var jag ännu om morgonen tämligen matt; men kände mig längre fram på dagen i allmänhet mycket stärkt. Kanske kan jag ock tillskrifva detta den ymnigare motion, som jag i dag tog mig. Till midd. med läkarens tillåtelse ett glas vin (Sautern), som dock var något surt och väl derföre icke tycktes bekomma mig fullkomligen väl. E.m. 2 koppar Caffee. – Kanske ock deraf så mycket mer rapningar. – Emedlertid tämligen rolig hvila.

D. 13. Drack jag till middagen i st. för vin öl, hvilket och tycktes bekomma mig vida bättre. Jag hade derefter snarare och ymnigare afföring. Sedan jag hela den föreg. tiden läst den Halliska lit. Tidn. för 1828, började jag äntligen i dag genomgå Fjellmans öfversättning af Möllers Kateches på Lappska. Om aftonen fick jag snufva, utan att egentligen sjelf veta, hvarifrån. – Om natten länge ingen sömn.

D. 14. En liten snufva äfven i dag.

D. 15. Då väderleken det i dag tillät, så gjorde jag ändtligen omkring middagstiden det första försöket, att taga en liten promenad i fria luften. Det bekom mig särdeles väl, ty jag hade omedelbart derefter en ganska ordentlig och ymnig afföring och till middagen en bättre appetit. I brist på annat dugligt vin (af de föreskrifna hvita) drack jag ett spetsglas madera. Också befann jag mig derefter väl; men sednare kände jag dock mot aftonen min mage något besvärad, vare sig af den ovanligare soppan (Nudeln) i dag eller af vinet. Också det kan hafva verkat, att jag i dag blandat mycket om hvartannat; ty jag drack sedan 2 koppar caffee och åt sednare litet svartbröd med öl. Också blott 2 gånger afföring.

D. 16. Intog jag mixturen blott 2 gånger i hopp, att naturen af sig sjelf skulle godtgöra det gåriga. Jag företog mig ock en vida längre promenad i går; derigenom fick jag väl större appetit; men ingen afföring. Äfven e.m. föga disposition dertill. Ölet verkade icke desto mer. Efter en liten ny promenad om aftonen vanns ändtligen ändamålet och, såsom det tycktes rätt ordentligt; men det blef ock den enda gång för i dag. 2 koppar caffee och den vanliga andra hälften af sveskon compotten blefvo utan vidare verkan. Besynnerligt nog var jag dock om aftonen åter hungrig, ehuru jag äfven vid caffet ätit litet hvetebröd. – Jemte min journalläsning slöt jag i dag min första correctur af den lappska öfversättningen. -

Sid. 56.

Af tillfället och min appetit lät jag ännu förleda mig, att dricka par koppar (ehuru högst svagt) thé och derwid åter njuta äfven hvetebröd. – För att liksom godtgöra allt detta, intog jag före sänggången ett theskedblad af mixturen. Sönnen var väl tämligen lugn; men dock hade jag mycket och högst förvirrade, derjemte groft sinnliga drömmar, hvilka liksom återspegla den med den physiska äfven återvändande sinnliga präponderansen uti min lefnadsordning.

D. 17. Intog jag om morgonen tätare 2 portioner af mixturen före Caffet, hvilket ock hade en önskelig verkan. Förmiddagen en än starkare motion än de föregående dagarne, hvilket dock, kanske äfven af den mulna tyngre väderleken, angrep mitt bröst, hvaruti jag redan före utgången hade känt på vänstra sidan någon olägenhet. För första gången åt jag i dag åter hos Schreibers. E.m. åter afföring. Om aftonen gjorde jag ett försök att åka ut till Zag. hvarest jag var hjertligen välkommen och bjöds i morgon till middagen. – Efter hemkomsten drack jag par koppar ytterst svagt thé och åt derwid med förstärkt appetit. Derefter hade jag ännu en liten Evacuation. Det synes således, Gudi lof! gå framåt. En alltid snufva fortfar allt ännu.

D. 18. Jag intog blott 2 gånger, men i samma förhållande som i går. Uppå den vanliga middagstiden drack jag ett glas öl och åt dertill litet hvetebröd, samt ungefär en timma derefter Sveskon. Först sednare den väntade verkan. Så mycket mer kunde jag efter farten hos Zag. af den enkom för min skuld beredda lätta middagen, bestående uti en kraftig köttbuljong (dock utan kött), färsk fisk och

sveskon kompott njuta något mer. Äfven vågade jag mig uppå par glas äkta Lissabonner. Försöket aflopp lyckligt och jag kände mig väl derefter. Till tidsfördrif föreläste jag Gries's öfversättning af Calderons Zenobia och gick sent till fots hem, dit man medgaf mig en butelj af middagsvinet. – Snufvan och en liten tyngd i bröstet fortforo äfven i dag. – I dag hade jag hos mig sista korrekturet af min afhandling om Jemerna⁶⁰⁴, i så måtto ytterst fågnesamt för mig, att detta arbete således icke kommer att lägga min påtänkta resa till Finnland något hinder i vägen, och att jag derutaf kan dit medföra exemplar. – Om natten på lång tid ingen sömn. -

Sid. 57.

D. 19. Efter min numera vanliga förmiddagspromenad åt jag hos Schr. en yt. dugtig middag, likväl dock bestående af blott vanliga tillåtna rätter, d.ä. fisksoppa och sveskon compott. Då genom min aftonpromenad en grundlig evacuation påskyndades och jag åter kände mig hungrig, så drack jag än par koppar (ganska) svagt thé och åt dervid dugtigt hvetebröd. – Snufvan fortfor. – Såsom vanligt vid gåendet till sängs en torr retlighet till hosta.

D. 20. Äfven i dag blef jag ännu bort ifrån Conferensen. – Snufvan fortfarande. – Föröfrigt allt tämligen bra. Hos Walther. Sedan han gjort sig underrättad om mitt närvarande tillstånd, dispenserade han mig såväl ifrån min närvarande mixtur (utom ifall af obstruction), som ock ifrån den strängare dieten och understödde mig att åter börja vänja mig vid all slags föda, endast med undvikande af feta och hårdsmälta ämnen. Äfven win kunde jag börja dricka. I stället för mixturen kunde jag åter påbörja med Trifolii-theet och med infusioner. Jag böd honom för kuren 50 Rubel; men han mottog intet! – I anledning af hans tillåtelse vågade jag mig ock vid middagen på litet lammkött jemte buljongen. – Då jag efter min vanlighet sedan lördagen derpå drack hemma ett glas vin, kände jag väl stark matthet, men inga andra olägenheter. – Om aftonen tog jag åter, äfven med afseende å min snufva, en varm vanna. Då jag derefter hade en just strykande appetit, så drack jag 3 koppar svagt thé med (kanske för mycket) hvetebröd och drack dessutom ett glas vin. Deraf torde det komma, att min sömn genom drömmar var något orolig.

D. 21. Började jag i stället för mixturen med mitt förra Trifoli-thé, äfvensom med infusionen. - Efter min vanliga förmiddagspromenad åt jag vid middagen 2 portioner kött; men då jag ej förmärkte någon benägenhet

Sid. 58.

till afföring, så företog jag mig korrt derefter en utfart till andra sidan, var sedan om aftonen hos Schlüter, hvarifrån jag gick till fots hem. Här drack jag å nyo 2 koppar mycket svagt thé. Oaktadt

⁶⁰⁴ Ueber die älteren Wohnsitze der Jemen. Ein Beitrag zur Geschichte der Tschudischen Völker in Russland. 1832.

min större motion och förströelse i dag alldeles ingen afföring; blott mycket ymnig urinafång. – För att befordra afföringen, intog jag förrän jag lade mig af mixturen, äfvensom åter straxt efter uppstigandet

d. 22. om morgonen. Detta hade ändteligen den åsyftade verkan. – Hos Storch, för att underrätta mig på huru stort honorarium jag kunde göra mig räkning för Kalendern i nästa år, för hvilken jag mot billig ersättning för min möda äfven ville åtaga mig den ryska öfversättningen af de historiska och genealogiska Artiklarne. – Han ville göra sig underrättad om, huru mycket man hittills plägat betala! – För det andra ändamålet af min uppvaktning vann jag ett än mindre tillfredsställande resultat. Mot min till Finland tilltänkta resa hade han nemligen mångfaldiga invändningar att göra hufvudsakligast, att jag borde bivista års sammankomsten d. 29 i denna månad, till hvilken med rätta alla äfven frånvarande medlemmar böra infinna sig (således för paradens skuld!!). Fr. som sedan besökte mig, ansåg mig hafva handlat mycket oklokt deruti, att jag på förhand enkom vändt mig till Storch och icke directe till Conferensen i nästa måndag. – E.m. utgången till andra sidan, för att i god tid genom mer motion bereda mig till middagen hos Z. Den bekom mig rätt väl, ehuru jag efter omständigheterna åt tämligen tappert. Den var emedlertid ock inrättad efter min mage. – Om aftonen drack jag ännu, sedan jag redan haft evacuation, hem äfvenledes 2 koppar thévatten. -

D. 23. Till middag hos Fr. W.t. – Man hade för mig haft den godhet, att tillreda blott lättsmälta rätter. – Emedlertid hade jag hela dagen ingen evacuation och dessutom om natten på lång tid ingen sömn. Kanske kom detta ock deraf, att jag hos W. äfven försökte att rö-

Sid. 59.

ka en Cigarre och derigenom, utom kanske qvantiteten (ehuru lätta) näringsmedel jemte brännvin och vin försatte magen uti ett för retadt tillstånd.

D. 24. Hela dagen icke heller uttömning, ehuru jag f.m. gjorde en dugtig promenad. Jag åt hos Schr. en måttlig middag så mycket mer som Schl. hade budit mig, att i afton hos sig äta julgröt. Då magen ändå dertill förblef lika hårdnackad, så satte jag mig med vanlig ängslan till bords. Det hela var icke passande för mitt närvarande tillstånd (lutfisk, risgrynsgröt och gåsstek). Jag böd till att genom qvantiteten förminska faran af qvaliteten och tog mig dessförinnan en god sup. Något besvärad kände jag mig i alla fall efter måltiden, hvarföre jag efter hemkomsten än drack par goda glas Lissabonner-vin, hälst Schl. icke haft något för mig passande vin. Om aftonen var jag äfven hos Fr. och öfverlemnade det utkast till utlåtande öfver Bibliotheket. O.s projekt för inrättningen af nya Kataloger och bibliothekets uppställning; som jag uti dessa dagar på Fr.s inrådan ensam utarbetat i egenskap af dertill uti conferensen jemte Krug och honom vald ledamot.

D. 25. Ändtligen hade jag någon afföring; exkr. tämligen sammangyttrade. I morgons började jag, efter Ursins råd uti Bl.s bref nyttja tinctura rhei amara till en thesked hvarje morgon och afton. – Hos Fr. på e.m. – Då det om aftonen skulle gälla, att gå till Dr W. för att bedja honom om läkarebevis för nödvändigheten af resan, så öfverlade jag saken ännu nogare och stannade ändtligen uti det beslutet, att för närvarande stanna qvar; till helgen fara ut någorstädes på landet och heldre uti Februarii månad göra resan till Finland, då jag genom en på måndag infallande högtidsdag möjligtvis kan vinna längre tid för mitt uteblifvande. -

D. 26. Hos Storch. – Med mitt härblifvande var jag ganska nöjd, ehuru han tillade sig ej vilja neka, om jag just ville fara. (Naturligt, ty egentligen kan han ej förbjuda det).

Sid. 60.

I afseende å betalningen för Kalendern sade han sig icke heller nu kunna lemna mer besked; men ansåg min fordran af 500 R. för både den tyska och ryska delen vara för dryg. Så enormt mycket betalade ingen boktryckare och för original-manuscripter af vida större omfång än Kalendern någonsin kunde blifva. Jag invände mig med skäl kunna förutsätta att ingen enda annan Akademiens ledamot ens för 500 R. skulle åtaga sig detta arbete. Då han deremot förmente detta höra till min pligt och skyldighet såsom fallande uti mitt fach, så svarade jag det väl icke så gerna kunna böra betraktas, då Akademien härföre plägat årligen betala, då Uvarof allenast för det tyska lofvat 500 R. ock äfven nu Tannh. finge 500 R. om jag rätt minnes. Resultatet blef att han i morgon ville derom göra sig underrättad och afgöra denna fråga. – Till middagen hos Zag. äfvensom om aftonen. Märkeligt är att jag äfven i dag icke haft någon afföring och deraf lærer det kommit, att äfven den icke öfverdrifna middagen genom uppstötningar dock visade sig såsom öfverlastande magen.

D. 27. För första gången bivistade jag åter Conferensen; men gick tidigare derifrån, då min mage började besväras af det långvariga sittandet. – Till ryska biblioteket återställde jag resten af de derifrån lånta böckerna. – Om aftonen sökte jag H^r Müller, för att aflägga min tacksägelse för Seltersvattnet; men träffade honom icke hem. – Ehuru jag åt middag med god appetit, har den dock i dag till och med visat sig beredvillig, att ersätta de föregående dagarnas ängsliga intryck. Par koppar caffee sednare på e.m. befordrade denna riktning än mer. Deremot fick jag smått rätt styng i bröstet på högra sidan efter drickningen af thévattnet, hvartill jag vid 3e koppen hällde litet Konjak. Kanske är det ock någon följd af den stormiga vinden i dag. -

D. 28. Om aftonen hos Fr. – Nu äfvensom förra gången taltes mycket om mitt lefnadssätt, hvartill han åter förknippade det förra rådet, att jag borde gifva mig och det så snart, då jag redan vore dertill tämligen till åren kommen. – Han nödgade mig, att utom 2 koppar (naturligtvis, starkare) thé (än mitt vanliga) dricka tredje

Sid. 61.

med större dosis Jamaika-rom. Då jag i dag ingen afföring haft och derjemte åt dugtigt hvetebröd, så fick jag oaktadt en betydligare promenad derefter knipningar uti magen, till hvilkas häfvande jag till natten intog 2 theskedar af min rhabarber-tinktur. – Ännu före gåendet till sängs följde efter föregående knipningar en ymnig afföring och

d. 29. om morgonen i ringare grad en repetition. – Hos Adelong för att uppvakta med exemplar af min sednaste afhandling. – Äfven e.m. motion till andra sidan, hvaräst jag sedan åt middag hos Zag. som öfvertalte mig, att med sig göra en utfart till 3e versten utanför Moskofska stadsporten för att besöka en Engländare och Qvåkare. För mig blef det dock något ennuyant, då konversationen mest fördes på Engelska. Emedlertid var mig farten rätt välgörande. – Efter hemkomsten drack jag ännu för sällskaps skuld ånyo 2 koppar thé, dels för att liksom genom svagheten förminska verkan af det starkare hos Engländaren, dels för att få göra det med Konjak, hvartill därstädes intet var tillfälle, utan trakterades i dess ställe före bortfarten med ett glas vin. -

D. 30. Tämligen välgång. Då jag vid middagen åt mig öfvermått (till all lycka af lättsmälta ämnen), så företog jag mig om aftonen så mycket häldre en gång till prosten Ehrstr. till hvilken jag äfven lemnade ett ex. af min afhandling. Generande mig för mycket drack jag der för starkt thé och sedan en kopp med rum, hvarefter jag ännu vid hemkomsten drack ett glas vin.

D. 31. Ehuru mera trögt, gick det dock äfven i dag någorlunda. – Jag skref vårt utlåtande öfver O.s plan rent, för att med gamla året hafva det arbetet ifrån mig – Om aftonen hos Schl. – Efter hemkomsten derifrån drack jag ett glas vin med hvetebröd för att stilla den obändiga hungern. – I dag har jag druckit något mera utaf Trifolii théet än de föregående dagarne.

Sid. 62.

Till det dagliga brödet har eljest hört under hela tiden om för middagarne ett spetsglas af infusion uppå madera. – Dessutom hvarje morgon och afton ett theskedblad af rhabarber tinkturen. Det svåraste profvet har velat vara och är striden med den starka och oaktadt den stundom, såsom t.ex. äfven i dag, trögare stolgången, ofta sig inställande starka appetiten. – Så mycket mer längtar jag just att upplefva nästa vecka, för att äntligen en gång slippa ut på landet och genom farten få en större och mer ansträngande motion.

1831.

1.

Sid. 63.

1831.

1.

Januari 1831.

D. 1. Jan. Den första aflopp å hälsans vägnar tämligen tillfredställande, ehuru en viss tröghet icke kunde misskännas. – Om aftonen ville jag besöka Hr. Müller, men fann honom icke nu heller hem. – Den tillbragtes derföre i grannskapet hos Fr. W. – För att liksom godtgöra den menliga inflytelsen, som jag erfor af mindre gäst öl, som jag der druckit, njöt jag ett halft glas svag punsch. Af W. köpte jag Zacrois Algebra übers. V. Metternich, Schellers Handtwörterbuch d. lat. Spr. herausg. v. Lünemann 2 Ausg. och Hippel über die bürgerl. Verbesserung der Weiber, och betalte tillika min skuld för de förra böckerna.

D. 2. Hos Gr. Rehb. för att uppvakta med ett Ex. af min afhandling. Fr. och Kr. underskrefvo utlåandet öfver O.s plan till katalogerna, hvilket jag öfverlemnade Fuss, för att i morgon föredragas. Uppå e.m. var jag buden till N.s begrafning i Svenska kyrkan; men uteblef, emedan jag i allmänhet, oaktadt stolg. i morgons icke kände mig fullkomligen välmående och förnämligast emedan jag ej ville försumma middagen hos Zag. Det torde kunna tillskrifvas mindre appetitens tillfredsställande dervid (af två enkla rätter), än ett glas porter, som jag drack om aftonen, att jag om natten på ganska lång tid saknade sömn.

D. 3. Otidig vidlöftighet upptog det mesta af tiden uti denna dagens session. Så nyfiken jag ock hade varit, att erfara hvad intryck vårt utlåtande skulle göra, så kunde jag dock icke uthärda att sitta så länge, tills det skulle förekommit, utan gick emellan 1 och 2 mina färde, hälst ganska många äfven af mina närmaste grannar föregingo. Uti yttre rummet gjorde dock Sch. den anmärkningen, att ett ganska intressant dokument än i dag skulle förekomma, näml. utlåandet af Kr. och Pr. – Så myc-

Sid. 64.

ket bättre tänkte jag, att man anser det för deras verk. Skulle jag täckts, hade jag ännu vändt om. E.m. hos Engelh. af hvilken jag köpte den vid Kart-Depot efter ett Svenskt original ifr. XVII årh. utgifna Kartan af nejden omkring Petersburg under Svenska tiden. – Begagnande tillfället åt jag ännu hem litet mellanmål och drack sedan såväl caffee som thee, hvarefter jag sednare hade en liten diarrhée. -

D. 4. Hos Fr. och Kr. utlåtandet hade gjort uppseende i går och man hade stannat uti beslutet, att meddela O. en afskrift deraf och uppfordra honom att inkomma med en mera ändamålsenlig och haltbar plan. Kr. hade i förbigående yttrat den önskan, att jag måtte blifva Bibliothekarie; men då man ej vågar för Bl.s protection vidröra O, så kommer väl allt att stanna dervid. St. hade yttrat sig, att en annan efter ett sådant utlåtande skulle begära sitt afsked; men att sådant af O. icke kunde väntas. Jag tror så med. – Lång tid uppå posten för att utfå ett pakett, hvilket dock icke lyckades mig, då jag icke hade ifrån Akademien intyg, att jag der tjenar. – Jag hade i dag ärnat straxt e.m. anträda min Julresa till Strelna, men dagens snö och häftiga urväder förmådde mig att ännu uppskjuta det tills morgon. -

D. 5. E.m. omkring kl. 2 bröt jag upp. med undantag af den skarpa vinden var väderleken vacker och icke särdeles kallt. – Jag kom alldeles oförväntadt till F-r. Resan hade väl tröttat mig, men eljest bekommit mig väl. Såväl theet som risgrynsgröten smakade mig derföre ganska väl, så att jag väl öfver höfvan njöt deraf.

D. 6. Vaknade och steg jag väl redan kl. 5 upp; men blef dock i anseende till den häftiga och kalla vinden häldre hem ifrån kyrkan samt gjorde i dess ställe längre fram uppå dagen en hel timmas promenad i fria luften. – Utom Millefoliithee intog jag på f.m. Chinatinktur. – Redan om aftonen mådde jag emedlertid icke fullt väl och fick på någon tid om natten ingen sömn, hvilket allt väl härrörde deraf, att jag uppå en friare middag jemte 3 glas vin af ifrån

Sid. 65.

staden medhämtadt förråd hade sofvit par timmar och sedan ännu utom thé med smör och bröd och ett litet halft glas svag punsch åt något qvällsvard och dertill hade rökt.

D. 7. Efter Caffet rökte jag en hel pipa i tanka att derigenom befordra uttömning; men denna uteblef emedlertid äfven oaktadt åter en timmas promenad. – Först om aftonen uppfylldes min önskan i det afseendet. – För att underhålla dispositionen dertill, ökte jag något dosis af min rhabarber-tinktur. -

D. 8. Var jag lyckligare, oaktadt evacuationen i sig sjelf, äfven som i går, var tämligen sparsam. – Då jag i morgon egentligen borde resa till staden, så for jag e.m. med F. till staden, för att uti A-vii frånvara söka en annan läkare och af den få ett sjukbetyg, som jag i stället kunde inskicka till staden. Olyckligtvis var äfven den andre läkaren inrest till staden. – Med detsamma gjorde vi visit hos en kapt. Krüger och drucko der Caffee och thée. Uppå vinet (Graves) vågade jag endast smaka. För att liksom upphäfva den menliga inflytelsen af dessa traktamenter, åt jag ännu hem aftonvard, och hade derefter en ganska orolig sömn.

D. 9. I staden att söka ännu en tredje läkare; dock äfven den var rest till Petersburg. Väderleken var ingenting mindre än lockande; tämligen kallt med en ytterst skarp vind. – Min obstruction allt envisare. Så mycket mer blef jag i afseende å min inresa orolig. Om aftonen gjorde jag med F. ännu ett försök, att höra åt, om icke den läkare, hvilken vi i går hade sökt, redan vore återkommen. – I sjelfva verket funno vi också honom. Icke heller gjorde han någon svårighet att meddela det äskade betyget. Min fägnad att derigenom hafva sluppit stadsresan var ganska stor och jag tror, att den till och med bidrog dertill; att jag åtminstone ännu samma afton hade en om också svag afföring och således blef något lättad.

D. 10. Kunde jag e.m. så mycket häldre med F. företaga en utfart af 15 v. till Tyris prästgård. – Då jag åter i dag ingen evacuation haft, så drack jag der om

Sid. 66.

aftonen ett glas punsch. Mera ängslig var jag i afseende å maten, som jag uti ett främmande hus naturligtvis icke kunde för mig bestämma. Det enda medlet blef således, att äta så litet som möjligt.

D. 11. Hade jag mödosam uttömning, befordrad genom starkare dosis af rhabarber-tinkturen. – De hårda Excrem. tilllika blodblandade. – Efter den mer efter mitt tillstånd afpassade lättare middagen, följde ännu en lättare uttömning. – Till aftonen återforo vi till Strelna.

D. 12. Oaktadt mer än en timmas promenad uti det fria följde åter ingen stolgång, förrän

D. 13. om morgonen och äfven det mera trög. – Jag gjorde en visit hos Dr. Avenarius, som i afseende å min hälsas beskaffenhet gjorde mig åtskilliga förslag. Framförallt rekommenderade han att mycket gå ut i fria luften. I st. för min tinktur mente han att Aloepiller vore mig tjenligare. Det samma hade väl ock W. yttrat sednare kunna gagna mig. – I afseende till den förestående resan å jag mig sprängmätt till middagen. – Efter ankomsten till Duderhoff, dit jag for tillsammans med Finnér, hade jag emedlertid likväl stolgång. Om aftonen hopade sig mångfaldiga näringsämnen och drycker uppå hvarandra, äfven ett glas punsch.

D. 14. Hela dagen ingen afföring – lång middagssömn. – Om aftonen drack jag åter ett glas punsch i förhoppning, att derigenom befordra öppning. -

D. 15. Afreste de öfriga främmande bort. Jag hade äfven ärnat resa; men den starka kölden (af 21 $\frac{1}{2}^{\circ}$) afskräckte mig. I dess ställe gjorde jag med Finnér blott en liten utfart af några verst, hvarunder jag förkylde mitt ena öra. Då endast några cruditeter om aftonen afgingo, så intog jag till natten ett par afförande pulver och

D. 16. om morgonen ett nytt utom min dosis af rhabarber hustinkturen. Först längre fram på dagen följde verkan och det uti tillfredsställande mängd.

D. 17. Efter frukosten återreste jag i det förskräckligaste urväder till staden, hvarest jag sedan åt middag hos Zag., hvilka jemte åtskilliga andra hade varit uti stor ångest i anseende till min

Sid. 67.

hälsa i följe af den emedlertid inlupna sjukrapporten.

D. 18. Uppvaktningar hos Fr. Kr. Storch, Grefve Rehb. och Mannerh. St. beklagade att jag ändock icke kunnat bivista årssammanträdet och yttrade, att jag äfven så gerna kunnat resa till Finland. Föröfrigt lät han påskina för mig mycken välvilja och lemnade mig med anledning af de i går uti en Extrasession förefallna dissenssioner angående akademiska bibliotheket goda förhoppningar. – Middag hos Fr. W.t hvarvid jag tämligen följde min goda appetit. Då emedlertid dertill äfven i god proportion äfven dracks och till slutet flera glas champagner, så bekom mig allt så väl att jag

d. 19. om morgonen ändtligen efter 2 dagars intervall hade en rätt tillfredsställande stolgång. – Efter min återkomst har jag åter börjat nyttja såväl Infusioner som Trifolii- och Millefolii-théet. – uppvaktning hos Mad. Rychl.is, hos hvilken jag äfven fick träffa hennes föräldrar. Jag hade äfven i dag tänkt på uppvaktning hos Sp-ij och furst L.; men det blef dervid. Midd. hos Schl. hvars son öfvermorgon åter skall börja fortsätta med sin privatläsning hos mig. -

D. 20. Begynte jag excerpera en samling af bref egenhändigt underskrifne af Carl XII förnämligast till en General-Major Schlippenbach, hvilken samling Krug meddelt åt mig, hⁿ man erbudit densamma till salu.

D. 21. Uppvaktningsförsöket hos Furst Liev. misslyckades, emedan han icke sades emottaga någon. – Då Schweitzaren, en gammal bekant ifrån Bisk. Cygnaei hus, der han likaledes varit Schweitzare, föreslog att komma till middagen, så gick jag äfven på Kr.s tillstyrkan dit. Fursten spisade icke sjelf med, utan kom först efteråt och bortgick sedan i sitt kabinet jemte Middendorff, som var den andra gästen. Efter hans bortgång bad han anmäla mig, men man sade, att han ville lägga sig till hvila och bad mig häldre återkomma på f.m.

d. 22. hvilket jag också gjorde. – Nu igenkände han mig genast, kom till mig och sade i det han knykt mig i örat, att han ville gråla med mig, att jag ej häldre kommer till middag till honom, då

han bättre hade tillfälle att språkas. Jag svarade mig just i går hafva, då jag ej på f.m. fick träffa honom, tagit mig en sådan

Sid. 68.

frihet i anledning af dess gunstiga äldre invitation. Han sade sig hvarken hafva sett mig eller hört om mig. Då han visserligen såg mig jemte Midd. ehuru i ett mörkt rum, så måste han ej hafva igenkänt mig. Jag presenterade nu ett Ex. af min afhandl. om Jemerna och efter Krugs önskan Manuscripterna. Han bad mig komma i morgon till middag och hämta Manuscripterna med mig, hvilka jag ännu önskade medtaga hem, för att få sluta mina Exerpter, hvilket ock f.m. skedde. – Min hälsa har i dessa dagar gått an, ehuru jag förra natten icke genast insomnade. Särdeles befordrande till afföring synas vara i stället för min förra kryddinfusion med vin en ny upplaga deraf på god spiritus. – Till middag hos Zag.

D. 23. Sökte upp Sp.ij; men träffade honom icke mera hem. – Gjorde ändtligen min uppvaktning hos Van [svårt att tyda] Flit. Emottagen med den artighet, som jag det kunnat föreställa mig af honom. – Buld. hvilken jag sedan sökte var bortflyttad ifrån sitt förra kvarter. Bar. Ros. sades icke vara hem. – Hos Jasykov. – Hos furst L. blef jag bekant med ett Statsråd Netschajef, som lofvade meddela mig Archimandriten Wenjamins Samojediska Grammatik och Lexikon, ha man med första hit förväntar. – Med Sch. förnyades bekantskapen, ehuru den nu kom att synas såsom alldeles ny. – Öfverhufvud lärde jag mig verkligen här känna honom ifrån ny sida. – Om aftonen gick jag till Past. Tamlander, hos hvilken jag visste, att äfven Zolg.s i dag vore.

D. 24. Företräde hos Sper. hvilken jag lemnade Exemplar såväl af min af handling om Sürjänska språket, som om Jemerna. – Han emottog mig ganska artigt och förbehöll sig äfven framdeles sina noviteter. – Hos Furst L. före dess middag för att återfå Manuscriptboken. – Mycken olust till arbete. – Dock förblef jag i dag e.m. hem och slöt Hall. Lit. Zeit för 1828. – Skref dessutom bref till Ursin och M.L.

D. 26. Med W.t att bese finska skarpskytte bataillonens uttryckande härifrån åt Polen. – Till middag och afton hos Fr. W.

Sid. 69.

Mina arbeten denna tid hafva icke varit af betydighet och mest bestått uti lectur af lärda och politiska Journaler och tidningar. – Hälsan har gått an, ehuru afföringen mera sparsam, mest blott hvarje annan dag.

D. 27. – Besök hos Statsr. Anastasjewitsch. –

D. 28. Förde W. mig till Prof. Charmoy, hvilken jag begåfvade med Exemplar utaf några mina Opuscula till vedergällning till det exemplar af Expedition d'Alexandre le grand contre les Russes, som W. bragt mig ifrån honom. Sökte Mann. – Hos Fru N-rg i hopp att utur dess sons efterlemnade bibliothek requirera för billigare pris Karamsins Historia. – Hon hade beslutat att bibehålla sjelf alltsammans till åminnelse. – Förmodligen i anledning af mitt besök hos Anast. i går, hvilken jag berättat mig ärna besöka äfven dess värd. Kapt. Löjtnanten Berg, erhöll jag af denne en skriftlig bjudning till aftonen på théé. -

D. 29. Hos Krug. Lämnade en promemoria angående understöd ifr. Akademien för Ustsylske Borgaren Maltzov till utgifvande af dess Sürjänska Lex. – Till middagen var jag jemte W.t buden till Müller. – Flere gäster och derföre längre måltid, hvarvid äfven mycket vin dracks. – Försöket blef väl, såsom det tycktes för min mage något ansträngande, dock gick den det igenom.

D. 30. Till middagen hos Zag. jemte flere andra gäster, hvarigenom eftermiddagen aflopp angenämt nog, äfvensom aftonen. – Kallelsebref till Ledamot af finska Hush. sällsk.

D. 31. Sedan min rhabarber-tinktur blifvit slut, började jag i dag derföre för morgnarne nyttja théet.
–

Februari 1831,

D. 1. Febr. Om aftonen besök af Was. Grig. Anastasjewitsch. – Kanske deraf, att jag i hans sällskap drack mycket (ehuru svagt) thé, fick jag på en lång tid om natten ingen sömn. -

D. 2. Expedierade ett vidlöftigt bref till Prof. Rask jemte en nota uppå en stor mängd (mest äldre) böcker, hvilka jag önskade i nästa sommar erhålla ifrån Danmark. – Tillika afsände jag ett innelyckt bref till Prof. Rafn såsom svar uppå dess bref till mig i förlidne höst.

Sid. 70.

Såsom detta svar blef blott korrt, så affattade jag det uppå Danska (deruti mitt primum tirocinium). – Ett annat bref skref jag till Kyrkoh. Fellman och afskickade det med en resande jemte det hos mig redan länge liggande Lappska manuscriptet. – Till middag hos Fr. W.t hvarifrån jag sedan nedfor till theatern, hvarest gafs das Mädchen aus der Feenwelt, en romantisk Opera, ett i det hela ganska

underhållande stycke, fullt af lustiga fantastiska scener och qvickhet, medan ett djupt allvar igenomtränger det hela. – Sedan åter till thée hos Fr. W. -

D. 3. Extra sammanträde i Akademien, Likaledes

D. 5. Bref till Blomq. och Prof. Böcker tacksägelse för kallelsen till ledamot. – Middag och afton hos Zag. – Äfven denna vecka har blifvit splittrad till hvarjehanda flygtiga förrättningar, såsom läsning af tidningar &. så att jag ännu icke kommit att börja min påtänkta fortsättning utaf afhandlingen om Jemerne. – Med magen har det hela veckan gått så tämligen väl. – I går upphörde unge Schl. att läsa för mig. –

D. 6. Till middag hos Zag. och till aftonen jemte dem buden till thé hos Past. Taml. Sittandet derstädes blef mig dock något besvärligt; äfven dessutom var jag ej så synnerligen disponerad för ett främmande sällskap, då jag nu åter uti 2 dagars tid icke haft öppet lif. Just derföre hade jag i dag eftermidd. intagit par piller, hvilka ändtligen också efter min återkomst hem visade en synnerligen god verkan. –

D. 7. Hos Schr.s Han befann sig bättre. Hans syster sade mig, att hon nu vore utur stånd att besörja om middagarna – en omständighet, hvilken jag sjelf långt före detta känt och insett och äfven derföre i sednaste dagar annorstädes spisat. – Med anledning häraf upptäckte jag för Stats. Frähn och Kr. min plan att resa ut på landet, hälst den följande Måndagen ingen session kommer att äga rum. – Middag åter hos Zag. – Bref till Prof. Rask, Blomqvist och Wegelius.

D. 8. Straxt på e.m. anträdde jag min resa till Duderhoff, hvaräst jag dock emot all förmodan vid ankomsten icke träffa-

Sid. 71.

de värden sjelf hem. Han hade denna e.m. rest till staden. Då han emedlertid den följande förmentes återkomma, så stannade jag qvar.

D. 10. Hemkom först Finn. – Jag hade emedlertid sysselsatt mig med genomläsningen af de medtagna politiska tidningarna och Journalerna. – Af vår föreslagna längre resa kunde i anseende till veckans gång till ända ingenting blifva utaf förrän d. 13

d. 13. då jag med F. först for till Hietamäki kyrka. Efter Gudstjensten spisade vi middag hos Kyrkosexmannen uti Församlingen. Efter den tyckte jag mig sedan så mycket mer kunna tillåta,

mig att hos trädgårdsmästaren i Ropsha, en Engelsman, kunna våga på en ytterst delikat punsch. Ifrån Ropsha reste vi ännu samma afton till Past Björk i Serebetha, hvarest vi blefvo öfver hela Måndagen.

D. 15. Beledsagade han oss först till Koporje prästgård, der vi åto middag och sedan fortsatte resan under Pastor Wiréns anförande till Kattila prästgård. – Angående församlingen och dess äldre öden fanns der lika litet underrättelser i Archivet, som på de förenämnda prästgårdarna, dock gåfvo mig de der boende Tschuderne (på finska Wadjalaiset) tillräcklig sysselsättning för den följande dagen.

D. 16. På e.m. blef densamma tyvärr afbruten genom ankomsten af en viss v. Krüdener jemte en ung Theol. Candidat Henning, hvilka jag då måste underhålla genom berättelser angående min resa. – Min hälsa hade redan den föregående veckan uppå Dud. oakadt mina dagliga en timmas promenad genom för ymniga och starka näringsmedel blifvit rubbad, så att jag hade slutligen nödgats gripa till piller, för att befordra uttömningen. Af samma orsaker hade dock äfven denna vecka en ny stagnation inträffat, hvilken jag på samma sätt nödgades häfva. Förmodligen genom mycket spirituösa derjemte visade sig tillika Hemorrhojder.

D. 17. Gr. följde oss åter till Moloskowits. Äfven der voro mina lokalarbeten snart absolverade, då dervarande Archiv lika litet äger äldre dokumenter.

Sid. 72.

Mol. har dock der märkvärdighet, att ensam besitta en gammal stenkyrka i Gothisk smak, men om dess ålder finnas icke heller några underrättelser mer. En Grafsten efter en viss Möller uti choret har åratalet 1532.

D. 18. E.m. afreste vi vidare, förstärkta genom Gr. och S.tt till Gubanitz, hvarifrån ändtligen

D. 19. kl. I allmänt uppbrott skedde i diverse rigtningar. Blott Finn. följdes åt med mig ända till Krasnoje Selo, hvarifrån jag sedan ensam fortsatte resan till staden, dit jag kl. ½ till 12 om natten åter ankom.

D. 20. Tämligen müde efter mina stojande förströelser under den sista tiden. – Middag hos Zag., hvarest jag äfven tillbragte aftonen. -

D. 21. Middag hos Schlüter. – Redan i går hade jag besvär af heshet och snufva. I dag befann jag mig bättre; men om natten hade jag anfall af häftig hosta och

d. 22. en stark snufva och tungt hufvud. – Jag började åter spisa middagar hos Schreiber. – De 3 dagarne efter min återkomst uppoffrade åt tidningar. -

d. 23. började jag arbeta på andra afdelningen af min afhandling om Jemerna. – Om aftonen hos Müller.

D. 25. Till aftonen var jag genom en biljett af Anast. buden till Baron Ros. som äfven ville meddela mig några anmärkningar till min nyss åberopade afhandling. Jag gick och var der; men anmärkningarna fann jag af långt mindre värde, än jag hade väntat mig. -

D. 26. Middag hos Zag., hvaräst jag äfven tillbragte aftonen med föreläsande af artiklar utur Morgenblatt. – Jag vet icke, om det var till följe af denna middag (bestående äfven af mjölkrätter) att

D. 27. för första gången efter min återkomst ifrån landet den naturliga uttömningen uteblef. – Då denna middag (äfvenledes hos Zag.), i ett större sällskap åter blef ymnigare än vanligt, så intog jag af försigtighet om aftonen äfven ett piller, för att underhjelpa magen.

Sid. 73.

D. 28. Liten uttömning. Efter en betydlig motion före middagen blef jag på densamma ytterst matt, så att jag måste unna min kropp någon tids sömn. – Om aftonen hos Schl. och hos Statsr. Sh.t, hvilken jag efter mitt löfte förärade ett Exemplar af mitt opusc. über d. finnische Sprache.

Mars 1831.

D. 2. Mars. Om morgonen mycket tungt hufvud och åter ingen afföring sedan i går. – Exped. bref till M.L.

D. 3. Då äfven denna morgon ingen afföring följde, intog jag ett piller, som dock icke heller verkade. E.m. gjorde jag med Finnér ett besök hos fru Hipping, hvilken jag öfyerlemnade ett Exemplar af min afhandling om Jemerna att föras till dess man. – Oaktadt denna förströelse och motion återvände jag derifrån hem med hufvudverk. – Till natten intog jag åter ett piller, hvaraf

d. 4. om morgonen följde en liten evacuation. – Genom ännu ett piller bragte jag ändtligen magen till större verksamhet.

D. 5. Bref till Bl. jemte en betydlig requisition å böcker från Tyskland, äfven till Pop. i Wib. skref jag. – Middag hos Zag. -

D. 6. Uppå Condolence-Visit hos Ehrstr. hvilken jag dock icke träffade sjelf. – Middag hos Fr. W, hvarest jag äfven tillbragte aftonen. – Sedan jag för par dagar sedan hunnit renskrifva, hvad jag redan förut hade i utkast färdigt till 2^{dra} afdelningen utaf afhandlingen om Jemernes äldre bostäder, hafva i dessa sistnämnda dagar, då jag funderat uppå den ytterligare fortsättningen, svårigheterna så hopat sig och ämnet tycks derföre ännu så utvidga sig, att jag beslutat numera för den andra afdelningen låta det dervid bero och framdeles lefverera fortsättningen uti en tredje. Tiden blir ock numera dertill för kort, ifall jag efter min plan skall resa till Finnland i år. -

D. 8. Kl. 2 om morgonen afreste jag till Duderhoff. Ett betydande sällskap af prester var der församladt.

Sid. 74.

Efter middagen, hvarvid slutligen äfven dugtigt Champagner dracks, gafs om aftonen en bål punsch till bästa och det gamla studentlifvet sågs å nyo träda i lifvet.

D. 9. Efter frukosten, hvarvid ännu en bål tömdes, afreste vi samtelligen åt Serebetha. I Ropsha vek vi in till den engelska trädgårdsmästaren Gres. Den mångfaldiga blandningen af drycker vid middagen hos honom öl, flere viner och porter – åstadkom hos mig under den vidare resan uppkastning. – Fastlagslifvet fortsattes tämligen stormande uppå Serebetha intill

d. 11. då jag med past. Snell. följde till Tyris prästgård och om aftonen derifrån öfver Strelna till staden dit jag korrt före midnatten ankom. Oaktadt min verkliga omåttlighet har jag hela tiden befunnit mig rätt väl och haft dagligen uttömning.

D. 12. Blott ett förvirradt hufvud erinrar mig om denna veckans förströelser. – Middag hos Zag.

d. 13. deremot hos Fr. Wulfert.

D. 14. Om aftonen hos H-g.

D. 15. Fulländade jag alldeles den andra afdelningen utaf min afhandling om Jemerne. – Om aftonen hos Schl.

D. 16. Förde jag mitt Manuskript till Krug för att öfverses. Tillika communicerade jag honom ett förslag om tillstånd att nästa vecka få resa på ungefär en månads tid till Wiburg, för att der få undersöka manuskripterna uti Magistrats-Archivet. – Bref till Bl. – Middag hos Zag. och aftonen visit hos Müller, för att ändtligen liqvidera min skuld för Seltzervattnet, för hvilket han ingenting vill mottaga. – Förmodligen af den oförtjenligare middagen i dag fick jag ingen sömn tills långt in på morgonen.

D. 17. För att något upphjelpa mig, gjorde jag en lång promenad till andra sidan, för att besöka en resande svensk lärd, som af någre vänner i Finnland blifvit hos mig på det bästa rekommenderad och i förgår hade gjort mig sitt besök. – Jag träffade honom emedlertid icke hem.

Sid. 75.

D. 18. Hos den Svenske Resande, hvilken jag förde till Parrot och Tarchanof. – Om aftonen hos Bar. Rosenkampf. – Någon disput i anledning af hans anmärkningar öfver min afhandling om Jemerna, men en ännu starkare om ursprunget till namnet Русь. -

D. 19. Efter 3 dagars obstruktion ändtligen evacuations – Middag och aftonthée hos Frähn.

D. 20. Middag hos Zag.

D. 21. Inlemnade jag till Conferensen mitt memorial angående tillstånd att resa till Wiburg på ungefär en månad för att undersöka Manuskripterna i dervarande Magistrat-Archiv. Resan bifölls. – Schmidt och jag blefvo valde, såsom det hette enhälligt (ty vi voro båda naturligtvis icke närvarande) till Extra Ord. Adjunkter. – Om aftonen hos Hornb.

D. 22. Hos Fuss, som försåg mig med resepass. – Hos Gr. Rehb., som kommitterade mig att uppsätta en katalog uppå en samling af Elzeviriska Editioner som han nyligen köpt. För mitt besvär lofvade han mig Dupletterne. Till Mann. betalte jag å Bl.sts vägnar 100 R. – Hos Krug och Frähn.

D. 23. Middag hos Fr. W. hvarefter om aftonen uppå Concerten, till hvilken jag af Componisten Fuchs erhållit en biljett.

D. 24. Med H^f Posselt hos Anast. – Om aftonen hos B.f, hvilken jag dock icke träffade hem. – Sedan hos Schl.

D. 25. Hos Gr. R. Mann. B.f, Ehrstr. – Middag hos Zag.

D. 26. Expedierade bref till Urs. och M.L. – Middag åter hos Zag. – Om aftonen uppå en Concert, som gafs af Herrarne Schmidt med en förvånande färdighet uppå Basunen. – Efter Concerten hos Grimms på thé.

D. 27. Först kl. 10 kom jag mig ut ifrån staden med en Viburgsbonde, hvilken förde mig ända till Kivinebb, hvarest jag åkte in hos V. Past, Groundstroem.

D. 28. Först på e.m. kom jag till uppbrott och åkte ännu till Lillpero, hvarifrån jag sedan

d. 29. Om morgonen fortsatte resan till Wiborg. Jag åkte in till min gamle Universitets- och promotionskamrat, öfver-Läraren Wegelius. Uppvaktning hos landshöfdingen. – Uti Magistra-

Sid. 76.

ten. – Sekret. Judén böd mig till middagen. – Redan före densamma kände jag mig särdeles trög. vid middagen hade jag druckit några glas mycket starkt portvin och äfven kanske för mycket ätit bakelser. – Då jag efter en stunds middagssömn hos Weg. skulle uppstiga, anfölls jag af en så hastig svindel, att jag sanslös nedföll. – Ännu efteråt hade jag uti flera skof disposition till nya anfall; derjemte besvärades jag af uppstötningar och en svår hämorrhoidelisk verk nedanom ryggen. – Efter en promenad uti fria luften med P-s kom jag mig något mer före, dock förblef jag hela aftonen mindre tjenlig att delta uti Conversationen med W.ii främmande, bestående af en hop unga herrar, hvilka hos honom voro samlade.

D. 30. Omkring kl. 10 reste jag vidare åt Willmanstrand. Då jag oakadt det dåliga föret i nog god tid uppå eftermiddagen dit framkom, så drack jag blott på gästgifvaregården thé och fortsatte sedan resan ännu vidare fram ända till Davidstad.

D. 31. Ännu i dag fortfor den hämorrhoideliska verken och generade mig rätt mycket under resan. – Blott i Walkiala uppehöll jag mig 2 à 3 timmar och åt middag hos Kapellanen Wahlberg och anlände omkring kl. 5 lyckligen till Prosten Hjerpe i Ithis prästgård. För mina hämorrhoider

började jag på den sistnämndes rekommendation att aftnar och morgnar intaga pulver af Cremor Tartari och svafvelblomma jemte socker.

April 1831.

D. 1. Apr. Min fader träffade redan i dag komma till kyrkan och anmälte sig nu vara sinnad att köra bort sin gamla hushållerska, om hvilkens oduglighet och olater han nu ändteligen sjelf hunnit öfvertyga sig. – Detta gaf mig åter nytt bekymmer, hvad jag nu skulle kunna företaga för hans bästa. Jag proponerade åter, att flytta någorstädes till något beskedligt folk, som kanske mot betalning kunde förmås att underhålla och sköta honom till alla delar. Han tycktes ock nu ändteligen vara något villiga-

Sid. 77.

re dertill. Jag bad honom då till andra dag påsk besinna sig uppå saken, hvar han helst skulle vilja bo och tycka sig kunna komma öfverens.

D. 2. Ingen öppning och på e.m. mycket besvärad i underlifvet. Jag tog derföre till natten par stycken pulver, hvilket äfven

D. 3. verkade. Sedan kom magen åter uti skick; men styfheten omkring veka lifvet och ömheten öfver sätet forfforo. -

D. 4. Förklarade min fader sjelf sig vara villig att flytta till Bonden Casper Tyskä uti Röhmä, hvarföre jag efter Gudstjensten med honom träffade den skriftliga öfverenskommelse, att han med det första skulle taga Gubben till sig, förse honom med alla hans behofver emot en årlig summa af 155 R. Gubbens egna hus skola med första säljas på auktion. Uppå förhand lemnade jag 55 R. – Prosten H. åtog sig att uppå stället hafva, såsom hittills, närmaste tillsyn öfver Gubbens tillstånd.

D. 6. På e.m. afreste jag under ganska vackert väder gerad öfver Köpenilä elf till Randala; men då jag icke fann der någon hem, så for jag till Past. W. till natten och fortsatte derifrån

d. 7. resan åt Willmanstrand. Denna dag var det ett äkta aprillväder och utom regn alla slags skiften, snöglopp, slask, urväder, storm och ändteligen om aftonen äfven klart väder och kallt. Jag åkte in till Skolläraren Selan och blef der öfver natten.

D. 8. Snögloppet i går hade förbättrat vägen, så att jag ehuru först kl. 10 utrest redan kl. 5 på e. nu åter befann mig uti Wiborg, hvaräst jag åter tog mitt kvarter hos Weg.

D. 9. Erhöll jag de äldsta pergamentsdokumenterna ifrån Magistrats-Archivet och började mitt egenteliga arbete härstädes med deras genomgående och Excerperande.

Sid. 78.

Samma dag började jag äta middagar uppå Klubben.

D. 10. Uti Svenska kyrkan. Med Weg. sökte Mann. och Höb. men träffade ingendera hem. -

D. 13. Oaktadt jag emellanåt denna tid haft någon motion, måste jag i dag i anseende till en förstoppning, som redan andra dagen fortfar gripa till mina reservpiller. Hufvudorsaken lär dock ligga uti brist på tillräcklig motion i förhållande till den kraftiga och ofta hårdsmälta maten, som vankas uppå klubben. -

Uppå slutet af veckan hade jag åter en allvarsam obstruction som endast genom en större dosis af piller lät häfva sig,

D. 15. Om aftonen gången till Panzarlax att bada. – Ett glas punsch hos Hougberg.

D. 16. Om aftonen åter hos Europaeus. – Bref till Bl. -

d. 17. först slapp jag ifrån min obstruction. I dag äfvensom den nästföljande

d. 18. en starkare motion, hälst väderleken var utomordentligt varm och vacker. -

D. 20. Om aftonen hos Lagus. – Denna, äfvensom

d. 21. gick det tämligen med naturliga funktionerna; den sista likväl något trögt, hvarföre jag till matsmältningens befordran ifrån Apotheke till brännvin lät gifva mig Rhabarber tinktur, hälst den mulnande väderleken synes komma att inskränka promenaderna. -

D. 22. Om aftonen hos Wir.s – I dag bref till Krug, W-t och Zag. i Petersburg.

D. 23. Skickade jag bref till M.L. med dess broder.

D. 24. Efter bivistad Gudstjenst sökte jag Gen.Maj. E. men fann honom icke hem.

D. 26. Hos honom. Ganska artig. Lofvade beledsaga mig till Commendanten. – Hos lagman Krogius, af honom erhöill jag till begagnande en Biografie öfver hans farfader. – Om aftonen hos Lagus.

D. 28. Hos Etter och sedan med honom hos Commendanten, som meddelade mig par små uppsatser angående Wiburgs öden, innehållande egenteligen blott bekanta saker. Derjemte var han villig, att låta visa slottet och dess Archiv, hvilket bestämdes tills morgon, emedan E. äfven tillika ville se dem; men i dag icke hade tid. – Middag hos Sekreteraren Tamlander.

[i marginalen:] Bland annat: Выписка изъ журнала о походахъ государя Петра Вел.^{го} къ крѣпостямъ Выборгу, Ревелю и Ригѣ въ 1710 году. Skall vara undfånget ifrån General-Staben, men torde ock vara tryckt.

Sid. 79.

D. 29. Efter en promenad till Monrepos var jag med E. gången till fästningen; men man hade icke fått reda uppå den Officeraren, uti hvars vård nycklarne äro och vi måste derföre med oförrättade ärender återvända. – Om aftonen buden till Svenska Språkläraren Ekman, hos hvilken både punschades och åts aftonvard.

D. 30. På f.m. kom E. sjelf att afhämta mig till fästningen, hvars inre jag nu med honom besåg. – Uti det inre emedlertid inga märkvärdigheter; de flesta rummen upptagas af diverse artilleriförråder. Också är där väl ett Archiv, men blott ifrån den ryska occupationstiden under Peter den Store. Ännu visas ett rum i tornet, hvarest han sjelf skall haft sitt qvarter. Om aftonen spelte jag för andra gången boston och förlorade ansenligt.

Maj 1831.

D. 1. Maji. Bedröflig väderlek, hvarföre jag ingenstädes utgick, hälst dessutom min högra vada, som under hela min vistelse här i Wiburg varit besvärad af en slags krampaktighet, i dag isynnerhet

var särdeles öm. – Först om aftonen var jag utgången till Wirenius, hvilken hade budit mig jemte min värd till sig.

D. 2. Obstruction och dubbelt bostonspel, hvarvid jag åter äfvensom i går på e.m. förlorade. -

D. 3. Gick det jcke bättre. – Zag. och Krogius tog mitt spel och reparerade affärerna något. – Föröfrigt gjordes i dag en ansenlig promenad.

D. 4. En ännu längre företogs ända till Kuusniemi, hvarest vi åto en landtlig middag. – Med Landsekr. Taml. bref till Bl. – Om aftonen bivistade jag Wehles Circus Gymnasticus.

D. 5. Slöt jag ändtligen mitt egenteliga arbete och återställde till Magistrats Archivet alla derifrån erhållna böcker och skrifter. – En skrå-ordning för snickare och dragare uti Wiborg af d. 2 Nov. 1668 utgörande en liten särskild bok af några ark in folio måste blifva till en annan gång. En annan foliant innehållande Nyenskantz privi-

Sid. 80.

legier fick jag förhoppning om att taga med mig till Petersburg. – Promenad till Sampalinnasaari. – E.m. hos Europ. Boston, lika olyckligt som förut. – Om aftonen med mina grannar visit hos Lagmannen Krogius.

D. 6. Afskedsuppvaktningar hos Etter och Commendanten. – Landshöfd. tog ingen emot. – Middag hos Europæus, hvarefter Boston hos Weg., då jag der första och sista gången vann en obetydlig summa. – Om aftonen buden till thé till Jud. som ock för mig hade den artigheten, att emot en qvittance gifva med mig såväl den återstående Folianten innehållande Nyenskantz privilegier, som ock ett konvolut med afskrifter utaf dem. – Sedan ännu hos Wir.

D. 7. Kl. 3 på e.m. bröt jag upp ifrån Wiborg. – Väderleken tämligen god; men blef sedan ännu bättre, så att jag ganska angenämt framkom till Apoth. Kjöllerfelt uppå Pellilä i Mähla.

D. 8. Min 39de födelsedag började nog mörkt med starkt regn, hvarpå sedan följde snöglopp. - Min förhoppning att få taga en karl med kibitka ända till Petersburg slog felt. Då det emedlertid började hålla upp, så gaf jag mig dock åstad med posthästar och kom både fort och skäligen beqvämt ända till Rajajoki. Der fick jag höra, att bryggarna i Petersburg vore borta, hvilken underrättelse sänär hade bragt mig att vända om till Kivinebb, hälst det redan var långt lidit på e.m. och jag icke heller på den Wiborgska sidan har någon enda bekant, hos hvilken jag kunde lemna mina saker, ifall det

ej blifve möjligt att komma öfver. Emedlertid borde jag infinna mig till sessionen den andra dagen, följaktligen göra ett försök. Gästgifvaren åtog sig att för drägligt pris föra mig ända fram, så långt man kunde komma och i vidrigt fall sörja för nattkvarter i neyden af Petersburg. Jag gaf mig därför åter ut och fick redan kort derpå genom ankommande resande den underrättelsen, att bryggarna i dag blifvit uppsatta. Jag hade således skäl att

Sid. 81.

fägna mig öfver mitt modiga och raska beslut. Dock inträffade med det stigande mörkret ett just obehagligt duggregn, som fortfor under hela min vidare resa, hvilken dessutom genom skakningen på den eländiga vägen under sista stationen blef högst tråkig, så att jag ytterst trött och genomskakad först

D. 9. kl. $\frac{1}{2}$ till 4 om morgonen anlände till Petersburg. – Före sessionen uppvaktade jag både Krug och Storch. – Jag upplas ett Resume utaf andra afdelningen af min Afhandling über die früheren Wohnsitten der Jemer. Sjelfva afhandlingen kunde jag dock icke ännu i dag inlemna, innan jag hinner behjerta de anmärkningar Krug under tiden gjort till Manuskriptet. Ännu efter Sessionen kände jag mig så matt, att jag nödgades på par timmar lägga mig att sofva. – Middag hos Zag. hⁿ mycket fagnade sig öfver återseendet. -

D. 10. Besök af Strojev. – Genomgick min afhandling efter K.s anmärkningar och började med tidnings Lekturen.

D. 11. Gjorde jag min uppvaktning hos Uv. och fick äfven – ehuru efter en timmas väntan – den nåden att se honom. Han emottog mig artigt nog. – Jag öfverlemnade ock tillika ett exemplar af mina båda hittills upplästa afhandlingar. – Derefter gjorde jag min Kontra-visit hos Str. – Hos Br. i förbigående. För öfrigt hela veckan sysselsatt med läsning af diverse tidningar, ankomna under min frånvaro.

D. 15. Middag hos Zag. – Om natten sömnlöshet.

D. 16. Föredrogs uti Conferensen min rapport om min sysselsättning och mitt utbyte uti Wiborg. – Vid öfverlemnandet af den för Akademiens Bibliothek medbragta I Tomen af Corpus-Juris Sveo-Gothorum antiqui gjorde jag Akademiska bibliotheket tillika en präsent af 162 dels Upsala, dels Åbo- och Helsingfors-Dissertationer, hvilka jag dels äger in Duplo, dels öfver ämnen, som icke intressera mig. – Till dessa hade jag

Sid. 82.

bifogat ett Exemplar utaf mina 2 opuscula (über die finnische Sprache und ihre Literatur samt Anteckningar öfver Församlingarne i Kemi-Lappmark) – Angående Kalendern beslöts nu ändtligen definitivt, att jag med Svenske skall få redaktionen, utaf allt annat utom det astronomiska. – Föröfrigt borde en Kommittee sammansatt af Parrot, Fuss och jag sammanträda för att angående Kalendern och dess ändamålsenligare inrättning för framtiden rådslå. -

D. 18. Expedierade jag till Köpenhamn Exemplar af min af handling om Jemerne till Statsr. Gerschau, och Prof. Rask, jemte bref till den sednare – med Hr Parselt, Baron Nikolais lärare. – Om aftonen sammanträde hos Fuss i afseende å Kalendern. – Kanske af för starkt thée hos honom eller af den för starka motionen i dag (till Wladimirska kyrkan och tillbaka) fick jag ej sömn förrän sent

d. 19. om morgonen, hvarefter jag sofde till inemot kl. 10, och var likväl vid uppvaknandet, äfvensom hela förmiddagen isynnerhet alldeles yr i hufvudet. Derjemte hade jag särdeles i dag olägenhet af värken uti högra vadan, hvilken redan i Wiborg inrotat sig och äfven här i högre eller mindre grad fortfarit.

D. 20. Expedierade bref till Mäsnikof i Werchovashie och till Alex Suchanof samt Protopopen Schergin i Ustsyssolsk angående Sytjänskt Lexikon. Om aftonen hos Grimm.

D. 21. Till middag hos Zag. Buden på rentungor, hvarvid äfven flere glas Rhenskt vin tömdes. Detta måtte dock ej så alldeles väl hafva bekommit mig emedan jag följande natten ej insomnade förr än kl. 4

d. 22. om morgonen. Jag hade redan dagen förut haft obstruktion, hvarföre jag intog under vakandet om natten ett piller. Det verkade ganska väl. – Uti Katharinekyrkan att höra G. Superintendenten Richter, som der höll en förträfflig predikan. Sedan hos Ehrstr. sökte Dr Rehmann förgäfves. – Åter till middag hos Zag. med hvars familj jag sedan följde på en utfart till Botaniska träd-

Sid. 83.

gården och dervid ganska angenämt tillbragte eftermiddagen. Den ansenliga promenaden verkade e.m. redan omedelbart fördelaktigt uppå kroppen. De följande dagarne sysselsatt förnämligast med tidningslektur för den föregående tiden.

D. 25. Om aftonen hos Zag.

D. 27. Oaktadt stark motion om aftonen var jag dock obstruerad. Det tycktes åter börja gå tämligen trögt, deremot har retligheten uti den högra foten så tämligen försvunnit.

D. 29. Middag hos Fr. W., hvarefter aftonen hos Hornb.

D. 31. Åter obstruction.

Juni 1831.

D. 1. Juni På afsked hos Hornb. hos hvilken jag ock åt middag.

D. 2. Åter obstr. – E.m. hos Dr Rehman, för att i afseende å min brunnskur fråga honom om råd. Hans förslag var att dricka – ej Pyrmonder, utan – Marienbader – och salz. Egerwasser. Derjämte föreslog han mig piller att nyttjas på så väl under brunnsdrickningen som nu redan före densamma. – Om aftonen hos Fr. Wt, af hvilken jag köpte Schlözers Münz- Geld u. Bergswerks Geschichte. -

D. 3. Om aftonen skyndade jag mig så mycket mer att göra bruk af de Rehm-ska pillerna, som jag i dag redan andra dagern å rad haft obstruction och dessutom på eftermiddagen, oaktadt motion emot aftonen kände mig nog svårmodig.

D. 4. Intog jag åter efter förordnandet om morgonen 5 piller. Derpå följde ett ganska löst lif. – Middag hos Zag. – Något knarrig och retbar till lynnet.

D. 5. Pillerna medförde i dag samma verkan, så att jag börjar känna mig redan något matt. – Åter middag hos Zag. Promenad till sommarträdgården, hvarefter jag dock generades uti min högra fot. – Om aftonen följde ännu en afföring, hvarföre jag för denna dagen åtnöjde mig med blott 2 piller i stället för de 5 föreskrifna. -

D. 6. Om morgonen 4. – Dispositionen till diarrhée fortfar. – Äfven derföre besökte jag om e.m. Dr Rehn, hvilken äfven tillstyrkte att minska dosis, så att afföringen ej öfverskrider

Sid. 84.

måttan. – 3 Pulfv. i afton och 3 om morgonen.

D. 7. tycktes dock efter följderna ännu vara för mycket. Om aftonen i badstuga i vanna, hvarefter jag åt qvällsvard. Bäggedera bekom mig dock icke. Om natten en högst orolig sömn och en stark pollution.

D. 8. Mycken förvirring i hufvudet. Genom fortsatt bruk af pillerna, dock blott 3 om aftnarne, hölls lifvet skäligen öppet, ehuru en viss oro och matthet förblef herrskande, äfvensom ömheten uti högra foten.

D. 11. Middag hos Zag. – Då jag om aftonen befann mig ganska munter och väl, glömde jag intagningen af pillerna. -

D. 12. Mådde jag dock skäligen väl. – Middag hos Zag. E.m. promenad med Gr. i sommarträdgården.

D. 13. Inleffererade jag till Conferenzen mitt Manuskript till Krönikan. – Middag hos Fr. W. – Aftonen hos S-gr.

D. 14. Om natten icke sömn förrän mot kl. 4 om morgonen. Äfven derföre ökte jag dosis af pillerna ända till 8, hvaraf äfven följde tillräcklig uttömning. Om aftonen begaf jag mig ut till Strelna med mina Marienbader-Krus i sällskap med Finn.

D. 15. Om morgonen började jag min brunnskur med 2 glas. En egen retlig känsla och Anflug till uttömning spordes straxt efter första glaset. – För öfrigt hade jag hela dagen så väl för – som eftermidd. att kämpa emot den yttersta sömnaktighet, och blott med yttersta ansträngning lyckades det mig att ej låta det komma längre än till ett blott blundande. Om aftonen hos D^e Aven.

D. 16. 3 glas och dermed redan hela portion af min blifvande kur. – Större munterhet än i går; deremot mindre lätt öppning och det först före middagen obetydligt i tämligen dissolut form. – Äfven någon Anwandlung uti hufvudverk eller åtminstone tyngd i hufvudet om morgonen tills jag fick mitt Caffee. – Om e.m. först något sömnig. – Kl. 4 for jag till Tyris prästgård. – Der fann jag snart orsak att ångra min utfart. – Qvälls-

varden kom sent och var föga passande för mig. Jag tog dock en liten sup och åt sötmjök samt stekta mörtar. – Till följe af den sedna qvällsvarden kom jag ock sent till sängs, men äfven så blef min nattro störd genom vägglöss i den lilla dunkla kammaren, hvaruti jag placerades.

D. 17. Sökte jag godtgöra felet genom en vidsträckt promenad ända till Oranienbaum. Under min ditgång hade man nära Tyriss vid stranden i hafvet fångat 2 älgar, den ena lefvande. – Omkring kl. 10 afreste jag tillbaka till Strelna med den föresats, att ej så snart återkomma, oaktadt man med mycken välmening bød mig att göra det. Dessutom är man der ganska ifrigt sysselsatt med att uppföra ett nytt pastorat och har nedrifvit en stor del af det gamla, så att det redan derföre är genant, att, hälst såsom brunnsgäst falla ett sådant hus besvärlig. – Först e.m. på Strelna öppning. – För att godtgöra gårdagens förseelser begagnade jag mig af tillfället att köpa och äta fikon (nästan ett skålpund), hvaraf också afföringarna blefvo rätt täta (inalles icke mindre än 5 hela dagen).

D. 18. – Äfven Urin-afgången ymnigare. – Vid särdeles hunger om aftonen åt jag för qvällsvard sveskon-compott. -

D. 19. Äfvenledes 4 evacuationer öfverhufvud.

D. 20. Om morgonen for jag med Pastorn till Köpen. Under vägen öfverraskades vi af regn. Deraf blef till och med min ena arm litet våt, tyvärr hade jag uraktlåtit att taga rent linne med mig till ombyte. – Middag uppå stationen hos Postdorf, rätt tjenlig, utom kanske en citronsauce. Dertill godt öl. E.m. kände jag mig rätt munter. Vi foro till Skvoritska Pastoratet.

D. 21. Om morgonen efter drickningen kände jag på vänstra sidan uti bröstet en särdeles beklämndhet och svårighet vid andedräkten, antingen det då må hafva varit en följd af någon dietisk förseelse i går, eller ock af den länge instängda luften uti sofkammaren. Emedlertid försvann dock alltsammans lyckligtvis efter Caffet. – Efter frukosten, hvaruti jag äfven deltog, foro vi till Pudoss, hvaräst vi förblefvo ända till aftonen, då vi reste vidare till Duderhoff. – Då jag i dag haft blott en öppning, så tog jag om aftonen

Sid. 86.

3 piller, förrän jag lade mig. Tyvärr fick jag dock ingen sömn, hvilket var mig ett än säkrare tecken, att jag på ett eller annat sätt förgått mig uti min lefnadsordning, hvilket ock på främmande ställen så lätt och nästan oförsedt kan hända. Äfven här var vårt sofrum icke къ статье emedan en tämligen stark lukt ännu kvarblifvit efter nyligen anställd målning af fenstren. Jag somnade

d. 22. först efter kl. 2. – Också för att snarare kunna slippa åter till Strelna, ökte jag med denna dagen min portion ifrån 3 glas till 5, hvarefter jag under stark härneta [?] gjorde en rätt lång promenad. – Om middagen stark appetit. E.m. återreste vi till Strelna. – I dag i allmänhet en egen besynnerlig känsla, som väl icke var obehaglig. Dock var mitt tillstånd något retligt, så att jag t.ex. af ymnigare snusande var på vägen att må illa. – Om natten häftig kramp uti den vänstra foten. Den högra har den sednaste tiden varit skäligen bra.

D. 23. Försofde jag mig en half timma. – Trög stolgång; men ymnig urinafsöndring. Skäligen god appetit. Mot aftonen ganska dåsig och tung. – Litet qvällsvard. -

D. 24. Samma tillstånd såsom i går, nemligen trög stolgång (blott en enda gång); men ganska ymnig urin-afgång. Motionen för i dag ganska stor. – Om aftonen 3 piller. Derefter

D. 25. utom än starkare urinaf söndring en ganska riklig evacuation. – Kl. 10 reste jag till staden.

D. 26. For jag ut till Pargala, hvarest jag spisade middag hos Schl. Då jag ännu icke haft någon stolgång i dag och ganska liten motion, företog jag mig, att derifrån till fots gå tillbaka till staden och åkte först ifrån Petersburgska sidan hem. Företaget blef mig dock alltför ansträngande. Förrän jag gick till sängs tog jag ock in 2 piller. Derpå följde

d. 27. En ganska ymnig stolgång och således dubbel matthet. – Herrlig middag hos Mams. Schr. hvarefter jag kl. 6 åter reste ut till Strelna.

D. 28. Buden till D^f Avenarius till middag. Der förgick jag mig både i quanti- och qualitativt afseende såväl i mat som dryck, hvarföre hela e.m. tämligen tung. För att åtminstone den följande lätta smältningen

Sid. 87.

intog jag före gåendet till sängs 3 piller.

D. 29. Rätt önskligt tillstånd. Ridandet, som jag i dag åter vidtog, bekom mig synnerligen väl. – E.m. försökte jag för första gången sjöbad. Undantagen en liten oangenäm känsla aldräförst, syntes det i början bekomma mig väl, i det jag derefter kände mycken lätthet. Sednare röjdes likväl en obehaglig hetta uti kroppen. Då jag dertill om aftonen åt litet hafregröt med vin-kallskål, så blef sömnen något orolig. -

D. 30. Hade jag emedlertid tidigare stolgång redan efter första glaset. Derefter kände jag dock intill den andra en särdeles trötthet. – Jag hade ärnat ännu en gång till försöka sjöbad; men hvarjehanda hinder ställde sig i vägen, så att deraf ingenting blef af. E.m. gjorde jag en visit med F. hos Geheime-Rådet Lindströms, hvarest vi drucko the och blefvo ända till aftonen. Emedlertid var Finnander med sin Fru ankommen ifrån Duderh. Detta var orsaken att jag icke kom till sängs förrän kl. ½ till 12. – Dessutom begick jag ett annat fel att just dessförinnan med de andra äta litet qvällsvard. Derpå följde en orolig och af drömmar störd sömn och

Juli 1831.

D. 1. Juli Hela förmiddagen obstruktion, oaktadt jag åter till och med gjorde en starkare ritt. Kanske bidrog ock det till obstr., att jag i anseende till regnvädret i dag vida sednare kom till min vanliga promenad. – Under min ritt öfvertygade jag mig sjelf om existensen om de omkring Strelna så väl åt Peterhoff som åt Petersburg inrättade Qvarantänerna, hvarigenom de redan sedan några dagar här gängse rykten om choleras utbrott i Petersburg tyvärr äro bekräftade. – E.m. återreste Finn. med sin Fru och sina barn. – Ändtligen en öppning, ehuru nog trög och hård. – Aftonen hos Dr Av. – En kopp, såsom vanligt, svagt thé. – Till natten 3 piller. Då väderleken i dag varit kulnare och regnig, så att till och med under min ritt mina kläder blefvo något fuktiga, så vågade jag icke mer försöka att för andra gången gå i sjön.

Sid. 88.

D. 2. Julii Efter Caffet öppning. – Under min spatserritt genom kolonien fann jag äfven vid Kipenska vägen en Uhlan-piket, som viste mig tillbaka dit, hvaräst jag vistats. Emedlertid gjorde man vid återkomsten till och med svårigheter att släppa mig dit, emedan under tiden äfven en kordon blifvit dragen par hundra famnar ifrån pastorn, som derigenom till och med är afskuren ifrån sin kyrka och församling. – I anledning deraf var jag med honom e.m. faren till öfverbefälhafvaren för härvarande Qvarantarne anstalter äfvensom furst Bagration och utverkade tillåtelse för min värd att ännu i morgon få hålla gudstjenst uti kyrkan. Mig rådde han att här qvarstadna, ville dock i morgon gifva mig nogare besked på min begäran, att efter min föresats resa till staden. Då äfven åtskilliga andra tillstyrkt mig, att heldre här qvarstadna, så underrättade jag genom bref med posten Statsrådet Fuss om mitt qvarhållande härstädes och kommitterade W. att emedlertid besörja kommissionerna i afs. å Kalender-Mscr. äfvensom om mitt hälsotillstånd konsulera D^f Rehm., och med första skriftligen svara mig, på det jag derefter i nästa vecka må kunna vidtaga ytterligare mått och steg efter omständigheterna. Oaktadt en timmas sömn hade öfverfallit mig, på den något rikligare middagen, hvarefter jag kände mig tämligen tung; men hade dock en annan rik öppning, blef jag efter en tarflig och lätt aftonvard den vanliga tiden kl. 10 ganska trött och sömning, sofde lugnare än de föregående nätterna öfverhufvud och

d. 3. till och med längre än vanligt. – Då jag här numera har blott ett enda krus Marienbader kvar (emedan I blifvit i staden, för att efter min föregående plan dermed besluta första Kursen), så drack jag i dag endast 2 glas; men hade åter ingen afföring förrän sednare på e.m. – Då vi emot aftonen icke funno Av. hem, gingo vi på besök till Maj. Kr. Vid théet åt jag der par i smör bakade små bullor, hvarföre jag straffades med väder och uppstötningar. – Äfven middagen hade varit medelst en starkare sup nästan

Sid. 89.

för stor. – Derföre intog jag åter 3 piller, förrän jag gick till sängs.

D. 4. Slöt jag med det sista glaset första afdelningen af min brunnskur. – Först efter Kaffet öppning, god och riklig. – Efter middagen (hvarvid jag kanske skadade mig genom par glas länge ståendet och derigenom något syrligt öl) särdeles tung och trög, som först igenom en spatsertur förgick. Förrän jag lade mig, intog jag 3 piller, sedan jag utan framgång haft trängsel till stol.

D. 5. E.m. äfvenledes något tung. Derjemte ovanligt slemfull med någon retlighet i bröstet. Kanske någon följd af ölet, hvaraf jag äfven i dag drack par glas, ehuru friskare och bättre. – Expedierade bref till M.L., hvaruti jag måste förbereda på ett nytt oundvikligt uppskof ända till vintern. – Oaktadt jag blott en gång på f.m. efter kaffet haft afföring, var jag dock efter den vanliga utfarten om aftonen rätt hungrig, hvarföre jag åt litet Ragout. På f.m. ingen Evacuation. -

D. 6. F. höll uti sitt eget hus för härvarande Finnar kommunion, hvarföre jag vid samma tillfälle begick mina salighetsmedel. – Middagen tycktes först bekomma mig väl; dock kände jag mig sednare åter något tung, sedan jag med F. efter mycket underhandlingar varit till den närmaste gården i kolonien på ett barndop och der druckit ett glas dålig Madera, hade jag svåra uppstötningar under aftonfarten. – Hos D^e Av. åt jag något vindrufvor efter thé och sedan jag engång i så mångfaldigt måtto förgått mig, gjorde jag sist hem ett försök att till aftonvard njuta en portion smultron med socker. – Hela dagen ingen Evacuation.

D. 7. Emedan jag i går hade hört, att Kolonisterne ännu hittills haft sin kommunikation med staden medelst Krasnoselska vägen, föranstaltade jag i dag ett försök, att för ett sannolikt längre kvarblifvande härstädes ifrån staden förse mig såväl med Eger Salz-Wasser till fortsättning af kuren, som ock med mera kläder, för Kalender-arbetet

Sid. 90.

med tidningar, samt till ledsnadens fördrifvande och förströelse med böcker. Jag skref i det afseendet både till Brand, och W.t F.s försök, att slippa till kyrkan, att hålla den anbefallta bönen misslyckades. Dock fick jag vid slagbommen tillfälle att till Kolonisterne aflemna brefven, för att i morgon jemte ett pakett föras till staden. Måtte min afsigt att derifrån nu erhålla allt det rekvirerade lyckas! Då kunde jag äfven här lugnare tillbringa en längre tid. – Oaktadt den vanliga motionen – par timmars promenad i trädgården och sedan 1 timmes ritt, hade jag icke ens på f.m. någon stolgång. – Om e.m. visit hos Hofr. Iversen. Synes vara ett ganska hyggligt hus. Då jag hela dagen icke haft någon öppning, så måste jag om aftonen intaga 5 piller. – Sömnen tämligen god.

D. 8. Först efter kaffet stolgång. – Efter middagen, som i dag var ganska måttlig, mådde jag också bättre, än de föregående dagarne. – Om aftonen erhöll jag ifrån staden blott en biljett ifrån Brand, att Eger Salz-Wasser icke mera stode att fås, emedan hela förrådet afgått. – Ifrån W.t ingenting, omständigheter, som gånge mig anledning till mycken oro, då jag i afseende å båda, såväl min kur, som min närvaro i staden för Kalender-arbetet, nu befinner mig uppå samma punkt, som förut, d.ä. oviss hvad parti jag skall taga, blifva än längre här, eller resa in till staden. – Efter liten qvällsvard mycket orolig sömn och till och med pollution om natten.

D. 9. – Tillfredsställande Evacuation. – Vid middagen bjöd jag till att vara än tarfligare och mådde även derefter än bättre eller tyckte mig åtminstone göra det. Till qvällsvard blott litet Sveskon-Kompott. – Sömnen orolig mycket drömmar. -

D. 10. Icke så väl disponerad som de föregående morgnarne. – Att jag fick höra, det par Kolonister i går åter farit till staden, utan att man likväl kommitterat dem att afhämta mina requisita, äfvensom

Sid. 91.

de mer detaillerade underrättelserna om misslyckandet af min egentliga beställning, i följd af brist uppå större omtänksamhet och fullständighet uti instruktionerna å min sida, oroad och förargade mig i hög grad, äfvensom den öfvertygelsen, att jag icke heller på posten hade något svar uppå mina äldre bref. – Efter allt detta kunde jag icke ens vänta mig i dag så lyckliga naturliga förrättningar. – Dock kände jag mig e.m. åtminstone muntrare. Slöt Hippel: über die Ehe – en bok, som innehåller mycket fina, af skarpsinnighet och människokännedom vittnande reflexioner, ehuru inväfda uti en genom en för mycket uttänjd, på sina ställen, såsom det tyckes, pretiös stil, något tröttande form. – I dag blef den vanliga ritten försummad. – Efter vår promenadfart ärnade vi mot aftonen göra ett besök hos en Haase, afl. Storf. Konst. P.s Kapellmästare, som efter Revolutionen i Warschau för någon tid sedan hit anländt; men då vi icke träffade honom hem, så måste vi åtnöja oss med en fot-promenad i trädgården den öfriga delen af aftonen. Derefter gjorde jag ett försök, att till théet äta med hvetebröd litet färskt smör för första gången efter min brunnskur. – Hela dagen förblev jag utan afföring. – Sömnen skäligen god.

D. 11. Äfven i dag tämligen orolig i afseende å mitt blifvande härstädes, då jag hvarken fick det ena eller andra ifrån staden, eller ens med posten allt hittills ännu fått något svar ifrån W-t, hvilket är så mycket besynnerligare, då åtminstone andra i orten beständigt erhålla – både bref och annat. Jag hade tänkt göra ännu ett försök att expres lega någon Kolonist att fara in till staden, för att göra ett slut på denna ovisshet, och tillika ändtligen få ut de requirerade böckerna jemte något mera kläder; men äfven häremot stiga många svårigheter genom min i yttersta grad ängsliga värd, som man

Sid. 92.

nu redan endast med bäfvan kan tänka sig möjligheten, att jag ifrån staden skulle erhålla något, om det också vore vederbörligen purificeradt, innan det komme i huset och mig tillhanda. – Jag har derföre ganska starkt börjat tänka uppå att sjelf genom kolonien resa in till staden (ty gerad får jag ingen att föra mig emedan den återvändande föraren antingen skulle nödgas aldeles förblifva på den sidan eller åtminstone hålla 14 dagars Quarantän). Derigenom skulle äfven för mig återvändandet hit blifva ogörligt, om jag ens skulle slippa något annorstädes, så blottställde jag mig för sannolika möjligheten, att äfven öfver de instundande ferierna nödgas förblifva i staden, der jag icke ens rebus sic circumstantibus, vet, hvar jag skulle finna mig kost, sedan min förra kosthållning hos Schr. upphört. Högst kinkigt således på alla sidor! – Den af sådana föreställningar naturliga sinnesstämningen torde med hafva bidragit till, att äfven ännu i dag ingen stolgång följde, hvarföre jag om aftonen före gåendet till sängs fann för rådligast att intaga 3 piller och

D. 12. efter uppstigandet åter 3, hvarpå ändtligen, dock först efter den vanliga morgonpromenaden i trädgården och sedan kaffet, följde en något våldsammare verkan. – E.m. blefvo vi kallade till slagbommen, for att hälsa på Lustig, som i tjensteaffärer kommit hit ifrån Skvoritz. Då han visste berätta att passagen derifrån, äfvensom öfver Krasnoje Selo vore för till staden, så kom jag uppå det beslutet, att försöka ifrån den sidan erhålla en kommunikation med staden och sedermera sjelf till nästa måndag inresa. L. bjöd mig först fri fart med sig till Skv. hvarifrån jag sedan kunde efter min önskan komma till Duderhoff; men då jag ännu icke har mitt Kalender Supplement skrivit och äfven der-

Sid. 93.

före önskade redan i morgon kunna inskicka det till staden, och det dessutom var mycket svårt att med min kappsäck på hans Droschka framkomma, då han ock sjelf hade åtskilliga saker att härifrån medtaga, så lejde jag häldre en Kolonist att föra mig directe till Duderhoff, hvarifrån jag kunde aldralättast få en pålitlig karl att skicka in till staden, för att derifrån lika så tillförlitligt få säker underrättelse om tillståndet derstädes och framför allt den rekvirerade kappsäcken med böcker och kläder. Då det hette att äfven Kolonien i morgon skall inneslutas inom Strelevska Kontamaz-inrättningarna, så måste jag ännu i dag, så sent det redan var, decidera mig att resa, på det skjutskarlen måtte före pikettens flyttning, hinna hem och icke blifva afskuren. – Med föresats att

bliva och föreställning af möjligheten, att icke ens någonsin mer få återse Strelna, afreste jag kl. 9 och ankom utan något uppehåll på andra sidan om Krasnoje Selo och pappersbruket till ungefär 4 verst nära pastoratet. Der blef jag oförmodadt uppehållen af en pikett, som vägrade mig framfart och visade mig tillbaka. På min fråga, hvarföre just här den för mig obegripliga kedjan vore dragen, svarade han sig icke veta något mer, än att det skett i går. För mig återstod nu ingenting annat än återvända. I Krasnoje Selo blefvo vi nu äfven af 3 karlar anhållna, så mycket mer, som de samma sade sig hafva redan observerat oss resa framat. Om de åt Dud. utställda posterna sade de sig icke känna något och förmodade det vara för lägreets skuld. I byn vore å alla ändar vakter uppställda. Emedlertid var vägen till staden fri. Äfven omkring alla brunnar vore vakter. I byn vore ännu allt friskt tills dato; dock hade i dag en karl och en qvinna, som nyss återvändt ifrån staden med en Isvoitnik och blott druckit thé hemma, plötsligen aflidit. Denna underrättelse bragte mig, att helt och hållet öfvergifva den iden, att i Krasen få lega hästar och med dem fara till staden. Min skjutskarl hade ej lust dertill och jag kunde icke heller med godt samvete öfvertala honom dertill, då jag derigenom möjligtvis kunde

Sid. 94.

blottställa honom, att icke mer hinna hem. Än mer äfventyrlig var farten dit för mig, ty om möjligtvis uti mitt eget kvarter någon olycklig förändring timat, så att jag ej kunde slippa dit, så blef frågan, hvar jag skulle komma midt om natten? – Mitt beslut blef derföre, att åter fara tillbaka till Kolonien. Vål kunde jag hafva svårigheter, att nu mera återkomma till sjelfva Strelna, då man blott under förutsättning, att icke mer återvända, blifvit släppt derifrån; men jag kunde då åtminstone tillsvidare kvarstadna i Kolonien, och derifrån tillsammans med hela Kolonien i morgon åter komma inom Quarantän, ifall den omtalta förändringen dermed för sig ginge, eller ock häldre derifrån om dagen resa in till staden.

[i marginalen:] Sedan vi uti Krasn. Selo redan farit ett stycke ifrån vaktkarlarne, ropade de åter efter oss, att vi skulle hålla, sprungo till, hade nu besinnat sig, att också saker funnos på källan, och frågade hvad min kappsäck innehölle, hvilken de nödgade mig att öppna. Då de öfvertygat sig, att jag ej hade några buteljer eller flaskor med, läto de oss fara. Uppenbart misstänkte de mig, att möjligen kunna höra till de förgiftare, h^a nu uti gemene mannens hjerna spöka öfverallt och döda de menniskor, h^a den bildade, såsom det ock verkligen är, hinner dö uti Cholera.

Natten var något kylig och tjocka dimmor höljde ängarna, öfver hvilka Kolonisten förde mig såväl fram som tillbaka.

D. 13. Befann jag mig kl. 3 om morgonen åter vid slagbommen. Efter några invändningar förbarmade sig vakten, underrättad derom att jag blifvit återvist af oförmodade piketter och derigenom satts i nödvändighet att återvända, öfver mig och släppte mig igenom tillbaka. Jag var

glad att, ehuru efter en onödig och vid min kassas närvarande tillstånd dryg depense och med beklämdt bröst (igenom de starka dimmiga ångorna) åter finna mig inom slagbommen och vedergällde vaktens oegennyttiga godhet med en frivillig drickspenning, klef öfver planket in på Pastorns gård, insläpptes efter bultandet och lade mig på mitt vanliga läger, hvarest jag insomnade uti en djup sömn, hvarifrån jag först kl. 8, ehuru äfven då omorgnad, uppväcktes. Nästan hela dagen hade jag emellanåt små stickningar på vänstra sidan i bröstet. Jag arbetade flitigt på mina här möjligen Kalender-Supplementer (Krönikan för Juni månad) så att jag icke hann taga mig ens någon rörelse förrän på e.m. då jag med F. for ut att åka och derjemte förfråga mig om jag icke skulle få någon lägenhet att säkert få bref till staden. Äfven härtill fick jag ingen utsigt. De som hittills plägat göra utfarter hit ifrån staden, för att åtminstone vid slagbommen få se och på afstånd tala med sina här vistande anförvanter, sades numera hafva inskränkt dem eller ock till en del härifrån hafva medtagit de sina af anledning, att man i staden skulle tala om, att i dag eller i morgon helt och hållet

Sid. 95.

ifrån alla sidor spärra densamma. – Hela dagen obstruction. Om aftonen lät jag min appetit förleda mig, att taga en sup och äta aftonvard, hvaraf jag hade orolig sömn och pollution.

D. 14. Drack jag på försök ett glas af det Selzervatten, som här försäljes uti en vinkällare och som jag hittills ärnat slutligen tillgripa till fortsättning af min brunnskur. Men tyvärr fann jag det knappt hafva en aflägsen likhet af äkta Selzervatten och icke mycket skilja sig ifrån godt dricksvatten utur vanliga brunnar på en något salthaltig jord. – Det var icke ens i stånd att i dag hos mig verka någon afföring. – Mitt bröst fortfor ännu att vara någorlunda beklämdt. Å poststationen erfor jag, att ännu ingen post vore ankommen ifrån staden (detta fortfor allt sedan Karant. inrättades); följaktligen hade jag icke heller något bref; här fortfore man emedlertid, att mottaga bref till staden, hvilka expedieras dit genom Fältjägare. – Såväl Geh. R.L. som dess svärson Av. ha jag tillfälligtvis träffade under min ritt, tillstyrkte mig att här qvarstadna, hälst kanske äfven inga sessioner mera torde äga rum. – Om det också vore fallet, så återstår före ferierna numera blott en enda i nästa måndag. Och huru skall jag komma in, om jag ock så ville? Det enda blefve, att vid Karantänen passa på några ifrån staden ankommande formän, som hithämta varor eller hästar för försäljare. Men äfvenså är det äfventyrligt att redan fara med sådana. Och dessutom om det är sant, att staden är spärrad, hvar råkar jag då, utan pass och hvad mera är, nu utan penningar? – Jag uppsatte ett omständligt bref till Statsrådet Fuss, hvaraf jag e.m. så sysselsattes, att jag ej kom till någon motion. Också kände jag besvärliga stickningar uti mitt högra öga.

[i marginalen:] Tillfälligtvis fick jag äfven lägenhet att med den här boende Gorodnikens till staden med varor afgående pojke afsända till Brand, ett litet bref, hvarest jag bad honom, antingen sjelf hämta till Karantänen den af W-t rekvirerade kappsäcken och Mineralvatten, eller ock till W-t återsända den förra. Kanske lyckas

det mig på detta sätt äntligen att vinna till och med min önskan att få hit lektur, eller åtminstone några underrättelser ifrån staden.

Då jag äfven i dag icke haft någon öppning, så åt jag utom några sveskon, ingen qvällsvard, utan intog i dess ställe 3 piller till natten. – Högst orolig sömn.

D. 15. Drack jag åter ett glas af det så kallade Seltser-vattnet, men fick det oaktadt icke heller någon öppning, hvarken efter promenaden, eller efter det nu med flit starkare kaffet. Expedierade brefvet till Fuss i staden, lät för säkerhetens skuld frankera det och dessutom gifva mig qvittance öfver aflemnandet. Uti detsamma medskickade jag fortsättningen af kalender-Krönikan för Maj-månad, äfvensom de Data för Genealogien, h^a här utur mina annotationer i detta årets Kalender varit mig möjliga. Föröfrigt förberedde jag F. på möjligheten (både yttre och inre – för min hälsas skuld) att här nödgas qvarstanna öfver ferierna. -

Sid. 96.

Då jag, ju längre det led, ju mer kände utom buller i magen, äfven allmänt obehag och början till hufvudverk, så intog jag ännu före ridandet 5 piller. – Efter middagen först efter någon tids slummer äfvenledes tyngd; äntligen följde efter 1 ½ kopp starkare kaffe en önskad verkan och allmän lättnad. – Efter en ny uttömning och spatserfart inställde sig särdeles appetit till aftonen, hvarföre jag åt en god portion hafvergröt med öl och sirap. Tyvärr skedde detta något sent, hvarföre jag ock kom sednare till sängs. Om natten blef jag uppväckt och kallad till F. hvilken jag fann uti en stor ängslan. Han hade haft oro och kände dels hetta dels frossbrytningar. Jag kunde icke vidare än åtminstone öfvertyga honom, att det icke var någon Cholera, förmente honom till sinnesro och lugn och rådde honom att taga Cremor Tartar åtminstone, om ej något till afföring derjämte då han äfvenledes hela tiden beklagat sig öfver hämorrhoidikalisk obstruktion. Också märkte jag genast, att det för ingen del var så farligt, som han med sin vanliga kärinagtiga ängslighet föreställt sig.

D. 16. Vaknade och uppsteg jag först kl. ½ till 8. – Tungan var väl något belagd; men sedan jag druckit ett glas af det så kallade Seltservattnet och gjort min morgonpromenad i trädgården, fick jag en god afföring och mådde sedan Gud ske lof! förträffligt. – Till middagen en sup med droppar (Pomerans) och trädgårdsmultron med vin. Äfven e.m. åt jag något af dem; till aftonen blott några Sveskon. – Ehuru jag ej mådde på något sätt illa, tycktes bären dock icke hafva varit den rätta födan. Också voro de icke mer alldeles färska och hade således redan förlorat sitt aroma. – Ingen underrättelse ifrån staden; Ogorodnikens pojke hade sagt sig ej hafva kunnat finna Brandenburg – ett uppenbarligt föregifvande, hvilket betyder, att han icke gifvit sig någon möda med hela brefvet. – Förargligt nog!

D. 17. Sofde jag äfvenledes tills öfver kl. $\frac{1}{2}$ till 7. – F. erhöll en biljett till kyrkan till förrättande af gudstjensten mot skriftlig förbindelse, att ej föröfrigt med någon eller någorstädes i Kolonien uppehålla sig eller hafva commercium utom sin

Sid. 97.

tjenst. Eljest äro spärrningsanstalterna för denna orten sedan i går skärpta, i det att äfven åt skogen vid bäcken P.s äng uppå ett afstånd af circa 100 famnar härifrån en vakt är ställd och derigenom en angenäm promenad för oss till den egna ängen upphäfvit. Detta har utan tvifvel skett derföre att en finsk käring härifrån Strelna, då hon ej fick lagligt tillstånd, dock i går stulit sig igenom till staden, för att se sina 2 söner, h^a derstädes skola vara i lära. Då hon är en djerf och dertill alldeles fördomsfull käring, som, hvad sjukdomen i staden beträffar, ej vill veta af annat än förgiftningar och föröfrigt tror på ett blindt öde, så äro väl de skärpta mesurerna för hennes vederlikar i sin ordning, om de derigenom blott kunde afhållas ifrån denna ort, dit de ganska lätt kunna medhämta smittan. – E.m. for jag ensam på besök till Geh.Råd L. och förgick mig der i 2, om ej 3faldigt, måtto; i det jag utom förtäring af ett päron, rökte en Cigarre och drack en kopp rent thé. Följden blef också den, att jag om natten ej fick sömn förrän kl. 2. För att godtgöra skadan, tog jag in 5 piller.

D. 18. Tungan starkt belagd, och till och med hufvudet litet förvirradt. Efter promenaden följde dock skälig Evacuation. – Äfvenledes åkpromenad med F. hvarefter jag med honom gjorde ett besök hos Dr Av[enar]ii hyresgäst, en H^r Schlusser, köpman i St. Petersburg och fick af honom icke allenast låna tidningar, utan äfven anbud att få begagna tillfället att med hans forkarl, som hvarje veckas slut utkommer ifrån staden, derifrån erhålla hit, hvad jag behöfver. – Före middagen en sup spanisch bitter. – Antingen det må hafva varit derutaf eller ännu en följd af föregående tillstånd, så befann jag mig e.m. ganska trög och sömnaktig. Sednare efter vår utfart hade jag till och med små knipningar, hvarifrån jag trodde mig kunna befria mig igenom en liten ny snaps och något litet aftonvard. – Tämligen rolig sömn; dock en liten pollution. -

D. 19. Drack jag åter ett glas af det såkallade Seltser-vattnet och drack kaffet korrt derpå redan före morgonpromenaden. – Hos Schl. – En viss tröghet fortfarande

Sid. 98.

hvarföre jag i dag i stället för ritten åter försökte att bada i stranden af Finska viken. – E.m. promenad till fots. Hela dagen ingen stolgång. [i marginalen: Bref till W.t med posten, får se om jag derpå erhåller något svar.]

D. 20. Badade jag åter. E.m. visit hos Iv. hvarest jag äfven åt en persika och drack (svart) thé. Då jag också i dag icke haft ens någon känning till öppning, derjemte äfven tyngd och olust började besvära, så intog jag om aftonen 5 piller och

D. 21. Efter uppstigandet kl. ½ till 6 3 till, hvarpå ändtligen efter promenaden följde först en tämligen trög och sedan på kaffet en ny lösare afföring. – Ännu före middagen kommo 2 till och till och med på e.m. ännu en. Under sådana omständigheter uppsköt jag helt och hållet mitt kalla bad. Ridandet har i dessa dagar af sig sjelft efterblifvit, emedan hästen icke kunnat begagnas. I dess ställe gjorde vi en fotpromenad uti trädgården, derunder och ännu mer efter den samma besvärades jag ock ganska mycket af min högra fot, som redan uti några dagar åter varit ömtåligare (om af de kalla baden? vet jag icke). Den föregående tiden har jag blott då och då haft olägenhet deruti. – En liten sup och måttlig aftonvard. – Om natten liten pollution.

D. 22. Vaknade och uppsteg jag än tidigare, redan före kl. 5. – Hela 2 timmars promenad i blomsterträdgården; som nu skänker mig en ganska välgörande förströelse, sedan jag börjat till tidsfördrif genomgå Schuberts Lehrbuch der Naturgeschichte. – Hos Aven. som var icke litet glad; sedan han i förgår fått mig öfvertald att åtaga mig, att öfversätta på finska den af Inrikes Ministerium utgifna Instruktionen (Краткое наставление къ распознаванію признаковъ холеры, предхраненію отъ оной, и къ первоначальному ея леченію), och han nu erfor att jag icke mer har mycket qvar. – Hos Schl. att erhålla tidningar. – Han böd i afton till thé. – Ett längre vistande uti

Sid. 99.

det kalla vattnet uti bäcken var mig särdeles vederqvickande, ehuru jag genom en större sup (Spanisch Bitter) och ett rikligare mål derefter hos mig frambragte mer hetta. – Jag slöt öfversättningen och förde den till Av. – Hos Schl. drack jag 2 koppar, dock svagt, thé. – Der och äfven efteråt kände jag mig dock mer än vanligt munter. Åter en liten sup och något qvällsvard torde dock hafva varit öfverflödiga; ty jag fick icke så snart sömn. – För att åtminstone till morgon befordra öppning, intog jag 2 piller. -

D. 23. Efter en något orolig sömn befann jag mig något beklämd vid uppstigandet. Det så kallade Seltservattnet, hvaraf jag i dag förtärde det sista glaset, förbättrade icke mitt tillstånd. – Hela förmiddagen upptogs af promenader och botaniserande i trädgården, så att jag derigenom försummade badandet. E.m. blef jag likaledes derifrån förhindrad, i det först Gardets till häst bagage och sedan Kadetterna tågade förbi härigenom ifrån Peterhoff åt Krasnoje Selo. – Jag hade till middagen supit brännvin med spansk peppar. – Mot aftonen, då jag ändtligen kom i rörelse, hade jag till och med uppstötningar. Jag ärnade redan åter gripa till pillerna, då jag ändtligen efter ett par koppar thé med vatten och litet madera, hvarvid jag äfven åt litet hvetebröd med alldeles färskt smör, fick en något trög men god öppning. Detta föregående och kanske dessutom sinnliga

erinringar om aftonen lära verkat icke allenast någon tids sömnlöshet, utan ock gemena drömmar om natten.

D. 24. I stället för vatten drack jag i dag genast efter uppstigandet Kaffee och hade äfven der efter under promenaden Evacuation. Också i dag förgick hela förmiddagen till promenad och botaniserande i slottsträdgården. – Bad. – Middagstiden erhöll jag ändtligen genom Hr Schl. svar ifrån W.t, jemte uppgift att han redan förut afskrifvit ett bref med posten, men som icke kommit mig tillhanda. – E.m. var jag hos H^r Schl. för att tacka för detta bref och erhöll underrättelse att jag i nästa onsdag äfven har att förvänta åtminstone böcker och kläder. – Jag drack der ånyo Kaffee. – Sedan visit hos Lindstr.

Sid. 100.

Det, oaktadt min tillblandning med vatten, starka théet derstädes, gjorde att jag denna natt äfven först senare insomnade och

d. 25. var stolgången ganska trög och obetydlig. – Till middagen redan i går buden till H^r Schl. – Den bestod af Nudel soppa, rå skinka med ärter och risgrynsgröt med grädda. – För olikhetens skuld med mina vanliga middagar såväl till quantität som isynnerhet kvalitet, drack jag äfven något mer vin. Äfven kaffeportionen blef i dag dubbel, emedan jag derefter kallades till Avenarius för att genomgå en ny öfversättning af en annan förtjenligare ansedd brochure emot Choleran. – Om aftonen med F. besök hos H^r Haase, hvars dotter är en mästerlig fortepianospelerska. – Sedan en helt liten sup, hvarpå tuggade för qvällsvard litet bröd. Trött af de ymnigare njutningarne i dag insomnade jag i dag genast och sofde skäligen godt ända till kl. 5.

D. 26. – Äfven trög och liten uttömning. Jag försökte att röka en pipa tobak. Det retade obehagligt, och kände jag sedan under promenaden särdeles ömhet uti den högra foten. Genom kallare väderlek af kall stark blåst ådrog jag mig efter badet en slags frossa, som dock efter en sup, middag, kaffe och en stunds blundande försvann, så att jag åter befann mig rätt väl och hade till och med en liten öppning. – Om aftonen 2 koppar thé med smör och bröd.

D. 27. Vid uppstigandet belagd tunga. – Obetydlig stolgång. Expedierade med Schl.s karl bref till W-t och genom honom till Bl. i Helsingfors. – Oaktadt den fortfarande kulna blåsten vågade jag mig dock i dag åstad att bada. – Efter middagen mycket tung och sömning. Sednare vid Quarantänen och uti densamma för att emottaga de länge ifrån staden väntade och ändtligen ankomne böckerna och kläderna, hvilka jag också efter någon tids genomrökning erhöll. – Sedan thé hos Schl. hvilken jag har att tacka för deras uthämtande. Bestyret med dem gaf mig tämmelig rörelse.

Sid. 101.

D. 28. Icke destomindre uteblef stolgången alldeles, ehuru jag till och med, för att befordra densamma, i går aftons hade intagit par piller. – Hos Schl. drack för andra gången Kaffee. – Började renskrifva den finska öfversättningen, omarbetad af Avenarius. – Ändtligen erhöj jag med posten ett äldre bref ifrån W. med inneslutna 2 främmande bref (deribland ett ifrån M.L.), hvilken W. tagit sig friheten att uppbyta. Genom hans eget bref blef jag ej litet frapperad, då jag las, att just samma tid, som jag företog den der misslyckade resan åt Duderhoff, och till och med var på vägen, att rakt resa till staden, ej allenast W. sjelf varit sjuk, utan äfven dess betjent så svårt insjuknat, att han (kanske till och med just samma dag) blifvit afförd till hospitalet, hvarest han äfven aflidit korrt derpå. Jag kan således icke annat än att med innerlig tacksamhet deruti erkänna försynens underbara skickelse, att mitt företag just då skulle misslyckas till min egen räddning. – Middag hos Schl. och aftonen till thé hos Av. – Då jag hela dagen icke haft någon stolgång, intog jag om aftonen åter 3 piller. Sofde väl bra; men hade ock först sednare vederbörlig stolgång.

D. 29. Hela dagen mest inne, sysselsatt med renskrifning af Av.ii finska öfversättning, hvilken jag om aftonen, då jag ej träffade Av. hem, förde till L.s. Der blef beslutadt, att skicka Manuskriptet till Wiborg för att tryckas. Jag åtog mig att derom tillskrifva till dervarande boktryckaren Cederwall. The hos L. -

D. 30. Äfvenledes lycklig med mina naturliga förrättningar. – Jag uppsatte brefvet till Ced. och förde det till L. Efter en god droppsup hem kom jag der att taga en annan och drack dessutom ett glas vin. Efter badet åt jag en för starck middag. – Skref bref till W.t; men som kom för sent, då posten redan afgått, hvarföre det måste blifva efter. – Liten utfart på e.m. Någon ansats till

Sid. 102.

hufvudverk. – Om aftonen ännu 2 koppar thé med smör och bröd; derefter uppstötningar. Ock var min högra fot isynnerhet just i knävecket åter högst ömtålig. – Emedlertid rolig sömn.

D. 31. Upp redan efter 5. – Ingen afföring oaktadt 3 koppar kaffee; buller i magen. Icke förunderligt efter så mycken omåttlighet i går. – äfven i dag betydande uppstötningar mot aftonen omåttlighet under närvarande omständigheter vid middagen. – Till obstr. torde ock det mera stillasittande lefnadssätt bidra, hvartill jag nu åter småningom börjat vänja mig, sedan jag allt mer stärkt mig genom de dagliga kalla bader. – Så hade jag äfven i dag nästan ingen motion, undantagen en fart till Peterhoff på e.m. Aftonen ett glas varmt vatten med litet vin i st. för thé.

Augusti 1831.

D. 1. Aug. Sofde längre än vanligt till 6 ½. – En pipa tobak, som jag rökte i förhoppning, att derigenom äntligen åter befodra öppning, retade endast bröst och mage. – Sysselsatt med tidningslektur, äfvensom. NB. om aftonen intog jag de sista 2 pillerna.

D. 2. jemte bekländhet i bröstet, isynnerhet f.m. ända till simningen fortfor obstructionen. Då icke engång filbunka hjälpte, hvaraf jag i dag just med flit för första gången i denna sommar åt en ymnigare portion, så måste jag vara betänkt att taga min tillflykt till Dr Avr. hos hvilken jag om aftonen gjorde besök med F. Ingredienserna till de af Dr Rehm. föreskrifna stå här icke att erhålla, hvarföre Av. förskref mig andra mer sammansatta, af hvilka hufvudbeståndsdelen består af Aloe; dessutom ingå deruti ren såpa, olenum menthae, Leontadon tarax och Salmiak; men anskaffandet af dem blef i dag för sent.

D. 3. Efter kaffet fick jag äntligen sjelfmant stolgång. – Genom en större sup efter simningen retades appetiten för mycket och jag åt igen öfvermåttan, oakadt isynnerhet filbunka. – Expedierade bref till M.L., Pipping i Wib., Zagel, Sergejefskij i Perm och Wulfert, till hvilken jag återskickade tidningar. – Om qvällen njöt jag ingenting. – Slutade första delen af Schuberts resa i Sverige. -

D. 4. Intog om morgonen på försök 2 af de nya pillerna.

Sid. 103.

De hade dock ingen annan verkan, än några små rörelser och buller i magen. Mitt bröst åter något beklämdt. Deremot foten, som de 2 föregående dagarne varit ömtålig, bra. – Middag hos Dr Av., därvid flere glas rödt vin. Sedan par glas cardinal hos Schl. Vid hemkomsten fick jag en biljett att komma till barrieren, hvarest Hr Jacobson ifrån Petersburg skulle hafva uppdrag till mig ifrån Wulf. Jag skyndade mig dit i säker förhoppning, att äntligen få det så länge väntade mineralvattnet. Men huru frapperad och förtretad måste jag icke blifva, då jag blott fick – hälsningar och svar, att Dr Rehm, förordnat mig Eger-Salzwasser, eller i brist deraf åter Marienbader. – Det har jag nu väl ock sjelf vetat, men hvarföre han icke tillika kunnat skicka vattnet, är obegripligt. Hr Jack. lofvade bestyra om dess utskickande genom Schl.s karl. Får se, om deraf blifver någonting.

D. 5. Skäligh öppning efter kaffet. – Både fotpromenad och utfart uti den äntligen genom ett litet åskregn i natt uppfriskade luften. – Dels genom andra hinder, dels genom den regnaktiga väderleken uteblef för mig i dag simningen. – Till middagen särdeles hungrig. Då denna likväl bestod af starkt närande födoämnen och det torde vara möjligt, att jag dock äntligen får mineralvatten, före hvars bruk magen bör rensas, så beslöt jag att om aftonen intaga 3 af de nya

pillerna. Dessförinnan drack jag med F. ett glas vin men med varmt vatten. – I dag har jag ock lagt handen vid Manuscriptet, innehållande Nyens privilegier. -

D. 6. Vaken redan kl. 5, hvarefter också ingen sömn mera kom. – Då jag efter kaffet ännu hos Dr Av. drack en kopp the, fick jag en belagd tunga och orolig mage. – Den kalla fuktiga luften anhöll mig äfven i dag ifrån simmande; i dess ställe red jag ett stycke efter en lång intervall. – Till middagen hafergröt med sur mjölk, åtminstone i närvarande tillstånd alltför ymnigt. Dock fick jag derigenom redan e.m. en rätt god stolgång. Dock fortfor magen att kännas ganska tung och besvärad.

Sid. 104.

Om aftonen thé. – Om natten eller rättare om morgonen ganska tidigt besvärad af pinsamma evacuationer, äfvensom af det redan någon tid kännbara kliandet uti spetsen af förhuden. – Efter kaffet hade jag åter en stolgång. – D^r Av. persvaderade mig att följa sig till en ifrån i går ännu varm badstuga, hvarest jag blott lät tvåla och gnida mig. Derefter hade jag dock en obehaglig känsla af frossa, belagd tunga och tung mage allt ända till middagen. Äntligen erhöll jag genom Schl.s söner ifrån W.t ifrån staden 9 half krus Egervatten jemte bref och försonade mig åter med honom för hans senfärdighet. – Äfven denna e.m. tung mage – Thé. – 3 piller. – Pollution och orolig sömn.

D. 8. Vid uppvaknandet, såsom de sista morgnar mer och mer, helt wüste im Kopfe och beklämdt bröst. Slemmigheten tilltager. – Efter kaffet stolgång, men trög och slemmig. – Oaktadt den kalla luften (blott 13 Ream.) var jag äfven i dag att simma, men kunde icke länge förblifva i vattnet. Sedan middag med F. hos Schl. hvarvid äfven skäligen dracks, hvilket visserligen icke blifver den bästa förberedelse till brunnskuren. Än mindre oförståndigt var, att vi förblefvo der på ett ställe att sitta hela e.m. och drucko der äfven thé. –

D. 9. Ingen stolgång. Luften ännu kallare än i går, hvarföre intet simmande, utan i dess ställe ritt, hvarefter bullret i magen saktade sig. – E.m. disposition till hufvudverk. – Visit hos Ivers. – Förrän jag lade mig, intog jag en sats Engelskt salt.

D. 10. Började jag min andra brunnskur med ett glas. Först efter kaffet stolgång ehuru i mindre mått. Sedan på f.m. ännu 2 diarrheartade. – Bref till W.t. På e.m. med F. utfart till Qvarantänen på andra sidan om Peterhoff nära Tyris kyrka för att träffa prostén Modén. Aftonen der. Sedan 4 piller. I anseende till den allt kallare väderleken lät jag ännu sent om aftonen elda uti min kammare, men hade (förmodligen derigenom) en orolig sömn och var

d. 11. vid uppstigandet alldeles yr i hufvudet. – Sedan jag

Sid. 105.

haft 2 goda ymniga afföringar och nästan uti 3 timmars tid promenerat uti fria luften, blef det dock småningom bättre. – E.m. ännu en liten afföring, sedan jag såsom i går ätit tämlig portion fikon. - Visit hos Aven. – I stället för the litet qvällsvard. – Rätt god sömn. -

D. 12. Den regnliska och kulna väderleken inskränkte min promenad; dock uteblef ej afföringen, som var skäligen ymnig och lös. – Hos Schl. kom jag f.m. att smaka litet pepparmynt-elixir. – Riklig motion både genom gående och ridande, hvarigenom jag fick god appetit. Dock lär jag låtit förleda mig att äta för mycket, emedan jag sednare hade mycket uppstötningar och elak smak i munnen. Efter thévattnet intog jag 4 piller.

D. 13. Den dagliga stolgången följde såsom i går först efter kaffet, som jag emedlertid nu dricker tidigare än vid första kursen, d.ä. straxt efter min morgonpromenad kl. 8, också ofta redan förr. – E.m. mycket häftig motion, i det jag sprang ett långt stycke undan regnet. – Oförmodadt erhöll jag redan i dag ifrån staden i st. för 10 halfkrus Eger-Selzer-wasser, som jag requirerat ännu 24 till utom 2, hvilka gått sonder. – Skälig aftonvard.

D. 14. Då det starka töcknet på morgonstunden hindrade mig ifrån att gå ut, så försökte jag att i dag först dricka 2 koppar Caffé och sedan efter ¼ timmas förlopp mineralvatten, hvaraf jag nu ökte på ännu ett glas. – Derefter följde dock en ganska dålig stolgång och i allmänhet en mycket obehaglig förmiddag. – Genom nästan oafbrutet sakta gående skaffade jag mig någon förströelse. – Äfven den högra foten, som länge varit bra, började åter något ömma. – I anseende till det ideliga obehagliga sugandet tog jag under afvaktan på den länge dröjande middagen en liten sup Spanisch-Bitter. – E.m. slumrade jag en liten stund på en ängslinda. Derefter hela dagen hufvudet litet ring[..?]mman. Om aftonen 2 koppar thé.

D. 15. Efter drickningen, som åter öktes med ett glas, rätt behaglig känsla af värma, men ingen öppning. – Efter ritten ömmade min fot åter tämligen. – D^F Av. kom tillfälligt till vår middag. – I sällskap åt jag under mina närvarande omständigheter för mycket och drack 3 glas vin. – Af honom hörde jag nu, att Hr Jacobson i lördags medhämtat

Sid. 106.

de 24 halfkrusen Egerwasser men att detta tyvärr icke skulle vara af detta års. – E.m. mycket tyngd i magen. – Jag försökte att röka. – Mot aftonen tog jag en het vanna.

D. 16. Dagens första tidning var, att kordonerne redan i går aftons härstädes blifvit ändtligen alldeles upphäfn. – Flere tycktes dock vara mindre nöjda härmed, då sjukdomen ännu icke alldeles upphört i staden. – Särdeles orolig var naturligtvis min värd och betänkt på att sjelf [... svårt att tyda] sitt eget hus. – Jag avancerade i dag till hela 6 glas, som blifver den högsta portionen. – Dock var jag högst misslynt, att det oakadt de 5 pillerna, som jag ännu i går afton intagit det dock icke heller i dag i början syntes vilja komma till någon stolgång, tills det ändtligen efter kaffet bröt löst och jag genom 2 rikliga afföringar åter blef lös en nästan 3 dygns tryckande börda. – Efter den lätta middagen befann jag mig i dag rätt väl. – E.m. gick jag på besök till L.ms; och då jag ej fann der någon hem, till D^f Av. – 2 koppar thé med hvetebröd synes dock ej varit mig så tjenliga, emedan jag hade något oroligare sömn och äfven stickningar i bröstet på vänstra sidan. [i marginalen: I e.m. hitkommo afledne furstens hästar med en mängd af dess folk.]

D. 17. – Åter ingen stolgång, blott buller i magen. – Derjämte äfven i bröstet på vänstra sidan då och då någon beklämdhet; foten deremot bättre. – Ingen ritt blef af, i dess ställe promenader och utfart. Middagen bestod äfven i dag förnämligast af hafresoppa. Då jag i förlitande derpå åt deraf något mer, var min mage länge tung och besvärad. – Redan på f.m. lät F. på sin gård faststänga alla portar. [i marginalen:] Ännu en mindre transport. Bagagevägtar jemte hästar. – Efter théet (2 koppar) intog jag om aftonen 2 piller och

D. 18. straxt om morgonen åter 2. – Ett allt sedan åskan i går hela natten igenom fortfarande regn hindrade mig ifrån min morgonpromenad ute i fria luften. – Korrt efter vattnet drack jag äfven kaffe, hvarefter ändtligen följde en dubbel och diarrhéartig afföring. – Så kom kanske ett glas portvin hos Schlusser till pass. – Omkring middagen foten mer än vanligt öm. – Straxt derefter kändes magen något besvärad; men sedan befann jag mig rätt bra. – Först mot aftonen kunde jag företaga promenad i trädgården; dock var luften efter regnet svår. Besök hos Iv. som sjelf var bortrest. – Jag dröjde der tills kl. mot 10. – Vid hemkomsten förskräckligt töcken.

D. 19. Måste jag äfvenledes promenera på kammaren. – Efter kaffet stolgång. – Dugtig ritt, hvarefter foten åter var rätt öm. – Äfven nu efter middagen någon tyngd; dock hade jag ätit litet mer än i går. – Utfart till Kordonen i Alexandria. – Aftonen hos Schl. 2 koppar thévatten. – Sedan ännu hem Sveskon.

1831.

2.

Sid. 107.

1831.

2.

D. 20. Augusti. I dag tillät mig den vackra morgonen att redan tidigt vara i det fria. – Såsom de föregående dagarne följde uttömningen äfven nu först efter kaffet och åter i mer lös form. – Den varma vackra väderleken lockade mig i dag att efter en lång intervall åter försöka ett kallt bad. Dock tordes jag ej blifva längre än ungefär 5 minuter. Försöket tycktes bekomma mig rätt väl. – Redan i går afton hade Schl. budit mig till middagen. Den bestod denna gång af högst otjenliga och svårsmälta födoämnen, hvarföre jag tyckte mig böra dricka något med (3 glas) Madera och par koppar starkare kaffee. Efter hemkomsten tuggade jag sveskon och spatserade sedan ända till skymningen. Efter théet uppå mitt vanliga sätt med dugtigt vatten intog jag före gåendet till sängs 3 piller. – Orolig sömn.

D. 21. Först efter Kaffet följde en ganska riklig men lös evacuation. – Då jag berättat, att F. i dag skulle resa till Kipen (hvilket ock skedde), och jag blifva ensam hem, hade Fru Iv. redan vid mitt sista besök bjudit mig dit till middagen. – Den var ypperlig; felet för denna dagen kunde således endast komma att bestå i mångfalden (6 rätter) och dymedelst äfven i mängden. Likväl kände jag inga olägenheter derefter. – Eftermiddagen tillbragtes äfven der ganska angenämt med musik och promenader i trädgårdarne med fruntimmer, hvarvid jag endast generades af min ena fot, hvars tå börjat oaktadt mina rymliga stöflor smått inflammeras. Först efter thé (2 koppar) kom jag hem.

D. 22. Dubbel afföring efter vattnet redan före Kaffet och i alldeles lös form. – Ett förskräckligt regn nästan hela förmiddagen, hvarföre jag icke kom utom dörren. – E.m. starkare urinafsöndring än den föregående tiden. -

Sid. 108.

Om aftonen träffade jag på min promenad Iv. herrskap i trädgården och blef af dem inbuden till thé.

D. 23. Hade jag redan vid uppstigandet en viss känsla af frossa. Afföringen först efter kaffe; men trög. – Äfven sedan obehaglig tyngd och bullrande mage. Allt detta måtte vara en aflägsen följd af

de föregående middagarne (äfvén den gåriga hem var kanske för ymnig), eller ock deraf att jag i går efter det starka regnet spatserade i linnestrumpor, eller ock kanske af starkare thé i går aftons. Törhända kommer det dock äfvén af vattnet, hvaraf jag allt ännu fortfarit att dricka 2 halfkrus (utgörande 6 glas), men hvilka båda i dag tycktes vara förflugna. – För att förströ mig gjorde jag nu en lång och tröttande promenad, hvaraf jag åtminstone till middagen fick stark appetit. – Derigenom torde jag åter hafva syndat; åtminstone mådde jag e.m. icke väl och ju sämre ju längre det led till aftonen, då jag isynnerhet plågades af just stor svårmodighet och ledsnad. Så mycket mer afhöll jag mig alldeles ifrån thé och åt i dess ställe blott sveskon-compott.

D. 24. – Såsom i går. – Bref till Wulfert, för att bedja honom underrätta mig, om icke sessionen i nästa måndag i anseende till Storfurstens begrafning blifver uppskjuten, i hvilket fall jag numera beslutat, att stanna här ännu en vecka, för att fullständigt kunna sluta min kur. – Till middagen beställde jag mig risgrynsgröt kokt i mjölk, väl en så mycket mindre tjenlig föda, som jag äfvén de föregående dagarne ätit risgrynssoppa med russin. Än vidt dummare handlade jag dock derutinnan, att jag åt mig öfvermått, hvaraf ju längre det led åt aftonen ju större obehaglighet, förenad med en viss retlighet i lynnet. 2 koppar kaffe, hvilka kommit tämligen sent, hjälpte icke. En 10 versts promenad och 4 piller i stället för aftonvarden skulle bota; men jag fick dock ingen sömn före mot kl. 12.

Sid. 109.

D. 25. Deraf kom jag att försofva mig mig. – Då regnet i dag åter icke tillät mig att komma ut, så beslöt jag att redan nu börja med vattnet skrida nedåt och drack blott 5 glas. Kaffet kom alltför snart derefter och hjälpte i dag till ingen uttömning. Jag tog derföre ännu 3 piller; men ock derefter blef magens tyngd förökt och tungan än mer belagd. Först sednare, då jag kommit ut till en promenad i fria luften, följde en skäligen god och rik stolgång. – Icke destomindre fortfor tungan att vara belagd och ett särdeles sugande intill middagen, hvarföre jag tog mig en ansenlig sup af en präktig doppel-Kümmel, som F. i går hämtat med sig. Derefter och den lätta måttligare middagen, befann jag mig rätt bra. Om aftonen med F. besök hos Fru Iv., som ensam var hem. Hon trakterade utom thé äfvén med insyltade stickelbär och ett glas Nalivka. – Om natten eller

d. 26. tidigt om morgonen vaknade jag dock med bröstbeklämning, starka vaderspänningar och erectioner. – Efter en ny slummer och vattnet, som jag åter för det regniga vädrets skuld måste dricka på kammaren fick jag dock en rätt god stolgång och sedan under en promenad uppå Kaffet ännu en annan. – En dugtig ritt, hvarunder jag blef något våt. – Före middagen en sup. Måltiden var i dag just icke starkare än i går, dock var jag sedan besvärad af en tryckande tyngd, hvilket dock kanske icke så mycket kan tillskrifvas matordningen, som väderleken och de merändels fuktiga fötter, som jag derigenom i dessa dagar, i dag isynnerhet förvärfvat mig, då mina galoscher i somras tyvärr blefvo i staden och jag dessutom i anseende till mina tårs sjuka beskaffenhet nödgas gå med tunna linnestrum-

Sid. 110.

por. Detta blef efter en ny spatsergång än klarare; ty jag befann mig derefter än sämre, hade uppstötningar och vämjelser. – 2 koppar the. – Sömnen blef särdeles orolig. – Jag uppvaknade åter om natten, plågades af hetta, bröstbeklämning och väder.

D. 27. 3 glas. – Ingen öppning. – Åter dugtig ritt. – E.m. äfven nu icke utan tyngd. – Jag slöt i dag Schuberts Lehrbuch der Naturgeschichte, som jag under denna sommar pensumtals genomgått och derigenom åtminstone förvärfvat mig något mer insigter uti Botaniken, hvaruti jag här haft tillfälle även till praktiska Examina under mina promenader uti trädgården. Föröfrigt har min lektur den sednaste tiden bestått uti utländska tidningar. – E.m. utfart. 2 kp. the. – 5 piller. – Sömnen bättre än förg. nätterna.

D. 28. – Först efter Kaffee en trög och ringa afföring af segt glasaktigt slem. – Fotpromenad till Gudstjensten i kyrkan och derifrån hem. – Svar ifrån W.t att sessionen kommer att äga rum i morgon. Då han tillika rådde mig att insända läkarebevis, så fattade jag mitt beslut och gick att rådslå med Av., som ock var villig att lemna mig beviset. – Hos honom tog jag en god sup spanisch Bitter. Ehuru jag derpå hem åt en dugtig middag, så befann jag mig dock emot förmodan efter densamma rätt bra, hvartill ock den efter långvarigt regn ovanligt herrliga väderleken i dag torde bidragit. – Oaktadt jag fruktat, att middagen i dag per analogium skulle gravera mig, fann jag dock motsatsen och länge har jag ej varit så väl disponerad. – Till och med fick jag efter en kort utfart ännu en skäligen god afföring. I tanka att ännu mera befordra uttömningarne tog jag emot aftonen en varm vanna. Hettan torde dock varit alltför stark och våldsamt angripande; ty jag var par gånger efter uppstigandet på vägen att svimna. – Efter 2 koppar svagt thé intog jag ännu till natten 3 piller.

-

Sid. 111.

D. 29. Efter uppstigandet kände jag mig ännu rätt matt och angripen. Någon tid efter kaffe följde under förloppet af förmiddagen en dubbel riklig uttömning. – Efter ritten, som i dag föll sig mer ansträngande ännu en lös stolgång. – Till middagen ock kokta äppel, hvilka dock icke tycktes rätt bekomma, ty jag hade par häftiga stickningar på sidan i underlifvet. – I allmänhet efter middagen mycket trött, så att jag någon tid slumrade. – Alldeles onödigt drack jag hos Schl. ännu en tredje kopp kaffe. På besök hos Aven. 2 koppar kaffe. – Också aftonen mycket trött – Mer orolig sömn.

D. 30. Tungan belagd – Ingen öppning. – Mycket bullrande mage. – Straxt på e.m. reste jag med P. till Duderhoff. – Utom 1 kopp kaffe och thé åt jag äfven der ordentlig qvällsvard med en sup. Sömnen något orolig.

D. 31. Äfven något frukost jemte en sup med Madagaskar. – Ansenlig ritt. – E.m. återreste vi hem. – Af skakningen på den dåliga vägen tämligen trött. Då jag i dag lika litet som i går haft någon stolgång, så tog jag förrän jag lade mig. 4 piller till natten. –

September 1831.

D. 1. Sept. Då hvarken efter vattnet, hvaraf jag i dag för sista gången drack 3 glas, men som var tyvärr alldeles förfluet, eller efter promenaden, eller efter kaffet, hvaraf jag med flit drack en ymnigare portion, intet tecken till öppning visade sig, så intog jag ännu 3 piller, hvarpå ändtligen efter par timmar och mycket knipningar, följde en ehuru mera trög, dock rundlig stolgång. – Den alltsedan i går aftons fortfarande häftiga stormen och efter något regn i morgons under min promenad afkylda luften hindrade mig ifrån att rida. – I det stället lång utfart och promenad. – Ännu en liten öppning. – Middag hos Schl. hvarvid äfven jag tyvärr, både åt och ännu mer drack öfver höfvan, ehuru visserligen allt var godt och tjenligt.

Sid. 112.

Väl hade jag väl inga omedelbara olägenheter deraf, utan var tvärtom hela e.m. rätt ausgeräamt. Dock kände jag efter det heta thét (hvertill färska hvetebröd) vid hemgången min mage tämligen besvärad och disponerad till kolik.

D. 2. Vaknade jag tidigt något vimmelkantig, men lättades efter en lätt afföring, hvarpå jag åter insomnade. Än länge efter uppstigandet och promenaden ytterst matt och styf i hela kroppen. – Tryckning i bröstet uppå vänstra sidan. – Efteråt bättrade sig småningom mitt tillstånd, ehuru bröstet fortfor att vara beklämdt. – Ritt. – E.m. befann jag mig rätt bra. Mot aftonen utfart.

D. 3. Drack jag sista glaset och slöt dermedelst min brunskur. Gud må veta, om den kommer att hafva några särdeles välgörande följder. Åtminstone är det mycket att betvifla. Det kan nu inte mera återtagas, eller göras om; men helt annat torde resultatet hafva blifvit, om fortsättningen kunnat följa omedelbarare efter Marienbader vattnet, häldre än att hela 5 veckor förflöto deremellan, tills väderleken emedlertid förändrade sig och redan af sig sjelf gjorde en sådan kur ingenting mindre än passande. Hade också sedan ännu W. icke haft det egna infallet, att skicka mig gammalt till största delen redan förflugit vatten! – I dag uteblef åter afföringen. – Uppå f.m. afskedsuppvaktning hos Iv. Frun bad mig så artigt att hos dem ännu i morgon spisa middag, att jag ej kunde afstå det, ehuru jag hafver ärnat resa redan f.m. för att kunna spisa hos Zag. – Efter en liten frukost gjorde jag ännu min sista visit äfven hos Aven. – Middagen, ehuru bestående af de enklaste och lättaste rätter, måste hafva varit dock för magen för stark, emedan jag derefter nästan hela e.m. kände mig tämligen tung. Derjemte var jag mycket slemfull, äfven sömnen blef störd af drömmar.

D. 4. Tidigt om morgonen vid första uppvaknandet ock tryckning på vänstra sidan. – Efter par koppar starkare svart kaffe rökte jag något; men hade dock

Sid. 113.

endast en svag och trög öppning jämte segt geleeaktigt grått slem. – Jag intog derföre ännu 3 piller för att underhjelpa magen. – Afskedsbesök hos Gh. rådet Lindstr. som nu var särdeles artig och bad mig äfven i staden besöka sig. – Middagen hos Iv. var utvald, just lämpad efter mitt hälsotillstånd och dock ganska elegant, ehuru icke bestående af öfverflödigt antal rätter. – Ändtligen förafskedade jag mig kl. 5 med betygande af all den erkänsla, som jag är det huset skyldig. – På f.m. hade jag tillfälligtvis träffat Statsrådet Avenarius ifrån staden; hvilken, då han erfor att jag i afton skulle fara till staden, erböd mig plats uti sin egen vagn. – Förrän jag till den ändan begaf mig till L.ms, hvarifrån afresan skulle ske gjorde jag ännu ett lätt mål hos F. af kalffile med ymnigt äppelmos i tanke att derigenom så mycket bättre befordra afföring. Utan att vara hungrig, var det nu visserligen likväl ett mer skadligt företag, såsom också följderna visade. – Hos L. dracks ännu thé hvarpå jag kl. ½ till 9 med Statsr. Av. afreste och kl. 11 återsåg mig uti mitt kvarter, hvarest under den tiden så många förändringar tilldragit sig i det ej allenast vår förra betjent dött uti Cholera, utan ock den nuvarande någon tid efter sin ankomst deraf varit angripen men blifvit återställd. – Äfven W. hade varit rätt illamående, efter beskrifning likaledes af en slags sig utvecklande Ch. – Till och med Hassfeld, en född Dansk, hvilken W. under tiden tagit att bo med sig hos oss, hade haft ett litet anfall. Efter allt detta måste jag väl anse det åtminstone som en stor försynens nåd emot mig, att jag sålunda nödgades vara och blifva frånvarande under denna sommar. – Jag insomnade tämligen sent och sofde ganska oroligt. -

Sid. 114.

D. 5. Hade jag dock efter kaffet en rätt god afföring. Uppvaktning hos Storch. Krug var ännu icke återkommen ifrån Pawlowsk. – Hos Fr. en Bitter sup och hem en portion beefstek till frukost. Middag hos Zag. först kl. ½ till 6. – Sömmen god.

D. 6. Ingen stolgång. – Då min vänstra såra fot igenom gåendet varit ytterst generad, så förblef jag i dag hela dagen hem och till middagen beredde mig åter H. beefstek med potatoes, hvartill jag lät hämta mig öl och sedan drack kaffee. – Så väl i går som i dag har jag varit besvärad fortfarande af tryckningen på vänstra sidan vid främre refbenen. Tämligen god sömn.

D. 7. Icke heller någon öppning. – Tryckningen i vänstra sidan fortfar. – V.t bestod uti Tyska värdshuset god middag, hvarvid dock hvarjehanda blandades om hvartannat. – Dertill drack jag

ännu om aftonen hem 3 koppar (ganska svagt) thé med skorpor, Hvarefter magen kändes än mer besvärad. -

D. 8. Tungan skäligen ren, men ingen öppning. – Olägenheten i vänstra sidan i tilltagande. – Omkring middag grep jag ändtligen till mina äldre Aloepiller, hvarpå straxt efter middagen, som i dag åter bestod af hem beredd beefstek med potatoes och några glas Madera, följde en dubbel riklig uttömning. – Sidan höll dock nästan uppå att blifva än värre och besvärade mig till och med om natten.

D. 9. Bättre dermed. – Ädtligen tilltrorde jag mig mot middagen äfven för den vackra väderlekens skuld att i fria luften företaga en promenad, hvilket gaf mig någon munterhet. Äfven nu åtnöjde jag mig hem med en middag af dugtig porton beefstek, såsom de föregående dagarne med dugtigt peppar och salt dock utan potatoes. Dertill några glas Madera. – Då jag derpå drack par koppar tämligen starkt Kaffee, så fick jag någon hetta. – E.m. gick jag att söka D^f. Rehm. men blef i anseende till hans sjuklighet ej admitterad. Åtminstone hade jag derigenom en dugtig motion så att jag alldeles trött återkom hem. – 2 Koppar svagt the och 1 glas svagare punsch. – Pollution deraf.

Sid. 115.

D. 10. Bref till M.L. – Frukost af beefstek hem med par glas Madera. – Middag hos Zag. – Då jag även i dag lika litet som i går haft någon öppning, så intog jag förrän jag gick till sängs 2 piller och

d. 11. då icke ens straxt efter kaffet någon verkan följde ännu ett. Derpå hade jag en mycket lös stolgång. – Dr^r Graefe, hvilken jag hem uti mitt kvarter tillfälligtvis lärde att känna förordnade mig en Mixtur af Extract Tarax., Tart. tartaris, Mentha prip, Tinct rhei i början till 5 gånger om dagen par théskedar hvarje annan timma, tills verkan följer, och sedan i minskade dosis. – Efter en frukost med en sup Cognac och en promenad ännu en annan Evacuation. – Middag hos Zag. hvarvid något för mycket såväl åts som dracks, ehuru allt i sig sjelf var rätt tjenligt. – Efter théet om aftonen (2 koppar) kände jag ock någon tyngd i magen och sömnen blef mera störd genom drömmar. -

D. 12. Tungan något belagd och vänstra sidan litet besvärad. Emedlertid kände jag mig skäligen kraftig och munter. Hos min kollega Schmidt, som förärade mig ett Exemplar utaf sin mongoliska Grammatik. – Efter någon motion efter sessionens slut åt jag i dag hem min middag, som beredd utaf min nya huskamrat Hassfeld, till börden Dansk, och en man af eget praktiskt sinne. – Måltiden bestående af en präktig soppa och beefstek lät jag smaka mig ganska väl äfvensom flere glas vin i sällskap med båda mina stugokamrater. – E.m. rökte en cigarre. Om aftonen drack jag ännu hem likaledes för sällskapets skuld, 2 koppar thévatten och 1 med vin.

D. 13. Efter all min ängslan, huru det skulle gå på de föregående middagarne, sedan jag i går icke haft någon stolgång, hade jag hela 3 mer och mindre goda uttömningar af svartbruna exkrementer, såsom merändels vanligt de sednaste tiderna. – I dag började jag åter äta middagar hos och med Sigism. Schreiber, som emedlertid nu flyt-

Sid. 116.

tat något längre bort, hvaraf jag dock kommer att derjämte hafva den nyttan, att jag blir tvungen till något mer motion. – Då jag äfven efter 3dje stolgången, straxt på midd. bibehöll en slags disposition till löst lif med väderfullhet, så företog jag mig en promenad till andra sidan. – Ännu en stolgång. Då jag genom de täta afföringarne blef hungrig, så intog jag 2 koppar thé och äfven någon lätt qvällsvard. – Sömnen blef drömfull.

D. 14. Vaknade jag mycket tidigt med mycket spänningar och buller i magen, hvilket dock snart isynnerhet efter uppstigandet förgick. – Under förloppet af förmiddagen 3 gånger stolgång. – Efter en liten frukost af beefstek med en sup konjak och par glas vin var min mage oakadt en längre promenad till andra sidan ganska besvärad och äfven utanpå ganska öm. – Dock försvann det efterhand. - Middag hos Zag. Rätt къ статѣ der blåbärssoppa. – Äfven har jag bjudit Hr Berednikov uppå thé, hvaraf jag äfven sjelf drack par koppar, dessutom 1 med Medok och ännu en med tillsatt konjak (!) – Ännu en stolgång. -

D. 15. Befann jag mig dock skäligen väl. – Efter kaffet ännu en alldeles lös stolgång af en alldeles svart vätska. – På e.m. ännu. Hos en vid Ministerium för folkupplysningen tjenande Subkov, som under min frånvaro hade sökt mig. – Han hade erhållit ifrån Ustsyssolsk ett bref ifrån en viss Popov, som med honom ifrån ungdomen bekant beder honom rekommendera sig hos mig till fortsättningen af det utaf Maljtzof påbörjade lexikon. – Hos honom drack jag ännu 1 kopp kaffee. – I Svenska kyrkan att höra på organistkandidaternas profspelning. – Sedan hos Schl. 2 koppar thé, och hemma ännu för sällskaps skuld 1 med konjak. – Magen något besvärad.

D. 16. Såsom vanligt vaknade jag tidigt med äfven en något tung och bullrande mage, hvarefter följde en ganska lös svart stolgång. – Korrt derpå en annan och efter kaffee ännu en. – Dr Gräfe, hvilken jag rådfrågade ansåg allt äfven för en

Sid. 117.

möjlig välgörande brunnskrisis och rådde mig tillsvidare afvaktande af förändringen, samt gaf mig blott några dietetiska försigtighetsreglor. – E.m. kände jag mig ganska matt och insomnade på par timmar. Derefter hade jag efterhand åter 3 lika lösa afföringar. – Aftonen buden till Alftan med

mina huskamrater. Der drack jag 2 koppar the utan blandning af vatten och åt sedan äfven något qvällsvard, hvarvid utom 1 sup malörtsbrännvin och ett litet glas graves sist dracks äfven champagne.

D. 17. Vid uppstigandet kände jag någon hetta i kroppen. Korrt derpå följde en åter ganska lös stolgång. – I stället för gemenligt kallt vatten drack jag efter Dr Gräfes råd brödvatten. – Sedan var magen i allmänhet skäligen lugn. – Bref till Bl. – F.m. ännu en lös stolgång, hvarvid det förblef denna dagen; sednare var jag blott plågad af väder. E.m. hem 2 glas Madera. – Sedan hos en Löjtn. Essen 1 kopp kaffe. – Med Wulfert, Sandt och Hasfeld for jag uti en hyrvagn ut till Duderhof. – Efter 1 dugtigt glas Madera drack jag der ännu 2 koppar Thé. – Qvällsvarden åts tyvärr först kl. 11. – Dervid äfven gröt och mjölk. Vinet mera surt. – Dock skäligen god sömn.

D. 18. Ganska liten afföring. – Efter kaffet en Madagaskar-sup. Derpå på promenad, äfvensom efter frukosten. – Då jag emedlertid kände mig nog tung, så lade jag mig en stund att sofva. Sedermera företogs en utfart till fasanberget, hvarest den enkelt sköna Schweitzerhyddan jemte dess inredning och andra anläggningar besågos. Då jag icke allenast der mycket vandrade omkring upp och ned för backarna, utan äfven gick derifrån till fots till pastoratet tillbaka, så var jag bättre beredd på middagen, som genom åtskilliga flottigare rätter, men särdeles genom dåliga sura viner (utom 1 glas god champagner och par punsch) var ingenting mindre än hälsosam, hälst jag tyvärr var dock mindre återhållsam i förhållande till min kropps beskaffenhet än jag bort. – Före afresan kl. ½ till 8 en piiskaryyppy. – Efter ankomsten till staden drack jag ännu par koppar thé med litet konjak. – Något drömfull sömn.

Sid. 118.

d. 19. utom några knipningar i magen efter aldräförsta uppvaknandet och liten tyngd i hufvudet befann jag mig skäligen väl. – Efteråt en rätt god öppning, – dock förblef en viss känsla af förvirring. – E.m. hem ett glas öl och 1 ½ kopp kaffe. – För att förskingra min tyngd, gjorde jag mot aftonen en lång promenad. – 2 koppar thé. – A.ns besök före sin snara afresa gaf anledning till att traktera med en liten qvällsvard, hvarvid utom en sup konjak äfven dracks flera glas Madera.

D. 20. Försofde jag mig och det var visserligen intet underligt, att jag dock vaknade med mycken bekländhet. – Också uteblef all stolgång och äfven i underlifvet kände jag på vänstra sidan någon tryckning. – I anseende till åtskilliga olikheter uti den historiska delen af Kalendern, Manuskriptet för den Ryska utarbetadt af Svenske, uteslutningar och tillägg med mitt ursprungliga Tyska original genom olika politiska åsikter hos oss hade jag i går hos Storch anhållit om hans afgörande uti saken och han inbjudit oss till i dag att för sig föreläsa de ifråga varande Artiklarne. Denna föreläsning skulle i dag begynna kl. 10 och så kom jag tyvärr till ingen motion. Föreläsningen med dertill hörande diskussioner räckte oafbrutet ända till kl. 3. Slutligen fick jag en sådan tryckning i underlifvet, att jag blott med yttersta ansträngning kunde uthärda till slutet. – Såsom en klok

hofman ville St. stöta ingendera, utan beslöts att hvardera artiklarne med åtskilliga modifikationer skola förblifva sådana de äro, hälst han äfven i sjelfva verket icke kan ogilla mitt sträfvande efter större noggrannhet och utförlighet, hvilka naturligtvis fordra mera speciella detaljer – detaljer, hvilka dock å andra sidan icke så passa öfverhufvud för det ryska publikum. Följden deraf måste då tillika blifva den, att äfven båda Mscrr. måste tillsändas utvärtes kollegium för att censureras. Till den ändan fordras nu ock, att äfven det Tyska Manuskriptet först skall aftryckas och tryckningen borde enligt Storch nu genast begagnas och jag dervid besörja korrekturet. Goda utsigter således att använda denna och den följande veckan, under hvilken jag eljest skulle vara alldeles fri, till några

Sid. 119.

utfarter, hvilka för mig isynnerhet nu efter brunnskuren och särdeles med afseende å mitt närvarande hälsotillstånd derefter vore för mig så nödvändiga! – Det var för mig i dag lämpligast att spisa middag hos Zag. och jag företog mig åtminstone dessförinnan en promenad. – Om aftonen rökte jag ½ cigarre och drack 2 koppar svagt thé. Till sängs kl. 11, men fick ej så snart sömn. – Den blef mycket orolig, så att jag ganska ofta uppvaknade. Derjämte beklämning i bröstet, magen med mycket buller. Härtill kom ännu ock en pollution. -

D. 21. Någon förvirring vid uppstigandet. – Då jag i går hade lofvat att äfven i dag spisa middag hos Zag., så åt jag blott frukost hos Schr. och, emedan jag äfven i dag ej haft någon stolgång, var sedan i rörelse ända till middagen, hvarunder jag dock tillfälligtvis hos Brandenb. kom till en annan vodkasup af Pomeranzer. – Hos Z. äfven thé om aftonen och sist ett glas porter.

D. 22. Sömnen hade varit bättre; men det oaktadt var dock tungan nu belagd och ingen öppning tycktes följa heller i dag. Dervid kändes mycken tyngd i magen. – Då i sjelfva verket hela dagen obstruktionen fortfor, och äfven e.m. blott tyngd och väder oaktadt en längre promenad plågade mig, så beslöt jag, att med Past. Winter göra en utfart till Ingris prästgård. – Tyvärr kommo vi ut först kl. ½ till 9 om aftonen sedan vi hos Z. druckit par glas vin och hos Ehrstr. thé. – Vi måste resa den långa omvägen genom Ust-Ishora den Schlüsselburgska stråtvägen, och då skjutskarlen for tämligen långsamt, så anlände vi först om natten.

d. 23. kl. ½ till 2 till Ingris frusna och sömniga. En god sup enbärsvin hjälpte till värma; men förledde å andra sidan till en öfverflödig qvällsvard af ägg och gröt, hvaraf sömnen blef något orolig. Det oaktadt befann jag mig vid uppstigandet skäligen bra och kom ändtligen till en god stolgång. – Till en dugtig landtlig frukost gjordes förberedelse genom en 8 versts promenad, hvarefter jag ännu före middagen hade en ny evacuation. Jag tyckte mig så mycket mer berättigad till att följa den goda appetiten vid middagen, som dock torde blifvit något förderfvad genom råa äpplen, hvarföre

Sid. 120.

jag sednare åt fikon. – Emedlertid felades genom nytt öfverflöd medelst en sup och en smörgås utom théet. – Sömnen blef derföre än oroligare och

d. 24. uppsteg jag tämligen förvirrad. Emedlertid tog jag mig äfven i dag en riklig rörelse både genom stark promenad och en ritt af åtminstone några verst. Derigenom gick det också i dag oakadt mindre skonsamhet vid de fysiska njutningarne rätt önskligt med uttömningarne. Dock

d. 25. åter förstoppning. Så mycket oförnuftigare var denna dagens frosseri, isynnerhet vid middagen, ehuru rätterna voro ganska lämpliga. Vanlig uppmuntrande ursäkt till dårskapen dels 9 versts promenad samt förtärande af fikon och beslutet att i dag återresa till staden, hvarunder allt skulle förmodligen återställas i behörigt skick. Redan straxt på e.m, kände jag mig alldeles stinn; blott en obetydlig stolgång kunde följa. Till råga på hufvudlöst oförnuft åt jag ännu före sjelfva afresan till théet smörgåsar med ganska tjockt (ehuru alldeles färskt) smör. Resan (anträdd kl. 6 ³/₄) var derföre redan för sprängmätthet i början besvärlig; i stället för tryckningen och tyngden kommo sedan under hela vägen obehagliga äckeliga rapningar, hvilka jag genom förtärande af fikon sökte hämma. – Först mot slutet började jag repna. Jag framkom

d. 26. först kl. 1, tog ännu, för att hämma den obehagliga smaken, en sup konjak; men också 2 piller. – Sömnen blef ganska orolig och förvirrad och vid uppvaknandet befann jag mig uti ett sådant tillstånd, att jag ehuru för sent, förbannade mitt rasande frosseri uppå landet. Nästan hela f.m. förblef underlifvet spändt och ömt, men lättades dock efterhand genom 4 rikliga uttömningar. Tillfälligtvis hade Schr. i dag flere gäster och till och med fruntimmer på en så kallad frukost. Der war jag nu wäl uti maten, som icke heller till alla delar var genom sin lämplighet inbjudande, varsam, men drack emedlertid flera glas vin (Grekiskt Santorin och Zofter) e.m. befann jag mig emedlertid skäligen wäl. – Aftonen 2 koppar svagt the och ett glas Nigos. – Sömnen icke alldeles lugn. -

Sid. 121.

Då jag hela f.m. icke hade stolgång, utan tvärtom magen åter tycktes vilja komma i oordning, så företog jag mig före middagen en promenad till galerhamnen, hvarest jag blef trakterad med en äkta bitter snaps med malört, aloe och rhabarber. Denna åstadkom likwäl endast för ögonblicket munterhet och till middagen appetit; men ingen öppning.

D. 28. Gjorde det icke bättre, hvarföre jag, sedan jag nu förgäfves wäntat på Finnander, med hvilken en resa till Lembala på Duderh. blef aftald på denna wecka, och dessutom öfvertygat mig,

att han måste slagit densamma utur hågen, e.m. begagnade den sköna väderleken och kl. ½ till 3 anträdde en resa ut till Finnér i Strelna.

D. 29. Om morgonen började det ock till följe af den korrta resan lösa sig. – Besök hos Ivers. och promenad i trädgården. Straxt e.m. anträdde wi en resa till Duderhoff, dit wi i skymningen ankommo. Utom thé drack jag äfven ett glas punsch (med konjak) och åt qvällsvard. Sömmen blef deraf ganska orolig.

D. 30. Vid uppstigandet belagd tunga och obetydlig ytterst trög stolgång sent på dagen oaktadt en längre fotpromenad. Frukosten var väl icke heller egnad att befordra afföringarna. – Så mycket mer förtretad var jag att icke få min reskamrat i dag vidare ut, såsom vår första plan hade varit. – Om aftonen liten utfart med Finnander. Välbetänkt afhöll jag mig utom l kopp the om aftonen ifrån allt och intog uti dess ställe l piller. Det hade ock

Oktober 1831

D. 1. Okt. om morgonen en önskelig verkan. Kl. 8 af reste vi ändtligen efter en icke heller alldeles tjenlig, frukost vidare åt Ingris öfver Zarskoje Selo. Under vägen gick jag äfven mycket till fots, för att så mycket bättre göra mig värdig en god middag, hvarpå jag efter förra erfarenheten i Ingris kunde göra mig räkning.

D. 2. Oaktadt någon öfverdrift uti mängden gingo också derföre de naturliga forrättningarne efter all önskan. – Det drog så långt ut med gudstjensten och tillfölje deraf äfven med F.s utförande af Consistorii uppdrag till honom, att det i dag blef för

Sid. 122.

sent för oss att återresa till staden. – Efter för stort öfverflöd af näringsmedel, ehuru såsom vanligt ändamålsenligt och ypperligt tillredda, sömmen nog orolig.

D. 3. Om morgonen dock önskelig Evacuation. – Klo ½ till 7 bröto vi ändtligen upp och jag inträffade i rättan tid uti staden för att bivista sessionen. Der vill St. ålägga mig hela ansvaret af Kalender-redaktionen, men åtskilliga af mina närmaste kolleger understödde mig uti mina protestationer och sökte ådagalägga, huru ändamålsstridigt det vore i afseende å sjelfva saken, hvarefter han ändtligen sjelf åtog sig densamma. – E.m. trakterade mig H. hem med 2 glas Madera, hvarefter jag sedan fick stark disposition till hufvudverk. – Promenad. – Tillställde Storch det Chronologiska Manuskriptet. – 3 koppar svagt thé med mycket skorpor.

D. 4. Ingen Evakuation. E.m. korrt tids sömn. – Sedan i skymningen ny promenad och fikon. – I st. för thé ett glas vin med litet bröd. – Nästan hela dagen snufva. – Trött och sömnig lade jag mig redan efter kl. 9.

D. 5. Oaktadt 4 koppar kaffe och (såsom i går) 1 Cigarre ingen stolgång. Tungan var dervid dock alldeles ren; men i veka lifvet på högra sidan besvärliga tryckningar. E.m. fikon. – Om aftonen 2 koppar thé och 1 glas vin med kallt vatten. Der till 1 piller. – Bref till Prof. Rask.

D. 6. Straxt efter uppstigandet ändtligen skäligen god förlossning. – I anseende till den herrliga väderleken tämligen flitig rörelse. – Aftonen med W. visit hos Ehrstr. och thé. På hemvägen drack jag med honom 1 glas delikat punsch.

D. 7. Tungan belagd och ingen stolgång. – Först efter 4 koppar kaffe och en pirog följde en, ehuru äfven sedan magen fortfor att befinna sig aufgeregt. – Före middagen promenad. – Ett särdeles intryck gjorde underrättelsen, att Dr. Rehm. i denna morgon aflidit. Utom den vanliga koppen Kornkaffe hos Schr. ännu hem 2 rent och sedan en lång promenad. – Af kaffet och sednare rökandet lärer det kommit, att jag icke genast fick sömn.

D. 8. Skälig stolgång. – Bref till M.L. och dess Broder, Prosten Hjerpe och Fru Enqvist i Lovisa. – Oaktadt det regniga vädret företog jag sedan en promenad. W. gaf oss hem en middag. Den bestod

Sid. 123.

af 3 rätter; men då dervid ock förekomma pikanta sirliga saucer, så torde den dock åtminstone genom kvaliteten skadat. – Icke heller fick jag straxt om aftonen sömn.

D. 9. Vaknade och uppsteg jag redan kl. 5. – Ingen stolgång naturligt. – Efter flere föresatser kom jag ändtligen i dag att börja min nästa akademiska afhandling. – Efter liten frukost med en snaps spatserade jag en hel timma ifrån kl. 3 till 4. – Till middagen hos Zag. hade jag dock, ännu en följd af gårdagen kanske – ingen appetit; men den kom med och under maten, så att jag dock felade både i quanti- och kvalitet, mer dock genom mängden, då allt utom kanske salaten var ganska ändamålsenligt. – Naturligt var jag derföre ock hela e.m. tämligen trög. Förrän jag gick till sängs tvättade jag underlifvet med kallt vatten; men det besvärade den blott mer. Sönnen kom ännu sednare än i går, Dessförinnan en tout cas ett piller åtminstone.

D. 10. Vid uppstigandet trög och dåsig. – Efter kaffet hade jag dock 2 evauationer. – Promenad före sessionen. Aftonen åter till andra sidan sedan jag ännu åter haft en stolgång. – Hos D^f Gr. Der drack jag 1 glas Madera och 2 koppar thé, mycket starkt, så att det oaktadt min tillsats af vatten dock blef vida starkare än vanligen för mig. – Denna gången kände jag tidigt mycken trötthet och sömnighet. När jag hemkom var en eldsvåda nyss uppkommen nära intill blott bakom circa 4 hus. Det gaf upp till mina rum en rysligt skön illumination, som varade hela natten. Sömnig såsom jag var lade jag mig emedlertid snart och somnade in.

D. 11. Emot morgonen vaknade jag och hade väderkolik med spänningar och buller i magen. Efter en god evacuation lugnade dock allt och jag insomnade ånyo. – E.m. sofde jag par timmar. 2 Koppar kaffee

Sid. 124.

ännu hem. – Efter promenad om aftonen äfven 3 koppar svagt thé och hvetebröd. Derefter blef dock magen mycket bullrande.

D. 12. Ingen öppning. Middag hos Zag. par glas porter och thé – sömnen något orolig.

D. 13. Icke heller Evacuation, ehuru efter kaffet och rökningen något böjelse dertill. – E.m. somnade jag och sofde par timmar. – Promenad, fikon, ännu 2 koppar Kaffee och 1 Cigarre, hvarefter följde en liten trög stolgång. – Natten Erektioner och disposition till kolik. -

D. 14. Rätt god Evak. Då jag hade att besörja en kommission på andra sidan och det var särdeles vackert väder, så förblef jag hela f.m. uti bokstånden, hvarifrån jag äfven, såsom vanligt, återvände med mycket byte. – I st. för thé njöt jag om aftonen 1 glas vin med litet hvetebröd, sedan jag förut ätit fikon, promenerat och rökt. Sömnen blef icke alldeles rolig och jag var äfvensom förra natten, plågat af mycket vindar.

D. 15. Hela dagen ingen stolgång. – Middag hos Zag. och om aftonen 1 glas porter.

D. 16. Tillfälligtvis blef jag uppväckt tidigt om morgonen och uppsteg redan kl. ½ till 5. Deraf blef jag dock längre fram på dagen ganska matt och förvirrad och olustig. Till middag hos F.n, hvarest jag under måltiden repade mig. Häftigt rökande af en stark Cigarre var på vägen att bringa mig till illamående; dock gick allt förbi genom en liten afföring. – Aftonen thé och ½ glas Nigos. – Dertill tog jag ännu hem 1 piller. – Natten mera orolig genom många drömmar. -

D. 17. En i afseende å de naturliga förrättningarna oaktadt den infama väderleken rätt lycklig dag. E.m. sofde jag nästan 2 timmar. – Om aft. hos Hr Subkov och Svenske, hos hn sistnämnde jag drack 2 koppar (svagt) thé, men med mycket varm mjölk och hade derefter ännu en stolgång. – En kopp thé äfven hem och ett litet glas punsch.

D. 18. Tämligen tidigt upp. – Dagen tillfredsställande. – Om aftonen lockade mig W. ut med sig först till Briefff och sedan till D^f Hassings, hvarifrån vi naturligtvis efter théet kommo tämligen sent hem. -

Sid. 125.

D. 19. Oaktadt det sedna gåendet till sängs hade jag dock lyckligtvis äfven i dag stolgång. – W. gaf hem en middag, hvartill en hop främmande voro budne. – Rätterne voro väl ej många och i det hela lämpliga; dock snaskade jag för mycket bakelser och drack ännu mer. – Något orolig sömn. -

D. 20. Följde ock till och med en dubbel god öppning. Emedlertid kändes äfven af magen sednare, att måttan var öfverskriden. Tyvärr följde en ny offentlig middag åter i dag hos D^f Gr. hvaräst äfven dracks mycket Champagner. – Äfven aftonen passerades derstädes. Mycket slemfull. – Sönnen än mer orolig. -

D. 21. Hela dagen ingen stolgång. – E.m. par timmar sömn. Sedan 2 koppar kaffe, 2 thé och ett litet glas punsch – liten hufvudverk, hvarföre jag före gåendet till sängs äfven intog ett piller, hvarpå och efter en åter mer orolig sömn.

D. 22. Straxt om morgonen följde en något häftig och lös uttömning. – Bref till Bl. – Hos Grefve Rehb. hvilken jag först icke träffade hem och derföre emedlertid gjorde ett besök äfven hos Gr. Mann. – Den långa promenaden under ett vackert väder torde bidragit till, att jag e.m. åtminstone befann mig just wäl. – 2 koppar kaffee och 2 koppar the.

D. 23. Genom förmångfaldigad kroppsrörelse om morgonen kom det dock efter kaffet och rökandet till en god stolgång. – Före middagen hos Grefve Mannerh. – Stark men god middag hos Zag. och utom thé om aftonen äfven ett glas porter. – Tung sömn, hvarefter uppvaknade och uppsteg

D. 24. först kl. ½ till 8. – Detta har nu börjat blifva sednast vanligare och är en naturlig följd af sednare gående till sängs. Hela dagen ingen stolgång. – Om aftonen efter en promenad fikon och rökande 2 koppar the. Jag lade mig omkring kl. 11; men fick länge ingen sömn. Derjemte ett obehagligt kliande uti armarne

D. 25. vaknade jag än sednare än de föregående dagarne. – Emedan jag hem åt en god frukost korrt före middagen, så inskränkte jag denna så mycket som möjligt. – Sedan jag derefter hem ännu druckit 2 koppar kaffe, hade jag ändtligen en skäligen evakuation.

Sid. 126.

Om aftonen åter thé hem. – Åter fick jag på lång tid ingen sömn, hvarjemte äfven magen tycktes vara besvärad. – Jag intog derföre ännu om natten 1 piller.

D. 26. Efter en ganska orolig sömn uppsteg jag sent och med ett mycket förvirradt hufvud. Sednare hade jag dock 2 ganska rundliga stolgångar, hvarefter olägenheterna försvunno och blott en viss matthet kvarblef. Då jag icke utan skäl kan tillskrifva det sednare illamåendet brist på rörelse vid strängare intellektuell sysselsättning (med min afhandling), så satte jag mig redan i god tid på f.m. oaktadt det fula vädret i rörelse och ströfvade flera timmar uti bokbodarne, hvarest jag dock denna gång intet byte fann. Middag hos Zag. efter vanligheten ganska sent. Äfven derföre föresatte jag mig, att åtminstone i dag resignera på thé. Det skulle dock komma dertill att det just före gåendet till sängs efter kl. 11. Oaktadt jag drack blott en kopp och den hälft med vatten, så sofde jag derefter äfven nu oroligt och hade

d. 27. ingen stolgång. – E.m. öfverraskade mig sömnen par timmar. Om aftonen kom jag mig ändtligen att göra en länge påtänkt visit hos Schl. -

D. 28. Något trög men likväl skäligen evakuation. Middagen icke alldeles passande; äfven Makaroner med smörsås, hvarefter jag ganska litet åt utaf dem och sökte sedan godtgöra äfven det genom sveskon, stekta äppel och promenad. Det hjälpte emedlertid icke; ty

d. 29. förblef jag utan evakuation och kände till och med om aftonen vid återkomsten ifrån Zag., hvarest jag ätit middag (gröt och mjölk samt färsk fisk), någon halsbränna. – Före gåendet till sängs intog jag derföre 1 piller.

D. 30. Flere uttömningar och deraf något mattad. Till middag hos Fr. W. – Jag lät densamma efter en rundlig sup smaka mig väl och drack äfven flere glas vin samt rökte 2 Cigarrer. – Intet thé. – Hela aftonen kände jag mig ganska munter; men om natten mot morgonen

Sid. 127.

d. 31. vaknade jag med någon feber och törst, hvarefter kolik inställde sig. Då jag icke kände mig sömnig, så blef jag upp; men fann dock sedan för bäst, att åter lägga mig och sofde till in på ljusa dagen. – Ännu 2 nya evakuationer, hvarefter jag blef tämligen matt. Dervid var ock hufvudet ganska förvirradt. – Vid middagen bjöd jag till att inskränka mig så mycket som möjligt. Korrt derpå hade åter ännu en ganska lös stolgång. – Jag undvek allt arbete och gick i dess ställe till bokständerna på andra sidan. – Äfven om aftonen ändock mycket buller i magen och rapningar med syrlig smak. – Ny stolgång. – Läkaren rådde att dricka starkt thé; men det afgick genast genom en ytterst lös och vattenaktig stolgång. – Sönnen blef dock skäligen god.

November 1831.

D. 1. Nov. Straxt efter uppstigandet ganska lös stolgång. – Efter par koppar kaffe utan grädda lugnade sig magen. – Ännu försök till en stolgång. – Läkaren hade förordnat mig hem en sagosoppa med något muskat och litet beefstek. Då jag länge väntat derpå och redan förut var tämligen utmattad, så öfverväldigades jag derefter af par timmars sömn, hvarifrån jag uppvaknade med särdeles heshet och något förvirradt hufvud med flygande stickningar. – Ännu en Evakuation.

D. 2. På e.m. 3 uttömningar med olust och matthet, så att allt arbete icke ville gå. Före midd. gjorde jag en promenad till Tallg. och tog hos honom en liten sup med komplicerade droppar. – Middag hos Zag. och om aftonen pepparmyntthe 3 koppar. – Då jag detoaktadt efter hemkomsten kände stor törst, så drack jag 1 glas Nigos med muskat; men hade dock ännu straxt derpå en ganska ymnig och lös uttömning.

D. 3. d^o straxt efter uppstigandet. – Sedan ännu före middagen 2 gånger till. Middagen torde varit dels något otjenlig dels för mycket sammansatt; ty sedan jag derefter af matthet i halfslummer legat i flera timmar, hade jag uppstötningar jemte obehaglig spänning i magen och känsla af fullhet. Jag intog af den förordnade mixturen, bestående af Pepparmynta, rhabarber-tinktur och tinctura aromatica. – Efter théet, hvar-

Sid. 128.

till jag i ena koppen hällde litet rödt vin, någon vämjelse och i allmänhet mycken olust, som blott småningom försvann, sedan jag ännu haft en uttömning. – Efter midnatten vaknade jag

d. 4. med stor smärta uti veka underlifvet. Sedan jag haft en lös, men obetydlig stolgång och intagit ånyo en dosis af mixturen, uppstod en länge ihållande väderkolik, hvarefter åter ännu under natten påföljde 3 ytterst lösa och vattiga uttömningar. – Sedan om dagen korrt efter kaffet åter 1. – Vid uppstigandet var tungan starkt belagd. – Läkaren förordnade en annan mixtur, som jag började

nyttja. Den stämde, så att jag icke mera blef besvärad af utgång hela dagen. Åtminstone f.m. befann jag mig dock särdeles illa och olustig. Efter middagen, som efter förordnandet endast bestod uti en slemmig grynsocka, började jag dock känna mig bättre, ehuru jag äfven om aftonen efter 3 koppar the ännu hade en dock hastigt öfvergående känsla af äkel. – Sömnen blef väl något orolig; dock uppsteg jag

d. 5. mera munter och kraftig och hade först efter kaffet en lindrig uttömning. – Sedermera hela dagen ingen mer, ehuru några gånger böjelse dertill. – Efter läkarens anordning åt jag äfven i dag hem till middag blott 2 portioner soppa och dertill par glas rödt vin om aftonen litet uppstötningar om natten täml. orolig sömn.

D. 6. Slöt jag ändtligen min afhandling till nästa termin. – Äfvensom i går fortfor med den anticoleriska mixturen. – Med läkarens tillstånd begaf jag mig nu åter ut till Zag. till middagen. Jag böd till att dervid vara försigtig; dock åt jag naturligtvis mer än jag skulle ätit hem. – Utom något rapningar om morgonen efter théet märktes dock ingen olägenhet. – Ingen uttömning hela dagen. – Utom 2–3 glas rhenvin kom jag hem att dricka 1 glas surnat brödvatten. – Till följe af allt sådant fick jag på ganska lång tid om natten ingen sömn.

D. 7. Icke heller någon uttömning. – I st. för den sednaste mixturen rådde doktorn mig att återgå till den förra, bestående bland annat af tinctura rhei,

Sid. 129.

3 gånger om dagen. – Denna bragte dock obehagliga sensationer uti magen. – Före sessionen hos Fr. – Efter midd. 1 timmas sömn. – Äfven nu verkade Mixturen på samma sätt. – Om aftonen besök hos Statsr. Arv. hvaräst jag drack 2 kr the och sedan ännu ½ hemma, tämligen starkt. -

D. 8. Om morgonen 2 afföringar inom korrt tid och ännu med Inkliation till diarrhée. – Nästan hela f.m. i bokbodarna. – Matt efter middagen. – Hem 3 koppar the. – Om natten fick jag åter på lång tid ingen sömn. -

D. 9. Ordentlig öppning. – Oaktadt den fula väderleken – snöslask – vandrade jag omkring nästan hela f.m. för att uträtta en kommission, som dock icke lyckades mig. – Efter hemkomsten drack jag 1 glas rödt vin och åt litet, hvarefter ännu en afföring. – Så långt bra nog! – Middag hos Zag. Den var mer beräknad för en förstoppad mage och så åt jag något för mycket. – Lissaboner-vinet, hvaraf jag drack 3 glas var kanske icke heller så tjenligt. Sedan drack jag ännu i stället för the om aftonen 1 ½ glas porter, som slog mig något i hufvudet. – Oaktadt jag i god tid insomnade, blef sömnen ganska orolig. En pollution följde ock sedan om natten en häftig uttömning.

D. 10. Om morgonen en annan. Dervid stark benägenhet till uppkastning. Så mycket mer skyndade jag mig att skaffa mig rörelse och gjorde uppvaktningar hos Gr-ij, B.f, Adel. och Charm. h^a jag samteligen öfverlemnade exemplar utaf 2^{dra} afdelningen af min Afhandling om Jemerne. – E.m. slumrade litet. – Mot aftonen ytterst löst lif; efter hvarandra 3 alldeles lösa och vattiga uttömningar med uppstötningar. – Besök hos Fr. Der 3 koppar starkt thé med litet rum. – Derefter emedlertid ännu en uttömning – icke heller kunde jag straxt insomna.

D. 11. Om morgonen åter par evakuationer alldeles lösa. Hela f.m. var jag ute i rörelse; men derunder förblef dock en beständig [...dermang] till löst lif. Straxt e.m. drack jag ett glas rödt vin, ock sofde jag litet. Derefter ännu en uttömning med mycken smärta i ändtarmen. Dock tycktes det blifva något kompaktare äfven var magen mera lugn. Jag drack thé med rödt franskt vin. -

Sid. 130.

D. 12. Åter nästan hela f.m. i bokbodarne, – Hela dagen ingen öppning. – Bref till Ac. C-U. – Om aftonen drack jag utom par koppar the äfven litet öl och något vin med kallt vatten.

D. 13. Icke heller någon öppning. – Jag gick till middagen till Schl.rs. Alla rätter voro väl icke lämpliga, på försök drack jag äfven 1 glas portvin och föröfrigt franskt. – Mot aftonen liten hufvudverk, som förgick genom the. -

D. 14. Om morgonen ymnig evakuation. Det slog sig åter till löst lif och redan på f.m. hade jag åtskilliga gånger stolträngningar. Jag försämrade min mage än mer derigenom, att jag gick ut utan galoschier, förlitande mig derpå, att det om morgonen var torrt, hvaremot det sedan föll våt snö. Stramt efter middagen kände jag mig äfven särdeles matt med anfall af vämjelser. Sedan jag emedlertid vexlat strumpor och litet hvilat ut, repade jag mig, ehuru hufvudet förblef eingennommen och par lösa stolgångar ännu följde om aftonen. – Med théet drack jag derföre rödt vin. -

D. 15. Om morgonen en rundlig ännu mer lös uttömning. Sedermera tycktes magen lugna sig. – Vid middagen god appetit. – Om aftonen hos Schl. 2 koppar thé. Sedan drack jag ännu hem 1 ½ med vin. – Ingen stolgång mer.

D. 16. Hela dagen ingen. – Chronologien ankom ändtligen från Utvärtes-Kollegium med anvisning att i den tyska kalendern rätta sig alldeles efter den ryska, som redan i sig sjelf var författad med utelemnande eller stympande af många artiklar. Dessutom var äfven der ännu en stor mängd artiklar (öfver franska revolutionen, såsom öfver de andra och öfverhufvud allt, hvarigenom den gamla status quo blifvit förändradt) i strukit. Således kan jag nu om mitt med yttersta sorgfällighet

och utförlighet drifna chronologiska arbete, hvarigenom jag ville bereda Akademien heder och förekomma itererande af de hittills så talrika kritiska anmärkningar och åtlöje deröfver utomlands, säga oleum & operam

Sid. 131.

perdidi! Det värsta är att jag nu skall omarbete några artiklar igenom öfversättning ifrån Ryskan. – Middag hos Zag. och thé. Sedan lät jag hem locka mig icke allenast att dricka 1 glas punsch, utan äfven äta smör och bröd samt några strömmingar med ½ glas öl till natten. – Följden deraf blef ett ganska sent insomnande

d. 17. om morgonen och dock orolig sömn med pollution och drömmar. – Lyckligtvis följde dock åtminstone en god öppning. – E.m. ännu en med disposition till löst lif. – Den nya revision med Kalendern försatte mig uti ett högst retligt misslygne. Svårigheterna stego, ju längre jag framskred, så att jag om aftonen måste gå till St. för att rådfråga mig. Han autoriserade mig att icke utan nöd uttänja det allmänna påbudet ifrån utvärtes Kollegium att blott intaga sådana artiklar, hvilka komma att finnas uti den ryska, äfven till små olikheter i uttryck och tournurer, såsom det kunde synas vara antydt genom de med rödkrita anstrukna artiklarne i den tyska Kalendern. Föröfrigt insåg och erkände han nog det högst obehagliga uti saken för mig äfven så, då jag i alla fall måste låta flera äfven viktiga, och icke ens kitsliga artiklar fara blott derföre att Sw. icke behagat upptaga dem uti sin Kalender, ogillade hans förändringslystnad öfverhufvud och lofvade framdeles anbefalla honom att blott rentaf öfversätta. – Jag drack der ännu en kopp starkt the och det, jemte mitt irriterade tillstånd i allmänhet torde gjort, att jag äfven nu åter på länge icke fick sömn.

D. 18. Den förargliga revisionen upptog hela dagen och så var det icke förunderligt, att jag i dag fortfor att blifva obstruerad eller blott plågades af vindar. – Om aftonen derjemte hufvudverk. -

D. 19. Hälsotillståndet rätt ömkligt. – Kalendern gaf mig hela dagen att göra. – Middag och thé hos Zag. – Åter sömnlöshet ända till morgonen.

D. 20. Jag befann mig dock bättre än jag kunnat vänta och hade till och med en skälig evakuation. – I afseende å Chronologien gick jag åter till Storch, för att rådfråga honom, huru

Sid. 132.

jag hade att göra med åtskilliga dels utländska dels till och med inhemska artiklar, hvilka icke blifvit på sådant sätt marquerade i utvärtes Colleg. som andra och derföre synbarligen icke ens der ansågos för farliga, men hvilka dock efter memorialets bokstafliga lydelse borde utstrykas, emedan

de ej finnas uti den ryska Kalendern. Såsom vanligt svigtade han hit och dit och stannade slutligen i det råd, att jag ännu borde – med förfrågan vända mig till Geh. Rådet Dirvow, hälst han märkte min egen benägenhet till ett sådant steg. – Nytt beklagande, att Sw. trätt utur sin spher såsom blott öfversättare vid Akademien, hvilken egenskap han äfven uti denna sak efter Konferensens mening bort bibehålla och försäkringar att han härnäst skulle hållas till att blott ordagrant öfversätta. Jag begagnade mig af tillfället att återkalla uti hans minne, det jag redan förut, anande alla dessa svårigheter, erbjudit mig att åtaga mig ensam redaktionen af båda Kalendrarna; men att han afslagit mig det; att å andra sidan jag långt ifrån att aspirera till deltagande vid flera tillfällen yttrat min obenägenhet till hela företaget, så att jag häldre önskat, att då man icke hade förtroende till mig ensam, man då häldre genast hade kunnat uppdraga allt åt Sw. än påtvinga mig ett arbete, som numera så förargligt slutats. Denna ton och i afseende å min sida kanske för djerf syntes i subj. hänseende icke vara honom okär, emedan han yttrade sig, att om jag ville det, jag framdeles kunde blifva befriad derifrån och alltsammans då anförtros Sv. – en förändring, hvilken såsom det tyckes, äfven utgör den sednares desiderium. – Till följe af St.s instämmande gjorde jag mig genast färdig att fara till Dirvof, med hvilken jag ock

Sid. 133.

genast efter anmälandet fick tala om saken. Han åberopade sig väl på sitt memorial, dock undantog han efter närmare förklaring och framställda exempel flera artiklar – isynnerhet alla inländska ukaser – ifrån den bokstafliga åtlydelsen. I afseende å de utländska, ishet då de anginge de revolutionära förändringarna och deras följder syntes han vara mera ängslig och önskade deras utlemnande om ock Chronologien för detta år derigenom blefve ofullkomlig. – Föröfrigt lemnade han mig frihet till förbättringar och berigtigande af fel uti data såväl i chronologien som – Genealogien. – I det hela fick jag nu allt det der intet bestämdt allmänt regulativ och kinkigheten med bibehållande af artiklar, h_a icke finnas uti den ryska Kalendern, är således densamma som den varit. Föröfrigt märkte jag att han åtminstone oaktadt underskriften af Memorialet dock icke tycktes så noga hafva befattat sig med jemförandet af båda Exemplaren. – Genom min fart till honom och gången derifrån hem hade jag tillika åtminstone skaffat mig en hälsosam motion. – Middag hos Zag. i något för rundligt mått, så att den nya motionen, som jag derefter hade i det jag ännu om aft. gjorde en visit hos Gr. Rehb. icke kunde betaga mig en viss dosighet. -

D. 21. Med hälsotillståndet tämligen nöjd.

D. 22. Likaledes. – Då jag uti anmärkningarne öfver Genealogien ifr. Utv. Kolleg. fann alltför starka motsägelser mot andra källor, så for jag uppå W.s inrådan dit, för att derom mundtligen rådfråga mig hos E. hvilken dermed vanligen har att göra. Jag gjorde i denna aktningsvärde man en interessant bekantskap, som visade mig icke allenast all beredvillighet, att en detalj med mig ingå uti alla de diskussioner, hvilka jag åstundade, utan till och med hade för mig det förtroende, att han visade mig det memorial, som en af deras embetsmän uppsatt öfver den chronologiska ar-

Sid. 134.

tikeln uti Kalendern, och hvaruti densamma gifvit redaktionen det vitsord, att densamma öfver ett så kinkigt år som det nästförlidne vore verkställd "avec sagesse". Densamme skall ock varit af den åsigt, att en sådan artikel äfven för det härvar. tyska publikum borde och kunde vara annorlunda redigerad än för det ryska. Dock det slutliga afgörandet icke berodde af honom, utan af en annan, som öfverhufvud hvarken skall hafva så liberala åsigtter, eller för dylika saker här intressera sig, så kan man väl begripa, hvadan den allmänna föreskriften blifvit sådan som vi hafva den för ögonen. Med tiden kunde kanske ett annat system för den tyska Kal. igenomdrifvas, ifall jag ville yrka derpå och i det afseendet utveckla skriftligen nödvändigheten af olikheten. – I dag tillsändes mig af Fuss 3 svenska brochurer, hvilka ministern tillsände honom med önskan, att deröfver erhålla ett utlåtande, huruvida de innehålla något censurvidrigt eller icke och h han öfverstyrde till mig. då jag är den ende i Akademien, som känner Svenska språket. – Ett eget sammanträffande af omständigheter, att jag nu skall uppträda såsom Censor uppå en tid, då jag sjelf befinner mig uti den argaste Kollision i afs. å hvad jag sjelf skrifvit! Dessutom skall detta uppdrag just nu komma, då jag sjelf är med min tid uti den yttersta angestia. – Expectorationen med Sv. öfver den olika bearbetningen af den chronol. artikeln i Kalendern, som just är orsaken till min närvarande förlägenhet dermed. Hade han blott öfversatt, såsom hans skyldighet var, så hade saken nu varit lättare, och man skulle slippa utan ny möda med blotta utstrykandet af hvad som ej kan få blifva. Han bad mig om förlåtelse, att han varit orsaken till så mycken förargelse och lofvade framdeles utan afvikelser blott öfversätta. – Dermed undgår man tyvärr dock icke den närvarande ledsamheten. – Såsom vanligt kom jag äfven i dag sent till sömns och

d. 23. lika så vanligt upp först efter kl. 8. Detta har numera tyvärr åter blifvit en ovana som i

Sid. 135.

sig sjelf icke kan annat än vara ganska menlig för hälsan, men som icke heller låter förändra sig, aldraminst så länge mina omgifvelser i huset blifva de närvarande. Ändtligen blef jag i dag färdig med genealogien. – Middag hos Zag. – Kanske lät jag der en ragoute med syrlig sauce jemte kapris och peppar för mycket smaka mig (dessutom några glas vin – Lissaboner, 2 koppar Kaffee och hem ännu 1 - thé samt 1 pipa tobak), emedan jag om natten först kl. ½ till 4 insomnade.

D. 24. Äfven sedan var sömnen ganska orolig. Derjämte en pollution. – Dock hade jag om morgonen efter kaffee och rökning en ganska god öppning. – E.m. ytterst trött, så att jag med möda kunde hålla mig upp. – Om aftonen somnade jag ock tidigare.

D. 25. Hälsan tillfredsställande. – Middag hos Fr. W.t. – Om supen af Gin derstädes jemte 3 glas Madera och något mer smör och bröd (ty allt annat var alldeles just för min mage) må hafva verkat det, äfven denna natt insomnade jag något sednare. -

D. 26. Bref till Bl. – Om natten åter länge ingen sömn.

D. 27. F.m. en lång promenad. – Redan förra söndagen hade jag för i dag blifvit af Past. T-g buden till middag. Derpå var nu likväl icke att tänka, då all kommunikation genom Newas tillfrysande i förledne natt blifvit tillsvidare hämmad. – En bjudning af Fr. W. var mig därför rätt välkommen. – Dessförinnan efter promenaden i fria luften ytterst matt och sömnig. – En sup gin. – Vid middagen drack jag både Madera och Graves; men mest rödt vin. Något för mycket åt jag äfven bakelser. – Deraf torde det ock kommit, att jag efter uppstigandet

d. 28. hade vämjelser och oaktadt en dubbel afföring hela f.m. tidtals litet knipningar. – E.m. så trött, att jag litet måste lägga mig. – Sedan än en uttömning. – Aftonen utom thé l litet glas Hobbelsbobbels.

D. 29. Blef jag ändtligen färdig med omarbetningen af den Chronologiska Artikeln, och lemnade densamma till tryckeriet. – Äfven nu hafva der några flera artiklar, framför den ryska kvarblifvit; men valet är dock så gjordt, att de med afseende å den ryska Kalendern par consequence och med anledning af hvad jag hos Herrarne i Utv. Koll. mundtligen erfarit kunna åtminstone försvaras, i fall det skulle gälla. Dessutom är det hela ännu en gång revi-

Sid. 136.

deradt, det enskildta rättadt och suppleradt efter omständigheterna och bästa insigt. – Hos Fru W. för att bese hennes aflidne mans efterlemnade och till salu utbudna bibliothek. – Den innehåller en stor frestelse, ehuru de flesta böckerna icke höra till mitt fack. – E.m. började jag läsa de till mig till Censur tillställda Svenska böckerna. Odalgumman och Freja af Dahlgren – en verklig angenäm förströelse

D. 30. Obstruktiva – kanske af kroppens tvungna mattande ställning i går vid böckernas genomseende hos W.t i går, hvilket äfven i dag fortsattes. – Middag hos Zag. – En slägtings födelsedag firades der med en rikligare middag. – Kuriöst nog sammanträffade den med min namnsdag. – Firandet blef dock mindre värdigt igenom frossande både i mat och dryck. Utom det vanliga Lissab. vinet drack jag äfven 3 glas Malaga.

December 1831.

D. 1. Dec. Jag vaknade och uppsteg redan efter klo 5. – Tryckning i bröstet. – Evakuationen trög. – Hos W. – Det kom ännu till ingen handel, emedan frun först ville dervid rådfråga sig. – Då jag så lätt kunnat blifva af med en större summa penningar, om man velat cedera böckerna för det erbudna priset af $\frac{1}{3}$ mot boklådspriserna, så hade jag intet skäl att vara missnöjd öfver att penningarne äro besparade.

D. 2. Uttömningen äfvenledes mera trög och bröstet ännu rossligt. – Den dimmiga osunda väderleken hindrade mig än i dag, att taga mig vederbörlig motion. – Det oaktadt synes äfven den menligt verka uppå min hälsa. – Oaktadt jag visst icke i dag föråt mig och dessutom efter vanligheten igenom stekta äpplen och sveskon sökte befrämja uttömningarne, fick jag dock först och främst på lång tid ingen sömn. Också blef den rätt orolig och

d. 3. uppvaknade jag till följe af en ångestfull dröm och ett derunder sammantvingat rop. – Genom ymnigt kaffee och rökande bragte jag det dock till afföring. – Emedlertid förblef min mage mycket retbar. – En långvarig promenad gjorde mig godt. – Middag hos Fr. W., hvarefter jag befann mig bättre.

D. 4. – Allt gick bättre. – Mycken rörelse f.m. Genom Anast. var jag buden till middag till Was. Nik.

Sid. 137.

Berch. Oaktadt icke allt var lämpligt för mig

d. 5. gick det dock lyckligare, än jag väntat mig.

d. 6. likaledes. – Igenom en utfart uti ett högst gement väder fick jag någon krasslighet i halsen, hvarföre jag om aftonen utom thé drack $\frac{1}{2}$ glas hobbels-bohbel. – Mycket slemfull.

D. 7. Bref till Bl. – Till frukost beef stek och en sup. – Midd. hos Zag. (beefstek med ris). – Om natten ingen sömn på lång tid; derjemte stark snufva. -

D. 8. Det oaktadt vid uppstigandet tämligen munter. – Med några knipningar och en god afföring. – Sedan ännu en, öfverhufvud disposition till löst lif. – Snufvan fortfarande. – Om aftonen hos Ehrstr. för att erhålla hinderlöshetsbevis.

D. 9. Afskickade jag det jemte otta andra till lysningen äskade ock nödiga Dokumenter per post. – Snufvan fortfar med förvirradt hufvud. -

D. 10. Middag och thé hos Zag. – Snufvan fortfarande.

D. 11. Hos Krug. – Middag hos Fr. W, -

D. 12. Inlemnade min Rapport till Konferensen ang. de svenska skrifternas Censur, hvilken jag egenteligen, såsom icke varande Censor förklarade mig nödgas öfverlemna andra. – Med detta slags svar tycktes mån i allm. vara nöjd. – Om aftonen hade jag hos mig till thee D^f Schalb., Fr. W., D^f Grimm, Finn. och A. Schr. – Sedan smörgåsar och några glas vin. – Äfven mig sjelf bekom detta måttliga traktament.

d. 13. icke illa, ehuru någon disposition till diarrhée om morgonen tycktes vara för handen. Om aftonen liten promenad. – Emedlertid måste jag i dag åter vänta på sömn.

D. 14. Hos Storch och Berch. Middag hos Zag. – Om aftonen, sedan jag åter igenomgått en af de oändeliga och i anseende till mängden af Ziffror ytterst mödosamma Kalenders korrekturerna, visade sig mitt högra öga särdeles retligt och ömtåligt. – Vid middagen hade jag ätit äfven litet surkål. Då jag dertill ännu om aftonen efter théet före gåendet till sängs åt en större mängd af stekta äplen än vanligt, så fick jag om natten diarrhé, som äfven

d. 15. om dagen fortfar, så att jag hade flera uttömningar, till och med ännu på eftermidd. par. -

D. 16. I ans. till den fortfarande besvärligheten till löst lif tvangs jag att stiga upp redan kl. 6. – I dag slutade jag ändtligen å min sida alla Materialier till Kalendern; tyvärr återstår dock ännu mycket med Korrekturerna. – E.m. sofde en god stund. – Om natten fick jag icke straxt sömn.

D. 17. Dref jag upp redan klo 5. Såsom i går var emedlertid den

Sid. 138.

första uttömningen icke betydande och åtföljd af smärta i masktarmen och magknipningar. – D^f Gräfe förordnade mig derföre pulver, hvaraf jag redan f.m. intog 1 uti 2 särskilda skof. – Redan förut hade jag haft par stolgångar till. – Efter följde väl ingen mer; men hufvudet blef tungt, magen

spänd. – Öfverhufvud mycken olust, som allt mer tilltog mot middagen. – Genom Eau de Cologne qvicknade jag dock åter, ehuru äfven början af eftermiddagen var nog tung och jag besvärades af hufvudverk, som först sednare försvann. – Så svårt det också gick, fick jag dock åtminstone min petition till finska resan hos Konferensen öfvermorgon färdig. Besök af den vidlyftiga Anast. -

D. 18. Om morgonen åter löst lif med magknipningar. – Jag intog derföre åter ett af de föreslagna pulfvren. – Först i dag har jag kommit dertill, att börja utarbete ett Resumeé af min afhandling för nästa året, som jag till all lycka redan uti höstas i god tid fick färdig. – Hos Kr. för att rådgöra angående propositionen i morgon att få resa. – Jag företrädde honom alla mina skäl, äfven min föresats att gifta mig, hvaremot han inga invändningar gjorde, än snarare tycktes gilla, så framt jag trodde mig i finansiellt afseende kunna slå mig ut. Äfvenledes förklarade han sig beredd att i morgon å sin sida medverka till sakens genomdrifvande, ehuru han med mig befarade mycket svårigheter å L⁶⁰⁵ sida. – Till midd. hos Zag. – Mängden af rätter och något för mycket vin hade den värkan, att då jag dertill ännu började röka en Cigarre jag slutligen började må illa, samt stiga upp. En stark vomering förskaffade mig dock snart en lättnad. Sedermera besvärades jag hela aftonen af en svår öfvervinnelig sömnlighet.

D. 19. Det gick dock väl. – Min proposition väckte i Sessionen åtskilliga invändningar i anseende till årssammanträdet, men gick dock lyckligen igenom kanske just af medlidande, då jag med flit just uppå mitt ytterst trögsamma och förtretliga arbete med Kalendern hade grundat min begäran af samtycke till fortsättningen af mina forskningar i Wiborg, såsom just vid denna tidpunkt en tillika för mig nödvändig rekreation. Om aftonen visit hos Schlusser. – Om natten länge ingen sömn.

D. 20. Att köpa porcellaine och andra bordsförnödenheter.

D. 21. Bref till Bl. Judén i Wib. och M.L. i Kuopio. – Middag hos Zag. hⁿ jag nu ändtligen förtrodde mina närmaste planer, då jag har deras råd och biträde af nöden. Min bekännelse väckte naturligtvis mycken sensation, ehuru å andra

Sid. 139.

sidan man tillika visade ett hjertligt deltagande och all beredvillighet att tjena mig vid uppköp af diverse förnödenheter. Sednare hos Schl. -

D. 22. Sökte förgäfvnes Furst Lieven för att uppvakta med ett Exemplar af min afhandling. – Deremot träffade jag Jas. hem. – Angående min befordran hörde jag af honom att ännu tyvärr ingen

⁶⁰⁵ Ordet i inre marginalen osynligt p.g.a. inbindningen

åtgärd vore vidtagen. – I dag slutade jag äntligen min Resumé utaf Afhandlingen om Savolotschje, och har nu således Gudi lof! min första föreläsning för nästa år fullkomligen färdig. – Efter midnatten vaknade jag till följe af skräckfulla drömmar, och kunde sedan på lång tid icke insomna.

D. 23. Om morgonen gick det något trögt äfven med de naturliga förrättningarna. – Hela förmiddagen ute på benen. Efter lång väntan utfick jag äntligen ifrån Kommers-banken 1000 R, som jag nu rebus sic circumstandibus måste tillgripa för att bestrida de mångfaldiga förestående utgifterna. – En vigtig handel uteblef i dag genom mitt långa uppehåll i banken. – I anseende till trögheten i morgons åt jag på e.m. rätt ansenligt sveskon, som ock hade sin goda verkan. För Kalendern uppsatte jag till och med äntligen sjelfva registret. -

D. 24. Äfvenledes hela f.m. i rörelse på andra sidan, ehuru jag föga uträttade, allt genom det gåriga uppehållet. – Till middagen med Dr Schalb. hos Zag. – Till Julaftonen och en del af natten hade jag att göra med en ytterst liderlig Korrektur af Kalenderns sista halfark. Dock måste jag en god stund vänta på sömnen, sedan jag lagt mig.

D. 25. Om morgonen blef jag kallad till St., som i början med häftighet besvarade sig öfver Kalenderns dröjsmål, emedan han af Ministern erhållit en påminnelse om dess påskyndande, likväl sedermera sansade sig, när jag förklarar honom, huru långsamt det sista veckan gått i tryckeriet. Mest stillade honom anblicken af den skandalösa korrekturen, som jag välbetänkt hade tagit med mig. – Påföljden var ock den, att jag korrt derpå fick faktorn till mig med hvarjehanda förklaringar och ursäkter. – Sökte Grefve Rehbinder utan att träffa honom hem. – Till middag hos

Sid. 140.

Fr. W.t. Redan dessförinnan hade jag fått till mig en ny korrektur af slutet af Kalendern, hvarmed jag äntligen kl. 9 var färdig och visserligen med någon risqué – påtecknade Imprimatur – Så vore nu äntligen en gång det ledsamma arbetet slut. Aflöper det lyckligt utan vidare anmärkingar, så är det bra och förtretligheterna dervid glömmas småningom med tiden. – Åt året emedlertid och för framtiden bör jag väl tänka: vestigia terrent! – Fastän jag lade mig, såsom vanligt, mera sent, fick jag dock ingen sömn förrän

d. 26. om morgonen kl. 5. Det oaktadt kände jag efter uppstigandet ingen olägenhet. – Slöt min spisning hos Schr. Båda opassliga, så att jag icke heller kunde orda derom, att jag slutar. Det är väl icke heller nödigt, då det redan antingen dock är bekant eller åtminstone blir det utan min åtgärd. – E.m. mycket trötthet. Då emedlertid Finn. kom till mig, så höll jag mig upprätt, hela aftonen hos Schl. dels för att konsultera ytterligare om handeln af kokkärll, dels för att bedja dem bestyra om en piga åt mig tills min återkomst. -

D. 27. Hos en handlande Nörpel, som äfven är sinnad att resa till Finnland. – Han förband sig, att vänta uppå mig till morgon afton. – Mig hindrade nu icke heller något annat än väntan uppå min nya Kapprock. – I alla fall resolverade jag mig att begagna lägenheten och lofvade en tout vara färdig i morgon afton. – Afskedsvisiter hos Storch, Krug, Fuss och Frähn, åt hvilken sistnämnde jag nu äfven förtrodde mina privata afsigter med resan. Han yttrade dervid ett hjertligt och uppriktigt deltagande. – Uppköpte de nödvändigaste kökskärl. – Middag hos Zag. -

D. 28. På afsked hos Dr Schalburg. – Ifrån General-Gouvernörskansliet försåg jag mig med podoroshna. Hos Zag. (aflemnade till uppköp af diverse lifsförnödenheter 125 R.) – För att desto tidigare kunna afresa (hälst min nya kapprock uti alla fall icke kan blifva färdig) hade jag redan i morgons öfverenskommit med Nörpel, att hos honom

Sid. 141.

spisa middag. – W.t var mig dit följaktig. – Efter en god måltid med en butelj äkta Hochheimer afreste vi $\frac{1}{4}$ öfver 7 med formanshästar till första stationen i Dranishnikova och sedan med posthästar hela natten igenom

D. 29. Till Wiborg ankommo vi kl. $\frac{1}{2}$ till 12. A. Alftan hade der bjudit mig quarter hos sig; men då han icke var hem, så åkte jag med N. in hos Motte. – Mitt första besök var Judén, af hvilken det berodde om jag så snart skulle slippa att resa vidare. Han gjorde icke heller någon svårighet att låta mig än ytterligare intill min återkomst få behålla den hos mig alltifrån sommaren befindliga Mscr. folianten. Jag måste hos honom stanna qvar till middagen. – Sdnare hos Wir. för att prokunera mig en ressläda, hvartill han ock ville vara mig behjelpig. – Han föreslog mig att följa med sig till Past. Winter, till hvilken han var bjuden. Emot all förmodan fann jag der en stor societet samlad till dans. – Då man sagt, att A. om aftonen skulle komma hem, så skyndade jag mig dit. – Min omflyttning till honom blef dock ännu samma afton beslutad och korrt derefter verkställd, hälst min reskamrat tidigt den följande morgonen skulle fortsätta sin resa till Christinestad.

D. 30. Hos Wir. för att underrätta honom derom, att jag beslutat begagna A-n's råd i afseende å Equipage att nemligen häldre än låna eller lega låta beställa par pålitliga Wiborgs bönder med goda hästar och kibitkor att komma på en viss bestämd tid till Jockas prästgård och derifrån föra oss (mig och min blifvande gumba) ända till Petersburg – ett förslag som verkligen är ganska godt, då det neml. på det sättet kan ske billigast, bekvämligast och hvad hufvudsakligast är, utan alla bekymmer för equipaget. – Med W. gjorde jag en liten utfart för att hälsa på Pop. – Middag hos A. – Kl. 7 om aftonen efter théet reste jag vidare å afsigt att till nyårsgröten hinna fram till Ithis.

Sid. 142.

Emedlertid stötte jag på första gästgifveriet i Hanhijoki uppå Finnander, som återvände ifrån Finland, och öfvertalte mig, att stanna qvar med honom der öfver natten. Ifrån sin goda finska matsäck undfägnade han med en dugtig aftonvard.

D. 31. Fingo vi väl efter beställningen vårt kaffee redan kl. 4, dock kommo vi oss icke ut förrän efter kl. 6, sedan vi först äfven med en liten frukost vederbörligen berett oss dertill. – Jag insåg nu att hela min plan att till aftonen hinna fram till Ithis var rubbad, gjorde mig derföre ingen större brådska och for in till Selan i Wilmanstr. hvarest jag åt middag. – Fin-s tårtor hade redan fallit min mage något besvärliga. Så mycket mer otjenlig blef nu surkålen vid middagen, och om jag också icke hade just några vidare olägenheter, så bragte mig dock tyngd och olustighet att ångra, att jag ej åtminstone fullföljde mitt sednare beslut, att nemligen utan uppehåll resa igenom Wilmanstrand, då jag med någon hastigare fart kunnat hinna åtminstone till Walkeala. I det stället hade jag nu beslutat att taga nattkvarter på Kiurula gästgifveri. Emot min förmodan fann jag det gästrummet alldeles kallt och måste åtnöja mig med en liten stökig kammare hos gästgifvaren sjelf, då jag på de 2 öfriga gästgifverierna i alla fall icke heller hade att vänta mig något bättre.

1832.

1.

Sid. 143.

1832.

1.

Februari 1832.

Den 3. Febr. – Så långt har detta år framskridit, innan jag kunnat komma till att börja uppteckna något för detta år! Emedlertid må här följa en korrrekt Rekapitulation utur minnet.

Januari 1832.

D. 1. Jan. Kl. 5 om morgonen anträdde jag min vidare resa ifr. Kiurula och anlände lyckligen ännu före middagen till Ithis prästgård. En hel hop främmande ifrån Orimattila, deribland Contraktsprosten Hartman, en för sin ålder (öfver 70 år) ovanligt munter Gubbe.

D. 2. På e.m. reste jag till Röhmä, först att besöka min gamle fader. Hans läge nog svårt, då hans värdsfolk behandlat honom af egennyttan med yttersta vårdslöshet och knogeri. En ny flyttning måste derföre blifva nödvändig, men hvart? Gubben hade väl sjelf resolverat sig för ett hus i Heickola; men då han der åter skulle komma för nära till samma person, som redan en gång missledt och förbryllat honom, så kunde jag omöjligen dertill lemna mitt samtycke, hvadan både obehagliga stridigheter och svåra bekymmer för hans framtid hos mig uppstodo.

D. 3. Sedan de främmande afrest och jag fick mera frihet att med Prosten Hj. consulera om saken, kommo vi på det lyckliga infallet, att inkvartera gubben hos Vice-Pastorskan Grahn uppå kyrkobacken. Frun efterskickades och förklarade sig äfven villig, att för en högre Contraktsumma emottaga gubben och vårda honom på det bästa sätt. Då hon emedlertid sjelf bor ganska trängt, så beslöts, att af gubben än oförsålda byggnader i Sidikkala till kyrkobacken släpa en boda och deraf uppföra en särskild kammare.

D. 4. Kom gubben sjelf med sin värd. Snarare än jag hade befarat, samtyckte han äfven till det

Sid. 144.

nya förslaget, ehuru han redan sjelf varit betänkt på ett annat, som emedlertid äfven med tiden kunde hafva sina olägenheter. – Då med nästa måndag ett visst antal af månaden skulle blifva fullt, så beslöts, att han dertill skulle qvarstadna uppå sitt ställe och jag emedlertid utsöka för honom ett temporärdt qvarter vid kyrkan, intill den nya kammaren kan blifva färdig. – Till den ändan efterskickades efter gubbens afresa Hattmakaren Krok, som äfven förklarade sig nöjd att emottaga gubben.

D. 6. Var han i kyrkan och proponerade att intills kammaren blefve färdig vilja qvarstadna uppå Röhmä. Orsaken till detta beslut var ej svår att inse. Dock såsom det förflutna redan med rätta förtjenar en bestraffning och den ehuru korrta återstående tiden efter min afresa kunde blifva dylik hos Röhmä-Casper, så blef jag dervid, att yrka på skeende flyttning redan på måndagen. I dess ställe hämtade man gubben med hela sitt bohag redan

d. 7. – ett nytt ögonskenligt bevis uppå den hittills varande värdens ytterst småaktiga egennyttan. Jag var naturligt lika nöjd, att få liquiden uppgjord och hela det förra kontraktet med ens upphäfvat.

D. 9. Afslöt jag ett nytt Kontrakt med Fru Grahn uppå 200 R. årligen. – I dag slutade jag mina Excerpter utur Folianten ifrån Wiborg, hvarmed jag under hela tiden varit på det ifrigaste sysselsatt, för att få det arbetet före min vidare resa undangjordt. – Detta har erfordrat ett stillasittande, hvaraf, hälst vid för mycket närande finska lefnadsordningen, en naturlig följd blef, att lifvet åter började blifva trögare. – Om aftonen i badstugan. Derefter kände jag mig dock

d. 10. ännu sämre, och besvärades af en särdeles styfhet uti ryggen och veka lifvet. – ett uppenbart tecken till hämmorrhoider, hvilka genom badet ännu mer blifvit retade. – Straxt efter frukosten anträdde jag min vidare resa, som dock för denna dagen ej var bestämd

Sid. 145.

längre än till Forstadius i Jaala. – Om aftonen intog jag ett af Prosten Hj. föreslaget hämmorrhoidalpulver, hvarigenom jag äfven

d. 11. kom till ymnigare afföring. Efter frukosten fortsattes resan vidare vintervägen till Mändyharju, der jag åkte in till Öfver-Direktören Godenhjelm till natten. Hos honom fick jag höra,

att min blifvande frus samteliga släktingar såväl ifrån denna socken, som ifrån de andra omkringliggande vore budna i nästa Söndag på bröllopet i Letlax – en tidning, hvilken så mycket mer förskräckte mig, som man förut skrifvit mig, att just derföre bröllopet svårligen alls kunde om vintertid hållas på Letlax, att egendomen icke allenast ligger så isolerad, utan också på så många år varit alldeles obebodd. -

D. 12. Om morgonen bröt jag vidare upp. På första gästgifvaregården (Kaskilambi), der jag kom in på den ifrån Heinola åt Savolax förande stora landsvägen, stötte jag tillsammans med min blifvande yngste svåger, hvilken ifrån Helsingf. uppreste till bröllopet. – Resan fortsattes tillsammans till Letlax, dit vi om aftonen lyckligen ankommo. – jag isynnerhet i sednaste laget, emedan bröllopsdagen förestod och man redan dagen förut väntat mig. – Anblicken af lokalen var ännu ingenting mindre än uppmuntrande; öfver allt ännu spår af det intet, hvar af allt inom korrt tid skulle skapas. Med oändliga svårigheter hade dock bruden sjelf med sin medlersta broder sedan sista Söndagen, då de under en stark köld ankommit uträttat otroliga saker. – Rummen hade fått dubbla fenster, ugnarne blifvit reparerade, och byggningen ifrån alldeles oeldad och iskall blifvit förvandlad till skäligen varm. – Emedlertid kunde jag icke hämta mig ifrån min fruktan, att allt antingen icke skulle kunna gå bra eller ifall det skedde, att det blefve på bekostnad af brudens hälsa. – Under dessa oroande föreställningar afbidade jag den afgörande

Sid. 146.

D. 15. – Prosten Nykopp var den förste främmande, som kom. Straxt efter middagen kommo de öfriga, samtliga brudens släktingar ifrån kringliggande socknar, utom Prosten Hjerpe, hvilken jag sjelf hade budit, då han i alla fall denna tid under sin resa till profpredikningen i Liebelitz kom att just passera denna ort d.v.s. igenom St. Michel. Kl. 3 circa gick vår Vigning för sig och förrättades utaf min äldsta svåger Axel. – Ehuru jag böd till att uti mina njutningar vara så försigtig och måttlig som möjligt, befann jag mig dock

d. 16. hela f.m. tämligen olustig och förstämd. Efter middagen afreste de främmande, hvilkas antal (herrar och fruntimmer) tillsammans belopp sig till nära 40 personer. – Allt gick ganska hederligen till, och bättre än man kunnat vänta sig – För de följande dagarne återstod emedlertid nytt besvär med sorterande af de till bröllopet anskaffade främmande sakerna och deras återskickande till vederbörlig ort. Derjämte hade min fru att beställa om inpackningen af sina egna effekter. En stor lycka var det derföre, att jag kunde qvardröja ända till

d. 21. då vi ungefär middagstiden samteligen uppbröto, neml. mina 2 äldre svågrar åt Helsingf. (den yngsta hade redan några dagar förut afrest) och jag med min fru den ginaste vägen åt Jockas. Man hade på prostgården redan lagt sig, då vi ankommo. De väntade 2 formännen, hvilka Alftan hade åtagit sig, att skicka hit efter oss, voro än icke ankomna. Mera bekymmer förorsakade det mig, att de icke heller

d. 22. hela dagen syntes, ehuru denna var bestämd till den sista terminen. – Emedlertid förlefde vi densamma på stället rätt angenämt.

D. 23. Då jag uppsteg fann jag bönderne vara anlände och straxt efter middagen anträdde vi med dem vår resa vidare. Under vägen hade jag i går måst lofva Fru Löjtnantskan Fabritius, uti hvilken jag oförmodadt åter fann en socknebo, hvilken jag uti par Decennier

Sid. 147.

icke hade sett, att vika in på deras egendom Hamraberg, hvarifrån vi efter att hafva druckit the, vidare fortsatte resan till Pajusalmi, den sista gården af Jockas socken, för att kunna passera den stora Saimen till Wilmanstrand med dagen.

D. 24. – Då vi dessutom voro ganska tidigt i rörelse, så anlände vi till nämnda stad redan omkring kl. 5 på e.m. Vi funno ingen af herrskapet hem hos Selans, foro derföre till en annan bekant, Borgmästaren Åkerblom. Äfven han var med sin fru utfaren till Prostgården. Såsom denna ligger för långt afsides och det ännu icke var för sent, så beslöt jag att till vinnande af tid framresa några verst vidare, hälst forbonden lofvade oss drägligt nattqvarter hos en sin slägtinge. Tyvärr funno vi emedlertid nästan hela deras stuga upptagen af brädsläpande bönder. Vi måste emedlertid finna oss uti vårt öde och för andra gången hålla med ett sådant nattqvarter till godo.

D. 25. Reste vi vidare och sågo oss straxt på e.m. i Wiborg, der vi väl icke träffade värden sjelf, emedan han rest till Petersburg; men emedlertid blefvo med all vänskap och gästfrihet emottagne. Jag återsände Folianten till Judén, hos hvilken jag äfven fann en packlåda med böcker ifrån Helsingf. för mig ankommen. Jag begagnade den öfriga dagen att besöka mina härvarande bekanta och vänner.

d. 26. äfvensom hela den följande dagen.

D. 27. Först kl. 10 vidpass anträdde vi vår vidare resa åt St. Petersburg. Under hela resan hade väderleken hittills varit ytterst gynnande, mest ganska blidt. Nu hade vi litet snö, som dock äfven snart upphörde. – Vi lågo öfver natten i Wäärämäki och voro redan på e.m.

d. 28. i Revonnenä. Der gjorde man beslag på min packlåda, oaktadt den icke allenast var adresserad till Wetenskaps-Akademien, utan jag äfven försedd med officiellt intyg, att den innehöll böcker för dess bibliothek

Sid. 148.

Jag måste för den skuld lega en särskild forbonde, för att icke äfven med mina öfriga saker råka uti vidlöftigheter i tullen. Så anlände vi ändtligen omkring kl. 9 under en förskräcklig storm in till Petersburg, hvarest man efter vanlig praxis uti tullen qvarhöll ej allenast min packlåda, utan äfven den forman, som släpat den,

D. 29. Fick jag åtminstone honom fri med sin häst och släda. – Hos Schl. för att höra huruvida man fått åt oss en piga.

D. 30. Fick jag min packlåda ifrån tullen, likväl först efter föregången besigtning, hvarvid man dock, såsom jag efteråt märkte, utur ett verk sönderrifvit ett helt blad. – Uti Sessionen uppläs jag min afhandling, som egenteligen redan hade bordt ske uti den förra,

D. 31. då jag emedlertid ännu var på resan.

D. 31. Den nya pigan anträdde sin tjenst, äfvenledes en karl sin biträdande

Februari 1832.

D. 1. Febr. Voro vi till middagen hos Zag.

D. 2. Uppvaktning hos Furst Lieven, hvilken jag öfverlemnade ett Ex. af min tryckta förra afhandling. Han visste redan, att jag gift mig; men nämnde ingenting om min stadfästelse till Extraordinarie. Hvaremot han, såsom jag i förtroende fått höra af andra, skall göra stora svårigheter, så att det dermed tyvärr ser ganska problematiskt ut. – Nå! ske Guds vilja dermed såsom i allt annat! Hela veckan åtgick med inredningen af qvarteret. Statsr. Engelh. var mig åter behjelpig att upphandla de nödvändiga möblerna. – Till en ny upplaga af Kalendern måste jag ånyo genomgå densamma, hvarvid jag tyvärr upptäckte en oväntad mängd af tryckfel, större och mindre och deribland några just fatala. Allt kan nu väl i den nya upplagan hjälpas genom rättelse; men derigenom blir den första icke bättre Gudanås; och jag har derföre föga förtjent något tack för annat än min verkligen stora möda och den tidsspillan som den medfört. – Inom denna harm och det nedslående ryktet om mitt möjliga förbigående vid befordran har jag allt efter min återkomst haft en pinsam verk uti min högra fot. Frottering med Eau de Cologne

Sid. 149.

och flanell morgnar och aftnar har ingenting hjälpt.

D. 5. Gjorde jag med min Fru en uppvaktning hos Storch.s, Krug och Grefvinnan Rehbinder. Hos alla blefvo vi med mycken artighet och välvilja upptagne. Kr. gick i sin välmening så långt, att han

d. 6. rekommenderade oss hos Gr. som äfven icke allenast genom honom utan äfven sednare genom Grimm lät inbjuda oss, att göra bekantskap med hans familj – en offert, hvaröfver jag snarare är mycket förlägen, än att jag särdeles skulle fögna mig deröfver. Då jag derigenom kan komma i förbindelser; hvilkas underhållande blifver mig kostsamare, än mina tillgångar sådant kunna tillåta.

D. 8. Ensam till middag hos Zag.

D. 9. Tillställde jag Fuss min afhandling för att tryckas. – Han frågade mig å Storchs vägnar, om jag ärnade bibehålla Redaktionen af Kalendern, hvartill jag genast svarade: nej. Detta tycktes äfven vara snarare välkommet, såsom jag redan förut redan kunde förmoda af St.s yttringar. – Mera oföväntadt var det mig, att erfara, att man åtminstone ärnade gifva äfven mig för detta års Kalender 1000 R. Dock Sw. erhåller ju lika mycket och således framdeles för båda 2000. Och kanske vill man dessutom på sätt och vis godtgöra mig härutinnan, hvad jag kanske måste förlora på ett annat håll. Vare dermed huru som hälst, så är mig i alla fall en sådan liberalitet isynnerhet nu ytterst välkommen och tjenar åtminstone att något uppmuntra mig uti mina knappa omständigheter och ännu knappare utsigter.

D. 10. För första gången efter min återkomst obstruerad. – Om aftonen hos Fr. W-t, af hvilken jag medfick betalning för hans andel i böckerna ifrån Tyskland med repartition i kostnaderna, samt betalning för mitt förra Convers. Lex. inalles – med afdrag af min uti 25 R. bestämde skuld, – 120 R. 15 Kopek. – På inrådan af en bekant försökte jag i dag att före frotteringen af min allt ännu sjuka fot med vanlig rysk rökelse (смолки) röka det ombundna flanellstycket. -

D. 11. Bref till Bl. – Hos Anastass. -

D. 12. Utfaren att i Sum.ijs uppdrag ifrån Perm i Justitiae Ministerium uppsöka en ifrån Sibirien ankommen em-

betsman, för att aflemna honom 2 bref. Han kunde icke finnas. – Med min fru visiter hos mina grannar Graefes, Lenz, Schmidts och Frähns. – Till middag hos Zag. – åt för mycket – äfven aftonen passerades derstädes.

D. 13. Då min fot ännu fortfar att vara sjuk, så gjorde jag om aftonen ett besök hos Dr Graefe och fick af honom ett recept till en smörja. -

D. 14. Statsr. Graefe betalte med sin fru hos oss visiten och bød oss till thé Thursdagen om aftonen. – Jag gjorde ett besök hos Senatorn Wistitzkij, för att bedja honom bidraga till Суцѣвскіѣ befordran till Cherson det enda som jag för honom kan göra. Lyckligtvis träffade jag honom denna gång hem och fick löfte uppå hans medverkan. Nå! att gifva löften är lätt! – Efter gåendet var min fot oakadt den använda medicinen ganska svår och jag äfven derföre e.m. tämligen svår. -

D. 15. Hos W-t och sedan uppå Rumäntz. Museum för att för Engelh. få låna en rysk bok. Det tyckes vara rätt dåligt beställt med Embetspersonalen. Efter stor möda fann jag ändtligen sjelf den sökta boken!! – Äfven i dag var foten svår. – Om aftonen visit hos Schl. och hos Prosten Ehrström.

D. 16. Om aftonen på the hos Gr. -

D. 17. Uppsatte min berättelse till Konferensen öfver resan till Wiborg och mina (förmenta) arbeten (der). -

D. 18. Om aftonen Zag. med sin fru här.

D. 19. F.m. utfaren till Kollegii Råd. Weimarn, tjenande vid Justitiae-Ministerium, för att genom honom erfara något om den der Rembertowitsch till hvilken jag ifrån Суцѣвскіѣ har bref. Jag emottogs rätt vänligt såsom en gammal bekant (ifrån Wätka) och erfor åtminstone att mannen skall vara här och ofta gå i Ministerial-departementet. Han lofvade hänvisa honom till mig. -

D. 20. Sökte Gr. Rehb. men träffade honom icke hem. – Jag hade i dag ärnat öfverlemna till Conferencen en rapport öf-

Sid. 151.

ver utbytet af min andra resa till Wiborg och tillika uppvisa hela min samling från Wiborg. – 69 ark Excerpter och afskrifter. – Då jag återkom efter min första bortgång, fann jag min hustru utgången,

så att jag ej slapp in. Redan detta förekom mig som ett omen, att detta icke mera här skulle lända till någon nytta. – Efter en promenad återkommen slapp jag dock in och fick min Manuskriptsamling upp till Sessionen med mig. – Man kallade mig in till ränteriet för att undfå penningar, såsom jag förmodade, voro de för Kalendern, men icke, såsom F. gifvit mig anledning att hoppas, 1000 utan blott 600 Rubel. Frapperad häröfver blef jag så mycket nyfikkare att göra mig underrättad om huru mycket vore bestämdt för min medhjälpare H^F Sw. Jag öfvertygade mig sjelf nu, att han skulle få 800!! Förundrad öfver denna upptäckt trädde jag in uti den redan öppnade Konferensen, anande ett möjligen i dag der mig förestående hårdare slag. Min aning hade icke heller bedragit mig. Man uppläste äfven snart ett Memorial ifrån Ministern af innehåll, att han haft nåden, att för H.K.M. föredraga Akademiens val af Adjunkten Schmidt till Extraord. Akademikus och derpå erhålla H.K.M.s nådiga stadfästelse. Straxt derefter tog Präs. Uwarov till orda och yttrade sig till mig: han kunde icke begripa, af hvilka orsaker Ministern förbigått mig. Emedlertid borde jag vara lugn, han ville å sin sida försöka att reparera saken. – Jag hade i munnen att säga, det jag ville tänka, hvad Cornelius Nepos yttrar sig om Themistocles, då hans fader förklarar honom arflös: Haec contumelia eum non fregit, sed erexit; men skydde att använda detta, då jag derigenom i alla fall möjligen kunde misshaga och åtnöjde mig med en stum bugning. – För att förströ mig, föreslog min hustru om aftonen en visit, hvilken vi derföre gjorde hos Fr. W. – Emedlertid plå-

Sid. 152.

gades jag om natten länge af sömnlöshet.

D. 21. Om morgonen kom ändtligen Rembertow. till mig. Frukost med honom. – Bref till Goebel. – Promenad. – Hos Sw. för att tillstålla honom de hos mig befindtliga hjälpmedel till Kalendern. – Han började sjelf beklaga, att resultatet med betalningen utfallit sålunda, som det skett och sökte öfvertyga mig – naturligtvis genom blotta försäkringar – att han å sin sida ingen del deruti haft. Jag var nog svag, att låta härigenom förleda mig till expectorationer, hvilka hos och för honom icke varit på sitt ställe. – Om. aftonen Gr. här. – Om natten tyvärr åter på länge ingen sömn.

D. 22. Hos Fr. Det blef fråga om min närvarande ställning. – Omständigheterna med Kalendern kände han icke. Det obehagliga uti mitt läge måste han erkänna, men visste ingenting säga till dess afhjelpande. Ifrån honom gick jag till St. Jag bad med höflighet ursäkta min ankomst äfvensom mitt ärende. Det hade frapperat mig, att uti belöningen för Kalendern finna en sådan skillnad emellan mig och min medhjälpare. Jag frågade derföre hvad den motiverande orsaken vore? Han svarade först ganska dristigt: S.s dubbla möda. Uppå min ytterligare förfrågan, hvaruti den då egentligen bestode, hette det, att Sv. icke allenast öfversatt mina uppsatser, utan äfven redigerat hela den ryska Kalendern. Jag invände, att jag äfvenså redigerat den tyska och likaså varit nödsakad att sjelf öfversätta på tyska just de ryska uppsatser, som han tillskref Sv., men hvilka denna väl till en del sammanställt utur tryckta tyska arbeten men också till en del utur autoriteterna erhållit alldeles färdiga, så att han blott behöfde låta aftrycka dem. Deremot hade han intet att invända, utan måste

sjelf tillstå, att han uti sin mening misstagit sig. Att göra honom förebråelser öfver sådana misstag utan eftertänka, då man likväl tillfölje af sin mening dekreterat något,

Sid. 153.

var mig icke fullständigt; jag måste åtnöja mig med att blott beklaga, att jag måste äfven för sådana misstag blifva ett oskyldigt offer. Jag började häraf göra användning på mitt förbigående vid befordran. Derom hette det, att det helt och hållet utgått ifrån Ministern och hans hushållsprinciper och hans ängslighet. Jag borde icke tro, att något personligt mot mig legat derunder, alla vid Akademien kände och skattade mig &c. – Dessutom hade ju Presidenten offentligen lofvat använda allt sitt bemödande, att reparera saken. (Detta är således en upprättelse). – Hvad Kalendern beträffar, så ville han med Presidenten tala derom. Dermed afbröt han alla vidare diskussioner och förebar, att han har bref att expediera. – Äfven jag expedierade bref till Bl., hvilken jag bad underrätta mig ytterligare om L.L.OO professionen. – Hos W. -

D. 23. Gick jag kl. 10 till Presidenten Uw. Han sades ännu sofva. Jag kunde komma åter om en timma. Jag kom efter 11; det hette nu, att han först nyligen uppvaknat; men ännu icke vore uppstigen. – Efter sådana auspicer gick jag till Gr. men efter hans inrådan icke mer för tredje gången till Uw. – Det tjenar också i sjelfva verket till ingenting, att ännu gå dit; ty om han isynnerhet träffar vara vid elakt lynne, så kan han genast säga mig, att han redan i måndags i konferensen lofvat mig satisfaktion; men att det behöfver tid. Dessutom är det äfven i annat afseende kritiskt. Börjar jag engång beklaga mig hos Uw. så måste jag komma fram med allt och äfven vid betalningen af Kalendern, hvarigenom jag åter kunde göra St. förbittrad emot mig. – I dag har min fot varit särdeles kinkig.

D. 24. Sökte Prof. Sahlberg utan att finna honom. Om aftonen med min fru besök hos Schreib. – Om natten länge ingen sömn.

D. 25. Om aftonen Sahlb. här.

D. 26. Hos Graefe. – Han började sjelf i förbigående tala om

Sid. 154.

den orätt, som skett mig i afseende å Kalendern. – St. hade i fredags sjelf uti Kommitéen väckt ånyo fråga der om och Gr. gaf mig hopp om vederbörlig upprättelse. Jag förnekade icke, att en sådan uppenbar partiskhet för mig varit i högsta grad kränkande, isynnerhet nu då jag äfven annars haft missödet att uti befordran blifva förbigången. – En återblick på de många obehagligheter,

hvilka jag vid Akademien haft t.ex. striden om kvarteret straxt efter mitt inträde, syntes mig tjenlig pro tempore. Jag tröstades med förhoppningar och förmantes till tålmod. Hos Gr. Rehb. – Gratulationen till mitt giftermål å hans sida gaf mig anledning att tala om mitt närvarande läge. Han nämnde sjelf om lediga professioner i Helsingfors, men beklagade den omständigheten, att man der måste i början tjena utan lön. – Eljest mente han, att det för mig kunde vara bättre, att komma till eget land, isynnerhet när man härstädes så börjar hutla mig. Lofvade mig sitt biträde, ifall något passande kunde yppas och bad mig vidare tänka uppå saken. – Middag och afton hos Zag. – Åt för mycket. – Så mycket mer torde jag tillika i ett annat afseende skadat mig.

D. 27. Var jag hela f.m. ansatt af diarrhé och kände derjämte äkel och benägenhet till uppkastning. Till middag hos mig Prof. Sahlberg med sin fru – Uti Konferensen yttrade sig Uw., då förra sessionens protokoll ang. Sch.s stadfästelse upplästes, att han numera inhämtat, att förslaget om mig icke alls förevarit ännu i Minister Konsilium och att hela saken derföre ännu vore "intacte". – Så mycket beklagligare. Det var väl blott att säga något och att vilja bevisa, det han åtminstone icke glömt mitt namn. – Allt det der, som han nu föregaf sig hafva erfarit, har han utan

Sid. 155.

tvifvel vetat redan förut. – Mot aftonen blef jag särdeles sömnig och matt så att jag måste lägga mig. -

D. 28. Ännu löst lif. Eljest befann jag mig skäligen. – En dugtig promenad, aftonen en stund hos Zag.

D. 29. Om aftonen ut att se på Illuminationen i Kadett-korpsen, hvarvid Sophie hade olyckan att i trängseln förlora sin äldre kappa.

Mars 1832.

D. 1. Martii. Hos Kr. – Han berättade mig, att Uw. heligt lofvat utverka min snara befordran. Angående Kalender saken hade han (Kr.) kommit hårdt ihop med St. hos denne sjelf och han hade lofvat mig tillskott af 200 Rubel. – Med Prof. Sahlb. och dess fru till middag hos Zag. Jag både åt och drack för mycket, så att jag om aftonen kände mig just besvärad och olustig.

D. 2. Befann jag mig dock skäligen väl efter en riklig uttömning. Foten – hvartill jag efter nya anfall redan försett mig med den af D^r Gr. förordnade Medicinen, var i dag ganska lugn. – Om aftonen började jag låta froterra den med linimentum volatile och opium.

D. 3. Var den emedlertid åter styfvare, ehuru utan egentelig verk.

D. 4. Om morgonen mycket olustig, hvarföre jag med flit gick ut och gjorde en betydlig promenad. – Om aftonen hos Musikern Fuchs, för att träffa Fru P. ifrån Gub. men hufvudsakligen för att bedja F. vara uppmärksam på lägenheten, att få köpa billigare ett fortepiano.

D. 5. E.m. for jag ut till Strelna. Äfven en Dr Küzlewein ifrån Duderhoff kom dit och förblef till

d. 6. Past. F. var äfven väntad, men kom först om morgonen, hvarefter jag med honom och Fin. for till Tyris till Past. Modén, hos hvilken äfven flere andra Ingermanländske präster till fastlagstisdagen voro församlade. Man snurrade tills efter midnatten; jag följde med strömmen.

D. 7. Kl. efter 12 återreste jag till staden med Pastor Melart ifrån Koprina. – Middag hos Zag. Om aftonen besök af Schl. med dess fru, Prof. S. med dess son och Past. Fellman. Utom thé drack jag ännu för sällskaps skuld ett glas Nigos.

Sid. 156.

D. 8. Någon obstruction. – Utfaren att bestyra Bl.s kommissioner. Köpte dervid ett fruntimmersur för 100 Rubel. – Efter återkomsten i foten smärtsam verk. – Till middagen Prof. Sahlb. med sin son och Past. Af det myckna vinet, som jag dervid drack blef jag så tung, att jag sofde till långt in på aftonen. – NB. åt Sahlb. öfverlemnade jag 100 R. för att vid ankomsten till Hels. tillstålla Bl. för att liqvidera Was. för de såväl för mig sjelf som för W-t erhållna böckerna. -

D. 9. Något tung i hufvudet. – Jag skulle efter aftal i dag besöka Prof. Sahlberg kl. 4; men då jag hemma förhindrades, att till den bestämda tiden komma ut, så träffade jag honom icke mera. I följe deraf gick jag om aftonen först till Gr. till thé och sedan till S.s kvarter. Jag måste dock vänta uppå honom ända till kl. ½ 12, då jag först fick aflemna brefven till Helsingfors och det köpta uret.

D. 10. Försökte jag ett karbad, men foten tycktes snarare derefter blifva sämre. – Om aftonen W.t med sin fru, äfven som Al. och dess broder öfversten ifrån Helsingfors hos oss på besök. – Ett litet glas punsch, som jag drack till sällskap, tycktes icke heller bekomma min mage särdeles. – Uppå vaden sattes äntligen det förordnade beckplåstret. -

D. 11. Kom jag äntligen sluta igenomläsningen af Hagemesters Manuscr. О финансахъ древней Россіи, hvaröfver jag är ålagd att uti Conferensen inhämta mitt omdöme. – Foten fortfar att vara tämligen öm. – Vid middagen hos Zag. föråt jag mig åter och var derefter nog trög och misslynt.

D. 12. Erhöll jag äntligen ifrån ränteriet det lofvade tillskottet af 200 Rubel för Kalendern. Hvarföre kunde man ej genast bevilja mig lika mycket? – Jag hade då haft en svårt förgätlig förtrytelse mindre. Och emedlertid är jag öfvertygad, att det hade blifvit vid 600 Rubel, om

Sid. 157.

jag icke deröfver väckt larm. – Denna satisfaktion lär nu emedlertid också blifva den enda, som jag kommer att få. Såsom Kassornas tillstånd för närvarande säges vara, måste jag finna det nog naturligt, att man med en förmentlig skänk af 200 R. för längre tid vill inspara 1000. – Om aftonen hos Fr. W. -

D. 13. Hemma hela dagen sysselsatt med uppsättande af utlåandet öfver Hagemesters Mscr. om det äldre Rysslands finanser. – Foten var i dag mycket kinkig, isynnerhet på eftermiddagen och aftonen. -

D. 14. Sedan någon tid tycktes också stolgången hafva blifvit trögare. – Expedierade bref till Gust. Laurell på St. Michel jemte öppen fullmagt af oss att med Letlax egendom, hvars försäljning varit projekterad, förfara efter bästa insigt och omständigheterna. Om aftonen Gr. här.

D. 15. Blef jag äntligen färdig med utkastet till Rapporten öfver det Hag. arbetet och meddelade det Krug. Hos honom fick jag ock tillfälle att göra Polevoje bekantskap, som gjorde sin uppvaktning. – Äfven i dag var min fot icke synnerligen lugn is[yinner]het på e.m. kanske äfven derföre, att jag hos W.t tagit en dugtig sup Gin och vid middagen njutit mycket krydder.

D. 16. F.m. foten åter mycket svår. – Till middagen båda W.tarna och Gr. hvilken äfven blef till thé. -

D. 17. Expedierade bref till Blomqvist, jemte rekvisition å böcker ifrån Tyskland genom Wasenius ungefär till ett värde af 175 R. och till Ax. Laurell. – Till middagen och aftonen hos Zag. med sin fru hos oss. – Foten äfven i dag skoftals svår. -

D. 18. Äfven för det fula vädrets skuld hem hela dagen, sysselsatt med Journalläsning. – Foten tyckes tyvärr blifva allt kinkigare.

D. 19. Jag uppläste min rapport öfver Hagem.s verk. Den tycktes hafva bifall. – Aftonen hos Fr. W. – I dag har jag börjat sammanställa mina Materialier till tidschrönikan i Kalendern. Då jag redan förut, ehuru villkorligt neml. mot de mig aldräförst gjorda förhoppningar af 1000 R. för förra Kalendern, lofvat praestera den ända till

Sid. 158.

förra årets slut, så vill jag ock hålla mitt ord och till och med sjelf renskrifva dem. För den kränkning som man hade tillfogat mig, kan jag sålunda åtminstone ädelt hämnas. – Om aftonen hos Fr. W.

D. 21. Hos Fuchs för att bedja honom se på till salu utbudna fortepianos. – Bref till prosten Hjerpe och till Gebel i Wiborg. – Tillfälligtvis kom jag sednare till Zag. och der firades fruns födelsedag, till en ny middag, hvarefter jag icke allenast befann mig mycket tung och olustig, utan äfven plågades, länge af sömnlöshet om natten. – I dag har foten varit något bättre än de föregående dagarne. -

D. 23. Slöt jag ändtligen mitt Kalenderarbete och var om aftonen faren till Gr. för att bedja honom genomgå mitt Mscr. Tyvärr fann jag honom icke hem. – Gr.s fruntimmer här på visit. -

D. 24. Bref till Mann. i Åbo. Hos Kr. jag talte äfven om min plan att söka mig till Helsingfors. Han mente det vara svårt, att i slika fall gifva något råd. Tyckte emedlertid det vara redligast att derom öppet rådfråga Uw. och säga honom, att jag vore sinnad att söka mig bort, såframt jag icke här hade säker utsigt till snar befordran. Jag hade kanske icke bordt alls nämna om den betänkligheten, att man i Hels. i början måste på obestämd tid tjena utan lön – en omständighet, som efter hans mening ändrar hela saken. Till följe af en skriftlig uppmaning af Schl. for jag om aftonen uppå besök till Dir. Schub. – Han visade sig mycket intresserad att erfara närmare sammanhanget angående min befordringsomständighet och visade sig i början tvifvelaktig, om jag också i sjelfva verket af Akademien blifvit föreställd till Extraord. Hans råd var, att jag måtte skriftligen vända mig till Fursten, omständeligen förklara mitt närvarande läge och bedja honom tänka uppå mig. Då jag förklarade mig icke kunna dertill beqväma mig, så lofvade han sjelf tala med honom om saken och låta mig veta

Sid. 159.

Resultatet. Jag expektorade mig alldeles öppet öfver hela mitt läge, hvilket jag tyckte åtminstone icke kunna skada. Han må deraf göra, hvilket bruk han vill. – Ännu äfven hos Prosten E. som

nyligen anländt ifrån Finnland. – Ett bokpaket, hvilket han haft till mig ifrån Bl. hade han tyvärr lemnat uppå Kivinebbs prästgård, af fruktan att icke kunna få det fritt igenom Tullposteringarna. -

D. 25. Väderleken var för ful och min fot för kinkig, än att jag skulle haft lust att begifva mig ut, ehuru vi voro budne till Zag. Jag var dessutom hem sysselsatt med att omställa mitt bibliothek.

D. 26. Jag inlemnade min Chrönika till Konferensen med den anmärkning uti min medföljande berättelse, att sådant skedde, "um mein bereits früher gegebenes Wort, aller inzwischen eingetretenen Umstände, ungeachtet zu erfüllen". F., som nu väl insåg, hvarpå det syftade, anmärkte efter uppläsandet, att det förtjente tacksamhet, hvarefter äfven Presidenten med en nickning till mig tillade "sehr verbunden"! – Nå! jag har åtminstone sjelf skaffat mig en ädel satisfaktion. – Om aftonen hos Gr.

D. 27. Då jag om f.m. var sysselsatt med en ny uppsättning af mitt bibliothek, öfverraskades vi af Fr.s ankomst med sin dotter. – Han hade varit hos Pres. Äfven om mig hade varit fråga. Med befördran torde det draga ut till slutet af året. – Jag tog mig deraf anledning att nämna, det jag nu mycket tänkt uppå H. – Han började på allt sätt afråda mig derifrån och persifflera mig, hälst då jag ärnade söka den Orientaliska Professionen, hvartill jag behöfde nya studier, hvilka helt och hållet skulle afföra mig ifrån mitt egentliga mål, och tillika kasta skugga på mig i anseende till mitt vettenskapliga sträfvande. Jag tordes icke säga honom, med hvilka olägenheter dessutom en tjänst för mig derstädes i finansiellt hänseende är förknippad. -

D. 28. Var jag hos honom för att låna Finn. Magnussens Nordische Anthaeologie, för att derutur eller derefter för den svenska öfvers. af Liljegren afskrifva det hos denna saknade registret. Det blef ånyo fråga om min plan, hvilken han allde-

Sid. 160.

les förkastade, hälst jag nu meddelade honom de dervid förknippade betänkligheter. Den enda konsideration, som efter hans tanka kunde och borde göras vore min hälsa, ifall härvarande klimat verkligen vore för densamma menligt. – Min fot har i dag såsom de föreg. varit nog kinkig.

D. 29. Hos Fursten L. för att fråga efter de der Samojediska Manuskrifterna. Jag fick nu det svaret, att Netsch. väl haft sådana; men antingen redan skickat dem tillbaka eller oförtöfvat skulle göra det, för att blifva igenomsedda af någon kännare (hvem?) och sedan kunna tryckas. Dumt nog! och så har jag icke ment det. Föröfrigt tycker Fursten i sin vishet, att der intet uti Samojediskan vore något att studera – ett språk, som helt och hållet saknade uttryck för Gud (!) och Monark och som ej hade räkneord mer än till 10. Det enda kunde vara, att man utur språket kunde leda sig till några

förmodanden eller slutsatser om folkets härkomst. – Då jag dertill fann tillfälle, så yttrade jag tillika, att han Erlaucht hade öfverlemnadt mig vid Akademien åt mitt öde. – Huru så? – I anseende till min befordran. – Det finnas så många öfver-Komplettas att redan de förstas befordran uti Minister-Kommittéen åstadkommit mycket larm. Ni måste derföre, min käre! ännu vänta! – Och dermed entledigade han mig, såsom det tycktes, för att afböja alla ytterligare expositioner. – Hos W. Foten efter vanligheten. – Till och med ännu i sängen verk.

D. 30. Jag slöt mitt register-arbete. Foten ej stort bättre.

D. 31. Hos Fr. att bjuda honom, samt med sin dotter i morgon till middag. Kr. böd jag äfven; men han afslog det, emedan han engång för alla om söndagarne vore hos Ad. och öfverhufvud icke ville afvika ifrån sin vedertagna ordning, hvarföre han redan förut sade sig äfvenledes hafva afslagit dylika bjudningar af andra. – I afseende å mig yttrade han, att jag i allmänhet icke borde inlåta mig uti att så bjuda främmande till mig. Sådant förde alltid längre, och jag vore icke i det läge, att jag kunde underhålla bekantskaper på den foten och gjorde således förnuftigast uti att lefva alldeles inskränkt och för mig sjelf. – I det hela har han icke så orätt. – I dag hade

Sid. 161.

vi ärat bjuda Zags till oss; men det blef så omvändt, att vi måste fara i dess ställe till dem. Der tillbragtes äfven aftonen med lecture utur Morgenblatt. – Jag har i dag varit af tämligen retligt och forargeligt lynne. –

April 1832.

D. 1. Apr. Kr. med sin dotter till middagen. Foten i dag bättre. -

D. 2. Om aftonen kl. 7 den första halfföffentliga Sessionen i Wettenskaps-Akademien d.v.s. öppnad tillika för alla härstädes vistande hedersledamöter och Korrespondenter jemte åtskilliga andra vettenskapsmän, till hvilkas inbjudande enhvarje af Akademiens verkliga ledamöter erhållit en biljett. Samlingen var talrik och lysande, såsom man – åtminstone första gången – kunde vänta det. Pr. öppnade den med ett litet tal till Ministern, som äfven var närvarande. – Af Akad.s egna ledamöter höllo Parrot och Hess små föreläsningar; Brandt hade äfven förberett sig; men kom ej dertill; emedan ett föredrag af Bazaine borttog för mycket tid. – Pr. uppläs ifrån Strojevska Urkundssamlingen ett vid Schujskijs kröning 160 hållet tal af en Biskop, sedan han med en egen uppsats af sig inlett detsamma med några – ytliga och det förstår sig – till Rysslands upphöjande genom samma förmentliga prof af ypperlig vältalighet tjenande allmänna reflexioner öfver litteraturens dåvarande tillstånd i Europa. – Nyttan af de framdeles hvarje annan månad fortfarande

dylika sessioner kan visserligen icke bestridas; men derjemte var det redan af denna synbart, att Vanitas, vanitatum vanitas! dervid är ett ej underordnad syftemål. – Genom den större folkmängden och deraf uppstående värman kände jag mig så echaufferad, att jag på lång tid icke fick sömn. – Foten också i dag skäligen bra.

D. 3. Emedan man hem tvättade, gick jag ut till förmiddagen och förblef hos Schl. till middagen. Jag kom dock för tidigt hem tillbaka. Detta och en mera svårsmält rätt lära verkat, att jag om aftonen i allmänhet kände mig tämligen olustig, och befann mig derföre snarare generad utaf ett oförmodadt fruntimmersbesök. – Äfven min fot, som sednast varit ovanligen bra, började

Sid. 162.

åter verka.

D. 4. Uppsteg jag för tidigt; men hade så mycket mindre lust att begynna något ting ordentligt. – En lång promenad hjälpte mig icke. – På den ymniga middagen öfverväldigades jag af sömn, som räckte uti flera timmar. – Hela dagen obstruerad.

D. 5. Äfvenledes mycket retlig, ehuru foten var bättre. Till middagen voro vi budne till Fr. och förblefvo der till thé. – En följd häraf var dock, att jag först långt efter midnatten insomnade, och var äfven

d. 6. mera trög och trött. – I dag gjorde jag ett försök att gå till Præsidenten, ehuru först kl. 12, för att åtminstone träffa honom upp. Jag blef ock genast anmäld; men fick likaså snart det svaret, att han både mig ursäkta sig, att han nu icke kunde emottaga mig; han vore sysselsatt. Ja! Ja! min syn kan nu väl icke vara honom angenäm, och det kan ock vara en slags satisfaction i brist uppå bättre. – Ifrån honom gick jag till Rehb. – vanlig kall artighet; ingen fråga om mig speciellt. – Jag förärade ett exemplar utaf första och andra delen af Loenboms historiska märkvärdigheter, hvilka jag har in duplo. – Om aftonen visit hos Fr. W.

D. 7. Bref till Bl. innehållande requisition uppå böcker ifrån Sverige för nästa sommar och mitt beslut att icke söka den Orientaliska professionen, alldenstund jag ännu tills vidare här qvarstannar, då jag här ändock har något och i H. intet och deremot en ny vettenskap, som skulle föra mig ifrån min närvarande bana. – Till följe af detta beslut började jag också i dag ändtligen fortsätta min afhandling om Jemernas bostäder, sedan jag hittills nog länge af villrådighet om min bestämmelse icke arbetat något i vettenskapligt afseende. -

D. 8. Till middag hos Zag. Ensam. – Fuchs, till hvilken jag var gången att höra om fortepianohandeln, träffade jag icke hem.

D. 9. Sessionen blef i dag märkvärdig, då det blef fråga om

Sid. 163.

fördelningen af de Demidofska premierna. Utaf de ryska verken har tyvärr intet blifvit ansett för värdigt, att erhålla belöning; Hagemeister har skrivit på ryska och lefvererat ett verk, som igenom sin inre halt måste komma i fråga; men hans namn klings icke ryskt. Under sådana omständigheter föreslog Presidenten, att tillerkänna ett pris åt en Usträlov, som börjat utgifva Сказанія современниковъ о Димитрии Самозванцѣ, d.v.s. öfversättningar af Bärs, Pajerleys och Margonets skrifter. Det anmärktes väl, att efter sjelfva statuterna öfversättningar äro uteslutna; men Pres. mente att man för ett sådant verk lätt kunde göra ett undantag. Det anginge en högst intressant och vigtig period af den fosterländska historien, öfversättningen vore god och flytande och arbetet vore af det ryska publikum upptagit med mycket interesse, ja sjelfvaste Storfursten läste det med ett stort nöje. Till följe deraf föreslog han, att Kr. och jag skulle igenomgå hvar sin del af de 2 redan utkomna, och deröfver leverera vårt utlåtande straxt efter helgan. Kr. opponerade sig genast emot hela förslaget och ansåg det icke vara tjenligt att första gången belöna ett sådant verk, som dessutom icke ens efter statuterna vore egnadt att komma i fråga. Det oaktadt var Pres. indelikat nog, att icke destomindre ålägga mig, att åtaga mig arbetets bepröfvande. Jag sökte afskudda mig det under förevändning; att tiden dertill numera vore för kort och jag dessutom icke ens ägde Originalerna för att kunna jemföra dem med öfversättningen. Dessutom då här blott var fråga om en öfversättning utan egna forskningar, så vore jag i afseende å ryska språket icke ens kompetent domare. Det hjälpte dock ingenting, Originalerna lofvade Pres. skaffa mig. – Par af mina närmaste kamrater sökte öfvertala mig, att icke göra svårigheter, utan Presidenten till viljes. Allt går derpå således ut, att då Pres. nödvändigt behöfver en ledamots yttrande (ehuru han lika så gerna kunde göra sjelf förslaget, att belöna ifrågavarande verk och låta saken afgöras genom balloting), för att gifva saken sken af laglig form, så skall man derutinnan tjena honom! Om det ock vore med uppoffrande af sin öfvertygelse!! – Å andra

Sid. 164.

sidan, om jag följer min öfvertygelse och afgifver efter samvete mitt utlåtande och det skulle utfalla emot Pres. förslag, huru skall det då gå med min befördran? – Det tyckes verkligen, som denna nya kollision skulle vara ett tecken, att jag ändock gjort orätt, uti att resignera uppå Hels. – Efter sessionens slut fortsattes diskussionerna om saken ännu ytterligare emellan Kr. och Pres. och det var åtminstone såvida bra, att den förre fick än ytterligare tillfälle, att utveckla sin mening. Får se, hvad vändning saken tager uti nästa session. – Om aftonen på besök hos Schr. -

D. 10. Köpte jag ett helt parti böcker af Fru Würst för 145 R. hvilken handel redan uti förledne höst blifvit inledd. – Hos Kr. – Min fot var i dag åter rätt kinkig. – Dessutom led jag af obstruction.

D. 11. Började jag nyttja trifolium aquaticum 1 och Millefolium 2 delar infunderadt uti brännvin. – Vid denna dags session fortsattes rådplägningarna om Demidofska prisfördelningarna. Präs. framställde slutligen ett skriftligt förslag, att oaktadt det Usträlofska arbetet i kritiskt och strängt vetenskapligt afseende icke torde förtjena något pris, så borde det dock såsom ett verk af fosterländskt interesse och dervid ytterst populärt behjertas och författaren såsom uppmuntran erhålla en half premie. Deröfver skulle nu voteras, såsom öfver alla de föregående. Då vota voro öppna, (ja och nej!), så var det gifvit, att Presidenten skulle drifva förslaget igenom.

[i marginalen:] Tyvärr hade det förut blifvit äfvenledes genom omröstning fastställt att jag hade sjelf dertill åtminstone bidragit genom mitt votum för publiciteten, ehuru det anade mig redan då, att det skulle medföra, dumma följder. Troligtvis skulle kanske Pres. alldeles icke kommit fram med hela sitt andrag skriftligen, om pluraliteten hade utfallit för ballotering och icke så säkert skulle dock, om han till och med vågat det, han fått pluraliteten emot sig. – Också skref han sitt andrag först sedan under sjelfva sessionen.

Kr. sökte väl ännu utveckla sin mening om otillbörligheten af saken och anförde till och med flere bevis, att öfversättaren icke ens på alla ställen riktigt förstått sitt Original på forntyska språket; men på allt sådant gjordes intet afseende. Då man frågade mig om min mening, så trodde jag min pligt vara, att uppriktigt bekänna, att det lilla, som jag hunnit läsa deruti åtminstone icke väckte någon gunstig tanke för det hela, emedan redan sjelfva inledningen vore högst mager och dessutom innehöle

Sid. 163.

till och med origtiga notiser. Vid voteringen hade jag först ärnat undandraga mig helt och hållet och förklara mig alldeles icke vilja medrösta; men då mina 2 yngre Kamrater redan afgifvit nekande svar för frågan, så borde jag så mycket mindre undandraga mig att lika fritt säga min mening och svarade derföre lika så definitift nej. Vid mig upphörde de nekande svaren; min närmaste kamrat hade uteblifvit helt och hållet. Af de följande sökte en del rädda sitt samvete genom praecautioener, att detta fall icke skulle gälla såsom praecjudice för framtiden (!) m.m. Förslaget gick igenom med 14 emot 10, således med undantag af Presidentens blott med en pluralitet af 2 röster. V.Präs. hade för sjukdom uteblifvit, men i alla fall insändt en biljett, hvaruti han till och med förklarade det projektet att belöna Ustr. verk icke allenast för otillbörligt, utan till och med för skadligt. Deremot föreslog han uti ett särskildt skriftligt andragande, att belöna W-fs. ryska Gr. med ett halft pris. Dock trodde Presid. att detta icke nu låte sig göra, utan att tillika erkänna ett annat halft pris; åt Gr.s arbeten af samma slag! (ehuru det utkommit redan år 1828 och således efter statuterna nu icke mera

egnade sig att komma i betraktande). Denna omständighet lärer då ock varit orsaken, att detta förslag just derföre att det af Pres. förknippades med en annan ny olaglighet likväl icke gick igenom, ehuru det utur absolut synpunkt betraktadt var antagligare än det föregående, hvilket likaledes innehåller en afvikelse ifrån statuterna. Sådant blef nu således resultatet af Akademiens beslut om den första prisfördelningen! Dock detta är väl blott principium malorum! – Då min obstruction äfven i dag fortfar, så gjorde jag efter sessionen ännu en lång promenad. – Jag har efter denna dagens debatter åtminstone den glädjen, att jag icke behöfver vidare sysselsätta mig med studium af casus qvaestionis. För öfrigt har jag intet heller att förebrå mig; jag har öppet följt och öppet uttalat min öfvertygelse. – Att Pres. icke kan vara mig huld, är naturligt. Men man måste ju mer lyda Gud än menniskor.

Sid. 166.

Om aftonen sökte jag förgäfves Fr. W.t. – Åt plommon.

D. 12. De hade åtminstone sin verkan. – Hos Fr. W. Han skänkte mig Nachträge till Georgis Beschreibung des russ. Reiches, hvilka han hade ibland sina defekter. En särdeles lycklig tillfällighet för mig, som derigenom får komplettera det af Fru W. köpta verket. – Med Sophie hos Fru Langsdorf, att bese hennes qvarter, som snart igenom hennes utflyttande kommer att blifva ledig. Så stora förmåner det också för hushållningen hafver, så stannar jag dock med min hustru häldre uti vårt närvarande, om jag kan få förhoppning om att få de dervid förknippade olägenheter afhulpna. Till den ändan gick jag till Fuss, hvilken bad mig i morgon inkomma med en skriftlig Memorial derom. – Också om den gåriga historien började han sjelf att tala, och jag expectorerade mig deröfver med den största öppenhet. Slutligen nämnde han, att Presid. bett honom försäkra mig om, att min befordran snart skulle gå för sig. Han hade nyligen talt med Ministern derom och han hade ock gifvit sitt löfte. Det gaf mig anledning att likaså öppet expectorera mig öfver mina svikna förhoppningar häruti och i allmänhet öfver hela min historie vid Akademien. – Foten något bättre. – Orolig sömn.

D. 13. Åter obstruction. – Jag inlemnade till Fuss Memorialet till Kommittén med mina desiderata, att neml. 1) få qvarteret utvidgadt, 2) en Plit till köket, 3) källare, 4) vind och 5) flera reparationer. – De följande dagarne började det gå bättre med magen, dock var foten emellanåt ganska kinkig.

D. 18. Försökte jag för den ett karbad och tog bort beckplåstret. – Den synes dock deraf nu lika litet förbättras som första gången. – Om aftonen frotterades den med ylle berökt med enbär. -

D. 19. var den bättre, dock befann jag mig icke eljest rätt väl, isynnerhet förmiddagen.

D. 20. Foten åter sämre, isynnerhet mot aftonen,

D. 21. Likaledes. Till och med om natten.

Sid. 167.

D. 22. Sedan jag ändtligen genom idkeliga drickspengar blifvit lös de mångfaldiga gratulanter af Akademiens samtliga Underofficerare och en mängd soldater, satte jag mig sjelf i rörelse att göra gratulationsbesök. Hos St. emottagandet, såsom det tycktes, tvungen artighet. F. förkunnade mig, att alla mina desiderata i afseende å kvarteret af Kommittén blifvit beviljade. Hos Uw. presenterades blott en lista till namnunderrskrift. Fursten kom hem just då jag var der med Brandt. Samtalet rörde sig omkring min sjuka fot. Hos Rehb. måste jag ock blott skrifva mitt namn. Middag hos Zag.

D. 23. Om aftonen med Sophie hos Gr.

d. 25. d^o hos Lenz.

D. 26. Till middag hos Schreiber. – Min fot har väl i dessa dagar icke värkt, emedlertid har dock en viss tyngd deruti varit bemerkbar. – Den har nu om aftnarne blott blifvit froterad med ylle berökt med enbär.

D. 27. Hela dagen obstruerad. – Sysselsatt med idel tidningar.

D. 28. Zag. hos oss till middagen. – Jag föråt mig dervid, eller ock verkade det myckna sittandet e.m. (som tillbragtes med lektur) besvärlighet.

D. 29. Till middagen bröderne W-t och Schr. med sin syster hos oss. – Foten icke alldeles väl.

D. 30. Gick det ännu an med min mage; men de följande

Maj 1832.

D. 1–2. Maji 2 dagar, då jag dessutom hade nog litet rörelse och hem var träget sysselsatt, var jag oftstruerad, så att jag ändtligen om aftonen måste gripa till par piller, hvilka ock verkade. -

D. 3. Lynnet tämligen knarrigt. – 2 gånger promenad. – Deraf blef dock foten kinkigare till aftonen. – Intet thé, blott honung med bröd. – Sönnen orolig. -

D. 4. Stolgången trög med segt slem. – Foten äfvenledes kinkig; den har ock börjat nästan mer svälla. – Sönnen blef åter mer orolig och

d. 5. uppvaknade jag redan kl. 5 med särdeles beklämning öfver bröstet. – Foten särdeles kinkig.

D. 6. Efter en orolig sömn uppvaknade och uppsteg jag redan kl. 4. – Oaktadt trögt tycktes magen dock börja repa sig. För att gifva den bättre tid och ro dertill, afslog jag i dag bjudningen för oss till Zag. hälst ock väderleken var ful, jemväl min fots fortfarande kinkighet syntes fordra detta. -

D. 7. – Efter gnidning äfven om morgonen foten något bättre

Sid. 168.

D. 8. Med denna dagen inträder mitt 39 lefnadsår; Magen skälig, men foten kinkig. – Promenad till andra sidan. – Äfven i afton voro hos oss främmande.

D. 9. Ej utom dörren. Arbetade flitigt såsom vanligt. – Foten tämligen bra utom om aftonen. Nytt fortepiano.

D. 10. Sophie hela dagen sängliggande. – Jag först om aftonen ut på en liten promenad. Efter vanligheten foten åter då smärtsam. -

D. 11. Befann hon sig bättre tills mot aftonen. – Jag var skäligen bra. – Foten efter vanligheten.

D. 12. Bref till Prof. Sahlb. och Blomqvist. – Foten om aftonen ganska svår och verkte ännu efter det jag lagt mig. – Äfven Sophie befann sig icke alldeles väl.

D. 13. F.m. litet ut. – Äfvenså Sophie, hvarefter hon efter middagen åter började må illa med frossa och febersymptomer. – Foten efter vanligheten sämre om aftonen.

D. 14. Om morgonen måste jag för Sophie skicka efter D^f Graefe. – Efter det jag uti ett fullt väder varit till Konferensen var min fot rätt gemen, blef dock sedan jag om e.m. bytt strumpor bättre till aftonen. – Sophie var rätt skral. Hennes sjukdom tyckes vilja slå sig till frossa. – Allt tyder dessutom, att hon äfven torde befinna sig i omständigheter.

D. 15. Sophie icke stort bättre. Anfall både af frossa och feber. – Kräkningarne tycktes sedan skaffa lättnad. – Min fot efter vanligheten, d.ä. dålig. E.m. hade jag äfven något hufvudverk. Emedlertid tycktes åtminstone min mage börja bättra sig. -

D. 16. Sophie vida lättare, blott ytterst matt. – Af det att jag var ut till Rum. Museum och der klättrade att söka böcker, verkte foten rätt dugtigt. – Också var väderleken i dag mulen och regnig. -

D. 17. S. fick åter anfall både af frossa och feber. – Jag hade vaknat och uppstigit redan klo 3. – Foten blef i dag emot vanligheten dräglig. E.m. liten lur. – Om natten sömnen något orolig. -

D. 18. Oaktadt det slaskiga vädret måste jag i dag vandra ut, för att få lyfta min lön och tillika erhålla några böcker ifrån Bibliotheket. – Också blef min fot der efter värre.

Sid. 169.

D. 19. Hos Krug. – Sedan på Rum. Bibl. Hos Schröder för att betala Instrumentet. Jag vågade icke gifva alla penningar ifrån mig och måste der före ännu blifva 100 Rubel skyldig. Hos Br. för att köpa Thierrys Hist. de la conquête de l'Angleterre par les Normands, hvaruti jag trodde mig finna några nya resultater för mitt närvarande arbete angående Olof den helige och dess deltagande uti Englands affärer under de Danske Konungarne Svens och dess sons Knuts regering. – Jag blef bedragen i mitt hopp; men den epoken utgör nu icke heller förf.s egenteliga thema. – Väderleken var i dag lika obehaglig och regnig som i går. – Sophie började Gudi lof! repa sig. Efter bruket af China har frossan i dag icke mer återkommit. – Foten förblef i dag dräglig.

D. 20. Jag blef väckt redan $\frac{1}{2}$ till 4 och kunde sedan ej mera insomna och steg derföre upp. – Med denna dagen börjades nu åter en ny kur för foten, bestående uti frottering af flygtig liquor 3 gånger om dagen. – Jag höll mig stilla hela dagen och las till tidsfördrif. – Hela dagen obstruerad. – E.m. somnade jag och blef der af ännu mer olustig.

D. 21. Obstruktionen gick öfver. – För öfrigt höll jag mig stilla. – Sophie hämtar sig, ehuru hon är ännu ytterst matt.

D. 23. Då obstr. åter hotade skref jag mest stående; men fick deraf en kinkigare fot. – För min fots skuld gick jag icke upp till Demidoffska premiefördelningen.

D. ⁶⁰⁶ De följande dagarne var jag lika litet utur huset, utan arbetade hemma efter vanligheten rätt flitigt. Foten dräglig; men magen af brist på rörelse något trög. -

D. 27. For min fot förordnade läkaren Oleum hyoscyami till ingnidning 2 gånger om dagen.

D. 28. Blef jag äfven hem hela dagen. – Magen har hela tiden varit dräglig; foten är ock skäligen bra, så framt jag ej når den för mycket genom gående eller stående.

D. 29. Hela dagen oförmodadt obstruerad och dertill med knipningar. Jag måste om aftonen intaga ett piller, hvilket ock

d. 30. hade sin goda verkan. – Bref till A. Laurell och Hjerpe.

Sid. 170.

Juni 1832.

D. 1. Juni. Då jag något mera hade stått, så var foten om aftonen åter tämligen kinkig.

D. 2. Höll den sig hela dagen skäligen bra.

D. 3. Voro vi budna till Zag. till middagen, men då Sophie icke tyckte sig kunna ännu våga på den sidan om strömmen hälst till så sent mot aftonen, och jag dessutom för de följ. dagarne har många nödvändiga gåingar att göra, och läkaren sjelf rådde mig att än så mycket som möjligt skona foten, så blefvo vi båda hem.

⁶⁰⁶ Dateringen saknas.

D. 4. Försökte jag åter för första gången att gå ut i det jag var till sessionen. Äfven denna möda lät emedlertid känna sig uppå foten, efter vanligheten ännu mer om aftonen, sedan jag visserligen ännu också hade litet stått under mina arbeten

D. 5. Omständigheterna fordrade, att jag måste begifva mig till banken och af mitt der deponerade Kapital uttaga 500 Rubel. – Dermed afliqviderade jag nu ock till fullo fortepianot och betalte äfvenledes Brief för bokräkningen. – Af det myckna gåendet var min fot efter hemkomsten en lång tid rätt svår. – Eljest har jag i dessa tider befunnit mig skäligen. Magens funktioner gå väl trögt, men dock regelbundet.

D. 7. Litet utgången.

D. 8. Ännu mindre; men ändock var foten i dag kinkigare än förut. -

D. 9. Hos D^e. Gr. för att betala honom, och dessutom rådfråga mig i afseende å min förehafvande brunnsdrickning. – Efter aftal afreste jag kl. 5 med min fru i sällskap med Zag. till Strelna. – Väderleken, som hittills varit ganska varm, slog om i dag till regn. Dock var vår fart tämligen lycklig.

D. 10. Deremot regnade det så hela dagen och var derjemte så kallt, att vi alldeles intet kunde gå ut.
-

D. 11. Voro vi till middag hos Zag. och gjorde sedan om e.m. en promenad i trädgården, först derefter började åter min fot låta känna sig.

Sid. 171.

D. 12. Bröllop i Kolonien, hvartill vi äfven voro budne. – Vi hade först ämnat gå; men då äfven våra andra likaledes budne stadsgrannar blefvo borta, så ansåg jag det för bättre att följa deras exempel och sålunda inspara åtminstone 10 R.

D. 13. Tillät mig väderleken för första gången, att för foten använda ingnidningen af Oleum hyoscyami ute i solskenet. – Sophie skulle åter fara till staden; men då jag ej fick åt henne häst och equipage, så måste hon stanna kvar intill

d. 14. då hon mot middagen reste. Jag for deremot med F.r till Duderhoff. – Om aftonen lett jag der förleda mig att dricka ett glas punsch, hvaraf jag

d. 15. hade ganska trögt lif och kände mig mycket sömnig och olustig. Middagstiden anträdde vi vår återfärd och åto middag först om aftonen.

D. 17. I kyrkan och sedan till middag hos Zag. – E.m. promenad i trädgården. Min fot var dock mera svår.

D. 18. Kl. 7 reste jag med Past. till staden. – Han åt middag hos mig.

D. 19. Uppå Bibliotheket. Middag åter hos mig. – Sedan vandrade vi ännu omkring i Gostinnoj Dvor, hvarigenom min fot blef ytterst svår. – Klo 6 vid pass reste vi till Strelna.

D. 20. – Hos Aven. och Schlusser. – Finn. här.

D. 21. Började jag äntligen dricka Bitterwasser med $\frac{1}{2}$ glas. Första verkan var obetydlig. Derjemte mycken olustighet och ristningar i hufvudet. – lång promenad. – E.m. på visit hos Iversens. – De följande dagarne tillstodde mig den varmare och torra väderleken att ute i det fria i solskenet smörja min fot med Oleum hyoscyami. Dock erfor jag deraf ingen synnerlig verkan. – Vattnet verkade likaledes mera trögt på stolgången, ehuru jag måste tillstå, att icke heller motionen var särdeles stor.

D. 24. Middag hos Zag. nog tarflig, emedan rätterna icke särdeles passade för mig. -

Sid. 172.

D. 25. Kl. 7 om morgonen reste jag med Zag. in till staden uppå en kolonisttelega. – Emot förmodan fann jag Sophie åter sängliggande i frossan, hvaraf hon igenom sin utfart till Ehrströms på landet d. 17 fått recidiv, emedan der hade varit fasligt hett in i rummen och hon sedan under återfarten till staden d. 18 hade fått regn på sig. – Denna obehagliga omständighet tvang mig att uppskjuta min återfärd till Strelna. – Efter farten visade sig i dag den rikligare urinen nästan blodröd, hvilken emedlertid sedan återtog den vanliga färgen. – Med stolgången gick det mera trögt, tills jag började öka portionen och äfven dricka ett halft glas om aftnarne. – Dock blef afföringarne mindre rikliga och ordentliga än täta och diarrhéartade.

D. 28. Skref jag till Blomqvist med en ung Dorpaten vid namn Behagel, hvilken ämnar göra geognostiska resor i Finland och i sådant afseende blifvit mig till vidare rekommendation rekommenderad af Gr. – Jag hade i dag på e.m. äntligen ärnat återvända till Strelna och derföre

arrangerat om, att man derifrån skulle komma efter mig; men jag blef bedragen uti min väntan och beslöt då häldre uppå Doktors tillstyrkan att stanna kvar öfver sjelf till följande vecka, då jag kunde äfven uttaga med mig min fru, som ändtligen åter är på benen. – Emedlertid blef tiden mig nog lång och ledsam. Till särdeles motion kunde jag icke komma mig; också generades jag esomoftast af min fot, som allt ifrån d. 26 varit invecklad uti flanell, utan att det ens haft några påtagligare goda verkningar. Isynnerhet sednare var den tvärtom skoftals ganska kinkig. – Vid minskandet af portionerna af Bitterwasser syntes magen vilja återgå till sin förra tröghet. Dervid

Sid. 173.

kände jag mig esomoftast ytterst förstämnd och olustig. Läsning borde jag undvika; men det måste dock blifva mitt enda tidsfördrif, hälst jag af Krug erhöll förut olästa Literatur-Journaler. Gungande var nästan min enda motion. – Äfven väderleken förändrade sig åter allt mer till fuktig luft och nästan oafbrutet regn, hvilket vållade, att återresan till landet måste uppskjutas, ända till

[Juli 1832.]

d. 4. om f.m. – Äfven då var den icke att skryta med; luften kall och mulen med benägenhet till regn. – Lyckligtvis blef dock resan utan menligare följder för Sophie. -

D. 5. Började jag försöka ett nytt medel för foten, neml. befuktandet af flanellen med en af Gr. enkom föreskrefven tinktur. – Rikligare motion.

D. 6. Började jag dricka Seltzervatten först 2 glas. – Verkan var väl ej riklig; men god. – Rätt flitig rörelse, ehuru foten stundom var nog besvärad dervid. -

D. 7. 3 glas Selters. – Foten emellanåt svår. -

D. 8. Gick jag till ett helt kur, innehållande 5 glas och litet deröfver. – Middag hos Zag. En och annan mindre tjenlig rätt. Ena förseelsen för till den andra. Några glas mer än vanligt druckos ock, äfvensom en kopp Domingokaffee. – Emedlertid befann jag mig dock e.m. ganska bra. Tyvärr kom jag nog sent till sömn.

D. 9. Kom jag ej så tidigt till afföring, som de förra morgnarna och måste så resa till staden med Zag. Väderleken var efter vanligheten ganska regnig. Den häftiga skakningen hade sin verkan; emedlertid kändes min mage hela dagen besvärad. Om aftonen återkom jag med samma Kolonist.

D. 10. Förbättrade sig väderleken; äfven min mage kom åter efterhand i ordning. Denna och de följ. dagarne blef motionen rikligare. – Past. reste till Duderhoff.

D. 11. Skönt väder. E.m. ville jag med Sophie göra en visit hos Iv.; men de voro icke hem. – Dubbla afföringar, redan om morgonen efter det jag i går ätit sur mjölk. NB. nästan utan grädde. – Magen tyckes vara god; men foten är allt ännu tidtals besvärande. – Isynnerhet i dag

Sid. 174.

var den åter just kinkig, utan att jag visste någon annan orsak, än att väderleken åter tycktes vilja förändra sig. – E.m. ifrån staden Br. med sin fru.

D. 13. Kejsarinnans födelsedag skulle firas i Peterhof; det beslöts derföre att fara dit. – Så betänkligt ock vädret syntes, så ville dock Sophie också med och for med de andra förut. Jag skulle komma med Fr. efter. Men redan inom Strelna blefvo vi så öfverhöljda af damb (det var en ytterst häftig blåst), att P.s som skulle agera kusk, efter en liten stunds framfart vände om hem. – I sanning det förnuftigaste, som man kunde göra. – Om aftonen var jag med Pastorn på visit hos Schlüssers.

D. 14. Om aftonen försökte jag för min fot ett myrbad, men kärlet var för litet, så att hela foten inte kunde rymmas. Dessutom lär vattnet varit alltför hett. Åtminstone förorsakade badet ett sådant brännande, att jag icke kunde hålla längre ut än 10 Minuter.

D. 15. Middag hos Zag. – Flere glas vin och 1 kopp Caffee. – Sednare ankom äfven Finn. ifr. Dud.

D. 16. Om morgonen for jag in till staden med Zag. – Förrän sessionen började, sade mig F-ss. småleende, att Präsid. önskade tala vid mig. Jag gick till honom. Han sade sig icke veta, hvad orsaken mände vara dertill, att jag ännu icke blifvit föreslagen till Hans Maj.s stadsfästade såsom Extraordinarie. Förmodligen vore saken bortglömd, eller ock vore något fel i formaliteterna. – Jag yttrade dertill, att Fursten sjelf i våras svarat mig, att det derföre icke ginge an att der vid Akademien utaf oss redan funnes så många öfver-kompleta. – Uw. invände sjelf deremot, att det icke kunde vara orsaken, så mycket mindre, som Fursten numera likväl dock äfven föreslagit Charmoy till Kejsarens stadfästelse såsom ny Adjunkt i Orientaliska litteraturen.

Sid. 175.

Det måste göras en ny föreställning angående mig ifrån Akademien; jag borde vara lugn; stadfästelsen skulle icke uteblifva. Jag bugade och gick. – Jag insåg nogsamt, att detta af Uw. sjelf

icke var annat än en formalitet, för att förbereda mig på emottagandet af denna sessionens nyheter. Stadfästelsekommunikatet upplästes äfven under sessionen icke allenast för Charmoy, utan ock för Brandt, såsom Extraordinarie. – Då jag redan förut berett mig på möjligheten af denna nya kränkning, så förblef jag i det hela rätt lugn och till och med mer, än jag sjelf kunnat föreställa mig, att jag skulle kunna vara. – Det kan vara så godt, att jag nu redan före min resa till Finnland vet, woran ich bin. – Hvarken Fr. eller Kr. voro närvarande. – Jag undrar, hvad den förre nu skulle kunnat säga mig. Hittills tröstade han mig med att mitt stadfästande efter de nya föreställningarna och valen af Akademi i afseende å yngre Ledamöter så mycket snarare måste följa. – Om aftonen hos D^f Gr. Då jag der drack en tredje kopp thé, så insomnade jag mycket sent.

D. 17. Ansträngde jag mig hela morgonen med att för den förestående reparationen i kvarteret utrymma mitt bibliotek och andra saker ifrån salen. Icke destomindre förblef jag hela f.m. obstruerad. Hos Ehrstr. för att underrätta honom, att jag nu icke längre kunde befatta mig med korrekturet af hans lexikon. I anseende till hans retliga sjuklighet fick jag icke tala med honom. Deremot träffade jag lyckligtvis Schlüter, ifrån hvilken jag i går å konventets vägnar fått ett kallelsebref till Kyrkoråd i Svenska församlingen – en befattning – som jag ansåg för det förnuftigaste att bestämdt afslå. Efter upptäckten af gårdagens händelser med mig afstod han sjelf ifrån ytterligare försök att vilja dertill öfvertala mig. – Hos W. – Sedan jag med Fin. ätit middag, for jag kl. 6 med honom ut tillbaka till Strelna.

Sid. 176.

– Ändtligen hade dessförinnan lifvet öppnat sig. – Efter aftalet med A. Str. i staden för 1 ½ vecka sedan skulle man till denna afton skicka hästar och equipage efter oss; så att vi med dem kunnat

d. 18. anträda resan till Gubanitz, hvarest Sophie skulle förblifva hela tiden under min resa till Finnland; men då till och med middagen i dag inga hästar syntes, så företog jag till förströelse med Pastorn och Sophie på e.m. en resa till Tyris prästegård. – Äfven i dag först på e.m. afföring.

D. 19. Deremot redan om morgonen 2 gånger. – E.m. återreste vi till Strelna, hvaräst allt ännu inga hästar voro synliga ifrån Gub. -

D. 20. Åter obstruerad, kanske ock till följe af många afvikelser ifrån den föreskrifna ordningen i går på Tyris, hvaräst jag kanske åt mer än jag hade behöft och bordt och derjemte e.m. drack en kopp Kaffee. – Om aftonen ankommo oförmodadt hästarne ifrån Gubanitz efter oss och

d. 21. kl. ½ till 11 afreste vi och anlände kl. 5 i e.m. till Gubanitz.

D. 22. Då afföringarne åter börja blifva tröga, så drack jag om aftonen ett halft glas Bitterwasser.

D. 23. – Myrbad för min fot. – Tämligen förstämd. – Mitt läge vid Akademien har dock börjat oroa mig, hälst en utsigt nu är, att befria mig derifrån, såsom jag erfor på Tyrus genast efter min ditkomst; i det jag på Helsingfors Morgonblad vid första ögonkastet las Av.s död. – Middag hos Pars. -

D. 24. Obstruktion oaktadt jag äfven i går aftons druckit Bitterwasser. – Myrbadet itererades. – E.m. for jag med Arvid till Moloskovitsch. – En portion sagosoppa till aftonen för-

Sid. 177.

orsakade mig en högst orolig sömn.

D. 25. Försofde jag mig. – S.d. proponerade en fart till Kattila, som dock måste uppgifvas, emedan jag hade tagit blott ett Krus Selters med mig. – Derföre foro vi åter e.m. tillbaka till Gubanitsch. - Genom farten blef min mage ganska besvärad och spänd. – Ett helt glas Bitterwasser.

D. 26. Började jag minska portionerna af Selters. Efter en kopp the följde ändtligen afföring. Frukost hos Pars. – Åter myrbad. – Såsom förut smärtade foten derefter äfven i dag. – Om aftonen åter ½ glas Bitterwasser. -

D. 27. The dracks i dag ut i det gröna par verst ifrån Pastoratet. – Dessutom tämligen god motion. – Foten medlertid nog styf. För att äfven i morgon bereda mig afföring, försummade jag icke heller i dag att dricka min portion Bitterwasser om aftonen. -

D. 28. Med det sista glaset Selters slöts Brunnskuren. – Deremot drack jag ock, hälst obstruktion syntes hota, äfvensom i går en kopp laffé med Cichorie. – Äfven myrbadet tog jag i dag för sista gången, och kände för den första foten derefter fri ifrån styfhet och verk. Först om e.m. då jag haft en nästan för ymnig och häftig motion, märkte jag, att den i alla fall ännu ingenting mindre var än frisk. E.m. hos Pars. på thé. -

D. 29. Kl. ½ till 12 anträdde jag ensam min återresa ifrån Gubanitsch åt Strelna. – Sophie kvarstadnar ända tills min följande återkomst ifrån Finnland vid feriernes slut – den första långvariga skiljasmässan sedan vår förmälning. – Då jag längesedan förberett henne derpå, och äfven Dr Graefe afrätt henne ifrån den först påtänkta resan med till Finnland, både för hennes sjukdom icke längesedan och hennes öfriga tillstånd, så var eller visade hon sig åtminstone

Sid. 178.

vid min afresa alldeles lugn. – Jag hade ätit en god frukost, så att jag kunde umbära all middag. – Efter att litet hafva låtit hästarna beta i Kipeni, ankom jag kl. ½ till 9 om aftonen till Finmér i Strelna. – Då han nu med mig lofvade i morgon fara till staden, lät jag förleda mig att nog sent just före gåendet till sängs äta en portion trädgårdssmultron med Malaga. Deraf något orolig sömn.

D. 30. – 2 koppar Kaffee. Ett helt glas Bitterwasser. – Först sedan jag ännu rökt derpå följde en god afföring; men derjämte kände jag en stund häftig verk och sveda i urinröret med mycken retelse till urinering. – Dock försvann svedan snart. – Hos Past. Tammins. – Der lät jag förmå mig, att dricka ett glas Madera, hvaraf följden var en stegrad appetit och förätande vid middagen och derpå vid allt mitt bemödande ovilkorlig slummer uti par timmars tid. – Såsom jag hade bordt och kunnat förmoda, blef det med F. i dag ingen resa af till staden, och först

d. 31. kl. 6 kommo vi oss ut. Efter ankomsten begaf jag mig skyndsamt till Fuss, för att begära resepass till Finland. Han frågade, om jag redan dertill hade Presidentens tillåtelse. Jag anmärkte, att Jemerne ju nu vore inne. – Ja, om ock; i alla fall kan jag ej propria autoritate utfärda pass, utan att hafva anmält saken för Presidenten, då han å orten är närvarande, men jag måste äfven för andra angelägenheters skuld i dag besöka honom, och då skall jag äfven nämna om er resa. Emedlertid befalte han förbereda det äskade passet, äfvensom

Sid. 179.

ett annat af mig åstundadt Document till medförande af böcker. – Efter detta samtal insåg jag sjelf, att jag handlat dumt i att icke tänka på Pres. Dock det kunde ännu godtgöras, och jag for derföre ut till Presidentens sommarqvarter vid Karpofka. – Jag önskade mig, att han icke ens nu måtte vidröra saken om min förbigångna befordran, för att ej i förtid komma i expektioner, innan jag fattat något beslut, afgörande emellan Peterb. och Hels. – Han efterstod min önskan, gaf mig till resan sitt samtycke och önskade mig den lycklig. Ja! måtte den blifva det, om det ock utfölle emot hans förmodan. – Hos Anast. och Fr. W-t. F. till middag hos mig, hvarvid jag efter den starka motionen – jag kom till fots tillbaka ifrån Karpofka – tyvärr föråt mig. – E.m. sökte jag Prosten Ehrstr. som äfven efter hvad jag hört, i dessa dagar skall resa till F. – Jag fick ej träffa honom. – Hos Tallgren för att höra om lägenheter till Finland. – En hop nyare finska tidningar föllo mig hos honom i ögonen och uti dem en annonce om historiska professionens ledighet efter afl. Awel. Inom d. 28 nästk. Augusti månad. – vad reselägenhet beträffar, så gaf han mig anvisning uppå ett fartyg, som endera dagen afgår till Helsingfors! – Till lands deremot vore det nu arbetstiden, mente han, mera svårt att finna några Wiborgsbönder, såsom jag först hade tänkt. – Kuriöst nog, att allt synes vinka åt mig H. – Jag har nästan fast beslutit, att i alla fall, om jag kommer dit, lägga in, för att begagna tillfället. Är det engång afgett, så kan man sedan ytterligare bestämma sig efter

Sid. 180.

omständigheterna. – Innan jag gick att tala med skepparen, borde jag först rådfråga D^r Gr. om ock han ansåg en sjöresa tjenlig för mig efter brunnskuren. – Han hade egentligen intet deremot och utrustade mig med recept till piller emot möjliga och sannolika obstruktioner, hälst om resan komme att räcka något längre, gaf han mig ock för öfrigt sina goda råd i afseende såväl å mage som fot under vistandet i Finnland. – Då jag blifvit hos honom att röka en pipa och dricka the, ankom ock hans broder. – Denna hade här gjort bekantskap med en Leipziger Bokhandlare Voss, som äfvenledes vore stadd å resa till Helsingfors. – Han lofvade besöka honom och bringa oss tillsammans. – Till den ändan böd han mig i morgon afton till sig uppå the. –

Augusti 1832.

D. 1. Aug. – Oaktadt min förseelse vid gåriga middagen den starkt belagda tungan och magens irriterade tillstånd följde dock god ehuru svår afföring. – Hofrådet Voss hos mig; har intet eget ekipage och ville resa först i nästa Måndag. – Afgörandet uppsköts tills i morgon. – Emedlertid gick jag att se mig om efter skeppet. – Det hade redan denna morgon styrt längre ned och väntade blott uppå pass. Dessutom hade der ingen plats mer varit ledig. – Två andra skepp ifr. Hels. ligga kvar: men torde ej blifva färdiga före nästa veckas början. – Jag gick till Ehrstr. för att erfara Prof. Argelanders logis. Han hade afrest en half timme före min ankomst, föröfrigt med fru, 2 barn och svägerska. – Mitt resepass och det andra åstundade dokumentet erhöll jag, så att jag nu antingen måste resa ensam till lands eller ock vänta på Voss till nästa Måndag. – Foten har i dag visat sig likasom värre. – Uppå par dagars tid har den blott haft sin flanellbeklädnung. – I dag skall jag åter börja fortsättnin-

Sid. 181.

gen af den vanliga ingnidningen om aftnarne. -

D. 2. Öfverenskommelse om resan med Hofrådet Voss i söndag och på skjutskärror. – Mest hem, sysselsatt med läsning Jen. Lit. Zeit. för 1830 och 1831. – E.m. oförmodadt besök af Europaeus ifr. Wiborg. – Foten åter värre, hvaraf? af brist på rörelse. Till en del kanske; men ensamt kan det dock icke vara deraf; ty

d. 3. var det på samma sätt, oaktadt jag hade mera motion. Eur. hos mig till middagen. – Sedan hos Zag. 2 glas Malaga, sedan jag förut hem druckit 3 glas vin, förorsakade mig hetta och kräkningar.

D. 4. Om morgonen ännu orolig. – äfven magen något upprorisk. – Sedan jag ändtligen slutat Jenaiska Literaturtidningen och bortfört den till Fr. W-t, slöt jag äfven den 5te delen af Zschockes Dichtungen, Erzählungen u. Novellen med den interessanta och lärorika berättelsen: Der Millionär. Passande nog, då jag nu sjelf på sätt och vis befinner mig uti samma läge, som både Mora och Engelbert och står uti begrepp, att resolvera mig till ett visst beslut för framtiden. Måtte jag äfven finna kraft, att icke synas utan blifva vis ! -

D. 5. Kl. 10 anträdde jag min resa åt Finland med H^r Bokhandlaren Voss. – Vi voro budne att vika in hos Statsråd Voss uti Ishora, hvarest vi spisade middag, drucko Rhenskt vin, kaffee och afreste vidare kl. 6. Vi hade lagt ifrån staden en Isvoimik med en kalesche och 3 hästar att föra oss ända till finska gränsen; men då densamma erfarit vid vår afresa, att hans skjutslön vore deponerad hos Voss värd i staden, att lyftas efter hans återkomst, tog han sig deraf anledning, att påstå, att han blott vore legd på 2 håll näml. till Walkiansaari, hvarifrån vi således, för att undvika gräl och slagsmål med Isw. nödsakades för vilkorligt pris taga posthästar till Rajajoki. – Då jag uti Kivinebb på prostgården hade ett till mig adresserat bokpaket

Sid. 182.

liggande, så beslöto vi att på gästgifvaregården hvila några timmar intill

d. 6. då jag om morgonen for för att afhämta det. – Middag i Hotakka. – I Wiborg åkte vi för närhetens skuld in uti förstaden hos Hough. och Popp., sökte sedan förgäfves Löhr och gjorde en gemensam promenad till Monrepos, i hvars grannskap vi gjorde ett besök hos skolinspektoren Thieme. Promenaden var redan ifrån början nog besvärlig för min fot. Sedan vi hos våra 2 prästerliga värdar ätit en liten qvällsvard af torr husmanskost, fortsattes kl. 9 resan ända till Bengtilä, hvarest vi ankommo

d. 7. kl. 2 om morgonen och hvilade 3 timmar, för att bättre om dagen kunna taga Imatra uti ögnasigte. – Efter en frukost af färsk lax och filbunka uppå gästgifvaregården Siitola fortsatte vi resan till Vilmanstrand, hvarest vi åter i förbifarten inveko hos Prosten Stråhlman och der undfägnades med en god middag och kaffee. – The i Davidof. – Vi hade ärnat resa hela natten igenom; men då densamma blef nog kulen och vi uti Kaipiais vid midnatten kommo till en nyss eldad varm kammare samt dessutom kände oss nog trötte och rådbråkade af eländiga skjutskärror, så stannade vi häldre kvar att hvila intill kl. 6.

d. 8. om morgonen. En tjock dimma hvilade öfver jorden, då vi afreste, och vi kunde således så mycket mer fågna oss att vi under natten någorlunda hade hvilat ut och icke blottställt oss för den osunda luften. De nyfinländska kärrornas och vägarnas beskaffenhet gáfvo mig anledning att ifrån Elimä framåt föreslå blott en häst, hvilket vi ända dittills blott en gång försökt af brist på flere. –

För det nära grannskapets skuld åkte vi in hos Kyrkoh. Wahlgren i Lappträsk, hvaräst man, liksom i går i Willm. just satt till bords. Der funno vi äfven Professor Ursin med hela sin familj. – Om aftonen anlände vi till Borgå, hvaräst vi hade beslutat att

Sid. 183.

taga nattkvarter, för att i morgon kunna göra några besök såväl i mitt eget som min reskamrats bokhandlare-interesse. Jag begaf mig ännu om aftonen till Hirn, åt der qvällsvard och blef der öfver natten.

D. 9. V. var så belåten med sitt kvarter hos Lotta, att han sjelf föreslog, att här dröja till eftermiddagen. – Jag fick därigenom tid, att sända en express till Gammelbacka gård efter min äldsta svåger Axel, som ock derefter inkom. Emedlertid hade jag fört Voss till lektor Lindstr. – Underrättad om att jag funnes i staden, besökte mig ock Nysten, hvilken jemte min svåger af N. blef buden att qvarstadna till middagen. Den var god: men jag drack dervid dock för mycket idel portvin. Så mycket välkomnare var det för mig, att vi under vidare resan till Helsingfors fingo tillfälligt köpa smultron. – Vi anlände till Finnlands hufvudstad kl. 9. om aftonen. Jag prokurerade V. kvarter hos Mams. W. och for sjelf till svåger Gustaf.

D. 10. Det första möte, som jag tillfälligtvis gjorde, var med Adj. B. hvilken ock genast yttrade, att jag torde vara ankommen att söka Hist. professionen. Samma förmodan hörde jag af andra yttras, deribland prof. M. hvilken var den ende, som jag i dag fick träffa. – Midd. hos Bl., hvilken och bød mig till de följ. dagarne under hela min vistelse härstädes. Om aftonen hos Backm. som öfvertalade mig att med sig äta aftonvard. Då jag dessutom redan under resan uppå dess räkning så tämligen fritt hade ätit och druckit, äfven oftare rökt tobak, så kände jag

d. 11. om morgonen någon tryckning uti bröstet på vänstra sidan, som dock snart lyckligen gick öfver. Också uteblef ej heller i dag afföring, såsom det för första gången under hela resan först hade synts. I allmänhet har min mage efter brunnsdrickningen och under hela resan – kanske äfven tillfölje af den häftiga motionen och skakningen – just befunnit sig väl. Blott i foten låter ännu emellanåt värk känna sig, såsom i förgår och ännu mera i går.

Sid. 184.

En gemensam utfart till fästningen hade i går blifvit aftald med Voss tills i dag kl. 9; men då min svåger förklarade sig icke kunna hålla ord att komma med och jag sjelf expedierade bref med posten till Sophie, så kom vår resa ej till stånd förrän kl. 11. – Uppå fästningen hade jag ingen annan bekant än Löjtn. Amanins forna discipel. Vi måste vänta länge uppå hans hemkomst.

Tyvänn hade han icke heller sedan tid, att beledsaga oss omkring; men skaffade oss dertill en af sina kamrater. Emedlertid kommo vi icke in till Gustafssvärd, postkarlen kunnigjorde oss Plats-Majorens befallning vara att icke släppa in någon, som icke hade nödvändiga ärender till honom sjelf. Då jag tillika erfarit, att man esomoftast skall göra svårigheter att visa äfven inländingar Gust., så ansåg jag det för bäst, att låta det blifva dervid, och icke ens göra försök att genom böner forcera ingången. De öfriga märkvärdigheterna – hvaribland hvarfvet och dockan – fingo vi se; mest af allt intresserade mig stiftarens, den store Ehrensvärds minnesvård med den sublimes träffande inskriften. – Vi hade ej till kl. 2 hunnit blifva färdiga, att återvända till inskeppningsplatsen; vi gingo derföre tillbaka till Am. som trakterade oss med kaffee, hvilket för i dag blef hela vår middag. Dock hade vi väl visligen förut i staden frukosterat – en portion beefstek och 1 glas Madera. Emot kl. 5 befunno vi oss åter i staden, hvarefter V. tog afsked af mig, för att ännu denna afton anträda sin återresa till St. Petersburg.

D. 12. Besökte Prof. P. Deremot träffade jag icke Prof. M. – Till middag hos Bl. som bjudit äfven Prof. P. och U., min svåger samt Backm. och Shl. Korrt förut hade jag med Bl. gjort en visit äfven hos Prof. Argel. – Om aftonen med Bl. på Tyska spektaklet. – Desförinnan sökte jag ett saltsjöbad.

D. 13. Åtminstone uppå min mage syntes det yttra en välgörande verkan, hvareföre jag i dag förnyade profvet, men på f.m. – Bl. var i dag utbuden och

Sid. 185.

derföre åt jag med min svåger middag utanför staden på den såkallade sparbanken. – Hos Kunik på kaffee. – Der fick jag äfven höra en repetition till en i morgon blifvande koncert.

D. 14. Middag hos Urs. På slutet punsch och tämligen mycket, så att jag blef nästan halfrusig. – Tillfälligtvis kom jag ännu sednare att dricka några glas hos Keckm., hvarvid brorskål med Prof. Arg. – Om morgonen träffade jag ändtligen Prof. Mel. – Äfven han började tala om de lediga professionerna, sade sig för Universitetet önska min hitkomst; men trodde mig förlora såväl i vetenskapligt som finansiellt afseende. Den betänkligaste omständigheten vore, att jag ej kunde på länge komma i åtnjutande af lön. – Öfverlopps aftonvärd hos Bl.

D. 15. Oaktadt jag äfven i dag erhöill öppning, kände jag mig dock hela f.m. tämligen ynkelig. – Tungan slemfull; magen besvärad af slem. – Efter vanligheten utom extrabjudningar middag hos Bl. Sedan jag åter försökt ett kallt bad. – Med Bl. sedan på e.m. promenader, i Akademie trädgården och besök hos Keckm. samt med honom hos Prof. Ekel. -

D. 16. Sjövattnet var i dag ännu kallare. Foten tycktes på e.m. vara kinkigare än vanligt, hvarföre jag åter försåg mig med nytt liniment efter Dr Graefes recept. – Besök hos Prof. Linsen. -

D. 17. Frukost hos Anders. – Simmat – foten besvärande. – Om e.m. sökte Rosenb. – I sällskap till qvällsvard. -

D. 18. Badet tycktes i dag bekomma bättre. – E.m. hos Rosenb. – Åter qvällsvard och derefter såsom förut orolig sömn.

D. 19. – Frukost hos Rein. – Med mina svågrar och Sjöstr. till middag hos Ros. – E.m. visit hos Urs.

D. 20. För första gången härstädes trögt lif. Under badet hade jag den olyckan att få regn, så att mina kläder blefvo något våta.

Sid. 186.

Oaktadt jag efter hemkomsten ömsade kläder, var min fot antingen häraf eller af sjelfva det regniga vädret kinkigare.

D. 21. Blef den efter badningen e.m. ännu värre. – Uppå den förestående liqviden för försålda exemplar af Anteckningarne öfver Kemi-Lappmark tog jag ifrån Frenckells boklåda svenska böcker till en summa af 80 R. B^{co}. – I dag har jag inlämnat min ansökning om historiska professionen å Rektors-Kansliet. Jacta est alea. – Om aftonen hos Axel. – Sedan aftonvard hos Anders.

D. 22. Öfverraskad genom Ilmonis ankomst. – E.m. hos honom. – Sedan med Bl. på visit hos Prof. Pip. – I anseende till den kalla väder leken och blåsten vågade jag mig icke i sjön i dag. – Aftonvard hos Axel. -

D. 23. Då mina svågrar Gust. och Alex. i dag skulle afresa åt Sverige öfver Åbo, så hade jag först ärnat följa med dem ända till Wichtis; men det nästan oafbrutna regnet nödgade mig att uppskjuta samma resa och stanna qvar. – Först

d. 24. afreste jag och kom med blott litet regn lyckligen kl. 6 e.m. till Past. Hipping i Wichtis, hos hvilken jag förblef ända till

d. 28. och befann mig derunder tämligen väl och förmärkte blott då och då någon styfhet i foten. Tre måltider om dagen tycktes i början blifva besvärande, men magen bibehöll sig emedlertid i skick. Blott sömnen blef efterhand mer orolig; en natt hade jag till och med pollution. Nämnde dag efter frukosten afreste jag med Past. Hip. till Giljobacka uti Kyrkslätt till Häradsh. Selin. – $\frac{3}{4}$ mil tillbaka eller rättare på sidan ifrån Finns gästgifveri vid den stora vägen åt Åbo.

Sid. 187.

D. 29. Om morgonen efter frukosten fortsattes resan i Sel.s sällskap med Past. Hip. till staden, dit vi ankommo kl. 1 $\frac{1}{2}$ på e.m. – Jag lemnade mig eller blef utan middag och ansåg så mycket tjenligare att beledsagad af Ilm. i dag försöka ett duschbad, hvilket dock icke tycktes bekomma foten väl; ty den värkte derefter hela aftonen. Efter en slags privat koncert af Addner uppå klarinett böds jag jemte honom af Ilm. uppå aftonvard till Mams. Wahllund. Två goda köttportioner med flere slags portvin.

D. 30. Följde väl vederbörlig afföring efter kaffet, men jag plågades dock af tämligen stark inre hetta och tyngd i hufvudet. – Så mycket mer uppfriskande var för mig ett duschbad, som jag äfven i dag tog. – Efter detsamma sedan på en sup hos Ott. – E.m. var foten emedlertid åter något styf. – Aftonen med Ilm. och Frenck på spektaklet. – Orolig sömn och till och med pollution.

D. 31. Hos Uhl. en sup och frukost. – Mot midd. regn, som fortfor hela dagen, hvarföre jag ej i dag kom till något bad. Ock var foten särdeles på e.m. och sednare mycket svår. Hos Was. afgjorde jag ändtligen min bokliqvid och tillbragte sedan aftonen hos Bl. hvaräst jag äfven åt aftonvard.

September 1832.

D. 1. Sept. Afskedsvisiter hos Proff. Pipping och Linsen. I förbigående besökte jag äfven Br. Af några hans yttranden måste jag sluta, att han dock torde misstycka, att jag söker Professionen. Han anförde nämligen sig hafva "redan så länge tråkat vid Universitetet" att han nu borde söka och svarade på mitt yttrande, att man äfven hade förmodat, det Prof. J.J.T. torde söka transport, det icke ens kunnat förutsättas, att denne sistnämnde ville tränga ut andra, hvarvid han naturligtvis syftade uppå sig sjelf. – Sedan jag gjort åtskilliga andra afskedsvisiter ifrån mig och på

Sid. 188.

e.m., äfven hos Urs. gick jag uppå en bjudning i går till Apothekaren Appelgr. på thé. Der var ett stort sällskap herrar församladt. Efter thé trakterades punsch och sedan souper. Jag hemkom först vid midnatten.

D. 2. Efter detta för mig ovana kalaserande kände jag mitt hufvud nog oredigt och hela kroppen liksom sönderbråkad, ehuru magen gjorde sin tjenst. – Afskedsfrukost hos Krusk. min förra discipel med Rein, hvilken sistnämnde, då det blef fråga om min nästa återkomst, drack mig till med den önskan, att jag måtte få Professionen. – I anseende till den mulna och dimmiga väderleken afreste jag först kl. 1 och hade sedan rätt godt och vackert resväder. Först nära Borgå började det litet regna. Jag åkte in till min gamle vän Hirn.

D. 3. Med honom aflade jag på f.m. några visiter och fortsatte sedan efter middagen min vidare resa åt Mörskom. Förrän jag framkom, fick jag på slutet en regnskur. Hvarken Pet. Relander eller hans syster voro hemma; utan utfarna på ett bröllop, hvarifrån de först

d. 4. på f.m. återkommo. Straxt efter middagen fortsatte jag resan åt Ithis, hade under vägen 2 regnskurar, men räddade mig under den sednare uti god tid till Säskjärvi gästgifveri. – Aftonen anlände jag till Prosten Hjerpe. – Båda dessa dagar har min mage varit uti särdeles godt skick och till och med foten rätt bra utan både värk och styfhet.

D. 5. D^e Edgren ankom ifrån Lovisa för att förrätta en obduktion uppå ett misstänkligt lik – och förblef sedan på prästgården in till

d. 6. f.m. Min gamle far, hvilken jag redan i går besökte, tämligen frisk uti sin nya kammare; men klagar nu öfver enslighet och vill hafva en karl till sitt sällskap. På det de gamla grillerna ej måtte vakna måste jag bifalla till propositionen. Måtte han blott blifva

Sid. 189.

nöjd med sin sjelfvalda kamrat! – Uti herrarnes sällskap hade jag i går e.m. druckit par glas punsch och i dag åter vin och efter frukosten par. – Deraf förmodligen jemte det oftare och ymnigare ätandet tröghet uti matsmältningen, ehuru den dock fortfor att vara regelbunden och orolig sömn. – Utomdess började jag förmärka svårighet uti sväljandet med svullet tandkött, förmodl. en följd deraf, att min ena fot under resan hit af regnet hade blifvit våt. Då detta onda

d. 7. tilltog och således en halsfluss tycktes utbilda sig, så band jag om halsen till natten flanell med ingniden kamphert och satte äfven af detsamma uti örat, hvaraf äfven det onda

d. 8. alldeles försvann. – Jag liquiderade med hattmakaren Krook för min fars vistelse hos honom intill d. 15 Junii, då han till sitt närvarande kvarter hos fru Grahn inflyttat. Den sednare betalte jag i förskott ytterligare 50 R. Äfvenledes afslöt jag liquid med Prosten, som haft bestyret om Gubbens kammars uppförande, hvaraf kostnaden uppgått till litet fått 100 R. – par koppar kaffe utöfver den vanliga portionen. – Hos Fru G-r. – bidrogo till dubbel evakuation i dag. – Den hela dagen fortfarande vackra väderleken stadgade hos mig beslutet,

d. 9. att den följande afresa. Det skedde ock kl. 8 ½, ehuru himmelen var mulen. Emedlertid fick jag blott några droppar under hela resan, spisade middag i Kiurula och kom kl. 8 ½ om aftonen till Wildmanstrand, hvarest jag åkte in hos Prosten Stråhlman. Sömmen blef ganska orolig, kanske en följd af den starka, men icke alldeles goda middagen, bestående af mer dåligt brännvin, ägg och illa surnad mjölk.

D. 10. Prosten förde mig till sin granne, en viss Donner född småländninge, som under Kejsar Pauls tid varit Pastor vid Svenska försam-

Sid. 190.

lingen i St. Petersburg; men alltsedan icke befattat sig med prästerliga göromål, utan med sin fru barnlös lefvat uppå sina Kapitaler, hvilka anses för icke obetydliga. Och likväl tyckes ej heller deras lif vara så afvundsvärt, som man skulle tro. E.m. visit hos Borgm. Åkerblom. Der ett glas punsch. – Bättre sömn än natten förut.

D. 11. Efter frukosten afreste jag vidare till Wiborg dit jag efter intagen middag uppå Hanhijoki omkring kl. 4 ankom och, då Europ. icke var i staden tog in hos Weg.

D. 12. Besökte Wir., som böd mig till middagen. Derefter gjorde jag med Weg. en utfart till Albrechts för att hälsa på Ottelin. Först efter qvällsvarden släpptes vi derifrån tillbaka.

D. 13. Jag hade först ärnat dröja äfven öfver denna dagen i Wiborg men då jag hos Weg. träffat tillsammans med en annan resande åt Petersburg, HofrättsAuskultant Arppe ifrån Karelen, som för min skuld uppskjutit sin afresa ända tills i dag, så ändrade jag den planen och bröt upp tillsammans med honom. Också hade vi ett ypperligt resväder, hvilket vi dock ej begagnade längre än till klo 6, då vi foro in till Prosten Borenius i Kivinebb.

D. 14. Så oändligt vacker dag det varit i går, så bedröfligt börjades denna med starkt regn. – Efter frukosten saktade det sig väl, och vi uppskjöto vår afresa i afvaktan på bättre väderlek till straxt på eftermiddagen. Vid vår afresa regnade det dock tämligen; men upphörde lyckligtvis under vägen, sedan vi kommit till gränsen och der obehindradt passerat karantänen. – Mina böcker passerade lyckligt i Walkiasaari. – Utom den fatala skakningen hade vi den olyckan att hjernet lossnade ifrån ena hjulet utanför gamla Wiborgska tullen, hvarföre vi måste gå ett långt stycke till fots, innan vi äntligen fingo par isvomikar och sålunda slutligen först klo 12 ½ om natten anlände på ort och ställe. Min reskamrat blef hos mig öfver natten intill den följande.

1832.

2.

Sid. 191.

1832.

2.

D. 15. Hela dagen hem. – E.m. hufvudverk – af resan, mer ock af målningslukten i rummen.

D. 16. Hos Kr. och Fr. – Då den sednare sjelf började tala om mitt missöde, att åter vara förbigången, förtrodde jag honom, att jag sökt mig till Helsingfors. Numer kunde man icke förtänka mig sådant, sade han. Af Fuss hörde jag, att jag genom min resa till Finnland undgått en annan resa, som förmodligen blifvit mig ingenting mindre än behaglig. På en rapport, att man uti gl. Kasan i Spasska kretsen uti ett hvalf upptäckt 3 likkistor af sten, hade neml. H.K.M. förordnat, att såväl ifrån Konst- som Vet. Akademien skulle ditsändas, för att taga desamma i ögnasigte och undersöka, hvilka der kunde vara begrafna. Uw. hade bestämt mig till resan; men då jag ej fanns här och Ministern yrkat på ett skyndsamt uppfyllande af uppdraget, hade F. föreslagit att häldre ditsända Strojev som dessutom befunne sig så godt som uppå halfva vägen dit. – Äfven Furst Lieven, hvilken jag uppvaktade med exemplar af min sista afhandling, nämnde om försummandet af den mig tilltänkta Kommissionen, hvartill jag anmärkte, att jag kanske snarare vunnit derigenom, emedan jag uppå min egen resa repat mig i afseende å min hälsa. – ”Nå! det kan visserligen vara bättre.” – Vid mitt afträdande bad han mig någongång komma att äta middag, när jag hade tid. – Förut har jag

Sid. 192.

visserligen gjort bruk af sådana bjudningar; men då jag just derigenom en par gånger kommit i kollission med Fursten och hans vänner, så skall jag nu icke anse det för annat än en formell höflighet, såsom det ock i sjelfva verket torde vara. – Middag hos Zag. – Sent till sängs och såsom den förra natten en djup sömn, hvaraf jag

d. 17. under känsla af trötthet sent uppvaknade. Uti konferensen liten strid med Br. om platsen ofvan om mig, hvilken han icke ville intaga, ehuru jag lemnat densamma öppen till följe af hans befordran till Extraordinarie framför mig. Om aftonen hos Past. Zandt för att öfverenskomma om farten till Duderhof i morgon.

D. 18. Sedan Z. skickat återbud, att han vore förhindrad utfara, afreste jag ensam kl. 10 med en Isvořnik och ifrån Duderhof

d. 19. kl. inemot 2 e.m. med ett par lejda hästar åt Gubanitz. Mörkret öfverraskade oss redan i Murata by. Karlen hade aldrig rest den vägen och han kunde dessutom ingenting se, hälst det äfven började regna. Det fick därför gå framåt för vind och våg och hästarnes godtfinnande. – Resan aflopp dock tämligen lyckligt, så att vi blott uppå sista slutet förvillade oss 1 verst till en sidoby. Jag framkom äntligen kl. 10. – Sophie hade tyvärr sedan gårdagen känt sig opasslig, och fruktade att åter få frossan.

D. 20. Mådde hon bättre, men fick om natten en häftig feber, som äntligen

d. 21. om morgonen bröts genom en medelst kamomill thé befördrad transpiration. Äfven därför måste resan

Sid. 193.

d. 22. uppskjutas intill den följande. – Hon hade ock Gudi lof så vida repat sig, att vi kunde företaga resan, ehuru densamma äfven nu kunde synas betänklig, och så mycket mer, som väderleken blifvit ytterst kall, så att man om morgonen blott hade $\frac{1}{2}$ grad värma. Tyvärr blefvo vi icke färdige förrän emot kl. 12. Följden blef den att vi på de smutsiga vägarne endast hunno till Kipenj till skymningen. Det blef därför högst betänkligt, att inpå natten fortsätta resan och jag beslöt att häldre ligga öfver natten på den tyska kolonien, att Sophie måtte kunna stärka sig till fortsättningen af resan.

D. 23. var marken nästan alldeles hvit af snöfall om natten. Emedlertid anlände vi lyckligen till Past Finnér i Strelna till middagen och Sophie befann sig utöfver all förmodan skäligen väl. – Efter en stark middag och kaffee bröto vi åter upp kl. 5 och befunno oss äntligen kl. 10 hem uti staden.

D. 24. I anseende till den fortfarande målningslukten höllo vi fenstren upp.

D. 25. Genom det deraf uppstående draget lär det kommit, att min fot redan åter började liksom styfna. – Finnér kom till middagen. Med honom var jag sedan e.m. utfaren till Zag.

D. 26. Släpade hela f.m. in mina böcker och var sedan sysselsatt med att på förhand någorlunda få dem i ordning. Motionen var alltför stark uppå engång; mest led mitt underlif af den oafbrutet böjda ställningen.

D. 27. Hela dagen fortfor sysselsättningen med böckernas ordnande uppå golvet, för att sedan uppställas på hyllorna. Deraf blef jag redan f.m. så utmattad och illamående, att jag måste gå ut att spatsera, för att recreera mig uti den friska luften. – Fr. här, för att göra mig förslag om Bibliothekariatet.

Sid. 194.

vid Amiralitetet efter framledne Zeplin. I fall jag vore hugad, ville han dertill rekommendera mig hos Kr.n. Jag kunde nu straxt icke svara derå något bestämdt, innan jag får höra mig före, hurudan tjenstgöringen derstädes kan vara. – Emedlertid kunde jag ej annat än förklara mig Fr. högst förbunden för detta nya bevis af innerlig och upprigtig välvilja för mig.

D. 28. Sysselsatt med böckerna, men ute nästan hela förmiddagen, på andra sidan. Om aftonen hos Dr Graefe på thé. Egenteliga afsigten var, att erfara, hurudan den der Bibliothekartjensten vid Amiralitetet må vara. Ehuru lönen med kvarterpenningarna bestiger sig till 2000 R, så trodde han den icke vara passande för mig, emedan man är för mycket bunden dervid, måste tillbringa der alla förmiddagar ifrån kl. 10–3, och icke heller har egenteligen alls någon adjunct.

D. 29. Bref till Arvid Str. om ny piga. Hos Fr. för att lemna svar om bibliothekariatet. Äfven han fann det icke värd att eftersträfvast. – Då jag för böckernas uppställning i dag mycket kom att vistas uti mitt blifvande kabinett, hvarest i anseende till den tillmurade dörren den svåraste luften är, så var min fot om aftonen värre.

D. 30. Efter fortsättningen af samma arbete var dess beskaffenhet i dag dylik, då jag gick ut till Zag. till middagen. – Njutningen för stark.

Oktober 1832.

D. 1. Okt. deraf om morgonen stark afföring och äfven sedan fortfarande disposition till stark diarrhée. – Om aftonen hos Fr. W. -

D. 3. Ändtligen fick jag mitt bibliotek uti ordning uppställt. – Sedan kölden derute försvunnit och det till följe deraf äfven i rummen blifvit varmare temperatur, har också min fot uti dessa dagar

varit bra, ehuru jag på en tid om aftnarne icke mer frotterat densamma. – De följande dagarne förgingo under lecture af Journaler och tidningar.

Sid. 195.

D. 6. Expedierade bref till Lovisa och till Helsingfors (till Bl.), hvarjemte jag öfversände vidimerade afskrifter utaf Hrr Krogs och Herrmans utlåtande öfver mitt Manuskript om Sürjäner för att biläggas ansökningen om Professionen. – Foten kändes åter i dag litet styf. – Oaktadt jag i dag lika litet saknade motion som de föregående dagarne, kände jag dock e.m. obehag och ledsnad.

-

D. 7. Slöt ändtl. lekturen af de hittills utkomna tidningarne. – Till middagen hos Zag. – Den blef genom omåttlighet ganska besvärande. – Lyckligtvis förarbetade dock magen allt och jag befann mig rätt väl.

D. 8. Den följande. – Ändtligen började jag arbeta uppå min snart läsande (?) afhandling, d.v.s. egenteligen renskrifva den med enskilda tillägg och förbättringar. Om aftonen hos Fr. W. thé. – Hela veckan merändels hem, sysselsatt med tillsatser till min afhandling. Dervid fann jag mig i det hela, Gudi lof! väl. Blott min fot var

d. 12. o. 13. åter något styf, kanske åter genom drag vid insättningen af dubbla fenster den föreg. dagen. Tyvärr har det åter börjat gå till den gamla vanan, att stiga sent upp om morgnarne, emedan jag om aftnarne om jag och lägger mig förr, sednare insomnar. – Den sednare eller NB. 1. Okt. g. st. fingo vi en ny piga och fordrade äfven karl att bära vatten och ved. – De följ. dagarne foten icke heller alldeles bra.

D. 16. Om aftonen W.larne här med D^r Gr. –

D. 17. Morgonen hos Eng. för att anlita honom åter att biträda vid uppköp af möbler. – Hos honom kom jag att expektorera mig öfver mitt läge, då han sjelf nämnde om, att med Kr. hade varit tal om bibliothekariatet vid Amiralitetet för mig; men hvilket han hade förkastat, såsom otjenligt. – Till följe af detta meddelande lærer det ock händt, att jag

Sid. 196.

sedan kände mig sjelf obehagligt aufgereggt och måste ånyo ut att taga mig rörelse uti friska luften. – Om aftonen med Sophie på visit hos Ehrstr. – Uppå återvägen var min fot särdeles svår. -

D. 18. Ifrån Handelsdepartementet har dock skett en förfrågan till Konferensen angående de böckerna, hvilka jag ifrån Finland medbragte och hvilka utan vidare då genomsläpptes i Walkiasaari, emedan jag var försedd med ett betyg, att de skulle tillhöra Akademien. Dock ansåg uppsyningsmannen derstädes då för sin skyldighet att derom rapportera. För det han lät dem passera, hade hans man dock meddelat honom en "строгий выговоръ" och föreskrifvit honom, att icke framdeles låta det ske, alldenstund förordningarne föreskrefve, att man uti sådana fall förut skulle underrätta finance-Ministerium, på det detsamma om böckernas fria inkomst genom tullposteringsarna måtte kunna lemna vederbörlig föreskrift. – Tillika frågar man, om böckerna verkligen varit af Akademien föreskrifna och sedan erhållna. – Beklagade jag tulluppsyningsmannen för dess skrapa; men lika mycket, att jag med böckers införande ifrån Finland framdeles kommer att hafva ännu stora vidlöftigheter. – Då Fuss i anledning af antydda Memorial kallade mig till sig, så begagnade jag tillfället, att förfråga mig, huruvida jag uppå min begäran i förledne vår till Kommittén skulle erhålla källare eller icke, då Ekonomen väl sagt mig, att jag skulle få den till förra Langsdorfska hörande källaren, men en Kommitténs embetsman, som erhållit kvarteret, tillika allaredan tagit källaren i besittning, hvar-

Sid. 197.

uti han erbudit mig gemensam andel. – F. låfvade erinra derom och mente, att om icke annat råd funnes, Dimitriev skulle blifva nödsakad, att utrymma källaren åt mig, såsom verklig medlem af Akademien. – Engelh. här för att bestämma de nya möblernas uppköp. För att kunna köpa dem, med ens så mycket som kan behövas och tillika bestrida andra förefallande utgifter, måste jag gå till Kr. och begära honom hjälpa mig med 100 R. tills jag får ut min lön. Han var ganska villig dertill och gaf mig 150. – Nästan hela f.m. kände jag Anwandlung till hufvudverk; sedan kom Past. Finnér och blef till middagen. Det blef derföre i dag ganska litet gjordt. -

D. 19. Bref till Bl. – Hos Engelh. som skänkte mig 4de häftet af sina Miscellen. – Om aftonen med Sophie hos Graefe.

D. 20. Till middagen hos oss Zag. med sin fru. – Tyvärr föråt jag mig dervid. – Aftonen tillbragtes angenämt med läsning af Zschockes Novellen, ehuru jag besvärades af min middag.

D. 21. Följde väl evakuasjon; men jag befann mig dock icke med min mage rätt väl, och kände mig så oskicklig till allt arbete, att jag måste gå ut och taga motion uti friska luften. Vid samma tillfälle besökte jag Schr. – Till olycka för min mage var jag i dag buden med min fru till middag till Fr. Han berättade mig i förtroende, att han i går haft tillfälle att om min befordran tala med Furst L., som ändtligen sent omsider efter flere allmänna invändningar insett, att saken för mig måste vara en oförtjent kränkning och tillfölje deraf lofvat tala med St. – Sker det så lärer man snarare kunna förutsätta, att det snarare åter blifver dervid.

D. 22. Konfus och orolig med tryckning under bröstet. -

Sid. 198.

D. 24. Om aftonen i badstuga i vanna. – Vattnet var af brist på varmt blott ljumt och hela badet syntes ej särdeles hafva bekommit mig väl; ty jag hade derefter ock en orolig natt.

D. 25. Utom en liten promenad hela dagen hem, sysselsatt med fulländningen af min afhandling. Genom detta trägna arbete börjar jag emedlertid allt mer blifva orolig och förtretlig. Magen har dock än hittills så tämligen gjort sin tjenst och äfven foten, oaktadt det myckna ståendet varit skäligen bra. – Natten orolig åtföljd af en pollution.

D. 28. Omåttlig middag. – Vi voro budne till aftonen till Ehrstr. hvaräst jag drack 2 koppar thé. – Mycket orolig sömn.

D. 29. Fr. förtrodde mig, att han till och med talt 2 gånger med St. för mig och numera erhållit ett svar, att min befordran antingen redan måtte vara afgjord eller ock denna tid afgöras, emedan Fursten ändtligen lofvat föreställa mig. Utom allt tvifvel har Pr. således äfven verkat uppå St. emedan efter det förra meddelandet Fursten lofvat derom med den sistnämnde konsulera. – Om aftonen ville jag göra ett besök hos Biskopinnan Cygn.; men fann henne icke hem. – I anseende till magens oordning underlät jag i afton thé alldeles.

D. 30. Hela dagen ingenstädes utgången.

D. 31. Icke heller mycket. Således ej under, om äfven magen börjar blifva orolig och trög, hvilket sednare visade sig.

November 1832.

D. 1. Nov. då jag mot vanligheten nödgades röka 2 pipor, för att komma till någon afföring. – Utom en promenad åt jag derföre fikon. – De verkade

D. 2. något våldsamt. Emedlertid befann jag mig bra. Sedan jag efter yttersta ansträngning till min läsetur likväl sett mig ej kunna blifva färdig med sjelfva afhandlingen till nästa Måndag, så skref jag blott till föreläsning öfversigten färdig och förde den

Sid. 199.

d. 3. till Kr. hvarefter jag denna dag divergerade mig genom Journal-Lecture. – E.m. eller rättare aftonen icke särdeles väl disponerad och förstämnd, utan tvifvel af mindre tjenlig middag, då jag likväl i dag icke mer arbetat strängt och dessutom ej heller alldeles saknat motion.

D. 4. Evakuationen trög. – Med Sophie gjorde jag en visit hos Grefve R. Han var först icke hem; men mötte oss sedan just uppå trappan när vi skulle fara bort. Han nämnde att han hört, det jag söker mig till Finnland och tillade med en rätt fryntlig min det fägna sig rätt mycket, bad oss föröfrigt ytterligare besöka dem. – (Också Grefvinnan var mycket artig och talte om att besöka oss. – Till middagen voro vi budne till Fr. W. och passerade der äfven aftonen. – Angenämt nog. – Då jag nämnde att jag nu vore uti stor penningnöd, erböd han mig att låna så mycket och så länge jag ville. – Uti denna förlägenhet är jag nu icke allenast genom möbelhandeln, utan ock genom Bl.s i dag erhållna uppdrag, att i afräkning uppå de i Helsingfors för min räkning liggande böckerna utbetala till hans svägerska härstädes 100 R. – Äfven tillskickade mig i dag Hagemester oförmodadt ett Concurrenz-Manuscript О законах Петра великаго till Demidofska premierna. Om jag också icke rätt begriper ändamålet af denna sändning, så föranser jag dock, att detta Ms. kommer att gifva mig oförmodadt besvär och så mycket mer bråk, som det angår ett för mig alldeles obekant fält – Allt detta har i dag gjort mig tämligen bekymmerfull. -

Sid. 200.

D. 5. Min föreläsning tycktes väcka uppmärksamhet och vinna bifall äfven för lokalinteressets skuld. Sjelfvaste St. höjde sig ifrån sitt säte, kom med flere andra och sträckte sig bakom mig, för att höra, samt tackade mig, sedan jag slutat. Oaktadt jag i närvarande omständigheter icke kan undgå att deruti tillika förmoda en hos husmannen fin politik, så kan dock saken i sig sjelf icke skada.

D. 6. Fick jag ändtligen tillfälle, att göra min uppvaktning hos Gr. Rehb. Han började genast tala om mitt sökande till Hels. och upprepade, att han fägnade sig deröfver. Jag svarade, att mina omständigheter här vore af den art, att jag i alla fall icke tyckt mig böra försumma ett så lägligt tillfälle, ehuru jag sannerligen icke visste, huru det vidare heller kunde gå; jag måste resa dit för att speciminera och dervid hafva omkostnader. Nya skulle flyttningen förorsaka. Innan jag hann vidare, afbröt han mig dermed, att det väl kunde hjälpas genom flyttningshjälp; men det värsta vore sedan med lönen. Dock tillade han, att han äfven i det afseendet ville göra, hvad han kan och slöt med att såvida nästan kunna försäkra mig äfven derom. Föröfrigt mente han, att jag väl kunde söka mig borrt till eget fädernesland, då de här icke heller tyckas vilja göra något för mig. Till följe af dessa yttringar lærer jag kunna taga för afgjort, att min transport möter mycket mindre svårigheter, än jag väntat mig och efter så gunstfull benägenhet kan jag nu knapt draga mig tillbaka. Det kan ock vara så godt, då de värsta hindren så lyckligt blifva öfvervunna.

Sid. 201.

D. 7. Hos Engelh. – Genom hans föranstaltande bragte man mig de öfriga nya möblerna, ehuru till min stora förlägenhet, då jag icke ägde att betala resten af summan för dem. Ändtligen skickade mig W.t genom sin egen fru den lofvade summan till låns. – Till middag hos Zag. hvars fru medgaf mig till Sophie presenter för den väntade lillas framtida första behof. – Denna vecka tycktes vara särdeles lycklig, då jag allt jemnt röner nya prof af menniskors godhet och deltagande för mig. — Jag ärnade denna afton, såsom de föregående, ändtligen göra min visit hos Biskopinnan Cygn.; men nu blef det dertill för sent.

D. 8. Efter en lång promenad, som jag gjorde, för att i afräkning uppå för mig liggande böcker i Helsingfors åt Bl.s svägerska utbetala 100 R. fick jag mot middagen magknipningar, hvilka efter densamma förde till en ny afföring. Icke illa, emedan jag nu en tid bortåt känt mig något tröglifvad. Emot aftonen tycktes dock magen ändock icke vara i fullkomligen godt skick. – Jag sökte åter förgäfvdes Bisk. Cygn. och Am.dts. —

D. 9. Icke ut hela dagen, för att ändtligen få slut uppå min afhandling.

D. 10. Bref till Bl. – Jag hade till denna dag budit Zag. till middagen men de läto veta, att de icke ärna komma af fruktan, att bron kan aftagas (!). Wi måste derföre ensamme spisa vår tillagade middag. – Om aftonen kallad till Al. W.t på the. Derjemte ett glas, en sup och par smörgåsar med ett glas vin.

D. 11. Uppvaktning hos Adel. med exemplar af min sednaste tryckta afhandling. Äfvenså hos Jasykov, till en del emedan jag var nyfiken, att kanske

Sid. 202.

få höra något om min befordran. Han började ock sjelf tala derom och sade, att det varit fråga derom, men att fursten uppskjutit saken till Uv.s återkomst! – Detta gaf mig anledning, att åtminstone nu expectorera mig. Han sökte trösta mig äfven med sitt eget exempel, försäkrande att fursten icke hade något speciellt emot mig; men hade nu sin grundsats, att förhåla med hvarje befordran och kunde icke lätteligen bringas derifrån. När Uw. komme i dessa dagar skulle allt blifva godtgjordt; han skulle sjelf fara till honom. – Ändtligen slöt jag i dag min afhandling; men kom derigenom sednare till sängs. I går hade detsamma varit fallet genom min utevaro. – Sömmen något orolig och, såsom i går morgon, kände jag

d. 12. vid uppvaknandet tryckning i bröstet. Detta kunde nu också kanske härröra af någon öfverflöd i njutningar under dessa dagar. -

D. 13. Förde jag mitt Mscr. till Kr. Han var i dag språksammare än vanligt, nämnde äfven om, att jag nu med det första hade att förvänta befordran. Äfven St. hade lofvat honom det på det heligaste, och äfven Fursten skall gifvit sitt löfte. Att han emedlertid åter uppskjutit det ända till Uv.s ankomst, visste Kr. ännu icke. – Föröfrigt tycktes han medgifva, att man i allmänhet behandlat mig under sednaste tiden utan all konsideration hårdt och obilligt, och att jag således väl hade skäl uti att söka mig bort. Derom hade han dock icke nu nämnt något ord, emedan det blott skulle efter hans tanka tjena att öka förbittringen. Äfven detta hans yttrande bevisar så mycket mer, hurudan sinnesstämningen

Sid. 203.

emot mig måste vara. – Jag ärnade börja arbeta uppå min disputation till nästa vår; men det gick icke. – E.m. slumrade jag något, såsom merändels äfven de föregående dagarne; men kände mig derefter än olustigare, hvarföre jag om aftonen fördref min tid med Journallektüre och med uppsättande af bref till Bl. och till min svåger Gustaf. – Intet thé.

D. 14. Efter uppstigandet åter ondt i bröstet uppå vänstra sidan. Brefven affärdade jag. – Började åter med disputation; men kom icke heller i dag desto längre. – Om aftonen intet thé, utan i dess ställe helt litet qvällsvard. -

D. 15. Befann jag mig verkligen bättre. – Om aftonen som hastigast hos W.t. – Qvällsvard, men intet thé. Också lugnare och väl till humörs.

D. 16. Då Sophies öga sedan par dagar varit sjukt, var jag om aftonen hos D^r Gr. till hvilken jag äfven lät bära 30 buteljer af det krimiska vinet till en skänk. Äfven efter hans utsaga är det dock icke i anseende till sin syrlighet för mig. – Hos Gr. thé.

D. 17. F.ns fruntimmer om aftonen här på visit. – Thé.

D. 18. Omkring kl. 11 bröt jag upp, för att hos Uw. göra min underdåniga uppvaktning. Jag öfverlemnade tillika ett exemplar utaf min afhandling om Sawolotschje. Han samtalade en stund med mig ganska fryntligt om Moskwa och det der herrskande lifligare interresset för ryska historien, och om dervarande lärdes nyaste undersökningar. – Då jag ändtligen kommit i fart med min nya latinska afhandling, så återkom jag hem och blef hela dagen utan att gå till Zag. ehuru jag visste, att man väntade åtminstone mig.

D. 19. Erhöll jag åter ett Mscr. af Krug för att öfverlemnas såsom Konkurshäft till Akademien. Sedan terminen är utgången och den förra återsändas såsom icke acceptabelt, så är det nu för sent, och jag måste

Sid. 204.

återsända detsamma,

D. 20. Kommunicerade Kr. mitt svar i anseende härå till Hag. – Uppå min förklaring, att jag nu väl kunde betala min skuld, men i det fallet åter snart göra ett nytt lån, lemnade han icke allenast det gamla dervid tills vidare, utan erböd mig äfven mer, om jag vore eller komme i behof. – Till middag buden till Al. W-t, hvarest jag äfven stötte tillsammans med Statsrådet Gr-ch, hvilken jag alltsedan 1829 om sommaren icke besökt och det för det ohöfliga sätt, hvarmed han då emottog mig. Han propoerade fullkomlig fred, hvaremot jag naturligtvis ingenting hade att invända, än att jag icke ens anser mig hafva befunnits i krigstillstånd emot honom. – Både mat och spirituösa begagnades med strömmen i ymnighet äfven af mig. – Först inpå natten återkom jag hem.

D. 21. Utom litet susighet inga vidare följder af gåriga kalaset. – Äfven uti min öfriga verksamhet hemma följde efter denna yttre paus en förströelse: Jag hade att omställa mitt bibliothek, läsa Journaler, igenomgå Katalogen å Würsts efterblefna boksamling, hvilken man skickat till mig för att utsätta priser uppå böckerna – en begäran, som jag sjelf föranlett, men som kommer att upptaga mycken tid. -

D. 24. Var jag hos Fr. W.t för att bjuda dem till middag i morgon, sedan Fr.s betackat sig till följe af en äldre bjudning till Schmidt. – Tyvärr blef jag korrt derefter sjelf buden jemte Sophie till Grefve Rehb. – Det gick icke gerna an att refusera och så måste jag om aftonen åter till W.t för att inhibera bjudningen der.

Sid. 205.

D. 25. På f.m. sökte jag Grefven, för att gratulera honom till orden; men träffade honom ej hem. – Sophie kunde numera ej fara, ehuru det varit rätt önskligt, om hon kunnat vara med; ty utom mig voro der inga andra främmande än 4 Studenter ifrån Hels. hvilka äro stadda uppå resan till Kasan, för att der studera ryska. Grefven var efter måltiden emot mig ganska öppen och till och med förtrolig, frågade mig, huru det nu stode med mina utsigter. Jag svarade, att det nu snart måtte utvisa sig, om de sednaste löften hafva något mere värde, än de förra. Uppå den ytterligare frågan, hvad jag sedan ärnade göra, svarade jag, att jag visserligen ändock tänkte uppå Hels. sedan han

varit så god och försäkrat mig om lön, hvarförutan det ock skulle blifva mig alldeles omöjligt att flytta. Han upprepade dertill, att han visserligen sjelf inser det och icke heller annars skulle erbjuda mig tjensten. – Efter min middag, hvarvid jag drack tämligen friskt portvin och slutligen par glas punsch, hade jag en mer orolig sömn och uppsteg

d. 26. redan kl. 4 ½. Det kom väl till afföring; men min mage var dock äfven derefter tämligen orolig. – [i marginalen: Föreslog jag i Konferensen Rask till Korrespond. ledamot, det beviljades.] – Förde till Grefve Rehb. den wüstska katalogen och Saphkins Address; men fann honom icke hem. – Om aftonen uppå visit hos Biskopinnan Cygn. hvilken började kalla mig Kusin under påstående, att vi genom min moster verkligen vore i aflägsen förvandtskap. -

D. 27. Mycken rörelse hela dagen dels i egna angelägenheter, dels för Bl.s kommissioner. Tyvärr utträttade jag dock ingenting. – Äfvenledes var jag oaktadt min rikliga motion mot aftonen något förstämmd. -

D. 28. Slöt genomseendet af Katalogerna öfver afledne Storfursten Konstantins bibliothek, som med undantag af den skatt -

Sid. 206.

bara juridiska afdelningen, som går till Dorpat, nästan sagdt hela den Grekiska Klassiska literaturen, som General Kuruta behåller och åtskilliga verk, hvilka blifvit aflemnade till Kejsrerliga bibliotheket, blifvit skänkta till Alexanders-Universitetet. Der är väl ock mycket skräp; men det hela är det oaktadt äfven ännu uti sitt stympade tillstånd en högst skattbar skänk. – Förde bort katalogerna till Fr. W. hⁿ jag med fru och d^o böd i morgon till middag. – I samma afsigt hos Gr., med hvilken jag sedan gick till Zag. att spisa middag. Derefter drack jag der ännu par glas porter och 2 koppar the.

D. 29. Hos Al. W.t. för att äfven bjuda honom till middag i morgon. – Jag slöt ändtligen den Wüstska Katalogen.

D. 30. Af de bjudna gästerna kommo blott Fr. W. med sin familj och Al. W. Vi voro rätt muntre, ehuru Sophie sedan mot natten hade en svår dock Gudi lof! stark öfvergående attaque af styng.

December 1832.

D. 1. Dec. – Hos Würst. Derigenom att jag länge utan galoscher vistades uti en kall kammare märktes förmiddagen uti den sjuka foten något styfhet. – Till middagen Zag. med sin fru. Aftonen tillbragtes med läsning ur Zschockes Noveller och berättelser.

D. 2. – Särdeles sensation gjorde uppå mig underrättelsen om Prof. Rasks i Köpenhamn död. Mitt förslag att välja honom till korresponderande ledamot af Akademien – förledne Måndags – blef således åtminstone ett välförtjent offer åt den aflednes Maner. R.s efterdöme har uppå mig haft en betydande inflytelse och det är hufvudsakligen det, som jag har att tacka för den rigtning mina studier och mina öden tagit. – Efter en ny frukost tillfälligtvis hos Fr. W. blef jag så sömnig, att jag måste lägga mig och sofva ända till middagen. – Aftonen på visit hos Grefve R. – Uppstötningar. icke underligt.

Sid. 207.

D. 3. Ut för att bestyra B.s kommissioner om typer i stilgjuteri. Han har åter bedragit mig och hade ingenting färdigt. Efter lång väntan hos honom fick jag blott i hast vid ljus gjorda aftryck af enskilda bokstäfver i stället för de 2 särskilda gånger bestämdt lofvade profven. – På återvägen hos Gr. – Uti den sjuka foten kände jag oändelig styfhet. – Hos Kr. Han hade ännu icke kommit sig till att börja med min afhandling. Derjemte öfverantvardade han mig de 2^{ne} arbeten, öfver hvilka vi båda äro af konferensen uppfordrade att aflemna vårt utlåtande: Ertov's allmänna Historia och Schulgins Изображеніе характера и содержания истории. 3 последнихъ столѣтій. Han hade icke tid med dem. Och jag skall hafva det bättre. Ehuru icke ens konferensen torde fordra af mig, att jag skall vara den förste, som rapporterar deröfver! – Sedan min disputation nu legat i par veckors tid, och jag just nu vore färdig, att åter vidtaga, hvar jag slutat, skall jag nu börja med främmande saker, hvilka, om man skall samvetsgrannt behandla saken, fordra mycken tid och för hå man dock slutligen icke har annat än obehagligheter till tack! – Uti den förstämning, hvaruti jag kände mig försatt, tröstade mig endast hoppet, att detta arbetet om jag ock företager mig det, med Guds hjälp, kanske blifver åtminstone det sista af det slaget. -

D. 4. Om morgonen hos Kr. för att ursäkt mig, att jag icke heller skulle hafva tid med båda extra-arbeten, hälst jag icke heller ännu erhållit något kommunikat angående Schuljanska skriften. Då Herrm. äfven är en Commissaire, så kunde han ju först rapportera deröfver. Detta passade så mycket bättre, som skriften tillika tycktes vara af allmänt politico-historiskt innehåll, öfver det Ertoffska verket ville jag emedlertid bjuda till att med första referera. Han var dermed nöjd och tog det skrift tillbaka, för att i Måndag öfverlemna det åt Horn. – Ifrån min svåger Gustaf ankommo just i grefvens tid

Sid. 208.

med posten 150 R. – Ändtligen snö på gatorna. Gåendet derute, ehuru med galoscher, verkade särdeles kyla uti mina fötter och straxt efter middagen hade jag en diarrheartad uttömning.
Deremot

d. 5. uteblef den vanliga uttömningen. Hos Mad. Würst, för att återföra katalogen. Försedd med penningar kunde jag ej afhålla mig ifrån frestelsen att begagna tillfället att för billigt pris öka mitt bibliothek, och köpte: Ansichten über den Landthandel nach Asien, Adelung Gesch. der Kultur, der menschl. Gesch. Faldas Finanzwissenschaft, Jakobi Grundriss der Handlungswissenschaft och Einleitung in das Studium der Staatswissenschaften, Michaelis de l'inference qui proque de la langue sur l'opinion et vice versa, Kühr.s Patriotische Phantasien, Plotho der Krieg 1813 u. 1814. Sonntags Livlands Polizei von den ältesten Zeiten bis 1820 l^{re} Hälften und Beitrag zur Provinzial-Verfassung Livlands samt Les ruines af Volney. – För Fr. W. och Zag. köpte jag äfven några böcker. Då min mage ej tycktes vara i rätt godt skick, så gick jag till Zag. till middagen, drack sedan porter och thé. Följden deraf var dock, att jag först mot kl. 3 insomnade. – NB. bref till Bl. och min svåger Gustaf.

D. 6. Obetydlig evakuation. – Engelh. här för att anmäla, det han nu äfven vore i begrepp att finna resten af de behöfliga möblerna, deribland ock en – vagga. Hela dagen hem, sysselsatt med det Ertofska verket. -

D. 7. Alldeles ingen öppning, ehuru jag till kaffet nyttjade sirap. — Hos Fr. för att bjuda honom med sina fruntimmer till middag i söndag. – E.m. mådde jag egenteligen icke illa; men kände mig dock i allmänhet olustig och trög. Äfven derföre gick jag ut till Fr. W. – Man drack thé ganska sent. – Såsom öfverhufvud i sednare tider, kändes foten äfven i dag styf. – Om natten på lång tid åter ingen sömn.

D. 8. Syrup med kaffeej det oaktadt var afföringen högst obetydlig. Med afseende å sådant tillstånd inrättades för i dag dieten och jag förtärde dessutom mycket fikon och sveskon.

Sid. 209.

D. 9. Någorlunda tillfredsställande uttömning. – Fr. med sin dotter till middagen.

D. 10. Sedan jag ändtligen blifvit färdig med utkastet till rapporten öfver det Ertofska arbetet, började jag åter arbeta uppå min disputation. – Af Madam Würst köpte jag än ytterligare Gülichs Darstellung des Handels, der Gewerbe u. des Ackerbaus, och Voyages en Sibirie, ehuru tyvärr det sista verket ej är alldeles komplett. – Min mage tyckes Gudi lof! bättra sig, också bra

d. 11. ehuru sömnen varit orolig. – Hos Kr. för att få ytterligare Materialier till min disputation. I samma afsigt uppå Rumanzoffska Bibliotheket. – E.m. något tung. – Om aftonen Biskopinnan Cygn. här och D^r Gr. – Då jag derigenom kom att dricka såväl vin som 2 koppar thé, hvilket jag dessa dagar underlåtit, så fick jag icke straxt sömn ock

d. 12. var afföringen trögare. – Bref till min svåger Gustaf och till Bl. – Hos Amm. för att taga afsked af Bisk. Resan hade åter blifvit uppskjuten, då hennes dr̄ tidigare än väntats nedkommit. Jag kom mig emedlertid derigenom till en ny frukost med en sup och 2 glas portvin, hvaraf jag is[yinner]het eftermiddagen kände mig tämligen dåsig. Disput blef åter liggande men jag hade lyckligtvis Journaler. –

D. 13. E. m. liten diarrhée. Dock äfven

d. 14. afföring. Då Sophie af tidningarna sett, att Alft. ifr. Wiborg vore här, ansåg hon det vara vår ofelbara skyldighet, att bjuda honom till middag. Då det skulle blifva redan i dag, så var jag i går par gånger att söka W.t., för att erfara hans qvarter och ressällskap. Tyvärr träffade jag honom icke hem, hörde dessutom, att han såsom i dag skulle resa bort ifrån staden. Hela planen var derföre redan i går uppgifven; men upptogs dock åter i dag, sedan jag dock erfarit, hvar A. bor. Jag gick dit; men träffade blott hans reskamrat. Han afsade sig för sin del, föregifvande, att han redan vore engagerad. Om aftonen var jag ånyo att söka A. sjelf; men träffade icke heller

Sid. 210.

då hem. Jag lemnade då en bjudningsbiljett. – Ehuru min mage så tämligen i dessa dagar gjort sin tjenst, så tycks den dock icke vara rätt uti skick, då jag emellanåt besväras dels af väder dels af knipningar. Om aftonen the.

D. 15. Uppvaknade jag redan kl. 5. Magen hade slagit sig till diarrhé och jag hade om morgonen 2 uttömningar. – Nästan hela f.m. kändes magen besvärad, mot middagen ännu mera, sedan jag i sällskap med Alftan som var här, druckit 1 glas Malaga. Han visste berätta ifrån Hels. hvarifrån han kommit för 3 veckor sedan, att Wib. nationen envisades med att välja sig en Inspektor under afvaktan uppå min befordran och ankomst dit. Något måtte derunder ligga, och om också icke valet efter deras önskan skulle låta uppskjuta sig, så är det likväl ett ganska godt förebådande tecken för mig. – A anmälte sin ursäkt, att icke i dag kunna äta middag hos oss, emedan han lofvat sig redan bort för i dag. Zag. läto likaledes veta, att de icke skulle komma i dag. Vi fingo således äta ensamme. Korrt derpå erhöll jag par bref ifrån Köpenhamn, 1) officiellt ifrån det Kongl. Oldskriftsselskab med Notifikation, att jag vore föreslagen till dess Ordentlige Ledamot 2) privat ifrån dess Sekr. Prof. Rafn med underrättelsen om Rasks död, och att han ännu 3 dagar före densamma öfverantvardat honom exemplar af sina nyaste skrifter, för att mig öfversändas.

Äfven denna nyhet är smickrande, och tillika märkvärdig, då den sammanträffar med mitt förslag här för Prof. R. – Hela aftonen kände jag hufvudet mycket besväradt.

D. 16. Gudi lof dock allt bra. Sophie gjorde en visit hos Grefvinnan R. – Efter en riklig motion åt jag middag hos Zag. och föreläs sedan utur Zschocke. – Då jag der druckit äfven porter och the, så hade jag efter en orolig sömn och pollution

D. 17. åter diarrhé. – E.m. ganska olustig och förstämnd, hvarföre jag beslöt, att med Sophie göra en visit hos Frähns.

Sid. 211.

D. 18. Skäligen bra. Arbetade hela dagen hem, utan att gå ut.

D. 19. likaledes. Så mycket bättre att Zag. kommo hit till middagen och passerade här äfven aftonen. – Jag föreläs utur Zschocke. Ehuru jag i går åt för mycket, befann jag mig dock rätt bra.

D. 20. såväl denna som

D. 21. var jag intet utom dörren, utan arbetade rätt flitigt.

D. 22. F.m. var jag utgången att bestyra om några affärer. – Sedan Sophie dessa dagar klagat öfver någon oordning i magen och isynnerhet orolig sömn särdeles om natten till

d. 23. började hon besväras af krampaktig smärta i underlifvet, hvilket hon ansåg för någon kolik. Då smärtan efter vissa mellanskof fortfor och tycktes blifva allt häftigare, gick jag till D^r Gr. och då han icke var hem, äfven till Madame Herrman, hvilken redan förut blifvit beställd till barnmorska. Hon var icke heller hem; men sades snart komma. D^r Gr. kom undertiden och ansåg plågorna vara förebud, ehuru kanske aflägsna, till nedkomsten, hⁿ S. sjelf väntat först om par eller 3 veckor. Plågorna kommo oftare och häftigare, så att S. straxt på e.m. måste intaga sängen. Ändtligen viste sig något litet blod, som ansågs vara tecken, att förlossningen tillstundade. Jag skref till fru H.; men skickade på Gr.s inrådan emedlertid efter en underofficers fru här i Akademien, hvilken i slika fall brukat biträda den förra. Till all lycka fanns hon, kom och förklarade, att man än i dag afton hade att vänta nedkomsten, hvilken efter alla tecken borde blifva lycklig. Mad. H. skickade snart svar, att hon ej kunde komma; men rekommenderade densamma, som vi redan hade. Äfven efter denna skickade man ifrån ett annat hus; men hon var, såsom sagdt, redan lyckligtvis engagerad. Emot

Sid. 212.

förmodan räckte födelsearbetet länge nog, tills äntligen med Guds hjälp kl. 11 och 19 ½ minut om natten det värsta var öfverståndet och korrt derefter den lidande alldeles förlöst med en dotter.

D. 24. Hos Kr. lånte ytterligare 100 R. – I anseende till ställningen hem blef jag i dag bort ifrån Konferensen. – Korrt efter densammas slut öfverraskades jag af en egenhändig biljett ifrån St-ch, hvaruti han gratulerade mig till far och – Extraord. Akademiker! Detta må nu vara tillfälligt eller uppsåtligen tillställdt sammanträffande, så var det naturligtvis just nu en så mycket angenämare öfverraskning. Och ifrån S-s sida hvilken finhet och delikatesse! – Jag trodde emedlertid, att saken icke ännu vore officiellt afgjord; men måste förutsätta det, då jag straxt derpå erhöll en annan gratulationsbiljett af Fr. Korrt men upprigtig och dessutom äfven af fru L-z, som kom att besöka min fru, blef gratulerad. – E.m. som hastigast faren till Zag. för att meddela min fägnad. – Efter den glättiga stämning, hvaruti jag först befunnit mig, följde dock sednare förstämning, som föröktes äfven genom sömnlöshet om natten.

D. 25. Begaf jag mig ut att aflägga mina tacksägelser hos St. och Uwr. – hos hvilken sednare jag länge fick vänta efter vanligheten, innan jag fick audiens. Hos båda hade jag förberett mig, att säga mycket; men som det vanligen händer, kom jag ej dertill, ehuru jag till och med hos den föreg. skulle dertill haft passande tillfälle nog, då han åtminstone skäligen länge talte med mig, äfven om gången af min befordran. Min tafatthet förargade mig efteråt; – men kanske var det å andra sidan så godt, att det icke blef utaf. – Furst L. träffade jag icke mer hem. – Då jag i dag morgons var obstruerad, så kände jag mig isynnerhet på e.m. tung och olustig. – Derföre drack jag intet thé, men åt mycket fikon. Ock fick jag icke heller nu så snart sömn och

Sid. 213.

d. 26. väcktes jag genom barnet redan kl. 3 ½, hvarefter jag blef upp. Först fram mot dagen kom jag till en rundlig men svår afföring. – Hos Furst Lieven. – Äfven hos honom kom jag ej till någon vidare förklaring, emedan han synbart hade eller gjorde sig brott. Märkvärdigt nog är att äfven han redan visste, att jag blifvit far, hvartill han önskade mig lycka och välsignelse. – Efter hemkomsten var min mage mycket spänd. – Den nya barnsköterskan ankom och tillträdde sin tjenst. Min Aufregung fortfor allt ännu. Såsom det nu gått, så måste allt blifva och kan ej mera ändras. Och dock är det en försynens skickelse, att jag just nu, erhållit denna hjälp, då större behof faktiskt hafva inträdt. Jag borde derföre vara nöjd. Men sådan är menniskan.

D. 27. Hos såväl Grefven som Grefvinnan R. Uppå den förras tillfrågan, huru det nu skulle blifva med projektet å Hels., svarade jag, att jag visst icke ännu uppgifvit det. Jag torde numera icke derigenom kunna vinna något; men om jag blott icke komme att lida nöd derstädes, så ville jag

dock föredraga det äfven derföre att det är mitt fädernesland. – Hos Ehrstr. hvaräst jag blott träffade frun. – Hos Biskopin. C. och om aftonen hos Fr. W. – Till middagen Finnéer här. Oaktadt jag dervid åt skäligt och äfven drack något, så bekom det mig icke illa och min mage, som genom de sednaste husliga omständigheter kommit i störing, synes Gud vare lof dock vilja repa sig åter. – Om natten var den lilla mycket orolig och då det

d. 28. fortfor, så måste man gifva åt den medicin, emedan dess mage synes vara i oordning. – Äfven modern befann sig i dag utom fortfarande feber mycket matt. – Hon kunde derföre icke heller mottaga E. som var här med sin fru. – Sednare Biskopinnan, som sjelfmant återkom till natten. – Den blef för oss alla lugnare än

Sid. 214.

den föregående.

D. 29. Bref till Gustaf och Bl. – Uppå Bibliotheket. – Om aftonen hos Schl. – Drack der thé.

D. 30. Barnet var i dag vida lugnare än i går. Deremot modren svagare, isynnerhet sedan hon i anseende till 3 dygns fortfarande Obstruktion intagit Ricinolja och derefter haft par uttömningar. – Jag för min del har i dessa dagar mot förmodan befunnit mig väl och haft en just strykande appetit. – kanske har det bidragit dertill, att jag icke under hela veckan kunnat arbeta ordentligt, utan blott läst Journaler och deremellan uti huset haft nog språng, för att bistå de sjuka. – Tyvärr sjuknade äfven pigan i går aftons och har i dag hela dagen legat till sängs uti en feber, som oaktadt använda läkemedel varit ganska hårdnackad. – När det skall vara rätt, så kommer tyvärr allt uppå en gång! -

D. 31. Sophie tämligen rask, ehuru däggandet tyvärr går svårt och dåligt, i det barnet icke vill di sin moder och blott litet ifrån högra bröstet. Då deremot fru L-z gjorde ett försök med sig, grep det straxt in och didde sig rätt mätt. – Det synes varit ifrån början ett stort fel, att man först efter 3 & 4 dagar gjorde försök med däggandet och emedlertid proppade barnets mage full med Chamomillthe och sockervatten, hvaraf följdén blifvit söndringar i barnets mage och hos modren, svårighet att dägga. Ett annat fel tyckes vara, att man först i dag tillät modren att äta hönssoffa och njuta litet vin. Hittills hade hon måst åtnöja sig med idel hafresoppor. – Hela aftonen var barnet ganska oroligt, så att man med ängslan gick natten till möte.

1833

1.

Sid. 215.

1833.

1.

Januari 1833.

Den första Jan. börjades med bedröfvelse. Då den späda om natten varit mycket orolig och modren sjelf hindrad ifrån sömn gjort flere försök att låta det di, hade hon olyckligtvis derigenom förkyllt sig. Med dagen började hon ha allt starkare frossbrytningar, hvålka efterhand tilltogo och blefvo ytterst häftiga. Derjemte inställde sig en högst smärtsam kramp i underlifvet och faran syntes icke liten, då D^r Gr. sjelf lyckligtvis råkade komma, då jag redan var färdig att skicka efter honom. Blott småningom och långsamt veko plågorna genom varma omslag och medicin; feber trädde i stället och bröt sig emot aftonen uti långvarig och ymnig svett, hvarigenom den sjuka blef ytterst matt, hälst hon dessutom haft par gånger riklig uttömning. Under sådana omständigheter tillbragtes början af året under ängslan och oro, och om natten måste jag sjelf vaka ända till klo 1 ½. Derunder följde ännu en stark uppkastning. – En lycka i olyckan har det i dag varit, att barnet varit särdeles stilla; äfven pigan har åter kommit åtminstone till fötters.

D. 2. Efter ofta afbruten sömn uppsteg jag kl. 6 ½, och fann mig dock Gud ske lof! bättre än jag väntat mig. – Sökte W-t. – Hos Krug för att betala min skuld. Då jag icke kunde ännu återfå af honom hans Anglici Scriptorum, så måste jag åter slå mig tills vidare på lecture af Journaler. – Sophie tycktes Gudi lof! ehuru långsamt, repa sig. Dock var hon än i dag mycket utmattad och utan appetit, med stark benägenhet till sömn. – Madame L-z antog sig åter den lilla, som der efter äfven i dag varit merändels rätt lugn. – Emedlertid har den stackaren uti par dagars tid varit obstruerad, hvarföre man om aftonen

Sid. 216.

gaf en liten dosis rhabarbersyrup.

D. 3. Sophie ändtligen nästan alldeles feberfri; men likväl ännu mycket matt. Med barnet gjordes försök, men det didde högst obetydligt, så att jag just blir bekymrad för det. Och det lärer tyvärr ej blifva annat medel än gripa till komjölck. – Mitt arbete kunde icke blifva af någon betydenhet i dag heller. Dels voro här främmande och hela eftermiddagen hade jag att springa i bodorna, för att uppköpa åtskilligt för Sophies moster i Kuopio, ifrån hvilken bref ankom med resande. För att med dem befordra sakerna dit, måste jag om aftonen fara till Wiborgska sidan. Det är just ein zerrissenes Leben, som jag nu för och måste föra. Dock hafva de physiska behofven varit mycket talande och min appetit stark, oakadt uttömningen börjar minskas. Utom skälig frukost och riklig middag samt 2 gånger kaffe om dagen har nu äfven thedrickningen med smörgåsar blifvit en vanlig dagens ordning och det emedan jag åter om aftnarne känt mig hungrig.

D. 4. S. hade om natten haft blott 2–3 timmars sömn och der jemte varit besvärad af en förskräcklig hetta. Då ingen mjölk om morgonen mera viste sig, måste man besluta, att för den lilla använda komjölck till hälften utspädd med fenkol-vatten. – Då jag i går afton lagt mig, hade jag betydliga frossbrytningar – ett tydligt tecken, att jag i går under mitt långvariga stående i bodarna förkylt mig. Denna morgon kände jag mig ytterst ruskig och ännu kaffet uppmuntrade mig, så förblef jag dock obstruerad och fick sednare qväljningar. – Sedan jag gjort en liten utfart, började hufvudverk utveckla sig. E.m. förföll jag i sömn, hvarifrån jag med möda

Sid. 217.

vaknade och kände mig åter ruskig. S. gjorde par försök att lemna sin säng och gå ett litet stycke. Derefter sof hon hela aftonen. – Sedan jag lagt mig, drack på D^f Gr.s inrådan 3 koppar fläderthé.

D. 5. Kände jag mig visserligen bättre, men obstruktionen fortfor äfven i dag hela dagen. – Sophie var skäligen bra om morgonen, utom att pulsen var allt ännu feberaktig; men snart nog inställde sig åter frost och sedan hetta, med en tid försvårad andedrägt och litet knipningar i magen. Det mest bedröfvade var utom hennes utomordentliga matthet hennes retbara sinnestillstånd och missnöje med allting. Mad. Z. här. Gr. och Fr. för att göra sig underrättade om tillståndet. Ja Gud nåde! det är bedröfligt nog! – Jag fick hela dagen icke aflägsna mig ifrån hennes sida, desto mindre arbeta något och äfven sedan föreslog hon, att jag skulle skaffa henne en sjuksköterska, som kunde dag och natt vara till tjenst och till nöjes. – För att befria min mage ifrån de långvariga stockningarna intog jag om qvällen 3 piller och

d. 6. om morgonen åter 5. Derpå följde 4 gånger riklig uttömning. E.m. var jag så matt, att jag måste taga par timmars blund. Sophie var i dag bättre, och lugnare, ehuru pulsen ännu var aufgeregt och D^r befarade, att en frossa kunde kasta sig emellan, hvilket för öfrigt nu snart skulle utvisa sig. Eljest ansåg han det för ett godt tecken, att hon sedan i går fått utslag omkring munnen och på halsen. – I dag kom jag lika litet till något arbete eller ens till någon lektur som i går.

D. 7. Obetydlig afföring. – Förargad öfver betjeningen, som tyvärr tyckes blifva allt vårdslösare. – S. Gud ske lof allt bättre, ehuru äfven otålig. Husliga förargelser uteblefvo icke heller i dag, utan snarare öktes, så att äfven jag fick min tillräckliga andel af dem. Också till följe deraf for jag ut till Zag. till middagen. – Om aftonen försökte S. åter

Sid. 218.

att stiga upp och gå.

D. 8. Långe plågad innan jag kom till evacuation. S.s tillstånd mera lugnande. – Appetiten i tilltagande. – Flera försök att gå omkring. Dervid drack hon flitigt the med mjölk i afsigt att derigenom få mera mjölk, då barnet i dag varit rätt oroligt, och hos modren blott spår dertill visa sig kvar och barnet icke ens gör min af att vilja begagna sin moder. Utaf det öfverdrifna theet lärer dock snarare skada än gagn hafva kommit, emedan hon var nog retbar och orolig, ja svårmodig. – Hvad mig beträffar så kände äfven jag mig isynnerhet uppå e.m. nog tung. – Barnet mycket oroligt.

D. 9. S. befann sig tämligen väl, så att hon med egen kraft kunde stiga upp och gå; dock är hon tyvärr allt ännu i physiskt afseende ganska retbar och ängslig. – En ny betänklighet äfven för mig sjelf uppstod derigenom, att hos barnet visade sig torsken, såsom bevis att antingen mjölken icke duger eller att fel är skötseln och sättet att nära det eller bägge delarne. Dessutom tyckes äfven dess utseende blifva allt eländigare. Att dess mage måste vara i oordning, hafva vi längesedan kunnat öfvertyga oss om. Det blir således högsta tiden att tänka på andra medel och så mycken vedervilja vi ock haft derföre, dock besluta att taga en amma. Men var nu få en och den duglig? Då jag redan för detta i sådant fall ämnat göra en utfart till Duderhoff, så skulle jag redan i dag verkställt det, om jag förr träffat D^r Gr. hem och fått rådgöra med honom, eller då detta först kunde ske kl. ½ till 5. så måste jag uppskjuta min färd tills i morgon. – Äfven sjelf har jag i dag varit obstruerad och dessutom haft anlag till hufvudverk. – En slags tröst har det varit, att barnet i dag på dagen varit tämligen lugnt. Emot torsken hafva vi nyttjat Madera och fint stött socker, hvaruti en pensel blifvit doppad och barnets mun bestrykes. – Om aftonen

Sid. 219.

W-tarne här. – För att säkrare komma till öppning, åt jag en mängd sveskon om aftonen. -

D. 10. önskelig verkan. Jag hade redan i går om aftonen akkorderat med en Iswoiik, att han skulle vara här kl. 7 om morgonen; men då han bedrog mig och icke kom, så måste jag taga en annan och kom så ut först kl. 9 ½. W-rs ifrån Ingris förefann jag på Dud. och då fruntimren straxt derefter afreste, så åtogo de sig att försöka skaffa en amma. En annan gift hustru, som födt för första gången

för 5 veckor sedan fanns sedan äfven i Dud. och lofvade åtaga sig att – i morgon – komma för 25 R. i månaden. – Sedan jag sålunda så godt som möjligt lyckats uti hufvudsaken, återreste jag efter den sena middagen straxt efter kl. 8 om aftonen tillbaka till staden och fann Gudi lof barnet redan bättre och lugnare. – Fru W-t hade på min begäran haft den godheten, att tillbringa nästan hela denna dagen hos min hustru.

D. 11. Mamsell Ehrstr. här till middagen. Sedan jag förgäfves väntat uppå amman ifrån Dud. och just ärnade fara till Brand, för att höra åt, om de icke erfarit något, mötte jag i sjelfva porttgången en, som W.rs fruntimmer skickat ifrån Ingris. Under det hon besigtigades af Doktorn, kom också den väntade andra ifrån Dud. – I samråd med D^r Gr. resolverade vi oss att behålla den först ankomne Ingriska, såsom ännu friskare, i anseende till födelsetiden ännu mer passande och dessutom mera liflig och rörlig. Den andra reste hem tillbaka, efter undfången ersättning för sitt besvär och sin resa. – Sedan Sophie i dessa dagar sjelf haft

Sid. 220.

speciell uppsigt öfver barnets föda och flitigt smort barnets mun, hade torsken redan i dag före ammans ankomst till en stor del åter försvunnit. – Redan efter första diningen, så svårt barnet – af ovana – också ville deran, förbättrade sig också barnets mage och dess naturliga funktioner blefvo naturligare.

D. 12. Blef jag ändtligen färdig att expediera mitt svar till Prof. Rafn i Köpenhamn. – S. Gudi lof i nästan hela dagen uppå benen.

D. 13. Nyårsvisit hos Fr., St. Fr. hvilka jag alla träffade hem, hos Furst L. Grefve R. Jas.v, ha jag icke träffade hem, samt Uw. som ej tog emot. Dessutom än hos Ehrstr. – Barnet åter oroligt. I stället för den förra obstruktionen, har den nu diarrhé och uppkastning. -

D. 14. Hos Fr. W. och Müll. Föröfrigt hem, hvarest jag åter började arbeta uppå disputationen.

D. 15. Trög afföring. Alla dessa dagar har mitt vänstra öga varit litet sjukt och isynnerhet generadt af ljus. Det håller sig jemt litet fuktigt och varigt. – Barnet om aftonen tämligen oroligt. – Också ifrån torsken är den tyvärr ännu icke fri.

D. 16. Exped. bref till Prosten Hjerpe i Ithis, Цуц. i Cherson och Lap. Jent. i Solikamsk. – Hos Amm. – Visit här äfvensom Ehrstr.s – Middag hos Zag. hvarest jag äfven passerade aftonen och drack porter och the. – Följden deraf blef dock, att jag ej fick sömn förrän efter kl. 2.

D. 17. och kände mig nog olustig. – Hos Kr. erhöll åter Anglici scriptores och tänkte börja arbeta flitigare. – Men tyvärr det går nu så icke som man ville. Ammans man skulle redan i går komma med en biljett för henne; men syntes icke heller i dag. Det syntes mig derföre nödvändigt, att med Past. Winter, som med W.t var här till middagen, följa ut

Sid. 221.

till Ingris. Vi kommo oss ut först kl. 8 och till I. kl. $\frac{1}{4}$ öfver 11 om natten.

D. 18. Jag hade önskat att få biljetten genast häldre på ett halft år; – men mannen hade blott tagit på 3 månader. Till hans dumma envishet syntes orsaken vara, att man igenom en längre termin kunde förlora talan uppå högre lön för sin hustru, hvilket han nu redan lät märka. – Det lyckades mig icke att mera få tiden ändrad eller en ny biljett, utan måste jag i med den sådana den var återvända till staden. Afresan kom nog sent först kl. $\frac{1}{2}$ till 8 om aftonen under förskräckligt snöglopp och urväder. – Dagens physiska njutningar voro kanske för ymniga för att blott kunna stärka, så att jag

d. 19. kände mig rätt olustig. Man hämtade en annonce ifrån posten, att jag hade att afhämta ett bref med 300 Rubel. Äfven jag kunde icke annat än tro, att dessa voro de redan längesedan för Sophies försålda fortepiano väntade medlen. Deremot erfor jag penningarna vara ifrån Bl. och fordra uträttande af kommissioner, hvilka både blifva kinkiga och fordra mycket springande. Ett ännu obehagligare intryck gjorde denna villa uppå Sophie, som uti dessa dagar redan eljest i psykiskt afseende syntes ytterst retlig, så att hennes tillstånd, förenad med hennes tidtals häftiga hufvudverk och allmänna benägenhet till obstruktion vid en nästan onaturlig appetit gjorde mig sjelf högst bekymrad. – Mad. Z. hade kommit hit för att meddela sina råd om dopet. Hvarjehanda förslag uppgjordes; men till deras utförande saknas – penningar, hälst jag nu åter är så fattig, att jag äfven utomdessa snart nödgas låna.

D. 20. Hem hela dagen för att genom strängt arbete förströ mig.

Sid. 222.

Om natten pollution med orolig sömn.

D. 21. För Bl.s kommissioner mycket spring.

D. 22. likaledes. – Af Krug måste jag åter låna 250 R. – Till middagen här Finnér och Finnander. – Med dem sökte Amm. förgäfves. – Att jag vid middagen blandade Julien med Krimskt vin, torde varit orsaken, att jag sednare kände min mage spänd och, ehuru jag lagt mig sent, vaknade

d. 23. redan kl. 2, då jag åter steg upp och arbetade ända till kl. 5. – Expedierade Bl.s kommissioner med en Mamsell Rydberg jemte bref med inneslutna 100 Rubel till afbetalning igenom Was. erhållna böcker. – Såsom i går tungt hufvud, så snart jag varit ut i luften. – Hos Wost. för att om möjligt erhålla Florentins Vigorniensis och Langtoft. – Sophies tillstånd betänkligt igenom fortfarande obstruktioner, hufvudverk och feber isynnerhet om aftnarna, stundom äfven om nätterna, då hon föröfrigt svettas starkt. Dertill kommer en svullnad på ena sidan om ansigtet jemte verk. – Jag för min del har äfven allt sedan förledne söndag haft en karbunkel på ofra läppen invid näsan. – Middag hos Zag.

D. 24. Erhöll jag till min stora fägnad af Wost. åtminstone Florent. Wigorn. och kan nu således så mycket flitigare fortsätta min dissertation, såsom jag äfven i dag gjorde. Dock tvingades jag äfven i dag att utom gången till Wost. begifva mig ut uti det starka töcknet, som nu redan uti flera dagar uppfyllt atmosphaeren och är orsaken till den i hela staden allmänt gängsna Influenzan. Soldaten, som burit ved och vatten söp sig full i söndags och har alltsedan icke visat sig, hvarföre vi varit tvungna, att för godtycklig betalning för ögonblicket låta betjena oss – i det afseendet af andra. – I dag då

Sid. 223.

jag gjort anstalter att försäkra mig om en annan karl, kom han ändtligen, föll till bönboken och besvor att framdeles vara trognare.

D. 25. Mitt ansigte börjar blifva bättre; Sophies deremot allt värre, i det svulsten nu sträcker sig till sjelfva munnen, så att hon ser alldeles vanställd ut och snart icke mer torde kunna njuta något. Skoftals har hon deruti äfven verk.

D. 26. Svullnaden hade ännu mer tilltagit, och läkaren trodde, att en abscess borde bilda sig. Till att befordra densamma, förordnade han varma omslag af linfrö kokta i mjölk. Till obstruktionens häfvande fortsattes drickningen af thé utaf Trifolium med salep. – Min mage hade i dag slagit sig till diarrhé. – Om natten sofde S. roligare än hon någonsin gjort allt sedan hon lemnat sin barnsäng och

d. 27. svulsten hade åter lagt sig – Barnet tycktes Gudi lof vara piggare, ehuru det i dag och i går varit tämligen oroligt, kanske och deraf, att ammans man nu varit här och hämtade underrättelse, att deras eget barn vore sjukt. – Om aftonen Mams. Winter här med dr Ehrstr. -

D. 28. Blott konferensen och på andra sidan för att besöka den sjuka Finnér. – Föröfrigt arbetade hem hela dagen. -

D. 29. Likaledes flitigt. -

D. 30. Obstruerad. – Till middagen hos Zag. – Besökte äfven Gr. som är sjuk. -

D. 31. Afföring, ehuru trög. – Spring för att bjuda faddrar och gäster till dopet. I sådant afseende hos Statsrådet Graefe, hvilken af oss valdes i stället för Kr. som afsade sig med anförande, att han aldrig ännu heller hos andra kunnat beqväma sig dertill. Att eljest komma, vore han förhindrad, emedan han längesedan vore just för samma afton engagerad. – Hos Lenz, hvars fru bjöds till fadder, likaledes Biskopinnan Cygnaeus, Frähn och fru Ehrström. – I anseende till detta springande och bestyr måste manuscriptet åter hvila och jag sys-

Sid. 224.

selsatte mig blott med läsning af Journaler. Tyvärr lærer det komma att gå så, tills – dopet är förbi!
– Om natten pollution.

Februari 1833.

D. 1. Febr. – I sjelfva verket blott en journalistisk dag. – Om aftonen hos Schlüter. -

D. 2. Om aftonen blef vår dotter döpt af Prosten Ehrström och erhöill dervid namnet Bertha Sophia. Faddrar voro Frähn, Statsrådet Graefe och Zagel samt fru Ehrström och fru Lenz. Biskopinnan lät ursäkt sitt uteblifvande genom opasslighet. De andra närvarande gästerna voro blott Lenz och Statsrådinnan Graefe. Doktorn hade äfven befunnit sig opasslig och fröken Frähn varit engagerad förut för denna afton. Fru Zag. hade äfvenledes varit opasslig. Kostnaderna blefvo derfor så mycket öfverflödigare, som vi ock af ovana hade köpt mer, än det ens hade behöfts, om alla varit närvarande. Att såväl Statsrådet Fr. som hans fru kommo, var en särdeles grace, hälst det i dag var deras sällskapsdag, en omständighet hvilken jag tyvärr hade ignorerat. – Så mycket mer förebrådde jag mig å andra sidan, att icke äfven hafva bjudit fru Gr. till fadder, hvilket skulle varit så mycket skickligare, som barnets födelsedag inföll tillsammans med hennes. -

D. 3. Oaktadt diverse njutningar befann jag mig dock tämligen väl. Föröfrigt hela dagen hem. -

D. 4. Steg upp redan kl. 5 $\frac{1}{4}$, således mot vanligheten ganska tidigt, då det i sednare tider blifvit en plägsed, att lägga sig kl. 11 och stiga upp kl. 7. – Ehuru jag äfven i dag lade mig först kl. 11, så fick jag dock ingen sömn, steg därför upp kl. 12 och

d. 5. arbetade till kl. 1 $\frac{1}{2}$. – Emedlertid befann jag mig dock om dagen rätt väl. – Om aftonen hos W-t. – Barnet oroligt och hostande. -

D. 6. Förmidd. på andra sidan, så att jag hade rörelse nog.

D. 7. Deremot helaste dagen hem. Om natten pollution.

Sid. 225.

Förnöjd och lugn ärnade jag äfven i dag åter börja mina arbeten, då Sophie kallade mig att se på barnet, som icke torde mer länge lefva. Det hade redan i går varit mer än vanligt tyst, ehuru hon ej annat något ondt. Denna morgon hade dess afföring varit nästan bara vatten, ehuru det vore ytterst besväradt af vindar och i går såsom merändels alltid haft diarrhé. Jag fann det i sjelfva verket alldeles aftynadt, döds-blekt, med öppen mun och brutna ögon. Efterhand började äfven fötterna allt mer att kallna. Dokt. Gr. sades vara dejour å Amiralitetet; jag tog en Iswojik och for dit; men fann honom icke. Jag lemnade der därför en liten biljett. Emedlertid hade man efter mitt råd tvättat det uti varmt vatten och vin och lindrigt froterat neyden omkring nafveln med den af Drn förordnade balsamen. – Efter min återkomst fann jag det derigenom något piggare, och det började efterhand åtminstone åter låta höra sig genom skrik och gråt, samt antog en lifligare färg. Dr. Gr. kom sednare och förmodade uti alltsammans en naturlig följd af hennes mans härvaro i förgår och i går. Dertill kom, att äfven hon hade förargat sig deröfver, att jag gjort anmärkingar öfver hans täta besök, och sagt, att han nästa gång skulle taga sjelf mat med sig, när han skulle komma. Såsom om hans uppehälle blott vore hufvudfelet och sjelfva erfarenheten icke redan nu för andra gången beviste, huru menliga följder hans vistelse härstädes hafva. Att hennes eget barn numera dött, kan äfven hafva verkat uppå hennes sinnelag; dock kan det ej hafva varit betydligt, emedan hon sjelf förut önskade sig att barnet måtte dö, och var beredd derpå. Och äfven dertill voro de igenom sin egen dumhet och envishet skulden, i det de icke ville afgifva det åt en annan hustru, hvars eget barn nyligen dött och som erbudit sig

Sid. 226.

att mot en obetydlig ersättning taga det till sig och uppamma det, hvartill såväl vi som Past W.s längesedan hade rådt dem. I det stället hade man födt det hem med ifrån diverse gårdar i byn sammantid kommjölk och par pepparkakor. – Hvad mig beträffar, så började jag ju längre ju mer erfara, huru olycksaligt det i alla fall var, att S. icke skulle kunna dägga sjelf. Och det mest smärtsamma är, att hon äfven för detta tillstånd efter den högsta sannolikhet har att tacka antingen dumhet eller kanske ock afsigtlig förvillelse å barnmorskans sida, som icke allenast icke lät henne tidigare börja försöka att gifva di under prätext att mjölkfebern först skulle afvaktas, utan äfven under förevändning, att befordra (!) mjölk hade henne att emedlertid nyttja smördukar öfver bröstet!

D. 9. Barnets tillstånd fortfor ännu att vara skralt; dock började mer hopp om dess bibehållande framskynta. – Under sådana omständigheter låter lätt tänka sig, huru vettenskapliga arbeten skola fortgå.

D. 10. Barnet Gudi lof! vida bättre dels genom fortfarande bruk af Medicin och Chamomillbad dels genom sorgfällig och uppmärksam behandling.

D. 11. Faran tyckes börja, Gudi lof! försvinna. – Jag inlemnade i dag till Konferensen mitt utlåtande öfver Ertofs arbete. – Lade mig först kl. 11 ½ och uppsteg

d. 12 redan kl. 4 ½. – I Rumänz. biblioteket, hvaräst jag väl nästan intet fann af hvad jag sökte till vidare upplysning i Engelska historien; men deremot stötte uppå andra skattbara hjelpemedel, hvilka jag icke väntat mig. – Barnet litet sämre åter.

D. 13. Upp kl. ½ till 6. – Hos Kr. Ändteligen hade han kommit sig att börja genomläsningen af min afhandling om Ingermanland, emot hvilken han anmärkte att den uti sin början, d.v. s. det Ethnografiska är för ojemn medan några partier äro behandlade med en till och med nästan för

Sid. 227.

stor utförlighet, ehuru ej utan Interesse, andra åter så mycket tarfligare, hvilket kunde göra uppseende, då orsaken synes så svår att förklara. Denna anmärkning är ganska grundad; ty jag känner tyvärr minst församlingarne Markowa och Järvisaari samt Lisila, men vet icke heller, huru jag skall vara i stånd att öfver dem annorlunda få tillfredsställande underrättelser, än om jag sjelf reste dit, hvilket åter icke heller är så lätt. – I anseende till den stora utförligheten för öfrigt tyckte han, att denna afhandling svårligen passade uti Akademiens Mémoires och borde häldre tryckas särskildt. – Nytt sökande i Rum. bibl., utan framgång. – Uti vårt eget är intet att uträttas, så länge Hr G. är sjuk; ty den egenteliga bibliotekarien är det blott till namnet och hans adjunct är äfven

bortrest. – Till middagen hos Zag. äfven för att möjligtvis igenom honom utaf härvarande Engelsmän få några arbeten öfver den Skottska historien. – Af W-t hörde jag, att Grefve A-dl. skall yttrat sig, att det vore fråga om min flyttning till Hels. Han hade frågat, om jag vore missnöjd här. – Ja Gud vet huru jag skall kunna blifva färdig med min dissertation till den utsatta terminen. – Den lilla Bertha tyckes börja åter allt mer hämta sig. – Jag vaknade Gud nås i dag ända till öfver kl. 12. – Och uppsteg

d. 14. efter en genom barnets gråt om natten störd sömn klo 6.

D. 15. Till middagen hos mig Berednikov och W-t. De följande dagarne oafbrutet hem. – Oaktadt jag äfven nu lägger mig sent, har jag dock vänt mig att stiga upp sednast kl. 6.

D. 18. Bref till Bl. -

D. 19. Finné till middagen. – Dervid antingen åt jag eller drack för mycket; ty jag var hela e.m. ganska trög. Kanske är icke heller det vinet tjenligt, som jag i dag nyttjade på försök, Chateau Lafitte. -

Sid. 228.

Alla de följande dagarne hem flitigt arbetande.

D. 23. – Hvad vi befarat, inträffade. Ammans man kom åter. Jag måste säga honom, att det icke ginge an, att han så ofta besöker oss, lofvandes föröfrigt skrifva till Winter, att han vid behof af penningar af honom kan erhålla sådana. I stället att taga raison, blef han olidlig och mente, att deräst han ej får besöka sin egen hustru, så vill han genast taga bort henne. Att påstå, att sådant något verkade på barnets hälsa, vore ytterst dumt och fördomsfullt, hälsa och sjukdom vore ingenting annat än Guds skickelse! Då emedlertid hans hustru sjelf var rätt nöjd att stanna qvar, så öfverenskoms

d. 24. att hon ännu förblifver åtminstone sina 3 månader, och att han före den tiden intill långfredagen icke oroar oss med något besök. – Emedlertid hade förargelsen så verkat uppå mig, att jag i dag icke befann mig fullkomligen väl. – Alldeles utan verkan tyckes icke heller denna gången hafva blifvit på barnet, ehuru intet sådant lyckligtvis nu kan hafva inträffat som sista gången. Jag vakade denna natten tills mot midnatten

d. 25. och vaknade derföre först kl. 7. – Af Kr. var jag nödtvungen att ytterligare låna 50 Rubel.

D. 26. Obstruerad och deraf icke rätt väl disponerad. – Utom gången till H^f Wost. genom hvilken jag åter fick åtminstone ett verk ifrån det Kejslerliga Bibliotheket, var jag hela dagen hem. – Barnet åter oroligt och krasligt.

D. 27. Äfven denna natt, såsom de föregående var sömnen icke alldeles rolig, och jag vaknade sent. Dock hade jag önsklig evakuation. – Sirén besökte oss med sin fru. – Jag hem hela dagen. – Barnet är oroligare än i går, antingen det då åter må vara en aflägsen följd af ammans mans härvaro, eller följd af andra fel hos henne uti diet eller annat. Visserligen tyckte fru S. att hennes mjölk icke är rätt sund, och då hon fick erfara det, tyckes det hafva förtrutit henne. Med

Sid. 229.

hennes diet är det tyvärr också en svår sak, då hon icke vill njuta mycket hvad man vill gifva henne såsom tjenligt. Deremot eftersträfvat annat, hvarvid hon säger sig vara van, men som ingalunda är så hälsosamt, t.ex. syltiga och flottiga saker. – Ett något allmänt fel äfven hos henne måtte vara, tyckes bevisas deraf, att det skrider så oändeligen långsamt med hennes växt och tilltagande under hon alltjemt synes besvärad af ref och syra i magen.

Mars 1833.

D. 2. Sedan jag alldeles intet varit utur huset, började jag känna min matsmältning trögare och tillika en viss oro, hvarföre jag nu företog mig, att dagligen taga hälst en liten motion. -

D. 4. Utom på vårt bibliothek hos Engelh. och Frähn.

D. 5. Gick hela förmiddagen åt att söka nya hjelpredor till Dissertationen dels ifrån vårt eget bibliothek dels ifrån boklådor. Äfven det Kejslerliga Bibliotheket besökte jag för att kontrollera ett Citat. Om aftonen Gr. här. – Med honom drack jag ännu 3 koppar thé. -

D. 6. Emedan jag lofvat Gr. gick jag i dag till Zag. till middagen. Dervid pastej, vin och 2 koppar kaffe skulle befordra smältningen. Sedan dracks 1 glas porter. Hos Tallgr. kom jag till en dropp sup, hvarefter jag hos Zag. drack 2 koppar the med rum. För denna dagen har man således syndat nog. – Sömnen blef något orolig och

d. 7. på f.m. befann jag mig icke rätt väl. Genom motion sökte jag hjelpa mig. Deraf hos W. af hvilken jag lånte 25 R. Arv. Str. hos oss till middagen. Derefter mycket tung.

D. 8. Str. förnyade sin revers uppå 4 år framdeles, så att han hvar år skall erlägga 250 R. För lånet hittills skulle han i stället för procenterna till Passelb. erlägga 100 R. i afbetalning uppå vår pigas lön, och sedan framdeles inga procenter behöfva betala. Detta syntes mig nu det billigaste och tillika skonsammaste sätt att arrangera saken – ett sätt, hvilket han äfven såsom sådant erkände. Måtte nu blott så hälst bättre

Sid. 230.

än hittills betalning följa. Men tyvärr vix crediderim. I nästa år kommer det nu att utvisa sig. Hos Grefve Rehb. Jag nämnde att jag måste misströsta, om jag till den förelagda tiden (i medlet af Maji) kunde blifva färdig med min dissertation, då jag å ena sidan genom mina husliga förhållanden blifvit tyvärr nog ofta afbruten uti mina arbeten, å den andra ämnet var för vidlöftigt, att så flygtigt kunna bearbetas, hälst jag icke ens ville åtnöja mig med att praestera en discours af blott vanligt omfång. Han mente då sjelf, att det icke borde blifva så svårt att få respit. – Sedan jag nästan hela veckan till fortsättningen af min dissertation sökt Wace's Roman de Rom, fick jag den ändtligen hos hofbokhandlaren Lt. Florent; men till min stora förvåning begärde man derföre 28 Rubel. Jag hade icke ens mer än 24 Rubel och föreslog dem i afsigt att resignera uppå hela saken. Man cederade mig den och jag såg mig dock i besittning af boken; men också åter alldeles utblottad på penningar, efter det jag i går af Al. W. fått låna 25 R. Nu vet jag icke ens mer, till hvem jag skall kunna och täckas vända mig, sedan jag lånat hos flera. Och dock kommer jag icke tillrätta utan lån. Det gjorde mig verkligen mycket bekymmer, hvarifrån Sophie för ögonblicket derigenom hjälpt, att hon lånte af pigan 5 R. – Uppå Eremitage-bibliotheket för att söka andra hjälpredor hvilka jag uppå de andra bibliothekerna icke funnit. Tyvärr fann jag icke heller der något. – Om aftonen hos Fr. W. med i den afsigt, att om det så passade sig få låna något. Han var alldeles icke ens hem.

D. 10. F.m. hos Sig. Schr. med i afsigt att få låna penningar, hvilket ock lyckades mig. Då jag der jemte åt der ånyo frukost, så fick jag en lindrig hufvudverk, som hela dagen icke lemnade mig.

Sid. 231.

D. 11. Började jag åter fortsätta min dissertation, sedan jag nu ändtligen den sista veckan blifvit försedd med nya materialier och emedlertid renskrifvit det sista. – Om aftonen med Sophie på visit hos Fr.

D. 12. Jag hade åter just kommit i god arbetsfart, då oförmodadt Wasilj Alexandrovitsch Pravdivin – min läkare i Pinega – och en kretsläkare i Waldaj inträdde. Större delen af f.m. gick med honom förlorad och eftermiddagen blef det genom middagen, ehuru jag dervid egentligen icke

öfverflödade. Då hufvudet i alla fall kändes tungt, så måste jag gripa till Journal-lektur för aftonen.

-

D. 13. Mot midd. lät Kr. kalla mig till sig och frågade om jag ville åtaga mig, att i Pädag.-Institutet föredraga ryska historien. Det vore en post tillika ärofull och i pekuniärt afseende indräktig. Jag utbad mig hälst till morgon betänketid och for till Gr. för att höra mig före om anstaltens beskaffenhet. – Han erinrade mig nu, att han redan långt för detta gjort mig uppmärksam uppå, att läraretjensten i ryska historien vore vakant, men att jag ej tycks bekymra mig derom. – Föröfrigt trodde han, att oaktadt det nödvändiga betinget att hålla föreläsningarne på ryska möjligtvis i början kunde förorsaka någon svårighet, jag säkerligen skulle blifva med sysslan tillfreds, då dervid i det hela ändock icke vore mycket att göra, lönen deremot ganska vacker, nämligen för en Extraord. professor 3500 R. med kvarterpenningar – och såsom adjunkt borde jag icke ens taga emot den. – Jag förtrodde honom alla mina planer och utsigter, hvarefter han medgaf, att jag befunde mig uti en svår dilemma, hälst jag icke heller gerna kunde på försök taga den nya tjensten, då jag nödvändigt måste resa till Hels. för att speciminera och till den ändan blefve nödtvungen att begära permission, hvilket man säkert så snart med misshag skulle upptaga.

D. 14. Jag lemnade Kr. det svaret, att jag hos Gr. sett den för pedagogiska institutet utfärdade уставъ och deruti erfarit, att ryska historien egentligen bör föredragas på ryska, hvilket jag icke ville tilltro mig och

Sid. 232.

derföre icke trodde mig kunna tänka vidare uppå förslaget. Han frågade då, om jag inga andra betänkligheter hade emot förslaget; ty hvad denna beträffade, så ansåg han den vara af den beskaffenhet, att för mig utan särdeles svårighet derutinnan undantag kunde tillåtas, hälst äfven andra uti samma anstalt föredraga på andra språk. – Jag sade honom nu rent ut, huru mina planer och utsigter åt Helsingfors stå och att jag på sätt och vis äfven derigenom redan är bunden, hälst Gr. R. gifvit mig anledning att hoppas lycklig framgång och att jag således äfven såge mig förbunden, att rådfråga honom. Detta gillade han sjelf och föreslog, att å sin sida lemna det svaret, att jag möjligtvis skulle kunna antaga posten om man gäfvade mig tillstånd, att föreläsa – åtminstone i början – på Latin eller tyska och dessutom lofvade mig åtminstone Extraordin. Professorstjensten med 3500 Rubel lön; ty att der inträda såsom Adjunkt mente han sjelf ej vara passande. Om båda omständigheter kunde jag sedan ytterligare sjelf underhandla och först, sedan man bestämdt för mig allt säkert, konsulera äfven Gr. R. hvilken, såsom han trodde, icke skulle hafva något deremot, hälst han förmodligen ändock icke kunde bjuda mig så mycket, att det kunde uppväga de förmåner, hvilka här möjligen kunde förenas. – E.m. med Schandrins uppå börsen för att se katalogen öfver en samling böcker, hvilka i dag komma att förauktioneras. Oaktadt det voro enskildta artiklar, så var det ej att vidare tänka på dem, emedan samlingen skulle säljas kisttals. Sedan hos Gr. och hos Zag. hvarest jag för andra gången åt med dem litet, drack vin och kaffé. Så gick denna eftermiddag och om aftonen hann jag ej mer än skriva ett bref till Ottelin i Wiborg för att hos honom rekommendera en viss Williams, som kommer att

Sid. 233.

blifva Direktör för dervarande Krono-Glasfabrik. Kr. hade denna morgon igenom en biljett till den ändan rekommenderat mannen hos mig. – Om natten ingen sömn ända till kl. 2.

D. 15. Ingenstädes hela dagen, utan såsom redan i går sysselsatt med genomseendet af Hagemesters verk О финансахъ древней Россіи i dess nya skick – Denna gång skall jag dock söka att så snart som möjligt slippa det och derföre blott cursoriskt gå igenom det, för att öfvertyga mig om, hvad der blifvit förändradt eller tillkommit nytt.

D. 16. Barnet särdeles oroligt. Snart visade sig orsaken dertill, i det att ammans man oförmodadt och emot sitt eget löfte åter inställde sig. Hans hustru hade utan allt tvifvel vetat deraf, ehuru hon ställde sig helt annorlunda. Vi förehöllo henne hennes oredlighet. Det uppbragte henne. Vi vågade icke låta henne under sådana omständigheter dägga barnet, utan måste försöka att gifva henne komjolk med fruktvatten. Mannen ville redan den följande dagen taga sin hustru bort med sig. En svår ställning för barnet, ehuru vi sjelfva sågo det rätt gerna, att vi sluppe af med det packet. Jag var hos Gr. för att rådgöra med honom. Han mente att det omöjligen kunde gå an, att släppa henne, då man icke hade någon annan. Föröfrigt kunde man genom polisens åtgärd qvarhålla henne, tills hennes tid utgår. -

D. 17. Måste jag af mannen höra de största grofheter. Herrens hustru finge så litet af oss (detta var hans påstående redan i början, ehuru hon af Mams. Winter var akkorderad för 20 R och jag hade lofvat henne 5 till och hon dessutom under sin vistelse hos oss erhållit dels penningskänker dels kläder) blefve af oss illa hållen, tvungen att skura golf (Visserligen på det hon måtte bibehålla sig frisk) och dervid dock närd med tunna

Sid. 234.

soppor utan must och kraft (utan fett och flott), då deremot ammor uti ryska köpmänshus härstädes trakterades med piroger &, han sjelf måste hvar gång han är här skämmas för den mat, som man sätter åt honom, då han deremot väntat sig, att man billigt skulle behandla honom som gäst, tillreda honom flera rätter. (Ock likväl har detta paret hemma knapt bröd i huset! hvad amman åter beträffar, så har hon fått alldeles samma mat, som vi sjelfva äta, utom att vi visserligen förbudit henne att förtära flott, hvilket vi naturligtvis sjelfva äfvenledes bortlägga). Under sådana omständigheter återstod icke annat än att å vår sida uppsäga henne, så snart vi finge en annan; deremellan skulle hon nödgas qvarstanna och det med våld genom polisens åtgärd, om hon ej ville med godo. – Mer kan man icke betala henne, då det i alla fall blefve omöjligt, att tillfredsställa alla fordringar, hvilka uti samma mån skulle förökas, såsom vi hittills erfarit det. – För att nu kunna

betala månadslönen måste jag åter gå till Schr. och ännu ytterligare låna af honom. – Till middagen kom Pravdivin till oss. – Jag började i dag renskrifva dissertationen för att sändas till Hels. ifall här icke snart några andra säkra utsigter öppna sig. Och dessutom hafva dessa dagars förargelser ännu mer styrkt mig uti den önskan, att härifrån komma till Finnland, der jag dock äfven uti sådana förhållanden, som mina närvarande husliga äro, skulle hafva att göra med helt andra menniskor.

D. 18. – Efter konferensen uppå andra sidan. Sedan hos Schr. för att betala min skuld. – Likaledes betalte jag åt Kr. 300 R. Han mente den utgöra 400. Då han emedlertid icke fann sin annotation, så blef saken in

Sid. 235.

statu quo, tills vi å ömse sidor skulle kontrollera våra anteckningar. – Angående lärarebeställningen vid Pädag. Institutet sade han, att man nu hålle på att underhandla, emedan det ifrån första början skall varit ett fel uti projektet, att för den ryska historien bestämma endast en Adjunktur. – Emedlertid trodde han, att underhandlingarna skulle föra till ett önskligt slut, och jag kunde sedan blifva burgen, och icke behöfva söka mig bort härifrån. Tillika lät han falla den önskan, att jag efter hans död skulle "Seiner in Ehren gedenken", hvarom jag också med den upprigtigaste beredvillighet kunde försäkra honom. Han hade i det afseendet sjelf så många gånger redan i sin lefnad bedragit sig; dock, tillade han, att han väl förlitade sig uppå mig. – Detta kan nu väl ock vara åtminstone en orsak med, hvarföre han dock nu, då det hotar blifva alfvare med min afgang, tager så verksam andel uti mitt interesse, för att förmå mig att stanna qvar här, såsom jag tydligen kunnat förmärka på allt. Så föreslog han mig nu också att åtaga mig vid tryckningen af Hagemesters prisskrift Korrekturet, emedan det kommer att tryckas uti Akademiens tryckeri och Hag. sjelf reser bort till Odessa, för att der emottaga en ny befattning och således icke sjelf är i stånd att besörja om tryckningen. För min möda skulle jag få 1000 R. och det vore ett hon. mente han, som man kunde mitnehen, hälst arbetet icke heller presserar. – Ett i sanning, när jag rätt betänker, icke förkastligt förslag. – Nu återställde han mig ändtligen också min egen afhandling, sade att den vore något "breit" men med allt det grundlig och hedrande för mig, hälst han vore öfvertygad att här ingen funnes,

Sid. 236.

som kunde skrifva öfver det ämnet en sådan afhandling. För dess utförlighets skuld mente han borde den särskildt utgifvas, då den alldeles icke egnade sig, att intagas uti Memoriarerna. – Pravd. hade jag väntat till middagen; men han kom först till thé och tog derefter afsked, emedan han ännu i natt skall resa.

D. 19. Om morgonen hos Öfv. Amm. för att bedja honom höra åt efter någon amma uti regementet, hvilket han ock lofvade. Hos Engelh. som äfvenledes började tala om samma förslag, som Kr. redan i går hade gjort mig, att åtaga mig korrekturen af det Hagem. verket. Jag svarade nu honom, att jag för 1000 R. ville göra det, likväl med det förbehåll, att icke behöfva svara för textens språkliga beskaffenhet. Blott citaterna ville jag åtaga mig att rätta och föröfrigt sörja för felfritt aftryck af manuskriptet. – Hos Kr. Jag medtog denna min Journal, för att bestyrka, att jag blott vore honom 300 R. skyldig, hvilket han också der efter anerkände. Han hade väl icke ännu funnit sin annotation; men om der också stode för den först ånyo lånta summan 350 i stället för 250 såsom uti min bok, så måtte han vid uppskrifningen hafva misstagit sig. – Till midd. kommo oförmodadt ifrån Gub. fru Passelb. och Mams. Sirelius. – I dag, såsom de föregående alltifrån Söndagen har jag varit besvärad af snufva. -

D. 20. Hos Kr. – Sökte W-t. för att betala honom min skuld, men han var icke hem. – Hos Gr. – Tillströmmandet af Journaler nu så starkt, att jag i dag hela dagen icke kom till något annat. – Snufvan börjar försvinna.

D. 21. I dess ställe hostan i tilltagande. Utom hos Kr. hela dagen hem. – Amm. skickade hit en soldat med dess hustru såsom ammekandidat; men deras fordringar om lönen voro så dryga, att vi icke kunde derpå ingå, utan kläder 700 och med 390 om året.

Sid. 237.

D. 22. Hela dagen hem, mest sysselsatt med omskrifning af min dissertation, så långt den är utarbetad, för att vid tillfälle skickas till Hels.; ty tiden börjar lida, och ännu bör jag väl icke träda tillbaka.

D. 23. Jag förde Ms. öfver Ingermanländska Finnarna till F-ss och yttrade dervid den önskan, att det måtte tryckas icke uti Mémoirerna, utan särskildt, hvarom han uti nästa session lofvade föredraga. – Tillika gjorde han mig den frågan, om jag ej efter O. vore hugad att emottaga bibliothekariatet. Jag svarade, att lönen vore för liten, om man skall der uträtta mer än O. uträttadt och hvilket jag alfvarligen ville, om jag engång mottoge det. – Han mente, att der visserligen blefve i början arbete. Men då jag finge par dugliga biträden att under min ledning skrifva katalogerna, så skulle det väl dock lätt gå, och jag kunde dessutom förbehålla mig en viss gratifikation, när arbetet vore färdigt. – Belöningen för mödan skulle således återigen blifva – en förhoppning i framtiden! Löften äro visserligen det behändigaste och lättaste; men erfarenheten har visat mig hittills, huru det går med dem. – Alldeles oförmodadt ankom min hustrus morbror Brukspatronen Tigerstedt och blef hos oss till e.m.

D. 24. Var han äfven hos oss till middagen och tillbragte hela eftermiddagen. Om aftonen kom ock Schlüter.

D. 25. Ifrån Konferensen gick jag till Tig. med hvilken jag sedan var faren till Engelsmannen Baird. Efter att vi hos oss ätit middag, for jag ut till Zag. hvilken jag ännu träffade till bords. Jag åt litet ånyo, drack flere glas vin och Kaffe. Tig. hos hvilken jag tillbragte aftonen hade mig att med sig dricka 3 glas punsch och sedan taga en sup och äta qvällsvard. I dag har jag således lefvat just liderligt. – NB. Betalte A. Wulf. min skuld. -

Sid. 238.

D. 26. Utom oredigt hufvud befann jag mig dock föröfrigt rätt väl. – Hos Kr. för att betala kontingenten för Fr. W-t och past. J. för deltagande uti densammes läsecirkel af lärda Journaler. – Då jag utur tidningarne erfarit, att Alft. ifrån Wib. vore ankommen, så for jag om aftonen att uppsöka honom, för att bjuda honom med till middagen i morgon, då vi dock för morbrors skuld nu ärnat hafva flera gäster hos oss. Han ursäktade sig, att han äfven nu icke för sina affärers skuld kunde komma. – Om aftonen att bjuda Alftan i morgon till midd.

D. 27. – Zag. skrefvo att de icke skulle komma. Alft. hade redan i går ursäktat sig, och då det var för sent, att bjuda andra, så hade vi utom morbror Tig. hos oss endast Ehrstr. med sin fru, hvilka äfvenledes hos oss drucko thé.

D. 28. Var jag kallad till Tig. på afskedsfrukost. Till vinet, som dervid dracks, kom sedan på det fördömda finska viset en bål stark punsch, och ehuru jag efter de första glasen (sedan jag känt mig börja må illa) rekommenderade mig, så blef jag dock så anfallen, att jag efter hemkomsten genast måste lägga mig att sofva. – Fin. till middagen, i hvars ställe jag allt sof. – Sednare mot aftonen kommo äfven Past. Winter ifr. Ingris och Comminister Cavén ifrån Lisilä hit i kvarter, så att vi på engång hade 3 präster (jemte Finnér). Om aftonen gjorde jag med dem en visit hos Ehrstr. för att der få träffa Prosten Skotte, till hvilken jag hade ärnat utfara i morgon i afsigt att ifrån Toxowa få en ny amma. – Hela aftonen var min mage mycket spänd, och emedan jag sofvit så länge om dagen, så fick jag ingen sömn förrän klo 1.

D. 29. I allmänhet ytterst ruskig. – Intet under efter sådan

Sid. 239.

verklig liderlighet. – Hufvudsakligen derföre afslog jag också i dag Ehrstr.s bjudning till frukost. Till middagen Fin. och Cav. här. Sednare kommo Winter och Finn. – Prosten Skotte hade låtit

ursäkta sig, att han ej kunde hinna. Han kom först sednare och med honom for jag om aftonen ut till Toxowa. Efter ankomsten der i badstugan. -

D. 30. Helaste eftermiddagen spelte Verkehrt intill kl. 12 om natten, hvarefter magen kände sig nog besvärad. -

D. 31. Sedan jag nödgats resignera på en föröfrigt efter utseendet duglig amme-kandidat derföre att hon var behäftad med klåda, var jag utfaren till en annan by för att söka andra och erhöll uti ett och samma hus förslag uppå 2 svärdöttrar, en äldre, hvars barn redan är 8 månader gammalt, men som har kikhosta och en yngre, som först för 2 veckor sedan framfödt ett barn. Den äldre syntes mycket driftigare och raskare och såg föröfrigt bättre ut. – Kl. 5 bröt jag upp tillbaka ifrån Toxowa till staden, för att derstädes ännu hinna rådfråga Dr Gr., hvilkendera af de 2 nämnda jag hälst borde välja. Äfven han rekommenderade den äldre, hvarom jag derföre skref med skjutskarlen till Prost. Skotte, att man om möjligt skulle skicka henne. – Orolig sömn.

April 1833.

D. 1. Apr. Uti sessionen kände jag mig mycket tung och olustig, hvilket dock sednare förgick, sedan magen kommit till ny uttömning. – Orolig sömn.

D. 2. F.m. hos Wulf. – Äfvenledes

D. 3. Just då jag höll på att affärda den gamla amman med en Isvoimik hem, ankom lyckligtvis redan den nya. – Efter besigtningen fann väl D^r Gr. hennes mjölk tämligen tung; men det kommer nu att visa sig, om det skadar barnet, föröfrigt tyckas vi hafva allt skäl att vara nöjda med bytet. Både är sjelfva amman mycket öppnare och modestare än den förra och äfven hennes man, som beledsagat henne hit, uppförde sig helt annorlunda än

Sid. 240.

den förra redan uti första början. Jag kände mitt hufvud åter i dag särdeles tungt. – Om aftonen hade vi åter efter nästan ett helt år en halffofficiell sammankomst uti Akademien, hvilken till och med 2 Damer bivistade.

D. 4. Den nya amman har tyvärr litet mjölk. Då

d. 5. detta äfven den följ. fortfor, så blef Sophie mycket orolig, huru det skulle gå med barnet, hälst äfven amman är redan 34 år gammal, och det var en icke ringa sak, att lugna henne. G-r.s samtycke till att understödja med komjölck, tills man får se, om icke en lämplig diet kan föröka mjölken, bidrog ändtligen till att ställa henne tillfreds. Visserligen har barnet varit mycket oroligt; men det kan, såsom ock han försäkrade, äfvenledes komma af ombytet och skulle hafva händt, om det ock varit en annan amma. – Jag var sjelf denna äfvensom den föregående icke rätt till humeurs. Afföringarna tyckas ock nu åter blifva trögare. -

D. 6. Bref till Bl. – De följande dagarne gjorde oss allt större bekymmer om barnet, emedan mjölken icke särdeles tyckes hafva förökt sig hos amman, oaktadt vi genom kraftfullare näring och ändamålsenlig dryck gjort allt vårt till. I samråd med D^r Gr. skredo vi

d. 10. ändtligen till försök med Ararot. – Jag åt middag och tillbringade aftonen hos Zag. Att jag der äfven drack porter, förorsakade mig uppstötningar.

D. 11. Var jag föranlåten att af Sig. Schreiber åter låna 150 Rubel. NB. – Barnet har börjat lida af hosta.

D. 13. Tyvärr tyckes den vara i tilltagande. – Jag har sjelf varit tämligen förstämnd och af ett nog retligt lynne, ehuru magen ännu någorlunda gjort sin tienst. – Törhända har jag sjelf derigenom bidragit dertill, att jag nu åter vänt mig att vaka länge om aft-

Sid. 241.

narne, så att jag ingenting mer före kl. 11 kommer till sängs. Ja, mången gång går det ända till 12 och der öfver innan jag kommer till sömns, hvadan denna blir föga vederqvickande och skjuter sig längre fram om morgnarna, utan att kroppen likväl deraf har sin vederbörliga recreation.

D. 14. En riklig motion emedan jag gjorde hela min uppvaktningsrond till fots. Ingen enda anträffades, emedan de höge dels icke voro hemma dels icke togo emot. Blott Schl., hvilken jag äfven i förbigående besökte, fick jag träffa. Om aftonen fick jag icke snart sömn och blef

d. 15. dock redan kl. 4 genom barnet uppväckt, samt steg upp. – Hela dagen var jag derföre tämligen tung; men hade om natten bättre sömn, ehuru jag äfven

d. 16. icke kände mig rätt välmående. Uw. hade i går genom ett cirkulär låtit gifva tillkänna, att de som önskade gratulera honom, kunde i dag kl. 11 vid lag träffa honom. Då jag i den afsigt hade

varit der redan i förgår, så blef jag i dag hem, ehuru sjelfvaste Kr., hⁿ jag på morgonstunden besökte, rustade sig till att fara dit. Tyvärr hindrades jag dock hem, att begagna förmiddagen, i det en ung Rysse, som undervisas uti härvarande Ingenieurskolan, kom att göra sin gratulationsvisit och måste af mig bjudas att stadna till middagen, då jag njutit mycken gästfrihet under min resa uti hans mors hus i Solikamsk.

D. 17. – Af Gustaf erhöll jag per postu 110 R. – Bref till Prof. Rafn i Köpenhamn och till Kapten Popof i Ustsyssolsk. – Sedan jag nu börjat lägga mig tidigare och taga mig mer motion, börjar jag befinna mig något bättre

d. 18. ehuru jag i allmänhet känner mig nog matt. – I dag 2 gånger öppning.

D. 19. Äfven tillräcklig motion, för att förskaffa mig nya materialier till fortsättningen af mitt arbete, hvaruti jag nu emedlertid beFinnér mig i en stagnation. -

Sid. 242.

mot Schillers Gesch. des 30-Jähr. Krieges und des Abfalls der vereinigten Niederländer af den äldre leipzigiger Editionen, hvilken jag ägde i duplo, sedan jag besitter hans Sämtliche Werke.

D. 20. Middag hos Zag. – Om aftonen Hr Hagem. här uppå afsked. Sednare Gr. Af honom hörde jag, att den lärareposten uti Ryska historien vid Pädagogiska Institutet redan skall vara besatt genom Usträlof såsom Adjunkt. Det behöfver således icke mer förorsaka mig någon villrådighet, och det återstår numera endast – Bibliothekariatet här. Dock mente Fr. i dag, att det torde vara svårigheter, att kunna skrufva lönen högre, då status är först så nyligen införd. Å andra sidan medgaf han visserligen, att det vore billigt, att jag finge något skadestånd för kvarteret och veden, som O. hittills njutit till godo utom sin penningelön. -

D. 21. Tämligen olustig och äfven derföre sysselsatt endast med Journal-lecture.

D. 22. Sedan jag erhållit Bl.s bref, hvaruti han råde mig, att så snart som möjligt anhålla om prolongation, men på så korrt tid som möjligt, gick jag till Grefve R. och tog det färdiga af min disputation med mig. Då jag ännu ytterligare frågade honom om råd och tillika förtrodde honom, att det nu äfven här vore nya utsigter genom det snart ledigt blifvande Bibliothekariatet, svarade han, att efter hans mening det uti finansiellt afseende vore bättre att här hafva om ock 4500 Rubel utom kvarter och ved än en Professorslön i Hels. ehuru han gerna önskade, att jag komme till Hels. I alla fall mente han att jag kunde speciminera, och ville han äfven å sin sida befrämja till prolongationens vinnande. Den enda betänkligheten blir således, att jag genom Prolongationen, om

jag NB. sedan ändock skulle draga mig tillbaka, uppehåller onödigtvis mina medsökande och åstadkom-

Sid. 243.

mer dem skada ifall nemligen dessförinnan andre speciminerade för andra lediga proffesurer, hvilka derigenom medelst mitt förvållande kunde komma förr att besättas och berättigade till löneförmån framför den blifvande historiska professuren. Om aftonen med Sophie hos Fr. W.

D. 23. Förde jag prolongations ansökningen till Grefve R. Han lofvade communicera den med Consistorium. -

D. 24. Bref till Bl. och min svåger Gustaf. Sedan jag redan i går förgäfves sökt brodern W. för att med öfversten bedja om min dissertations medförande till Hels. gjorde jag i dag ett lika fruktlöst försök, och då bryggan äfven om aftonen ännu ett i anseende till Nevas beskaffenhet äfventyrligare tredje, då jag ändtligen träffade åtminstone betjenten, och således fick lemna paketet der. I vidrigt fall hade jag verkligen måst betrakta saken såsom ett omen, att det opus ej skulle komma dit! – Vid fortfarande matthet och olust kom jag icke heller i dag ännu till annat än Journallektur. -

D. 26. Började jag åter fortsätta min dissertation; men äfven nu ville det i början icke gå. En särdeles olust och tröghet fångslar mina lemmar. Dervid voro isynnerhet i dag mina lår utomordentligt ömma och hela undre delen af kroppen styf. – Kanske förebådade det det snöfall, som efter flodens öppnande i dag oförmodat inställte sig. Äfven de följande dagarne gick det trögt, hälst jag nu råkat på nya idéer uti mitt ämne; men hvilka jag har svårt att få i ordning. Emedlertid tog jag

Maj 1833.

D. 2. Maji då öfverste W. icke ännu afrest de sista arken tillbaka af min dissertation, för att omarbeta dem, hvarmed jag ock genast började. Jag är nu tyvärr just vid de svåraste partierna, der dock det mesta är och måste blifva inskränkt till blotta conjuncturer. – Olofs ströftåg i Holland – ty också der tyckes det, som han varit och Frankrike.

D. 5. De följande dagarne arbetade jag hem träget, så godt det ville gå. – Blef lilla pigan af Dr Graefe vaccinerad. -

Sid. 244.

D. 7. Redan om morgonen lifvet trögt. – Oaktadt jag f.m. var utgången, kände jag mig dock särdeles trög och olustig och gick så mycket häldre till Zag. till middagen. Efter den var jag nu väl stärkt; men hade det missödet, att jag icke fick sömn om natten

d. 9. förrän sent på morgonen. – Jag erhöll ändtligen ifrån posten paketet till mig innehållande ett diplom. Jag hade förmodat, att det skulle vara ifrån Kasan; men det var ifrån det Moskovska sällskapet för ryska historien och antiqviteterna, af hvilket jag blifvit vald och kallad till verklig ledamot. – Å andra sidan erhöll jag ock af Grefve R. ett bref med underrättelse, att mig är beviljadt anstånd med specimen intill nästa höst så nämligen, att spec. bör hafva gått för sig före d. 16 Oktober. – Till middagen voro hos oss att fira min födelsedag Zag. med sin fru och Grimm.

D. 11. Expedierade bref till Bl. och Hipping.

D. 13. Sedan jag i går aftons haft svårt om sömn, var lifvet i dag trögt. Tyvärr lät jag e.m. öfverväldiga mig af sömn och måste därför åter länge pligta den följande natten.

D. 16. – Uw. hade bestämt sessionen till i dag, emedan han icke hade tid i går att komma. Dervid lät han ock förkunna, att Konferensen i st. för O. kunde föreslå någon, om den hade någon ibland sina medlemmar. Dervid föreslogo mig flere. Uppå F.s tillfrågan, om jag antog det, sade jag att det komme an på vilkoren. – O. hade haft 1200 R. hvaremot jag invände, att han dessutom äfven haft ved och qvarter. F. lofvade ytterligare derom tala med mig och det blef dervid tills vidare.

D. 17. Sig. Schr. var hos mig och jag hade således tillfälle att till honom betala min skuld af 150 R.
-

D. 18. Hos F. för att höra hans förslag angående bibliothekariatet. Det gick derpå ut, att såsom han kände

Sid. 245.

Uw. icke lida försvärande vilkor, så vore hans upprigtiga råd, att jag nu emottog sysslan med den i status fastställda lönen. Vore arbetet engång färdigt, eller till och med blott i säker utsigt dertill, så kunde jag vara öfvertygad om, att jag därför skulle erhålla en raisonabel belöning. Jag svarade, att min oekonomiska ställning vore af den beskaffenhet, att jag icke kunde inlåta mig uti blotta utsigter för framtiden, hvilka i alla fall möjligen kunna vara osäkra, hälst jag äfven härtill i det afseendet här vid Akademien haft många erfarenhetsprof derå och just därför nu befunde mig uti skuld, att jag mer än jag bordt, förlitat mig uppå det, hvad man hade lofvat mig. För att kunna slå mig ut, borde jag därför få genast en billig ersättning för det myckna arbete, som der förestode mig på

bibliotheket, och jag fordrade ju icke något obilligt, då jag blott prätenderade detsamma, hvad man äfven hittills beviljadt O. oaktadt man förklarar, att han ingenting gjort. Han har nemligen åtnjutit 1200 Rub. i lön och dessutom fritt kvarter och ved och dels med åtföljande öfriga emolumenter. Allt det der kunde väl åtminstone taxeras till 800 Rubel, ehuru O. sjelf skattat dertill och med högre och sålunda vore väl 2000 Rubel i ett för allt en billig fordran. – Han svarade mig dertill att Akademien aldrig betalar så mycket hyrespenningar och äfven åt O. icke skulle hafva beviljat mer än högst 400 R. om man icke haft kvarteret att gifva honom. – Dessutom om man också ville bevilja mig något mer, så stode det icke ens i Akademiens magt eller Uw.s, då lönen för en bibliotekarie, ifall han är medlem af Akademien, uti dess Stat är utsatt till blott 1000 Rubel. Man skulle derföre nödgas hänskjuta saken till Minister-kommittéen och huru der motivera den, för att kunna genomdrifva en sådan begäran? – Då jag i alla fall med erkännande

Sid. 246.

af möjliga svårigheter yrkade mig med afseende å mitt läge icke kunna för så ringa betalning underkasta mig ett sådant arbete, så föreslog han, att jag åtminstone kunde åtaga mig bibliotheket interimistiskt och sedan i stöd af dess tillstånd föreslå vissa vilkor, hvarunder jag ville behålla det och bringa det i stånd. – Jag invände, att det då kunde hända, att jag der emedlertid interimistiskt kunde komma att arbeta för ingenting; ty för att kunna bestämdt säga i hurudant tillstånd bibliotheket befunne sig, borde jag först hafva anställt en General-revision, hvilken fordrade mycken tid och möda och efteråt kunde hända, att man dock förkastade mina propositioner. – Ett annat ändtligt förslag var då, att jag bestämde ett visst antal af år, inom hvilket bibliotheket skulle vara i ständsatt och för den tiden fordrade större sold. Det kunde då blifva hälst någon grund att motivera en petition om större sold. Derutaf följde nu väl ock, att den sedan skulle åter reduceras till 1000 Rubel. Jag åtnöjde mig derföre att svara, att det vore en omöjlighet, att på förhand kunna bestämma, när bibliotheket kommer i stånd. Jag kunde ju sjukna under tiden och icke hinna inom den af mig sjelf föreslagna tidsrymden: bibliotheket kunde möjligt också merändels få en betydligare tillökning m.m. – Om han emedlertid önskade det, ville jag dock besinna mig än ytterligare uppå det förslaget. Och dervid blef det. Jag borde då, mente han, i form af en not eller bref, skriftligen till honom öfverlemna mitt förslag. – Oaktadt jag nu engång fattat mitt beslut, försatte mig dock saken uti mycket oro. – Sedan dock äfven Kr. gillat min mening, öfverlemnade jag F.

d. 19. skriftligen min proposition, att blott så vilja emottaga

Sid. 247.

bibliotheket, att jag utan vidare klander erhåller 2000 R. årligen. – Han genomläs det, blef blodröd uti synen, yttrade sig endast, att det åtminstone vore en bestämd förklaring och började med konstlad fryntlighet tala om väderleken, hvarföre jag efter ett svar i samma ton bugade mig.

Dermed tyckes nu således, som jag icke vidare hade att oroa mig för den saken. Så godt kan det och vara! Vilja de blifva onda på mig för det, att jag icke kan lämpa mig efter deras önskan till min egen skada, så må de det. – Hos D^f Gr. Jag betalte honom ändtligen 150 Rubel för hans möda, med förklarande, att det nu tyvärr vore omöjligt att gifva mer. – Om aftonen länge ingen sömn och sedan jag ändtligen knapt insomnat, blef jag midt om natten uppväckt igenom min grannes – Instrumentmakaren Grigorjevs otidiga önskan, att få låta sina barn få sofva hos oss, emedan en äldre person hos honom hastigt insjuknat. Liksom de nu icke lika så gerna kunde sofva den öfriga delen af natten uti köket, som var för dem tillgängligt, utan att oroa och skrämna oss. – Sedan jag engång blifvit uppväckt, kunde jag ej mer insomna, utan måste

d. 20. stiga upp, var emedlertid hela dagen ytterst medtagen och oskicklig till allt, så att S. redan började blifva för mig helt ängslig. – Följande natten sofde jag ändtligen ut och befann mig

d. 21. åter tämligen väl. Hos Kr. – Jag utvecklade för honom ännu omständligen så väl hela mitt läge som mina utsigter åt H. – Han gaf mig uti mina åsigter fullkomligen rätt uti det hela; men mente likväl, att jag vore alltför ängslig och att han uti mitt ställe skulle ingå uti F. förslag om en viss termin af några år, emedan man torde förutsätta, att man sedan väl icke skulle mer reducera en lön, som man engång redan beviljat mig, utan att jag kunde räkna på ordspråket: beati possidentus! – Ho kan tro, hälst det just skall göras till

Sid. 248.

ett officiellt vilkor, att jag blott för en viss tid skall erhålla en lön öfverskridande Statens 1000 Rubel? – Det tyckes mig vara att förutsätta sjelfva det otroligast. Emedlertid lofvade han, om tillfälle blifver, tala om saken med Presidenten. – Jag besökte äfven Fr. under sken af ett annat ärende; men då han icke sjelf vidrörde denna sak, så teg äfven jag dermed. -

D. 22. – Före Konferensen tog mig Kr. afsides och berättade mig att Gr. talt med honom angående mig och bett honom söka öfvertala mig, att gå in på förslaget om 4 år för 1000 R. Det vore det högsta möjliga, hvartill man kanske för ögonblicket kunde bringa det. Jag kunde föröfrigt lita uppå, att man äfven efteråt skulle låta mig behålla samma gage. – Vägrade jag åter att gå in på detta vilkor, så blottställde jag mig för att helt och hållet bryta med Uw. Jag sade, att jag väl icke kunde förutsätta en sådan obillighet hos honom, att vilja tvinga mig något, som vore både emot min fördel och till och med billigheten. Han hade ju friheten, att gifva tjensten åt någon annan. – Härtill svarade han blott med en axeldragning och det tillägg, att han väl ock tyvärr trodde Gr. hafva rätt. – Jag lofvade ånyo besinna mig uppå saken. – Jag hade trott, att min skriftliga förklaring skulle af F. uppläsas, för att om saken öfverlägga i Konferensen, i hvilket fall jag naturligtvis skulle dragit mig afsides; men det blef icke vidare fråga om hela saken, än att han uppläs ur protokollet för förra sessionen, att jag af Konferensen enhälligt blifvit föreslagen, och att man derföre bett mig förklara,

under hvilka vilkor jag ville mottaga tjensten. – Nu har jag redan aflemnat min förklaring; men man är för klok, att låta hela saken alls komma till Konferensens diskussion, der jag dock ofelbart

Sid. 249.

skulle för blotta billigheten hafva flere röster för mig. – Saken försatte mig uti ny oro; jag måste så mycket mer ångra, att jag icke gjort min disputation efter första planen ifrån mig. Jag skulle då kunna vara kanske redan nära färdig, att om det derpå komme an, lägga in om mitt afsked. Men nu måste jag visserligen också, om jag fortfar uti min positivitet, befara att blottställa mig för hvarjehanda obehagligheter, ja kanske till och med möjligheten, att få en befallning att lägga in om mitt afsked, innan jag ännu har det andra stället. Derföre tänkte jag att för att handla försigtigast, då jag engång skall öfverlemna mig i U.s diskretion, tills vidare emottaga tjensten på hvad vilkor som hälst, men också med förklarande, att det vore tillsvidare, för att bevisa, att det icke vore något trots af mig.

D. 23. gick jag att häröfver rådslå med Kr. Han mente äfven nu, att jag dock häldre borde antaga det andra förslaget och låta professoratet fara. Efter min plan blottställde jag mig först och främst att under provisionen för mitt arbete med Bibliotheket komme på skada och sedan förestod mig samma scen igen, när jag ville skilja mig härifrån. I alla fall mente äfven han, att jag kunde tala med Gr. sjelf, då han möjligtvis icke kände alla mina motiver och efter en muntlig förklaring äfven å sin sida kunde bidra till att stämma Uw. till det bästa. Jag tänkte äfven gå till Grefve R. och tala med honom, men uppsköt det emedlertid ännu tillsvidare. Gick i dess ställe till Gr. sade att jag kommit för att tacka honom för hans deltagande och tillika förklara, hvilka grunder egentligen föranlett mig att fatta mitt beslut, hälst han och mången annan eljest kunde tro, att jag handlade af trots. I afseende å honom sade han behöfde jag visst icke befara det,

Sid. 250.

men Præsidenten kunde taga saken så, och det borde man söka att undvika. Jag utvecklade för honom mina grunder, hvilka han gillade. Åtminstone hade han intet deremot att invända. Emedlertid trodde han, att det icke skulle lyckas, att straxt erhålla 2000 Rubel, men han trodde sig kunna gå i borgen, att jag skulle få behålla dem sedan jag engång till nöjes entledigat mig arbetet. Jag kunde ju fastställa en längre tid, till och med 5 eller 6 år. – Det vore nu väl nästan omöjligt, att förutbestämma det; emedlertid, såsom han yttrade sig, förlorade jag ingenting dervid, emedan jag sedan ju kunde gripa till något annat, ifall man icke ville bevilja mig mer. – Han ville följande dagen tala med honom. – Efter detta var jag också sinnad, att antaga tjensten, om jag finge den hälst på de föreslagna vilkoren. – Alltsedan onsdagen mycket ledsamt språng att få reda på Bl.s svägerska, som förändrat sitt kvarter, och till hvilken jag har af honom ett bref att aflemnas jemte uppdrag att tillika betala å hans vägnar 50 Rubel penningar.

D. 24. Fick jag efter mycket nytt sökande äntligen reda uppå henne. – Under min frånvaro hade Gr. varit att söka mig. – Jag gick därför sjelf ned till honom, och fick nu höra min dom, att Uw. nämligen formligt ej kan inlåta sig att bevilja något tillskott utöfver den fastställda lönen; men han önskade att jag rätt alfvarligen angrepe saken och om jag arbetade der till nöjes, så skulle han skaffa mig det årligen åskade tillskottet, såsom belöning. – Således i det hela nu långt värre, än det i början lät. – Jag skall helt och hållet öfverlemna mig åt hans diskretion; min förtjenst

Sid. 251.

den må vara hurudan som hälst bero af vilkorlig uttydning och slutligen i lyckligt fall har jag att möjligen förvänta såsom nåd, hvad Oertel haft såsom rättighet. Det ligger dessutom i sjelfva sakens natur, att en nåd icke kan så ofta upprepas. Detta lät jag Gr. förstå; men lofvade i alla fall tillsvidare åtaga mig tjensten, blott för att bevisa, att jag icke ville trotsa. Väl kunde jag icke uti sådana omständigheter svara för, att jag icke skulle blifva nödsakad, att se mig om efter något annat, som bättre kunde löna sig. – Ja det skulle, mente han, icke heller hindra mig, om jag t.ex. såsom han förmodade min afsigt eller förhoppning vara, i Finland finge något anbud. Detta lockade mig att begå en dumhet eller i alla fall stor oförsigtighet, i det jag gjorde honom förtroende af att jag redan spekulerade på ett ledigt professorat. – Kan han efter löfte tiga, så är det väl; gör han det icke, så kan det komma för U.s öron och skada mig. -

D. 25. Under vägen till F. för att förklara, att jag nu vill ingå på de af Kr. föreslagna vilkoren och öfverlemna mig åt hans diskretion, vek jag äfven in hos Fr. – Denne blef helt ungestüm öfver mig och sade, att mina öfverdrifna pretensioner misshagat både honom och många andra. Om jag icke antage tjensten, så skulle Br. göra det; jag vore uti en helt falsk mening om Bibliotheket och föreställde mig der ett arbete förskräckligt, som vore gjort på ett år. Detsamma hade han och någon annan (ty han brukade uttrycket vi!) föreställt Br. – Deraf följde således, att äfven den sistnämnde skytt arbetet, och att man sökt öfvertala honom. – Att höra detta af Fr. smärt-

Sid. 252.

tade mig innerligen. – F. syntes korrt och torr. Jag frågade honom, om han redan talt med Uw. – Nej! men då jag nu har eder förklaring, så skall jag med det första kommunicera honom densamma. – Jag anmärkte, att Uw. redan yttrat sig och att jag hört af Gr., att denne äfven meddelt det åt honom sjelf. – Ja det har blott varit privatim och dessutom har han icke antagit era vilkor. På era lade han särdeles eftertryck, så att jag tydligen märkte, huru äfven F. var sinnad emot mig. Jag svarade, att det väl vore sant, men att jag nu ändock antage äfven det förslaget, om Presid. så önskade. Dervid blef det. – Äfven Kr. hvilken jag derpå besökte tyckte illa vara öfver hvad jag berättade honom om Fr.; ty det skulle i alla fall skada mig, emedan man naturligtvis skulle lägga mycket vikt på hans ord just för det att han förut varit Bibliothekarie. – Han beklagade, att jag af öfverdrifven ängslighet icke genast ingått på F. förslag om några år. – Kanske skulle det då hafva

gått, medan man ännu icke hade eller tänkte på någon. – Tyvärr har han icke alldeles orätt. – Detta måste jag så mycket mer känna, då jag

d. 26 af Bl. erhöll ett bref, hvori han ytterligare upprepade, att det väl vore nödvändigt, att jag sjelf vore der att besörja om Korrekturet. Men huru skulle det låta göra sig. Icke annorlunda, än att här nu genast taga mitt afsked och med alfvare redan i sommar flytta till Helsingfors. – Jag gick ånyo till Kr. för att rådslå med honom, uppkastade frågan, om icke det möjligen kunde gå an, att han fore till Uw. och sökte reducera saken, antingen i stöd af förhållandens första status eller ock med ärligt bekännande af min plan på Hels. såsom en följd af mitt läge

Sid. 253.

den förra sommaren. Han blef helt orolig och sade, att han icke vågade det, emedan han nog förut känt Uw. tankar i den delen, att han nämligen betraktade ett professorat vid ett annat läroverk såsom lumpet till och med mot en Adjunktur här vid Akademien. Han gaf mig visserligen rätt uti mina åsigter; men han kunde icke derom öfvert. Uw. som ofelbart skulle blifva hätsk öfver mig och mycket möjligt skada mig, så att det vore problematiskt, om jag ens finge professoratet. – Efter hans mening vore rebus sic circumstantibus det bästa partiet, att låta H. fara alldeles; såsom han kände Grefve R. kunde han icke heller misstycka det. Utväg till fortkomst äfven här borde icke felas och såsom det Hagemesterska korrekturet med 1000 R. nu tillfälligt funnit sig, så kunde också framdeles alltid något erbjuda sig. Dessutom vore han redan 70 år och skulle således efter naturens ordning snart lemna verlden, ehuru han vore öfvertygad, att jag icke önskar hans död. – För momangen vore det dervid en stor fördel, att engång komma till ro och icke svigta hit och dit samt befinna sig uti en sinnesbeskaffenhet, så länge saken blifver så in suspense. – Föröfrigt kunde jag ännu ytterligare rådgöra äfven med Gr. efter jag redan en gång förtrott mig åt honom. Jag gick äfven till Gr. och utvecklade för honom uppriktigt alltsammans. – Hans råd var åter att så länge som möjligt söka konservera äfven den andra utsigten och sedan decidera sig när man hade det äfven der säkert. – Att öppet tala med Uw. om alltsammans, vore ett vågadt spel. – Emedlertid ville han ännu rådgöra med Kr. och saken kunde ju än några dagar blifva in suspense. – Att den ytterligaste oro emedlertid fortfor, är naturligt. – Äfven derföre mente ock S. att det kunde vara så godt, att stanna kvar och

Sid. 254.

behålla hälst hvad man har. Visserligen torde det in statu quo vara det klokaste och bästa. – Hvad jag redan uti några dagar tyckt mig känna, tryckningar uti underlifvet i sidan, var

d. 27. än mer generande. – En ny yttre förlägenhet tillstötte. – Man kom efter amman, för att få henne hem, emedan hennes man skall ligga farligt sjuk. – Väl skickade man den längesedan

föreslagna yngre svärdottern i stället; men i alla fall är ett så plötsligt ombyte högst betänkligt, hälst mjölken hos dem båda är så kontrasterande. För den nya är det nämligen först i dag jemt 10 veckor sedan hon blef förlöst. – Emedlertid är ingenting annat att göra, än foga sig äfven häruti. -

D. 28. Hos Kr. Gr. hade varit hos honom. – Kr. bad mig ännu ytterligare öfverlägga med mig sjelf och med min hustru om att blifva eller skiljas. Han ville eller kunde icke öfvertala mig hvarken till det ena eller andra, hälst det måste medgifvas, att äfven i Finl. utsigterna icke vore att förkastas. Skulle jag besluta att stanna qvar, så bad han mig derom skrifva sig några rader. Om det så passade sig, ville han sedan tala med Uw. och åtminstone söka prokurera mig, hvad prokureras kan. – Tyvärr blir nu också intet annat partie, än stanna qvar, hälst jag nu först af tidningarna erfarit, att Gr. redan afrest till Finland, så att jag icke ens har tillfälle, att vidare rådgöra mig med honom. – Att nu redan hufvudstupa lägga in om afsked, är högst riskabelt; ty möjligen kunde hända, att Uw. verkade, att jag icke ens finge tjensten i Hels. och då vore jag väl deran. – F.m. med Sophie på visit hos Am. som med sin fru e.m. kom till oss, hvarefter vi gingo att bese expositionen af Manufakturprodukterna. Sedan drucko de hos oss the.

D. 29. Jag lemnade Kr. min skriftliga resignation och förklarade, att jag här öfverlemnade mig helt och hållet

Sid. 255.

åt Präs.ns diskretion. Naturligtvis skulle det så ställas, att det i tjenligt fall till och med kan visas. Derföre anmärkte Kr., att der var mycket skruvat, och jag måste ändra och utesluta åtskilligt. – För att höra åt, huru det nu stode till, gjorde jag mig ett ärende till F. och frågade dervid, om saken redan vore afgjord. Han svarade nej! ehuru han i söndags talt med Präs. Ännu hade han likväl icke gjort honom sitt skriftliga andragande – Föröfrigt var han i dag redan ifrån första början vänligare. Jag tog mig derföre sedan anledning att vänskapligen yttra åt honom att han åtminstone nu icke mer torde vara ond uppå mig. – Det har jag icke heller varit. – Mig har det väl dock syns så. -

D. 31. Demidofska prisfördelningen. Då jag kunde förmoda, att Kr. efter densamma uti den konferens, som han syntes hafva med Uw., talt om mig, så gick jag den följ.

Juni 1833.

D. 1. Juni af nyfikenhet till honom. Han berättade ock nu, att det varit fallet, och hade Uw. för honom upprepat detsamma, hvad man förut redan anfört som hans decision, att han nämligen icke kunde formligen bevilja mig mer än staten utsätter, men att jag ingenting skulle förlora dervid, då jag skulle få det motsvarande i gratifikation. NB. om dertill funnes tillräcklig anledning. – Efter att

hafva kommunicerat min biljett både med F. och Gr. hade han äfven öfverlemnadt den åt Uw., som först då Kr. sagt honom, att jag hade utsigter i Finl., farit tillsammans och frågat, hvad jag ärnade göra, hvarpå Kr. svarat att nöden tvungit mig till ett sådant steg, men att jag dock nu beslutat, att der resignera, såsom min biljett utvisade. – Såsom en bedröflig usus practicus af hela denna sakens afgörande trodde Kr. sig böra råda mig, att icke taga det så noga med bibliotheket, ej gå för mycket i detail, utan ishet uti början sträfva derhän, att efter den ryska tonen, "den Leuten Sand in die Augen

Sid. 256.

streuen" på det det skulle kunna låta något på min verksamhet. – Jag svarade, att det blefve mig vidrigt, att till och med börja arbeta med sådana grundsatser, vid hvilka saken nödvändigt måste lida. – Ja! var svaret, så är det väl ock med mig, men det är nu en gång så nödvändigt. Efter allt detta ångrar jag nästan redan, att jag så lätt låtit min plan å Hels. fara i stället för att, så kritiskt det ock kunde synas, lemna saken in suspense och afbida vidare utveckling. – Efter min afsigt for jag e.m. ut till Strelna till Past. Fin.

D. 2. Efter en för öfverflödig middag fastade jag mig att hvila och somnade in. Tyvärr lät F. mig sofva hela 4 timmar, hvaraf följden blef att jag

d. 3. först sednare om morgonen insomnade. – Väderleken ytterst regnig, så att jag först mot aftonen kunde företaga en liten promenad. – Då jag äfven i dag sofvit en timma på middagen, befann jag mig och natten emot

d. 4. i samma fall, som den föregående. – Jag var ej i stånd att få lega någon häst ifrån Str. till staden, hvarföre F. åtog sig om aftonen kl. 8 att föra mig fram åtminstone halfva vägen. Det lyckades emedlertid så väl, att vi redan efter några verst uppnådde en Isvozzik, som tom återvände till staden. Jag akkorderade derföre med honom och for fram samt ankom hem kl. 10 ½.

D. 5. Uti sessionen upplästes ett Memorial af Presidenten, hvaruti han å sin sida stadfäster konferensens val af mig till Bibliothekarie, anmodar att med det första introducera mig uti embetet och till dess driftiga skötande lemna mig all möjlig handräckning samt sedan efterhand inberätta om arbetets framgång. Om min lön skulle han ingå med en föreställning till Mi-

Sid. 257.

nisterkonseljen, det vill väl säga, att jag skall blifva officiellt stadfäst vid 1000 Rubel. – Hos W-t, som ogillade mitt beslut att låta öfvertala och skrämja mig, samt erböd mig sina bona officia att

ännu möjligtvis hjälpa saken. Det kunde blott ske genom en formelig vokation utan all min åtgärd; men denna utväg strider emot författningarnes bokstaf och kan således icke ens påtänkas, hälst jag äfven har andra medsökande, hvilka antingen redan fullgjort formaliteterna eller också ärna göra det. – Och min förtjenst är väl alltför liten för att kunna derpå grunda några undantag, hvilka naturligtvis skulle väcka skrik och illvilja.

D. 6. Till middagen hos oss Prosten Ott. med sin fru, Alft. likaledes ifrån Wiborg och W-t.

D. 8. Aflade jag flanellbindeln, som jag ända hittills ifrån förra sommaren burit på den då rheumatiska högra foten. – Aftonen Zag. och Gr. här. – Om natten fick jag häftig kramp uti den nämnda foten och ännu

d. 9. var den rätt styf.

D. 12. Wint. till middagen. Till följe häraf, eller af vinet (Caravello) lär det varit, att jag

d. 13. om morgonen vaknade redan före kl. 4, men sedan likväl kände mig så olustig, att jag ånyo måste lägga mig. – I dag hämtade man till mig Hagemesters Ms. med önskan, att tryckningen så snart som möjligt skulle begynna. – Först måste det dock ännu för citaternas skuld genomgås och dertill hafver jag väl icke ens tid, innan jag får min nya Afhandling till min lästour färdig. – I alla fall så mycket mindre utsigter till någon fart till Finland i denna sommar! -

D. 15. Bref till Bl. – Jag måste låna af Krug 150 R. lifvet börjar åter blifva trögt, hvarföre jag åter börja röka om morgnarne. Sömnens esomoftast oroad af drömmar. -

D. 19. Expedierade ändtligen tacksägelsebrevet för diplomtet af Moskofska sällskapet till dess Präsident Geh-Rådet Mali-

Sid. 258.

noffski, skref dessutom i afseende å det Sirjäska Lex. till Popof i Ustsyssolsk och till Suchanof i Archang.

D. 21. – Erhöll jag ifrån Utrikes Ministerium genom Konsuln Gerschau ifrån Köpenhamn utom åtskilliga böcker såsom sista minnet af Rask äfven Diplom till ledamot af Kongl. Oldskriftselskab. – Finér till middagen.

D. 26. Voro vi samteligen budne af Zag. till middag uti dess nya qvarter. – En följd af öfverflöd därvid torde det hafva varit, att jag

d. 27. e.m. i några skof hade magslitningar. – Jag slöt min nya afhandling och började genomseendet af Hagemeisters Ms. – I dag var redan för andra gången hos mig ett Tit.Råd Eichler, som förut tjent vid Uppfostringsanstalten i Gatschina och nu anmäler sig såsom Kandidat till Bibliotheks-Adjunkt. – Det yttre hos denne och dess väsen behagar mig visserligen vida mer än P.s; dock är det svårt att decidera sig för valet

D. 28. Hos F. Då jag frågade honom om mannen, sade han sig väl känna men ingalunda rekommendera honom, emedan hans kunskaper vore ganska inskränkta, stil dålig och skrifsättet oortografiskt.

D. 29. Schand. hos mig att rekommendera en ung man till skrivvare. – I anseende till hettan går det ytterst trögt med arbetande. – Derföre sökte jag

d. 30. någon kamrat, att fara ut till Pargala och for slutligen ensam, då jag ej fick någon. Slutet af vägen gick jag till fots. – Middag hos Fr. W. – Efter en promenad i trädgården, the och några glas vin, återkom jag sent om aftonen tillsammans med Alex. W. på en droschka.

Juli 1833.

D. 1. Juli. – Uti Bibliotheket. Jag skickade den gamle Geer till O. och lät bedja honom i morgon kl. 10 vid lag komma till Bibliotheket, för att aflemna det och sätta mig i stånd att åtminstone kunna säga, att jag emottagit det. – Det

Sid. 259.

hade han lofvat. – Efter öfverenskommelse begaf jag mig om eftermiddagen kl. 6 till W. för att med honom fara till spektaklet. Efter sin vana kom han först kl. 7 slagen hem. När vi anlände var således första akten redan till ända. Efter många tidars bortovaro ifrån Theatern ångrar jag ej, att jag i dag gick och såg – Krügers spel. Han spelte Kejsar Friedrich II i Raupachs stycke. -

D. 2. Uppå bibliotheket. O. hade i går bett den gamle Geer i dag afhämta sig: när G. hade kommit dit, var han längesedan redan utgången. – I dess ställe presenterade sig hans adjunct – Emmerich med sina papper för och om bibliotheket. Af dem inhämtade jag att han i alla fall för sin person

arbetat och det rätt mycket. Blott skada, att det mest skett utan plan och förständig ledning efter O.s flygtiga och föränderliga infall. I alla fall vore han än vidare brukbar och hans förarbeten att begagnas isynnerhet om han fortfore i sin tjenst. Jag frågade honom derom. O. hade sagt, att alla de af honom anställde vid hans afgang tillika skulle kasseras och detta äfvensom O.s afrådande hade afhållit honom ifrån att komma till mig. Kunde han göra sig förhoppning om, att blifva stadfäst för alltid uti sin tjenst, så vore honom visserligen kärt att qvarstanna. – För min del hade jag sannerligen lust att behålla honom. -

D. 3. Finn., och Al. Wulf. här till middagen. Med den sistnämnde hade jag ärnat skrifva till Grefve Rehb., men det blef ännu icke utaf dels för den förfärliga hettan, dels af ännu fortfarande tvehogsenhet och deraf följande obeslutsamhet i brefvets skrifvande. – E.m. på visit hos Ehrstr. – Sedan hos Al. W. på afsked.

D. 4. För att kunna vara beredd att betala de ifr. Leipzig genom Voss rekvirerade böckerna, måste jag i dag af mitt lilla kapital utur Kommerz-Banken åter uttaga 500 R, så att numera endast 1000 R. återstå. -

D. 5. Började jag min revision i Bibliotheket, dit äfven O. kom, för att fråga, huru aflevereringen skulle ske. Sedan Fuss i mor-

Sid. 260.

gon försäkrat mig om, att i protokollet införa min autorisation, att emottaga bibliotheket bona fide, föreslog jag O. att inberätta, att han lemnat Bibliotheket och förpligtat sig, att vid påfordran ikläda sig ansvaret för förefallande kasus. – Sjelfva början af mitt revisionsarbete väckte hos mig nya bekymmer. Sedan jag erfarit af Emm. att han ytterligare reviderat bibliotheket och dervid anmärkt i de gamla katalogerna allt hvad som kunde synas anmärkningsvärdt, hade jag derå grundat det hoppet, att man utan detaljerad ny general-revision möjligtvis kunde skrida till att afskrifva de gamla katalogerna, för att sedan förfärdiga en ny alfabetisk; men jag har nu genast vid första profförsöket med kontrollerandet af katalogerna uti ett enda fall öfvertygat mig, att jag föga kan lita mig på dem aldraminst för det af mig åsyftade ändamålet. Em. har visserligen på sitt sätt anställt en noggrann revision; men saknat tillräckliga kunskaper att berigtiga katalogerna, Fr.s revision åter har påtagligen varit alltför flygtig och endast haft till afsigt att göra sig underrättad om böckerna, såsom de allaredan voro förtecknade, funnos i behåll eller icke, utan afseende å katalogernas förbättring derjemte.

D. 6. Tillbragte jag likaledes hela förmiddagen i bibliotheket. – E.m. hade jag ärnat fara ut till Strelna; då vi blefvo öfverraskade af min svåger Alexanders ankomst.

D. 7. Den unge Nepenin här till midd. – E.m. var jag med Alex. utfaren till Jelagin ostrov, hvarest i anseende till Kejsarens födelsedag var allmän promenad och Musik, Fyrverkeriet afvaktade vi icke.

-

D. 8. Man var här och ville hafva amman hem, ehuru helt nyligen nytt akkord träffades om hennes blifvande på 3 månader för en större lön. – Den andra hustrun, som först var här och hvars man dog, sades vara sjuk – äfvenså den härvarande ammans man och nu är den svåraste arbetstiden. – I dag fick jag hela min requisition från Tyskland genom Leop. Voss. bestigande sig ända till 382 R 32 Kop.

Sid. 261.

D. 10. Med Alex. hos Zag. till middagen, hvarvid jag både åt och drack för mycket, så att jag efteråt kände mig ganska tung, och måste företaga mig före theet en lång promenad.

D. 11. Sedan jag beledsagat Alex. och dess reskamrat till Br.dt, arbetade jag äfven i dag hela f.m. på biblioteket. – Hos Gr. Han förklarade det för äfventyrligt för lilla Berthas lif, att ännu börja afvänja henne, då man just måste vänta, att hon skall börja få tänder och rådde oss derföre att behålla denna amman åtminstone ännu 3 månader, så framt hon blott sjelf har lust att blifva kvar. Det fattas henne nu visserligen intet och det ganska naturligt, emedan det är en stor skiljnad att denna tiden deltaga i de stränga landtarbeten och här spatsera med barnet och dervid må väl.

D. 12. Hos Lantz betalte jag den Vossiska räkningen. -

D. 17. Insomnade jag först kl. 3. emedan jag sofvit på eftermiddagen. Äfven för öfrigt har jag nu vänt mig att gå sednare till sängs och uppstiga sednare om morgnarne.

D. 18. Med Alex. hos Sagorskij. -

D. 19. En svår dag. Nytt bekymmer med barnet, sedan det nu allt mer blifvit tydligt, att dess närvarande amma, hvilken man dessutom länge förklarat om att få bort hem, befinner sig i hafvande tillstånd. Utomdess har hon nu i flera dagar befunnit sig illamående, och hennes mjölk har uppenbarligen haft menlig verkan uppå barnet. I dag vågade vi derföre icke låta henne dägga det, och så mycket svårare var det, att få barnet på en gång att åtnöja sig med annan föda, då vi icke varit beredde på en så hastig förändring. -

D. 20. Vaknade jag redan kl. 3; men somnade äntligen efter en timma in ånyo. – Man kom efter amman och ville äntligen nu redan hafva henne hem. Dock kommo vi öfverens med mannen, att hon skulle stanna qvar till nästa lördag, på det vi emedlertid måtte

Sid. 262.

kunna se oss om åtminstone en barnsköterska. – Till middagen blefvo vi budne till Fr. hos hvilken äfven Pastor Viereck ifrån Kasan var. Sednare förde oss värden att bese det Asiatiska Museum och det nyssförvärfvade interessanta Chinesiska Kabinettet, hvarefter vi ännu drucko thé hos Fr. – Med barnet tyckes det dock småningom börja gå, så svår också gårdagen syntes.

D. 21. Fick hon icke mera alls di. – Då amman i förgår var ut med barnet, hade hon suttit på en bänk och för sig sjelf och talt finska, hvilket gifvit anledning för en finsk qvinna att närma sig till henne och gifva sig i samtal. Då hon erfor, att vi behöfde en barnflicka, så kom hon och erböd sig dertill. Hon är först för några månader sedan hitkommen och har sednast tjent hos ett ryskt herrskap. Då hon blott fordrade 12 Rubel i månaden, så engagerade vi henne genast med vilkor, att hon skulle komma nästa Thorsdag, emedan amman ärnat om Fredagen återvända hem. – Då hon hos sitt närvarande herrskap till den tiden uppsagt sig hade de genast förafskedat henne med qvarhållande af större delen utaf hennes lön. – Vi måste derföre nu genast emottaga henne och uti några dagar föda på engång 2 personer, för barnet, tyvärr är den nya pigan så utfattig, att hon icke har ens mera kläder, än hvad hon bär uppå sig. -

D. 22. Betalte jag åt Fr. W-t min skuld af 250 R. – NB. framdeles för hans böcker i liquiden med af att afdragas af mina utgifter 35 R. 80 kop.

D. 23. – Amman gick hem. – Så svårt det också är, tyckes det dock skäligen bära sig med barnet, oakadt hennes mage synes vara i oordning. – Jag erfor, att det nu äntligen blifvit afgjort om min lön för Bibliothekariatet i så måtto, att jag kommer att få 1100 Rubel årligen. – Det är nu åtminstone något och i alla fall en medelväg, hvarföre jag måste blifva förbunden.

1833. 2.

1834. 1.

Sid. 263.

1833.

2.

D. 24. Juli. – Jag hade i går lofvat Gr. att i dag komma till Zag. till middagen. – För den och andra dagens njutningar fick jag pligta igenom orolig sömn och pollution om natten.

D. 25. Förde till H^r Lantz ett paket till Leop. Voss, innehållande de dubbla arken af 20de Bandets 4de Lieferung af den Weimarska Handbuch der neuesten Erdbeschreibung. – Till middagen Pastor Viereck hos oss. -

D. 26. Utfaren till Uwarof på dess datscha, för att tacka honom. – Han lofvade äfven framdeles se till, hvad han kunde göra till förbättrande af mitt läge, och var i allmänhet ganska artig. – Äfven till min resa till Finnland lemnade han tillstånd, men bad mig göra den så snart och hastigt som möjligt, för att sedan åter kunna arbeta på bibliotheket. – NB till skeppare Lindblom ifrån Åbo, förande Galeasen Hercules, lemnade jag 1 R. 40 kop. och ett bref med inneslutne 10 Rub. till Handlanden Indrén för att jemte ett dussin stolar tillställas Consistorii-Notarien Chydenius i ersättning på de böcker, hvilka han till en summa af 58 R 86 kop. på Auktionen å afl. Erkebiskop Tengströms boksamling för min och Akademiens räkning inropat. – Genom de mångfaldiga utgifterna uti denna tid har min kassa kommit uti sådant obestånd, att jag åter måste låna af Fr. Wt. 150 R.

D. 27. Hörde åt efter sjölägenheter åt Finnland. Utan långt sökande fann jag också en finsk vedskuta färdig att afsegla till Pyttis. Dit skall jag endast behöfva betala 5 Rubel och kunde således hoppas att, om lyckan vore gynnande, redan efter par dagar med en ringa utgift se mig i Ithis. – Jag beredde mig genast till afresan, hvilken dock ej kom till stånd förrän

d. 28. kl. 10 f.m. – Vinden var tämligen stark, så att

Sid. 264.

vi inom 2 ½ timmar befunno oss på redan vid Kronstadt; men vågade oss ej derifrån ut i öppna sjön. Jag blef den öfriga dagen ombord och sysselsatte mig med lektur af Billroths lat. Syntax, som jag hade tagit med mig.

D. 29. Var vinden icke mer gynnande, hvarföre jag lät sätta mig i land och gick upp till Past. Toppelius, hos hvilken jag spisade middag. Straxt derpå kom man ock efter mig. Efter min återkomst lyftades och anckar och seglingen fortsattes ehuru långsamt, emedan vinden blef allt obetydligare. Dock anlände vi

d. 30. om e.m. till Muhulax by uti Säckjärvi socken, hvarifrån skutans besättning egenteligen var. Då det var osäkert, när vinden kunde blifva sådan, att man skulle kunna vidare segla till Pyttis, så trodde jag mig handla klokast uti att gå i land och fortsätta på landvägen min resa ännu till Pytterlax gästgifveri, hvarest jag stannade öfver natten.

D. 31. Reste jag derifrån och kom i god tid på e.m. fram till Ithis prästegård.

Augusti 1833.

D. 1. Aug. Besökte jag min gamle fader, hvilken litet eller intet fägnade sig öfver att se mig, öfverhopade mig med förebråelser, att jag i samråd med Prosten lockat honom ifrån hans eget hus hit, der han nu efter sin mening måste förgås af ledsnad och grämelse. Jag var redan förberedd på hans klagomål och öfvertygade mig snart sjelf, att dessa ingen reell grund hade, utan härledde sig af ett tyvärr allt mer tilltagande kinkigt och nyckfullt lynne och egennyttiga illpariga qvinnors ingifvelser. Sjelfva hans hälsotillstånd vittnade emot honom; ty han hade under hela denna mellantid i kroppsligt afseende befunnit sig bättre och raskare än förut, så att det var blott framtiden, hvaröfver han gjorde sig onödiga sorger och derpå ville grunda ett nytt förslag att ännu gifta sig!

Sid. 265.

Föreställningarne om den yttersta dårskapen af ett sådant dessutom i alla afseenden alldeles onödigt steg verkade för ögonblicket ingenting.

D. 2. Visade han sig dock vid ett nytt besök vida fogligare och hade ock emot fru Grahn ändrat tonen, ehuru han tyvärr ännu icke hade helt och hållet lugnat sig, utan tvärtom allt röjde, att han blott behöfde ringa yttre inverknings, att åter förfalla i sin bedröfliga oro. Detta hans tillstånd stadgade hos mig ännu mer mitt redan under vägen påtänkta beslut, att begagna den återstående tiden af min permission att resa till Helsingfors, för att på stället öfvertyga mig om ställningen derstädes vid Universitetet, för att derefter bestämma mig till ett afgörande beslut. – Jag betalade åt fru Grahn resten af det förflutna årets beting med 100 och lemnade på det ingående 100 Rubel. Blott för min skuld förklarade hon sig ännu vilja försöka att uthärda den svage gubbens oupphörliga knarrande och ofta till otidighet utbrytande missnöje.

D. 3. På f.m. afreste jag, sedan jag ännu ytterligare på det bevekligaste förmanat honom, att vara nöjd och finna sig uti sitt läge, då han intet grundadt skäl äger att klaga öfver brist uppå nödortfigt uppehälle och en samvetsgrann skötsel och tillfredsställelse af alla billiga behof, blott han ville förtro sig åt sin närvarande värdinna häldre än åt gamla illpariga hycklande qvinnor, hvilka under gudaktighetens mantel med honom vilja genomdrifva sina egennyttiga afsigter. Såsom återseendet varit tvärt, var väl äfven skiljsmässan ingenting mindre än hjertlig, hälst jag icke heller vågade tillfredsställa hans önskan att få extra handpenningar till uppköp af brännvin till mellansupar, hvilka tyvärr, då han äger sjelf brännvin, torde blifva nog talrika och blott tjena till att än mer locka obenäget folk till honom och med ett ord i alla afseenden än mer förbrylla honom. Dertill kommer att han sjelf berätt-

Sid. 266.

tade mig, sig hafva icke längesedan låtit locka sig af en man att låna ut flere R. hvilka han sjelf ännu ägt. – Att han icke heller mer förstår att urskilja något om penningar och äfven derföre dagligen är blottställd för bedrägerier, har jag längesedan haft flera tillfällen att öfvertyga mig. – Med bekymmerfulla tankar om hans läge och framtid vid en sådan sinnesförfattning reste jag en del in på natten ända till Weckoski, hvarifrån jag efter några timmars hvila

d. 4. kl. 9 anlände till Helsingfors. Af mina äldre svågrar voro ingendera uti staden. Bl. emot min förmodan alldeles boende ut på landet på en egendom, som han ej längesedan köpt sig. Efter långt sökande af åtskilliga närmare bekanta fann jag ändtligen Mag. Uhlenius och fick hos honom herberge. Han föreslog en utfart till Sillböle (2 mil) för att öfverraska Bl. Jag var genast färdig. Vi kommo oss dock så sent ut, att vi måste beställa oss middag på Helsinge gästgifvaregård. Efter qvällsvärden återvände vi till staden, dit Bl.

d. 5. ankom. Om morgonen gjorde jag emedlertid ett besök hos Mel. Uppå hans tillfrågan förtrodde jag honom hela min närvarande ställning uti Petersburg. Han fann sjelf deraf svårigheten för mig att fullfölja planen åt universitetet. Dock mente han det ännu kunna försökas, att inlemna blotta Manuskriptet af Disp. med åberopande af omöjligheten att kunna egenteligen speciminera. Måhända kunde Consistorium dock uppföra mig med på förslag eller öfverlemna frågans afgörande åt Kansler. Annorlunda tycktes andras vederbörandes meningar låta, emedan ett specimen uti statuterna uttryckligen är föreskrifvet. – Alla öfverensstämde föröfrigt deruti, att jag nu redan uti finansiellt afseende äger fullt ut så mycket som kan svara emot professorslönen uti Helsingfors med all skiljaktighet uti kostnaderna för lifvet uti båda hufvudstäderna.

Sid. 267.

Såsom vettenskapsman troddes jag dessutom mer vara på min plats i Petersb. – Med Uhl. och Backm. var jag af Bl. buden till middagen, hvarefter jag med den sistnämnde var uti affärer hos J. Tengstr. och jag sedan ensam hos Prof. Lagus, för att af honom erhålla de uti Åbo på afledne Erkebisk. Tengströms auktion för mig inropade böckerna. Bl. reste åter om aftonen ut på landet, hvarefter jag gjorde ett besök hos Urs. och måste der stanna qvar till aftonvard.

D. 6. gjorde jag ännu par visiter hos Prof. P. Backm. och Rein och reste efter en af Ul. på ett värdshus gifven frukost kl. 1 tillbaka åt Borgå, hvaräst jag om aftonen inåkte till Hirn och blef öfver natten.

D. 7. Fortsatte jag resan, men blott till Past. Relander i Perno, hos hvilken jag lät förmå mig att stanna qvar till den följande,

d. 8. då jag tidigt om morgonen fortsatte resan, var en timmas tid ungefär hos min slägtinge Borgmäst. (eg. Rådman) Morberg, och spisade middag hos Prosten Rönnbäck uti Pyttis. Uti Högf. träffade jag en fordom uti Petersb. boende, numera här bosatt bekant gammal läkare Åberg. Jag ärnade blott på en eller par timmar uti Fredrikshamn afbida regnet hos Lektor Knorring, till hⁿ jag inåkte, emedan jag ej så snart fick reda på Mag. Cygnei kvarter. Dock lät jag, hälst regnet fortfor, öfvertala mig att stanna qvar öfver natten,

d. 9. och kom mig ut först kl. 10. Vid vägen fann jag väl uti Säckij. en skuta färdig att afsegla till Petersburg; men då vinden ehuru gynnande, var högst obetydlig för att kunna lita derpå och jag hade så kort tid qvar af min permission, så fann jag det rådligast, att landvägen fortsätta resan. Också anlände jag ännu om aftonen kl. 9 till Wiborg. Weg. var väl icke i staden; men jag fick dock herberge uti hans ensamma kvarter.

D. 10. Besökte Judén och ärnade derpå fortsätta min resa åt St. Pet; men då jag hörde att Baron Nicolai vistades på Monrepos och hade yttrat den önskan att få se mig, så beslöt jag att stanna qvar öfver denna dagen och kom

Sid. 268.

öfverens med Jud. att middagstiden fara ut på en förmiddagsvisit. Baronen hade nyss före vår ankomst med sin familj begifvit sig ut på en sjöfart, hvarifrån han sades återkomma först till sin middag (kl. 5). Vi foro därför åter tillbaka till staden och spisade hos Jud. hvarefter jag gick till Wir. och for sedan med honom ut till Albrechtsö för att hälsa på Otto och Popp. Efter qvällsvarden återvände vi till staden, och

d. 11. kl. 7 om morgonen anträdde jag min vidare resa. – Dels för omvexlingens skuld, dels för att besöka Sirén i Lembala och den vägen få bättre fram mina medhafvande böcker utan vidlöftigheter, tog jag ifrån Hyrylä vägen åt Walkiamatka och derifrån byväg öfver den till Kivinebb hörande Lipola till Lembala (37 verst), dit jag af den dåliga vägen sönderbråkad nog sent framkom.

D. 12. E.m. kl. 6 reste jag vidare och hade lyckligtvis intet uppehåll. – Nära intill Petersburgska slagbommen gjorde en oss mötande rysk bonde uppmärksam, att der vore ett litet stycke framåt 2 karlar, hvilka velat plundra honom, och ifrån h^a han blott med möda lyckats att göra sig lös. Med skjutskarlen satte vi oss derföre i beredskap att emottaga dem. Också sprang en af dem fram för att fatta hästarne i tyglarne; men postkarlen gaf de förre ett slag och åt karlen andra med piskan. Åfven den andre karlen erhöll ett dugtigt slag af min tunga reskäpp, så att han upphof ett häftigt rop. -

D. 13. Kl. var redan 2 om morgonen, då jag åter befann mig hem.

D. 14. Började jag åter mitt arbete på Bibliotheket.

D. 16. Utfaren till Presidenten. Han hade inte mycket att säga, utom att han berättade om ett projekt som han hade att föranstalta, det alla gamla dokumenter och böcker af antiqvariskt innehåll ifrån hela riket blefve infordrade hit till St. Petersburg, hvarefter han ville nedsätta en Committée till deras undersökning, och hoppades, att jag deraf blefve en verksam ledamot. Således ett nytt arbete, och det icke ringa, för ingenting.

D. 18. Med Alexander till middag hos Prosten Ehrstr.

Sid. 269.

D. 19. – Litet och orolig sömn.

D. 21. Med Alex. till middagen hos Zag. – Om natten häftig kramp uti knävecket uti högra foten. -

D. 24. – Jag var nödsakad att låna af Sigism. Schr. 150 R. – Bref till Wulf. i Helsingfors. -

D. 27. En Mag. Backman ifrån Helsingfors hos oss till middagen. – Om natten på lång tid ingen sömn. – Det börjar åter småningom gå efter gamla trallen: sent sömn och sent upp om morgnarne. – Magen vill ock blifva trögare.

D. 28. Skref och expedierade bref till Prof. Rafn i Köpenhamn om inropande af böcker på Raskska auktionen dels för Akademiens räkning (ehuru jag icke ännu hunnit göra denne mitt förslag) dels för min egen. – Då jag hade först gått ut utan galoschier och derigenom fått fuktiga fötter, så kände jag ett hastigt illamående, som dock småningom gick öfver. – Uti konferensen upplästes Presidentens предложение angående min lön. Det lugnade mig, att der ingenting var nämndt om tid, utan blott i allmänhet sagdt, att jag för den stora mödan, som förestår mig med bibliotheket, skulle efter Hans Kejserl. M^{ts} stadfästelse ifrån Akademiens ekonomiska fonder erhålla en årlig tillökning af 600 R. utom de 1000; hvilka i staten äro anslagne.

D. 31. I Frähns vägnar skref jag ånyo till Prof. Rafn i Köpenhamn för att ännu för Dorn i Charkov rekvirera Wilsons Sanskrit-Lexikon. – Stickningar på högra sidan om bröstet och betydlig disposition till hufvudverk, som dock Gudi lof! på e.m. försvann. –

September 1833.

D. 2. Sept. Skref bref till Bl. min svåger Axel och mitt afsägelse Ultimatum till Grefve Rehb. för att framföras med Kol. Rådet W. som nu blifvit utnämnd till Post-Direktör i Finnland med 6000 Rubels lön. Hans afresa gjorde, att jag i dag ej kom att göra någonting. Middag åt jag med Grimm hos honom. Dock jag hade icke allenast att beklaga förlusten af denna dag, utan

Sid. 270.

d. 3. kände jag också en särdeles styfhet uti den högra foten, som jag ådragit mig kanske igenom drag i går eller ock måhända till en del genom middagen. – Min bokrequisition ifrån Raskska auktionen i Köpenhamn blef lyckligtvis funktionerad. Äfvenledes beviljades min petition om ytterligare 20 Exempl. Honorii-Exemplar utaf min afhandling om Ingermanland.

D. 6. Efter att hafva masserat foten hvarje afton och morgon, kände jag Gudi lof! deruti ingen olägenhet mer. – Redan

d. 7. på e.m. hade jag ärnat göra en utfart till Strelna; men i anseende till Journaler och korrekturer måste det uppskjutas till

d. 8; då jag kl. 10 afreste. E.m. följde mig P. till Prosten Modén i Tyris. – Såsom vanligt på landet utgjordes sysselsättningen af äta, dricka och några promenader.

D. 9. Badade vi och afreste. -

D. 10. F. m. tillbaka till Strelna. Oaktadt farten var jag denna dagen ytterst tung och trög. Efter en utfart

d. 11. och promenader f.m. följde mig F. om aftonen nära intill staden, tills jag fick en Isvozik, med hvilken jag sedan for enda hem. Efter att på landet icke hafva behöft sakna sömn fick jag nu vänta derpå länge nog redan den första natten.

D. 12. Erhöll jag genom posten ifrån min svåger Gustaf 360 Rubel just i grefvens tid, sedan jag nyss förut gifvit Sophie det sista jag hade, så att jag utom denna oförmodade sändning åter skulle blivitt satt i nödvändighet att låna. -

D. 14. Examen uti Akademien med åtskilliga Studenter, hvilka ifrån åtskilliga Universiteter äro utvalda för att sändas till Dorpat och utomlands för att fullkomna sig uti sina studier. Genom ett Cirkulär voro vi samteligen uppå Presidentens befallning kallade att bivista sam-

Sid. 271.

ma examen och jag tyckte mig således icke heller kunna uteblifva. Emedlertid fann jag der af Akademici högst få och ångrade så mycket mer att jag gått dit, som jag sjelf kunde vänta mig en uppfordran att examinera en, som egentligen studerat historie, och om hvars examen redan förut varit fråga, tills det genom Kr.s förslag beslöts i Konferensen, att ifrån Universitetet tillkalla en Examinator. I alla fall hann man icke ens i dag ända till den, utan det examinerades förnämligast i Medicinen. Det långvariga sittandet blef derföre båda ledsamt och besvärande. Emedlertid måste jag engång ditkommen blifva till slutet, hälst äfven Presidenten sjelf kom. Dock hade sittandet så förderfligt verkat på mig, att jag e.m. kände mig särdeles förslemmad och

d. 15. gick det äfven trögt med evakuationen, derjemte en viss tröghet och olustighet hela dagen. På e.m. äfven disposition till hufvudverk, som dock sedermera gaf sig. – Om aftonen kom Ehrstr. och derefter äfven oförmodadt Profess. Bonsdorff.

D. 16. Uti bibliotheket anlag till hufvudverk; men om e.m., befann jag mig bättre. Dock blef natten just bedröflig; emedan det var hvarken sömn eller vakande.

D. 17. Om morgonen kände jag mig ock högst olustig med en obehaglig spänning i bröstet. Magen tycktes också försvagad. – Utomdess har en ihålig tand börjat mycket genera mig i det tandköttet på ömse sidor svullnat. – Efter att i går hafva ändtligen slutat den poetiska afdelningen i bibliothekets

revision, började jag i dag med den matematiska. Till middagen Prost. Ehrstr. här och Prof. Bonsdorff. Om aftonen mycket rörelse, för att höra åt efter sällskap till en utfart till Duderhoff i morgon. – Bättre sömn än den föregående natten. -

Sid. 272.

D. 18. Bref till Prosten Hj. med öfverste Ammondt. – Tillika sände jag åt min fader dess gamla bibel och par gamla klädespersedlar. – Uppå Prof. B.s råd att, om jag ej tänkte fullfölja min ansökning om Professionen i Helsingfors, direkte till Konsistorium anmäla det, skref jag mitt resignationsdokument och öfverantvardade honom detsamma. – Konferensen blef tämligen tidigt slut; jag hade således ännu kunnat hinna fara ut till Duderhof, men uppgaf det, då jag äfven i dag icke befann mig särdeles väl. För förströelses skuld gick jag om e.m. till Zag. och passerade der med Sophie aftonen.

D. 19. Profess. Bonsdorff lånade mig 400 R. till nästa Tisdag vecka till. – Min fortfarande opasslighet tjenade mig till förevändning (för mig sjelf först och främst) att blifva hem hela dagen, oaktadt äfven Kr. tyckte att jag borde i dag infinna mig uppå Akademien, hvarest Examen med Studenterna skall fortsättas och äfven en historisk Examen kommer att äga rum. Men i sådant afseende vore ju Kr. sjelf den närmaste. – Icke heller har man förberett mig derpå, att jag skall examinera och att i alla fall en ifrån universitetet redan till förra lördagen var kallad, vet jag ock. – Uppå önsknings af Herrarne Adelung och Morgenstern att äfvenledes vid Raskska Auktionen få några böcker inropade, uppsatte jag ett bref derom till Prof. Rafn i Köpenhamn. -

D. 20. Hela f.m. i diverse bestyr på andra sidan, hvarvid jag tillika aflemnade brefvet uppå posten. – Rörelsen bekom mig väl. -

D. 21. Expedierade bref till Blomqv. och Lektor Knorr. i Fredrikshamn. – Efter Bibliotheket – bara sysselsatt med Journal-Lektur. – Det hade varit af oss ämnadt att i dag gå till skrift; men måste uppskjutas, då S. fått ett sjukt öga.

Sid. 273.

D. 22. Betalte jag mina skulder till Krug och Sigism. Schreiber. – Började fortsätta genomseendet af det Hagemeisterska Manuskriptet. – Till middagen hos Zag. – Åtminstone genom rätternas antal blef den öfverflödigare, hvaraf orolig sömn och pollution.

D. 26. Hos Fr. för att erinra om de mig lofvade ytterligare exemplaren utaf min afhandling om Ingermanland. – Tillika tillställde han mig en Concurrenzskrift i Ms. af Eichwald med titel:

Gechichtlicher Beitrag zur alten Geographie des südlichen Russlands und des Kaukasus, nach Griechischen und römischen Quellen, bearbeitet von Dr Edw. Eichwald, hvartill han i går uti konferensen nämmt mig jemte Akademikern Köhler till granskare. Den sistnämnde hade sedan mot F. yttrat den önskan, att jag först skulle utlåta mig deröfver. Jag itererade, hvad jag redan i går anfört, att då detta Ms. efter författarens egen uttryckliga anmärkning grundade sig på grekiska och latinska källor, jag icke kunde anse mig såsom kompetent granskare, utan vore det deras sak, hvilka gjort den klassiska philologin till sitt hufvudstudium, följaktligen Köhlers, Gräefes och såvida äfven arbetet tyckes vidröra Orientaliska folkstammar, Frähns. – Om Krug var det icke i går heller ens någon fråga. – Emedlertid, då arbetet synes vara af högt intresse, tog jag det att igenomläsa till mig och började ock redan i dag dermed. -

D. 28. Om aftonen hos Fr. W-t, hvilken jag betalte min skuld 150 R. Således är jag nu Gudi lof! åter alldeles skuldfri!

Oktober 1833.

D. 2. Okt. Om aftonen med Sophie hos Fr. – Om natten i början i högra foten stark krampaktighet, kanske af det starka theet eller ock af fuktiga fötter. -

D. 4. Slöt jag genomläsningen af Eichwalds Ms, hvilket jemte Bibliotheket om förmiddagarne senast upptagit hela min tid. Ännu återstår emedlertid utlåtandet öfver det nämnda Ms. – Efter gammalt har jag åter tyvärr råkat in uti långa nattvak, så att jag åtminstone före 11 kommer till sängs; stundom går det och till 12. – Oroelig har sömnen ock velat vara och sinnelaget i mon derefter temligen retligt. -

Sid. 274.

D. 6. begagnade jag till att skrifva bref till Statsrådet Gerschau och Prof. Rafn i Köpenhamn, tillika expedierade jag 4 exemplar af min afhandling om Ingermanland till Prof. Grimm i Riga och till Berednikof samt Archanlof i Wätka.

D. 7. Expedierade jag brefven. – Då Fr. hade gjort mig uppmärksam uppå, att det i dag skulle vara Ministerns namnsdag och vädret dessutom var vackert, så beslöt jag att i förbigående äfven göra mig grön hos Presidenten. Han sades dock icke taga emot någon och min gång var således förgäfves. -

D. 8. Slöt jag äntligen den matematiska afdelningen uti Bibliotheket, hvarvid det också för detta år i anseende till den redan långt framskridna årstiden måste förblifva. Det återstår således nu endast att kontrollera hvad som uti de reviderade fächer egentligen saknas.

D. 9. Erhöll jag ifrån Köpenh. Egmundus saga och par exemplar af Færeginga-Saga. – Med Sophie till middag hos Zag., der vi också passerade aftonen. – Före ditgången hade jag besök af en pariser-Bokhandlare, som ifrån Prof. Linsén i Helsingfors medförde ett rekommendationsbref. Då han egentligen reser för att samla Subscribenter till sin förehafvande Edition af Stephani thesaurus linguae Graecae, så införde jag honom hos Gr., hvilken också lofvade sina bona officia hos Uwar. -

D. 10. Om aftonen W. här ifrån Hels. utan att dock hämta mig något derifrån, ehuru han vid sin afresa lofvade hämta allt, hvarom jag bad honom.

D. 11. I anseende till det vackra vädret satte jag mig i rörelse, att en gång efter lång intervall med mina sednare och sednaste afhandlingar uppvakta Speranskij, hvilken jag också var lycklig nog, att redan i dag efter en kort väntan träffa. Han emottog mig med sin vanliga artighet. – Derefter hos Adelung, hvilken jag likaledes gaf ett exemplar af min afhandling om Ingermanland. – Sedan hos Uw. för att intercedera om Em[mer]ichs stadfästade.

Sid. 275.

Obestämdt svar, då det icke skulle bero endast af honom, ehuru han intet hade deremot. Emedlertid skulle jag bedja Fuss om saken uppsätta en skriftlig rapport. Måtte denna vändning icke ännu mer förvärra planen! Hos Fr. -

D. 12. Hos F. Vål lofvade han göra't. För att hålla honom varm, lofvade jag behålla hans släkting Gz. in petto för den första skrifvare-lägenhet, som kan för biblioteket blifva af nöden. – Sedan jag äntligen hunnit få mitt utlåtande öfver det Eichw.ska Ms. färdigt, återställde jag det tillika åt F. Får se, huru länge jag nu får bibehålla frihet ifrån slika nödtvungna arbeten. – I dag har jag Gudi lod! dock befunnit mig skäligen, efter att de 2 föregående dagarne hafva haft disposition till hufvudverk jemte allmän olustighet. – Ännu den sista natten var sömnen rätt orolig med bizarra drömmar och en pollution. -

D. 13. Fr.s hos oss till middagen, hvartill jag ock hade budit Bokhandlaren Unger. -

D. 14. Hos Postdir. W. – Om aftonen sökte jag förgäfves G. Müller. – I dag slöt jag äntligen Gudi lof! igenomseendet af det Hagemeisterska Ms, hvars tryckning nu ock börjar skrida åt slutet.

D. 15. Hos G. Müller, hvilken jag förärade ett eemplar af min afhandling öfver Ingermanl. – I anseende till en vaxel på någon i Köpenhamn för att utbetala 25 Specier till det Kongl. Sällskapet för Nordiska antiquiteter Sekreterare Prof. Rafn för äran af ordinarie Ledamot hänviste han mig till Asmus Siversen. Uti dess Contoir var man också genast villig att tjena mig, och så betalte jag min dyra heder med 126 Rubel 80 kopek. – Om aftonen tycktes min mage icke vara uti rätt godt skick. -

D. 16. Uppläs uti Sessionen mitt utlåtande öfver E.ska Mscr. Tycktes vara rätt uppbyggeligt. – Till middagen hos

Sid. 276.

Postdirektören W. och D^f Graefe. Sjelf befann jag mig dock sämst derefter; ty jag hade om aftonen uppstötningar och allmän olustighet. – Om natten orolig sömn och pollution.

D. 17. Fr. skickade oss att säga, att Fröken i dag ville ledsaga min hustru till Expositionen uti Konst-Akademien. – För att begagna tillfället med samma biljett gick jag med. Tyvärr var trängseln derstädes så förskräcklig, att man utaf hela gången icke hade stor fromma. – Sedan dagen en gång blifvit tillspillogifven, gjorde jag om aftonen en visit hos Schl. med Sophie. -

D. 18. Om aftonen rätt olustig, hvarföre jag gick till Fr. W-t.

D. 19. Trög afföring. Så mycket mer hade jag ärnat för diversions skuld företaga en liten utfart till Strelna; men afhölls derifrån genom dimma och regn. Emedlertid vandrade jag mycket omkring uppå andra sidan, för att sålunda skaffa mig motion. – Icke destomindre hade jag en ganska orolig sömn (såsom jag förmodar äfven af för tjock beteckning) samt vaknade och uppsteg

d. 20. redan kl. 4. – I dag alldeles ingen afföring. Det fortfarande fula vädret tvang mig att äfven i dag afstå ifrån min utfart, som således kanske alldeles måste uteblifva. – Om aftonen kändes magen besvärad.

D. 21. För att skaffa mig rörelse och derigenom förbättra min mage, vandrade jag hela dagen omkring uti bokbödarna för att bortbyta dels defekter dels dupletter mot andra. -

D. 22. Dylik motion och till en del äfven

d. 23. då jag äfven var faren till Danska Gesandten Grefve Blome, för att tillstålla honom en mig till den ändan af Prof. Rafn tillskickad förteckning på alla under de 3 sednaste åren af Köpenhamnska Antikvariska sällskapet valda ordentliga medlemmar. Tyvärr träffade jag honom icke mer hem, och lemnade der förteckningen för att åt honom afgifvas. – Kanske af för starkt thé fick jag på ganska lång tid ingen sömn om natten.

Sid. 277.

D. 24. Ingen afföring hela dagen. Föröfrigt befann jag mig dock ännu så tämmeligen. -

D. 25. Vandrade jag åter omkring uti bokbodarna. – Väderleken högst gemen och äkta engelsk. Uppå en gång kände jag mig uti en öppen bod illamående och var på väg till uppkastning. Dock kom det icke dertill och det gick öfver, när jag kom ut. – Vid min hemkomst fann jag den franske bokhandlaren väntande uppå mig. Jag bad honom då stanna till middagen och han drack äfven thé hos oss. -

D. 26. Äfvenledes uti bokbodarna, hvarest jag lät narra mig att köpa ett nytt verk, hvaruti många kopparstick felade. – Ett dylikt anfall af illamående som i går hade jag äfven i dag. – På e.m. hos Zag. -

D. 27. Med Sophie hos Grefve Rehb. – Vi träffade blott Grefvinnan, som efter vanligheten var ganska artig. – Till middagen voro vi sedan hos Fr. W. jemte en hop andra gäster. -

D. 28. Om f.m. hos Grefve R. som yttrade sig beklaga, att jag icke kommer till H. hälst han vore i verklig förlägenhet att få dit en duglig Historiarum Prof. – Den ene af de sökande vore afsigkommen och trög, den andre för ung, och att inkalla en utländing, hade äfven för språket sin svårighet. Detta språk kunde synas såsom en ny behjertansvärd vink; men – huru skall jag komma dit, då jag nu icke ens speciminerat! Och skulle det också härifrån låta ändock göra sig, så skulle det naturligtvis i Finnland och vid Universitetet väcka fasligt skri och ej utan skäl anses såsom ett ingrepp emot de så kallade akademiska statuterna. Och dessutom vore allt dock ett utbyte af 6000 Rubel mot 3000 eller 3500!! – Man får derföre lof att här bära sitt kors med tålmod. – Ryssen lemnade mig ett nytt exemplar af Сказанія князя Курбскаго med alla dertill hörande plancher, med ett tillskott af 2 R., så att det nu kostar mig det-

Sid. 278.

samma som uti hvarje ordentligt bokmagazin. – Då jag hemkom, fann jag emedlertid uti första delen af texten ett helt ark fela. – Ung. om aftonen hos oss för att rekommendera sig före sin förestående afresa.

D. 29. – Ånyo hos Ryssen, som dock utan vidare skaffade mig ett annat fullständigt exemplar. – Om aftonen Am. här med sin fru. -

D. 30. Med Sophie till middag hos Zag., hvarest Gr. välkomst med en ung fru vederbörligen firades. Oaktadt min mage ännu icke tycktes repat sig, bekom mig dock denna nya diversion väl och

d. 31. befann jag mig till och med just väl. – Bref till Prof. Rafn i Köpenh. hvilken jag i nödfall befullmäktigade att hos Kammerich draga en växel uppå mig. Till detta förslag hade den af mig uppå Simonsens Contoir inhämtade notis, att en packlåda med böcker ifrån Kopenhagen till Akademien vore ankommen eller åtminstone förväntade, gifvit mig än mera mod. Om aftonen, sedan jag hängifvit mig till en lur, kände jag min mage obehagligt spänd. Om aftonen hos Fr. – Redan

November 1833.

D. 1. N. hade jag ärnat utföra min länge påtänkta plan att företaga en utfart till Strelna, hvartill F. ännu i går hade uppmuntrat mig. Väderleken var emedlertid så ful, att det icke blef utaf.

D. 2. var det ej stort bättre; men då jag icke kände mig hugad till något arbete, och fick Isvomik till skäligt pris, så for jag dock på e.m.

D. 3. Bivistade jag Reformationsfesten i kyrkan och spisade sedan middag jemte F. hos en kolonist, som höll barnsöl. Jag fruktade för följderna af den efter deras vis goda men starka middagen, men hade dock ingen olägenhet. Efter middagen

d. 4. hos F. hvarvid jag äfven drack några glas, kände jag deremot spänning och en svår tröghet. Det värsta var emedlertid, att jag om natten icke fick sömn förrän $\frac{1}{2}$ till 3 om morgonen.

Sid. 279.

D. 5. Straxt efter frukosten anträdde jag min återresa till staden. För att skona F.s häst, skickade jag 5 verst nära staden, hästen tillbaka och gick några verst till fots, tills jag fick en Izvornik att föra mig hem. – Återkommen fann jag likväl till min stora förargelse, att jag utur det medhafda knytet förlorat ett litet pakett, innehållande 3^{ne} böcker, hvilka jag till lektur tagit med mig och der ibland äfven ett enskildt häfte af Skandinaviska Literatur-Selskabets skrifter (1814 1^a häft), som icke ens var mitt eget, utan lånt ifrån Rumänzoffska Museum. Kan det ännu fås enskildt ifrån Köpenhamn, så är det väl; hvarom icke, så kan min resa komma att kosta mig nog dyrt. – I dag föll första snön. – Äfven denna natt ville sömnen icke inställa sig. -

D. 6. Bref till Fin. om bokförlusten och till Arv. Str. om husliga omständigheter. – Efter sessionen på besök hos Hamel, som länge varit sjuklig. -

D. 7. Kom jag mig ändtligen att skrifva svar uppå Pastor Stockfleths i Norrska Östfinnmarken bref ifrån Christiania redan ifrån Augusti månad förledet år, och expediera detsamma med posten.

D. 8. Genom Zagel erhöj jag ifrån England Gibbons och Pinkertons arbeten samt genom Akademien ifrån Voss forftsättning 3^{dje} delen af Münters Kirchengeschichte von Dänemark und Norwegen och af Witzlebens geografisch-historischer Atlas äfvensom dessutom af Handbuch der neuesten Erdbeschreibung XX Band. – Ehuru jag äfven efter min återkomst merendels varit besvärad af sömnlöshet, har jag dock känt mig skäligen välmående. Emedlertid har jag ännu icke haft rätt lust att börja med något ordentligare arbete, hälst jag väntat uppå ankomsten af de Raskska auktionsböckerna ifrån Köpenhamn, för att derefter först omställa mitt bibliothek. – Coit.

Sid. 280.

D. 9. Om aftonen hos Zag. – Intet the. Coit.

D. 10. Sedan jag utur mitt bibliothek saknat en dansk Grammatik, har jag börjat i dag inventera detsamma efter Kataloger. – Genom eftermiddagslur gjorde jag mig trög och tung. – Sent sömn. -

D. 11. – Benägenhet till kolik och flere afföringar. – Genom det, att jag var utgången till andra sidan, råkade jag derföre i stor förlägenhet. – E.m. lät jag åter förleda mig till sömn och fick derföre om natten pligta. – Coit. -

D. 12. Slöt jag inventeringen af mitt bibliothek och fann ännu ett och annat utom den saknade danska grammatiken borta. – Till min stora tillfredsställelse erfor jag, att de danska böckerna ändtligen befunne sig i tullen. -

D. 13. Om aftonen med Sophie hos Fr.s – Coit.

I afbidande af de danske böckernas utfående ifrån tullen sysselsatte jag mig äfven de följande dagarne blott med lektur af Jenas Jahrbücher für Philologie med Paedagogik, utan att mycket utgå, hälst åtskilliga små reparationsarbeten i qvarteret bedrefvos. – Emedlertid

d. 16. syntes böckerna ännu icke ens, såsom det hade hetat, och jag var reducerad till fortsättningen af mina förra oväsentliga sysselsättningar. -

D. 17. Äfvenledes hela dagen hem. – Coit.

D. 19. Bekom jag ändtligen böckerna ifrån Danmark, men emot förmodan ganska litet ifrån den Raskska Auktionen och ännu mindre Akademien.

D. 20. Utbetalts jag Simonsens Comptoir hela summan 557 Rubel emot skriftlig qvittance och förbindelse att med första post afsända en anvisning till Handelshuset Hammerich att utbetala derföre till Prof. Rafn 113 Specier. -

D. 21. Dr. Gr. kom och bad att få låna af mig uppå korrt tid 200 R., hvilket jag ock med fägnad gaf. – Då min högra fot den sednaste tiden visat särdeles benägenhet till kramp, så förordnade han mig frottering med kanthanila-tinctur. – Hos Fuss. – Då det redan längesedan beslöts i konferensen

Sid. 281.

att gaget för en skrifvare skall ingå, så ansåg jag det för min skyldighet, att anmäla, att jag icke destomindre uti kommittén utbekommit densamma äfven nu (59 R. 40 kop.). Äfven der yttrade jag min förundran deröfver, hvartill man mente, att jag borde med glädje taga emot hvad man gifver mig. Det är dock säkert ett blott förseende och i alla fall en omständighet, som jag icke trott mig böra förtiga. – Till mitt förslag, att i brist på specifikation på Auktionsböckernas priser ifrån Köpenhamn, proportionaliter efter de af oss utsatta Maxima regulera bestämmandet af liquiden emellan mig och Akademien, hälst ingendera parten derigenom icke vetterligen skedde orätt, gaf han ändtligen sitt samtycke, men bad mig derom icke nämna för någon. – Om aftonen Frähn med sina fruntimmer hos oss.

D. 22. Expedierade jag bref med posten till Rafn i Köpenhamn med underrättelse, att jag utbetalt penningarne till Simonsens. – Oaktadt mitt bibliotek ifrån Köpenhamn blifvit förökt för mer än 100 Rubel, ehuru mindre än jag väntat, kunde jag ej afhålla mig, att nu åter försedd med penningar,

köpa par mindre allmänt förekommande verk, ehuru de blefvo något dyra. En tredje rysk bok, hvarpå jag redan länge handlat blef nu ännu oköpt. -

D. 23. Till all lycka fick jag den icke mer.

D. 25. Hos Kr. och Fr. med hvilken sistnämnde jag rent liquiderade för Wilsons Sanskrit-Lexikon. – Coit.

D. 26. Lät taga mått af mig till Uniform. – Hela dagen obstruerad.

D. 27. Uppsteg jag redan kl. 4 och var derefter nog ruskig. – Inlämnade böckerne till Konferensen med räkning deröfver på 206 R. 64 kop. – Medelst en annan Bericht inlemnade jag äfven Finn Magnussens handskrefna Disquisitio de Carmine Gothico in ludis similis nominis olim Constantinopoli recitato, hvilket jag rekommenderade till tryckning uti Akademiens Memoires och författaren till kandidat af korresponderande ledamöter. Båda förslagen antogos. – Om aftonen Fruarne W-t och Brandt hos oss.

Sid. 282.

D. 28. Sedan Sophie redan i några dagar varit illamående förmodligen genom förkylning eller drag, och i går aftons vid fruarnes ankomst af delikatesse begått den oförsigtigheten till att icke gifva sig tid att ömsa torra kläder efter att vid barnets tvättning hafva blifvit våt, blef hon i dag alfvarsammare sjuk emot aftonen, då feber symptomer inställde sig.

D. 29. Var hon om morgonen bättre; men blef så mycket sämre på eftermiddagen, så att hon måste intaga sängen. – Ett repeteradt fotvatten och fläderthé hjälpte intet mycket.

D. 30. Om morgonen måste jag derföre skicka efter D^r Gr., som kom och ordinerade åt henne Medicin. – Han förklarade alltsammans för en reumatisk feber. – Äfven jag har i dag hela dagen varit obstruerad. – Jag slöt omställningen af mitt bibliothek, hvarmed jag de sednaste dagar varit sysselsatt. –

December 1833.

D. 1. Dec. – Jag befann mig skäligen; men med Sophie var det åtminstone icke mycket bättre. – Utslag i ansigtet tycktes båda godt.

d. 2. fortfor det nästan på samma sätt. – Ett nytt godt tecken, att hennes period synes inställt sig. – Emedlertid torde hennes sjukdom komma att draga långt ut och är naturligtvis förknippad med yttersta oro och bekymmerfulla distraktioner för mig, hälst jag sjelf måste merändels vårda henne. – Natten emot

d. 3. måste jag flera gånger stiga upp. – Dagen fick för Sophie en fatal vändning. – Ansigtet svall allt mer med rosartigt utslag, som äfven utbredde sig öfver hufvudet. – Dessutom inställde sig rätt ofta påkommande delirium. – Natten blef så mycket besvärligare, som jag sjelf måste agera sjukvagt, emedan jag icke vågade förlita mig på tjenstefolkets vaksamhet. – Den sjukas fortfarande fantasier gjorde tystnaden ännu hemskare. Den afbröts endast tidtals af barnets skri, som nu ock tyvärr oftare lät höra sig. – Först kl. 3 om morgonen

d. 4. aflöste mig barnpigan och jag fick sofva åtminstone till 7. – Att jag emedlertid blef obstruerad och ruskig, är intet underligt. Såsom yrseln icke ännu hade gifvit sig, skickade jag jemte mitt

Sid. 283.

förklarande af incompetence att bedöma Suvarov.s Leben von Schmitt en skriftlig undskyllan till Fuss, att jag icke kunde bivista sessionen. – Efter middagen tycktes det blifva bättre med Sophie, ehuru yrslandet tidtals ännu fortfor. – Till aftonen stillade sig också febern något, så att D^f Gr. syntes mycket tillfreds. – Efter en stor villrådighet bekom jag ändtligen underofficerens hustru till sjukvagt öfver natten. – Af henne hade jag dock icke heller mycken tröst, ty då jag kl. 10, förrän jag skulle lägga mig gick att se på den sjuka, fann jag henne uti dvala, men sjukvagterskan sofvande vid hennes sida. Först af vårt tal vaknade hon. – Såsom yrslande tidtals ännu fortfor, så vågade jag efter sådant rön icke alldeles förlita mig uppå sjukvagterskan. Dessutom kom man ungefär

d. 5. kl. 1 efter henne, och jag var mig nu åter sjelf öfverlåten. – Först kl. 5 aflöste mig barnpigan af medlidande. – Med denna dagen började den sjuka blifva redigare, ehuru hon ännu var ganska retlig och förstämd. – Jag hade anbud af en gammal person till sjukvagterska, men hon ville icke komma på kortare tid än en hel vecka. Likväl ville hon ytterligare komma om aftonen och gifva nogare besked. – I förhoppning att kommunikationen med andra sidan åtminstone i morgon kommer i gång, resolverade jag mig att vaka ännu en natt, hälst barnpigan icke yttrade sig obenägen att sednare aflösa mig. – Med möda kunde jag emedlertid uthärda till den utsatta terminen

d. 6. kl. 1. – Någon tröst var det att patienten numera började få en mera oafbruten djup sömn. – Sednare inställde sig dock deremellen starka svettningar och jag måste dock efter korrta mellanskof

alltid stiga upp för att vexla torra kläder, hälst barnpiggen ändock ej kunde mycket aflägsna sig ifrån barnet. -

D. 7. En kringelgumma ifrån Finnland bördig, af hvilken Sophie brukat köpa kringlor, erböd sig att sjelf

Sid. 284.

komma till nästa natt att vaka, hvilket hon också sedan gjorde. En ymnig svettning fortfor eljest i dag nästan hela dagen. Dervid var den sjuka fullkomligen redig, icke heller så alldeles mer ömtålig. Ock sofde hon något mot aftonen. – Jag var sjelf hela dagen och isynnerhet eftermiddagen mycket trött och matt. – ögonblicks besök af Damer ifrån 3^{ne} ställen för att underrätta sig om Sophies tillstånd. -

D. 8. Efter en fortfarande ymnig svett hela natten igenom blef denna dagen lugnare och Doktorn tillstodde numera äfven patienten att börja förtära något utom Medicinen. – Blott emot aftonen inträdde åter en viss ömtålighet och förstämning, som dock icke räckte länge. – Flere bevis af deltagande erforo vi äfven i dag, ehuru jag till en del blott generades derigenom, hälst så mycket nu hvilar uppå mig. – Så måste jag i dag äfven träffa anstalt om, att det igenom lejdtt biträde utifrån så snart som möjligt skulle blifva tvättadt, för att vara beredd på en möjligt fortfarande svettningssprocess. – Då jag icke heller i dag vågade mig öfver på andra sidan för att uppsöka Mamsell Miltopaeus, så bibehöll jag samma gumma till nattvagt. – Natten blef nu vida lugnare och tillbragtes af patienten mestadels genom en välgörande sömn.

D. 9. Appetiten börjar åter alltmer infinna sig och i samma grad längtan efter njutning af näringsmedel å ena sidan, å den andra blir nu med de småningom återkommande krafterna begäret att komma längre och otåligheten vid det fortfarande nödtvungna tillståndet så mycket lifligare, hvaraf åter naturligtvis ledsnad och – för mig sjelf en plåga af annat slag, så att det för mig allt lika litet blifver att tänka på något arbete, ehuru icke allenast hela denna sjukdomsperiod gått för mig förlorad, utan till och med månet nödvändigt göromål blifvit eftersatt och liggande. – Emot middagen ville jag göra ett försök att öfver brädbryggan komma på andra sidan för att få hit Mams. Milt.; men hade det miss-

Sid. 285.

ödet att råka uti den täta folkträngseln på stranden och slutligen stötas uti Newan, så att min ena fot blef våt ända till midjan. Jag måste derföre genast fara hem igen och ömsa torra kläder. – Då jag straxt derefter ville göra ett nytt försök, att komma öfver, släpptes ingen mer, emedan bryggan

igenom de stora folkmassor, som der framgått, på sina ställen sunkit in och skulle först repareras. – Jag uppgaf derföre hela förslaget att komma på andra sidan och må fågna mig, om jag slipper utan vidare följd af badet. – Den gamla gumman lät gerna öfvertala sig att emot betalning fortsätta sjukvaktarettjensten, som föröfrigt Gudi lof! börjar blifva allt mer lindrig.

D. 10. Efter en rolig sömn syntes Sophie friskare och utan alla plågor, så att blott kliandet på de utslagna ställen numera besväras. – Jag var i dag på andra sidan för att söka Mams. Miltop.; men fann henne icke hem. Hon hade redan i går kommit på denna sidan; emedlertid fann jag henne icke på det stället, dit hon gått, emedan hon redan i morgons hade begifvit sig annorstädes – utan att i förbigående besöka min hustru, ehuru hon sista gången hade lemnat henne sjuk. – Jag måste således åtnöja mig ännu med den gamla sjukvagterskan, som också var nöjd att stanna kvar. – Ehuru jag i går aftons före gåendet till sängs hade frotterat den badade rheumatiska foten med Kanthariden-tinctur, kändes deruti dock denna morgon vid uppstigandet en viss styfhet, hvilken likväl sedermera försvann. – Genom vakande ända till kl. 11 blef jag ändtligen färdig med min rapport öfver Bibliotheket och mina arbeten dersammastädes, hvilken rapport jag uti Sessionen uppläs. – Mams. Miltop. kom ändtligen i dag och aflöste gamla Madam. – Sophie synes repa sig allt mer Gudi lof! – Dock voro om aftonen hennes ögon mycket retliga, kanske till en del äfven af någon öfverilad ansträngning med dem, emedan hon i f.m. för att fördrifva tiden hade läst något. – Oförmodadt erhöj jag per posto ett bref af Rein i Helsingfors jemte en inlaga till Kanslern innehållande besvär

Sid. 286.

deröfver att Konsistorium till historiarum professionen uppfört honom på andra rummet. Hans begäran var att jag måtte inlemna inlagan till Kanslersemetet härstädes, hvilket jag ock verkställde. – Om aftonen Schl. här med sin fru. -

D. 12. NB. I dag inlemnade jag till Fuss min berättelse om bibliothekets requisitioner för det utgående året. – I sällskap med de främmande drack jag 3 koppar thé, men kände derefter en viss spänning i bröstet såväl nu

d. 13. som om morgonen. – Då Sophie e.m. åter började klaga öfver lokal verk i nacken så skickade jag om aftonen efter Doktorn, som för säkerhetens skuld förordnade en kryddpåse deröfver. – För min del har jag allt vegeterat först, i det den starka appetiten fortfar med en Gudi lof! deremot svarande matsmältning. – Under en sådan tidepunkt är då väl ock Journallektur den mest passande sysselsättning.

D. 14. Expedierade bref till Bl. och min svåger Axel. – Uppå Eng.s föranstaltande uppsattes i barnkammaren en jernugn med rör för att få rummet möjligtvis varmare och derigenom äfven

föreböja nya faror, när Sophie äntligen skulle åter kunna komma på benen. – Hennes krafter äro väl i tilltagande i mon af förökad appetit; men verken i nacken har ännu icke vikit, utan visar sig tvärtom tidtals med mycken häftighet, isynnerhet om ingen varm kryddpåse hålles uppå. – Hennes natt var derefter orolig.

D. 15. Efter ett laxativ, som Doktorn förordnat, flere utmattande uttömningar med böjelse till svindel och uppkastning. – Jag sjelf kände mig hela dagen tämligen ruskig – Till middag var jag buden till Grefve Rehb. hvaräst också nästan alla härvarande finska herrar voro församlade. -

D. 16. Sedan Sophie haft en rätt orolig natt i anseende till den fortfarande häftiga verken i nacken, applicerades dit i dag 6 st. blodiglar, hvarefter smärtan upphörde, ehuru svullnaden fortfor. – Jag började i dag känna först en egen styfhet uti den venstra armen och sedan en döf verk. – Doktorn rådde att frottera den om aftonen med Kanthanider-tinktur, hvilket jag också gjorde. – Hos lilla Bertha blefvo vi i dag varse en tand – den första – och det utan att hon på minsta sätt skulle befunnit sig sämre än vanligt. -

Sid. 287.

D. 17. Min arm var Gudi lof! ganska bra. – Sophie var så rask, att hon i dag började gå upp. -

D. 18. En egen förskräckelse, i det jag uti tankarne hade förlagt min plånbok med 250 R. uti, allt mitt närvarande penningeförråd – och trodde mig hafva förlorat den. – Zag. hade anmält sig med sin fru till middagen. De blefvo oss ganska välkomna. – äfven den unge Nepenin var åter här. – Aftonen tillbragtes med läsning af Zschockes Noveller. -

D. 19. Af Gustaf erhöll jag bref med löfte om hans besök till julen och en vaxel på Sterling af 92 R., hvilka jag

d. 20. inhändigade. – Min mage har uti dessa dagar varit tämligen trög, så jag åter nödgats börja röka. – Om aftonen hade jag dessutom disposition till hufvudverk, äfvensom vid uppstigandet. – Med möda kom jag till en dålig afföring. -

D. 21. Då Sophie om e.m. fick åter en alldeles olidlig verk uti hufvudet, så öppnade Drn om aftonen en abscess; hvarefter hon genast fick lindring och sof ganska roligt. -

D. 22. Till middagen hos Grimm med bröderne Graefe och deras familjer samt Schandin. – Det bidrog just icke att förbättra magen, såsom följande dagen utvisade.

d. 23. – Om aftonen Prosten E. här med sin fru. Af dem blef jag buden

d. 24. till middagen. Utom Am. med sin fru voro de öfrige gästerne bestående af idel präster ifrån landet.

D. 25. Uti Sessionen noterades Akademiens nya Inrikes och utvärtes ledamöter till den förestående års sammankomsten. Den af mig föreslagna Kandidaten till korresponderande Ledamöter hade den lyckan att ibland alla utlänningar få de flesta rösterna. – En egen ny angenäm öfverraskning var mina båda yngre svågrars ankomst ifrån Helsingfors. – Jag spisade middag hos Zag. – Min hemkomst derifrån om aftonen var en tredje öfverraskning förbehållen. – Fuss hade emedlertid skickat till mig och låtit kalla mig till sig. Då jag kom öfverräckte han mig Annae-Ordens 3^{die} klass med åtföljande Грамота ”въ воздаяніе отлично-усердной службы управляющимъ Министерствомъ Нар. Просвѣщ. Засвидѣльствованной”,

Sid. 288.

yttrade sin fågnad öfver att vara den förste, som öfverraskade mig härmed, nämnde om de svårigheter, hvilka Ministern under ett föregående samtal med honom (F) derom Anat möta sig vid en föreställning till denna orden gerad utöfver Stanislai-Orden (hvilken nu förtiden vanligen plägar gifvas först) om att Brandt likaledes varit påtänkt jemte mig, men att det ännu icke hördes till hans orden. – Genom alltsammans ville han således låta mig förstå, att jag hade att anse detta såsom en satisfikation för den oförrätt, som mig vederfarits genom dess tidigare befordran framför mig. – Det skadade således alldeles icke, att jag i somras äfven derom sjöng ut för honom! -

D. 26. Var jag faren till Ministern för att hos honom aflägga min tacksägelse; men träffade honom icke hem. Sedan bivistade jag hos Past. Zandt Ingermanländska prästerskapets kommittee att öfversätta den nya Handboken på finska, hvartill jag redan i förgår hade blifvit inbuden.

D. 27. Träffade jag ändtligen Ministern, som var ganska artig. – Sedan åter i Kommitteen.

D. 28. Ides jag ej mer gå dit, då det långvariga sittandet de föregående dagarne icke särdeles bekommit mig, fast mer förökad min mages tröghet att förrätta sina funktioner. Utomdess voro de heta och envisa debatterna icke heller särdeles lockande att deruti deltaga. – Hr. Zag. hos oss till middagen. – Vid ett besök hos Fr. erfor jag, att det egenteligen är honom, som jag har att tacka för Orden, i det han långt för detta rekommenderat mig och Br. hos Uw. dertill på det kraftigaste. Lyckligtvis hade för Uw. en gynnande lägenhet erbjudit sig att komma ihåg mig, emedan Kejsaren

sjelf tillfälligtvis börjat tala om Akademiens bibliothek, hvarvid Uv. nämndt om den der herrskande oordningen och yttrat sig hoppas, att det igenom mig skulle blifva

Sid. 289.

upphjelpt. Kejsaren hade dertill frågat, för hvad vettenskap jag vore vid Akademien engagerad. – Om relationen är sann, så skulle jag till och med af Uv. blifvit rekommenderad till Wladimirsorden; men Kejs. hafva ment, att man kunde begynna med Annae.

D. 29. Med mina svågrar till middag hos Zag.

D. 30. I Bibliotheket för att förständigga den gamle Ger. innehållet af en mig i dag tillkommen befallning att låta en viss Öfverste Bibikof fritt begagna Bibliotheket. – Gubben, som eljest plägar vara på sitt sätt artig nog, innehöll länge med sin gratulation och kom ändtligen liksom skygg fram dermed, anmärkande derjemte att det egenteligen intet vore att gratulera före, och snarare ett nytt bevis, huru det här plägar gå. – En sådan delikatess af honom upprörde mig i betydlig grad, och jag måste tillstå, att ju mer jag haft tillfälle att äfven af de olika berättelserna öfvertyga mig om anledningen till min ordens, densamma i samma mon förlorar af sitt värde. Af allt framlyser nämligen, att vederbörande ansett just denna orden för min person såsom en redan eminent grace, för hvilken jag måste blifva högeligen förbunden. – Att Uv. för Fr. yttrat sig hafva föreslagit mig till Wladimir, måste vara egenteligen en osanning endast sagd åt Fr. för det han just varit min ifrige förespråkare. – I motsatt fall skulle nämligen säkert icke F. emot mig kunnat så yttra sig om Uv.s förmenta fruktan (att icke ens föreställningen om Annae orden skulle gå igenom) som han det gjort; å andra sidan skulle ock Uv. emot mig sjelf, då han korteligen förmälte, huru han kommit att föreställa mig, yttrat sig annorlunda än han gjorde.

D. 31. Emedan jag om eftermiddagen hade slumrat en stund, fick jag icke sömn förrän efter midnatten. Dertill hade kanske resultatet af årets finansiella räkenskaper ock bidragit. Det gaf nämligen en balance af icke mindre än 688 Rub. 80 kop. såsom mer utgifna än inkomna medel. – Coit.

Sid. 290.

År 1834.

Januari 1834.

D. 1. Jan. – Expedierade jag till Professor Finn Magnusen i Köpenhamn ett gratulationsbref öfver att hafva blifvit vald till Korresponderande Ledamot af Wettenskaps-Akademien härstädes. – Redan i går hade jag tagit Orden ifrån fracken med afsigt, att blott i sådana fall bära den, der jag måste göra det. Till följe deraf gick jag också utan Orden i Konferensen. – De flesta Ryssar gratulerade mig och frågade, hvarföre jag icke hade den uppå mig. Dem svarade jag att rariteter icke vore till dagligt bruk. – De flesta andra gratulerade alldeles icke, några få med tillsats "Om det förtjenar det" och med yttrande af förundran, hvi man gifvit mig denna. – Fr. insåg rätta orsaken, då han anmärkte, att Uw. ju hade föreställt mig till Wladimir-Orden; men Kejsaren sjelf gjort restriktionen. Jag invände, att om detta föregifvande vore sandt; så hade väl Uw. förut icke yttrat sig för F. att han ärnade föreställa mig till Annae-Orden; men fruktade, att det skulle möta svårigheter, emedan jag ännu ingen Orden har och således borde få endast Stanislai. Föröfrigt, om han verkligen hade föreslagit mig till Wl. och trott, att jag hade förtjent den, skulle han väl till sin undskyllan icke heller underlåtit, att säga mig det sjelf. Nu då han endast emot Fr. fört ett sådant språk, finner man tydligt, att det varit med flit, emedan han väl visste, att Fr. intresserar sig för mig, såsom han äfven varit om Orden öfverhufvud min förespråkare. – Presidentens egen ankomst afbröt alla vidare diskussioner härom. – Om aftonen hos Zandt – Coit.

D. 2. Hos Kr. för att betala honom de 30 Exemplaren af Renwalls Finska Lexikon, hvilka jag i förleden höst tog af honom för att tillsammans med min svåger Axel i Helsingfors med någon vinst försälja. – Han började sjelf tala om min Orden med anmärkningen, att Uw. nu ju tycktes bör-

Sid. 291.

ja visa mig större uppmärksamhet. Jag berättade nu honom i förtroende, hvem jag egentligen hade att tacka för Orden, gjorde honom uppmärksam på att jag i alla fall äfven deruti vore eftersatt mina öfriga Kamrater, af hvilken ingen enda ägde densamma, utan tvärtom flera äfven i sednare tider blifvit befordrade gerad till Wladimir-Orden. Uppå allt det der hade han ej tänkt förut, såsom det syntes, och måste medgifva att hela utmärkandet var besynnerligt. Äfvenledes fann han min förmodan om orsaken, hvarföre Uw. sagt åt Fr. att han hade föreställt mig till Wlad. Orden, mer än grundad och tilllade sjelf, att man på U.s ord ingenting kunde lita. – Om aftonen hos Schl.

D. 3. Tämligen olustig – Den Ordenshistorien vill ännu icke ur hufvudet och jag var nog fåfång, att i dag förspilla min tid med att söka utur tidningarne – underrätta mig, om det varit förr eller efter de Polska Ordnarnas upptagande bland de ryska, som de af mina kamrater, hvilka sednast fått Ordnar, erhållit Wladimir. – Resultatet tjente, såsom var att förutsätta, till ytterligare förargelse, då icke mindre än 3 stycken sedan den 17 Nov. 1831, då de polska Ordarne införlifvades, blifvit destignerade med den nämnda Orden, och åtminstone 2 af dem, när det skedde, i afseende å rang och akademisk värdighet, stodo under samma prädikament som jag nu. Den ene af dem Sch. benådades dessutom med en ring. – Det är då åtminstone mänskligt om Hels. åter börjar spöka för mig, ehuru jag visserligen i finansiellt afseende derigenom nu så mycket mer skulle förlora och dessutom i fall jag åter sökte och finge professoratet, igenom formaliteternas åsidosättande skulle

derstädes ådraga mig så mycket mer fiender. – I dag underskref jag sista korrekturet af tryckfelen till det Hagemesterska verket, ifrån hvilket jag således nu mera Gudi lof är alldeles fri och i förhoppning af 1000 R. Coit.

Sid. 292.

De följande dagarna förgingo under läsning af Journaler och olikartade sinneshvälfningar. Då jag

D. 6. straxt e.m. dertill rökte en cigarr, så fick jag om natten ingen sömn förrän mot morgonen. – Coit.

D. 7. Om aftonen med mina svågrar hos Ehrstr.

D. 8. Schl. var mig behjelpig att köpa trekantig hatt och värja samt åtskilliga andra småsaker. – Till middag var jag med mina svågrar buden af Zag., hvarefter vi om aftonen gingo till Pastor Z. Jag egenteligen för att höra den nyligen hit ankomne Deklamatorn Kiesewetter. Såväl detta nöje blef mig till del som ock det af Svenske Concertmästaren Beer's äfven i dag förnyade Violinspel. – Föröfrigt dansades. – Samlingen var tämligen ansenlig och man åtskiljdes

d. 9. efter supén först kl. $\frac{1}{2}$ till 3 om morgonen.

D. 10. Efter det jag för första gången i full stat bivistade Akademiens högtidliga årssammanträde, var jag med mina svågrar buden att spisa middag hos Prosten Ehrstr. Där gick rätt muntert till, blott skålarne vid slutet af måltiden med kall punsch behagade mig mindre, och det felades icke mycket, att det icke bekommit mig illa.

D. 11. Hos Kr. Man berättade mig, att Grefve R. uti årssammanträdet i går hade ibland annat frågat honom, om han icke i förleden sommar öfvertalat mig att stanna här qvar, hvarpå han naturligtvis svarat, att han öfverlemnade det helt och hållet åt mig sjelf. – Det gjorde han visserligen; men det gifves 2 sätt att öfvertala, det direkta och det indirekta, och af det sednare betjente han sig visserligen i det kraftigaste måtto, då det just var han, som då jag positift förklarade mig öfver de vilkor, under hvilka jag ville åtaga mig biblioteket, – vilkor hvilkas billighet och rättvisa han sjelf hade medgifvit; Gr.s namn började skrämja mig för följderna, som mitt vägrande kunde medföra och derigenom gaf anledning till de mångfaldiga underhandlingar, hvilka sedan ägde rum och slutades med mitt beslut att appellera till Uw.s ädelmod. – Grefven hade gjort sig underrättad om min närvarande ställning och mitt förhållande som Akademiker, hvartill Kr. sade sig hafva svarat, att det visst icke felades mig flit och arbetsamhet, men

Sid. 293.

att jag vore tyvärr tvungen att befatta mig med många tidsröfvande extra befattningar. – Af alla hans yttranden trodde Kr. sig kunna sluta, att Gr. för mig hyste mycken både bevågenhet och Interesse. – Allt detta gaf mig åtminstone anledning att ånyo beklaga mig öfver mitt läge och den nya kränkning som mig vederfarits, och yttra mig, att jag ännu vore färdig, att ändra mitt beslut, om jag på lika godt maner kunde lösslita mig härifrån, som jag det hade kunnat i förledet år. – Hos Wulf. -

D. 13. – På gratulation faren i den stränga kölden till Uw. och Grefve R. af hvilka jag dock ingendera anträffade. Med Fuss, Krug och Frähn var fallet motsatt. Hos den sistnämnda fick jag rätt lägligt tillfälle att expectorera mig öfver min sednaste utmärkelse i sammanhang med min tjensthistoria vid Akademien i allmänhet. -

D. 14. Jag for till Gr. R. att hos honom enskildt göra min nyårsuppvaktning. En hufvud-spekulation var, att kanske få höra något angående den historiska professionen i Hels. och ifall den ännu ej vore besatt, höra mig före, om jag icke ännu kunde göra mig någon förhoppning. Då han emedlertid icke gaf någon anledning, så blef hela visiten en formell artighet. – Med samma gjorde jag äfven besök hos Statsrådet Adel., Schl. Gr. och Zag.s, hvilka jag tills morgon bød till middagen. – Om aftonen med Alexander hos Ehrstr. för att äfven der hafva entledigat mig min nyårsgratulation.

D. 15. Om natten litet sömn. – Kanske af starkt thé.

D. 16. såsom de föregående dagar sysselsatt med lektur af Journaler och kursoriskt genomgående af Jahns Jahrbücher für Philologie und Pädagogik. – Coit.

D. 17. Icke heller utgången. – Coit.

D. 18. Zag. här till middagen, äfvensom åter Nepenin. -

D. 20. De följande dagar äfvenledes mest hem. Blott

d. 21. om aftonen med mina svågrar på visit hos Zag. – Coit.

D. 22. Kl. 10 f.m. afreste mina svågrar tillbaka till Helsingfors. – En viss olustighet, som jag redan uti flera dagar tyckt mig känna, blef derigenom så mycket mer besvärande. – Coit.

D. 23. Satte jag i verket min länge hysta afsigt att äntligen göra en utfart på landet. Vädret var först vackert, men slog sig sedan till snöfall med yrande. Jag kom dock fram kl. 3 e.m. till Du-

Sid. 294.

derhof, hvarest jag äfven förefann Past. Finnér. Med honom skulle

d. 25. Jag haft tillfälle att fara till Strelna, dock felades mig den rätta lusten, emedan det åter blifvit rätt kallt. Dessutom kände jag mig må bättre på stället än förra dagen, då jag var obstruerad, väl mindre af resan än af öfverflöd och långt vakande inpå natten. Finn. hade mig nämligen att med sig genomgå dess finska öfversättning af den nya handboken, och så sutto vi alltid åtminstone till midnatten, stundom ock ända till kl. 2. Emedlertid vände jag mig ock dervid, och befann mig dock skäligen.

D. 27. Reste jag med Past. Finnander tillbaka till staden. – Coit.

D. 28. F.d. lektorn, numera utnämnde Kyrkoherden i Finnström på Åland Knorring ifrån Fredrikshamn hos oss till middag. – Coit.

D. 29. – Gamla sår uppfvos i konferensen, i det man förundrade sig öfver, att Uv. prokurerat åt en till Akademien räknad Mechaniker ett Titulärråd Schweikin – en man [..?]van⁶⁰⁷ sujet, såsom man anmärkte – Annae Orden 3^{dje} klass, densamma som jag fick, hvarigenom jag således efter H.s anmärkning blifvit ställd under samma rubrik med honom. – F. log dervid. -

D. 30. Pastorerne Finnander och Finnér med prostarne Sundblad och Modén hos oss till middagen. – Af det starka portvinet, som dervid dracks, fick jag dock sedan tungt hufvud och sömnlöshet om natten; men hade lyckligtvis

d. 31. inga vidare ledsamma följder deraf. – Till middagen hos oss Ehrstr. med sin fru, Past. Sirén med sin, Knorring och Zandt. – Om aftonen kom Finnander, med hvilken jag måste igenomgå resten af hans finska öfversättning. Coit.

⁶⁰⁷ En del av ordet försvinner in i bokbandets inre marginal.

Februari 1834.

D. 2. Febr. Efter en tyvärr lång, ja mer än lång intervall började jag äntligen i dag åter fortsätta mitt arbete om Olof den helige och det med friskt mod och gladt sinne. Dock inträffade redan om eftermiddagen en stöttesten. Sedan jag nämligen något inslumrat, kände jag mig rätt olustig och sednare utvecklade sig verk i hufvudet uppå en punkt med åtföljande sömnlöshet om natten.

Sid. 295.

D. 5. Hade verken väl gått öfver, emedlertid höll jag dock för rådligast att vandra ut till andra sidan, hvarest jag hade några affärer att besörja. Dervid hälsade jag ock på Kr. och satt hos honom ett godt stycke af förmiddagen. – Först e.m. vidtog jag hem mitt arbete. -

D. 4. Var jag af Prost. Ehrstr. inviterad att bivista finska Hand. öfversättningens sista sammanträde, hvarunder tillika granskningen af den Svenska öfversättningen begynte. Derefter böd oss Ehr. alla till sig till middagen. Utom oss infunno sig äfven åtskilliga andra gäster både herrar och fruntimmer, äfvensom de föregåendes samtliga fruar voro budna och några jemväl tillstades. Jag hemkom derifrån först efter kl. 11. – Fr. hade varit under tiden hos mig och lemnat den ibland Akademikerna cirkulerande af mig före julen till konferensen inlemnade defektkatalogen med bifogade skriftliga anmärkningar å sin sida emot samma katalogs högst planlösa anordning och af stor vårdslöshet vittnande innehåll. – Det befarade jag visserligen då sjelf och hade visserligen gjort bäst att alldeles icke producera hela Katalogen, då jag ändock icke heller då kunde hinna med att kontrollera dess innehåll. – Jag kunde nu icke annat än ehuru med blygsel tacka Fr. för hans vänskap och råd, som gick derpå att indraga hela Katalogen ifrån ytterligare cirkulation, då den blott kunde tjena till att tillika prostituera mig sjelf.

D. 5. Br. ifrån Kattila här, frukosterade med mig. Ut i min afhandling om Ingermanland, hvaraf jag skänkte honom ett exemplar gjorde han mig uppmärksam på ett fel, i det jag deruti sagt K. höra till Naroska kretsen, då ingen sådan numera finnes, utan borde det heta Jamburgska kretsen.

D. 6. – A. Stråhlm. kom och åt med oss middag. – Efter vanligheten nämnde han dock ingenting om sin skuld, och jag täcktes efter vanligheten icke heller påminna honom derom.

D. 7. Hvarken denna eller den följande var jag någonstädes utgången. Coit.

Sid. 296.

D. 8. Expedierade bref till Bered. i Tichvin och till Bl. med requisition å böcker ifrån Danmark och Sverige genom Wasenius. – Ifrån Tyskland reqvirerar jag äfven detta år igenom Akademien och Voss och har i dessa dagar inlemnad äfven den Notan. – Ifrån England reqvirerar jag igenom Zag. hvilken jag derföre denna afton besökte, och drack der thé. -

D. 9. Om aftonen på visit hos Grefve R. Egenteligen af nyfikenhet att få veta, om den historiska professionen i H. redan må vara besatt. Tillfälligtvis fick jag också fråga derom och erfor, att den ännu icke är det; men att R. åtminstone såsom yngre och derföre förhoppningsfullare torde få det och det tillfölje af recommendationer ifrån åtskilliga, isynnerhet M. – Jag anmärkte, att det förmodligen torde hafva till påföljd, att B. alldeles lemna Universitetet och utan tvifvel häldre såge, att en främmande finge det än R. om hvilken detsamma väl är att förmodas – af vis à vis B. Dervid lät jag insluta, att det blott varit ett sammanträffande af omständigheter, som nödtvungit mig att uppgifva mina planer om det sedan må lända till min lycka eller olycka. Jag hade uti den kollission, hvaruti jag råkade igenom bibliothekariatets vakans, icke tyvärr kunnat handla annorlunda, ehuru jag visserligen tviflade, om jag här någonsin kan komma att trifvas väl, som jag dock hade haft skäl att förmoda att det blefve fallet uti eget fädernesland. – Derpå tycktes han vilja trösta mig med möjligheten att det framdeles torde komma att gå bättre och dervid måste jag låta det bero.

D. 10. och 11. arbetade jag hela dagen hem. – Barnet har nu i sednaste tiden varit mera kinkigt. – Särdeles orolig blef natten

d. 12. till, hvaraf jag vaknade och då jag ej mer kunde insomna uppsteg redan kl. före 4 om morgonen,

D. 13. Kände jag litet ondt i halsen och var dessutom mycket slemfull. – Coit.

D. 14. Också mycket tung i hufvudet, så att det med intet arbete rätt gick. – Om aftonen tilltog smärtan i halsen. – Sömmen orolig, så att jag just fruktade för att blifva allvarsamt sjuk. -

D. 15. var dock halsen igen rätt bra; men i dess ställe bröstet tungt och rösten särdeles hes med stark snufva, som

tilltog, sedan jag varit litet ut i den stränga kölden. – Dessutom kände jag tidtals såsom frossbrytningar, ehuru det i rummen var i dag åtminstone genom bättre eldning varmt nog. – Huru jag ådragit mig denna förkylning, vet jag icke, då jag ej stort alls varit ute. Måhända har jag ock fått det hemma, emedan jag gått eller rättare stått på ett ställe med ganska tunna stoflar. Åtminstone har jag tyckt mig känna särdeles kyla i föttern. – Sof. lagade åt mig om aftonen fotvatten och fläderthé hvarefter jag Coit.

d. 16. verkligen kände mig vida lättare. Hesheten var förgången och blott snufvan fortfor, ehuru icke heller i så hög grad. Dock då jag om aftonen före gåendet till sängs drack efter min vana ett glas kallt vatten med ett stycke socker, retades jag till en envis hosta, hvilken Sof. genom uppvärmd sirup med talg sökte hämma.

D. 17. Hostan fortfor och var isynnerhet om aftonen efter gåendet till sängs ganska häftig.

D. 18. Äfven om dagen tidtals hårdnackad, hvarföre jag började tugga Lakrits och klädde dessutom mina fötter mycket varmt. – Om aftonen åt jag före gåendet till hvila honung kokt med Ingefära och hostade i sjelfva verket ganska litet derefter.

D. 19. – Uppå Dr Graefes råd blef jag i dag hem ifrån sessionen och fortsatte min lakritskur, hvartill jag på Gr. inrådan om aftonen drack bröstthé. -

D. 21. förordnade han mig, för att befordra öfvergången, en mixtur, hvilken jag började nyttja. Coit.

D. 22. Fortfor jag äfvenledes dermed; men hostade icke destomindre.

D. 23. Engelh. här för att betala mitt korrektionsarfvode för det Hagemesterska verket – 1000 R. Det är dock något att få på engång. – Oförmodadt besök af Berednikof, hvilken jag behöll till middagen. – Efter D^f Gr.s förordnande drack jag om aftonen fläderthé med Citronsaff.

D. 24. Trögare lif an förut. – Alldeles förbi var hostan dock icke ännu.

D. 25. Ganska liten uttömning trots trängsel till stolgång. – Hufvudet ytterst tungt, hvilket tilltog allt mer. – Vid middagen tog jag mig på försök en sup. – Det blef sedan litet bättre; men om aftonen kände jag åter smärtsamt nog, att jag har hufvud. – Hostan har föröfrigt ej varit betydlig. -

Sid. 298.

D. 26. Då mitt hufvud ännu i dag kändes tungt, så blef jag hem ifrån Sessionen. – Sedan kände jag mig nästan fullkomligt återställd; icke destomindre ansåg jag dock för tjenligt, att äfven i dag ännu fortfara med bröstthé i stället for annat. – Finn. och Finnan. här om aftonen. Coit. – Jag böd dem

d. 27. till frukost. Tillfälligtvis kom äfven Sir. dertill med sin fru. – På försök for jag sedan litet ut till andra sidan. Coit.

D. 28. Var jag likaledes utfaren till andra sidan. Coit.

Mars 1834.

D. 3. Martii. Oförmodadt besök af Mams. Rel. ifrån Björkö. – men de följande dagar mest hem, sysselsatt med fortsättningen af mitt latinska opus, hvaraf jag nu åter slutat en afdelning. – Hostan har ännu icke alldeles lemnat mig. Dervid

D. 6. skonsam, såsom d. 6 oredigt hufvud. – Efter det jag var utgången, blef det bättre. Coit.

D. 9. Med Sophie i Svenska Kyrkan till Herrans heliga nattvard. – De följande dagarne mest sysselsatt med Journal-lektur.

D. 12. Min tur att läsa. – Således resumé öfver första delen af Commentatio historico-critico de vita rebusque gestis Olavi sancti regis Norvegiae. – Med Sophie till middagen hos Zagel, hvarest vi ock passerade aftonen. – Coit.

D. 13. Emot middagen var jag färdig till min påtänkta resa. – Tillfälligtvis fick jag en Isvozzik, som var hem ifrån Lembala och visade sig benägen, att föra mig ända dit; men då jag fann vägen i början vara nog dålig och derföre fruktade att komma allt för sent fram, så lät jag föra mig efter min egenteliga plan till Toxova. Dit var vägen emedlertid ännu sämre och då jag likväl kom i mycket god tid på e.m. fram, så insåg jag, att jag handlat ganska oklokt uti att ej begagna mig af tillfället. Detta så mycket mer, som jag uppå Tox. prästegård ej fann någon af värdsfolket hem. För mig återstod emedlertid ingenting annat att göra, än att blifva öfver natten till

d. 14. då jag efter frukosten afreste till Lembala. Skjutskarlen hade icke förut rest den vägen och förde mig ett godt stycke vilse. I alla fall kom jag fram till middagen, och blef qvar hos Sirén till

d. 15. då han gaf mig en häst till Kirjasalo den sista byn åt Ki-

Sid. 299.

vinebb till. Der träffade jag Sir.s fru och fortsatte sedan resan till Walkiamatka och Kyrylä. Jag kom så sent fram till Lillpero, att jag för att ej komma om natten in till Wiborg, beslöt att hvila några timmar, så dåligt det också var. Der var nämligen så kallt, att jag måste lägga mig alldeles fullklädd.

D. 16. E.m. kommo der resande och väckte upp mig. Då det sedan ej var mer att tänka på någon sömn, så lät jag gifva mig kaffee och gaf mig åter ut, samt kom kl. 4 om morgonen till Wiborg, hvarest jag lyckligtvis fann Weg. hem och fick hos honom sofva ut tills dager. Jag hade i Wiborg intet mer att uträtta än att hos Judén få mina ifrån Helsingfors sända böcker. Jag frukosterade hos honom och fortsatte sedan middagstiden resan vidare åt Wildmanstrand. Vädret var i början just gement, men sedan upphörde det att yra och klarnade åter upp. Jag kom i god tid om aftonen till staden och ärnade fortsätta resan längre; men då jag erfor, att jag ej längre fram hade något dugligt rent kvarter att förvänta, så lät jag gästgifvaren, litet bekant ifrån Petersburg, öfvertala mig att häldre stanna qvar öfver natten och resa om andra morgonen tidigt.

D. 17. Deraf blef dock ingenting af förrän det var hög dager. I alla fall var jag kl. 8 om aftonen fram uppå Ithis prästgård, men Prosten var tyvärr bortrest till Orimattila.

D. 18. Min far återfann jag fullkomligen frisk och rask och hade han det varit hela tiden under min frånvara. – Långt emedlertid att anse detta som ett bevis på den samvetsgrannhet och ordentlighet, hvarmed han verkliggen, hvad äfven andra intyga, blifvit behandlad af sin värdinna, hade han blott att åter upprepa dels gamla klagomål dels nya att anföra. Nya giftermålsgriller om honom, såsom jag hör, ehuru han derom ingenting nämnde för mig. Eller ock önskade han åtminstone att få till sin uppassning och sitt sällskap någon qvinns person af alldeles eget val. På försök förklarade jag honom, att jag ville häruti låta honom få sin vilja fram.

Sid. 300.

om han så envist ville yrka derpå; men då skulle naturligtvis hela Contraktet med samma upphöra och han börja sin egen hushållning. Han skulle då mycket förr än han det trodde få erfara skillnaden och komma nog snart att bittert ångra sig. – Prosten ankom om aftonen.

D. 19. sökte jag vid ett nytt besök göra honom uppmärksam på alla de ledsamma följder en sådan förändring ofelbart skulle medföra, då hvarken jag eller andra kände någon enda qvinns person ibland bönder, åt hvilken man numera kunde betro hela hans hushållning och skötsel, sedan hans sinnesförmögenheter numera äro så försvagade, att han icke sjelf är i stånd att föra den ringaste kontroll deröfver. – Han hade lyckligtvis äfven sjelf redan insett det och syntes vara nöjd med att låta det blifva vid det gamla, sedan han upplystes om, att frun icke heller med hans vilkor om upptagandet af en person till att underhålla ville behålla honom. Följden var nu ock så oförväntadt lycklig, att han korrt efter min bortgång hade bett frun icke förskjuta sig och förlåta honom för hvad han emot henne hittills brutit. Ytterst glad öfver denna vändning sökte jag på e.m. stärka honom uti hans närvarande goda sinnesstämning och lofvade honom nu allt möjligt bistånd å min sida, så framt han blott ville vara nöjd med hvad som i alla fall dock är bäst för honom och verkligen så godt, att det väl gifvas många föräldrar, hvilka genom sina barn på sin ålderdom önskade sig sådana dagar, som han har. Å ömse sidor skiljdes vi denna gång med verklig rörelse, och

d. 20. afreste jag med lugn. – öfver natten qvarblef jag i Wilmanstrand på gästgifveriet. – Prosten Donner hade låtit bedja mig besöka sig och då min väg

d. 21. just gick förbi hans egendom, så vek jag in hos honom och frukosterade der, fortsatte sedan resan ifrån Joutzeno byvägar öfver Suokuma till Jäskis och St. Andrea till Prosten Strandman, till hvilken jag ankom om aftonen.

Sid. 301.

D. 22. Hade jag ärnat fortsätta resan; men lät öfvertala mig att stanna qvar öfver denna dagen, hälst Doktor Ottelin väntades ifrån Wiborg, för att dagen derpå förrätta kapellansval. – Han kom också i god tid och min vistelse blef derigenom så mycket angemämare.

D. 23. Straxt efter frukosten reste jag med skjutshäst först till Kaskis (den sista byn af St. Andrea) och sedan med lejda hästar öfver Uusikylä till Walkjärvi-kyrka och Lembala, dit jag om aftonen anlände.

D. 24. Lät jag förmå mig, att der qvarstanna. – Om aftonen i badstugan.

D. 25. Först middagstiden afreste jag och kom med alla mina reseffecter utan något uppehåll lyckligen om aftonen kl. 8 till Petersburg, hvaräst jag hade den glädjen att finna de mina vid hälsan. Lyckligtvis hade icke heller någon efterfrågan under tiden varit, ehuru man hämtat till mig nytt arbete, nämligen 1^a delen af Index Corporis historia – Diplomatie Livoniae Esthoniae Curoniae

Riga u. Dorpat 1833 fol. för att derom skrifva en anmälan för folkupplysnings Ministeriets Journal efter Ministerns önskan. Coit.

D. 27. Hos Gr. för att bjuda honom med dess fru till middag i Söndag. – I samma afsigt e.m. hos Zag. Han hade dock träffat bjuda en annan gäst till sig uppå samma dag. – Jag drack der ånyo kaffee och sedan thé. – Jag fick derföre i dag ännu mindre tidigt sömn än de föregående aftnarne. -

D. 28. Hos Fr. W. för att bjuda honom med de sina och den ifrån Helsingfors ankomne Öfverste W. med dess svåger till middag i stället for Zag. – Ovanligt trött och matt. – Om aftonen var jag genom en tryckt biljett kallad till H^r Gretsch för att deltaga uti deliberationen om ett viktigt literärt föredrag. – Der var en talrik samling herrar literata uti Petersburg. – En prospectus till ett ryskt encyklopediskt Lexikon i lik-

Sid. 302.

het med det bekanta Tyska Conversations-Lexikon uppläst men inrättadt efter Rysslands behof och bestående af 24 Oktafband upplästes och de närvarande uppforderades, att teckna sina namn såsom deltagare uti dess författande uti artiklar af eget vetenskapligt val. Jag tecknade mig då äfven för ryska och allmänna historien. – Coit.

D. 29. Gr. med sin fru, Fr. Wulf. med sin fru och dotter samt Öfverste Wulf. med sin svåger en preussisk officer Oelsnitz här till middag och passerade aftonen. Unga grefve G. Aminoff hos mig å Grefve Rehbinders vägnar för att bedja mig höra åt efter några Orientaliska mynt, hvilka för någon tid sedan (1832) blifvit funna i Rautu och hithämtade till St. Petersburg, hvaräst de efter förmodan blifvit öfverlemnade till Vetenskaps-Akademien. Grefven önskade få för Hels. Universitet om ej sjelfva mynten mer, så åtminstone dupletterna, om sådana funnes. Jag gick derföre

d. 30. till Fr. och erfor af honom att han väl haft sagda mynt om händer, men blott för att öfver deras innehåll och värde utlåta sig, hvilket han ock hade gjort, hvarefter han intet mera hade hört om dem. Det är således att förmodas, att de ännu befinna sig i Öfverste Focks i Kaantus värjo och Fr. önskade gerna, att de komme till Helsingfors. För att meddela Grefven detta, for jag dit om aftonen på visit jemte Sofie. – Grefven nämnde en passant, att han snart ärnade besätta den historiska professionen i Hels. och upprepade åter, att ingendera af Kandidaterna vore utmärkta. Om detta var sagdt med någon speciell afsigt, vet jag icke. Coit.

D. 31. Såsom de föregående dagarne allt sedan min återkomst sysselsatt med Usträlovs Сказанія Кырбскаго. – Om aftonen med Sophie hos Schl. hvaräst jag äfven drack ett glas svag punsch.

1834.

2.

Sid. 303.

1834.

2.

April 1834.

D. 1. Apr. E.m. med Sophie hos Zag. -

D. 2. Hostan fortfarande, isynnerhet om morgnar och aftnar. -

D. 3. Nästan hela förmiddagen ut för att bestyra om några Sophies behof.

D. 4. Fr. med sin dotter hos oss till middagen, äfvensom Adjunkten Geitlin, hvilken jag derigenom hade tillfälle att göra bekant med den förenämnde. Af G. hörde jag, att R.s besvär varit af Grefve R. i Konsistorium till förklaring kommunicerade, som å desamma skall yttrat sig tämligen skarpt, så att G. trodde att R. skall hafva svårt att med förbigående af B. utnämna R. F.m. ute för att för Bl. och min hustru uträtta några kommissioner. – Expedierade bref till Bl. och Prosten Modén.

D. 6. Gick jag till Gr. R. i afsigt att å mynten ännu meddela honom Fr.s taxation, i fall det skulle komma till handel med öfverste Fock. En gammal rar bok i ryska historien, som jag dessutom besitter uti Rerum Moscov. autores varii, ärnade jag offerera till present, om Gr. ej redan tillfälligtvis hade den. Jag trodde mig kanske äfven få anledning, att höra något om professionen i H. Emot förmodan fann jag dock Gr. alldeles icke hem, så att det tyckes, liksom jag ej mer borde derföre alls interessera mig. – Sedan på en stund hos Zag.

D. 7. Blef jag ändtligen färdig med utkastet till mitt utlåtande öfver Usträlövs nya prisskrift Сказанія Кн. Курбскаго. Den trägenhet, som jag nödgats använda dervid, för att snarare hinna absolvera det, deraf förorsakade nattvak, som nu åter blifvit för mig en vana och den irritation, hvaruti detta arbete måste försätta mig till följe af Akademiens förfarande vid den första prisfordelningen och hufvudsakligen de kränkande följder det haft för mig, hafva åter tämligen

Sid. 304.

angripit mig.

D. 8. Förde jag mitt utkast till Kr. Såsom jag sjelf förmodadt, afrådde han mig att utelemna åtskilligt som endast skulle förbittra så mycket mer som man icke kunde billigt hafva något att deremot invända. – Så passande allt det skrifna just vid detta tillfälle kunde sägas, så måste jag med hänseende å mitt läge och vederbörandes kända stämning emot mig erkänna vigten af Kr. råd och undvika allt som på något sätt kunde stöta.

D. 9. Emot all förmodan kom Uv. sjelf upp i dag. I alla fall las jag allt hvad jag lemnat kvar. F. anmärkte straxt derefter emot mig, att Akademiens första förfarande således åtminstone tjent till uppmuntran i anledning deraf, att jag hade yttrat mig det synas af detta arbetet, att förf. dervid vida mer visat hållning än vid det första, ehuru jag genom exempel ådagalade, att han äfven härvid ställvis gått med oförsvarlig ytlighet och vårdslöshet tillväga. I Uv. närvaru vågade jag ej svara, hvad jag tänkte, att det naturligtvis skulle vara det största under, om icke Akad. skulle hafva lyckats att uppsporra förf. att så snart som möjligt åter anmäla sig till undfående af en ny belöning. Uv. sjelf kunde icke annat än erkänna, att verket hade sina brister; men sökte rekommendera förf. för sin goda vilja och sin outtröttliga verksamhet, och ursäktade honom, att han blott stint hållit sig till Handskrifterna, hvaremot jag hade yttrat, att det varit önskligt, att han tillika sökt att genom Emendation (förbättring) åtminstone der de tycktes erbjuda sig af sig sjelf, rena den ytterst genom afskrifvare förderfvade och vanställda texten. Föröfrigt tillade han

Sid. 305.

att utlåtaudet vore godt och rättvist. – Kr. hade först haft mig, att öfverlemna det helt och hållet å konferensen, att bestämma hvad belöning förf. skall få. – Något misshagade det mig, att han nu mundtligen upprepade det såsom sin sida med uttryckligt nämnande äfven om ett helt pris och derigenom gaf Uv. insinuationer ännu mer vigt. Afgörandet lemnades föröfrigt till den sista sessionen, uti hvilken Akademien i allmänhet skall fatta sitt beslut om allt. – Om aftonen sökte jag med Sophie förgäfvos Lenz, hvarefter vi gingo till Fr. W. och passerade der aftonen. – Coit.

D. 10. Hos Kr. – Äfven hos F. Han berättade mig, att det i går efter min bortgång ifrån sessionen af presidenten blifvit förkunnadt, att hela den flygeln, hvaruti konstkammaren äfvensom biblioteket befinna sig, skall ombyggas för att derigenom öfverhufvud för alla samlingar skaffa mer utrymme och tillika göra byggnaden eldbar. Med de fördelar, hvilka deraf för framtiden uppstå för mig, tröstade han mig öfver den extra möda, som jag kommer att hafva med att för byggnadens skuld vid flyttningen till ett annat interimistiskt lokal och derifrån tillbaka 2 gånger omställa biblioteket, innan jag kan börja fortsätta mitt revisionsarbete! – Rätt sköna utsigter! Redan i början af veckan hade mitt högra öga visat en särdeles svaghet, så att isynnerhet via skrifning vid ljus svarta punkter och streck på den sidan hoppade på papperet. Tyvärr aktade jag dock alltför litet derpå, ansträngde

tvärtom ögonen för mycket, så att jag äfven skref eller las för länge i skymningen – allt för att blifva så mycket snarare färdig med min rapport öfver det Ustr. verket och sedan kunna begynna med genomläsningen af det ifrån Ministern skickade verket. – I dag märktes på högra ögat bristande synförmåga i allmänhet; det skimrade derföre och det kändes mycket gene-

Sid. 306.

radt utan att derföre vara på något sätt plågad. Jag trodde derföre en liten omställning af mitt bibliothek kunna tjena till någon förströelse och fortsatte

d. 11. samma arbete. Men derigenom försämrades ögat ännu mer, hvarföre jag insåg för rådligast, att om aftonen gå till Dr Gr. för att rådfråga honom. Han trodde det egenteligen vara af rheumatiskt ursprung och förordnade åt mig ett dugtigt laxativ, ögonvatten och spanska flugor bakom båda öronen. – Om aftonen fotbad,

D. 12. Hade jag en ymnig laxering och började äfven med de öfriga medlen, jemte det jag afhöll mig ifrån all läsning och skrifning. – Då det emedlertid ej blef bättre och jag tvärtom

d. 13. alldeles intet såg mera med det högra ögat, ordinerade han 5 blodiglar ofvanom det högra ögat. De applicerades; men åstadkommo ingen förbättring. Så fortgick äfven

d. 14. hvarefter Doktorn förordnade mig till aftonen ett nytt fotbad och till natten en stor spansk fluga uti nacken.

D. 15. Dr. trodde det medföra en välgörande skakning till öppning af Linsen, som han tror vara inflammerad, om jag kom till en häftig kräkning, förordnade mig derfore ett Vomitif, Detta hade dock en mindre verkan än man väntat och det enda som det tycktes åstadkommit, var att täckelset för det högra ögat tycktes numera öfvergå ifrån svart färg till grön. – Fr. att besöka mig, rådde mig att med det första vända mig till D^f Lerche. – För att erfara, hvar han skulle bo, gick Sof. till Zag. Emedlertid skickade mig Kr. sin rapport öfver det Rajdan.ska arbetet. Jag gick derföre till honom sjelf dels för att underrätta honom om mitt tillstånd, dels för att fråga, om han ej ville åtaga sig igenomseendet af det ifrån Ministern mig tillsända verket. – Nej, för ingen del. – Dermed vore ju mente han, ingen brådska, hälst vid så legitima följder. – Föröfrigt tillstyrkte äfven han, att konsultera D^f L. Jag nämnde derom för D^f Gr. som sjelf först lofvade tala med Fuss broder, som just tjenar under D^f L.

D 16. D^r Gr. rådde mig att söka komma till nysning; men hvarken med vinättika eller salmiaksspiritus fick jag det dertill. – Ett nytt kräkmedel verkade lika litet, tills jag igenom fingrets stickande i halsen tvang mig till itererad kräkning. – Derpå följde af sig sjelf laxering.

Sid. 307.

Efter sessionen, hvilken jag absenterade, kom Statsrådet F. sjelf med sin broder. Denne gjorde sig underrättad om kusus vid ögat och om medlen, hvilka derföre hittills blifvit nyttjade, förklarade dem varit alldeles ändamålsenliga och det i allmänhet för ett godt tecken, att jag redan åtminstone ser något mer än i början. – Dr. Gr. hade mig om aftonen återigen att taga ett fotbad.

D. 17. Föreslog han att försöka till nysning suga fint socker, men det verkade lika litet som de gåriga. Först nyspulver åstadkom efter en lång retning, att jag några enskilda gånger fick nysa. – Till invärtes bruk förordnade han en Pulsatilla, ett pulver hvar fjärde timma, en tinktur att hvarje timma frotera ögats omgifning med och 1 ny spansk fluga i nacken. – I allmänhet tyckes det dock Gudi lof! såsom skulle jag börja något mer än hittills om också än dunkelt att uti ett grönt töcken urskilja föremålen. -

D. 18. Pulsatillan fortsattes utan att någon märkbar verkan påföljde. – Gr. hade på förhand talat med Statsrådet Urn-by. [i marginalen: NB. För att hjälpa den arme Emmerich, lånte jag honom 150 R. på ett år, att återbetala småningom.] Till följe deraf kom han till mig

d. 19. på f.m. och undersökte mitt öga, underrättade sig om mitt förra tillstånd. – Sedan diskuterade han länge med Dr. Gr., hvarefter han förmanade mig till tålmod och sträng diet, framförallt skonande af ögonen. Ljuset ansåg han i allmänhet uti hela qvarteret vara för starkt, genom de låga fenstren, hvarföre vi genast inrättade gröna gardiner. – Så mycket jag af deras samtal kunde märka, lärer det tyvärr vara en början af svarta starren, som jag har. Dock är då i alla fall ett godt tecken, att jag redan ser bättre. De hittills använda medlen hafva derföre varit rätt ändamålsenliga och komma med åtskilliga modifikationer att fortsättas. – Med denna afton börjades förnyade fotbad med dugtigt salt och senap, hvarmed äfven de följande dagarne fortforo, äfvensom med pulsatillan, utan att denna dock åstadkom några särdeles fenomen.

D. 20. – Applicerades ett Spanskfluge plåster ned vid högra tinningen; men som ända till

d. 22. icke förmådde draga yttre svedan lös till ny förundran för Dr. Gr. Ändtligen ristade han upp den med lancett-udden hvarvid jag bekom anfall af svindel. – Uppå stället

Sid. 308.

ströddes pulfver af Strichnin. Ett slags pulserande på det stället en tid derefter var det enda, som i början förspordes. – Ett nytt symptom af eget slag och förmodligen ej särdeles god betydelse – en liten stängel med par små qvistar i nedra ändan, som sedan beständigt föresväfvar högra ögat åt dess högra sida.

D. 23. Hela dagen obstruerad, hvarföre jag jemte sparsam annan föda förtärde dugtigt fikon. – Om aftonen efter det dagliga fotbadet en dof smärta uti högra ögat och mot vanligheten länge sömnlöshet. Dock blef sömnen nu lugnare och utan drömmar

d. 24. emot vanligheten, ehuru jag vaknade tidigt. – Efter tämligen god uttömning bättre appetit än de föregående dagarne. – Dr. Gr. anställde försök med det högra ögats synförmåga, som Gudi lof! i allmänhet tyckes vara i tilltagande, så att jag dock något så när börjar kunna urskilja färger och ting. – Betänklighet förorsakade mig dock den allt följande qvisten för ögat. – Fr. W-ts här om aftonen. Derigenom att mina ögon kanske utsattes mer för ljussken, kändes det högra

d. 25. något generadt, mer kanske och snarare deraf, att jag dock i dessa dagar något mer brukat båda eller rättare det friska till läsning och skrifning. – Då det äfven i dag gick trögt med afföringen, så användes ett laxerpulver, som ock sedan gjorde sin goda verkan. – Ögonen för öfrigt in statu quo.

D. 26. Också det vänstra ögat börjar kännas generadt. – Om aftonen Zag. här. Han hade för några dagar sedan varit hos Stenby som lofvat ytterligare besöka mig.

D. 27. Gjorde han ock det och anställde några försök med det sjuka ögat, som lyckades väl. Till min egen förvåning kunde jag se huru mycket hans klocka var. – Han yttrade häröfver stor fägnad och gaf mig godt hopp. Emedlertid skulle man fortfara med samma medel som hittills. – Uti vänstra ögats nedre ögonlock håller en vagel på att utbilda sig. – Om aftonen besök af Ostragorodskij – för första gången. – Lika öden närma menniskor till hvarandra. Han är dock vida olyckligare, då han redan obotligen förlorat sitt högra öga, och måste endast se till att kunna va-

Sid. 309.

ra säker endast om bibehållandet af det andra.

D. 28. Lifvet trögt. En pipa tobak hjälpte. – E.m. sofde jag några timmar; men fick pligta derföre genom sömnlöshet om natten, då jag äfven eljest tyckte mig förspörja större instabilitet hos mig. -

D. 29. Äfvenledes trögt lif. – Dock hjälpte tobakspipan. – Med sömnen uppå natten gick det på samma sätt som i går. – Kanske verkade ock det allt för heta fotvattnet. – Pulsatilla tyckes och något börja influera. Såsom i går aftons stickningar i venstra ögat och spänning i högra delen af öfre hufvudet, så kände jag denna afton en stund susning för högra örat. Redan i går hade Gr. derföre anordnat blott 3 piller i stället för 4. – Det vänstra ögat redan bra blott genom kalla baddningar.

D. 30. Försök till nysning med ett sammansatt nyspulfver tillvägabragte endast tårfullhet i det högra ögat. Måhända var det äfven derföre, som de optiska försöken i dag mindre ville lyckas. Emedlertid tyckte Gr. det åtminstone vara väl, att jag nu mot början kan se något bättre just gerad. Med möda kunde jag i dag efter rökning och plommon komma till en måttlig öppning. – Tidig åska. – I dag sofde jag intet på e.m. och fick också snarare sömn. – Jag förtärde mycket plommon och hade derföre

Maj 1834.

D. 1. Maj utan tobakspipan en rätt god öppning. – Icke destomindre åt jag just litet och det ytterst lätt mat, såsom i allmänhet hela tiden. – Sömmen orolig. -

D. 2. Då det oaktadt den magra och sparsamma dieten i går ej kom alls till någon uttömning, så åt jag en mer födande, ehuru lätt middag. – Fotvattnet sved i dag förfärligt emot vanligheten. – Sömmen blef åter orolig genom drömmar.

D. 3. Först en pipa hjälpte till god afföring. – Till middagen särdeles god appetit. – Om aftonen Zag här. – Med honom drack äfven jag 1 ½ kopp thé med 3 Saffransbröd. Fotvattnet hade man denna afton lagat alldeles förfärligt hett och det läser varit förnämsta orsaken, att jag först circa kl. 2 insomnade.

D. 4. God öppning af sig sjelf med något knipningar. – Sednare än en gång. – Gr. anställde nya försök med ögat, hvilka lyckades någorlunda väl. – Efter dess anordning började man nyttja i dag öfver det sjuka ögat på tinningen fuktiga kompresser af kanthanider tinktur. – Till middagen torde jag ätit litet för mycket, då jag derefter kände, om ock ingen olägenhet, åtminstone en viss tyngd och ledsnad. – Fotvattnet verkade åter starkt. Sömmen roligare. -

Sid. 310.

D. 5. Statsr. Gr. här jemte sin broder. Sedan Gr. med sin fru. – Hela dagen ingen afföring. – E.m. stundom nya svarta strimmar flygande för ögat. – Sednare ock i skymningen spänning deruti, dock endast för några ögonblick. – Efter fotvattnet, som långsammare verkade ljussynerna mångfaldigare. – Sömnen orolig; men om morgonen

d. 6. en liten pollution. – Skäligen god öppning efter supen. – Fr. här. Mitt hufvud tycktes med ens blifva obehagligt afficieradt. – Då jag varit sysselsatt någon tid med läsning, så förskräcktes jag i början och trodde det härröra deraf; efter fordna dylika erfarenheter måste jag dock öfvertyga mig att det kom af för torrt snus. – Om natten somnade jag först ½ till 2. – Jag hade visserligen litet slumrat på e.m.

D. 7. Gr. anställde nya försök äfven uti läsning uti skära tryck både med starkt förstorande glas och utan. Åtminstone såg jag här och der något ord. – Schl. här. – Hade i munnen litet sår. Alldeles ingen afföring. Icke desto mindre kände jag stark hunger, så att jag ock vid middagen åt dugtigt. – Derpå par timmars slummer, hvarefter vid uppvaknandet ett nytt fenomen viste sig. – Vid det sjuka ögats sänkning nedåt nemligen och pupillens derigenom förorsakade rörelse nedskjuter sig uppifrån på högra sidan öfver ögat, med ett godt stycke en svart lucka till en smalnande kägla uti liggande ställning. – Detsamma hade jag ock redan d. 5 varseblifvit; men blott flygtigt öfvergående och på en kort tid. – Nu tyckes den blifva beständig. – Såsom d. 5. kände jag ock i dag sednare spänning i ögat, ishet när jag rörde det för mycket, men också utan det och oftare. – I stället för vesicationen i nacken fick jag i dag åter 2 små bakom öronen, hvilka under det jag sof började draga. Fötterna kliade alldeles förfärligt. – Efter fotbadet ljussynerna åter mångfaldigare och med mellanskof, uti hvilka jag intet af dem observerade. – Icke syntes heller den svarta luckan. NB. 2 koppar the. Sömnen orolig.

d. 8. och om morgonen till och med åter en pollution. – Vid uppvaknandet luckan der beständigt vid pupillens rörelse. – I mörkret tycktes stundom dess nedra basis vara ljus. – Afföringen trög. – Gr. tranqvilliserade mig i afseende å de nya fenomenet. Då det i dag är min 40nde födelsedag, så voro Zag. här till middagen. – Den blef derföre ock för mig något mer sammansatt, om ock eljest passande. – Också l

Sid. 311.

kopp thé drack jag. Litet stickningar i ögat.

D. 9. Efter en pipa tobak, flera glas vatten och fikon kom jag ändtligen till en skäligen god afföring. – Några nya försök anställdes i läsning och lyckades skäligen. – Bakom öronen hade lapparne icke dragit hvarföre jag åter fick en äkta spansk fluga i nacken, som mycket besvärade mig. – Om

aftonen åter ljusfenomenerna, efter fotbadet ganska mångfaldiga och afvexlande. – Sömnen mycket drömfull.

D. 10. – Afföring ehuru med möda. – I anseende till min förehafvande utfart till Strelna i morgon upphörde jag i dag tills vidare med Pulsatillan. – Kruby sjelf här för att i afseende å utfarten meddela sina försigtighetsreglor.

D. 11. Emot kl. 11 reste jag derföre uti en täckt vagn. Farten bragte god appetit, som jag kanske för mycket tillfredställde. Emedlertid hade jag

d. 12. med tillhjälp af en pipa tobak en rätt god afföring. F. reste å mina vägnar till Pastor Modén för att besörja genom honom för min kökspiga ett bevis ifrån rådhuset i Oranienbaum, der hon skall införas i den nya revisionen, såsom мѣщанка. Han kom straxt på e.m. tillbaka jemte Mod. sjelf; men intet bevis medföljde. Han hade ännu icke fått svar på föreställningen ifrån Казенн. Палата i Petersburg och sagt sig emedlertid intet bevis kunna meddela, icke ens deröfver att saken i rådhuset redan är inledd! – Tyvärr har jag således gjort min dyra utfart förgäfves. – Senare ankom Past. Hornb. ifrån Narva och blef öfver natten, så att mig åtminstone icke fattades förströelse. – Om natten fick jag före kl. 2 ingen sömn, kanske af för mycken värma i rummet. Också drog den spanska flugan i nacken förfärligt, så att jag måste låta borttaga den. -

D. 13. F.m. reste jag uti en lejd kalesche tillbaka till staden. Kaleschen kunde tyvärr icke helt och hållet täckas; till all lycka var ingen blåst och icke heller solsken. En slags tryckning i ögat märkte jag endast par gånger. – För öfrigt har det denna tiden varit in statu quo, ljusfenomenet om aftnarna efter fotvattnet dessutom som förr, blott att de afvexlat med periodiskt försvinnande. – Sömnen roligare nästan än i Strelna.

D. 14. Efter fleras inrådan beslöt jag mig till undvikande af möj-

Sid. 312.

ligt ansvar för Maschas hållande utan betyg, att skicka henne i dag tillbaka till Gubanitz. – Afföringen högst trög och obetydlig. – Åtskilliga gånger smärtsam känsla i det sjuka ögat, kanske ock derföre att jag i dag något mera ansträngde det andra. – Ljusfenomenerna om aftonen åter konstantare. Sömnen lugnare, ehuru jag ock hade sofvit på eftermiddagen.

D. 15. En ny piga, som Sophie i går hade akkorderat ut i staden och som i går syntes ganska beredvillig, har icke efter löfte kommit. Vi befunno oss äfven således i dag utan. – Skäligen god uttömning. – Läsningsförsöken lyckades i dag tämligen, ehuru inga betydande framsteg.

Märkvärdigt nog är jag allt ännu icke i stånd att urskilja den gula färgen. – Jag anlade i dag näfversulor under fötterna. Till följe deraf drog också redan om aftonen fotvattnet starkare än vanligt och snarare.

D. 16. Vaknade redan kl. 4. – Coit. – Major Meinander en släktinge till Sophie hos oss till middagen, och blef till aftonen. – I sällskap kom jag derföre att njuta nästan för mycket, så att sömnen blef något oroligare. – Föröfrigt har ögat båda dessa dagar varit lugnare med samma mångfald uti ljusfenomenerna om aftonen efter fotbadet i mörkret. – Såsom vanligt sömnen drömfull med pollution.

D. 17. Rätt god afföring. E.m. tidtals åter smärtsam känsla i det sjuka ögat. – Zag. och Gr. här. – Ehuru jag i dag åt ganska passande mat, väntade jag [i marginalen: NB. Efter mycket spring och mönstrande erhöilo vi ändtligen en ny barnpiga.]

d. 18. förgäfves på afföring. – Appetiten var emedlertid god och jag åt mig nästan för mätt. – E.m. par timmars sömn, hvarföre jag fick pligta med sömnlöshet om natten. – Om aftonen började jag åter intaga pulsatilla. – NB. Engelh. här. -

D. 19. Uttömningen högst obetydlig. – Expedierade bref till Prof. Snegiref i Moskwa jemte några af mina afhandlingar till Sällskapet för ryska historien. Brevet hade ändtligen Schlüter uppsatt i stället för mig, och Dr Gr. var så artigt att åtaga sig dess aflemnande på posten. – Då jag i dag åter något mer använde det sjuka ögat, syntes derföre Mouches volantes. – Äfven i det sjuka några få gånger stickningar, men knapt märkbara. – Sömnen efter vanligheten störd af drömmar.

Sid. 313.

D. 20. Efter ett laxerpulver hade jag flere afföringar, äfven en på eftermiddagen. – Periodisk smärta i det sjuka ögat. – För det andra emellanåt Mouches volantes. -

D. 21. Nya försök i läsning, h^a tycktes röja åtminstone någon, om ock ringare förbättring. – Smärtande styfhet isynnerhet efter eftermiddagssömnen, som på 1 ½ - 2 timmar numera blifvit mig en daglig vana. – Hela dagen ingen afföring. – Om aftonen Geitlin här. – Ljusfenomenerna de vanliga efter fotbadet, utom att färgen af det ljusa molnet spelte uti grönt och ofta afvexlade med mörker. – Blott vid pupillens oftare sättande i rörelse syntes i ögonets vråar blixtrande strålar.

D. 22. Mindre betydlig uttömning. – Med uppsåt afhöll jag mig ifrån eftermiddagssömnen. Också var ögat i sjelfva verket lugnare och utan smärta. – I dag var jag för första gången utan fotbad. –

Ljusfenomenerna lugnare och oftare afvexlande med mörker; men tyvärr fick jag ingen sömn förrän kl. 2.

D. 23. Det sjuka ögat i allmänhet mera smärtande, kanske ock af större och oftare ansträngning af det andra ögat till läsning och skrifning. – Qvisten tycktes börja försvinna, – eller visar sig åtminstone icke mer så konstant och tydlig. – Sednare insåg jag dock, att jag härutinnan bedragit mig. – Om aftonen insomnade jag väl snart nog; men vaknade korrt derefter utaf den spanska flugans retelse i nacken, och kunde sedan ej insomna, innan jag låtit sätta dit en talglapp i stället.

D. 24. Expedierade jag bref till Prof. Rafn i Köpenhamn, som Sophie hade skrivit efter min diktamen, och fick i detsamma ett äldre bref ifrån honom öfver Helsingfors jemte ett ifrån min svåger Gustaf med innelyckta 100 Rub. och en vaxel på 50 Rub. – Ögat var i dag utan all smärta. – Om aftonen Zag., här med sin fru. – Sömnen störd af drömmar. -

D. 25. Hufvudet liksom litet tungt efter en medelmåttig uttömning. – D^r Gr. hade varit hos Hrnbg [?] och lemnade mig tillstånd att i nästa vecka flytta ut till Strelna. – Sedan mente han, att jag visserligen med förmån kunde företaga en resa till Finland och Sverige. – I stället för spanska flugan i nacken gjordes förberedelser till en fontanell på högra armen. – Om aftonen tog jag åter ett fotbad, hvarefter den elektriska aktionen var särdeles liflig och den ljusa massan märkbarare och starkare.

Sid. 314.

– Jag fick sömn mycket sent.

D. 26. Rätt god afföring. – Fontanellen anlades på armen. – Stöflar åter på fötterna med afläggandet af de varma klädesstöflarne. Så vågade jag mig öfver gården till Krug, som syntes visa mycket deltagande i allmänhet och frågade mig äfven, om jag ej vore i behof af penningar. -

D. 27. Afföringen ganska obetydlig. – 2 pipor tobak retade men förmådde icke mer. – En känsla af kyla bragte mig att återtaga mina varma stöflar. – Fontanellärten hade affallit, hvarefter man åter måste sätta en ny spansk fluga. – En god appetit härledde till godt mål och detta till en eftermiddagslur. – Om natten fick jag pligta derföre i det jag ej fick sömn förrän kl. 3.

D. 28. Emedlertid följde en god afföring. – Ny ärt till fontanellen. – För vänstra ögat Mouches volantes. – Visserligen har nu väl ock dess bruk till läsning i sednare tider tilltagit och derföre önskade jag sjelf idkeligen att en gång komma ut på landet, hvartill dock den regnaktiga och kyliga väderleken åter betager utsigten. – E.m. syntes det friska hvitögat mycket antaget af blodstrimmor,

hvilket i början ganska mycket skrämde mig, hälst uti den sjuka äfvenledes kändes en dof smärta. Efter tvagning med kallt vatten syntes dock inflammationen försvinna. – I alla fall tog jag dock redan i dag ett fotbad, hvarefter sjelfva ljusfenomenerna syntes mindre svaga än vanligt. – Sönnen god.

D. 29. Dubbel uttömning. – Ljusfenomenerna om aftonen svagare.

D. 30. Hela dagen ingen afföring. – Föröfrigt samma förhållande såsom i går. – låren kändes ömma och styfva; kommer kanske deraf, att jag efter sednaste fotbad åter haft klädesstöflarna aflagde. – Också det fortfarande anloppet af blodstrimmor till de antagna fättfläckarna i det friska ögats hvita anser D^r Gr. för katarrhaliskt. – Den lilla har en tid bortåt varit skoftals mycket orolig och haft oordentlig mage. – Hon störde ock nu om natten sönnen.

D. 31. Medelmåttig afföring. – Föröfrigt allt in statu quo.

Juni 1834.

D. 1. Junii. Skälig d^o. – Någon tryckning på vänstra sidan i underlifvet. Om aftonen fotbad. -

D. 2. Ordentlig uttömning. -

D. 3. Likaledes. – I dag lidas jag åter att sofva en god stund på eftermiddagen, hvarefter jag kände en dof smärta i det friska ögat. – Det kännbaraste straffet var dock brist

Sid. 315.

på sömn tills långt öfver midnatten. – Derjemte voro ljusfenomenerna åter ovanligt växlande, dock syntes icke mera så ofta det mosslika gula molnet, som med andedragen vexlade stjernnät eller ock till vänster en ljusblå rund fläck.

D. 4. Emedlertid blef uttömningen äfven i dag tillfredsställande. – Finnér till middagen. – Han uppsatte för mig ett bref till Prof. Rafn i Kopenhagen. – Fru Passelb. hämtade Mascha tillbaka, som nu erhållit sitt betyg ifrån Oranienbaum. Då vi emedlertid träffat vårt arrangement för hela sommaren, så måste hon nu söka sig annorstädes tjenst. – I dag erhöj jag de requirerta böckerna ifrån Tyskland. – Detta försatte mig uti en naturlig inquietude, att bese och komplettera exemplaren, hvarmed jag

d. 5. till och med för mycket sysselsatte mig. Sednare thédrickning lär ock bidragit att betaga min sömn. – Ögat, hvaruti redan mot aftonen åter någon dof smärta varit kännbar, syntes ock om natten mångfaldt verksamt. – Efter det jag redan insomnat, inställde sig ock kramp uti den högra foten, först uti knävecket och sedan om morgonen

d. 6. uti vaden. – Kanske har foten råkat blifva litet kall, sedan jag nu åter uti flera nätter icke ens haft den mer med flanell omvecklad. – Uttömningen trög befordrades först genom tobaksrökning. - Ett lifligt flimrande för det sjuka ögat fortfor äfven om dagen. – Om aftonen fotbad.

D. 7. God afföring. – Flimrandet fortfor hela dagen. -

D. 8. Trög och obetydlig. – Hos Schandich öfver gården, hvilken jag redan i går förgäfves hade sökt. -

D. 9. äfven ganska medelmåttig afföring. – Flimrandet allt fortfarande jemte tidtals lindriga stickningar. – Öfverhufvud har jag nu väl de sednaste dagarne läst rätt mycket.

D. 10. Såsom i går. – Jag erhöll ändtligen af Gr. läkarebetyg till flyttande ut på landet och sedan längre resa, samt inlemnade till följe deraf hos Fuss en ansökning om permission intill feriernas slut. – Oförmodadt besök af Relander ifrån Perno. Bref till Rafn i Köpenhamn.

D. 11. Fingo vi ändtligen allt så vida, att vi middagstiden kunde anträda vår utfart till Strelna, så länge efterlängtd och den sednaste tiden så mycket mer, som väderleken uti dessa dagar varit just ypperlig. – Den första verkan på ögat syntes oakadt det fortfarande flimrandet så fördelaktigt, att jag

d. 12. till och med vågade mig att aflägga taftlappen

Sid. 316.

för att vänja äfven det sjuka ögat vid yttre luften. – Emedlertid förändrades väderleken till kulnare med stark nordlig blåst. – Mer skadade jag mig väl genom för ymnig mat af idel starkt födande rätter, hvarpå jag än efter middagen sof en stund. – Derefter märkte jag, att jag åter intet mera såg med det sjuka ögat, för hvilket allt syntes mörkt. Anledning till ny förskräckelse. Om aftonen inträdde åter flimrandet med ljusblått sken. – I dag eller rättare redan i går aftons började jag dricka Suidschitzer Bitterwasser.

D. 13. Oaktadt jag steg till 1 ½ glas, blef dock afföringen obetydlig. Deremot var det mig glädjande, att se mitt öga bragt till den förra status quo. Jag har emedlertid åter infört den nedhängande taftslappen. – Detta fortsattes de följande dagarne, då jag äfven började åter intaga pulsatillan. – Flitig rörelse i fria luften.

D. 15. Afföringen börjar blifva ymnigare. – Ögat är olika; men som det tyckes dock liksom skummare, föröfrigt fortfar flimrandet med ett ljusblått sken. Den vänstra käglan har förlängt sig och liknar figuren af en stöfvel stundom sänkande sig öfver hela ögat. – Natten blef ovanligt orolig och drömfull. -

D. 16. F.m. utfaren, att åka med Finnér. – Derunder hade jag confinement[?]-glasögonen af grönt glas (öfverhufvud för 2^{dra} gången) uppå. Märkvärdigt var det, att en bred aflång springa med eldrödt sken visade sig alltjemt för det sjuka ögat (på dess vänstra sida ungefär där den ofvannämnda figuren är), så snart jag såg med båda ögonen. Tillslöt jag deremot det friska och såg endast med det andra, så försvann synvingen och allt visade sig grönt, men endast mycket skumt äfvensom utan glasögon. -

D. 17. Vi fingo ändtligen våra saker ifrån staden. – Mycket häftig blåst, hvarföre jag mer måste hålla mig hem. – Anwandlung af ledsnad. F. for till Peterhof och Tyris. – Om aftonen fotbad. – Sömnen något orolig.

Sid. 317.

D. 18. Riklig afföring (3 gånger). – Mot aftonen någon styfhet i ögat, hvilket öfverhufvud här på landet mera sällan inträffat. – För öfrigt har ögat bibehållit sig in statu quo. – Flimrandet tyckes förminska sig och äger rum blott efter promenader ute i luften eller om aftonen vid gåendet till sängs. – Allt sedan söndagen har jag intet kött ätit och sökt dessutom i akt taga den största måttlighet. – Hos lilla pian upptäcktes i öfra käken 2 tänder. -

D. 19. likaledes god afföring. – E.m. var jag att se utanför staden på en Kavalleri-Manöver, hvilken äfven de Kejslerliga öfvervarade och sedan drucko thé uti slottet. – Tyvärr skrämde jag Sophie dervid af farhåga att komma emellan hästarne och equipagerne vid afresan. Mätte det blott ej bekomma henne illa! – äfven för mina ögon tycktes hela skådespelet – uti ett starkt solsken, och – idel glänsande föremål – vara mer skadligt än nyttigt. Också förekom det mig

d. 20. just vid uppvaknandet, såsom skulle jag känt uti eller vid det vänstra ögat par starka tryckningar. Dock kan det, ock hafva varit en dröm, och Gud gifve det häldre! – Lifvet mycket löst,

så att jag redan på förmiddagen hade 5 gånger öppning – äfven på e.m. en gång. – I dag tidtals styfhet åt det sjuka ögats högra vrå vid ögats rörelse. – Flimrandet eljest fortfarande. -

D. 21. Ögat lugnare. – Om aftonen fotbad.

D. 22. Brand, med sin fru ankom från staden. – Väderleken ytterst kulen i anseende till en skarp nordlig vind. – Jag kunde således mindre röras deruti i fria luften. -

D. 23. Jag slöt drickningen af Bitterwasser, hvars verkan till ymnig afföring varit jemn och god. – Också pulsatillapulvren upphörde denna morgon. – Efter något ymnigare middag hade jag nytt prof på skadan af en eftermiddagssömn å större skumhet.

D. 24. – Filbunkan tycktes icke rätt väl bekomma mig. -

Sid. 318.

D. 25. F.m. reste jag med Finnér till staden. Det var i början en brännande solhetta och jag kände mig derföre vid ankomsten rätt echaufferad; kanske ock ännu mer derföre, att jag under vägen haft glasögonen uppå mig. Med seendet var det ock intet. – Hos Fuss, som lofvade mig snart mina dokumenter till resan. – Om aftonen hos Gr. som tillställde mig ett bref ifrån min svåger Axel, innehållande en bjudning för hela vår familj att hos sig tillbringa sommaren, under det jag gjorde en resa med Alexander, som skall till Köpenhamn. – Bjudningen är ganska lockande, blott skada, att den icke skett förr. – Fin. hos mig på thé. – Det var mycket starkt och bidrog väl dertill, att jag

d. 26. var obstruerat hela dagen. – F. här till middagen, hvarvid jag, äfvensom i går, åt något för mycket. – En afvikelse till ifrån min vanliga diet, att jag drack en half fingerborg Mallaga. – Besvärad kände jag mig dock icke. – Gr. anställde försök med ögat till läsning. Mig ville det förekomma, som har jag redan långt för detta sett åtminstone lika mycket, som nu. – Med F. var jag sedan gången till ett fartyg ifrån Helsingfors för att höra, när det kan komma att afsegla. Der vore nu visserligen råd på en hel kajuta för mig och de mina; men det är ännu icke ens aflastadt och skepparen vet intet om sin blifvande last, ehuru han hoppas blifva färdig till nästa veckas slut. Detta började redan göra min plan att medtaga de mina vacklande. – Om aftonen var vibreringen i ögat svagare. Deremot visade

d. 27. sig, äfvensom i går morgons, vid uppvaknandet åter ett omkring ögonvråna rullande eldklot. – Kl. 5 till 7 for jag ut med D^f Gr. till Statsrådet Hrnbi [?] vid Wiborgska slagbommen. Nya försök anställdes med läsning i bok. St. var dermed ganska tillfreds och mente öfverhufvud, att jag kunde vara vid rätt godt mod. Vid mina år kunde det icke annars än gå ganska långsamt. Till finska resan

rådde han mycket, öfverlemnande det till mitt välbehag och omständigheterna att välja sjö- eller landvägen. Pulsatillans bruk uppskjutes tills jag kommer fram; Blotta Strichninen förblifver. Föröfrigt rekommenderade han måttlighet

Sid. 319.

och lätt föda, så att jag alltid må hafva öppet lif. Tyvärr har jag äfven i dag förblifvit obstruerad oakadt tobaksrökning och fikon. – Hos Zag. – Kollationerandet af en hop nyinbundna böcker fortsatt till inpå aftonen angrep äfven det friska ögat, så att det började göra ondt deruti. -

D. 28. Jag sofde ända till kl. 8 och skulle icke än vaknat, om ej Dr ankommit. – Jag fann här ett annat fartyg, hvars skeppare tror sig blifva färdig redan uti nästa vecka. Emedlertid vågade jag icke heller med honom afgöra något. Också gaf han förslag på en Finländare, som snart skall afresa till Helsingfors och Wasa landvägen. – Ytterligare får jag nu höra vid ankomsten ifrån Strelna. – Dit reste jag kl. 6 om aftonen. -

D. 29. Började jag åter intaga Pulsatillan, med ett nyligen tillredt extract på försök. – Afföringen såsom i går ganska medelmåttig. – Ovanlig sömnaktighet och tröghet hela dagen. Visserligen var ock vädret ohyggligt – en kall NW storm, så att man ej hade lust att röras ute.

D. 30. Något bättre uttömning. – F.m. besök hos Schlusser.

Juli 1834.

D. 1. Juli. kl. 6 om morgonen reste jag tillbaka in till staden, och då jag der erfor, att skepparen väntade sin inlastning färdig i dag eller i morgon, så skref jag till Sophie att hon må med det första i dag eller i morgon inkomma, sedan hon förklarar sig gerna vilja resa med till Finnland. – Uti mitt kvarter fann jag emot förmodan början gjord till dess förändring, för att erhålla större bekvämlighet och värma upp andra ändan. – I anseende till den derigenom herrskande förödelsen hemma gick jag till Zag. till middagen. -

D. 2. Hos handlanden Wasenius för att höra efter en till Helsingfors afgående Kalesche. Utom att han icke trodde sig kunna öfverlåta den såsom en främmande egendom skall den vara så liten, att den icke heller kan tjena för mig. – Sophie kom emedlertid tillbaka ifrån Strelna med pick och pack, hvarföre vi genast gingo och afgjorde akkord med skepparen Björkholm att få hela hans Kajuta för oss. – Tillika expedierades med posten bref till Axel, att vi komma att bedja Alexander vänta med sin afresa, i fall han ej gerad har lägenhet till Köpenhamn dessförinnan. – Hos

Sid. 320.

Wall. hade jag druckit en kopp svagt thé och fick derefter ännu en lös uttömning. -

D. 3. Om morgonen viste sig ofta omkring ögat hvälfvande eldkulor eller strimmor. – Angående barnpigans pass till finska passexpeditionen. – Parseneck var så listig att han tillika lät utfärda ett gemensamt pass för hela min familj, så att det kan tjena tillika för återkomsten, om den nu skulle ske förutan mig. Mot aftonen var jag hos Akademiens Architekt för att ännu bedja honom tillika låta laga ett nytt fönster uti den blifvande barn- och sängkammaren, hvarigenom hela qvarteret oändeligen skulle vinna, emedan vi derigenom finge sol. Arch. sade sig icke på eget bevåg kunna göra det och rådde mig att äfven tala med Fuss, hos hvilken han sedan ville understödja min sak. Utomdessa borde man ock hafva dertill en köpman Brockhausens samtycke, öfver hurudant fenstret skulle blifva. – Flimrandet om aftonen mycket lifligt.

D. 4. Eldstrimmor kring sjuka ögat rullade denna morgon emot vanligheten nedifrån uppåt, slitande i pannan, så att de omfattade hela nervregionen. – Till middagen erhöj jag af Fuss mitt permissionsbevis; men blott på 28 dagar, dock med löfte om ofelbar förlängning. – Äfven till fenstret lemnade han hopp, då jag derom talte med honom och öfvergaf en ny inlaga, hvilken en af mina grannar Müller frivilligt för mig uppsatt. – Afsked af D^f Gr. hvilken jag betalade med 125 R. Han sade sig lemna mig med godt hopp. – Kl. 7 om aftonen gingo vi om bord på galeasen Lyckan, förd af en skeppare Björkholm; men kommo ej längre än ned till brandvagten.

D. 5. Derifrån begaf jag mig åter på en stund till lands och hem. – Efter flera regnskof upphof sig om aftonen en sakta medvind men den räckte ej länge och slog snart åter till häftig mot. – Fartyget råkade dervid om natten på grund, hvarifrån man hade mycken möda att arbeta sig lös igen. – Aftonen 3 kopp. the.

D. 6. Kanske derföre om morgonen mycket eldkulor. – Mot middagen kommo 2 ryska lotsar ombord och erbödo sig, att för en måttlig betalning föra fartyget till ett renare fält, hvarifrån man sednare kunde kryssa sig längre fram. Med allt detta kommo vi först

d. 7. om morgonen i bredd med Kronstadt. Då skepparen måste till staden, så följde jag med och var honom här åter såsom tolk till hjälp. Pastor Toppelius sökte jag förgäfvos och åt sedan middag uti ett tyskt värdshus. I dag hafva eldkloten mera sällan visat sig, äfvensom

D. 8. Deremot syntes om aftonen tidtals en eldpunkt ned i ögat jemte det vanliga flimrandet. En gång visade sig ock en dylik för pannan. Mot aftonen kändes åter någon styfhet. – Pulsatillan har under

Sid. 321.

hela resan varit utsatt och blott Strichninet blifvit nyttjat, äfvensom då och då froteringar omkring ögat med Kanthanider tinkturen tills densamma

d. 10. blef slut. I dess ställe har jag börjat dagligen tvätta ansigtet och hela nacken med kallt vatten. Efter nog ledsam väntan, under det vi dagligen med förtrytelse sett ångbåtar passera fram och tillbaka, lugnade det i går aftons och vi hoppades att vinden ändtligen skulle vända sig. Det gjorde den ock men blott till SW. och med den skillnad, att det blef tillika tryckande värma. – Straxt e.m. kryssade vi oss högre upp intill sjelfva hamnen. – Mot aftonen började det lugna och väderleken blef den skönaste, som vi haft hela tiden. I förhoppning om en lycklig förändring af vinden gåfvo vi oss ut och passerade brandvagten utan stort uppehåll kl. 9. – Vinden tycktes också verkligen vilja ändra sig, hvarföre vi med de bästa förhoppningar ändtligen sent lade oss till hvila. – Flimrandet för ögat var åter särdeles lifligt med tidtals framträdande af den ljusa punkten ned.

D. 11. Jag uppvaknade tidigt af stark sjögång. – Mycket eldklot visade sig för ögat och i olika riktningar; i det ett till och med hvälfde sig horizontalt rundt omkring ögat. – Det hade blifvit om natten storm med den förra motvinden. Den tilltog alltmer, och såsom vi redan voro ett godt stycke i öppna hafvet, fann skepparen det för rådligast att segla med den gynnande strömviden tillbaka. Redan före middagen befunno vi oss åter framför Kronstadtska hamnen uppå samma punkt, hvarifrån vi utgått. E.m. rasade stormen med samma våldsamhet med periodiska regnskurar, så att vi måste hålla oss in i Kajutan. Sophie hade af sjögången åter blifvit illamående; barnet kinkade och skrek beständigt. Jag kände mig ytterst svårmodig och var förtretad öfver mig sjelf, att hafva beslutit hela denna fatala sjöresa, hvaremot jag, om jag ensam straxt rest landvägen, jag nu utan allt tvifvel skulle redan varit uti Helsingfors, medan de mina helbregda skulle förblifvit i Strelna.

D. 12. – Mindre eldklot, eller rättare, såsom de i sednare tider hälst här på sjön visat sig, oblonga eldmassor jemte eldprakten ned tidtals. Äfven om aftonen visade sig en gång en sådan eldmassa. – Dessa tider hafva de egenteligen mer synts blott på den vänstra sidan. – Stormen fortfor med våldsamhet; men det regnade åtminstone blott en gång. -

D. 13. Med ögat samma förhållande. – Äfven i dag fortfor den häftiga vinden hela förmiddagen. – Till omvexling och för att i ett vidrigt fall af längre nödtvunget kvarstannande öka provianten (redan för andra

Sid. 322.

gången) for jag på e.m. till staden. – Såsom vi i anledning af vindskiftet väntat, började det lugna mot aftonen. – Då jag vid återkomsten ifrån staden tagit mig en god motion genom roende, så lät jag den goda men sena middagen smaka mig väl, förtärde ock derefter för första gången en half appelsin. Till theet, som jag öfverhufvud här på sjön druckit merändels både morgnar och aftnar hade jag sjelf hämtat mjölk. Theet var emedlertid kanske för starkt och då det dracks sent, så kom jag för första gången att plågas af sömnlöshet, och insomnade först

d. 14. efter kl. 1 om morgonen. Samma tid uppblåste äntligen en svag SO. vind och en mängd af fartyg, som legat omkring oss, delande med oss samma öde, skyndade sig att begagna densamma. – Genom det deraf förorsakade bullret och vårt eget fartygs uppehåll vid brandvagten blef sömnen nog ofta afbruten. Den friska vinden, som sednare blåste, bragte en dock snart att glömma nämnda obehagligheter, äfvensom min med denna sammanhängande första obstruction uppå sjön. – Äfven denna gaf sig dock sednare genom en Cigarre till. – Vinden slog till S. men blef mycket frisk, hvarföre vi emedlertid gjorde goda framsteg och passerade Högland om aftonen. Den starka sjögången och krängningen verkade allt mer ofördelagtigt uppå Sophie, så att hon om natten blef alfvarligen illamående och i sina omständigheter började befara en ofärd. – För henne var det väl derföre en verkelig lycka, att nästan en fullkomlig stiltje inträdde om natten. Till

d. 15. vände sig vinden åter åt W. men förblef högst obetydlig. Dagen var dock mild och oaktadt den mulna halftöckniga väderleken skön. Sophie repade sig åter efter en någorlunda god sömn. – Uti ögat intet nytt, utom vid uppvaknandet efter en i anseende till omständigheterna obeqväm hvila några på venstra sidan nedgående ljusmassor, hvilka sednast varit mera matta liksom efter en nyss utslocknad eld. – I aftons var flimrandet åter rätt lifligt med blå- och grönaktig färg. – Längre fram på dagen tidtals smått regn med kall NW. vind. – Man måste derföre segla till inemot Ekholmska fyrbåken, innan man kunde vända mot Helsingfors. Äfven detta kunde ske först om aftonen. – Vinden hade åter dragit sig mer åt W. – För att bringa den ledsamma tiden till ända, hade jag tagit mig en liten middagslur, hvarefter mycket matta eldmassor både upp- och nedåt, allt på den venstra

Sid. 323.

sidan. Magen i godt skick ity att jag ännu hade en öppning.

D. 16. Vid uppvaknandet inga eldmassor. – Vi hade seglat hela natten; men då vinden förblifvit densamma W till N, så hade vi icke ännu ens kl. 9, då luften äntligen åter klarnade efter dugg och starkt töcken, intet land i sigte. – Straxt derpå inträffade dock detta och kl. 3 e.m. befunno vi oss äntligen uti hamnen af Helsingfors. Då passagerarne efter en stund fingo tillåtelse att landstiga, begaf jag mig i staden och var nog lycklig, att tillfälligtvis ännu samma afton träffa flere bekanta

och vänner, deribland äfven Alexander, som väl redan för nära en vecka sedan inskeppat sig på ett fartyg till Lübeck, men för motvind qvarstannat på redden och derifrån i dag kommit till staden. Såsom Axel bodde uti skären i Kyrkoslätt, så skickades efter hans egen anvisning genom en Mag. Ekstubbe en expres till honom. Jag blef uti Axels quarter, jemte Alexander öfver natten. Sedan jag hos Mag. Backman, som jag äfven tillfälligtvis råkat och sedan haft till biträde att söka efter bekanta, druckit 2 koppar thé. Häraf och förmodligen tillfölje af resan och echaufferingen under gåendet omkring i staden uppstod om aftonen för det sjuka ögat ett ordentligt fyrverkeri. Icke endast det vanliga flimrandet var ovanligt lifligt och skiftande med flera färger, emellan brandgult, blått och grönt, utan ock visade sig för hela ögat nät af den mest skiftande gestalt med beständigt omväxlande färger och figurer. Tillika hade jag hela aftonen en slags stranguri, som sedan bröt sig uti en stark urinuttömning. Derjemte plågades jag af sömnlöshet, så att jag först mot kl. 3

d. 17. om morgonen insomnade. – Om morgonen begaf jag mig till Ilmoni, som jag redan förut hört ärna sig resa upp till Kangasala efter sin fru och med hⁿ Bl. projekterat, att jag skulle följa för att sedan besöka archiatern Törngren, boende i nejden, i fall det ingen resa blefve till Stockholm. I sjelfva verket afrådde mig äfven I. derifrån, emedan för närvarande i St. ingen särdeles berömd ögonläkare skall finnas. Tvärtom tillstyrkte I. en resa till Berlin, i fall en utländsk resa skall företagas. Men också förslaget om T. gillade han. Emedlertid beslöt jag att först rådfråga äfven Ursin. Mot middagen begaf jag mig åter ombord till Visitationen, efter hvilken vi åt vår middag om bord och sedan kl. 3 gingo med pick och pack i land. Sednare var jag med Bl. hos Urs. som fullkomligen gillade projektet att resa upp till Törng. som af alla Finnlands läkare skulle hafva den mesta erfarenheten uti fall sådana som mitt öga. – Föröfrigt

Sid. 324.

tycktes äfven han dela I. åsigt om användandet af blodiglar ännu. Dock mente han, att jag gjorde bäst, att blott bädda ögat med kallt vatten morgnar och aftnar, intills jag får tala med I. – Denna afton var blott det vanliga flimrandet, ehuru starkt synbart. – Hela dagen hade jag ingen uttömning haft.

D. 18. Om morgonen ankom Axel. Vi hade redan i går samteligen blifvit budna af Urs. till middagen. Alex. hade redan om aftonen begifvit sig åter om bord, emedan vinden vänt sig, och måste afsegla om natten, då han ej mer återkom. – Sedan min ankomst i land öfverhufvud appetiten starkare. Hos Urs. drack jag till och med ett helt glas franskt vin. Jag kände dock inga särdeles följder hvarken deraf eller af middagen. Äfven eldmassorna om morgnarne börja mera sällan synas. Deremot visa sig 2 solar tätt invid hvarandra den högra ljus- och den venstra brandgul eller röd med svarta ringar uti

D. 19. Om aftonen afreste Axel tillbaka på landet och medtog dit till sommaren de mina. Jag gick till natten till Ilmoni, med hvilken

d. 20. jag kl. 8 om morgonen afreste åt Tavastehus. Jag blef under vägen litet våt af regn och ådrog mig förmodligen derigenom heshet. Då jag tillika sednast i staden och i dag på vägen haft mera stark föda, så drack jag

d. 21. om morgonen på I.s inrådan en kopp Caffee och hade derefter en god uttömning. I alla fall var det sjuka ögat vid framkomsten till Kangasala kl. 11 starkt inflammeradt, som I. dock tillskref sjelfva resan. I alla fall var jag icke litet förskräckt och började flitigare bädda ögat. Emedlertid drack jag såväl thé som också åt qvällsvärd om aftonen, ögat var i dag, såsom de föregående allt ifrån Helsingfors något styft med det vanliga flimrandet och ljusflim. nu särdeles lifligt. Med Strichninen upphördes tillsvidare.

D. 22. God uttömning. Vi voro alla budna i grannskapet till en Kamrer Tallqvist på Kiehilä äfven af mig en Universitets kamrat och gammal bekantskap till en sjöresa öfver Roine till ett torp Pirttiniemi ungefär 1 mil. Der åts en munter middag, och jag försökte för första gången att simma, hälst såväl hesheten som inflammationen ansenligen gifvit sig. Väderleken var i dag mycket varm – och sjön nästan alldeles lugn, så att denna exkursion blef ytterst angenäm. – Efter den starkare middagen, som medförde en viss tyngd, ingen qvällsvärd.

D. 23. Något trög afföring, hvarföre jag drack $\frac{1}{4}$ kopp Caffee. – Straxt på e.m. reste jag med Ilm. till Tammerfors och derifrån $2\frac{1}{2}$ mil till ett rusthåll Ania, hvarifrån vi med båt foro vidare till Laucko gård, dit vi först just före aftonvard ankommo. – Före densamma försökte jag att smaka helt litet brännvin, hvaraf jag dock kände mig betydligt echaufferad. Först

d. 24. kunde det blifva fråga om undersökning om den egentliga anledningen till min resa. Archiatern Törngren ansåg efter anställt förhör om mitt lefnadssätt samt

Sid. 325.

början och fortgången af det onda och försök med ögat detsamma ännu icke hafva svarta starren, utan lida af en ytterlig svaghet uti synnerven, hvilken han emedlertid trodde kunna häfvas, om ock en viss svaghet i synen torde kvarblifva. Den närmaste medicinska åtgärden ansåg han en stark bloduttömning genom blodiglar, hvarefter böra nyttjas salta sjöbad och dessutom hållande af kallt vatten öfver hjessan så att det nedrinner öfver ögat en timma efter uppstigandet samt hållande af några droppar kallt vatten på ögonlocket 2 à 3 gånger om dagen. Bitterwasser uti mindre quantitet till att befordra uttömningen och sednare något annat saliniskt mineralvatten. Dieten bör vara i allmänhet måttlig, utan så strängt afseende på kvaliteten. Både måltidssup och ett glas vin äfvensom kaffee, likasom kött tillstaddes, endast med den varning, att hvarken hufvudet upphetsas eller magen öfverlastas. Bruket af Strichnin ansåg han önskligt det af näfversulor snarare skadligt

än gagneligt, fontaneln likaledes mindre ändamålsenlig, utan deremot en spansk fluga i nacken sednare ganska lämplig. Allt ansträngande af ögonen under hela sommaren bör undvikas, såväl skärm som i synnerhet taftslappar framför ögat afläggas och deremot flor nyttjas i synnerhet på resor, för att undvika damm och starkare solsken. Resor, promenader och förströelser blifva en väsentlig föreskrift. Allt detta var ett gladt budskap för mig; jag tyckte mig redan likasom se bättre och tillät mig till och med vid frukosten ett glas vin. Emedlertid lät gubben mig genom I. förstå, att jag borde vara varsam uti mina njutningar. Till yttermera varning förblef jag ock till hela dagen obstruerad. Vi afreste straxt efter frukosten. Uti Tammerfors hade Provincialläkaren Ringbom redan i går för denna dagen bjudit oss till middag. I.s fru var ankommen att efterhämta oss och vi återvände om aftonen beledsagade af Ringb. till Kangasala.

D. 25. Uttömningen ytterst trög och svår, ehuru trängningen dertill var stark. – Vi voro samtelligen budne till middagen af Länsmannen i Socknen Solman, boende i Riku icke långt ifrån Sorola. Oaktadt vid middagen äfven af mig allt åtminstone försöktes, fick jag dock mot aftonen en ny evacuation. – I anseende till den ytterst varma, sköna och lugna väderleken var jag i dag 2 gånger i sjön. – Nejdens poetissa Madam Lundahl, ifrån Tammerf. på visit på Prästegården. – Ringb. reste tillbaka. -

Sid. 326.

D. 26. kl. 6 om morgonen anträdde återresan åt Hels. i sällskap med Ilm.s fru och barn. – Vi hunno till Hyvinge gästgifveri till natten.

D. 27. Bröto vi upp kl. $\frac{1}{2}$ till 5 och befunno oss i Hels. kl. $\frac{1}{2}$ till 10. I anseende till den heta väderleken var jag 2 g^f i sjön med Mag^f Backm. som också bjöd mig till sig till middag. – Aftonvard åt jag hos Ilm. -

D. 28. Middag hos Mams. Wahllund. – 2 gånger i sjön. – Aftonen hos Bl.

D. 29. F.m. sattes på mig 18 stycken blodiglar uti en halfmån rundtomkring det sjuka ögat, hvaruti flimrandet under Operationen tämligen afstodnade. – Axel var i staden och åt med mig middag; men återreste på e.m. I anseende till blodiglarne kom jag icke i dag uti sjön. – ögat syntes e.m. något bättre se; men figurerna äro kvar, äfvensom flimrandet åter till någon del är märkbart. – Jag började denna afton åter dricka Bitterwasser 5 glas. – Sömnen något orolig.

D. 30. Vaknade och uppsteg jag redan kl. 5. – Bl. hade den godheten att uppsätta efter diktering ett bref till Statsrådet Fuss om förlängning af permissionen, för att afgå med första post, då första permissionsterminen redan i fredag utgår. – Frukost hos Bl. Expedierade brefvet med posten

äfvensom ett till svåger Gustaf i Stockh. – Middag hos Ilm. hvarest jag fick göra bekantskap med prästen Engelbr. Ranckén. Efter simning kl. 5 följde jag med honom och Lins. Argill. till Observatorium, efter hvars beseende Arg. bød oss till sig att dricka thé. Äfven jag drack 2 koppar och kom således mot kl. 9 hem. Jag var redan färdig att lägga mig, då en expres ankom ifrån Axel med ett bref af innehåll, att Sophie redan om måndagsaftonen insjuknat uti en feber, som sedan tilltagit, hvarföre jag före min utfart borde rådfråga någon läkare. Då natten redan var förhanden och brefvet just icke tycktes antyda någon större fara, så beslöt jag i första öfverraskningen att i morgon resa ut så tidigt som möjligt och kanske få någon läkare ut med mig genast. Emedlertid fick jag dels af oro dels kanske af thedrickningen

d. 31. ingen sömn förrän mot kl. 2; men hade knappt insomnat förrän en ny expres ankom med underrättelsen, att faran syntes blifva större, emedan yrsel inställt sig. Jag klädde mig derföre hals öfver hufvud och begaf mig först för närheten till den uti samma gård boende Provincial-Läkaren Rosenbom en gammal Gymnasii och Universitetskamrat till mig. Sedan jag ändtligen med möda fått honom vaken, förklarade han sig för några timmar sedan hafva inkommit ifrån Esbo och nu så mycket mindre kunna resa.

Sid. 327.

som han hade patienter uti staden. Jag begaf mig derföre till Ilm. Han emottog mig med vida större deltagande, sade sig visserligen icke heller nu kunna resa; men lofvade komma sednare. Emedlertid föreslog han att uppsöka Veterinärläkaren Lindfors och medtaga honom tills vidare för att genast anställa åderlåtning eller applicera blodiglar och sedan använda de första tjenligaste medel. Lindf. var genast beredvillig och kl. 4 anträdde vi vår utfart. För att påskynda densamma, åkte vi de två första hållen med två hästar, så att vi efter 3 ½ timma voro på Wassborg. Efter blodiglarnes application stillade sig också styngtet uti sidan, ehuru febern och hettan fortfora. Jag tog mig par timmars hvila; men kände mig derefter ännu mer echaufferad och vid middagen hade jag till och med stickningar eller snarare en dragande smärta uti det sjuka ögat. – E m. återreste Lindf. sedan han än bättre öfvertygat sig om sjukdomens gastriska beskaffenhet.

Augusti 1834.

D. 1. Aug. F.m. återkom ändtligen den först utskickade expressen med medicin och föreskrift om dess användande. E.m. ankom och Ilm. sjelf sedan den sjuka redan börjat befinna sig bättre, efter det att hettan minskats och en korrt välgörande sömn inställt sig. För mitt öga började jag att låta sätta kallt vatten på hufvudet, så att det rann ned öfver ögonen. Äfvenledes började jag låta drypa kallt vatten på ögonlocket. 2 gånger simning. -

D. 2. Sofie hade sofvit väl en stor del af natten, och befann sig mycket raskare Gudi lof! – E.m. inställde sig dock en envis hackhosta med åtföljande slemafsöndring. – Också någon hetta mot aftonen. – Jag simmade i dag blott en gång och det vid tämligen kylig blåst, hvilket ock lärar varit orsaken, hvarföre jag hade e.m. mycket buller i magen.

D. 3. Efter förökadt drypande af kallt vatten på ögonen tycktes flimrandet öfvergå mer till grön färg. – Sofie klagade öfver känsla af något sammanpackadt uti hals och bröst. – Detta minskades dock redan den följande

d. 4. sedan hon tillika sofvit roligt nästan hela natten. – Jag deremot hade derunder kramp uti högra foten af för liten betäckning under en kylig natt. – Om morgonen syntes åter matta eldmassor hvälfva omkring ögat. – E.m. reste jag med Axel landvägen till staden. – I dag öfverhufvud 3 gånger lös afföring. -

D. 5. F.m. for jag ut med Axel till Hoplax $\frac{1}{2}$ mil härifrån på en auktion, hvarest äfven jag inropade åtskilliga duktyger. – Då vi kommo att qvardröja ända till

Sid. 328.

d. 8. Nytt bevis af Kaffets upphetsande verkan uppå natten. – I anseende till Sofies födelsedag ett halft glas punsch. – Derefter ock qvällsvärden starkare flimrande och sömnlöshet om natten. – Simmades 2 gånger,

D. 14. Om par flickor, hvilka uti ett med mig analogt fall äfven blifvit utaf samma gumma botade. Jag förbehöll mig dock att blifva af henne försedd med hennes medicin jemte anvisning om dess nyttjande, hvartill hon ock samtyckte, stötte sitt pulver, hvars namn jag tillfälligtvis erfor vara Galitssten, ännu finare med socker och såsom jag förmodar med tillblandning af något annat obekant ämne samt gaf mig dessutom en flaska med Riga balsam jemte tillsats af något annat förmodl. saffram. – Vi återvände sent. Om natten vaknade jag oförmodadt helt hastigt och kände bindeln af halsen, som jag efter gummans råd hade qvarlemnad, mycket hetta hufvudet. Jag kastade det derföre ifrån mig och öfverfölls i detsamma af en obeskriflig ångest om mitt öga. Det befanns dock

d. 15. åtminstone icke sämre, ehuru jag icke heller kände någon synnerlig bättring, såsom gumman hade profeteradt. – Efter frukosten återreste jag till Hopjärvi och derifrån efter middagen till Helsingfors, dit jag framkom i tid, för att ännu i solnedgången kunna taga mig ett sjöbad. – En liten styfhet har ännu hela denna dag varit märkbar i det sjuka ögat.

D. 16. På ett Apothek erfor jag att det så kallade Galitssten är blå Wictriol. Ilm. rådde ifrån bruket af alltsammans. Åderlåtningen, som gumman äfven framför allt derjemte hade rekommenderat, kunde emedlertid försökas, emedan den åtminstone icke kunde skada, men derjemte borde en ny lokal uttömning genom blodiglar efterfölja. Båda operationerna företogos,

d. 18. åderlåtningen om morgonen och 12 blodiglar på e.m. Om aftonen kände jag mig något matt.

D. 19. var jag anordnad att dricka ett större quantum Bitterwasser – ett helt ölglas. – Jag hade deraf 4 gånger uttömning och vågade mig derföre icke heller i dag uti sjön. – Om aftonen var jag buden till ett barnsöl hos Prof. Tengstr.; men gick i dess ställe med Sofie privatissime till Bl. hvarest vi åto litet qvällsvard. – Jag fick på en stund ingen sömn. Den blef orolig.

D. 20. började jag dricka Marienbader-Kreutzbrunn med 2 ölglas och kände min mage derefter obehagligt spänd jemte allmän

Sid. 329.

tyngd och olustighet. Figurerna för ögat tydligare, men det är i det hela skummare. Emellanåt har jag dock tyckt det bättre urskilja åtminstone färger. Flimrandet har varit mindre och det ljusa och blåa skenet synes börja gifva vika för grönt. – Om aftonen med Sof. på visit hos Urs. Han tyckte Sof. kunna företaga sin återresa med Wiborgsbönder, blott det skedde snart och sist inom 14 dagar. – Litet qvällsvard, hvarefter jag åter hade ingen och sedan ganska orolig sömn.

D. 21. Blott en liten afföring. – E.m. med Sofie på barnsöl hos Bl. och faddrar för hans nyfödda dotter Maria Christina Sofia. De öfriga, en Lagmanska Unonin, en Mamsell Schantz och en af Bl.s svägerskor; af karlarne Ilmoni, Germ. Aminoff och en Jägerhorn. – Jag var så återhållsam som möjligt, drack väl 2 glas vin, men intet thé. – Också belönades jag derföre med en lugnare sömn. – På I.s inrådan började jag för afföringens skuld om qvällarne dricka Bitterwasser. -

D. 22. Var jag åter 2 gånger i sjön. – Åtminstone en uttömning äfven efter Marienbader utom om morgonen. – Också i dag kände jag mig obehagligt spänd om f.m. Med Sofie visit hos Fröken Cyg. på f.m. och hos Ilm. på e.m. En kopp thé.

D. 23. Att söka efter Wiborgsbönder för Sofie och barnet till återresan. En rysk handlande sade, att foror i nästa vecka vore att förvänta. – Jag gjorde en visit hos Prof. Pipping. Blott en mindre afföring, äfvensom den följande. -

D. 24. Om aftonen efter den andra simningen hos Lins. hvarest jag drack en kopp thé. Detta jemte qvällsvarden echaufferade mig emedlertid och gjorde mig sömnlös intill kl. 12. Ehuru det äfven de föregående aftnar velat vara svårare om sömn.

D. 25. Sökte jag Gen. Thessl. men han var bortrest. – E.m. Ilm. här med sin fru. – Åter sömnlös.

D. 26. Erhöll jag ändtligen ny förlängning af min permission ifrån Petersburg, jemte bref ifrån F. att jag kunde dröja till och med till början af Okt. om jag sedan medbragte läkarebevis, att jag ej förr kunnat resa. – I anseende till regn kunde jag blott om e.m. simma. Vattnet och luften voro något kallare, hvarigenom simmandet angrep mig mycket. – Af trötthet somnade jag nu tidigare. – litet ondt i bröstet om natten.

D. 27. E.m. på Bibliotheket. – Efter andra simningen i kopp the hos Mag. Backm. – Äfven fick jag nu väl derföre vänta på sömnen, som blef drömfull.

Sid. 330.

[September 1834.]⁶⁰⁸

slutet, för att tillika kunna liquidera, så böd oss ägaren, Handlanden Sederholm, att stanna qvar till middagen. Dervid drack jag ett glas vin, sedan jag redan förut druckit ett. – Af den sena middagen blef jag så tung, att jag icke sedan vågade mer att simma i det kalla vattnet. – Jag erhöll ifrån Fuss i Petersburg en afskrift af en предложение ifrån Ministern af innehåll, att han samtyckt till förlängningen af min permission intill utgången af ferierna; men denna tidpunkt var uttryckligen bestämd till d. 10 Aug, såsom det visserligen lagligen sig förhåller, icke såsom det tillfälligt i år inträffar genom infallande helgdagar intill d. 4 Sept. För att erhålla en ytterligare förlängning, vore således efter några af F. sjelf tillagda rader ett af behörig Ortsautoritet intygat läkarebevis nödvändigt. – För att erhålla och expediera detta, måste jag qvarstanna

d. 6. öfver den följande dagen i staden och Axel afreste ensam tillbaka. Jag hade haft en orolig och till en del sömnlös natt; men befann mig dock skäligen väl isynnerhet efter det kalla badet. Först

d. 7. erhöll jag läkarebeviset af Ilmoni, hvilket bestyrkt af tjänstförrättande Notarius publicus i staden som sedan affärdades med posten, åtföljd af ett ganska bevekligen skrefvet (af Bl. efter min

⁶⁰⁸ Även om texten och pagineringen formellt fortsätter utan avbrott saknas här text från slutet av augusti och början av september men kan hittas på sidorna 332–337.

dictamen uppsatt) bref till F. hvaruti jag med Consideration å det sednast tillkomna missödet genom min hustrus sjukdom bad honom hos Ministern söka utverka mig förlängning intill den 22 September, eller åtminstone till d. 4 Sept. – Oaktadt jag lefvat mindre dietiskt, så att jag någongång kännit mig upphetsad och i dag morgon till och med kommit till uppkastning (dock förmodligen genom ovan bruk af nytt starkt snus) tyckte jag till och med, att min syn något bättrat sig. Straxt på e.m. återreste jag ut till Wassborg, hvaräst jag hade den tillfredsställelsen, att se Sofie redan ute och till fötters. Oaktadt kännbar trötthet efter resan och ett kallt bad efter återkomsten, hade jag åter en mera orolig sömn, sedan jag först länge hade nödgats vänta äfven derpå. Bitterwattnet vedertogs nu åter.

Sid. 331.

D. 9. E.m. promenad nära 1/2 mil härifrån till en Mag. Snellman på Danskarby hvaräst dracks thé och äts qvällsvard.

D. 10. Voro vi samteligen budne på ett bröllop till Lagmanskan Adlercreutz egendom Sundsberg; men jag verkställde i stället mitt förra uppsåt och reste straxt på e.m. till Kyrkoherden Hipping i Wichtis, hvilken jag ock träffade lyckligtvis hem.

D. 11. Fick jag hos honom göra Prosten Forsman ifrån Lojo bekantskap. Baden både i sjön och hem fortsattes denna dag och den följande, ehuru dieten blef mindre strängt iakttagen. Dock var min mage i godt skick utan bruk af Bittervatten. Tiden förgick rätt trefligt.

D. 13. Anträdde jag på f.m. min återresa, men blef öfver middagen och resten af dagen hos Biskopinnan Cygnaeus vid Hopjärvi. Der hörde jag mycket berättelser om en bondhustru boende i Sjundeå, hvilken skall lyckligen kurerat till 200 ögonsjuka. Dessa berättelser bekräftades äfven i byn, hvarifrån äfvenledes en flicka varit under hennes vård. Såsom hon icke bodde särdeles långt, så tyckte jag det i alla fall lönade mödan att se och tala vid henne och reste därför

d. 14. först $\frac{3}{4}$ mil tillbaka till Palojärvi herrgård inom Wichtis socken, som under mitt boende i socken, förut 1814 och 1815 af mig stundom hade blifvit besökt och därför var ett gammalt bekant hus. – Frun i huset erböd sig sjelf att jemte sina barn beledsaga mig vidare till stället Enesby circa $\frac{3}{4}$ mil ifrån Paloj. sjö och land. Läkarinna fanns hem och hade äfven nu 3 barn hos sig. Angående mitt öga mente hon att det skulle redan inom en vecka åter komma sig, om hon finge behandla det med sina läkemedel, bestående uti ett pulver och en balsam. Vid det hon nogare skulle bese det uppå en för mig inrättad bädd, hällde hon genast in i ögat af sitt pulver, som sved mycket starkt och sedan utpressade mycket vatten. Detta försök skedde emot min förmodan och vilja; men det var gjordt och jag fick åtnöja mig med hennes försäkran, att det ingalunda skulle skada. Hon förnyade det till och med, och förband hvardera gången ögat med en duk, hvarpå hon slog af sitt balsam. Då

jag erfor att hon så tämligen för alla sina patienter nyttjar alldeles samma medicin, så kunde jag icke hysa derföre stort förtroende och måste trösta mig så godt jag kunde med berättelsen

Sid. 332.

D. 28. Efter det jag i går aftons före qvällsvard ätit en god portion kokta plommon, hade jag i dag morgon 2 ymniga afföringar. – Efter det jag rökt hos Prof. Arg. ännu 2 andra och e.m. ännu en. – Kl. ½ till 4 begaf jag mig med Axel och par andra på en sjöfart till Degerö ¾ mil härifrån till Rosenbröijer en sockenbo af mig. Vi hade stark motvind och kommo derföre sent fram, jag mycket echaufferad (vi hade ¼ mil att gå). – Det blef en mycket mörk afton och hvad värre var, vände sig vinden emot. Vi måste derföre stanna qvar öfver natten och jag

d. 29. i anseende till regn ensam ända till e.m. I stället för Marienbader drack jag ymnigare rent brunnsvatten. Till simning saknades ej tillfälle. – Blott e.m. en kopp kaffe, som ej tycktes bekomma mig. Efter återkomsten simmade jag ännu en gång vid staden. – I dag ingen uttömning. Också

d. 30. var den något trög. Den lilla inflammationen i det sjuka ögat (jag vet icke egentel. hvaraf) hade gifvit sig. Om natten vaknade jag och kunde sedan uppå flera timmar ej få någon sömn. – Derjämte starkt flimrande.

D. 31. Skälig afföring. Aftonen på barnsöl hos Prof. Lins. Dervid l kopp the med kryddadt Zubise [?]. Derföre fick jag pligta med sömnlöshet ända tills öfver kl. 12 med särdeles starkt flimrande för det sjuka ögat.

September 1834.

D. 1. Sept. Trög uttömning. – Uppvagtning hos Gen. Th. – Rätt artig, sade jag blifvit så förskräckligt mager, att han ej kände mig igen, började tala om det hopp man gjort sig om min acquisition och yttrade att det måtte framdeles ske. uti Wass. boklåda öfverfölls jag af hastigt illamående som medförde en stark svettning. – Med Popp. och Forsman till middag hos Anders. – Dertill en liten sup och ett glas vin. – Efter simningen passerade vi aftonen hos Aminoff. – Jag åt nästan ingen qvällsvard. Jag sofde mer, men hade högst äfventyrliga drömmar.

D. 2. Något trög, men god afföring. – Efter ymnigare motion stark appetit. Denna förledde mig om aftonen att äta äfven sur mjölk. – Mycket drömmar och obstruktion.

D. 3. Genom rökande forcerade jag mig dock till god uttömning.

D. 4. Om morgonen tidigt svårt sendrag uti högra foten. – Sönnen hade varit emedlertid lugnare. – I anseende till häftig och kall blåst vågade jag ej simma på e.m. – Till middagen hade jag efter badet tagit en liten sup. – Sedan några dagar hafva spikbölder börjat yppa sig på högra

Sid. 333.

sidan, en på inre sidan af låret och en annan hårdnad under armen utom åtskilliga små på sjelfva armen.

D. 5. Blef det icke heller någon simning af på e.m.

D. 6. Något obstruerad tills jag genom rökning kom till önskligt resultat. – E.m. simmade jag till och med ännu kl. $\frac{1}{2}$ öfver 6, dock ifrån ett tält. -

D. 7. Simmade jag blott på f.m., äfven vattnet börjar redan blifva kallt, hvarföre Ilm. varnade mig till försigtighet. I dag åtminstone hade jag ännu inga menliga följder deraf. Tvärtom ökade appetiten deraf just märkbart. – E.m. ville jag göra flere visiter; men träffade ingen hem. – I anseende till fortfarande tröghet i underlifvet drack jag ett halft ölglas Bitterwasser.

D. 8. Lagom afföring. – I anseende till förra nattens frost och fortfarande häftig kall blåst vågade jag mig ej att simma. – E.m. åt jag ansenligt fikon. – Tämligen mycket tittat i böcker. Sofie på kaffe hos Fru Ursin. – Ny barnsköterska till den 1 Nov. – Om aftonen på en tid ingen sömn.

D. 9. Ymnig uttömning. – E.m. med Schl. hos Kamrer Borgström, som ock samtyckte till att redan före den 1 Okt. upplåta för oss ett af de påtänkta rummen. Nu återstår således endast att få student att upplåta likaledes det andra rummet. – Då mina bölder börjat att blifva större och ömmare, så lades på dem gummiplåster. – Icke desto mindre blefvo de äfven om natten rätt genanta. – NB. En kopp kaffe e.m. hos Bl. -

D. 10. Obstruerad oaktadt rökande. – Genom ett itereradt försök forcerade jag mig dock till evacuation. – Sedan några dagar särdeles slemfull. – Tillfälligtvis råkade jag på gatan Fru Fin. Studenten Helander förklarade sig äfven villig att flytta. Nu gäller det blott att få åt honom ett interimistiskt kvarter. – Aftonen hos Amin. – Der en kopp mycket svagt thé. Förrän jag gick till sängs $\frac{1}{2}$ glas Bitterwasser. Bölden under armen öppnar sig och blir flytande. -

D. 11. E.m. par råa äpplen. – Jag ämnade göra en visit hos Titul. råd. Gripenberg; men stannade hos Bl. dit äfven Lins. och Nordensk. kommo. – Der en kopp thé. – Äfven smakar jag på punsch. – Om natten en pollution.

D. 12. Först sednare efter rökande öppning. – E.m. åt jag åter flera äpplen, hvaraf en obehaglig spänning och jemte den fortfarande myckna slemafsöndringen en retlig maghosta. Hos Prof. Lagus. – Om natten vaknade jag och kunde sedan på lång tid ej insomna.

D. 13. Efter att i går aftons före gåendet till sängs hafva ännu druckit litet Bittervatten, hade jag i dag 2 uttömningar. – E.m. på visit

Sid. 334.

hos Tit.råd. Gripenberg en gl. ungdomsbekant. – Hos Ilm. var jag äfven för att konsulera om fortsättningen af min brunnskur och om mina ögon. Han tillstod sig ärligt egentel. icke veta hvad han skulle föreslå, utan vända mig att rådfråga Fuss att skriva till Törngren. – Starkt hungrig om aftonen, hvarföre jag gjorde mig ett godt mål, som dock ej bekom mig alls illa, emedan jag sofde rätt lugnt.

D. 14. Hos Kamr. Borgstr. och studenten. Ändtligen har jag om tisdag löfte om rummen, men han satt mig i förbindelse att låna penningar åt studenten, för att slippa ifrån sitt förra kvarter. Koll. råd W. hos mig. E.m. på visit hos Ros. – En kopp thé. – Jag åt igen mycket äppel och hade

d. 15. ingen afföring. – Buteljen gick sönder och jag måste åtnöja mig med 2 glas Marienbader – Till middagen 1 hel sup. E.m. hos revisor Alopaeus en gammal Gymnasie kamrat och sedan hos Kamrer Borgstr. – Före gåendet till sängs ½ glas Bitterwasser.

D. 16. 2 gånger uttömning. – Genom bestyret om ved till det nya kvarteret hade jag god motion, hvilket kom så mycket mer till pass, som jag i dag ännu mer än de föregående dagarne förtärt mycket och om hvartannat äppel och pepparkakor utom egentelig mat. – Bölderna hafva till en del redan för längre tid sedan gifvit sig; andra ännu icke mognat. – Studenten flyttade ändtligen i dag ut, dock måste jag nu ikläda mig hans skuld på kvarteret med 33 R. – Med Bl. om aftonen hos Nordensköld som trakterade med äppel, päron och the. – För att underhjelpa min mage att blifva färdig med så mycket [ordet svårt att tyda], drack jag åter ½ glas Bittervatten, hade emedlertiä en drömfull sömn; men riklig afföring.

D. 17. E.m. kommo vi oss ändtligen till flyttning i det nya kvarteret, som för mina ögon åtminstone i anseende till solsken och ljusa färger på tapeterna är mindre fördelaktigt än det hvaruti jag hittills

bott. Utom 2 små supar – en till frukost hos Postdir. W. och en droppsup före middagen – torde jag ock skadat mitt öga, som

d. 18 vid uppstigandet var något inflammeradt utom att flimrandet i dag såsom i går synes lifligare än förr. Visserligen har ock nattron varit mindre än i det förra kvarteret. – naturligt äro åtskilliga bekvämligheter åtminstone tillsvidare att umbäras. – Ifrån spisqvarteret började vi i dag för egen räkning att låta hämta middag. – I anseende till brist på vederbörligt husgeråd blefvo också ögonen i dag oskötta.

Sid. 335.

D. 19. Först efter rökande en trög afföring. – Koll.råd W. underrättade mig genom en biljett, att Grefve R. vore ankommen till staden och snart skulle resa vidare tillbaka åt Wiksberg. Jag begaf mig derföre genast till honom. Han beklagade mig högeligen för mina ögons skuld och yttrade verkligen ett upprigtigt deltagande. – Om aftonen voro vi budne till thé och Souper till Urs. Sof. blef hemma. – Jag drack väl intet thé, men väl $\frac{1}{2}$ glas Bischof, tog sedan en liten sup och åt – först kl. 11 väl intet af alla rätter, men dock af flere och kom hem först kl. 12!! – Bölden på armen sprack ändtligen och atfsöndrade mycket materia.

D. 20. För att befria mig ifrån öfverflödet, hade jag i går aftons druckit $\frac{1}{2}$ glas Bittervatten. Icke desto mindre kändes magen besvärad och först sednare på dagen kom jag genom rökande till en obetydlig afföring. – Ögonen tycktes äfven vara värre och eldmassor visade sig åter om morgonen. E.m. besök hos Prof. Lagus. Der en kopp svagt thé. – Utan hunger åt jag onödigtvis qvällsvard, hafvergrynsgröt. -

D. 21. Också först efter en Cigarre evacuation. – Till frukosten smör och bröd hos Anders. och ett glas Rhenskt vin. – Lilla Sofie börjar gå. – Om aftonen på besök hos Lins. Der en kopp svagt thé. – Sedan stekta äpplen till aftonvard. – Det hade regnat e.m. och jag var utgången utan galoschier, samt fick litet fuktiga fötter. Deraf kom det förmodligen, att jag först kl. 1 insomnade.

D. 22. Ingen afföring, icke ens efter rökande. – Att se på afl. Prof. Sjöstedts efterlemnade bibliothek. Det är rätt obetydligt. – Sedan på de Meyers efterlemnade böcker, hvilka kommit i denna vecka att försäljas. – Om aftonen blef jag ändtligen koppad bak i nacken och bakom öronen. Det var plats blott för 6 horn, det 7de sattes på försök öfver anus. Under operationen syntes tidtals stora ljusringar eller ett blått sken midtemellan ögonen, hvarefter flimrandet nästan alldeles upphörde. Efter förrättningen en kopp svagt thé hos Bl. och qvällsvard hem af hafvergröt och kallskål. -

Sid. 336.

D. 23. Efter en något drömfull sömn kände jag mig något frusen vid uppstigandet. – Efter rökande skäligen god ehuru trög afföring. – Lilla Berthas egensinnighet måste jag för första gången afstraffa med ris. – Meyerska böckernas revision fortsattes. – Ögat tycktes hafva liksom något klarnat; flimringen blef dock ut i luften åter rätt liflig. – Sönnen om natten störd genom vakande.

D. 24. Obstruerad hela dagen oaktadt rökande. – E.m. på Meyerska auktionen. Spänningen tycktes befordera starkare flimrande för ögonen. (NB. Brunnsdrinkningen slöts.) Efter qvällsvard drack jag ett litet glas Bitterwasser. – Vakade om natten par timmar. -

D. 25. Ändtligen ymnig afföring. – P.m. på bibliotheket. E.m. sökte jag med Bl. flera; men träffade ingen annan hem förrän ändtligen Joh. M. Tengström, hos hvilken I kopp svagt thée. -

D. 26. Åter ingen uttömning hela dagen. – E.m. på Bibliotheket, hvarefter jag sökte förgäfves Prof. Lagus. – Hos Ilmoni.

D. 27. Erhöll jag af honom läkarebeviset till Petersburg för dröjsmålet med min återkomst dit. – Först efter 4 pipors rökande uttömning. – Jag hade visserligen i går ätit mera svårsmälta födoämnen. – E.m. erhöll jag likaledes intyget af Notarius publicus, så att jag i af seende å min resa i nästa vecka är färdig. Också är läkarebeviset dateradt först ifrån den 2 Okt. – På Bokauktionen. – I afton började jag efter Ilms. inrådan tvätta öfre delen af kroppen med en svamp doppad i kallt vatten.

D. 28. En kopp Kaffee. Då jag dertill rökte en Cigarre så hade det sin goda verkan. – Efter Ilms. råd besökte jag Professor Hartman, som lofvade mig ett recept mot min ögonsjukdom att åtminstone företes i Petersburg till ytterligare konsultation. Tillika tillstyrkte han bruket af conserver. – Hos Alopaeus. – Till middagen voro vi budne till Öfverdirektören Tawaststjerna. Middagen var mycket god, ehuru bestående af 7 rätter. På försök lät äfven jag mig allt smaka, sedan jag först tagit mig en ordentlig sup. Äfven en kopp Kaffee drack jag sedan. Jag kände min mage dock något generad. Prof. Ursins sökte jag förgäfves, äfvensom åtskilliga andra. Blott Linsén träffade jag

Sid. 337.

hem och drack der en kopp svagt the. – I allmänhet intet under, att jag först efter kl. 10 fick sömn, ehuru jag ändtligen afhöll mig ifrån qvällsvard. Derföre åtminstone en medelmåttig uttömning.

D. 29. – Några afskedsvisiter. – På e.m. hos Prof. Lagus, som förärade mig några dupletter af svenska böcker. – Sedan med Sofie hos Biskopinnan Cygn. hvaräst jag drack en kopp svagt thé.

D. 30. Efter en kopp kaffe och en cigarre afföring. – Sedan jag hört för visst, att Past. Zandt ifrån Petersburg inom denna vecka hitkommer och troligtvis snart dit återreser efter all sannolikhet med eget equipage, så har jag åter beslutat att uppskjuta min afresa under förutsättning, att med honom komma bekvämt tillbaka till Petersburg. Resan till Ithis kommer således denna gång att blifva dervid. – E.m. hos Anders. hvaräst jag spelte schack och drack en kopp thé. – Jag hade suttit för mycket och derigenom ådragit mig en än drömfullare sömn. – Värre var, att jag

Oktober 1834.

d. 1. Okt. icke heller kom till någon öppning. – E.m. bokhandeln, der jag dock nu ingenting fick, dels emedan jag kom litet för sent, dels af oaktsamhet. – Sofie hade budit hit Professorskorna Urs. och Avel. med dess dotter på kaffe. – Till thé kom sedan och Urs. sjelf. Jag drack ock en kopp; men sedan före gåendet till sängs ett glas Bitterwasser.

D. 2. Tidigt vaken. – Ändtligen god och grundlig uttömning. E.m. längre promenad, sedan en kopp thé hem.

D. 3. En kopp kaffe hjälpte till afföring. – E.m. promenad till botaniska trädgården. – Thé hos Rob. Frosterus. – Past. Z. ankom väl i dag; men praetor opinionem i sällskap med sin svärmor. Utomdess skall han härifrån Finland medtaga ett annat fruntimmer. Med honom kan jag således intet resa, utan beslöt derföre att om Söndagen bryta upp ensam,

D. 4. Gjorde jag derföre mina öfriga afskedsvisiter. – Hos Anders. än en kopp kaffe, en sup, en dugtig frukost och par glas Portvin. – Afföringen trög. – Ögat visst icke bättre.

Sid. 338.

Redan länge sedan har det icke blifvit baddadt; lika litet hufvudet. I det stället har jag åtminstone tvättat ansigtet morgnar och aftnar, dessutom öfre delen af kroppen om aftnarne med kallt vatten. E.m. på Bokauktion och sedan på afskeds-visit hos Urs. Der en kopp thé. – Jag var sedan buden till Axel, hvaräst äfven Z. och en hop andra voro samlade. Jag njöt der intet. – Tillfälligtvis fick jag der höra, att Expeditions Sekr. Schultén vore här ifrån Åbo för att resa till Petersburg. Då han är ensam och reser i vagn, så sökte jag upp honom och föreslog att få följa med. Han hade intet deremot och så uppsköts afresan åter. – Afföringen äfven i dag trög oakadt en kopp kaffe om morgonen. – Äfven på e.m. drack jag en och sedan thé hos Prof. Lagus. – För att få de större samlingarne i

magen uti rörelse, intog jag om natten ett par af lösande piller, hvilka Ilm. föreskrifvit mig till resan. – De hade

d. 6. en grundlig verkan, så att jag ännu om e.m. hade en ny uttömning. – En kopp kaffe hos B. Prost.

D. 7. Frukost med en sup hos Sjöstr. – E.m. en kopp kaffe hos Ilm. – Qvällsvard med en sup och ett glas rödt vin hos Bl. – Denna uppgaf mig en ny kur mot ögonsvaghet, som han hört rekommenderas af andra efter egen erfarenhet, nemligen att morgnar och aftnar bestryka det inre af ögonvrårna med urin. Jag gjorde det på försök. -

D. 8. Till följe af qvällsvarden måste jag röka flera pipor, innan jag kom till afföring. – Då Schultén uppskjutit sin afresa tills morgon, hade jag först tänkt på att i dag förut fara till Borgå, för att der hafva längre tid till besök, men jag kom mig icke dertill, hälst äfven väderleken såg nog regnaktig ut. – Ett glas rödt vin hos Bl. på f.m. På Prof. Hartmans inrådan köpte jag mig i dag ett par konserver, för att framdeles nyttjas isynnerhet vid arbeten. – E.m. en kopp kaffe hos Aminoff. – På bokauktionen. – Sedan hos Backm. I kopp thé och qvällsvard med en sup. -

D. 9. Frukost och ett glas rödt vin hos Bl., som också gaf mig med på resan en butelj af det sednare.

Sid. 339.

Kl. litet före I kom Schult. att afhämta mig. Såvida jag derpå var förberedd, så afreste vi genast. Himlen hade hela f.m. varit mörk och mulen, men upplarnade nu och det blef just herrlig väderlek. Jag önskade inom mig att detta måtte blifva ett godt förebud till min mörkt utseende vistelse i Petersburg. – Vi kommo i god tid till Borgå, hvarföre jag genast begaf mig att söka min sedvanliga vänskapsfulle värd Hirn. Han efterskickades och följde mig att söka Prosten E. Alop. Då han ej var hem, gingo vi på en stund till Lindstr. hos hvilken jag drack en kopp thé. – Sedan en sup och qvällsvard hos Hirn, hos hvilken jag ock blef natten öfver

d. 10. och efter kaffet (2 koppar) förrän jag gick och tog en liten sup och frukost. På Forsby gästgifveri repeterades frukosten med min reskamrat, som till sitt portvin proponerade brorskål. På Högfors åto vi en ypperlig middag, hvartill Sch. bestod Port- och jag af Bl. goda rödvin. Äfven kaffe drack jag åter med. Thé i Fredrikshamn, hvaräst vi tillbragte natten, för att tillbringa den beqvämare.

D. 11. Efter kaffet (2 koppar) fortsattes resan kl. 6. Frukost på Pysterlax med en sup och portvin utur Sch. matsäck. Middag åto vi sednare i Wiborg och voro sedan som hastigast hos Wirenius (der

jag emot lösen lemnade en bok för Poppius) och grefve Mannerheim. Jag fann honom sig lik. Jag drack der en kopp starkt thé icke utan att så mycket mer jemte den rücksichtslösa njutningen af spirituosa öfverhufvud under resan deraf befara menlig inflytelse äfven på ögonen. För att hinna i god tid fram till Petersburg måste vi fortsätta resan ända till Hotokka, dit vi ankommo först kl. ½ till 1 efter midnatten.

D. 12. Vid uppvaknandet syntes mina båda ögon starkt inflammerade och det friska nästan ännu mer. – 2 koppar kaffe drack jag emedlertid äfven med anledning deraf att magen åtminstone tills i dag stått

Sid. 340.

bi. Middag med en sup och kaffe på Rajajoki. Kl. ½ till 10 befann jag mig åter i mitt kvarter i Petersburg. – I anseende till min ruskighet och kylan i kvarteret drack jag med smör och bröd hela 3 koppar svagt thé. -

D. 13. Obstruerad. – Hos Fuss och Krug. Storch sades vara opasslig. Emedlertid läto hans fruntimmer påskina mycken artighet. – Fr. hos mig till middagen. Dervid drack jag flere glas rödt vin och sedan kaffe. – Om aftonen sökte jag förgäfvos Schlüter, hvarefter jag drack thé hos Graefe.

D. 14. Någorlunda skälig afföring. – Nästan hela f.m. gick att ordna tidningar. – God men sen middag hos Zag. med vin och kaffe. – I stället för the hem halfstekta äppel med socker. – Sömmen orolig. -

D. 15. Kaffe (1 ½ kopp) hjälpte till uttömning. – Åter för första gången i konferensen. – Ifrån Kommittén fick jag min lön blott för månaderna Maj och Juni; för de 2 följande hade man ingen befallning emedan jag varit frånvarande. Och likväl heter det uti Ministerns resolutioner på mina prolongations-ansökningar, att de blifvit mig beviljade medbehållande af min lön. Då jag yttrade min förundran för Fuss, så sade han att lönen ej ginge förlorad; emedlertid måste derom skrifvas till Departementet! – Ehrstr. var att bjuda mig i dag till middagen, hvilket jag måste afstå, emedan jag gifvit redan i går Zag. mitt löfte, att komma äfven i dag. Emedlertid gjorde jag ett besök hos Baron Palmstjerna, till hvilken jag hade ett bref ifrån Oldsk. Selskabet i Köpenh. att afgifva. – Tillika öfverräckte jag ett exemplar utaf mina Anteckningar öfver Kemi-lappmark. – Mycken artighet. – Vid midd. par glas vin och sedan en kopp Kaffe. – Aftonen tillbragte jag hem, utan att förtära något. – Bättre sömn än förra natten.

D. 16. Hos Schultén för att betala min resa. – Gr. anställde flera försök med ögat äfven i afseende å färgers åtskiljande. – De slogo i allmänhet ej väl ut, i det hela sämre än i våras den sista tiden. – Flimrandet har i dessa dagar varit tämligen starkt. – Till

Sid. 341.

middagen hos Fr. W. som äfven framdeles bad mig komma ogeneradt (Såsom jag verkligen nu hade gjort). Till middagen en sup, 2 glas vin och sedan ½ kopp kaffe. – Aftonen hos Geitlin, som förärade mig ett exemplar af sitt ryska lexikon. – Jag drack hos honom en kopp thé, vaknade om natten med kramp i högra foten

d. 17. redan kl. 1 och somnade först länge der efter åter. – Jag hade om natten intagit ett piller, då jag märkte att min mage var i oordning. En god afföring. – Med denna dagen började jag dricka Cacaovello i stället för kaffe. – På andra sidan der jag uppköpte thé och lemnade till Tallgren för att afsända till Bl. – Ny afföring med knipningar i magen. – Före middagen i allmänhet olust med mycket gäspande. – Middag åt jag åter hos Fr. W. hvarvid en sup och 2 glas vin. Intet kaffe; men i dess ställe om aftonen 2 koppar svagt thé. – Efter hemkomsten än en afföring – Drömfull sömn. -

D. 18. Ingen uttömning hela dagen. – Hos arkitekten. – Jag skulle gå till Zag. till middagen; men de voro sjelf utbudne. Jag måste derföre till Traktören Heide, hvaräst man gaf mig en stark, men högst olämplig, ytterst flottig middag, till hvars bättre smältande jag drack en stakan vin och gick sedan till Schlüter, hos hⁿ 2 koppar svagt kaffe. – Sönnen blef dock god nog; men evakuationen

d. 19. trög och obetydlig. – Hos Serbin, Köpp. och Grimm. – Middag hos Schlüter med 3 glas vin och sedan 1 kopp svagt thé. – Ögat har i dag tyckts vara sämre. – Sönnen skäligen god, ehuru,

d. 20. alldeles ingen afföring följde. – Jag intog derföre 2 piller. Hos Ar. Simonsen betalte jag 235 Rubel inalles för Akademiens och min egen bokskuld samt Hippingens kontingent af 25 Species till det Köpenhamnska sällskapet. – Hos Forsström beställde mig en bill. Uniform. – I dag började jag äta middag hem. – Efter den kastade jag mig för att ej komma i frestelse med böcker, somnade och sofde nära 2 timmar. – 2 Cacaovello i stället för thé. – Grundlig uttömning om aftonen. – Skäligen god sömn. -

Sid. 342.

D. 21. Hem hela förmiddagen sysselsatt med att skrifva bref till Rafn i Köpenhamn, Lawonius i Stockh., Hjerpe i Ithis och till Bl. – Fru Ehrstr. var sjelf här i dag för att bjuda mig i dag till middagen. – Dervid en liten sup och 2 glas vin. Om aftonen 1 kopp svagt thé. -

D. 22. Afföringen såsom i går liten och trög. – Expedierade de gåriga brefven. Något stark frukost, onödigt, häst jag var buden till middagen till Dr. Graefe. – Dervid 1 ½ glas hvitt vin. – Aftonen hos Zag. 2 koppar Cacaovello.

D. 23. Evacuationen obetydlig. – Oförmodadt besök af Skolläraren Houghb. ifrån Lovisa, en gammal kamrat, som kom lik en varnande genius, för att förmana mig till återhållsamhet ifrån arbetet med ögonen. Han har uti årtal lidit på samma sätt med sina ögon som jag och ändtligen förnämligast genom deras skoning ändamålsenlig diet och rörelse småningom fått dem bättre, så att han numera äfven litet ser af figurerna. – Middag hos Fr. W. med ett glas vin, 1 kopp Cacaovello i st. för kaffe och 1 5 kopp svagt the om aftonen. – För att underhjelpa magen, intog jag ett piller. -

D. 24. Vaknade jag redan kl. 4 och insomnade sedan åter icke på lång tid. – Starkt flimrande för det sjuka ögat. – Mera grundlig uttömning, men också först efter 2 pipor tobak. – Aftonen hos Schlüter. 1 kopp svagt thé.

D. 25. God uttömning. – Efter en bastant frukost reste jag till Finnér i Strelna. – Appetiten förledde till stark middag så att jag

d. 26. oaktdadt itereradt rökande förblef obstruerad hela dagen.

D. 27. Kaffe med sirap och rökande hjälpte. – Vid middagen skadade jag mig åter genom för mycket ätande och dessutom en med gammalt smör tillredd pudding, hvarefter jag hade högst obehaglig spänning och uppstötningar. – Om aftonen 2 koppar thé. – Sömnen såsom vanligt drömfull.

D. 28. – Ett the skedblad tinctura rhei amara och kaffe, hvarefter god uttömning. – Fin. följde mig till staden. Middag hos Zag. med 1 ½ glas Madera. – Föröfrigt njöt jag intet mer hela dagen. – Sömnen drömfull.

D. 29. Återgick jag till mitt Cacaovello. – Ingen afföring. -

Sid. 343.

Bref till Sofie, om hvars lyckliga förlossning jag i går ändtligen fick en fägnande underrättelse. – Efter flitigt rökande skäligen god uttömning. – Fr. kom i Conferensen till mig, yttrade mycket deltagande och propunerade att försöka homöopathien, hvarom han lofvade tala med sin svärson Dr

Herrman. – Till middag hos Zag., hvarest jag äfven passerade aftonen och drack i st. för thé 2 koppar Cacaovello. -

D. 30. Ingen uttömning. – Hos Kr. som emot den nu för mig öfverflödiga 2^{dra} upplagan af Wachens Handb. d. Lit. gaf mig i utbyte Lindes polska lexikon. – Han skulle i dag spisa middag hos Herrm. med hvilken äfvensom med Fr. han lofvade tala. – Middag hem. – Aftonen hos D^f Gr. – 2 koppar svagt thé. –

D. 31. Vaknade jag efter mycket drömmar redan tidigt och kunde sedan ej mer insomna. – Oaktadt rökandet ingen afföring. – Jag gick till middagen till Fr. Dervid 2 glas franskt vin och ett bischof, sedan en half kopp kaffe och 2 koppar svagt thé. Jag hade redan förut ätit fikon och hade ännu om aftonen en evakuation. Icke desto mindre intog jag till natten ett piller och tvättade dessutom (såsom i Strelna) kroppen med kallt vatten, hvaruti salt blifvit upplöst. Utan salt har jag denna tid nyttjat några gånger om dagen att doppa och bada hufvud, ansigte och nacke. – Flimrandet har i dag redan efter middagen (!) varit starkare, äfvensom större retlighet för ljuset och något dof smärta. En sådan kände jag ock i dag starkare uti de ihåliga tänderna på högra sidan. – Om natten pollution!

November 1834.

D. 1. Nov. Förmiddagen 2 goda uttömningar. – Hos D^f Herrman, som tämligen noga examinerade mig om mitt förra och sednare tillstånd i alla afseenden och sedan lemnade mig ett recept till medicin ifrån det homöopathiska Apotheke, att intagas blott alla söndagar med utsättande af den 4de. – Bref till Bl. – Middag hos Zag. hvaräst jag i st. för thé drack om aftonen 3 koppar Cacaovello. Drömfull sömn. -

D. 2. Jag började med homöopathien. – Hos Grefve R. – Grefvinnan sades vara opasslig. – Jag afhöll mig både ifrån att röka och snusa hela dagen. – E.m. hos Schl. och sedan hos Zag. hvaräst

Sid. 344.

jag drack Cacaovello.

D. 3. Såsom i går ingen afföring hela dagen. – Jag hade dock skäligen god motion. F.m. ibland annat besök hos Past. Taml. – Aftonen hos Fr. W. För thé Cacaovello.

D. 4. D^f Gr. hos mig för att låna 200 R. penningar. – Jag gick derföre till Kr. och lånte dem af honom för att hjälpa. – Då jag nämnde om, att jag nu åter vore ansatt af obstruktion, så gaf mig Kr. ett stycke Pumpnickel (pepparkaka med citroner), som han mente passa både för homöo. och alliopathes och hvaraf han sade sig sjelf vinna god verkan. – Jag åt samma stycke och begick derutinnan det första felet emot dieten. Ett annat förledde mig min kokerska till, i det hon tvärtemot mitt uttryckliga förbud hade tillsatt peppar uti maten. Det värsta var, att jag allt detta oaktadt förblef allt framgent obstruerad. Aftonen hos Ehrstr. äfven för att genom hvil. få en korrektur bestyrd. Der åtnjöt jag ingenting vidare än ett stycke äppel. – Efter hemkomsten litet irriterad af förargelse öfver mina dietfel.

D. 5. Med Cacao drack jag syrup i afsigt att derigenom befordra öppning. – Sådant skedde dock icke. – Uti Confer. sade Grin. Herm. hafva yttrat sig, att han hade hopp. – Rökandet mente Fr. icke skada, då jag är van dervid. Jag försökte således efter hemkomsten åter en pipa; men äfven den åstadkom intet mera än en resurs till öppning. – Till midd. hos Zag. och sedan Cacaoello. – Jag fick länge vänta på sömn och blef icke heller sedan i någon lugn besittning deraf, i det jag tid efter annan uppvaknade med mycket buller i magen och plågad af väder.

D. 6. Drack jag åter litet syrup med Cacaon och rökte sedan 2 pipor, hvarefter följde en högst obetydlig uttömning. – En mycket bättre, ehuru med yttersta svårighet och häftiga ansträngningar först på e.m. – Uppå Dr. H. väntade jag förgäfv. – Jag försökte i dag att middag hem äta litet, och passerade sedan den öfriga aftonen hos Dr. Gr. utan att förtära något; men antingen var detta ett fel, eller magen af gammalt ännu öfverlastad. Med sömnen blef det åter nästan intet, ehuru jag först om aftonen kände mig trött och äfven först somnade snart nog. -

Sid. 345.

D. 7. Liten afföring äfven utan rökande. Om aftonen hos Hartm. för att göra mig än nogare underrättad om dieten och isynnerhet att transquillisera mig angående obstruktionen. – Sedan ned hos Gr. som benäget åtog sig korrekturet af min af handling. Der smör och bröd och 1 glas mjölk i st. för thé. – Bättre sömn än de föreg. nätterna.

D. 8. Om morgonen syntes vädret vackert, hvarföre jag beslöt att fara till Strelna. Innan jag på e.m. kom mig ut dertill, började det komma snöslask. Icke destomindre for jag ut. Onödigtvis åt jag der ännu ny middag, ehuru litet. – Rökte sedan par pipor, hvarefter jag ock med mycken möda kom till afföring.

D. 9. Vädret var så fult, att jag icke kunde gå utom dörren. Efter intagandet af mitt andra pulver tycktes ögat vara liksom mer generadt med dofva stickningar emellanåt.

D. 10. Mycket slemfull. – Efter en pipa trög men god afföring. Prosten Sundbl. kom upp på sin stadsresa och jag beslöt att följa in med honom. Ehuru det var halftäckt Britschka, blefvo mina fötter dock litet kyliga och till all olycka var det ock vid min återkomst kyligt i kvarteret. Jag fick derföre på lång tid ingen sömn och måste slutligen, då fötterna allt fortforo att hålla sig kännbart kyliga, draga yllestrumpor uppå.

D. 11. Litet tungt hufvud. – Efter det jag varit ut i staden, hade jag ock ett skof häftiga ilningar i mina tänder jemte congestioner åt hufvudet. Synen på det sjuka ögat betydligt förminskad och höljd i mörk dimma. – Aftonen hos Ehrstr. – Då äfven bröstet var afficieradt, så drack jag der 1 ½ glas varmt honningsvatten med Wiborgska kringlor. – Past. Sir. kom till mig till natten. – Den blef mig någorlunda lugn oaktadt drömmar.

D. 12. – Till och med skäligen öppning ehuru trög. – Uppå Gr. inrådan förblef jag i dag hem ifrån sessionen. – Bref till Sofie för hvilken jag i går köpte en tulubb och tillställde den Geitlin, som skulle resa i dag och lofvade föra eller skicka den fram. – Äfven ifrån Mad. Zag. fick jag ändtligen ett bref att sändas till Sofie. – Jag var med flera af Ingermanländska prästerskapet buden till middag till Ehrstr.; men blef äfven aftonen hem i anseende till det fortfarande fula vädret. – Tyvärr har

Sid. 346.

jag dock derigenom blifvit förledd att så mycket mer anstränga ögonen, med läsning äfven om aftonen. – För att lena bröstet, hade jag till qvällsvard en tallrik uppkokt mjölk med sirup. – Sönnen drömfull och

d. 13. vaknade jag före dager ännu tidigare än i går. – För flera uppkastningar dugtigt sirap och Cacaoello, hvarefter ock skäligen god öppning, ehuru afföringarne allt ännu fortfara att hafva en hård och sammangyttrad gestalt. – Bryggan hade redan under natten blifvit borttagen, och jag fick således icke heller i dag något besök af Herrm. – Oaktadt den häftiga vinden till någon del fortfor, så beslöt jag om aftonen att häldre än hem fortfara med läsning gå till Fr. W.ts hvaräst jag drack Cacaoello och sedan med W. gjorde ännu ett besök hos Sigism. Schr, som är sjuk. – Äfven i natt drömde jag något; men

d. 14. följde en rätt god uttömning. Magen tycktes således åtminstone börja foga sig. – ögat har ock sednast blifvit något bättre, d.ä. egl. återgått till sin förra status; men det är också allt. Flimrandet däruti är rätt betydligt och tätt, om det också sedan må komma med af läsning, hvartill jag visserligen i sednare dagar mest blifvit böjd genom det nödtvungna vistandet hemma. I dag gjorde jag dock en liten promenad i det jag tillika sökte Anast. som emedlertid länge sedan sades vara bortflyttad ifrån grannskapet. – Om aftonen åter en liten promenad och sedan hos Dr. Gr., hvaräst

jag drack 2 glas mjölk med varmt vatten samt socker samt skorpor. De sista (med smör) voro nu åtminstone icke bra, och bidrogo kanske till att jag

d. 15. efter uppstigandet var förskräckligt slemfull, ehuru detta ock till en del äfven måste tillskrifvas den fortfarande hostan och bröstaffektionen, kanske ock kyligheten i kvarteret. Mer lär jag haft skorpor att tacka derföre, att jag i dag icke hade någon afföring, förrän om eftermiddagen, sedan jag åter rökt en pipa tobak. – På gifven anledning af Dr. Gr. gick jag om aftonen ned till hans broder, drack der 2 glas mjölk med varmt vatten och socker samt åt några vindrufvor. -

D. 16. Redan om natten mycket buller i magen. Det sjuka ögat tårades och eldklot vältrade sig (dessa sistnämnda hafva öfverhufvud åter i sednare tid oftare visat sig) omkring deruti.

Sid. 347.

Jag intog det tredje homöopathiska pulfvret och hade f.m., åter buller i magen oaktadt en liten afföring. – Hos Fuss och sedan en promenad. – Emot aftonen gjorde jag en ny promenad, hvarefter hos Frähn. – Uti det sjuka ögat kändes en tid dofva stickningar. – Förrän jag lade mig tvättade jag hela kroppen med kallt vatten. Sömnen störd af drömmar och om natten tidigt måste jag upp och ut.

-

D. 17. F.m. mycket derute i luften, derjemte ock hos Engelh. – Han mente att galvanismen nu vore framför allt att försökas. – Under mina vandringar kom jag i dag också mycket att traska i snön. Antingen jag derigenom må hafva fått kyla i fötterna, eller om det härrörde (och så trodde D^r Gr.) af snön nu efter hemkomsten, såg jag åter ganska dåligt eller nästan intet med det sjuka ögat, och då jag ville läsa med det andra, så började deruti (i det sjuka) sticka. Jag måste således höra upp dermed. – E.m. par råa äpplen. – Om aftonen efter en promenad hos Dr. Gr. 2 ½ kopp mjölk med socker och varmt vatten. – Liten uttömning. – Sömnen såsom vanligt drömfull. -

d. 18. mer fri ifrån hosta och slem än t.ex. ännu i går. – Två afföringar. Magen tycktes öfverhufvud vara i något slags brytningstillstånd. – Efter promenad om aftonen häftig men öfvergående tandverk hos Köpp. der jag passerade aftonen och drack mjölk i st. för the. – Sömnen efter vanligheten störd af mycket drömmar och magen alltjemt bullrande.

D. 19. – Fortfarande benägenhet till löst lif. – För att få mina fötter varmare köpte jag mig ett par gummi Galoschier. – Middag hos Zag. der jag ock passerade aftonen och drack Cacao. – Sömnen efter vanligheten. -

D. 20. Då magen tycktes börja blifva fastare, så rökte jag efter lång tid åter en pipa. – D^e Herrm. här, rekommenderade att nyttja gammal drefmat i strumporna för att hålla fötterna varma. – Efter middagen en god och grundlig afföring. – Om aftonen gick jag på visit till Müller och passerade der aftonen tråkigt noga – Han satte sig nämligen att spela kort med par gäster, hvilka spiset middag hos honom, och jag var mig sjelf öfverlemnad. Emedlertid afvaktade jag thétiden och drack 2 glas varm mjölk med i smör bakade (!) socker kringlor.

D. 21. Hos Anastas. Sedan hos Ministern. I anseende till mängden af uppvagtande och deras långvariga dröjsmål hos honom förmådde jag dock icke vänta öfver 2 timmar, utan återkom hem med oförrättade ärender, hälst också Nevan tycktes hota att i anseende till blidan gå upp ånyo. -

Sid. 348.

NB. Utgaf första vedbiljetten för detta år. – Aftonen efter promenad hos Schleisser. 3 koppar mjölk med smörbröd. Färskt smör, men tjockt! Deraf torde det komma, att jag

d. 22. icke allenast mycket tidigt till följe af en obehaglig dröm vaknade, utan också icke heller i dag fick någon afföring, 3 pipor tobak hjälpte icke. – Redan om morgonen efter uppvaknandet då och då knappt märkbara stickningar i högra ögat på högra sidan. E.m. mot aftonen tidtals en viss styfhet. – Efter min promenad tillbragte jag aftonen hos A. Schr. hvaräst jag drack ett glas mjölk.

D. 23. Vaknade åter tidigt. – Efter Engelh.s rekommendation började jag i dag försöka att dricka Caffee af rödbetor, som han sjelf hämtat till prof åt mig. – Först efter 3^{die} pipan, en någorlunda skälig, ehuru trög uttömning. – Till denna tröghet i sednare dagar hafva nu väl små dietfel, äfvensom kanske svårsmältare näringsämnen, varit orsaken. Utomdess har jag ock till äfventyrs för mycket följt den i mon af magens förbättring stegrade appetiten. Icke heller har jag haft särdeles mycken motiom, emedan jag merändels tillbragt alla förmiddagar hem och användt dem så tämligen flitigt till läsning. – tyvärr! dertill ännu mer förledd utaf en stor mängd Journaler, hvarpå denna vecka varit öfverflödigare. – Denna dagens förmiddag gick deremot i ett ledsamt antichambrerande hos Ministern, till hvilken jag dock oaktadt 3 timmars väntande icke heller nu kunde komma. – Då jag äfven i dag åt mer än quantum satis, så gjorde jag en rätt lång fotpromenad om aftonen, sedan till Gr. Rehbinder, der man beviste mig mycket deltagande och bød mig oftare komma.

D. 24. Efter en drömfull sömn vaknade jag åter tidigare. – Oaktadt rökande af flera pipor, ingen uttömning. – Aftonen hos W-ts. 2 koppar Cacao. – Förrän jag lade mig, rökte jag ännu en pipa. – Sömnen såsom vanligt. Dessutom kramp i högra fotens knämuskler. -

D. 25. Rökte jag redan efter mitt tidiga uppstigande 3 pipor och sedan före middagen ännu par, utan att det hjälpte till uttömning. – ögat tycktes sedan i går vara litet bättre så att jag åter kunde urskilja mycket groft tryck; men igenom en promenad före middagen uti mina gamla läder-galosehier, hvarunder fötterna blefvo kulna, förderfvades det åter genast, så att jag efter hemkomsten icke såg annat än töcken och

Sid. 349.

dimmor. – Redan i går aftons sent hade vår förra barnsköterska Katharine oförmodadt inställt sig hos mig med begäran att få låna par rubel för att under par dagar kunna äta upp sig. Hon hade öfverstått en svår sjukdom (åtskilliga andra förmoda veneriskt) och nyligen blifvit utsläppt ifrån ett hospital. Efter par dagar skulle hon få sig tjenst. Ett sådant låns ändamål var nu väl mera att hjälpa sig för momangen, och då hon ännu syntes ytterst svag och kraftlös, så gaf jag henne ett halft silfverrubelstycke. I stället för att dermed, såsom hon yttrat sig för mig, gå till sitt kvarter, begaf hon sig i mitt kök, förhalade der tills hon under förevändning, att det vore sent, kunde låta bedja mig om att tills i dag morgon få qvarstanna. – Nu först fick jag höra efter hennes egen berättelse åt Amalia, att hon ungefär för en vecka sedan uti hittebarnhuset framfödt sitt oäkta barn och att det ock vore der, som hon hoppades få sig plats och förtjenst. Besynnerligt är emedlertid, att hon utan att ännu vara ordentligt frisk, gått derifrån. Ifrån mig gick hon i dag ut; men kom åter tillbaka. Så förgick dagen. Då hennes sjukdom och svaghet dock tycktes vara i tilltagande, jag icke heller ens är rätt säker, hvad sjukdom hon kan hafva, så måste jag taga mitt parti, att på min bekostnad låta en soldat med en Isv. föra henne till ett hospital. Der blef hon dock icke emottagen och hade åter släpat sig hit någorstädes i grannskapet. Först efteråt fick jag höra, att hon ännu tämligen sent skall varit här ned på gården och sökt sig nattkvarter. – Hela historien afficerade mig obehagligt, men hvad skulle jag göra. Utomdess är ock hennes elände helt och hållet en följd af hennes egen liderlighet. – Aftonen tilfbragte jag hos Ehrstr. 2 glas varm mjölk. – Efter återkomsten god men trög uttömning, förrän jag lade mig tvättade jag hastigt nästan hela kroppen med svamp doppad i kallt vatten. Derefter hade jag dock i sängen tandverk på högra sidan (såsom oftast i sednare tider ehuru öfvergående) i det sjuka ögat flimrade starkt och i olika vexlande färger. Också tanden började hastigt verka såsom skoftals redan förut hos Ehrstr. – Sömnen blef dock någorlunda lugn, men

d. 26. vaknade jag åter redan

Sid. 350.

kl. efter 5. Till dagen en pipa. – Middag hos Zag., hvarefter en viss styfhet i det sjuka ögat sednare. Om aftonen 3 koppar Cacao. – Efter hemkomsten afföring, men trög. – Jag drömde mycket, men sofde

d. 27. nästan ända till dagen. – E.m. hos Schl. för att höra åt, om han icke har lust att fara till Toxowa. Denna färd berammades till nästa måndag. Under hemkomsten derifrån köpte jag mig hos en sockerbagare pumpernickel, som väl icke var med Citronad, men dock med anis. – Sedan hos Dr. Gr. mjölk 2 glas i st. för the. – Om sin skuld talte han ingenting, ehuru betalningen redan skulle ske dem 4de h.e. 16. -

D. 28. Vaknade jag åter redan kl. 5. – Äfven till mitt rödbetskaffe åt jag pumpernickel och fick med tillhjälp af 3 tobakspipor en skälig ehuru trög afföring. – Jag gick kl. 11 till Ministern; men han sades ännu sofva. Efter en timma kom jag åter, blef ock efter någon tids väntan anmäld; men fick till svar, att han i dag ej kunde emottaga mig, utan kunde jag vända mig till hans kanslidirektor. Jag hade nu väl ingenting mindre än tänkt derpå; men då jag i alla fall hos honom sjelf ämnat beklaga mig, att jag ej ännu fått ut något af min lön för sommaren, och mig anade ondt af hela svaret, så beslöt jag att taga honom på orden och gick derföre till Kansliet. Nowosilskij var ock i sjelfva verket artig nog och hänviste mig till Departementet, der han gaf mig adress till en Sektionschef. Den var redan hemkommen, men adresserade mig till en annan, som ändtligen lemnade mig den upplysningen, att resolutionen verkligen fallit den 26 Okt, och det så att jag skulle få bära lön blott till den 10 Aug. g.st. Detta hade Uwar. sjelf resolverat och jag har således nyckeln till hvarföre han i dag så emottog mig. – Nå! Gud gifve mig sinneslugn! Jag for åtminstone hem icke utan att vara upprörd. – E.m. hos Brand, för att höra, om han ej hade lust att i morgon göra ett parti till Strelna. Det passade icke för honom och det lärer således blifva äfven för mig ensam nu intet. Då jag allaredan uppätit min pumpernickel, så köpte jag mig pepparkakor, hvilka skulle vara utan kryddor så när som på litet sötmandel; men det tycktes icke heller fullt vara fallet, medan äfven här anis fanns. – Hos Fr. Han kunde ej annat än beklaga mitt missöde angående lönen och rådde mig att tala med Fuss. – 2 koppar mjölk med vatten. – Af de myckna pepparkakorna mycket väderstinn. -

D. 29. vaknade jag mycket tidigt; men somnade ändtligen åter till

Sid. 351.

en tid. – Under tiden mycket flimrande med ljusblått sken och lindriga stickningar i det sjuka ögat. – Efter 3 pipor och rödbetskaffet med en pepparkaka god öppning. Hos Fr. som besannade det faktiska af resolutionen om min lön men mente det böra och skola redresseras, då den icke ens äger för detta fall tillräcklig legal grund. Också sade han sig derom hafva talt med såväl Uw. som med Departements-Direktoren, hvilken sistnämnde han derföre gaf skulden. – Krug fann jag och besökte för att ursäkta mig, att jag ännu icke kunde betala, höll också saken för alldeles naturligt billig och rättvis. – En stund i Bibliotheket. – Ehuru redan 2 pepparkakor åter till frukosten ätna, i magen åstadkommo samma obehag som de i går förtärda om natten, så slöt jag dock om e.m. alla för att vara till morgon (intagningsdagen) fri ifrån dem. – Någon slags godtgörelse skulle en långvarigare promenad om aftonen åstadkomma! – Sedan ämnade jag gå ned till Gr. men uppgaf det, då jag erfor, att der voro mycket främmande. Sedan jag äfven sökt Scribe. förgäfves, gick jag till W. och drack der 2 koppar Cacao. Utaf min längre promenad (förmodl.) kände jag mig ock

snarare sömnig och trött, samt lade mig straxt efter kl. 10. – Dock måste jag före insomnandet ännu uthärda tandverk en stund uti den högra käken (kanske en följd deraf, att jag hade tvättat kroppen med kallt vatten). -

D. 30. Intogs 4de och sista pulvret. – Då rökandet måste uteblifva, så följde ingen uttömning. – I ögat kändes något dofva stickningar, i vänstra hörnet såsom något sammandragande och ögat i allmänhet retligt. Allt detta kunde ock till en del möjligen härröra af ansträngning vid läsning, hälst dagen var utomordentligt mörk och dunkel. E.m. hos Schl. som i anseende till det högst miserabla föret uppsade sin plan och resan till Toxowa tills morgon. – Sedan hos Ehrstr. spelte Verkehrt och 2 koppar mjölk. – Sömnen efter vanligheten drömfull.

December 1834.

D. 1. Dec. Efter tvättningen af tinningarne med kallt vatten kändes några gånger lindrig spänning i den högra. – Efter par pipor tobak och rödbetskaffet ändtligen en trög afföring. – Ögat mycket besväradt endera genom kuren eller af läsningen under det ytterliga mörkret i dag. – E.m. åt jag några äppel och sedan ännu flera stekta. Hos D^f Gr. 3 glas mjölk. – Redan den 1 dagen af månaden har jag således åtminstone i kvantitatift avseende åter felat. – Om natten mycket drömmar och

Sid. 352.

deribland rätt djuriska. – Detta med rätta! -

D. 2. Efter 3 pipor ändtligen skäligen god afföring. – Efter promenaden e.m. såsom i går en ilande verk i öfre käkens tänder. – Sedan hos Dr. Gr. för att höra fortsättningen af Bulwers Eugen Aram. Det sjuka ögat kändes åter generadt med några lindriga stickningar i det inre, äfvensom i det yttre. Hela högra sidan af hufvudet tycktes på ett eget sätt vara afficieradt, 2 glas mjölk med smör och bröd. – Rökte en i pipa stark t.

D. 3. uttömning utan rökande. – Expedierade bref till Sofie och Bl. – Aftonen hos Ehrstr. och sedan hos Zandt. Der 3 koppar mjölk. – Förut hade jag hem ätit e.m. äppel och genom öfverflöd åtminstone vållat att jag

d. 4. redan före kl. 5 vaknade och sedan till och med oaktadt 3 pipor icke fick någon öppning. – Om aftonen hade jag en dugtig motion, i det jag först gjorde en stor krok till Grimm (hvilken jag ej fann hem) och sedan åter gick till Ehrstr. med hvilken jag spelte bräde. Oaktadt denna rörelse hade jag dock icke heller

d. 5. någon uttömning, oaktadt jag efter kaffet rökte 3 pipor och åt såväl plommon som fikon. Hos Kr. Jag frågade, hvad han trodde, att jag borde göra, och ännu försöka gå till Uw. Hans svar, att Fuss deremot torde kunna gifva bästa rådet. Sedan gjorde han min att pracka på mig ett såsom Konkurrenzkraft redan i somras insändt MS. innehållande en Ustjugisk krönika uti 2 folioband, öfver hvilket verk han icke vore kompetent (!). Om jag ej visste någon, som jag kunde kommittera att i stället för mig pröfva det? – Jag läser Gud nåde! sjelf få göra det; men åtminstone tog jag det icke ännu, hälst jag också har profvet till det Sirjenska Vocabularium. E.m. åt jag åter fikon och rökte flerfaldt (hel mark i dag) dock utan verkan. – Efter en promenad hos Köppen. – Der plågades jag nästan hela tiden af tandverk, som icke ens, sedan jag lagt mig ville öfvergifva mig och

d. 6. om morgonen åter tidtals inställde sig. – Efter rökande af 3 pipor och 1 Cigarre samt ätande af plommon forcerade jag mig ändtligen till en skälig ehuru trög uttömning. – Uti flera skof ansattes jag af tandverk som stundom tycktes förenad med ryckningar och spänningar å högra tinningen. – Till middagen hos Zag. Då utom mig ett annat oförmodadt främmande kom, så blef det mera mat och jag åt för min mage (i dag) väl i det hela för mycket. – Derutaf vidunderliga drömmar.

D. 7. Mycket lifligt flimrande om morgonen och med diverse färger. Stundom ock spänning öfver högra ögat; icke heller utan tandverk. – I dag tog jag in ett så kalladt "Zwischenmittel", som Dr H. i förledne Thorsdag till den ändan lemnat mig, tills han i nästa vecka kunde äfven få bese ögat. Jag förmodar att detta medel egenteligen

Sid. 353.

torde vara mer för magen, att befordra dess uttömningar, öfver hvilkas svårighet jag beklagade mig. – I dag var nu åter ingen; men dertill var jag väl sjelf skulden igenom fel i kvantiteten i går, hälst det tillika var allt mer närande mat, än jag hem denna vecka åtnjutit. – Äfven i dag har jag i mångfaldigt måtto felat i det jag åter hela f.m. varit sysselsatt med att genomse en mycket fint tryckt Bokkatalog öfver Franzéns utsatta lagerartiklar. Jag hade i dag budit mig sjelf till W. till middagen. En $\frac{3}{4}$ timmars promenad förut gaf mig god appetit dertill, hvilken jag också i dag kanske för mycket följde. – På försök drack jag för första gången ett glas franskt vin; i st. för Caffee Cacao 1 kopp och sedan 2 d^e för the. – Mycket drömmar och till och med en pollution.

D. 8. En viss styfhet i och öfver högra ögat. Efter 2 pipor kom jag med mycken ansträngning till en trög evacuation. – Före middagen en kort promenad och om aftonen åter närmare 2 timmar. Icke destomindre kände jag min mage något spänd. – Hos Fr. – Hans yttrande tycktes nästan gifva anledning att sluta det vara föga hopp om ändring i beslutet om den indragna lönen – Tröstande var icke heller hans utmålning av de besvär och förargligheter, hvilka i nästa sommar förestå vid bibliothekets translokation i afseende å de förehafvande nya byggnader. – 3 koppar mjölk.

D. 9. Vaknade redan kl. $\frac{1}{2}$ till 3 utan att sedan mer kunna insomna. Oaktadt flera pipors rökande ingen öppning. – Aftonen hos D^f Gr. Jag rökte der en hel pipa och drack sedan 3 glas mjölk. – Rökandet retade äfven ögat, såsom det tycktes, så att flimrandet var särdeles lifligt med flerfaldiga färger. – Gr. fortsatte för mig läsningen af Bulwers Eugen Aram. -

D. 10. Jag började dricka till omvexling hvetekaffe. – En pipa dertill skaffade mig någorlunda god ehuru trög afföring. – Uw. var sjelf i dag närvarande i sessionen, frågade mig så snart han blifvit mig varse, huru det vore med ögat och om det icke vore moget till operation, emedan han trodde det vara gråa starren. Upplyst om rätta sammanhanget tillade han "es thut mir leid" och då jag anmärkte, att jag nu i alla fall såge något emot det, att jag i början på det ögat varit alldeles blind: "vielleicht wird es mit der Zeit noch besser", Fuss bragte saken angående min lön å bane och hade försett sig med en Ukas, hvarutur han förelas, att om man icke varit borta öfver 4 månader lönen blott i sådant fall skulle innehållas, att man för sin utevaru icke hade anfört giltiga skäl. Efter åtskilliga diskussioner tycktes Uw. sjelf medgifva, att här med mig varit ett missförstånd.

Sid. 354.

Jag har således åter någorlunda säkert hopp. – Den skadade tanden plågade mig mycket i sjelfva sessionen. – Till middag hos Zag. Jag åt för mycket, också drack jag äfven vin. Sedan förelas Z. das Lied vom Ritter Луда som jag till den ändan tagit med mig. – Sömnen tämligen lugn.

D. 11. Oaktadt rökande ingen afföring. Utom tandverken hade jag i dag äfven ett skof verk i högra örat, ehuru det ej räckte länge. – Jag böds af D^f Gr. till middagen, och försåg mig der åter åtminstone i anseende till qvantiteten och flerfaldig sammansättning om ock så af deruti eller såsom undantag tillåtna. – Sedan rökte jag ännu till 2 cigarrer. – Intet under derföre att magen kändes obehagligt spänd. – Läsningen af Eugen Aram fortsattes. – 2 glas mjölk. – Oaktadt jag 2 gånger e.m. promenerat, blef dock sömnen orolig.

D. 12. Efter par pipor lyckligtvis skälig öppning. – Jag var gången att uppvakta Grefve R. med ett exemplar af min afhandling öfver betydelsen af Луда, hvarjemte jag hade för afsigt att känna mig före, om jag ej kunde möjligtvis hafva några utsigter åt F. Tyvärr erfor jag, att han sedan någon tid ligger rätt illa sjuk. – Till Uw. kom jag deremot i dag temligen lätt. Han visade sig rätt artig och talte länge om de nya resultater, hvilka man har att vänta sig genom publicerandet af Strojews reseportföljer h^a han viste bestående uti 10 folioband. – Om aftonen fortsattes och slöts läsningen af Eugen Aram med hos Akademikern Gr. – Der äppel och 2 glas mjölk.

D. 13. Oaktadt rökandet ingen afföring. Efter kl. 11 reste jag ut till Fin. i Strelna. – Först der om aftonen uttömning. – Deremot

d. 14. ingen hela dagen. Ändock ett mer än rikligt mål vid middagen, dertill förledd genom den af en föregången 4 versts promenad stegrade appetiten och måltidens högst ändamålsenliga och lätta beskaffenhet. Då jag icke destomindre kände mig något spänd, så gjorde jag ännu om aftonen en ny 6 versts promenad, och hade äfven, oaktadt en drömfull natt

d. 15. tillfredsställelsen af en skäligen god och grundlig uttömning. – Äfven i dag både f. och e.m. långa promenader tillsammans väl 1 ½ Svensk mil. – Om aftonen Prosten Mod. till thé. I stället för detta drack jag mitt Cacao med smör och bröd och sedan ännu med samma tillbehör ett glas mjölk med varmt vatten och socker.

D. 16. Blott med stor ansträngning och efter flera pipor en trög ehuru skälig uttömning. – Past. Gr. ifrån Kattila inkom på

Sid. 355.

sin stadsresa. Då jag först ärnade resa med honom, så åt jag äfven frukost; det blef dock ingen resa af före e.m. Dessförinnan företogs blott en kort utfart åt Peterhoff. – Om aftonen mina reskamrater Gr. och Fin. hos mig på thé. -

D. 17. Par pipor bidrogo till god uttömning. – F. las i sessionen ett utkast till en föreställning ifr. Konferensen till Ministern angående min lön. Min återkomst ifrån Finl. var deruti utsatt till några dagar sednare och den indragna summan derigenom utsatt till circa 100 R mindre; hälst äfven lönen för en skrifvare till Bibliotheket – hvilken visserligen efter konferensens beslut längesedan hade bordt indragas – var bortglömd. Jag gjorde F. hem hos sig uppmärksam på båda omständigheter. Han försäkrade mig ånyo, att allt måste utfalla. – Jag expedierade bref till Hirn i Borgå och till Bl. i Helsingfors. – Åt Fin. lånade jag 50 R. – Middag hos Zag. med ½ glas vin, hvarest jag sedan efter vanligheten drack Cacao. Efter hemkomsten rökte jag ännu en pipa, emedan jag efter Herrm.s nyaste ordination i st. för nästa Söndag redan i morgon bittida (den 4de dagen) skall intaga ett pulver och således icke får röka. Äfven åt jag ett äppel i tanka att derigenom utan rökande i morgon bittida erhålla stolgång. – I dag har tanden, som i Strelna gaf mig mer ro (kanske derföre att jag der mindre nyttjade kalla bad) åter skoftals börjat plåga mig. En tillfällighet gjorde, att jag i dag kom att vara upp ända till kl. 12. – Sönnen blef drömfull.

D. 18. Såsom i går morgons ehuru i mindre grad tycktes ögat likasom svårare öppna sig och ögonlocken såsom klubbade tillsammans. – Liten Anwandlung af hufvudverk. – Föröfrigt tyckte jag att jag såsom redan i går såg något bättre. – Då afföringen oaktadt mina gåriga kanske förvända medel uteblef, grep jag senare åter till par pipor, utan att detta dock skulle verkat. – Aftonen hos Fr. – par glas mjölk.

D. 19. Ett par pipor befordrade till skäligen god öppning. – E.m. tillfälligtvis några fikon. – Sedan hos Dr. Gr. som föreläs Paul Clifford af Bulwer. – Jag tog der sedan min homöopathiska kur! öfverhufvud den tredje prisen snus och lät öfvertala mig till 3 glas mjölk. – Ögat tämligen retligt med mångfaldigt flimrande, äfven ryckningar åt högra örat.

D. 20. Efter 2 pipor god uttömning. – Tillräcklig rörelse. – E.m. åter fikon jemte rörelse. Af de förra kanske litet för mycket, emedan magen om aftonen tycktes komma i uppror. – Hos W-t som ej var sjelf hem. 2 koppar Cacao. – Efter det jag förut hem läst litet, kändes skoftals smärtsamma stickningar i det sjuka ögat och dessutom äfven i dag utmärkte sig genom lifligt flimrande och mångfaldig färgvexling.

Sid. 356.

Mest tyckes dock den gröna herrska eller ock stöter den i gult. – Jag har nu i dessa dagar, äfven efter Parrots råd hos sig i förledne Onsdags under arbetet haft det högra ögat förbundet; men esomoftast derefter kännit en viss tryckning och något besvärande. – Förut då jag ej nyttjade lapp för ögat, var det icke fallet; men i dess ställe tycktes dock ögat ansträngas och försvagas af nedseendet på de svarta fina bokstäfverna på groft papper. – Det tycktes således som det bästa vore att gå med ögat öppet; men icke anstränga hvarken det eller det andra genom läsning eller skrifning. – Mycket drömmar.

D. 21. De par tobakspiporna hade jag kanske alldeles icke behöft; emedan nu efter kaffet följde, såsom nästan var att förväntas, en lösare afföring. – Hela f.m. kändes magen liksom obehagligt spänd. – Lyckönskningsvisit hos Grefve R. som blifvit befordrad till Verkl. Geh.råd och Ministerstatssekreterare. – En vigtigare anledning till gratulation är hans tillfrisknande efter en betänklig sjukdom. – I afseende å mig sjelf begagnade jag hvarje sig erbjudande anledning att klaga öfver mitt närvarande och förestående möjliga framtida öde. Detta skulle vara en inledning till rekognocering med utsigter åt Finnland men han afböjde en sådan antingen uppsåtligt eller kanske ock tillfälligt och jag lät det också denna gång bero dervid. – Besök af Grefve Mannerh. – Derigenom gick jag förlustig en bjudning till middagen af D^f Gr. som varit här, men gått bort emedan han förmodade än förnämare främmande. – Tyvärr föråt jag mig hem. – Efter en promenad rökte jag hos D^f Gr. 2 Cigarrer och åt 3 stekta äpplen. – Cigarrerna än dertill hastigt rökta, bragte mig till illamående, som dock slöts med en skäligen god uttömning, hvarefter jag lugnare förtärde mina 2 glas mjölk med hvetebröd såsom vanligt. Emedlertid var irritationen i magen (med dess åtföljande flimrande för ögat), så stark, att jag icke ens kom till åtnjutande af min drömfulla sömn förr än kl. ½ till 2. – En högst tadelvärd förberedelse att intaga

d. 22. det homöopathiska pulfvret. – I dag åtminstone afhöll jag mig helt och hållet ifrån rökande. - Började genomse ändtligen profvet af det Sirjenska lexikon. – Middagen tycktes äfven i dag ock

genom fikon derefter blifva något för rundlig. – Om aftonen, som jag efter en promenad tillbragte hos W.ts ögonen mindre ömtåliga än vanligt. Efter doppandet i kallt vatten före gåendet till sängs såsom vanligt dock mångfaldig och liflig färgvexling först gult, sedan grönt och sist blått. – Natten täml. lugn. -

Sid. 357.

D. 23. Om morgonen flimringen icke så särdeles betydlig och blåagtig. – Högra foten liksom något lam. – Enskildt ryckning i pannan på högra sidan. – Såsom i går aftons verkte Fontanellen kännbart. – Jag började i dag försöka hålla ett stycke is på högra tinningen och i nacken. – Det ville tyckas som om det verkade väl på ögat. – Emedan jag i går ingen uttömning haft och förgäfves väntat till efter min kaffedrickning, så började jag åter försöka rökande och erhöll vid den 3^{die} pipan en god afföring. – Till middagen hade jag det infallet att låta tillreda mig köträtter med smör och åt sedan till befordrande af bättre matsmältning åter ansenligt fikon, hälst jag märkte, att den där rätten syntes besvära magen. – Aftonen tillbragte jag hem och drack par glas mjölk. – Studerandet lärer dessutom bidragit att jag icke ens fick sömn förrän mot kl. 12. – Natten blef genom drömmar orolig, Jag var mycket besvärad af vindar och

d. 24. vaknade redan tidigt men slumrade ändtligen in ånyo. Oaktadt flitigt rökande en ganska trög och knapp afföring. – Bref till Bl. för att bedja honom med hälst omgående post underrätta mig, hvad han hade sig bekant angående de mina, på hvilkas återkomst jag dagligen förgäfves väntat, utan att hvarken se dem, eller erhålla något bref. – Ögat hela f.m. mycket besväradt med dof smärta. – Sökte Grefve Mann. – Middag hos Zag. med ett halft glas vin. E.m. ögat lugnare. Efter doppandet i kallt vatten före gåendet till sängs lifligt flimrande med ombytlighet i färger.

D. 25. Efter 2 pipor god afföring. – För att preparera mig till pulvret i morgon bittida, åt jag i dag än en tarfligare middag än i går – blott hafregrynsgröt ehuru med litet smör i ögat. Aftonen hos D^f Gr. 2 glas mjölk med smörgåsar. – Drömfull sömn.

D. 26. Vaknade jag redan kl. 5 och intog mitt pulver, hvarefter jag åter till en stund lade mig. – Ingen uttömning, icke ens efter 2 pipor. – Mot aftonen rökte jag åter en, drack 3 koppar Cacao hem och gick till Grefve R. på visit. I anseende till hans fortfarande opasslighet, hette det emedlertid, att man icke emottog några främmande.

D. 27. Vaknade jag redan före kl. 4. – Först efter flera pipor en trög afföring. – Om aftonen hos W.ts Cacao. – Diverterad af balmusiken inunder hos Gr. kom jag först sent till sängs.

D. 28. Vaknade jag väl mycket tidigt; men ides ej stiga upp förrän kl. 7. Oaktadt flera pipor var afföringen i dag än trögare och knappare. Detta torde nu väl ock härröra af brist på motion och kanske för mycken ansträngning hem. Jag har nämligen den sednaste tiden arbetat med det redan i våras ankomna

Sid. 358.

profstycket till ett Sirjänskt Lexikon, hvaröfver jag ändtligen i dag blef färdig med utkastet till ett utlåtande och efter vanligheten förde det till Kr.s genomseende. – Om aftonen hos Schl. Der 2 koppar mjölk och 1 äppel. Ett parti Schack. Detta torde bidragit dertill att jag kände en besvärande tyngd i hufvudet, ehuru detta ock lär sammanhänga med magens tröghet. – Äfven i dag somnade jag mycket sent. – Redan förrän jag gick ut, fägnades jag ändteligen med ett bref af Sofie ifrån Wiborg, hvaräst de resande nödgats tills någon tid qvarstanna i anseende till en opasslighet, som den lille gossen förmodl. genom förkylning ådragit sig. Emedlertid har jag hoppet att inom förloppet af nästa vecka ändtligen återse de mina. – Nepenin här, åt h^a jag åter måste låna 5 R.

D. 29. Först efter flera pipor en någorlunda skälig uttömning, ehuru tyngden i hufvudet fortfarande. – E.m. började den dock gifva sig isynnerhet sedan jag gjort en god promenad. – Om aftonen gick jag till Köppen, och drack der 2 glas varm mjölk. Då jag derifrån återkom, förvånades jag att finna de mina redan lyckligen återkomna. – Igenom denna ehuru glada tillfällighet, kom jag att vaka ända till

d. 30. inemot kl. 2 och blef åter väckt genom barnskrik efter kl. 4. utan att sedan mera kunna insomna. En pipa af Axels tobak skaffade mig emedlertid en god öppning; men ögat var i dag mycket skummare, väl af det ringa sofvandet, kanske ock deraf, att uti sängkammaren hela natten var ljus, hvarvid jag ej varit hittills van och som kännbart svårt generade mina ögon. Då jag till denna afton fått en bjudning till Jasykov, för att delta i öfverläggningarna om artiklarna i ryska historien för den ryska Encyklopedien, så for jag dit på förhand redan om dagen för att ursäktas icke allenast mitt uteblifvande utan ock omöjligheten att tillsvidare delta uti arbetet. Jas. föreslog mig en skicklig homöopates uti Gouvern. Pensa, som skall lyckligen botat flere ifrån svarta starren. – Efter den myckna rörelsen god appetit, h^a jag tämligen fritt följde. – Sedan hos Zag. för att bjuda dem till midd. Jag drack der 2 glas Lissabonner, hvilket så verkade på min retade kropp, att jag på en stund der inslumrade. – Emmerich fick jag att renskrifva mitt utlåtande öfver det Sürj. Lexikon; men måste sjelf diktera originalet för honom. I ans. härtill kom jag ej heller i dag till sängs förrän kl. 12 och så mycket bättre smakade sömnen den utröttade kroppen.

D. 31. Fortsattes diktamen ifrån 1 till 2 och så hunno vi jemt blifva färdiga med utlåtandet, som upplästes. – Ingen afföring oaktadt rökande af några smärre pipor. – Zag. här till middagen jemte Past. Zandt. – Emedan det drog rätt länge ut, så var min appetit så mycket starkare. Också drack jag 1 ¼ glass. – Ännu om aftonen god afföring. – Meinandrarerna här.

1835

1.

Sid. 1.

1835

Januari 1835.

D. 1 Jan. Ögat fortfor tyvärr! äfven i dag att vara skumt och blef det ännu mer, sedan jag varit en stund ute uti häftig blåst och urväder. – Oaktadt några pipor ingen uttömning. Om aftonen hos D^f Gr. 3 glas mjölk och 1 stark Cigarre.

D. 2. ögats tillstånd såsom i går; vid flimrandet den ljusgula färgen mera herrskande. – I dag började jag intaga svafvelspiritus (i st. för kali causticum hittills) och derutaf lärer kommit, att uti ögat tidtals kändes likasom en dof tryckning eller stickning. – Oaktadt det syntes par gånger likna sig dertill, fick jag ej heller i dag någon öppning, ehuru jag ishet e.m. rökte flera pipor. – Sedan jag hem druckit Cacao, for jag med Axel på visit till Gr. Rehb. och drack der en kopp mjölk. – De små skreko så mycket om natten, att jag ändtligen beslöt att hädanefter häldre sofva uti mitt Kabinett, der jag tillika kan hafva alldeles mörkt.

D. 3. Andra pulvret. – Ingen särdeles förändring i ögat. – Hostan och snufvan såväl hos Sofie som barnen fortfarande; ishet tycktes lilla gossen vara orolig, hvarföre jag ändtligen skickade efter Dr Gr. som kom och ordinerade litet Medicin. – Med Axel middag hos Zag. hvaräst vi äfven passerade aftonen. Då jag äfven i dag saknat uttömning, så rökte jag der hela 3 Cigarrer. Det hjälpte först den följande,

d. 4. då jag efter uppstigandet ur en drömfull sömn i mitt nya lämpligare nattqvarter hade en skäligen god afföring. – Med Axel hos Fr. Meinanderna, Schulten (som ej var hem) och Gr. A-dt. Då min svåger ville presentera mig, tog han mig i hand och sade sig känna mig förut. Detta var väl ett hofmanns steg, då jag å min sida icke hann säga det om honom tillbaka. Möjligt likväl att han sett mig någonstädes och lärt känna min person, ehuru jag icke vetat deraf. – Sedan, var jag med Axel på bröderne Eichorns Concert. E.m. sofde jag en stund och tillbragte sedan aftonen hos Fr. W.t. Lade mig sent. Flimringen var mycket liflig och färgvexlingen ishet efter ögats doppande i kallt vatten. Också tyckte jag mig förmärka litet dofva stickningar. -

D. 5 Vaknade redan kl. 5. – 3^{die} pulvret. Redan förut tyckte jag mig åter känna lindriga stickningar. – Efter en pipa måttlig afföring. – Beredn. här nästan hela förmiddagen. – E.m. promenad.

Sid. 2.

Aftonen tillbragtes muntert nog under prat och rökande med våra släktingar Meinandrarna. Vid aftonvarden vågade jag inte smaka hvarken af lutfisken eller skinkan; men åt i dess ställe 2 portioner risgrynsgröt och en bakelse med äppelmos, utom att jag drack $\frac{1}{2}$ glas franskt vin. – Det var öfver midnatt, då jag kom till sängs och sömnen var störd af drömmar.

D. 6. Vid uppvaknandet lifligt flimrande med en gröngul färg. Också de vanliga oblonga massorna, h^a gemenligen om morgnarna hvälft sig omkring ögat (i sednaste tider mera sällan) syntes i dag mattgrönare. Efter 3 pipor skäligt god afföring. – Oförmodadt besök af Gr. A. – E.m. 5 äppel. – Aftonen hos Ehrstr. – först efter kl. 11 till sängs.

D. 7. Vaknade redan efter 4. – Isynnerhet äpplen hade jag väl att tacka derföre, att jag måste röka flere pipor, innan jag kom till en någorlunda skälilig öppning. – Uti vänstra ögat tyckte jag mig redan för andra gången förmärka dofva stickningar; uti det högra hade jag deremot i dag som oftast en känsla likasom om det ville tåras, utan att det dock kom dertill. – Om e.m. som hastigast hos Brandenb. – Sedan sökte jag förgäfves Schl. hvarefter jag gick till Zag. och drack der Cacao. – Det högra ögat var särdeles retligt för ljussken; uti det inre kändes en fortfarande lindrig och dof smärta.

-

D. 8. Om morg. intog 4de pulvret. Efter kaffet och 1 pipa god uttömning. – Ögat i allm. lugnare. – Äfven synen tyckes vara likasom bättre eller åtminstone på sin gamla ståndpunkt. – Om aftonen efter en promenad hos W.ts. Cacao.

D. 9. Till följe af häftigt sendrag i högra vaden vaknade jag redan omkring kl. 5. – 2 pipor och 1 Cigarre, innan öppning följde. – Om aftonen med Axel buden till Meinandrarna. – Jag drack 3 glas mjölk och rökte flera pipor. – Värre var att jag kl. $\frac{1}{2}$ till 11 deltog i qvällsvarden med flere smörgåsar, Holländsk ost och litet Caviar samt (franskt) vin till par glas. – Sömnen blef naturligtvis drömfull och flimrandet var

D. 10. om morgonen lifligare, äfvensom redan om aftonen. – Också tycktes åtminstone straxt efter uppstigandet åter såsom ville ögonlocken i det högra hörnet af det sjuka ögat klibba tillsammans. – Sednare försvann dock denna känsla. – Med samma medel som i går kom jag lyckligtvis till en skälilig afföring, ehuru hufvudet tycktes vara icke alldeles redigt. – Uti års

Sid. 3.

sammanträdet kändes mina båda ögon särdeles besvärade och med det sjuka såg jag nästan intet, ehuru jag under vägen dit med detsamma kunnat urskilja numren på Iswoonikens bläckplåt. Det måste således kommit dels af det starka ljuset i rummet, dels af den häftiga blåsten under ditfarten, ehuru ock den gåriga afton kunnat medverka. Med Axel till middag ½ glas vin hos Zag. Jag passerade der äfven aftonen. Smör och bröd med Cacao. – Dessutom hade jag rökt par Cigarrer redan förut. -

D. 11. Vaknade och uppsteg redan kl. 6. Efter flere pipor trög afföring. – I sjuka ögat först samma känsla såsom i går med bemödande att tåras. – Lifligt flimrande af ljusare färger. – Wi voro budne till Ehrstr. till middagen; men då Axel redan i går hade blifvit buden till Grefve R. så kunde deraf intet blifva af. – I dess ställe böds vi ånyo tills morgon. – Aftonen hos Schl. – 2 pipor och 2 koppar mjölk. -

D. 12. – 5te pulvret intogs. – Efter en pipa liten och trög afföring. – Middag hos Ehrstr. med 1 ½ glas vin. – Till aftonen hade jag budit till mig Meinandrarne. – Jag drack blott 1 glas mjölk, rökte par pipor och åt 1 portion gröt. – Litet stickningar i högra ögat. -

D. 13. Magen tyckes vilja forcera sig till uttömning; men den blef blott obetydlig. – Uti en sträng köld for jag omkring med Axel på nyårsvisiter hela förmiddagen. – Ax. förde mig derunder först till en Schweizare, hvaräst jag drack 1 glas Madera och åt några bakelser. – Hos Grimm trakterades vi med detsamma och sedan ännu hos Bitep. med frukost, hvarvid jag åter drack 1 glas lätt vin. – Fuss underrättade mig ändtligen på min tillfrågan, att resolutionen å Conferensens hemställan angående återfåendet af min lön ankommit ehuru praeter opinionem. Resultatet är neml. att min lön ej återfås och att jag i skadestånd (!) utur rikskassan kommer att erhålla 300 R. (i stället för åtminstone 750!!), således en lumpen nådegåfva i stället för min rättmätiga lön. – Även detta kunde bidraga till att jag efter middagen kände disposition till hufvudverk, rättmätigt grundlagd genom otillbörligt öfverflöd. – Detta bevisade äfven de uppstötningar, af hvilka jag besvärades. Efter par Cigarrer följde dock en liten tvungen uttömning. – Aftonen hos Ehrstr. ända till kl. 11.

D. 14. – Efter flere pipor skälig afföring. – Ministern hade låtit genom ett Cirkulär till Committen gifva tillkänna att han i dag uti Departementet emottager Gratulationer. Oaktadt jag i går uti hans kvarter inskrifvit mitt namn på listan öfver Gratulanterne och ehuru äfven sjelfva väderleken i dag kunde

Sid. 4.

ursäkta mig, att jag med mina ögon blef borta, tyckte jag det dock vara rådligast att kläda mig i min Uniform och fara dit, hälst jag äfven ännu hade några andra visiter att göra neml. hos Statsr. Adel. och Serbin. Denne rådde mig att med alfvar tänka på resan till Berlin i nästa sommar, hvartill han

mente, att understöd kunde fås antingen directe under den benämningen eller ock såsom belöning för tjensten om blott Ministern i god tid gjordes uppmärksam derpå. – Då jag i den stora samlingen uti Departementet med min frapperande gröna lapp råkade stå främst i en rad, så hade jag den nåden (!), att man frågade mig huru det vore med mitt öga och uppmanade mig till varsamhet i bruket af det friska. – Hos Schlüt. för att bedja honom till middag i morgon. – Sjelf hade jag i dag ärat gå till Zag.; men stannade häldre hem, när Zag. ifrån den fula väderleken ändtligen återkom. – E.m. rökte jag 2 pipor och gick sedan om aftonen till Zag. hvarest jag efter vanligheten drack 3 koppar Cacao. – Lifligt flimrande med vexlande blå och gröngul färg, då jag sent lade mig.

D. 15. Barnskriket väckte mig redan kl. 4 och jag hade sedan mycket svårt att mer insomna. – Skälig afföring utan rökande. Till middagen här Prof. Hartin [Karlin?], Kommerce-Rådet Franzén ifrån Brahestad, Schultén och D^e Graefe. – Den förstnämnde anmärkte om mig, att jag för mitt läge åt för starkt mål. – Efter detsamma kände jag mig emedlertid rätt väl. Onödigt var väl dock att straxt derefter i sällskap röka flera pipor, äfvensom jag sedan ännu rökte en stark Cigarre hos Wulf. der jag tillbragte aftonen. Mycket sent till sängs. – Obscura drömmar med en pollution, visserligen ett bevis på öfverflöd och starka retningar.

D. 16. straffades jag ock med obstruction oaktadt flitigt rökande. – Baer hade i går sökt mig, hvarföre jag ansåg för min skyldighet att betala visiten. Äfven hos Finn. gjorde jag för närhetens skuld en visit. Han yttrade mycket deltagande och började sjelf tala om mitt sednaste missöde med uppenbar indignation öfver behandlingen. Hvad ögonen beträffade, så ansåg han, äfven med anledning af Herrmans yttranden, mycket hopp till bättring vara för handen, och uppmuntrade mig att fortfara med kuren. – Aftonen hos Rehb.

D. 17. Skälig uttömning. – F.m. reste jag ut till Strelna. hvarest jag för

D. 20. blef ända till Tisdagen. – Den genom resan stegrade appetiten och

Sid. 5.

den efter vanligheten lätta och passande födan blef såsom ofta en retelse att förtära mer än som nödigt hade varit. Dock lyckades det mig att genom långa och talrika promenader godtgöra felet, så att de naturliga förrättningarna gingo skäligen väl för sig. – Jag hade således icke ens haft nödigt, att röka så mycket som jag äfven deraf en i sednare tider inritad sed gjorde – att öfvermåttan såväl i det ena som det andra icke var för ögat välgörande, förstås af sig sjelf. Dock skonades det åtminstone ifrån läsning mer än det kanske hem skulle varit fallet.

D. 21. Såsom på Strelna tidtals spänning i det sjuka ögat. – Efter sessionen hos Fuss. En passant anmärkte jag, att St. fått ut sin lön äfven för de 2 månader, som han på sin utländska resa dröjt utöfver sin termin. Derpå svarades att han redan är gammal jag däremot ung, utom det att Hertiginnan af Weimar angående hans dröjsmål skrifvit till sin broder Kejsaren, som ock skall afgjort, att han skulle få sin lön. Huruvida eljest Uw. hemställt derom hos Hans Maj. eller ej, vet jag icke. Att han angående min lön ej gått ända till Kejsaren, tyckes vara gifvet. Också kan det i det hela också just wara detsamma. Jag hade först ärnat gå till Zag. till middagen; men stannade hem, då jag hörde, att dit skulle komma mycket andra främmande. Utomdess kom Finnander att besöka mig. Han rådde mig, att i mitt närvarande betänkliga läge, så framt jag ämnar söka mig åt Finland, söka Raud. pastorat. Till thé kom ock Past. Gr. med sin fru. – Jag drack mjölk med vatten. – Vaknade om natten; men somnade ändtligen in igen.

D. 22. Såsom i går uttömningen god. – Till middagen Pastorerna Finnander och Finnér här. – Om aftonen var jag sedan hos D^f Gr. 2 glas mjölk med vatten. – I dag har jag känt stickningar i vänstra örat, hⁿ

D. 23. om morgonen oftare läto känna sig, efter det jag tidigt vaknat. – Uppå sin afskedsvisit hade Prof. Haartm. i går tillfälligtvis yttrat sig hafva hört af Grefve R. att jag förlorat min lön och att denne varit arg deröfver. – Än viktigare kunde det synas, att då Sophie varit på sin uppvagtning hos Grefvinnan, denna hade med mycket deltagande talt om mitt öde äfven i afseende å lönen och dertill flera gånger anmärkt, att wi wäl nu gjorde bäst att återgå till fäderneslandet, der det måtte finnas något ställe passande för mig. – Detta woro glada nyheter nog

Sid. 6.

ifrån ett och så eget håll. – Så mycket tranquillare hade jag bordt kunna wara i morgons, då jag genom Underofficeraren erhöll underrättelse om den ryske Bibliothekariens Sokolovs nyligen timade frånfälle, ett fall vid hvilket jag stundom fäst förhoppningar om möjlig förening af båda Bibliotheksafdelningarna och derigenom förbättring af mina wilkor. Saken vore i sig sjelf både utförbar och lämplig för sjelfva inrättningen, och tidningen verkade således det uppå mig, att jag gjorde mig ärende såväl till Fr. som Kr. för att rekognosera deras tänkesätt. Den sistnämnde röjde sjelf, att han genom denna tidning kommit på samma tanke som jag; men syntes äfvenledes befara, att Uw. nog torde hafva dem, ha han unnade posten häldre än åt mig. Fr. deremot mente till min bestörtning, att man redan i allmänhet skulle anse det med misshag, om jag nu toge mig det ryska biblioteket till och höll före, att jag borde tala med Gr. R. att han om ej nu så framdeles skaffade mig ett ställe uti Finland. – Måhända har han också rätt. Sjelfva sättet att råda mig häldre dertill; emedlertid kunde jag visserligen äfven med säkra utsigter åt Finland råka i förlägenhet om valet ifall det ryska biblioteket erbödes mig till. Märkvärdigt vore det eljest, om nu åter en sådan kollision skulle uppstå! – Med Finnér gjorde jag ett besök hos Geh.råd. Lindström. – Han förkastade den homöopathiska kurmetoden och befarade, att derunder tiden kan förloras till en verksammare kur. Föröfrigt bestyrkte han att i sommar resa till Berlin, hvartill han mente, att Kejs.

icke nekade sitt samtycke med bibehållandet af lönen. Derom borde emedlertid i god tid göras anstalt. – Pastorerne Winter och Finnér här till middagen, hvarvid jag åt för mycket, så att jag efteråt hade en obehaglig spänning. Finn. blef hos oss öfver natten.

D. 24. Om morgonen började jag åter intaga en ny litet förändrad upplaga at svafvelspiritus-pulver à 3 dagar. Några små stickningar och en öfvergående smärta kändes i det sjuka ögat, när jag uppsteg. – Äfven utan allt rökande kom jag efter kaffet lyckligtvis till god afföring. – Jag skulle således

Sid. 7.

icke haft af nöden att ens för e.m. röka en pipa. – Zag. här om aftonen.

D. 25. Åter kanske onödigt en pipa redan om morgonen. – Hela förmiddagen sysselsatt med genomgåendet af Bibliothekets Accessions katalog för årsrapporten – att arbete som jag i anseende till gamle Geers andeslöshet sjelf varit nödsakad att företaga mig och ändtligen i dag slutade. – E.m. sofde jag en stund och kände sedan mycken ledsnad, hvarföre jag ej allenast åter rökte par pipor, utan ändtligen beslöt att gå ut till Fr. W-s, hvaräst jag drack Cacao. -

D. 26. Då jag förde min rapport till F. fick jag höra, att Berednikov wore redan bestämd till Sokol.s efterträdare vid ryska biblioteket. Om det behöfver jag således intet vidare bry mitt hufvud, och då Ber. blifvit det, så trodde jag mig så mycket mindre låta F. märka, att jag sjelf spekulerat derpå. För Ber. är det just en välgörning, att ännu få det hälst, då han eljest skulle nödgas uppehålla sig utan alla inkomster, nemligen såsom utnämnd till ledamot vid kommissionen öfver Strojefska Msk. men utan lön. – Past. Winter ifrån Ingris ankom före middagen med sin fru för att i anseende till hennes ena ganska sjuka öga rådfråga D^f Lerche. – Mina ögon voro e.m. och om aftonen i allmänhet retligare, vare sig deraf att jag i dag vid läsning intet nyttjat lapp för det sjuka ögat, eller af 1 glas Graves-vin vid middagen, eller af fortfarande ansträngning till en del äfven om aftonen för att hjälpa Schl. vid revision af en öfversättning, då han var härstädes på besök med sin fru. På en liten stund var ock Exp. Sekr. af Schl. – Winters förblefvo öfver natten och bortreste den följande -

D. 27. En liten promenad på f.m. tycktes ej bekomma ögat antingen för det klara solskenet eller emedan fötterna derunder blefvo litet kalla. – Föröfrigt hade jag redan tidigt om morgonen vid första uppvaknandet och innan jag intog mitt andra pulver känt några enskilda stickningar i det sjuka ögat. - God afföring utan allt rökande. – E.m. anfall af ledsnad, hvaremot en promenad till Schl. ej mycket hjälpte. – Efter återkomsten grep jag derföre till läsning och rökande (3 pipor för- och efter drickningen af Cacao). Äfven

D. 28 rökte jag åter en pipa och efter Kaffet ännu 2, men utan att komma till någon egentelig afföring. – Dertill vet jag ingen annan orsak än att jag i går till frukosten åt några skifvor ost och till middagen nästan idel köttätter, ehuru icke öfverflödigt. – Ögat tycktes ock vara sämre, hvartill visserligen ock an-

Sid. 8.

strängning i allmänhet jemte försök att ej hafva det sjuka förbundet, kann hafva bidragit. – Zag. här till middagen. – Dervid drack jag 1½ glas godt franskt vin. – Benägenhet till afföring mot aftonen wille jag understödja genom rökande. Till min förvåning var den obetydliga och klimpiga uttömningen alldeles blodfärgad – en upptäckt, hvaröfver jag i alla fall, trodde mig kunna fågna mig. – Zag. föreläs oss en berättelse ur Morgenblatt. – Jag drack 3 koppar mjölk med vatten och socker. -

D. 29. Efter en pipa och kaffe liten afföring, men utan tecken till blod. – Före middagen på andra sidan för att besörja afsändning af thé till Bl. – Straxt e.m. Mein. här, hvilken jag följde hem, för att derjemte besöka hans sjuka broder, drack der 3 glas mjölkvatten med smörbröd och rökte flera pipor. – Wid hemkomsten hade jag det missödet att falla på gatan och stöta mig.

D. 30. God afföring och blodfärgad utan allt rökande. – Vid middagen ett halft glas vin. – E.m. for jag ut med Major Meinander till Strelna, hvaräst jag drack 3 koppar mjölk med vatten och smörbröd. Rökte flera pipor och åt sedan äfven litet qvällsvard.

D. 31. Rätt god uttömning, åter blodfärgad. – F.m. liten promenad. – Wid middagen drack jag ett helt glas vin ej allenast onödigt, utan äfven otjenligt tillsammans med en medelst grädde tillredd sveskon-Compott. Redan korrt efter middagen liten uttömning. Dessförinnan starkt och mångfärgadt flimrande. – Ehuru min plan egenteligen hade varit att med Finn. fara i morgon vidare till Duderhoff så lofvade jag Mein. att i anseende till hans efterlemnade reconvalescente broder i dag resa tillbaka till staden, hvaremot han lofvade inrätta sin Narvska resa så, att jag i nästa vecka kan följa med honom till Gubanitz. – Wid ankomsten till staden fann jag till min stora förvåning patienten redan utfaren till Theatern. Hem 2 glas mjölkvatten. – 2 pipor. – Orolig sömn.

Februari 1835.

D. 1. Febr. Utan allt rökande skäligen afföring. – Om aftonen sökte jag förgäfves Grimm och gick sedan till Ax. Mein. hos hvilken jag rökte par pipor tobak och drack hela 4 (!) glas mjölkvatten med socker och sockerkringlor. – Hos Gr. Rehb. der jag sedan gjorde en visit, drack jag ännu 1 glas. – Det blef fråga om min påtänkta resa till Berlin; jag sade att jag väl ännu tänkte derpå, ifall ögat till

våren ej bättrar sig; men att jag tviflar uppå om man ger mig permission med bibehållande af min lön,

Sid. 9.

hvarförutan jag svårligen eller intet kan tänka på någon resa. Grefven mente, att det skulle vara grymt att förvägra mig tillståndet.

D. 2. Under flimrandet efter det intagna pulvret en liten pollution. – Den knappa afföringen var åter blodfärgad. – I dag var jag faren till fästningen för att undfå min gratifikation i stället för lönen. Ehuru summan icke benämndes gratifikation utan understöd (пocoбiе) så afräknades mig på hvarje 100 R 10, så att jag i stället för 300 fick endast 270. Och det är allt i stället för 750–800!! – En lång stund i Rumänzofska Museum. Efter hemkomsten utifrån tycktes synen på det sjuka ögat vara försämrad, hvilket i allmänhet i sednare tider tyckes vara fallet efter vistelse uti luften. Dessutom tyckte jag mig i dag en liten momang haft litet stickningar eller spänning i det sjuka ögat, äfvensom i går aftons i det friska. – Ax. Mein. här till middagen och thé. – Wid den förra drack jag ½ glas vin. – Antingen deraf eller litet lök uti laxsaucon mycket lifligt flimrande straxt efter middagen. – Sednare onödigt 3 pipor. – 2 glas mjölk.

D. 3. Excrementerna knappare men blodblandade och klimpiga. – En pipa och sedan på e.m. hos Mein. 2. med den yngre visit hos Ehrstr. 2 koppar mjölkvatten – Redan korrt efter middagen hade jag haft en ny liten blodfärgad afföring.

D. 4. deremot mycket liten (men dylik) oaktadt 3 pipor. Efter hemkomsten ifrån sessionen ögat skummare, såsom i allmänhet uti dessa tider vid den fuktiga väderleken. Under läsningen kändes dessutom i dag deruti skoftals spänning. – Till middag och thé hos Zag. – 1 glas vin sedan 1 Cigarr och 2 ½ kopp Cacao. – Jag insomnade först mot midnatten.

D. 5. 5te pulvret intogs. – Knapp afföring såsom förut. – Hos Fuss. Efter par pipor om aftonen inskränkt blodblandad uttömning. – Hos Köppen – 2 glas mjölkvatten.

D. 6. Efter en pipa skälig afföring utan blod. – Jag var buden till middag till Mein. Ett glas Madera, hvarförutom jag föråt mig, så att jag ej allenast omedelbart derafter kände mig tung, utan och sednare hade uppstötningar. – Också uti rökande skred jag öfvermåttan. Att flimrandet blef starkare och eldskenet isynnerhet vid gåendet till sängs visade sig, är mindre underligt. – Drömfull sömn.

D. 7. Efter par pipor hade jag dock rätt god uttömning. – Nästan hela förmiddagen förgick hos Ehrstr. under väntan

Sid. 10.

i hvilken jag förgäfves hade hoppats få en kamrat till den påtänkta utfarten till Ingris. – Efter par timmars halfslummer på e.m. företog jag mig en kort promenad och gick sedan till W.ts hvarest jag rökte en Cigarr och drack 2 koppar Cacao. – Det lærer kommit af Cigarren, att jag ej allenast vid gåendet till sängs hade starkt flimrande af ljus utan ock på god tid ej fick någon sömn.

D. 8. Hos Fuss, hvilken jag tillställde min tyska bokrequisition för innevarande år. – Mein. här till middagen. Dervid föråt jag mig sjelf: 2 glas Sauterne. – Andra felet begicks igenom för snart och träget rökande, fortsatt oaktadt en liten (blodfärgad) afföring. – Om aftonen hos Finn. för att träffa Herrman. Under väntan uppå honom rökte jag ännu en mycket stark Cigarr, hvaraf jag till och med var på vägen att börja må illa. H. kom ej. – Jag fick väl snart sömn; men vaknade flera skof

D. 9. om natten och kunde på lång tid ej åter insomna. – Knapp uttömning. – Efter en skälig frukost reste jag ut till Ingris, dit jag hade lofvat Past. Winter att komma i dag såsom hans namnsdag. Utom mig voro der endast Finnérns ifrån Duderh. – Wid middagen 1½ – 2 glas vin. Oaktadtadt allt gene som jag förorsakade genom mina särskilda matbehof torde dock icke allt fullkomligen rigoröst hafva kunnat observeras. Åtminstone var flimrandet om aftonen ytterst lifligt och spelande uti tätt vexlande färger. Hufvudfelet lærer dock bestått i det spirituösa, öfverflödiga portioner och för ymnigt rökande. Emedlertid

D. 10. god uttömning. F.m. en måttlig; men långvarig promenad. En ny företagen om aftonen, sedan jag låtit öfvertala mig att stanna qvar. – Uti promenaden och rökande bestod ock all njutning för hela aftonen. En god afföring.

D. 11. var följdén af detta ombyte. Kl. emot 7 afreste jag tillbaka till staden, dit Winter med egen häst lät skjutsa mig. – Under vägen hade jag en gång dof men länge fortfarande spänning i pannan öfver det vänstra ögat, hvad lag uti sednare tider äfven förut någon gång då och då märkt. – Jag hade till denna dag bett Zag. till middagen men de kommo icke. Då jag hela f.m. känt mig tämligen trött, äfvensom

Sid. 11.

synen på det sjuka ögat var sämre så tog jag mig en liten lur och hade efter den en god uttömning. – Så mycket onödigare voro de tobakspipor som jag rökte, äfvensom 1 ½ glas. mjölkvatten med hvetebröd och en våffla. – Sömmen blef ganska orolig. Emedlertid hade jag

D. 12. åter en god afföring. – Efter utgåendet i luften under häftig blåst lindriga stickningar på högra sidan af det sjuka ögat. – Det samma erfor jag om aftonen, då jag var utgången till Meinandrarne, hos hvilka jag drack hela 3 glas mjölkvatten med smör och bröd och rökte några pipor. – Sedan på en stund äfven hos Schl. – Ändamålet med besöket hos båda att öfverenskomma om en ny exkursion, hvaraf dock ingenting synes blifva utaf. – Vid hemkomsten och derefter märkte jag äfven igen början till tandverk på högra sidan. Om denna icke härrör deraf, att jag nu åter börjat, såsom i förledne höst, tvätta hufvudet med kallt vatten? – Dr H. hade i dag förordnat mig dels ny medicin dels fortfarande med lägre doser af spiritus sulphuris. Den nya medicinen bestod uti Nux vomica, hvaraf jag intog första pulvret före gåendet till sängs.

D. 13. Knapp afföring. – Både stickningar i ögat och tandverken läto åter känna sig. – C. Mein. här för att förkunna mig, att han ändock ämnar resa i afton. Tillika begärde och fick han af mig intill d. 10 hujus till låns 200 Rubel. – Mot aftonen ny uttömning litet blodfärgad. – Efter thé (för mig mjölk) reste jag med C. Meinand. till Kipen och efter en simpel qvällsvard derstädes ännu samma natt till Koskama, dit wi

d. 14. kl. 2 ankommo. M. reste vidare åt Narva; jag sofde fullklädd på en soffa 3 timmar. Ehuru matt tyckte jag mitt öga ändock icke vara åtminstone värre. Också hade jag en ganska god uttömning. – Jag lejde mig en häst uti den finska byn och reste vidare kl. 9. Det var en vacker dag, solen sken midt emot mig. Past. F.-ng hade en gång i höstas ur någon Tysk husläkare föreläst mig, att det stundom skall botat svarta starren att se en stund in i solen. Det föll mig in att göra ett försök men ögat tycktes blifva deraf mörkare öfverhufvud. – Kl. 11 ankom jag till Gubanitz. – Åt och rökte dugtigt; magen visade emedlertid mycken energi. -

D. 15. Jag hade redan i dag ämnat afresa; men uppskjöt det till morgon, hälst också väderleken genom starkt töcken var mycket osund. Mitt sjuka öga kändes deruti särdeles styft utom en viss tryckning i det inre. Synförmågan dålig. E.m. främmande en sjöofficer och en tysk doctor. – Röktes och pratades. -

Sid. 12.

D. 16. Först kl. 11 kom jag mig med ut med Passelberg, med hvilken jag åkte i en kubitka. – I Sämsänpalo betades, hvarjemte wi dinerade af oxkött medtaget ifrån Gubanitz. I huset ficks dertill endast kokt surkål, af hvars spad också jag åt litet tvärt emot dieten, hälst kålen var kokt med svinkött. – Efter hemkomsten 3 glas mjölk och par pipor.

D. 17. Skälig uttömning. – Hufvudet kändes tungt. – Om aftonen det andra pulvret av nux vomica.

D. 18. Wid uppvaknandet tyckte jag mitt hufvud wara werkande på högra sidan än bakåt nacken än framtill med smärtsamma stickningar i sjelfva det sjuka ögat. På dagen försvann dock allt småningom. – Passelb. hos oss till middagen, hvarvid jag åt för mycket. – Genom rökande straxt derefter skadade jag mig dessutom. – Om aftonen hos Mein. 3 glas mjölkvatten.

D. 19. Woro de hos oss till middagen och the äfvensom Pastorerne Finnér och Virén med fru. – Jag drack dervid ett glas rödt vin.

D. 20. Uttömningen knappare. – E.m. par timmar hos Zag.

D. 21. Något bättre. – Vi woro till aftonen budne på en theatralisk föreställning ned hos Gr. – För det starka ljusets skuld blef dock jag hem; Sofie var der. Först efter kl. 12 kom jag till sängs. Redan kl. 2

D. 22. vaknade jag till följe af en elak dröm. Jag tog då in det tredje af de sednast föreskrifna homöopathiska pulvren, hvarmed åter satsar af svafvelspiritus begynnas. Det tyckes genast åstadkomma mycket rörelse i magen. – Om morgonen var emedlertid uttömningen knapp; men längre fram följde en annan med blod, hvarefter ögat tycktes se något skarpare. Det kom emedlertid straxt derefter att lida, då jag uti en häftig kall blåst for till Ministern för att meddela honom en nota på böcker, hvilka på afl. Biskop Müllers auktion i Köpenhamn för det Akademiska Bibliotheket wore att inropas. Jag hade dock kunnat sjelf spara mig denna farten; ty jag fick intet företräde, utan tillsägelse genom Novossilskij att lemna Notan der. En föregifven utfart var uppenbarligen blott en förevändning. Efter hemkomsten kom Beredn. och blef till middagen, hvarvid jag åter drack ½ glas rödt vin. – Sednare sofde jag äfven en timma, hvarefter ögat kändes något mera retligt med flimrande och döfva stickningar. – Äfven i allmänhet plågades jag af en viss ledsnad och insomnade först

Sid. 13.

sent.

D. 23. Afgick åter blod, hvarefter jag kände mig liksom muntrare. – Efter det jag en stund vistats ute i blåst och urväder och sedan hem arbetat var det sjuka ögat mörkare, ömt och generadt. – Om aftonen sökte jag Schr.

D. 24. Om morgonen öfvergående stickningar i det vänstra ögat. – Liten afföring utan blod. – En viss allmän orolighet uti kroppen. – Expedierade bref till Prof. Rafn i Köpenhamn med uppdrag att å auktionen af afl. Bisk. Müllers Bibliothek inropa en hop böcker. Till denna frestelse i financernas

närvarande tillstånd så mycket mer kritisk – har Akad. Gräfes meddelande af katalogen bragt mig. – Ändtligen slöt jag det för mina ögon mödosamma arbetet af det ifrån Kasan till ny uppställning af Bibliotheket insända projektets genomseende med en rapport deröfver till sessionen i morgon. – E.m. mycket tungt hufvud, hvaraf känslan dock försvann sedan jag kom att fara ut med Sof. i ett just otäckt väder till Ehrstr. – Flimrandet var dock mycket lifligt och flerfärgadt.

D. 25. Skälig afföring. – Dofva stickningar i det sjuka ögat, isynnerhet sedan jag varit ut i luften. – Zag. här till middagen, hvarvid jag Gud nåde! åt nästan för mycket och drack ½ glas rödt vin. Aftonen föreläs Zag. Pellicos Denkwürdigkeiten. – Orolig sömn och

d. 26. knapp uttömning. – Ehuru middagen måttligare hade jag dock efter en längre middagssömn till och med uppstötningar. – Drömfull sömn.

D. 27. Bättre uttömning. – Emot middagen och derefter mycket tungt hufvud och likasom anlag till hufvudverk, hvilket Dock försvann om aftonen. – Mycket drömmar om natten.

D. 28. Sällsynt lugn sinnesförfattning med en viss känsla af stilla behaglighet. – Bref till Bl. – Genom dess förande till posten under solsken och sedan fortsatt läsning stördes dock det sjuka ögats lugn. – Till middagen hos Zag. hvarvid jag åt vida mer än quantum satis och drack ½ glas Madera. Sedan rökte jag 2 starka Cigarrer och drack 3 koppar Cacao. – Efter allt detta var det intet under, att magen kändes besvärad och att jag icke fick straxt sömn; mer underligt, att denna dock blef skäligen lugn. – I alla fall hade jag illa förberett mig att intaga det homöopathiska pulvret.

Sid. 14.

Mars 1835.

D. 1 Martii – Vid uppstigning sednare kändes obehaglig tryckning uti högra sidan. – Rätt god afföring efter par pipor, ehuru utan tecken till blod. – Oaktadt måttlig middag om aftonen olustig. – Drömfull sömn.

D. 2. Knapp uttömning. – Hos Mein. Efter rökande af en pipa der dofva stickningar i det sjuka ögat. – Efter hemkomsten i häftig blåst och solsken och sedan läsning med det andra blef det så dimmigt, att jag nästan ingenting dermed förmådde urskilja. – Den besvärande känslan med stickningar tidtals fortfor, ja dessa läto till och med då och då ehuru öfvergående uti det andra ögat märka sig. Dessutom var flimrandet mycket lifligt och mest med brandgul färg. – Jag började därför blifva just ängslig och var e.m. rätt svårmodig.

D. 3. – Afföringen knappare. – Några pipor åstadkommo en slags repetition, ögat var dock Gudi lof! något bättre. – Om natten jemte drömmar efter vanligheten till och med en pollution, kanske en följd af sötmandeln uti fetväggsbullorna i går.

D. 4. Rätt god uttömning. – I anseende till min påtänkta resa till Lembala war jag f.m. mycket ut uti blåst och solsken, hvilket åter menligt verkade på det sjuka ögat. – Aftonen Mein. här jemte ett med Sofie beslägtadt resande fruntimmer ifrån Savolax. -

D. 5. Synen hela dagen svagare och dessutom förmiddagen efter läsning döf smärta i det sjuka ögat. – Aftonen hos Fr. W. 2 koppar Cacao.

D. 6. Ehuru knapp uttömning synen dock bättre. – Kl. 11 afreste jag med en Iswoиk till Lembala, dit jag om aftonen i skymningen ankom. – Jag hade väl hem ätit en god frukost; men också sedan ingen middag, hvarföre qvällsvarden blef för stark.

D. 7. Måste jag derföre igenom flera pipor forcera till afföring. Föröfrigt hade resan i det vackra vädret verkat fördelagtigt på kroppen och till och med ögat tycktes oakadt en viss retlighet af ovana finna sig. Efterhanden blef det åtminstone under min korta vistelse lugnare och flimrandet förminskades. Så väl denna dagen som isynnerhet

D. 8. den följande tog jag flera särskilda gånger motion igenom promenader ut. – Oakadt appetiten ingalunda blef otillfredställd ordnade sig också magen åter. – Wid middagen i dag ett glas vin.

Sid. 15.

D. 9. Eftermiddagen reste jag till Toxowa, dit jag först kl. 9 om aftonen framkom, sedan wi farit litet wilse och nödgats flera gånger höra åt efter vägen. Iswoи. hade ej varit i Toxowa förr och aftonen var mörk.

D. 10. Om morgonen wisade sig åter blod vid afföringen. – Efter en nästan för tungsmält middag reste jag tillbaka till staden, dit jag kl. 8 återkom och i st. för aftonvard åt smör och bröd med 2 glas mjölk med vatten,

D. 11. För den gåriga middagens skuld förmodligen waken jag redan kl. 4 och hade sedan svårt att på en kort stund mer insomna. Känsla af styfhet och spänningar i det högra ögat, någongång äfven i det venstra. Till middagen hos Zag. dervid ½ glas Madera. Derefter starkt flimrande; men

ännu mer sedan jag rökt par Cigarrer; visserligen onödigt, hälst jag efter middagen eljest kände ett visst välbehag. – Också Sofie kom till thé, i hvars ställe jag drack 3 koppar Cacao. -

D. 12. Om morgonen visade sig åter blod. – Besök af Pogodin. – E. m. en stund en viss slags ledsnad. – Jag gick ut till Fr. W. men återkom, emedan de just voro i begrepp att gå ut. – Blott ett glas mjölkvatten. – Efter vanligheten drömfull sömn. -

D. 13. Vaknade jag redan före dagen. Vid uttömningen åter litet blod. – Längre fram en ny evacuation, förmodligen emedan jag i de föregående dagarne ätit fikon, ifrån hvilka jag redan åter hade alldeles vänt mig. – Finn. här till middagen, hvarvid jag drack ½ glas hans Barrac. – Med F. reste jag ut till Strelna och kände mig efter framkomsten dit ytterst trött och trög. – Några pipor och 2 koppar mjölkvatten NB. Ny piga på ett helt år till 150 R

D. 14. Litet blod syntes äfven i dag. Ögat kändes generadt – Efter 3 koppar rågkaffe anträdde jag min återresa till staden, dit F. ville låta skjutsa mig öfver isen. Jag begagnade mig emedlertid af hästen blott tills öfver hälften af vägen, hvarifrån jag sedan gick till fots, tills jag nära floden upphanns af Kuolemajärvi bönder, af hvilka en tog mig på sin släda till mynningen af Newa, hvarifrån jag åter gick vilse ett stycke framom Kalinkina-bryggan och derifrån sedan åkte hem. Det sjuka ögat var så försvagadt förmodligen af snön, att jag nästan ingenting såg dermed. – Vädret var visserligen också fuktigt och hvad värre var, som jag först sednare observerade, hade jag genom gåendet på isen nedtill vätt mina fotplagg, så att äfven strumporna hade blifvit fuktiga. Tyvärr kom jag ej genast att vaxla dem.

Sid. 16.

Att föröfrigt snön och väderleken menligt inverka, syntes i går och i dag af det andra ögat, som besvärades der ute under farten af en mängd Scotomata. – Drömfull sömn.

D. 15. Blodafgång. – Känsla af klibbighet i det högra ögat, isynnerhet i dess öfra venstra vrå, men också något i det venstra ögat. – Sedan ännu en afföring med blod. – Hela dagen fortsatte jag den i går började omställningen af mitt bibliothek, som alltsedan min ögonsjukdom förblifvit in statu quo. Då jag nästan hela dagen ifrigt var sysselsatt med detta arbetet, så var det för mina ögon en verklig lisa att ändtligen om aftonen komma ut till en promenad.

D. 16. Jag vaknade redan tidigt och intog mitt sista pulver af svafvelspiritus; men hade hela dagen ingen uttömning. Det förra arbetet fortsattes nästan oafbrutet; men aftonen gick jag för att hafva motion i det fria till Schl. och drack der 2 koppar mjölkvatten med hvetebröd.

D. 17. Skälig uttömning med spår till blöd. Ändtligen blef jag e.m. färdig med mitt bibliothek, hvarmed jag varit så sysselsatt, att jag hvarken gifvit mig tid att röka eller äta någon frukost. Af det beständiga gåendet och böjandet voro isynnerhet mina fötter ytterst trötta.

D. 18. Vaknade jag redan mycket tidigt och rökte tills full dager flera pipor. Det oaktadt följde åter ingen afföring. – Emedlertid tycktes ögat, såsom öfverhufvud dessa sednaste dagar oaktadt den kanske ändamålsenligare ansträngningen med bibliotheket dock se i allmänhet bättre. Men dermed var det ock åter förbi, sedan jag varit ut uti våt och fuktig väderlek (efter i natt nyfallen snö) med häftig vind och sedan hem läst dertill uti par timmar. Ja! Det kändes till och med smått stickningar in i djupet av ögat. – Om aftonen litet utfaren. – Flera pipor. – 2 glas mjölkvatten hemma. Jag hade om middagen ätit mot sednaste vanligheten för starkt och hade så mycket mer af drömmar störd sömn. – Flimrandet om natten mycket lifligt med blå färg, äfvenså om morgonen

D. 19. skälig (litet blodfärgad) afföring. – Känsla liksom af ytlig tryckning. – Mag. Korgelin här till middagen. – Jag åt dervid åter för mycket. – Då jag ungefär en timma derefter började röka och sedan fortsatte det med flera pipor, fick jag en obehaglig döf spänning i högra sidan vid refbenen. – Om aftonen Fr.s fruntimmer här. – Om natten vaknade jag och ansattes då af en vida häftigare smärta i sidan.

Sid. 17.

D. 20. Trög afföring. – Ögat beskaffadt såsom i går, men uti högre grad och dervid skumt. – Sedan jag ännu dertill med Sof. hade varit att bese Schardii samling af kopparstick och andra rariteter, blef det ännu mer generadt med döfva stickningar uti det inre. – Finnér här för att bjuda mig ut med sig, hvilket jag dock måste afslå. – Aftonen hos W-ts 2 koppar Cacao. – Drömfull sömn, kramp i högra foten och pollution.

D. 21. Knapp evakuation. – Bref till Bl. och Judén i Wiborg. – Efter det jag varit litet ut i solsken var det sjuka ögat åter retligare. – E.m. sofde jag en stund. – Om aftonen en promenad.

D. 22. Skälig uttömning. – Sedan jag en stund om morgonen, medan det ännu icke var fullkomligen ljust, läst, märkte jag för det sjuka ögat en ny figur vid nedersta randen, liknande ett snöre af pärlor. Tyvärr är nu också denna likaså fix, som de andra. – I anseende till korrekturen af förteckningen öfver Bibliothekets Rekvisitioner genom skänker måste jag tillbringa hela f.m. i bibliotheket och hvad som värre var der upp uti kölden och uti hukad ställning, att det icke kunde bekomma ögat väl, var naturligt. E.m. var det ock mycket generadt jemte döf smärta i det inre, sträckande sig äfven till det andra ögat. Magen synes komma åter allt mer i skick; ty om aftonen hade jag en ny god uttömning. – Med Sofie visit hos Fr.

D. 23. Skälig afföring. – Hos Gr. R. Puheeni aluksi förde jag Loenboms historiska märkvärdigheter, hvaraf jag har dubbla exemplar. – I anledning af mina ögon yttrade jag mig hafva tänkt uppå att vända mig till fäderneslandet, om jag der kunde få en plats, som kunde blifva mig tjenlig och der jag kunde göra nytta. – Tillika lät jag undfalla mig, att ett pastorat torde vara i afseende å hälsan det säkraste, om han NB. ville till ett sådant förhjelpa mig. Ett theolog. professorat (det exegetiska) vore nu ledigt; men dertill skulle jag framför allt behöfva goda ögon, och det blifver således nu svårt att ens tänka derpå. Föröfrigt vore jag lika nöjd att erhålla äfven någon annan post. – En sådan, svarade han, kunde icke finnas för mig. Det enda vore något Professorat. Dock vi fingo framdeles ytterligare tala derom. – Drömfull sömn.

D. 24. Började åter blod afgå. – Jag började ordna och katalogisera min sednaste rekvisition af svenska disputationer, hvarmed jag i afseende å mina ögon nästan för flitigt fortfor. – Drömfull sömn. -

Sid. 18.

D. 25. utgick likaledes åter blod. – Före middagen, en lång promenad, som hade utan tvifvel ännu bekommit mig bättre om jag ej deraf och af den sena middagen låtit förleda mig att äta för mycket. Zag.s voro nämligen här. – Också drack jag $\frac{3}{4}$ glas vin. – Andra olägenheter hade jag väl icke än, att jag var litet tung. – I alla fall var det en slät förbindelse

D. 26. till intagandet af ett nytt pulver, innehållande Pulsatilla-tinktur. – Nästan hela dagen fortfor jag med katalogiserandet och ordnandet af mina nya disputationer, hvilket arbete jag först den följande

D. 27. slutade. I går hade jag känt en slags styfhet isynnerhet på vänstra sidan; i dag märktes dessutom till och med lindriga stickningar då och då. – Straxt på e.m. reste jag ut till Toxowa. – Vinden var mycket häftig, men den tilltog under vägen och blef derjemte ett förskräckligt urväder, så att jag just var glad att ändtligen kl. 6 komma fram.

D. 28. Jag hade i går aftons sent ännu ätit qvällsvard, hvilket väl bidrog till att i dag göra mig obstruerad. Först efter många pipor kom jag till evakuation, hvarvid tillika åter blod viste sig. – Både för – och eftermiddag gjorde jag en dugtig promenad uti en kall och häftig nordan- och motvind. Deraf blef det sjuka ögat starkt blodsprängt. – Föröfrigt speltes hela dagen flitigt Verkehrt. Prosten reste emot aftonen till Keltos i anseende till en embetsförrättning i morgon, hvarföre äfven jag med dess son

D. 29. redan kl. 6 om morgonen återreste till staden. Äfven i dag kom jag först efter en mängd pipor till uttömning, hvarvid lika som i går tecken till blod viste sig. Ögat var ännu i dag mycket blodstrimmigt och kändes mycket generadt på samma sida. Efter resan i tämlig köld så tidigt och utan att hafva förtärt mer än en kopp kaffe med hvetebröd tillika mycken trötthet, hvarföre jag på e.m. lade mig och sofde par timmar. Efter uppvaknandet tryckning i underlifvet på högra sidan. – Om aftonen förtärde jag endast litet hallonsylt.

D. 30. Trög uttömning med litet spår af blod. – Faren tidigt till Wiborgska sidan för att bjuda Prosten Skotte med dess son i morgon till middagen. – Beredn. hämtade sitt utlåtande öfver 2 Msc. innehållande en Ustjugisk krönika med tillsatser angående nyaste tider. Han hade för mig haft artigheten att genomläsa det. – Spänningen

Sid. 19.

på högra sidan fortför, kanske förkylning genom det oeldade sofrummet och kyliga sängkläder på Toxowa. – Om aftonen ankom oförmodadt Dr. Lönnström att besöka mig.

D. 31. Om morg. vid uppvaknandet en pollution. – Det andra Pulsatilla-pulvret intogs. – Litet tårande i det högra ögat. – Efter sysselsättning generadt. – Till middagen Prosten Skotte med dess son och Löjt. Lönn med sin dotter. – Jag drack dervid äfven ett glas vin. – Aftonen hos Ehrstr. -

April 1835

D. 1. Apr. Ögat tycktes i allmänhet klarare. – Oaktadt flera pipor nästan ingen uttömning. – Sednare rökte jag åter, men kom blott till litet blod. – ögat hade föröfrigt efter det jag varit ute i solsken vid nyssfallen snö blifvit åter mörkare. – Bref till Lawon[ius] i Stockh. med uppdrag att inropa böcker på auktioner. – Vid middagen hos Zag. (med Sofie) öfverlastade jag min mage och drack 5 glas Madera! – Såsom den ena förseelsen ofta Gud nåde! för till den andra, så rökte jag snart derefter 2 Cigarrer, hvarefter jag mådde något illa, flimrandet förökte sig med enskilda följder. Så mycket mer var väl ock nu den vanliga portionen af 3 koppar Cacaovello. – Gåendet hem blef hälst en liten diversion för den spända magen. – Ett annat välförtjent straff yppade sig genom sendrag i den högra foten, då jag lade mig. Genom frotering med ylle upphörde det dock för momangen, men återvände om natten och med sådan häftighet i sjelfva knävecket, att jag ej kunde på en stund böja foten. För ögat syntes först ett ljust moln, hvartill sedan ett lifligt flimrande inställde sig. – Genom ny frotering blef foten bättre, dock var

D. 2. vid det tidiga uppvaknandet sendraget ännu icke alldeles försvunnet, hvarföre jag genom ny gnidning sökte hjelpa. – Flimrandet tycktes vilja antaga blåaktig färg – Afföringen något knapp. –

Wid Herrmans besök frågade jag honom angående den påtänkta resan till Berlin i nästa sommar; men han afrådde mig derifrån. Vore mitt fall sådant, att en Okulist gjordes behof, så vore det en annan sak; likaledes om jag ett helt år eller par kunde förblifva uti ett varmare klimat; men så vore jag nu nödsakad att just till den värsta årstiden igen återvända. Förströelse och skoning kunde jag hafva äfven här och det är anledning att hoppas, att kuren under en bättre årstid också skall visa sig verksammare. – Att hemorroiderna blifvit flytande, är i alla fall redan ett ganska godt tecken, som äf-

Sid. 20.

ven torde och borde verka fördelaktigt på ögat. – Adjunkten Schröder ifrån Lembala till middagen. Dervid drack jag ett $\frac{1}{2}$ glas vin. – Prosten Sk. hade i dag lofvat skicka efter mig; men ingen syntes.

D. 3. väntade jag lika förgäfves. Knapp afföring, tungt hufvud och modstulenhets hela förmiddagen. Om aftonen efter en promenad hos Dr Graefe, der jag drack par glas mjölkvatten och rökte en Cigarr.

D. 4. Om morgonen åter litet sendrag i högra foten. Inskränkt uttömning. – Om aftonen efter en promenad med Sofie hos W.ts. der jag drack 2 koppar Cacaoello och rökte en Cigarre. – Uti sjuka ögat döfva stickningar, äfven som i högra örat.

D. 5. Maj. Mein⁶⁰⁹. hade i dag erbudit mig fri resa ut till Strelna. – Förrän vi kl. 11 afreste, frukosterade jag hos honom smör och bröd med ost och kaviar och drack 1 helt glas Madera. Wid framkomsten fann jag Finnér rest till Kipen, företog mig så mycket mer en lång promenad oaktadt det fula vädret. – Om aftonen en ny promenad i vackert väder tillsammans med Maj. Kr. så att jag i dag öfverhufvud gått väl öfver 12 verst. – Efter återkomsten mycket lifligt flimrande för det sjuka ögat. – P. återkom straxt efter mig.

D. 6. Om morgonen homöopathiskt tillredd äggmjölk i stället för kaffee. – Vid min promenad f.m. erfor jag till min förvåning, att Maj. Mein. redan i går afton i god tid passerat tillbaka till staden, utan att efter löfte vika in. Maj. Kr. med till middagen hos Fin. Den förre föreslog väl att medtaga mig om aftonen till staden; men då han i detta dåliga föret reser med egen häst, så afslog jag hans anbud, hälst jag kunde räkna på lägenhet att få lega mig häst ifrån Strelna till staden. – Äfven i dag har jag f. och e.m. tillsammans spatserat åtminstone 8 verst. – Såsom i går var äfven denna afton flimrandet mycket lifligt, hvilket kanske icke är så illa. Åtminstone tycktes synkraften icke vara sämre.

⁶⁰⁹ Major Meinander

D. 7. Om morgonen åter äggmjölk i st. för kaffee och frukost. Till staden for jag öfver isen under ett herrligt väder, som dock snart förändrade sig. – Hela den öfriga förmiddagen måste jag tillbringa på biblioteket, emedan man låtit säga, att den nye Vice-Präsidenten i dag ämnat bese åtminstone det ryska biblioteket. Han kom på ett ögonblick äfven i mitt; men hade blott några få frågor att göra mig, hvarefter han aflägsnade sig. – Om aftonen hos Fr. W. Cacao.

Sid. 21.

D. 8. Zag. här till middagen. Dervid drack jag utom 1 glas franskt vin $\frac{1}{2}$ glas Bischof. – Derefter

D. 9. En god afföring, men utan tecken till blod, såsom den sista tiden – Oförmodadt besök af f.d. professor Neumann – Efter läsning det sjuka ögat tämligen retligt och generadt. – Eljest har synkretsen tyckts vara i allmänhet liksom bättre än för en tid sedan. – Om aftonen besök af Baron Ramsay (en gammal Universitetskamrat) med prosten Ehrström. -

D. 10. Utom en korrt promenad hela dagen hem. – Om aftonen hos Grefve Rehb. Brödet till mjölkvatten otjenligt, smörbakadt och kryddadt, hvarefter starkt flimrande vid gåendet till sängs och mycket drömfull sömn.

D. 11. Halflöst lif. – Extra session i anseende till Demidofska premierna. – Sedan jag varit ut till den och spatserat något i solsken, var ögat mycket skummare och började efter läsning hem doft verka. – Baron R. och Ehrstr. till middagen här. Jag drack dervid $\frac{3}{4}$ glas Bischof. – Om aftonen hos Zag. 3 koppar Cacao med smör och bröd. Vid gåendet till sängs var flimrandet särdeles lifligt med ljusst sken. – Om natten häftig kramp i högra knävecket, hvaraf jag vaknade och i detsamma såg en hop klara blixtar skymta fram för det sjuka ögat.

D. 12. Middag hos Ehrstr. der jag ock passerade aftonen. Med Baron R. expedierade jag bref till Gustaf och ett pakett till Bl. innehållande ett exemplar af Renvalls Lexikon.

D. 13. Något sednare skälig afföring med ansenligt blod (jag hade i går intagit ett pulver af svafvelspiritus). – Ifrån Gustaf erhöll jag med posten 1400 Rubel af min hustrus arf. – Efter den genom brevets uttagande föranledda motionen hade jag ännu före middagen en ny uttömning, äfvensom magen mot aftonen tycktes vara inklinerad till diarrhé. – Emedlertid blef sömnen orolig och jag kände dessutom om natten en viss beklämning i bröstet. -

D. 14. Ingen uttömning oaktadt flera pipor, blott litet blodblandade klumpar. – Ögat som i går morgons omedelbart efter evakuation tycktes vara bättre, var åter i dag skumt och litet generadt med lifligt flimrande, såsom äfven i går. – Aftonen hos Beredn. 1 glas mjölk med varmt vatten. -

D. 15. Mera knapp uttömning. – Med Sofie till middag hos Zag. – För mig blef den Gud nåde! åter för stark, hälst jag äfven drack nästan ett helt glas Madera. Efter det jag i morgons känt mig märkvärdigt matt och modstulen (efter en mycket måttlig dag i förgår) tyckte jag, att jag åter borde stärka mig. – Om aftonen hos

Sid. 22.

Frähn för att jemte de andra Komitee-Ledamöterna diskutera ett nytt arrangement med Journalerna. F. hade föreslagit att vältra bestyret med dem uppå mig, föreslog dock ingen enda af de verkliga ledamöterna. – I sällskap med de andra rökte jag äfven en Cigarre, hvarefter jag dock befann mig något illa. – Magen kändes spänd, för ögat sköto talrikare ljusklot och jag fick på en god stund ingen sömn.

D. 16. Äfven vid uppvaknandet talrika ljusklot. – Afföringen skälig med blotta tecken till blod. – Vid Prof. N.n.s besök hos mig, hade det blifvit tal om lämpligheten af en resa för mig i stället för Berlin till det södra Ryssland, hvarest klimatet vore för mig välgörande och jag tillika genom fortsättning af lingvistiska och ethnografiska undersökningar kunde i vettenskapligt afseende mest vara nyttig utan att skada ögonen och i stället äfven gagna dem. – Han hade sedan talt äfven med Krug, som sjelf uppmanade mig att alfvarsammare tänka derpå och rådde mig att äfven rådfråga Finn. Denna fann planen ganska god, och äfven Herrmann gillade den fullkomligt i dag. Emedlertid behöfde jag efter hans mening icke synnerligen brådska dermed, hälst om jag efter min egen önskan ginge till Kaukasus. Dertill kunde man också se, huru början af härvarande sommaren vill verka på ögonen vid fortsättningen af kuren, hvartill han nu föreskref mig Natrum Muriaticum X, att intagas 1 hel månad. -

D. 17. Utom en liten promenad f.m. i anseende till det fula vädret hem hela dagen sysselsatt med att sluta den nya anordningen af mitt bibliothek och disputationssamling, sedan jag slutat den kursoriska läsningen af Leipziger Jahrbücher für Philologie und Paedagogik för år 1834. – Vid middagen följde jag för mycket appetiten. Om aftonen före gåendet till sängs 2 pipor tobak emot vanligheten den sednaste tiden.

D. 18. Vaknade jag kanske derföre redan före dager och måste ligga länge, innan jag åter insomnade. – Såsom i går skälig uttömning. – Genom gång till andra sidan hade jag god motion. I anseende dertill, att det hade fallit snö om natten, hade jag väl flor för ögonen; icke destomindre blefvo de just kännbart retade, hälst jag sedan hem var sysselsatt med fortsättningen af bestyret

med disputationerna. Äfven i dag nästan för stark middag. – Af för mycket smörätande kanske har jag ock börjat blifva igen slemfull.

D. 19. Vid stolgången litet spår till blod. – Efter par pipor längre fram på f.m. hade jag en uttömning med be-

Sid. 23.

tydlig blodafgång. – Förskräckligt snöglopp och urväder, hvarföre jag ock ansåg mig kunna och böra lemna hvarje enda visit ogjord och förblifva hem, hälst gårdagens erfarenhet bevisat, huru skadlig verkan snön nu har på mina ögon. – Dessutom har jag äfven i dag stundom känt en öfvergående spänning uti dem. – Middagen nästan för stark.

D. 20. Vaknade jag redan tidigt och började intaga Natrum muriaticum de 4 första dagarne 1 helt fint korn för dagen. – Jag kan dock ej neka, att det verkligen förekom mig sjelf rätt löjligt. – Först sednare få förmiddagen, sedan jag rökt par pipor, fick jag en skälig uttömning, hvarefter blodiga klimpar följde. – Åter för stark middag, så att magen kändes obehagligt spänd e.m. En promenad ut hjälpte icke mycket. – Drömfull sömn och

D. 21. till och med en pollution. – Det sednaste snöfallet med derpå följande frost bragte mig på tanken om en utfart till Toxowa. För att åtminstone göra mig nogare underrättad om vägen, for jag till Wiborgska sidan till unge Sk. Han skulle också sjelf i dag fara ut, men ridande, emedan slädan hvarmed man skickat efter honom, hade nödgats lemnas efter bakom Murina. – Rebus sic circumstantibus ansåg jag derföre för bäst att fara hem tillbaka igen, hälst jag äfven hade ånyo öfvertygat mig, att snön ganska ofördelaktigt verkar på ögonen. Och snö skall det i sjelfva Toxowa finnas än mycket nog. – Hos Sk. hade jag under den långa väntan på hans hemkomst rökt en pipa Turkisk tobak. Den var så stark, att jag så när hade börjat må illa deraf. – Deraf lär det komma, att jag e.m. hade obehagliga rörelser i magen. – Om aftonen rökte jag dock åter 3 pipor, ögonen hade efter min återkomst varit sämre och generade. Om natten hade jag mycket och gemena drömmar.

D. 22. God afföring, men som i går utan tecken till blod. – Den ena ögontanden, som redan i höstas hade verkt, ifrån natten mycket om vid hvarje beröring af de andra. – Dof smärta i det sjuka ögat, isynnerhet på vänstra sidan. – Zag. här till middagen, som åter blef för mig Gud nåde! sådan, att jag efter den kände min mage spänd. – Sömnen drömfull. -

D. 23. Afföring först efter par pipor. – Ögat nästan hela dagen såsom om der skulle vara något uppå vänstra sidan isynnerhet. – Om e.m. efter en stunds slummer mycket trög och olustig. -

Sid. 24.

Sednare en promenad, som dock väl ej heller kunde vara välgörande i anseende till den tjocka och dystra strimman, som betäckte allt. – Hos Wulf. rökte en Cigarre och drack 2 koppar Cacao. – Drömfull natt.

D. 24. Såsom i går afföringen långsam först efter flera pipor. – Så mycket mer företog jag mig; en lång promenad till andra sidan och e.m. gjorde jag en annan. – Äfven i dag var ögat generadt. – Sofie mer alfvarsamt illamående, hvarföre hon om aftonen tog ett fotbad och verkliga

D. 25. Gudi lof! var helt och hållet återställd. – Jag hade genast efter uppstigandet uttömning och i slutet deraf viste sig åter blod. – Äfven i dag gjorde jag långa promenader. – Vädret var mycket vackert och tycktes verka fördelaktigt. – Olämpligt derföre sysselsättningen hem med genomgåendet af Bokh. Franzens katalog öfver sina i pris nedsatta böcker, som jag äntligen lyckligtvis slutade, sedan jag till och med haft stundom dof smärta i ögat. – Äfven sjelfva synkretsen har i dessa tider varit ganska svag. – Blott om aftonen rökte jag i dag en pipa och drack blott 1 kopp mjölkvatten. – Sömnen drömfull.

D. 26. Till erhållande af öppning måste jag åter röka flera pipor. – Hos Akad. Gr[ae] Kr[ugh] hade talt med honom om mitt reseprojekt, hvilket äfven han fann ganska godt och trodde, att det genom Kr. lätt borde kunna igenomdrifvas. – Fr[ä]hn sökte jag förgäfv par gånger. – Hela f.m. mycket disponerad till svärmodighet. – Till förströelse den förut omtalta fatala katalogen med beräkningar öfver hvad jag skall förskrifva mig. Ögat fortfor allt att vara generadt. – Drömfull sömn. -

D. 27. Äfvenledes trög afföring. – Hos Fr. Han hade i början diverse inkast emot mitt resförslag, isynnerhet emedan jag efter hans tanka behöfde mycket förberedande studier (väl sant, om man blott ifrån en vetenskaplig synpunkt betraktar saken) och således ansträngning af ögonen; dock medgaf han att planen med afseende å ögonen ej är så förkastlig och lofvade under tiden sitt biträde i afseende å de löpande nödvändiga göromålen för biblioteket. – Om aftonen Fr. W.ts här. – För sällskaps skuld rökte jag 3 pipor. – Sednare till sängs. – Sömnen såsom vanligt.

D. 28. Först efter flera pipor en ytterst knapp uttömning med blod. – Hos Kr. – Han lofvade med all kraft åtaga sig att genomdrifva reseplanen hos Uw. vore det också nödvändigt att flera gånger derföre fara dit. – Ögat tycktes i dag först vara litet bättre tills jag

Sid. 25.

kommit ut i luften och sedan hem nyttjat det. Bryggan hade ändtligen i morgons kl. 4 blifvit aftagen. – Efter middagen, hvarvid jag ätit med god appetit, somnade jag in på par timmar. (Jag hade vaknat och uppstigit tämligen tidigt); men vaknade särdeles tung. Jag gick ut att spatsera och kände redan derunder det sjuka ögat generadt. Efter återkomsten var det ock mycket starkt inflammeradt. -

D. 29. Redan tidigt om morgonen hade jag knipningar i magen och trängning till stolg. – Med den diarrhéartade afföringen gick äfven blod och jag kände mig öfverhufvud matt. – På förmidd. ännu 2 afföringar. – Mitt tillstånd öfverhufvud taget högst obehagligt. Tyngd i hufvudet, smärta och fegring [?] uti hjertgropen, styfhet i fötterna och dof werk. – Obeskriflig sömnsjuka hela dagen. – E.m. åter en stolgång. – Aftonen hos Fr. W. Äfven der sofde jag mycket. – 2 koppar Cacao. – NB. Fr. kom middagstiden till mig för att berätta mig att han bett Hess angående min resa konferera med den nye Vice-Präsidenten, hvilket han också skall hafva lofvat. Efter Fr.s mening wore det en bättre utväg än att wända sig till den distraherade och flygtige Uw. – I alla fall är detta ett nytt bewis på Fr.s wälwilja. – Vid gåendet till sängs stark öronsusning.

D. 30. Om natten flera gånger till stolg. äfvensom om morgonen. – Föröfrigt tyckes hufvudet åtminstone vara något redigare. – Förmiddagen ännu flera stolgångar, till en del med blod. – Äfven e.m. ännu par gånger. – Om aftonen hos Dr. Gr. 2 glas mjölk. – Ögat tycktes vara rätt retligt. -

Maj 1835.

D. 1. Maji. Disposition till diarrhé är synbar. Föröfrigt börjar jag repa mig. Ögat fortfar emedlertid att vara mycket retligt. Endera tyckes deri kommit något eller känns der uti det inre stickningar, hvilket i dag ofta var fallet isynnerhet om jag hastigt kom att wända ögat. – Synkraften är derwid mycket svag, så att jag knappt mer kan urskilja wäl upplysta större föremål. Om tryckt skrift må jag ej mer tala. – F.m. rätt god motion igenom en gång till andra sidan. – Derigenom mycket god appetit, så att jag åt nästan för mycket i förhållande till föregående dagen, då jag af grundsats lifnärt mig med mycket litet. – Emedlertid hade jag ännu e.m. en rätt god och grundlig afföring. Drömfull sömn.

D. 2. Allt ännu benägenhet till lösare lif. – Jag hade i går öfverenskommit med Major Mein. att vi i dag skulle tillsammans hyra en Kalesche, för att beledsaga den afl. Prosten Ehrström till dess hvilorum. – Deraf blef emedlertid för mig intet utaf, emedan man redan om morgonen lät mig weta, att Furst Donduk. Kors. i dag ämnar bese alla samlingar. Sedan jag derföre i största hast expedierat ett bref med posten till Bl.,

Sid. 26.

skyndade jag mig redan kl. 11 till biblioteket för att låta städa der något litet till hans möjliga ankomst. Efter en lång väntan kom han äntligen till det brevedid belägna botaniska kabinettet. Tiden var också redan så långt framliden isynnerhet igenom den längre vistelsen i myntkabinetterna, att han blott tittade in genom den öppnade dörren uti mitt bibliotek. – Af Fr. erfor jag att Hess talat med honom angående min resa. Hans tanka skall varit, att man derom först borde konferera med Fuss. Fr.s förslag war derföre, att jag skulle uppsätta en skrift till konferensen, hvaruti jag utvecklade nödvändigheten af en längre tids skoning af ögonen och vistelse uti varmare klimat, hvarföre jag anhölle om tillstånd, att få göra en resa åt söder, så mycket mer som jag vore öfvertygad, att jag endast på ett sådant sätt genom dermed förbundna ethnografiska och linguistiska undersökningar äfven i vettenskapligt afseende kunde göra åtminstone någon och den mesta nyttan. Denna skrift borde jag hafva färdig att inlemnas d. 1. Maji g.st. då Fursten kommer första gången att bivista konferensens session och således hade just godt tillfälle att der utöfva den första akt af liberalitet och allmän nytta genom sanktionerande af projektet tillika med konferensen. – Efter en promenad om aftonen hos Köppens. Der 2 glas mjölk. – Eftermiddagen hade jag haft molimina till en uttömning med blod. -

D. 3. Om morgonen just vid uppvaknandet en pollution – tecken till att näringen de sista dagarne varit för stark. – Det sjuka ögat tycktes ock vara igen mera inflammeradt, såsom ock den fortfarande känslan, som om någonting der hade inkommit, bekräftade. – Ganska knapp slemmig afföring. – Sedan min opasslighet på försök en pipa tobak, som blott åstadkom nytt fåfängt försök. – Ansenlig promenad i den vackra väderleken. Sysselsättningen med ögonen måste i dag blifva ganska inskränkt i anseende till den fortfarande stora böjelsen till kongestion åt det sjuka ögat isynnerhet på den vänstra sidan, äfven subjektift indicerad genom den mer eller mindre märkbara ofvan antydda känslan. Ett slags medel har i sednare tider varit att åter med en liten taftslapp förbinda det sjuka ögat under arbete. – Men tyvärr har jag just i sednare tider märkt att ögat gemenligen derefter blifvit i allmänhet än skummare. Så, att det enda blir att afhålla sig ifrån arbete så mycket som möjligt. – Efter en promenad e.m. liten uttömning. – Om aftonen med Sofie hos Ehrstr.s – Jemt för 3 veckor sedan

Sid. 27.

hade vi äfven varit der och då var Ehrstr. frisk och rask som vanligt. Nu hade han redan legat en hel vecka såsom sjuk och i går blifvit begrafven. Så förunderligen korrt och bräckligt är människolifvet! 2 koppar mjölk. – Mycket och vidunderliga drömmar. -

D. 4. – Hos Fuss för att tala äfven med honom angående reseplanen. Om densamma hade han hört redan af Hess och då yttrade sin mening vara, att den utan tvifvel icke allenast bäst skulle lyckas, utan jag äfven erhålla resepenningar, om Fr. i Akademiens namn föreslog mig dertill. Jag borde derföre med den sistnämnde tala derom, han ville å sin sida på förhand nämna derom för Uw. hvilken han sade ofta fråga efter mig, visserligen, tillade han, förnämligast i afseende å biblioteket! För att få tala med Fr. gick jag till honom om aftonen. Han hade ganska väl blifvit

underrättad genom Hess med F.s mening, men ansåge sig icke kunna göra motion, emedan han icke ansåge mig tjenlig att beresa Kaukasus, om det blott komme an på det vettenskapliga. Han blefve derföre vid sitt förra råd, att jag borde sjelf komma in med förslaget och det till Onsdag vecka till. Sednare lät han dock märka, när vi kommit att tala om det myckna skrifveriet, som torde komma att fordras af mig såsom Bibliothekarie, att jag torde göra bäst att uppgifva hela reseplanen och hyra mig här in någonstades på landet, hvarifrån jag 1 gång i veckan kunde inkomma till sessionerna och till biblioteket för att se och anordna om göromålen därstädes. Om att föreslå honom till min Vikarie under resan var och är således ingen fråga mer. Denna utgång af mitt besök och rökandet af en Cigarre, verkade att jag i afton på lång tid ej fick någon sömn.

D. 5. hvarföre jag om morgonen sof så mycket längre. – Jag inlemnade hos Fuss en petition till Kommittén om en egen stol vid biblioteket, om skåpdörrarnes reparationer och förseende med nya lås och nycklar samt om de neddammade Bibliotheksfenstrens nymålning. – Hos Kr. Han tycktes beklaga att Fr. icke kraftigare ville åtaga sig min sak, men rådde dock att sjelf göra ett försök med en inlaga till Konferensen. – Om morgonen hade jag blott haft en obetydlig afföring; men på e.m. uteblef hvarje försök dertill. Jag var ganska förslemmad. Trött lade jag mig tidigt; men vaknade om natten och kunde länge icke insomna, hvarunder jag beständigt plågades af slem och rosligt bröst.

Sid. 28.

D. 6. Förstoppad. – Till middagen med Sofie hos Zag. Den blef efter riklig motion och derigenom stegrad appetit rikligare än som sig vederbort, hvarförutom jag sednare rökte 1 Cigarr men då middagen bestod af idel lättsmälta och lösande rätter, så blef den en tjenlig diversion, så att jag ännu om aftonen hade en skäligt god afföring.

D. 7. Om morgonen en ny. – Ögat var dock åter litet inflammeradt och dessutom på ett eget kännbart sätt generadt, såsom om något skulle kommit deruti. – Litet hosta. – E.m. åter afföring, så att magen synes vara i god ordning. Om aftonen på en liten stund hos W-ts.

D. 8. Magen äfvenledes i godt skick. – Om afton var Journalkommissionen åter församlad hos Fr. – Jag rökte der tvärtemot all försigtighet 2 Cigarrer, hvaraf följde, att jag något sednare insomnade, dock icke sof rätt och hade dessutom en pollution.

D. 9. Först efter en pipa god afföring. – F.m. oförmodadt besök af Prof. Snegirev ifrån Moskva. – Till firande af min egenteligen redan gåriga födelsedag hade jag budit Z.s i dag till middagen; men äfven i dag kom hon endast. – Igenom det mer än vanliga antalet af rätter förleddes jag att äta mer än vanligt och att dricka litet Madera, ehuru jag nu väl icke hade särdeles olägenheter utom en drömfull sömn.

D. 10. Vid afföringen efter en pipa litet spår af blod. – Hos Fr. och Kr. för att visa utkastet till det ändtliga färdiga utkastet till motionen om min resa. I det hela gillade båda detsamma, hvarefter jag förde det till Fuss. – Beredn. var hos mig till middagen. -

D. 11. Först efter flera pipor en god afföring. – Hos Finn. för att uti Froriess Notizen söka efter underrättelser efter salta Gyttjebad i södra Ryssland. – Der träffade jag äfven Dr. Herrmann. – Hos Fuss. som åter gaf mig utkastet med fullkomligt gillande deraf och mente det vara bäst, att redan i Onsdag inlemna det, då åtminstone den nye Vice-Präsidenten skall komma att för första gången deltaga i våra sessioner och således hade en slags uppmaning, att understödja ett af Konferensen fattadt liberalt beslut. – Om aftonen hos Dr. Gr. – Der åt jag en appelsin, rökte en pipa tobak och

Sid. 29.

drack 2 glas mjölkvatten. Drömfull sömn. -

D. 12. Hostan och snufvan allt ännu fortfarande. – Ögat såsom vanligt den sista tiden rätt skumt. – Afföringen efter par pipor trög. – Emedlertid hade jag på e.m. en förnyad god men blodblandad. – F.m. hade jag varit litet utgången i stark blåst och dam, sedan hem renskrifvit min inlaga tills morgon och sysselsatt mig med läsning. Af allt detta torde det härrört, att ögat ej allenast kändes besväradt, utan att äfven smått stickningar deruti spordes. – Ännu

D. 13. vid uppstigandet syntes det något inflammeradt. – God evakuation. – Dr. Gr. hämtade mig frivilligt ett medicinska utlåtande angående min ögonsjukdom, för att bidra till vinnandet af ändamålet. – Uti detsamma uttalar han föröfrigt tämligen afgörande sin subjektiva mening, att det sjuka ögat knapt mer kan komma sig, åtminstone icke fullkomligen. Vinsten skulle således bestå uti någon grad af förbättring och uti vinnande af säkerhet för det andra. – Hvarken Ministern eller Furst Korsakov, på hvilken man i afseende å mig egentligen hade räknat, bivistade sessionen i dag och så lemnades min inlaga obemärkt till den följande. – Expedierade bref till Prosten Hjerpe. – Jag var till middagen hos Zag. åt måttligt, men drack litet Madera med vatten och rökte sedan 2 Cigarrer samt drack 3 koppar Cacao, efter hvilket allt jag dock kände min mage något spänd. – Drömfull sömn. -

D. 14. Började jag intaga 2 korn af Natrum muriaticum, men det blir också hvarje 5te dag. – I anseende till min fortfarande retliga torrhosta drack jag Kaffet med äggulor. – God öppning med blodafgång. – Jag tyckte ögat i dag vara liksom klarare. – Aftonen hos Schl. egentligen för att låta honom genomse ett ryskt Memorial till kommittén uppå dess fordran af kopior utaf Bibliothekets kataloger. – Der rökte jag en pipa. – Sömnen efter vanligheten.

D. 15. Åter spår af blod. Hos Fuss, inlemnade Memorialet, som han först i nästa tisdag ville producera. – Hos Kr. och Finn. – Jag hade just intet speciellt hem att göra, begaf mig derföre ut att skolka, men öfverraskades af regn. – Sökte fögäfvdes Maj. Mein. och rökte der en pipa tobak. – Sedan hos Brand, för att råka Finnander, som erböd mig att komma med sig på landet, hvil-

Sid. 30.

ket jag likväl ej kunde antaga. – Emellan 6 och 7 hos Furst Dund. Kors. som upptog mig ganska artigt. Vårt samtal om bibliotheket blef rätt långt. Det fördes först på Tyska, men på hans sida svårt, hvarföre jag genom inbringande af ett ryskt ordspråk gaf anledning till förändring. – Aftonen hos Fr. W. – 2 koppar mjölk med vatten.

D. 16. Oaktadt flera pipor ville det ej komma till någon uttömning. Blod viste sig åter. Jag lærer dock i går hafva fått litet fuktiga fötter, hälst jag hade blott lädergaloschier. – Tyngd och spänning i högra tinningen ishet vid hufvudets böjande nedåt. – E.m. tycktes dermed blifva litet lindrigare: men ögat kändes emedlertid generadt, isynnerhet åt vänstra vrån, hvarest äfven horn huden utom rodnaden, tycktes hafva ett eget glaslikt utseende. – Utom den vanliga drycken drack jag ännu för hostans skuld en vispad äggula med varmt vatten. – Icke destomindre var hostan

D. 17. rätt plågsam. – Magen i rätt god ordning. – 2 pipor god öppning. – Nästan hela dagen sysselsatt med skrifvandet af register till de inbundna dissertationerna. – Om aftonen flera pipor. – Hostan plågade mig åter, hvarföre jag förtärde brändt socker.

D. 18. Efter den kalla Nordanvinden i går voro taken i dag åter betäckte med snö, äfvensom snart derefter äfven marken. – Trög uttömning med spår till litet blod. – Längre fram på dagen smälte snön till slask. – Jag blef derföre hela dagen hem och gick blott om aftonen med Sofie på besök till Fr. – Emot dess eget tvifvel om lämpligheten deraf rökte jag der en Cigarr, sedan jag redan druckit 2 koppar vattenblandad mjölk och trodde mig sedan ännu böra dricka en tredje, för att åtminstone icke sluta med rökandet hälst jag i morgon bittida åter skall taga in. – Sömn blef högst orolig och

D. 19. om morgonen kände jag äfven i bröstet en smärtande känsla. Äfven ögat kändes åter generadt. – Först efter 3 pipor en trög afföring. – Tak och mark voro åter ånyo snöbetäckta. – Det vänstra ögat mer än vanligt blodstrimligt. – Snön blef liggande hela dagen. – E.m. någongång döfva stickningar i det sjuka ögat. – I dag mödade jag dem öfverhufvud mindre, i det Sofie las åtskilligt för mig. – Drömfull sömn och såsom den föregående natten kramp i den högra foten.

D. 20. Hostan fortfarande. – Efter en pipa god uttömning med litet tecken till blod. Den nye Wice-Präsidenten bivistade för första gången

Sid. 31.

konferensen, hvaruti äfven min motion angående resan upplästes. Den understöddes med mer och mindre interesse och värma af Frähn, Krug, Fuss, Parrot, Graefe och Schmidt, samt tycktes böra gå igenom. Fursten hade efter sessionen ännu lofvat tala äfven med Uw. sade mig Kr. – På försök en pris snus. – Om aftonen hos Fr. W.

D. 21. Skälig uttömning. Herrmann efter lång tid åter här. – Äfven han börjar nu tala om det andra ögats räddande såsom ett mål för behandlingen. Föröfrigt tyckte han det vara besynnerligt, hälst kontraktiliteten allt framgent fortfar att ögat uti det yttre intet särdeles antyder. – På min förfrågan lemnade han sitt bifall till försök med Magnetismen och det häldre än med galvanism och elektricität, hvilka möjligen kunde tvärtom medföra total blindhet i stället för den närvarande partiella. – Zags. här till middagen. Derwid drack jag litet ostind. Madera utblandad med vatten. Här af mer än af öfverflödig mat lär det kommit att magen kändes spänd. – Det sjuka ögat äfven utanpå åt högra sidan tryckning med fingret ömt och ännu mer

D. 22. den följande, då äfven vid ögats hastiga vändande någon gång till och med smärta utom styfheten röjdes. – Efter flera pipor obetydlig uttömning. – Till Rumänz. Museum återställde jag en hop lånta böcker, äfvensom till vårt eget Bibliothek. – Om aftonen sökte jag förgäfves Dr. Gr. – Såsom vanligt drömfull sömn.

D. 23. Efter par pipor åter blott trög uttömning. – Den sköna och varma väderleken bevekade mig att utan galoscher gå till bibliotheket. – Men golfvet var der emedlertid ännu kallt. – Om jag nu der må hafva förkylt mina fötter, eller vid hemkomsten fått damm i ögonen, eller ock vid tvättningen af dem derefter något hår böjt sig inåt, allt nog det venstra ögat kändes mycket besväradt, såsom om något kommit derin. – Jag tvättade det åtskilliga gånger med kokt vatten; men det blef snarare värre än bättre. – En stor ängslan intog mig derföre, att kanske ingendera af de ofvannämnda orsakerna vore den rätta utom möjligtvis den första; i hvilket fall detta dock skulle vara för hela ögat ett fatalt förebud. – Visst är, att ock det andra ögat varit i dag skummare. Dock har detta äfven förut varit fallet efter det att jag återkommit utifrån, der jag visserligen utom det bländande solskenet och reflexer ifrån hvita byggnader tillika är blottställd af damm. – Om aftonen till Fr. till ytterligare öfverläggning om Journalväsendet. – Öfverhufvud mycket svårmodig, hvilket än mer tilltog, då det venstra ögat igenom tvättningen före gåendet till sängs blef ännu sämre. – Af drömmar störd sömn.

D. 24. Trög afföring (med litet spår till blod) oaktadt 2 korn natrum muriaticum och sedan några pipor. – Aftonen hos Dr. Gr.

Sid. 32.

Jag rökte en pipa starkt knaster, hvarefter det sjuka ögat, som eljest i dag förut tyckts vara drägligt, syntes skummare. – Äfven eljest kände jag mig obehagligt afficierad. – I det friska ögat har äfven i dag den fatala känslan fortfarit. – Sömnen efter vanligheten drömfull.

D. 25. – Efter en pipa litet bättre afföring. – För en kommission af Bl. sökte jag förgäfves General-Superintendenten Rheinolt på styckhofvet. Derifrån vandrade jag lika förgäfves till Grefve R., hvilken jag icke heller träffade hem. – På hemvägen stack jag mig af nyfikenhet in till Fuss, som sade mig, att Uw. vore benägen att befordra min önskan, såsom han skulle hafva yttrat sig både för honom och Krug, som enkom derföre varit hos honom. Endast Furst Kors. skall numera fattadt skrupler i anseende till bibliotheket, hvilket efter hans tanke vid sådana biträden som de närvarande icke på så lång tid kunde umbära en bibliothekarie. – Då fursten i konferensen ingenting nämnde härom, utan sjelf hade lofvat befordra sakens framgång hos Uw., så tycktes det, som denne egenteligen skulle ingifvit honom de der skruplerna och denna förmodan tyckte jag ännu mer bekräftad derigenom, att Uw. såsom Kr. berättade mig, i början skall hafva gjort mycket svårigheter, tills han slutligen gifvit vika för Kr. med alfvare och stegradt interesse anförda inkast och föreställningar, omstämdt tonen och slutat med att vid Kr.s bortgående med högtidligt handslag försäkra honom att han å sin sida wille göra allt att befordra sakens äskade framgång. – Efter allt utseende tyckes motionen således komma att lyckas, jag törs ej annat än fågna mig deröfver, ju mer jag öfvertygar mig, huru förderfligt och äfventyrligt mitt vistande här i Petersburg hotar att blifva äfven för det friska ögat, som icke heller i dag varit alldeles fritt ifrån den der förr omtalade besvärande känslan, ehuru visserligen i något ringare grad, kanske af den rikliga motion, som jag igenom mina långa fotpromenader på f.m. hade. – Om aftonen sökte jag W-ts utan att träffa dem hem. – Efter rökandet hem inställde sig åter den förra berörda känslan i vänstra ögat.

D. 26. Efter par pipor skälig god öppning. – F.m. hos grefve Rehb. Jag bad honom, om han tillfälligtvis träffade Uw. och det så passade sig inlägga ett godt ord för mig, hvilket han ock lofvade. – Oaktadt den fula regniga väderleken hade jag både f.m. och e.m. skälig motion. – Ögat

Sid. 33.

har i dag varit skäligen ledigt. Aftonen hos W-t. Till natten satte jag på försök magnetiska järnhästskor under fotsulorna.

D. 27. Ingen märklig följd har hittills röjt sig. – Dock med afföringen efter en pipa följde äfven blod och då jag sedan gick ut tårades ögat och jag tyckte det vara klarare. – Bref till Bl. – Uti konferensen inlade furst D.K. protest emot bibehållandet af min Bibliothekarelön under resan, då jag efter hans tanka omöjligen såsom frånvarande kunde sköta bibliothekarie-sysslan. Fr.s och Kr.s föreställningar, att der vore mekaniska arbeten, hvilka dock äfven sednare måste förrättas och följaktligen lika så gerna nu för sig gå under min frånvaro, hälst den förre ville vaka deröfver, att

det skedde hjälpte ingenting, utan slöts debatten dermed, att han underskref protokollet med ogillande af §. angående min resa. – Ännu efter konferensen gjorde såväl Kr. som Fr. nya försök att beveka honom, men förgäfvos. – Emot mig lät han tydligen märka, att han funnit sig stött egenteligen deröfver, att då jag var hos honom sjelf, jag ingenting talte om min resa, då jag dock några dagar uti konferensen gjorde derom en skriftlig motion. – Till min ursäkt, att jag hade hört att hans barn vore sjukt och derföre icke ville ännu längre uppehålla honom, tycktes han ej sätta något förtroende. Äfven tycktes det såsom skulle den positift vägrande tonen uti mitt svar angående afskrift af katalogerna hafva bidragit att reta honom emot mig. – Middag hos Zag. Efter motion och съ горя torde jag ätit för mycket; men än mer felade jag troligtvis derigenom att jag rökte hela 2 Cigarrer. 3 koppar Cacao. – Jag lade åter hästkorna under fotsulorna till natten; men kunde ej insomna förrän mot morgonen.

D. 28. Utan rökande afföring, åter med afgang af blod. – Det sjuka ögat kändes mycket besväradt, såsom vore der något inkommet. – Hos Frähn och Kr. Den förre ansåg lika med mig sjelf det vara bäst att frivilligt renoncera uppå hela bibliotheket, för hvilket det efter hans tanka tycktes, såsom hade Fursten redan någon annan in petto. – Den fula väderleken tvang mig att vara hem hela dagen.

D. 29. Vid uppvaknandet beklämning i bröstet. Uttömningen såsom i går utan rökande. – Hos Gr. R. hvilken jag förtäljde hela status rei för närvarande och till följe deraf hemställde till hans bepröfvande, om icke det vore bäst att han låtsade ignorera hela saken, emedan det, såsom han äfven sjelf anmärkte, kunde blifva än värre, om han hos Uw. blandade sig i saken, så mycket mer (tillade jag) som jag ändock äfven sednare torde blifwa nödsakad

Sid. 34.

att bönfalla hos Gr. om någon tillflykt i Finnland, då det naturligtvis blifver mig svårt om ej omöjligt att med förökad familj slå mig ut med 3500 Rubel, såsom mina inkomster komma att förblifva efter den nödtvungna resignationen på bibliotheket. Han invände dertill, att der i Finnland icke heller vore något ställe för mig. Föga tröst om han mente det i allmänhet. Jag ställde mig såsom om jag åtminstone icke förstode det så och tillade att det ju möjligtvis framdeles kunde blifva. – Man anmälte Gr. A. och jag tog derföre mitt afträde. – F. var på bibliotheket och rådde mig ytterligare att genom ett Cirkulär låta samtliga Akademiker veta, att Furst Korsakof anbefält mig tillstålla sig en förteckning öfver alla ifrån bibliotheket utlånta böcker med uppgift när de blifvit tagna. Det kunde således blifva obehagligt för mången att paradera på den allmänna listan med böcker lånta för 20 och 30 år sedan, och man kunde misstycka, att jag ej gjorde dem uppmärksam derpå och berett dem tillfälle att undgå det, om de sjelfva vilja. – Å andra sidan kommer uppfyllandet af Furstens önskan, som dessutom åsyftar just status praesens, att derigenom uppskjutas ännu längre, hvilket åter å hans sida i afseende å mig kan illa uttydas. I alla fall resolverade jag mig dock slutligen till Cirkuläret och bestämde deruti morgondagen och Måndagen till inlemnandet af de böcker, hvilka Herrar Academici finna för godt att återställa. – Af Fuss, hvilken jag bad sätta Cirkuläret i omlopp, hörde jag att Fursten i sjelfva verket allaredan anmärkt,

att min rapport icke är inlemnad och bett honom påminna mig derom. – Föröfrigt berättade han sjelf sig hafva varit nyligen hos Uw. hvilken äfvenledes delade Furstens åsigt i afseende å bibliotheket, men hade lofvat på annat sätt hålla mig skadeslös för förlusten af lönen. Jag svarade dertill, att detta visserligen ej annat kan än vara mig högst kärkommet, om det sker, emedan resan i annat fall torde blifva för mig omöjlig; att jag för öfrigt öfverlagt saken nogare och numera hos mig fattat det beslut, att frivilligt afsäga mig hela bibliotheket, som hittills endast bibragt mig beständiga förargelser och skada och äfven framdeles utan tvifvel skulle komma att göra det, så mycket mer som efter Furstens yttrade principer om dess förvaltning, om de stricte skola iakttagas, det blefve mig svårt att ens om sommaren för min hälsas skuld på några dagar aflägsna mig på landet. Vid det jag förkunnade detta mitt beslut tycktes han studsas, och det röjdes tydligt, att hans mening åtminstone vore den, att man interimistiskt till min återkomst en-

Sid. 35.

gagerade någon annan bibliothekarie, hvilket de anser nödvändigt med afseende å den chaoticiska ställningen, hvori bibliotheket för närvarande sig befinner, och det dåliga bitrådet, som jag hittills haft med deraf följande så mycket större osäkerhet, om det blifver sig sjelft öfverlemnadt (ty Fr.s uppsigt vore blott ett sken utan verklighet), han sökte utveckla. Jag gaf honom gerna rätt deruti och invände blott, att det förnämligast varit med intentionen att framdeles sjelf godtgöra hvad som nu blefve försummadt och i alla fall nu söka inrätta det att så litet som möjligt blefve försummadt, som jag ansett hindren för min resa i afseende å bibliotheket mindre väsentliga. – Efter dessa kommunikationer ansåg jag det så mycket mer för nödvändigt att i dag personligen uppvagta äfven Fursten, hvartill jag åter walde tiden emellan 6 och 7. Jag började med att jag ansett min skyldighet att förklara honom orsakerna till dröjsmålet med rapporten. Hans fordran hade börjat genom ryktet utspidas och man hade till följe deraf börjat återställa böcker. Derigenom förorsakades nödvändigt uppehåll och omskrifning af förteckningen, hvarföre jag ansett för bäst att rakt af genom ett Cirkulär sätta mina samtliga kamrater i kännedom af Furstens önskan och för dem bestämma tid ända till måndagen att återställa de böcker, hvilka de samma för godt finna – en mesure, hvilken jag hoppades att han vore human nog att icke ogilla. Nej! sade han, så mycket mindre, som hela föreskriften just åsyftade att få böckerna åter och då man på så lätt sätt kan förena 2 pligter, hvarföre skulle man ej göra det. – Nu började jag tala om bibliothekariatet i afseende å min resa med anförande att jag nogare öfverlagt saken och i följe deraf vore sinnad att vid nästa session bedja om mitt afsked ifrån bibliothekariatet. Derpå svarade han endast, att det gjorde honom ondt; men att mitt hälsotillstånd beklagligen vore sådant, att det blefve nödvändigt. Föröfrigt hade han ingalunda derigenom velat lägga hinder i vägen för min resa och allaredan talt med Ministern, att jag för denna förlust måtte på annat sätt godtgöras. – Jag ansåg mig icke destomindre böra närmare förklara, huru jag ärnadt inrätta arbetet under min frånvaru så att derigenom rebus sic circumstantibus bibliotheket minst komme att lida och det hade blott varit öfvertygelsen om möjligheten af en sådan utväg, som afhållit mig ifrån att redan förut anhålla om min division. – Han upprepade åter att jag hade handlat illa deruti, att jag ej förra gången tillika äfven rådgjort om min resa. – Jag bad honom vara försäkrad, att detta skett hufvudsakligen af delikatess, då jag erfarit hans sons sjukdom hvarföre jag trott mig icke

Sid. 36.

våga eller böra längre uppehålla honom, ehuru jag väl haft på hjertat, att nämna äfven om min resa. – Dertill smålog han, antingen han då var tillfredsställd af min förklaring eller mente, att jag ändock ej vore utan all fintlighet. – Visserligen skulle jag haft mycket svårare att förklara mig, om ej denna tillfällighet lyckligen kommit mig till hjälp. – Föröfrigt var han i allmänhet ganska artig och räckte mig vid afsked handen, utom att han straxt i början hade uppfordrat mig att sätta mig framför honom på en stol vid soffan. – Mitt högra öga har i dag marquerat mycken retlighet med styfhet och periodiska stickningar.

D. 30. Var det äfven om morgonen skummare än vanligt. Magnetismen synes således åtminstone icke mer omedelbart kunna verka välgörande derpå. – Uttömningen var föröfrigt äfven i dag mycket god utan allt rökande och efter den visade sig åter blod. – På biblioteket mycket bestyr med emottagandet af böcker återställda till följe af cirkuläret. – Det visade sig, att flere ej veta, hvad de hafva lånt och jag måste således sjelf hjälpa till att på deras önskan meddela dem korrt utdrag af deras qvittencie förteckningar. – E.m. reste jag i anseende till det vackra vädret ut till Strelna. Jag fick en istadig häst och tillbragte nästan 4 timmar på vägen. – Sömnen orolig genom drömmar.

D. 31. – På f.m. 2 gånger afföring med blotta spår af blod. – Buller och liksom qväljningar i magen. – Öfverhufvud syntes den yttre landtluften, hvilken jag genom flitiga promenader sökte så mycket som möjligt begagna, kräkligt verka uppå mig. Det sjuka ögat blef emedlertid på den svagare vänstra sidan starkt inflammeradt och var mycket skumt. – E.m. mycket lifligt flimrande med vexlande af ljusblått och grönt sken. – Sömnen blef åter drömfull. -

Juni 1835.

D. 1. Juni. Knappare uttömning med blodslem. – Ögat fortfor att vara inflammeradt, kanske också deraf, att jag på landet åter ofta rökte. – Dock syntes synförmågan i dag vara bättre. – E.m. följde mig Finnér ända till Anturasaari, hvarifrån jag gick 2–3 verst, tills jag fick en Isvomik. – Efter hemkomsten och par pipor afföring med blod. – Drömfull sömn.

D. 2. Skälig evakuation. – Med Sofie faren till på Styckhofvet, emedan jag i grannskapet hade ärende till Gen. Superint. Rheinbolt. Uträttadt fick jag dock icke. – Hos Kr. och Fr. för att meddela dem utkastet till min inlaga om afsked ifrån bibliotekariatet, hvilken jag

Sid. 37.

D. 3. inlemmade. – Äfven Ministern var sjelf närvarande och yttrade vid uppläsningen af protokollet angående Furstens protest att det torde blifva skickligast att under form af gratifikation utverka mig skadestånd för bibliothekarie-lönen. Gr., som jemte andra ansåg detta medlet för det bästa tillade, att just så kanske än mer kunde låta göra sig, hvartill Ministern anmärkte; "om också ej mer, så åtminstone ett eqivalent". – Efter uppläsningen af min dimissionsansökan tog Fursten till ordet och anförde sin pligt vara att offentligen betyga sin saknad af mitt afgående från bibliothekariatet, äfven Ministern behagade yttra, att min afgang vore, särdeles nu, en kännbar förlust för bibliotheket; dock var, så mycket jag kunde höra ifrån andra ändan af bordet hos ingendera någon fråga om mitt återtagande efter återkomsten. Och huru skulle det ens kunna vara det, då Fursten, tydligt nog redan förut låtit förmärka sin mening vara, att jag alldeles icke mer passade derföre (i anseende till mina svaga ögon såsom det hetat). – Den sistnämnde kom efter konferensen till mig, tog mig i handen och yttrade sig tacka mig för min upprigtighet och sednare yttrade han i afseende å mig (och i min närvaru) till Fuss, att han önskade mig en egen ny titel för det vänliga sätt hvarpå jag uppfört mig i denna angelägenhet. Melius erat praevenire quam praeveniri tänkte jag svara, men teg. – I morgons tog jag in för första gången den högsta dosis af natrum muriaticum 3 korn. – Om natten fick jag på lång tid ingen sömn. -

D. 4. Knappare uttömning. – Bähr hos mig för att göra sig underrättad om förhållandet med bibliotheket, emedan han hade lust att söka sig till min efterträdare för att föröka sina inkomster, hälst han har familj och endast 5000 R. – Finnér här till middagen. Jag åt dervid något för mycket; men hade dock korrt derpå god ny evakuation. – Om aftonen blott ett stycke pannkaka. – Drömfull sömn.

D. 5. Riklig motion genom en promenad ända till Wiborgska sidan. – Sedan med Sofie på afskedsvisit hos Grefvinnan Rehb. – Såsom vanligt sömnen orolig.

D. 6. Efter par pipor skälig uttömning. – Ändtligen förde jag förteckningen på de utlånta böckerna till Fursten, sedan jag först ännu hade nödgats i bibliotheket sjelf kontrollera Em.s flygtiga och i alla afseenden liderliga arbete. Jag utbad mig af Fursten att i anseende till den yttre mindre anständiga formen (genom flera raderingar och ändringar få låta omskrifva förteckningen; men han förklarade det ej vara nödigt) hvarmed jag nu också sanningen till sägande sjelf i det hela war nöjdast och således nu åtminstone är fri det bekymret. -

Sid. 38.

F.m. snodde jag föröfrigt omkring att kunska efter sällskap till landtfart; men jag fann inga deltagare och så blef äfven jag hem, hälst det såg litet regnagtigt ut. – Orolig sömn.

D. 7. Litet stickningar i det sjuka ögat. – Skälig evakuation. – Med Sof. i Kal. och Kathol. kyrkorna. Sedan hos Mad. Zag. – Således riklig motion i mycket dam och blåst. Kanske deraf en tid stark spänning i hufvudet öfver båda tinningarna. – Det sjuka ögat tåras. – Hos Fr. – Orolig sömn.

D. 8. Efter en pipa knapp afföring. – Riklig motion och i följe deraf middagen för öfverflödig. – Åtminstone var jag sednare besvärad af uppstötningar, ehuru jag till och med hade haft ånyo en afföring. – Sömnen såsom vanligt störd af drömmar.

D. 9. Skälig evakuation. – Hos Fuss. Ännu hördes intet utslag. – Döfva stickningar i det sjuka ögat. – I allmänhet tyngd i hufvudet och en viss olustighet. – E.m. deremot befann jag mig bra och ju längre ju bättre. – Äfven sömnen lugnare. -

D. 10. Mycket tidigt om morgonen intog jag de 3 sista kornen af Natrum muriaticum. – God afföring. – Icke desto mindre tyngd i hufvudet, som fortfor hela dagen. – Med Sofie till middagen hos Zag. hvarest jag sedan rökte 2 Cigarrer; men derigenom åter förmörkade det sjuka ögat. – 3 koppar Cacaoello – Jag fick på lång tid ingen sömn; denna blef orolig och åtföljd till och med af en pollution. – Kramp i den högra foten.

D. 11. Vid uppvaknandet beklämning i bröstet. – Något våldsamt men knapp uttömning. Oförmodadt besök af Grefvinnan Rehbinders. – Nästan hela f.m. missnöjd och orolig sinnesstämning. – E.m. litet stickningar i det sjuka ögat. – Om natten åter kramp.

D. 12. Vid uppvaknandet tryckning öfver det sjuka ögat, dock snart öfvergående. – Hos Fuss. – Ännu hörs ingenting och förmodligen har icke saken ens ännu varit i Minister-Kommittén, emedan Uw. i går intet nämnde derom, då F. varit längre tid tillsammans med honom. – På afskedsuppvagning hos Gr. Rehb. Han önskade mig lycklig resa och framför allt önskad verkan uppå hälsan, tilläggande att detta mycket kan intressera honom.

D. 13. E.m. reste jag ut till Strelna; men fann till min förvåning ej F. hem. Han hade icke länge förut rest till Tyriss, der han i morgon med sitt tjenstefolk skulle begå Herrans nattvard. En gång utkommen och detta mera sent blef jag dock kvar. -

d. 14. begaf jag mig kl. $\frac{1}{2}$ till 8 ut till en fotpromenad ända till

Tyris eller åtminstone Peterhof. – Wid den sednare orten gick jag märkvärdigt vilse, hvarigenom, då jag åter måste tillbaka, hela denna dagens promenad kom att utgöra väl 20 verst. – Väderleken var vacker med häftig blåst och just emot, hvarföre jag äfven ofta fick damm i ögonen. Derigenom förmodligen mer än igenom den ovanliga motionen, blefvo båda ögonen starkt inflammerade, hvilket deras tillstånd ännu

d. 15. i betydlig grad fortfor. – Föröfrigt tycktes synförmågan till och mer vara förbättrad. E.m. afgick vid en ny uttömning efter lång tids paus åter ansenligt blod. – I Peterh. veko vi in hos öfverste Am. och deltog sedan i en lång promenad i slottsträdgården, hvaruti alla fontänerna voro i gång. – Det föll mig in att försöka låta en stark stråle af en spola på den högra tinningen och hela öfre nejden af ögat. Ett ögonblick kände jag en smärtsam tryckning. Föröfrigt blef jag åtminstone i allmänhet mycket vederqvickt i dess ställe att jag ditintills känt mig nog trög och olustig. – Äfven ögat tycktes blifva något upplifvat. – Utom hos Am. weko wi ännu in äfven hos d^e Aw. hvaräst jag drack ännu ett glas mjölk med varmt vatten, hvarefter magen kändes obehagligt spänd. – Wi återkommo till Strelna först sjelva middagstimman.

D. 16. Kände jag mig ännu efter uppstigandet så trög, att jag efter att hafva druckit kaffe och rökt ännu lade mig att sofva och sof öfver en timma. – Sedan promenad i trädgården. [i marginalen: vid middagen 1 glas Madera.] – Äfven hela e.m. tillbragtes i det fria, hvarefter jag kl. 8 efter thé (mjölkvatten) återreste till staden. -

D. 17. Skälig afföring, ehuru alldeles geléeartad. – Jag började intaga terra filicea upplöst i aqua destillata med tillsats af spir. vini rutis 5 droppar. – F. lät kalla mig till sig. Jag trodde, att min resa vore afgjord; men han öfverlemnade mig nu de ifrån Danmark ankomna länge väntade böckerna ifr. afl. Bisk. Müllers Auktion. – Således är nu också den saken ins Reinen; men angående resan – hörs ännu intet. – Middag hos Zag. och dervid $\frac{1}{3}$ glas Madera. – Äfven det friska ögat retligt, så att det efter en längre ihållande läsning inflammerades. Jag måste derföre aflägga det andras behängning med en grön lapp för sådana fall. – Efter en skäligen lugn sömn

D. 18. Mycket god afföring. – Hos Fuchs för att träffa Fru Pass. Der ånyo frukost med $\frac{1}{4}$ glas vin. – Så mycket mer var jag angelägen om att göra mig god motion, hälst äfven ögonen

Sid. 40.

så i dag kändes lida af samma retlighet. – Fin. här till middagen.

D. 19. Det sjuka ögat tårades vid uppvaknandet, jemte det vanliga blixtrandet. – Då jag sedan började läsa, kände deruti dofva stickningar. – Äfven i dag afföringen god. – Ut på diverse bestyr

nästan hela f.m. – Till middagen Maj. Meinand. här. Jag åt dervid för mycket och hade sedan några uppstötningar och

D. 20. en knappare uttömning än i går. – I dag såsom hela denna vecka för mycken ansträngning af ögonen igenom Journaler, ifrån hvilka jag ändtligen befriad.

D. 21. Om f.m. utrest till Past. Avenar. i Zarskoje Selo. Der en för mycket stark middag med ett glas vin. – Mot aftonen foro vi tillsammans till Ingris, hvaräst i anseende till en Prostvisitation flere präster funnos församlade. – Man vakade länge och vid ljus, hvarföre mitt sjuka öga af ovana kändes icke allenast mycket generadt, utan till och med plågades af stickningar. – Äfven qvällsvard åt jag med andra.

D. 22. Såsom i går skälig afföring. – En lång promenad, hvarefter sådan trötthet att jag lade mig och sofde f.m. några timmar. – Vid middagen 1 glas Rhenskt vin. – E.m. åter promenad. Icke destomindre hade jag sedan uppstötningar och en besvärande känsla i magen. – Såsom i går först efter midnatten till sängs.

D. 23. ögat tycktes i dag vara klarare än vanligt – följd af den rikliga motionen och landtluften. – Efter frukosten, hvarvid åter litet Rhenskt vin, följde jag med uti Prosten Modéns kalesch till Pulkkala 4 ½ verst ifrån staden. – Mitt hopp om någon Isvomik eller annan åklägenhet till staden slog så felt, att jag först in i staden fick Isvomik. Jag framkom således alldeles uttröttad efter en så lång fotpromenad med Kapprock, Galoscher och ett tungt knyte. -

D. 24. Började intaga 10 droppar; men detta blott 3 dagar om hvarandra. – Det sjuka ögat kändes generadt och sedan inställde sig starkt flimrande. – God afföring; Exkrementerna, såsom merändels i sednare tider, gröna. – Äfven i dag hördes ännu ingenting angående min resa, hvarföre jag blef rätt ängslig till sinnes. – Med Sofie till middag hos Zag. – Dervid litet vin. -

D. 25. Med den goda afföringen litet blod. – A. Str. kom

Sid. 41.

och betalte af sin skuld den utlofvade halfva summan – en verklig öfverraskning. – Vid middagen litet vin med vatten. – I anseende till mättheten intet njutit mer om aftonen, utan endast rökt.

D. 26. Mycken afgang af blod. En viss dåsigheit i hufvudet, som dock sednare på dagen försvann. Expedierat bref till Rafn i Köpenhamn med vextr af Asmus Simonsen till betalning såväl af min

som Akademiens skuld för de sednast erhållna böckerna. – Äfvenledes till Lavonius i Stockholm med vaxel af Sterky på utbetalning af 148 Rub. 59 kop. för mig och Kollegii Rådet för böcker, hvilka ligga i Helsingfors. Besök af Prosten Sabinin vid Ryska Ambassaden i Köpenhamn.

D. 27. Efter intagandet tidigt om morgonen tryckning och stickningar ofvanom det sjuka ögat i tinningen. God afföring, E.⁶¹⁰ hade ändtligen lefvererat den redan i vintras begärda förteckningen på defekter af diverse Akademiens och lärda sällskapens skrifter. Tyvärr var den efter hans vana så förvändt och flygtigt uppsatt, att jag i dag måste sjelf i bibliotheket begynna kontrollera alla verk för att hjälpa de mångfaldiga bristerna uti förteckningen. Derigenom kom det till en sträng expektoration, som upptogs illa och med det envisaste bemödande att försvara det tadlade handlingssättet. E.m. kom han ej ens till bibliotheket för att vara mig till biträde ehuru jag hade bett honom derom. Detta är således tack för all den myckna godhet, som jag ofta med egna uppoffringar visat min medhjelpare, utom att han har endast mig att tacka derföre, att han efter O.s afgang blifvit bibehållen. – Nu tror han sig väl icke behöfva mig mer. -

D. 28. Goda afföringar. – Så godt som hela dagen i bibliotheket. – Äfven e.m. sedan jag druckit mycket vatten en afföring. – Blott 2 pipor och ingen mjölk. – Sömmen, som eljest hela denna tid varit god, drömfull.

D. 29. Vid uppvaknandet för det sjuka ögat talrikare eldklot hvälfvande än vanligt. – Icke desto mindre måste jag äfven i dag hela dagen arbeta i bibliotheket. – Äfvenså den följande, då jag ändtligen om aftonen hade den tillfredsställelsen, att se Emm. bragt till erkänsla af sitt fel och bedjande om förlåtelse.

Sid. 42.

Juli 1835.

D. 1. Juli. Jag hade i går fått höra, att det förra Petrofska kvarteret åter vore ledigt och fick också jemte Sofie bese det, men i en sådan hast, att vi icke hunno tillräckligt öfverväga alla de olägenheter som öfverväga fördelen af 2 enda rum åt Newan, hvilka blifva kvar af Petrofs fordna 4, sedan F. beslutat att låta inreda 2, såsom det heter, för sitt kansli. – I första öfverraskningen gick jag derföre till F. och förklarade mig vilja byta. – Ehuru kvarteret vore bortlofvat, sade han, kunde det låta än göra sig och jag borde derföre i dag efter Konferensen tala derom med Furst Korsakof. Emot förmodan kom denne dock alldeles icke, och för min angelägenhet var det så godt; ty då vi e.m. bättre fingo tid att taga lokalen i ögnasigte, funno vi, att ingen beqväm inredning för vårt hushåll kan blifva tänkbar, om ej F. ville byta de 2 proponerade åt Newan emot 2 andra åt gården,

⁶¹⁰ Biblioteksbiträde Joh. Jac. Emmerich .

ett förslag, hvaremot han likväl redan förut i dag hade förklarat sig, i det han tillika lät märka, att man med det nya arrangementet hoppades ernå vidsträcktare afsigter än blott den att få utrymme för sitt kansli, hvilket visserligen hade det ännu större till och med genom de af mig föreslagna 2 andra rummen åt gården. – Hela den länge af oss närda önskan om flyttning till det förra Petrofska kvarteret upplöser sig således i ett intet, och vi måste åtnöja oss med vårt gamla kvarter, som åtminstone har fördelen af den beqvämaste inrättning, som man kan önska sig. – E.m. kom jag mig icke till bibliotheket.

D. 2. Vaknade jag redan kl. $\frac{1}{2}$ till 4, utan att sedan mer kunna insomna. – ögonen voro något inflammerade. – I går aftons, när jag lade mig, hade jag känt stickningar i vänstra tinningen. – Äfven i dag var jag nästan hela dagen på bibliotheket. – Gud gifve! att det slutades! Det är klart, att detta ej kan bekomma ögonen. Det sjuka var också i dag alldeles skumt. – Om aftonen 3 koppar Cacao, hvilket kanske äfven bidrog dertill, att det sjuka ögat

D. 3. om morgonen syntes förskräckligt inflammeradt. – Det oaktadt måste jag äfven i dag både f. och e.m. arbeta

Sid. 43.

i bibliotheket. – Hos F. i afseende å det påtänkta nya kvarteret är intet utbyte af rum möjligt, ej heller utsigt till utvidgning af det lediga med tiden, hvarföre jag måste förklara mig afstå ifrån hela planen och åtnöja mig med det närvarande. – Med tiden, mente han, kunde andra utsigter öppnas. – Sömmen orolig.

D. 4. ögat fortfor att vara lika starkt inflammeradt. – Äfven tungan börjar visa sig belagd. – Hittills hafva dock ännu afföringarna varit skäligen. – Hela f.m. ända till kl. 5 i bibliotheket, der det ändtligen börjar lida åt slutet. – Sedan om aftonen hos Engelska Pastoren Law för att se på hans bibliothek, hvilket han försäljer och köpa derifrån för vårt bibliothek Whartoni Anglici⁶¹¹, som jag redan för 2 år sedan förgäfvades hade sökt i alla härvarande bibliotheker. Liksom för skams skuld köpte jag äfven åt mig sjelf Heptateuches & Anglo-Saxonica, till de äldre Engelska historici ifrån och med Gibsons Angel-Saxiska krönika hade jag äfven haft god lust, om de icke varit förskräckligt dyra. -

D. 5. Ändtligen slöt jag på bibliotheket och det återstår numera egenteligen blott att hem gå igenom materialerna och suppleras, hvad suppleras kan. – Efter en närande middag om aftonen 2 koppar Cacao, hvarefter jag igenom orolig sömn och pollution om natten öfvertygade mig om, att denna dryck icke är så särdeles lämplig och mera sällan att användas.

⁶¹¹ George Wharton, *Merlini Anglici errata*, 1647.

D. 6. Var åter ögat mer inflammeradt än sedan i går. – E.m. tillräcklig motion. Icke destomindre orolig sömn (och kramp i högra knäet) samt

d. 7. trögare afföring väl mer en följd af för mycket flott vid den i avseende till senheten äfven starkare middagen i går. – Sysselsatt med supplementer till förteckningen om Akademiens och lärda sällskapens utgifna skrifter. Den tyckes blifva vidlyftigare än jag förmodadt. – E.m. en ny afföring, hvarvid efter lång tid åter blod visade sig. – Sömnen orolig med kramp i högra waden.

D. 8. Såsom flere föregående morgnar en besvärande känsla i vänstra vrån af det sjuka ögat. – Sedan jag genom Br. erfarit, att man ifrån Departementet uti min sak vändt sig med förfrågan till Finansministern angående tillskottet af de der 1 600 R. utom lönen och skjutspenningarna och att det först d. 15 Junii blifvit expedieradt, så att afgörandet ännu torde dröja, Gud vet huru länge, hålst Fin. Min. för närvarande vistas i

Sid. 44.

Reval och saken föröfrigt troligen icke ens ännu kommit till Minister-Kommittén, ehuru det hittills hetat, att den allaredan vore der och att man dageligen väntade den derifrån, har jag börjat uppgifva hela planen med resan åtminstone i sommar, då denna i alla fall äfven vid de Kaukasiska baden är för mig förlorad, såframt jag åtminstone icke sednast i nästa veckas slut kan afresa härifrån. I afseende härå gjorde mig F. det förslag, att försöka genom Uw. ställa så till, att jag kunde afresa först med permission på 28 dagar, i fall han caverar, att saken emedlertid blir definitift afgjord och det alldeles efter önskan. Skall jag än i sommar afresa, så blir också detta det enda medlet dertill så riskabelt det också kan synas. I alla fall bad jag F. tala derom med Uw. – E.m. åter uttömning med afgang af blod. – Sömnen lugnare.

D. 9. Vid uttömningen afgick åter blod. – Slöt på bibl. äfven materialierna till supplementerna till den förr bemälda förteckningen. Ock tillställde mig Em. den af mig anbefallda generalberättelsen öfver bibliothekets närvarande tillstånd innefattande emedlertid endast antalet af Nummer efter de gamla Katalogerna. Med denna Katalog for jag e.m. till Fursten för att efter löfte öfverräcka honom densamma, men fick dervid höra, hvad jag förmodadt, att han skall bo på landet och det på Uw.s villa. – Hos Eber. Han bekräftade mig nu sin förra upplysning, att nämligen hela min angelägenhet ännu icke kommit längre än blott till Departementet och det af orsak, att Akademien (d.ä. Fuss) uti sitt Memorial till Ministern antingen af glömska eller uppsåtligen icke nämnt något om, hvarifrån de der 1600 Rubel nu skulle tagas, hvarföre Uw. befallt ifrån Dep. göra en förfrågan hos Fin. Min., om han ifrån Riksränteriet kan bevilja detsamma, hvarpå nu svar afvagtas, för att sedan gå till Minister-Kommitteen. Dock hade Fursten (Direktorn) yttrat, att om Fin. Min. afslår, skulle föreställningen icke destomindre göras med förslag att taga medlen ifrån Akademiens egna summor, och att man kunde hoppas saken, som endast genom den nämnda

Sid. 45.

obestämdheten i sin första början blifvit uppehållen, i alla fall inom en månad afgjord. – Efter allt detta uppstår frågan: hvad ändamål har F. haft, att vilja inbilla mig det saken befunne sig i Min. Kommitteen? Då resultatet ändock blir detsamma, att jag måste vänta, hade han ju, tyckes det, lika så gerna kunnat säga sanningen. – Jag var uti ett Magazin för droger och Apotheks Materialier för att köpa ett krus bittervatten för Sofie. – Genom ett omslagspapper blef jag derstädes så stark inficierad af Moschusluk, att jag hela aftonen ej kunde blifva den qvitt. Men hvad värre var och anmärkningsvärdt är att ej allenast redan derigenom mitt sjuka öga blef ytterst skumt, så att jag sedan vid – och efter rökningen af en pipa alldeles intet såg dermed, utan ock jag efter den dubbelt starka retelsen fick en ganska orolig sömn, så att jag ej allenast mycket drömde, utan äfven snart efter mitt första insomnande vaknade och sedan hade svårt om sömn, hälst ett nytt vaknande ännu påföljde.

D. 10. Afgick åter betydligt blod. – E.m. utfaren till Fursten, åt hvilken jag öfverlemnade berättelsen om bibliotheket. Han yttrade sig derjemte, att F. sagt honom (således i dag), det jag önskade nu redan afresa, om mig kunde garanteras en snar och lycklig decision efter önskan. Han hade äfven redan talt med Ministern, hvilken i morgon skulle underrätta sig i departementet, huru det nu står med saken. Föröfrigt, tillade han, torde man i förhand ej kunna veta, om det så snart blifver afgjort och hur, ehuru man visserligen har all anledning att hoppas det bästa. I alla fall borde jag ock tala med Ministern sjelf, som genom honom allaredan vore förberedd på min ankomst. Jag gick då ned och fick till svar detsamma, att han i morgon ville göra sig underrättad och derefter se till, hvad som vore att göra. I hufvudsaken vore intet hinder att förvänta, men formen torde ännu icke vara kommen till sitt väderbörliga skick. I allmänhet beviste han sig rätt nådig och bestämde mig Onsdagen – till ytterligare svar. – Således ett ytterligare provisorium, som nästan uppfyller hela den än öfriga tiden.

Sid. 46.

D. 11. Trög afföring. – Jag aflemnade åt F. förteckningen på Akademiens och lärda sällskapens skrifter. – Hos Fr. frukost. – Disposition till hufvudverk och ögat ratt skumt. – E.m. ny god afföring åter med blod. – E.m. kl. ½ till 5 reste jag till Strelna, hvilket märkvärdigt nu så angrep mig, att jag ej allenast efter ankomsten kände mig ytterst trött, utan ock hela

D. 12. var trög och sömnig, så att jag äfven på dagen måste sofva. – Det sjuka ögat kändes generadt och kändes äfven utanpå ömt, hvilket sedan än mer tilltog. Magen höll sig dock tämligen

D. 14. lika, den 14, då afföringen var trög. Sedan jag emedlertid på f.m. försökt ett sjöbad, hade jag e.m. en god uttömning. – En viss melancholisk stämning hade hela tiden beherrsakat mig och aning om någon olycka hem, hvarföre jag ej heller brydde mig om att komma till Peterhof till festiviteten. – Denna var ock orsaken, att jag ej förrän om aftonen fick häst till staden, dit jag ankom först kl. 11. Med ängslig spänning hastade jag mig upp; Sophie öppnade mig sjelf dörren. Detta och det högtidliga alfvet i hennes väsen frapperade mig; hon berättade att gossen sedan i går vore sjuk och det så alfvarsamt, att föga hopp syntes öfrigt. – Han hade visserligen redan i förra veckan en dag varit på alfvere sjuk; men kommit sig snart och isynnerhet om Lördagen var han frisk och munter alldeles efter vanligheten. Tyvärr hade vid hans nya insjuknande Gr. varit uti Pargala, derifrån han först denna morgon återkommit. Sofie stackare visste af ingen annan läkare, tills hon ändtligen erfor, att här på gården äfven vore en den unge Sagorskij, som också blifvit efterskickad och kommit; men likaledes först denna morgon, så att han hela gårdagen eller e.m. (då han egentligen blifvit sjuk) blifvit utan läkare åtgärd. Redan i morgons hade vid en ändtligen följande stolgång ofantligt mycket blod afgått. – Jag var af denna tidning så öfverraskad, att jag ej kunde tro sjukdomen så farlig, hälst Gossen vid min ankomst ej heller skrek (såsom han hade gjort förut) eller blott då och då. Detta var dock

Sid. 47.

en bedräglig friskhet. Den stora svårighet, hvarmed andedräkten började fortgå, tydde på en hotande fara och vi skickade efter Gr. Han placerade än en gång blodiglar bakom hvardera örat; men redan förut tycktes ett lucidum intervallum inträdt, hvarunder han äfven visade stor appetit efter bröstet. Straxt efter Gr.s bortgång och bloduttömningen började han åter andas tyngre med oafbrutet sakta qvidande, hvarpå följde efter några minuter ett kortt rosslande och sedan total stillhet. Gr. hade sagt det vara väl, om han efter blodiglarne följde i sömn. Detta skedde ock, men det var den eviga sömnen, uti hvilken han således åtminstone utan lång och svår kamp försattes.

D. 15. Kl. var då ungefär $\frac{1}{4}$ öfver 2. Det varade länge, innan jag kunde öfvertyga mig om, att det vore annat än en kritisk sömn; jag sprang sjelf till Gr. som försäkrade att det vore förbi. Nu bröts ändtligen också min resignation och det prässade hjertat gjorde sig luft genom en ström af tårar. Ehuru trött jag var, kunde jag ej komma till mer än en halftimmas slummer först emot kl. 6. – Icke desto mindre intog jag den bestämda satsen af 15 droppar kiseljord. – Jag absenterade naturligt vid sessionen och bad F. anföra min ursäkt hos Uw. att jag icke heller i dag kunde uppvakta honom. – E.m. besök af Past. Sederh. ifr. Moskwa. -

D. 16. Hälsan efter omständigheterna skälig utom att ögat är vida mer skumt än förut. – E.m. straxt efter kl. 6 fördes vår Theodor, som redan börjat öfvergå starkt till förruttnelse till sitt vilorum. Past. Zandt förrättade Ceremonien efter min önskan vid grafven, der han höll ett litet nått tal. Vi hade icke budit någon gäst utom Maj. Mein., såsom slägtinge, då han tillfälligtvis befann sig i staden och i går hade besökt mig. – Redan på f.m. hade Lenz skrivit en biljett, hvaruti han underrättade mig, att Furst Dondukof K. uppdragit honom, att betyga mig å ena sidan sitt deltagande i afseende å det

hårda slag som träffat mig, å andra åter, sin fägnad deröfver att min reseangelägenhet ändtligen vore afgjord och resan af Hans Majestät beviljad

Sid. 48.

med alla de af Akademien föreslagna vilkor. Ett nytt bevis på försynens nådiga styrelse, som uppå rättan tid äfven sänder tröst uti smärtan och derigenom nu så mycket kraftigare antydt den synpunkt, utur hvilken vi hafva att betrakta vårt öde. – Ehuru jag ännu icke nogare känner vilkoren för resans gillande, så har jag dock tillräcklig anledning att endast fägna mig öfver resultatet. Emedlertid kan den naturligtvis icke nu företagas, utan synes det bäst att, såsom jag redan förut ärnat, uppskjuta den tills inpå hösten. En ny bevekelsegrund har befunnit sig uti utsigten till högst passande resällskap uti början af September månad med en Kapten Nordenstam, som nu stode på en permissionsresa till Finnland, derifrån i slutet af Augusti skall hit återkomma för att anträda sin återresa till Tiflis, hvarest han har sin station såsom Adjutant hos General Rosen. – Man har supponerat, att han å sin sida så mycket mindre har något emot mitt sällskap, som han reser helt ensam och skall äfven vara försedd med egen Kalesch. Redan förut genom åtskilliga landsmän bland officerare gjord uppmärksam på allt detta besökte jag om aftonen Kapt. Blom; som sades stå uti korrespondens med N. Han visste dock icke heller säga, hvar N. för närvarande uppehåller sig i Finnland; men lofvade, så snart han efter sin väntan får bref ifrån honom, skrifva till honom äfven angående mig.

D. 17. Efter hvarjehanda planer egl. angående Sofie fattade jag det beslut, att nu, sedan jag uppgifvit den Kaukas. resan intill hösten, följa de mina till Kuopio, dit de ändock sedan efter min afresa skulle begifva sig. – Jag ärnade mig till Uw. dels för att tacka honom, dels för att begära tillstånd till den finska resan; men uppsköt det, för att i morgon tillika få träffa Fursten. E.m. ny afföring med litet blod.

D. 18. – Hos Uw. för att tacka honom. Han lemnade mig utan alla svårigheter sitt samtycke till finska resan. – Med Sofie till skrift. – Med särdeles längtan väntade vi Zag; men de kommo ej.

Okt. 1835 Jan. 1838

Sjögrens Dagbok

1835 Okt.–1838 d. 9 Jan.

(Resan till Kaukasus)

I början saknas 13 sidor (7 blad?), hvilka antagligen omfattat tiden från den 9/21 September 1835 – då resan anträdde – till d. 5 Okt. s.a. då den bibehållna delen af dagboken börjar. – äfvensom ett blad (sidorna 48–49), som innehållit anteckningarna från d. 13–31 Dec. 1835.⁶¹²

⁶¹² Titelsidan med informationen om de saknade sidorna är skrivna av en annan hand efteråt. Enligt en senare skriven hänvisning hittas sidorna 11–13 ett år senare (1836) mellan sidorna 14 och 15.

Sid. 14.

rätta sin andakt pratade åtskilliga ståndspersoner halfhögt, tycktes berätta anekdoter och skrattade utan att genera sig det ringaste. Stadens närmaste omgivning å den Novotscherkassiska vägen är Woronesch floden och invid den par verst nära med långa vattenpölar ifrån floden tvärsöfver, är en god väg, bygd och planterad med en pil allé. Denna saknas helt och hållet å den nu följande flackan till första stationen. En dylik kal flacka ser man sedan för sig ända till Rogatschofka och först vid byn en allé. – Först mot slutet af följande hållet till Moshaiskpossel har man backar.

D. 6. [tillägg i marginalen: Okt. 1835] Efter midnatten passerades Srednij Tkoretsh. Härifrån, hade man sagt skulle de egentliga Malorosianerna eller såsom man här vanligen kallar dem, Хохли vidtaga, men åtminstone på stationen taltes ännu allt fortfarande verkelig

Sid. 15.

ryska. Stationen har sitt namn af en bäck, hvilkens långsträckta utflöden passeras å en för sådana ställen vanlig väg med tät allé. Stället är något sandigt och i en djup dal ser man ett högt kritberg. Vid foten af detta ligger den stora byn Schestekova vid ån Biljug. – Vid Dosofvarseva ser man en förskräckelig mängd väderqvarnar i byn hvita boningshus. – Derifrån är nästan jemn slätt med åkrar till Pavlovsk. En liten stad med 4 stenkyrkor. Ibland nya föremål ådrog sig min uppmärksamhet, en till St. Petersb. resande i Astrakan bosatt Indian som föreföll mig rätt kuriös igenom sin mörka färg, höga gestalt, sin axlade kappa och sina röda skor, hvilka

Sid. 16.

han med välbehag tycktes betrakta ett slags motstycke till gallus indictas i menskelig gestalt. Ifrån Pawlovsk följer åter en jemn trädlös flacka, som icke mer är helt och hållet upptagen af åkerfält. – I Казинка funno vi ett af kronan uppfört snygt posthus af sten. Framåt är lokalen densamme, utom att man på afstånd ser löf skogar. Stationen Нижній Мамонъ har fått sitt namn af ån Мамон, som passeras och sedan ännu en annan benämnd Tavelnjä. – I Hossewъ regn, och detta fortfor hela dagen, hvarföre det sedan var mörkt, då vi passerade БЫЗОКЪ med sina utflöden. – Tilltagande regn till siste stationen af Woroneschska Gouvernementet Матюжинскій логъ [i marginalen: 189 v.] der man lofvat oss ett beqvämt nattherberge. Vi funno ock en prydlig гостинница af sten med flera kamrar, försedda utan stolar med läderdivaner och till och med speglar. I afseende till regnet och den uppblötte vägen måste vi här taga 6 hästar – I början

Sid. 17.

gick det skäligen fort öfver en mera torr mo af sand och mylla till första Kosakstanitzan Казанская. Den är ansenlig, har en vacker stenkyrka vackra hus, några med 2 våningar och åtminstone till hälften af tegel. Äfven de öfriga se rätt snygga ut. Kosakerna sjelfva resligare än invånarne i de delar, hvilka vi hittills passerat af lilla Ryssland, och äga dessutom en viss värdighet och mera hållning – en följd af deras militärtjenst och väl äfven af den själfständighet de åtnjuta. Vid denna station passeras Don åter med pråm. Sedan vi klifvit upp för upphöjda högra stranden af Don en vågformig med ogräs bevuxen stepp. Uppå den enstaka stationen Sucholozskaja fingo vi ingen middag, utan på påföljande hållet vid vägen belägen som vi efter jemnare stepp uppnådde, nedför en snedbacka i en dæld vid en liten bäck Тихая речка med en planterad skog. – Till öfra Losowaja följer en vågformig trädlös gräsplan och hållet till nedre Losowaja dylikt med en by vid vägen. Till Suchoffskaja [i marginalen: 112 ½ v.] ser man några Chutorer. På sina ställen sandigt och mot slutet flera backar. Först här hörde jag på stationen Malorossianska talas. Det karakteristiska i den tyckes vara utom en hop idiotismer bruket af і i stället för ѣ: t.e. іздилѣ för ѣздилѣ och н för г: t.e. hory för горы hod – годъ osv. På långt när alla

Sid. 18.

stationer ej försedda med gästrum. De af Jamschtikarne upptagna stugorna varma och osnygga. De hafva lergolf, inga stolar, men bänkar rundtomkring den rappade väggen och en af dessa upptages helt och hållet af en bred brits i stället för säng. En del sofva ock på lafvar bakom ugnen, Rassoschinskaja, vägen består mest af svartmylla, nästan jemn slätt och lika fattig på tegar, som de föregående. Rassoschinskaja ligger i en dæld vid foten af ett högt gräsigt berg. Framåt en vågformig slätt till en stor slobod Djatschkina. Der börjar en dal, begränsad till höger af ån Sluboka, framstrykande nedåt Donetz. Man far längs denna dal förbi en hop Kosak-Chutorer till stationen Астахова i hvars grannskap äfven Chutorer finnas med några planterade pilar ifrån Ast. vidare längs den vänstra lägre platån. Den förflackar sig framåt mot Donetz och svartmyllan öfvergår till sand. Donetz passeras å en flottbro och man far upp i den betydliga stanitzan Kamenskan med flera vackra hus och en ansenlig stenkyrka. Såsom i den förra stanitzan såg man äfven här

Sid. 19.

en mängd gäss, ankor jemte kalkoner. Vid en hop öppna bodar försåldes diverse kramvaror. – Ifrån Kamenskaja for man först en vågformig lokal uppföre, hvarefter det ifrån några små kurganer bär nedåt i långsamma afsättningar till stationen Charjkoffskaja, sedan ytterligare ned till en liten herrskaplig by vid en liten bäck med något lövskog. – Svartmylla med underliggande sand allmän. Den gräsiga vägen torr, men skråflig. Ifrån nämnda by går det åter uppåt, resten af hållet jemnare. Kundjutschofskaja har sitt namn af en bäck, som litet stycke från stationen passeras invid ett högt berg uppför hvilket vägen går. Äfven sedan går det uppåt, derpå mera jemnt. Vid vägen [i

marginalen: 142 v.] några Chutorer: ifrån Konstantinofskaja jemn slätt till följande stationen. 3 verst nära staden med en pilallé. Dessa 3 verst upptagas nästan af en enda uppförsbacke, som är rak brant invid sjelfva staden. Vi åkte in på постоялый дворъ med ganska snygga, ehuru oeldade rum. – sedan begaf jag mig ut, att söka воисковой Старшина (Maior) Kutscherof hvilken Str. i Moskau hade rekommenderat mig. Han sades redan

Sid. 20.

öfver en månad befinna sig på en resa utnämnd af Atamanen. Staden är vidlyftig men ej synnerligen stor och ett äkta smutshål oaktadt dess höga läge, stenläggning af hufvudgatan och breda trottoirer af flintstenar. Kyrkornas antal är blott 6. Redan Platon hade begynt en 7des men som med hans död blef ofulländad. Nu är sjelfva trappan dertill alldeles öfvervuxen med gräs.

Första hållet jemn stepp med god gräsväxt och det enda, som man ser föröfrigt, äro några spridda kurganer, mot slutet är lokalen sluttande. Uppå första stationen Smiefskaja stötte vi tillsammans med öfverste Tichonofskij, som med en ung fru och ett spädt barn äfvenledes på resan till Tiflis. – Sju verst längre fram på Stavropolska vägen är den stora Kosakstanitzan Aksai vid Don, hvilken åter passeras på en flottbro, här 3 verst lång. Vi passerade i mörkret en mindre stanitza Machina, och stötte uti Bataj åter tillsammans med Tichonofskis. [i marginalen: 77 v.]

10. Okt. till nästa stationen Kagalnik är en jemn, emot slutet framåt sluttande slätt.

Sid. 21.

Jemn stepp. Utom en enda Chutor passerades vid träsket Mitschulka en liten herregård med liten trädgård. Nära intill är en постоялой дворъ – och en annan längre fram invid stationen Metschetinskaja, som sjelf ej har något vidare än för Jamschtikarne en Землянка eller jordkula, dit man nedstiger utför trappsteg uti en liten stuga med lergolf och föröfrigt på samma sätt inrättad sned ugn och brits, som de vanliga stugorna. Den är ej fullt så ljus, men ljuset infaller för ögonen fördelaktigt ifrån par små fenster upp invid sjelfva jordytan. Det hela är betäckt med ett litet upphöjdt lager af halm och dynga och man kann knapt märka, att der skall vara någon boning. Sådana Semljänkor skola vara mycket varma och dessutom hafva den fördelen, att de äro fullkomligt dragfria. – Åter jemn stepp, der man utom den gräsiga flackan ser blott en kurgan och en enda Chutor. – Först nära intill Nedra Jegorlitska stationen är en stor stanitsa med en stenkyrka. – På bägge de sista hållen passerade stora mjöltransporter dragne af oxar, hvilka här öfverallt

Sid. 22.

nyttjas med lass. – Uppå följande håll er en enda gård vid en liten smutsig bäck Gräsnucha. Derifrån ett stycke uppåt, hvarefter det åter var jemt till ån Svednij Gorluk eller Wonjutschij, vid hvilken är en Quarantän, der podoroschnan uppvisas. – På andra sidan är uppå en höjd en stanitsa med en vacker stenkyrka. Ut i denna by funno vi oss redan inom Кавказская Область. Lokalen tycktes småningom höja sig. Det var redan mörkt då vi anlände till byn Pesztchanokonanofskaja, hvarföre vi der måste taga nattkvarter, då det icke alltid är rätt säkert att resa om natten. – Byn är stor, circa 1300 själar. Den hade först 1810 blifvit grundad genom circa 150 familjer, hvilka med kronans understöd hitflyttade ifrån Kurska Gouv. och hafva förökt sig ända till 300 gårdar. Af dessa blef ett stort antal öde, då invånarne under hungersnöden 1831 och af fruktan att blifva förvandlade till Kosaker, såsom 14 000 bönder längre fram uppå linjen utvandrade till Ryssland, men nu nästan utan undantag återkommit. Åkerbruket skall väl ej vara lika lönande såsom i Kurska Gouv. men icke dess mindre föda sin man, om ej särdeles olycka inträffar. Man odlar råg, korn, hafra, hvete, hirs, i steppen ärter, gurkor, arbuser, meloner, potates. Endast kålen skall ej vilja trifvas,

Sid. 23.

Boskapsskötseln är i anseende till de goda betesmarkerne anseelig. En bonde har till 50, stundom till 100 oxar och kor, ett lika stort antal eller 200 får, mindre hästar, hvilka äfven äro vida umbärligare. De ut i steppen nomadiserande Kalmucker föröfva stort ofog genom stölder på boskap. Äfven skulle det stundom hända, att de plundra och mörda menniskor. Husfoglar hållas till betydligt antal: höns, kalkoner gäss och änder. För dem som hafva lust att jaga är ej heller brist på vild fågel kramsfoglar (перепелки) för hvilka saltade i Stawropol betalas 16 Rub. pudet, tranor och stora änder skola göra skada på säden. Till jagt nyttjas inöfvade falkar. Ut i floderna finnes nästan all slags fisk. Det enda, hvarpå är total brist är skog. Allt timmer måste långt ifrån anskaffas: ifrån Kuban eller Don. Till bränsle nyttjas halm, torf och dynga.

Vi uppbröt 4 ½ om morgonen den 11 Okt. så att vi under mörkret passerade den förra, nu afskaffade poststationen i byn Rassypnoe eller Niiskoje vid en å Rassypnax i en däl emellan höga bokar och kommo ut i skymningen till stationen Lietnitskaja. Härifrån fingo vi väl som hittills allt ifrån Tscherkask i anseende till den smutsiga vägen 6 hästar, men

Sid. 24.

dessa så dåliga, att vi måste stanna med dem efter 15 verst i byn Kabaly. – Under resan framåt sågs nära vid vägen en Kalmukkibitka och på afstånd andra, hvilka (öfverhufvud till 3000) sades tillhöra en rik Kalmukisk furste, som skall nomadisera här om sommaren, men om vintern bo i eget hus i grannskapet af följande station. Han skall äga till 1500 hästar och 500 jagthundar, som jagten utgör hans förnämsta nöje och sysselsättning. – Af hvarje Kibitka tager han skatt 20 Rub. årligen. Kalmuckerna öfverhufvud begifna på brännvin och kortspel, förspela ofta hela sin egendom. Det

förlorade ersattes så mycket som möjligt igenom stölder, hvarigenom de innan kort lägga grunden till en ny hjord. – Invid stationen Медвѣжій Колодезь sågo vi åter en kibitka. Vägen framåt stakad genom jordhögar. På halfva hållet är en Kurgan. I anseende till de dåliga hästarna, hunno vi i dag icke längre än till den stora byn Pregradnaja. Denna by hade blivit grundlagd 1807 genom utflyttningar ifrån Gouv. Pensa; men äfven här hade invånarne flygtat, under det svåra hungersåret åt Ryssland, hvarifrån en

Sid. 25.

stor del icke återvändt. Stugan var försedd med ordentligt golf och i allmänhet snyggare än våra förra nattkvarter.

D. 12. i dagningen reste vi. Såsom hittills flackt och slätt med jordhögar på sidorna. Följande station är i kyrkobyn Безопасная, som är ganska stor, omgifven af ån Jegorlyk och en skogslund af pilar och popplar. Sådana finnas ock vid de flesta hus, hvarigenom den eljest högst smutsiga byn (myllan är blandad med lera) får ett trefligt utseende. Husen med stakett af sandsten och jord eller lera med halm hvarftals. – Framåt stepp med stark gräsväxt och tistelbuskar, hvilka samlas till bränsle. Mycket täta jordhögar på afstånd. Kalmuckiska kibitkor. Af dem härrör väl de små stenpelare med inhuggna mensklige figurer, af hvilka vi sågo en vid vägen nära byn och uti följande byn Донская 2 bredvid hvarandra, men den andra utan händer. Figurerne äro åtminstone Mongoliska. – Förrän man kommer till Донская, har man på halfva vägen en Kurgan och en liten by af Chutorer vid en damm. Mot slutet yppas till vänster en landtås vid hvilkens fot den ansenliga, men ytterst smutsiga byn med stationen ligger. – Framåt kommer äfven från högra sidan en ås zum Vorschein och vägen går i den af båda inneslutna jemna dalen till 4 verst nära följ. stationen, der åsarne börja närma sig och man stiger uppföre intill Московская, vid hvilken båda förena sig. Med möda uppnådde vi under en nästan brännande hetta uppför den långa backen stationen. Lyckligtvis fingo vi i M. 6 goda hästar, så att vi kl. 7 om aftonen kommo till Stawropol, Kaukasiska pro-

Sid. 26.

vinsens hufvudstad. Vägen dit ifrån Moskofskaja är jemn med stark gräs och tistelväxt och jordhögar till stakar först mot slutet far man uppföre in till staden. Stawropol är ännu en ung och derföre mindre, ehuru nog nätt stad belägen på sluttningen och foten af ett högt berg, hvarifrån man har lång och vidsträckt utsigt åt 3 sidor - en skogspark sluter sig längs berget till staden.

D. 13. N. förde mig till en Kosak-Löjtnant (Сотник Wasilij Дмитр. Suchorukof), som i Moskau af St. blifvit mig rekommenderad som en interessant och nyttig bekantskap. Hans station är egentligen vid Mineralkällorna i nejden af Georgiewsk; nu tillfälligtvis här; Suchor. hade bjudit oss före afresan på frukost.

D. 14. Der träffade jag Gouv. W.s adjutant Kachanof, w.f.d. Akademie-bokhandlare Meyer ifrån Petersburg. – Första hållet en från vänster till höger litet sluttande gräsig backe. Byn Marjefka med en gammal trädkyrka och poststationen. Byns innevånare höra till de sednast till Kosaker förvandlade och hafva derföre redan i sin klädsel ett mera krigiskt utseende. Uti byn firades som bäst en kyrkofest: Flickor i sina helgdagskläder tågade parvis sjungande genom byn. Unga och gamla roade sig. Barnen hade fått sig till kostholl en försupen Kalmuk, som vältrades uti dammet på gatan. Ifrån Marjefka höjer man sig och passerar efter terrassformiga plateauer 2 åsar, af hvilka den sednare har en betydlig höjd. På andra sidan af dess plateau en Kosakpost och den enstaka poststationen Brasovaja. Ifrån denna far man nedåt jordhögar å ömse sidor om vägen. 10 verst framåt står en kosakpost. Derifrån jemnt till vänster.

Sid. 27.

synas backar. Längre fram är en ås, man far de sista versterna allt nedföre till Sergieffsk, en af de nya kosakstanitsorna, hvars innevånare idka förmånligt jordbruk och boskapsskötsel.

D. 15. Vi passerade invid stanitsan ån Kolaus. Vägen för uppåt och lokalen blir alltmer kuperad af höjder i synnerhet åt vänster. Ju längre uppföre, desto mer tilltogo töcken och dimma. Stationen Kalinofka i grannskapet af en stor och förmögen Stanitsa. Vägen dit tämligen smutsig af den fuktiga dimman. Denna skall höst och vår herrska nästan oafbrutet. Ifrån Kalin. far man först uppför en ås, hvarefter följer en jemn med gräs och tistel bevuxen stepp, stakad genom jordhögar. Sista delen af hållet bär det starkt nedåt. Ofvan de sista höjderna, som passeras synas skarpa spetsar af hälleberg. Svartmyllan öfvergår till sand och derföre har lilla staden Alexandrof ett torrare läge i en dal emellan höjder vid 2 små bäckar och en nätt park af löfträd mest pilar, men äfven popplar, aspar och björkar. Vid husen äro popplar planterade. Staden har en vacker stenkyrka. – Himmelen hade blifvit alldeles klar och luften varm. – Ifrån Alex., ett godt stycke uppåt, hvarefter mest jemn stepp. På afstånd syntes enskilda höjder. Mot slutet nära en ås till vänster Jordmånen tycktes vara blandad. Solen var ännu högt upp, då vi kommo till Stanitsan Sablä. Skäligen snyggt.

D. 16. kl. 5 gåfvo vi oss ut. I början går det uppåt; mest en jemn och öfverskådlig flacka, bortom hvilken vi, sedan solen hunnit undantränga dimmorna, allt tydligare förmådde urskilja spetsen af de berg, hvilka gifvit anledning

Sid. 28.

till namnet Pätigorsk. Ett stycke till vänster om dessa framskjutande spetsen af Лысья гора och än längre med utseende af en stor ljus molnkägla den snöbetäckta Elborus. På halfva vägen passerades en kosakpost och vidare fram mötte vi en hop Nogajer, hvilka återvände ifrån marknaden i

Georgiewsk med sina 2 hjuliga gnisslande kibitkor. Stanitsan Alexandrow ligger i en dal, nära till en ås och är ansenlig med en vacker stenkyrka. Vid många hus äro planterade pilar och popplar. – Under vägen härifrån passeras Kuma floden med grått och smutsigt vatten, löpande längs åsen till hvilken landsvägen alltmer närmar sig och slutligen genomskär den, hvarefter man å dess upphöjda plåtå kommer in till Georgiewsk, bestående af en förstad och sjelfva fästningen omgifven af en graf och försedd med en arsenal. Uti förstaden var som bäst marknad. Bodar af bräder uppslagne med diverse kramvaror, glas och galanterivaror, att ej tala om mindre, hvar man sålde hvetebröd, frukter etc. – Ett tält högvaktens, gewären framföre i kors. Poster på flere ställen. Det hela en brokig, interessant tafla af mångfaldiga folk och tungomål. Nogajer med sina kibitkor på afstånd, Tatarer, Ryssar, Kosaker, flera slags uniformer, bergsboer beväpnade och obeväpnade till fot, men mest till häst och dessa alla beväpnade med sablar, dolkar och pistoler, hvarförutan många ännu hade en bössa på ryggen. – General Koselänin hade genom N. låtit bjuda mig äfven till middagen, men kom för sent hälst jag dessutom hade att aflemna ett paket till Apothekar Kraftmann. – Invid fästningen framflyter och passeras Podkumok, som är tämligen strid, men grund, hvarföre den ej har brygga, utan passeras vadande. Högre fram på första hållet en mindre å Solkka. Bakom den passeras vid den nu mera öfvergifna kyrkobyen Marjefka en hög sandig ås och vid den en Kosakpost. Föröfrigt jemnt, marken bevuxen dels med hasselbuskar, dels med högt gräs och tistel.

Sid. 29.

Pawlowska byn är numera äfven bortflyttad, så att der endast finnes en poststation och en kosakpost. – Invid stationen floden Kuva med höga och branta backar på ömse sidor. – Vi åkte förbi några ryttare; men dessa voro lyckligtvis Kosaker. Atamanen anvisade oss i Soldatskaja ett rätt snyggt kvarter. Värdsfolket i allmänhet mycket tjänstfärdigt, vare sig af militäriska disciplinen eller i följd af olyckan. Denna stanitsa hade för ungefär 10 år sedan nästan på samma årstid då mycket karlar varit frånvarande, och dessutom regn och mörker haft missödet att blifva öfverfallne af ett ströfparti bergsboer, hvilka utplundrat och antändt den samt fört samtliga invånare i fångenskap (116 personer) hvarifrån många först nyligen, och åtskilliga ännu icke återvändt.

Den 17. i dagningen reste vi. Marken starkt beväxt med törnbuskar, men jemn, sedan litet sluttande från vänster till höger. Hitåt småskog och bakom den på afstånd en Aul tillhörig fredliga Kabardiner. – En mängd kurganer på hvar kosakpost. Längre fram en annan på släta fältet med en upphöjd ställning (4 stolpar och stege upp) till utkik och en slags båk förmodligen till signaler. – Invid stationen Prochladnaja är ett dylikt Kosak-Observatorium. Sjelfva stanitsan med en liten stenkyrka är omgifven med ett högt stakett af flätverk och en liten graf. – Det följ. hållet är mest jemn och kalare stepp, i början en mängd kurganer med täta kosakpiketter på ringa afstånd. Längre fram till höger floden Mala ända till Jekaterinogradska stanitsan. Förrän denna, passerar man en förfallen fästning, eller kanske lemningarne af en tillämnad. Jekatr. är en stor stanitsa med flera gator, äger ett Post-comptoir. Då vi ankommo sades en karavan just afgå med tunga posten. Deremot skulle ingen lägenhet gifvas med lätta posten, på hvilken vi räknat. Det blef derföre högst angeläget att söka komma ut så fort som möjligt för att blott hinna

Sid. 30.

till Prischib i dag. Dertill utverkade sig M. löfte till en konvoj af 9 man kosaker. Efter mycket sökande anmälde sig äntligen 2 Artillerister, hvilka erbjödo sig att för 40 Rub. 60 kop. (egentliga skutspenningar 33 rub,) med 4 hästar föra oss till Wladikawkas. – Utanföre staden par verst vid Malkafe [Malkas] är en quarantine. Der öktes vår eskort af 5 Kosaker med ännu 4 man – Osseter, af hvilka en hop tjenar bland kosakerne och skola verkligen utmärka sig. – Vi skredo framåt ej utan farhåga och befunno oss i Prischib kl. 5. Vägen dit är jemn stepp med buskverk, här och der enskilda träd, förnämligast ekar. Framom halfva vägen möter Terek strid och bred, den utgör gränsen emellan stora och lilla Kabardiet. Den motsatta högra stranden skogig: ekar, plataner (чинаръ) och lindar (липа). Man följer Terek till Prischib, första posten och första nattkvarteret för alla som med eskort färdas till Wladikawkas. Par verst nära Pr. utbådo sig och erhöillo våra kosaker tillstånd att vända om. Pr. är en liten fästning, omgifven af jordvall och graf. Garnison utgör 1 Compagnie och 30 kosaker. Utanföör fästningen är en слобода förstad af 14 hus bebodda af embetsmän och soldater flera gifta och underhålla kor, hvilka beta utanföre. – En och annan har en liten огородъ. Karavan, som tillika med tunga posten före oss ankommit hade varit tämligen stor och sloboden derföre upptagen så att vi erhöillo ett eländigt kyffe med lergolf, loppor och stark värme och barnskrik. ½ timme efter reveillen, gafs tecken med trumslag för de resande, trumlas åter och karavanen samlas invid fästningen. Kl. var 7 slagen när trumman gick för 3e gången. Dessförinnan hade konvojen inställt sig 15–30 man Infanterie och 10 kosaker samt en 3 pundis kanon med några artillerister. Derefter satte sig tåget i rörelse främst, sedan artilleripiecen med brinnande lunta, posten; Sedan honoratiores af de resande, merändels efter rang. Officerare, samtliga med hustrur och barn flere köpmän en del i kubitkor, andra ridande, ansenliga kronotransporter och sist köpmansforor förde af Mosdokscha Ossetintser på 2 hjuliga kärror (Arbas) hvarje förespänd med ett par oxar. Hela tåget upptog

Sid. 31.

vida öfver en hel verst. Konvojen var ej stor, men en mängd af de till Karavanen hörande voro beväpnade, i synnerhet nästan alla de Ossetinska formännen, hvarföre de ofta färdas utan konvoj. Ett exempel hade vi med den oss följande stora transporten. Den ifrån Prischib medföljande kommenderande officeren började krångla på vägen och fordrade att transporten skulle blifva efter, under förevändning, att de hade befallning att ej framsläppa mer än 100 foror. Hela karavanen uppehölls härigenom tills man af de äfvenledes dertill hörande Armenianske Köpmännen, hvilka voro ägare till transporten, erhöill 10 Rubel och nu icke mer för sin del gjorde några svårigheter. Förmodligen för att förekomma dylika utgifter var hela transporten följande morgon gången förut och gick sedan oberoende af oss hela vägen. – Ifrån Prischib jemn och mest öppen stepp. Till vänster ses i början en skogssträcka, på andra hälften passeras bäckarna och Черная och Лезгинка. – Ju längre man kom, ju mera framträdde vid horisonten framföör oss en bergsås. -

Sid. 32.

Ändtligen passeras ännu en liten å och sedan Uruch hvaraf fästningen har sitt namn. Den är dylik som Prischib och har garnison af 1 Compagnie och 40 kosaker. Sloboden här något större och vi fingo snyggare qvarter, men hvarken Samovar eller mjölk och grädda, utan det måste sökas i sloboden och legas af en Duchanщик (Orientaliskt ord för лавощникъ).

D. 19. Vi kommo sent ut. Lokalen jemn på enskilda träd och buskar när kal. Man passerar en kosakpost, inrättad i anseende till den följande Smiejka, en defilée som floden Terek genomskär. Uti denna dal är den lilla befästade posten Minaret, så benämnd af ett gammalt och högt torn af fasta tegel och murbruk. Vidare längs högra sluttningen af Terekdalen, bestående förnämligast af kala och sandiga höjder, efter 6 verst uppnådde vi posten Durdar så kallad af en liten strid men grund å, som längs högra åsen infaller i Terek. Dess stränder äro här något skogbevuxna. Då väderleken var varm spatserade vi till fots omkring 5 verst öfver den med högt gräs bevuxna steppen ända till den breda och strida Бѣлая рѣчка. Äfvensom Durdar framflytande öfver Kiselgrund nedhämtad ifrån bergen och derföre försedd med kristallklart vatten. Å den öfriga sträckan af 6 verst syntes på ömse sidor om vägen mycket hirsskylor hörande till en på sidan synlig Aul. Bergsboerne så i all-

Sid. 33.

mänhet hirs, äfven korn och hafra, samt närmast sina auler Mais, lika med hirs mycket lönande. Af köksväxter gurkor, arbuser, meloner, rättika och lök, som i bergen växer mycket stor, boskapsskötseln betydlig. Mycket får, stundom hållas af en enda till 1000. Korna skola vara små och oansenliga, hästarna förträffliga, äfven getter, höns och kalkoner. – Man passerar ännu en liten bäck förrän man kommer till Ardon, hvar vi med Öfv. Tich.s herbergerades i kronshuset, en rymlig och snygg kammare, men oeldad.

D. 20. Marken en öppen ytterst bördig af små bäckar vattnad slätt. Åkerfält med bärgad hirs, som Ossetinerne vid några såkallade Kutaner (Chutorer) höllo på att såta och tröska. Det skedde derigenom att par oxar eller en häst drefvos öfver den hopade säden. 9 eller 10 verst ifrån Ardon passerades vid vägen 2 ossetinska byar (Auler) så tämligen liknande de ryska i dessa orter omgärdade med flätverk, husen betäckta med halm ur ena byn hämtades käringöl (бара) till salu. Emellan byarne passeras en liten strid å. – Middagen togs vid den lilla fästningen Archon (kanske Archdon). – Hos Tich. drack jag 1 glas Nalifka, men sedan 2 glas Kachetinskt vin hos en vinhandlare Lenz ifrån Pätigorsk, följande med karavan till Tiflis och beslägtad med min kollega

vid Akademien. – Nära till Vladikavkas⁶¹³ en Osset. Aul. Fästningen begränsas å ena sidan af den här bredare och stridare

Sid. 34.

Terek, å den andra af en hög bergsås.

D. 21. Vid middagen bröt vi upp. Vid utfarten stötte vi på en här stationerad Ossetinsk tolk, med hvilken N. var bekant och derföre så mycket mer kunde rekommendera mig. Till konvoj hade vi 6 man Infanterie och 5 kosaker. Vägen går längs Terekdalen som först är tämligen bred, men drager sig sedan allt mer tillsammans. Till höger en liten Ossetinsk Aul och ruiner af en borg. Der vidtaga på ömse sidor höga hälleberg bevuxna med hasselbuskar och andra små träd. Terek utsprider sig till många små rännilar, af hvilka flera tyckas vara afledda till vattenkvarnar. Dessa äro talrika, men så ytterst små, att man kunde anse alltsammans nästan för barnlekverk. Dalen blir ju längre fram, ju trängre och klippmassorna tilltaga i höjd. Hällarne hafva trån och buskar tämligen högt upp. – Sjelfva höjderne mera kala, men producera det finaste och kraftigaste hö. – Efter flera höga backar längs branten af Terek passerar man vid en liten Ossett. Aul den lilla Militärposten Балта. Framåt är dalen ytterst trång; den smala vägen har uppstått genom hällarnes sprängning, hvilka än lodrätt begränsa den, än hänga öfver vägen och formera pittoreska hvalf. Dalen utvidgar sig något vid en annan liten post Baltuchi. I samma nejd är en ravin, på ringa afstånd ifrån landvägen beväxt med småskog, ifrån hvilken bergsboerne må hafva stundom gjort öfverfall och derigenom anledning att nämna stället Бороцкая балка. – Dalen tränger sig åter emot Lars en liten Milit.post vid en Ossetby och ett slags slott med ett högt torn, byggt på en hög öfver landsvägen trängande klippa. Jag bad

Sid. 35.

en Ossetiner visa sin gård. – Gårdarne gärdade med en hög stenmur. Boningsrummet med en halföppen farstuga och på andra sidan stall och fähus samt kök. Mycket mörka med en öppning i taket. Det lilla boningsrummet hade väl bakom spisen på samma sida som ingången en aflång fensterlik öppning utan glas. Den egentliga spisen låg, vid motsatta väggen en smal säng. -

D. 22. Vid framresan sågo vi oss snart omgifne af hällväggar blottade på all vegetation. Endast i den trånga dalen som Terek forsande framströmmar buskverk och några tallar. Så kommer man å en sprängd och i anseende till Tereks våldsamma förändringar om vårarna än den ena än den andra stranden följande väg till Militärposten Dariel liksom i en kittel på alla sidor omslutne af skyhöga kalla klippväggar, öfver hvilka solen endast midt på dagen har tillfälle att till fästningen framtränga, och hvilka ingen annan omväxling erbjuda än stundom stenbockar kastande sig ifrån

⁶¹³ För närvarande: Ordzonikidze

ena hällen till den andra. – Uti denna pittoreska tragt skall Tamira en grekisk furstinna den sista af sin ätt fordom haft en borg och visar man ännu på en öfver Terek hängande klippa nära Dariel några enskilda taggar, såsom ruiner. Derifrån säges hon vid underrättelsen att hennes älskare var ihjälslagen i en drabbning hafva kastat sig utför klippan i Terek. Dariel ligger tvärtemot – Ларсѣ på högra stranden af Terek, hvilken man framåt följer längs klippväggar och massor ifrån hvilka alla träd och buskar äro försvunna.

Sid. 36.

På de högsta spetsarne snö och icke långt ifrån Dar. sågo vi till höger om oss uppöfver andra snöiga toppar en hel bländande hvit pyramid, det circa 18 verst derifrån belägna berget Kasbek. – Uti denna nejd hade 1832 genom en förfärlig Lavin hela dalen, genom hvilken Terek framforsar, till inemot hälften af dess sidoväggars höjd blifvit uppfyllt. Öfverfarten måste då ske upp längs sjelfva de högsta spetsarne, och skall hafva kostat 150 Rub. Äfven vittnade om dylika nedstörtningar ofantliga famns breda inskränningar i bergsväggen med nedrasadt grus och stenar. Före Kasbek en militärpost, vid en ossetinsk by med $\frac{1}{2}$ kompagnie besättning, mötte oss på de höga backarna en stor transport ridande sakerna inpackade i lådor och i mattor hängande på ömse sidor om hästen likaledes passerades den såkallade Степенная балка en bred och svart klyfta, genom hvilken stundom om sommaren midt under den klaraste himmel helt hastigt en störtflod af vatten skall nedbryta, utan att man vet förklara sig detta fenomen. Ifrån Kasbekska stationen synes helt nära det höga, med beständig snö betäckta berget Kasbek, så kalladt af Ryssarna, emedan hela orten

Sid. 37.

af ålder tillhört en furstlig familj Kasim-Bek af hvilka den närvarande telningen Löjtnant i rysk tjänst sjelf kom att besöka oss. Grusinerne kalla berget Käsi Begioenstag (och det Kasbekska) eller ock Jalbusi (det kalla berget); Ossetinerne deremot Tscheresslij Tsujo [?] (Christi höjd), emedan efter en sägen Christus skulle vara der född, hvarföre man ock skall kalla spetsen Bethlehem. Der är ock en urgammal föröfrigt otillgänglig kyrka, hvars ålder man icke känner. Så nära berget synes skall dit i rak linje vara 9 verst. Närmare är på spetsen af ett annat berg, hvars topp nu var likaledes snöbetäckt en annan kyrka, som skall vara 500 år g. och helgad trefaldigheten, ehuru den gemenligen bär namn af Stepan Tsminda (grusin, den helige). Äfven vid sjelfva stationen är en stenkyrka byggd 1809 af den nuvarande furstens fader Generalmajor Kasim-Bek. – Högre upp åt stationen allt rundt omkring snöbetäckta toppar. Den ligger på högra stranden af Terek, men har öppen utsigt åt motsatta sidan – ifrån Kasbek framåt är vägen i början mera jemn, mindre stenig och Terekdalen bredare. Här och der snöiga spetsar. Längs bergsslutningen flere små Ossetinska byar, några med torn. Ifrån vänster nedflyta i Terek flere små bäckar genom åtskilliga dalar och klyftor. Genom den första af dessa ifrån Kasbek (Губомакарское ущелье) är projekterat att anlägga en ny väg som först vid [ortnamnet saknas] skulle komma tillsammans med den nuvarande, skulle hafva det för sig att vara 10 verat kortare och sjelfva kammen af

Sid. 38.

Kaukasus ej vore så märkbar. Kort före Kobi lemnade vi Terek till höger och följde en annan dal till venster den deri fallande bäcken Baidari. Kobi har ungefär lika stor garnison som Kasbek och 3 stenhus byggda till herberge för resande väl med mycken yttre prakt, men så litet ändamålsenliga som möjligt. Rummen mycket höga med 3 dubbla fenster, detta i en trakt som genom sin höjd är ytterst kall och helt och hållet saknar bränsle. -

D. 23. I går hade vi rest utan eskort, men härifrån fingo vi 12 fotfolk och 2 kosaker. – Vid Kobi sågs i klyftorna här och der fjolårig snö. Ju högre man stiger, ju lägre är denna och redan före vi uppnått högsta höjden hade vi snö under oss. Detta håll skall vara farligt i anseende till nedstörtande laviner (завалы). Olycklig den resande, när en sådan nedrasar. I anseende till en sådan farlig beskaffenhet, köld och urväder betalar regeringen årlig pension åt en Osset, som bosatt sig circa 5 verst ifrån Kobi och lemnar de resande åtminstone tak öfver huvudet. Derifrån 2 verst uppföre längs vägen på flere ställen jern- och svafvelhaltiga källsprång och rännilar. Ändtligen Крестовая гора högsta kammen af Kaukasus så kallad

Sid. 39.

af ett Stenkors, som General Todleben uppreste då han 1796 för första gången med ryska trupper passerade berget för att bispringa den siste Grusinske regenten efter dess begäran mot den persiske Aga Muhammed Khan. -

På andra sidan af nämnde berg kommer man till en dal Тороповая Долина, hvar det om vintern beständigt skall yra. – Till höger syntes, vid första påseendet ett långt aflångt snöfält, men snart öfvertygade jag mig genom den förmenta snöns rörlighet och sträfvande uppåt klippor, att det var ingenting annat än dimma som hvilade öfver en djup dal, igenom hvilken Aragva framflyter. Ju längre solen hann verka, jumer skingrades dimman och förvandlades till moln. Med detsamma blef ock hela dalen med en hop små spridda byar vid slutningarne och den forsande bäcken derinvid buskar och gröna gräsfläckar synliga. – en skön tafla, men hvilken man icke utan förfäran och liksom förstulet betraktar. Landsvägen ytterst smal och den branta precifricen så djup att både hus och människor uti bottnet af dalen i förminskad gestalt varseblifvas af den hisnande vandraren. Detta kalla Ryssarne Gutgora. Föröfrigt tycktes hela naturen förändrad ju längre ned man skred. Väl sågos ännu på afstånd snöbetäckta spetsar, men endast åt norr ytterst upp. Lägre ned syntes åter buskar och ned i dalen små ekar. – Den kalla fläkt, som så nyligen kylt oss, var försvunnen, solen värmdes starkare och en ljuf, mild atmosfer doftade. Jag kunde oaktadt Geografernes obestämdhet

Sid. 40.

ej mera tvifla att jag nu var i Asien. – Man sänker sig allt ned och i samma mon aflägsnar man sig ifrån östra sluttningen af Krestnaja gora. Längs dess redan bredare och mindre branta sluttning emot stationen Kaischaur och omkring den små byar med torn omgifna af sädesfält. Stationen är tillika militärpost och har väl en och annan spridd koja men intet härbärke för resande. Ännu måste vi fara 4 verst utför backe som tilltog i branthet med en djup precifrice innan vi kommo ned i sjelfva Aragvadalen och passerade denna flod. Der bor en furst Avalof Управляющий горскими народами. Härifrån allt nedföre, men lindrigare. Flere bergsbäckar passeras och på åsens sluttning ligga spridda Grusinska byar. Ju längre ned, ju mer buskiga omgivelser. Vi kommo i skymningen till Passanaur. -

D. 24. Nedåt längs Aragvadalen, första hållet endast enskilda betydligare backar. Mer träd, valnötter och pilar. Emot slutet utvidgar sig dalen och stationen Ananur har derigenom öppnare läge. Orten har förut varit stad med kloster och säte för en biskop. En af kyrkorna skall vara mycket gammal. Några tiotal Duchaner å basaren, hvar det såg temligen orientaliskt ut. Stöptes ljus och väfdes nästan midt på gatan, väfstolen emellertid ganska ofullkomlig. En grusinsk tröskningsmachin bestående uti ett 3 finger tjockt fyrkantigt bräde med runda hål, i

Sid. 41.

hvilka man intränger kantiga stenar, så att kanterna stå ut öfver ytan och brädet. Grusinska husen och dertill hörande byggnader af flätverk och mycket låga. – Man lemnar Aragva-dalen vid stationen och tager af uti en annan dal åt höger. Vägen uppföre höga tämligen kala höjder, först mot slutet far man till Душетъ, den första verkliga stad åt denna sidan. Den är icke stor, men har ett reputerligt torg, ansenlig basar, små nätta hvita stenhus, läget täckt nära till en liten sjö, omgifven af vingårdar samt på båda sidor ansenliga höjder med sädesfält. Träffade en f.d. Löjtnant Gordejef [Georgijef], bekant till F. som gjort mycket resor i bergen att insamla topo-ethnografiska samt statistiska underrättelser. Han hade just återkommit ifrån en sådan exkursion, som fortfarit nära 3 månader, förtäljde oss hvarjehanda om bergsfolken, i synnerhet om Ossetinerne.

D. 25. Efter att hafva stigit uppföre en af de odlade höjderna, som omgifva staden gick de åter nedföre till Aragva, som här bredare men stridare framflyter genom en med löfskog (i hela tragten finns inga barrträd) bevuxen dal, som alltmer utvidgar sig, här och der vid floden smärre odlade fält. – Vid stationen Hartischar är blott ett hus till resandes herberge och par Duchaner. Derifrån fortsattes resan på sluttningen af Aragvas höggra strand. Jordmånen besprängd med småstenar. Efter 5–6 verst passeras ruinerne af en borg på en hög klippa vid vägen och litet längre Mezchet, Grusinernes forna hufvudstad vid inloppet af Aragva i Kur. Af den fordom vidsträckta staden nu endast ruiner och 2 kyrkor jemte ett kloster, der ännu några få nunnor

Sid. 42.

skola finnas. Bakom den andra kyrkan nära sammanloppet af floderna en liten by, midt emot andra sidan om Aragva på spetsen af ett mycket högt berg vackra, och som det tycktes väl behållna ruiner af ett kloster. En Grusinsk Archirej skall än hafva sitt säte i Mezchet. 1–2 verst uppför Kur, passeras denna på en smal stenbro, hvars anläggning tradition hänför till Alexander den Store. Den bildar på motsatta stranden en liten trubbig vinkel mot en klippholme, å hvilken ses lämningar af ett vaktorn. Högra stranden af Khur midtemot Mezchet utgöres af en hög och kal bergsvägg, emellan hvars block och klyftor landsvägen är sprängd, smal och genom den brådjupa precifricen åt Khur hisklig. Sedan vänder sig den höga bergåsen åt sidan och lemmar ett öppet, vidsträckt öppet fält upptaget af åkrar Gomskoje pole. – Midt emot den ifrån Tiflis på vänstra stranden af Kur belägna tyska Kolonien Alexandersdorf sammantränger sig åter dalen äfven så högra stranden, som än utvidgar sig, än drager sig tillsammans. 2–3 verst ifrån staden passeras ån Viera öfver en uråldrig smal stenbro. Himmelen hotade med regn, då vi åkte in i Grusiens närvarande hufvudstad Tiflis efter 5 veckors väg.

D. 26. Uppvagning hos Chefen för härvarande Generalstaben Woljakofskij [Wolchjovskij], till hvilken jag ifrån Engelh. i Petersb. hade ett rekoremendationsbref och ett pakett. Af honom hörde jag, att baron Rosen allaredan ifrån Pet. erhållit notis om min hitresa. I hopp att här förefinna de andra min resa angående dokumenter, skyndade jag till posten, der jag fick tillfälle att rekommendera mig med några öppna rader

Sid. 43.

ifrån Köppen hos Inspektorns Adjoint; men der fanns intet till mig hvarken privat eller officiellt. Denisof lät beledsaga mig till Corps-commandörens kansli och gaf mig Sekreterarens adress. Denna bejakade att papper till mig visserligen ankommit, men förmente att de blifvit återsände till Pet. då jag ej varit här. Kanske funnos de ock hos Baronen, till hvilken han rådde mig att gå. Efter lång väntan blef jag anmäld hos Baronen, en rätt och slätt gammal ärlig och välmenande militär. – Han bejakade äfvenledes att mina dokumenter ankommit, men upprepade åtskilliga gånger att Inr. Ministerns öppna befäl vore mig aldeles onödigt; det vore han, som här ensamt gällde allt i allom och jag hade således att i afseende å alla mina önskningar hålla mig till honom. Å sin sida lofvade han mig allt understöd, äfvensom att rekommendera mig hos Dr. Pribyl. Dokumenterna befallt han att ifrån kansliet tillställa mig allesammans. Еп чиновникъ gick dit, men kom tillbaka med det svaret, att Registratorn nu ej vore närvarande, jag skulle derföre följande dagen der höra åt. – Om aftonen med N. hos en hans vän Furst Schachofskij åtskilliga andra Officerare och spelparti. – Jag hade den lyckan att blifva bekant med en hos honom boende Tscherkess Tchore [Schora] Bek Mursin, hvilken jag redan sett hos Baronen, utan att känna honom. Han har vistats flere år i Pet. och der studerat under Charmoy's ledning uppå hvars önskan han författat en Tscherkessisk Grammatik med samtal.

D. 27. Uti Barons kansli fick jag länge vänta på registratorn och resultatet blef att mina

Sid. 44.

dokumenter verkligen blifvit skickade till Petersburg, hvarifrån man ville fordra dem tillbaka. – Uppvagning hos Krigs-Guvernören Brajko och Civil-Guvernören en Grusisk Furste Polevandof. Båda rätt artiga – sökte upp Armenian Achwerdof (förfäskedad fänrik) till hvilken jag hade bref ifrån hans son i Moskau, der studerande medicin. Mannen talar högst dåligt ryska, mycket intagen af sitt adelskap och sin bekantskap med Paskew. Han lät sedan beledsaga mig till en läkare Salomon Artemitsch Tergukasso, till hvilken jag likaledes hade bref ifrån den unge Achwerdof och som äfven N. hade förut rekommenderat mig. Han är infödd Armenier, en i flere afseenden högt bildad man, patriotisk, men ej blindt intagen för sin nation och litteratur.

D. 28. En promenad i staden. Här visar sig Orientaliskt Gemeinleben rätt lifligt. Handtverkarne arbeta in publico. Här en öppen skraddareverkstad, der väfves. Interessant är brokiga mångfalden i det yttre af rikas och förmögnas boningar, de fattiga bo under jorden, så att man med ett par steg stiger upp på taket och går öfver huset. Man skulle icke veta det, om man icke å ena sidan märkte de små fenstren emellan lägre väggen och taket, äfvensom spetsarne af skorstenar å den andra ingången nedåt och vid vackert väder de framföre kvinnor och barn arbeta och leka. – For ut till stadens berömdaste läkare Statsrådet Pribyl boende par verst utanför staden vid hospitalerna.

D. 29. Till middag hos General Wolchj. E.m. med N. Hos Kollegii Rådet Rosinof.

D. 30. Träffade Excharchen af Grusien. E.m. en promenad till den utanför staden belägna tyska kolonien, för att göra mig underrättad om Past. Dietrichs återkomst.

D. 31. En lång stund hos Exarchen som visade sig mycket liberal och förekommande samt lånte mig den rara boken tryckt 1798 i Moskau med Ossetinsk öfversättning (Duon Klapr. Voy. au mont Cauc et en Georgie) för att få afskrifva den.

Sid. 45.

November 1835.

D. 1. Nov. Hos Baron Rosen – Vice Guvern. sökte jag för tredje gången förgäfv. Af öfversten Bar. von Hoven bjöds jag till middag. Värden visade mig synnerlig artighet, föreslog mig en promenad i sin trädgård, hvarifrån han förde mig genom en mängd andra trädgårdar, terassformigt

anlagda upp till ett katolskt kapell vid den öfre sluttningen af berget, hvarifrån man har en herrlig utsigt öfver nästan hela Tiflis och omkringliggande jord. Uti trädgården grupper af Grusiner sittande en ring och drickande, hvarvid par sjöng Grusinska visor med Accompagnement af tambouriner. -

D. 2. Började försöka svafvelbaden. – Promenad till Kolonien till Pastor Dietrich. Han föreslog ett ställe

D. 3. Jag promenarade dit och Missionär Saremba beledsagade mig. Värden en Fransos lofvade mig allt utom tvätt för 15 sil.rub. Icke destomindre måste jag resignera på det kvarteret, 1. emedan kammaren är hvitlimmad, 2. emedan den är för långt ifrån staden, hälst längre fram på vintern, då smutsen i Kolonien skall blifva bottenlös. Uti den andra Kolonien invid staden fann jag ock ett kvarter.

D. 4. Åter i kolonien i af seende å kvarteret. – Sökte förgäfves Dr. Tergugakassof. Sedan med N. hos Krono-Apothekaren Tallqvist.

D. 5. Slöt afskrifningen af en Ossetinsk Kateches. Öfverenskom med svarfvaren Gotthard i Peski om kvarter.

D. 6. Ifrån Generalstaben erhöll jag genom Baron H. till skänks ett exemplar af den derstädes ej längesedan utgifna kartan öfver Kaukasus och Grusien. – Hos Baron Rosen, för att bedja honom låta meddela mig, hvad här kan finnas skriftliga anteckningar och underrättelser om Ossetinerne. – Om aftonen bivistade jag akten i härvarande Gymnasium i

Sid. 46.

anledning af dess nyligen slutna akademiska kurs för 1834–1835. Jag kom tyvärr för sent och fick icke höra det Grusinska talet hvarmed högtidligheten begyntes, äfven det andra talet på Ryska var börjadt och handlade om den intellektuella åskådningen och filosofisk spekulation och deras företräde framför den praktiska empirien. – Sedan ett annat tal på Ryska, innehållande en kortt redogörelse om undervisningen och Gymnasii tillstånd för det till ända lupna året. Sedan utdeltes medelst de förnämsta hedersgästerna premier i böcker och instrumenter, och slutligen visade en hop gymnasister sina framsteg, ibland andra en liten Lesgier äfvensom en liten son till en Sauretisk furste, som först ett år bivistat anstalten, men gjort otroliga framsteg. Att dömma efter de upplästa namnen öfver de inom klasserne promoverade är väl största delen af eleverna ej-Ryssar. Emellan talen hördes musik, och gästerna undfägnades med the, limonad och frukter.

D. 7. I den första tyska kolonien, besökte Lentz. Den mig utlofvade kammaren ännu icke ledig. – Hos Hasenmüller. Sedan hos Terguk.

D. 8. Träffade äntligen Vice-Guvernören, en alldeles Cynisk enslig man, icke utan kunskaper. – Till middagen hos Woljehoffskij. Aftonen hos Exarchen.

D. 9. Aftonen hos Rosinof, han meddelte mig en bunt gamla handlingar ifrån 1747–1761 om dessa nejder med hvilkas genomseende och exerperande jag tillbragte

D. 10. följande dagen.

D. 12. Aftonen hos Rosinof, för att höra hans utkast till en historia öfver denna nejd.

D. 14. Slöt exerperande af de utaf Rosinof meddelta papper.

D. 16. Middag hos Matassi. Mot aftonen flyttade jag.

D. 17. Aftonen hos Exarchen. Han för-

Sid. 47.

ärade mig ett exemplar af alla de af Jalgusidse öfversatte jemte Grusinsk text tryckta Ossetinske öfversättningarne.

D. 18. Hos Nord. och med honom hos Tich-skijs.

D. 19. Med Nord. hos Gordejef.

D. 21. På e.m. anmälte sig en Seminarist en född Ud, hitsänd af Exarchen. Med honom började jag nedskrifva ett Udiskt Vocabularium.

D. 22. Fortsatte Udiska annotationerna.

D. 23. Lånte i Generalstaben Güldenstädt's Reise, Adhaska édition. – Hos Gordejef.

D. 25. Middag till Rosinof; Utom mig några Råd ifrån Казенная Экспедиция – Till Tschult.

D. 26. Till Pribyl.

D. 27. En stund hos Lentz.

D. 28. Aftonen hos Apothekar Schönberg med Tallqvist.

D. 29. Hos Med. Insp. Döppner. – Bivistade gudstjänsten i tyska kyrkan, okonstlad hjertlig predikan af Saremba.

December 1835.

D. 1. Dec. Att bese kvarter.

D. 2. Till Baron Rosen till middag. Samlingen stor, ibland andra Armeniske Patriarchen. Jag kom att sitta bredevid en hop turkiska Bekar. De åto af rätterna litet, i dess ställe dadlar framsatte på en särskild tallrik.

D. 4. Afton hos Tallq.

D. 6. Hos Rosinof efter uppvagtingen hos Baron Rosen. Afton hos Exarchen.

D. 8. Om afton lärarne, för Armeniska och Grusinska språken vid härvarande Gymnas. Arsanof och Karganof hos mig.

D. 9. Till statsr. Pribyl. – Hos Terguk.

D. 10. Sökte Achwerdof förgäfv. Ossetinske Seminaristen satt hos mig hela aftonen.

D. 11. Erhöll från Generalstaben till begagnande en hop papper om bergsfolken. – Hos Pastor Dietrich. Sedan hos Seminarii Rektor för att bedja om tillåtelse för Seminaristen att besöka

D. 12. Hela dagen sysselsatt med den Ossetinska Seminaristen.⁶¹⁴

Sid. 1.

1836.

Januari 1836.

d. 2. Jan. Gick jag till Ars. Der jag fann ledamöterna af Armenianske Synoden 2 Erkebiskopar och andra samt blef dem förestäld. Efter Soupen började den förnämste Erkebiskopen med mig ett samtal i wärdens närvaro, och under hans tolkande, om Armeniska literaturen och nationaliteten.

d. 6. Om aftonen sysselsatt med Seminaristen.

d. 7. Om aftonen hos Tallqvist. – Hos Schouby -

d. 10. Hos Statsrådet Pribil. Hela aftonen hemma med Seminaristen.

d. 20. Till kolonin hos Pastoren och Dr Laves.

d. 23. Aftonen hos Rosen.

d. 29. Besök af Öfverste Christof med Seminaristen.

d. 31. Aftonen hos Nordenst.

Februari 1836.

⁶¹⁴ Anteckningarna från december 1835 slutar här. Ett blad kan möjligtvis saknas.

Den 1. Febr. Till Baronens kansli för att underrätta mig, hvart man i höstas hade skickat mina papper. Dervid erfor jag att

Sid. 2.

de blifvit ifr. Ministerium hit återsända, legat här redan en månad eller mer, och skulle naturligtvis än längre stannat här i kansli[e]t om jag ej tillfälligtvis sjelf kommit dit. Till middagen hos Baron Hoven.

d. 6. Voro Tallqvist och Sunbl. här.

d. 7. Faren till tyska kolonien. En stund hos Döppen.

d. 8. Hos Döppen.

d. 9. Om aftonen hos Furst Schach.

d. 11. Till midd. hos Hoven med Nordenstam. Sedan hos Ars. Blef der buden på ett armeniskt bröllop till en Gymnasilärare. Gästerne voro budne till kl 7 såsom han sade 150 personer.

d. 13. Sedan vi ankommit och väntat en stund syntes ändtl. (wärden sjelf, brudgummen) i stor passion. Prästerskapet hade wägrat wigning af orsak, att bruden endast vore 14 år gammal i stället för 16, såsom författningarna stadga. Ställningen war fatal, då det engång kommit så långt. Några af de mer betydande gästerna

Sid. 3.

satte sig i rörelse att underhandla. Kl. var öfwer 10 då det blef afgjordt, att wigseln dock skulle gå för sig. Dessförinnan sändes ifrån brudgummen under musik till bruden halva (sötma), bestående i en topp socker, konfekt och en shavl på ett presenterbräde, hvarefter hon å sin sida affärdade sockertoppen tillbaka med bröd ist. för de andra sakerne. Efter dessas ankomst till huset, läste och sjöng 2 präster en stund framför bordet bakom hvilket brudgummen stod med 1 glas vin som han utdrack efter den slutade ceremonien och lyckönskningarne. Vigseln räckte ej länge. Man tågade till kyrkan och derifrån under musik. Derifrån följdes bruden af en hop fruntimmer hvilka varit församlade hos hennes föräldrar, till brudgummens hus, hvarest man mötte dem med en stor skål win, hvarefter man presenterade först åt bruden

Sid. 4.

sedan åt gästerna att dricka, så långt det räckte. – Sedan dansades af fruntimren Grusinkan, hvar på de med bruden aftågade till ett annat rum. Det var redan öfver midnatten och jag hade nu sett hvad som kunde ses.

d. 18. Tallqvist förkunnade mig, att D^f. Groson skickat hästar efter oss till Muhravanj, som nästan ifrån alla sidor är omgifven af höga berg. Orten i sig sjelf en militärpost, och stationen för 2 kompagnier Artilleri och 1 kompagni af Grusinska Linje-Bataillon.

d. 20. Afreste jag med Doctoren tillbaka till staden.

d. 22. Hos Nordenstam,

d. 23. Erhöll jag äntligen mina kistor med böcker och kläder ifrån Petersburg. Marken alldeles snöbetäckt. Aft. hos Karg.

d. 25. Hos D^f Pribil.

d. 29. Väntade jag förgäfvdes Karg.

Sid. 5.

Mars 1836.

d. 2. Mars. Karg. med Arsan. här.

d. 3. Hos Rosen. och hos Schmidt.

d. 6. Hos Schoultz.

d. 7. Återförde till Generalstaben de sista pappren.

d. 8. Hos Vice-Guvernören och sedan i Expeditionen. Penningarne lofvade man mig åtminstone, äfvenså kameralbeskrifningen i afseende å de Ossetiska namnen. Ända till aftonen på en examen i bröderna Arsanofs adelspension. Jag började i Казенная Экспедиция kameralbeskrifningen i afseende å de ossetinska namnen. – Invändningar emot utbetalningen af penningarne åt mig. Eft.m. hos Rosen. Om aftonen hos Exarchen. Ytterst välbevågen. Han hade af Jalgusidses efterl. enka ännu förskaffat sig ett annat exem. förmodligen concept exemplar af den Ossetinska öfversättningen och lofvade mig det ifall det är samma. Äfven lofvade

Sid. 6.

han mig en öppen rekommendation för sitt Eparchie.

d. 10. Hela eft.m. hos Kargas.

d. 11. Hos Baron för att bedja om befäl om reselokal. Auktoriteten om biträde och beslag. Han bad att derom tala med Nordens.

d. 12. I skuggan 16° Reaum.

d. 14. Slöt för denna gång mina utdrag ur Kameralbeskrifningen med Osetinerne vid Grusinska militärvägen. – Äfven hos Rosen.

d. 16. Till middagen hos Hoven. Med yngre Ars. på afsked hos Armeniske Biskoparne. Sedan hos De grusinsk kathol. Patres. Resten af aftonen hos Rosen.

d. 17. Hela f.m. hos Karganov.

d. 18. Jag gjorde de flesta afskedsuppvagtningar. Hela eft.m. hos Rosanof. Erhöll af Exarchen bref till Protohierejen i Wladikaukas och Biskoperne i Mingrelien och Imeretien, ifall jag komme dit. Dessutom gaf han mig till minne några af sina predikningar samt Uzs poetische Werke i 2^{ne} delar.

Sid. 7.

E.m. flyttade jag med alla mina effecter till Nordenstam.

d. 20. Jag hade ärnat resa, men uppsköt det i anseende till den regniga väderleken. Till midd. hos Baron Hoven.

d. 22. Väderleken fortfarande regnig. Jag beslöt icke destomindre att ändtligen begifva mig på vägen. Regnet blef värre om aftonen, så att jag någorlunda våt ankom kl. 7 till Duschet.

d. 23. Om morgonen var marken öfverallt snöbetäckt, i det stället att i går endast här och der på bergen några fläckar hade synts. I anseende till den bottenlösa smutsen å det backiga hållet föreslogs att rida. Mina saker bundos i ВЬЮКЪ på en häst och på de andra 2 redo jag sjelf och skjutskarlen. Vi afreste kl. 7 under snöslag och anlände till Ananur först till middagen, då äfven himmelen började klarna. Jag fortsatte resan på en telega till Passanaur. Det var redan för långt lidet att med dager hinna till Kmechet. Jag beslöt därför att här tillbringa natten.

Sid. 8.

d. 24. Under den vidare resan fick jag tillfälle att övertyga mig huru väl jag gjort i det, att jag ej i går aftons begivit mig ut. I dalen var allt mer snö och på ett ställe var passagen i anseende till en lavin så svår att de 2 andra hästarne måste afspännas. Då dagen var varm och därför betänkligt, att så sent företaga det svåra hållet till Kobi, var jag sinnad att blifva tills följande morgon bittida i Ksveschet. Den der boende Fursten Avalof syntes emedlertid häldre önska att slippa mig så höfligt han ock iklädde sina råd.

I Kauschaug rådde man tvertemot hans mening, att föra mig vidare. Herberget der är alldeles förfallit och man anviste mig till qvarter en Grusinsk Sacht alldeles mörk och kall i bredd med oxar och kor, lyckligtvis var dagen varm så att jag i det fria kunde tillbringa de 5 timmarne som jag här måste vänta. Kl. 5 om aftonen bröt jag upp på släde. Ända upp till Gutberget var passagen ytterst svår emedan sjelfva vägen var alldeles bar

Sid. 9.

och kal, oaktadt den djupa snön på sidorna längre fram det bästa slädföre, hvarföre jag redan kl. 9 var i Kobi. På den förnämsta höjden af vägen var en just kännbar köld, och det var så mycket obehagligare att förefinna ett oeldadt rum. Jag lät elda men värmen gick endast till 5 grad. -

d. 25. Kl. 7 reste jag vidare på kärra. I Kasbek fanns inga hästar och häldre än att blifva och vänta osäkert huru länge, lejde jag hästar af Grusinerne till Wladikaukas. I Lars, gafs mig 2 soldater till

convoj; men då vi lemnade dem efter oss, så återvände den ena. I Chaemkina fick jag blott en soldat, men äfven den lemnade sig efter, och smög sig bort så snart vi kommit till de klippfulla krökningarna der vi ej kunde hafva öga på honom. Vid framkomsten till Balta red jag sjelf till militärposten och fordrade 2 man. Genom erfarenheten klokare hade jag soldaterna att gå förut. De följde

Sid. 10.

troget ända fram till Wladikaukas dit jag ankom klo 9.

d. 26. Uppvagtning hos kommandanten, till hvilken jag ihändigade Baron Rosens öppna bref.

d. 27. Oförmodadt besök af Kommandanten sjelf för att höra huru nöjd jag var med mitt kvarter. Uppsökte Protojerejen vid Ossetinska komiten Takiis Dvalitaschwili för att öfverantvarda Exarchens rekommendationsbref. Han emottog mig med mycken artighet.

d. 28. Jag hade tills i dag beställt den mig tillförordnade Ossetinska tolken, med honom kom äfven Protojerejen i hvilken jag efterhand upptäckte en om också ej lärd och högbildad i alla fall tänkande man.

April 1836.

d. 2. April. Eftermid. hos Protojerejen.

d. 13. Det Ossetinska grammatikaliska arbetet börjades åter tillsammans med Protojerejen och Schukajef. Deremellan var jag såsom hela denna tiden för mig hufvudsakligen sysselsatt med undersökningar och meditationer öfver den

Sid. 11.

grusinska grammatikens former och dess sammanhang med andra språk.

d. 15. Om aftonen Protojerejen Schukajef, den Ossetinska Pristaven och ännu en annan Ossetin hos mig på the.

d. 17. Aftonen besök hos en Kapten Alexander Antonowitsch Solumboffskij. Om aftonen hos kommandanten.

d. 21. Verkställde jag min länge hysta afsigt om utfart, ridande till de första Ossetinska byar åt bergen Babätkris (af Babät ortsnamn och Kris Kegra hop) och Jötchos (elak färg egl.) på Ryska Redant. Mina följeslagare voro tolken Schukajef, och som egentlig Cicerone, Pristaven El-Mursis Dudarof jemte en annan Ossetin. Äfven Protojerejen hade önskat deltaga i färden, vi veko in hos honom och fingo honom jemte ännu en karl. Pristaven förde oss in till sina släktingar, af hvilka en, Jorsma ad Hadschis i närmaste byn. Man tillät mig att bese äfven

Sid. 12.

boningsrummen utom gäststugan. Dock måste jag till den ändan något vänta tills kvinnorna hunno skicka sig undan. Hvarken i bonings- eller gästrummen finner man å den kala jorden något golf. Och till att sitta och sofställe en eller par låga britsar. Ut i sådana boningsrum hafva dock förmögnare sirligt svarfvade divaner ifrån Kabarda. Rundt omkring bakväggen en bred bänk, på hvilken stå kistor och statskläder. Densamma tjenar ock utom divanen till säng. Ugnen vid framväggen en bred bänk egentligen en eldstad ned uppå marken. Endast upptill ett spislikt tak, för att hindra röken att sprida sig in i rummet. I stället för fenster en eller par aflånga gluggar, merendels på sidan om eldstaden mest utan glas, Bab.kris består af några och fyrtio gårdar. Vid få endast några små kryddgårdar, uti hvilka sås rättikor, gurkor, lök och planteras körsbärsträd.

Sid. 13.

Sina egentliga åkerland hafva invånare 25 verst härifrån vid Kermbiløj med chutorer. De skulle gerna ditflytta om det blefve dem tillåtet, i anseende till förefallande behof af transporter nödgar man dem att bo qvar. Sedan jag sett mig om i den nedre byn, frågade Hadschis om han ej finge tractera med öl (bagän). Det var rätt godt, men starkt M [?] en tunna (gurap kurki) på gården. I öfra byn förde man mig in till Fändricken Jedigej Dudarof. Han bodde i öfra våningen af ett stenhus och hade deruti en bättre spis, ehuru samma form ned vid golvet och den alldeles öppen, åtminstone glas i de två fönstren. Äfven eljest temmeligen snyggt. Gästrummet deremot afsides på gården. Litet och mörkt, af flätverk och lera såsom på andra ställen i grannskapet var jag att bese det gamla förfallna hemmet, huset som före ryska tiden tjent Dudarovens förfäder till boning. Det är inom en fyrkantig plats af ansenligt omfång, rundtomkring omgifvet af en hög stenmur. Ändtligen blef middagen färdig hos den

Sid. 14.

byns äldste. Den bestod af tsih lyk med bröd och sedan ett kokt får och mjölk i stället för sås, åtminstone stoppade man köttet der. Rätterna buros fram på ett litet rundt stellige, utom sina låga fötter eljest liknande ett presenterbräde. Till maten trakterade man och med brännvin, och par gånger den som ville. Före och efter måltiden bjöds omkring vatten med tvål att tvätta händerna, och till torkning en handduk. Värdena uti alla de hus jag varit, äro äfvensom Pristaven sjelf Mohamedaner. Emot aftonen återvände jag till staden. En egen händelse gjorde uppseende.

D. 26. Efter min ankomst strax var här hos kommandanten i min närvaro en stor deputation ifrån Inguscheran i det närbelägna Narsan med anhållan af de döptes sida att i likhet med Muhamedanerne få fira den då infallande Bairamefesten. Under det stora hungersåret 1831 hade en hop Inguscher, för att igenom de mer å Christendomens antagande brukliga skänker i penningar, 1 Sr. Rub för personen, komma sig till någon utkomst låtit döpa sig till Christna; men blott ur den lägre fattigare klassen, och icke ens af dem, medlemmar af en och samma familj.

En sida blank⁶¹⁵

Sid. 11.

redan midnatt då vi ankommo till Jeletz. Staden skall hafva öfver 20 000 invånare 20 kyrkor. Ligger på den branta stranden af Sosina och derifrån stor handel med mjöl. Det härstädes beredda hvetemjölet anses för det bästa och finaste.

D. 4. Apr. Hället härifrån staden en enda flacka med högst få betydliga höjder. På afstånd ser man ännu skogar, vid de få byarne pillundar. Den följande stationen Izwaly är en täck by af circa 40 gårdar idel stenhus, symmetriskt byggda, lika stort afstånd ifrån hvarandra hvar med 3 fenster. Framföre går en pilallé och det hela liksom en tysk koloni. På vägen med en fortlöpande allé, ser man äfven större skogssträckor. Milinetz är en dylik högst täck och treflig kyrkoby med toppade pilar och lyktor framför husen

Sid. 12.

en skön herrgård och en vacker stenkyrka vid en liten å af samma namn. Framåt för en gen allé öfver åkerfelt hvilka sänka sig vänster emot Don floden, som passeras vid Sedomsk. Staden är hvarken stor eller ansenlig men har ett utmärkt vackert läge på en höjd invid Don. Det Tichonska klostret till vänster om en djup dälld hvarigenom det skiljes ifrån staden. Ifrån Sedomsk först buskar

⁶¹⁵ Den blanka sidan borde antagligen ha varit sida nr 14 som nu saknas. Sidorna 11–13 har sin rätta plats i början av oktober 1835 men har av Sjögren blivit fel placerade.

och små löfskogar sedan jemnare lokal, till en del längs Don (i hvilken en bäck Niemetz faller) med vexlande utsigter, dels åkerfält dels löfskog. Село Хитвное mycket hvitmurade hus. Lokalen framåt sluttande åkerfläckor ifrån Вертишевка följer en dylik kal ända till Gouvernementstaden Woronesch dit vi ankommo om aftonen. På torget sågs en hop fyrhjuliga telegor med pilqvistar ortens vanliga bränsle. En del voro förespända

Sid. 13.

oxar, det vanliga Malorosianska bruket, också hördes landtmännen här och der tala sinsemellan Maloros. Ibland saluartiklar såg man stora lager af äpplen, päron, arbuser, turkisk peppar och vindrufvor. Staden består mest af stenhus, men torg och gator äro ruskiga och dammiga. Före midd. besåg jag kyrkan hvare Mitrofans tillbedda lekamen hvilar. Till hvilken vi redan från Jeletz beständigt mött pilgrimer. I sjelfva kyrkan var tilloppet stort och bårstolar buros härifrån med hvilka man insläpar krymplingar, eller kanske haft dem för Sarkophagen att sitta derpå. Föröfrigt tycktes publiken tänka allt har sin tid, ty under det en del syntes med allt alfvar för

Sid. 15.

De förmögna och mest betydande hade förblifvit Mohamedaner. Genom en sådan blandning hade en stor förvirring, och vid Muhamedanernas bekanta motvilja för Christendomen, stor oenighet uppstått, hvarföre nu Inguscherna hvilka ej heller om Christendomen erhållit några grundliga, ja inga egentliga begrepp, anhöllo att få återgå till sitt fordna tillstånd. Kommendanten hade försökt att medla och i den afsigt sjelf en par gånger rest till Nasran, men då detta blifvit utan framgång och oroligheterna hos stammen snarare syntes stigande, så hade man härifrån förstärkt den dervarande garnisonen och der låtit arrestera och till fängsligt förvar hitsända flere personer, hvilka man ansåg för de förnämsta upprorsstiftare. Af dessa hade nu i dag en Starchin af de mest betydande och ansedda familjer, och hvilken sjelf förut bevisat ryska regeringen många tjänster och derföre till och med blifvit belönt med en medalj i härva-

Sid. 16.

rande fängelse med en liten knif uppskurit magen uppå sig och sjelf utdragit sina inälfvor. – För att förekomma alla möjliga hämdeförsök och illgjerningar emot Ryssar och å den efterblefna familjens sida skickade man till Nasran och lät derstädes gripa och hitsända Starchins äldsta son

D. 28. Med Protojerejen och tolken slöt jag mina sysselsättningar angående Ossetinskan, hvarom jag nu åtminstone har ett allmänt begrepp äfven i grammatikaliskt afseende.

D. 29. Afskedsvisiter hos Kommendanten och Protojerejen m.m.

Maj 1836.

D. 1. Mai. Kl. 8 om morgonen bröt jag äntligen opp. Den så kallade Okasian (följet) var stort nog; men ej ansenlig, såsom bestående mest af foror. Blott en på permission till Ryssland resande officerare och en kaptensenka, jemte köpmän och borgarestånd, en par kibitkor. Såsom de viktigaste betraktades af lokalautoritetens sida 5 stycken Inguscher af den ofvannämnda aflidnes olyckliga kamrater, som skulle föras till Jekaterinograd. Till att följa dem var densamme Ossetinske Fändriken

Sid. 17.

Jedigei Dudarof, kommenderad, hvilken jag hade besökt i Redant. I Arton inträffade vi kl. 4.

D. 2. Mai. Uppbrott redan kl. 6 om morgonen. Kl. 5 voro vi framme.

D. 3. Mai. I anseende till den regniga morgonen först kl. 8 uppbrott. Man rastade på halfva vägen. Åt Inguscherna hade man medgifvit traktamentspenningar endast tills i går. De måste derföre hungrande se uppå när alla andra åt. Uti steppen var ingenting att köpas. Genast efter ankomsten till Prischov köpte jag dem 4 stora hvetebröd med hvilkens blotta åsyn glädjen målade sig på deras ansigten. Igenom Fändrik Dudarof förklarade de sin tacksamhet och önskade mig himlens välsignelse. Jag hade ifrån Golinub i Vladikaukas ett bref till postens kommendant Stabskapten Alex. Pav. Tseresimof som böd mig till sig och tracterade mig med tjockt öl. Med dager ankomo

Sid. 18.

till Jekaterinogradska karantänen. Besigtningen gick fort för sig i det man endast tittade under båda selarne, och in i min kappsäck.

D. 4. Kl. 9 af reste jag ifrån Jekaterinograd utan konvoj, som sades vara umbärlig. Kl. 4 var jag redan i Georgiefska. Sökte upp Apothekaren Kraftman i militärhospitalet 4 verst ifrån staden.

D. 5. Afreste kl. 3, första hälften af vägen till Pätigorsk lindrigt sluttande nedåt till Podkamsk bakom hvilken [...]a⁶¹⁶ ropa höjer sig midt emot invid vägen den därefter benämnda poststationen. Den återstående vägen en rad af berg, dels enskilda dels sammanhängande. Till vänster bakom Podkamsk den ansenliga Goratschnodska stanitzan och korrt derefter Pätigorsk, dit jag framkom i god tid. Besök hos Lenz.

D. 6. Förde mig Lenz till Dr Conradi. Efter föregången examen mente han att (Dr Conradi ifrån Söderköping.)

Sid. 19.

allt hopp icke var ute rådde mig att dricka den Sabenejfska källan, afhålla mig ifrån all läsning och skrifning, i nödfall $\frac{1}{4}$ timma tillåtet.

Juni 1836.

D. 8. Juni. Uppvagtning hos den i går ankomna General Weljaminof. Rätt artig ehuru torr och fåordig.

D. 12. För första gången musik i det fria.

Juli 1836.

D. 1. Juli. Hos Furst Bebutof för att öfverlemna honom böcker till Karganzof.

D. 10. For jag med Sunblad till Karas och besökte der Pastor Lavse hos hvilken jag af F. Galovais begåfvades med den i Astrachan tryckta tatariska öfvers. af N. Tieff och Golitensches. Kolonin innehåller 30 hus med ett bönhus ej egentlig kyrka. Förut befolkningen talrikare, men 1820 hade en del utflyttat till Madjan. Tryckeriet 1815 flyttat till Astrachan i ans. till ortens osäkerhet der det fortfor till 1825.

D. 12. På Gerkes consert.

⁶¹⁶ Ordet täcks av en bläckfläck.

D. 15. Afreste jag till Georgiefsk.

D. 16. Juli. Ankom till Sabla.

D. 17. Den förfärliga smutsen ökades ju längre jag kom, så att jag ej hann längre

Sid. 20.

än till Marjefka.

D. 18. Afreste före 5, men kom för den stora smutsens och gyttjans skuld först kl. 3 fram till Stavropol, der jag genast uppvaktade Gouvernören Baron Taube, som genast gjorde anstalt att förse mig med en ny podoroschna. Äfven i Generalstaben gaf man mig oaktadt invändningarne efter uppvisandet af Baron Rosens открытый листъ 3 man konvoj till Fanagria, så att jag strax på e.m. kunnat resa om ej de många formaliteterna i ränteriet vid mina penningars utbetalning med hvilket man ej kunde blifva färdig, förrän i morgon, gjort uppskof.

D. 19. Till middagen hade jag mina 1200 Rubel på fickan. Kl. ½ 5 afreste jag. Min väg förde invid

Sid. 21.

staden först öfver den lilla bäcken Teschla uti en djup ravin och sedan öfver en gräsrik sträcka, hvarefter på sednare hälften tät småskog ned till bäcken Ruskaja bakom hvilken på en höjd Stanitsan Rochestvenskaja vid bäcken Tschikibräck. Utanföre en stor mängd Kibitkor, som sades tillhöra Malorossianska familjer if. Tamboffska Gouv., som skola koloniseras vid Kuban. Vägen jemn och flack med några Chutorer till Jegorlyk. Bakom dem stanitsan Novo-Troitskan bestående af circa 660 gårdar. Stanitsan skall vara öfver 100 år gammal, bebos af utflyktingar ifrån åtskilliga Gouv. mest ifrån det Kurska. – Folket åt denna trakt tycktes vara enfaldigt men tjenstfärdigt.

D. 20. Vägen jemn flacka på slutet något vågformig. Detta är ock fallet med följande hållet ifrån Stanitsan Alexandrowsk hvari återjemnt och något nedåtsiuttande till bäcken Tphelboosi, hvarifrån en höjd, på hvars fortsättning stanits. Tchischberg vid Kuban omgärdad med en palissad af flätverk och försedd med en vacker stenkyrka. – Derifrån präktig, hård, jemn väg längs den höga strandåsen vid Kuban till den på samma sätt palissaderade fästningen Кавказская. Sex verst framåt afbrytes höjden genom en bred dala parallell med Kuban. Efter par verst vidtager höjden åter med spridda kullar af hvilken de högsta tjena

Sid. 22.

till piketter. I stanitsan Tifliskaja mötte mig underrättelsen att man bortom Kuban gjort ett ansenligt byte af en stor drift boskap och till 500 Arbus.

D. 21. Till Ladofska stanitsan vägen allt lika god på den fortfarande strandhöjden. På vägen detachementer af fotfolk och kosaker uppå marsch till den aktiva arméens förstärkning. – Före Ust Labiska stanitsan en vacker skogslund fästningen omgifven med en jordvall ligger isolerad litet längre fram. På halfva hållet passeras Woroneschska stanitsan och korrt före sjelfva stationen är den sista kosakposten af Oblasten. Stationen Kibad Redutskaja är den första Tschernomoriska posten invid sjelfva Kuban, som här har skogbevuxna stränder. Före Korsunska stanitsan passeras byn Wapjuvinskaja med mycket träd och kryddgårdar. Hus af ler med halmtak. Nästan mer osnygghet än förut. – Ifrån Kors. sträckt stepp och högt gräs; 8 verst ifrån staden en ansenlig stanitsa Paschkinga, bakom hvilken en halfförtorkad bäck Kavassun förenar sig med Kuban. Kl. 7 i Tschernomoriens hufvudstad Jekaterinodar.

D. 22. För att komma vidare måste jag sjelf till Atamanskansliet. – 2 Tscherkesser ankommo, af hvilka den ena gjorde mig en bugning med grinande min, som uttryckte fräckhet med limeri. Efteråt erfor jag att han vore en öfverlöpare, som underrättade Ryssarne om sina landsmäns styrka och ställning.

Sid. 23.

Då jag yttrade min förundran, att det äfven bland dem gåfves förrädare, svarade man mig, att det förutan vore omöjligt att komma tillrätta med dem. Med båda en äldre man som agerade tolk och sades vara en Armenian. – Jekaterinodar skall hafva circa 2200 gårdar. – Första hållet jemn stepp till Koprusk, som man vid första anblicken skulle taga för en fästning med sina 4 kanoner och 1 pikett. Emellertid är det en poststation 11 verst ifrån Kuban. – En dylik stepp till Meschetofska stanitsan. – Äfvenså flack stepp med högt gräs. – Till höger om vägen stanitsan Levonefskaja Karakybanskaja enskild postgård 25 verst ifrån Kuban. Malorossianska är här allmänt. – På sidan om vägen till Kopylj 8 v. från Karakubansk är Paltanska station. – Kopylj ligger vid en bred å Protok. På gården blossade flera eldar med tjärlukt för att afvärja myggor.

D. 23. Kalansinskaja postgård har 200 Kosaker och regementstaben. Bäckan Kalany passeras, sedan kommer en sandmo. Bäckan Kurka framflyter nära stationen, derefter stiger man uppför en ansenlig höjd, på hvilken stationen med den snyggaste stuga jag sett och en liten kosakpost. Den 3 verst aflägsna Kuban är här synlig. Till denna station Kuratschinsk hade jag en konvoj af 2 Kosaker som ombyttes 2 gånger. Utom dessa postningar på detta hållet äfvensom på det föregående täta

piketter, nu tycktes de dock ej besatte. Också hindrar Kuban Tscherkesserna att passera, men hösten och vintern skall nejden vara farlig. Från Kuratschinsk hade jag l

Sid. 24.

man och det endast 8 verst till redutska batteriet vid ändan af en lång vik. Asoffska hafvet här kallad Lemanen, hvilken landsvägen följer förbi en hop Chutorer till hvilka Tscherkesserna om vintern skola smyga sig och göra äfven det hållet högst osäkert. På vänstra sidan fortsättningen af Kubans högre strandås, tills denna afplattar sig. Deremot höjer sig på högra sidan ett berg, uppför, och bakom hvilket man far till den stora Terajutska stanitsan. Vid de sista husen passeras en bäck på Malorossianska kallad Oktanijskofskoje eller Tenurjutskoje Hislo. Större hälften af vägen en flacka bevuxen med gräs och vass och hela sträckan bilda vattenpussar, genom hvilka hästar vada med fara att få vatten i telegan. Ändtligen far man uppför en ansenlig höjd till höger Asoffska hafvet, till vänster Temrjukska Limanen framför ett näs, på den enstaka poststationen. Peressyp. Härifrån följer man hafvet till inloppet af Pressypska Hirlo, aflägsnar sig sedan, strand börjar höja sig bildar ett litet näs och uppifrån detsamma ser man Tamanska viken i hela sin storlek och efter få verst enstaka postgården Siennaja rika åkerfält omgifva här Tamanska viken. Ankom i mörkret till Taman.

D. 24. Ingen båt fanns, hvarpå man kunde komma till Керчь dit alla i går begifvit sig, dels att föra den före mig ifrån Jekaterinograd ankomne Atamanen Savadoffskij, dels

Sid. 25.

emedan Grefve Worontzof väntades dit och kanske hit. – Omkring kyrkan ligga stycken af Marmorpelare, par med diverse ihuggna figurer. – Efter Gudstjensten uppsökte jag prästen, som lemnade mig den underrättelse, att hvad jag sett också vore det enda som hans Pokrofska Kyrka numera har kvar. Allt för öfrigt hade man tagit till Kertsch der i Museum. – Utom par ordentliga hus 40–50 dåliga lerkor spridda här och der. Ändtligen mot aftonen berättade Kosakerne att en båt ankommit. Jag skyndade till stranden och fann en Barkass, på hvilken en hop flottofficerare anländt och snart ärnade återvända till en korvett Ifigenia utanföre redde af Kertsch. Jag bad Kaptenen Putjätin att, om möjligt få följa med, och vi gingo kl. 7 under segel. Vinden blåste ifrån sidan och var svag, så att vi långsamt skredo fram längs Tamanska näset. Sednare måste årona tillgripas. Aftonen skön med herrligt månsken.

D. 25. afgick jag från korvetten med en kater som skickades till Kertsch för att inköpa lifsförnödenheter till den i dag förestående afresan med Grefve Worontzof till Anapa. Jag skyndade att göra min uppdragning hos Grefven en äldre man, utan alla toma ceremonier

Sid. 26.

älskvärd, nedlåtande, mild och artig i tal och hela sitt väsen; han frågade mig, hvart jag ärnade resa, om det är med de östländska språken jag sysselsatt mig och bad mig besöka sig om jag komme till den sydliga kusten. – Efter det var hufvudsaken att få reda på Direktorn för Antiquitets Museum. Mycket artig, beklagade att han fått befallning att afresa med Grefven. Emellertid ville han anvisa sin Adjoint att tillfredställa min nyfikenhet. – Jag väntade förgäfvat på vidare underrättelse angående Museum och gick äntligen sedan jag fått tag i en liten vigilant skolpojke att sjelf uppsöka Adjointen Fanovsky. Han beklagade artigt att ej sjelf kunna betjena mig emedan äfven han skulle resa med Grefven, men ville dock sörja för att Museum skulle öppnas kl. 5. – Emellertid företog jag i en Tatarisk Kibitka en utfart till den såkallade gyllene Kurganen 4 verst utom staden vid landsvägen till Feodosia och utgör den sista af en ifrån V-O gående linje af 4 Kurganer och om man vill räkna det så kallade Mithridatiska berget för 1 Kurgan, 5. Den gyllene Kurg. öfverträffar de andra i storlek; der hade man för något år sedan på den åt andra sidan af berget upptäckt en ingång med trappor så bred, att man beqvämt kunde rida dit in. Den är dock nu redan så förfallen, att man ser endast början deraf. Flere famnar längre fram har hufvudingången åt djupet med trappor af sandsten någorlunda bibehållit sig, längs den kommer man i en ungefär 4 famn i Diameter och lika så hög håla, i hvilken man funnit åtskilliga saker af guld deraf ЗОЛОТОЙ КУРГАНЪ.

Sid. 27.

Utanpå öfver jordytan af den närmaste kurganen (äfven på den gyllene spår dertill) synas reguliera linjer af stora stenar bredvid hvarandra. I allmänhet vimlar hela Kertschs omgifningar af större och mindre Kurganer med hvilkas uppgrävande man är sysselsatt för att öka den interessanta samlingen af antiqviteter, för hvilka man anlagt ett museum. Också skall nästan ingen kurgan funnits tom, men deras storlek och den derigenom förorsakade kostnaden i förening med det ringa byte, göra att arbetet fortgår lamt och långsamt. – Efter återkomsten till staden hade jag än god tid att besöka det Mithridatiska berget vid hvars fot staden är byggd i form af nästan en trubbvinklig triangel vid ändan af Kertschska viken. Ifrån berget förträfflig utsigt öfver hela staden, alla dess omgifvelser på landssidan, till höger Tamanska viken och bakom den Asiatiska stranden Bosphorus och Asoffska hafvet. Jag vandrade dit förbi det hälft uppförda nya Museum på östliga branta sluttningen invid hafvet. Medan jag vandrade fördjupad i tankar öfver forntiden och den mannens anda och tidevarf, som förmenas här vara begrafven, utan att likväl hafva kunnat upptäcka sjelfva stället; önskade jag få se hälst något, hvarvid inbildningen kunde sätta sig som lemning af Mithridati skugga och se! i detsamma slingrade sig en lång grå orm i ringlar uppåt berget i det höga gräset. – Å norra sidan öfver staden är en stor sten med flere inhugningar lika trappor och

Sid. 28.

å S. sidan liksom ett säte, Mithridates sten. Längre bort på västra randen af sjelfva toppen, en annan stor sten uti midten liksom uthuggen med terrassformiga trappor nedåt. Detta har ock varit anledningen, hvarföre man nederst derinvid uppkastat en djup grop uti jorden, utan att der stöta på något. – Ifrån berget begaf jag mig till Museum. En liten byggnad med 3 kamrar bredevid hvarandra. Hela fasaden utanför jemte trappan är uppfylld af statuer och basreliefs med eller utan inscriptioner af marmor eller mest af sandsten. De vråkas der utsatta för luft och regn på den öppna platsen emedan de ej få rum i det lilla, trånga Museum. Det mesta inuti rummen består af dylika saker, mer fragmenter än hela stycken. Äfven vaser, husgeråd, ringar, också en liten myntsamling, den enda, som egentligen är ordnad. Allt är klassiskt utom den berömda Tmutarakanske stenen. – Beklagliga måste man, att det nya Museum, som man håller på att bygga, ej blir stort större. Man synes vid projektet mer tänkt på konserverandet än på förökandet af samlingen genom nya aquisitioner. Allt, allt drifves med småaktighet, beräknat endast för ögonblickets – Staden är vacker, idel stenhus med tegeltak, en skön rund terrass nära hamnen. Invånare cirka 8000, mest Greker och Ryssar, hvilka hafva hvar sin kyrka. Dessutom Tatarer, litet Judar och Armenianer, mer som resande handtverkare och handlande. Afreste kl. 9. Vägen går först uppföre emellan 2 höjder, den högre Kurganraden, en annan till vänster längs stranden, sedan

Sid. 29.

jemnare, på slutet åter enskilda backar. Nattkvarter i första station Multanofka

D. 26. Jul. Vägen i början torr och jemn, blott enskilda höjder eller höjdsträckningar. Man passerar en Tatarisk Aul Tubetschik sedan Argis hvarifrån poststation nyligen blifvit flyttad 4 verst framåt på en höjd. Nedför den en i det hela jemn flacka med de små Tatariska Aulerne Keneges, Kudolar och Aibbel. Husen i dem alla af sten med tegeltak, kringgårdade med stenvägar. På vägen Tatarer släpande hö med långa 4 hjuliga telegor förespända af par oxar. Tatarerne klädda i hvita lärft byxor och dylik korr jacka eller af rödrandigt tyg, lika ryska bönder, rund mössa med fårskinnsbräm. Ifrån enstaka poststation (Dessa äro i Krim skäligen snygga) Porpathy far man nedföre och passerar den lilla Tat. byn Armalj. Derefter öppnar sig hafvet till vänster i hela sin utsträckning och ännu 10 verst längs stranden till Feodosia eller Kaffa. Fästningen vid stranden vid stadens västra ända. Staden är vidlyftigare än Kertsch, rätt vacker med en bulevard längs stranden, men skall hafva mindre befolkning. – Vägen hård och skroflig. Man far parallelt med en bergsås och ser på första hållet flere Tatariska hus spridda. Vid ån Karagos såg jag den första skog i Krim, äfven åsen blir allt mer skogig. Trädslag nöt (hassel), bok, Kargatsch vide och ask. Sädesfält med hvete, till stor del skördad. Före poststation passeras ån Tschuruksa, på hvars andra

Sid. 30.

sida till höger om vägen Греческая слободка. Emot poststation Krenetschki skjuter ifrån åsen en högre och skogig bergssträcka. – Den vidare vägen löper åter parallelt med den redan nämnda åsen

Aghyrmuka först öfver ängsmark, ån Kura Jandol flere backar och ån Мокрый Яндоль i en djup dæld. Öfver natten i Burundul

D. 27. Sedan man kommit nedföre till viken Karasu passerar man uppföre åt v. löpande höjd af kritberg som härifrån fortfar. Nedföre till den ansenliga Tatariska ex-staden Karasubasar i en djup dæld invid samme Karasu och vid foten af en krithöjd. Ingenstädes på hela Krim så talrik Tatarisk befolkning som här en myckenhet små stenhus, 1 grekisk och 1 rysk kyrka. – Vidare bär sluttningen af den kala åsen till höger uppåt, tills den vänder sig åt norr. Derifrån jemnt, på afstånd den skogiga bergryggen. 6 v. nära station passeras bäcken Bumitscher med godt vatten den obetydliga Montanaj och sist Suje (af Su) med en större Tatarisk by och den sista poststation på Simferopol. Vägen vågformig genomskäres af bäckarne Beschterek och Tschujentscha. Invid vägen en liten Tatarisk by Abdal. Bäckern Salgir begränsar i N. Simferopol. E.m. for jag utom staden till Statsrådet Steven, en landsman till hvilken jag hade bref ifrån Dr. Conradi. Sedan hos hans granne Dr. Mühlhausen, en värdig stilla och from gubbe.

D. 28. Hos Guvernören som lät gifva mig открытый листъ för detta guvernement. – Begaf mig sedan till

Sid. 31.

Mufti; träffade honom i Tatariska Mohamedanska prablenjen. En tjock välgödd prelat talar obehindradt ryska. – Till Statsr. Steven till middag afton hos Dr. Mühlhausen.

D. 29. Till mahom. Prabl. der jag träffade Mufti med Medicinal inspektor Lange till Dr. Mühlhausen.

D. 30. Till Steven.

D. 31. Till Steven, sedan till Dr. Mühlhausen till middag.

Augusti 1836.

D. 1. Aug. Vägen åt Koslof går öfver Salgir förbi åtskilliga afdelningar af den Tatariska byn Kriat, tills man åter passerar Salgir. Derifrån höjer sig den flacka steppen till Tatariska byn Lesi, under det en liten ås med röd sand höjer sig till vänster. – Ifrån stationen Tubart i början uppföre, förbi en nyligen af ifrån Ryssland koloniserade och dit återflyttade, öfvergiven by Tschebotary tillhörig en icke längesedan rysk possessionat. Derifrån ser man blänka ned för steppen Sackska saltsjön. I den

så kallade Дворецъ hade en General upptagit sista kammaren. Uppsyningsmannen föreslog mig, sedan han i Guvernörens öppna bref sett Allerhögste befallning ang. min resa, att bo tillsammans med Major Neumayer ifrån Bessarabien. Han samtyckte genast och så blef jag hans hus kamrat och fick upppassning genom hans Денщикъ.

D. 4. Med åtskilliga andra badgäster promenad till Tatariska byn. E.m. reste jag med en Krimsk possessionat ifrån Alushta Ivan Sacharevitsch Averkief till staden Koslof eller Eupatoria. Vägen dit kal stepp längs den Sackska saltsjön till vänster och sedan efter något afstånd

Sid. 32.

Вонючее озеро till höger. En mängd låga, mångvingade väderkvarnar förkunna stadens närvaro och man far straxt derefter å en mera smal gata, en hop öppna simpla bodar (Basarer) alldeles asiatiskt. Öfverhufvud har hela staden en asiatisk färg utom att den utmärker sig genom renlighet. Gator trånga och vinkliga. Vanligen ser man vid dem endast höga stenmurar inom hvilka husen äro byggda och om man också vågar bygga den åt gatan så äro fönstrena försedda med täta jerngaller, hvilka vanpryda de eljest rätt nätta byggnaderna. De förnämsta äro en stor Tatarisk Metsched med en hög herrlig kupol och Karaimernes synagoga. – En vacker situation erbjuder stranden vid den nästan halfcirkelformiga stora öppna hamnen. Invånarne, nära 15 000 bestå af Tatarer, Karaimer, Greker, Armenianer och Ryssar. Staden handlar med hudar, filt, smör och spannmål. Före de sednare, svåra åren hade man utklarerat ända till 200 fartyg, mest till Konstantinopel. Staden har blott 1 grekisk och 1 armeniansk kyrka men flere metscheder.

D. 6. aug. Dagen något varmare och lugnare, hvarföre jag i dag tog den första vannan.

D. 7. Bjöds till middag af par grannar, en Ulan Officer Borsenko och en Artilleriofficer Jartzof.

D. 8. Öfverraskning genom ankomsten af Dr. Frans ifrån Pätigorsk. Med honom i byn att besöka en nyligen med sin fru ankommen öfverste löjtnant Lev Nikititsch Savaljefskij.

Sid. 33.

D. 10. Aug I byn hos öfv. Savalj. Vid middagen tillsammans med Frans.

D. 18. Hos General Major Briescuras von Netting, af alla härvarande badgäster den älskvärdaste, både frukost och middag.

D. 23. Kl. ½ 7 reste jag. Åkte i Simferopol in i det tyska värdshuset hos Müller. – Aftonen hos Statsrådet Mühlhausen.

D. 24. Middag hos Statsr. Mühlhausen, hvarefter jag sökte Averkief, men träffade honom icke.

D. 25. I Muhamedanska pravlenjen, hvaräst jag träffade Mufti och äntligen fick det äskade och lofvade dokumentet. Sökte åter Averkief förgäfves och gjorde sedan en promenad till ruinerna af det förmenta Neapolis bestående i låga stenrös.

D. 26. Besökte den berömde Akadem. Pallas's enka, en 62 års gammal, men ännu rask och liflig fru. Aftonen hos Statsr. Mühlh.

D. 27. Hos fru Pallas middag, sökte 2 gånger härvarande Adelsmarskalken förgäfves.

D. 28. Om morgonen for jag ännu till Usmetnef och träffade honom äfven hem. Han emottog mig ganska artig bad mig framdeles anse sitt hus såsom bekant. – Sedan jag blifvit bedragen af en Tatar, som skulle skaffa mig skjutshästar afreste jag kl. 10. Vägen till södra kusten går längs dalen af Salgir, som efter en skjön villa, slutande stadens omgifvelser i början har ett tämligen kalt utseende tills man uppnår Kilburun en egendom med en skjön park, åkrar, ängar och kryddgårdar.

Sid. 34.

Uppå första hållet passeras ännu 3 andra byar alla med mer eller mindre gröna åkrar och kryddgårdar eller tobaksplantager. Salgir passeras flera gånger. Framför sig ser man en hel kedja af höga kullar. Bakom den första stationen i Sulthan Mahmud förenar sig Hangar med Salgir. Tschaski är den sista byn förrän man beträder skogen som beledsagar den resande upp öfver bergskedjan, hvilken delar halfön uti 2^{ne} så olika partier. Midt i samma skog är vid en liten bäck ett nytt och mycket snyggt gästgifveri i Tauschanbasar. Här lemnar man den långa defilén som man hittills följt och stiger i zick zack uppföre 3 verst, hvaräst man på högsta punkt af vägen ser en obelisque med följande inskrift: Повѣленіемъ Императора Александра I-го дорога сія от Симферополя до Алушты чрезъ хребетъ Эйпы, начата во 1824 году, устроена во царствованіе Императора Николая I 1826 года, при Новороссіскомъ и Бессарабскомъ губернаторѣ Графѣ Воронцовѣ, гражданскомъ губернаторѣ Нарышкинѣ, Полковникомъ Шипиловымъ. På motsatta sidan läses: Дорогу сію работали 2ри баталіоны Козловскаго и Нишембургскаго пѣхотныхъ полковъ och på de 2^{ne} övriga: От Алушты 13 верстъ och от Симферополя 32 верста. Ned för de skogiga höjder upp hvilka man läser ofvanstående ser man hafvet blåna i fjärran. Allt nedföre uti en dal innesluten från båda sidor af höga berg invid hafvet är Алушта der en stor karavanseraj är bestämd att i sina båda våningar herbergera de resande. Redan

förut ser man i dalen på båda sidor om vägen flera spridda hus omgifna af vinplanteringar det egentliga Алушта ligger litet

Sid. 35.

vestligare på en kulle midt i ändan af dalen åt hafvet. Den nya landsvägen går förbi detsamma och öfver en liten bäck Karbakaju bakom hvilken man höjer sig i zick zack på andra sidan af den högra strandåsen som man följer i mångfaldiga bugter för att undvika en hop djupa raviner, af hvilka den är genombruten likasom hela kusten Tschatyr-dagh ser man i hela sin vidd till höger till vänster invid hafvet höjer sig det isolerade tämligen kala Kassel-gora. Mot slutet af stationen uppnådde jag Statsr. Mühlh. med hela sin familj likaledes under resan till Megaratsch. De togo af åt vänster till Karabaghy Köppens egendom, som nu bebos af M.s. svärson; jag fortsatte min väg till poststationen Bujuk-Lambat.

D. 29. Aug. Under hela detta håll bibehåller man hafvet uti ögnasigte framför sig ser man det majestetiska Ajoudugh som med sin plattare ända klippig sänker sig i hafvet och synes nog nära, ehuru man måste fara uti hundrade bugter öfver breda raviner med små bäckar (Dermen-urek) ifrån det höga kala och klippiga Dermenkoj, som på högra sidan begränsar vägen och kusten å vackra stenbroar (en del ännu under arbete) innan man kommer midt emot det. Ned på stranden på dess östra sida ligger den förmögna tatariska byn Partenit lin- och tobaksplantager, längre fram på en höjd Kurklet sedan på andra sidan åt den stora åsen Kisiltasch. Vid hafvet upptäcker man det romantiska Artek tillhörande en furst Potemkin. Uppå Ajudagh skall man se betydande ruiner af en fästning och öfver sjelfva präcifricen åt hafvet af ett torn lika kloster.

Sid. 36.

Hela den branta sluttningen, som bildar kusten är kuperad af skog, mest ek och vid backarne betula alnus, men ock fruktträd, hvilkas grenar yfviga nedhånga af äpplen och plommon. Circa 3 verst framom Artek ser man Ursuf vid en half-rund bugt med lemningar af fästningsverk ifrån Genuesernas tid och kommer efter ännu 3 v. till Ajdaniil, der man ifrån galleriet af det nätta herberget har en süperbe och vidsträckt utsigt. Medan jag ifrån byn vid stranden väntade par hästar, språkade jag med husets värd, en af Grefve Vorontsef, hvilken orten tillhör, engagerad fransos, som genomrest nästan hela Europa utom en del af det nordliga Afrika, försökt mångt och mycket, varit köpman och rik; men inlätit sig för mycket i spekulationer, hvilka medförde en banqueroute och slutat med att agera som kock. – Efter lång väntan hämtade man hästar, men fordrade betalning ända till Jalta, ehuru jag skulle resa blott till Magaratsk dit jag efter Montandons anvisning endast hade 4 eller 5 verst. Då man i vidrigt fall ej lofvade föra mig från fläcken så gick jag sjelf ned. Postskrifvaren återopade sig Grefvens управитель en viss Jakson. Jag vände mig till honom, hälst han sades egentligen hålla posthästarne. I början sade han sig ej vilja blanda sig uti saken men lät slutligen föra mig fram och tillika inrapportera till postmästaren i Jalta att jag blott betalt för 5

verst, och att han måste sörja för indrifvandet af resten. – Derefter följde mig skrifvaren och föregaf att han af intendenten vore anbefalld att fordra betalning för hela hållet. – Ifrån landsvägen var passagen genom Magaratsch mycket besvärlig ned till fru Gräsnof invid sjelfva hafsstranden. – Vi kommo öfverens om kvarter och uppehälle jemte uppässning för 75 rub. assign, per månad och att sluta efter början af min vistelse kommer jag säkert att blifva lika nöjd med min värdinna som jag är med allt det yttre i mina

Sid. 37.

omgifningar.

D. 30. Aug. Aftonen hos Mühlh.

D. 31. Började taga sjöbad både f. och e.m. Sednare besök hos Hortvist direktorn för botaniska trädgården i Nikita uti närmaste grannskapet utmärkt genom mångfalden af träd och växter, men framför allt genom prof af ända till 600 särskilda slags vindruffvor. Till trädgårdens underhåll anslagne 10 000 Rub, årligen kom 3000 extra. Dit hör dessutom vingården i Magaratsch med 5000 Rub. årligen som dock efter par år ingå, då vingården af afkastningen måste underhålla sig sjelf. Värdinnan i huset bildad och språksam.

September 1836.

D. 3. Sept. Besök af Statsrådet Mühlh.

D. 6. Sysselsättning med Turck. Tatariska grammat.

D. 8. Kl. 9 begaf jag mig till fots till Jalta längs den stora vägen ofvanom Magaretsch och förbi det Gr. Vorontsof tillhöriga Massandra, hvarifrån det bär nedföre till den öppna dalen hvaruti Jalta ligger vid en halfrund hafsbugt. Det är en först par år gammal stad-kandidat; invånarne mest Greker och några Ryssar. 20 hus; flere under byggnad. Der äro 1 postkontor, 1 apothek och 1 tullhus, men ingen skola, ej heller stads autoriteter utom en Засѣдатель som har uppsigt öfver hela kusten. Den särdeles dyrhet, som der råder torde ännu länge fördröja ortens uppkomst till ordentlig stad. – Jag besökte en tysk godsförvaltare Roller. Uti det förnämsta värdshuset Одесская гостиница inrättadt af Grefven och underhållet af en Italienare väntades Gr. som ock ankom ridande och efter kortt uppehåll med en talrik svit red vidare till Massandra. Jag vandrade tillbaka till Magaratsch en ginare väg längs sjelfva hafsstranden.

D. 10. Aftonen till Hortvist.

Sid. 38.

D. 11. Sept. Promenad till Massandra, dit jag ankom just då Gudstjensten slutades. Den lilla vackra kyrkan har ett skönt läge upp i bergsdalen omskuggad af väldiga ekar, strax nedanför en i sten infattad fontän af det skönaste vatten.

D. 12. Jag red till Jalta längs stranden för att undfå bref och paketer och tillbaka längs stora vägen.

D. 14. Till H.

D. 16. Besök hos den här bosatte Doctorn Rasefskij, som dock ej var hem.

D. 18. En stund hos Mühlh.

D. 25. Efter badet till Dr. Mühlh.

D. 27. Sökte åter Dr. Ros. förgäfves.

D. 29. I dag slöt jag Meninskis egentliga Gram.

Oktober 1836.

D. 2. Okt. Hos Mühlh.

D. 5. Promenad till byn Nikita för att träffa den tatariska Mullan Hussim, som ock med färdighet talar ryska. Tyvärr var han icke hem. Jag företog mig att tillika besöka Paliocastron på sidan om vägen åt Massandra. – Efter att hafva klättrat upp och ned för många backar och klippor fann jag dock inga spår till byggnader och i st. för den omtalade hålan en stor och bred af höga klippor innesluten lång klyfta. Denna torde dock vara just den, som gifvit anledning till ortens namn Magaratsch af Magara en håla.

D. 7. Åter till Nikita lika förgäfves.

D. 8. Jag återtog vexelvis det turkiska tat. studium.

D. 9. Hos Mühlh.

D. 12. I dag har jag börjat med N. Test. på Turk. Michat äfvensom Chalfins tat. Chrestomatien.

D. 14. Efter slutandet af Ryska samlade afhandlingar började jag derjemte det turk.tat. stud. af N.T.

Sid. 39.

läsa dem om sursiskans [?] släktskap med tyskan och Gr. Latinet.

D. 16. Okt. Besök af Dr. Rasefskij. E.m. till Mühlh. Återkom i månskenet hem, där jag hade förtrytelsen att se min enda thermometer nedfallen och sönder slagen.

D. 17. I anledning af den sönderslagna thermometeren företog jag en promenad till Jalta. Jag erhöll af Quarantänläkaren Birnbaum åtminstone tills vidare en thermometer till låns.

D. 19. E.m. hos Mühlh.

D. 22. Mot Dorns skrift, som synes mig uti det egenteligen etymologiska nog svag.

D. 25. Den tatariska lärarekandidaten kom och jag sysselsatte mig med honom f.m. men fann honom isynnerhet i ans. till hans dåliga kännedom af ryskan otjenlig för mig.

D. 26. Jag företog ändtligen min länge påtänkta excursion till Alupka i sällskap med Gräsn. Vi gingo först till fots till Jalta och foro derifrån med posthästar ända fram. Denna väg formerar det krönen tillhöriga Oreanda ett af de vackraste och mest romantiska partier med en vidsträckt utsigt längs hela kusten. Jalta, som i denna tragt med en nästan perpendikulär teknhars (Arbutus trädet) stöter intill landsvägen afsänder äfven inåt hafvet klippiga och terassformiga afdelningar. Vidare fram utskjuter ett långt näs Oti-Todor med en fyrbåk på spetsen. Sedan följa Gaspora en tatar by och framom den ett skönt hus tillhörigt furst Galitzin, på något afstånd på sidan ett ännu större tillhörigt furstinnan Galitzin med höga torn. Hon bebor sjelf ett mindre hus ett stycke längre fram i Khoris, som äfven har en rysk kyrka.

Sid. 40.

Poststationen är nära invid. Derifrån 5 v. till Alupka. På sidan nedåt hafvet Mischor tillhörigt L. Narischkin. En stenpelare med [oläsligt⁶¹⁷] ens och Grefve Vorontsofs vapen utmärker gränsen till Alupka. Der var så fullt och trångt att vi hade svårt att finna något qvarter. – Grefven skulle till Mischor till middagen och uppvaktningen måste således uppskjutas.

D. 27. Okt. Efter uppvaktningen hos Grefven en lång promenad uti trädgården och besåg byggnaden af det gigantiska slott som han låter uppföra och som redan påstås kosta circa 1 Million. Blotta arbetslön utom alla materialier skall stiga till 114 tusen årligen. Lokaliteterne föröfrigt finnas detaillerade hos Montandon. Jag hade tyvärr försummat att medtaga galoscher och då det började regna blefvo fötterna fuktiga så att jag fruktade att blifva sjuk. Efterhanden blef det dock bättre under väntan vid middagen, hvartill jag äfven hade blifvit buden. Instruktivt sällskap en Korsenkof, som 2 år vistats i Konstantinopel och Anatolien för att lära turkiska.

D. 28. Drog det ut till kl. 10 innan vi fingo hästar ifrån Mischor. Emedlertid gjorde jag min afskedsuppvaktning hos Grefven. – Ifrån Jalta fick jag en grekisk pojke att beledsaga mig till en Mulla i den 2 v. derifrån belägna byn Derekoj, der den Nikitiske Tataren hade sagt mig att en handskrefven krönika skulle finnas. Man visade mig Mss., men det var af religiöst innehåll och ingen krönika. – Dokt. Birnb. måste jag återställa dess thermometer. Ifrån Jalta till fots hem.

D. 30. F.m. till Mühl.

Sid. 41.

November 1836.

D. 1. Novem. Till Mühlh. – E.m till byn Nikita för att bedja Tataren, som varit hos mig, att uppteckna folkvisor. Han lofvade komma i morgon.

D. 2. Tataren här.

D. 3. Hos Dr. Ras.

⁶¹⁷ Början av ordet täcks av en bläckfläck.

D. 4. Jag slöt den kursoriska läsningen af Bopps andra afdelning.

D. 6. Middag hos Mühlh.

D. 8. Om morgonen bröt jag äntligen upp till Aj-Daniil. Väderleken blef så skön, att jag nästan ångrade min afresa. Jag kom först i 12 till Tausekar Basar.

D. 9. Reste i skymningen ifrån godset Jenisha och ankom i till 7 till Stats. Steven.

D. 11. F.m. återgången till staden der jag uppsökte Generalen Briesemann.

D. 12. F.m. åter i staden der jag sökte den s.k. Sulthan, utan att träffa honom, besökte fru Pallas och Statsr. Lang.

D. 13. Jag ärnade mig i dag till Vice-Guvernören, men kom mig ingenstädes. Också fick jag träffa honom hos Steven, äfvensom om aftonen Doctor Arendt.

D. 14. For jag till staden tillsammans med en viss Baron Uekskull. Middag hos fru Pallas.

D. 16. Jag anträdde äntligen min utfart åt Bachtschisaraj. Vägen öfver det stora berget, utanför staden förbi en stor kyrkogård och å andra sidan dygnhögar. Trädlös stepp med några kullar 14 verst ända till dalen af den lilla floden "Alma", öfver hvilken en skön stenbrygga. Dalen är flera verst bred vattnad genom flera grenar af Alma prydd af en rik vegetation och flere landthus tillhöriga åtskilliga possessionater. Efter 20 verst böjde jag åt höger till en af dessa Hr. Kaul, gift med en

Sid. 42.

Svenska, intagen af förkärlek för allt Svenskt. Såsom förut en half Svensk var jag mycket välkommen. – Jordbruket skulle löna sig, i lyckliga år skördar man ända till 20.de kornet, men sådant händer i ans. till den vanliga torkan sällan och så är boskapsskötseln hufvudnäringgren.

D. 17. Nov. I ans. till regn kom jag ej ut förrän kl. 11. Min värd gaf mig ej allenast sina hästar utan ock sin yngsta son till Cicerone och tolk. Vägen till staden på en upphöjd stenplateau. Staden ligger

i en trång dal, genomsluter eg. Tscheräk Su. Trånga smutsiga gator, öppna bodar på båda sidorna ej allenast för varor, utan ock för arbetare, smeder (alla Zigeunare), skomakare etc. såsom i Tiflis husen asiatiskt byggda med höga och smala skorstenar. Min ledsagare förde mig till en bekant Tatar. Gästrummet med matta öfver hela golfvet och en låg divan rundt omkring väggarne. Fönstren lika låga och således den sparsamma upplysningen besvärande för ögonen. Vi begåfvo oss först till klostret och sedan Tschufut Kala. Det förra befinner sig på ett afstånd af 1 ½ v. under vägen till den sistnämnde staden bortom den öfre delen af staden Salatschik inuti sjelfva den af kalksten bestående bergväggen åt höger. Man stiger först uppför 50 trappor likaledes i berget uthuggne till en terrass utgörande en liten genom stenvägg inägnad förgård, hvarifrån man ännu har lika många

Sid. 43.

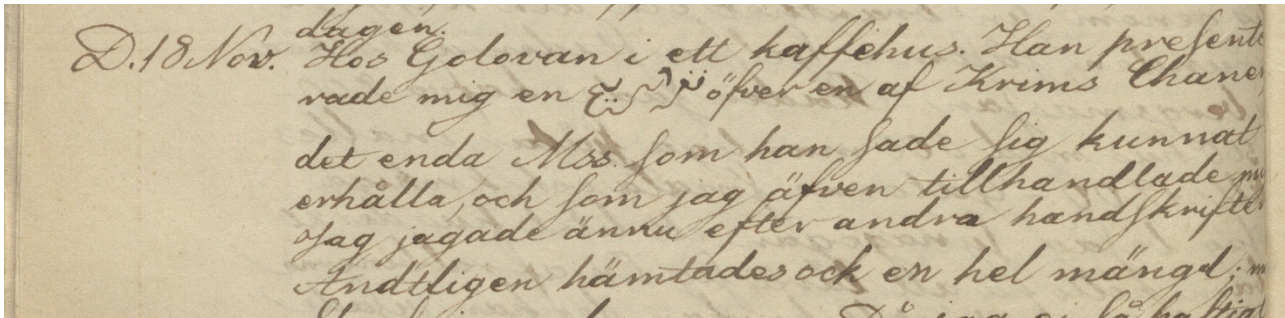
trappor i 5 afdelningar att uppstiga, innan man kommer till den yttersta stora högsta punkten en liten kyrka med ett galleri, hvarifrån man har en frappant utsigt öfver dalen Salatschik och en af högskolorna Medresse ned i sjelfva dalen, samt midtemot den andra klippväggen med en mängd större och mindre hålor. Dylika äfven under klostret in i berget, tjenande till stall. I bredd med terrassen utanför borggården har man äfven uthuggit djupa och stora nischer ämnade till herbergen för resande men de hafva blifvit ofulländade. Utom kyrkan har klostret endast några små celler, i hvilka kyrkoföreståndaren bor med sin hustru. Tschufut Kala eller Jude-staden l god verst längre bort på sjelfva spetsen af ortens berg. Vägen dit uppföre kan endast passeras ridande, äfven så mycket besvärlig genom sin branthet och den klippiga grunden, såsom i sjelfva staden urhåkad i bergsmassan. – Staden sades hafva 200–300 hus med 500 manliga själar, inalles till 1200. – Gatorne smala och krokiga. Jag besåg synagogan ett litet hus der 20 barn höllo på att lära sig. En af rabbinerne förde oss derpå till kyrkan, der han visade oss Thorah i pergamentrullor förvarade i 2 oblonga med svart sammet beklädda och försilfrade futral. Uppå min önskan att äfven se det inre af husen, böd han oss till sig sjelf. Äfven hos honom hela golfvet belagt med ett täcke och täcken rundt omkring utom en annan högre och således för Européer bekvämare

Sid. 44.

Afdelning. Midt på golfvet ett rundt hål för elden, hvad jag ej sett hos Tatarer, hvilkas hus ej hafva något eldrum. – Äfven deruti olikhet, att hans hustru var närvarande, då man hos Tatarerne icke får se qvinnor. Värden erböd mig en pipa och lät sin hustru, då jag afslog det, hämta nötter och äpplen, hvetebröd samt applemust. – Efter återkomsten till Bahtisaraj besöktes det vidlyftiga Chanska slottet med den genom Puschkins poem berömda fontänen de dermed sammanhängande trädgårdarne, byggnaden som säges hafva utgjort Harem Kiosken, hvarifrån de sköna beskådade staden rundt omkring samt slutligen gravårdarne. Vår värd trakterade oss efter återkomsten med fårkött samt tatariska vindruvfor med goda kringlor. I stället för bord en liten låg ställning med ett rundt bräde, fingrarne måste tjena för gafflar, äfven knifvar tycktes egenteligen icke höra till bords-

apparaten. – I ans. till handskrifna krönikor anfördes en f.d. Golowa; som sedan besöktes. Det var redan mörkt, hvarföre han sade sig ej kunna skaffa någon men hoppades det till den följande dagen.

D. 18. Nov. Hos Golovan i ett kaffehus. Han presenterade mig en تواریخ öfver en af Krims Chaner, det enda Mss. som han sade sig kunnat erhålla, och som jag äfven tillhandlade mig. Jag

jagade ännu efter andra handskrifte. Ändtligen hämtades ock en hel mängd; men slarviga och [ordet saknas]. Då jag ej så hastigt kunde skärskåda dem, tillät man mig att medtaga dem till Simferopol uppå en vecka. Äfven Golovan lofvade ditsända mig, hvad han kunde få. Jag köpte ännu 2 handskrefna samlingar af tatariska visor. Jag reste tillbaka till Simferopol. Afton hos Mühlh.

Sid. 45.

D. 19. Besök hos den s.k. Sultanen och härvarande Gymnasii Direktorn, som på min begäran skickade mig Tatariske språkläraren för att nogare undersöka de i går medbragta luntorna ibland hvilken ingen enda fanns värd att köpas.

D. 20. En landsman Prof. Nordtman ankom oförmodadt ifrån sin resa till Transkaukasien. Uppvagtning hos Vice-Gouv. som bød mig till middag, hvarföre jag dock måste tacka, då jag redan i går blef buden af Gymnasii Direktorn Sastavski. E.m. hos Gen. Briesemann.

D. 22. Jag erhöll ändtligen en hop statistiska underrättelser om Guvernementet. – Sultan meddelte mig ett par handskriftliga fragmenter till påseende.

D. 23. Började excerpiera de statist. papperen.

D. 27. Begaf mig till staden till fots. Hos Vice.Guv. och General Briesemann.

D. 28. Prof. Nordman utkom åter med sin reskamrat Dellinger.

D. 29. Utfaren på visit till Sultan och Vice-Guv.

December 1836.

D. 2. Dec. Jag slöt äntligen mina excerpter utur de statistiska samlingarne.

D. 3. Hos Guvernören för att få ut min podoroshna. Han böd mig till middag. Hos Sastavski erhöll jag det persiska Nya Test. i utbyte emot franska edition af Klaproths resa.

Sid. 46.

D. 6. Dec. Jag afsände per postu under adress till Akademien en kista med böcker och papper, deribland äfven största delen af dem, hvilka Steven med särdeles liberalitet förvarat dels åt mig, dels åt Akademien. E.m. till staden der jag besökte Gen. Briesemann, som lofvade mig rekommendations bref till f.d. Polismästaren De la Serre i Karasubasar. Vice-Guv. skickade mig den lofvade tabellen öfver Guvernementets folkmängd, men korrtare och ofullständigare, än jag ment, i det att endast manliga könet var upptaget och det i allmänhet. -

D. 9. Aftonen hos Mühlh.

D. 11. Till staden för att göra mina sista afskedsvisiter.

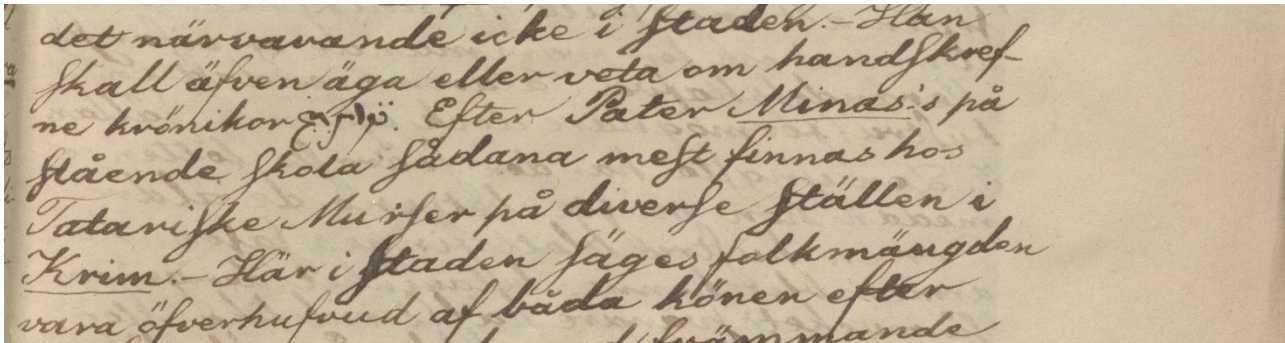
D. 14. Kom jag äntligen till uppbrott ifrån Stevens för mig alltid oförgätliga villa. Medan hästarne förespändes var jag hos en annan välgörare Gen. Briesemann af hvilken jag erhöll bref till den numera afsatte Polismästaren Delaserre. Kl. ½ 12 lemnade jag Simferopol. Efter middag i Suja fortsatte jag resan till Karasubasar.

D. 15. Begaf jag mig att uppsöka stadsläkaren Böthlingk, till hvilken jag hade bref ifrån Steven. Jag fann honom ej hem. Detsamma var fallet med Delaserre.

Sid. 47.

D. 16. Dec. Jag aflemnade brefvet till f.d. polismästaren. – Hos pater Minas vid härvarande Armenisk-Katholska församlingen, en af Mechtaristerne ifrån Venedig och sysselsatt med ett

Turkiskt-Ryskt-Franskt-Armeniskt lexikon. – En tatarisk mulla, som sades vara den kunnigaste tillika i Ryskan och hvars adresse man redan i Simferopol gifvit mig är för det närvarande icke i staden. – Han skall äfven äga eller veta om handskrefne krönikor تواریخ. Efter Pater Minas

det närvarande icke i staden. – Han
skall äfven äga eller veta om handskref
ne krönikor &c. Efter Pater Minas's på
stående skola sådana mest finnas hos
Tatariske Murser på diverse ställen i
Krim. – Här i staden säges folkmängden
vara öfverhufvud af båda könen efter

påstående skola sådana mest finnas hos Tatariske Murser på diverse ställen i Krim. Här i staden säges folkmängden vara öfverhufvud af båda könen efter revisionen 12 000 och med främmande hvilka här uppehålla sig till 15 000, mest Tatarer, Greker, Judar, litet Ryssar, äfven Zigenare och Armenianer både Katholiker och Gregorianer. Båda hafva sina egna kyrkor; dessutom 1 Grekisk och en Rysk kyrka utom 22 Tatariska Metscheter. Blott i 20 Metsch. hålles Gudstjenst. Den förnämsta och största på O. sidan om fl. Chandchamä byggd för 130 år sedan och benämnd efter en Chan. Armenianerne täfla om ej öfverträffa, de andra i okunnighet och brist på sinnen för all bildning. Emedlertid har Pater Minas inrättat här för de Katholske Armenianerne 2 skolor, som underhållas af sin församling och hvaruti barnen lära sig läsa, skriva och räkna.

Sid. 48.

Detsamma är fallet med de Gregorianske skolorne. Äfven tatarerne hafva 2 Medresse och 5 Mektub. – Inga egentliga fabriker i staden men ljusstöperier och garfverier. Läder och saffianer efterstå dock de Baktschisaraiska. Särdeles goda sadlar förfärdigas. – För Tatarerne den allmänna seden, att innesluta qvinnokönet, som utom hus ock för främmande ej visar sig. Merändels hafva Tatarerne endast en hustru, förmögnare dock äfven 2, sällan 3. Den yngsta har den svåraste lotten, emedan hon måste betjena de äldre. Der en hustru blott finnes, såsom hos armen. blir hennes belägenhet derigenom så mycket svårare hälst vid lika stor despotism å mannens sida. Emedlertid föredrager könet sitt öde med tålmod och utan att klaga. Tatarernes bruk hafva till en del öfvergått till andra. Så skall det äfven hos Armen. vara brukligt, att brudgummen efter förlofningen ej får se sin brud ända till bröllopet. – De i staden boende Zigenare indelte i kaster: korgmakare, björnförare och smeder skarpt afsöndrade, så att de sällan gifta sig ur andra än sin egen.

D. 17. Dec. Min värd hämtade mig afskrifter af Chanska nådebref och privilegier för Karaimerne i Kale med hvilkas afkopierande jag i dag var sysselsatt. Den bifogade Tatariska öfversättningen i den nyare dialekten hjälpte mig en tatarisk Mulla att afskriva. Originalerne tyvärr icke här utan i

Koslof. De skola vara å gammal Krimiska, hvilket de kalla Tschagoltaj, som numera knappt skall förstås af någon.

Sid. 49.

Karaimer skola först hit till Krim öfverflyttat med Greker ifrån Anatolien i Changups och Karles (?) tid och sedermera vidare utsprikt sig härifrån och till följe af polska konungars förslag till Chanerne utflyttat till Polen, hvarest de erhållit stora privilegier och ännu finnas åtskilliga städer såsom i Lutsk. Ifrån Polen hade deremot Judar flyttat hit. Karaimernas antal skall i alla länder numera ej öfverstiga 4000. Deras namn ifrån מקרה [= מקרא] liksom lärde. De hålla sig bekant till den gamla, rena, mosaiska lagen med förkastande af alla sednare utläggningar såsom Talmud och Mischra.

D. 19. Dec. För att åter familiarisera mig med Tatariskan, började jag i dag fortsätta mitt allt ifrån flyttningen ifr. Magaratsch afbrutna studium comparativum af Matthaevi Evangelium. – Den frånvarande Mullan ankom men sade sig icke veta af några krönikor, hvilka han trodde så tämligen försvunna nu för tiden. Då han tvärtemot den mig gifna uppgiften ock var svag i ryskan, så hade jag af honom ingen annan nytta, än att jag engagerade honom att afskrifva de återstående Chanska dokumenterna.

D. 20. En promenad i det fria. Staden var igenom sina många, trånga gator och gränder rätt labyrinthisk. Uti den ymniga smutsen har en fotgängare dock den fördelen framför Simferopol och Baktschisaraj att här finnas trottoirer på sidorne af sten så ojemna de ock äro. Framför bodarne, af hvilka det gifves en stor mängd, betäckta trädgårdar.

Sid. 50.

En stor mängd kaffehus, hvarest under fastan Ramasan den lifligaste rörelse om aftnarna. Man röker sin pipa, dricker svart kaffe å 5 kop, spelar kort, andra språkas, berätta eller föreläsa sagor ur 1001 natt. – Utaf dessa Chane; 2 utmärkta genom sin fasthet och storlek, isynnerhet den ena, som skall vara ända till 6 famnar hög och hafva en famns tjock mur, kallas Tasch-Chane. Tjenat i krigiska och oroliga tider till tillflyktsort och försvarspunkt. Ännu i senare tider berättas att 28 Armenier der försvarat sig emot de upproriske Tatarerne, tills de fingo undsättning af Ryssarne. Tjenar nu till herberge för ankommande resande isynnerhet handlande, hvilka der hyra sig in och utställa sina varor. – Å karakterens vägnar Tatarerne såsom i allmänhet i hela nejden mest agtade och utmärkte framför Armenier och isynnerhet Greker, hvilka anses för de sämsta och allmänt hatas och föraktas, så att om ock undantagsvis ibland dem träffas någon enda bättre människa, man gemenligen dock vid erkännandet af hans värde tillägger ett men han är Grek.

[i marginalen:] Dock herrskar hos Armen. isynnerhet de Kath. lägsta ståndet en obrottslig sedlighet i det afseendet. Grekerne högst liderliga. – Judar af 2 slag, hvilka ock bo särskildt: Tatariska och Tyska. De förra anses som stora bedragare; de sednare skola lefva stilla och ordentliga.

Rikast äro Armenianerne. Karaimer, jemte Tatarerne af Krimns urinvånare, den agtningsvärdaste nation, bo här icke om ej tidtals i affärer; men väl andra Judar. Blott en mycket rik Karaim, den förnämste mest ansedde i hela Krim vid namn Bobovitsch har i sednare tider här köpt sig ett stort skönt hus. Det är densamme, hvilken jag har att tacka för de nämnda Chanska urkunderna, hvilkas Originaler han ock framdeles lofvat mig. Om aftonen med mitt värdsfolk hos en Militärläkare på andra sidan om floden Karasu, öfver hvilken en trädbrygga, men blott för ridande och fotgängare. Det är stadens enda flod, ty Tenas (ej såsom hos Montandon Tunas) infaller deruti först nedanför staden.

Sid. 51.

D. 21. Dec. Mullan hos mig. E.m. besökte jag Tasch-Chane. Det är en stor fyrkantig byggnad innehållande en ofantlig hop af bodar i 2.ne hvarf, det ena högre än det andra. I midten en stor rymlig borggård med ett kaffehus. Ett stort rum: en stor rymlig stengång för midt igenom till en ugn i fonden, hvarest man kokar det svarta, tjocka kaffet, hvaraf en liten kopp säljes med socker för 10 och utan för 5 kop. På hvardera sidan om gången 3 genom lågt galler afskilda kvadratiske afdelningar, in i hvilka man stiger uppför par små trappor. Golfvet belagt med mattor, äfvenså den inre upphöjdare omkretsen af hvarje afdelning. Uti hvarje befinner sig ett litet rundt bord för spelare och bredevid en rund ställning, hvarpå eldkol till värme och för de rökande. – Äldre Tatarer sutto och spelte preference, den som förlorar måste bestå åt sina medspelare en kopp kaffe. De andra se uppå eller röka. Det andra i kaffehus vanliga spelet kallas Pangelos. – Hela Tasch-Chane förpaktas för 2500 Rubel årligen och förpaktaren uthyr åter bodarne enskildt för handlande, hvilka der hålla och sälja sina varor. Min afsigt var att bese en Armenians samling af mineralier, edla stenar och mynt. För denna handels skuld kallas han sjelf gemenligen Antik. Han sade sig hafva bättre tid i morgon och lofvade då hemta hela myntsamlingen till mig.

D. 22. Mullan bragte den sista afskriften och förärade mig ett mycket elegant Abcdarium Mss.

D. 24. En spatserritt utanföre staden med min värd och dess broder och sedan med denne till dess 2 v. utom staden belägna sköna landtegendom Zaratschölt, hvar jag rätt angenämt tillbragte min Julafton.

D. 25. Sysselsatte mig med en tatarisk-armenisk ordsamling.

D. 27. Bekantskap med pastor Köler ifrån Zürichthal vid vägen till Feodosia, dit han bød mig samt lofvade skaffa mig skjutshästar derifrån till Arabat gerad, ett förslag, som jag beslöt antaga, hälst jag ej har något besynnerligt att beställa i Feodosia, hvarigenom den egentliga postvägen går, men för mig bildar en stor krok. – Om aftonen en ritt till Karaimen Bobovitsch utanför staden på andra sidan om floden, der han bebor ett stort hus liknande ett slott, med 24 rum på ett berg. Det har ock varit ett slott för Kejsarinnan Katharina, men på ett annat ställe uppfördt, der det sedan nedrefs och öfverflyttades till sitt närvarande skönt belägna ställe.

Sid. 52.

D. 28. Dec. Afskedsbesök hos Mullan Abdul-Zelif-Efendi.

D. 30. Skref bref till Köppen, för att bedja honom rekommendera den ofvannämnda Mullans sak på det bästa hos Ministern Bludof. Klo 2 e.m. kom jag äntligen till uppbrott. Vägen densamma som i somras ända till floden Мокрая Яндоль, bakom Burundutskaja, der jag tog af åt vänster nedföre samme flod och anlände i skymningen till pastor Köler i Tyska kolonien Zürichthal, belägen 25 v. ifrån Karasubasar vid den ofvannämnde floden invid en höjd, på tatariska Dshejlar inemot 35 v. ifrån Feodosia äfvensom ifrån Karasubasar och åtminstone 10 v. ifrån Kruisphki (ej såsom hos Montandon). Kyrkan är ej reformert utan Evangelisk-lutherisk. De första 40 familjer, som här koloniserades voro ifrån Schweitz, såsom namnet Zürichthal utgifver och mest reformerta. Sedan population förökt genom hit öfverflyttade Würtembergare ifr. Molotschka och nu 74 hus stark, kallas Schweizerdorf i motsats till Heilbronn som bebos af idel Tyskar och heter Schwaberdorf. 2 springbrunnar, en i öfra och en i nedra byn. Åkerbruket hufvudnäringsfang. I synnerhet vinterhvete hvaraf skörden per medium är 8 faldig; i goda år 15–20 kornet. Utomdess sommarhvete, korn hafra och hirs. Boskapen vanlig utan förädling. Köksgårdar hållas och vinkulturen är stigande. Äfven biskötsel. Den bästa honing i hela Krimm ifr. Tat. byn Osmantschik ej långt härifrån inåt bergen. Man göder intet åkrarna. Filialbyn Heilbronn heter på Tatariska Utemischeli och ligger vid Kuvu Jandol, 4 ½ verst härifrån med en källa, som om sommaren innehåller friskt och kyligt, om vintern varmt vatten.

Sid. 53.

Byn har väl en kyrka men såsom hithörande filial intet pastorat. – I Sudak blott 11 hus och till 100 invånare. – Jordmånen lerig och хрящеватой men också tillräcklig svartmylla. Afkastningen af jordbruket boskaps och kryddgårdsskötseln förtryttas till Feodosia. 1823 och 1824 härjades landet af Саранча. Zürichthal och Heilbronn tillhör brukbart land 2957, otjenligt 314=3271 Desätin. Förut hade hvar familj 25 Des. på sin andel tillagde, sedan 101 så att på hvar familj kommer 30 Des. Vinodlarne i Sudag hafva under sina trädgårdar 33 till mullbete, hö och ved 685 Des. Sälja sitt vin till 2½ – 5 R. per vedro. De 4 vinodlande familjerna i Otus hafva 20 vin och fruktträdgårdar under 32 Des. Hertzenberg 3 v. ifrån Feodosia å stadens mark grundad af Feodosiska Stadschefen Tölpy,

hade 1816 20 Des. 5 hushåll 25 själar manliga. Bolgariska kolonien Kischlar 25 v. ifrån Feodosia sysselsätter sig företrädesvis med jordbruk. -

(Utur Fadejefs beskrifning d. 1 Juni 1825)

Krimska kolonierna grundade öfverhufvud 1804 till följe af allernådigast stadfästa föreställningen af Inrikes Min. d. 20 och 23 Febr. 1804, uti hvilka sagts, att alla kolonister skola erhålla utan betalning till 60 Des. på hvar hushåll, utom den bergiga delen af Krim, der egna grundsatser till fördelning af land skola fastställas; 2; i grannskapet af Feodosia och i hela den bergiga delen af Taurien borde man införa vinodlare och skickliga trädgårdsmästare, hvarföre man borde hafva i ögnasigte antingen kronoländer, om de finnas, eller söka förvärfva tillräcklig qvantitet land genom köp. På hvarje familj 20 Des. Ifall dessutom yppades jordbrukare, hvilka önska bosätta sig i Krim, så borde sådana företrädesvis koloniseras vid Molotschna, i grannskapet af Mennoniterna. Till följe häraf koloniserades 1) Tyskar a) i Simferopolska kretsen 4 kolonier, b) i Feodosiska 2 och dessutom i denna 10 vinodlande familjer i Sudakska dalen, 4 i Otuska och 5 vid staden Feodosia å stadens mark. 2) 2 kolonier Bulgarer i Feodosiska kretsen. 3) 1 Grekisk Koloni i Simferopolska kretsen.

Sid. 54.

Inalles 9 särskilda kolonier, 2 i bergdalar och 1 å stadsmark. - Länderna för dem tilldelta af kroneandelen endast för Rosenthal i Simf.kr. och för vinodlare i Sudakska och Otuska dalarna för alla andra äro de förvärfvade genom köp af kronan hos privata ägare å grund af allernådigste Reskript af d. 24 Nov. 1804 till afl. Tauriske Civil Guvernören Mertvyj. Hvarje afdelt eller köpt andel besattes af utländska kolonister i mon af deras invandring, derföre äro också de Krimska kolonierna spridda nämligen

1. Grekiska Baltotschokrak ifr. Guv.staden 20 v. 2. Tyska Kronenthal ifr. den förra 25 v., 3. Tyska Simferop.kr. Neusatz Friedenthal och Rosenthal ifr. Kronenthal 45 v., 4. Tyska i Feodos.kr. Zürichthal och Heilbronn ifr. Neusatz 50 v. 5. Bulgariska Kischlar ifr. Zürichthal 12 v. 6. Bulgariska kr. gl. Krimm ifr. Kischlar 10 v. 7. Vinodlarnes koloni i Sudakska dalen ifr. Gl. Krimm 30 v. 8. Vin.kol i Otuska dalen ifrån Sudak 20 v. Derifrån till Simferop. tillbaka 120 v.

Alla koloniers omkrets 352 v. De hade 1825:

	Hushåll.	Manl.	Qvinl.	Båda.	hästar	hornbo-skap.	får.	vatten- qvarn	плуговъ	баранъ	пов? (taite)
¹ Neusatz	38	140	108	248	91	367	-	1	32	34	38
¹ Friedenthal	28	110	84	194	87	375	-	-	28	27	31
¹ Rosenthal	57	164	125	289	65	428	-	1	41	11	53

¹ Kronenthal	55	138	111	249	40	15	975	-	40	50	12
² Baltotschokrak	13	42	35	77	4	28	400	-	2	2	2
¹ Zürichthal	74	176	165	341	112	721	1350	1	40	45	84
¹ Heilbronn	41	110	101	24	63	367	1010	-	30	29	41
¹ Herzenberg	5	25	23	48	—	21	-	-	-	-	x
³ Sudak	10	31	37	68	9	111	-	-	2	-	12
³ Otus	4	7	7	14	2	24	-	-	1	-	14
⁴ Kischlar	99	361	311	672	138	860	7135	1	44	140	133
⁴ Gl. Krim.	46	143	140	283	91	332	2041	1	16	43	58
Summa	470	1447	1247	2694	702	3849	12911	5	276	381	472

¹Tyska

²Grek.

³vin- och trädgårdsodlare

⁴Bulgar

	ткачныхъ станковъ	fruktträn iträdg.	vinrankor	bikupor
Neusatz	2	1183	36	62
Friedenthal		1409		20
Rosenthal	1	447	22	-
Kronenthal	1	1041	23.490	-
Baltotschokrak		74	-	12
Zürichthal		1203	-	17
Heilbronn	1	1861	-	20
Herzenberg		414	-	-
i Sudak		617	51.613	-
i Otus		470	19.387	-
Kischlar	94	1440	3.200	10
Gl. Krimm	55	-	-	3
Summa	154	10159	97748	144

Snalles 9 försäkrade kolonier 2 i bergsdalar och 1 i
 stadsmark. Länderna för dem tilldelas af krono ande-
 len endast för Prosenthal i Simf. kv. och för vinodlare i Su-
 dak och Otuska dalarne, för alla andra års de försäkrade
 genom köp af kronan hos privata ägare å grund af allernedrigsta
 Beskrift af d. 24 Nov. 1804. till afst. Saurische Civil Guvernören
 Mertens. Hvarje afdelt eller köpt andel besättes af utländska
 kolonisterna men af deras invandring, derför äro också de kron-
 o kolonierna spridda nemligen.
 1, Grekiska Baltoschischrah ifr. Gur. staden 20 v. 2, Tyska
Kronenthal ifr. den fjörde 25 v. 3, Tyska i Simferop. kv. Neusatz
Friedenthal och Prosenthal ifr. Kronenthal 45 v. 4, Tyska i
Feodosj. kv. Zürichthal och Heilbronn ifr. Neusatz 50 v.
 5, Bulgariska Kischlar ifr. Zürichthal 12 v. 6, Bulgariska
gl. Krimm ifr. Kischlar 10 v. 7, Vinodlarnes koloni i Sudak
ha dalen ifr. gl. Krimm 30 v. 8, Vin. kol. i Otuska dalen
 ifr. Sudak 20 v. Derifrån till i Simferop. tillbaka 120 v.
 Alla koloniernas omkräts 352 v. De hade 1825:

	hushåll	Mant.	kvint.	Bäda	kärlar	horn	får	svinn	Nygrobe	ösparr	nygr
<u>Neusatz</u>	38	140	108	249	91	361	—	—	39	34	38
<u>Friedenthal</u>	28	110	84	194	37	375	—	—	28	27	31
<u>Prosenthal</u>	57	164	125	289	65	429	—	—	41	11	53
<u>Kronenthal</u>	55	138	111	249	40	215	975	—	40	50	12
<u>Grek. Baltoschischrah</u>	13	42	35	77	4	28	400	1	40	45	84
<u>Tysk. Zürichthal</u>	74	176	165	341	112	72	1350	—	30	29	41
<u>Tysk. Heilbronn</u>	41	110	101	24	63	36	1010	—	—	—	—
<u>Herrenberg</u>	5	25	23	42	—	21	—	—	2	—	13
<u>vinf. Sudak</u>	10	31	37	68	9	111	—	—	—	—	14
<u>gl. Otus</u>	4	7	7	14	—	24	—	—	1	—	14
<u>gl. Krimm</u>	99	361	311	672	138	860	7135	1	44	140	133
<u>Bulgar. Kischlar</u>	46	143	140	283	91	332	2041	1	16	43	58
Summa	470	1447	1247	2694	702	3849	12911	5	276	381	472
<u>Neusatz</u>				1183				36			62
<u>Friedenthal</u>				1400							20
<u>Prosenthal</u>		1		447				22			
<u>Kronenthal</u>		1		1041							
<u>Baltoschischrah</u>				74			23,490				
<u>Zürichthal</u>				1203							12
<u>Heilbronn</u>				1861							17
<u>Herrenberg</u>		1		414							20
<u>i Sudak</u>				617			51,613				
<u>i Otus</u>				470			19,387				
<u>Kischlar</u>		94		1440			32,00				10
<u>gl. Krimm</u>		55									3
Summa	154			10159			97748				144

Neusatz, Friedenthal och Rosenthal emellan städerna Simfer. och Karasub. 20 v, ifrån båda. Friedenthal 1, och Rosenthal 4 v. ifrån Neusatz. De förra ifrån Tschokurtscha, den sista vid Brunatschka. Sälja potatos och smör till Simfer. Karasub. och Sewastopol. Hafva mycket lidit till skörd och trädgårdssaker genom Саранча. I alla 3 123 värdar. Kronenthal emellan Simfer. Baktschis. Sevastop. och Koslof, ifr. de båda första 20, de sednare 35 verst vid Bulgarak grundad 1810 af Broosdin, land köptes för 5 v. Des. 55 värdar. Jordmån i allmänhet lerig, stenig хрящеватой och fattig, nästan alls ingen svartmylla och höslag, det sämsta åkerland i hela Krimm och derföre den fattigaste tyska kolonien i början, då de ytterst torftigt måste framläpa sig. Dock goda ställen för vinkultur och fårafvel, hvarigenom den också nu (1836) redan ganska mycket repat sig.

Baltotschokrak 20 v. ifr. Simfer. och 10 v. ifr. Baktsch. grundad 1805. Landet köpt för 3050 Rub. har mest berg, sten хрящъ och 352 Des. Skog. Dessa Greker utvandrade ifr. Anatolien 1805 uti 22 familjer och koloniserades med samma rättigheter som utländska kolonister, men 9 familjer bortsläpptes 1818 till följe af deras egen önskan och Ministerns samtycke efter betalningen af deras kronoutskylder tillbaka till Turkiet. Af de återblefne 13 finnas endast 7 i kolonien, handla med tobak.

Zürichthal och Heilbronn 4 v. ifrån hvarandra, 30 v. ifr. I Feodosia och Karasub. Jordmån lerig och хрящеватый men ock tillräcklig svart mylla och ängs lägenheter. 2957 Des. brukbar och 314 obrukbar jord tills. 3271 köptes 1805 hos Murserne Schirinskij för 1000 Dukater. 115 hushåll, på hvarje 25 18/23 Des. Ledo i de första åren mycket genom sjukdomar och dödlighet (Heimweh).

Sid. 56.

Sysselsätta sig med landtbruk, boskapsskötsel och kryddgårdar, föryttra till Feodosia 1823 och 1824 utödde Саранча åkrar och kryddgårdar, gräs och betesmarker. Också förlorade de 1825 1/3 af sin boskap.

Vinodlarne koloniserade genom föranledning af verk. Statsr. Pallas 10 familjer i Sudakska dalen vid foten af den Genuesiska fästningen, fingo länder å spridda håll till trädgård tjenliga andelar 33 Des. och i en skild andel till mullbete, höslag och skog 685 Desätin. jordmånen af sandig рыхлой sten och i andra слой mjuk, hvit sten. Vinkultur deras uteslutande näringsgren, hvaraf de redan hämta det nödvändiga, ehuru den ej är ännu bragt till sin fullkomlighet. Försälja sitt vin på stället till 250 kop. 5 r för vedro – Ifr. år 1804–1824 beredda 11 943 vedro. 4 familjer vinodlare koloniserade i Otuska delen 20 v. ifr. Sudak der de bo rätt fredl. med Tatarer. Fingo af kronoandelar 32 Des. å hvilka de anlade 20 vin och fruktträdgårdar, bedja om litet åker och boskap för år, då vinrankan och frukter ej lyckas.

Kolonien Hertzenberg 3 v. ifr. Feodosia grundad år 1804 till anläggning af en молочная ферма och för att förse staden med kryddgårdssaker 5 familjer koloniserades med 9 Des. på hvarje. År 1816 fingo de 20 Des. men 1820 inskränkta blott till 3 Des. på hushållet. Genom intrång af stadsboerne har det blifvit dem omöjligt att föra sin hushållning, hvarföre de inlemnad klagomål.

Sid. 57.

I de första kolonierna Neusatz brukbart land – 3105. otjenl. 173 inalles 3278 Des. Ut i antalet af det brukbara 60 Des. för det Evangeliska pastoratet vid Neusatz och 60 Des. för det Katholska vid Rosenthal följaktl. i koloniernas bruk tjenligt land 2985. hvaribland 802 Des. skog.

Kronenthal brukbart land 2660, otjenligt 752 tillsammans 3412 Des. Balta Tschokrak brukb. 755. otjenl, 75. tills. 830 Des. Ibland det brukbara 33 Des. kyrkoland, sål. koloniens 723 Des. Kischlar brukb. land 1535, otjenl. 397 tills, 1932. Af det brukbara tillhör kyrkan 33 och skog 307 Des. Kischlar emellan Karasubasar och Feodosia 35 v. ifr. den förra och 20 ifr. den sednare vid Osendol. Landet köpt af Murserne Schiränskij 1805 för 10000 Rub. 1535 Dess 99 värdar. Jordmånen svartmylla lerblandad. Bulgarene idel åkerbrukare. Gamla Krim vid staden af samma namn grundad af Bulgarer, hvilka 1810 ditkommo ifrån Odesska kolonien Stora Bajalyk. Skulle efter en af senaten stadfäst Etat erhålla 1000 Des. af armeniska klostret i mon af 46 familjer till 21 14/23 Des. på hvar; men stridigheter uppkommo med Armenianerne. Åt de Krimiska kolonisterna gafs af kronan inalles 197 309 Rub. Följ. på 470 hushåll 420 rub. för hvarje; således ej mycket mindre än åt andra kolonister i nya Ryssland, för hvilka det utgjorde öfver 600 Rub. på hvart hushåll. -

Sid. 58.

Det allmänna antalet af kolonier öfverhufvud.

Tyska kolonier i S.Peterb. Guv. 10 i Lifland

Tschernigof 7, Woronesch 1, Saratov 102, Jekaterinoslaw 21,

Taurien 34, Cherson 40, Bessarabien 18, Kaukasus 1, Grusien 8, Mennonitiska i Jekaterinoslav 18, Tschernigof 2, Taurien 39.

Greker i Taurien 1

Bulgarer i Cherson 6, Taurien 2, Bessarab. 1

Serber i Cherson 1

Hebreer i Cherson 9

Krono-trädgårdar i Jekaterinoslav 2, Taurien ? , Nikitinsk 1, Oreanda 1, Odessa 1, Taganrog 1, Grusien 27, Poltava 1,

Skolor för trädgårdsskötsel Bessar.5,

Kronoskolor för vinkultur i Taurien, Kaukas. 1,

Silkesplantager i Kaukasien 2, Grusien 14, Eriwan 4; andra ställen 11. Saratof 1, Slobodowko 2, Kief 1, Cherson 5. Taurien 1. Sidekulturen isynnerhet emellan 40–42 i Grusien. FB. Dessa noticer nu föråldrade, kanske ock origtiga i sig sjelf.

Den ännu gällande prest-aflöningen för Züricht. årl. lön 600 rub., till resor årligen af kolonisterne 48 rub. land 60 Des. bearbetas af kolonisterne. Pastoratet 6 Саж. långt och 4 bredt. Ved af kolonisterne till behof. – Inga Viktualier eller hö fastställda. För tjenstförrättningar: barndop 25 kop. konfirmation 1 rub. person, vigning 2 rub. af paret, begrafning 50 kop. 1830 räknades i:

Zürichthal 67 gårdar med 57 värdar, 1 särskild familj, 90 man, 84 qvinl. efter sista revisionen; men 1830 förhanden 47 + 137. Arbetare ifr. 16–60 år 144. Kyrkan af sten 8 Саж. lång och 4 bred byggd 1820.

Sid. 59.

Heilbronn 38 g. 38 värdar 5 skilda familjer, efter revis. 87+72, men förhanden 131+109. Arbetare 111. Kyrkan af sten, 8 Саж. lång, och 4 bred, byggd 1823. Sudak med 12 g. 12 värd, efter revis. 27+28, förnärvarande (1830) 38+38, arbet. 30. Bönehus af sten 6 Саж. lång och 4 bred, inrättad 1825 dertill af ett gammalt obegagnadt Genuasiskt kapell. Hertzenberg 7 g. 5 värd. efter revis. 16+10 förh. 15 419. arbet. 21. Inalles i denna socken 24 gårdar, 112 värdar, 6 isolerade familjer, efter sista revision 220+194, förhanden 331+303. arbetare mellan 16 och 60 år 306.

Hertzenberg, Behaj och Gerteilenberg har nu (1836–1837) endast 3 hushåll, som är att anmärkas vid särskildta tabellen om denna församlings nyaste tillstånd, hvaräst man uppfört 10. Boskap der och i Sudak tills. 100 stycken. – Rosenthalska kolonisterna alla Katholiker. Der har ock varit hittills säte för den Katholske prästen, som tillika besökt samma trosförvandter i andra kolonierna. Näst Rosenthal de flesta i Kronenthal, der hälften Katholiker. I andra blott få, alldeles inga i Heilbronn och endast i anseende till sedlighet denna församling utmärkt framför de nära Simferopol belägne Neustadt, der sednare mycket förderfvade och ofta grofva brott förefalla. Här är nästan intet exempel på oägta barn, blott en och annan nygift föder för tidigt. Fylleriet är ej heller stort. Till den bättre sedligheten bidrager utan tvifvel denna församlings mera isolerade läge uppå landet.

D. 31. Dec. 1836. Dessa anteckningar efter min värds dels äldre skriftliga, dels mundtliga uppgifter utgjorde min sysselsättning i Zürichthal.

Strödda anmärkningar om Tatarerne.

Dessa indelas uti Krimm uti bergstatarer Tat och Stepptatarer. De förre tala ett språk, som kommer närmast till Turkiskan. Äfven efter deras egna sägner skulle de ock vara blandade med Greker, såsom de ock torde vara det med Turkar. De äro i allmänhet äfven till ansigtsbildning de vackraste. Mycket nätta fötter. I städerna, isynnerhet i Baktschisaraj talas Tatariskan tämligen rent, d.ä. mer öfverensstämmande med Turkiskan. Vida mer afvikande är språket hos lands- eller stepptatarerne bildande en öfvergång till den mest afvikande Dialekten den Nogaiske utom sjelfva halfön ifrån Perekop och om Dnepr åt O. till Jekaterinoslavska Guv. Äfven ibland dem antager man flera grenar. De bakom Perekop boende kallas af de Krimiska Tschungarerer eller Tschunganer, hvilken benämning kanske sammanhänger med den af Soongar för att antyda utblandningar med Mongoler.

Sid. 60.

Enligt den Nogaiska språkläraren egentligen Tschongarer, hvilket bestyrker sammanhanget än mer. För öfrigt påstår han denna benämning nyttjas ej om de Perekopske Tatarerne, utan om dem å steppen emellan Kertsch (Kers) och Feodosia (Kefe), De vid Aile bakom Koslof (Göslef) åt Perekop boende skola kallas Torchanly *ша Tar.т – рьный в. узкий* – Också hos Nogajerne i Melitopols. kr. är benämningen Tschumgarer bruklig. Utomdess åtskilja de bakom Perekop såkallade Manzlemen Nogajer. Emellan Perekop och Молочна skola ock vara Turkmener och Kirgisier. Dnepern kallas åtminstone af Nogajer Oso, hvilket ock är Otschakofs tatariska benämning. Anmärkningsvärdt att Jekaterinoslav hos Malorossianske gemene mannen skall heta Polovetsa, som tyckes bekräfta Klaproths hypotes att Nogajerne äro de g. Polovtserne. – Enligt samme lärare skola Krimiska land-Tatarerne nämna Perekop Or i ans. till dess upphöjdare läge. Hos Nogajerne skall med samma benämning tecknas steppen på N. sidan om Kaukasus och det torde eg. ock vara ment med ör.

Även hos de Krimiska Tatarerne är den mening allmän, att de ursprungligen härstamma ifrån Buchariet och ibland Nogajerne i Melitop. kr. skola ännu finnas Bucharer. Ifrån Buchariet skall hela stammen först utvandrat till ett land, som de kalla ör (har kanske sammanhang med namnet ölöter); derifrån hade den inkommit i ett annat land, som de benämna Öngul - Ongul (förmodligen steppen i södra Ryssland emellan Dnepr och Don, hvaräst ock ännu floden Ingul är och så derifrån slutligen in i Krimm, som efter hvad man sade i Baktschisaraj förut skall hetat Japhil Ada eller gröna ön; namnet Krimm skall den fått efter en härförare. Till etymologien af namnet Tatar anförde man verbet Tartare jag drager, en tillfällig pik vid okunnigheten om den verkl. etymologien.

Sid. 61.

Efter deras egen allmänna mening är det nuvarande språket redan mycket afvikande ifrån det gamla, hvilket de benämna Tschagoltaj, någre ock Tschalomtaj, utan tvifvel en förvridning af Dschagataj. Att döma efter äldre skriftliga urkunder t.ex. af Krimms fordna Chaner tyckes det äldre språket hafva varit ungefär detsamma som det nuvarande.

[i marginalen:] Uppå detta språk torde ock Nogajernes folkvisor och fordna bragder vara författade, då läraren påstod, att de skola vara svåra att begripa.

Tatariskan omkring Kasan och i Sibirien, och afvikelserna derifrån blifva således lätt förklarliga genom inflytelsen af Turkiskan i de sednare århundraden. – Tröghet och lättja ett allmänt charactersdrag hos hela stammen äfven uppå halfön, der Tatarerne dock vida utmärka sig framför Nogajerne genom större civilisation samt mer stadgat åkerbruk. Uti nöd af behof är ock den derboende Tataren en ganska flitig och ordentlig arbetare, men blott på korrt tid, tills han för momangen är afhulpen, då han åter i maklighet vill njuta lifvet, så länge det går. Alla Tatarer äro stora tobaksrökare. Vin dricka de efter muhamedanska föreskrifter icke, endast den friska saften af drufvan. Brännvin deremot försmå de icke, ehuru man dock icke kan beskylla dem för fylleri.

Sid. 62.

1837

Januari 1837.

D. 1. Jan. Bivistade Gudstjensten i den lilla kolonialkyrkan. Såsom den ursprungligen varit reformert, så hade den ännu intet altare, utan i dess ställe framför den i fonden inrättade predikstolen en rund stenpelare med ett bräde uppå. Dräkten var vanliga Tyska, dels blåa eller gråa långa rockar, dels korta jackor. Qvinnfolken i enkla klädningar och tröjor af bomullstyg med dukar på hufvudet.

D. 2. Jag afslöt kontrakt med Johan Aberle att resa ända till Molotschna för 13 silf.rub. med 3 hästar. – Efter 4 ½ v. passerades filial-kolonien Heilbronn, som blef på sidan åt höger och efter 20 v. ankommo vi till en större Tatarisk by Kulisch-Metsched. Sedan gick det nedåt öfver den efter vanligheten flacka steppen. Blott 1 Tatarisk by Tulumtschug på sidan till vänster 9 v. nära Arabat, dit vi ankommo vid midnatten. Byn består af circa 10 gårdar, hvilkas åboer ursprungligen härstammande ifrån Poltavska och andra Guv. i södra Ryssland först varit inskrefna som borgare i Feodosia, hvarifrån de hitflyttat och nära sig af åkerbruk och boskapsskötsel.

D. 3. Då vi redan före dagningen uppbröto så blef den här befintliga, men åt förgängelsen lemnade fordna Turkiska fästningen af mig osedd. Framåt till poststationen Vlassofskaja endast en kordon för strandridare, derifrån en kasern och den andra cord. till Tschakligska stationen. I nästa herberge godt vatten, hvaraf äfven ställets Tatariska benämning Tschokrag (d.ä. källa). I sjelfva verket på hela landtungan Арабатская Стрелка det allra bästa vattnet.

D. 4. Härifrån räknar man 30–31 v. till Tonki, hela landtungans längd säges nu utgöra 107 v. fordom och allmogen räknar nu ännu 110. På det sista hållet ingen enda Chutor, kasern eller annat ställe att vika in. Vid Tonki flottas man med en pråm öfver utflödet af Sivasch eller ruttna hafvet i det Asofska. Tonki är inemot 100 gårdar och 1 kyrka, par tre bodar med små kramvaror har ett fördelagtigt upphöjdt läge. Jag gick att besöka uppsyningsmannen öfver saltverken i

Sid. 63.

denna nejd öfverste Saslivtzoj. Saltet här uppsamlas ifrån den här circa 15 v. härifrån på sjelfva landtungan befintliga saltsjön Genitschi af 17 versts omkrets genom lejda Tatarer, hvilka man detta år betalt 6 kop. för pudet, dock så, att de måste leverera det 6te pudet gratis. Kronan förser dem med materialier, d.ä. bräden och skyfflar. I äldre tider skall man årl. lefvererat salt till 1–1 ½ million pud och deröfver, men sednare har antalet aftagit, hälst invånarne under de svåra åren till det mesta förlorat sina hästar. De sista åren har lefveransen utgjort endast 800 000 och 900 000 pud. Och vill man hafva bemärkt att saltet efterhand förlorat af sin godhet och renhet, hvilket torde härröra deraf, att saltsjön ligger i en djup dæld och derigenom vid stark blåst uppfylles af sand och orenlighet. Emot kl. 4 e.m. afreste jag, passerade byn Tokuja och kom till natten till Gerhi på Tatariska Jalau Sagatsch en liten Ansiedelung af blott 3 gårdar, deribland en poststation.

D. 5. Jan. Efter en Chutor passerade vi en traktör invid en ravin (Балка) som kallas på Tatariska Osis Otlug. Dersammastädes är ock nära vägen en hög Grafkulle (пошла) som likaledes bär namn af Asis hvilken måste varit en betydande person så mycket mer som en annan klyfta längre fram vid Jakimofka bär namnet af Orta Otlug, den gemensamma dalen. – Jakimofka en först för par år sedan anlagd by, hvars innevånare skola vara till hälften åter till den orthodoxa kyrkan omvända Duchoborser och till andra hälften hit öfverflyttade Mordviner. Också omkring Perekop skall i St. Priests besittningar vara en by af Mordviner. Ifrån Jakimofka blir vägen backigare till Novo-Alexandrofskoje eller Kischlar, en stor by af 350 gårdar och derföre bestämd

Sid. 64.

till en ny Kretsstad.

D. 6. Jan. Kommo vi genom den Duchoborska byn Terpenie och öfver floden Molotschna (öfversättning af det Tatariska Sud) till den första Mennonitiska kolonien Altenau, och derifrån till vår bestämmelseort Ohrlof, hvaräst jag hade ett rekommendationsbref af Steven till den allmänt agtade icke Mennoniten Jul. Cornig. Han kompletterade mina redan i Simferopol gjorda samlingar med afskriften af en ny beskrifning öfver Nogajerna äfvensom en uppsats öfver de uti denna krets boende Molokaner.

D. 7. Cornig beledsagade mig till den genom hans egna outröttliga bemödanden om sine Nogaiske grannars civilisering i stånd komna Nogaiska "Musterkolonin Akerum bestående af 36 hus, af hvilka 22 blifvit byggde föregående och de övriga 14 detta år, efter de Mennonitiska husens mönster med symmetri på båda sidor om gatan, husen midt emot hvarandra uti lika stort afstånd och äfvensom bakom dem alla uthus, så att man redan vid första anblicken tror sig passera en Tysk, ingalunda en Nogaisk by. Efter att hafva åkt igenom hela byn förde mig min beledsagare in till öfverschultzen Tymer Mangutof (af stammen Mangut) en vacker yngre man, hvilken hufvudsakligen skall bidra till den nya reformen ibland sine landsmän och med särdeles nit fortfar att under Cornigs faderliga ledning upprätthålla och utbreda densamma allt mer och mer. Hans hus är ett af de bästa, ansenligaste och vackraste i byn af brändt tegel.

Sid. 65.

På båda sidor om farstugan är en stuga med en kammare innanföre och en hvit spis, som efter Mennoniternas bruk eldas utifrån i köket uti midten af hela byggnaden. Flera fönster pryda rummet, som ock redan är försedt med bord och stolar. Rundtomkring en bred divan med öfverhängande tygmattor, men af samma höjd med stolarna, icke såsom hos Tatarerna vid golfvet. – Hos värden förefunno vi också hans adjoint Kokan Akerman en äldre man, som förut varit uppsyningsman öfver den siste Nogaiske Chanens hästar vid Akerman i Bessarabien. – Öfverschultzen hade redan i går blifvit af Cornig efterskickad till Ohrlof och blifvit beordnad att utrida grannskapet och efterspana en Tovarick hvilken Cornig sjelf för längre tid tillbaka sett. Ägaren hade sedermera aflidit och sonen påstått att numera endast hälften vore kvar af det digra Mistet, hvilken han dock sagt sig för momangen icke kunna återfinna. Cornig åtog sig att ytterligare spana derefter och Tymer lofvade också skicka till ett annat ställe och om det lyckades att få något sjelf hämta det. Efter min önskan lofvade man ock sörja för samlande och upptecknande af nationalvisor och ordspråk. I anledning af Tewarich, gjorde jag de båda Nogajerne frågan om deras traditioner angående deras forna öden, bosäten och förhållanden, om hvilket de väl icke kunde lemna något särdeles besked, åberopande sig att allt sådant vore

Sid. 66.

omständligen upptecknat i deras Tewarich af hvilka också deras i nejden af Nogaisk boende kadij Elias Efendi skulle äga en. Emedlertid kunde jag isynnerhet af den sednare karlens svar och anförande märka, att de icke sakna kunskap till och med om vidt aflägsna länder och folkslag, hvaraf man åter måste sluta, att Nogajerne uti äldre tider måste hafva sväfvat omkring vidt och bredt i världen. Så kände han och talte om Lech (Polen), Topka (litthauen), om hvilka och deras förfäders relationer med dem allehanda dunkla och visserligen förvirrade sagner skola herrska hos dem. Äfven om Svenskarne såsom eget rike och folk, hade mannen åtminstone begrepp, som de kalla Läl, tycktes beteckna Ungrarne. Bergstatarerne kalla de Tateä. I allmänhet försäkrade Cornig

efter sin mångåriga erfarenhet att Nogajerne skola vara utomordentligt kloka, sluga och lifliga, hvilka förmögenheter visserligen hittills endast varit rigtade till hvad ondt är. Emedlertid är redan nu en märkbar skilnad med hvad Nogajerne voro vid Mennoniternes första kolonisering härstädes för 20–30 år sedan. Stölder och röfverier, hvilka då hörde till dagens ordning, äro nu ytterst sällsynta, och deras civilisation skrider i alla hänseenden raskt framåt. – Deras utskylder till kronan belöpa sig årligen till 3–4 rub. för person. Mennoniterne erlægga endast 15 kop. för hvarje. De sakna odladt land och dessutom de så kallade земныя повинности. – Efter par timmars uppehåll i Akerman fortsatte vi resan till Cornigs Chutor eller Vorwerk i Juschavle, der allt är inrättadt på holländska viset med en ladugård af en mängd äkta holländska kor, hvilka han låtit med stor omkostnad hämta ifrån Moskwa, hvarje ko har kostat med transporten nära 450 rub. (hvar ko har sin skrubbe, ofvanom en svart tafla med dess namn) ett Schäferi af 9000 spanska får, deribland 150 äkta Merinos, hvilka han sjelf utvalt och upphandlat i Sachsen (hvarje moderfår har kostat med transporten circa 100 rub. och gumsarne öfver 160). 2 stora trädgårdar af 5 Desätin

Sid. 67.

D. 8. Jan. Sedan jag tagit afsked af min vänskapliga och högt agtningsvärde värd Cornig reste jag vidare igenom de Mennonitiska kolonierna Lichtenfeldt, Neukirch och Prangenau till ett Mennonitiskt Vorwerk i Steinbach, till hvars innehafvare Schmiedt, Cornig hade rekommenderat mig. – Det yttre i alla Mennonitiska byarne äfvensom byggnadssättet har samma utseende: husen af sten, tegel eller träd, symmetriskt byggda midt emot hvarandra på ömse sidor om vägen och i lika afstånd. Mellanrummen upptagne af trädplantager, hvilka gifva den eljest på alla träd utblottade steppen en högst angenäm och treflig anblick. Husens inre är ock lika för alla, både rika och fattiga. Midt emot förstugan är såsom en fortsättning deraf det stora och rymliga köket och derinvid öppningarna af de holländska kakelugnarna, så att de ifrån köket kunna eldas. Halm och gödsel de enda brännmaterialerne. På ömse sidor om farstugan en stuga med par kamrar. – Vid ingången genast på sidan den holländska kakelugnen och på andra sidan om densamma bredevid hvarandra dörrarne till de 2 smärre rummen. I fonden af stugan en säng med förhängen. Bord, länstolar med andra stolar enkla, men smakfulla, väl polerade af eget arbete (Olsowir) dylika skåp (till en del inuti väggen) eller kommoder med glasdörr. I förmögnare hus 1 eller par speglar och ett elegant slående väggur.

D. 9. Jan. Jag reste vidare till staden Nogaisk eller såsom den ock kallas efter den lilla floden, hvarvid den är belägen Обиточная, såsom det heter framdeles bestämd till kretsstad. På vägen dit passeras 2 Nogaiske byar Kursag och den stora Tscheklin af flera afdelningar. Genom båda förföljde oss en stor skara af hundar och på fältet invid byarne roade sig en hop unga pojkar med att rida i kapp, hvilket skall vara deras vanliga tidsfördrif om högtiderna.

Sid. 68.

Några (rike mans barn) klädde i rockar af purpurrödt kläde; de andre med fårskinnspälsar. Hus och gårdar inhägnade med hårda jordvallar. Tcheklin ligger endast 8 v. ifrån staden och på steppen deremellan stora åkerfält å hvilka Nogajerne så hvete och korn, samt deras hufvudsädesslag hirs, som jämte hästkött också utgörer deras förnämsta och favoritföda.

D. 10. Om aftonen hos Gorodnitschij, en Tysk Boris Petrovitsch Messenkampf.

D. 11. Gorodnitschen skickade till mig den tatariska skolläraren, med hvilken jag började sysselsätta mig med att kontrollera den i Karasubasar upptecknade ordsamlingen med bifogande af varieteter efter landttatareernes munart (läraren är sjelf barnfödd i Simferopol) och Nogaiska dialekten, så vidt han kunnat vänja sig dervid.

D. 13. Med polismästaren faren till den 3 v. härifrån på andra sidan om Obitotchna belägna sloboden af samma namn, der vi först bivistade Gudstjensten och sedan voro på frukost hos Grefve Orlov-Denisofs förvaltare förafsked. kapt. Nikol. Dimitrievitsch Dmitrief.

D. 16. Jag slöt i dag mina arbeten med den tatariske läraren Aberefim Boghdaninskij. Om aftonen var densamme hos mig med sin huskamrat El Mursa en fältskär och infödd Nogajer.

D. 17. Jag började i dag arbeta med den ofvannämnde Nogajen. Tyvärr har han ej lärt Grammatik, hvadan det torde komma att gå något långsammare och svårare.

Sid. 69.

D. 24. Jan. Slöt mina arbeten öfver Nogaiskan med El-Mursa. – Aftonen hos Polismästaren.

D. 25. Anträdde min resa till den Nogaiske kadij med Abderrefim. Vägen är den till Krimm förande stora landsvägen, å hvilken stadens land sträcker sig 6 v. framåt. Å densamma är en Cornigs broder tillhörig Chutor den enda boningsplats ända till den Nogaiska aulen АЖИЛЬГОДЖА hvaräst också poststationen befinner sig. Framför denna aul passeras en bäck, som min forman kallade ГОЛОВАТКА. Ett godt stycke fram om denna togs af åt höger till de 2 Nogaiske aulerne Ojmaghut vid en bäck. – Uti den aflägsnare mindre cirka 1 verst från den Aeschinska Wolosten med den andra poststationen bor Kadij Kadij Elias Efendi visade oss endast några spridda fragmenter af diverse Tevarichis och sade sig ej äga sjelf vidare, dock ville han icke cedera dem, utan lofvade framdeles sända dem sedan han hunnit för sig sjelf taga en afskrift. Om betalning skulle ej blifva fråga, utan ville han till Akademiens egen discretion öfverlåta dem. Han ville ock ytterligare i Krimm, dit han snart måste anträda en embetsresa, forska efter fullständigare krönikor och derom framdeles underrätta.

D. 26. Hos polismästaren afsked, emedan han i dag afreste till Jekaterinoslav. – Äfven jag ärnade afresa, men hann ej blifva färdig.

D. 27. Obitotschna floden hade om natten så svullit att det var ingen möjlighet att öfverkomma. Ångrande att jag dock ej i går afreste måste jag nu på obestämd tid uppskjuta min afresa. -

Sid. 70.

D. 30. Jan. Kl. till 10 skedde ändtligen afresan. Vägen till Berdänsk en öppen stepp; endast här och der en så kallad балка. 3 v. ifrån staden passeras den redan förut nämnda sloboden och sedan mot slutet den Nogaiske aulen Kutur Oghlu vid en liten bäck Kutschu Berdänka, det är lilla Berdända. Ankommen till Berdänsk gick jag att uppsöka Italienska köpmannen Antonio Zino. Han gaf mig adresser till kvarter och bekantskaper i Marjepol och förnämligast i Taganrog der han sjelf förut bott. Om aftonen gick jag till uppsyningsmannen öfver stadens icke länge sedan öppnade nya hamn, en Grek. Efter hans uppgift har staden circa 500 hus och 3000 invånare idel Ryssar, men af olika sekter, till 300 Raskolniker, hvilka åter sinsemellan afvika; Judar skola finnas 5 och endast 1 Tysk trädgårdsmästare i kronans trädgård. Den har blott 19 Desätin, är planterad förnämligast med träd, Akazia, popplar, äppel och plummon, och sedan par år med mer än 2000 vinrankor. Sjelfva staden har ända till 8000 Desätin land hvaraf dock endast hälften är brukbar, belägen på den öfra steppsidan, inunder hvars berglika afbrytning staden ligger på den sandiga strandplatån, som oaktadt sin ofruktbarhet dock lemnar fördelarne af ett sundt, torrt läge och ett skönt, rent vatten. Stadens hufvudnäring hitintills åkerbruk och riklig fiskfångst. I anseende till den ypperliga hamnsplatsen är utsigt till en lönande framtida handel. Nu finnes blott en enda och dålig kramboda som hålles af en Armenian, ifrån Nogaisk.

Sid. 71.

D. 31. Jan. Reste vidare. Vägen längs den högra stranden af Berda intill hvilken den sänker sig på halfva vägen vid 2 höga kullar och den Nogaiske Aulen Babotij; hvarefter man småningom åter lemnar Berda tills man passerar densamma emellan den Würtembergska kolonien Neue Hoffnung och den ryska kyrkobyn Новоспасовка den första by af Jekaterinoslavska guvernementet, som genom Berda åtskiljes från det Tauriska. Neue Hoffnung skall innehålla 50 värdar, och vara större än de 3 andra kolonierna i Neuhoffnungsthal, Rosenfeld och Neu Stuttgart, hvilka tillsammans bilda en pietistisk församling, hvars medlemmar här ville afvagta början af det 1000 åriga riket det förflutna året 1836! Åkerbruk och boskapskötsel den förnämsta handteringen, ehuru i den förflutna tiden, såsom jag hört, af många vanvårdad, då hälst sådana af hvilka till den snart förestående tidepunkten och vår Herres ankomst ännu hade för sig förmögenhet att lefva af. Mest odlas råg och hvete, äfven korn och hafra. Föröfrigt tycktes folket vara enkelt, ärligt, stilla och beskedligt. Det yttre emedlertid ostadigt och oordentligt, ej den snygghet och enkla elegans, som

hos Mennoniterne. – Ifrån Новоспасовка åter nästan alldeles jemn stepp till den enstaka stationen Камышеватка.

Februari 1837.

D. 1. Feb. Å vägen till staden Marjepol något större omvexling genom bäckar och höjder. På en sådan ligger 10 v. ifrån stationen den ansenliga sloboden Mangusch.

Sid. 72.

Marjepol är en till omfånget något ansenligare, men i anseende till byggnaden medelmåttig stad med 5 kyrkor. Invånarne förnämligast Greker; men ock något Ryssar och utlänningar. De här i nejden och Marjepol boende Greker skola alla tala Tatariska och äfven Gud heter hos dem vanligen Allah. – Staden är belägen vid en krökning af Kalming [i marginalen: Кальмикъ] icke långt ifrån dess utlopp i hafvet. Efter 3 v. passeras floden hvarefter följer en lång enformig slätt med en enda obetydlig höjd. Uti den enstaka stationen Besimärnaja frapperades jag af de förminskade progonerna, härrörande deraf att jag nu sades befinna mig på Donska kosackernes område. Derifrån med slåde till en liten herrskaplig by Schurupova vid en liten bäck Jalantschik hvarifrån snön åter började aftaga, så att i Worobjeva åter en telega blef oundviklig. Så kom jag till Gorjkaja en enstaka station. – Vägen dit en flack stepp endast med 2 små herrskapl. byar Sidovkina och Kotlomina, denna vid bäcken Jalantschik.

D. 2. Feb. I början en tom, flack och jemn stepp, sedan afvexlande med höjder och åkerfält. Nära staden passeras Mijus vid en liten by öfver isen och till middagen befann jag mig i Taganrog, en stad utmärkt framför alla de sednast sedda med breda gator och sköna 2-våningshus. E.m. uppsökte jag apothekaren Elfink,

Sid. 73.

en gammal bildad hedersman, som redan om aftonen gjorde mig en present af några kalmuckiska handskrifter utom en tryckt bok, äfvensom en tryckt arabisk kateches.

D. 3. Feb. Elfink kom till mig och förärade mig ytterligare en ny thermometer och par exemplar af en vue öfver Taganrogska höjden. Derpå införde han mig hos Engelske konsuln William Jaems.

D. 4. F.m. med Elfink besök hos förra Direktorn vid Gymnasium. Middag hos stadens chef Baron Frank. Aftonen hos Elfink.

D. 5. F.m. besåg det hus, hvaruti Kejsar Alexander under sin sista vistelse härstädes med sin gemål bodde och äfven dog/afled. Den af honom intagna hälften är numera förvandlad till ett kapell, men den öfriga delen af huset en stor sal och 7 kamrar befinner sig ännu i samma skick såsom då det beboddes af aflidna Kejsarinnan utom att en del af möblerna är bortförd till Petersburg. –

Middag hos Elfink. E.m. faren till fästningen. Der äro 2 Grekisk-ryska kyrkor; den 3^{die} ryska hufvudkyrkan (Соборъ) befinner sig i sjelfva staden, äfvensom 2^{ne} grekiska kyrkor, så att här utom det förstnämnda kapellet, finnas inalles 5 kyrkor. Framför Соборъ i staden är ett Monument af bronze på en

Sid. 74.

pedestal af finsk granit föreställande den aflidne Kejsaren stående med blottadt hufvud, den franska örnen under fötterna och en rulla i handen.

D. 6. Feb. Afskedsvisit hos Jaems. Faren till fästningen. Hos Guvernören, som gaf mig förhoppning att snart erhålla de begärta statistiska underrättelserna. – Middag hos Elfink. Han förärade mig ur sin lilla nyaste samling allt Orientaliskt, som han hade och tillställde mig dessutom att äfven bland de andra utvälja en del.

D. 7. Afskedsvisit hos Guvernören. Han lofvade mig underrättelserne om denna stad tills i morgon och de andra ville han efter min avresa skicka efter mig till Vladikavkas. – Med Elfing i theatern. Den är här permanent, Rysk och spelar 2 gånger i veckan. Förtjenar i det hela beröm, också musiken rätt god. – Ryssarne utgöra eljest i staden det minsta antalet mot den Grekiska hufvudmassan. Dessutom Italienare, mindre Tyskar, Fransoser och Judar. Antalet af ankommande skepp det sednaste året circa 300. Tullinkomsten af ankommande varor skall utgöra 2 Million Rub. De förnämsta utförsartiklar spannmål, tågverke och Sibiriskt jern; införas viner, olja, frukter och andra kolonialvaror.

Sid. 75.

D. 8. Feb. Elfing kom ännu till mig före afresan, som ändtligen skedde mot middagen. Af Guvernören hade jag bekommit Notiser om denna staden. – Sedan man kommit ned ifrån den höga landtungan, hvarpå staden är belägen, är allt återjemn flacka. Den första stationen är i en Malorosiansk by Sambek vid ån af samma namn. Derifrån åkerfält till Мокрой чулекъ. Redan från halfva vägen är en by Tschulek vid en bäck Tschuvata. Tschulek [!] flyter genom en djup dal och äfven de andra bäckarne hafva de enda backorne under hela vägen. Ifrån Tschulek for jag med släde. En liten by Sinsävaschka vid Morskoj Tschulek; en annan liten bäck benämnde man

Красной Ярѣ. Мокрой Чалтырь är en stor by bebodd af Armenier. Passage öfver Temerlyk. Jag kom sent fram till den armeniska staden Nachitschevan.

D. 9. Med läraren vid härvarande skola Tigranian eller efter ryskt vis Tigranov hos en Armenisk präst, som troddes hafva handskrifter. Han hade blott theologiska, deribland en gammal på pergament af "Занятия Кирилла", som han påstod mycket afvika ifrån den tryckta, emedlertid mycket svår både att dechiffra och förstå. I allmänhet påstod han de närvarande Armenianerne både här och i Astrachan (tvärt emot en

Sid. 76.

sägen i Tiflis) vara utan alla historiska minnesmärken. Endast i klostren i Etschmiadzin, Achpat och Gansasar nära Elisabethpol kunde historiska handskrifter finnas. – Sedan uti den Armenianska skolan, bestående af 3 klasser, circa 40 elever, hvilka undervisas i armeniska och ryska språken, skriva, räkna och Geographi. Tigranof visade mig ett Mss. af en armenisk Grammatik på franska, som han begynt sammanskriva för att konkurrera om Demidoffska premien. Han hade sjelf åtnjutit bildning i Saratoffska Institutet i Moskva och der 1834 låtit trycka en armenisk öfversättning af Racines Athalie. – Om Nathischevan vill jag för öfrigt anmärka till rättelse af Hassel p. 610, att man har 5 kyrkor, utom 1 utanför staden. Invånarne äro alla Armenier, rika eller i allmänhet välstånd, så att inga tiggare skola finnas. Hela den stora Basaren är rundtomkring omgifven af en ofantlig mängd bodar. Brännvinsbränneriet ingånget. Sidenkulturen ej stark, utan obetydlig: af de 2000 mullbärsträden finnas knapt spår. Besynnerligt att staden skall vara (enl. Hassel) utsatt för öfversvämningar, då den ligger så högt, att man derifrån har en ofantlig utsigt långt öfver Don.

I klostret en Archimandrit; Biskopen hvarunder staden lyder i Kischinev. I början

Sid. 77.

hade här varit en Biskop, för sin tid stadens Patriarch. Tryckeriet är numera ingånget. – Emot aftonen for jag till Rostof. Jag passerade derunder den förfallna vidlyftiga fästningen. Hassels beskrifning i allmänhet tämligen riktig, utom att stadens invånare och antalet af husen större. Inga Greker deribland; men väl Judar. Intet skeppshvarf. Staden är stapelplatsen för allt sibiriskt jern, som utföres, äfven som materialier derifrån för flottan, bomber, granater, kulor etc. – Det närbelägna Asof skall nu vara en eländig by af 40–50 hus bebodda af idel spitsbofvar.

D. 10. Feb. Vägen till Smiefskaja är en framåt sluttande flacka, stepp eller åkerfält. En liten bäck och några kurganer de enda afvexlande föremål. Uti Smiefskaja befann jag mig åter på den stora Moskofska vägen, hvilken jag redan om hösten 1835 for till Grusien. Ifrån Batajskaja syntes ingen

snö mer. Väderleken varm och mild lik en vårdag. Jag tog nattqvarter i en постоялый дворъ invid den Metschetinska stationen, hvars namn innebar bevis af forntida Muhammedanska invånare (Metscheds) ehuru min värd inga sägner derom hade att förtälja.

Sid. 78.

D. 11. Feb. Jag reste ända till Licknick.

D. 12. Jag hann i dag endast 3 stationer till Bezopasnaja på kärra.

D. 13. Jag måste ännu skaka på kärra till Moskofska stationen framför hvilken snön blef ändtligen herskande på den höga bergsträckan uppå hvilken man stiger. Ankom till Stavropol.

D. 14. Uppvagning hos General Weljaminof. Uppå min begäran om nya statistiska underrättelser om область sade han inga sådana finnas samlade. – Om folkmängden efter sista revision lofvade han mig om några dagar. – Mycket artig, diskuterade om språkstudier och deras närvarande riktning, dock såsom det tycktes med öfverdrifven skepticism t.ex. om Sanskrit, om statistiska föremål härstädes: boskaps – och fårskötsel, vinodling, silkesafvel. Äfven han påstod angående Klaproth, att han ifrån Tiflis ingen excursion hade gjort och att han ej förtjänade det ringaste förtroende. – Sedan uppsökte jag härvarande kretsläkaren Gavril Petrov. Medvedef, till hvilken jag ifrån Direktorn i Taganrog Manne hade bref. Då jag gick ifrån honom mötte jag Dr. Mayer. Den berömda läkaren Wasilj Gregor. Schlyter sökte jag förgäfves. Sedan hos öfverste Marcellij Matvejevitsch Olschefskij, till hvilken jag hade rekommendationsbref ifrån Nordenstam. Han

Sid. 79.

upptog mig mycket artig och bad mig stanna till thé. Der fick jag göra bekantskap med Titulärrådet Karl Ivanovitsch Tausch ifrån utrikes kollegium en rättskaffens Würtembergare, som i egenskap af Commissair 6 år bott ibland Natuchatsch och lärt Tscherkessiska, hvilket han med färdighet talade, då man ditkallade 2 Tscherkesser af samma stam. Den ena af dem sades hafva gjort regeringen viktiga tjenster, hvarföre han för att undgå sina landsmäns förföljelser nödgats flytta närmare och nu bodde ibland Abadsech. Han blef firad med särdeles utmärkelse.

D. 15. Feb. Åter hos General Weljaminof. Han sade sig hafva skickat till mig Guvernörens Kansli-Direktör för att fråga, hvarföre jag egentl. önskade statistiska underrättelser. – E.m. till Tausch för att med honom kontrollera rigtigheten af de anteckningar om Tscherkesserne, hvilka jag äger ifrån Tiflis. – Ifrån honom till öfverste Gorskij, som jag förleden vinter lärt känna i Tiflis och der hört honom berätta att der finnes en handskrifven äldre beskrifning öfver Kaukasus på latin. Den kunde

numera icke erhållas, då jag ärnade resa i morgon. Då han snart ärnar resa till Tiflis, så bad jag honom bedja ägaren att få taga den med sig, hvilket han lofvade. En annan ny handskrefven beskrifning om Tscherkesserne af en infödd Tscherkess Chan Girej, såg jag hos honom. Den skulle affärdas till Tiflis der jag kanske får begagna den.

D. 16. Jag lemnade Stawropol med släda till Sergiefskoje, hvarifrån jag måste resa på hjul till Zalinofka. – Stawropol hade 2 stenkyrkor; befolkningen torde med militären (öfver hälften) gå till 10.000,

Sid. 80.

allt Ryssar af orthodoxa kyrkan utom 23 Molokaner, hvilka emedlertid också äro omdöpta och först nyligen här bosatte. Äfven finnas några omdöpta Judar; ibland de handlande 2 Greker. Intet Gymnasium, endast 1 kretsskola. Inga fabriker; men 6 lädergarfverier, 2 såpsjuderier och 1 ölbryggeri.

D. 17. Feb. Jag fortsatte resan med godt slädföre. Middag i Sablä. Ifrån Alexandria gerad till Pätigorsk. Vägen går först uppå den höjden, som ifrån södra sidan omgifver stanitsan och sedan längs den upphöjda platån och förenar sig med den egentl. postvägen ifrån Georgievsk framom Лоняя гора. I Pätigorsk åkte jag in till min landsman Apothekarn vid Militärhospitalet Sundblad.

D. 18. Hos Lenz. Hos Conradi.

D. 19. Hos löjtn. Vas. Dimitr. Suchomkof. Sedan hos Conradi.

D. 21. Sundblad åtföljde mig till Karas, dit jag reste för att uppehålla mig par veckor och undertiden af omdöpta Tscherkesser bland kolonisterna lära något Tscherkessiska. Jag afslöt kontrakt med en omdöpt Tscherkess, som man sade, den kunnigaste af alla benämnd Hunter – i sanning en slug man, hvilket viste sig redan i i underhandlingarne om kvarter och kost, för hvilka jag måste betala 4 rub. i dygnet! – Emedlertid var rummet i sådant skick att jag icke kunde genast kvarstanna, utan måste återresa till staden.

Sid. 81.

D. 22. Feb. Uppå Patersons inrådan skref jag bref till den 35 v. härifrån boende Tscherkessiske Usden Schora Bek Mursa, hvars bekantskap jag gjort i Tiflis inböde honom att komma till Karas för att undervisa mig i Tscherkessiskan. Brevvet förde jag till Suchomkof för att bedja honom befordra

det. Han sade sig i dag vänta en annan Tscherkess ifrån samma aul med hvilken han ville skicka brevet. Aftonen hos Lenz.

D. 23. Åter hos Suchomkof. Den väntade var ännu icke ankommen. Besökte den förre kommandanten bestämd härifrån till Poti dit han ock bød mig i nästa sommar. Flyttade till kolonien, der jag drack mitt mjölkthé hos Paterson.

D. 24. Jag började i dag med Tscherkessiskan under värdens handledning. Det är till uttalet det svåraste språk, som jag hitintills känner, särdeles rikt på hvissle- och kväsljud, hvilka dertill ofta förbindas med gomljud, af hvilka ock flera förekomma.

D. 25. Af några försök fann jag, att jag i afs. å grammatiken intet stort har att hoppas af min värd, som derom intet begrepp har. Mina göromål kunna således snart ändas om ej Schora ankommer. – Dagen före min ankomst hade värden sjelf genom en Tscherkess ifrån samma aul i Pätigorsk låtit hälsa honom muntligen och underrätta, att en professor, som i Tiflis gjort hans bekantskap, komme att bo här och önskade se honom.

Sid. 82.

D. 27. Feb. Svar ifrån Schora, som hade erhållit mitt bref och lofvade komma i dag. Om aftonen hos Pastor Lange, som förärade mig en turkisk bibel tryckt i Paris 1827. Redan förut hade i dag Galloway bragt mig ett exemplar af N. Test. tryckt i Astrachan för de deromkring och öfverhufvud väster om Wolga boende Tatarer, äfvensom par andra små traktater. Besök af Paterson och till min stora glädje Schora!

D. 28. Beslut om Schoras hitflyttning, då värden lofvade för samma pris hålla honom mat tillsammans med mig.

Mars 1837.

D. 1. Martii. Allt mer misshälligheter emellan värden och Schora, den förra tror sig känna språket lika så väl utan grammatik, hvad denne naturligtvis finner stötande. Dessutom tyckes han vara af något misstänksam Charakter.

D. 2. Nogma flyttade alldeles att bo med mig sedan han hitintills åtminstone sofvit hos Paterson.

D. 6. Liten spänning med Nogma.

D. 7. Så mycket större hjertlighet åter.

D. 8. Paterson bød oss. – En dispyt med Nogma åstadkom åter liten spänning, som dock slöts med ömsesidiga förklaringar.

D. 9. Paterson hos oss.

D. 10. Med Schora hos Galloway för att bese en hop Orientaliska handskrifter, af hvilka blott 2 egentligen historiska.

Sid. 83.

D. 12. Mart. I dag hann jag slutligen exasperandets af Nogmas Mss. – Hans karl kom med hästar, hvarefter han flyttade till Paterson med sina saker. – Detta äfvensom hans förbehållsamhet syntes antyda missnöje och i sjelfva verket förtrodde mig värden att han skall för honom yttrat, att han utan all nytta hos mig förlorat 2 veckors tid och att han tviflade om min erkänsla i framtiden.

D. 13. Nogma hade i förgår yttrat stor lust att af Galloway köpa ett arabiskt-turkiskt-lexicon, för hvilket han fordrade 60 rub. men Nogma ville gifva blott 40. Hela handeln kunde synas inledd för att fint uppmana mig att dermed göra honom en skänk. Med anledning af hvad jag i går hört af värden beslöt jag mig dertill. Han var också mycket nöjd dermed. – Efter hans afresa sysselsatt med Hunter. Om aftonen hos Paterson, sedan hos Galloway och Pastor Lange på afsked, den förre förärade mig ännu en persisk öfversättning af Davids Psaltare.

D. 14. Om morgonen återreste jag till staden. – i det Jermolofska badet. – Till Doctor Norrmann.

D. 19. Med Doctor Norrmann en lång promenad. – Om aftonen rundt omkring staden på afstånd präktig illumination af det antända vintergräset på steppen – en operation, som å denna ort alltid företages för att befordra höväxt om sommaren.

D. 21. Afskedsvisiter hos den nye Kommendanten och hos Suchomkof. Aftonen hos Norrmann.

D. 22. Afreste jag tillsammans med min värd Apothekaren Sundblad och ankommo till Georgiefsk.

D. 23. Först e.m. erfor jag att den tunga posten, med hvilken jag ärnade resa ifrån Jekaterinograd redan denna morgon passerat härigenom och att jag således måste blifva liggande tills den följande ankommer.

D. 24. Sundblad återreste.

Sid. 84.

D. 27. Mart. Afreste jag och kom till Prochladnaja. Under resan dit sågos på flera ställen eldar antända i steppen för att afbränna det gamla förtorkade gräset.

D. 28. Jag kom till Jekaterinograd, hvaräst jag hade den lyckan att genast finna en så kallad okkasia. Basarnoj skaffade mig genast hästar. Utanför staden sällade sig till mig såsom reskamrat en Furst Eristof Fändrik vid Nishegorodska Dragonregementet i Polen. Vi fingo vänta öfver 4 timmar på vår okkasia, bestående i en stor kronotransport med proviant och ammunition. Lyckligtvis var väderleken varm och vacker och vi måste dermed trösta oss att icke hinna längre än till Prishib. Der besökte jag om aftonen Kommendanten Tscherepanof.

D. 29. Ankom till Uruch.

D. 30. Ifrån Uruch förökades sällskapet med ett stort parti rekryter och andra resande. Middag i Minaret med Furst Eristof. Korrt före skymningen hunno vi fram till Ardon.

D. 31. Vanlig rastning i Archon, om eftermiddagen fram till Vladikavkas.

April 1837.

D. 1. April. Hos Kommendanten, som lofvade mig både Shukajef och min gamle soldat. – Grusinska protojerejen kom till mig med samme Ossetin, som redan i Tiflis gick mig tillhanda. Han hade ifrån Seminarium derstädes blifvit hitsänd såsom lärare uti en förledne September här inrättad ny Ossetinsk skola med 2 klasser, i hvilka circa 40 barn

Sid. 85.

dels Ossetiner, dels Ryssar undervisas att läsa och skriva båda språken. Inspektorn en infödd Grusin kom äfvenledes med till mig. – Tyvärr erfor jag, att det intet blifvit af de der i förleden vår af mig projekterade öfversättningarne af samtalen. Såsom ursäkt anförde protojerejen sin egen brist på tid, detsamma hos Schuk. jemte lättja och förslaget till ett annat – efter Protojerejens egen anvisning i förhållande till mitt olämpligt alfabet, som man hitsändt ifrån Tiflis jemte början till ett utkast till Ossetinsk grammatik för skolans bruk. Det går endast till verberne. – Uppå min önskan att bo så att jag kunde hafva ständigt biträde, föreslogo mig skolläraryn ett rum uti skolan, som jag ock för praxis både i Grusinskan och Ossetinskan i alla fall fann antagligt.

D. 2. April Hos Kosack-öfversten Kononof. – Besökte ock den gamle bekante läkaren Dokutschajef. – Besök af tolken Schukof och den Ossetinske pristaven.

D. 5. Redan i förgår hade jag nämnt om för Kommendanten, att golfvet i den kammaren, dit jag ville flytta vore så nedsöladt, att det först borde höflas. I går lofvade ock adjutanten ytterligare derom anmäla och bedja honom tillåta par timmermän att hyfla; dock hade sådant icke ännu i dag skett.

Sid. 86.

D. 6. April. Sökte förgäfvnes Schukajef. – Ännu hördes intet till den nye kammarens hyflande, hvarföre jag tänkte uppå att genom min egen soldat tillsammans med skolans vagtmästare låta göra det. Protopopen hade lofvat instrumenter. Jag besökte äfven honom och träffade der den Inguschefska Pristaven Chaitof, hörde äfven honom bekräfta, att der ett stycke bakom Nasran midt uppå jemn och stenlös slätt skulle finnas en stenbyggnad med grifhvalf och österländskt (förmodligen arabiskt) inscription, betygande efter hvad han hört berättas, att der vore begrafven en viss Sultan med sin Gemål för 470 år sedan. Om Inguscherne sade han, att de så benämnas efter deras nuvarande bostad Ingusch, dit de för cirka 30 år sedan utflyttat uppifrån berget. Sjelfva voro de egentligen och kallade sig Chalgaj och kallades Zalgha af Ossetinarne, hvilka de deremot kallade Hiri äfvensom Tschetschentserne. Inguschernes språk skiljer sig ej mycket ifrån Tschetschentzernes, så att båda väl kunna förstå hvarandra. Inguschernes dialekt vore dock mycket sträfvare och hårdare, Tschetsch. klingade som persiska. Till min förmodan att Ossetinarne vore kanske en persisk koloni mente han sig tro det med, och tillade att Ossetinarne på samma sätt som Perserne brukade lemna lockar nedhängande öfver tinningarne, samt en

Sid. 87.

tofs hår bak på hufvudet med bortrakande af det öfriga. Han hade ännu i sin ungdom funnit Ossetinare nyttja såsom Ryssarne (och Grusinerne) igenskurna ärmor. Uti Kurtatinska dalen

funnos än lemningar af en stenmur på 1 ½ versts afstånd, hvilka, efter traditionen tillskrifvas någon Schach. Namnet Chan ingår i flera än brukliga qvinnonamn.

D. 7. April. Min soldat i dag sysselsatt med hyflingen af golfvet. Oaktadt flerfaldigt sökande har jag ej fått tag i Schukajef, för att med honom, såsom den lämpliga medarbetaren i Ossetinskan börja något.

D. 8. Flyttade jag till mitt nya kvarter.

D. 9. Började jag ändtligen arbeta tillsammans med Schukajef.

D. 18. Både Protopopen och Schukajef f. och e.m.

D. 20. Oaktadt sitt löfte kom protopopen icke i dag. Schukajef var åter bortskickad, Bykof kom; men ursäktade sig med att ej hafva tid, då han befundes hos kommandanten. – Förtrytelse bragte mig att gå till kommandanten; som frågade mig om framgången i mina göromål. Svaret må hafva frambragts med oåterhållen animositet, då han äfven med hetsighet svarade, att han ej kunde hjälpa det; Schukajef vore upptagen af embetsgöromål och måste användas äfven till beskickningar. – Kommendera honom till mig kunde han icke jag hade ju protopopen och skolläraren. Efterhand gaf

Sid. 88.

det sig emedlertid och han föreslog, att nyttja ömsom Sch. och Bykof. Jag berättade huru det varit i dag med Bykof, hvarpå han lofvade att befalla honom att emellanåt gå hos mig. På min anmärkning, att Sch. redan vore van vid mig och äfven sjelf tycktes icke sakna lust, lofvade han i dag efter hans återkomst säga honom att vara hos mig utom i alldeles trängande omständigheter, eller ock ville han se till, att kunna gifva honom åt mig alldeles. – E.m. anmälte sig Bykof, såsom han sade på kommandantens befallning att vistas hos mig. Sednare kom äfven protopopen.

D. 21. April. Bykof redan tidigt aflöstes sedan af Schuk. som nu sade sig vara befalld att alltid blifva hos mig. Kommandanten hade yttrat, att han glömt hans förhållande till mig såsom biträde och därför bortskickat honom.

D. 23. Aftonen hos Protojerejen.

D. 25. Började jag med de Ossetinska Verberna.

D. 30. Efter bivistandet af gudstjensten hos kommandanten.

Maj 1837.

D. 1. Maj. Schukajef här för att ursäkta sig, att han icke kunnat komma förl. Fredag och Lördag, då han åter varit bortskickad. Bykof hade lofvat att komma i stället, men hvilket han ej gjorde. – Äfven i dag måste Schuk. bortrida 35 v, härifrån och visste ej, om han tills i morgon hunne tillbaka. Dålig utsigt om snart slutande af arbetet

Sid. 89.

D. 2. Maj. Schukajef reste först i dag i går hade Komm. icke släppt honom. Jag skickade derföre efter Bykof, som ock var hos mig.

D. 3. Äfven i dag biträdades jag af Bykof, tills han på e.m. kallades till Kommandanten.

D. 4. Bykof var om morgonen och sedan Protopopen. E.m. kom ingendera och Schuk. hade åter blifvit bortskickad, såsom jag hörde om aftonen hos Protojerejen.

D. 5. Promenad till den på andra sidan om Terek belägna Ossetinska byn Noa-gan (Nyby) eller såsom Grusierna kalla den Sachugauri (efter den Starchi Saluga) af inemot 90 gårdar. – På fältet vid begravningsplatsen var en mängd Ossetinskor församlad. De hade begråtit de aflidne och suto nu i en ring och förplägade sig med brännvin och mat. Af mankönet ingen närvarande utom små pojkar.

D. 6. Ändtligen kom Schukaef åter.

D. 7. Schukaef kom först e.m. och underrättade mig att det i dag skulle blifva en stor Ossetinsk begrafning. En Mahometansk Starschinas hustru hade dött. Så snart liket var utfört, begaf jag mig på begravningsplatsen utanför staden på fältet. Längst bort i fonden bakom den uppka-

Sid. 90.

stade grafven en stor mängd karlar i en halfkrets, somlige stödande sig på störrar. På denna sidan om grafven låg liket på gröngräset i en коверъ. Det var svept i hvitt lärft, öfverst var kastad en bred duk af rödt sidentyg utsydt med guld. – Svepningen skall bestå af 4 skjortor. Duken och den aflidnes kläder erhålla Mullan. De Christna svepas i sina kläder. – ungefär 100 steg åt staden stod en stor skara qvinnor i grupper efter hvarandra. Korrt derpå satte den sig i rörelse och skred långsamt framåt under det de i takt beständigt upprepade Dadaj och dervid slogo sig med båda händerna ömsom på länderna och sedan i hufvudet. Det fortsattes tills en och hvar hunnit fram och enskildt vidrört liket. Äfven sedan fortsattes samma ceremonie en stund af de närmaste, hvilka äfven genom häftigare slag betecknade sin större sorg så att de flesta voro helt blodröda i ansigtet. - Förut hade ock karlarne slagit sig i ansigtet, men ej med händerna utan med piskor. Nu är det hos dem aflagt, här i staden; men skall ännu brukas i bergen i aflägsnare tragter. Efter den nämnda ceremonien framträdde en gammal gumma (som sades vara den aflidnes mor) lät under det hon stod invid liket, binda sig en duk kring hufvudet, satte sig sedan ett litet stycke derifrån (bakom henne de närmaste slägtingar af samma kön – de öfriga stod alla i grupper afsides), och upphof en slags sorglig sång, hvarigenom hon beprisade den aflidnas dygder samt sin och de efterlevandes saknad och sorg. Vid hvarje paus instämde de närmast sittande i chormässigt tjut. Sedan framträdde en Kabardinsk Mulla ifrån karlsidan, utmärkt genom sin hvita чальма med blåa fransar i midten, jemte 10 muhammedanska Ossetiner emot den plats der liket låg, Alla aftogo skorna och trädde så närmare, främst Mullan intill sjelfva liket, hvarvid han läste eller mässade en korrt bön. Derefter upplyftades liket och bars till grafven, dit man sänkte det.

Sid. 91.

Öfver liket satte man sedan ett tak af balkändar, hvilka uppställdes snedt öfver liket, så att nedre ändarne kommo på bottnet af grafven, de öfra på sidan af dess öfre del. Man passade dem så nära till hvarandra, att de bildade ett fullkomligen tätt tak. Derefter insatte man vid likets hufvud en fyrkantig hvit tjock påle, så hög att den efter grafvens fyllning blef stående en aln deröfver. Grafven öfvertäcktes alldeles med jord, hvilken man väl fast trampade. Mullan trädde för andra gången intill den igenfyllda och med en kulle försedda grafven, satte sig på hälarne deröfver och läste ännu några böner, hvarefter han uppstod. De andra karlarne togo nu redan förut utskurna långa stycken af gröntorf hvilka de lade på mullhögen och med varsamhet så jemnt betäckte den, att den endast genom sin höjd skiljde sig ifrån den öfriga gröna slätten. Derefter vandrade alla tillbaka, båda könen för sig enskildt, till begravningshuset för att der trakteras intill aftonen. – Man skall ock bruka strö krut på grafven och antända det; men det förekom nu icke. -

D. 8. Maj Schukajeff både f. och e.m. – Hos Protopopen.

D. 10. E.m. slöt jag den Ossetinska formläran.

D. 11. Då Schuk. var bortrest, sysselsatte jag mig med Protopopen att afskrifva en af honom uppsatt Ossetinsk ordsamling jemte några Kistinska ord.

D. 12. Schukaef kom först e.m.

Sid. 92.

D. 13. Maj. Protopopen var här, men blef bortkallad. Med skolläraren ensam kunde jag ej komma tillrätta.

D. 14. Jag skickade efter Schuk. som ock kom.

D. 15. Schuk. kom åter icke f.m. E.m. kom han i dess ställe tidigare.

D. 16. F.m. slöt jag ändtligen min Ossetinska grammatik med Schuk. och protopopen. Derefter till kommandanten för att rådgöra om resan. Han sökte först afråda mig ifrån bergsresan igenom Digorien, der det funnes fiendtligt sinnade. Då jag emedlertid blef vid min föresats, sade han sig ej kunna låta Schuk. följa mig men lofvade förse mig med befäl till Pristaverne i Ardon och Digorien om lejd och biträde under resan. – Om aftonen skickade han mig ett embetsbref till Pristaven i Ardån.

D. 17. Jag beställde mig tidigt hästar för att i dag hinna åtminstone till Ardån. – Om morgonen kom den nämnde Pristaven sjelf till mig och sade, att han ville gifva mig med sin adjoint till den första Digoriska byn Kubatta, der en Starschin bor, som skulle draga försorg om min vidare fortkomst till Styr Digor. Hos honom skulle jag ock finna en tolk, infödd Ossetin, som äfven kann ryska. Då jag var på afskedsbesök hos Kommendanten, fann jag der ock den nämnde Pristaven Tuskajef och hans adjoint Qasi-Mohammed min blifvande följeslagare. – Då de mente, att man äfven härifrån gerad kunde komma till Digorien utan att fara till Ardon,

Sid. 93.

så föreslog Kommendanten att härifrån i morgon bittida afresa och ville han skaffa mig ridhästar och konvoj. – Protopopen meddelte mig Fader vår på Inguschefska. – Qasi-Mohammed om aftonen hos mig och föreslog ej allenast att fara öfver Ardån, såsom der skulle vara mindre smuts, utan ock yttrade i allmänhet tvifvelsmål huruvida jag utan uppehåll skulle kunna fara genom Digorien, hälst nu en af de Digorske Starchinerne, som bodde längre fram, ej vore hem utan bortrest till Stawropol och ingen i hans ställe. – En sådan tvifvelsaktighet redan i början hos min blifvande anförare syntes

betänklig och äfven protopopen ej mindre än Schukajef ansågo saken ej vara, såsom den borde. Det gaf mig anledning att åter gå till Kommendanten. Han visste ej gifva mig någon tröst och afrådde hela resan. Jag yttrade åter min önskan att få Schuk. med, som ock ytterst gerna skulle resa. Det hade dock ingen verkan. Han kallade på Tuskajef, som å sin sida försäkrade, att platt inga betänkligheter vore förhanden och hans adjoints tvifvelsmål härrörde af hans ungdom och oerfarenhet

D. 18. Maj. Straxt efter 8 kommo hästarne jemte 2 kosaker till konvoj. Vägen gick gerad ut till steppen längs kaukasiska bergskedjan, som med sin snöbetäckta högre region gaf en majestätisk anblick. Slätten tämligen smutsig allt till nejden af Djisel dessförinnan passeras Archån.

Sid. 94.

Omkring Djisel och flera dess armar åtskilliga Ossetinska byar invid sjelfva vägen. Alchåstgan till vänster, Mansrätygan efter familjen Mansur; till höger Osmangan, bebodd af samma familj, samt längst bort Honugatygan åter efter en familj. – Under vägen dit hade vi mött flera smärre partier Osseter, nästan alla beväpnade. – De nämnda byarne äro samteligen ej stora, 10–30 gårdar och bebos af ifrån bergen inflyttade Tagubar, förut hafva här bott Kabardiner. – Dessa byar ungefär 12 v. ifrån Wladikavkas. – I hela nejden mycket stenar, hvilka floden med sina armar nedfört och beständigt nedför ifrån bergen. Sjelfva vattenbräddarne ytterst steniga. – Framåt en jemn och torrare gräsrik slätt. – Nära till den medföljande mindre floden Majråroadug (Adug, en bäck, som ock kann vara torr) det är Mariäbäck på sidan om vägen i steppen ett gammalt Kabardinskt grifthvalf. Jag red dit, hvalfvet en fyrkantig stenbyggnad af par famnars längd med ett upptill spetsat äfven 4 kantigt tak. På ena sidan ett litet fenster eller glugg. På framsidan syntes en platt stenplåt med inskrift; men plåten var knappt till hälften bibehållen och på kanterna söndrad. Jag kunde af allt det återstående endast dechiffra orden irsa ben (Mirza ben) och nedtill årtalet 1120. – Framåt började ekträd. Fiagdån (Fiag лопатка) såsom alla bergsströmmar mycket strid och stenig. Vid en mindre by Fiadjidän eller Salyggatgan, bebodd af utflyttade Kurtatiser. – Framåt allt mer skogar ställvis af ольха isynnerhet vid bäckar. Emellan sådana skogspartier blomster- och gräsrika ängar. -

Sid. 95.

Stark skogväxt äfven vid Chathaldån af Chathal mycket högt rörligt (och torrt) gräs, som der växer. Vi red. in till den följande aulen Suadag, som är mycket stor invid bergsfoten till 100 gårdar med en kyrka.

[i marginalen:] Chyttegybs på Klaproths Charta tyckes vara Tscherkassiskt, eller har kanske detta namn sammanhang med Tchettäg (se nedan) egentligen Suadag.

Min tolk var ej närvarande och jag hade således mycket svårt att göra mig begriplig. Endast värden rådbåkade några ord ryska. Mina några Ossetinska ord hade dock den verkan, att man blef förtroligare med mig. – Till resa berättade mig tolken sedan en historia om en alldeles rund och tät skogspark, som står framför byn och bär namn af Tchettädjigad efter en viss Tchettäg som skall dittills blifvit förföljd ifrån Kabarda, derifrån han flyttade. Skogen hade med ens uppvuxit sådan den nu är, för att skydda flygtingen. Han hade begifvit sig till Narska dalarne, hvaräst ännu en talrik och ansedd familj Tchettäggaths skola finnas, som härleder sitt ursprung ifrån Kabarda. Uti staden skall man en gång om året fira minnet af händelsen genom offer och förlustelser i skogsparken. – Vår väg förde oss förbi densamma och icke långt derifrån uppnådde vi Ardån, det bredaste af alla vatten som vi i dag passerade. Omkring den mycket tät skog. Den var mycket strid; men ej djupare än hästarne öfver knät. Vi hade en mängd armar att passera. Den västligaste heter Tharghadän (Denna är utan tvifvel Klapproths Eschaltesbach, ett namn, som man eljest alldeles ej kände). Uppå bergen synas byarne Birsenggaud, Salugherdan. – Efter en lång äng kommo vi i en skog med bäcken Kuruts och dermed inpå Digorernas gebit.

Sid. 96.

D. 18. Maj Derifrån såsom hittills än grönskande ängar med högt gräs, än skogar isynnerhet vid vattendragen omkring Teraudän. Äntligen kommo vi till den strida och brusande Uradån, på hvars högra strand vid bergsfoten den första Digorska byn Karagats (med en ej längesedan byggd christlig kyrka) vid hvilken vi gingo öfver till flodens vänstra strand och befunno oss å vår bestämmelseort Kubategau mycket stor längs vänstra stranden. Man räknar i densamma cirka 200 gårdar och tillsammans med Karagats 240. Man förde mig in till starchinan Kassij Kubatha, der vi inkvarterades i det afsides på sidan om gården belägna gästrummet, bestående, såsom det i Surdag, af ett litet rum med jordgolf och en öppen spis, en enda liten fyrkantig glugg till fenster, resten af ljuset inkommer genom den alltid öppna dörren. Vid ena väggen en dervid befästad bänk, vid bakväggen en rörlig låg bräd divan med ett bolster, samt i fonden under gluggen en bred, låg säng eller smärre divan. Man hämtade genast par dynor och bad mig sätta mig. Till natten hämtades ännu ett långt bolster, en dyna och ett tjockt varmt täcke.

D. 19. Ifrån Tabunen hade man nyligen bortstulit flera hästar och ett parti hade i går begifvit sig att förfölja tjuvarne, hvilka man förmodade vara ifrån Kabarda. Med dem hade och Starchinans ryska tolk bortfarit. De voro ännu ej återkomne och Qasi-Muhammed resolverade derföre att stanna kvar tills han återkomme. – Kosackerne behöll man äfven kvar af fruktan att något kunde tillstöta dem och tolken derföre blifva ansvarig. – Jag begynte med tolkens tillhjälp och värdens och andra invånares

Sid. 97.

närvaro kontrollera den Klaprothska beskrifningen i Nachtrag framföre 2 delen af hans beskrifning. – Man bekräftade att Badigatska familjen verkligen härstammade ifrån Madshar med tillägg att deras förfäder dessförinnan utevandrat ifrån Konstantinopel eller Krimm till Niemtserne, i hvilkas land de en tid uppehållit sig och ännu förmodade anförvandter finnas äfvensom i Madshar. Derifrån hade 2 bröder hitflyttat och den ena af dem Abdul-Chan här bosatt sig, den andre Tjinktuhs-Chan deremot bosatt sig vestligare och blifvit stamfader för Balkartserne, med hvilka derföre härvarande familjer äfven anse sig nära beslägtade. De kallas af Dygorerne gemenligen Basiathä jemte det andra namnet assy brukligt äfven hos de östl. Ossetinerne. Efter härvarande invånares försäkran är det dock att inskränka endast till Balkeserne med uteslutande af deras grannar såsom Chalemtser, Besingier, Tescheger och Karatschaj. – P. – VI. Digorerne kalla sig sjelfve Dygora; de östliga Osset. tvärtom kalla dem Tyгур (Tyгур läg). Betydelsen af namnet är föröfrigt hos båda två obekant, äfvensom anledningen dertill. – Thuganá fyrth bör det heta. – Durävärd betyder alldeles riktigt der hinglegte Stein, men fabeln om jätten var för dem sjelfva alldeles obekant. är det ej en lusers ingenij af Klaproth sjelf – Syrch – P. VII rigtig. VIII. – Dåmboj. – Dsabåder, - Dsabyder,

Sid. 98.

Schukultär. Ännu skall den ej hafva ynglat, ehuru man redan hafver början af Maj; dock sade man det snart kunna väntas; i st.f. Nov. och Apr. är således rigtigare att antagas Decemb. och Maj. – Tské – i stället för det Kabardiska Uruch säga Digorerne Eref. – Rebunkak – Indäg – P. IX Donefors skola för närvarande åtminstone lefva fredligt med Balkar. – Sadeliske – Châmâsâ – Tchugenäfyrt. – P.X I Stona har offringen numera upphört. – Tschurek – den kände man ej. – Ollägkomdon, Ssangutidon – Chochsävi don – Dume. – P. XI Slantäsholenge kändes icke heller någon vid. – Charväschedon – Tschergessathä. – Medan jag var sysselsatt att annotera detta, öfverraskades vi genom den redan i Vladikavkas mig bekanta kontraktsprosten Berdsenefs ankomst, som likaledes är stadd på resa till Styr-Dygor och dit ville följa mig, samt derifrån förskaffa mig pålitliga följeslagare till Radoika. – Middag frambärs på ett litet rundt bräde med upphöjd kant, som sattes på en låg pall. Midt på brädet

Sid. 99.

en tallrik med en smaklig rätt här kallad Tschy Tsyhtky fâch (hos Tagaurerne Tsyhtyguils) bestående af ägg i smör sammankokta med ost, rundt omkring små bitar af en nyssgräddad hvetekaka. – Den andra och sista rätten en шашлыкъ, men af gammalt, flottigt och härsket kött. – Straxt e. m. af reste Qasi Muhammed med Kosackerne, sedan det blifvit afgjordt, att gubben Kassaj Kub. skulle rida till Kabarda, der han äfven sjelf hade ärender och derifrån hemsicka tolken för att betjena mig här och sedan åtfölja mig till Styr-Digor. – Gubben afreste korrt derefter och jag blef nu, om ej ensam dock allena, i det ingen af de närvarande kunde annat än Osset., utom en gosse ifrån Imeretien, som talte Grusinska med hvilken jag underhöll mig så godt jag kunde. – Sednare kom en linje-kosack ifrån Mosdok, der mycket Ossetiner äro bosatta äfven ifrån Digorien. Han erböd i afseende å språket sin tjenst. Uppå mina frågor erfor jag genom flere exempel att den

Digoriska dialekten äfven i de Grammatikaliska formerna betydligt afviker ifrån den Tagauriska, hvarmed ock så väl Kurtaternes

Sid. 100.

som Allagirenes språk öfverensstämmer.

D. 20. Maj. Prosten lät säga att han i dag ärnade fortsätta sin resa till Styr-Dygor och erböd mig att följa med. Tolken hade ännu icke återkommit och det var ovisst, när han kunde väntas, helst i Kabarda nyligen ett dubbelt mord hade förefallit, i det en Furste Nadrusof hade ihjälslagit sin Usden af första rangen; hvars broder tillsammans med en sin kamrat hade hämnats och ihjälslagit både Fursten och hans häst. – Vid så fatta omständigheter beslöt jag att begagna tillfället med prosten. Innan jag var färdig, ankom en annan längre fram på vägen åt Styr-Digor boende Starchin Bek Myrsa Kubatief, som nu återvände hem ifrån Stavropol. – Kassaj hade träffat honom och uppdragit honom att beledsaga mig vidare hvartill han ock erböd sig. Hos honom skulle jag ock finna en tolk af Linje-Kosakerne. – Vi afreste i ett följe: jag, Prosten och hans Diatschok en Grusin, som ock kan någorlunda ryska. Mina saker bundos i вюкъ på en häst, hvilken en större pojke ledde till fots. Starschinen hade en ej särdeles rekommenderande fysiognomie och ett papper som han viste mig bekräftade min förmodan. Det var ett bevis deröfver att han

Sid. 101.

1831 inlemnad en skrift till Baron Rosen deruti erbjudit sig svära ryska regeringen trohetsed och lemna sin son till gisslan i fästningen Naltschik mot villkor, att ryska regeringen åtog sig att skydda honom mot förföljelser till hämnd hvad han dessförinnan hade föröfvat, hvilket man ock antagit. Prosten tillade om honom, att han förut varit en stor röfvare och ännu lefde i fiendskap med en annan gren af Badillatherne Ahi-Solomi boende i det öfre Digorien. Han tycktes ej hafva lust att så långsamt resa med oss och sade derföre att han ville fara förut och anbefalla sitt folk nära Uruch att ur hans der betande hjord slagta oss ett får och herbergera oss ifall vi ej hunne längre. Andra dagen bød han oss till sig sjelf till middag. – Så skiljdes han ifrån oss med en handtryckning. Vi fortsatte resan uppför västra stranden af Urstdån. Efter ett stycke sågo vi en öppen och upphöjd grön plats på andra sidan med ett högt stentorn och litet högre upp lemningar af en kyrka. Här hade en del af Kubatha förut bott och det var således den sydliga 3^{die} byn, hvarom Klapr. talar. – Vi vände inuti en skog som blef efterhand tätare, besvärligt genom smuts och sankaställen. Efter några verst faller en liten bäck i Urstdån. För att passera den måste vi nedstiga och leda hästarne ned och uppföre den branta af våt lera hala backen på ömse sidor. Här var en väldig ekskog allt uppföre. Middagstiden kommo vi på en öppen grön plats i N. med djup och bred starkt skogbevuxen ifrån O-V framstrykande dal; bakom hvilken åt S. en skogbevuxen hög ås stängde utsigten. Vår Ossetinske följeslagare kallade stället Darghadås (lång grön slätt?) Dargh bet. lång. – Den gröna, höga gräsplanen följdes nu af oss vidare uppåt och i samma mån

Sid. 102.

utvidgades utsigten åt Norra sidan åt Kabardinska slätten, der vi kunde tydligen urskilja den Kabardinska åsen och defileen vid Minaret. Klo $\frac{1}{2}$ 5 kommo vi till Bek Myrsas boskapshjord, förnämligast getter och får, hornboskap endast litet. – Man ansåg dagen för korrt att framhinna till den första byn, red derföre litet tillbaka på N. sidan af den utvidgade gräsiga åsen till Chutoren bestående af par skjul uppförda af ris och qvistar och täckta med några bräder. Der emottogos vi af Bek Mursas beväpnade herdar, Muhammedaner som han sjelf. – De hade bragt oss flera knippor af en vild växt med långt skaft och långa rörliga trådiga rötter, hvilka smaka såsom rädisor. Man kallade dem på Grusinska oras på Osset. Kharag. – Till aftonmåltid ett lamm och dertill sur färmjolk, som förvarades i en burdjuk och derigenom stark skvalpning kärnades. De hade endast kornbröd. – Korn är det förnämsta sädesslag, som Digorerne odla, dessutom något hvete och hafra. Kornet skall löna sig rätt godt ända till 10–20 faldigt. Uppå slätten skall kornet icke trifvas så väl. Huruvida den af Klaproth nämnda ängen Syrch må utgöra någon del af samma gräsrika ås, som jag i dag passerat vet jag ej. Kanske är den på något annat ställe åtminstone har jag ingen röd jord varseblifvit, utan tvärtom öfverallt under torfven en vit eller grå lera. Emedlertid hade man i Kubateva erkänt ängens och flintstenarnes existence. Besynnerligt är med uppgiften om det korrt afståndet, som enl. Klapr. skall vara emellan Kubateva och Uruch, då vi i dag tillryggalagt åtminstone 25 v. om icke mer.

D. 21. Maj. Vi bröto tidigt upp. – Efter ett stycke började vi stiga nedföre den höga gröna åsen uti den djupa sänkiga och smutsiga dalen på dess södra sida. Sedan gick det i zick-zack upp och ned öfver flera smärre klyftor för

Sid. 103.

att längs hufvudåsen åt V. upphinna Uruch eller Eref, hvilken vi efter ett afstånd af kanske 5 v. uppnådde och dessförinnan uppstego på ett högt och brant kalkberg, hvarifrån vi än en gång kunde öfverskåda slätten och Uruchs lopp. Detta berg har på den motsatta stranden ett annat än högre emot sig och båda äro åt S. sidan genomskurna af långa sträckor glatta och jemna klippväggar. Djupt ned emellan dem framslingrar sig brusande i gråhvitt skum Uruch. Detta är det äfven af Klaproth nämnda passet Hadsertha i sanning utomordentligt starkt. Vid en liten fyrkantig ofvantill spetsad stenpelare började vi åter nedstiga i den trånga dalen emellan klippmassor, ställvis liksom med trappor, öfver hvilka vi måste gå och leda hästarne efter oss. Så gick det flera verst upp och ned vid randen af mer och mindre branta, stundom förskräckligt höga och bråddjupa afgrunder; vägen blott svagt understödd genom faschiner och stenar blir stundom så smal, att jag fruktade huru skjutshästen skulle komma fram, hälst vägen på ett ställe hade flera hål åt den branta sidan. Vi kommo dock lyckligt igenom och ut på en bredare ehuru stenig och af enskilda klippor besatt platå, hvarest åter en dylik stenpelare, som prosten sade, till att der förrätta andakt. Till vänster högt upp

emellan klippväggarna syntes en stenbyggnad, der prosten sade sig hafva hört att en kyrka fordom skall varit och munkar bott. Här borde ock den Atschintschi-lagetti nämnda hålan och Dygere Iset. Om dem visste han dock intet. Dock erkände man i Kub. deras existence. – Uti denna nejd är ock den vänstra stranden af Uruch öppnare med höga snöbetäckta toppar högre upp åt V. i fonden med Lesgore (Ribunkak och Indäg) ligga ej så högt åt N. som Klaproth angifvit dem. Ty vi passerade förut Sadiliske (Chänäsä ligger högre upp åt berget på sidan) och ungefär 1 eller 2 v, framåt hade vi Lesgore på andra stranden emot oss.

Sid. 104.

Kumbulta synes ej ifrån vägen, men skall ligga högre upp emellan bergen, men nordligare än Donifars, som ganska väl syntes emellan Sadit Chänäsä, Lesgore och Nara. Uti hela nejden är boningshusen af sten. I Sad. begapades vi af hela byns befolkning. Karlarne gingo merändels med öppna bröst. På fältet med sten inhägnade åkertäppor och på flere ställen dylika stenpelare som de förut beskrifna utmärkande begravningsplatsen. – Det var just i dag Nikolaj dagen och prosten betygade att detta helgon skulle föräras i hela Ossetien endast utaf invånarne i Donifars och de andra på s. sida om fl. i dess grannskap belägna byar, hvilka bilda en egen socken, hvars kyrka är i Donifars uppbyggd redan i Thamaras tid. I Närä berättade man oss, att de af fel i sin tideräkning redan för en vecka sedan firat helgonets fest. Socken utgöres endast af de båda byarne Kumbulta och Lesgore, Farsikan existerar ej mer. Kakadur återfinnes alldeles icke här utan i Allagirska dalen! – Invånarne äro ej beroende af Badillatherne, utan skola der vara 2 egna adliga familjer, Zanigathä och Käbegathä. De skola lefva mycket fredligt och efter prostens försäkran vara de beskedligaste och äfven i religiöst hänseende hörsammaste människor i hela tragten. Närä har blott 4 gårdar och ligger circa 3 v. söder om Sadiliske. Efter ägarens inbjudning redo vi dit och blefvo förda i ett litet gästrum af sten, såsom alla byggnader. Intet annat ljus än igenom dörren. Bredvid den är en Metsched, hvars tak prydes af en hop horn af Caprarupicapra, här kallad oresis. Sedan par år har Bek Myrsa hos sig en Mulla, som han dithämtat ifrån Kabarda. I de omkring liggande och Bek Myrsa tillhöriga Sadil, Chän och Närä äro de flesta Muhamm., och endast några få gårdar christna. Jag förefann den ryske tolken, som förklarade sig beredvillig att medfölja till Styr Dygor. Efter en stund visade sig Starchinan sjelf. Tillfälligtvis

Sid. 105.

hörde jag att han ärnade skicka sin äldsta son af 14 år till Petersburg för att der antaga tjensten vid den tscherkessiska foteskadronen. Det var densamme Omar, som först hade varit 1 år i Naltschik, som Amanat, hvadan han ock med färdighet uttryckte sig på ryska. Jag trodde mig göra hans fader en särdeles tjenst dermed, att jag lofvade lemna honom mina goda råd och bedja honom besöka mig, i hvilket ändamål jag lemnade honom min skriftliga adress. Man tackade mig visserligen, komplimenterade mig, föreslog mig att nu stadna längre, och framdeles anse huset såsom bekant, men då jag yttrade mig böra skynda till Dygor, och anhöll om tolkens medskickande, fick jag till min stora förundran och förtrytelse det svaret att han för angelägna affärers skuld ej kunde medfara

och dessutom efter par dagar skulle följa den unga herren till Naltschik. I fall jag önskade det, skulle fursten nu sjelf följa mig till Styr-Digor. Jag betackade mig för detta förslag som onödigt och reste vidare utan att ens om denna nejd hafva kunnat erhålla utförligare underrättelser. – Efter 1 v. vid lag kommo vi till den af Klaproth så kallade Garnifka eller Dugurdån, som deremot af invånarne i Styr-Digor benämndes Qumaldån i anseende till dess grumliga vatten. Vi passerade den på en träbro. Vid densamma skola vara en hop små byar, deribland Messchiss med en urgammal kyrka allt ifrån Thamaras tid, hvaräst man årligen skall fira den andra påskdagen med särdeles högtidlighet. – Uppå prostens hemställning är beslutadt att förnya kyrkan och förse den med egen stat. Folket isynnerhet högre upp vid Olläkåm berömdes ej särdeles. – Invid den nämnda bron ses riktigt ett lågt stenmonument och att det är till minne af Dygorernes sista domare, är så mycket mer viktigt, som prosten tilllade sig hafva hört, att Digorerne ännu pläga församla sig på den gröna planen invid, emellan Qumaldån och Uruch, så snart

Sid. 106.

det gäller att rådpläga om en hela folket beträffande angelägenhet. Derifrån kommo vi på en annan trädbro öfver Uruch, längs hvars vestra strand vi fortsatte resan. Vi passerade en liten bäck, hvilken man i Styr-Digor kallade Met-Chonghyda (Kl Sfantäshalentje kände man ej.) Belägidån faller inunder byn Achsau i Uruch och har en liten trädbrygga. Framför byn står vid vägen en förfallen kyrka ifrån Thamaras tid; den är så liten att den snarare liknar en källare. Byn skall endast bestå af 12 rökar. Vid Maske också en by af 9 rökar afskiljer sig en klyfta åt S.O. hvarifrån Dshina-gidån kommer. Vi lemnade den och gingo uppför den vänstra klyftan längs Uruch, som också kallas Chavrisdån efter ett högt berg bakom Styr-Digor, hvarifrån Uruch begynner. Sedan vi passerat Sundån kommo vi till den lilla byn Odola. – Ofvanom Odola ligger byn Achsergin 1 eller ½ verst högre upp anlände vi till Styr-Digor, som har flere höga torn, men nu sades räkna endast 60 rökar. – I Noaggar skola ej vara mer än 20 circa. [i marginalen: Med de kringliggande byarne ifrån Maske till Kasse tillsammans circa 100.] Vi herbergerades i det af menigheten för Diakonen upplåtna huset i en liten stenstuga.

D. 22. Maj. Besök af ortens Starchin en beskedlig och artig, men blind gubbe af familjen Tschergessathä. Han sade om sina förfäder, att de förut bott vid Svarta Hafvet. Derifrån hade 5 bröder utvandrat, af hvilka 2 nedsatt sig här och 1 i Kabarda; familjen hade förut

Sid. 107.

hetat Thavras och först sednare antagit det nuvarande namnet. – Då man sagt mig att Starchin mycket tyckte om snus, så trakterade jag honom dermed. Flera andra närvarande begärde äfven deraf. Efter hemkomsten skickade Starchinen sin dosa med begäran, att deruti sända honom snus. – Hela e.m. ständigt tillopp af båda könen och alla åldrar för att begäpa mig, göra sina anmärkningar och tigga snus. Då några af karlarne äfven talte Grusinska så försökte jag att genom dem komma

mig till ett Digoriskt Vocabularium, men fann snart, att jag ej hade att hoppas särdeles utbyte, och var utsatt för ständigt missförstånd, emedan de sjelfva, såsom jag märkte, icke voro särdeles starke i Grusinskan, jag åter än mer svag för att tillräckligt kunna förståndiga mig med dem.

D. 23. Maj. Jag hade yttrat min önskan, att Diakonen min värd i dag skulle stanna hos mig, såsom den enda härstades, hvilken kan någorlunda ryska, för att åtminstone profitera något i afseende å dialekten, men han begaf sig med prosten till deras påbegynta kyrkobyggnad och jag begaf mig e.m. ut att samla insekter för St. och gjorde dervid en lång promenad först uppåt berget på den högra sidan hvarifrån man ser andra högre snöbetäckta toppar åt alla håll och i synnerhet åt den högra sidan, der de äro än högre och i samma mån snörikare. Ifrån samma berg på den högra sidan nedströmmar i en djup ravin en liten bäck Zaravydån genom denna by uti den ifrån de i S.V. belägna höga snöbergen nedbrusande och beständigt dånande Chavrisdån. Jag följde bäcken ned till denna igenom flera med sten omgärdade små åkertäppor, äfvensom utanföre byn nedåt. Der folk fanns, sällade sig karlarne eller poikarne till mig och hjälpte mig att lyfta på stenarne och söka. Qvinnor och flickor följde på afstånd. Sist sällade

Sid. 108.

sig till mig en beväpnad karl och tilltalade mig både på Ossetinska och Grusinska samt viste mig ett öppet Memorial ifrån kommandanten i Naltschik till kretsbefälhafvaren i Ghoteri, dit han sade sig dermed vara sinnad att vandra i dessa dagar. Efter det han äfven hjälpt mig att söka insekter, följde han mig hem och lät derstädes genom Protojerejen förnya sitt anbud. Han är sjelf ifrån Noaggau och hade ärnat begifva sig ut redan i morgon. Jag lät säga honom att jag äfven i morgon ärnade uppbyta. Med den återvändande Kubatiefske skjutspojken hade jag ännu i går låtit hälsa Bek Myrsa och förnya min begäran om dess tolk hit, men han har ej synats.

D. 24. Maj. Jag måste uppskjuta afresan för att söka min i går ur rockfickan förlorade Thermometer. För dess återfinnande hade jag utlofvat 2 abesor. Efter långvarigt sökande fanns den äntligen af en äldre karl. – Sedan var jag att bese en gammal förfallen kyrka ifrån Thamaras tid. Blott Choret hade bibehållit sig och man såg ännu på väggen spår till Frälsarens bild i Lebensgrösse. Kyrkans öfriga väggar voro förfallna, men dess omfång var 3 eller 4 gånger så stort, som den i Achsau. Den i Naltschik skall vara än större, sade prosten, en annan åldrig kyrka skall ock än finnas i Olläkom med helgonbilder. – Nära till den gamla kyrkan härstades äro lemningarne af en annan stenkyrka, bygd för 10 år sedan, men af brist på kalk så illa, att den redan alldeles förfallit. Hela platsen omkring dessa kyrkoruiner betäckt af långa rektangulära stengrafvårdar. Den nya kyrkan skall blifva af träd, staten är redan fastställd med 200 rub. silfver lön för prästen, hvarmed han kunde lefva om ej orten vore så fattig. Invånarnes egen sådd räcker på långt när icke till årsbehovet, utan måste de emot boskap, gurkor, filt och annan industri förvärfva sig mer ifrån slätten. – På stället är intet att fås för penningar, hvaraf de känna endast ryska silfverrublar. På papper eller smärre silfvermynt såväl som Grusinska abeser förstå sig högst få. För ett lamm betalas 1–2 silfverrub. Jorden är utomordentligt dyr

Sid. 109.

för l arschin sades de fordra 5 silfverrub. och hela den blifvande prestens aflöning skulle således knapt förslå att inlösa en dags plogland. En liten grön fläck af inemot 20 Sachens omkrets hade allmogen ej velat afträda för kyrkan och prestgården, utan hotat, att i sådant fall flytta härifrån, så att intet annat återstår, än att rensa å den gamla ytterst steniga kyrkoplatsen så mycket att prästen kan få sig ett hus med en liten trädgårdstappa! [i marginalen: Chumaly humla] – Invånarnes förnämsta näringsfång här boskapsskötsel. Mycket får och små åsnor som i Grusien. – Små kryddgårdar, i hvilka man nästan endast sår rättikor och lök, hvilken sista de ock jemte ost inlägga i bröd. Potates hafva de något börjat idka, kål, ärter och bönor sås ej mycket. Tobak odlas, men växer ej synnerligen. E.m. åter att söka insekter. Sedan skref jag med till hjälp af mina andeliga värdar Digorska ord. Jag måste dock dermed upphöra, då folksamlingen tilltog och de sinsemellan började prata och diskutera. Ibland dem äfven några adelsmän i något bättre kläder, rockar af något lättare tyg med genomskurna ärmar på Grusinskt vis. Eller ock gå de beväpnade. De synas tycka sig vara något, affectera en viss värdighet och höflighet, men äro med allt det än mer framfusiga än andra. – Äfven den blinda gubben återkom, satt en stund, yttrade sig sedan att han måste bort, då jag ej oftare trakterade med snus. Jag räckte honom min dosa, men då han hade den i händerne, framtog han sin egen och gaf båda åt en seende adelsman, som inhällde i hans all min tobak! – De öfriga bönderna gå i rockar af groft tyg eller ock skinnpälsar. Sådana hafva ock qvinnfolken och mycket längre, fattiga och barn till och med derunder ingen skjorta. Flickorna bära på hufvudet en liten rund mössa. Håret är uppstruket, så att det fram på pannan och på båda sidorna bildar en slags lockar. Hos yngre nedhänger bakifrån en lång fläta. – Till aftonen hade man kokat nässlor (Pursa) hvarpå man strödde peppar.

D. 25. Maj. Bröt jag upp med 3 Ossetiner som buro mina saker. Vi vandrade först uppföre den norra bredare strandplatån förbi den der under berget belägna lilla byn Kussu. Ungefär lika långt

Sid. 110.

framåt passeras Chävsädidån som genom en ущелье infaller i Chervesdån, öfver hvilken vi gingo på en smal trädbro till dess vänstra strand, som hittills är mycket brant, men snart derefter vidgas, dock endast på en liten rymd. Der lemnade vi Charvesi-dån och den höga klippe, hvaraf den har sitt namn, och började klättra uppför en annan brant ущелье till vänster längs en bergsflod, som heter Chåbidån. Vi följde densamma upp öfver snår, klippor och stenrös samt smärre snöfält. Den branta slutningen är mycket skogbevuxen och jag såg här för första gången äfven tallar. Grus. гоҕзо petschi Oss. Naschi (bildas pl. bälässthä). Sedan vi en stund fortsatt uppstigandet började ett starkt regn, hvarifrån vi fingo skygd i en rymlig håla, hvars höga klippväggar voro alldeles svarta af rök efter der underhållna eldar. Framföre oss hade vi på sidan ett högt snöberg. För att bättre bevara mig för regnet, påklädde jag en vanlig Ossetinsk tsägga af groft grönt tyg med patrontaskar framtill

af brunt tyg och tillknäppt genom små trådhar. Sådana kosta å orten 2 silfverr. – Efter en mycket mödosam vandring uppnådde vi en öppnare, men ytterst stenig sluttning och korrt derpå uti en på träd utblottad lokal en annan håla under ett flera famnars långt klippstycke. Hålan var så låg, att jag i fonden endast kunde ligga. Före aftonvarden reciterade en Ossetin en bön till Vasch Kevgi, hvilken han bad om lycka på vår resa.

D. 26. Maj. Regnet hade upphört, men tjockt töcken beröfvade mig all utsigt. Vid vårt uppbrott togo mina följeslagare mössorna af sig, sågo uppåt och anropade åter Vasch Kevgi. – I sammanhang härmed må jag nämna, att deras religiösa begrepp, efter prestens utsago, äro ganska inskränkta. Fastorna hållas mer efter eget behag än med ordning och stränghet, andra fasta alldeles icke. Han mente att den i sednare tider inträngda Muhammedanismen hvartill alla förnämsta och deras adel bekänna sig, bortskämdt och bortblandat Christendomen, som förut varit mera fast och just från denna södra sidan utbredt sig över Digorien. Mängden har blott en

Sid. 111.

hustru; men jag var sjelf vittne till vid min afresa, att en äldre karl ville ägta till sin egen hustru sin broders unga enka, åberopande sig att folkseden så varit alltid. – Man gjorde svårigheter att låta prosten kommunicera en svårt sjuk ung man af fruktan att han deraf kunde dö. Tyvärr inträffade det ock. – Äfven hos Digorerne skall vid begrafning samma Marter-Ceremonie herrska, som hos andra Ossetiner och äfven männen slå sig i hufvudet med piskor. Äfven i borgerligt afseende herrska många oordningar. Naltschik för afläget och ortens Starchin har svagt eller intet inflytande. – Efter par timmars vandring uppför snö och sten invid kala klippor, kommo vi till en öppnare stenig sluttning, som de kallade Chåbe (= Kobi emellan Vladikav. och Tiflis) och hvarifrån Chåleidån kommer. På det jag skulle fastare beträda de långa och branta snöfälten avtog man mina galoscher och påklädde mig lätta kängor ifrån Styr-Digor af getskinns med hårsidan utåt. Man kallade dem Ergä, stoppade dem invändigt med torrt gräs snörde dem med remmar. – Snön blef allt tätare, och bredvid oss började till höger en lång sträcka af Gletscher som högre upp betäcktes af snö. Vid dess allt större tilltagande lade mina följeslagare till sina Ergä ännu andra oblonga maskiner Atchalanthä. – Mig band man om lifvet ett rep i hvars andra ända en af karlarne höll. En måste alltid förut trampa med sina Atchalanthä. Flera gånger anropades Vasch Kevgi. Ändtligen uppnådde vi högsta toppen af

Sid. 112.

snöberget vid en hög stenklippa. Den närmaste branten åt S. sidan sträcker sig så långt som på den N. Emedlertid blef nedstigandet nästan än besvärligare, i det jag i den djupa snön beständigt halkade och nedföll. Töcknet började skingra sig. Längre fram hade vi åter branter, nedför hvilka man skrann. Så hade vi kommit i en djup lång klyfta, längs hvars högra rand vi ämnade fortsätta vandringen men ett förfärligt brakande väckte misstankar om snölaviner och tvang oss att vända

om, för att söka framkomma längs den östliga randen af samma dal. – Ju mer himlen upplarnade, ju mjukare blef snön och mina ögon kommo i fara att förblindas. Sedan vi ännu skrunnit ned befunno vi oss vid bäcken Khertsiski. Med detsamma började ock snön aftaga och i dess ställe gräs och träd visa sig. Några hundra famnar lägre ned herrliga blomster, hvilka på långt afstånd doftade emot mig. På högra sidan af floden en källa, hvars vatten man mycket prisade. Det var starkt mineralt och syrligt. Nedför längs samma strand passerade vi en annan ifrån berget kommande bäck Bagathi, efter hvars förening Khertsiski bildar en tämligen bred, men ytterst stenig ущелье. Par verst längre en än större bäck Dombro, öfver hvilken man bar mig. Här ser man snö endast på bergspetsarne och i en annan djupare dal. Träd och växter förökas, ibland de förre väldiga granar. Grus. Bbodlu radsu.

Sid. 113.

Efterhand sammanträngdes dalen. Derefter en liten bäck som mina följeslagare kallade Buggacksin om den äfven heter så på Grusinska visste jag ej. I denna nejd vidgas stranden åter och man ser till höger upp under berget en vackert belägen stenkyrka i en lund. Den sades vara ifrån Thamaras tid. Nedanom sträcker sig långt fram en vacker grön slätt der mina följeslagare sade att byn Ghebi förut varit byggd. Nu äro der åkerfält och ängar och den lilla Tschwescho nedströmmar genom densamma. Längre fram förenar sig från motsatta vänstra sidan en liten bergsström Рядьята med hufvudfloden, som härifrån har namnet Tschwesuri. Längre fram infaller der ifrån södra sidan en ansenlig å Charguli och man öfvergår på en bro till vänstra sidan af floden, som nu utvidgar sig hvaremot den högra är mycket brant. Båda äro starkt bevuxna med grönskande löfskog och sköna blomster. Längre bort i fonden en hög snöbetäckt bergsås på andra sidan om Rioni. Innan man kommer till den, sammanprässas åter vänstra stranden, hvaremot den högra invid Rioni öppnar sig och visar i bakgrunden byn Ghebi. För att komma dit måste vi vada öfver 3 armar af den här i Rioni fallande Tschwesuri. Byn presenterar sig med sina hvita stenhus och torn rätt väl och sades räkna till 120 invånare.

[i marginalen:] Invånarne skola vara tämligen förmögna, hålla mycket får och förfärdiga diverse ylletyger hvilka de försälja till Oni. Blott der, i Tschiora och Ghebi brygges öl, i det öfriga Retscha deremot nyttjas vin.

De äro utan torn tämligen höga, så att man går upp till dem på stegar. Vid min ankomst samlades alla byns pojkar och karlar kring mig; jag skickade min открытый листъ till Mouraden, som ock sjelf straxt derefter ankom och anviste mig ett närbeläget hus. Dit följdes jag åter af hela skaran. – Huset var rätt rymligt och mycket högt utan alla andra husgeråd än låga balkar eller bänkar kring väggarne. Midt på golfvet gjordes en eldbrasa som underhölls hela aftonen. För Mouraden hämtades ett slags låg tröskel

Sid. 114.

på hvilken han satte sig, men konversationen blef ej betydlig, då jag ej kom långt med min Grusinska och han än mindre med ryskan. En karl skulle utgöra en slags tolk; men hans kunskap sträckte sig endast till några ord. Huset var fullt af byns karlar och jag väntade förgäfvets att lemnas ensam. Slutligen måste jag in omnium presentie kläda af mig och lägga mig.

D. 27. Maj. Med Mouraden att bese byns vackra och stora stenkyrka, som sades vara ifrån Thamaras tid. På min fråga efter gamla handlingar hämtade man mig en på Grusinska och ryska tryckt tacksägelseskraft af öfverbefälhafvaren Jermolof ifrån slutet af år 1820, hvaruti han förklarar byns invånare sin synnerliga tillfredsställelse derföre att de under den nyssförflutna tiden förhållit sig stilla och ej del-

Sid. 115.

tagit i de andra angränsande byarnes uppror emot ryska regeringen. Den öfriga f.m. sysselsatte jag mig med mina Digoriska följeslagare till fulländande af mitt Vocabularium. Straxt e.m. anträdde jag min vidare resa. Mouraden Othia Dsshaparidse skref med min följeslagare en biljett till Mour. i Oni. Sjelf följde han mig till häst ett stycke framom Tschvesuri, och äfven mina Ossetiner, hvilka jag hade gifvit drickspenningar, följde och hjälpte mig deröfver samt skiljdes från mig med mycken hjertlighet i det de kysste mina händer. Till mina 2 Imeretiner sällade sig, förmodligen på Mouradens anordning, densamme som agerat rysk tolk. Han hade, sade han, derigenom lärt sig litet ryska, att han ett års tid suttit på högvakten i Kutais för ett mord som hans far begått. – Min väg gick längs den vänstra stranden af Rioni på den högra sträcker sig snöberget Schoda, hvarifrån bäcken Schoduri nedfaller i Rioni. Den branta v. stranden utvidgar sig till en öppen grön plats nedanom en ущелье.

Sid. 116.

Vid ändan deraf passerade jag byn Tschiora och nedanföer den öfver Rioni vid en i den infallande liten bergsström Loghori. Trädbryggan var så dålig att packhästen nedföll. Lyckligtvis mötte oss der Imeretiner och hjälpte till att i hast aftaga vjuken och upplyfta hästen. – Längre ned började bädden af Rioni sammantränga sig mot de på dess vänstra strand sig höjande Glolska snöbergen och floden blir allt mer en sammanhängande starkt brusande fors. Stränderne öfverallt skogbetäckta, äfven björk Grus. Argi, Dsetsina. Midt emot den Glolska dalen far man på smala och dåliga trädbryggor åter öfver Rioni och den deri infallande Rogo och sedan på dylika dåliga broar fram och tillbaka till båda stränderna af Rioni.

[i marginalen:] Derifrån höjer sig Rioni åt S. Nära Glola skall vara en brunn, hvars vatten är mycket prisadt och stundom försändes långt till Imeretien.

De äro mycket höga, med snöbetäckta toppar, föröfrigt till större

Sid. 117.

delen bevuxne med starka skogar, hvaribland väldiga granar. – På högra sidan infaller Loghoruli och den större Skodorula. Den 7de bryggan efter Gloas infall sades vara sönder och vi måste derföre klättra upp och ned öfver förfärliga klinter och stupor, bära sakerna och emellanåt för säkerhets skuld hålla hästarne vid svansen. För den mödosamma fotvandringen belöntes jag genom rik vällukt ifrån skog och blomster. – På vänstra sidan delar sig åsen i en klyfta, hvarigenom Mariamistoguli nedfaller. Emellan 7-de och 8-de bron är på högra sidan, hvilken man oaktadt de många passagerne dock mest följer en liten grön gräsplan med en liten förfallen fästning, som Ryssarne sades hafva byggt för att förekomma Ossetinernes ströfverier i äldre tider. – Dalen börjar här blifva öppnare. Öfver en 9.de bro kommer man åter på högra sidan

Sid. 118.

och passerar der en strid bergsström Beghlovi. – Sedan åkerfält emellan hvilka och små skogsparker den i flera afdelningar spridda byn Utsera med sur- och jernbrunnar och inemot 60 hus.

[i marginalen:] Ingen by Tschola skall här finnas som Klaproths karta har, utan i S. om Oni åt Ghoteri

Man förde mig till en så kallad Chelosani, som för mig rensopade en slags loge dit man för mig hämtade en liten länstol. Af nyfikenhet bragte man till mig en Imeretin till Tardsheman. Han hade länge tjent i Tiflis och der lärt sig Ryska.

D. 28. Maj. Uppbröt jag vidare i Rionska dalen, som kring Utsera är tämligen öppen, sammantränges åter och upptager ifrån vänstra sidan Gomura, på den högra en liten bäck, som kommer ifrån byn Dseglevi på bergsåsen till höger. – Vid vägen nedom densamma är på båda sidor om Rioni byn Nakiethi. Längre fram midt emot på den högra stranden Sagao med den förbi den infallande Sagura. Der böjer sig Rioni åt S. och man stiger upp och ned för ett berg förbi byn Ghari och öfver Charuba, hvilken

Sid. 119.

man sedan i en öppnare dal midt emot byn Scheubani (på högra sidan om Rioni) följer intill dess inlopp i Rioni ofvanom Oni, genom hvilken man förde mig till den på andra sidan boende Mouraden, som har ett ansenligt stenhus, hvars byggnadssätt är en slags härmning af den Europ. smaken med kolonner. – Efter någon väntan på gården visade han sig ändtligen; men redan hans yttre lofvade ej mycket. Jag frågade om han kunde ryska – nej. Mina följeslagare rekommenderade mig och ville aflemna biljetten från deras Mourad, men han tog ej emot den, utan bad dem föra mig tillbaka till staden, der aflemna biljetten till en jude – den enda här som kan litet ryska – och föra mig in till ett af honom nämndt hus. Väl lät han säga mig, att jag kunde en liten stund qvarstadna hos honom för att njuta bröd och vin men jag sade mig ej behöfva det och red åter tillbaka till staden. Der larmade juden, som tillika är ortens Chelosani, att han ej visste hvad han skulle göra och att biljetten ej

Sid. 120.

vore ställd till honom. Sedan den emedlertid af en annan blifvit uppläst, så förde han mig tillbaka ifrån den motsatta ändan af staden, der han bodde, ehuru jag hade bett honom upptaga mig hos sig mot betalning. Förtretad häröfver började jag gräla på honom. Mouraden kom nu sjelf och man ville placera mig uti en Dukhan, som man emedlertid ej ville derföre öppna. Ändtligen upplät man, det var ett litet mörkt kyffe med toma väggar. Jag grälade åter och besvor juden att häldre hos sig upplåta mig något hörn. – Han samtyckte ändtligen och jag vandrade nu tillbaka till honom och placerades i hans halföppna farstuga invid en helt liten trädgård. Mouraden hade följt dit med en skara af ortens invånare. Mina följeslagare pretenderade, att jag skulle traktera dem med vin och bröd; men ställde sig tillfreds med min förklaring, att jag derföre

Sid. 121.

rundligen hade betalt dem och utöfver de lagliga skjutspenningarne. Intet bord fanns i huset, till skrifning måste jag betjena mig af ett bräde, som ställdes på små pallar och stenar; men med allt det blef så lågt att jag med möda kunde uthärda till middagen som bestod af ägg, palfvadt hönskött och par glas vin. Sedan promenad i staden.

[i marginalen:] I Oni skall finnas en håla med så stark svafvelgas, att ljuset slocknar och hundar hållna deröfver få konvulsioner.

Den har en stor mängd bodar af bräde, som innehålla ingenting annat än små kramvaror. Med möda kunde jag få 1 tt [skålpund] socker och dervid långa underhandlingar om penningar, ty såsom smått mynt nyttjas här mest Turkiska paras. Föرنämsta handeln sades bestå i diverse tyger för de närmast gränsande bergsboerna Suaneter, Backarer och Ossetiner.

Ortens invånare bestå utom af Imeritiner af Armenianer och Judar, hvilka sistnämnda endast hafva en synagoga utom den Grusinska. -

D. 29. Maj. Tidigt om morgonen hördes stort låt och skrik. Det hette att en adelsmans

Sid. 122.

hustru nyligen dött. – Ehuru min fjäskige värd hade lofvat mig tidigt hästar och 2 judar till ledsagare, kommo de dock ej förrän kl. 8 och äfven sedan måste jag under farten genom staden vänta vid en smedja tills vjukhästen blef skodd. Den andra hästen, hvarpå jag sjelf red, började utanföre staden starkt halta och fördes tillbaka. Jag begaf mig till fots framåt i afsigt att i nästa by lega en annan. Dessförinnan hämtades dock hästen tillbaka frisk och botad 1 verst ifrån Oni byn Meidani som måste antingen förut hafva utgjort sjelfva staden, eller åtminstone hört dertill ty namnet betyder torg. Ofvanom den till vänster på berget ett torn och högre upp ruinerna af en fästning med ett annat torn längre fram.

Sid. 123.

invid Dshedskois en bergsström, som här faller in i Rioni och passerades på en trädbrygga. längre fram ser man på den högre stranden – en brant sluttning den lilla byn Chuthuri och midt emot på den vänstra på dess bredare sluttning Komandere. Floden flyter här ifrån Dshedskois inlopp åt SV. och den skogiga dalen tränger sig åter tillsammans. Der stötte vi tillsammans med en annan Jude ifrån Oni och en Imeritin ifrån Glola, som sade sig vara Ossetinsk tolk derstädes, på resa till Kuthais dit han erböd sig att göra mig resällskap. Han gaf mig sin sköna och flinka ridhäst och satte sig sjelf på min. – Så gick det hastigare framåt; mina Judar blefvo efter med packhästen. – Vi passerade Velthethri en liten landtgård, som han sade tillhöra den Ghebske Mouraden och dervid bäcken Cheori. Dalen utvidgar sig åter i nejden af Scheramethi, hvarest vi på en trädbro

Sid. 124.

gingo öfver Rioni på dess högra strand, som der bildar en bred plåtå af lerjord. Der stötte till oss en annan Imerethin ifrån Glola och en gammal furste, som tolken sade heta Tschaparidse och vara besläktad med den Ghebske mouraden. Han bevisade mig mycken uppmärksamhet och tjenstfärdighet. Innan byn Sori passerade vi den lilla bäcken Sortharuli. En verst längre fram gjordes halt på en grön äng för att låta hästarne beta. Mina Judar upphunno oss der, äfvensom 3 andra Imerethinska adelsmän, hvilka likaledes ärnade sig till Choteri. De buro alla korta men breda byxor af gröfre tyg grått eller blått, rockar af brokigt bomulls- eller sidentyg, en till och med brokad

och öfverst ännu 2 tjockare klädesrockar, fursten endast en korrt jacka med röd krage och breda röda uppslag på ärmarna, hvilka nedhängde öfver ryggen

Sid. 125.

De andras rockar hade alla genomskurna likaledes hängande ärmar, och alla hade på hufvudet ett slags långa mössor af grått filt af denna figur ^ så att hufvudet baktill blott till hälften var betäckt; men deremot den andra ändan långt hängde fram öfver ögonen. I nacken hänger håret i en bred och tvärt afklippt klunga. Blott 1 hade gevär i futral, men alle sablar. De gemena Imeretinerne bära vanligen blott en dolk, eller äro alldeles obeväpnade. Hufvuddrägten dylik eller en klädsmössa med: skinnbräm, rockar af svart eller grått gröfre tyg. – Den simpla qvinnodrägten är likaledes en grå, svart eller blå rock, ett slags dok öfver hufvudet och omkring ansigtet, så att blott midten deraf är synbart, dessutom ännu uppöfver hufvudet en bred blå eller svart yllebindel. – Resan fort-

Sid. 126.

sattes nu i stort följe. Rioni prässar sig åter tillsammans i en mycket trång dal, längs hvars högra strand den tämligen goda ridvägen slingrar sig fram öfver och emellan smärre klippor. Efter par verst öppnar sig dalen åter och vi hade till höger om oss på en hög klippa en förfallen fästning Mindatziche som har mycken likhet af Viborgs slott, utom att det är mindre. Nära intill störtar sig den ansenliga bergsströmmen Luchani ifrån N. i Rioni och på andra sidan om densamma passerade vi förbi en skön kyrka af hvit kalksten, som uti denna tragt redan är rådande. Rioni gör här en krökning åt S. och flyter så förbi den i den följande till höger öppna dalen spridda byn Tzessi med ett torn invid floden och en liten bäck, som dermed förenar sig. Nedanom byn sammanprässas Rioni emellan 2 höga skifferberg, der

Sid. 127.

man på en trädbro passerar öfver till vänstra stranden; något längre fram antager floden åter sin S. Vliga rigtning och man ser nu allt mer leende åkerfält gärdade som öfverallt i Radoha med flätverk. På den vänstra bredare strandplatån ligger spridd byn Klimschi uppå den brantare högra Atzchuti. Par verst härifrån byn Ambrolauri med ett torn. (Härifrån skall man ej hafva stort öfver en dagsresa till Mingrelska distriktet Odischi). Der lemnade vi Rioni som i samma rigtning fortsätter sitt lopp i en tämligen öppen dal, och gingo uppför en ifrån vänstra sidan vid Ambrolauri i Rioni infallande å Khrichula, hvars bädd utgöres af en öppen dal, vilken vi ock lemnade åt vänster och gingo upp för en annan trångare emellan kalk- och sandhöjder längs Choteura. Ett godt stycke uppföre passerar man byn Achalsopheli, och stiger åter uppföre förbi ett fäste på en höjd. Bakom detsamma ligger Choteri

Sid. 128.

med ett obetydligt antal hus spridda i en öppen dal emellan åkrar, rundt omkring på alla sidor omgifven af berg. Kretsbefälhafvaren Mosgolefskij emottog mig med mycken artighet och lät inrymma mig en kammare i sitt eget hus, inredt som ej är stort och nödtorfteligen försedt med Europ. härmning.

D. 30 Maj. Diverse underrättelser: Retsch. kr. gränisar i O. till Digorska, Dvaletska och Kudarska Osseterna, i V. till Mingrelien och en del af Imerethien i N. till Svanethi och S. Scharapanska kretsen. – Alla transporter måste ske med packhästar. – Invånarnes antal uppgifves i rapport d. 12 April in ev. år, hvarur detta exciperadt, till 16 827 man och 13 738 qvinnkön. – Man antager i hela kretsen approximativt: odlat land 50 000 Des. under trädgårdar 10 000 D., ängar 15 000, skog å bergen 160000 D. – Mest sås kukurus (mais), dernäst hvete, mindre korn och hirs. Medelskörden af mais 30 kornet, hvete 12, korn 8, hirs 15.

Sid. 129.

Till invånarnes årl. näring antages 80 000 Tschetvert. Brännvin brännes ej. – Sådnen 15 000 Tsch. Man föryttrar ingen spannmål utom sinsemellan å sjelfva orten i ringa qvantitet. Hela kretsens handel concentrerad i Oni, der man handlar alla årstider alla fredagar. Medelprisen de sista 5 åren: 1 Tsch. mais 38–10 kop., hvete 4–75, korn 3–10, hirs 3–50 kop., silfver. – Tillägg efter mundtliga uppgifter: Blott här i Choteri en духовное училище med 1 Imeretinsk och 1 rysk lärare, hvilken sistnämnde här gift sig och alldeles Imeteriseradts. – I Kudarska tragten ett jernbruk, der man förfärdigar diverse husgeråd, såsom yxor, knifvar, kittlar etc. Krono-inkomsterne ifrån hela kretsen 2000 Rub. silfver och 60 Tsch. i spannmål. – Efter upproret 1820 kronoböndernes antal förökte derigenom att man indrog af de upproriske adelsmännen. I kretsen 2 hufvudfamiljer i N. Eristof, i S. Tsulkidse. Den gamle Eristof, hvars ögon den siste Tsaren lät utsticka har dött för circa 5 år sedan. För 1820 års

Sid. 130.

uppror förlorade Tsulkidse af sina bönder till kronan. Äfven kyrkorna hafva bönder. Klostret Nikortzminda skall vara endast 7 verst härifrån; men munkarne be ej i klostren, utan i grannskapet hos adeln. Kyrkan der skall vara vacker ansenlig och i god smak. – Den talrika adeln skall vara lika fattig som bönderna, lefva nästan lika dåligt och osnyggt. Staten består i det yttre af klädnaden, hvarunder stundom till och med Furstar ej hafva en hel skjorta. I allmänhet stor håglöshet och lättja. Då rysk militär en tid stått här, hade de anlagt kryddgårdar med kål och potatos, hvilka växt förträffligt, men det har blifvit utan efterdöme för invånarne, hvilkas köksväxter nästan inskränka

sig till lök och khindsa. – För den kalkartade jordmånen göder man åkern och besår den turvis med mais och hvete eller

Sid. 131.

korn. Maisbrödet mycket närande och nästan invånarnes enda, i synnerhet om han har vin dertill, som konsumeras och kultiveras i ymighet. De sista 3 åren har dock vinskörden varit obetydlig af torka och vinet dyrare, då man förut köpt en hel tunna för en Abas. – Kretsbefälhafvarens lön endast 400 rub. Silfver. – Han förenar här i sin person Ispravnik, polismästare, räntmästare och allt. Under honom Mourader i en eller flera byar, hvilka insamla kronoutskylder, och afgöra mindre viktiga polismål och tvister. I många fall tjenar vid lagskipningen Vasutangs Codex. – Ringa boskapsskötsel, hästar och hornboskap blott till nödortft – getter och svin. – Får mer i de norra byarne. – Så mycket invånarne älska och dricka vin, skall dock fylleri hos dem aldrig herrska och äfvenså okända äro stölder. – Anekdoten om silfver-

Sid. 132.

bägaren ifrån Tsar Salomons tid vid en källa för resande ännu 10 år efter hans död.

D. 31. Maj. Bröt jag upp åtföljd af den Glolska Ossetinske tolken och en annan innevånare ifrån samma by, hvilken skulle följa mig till Kuthais. Förrän vi lemnade det landtliga spridda Choteri trakterade den ene af skjutskarlarne hemma hos sig med frukost af Maisbröd бодобцо (Osset. Nartchoar) och friska lökblad samt en annan växt som de kalla på Grus. Thalchuna samt vin. – Sedan vi stigit något uppåt kommo vi till byn Tluchi med ett litet träsk af $\frac{1}{2}$ v. omkrets det enda, som jag sett å hela orten och bebodt af grodor af hvilkas qvaxande hela nejden genljudade. På sidan till höger

Sid. 133.

syntes Nikortzmida. – Igenom den trakten skall en mycket gin väg gå till Kuthais utgörande endast circa 40 v. men den sades vara mycket dålig och besvärlig, hvarföre mina följeslagare, till hvilka ännu en Imeretin sällade sig, enhälligt föreslogo den vanliga vägen, hälst det i alla fall ansågs för sent i dag att framhinna till staden. – Vi passerade nu en öppnare höjd och sedan nedanför densamma bäcken Tschaora hvarefter vi begynte stiga uppför en lång bergsås med vild skog i synnerhet väldiga granar. Den södra sidan är än brantare, hvarföre nedstigandet blef än besvärligare. – Den lilla kosackposten Chreithi vid en liten bäck. – Vid samma bäck till vänster byn Melischithi.

Sid. 134.

Efter ett berg passerades en annan bäck i en klyfta, der på sidan syntes Patziche. – Längre uppföre byn Sschilathi med en trädkyrka. Ehuru kl. blott var ½ till 7, föreslogs att der blifva öfver natten, emedan i den följande byn intet gräs skulle finnas för hästarne. Vi lägrade oss nära kyrkan under några lindar, der man uppgjorde en brasa. Min Glolska följeslagare uppsökte Chelosani och kommenderade honom att sörja för aftonvarden. Den kom sent, bestående i hvetekakor, äggröra, ost, en kokt höna och vin. – Man spisade åter samfäldt med flere bymän omkring eldbrasan. – Gräs eller brädstycken utgjorde bord,

Sid. 135.

hvilka placerades i grupper framför de sittande. – Äfven skålar och perorationer om gemensam lycka. Såsom vanligt inga gafflar och knappt knifvar. Efter bruket börjas och slutas måltiden med handtvagning, hvartill åt en hvar hålles vatten på händerna utur en stenkruka.

Juni 1837.

D. 1. Juni. Före afresan bragtes än hårdkokta ägg, höns öfverlevorna och Ghomi liknande en mycket tjock gröt eller mycket mjukt färskt bröd. – Ur Schilathi kommo vi ned i en djup dal med bäcken Budsha, som vi följde till byn Khvatziche, der lokalen visserligen är stenig, men intet torn finnes åtminstone nu. Vi lemnade der Budsha till vänster och redo uppför en brant höjd till höger,

Sid. 136.

på hvars andra sida vi passerade Thavasar, der en furstlig familj Bakradse sades bo. Nejden omkring är mera öppen, äfvensom framåt, der man ifrån höjderna långt borta i S.V. ser de Achaltzichska bergen. Nedför en stark brant kommo vi till byn Mudsirethi, längre passerade vi bäcken Dussa, hvarifrån det åter gick uppför en höjd hvarifrån lokalen till vänster allt mer öppnar sig. Framåt passerades byn Skanda med ett förfallet fäste, der man sade, att de första Imerethiska Tsarerne stundom vistats. Nedanom Skanda en vidsträckt slätt med en mängd byar. – Tscheheri en by med en postering för några man.

Sid. 137.

Kosacker att befordra bref och några små bodar, i hvilka Armenianer handla med smått kram. – Sedan hästarne betat reste vi vidare förbi ett förfallet fäste Guderi och nedför en dæld med ån

Dsevri. Till vänster höjer sig åter lokalen och blir skogig. Vår vidare väg utgjordes nu af tämligen täta löfskogar med flera, dock i det hela smärre backar och rätt god hård, stundom sandig väg. Endast i början af samma skog en stor by Svimonethi, hvars hus såsom vanligt, spridda på lång sträcka. – Bäckan Tschissura passeras. – Vi kommo nedför en starkt skogbevuxen brant höjd vid den ansevärdare floden Tegattsichela på den Tifliska landsvägen och

Sid. 138.

så efter en kortt ridt uppföre till Imeritiens hufvudstad [Kuthais], der jag lät visa mig till kommandanten, hvilken jag väl ej träffade hem, men dock af Plats-adjutanten erhöll ett ganska godt kvarter helt nära och en soldat till betjening.

D. 2. Juni. Hos Kommandanten, som bød mig till middag. E.m. promenad i staden, der jag sökte upp Apothekaren Rakowski och med honom besökte Protohjerejen Nikolai Kuthathjeladse, en man som mycket behagade mig och af hvilken jag så väl nu som i synnerhet framdeles kan vänta många upplysningar. – Mina Glolska följeslagare syntes ej, ehuru jag hade bedt dem komma hvilket de ock lofvade mig.

Sid. 139.

Då jag dervid qvaestionerade dem om Digorskan, så lära de befarat fortsättning af samma för dem ennyanta examen och bortrest. Min hufvudönskan var emedlertid att gifva dem goda drickspenningar för deras verkligen stora tienstvillighet emot mig under hela vägen.

D. 3. Jun. Med Apothekaren och Protohjerejen begaf jag mig om morgonen på andra sidan om staden till Erkebiskopen. Han emottog mig med höflighet, lofvade mig allt understöd äfven om jag ej skulle haft rekommendationsbref ifrån Exarchen, mente föröfrigt att jag intet skulle finna af vigt, icke ens i Gelathska klostret. Genom Protohjerejen, som agerade tolk lät han bjuda mig brännvin och frukost

Sid. 140.

hvarföre jag dock betackade mig. Efter några andra likgiltiga frågor, steg han upp, till tecken att jag kunde gå, hvilket jag ock gjorde. Sedan besök hos Archimandriten för Gelatska klostret – en välgödd man äfvensom den Mtzechetska protohjerejen, hvilken tillfälligtvis är här jemte en Architect ifrån Tiflis. I sällskap med denne besågo vi sedan ruinerna af den fordna klosterkyrkan, som i sinom tid måste varit en stor och herrlig byggnad, men nu är alldeles förfallen. Många

kolonner och kapitaler finnas ännu i behåll med herrligt inhuggna figurer; men utan symmetri; hvilket Architekten sade vara den allmänna Charakteren

Sid. 141.

vid alla bättre lemningar af fordna kyrkor och –kloster. – På den högtuppstående muren på östra sidan finnes en inscription i gammal Grusinsk kyrkoskrift i en halfcirkel icke mer helt bibehållen och för högt att kunna dechiffra det återblifna. Endast några få ord hade Kutateladse fått reda uppå, innehållande en del af någon Tsars titel. Österom dessa nu alldeles vårdslösa och med träd bevuxna ruiner äro på litet afstånd lemningarne af den fordna fästningen med vidsträckta murar vid branten af ett berg ofvanom Rioni, Derifrån hade Turkarne under sista Tsarens tid beskjutit klosterkyrkan, hvaruti en hop Imerethiner förskansat sig.

Sid. 142.

Ifrån fästningens murar en herrlig utsigt öfver staden och hela kringliggande nejden. Staden bildar en oformlig halfcirkel omsluten af Rioni. Staden är ej stor, men skall dock räkna circa 3000 invånare. Den har flera nätta hus, deremellan mycket små trädgårdar, en större kronoträdgård och en stor öppen amfitheatralisk grön plats i midten. Basaren är vid venstra randen af staden invid stenbryggan öfver Rioni med en mängd bodar af bräder, svarta och smutsiga. Närmast bron en hel rad af smidjor. Nedanom Rioni en stor flack slätt på båda sidor begränsad af de Achaltzichska bergen, hvilka tyckas helt nära, ehuru det till sjelfva foten skall vara 50 v. – Äfven på alla andra sidor större eller mindre bergshöjder, isynnerhet åt Norr, der man

Sid. 143.

ser en hel rad snöiga spetsar i fjärran, närmast omkring skogbevuxna höjder med naturliga vingårdar. – Omkring det fordna Uspenska klostret äro nu endast några hus, hvaruti Erkebiskopen bor, ett stenhus för den andeliga skolan eller seminarium. – Der det gamla Kathathissi stått väster om klostret på en ansenlig sträcka, ser man nu endast några små obetydliga Imerethinska hus emellan träd och smärre åkerfält. – Efter återkomsten hem förefann jag hos mig Löjtnant Conradi ifrån Pätigorsk, doktors son. – Också mina Glojska följeslagare förefann jag för att taga afsked af mig. Jag gaf dem 10 rub. hvarmed de tycktes vara mycket nöjda. – Hos Apothekaren bekantskap med en Kapten Sacharskij resande till

Sid. 144.

Abchasien för att deltaga i expeditionen. – Sednare hos Kutat, äfvensom med Apothekaren hos den Katholske Patern, med hvilken konversationen fördes på Latin, som han talte med färdighet, men ej regelrätt. Hans församling består af 96 hus; men om några bibehållna historiska dokumenter eller handskrifter visste han ej. För den Katholsk Armenianska församlingen bygges nu en stenkyrka. De Gregorianska hafva en trädkyrka. Imerethinerne hafva utom Soboren uppå berget ännu två kyrkor äfvensom Ryssarne en egen. Också finnas 2 Synagogor för Judar, af hvilka det gifves ett betydligt antal. De, med Armenianerne, i synnerhet de katholska utgöra

Sid. 145.

den förmögnaste delen af population och hela handeln, stadens förnämsta näringsfång är i deras händer, föröfrigt numera efter uppförandet af Porto-franco mycket förfallen. Mycket fattiga skola deremot sjelfva Imerethinerne vara och lifnära sig mest af något jordbruk, förnämligast Mais och Ghomi. – Språket afviker något ifrån den egentliga Khartalinskan i Radscha mycket mindre och i synnerhet uti de norra byarna förnämligast i Glola (Tschiora och Ghebi) skall talas ett språk, som ännu kommer den gamla Grusinskan närmast. Uti den Imerethinska dialekten utom poesien inga särskilda böcker eller skrifter. Detsamma

Sid. 146.

gäller än mindre om den mingrelska dialekten, ehuru den redan är så förderfvad, att gemene mannen platt intet förstår af gudstjensten, som hålles der, äfvensom här på det vanliga Grusinska språket.

D. 4. Jun. Uppvagning hos tjänstförrättande Правитель i Imerethien och en öfverste-löjtnant Tschernikof som ock var rätt artig. – Besökte äfven Löjtnant Conradi. Middag hos Kommendanten i ett talrikt sällskap af diverse Embetsmän i staden. – E.m. kom Katabeladse till mig och föreslog, att nu fara ut till klostret Gelathi, emedan han hört att Archimandriten vore der sjelf. Igenom Kommendantens föranstaltande fick jag ifrån kosackposten en ridhäst, jemte en

Sid. 147.

Kosack till följeslagare. Man har dit blott en ridväg i början uppföre skogiga höjder, hvilka omgifva den högra stranden af Rioni, sedan lika brant nedföre i dalen, genom hvilken Tegaltzithela flyter, så kallad af det rödagtiga vattnet, som den får af de många ställen rödmylla, hvilka omgifva dess stränder. Den är nästan lika bred som Rioni, men äfvenledes mycket grund. Derifrån stiger man åter i zickzack uppför skogiga höjder emot ett skogbevuxet kalkberg, under hvilket klostret är beläget vid en brant sluttning. I anseende till dess upphöjda läge har man derifrån en vidsträckt

herrlig utsigt. – Gästrummen rymliga med stolar (några ock med öfverdrag) och flera divaner, men blott fensterlika öppningar. – Besök hos Archimandriten.

Sid. 148.

D. 5. Jun. Den förnämsta kyrkan är väl i anseende till sin Majestätiska och sköna byggnad kanske den förnämsta i hela Grusien; med en rik ikonostas sammansatt af föräringar utaf flere af de fordna dels Grusinska, dels Imerethinska Tsarerne och andra höga personer äfven af det andliga ståndet. – De andra smärre kyrkorna bära namnen af Nikolai och Georg. Den sista hade af klostrets stiftare David Aghma Schehebeli först blifvit byggd till mönster, hvarefter sedan alla Kathedrales byggdes. – Också i de båda små kyrkorna mycket reliqvier. Flera Helgonbilder äro försedda med till en del vidlyftige inscriptioner, hvilka

Sid. 149.

det icke ens fallit någon af munkarne in att påse, än mindre att afkopiera dem. Somliga saker hafva hitkommit ifrån klostret i Kitschvinta, hvars sista Katholikos Evdemon är afbildad ibland andra uppå väggen i Kathedralen. Uti inscriptionen å en af honom förärad образъ i Georgiefska kyrkan kallas han Իրաճողոյտոս ճա յցնաԲյտոս. Således hörde den tiden (såsom man sade för circa 300 år sedan) äfven åtminstone Svanethi och Tvibelda (kanske ock Tscherkessiet) till hans Eparchie. Ризница skall ock innehålla guld och ädla stenar uti skrudar, men dem brydde jag mig ej om att se, utan önskade i deras ställe bese Bibliotheket. Man visade mig utom några äfven med kostbara pärmar och futraler

Sid. 150.

försedda evangelier till bruk vid gudstjensten en liten mängd folianter vräkande uti ett hörn, mest Mss. och på pergament; men innehållande intet historiskt, diverse traktater af kyrkofäderna, utläggningar af de bibliska böckerna. I en skräpkammare vräktes en stor hop buntar af lösa pergamentsblad eller häften, såsom det tycktes af dylikt innehåll, hvilka det icke fallit eller faller någon in att ordna och nogare igenomse. Äfven vid Georgiefska kyrkan en чуланъ med ett tiotal af handskriftliga luntor, men hvilka Kutateladse, som på min begäran undersökte de flesta, sade äfvenledes vara endast af religiöst innehåll.

Sid. 151.

Andra böcker skola här visserligen hafva varit; men hafva blifvit tagne af diverse personer. Så skall en Georgi Tzeretheli, som skall vara en stor samlare af dylika saker, men blott för att samla och

skryta dermed utan att ens vilja visa dem åt någon, funnit utväg att bemäktiga sig åtminstone 2^{ne} skattbara Mss. Men den största plundringen har skett för ej länge sedan genom Dadians son, Arfprinsen David af Mingrelien, som man påstod vara af dylika tänkesätt i afseende å deras bruk. Han sade [= hade] ibland böckerne i Kathedralen sjelf utvalt för sig 11 st. och äfven ifrån Georgskyrkan 4, dessutom af de lösa häften och bladen en mängd, så att 6 man haft nog att bära dem ifrån klostret till Kuthais. Uppå min tillfrågan hvad för böcker det varit, visste man nämna endast en dogmatik,

Sid. 152.

en Ethik, Homilier och ett arbete af Ephraim Syriern. Öfver böckerna öfverhufvud hade det icke funnits någon förteckning. Kutateladse hade dock deribland sjelf sett äfven en slags Chronografi hvaruti äfven den Grusinska och Imerethinska historien var intagen. Att äfven Antonii Grammatik funnits bland de bortröfvade, visste flere försäkra. Då jag yttrade min förundran huru allt sådant kunnat och fått ske, anfördes agtning för arfprinsens person och anseende. – Sednare erfor jag i förtroende, att den gamle Kuthaiske Erkebiskopen skall hafva en så kallad тананник, en yngling af omkring 20 års ålder för hvilken arfprinsen stått fadder och af gubben erhållit ock stora penningesummor – såsom

Sid. 153.

man mente – på det öfriga ståndets bekostnad – för att utverka för honom en rang!! För att senare komma dertill hade ock gossen, som undervisas i Gymnasium uti Tiflis, denna vår, då trupperna uppbröto åt Abchasien, lemnat Gymnasium och rest till Mingrelien, för att under sin fadders auspicer bivista fälttåget. – Efter denna kommentar begrep jag nu klart Erkebiskopens yttrande till mig, att jag i Gelathi intet skulle finna! – Jag slöt min excursion med att bese jernporten med de arabiska inscriptionerne inom samma portik, hvaruti klostrets ofvannämnda stiftare Tsaren David är begrafven, såsom en dock numera till det mesta redan utplånad inskrift utvisar, åtskilliga andra grafvar vid ingången till Kathedralen af andeliga höga personer likaledes med vidlyftiga

Sid. 154.

inscriptioner, springkällan med klart herrligt vatten under klockstapeln och den numera alldeles förfallna spissalen (трапеза), som för 7 år ännu skall varit alldeles hel med marmorbänkar rundt omkring väggarne för 700 munkar. Nu är hela det stora rummet nästan utan tak och alldeles igenrasadt! – Hela det inre af klostret en bild af förödelsens styggelse och äfven sjelfva katedralens tak skall vara så dåligt, att det vid starkt regn igenomflyter. – Till reparation finnas inga medel, då 1000 och 10 000 vandrat och vandra i den Mingrelska arfprinsens fickor för att

skaffa den blindt älskade pojken rang och distinctioner!! – Munkarnes närvarande antal endast 7 eller 8; de flesta af det högre ståndet, äfvensom

Sid. 155.

Archimandriten sjelf. – Ett stycke högre upp på berget åt O. skall ock vara ett annat litet kloster med 3 eller 4 nunnor. – Vid afskedet förärade mig Archimandriten till åminnelse en 1776 i Venedig tryckt bok, innehållande den helige Clementis af Ancyra lefverne på Turkiska och Grekiska bokstäfver, den enda kuriositet ur hela Bibliotheket, som jag kunde önska mig. Uppå Kutatelades's antydning förärade jag i dess ställe "till ljus" 5 rub. Vi undfägnades sist med en frukost-middag: en kokt höna, får, kött och hvetebröd, ghomi och vin; på Europeiskt vis dukat bord, dock knif och gaffel samt silfversked endast för mig. Derpå hämtade man en tallrik förträffliga krusbär ifrån Archimandriten och befallning att traktera oss väl med mat och isynnerhet dryck. -

Sid. 156.

Ghomi anses för mycket hälsosamt, hvaremot man affrådade mig ifrån Maisbröd och hvitt vin. – Vi återredo till staden samma väg vi kommit. – Uti Tegaltzithela och Rioni vid staden endast smärre fisk: Bolotsithela, (rödstjärt) Tekhvara (усачь) och Txthva phechila (flundra?). – NB. till Gelathska klostrets historia. – Äfven en sådan äldre hade der funnits å en lång rulla, men den åter skall en General Simonovitsch som circa 1812 en tid varit här правитель och sedan en kort tid Öfverkommenderande i Grusien utbett sig och erhållit till att afskrifva men ej mera återställt. Åtminstone den äldre historien skall å samma rulla utförligen hafva varit afhandlad. – Efter brefskrifning hos Rakofskij.

Sid. 157.

D. 6. Jun. Hos Öfverste-Löjtn. Tschernikof om ny podoroschna och befäl om kosackhästar till Surami. Han mente den förra ej behöfvas och lofvade mig det sednare. Böd mig till middag. – Hos Apothekaren Ivan Karlovitsch Rakofskij. Med Protohjerejen Katateladse på afskedsuppvagtning hos Erkebiskopen. Den hade till följd, att han derefter skickade mig till resan en skinka, par stycken Ossetrina och en flaska vin. – Sist hos Protohjerejen och der bekantskap med den Tatarske läraren vid Seminarium Ivan Assathianof, hvars förfäder härstamma ifrån dessa nejder, men som blifvit uppfostrad i Konstantinopel såsom räntmastare vid arméen. I sista fälttåget under Paskevitsch öfvergått eller blifvit fången af Ryssarne, af Generalen blifvit

Sid. 158.

öfvertald att antaga den christna läran och fått stora löften, men kort efter dopet insjuknat, kommit i ett hospital och sedan blifvit glömd af Paskevitsch och lemnad åt sitt öde. Genom privata understöd härstädes hade han i början blifvit underhållen och är nu genom Protohjerejens bemödande lärare blott med 100 silfverrubels lön. Det Grusinska språket har han här fullkomligt lärt sig; men är i Ryskan mycket svag. Skall vara väl hemma äfven i Persiska och Arabiska. – Det härvarande Seminarium skall hafva omkring 100 lärningar; men undervisar endast i Grusinska,

Sid. 159.

Tatariska och Ryska, men hvarken Grekiska eller Latin. Dessutom i staden en kretsskola med ett större antal elever, mest af de förnäma inföddas barn. Der undervisas ock i Armeniskan.

D. 7. Jun. Hos Kommendanten, som böd mig till middag. – Hos Löjtnant Conradi och sedan hos Apothekaren på afsked.

D. 8. Middag hos Löjtnant Conradi. Om aftonen hos den hederlige Kommendanten Ignatij Jakovlevitsch Noskof.

D. 9. Kosackerne kommo så sent med sina hästar att jag först kl. 8 kom till uppbrott. Den första stationen är på några smärre backar när tämligen jemn. Öfverallt växer mycket löfskog. Utom Tegalzithela passeras på hälften Tschissura, hvarefter vägen följer Qvirita, som flyter i en bred och flack bädd. Emedan man väntade po-

Sid. 160.

sten ifrån Kuthais, så måste jag på den Tschelaburska posten vänta på densamma tills inemot aftonen. – Efter att hafva passerat den i Qvirita fallande Tschelabur, följer man den förra till den derefter nämnda posten, dit jag ankom kl. 10 om aftonen.

D. 10. Jun. Icke långt ifrån posten passeras Qvirita å en pråm. Den är der circa 10 Saschen bred, mycket strid, men ej djup. Man fångar i den усачи och голови. På högra stranden ett mycket högt berg. Äfven å den motsatta vänstra går det nu allt uppföre. Circa 4 v ifrån posten på sidan om vägen på berget Scharepan kretsens hufvudort.

Sid. 161.

Hela hållet är i allmänhet ytterst backigt och ofta stenigt. Mycket löfskog, dock ser man på klinterna odlade åkerfält; men endast några få spridda byar. – Orimela passeras som slingrar sig emellan klyftorna åt Qvirita. Sist stiger man en brant lång backe nedföre, till en skogbevuxen dal, genom hvilken Tcheremela flyter, vid densamma befinner sig den Böilogorska posten, der jag af brist på hästar åter måste vänta. – Härifrån vidare uppför Tcheremela, hvars dal bildar en lång skogig defilé. Der dalen något öppnar sig 2 v. ifrån posten, ser man på ett högt berg på den motsatta stranden ruinerne af ett fäste. Ifrån södra sidan nedfalla flera smärre bäckar, hvaribland Mareli. Sednare delen af vägen följer man

Sid. 162.

den högra stranden af Tscheremela allt fortfarande i en trång och skogig klyfta. – Icke långt ifrån följande Molitska posten ser man åter på ett mycket högt berg till vänster ett torn. – Tscheremela lemnas efter par verst till vänster och man följer Uchormela som förstärkes af en hop små bäckar och rännilar nedbrusande emellan höjder ifrån skogiga bergsklinter. Vägen går allt uppföre, men är i anseende till den leriga jordmånen och de skogfulla ravinerne mycket besvärlig och smutsig. Utom det lilla Tziphi ser man vid sjelfva vägen inga byar. Ändtligen börjar man

Sid. 163.

ifrån den höga åsen (itsmiss-mtha) stiga nedföre en cirka 2 v. lång, tämligen brant backe, passerar derpå Suramela och byn Itria. Vidare nedför den flacka dalen af nämnde flod öfverraskades jag af skymningen. På sidan till vänster ifrån bergen upphofvo en mängd vargar ett förskräckligt tjutande och kosackerne gjorde den anmärkningen, att i Imerethien inga vargar skulle finnas, deremot i Grusien en myckenhet, der de isynnerhet om vintern vandrade i stora skockar. Vid ritten genom Surami öfverraskades jag af att höra militärisk Kavalleri-musik. Posten befinner sig 2 ½ v. längre fram öfver Suramska dalen och jag hade

Sid. 164.

ändtligen upphunnit slutet af det besvärliga ridandet, hvarigenom mina fötter redan blifvit alldeles styfva.

D. 11. Jun. Något vederkvickt af sömn fortsatte jag resan på telega, utan synnerlig lisa, då skakningen å den leriga och torra ojemna jordmånen föll nog besvärlig. Hela hållet utgör en öppen slätt med små skog och åtskilliga byar på sidorna. Deras namn kunde jag dock ej erfara emedan de ryska formännen lika så litet bry sig derom som de å posterna stationerade Kosackerna. – Till vänster bakom den dalen begränsande lägre rad af berg parallelt med den på högra

Sid. 165.

sidan höja sig Kaukasi snötoppar. Nära till följande stationen passeras Stara Prona och framom Garganeb en annan Prona vid byn Aradetli hvarifrån man åter har flack slätt med kanaler ledda ifrån lilla Ljächva. Å halfva vägen en höjdsträcka å hvilken man höjer sig vid byn Ruissi på vänstra stranden af Kur, som med mellanliggande trädgårdar räcker 3 v. Derifrån följer man slutningen af Kurs strandplatå passerar byn Dnechidi och vadar sedan öfver den å bred och stenig bädd i flera grenar framströmmande stora Ljächva till staden Gori, der jag lät föra mig till polismästaren.

Sid. 166.

en Grusinsk furste. Tyvärr fann jag honom icke hem, hänvistes af hans fruntimmer till kansliet, der fanns ingen. Jag lät visa min открытый листъ för окружный начальникъ, der en skrifvare utskickade en Dechmekan, som i grannskapet förde mig till en eländig sacht utan någon menniska. – I den gamla Kosackkasern fick jag ett ej stort bättre dåligt, mörkt och smutsigt kyffe med sönderslagna rutor. Jag gick åter till polismästaren, som betjeningen sade sofva. – Äfven оркужный начальникъ sades sofva och jag skulle på lång tid ej kunna träffa honom. Jag promenerade omkring i staden, gick sedan upp till fästningen. Man har derifrån en förträfflig utsigt öfver staden och hela nejden. Staden har ett ej fult läge på 3

Sid. 167.

sidor rundt omkring fästningen, såsom de Grusinska städerna öfverhufvud med lätta tak och således terassformig. Emedlertid ock flera hus i Europeisk smak. – Då jag kl. ½ till 6 återkom till polismästaren, fann jag honom i sjelfva verket än sofvande och fruntimren tillade att han hade hufvudverk. Jag började nu leta efter en furst Eristof, om hvilken hans broder i Tiflis sagt mig att han ägde Antonij Grammatik. Jag stötte uppå honom uppå sjelfva gatan. Sin Grammatik sade han vara ej här, utan i byn nära Surami. Emedlertid trodde han samma Grammatik ock finnas hos andra här i staden och viste mig sjelf till en präst Jessij Jakovlevitsch Garsevanof, som vore en upplyst man och älskare af antiqviteter. Tyvärr

Sid. 168.

fann jag honom icke hem. Jag återkom om aftonen, men väntade länge förgäfvets. -

D. 12. Jun. Tidigt om morgonen träffade jag äntligen prästen. Han sade sig verkligen vara i besittning af nämnde gramm. Men den hade för ett halft år sedan Öfverste Löjtnant Georg Tzeretheli i Imeretien fått af honom jemte 5 andra handskrifna böcker, deribland ett Grus. lexikon, en Chrönika och en på Vachtangs föranstaltande ifrån persiskan öfversatt astronomi. Då äfven han erkände att Tzeret.s syftemål endast vore att samla och sedan inlösa Mss, så sökte jag förmå honom, att deraf göra ett nyttigare bruk och förära eller

Sid. 169.

föryttra de nämnda Mss. åt Akademien, hvilket han ock lofvade om det lyckas honom att återfå dem. Om krönikan yttrade han föröfrigt, att diverse exemplar deraf finnas hos åtskilliga furstar, men att de sinsemellan äro så olika, att man ej vet hvad man egentligen skall hålla för autentiskt. På min fråga om stadens ålder, svarade han, att man ehuru historiska urkunder felas, tillskrifver dess grundläggning Thamara, till hvars tid der förut varit en sjö, som hon låtit uttorka. I fästningen hade varit förut en Georgs kyrka, som nu nyttjas till att förvara artilleri-förnödenheter. Grusinerne skola hafva i staden 4 kyrkor. Armenianer och katoliker andra 4.

Sid. 170.

Armenianerne härstamma ifrån flygtingar, hvilka Thamara först tillstodde att bosätta sig i Grusien, då de dit flyktat efter det Tang Tchimur, sjelf en Armenian, blifvit Schah af Persien. Katholikerne hade i sednare tider invandrat och förökt sig. I staden skall man nu räkna cirka 800 hus – Vägen åt Tiflis går först åt N. längs den lilla bäcken Pschani, som vid foten af fästningen förenar sig med Ljähva och som korrt derefter öfverfares äfvensom en annan liten bäck Redula. Derpå vänder sig dalen och vägen åt O. vid berget Kveraki. På sidan till vänster är byn Berbuk, den lille bäcken Tortola och längre fram åt de norra bergen Svenethi

Sid. 171.

den ansenligare Chelthebani, så åter små byar Achalsopheli, Schawlchideri och Natzrethi. Den enformiga flacka slätten afbrytes endast af några åkerfält. Ett stycke från Tschala å en lokal bevuxen med smått buskverk kommer man ned i en dal, genom hvilken Lechura med byn Samthavrissi och högre upp en annan by, midt emot hvilken man stiger upp för den vänstra stranden och kommer i en annan däld, som allt mer öppnar sig med en by till vänster. Man kommer till Ksani med större och tätare små skog, hvarefter åter öppen flacka med par små rännilar och på sidan till vänster emellan trädgårdar byn Anxhrani samt Muchrealta

Sid. 172.

och en annan Karel invid sjelfva poststationen. Ifrån Muchrani far man vidare åt å en öppen slätt med sädesfält och ängar. Den leriga och sandiga grund blir på slutet fastare med små sten på högra stranden af Hartiskal. Derifrån den förut redan 2 gånger befarne vägen till Tiflis, dit jag på Nordenstams inbjudning åkte in till hans kvarter.

D. 13. Jun. Promenad i staden, der jag förgäfves sökte Tergukassof. Korjanof träffade jag. Han hade ännu icke fått det Grusinska lexikonet afskrifvet, men mente att det skulle blifva snart slutadt. Af det Grusinska poemet är endast hälften afskrifvet. – Jag erfor genom Herr Denissov, att intet

Sid. 173.

bref ifrån Akademien finnes för mig på posten. Eftermiddagen hos H. Klementief för att bedja honom kunska om ej i Barons kansli finnes något bref. Han var ej hem, lika så förgäfves sökte jag Tergukassof, Tallqvist och Arsanof. Sjednare for jag till Exarchen, som emottog mig med mycken vänskaplighet, visade mig sitt nya hus utanför staden, förde mig omkring i trädgården och trakterade mig med mullbär etc. Exarchen visade mig ock en bunt Mss. på pergament innehållande fragmenter af åtskilliga kyrkofäder. Det skall vara ifrån Gelathska klostret, och af Baron Rosen honom tillständt. -

Sid. 174.

D. 14. Jun. Hos Klementief för att bedja honom i Kansliet höra åt om der funnes bref till mig. E.m. fick jag äfven af honom nej till svar. Sedan hos Tallqvist och aftonen hos Döppner.

D. 15. Sysselsatt med brefskrifning till Ministern Uwarof om prolongation af 4 eller åtminstone 3 månader. E.m. hos Arsanof. – Utfaren till Kolonien för att söka Pastor Dittrich som jag icke fann hem då han rest till Pätigorsk till en badkur. Sedan hos Tergukassof dit också Semin. Prof. Spasskij kom, då han äfvenledes är sysselsatt med en Ossetinsk Grammatik på uppdrag af Exarchen.

Sid. 175.

D. 16. Jun. Hos Hoven, som emottog mig mycket vänskapligt. – Äfven krigs-guvernören emottog mig sjuk och liggande med mycken artighet; men sade sig ej kunna annat på min begäran om hjälp i afseende å penningar än att kalla Räntmästaren och tala med honom, om han ej utan vidare uppå min quittance kan aflåta den assignerade summan. Till egna utbetalningar eller befallning dertill sade han sig ej vara autoriserad. Faren till Statsrådet Pribyl. – Middag hos General Hoven. Aftonen

hos Exarchen, hvilken jag förärade ett exemplar af Lenz's Dissertatio de Duchoborzij. Han deremot skänkte mig en Grusinsk Bibel, som han

Sid. 176.

redan länge hade påtänkt mig. Med särdeles öppenhet och förtroende samtalade han med mig om denna ortens och dess folkslags förhållande och sina åtgärder till befordrande af deras religiösa och öfriga kultur.

D. 17. Juni. Ifrån General-Staben fick jag till genomseende en hop nu tillkomne beskrifningar om bergsfolken. Vid middagen hos Juden Salomon stötte jag tillsammans med en Grefve Engeström, son till förre Svenske Ministern för utrikes ärenderne och öfverste i Rysk tjenst. Aftonen hos Karganof.

Sid. 177.

D. 18. Jun. Krigs-Guvernören mottog ej. – General Hoven träffade jag.

D. 19. Tergukassof förde mig till en Italienare Martesnenko, som har rest mycket både i Europa och i Persien samt förrättat flere ögonoperationer. – Middag hos General Hoven. Sedan med Tatarske läraren vid härvarande Seminarium en född Grek ifrån Smyrna, hos en Efendi Scheick el Islam ifrån Kasan. – Sedan hos Spaskij Seminarii Inspektorn, som på Exarchens befallning äfven är sysselsatt med en Ossetinsk Grammatik.

Sid. 178.

D. 20. Jun. Af Krigs-Guvernören erhöll jag ändtligen det svaret, att man ej vågar gifva mig penningar, Middag hos Apothekar Schmidt. Hos Arsanof och Klementjef. Aftonen hos Karganof.

D. 21. Jun. Middag hos Tallqvist. E.m. med Tatariske läraren hos Joselianof, som författat en ny Grusinsk Grammatik. Hans far en gammal emeriterad präst anses för en af denna stadens största literata i afseende å Grusinska literaturen. Der såg jag ändtligen Antonij Grammatika, äfvensom ett Mss. af Grusin-

Sid. 179.

ska krönikan å 500 sidor in folio. Det skall vara Wachtangs krönika; men i utdrag af dess son Wachushtij. Han trodde det ej vara omöjligt, att erhålla exemplar äfven af den större ursprungliga och lofvade i alla fall besörja en afskrift af den närvarande tillhörande en Furst Tarchanof.

D. 22. Jun. Klementjef hos mig, med honom hos Chopin.

D. 23. Jag besökte Döppner. – Besök af den Tatarske läraren och sednare Josselianof. – Före middagen hos Tergukassof, som åter rådde mig att besöka ännu Martynenko

Sid. 180.

äfvensom en annan van läkare. – E.m. besök af Spasskij och Chopin med hvilka jag om aftonen gjorde en visit hos den genom sin persiska Grammatik kände Orientalisten Abbas Kuli en verkligen bildad man, boende nära Kuba.

D. 24. Juni Med Tergukassof åter besök hos Martynenko, som nu genom ett glas närmare besåg ögat och fann pupillen orörlig. – Om aftonen till Excharchen.

D. 23. Klementjef hos mig.

D. 26. Jag for med Kraftman till Kolonien för att träffa Saremba,

Sid. 181.

fick tillika göra Vanders bekantskap. Båda skulle emedlertid i dag afresa. Vid återkomsten besökte vi Vadtman som hastigast. – Sedan intill aftonen hos Josselianof, som visade mig sin faders Grusinsk-Armeniska bibliothek med en mängd Grusinska handskrifter, visserligen mest af theologiskt innehåll, men ock öfversättningar af flere Aristoteles arbeten, och Croeli Diadochi kommentarier öfver Aristoteles, hvaraf han lofvade ett exemplar åt Akademien. – Af egentligen historiskt innehåll endast några helgons lefverne.

Sid. 182.

D. 27. Jun. Besök af Abbas Kuli och Kapt. Blaramberg. – Om aftonen hos öfverste Tichanofsky.

D. 28. Jag slutade excerperingen af pappren ifrån Staben och återställde dem. – Sökte General Hoven och sedan hos Arsanof. – E.m. i staben, hvarifrån jag ännu tog några beskrifningar. – Sedan en stund hos Denissov. Besök af Klementjef och sedan Josselianof, som förärade mig Antonij Grammatik i Mss.

D. 29. Sökte Karganof. – Sedan faren till Exarchen, till Karanten-uppsyningsmannen Pauli och Tull-

Sid. 185.

Direktören Meusenkampf för att angående min till Petersburg med köpmansvaror affärdade kista med böcker rådfråga dem. – Båda ganska artiga, så att de ej ens ville besigtiga kistan.

D. 30. F.m. Jun. i Tullen, hvarest jag erhöll betyget. Afskedsuppvagtning hos Krigs-Guvernören. Ifrån Staben erhöll jag открытый листъ på konvoj. – E.m. faren till Karantän hvaräst betyget redan var färdigt. Sedan hos Exarchen. Aprikoser och mullbär. Hjertligt afsked. – Hos Karganof. Hans svägerska hade i dag aflidit och detta tjente honom

Sid. 184.

till ursäkt för uppehållet med det Grusinska Lexikonet, som icke heller nu hinner blifva färdigt till min afresa.

Juli 1837.

D. 1. Jul. Afskedsuppvagtningar. Hos Chopin. General Hoven förärade mig till åminnelse 6 blad af den nya tryckta kartan öfver Kaukasus innehållande Ossetien. – E.m. hos Exarchen, som skänkte mig ett exemplar af Grus. N.T. med borgerlig skrift.

D. 2. Jul. Hos Martynenko. Hos Klementjef. Jag afreste kl. 4. – I anledning af min i Kuthais gjorda bekantskap med protochierejen Joseph

Sid. 185.

Borisof i Arxchethi, vek jag in der, men erfor till min förtrytelse att mannen vore i Tiflis. Också Igumen Josselian en anförvandt af den ofvannämnde var frånvarande och jag kunde således icke få se Bibliotheket, hvaräst äfven Mss. skola finnas. Jag måste således fortsätta resan till Hartiskar, hvarifrån jag

D. 2. Jul. i 8 om morgonen vidare uppbröt. Middag i Ananur af egen vägkost. Då jag uppnådde Kirescheti, började det regna. Det gaf mig anledning att fara in till kvarteret bredevid Furst Avalofs boningshus.

Sid. 186.

Den uppassande soldaten mente äfven, att jag gjorde bäst att qvarstadna öfver natten, då uppå sjelfva stationen tyvärr intet herberge finnes för resande – Emedlertid invände Fursten att i Kaischaur vore, om också intet sådant kvarter som här, dock en liten dräglig kammare i kosackkasern. – Jag måste derföre under fortfarande regn fortsätta min resa. Den omtalta Officerskammaren inrymde mig väl Urädniken på min begäran men den var högst dålig med sönderslagna fönsterrutor.

Sid. 187.

D. 4. Jul. Jag fortsatte min resa med fuktiga kläder. Lyckligtvis klarnade vädret. Före ankomsten till Kobi visade man mig under en liten klippa vid Baidarkas strand en källa med klart surt vatten, det var mycket kallt och pärlade starkt. Om vintern skall det vara varmt sade skjutskarlen. – I Kasbek middag af löskokta höns ägg och russin. Framför byn å den såkallade Степенная салка eller Капа föllo skjutshästarne in i den svarta gytjan så att de ej kunde uppstiga utan måste med tillhjälp af byns karlar uppdragas. Derefter

Sid. 188.

anlände jag till Vladikavkas kl. 8 om aft.

D. 6. Jul. Besök hos Kommendanten, som nu visade sig särdeles artig. – Visit hos Dokutschajef.

D. 7. Middagstiden afreste jag ifrån Vladikavkas. Jag hade förlitat mig derpå, att ända till Ardån öfverallt Kosackpiketter äro utställda, så att man dit kan resa utan konvoj.

D. 8. I vanlig tågordning hann man i dag till Uruck.

D. 9. Ifrån Uruch till Prischib-Jekaterinograd – vidare till Stanitsan Прохладная hvarifrån

D. 10. jag fortsatte resan till Georgievsk, der jag uti Hospital-Apotheket tog min af Kraftman efterlemnade

Sid. 189.

kista och ifrån posten bref och 1000 rub penningar af Zagel och sedan fortsatte resan till Pätigorsk, dit jag anlände kl. 5 och åkte in till Apothekaren Sundblad. Hos Norrmann om aftonen.

D. 11. Jul. Hos Doktor Norrman och Conradi. Visit hos Kommendanten och Suchomkof. – E.m. hos Past. Dietrich. Jag uppsökte härvarande Krono-Trädgårdsmästaren för att af honom låna tidningar.

D. 15. Efter att redan i går förgäfves hafva sökt Doctor Tzschtyrkin besökte jag honom i dag.

Sid. 190.

D. 16. Jul. Hos Trädgårdsmästaren Gerset för att läsa nya tidningar.

D. 20. Uppvagtning hos Baron Taube. – Promenad till Suchomkof hvilken jag öfverlemnade ett bref till Löjtnant Nogma att befordras

D. 21. Uppvagtning hos den i går hitkomne Baron Rosen. Då jag dersammanstädes stötte på General Wolchofskij, så gjorde jag sednare också min uppvagtning hos denne. – Öfverste Tschajkofskij träffade jag icke hem. – E.m. hos Norrman.

D. 23. läste Rasks Lappiska Sproglare.

Sid. 191.

D. 24. Jul. Jag afreste kl. 9 med Dr. Norrman. Vägen går förbi det fordna fästet Konstantinogorsk å en odlad slätt längs vänstra stranden af Podkumka, uti hvilken några obetydliga bäckar falla såsom Solutuschka, Sentuchska stanitsan ligger nästan på halfva vägen vid en större bäck. Derifrån blir nejden bergigare med utstående klippor och en annan bäck passeras. Sedan man vadande passerat Podkumka till dess högra strand, vänder man sig upp öfver dess upphöjda strandplatå till Sv. och sedan förbi

Sid. 192.

Kislovodska stanitsan å S. Kl. 1 voro vi i Kislovodsk, som ligger i en backig öppen dal, på alla sidor innesluten af berg. Nejden har ej den vidsträckta utsigt som Pätigorsk; men har sina egna skönheter. Dr. Norrman införde mig i sitt kvarter hos en soldat, der han hyrt 4 kamrar, men hvilka han blott tidtals bebor. Korrt efter middagen återreste Dr. N. lemnande mig till herre öfver hela sitt kvarter.

D. 25 Jul. Tog jag min första vanna uppvärmd till 20°. (Ifrån källan Nardsan har jag blott par gånger

Sid. 193.

tvättat mina ögon).

D. 26 Jul. Började jag äfven dricka Nardsan med 2 glas. – Uppvagtning hos Kommendanten. - Jag började läsa Diesenbach über die romanischen Schriftsprachen.

D. 27. Slutade Diesenbach.

D. 28. Besök af Handskmakaren Lenz ifrån Charkov. – Jag började läsa Martons Ungariska Grammatik.

D. 31. Började studera Gyarmathi.

Augusti 1837.

D. 1. Aug. Ankom Dr. Norrman.

D. 7. Jag läste Juni häftet af Библиотека для Чтенія. – Dr. Norrman for om aftonen tillbaka till staden.

Sid. 194.

D. 17. Aug. Hos Pastor Dietrich.

D. 20. I sällskap med Dr. Norrman reste jag till Pätigorsk.

D. 21. Expedierade jag bref till Tergukassof och till Грузинская казенная Экспедиція. Hufvudärendet med resan till staden. Straxt e. m. reste jag med Sundblad tillbaka till Kislovodsk. – Om aftonen med Kapellmästaren Poligny, som äfven bor med mig i N.1.

D. 23. Deltagande uti ett ridparti med Dr. Norrman och Hagemeister.

D. 30. Bref ifrån Fuss med underrättelse att Prolongationen för min resa är stadfäst intill Januari mån.

September 1837.

Sid. 195.

D. 3. Sept. Hos Pastor Dietrich.

D. 4. Hos Hagemeister.

D. 5. Middag hos Hagemeister.

D. 9. Jag slöt mitt Comparativa studium af Rasks och Martons Grammatikor. Om aftonen åter hos Hagemeister.

D. 13. Hos Mad. Norrman och Trädgårdsmästaren Jersen. – Med Jersen och Sundblad hos Schergilof, Inspektorn öfver sidenkulturen i Kislär.

D. 14. Besök af Paterson ifrån Kolonien.

D. 15. Kl. 8 reste jag med Dr. Norrman till Schliesovodsk. Vägen dit går först

Sid. 196.

nedåt i N. emot Schlangenberg och sedan längs en ravin åt V. upp emot Eisenberg, vid hvars sluttning Schliesovodsk är belägen med circa 20 små hus och 2 större kronohus, för att emot betalning herbergera en del af gästerne. Vannorna, 8 till antalet äro mest spridda på den branta och skogbevuxna bergsslutningen och förenas genom en lång nätt allé i hvilken man nästan hela dagen har skugga. Rymden emellan Eisenberg och Beschlau, äfvensom några andra berg i väster är öfverallt bevuxen med smärre skog. Vi återvände efter kortt uppehåll.

Sid. 197.

D. 17. Sept. Med Sundblad utfaren till Kolonien Karas.

D. 21. Anträdde jag min länge påtänkta resa för att besöka Löjtnant Nogma. Efter att hafva passerat Podkumka vid sloboden och på andra sidan om Hovätscherodska stanitsan den lilla deri infallande bäcken Gitsu, höjer sig lokalen något; hvarefter idel jemn och flack stepp med ängar och Tscherkesser tillhöriga hirsfält. Vida öfver halfva vägen har man en Кордонъ vid en äfvenledes åt Podkumka tillströmmande bäck, som Ryssarne kalla Torka – en förvriddning ifrån det Tscherkess.

Sid. 198.

(Dselugo, sammansatt af dzel ольха och go ущелье). Kl. 2 anlände jag till Karmof aul, hvaräst jag fann Schora riktigt hem. [i marginalen: Tscherk. Qarmahablå.] Byn af omkring 40 gårdar ligger invid Melka floden och bebos af Tscherkesser och Abarsiner (3 familjer Qarmof, Abesisanof och Adshe?). Invid densamma är ock en Militärpost och en Quarantän till rökning för de inhemska varor, hvilka ifrån Kabarda igenomföras. Husen äro af flätverk betäckta med halm och gårdarna inhägnade med flätverk. Jag erhöll mitt kvarter i det isolerade gästrummet, inrät-

Sid. 199.

tadt på samma sätt som hos Ossetinerne i bergen med en låg träddivan en rörlig låg och lång bänk och en låg halföppen lerspis. Man beredde middag af hård ost sammankokt med smör med stycken af en tjock hirsgröt runderomkring i stället för bröd. [i marginalen: Kojeschaschä сыръ сваренный af Koje ost].

D. 22. Sept. Jag började i dag arbeta obehämligt och besvärligt, i det ett litet schatull på knäna eller divanen utgjorde mitt bord.

D. 24. Arbetet afbrutet genom hvarjehanda uppehåll och främmande utom det ständiga tillloppet af grannar, hvilka alla fordra explikationer angående mig och göra sina anmärkningar

Sid. 200.

om min hitkomst och sysselsättning – rätt besynnerliga och onödiga. Schora sjelf tyckes börja ledas och distraheras, har ock låtit förmärka att jag råkat komma på oläglig tid både i anseende till husliga ekonomien nu vid skördetiden, och till kejsarens snart väntade ankomst, hvartill han måste förbereda sig och iståndsätta sin rustning hvartill honom sjelf felas кольчань, som han emedlertid kanske kunde få utur den likaledes Tscherkessiska – nu också till Kosacker förvandlade Babukof aul 5 v. ifr. Georgiefsk dit han derföre sjelf borde fara.

Sid. 201.

D. 23. Sept. I dag slutade jag till middagen controllen och anmärkningarna till Klaproths 26te kapitel. – E.m. besök hos Quarantän-Adjointen Kapiten Batog.

D. 26. Var bestämd till afresa. En annan Usden Chan Mursa Adsh som 10 år lefvat i Ryssland och derföre ock talade Ryska, skulle ledsaga mig till Pätigorsk. Schora som ock skulle anträda sin resa till Babukofska aulen blef efter mig hem. Till åminnelse förärade han mig en tscherkessisk trädsked af palmträd ifrån Transkubanien. Min återresa företogs efter ledsagarens önskan en ginare väg västligare öfver

Sid. 202.

åtskilliga smärre höjder. Der man på den vägen passerar Dselugo, är en grafsten med arabisk inskrift upprest öfver en Tscherkessisk furste Jam-Bulat, som skall bott här för cirka 80 år sedan. Längre fram på sidan åt höger vid en annan liten bäck Jetugo (d.ä. den smutsiga), skall vara en annan hög stenpelare märkvärdig genom karakterer, hvilka ej äro asiatiska. Jag ville gerna bese

dem, men fick ej min följeslagare att föra mig dit, då han så ej kunde i dag mer hinna hem tillbaka och i mörkret anse sjelfve

Sid. 203.

Tscherkesserne vägen farlig. Inemot Jetugo hade vi flera spridda hirsfält, hvilka sades tillhöra Tscherkesser äfven ifrån sjelfva Kabarda på södra sidan af Malka, der landet öfverhufvud skall vara mindre tjenligt till åkerbruk än här. Man var som bäst sysselsatt med skörden, och på flere ställen sågos invid fälten en hop Balaganer i en rundel uppförda. I dem bo Tscherkesserne hela tiden, tills skörden och tröskningen är slut, då de på Arbor hemföra sin spannmål. Jetugo är högst obetydlig; men svår att passera i anse-

Sid. 204.

ende till den sänkiga jordmånen. Den faller ifrån bergen i S.V. inuti ett saltträsk af 2 versts längd circa som skall vara mycket djupt. Bakom den i S.O. skall vara ett annat dylikt träsk. Vi passerade invid det förstnämnda ifrån hvilket endast 6 verst räknas till Pätigorsk. Också vidtogo redan ifrån dess strand i en djup däld åkrar tillhörande invånarne i Gorätschovodska stanitsan, som på vår närvarande väg blef ett godt stycke till höger. – Kl. 3 var jag tillbaka.

D. 28. Sept. Jag slöt studium af Gyarmathi.

D. 30. Expedierade bref till Fuss. Började studera persiska.

Oktober 1837.

Sid. 205.

D. 1. Okt. Aftonen en liten promenad och sedan hos Bartholdi.

D. 7. Hos Bartholdi. Expedierade bref till Tiflis och en packlåda med böcker och papper till Akademien.

D. 9. I dag var jag äntligen resfärdig; men den fortfarande regniga väderleken torde förorsaka uppskof. – Emedlertid har jag i dessa dagar studerat Turkiska.

D. 17. Lejde jag hästar med en kibitka tills i morgon.

D. 18. Anträdde jag min resa. Efter den i går afton och i natt fallna starka rimfrosten blåste en häftig

Sid. 206.

och kall vind. Jag for igenom Gorätschovodska stanitsan först samma väg som till Qarmof gerad ut till Бѣлометшедская stanitsan eller, som den vanligen kallas Marjefka, äfvensom Carmof-aul belägen invid Malka, men längre i 0. Bakom stanitsan foro vi uppför ett berg, på hvilket det af Klaproth, p. 543 omtalta monumentet må hafva stått, och fortsatte resan längs den vänstra stranden af Malka till Pavlovska stanitsan och sedan till Soldatskaja. Malka, der vi kommo ut på den stora stråtvägen.

Sid. 207.

D. 19. Okt. Fortsatte vi resan ifrån Priblischnaja stanitsan förbi Екатериноградъ, hvarifrån vägen följer den ned mot Terek åt S. sluttande steppen. Endast emellan Pavladolska stanitsan och Mosdok ser man ställvis litet buskverk. Framkommen till Mosdok, lät jag föra mig till kommandanten, men träffade honom ej hem. Emedlertid anviste man mig kvarter hos en Tscherkess. Det var en stor och rymlig samt ljus kammare med en bred med ett täcke belagd divan, vid väggarna till samma höjd kistor på

Sid. 208.

hvarandra i stället för stolar. Uppå väggen hängde par speglar och vid hörnet stod ett glasskåp med tallrickar, thekannor och koppar. Detta äfvensom den stora mängd sängkläder fyllde en hel vägg i den stora farstugan ifrån golvet till taket förrådde ett slags välstånd, men kammaren var kall och då man på min begäran började elda rökte det in. -

D. 20. Okt. Då man i huset förklarar mig att ej åtaga sig att förse mig med kost, hvarföre de sjelfva rådde mig att söka kvarter hos

Sid. 209.

Ryssar, der jag äfven finge varmare, så gick jag till Kommendanten. – Han tillkallade sin handtlangare af kvarterkommissionen en Armenian. – Jag fördes till en borgare enka som var villig att aflåta en kammare och tillika sörja för min kost, tvätt och upppassning för 28 rub. i månaden.

D. 22. Okt. Slöt med analytiska delen hela Meninskis Grammatik. Att rådgöra med Kommendanten om tjenligt biträde vid mina studier. Han skickade efter en Ossetinsk adelsman Bughul, som lofvade skaffa mig någon infödd Digor, hvilken äfven är hemma i ryskan.

Sid. 210.

D. 23. Okt. Hämtade Bughul 3 Ossetiner, 2 karlar och 1 gosse. Denne hade först för ½ år sedan hitflyttat ifrån Digorien, hvarföre jag beställde honom tills i morgon. – Framdeles lofvade Bughul ifrån Екатериноградъ hämta med sig någon af de Digorske kosackerne som äfven kände ryska språket och skriften.

D. 24. Gossen bedrog mig och visade sig icke.

D. 25. Då gossen äfven i dag uteblef gick jag till Uspenska kyrkan i förstaden, till hvilken de flesta Ossetiner sägas höra och hvars präst en Grusin ock sjelf skall

Sid. 211.

kunna något Ossetiska, jag fann honom utan möda, men han sade sig ej heller här kunna rekommendera någon enda Ossetin i afseende å Digorskan, utan gaf äfven anvisning på Tschernojarska stanitsan som skall vara bebodd nästan helt och hållet af Digorer tjenande som kosacker.

D. 30. Okt. Boghulof hämtade mig en Digorisk Kosack ifrån Tschernojarska stanitsan 20 verst härifrån, men han var blott inkommen till att handla och sade sig ej hafva tid att dröja. Båda föreslogo mig, att fara ut till stanitsan eller till Jekaterinograd, hvaräst äfven

Sid. 212.

vid kosackerne infödde Digorer skola finnas. – Emedlertid lofvade Boghulof ännu här höra åt.

D. 31. Okt. Boghulof kom ej; men i hans ställe anmälte sig Tantisssof, hvilken Kommendanten hade uppfordrat att uppsöka mig. Det är såsom jag nu erfor, densamme, hvilken herbergerat Klaproth, som ock af honom erhållit mycket både mynt och handskrifter och hvilken han på allt sätt hade biträdt under hans resor i denna tragten. – Då jag nu ämdtligen i honom såg för mig en klok man, så adresserade jag

Sid. 213.

mig till honom med begäran om råd att finna dugligt biträde för Digoriskan och Tscherkessiskan. För båda lofvade han söka till att sörja.

November 1837.

D. 1. Nov. E.m. traskade i regnet till Tantisssof. Han hade, sade han skickat bud till Nikita Tuskajef infödd Digor, boende i Ny-Ossetinska stanitsan. Honom rekommenderade han framför andra till biträde för Digorskan. Tantisssof berättade om sina många resor till Kabarda, Karatschaj och bakom

Sid. 214.

Kuban. Han hade hört om och sjelf sett väl bibehållna kyrkor, grifthvalf och kors med inskrifter, af hvilka han sjelf afkopierat en uppå ett kors som han viste mig. I Karatschaj hade han hört om ett berg, der ett rymligt hvalf skall finnas med en mängd diverse kärl och redskaper af silfver. Dervid hade Karatschaj förut, då de ännu voro hedningar hållit sina offermåltider till minne af sina aflidna. Den tiden hade de

Sid. 215.

ock fastat i Augusti månad flere dagar. Uppå mina frågor om Alenethi sade han sig veta, att ibland Karatschaj finnes en familj Alanetlar, hvarom han lofvade att nogare efterspana.

D. 3. Nov. Då intet var att höra ifrån Tantisssof så började jag med det Ossetinska Nya Testamentet i förbindelse med det Grusinska. – Vitium repetitum.

D. 5. Hos Tantisssof. Han har sjelf varit bortrest, men skickat 3 bud efter sin man, si fabula vera.

Sid. 216.

D. 7. Nov. Hade jag ärnat resa ut till de Ossetinska stanitserne, men då jag ej fick hästar, så ändrade jag åter beslut. Emedlertid må jag här försöka med Tscherkesserne. Jag gick derföre till Kommendanten efter rådplägning med Gorodnitschen skickade efter domaren i den Tscherkessiska rätten. Han sade sig hafva en son, hvilken han erböd att låta gå hos mig. – Jag beställde honom tills i morgon. Af Kommendanten erhöll jag Materialerna till stadens statistik för det förflutna året

Sid. 217.

och excerperade dem.

D. 8. Nov. Domaren kom, men blef blott en stund. Om sin son som är på Chutoren och först efter 3 dagar skall komma tviflade han, huruvida han skall komma tillrätta med mig (sysselsättningen tycktes honom sjelf svår). Visserligen märkte jag, att han, oakadt domare, är egentligen obildad. Aspekterna således dåliga! – Jag måste åter tillgripa mitt Ossetinska Evangelium.

D. 9. Domaren kom ej.

D. 10. Domaren var före middagen något öfver en timma.

Sid. 218.

D. 11. Nov. Ifrån Kislär kommo Akademiens bref tillbaka, ett duplikat om förlängningen af min resttermin och ett bref ifrån Bros.

D. 12. Jag försökte uppsätta ett svar till Brosset på Grusinska. Dermed gick jag till Protohierejen, som syntes frapperad öfver min kännedom och skickade efter sin granne Tziklauri, infödd Grusin och Adels-Marskalk här i kretsen.

D. 13. Domaren kom med sin son som var hos mig nästan hela dagen. Han är väl nästan

Sid. 219.

än svagare i ryskan än fadren, något slö och äfven obildad för mer detaljerade meditationer, oaktadt han en tid gått här i skolan; men det är dock bättre än intet om han endast vill uthärda i beständighet.

D. 14. Min lärare syntes icke mer. E.m. hos Tsiklauri. – Sednare kom Tantissof med den rekommenderade Digoren ifrån Stanitsan. – Afgjordes att han i nästa måndag skulle inkomma och lemna svar, om han här ville biträda mig, eller uppvagta mig i sitt eget hus. – Efteråt åter-

Sid. 220.

vände han ensam för att bedja mig anhålla hos vederbörande om en hos honom boende brorsons entledigande uppå en tid ifrån kosacktjensten för att i hans ställe uträtta ekonomiska bestyr. Egentlig orsak tycktes dock vara att erfara, hvad jag ville betala honom. Jag lofvade honom en silfverrubel om dagen.

D. 15. Nov. Domaren här för att anmäla, att han son varit och vore sjuk, så snart han komme sig ville han skicka honom.

D. 16. Min lärare kom åter. Vid aftalet om betalningen före-

Sid. 221.

slog han, att utan fadrens vetskap cedera $\frac{3}{4}$ åt honom och för fadren uppgifva blott en mindre betalning! Då emedlertid värdinnan hört förslaget och hotade att säga det åt fadren, återgaf han en drickspenning, som jag apart hade gifvit honom.

D. 17. Fadren hade förklarat sig ej ens samtycka till de af mig erbudna 2 rublerna och kom sjelf att akkordera om priset. Ändtligen nedstämde han sina anspråk till 3 rub. med vilkor att hans egna 2 timmar ock skulle räknas för en dag.

Sid. 222.

D. 21. Nov. Tuskajef kom och det afgjordes att jag skulle utflytta i öfvermorgon. Hela dagen sysselsatt för att какъ нибудь sluta med Tscherkessiskan.

D. 22. Till middagen hann jag äntligen förafskeda min Tscherkess.

D. 23. Hos Kommandanten för att få открытый листъ å skjutshästar genom byarne till Madchari. – Kl. ½ 3 e.m. lemnade jag äntligen det Mosdokska syndahålet. Man hade anordnat för mig 2 kosacker till konvoj, men efter vanligheten afprutades till 1, som följde mig till Pavlodolsk. Der lemnade jag

Sid. 223.

den Jekaterinogradska postvägen till höger och böjde af åt S.V. längs Terek, samt ankom före skymningen till Nikita Ivanovitsch Tuskajef (förafskedad урядникъ) i Novo-Ossetinska stanitsan. Sjelfva kvarteret till det ytter vida bättre än i Mosdok, en ny rymlig trädkammare med en holländsk spis.

D. 24. Nov. Började jag med Digorskan. Min blifvande lärare synes hafva mycket godt naturligt vett och tyckes vara tämligen hemma i ryska språket. Till middag en höna, i soppan mycket lök, som i allmänhet synes

Sid. 224.

vara en hufvudkrydda för Asiater.

D. 25. Nov. Värden har för sin brorson förlofvat en flicka och hade derföre i dag till aftonen budit en stor hop karlar och låtit slagta ett får. Dervid trakterades flitigt med brännvin, hvarefter larmet blef ju sednare, ju värre. Man roade sig med skrålande sång, Någon skrek med full hals och de öfriga sökte hålla ett slags bas.

Den 26. N. Efter det värden om morgonen utbetalt kalymen, samlades gästerna ånyo, ett annat får slagtades och man åt och drack och skrålade (det blef således

Sid. 223.

i dag intet arbetadt i Digorskan.) – Utom brännvin trakterades gästerna med tschechir och öl. – Den betalta kalymen bestod och består alltid i 4 oxar (åtminstone 160 rub.) 1 häst (40 rub.) 1 ko (38 r.) 40 rub. (i stället för en kittel i bergen) och ett får (4 rub.): således i värde 272 rub. Förut var det brukligt isynnerhet hos fattigare att rövva bruden då man ej genast kunde betala kalymen. – Vid

bröllopet blir en dylik gästning i svärfaderns hus. Dittills måste hon tillreda kläder för att dermed begåfva brudgummens släktingar. Hennes erhålla dylika skänker redan i början.

D. 27. Nov. Red jag med min värd till den

Sid. 226.

andra längre bort äfvenledes vid Terek belägna Ossetinska stanitsan Tschernojar på Digorska Seréschté för att besöka Станичный начальник Моисей Ивановичь Хорувъ. Hans hus är af 2 våningar, men oaktadt han är Jesaul eller Kapiten, så är dock äfven honom den afsides utanför gården byggda Kunitskaja (Dig. Gorsseg done det är gästrum) liten med öppen spis, bara jorden till golf och en bred brits vid hela bakväggen. Dock hade rummet 2 ordentliga glasfönster. – Värden var sjelf sänsliggande; jag måste därför vänta en stund tills han kom till Kunitskaja. Till min be-

Sid. 227.

gäran att uppå en tid entlediga min värds svärson ifrån tjensten för att bestrida economica, så länge jag vore sysselsatt med värden sjelf, samtyckte han genast med all beredvillighet. – Före skymningen voro vi åter tillbaka i den egna byn, som egentligen på Digorska heter Mössqau. Befolkningen i Sereschte är till största delen äldre och sammansatt ifrån olika trakter i Digorien, hvaremot den i Mössqau på några hus när utgöres af utflyttningar ifrån Qarschau en by 6 v. ifrån Kubatiqau. De hade förut lefvat i beständig fiendskap med

Sid. 228.

Kabardinerna, hvilka på allt sätt förtryckte dem. Då en gång en Kabardinsk furste med 12 man tidigt om morgonen ditkommit och ifrån ett hus ville bortföra barnen, så samlade sig hela byn, nedgjorde hela partiet, så att blott en undkom med den dödligt sårade fursten. Då de befarade hämnd af Kabardinerna, så voro de derefter nödsakade att förborga sig i skogarne och lefde så i 7 års tid, hvarefter de anhöllo hos ryska regeringen att få öfverflytta till ryska gebietet. Man skickade ett detachment under befäl af en viss del Pozzo, som under

Sid. 229.

militarisk betäckning ledsagade dem hit och här anviste dem en bostad på norra likaledes skogiga stranden af Terek. Deraf namnet Ново-Осетинская станица. Dess anläggning 1810, år 1825 förvandlades de jemte Tschernojarska Ossetinerna till linjekosacker alldeles på samma sätt som

hela den ryska populationen å linien, med hvilken ock dessa Digorer måste utgöra dylika kronoutskylder. Denna förändring är visserligen för dem högst obehaglig, hälst deras landsmän i Mosdok och ifrån än längre tider – lefva der alldeles fria. Visserligen stå de också ännu mycket

Sid. 230.

efter sina grannar Ryssarne både i civilisation och välstånd, ehuru de sjelfva genom sin infödda lättja och hoglöshet äro dertill skulden. – De så förnämligast hirs och hvete. Hirsens gifver i goda år till 30de och 40de kornet, hvetet 8 och 10. Korn nyttjas endast litet för att brygga öl, som och brygges af hvete. Hästarne födas ock med hirs. Inga kryddgårdsväxter, utom початки och tobak. Ingen lin eller hampa sås, lärft köpes af Ryssarne. Något arbus odlas ock. – Hästar blott litet, en par stycken. Hornboskap deremot 20–40 stycken i bättre hus.

Sid. 231.

Får till flera hundra, ja till 1000. Ock något getter. De betas i steppen åt N. Hemma litet gäss, ankor samt hönor, inga svin ehuru svinkött ätes, dock ej af alla. Qvinnkönet deltagar litet i utarbeten, utan sysslar mest hem. Hela tiden flitigt sysselsatt.

December 1837.

D. 2. Dec. Värden red till den andra stanitsan för att träffa Chorujef. Då han mötte honom på vägen, så återvände han väl snart, sedan var Chorujef här en stund. Jag förstod förmodligen ej att vederbörligen kompli-

Sid. 232.

mentera honom, ty han hade sedan rentaf förbudit värden att med de andra bymännen skicka sin brorson efter hö å Kabardinska slätterne, ehuru han förut hade lofvat mig hans entledigande, så länge jag skulle qvarstadna.

D. 5. Dec. Jag hade låtit kalla stanitsans präst till mig, för att af honom erhålla uppgift om populationens antal. Han kom, men som det syntes mer af nyfikenhet, föröfrigt en äkta dumlymmel, så att jag af honom intet lärer få.

Sid. 233.

D. 7. Dec. Hade jag ämnat uppbyta, men värden föreslog att häldre resa i morgon bittida.

D. 8. En 100årig gubbe hade dött i byn och såsom det är brukligt att i sådant fall alla grannvärdar samlas i sterbhuset och der vistas till begrafningen som gemenligen företages redan andra dagen, så hade man i går aftons skickat efter Tuskajef, så att jag tidigare slöt än jag eljest hade kommit mig till. Min afresa kl. 10. Jag kom dock ända till СОЛДАТСКАЯ МАЛКА.

D. 9. Kom jag först kl. 11 fram till

Sid. 234.

Sundblad i Pätigorsk.

D. 23. Dec. Hos Kommendanten angående en podoroshna. Afskedsvisiter. -

D. 24. Afreste jag. Dagen var kall (om morgonen 15°) men schön och klar. Jag hade lejt hästar till Alexandria. Slädföret var skralt, men det gick dock. Jag satt och drömde om min kanske lyckliga framkomst till Petersburg och återseende af de mina och märkte dervid icke att min kappsäck utfallit. – Vi sågo en kibitka farande samma väg efter oss. Närmare upptäckte min skjutskarl min kappsäck å densamma. Det var en borgare ifrån Alexandrof med

Sid. 235.

sin hustru, de hade funnit kappsäcken och fordrade derföre någon drickspenning. Jag gaf 5 rub. I Alexandria fann jag en varm kammare. Korrt efter mig kom Räntmästarrn Neimann ifrån Kislovodsk och stannade äfven öfver natten, han bjöd mig the.

D. 25. Dec. Oaktadt dåligt slädföre kom jag i god tid till Alexandrof. Jag åkte sedan ännu till Marjefka der jag fick ett skäligt nattläger på sjelfva stationen.

D. 26. I Stavropol åkte jag efter Statsrådet Marton's bjudning in till honom, men fick till min bestörtning genom betjenten efter min

Sid. 236.

anmälan det besked att jag ”måtte komma en annan gång”. – Jag sökte Tausen; men fann honom ej mer i det gamla kvarteret, och så måste jag låta föra mig till restaurationen, der jag fick mig efter vanligheten en kall kammare. – Jag gick till Civil-Guvernören, af hvilken jag fick det svaret att de statistiska notiserna ännu ej vore färdiga och kunde ej heller snart fås, då den som skulle besörja derom vore farligt sjuk. Jag måste åtnöja mig med ett nytt löfte om deras eftersändande till Petersburg. Emedlertid tillstodde mig Guvernören att till Akademien medtaga 27 i Madshar funna

Sid. 237.

mynt, för hvilkas undfående jag måste uppsöka en viss Major Nedobrof. Besök hos Tausen och sedan hos Löjtnant Sahlstedt.

D. 27. Dec. Hann jag ända till Медвѣжій колодезь.

D. 28. Middag i Pesstschanokopskaja; i skymningen ville jag ännu fortsätta resan ifrån Medlersta Jegorlik, men skjutskarlen for vilse, hvarföre vi måste vända om till stationen och der tillbringa natten.

D. 29. I Metschetinsk god middag af äggröra och uppvärmd mjölk. Under tiden hade ett förskräckligt yrväder sällat sig till den skarpa kolden. Skjutskarlen förirrade sig ge-

Sid. 238.

nast vid utfarten. – En donsk Kosak sällade sig till oss och föreslog att tillbringa natten åt hans Chutor kallad Chamutetz. En hop förbönder höll der äfven sitt nattkvarter, så att jag måste nöja mig med ett litet hörn och

ändock

D. 30. Dec. dyrt betala mitt nattkvarter och dessutom köpa hafra och hö åt skjutshästarne. Yrvädet var ej mer så starkt, så att jag rätt snart ankom till Kagalnik. – Ifrån den följande stationen Batajskaja ville man ej föra mig vidare, utan Smotriteln sjelf gjorde invändningar och föreslog att der tillbringa natten (det var middagstiden). Med

Sid. 239.

böner och hotelser bragte jag det derhän att jag expedierades med en pojke som under svordomar afreste. Kölden var visserligen sträng, men urvädret hade till det mesta lagt sig. Efter några verst började pojken gråta och tjuta, att han skulle förfrysa sig och ej finna vägen till nästa stationen samt vände dermed om just under det en annan resande fortsatte sin kosa. Jag måste således mot min vilja qvarstadna.

D. 31. Dec. Reste jag till Smiefskaja, hvarifrån jag tog vägen åt Rostof. - öfver en vågformig lokal och

Sid. 240.

ån Temerlik kom jag sedan i skymningen till stationen Tschaltur, der man rådde mig att tillbringa natten, emedan å följande hållet icke ens några verststolpar skola finnas och fara vore att i mörkret förirras och förgås i kölden. Till nattkvarter rekommenderades en posthållares, en Judes hus, men det var så kallt, att jag ej kunde taga pälsen af mig. Då jag derjemte hostade mycket, så inböd mig af medlidande den språksamma värdinnan i deras eget rum der det var varmt omkring den stora ugnen.

1838

Januari 1838.

D. 1. Jan. Vid liqviden frapperades jag öfver värdsfolkets sällsynta oegennytta. Jag uppbröt i dagningen.

Sid. 241.

I Babinsk hade jag nödgats vänta, men ett positivare uppträdande hjälpte mig snart längre fram. Vägen till Prischibiesk för vågformigt uppåt och utom några kurganer ser man intet. Till Kolodesnaja är lokalen jemnare, men allt lika flack och öde. Till Jessaulofka är vägen mer backig med en ås och ansenliga kullar till vänster; ock passeras par byar.

D. 2. Jan. lokalen vågformig till Ivanofka den första större kyrkobyn alltifrån Rostof. Dylik lokal till Marjefka vid bäcken Bielinkaja. Under vägen dit byn Petrofkina, vid Konoplänaja. - Å vägen till Tschernuchina passeras en ansenlig by

Sid. 242.

Gorodetz i en djup dæld vid en bäck. Ock ser man några skogar, hvilka sades tillföra kronan. – Ifrån Luganskoje är lokalen mot slutet till staden Bachmut nedåt sluttande.

D. 3. Jan. Uppbröt jag straxt efter midnatten men hade den olyckan att den ena slädmeden böjdes åt sidan. Det dröjde derföre 4 timmar innan jag hann till Pavlofka eller Kopanki. Vägen dit är jemn och flack, äfvensom till den följande stationen Защатной городъ Slavänsk. Den är belägen vid en vik af Donetz och har nu endast derigenom någon repu-

Sid. 243.

tation, att lokalen skall om sommaren begagnas till varma salta bad. – Er ett vågformigt håll kom jag till Голая долина med ett ståtligt posthus. Efter 3 timmars väntan fick jag häst och reste vidare. Vägen går mest uppföre. På sidorna några skogsparker. Enskilda постоялые дворы och krogar, uti hvilka den malorossianske skjutskarlen esomoftast inviker och emedlertid låter den resande sitta och vänta. Kl. 4 ankom jag till staden ИЗЮМЪ vid branten af en höjd midtemot en skog i en djup dæld. Man lät mig

Sid. 244.

der vänta 7 timmar. Gräl och hotelser, samt uppvisande af Bulgakofs öppna befäl – hjälpte intet. Om aftonen ankom en Ryttmästare Vojtressowitsch och jag reste ändtligen kl. 11 om natten med honom.

D. 4. Jan. Vi kommo om morgonen till Teplenka, men måste der åter stanna af brist på hästar. – Till Volochojar något backar och par byar, till den följande stationen Malinofka är en mera jemn flacka. – Jag fortsatte vägen till den nästa staden Tschugujef vid Donetz på branten af ett berg. – Uppå Bogany är blott en enda by.

Sid. 245.

Straxt efter mörkrets inbrott befann jag mig i Charkof, der jag uppsökte Professor Vanzeti, för att rådfråga honom angående mina ögon.

D. 5. Lemnade jag Charkof. Kölden betydande 25°. Lokalen framåt är vågformig och man passerar byarne Tschirkuni, Peschki och Muromki. På flera ställen alléer vid vägen. Den första stationen Liptzy vid en bäck af samma namn. – Derifrån nästan jemnt och flackt med blott enstaka gårdar till Tscheremoschnaja. En med något skogbevuxen höjd och

Sid. 246.

byn Teplänka till Puschkarnaja Sloboda vid bäcken Vesselka, som faller i Donetz, invid hvilken något högre upp staden Bielgorod.

D. 7. Jan. Vägen till Jakovleva är jemn, till Kotschetof dvor har man deremot uppför backar. I anseende till brist på hästar måste jag der lega en till Obojan återgående postkarl. Vägen dit är jemn med litet skog, men ofta alléer. Då äfven i Obojan inga hästar skulle finnas, så föreslog skjutskarlen att lega i den 3 verst dessförinnan belägna byn Gorjäjnova, hvilket jag ock gjorde. – Husen tämligen osnygga eldas med

Sid. 247.

halm och hvasse ifrån den närbelägna floden Psiol. På dess upphöjda högra strand ligger staden Obojan och som en fortsättning deraf Kasatskaja Sloboda, hvarifrån lokalen framåt är något vågformig. En oafbruten allée följer sjelfva vägen. Kölden skarp så att jag halffrusen ankom till Medvenka hvar husvärden åtog sig att följa mig de 2 följande hållen till Kursk. Utom stationen Selichova endast några постоялые дворы. — Jemn flacka till nära Kursk der man ser på sidorna skogar.

D. 8. Jan. lemnade jag Kursk kl. 5. Vägen till den första stationen Isakof dvor

Sid. 248.

jemn, till Sorokovoj kolodes vågformig med något skog. Derifrån fortsatte jag resan mest å byvägar öfver klyftor, bäcken Stanovaja och buskverk till stationen Oljchovetka. Äfven derifrån i början buskverk, sedan några större parker, föröfrigt nästan jemnt till Otschka. Framåt allt större grupper af skogar också flera herrskapliga byar hvaribland Oleva utmärker sig genom sin storhet. Lokalen i början jemn höjer sig mot stationen Borisoglebsk eller Mokvitzi inom Orlofska Guv. Till den följande stationen Cholotova har man likaledes flera byar, några skogar, men

Sid. 249.

mest flackt och jemnt.

D. 9. Jan. Vägen jemn och flack till Orel, hvar jag af fruktan att bli uppehållen antog skjutskarlens förslag att föra mig ännu vidare till Otrada. Lokalen dit är mer växlande med höjder och byar, skogar nära Orel. – In Optucha faller i Oka. – På sidan om vägen Reslova en herre gård. Till Mtzensk är vägen något backig med flera skogssträckor och byar. Mtzensk är en nätt stad belägen i en halvcirkel vid slutningen af en höjd och ån Susha. Å stationen funnos inga hästar, men en återgående skjutskarl åtog sig att föra mig.

Sid. 250.

2 stationer ända till lilla Skuratova. Det första hållet till Stora Skuratova har flera höga och branta backar vid djupa raviner; men endast den lilla kyrkobyn Bogoslovsk redan i början vid sjelfva Guvernementsgränsen. Det följande hållet är mera jemnt och med flera byar. I lilla Skuratova lät jag persvadera mig att lega hästar till Tula. Å det första hållet en stor och brant uppførsbacke vid byn Сухая Лопня. I Serdobska fick jag gostinnitsan en rätt varm kammare till nattkvarter.

Sid. 251.

D. 10. Jan. Vägen till Tula är vågformig med skogspartier. Jag anlände till Tula öfver stationen Solova och Jassnaja Poläna. Man underhandlade med mig att ifrån Tula medtaga en köpman och derföre med formännen dela hans kontingent. – I Waschane måste vi vänta nära 2 timmar på hästombyte.

D. 11. I byn Lipetz drog det ännu längre ut. Lyckligtvis fingo vi goda hästar så att vi rätt hastigt anlände till Lepasnä. Sista ombytet skedde i staden Podolsk. Kl. 7 om aftonen befann jag mig

Sid. 252.

vid Moskofska sastavan. Jag åkte in till Pastor Sederholm.

D. 12. Jan. Om aftonen for jag till Professor Pogodin, som förerade mig en mängd af de sednast här i Moskva genom trycket utkomna böcker.

D. 13. Uppsökte Statsrådet Hamel, med hvilken jag spisar middag hos Pogodin.

D. 14. Pogodin kom att föra mig till Doctor Inosemskij, som skall vara skicklig ögonläkare, hvartill han utbildat sig i Berlin. Middag hos Professor Schevejref.

D. 15. Kom jag mig ut ifrån Moskva. Jag hade lejt hästar till Черная грязь.

Sid. 253.

D. 16. Jan. The om morgonen i Gorodaja och middag i kyrkoby Mednaja hvarefter jag fortsatte resan till Вышний Волочокъ der jag tillbragte natten.

D. 17. Fortsatte jag resan ifrån Jadrova till staden Krestzy.

D. 18. Ifrån Bronnitza förde mig en skjutskarl å förmenta ginvägar längs Wolchov och genom åtskilliga militärkolonier till Подберезы – Derifrån reste jag tillsammans med en Artillerie-Löjtnant Unkofskij till Tshudovo. I Pomeranje stannade jag öfver natten.

D. 19. Ju längre fram, ju mindre snö! Kl. 7 om aftonen var jag äntligen åter i St. Petersburg.⁶¹⁸

⁶¹⁸ Anteckningarna från den 20. januari till den 14. maj 1838 saknas.

1838

2.

och

1839

1.

1838

2

Sid. 1.

Maj 1838,

D. 15. Majii. Sofies namsdag. – Till dess firande voro till middagen Frähn med sina fruntimmer, Löjtnant Martinau och W.ts. Kepplerus. Jemte rundligare kost drack jag ock 1 glas vin. – Jag kände mig sedan tämligen lifvad och munter; men vaknade om natten. – Coit. Somnade åter först sednare och sofde länge inpå

d. 16. Vid uppstigandet var dock ögat generadt och mera blodbesprängt. – Efter hemkomsten ifrån sessionen i den grad illamående, att jag så när kommit till uppkastning. – Så mycket mer begaf jag mig ut straxt på e.m. till andra sidan till W. Keppl. med hvilken jag gjorde ett sjukbesök i Oluchofska hospitalet hos K. Mennoniter och sedan vandrade omkring i bokbodarne. Der öfverraskades jag dock af regn, så att jag fick fuktiga fötter. – Till natten ett af Vanzettiska pulvren. Sömnen mer orolig.

D. 17. Obetydlig afföring, med något slitningar i magen. – Längre på dagen förnyade goda.

D. 18. Hela f.m. i rörelse uppå andra sidan. – Ögat generadt. – Om aftonen Br. och Wulf.s här. – Coit.

D. 19. Expedierade bref till Fin Magnusen och Rafn i Kopenhagen och till Lavonius i Stockholm. – Om aftonen hos Dr. Gr. – Drömfull sömn.

D. 20. Slöt den Halliska Literaturtidningen för år 1835, som jag nu åter fortsatt, sedan jag uppgifvit planen att skriva om Kaukasiska folkslag. – För stark middag. – Evakuation först om aftonen och endast segt slem. – Mycket drömfull sömn. -

D. 21. I anseende till fult väder hem hela dagen. Började skriva om tatariska dialekten i Krimm. – Middagen åter för stark. – Åtminstone kände jag mig besvärad och hade en drömfull sömn.

D. 22. Vaknade och uppsteg jag redan kl. ½ till 5. Då jag emedlertid kände mig nog olustig, så intog jag 1 af de Vanzettiska pulvren. Vid afföringen derefter litet spår till blod. – Hos Fuss och Krug. – Om aftonen med Sofie hos Fr. men då hans son återkom ifrån Konstantinopel, så gingo vi ned till Br. och drucko der the. – Drömfull sömn.

D. 23. Efter sessionen med Brosset faren till Imerethiskan Tsarevnan Maria Kotzieva för att tillställa henne ett af Josselians sändt bref. För föregifven sjuklighet tog hon ej emot oss. Br. beledsagade mig likaledes till en Prof. Toptshihashof och Prinz Bagrat, men hvilka vi lika så litet fingo sjelfva träffa. Jag hade då af allt ej haft någon annan nytta än en riklig motion. – Oförmodadt besök

Sid. 2.

af Zagels, hvilka åto middag hos oss. Jag förtärde dervid ock några droppar vin och litet kaffe; men intog för säkerhets skuld om aftonen ett pulver – Coit.

D. 24. Uppsteg sent. – I allmänhet ruskig och frusen. –

D. 25. Om aftonen med Sofie hos Wulf. – Drömfull sömn.

D. 26. Hela e.m. på andra sidan, äfvensom till en del f.m.

D. 27. Om morgonen förmärkte jag starkt flimrande för det sjuka ögat. Det var ock åter blodigare än vanligt, jag kunde ej tillskrifva det annat än att jag denna natt legat på högra sidan tvärtemot min längesedan af grundsats antagna vana.

D. 28. Först e.m. trög och knapp uttömning, hvarföre jag om aftonen intog ett pulver. – Bross. här.

D. 29. Om morgonen ännu ett pulver. – Ögat fortfarande rödt, ehuru mindre. Måttlig afföring. – Sökte Zagel. – Hos Krug. – E.m. god uttömning.

D. 30. Vaknade tidigt. – Coit. – Ingen uttömning. – E.m. med Sofiorna på the hos Keplerus. – Af det myckna gåendet i dag och föröfrigt damm ögonen mycket blodiga, äfvensom ännu

D. 31. då det hela dagen dessutom också eljest kändes generadt. – Visserligen hade jag äfven i dag ingen uttömning. – Sedan jag äfven i dag förgäfves sökt Georgis Beschreibung aller Nationen des russ. Reichs i Rumäntzofska Museum och hos Fuss, erhöll jag det ändtligen om aftonen hos Baehr. – Vid gåendet till sängs ett pulver. –

Juni 1838.

D. 1. Juni. Det hade sin goda verkan. – Hos Engelh., som följde mig till Stoffregen, hvilken han rekommenderat mig att ännu rådfråga angående mina ögon. Vi funno honom icke hem. – Afbrott uti mitt påbegynda arbete om de tatariska stammarne genom en Permisk Grammatik, som är mig uppdragen att bedömmas. – Efter det jag i några dagar nyttjat lapp för det sjuka ögat och tyckte det vara nu än skummare, försökte jag att begagna det utan; men kände det snart tröttas.

D. 2. Obetydlig uttömning med litet blod. – Hos Stoffregen. Jag fann i honom en man, som redan genom sitt yttre och hela sitt väsende intog mig. Han betraktade ögat och trodde sig deruti märka ej dynamiskt, utan materiellt fel uti kapseln och kanske äfven i linsen. I alla fall bad han mig ock rådgöra med någon praktiskt erfaren ögonläkare för att erfara, om hans åsigt är den rigtige. I alla fall trodde han numera inre medicin ej kunna häfva det onda, utan borde man låta starren ostörd mogna och till den ändan ej mycket anstränga det andra ögat och derjemte kanske ock bruka något för att understödja matsmältningen och assimilationen. Jag lemnade honom min medicinska biografie och han bad mig återkomma om några dagar. – Jag hade i dag ärnat göra en utfart till Strelna, som visserligen vore mig en häl-

Sid. 3.

sosam diversion, men uppgaf min plan i anseende till det regniga, ruskiga och kulna vädret, samt började hem igenomgå den Permiska grammatiken. – Hela dagen ruskig. – Tryckning kändes i underlifvet. Zigel till the. – Om aftonen intog jag åter ett pulver. -

D. 3. Skälig uttömning. I anseende till den kalla väderleken ruskig och frusen. Zandt och Wilh. Keapl. till middagen. – Efter densamma ytterst trög och sömngtig oaktadt en ny afföring.

D. 4. Med de mina till middag hos Frähn. Mest idel köttträtter, hvilka jag dock lät mig väl smaka och drack äfven 1 ½ glas Champagner. Icke destomindre kände jag mig derefter rätt treflig och äfven

D. 5. fortfor den behagliga existensen. Äfven ögat var ej sämre, utan snarare lugnare. – Afföringen något trög, men e.m. en annan, ehuru trög och obetydlig. Om aftonen Houg.s och fru Brosset hos oss.

D. 6. vaknade jag redan kl. 4 och med en dof, men djup magverk, som upphörde först sedan jag haft 2 uttömningar. – Ögat var ock i dag generadt. – Om aftonen hos Dr. Graefe. Sönnen drömfull; men skäligen god. – Sofie låg i dag nästan hela dagen till sängs, äfvenså

D. 7. den följande. Jag var hela dagen sysselsatt med den Permska Grammatiken. – Äfven i dag fortfor Sofies sjuklighet tills

D. 8. sökte förgäfves Stoffregen. – E.m. några droppar kaffe. – På andra sidan med Sofie på thé hos Bross.

D. 9. Hos Stoffr. Han lofvade konferera med Dr. Gr. hⁿ han yttrade sig mycket respektera. – Efter genomläsandet af historien om min sjukdom förmente han nu, att i början åtminstone en paralyse tyckes hafva ägt rum. – Kl. 5 om e.m. reste jag ut till Strelna. – Drömfull sömn.

D. 10. Cacao i stället för kaffe. E.m. lät jag förleda mig till 2 timmars sömn, och måste sedan med Fin. pligta derföre med sömnlöshet hela natten, så att vi först

D. 11. emot kl. 7 insomnade. Afföringen uteblef. Dock repade jag mig igenom flitig rörelse hela f.m. och sedan god middag med ett glas mjöd å värdshuset på stationen, der vi gjorde ett besök och bödos att qvarstadna. Emot aftonen återreste jag till staden och drack mitt mjölkthe under vägen hos Schl. i deras sommarlogis. – Coit.

D. 12. Först e.m. mycket trög evakuation. – Hos Dr. Gr. och sedan på andra sidan.

D. 13. Ingen uttömning och en betydlig olustighet. – Demidofska prisfördelningen ägde rum på förmiddagen och intog vår vanliga sessions ställe. – Om aftonen på the hos Köppen. – Magens tillstånd förmådde mig att om aftonen

Sid. 4.

intaga 1 af de Vanzettiska pulvren.

D. 14. Hela e.m. uti bokbodarna på andra sidan. Icke destomindre litet hufvudverk om aftonen förmodl. ock af ansträngning och den lutade ställningen der vid böckers beseende. – Coit.

D. 15. Vid afföringen afgick ock något ren blod. – Hos Frähn. -

D. 16. Om aftonen utfaren med Zagel till Novaja Derevnjä att hälsa på Grimm, hvilken vi efter långt sökande genom hela den 2 verst långa byn äntligen funno. -

D. 17. Om morg. väl afföring; men dock ej synnerligen och slemmig. Detta har öfverhufvud i den sednaste tiden velat vara fallet och var jag i dag öfverhufvud mycket förslummad. Jemte ett sådant tillstånd och den trögare magen herrskar ock nu större instabilitet, så att allt i högre grad tjenar att förarga. Så om aftonen hos Br. dit vi voro bjudne på the. Ju mer jag i sednare tider lärt känna, ju mindre torde vi kunna väl harmoniera med hvarandra i längden. Han tyckes ej vara fri ifrån jalousie de metier, hvartill kommer en enda till manie öfvergående ifver för allt hvad grusinskt låter. Jag har hittills på allt sätt försökt understödja honom å min sida, inlett för honom fördelagtiga bekantskaper & dervid gifvit mig mycken möda och slutligen lönar han mig med Jesuitism och personlig egennyttia. Så hade jag äfven äntligen vändt mig skriftligen till Kuthacheladse och förmått honom, att uppfylla sitt förut mig gifna löfte, att till Akademien insända afskrifter af de Gelathska inskrifterna – ett löfte, som jag äfven omnämnt uti mitt i Bulletin Scientique aftryckta bref till Krug. Och nu då de äntligen blifvit hitsända under adresse till Akademien, har han ej lust ens, att offentligen föreställa dem, under förevändning, att Kuth. i sitt Grusinska bref till Br. ej nämnt något derom speciellt (såsom om allt sådant af det föregående och hela proceduren ej förstodes af sig sjelft). Allt detta endast för att för sig sjelf få behålla afskrifterna. – Litet längre sömn.

D. 18. Vaknade mycket tidigt och uppsteg, då jag ej vidare kunde sofva, redan kl. 5. sedan jag druckit litet Sennainfusion. – Det verkade längre fram på dagen rätt goda uttömningar. – Jag slöt äntligen i dag mitt utlåtande om den Permska Grammatiken och föreläs det Krug. – Coit.

D. 19. Expedierade bref till Chopene och Josselian i Tiflis och till Bl. i Helsingfors. – För att kunna noga undersöka ögat insläpptes om aftonen till natten i detsamma 3 droppar Belladonna Extraxt. – Det flimrade starkt omedelbart derefter och båda ögonen tårades.

Sid. 5.

Sömnen drömfull.

D. 20. Straxt om morgonen besigtigades ögat af Dr Graefe. Pupillen var i hög grad prägtigt utvidgad. Han sade glaskroppen vara uti tämligen godt skick och endast obetydligt afficierad. – Om dagen stickningar in i vänstra sidan af hufvudet. – Jag fick Bunjak att åtaga sig Correkturen af mina i dag inlemnade anmärkningar öfver den Permiska Grammatiken i afseende å det ryska språket. Så kom jag mig först nära 8 till middag. -

D. 21. Om morgonen vid sysselsättning kändes det sjuka ögat besväradt och trött samt flimrade stärkte

D. 22. Öfverhufvud båda ögonen generade. – Sökte förgäfves Architekten. – Drömfull sömn. -

D. 23. Igenom Dr. Gr. erhöj jag ändtligen det resultat af Stoffregen, att intet egenteligen Medicinskt eller på pharmaceutiskt ingripande är att försökas, utan måste man nu låta starren utbilda sig, emedlertid endast underhålla hanken, sörja för varma fötter och underlivets värma med öppet lif. Då jag ärnade utflytta åt landet, så vore lämpligt att dricka Mineralvatten, näml. Püllnau Bitterwasser och Marienbader Kreutzbrunn. – Kl. 3 aftonen flyttade vi ändtligen till Strelna med hela huset utom kökspigan, som qvarstannar till husvagt. -

D. 24. Vaknade jag efter midnatten. – Coit. – kunde sedan länge icke insomna; men sofde derefter något oroligt ända till klockan 9 ½. – Studerade Schotts. Versuch üb. die Tatarischen Sprachen. – Efter den för ymniga middagen, visade sig litet blod. – Drömfull sömn.

D. 25. Slöt Schotts interessanta, men fragmentariska skrift. – Uppå Finskan har han gjort för litet afseende. – Jag började min Ossetiska Grammatik. -

D. 26. Regionen omkring högra ögat och detta sjelft mycket styft på hela högra sidan af hufvudet tyngd och stickningar här och der. – Kl. 4 e.m. reste jag in till staden.

D. 27. Efter Sessionen hos Architekten. – Middag i Heydes värdshus med Zagel. – Sedan hos Dr. Graefe och på andra sidan att upphandla Mineralvatten. – Om aftonen hos Zagel ett glas mjölk med kallt vatten

D. 28. Uppsteg redan kl. 4. – Kl. 10 återreste jag till Strelna, dit jag lyckligen ankom kl. närmare 1. – Coit. -

D. 29. Nästan hela dagen sysselsatt med min Ossetiska Grammatik. – Mycket drömfull och orolig sömn.

D. 30. Började min brunnskur med 1 glas Püllnauer Bitterwasser. – Emedlertid fortsatte jag ännu tämligen flitigt att skriva på min Ossetiska Grammatik. – Drömfull sömn. –

Juli 1838.

Sid. 6.

D. 1. Juli. Efter 2 glas löst lif och 2 afföringar. E.m. åska. – Under den tiden starkare flimrande för det sjuka ögat. – Fr-s öfriga hyresgäster, en Grusinska Bachmutief inflyttade med sitt folk. – Drömfull sömn, såsom vanligt.

D. 2. 3 ½ glas. – Mycket löst lif. – Om aftonen 2 glas svagt the med mjölk och smörbröd. – Drömfull sömn. Då man skickat mig endast ett krus Püllnauer, så måste jag

d. 3. tillgripa Seidschützer Bitter-wasser, hvaraf jag drack 3 glas. lifvet fortfarande löst och ögat kändes i hörnet generadt.

D. 4. I anseende till min stadsresa drack jag i dag intet. – Middag hos Heydes med 1 glas öl. – Om aftonen återkom jag. Åt litet surmjölk. – Länge ingen sömn.

D. 5. Jag började med Marienbader-Kreutzbrunn 3 glas. – Om aftonen ankom Finnander och bjöd oss till Dud.

D. 6. I rörelse hela förmiddagen. Middag hos Finnér. Om qvällen förtärde intet, hvarpå ock äntligen

D. 7. om morgonen en god uttömning, då det de föregående dagarne gått mer trögt. – Om aftonen kom Prosten Sundb. – Hela dagen en förskräcklig storm. -

D. 8. Första dagen 2 uttömningar. -

D. 9. Reste vi med Finnér till Duderhof, der jag tog ett ljumt fotbad. – E.m. utfart till det 3 verst ifrån Pastoratet belägna Taitsinska godsets stora trädgård. – Vid middagen ½ glas vin och sedan en kopp kaffe. – Om aftonen qvällsvard.

D. 10. äfvenledes ett bad och vid middagen åter vin och sedan en kopp kaffe. – E.m. återreste vi till Strelna, sedan vi i förbifarten besökt Fasanberget. – God sömn. -

D. 11. 2 uttömningar. – E.m. ansenligt pränikor och derefter utomordentligt trög och sömnig. -

D. 12. Nästan ingen afföring hela dagen, oaktadt goda promenader. – Först

D. 13. om morgonen. – Tills qvällsvard sagosoppa med russin. Drömfull sömn.

D. 14. Afföringen obetydlig. Maximum af 6 glas. – Tiden vid det eviga släntrandet börjar blifva alltmer lång. – Till dess fördrifvande har Sofie emellanåt läst die Briefe eines Verstorbenen, dock mera sällan nu, då hon sjelf likaledes dricker brunn. – Om aftonen qvällsvard af stekt rimsaltad fisk och sagosoppa. -

D. 15. Måttlig uttömning. – Något dof verk uti högra knäet. – Efter flera dagar åter köträtter och sedan en kopp kaffe. – Till straff mer än drömfull sömn och

Sid. 7.

ristningar i högra sidan. – God afföring. – Vi väntade förgäfves Finnander. – Af den för dem tillredda middagen åt jag nästan för mycket. -

D. 17. Om morgonen reste jag in till staden för att bivista den sista sessionen. – Middag hos Heydes. – Om aftonen hos Dr. Graefe ett glas mjölkvatten. – Sömmen drömfull. -

D. 19. Utfaren till Uwarof för att anhålla om tillstånd till den finska resan. Han var öfverhufvud ganska artig, yttrade att resan just borde vara mig tjenlig och önskade mig dertill lycka. – Vice-
Presidenten hade jag i går träffat uti sessionen och då haft tillfälle, att äfven begära hans samtycke. Tvenne goda afföringar. – Efter middagen ej allenast bakelser och pepparkakor, utan ock något kaffe. – Derföre och kanske ock igenom den ansträngande besvärligheten vid sakers och böckers påbegynta öfverflyttning – fick jag pligta igenom sömnlöshet ända till efter midnatten och kände mig

D. 20. mycket olustig vid uppstigandet. – Emedlertid god uttömning. En särdeles trötthet bevekta mig, att vid middagen dricka 2 glas öl, men ännu större förseelse var, att jag sedan drack 1 hel kopp

kaffe hos Brandenb., dit jag var gången för att träffa Finmér. – Den nya ugnen målades i kvarteret och det spridde en svår atmosfär. Af alla dessa orsaker kom väl, att jag åter ej förrän långt efter midnatten fick sömn och uppvaknade sent

D. 21. med mycken dåsig het och döf hufvudverk. I dag slöt jag ändtligen med 3 glas min brunnskur, hvars sista period öfverhufvud här i staden varit alldeles otjenlig. – Ögonen ock naturligt mycket blodbesprängda. – Jag hade budit W. Kepplerus till middagen hem och beställt den af lämpliga och få enkla rätter. Emedlertid åt jag äfven i dag mycket för mycket och drack så mycket mer derpå 1 kopp kaffe. Det verkade väl en ny afföring; men magen förblef dock tung och jag kände mig så mätt, att jag om aftonen hos Zagel oaktadt alla hans persvasioner icke mer hade lust till något annat än sömn, som nu och genast infann sig, ehuru den blef något drömfull och varade länge.

D. 22. Jag var sinnad att anträda min resa till Finnland; men hindrades genom regn, hvarföre jag sysselsatte mig med att ånyo ordna mina böcker och åt middag tillsammans med Zagel. Reglis quantis.

D. 23. Äfven i dag regnade det hela förmiddagen. Jag fortsatte emedlertid mitt gåriga arbete och hann också blifva färdig dermed till middagen. Först kl. 5 kom jag mig ut och till Pastor Schröder i Walkiasaari till natten, hvarförinnan jag ännu med andra åt qvällsvard och för att befordra afföringen

D. 24. drack $\frac{1}{2}$ kopp kaffe och rökte en pipa Tobak. – Emedlertid skämdes

Sid. 8.

allt bort genom en måttlig, men dock onödig frukost, hvarefter jag mot middagen blef mycket tung och olustig. – Afgång af blod gaf lättnad. Efter middagen 1 kopp kaffe. – Kl. $\frac{1}{2}$ till 5 reste jag vidare till Prosten Borenius i Kivinebb. Der förleddes jag åter genom smultron att äta aftonvard och vida ymnigare än jag hade bordt. Jag pligtade derföre med spänning i magen och sömnlöshet ända till klo 1 efter midnatten.

D. 25. 1 kopp kaffe och 1 pipa måste hjelpa till afföring. Ögonen voro emedlertid naturligt tämligen blodsprängda. Dessutom var jag blefven hes. – Efter frukosten afreste jag uti en kurirkärra, som Wilhelm Kepplerus vid sin ankomst till Petersburg i våras här hade lemnat efter sig att försäljas och som han bett mig föra till Helsingfors, om den ej ännu vore försäld. Denna kärra en stor lycka för mig dels emedan jag åkte beqvämare och emedan jag bättre var skyddad mot regn, hvarutaf jag redan i dag hade åtskilliga skurar. – Till middagen fick jag i Lillperno – kanske lyckligtvis –

ingenting annat ätbart än sötmjök och bröd. – I god tid hos Madam Zagel i Wiborg. Då jag der jemte en kopp the och ett glas mjölkvatten med smörbröd äfven åt råa trädgårdssmultron, så kände jag min mage hela aftonen spänd och besvärad. – Sönnen orolig och drömfull med en pollution. -

D. 26. Hesheten fortfarande med rossligt bröst. Kl. 10 reste jag ut till Guvernören Mannerheim på Yxpää och måste förblifva der till middagen, hvarvid ett halft glas vin. Efter flera angenämt tillbragta stunder återvände jag e.m. till staden, derifrån jag sedan ännu gjorde en fotpromenad till Albrechtsö; men träffade hvarken Biskopen eller Biskopinnan hem. Äfven de hade utfarit till Yxpää. Jag antog emedlertid en pipa och åt sedan ännu hos Judéns ett thefat med stickelbärssylt. Sönnen mycket drömfull och orolig jemte döf verk uti vådor och armar.

D. 27. Högst obetydlig uttömning och det sjuka ögat förskräckligt rödt. – Utfaren till Biskopinnan på Albrechtsön. – Middag hem med litet vin. Derefter afreste jag och beledsagades af fru Zagel till Hanhijoki hemgård till Hofrådet Theslef, hvarifrån hon denna samma afton återfor till Wiborg; men jag stannade kvar öfver natten, hvarunder jag efter vanligheten mycket starkt transpirerade.

D. 28. Afreste efter frukosten, hvarvid $\frac{1}{2}$ glas vin. – Middag på gästgifveriet i Wilmanstrand. – Medan Chaisen måste repareras, vandrade jag till den här nu vistande Akademiske Architekten Filipof och sedan ut till Prostgården och, då jag ej träffade Prosten hem, till Borgmästaren Åkerblom,

Sid. 9.

der jag ock träffade Prosten, som persvaderade mig att medfölja till natten till Prostgården. Då chaisen ännu icke var färdig, så lät jag dertill öfvertala mig. Qvällsward.

D. 29. Om morgonen fortsatte jag min resa. – Middag i Kiurula af smör och bröd och filbunka samt fikon jemte på försök en sup. Jag kände min mage derefter tämligen besvärad. – Om aftonen anlände jag till Ithis kyrkoby, der jag fann min fader väl föråldrad, men föröfrigt frisk och tämligen rask. – Han fägnade sig mycket öfver min ankomst. – Prästgårdens arrendator Kapten Molander var mig obekant, men sades dessutom vara bortrest. – Detta sednare var ock fallet med Befallningsman Långström, men då denne åtminstone var mig af gammalt bekant i socknen, så for jag nolens volens in till honom och afvaktade hans återkomst ifrån ett besök på Parola kl. 11 om natten.

D. 30. En kopp the. För öfrigt lefde jag rätt diaeteliskt [!]. Jag hade uppå sista stället äfven i går blifvit våt och besvärades väl ej mer såsom förr af heshet, men af hosta. – Både f. och e.m. hos min fader, om hvilken jag gjorde den bedröfliga upptäckten att han bortsåldt en betydlig del af sina kläder och böcker, så att han sjelf var i verkligt behof.

D. 31. Så mycket mindre kunde jag samtycka till hans föreslagna ändring, att få sin egen hushållning med hans gamla förförerska Esther. Fru Grahn åtog sig ock att ännu tillsvidare hålla och sköta honom. E.m. var jag sinnad att afresa, men lät öfvertala mig att uppskjuta det, hälst man nog sent hämtade den beställda hästen. L. bjöd den hemkomna Kapten Molander och Curam gerens Zilliacus hit, äfven Cappellanen Cappenius ifrån Parola. – En kopp thé och sedan ymnigare qvällsvard af smultron. E.m. hade blod afgått.

Augusti 1838.

D. 1. Aug. Uppvagnade och steg jag tidigt redan kl. 4 af starkt sendrag i högra foten. – Min afresa kom dock ej till stånd före kl. 7. – dessförinnan måste jag dricka $\frac{1}{2}$ glas vin. – På Mörskom prästegård fann jag ingen hem, hvarföre jag åt middag på gästgifveriet med en liten sup. – Uti Perno hade Rel. korrt före mig rest till Lovisa. Då jag nödvändigt för min fars skuld ville träffa honom såsom blifvande Pastor i Ithis, så for jag efter honom till Lovisa till Kapellanen Hipping, med hvilken jag gjorde ett besök hos en gl. Univers. kamrat W. Hougberg. – För bara prat med Rel. kom jag ej till sömns för än kl. 2.

Sid. 10.

D. 2. Genom måttlighet var magen i mycket godt skick. Jag fortsatte efter middagen min resa till Borgå, der jag fann Hirn bortrest och således måste taga kvarter på gästgifvaregården. – För grannskapets skuld gjorde jag ännu ett besök hos gamla Mamsell Kniper.

D. 3. Visit hos Domprosten och hos Lagman Brun, der jag ock träffade Lector Forsius. – Hos den sistnämnde tillbragte jag flera timmar och fick af honom flere goda råd i afseende å mina planer hitåt Finnland. Sist hos Öfverstinnan Martinau och dess Dotter, hos hvilken jag qvarstannade, att dela deras spisquartermiddag och dervid drack $\frac{1}{2}$ glas vin. Derefter fortsattes resan till Helsingfors, dit jag under starkt regn anlände om aftonen. Ingendera af mina svågrar var i staden och jag fann således der intet herberge. Bl. till hvilken jag sedan for, var ej heller hem, men kom då han efterskickades. Då han varit på aftonkalas hos Prof. Pipping, så hade han persvaderat Bl. att hämta mig dit med sig. Jag gick dit och fann der en hop af härvarande vänner och dessutom en oförmodad äldre bekant ifrån min första resa Pastor Stockfleth ifrån Norrska Lappland. Aftonen passerades ganska angenämt, ehuru jag ej deltog i någon drickning och endast med måtta uti soupén mot midnatten. Jag kom derföre först efter densamma till sängs och sömns.

D. 4. Trög afföring – naturligt. – Vid frukosten ett glas rödt vin. – Derefter reste ut med Bl. till hans landtgoods i Sillböhle, dit flere voro budne till middagen. Der träffade jag ock min svåger Gustaf

och redan uppå vägen dit i Wanda bruk. – Vid middagen 1 glas Madera. – Efter en längre gemensam promenad följde jag tillbaka med Gustaf till bruket och tillbragte der natten.

D. 5. Vid frukosten 1 glas öl. Sedan simmade jag i år för första gången i Wanda å. – Till middagen promenerade jag till Sillböhle ensam och återreste om aftonen med Bl. till staden.

D. 6. Med Bl. uppvagtningar hos Senatorerne Richter och Winter, samt Pastor Stockf. hvarefter jag än gjorde åtskilliga andra besök hos gamla bekanta. – E.m. $\frac{3}{4}$ kopp Kaffe hos Rein och sedan e.m. med Backman ett duschbad i stadens nya eleganta badinrättning. -

D. 7. Besök af Stockfleth och Gustaf, med hvilka jag sedan tog åter ett duschbad och spisade middag i brunnshuset jemte 1 liten sup och 1 glas rödt vin. – Sedan drack jag än 1 $\frac{1}{2}$ glas Madera hos Gustaf jemte Uhlenius, som var mig behjelpig i upphandling af klåde till en ny kapprock och en öfverrock. – Med Bl. sökte jag Postdirek-

Sid. 11.

tören W. men förgäfves, ehuru han i går hade bett oss komma denna e.m. – Hans broder Generalen och Prof. Linsén sökte jag ock förgäfves. – Qvällsvard hem.

D. 8. Hos Adj. Wallenius för att proponera honom att resa i stället för mig till Sibirien. Allt mitt öfvertalande oaktadt afslog han det, såsom det visserligen var att förvänta af hans Charakter. – Prof. Lönnroth sökte jag 3 gånger, för att konsultera honom angående mina ögon, men förgäfves. Ett duschbad och sedan middag på brunnshuset, hvartill jag redan i går hade blifvit buden af Prof. Bonsdorff. Dervid 2 glas rödt vin. E.m. med Bl. på visit hos Coll. Rådet Pipping, äfvensom ett besök hos Becker och Rein.

D. 9. Efter frukosten afreste jag kl. 9 åt Åbo. Middag på Öfverby med en liten sup. – Jag gjorde mig ock ärende och vek in som snarast på Sjundeå prästgård, för att se densamma och läget och reste sedan till Lojo egenteligen i afsigt att af Prosten Forsman, som varit der förut, få närmare underrättelser derom. Af dess son Not. fick jag ytterligare bekräftelse uppå, af hvad jag redan förut hört af andra, att Erkebisk. skall interessera sig mycket för mig och min plan att söka mig till Finland. En kopp the och qvällsvard.

D. 10. Vid frukosten 1 $\frac{1}{2}$ glas öl. – Under fortresan skoftals mycket regn. – Middag i Rantsuo af fläsk stekt med äggröra och nysskärnad tjock mjölk samt – egna – fikon. – Jag måste der vänta hela 3 timmar uppå häst. Andra 3 timmar och mer förgingo på det långa hållet derifrån på en lat häst, så

att jag först kl. 11 om natten ankom till Salo gästgifveri och således inemot midnatt till sängs. – En pollution.

D. 11. Vid uppvaknandet särdeles smärta och ömhet i underlifvet på högra sidan. – Ifrån Wistra gästgifveri sände jag en biljett till den närbelägna Herrgården Loppis för att underrätta min svåger Axel om min ankomst. Han kom tillfölje deraf genast, hvarefter jag med honom ditreste. Man emottog mig med mycken artighet och äfven Friherinnan proponerade sjelf slägtskap. Vid middagen ett glas öl och efter densamma åter 1 kopp kaffe. – Kl. 6 afreste jag till Wiksberg – visserligen något för sent. Nära gården mötte jag Grefven med sina fruntimmer och måste vänta en god stund, innan han ifrån sin promenad återvände och jag fick tala med honom. Han proponerade att dröja några dagar öfver och i alla fall öfver natten. – Kvällsvard. – Äfven Grefvinnan visade mig mycken artighet.

D. 12. En kopp kaffe. – Först efter frukosten fick jag tala både med Schult. och med Grefven om mina egna angelägenheter. Angående den exegetis-

Sid. 12.

ka professionen hade han ännu ingenting deciderat och sade sig vara i det afseendet uti stor förlägenhet. Uti alla fall yttrade han en benägenhet för mig, som var mig smickrande och vid en lång expection om Universitetets närvarande tillstånd en öppenhet, som förutsatte ett likaså smickrande förtroende. – Den andra planen om Wiborg torde komma att ramla, mente han, dock bad han mig äfven derom rådgöra med Erkebiskopen. – Vid middagen, hvartill äfven andra grannfrämmande ankommit, $\frac{1}{2}$ glas portvin. – Sednare ankom på visit Erkebiskopen med sin fru, så att det icke blef mig sjelf mera tillfälle att tala enskildt. Jag afreste kl. 6. Under vägen till Åbo föll mig in ett nytt förslag, som i mina ögon synes rätt fintligt till att befria Grefven ifrån sin förlägenhet att i afseende å den exegetiska professionen gynna mig, hvartill han naturligt har mycket svårt, då författningen oakadt majoritetens opposition är uppå G.as sida, äfvensom de äldre vid Universitetet. Vid så fatta omständigheter vore det ock visserligen så mycket mer frapperande, äfvensom för mig sjelf obehagligt, att komma in endast genom ett magtspråk. Å andra sidan ligger för mig sjelf subjektivt så mycket motbjudande uti saken, att jag icke heller såsom redlig och samvetsgrann gerna kan önska att göra ett bruk af både Grefvens och andras förtroende till mig. Styre Gud allt till det bästa ej blott för mig, utan hvad viktigare är, för saken och det allmänna. – För närhetens skuld och till undgående af vidlyftigheter vid mina utfarter vidare, stannade jag åter kvar på gästgifvaregården; men fick väl till följe af middagens njutningar icke så snart sömn.

D. 13. Nästan hela förmiddagen hos Erkebiskopen. Han tyckte, att man ej skulle gå in på mitt nya förslag om en profession och det blef derföre ännu intet bestämdt. – Sökte Borgmäst. Kekoni förgäfv. – Besök hos Plats-Majoren Eichler och sedan middag å Societetshuset, der jag tillfälligtvis träffade Kekoni, som trakterade med rödt vin, hvaraf jag drack 2 glas. – Derefter for

jag ut till Ristmäki Prof. Geitlins egendom å Nådendalska vägen. I Reso vek jag in på besök hos Enkefru Bark. – Sedan med Geitlin gången till granngården Birilä, der fru Kekoni likväl ej träffades hem.

D. 14. Efter middagen återreste jag till Åbo åtföljd af Geitlin, med hvilken Erkebisk. hade önskat att få tala för att höra något bestämdt angående Gad. och noteringen om hans kompetens till den exegetiska prof. – Ett glas mjölk-thé.

D. 15. Sökte förgäfvdes Prof. Bäcker och Öfverste-löjtn. Tamlander. ännu ett besök hos Plats-Majoren, hvarefter jag åt middag hos en Promotions-kamrat D^f Wallenius tillsammans med Apothekaren Julin. – Dervid 2 glas vin. – E.m. hos Melartin. – I afseende å mig blef icke heller nu något egenteligen afgjort.

Sid. 13.

utom ansökningen till Wiborg och den om dispence i Senaten till Specimen i stället för Pastoral-Examen. Med samma specimen tyckte han att jag kunde söka den andra ledig blifvande Theologiska professionen. Föröfrigt skulle jag genom bref underrätta honom vidare om mina planer. Oaktadt det redan var sent, gick jag ännu till Prof. Bäcker.

D. 16. Före afresan frukost hos Dr. Wallenius med 2 glas porter. Kl. 9 slagen lemnade jag Åbo. Middag på Nummela, hvarefter jag ännu åkte ända till Marttila. Resan störde min sömn om natten. – Pollution. -

D. 17. Efter en kopp Kaffe gaf jag mig ut kl. 6 och anlände under fortfarande smått regn till Prosten Hipping i Wichtis kl. 9. – Ögat kändes i dag i allmänhet mycket besväradt. – Äfven qvällsvard. -

D. 18. I anseende till regnig väderlek ingenstädes utgången och susig af goda närande mål. – En homoöpathisk sup. – För att förfriska mig lät jag i badstugan öfverskölja mig med kallt vatten.

D. 19. Vid frukosten en liten sup och ½ glas öl. – Vid middagen på Finns gästgifveri likaledes en liten sup. – I Bemböle åter in hos Cygn. Dock utan att se gamla Biskopinnan. – Kl. 5 återkom jag till Helsingfors der jag åter åkte in till Blomqv.

D. 20. Bad tillsammans med Aminoff i öppna sjön. Likaledes den

D. 21. följande och sedan middag hos Ursins med 2 glas vin.

D. 22 Hade jag ärnat resa, men hindrades genom bjudning till middag af Senatorn Hofrådet Winter. Der 2 glas vin. Förut bad. – Hos Winter bekant med Lector Ahrenberg, som äfven skall resa till Wiborg, hvarföre vi beslöto att göra den tillsammans.

D. 23. Vid afföringen visade sig blod. – Vid frukosten 1 ½ glas vin. – Då det redan om morgonen började regna, så beslöt vi att taga med oss en täckt kibitka, som skulle föras ända till Wiborg. Vi kommo dock ej längre dermed än till Helsingmalm, der vi lyckligtvis fingo tag uti en smed, som emedlertid behöfde hela 7 timmar, att sätta den åter uti farbart stånd. – Följden deraf blef emedlertid, att vi under den vidare resan till Borgå om aftonen upphunnos af en förskräcklig och långvarig regnskur, hvaraf vi ändock blefvo tämligen våta.

D. 24. En kopp kaffe hos Ancherus och sedan som hastigast in hos Domprosten, hvarefter vi kl. 9 fortsatte resan vidare. Då Rel. icke sades vara hem i Perno, så åto vi middag uppå gästgifveriet. Vi mötte honom dock under vägen till Lovisa. – Natten i Fredrikshamn. -

Sid. 14.

D. 25. Vid middagen i Risalax en liten sup. Kl. 5 i Wiborg, der jag åkte in till Fru Zagel.

D. 26. Besök hos Iversens och ½ glas vin. – Då jag önskade att träffa General-Guvernören Theslef, så erböd mig dess syster fru Iv. att följa med henne och hennes dotter ut till hans Landtgoods Juustila 14 verst ifrån staden. Man emottog mig der ganska artigt. Vid middagen 1 ½ glas vin och lika mycket likör och sedan 1 kopp kaffe. – I afseende å min begäran om Gubbens förord vid dispenceansökningen lofvade han mig sin medverkan. – Om aftonen lät han föra mig med egen droschka och 1 par hästar tillbaka till staden, hvarefter jag än besökte Grefve Mannerh.

D. 27. En liten droppsup hos Rådman Antell. – Korrt besök hos Biskopen på Albrechtsö. – Vid frukosten ½ glas vin. – Kl. 12 afreste jag och ankom i god tid om aftonen till Kivinebbs prästgård, der Ahrenb. hade skaffat mig en kurir-kärra att åka uti.

D. 28. Ville jag just fortsätta resan uti en skjutskärra, då ett häftigt regn uppstod och tvang mig att uppskjuta resan, hvartill jag lejde mig ett par hästar med en täckt kibitka. – Middag hos Pastor Schr. i Walkiasaari med 2 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Kl. 9 ½ om aftonen befann jag mig åter lyckligt i Petersburg. -

D. 29. Ögonen mycket röda vid uppstigandet. – Såsom vanligt under första vistelsen här efter ankomsten ifrån Finland en egen beklämning och oro. – Af Krug lånte jag 400 Rubel. – Middag i Heydes Vårdshus och om aftonen hos Frähn. – Pollution om natten.

D. 30. Mycket sökande efter Data till de afsändande Merit-förteckningarne utur igenlästa kistor och gömmor. Dervid förargeliga distraktioner genom utbrytandet af en dörr ifrån kabinettet till Meretries qvarter, som jag var nog godsint att cedera åt grannen, utan att beräkna det jag derigenom hade icke allenast besväret att just nu i brådskan åter nedtaga en del af mina böcker ånyo och måla väggen på det med bräder beslagna stället, utom smuts och damm som derigenom ånyo förorsakas i kammaren. Föröfrigt hela dagen sysselsatt med Materialiernas samlande till de dubbla ansökningarne till Senatus och Viborgs Magistrat. – Hem om aftonen mjölkthe. – Såsom förra natten drömfull sömn.

D. 31. Ny distraktion genom den förnyade målningen i salen. Besök af Danska Artilleri-Majoren Knyper. – E.m. om aftonen

Sid. 15.

hos Zandt och Sirén för att få mina Allegater till ansökningarne vidimerade. – Jag måste vänta länge på båda, innan de kommo hem eller fingo tid dertill. -

September 1838.

D. 1. Sept. Expedierade jag åtminstone Dispence-ansökningen med posten till Helsingfors. – Hos Fuss för att bedja om en officiell Afskrift af Meritlistan (формулярный список); jag hade privatim erhållit 1, men obevitnad, och kan således intet bruk göra deraf. Han sade, att den måste officiellt begäras ifrån Kommittén och frågade mig, hvertill jag behöfde den. Jag kunde icke annat än svara, att det vore för att belägga en ansökning. "Sie wollen uns wohl nicht verlassen?" – Med ny förlägenhet svarade jag, att jag väl nu ej ärnade göra det; men att jag för framtiden borde taga mina mått och steg för att kunna göra det, om mina ögon tycktes försämma sig. Här kunde jag ej kunna härda ut med att tjena ännu så länge att jag kunde förtjena en pension tillräcklig att föda mig med familj. Dessutom vore ett pastorat äfven för mina ögon vida lämpligare. – Han invände, att det kunde gå sakteligen framåt äfven som hittills. – Jag svarade att det dock vore för mig sjelf en samvetssak, att låta det gå såsom det ginge, då det ej kunde gå, såsom det borde och jag önskade. – Sie sind zu gewissenhaft. – I alla fall, mente han, hade jag nu ej mycket mer än ett år att tjena för att få $\frac{1}{3}$ af lönen såsom pension och det vore såsom tillskott åtminstone jemte något pastorat. – Visserligen, anförde jag, kunde det så vara, om jag finge den, och man ej möjligtvis beröfvade mig äfven den, då jag nu engång tyvärr ej är någon persona grata hos förmännen härstädes. – Huru så? hvad talar Ni? Såväl Ministern som Fursten värdera Er, äfvensom Edra kolleger. – Hittills

åtminstone hafva alla facta tyckts bevisa motsatsen, hvad de förstnämnda beträffar, och om Ministern visserligen nu varit mycket artig, så har jag dock anledning, att tro Fursten vara afvog emot mig, och det efter hans sätt att dömma naturligt efter den gång som saken måste taga med mitt kvarter. – Han försäkrade mig om att fursten för honom ingenting yttrat, och dervid förblef det. – E.m. såg jag mig ändtligen i stånd att kunna fara ut till Strelna och återse de mina. – Coit. -

D. 2. Efter en stark middag mycken tröghet, hvarföre jag ock sofde en stor del af eftermiddagen. – Coit.

D. 3. F.m. reste jag med Past. Finnér till Duderhof. – Vid middagen 2 glas vin. – Äfven så

D. 4. Vid frukost-middagen före afresan till staden tillsammans med Finnér, sedan jag först examinerat Finnanders son. – Under vägen hade vi par regnskurar. – Mjölkvatten 2 glas

Sid. 16.

hos Brandenb.

D. 5. Jag hade officiellt begärt ifrån Committén en vidimerad afskrift af формулярный список med det allmänna uttrycket по оказавшейся надобности; men då man fordrade bestämd uppgift om ändamålet, så tog jag min petition tillbaka. W. Kepl. hade låtit anmäla sig i dag till middag hos mig. Jag åt derföre hem och drack 2 glas rödt vin. – Om aftonen hos Frähn. Antingen han hört något om mina planer eller ej, ledde han samtalet uppå mitt blifvande vid Akademien eller möjliga utsigter till Finnland. Under tysthetslöfte förtrodde jag honom derföre i allmänhet mina planer. -

D. 6. Hos Sirén för att få hans sigill till underskriften vid en bilaga förut glömd. – Jag åt hos honom frukost. – M iddag hem med 1 glas vin. – E.m. hos Bross. och Fr. Wt. -

D. 7. Expedierade jag min ansökning till Wiborg. – E.m. reste jag ut med Finnér till Strelna. – Coit. der efter döfva stickningar i det sjuka ögat. -

D. 8. Bad i saltsjön.

D. 9. d:o uti bäcken efter en lång promenad med Brandenburg af nära 1 mil. – Han var hos oss till middagen. – Om aftonen ankom Finnander med sin fru och sedan äfven Pastor Zandt.

D. 10. Gjorde vi en gemensam utfart till Ropsha, hvaräst vi spisade middag hos den gamle Engelske Trädgårdsmästaren Grey. – Dervid 3 glas vin, utom litet öl och cider. – Sedan ock en kopp kaffe. Om aftonen återvände vi hem, Finnanders reste en annan väg till Duderhof. -

D. 11. Jag följde om f.m. med Brandenburg och Zandt till staden. Middag hos Heydes. – E.m. sökte förgäfvdes Dr. Gr. – Om aftonen åt jag en hop råa äpplen och hade sedan om natten orolig och afbruten sömn.

D. 12. Middag hem med W. Kepplerus. Dervid öfver 2 glas öl och sedan litet Kaffe. – Af skrifning straxt derefter det sjuka ögat mycket rödt. Om aftonen hos Brosset.

D. 13. Beledsagade de Danske Majorerne till vårt Bibliothek, Konstkammaren och Naturhistoriska Museum. – Betalte till Asmus Simonsen för Akademien, Baron Chandoir, Erkebiskop Dimitrij i Kischinef och mig sjelf efter afdrag af de 6 R. för uppköpta böcker inalles 318 R 72 kop, hvaremot jag fick en vixel till Hammerich i Köpenhamn på 187 Mark 15 P. Hamburger Franco. – Middag hem. – Om aftonen ett ögonblick hos Fr. Wulf. och Frähn, som jag dock ej träffade hem.

Sid. 17.

D. 14. Expedierade bref till Lavonius i Stockholm. – Kl. 12 reste jag ut till Strelna. – Coit. -

D. 15. – 16. De 2 följande simmade i bäcken.

D. 17. Om morgonen reste jag med Sofie i sällskap med Brand. Finnér, Winter och Zandt till Duderhof till Finnérs bröllop. – Vid middagen 3 glas champagne och 2 glas Sautern. – Oaktadt jag med andra vakade ända till kl. 2 om natten och hade deltagit uti svärmandet, så voro dock emot all förmodan

D. 18. ögonen icke angripna af denna händelse, utan tyckte jag mig till och med se något skarpare med det sjuka ögat. – Vid frukost-middagen 5 glas Sautern och sedan $\frac{1}{2}$ kopp Kaffe. – E.m. följde vi de nygifva tillbaka till Strelna.

D. 19. Om morgonen reste jag in till staden. Vid middagen hem 2 glas öl och sedan $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. Jag kände sedan min mage nästan hela dagen graverad. – Om aftonen hos Wulferts mjölkvatten. – Drömfull sömn.

D. 20. Kl. 9 ¼ återreste jag ut till Strelna. – Simmade före middagen. – Expedierade bref till Blomqv. – Middag hos Finn. med ett glas Lafitte. Coit. -

D. 21. litet blod visade sig. Simning. – Kyrkoherdskan åt middag hos oss. – Jag drack dervid 1 glas vin och sedan ½ kopp kaffe. -

D. 22. – Äfvenledes simning och ½ kopp kaffe. -

D. 23. D.o d:o. Finnér höll i dag ett bröllopskalas, hvarvid till middagen 17 personer. Jag drack dervid par glas Lafitte och lika mycket, om ej mer, Champagne. – Sedan en hel kopp kaffe. – Om aftonen deremot blott ett glas mjölk vatten, hvarefter jag gick och lade mig kl. 10.

D. 24. Vid frukosten ½ glas portvin. – Sedan med Sofie tillsammans med Pastor Schwindt och dess fru i deras kalesch till Tyris, der jag badade i hafvet. – Vid middagen 1 ½ glas vin och 1 kopp kaffe och sedan ännu efter återkomsten till Strelna hem 2 glas Champagne. – Sedan blott 1 glas mjölkvatten, som naturligt gaf en egen blandning i magen och drömfull sömn. -

D. 25. Ingen uttömning, utan endast slem. – Frukost och dervid 1 glas Madera och sedan 1 d^e Champagne. – Promenad till trädgården. – Efter simningen först i skymningen en tarflig middag och sedan på andra sidan mjölkvatten. – E.m. hade jag en, ehuru trög, skälig afföring. – Sednare särdeles kittling i ändtarmen. – Coit. -

D. 26. Utom 2 glas Cacao efter vanligheten åter en ordentlig frukost på andra sidan med halft glas portvin. – Simning. – Till middagen värdsfolket hos oss och äfven deras främmande

Sid. 18.

Dr. Bock. – Dervid 1 ½ glas vin och sedan 3 koppar kaffe.

D. 28. Hela dagen ingen afföring. – Om aftonen mjölkvatten 1 glas hos Finnér. – Coit.

D. 29. Luften vida kallare, hvaraf jag äfven kände mig mer frusen. Icke destomindre gick jag äfven i dag ännu att simma, men frös derefter så, att knappt middagen förmådde genomvärma mig. Så mycket mer ½ kopp kaffe. – I dag 2 goda uttömningar. – Mera orolig sömn.

D. 30. Vaknade jag redan kl. 3 utan att sedan mer kunna somna in. – Om morgonen var marken alldeles hvit och stark frost om natten. – Oaktadt dagen var mycket vacker, vågade jag därför i dag ej mer simma. – Middag hos Fin. och dervid jemte mängden också 1 glas Portvin och sedan 1 kopp kaffe. E.m. kände jag ock min mage besvärad, äfvensom till och med ännu om morgonen.

Oktober 1838.

D. 1. Okt. – Afföringen litet blodblandad. – F.m. promenad till Strelna. – E.m. sofde jag öfver 1 timma. – Om natten sömnen störd genom mycket och gemena drömmar.

D. 2. Om morgonen litet dof spänning i det sjuka ögat. – Jag ärnade e.m. fara till staden; men fick ingen häst och måste därför blifva kvar. Också blef det regn, så att det var så godt, att jag stannade. -

D. 3. for jag in om morgonen, åt hem en stark middag med en kopp kaffe och återreste sedan till Strelna, der jag drack 2 glas mjölkvatten. – Störd sömn.

D. 4. Finnér hos oss till middagen. – Coit.

D. 6. Flyttade vi tillbaka till staden kl. 2. Dessförinnan afskeds frukost-middag hos Fin. med 1 glas Madera. – I staden 1 kopp korn-kaffe. Hos Brandenb. mjölkvatten och sedan ännu hem litet the. – Afbruten sömn med en viss oro. -

D. 7. För stark middag med 2 glas vin och sedan 1 kopp korn-kaffe. – Hela e.m. kändes magen spänd. – Drömfull sömn.

D. 8. Knappare uttömning med blodslem. – Såväl i dag som i går sysselsatt med mina nya böckers kollationering. – Om aftonen sökte jag förgäfves W.ts.

D. 9. Också med en knapp afföring. – Äfven därför hela f.m. trög. lång fotpromenad på andra sidan för att uträtta Bl.s kommissioner. Snöslask. – Vid middagen ½ glas franskt vin och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos W.ts 2 glas mjölkvatten. -

D. 10. Vaknade tidigt om morgonen. Coit. – Bref till Bl. – Rörelse. – Zagel här till middagen – anledning till

Sid. 19.

öfverlastande med 1 ½ glas rödt vin och ½ kopp kaffe. – Till sängs först kl. ½ till 12.

D. 11. Obetydlig afföring. – En stor del af f.m. i bokbodorne. -

D. 12. Likaledes. – Om aftonen Major Lagerwall här. -

D. 13. Bättre uttömning. – En hel vecka förfluten sedan jag inflyttade. Derunder har jag endast köpt och kollationerat nya böcker, samt läst Literatur-Tidningar. Ossetinska Grammatiken har helt och hållet hvilat.

D. 14. Ypperlig uttömning. – Till middagen Zagel och Wilh. här. – Den blef för mig ymnigare, än det hade varit nödigt, med ½ glas vin och ½ kopp kaffe. – Sömmen mycket drömfull. – Coit.

D. 15. Hela dagen hem. Började omställa mina böcker.

D. 16. Bref till Chopen i Tiflis, Sundblad i Pätig. och Magister Castrén i Helsingfors. Om aftonen åtnjöt jag intet. – Om natten en tid sömnlös. – Såsom förra natten kramp i vaden. -

D. 17. Underrättelse ifrån Wiborg, att magistraten upprättat förslag utan att afvagta resolutionen uppå min dispence ansökning. Det tyckes således nu vara slut med den planen. – Om aftonen med Zandt faren till Schluter och derföre sent till sängs först kl. 11. -

D. 18. Hos Grefve Rehb. och Sch-n.

D. 19. Endast litet slem afgick. – Om aftonen hos W. Keppl. mjölkvatten.

D. 20. Bref till Blomqvist. Ändtligen slöt jag omställningen af mina böcker. Om aftonen Cacao. – Drömfull sömn såsom vanligt.

D. 21. Nordvik till middagen. – Dervid 1 glas Medok och sedan ½ kopp kaffe. – Coit. Derefter tårades det sjuka ögat. En obehaglig känsla i magen och en god stund sömnlös.

D. 22. Jag började äntligen fortsätta min Ossetinska grammatik. – Om aftonen med Sofie hos Wilh. Keppl. – Der 2 glas mjölkvatten med mycket sött bröd, dessutom 1 glas varmt vatten med sirap och föröfrigt äpplen.

D. 24. Med Sofie utfaren till Grefvinnan Rehb. hvilken vi likväl icke träffade hem. – Sedan hos Brandenb. – En viss spänning i det vänstra ögat, kanske deraf att jag i dag äfven frukosterade och då straxt derefter hela f.m. ansträngde ögat. Om aftonen Frähns fruntimmer här. -

D. 25. E.m. promenad och sedan en stund hos Köppen. – Om natten vakade en stund. Dessförinnan ristning bak uti hufvudet. – Såsom ofta en viss dofhet i högra foten och vaden.

D. 26. Vid fortsatt läsning kändes det vänstra ögat mycket ge-

Sid. 20.

neradt, såsom om något hade kommit deruti. – Vid middagen ock flera pannkakor, sedan i kopp kaffe – Om aftonen 2 glas mjölkvatten och 1 sirapsvatten hos W. Keppl. den ena äfven med verkligt thé. – Af allt detta långt vakande om natten, hvarvid ögat ännu kändes besväradt.

D. 27. Hos Fuss. Om aftonen hos Zagel 2 koppar mjölkvatten.

D. 28. Marken hvit. – Denna årstidens brytning, jemte brist uppå mera motion förorsakar väl ock, att min mage nu är särdeles trög, i dag syntes endast litet slem. – Schulten hos mig. – Efter middagen ½ kopp kaffe. – Om aftonen intet.

D. 29. Allt ånyo hvitt. – Magen lika obstinat. – Expedierade bref till Prof. Rafn i Köpenhamn och Josselian i Tiflis. Sedan i bokbodarna för att hafva mera motion. – Om aftonen förtärde jag sveskon-kompott. – Måste länge vaka om natten. -

D. 30. Om morgonen äfvenledes först plommonsajt. – Äntligen visade sig en måttlig uttömning, och med en ny sednare blod. – Sofies namnsdag. Kepplerus till middagen. – Dervid ymnigare och 1 glas Medoc. Endast litet kaffe. – Hem sedan 2 glas mjölkvatten. – Brosset här. – Då jag lade mig ristningar på vänstra sidan af hufvudet. – Om natten mycket drömfull sömn. -

D. 31. Någorlunda god uttömning, ehuru med grått segt slem, såsom öfverhufvud de sista tiderna. – Efter sessionen på Bibliotheket.

November 1838.

D. 1. Nov. – Hos Grefve Rehb. – Han frågade mig väl om mina planer, men yttrade just ingenting om Finnland, sedan jag sagt att jag nu afbidade Senatens utslag uppå min dispence-ansökning för att åtminstone få en plausibel anledning att speciminera och sedan decidera mig efter omständigheterna. – Hos Brandenb. Efter middagen ½ kopp kaffe. – Om aftonen i allmänhet väl till sinnes och känsla af välbehag. – Emedlertid sömnen mycket drömfull med en viss tryckning öfver bröstet vid uppvaknandet.

D. 2. – Icke heller någon afföring. – Större delen af aftonen sysselsatt med öfverslag af utgifterna för mitt bibliothek efter gamla Contoböcker!!! – Då jag ej haft någon uttömning, så åt jag om aftonen sveskon-kompott. – Efter den oförnuftiga ansträngningen starkare flimrande för det sjuka ögat. -

D. 3. Kände deruti någon styfhet med knapt märkbara stickningar. – Hos Zandt och Sirén, hos denne rökte jag en pipa tobak. – Sökte sedan förgäfves Prof. Bonsdorff

Sid. 21.

ifrån Helsingfors för att med honom kunna ditsända Materialierna till mina besvär öfver Magistratens i Wiborg förslag, till hvilken ända jag lät Z. och S. bevittna en fullmagt in Blanco. Äfven e.m. en uttömning. – Om natten litet stickningar äfven i det vänstra ögat.

D. 4. Hos Prof. Bonsdorff. Besök af fru Passelb. – Till middagen Zag. Dervid 1 glas vin och sedan ½ kopp kaffe. – Om aftonen besök af Juvel. Knorring. – Tillfällig huslig söndring. – Nytt bevis på Sofies i allmänhet fortfarande retlighet och en vink till försigtighet å min sida. – Drömfull sömn.

D. 5. Ögonen tämligen röda. – Det sjuka kändes derföre ock i dag besväradt. – Liten lur eftermiddagen och sedan ny afföring blodblandad. Om aftonen med Sofie hos Bross. – Natten störd af drömmar.

D. 6. Vid uppvaknandet kändes magen besvärad. – Prof. Brand. till middagen. Dervid 1 glas vin och ¼ kopp kaffe. -

D. 7. Bref till Judén och Blomqvist angående besvären. – Om aftonen hos Frähn. -

D. 8. Hos Bonsd. för att öfverlemna ett paket till Bl. Hos Krug. – Bonsdorf åter till middagen. – Om aftonen besök af Fr. W. och Brossets. En viss styfhet i ögonen och döfva stickningar uti det vänstra. – Coit.

D. 9. Om aftonen hos Zag. och W. Keppl. – Drömfull sömn.

D. 10. Coll. Rådet Rosenof och Zag. till middagen. – Dervid 1 glas rödt vin och sedan ½ kopp kaffe, hvarefter omedelbart stickningar i det sjuka ögat. – Efter gåendet till sängs länge ingen sömn.

-

D. 11. Besök af en vid Tschertof Halfeskvadronen tjenande Digor Arlambeck Tuganof med hälsningar ifrån Schora. – För upplysningar till min Ossetinska grammatik kommer denna bekantskap just till pass. – Om aftonen besök af den unge Tschubanof. -

D. 12. På f.m. på biblioteket. -

D. 13. Lifvet efter vanligheten trögt. – Om natten vaknade jag och kunde sedan på lång tid ej insomna. – Emedlertid

d. 14. god uttömning, ehuru jag kände mig mycket retbar. – Expedierade bref till Grefve Mannerh., Hipping, Blomqvist Steven. – Jag hade budit Ossetinen till middagen, men han kom icke. Endast Zag. var. Dervid 1 ½ glas vin och ¼ kopp kaffe. – Om aftonen besök af Finnand. Finnér och Brandenburgs. – Mina ihåliga tänder på vänstra sidan började mot och om natten verka. -

D. 15. Betalte Lantz detta årets tyska bokräkningar och aflemnade den finska hufvudsakligen för att skickas till Prof. Hueck i Dorpat. – På Bibliotheket. -

Sid. 22.

D. 16. Hos Prof. Bonsd. – Till middagen Wilh. här. Efter ¼ kopp kaffe. – Aftonen hos Prof. Bonsdorff. – Såsom vanligt sömnen mycket drömfull. -

D. 17. Expedierade med posten dokumenterna för besvärsskriften till Bl. – Om aftonen med Sofie hos Knorrings. Starkt kryddadt thébröd med kardemumma förorsakade starkt flimrande. Om natten

vaknade jag och måste vaka flera timmar tills emot morgonen. – Den i går om aftonen i ymnighet fallna snön smalt åter i dag till det mesta. -

D. 18. Den Ossetinsk-Digoriska Statsryttmästaren Tuganof här till middagen. Dervid 2 glas Medoc och 2 kopp kaffe. – Om aftonen voro vi budne på the till Brossets. -

D. 19. – Äfven i dag hela dagen hem. – Återigen snö med tämlig köld. – Sofie alfvarsamt opasslig, något rosartadt. Då hon ej var istånd att om aftonen vara min föreläsare, så sysselsatte jag mig sjelf tämligen länge. Deraf voro väl

D. 20. ögonen mycket röda och en smärtsam styfhet kändes i det sjuka. – Ingen afföring (och tungt hufvud med styfhet i ögonen) förrän e.m. – Om aftonen liten promenad, hvarigenom jag fick verk i den ihåliga tanden. – Drömfull sömn.

D. 21. Vaknade och uppsteg tidigare än vanligt. Ristningar i vänstra armen. – Hela f.m. i vänstra sidan af hufvudet och ögat en särdeles styfhet, som gjorde mig just bekymrad. E.m. bättre. – Om aftonen med Zag. en liten promenad.

D. 22. Började jag dricka den Pontinska Dekokten af enbär, tallstrunt ock ålandost. – Ehuru omedelbart besvärande tycktes denna dekokt hafva sin goda verkan. Åtminstone hade jag i dag 2 gånger god afföring. – Om aftonen med Sofie hos Frähns.

D. 23. Ingen aff. hela dagen. Om aftonen hos Fr. Wulf. Styfhet uti det sjuka ögat. – Drömfull sömn.

D. 24. Ingenstädes hela dagen, utom om aftonen med Sofie hos Bros.

D. 25. Ej heller. – Besök af Chopens. – Zag. till midd. – 1 glas vin och ¼ kopp kaffe. – Brossets här om aftonen. -

D. 26. Märkte jag för första gången pupillen på högra ögat vara mycket tydligt betäckt af en emailartig hinna. Detta är en kanske ock isynnerhet frambragt genom mitt ifrigare läsande hela den sednaste tiden. – Om aftonen liten promenad och sedan en stund hos Dr. Graefe. – Efter 2 afföringar i dag så hungrig, att jag hem ännu drack 2 glas Cacaovello.

D. 27. Efter uppvaknandet en enda häftig ristning i högra ögat. – Besvärad af en egen oro. – Om aftonen promenad.

D. 28. Retligheten fortfarande. – Med Bros. sökte Jasykof. – Sedan hos den grusinska Fursten Theimuras, som visade sig ganska artig. – Äfven

Sid. 23.

e.m. orolig. Om aftonen hos Bros. utan att mycket disviteras. – Drömfull sömn.

D. 29. I anledning af underrättelsen från Bl. att min dispence ansökning ifrån Senaten med dess tillstyrkan blifvit hemställd till Hans Maj.s afgörande begaf jag mig till Grefve Rehb. för att bedja om hans benägna intercession. Den lofvade han mig och tillade, att jag kunde antaga saken för gifven, då Senaten tillstyrkt densamma. – Riklig motion. – Under vistelsen i fria luften tårades det sjuka ögat starkt – Efter hemkomsten frottering och dispos. till äkel, gick först öfver genom en afföring. – Emedlertid fortfor samma dispos. i mindre grad nästan hela förmiddagen. – ögat retligt med starkt flimrande. – Om aftonen sökte med Sofie Sir. Sedan hos Schlüter mjölkvatten. -

D. 30. Coit. – ögat tycktes vara lugnare. – Ett rekommendationsbref för Parrot till Grefve Mannerheim. – Wilh. K. till middagen i anledning af min namnsdag. Dervid l glas vin och litet kaffe. Middagen blef mig dock sednare besvärande. – Drömfull sömn. –

December 1838.

D. 1. Dec. Exped bref till Hipping och Blomqvist. – För öfrigt hela dagen hem. – Mycket drömfull sömn.

D. 2. En viss döfhets i högra armen och en kittlande ömhet under spetsen af vänstra stortån. Utom liten promenad om aftonen hem hela dagen. – Sömnen efter vanligheten. -

D. 3. Jag slöt äntligen mina literär-historiska excerpter öfver klassisk Philologie, med hvilka jag nu sysselsatt mig öfver en hel månad (!) till skada för mina ögon, med hvilka under den tiden emedlertid kunnat uträttas något reellare för tiden. – Och ändamålet med hela denna ansträngning är, att med urval med tiden och efter tillfälle öka min boksamling i klassiska litteraturen! – Emedlertid är arbetet efter planen uti hela sitt omfång ännu icke ens till ända, fortsättningen må emedlertid blifva till en annan lägligare tid, eller ock alldeles.

D. 4. Nästan ingen afföring hela dagen. Ingenstädes utgången. Mycket orolig, utom på e.m. – Sömnen efter vanligheten. – Öfverste Ammondts här om aftonen. -

D. 5. Min tur att läsa. Jag anmälte mig vara sysselsatt med min Ossetinska grammatik. – Efter sessionen hade jag den oförsigtigheten, att å Bibliotheket alltför länge i skymningen anstränga mina arma ögon. De tårades derefter förskräckligt, isynnerhet det sjuka ögat, hvilket jag äfven om aftonen tyckte vara mer retligt. – Zag här. – Äfvensom i går 1 glas mjölkvatten. – Sömnen mycket drömfull. -

D. 6. Efter någon tröghet magen i godt skick. – Om aftonen Bross. här och Mad. Semenof. – Genom saffransbröd vid mjölkvattnet

Sid. 24.

förderfvade jag mitt tillstånd och kom uti en sådan irritation, att jag ej fick sömn förrän efter midnatten.

D. 7. Om aftonen hos Tschubinof. – Äfven i dag måste jag länge vänta på sömnen.

D. 8. Hem hela dagen. Inte heller nu ville det gå med sömnen.

D. 9. Äfvenledes. – Zag. till middagen. – På försök gjorde jag ett just dugtigt mål, och drack 1 ½ glas rödt vin och ½ kopp kaffe. – Jag somnade och utan väntan. – Ej heller kändes magen besvärad utan i god ordning, såväl nu som

D. 10. god promenad redan om morgonen, före dager. – Om aftonen hos W. Keppl.

D. 11. Hem hela dagen. -

D. 12. Föreslog skriftligen Exarchen Eugenij till Ledamot. – W.K. till middagen. Dervid 1 glas vin och en half kopp kaffe. – Sömnen mycket drömfull.

D. 13. Med Sofie visit hos Grefv. Reh binder och Past. Zandt, hvarefter vi voro att bese den Stenbergska taflan öfver slaget vid Waterloo. – I anseende till en liten lur på e.m. fick jag ej så snart sömn. – Oroande spänning i det vänstra ögat.

D. 14. Af den länge fortsatte läsning spänning i högra tinningen, men som ej varade länge. -

D. 15. Om morgonen vid uppvaknandet inuti sjelfva ögat. – Om aftonen sökte Hagemeister. -

D. 16. Slöt ändtligen något så när mina sysselsättningar i afseende å framtida bokköp. – i grefvens tid, emedan bref ankom ifrån Blomqv. att han icke inlemnade mina besvär öfver Wiborgska Magistratens förslag, emedan han ansett det icke föra till något resultat. – Å andra sidan underrättar han, att befallning ankommit ifrån Kanslern, att anslå professionen i Kyrkohistorien ledig till ansökning. I afseende å mig kommer det nu för tidigt och förbereder nya svårigheter och betänkligheter. – Om aftonen buden till Bross. Jag drack der 2 koppar mjölkvatten, och kunde sedan länge icke insomna. – Sömmen drömfull.

D. 17. Hos Schulten och sedan hos Ryttmästaren Tuganof, som lemnade mig upplysningar öfver några tvifvelagtiga punkter i Ossetinska grammatiken. – Om aftonen besök af Kothens.

D. 18. Om aftonen besök af fruarne Finnander, Brandenb. och Knorring.

D. 19. d^o d^o af Rosenof. -

D. 20. Besök af Finnér. – Om aft. Brossets. – Utom en liten promenad hela dagen hem. – Genom de främmande sent till sängs och sedan länge ingen sömn. -

D. 21. Besök af Hagem. – Om aftonen med Sof. hos Knorrings.

D. 22. Hos Krug på biblioteket. – Herrlig klar dag. Solskenet generade dock mina ögon. – Om aftonen med Sofie hos Wulf.

Sid. 25.

D. 23. Döf spänning i det vänstra ögat. – Magen har i dessa dagar varit i allmänhet trögare. – Om aftonen besök af Zagel.

D. 24. Besökte Rosenof för att genom honom tilläfventyrs erfara den nyligen ankomne General Studens qvarter och bjuda honom äfvensom General Woljchofskij till middagen. Han visste ej om honom ännu, men följde mig till Woljch. Denne var emedlertid utgången och vi träffade endast hans svåger en förafskedad öfverste Malinofskij. Af den påtänkta tillställningen blef således tillsvicare intet. – Efter hvad jag länge sedan ämnat, for jag till fästnings-Kommandanten

Arschanovskij, för att genom honom erfara, om General Brieseman von Netting vore här i Petersburg. Han sade sig ej känna det. – Besökte Chopene, hvilken jag ock ärnat bjuda någon gång till middagen och derigenom göra honom bekant med åtskilliga af mina Kolleger. Han låg sjuk. – I bokbodarna och så kom jag i dag till ingenting. – Om aftonen med Sofie besök hos Baron Kothens, der vi stötte på ett budet sällskap af Officerare af Finnar. – Eclaireringen bekom icke mina ögon. – Af okunnighet trakterade man mig med ett glas mjölk. – Mycket orolig sömn. -

D. 25. Stickningar tidtals i det sjuka ögat, och om aftonen enskildta ristningar upp i hjessan af hufvudet. – Med Sofie hos Fr.

D. 26. Det sjuka ögat generadt. – Uti konferensen gratulerade mig Schmidt till kollegi-råd. Det skall den 9/11 varit en stor presentation till befordran ifrån flere Akademiker, och ibland dem äfven jag. – Om detta är sant, så vill man kanske härmed locka oss, att vi tro skola! – Kunde ock vara, att mina illusioner om bortgång och missgunst hos och för Fuss i höstas bidragit härtill. -

D. 27. Utom en liten spänning i vänstra ögat om morgonen båda ögonen lugnare. – Hela dagen ingen afföring. – Wilhelm till middagen. – Litet kaffe. – E.m. en liten slummer på den varma leshankan [?] – Efter uppvaknandet en dof verk i högra vadan. – länge ingen sömn.

D. 28. Om aftonen med Sofie hos Bross. – Denne föreslog mig att försöka ett stärkande ögonvatten, hvaraf litet penslades i ögat. – Det förorsakade smärta och ögat fylldes med vatten. – Drömfull sömn.

D. 29. Efter uppvaknandet och intagandet af dekokten tämligen häftig spänning i det vänstra ögat. – Det högra var, af det gåriga experimentet mycket rödt i det vänstra hörnet. -

D. 30. Zagel till middagen. – Dervid 1 glas rödt vin och sedan litet kaffe. – Visit af General Woljchovskij, öfverste Malinofskij och Tergukassof. – Om aftonen Knorrings här. – Jag måste vänta på sömn till öfver midnatten. -

Sid. 26.

D. 31. Visit hos General Horn och Tergukassof. – Schm. sökte jag förgäfves. – Om aftonen besök af Brosséts, Tergukassof, Rosanof och Schrenk. – 2 glas mjölkvatten. Drömfull sömn.

Januari 1839.

D. 1. Jan. Hos Zagel för att aflemna ett bref till Judén i Wiborg. – Hos Engelhardt. -

D. 2. Min föreslagne kandidat till korresponderande ledamot i philologisk-historiska kretsen erhöll till och med pluraliteten. – Mitt avancement till kollegiiråd bekräftades genom den officiella kallelsen, som jag fick tills morgon för att aflägga eden i heraldiet. Det sjuka ögat tårades mycket ut i det fria och var i allmänhet mer generadt i dag. – Om aftonen besök af Adjunkten Gyldén ifrån Helsingfors, och Pastorerne Finnander och Zandt. – Jag betalte i dag min skuld af 400 R. till Krug som dervid sjelf började tala om mina finansiella omständigheter, och då jag bekräftade honom, att jag inga andra inkomster ägde, än min Extraordin.-Akademici lön, rådde mig att igenom Frähn och Fuss medelst deras förord hos Uw. sollicitera om ett af de vanliga temporella inspectoraten öfver härvarande undervisningsanstalter.

D. 3. Jag hade i går – ock till följe af en starkare dekokt – haft en ymnigare afföring med knip i magen. – I dag var den knappare och trögare. Jag aflade "Kollegii-råds" eden i Heraldicen, och sökte sedan förgäfvos Uw. för att med samma aflägga min tacksägelse. – Om aftonen hos Frähn. Han bad mig höra mig före om Inspektors-tjensterna och det snart, emedan Schm. oaktadt en inkomst af 9000 R. jemte ett kapital af 40.000 R. på ränta skall göra allt sitt till att äfven få ett inspektorat. – Är vakans förestående så lofvade Fr. tala med Fursten. – Efter en drömfull sömn vaknade jag

D. 4. redan före kl. 5 och kunde ej efter en god stund åter insomna. – Uti Uwarofs förrum stötte jag på Fuss och erfor af honom, att min rangförhöjning skulle komma att kosta öfver en månads lön. – Detta äfven som min långvariga väntan på audiens dock med slutligt afslag för i dag gjorde mig alldeles förstämnd och irriterad. Deraf torde det ock varit med en följd, att jag sedan hem besvärades af sådant illamående, att jag var på vägen att kasta upp. – Hos Graefe för att höra mig åt ytterligare angående inspektors-tjensterna. De berodde, mente han, helt och hållet af Uw. och hans råd vore derföre, att jag derom talte directe med Uw. sjelf.

Sid. 27.

För det fallet, att jag möjligtvis äfven i morgon ej skulle råka honom, borde jag hafva ett bref i beredskap, att låta tillstålla honom, hvaruti jag å ena sidan tackade för den mig vederfarna nåden och å andra tillika bad om ett Inspektorat; ty åtminstone ett skulle nu med nyåret blifva ledigt. – En kritisk momang! – Genom ett sådant supplicerande, binder jag isynnerhet om det lyckas, händerna äfven vid mina andra planer åt Finnland. Min oro förökades. Jag gick emedlertid om aftonen till Fr. för att i alla fall bedja honom spara sin möda med en intercession hos Fursten. Han trodde ännu saken bero af denne; i alla fall vara bäst att kunska, om icke den omtalta vakansen redan vore hos vederbörande besatt, då nyåret är så nära. I samråd med Fr. gick jag derföre till Fuss, för att rådfråga äfven honom. Äfven han sade, att besittningen egenteligen beror af honom, ehuru Uw. sedan stadfäster de föreslagna kandidaterna, och det vore till och med att stöta Fursten, om man

genom andra vigilerade om posten. – En anmärkning vars sanning min egen erfarenhet förut bekräftat. – Då Fuss i morgon i alla fall skulle till Fursten, så lofvade han tala om mig med Fursten, och låta mig sedan veta resultatet. I alla fall hejdades jag så ifrån ett steg, hos Uw. som redan eljest är äfventyrligt och dessutom skulle endast tjent till att åter reta Fursten ånyo emot mig. Längre ingen sömn. Den blef dock god ehuru jag

D. 5. om morgonen kände oroande spänningar uti mina ögon. – Ändtligen fick jag min fatala skyldighet hos Uw. uppfylld. – Efter att hafva afhört min tacksägelse frågade han mig om mina ögon och rådde mig till skonsamhet. – Aftonen tillbragte jag i stilla treflighet med de mina hem. Endast Wilhelm var buden hos oss på julgröten. – Efter densamma började den skadade tanden åter efter lång paus häftigt verka och betog mig länge sömn.

D. 6. Om morgonen ristningar på vänstra sidan af hufvudet. Då det i går under återresan ifrån Uw. i går isynnerhet hade varit utsatt för ett hiskligt urväder, så torde jag kanske litet hafva förkylt mig och äfven tandverken reumatisk. – I går hade jag hela dagen varit obstruerad och detta tillstånd fortfor äfven i dag tills inemot middagen. – Till dinér Wilhelm. – Jag åt för mycket och drack 1 glas vin och i kopp kaffe. – Derefter således tung och olustig hela aftonen hvarföre ock med Sofie en liten promenad.

Sid. 28.

D. 7. Hos Schlüter för att proponera en utfart någottstädes på landet. – Hos Otschkin. – Sökte Fuss. – Vid ett nytt besök träffade jag honom. Han hade talt med Fursten, som efter hans uppgift yttrat mycket deltagande för mig. I af-seende å Inspektoratet skulle han sagt sig först hafva tänkt uppå mig; men senare ansett mig ej passa, emedan jag ej kunde Ryska!! – F. hade förklarar detta vara en villfarelse, då jag ej allenast skref Ryska, utan ock talte det nästan som en infödd. Emedlertid voro de båda lediga Inspektors-ställen nu redan besatta, det ena åt Bähr, (som efter allt hvad jag känner åtminstone icke känner mer ryska än jag) och det andra förmodligen åt någon ifrån Universitetet. Dock skall Fursten med hand och mun lofvat se till att kunna biträda mig på något annat sätt. F. sade sig hafva föreslagit Fursten att bestämma en disponibel summa af 3000 R till honorar för par yngre af Akademiens medlemmar, hvilka ville åtaga sig att hålla offentliga föreläsningar, hvartill han uppmanade mig, men som jag afslog, då det skulle blott hindra och distrahera mig uti mina vetenskapliga arbeten, och jag dessutom icke heller ägde gäfvan att med lätthet tala eller skriva för ett blandadt publikum. – Jag nämnde en passant, att det gäfves ett annat medel att förbättra mitt pekuniära läge och tillika i mitt närvarande hälsotillstånd göra mig nyttigare för Akademien. Det vore att välja mig till Ordinarie, men ej för ryska historien (hvilket icke heller går an, så länge Kr. lefver) utan för språkforskning och Ethnografii, med speciellt hänseende till Ryssland. – ett Akademikat, som väl ej är upptaget såsom behöfligt i Reglementet och staten, men som i anseende till ämnets vigt och nytta väl förtjentes att nyskapas och äfven kunde göra det med anledning af en speciell § i det nya reglementet, om blott Uw. vore för det. Hvad mig beträffar, så sluppe jag derigenom de isynnerhet nu för mig mindre lämpliga historiska undersökningarna, och finge

uteslutande egna min svedsamma tid och syn åt utarbetandet och förökandet af mina språk- och ethnografiska samlingar, med hvilka jag hade ett rent och nytt fält gifvet för mig och således lättare och snarare kunde sjelf producera mer nytt, då jag vore befriad från sådana vidlöftiga och ansträngande studier, som den historiska kritiken och fullständigheten erfordra. – Förslaget syntes honom mycket plausibelt och han ville åtaga sig, att igenomsöka det hos Uw. om blott Fr. åtog sig att formeligen bringa saken före i

Sid. 29.

konferensen. – I afseende häraf besökte jag nu Kr. hvilken likaledes fann förslaget bra nog, om blott Uw. kunde förmås att antaga det. – Om aftonen med Sofie hos Fr.s. Han visade sig villig att göra hvad på honom beror och bad mig sjelf uppsätta data till den nödvändiga propositionen i konferensen. Emedlertid vore att rådgöras med F. huruvida man på förhand skall meddela förslaget Uw. eller icke. – en kinkig sak emedan han kanske kunde misstycka, om saken officiellt kommer till honom utan hans kunskap; men också å andra sidan kunde rakt afslå den, om man först talar med honom.

D. 8. Afreste jag med Schlüter kl. 12 till Duderhof. Under vägen redan nära stjelpte vi i en snödrifva, hvarvid ena hästen sparkade illa på hans fötter. – Vid frukosten och den sena middagen 2 glas vin och sedan en kopp kaffe. – Till sömn först kl. 12. – Sönnen mycket drömfull.

D. 9. Om morgonen äfven en kopp kaffe och sedan vid frukosten 1 ½ glas rödt vin. – Vi återkommo till staden till middagen. – Om aftonen med Sofie hos Knorrings. – Flere tämligen starka stickningar i det vänstra ögat.

D. 10. Jag bevistade årssammanträdet, Vice-Presidenten hälsade med handslag – en stadfästelse derpå åtminstone, att man talt med honom om mig och att han tycker sig böra låta påskina deltagande. – Om aftonen Bross. här med sin fru. – Jag hade soffit länge på e.m. och fick derföre först efter midnatten sömn.

D. 11. Hela dagen hem. -

D. 12. Likaledes med ringa undantag. – Wilh. på nyårsgröt.

D. 13. Nyårsvisiter hos Ministern, V. Presidenten, Grefve Rehb., Schulten, Blom, Brandenb., Zandt, Siréns, Schlüter, Fuss, Frähn, Köppen och Brosset. – Blott få träffades. – Frukost hos Brand., med ½ glas Madera. – Wilh. till middagen. Dervid ½ glas rödt vin och sedan ¼ kopp kaffe.

– Om aftonen budna till Bross. Vid ny afföring efter dagens fysiska och spirituösa njutningar samt rörelse visade sig efter intervall ock blod. -

D. 14. Då vi i dag voro beställda till presentation till Ministern, for jag även i full statsuniform till Grefve Rehb. Efter allt utseende upptogs det ganska väl. Han förkunnade mig, att min dispence nu vore beviljad, frågade mig, om jag redan börjat uppå min dissertation, och yttrade, att jag i alla fall borde söka att göra den snart ifrån mig. Då jag hade nämnt om det nu lediga professionatet, så tycktes denna önskan hos honom ej vara utom kombination dermed. Jag nämnde om det nya projektet

Sid. 30.

att fästa mig här, och att jag, om det ginge igenom, kanske skall tillsvidare här kvarstanna, så länge åtminstone det ena ögat bibehölle sig. I alla fall måste det fägna mig, att genom hans godhet hafva mig öppnad en utsigt för framtiden till retraite åt fäderneslandet, och bad honom i sådant fall framdeles fortfara att omfatta mig med samma välvilja och om omständigheterna det fordrade, förhjelpa mig till något pastorat. Dertill svarade han sig vara så villig som skyldig. – Efter det den stora presentationen för Ministern ändtligen var förbi, gjorde jag med Bross. ännu flera privatvisiter, såsom hos Chudobaschof, Tergukassof, Rosenof, Shima, Dschafar och Jasykof. Blott den sistnämnde träffade vi hem. – Efter middagen, hvarvid jag förtärde ock en mot vanligheten ansenligare portion af supar, en lång middagslur och om natten orolig sömn med gemena och smutsiga drömmar. -

D. 15. Isynnerhet det sjuka ögat kändes tungt. – Fastän hela dagen sysselsatt med brefskrifning till Finland. – Besök af Rosenof. Verkl. statsrådet Chudobaschof och om aftonen Zandt med sin fru. – Chudob. rekommenderade mig en ny ung Okulist Kaufmann, som nu vistas här, skall redan hafva gjort en och annan lycklig operation och tänker äfven operera honom (Chud.) sjelf starren. -

D. 16. Besök af Finnér. – Jag hade ändtligen börjat uppsätta Memorialet för Fr., då han sjelf ankom att förkunna mig, att det väl vore blott en fåfäng möda. Han hade i dag varit hos Uw. jemte Graefe och Schmidt, bragt saken å bahne och dervid blifvit kraftigt understödd isynnerhet af Gr. Uw. hade emedlertid icke velat inse hvarken nödvändigheten af ett nytt Akademikat för Rysslands Ethnografie och lingvistik eller den lättnad som det skulle bringa för mina svaga ögon och förklarar sig derhän, att han i yttersta fall kanske kunde (eller rättare) ville utverka mig något tillskott af Kejsaren (kanske af några 100 R såsom det lofvade skadeståndet för min 1834 indragna lön!). – Resultatet, ehuru det var att förutses, var dock oroande för mig. – Efter Zandts bjudning for åtminstone jag om aftonen till Zandt. Jag träffade der ock Schulten och hörde af honom, att till bifallet af min dispenceansökning skall vara bifogad en klausul, att det kommer vidare att bero af konsistoriernas bepröfvande, hvad slags pastorater jag igenom specimen skall kunna blifva berättigad att ambiera. Således ock en reflection, som kan upphäfva den fullständigt åsyftade

Sid. 31.

verkan af ett sådant specimen.

D. 17. Tryckning på högra sidan af underlifvet. – Hem hela dagen. – Liten lur på e.m. hvarföre jag oakadt en liten promenad om aftonen för att träffa Tscherb. fick pligta med sömnlöshet tills långt efter midnatten. – Brossets här och tillika oförmodadt besök af Prof. Pogodin. -

D. 18. Trög och knapp uttömning. – Blott hos Bross. för att ännu träffa Pogod. och bedja honom till middagen. – Han kom ej. – Deremot Finnander med sin Fru och son samt Knorrings. – 2 glas Gravesvin. -

D. 19. Hos Tscherbino, som sedan om aftonen besökte mig.

D. 20. Hela dagen hem. – Om aftonen oroade styfhet och spänning i det vänstra ögat. Jag begynte i dag genomse den mig kommitterade prisskriften af Pogodin – ett extraarbete, som måste göras undan. – Om aftonen hos Brosset.

D. 21. Sökte den mig rekommenderade Okulista Kaufmann, men fann honom icke hem. – Derigenom och andra bestyr någon motion. – Om aftonen en viss dofhet i högra låret. – Sömmen såsom vanligt drömfull, och likaledes efter vanligheten i sednare tider

D. 22. knapp och trög afföring. – Numera har jag merändels druckit blott 1 glas dekokt om morgonen eller, såsom i går om aftonen. – Det sjuka ögat styf och blodbesprängt. Pogodin på afsked. - Om aftonen besök af Groundstroem. – Ock fru Brosset här. – Om natten otäcka drömmar med pollution.

D. 23. Mina båda propositioner om öfversändandet af våra runstafvar till Pastor Hipping och erhållandet af ett exemplar af Kovalefskijs och Popofs Mongoliska chrestomatier ifrån Asiatiska Museum i byte emot 2 band af Svederi Stockholms Magazin gingo igenom i konferensen. – Om aftonen hos Dr. Gr. Då äfven dess broder Akademikern var der, så blef det fråga om den hos Uvarof gjorda propositionen, i afseende å hvars afslående han sökte urskulda Uw. Dervid yttrade han ock, att han fägnat sig deröfver åtminstone, att Uw. bestämdt uttalat den mening, att jag skulle och borde blifva Krugs efterträdare! Såsom han varit sinnad emot mig, måste jag visserligen anse det för en grace, att man vill låta vederfaras mig, hvad som mig eljest redan i och för sig sjelf tillkomme! – Föröfrigt mente Gr., att det ännu vore att vid lägenhet försöka bringa samma fråga å

bane, isynnerhet om F. ville interessera sig derföre. Han kunde ock häldre göra det än Gr. – Jag hade e.m. tillåtit mig en middagslur och måste pligta derföre genom en långvarig sömnlöshet.

D. 24. Sofie hade haft en orolig sömn efter svårare illamående i går och nu i alla fall besynnerlig dröm med afseende å

Sid. 32.

sin förestående nedkomst. Detta oroade henne i hög grad, och förstämde äfven mig så mycket mer, som jag sjelf i går aftons tillfälligtvis hörde läsas och talas om bedröfliga dödsfall. – Hos Fuss. – Då jag berättade honom om de företagna förhandlingarna med Uw., beklagade han, att han ej varit här. Det återstode ännu att försöka vinna Fursten för saken, och sedan lättare kunna drifva det igenom hos Uw. Jag behöfde således icke gifva allt hopp förloradt. – Jag kunde ej utförligare utveckla för honom grunderna derföre, emedan han sade sig böra fara ut. – Kr. svarade mig på min relation, att han redan i förhand befarat, att det så skulle aflöpa hos Uwarof, om hvilken han ganska sannt tillade, att han väl kunde igenomdrifva en sak, om den vore än mera svår än den närvarande, blott det gällde en person, som han ville protegera! Jag var nu nödtvungen att åter låna penningar af honom. Med anförande, att han nu sjelf hade större utbetalningar och remisser utomlands, gaf han mig till början af Martii, då lönen utfaller, 250 Rubel emot revers. – Om aftonen liten promenad, hvarvid jag sökte Wilh.

D. 25. Knapp afföring efter ymnigare de sista dagarne. – Tryckning på högra sidan af underlifvet. – Sofie sängliggande nästan hela dagen för hufvudverk och äkel. – Jag hade e.m. åter förfallit i sömn och måste derföre vänta derpå tills långt efter midnatten.

D. 26. Expedierade bref till Stewen och Böthlingk i Karasubasar. – Frukost med 1 glas Graves, hvarefter jag for ut till Strelna. – Vid middagen ½ glas öl och sedan litet kaffe. Om aftonen kommo fru Finn. med sina barn och fru Brandenburg.

D. 27. Efter en pipa afföring. Ännu andra stadsfrämmande till middagen. – Dervid 1 glas Madera! – ögat generadt. Sönnen drömfull.

D. 28. Jag vaknade redan kl. 4 utan att sedan mer insomna. – 1 kopp kaffe och vid middagen 1 glas Medoc och sedan åter litet kaffet – E.m. återvände jag till staden. – Om aftonen frökvarne Frähn hos oss och sedan Brossets. – Genom obetänksamt skämt af honom fann sig fru Fr. förolämpad så att hon började gråta. – Vi voro i svår mellanhand. – Drömfull sömn.

D. 29. På andra sidan hos Tallgren och Sirén och sedan att söka en barnmorska. – För stark middag och sedan middagslur. Följden att jag insomnade först långt efter midnatten.

D. 30. – Om aftonen besök af Zagel. – Då jag intet sofvit på e.m. så somnade jag ock i rättan tid. – Sömnen emedlertid drömfull, föröfrigt skäligen god. -

Sid. 33.

Hos Okulisten Kaufmann. – Han yttrade ungefär dylikt som Stoffregen att nämligen isynnerhet uti början nethinnan varit angripen, men att den svagheten till det mesta blifvit häfven och nu en starr stode för handen, som förnämligast hade sitt säte uti linsen. – Emedlertid vore ej att tänka uppå någon operation, så länge jag hade det andra ögat ännu i behåll. Det borde jag söka bibehålla genom försigtighet och skoning. Hanken vore ett medel som måste bibehållas. Derjemte borde jag sörja för öppet liv och till den ändan rådde han mig att då och då bruka vissa piller, hvaraf han gaf mig några att försöka och hade mig att genast intaga 1. Till det andra ögats stärkande efter ansträngningar gaf han mig ett ögonvatten, hvaraf man skulle pensla något omkring det friska ögat. – I allmänhet ville det synas mig, som hade han ändock något charlatanskt uti sitt väsen. – Om aftonen med Sofie hos Fr. – Han ämnade i lördag gå till Uw. och då göra ett nytt försök. Till den ändan ville han medtaga mina under sista resan samlade lingvistiska materialier för att tjena till understödjande af propositionen. – Emedlertid tillstod han sjelf, att han tviflade på framgången. – Drömfull sömn.

Februari 1839.

D. 1. Febr. Ymnig afföring med knipningar. – Än sednare en. – Om aftonen Brossets här. – Oroande tämligen häftig spanning i det vänstra ögat.

D. 2. En viss styfhet däruti om morgonen. – Ingen afföring hela dagen. – Om aftonen hos Wilh. ett glas mjölkvatten och sedan än 1 kopp hos Knorrings. – Besvärlig hackhosta med slem, hvaraf jag i allmänhet den sednare tiden varit mycket besvärad. -

D. 3. Jag slöt ändtligen min rapport öfver Псковская летопись af Pogodin. – Besök af Frähn, som just kom ifrån Uwarof och Fursten. – Han hade medtagit mina lingvistiska materialier och ånyo väckt samma motion om mig. Följden blef dock, såsom man kunde vänta sig, densamma. Jag skulle blifva Krugs efterträdare, hade Uw. ment, så mycket mer som han ej skulle ersättas genom Usträlof. Jag kunde emedlertid efter eget behof inrätta mina studier och arbeten! – Han ville se till, att emedlertid kunna utverka för mig något tillskott. – Zag. och Wilh. till middagen. Jag åt för

mycket och drack 2 glas rödt vin och ¼ kopp kaffe. – Först om aftonen en knapp afföring. – Längre ingen sömn och denna drömfull.

D. 4. Skälig uttömning med tecken till blod. – Ånyo hos Kaufmann. Jag berättade om pillernas verkan och frå-

Sid. 34.

gade om deras beståndsdelar. Derpå gjorde han mig dock icke klok, utan angaf dem sjelf såsom ett slags arcanum, som han hade af en Professor i Peste! – Emedlertid voro de alldeles oskyldiga, och han hade med dem redan kurerat till och med en och annan hemorrhoidalisk anamnes. Jag borde ännu försöka dem. Föröfrigt yttrade han, att jag åtminstone nu hade en ren linsstarr, som kanske också med tiden kunde opereras ifall det andra ögats förvärrande satte mig i nödvändighet att tillgripa det såsom sista medlet! – Jag gaf för skens skuld 10 R, hvilka med komplimenter och ursäkter, men med synbar fögnad emottogos. – Sökte Tallgren – sedan i Rumänzofska Museum, der jag åter stötte på en obekant bibliothekarie, som ock tycktes vara någorlunda van; men ej fann mera af hvad jag begärt än 1 bok. Ihres glossarium fanns ej på sitt ställe, men icke heller i katalogen öfver utlånta böcker. – I allmänhet anmärkte han, att flere böcker fattades! – en sanning, hvarom jag sjelf flera gånger haft tillfälle att öfvertyga mig. – Om aftonen med Sofie buden till Bross. – Sömn först långt efter midnatten. – Om natten ristningar i vänstra armen, sedan jag litet haft den ut undan täcket.

D. 5. efter uppvaknandet på vänstra sidan af bröstet, sedan i ögat och åter i bröst och arm, således reumatiskt. Detta tyckes mig antyda att den spänning, som jag i allmänhet under denna hösten och äfven ännu i går känt uti ögat, dock egentligen torde vara häldre yttringar af allmän reumatisk disposition, än symptom deraf, att äfven i det ögat inifrån förbereddes till en deformation analog med det högra ögats. – Expedierade bref till Exarchen Eugenij i Tiflis. – Stickningarne i armen fortforo äfven om dagen. – Wilh. här om aftonen. 2 goda afföringar i dag. -

D. 6. Äfven i dag skälig uttömning. – Redan i går hade mina i fjol förfrusna tår af vänstra foten börjat åter verka. – I dag gjorde de det än mer. – Sömn först efter midnatten. -

D. 7. Hos Rosenof och sedan Nordenstam för att bjuda honom till mig. – Jag började äntligen i dag på min disputation för Pastore-specimen. – Om aftonen hos Brandenb. för att träffa den ifrån Finland återkomne Finnander. -

D. 8. Stickningar i det högra ögat. – Hela dagen hem. Om aftonen besök af fru Bross.

D. 9. Då jag ingen uttömning haft, så intog jag åter ett af de Kaufmanska pillerna. – Om aftonen sökte Rosenof och Tallgren, hvarefter jag satt en stund hos Sirén och der drack 1 kopp kaffe. – Före gåendet till sängs intog jag ännu 1 piller. – Sömn fick jag först efter midnatten. -

Sid. 35.

D. 10. Något trög, men god evakuation. – Hos Krug och Fuss. Den sednare nämnde, att Fursten sagt honom sig hafva talat med Ministern om utverkande af ett tillskott för mig, och bett F. påminna sig derom. – Till middagen Nordenstam och Rosenof. Jag drack hela 3 glas vin och ¼ kopp kaffe. – I allmänhet lifligare; men om aftonen lät den dofva verken i vänstra fotens tå åter förspörja sig jemte en och annan häftig ristning i kroppen, det sjuka ögat flimrade starkare med lifligare färger och ljusfenomener. Det värsta var att jag åter först efter midnatten insomnade.

D. 11. En viss döfhet i fötterna. Någon styfhet i vänstra vrån af det högra ögat. – Särdeles frusen och ruskig hela dagen, hvarföre jag ock om aftonen gjorde en promenad till Tallgren. -

D. 12. Wilhelm till middagen. – Om aftonen fru Bross. – Hela dagen hem och ingen afföring. -

D. 13. Expedierade bref till Prof. Hueck i Dorpat, W. Hougberg och fru Enqvist i Lovisa, Blomqvist och Gustaf i Helsingfors, Hipping och å Graefes vägnar Prosten Stråhlman i Willmanstrand. – Besök af Grimm och ett än mer oförmodadt af Lavonius ifrån Stockholm. – Om aftonen ock Boethlingk.

D. 14. Hela dagen hem och endast om aftonen med Sofie hos Bross.

D. 15. Blott om aftonen en liten promenad.

D. 16. För att bättre befordra uttömning intog jag om morgonen af de Kaufmanska pillren. – Expedierade bref till Zigel i Wiborg och löjtnant Nogma i Kabarda. – Först e.m. uttömning.

D. 17. I dag 3 särskildta gånger och om aftonen en viss retning in posterioribus. – Hos Bross. hvars födelsedag firades med dans af ett budet större sällskap. Jag trakterades och åtnjöt endast en kopp mjölkvatten och kom tidigt hem, för att lägga mig såsom vanligt, sedan jag nu den sednaste tiden åter i allmänhet uti sådana fall lyckligen snart insomnat, sofvit bra och uppvaknat tidigare om morgnarne redan före dager stundom. – Denna natt blef sömnen något drömfull.

D. 18. Hos Emmerich och sedan på biblioteket, äfvensom hos Krug för att få böcker. E.m. slitningar och spänning i magen med en lös afföring. – Om aftonen erhöill jag ändtligen de ifrån Helsingfors ankomna på tullen så länge qvarhållna böckerna, hvaribland dock felades 2 af de på notan upptecknade. Då bokpaketen blifvit här öppnade, så kunde det vara möjligt, att de här gått förlorade, men ock att de af något förseende qvarstannat i Hels. Den VIII^{de} tomen af Scriptorum var Panicar [otydligt] också defekt på ett ark, hvaremot 1 dubbelt. Jag sysselsatte mig hela aftonen med de nya böckernas kontrollerande och besigtning, och fick – kanske ock tillfölje af denna retning för ögon

Sid. 36.

och nerver icke sömn förrän efter midnatten. – Under vakandet kändes åtminstone det vänstra på ett eget sätt besväradt, såsom om något hade kommit deruti.

D. 19. Efter uppvaknandet, kände jag mig mycket marod. Båda ögonen särdeles röda och en viss dofhet i högra foten. – På andra sidan till vårt och Rumäntzofska biblioteket. – Sökte Schmidt – besök af Berednikof. Om aftonen hos Gr. – Om aftonen fotbad. – Drömfull sömn. -

D. 20. Hela dagen ingen uttömning. – Blott om aftonen liten promenad. – Mycket drömfull sömn.

D. 21. Sedan jag i dessa dagar varit sysselsatt med att uppsätta Noter om böcker på disputationer att vid tillfälle uppköpas i Stockholm af Lawonius, började jag åter fortsätta min disputation. – Om aftonen promenad. Brossets här. -

D. 22. Om aftonen hos Knorr. efter en liten promenad. -

D. 23. Efter midd. liten promenad. Då jag i dag ingen uttömning haft, så föll det mig in att dricka ½ kopp kaffe. Om aftonen kändes magen emedertid mycket spänd, tills ändtligen en mera trög evakuation följde. – Besök af Magistr. Mechelin. – Om natten häftig kramp i högra foten, som om aftonen tillfälligtvis blifvit kall. – Mycket drömfull sömn.

D. 24. Om morgonen en liten promenad. – Frähns fruntimmer här. – Drömfull sömn. – Jag upphörde med dekokten. -

D. 25. Hela dagen särdeles frusen, såsom i allmänhet den sednaste tiden. Besök af Akad. Graefe, som hade skaffat och hämtade mig Hegels Opuscula Academica. Om aftonen var jag ensam hos Wulferts.

D. 26. Döfva stickningar i det sjuka ögat, som sedan tårades starkt efter uppvaknandet. – Om eftermiddagen en slags disposition till svindel. – Om aftonen liten promenad, hvarefter hos Köppen. – Sedan besök af Preis. – Drömfull sömn med pollution.

D. 27. & 28. Om aftonen åter hos Fr. Wulf. Hos Grefve Rehb. i anledning af Prosten Stråhlmans i går erhållna bref. I Rumäntzofska Museum. Hos Schandring. – Om aftonen hos Schlüters. Han sjelf redan för 1 vecka sedan afrest till Finland. – Orolig sömn och orediga drömmar.

Mars 1839.

D. 1. Mars. Riklig motion genom Blomqv. Kommission att för hans svägerska insätta penningar uti banken. – Tillfälligtvis besökte jag ock Pastor Tamling för att genom honom få en bok ifrån Holland. – Besök af Lawonius. – Oförmodadt besök af fru Passelberg och Stråhlman, hvilka blefvo till middagen. – Jag åt dervid nästan för mycket och drack sedan 1 liten kopp kaffe. – I dag hade jag icke ens e.m. någon uttömning; i går deremot 2. – Om aftonen hos Bross., och sent till sängs och sömn. Denna högst orolig och förvirrade drömmar. -

Sid. 37.

Trög uttömning. E.m. en annan dylik och med blod. – Expedierade bref till Blomqv. jemte årsrequisitionerna af Svenska och Danska böcker. Om aftonen hos Bongard 2 glas mjölk. I allmänhet har jag den sednare tiden, utom i aftons, då jag kände mig mycket trög, befunnit mig bättre och förlorat den obehagliga känslan af köld i fötter och händer, dels genom rikligare motion, dels genom det infall, att om morgonen efter uppvaknandet gnida dem en stund med ylle.

D. 3. Hela dagen hem. W. till middagen. – Derefter ½ kopp kaffe. Besök af Grimm. – Om aftonen hos Bross.

D. 4. Besök af en fransk målare Durand, som medbragte ett rekommendationsbref ifrån Ilmoni. – Om aftonen hos Knorrings. – De sednare tiderna hafva de båda håliga tänderna i vänstra käken börjat blifva retliga och voro det isynnerhet i afton, hvarjemte ock i vänstra ögat en oroande verk. -

D. 5. Ingenstädes hela dagen. E.m. åter tandverk.

D. 6. Aflemnade åt Scharding detta års tyska requisition – E.m. än häftigare tandverk, hvaraf också ögat om aftonen led. – Hos Frähns. – Något oroligare sömn.

D. 7. En stor del af f.m. förgick uti vårt eget och det Rumäntzofska bibliotheket för att söka nya hjälpmedel. – E.m. var jag åter plågad af en döf verk i tänderna, som sträckte sig ock till ögat. – Om aftonen besök af Brossets och Preiss. – Om natten drömfull sömn och pollution.

D. 8. Hela dagen hem och lyckligtvis mera fri ifrån tandverk. – Mycket drömfull sömn. – Sofie hade haft mycket orolig sömn och magslitningar. Då de äfven

D. 9. fortfor med alldeles pauserande mellanskof, så fann jag för rådligast att fara efter barnmorskan, hvilken jag lyckligtvis träffade hem ännu sofvande, så att jag fick henne genast med mig. Efter det jag utkommit i vädret och kölden började mina tänder åter verka. Litet lakspiritus instoppadt med en bomullsvat lindrade. Kl. 9 och 48 minuter förlöstes Sofie Gud ske lof! Lyckligen med en dotter och emot kl. 12 kom också efterbörden. – Anledning nog att vid middagen dricka 1 glas vin. – Genom myckna distraktioner och språng äfven ut kom jag till intet arbete. – Till biträde inflyttade om aftonen en gammal tysk Enkefru Fischer. – Drömfull natt. -

D. 10. Hem hela dagen. – Sofie hade sofvit mycket bra, men väcktes upp ifrån en sednare sömn derigenom, att jag oförsigtigt inträdde, hvarigenom hon stadd i drömmar skrämde sig något. Denna

Sid. 38.

småsak hade menligt inflytande uppå henne och som det tycktes till en del ock på barnet. Modren hade hufvudverk. Jag släppte derföre icke heller den pratsjuka Mad. Fr. till henne. – Wid middagen ½ glas vin. Hufvudverken tilltog om aftonen – Ej heller blef sömnen så lugn som den föregående natten. – Också min sömn drömfull.

D. 11. Om aftonen liten promenad. – Små anfall af tandverk och spänning i vänstra örat. – Ingen sömn förrän efter midnatten.

D. 12. Hela dagen hem utom att jag om aftonen gjorde en promenad. – En tid på f.m. skimrade det just ovanligt för mitt öga. – E.m. mot aftonen kändes det sjuka liksom generadt i det också tänderna åter började verka. – Jag somnade dock snart, men vaknade

D. 13. om natten emot klo 2 upp under en särdeles häftig tandverk, förenad med susning för ögonen. – Då tandverken ändtligen började något vika flyttade sig verken i vänstra örat och officierade hela högra sidan af hufvudet. – Först kl. 4 insomnade jag ånyo. – Till en del lärer detta hafva kommit af en ovanligt större värme i mitt kabinett men är väl förnämligast generadt uti

magen derigenom, att jag hela denna tiden haft högst obetydlig rörelse och likväl ätit mycket till och med mer än som före denna nya perioden i huset. – Hos Baronessan Kothen. Efter sessionen hela f.m. på biblioteket. – Om aftonen hos Dr. Graefe.

D. 14. Om aftonen en stund hos Köppen. – Föröfrigt hela dagen hem. Sent åter anfall af tandverk.

D. 15. På andra sidan och sedan i vårt bibliotek. Om aftonen hos Wulf. – Då jag äfven e.m. varit plågad af tandverk, så försökte jag att röka en Cigarre, hvarefter jag visserligen ej mer kände dertill. – Drömfull sömn. -

D. 16. Expedierade bref till Axel, äfvensom till Prof. Rafn i Köpenhamn med Lawonius, hos hvilken jag var på afsked. Sedan på biblioteket. – ögonen i dag mycket blodiga, ej heller åter någon uttömning förrän på eftermiddagen. – På lång tid ingen sömn och denna orolig.

D. 17. åtföljd af förvirrade drömmar och vid uppvaknandet af en pollution. – Visit hos Grefvinnan Rehbinder, der franske Målaren Durand, fru Schlyter och Adelung. Oaktadt jag hos Durand rökte en half Cigarre, hade mina tänder dock e.m. åter god lust att verka. – Om aftonen hos Brosset. -

D. 18. Hem hela dagen. – Ändtligen efter par dagars obstruktion 2 afföringar. -

D. 19. På andra sidan för Blomkvists kommissioner, hvilka jag dock ändtligen blott till en del fick uträttade, sedan jag också i dag dermed förlorat flera timmar. -

D. 20. Efter sessionen i biblioteket för att rekrytera arbetsmaterialier. Sedan hos Engelh. i afseende å den Bl. kommissionen. Om

Sid. 39.

aftonen införde jag den franske Målaren Durand efter aftal hos Bross. Sedan hos Wulf. för att möjligtvis träffa Generalen och få aflemna paketet till Blomqv. med fröna. Det lyckades ock. – 1 ½ glas mjölkthé. – Derefter åter någon ömhet i tänderna. E.m. ock disposition till kramp i högra foten. – Om natten pollution. -

D. 21. Vaknade redan före dager med en särdeles dåsigheit i vänstra örat, som dock efterhanden försvann. – Då jag i går åter ingen afföring haft, så intog jag de 3 sista af Kaufmanns piller. – Jag hade emedlertid först e.m. en skälig uttömning. – Emot aftonen ett ytterst häftigt anfall af tandverk,

som sträckte sig äfven till vänstra örat med ristningar nästan i hela käken. – Allt så mycket besynnerligare, som jag i dag hela dagen icke hade varit något utgången vidare än i farstugan. -

D. 22. Vid uppstigandet susning i öronen, men också isynnerhet det högra. – Åter flera timmar på bibliotheket. -

D. 23. Expedierade bref till Blomqvist och Zagel. – På andra sidan. – Hela dagen ingen afföring. – Derföre förtärde jag om aftonen intet. – Drömfull sömn. -

D. 24. Emot middagen disposition till hufvudverk. – Först efter densamma knapp afföring. – $\frac{1}{3}$ kopp kaffe. – För motions skuld gick jag om aftonen till Schluter. – Efter återkomsten någon ömhet i vänstra käken. – Äfvenså

D. 25. om morgonen efter uppstigandet, sedan jag varit litet ut. Derjemte susning för örat. – God uttömning. – På andra sidan. – Då jag af Axel fick per postu af Gustafs medel tillsända penningar, så betalte jag min skuld till Krug af 250 Rubel. – Bref till Blomqvist, som jag jemte ett pakett om aftonen förde till Wulf. för att få det expedierat med Generalen. Jag träffade dock honom icke der, ej heller sjelfva värdsfolket utom mamsellen. – Ömhet i tändren. -

D. 26. Vid uppstigandet, såsom ofta i sednare tider, susning för öronen. – Om aftonen hos Br. – Åter tandverk, ehuru icke så häftig.

D. 27. Efter sessionen i bibliotheket. – Då Sofie åter någorlunda kommit sig, så gick Madam Fischer i dag bort. – Om aftonen hos Fr. I dag ingen uttömning och drömfull sömn.

D. 28. Hela dagen hem. Jag hade ej låtit elda och hade derföre en känsla af köld. Dervid inställde sig åter en högst kännbar ömhet uti den sjuka tanden, som varade ända till eftermiddagen.

D. 29. Hela dagen hem. Ingen uttömning.

D. 30. Vaknade mycket tidigt af en redan rund tid och isynnerhet om morgnarne besvärande hackhosta förorsakad, såsom det syntes af mycket och segt slem. – Middagstiden, reste jag ut till Toxowa. – Efter ankomsten l kopp kaffe. – Spelte Verkehrt med Prosten

Sid. 40.

ända till kl. 11. -

D. 31. Vid frukosten $\frac{1}{2}$ glas rödt vin. – Promenad under gudstjänsten. – Vid middagen 1 helt glas vin. – E.m. till spisgubben med prosten för att bese hans hus till sommarqvarter. – Intet passande, då de rum, som uthyras, höra tillsammans 7 stycken, och äro för mig för många, och för dyra. – Prosten proponerade en sig tillhörig byggnad med 3 rum och ett kök; men då han ingen betalning der före ville antaga, så är det en kinkig sak. Ock måste jag sjelf der hålla ved, hvilka dock prosten ville åtaga sig att beställa och uppköpa. – Vackert ända till kl. 11.

April 1839.

D. 1. April. Vin både till frukosten och middagen. – Vid båda gjorde jag ett godt mål, hälst jag först hade ärnat resa redan efter frukosten. Vid återkomsten om aftonen elak smak i munnen. 2 glas the med mjölk. – Magen har dock oakadt det starka sittandet vid spel kommit i godt skick, så att jag i dag haft 3 goda uttömningar och äfven ännu

d. 2. om morgonen – genom kalla fötter och stilla sittande i Toxowa hade jag förvärfvat mig der en krampdisposition i högra knävecket. -

D. 3. E.m. reste jag ut till Strelna. – Drömfull sömn.

D. 4. Utom kakaovello 1 kopp kaffe. – Kl. 11 var jag åter tillbaka i staden. -

D. 5. Hela dagen hem, äfvensom

d. 6. utom att jag förde på posten ett bref till Prof. Rafn i Köpenhamn, innehållande begäran om bok för Baer. – För stark middag med $\frac{1}{2}$ kopp kornkaffe.

D. 7. Blott knapp uttömning. – Uppvagtning hos Uwar., Fursten och Grefve Rehb. af hvilka jag endast träffade Fursten. Sedan hos Krug, Fuss och Frähn. – Till middag Wilh[elm Kepplerus] och den lille [namnet otydligt]. – Jag åt för starkt, och drack äfven 1 $\frac{1}{2}$ glas rhenskt vin och $\frac{1}{2}$ kopp kornkaffe, så att jag sedan kände mig något besvärad, ehuru för öfrigt lifligare. – Intet således om aftonen. Också arbetade magen allt lyckligen igenom, så att jag ännu

D. 8. hade en skälig afföring. – Hela dagen hem. – Besök af Forsman och Wasenius ifrån Helsingfors.

D. 9. Störd genom besök af Rosenof och den lede Nepenin. – Med dem 1 smörgås med ost och ett glas vin. – För att ock slippa af med Nep. gick jag ut att med Zagels bref uppsöka den Engelske Pastorn Brown. Han åtog sig att ifrån Engelska Bibelsällskapet förskrifva mig några biblar. -

D. 10. Vaknade af kramp i högra vadan redan före dager utan att sedan mera kunna insomna. – Såsom öfverh. i sednare tider mycket ljusreflexioner för det sjuka ögat. – Den korrrta vistelsen i luften i går och i synnerhet gånge öfver Newan, oaktadt den mulna dagen, ganska besvärande. -

D. 11. Expedierade bref till Blomqvist och Zagel. – Om aftonen hos Zandt – 1 glas

Sid. 41.

mjölkvatten med kryddbröd. – Derigenom kom jag icke till sängs förrän efter kl. 11.

D. 12. Nästan hela dagen i mycken rörelse för hvarjehanda anstalter och bjudningar till barnsölet, hvartill jag inviterade af Kolleger och grannar Bongard, bröderna Graefe, Köppen, Brosset, Frähn med dotter och Baron Kothen med fru; dessutom redan i går lagman Forsman och ändtligen om aftonen Schlüter. – Drack 2 koppar mjölkvatten; men eftermiddagen 1 kopp kaffe. – Drömfull sömn. -

D. 12. Kl. 6 på e.m. samlade sig gästerna, hvilka alla ankommo. Faddrarna voro: Friherrinnan von Kothen, Fröken von Frähn, lagman Forsman och Wilh. Kepplerus. Namnen Fransiska Gustafva. – Jag drack 1 glas schampanj och 1 glas Xeres och sedan 2 glas mjölkthé. – En del aflägsnade sig redan före théet och för att fara till Grefve Rehb. hvars afton det var. – Längst qvarstannade mina grannar Bongard, Brosset och Frähn med sin dotter. – Ingen sömn förrän omkring midnatten. -

D. 13. Hela dagen hem och endast om aftonen liten stund hos Bross.

D. 14. Hos Grefve Rehb. för att gratulera honom till Wladimirs Orden af 1 Kl. – Vid middagen 2 ½ glas vin och sedan 1 glas kornkaffe. – Jag var åter nödtvungen att låna af Krug till 1 Maj 135 R. – Om aftonen Brossets här. -

D. 15. Expedierade bref till Josselian genom Bross. – Graefe kom att säga mig, att han i går åter talt om mig med Uw. som hade glömt bort hela saken och bett honom derom tala med fursten. Denne hade önskat att få ett korrrt skriftligt Memorial, hvarföre Gr. bad mig besöka i afton Frähn för att rådgöra med honom derom. Jag gjorde det. – Drömfull sömn. -

D. 16. Om morgonen uppsatte jag en liten nota och skickade till Fr. – Han kom att meddela mig konseptet till sin föreställning, annorlunda inklädd än min nota, som han ej hade funnit passande. Föröfrigt var det författadt i ordalag för mig mer än ärefulla och smickrande, ett bevis, att han jemte personligt förtroende och vänskapligt deltagande behjertat åtminstone min redliga vilja, ty i objektivt hänseende, om man skall bedömma mig efter hvad jag publice hunnit praestera, förtjenar jag visst icke ett sådant beröm. Det hela går ut på, att till förbättrande af mina vilkor och för att bibehålla mig för akademien, föreslå mig en lifstidspension af åtminstone 2000 Rubel. Finge jag hälst 1500, så kunde jag visserligen vara fullkomligen nöjd. – Besök af Ammondts med sin fru. Dervid drack jag litet Xeres vin, som förorsakade mig lös mage, så att jag ännu hade 2 evakuationer. -

D. 17. Efter sessionen på biblioteket. – Före utgången hemifrån frukost och 1 glas Xeres. Om aftonen utom 1 glas mjölkvatten, en kopp the. – Hela dagen ingen afföring.

D. 18. Vaknade redan kl. 4 utan att mer insomna. – Äfven i dag på biblioteket. – E.m. ½ kopp kaffe. – Om aftonen hos Köppen och Brosset. – 1 ½ glas mjölkvatten. – Icke heller i dag någon ut-

Sid. 42.

tömning och en viss känsla af frusenhet och obehag.

D. 19. Äfvenledes trög afföring och med blod för första gången efter lång tid. – E.m. trängning utan påföljd och kittling. – Om aftonen hos Wulf.s 2 glas mjölkvatten. – Till natten intog jag 1 af de Wanzettiska pulfren, hälst också ögonen voro i går mer än vanligt blodstrimmiga. – Om natten besvärad af kramp i högra vaden. -

D. 20. Vaknade och uppsteg redan före kl. 4, då jag hade en skälig uttömning. – Emedlertid fortfor äfven i dag den obehagliga känslan af frusenhet. – E.m. ock ny afföring. – Om aftonen långvarig extrasession till uppläsande och afhörande af rapporterna öfver de Demidofska prisskrifterna. – Dervid sade mig Fr. sig hafva i dag varit hos Uw., som nämnt, att Fursten talt med honom om mig, och att han ej skulle glömma saken, ehuru det vore svårighet med anvisning till medlen för det erforderliga understödet, då de akademiska fonderna vore knappa, å andra sidan svårt att få Finance-Ministerns samtycke på riksränteriet, hvad han emedlertid dock ville försöka. – Det låter således i alla fall ännu nog tvifvelagtigt! – Drömfull sömn. -

D. 21. Jag erhöll per posto af Gustaf, såsom återstoden af Sofies arf, 875 Rubel och blef derigenom iståndsatt att återbetala min sista skuld af 135 Rubel till Krug. – Fuss berättade mig, att Fursten

lofvat äfven honom, att upptänka något medel att förbättra mina inkomster; men tviflade föröfrigt äfvenledes, om det gan ske under form af pension. Nej! Nej! För mig aldraminst! – Först e.m. knapp uttömning.

D. 22. Gick det på samma sätt, hvarföre jag företog mig en promenad till Gostinnoj Dvor. – Fru Brosset här. – Drömfull sömn. I synnerhet hade jag mycket att göra med Kejsaren.

D. 24. – Inlemnade till Konferensen en samling af 39 mynt, hvilka jag i förgår hade erhållit med posten ifrån Tiflis. – Underrättelsen om dem bemötte Fr. med frågan, hvarföre jag ej skickat dem till honom. – Vida argare uppträdde Br. med samma förebråelse. Han skulle hafva utan gene hemma hos sig med bekvämlighet kunnat undersöka dem, mente han, liksom det vore honom nu förment!! Under hela sessionen visade han sig vid tillfällen just ominös. – Detta är redan således för andra gången, som jag igenom Georgica kommit i kollision med honom, utan att någon annan grund kunde upptäckas, än afvundsjuka, att ej förmoda egennyttan och i följe af det ena eller andra misstroende. – Preis hämtade mig om aftonen diplommet till ledamotskapet af det Estniska Literatursällskapet jemte ett bref af dess Praesident. – Hela dagen ingen uttömning, utan först

D. 25. om morgonen. – Aftonen hos Frähn. –

D. 26. Åter på en stund hos Fr. som hänviste mig till de Maison, för att få upplysning om ett ställe hos Abulghasi. Till följe deraf

Sid. 43.

begaf jag mig också om aftonen dit, men träffade honom icke hem. I grannskapet besökte jag Schlüter och betalade honom mina procenter af subscriptionssumman till actierna och 2 delar, dessutom förut, så att nu hälften af summan är erlagd. – Då jag i dag ingen afföring haft, så njöt jag intet till aftonen.

D. 27. Hos Prof. de Brien, af hvilken jag fick alla önskelige upplysningar. – Expedierade bref till Prof. Schultén, för att tacka för ledamotskapet i finska Vetenskaps-Societeten och till Gustaf att tacka för penningarne. – Om aftonen åter långvarig extrasession, hvarmed vi ändtligen dock kommo till ända med saken. -

D. 28. Ytterst knapp afföring. – På försök drack jag derföre vid middagen ett glas Xeres. – För öfrigt hela dagen hem, utom att jag om aftonen var en stund hos Knorrings. – Brossets här. – Drömfull sömn och pollution.

D. 29. Afföringen äfvenledes obetydlig, hvarföre jag e.m. gjorde en liten promenad och intog till natten 2 st. af de gamla Vanzettiska pulvren.

D. 30. Ändtligen god uttömning. – Och äfven på e.m. en.

Maj 1839.

D. 1 Maji. Deremot alldeles ingen. – E.m. ut på andra sidan och aftonen hos Bross. -

D. 2. Sedan Marie redan i flera dagar i anseende till tandverk varit föga tjenstfö, gick hon i dag på andra sidan, för att låta rycka ut en tand; men blef der i anseende till den inträffade isgången. – Derigenom råkade vi i stor förlägenhet, så att Sofie ännu mer än redan förut sjelf måste anstränga sig med allt. Litet hjälp fingo vi emedlertid af den vatten och vedbärande soldatens hustru. Om aftonen fröknarne Fr. och fru Br. här.

D. 3. Upp redan kl. 2 till 5. – Igenom tidningsbäraren fingo vi tillsvidare en Ryssinna, som är utan ställe och således kunde engageras. – Knappt hade hon emedlertid ankommit, förrän äfven Marie återvände, såsom det tycktes fullkomligen återställd. Hon hade blifvit botad utan alla egenteliga medel helt simpelt genom loihutuja (!) sade hon. Hela saken synes visa därhän, att hon haft en helt annan sjukdom, såsom ock till och med andra grannfruar börjat misstänka henne. – I alla fall är nu åter i huset den förra ordningen återställd. – Jag förblef hem hela dagen. – Mycket drömfull sömn. – Äfven

d. 4. uppsteg jag redan kl. 5. – E.m. en liten promenad. – Om aftonen besök af Boethling. – Då jag i dag åter ingen afföring haft, så intog jag till natten 1 af de Vanzettiska pulvren.

D. 5. Upp redan kl. 4. Omåttlig middag med 2 glas vin, hvarföre sedan verkligen besvärad. En promenad ut hjälpte ej mycket. – För att befrämja en bättre afföring, intog jag till natten åter ett pulver.

D. 6. Boethling tili middagen. – Dervid 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Med honom gaf jag ett pakett till Blomqvist i Helsingfors och ett annat till Zagel i Wiborg, dit han i öfvermorgon ämnar afresa, för att sedan ifrån Helsingfors med Schreck

Sid. 44.

anträda sin resa till Lappland. – Äfven Schreck besökte mig sedan och hämtade mig ett Manuskript öfver Samoiederne, som dess författare Siiska klostrets (i Archang. Guvernementet) Archimandrit Wenjamin, hvars bekantskap jag gjorde i Mesen, önskat, att jag äfven måtte genomse. Detta måste då blifva till längre fram på sommaren under landtvistelsen.

D. 6. Expedierade tacksägelsebref till Ehstniska lärda sällskapets nuvarande Präsident Pastor Gehewe i Dorpat. – Hem hela dagen och utan evakuation, ehuru jag tycktes befinna mig eljest skäligen väl, då jag deremot i går f.m. en tid kände mig liksom svindlig. – Om aftonen Brossets här. – Drömfull sömn. -

D. 8. God uttömning jemte afgang af något ock blod. Mitt 46te lefnadsår börjades således under goda auspicer nog. Tyvärr förderfvade jag sjelf allt. – Redan vid middagen, hvartill vi hade budit Wilh. Kepplerus, drack jag 1 glas Xeres och 3 glas Donskoj, och kände min mage sednare, oaktadt mine till uttömning, ganska besvärad. – E.m. måste jag bivista begrafningen af Knorrings barn. För att åstadkomma en diversion uti det obehag, hvaruti jag kände mig, rökte jag en half Cigarre och drack 1 kopp kaffe, äfvensom ett glas vin med konfekt. En momang mådde jag än sämre. – Rörelsen under åkandet till kyrkogården och dädan restituerade mig skäligen. – Sedan förtärde jag ännu konfekt, 2 koppar af mitt mjölkvatten med kryddbröd, sylt, 1 äppel och vindrufvor. – Sällan har jag således börjat något nytt lefnadsår omåttligare, Gud nåde!!

D. 9. Efter stark transpiration om natten skäligen uttömning, ehuru jag var mycket slemfull och ögonen blodfullare.

D. 10. Om aftonen med Sofie hos Frähns. –

D. 11. E.m. på andra sidan i bokhandelsaffärer. –

D. 12. Uppsteg redan kl. 5, men kände mig hela morgonen mycket olustig. Uttömningen trög och knapp. – Vid middagen 1 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen Knorrings här, hvarföre det ej blef för mig någon gång utaf ut.

D. 13. Äfvenledes mycket knapp afföring. – Om aftonen hos Wulferts. – Till natten intog jag ett af de Vanzettiska pulvren. -

D. 14. God uttömning. – E.m. hos Sirén 1 kopp kaffe. – Sökte förgäfves Zandt och Stofferus. – Hos Brosset. – Då jag kände mig något olustig, så intog jag till natten åter ett pulver. – Drömfull sömn.

D. 15. God afföring, eller rättare 2. – Hos Zandt för att låta skriva oss upp till nattvarden. – Vid middagen 1 glas graves och sedan ½ kopp kaffe. – Efteråt något besvärad. – Om natten kramp i högra foten.

D. 16. Begingo vi Herrans heliga nattvard. -

D. 17. Om aftonen hos Dr. Graefe och sedan hos Knorrings.

Sid. 45.

D. 18. E.m. på andra sidan. – Kothens här om aftonen.

D. 19. Hos Demaison och Adelung. Serbinowitsch sökte jag förgäfvess. – Utaf den starka hettan mycket trög och medtagen. -

D. 20. Hela dagen ingen evakuation. E.m. gången till Serbinowitsch, hvilken jag nu träffade hem. – Om aftonen Brossets här.

D. 21. Kl. 4 om morgonen väckte mig Sofie med underrättelsen, att den lilla vore sjuk. Hon hade 2 starka uppkastningar och var verkl. ytterst blek. Graefe, som jag genast efterskickade, ansåg saken dock ej för farlig. – Till firande af min för 20 år sedan utståndna kandidatexamen vid middagen 1 ½ glas vin och ½ kopp kaffe. – Ny erfarenhet, huru litet egnade dessa medel äro för mig. – Jag kände mig retlig och var ytterst besvärad af slem hela aftonen. – Hos Brossets. – Prosten Skotte hade skickat hit en pålitlig bonde, jemte bref, att vi nu kunde utflytta. Vi afsände derföre med honom en del af sakerna.

D. 22. Hela e.m. särdeles matt och trött. – Om aftonen besök af Tschubinof.

D. 23. Uppsteg redan kl. 4. – Återställde till Rumäntzofska biblioteket alla derifrån lånta böcker. – Om aftonen liten promenad. -

D. 24. Hela dagen hem utom e.m. hos Schandins och Krug.

D. 25. Äfvenså. – Ingen afföring och det sjuka ögat kändes matt, såsom öfverhufvud i sednare tider vida mer ansträngd sysselsättning. – lilla Fransiska blef vaccinerad. – Då jag om aftonen icke heller länge fick sömn, så intog jag 2 af de Wanzettiska pulvren. -

D. 26. Hade de väl sin goda verkan genom upprepade uttömningar. Emedlertid kände jag mig eljest icke väl, hade disposition till snufva och hufvudverk och till och med ömhet uti bröstet. – Visit hos Grefve och Grefvinnan Rehbinder. – Vid middagen 1 ½ glas rödt vin och sedan ½ kopp kaffe. – Om aftonen just besvärande hackhosta. – Brossets här.

D. 27. Efter en ymnig transpiration om natten mycket bättre, ehuru hostan ännu icke hade alldeles lemnat mig. – Besök af en ny Kollega, adjunkt Dorn och Grefve Mannerheim. – Hela dagen hem, – Ingen uttömning. -

D. 28. Snufvan och hostan åter starkare. – E.m. hos Brandenb. der jag träffade Finnér med dess fru och Finnander. – Ingen afföring i dag heller hela dagen.

D. 29. Ändtligen om morgonen. – Expedierade bref till Blomqvist. – Om aftonen hos Fr. och Br. -

D. 30. Blefvo de sista sakerna, äfvensom Marie, affärdade till Toxowa och vi skulle sjelfva följa efter på e.m.; men Isvoschikarne inställde sig ej på den utsatta tiden. Det skulle hafva blifvit för sent att begifva sig ut med vårt lilla barn uti en öppen kalesch. Jag gick derföre ut till Isvoschikarnes qvarter för att föreslå att taga en vagn, för hvilken jag utfäste mig att betala, hvad man förut hade begärt. Men då jag icke hade hyrt alternatift, så hette det nu, att vagnarne voro emedlertid hyrda af andra. I morgon ville man gifva mig vagn för

Sid. 46.

35 Rubel utom den silfver Rubeln, som jag redan hade gifvit på hand (i dag hade man proponerat vagnen inalles för 30 R) – Jag måste då uppoffra mina silfverrublar och söka få hyra mig vagn annorstädes. Det lyckades mig också att få en beställd tills i morgon kl. 8. – Till följe häraf fingo vi då lof att uppskjuta resan och hjälpa oss öfver denna dagen så godt vi kunde. – För min fortfarande snufvas och hostas skuld förtärde jag till middag 2 glas varm vin-kallskål. -

D. 31. Vid afföringen afgick blod. – Kl. var redan öfver 8, men ingen vagn kom. Jag måste då ut för att höra efter den. – Man hade fått höra, att jag hade i går underhandlat annorstädes och gifvit redan handpenningar. Värden, som jag icke sjelf hade sett i går, tog sig deraf anledning, att påstå sig ej hafva kunnat lita uppå mig, och begärde nu tillskott af 5 Rubel. Sådana argumenter voro snart vederlagda och aftalet med hans karl i går aftons alltför bestämdt afslutadt i närvaro af Wilhelm

Keplerus för att kunna upphävas genom bisaker, hvilka icke det ringaste angingo denne värd, och så måste han äntligen samtycka. – Emedlertid kommo vi icke ut förrän efter kl. ½ till 11. – Väderleken var i dag tämligen kulen, och våra rum på Toxowa, hvilka hela vintern icke hade blifvit eldade, fuktiga och kulna. E.m. hvartill jag dessutom drack 1 kopp kaffe, utbröt min hosta derföre starkare igen. – Jag hade det dumma infallet att försöka ett fotbad, hvarförutan jag drack till natten 2 glas hallonsaft med honing. – Om natten följde emedlertid ett ytterst häftigt anfall af hostan, så att jag ville kikna. –

Juni 1839.

D. 1 Juni. I allmänhet lugnare; men i dess ställe var ögat inflammeradt och verkte. – Nästan hela dagen spelte jag med prosten Verkehrt. – Till natten åter 2 glas hallonsaft. -

D. 2. Promenad om morgonen. – Hela hörnet öfver högra ögat ytterst styft och ömt och äfven hostan fortfarande, ehuru icke häftig. – Började läsa Kalevala. – Om natten pollution. -

D. 3. Ömheten hade ännu icke gifvit sig alldeles, icke heller hostan. Hela eftermiddagen användes till Verkehrtspel. – Väderleken hela dagen ytterst regnig och rå. – Om aftonen endast 6 grader värme.

D. 4. Ondt i halsen. – Detta gaf sig dock lyckligtvis; men deremot fortfor hostan äfven i dag. – Också ömheten i skenbenet hade ännu icke alldeles gifvit sig. – Om aftonen en ansenlig promenad, hvarunder ögonen kändes mycket generade, och det vänstra vattnades starkt. – Hela dagen ingen afföring. -

D. 5. Afgick tillika ren blod. – Hostan tyvärr allt lika fortfarande. Så mycket mer blef jag vid mitt beslut, att icke i dag fara till staden, hvarpå jag hade äfven förberett Frähn, som lofvade anmäla mig såsom sjuk. – Drömfull sömn. -

D. 6. Hostan fortfarande. – Vid gåendet till sängs drack jag ett dugtigt glas kokad varm mjölk. -

D. 7. Vid fortfarande tröghet, trötthet och oförmåga till egen Produktivität fortsatte jag läsningen af Hands Lehrbuch des lat. Stils.

Sid. 47.

För den fortfarande hostans skuld drack jag äfven i dag före gåendet till sängs ett glas varm mjölk.

D. 8. Om morgonen tillfälligt med Sofie en promenad af närmare en hel mil för att uppsöka en af Berthas ammor och tillika på flera ställen beställa diverse lifsmedel och ved, hvarpå vi hufvudsakligen hittills haft brist. – E.m. Verkehrt med prosten. – I dessa dagar har jag ändtligen börjat arbeta på resumé af min afhandling om finska folkslagens gamla Metallkunskap.

D. 9. Hostan ännu icke alldeles försvunnen. – E.m. en kopp kaffe på andra sidan, der jag efter vanligheten spelte med prosten intill sena aftonen. – Drömfull sömn. –

D. 10. Förmiddagen en liten ridpromenad. – Äfven en lång tid ut i det fria. – Mer orolig sömn och

D. 11. Uppsteg jag redan $\frac{1}{2}$ till 6. – Oaktadt den sköna varma väderleken och varm mjölk både afton och morgon hostan fortfarande. – Både f. och e.m. Verkehrt och kanske äfven af det myckna sittandet trög och olustig. – Dock torde äfven väderleken verkat, som nu tycktes börja luta sig till regn. – Jag kände äfven i högra armen enskilda ristningar. – Om natten regnade det dock starkt flera skof. – Efter några dagars trögare uttömning afgick

D. 12. tämligen blod. – Jag for med Pastor Palander till staden naturligt på en simpel fyrhjulig telega, hvarföre jag ock vid framkomsten af lång vana kände mig alldeles styf och rådbråkad. – Uti sessionen kom Fuss genast till mig och gratulerade mig frågande om jag redan visste hvarföre. Redan till förra Onsdagen hade ett meddelande ankommit, att Ministern utverkat mig en löneförhöjning af 1500 R. årligen och det bästa vore nog, att denna förhöjning komme att fortfara oafbrutet äfven om jag blir ordinarie, så länge jag tjenar vid Akademien. – Detta hade, anmärkte F., fröjdadt hela Konferensen, och i sjelfva verket kommo flere af mina kolleger att gratulera mig med synbart deltagande. Ibland dem var dock icke Br., hörande till dem som alldeles icke gratulerade, ehuru han gemenligen lägger mycken vigt på sin artighet öfverhufvud. – Middag åt jag efter W. Keplers anvisning hos en tysk värdshusfru for 80 kopek. – Kl. 5 reste jag åter tillbaka till Toxowa, dit jag ankom kl. 10.

D. 13. Hostan fortfor äfven i dag. – Nästan hela e.m. användes till spel. Sönnen drömfull och orolig.

D. 14. Blod afgick åter. – Emedlertid fortfor magen att esomoftast kännas spänd och sönnen blef åter drömfull och orolig. – Till allt detta torde väderleken ock hafva bidragit, som åter blifvit regnig och rå.

D. 15. Hela dagen mycket kallt. Under en promenad hade Sofie den olyckan att vid springandet nedför en backe falla och stöta sin rygg mot en trädstamm. – Äfven i dag kändes e.m. min mage särdeles spänd, ehuru afföringarne varit ordentliga och goda.

Sid. 48.

D. 16. Väderleken allt fortfarande kall. – Sofie här fången hela dagen. – Sömmen efter vanligheten.

D. 17. Var Sofie lyckligtvis så långt kommen, att hon åter började gå upp. – Hela e.m. speltes Verkehrt. – Drömfull sömn.

D. 18. Slöt jag ändtligen det för min blifvande läsetur bestämda utdraget af min afhandling. – E.m. kl. 4 reste jag in till staden, och ankom så tidigt, att jag ännu hann göra en thevisit hos Fr.

D. 19. Efter hans råd begaf jag mig redan kl. ½ till 8 till Vice-Presidenten, för att om möjligt ännu få hembära honom min tacksägelse, hälst han i dag skall resa bort på längre tid. – Emedlertid fick jag det besked, att han i dag icke mer emottager någon. – Expedierade bref till Relander i Ithis jemte 100 R. penningar för min fader. Likaledes till Zagel 100 Rub. för att jemte 100 tillagda å sig i afräkning på de igenom mig ifrån Tyskland erhållna böcker utbetala till domaren Magnus Lavonius till afbetalning af de genom dess broder Alexander L. i Stockholm för mig upphandlade Svenska böcker. – Dessutom ännu bref till Blomqvist. Hos Krug drack jag ½ kopp Mokka-kaffe. – Hos Ministern, som visade sig ganska nådig, lät mig till och med sitta, och slöt till svar å min tacksägelse med att yttra sig nog veta, huru nyttig jag vore för Universitetet – för Akademien, korrigerade han sig sjelf. Monne han ej hört eller åtminstone anat, att jag verkligen tänkt på Univ. i Hels. och förnämligast därigenom blifvit bevekt att för mig göra, sådant han gjort. – Middag hos Brandenburg med hela 3 glas Lafitte; Hos Gr. att emottaga mina ifrån Hartmanska auktionen ifrån Rostock erhållna böcker, utgörande en hel mängd, ehuru jag icke fått allt, hvad jag hade antecknat mig. – Sedan mjölk-thé hos Bross. – W. Kepplerus hos mig till natten. -

D. 20. Expedierade bref till Lavonius i Stockh. och Prof. Rafn i Kopenhagen. – Hos Krug och Fuss. – Middag med Wilhelm på ett simpelt tyskt värdshus. – På vägen till Toxowa drack jag nästan en hel butelj mjöd. – Jag återkom kl. 9 mycket styf och trött.

D. 21. Började med genomläsningen af Archimandriten Wenjamins handskriftliga verk öfver Samojederna, hvaröfver han sjelf önskat, att jag skulle meddela honom mina anmärkningar äfvensom Schreck.

D. 22. Åter samma besvärande känsla af tyngd i magen som förut. – Torde till en stor del komma deraf, att jag här mest äter endast surt bröd, jemte filbunka. – Sömnen mycket drömfull. – Lilla Fanny har ej heller under dessa dagar varit frisk. – Om natten var det åter illa bestäldt med henne.

D. 23. Var hon Gud ske lof! åter skäligen munter. – Jag hade f.m. disposition till verk uti en ihålig tand och högra käken. – Sömnen efter vanligheten drömfull. -

1839.2 och 1840.1

Sid. 49.

D. 24. Juni. – Oaktadt mitt bröst ännu tycktes vara något ömt, så började jag Dock i dag simma i sjön. – Vid middagen litet Gravesvin, som dock e.m. upphetsade mig. -

D. 25. Jag slöt genomläsningen af Wenjamins Ms. – Riklig motion.

D. 26. I dag vaknade jag mycket sent efter kl. 7, såsom öfverhufvud de sednaste dagarne, sedan jag begynt simma. Äfven i allmänhet har jag känt mig mera trött. – Jag uraktlåt i dag farten till sessionen i staden. – Mycket trög och olustig till allt arbete. – I anseende till regn blef det ingen simning utaf i dag. – Drömfull sömn. -

D. 27. Hem blef i dag intet gjordt, då jag tillbragte hela f.m. att meta med Pal. på stranden af Hepojärvi och fick åtminstone ett litet kok små fisk. – Om aftonen var jag gången med honom till Plotinan och var således nästan hela dagen ut i det fria, samt hade en öfverflödigg motion. -

D. 28. öfverhufvud mera hem.

D. 29. Jag slöt ändtligen genomseendet af Archimandriten Wenjamins Ms. och uppsatsen af mitt bref med anmärkningarne deröfver, så att det arbetet nu är till ända. – Vid afföringen e.m. syntes efter lång tid åter blod. – För första gången var jag också om aftonen att simma. – Började läsa Strinnholms Svenska historia. -

D. 30. Oförmodadt besök af Kornof, hvarigenom jag vid frukosten kom att dricka öfver ett glas vin först hem och sedan i hans qvarter. – Då det mot aftonen blef mycket kyligt, så badade jag blott en gång. –

Juli 1839.

D. 1. Juli. Helaste dagen regn med nordanblåst och endast 6 graders temperatur. – Således intet att tänka på bad, då man icke ens kunde gå ut. – Jag vidtog åter fortsättningen af min Ossetinska Grammatik. – Drömfull sömn med pollution. -

D. 2. Ännu starkare regn än i går vid samma temperatur. Dervid hördes dock kuriöst nog straxt på e.m. åska och sågs blixtrande. – Jag förblef hela dagen hem, utom att jag på e.m. var gången ut ett litet stycke. -

D. 3. Jag uppsteg redan kl. 5, emedan jag skulle till staden och för det efter längre fortfarande ymnigt regn dåliga vägens skuld var sinnad att afresa tidigare. Karlen var också beställd till kl. 6; men syntes icke. För den än ovissa väderlekens skuld tviflades redan, om han ens skulle komma, och det var för sent att skaffa mig hästar af någon annan. Ändtligen kom han straxt efter 7. Han hade blifvit uppehållen genom diverse hinder, och betygade sjelf sin ledsnad deröfver. Detta syntes än mer, då äfven under vägen åtskilliga tillfälliga

Sid. 50.

uppehåll inträffade. Jag kom också fram först kl. 12 och således i sessionen, då den redan var börjad. Der förefann jag också en resande Engelsman Cleasby, som väntade uppå mig med några rekommendationsord af Ilmoni och par disputationer med en hälsning af Prof. Schröder i Upsala. – Det var i dag min tur att läsa, och min afhandling – i utdrag efter vanligheten – syntes hafva interesse för flera. – Derefter i Manufaktur-expositionen utan att träffa Rosenof, såsom aftalt blifvit härstädes förledne söndag. – Då jag hade bestämt kl. 3 till möte med Cleasby i dess kvarter i Heides hotel, så kunde jag ej längre uppehålla mig i Expositionen ej heller mer än en knapp timma med Cl., emedan Bongard hade budit mig till middagen. – Der var ock Finnér. – Beskådande mitt öga tyckte båda der vara en rent utbildad grå starr, som efter deras mening borde kunna opereras. – Jag tog till och med en liten likörsup och drack dessutom 2 glas vin och 2 glas öl. – Den öfriga tiden förgick till åtskilliga bestyr. – Hos Brosset mitt vanl. the, hvarefter jag $\frac{3}{4}$ till 9 afreste tillbaka. Nästan hela vägen hade jag mer eller mindre starkt duggregn så att jag

D. 4. om morg. kl $\frac{1}{2}$ till 3 framkom. – Ehuru jag sofde ända till kl. $\frac{1}{2}$ till 9, kände jag mig dock ännu tämligen ruskig och ögat generadt. – Jag hade lemnat Bertha hängsjuk, men i dag uppstod hon Gudi lof! frisk, sedan modren i går föranstaltat henne ett fotbad och låtit henne hålla diet. – Hela dagen tämligen ruskig och ingenstädes utgången. – Sömnen drömfull. -

D. 5. Ändtligen en vacker dag. Jag var ock tämligen mycket ut i det fria, till en del jemte Prostens främmande ifrån staden, ett Statsråd Hahn, läkare, en gammal bekant till mig och en stämmare Tysk Gepfert. – Redan i går hade jag mot aftonen tyckt mig förmärka framför vänstra ögat liksom

hastigt blixtrande. – Detta betänkliga fenomen förnyade sig än tydligare och oftare i dag om aftonen. – Också var samma öga uti sjelfva inre ögonvrån mot näsan tämligen blodigt. -

D. 6. Såsom i går sofde jag ända till kl. ½ till 8. – En vacker dag ehuru det f.m. regnade några skof. Jag vågade mig derföre åter att simma. – Efter den i anseende till namsdagens tillredningar rikligare middagen drack jag en kopp kaffe. – Icke destomindre och oaktadt skälig motion om aftonen tämligen tung. – Efter solens nedgång förnyade sig åter förra dagens blixtfenomen för det vänstra ögat, med hvilket jag äfven tyckt mig se mera ihållande än förr mouches volantes öfverhufvud. -

Sid. 51.

D. 7. För den regniga väderleken kom jag icke i dag till något badande. E.m. litet kornkaffe. – I allmänhet mer trög och olustig. – Om natten pollution. -

D. 8. E.m. kl. 3 reste jag till staden. – Bong. lät genast bjuda mig till the.

D. 9. Mycket spring för att få reda uppå om de af Lawonius sända svenska böcker ankommit. Jag fick ändtligen reda uppå Bergs. Ingenieur Officeraren Bogoslovskij, och fann hos honom packlådan. – Middag hos Bong. med par glas vin och öl. – Orolig och drömfull sömn.

D. 10. Sökte baron Wrangel i rättskolan för att underrätta honom derom, att äfven han erhållit en hop böcker. Jag fann honom icke sjelf hem. – Äfven i dag var jag nästan uti ständig rörelse för att besörja diverse affärer och uppköp. Middag hos Bross. med 1 glas vin och 2 glas mjöd.

D. 11. De föreg. dagarne hade jag uti staden icke förtärt någonting ända till middagen. I dag trakterades jag med ett dugtigt glas bourgogne Chablis uti en vinkällare. – Sedan jag gjort mitt afskedsbesök hos Cleasby och aflemnat ett paket med böcker att föras till Zagel i Wiborg jemte ett rekommendationsbref - dessutom gaf jag i dag på posten bref till Lawonius och Blomqvist – afreste jag kl. ½ till 5 och ankom kl. 9 om aftonen tillbaka till Toxowa.

D. 12. Hela dagen ingen uttömning. Redan uti staden hade magen börjat blifva trög. – Jag badade i dag 2 särskilda gånger.

D. 13. Uppsteg redan kl. ½ till 5 för att meta. – Fångsten ej betydlig. – Hela f.m. mycket trög och sömnig. Att jag uti sådant tillstånd ansträngde mina ögon med läsning i stället för att sofva, hvartill emedlertid icke heller var tillfälle, var en stor dumhet, som straffade sig genom alldeles

blodsprängda ögon. – Jag slöt första delen af Strinnholms Svenska historia, och började läsa Jahns Jahrbücher für Philologie und Pedagogik för detta år. – Efter simningen några timmars sömn och således sent middag, hvarföre jag icke mer kom i sjön. – Om natten blef sömnen orolig och drömfull. -

D. 14. Magen tyckes småningom vilja komma sig. – Slöt läsningen af Seabody och Jahns Jahrbücher. – Tvänne gånger bad. – Om aftonen något tätare blixtrande för det friska ögat, än de föregående aftnarne efter min sednaste återkomst ifrån staden. -

D. 15. Började läsa Nilsson om Skandinaviska Nordens innevånare. – Mot middagen ankom Bong. med sin fru. – Vid middagen ett glas vin. – E.m. intet bad mer. Vi ville gå att fiska; men öfverraskades på vägen af ett åskregn, som tvang oss att återvända. – Emedlertid hade vi blifvit tämligen våta. – ögat oroades betydligt af blixtrande. -

Sid. 52.

D. 16. Uppsteg redan kl. 4 för att fiska, ehuru jag blef ensam hem efter herrarna, emedan det var mycket töcknigt. – I dess ställe simmade jag redan tidigare, om morgonen, och sedan före middagen ännu 2 gånger. För öfrigt hela f.m. nästan ut och således riklig motion. – Vid middagen ett glas rödt vin. – Om aftonen åter ut att fiska uti båt, hvarvid vi hade äfven fruntimren med oss. – Jag fick emedlertid våta fötter, som förmodligen bidrog till att föröka blixtrandet för ögat.

D. 17. Oaktadt jag uppsteg sednare, befann jag mig särdeles trög, tills jag i det fria på Pontusberget sofde 1 ½ timma. – 2 gånger bad. – E.m. att fiska, i Hepojärvi med bättre lycka än i går. – Blixtrande efter vanligheten. -

D. 18. Afföringen ymnig nog, men så sammanpackad, att den endast med stor möda afgick. – Utom små promenader hem hela dagen; emedlertid dock blott en gång att bada. – Om aftonen magen mycket spänd. Sömnens blef orolig och drömfull.

D. 19. Om morgonen liten promenad, som redan blef mycket besvärlig i anseende till den starka hettan. – Jag slöt 3^{die} häftet af Nilssons intressanta skrift om Skandinaviens innevånare, och började med andra bandet af Strinnholms Svenska folkets historia. – Om aftonen med Bongard att fiska i Hepojärvi med tämlig lycka. -

D. 20. Upp redan kl. 4 för att fara till Plotina. Der var dock vår fiskfångs högst usel, så att blotta motionen och ett bad var den enda båtnad af denna tidiga färd. – Två gånger bad. – E.m. med B. att fiska i Hepojärvi.

D. 21. Blott en gång bad. – Vid middagen ½ glas vin och om aftonen i stället för mjölkvatten ett glas limonad i anseende till den starka hettan, som i dag steg till 25 grader. – Kl. 7 ½ afreste Bongard med sin fru tillbakas till staden. -

D. 22. Vaknade redan kl. 3 ½ och uppsteg kl. 4, då jag icke mer kunde insomna. – Bad redan om morgonen. – Sedan före middagen några timmars sömn i det fria och nytt bad. – Jag började åter med fortsättningen af min Ossetinska Grammatik, som föregående vecka under Bongards vistelse härstädes hvilat.

D. 23. I anseende till regn e.m. blott en gång bad. – I dess ställe en god lur. – Om aftonen magen spänd och besvärad af färsk lax vid middagen. – Sömnen mycket orolig och drömfull.

D. 24. Blott en gång bad. -

D. 25. Blef det icke heller oftare utaf.

D. 26. Sedan jag förgäfves äfven i dag väntat uppå Finnander för att med honom resa till Biskops-visitationen i Sackola, vandrade jag e.m. till min

Sid. 53.

vanliga skjutsbonde i Hepojärvi för att akkordera om hästar tills morgon.

D. 27. Ankom han också med dem och jag afreste kl. 7. – jag vek in hos Pastor Merselius i Woles och åt der en frukostmiddag, hvarefter jag fortsatte resan långsamt nog, emedan den ena hästen icke var frisk. Ifrån tullstationen i Korosaari – 7 v. ifrån Woles kyrka – gick jag nästan hela räckan 6 v. till Kårle by af Rautus socken uppå den gena vägen åt Sackola. – Lyckligtvis fick jag der löfte uppå andra hästar ända till Sackola prästegård, hvarföre jag dimitterade min skjutsbonde tillbaka. Emedlertid måste jag vänta 3 timmar, innan mina 2 nya skjutskarlar fingo sina hästar hem och färdiga, så att jag den aftonen icke mer hann längre än 3 verst bakom den till Sackola kapell Metsäpirtti hörande byn Kosela hvarest jag låg öfver natten och sedan tidigt om morgonen

D. 28 den följande uppbröt, så att jag redan kl. 7 ankom till Sackola prästegård. – Hela vägen dit räknas utgöra – till Woles 18 – till Korosaari 7 – till Korle 6 – till Metsäpirtti 9 – till Sackola 25 således 65 v. – Ifrån Korosaari till Metsäpirtti passeras 3 särskilda gånger Viisjoki å, som ifrån

Lembala sjö flyter ut i Suvando, till hvilken man kommer nära Sackola kyrka. – Jag bivistade hela gudstjensten. – Vid middagen 2 glas Burgunder och 2 glas Champagner. – Äfven litet qvällsvärd. -

D. 29. Obstruerad tills jag genom dugtig motion kom till öppning. – För mig blef denna och de följande dagarne ett rent vegeoterande under öfverflödig njutning af mat och dryck med kaffe och viner och äfven något qvällsvärdar. – I anseende till Biskopens alfvarsamma sjuklighet uppsköts hans afresa och till följe deraf äfven min. – Ett lyckligt medel att någorlunda upprätthålla jemnvigten mot de öfverflödiga fysiska njutningarna voro sköna duschbad, under en qvarnränna stundom 2 gånger om dagen.

Augusti 1839.

D. 1. Aug. Efter en riklig frukost-middag, såsom vanl. med Champagner afreste Biskopen med sin svit kl. 1 tillbaka till Wiborg, jag deremot följde min gamle kamrat och vän kyrkoh. Zitting till dess pastorat Pyhäjärvi, der jag i saknad af en qvarnränna såsom i Sackola åter vidtog simmande 2 gånger om dagen. – Utom kaffe om morgnarna och någon gång en liten sup inga spirituösa mer. – Magen började åter komma i godt skick.

D. 2–4. De följande dagarne tillbragtes ganska angenämt med min gamle redlige vän. Z. Vi spatserade, språkades och simmade. Derjemte gjorde jag, såsom i Sackola, några utdrag utur kyrkoböckerne, ehuru jag ej kom mig till att på någordera ställe göra fullständiga utdrag af allt. – Utom någon gång en liten sup och kaffe om morgnarna förtärde jag här

Sid. 54.

ingen spirituösa.

D. 4. Jag bivistade hela gudstjensten i kyrkan. E.m. afreste jag tillbaka till Sackola Prästegård [i marginalen: 22 v.], dit Z. följde mig.

D. 5. hade det varit ämnadt, att jag med Strengell skulle resa till Rautus, der han hade en embetsförrättning, men då han i dess ställe höll talko för att skörda sin kornåker, så uppsköts afresan till den följande. Jag hade emedlertid ännu den fördelen, att jag 3 gånger kunde taga duschbad under qvarnrännan. – Z. återreste redan efter frukosten, och jag började till tidsfördrif läsa Improvisationen af Andersen i svensk öfversättning uti nytt läsebibliothek.

D. 6. Efter det jag ännu en gång tagit ett duschbad och fortsatt läsningen af den i går påbegynta romanen, kommo vi oss ut först kl. 11. – Vi öfverforo Suvando med en båt [i marginalen: 15 v.] och reste sedan den gina vägen igenom Petäjärvi, der vi inveko hos förvaltaren en viss Millner, som föreslog att simma. Vid middagen på Rautus prästegård 1 sup och 2 glas portvin. Hela e.m. las jag ifrigt och – oförnuftigt ifrigt – för att kunna sluta Romanen, som jag medtagit, före Strengells återresa om aftonen. Detta lyckades dock icke och jag måste återställa den osluten, då han om aftonen afreste. – Vid afföringen afgick efter lång tid ansenligt blod. -

D. 7. Kl. 8 om morgonen anträdde jag min resa till Woles prästegård dit jag återkom kl. 12, och efter middagen, hvarvid jag drack utom en liten sup 2 glas vin, fortsattes den [i marginalen: 50 v.] till Toxowa, der jag återsåg mig uti skymningen, samt de mina Gudi lof! alla med hälsan. – Mycket drömfull sömn.

D. 8. Jag vidtog åter den Ossetinska Grammatiken och Strinnholm. – 2 bad om aftonen och en dugtig promenad. – Icke destomindre blef sömnen åter ganska drömfull. – NB. I dag upptäcktes hos lilla Fransiska den första tand.

D. 9. Vid solens nedgång det andra badet. – Sömmen ännu oroligare än de föregående nätterna och gemena drömmar. -

D. 10. Vaknade och stod upp redan tidigt. – Mycket ruskig och olustig ville jag uppfriska mig igenom simning, hvaruti jag ännu är ganska svag. Det föll mig in att göra i dag ett försök att gå ut ända så långt, att fötterna knapt mer nådde botten. Der ville jag simma åt landet; men huru det var kände jag mig på samma fläck eller snarare längre bort, så att de starka vågorna alldeles sköljde öfver mig. Uti stor ångest ansträngde jag all min förmåga och kom äntligen åter fram till stranden. – Jag kände mig

Sid. 55.

länge utmattad och öm uti bröstet. En längre sömn efter frukosten stärkte mig. – Blott ett bad till och e.m. promenader. – Drömfull sömn.

D. 11. Äfvenledes 2 gånger bad. – Sömmen efter vanligheten.

D. 12. Uppvaknade jag redan kl. 4, och uppsteg korrt derefter, då jag ej mer fick någon sömn. – Imedlertid var jag mycket ruskig större delen af f.m. oaktadt ett bad redan om morgonen. – För öfrigt har jag både i går och i dag haft flera goda och ymnigare uttömningar. -

D. 13. Äfven om aftonen ett bad. – Jag kunde emedlertid icke på lång tid insomna. -

D. 14. Kl. ½ till 7 reste jag in till staden. – Middag hos Bong. med en liten sup, par glas vin och ett glas öl. - Om aftonen hos Brosset. – Starkare flimrande för ögonen och om natten pollution. -

D. 15. Hela f.m. starkt regn, hvarunder jag måste fara till Kamennostrof, der jag ändtligen efter långt sökande fann Vice-Presidenten. Uppå min tacksägelse för hans understöd till utverkande af min löneförhöjning, svarade han sig vara villig att gagna mig der han kunde. – Efter en god frukost hos Bong. med ett glas vin återreste jag kl. ½ till 2 och hade lyckligtvis vackert väder under hela resan, samt hann i rättan tid hem kl. 7, hvarigenom jag undgick en ny skur, som skulle hafva genomblött mig för andra gången.

D. 16. Spår till blod vid den knappare uttömningen. – Blott en gång var jag i sjön kl. 2. Äfven då var vattnet redan tämligen kallt. – Denna dagen sysselsatt med Correkturet af Resumén utaf min sednaste afhandling för bulletinen och med tidnings lektur.

D. 17. I anseende till kulen och regnig väderlek blef det intet bad utaf i dag. Flera gånger kallelse till uttömning, men endast tjockt slem afgick. Om aftonen gafs här på Toxowa ett litet fyrverkeri. – Sömnen drömfull. -

D. 18. Ändtligen god uttömning. – Om middagen också ett bad. – I dag sysselsatt med läsning af Jahrbücher für Philologie und Paedagogik. – Sömnen såsom förra natten. -

D. 19. Började jag åter med min Ossetinska Grammatik. -

D. 20. Mest sysselsatt med brefskrifning.

D. 21. I anseende till stadsresan upp redan kl. ½ till 5. – Mamsell Gepfert följde med mig. – Middag hos Bros. Med ett glas rödt vin. Derstädes äfven [nedre kanten sönderriven] om aftonen.

Sid. 56.

D. 22. Blod afgick. – I dag utgjorde min både frukost och middag af ett stycke kaka, som Sofie hade satt med mig, och vatten. – Derefter emot aftonen litet hufvudverk. – Om aftonen hos Dr. Graefe.

D. 23. En god portion kornkaffe med dugtigt mjölk hos Brosset. – Middag hos Dr. Graefe med 1 ½ glas rödt vin. – Om aftonen hos Bong. som ligger illa sjuk. -

D. 24. Expedierade bref till Erkebiskop Melartin, Blomqvist, W. Kepplerus i Tverska Guvernementet och Prof. Hafn i Köpenhamn med bokbeställningar ifrån en Auktion. – Sedan jag fått mina korrekturer besörjda, återreste jag kl. ½ till 4 e.m. och var nog lycklig att oaktadt den långsamma farten – ända till kl. 9 ¾ undgå en stark regnskur, som kort efter min hemkomst utbröt.

-

D. 27. Slöt jag andra bandet af Strinnholms Svenska folkets historia, och började på mellanstunder läsa Völkers mythische Geographie der Griechen und Römer. – Spelte icke allenast, såsom de föregående dagarne, hela eftermiddagen, utan ock aftonen ända till inemot kl. 11 trictrac. – Den fula och merändels regniga väderleken har merändels satt ett hinder för särdeles rörelse uti i det fria, och på bad har icke mera varit att tänka.

D. 28. Blef jag hem utan att fara till staden. – Väderleken så vacker, att jag vågade mig att bada. Dock blef det om aftonen stark åska och blixtnedslag med häftigt regn. – Sömnen såsom här på landet fallet åter merändels varit, mera drömfull. – Visserligen hade jag icke heller i går eftermiddagen mest använd till spel mycken motion.

D. 29. Ymnigare afföring jemte litet blod. – Jag fruktade derföre ej i dag gå uti sjön. Ej heller var väderleken särdeles gynnande. – Sömnen mycket drömfull.

D. 30. Före middagen var väderleken skäligen vacker; men förändrade sig, under det jag betänkte mig angående badet. För att ersätta det, gick jag om aftonen uti den heta badstugan, och lät der begjuta mig med kallt vatten, – ett företag, som icke är att upprepas, emedan jag sofde högst oroligt, plågad af de gemenaste drömmar.

D. 31. upp redan kl. 5. – Jag lät äfven i dag på f.m. i badstugan begjuta mig, men också ännu var der nästan för hett. – Emedlertid åstadkom det en itererad uttömning med litet blod. – Dagen var så vacker, att jag äfven vågade mig uti sjön. – [nedre kanten sönderriven] i alla afseenden det bästa kalla badet. Sömnen drömfull, men bättre än förra natten.

Sid. 57.

September 1839.

D. 1. Sept. En herrlig dag. – På e.m. en kopp kaffe, hvarefter jag kände mig särdeles liflig hela tiden. I dag hann jag med min Ossetinska Grammatik till syntaxen. – Också slöt jag Völkers interessante Mythische Geographie über Griechen und Römer.

D. 2. Redan före middagen började det smått regna, och det blef således intet badande utaf. Utomdess tyckes – kanske tillfölje af de sednaste baden – en viss disposition till löst lif vara för handen. – Hela e.m. särdeles olustig. – Jag började i dag läsa utaf Steffens Noveller Malkolm. – Orolog sömn och stundom slitningar i magen. - -

D. 3. Regnigt väder hela dagen. – Jag fortsatte läsningen af Malkolm med spändt interesse. -

D. 4. Tidigt om morgonen fortfor regnet och gjorde mitt beslut att resa vacklande. – Karlen kom något sent, och jag uppgaf hela resan – ett beslut, hvaröfver jag hade skäl att fägna mig, då efter en stunds uppehåll regnet åter begynte häftigare – och fortfor med korrta afbrott hela dagen. – På f.m. hördes derjemte ock åskan bullra i flera skof. – Jag slöt i dag Malkolm med ett upprördt inre. -

D. 5. Jag började med det svåra arbetet, Ossetinska syntaxen. – Herrligt varmt väder – ända till 18° – lockade mig åter att simma. – Förvirrade drömmar. -

D. 6. Vid uttömningen afgick åter blod. – Oaktadt stark kall blåst badade jag ock i dag. – E.m. en kopp kaffe, som värmde och upplifvade mig. Jag började läsa: Die vier Norveger af Steffens. – Sönnen rätt god; men

D. 7. voro ögonen åter mer blodiga än vanligt. – Måste länge vänta på sönnen. som blef mycket drömfull.

D. 8. Ifrån staden kom underrättelse om min Kollegas Bongards död – en tidning, som gjorde ett starkt intryck uppå mig. Under hans korrta vistelse härstädes hade vi närmare börjat sluta oss till hvarandra, och vårt nära samboende i staden lofvade mig framdeles derigenom så mycket oftare umgänge. – Mulen väderlek med duggrekn emellan tillät intet badande i dag. -

D. 9. Var jag deremot åter i sjön. – E.m. en hel kopp kaffe, föröfrigt intet om aftonen. – Af en underlig och elak dröm vaknade jag

D. 10. redan kl. ½ till 3, och förblef sedan par timmar vaken, utan att kunna insomna. – Under den tiden, äfvenledes efter uppstigandet kl. 7, ett särdeles obehag. – ögat naturligen åter blodigare. -

Sid. 58.

D. 11. Häftig kall storm gjorde i dag badet om intet. –

D. 12. Vågade jag ej heller gå, och lärer det nu vara slut med alla bad. E.m. på andra sidan en kopp kaffe. – Sedan jag för någon tid sedan ordnat materialerna till den Ossetinska syntaxen, har jag ej mera kunnat komma mig, att här börja med deras utarbetning då jag i nästa vecka har för afsigt att flytta in i staden, utan omvexlande läst Steffens Noveller och Schmidts mongoliska Grammatik.

D. 13. Lät jag i badstugan begjuta mig med kallt vatten. – E.m. åter 5 kopp kaffe. – Mycket orolig sömn med pollution.

D. 14. Ögat mycket rödt. – Jag slöt die Vier Norveger. – Lät åter begjuta mig i badstugan. – Åter en hel kopp kaffe!! – Orolig och avbruten sömn. -

D. 15. Ögonen mycket röda. – Blod afgick. – Lång promenad. – Luften var i dag så varm, att jag åter vågade mig att bada i sjön.

D. 16. Blef det i anseende till den kalla väderleken ej mer utaf. – Orolig och afbruten sömn.

D. 17. Börjades flyttningen tillbaka till staden med en fora och kökspigan under starkt regn. Kl. 3 e.m. af reste jag och ankom lyckligt omk. 9 utan regn. -

D. 18. Vaknade redan vid dagningen och steg upp korrt derpå. – Hela dagen ingen uttömning. – Om aftonen hos Brosset. – Om n. pollution.

D. 19. Äfvenledes tidigt upp. Kl. 6 och 40 minuter reste jag åter ut med vagn för att afhemta de mina och återkom med dem lyckligt om aftonen kl. 9. – Tyvärr kom jag ej till sängs förrän efter midnatten.

D. 20. Om morgonen ruskig. – E.m. besökte jag Prof. Lobjoko ifrån Vilna, en af mina första bekantskaper här i Ryssland efter min ankomst hit år 1820. -

D. 21. Vaknade redan före dager och kunde icke på lång tid insomna. – Endast om aftonen liten promenad. -

D. 22. Sökte Prof. Wrangel. Hos Fuss för att höra mig för angående Bongardska kvarteret, som för mina ögons skuld vore att föredraga för mitt närvarande. – Före Furstens återkomst kan intet derom bestämmas. – Om aftonen hos Baehr. – Afbruten och drömfull sömn.

D. 23. Vaknade redan vid dagningen. – E.m. att söka den Engelska Pastorn Browne, för att höra om de för mig beställda Biblar och Nya Testament ifrån England inkommit. Pastorn hade rest till England, men jag erfor hos hans ombud, att jag snart hade en del att förvänta. – Sömmen orolig och drömfull med pollution.

D. 24. Hela dagen hem sysselsatt med att katalogisera de i

Sid. 59.

sommar ankomna nya böckerna, ett arbete, som redan varit uti par dagar. – Sent om aftonen ankom oförmodadt bjudningsbiljett till Prostinnan Skottes begrafning i nästa Fredag! – Sömmen besvärad af besynnerliga drömmar. – Mera stillasittande och arbete verka, äfvensom det förändrade lefnadssättet. Jag har här upphört med att äta frukostar, men kanske ätit så mycket mer om middagarne.

D. 25. Blodblandad afföring. – Expedierade bref till Helsingfors till Blomqvist med 150 Rubel för Sofies kappa och en gammal skuld. -

D. 26. Om aftonen en liten promenad.

D. 27. Rikligare motion i det jag besökte Adelung och sökte Apothekarne Esling och Schmidt, bekanta ifrån min förra resa och sedan om aftonen Baron Wrangel.

D. 28. Fann jag äntligen den sistnämnde hem, äfvensom Schmidt. Expedierade bref till Lawonius i Stockholm, Zigel och Magister Wallin. -

D. 29. Sökte öfverste Blom, och utbetalte, då jag ej träffade honom sjelf, åt hans fru Wilh. Keppleri skuld med 212 Rub. Banco-Assignationer. – Till middagen hos oss Akademikerne Graefe och Baer samt Apothekaren Schmidt ifrån Tiflis. Jag drack 1 ½ glas vin. – Om aftonen Brossets hos oss. -

D. 30. Började i anseende till de nya rekvisitioner omställa mitt bibliotek. – Om aftonen hos Frähn. –

Oktober 1839.

D. 2. Oktob. Om aftonen hos Brosset.

D. 3. Blodblandad uttömning. – Jag fick äntligen mina böcker i ordning. – Om natten pollution. -

D. 4. lång promenad med Sofie. – Om aftonen besök af Preiss. -

D. 5. Expedierade bref till Blomqvist och Gustaf, samt Prosten Skotte, till hvilken jag derjemte skickade 2 pund socker, jemte de redan af Sofie åt fruntimren skänkta sakerna en slags ersättning för kvarteret. Om aftonen besök af Furst Palawandof.

D. 6. Uppvågning hos Fursten för att begära det Bongardska kvarteret, såsom förmonligare för mina svaga ögon i anseende till de högre fönstren. – Han gaf mig ej något säkert löfte, men lofvade mig åtminstone företräde framför yngre. – Han frågade mig, om jag kände det Ungerska språket, och lofvade, då jag svarade jakande, skicka mig par Ungerska böcker, öfver hvilkas innehåll han önskade blifva underrättad för att erfara, om de kunde tillåtas inom riket. -

D. 7. Riklig motion i det jag f.m. sökte Adelung och Herr Kopt, hvilken jag först e.m. anträffade och då fick de ifrån England förskrefne

Sid. 60.

Biblarna på Spanska, Böhmiska och Holländska (denna är förmodligen skickad ist. för plattyska) samt nya Testamentet på Albaniska och Bretoniska. På Baskiska och Bulgariska har ej ankommit. – Hos Akademikern Graefe – mycket orolig och drömfull sömn och pollution.

D. 8. Felades mig ej heller motion. – Icke destomindre var sömnen särdeles orolig och afbruten.

D. 9. Expedierade bref till Blomqvist, Hipping, Relander och Wilh. Kepplerus. – Om aftonen hos Köppen.

D. 10. På andra sidan för att byta böcker i bodorna. – E.m. en half kopp kaffe. -

D. 11. Vaknade redan före dager utan att sedan mera kunna insomna. – I dag började mitt vänstra öga kännas särdeles generadt, såsom om något kommit derin. – Denna känsla tilltog om aftonen vid ljus än mer. – Brossets här. – Orolig sömn.

D. 12. Ögat bättre, ehuru icke alldeles fritt. Om aftonen hos Köppen. -

D. 13. Hos Frähn med Schmidt. – Sofie mycket illamående, förmodligen en följd af någon förkylning. – För stark middag, hvarföre om aftonen en längre promenad, och intet mer förtärdt.

D. 14. Återförde till Fursten den skickade ungerska bönboken, öfver hvars innehåll jag blifvit anmodad att meddela upplysning, emedan ingen i Censuren finnes, som känner Ungerska. – Om aftonen hos Dr. Graefe.

D. 15. Hem hela dagen. Jag började ändtligen med syntaxen af den Ossetinska Grammatiken. – Disposition till hufvudverk och känsla af frost vid trögare uttömning och afgang af slem. – Om aftonen voro vi hos Knorrings, och då vi derigenom hade vakat öfver den vanliga tiden, fick jag på lång tid ingen sömn.

D. 16. Efter uppvaknandet utan all anledning en pollution. – Om aftonen med Sofie hos Brosset.

D. 17. Med Sofie i Konstakademiens Exposition. – Om aftonen besök af Schmidt. – Jag erhöll ändtligen bref ifrån Relander med underrättelse, att min far väl lefver och är frisk, men att fru Grahn icke mer åtagit sig att hålla honom, hvarföre han för samma betalning som hittills blifvit innacorderad hos klockaren i församlingen – en förändring, hvaröfver jag ej ännu vet, om jag egentligen skall fägna eller bekymra mig, ehuru jag ej kan förtänka fru Grahn, att hon, isynnerhet såsom fruntimmer, icke mer kunnat uthärda med den gamle envise, krånglige och svåre gubben. – Denna underrättelse torde bidragit till att min sömn blef denna natt just gemen. -

D. 18. Blott om aftonen litet utgången.

D. 19. Hos Schmidt, hvilken jag öfverlemnade bref till Nordenstam,

Schio Dwalikhvili och Josselian. Hos Pastorerna Zandt och Tamling. Hos Fuss. – Om aftonen hos Baer.

D. 20. Vaknade redan före dager. – Sökte Grefvarne Reh binder och Armfeldt förgäfves. – Till middagen hos Apoth. Schmidt. – Dervid 2 glas vin, hvarföre jag fick pligta igenom sömnlöshet om aftonen, sendrag i fötterna, flimrande för det sjuka ögat och orolig sömn.

D. 21. Till en isynnerhet efter gårdagen nödig diversion reste jag med Pastor Zandt med jernbanan till Pawlovsk, sedan vi först frukosterat hos honom, och äfven jag druckit 1 glas rödt vin. – Vi tillryggalade vägen till Pawlovsk – 26 verst – tillsammans uppå 49 minuter. – Ifrån Pawlovsk gingo vi till fots till Ingris – 7 verst – den bästa diversionen, som också yttrade sin goda verkan uppå magen. – Efter middagen en kopp kaffe. – Aftonen voro vi hos en fransk Fabrikant Renbure i Ishora, der jag åter drack 2 glas Champagne. – Sömmen blef mycket orolig; men ögonen voro dock

D. 22. i bättre tillstånd än jag hade väntat mig. En kopp kaffe och sedan i Pawlovsk par smörgåsar och ett dugtigt glas rödt vin. – Åtterresan gick fortare inalles 44 minuter. – Kl. 12 var jag åter redan hem.

D. 24. Utgången för att göra båda Grefvarne min uppvagtning. – A. lät ursäktas sig, att han icke hade tid att emottaga mig, och R. var utrest till Zarskoje Selo. Blott hos Grefvinnan fick jag audiens. – Den följande blef jag hem hela dagen. -

D. 27. Visade sig första gången snö, så att taken blef snöbetäckta. – Om aftonen med Sofie hos Bross. – Orolig sömn.

D. 28. Blott om aftonen en liten promenad. – Besök af Chopene och om aftonen Brossets. – Stark pollution. – Om natten ny snö och mer; ty den förra var ännu icke alldeles smulten. -

D. 29. Besök af Finnander och Finnér, hvilka återkommo om aftonen jemte Pastor Zandt. -

D. 30. Om aftonen hos Brosset.

D. 31. D^o d^o hos Dr. Gr. för att rådfråga honom, hvad jag bör göra för att vid den allmänna känslan af kyla, som nu vid mitt trägnare stillasittande börjat förspörja sig, konservera mig för draget ifrån fönstret i kabinetten, der jag icke heller kan flytta skrifbordet längre bort, då jag igenom det enda fönstret uti denna mörka tid skulle hafva ännu mindre ljus. Att der är drag, är klart af den starka

kylan uppå vänstra sidan, och den döfva smärtan, som stundom, äfven då jag ej sitter där, låter känna sig uti armar och fötter, är maning att betänka för framtiden, hvad min frid tillhör. Gr. rådde att ändtligen lägga mig till flanell att bära närmast kroppen, och det både såsom jacka och benkläder.

November 1839.

D. 1. Nov. Hela dagen hem, äfvensom

d. 2. den följande.

Sid. 62.

D. 3. Om aftonen Knorrings hos oss. – Efter en mera stark middag 2 glas af mitt mjölkthe, hvarefter jag

d. 4. till följe af en stark pollution uppvaknade mycket tidigt. – Hos Chopine för att bjuda honom till middagen i morgon. – Hos Grefve R. gjorde jag min uppvagtning, och träffade honom ändtligen hem. Han frågade mig bland annat om mitt specimen, hvartill jag svarade, att jag för momangen icke ännu tänker deruppå, sedan jag i anseende till mitt här förbättrade läge icke kan tänka uppå någon annan reservplats för framtiden, än möjligtvis ett pastorat, hvarmed det åter tillsvidare icke har någon brådska. – Äfven hos Statsråd Schultén gjorde jag ett besök. – Kontra-besök af Grefve Armfeldt med ursäkt, att han ej tagit emot mig, då jag var hos honom. Han hade icke hört mitt namn riktigt uttalas, och först nyligen erfarit, att det verkligen varit jag. – Om aftonen med Sofie hos Fr. – Ett kryddadt sockerbröd derstädes var det väl, som bidrog till en mycket drömfull sömn. -

D. 5. Till middagen Frähn, Köppen, Brosset och Chopene. – 2 glas Medoc och 2 glas Champagne lifvade mig väl för aftonen; men åstadkommo orolig och drömfull sömn, samt uppvaknande

D. 6. redan kl. 4, utan att jag sedan kunde förr insomna än i dagningen. – Ögat naturligt också irriteradt och rödt. – Taken för andra gången något snöbetäckta. – Ingen afföring hela dagen och

D. 7. blodblandad. – Promenad om aftonen, hvarefter Bross. här, med hⁿ jag spelte Verkehrt.

D. 8. Löst lif och flera ymniga uttömningar, samtliga med blod. Sedan verk i magen e.m. som senare tilltog efter ett halft glas the, som jag uppsåtligen drack om aftonen på försök.

D. 9. Vaknade redan före dager. – Expedierade bref till Bl. i Helsingfors. – Högst obetydlig uttömning, ½ glas Champagne vid middagen, hvarefter dock om aftonen mera olustig.

D. 10. Om aftonen buden till Brossets, der jag snaskade ett och annat.

D. 11. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Boethling. Om natten orolig sömn och stark pollution, mer dessutom plågad af hufvudverk.

D. 12. Först efter den tillfälligtvis äfven svårsmälta middagen trög och knapp uttömning. – Om aftonen med Sofie hos Kr. der jag spelade schack ända till kl. ½ 11, så att jag ej kom före midnatten till sängs. Också sedan fick jag på lång tid ingen sömn och var dessutom plågad af hufvudverk.

D. 13. Vaknade redan före dager, och företog mig i gryningen en längre promenad. – Förskräckelse genom barnets fall ned ifrån sängen på golvet, der dock lyckligtvis en matta befann sig dubbelt

sid. 63.

viken. – Om aftonen hos Bross. till kl. 11. Åter hufvudverk, sedan jag om dagen haft mer löst lif. -

D. 14. Hela dagen åter ingen afföring. – Om aftonen Brossets och Bongards hos oss. -

D. 15. Bref ifrån Wilhelm Kepplerus jemte 192 Rub. 6 ½ kopek penningar, hvilka således komma att dragas ifrån hans skuld till en verklig fördel isynnerhet just nu i denna penningfattiga tiden. – Fr. hos mig, för att föreslå mig att i morgon

D. 16. med honom och Baer fara till den gamle nyligen förafskedade Geer, och gratulera honom till hans 50-åriga tjenstjubiläum och deltaga uti en subscription att betala hans hushyra, sedan Vic. Präsid. beröfvat honom kvarteret och oaktadt alla F.s intersessioner icke låtit förmå sig, att derutinnan ändra sitt beslut, fattadt efter det han en gång sjelf sett hans kvarter och sett den oordentlighet och osnygghet, som der herrskade uti det yttre. – Då jag också en tid varit med den gamle ulanens närmaste förman, så är det rätt passande, att jag också deltagar uti en plan, tjenande att göra honom en fågnad. Hela saken är ett nytt bevis på Fr.s humanitet och ädla Charakter. – Om aftonen med Sofie hos Wulferts. -

D. 17. Utfarten verkställdes, och man öfverräckte den 70-årige mannen jemte ett officiellt gratulationsbref af Fuss en summa af 360 Rubel, hvad han betalar i årlig hyra för sitt närvarande kvarter. Dem hade B. lånt af Kr. tills den åsyftade subscriptionen hinner blifva föranstaltad. -

D. 18. Om aftonen hos Baer. – Det föll snö; men som

D. 19. Åter smalt och så godt som alldeles försvann. – Om aftonen hos Brandenburg.

D. 20. Jag vaknade redan tidigt före dager med en obehaglig tryckning i bröstet, följd af utgången i den tjocka och fuktiga atmosfären i går aftons, och kanske ock af kryddadt thebröd derstädes och färsk bröd i går hemma vid middagen. – Om aftonen hos Bross. – Magen mycket spänd, äfvensom ännu

D 21. om morgonen af det färska brödet förmodligen. – Om aftonen endast Bross. här. -

D. 22. Om aftonen Knorrings hvarföre jag icke heller i dag kom ut hela dagen. -

D. 23. Taken ändtligen åter betäckta med snö. – Jag fick mina böcker ifrån Helsingfors. – Om aftonen hos Brieff.

D. 24. Jag vaknade redan kl. 4 utan att sedan på lång tid kunna insomna. – Hela f.m. ruskig. – Med den gärliga Wiborgsbonden expedierade jag Zagels böcker jemte ett bref till honom. – Om aftonen tillsammans med Köppen ett besök hos Chopene. – Sofie nästan hela dagen

Sid. 64.

sängliggande. -

D. 25. Om morgonen syntes hon återställd; men måste sedan åter intaga sängen. – Såsom vanligt stark hufvudverk med qväljningar och frossbrytningar – allt en följd antingen af förkylning, eller rosartadt ondt. – Omkring middagen litet utgången till andra sidan. – På lång tid ingen sömn. Icke destomindre vakna-

D. 26. de jag redan kl. 4, utan att mer kunna somna. En promenad i den friska morgonluften redan före dager förmådde icke betaga mig en särdeles olustighet. – Ingen afföring förrän e.m. sedan jag

druckit ½ kopp kaffe. – Ingen besökte oss. Äfven i dag fick jag åter ingen sömn förrän mot midnatten. -

D. 27. Uttömningen litet blodblandad. – Hos Krug. – Brosset började om aftonen sina offentliga föreläsningar, hvilka jag äfven ämnar bivista. – Sedan hos Past. Zandt. -

D. 28. Först e.m. en trög och knapp uttömning. – Sofies fortfarande sjuklighet och tilltagande matthet förmådde mig att tillkalla Doctorn.

D. 29. Vaknade redan kl. 5 och insomnade åter först mot dager. – Ärnade uppvagta Ministern med ett exemplar af min i Bulletin aftryckta uppsats; men blef genom den dejourerandes lymmelagtighet ej anmäld förrän aldrasist, oaktadt han anmälte åtskilliga sednare ankomna. Ändtligen fick jag jemte den aldrasista afslag, och kunde ej afhålla mig att emot den dejourerande uttrycka min förtrytelse, sedan jag förgäfves hade väntat der öfver en timma. – Föröfrigt är det Charakteristiskt nog, att just hos honom en sådan vilkorlighet herrskar hos sjelfva de anmälände. – Om aftonen Bross här. På Sofie måste läggas sinapismer på vadan – Jag kom derföre till sängs först efter kl. 11.

D. 30. Expedierade bref till Blomqvist, Relander och Enqvist i Lovisa. – Sofie var om morgonen piggare; men förföll sedan åter uti sin fantastiska lethargie. – Om aftonen var hennes sömn dock lugnare. – Fröken Fr. att underrätta sig om hennes tillstånd, äfvensom fru Brosset. – Jag var hela dagen hem med undantag af gången till det nära postkontoret. – Dock blef litet uträttadt i anseende till ställningen i huset. –

December 1839.

D. 1. Dec. Om morgonen var Sofie efter en god sömn rätt pigg; men längre fram på dagen blef hon efter vanligheten åter skralare. Något torde Fröken Fr.s välmenta längre besök och konversation dertill hafva bidragit: åtminstone blef hon särdeles rörd af hennes proposition att till och med vilja vaka öfver henne, om det behöfdes. – Om aftonen var hon mycket retlig, ända till gråt ängslig öfver tanken att dö och nödgas lemna sina barn. Till följe deraf var ock

Sid. 65.

sömnen icke så god som den föreg. natten. – Min egen sömn var orolig och afbruten.

D. 2. Sofie åtminstone lugnare. – Utom en liten gång hem hela dagen, ehuru visserl. i dag likaså litet egentligen kunde uträttas, som de sista dagarne förut. -

D. 3. Sofie efter vanligheten om morgonen mycket pigg, men om dagen åter sämre. – Mycket besök af Mathieu med fru och Kothens, samt om aftonen Zandt. – Jag var hem hela dagen.

D. 4. Fröken Fr. hade den godheten att dejourera i stället för mig under det jag bivistade sessionen. – Om aftonen måste jag dock absentera Brossets föreläsning, och emedan Sofie klagade e.m. öfver stark hufvudverk, dels emedan Dr. Schreck ankom. – Om natten drömfull sömn med pollution.

D. 5. Vaknade redan kl. 4, utan att sedan på lång tid åter insomna. – Besök af en fransk resande Gaimard, som anmält sig på ett särdeles smickrande sätt; anmärkande 2 gånger att jag vore den förste näst hans egen Minister, (den Franske), som han efter sin ankomst ifrån Finnland besökt. Han åstundade af mig råd för sin vistelse härstädes och tillstånd att få portratera mig genom en målare, som han har med sig! À la bon heur. – Sofie i allmänhet bättre, ehuru efter vanligheten sämre om dagen. Matlusten stigande. – Sent om aftonen skrämde hon sig för det lilla barnet, att det kunde falla då det en momang hade uppvaknat och uppstigit, då Eva icke var in. – Sönnen blef derföre icke såsom den hade kunnat vara. – Också min sömn mycket drömfull. -

D. 6. Sofie var dock skäligen pigg och hade god matlust. – Utom en obetydlig gång hem hela dagen. – Sönnen drömfull.

D. 7. Sofie hade sofvit skäligen bra hela natten, och tycktes först mycket stärkt. Emedlertid visade sig snart, att en särdeles retlighet ännu var der. – Det var öfverhufvud ett olycksaligt tillstånd, och att förvånas, att jag sjelf så väl bibehållit mig. Kanske har dock just den spända och emellan sorger och distraktioner, förargelse och medlidande delade sinnesstämningen upprätthållit organismen. – Några oförsigtiga klagande yttranden af mig åstadkommo hos Sofie ett så häftigt nytt utbrott, att jag bäfvade för följderna. Med möda lyckades det mig att lugna henne och dämpa hennes ovilja emot mig sjelf. Först emot aftonen föll hon uti en sömn, som förnämligast återgaf henne egenteligt lugn. – Då man nu börjat tillika

Sid. 66.

att afvänja barnet, så måste jag lägga mig på andra sidan i sofkammaren för att kunna vara till hands, emedan på min sida matade och plögade det uppvaknande och skrikande barnet. Så fick jag sofva före midnatten blott en timma. Sedan insomnade jag ej förrän

D. 8 kl. 5 om morgonen. – I alla fall ännu äfven om morgonen ytterst ruskig och ögonen mycket blodiga. – Dagen blef efter vanligheten åter sämre för Sofie. – Uppå hennes eget förslag sattes om aftonen med läkarnes tillstyrkan 2 blodiglar på hufvudet en på hvardera tinningen, hvarefter hon

ock genast kände lindring, och redan före anläggandet af nya senapsdegar förföll uti en djup sömn, som varade intill tidigt på morgonen. Jag sofde åter på andra sidan och något mer än den förra natten.

D. 9. Sofies dag rätt lugn öfverhufvudet, så att jag till och med tilltrorde mig att meddela henne, att det afvända barnet nu har sedan några dygn en abscess på kinden vid örat. På den sattes en deg af honing till natten; men hon sofde dock litet och oroligt. – Naturligt var också min sömn der mera afbruten och störd.

D. 10. Jag kände mig hela f.m. särdeles ruskig, isynnerhet tycktes ögonen vara matta och skumma. Detta föranledde mig att taga ännu en flicka till Sofies uppässning och biträde öfverhufvud. – Eljest var Sofie i dag tämligen pigg. – Ett tillfälligt besök om aftonen af fru Knorring var henne särdeles välkommet, och hon blef derigenom än mer munter och upplifvad. Men hon förblef för länge utan att någondera hade besinnat skadan deraf. Aftonen var förgången utan sömn och irritationen tillställde den icke heller sedan, så att hon egenteligen först om morgonen insomnade och sofde hälst någon stund ordentligt. Blandandet af flere kanske icke så alldeles passande och mindre solida näringsämnen – då hon icke fick att förtära af den egenteligen föreslagna buljongen, - hade tillika åstadkommit besvär i magen, bidragande till att göra natten sådan som den blef. – Då jag nu sofde åter i min egen kammare, så fick jag något hvila ut, om ock ej alldeles, ty jag väcktes

D. 11. redan ½ till 5 af lillans skrik och fick sedan icke sofva ordentligt mer, så mycket jag än tycktes hafva behof deraf. – Gaimard kom för att af mig blifva beledsagad till konferencen och der få träffa Baehr och andra academici. – F. kom ej ut, yttrande, att om G. ville göra snar leck [?], så kunde han uppsöka honom hem (!). hvartill jag ock i tysthet rådde den resande. – Min porträttering uppsköts till en lägligare tid kanske i nästa vecka. -

Sid. 67.

Besök af Chopene. – Då Sof. ändtligen om aftonen kände mycken benägenhet för sömn, så gick jag i Brossets föreläsning. Under hela tiden sofde hon ock en mycket djup sömn; men under natten blef den tyvärr ständigt afbruten genom barnets stora orolighet och qvidande, som dessutom naturligt också oroade modren. – Jag deremot sofde ganska bra och uppvaknade

D. 12. kl. 4 ½ af en pollution. – Dagen förlopp drägligt utom att Fanny var orolig af sin abscess, som dock tyckes skrida till sin mognad. – Sent om aftonen kände jag dofva stickningar i det sjuka ögat. – Besök af fru Pestrikof, som jag dock icke släppte in till Sofie, äfvensom icke ens den goda fröken Frähn. Välbetänkt har S. sjelf förbehållit sig att få vara ostörd af besök.

D. 13. Sofie var om morgonen rätt pig; men försök längre fram på dagen åter uti särdeles apathie med stor retlighet och klagomål öfver verk i fötter och händer. Orsaken torde böra sökas i längre fortsatt läsning men isynnerhet tillstött förargelse öfver en af tjenstefolket. – Om eftermiddagen och aftonen var hon just dålig. – Också den lilla Fanny var under loppet af dagen mycket orolig, äfvensom om natten, hvarunder dock äntligen abscessen öppnade sig. – Sofie sofde tämligen.

D. 14. Jag vaknade redan kl. 5, och förblef sedan upp. – Såsom i går hem hela dagen. – S. sofde hela eftermiddagen och aftonen, emedan Bertha var hos Frähns. – Jag började efter en lång paus äntligen åter fortsätta min Ossetinska Grammatik, som nu nödgats hvila under hela S.s sjukdom. – Fannys abscess gick upp.

D. 15. Jag uppvaknade af en pollution, efter en i allmänhet orolig sömn. – hvarunder jag ock kände verk uti den högra armen. – Fanny hade varit mycket orolig, och Sofie äfven derföre kunnat mindre sofva. Derunder hade hon haft mycket ymniga svettningar, och i dag tyckes hon äntligen vara vida längre kommen än någonsin förut uti sitt bättrings tillstånd. – Hem hela dagen. – Om aftonen besök af Sundblad. – Doctorn kom ej mer denna afton. Om natten hade jag löst lif. -

D. 16. Jag hade föreslagit Gaimard denna dagen till min porträttering, och väntade derföre f.m. i full stat, men ingen kom. - edan härigenom missnöjd råkade jag inom huset uti en än mer animös stämning, hvilken jag dock undertryckte för att ej hämma S.s stigande reconvalenscence. – Doctorn kom ej om aft.

D. 17. Var hon Gudi lof! så långt, att hon äntligen förmådde stiga upp och litet röra sig. – Måtte hon endast ej ex-

Sid. 68.

travagera dermed, hvartill hon vid sin liflighet tyvärr är så benägen! och så tycktes det också hafva gått i dag, emedan hon under förloppet deraf var vida mattare. - Också den fysiska retbarheten är ännu i hög grad förhanden. – Jag var hem hela dagen, och kände mig särdeles ruskig och frusen. – Då magen e.m. tycktes vara mycket spänd, drack jag om aftonen ett glas thé, men kunde sedan på lång tid icke insomna. –

D. 18. Om morgonen hos Sofie en ny exaltation i anledning af hennes sjukdom, hvilket ämne hon dock sjelf började med. – Lyckligtvis sansade hon sig dock åter. – Jag hade hela dagen ingen afföring. – Om aftonen hos Bross. den första visiten utom hus på 3 veckors tid.

D. 19. Hos Krug och Frähn för att rådgöra om mitt förslag af Rafn till Korresponderande ledamot, hvilket båda lofvade underskrifva. – Wilh. Keppl. ankom. – Vid middagen ett glas vin. – Emot aftonen blef Fanny så orolig, och kinden började åter svälla, att jag måste gå efter Doctorn, som i dag icke mer hade kommit. – Genom afledning fick hon dock god sömn, och svullnaden gaf sig åter. – Min egen sömn var mycket orolig och störd genom gemena drömmar. —

D. 20. Jag uppsköt äfven ännu i dag för den fortfarande starka köldens skuld min fart till Ministern. – Wilh. Kepplerus likviderade alla sina skulder till mig. – Drömfull sömn med pollution. -

D. 21. Expedierade bref till Gustaf och Blomqvist. – Afbetalte till Lentz min skuld för de Vossiska boksändningarna. – Hos Knorrings. -

D. 22. Jag fick äntligen audience hos Ministern, som visade sig mycket nådig och underhöll sig med mig en god tid angående Kaukasus i anledning af Dubois's nyaste verk deröfver. – Också nämnde han om nödvändigheten och nyttan af en ny Expedition till Kaukasus. – Äfven Gaimard besökte jag. – Om porträteringen talte han väl igen, men utan att kunna bestämma någon dag derföre. -

D. 23. Uppå Gaim.s önskan att göra en uppvagtning hos Furst Dondukof-Korsakof hade jag proponerat honom att i dag beledsaga honom dit, om han komme till kl. 9. En half timma sednare var han ännu icke der, och jag for derföre ensam. Också träffade jag ej endast honom, utan äfven alla andra som

Sid. 69.

jag sökte, neml. Schultén, Grefvarne Rehbinder och Armfeldt, så att jag nu äntligen har alla mina uppvagtningar gjorda. – Ärendet var också blott att lemna ett aftryck af den i Bulletin meddelta uppsatsen om Finnarnes Metallkunskaper. – Drömfull somn.

D. 24. Ingen afföring. – Flickan återkom för att biträda vid betjeningen. – Hem hela dagen, efter vanligheten frusen och ruskig. – Drömfull sömn.

D. 25. I anseende till barnets sjuklighet och oro hade Sofie fått sofva ganska litet, och hade derföre hufvudverk om morgonen. – Om aftonen var jag efter Brossets föreläsning på thé hos honom. -

D. 26. Tillfälligtvis hade Sofie om natten stigit med bara foten på blotta golvet och derigenom förkyllt sig. Dertill kommo förargelse, genom flickans uppstudsighet och tillfölje deraf bortgång,

och obehagliga intryck af fru B.s öfverflödande berättelser vid hennes besök, och följden blef åter – ett så alfvarsamt illamående, att sjukdomens återkomst var att befaras. – Om aftonen var Br. här. -

D. 27. Sof. var åter lyckligtvis tämligen återställd. – Genom Knorrings fick jag tillsvidare till biträde en finsk flicka, som också om aftonen ankom till oss, och således började sin interimistiska tjänst. – Min sömn var ganska drömfull och orolig.

D. 28. Sofie var Gudi lof! i dag rätt bra, och äfven Fannys mage tyckes börja regla sig. – Bölden har ånyo öppnat sig, och en mängd var utflutit. – Om aftonen sökte jag förgäfves Sundblad. -

D. 29. Vaken och upp redan kl. 5. – Jag började i dag för mig afskrifva en ostiakisk ordbok, hvaröfver jag uti sista konferensen blef anmodad att uppå Ministerns begäran utlåta mig. – Vid middagen med Wilhelm ett glas rödt vin och sedan ½ kopp kornkaffe. – Om aftonen hos Bross. för Evas pass i finska passexpeditionen, der jag stötte uppå Chefen Baron Rehb. en gammal Gymnasii kamrat, han kändes sjelf vid mig. – Såsom de föregående dagarne löst lif med flerfaldiga uttömningar. – Om aftonen Brosset med sin fru här.

D. 31. Hela dagen hem. – Ingen afföring. – Om aftonen öfverraskade oss Alexander genom sin ankomst.

1840.

Januarii

Sid. 70.

D. 1. Knapp uttömning. – Om aftonen hos Zandt. – Der 2 glas vatten med grädde i st. för mjölk och väl derföre

D. 2. ingen afföring hela dagen. – Föröfrigt ingenstädes utgången. Drömfull och orolig sömn. – Magen spänd.

D. 3. Om aftonen hos Brandenburg. -

D. 4. Hela dagen hem. – Ingen uttömning. – Om aftonen besök af Mag. Backman. Magen spänd.

D. 5. Hos Brandenb., med hvilken en utfart till Duderhof vilkorligt var aftalad. – Der frukost med ett glas vin. – Af resan blef intet; och jag tillbragte således julaftonen uti egen familjekrets med Alex. och W. Kepplerus stilla och förnöjd. – Vid qvällsvarden $\frac{1}{2}$ glas vin. -

D. 6. Om morgonen något ruskig efter qvällsvarden och dessförinnan äfven hvarjehanda snask. – Icke heller någon uttömning och eftermiddagen med ett glas vin om aftonen magen spänd. – Sömnen drömfull och orolig. – För öfrigt hela dagen hem sysselsatt med att katalogisera mina nyligen ifrån Stockholm erhållna nya böcker och dissertationer, inropta ifrån en auktion af Lawonius.

D. 7. Fallet detsamma. – Dofva stickningar i det sjuka ögat. – Vid middagen ett glas vin och sedan en kopp kaffe. – Sömnen efter vanligheten. -

D. 8. Hem hela dagen. – Om aftonen med Alex. hos Bross.

D. 9. Dr. Gr. här till middagen. – Dervid 2 glas rödt vin och sedan en kopp kaffe. -

D. 10. Marie uppsagd och Gustafva antagen i stället. – Baron Kothens här – årssammanträdet. -

D. 11. Om aftonen med Alexander och Sofie hos Dr. Graefe.

D. 12. Irritation genom Maria, som ännu efter uppsägandet i förgår icke fullgjorde sina sista skyldigheter, oaktadt jag – visserligen af egen dumhet – hade vid slutliqviden gifvit henne förut en ansenlig drickspenning, och nu det oaktadt ändock icke sedan vill flytta ur huset. – Hos Fuss. – Ingen middag utan i dess ställe aftonvard, hvartill vi hade budit Mag. Backman och Wilh. – Dervid 1 glas vin. – Först kl. 11 till sängs.

D. 13. Skref mitt namn hos Ministern, Vice-Präsidenten, Grefvarne Rehb. och Armf., hvilken sistnämnde hade redan tidigt skickat mig sitt visitkort. – Dessutom hos Fuss, Krug och Frähn. – Besök af Rühs och Miltopaeus. – Föröfrigt hem hela dagen, sedan par dagar åter sysselsatt med fortsättningen af den ostiakiska ordbokens afskrifning. -

D. 14. Äfvenledes dermed sysselsatt och hem hela dagen. – Besök af Rosenof.

Sid. 71.

Sedan några dagar en besvärande känsla i vänstra vrån af det sjuka ögat, såsom tidtals i förra tider, förmodligen af för mycken ansträngning ofta långt in i skymningen. – General-uppvagtning hos Ministern. – Besök af Finnander och om aftonen af Apoth. Sundblad. – Drömfull sömn.

D. 16. Besök af Pastorerne Merselius och Schröder, samt Dr. Graefe. – Om aftonen Brossets. -

D. 17. Redan om morgonen en märkbar spänning i vänstra tinningen och sedan om dagen en svidande känsla i det vänstra ögat, såsom om något hade kommit derin. – Om aftonen med Alexander hos Knorrings.

D. 18. Sundblad och Schönberg hos oss till middagen. Dervid 1 ½ glas och ½ kopp kaffe. – besök af Backman.

D. 19. Besök af Apoth. Rakovskij som var i Kuthais under min vistelse derstädes. – Om aftonen sökte jag med Alex. förgäfves Ammondts och Wulf. hvarefter vi voro hos Bross. – Min sömn mycket orolig och drömfull.

D. 20. På andra sidan i diverse bestyr. – Om aftonen sökte förgäfves Sundblad och sedan hos Wulferts. Der 1 glas vin med kaka efter the. -

D. 21. Jag slöt äntligen afskrifningen af det Osthiakiska lexikon jemte öfversättningarna. – Jag hade till i dag budit till middagen Rakofski muntligen, då han var hos mig och Sundblad skriftligen; men ingendera kom. – Vi åto således sjelfva vår främmande middag, hvarvid jag drack 2 glas vin och sedan ½ kopp kornkaffe. Om aftonen besök af Zandt, Wulferts och fru Brosset. – Drömfull sömn.

D. 22. Jag öfverlemnade till konferensen de ifrån Stockh. ankomna böckerna. – Om aftonen hos Bross.

D. 23. Efter 2 dagars Obstruction afgick vid den mer tröga uttömningen åter efter lång mellantid äfven blod, kanske ock en följd af mer spirituösa i sednaste tider. – Om aftonen hos Mag. Backman. – Besök af Oldekop och Statsråd. Neumann. – Orolig sömn. -

D. 24. Besök af Finnér. – Åter ingen uttömning. – Om aftonen Br. här. – Somnade först efter midnatten, utom sömnlösheten äfven besvärad af kramp i högra foten.

D. 25. Om aftonen hos Baer, och till följe deraf sent till sängs, såsom det Gud nåde blifvit vana i sednare tider.

D. 26. Känsla af frost hela dagen med särdeles kalla fötter. – Om aftonen med Alexander buden till Bross. – Drömfull sömn.

D. 27. Om aftonen med Alex. hos Wulferts. Det sjuka ögat har i dag ofta känts trött, och besväradt af köld och längre ihållande ljusblixtsyner. -

D. 28. Det fortfor ej Gudi lof! mer uti sådan grad. – Om aftonen besök af Brossets och fröken Frähn. – Efter vanligheten Gud nåde! sent till sängs och orolig sömn.

Sid. 72.

Expedierade bref till Zagel, jemte 2 kalendrar med en bonde.

D. 29. Inlemnade min rapport öfver prästen Wologodskijs Ostiakiska öfversättningar och Lexikon. – Till middagen Wilhelm. – Om aftonen med Sofie hos Bross. – Natten drömfull med pollution.

D. 30. I Rumäntzofska Museum. – Om aftonen sökte jag förgäfvdes Boethling med Alexander. – Knorrings här. -

D. 31. Med Alexander buden till middagen hos Grefve Rehb. Dervid ej allenast en liten sup, och 3 glas vin, hvaraf 2 Champagner utan ock efter 1 kopp kaffe. – Jag kände mig väl hela aftonen lifligare; men först och främst betog den mig ock sömnen tills mot morgonen,

Februari 1840.

D. 1. Febr. Då jag dessutom vid uppvaknandet hade hjertklappning, äfvensom ögat besvärades af mera ljusfenomen med blodfärg. – Sednare tryckning i vänstra tinningen. – Hela dagen utan afföring. – Brefskrifning dagens sysselsättning. – Om aftonen med Gustafva ned hos Bongards.

D. 2. Magen repar sig. – Genomläs Castréns beagtningsvärda Dissertation de affinitate declinatorum in lingua Fennica, Esthonica & Lapponica. – Efter midd. ½ kopp kaffe. – Om aftonen med Gust. buden till Bross. – Orolig sömn.

D. 3. Hos Statsrådet Reichel, till hvilken jag betalte efter Lawonii anvisning för böcker, som han sändt ifrån Stockholm åt mig, Academicus Baer och Schanding inalles 156 ½ Rubel. – Dessutom uppsökte jag Law. Cousin och tillställde äfven honom ett bref ifrån Stockholm. – Om aftonen hos Brandenb.

D. 4. Hos Dr. Gr. – Expedierade bref till Rafn i Köpenhamn, Lawonius i Stockholm, Archimandriten Wenjamin i Крестный монастырь vid Onega och läraren Mschedlof i Wladikaukas. – Besök af Forsman ifrån Helsingfors. – Om aftonen Brossets och Boethlingk. – Jag började i dag studera min portion af Demidofska prisskrifterna.

D. 5. Dr. Graefe och Boethlingk till middagen. – Baer hade jag ock budit, men han sade sig icke kunna komma. – Vid middagen 2 glas vin och sedan ½ kopp kaffe. – Om aftonen hos Brosset. – Sönnen efter vanligheten drömfull. -

D. 6. Med Alexander hos den unge Doctor Strauch, för att bese hans privat hospital för ögon och öronsjuka. Han besåg också mina ögon, och tyckte hos mig vara en för operation alldeles tjenlig cataracta capsulo-denticularis att företagas ju förr desto bättre, så länge det andra ögat ännu icke förlorar all kraft genom den ansträngande tjensten det ensamt har att förestå. Också mente han kunde normalvidden för det opererade

Sid. 73.

ögat ännu lättare akkomodera sig till det andra ögats än sednare uti fortskridande ålder. – Uti det friska ögat anmärkte han synas en grönagtig fördunkling och yttrade sig, sedan jag bejakat hans fråga om tidtals kännbar tryckning uti vänstra tinningen, till Alexander: leucoma videtur. – Ansigtet anmärkte han innebära tydliga prägel till svaghet och oreda uti abdominal-funktionerna. – Den tunga genom starkare rökning försvårade luften jemte det i alla fall egna oroande physiska intrycket hade till följd, att jag med ens började känna mig illa och nära en svindel, som ofelbart skulle följdt, om jag icke hade satt mig och druckit 1 glas vatten. Icke destomindre inställde sig en ny Anwandlung jemte lockelse till stolgång, som blef en god afledning. – Sedan 1 glas Madera hos Brandenb. som hade infört oss hos Strauch och derpå en riklig motion. – Om aftonen hos Dumaison och Schlüter. -

D. 7. Om aftonen med Brosset hos Chopene. –

D. 8. Kl. 11 anträdde Alexander sin återresa till Helsingfors tillsammans med Knorring. – Med honom bref till Blomq. och 175 R. penningar till betalning af böcker dels för mig, dels för

Akademien. – Vid resfrukosten drack äfven jag $\frac{1}{2}$ glas vin och litet kaffe. – Hos fru Bongard köpte jag die 3^{die} delen af Richters Gesch. der Medicin in Russland. – Om aftonen sökte jag förgäfvat Engelhard och Wilhelm. – Sedan hos Brosset. – Drömfull sömn. -

D. 9. Consultatoriska besök af Modlinskij, Pogodin och Frähn. – Om aftonen Mag. Backman. – Sednare aflade jag besök hos Grefve Rehb. som jag ock ensam träffade. – länge ingen sömn.

D. 10. Consultatoriska besök af Akadem. Graefe och Buldakof, en gammal bekant ifrån min första resa. – Hela dagen hem. – Utan afföring.

D. 11. Likaså! – Besök af Sundblad, som bad mig om biträde att få sig här syssla: Das ist mir viel zugemuthet! – Emedlertid må jag göra, hvad jag kan. – Om aftonen Brosset och Ossetinen Jesenef. – 2 glas mjölkthé. – Om natten stark pollution och drömfull sömn. -

D. 12. Pogodin och Buldakof till middagen. – Dervid 2 glas gravesvin. Om aftonen efter vanligheten hos Bross. – Högst drömfull och orolig sömn.

D. 13. Med Sofie till middag hos Frähns – för Prof. Pogodin. – Utom ymnigare förplägning ock 2 glas Sautern och $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. -

Sid. 74.

f.m. hade jag varit hos Sundbl. och Grefve Rehb. för att bese Lawonii disputationskatalog. Han hade dock icke ännu funnit den, och bad mig återkomma efter en vecka. – Om aftonen med Sofie hos Sirens. – Ytterst förvirrad och drömfull sömn.

D. 14. Hela dagen hem med känsla af frusenhet. – Om aftonen Brossets här. – Om natten åter pollution och ett häftigt anfall af kramp uti den högra vadan. – Vid middagen i går hade jag druckit 1 glas vin. -

D. 15. Efter frukosten reste jag till Strelna. – Hela dagen ingen uttömning. -

D. 16. Hela dagen in. – Vid middagen 1 glas vin och sedan $\frac{1}{4}$ kopp kaffe.

D. 17. Efter frukosten återför jag med Finnér till staden. – Middag hos Brosset med Pogodin. – Dervid 1 glas vin. – Äfven aftonen förblef jag der. -

D. 18. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Bibliothekarien Ruth och Madam Brosset. – Ingen uttömning.

D. 19. Efter midd. i anledning af Pastor Helanders besök ½ kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos Bross. -

D. 20. Efter öfverenskommelse hos Grefve R. i afseende å den betydliga samlingen af Svenska disputationer, förnämligast i historie, Geographie och Topographie, som Lawonius utbudit till salu. R. hade förut nämnt om delning, dock insåg han, att det svårligen låter göra sig vid sådant gemensamt interesse, och stannade vid att vilja taga alltsammans, hvartill jag ock summare styrkte, dels emedan en sådan samling vore bättre placerad i Finnland, dels emedan den så väl för Akademien härsom, och ännu mer för mig enskildt, blefve ändock för dyr. – Hos Asmus Simonsen, som jag dock slutligen lät öfver tala sig, att blifva det Köpenhamska Oldskrift-Selskabets penninge Commissionär härstädes. Hos Kr. der jag ock träffade Pogod. – Icke nog att Kr. nyligen uti sessionen föranledde, att jag blef ålagd att utlåta mig öfver Müllers verk der Ugrische Volkstam i anledning af ett af förf. till Kejsarinnan adresserat bref om Ryskt understöd för fortsättningen, ville han nu också vältra på mig utförandet af sin förut mig meddelat plan, att neml. extra rekommendera Pog. till en half premie för dess Сборникъ så att jag skulle skrifva utlåtandet deröfver! – Med skäl anförde jag deremot min totala brist på tid, då han nogsamst vet, huru mycket bisaker jag

Sid. 75.

sjelf har att blifva färdig med på bekostnad af mina egna arbeten och – mina ögon. – Till middag Prosten Skotte med sina döttrar och Past. Palander. – 1 glas vin och 1 glas Bischof. – Uppå Prostens anbud öfverenskoms, att vi åter skola flytta till honom till sommaren. – Sedan besök af Finnander och Winter, hvarefter jag passerade den öfriga aftonen hos Dr. Graefe. -

D. 21. Vi hade budit Winter till middagen, men han kom icke. ½ glas vin och sedan ½ kopp kaffe. – Hos Frähn och aftonen hos Akademikern Graefe. Hela dagen utan afföring, sysselsatt med genomseendet af Katalogen öfver Lüdekes bokauktion i Stockholm. -

D. 22. Med fortsättningen deraf förgick också hela denna dagen, hvarefter jag om aftonen förde Katalogen till Baer. – Sedan sökte jag förgäfves Sundb. och besökte Grimm.

D. 23. Vaknade redan före dager. – Jag hade budit Sundb. och Wilhelm till middagen, men båda ursäktade sig med förhinder. – Mer tillfälligt blefvo Knorrings budna och kommo. 1 glas vin och ½ kopp kaffe. – Om aftonen var jag der med Sofie.

D. 24. Bref till Gottlund. – Om aftonen hos Wilhelm. – Orolig sömn.

D. 25. Hem hela dagen. – Tog förmiddagen en ljum vanna. – Derunder smärtsam känsla på högra sidan i underlifvet. E.m. besök af Pogodin, och om aftonen Pastor Zandt, Brossets, Fröken Frähn, Mamsellerna Semenof och Todralle. – Sömnen äfven nu orolig. -

D. 26. Expedierade bref till Rafn i Köpenhamn och Lawonius i Stockholm. – Zandt hade föreslagit en resa till Duderhof; men jag afslog sällskapet för att ej försumma Brossets föreläsning om aftonen. – Efter den med Sofie hos honom. -

D. 27. Trög afföring med ren blod. – Om aftonen var jag med Sofie faren för att besöka Baron Kothens; men träffade hvarken dem hem eller Brandenb., till hvilken vi inforo på återvägen.

D. 28. Slöt mitt sedan par dagar fortfarande arbete omställningen af mitt bibliothek. – Endast om aftonen litet ut. – Sedan Brosset här. – Sömnen drömfull och orolig.

D. 29. Mycket frusen hela dagen. – Om aftonen hos Sundblad, och sedan om aftonen med Sofie hos Bongard. – Mycket orolig och drömfull sömn.

Mars 1840.

D. 1. Mars. Besök af Magister Wallin ifrån Helsingfors, hvilken jag derföre bod till middagen jemte Sundblad. – Dervid 1 glas Madera och sedan ½ kopp kaffe. – Den förre qvarblef äfven till the, hvarefter jag för rörelses skuld gick ut med honom att söka Backman, som vi dock icke råkade hem. – Periodiska stickningar i båda ögonen. -

Sid. 76.

D. 2. Besök af en Finsk präst Schalin, som angaf sig för kapellan i Tuulois, under Hauho, uppehöll mig länge med diverse berättelser om sqvadronader. Den korrta meningen af det långa talet var att få låna penningar, eller rättare sagdt, då jag afböjde det, en liten almosa. – För att slippa honom måste jag slutligen gifva ett $\frac{3}{4}$ R. stycke. – Om aftonen en liten stund hos Köppen. -

D. 3. Ändtligen blef jag färdig med min rapport öfver Ferd. Müllers Der Ugrische Volkstamm, och kommunicerade densamma Krug, som föröfrigt gillade densamma och endast föreslog ett tillägg för att rekommendera förf. till ett än högre understöd, än han med hänsynt modesti begärt. – Om aftonen Brossets och Wallins.

D. 4. Inlemnade min rapport. – Om aftonen besök oförmodadt af fru Lyra med dess döttrar och Löjtnant Soldan. – Äfvenledes Dr. Schrenk på afsked. -

D. 5. Med Brosset och Köppen hos Chopine på Toxowa – en familj dejeuner-dinatoire, hvarvid äfven jag drack 2 glas Burgunder och 3 Champagner, och sedan $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. – För att på något sätt digenera allt, gjorde jag med Brosset. äfven tillbaka resan till fots med en ganska lång omväg. – Om aftonen med Sofie hos Frähns. -

D. 6. Fru Lyra till Middagen. Dervid 1 glas vin och sedan $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. – Hela dagen hem. -

D. 7. Expedierade bref till Zigel i Wiborg. Sedan barnen snart en veckas tid laborerat med hosta och en slags feber, måste vi i går afton tillkalla läkaren, som i dag förskref Medicin åt Fanny. -

D. 8. Sundb. till middagen. Dervid 1 glas franskt vin och sedan 1 kopp kaffe. – För öfrigt åter hem hela dagen. – Fanny synbart sjuk.

D. 9. Uti dylikt tillstånd fyllde hon i dag sitt första lefnadsår. – Doctorn ordinerade för henne calomel. Sednare tycktes hon också vara bättre. Jag var äfven hela dagen hem, hade först ämnat mig ut om aftonen, men uppgaf det, sedan jag efter en uttömning fick en brännande ihållande sveda i ändtarmen.

D. 10. Endast om morgonen ut att bjuda Wall. till middagen. Han var redan engagerad. – Således blott Wilhelm, emedan äfven Sundbl. ej kom. Dervid $\frac{1}{2}$ glas vin och sedan $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. – Om aftonen besök af fru Bong. med sin dr. Wallin, Ruth och Osset. Jesenef.

D. 11. Om aftonen hos Zandt. -

D. 12. d^o – d^o – med Sofie faren till Mathien.s – Föröfrigt hem hela dagen utom att jag var hos Schandin och Fuss, samt öfverlemnade dem mina bokrequisitioner, för detta år såväl egna, som för Akademiska bibliotheket.

D. 13. Ändtligen hann jag sluta genomseendet af Momirovitsch Исторія

Sid. 77.

И Географія Сербіи och derom uppsätta mitt utlåtande. Oförmodadt besök af Forstadius ifrån Ithis, som plågade mig med böner om en rysk supplik till Furst Menschikoff om erhållande af någon tjänst. Till den ändan sökte jag om aftonen Schl. men erfor honom vara rest till Åbo.

D. 14. Måste således deran att sjelf uppsätta skriften, hvilken Köpp. hade godheten att genomse. - Båda Forstadierna till middagen. Dervid 2 glas vin och sedan ½ kopp kaffe. – Om aftonen besök af Brossets. – Hela dagen hem, ingen afföring och om natten drömfull sömn. -

D. 15. Efter middagen ½ kopp kaffe. – Om aftonen med afseende å Kraftmans uppdrag hos Material-handlaren Specht och sedan hos Oldekop. – Länge ingen sömn och den drömfull.

D. 16. Afföringen, såsom öfverhufvud den sednare tiden, knapp och trög. – Om aftonen hos Sundbl.

D. 17. Expedierade bref till Kraftman i Bombori. – Jag erhöll den Helsingforsiska boksändningen ifrån tullen. – Om aftonen besök af Brossets, löjtnant Soldan och Mag. Wallin. – Sent till sängs.

D. 18. Bref till Zagel. – Efter konferensen hos Adelung och Chambeau (i afseende å Ferd. Müller). – Om aftonen efter vanligheten hos Bross.

D. 19. Om aftonen faren till Mag. Mechelin.

D. 20. Besök af Rosenof. – Hela dagen hem. – Särdeles besvärad af magslem och tillfölje deraf äfven hosta. Om aftonen besök af Brosset. – Om natten drömfull sömn och en döf verk i vänstra armen, äfvensom

D. 21. den följande. Dervid såsom de sednaste dagar, en viss disposition till löst lif med grönaktiga dunkla afföringar. – Wilhelm lånte 85 Rubel. – E.m. kl. 4 reste jag ut till Toxowa.

D. 22. Oaktadt den mulna dagen besvärades ögonen af bländandet så mycket, att jag efter frukosten icke kunde göra någon lång promenad. – Jag tillbragte derföre en del af f.m. med sömn. – Vid midd. $\frac{1}{4}$ glas vin. – Lifvet fortfor att vara löst, så att jag hade flera evakuationer. – Ännu om natten måste jag stiga upp 3ne gånger, och afbördades ifrån den besvärande lasten icke utan olycka. -

D. 23. Kl. $\frac{1}{2}$ till 8 anträdde jag återresan till staden tillsammans med prosten. – Han var hos oss till middagen, hvarvid jag drack 1 glas vin och $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. – Då han blef hos oss äfven till natten, så spelte vi hela eftermiddagen och afton Verkehrt. Coit.

D. 24. Om morgonen äfvenså. – Phimosis. – Hela dagen hem. – Om aftonen besök af fröken Frähn, Brosset, Wallin och Santeson.

D. 25. Prosten Skotte till middagen. – Dervid 1 glas vin och $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. – Om aftonen efter vanligheten hos Bross.

Sid. 78.

D. 26. Å Enkefru Strohlmans vägnar på andra sidan i Langinofs kansli. Sedan besök hos Zandt och Oldekop, af hvilken sistnämnde jag erfor, att Solovjef numera är engagerad här, hvarigenom således den Ryska Professionen i Helsingfors är ledig, en Profession, som af alla dervarande vore den bekvämaste och lättaste och icke heller i finansiellt afseende af de sämsta. – Om aftonen i sammanhang med Fru Str.s angelägenhet hos Fuchs. – Sönnen störd genom elaka drömmar.

D. 27. Med Puhila skickade vi af ett lass med saker till Toxowa. – Åter disposition till löst lif. – Aftonen hos Bross.

D. 28. Med Sofie f.m. faren till Fröken Semenof i forstcorpsen och öfverste Ammond. På de ställen 2 koppar chokolad och 1 kopp kaffe. – Äfven i dag löst lif. – Om aftonen hos Baron Rehbinder.

D. 29. Wilhelm lånte till penningar, så att hela summan blir jemnt 100 Rubel. – Han var till middagen jemte Sundblad. Dervid 1 glas vin och sedan $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. – Hela dagen ingen afföring och derföre om eftermiddagen magen spänd. Om aftonen med Sofie buden till Bross. – Coit.

D. 30. Jag slutade ändtligen min granskning af prisskrifterna, och kunde åter vidtaga den Ossetinska Grammatiken. – Högra ögat matt och trött. – Om aftonen med Sofie hos Gepferts.

D. 31. Wilhelm lånte ännu 45 R., så att hela hans skuld nu utgör 145 Rubel. – E.m. besök af fru Wenell ifrån Taipalsaari i Finnland och Dr. Graefe. – Om aftonen Brossets, Fru Knorring, Backman och Wilhelm. –

April 1840.

D. 1. April. Wilh. till middagen. – Derefter $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. – Om aftonen hos Brosset.

D. 2. Hela dagen utan afföring. – Om aftonen hos Schlyter.

D. 3. Hela dagen hem. – Orolig och genom vakande af bruten sömn

D. 4. hvarföre jag ock uppsteg bittida. – Coit. – Hela dagen tämligen ruskig, först eftermiddagen en trög uttömning. – Om aftonen gången till Rosenof. – Drömfull sömn.

D. 5. Om aftonen visit hos Grefve Rehb.s, der jag äfven träffade Gouvernören H. Emot all förmodan kände han igen mig och talade en stund med mig. – Föröfrigt var det styft efter vanligheten och jag hade kunnat förr komma derifrån och lägga mig tidigare.

D. 6. Redan i förrgår hade den vänstra näsborren kännts generad, men af starkare snusande, eller af annan orsak, vet jag ej. – I dag var hela vänstra käken svullen och vanställd. – Ammondts här. – Om aftonen med Sofie hos Knorrings – Drömfull sömn med profus fruit.

Sid. 79.

D. 7. Näsans betänkliga tillstånd fortfarande. – Om aftonen besök af Ruth med sin fru, Fru Bross. och Magist. Backm. – NB. Wilhelm lånade ännu ytterligare 50 R, så att han nu är skyldig 195 R.

D. 8. Sedan jag redan i går upphört att snusa, var näsan i dag bättre. Om aftonen hos Bross.

D. 9. Tillställde Krug mina utlåtanden öfver prisskrifterna. – Näsan bättre; men i dess ställe kände jag nästan hela dagen en märkbar verk i den vänstra armen. – Ingen afföring hela dagen. – Om aftonen med Sofie hos Ruth.

D. 10. Jag slutade denna veckas arbete, bestående uti genomseendet och förtylskandet af Hippings öfversända uppsats om runstafvar och runkalendrar. – Om aftonen Bross. här.

D. 11. Expedierade bref till Blomqvist, Zitting och Zagel, till hvilken sistnämnde jag skickade 350 Rub. för att insättas på ränta jemte de förra medlen, hvarigenom med tillägg af ännu några smärre utbetalningar för honom, hela den hos honom deponerade summan den 1 April nästkommande ändtligen utgör 10000 R. – Om aftonen med Sof. hos Wulf.

D. 12. Besök af Nordvik och Sundblad. – Med Sofie buden till middag hos Frähn. Utom oss Magistern med sin fru och Enkefru Lang med dess döttrar. – Dervid 3 (!) glas vin och sedan ¼ kopp kaffe. – Också aftonen passerade vi der.

D. 13. Om aftonen besök af Knorrings. – Mer orolig och afbruten sömn.

D. 14. D^e d^o Brossets, Bachman, Boethlingk, Mechelin och Wilhelm.

D. 15. Uppvaknade till följe af en pollution. – Brosset slöt i dag sina föreläsningar. – Om aftonen med Sofie hos honom.

D. 16. Upp redan kl. 5. – Expedierade å Wulferts vägnar bref till Lawonius. – Betalte åt Bothes. [?] Gräffs arfv. å Zandts vägnar 11 R. 97 ½ kop. så att min skuld emot den mig tillsända försäkringen af 10 000 blifver 82 R 16 ½ kop. – Genom dessa och andra bestyr på andra sidan riklig motion. – Särdeles lethargi, hvarföre jag sysselsatte mig endast med Journal-lektüre. – Om aftonen hos Sirén. – Först vid midnatten till sömns.

D. 17. Hela dagen hem, sysselsatt med Journal-lektüre. Om aftonen Brossets här. – Något orolig sömn.

D. 18. Till bibliotheket. – Om aftonen extrasession för uppläsning af de utlåtanden öfver Demidofska prisskrifter. – Coit. Sent till sömns.

D. 19. Besök af Schultén. – Om aftonen med Sofie hos Brosset.

D. 20. Om aftonen hos August Schreiber. – Sent till sängs.

D. 21. – endast Brossets och Fröken Frähn.

D. 22. – Hos Bross.

Sid. 80.

D. 23. Hem hela dagen. – Besök af Sundblad. – Drömfull sömn.

D. 24. Tidigt upp. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Bross.

D. 26. Visiter på andra sidan hos Fursten Dond-Kors. och Grefvarne Armfeldt och Rehb. – Blott den förste träffade jag. – På denna sidan hos Dr. Graefe, Köppen, Frähns och Krug, af hvilken jag lånte 125 Rubel och 2 ½ kop. – Fuss var ej hem. – Wilhelm till middagen. Dervid 1 ½ glas vin och sedan ½ kopp kaffe. – Hela dagen ingen uttömning. – Aftonen hos Brossets. – Mycket sent till sängs. Sömnen drömfull. -

D. 27. Vid den knappa uttömningen afgick också blod. – Helg besök af Boethlingk – Till middagen Sundblad, Wilhelm och de unga Wredarna. – Två glas vin och ½ kopp kaffe. – Om eftermiddagen voro Brossets och Köppens barn hitbudna. Coit. med en diskussion, som efteråt förorsakade en särdeles Aufregung hos S. – Sent till sömns och den drömfull och orolig. -

D. 28. Oaktadt den vackra väderleken förblef jag hem hela dagen. – Absenterade således också den tillsagda uppvagtningen hos Ministern. – Om aftonen endast Brossets och Wallin.

D. 29. Extrasession för att bestämma de Demidofska premierna. – Äfven jag deltog mer än vanligt uti debatterna, och bidrog kanske till att utskjuta frågan om General D.s krigshistoria, öfver hvilken en mycket skarp recension inkommit, men anonym. H. tog sig anledning af författarens reputation och den sköna stilen anledning att föreslå det oaktadt en half prämie, och understöddes äfven af U. Det skulle väcka för starkt uppseende, om förf. ej finge någon belöning. Då Krug, som inlemnad recensionen, med förklarande af sin egen incompetens icke heller ville ingå uppå att underskrifva sig såsom godkännande den anonyma recensionen, så syntes meningarne mycket skiljagtiga, och jag föreslog, att ännu låta granska arbetet af någon annan intill nästa pridfördelning – hvilket också beslöts, sedan man voterat öfver frågan, om förf. nu skulle få någon belöning eller ej, och rösterna dervid utfallit jemnt lika både för och emot saken. – Om aftonen med Sofie hos Zandt. -

D. 30. Hela dagen hem sysselsatt, såsom de föregående dagarne, med den Ossetinska syntaxen, hvarmed jag nu ändtligen hunnit till verbet. – Om aftonen med Sofie hos Frähn. – Dömfull sömn.

1840.2 – 1841.

1840.2

Sid. 81.

Maj 1840.

D. 1. Maji. Om aftonen besökte jag Sigism. Schreiber, som jag ej sett på 5 års tid. -

D. 2. Lånte åt Puhilas 17 ½ R, så att han nu är mig skyldig emot 20 Rubel. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Fru Gonard. – Sömmen mycket drömfull, såsom öfverhufvud i sednare tider. -

D. 3. Mag. Wallin på afsked och sedan till middagen. Äfven Wilhelm. Dervid 1 ½ glas vin och efter ½ kopp kaffe. – Om aftonen besök af Knorrings. -

D. 4. Utom en liten promenad eftermiddagen hem hela dagen. -

D. 5. D^e – d^o – Besök af Oldekop, och om aftonen af Brossets, Ruths, samt Zandt, Finnér, Backman och Löjtnant Soldan. Coit. -

D. 6. Nästan hela dagen tämligen ruskig. – Om aftonen besök af F. Sirén med dess fru. -

D. 7. Utom hos Brosset och Fuss hela dagen hem sysselsatt med brefskrifning till Pastor Sederholm i Moskwa, Kapten Popof i Ustsyssolsk, Prosten Ljubimof i Solikamsk och Tscherkesen Nogma jemte 1 till Paterson i Pätigorsk allt dermed uppmuntringar att begagna nästa Demidofska prisfördelning, då det möjligtvis kunde blifva den sista, dels till Sederh. svar på hans frågor derom i allmänhet.

D. 8. Inträdde jag uti mitt 47 lefnadsår. – Expedierade brefven med posten. – Vid middagen 3 glas vin och sedan ¼ kopp kaffe. – Endast Wilhelm främmande. – Om aftonen besök af Knorrings. -

D. 9. Uppvagtning hos Fursten för att önska honom en lycklig resa. – Om aftonen med Sofie buden till fru Bong. -

D. 10. Hela dagen hem. – Sofie nästan alfvarsamt sjuk af illyckenhet, att Eva efter 6 årig tjenst nu tänker skilja sig och återresa till Finland.

D. 11. Uppsade sig oförmodadt äfven kökspigan af en anledning, att hon på ett annat ställe får mycket större lön. Detta bevektes oss att om aftonen besöka Knorrings, igenom hvilkas flicka vi i vintras hade fått äfven denna kökspiga.

D. 12. Vid sin afsigt att skiljas visade hon så mycken beskedlighet, välvilja och hederlighet, att vi bevektes att föreslå henne en förhöjning på lönen, hvarefter hon samtyckte att häldre stanna kvar. – Om aftonen förspeltes hos fru Bong. på lotteri hennes aflidne mans boksamling, hvarvid jag vann

Sid. 82.

Trommsdorfs Allgemeines Pharmaceutisch-chemisches Wörterbuch uti 4 väl konditionerade band. – E dast Brosset besökte oss och jag spelte trictrac med honom så länge, att jag först emot midnatten kom till sömn.

D. 13. Korrt besök af Fursten och Fuss för att bese kvarteret. Kökspigan ändrar sig åter efter ankomsten af en Madam, som inledt underhandlingarna, och förklarar sig ånyo för flyttning. – Om aftonen hos Brosset, som icke var sjelf hem. -

D. 14. Hos Akademikern Graefe, för att bedja om hans intervention till begagnande af några handskriftliga lingvistiska samlingar ifrån Eremitage-bibliotheket. – Krug betalte jag min skuld. – E.m. med Wilhelm på andra sidan hos en skraddare och sedan hos Tallgren.

D. 15. För namnsdagen Wilh. till middagen. – Dervid 1 glas Rhenskt vin och sedan ¼ kopp kaffe. – Byte af kökspigor. – Om aftonen besök af Brosset. –

D. 16. Expedierade bref till Blomqvist. – Föröfrigt hela dagen hem. – Lilla Ammondts kom till natten. Coit.

D. 17. Hela dagen hem, utom aftonen, då vi voro budne till Br.

D. 18. Besök af Palander och Berednikof. – E.m. på andra sidan, att bestyra om åtskilliga köp. -

D. 19. Större delen af förmiddagen ut och på andra sidan för att befordra Evas bortresa till Finnland. – Till middagen Palander och Wilhelm. – 2 glas vin och ½ kopp kaffe. – Om aftonen endast Brossets. – Den nya barnsköterskan kom för att remplacera den afgående Eva. -

D. 20. E.m. hos Brandenburg och aftonen ensam hos Brosset.

D. 21. Hos Fuss. – Förgäfves sökte jag Architekten, för att erfara, huruvida man är sinnad, att reparera det mig lofvade Bongardska kvarteret efter enkans utflyttning. -

D. 22. Utskickade en fora med saker till Toxowa. – Sökte Graefe, som hade lofvat medtaga mig till Eremitage-bibliotheket. – Han var redan utfaren utan att låta mig veta något. – Besök af Baronerna Kothen och Troil. – Eva afreste äntligen, dervid yppades äntligen en slags stöld begången af den förra kökspigan, med tillhjälp af Eva. Hon hade nämligen på hennes enträgna böner öfverlemnat henne en liten hund, som tillhörde oss, utan att yppa det för oss. – Då hon sedan hade hört henne här neka sig hafva hunden, hade hon äntligen i går, såsom det synes af samvetskval, åter stulit den ifrån henne för att hemta den hem, men icke kunnat komma ut dermed, och förlorat hunden på vägen. Just före sin bortgång i dag, hade hon yppat det för den närvarande kökspigan, som äntligen efter hennes bortgång upptäckte det för Sofie. – Saken förarga-

Sid. 83.

de mig rätt mycket och så mycket mer, som jag icke hade tilltrott Eva en sådan oärlighet, och den andra åtminstone icke fräckheten, att kunna så oblygt neka sig hafva hunden. – I anseende till dagens distraktioner sysselsatte jag mig endast med läsning af Literatur-tidningar. – Äfvenså hela

D. 23. den följande. – Om aftonen på andra sidan.

D. 24. Slöt jag ändtl. Hall. Litt. Zeit. för 1836, lånt ifrån Bibliotheket. – Gustafva kom efter sitt pass, och fortfor ännu, oakadt nya tillkomna skäl emot henne, att framhärda uti sitt nekande. – Kortt derefter ankom igenom bref ifrån Helsingfors den oföväntade tidningen om min svåger Alexanders nyligen timade plötsliga död. – Besök af Fru Knorring och Brossets. Jag kunde icke insomna förrän efter midnatten, och vaknade åter snart af häftig kramp uti högra knävecket. Äfven hela den öfriga natten var sömnen ofta afbruten och orolig,

D. 25. Jag upptäckte nu den sorgliga nyheten för Sofie, som blef deraf så mycket mer betagen, som äfven hon minst hade kunnat förmoda just det. – Hos Knorrings. – Hos Gustafvas närvarande herrskap, hvilka sjelfva genast vidkände, att Gustafva andra dagen efter sin ditkomst hade hämtat den lilla pudeln. Icke desto mindre nekade hon äfven nu först dertill då hon på min önskan tillkallades! – Uppå andra sidan hos Fuchs i afseende å fru Strohlmans sak. -

D. 26. På andra sidan. – Hos Sagorskij, som plågat mig att lemna Ornatof sjelf del af mitt utlåtande öfver hans Mordvinska Grammatik. Till följe deraf har jag på Ryska skrivit en uppsats, innehållande ej någon öfversättning af min inlemnade rapport, utan ett allmänt omdöme jemte anmärkningar och råd för framtiden vid hans vidare sysselsättningar med det språket. Om aftonen hos Köppen, som i afseende å språket hade godheten att genomse och korrigera min artikel. -

D. 27. E.m. sökte Brandenburg förgäfves. – Fru Knorring på afsked.

D. 28. Hos Brandenburgs 2 gånger och hos Grönlund för att beställa mig en ny svart klädning. – I anseende till den förestående afresan har jag i dessa dagar icke mer kommit till någon ordentlig sysselsättning. -

D. 29. Med Akademikern Graefe på Eremitaget, hvarifrån jag igenom hans bemedling erhöll 4 lingvistiska Manuskripter till låns. Ändtligen kl. 4 kommo vi till afresa, men anlände först kl. 9 om aftonen fram till Toxowa. – Under resan kändes det

Sid. 84.

sjuka ögat besväradt. Det var väl af den splittrande belysningen igenom den låga aftonsolen men ock kanske en aflägsnare följd af ett helt glas Madera, som jag hade druckit f.m. till en smörgås hos Graefe. – Sönnen drömfull. –

D. 30. Hade vi all anledning att fägna oss öfver att vara på stället, ty i går hade dagen varit klar och vacker utom att en kall frisk vind blåste. I dag deremot regnade det tills emot aftonen och temperaturen var endast 4 grader. – Jag började åter fortsätta min Ossetinska grammatik. – Deremellan speltes Verkehrt med prosten. -

D. 31. Vaknade jag redan kl. 5 till följe af drömmar och en stark pollution. – en följd af landsmjölken och starkare näring i går utom all motion. – I dag var jag mer ut. – Jag började med Bastholms historiska efterretningar till Kundskab om mennesket i dets vilde och raa tillstånd till förströelse i Lectur. Vid middagen ett litet glas Rhenskt vin. – Mot aftonen uppstötningar.

Juni 1840.

D. 3. Juni. Reste jag af 6 om morgonen till staden. – Den ovana skakningen förorsakade mig till en början hufvudverk. – Middag tillfälligtvis hos Sirén med 1 glas sautern. – Just då jag om aftonen skulle anträda min återresa, erhöll jag ett bref ifrån Blomqvist med en beställning af Uniformsbroderi åt Prof. Sahlberg. – Jag for genast till Brandenburg, för att åter anlita hans biträde; men fann honom icke hem. – Jag måste därför uppskjuta min återresa till den följande, och var om aftonen hos Bross.

D. 4. Genom Brandenburgs och hans frus bistånd fick jag äntligen beställningen uträttad. – Hos Fuss och Frähn. – Hos denne åt jag frukost. – Sedan skref jag ännu ett bref till Blomqvist hos Brosset, och kom således först ut ½ till 12. – Emedlertid hem efter 4 timmars resa, täml. hes redan härifrån sedan i förgår. I går torde jag ännu i staden under de myckna springningarna hafva något mera förkylt mig. – Vid middagen 2 glas rhenskt vin. – Det oaktadt tämligen trött, äfvensom ännu

D. 5. I anseende dertill sysselsatte jag mig med att genomse och excerpera 2 af de ifrån Eremitagebibliotheket erhållna handskrifter, neml. ett korrkt Permiskt Vocabularium, som jag redan förut äger och således endast behöfde kontrollera, och en Grammatik af samma förf. en präst Popof.

D. 6. Vidtog jag åter min Ossetinska Grammatika. -

D. 7. Ehuru jag icke heller i dag just saknat rörelse, kände jag mig dock eftermiddagen särdeles trög och oroande stickningar i det vänstra ögat.

D. 8. Kände jag Gudi lof! intet till sådant. En särdeles vacker dag, hvarföre jag ock började i dag med att bada uti sjön. -

D. 9. Väderleken särdeles skön och varm. – Mycken rörelse. -

D. 10. Upp ännu tidigare än de föregående, det är redan före kl. 5. – Jag ides icke fara till staden. – Vid fortsättningen

Sid. 85.

af den Ossetinska Grammatiken uppstod tvehogsenhet, hvarföre jag tillsvidare uppsköt den, och började till omväxling afskrifva det tredje af Eremitagets handskrifter, ett utförligare Permskt Ryskt och Ryskt-Permskt lexikon. – Kall nordlig vind. – Efter badet litet disposition till hufvudverk och e.m. trötthet, hvarföre jag tog mig en liten siesta. – Sofie hade ock varit om morgonen utgången att fiska och dervid förkylt sig. – Om natten poll.

D. 11. Sofies opasslighet fortfarande. – E.m. gårdsherrskapet och Pastor Merselius hos oss på the. -

D. 14. Eftermiddagen med de mina promenad till Hiitola. – Vid middagen 1 ½ glas Rhenskt vin.

D. 16. I anseende till regnig väderlek kom det i dag till ingen simning. -

D. 17. Kl. 5 till 6 om morgonen anträdde jag min resa till staden, der jag erfor, att jag under den föregående sessionen under min frånvaru blifvit af Conferensen jemte Fuss på Akademikern Struves proposition vald till Akademiens Deputat vid högtidligheterna i Helsingfors jemte fastställande af 200 R. silfver till resandet för oss hvardera. – F. hade meddelat Uw. detta beslut för att erhålla hans muntliga sanktion; men han hade yrkat på en skriftlig hemställning! Låt se, hurudant det skriftliga svaret blifver! En ovilkorlig funktion har jag väl föga anledning att hoppas. – Genom adjutanten Nordman fick jag mina böcker ifrån Stockholm. – Middag hos Brosset med par glas vin. Der var jag ock om aftonen på the.

D. 18. Jag uppsteg kl. 4. – Hos Graefe och Frähn, hvilken sednare bød mig stanna qvar hos sig till frukost. – Sedan gick förmiddagen hos Fuss med att utpacka den likaledes ifrån Kopenhagen ankomna boksändningen, och först kl. 2 kunde jag blifva färdig att anträda min återresa. Ingen middag. – Under vägen förtärde jag i dess ställe endast 4 appelsiner. – Kl. 7 tillbaka i Toxowa. Hela dagen ingen uttömning.

D. 19. I anseende till häftig och kall blåst ingen simning, I dess ställe lät jag om aftonen i badstugan öfverskölja hufvud och rygg med kallt vatten. – I dag började jag afskrifva det 4de Manuskriptet ifrån Eremitage-bibliotheket innehållande ett Mordvinskt Lexikon. – Orolig och drömfull sömn.

D. 20. Också i dag kunde jag endast låta begjuta mig med kallt vatten.

D. 21. Jag slöt afskrifningen af det Mordvinska Lexikon. – Ändtligen kunde jag åter försöka simning uti sjön. – Vid middagen 2 ½ glas Rhenskt vin. -

D. 22. Åter starkt regn och. till och med hagel jemte mer kulen väderlek.

Sid. 86.

hvarföre jag icke heller kom till någon simning. – I allmänhet särdeles ruskig och trög till allt. -

D. 23. Coit. – Simmat. – E.m. en kopp kaffe, som bekom mig icke väl. Kl. 6 reste jag tillsammans med Hr. Gepfert med prostens hästar in till staden.

D. 24. Erfor jag af F. att Ministern bifallit Akademiens beslut om deputationen till Helsingfors, men med inskränkning af summan från 200 till 100 Rubel silfver för hvardera. – Jag har då intet skäl att beklaga mig ensam. – Jag bad Fuss besörja om en plats äfven för mig å ångfartyget. – Han skickade dock sednare efter mig och sade, att han haft betänkande vid, att utan vidare äfven för mig taga den första platsen, då han visste, att jag vore hushållsagtig och äfven mindre bemedlad. – Jag var sednare sjelf hos Schlüter och abonnerade likadant på första platsen, då jag ansåg det för oskickligt, att afsöndra mig ifrån Fuss. – Hos Sirén $\frac{1}{2}$ kopp kaffe och sedan om aftonen hos Bross. på the. -

D. 25. Sökte förgäfves General Schubert. – Betalte hos Asmus Simonsen de ankomna danska böckerna både för mig, Akademien och Baron Chandoir tills vidare. – Om aftonen åter hos Bross.

D. 26. – Först kl. 2 kunde jag komma till att anträda min återresa till Toxowa, dit jag återkom först 5 till åtta. – Orolig sömn,

D. 27. Oaktadt simningen e.m. särdeles trög och olustig. – Utom cursorisk lektur intet särdeles gjordt. -

D. 28. Vid middagen 1 glas vin och sedan 1 kopp kaffe! -

D. 29. Efter middagen i anseende till det fortfarande regniga vädret $\frac{1}{2}$ kopp kornkaffe. -

D. 30. I anseende till regn ingen simning. – Vid middagen $\frac{1}{2}$ glas franskt vin. –

Juli 1840.

D. 1. Juli. – Tidigt vaken. – Coit. – Kl. 6 afreste jag till staden. – Fuss hade redan förut erbjudit mig sin broders Annae orden till låns. Då jag sjelf i det afseendet tänkt på Buniakofskij, så berättade mig denne, att F. redan talt med honom, och bad mig derföre komma till sig kl. 3. – Han bød mig äfven stanna hos sig till middagen, hvarvid jag drack 2 glas Chablis. – Sedan Architekten, som i morgon lofvade låta tvätta golfvnen uti de 3 redan målade rummen af det nya kvarteret. – Hos den engelska Pastorn Brown. – Åt Mamsell Roswall betalte jag för Prof. Sahlbergs Uniformskrage med uppslag 117 Rubel, hvilka jag i Helsingfors har att återbekomma. – Om aftonen sökte jag Bross. förgäfves.

D. 2. Af Frähn erhöll jag betalning för de penningar jag utlagt för Baron Chandoir. – Krug betalte jag min skuld. – Fuss beställde mig passet till Finland. – Middag hos Frähn med 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Brosset. -

D. 3. Mest hem sysselsatt med att genomse och katalogisera mina nya böcker. – Blott eftermiddagen på andra sidan. – Middag i ett spisqvarter. – Först när jag kom derifrån, kom man att bjuda mig ifrån Brosset. – Utom middagen förtärde jag hela dagen intet, och om

Sid. 87.

aftonen 2 appelsiner. -

D. 4. Sofie ankom oförmodadt redan kl. $\frac{1}{2}$ till 6 om morgonen. – Om e.m. började vi nedflytta böckerna genom 2 finska arbetskarlar ifrån Wiborgslän, och fingo också dem ned redan till aftonen. – Hos Brosset. – Coit.

D. 5. Hela dagen hem. – E.m. fortsattes flyttningen genom 2 karlar, och så voro vi så godt som alldeles färdiga dermed om aftonen. – Coit. – Dock om natten pollution. -

D. 6. Om förmiddagen blefvo vi så färdige med alla våra saker, att vi äfven sjelfva kunde nedflytta. – Såsom de föregående dagarne middag hem af endast torr mat. – E.m. på andra sidan. – Om aftonen hos Brossets. -

D. 7. Dörrar och fenster målades i kvarteret. – Sofie skulle anträda emot aftonen sin återresa, men det började regna så förskräckligt, att hon häldre stannade kvar öfver natten. Hos Schlüter för att aflemna resepasset. – Coit. -

D. 8. Sofie återreste tidigt om morgonen till Toxowa. -

D. 9. Den vanliga tiden kl. 8 afgick ångbåten ifrån Petersburg. – Redan under vägen till Kronstadt hade vi 2 dugtiga regnskurar, och äfven derifrån regnig väderlek och motvind ända till Rewal, dit vi derföre

D. 10. först kl. 12 om middagen ankommo. Jag uppsökte i staden den svenska Pastorn Holmberg, den ende bekante, som jag der hafver. Han lät sin son beledsaga mig till sin kyrka och den invid belägna Nikolai-kyrkan med åtskilliga monumenter och märkvärdigheter, hvaribland Hertigen de Croy's mumie. – Under återgången till ångbåten om aftonen blef jag alldeles våt om fötterna af en stark regnskur. – Bulgarin, en af resekamraterne, hvars närmaste bekantskap jag gjorde, emedan han var den första ifrån staden återkomne, rådde och bjöd mig att smörja fötterna med brännvin, hvarefter han bød mig till omvexling ett par af sina egna strumpor, då min öfriga provision var i kappsäcken. -

D. 11. Vid uppvaknandet tungt hufvud, som dock förgick sednare. – Under öfverfarten till Helsingfors åter regn. – Ankomst kl. 1. – Middag på Societetshuset. – Sedan med mitt närmaste resesällskap – båda bröderne Fuss och Statssekreter Hoffman, med hvilken jag äfven kommer att bo uti ett af Universitetet för dess deputerade hyrdt kvarter. – faren till badinrättningen, hvarest jag tog ett duschbad, som bekom mig mycket väl.

D. 12. Med Fuss uppvagtning hos General Thesslef och Rektorn. Den förre bød oss den följande till middagen. – I dag åto vi åter på Societetshuset. Dervid såsom i går 2 glas vin och dessförinnan en liten sup.

D. 13. Uppvagtning hos Grefve Rehbinder. – Sedan middagen

Sid. 88.

hos General Thesslef, som i anledning af Kejsarinnans födelsedag var både större och briljantare, än vi hade förmodadt. – Flere visiter. -

D. 14. [i marginalen: Förmiddagen voro vi resta till Sveaborg, beledsagade af öfverste Gripenberg.] – Middag på Kajsaniemi tillställd af Professor Nervander äfven med Schampanj. – Om aftonen hos Axel. -

D. 15. Jubelhögtiden med en middag, som varade i 4 timmar (!) -

D. 16. Kändes först följderna af allt ymnigare ätandet och drickandet – ehuru lyckligtvis lindrigare än jag hade förtjent. – Med Fuss bivistade Theologiae Doctor-promotionen, men foro icke mera till den andra kyrkan. – Sedan åter tillsammans på middagen, tillställd af de promoverade Theologiae-Doctorerne. – Aftonen på den stora balen, bivistad af 1400–1500 personer, såsom man sade. – Jag förblef der ända till kl. 12 ½.

D. 17. Tämligen ruskig, hvarför jag ock uteblef i dag ifrån högtidligheterna, och i stället gick att taga mig ett kallt bad uti sjön. – På middagen hos Grefve Rehbinder.

D. 18. Bivistade jag både sjelfva Medicine-Doctors promotionen och Gudstjensten, der Hipping höll en rätt vacker predikan. – Middag på Societetshuset under taffel-Musik, hvarvid under skålarne för de Kejslerliga standard eftersades. – Om aftonen hos Nykopp. – Ända till middagen litet hufvudverk. -

D. 19. Förmiddagen att bese Clinicum jemte mina huskamrater. – Middag spisade jag sedan på Kajaniemi tillsammans med 15 andra här nu närvarande promotionskamrater. Utomdess hade vi budit med oss af dåvarande Professorer Domprosten Gadolin, Källström, Rektorn Rein, Professorerne Dahlberg och Linsén äfvensom Professor Schröder ifrån Upsala, som äfven då hade bivistat vår promotion. – Vår middag var mycket treflig, och äfven den gamle Gadolin rätt munter. Dagen och tillfället bragte det med sig, att jag drack mer än någon af de föregående dagarne. – Om aftonen hos Nykopp. -

D. 20. Bivistade både den dubla promotionen och sedan Gudstjensten i kyrkan. – Middag åt jag helt ensam hemma. – Derefter bivistade jag härvarande Vetenskaps Societetets session och sedan om aftonen Magistrarnes bal, der jag förblef öfver soupén ända till

D. 21. kl. 5 om morgonen! Då mina kamrater i dag skulle resa med ångfartyget, så blef det ej mer af än 1 timmas sömn för mig. – Kl. 9 afgang ångfartyget, hvarigenom jag blef ensam uti mitt kvarter. – Middag hos Axel. E.m. hos Ilmoni och om aftonen hos Ursins, der jag träffade ett större sällskap, och kvarstannade till soupén, hvaruti jag likaledes deltog, och således först midnatten kom till sängs.

D. 22. Afskeds. och andra besök hos Grefve Rehb. Biskop Franzen, Doctor Lönnrot och Professorerne Hällström och Schultén. – Middag med Gustaf på ett värdshus, med en liten sup och 2 glas vin. – E.m. aflade jag ett besök äfven hos Presidenten Richter, och hos Prof. Lagus. -

D. 23. Hela dagen i beständig rörelse. Middag hos Axel. – Afton hos Linsén.

D. 24. F.m. ett bad i öppna sjön. – Middag hos Ursins i ett ansenl. sällskap. – E.m. sökte jag Prof. Tengström och Pipping och sedan hos Uhlenius.

D. 25. Hela f.m. sysselsatt med att öfversätta beskrifningen om de firade högtidligheterna på Tyska för att tillsända dem Fuss till inryckande i Akademiska Tyska tidningen i Petersburg. Middag hos Axel jemte Baron Troils och Kothens. – E.m. expedierade bref till Gustafva och sökte komendanten Wulfert.

D. 26. Hela dagen hos Gustaf sysselsatt med att renskrifva den omtalta öfversättningen, hvilken jag

D. 27. afskickade med Prof. Freitag. – Middag äfven i dag hos Axels. – Föröfrigt upptogs dagen af hvarjehanda besök. -

D. 28. Diverse afskedsvisiter. – Middag jemte Pastor Rancken – kapellan i Mietois under Wirmo. – Hos Blomqvist.

D. 29. Kl. 10 f.m. afreste jag ändtligen till Sillböle, dit Bl. förut afgått med Pastor Rancken. – Der middag, hvarefter vi kl. 1 om aftonen anträdde återresan, hvar åt sitt håll. Jag kom till natten till Sibbo gästgifveri.

D. 30. Uti Borgå dröjde jag endast några få timmar, hvarunder jag besökte öfverstinnan Martinau. Sedan for jag ännu till middagen till Biskop Ottelins egendom Bosgård $\frac{3}{4}$ mil bakom och på sidan om Illby gästgifveri. -

D. 31. Kl. 8 om morgonen återreste jag till Illby och derifrån sedan öfver Hofvarböle och Mörskom åt Ithis. Vid vägen besökte jag endast på korrt tid Domprosten Alopaeus uppå dess egendom i Nyända. – Kl. 8 om aftonen framkom jag till Pastor Relander i Ithis.

Augusti 1840.

D. 1. Aug. Min gamle fader fann jag till själs- och sinneskrafter täml. decrepitus, så att han icke ens kände mig mer igen förrän jag sade mitt namn. – E.m. reste jag till regements-Commissarien Forstadius i Jaala rundtomkring landvägen öfver Kimola. -

D. 2. E.m. beledsagade han mig tillbaka till Pastoratet, der jag qvarstannade öfver den följande dagen.

D. 4. Kl. 9 f.m. anträdde jag min vidare resa först till Parola, hvaräst jag dock dröjde blott 1 timma. Nattkvarter på Huomala gästgifveri, hvarifrån jag

D. 5. kl. 5 om morgonen fortsatte resan vidare och efter ungefär blott 1 timmas dröjsmål i Wilmanstrand anlände kl. 3 e.m. till Wiburg, der jag åkte in till Judén, och

Sid. 90.

sedan med honom for ut att besöka Zagels på landet utanför staden, der vi qvarstannade ända tills inpå aftonen. -

D. 6. F.m. gick till diverse visiter, ibland andra hos Iversens, hvars fru böd mig till middagen; men som jag måste afslå, emedan jag redan dagen förut hade gifvit i det afseende mitt löfte åt Zagel. – Ännu om aftonen besökte jag efter återkomsten ifr. Zagel Pastor Relander. -

D. 7. Efter frukosten kl. ½ till 10 anträdde jag min vidare resa åt Rautus, för att lättare komma igenom den vägen med mina böcker och äfven kunna begagna Wilh. Keppleri kurirkärria ända fram. – Alla sofde redan på Rautus Pastorat, när jag kl. 10 om aftonen dit framkom.

D. 8. Bröt jag upp straxt efter frukosten, öfver gränsen kom jag ock ganska lyckligt, ehuru min kappsäck visiterades. – Förbudet gods var der visserligen intet. – Middag på Woles prästegård med både en sup, ett glas vin och sedan en kopp kaffe, allt åter hvardagssaker under denna resan! – Oaktadt den ytterst gemena och dåliga vägen kom jag dock lyckligt fram om aftonen till Toxowa till stor glädje för Sofie. – Orolig sömn!

D. 9. Började jag åter fortsätta min Ossetinska Grammatika, äfvensom simning, hvartill jag ej haft tillfälle, sedan jag var i Ithis, der jag simmade 2 gånger. – E.m. fördrefs i dag, såsom merändels de följande, med spel. -

D. 15. Försökte jag åter simma äfven om aftonen, hvilket dock icke tycktes särdeles bekomma mig, åtminstone sofde jag om natten oroligare, än de sednast föregående.

D. 14. Jag började med konjunktionerna i den Ossetinska syntaxen. – Coit.

D. 15. I anseende till den sköna varma väderleken om f.m. 2 gånger bad. -

D. 16. Deremot blott en gång. – Sofie sjuk nästan hela dagen, hufvudverk och kräkning. – Min sömn om natten afbruten och orolig,

D. 17. Var hon lyckligtvis återställd.

D. 19. Reste jag kl. ½ till 7 om morgonen in till staden. – Middag hos Brosset med 2 glas vin. – E.m. på andra sidan för åtskilliga bestyr. -

D. 20. Besökte Stats-Sekret. Hoffman för att tillstålla honom det för honom medhämtade exemplaret af Jubel-Medaljen i silfver. – Så-

Sid. 91.

som jag väntat mig, emottog han mig just vänligt. – Hos Fuss. Först kl. ½ till 2 blef jag färdig att återresa, samt återkom derföre inemot kl. 7 om aftonen tillsammans med prosten, hvilken jag upphann på vägen. Vid den sena middagen 1 ½ glas franskt vin. – Vaknade om natten utan att sedan kunna insomna på lång tid. – Coit. -

D. 21. Först tämligen ruskig. – Endast 11° värme vid kall Nordanvind, hvarföre jag ej vågade i dag simma. – Drömfull sömn.

D. 22. Endast 9 ½ grad, hvarföre det ännu mindre var att tänka uppå något simmande. I dess ställe lät jag i badstugan begjuta mig med kallt vatten. – Sysselsättningen såsom i går lectur af tidningar och andra tillfällighetssaker.

D. 23. För den kalla luftens skuld dylikt bad, som i går. – Den Ossetinska Grammatiken fortsattes. – Coit. -

D. 24. Vaknade och uppsteg redan mycket tidigt. – Herrlig dag ehuru värmen ej gick till högre än 13 grader. – Jag vågade derföre åter försöka att simma. – Emedlertid var det första intrycket en Anwandlung af hufvudverk. Sednare e.m. litet stickningar på högra sidan af bröstet. – Besök af Merselius. – Orolig och af svåra drömmar besvärad sömn. -

D. 25. Äfven i dag kände jag f.m. någon ömhet i bröstet, men gick det oaktadt att bada, hälst väderleken var ännu varmare. Också gjorde jag intet mer om e.m.

D. 26. Jag lemnade stadsresan, för att i stillhet få så mycket mer profitera af den sköna väderleken.

-

D. 27. Den fortfor ock den följande.

D. 28. Vaknade redan före dager. – Coit. – Sedan sofde jag ännu tills inpå morgonen. – Efter det jag slutat andra delen af den Ossetinska syntaxen, las jag e.m. ut i det fria, eller lät föreläsa mig af Sofie: Das Dichterleben af Tieck.

D. 29. Användes på samma sätt förmiddagen för Noveller i der Jahrmarkt. -

D. 30. E.m. en kopp kornkaffe, såsom öfverhufvud då och då i sednare tider, -

D. 31. Redan före dager vaken och uppstigen kl. 5. –

September 1840.

D. 2. Sept. Ännu tidigare i anseende till stadsresan, hvarifrån jag återvände om aftonen kl. 10. -

D. 3. Började åter bada. – I dag tycktes det mig särdeles förfriskande. – Dock mot aftonen trög och olustig. – Coit.

D. 6. Åska med starkt regn på eftermiddagen. – Under hela

Sid. 92.

den nu förflutna veckan har lilla Sofie laborerat med vattenkoppor, och derföre hållit qarantän inom hus. -

D. 7. Äfvenledes starkt regn och ännu starkare åska än i går, hvilket dock icke hindrade mig ifrån att bada, emedan det var om förmiddagen tidigare, och derefter ännu åter vackert och varmt.

D. 8. Redan om morgonen mulen himmel, samt rå och fuktig luft. Snart började det dugga, och ehuru det ej var betydligt regn, så förblef dock hela dagen alltför kulen och höstlik med endast 9° värme om middagen. Det blef således intet bad mer utaf, och lärer det nu öfverhufvud vara slut dermed. Jag slöt Tiecks novell: Tod des Dichters, som jag i den sista tiden läst till tidsfördrif jemte mitt fortsatta grammatikaliska arbete.

D. 9. Vaknade och uppsteg redan vid dagningen för att komma tidigare ut till stadsresan, nödvändig äfven för att förbereda flyttningen till staden, då väderleken redan antagit ett alldeles höstligt utseende. Så var ock denna morgon mulen och rätt kylig. Hela dagen förblef mulen, dock utan regn. Först sednare om aftonen på återresan likväl först närmare Toxowa började ett ihållande duggregn. Äfven

D. 10. vaknade jag redan i skymningen och uppsteg, då jag icke längre kunde sofva korrt derpå. – Vid den trögare afföringen visade sig blod. – Öfverhufvud ruskig och frusen, såsom också temperaturen. – Äfven sedan visade sig än blod vid en annan uttömning. – Ingen motion ute hela dagen.

D. 11. likaledes in hela dagen, då det också skoftals regnade. – Jag tycktes befinna mig drägligare än i går, men om natten väcktes jag, och kunde sedan på några timmar icke åter insomna.

D. 12. Då nästan ingen uttömning följde, och fötterna kändes kalla, så företog jag mig en längre promenad, sedan det började hålla upp. Den hade ock sin goda verkan. Uti badstugan låt jag öfverskolja mig med kallt vatten, hvartill litet varmt blifvit blandadt. – Efter liten läsning vid ljus om aftonen lindriga döva stickningar i det sjuka ögat. -

D. 13. Lät jag likaledes begjuta mig med alldeles kallt vatten. Vid middagen ett glas vin och sedan ännu en kopp kaffe! – Om aftonen prästgårdsherrskapet hos oss med samtliga sina främmande. – Sömnen drömfull och orolig. -

D. 14. Slöt jag ändtligen med Guds hjälp första utkastet

af min Ossetinska Grammatik. – Derefter började jag afskrifva ett genom Akademikern Graefe ifrån Eremitage-Bibliotheket ibland andra Lingvistica erhållet Tshuwaschiskt Lexikon.

D. 15. Jag hade i dag ärnat inresa till staden med allone; men redan i går uppgifvit den planen, emedan nu äfven Fanny börjat få vattkoppor. – Också var det i dag förskräckligt storm och regn hela dagen. -

D. 16. Sedan några dagar ögonen mycket blodiga. – Mindre underligt vid brist på motion och ideligt skrifvande. – För det fortfarande regnet kom mig resignationen uppå stadsresan väl till pass.

D. 17. Slöt jag det Tshuwaschiska Lexikon, och började i dess ställe samla till ett Ossetinskt Vocabularium att bifogas till Grammatiken.

D. 18. Väderleken åter dålig efter en dags uppehåll.

D. 19. Deremot igen en vacker dag, som tillstodde promenader ut i det fria. – Om natten pollution.

D. 20. Jag lät åter i badstugan begjuta mig med kallt vatten.

D. 21. Blod visade sig vid afföringen. – Utmärkt vacker och varm dag, så att man middagstiden hade i skuggan 15°. – Jag vågade mig derföre till och med att bada, ehuru jag i anseende till vattnets kyla förblef der endast par minuter. – Om aftonen stark blix med åska och sedan ymnigt regn, som till

d. 22. åter afkyldde luften. Straxt på e.m. afreste jag till staden med allone. -

D. 23. Om aftonen hos Bross. Redan förut hade jag haft tungt hufvud; sednare mot natten hufvudverk, som föröktes, då jag straxt efter det ändtliga insomnandet uppväcktes i anledning af kökspigans ankomst med en del af sakerna.

D. 24. Hufvudverken fortfor; men gaf sig något fram på dagen. – Hos Schardins. – E.m. ankommo de mina ifrån Toxowa.

D. 25. Mycket knapp och trög afföring med fortfarande tungt hufvud. – Utom hos Fuss och Krug hela dagen hem. – Uppå anvisning af Gustaf inställde sig nu en arbetarelärling Lagerholm ifrån

Finnland. – För Sofies skuld tillstodde jag honom att inflytta till oss, tills han hinner få sig något ställe.

D. 26. Coit. – På andra sidan. – För öfrigt hem hela dagen, utom om aftonen åter en liten promenad.

-

Sid. 94.

D. 27. Riklig motion i det jag var gången till Baron Wrangel och Major Valville. – Hos Rehbinders träffade jag ingen hem. – Nästan hela förmiddagen förgick under dessa visiter och ännu på andra i hushållsbestyr.

D. 28. Hela dagen hem – Äfvenså

D. 29. sysselsatt med afskrifning af ett Tsheremissiskt Lexikon ifrån Eremitage-Bibliotheket. – Blott om aftonen litet utgången med Sofie. -

D. 30. Vaknade redan kl. 2 ½, utan att sedan på lång tid kunna insomna. – Coit. – Om aftonen sökte jag förgäfvos Pastor Zandt och Hoffren.

Oktober 1840.

D. 1. Okt. – Hem hela dagen. – Nästan ingen uttömning. – Om aftonen besök af Zandt.

D. 2. Hämtade bokbindaren äntligen hem mina nya böcker, så att jag kunde börja uppställa mina böcker. -

D. 3. Om aftonen hos Fr. för att återställa en uppsats öfver några Sibiriska inskriptioner, som man sändt honom ifrån Moskofska Historiska sällskapet med begäran att deröfver få hans yttrande; han hade sjelf icke ens läst igenom dem, och önskat, att jag skulle göra det. Det hade jag ock gjort; men intet uppsatt skriftligen, hvaröfver han intet tycktes vara rätt nöjd. – J ja! naturligt. -

D. 4. Om aftonen med Bertha budna till Dr. Graefe.

D. 5. Med Sofie faren till Grefve Rehbinders. Blott Grefvinnan träffades hem, och var ganska artig. Bland annat lofvade hon göra sitt motbesök, så mycket mer som hon förut varit "så oartig att icke hafva besökt oss". – Lagerholm flyttade bort. -

D. 7. Om aftonen hos Brosset. -

D. 9. Slöt jag äntligen uppställningen af böckerna i det nya kvarteret. -

D. 10. Puhilas fick åter af mig till låns 25 Rubel. –

D. 11. Öfverlopp af flere tiggande främmande. – Äfven erhöll jag besök af Murvalt junior förf. af den håniska beskrifningen öfver högtidligheterna i Helsingfors. Ehuru kommen i annat ärende, började han dock sjelf med att ursäkta sig derföre, hvilket gaf anledning till en öppenhjertig replikation äfven å min sida. Då han sjelf betygade sin ånger öfver hvad skedt var, så kunde jag ej annat än stämma en mildare ton emot honom. – Sedan i går har jag åter fortsatt afskrifningen af det Tscheremissiska Vokabulariet.

Sid. 95.

Om aftonen hos Bross. Då jag der drack 2 glas mjölkvatten efter att denna tiden vanl. om aftonen ej hafva förtärt något, så hade jag en högst orolig och drömfull sömn och

D. 12. löst lif. – Jag slöt det Tscheremissiska Lexikon. – Diarrheen fortfor äfven den följande.

D. 15. Hem hela dagen. – Då jag icke ännu kunde inflytta upp på andra sidan, så började jag fortsätta min Unterhaltungs-lecture för sommaren: Bastholms verk om vilda folkslag.

D. 14. Expedierade bref till Zagel och Blomqvist. -

D. 15. Flyttade åtminstone jag till dagarna på andra sidan.

D. 16. Expedierade bref till Lawonius i Stockholm. – Uppvagtning hos Graefe, Reh binder och Adelung. – Sedan jag äntligen upptäckt, att soldaten, åt hvilken jag under min vistelse på landet i sommar hade anförtrott utbytet af kökspigans pass, icke fullföljt saken desto längre än att han i alla fall till stor lycka för mig åtminstone – uttagit årspasset ifrån adresskontoret och fört det till Finska

passexpeditionen, lemnat det nya outtaget och försupit penningarne, hvilket allt han igenom en kedja af hvarjehanda uppspunna lögnen ända tills nu lyckades att för mig fördölja, begaf jag mig till finska Expeditionen, hvarest också det nya passet fanns liggande färdigt. Man hade den godheten för mig, att skriva ett nytt dateradt ifrån detta datum, hvarigenom jag således åtminstone befrias från den betydliga pligten och slipper endast med förlusten af de utaf soldaten förstörda 15 Rublarne, hvilka dock Exekutorn lofvade indraga på soldatens lön, för att till exempel för andra straffa honom. I så fatta omständigheter måste jag söka mig andra soldater för att tjena med vatten- och vedbärning.

D. 17. Började de 2 nya soldaterna sin tienst. -

D. 18. Jag började äntligen åter fortsätta samlingen af Materialier till det Ossetinska Vocabularium – För stark middag. – Om aftonen med Sofie hos Bross. – Om natten pollution.

D. 19. Besök hos Engelhardt. – Vi öfverflyttade alldeles på andra sidan i de egentliga blifvande boningsrummen.

D. 20. Besök af Engelhardt, som åter meddelte sina råd in economicis. – Hos Krug.

D. 22. Otäckt väder hela dagen och kanske i sammanhang dermed känsla af frost och tröghet i matsmältningen, som visserligen öfverhufvud i sednaste tiden åter velat

Sid. 96.

inställa sig. Dertill ock, såsom vanl. skuld brist på motion. – Om aftonen försökte jag derföre att röka en Cigarre. – Besök af Tschubinof och sedan Brosset. – Kramp i högra foten. – Drömfull sömn.

D. 23. Besök af den Norrske Amtmannen Buck med en annan Norrbagge.

D. 24. Med Sofie till Gostinnoj Dvor. -

D. 25. I Sjökadettkorpsen för att uttaga till oss lilla Nordvik. Sedan skickade jag ock efter Baron Wrede. – Med uttömningen afgick äfven blod. -

D. 26. Om aftonen hos Schlüter. -

D. 27. D^e d^e besök af Brossets, fröken Frähn och M. Wallin. – Mycket orolig och drömfull sömn.

D. 28. Man hämtade mig ifrån Synoden ett Ossetiskt Msc. af Mschedlof ifrån Wladikaukas ditsändt, och innehållande en biblisk historia öfversatt ifrån ryskan. – Det var i dag min tour att läsa, men Gud nåde måste jag också nu åter endast lofva den Ossetiska Grammatiken "sous peu", som dock kommer att vara nog längre, hälst äfven de nya bokstäfverne ännu icke äro skurna och gjutna. Ja! sedan Van der Fuhr gjort nya förslag måste jag ännu först pröfva dem och försöka äfven andra kombinationer, för att ändtligen komma till något säkert resultat. – Om aftonen hos Brosset, der jag drack 3 koppar mjölkvatten, och derefter sof så mycket mer illa och oroligt.

D. 29. Visade sig åter blod. – Novosilskij skickade mig i dag ifrån Synoden äfven en Ossetisk Grammatik författad i Wladikaukas af samme Mschedlof, af hvilken också den går meddelta öfversättningen härrör. – Vid första påögnandet syntes, att han bygt sin Grammatik helt och hållet på den idé som jag i början hade fattat: akad. a[fhandling] om språkets theorie – Också alfabetet är mitt första, med några utlemningar, härrörande af brist uppå uppfattningsförmåga. Så mycket hans flit förtjenar lof, så mycket frapperar det mig dock, att mannen uti sina bref till mig icke nämnt ett ord om sitt grammatikaliska arbete, ehuru han affekterat öppet förtroende om

Sid. 97.

sina sysselsättningar. Uppenbart är således, att han velat förekomma mig åtminstone uti äran att hafva skrifvit och, om möjligt äfven utgifvit den första Grammatik på det språket! – Hos Fuss.

D. 30. Expedierade bref till Blomqvist. -

D. 31. Endast utgången till tryckeriet. – Började genomgå Mschedlofs Grammatik.

November 1840.

D. 1. Nov. Besök af Grimm, och om afton af Fru Strohlman.

D. 2. Slöt jag genomseendet af Mschedlofs Grammatik, hvarutur jag egentligen endast vunnit någon kännedom af nya ord och uttryck. – Om aftonen besök af Graefe och sedan Brosset. -

D. 4. Om aftonen med Sofie hos Brosset.

D. 5. Hela dagen frostig med rödare ögon. – Om aftonen med Sofie hos Frähns. -

D. 6. Om aftonen hos Graefe. -

D. 7. & 8. Hela dagarne hem. – Sömnen åter mycket orolig och drömfull.

D. 9. Besök af Frähn, som hämtade mig ett exemplar af en ny Sirjänsk Grammatik utgifven af v.d. Gabelentz och genom honom mig tillsänd af författaren. – Om aftonen besök af Brosset. -

D. 10. Förmiddagen på andra sidan. – Om aftonen besök af Brosset och Ruth med deras fruar samt Dr. Crusell. -

D. 11. Om aftonen hos Tallgren och Zandt. – E.m. visade sig blod. -

D. 12. Om aftonen besök af Pastor Palander och Schluter.

D. 13. d^o d^o ärnade jag mig till Dr. Graefe; men fann honom just i utgående, hvarföre allt blef blott en liten promenad. -

D. 14. Expedierade bref till Frosterus i Wasa. -

D. 15. Skulle jag med Sofie fara till kyrkan för att gå till nattvarden; men funno bron vara borttagen, och måste vända om. – Om aftonen oförmodadt besök af Lawonius (ifr. Stockholm), som då han icke kunde komma öfver tillbaka till andra sidan, blef hos oss öfver natten. – Coit. -

D. 16. Om aftonen besök af Brosset. -

D. 17. d^o d^o Fröken Frähn och Mamsell Semenof. -

D. 18. Om aftonen med Sofie hos Brosset.

D. 19. Hela dagen ingen uttömning. – Besök af fru Strohm. som lånte 20 R. -

D. 20. Äfvenledes mera trög afföring. – Om aftonen med Sofie hos Wulferts.

Sid. 98.

D. 21. Till tryckeriet. – Besök af Bucks och om aftonen af Lawonius. – Sent till sängs efter onödig läsning, hvarmed jag Gud nåde! i denna höst ofta nog sysselsatt mig. -

D. 22. – Besök af Akad. Graefe, som hämtade mig flere dupletter till vederskänk för åtskilliga disputationer, som jag gifvit honom. – Jag slöt äntligen det nogare genomseendet af Mschedlofs handskriftliga Grammatik till möjlig fromma för min egen. -

D. 23. På andra sidan för att besöka Lawonius. Sedan hos Zandt, der jag också åt frukost med 2 glas vin. – Efter hemkomsten en tid äkel. – Om aftonen besök af Brosset. -

D. 24. Om aftonen besök af Brossets och Amtman Buck.

D. 25. Besök af Crusell. – Expedierade bref till Hipping, Blomqvist och Zagel. – Middag hos Baer med 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos Brossets. – Länge ingen sömn.

D. 27. På andra sidan. – Till middagen hade vi hos oss Statsrådet Baehr, den Norrske amtmannen Buck och Doctor Crusell. – Dervid drack jag 3 glas vin och sedan 1 kopp kaffe! – Om aftonen hos Akademikern Graefe. – Drömfull sömn och

D. 28. om morgonen spänning i hufvudet. – I kyrkan till skriftermålet. Särdeles drömfull sömn.

D. 29. Till nattvarden med Sofie. – Besök af en gammal skolkamrat Carlson för att få ett litet understöd. – Puhilas betalte 10 Rubel på sin skuld. – Gr. var hos mig för att underrätta mig, att han haft tillfälle, att tala med Uw. angående Crusell, och att han önskat se honom hos sig (förklarligt, sedan det blifvit bekant, att Kejsaren sjelf intresserar sig för saken). Tillfölje deraf sökte jag emedlertid om aftonen B. för att underrätta honom derom, och bedja honom praesentera Crus. Tyvärr träffade jag honom icke hem, och tillbragte sedan aftonen hos Bross.

D. 30. Tidigt om morgonen hos Baehr, som också skickade efter Crus., för att fara med honom till Uw. – Wallin hos mig för att bedja om ett lån af 70 R. som han också fick, så betänkligt det också var, emedan kassan nu är nog inskränkt. – Vid afföringen visade sig blod. – Om aftonen sökte jag förgäfvos Köppen och Graefe.

December 1840.

D. 1. Dec. Besök af Dr. Graefe och om aftonen af Akademikern och sedan af Brosset och Crusell.

D. 2. Bref till Zagel. – Om aftonen hos Buck och sedan hos Brossets.

D. 3. Hela dagen hem. – Länge ingen sömn, såsom det öfverhufvud den sednaste tiden velat vara, dels genom verkligt längre vakande uppå besök, dels ock genom eftermiddagslurer

D. 4. Coit. – Besök af Hahn. – Ändtligen förde jag till van der Fuhr åter de nyaste combinationerna till Ossetinska alfabetet med afgjordt beslut. – Quod felix faustumque sit! – Om aftonen sökte jag förgäves Doktor Höglund.

Sid. 99.

D. 5. F.m. utgången för att visa Dr. Höglund de Akademiska samlingarna näml. Bibliotheket, Peter den Stores Kabinett och det naturhistoriska Museum. – Om aftonen besök af Mamsellerna Skotte och Mamsell Gepfert. – En oroande döf smärta i det vänstra ögat. -

D. 6. Hos Krug för att meddela honom en anmälan, som jag skrifvit öfver Tshubinofs Grusinska Lexikon för att införas uti våra tidningar. – Om aftonen med Sofie hos Frähns.

D. 7. Hos Fuss. – Dr. Höglund till middagen. Dervid 3 glas vin och 1 kopp kaffe! – Om aftonen besök af Dr. Graefe med dess döttrar. – Ganska orolig och afbruten sömn.

D. 8. Om aftonen besök af Mad. Brosset, Fröken Frähn och Mamsell Semenof.

D. 9. Uppvagtning hos Fursten Dondukof-K. – Om aftonen med Sofie hos Brossets och sent till sängs. -

D. 10. Hos Frähn – Till middag hos Brosset, hvarvid 3 glas vin och derefter 1 kopp kaffe! – Om aftonen med Sofie hos Siréns.

D. 11.–12. Hela dagen hem, äfvensom den följande.

D. 13. Särdeles känsla af frost. – Om aftonen hos Brossets.

D. 14. Hos Ministern, hvilken jag visade Manuskriptet af min Ossetinska Grammatik och öfvergaf derjemte ett bref, hvaruti jag bad honom ifall han för godt funne, utverka mig tillåtelse att få decidera det till hans Majestät Kejsaren. Han emottog mig mycket artigt, och lofvade göra det, men bad mig ännu uppsätta en liten Nota om språkets vigt och förhållande till de öfriga Kaukasiska språken. -

D. 15. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Brossets och Zandt. Drömfull sömn.

D. 16. Hos Krug. – Om aftonen med Sofie hos Brossets. -

D. 17. Faren till Uwarof, hvilken jag emedlertid icke fick träffa sjelf, utan uppsades af Kansli-Direktorn att till honom öfverlemnna min promemoria, hvilket jag ock gjorde. – Nowosilskij, som tillfälligtvis äfven kom till den redan talrika samlingen af audienssökande, yttrade den önskan att af mig få ett skriftligt utlåtande öfver Mschedlofs arbeten. – Om aftonen afskedsbesök af Furst Palawandof, till hvilken jag öfverlemnade bref till Josselian i Tiflis, äfvensom till Mschedlof och Protopopen i Wladikaukas jemte ett exemplar af Tschubinofs Lexikon till den sistnämnde. -

D. 18. Jag började ånyo genomse de Mschedlofska Msc. – E.m. liten siesta som sedan om natten ådrog mig långvarig

Sid. 100.

sömnlöshet och sedan oroande drömmar. – Också Sofie har i dessa 2 dagar icke befunnit sig väl, förmodligen tillfölje af någon förkylning.

D. 20. E.m. ½ kopp kaffe. – Om aftonen hos Bross.

D. 21. Coit. – Besök af Pastor Merselius. – Om aftonen öppnade Baehr sina publika Akademiska föreläsningar, hvilka jag ärnar ock besöka, för att sålunda både angenämt och nyttigt tillbringa åtminstone en afton i veckan.

D. 22. – Besök af Prosten Skotte, som åt hos frukost. – Dervid $\frac{1}{2}$ glas vin. – Om aftonen besök af Forsten, Mag. Wallin, en dansk tandläkare Fränkel och den i detta år hit ifrån Egypten ankomne Scheichen! – Dessutom kom också en löjtnant Tawaststjerna. – Orolig sömn. -

D. 23. Det friska ögat kändes mycket generadt utom den större ansträngningen under dessa korrta och mörka dagar öfverhufvud, hade jag i går afton varit tvungen att vid ljus besörja första korrekturet af Palavandofs ryska öfversättning af min anmälan af Tschubinofs Grusinska Lexikon för den ryska tidningen i morgon. – Prosten Skotte med sin äldsta son till middagen. – Dervid $1\frac{1}{2}$ glas franskt vin. – Om aftonen hos Pastor Zandt. – Döf smärta tidtals i det högra ögat. -

D. 24. Till middagen voro på min bjudning Finnander och hans fru, med hvilka dessutom och fru Brandenburg hade kommit. Dervid $2\frac{1}{2}$ glas vin och sedan $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. – Äfven i dag kändes ögat besväradt, men mindre än i går. – Med Fin. gick jag sedan till Schlüter. -

D. 25. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Köppen och Stellenberg. Längre ingen sömn, emedan jag på e.m. hade hållit en liten siesta.

D. 26. F.m. en utfart till andra sidan. – Om aftonen med Sofie faren till Baron Kothens. -

D. 27. En vagel i högra ögonvrån börjar allt mera genera mig. Besök af Tereschtschenko. – Om aftonen med Sofie hos Bross.

D. 23. Ingenstädes hela dagen utom om aftonen i den Baehrska föreläsningen, – löst lif.

D. 29. Det högra ögat helt blått rundtomkring den inflammerade ögonvinkeln och båda ögonen till det inre röda. – Jag slöt mitt utlåtande öfver de Mschedlofska skrifterna i concept. – Ingen afföring och i allmänhet mycket flegmatisk utan lust till något. – Hela dagen ingen afföring. – Om aftonen besök af Pastorerne Zandt och Sirén, Löjtnant Meurman och Brosset.

D. 30. – ögat ändtligen bättre. – Också i dag blott en knapp och mycket trög uttömning, ehuru jag i går till middagen hade njutit endast hafre soppa och sveskon-kompott. – Om aftonen hos Köppen för att bedja honom korriscera mitt utlåtande öfver Mschedl. Msc.na – Orolig och afbruten sömn. – NB. Uti konferensen i dag upplästes ett memorial ifrån Ministern med underrättelse att Hans Majestät förklarar sig vilja emottaga dedikationen af min Ossetinska Grammatik.

D. 31. Om aftonen hos Köppen och Doctor Graefe. –

Januari 1841.

D. 1. Jan. 1841. Han besökte mig, och ordinerade att bädda ögonvrån tidtals med rosenvatten. – Emedlertid tycktes detta snarare mer irritera ögonen; åtminstone kändes derefter ett starkt kliande. – Mycket drömfull sömn.

D. 2. Hem hela dagen. – Sömnen såsom förut.

D. 3. Dr. Gr. tyckte ögat se bättre ut, emedlertid har jag börjat bemärka en slags känsla af trötthet uti samma ögonvrå. – Om aftonen besök af Brossets. – Emedan jag på e.m. hade hållit en längre Siesta, så kunde jag på lång tid om natten ej insomna. -

D. 4. Jag återställde till Novosilskij Mschedlofs Msc. jemte mitt utlåtande. – Hos Frenckell för att bedja honom på julgröt i morgon afton. – I samma ändamål besökte jag ock Amtman Buck. – Sedan i går har jag åter börjat arbeta på min Ossetinska Grammatik.

D. 5. Uti Sjukadettkorpsern för att uttaga Nordvik till helgen. – Om aftonen hade vi hos oss Buck med sin broder, Magister Wallin, Frenckell och Dr. Crusell, som dock efter the gick bort, emedan han var ock buden till Grefve Rehb. Alla de öfriga stannade till aftonvarden, hvarvid äfven jag drack 4 glas vin. – Till sängs först kl. ½ till 1. – Sömnen blef afbruten och orolig och

D. 6. uppsteg jag nog sent rätt ruskig. – Expedierade bref till Zagel, Blomqvist och Gustaf. – Hela dagen ingen afföring. – Aftonen hos Bross. Om natten insomnade jag först kl. 2.

D. 8. Om aftonen hos Schlüter. – Orolig sömn.

D. 9. Om aftonen besök hos Gepfert. -

D. 10. Coit. – Uti årssammanträdet, och om aftonen med Sofie buden till Frähns. – Orolig sömn.

D. 11. Trögt lif. – Om aftonen besök af Schlüter. – Jag somnade först efter midnatten. – Sömmen orolig. -

D. 12. Om aftonen besök af Brossets. – Sen sömn och denna efter vanligheten. -

D. 13. Visiter hos Fursten, Statsrådet Hoffman samt Grefvarne

Sid. 102.

Rehbinder och Armfeldt. – Fursten var den ende som tog emot. Sedan ännu hos Fuss och Frähns. – Om aftonen med Sofie hos Brosset. -

D. 14. – I anseende till starkare köld och än mer skarp blåst uppgaf jag min plan att fara till Ministern på nyårsgratulation, hälst min granne Graefe, som erudit mig att få fara med sig, åtog sig att ursäkta mig, om det så passade sig. -

D. 15. Expedierade bref till Statsrådet Rafn i Köpenhamn. – Besök hos Grefve Rehbinder. – Orolig sömn.

D. 16. Expedierade bref till Blomqvist. – Orolig sömn. -

D. 17. Utgången till Kadettkorpsen och sedan faren till Geheimerådet Lindström med Crusell. – Dermed gick en stor del af förmiddagen förlorad, ehuru å andra sidan rörelsen tyckes bekomma mig väl. -

D. 18. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Brosset.

D. 19. Visade sig vid den tröga och knappa afföringen litet blod. – Om aftonen besök af Zandt med dess fru, Löjtnant Mörman, Gottwald och Frenkel. – Om natten pollution.

D. 20. Om aftonen besök af fru Strohlman med dess syster och barn. – Sedan med Sofie på bal hos Brosset, der jag drack 2 spetsglas limonadpunsch och förtärde ett och annat smått, hvarföre jag sedan måste pligta med sömnlöshet tills emot

D. 21. morgonen. – Hela dagen mycket frusen och marod. Besök af Magister Molander och unge Ursin, hvilka ämna sig till Moskwa for att studera Ryska. – Detta föranledde mig att med och till rekommendation för dem skrifva bref till Pastor Sederholm och Professor Pogodin. -

D. 22. Byte af kökspiga. – Till middagen Molander och Ursin. Dervid 3 glas Mode och sedan 1 kopp kaffe. – Hela dagen ingen uttömning. – Drömfull sömn.

D. 23. Trög och knapp uttömning. – Middag hos Dr. Graefe med en sup, 2 glas Medok och sedan 1 kopp kaffe. -

D. 24. Äfvenledes knapp och trög uttömning. – Besök af Schulten. – E.m. gjorde jag förgäfves en fart till Ammondts, som icke träffades hem. – Visserligen var också min hufvudafsigst motion; emedlertid kände jag mig om aftonen mycket förstämnd. – Besök af fru Brosset. -

D. 25. Hela dagen ingen afföring, hvarföre jag

D. 26. intog en sats af Glaubersalt som också åstadkom ändtlig lösning. – Besök af Postdirektorn Wulfert. – Om aftonen Baron Kothen med sin fru, Brosset d^o, Dorn och Frenkel. – Jag fick först mycket sent sömn.

D. 27. Sedan om morgonen tryckning i bröstet på vän-

Sid. 103.

stra sidan. – Om aftonen med Sofie hos Bross.

D. 28. Om aftonen hos Dr. Graefe, som dock icke var sjelf hem. – Drömfull sömn.

D. 29. Besök af Brosset och om aftonen af Postdir. Wulfert. – Hela dagen hem.

D. 30. Vaknade redan före kl. 5, utan att mer kunna insomna. – Särdeles tryckning och ömhet i korset på högra sidan. – Ingen uttömning. – Emot middagen stigande hufvudverk, som sednare något gaf sig. – I den mening att detta tillstånd härrör af hämorhojder, intog jag före gåendet till

sängs en dugtig sats af svafvelblomma med cremor tartari; men blef deraf så retligt afficierad, att jag först omkring midnatten insomnade.

D. 31. Ändtligen en god afföring, ehuru ömheten i högra sidan fortfor. – Om aftonen sökte jag förgäfves Baer. Sedan med Sofie hos Brosset.

Februari 1841.

D. 1. Febr. – Hos Grefve Rehb. för att gratulera honom till de sednaste utmärkelserna. – Efter mycket sökande fann jag ock den Digorska Ryttmästaren Tuganof, som jag önskat träffa för att kunna konsultera honom om åtskilliga uttryck. Af honom erfor jag tillfälligtvis att min sista vistelse hos Tuskajef i den ossetiska orten nära Mosdok så när haft ett uppror till följd i det hos den gemene mannen i orten det ryktet uppstått, att den hemliga afsigten hade varit att flytta massan af folket till Ryssland. Den hade derföre ock redan upphört att arbeta, och gjort anstalter till att återflytta till bergen. Ändtligen hade lugnet blifvit återställt derigenom, att de förnäma ibland dem garanterat menigheten fortfarande af deras gamla förhållande. En gammal man granne till Tuskajef hade vid nogare undersökning befunnits såsom den egentliga upphofsmannen till det der ryktet och derföre blifvit fängslad, men ändtligen för sin ålders skuld åter friställd med förskoning ifrån det honom tilldömda straffet. – Såsom jag förmodat, hörde jag den Tagaurska skriftkunnige Junkaren Jessenef tyvärr vara afrest tillbaka till Wladikavkas, för närvarande funnes endast 3 Tagaurer i halfeskadronen, alla illiterata. Såsom den bästa rekommenderade mig Tug. en viss Dudanof, släginge till den gamle Dud. som uti min tid var pristav i Wladikavkas. Jag medtog mannen hem

Sid. 104.

med mig och sysselsatte mig med honom. Tyvärr är han ej allenast illiterat, utan ock ännu ganska svag uti ryskan. Emedlertid måste man begagna honom i brist af bättre. – Om aftonen besök af Pastor Palander.

D. 2. Hela dagen hem. – Palander till middagen. – Dervid 2 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. Trög afföring. Om aftonen besök af Fröken Frähn, Mams. Semenof, Brossets och Wallin. – Drömfull och orolig sömn.

D. 3. Om aftonen hos Pastor Zandt. -

D. 4. D^o d^o sökte Brandenburg. – Trög och knapp uttömning samt orolig sömn. – Jag hade beställt Dudanof hit till denna afton; men såsom jag också hade förmodadt, kom han icke. -

D. 5. Hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe, hvaraf jag väl hela aftonen kände mig mycket liflig, men också ej fick någon sömn förrän efter midnatten. -

D. 6. Om aftonen hos Frähn. -

D. 7. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Sundblad.

D. 8. Uti tryckeriet för att beställa ännu 3 nya typer för att uttrycka de 3 mouillerade ljuden af d, n och t. Efter detta beslut började jag åter renskrifva början, hvaruti jag dessutom fallit på en annan beqvämare allmän indelning. -

D. 9. Middagen ankom min svåger Gustaf. – Om aftonen besök af Amtman Buck, en Direktör Ekström ifrån Torneå, Frenckel och fru Brosset. -

D. 10. Om aftonen med Gustaf faren till Zandt, men då han icke var hem, gingo vi till Sirén.

D. 11. Hos Tuganof och sedan på tryckeriet, för att kontramandera den nyaste beställningen, och föreslå en annan utväg.

D. 12. Hela dagen hem. -

D. 13. Äfvenså utom en liten promenad om aftonen.

D. 14. Vaknade redan tidigt om morgonen, utan att på lång tid kunna åter insomna. -

D. 15. Besök af en slägtinge till Sofie, Mamsell Wiburg. E.m. en kopp kaffe. – Coit. – Orolig sömn och

D. 16. om morgonen en pollution, förmodligen ock af de mjukare sängkläderna. – Om dagen tämligen ruskig. – Först om aftonen afföring med spår af blod. – Besök af Löjtnant Tawaststjerna med dess fru, Fru Sirén, Wallin, Frenckel och Armeniern Nazarians. -

D. 17. Besök af Finnér och Cavén, fru Finnér och Brandenburg, samt om aftonen af Palander. – Det sjuka ögat kändes skoftals trött. -

D. 18. Stor middag hos den nyssblefne Akademikern Buniakowski, 10 à 12 rätter. Jag åt af alla efter en liten sup, och

Sid. 105.

drack circa 8 glas vin! – Om aftonen hos Sirén och Pastor Taubenheim, som proponerade att här inrätta ett sällskap för finska språket, historia och antikviteter. Jag kunde naturligtvis ej underlåta att äfvenledes underteckna mig, ehuru jag tviflar uppå, om här något kan uträttas derföre. Skäligen god sömn, men

D. 19. ingen uttömning. – Hela dagen hem.

D. 20. Nästan hela förmiddagen i rörelse. Hos Frähn och Brosset för att bjuda dem till middagen i morgon, äfvensom Baehr. – Sedan hos Tuganof för att kontrollera min öfversättning af fader vår. -

D. 21. Till middagen Frähn (hans barn kommo icke), Baehr och Brossets. – Dervid 4 glas vin och 1 kopp kaffe! – Först löst lif med afgång af blod. – Drömfull sömn.

D. 22. Utfaren till Tuganof, föröfrigt hem hela dagen.

D. 23. Tuganof till middagen. Dervid 3 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Brossets, den Arabiska scheichen och Zandt. – Före midnatten ingen sömn. -

D. 24. Hela dagen ingen afföring, och ögonen rödare än vanligt med temporell spänning uti dem. – Besök af van der Fuhr som ändtligen fordrade och fick min underskrift till graveringen af alla de nya typerna. – Om aftonen med Sofie och Gustaf hos Brossets.

D. 25. Besök af Pogodin. – Om aftonen med Gustaf faren till Brandenb. hvilken dock ej träffades hem, hvarefter vi gingo till Magister Wallin.

D. 26. Reste jag kl. 1 med Gustaf ut till Strelna. – Vid middagen en liten sup och 2 glas Madera. -

D. 27. Om morgonen en betydlig promenad. – Vid middagen en liten sup och 1 glas Medok; och sedan litet kaffe. – Straxt derpå återreste vi till staden. -

D. 28. Hela dagen ingen uttömning. – Om aftonen med Gustaf till Buck. – Der 1 glas öl och litet qvällsvard med vin. – Jag spelte Schak. – Hem först kl. ½ till 1

Mars 1841.

D. 1. Martii. Ytterst trög afföring med starka trängningar. – Om aftonen hos Ruth på en stund. – Om dagen besök af Dr. Graefe och Frähn. -

D. 2. Hela dagen ingen afföring. – Om aftonen endast Nasarians. -

D. 3. Magen börjar reda sig och slå sig till det motsatta extremet. – Om aftonen med Gustaf hos Zandt. – Litet qvällsvard och sent hem, så att jag först vid midnatten kom till sängs. -

D. 4. Kl. 11 for jag enligt öfverenskommelse med Gustaf till Zandt. -

Sid. 106.

och sedan efter ett glas vin i hans sällskap på jernbanan till Zarskoje Selo, der jag med Gustaf besåg palatset, hvarefter vi med en Isvomik jemte Zandt fortsatte resan till vår egenteliga bestämmelse Ingris prästegård. – En ganska kall genomträngande blåst hade tämligen igenomkyllt mig, hvarföre jag vid middagen tog en sup och drack 2 glas Medok. En följd af resan torde det ändock hafva varit, att jag om aftonen hade litet ondt i hufvudet, men som försvann om natten.

D. 5. En kopp kaffe. – Kl. 8 anträdde vi vår återresa. – Uti Zarskoje Selo smör och bröd och 1 glas Medok. – Efter hemkomsten besök af Dudanof, som ledsagade mig till en Tsherkess, som sade sig vara slägtinge till Schora, af hvilken han erhållit bref med uppmaning, att underrätta sig om mig, då jag på lång tid intet svarat uppå hans bref. – Sedan besök af Amtman Buck med den nyligen hitkomne Svenske Fogden Hauge. – Om aftonen hade de budit oss till sig. – Åter litet qvällsvard med halft glas vin. – Hem först kl. 12!

D. 6. Hos Ruth, af hvilken jag köpte ett hos honom deponeradt exemplar af Meninskis Lexicon Arabico-Turcico-Persienn 2^{dra} upplagan för 250 R. – Hos Tallgren. Besök af Öfverste-Löjtnant Tigerstedt ifrån Helsingfors. – Hos Krug af hvilken jag lånte 25 R. Silfver tills början af Mars. Om

aftonen hos Schlüter för att betala det sista af Aktierna på de Finska Transport ång-fartygen. Der samlades efterhand flere främmande både fruar och herrar. Först sednare märkte jag, att det skulle blifva dop utaf, men för sent, för att mer obemärkt kunna smyga mig bort. Jag öfvervarade således akten, och drack sedan 1 glas Champagner

D. 7. Det sjuka ögat kändes trött. – Besök af Doctor Graefe. – Efter middagen ½ kopp kaffe. – Först om aftonen knapp trög afföring. – Besök af Öfverste-Löjtn. Tigerstedt.

D. 9. Besök af Crusell, som bragte tidningen, att Grefve Rehbinders i går afton kl. 10 vid lag aflidit. – Äfven jag har således i honom förlorat en man, som i alla fall mente mig väl, och på hvilken jag i det hänseendet kunde ock för framtiden göra mig förhoppningar. – Expedierade bref till löjtnant Nogma i Nal-

Sid. 107.

tschik och Blomqvist i Helsingfors. Om aftonen besök af Bross. med fru, Past. Zandt, Öfverste-Löjtn. Tigerstedt, en löjtn. Tigerstedt, Löjtn. Tawaststjerna och Frenckel. -

D. 10. Om aftonen hos Bross. – Ett glas vin. Insomnade sent.

D. 11. Tidigt om morgonen en särdeles beklämning i bröstet. – Besök af Knorring. – Sökte med Sofie Kupfers, utan att finna dem hem. Om aftonen med Gustaf och Bertha hos Siréns. – Om morgonen blodblandad uttömning.

D. 12. Besök af Geschworener Tengström ifrån Helsingfors, Öfverste-Löjtnant Tigerstedt, Professorerne Schultén och Nerwander, Baron Kothen och Löjtnant Krogerus. – Hela dagen hem. – Först om aftonen afföring åter med blod. -

D. 13. Vaknade redan före dager utan att sedan mer kunna insomna. Grefve Rehbinders jordfästning i Svenska kyrkan, som jag dock ej bivistade, då jag dertill ingen bjudning fått, antingen af glömska, eller uppsåtligt, då jag öfverhufvud sedan sista höst ingen gång varit der någon afton, ej heller detta år mer än en enda gång i början deraf blott hos den afledne. – Om aftonen besök af Zandt, som bjöd mig med Gustaf i måndag till middagen. – Med Sofie hos Kupfers, som dock ej var sjelf hem. -

D. 14. Jag åter hos Kupfer. – Till middagen öfverste-Löjtn. Tigerstedt och Kadetterna Wrede. Derved 2 glas vin och sedan ½ kopp kaffe. – Om aftonen med Köppen hos Grefve Solojev, som för

en tid sedan haft ett sällskap af Literatörer hos sig och dervid erbjudit sig, att vilja påkosta editionen utaf en colleksion af utländingars berättelser om Ryssland med öfversättning och korrta anmärkningar. – En ny sammankomst var beramad till denna afton, men då nu ock ingen frukost kunde eller vara rum, såsom förra gången, så blefvo några borta och endast 7 voro der. Utan annan förvillig medverkan förpligtade jag mig att svara för sista korrekturen af tryck ifrån Skandinaviska språk. – NB i dag hade jag besök af Saint-Thomas, författaren af en handskrifven historia öfver Finland, öfver hvilken han fått höra, att jag blifvit utsedd till granskare, och därför tog sig anledning att vilja influera äfven genom en framställning om sina torftiga vilkor med 3 barn och en finsk hustru m.m. – Coit.

D. 15. Besök af Prosten Skotte och Palander. – Jag var faren för att aflägga min Condolence-visit hos Grefvinnan Rehbinder; men blef ej emottagen, hvarföre jag lemnade ett visitkort. – Med Gustaf hos Zandt till middagen. – En liten sup, 3 glas Medok och ½ kopp kaffe.

Sid. 108.

D. 16. Till middagen hos oss Prosten Skotte med alla sina döttrar och dotterdotter, Palander och Pastor Zandt. – Dervid ock jag en liten sup, 3 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af fru Brosset, Fröken Frähn, Statsrådet Rosenof, Professor Schultén och Magister Wallin. – Om natten drömde jag ibland annat om en mycket svår resa, der ställen förekommo så trånga, att jag med min blotta person knapt kunde krypa igenom. – Jag tyckte mig ock vara med Nordenstam, som berättade mig, att en doctor Trinker (!!) talt med honom mycket om mig! -

D. 17. Ingen afföring hela dagen. – Om aftonen med Gustaf hos Zandt.

D. 18. Uttömning med tjock svart blod. – Om aftonen utfaren med Gustaf till styckhofvet, och derifrån till Petersburgska sidan för att besöka Löjtnant Tawaststjerna, hvilken vi dock ej träffade hem. – Öfverhufvud hela dagen liksom trött och ännu mer om aftonen efter så långvarig vistelse uti en kall luft.

D. 19. Jag måste låna åt fru Strohlman 50 Rubel. E.m. en kopp kaffe. – Hela dagen hem. – Om natten besvärad af svår slemhosta med benägenhet till äkel. -

D. 20. Kl. 9 afreste Gustaf tillbaka till Finland. Med honom sände jag bref till Zagel i Wiborg och Professor Ursin i Helsingfors. – Hans afresa åstadkom äfven hos mig en liflig känsla af saknad. – Dertill kom e.m. en egen ängslighet öfver att Fanny blef sjuk, klagande öfver verk i hufvudet, som i sjelfva verket kändes mycket hett, medan händer och fötter voro kalla. Man tillredde henne ett bad, hvaröfver hon mycket tycktes fåga sig, och som tycktes bekomma henne rätt väl, då hon straxt

derefter lade sig att sofva. Emedlertid gick jag till Dr. Graefe för att bedja honom i alla fall i morgon komma och se på henne. Jag förblef der hela aftonen. Då jag hemkom, sofde väl F. men då hufvudet fortfor att vara mycket hett, så att Sofie var sinnad att nyttja blodiglar, gick jag ännu en gång till Dr. Graefe, för att först rådfråga honom. Han hade redan hunnit lägga sig, men steg genast upp, och kom med mig. Han fann hennes tillstånd lugnande och åtnöjde sig med några föreskrifter, ifall hon skulle blifva om natten orolig. -

D. 21. Fannys tillstånd vexlande, men i det hela mer betänkligt. Om aftonen satte man på henne blodiglar, så godt det lät sig göra och om natten lavemang. – Jag var sjelf hela dagen utan afföring, ehuru jag äfven hade haft motion ut i fria luften, i det jag gick att besöka bröderna Schultén, af hvilka jag dock träffade endast Expeditions-Sekreteraren. – Vakade ända till kl. 1.

D. 22. Gudi lof! något bättre med Fanny, som e.m. var till och med rätt munter. – Jag hade också i dag ingen uttömning. Icke heller någorstädes ut, äfvensom jag om aftonen måste uteblifva ifrån Baehrs föreläsning. – Jag hade ock e.m. litet

Sid. 109.

somnat, och fick derföre om natten på lång tid ej sömn. Äfven under natten var den orolig och afbruten med öronsusning.

D. 23. Ändtligen inskränkt uttömning med blandning af blod. – Ifrån Fanny afgick ett godt stycke spolmask. – Öfverhufvud tyckes hon dock Gudi lof! blifva bättre. – Oförmodadt besök af General-Inspektoren Hartman, kanske mera politiskt, såsom det tyckes äfven i afseende å Collin. – Om aftonen besök af Löjtn. Tawaststjerna med fru, svärmor och svåger, Frenckel och Crusell, hvilka jag dock alla måste expediera, hälst äfven Sofie befann sig – hufvudsakligen af för mycket ansträngning med Fanny och oro – så utmattad, att hon måste lägga sig. Dessutom äfven besök af Miltopaeus med ett bref ifrån Wilhelm Kepplerus, hvaruti han begärte låna 2–300 R. för att härifrån låta expediera till sig nya Elever. – Oaktadt med farhåga att sjelf komma i behof, var jag dock nödtvungen att låna 25 R. silfver mot igenom Milt. påyrkadt vilkor att med det första möjliga få dem återbetalta.

D. 24. Dr. Gr. begärte få låna på korrt tid 200 Rubel och fick 199 ½. Så mycket mer, kommer han nu väl att i alla fall erhålla sin betalning kanske efter egen pröfning! Efter konferensen besök hos Hartmännerna. – Sedan hos Brosset sjukbesök, och om aftonen hos Frähn, för att kommunicera honom mitt utlåtande öfver Fru Madame Fuchs arbete, då han derföre mycket intresserar sig. Fanny fick ingen medicin mer. – Redan i går afton började hon blifva hes.

D. 25. Dertill kom någon hosta och snufva. Föröfrigt anser äfven Dr. Gr. henne helt och hållet hafva öfvervunnit sin egenteliga sjukdom, ehuru hon visserligen är ock mycket matt och stilla. Också åter hon äfven nu mycket litet. – Om aftonen var jag faren till Chopine. – Dr. Gr. ej mer om aftonen.

D. 26. Med en knapp och trög afföring följde betydligt blod. – Besök af Akademikern Graefe och Major Karsten ifrån Kuopio. – Sofie särdeles matt och medtagen. – Om aftonen hos Crusell. – Med Sofie börjar det blifva allt sämre. – Också hos Fanny har hostan förökat sig, och ansatte henne mycket ishet om natten. – Dr. Graefe blott om morgonen äfven i dag.

D. 27. Sofie var plågad af hufvudverk, att hon på eget bevåg innan Doctorn kom, satte på sig blodiglar. Den sög starkt och skaffade henne någon lindring, men blott för korrt tid, hvarefter hon åter ansattes af både hufvud- och magverk – jemte allmän känsla af trötthet och matthet, såsom vore hela kroppen sönderbråkad. – Om aftonen besök af Karsten. – Orolig och drömfull sömn.

D. 28. Graefe betalte till en början 25 R. – Jag sökte förgäfves

Sid. 110.

Grefve Armfeldt. -

D. 29. Hela dagen ingen uttömning och äfven

D. 30. en knapp och trög med tecken till blod. – E.m. ännu en uttömning med mer blod. – Om aftonen besök af Brossets och Rosenof. – Drömfull sömn.

D. 31. Expedierade bref till Zigel i Wiborg. Om aftonen hos Bross.

April 1841.

D. 1. Apr. Hela dagen hem. Ingen afföring.

D. 2. Ytterst knapp afföring med spår till blod. – Dr. Graefe kom och betalte riktigt sin skuld. – Känsla af trötthet och döf verk i det högra ögat. – Besök af Brosset. – Om aftonen hos Dorn.

D. 3. Hela dagen ingen uttömning! – Om aftonen hos Direktör Ekström. Före gåendet till sängs rökte på försök en Cigarre. – Drömfull sömn.

D. 4. Ögonen blodbesprängda. – Kittling in anu. – Mera knapp och ytterst trög uttömning. – Sednare itererade. – Under sin sjukdom har Fanny förvärfvat sig en annan moralisk sjukdom, envishet och nyckfullhet, hvarföre vi redan några gånger i dessa dagar nödgats gripa till riset. I dag måste det flere gånger till och med upprepas, och kostade naturligtvis mest på modren. – Om aftonen med Sofie hos Frähns. -

D. 5. Hela dagen hem utom om aftonen i Frähns föreläsning.

D. 6. Expedierade bref till Dr. Lönnroth på Kemi Archangelska Guvernementet. – Hela dagen åter ingen afföring. – Om aftonen endast Brosset. -

D. 7. Om aftonen hos honom efter en kort promenad.

D. 8. Också hem hela dagen, utom att jag om aftonen sökte Frenckel. -

D. 9. Hela dagen hem, alltfortfarande sysselsatt med St. Thomas eländiga Mscrit. – Jag hade i dag uppstigit redan i skymningen. -

D. 10. Också hela dagen hem.

D. 11. Gratulationsbesök hos Fursten, som ock tog emot. Hos Grefvinnan Rehb. lemnade jag ett kort, till blott 2 andra, som lågo före mig på ett bord. Intet papper fanns att skriva sina namn, och ingen menniska syntes, hvarken af gratulerande eller af betjeningen. Hvilken skillnad emot förr. Men så är allt förgängligt här i världen. – Hos Grefve A. skref jag upp mitt namn. Föröfrigt gjorde jag inga andra visiter, och äfven de nämnda 3 hade gifvit riklig motion, då jag i anseende till Isv.s enorma dyrhet gick allt till fots. – Å min sida fick jag besök endast af Sundblad och Gottvald.

D. 12. Jag slöt ändtl. 1^a delen af St. Thomas's Msc. och begynte den andra. – Besök af Nasarian och Löjtnant Mörman. – Ingen afföring. – Om aftonen hos Professor Freitag. -

D. 13. Revolution i magen. – Bivistade den stora [svårt att tyda] hos Ministern. – Om aftonen besök af Rosenof, Brosset och Crusell. -

Sid. 111.

D. 14. Den nyheten, som jag fick höra hos Fr., att Ruth skulle taga afsked ifrån Bibliothekariatet vid Universitetet, och att det vore om att anställa F. till hans efterträdare, så mycket mer som ock Grefve A. särdeles skulle interessera sig för honom, bevekta mig att i afton gå till R. för att recognosera. Jag lät honom naturligtvis intet märka om egna afsigter, hvilka jag dessutom redan på stället nästan uppgaf, då jag fick höra, att Bibliothekarien sjelf var ålagd att 3 dagar i veckan 4 timmar å rad vistas på biblioteket, och dessutom att P. en egen character vore adjoint dersammanstädes. Dock bragte jag den likaledes sjelf för F. importerade Ruuth till misstroende och varsamhet, ehuru så väl han som Grefve A. redan gått nästan för långt, för att kunna mer egenteligen träda tillbaka. – Emedlertid upptog R. min varning för hvad det verkligen var, en vänskapstjenst. – NB. Besök af Baron Kothen.

D. 15. Ehuru jag sjelf redan resignerat uppå all egen spekulation om tjensten, gick jag dock efter Sofies enträgna önskan till Gr. för att rådfråga honom. Han trodde också, att sysslan icke vore passande för mig, dels för den betydliga tidsuppföringen, som den skulle erfordra och så mycket mer, som man svårligen kunde vänta, att min plan om min egen ersättning genom privat-biträde, som jag sjelf ville aflöna, skulle godkännas och antagas, dels för den oeniga och anti -utländska anda, som vore herrskande ibland sjelfva lärare-personalen, af hvilken Bibliothekarien ock är mycket beroende och framför allt af Rektor. – Ville jag ytterligare tänka derpå, så vore bäst, att i tysthet tala om saken alldeles öppet med Kuratorn. Jag uppgaf emedlertid all tanke derpå. – Om aftonen hos Sirén. – Hela dagen ingen afföring och emot middagen litet hufvudverk.

D. 16. Trög och knapp uttömning med blod. – Om aftonen hos Frähn, med hn jag ock ännu ärnade tala om Bibliothekariatet. Dertill blef dock intet tillfälle.

D. 17. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Brosset.

D. 18. Ändtligen slöt jag genomläsningen af Thomas Msc. som upptagit mig oafbrutet uti så lång tid, och tog mig därför frihet, att redan om f.m. göra en promenad. – Sedan började jag skriva mina utlåtanden öfver båda verken, som jag har att bedömma, och af hⁿ blott det öfver fru Fuchs записки först är uppsatt i koncept. – Om aftonen till fots fram och tillbaka till Gepferts på Petersburgska sidan.

D. 19. Endast om aftonen i Bährs föreläsning, hvaraf jag dock mycket litet hörde, såsom öfverhufvud i sednare tider, genom en märkelig lethargi och apathi.

D. 20. Besök af en gammal discipel, Kapten Broberg, som ville låna penningar. – Jag förde till Krug åtminstone det ena utlåandet öfver Fru Fuchs arbete, och började skriva på det andra. – Om aftonen besök af Dorn och Zandt. -

D. 21. Ingen uttömning och längre på dagen litet hufvudverk. Om aftonen hos Ruuth och sedan Zandt; hos den förre af nyfikenhet att erfara något om Bibliothekariatet. Det skall nu vara så godt som afgjort, att den lifländare, som redan förut tjent der såsom biträde, skall få den. Om F. har nu mera ingen fråga varit,

Sid. 112.

och jag hade för en vecka sedan kommit just i en gyllene tid för att gifva R. en vink om honom.

D. 22. Först e.m. obetydlig afföring. – Med Sofie på barnsöl hos B. Der en kopp kaffe, ett glas vin med diverse annat namn.

D. 23. Hela dagen hem. – Om natten löst lif med 2 afföringar.

D. 24. Jag slöt äntligen min rapport öfver St. Thomas Msc., som jag förde till Krug, och inlemnade vid extra sessionen, som räckte inemot 4 timmar, hvarunder dock blott 4 rapporter hunno uppläsas. Jag fick derunder åter löst lif, så att jag efter utkomsten måste i mörkrets skydd flygta till ett hörn på gatan. – Äfven om natten ännu 2 uttömningar. -

D. 25. Hos Fuss återtog jag mitt inlåttande för egentligen för att ännu supplera det, då det ännu icke blifvit uppläst. – Under loppet af dagen 4 uttömningar. – Om aftonen [oläsbart]let spår. – Om natten måste jag åter 2 gånger ut, och

D. 26. om morgonen 2 gånger. – Till middagen blef jag äntligen färdig med omskrifningen af min rapport, och förde den jemte Msc. till Fuss. – Magens tillstånd fortfarande, eller än värre, i det att uttömningarne blifva vattigare, gröna och smärtsamma. E.m. började jag känna trötthet, olust och kyla, hvarföre jag ock uteblef ifrån Baehrs föreläsning, för att värma mig vid en eldbrasa. – För att något konstipera magen drack jag en kopp the; dock äfven derefter ännu en stolgång, äfvensom om natten åter 2. Dermed begyntes ock

D. 27. – I stället för kakaovello 1 ½ glas the, och en flanelbinda om underlifvet. – Ingen frukost och middagen ändamålsenlig med rödt vin. I sjelfva verket tyckes det småningom vilja gifva sig, hvarföre jag också vågade mig om aftonen i den andra Extra sessionen, der nu också min andra

rapport upplästes, men blott ungefär hälften, som naturligtvis icke var Herren så alldeles i lag, hälst han hade till och med omskrifvit sin rapport för att genom nya [oläsbart] och förmenta facta göra den ännu pikantare, och åtminstone genom sina Kollegers löje göra sig skadlös för den förargelse, hvarmed han på det eländiga arbetet förlorat så mycken tid. – Det tycktes om aftonen, som skulle jag få snufva i ersättning för den aftagande diarrhén. – Om natten fick jag åtminstone sofva i ro.

D. 28. I högra ögat kändes verk, eller, såsom det sedan utredde sig uti benregionen öfver detsamma. – Det försvann längre fram. – Emedlertid kände jag mig om morgonen mycket frusen och trött. – En stunds sömn efter frukosten blef mig rätt välgörande. – Vid middagen 1 glas rödt vin. – Något efter densamma par afföringar med smärtsamma trängningar och blodafgång. – Utan lust till någon annan sysselsättning hade jag redan i går börjat kontrollera afskriften af ett Tsheremissiskt lexikon, som jag redan i förledne höst låtit kopiera åt mig. – Om aftonen promenad med Bertha för att bese

Sid. 113.

illuminationen. – Sedan ännu en uttömning och i allmänhet hela aftonen en brännande smärta i ändtarmen. Redan

D. 29. om morgonen tidigt åter en evakuation. Fru Str. kom i Grefvens tid och betalte sin skuld. – Om aftonen den sista extra sessionen i afseende å de Demidofska prisskrifterna. -

D. 30. Sökte förgäfves Fuss. – Slöt igenomseendet af det Tsheremissiska Lexikon. – Lifvet fortfor att vara löst, ehuru ej mer så öfverdrifvet. – Ögonen förskräckligt blodsprängda, såsom ock redan i går, dels af arbete, dels ock af promenader i förgår om aftonen för att bese illuminationen, då jag äfven fick mycket sand i ögonen. – Om aftonen liten promenad med Sofie och Bertha för att bese illuminationen.

Maj 1841.

D. 1. Maji. Van der Fuhr kom för att förkunna mig, att de nya Ossetinska typerna ändtligen äro färdiga skurna i stämplor, och bad mig om prof till sats samt hela alfabetet efter min sista anordning, hvad jag ock förde till honom. – Sökte åter Fuss. – Om aftonen lång promenad för att besöka Dr. Gottwald. Man böd mig in till hans herrskap. – Han konditionerar hos en General Molostrof – som jag fann mycket bildadt och aimabelt. Han sjelf är en man af utbredda kunskaper och erfarenhet. Konversationen fördes på Tyska. – Man persvaderade mig att stanna qvar för att äta litet qvällsvard, hvarvid jag ock drack ett glas vin. – Med mycken artighet böd mig Generalen ock framdeles besöka sig. – Jag hemkom först efter midnatten.

D. 2. Hos Fuss, för att i min sista rapport rätta några små språkfel. – Hos Krug, för att på förhand rådfråga mig angående planen att gå till Krusenstern, för att bedja honom om upptagande af Häradsbokhållaren Poppii söner i Kadettcorpsen, med anledning Abr. Poppii bref derom. Kr. mente det icke alls löna mödan, då fadren icke varit Adelsman. – Besök af Köppen. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Graefe! Der 2 stora koppar thé, hvarföre jag ej så snart insomnade, hälst jag också e.m. hade hållit en god siesta, hvilket den sednaste tiden blifvit nästan en vana. -

D. 3. Hela dagen hem, sysselsatt med att skrifva bref till Poppius och att vidlöftigt till Statskapitän Popof i Ustsyssolsk med förslag till användande af mitt nya alfabet äfven för det Syrjäska språket vid det af honom förehafvande Syrjäska Lexikon. – Mycket drömfull sömn. -

D. 4. Brefskrifningen fortsattes – ock till Pastor Sederholm och Wilh. Keplerus i Moskwa, samt Pastor Fellman i Lappjärvi, – hvarefter jag åter ändtligen vidtog min Ossetinska Grammatik. – Hela dagen hem. – Om aftonen endast Brosset. -

Sid. 114.

D. 5. Expedierade de omtalta brefven, äfvensom 1 till Blomqvist. – Om aftonen hos Brosset.

D. 6. Aftonen hos min granne Graefe, till hvilken jag återställde de ifrån Eremitage Bibliotheket lånta Vocabularierna.

D. 7. Redan e.m. kände jag tryckning i underlifvet. Sedan begick jag den oförsigtigheten, att gå utan Galoscher till Grimm. Jag visste nämligen icke, att det hade regnat, och att gatorna voro mycket våta och smutsiga. Jag fick derigenom fuktiga fötter.

D. 8. Tidigt om morgonen hade jag derföre löst lif med smärta i korset, som dock längre fram försvann. Man hämtade mig ändtligen – på min födelsedag – de första profven af mitt Ossetinska alfabet; men tyvärr äro flera bokstäfver af den beskaffenhet, att Typerna måste göras om. – Vid middagen 1 glas vin. – Om aftonen en promenad med Bertha till andra sidan. - -

D. 9. Jag lånte af Krug 25 R silfver. – Om aftonen hos Brosset. [i marginalen: NB. Bet. D. 22.]

D. 10. Vaknade och måste upp redan kl. 4. Den fortfarande dispositionen till löst lif var i dag särdeles rådande. – Det sjuka ögat ovanligt inflammeradt. – Om aftonen besökte jag under en promenad den unge Hahn. – Äfven

D. 11. åtminstone redan kl. ½ till 6 upp, och under loppet af dagen flera uttömningar. – Om aftonen besök af Sirén, Brosset, Gottvald och Mörman. -

D. 12. Åter redan kl. 4 upp och ut. – Derefter lämpad middag och om aftonen hos Bross. ett glas verkligt thé.

D. 13. Vaknade äfvenledes kl. 4, såsom det nu synes blifva min natur, dock utan den vanliga anledningen. – Kl. 9 hos Brosset 1 kopp kaffe, hvarefter jag med honom och Dorn företog en promenad till den 7 verst härifrån belägna byn Kalamäga (Kalamäki ursprungligen), och efter en liten landtlig frukost af färska ägg och mjölk derifrån öfver öarne Jelagin, Krestofskij och Petrofskij återvände en annan väg likaledes till fots, så att jag väl kan beräkna min spatsergång för i dag till inemot 2 svenska mil. Omedelbart derpå efter hemkomsten kände jag mig visserligen ock rätt trött; dock hade jag vunnit derpå det, att det sjuka ögat nu syntes alldeles rent.

D. 14. Skref och expedierade jag bref till Lawonius i Stockholm. – Om aftonen hos Dorn. – I anseende till den fortfarande dispositionen till löst lif drack jag der utom ett glas mjölkthé ett halft glas vanligt.

D. 15. På fru Wulferts begrafning, dock endast i kyrkan. Till kyrkogården for jag dock ej, dels med afseende å mitt hälsotillstånd, dels af eko-

Sid. 115.

nomie. – Om aftonen besök af Brosset. – 2 glas the.

D. 16. I Sjökadettkorpsen, för att uttaga Nordvik. – Sednare uttömningar men med smärta in anu efter desamma. – Om aftonen sökte jag Wulfert. – Drömfull sömn.

D. 17. Vaknad och tvungen att uppstiga redan kl. 4. – Emedlertid blef det i dag med den ena afföringen. – Om aftonen på andra sidan under ett starkt regn. – Derunder tårades det vänstra ögat nästan oafbrutet, och kändes efter hemkomsten likasom besväradt.

D. 18. Måste åter upp redan kl. 4. – Erhöll böcker ifrån Helsingfors. – På e.m. en promenad till andra sidan. – Om aftonen intet besök. -

D. 19. Upp redan före dager, hvarföre jag åter lade mig, och sofde till kl. 5. – Sofie hade redan i går varit ytterst besvärad af kramp i fötterna. – I dag sällade sig dertill andra plågor, hvarföre jag fann det vara säkrast, att fara efter barnmorskan, som jag ock lyckligtvis träffade hem, och genast hämtade med mig. Emot kl. 11 måste Sofie intaga sängen och kl. 12 och 50 minuter förlöstes hon, Gudi lof! lyckligen med en dotter. Att jag måste absentera ifrån sessionen, var naturligt. – Sednare var jag dock faren till kommittén för att lyfta min lön, hvaraf mig just nu så mycket mer göres behof, som jag oaktadt lånet af Krug är alldeles utan penningar. – Vid middagen l knappt glas Sautern och sedan ½ kopp kaffe. – Der efter hela aftonen ut att söka Madam Fischer, med hvilken vi hade öfverenskommit, att hon skulle komma till oss för att under Sofies barnsängstillstånd sköta den nyfödda. Jag fann henne ändtligen, men redan i ett annat kvarter och bunden, så att hon icke mer kunde komma, om hon ej ville förlora sitt närvarande ställe. – Att söka och få någon annan, dertill var det redan för sent, och vi måste derföre hjälpa oss så godt vi kunde. – Till följe deraf kom jag icke heller tillsängs förrän sednare. – Sömnen drömfull.

D. 20. Vaknade jag åter den vanliga tiden kl. 4, utan att sedan mer kunna insomna. – Öfverhufvud tämligen ruskig. Också blef jag utan afföring. – Hos Frähns, Krug och Fuss. – Vår förra piga Margareta kom i går aftons tillfälligt att besöka vårt folk, och erböd sig åt oss tills vidare till biträde, då hon nu är utan ställe. Vi antogo henne derföre i dag. – Efter middagen en liten siesta, hvarpå jag befann mig särdeles olustig med känsla af frost. – Till diversion en längre promenad, hvarunder jag ock gjorde ett korrt besök hos Wulfert. -

D. 21. Om aftonen sökte jag Zandt – Hos Sirén. – Först efter hemkomsten af-

Sid. 116.

föring sedan i förgår. – Före gåendet till sängs en appelsin.

D. 22. Måste jag för löst lif upp redan kl. ½ till 4. – Expedierade bref till Blomqvist och Axel. – Betalte Krug min skuld.

D. 23. Upp lika tidigt som i går, och derföre sedan så trött, att jag efter frukostem måste litet hvila mig. – Om aftonen var jag gången till Новыя мѣста till Baron Kothen, och hade derigenom dugtig motion. -

D. 24. Upp först kl. 6. – Expedierade bref till Statsrådet Rafn i Köpenhamn. – E.m. hos Grimm, Der 5 kopp kaffe. – Genom Margarethas oskicklighet skrämde sig Sofie uti en oroande grad. – Jag slöt ändtligen i dag omarbetningen och omskrifningen af början till min Ossetinska Grammatik. – Hela dagen ingen afföring.

D. 25. Efter en orolig sömn vaknade jag under särdeles beklämning redan kl. ½ till 4. och företog mig efter uppstigandet en promenad ut på boulevarden. – För öfrigt hela dagen hem. Om aftonen 1 glas the. Om natten häftigt anfall af kramp i högra vadan, som ännu

D. 26. om morgonen vid uppstigandet var mycket styf. – Sedan par dagar har Fanny haft en stark hosta, som särdeles förra natten ansatte henne. Derigenom hade ock Sofie kommit sig först efter midnatten till sängs, men i alla fall fått sofva för litet, och hennes tillstånd var således i dag mindre godt. – Hos mig åter igen lösare lif än vanligt. – Om natten ock en pollution.

D. 27. Den Demidofska prisfördelningen bivistades ock af Presidenten och Vice-Presidenten. – Den förre behedrade ock mig med frågan, huru jag mår och om mina ögon ej vore bättre samt anmärkte, att jag såge i allmänhet friskare ut. Det var väl en facon de parler. – Om aftonen på andra sidan i bokbodarna. – Hela dagen ingen uttömning.

D. 28. På f.m. riklig motion. – E.m. besök af Chopine.

D. 29. Redan kl. 4 upp. – I dag åter löst lif. – E.m. i bokbodarna på andra sidan. -

D. 30. Upp kl. ½ till 5. Magens tillstånd fortfor. – Så mycket mer var den starkare middagen ett fel, och derföre ännu ½ kopp kaffe och sedan till motverkan 1 glas svagt the. – Besök af fru Strohlman.

D. 31. Vaknade ock redan kl. 4 utan att sedan mer kunna insomna. Utom en liten promenad på e.m. var jag äfven hela denna dag hem, sysselsatt med det sista genomseendet af Ossetinska Grammatiken, för att rätta orthografien efter det sednast bestämda alfabetet. Jag slöt i dag åtminstone formläran. – Omkring går allt Gudi lof! sin gilla gång, ehuru Fanny fortfarande plågas tidtals af en svår hosta. – Bertha har fortfarit att medicinera, för att regulera och stadga sin dåliga matsmältning, som visserligen numera ock börjat repa sig.

Sid. 117.

Juni 1841.

D. 1. Juni. Sysselsatt med att ur Ryska historien samla materialier för Ilmoni till hans åsyftade verk öfver Epidemier i Norden. – Om aftonen besök af Brosset. – Sofie har i dag varit besvärad af hufvudverk och förstoppning. – Det sistnämnda har ock varit fallet redan något längre med den nyfödda. -

D. 2. Dr. Graefe lånte 300 Rubel. – Om aftonen lång promenad på andra sidan. -

D. 3. Hem hela dagen. – Fru Strohlman lånte 10 R. – Om aftonen besök af Baron Kothen med hans fru. -

D. 4. Sedan jag slutat mitt arbete för Ilmoni, började jag åter fortsätta den Ossetinska Grammatiken. – En stor del af f.m. på biblioteket, hvarvid jag under återkomsten efter ett åskregn fick litet fuktiga fötter. -

D. 5. Expedierade brefven till Professorerne Schultén och Ilmoni. – Orolig och drömfull sömn.

D. 6. Ingen afföring, hvarföre jag e.m. företog mig en lång promenad upp rundt omkring Wasilios trof till Tulsuk. bryggan och sedan till Gepfert på Petersburgska sidan, så att jag efter återkomsten var rätt trött.

D. 7. Om aftonen promenad till hamnen.

D. 8. Upp redan kl. 4. – Om aftonen hos Amtman Buck. —

D. 10. Hos Aug. Schreibers. – Vid middagen ett glas Burgunder. – Om aftonen besök af Baehr. – Drömfull sömn. -

D. 11. Slöt jag äntligen den sista revisionen af min Ossetinska Grammatika, hvarmed ock numera materialerna till Vokabulariet äro utskrifna och till vidare utarbetning färdiga. Förmiddagen mest på biblioteket. – Om aftonen sökte jag förgäfves Schlüter. -

D. 12. Om morgonen åter. – Brosset till middagen. Dervid 3 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Besök af Reguli en Ungrare, som 1 ½ år rest i Finland och Lappland för att studera språken och undersöka deras förvandtskap med Ungerskan. – Om aftonen hos Schlüter, hvilken jag öfverlemnade min Ossetinska Grammatik för att igenomses i afseende å ryskan.

D. 13. Hela dagen hem. – Ingen uttömning. – Om aftonen besök af Sirén. -

D. 14. Jag erhöill med posten mina penningar ifrån W. Keplerus. – Oaktadt den lilla rörelsen särdeles trög. -

D. 15. Hela dagen hem. -

D. 16. Sökte Zandt förgäfves. – Brosset till middagen, Derved 3–4 glas vin och sedan 1 kopp kaffe.

D. 17. Expedierade bref till Wilhelm Keplerus och till Dr. Lönnrot i Helsingfors. – Såsom de föreg. dagarne sysselsatt med Journal-lectur.

Sid. 118.

Om aftonen på andra sidan, der jag ock förgäfves sökte Wallin.

D. 18. Hos Zandt. – E.m. hos Wallin. – Öfverhufvud mycket motion i den starka hettan. -

D. 19. Dr. Gr. kom och betalte åtminstone 100 R. – Ock på andra sidan, der jag ibland annat förgäfves sökte Buck. Om aftonen besök af Reguli. -

D. 20. Afskedsvisit af Amtman Buck. – E.m. fru Strohlman betalte sin skuld. – Utom åtskilliga bestyr hem hela dagen. -

D. 21. Kl. 2 afreste vi ändtligen till Toxowa, dit vi om aftonen efter kl. 7 ankommo. Sofie var naturligt särdeles trött, ej allenast utaf resan, utan ock af de öfverdrifna ansträngningarna till densamma. -

D. 22. Var jag sjelf hela dagen särdeles trög och apathisk. Ingen afföring, förrän längre mot middagen. – Jag började i dag att bada uti sjön. – Om morgonen en särdeles styfhet i det sjuka ögat vid hastigare rörelse. -

D. 23. Började med den Tscherkessiska Grammatikens igenomseende och excerpering, och till förströelse-lecture fortsättning ifrån förra sommaren af Bastholms Underrättelser om våra folkslags seder och bruk. -

D. 24. Uppväcktes jag igenom Fannys skrik och gråtande redan kl. ½ till 4, och steg upp korrt derefter, då jag emedlertid icke kunde mer insomna. – Emedlertid kände jag mig sedan under förloppet af dagen mycket ruskig och trög, så att jag oftare måste hvila mig ut, isynnerhet efter simningen, då jag sofde en god stund intill den sent färdig blifna middagen. -

D. 25. Emot middagen regn, och derföre intet simmande. – Magen mycket spänd. -

D. 26. Kunde det icke heller blifva något simmande utaf,

D. 27. förmodad ankomst af Pastor Zandt i stället för i morgon. Han åt hos oss både frukost och middag, men hans fru kom ej. Redan vid båda måltiderna, drack äfven jag 3 glas Sauterne tillsammans. – Förmiddagen hade vi dock tillfälle att också simma; eftermiddagen skoftals åter regn. – Vår yngsta dotter döptes af Zandt och erhöll namnen Sara Johanna S. efter födelsedagen i den tyska kalendern och Johanna efter mitt namn. Hon framhöls af äldre Mamsell Skotte; de öfriga vittnen voro hennes far prosten, i anseende till sjukdom företrädd af Pastor Palander, och syster Elisabeth Skotte. – Utaf traktering blef min mage spänd och besvärad, äfvensom sömnen orolig och drömfull.

D. 28. Upp redan kl. 5. – Större delen af förmiddagen förgick sedan under promenader med Zandt och hans resällskap. Der ny frukost med vin och Champagner. – Om morgonen visade sig litet blod. – I anseende

Sid. 119.

till häftig storm kom det till ingen simning för mig. – Om natten pollution.

D. 30. Upp redan kl. 4. En stund derefter afreste jag till Petersburg, dit jag ankom kl. 10. Mina kommodnycklar, h^a jag vill minnas mig hafva gömt på ett ställe, funnos icke der, och jag måste derföre, sedan jag tillbragt en lång tid med fåfängt sökande slutligen gå, såsom jag gick och stod, uti sessionen, och sedan till middagen, till Baer, hvaräst jag ock såg Reguli. – Jag tog dervid en liten sup och drack 2 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Jag fick mina böcker ifrån Tyskland af Voss, äfvensom 5 st. ifrån Bohlens Auktion. Mitt resepass för den påtänkta lilla resan till Finland erhöll jag om eftermiddagen i god tid, men då jag äfven dertill behöfde kläder ifrån kommoden, och således hade varit nödsakad att låta uppdyrka densamma, fick jag den nya nyckeln så sent, att jag ej mer kunde resa ut om aftonen. Mitt mjölkthé drack jag tillfälligtvis hos Schmidt och sedan hos Dr. Graefe min närmaste granne nu boende uti sin broders qvarter. –

Juli 1841.

D. 1. Juli. Han lät skicka mig tidigt om morgonen kaffe en väldig kopp. Med min afresa drog det ändock ut till kl. 8, så att jag först kl. ½ till 1 återkom till Toxowa. – Emedlertid hann jag ännu väl simma före middagen. – E.m. utgången att höra åt efter ett temporellt kvarter för Dr. Graefes fruntimmer, och sedan till Hepojärvi för att derom lemna ett bref att afföras med min kusk i afton till staden. -

D. 2. Simmade på förmiddagen 2 gånger. – Det oaktadt öfverhufvud hela dagen mycket trött och trög. -

D. 4. På e.m. på andra sidan en kopp kaffe.

D. 6. Vid middagen öfver 2 glas franskt vin. – Alla dessa dagar 2 gånger simmat, eftermiddagen spelt med prosten. – Förströelselektur till afvexling ifrån den tråkiga och eländiga Tscherkessiska Grammatiken de nyaste häftena af Convers. lexikon der Gegenwart. -

D. 9. För regn blott en gång sjöbad. – Om aftonen hos Palander 1 glas bischof. – Orolig och drömfull sömn. -

D. 11. Kl. ½ till 7 anträdde jag min resa till Finnland och ankom middagstiden till Walkiasaari prästegård. Vid frukosten 2 glas vin. Jemte Schröders böds jag af Statsrådet Kajdanof ned till fabriken till middag. Dervid 2 glas Champagner och 2 annat vin och sedan 1 kopp kaffe.

D. 12. Kl. ½ till 8 fortsatte jag resan. Middag å Kyrölä gästgifveri, sedan jag badat i den underliggande sjön. – Kl. 7 om aftonen ankom jag till Wiborg, der jag åkte in till Judén.

D. 13. Vid frukosten en liten sup, äfvensom vid middagen ock 1 glas Portvin. – 2 gånger bad uti sjön. – På thé buden till

Sid. 120.

Lektor Ahrenberg vid aftonvarden, der åter 1 liten sup och 1 glas vin.

D. 14. Hade jag först ärnat fortsätta resan, men Zagel hade redan i går enträget bedt mig i dag spisa middag hos sig att jag måste uppskjuta min resa. – Vid middagen 3 glas vin och sedan en kopp kaffe. E.m. promenad uti Monrepos.

D. 15. Efter en dugtig frukost med en liten sup och 1 glas vin anträdde kl. 10 den vidare resan. Den blef nog besvärlig, också derföre, att jag hela vägen fick endast 2 hjuliga kärror. – Bad uti Saimen nära Wilmanstrand. – Uti Davidstad 3 koppar the. – Först ifrån Kirvu fick jag en 4 hjulig kärre för det sista hållet i dag till Kaipiais dit jag ankom kl. 11 $\frac{3}{4}$ om natten.

D. 16. 3 koppar kaffe. Resan fortsattes kl. $\frac{1}{2}$ till 6. – Ifrån gränsen hade jag nästan hela det sista hållet regn. – Ankomst kl. 12 till Ithis prästegård, der jag tyvärr fann Relander vara bortrest till Wesikansa, hvarifrån han först i Tisdag återvänder. – Med honom är ock klockaren Engberg, hvarföre jag väl blir nödsakad, att härstädes qvarstanna till deras återkomst såsom välförtjent straff, att jag lät i Wiborg öfvertala mig ifrån min första plan, att resa om onsdagen, då jag skulle hit anländt redan i går, och således ännu anträffat såväl Pastorn som klockaren. – Vid middagen en liten sup. – E.m. besök hos Gubben, hvilken jag fann Gudi lof tämligen oförändrad till sin helsa, ehuru icke heller just lugnare än förut. – Med bekymmer hörde jag såväl af honom sjelf, som af fru G. att Engberg skall hotat, att afsäga sig vården öfver honom uti Augusti när året går till ända. – Det blef i dag ingen badning utaf. -

D. 17. Pastor Tapenius hade i går träffat mig här och skickade derföre i dag häst och chaise efter mig för att komma till middagen till Parola, dit Prostarne Wirenius, Wegelius och Europaeus hade anländt. – Oaktadt regnet afreste jag ock genast och förblef der ända tills om morgonen.

D. 18. då vi alla efter frukosten åter afreste, jag tillbaka till Kyrkan. Prostarne deremot åt Wiborgs län. Hade jag nu haft mina affärer bestyrda, d.ä. hade jag ankommit redan om Thursdagen till Ithis, såsom först var ämnadt, så hade jag nu haft en skön lägenhet att återvända till Wiborg med Wirenius, som åkte ensam uti egen Kalesche. – Uti kyrkan böd mig Långström till middagen, hvilket jag dock måste afslå, emedan jag efter Gudstjenstens slut med en kyrkobåt afgick till gamle vännen Forstadius i Jaala. -

Sid. 121.

D. 19. Badade uti sjön. Forstadius skref en biljett Relander till mötes i Pyörilä, att han efter derstädes förrättad uträttad uppbörd skulle vika in i Jaala, der jag väntade på honom, eller ock underrätta oss om sin ankomst till Pyörilä och der afvakta vår ankomst dit.

D. 20. Om morgonen erhöilo vi svaret, att han om natten passerat directe till kyrkan hem, dit han bod oss båda till middagen i dag. Efter frukosten afreste vi således uti en chäs till Hanska hemman, der vi en stund fingo lof att vänta på båt, hvarmed vi öfverforo fjärden under regn förbi Hijdensaari till Naislax, hvarifrån vi under fortfarande regn fortsatte resan landsvägen till pastoratet, dit vi i anseende till dröjsmålet på Hanska och Naislax framkommo först på eftermiddagen. Upp hos

Klockaren och min fader. Den förre förklarade sig gerna vilja afstå vården öfver Gubben åt någon annan, emedan han ledsnat vid hans krånglighet, knöt, missnöje och klagomål i verlden öfver sin skötsel. Gubben sjelf bestred sanningen af klagomålen och yttrade sig föröfrigt tämligen liknöjd öfver sitt blifvande öde. Jag bad båda ytterligare besinna sig tills

D. 21. om morgonen, då jag åter gick upp till dem. Gubben hade nu sansat sig och medgaf sjelf, att det bästa vore, om Engberg ville bibehålla honom, då ju fru Grann, till hn han åter gerna ville vända sig, ej ville mer för andra gången åtaga sig hans vård och skötsel, väl hafva några andra Kandidater till förtjensten af 200 Rubel anmält sig; men Gubben skulle då nödgas öfverlemna sin egen närvarande koja, hvartill han ej hade lust. Också voro de nya Kandidaterna öfverhufvud mindre passande i alla afseenden än Engberg. Det insåg han lyckligtvis äfven sjelf, visade sig derföre uti sin egen och min förlägenhet villig att qvarstanna under Engbergs vård, samt lofvade vilja efter möjligheten ändra sitt uppförande. Ändtligen fick jag ock den sistnämnde öfvertald att ännu tills vidare bibehålla honom. – F.m. ett bad. E.m. ånyo med den nyss ankomne Pastor Tapenius, samt med Forstadius och Relander upp hos Engberg, då jag begagnade mig af tillfället att också hos fru Grahn göra mitt afskedsbesök. Äfven hon besannade, att Gubben ingalunda feltes något hos Engberg, om han blott sjelf ville vara nöjdare och fogligare. – ett vittnesbörd som så mycket mer åtminstone tillfredsställde mig sjelf. – Forstadius återreste hem om aftonen.

D. 22. Efter frukosten anträdde äfven jag min återresa, sedan jag än en gång förmanat Gubben till foglighet och fördragsamhet, samt Engberg till tålmod och öfverseende med Gubbens enfald och svagheter. – Måhända såg jag honom nu för sista gången, ty ehuru jag egentligen ej kunde märka någon särdeles förändring emot förr, så beklagade han sig dock öfver svåra stygn uti vänstra sidan, som periodiskt skall ansätta honom, alltsedan han i våras – efter Engb.s uppgift uti ett till en del sjelf förvålladt svaghets-

Sid. 122.

tillstånd nedfallit ifrån sin säng uppå golfvat. Äfven denna morgon hade han haft ett ytterst svårt anfall, som dock hade gifvit sig, då jag kom för att taga afsked af honom. – Emellan Kouvola och Ithis öfverfölls jag af en häftig regnskur, så att jag blef tämligen våt. – Tarflig middag uti Kirvu, hvarefter jag ännu fortsatte resan till Költta gästgifveri dit jag anlände kl. 11 om natten.

D. 23. 3 koppar kaffe med en Wiborgskringla. – Kl. 5 fortsatte jag resan och ankom kl. 9 ½ till Wiborg. – 3 gånger bad. -

D. 24. Deremot blott 1 gång f.m. emedan vi gingo till middagen till Zagel och der passerade äfven hela e.m.

D. 25. Äfvenledes blott 1 bad f.m. och besök hos Rådman Antell och Kapellanen Hougberg. Iversen sökte jag förgäfvess. Vid mitt besök hos Bergbom i går hade jag i går blifvit buden i dag till middagen till honom. Efter densamma besök hos Lekt. Ahrenberg, som följde mig ut till Zagels, der jag passerade aftonen. -

D. 26. Efter en god frukost anträdde jag min återresa åt Petersburg kl. 10 ½. – Af gästgifvaren fick jag en ny Svensk Schäs, att föras till Petersburg och kunde således åka beqvämt. – Utan att någorstädes hafva uppehållit mig ankom jag kl. 8 om aftonen till Walkiasaari, men fann ingen af herrskapet hem. Pastorn hade med sin syster en timma före mig afrest till Petersburg. – Man lagade mig dock både mjölkthé och qvällsvard.

D. 27. Upp redan kl. ½ till 5. Tvänne koppar kaffe. – Under väntan på hästar började jag läsa ur det framliggande Svenska Kabinettsbibliotheket Waldemar Klein en Original Roman af en fru F..., hvarmed jag ock kom till slut, innan hästen blef färdig. Det blef ock under hela denna resa min enda egentliga lektur. Kl. 10 ½ afreste jag vidare; men fick en så lat häst, att jag först kl. 6 om e.m. återkom till Toxowa, dit jag denna gång tog vägen öfver byarne Haapkangas, Poronkylä, Heistola och Säskij, der jag tog mig ett bad uti bäcken. – Vid middagen hem 2 glas Mallaga, såsom ett slut på de många, som jag under resan förtärdt, utom att särskildt hafva antecknat allt. – Under det rena vegeterandet har jag näml. intet försmått ens af spirituösa, ehuru jag visserligen sökt inskränka mig uti njutningen af sådant så mycket som möjligt. -

D. 28. Oaktadt tröttheten och trögheten började jag åtminstone åter fortsätta mitt afbrutna studium af den Tscherkessiska Grammatiken. – E.m. ankommo båda bröderna Graefe med stort sällskap ifrån Petersburg. – Jag var intill aftonen sysselsatt med att jemte dem söka dem kvarter till några dagar uti byn. – I brist uppå annat beslöto de ändtligen att åtnöja sig med en stuga hos Sondis. – 2 gånger bad. -

D. 29. F.m. hos dem. – Blott ett bad i anseende till sedan påkommen regnig väderlek. – E.m. anlände till Prosten Pastorerna Sirén och Forsmann ifrån Petersburg. – Med dem e.m. en promenad.

Sid. 123.

D. 30. 2 gånger bad. – E.m. promenad med Graefarnes svit, hvarefter allesammans 14 personer hos oss drucko the och 1 glas vin med kaka. – Pastorerne återreste till staden. -

D. 31. I anseende till regn, som fortfor nästan hela dagen, blott en gång bad. – Hela e.m. Verkehrt med Prosten.

Augusti 1841.

D. 1. Aug. F.m. Graefarne på afskedsbesök. – De berättade, att äfven Frähns i förgår hade ankommit hit till Toxowa, men i går e.m. åter bortrest. – Blott en gång bad. –

D. 2. I anseende till fortfarande regn hela dagen intet bad.

D. 3. Blott en gång. – Christina sjuknade förmodligen af någon förkylning. -

D. 4. Äfvenledes blott en gång simmat. – Om natten särdeles orolig sömn – gemena drömmar.

D. 5. För regn åter blott 1 bad. – Jag slöt äntligen mina excerpter och afskrift af Nogmas Tscherkessiska Grammatik. -

D. 6. Hela dagen i anseende till nästan fortfarande regn alldeles intet bad. – Jag började afskrifva de af mig uppsatta anmärkningarna öfver ofvannämnda Grammatika, för att sedan tillsända författaren.

D. 7. 2 gånger bad. E.m. på andra sidan 1 kopp kaffe. -

D. 8. Blott 1 gång. – I anseende till Sofies födelsedag 2 glas Chablis vid middagen. -

D. 9. Äfven 1 gång. – Äntligen slöt jag det ofvan under d. 6 påbegynta arbetet, så att jag nu omsider dock Gudi lof! är fri derifrån. Tyvärr lærer dock mannen blifva ingenting mindre än nöjd med min åtgärd, då han i stället för den väntade belöningen får sitt Manuskrift tillbaka med ett kritiskt förkastande omdöme och rekommendation till ny omarbetning. -

D. 10. Jag började afskrifva Mschedlofs Ossetinska öfversättning af Davids Psaltare. – Vid middagen ½ glas Mallaga. – 2 gånger bad. -

D. 11. 2 gånger badat om aftonen. -

D. 12. Spelte hela e.m. på andra sidan. – Orolig sömn med pollution. -

D. 15. Började till diversion läsa Schlemihls Wundersame Geschichte vid fortsättningen af min vanliga afskrifning.

D. 17. Blef densamma af mig slutad.

D. 18. Sedan jag i går erhållit vaccín af Doktor Graefe i staden, lät jag i dag emot aftonen ympa den uppå lilla baby af Klockaren Osolanus. -

D. 19. I anseende till häftig och kylig blåst blott 1 gång bad. -

D. 20. Äfvenledes blott en gång. -

D. 21. En särdeles vacker och varm dag, hvarföre jag till och med 2 gånger badade. – Jag hade den tillfredsställelsen,

Sid. 124.

att i dag sluta afskrifningen af den Ossetinska Psaltaren. -

D. 22. Började jag afskrifva ett Tscheremissiskt Lexikon in folio, som jag fått ifrån Eremitage-Bibliotheket genom Akademikern Graefe. – 3 gånger bad. Vid middagen 1 spetsglas vin. -

D. 23. Blott 2 gr bad. – E.m. spelte med Prosten. – Besvärad mage och om natten en högst orolig, af drömmar och en pollution besvärad sömn, hvartill jag ej vet någon annan orsak, än en med kanel starkt kryddad creme i går middags och derefter längre sittande. -

D. 24. Blott 1 gång bad, emedan jag straxt eftermiddagen afreste till staden. – Der förefann jag ibland andra 2 bref af min svåger Gustaf, af hvilka jag måste sluta, att han måste finnas i staden. Sedan jag besökt Dr. Graefe begaf jag mig derföre på andra sidan att söka honom; men erfor på sin höjd med visshet, att han vore utrest ifall han verkligen finnes, der jag sökte honom. – Åtskilliga andra härvarande sökte jag lika förgäfves, såsom Schlüter, af hⁿ jag hade hoppats, att erhålla redan åtminstone en del af mitt Ossetinska Msc. igenomseet.

D. 25. Tidigt upp. – Dr. Graefe skickade mig kaffe. – Jag ärnade åter begifva mig ut för att ånyo söka min svåger; men hindrades genom murmästare, hvilka anhöllo om att nu under min närvaro i

staden få litet reparera kakelugnarne uti rummen. Så oväntadt och förtretligt detta var, måste jag låta det ske. – Hos Fuss för att bedja honom i Akademiens namn affärda Nogmas Ms.ter till honom jemte mina anmärkningar och ett bref. – Ändtligen hann jag ut till andra sidan, men fann Gustaf redan utgången i staden. I går aftons hade han korrt efter mitt sökande återkommit ifrån en utfart ifrån Kolpina. – Hos Sirén träffade jag oförmodadt Professor Rein ifrån Helsingfors. Frukost med en liten sup och ett glas vin. – Först efter sessionen fick jag träffa Gustaf, men både för min och än mer äfven för hans i morgon förestående afresa endast på en kvarttimma. För stark middag hos Dr. Graefe med mer än quantum satis af vin. – Detta visade sig under återresan, som anträdde kl. 6 om aftonen. – På större delen af vägen besvärades jag af en obehaglig hicka, som fortfor äfven hem, ja kanske hela natten, åtminstone

D. 26. vaknade jag äfven under hicka och kände mig sedan

Sid. 125.

tämligen olustig och ruskig. Hickan fortfor skoftals hela dagen och hejdades för en tid endast af båda simningarna. – E.m. hade jag den åter. En kopp kaffe hjälpte icke heller, och först om aftonen 1 ½ glas Selters. – Hela dagen sysselsatte jag mig endast af tidningslektur. – Drömfull sömn och pollution.

D. 27. En mera konsistent och ymnig afföring efter flera smärre redan i går oreglade och merändels lösa. Ännu ½ glas Selters på morgonstunden. – I anseende till regn och sedan storm intet bad hela dagen. – Också i dag utgjorde tidnings-lektur min enda sysselsättning. -

D. 28. Började jag åter afskrifningen af det Tscheremissiska Lexikon. – Blott en gång bad emot middagen. -

D. 29. Äfvenså. – Vid middagen 1 glas Chablis. – E.m. promenad med Sofie till Kaikkonen för att taga hans uthyreshus i ögonsigte. – Drömfull sömn. Om aftonen ½ och

D. 30. om morgonen 1 helt glas Selters, såsom öfverhufvud den sednaste tiden för att återställa min mage. – Blott ett bad, redan något kallt vid en stark blåst.

D. 31. Var det dock varmare. –

September 1841.

D. 1. Sept. Kl. 5 $\frac{3}{4}$ om morgonen reste jag till staden, derifrån jag å Prostens vägnar expedierade bref till Biskop Ottelin i Borgå, och sökte Schlyter flera särskilda gånger, utan att finna honom än återkommen ifrån Finnland, ehuru han i dag hade ärnat vara tillbaka. – Middag hos Brosset med 2 glas Medok. – Kl. $\frac{1}{2}$ till 6 afreste jag tillbaka och återkom till Toxowa kl. 10. – För att åtminstone post festum fira prostens födelsedag, då jag ifrån middagen hade varit frånvarande, drack jag ännu på andra sidan 1 glas Rhenskt. – Dessutom 2 glas mjölkthé. – Hela aftonen kornblixtar, blott en gång mullrade åskan på afstånd. -

D. 2. Om morgonen något regn. Sednare på dagen klarnade det väl upp, men en kall stark vind herrskade och thermometern visade midt på dagen endast 10°, i stället att den i går skall visat 19. Jag vågade derföre i dag icke företaga någon simning. -

D. 3. Deremot åter en gång. -

D. 4. Slöt jag afskriften af det stora Tscheremissiska Lexikon och började afcopiera andra mindre Vocabularia, hvilkas originaler likaledes härröra ifrån Eremitage-Bibliotheket. – En gång bad. – Deremot

D. 5. så varm ock skön dag, att jag badade 2 särskilda gånger. – Om aftonen hos prosten bekant med en öfverste Tavast, som nu är boende här i Toxowa. -

Sid. 126.

D. 6. Värmen steg ända till 20 grader i skuggan. Derföre fortsatte jag med att bada 2 gånger, äfvensom

D. 7. ehuru det nu var mulet, och syntes börja bereda sig till regn.

D. 8. Upp redan kl. 4. Kl. 8 reste jag in till staden. E.m. på ett spisvarter 1 kopp kaffe och sedan ännu 1 hos Schlyter. Han hade tyvärr ännu icke ens hunnit börja med min Ossetinska Grammatik, utan föreslog, att vi nu skulle tillsammans genomgå densamma. – Kl. 4 $\frac{1}{2}$ reste jag åter ut och befann mig kl. 9 tillbaka i Toxowa. 2 glas thé. -

D. 9. Åter 2 gånger badat. – Vid middagen 2 glas Chablis. Om aftonen spänning uti magen och ref, hvarefter följde om natten flera uttömningar, äfvensom

D. 10. om morgonen. – Jag vågade mig derföre icke att bada, hälst också temperaturen efter en något regnig natt vid mulen himmel ej utgjorde mer än 12°.

D. 11. Deremot blef sednare så skön, att jag åter gick en gång att bada. Sedan jag sist redan infört till staden mina böcker och deribland största delen af de Lingvistiska Ms.s, emedan jag då ej trodde mig hinna här afskrifva mer än hvad jag lemnade qvar, blef jag i dag redan utan egentligt arbete. - E.m. på andra sidan. – Om aftonen åter löst lif.

D. 12. Äfvenledes 1 gång bad. – Dagen klar och skön. -

D. 13. Äfvensom de föregående sista dagarna utgjorde Convers. Lexikon der Gegenwart min sysselsättning. – Ännu 1 gång bad, som dock blef det sista, emedan jag om aftonen och

D. 14. om morgonen hade disposition till hufvudverk och dessutom, oaktadt dagen var just herlig och väderleken varm (14° i skuggan) icke mer ides derföre upptaga de inpackade sakerna. – Kl. 3 eftermiddagen bortreste jag med de mina till staden, och återkom dit kl. ½ till 8. – Blott en kopp the. -

D. 15. Ehuru jag under sjelfva inresan i går derigenom att pudeln blef efter på vägen hade en motion af 5–6 verst, som jag gick till fots för att söka och återhämta den, följde i dag hela dagen ingen afföring. – Också e.m. en liten promenad. – Sedan hos Frähn, Fuss och hos Brosset.

D. 16. Afgick endast segt slem. – Jag försökte att röka en half Cigarr. – Sedan föll jag på den tanken att försöka

Sid. 127.

med att dricka Selters, som ock sednare hade sin verkan. – På andra sidan hos Sirén, Tallgren och Zandt, hvilken sistnämnde proponerade en resa till Duderhof. Till följe deraf begaf jag mig med Pastor Winter till Brandenburg, hvarefter jag sednare kl. ½ till 7 afreste med Brandenburg och hans son samt Pastor Winter uti en kalesch. Vi kommo ej till sängs förrän efter midnatten.

D. 17. 1 kopp kaffe. – Vid frukosten en liten sup och 1 glas vin. – Vid middagen flere glas vin, och 2 Champagner i anledning af värdens namnsdag, samt 1 kopp kaffe. – Med denna dagen inträdde häftigt regn och höstkyla. – Den gåriga dagen hade än utmärkt sig genom ansenlig värme tills inpå natten. – Äfven nu först kl. 11 till sängs.

D. 18. Efter en kopp kaffe återreste jag med Brand. och hans fru till staden. – Der ännu 1 kopp kaffe. – Sedan hem hela dagen. – Byte af barnsköterska. – Mot den hittills varande svenskan antogo vi nu en Ryssinna. – Också först mot kl. 11 till sängs. -

D. 19. Om aftonen sökte Schlüter och sedan hos Dr. Graefe. -

D. 20. Besök af den sistnämnde, hvilken jag lånte 400 Rubel. – Hos Fesslers enka för att bese några böcker, hvilka jag tänkt köpa af henne. – Om aftonen besök af Reguli. -

D. 22. Extra-Conferensen efter den allmänna om den Sibiriska expeditionen, hvartill man beslöt efter min proposition att föreslå en särskild språkforskare. – Om aftonen hos Schlyter, hⁿ jag öfverantvardade ett paket innehållande tableauer för Gustaf. – Sedan med Sofie hos Brosset. – Hela dagen ingen afföring.

D. 23. Om morgonen pollution. – Hos fru Fessler, med hvilken jag ändtligen öfverenskom om följande böcker: Aeliani variae historiae 75 k., Alciphronis Epp 1 R. 39 ½, Appiani Opp 5–75, Arriani Ars tactica & 1–12 ½, Isocratis Panegyricus 25 k., Panegyrici veteres 1–75, Terentii Varronis Opp. 75 k. Neander Entwicklung der gnostischen Systeme 1–25 och Kayssarows Mythologie 10 kop. allt silfver. -

D. 24. Besök af en Wikman ifr. Fredrikshamn, som önskade genom mig få genomse vår Akademiska tidning, för att söka materialier till en förehafvande Fredrikshamns historia. – Om aftonen hos Baehr, för att återställa 2 kataloger öfver en förefallande stor bokauktion i Halle, med hvilkas genomgående dessa sednaste dagar förflutit.

D. 23. Expedierade jag bref till Gustaf, beledsagade sedan Wikman till bibliotheket och tillbragte den öfriga delen af förmiddagen med att genomse en liten boksamling uti en jernboda. – Om aftonen besök af Brosset. -

Sid. 128.

D. 26. Uppvagtning hos Grefve Armf. – Om aftonen med Sofie hos Frähns. – Först

D. 27. började jag en ordentligare vettenskaplig sysselsättning, sedan jag hittintills varit distraherad af hvarjehanda bokspekulationer och bokbestyr. – Om aftonen med Brosset besök hos Chopin. -

D. 28. Om aftonen besök af Brossets. -

D. 29. d^o d^o af Pastor Winter ifrån Ingris. -

D. 30. äfvenledes. – Såsom de föregående dagarne ständigt hem.

Oktober 1841.

D. 1. Okt. Blott e.m. litet utgången. -

D. 2. Expedierade bref till Blomqvist och Zagel, och till Prosten Skotte det sista häftet af Convers. Lex. der Gegenwart. – Om aftonen besök af Brosset. – Sömmen drömfull och orolig.

D. 3. Besök af Prof. Vogt ifrån Kasan. -

D. 4. Om aftonen besökte jag Dr. Crusell. – Jag var dervid kanske ock för lätt klädd, ty jag fick om natten diarrhée, som

D. 5. också fortfor. – Om aftonen besök af Prof. Freitag, Vogt, Chopin och Brossets. -

D. 6. Om aftonen hos Brosset. -

D. 7. En stor del af förmiddagen förgick på riksränteriet, dit jag måste åtfölja fru Strohlman för att få upplysning af en af henne icke erhållen del af hennes pension ifrån Finland. – Om aftonen sökte jag Schlyter, men fann honom icke ens ännu återkommen ifrån Finland. -

D. 9. Slöt jag äntligen Conceptet af min rapport öfver Mschedlofs Ossetinska öfversättning af Psaltaren. – Om aftonen sökte jag Schlyter åter förgäfves. – Hos Köppen. – Besök af Brosset. – Löst lif äfven om natten, till följe hvaraf jag

D. 10. redan före kl. 4 uppsteg. – Jemte Brosset en stor del af f.m. sysselsatt med taflornas uppsättande. – Han stannade till middagen, hvartill vi utom honom hade budit fru Strohlman. Dervid 1 sup, 2 glas Macon och sedan en kopp kaffe. – Om aftonen oväntadt besök af den unge Muralt. -

D. 11. Fortfarande diarrhé. – Om aftonen sökte jag åter Schlyter, som ändtligen sades vara ankommen, men utgången. Då han nu anländt med fru, så blifver väl hans vistelse ej långvarig, och i alla fall intet tillfälle att genomgå min grammatik, för hvilken jag således måste ändock slutligen se mig om efter någon annan till att genomse densamma. Hade jag gjordt det förut, så kunde troligen tryckningen nu redan vara påbegränt! – Sedan hos Köppen, för att låta genomse conceptet till min rapport om Mschedlofs öfversättning. -

D. 12. Hem hela dagen. Om aftonen besök af Sirén med dess fru och

Sid. 129.

Wikman.

D. 13. Expedierade Zagels böcker till Wiborg. – Besök af Frähn och Prof. Freitag. – Hos Schlyter, som väl icke ville undandraga sig att fullfölja korrekturen, men i alla fall sjelf medgaf, att han icke kunde hinna mycket, då han efter 2 veckor skall resa. Jag tog derföre mitt arbete, att gå till Wostokof och anlita honom, att åtaga sig igenomseendet, hvilket han ock var nog artig, att lofva mig. Hade jag fallit på den ideen förut, så kunde tryckningen nu redan vara påbörjad. – Om aftonen med Sofie hos Bross. -

D. 14. Hela dagen hem. – E.m. magen spänd, hvarföre jag ock om aftonen företog mig att röka cigarre. – Också läsning vid ljus idkades för mycket, såsom jag sedan fann af en besvärad känsla just i det friska ögat. -

D. 15. Hos Grefve A. för att ställa mig ryggen fri i afseende å W. Han var såsom vanligt mycket artig. -

D. 16. Utom en liten gång hela dagen hem. —

D. 17. Blott hos Fuss för att öfverlemna mitt utlåtande. – Besök af Ursin och hans fru. -

D. 18. Nästan hela dagen hem. – Om aftonen hos Akademikern Graefe. -

D. 19. Puhilas lånte 25 R. – Afskedsvisit af Vogt. – Om aftonen den Arabiske Scheichen, Nazarians, Wallin, Brosset och Löjtnant Mörman. Jag hade e.m. tagit en siesta, och fick derföre om natten icke sömn förrän mot midnatten. -

D. 20. Återigen diarrhé. – Om aftonen hos Brosset. – Om natten äfven pollution.

D. 21. Efter frukosten utgången till Tospini för att få nya glas till mina glasögon. Han hade af förseende insatt alldeles falska, och jag måste således länge probra andra till insättning. Efter kort tid derpå kände jag att jag började må illa, och måste sätta mig. Han hämtade mig ättika, hvarpå jag luktade och frotterade mina tinningar. Icke desto mindre fick jag ett nytt anfall. Det svartnade för mina ögon, att jag alldeles intet såg, och tillika utbröt en kall ångestsvett. Först efter någon tid började jag åter småningom komma mig under en stark susning för öronen. – Vid middagen ingen appetit, hvarföre jag åt endast en tallrik med hafresoppa med litet vin ibland. E.m. fortfor diarrhén. – Om aftonen hos Prof. Freitag. Jag drack der 2 koppar starkt thé. Icke destomindre hade jag äfven om natten emot

D. 22. åter diarrhé. – Om aftonen hos Wulfert. – Drömfull sömn.

D. 23. Om aftonen besök af Brosset. – Sömnen likaledes. – I dag visade sig tidtals litet snö under en stark vind.

D. 24. Besök af Schultén. – Om aftonen hos Brosset. – Ingen afföring.

D. 25. Vaknade med magref, som oaktadt en uttömning fortfor till långt

Sid. 130.

inpå förmiddagen. – Hela dagen hem. – Om aftonen rökte Cigarr och lästet – Drömfull sömn.

D. 26. Expedierade bref till Mschedlof i Wladikavkas. – Om aftonen besök af Brossets och Fröken Frähn. -

D. 27. Om aftonen hos Brossets. -

D. 28. Besök hos Engelhardt och Krug. – Om aftonen hos Frähn. -

D. 29. Om aftonen sökte Wulfert. – Sedan hos Freitag, som skänkte mig ett exemplar af sitt verk öfver de 2 första rhapsodierna af Homerus. – Dr. Graefe var i dag och betalte sin skuld.

D. 30. Betalte Puhilas på sin skuld 10 Rubel, så att ännu 15 återstå. Med honom sände jag bref till Prosten Skotte. Wostokof öfverraskade mig med min Ossetinska Grammatik, som han sjelf återhämtade genomsedd jemte några allmänna sakliga anmärkningar, hvaribland en mot den stora mångfald af mitt alfabet, hvarutur efter hans tanka alla sammansatta borde uteslutas, och således skrivas gh, kh, sch, th, gj, kj, nj, tj. Till och med ifrån ryskan kunde u och u uteslutas och skrivas uc och uc. Men huru det då blifva med de än starkare u och u? – Utom en liten promenad e.m. hela dagen hem. – Om aftonen besök af Brosset. – Orolig och drömfull sömn.

D. 31. Hade jag ärnat företaga till förfriskning en liten utfart till Strelna; men uppgaf hela den planen, då ett starkt dimtöcken icke lockade till en längre vistelse ute i den råa och dock kalla luften. – Med Sofie f.m. visit hos Chopins, der jag drack en kopp kaffe. Om aftonen hos Brosset.

November 1841.

D. 1. Nov. Började igenomgå min Ossetinska grammatik, för att rätta de anmärkta felen. I tryckeriet för att höra åt om typerna, och ännu ytterligare förnya beställningen af 2 nya. Om aftonen hos Hess i anledning af ett bref ifrån Schultén. Der drack jag 2 koppar starkt thé, hvarföre det ej ville blifva någon sömn utaf. -

D. 2. Expedierade bref till Nogma och Zagel. – Uti tryckeriet och hos Köppen. – Om aftonen endast Brossets. -

D. 3. Om aftonen sökte förgäfves Schulten och Hoffman. – På återvägen steg jag på bron uti mörkret med högra foten uti ett hål och förvred dervid min fot, så att jag i början knapt kunde gå. Sedan hos Brosset. – Under hemgången derifrån kändes den mycket generad, och om natten hade jag verk deruti. -

D. 4. hade den dock upphört, ehuru rörelsen besvärade foten. – Under dagen gaf det sig dock, så att jag obehindradt kunde gå. – Hvarken i går eller i dag någon afföring. – Först om aftonen efter en kort sömn en ytterst trög och långvarig med rent blod. Dröm-

Sid. 131.

full sömn. -

D. 5. Vi voro i dag genom ett Cirkulär kallade af Vice-Präsidenten till en Extra-session, hvaruti det Kejslerliga reskriptet om Ryska Akademiens förening med vår upplästes och sedan en kommission utnämndes af Vice-Präsidenten, för att till nästa session uppkasta ett förslag om de särskilda sectionernas nya organisering. Till ledamöter valdes Fuss och Baehr af den första eller Physico-Mathematiska och Frähn och Köppen af den hädanefter sista historisk-philologiska klassen. Di dent meliora! Om aftonen hos Akad. Gräfe för att återställa en del af de ifrån Eremitage-Bibliotheket lånta lingvistiska Mss, och sedan hos dess broder Doktorn. Då jag der åt äfven par bakelser, så somnade jag mycket sent och sofde äfven sedan mycket illa.

[D. 6.] På bibliotheket, hvarefter jag förmiddagen tog hem en varm vanna. Om aftonen besök af Brosset.

D. 7. Begynte jag omställa mitt bibliothek, hvarmed jag ock den följande

D. 8. fortfor redan ifrån kl. 5 om morgonen. Om aftonen med Sofie hos Fr. Han talte om blifvande ledig Bibliothekariesyssla vid Kejslerliga Bibliotheket, bad mig tänka på, om jag ville hafva en sådan, i hvilket fall han lofvade mig sin rekommendation. Då han tillika nämnde om möjligheten, att kanske Uw. få det äldre projektet om creation af ett särskildt fach för Rysslands Ethnographie och Lingvistik kanske genomdrifvet, så förklarade jag, att häldre åtnöja mig dermed, i fall det ginge i verkställighet, då bibliothekariatet skulle oaktadt större lön blifva mera distraherande och tid förödande, ehuru det är förenadt med större lön. – Jag skulle nämligen då ändock få en förhöjning af 1500 Rubel, ifall den närvarande löneförhöjningen verkligen, såsom Fuss i början försäkrade mig kommer att fortfara. I sådant fall gillade han också min idee. -

D. 9. Fortfor jag med Bibliothekets omställning. – Det visade sig åter snö. – Om aftonen endast fru Brosset. – Af trötthet med böckerna kunde jag på lång tid icke insomna.

D. 10. Slöt jag ändtligen mitt bibliotheksarbete; men var derefter ytterst styf och trött. – Om aftonen hos Brosset. – Det började åter snöga, så att marken om morgonen

D. 11. var alldeles snöbetäckt. – Jag betalte till Lantz den större Vossiska räkningen för böcker ifrån Tyskland, och dermed allt hvad jag i år erhållit. – Om aftonen hos Jasykof, för att i afs. å min Ossetinska Gramm. rådfråga honom om medel för att i Ryskan uttrycka Plusqvamperfecta och futurum exactum. – Äfven hans resultat var, att inga sådana egenteligen finnas. -

Sid. 132.

- derefter sökte jag förgäfvat Wulfert. – Tämligen sent besök af Baehr.

D. 12. Om aftonen oaktadt snö och urväder gången att uppsöka och besöka Reguli.

D. 13. Endast om aftonen liten promenad. – Om natten pollution. – Slädföre.

D. 14. Reguli till middagen. – Dervid 2 glas Haut-Barsac och sedan en knapp halfkopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos Bross. – Drömfull sömn. – Denna morgon togs Isaksbryggan bort. -

D. 15. Efter Frähns förslag har jag i dessa dagar utarbetat en Promemoria om inrättandet af en ny plats för Ethnographie och linvistik med speciellt hänseende till Ryssland till fromma för mig sjelf. – Uppå Krugs önskan var jag om aftonen hos Köp. för att kommunicera densamma äfven med honom. – Efter att hafva druckit der thé fick jag först sent om natten sömn. -

D. 16. Besök af Grave för att låna penningar. – För att bistå honom gaf jag honom några af de lingvistiska Mss. att afskrifvas. – Hos Köppen. Om aftonen endast Brosset med sin fru. -

D. 17. — — med Sofie hos honom. – Derförut på en stund hos Köppen.

D. 18. Hos Fuss och om aftonen hos Frähn för att kommunicera honom promemorian om mig. -

D. 19. Vid middagstiden blef isen stående på Newa. – Utom en liten gång hela dagen hem, sysselsatt med en handskrifven Artikel, om de ursprungliga (Waräger) Ryssarne af Buhle, som Baehr meddelat mig för att bestämma, om de kunde intagas uti hans Beyträge, hvilket Krug hade afrått.

D. 20. Likaledes mest hem. – Om aftonen besök af Baehr och Brosset. -

D. 21. Om aftonen hos Baehr. -

D. 23. Utom hos Fr., hvilken jag öfverlemnade promemorian renskrifven hela dagen hem. Besök af Zandt. – Jag slöt genomläsningen af Buhles: Aelteste Nachrichten von den Russen bey Fränkischen und byzantiscnen Schriftstellern, hvartill äfven jag, såsom förut Krug, in margine bifogat mina anmärkningar, och började äntligen öfversätta min Ossetinska Grammatik på Tyska. – Om

aftonen besök af Brossets och Wulfert. – I dag började jag ock genomläsa Finn[ur] Magnussens skrift om Runamo och Runerne, hvaröfver Ministern önskat, att jag skall rapportera. -

D. 24. Om aftonen hos Brosset. – Sedan las jag tyvärr ännu hemma länge vid ljus, såsom i sednare tider ofta varit fallet. Att det emedlertid är orätt, viste sig af den styfhet, som jag sedan kände i båda och små stickningar i det vänstra ögat. -

D. 25. Jag hade förut öfverenskommit med Zandt, att i dag deltaga uti en utfart till Strelna, men uppgaf hela företaget å min sida af fruktan att möjligen vid den fortfarande varma väderleken i morgon ej blifva tillbaka öfver Newan. – Också var det starka töcknet ej lockande till någon resa. – Hos Krug. – Om aftonen sökte jag förgäfvos Wulfert.

D. 26. Der om aftonen. – Föröfrigt hem hela dagen.

Sid. 133.

D. 27. Afgick ren blod. – Å Wulferts vägnar hos Krug. – Om aftonen besök af Brosset, Tschubinof och Baehr. – Sent till sängs. -

D. 28. Litet snö, så att marken åter blef hvit. – Om aftonen hos Bross.

D. 29. Besök af Gottwald. – Hela dagen hem. -

D. 30. Utom en obetyålig gång hela dagen hem. – Vid middagen i anseende till min namnsdag l glas Bischof och kryddad mat. – I följe deraf e.m. döf verk i vänstra armen. – Om aftonen endast fru Bross. med sin dr, således mycket läsning och ögonen generade. –

December 1841.

D. 1. Dec. Jag vaknade redan kl. 4 med litet knipningar i magmunnen och styfhet i ögonen. Då jag öfvertygade mig om, att det var så bittida, lade jag mig igen. – Efter ihållande regn hela gåriga aftonen och om natten var marken åter alldeles bar. – Besök af Wallin som lånte 50 Rubel. – Efter den proklamerade föreningen af den Ryska Akademien hade man fattat det beslut, att de 2 sektionerna uti vår Akademie skulle såsom förr blifva tillsammans och hålla gemensamma sessioner, och Vice-Präsidenten hade sjelf föreslagit detta. I dag upplästes ett Memorial af Ministern, hvaruti bland annat föreskrifves, att sektionerna skola hafva enskilda sessioner 1 gång uti

14 dagar. Divisi sumus & imperabit! – Också föreskrifves, att hädanefter protokollet öfver de allmänna sessionerna, skall föras på Ryska. – Om aftonen hos Brosset. – Högst drömfull och orolig sömn. -

D. 2. Hela dagen hem. -

D. 3. Vaknade redan kl. 4; men lade mig åter. – Åter hela dagen hem. – För en längre siesta e.m. pligtade jag med sömnlöshet tills öfver midnatten.

D. 4. Vid uppvaknandet och sedan ögonen särdeles styfva. – Newan har åter befriat sig ifrån is och bryggan är sedan förledne natt borta. – Hela dagen hem. – Drömfull sömn. [i marginalen: NB. skedde redan om natten emot den 3.]

D. 5. Hem hela dagen. – Om aftonen besök af Reguli och Crusell. I dag sattes bryggan åter upp. - Orolig sömn.

D. 6. Uppå tryckeriet för att få höra utaf van der Fuhr, om ej de längesedan lofvade typerna redan vore färdiga. – Såsom boende på andra sidan var han alldeles icke kommen, emedan bryggan i anseende till stark isgång åter är borttagen. – Om aftonen hos Dr. Graefe. -

D. 7. Utom en liten gång hem hela dagen. – Om aftonen besök af Nazarians, Brosset och Dr. Graefes flickor. -

D. 8. Vaknade redan mycket tidigt med tryckning öfver bröstet. – Efteråt insomnade jag dock ånyo. – Äfven sednare vid uppstigandet en särdeles styfhet och svidande i ögonen än mer än un-

Sid. 154.

der föregående morgnar, troligen en följd af det myckna studerandet till stor del äfven vid ljus. Till följe af särskild invitation bivistade jag i dag den physiko-mathematiska sektionens första särskilda session, hvaruti man uppläste ett Memorial med tillkännagifvande, att den föreslagna Expeditionen till Sibirien vore beviljad och uppmaning att välja och föreslå en lingvist till densamma. Till följe deraf samlades derefter den förra Kommissionen, hvaruti jag tills vidare icke kunde annat än till en början skriva till Finland, för att underrätta mig nogare om Castréns närvarande resa. – Skulle jag sjelf resa ensam eller tillsammans med honom, så kunde det ej ske, förrän min Ossetiska Grammatik blifver färdig tryckt. – Om aftonen hos Bross.

D. 9. På tryckeriet erfor jag, att typerna äntligen vore färdiga, men på det nya profvet fick jag endast förnyadt löfte. – Äfven på andra sidan. – Hela dagen ingen afföring. -

D. 10. Om aftonen hos Frähn. Jag fick sömn först långt efter midnatten.

D. 11. Bref till Blomqvist. – Om aftonen hos Köppen. – Sedan besök af Bross.

D. 12. Hos Fuss för att bedja honom påskynda gjutningen af de Ossetinska typerna och tillika för att rekognosera i afseende å den Sibiriska resan. Jag har neml. nu börjat fundera uppå, att företaga den tillsammans med Castrén, ifall man numera kunde få understödet förhöjdt. Å regeringens sida är nu ingenting vidare att hoppas, sedan den beviljat en summa till hvars bestämmande jag – uti Kommittén trängd af omständigheterna i förhand och då ensamt tänkande på C. – sjelf hade bidragit; saken kunde nu bedrifvas af Akademien och befordras genom dess egna medel, hvartill och Fr. då jag sednast var hos honpm visade sig benägen. Också berättade F. att Uw. i går skrifvit till honom derom, och yttrade, att Akademien väl kunde stegra hela summan till 18.000 B^{co}, om jag vore nöjd dermed. Jag anmärkte, att också det vore för knapt; åtminstone 5.000 R. silfver borde kunna beviljas, hälst summan också då endast skulle utgöra blott hälften af hvad de andra resande skola få. F. mente, att kanske Fursten kunde förmås, att öka på af den allmänna ekonomiska kassan. Dervid blef det tillsvidare. – Också hos Krug angående samma sak. – Om aftonen hos Köppen och Brosset. – Återigen först omkring midnatten sömn. -

D. 13. Hela dagen hem utom om aftonen med Sofie hos Fr. Det var en diversion så mycket nödigare, som jag förut hade arbetat till långt i skymningen och sedan efter middagen, hvarföre just det vänstra ögat hela aftonen kändes mycket besväradt. – Äfven magen har i dessa sednare tider dels af väderleken, dels af nästan total brist på rörelse varit mera trög, som åter verkar tillbaka på ögonen. -

Sid. 135.

D. 14. Upp redan kl. 5. – Utom en liten gång till tryckeriet hela dagen hem. – Om aftonen besök af Prof. Freitag.

D. 15. Vår sektion hade sin första isolerade sammankomst. – Om aftonen hos Brosset. – Drömfull sömn.

D. 16. En liten promenad om f.m. – Om aftonen sökte jag förgäfves Crusell och Schultén. -

D. 17. Hela dagen hem. Somnade först efter kl. 1.

D. 18. Dr. Graefe lånade 198 R. 50 kop. – Om aftonen besök af Brosset. – I dag har det ändteligen slagit om till köld. – På Newan har börjat visa sig is, och bryggan blifvit borttagen, kommunikationen afbruten. -

D. 19. Besök af Akademikern Gräfe. – Hem hela dagen, utom om aftonen hos Brosset. – Sofie hela dagen sjuk. -

D. 20. Vaknade och uppsteg redan kl. ¼ öfver 3, hvarföre jag hela dagen kände mig ruskig och mycket mer ansåg det för nödvändigt, att om aftonen fara ut till Petersburgska sidan för att uppsöka Grade och besöka Gepfert. Emedlertid hade Past. Finnander som ankommit ifrån Helsingfors, stadd på sin resa hem till julen, men som han icke kan nu fullfölja, då kommunikationen med andra sidan är afbruten.

D. 21. Sednare mot aftonen skall man dock redan hafva slagit brädbryggor. – Om aftonen besök af Brossets. -

D. 22. Finnander afreste f.m. – Marken alldeles snöbetäckt. – Uppå andra sidan för att tillstålla Wallin ett bref ifrån Blomqvist. – Om aftonen med Sofie hos Brosset. – Längre ingen sömn och densamma sedan orolig och drömfull. -

D. 24. Utom en liten gång till tryckeriet och om aftonen en liten promenad hela dagen hem. der jag efter att uti en veckas tid hafva förgäfves sökt uti de ryska krönikorna efter uttrycket *свннное ополчение*, som jag vill erinra mig någongång tillfälligtvis hafva sett begynte jag fortsätta läsningen af Finn[ur] Magnussens arbete Runemo och Runerne och deröfver skriva ett utlåtande, hvartill jag ock hade det der uttrycket nödigt, för att en passant också litet framställa min egen person. – Först efter midnatten sömn.

D. 25. Endast om aftonen en liten promenad. – Besök af Brosset. – Orolig och drömfull sömn.

D. 26. Om aftonen med Sofie faren till Kothens. -

D. 27. d^o d^o ensam hos Frähn egenteligen för att rekognosera, om han tänkt uppå någon inlaga till konferensen i öfvermorgon i hänseende till den Sibiriska resan. – Då han sjelf ingenting nämnde, blef det dervid. -

D. 28. Min hank har efterhand så tärnt sig ut, att bindan i dag, när den skulle dragas igenom, föll ut. – Om aftonen besök af fru Brosset, Mamsell Semenof, Schleicher, Reguli och Wallin. – Drömfull sömn.

D. 29. Expedierade bref till Blomqvist. – Fr. inlemnade verkligen en

Sid. 136.

skrifvelse af innehåll, att det vore högst önskligt, att äfven jag deltog uti expeditionen till Sibirien, och då den anslagna summan uppenbarligen vore för liten, ej heller något ytterligare tillskott kunde förväntas af regeringen, så erböde han sig för att göra resan möjlig, att föreslå af asiatiska Museifond 2500 Rubel och uttalade den förmodan, att äfven Graefe å sin sida skulle bidra med lika mycket, hvartill han ock samtyckte. Då andra ännu ytterligare föreslog, att man skulle göra en hemställning om vidare förhöjning ifrån den ekonomiska kassan, så upphof den äfven närvarande Baehr deremot en opposition, hvartill han samtligen nödgades förklara orsaken vara, att han fruktade, det de af honom hos Middendorf begärta 35.000 R. skulle vara för knappa, och att han i alla fall redan nu, om en sådan aspekt ställdes för mig officiellt, tyckte M. vara berättigad, att äfven å sin sida fordra mer! – Om aftonen hos Brosset. -

D. 30. Hos Krug. Äfven Frähn och Fuss, för att öfvertyga mig, om icke meningen vore, att jag under resan skulle åtnjuta dubbel lön, såsom vanlig praxis varit för Akademiker utsända till sådana resor och hvilket jag ansåg mig böra göra till nödvändigt vilkor äfven för min resa. F. mente, att jag kunde räkna derpå och att han för sin del icke alls tänkte sig saken annorlunda. – Obehagligare var det att höra honom uppställa den fordran, att såväl jag som Castrén vore pligtige att föra bok öfver de till reseutgifterna beviljade medel, d.ä. jag för de af sektionen beviljade 5000, C. för 4500, hvilka återstode då man utfäster för honom 2000 i årligt arvode och således 6000 för 3 år. Då kronan engång beviljat hela summan 3000 silfver för hela resan, så ärnar den ej väl fordra något tillbaka deraf, lika så litet, som den skulle betala tillskott ifall något sådant skulle resultera af räkningarne. Hvartill således en sådan räkenskap! – Dessutom är det otroligt, att flera speciella utgifter icke igenom qvittencer bestyrkas; man blifver således blottställd att blifva bedömd af Ryssarne efter de principer, som leda dem sjelfva vid slika räkenskaper, ifall hela summan uppföres såsom använd eller om den öfverstiger, i vidrigt fall åter skulle de naturligtvis återfordra resten, men begrina den för sin samvetsgrannhet och öppet förklara en för att vara en äkta narr. Således öfverhufvud – obehaglig obligation för en ärlig man. – Om aftonen med Sofie och Bertha faren till Siréns. -

D. 31. Om aftonen hos Professor Freitag. -

1842. 1843

1842.

Sid. 1.

Januari 1842.

D. 1. Juni. Quod felix faustumque sit – Jag uppvaknade med stygn i bröstet uppå venstra sidan. – Dr. Gr. kom och betalte sin skuld. I dag den första General-sessionen tillsammans med den nya andra (Ryska) sektionen. Den begynte med en föregående högtidlig молебствие, och öppnades med ett litet skrifvet tal af Ministern till de nya ledamöterna angående deras ändamål i Akademien. – Anmärkningsvärdt är, att sedermera vid diskussionen Kr. föreslog, att alla diplomer framdeles skulle författas i stället för Latin på Ryska, hvaremot dock Uwarof sjelf invände, att han ej ansåge någon nödvändighet att afvika ifrån det äfven vid utländska inrättningar vedertagna allmänna bruket. – Om aftonen besök af Bross.

D. 2. Vaknade redan efter kl. 4 och uppsteg, då jag icke mer fick någon sömn kl. 5. – Om aftonen besök af Dr. Crusell. – Sent till sängs. -

D. 3. Besök af Berednikof. – Före middagen med Sofie på andra sidan uti bodorna. – Besök af Grade, hvilken jag ej kunde underlåta att lemna 10 Rubel, för att åtminstone för momangen understödja honom. Om aftonen hos Pastor Hammelman, till hvilken jag förde till låns 2 band af Rübes Geschichte Schwedens, som han önskat få till Lektur genom Schmidt.

D. 4. Expedierade bref till Archimandriten Wenjamin i Archangelsk. – Om aftonen besök af Reguly, bröderne Mechelin och Brosset. -

D. 5. Uti sjukadettkorpsern för att uttaga Nordvik till julen. – Besök af skolläraren Nyman ifrån Uleåborg. Jag skulle om aftonen beledsaga honom till Baehr; men han kom så sent, att vi icke mer kunde gå, hvarföre jag bad honom tillbringa aftonen hos oss. – Vid qvällsvarden 1 glas vin och 1 d:o bischoff

D. 6. Var jag om aftonen med honom hos Baehr. – Sedan hos Brosset.

D. 7. Besök af Löjtnant Tawaststjerna – Vid middagen glas Bischof. För öfrigt hem hela dagen och flitigt arbetande, äfven om aftonen, hvarföre äfven det friska ögat ändtligen kändes trött. Sönnen drömfull och orolig.

D. 8. Utom i Sjökadettkorpsen för att åter uttaga Nordvik och en liten promenad äfvenledes hela dagen hem. – Om aftonen besök af Reguly.

D. 9. Besök af Sundblad. – Om aftonen hos Köppen. – Der gräddvatten och kryddadt bröd, hvaraf lärer kommit, att jag hade en pollution, hvaraf jag

d. 10. uppvaknade redan kl. 4, och då jag icke mer kunde insomna, uppsteg före 5. – Med skolläraren Nyman ifrån Uleåborg affärdade jag bref till Castrén i Lappland. E.m. besök af Pastor Hougberg ifrån Joutzenus. Utom en liten promenad hela dagen hem. -

D. 11. På en diner hos Prof. Freitag jemte en hop andra. Dervid 3 glas dels Madera, dels Sautern, samt sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Reguly och Chopin. – Före min hemkomst hade ock hans fru varit här. – Först efter midnatten sömn. -

D. 12. Bivistade den allmänna församlingen. – Större delen af våra egna

Sid. 2.

Veteraner frånvarande, hvad visserligen icke är alldeles tillfälligt. – Också hafva de skäl dertill, att de på det sättet sökte undgå kollision med den nya alluvion i anseende till säten. – Furstarnas tal fullt af salvelse tycktes af sjelfva publikum anses för något främmande för ett sådant tillfälle. – Om aftonen i Kadettkorpsen för att åter uttaga Nordvik. Sedan hos Brosset.

D. 13. Vaknade redan efter 3, och då jag ej mer kunde insomna steg jag upp kl. 5; men lade mig åter kl. ½ till 7. – 1 glas Madera hos Bross. med hvilken jag for till vice-Präsidenten, men träffade honom ej sjelf. – Sedan endast hos Grefven Armf. som naturligtvis icke heller tog emot. Sednare hos Fuss, Krug och Köppen. – Sjelf hade jag personl. besök af Löjtn. Mörman och Scheichen, samt under min frånvaro Sundblad. Hela dagen tämligen ruslig. – Till middagen Reguly. S. kom icke. Dervid 3 glas lafitte och 1 glas Bischof och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Reguly hos Frähns. – Der mycket kryddadt thébröd. – Det var lök på Laxén och jag fick åter ingen sömn förrän efter midnatten. – Emedlertid sofde jag hälst sedan bra ända till dagningen.

D. 14. Nordvik syntes börja blifva sjuk, hvarföre jag måste föra honom tillbaka till Korpsen. – Visit af Siréns och Mechelins – På den allmänna nyårsgratulationen hos Ministern. – I dessa dagar har isynnerhet det högra ögat känts generadt. – Äfven derföre for jag om aftonen ut till Dorn häldre än att anstränga ögonen hem igenom läsning. -

D. 15. Snufva. – Om aftonen besök af Brosset. – Förut besök af Past. Wallin och Past. Palander.

D. 16. Hela dagen hem – Om aftonen besök af Dr. Crusell.

D. 17. äfvenledes – Fortfarande snufva och ringa appetit.

D. 18. Vaknade jag redan kl. 3 af en häftig retande hosta med tjock slemuppkastning. – Då jag icke mer kunde insomna, så uppsteg jag efter kl. 4. – Förmiddagen tämligen ruskig, tills jag kom till en god afföring, hvad mig också har saknats nu längre tid. Hela dagen åter hem. – Om aftonen endast Frenckell, en Dansk tandläkare, som för någon tid sedan återkommit hit ifrån Finnland.

D. 19. Fortfarande snufva och hosta – Om aftonen hos Brosset. – 1 glas vin med diverse bakelser. – För öfrigt blott förmiddagen en liten promenad. – Hufvudverk kanske också af os. NB. Sally befanns hafva sin första tand

D. 20. För detta år den första Generalsessionen. – Kl. 3 vidlag fick Sofie en så kallad Drachenschuss i korset, så att hon endast med käpp slapp i sängen som hon nödgades sedan intaga. Det gaf mig anledning, att om aftonen gå till Dr. Graefe.

D. 21. Efter ett fotbad och stillhet hade det redan af sig sjelf blifvit mycket bättre med henne. – Mitt hufvud fortfar att vara tungt med periodisk hackhosta. – Expedierade bref till Pastor Sederholm i Moskwa. – I tryckeriet. om aftonen en stund hos Bross. – Sedan arbetade jag hem ända till kl. 11, så att det icke var under, att ögat kändes generadt – För hostans skuld hade jag druckit 2 glas bröstthé. -

Sid. 3.

D. 22. Utom om aftonen hos Köppen hela dagen hem. – Om aftonen, såsom den föregående bröstthé.

D. 23. Också hela dagen hem och åter bröstthé.

D. 24. likaledes. – E.m. en siesta, hvarföre, och då jag om aftonen än sednare drack mitt bröstthé, jag ej fick sömn förrän omkring kl. 2. -

D. 25. Hostan fortfor. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Zandt och Dorn. – Drömfull sömn. -

D. 26. Min tour att läsa. Jag uppläs början af mitt utlåtande öfver Finn Magnusens verk, hvars längd dock tycktes enervera de flesta. – Om aftonen sökte Zandt. – Sedan hos Tallgren. -

D. 27. För min hosta började jag tugga lakrits. – Om aftonen sökte jag förgäfves Baehr. – Drömfull sömn. -

D. 28. Hela dagen ingen afföring. – Om aftonen hos Baehr

D. 29. Expedierade bref till Blomqvist. – I tryckeriet. – Det heter allt att man gjuter. – Om aftonen faren till Grade, hvilken jag dock ej träffade hem – Sedan hos Brosset – Genom min färd hade fötterna blifvit litet kalla, hvarigenom jag åter fick förnyad hosta, som plågade mig också den följande

d. 30. dagen, hvarföre jag alldeles icke gick ut – Hanken blef åter insatt af Dr. Graefe och Gröbel. – Besök af Schultén och om aftonen af Dr. Crusell -

D. 31. Hem hela dagen. – Byte af kökspiga. – Om natten länge ingen sömn. –

Februari 1842.

D. 1. Febr. Hela dagen hem. – Om aftonen Brosset och Reguly – Om natten stark pollution. -

D. 2. Endast på f.m. litet utgången och om aftonen hos Brosset

D. 3. Uppstigen redan kl. 5 – Frähn skref till mig, att han talt med Ministern angående min promotion till ordinarie Akademiker för lingvistik och Ethnographie, men funnit motstånd med anförandet af det bland andra skäl, att det sedan skulle blifva svårt, att ersätta mig på det gebitet, om jag framdeles går undan. – Icke destomindre mente Fr. att man uti akademien kunde våga ett försök att väcka motion derom. – Dels för att blifva nogare underrättad om hvad som förgjort, dels

för att rådfråga mig angående några ändringar uti den till Akademien ställande proposition var jag om aftonen hos Frähn. – I dag har jag öfverhufvud varit ruskig och haft löst lif – Sömnen störd af svåra och obehagliga drömmar

D. 4. Om aftonen faren till Grade, för att låta af skrifva andragandet om mig, som skall upptas i sessionen nästa Onsdag -

D. 3. Hela dagen hem. – Sedan i förgår ingen uttömning och det vänstra ögat kändes besvaradt. -

D. 6. Upp redan kl. 5. – Besök af en annan Grade, som icke hade kunnat få reda uppå min hand i pappret, som han skulle afskrifva. – Om aftonen hos Brosset. – Jag hade e.m. tagit mig en liten lur och fick nu pligta derföre med sömnlöshet ända till långt efter midnatten. -

D. 7. Expedierade bref till Sederholm i Moskwa – Sökte Nadsirateln⁶¹⁹

Sid. 4.

för att genom honom tvinga Birsch att ersätta mig det rara programmet (Olof den heliges sägn af Halfred Sanfreda-skald), som han förloradt och icke vill betala. – Tyvärr fann jag honom icke hem. Detta gaf mig anledning att ännu gå till Birsch sjelf. Han sades icke heller vara hem, ej heller hans fru. – En stor del af f.m. i beständig rörelse på andra sidan. Hos Adelung och i åtskilliga boklådor, äfvensom jag en passant sökte de Maison, om aftonen hämtade Grade efter sitt löfte pappret omskrifvet, men med så många fel, att Corrigeringen medtog par timmar, hvarföre jag först sednare kunde föra det till Frähn.

D. 8. Jag sökte åter förgäfves Nadsirateln. Om aftonen endast Brosset och Dr. Graefes barn hos Bertha

D. 9. Frähns andragande om creation af nya ställen för théoretisk Philologie och Ethnographie upplästes vara mycket väl motiveradt, hvarföre jag skrattade inom mig sjelf då alltsammans är utkastadt och utfördt af mig sjelf. – Ändtligen träffade jag Nadsirateln, som lofvade utkräfva penningarne af Birsch, men fordrade af mig en skriftlig begäran derom. – Om aftonen med Sofie på bjudning hos Sirén, som firade sin namnsdag. Vi hemkommo först till midnatten, och voro dock de första, som foro derifrån. -

⁶¹⁹ Bokhållare, inspector, övervakare av ett bostadskvarter

D 10. Hos Krug för att öfverlemna till hans genomseende min rapport – Till Fuss öfverantvardade jag en afteckning af runalphabetet och några andra deruti förekommande karakterer för att få typer derföre – Kr. mente, att jag genom Fin Magnusen låtit förleda mig att inlåta mig för mycket i Conjecturerande; han kunde icke tro, att man i Ryssland nyttjat runor för att uti det slaviska språket, uti det skandinaviska vore det en annan sak. – Att han och andra, som ej känna runorna, måste betrakta sådana hypothéses med misstroende, är naturligt; dock måste äfven han medgifva möjligheten – Får se, hvad han säger, när han igenomläst min rapport. – Om aftonen besökte jag Nordenstam. – Sedan hos Past. Taubenheim jemte Zandt och Sirén. Han uppläste sitt utkast till statuter för det nyprojecterade literatursällskapet för Ingermanland. – Der utom mjölkthé 2 glas Bischof. – Drömfull sömn.

D. 11. Dr. Gr. lånte 300 Rubel. – Hela dagen hem. – Om e.m. en kopp kaffe. – Om natten en stark pollution. -

D. 12. Om aftonen med Sofie faren till Mathiens. – Der insyltade valnött. – Tycktes stimulera ad Venerus.

D. 13. Hela dagen hem. Om aftonen med Sofié hos Brossets.

D. 14. Brossets och Dr. Gräfes barn hos oss. De sednare äfven till middagen. – Om aftonen hos Frähn.

D. 15. Dagen efter det jag hade varit hos Nadsirateln skickade jag till honom en skriftlig promemoria, men då jag ingenting sedan hört eller sett, gick jag i dag åter till honom. Han sade mig, att Birschs kvarter ej hör till hans Qvartal, utan till det andra, till hvars Nadsiratel han därför icke varit med min promemoria. – Att det verkligen så förhåller

Sid. 5.

sig, derom öfvertygade jag mig sednare sjelf, sökte också upp den Nadsiratelns kvarter; men fann honom icke sjelf hem. Besök af Finnander och Finnér. – Van der Fuhr hämtade ändtligen profvet, men utan att punkter å mer bokstäfver blifvit rättad. Emedlertid gick jag till tryckeriet för att rådgöra om tryckningen, men fick af Factorn det svaret, att han i alla fall måste hafva först en föreskrift af Fuss derom. Derigenom blir saken åter några dagar åtminstone uppskjuten. – Om aftonen Brossets och Fränkel. – Sönnen dålig och afbruten äfven af hosta. -

D. 16. Besök af Fränkel, Finnander och Finnér. Om aftonen hos Taubenstein och sedan hos Zandt – åter 1 glas Bischof. – Hem först kl. 12 om natten.

D. 17. Sökte förgäfves 2 kvartalets Nadsiratel. – Wallin att betala sin skuld. – Då Memorialet angående mig uti Rysk öfversättning uti den allmänna sessionen i dag upplästes, så gick jag bort; men erfor sedan då jag gick till F. för att utbedja mig af honom befallning till Faktorn att begynna med tryckningen af den Ossetiska Grammatiken, att det nämnda Memorialet gifvit Furst Sch-Sch, som i dag var den enda af de längre närvarande, tillfälle att såsom sådan göra sig gällande, och tillika ådagalägga sin utomordentliga inskränkthet. – Han hade nämligen med mycken ifver förklarar sig emot creeringen af nya platser för icke slavisk språkforskning och ethnographie, såsom nödiga. Dessutom vore det omöjligt att jag skulle sedan kunna känna alla de språken, och följaktligen kunde jag ej heller till särskild afdelning för, hvad jag först skall lära! – Jag hade straxt varit färdig, att gå in på hans mening, medan H-ss, B-r, han sjelf (F.), till en del Fr. och isynnerhet Br-t kämpar deremot, utan att det haft någon annan ändring uti hans förmentliga öfvertygelse, än att han ställt Akademien fritt att derom ballotera, Pl-r hade då slutligen föreslagit, att man gjorde bäst att ajournera hela frågan till nästa allmänna sammanträden, hvartill man då också finge tid att ifrån alla sidor nogare öfverväga saken, hvartill man också hade beslutit sig. – Sednare kom min granne Gr. sjelf att besöka mig i det han trodde att jag ännu ingenting hade hört om utgången. – Också han beskärmade sig öfver Furstens utomordentliga dumhet, men betygade ock å sin sida, att efter hvad han kunnat förmärka, densamma föröfrigt skall förklarar, att han eljest ingenting hade emot min person. – Om aftonen hos Nadsiratel, hvilken jag nu fann hem; men mot den största märkvärdigt korrt och tål [?]. Mitt memorial borde vara skrifvet på stämpelpapper och öfverlämnas till частный приставъ. Han (Nadsiratel) toge inte emot такія вещи. I närheten gick jag åter sjelf till Birsch för att ännu uppmana honom att i godo betala mig. Han hade sig redan bekänt, att jag

Sid. 6.

gjort ytterligare steg, ursäktade sig med ny sjuklighet och lofvade betala till nästa söndag. – Tillika erfor jag, att han har en nära släktunge uti polisen, hvarigenom då också Nadsiratels bålhet och afböjande lätt låter förklara sig.

D. 18. Hos Krug. – Om aftonen med Sofie hos Frähn. – Han trodde ej, att der mer vore att tänka uppå något igenomdrifvande af min sak. -

D. 19. I tryckeriet, dit Fuss föreskrift ändtligen skall vara ankommen. – I måndag lofvade Factorn skicka till mig sättaren, för att få mina muntliga instruktioner för att begynna arbetet. – Om aftonen besök af Brosset. – Äfven han ansåg min sak numera för förlorad och lät falla den yttran, att äfven andra anse den så. Följaktligen mente han, att det vore fruktlöst, att ytterligare vilja diskutera deröfver – en åsigt som jag bestred för Akademiens egen skuld. för att åtminstone inom dess Annaler sondera dess reputation och för det andra icke gifva den nya sektionen ett praejudikat, som framdeles öfverhufvud endast skulle verka menligt för oss i det hela. – Ehuru vår diskussion här fördes i all vänskaplighet, verkade den dock på mig så mycket, att jag först kl. 2 insomnade.

D. 20. löst lif. – Om aftonen hos Bross. – Dessförinnan besök af Crusell -

D. 21. Upp ifrån kl. 3 till 5 om morgonen, hvarefter jag åter lade mig. Hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe, som så mycket mer bidrog dertill, att jag åter icke fick sömn förrän till midnatten.

D. 22. Hem hela dagen – Återigen först sent sömn. -

D. 23. Expedierade bref till Blomqvist. – Hos Behr och Akad. Graefe samt Executoren. – Om aftonen med Sofie hos Bross.

D. 24. Efter den sednares råd vände jag mig i dag till en писмоводитель hos vår kvartals надзиратель för att göra mig underrättad om hurudant stämpelpapper det vore nödigt till inlagan hos частный приставъ samt erbjuda honom förandet af hela saken mot hela summan; men i det som ankom tillfälligtvis Nadsirateln sjelf, hvilken jag då berättade förloppet om hans kamrat. Han mente ock, att jag nu borde vända mig till Tsh.prist, men tycktes anse det onödigt, att göra den i sig sjelft ringa saken till formell och försöka, om ej Tsch.prist ville på min blotta begäran låta kalla bokbindaren till mig, eller anbefalla Nadsirateln att göra det. – Om aftonen hos Dr. Graefe -

D. 25. Sökte förgäfves Köppen 2 gånger för att äfven med honom rådgöra om min polissak – Hela dagen hem. -

D. 26. Expedierade bref till Blomqvist. – På tryckeriet. – Faktorn ursäktade sig med sjuklighet, att han ej kunnat sjelf komma till tryckeriet, (han hade ju dock genom andra kunnat bestyra derom, hälst han bor vägg vid vägg) och lofvade nu ånyo i Måndag börja -

D. 27. Om aftonen faren till Grade. – Om natten en pollution.

D. 28. Jag gjorde i dag ett försök att äntligen vända mig till

Sid. 7.

Частный приставъ med en dylik записка som de, hvilka jag förut föreställt Nadsirateln. Han antog den också genast och skref på den ett uppdrag till 2^a kvartalens Nadsirateln att förmå Birsch till ersättning af boken. Dermed har jag dock på sätt och vis triumfat åtminstone öfver den båle Nadsirateln. Han hade ock då vel ingenting att invända utan skickade genast efter Birsch. Han

sades emedlertid vara sjuk. Under tiden var den Tyska församlingens Menken hvartill mannen hör, också kommen till Nadsir. med hvilken han tyckes vara mycket väl bekant och började om att motivera att lemna hela saken för hans fattigdoms skuld, hvarföre han uppmanade mig att vara ädelmodig och efterskänka honom den lilla summan. Naturligtvis kunde jag ej samtycka dertill, utan rekommenderade saken hos Nadsirateln med anhållan om boken eller den begärta ersättningen derföre. – Om aftonen hos Nordenstam och sedan med Sofie hos Frähns.

-

Mars 1842.

D. 1. Mars. Om morgonen åter en stark pollution, hvarefter jag uppsteg redan kl. ½ till 6. – Faren till Baron Kothén – Föröfrigt hela dagen hem. Ändtligen slutade jag mitt långvariga studium af Finn Magnussens interessanta och viktiga arbete om Runamo och Runarne. – Mycket orolig och besvärad sömn

D. 2. Kände jag mig en tid f.m. så illa mående att jag trodde mig blifva sjuk. – Dock förgick det åter. – Till middagen Nordenstam och Baron Kothén med sin fru. – Dervid en sup, några glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Nordenstam kvarstannade till thé. – Sönnen bättre än den föregående natten.

D. 3. Efter gåriga kalaset mycket besvärad af hosta. I dag slöt jag ändtligen min rapport om Finn Magnussens verk – Om aftonen hos Mechelin.

D. 4. På tryckeriet, der man ännu icke hade begynt med Grammatikan. Det förebars såsom orsak, att man hade trott de nya runtyperna, som af mig blifvit beställda för aftryckning af min rapport öfver Magnussens verk, behöfvas till den Ossetiska Grammatiken; – Manuscriptet af den nämnda rapporten förde jag till Krug. – Om aftonen hos Dorn. -

D. 5. Expedierade bref till Zagel. – Hos Fuss, och på andra sidan. – I anseende till uppstudsighet och ondska måste vi låta Käthé genast gå och börja se oss om efter en annan barnsköterska. – Lyckligtvis fingo vi tills vidare en slägtinge till kökspigan. -

D. 6. Hela dagen hem. – Jag uppsatte äfven för Ministern en helt korrt rapport om Finn Magnussens verk, så att jag nu alldeles har slutat det.

D. 7. Öfverlemnade jag det till vår Gravör Melnikof för att derifrån afteckna några figurer, hvilka komma att biläggas utlåandet. – Om aftonen på andra sidan hos Engländeren Meriless⁶²⁰, för att bedja honom beställa några Editioner af biblar eller delar deraf ifrån Engelska bibelsällskapet i London. -

Sid. 8.

D. 8. Fingo vi äntligen en ny rysk barnsköterska. – Tillfölje af ett ifrån Bergbom ankommet bref, med underrättelse om ankomsten af hans fru och svägerska, hvilka han beder mig med goda råd under deras vistelse härstädes gå till handa, begaf jag mig om e.m. att uppsöka dem och tillika aflemna ett innelyckbref till Reguly. Denna fann jag icke hem, ej heller damerna, hvilka jag länge hade sökt efter en af honom origtigt uppgifven adress, om deras kvarter. – Om aftonen endast fru Brosset. -

D. 9. Jag sökte åter de Wiborgska damerna förgäfves, Reguly träffade jag hem. – Om e.m. hos Akademikern Graefe och om aftonen hos Prof. Freitag.

D. 10. Hos Nadsirateln i andra kvarteret angående Birschsaken. Han föreslog att lemna den till första veckan af fastan, emedan man nu troligen icke skulle finna honom hem. – Om aftonen hos Köppen, der jag gjorde bekantskap med Saratofska Guvernören Fridejef – Sjednare hade vi besök af de Wiborgska Damerna, Fru Bergbom och dess syster och Friherinnan Lybecker

D. 11. Hos Köppen för att i afseendet å ryska språket med honom igenomgå ett Memorial, som jag uppsatt till den blifvande general-sessionen i afseende å frågan angående nya ställen för ej-slavisk Ethnografie och lingvistik. – E.m. sökte jag åter fruntimren förgäfves. – Om aftonen hos Nazarians.

D. 12. Då jag der hade druckit thé, så vaknade jag redan kl. 1 och steg upp, då jag ej straxt kunde somna, hvarefter jag lade mig åter först efter 3. – F.m. på andra sidan der jag förgäfves sökte fruntimren och Reguly. – Om natten stark pollution. – Till Fuss hade jag fört mitt ofvan omtalta Memorial. – Bref till Zagel i Viborg med fru Bergboms karl.

D. 13. Vid middagen ett glas Bischof. – Jag började åter fortsätta min öfversättning af den Ossetiska Grammatiken. – Om aftonen sökte jag förgäfves Hoffman och Orraeus – Sedan hos Brandenburg. – Drömfull sömn

⁶²⁰ Mireless, en bokhandlare i Petersburg

D. 14. Förmiddagen med Majorskorna Toll, Ugly och Fieandt ifrån Finnland samt fruarna Sirén och Brandenburg jemte Bertha i vårt naturhistoriska museum. – På tryckeriet. – Först i dag har man börjat med min Ossetiska Grammatik – E.m. en kopp kaffe, hvarefter jag for till Brandenburg och sedan med honom kl. 7 till Finnér i Strelna. – Der en kopp thé. – Pratade till midnatten med min sofkamrat Finnander. -

D. 15. En kopp kaffe. – Frukost-middag kl. 12. hvarvid en sup och 3 glas vin och sedan en kopp kaffe. Finnander for med Brandenburg till Tyris; jag deremot återvände ensam kl. 4 till staden, dit Finnér lät föra mig gerad öfver isen. Ifrån mynningen af Newan gick jag sedan hem till fots. -

D. 16. Upp redan kl. 5. – Man hämtade ifrån tryckeriet ett litet prof, hvarvid det tyvärr viste sig, att de sednast omgjorda typerna till den nya Cursivskriften till sitt utseende och sin tjockhet

Sid. 9.

icke alldeles harmoniera med de öfriga, hvarigenom det hela får ett fult utseende. Till min förargelse lär jag nu få låta det bero dervid, då det åter skulle förorsaka en lång tidsutdrägt, om man åter skulle göra allt om. – Om aftonen med Sofie hos Frähns. -

D. 17. Uppå tryckeriet. – Uti sessionen var också Vicepresidenten närvarande. – Frågan om det nya Akademikatet för Ethnographie och lingvistik blef efter hans förslag ånyo ajournerad, för att emedlertid öfverlägga om huru många nya platser öfverhufvud behöfva uppfyllas, för att derefter besluta sig för de viktigaste i mon af Kassans tillstånd. Den andra Fursten yttrade sig ånyo, att det vore tillräckligt för 3^{die} klassen, om den får en Sanskritist och en Sinolog till; den nya klassen vore den svagaste af alla i sjelfva verket och hade trängande behof af understöd. – Ett frapperat prof af hänförande genom menskliga svagheter framträdde å andra sidan äfven F. Han hade varit en af de 4, som inom Mathematiska sektionen föreslagit I.s val till Extraordinarie, hvilket också det hade genomgått enhälligt. Då samma val i dag skulle företagas in pleno, erhöill han hela 9 röster emot sig och 19 affirmation kulor, så att valet derigenom gick tillbaka. Nu torde väl en och annan hafva tyckt, at J. ännu kunde vänta, då han i sjelfva verket hör till de yngre och yngsta Adjunkterna och det ibland oss finnas andra Adjunkter, hvilka såsom sådana tjent längre tid, utan att det väckts fråga om deras befordran; möjligen kan denna åsigt hafva ägt rum hos en och annan enskildt inom sjelfva den första klassen, som derföre i dag vid den allmänna balloteringen med mindre fara att blottställa sig kunde votera nekande. Troligen kommo dock de flesta nekande röster ifrån den nya andra klassen. Icke desto mindre lät F. då det efteråt blef fråga om ett nytt val för Boethlingk, en kandidat af den tredje klassen, för en ny Adjunktur för Sanskrit, hänföra sig att göra 2 klassen den beskyllningen, att hafva vållat det förr omtalta J-ska valet annihilation, då alla röster inom den första klassen förut hade varit för I och nu 9. antalet af de närvarande väljande ledamöterna af 3. klassen – voro deremot, och till och med lägga dertill, att det ej vore underligt, om den första klassen nu ville använda repressalier – således en indirect uppmuntran att upphetsa samma klass

emot den tredje. F. och Gr. yttrade ock deremot, att resultatet af balloteringsen öfver J.s val ingalunda kunde anses såsom bevis emot tredje klassen och förklarade till yttermera vederläggning af den orättvisa beskyllningen, att de sjelfva dervid afgifvit affirmativa röster. – Det hade också jag gjort, ehuru jag visserligen först inom mig hade varit tvekande – Också hade den karakteristiska uppmaningen ingen vidare verkan, än att blott 4 kulor – förmodligen af F. sjelf och de 3 andra, h^a jemte honom föreslagit J. – voro emot 13, alla andra affirmativa

Sid. 10.

Om aftonen sökte jag förgäfves Reguly. -

D. 18. I tryckeriet för att höra, hvad beslut man fattat angående typerna i går efter min bortgång. Fem skola göras om, hvilket ock så mycket häldre låter verkställa sig, som sättningen af början i alla fall kan fortsättas. – Om aftonen sökte jag Rosenof, hos hvilken jag måste förutsätta, att träffa också Nordenstam. Ingendera var hem. -

D. 19. Om morgonen åter hos dem för att bjuda dem i morgon till middag. – I samma afsigt besökte jag ock Chopene. – Oförmodadt besök af Norrman min fordna läkare i Pätigorsk. – I anledning af hans besök kom jag att dricka en kopp kaffe, och måste väl förklara det deraf, att jag mycket sent insomnade och

D. 20. vaknade redan kl. 4. – Aflemnade min tyska bokrequisition till Schandius. – Vid middagen 1 sup och 5 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Chopene hade ej kunnat komma i anseende till en begrafning, men kom först om aftonen, sedan Rosenof och Nordenstam redan bortgått. -

D. 21. F.m. hos Sirén. Der ny frukost och en kopp kaffe. – Fru S. följde mig till en enkefru Hodenius, som ville sälja sin afledne mans efterlemnade boksamling. – Den var ännu icke uppställd, ej heller Katalogen färdig. – Jag fick ändtligen första Correcturet af den Ossetiska Grammatikan – Om aftonen hos Brosset. – Han berättade, att han för någon tid sedan varit hos Ministern och Vice-Presidenten, hvilka båda talt med honom om den nya planen att skapa ett ställe för icke-Slavisk Philologie och Ethnographie, samt att båda yttrat sig positift deremot – Häraf uppstod naturligt en discussion om sjelfva saken, som hade till följd, att jag denna natt både sent insomnade och hade en ganska orolig sömn -

D. 22. Om aftonen endast Brosset. -

D. 23. Br. gjorde en skriftlig proposition om en ny Adjunktur för Chinesisk Literatur med åberopande af både Ministerns och Vice-Presidentens samtycke. Då en och annan anmärkte, att det

måste uppskjutas till nästa allmänna sammanträde, emedan andra dylika nya förslag föreligga, och ett annat nytt ännu äfven i dag gjordes af Köppen för Rysk statistik, så blef han otålig, började utbreda sig öfver en sådan Adjunkturs stora viktighet, hvaremot alla de icke-slaviska språken i Ryssland vore des langues sauvages utan litteratur och utan vetenskapligt värde! Och dock hade han uti den allmänna sessionen, der först frågan väcktes om de icke-slaviska språkens kultur, med sådan impuls talt för dem. – Han hade då ännu icke kännedom deraf, att Ministern och Vice-Presidenten äro deremot! – Hvad den comparativa viktigheten beträffar, så fann han i dag ett lifligt motstånd hos Fuss, Gräfe och mig. – Om aftonen besök hos honom. -

Sid. 11.

D. 24. Om aftonen hos Ruth -

D. 25. d^o d^o hos Scheicher och Dorn. – Sömmen mycket orolig.

D. 26. Utom en liten promenad f.m. hela dagen hem. -

D. 27. d^o d^o. Om aftonen hos Frähn. -

D. 28. Fuss beställde mig genom en biljett kl. 1 till Museum, der han praesenterade mig för Furst Gortschakof. – Min hank oskickligt insatt på samma ställe som förut, föll i dag åter ut. Om natten pollution -

D. 29. I tryckeriet – De omgjorda typerna äro färdiga och till sin sammansättning bättre och mera symmetriska med de andra, men deremot har han gjort de nedre strecken för långa!! Besök af Prosten Skotte, som hade så mycket att invända mot min plan att inlegra mig hos en bonde, der kvarteret skulle blifva egentligen rymligare, vackrare och skönare, att jag vid hans persvasioner att kvarstanna äfven vidare hos honom väl måste för att ej förolämpa honom samtycka dertill. – Vid middagen ett glas Xeres. – Om aftonen besök af Sirén med dess fru. – Sent till sängs och en sednare sömn. -

D. 30. Upp redan kl. 5. – Efter mycket vacklande gick jag dock till tryckeriet för att ändock låta omgöra några andra bokstäfver lika långa med de sednast omgjorda. – Om aftonen hos min granne Graefe, hvilken jag till genomläsning öfverlemnade den delen af min tyska öfversättning, som jag hittills fått färdig. Han hade sjelf önskat det – för mig så mycket mer välkommet, som jag å min sida ämnade bedja honom derom. -

Den 31. Gick jag sjelf till Gravören, som jag uppsökte i fordna Ryska Akademiens hus i första linien. Jag gjorde väl deruti, ty jag erfor nu, att von der Fuhr oakadt allt sitt löfte i går hvarken sjelf hade varit hos honom eller ens skickat beställningen till honom. – Jag gjorde den då sjelf för 5 nya bokstäfver och hoppas då snart få åtminstone Cursifskriften någorlunda symmetrisk. – Till middagen Prosten Skotte med sina 2 döttrar. Dervid flere glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – För momangen åtminstone blef det en välgörande diversion, då jag förut äfven i dag hade känt mitt hufvud mera tungt. – Emedlertid blef dock sömnen tämligen drömfull.

April 1842.

D. 1. April. Hos Zandt för att låta skrifva upp oss till skrift. – Mycket distrahit och tung i hufvudet, hvadan jag ock vid en handel var på vägen att förlora 10 ½ Rubel, hvilka man liksom af förseende uraktlät att gifva mig tillbaka, då jag ej sjelf mindes att erinra derom. – Efteråt fick jag dem likväl, då jag gick ånyo att reklamera dem. -

D. 2. På tryckeriet och hos Gravören, för att förmå honom att äfven förbättra den andra skriften, som lider af samma fel. -

Sid. 12.

D. 3. Med Sofie till Herrans heliga nattvard. – Om aftonen hos Chopene.

D. 4. Hos Nadsirateln angående Birfach, som sades vara så medellös, att intet af honom står att erhålla, hvarföre man föreslog mig att sätta honom i fängelset, och derföre betala 3 R. silfver. Naturligtvis resignerade jag då häldre uppå alla vidare anspråk. – E. m. en kopp kaffe. – Om aftonen sökte Schultén.

D. 5. Expedierade bref till Castrén i Kola. – E.m. efter Nordvik i Sjökadettkorpsen. Om aftonen besök af Scheicher.

D. 6. Det högra ögat förskräckligt rödt uti vrån. – Hela dagen hem utom att jag om aftonen hemföljde Nordvik. – Drömfull sömn -

D. 7. Hos Gravören för att öfvertyga mig om arbetets fortgång. – Ögat något bättre men efter middagen kändes det mycket besväradt, såsom om något skulle kommit derin och såsom kunde det icke rätt fritt röra sig. – Om aftonen sökte jag förgäfves Reguly för att föra honom till Siréns, dit jag

då gick ensam. Äfven der kändes ögat ännu besväradt Så mycket mindre förnuftigt var det väl, att stanna der för länge, äta qvällsvard med ett litet glas vin och hemkomma först klo 12 om natten.

D. 8. I tryckeriet och på bibliotheket. – Löst lif. – Om aftonen sökte jag Sundblad, sedan hos Dr. Norrman, der jag drack 3 glas thé. – Icke desto mindre måste jag dock stiga upp

d. 9. redan före dager, och kunde sedan icke mer insomna. – Igenom en bonde erhöll jag i går underrättelse att min fader redan för mer än en månad sedan, då han lemnade Ithis, varit ifrån Kyndelsmässotiden sängliggande och så skral, att han icke trodde honom mer lefva. – Anmärkningsvärdt synes det att jag natten till i går hade drömt ibland annat, att jag med ens förlorade 2 stortänder, hvilket Sofie anmärkte betyda död uti släkten. – Expedierade bref till Lawonius i Stockholm, samt Finn Magnusen och Rafn i Köpenhamn, äfvensom ett bref af Sofie till hennes broder Gustaf i Helsingfors och i Sundblads qvarter sökte jag åter förgäfves underrättelser hos Zandt och Sirén. – Hos Krug. – Han berättade mig till min förvåning, att Frähn lagt in om afsked, ett steg, hvaröfver han tycktes förundra sig. Efter hans mening borde han qvarstanna, då visst ingen önskar hans afgang och han i afseende till sin verksamhet är sin egen herre, ej heller någon fordrar af honom mer än han sjelf kan och vill. Ett viktigt skäl för honom att qvarstanna borde ock vara, att han genom sin afgang förlorar, om också intet af sina inkomster, dock qvarter och ved, hvilket dock är för sig en betydlig objet! E.m. var jag åter utgången för att höra åt efter Sundblads qvarter, men träffade ingen hem af dem som jag sökte. – Om aftonen besök af Brosset. – Äfven han visste af Frähns beslut. – För min del kan jag ej ogilla hans beslut, hvilket jag finner ganska enligt med hans Karakter och alldeles naturligt; men som jag ej kann annat än beklaga både för Akademien och privatim för mig sjelf, som uti honom för-

Sid. 13.

lorar mitt viktigaste och enda uppriktiga stöd här inom Akademien. -

D. 10. Om morgonen ännu ut i samma ärende som i går, men förgäfves. – Mitt ändamål var att bjuda S. med till middagen tillsammans med Norrman och dess fru. Sina 2 barn hämtade de icke. – Före middagen insatte N. en ny hank. – Vid middagen 3 glas win och derefter en kopp kaffe. – Efter de främmandes bortgång erhöll jag bref ifrån Engberg i Ithis med underrättelse om min faders aflidande den 10 hujus kl. 3 e.m. Ehuru förut förkunnad såsom ofelbar genom Saaroisbonden, gjorde denna tidning om verkligheten ett eget och djupt intryck uppå mig, då jag ej kunde annat än föra mig till sinnes hans sorgliga öde att hafva i alla fall tillbragt sin ålderdom och slutit sina ögon under främmande vård, som, den må hafva varit huru som helst, likväl icke kunde vara dylik som egen. Väl kunde det ej annorlunda hjälpas, då jag engång stannat här; men kanske hade jag sjelf lyckats uti att långt för detta draga mig härifrån, om jag kraftigare arbetat derpå, och då jag sjelf mer eller mindre haft det för afsigt, så hade just Gubbens belägenhet så mycket mer bordt tjena mig

till ett hufvudmotif att få den planen realiserad – tidigare. – Om aftonen för att förströ mig hos Bross. – Orolig sömn. -

D. 11. Besök af fru Ammond med dess dotter. – Om aftonen hos Tallgren. Ett glas thé. – Sönnen mer orolig. -

D. 12. Besökte Erkebiskop Melartin, hos hvilken jag qvarstannade i hela 3 timmar. – Om aftonen besök af fru Brosset och löjtn. Mörman. -

D. 13. Bref till Engberg i Ithis. – Om aftonen med Sofie hos Bross.

D. 14. Generalsession, men hvaruti ingen fråga var om besättningen af de nya ställen. – Vid slutet af densamma förkunnade Vicepresidenten med smärta, såsom han sade, att Frähn lagt in om sitt afsked – ett steg hvilket han sökte förmå honom att återkalla och derföre till och med tidvis besökt honom, men förgäfves. Han uppmanade derföre Akademien – väl egentligen den ursprungliga, ty för den ryska sektionen öfverhufvud lärer saken vara i det hela mera likgiltig – att en corps göra ett försök att beveka honom till att qvarstanna. – Om aftonen besökte jag Pastor Tamling. -

D. 15. Om aftonen sökte jag Pastor Taubenheim. -

D. 16. Expedierade bref till Blomqvist.

D. 17. Besök af Nordensköld – Om aftonen med Sofie hos Frähns.

D. 18. Uppvaktning hos Furst Gortschakof. – Han hade redan glömt mitt utseende; men var sedan rätt artig, då han hörde, hvem jag var. – Till middagen hos Sirén (för Erkebiskopens skuld), Dervid l sup och flera glas vin (3 champagne). Derigenom uppehållen kom jag först sednare till extrasessionen angående Demidofska premierna. – Följde sedan Köppen hem och drack thé hos honom.

Sid. 14.

D. 19. Hos Krug. – Han har ännu ej kommit sig till att börja med fortsättningen af min recession af Finn Magnusens verk, förhindrad såsom han sade, af uppdrag utaf Ministern att ordna gamla ryska mynt, ett för honom högst vidrigt arbete, såvida äfven hvar och en annan, som blott känn läsa Ryska, lika så väl kunde göra det – och ett annat att inberätta öfver ett kopparstycke af 1771, med

bokstäfverna denga rundtomkring, som han ej förut sett, ej heller kunnat erfara något öfver dess bestämmelse, hvarföre han ej om dem kann säga någonting, men dock icke heller ville säga, att han ingenting vet, ehuru han dock slutligen borde blifva nödtvungen dertill !! Om aftonen besök af Mörman.

D. 20. Ytterst trög och svår afföring oaktadt starka trängningar. – Om aftonen åter Norman.

D. 21. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Löjtn. Tawaststjerna. – Drömfull sömn. -

D. 22. Utom smärre obetydliga gåingar hela dagen hem. – Äfvenledes

d. 23. då jag expedierade bref till Blomqvist och Zagel, till hvilken jag skickade 25 R. silfver och 25 R. i assignationer för att bringa mitt lilla Kapital till en jemnare summa. -

D. 24. Dåsighet och tyngd uti högra sidan af hufvudet. – Hos Ministern för att återställa Finn Magnusens verk. Han var ganska artig, men förafskedade mig snart med det yttrandet, att han vore mig mycket förbunden. – Efter bortgången derifrån ströfvade jag omkring flera timmar, för att söka en Bokbindare, som sjelf hade rekommenderat sig hos mig och fått böcker att inbindas, men af hvilka han ej återhämtat de sista och dyraste, så att jag naturligt börjat misstänka bedrägeri. – Tyvärr visste jag ej annat än ungefär den angifna adressen, fann också en gesäll Bl. men som icke var densamma, sade sig icke heller känna någon vidare af samma namn. – Ändtligen fann jag kvarteret af en som möjligen kunde vara den rätte, ehuru det blifver in dubis, då han ej var hem, och husfolket icke visste hans tillnamn. – Oaktadt den myckna motionen fortfor den högra delen af öfverhufvudet jemte ögat att vara särdeles tungt. – Krug återskickade fortsättningen af mitt utlåtande öfver Finn Magnusens arbete igenomsedt. -

D. 25. Till följe af en skriftlig kallelse i förgår var jag hos Polismästaren för tredje afdelningen, hos hvilken jag förmodade mig få ett slutligt resultat öfver saken med Birfach; ty jag kunde ej ana någon annan orsak, hvarför jag skulle vara ditsänd. I dess ställe presenterade han mig till genomläsning en stor lunta af Acter ifrån Finland, hörande till ett borgesmål af min aflidne svärfader för en afliden Kronofogde

Sid. 15.

Hipping i Kuopio, hvarföre man hemsökt mina svågrar med en fordran af 5180 Rubel och som blifvit hit dimitradt till öfverpolismästaren, för att om saken fordra en förklaring af mig, som nu varit gift 10 år med min hustru (hvars fader för 19 år sedan aflidit), utan att öfver saken hafva hört något. Då jag anmärkte, att jag i slikt fall naturligtvis icke kunde förklara mig något, förrän jag

ifrån Finnland erhållit nogare underrättelser om sakens sammanhang, så föreslog mig en skrifvare, att sålunda förklara mig och dervid tillika förbinda mig att efter erhållna underrättelser afsända min ytterligare förklaring till General-Guvernören öfver Finnland Thésleff, hvilken just vändt sig till öfver-polismästaren härstädes med begäran att stämma mig till sig och affordra mig en förklaring. Därigenom skulle härvarande police blifva befriad ifrån vidare besvär med saken och jag vinna tid, att rådgöra mig i Finnland (med mina svågrar). – Om aftonen bivistade jag den andra extrasessionen för afhörande af de Demidofska prisskrifterna -

D. 26. Expedierade bref till Castrén och Lönnroth i Onega jemte ett paket med böcker till den sistnämnde, för hvilken han blir mig skyldig 30 R. – I anseende till den stora mängden af folk förgick så godt som hela f.m. på posten. – Dessutom var jag dock äfven hos Mörman och Schultén. Denne rådde mig att förklara mig, så att jag uti ingenting kan inlåta mig, då man – af ren dumhet – icke låtit mig taga ut handlingarne till mig hem till närmare genomseende. – Om aftonen besök af Nordensköld.

D. 27. Expedierade bref till Gustaf om processsaken. – Om aftonen besök af Freytag. -

D. 28. Jag tillställde polismästaren min negativa förklaring, för att expedieras till Finnland. – Om aftonen sista extra-sessionen angående de Demidofska premierna. – Den arme Sederholm måste åter åtnöja sig blott med en munitio honorable, ehuru han igen var rekommenderad till en halfpremie. – Det fatalaste var, att hans arbete slutligen kom att sammanställas med ett om boskapsskötsel, som fick majoriteten. – Tyvärr synes han hafva sjelf dertill bidragit igenom oförsigtighet, i det han vändt sig till en af Akademikerne (K) med en löjlig idé, som denne offentligen berättade hvilket ock verkade att vända sinnen ifrån honom och sätta dem i förlägenhet, som playdoyerade för honom (hufvudsakligen H. och jag), hvarföre ock af 14 röstande utom oss endast L. och Gr. ännu voterade på honom. -

D. 29. Hela dagen hem, sysselsatt med att än en gång igenomgå

Sid. 16.

utlåta öfver Finn Magnusens verk med anledning af Krugs anmärkningar. -

D. 30. Expedierade bref till Sederholm i Moskva. – Hos Krug. – Uti en not hade jag yttrat en mening om ursprunget till namnet Waräger, stridande emot hans uti Чтенія Академіи наукъ derom framställda. Nu hade han af sina anmärkningar hänvist mig dertill och yrkat att jag "wenn auch missbilligend" skulle nämna den. Till följe deraf hade jag ock uppsatt en ny not, hvaruti jag i korrthet förklarade mig, att den utur philologiska skäl ej kunde anses antaglig. Han syntes något

studsas dervid och jag märkte att han ifrån den synpunkten icke nog grundligt undersökt saken. Icke destomindre yrkade han, att jag skulle låta trycka äfven min anmärkning. – Följden deraf torde emedlertid blifva en polemik med honom. – Men hvad är att göra?

Maj 1842.

D. 1. Maji. Besök af Schreicher, Sundblad och Tawaststjerna; med kort af Schultén. – Sjelf var jag endast om aftonen hos Frähn. – Bryggans bortavaro om f.m. tjente mig till en anledning att blifva hem. -

D. 2. Kom jag mig icke heller ut, då jag hörde, att bryggan åter var bort. – Eljest hade jag visserligen ämnat mig på andra sidan. – Endast hos Krug. – Särdeles styf ishet i vänstra foten. – Besök af Chopene. -

D. 3. F.m. sökte jag Nordensköld. Föröfrigt hela dagen hem. – Ingen afföring utom den fortfarande styfheten äfven tungt hufvud. – Af en kopp kaffe blef det ej bättre. -

D. 4. General-Gratulation hos Ministern. – Jag blef öfverraskad genom en kysshälsning af furst Schirinskij-Schichmatof! – Troligtvis voro det dock hvarken försoningskyssar eller indemnitetskyssar, utan blott en tillfällighet, emedan jag råkade stå bredvid Schmidt, hvilken han först kysste. – Om aftonen hos Nordensköld.

D. 5. öfverlemnade till Fuss min Bericht öfver Finn Magnussens verk, för att befordras till tryckning. – Sökte förgäfves Grefve A. och Sch-n. – Hos Mörman. – E.m. hos Graefe, hvilken jag tillställde fortsättningen af min Osset. Grammatik i Tysk öfversättning.

D. 6. Hem hela dagen, utom att jag om aftonen var utgången att söka Tschubinof. – Sofie hade en häftig hufvudverk, så att hon slutligen måste lägga sig. Denna hennes vanliga sjukdom, som blifvit föranledd genom liten förkylning och tillstötande skrämsel, att Fanny hade klifvit på ett bord, hvarmed hon höll på att falla, då modern fick uti henne.

D. 7. Före dager hade jag en häftig attack af en retsam hosta jemte benägenhet till uppkastning. – Hela dagen hem, utom att jag om aftonen var utgången att söka Nordensköld. -

D. 8. Hos Schultén, men Armf. sökte jag åter förgäfves. – Jag hade ärnat bjuda N. till middagen i dag; men underlät det, då jag emot förmodan icke träffade honom hem. – Så firade vi ensamma och

uti stillhet min 48de födelsedag. Vid middagen drack jag blott högst 2 glas vin. – Knappt hade det börjat skymma om aftonen, innan en öfver det närmast-

Sid. 17.

stående stora huset uppstående eldlåga och rök förkunnade eldens utbrott uti närmaste grannskap – Lyckligtvis var den icke svaga vinden ej till, utan snarare ifrån oss. Emedlertid började vi redan tänka derpå, hvad man främst skulle söka att bärga af mitt bibliothek, och min granne Akad. Graefe hämtade hem min handskrifna Ossetiska Grammatik. – Oaktadt det förestående höga huset fortforo rummen att vara upplysta af eldlågan hela aftonen, och först sednare syntes det jemte det naturliga skrålet småningom börja aftaga, hvarföre jag kl. 11 vid lag i Guds namn lade mig att sofva, sedan jag hopsamlat mina viktigaste egna och främmande Manuscripter. -

D. 9. Upp redan kl. 4. – Hos Grefve A. hⁿ jag ändtligen träffade på Kansliet. – Hvad jag ock hade förmodadt, så fick jag just inga utsigter för mitt hufvudändamål – utom gratulationen att han blifvit stadfäst såsom Minister Statssekreter – att utverka åt Castrén ett litet understöd af en disponibel summa vid Universitetet i Helsingfors. – Till den skola redan 3 eller 4 andra sökande finnas och han ville öfverlemnade afgörandet åt Kansler sjelf, då han nu snart skall resa till Finland.

D. 10. Hastigt besök af Nordensk. hvilken jag öfverlemnade 10 Rubel, att utbetalas åt Blomqvist i Helsingfors. – Hela dagen hem. -

D. 11. Expedierade bref till Blomqvist. – Om aftonen hos Wulfert. -

D. 12. Utom en liten promenad f.m. hela dagen hem. -

D. 13. Vid middagen några glas mjöd. – Deraf eller af ansträngningen och correctur eller kanske ock ett annat slags snus ögonen mycket röda, isynnerhet det sjuka. – Om aftonen sökte jag Prof. Freitag förgäfves. – Lade mig tidigare utan att mer läsa vid ljus, såsom jag gjort de föregående aftnarne! -

D. 14. Om e.m. ny kökspiga. – Ansenlig promenad till andra sidan. -

D. 15. Upp $\frac{1}{2}$ till 5 med särdeles dåsigthet uti hufvudet. – F.m. besök af Pogodin och de Maison, samt sednare alldeles oförmodadt af Zagel som stannade hos oss till middagen. Dervid 3 glas Sautern och 1 kopp kaffe. -

D. 16. Hela dagen hem. -

D. 17. Besök af en Landtmätare Molin. – Hela dagen hem. -

D. 18. Skref bref till Keplerus för att skickas med Molin. – Om aftonen hos Zandi, hvadan jag först kl. ½ till 12 kom till sängs.

D. 19. Generalsessionen, hvaruti ock Ministern var närvarande. -

D. 20. Till följe af öfverenskommelse med Zandt begaf jag mig åstad redan kl. ½ till 7 till jernbanan för att resa till Pastor Winters begrafning i Ingris. – Den firades i kyrkan med mycken högtidlighet och bivistades talrikt äfven af församlingen. – Finnander höll en vacker likpredikan, som förnämligast var ställd till församlingen och icke heller syntes hafva förfelat sin verkan, i det ett allmänt deltagande uti den allmänna saken kungjorde sig uti och isynnerhet hos de yngre medlemmar. – Det är dock något eget med en duglig prests bortgång, sedan han uti läng-

Sid. 18.

re tid, såsom den aflidne uti 26 år – med framgång verkat uppå en större allmänhet. – Hela Akten förekom mig särdeles rörande och så mycket mer, som den aflidne var född uti samma socken som jag, och dessutom en man, med hvilken jag äfven sedan plägat, om icke just så tätt, men dock alltid vänskapligt och hjertligt umgänge, kryddadt af hans älskvärda individualitet, den öppnaste Gemütlichkeit och anspråkslöshet. – Ljufva årstiden, den framträdande grönskan och naturens förnyelseakt, ifrån hvilken han bortgått, utan att mer kunna njuta densamma uppå sin bostad, hvilken han likaledes mycket förbättrat i afseende till hela dess omfång, gjorde det hela så mycket sorgligare. – E.m. följde jag med Zandt uti Pastor Avenarii Kalesch till Zarskoje Selo, hvarifrån vi med jernbanan återkommo

D. 21. Den följande hela dagen hem. -

D. 23. Expedierade bref till Sederholm. – Jag sökte om morgonen 2 gånger Doktor Gr. för att bedja honom hit för att besigtiga vår nya kökspiga, hvilken vi fått flera anledningar att misstänka vara sjuk och det af grannlåtssjukdomar. Jag fann honom icke hem; men vi kommo sjelfva i tillfälle att öfvertyga oss om, att våra misstankar icke äro ogrundade, och beslöto oss derföre att genast skilja oss vid henne, hälst vi tillfälligtvis fingo en annan uti hennes ställe. – Sednare hos Gr. för att med honom rådgöra, huru man skulle få den fattiga stackarn uppå lasarett, hvartill han ock lofvade sina bona officia. -

D. 24. Om aftonen besök af Bross, och hans fru.

D. 25. På biblioteket och e.m. på andra sidan. – Om aftonen med Sofie hos Brost. -

D. 26. Besök af Köppen. – Sedan på f.m. med Sofie faren till Forstkorpsen och General Ammond. – Der par glas vin och bakelse. – Om aftonen voro vi till fots gångna till löjtnant Tawaststjerna. – Der 2 glas thé. -

D. 27. Utaf alla de der traktamenterna kände jag mig just icke bra. Om aftonen for jag med Sofie till Normans, men fann dem icke hem. – Vi gingo derföre än längre till Baron Koth.

D. 28. E.m. besök af fru Norrman och hennes dotter. – Om aftonen hos Zagel, med hvilken jag sedan gjorde en promenad. – Icke desto mindre orolig och drömfull sömn, hvarefter jag

D. 29. Kl. 5 om morgonen vaknade till följe af en pollution, med tryckning öfver det vänstra ögat. – Mera tung hela f.m. – Till middagen var Zagel. – Dervid flere glas vin och sedan 1 kopp kaffe, hvarföre det icke var under, att jag äfven om aftonen kände min mage besvärad. – Emedlertid sofde jag rätt bra den följande natten. -

D. 30. Hela dagen hem, utom att jag e.m. sökte Frähn. I dag

Sid. 19.

har jag äntligen, Gudi lof! slutat den tyska öfversättningen af min Ossetiska Grammatika. – Om natten åter en pollution, hvaraf jag tidigt om morgonen uppvaknade.

D. 31. Hos Frähn, som hade skickat mig ett par kopier af stället om Ryssarnes äldre skrifsätt hvilket han fått ifrån 2 handskrifter, ifrån Konstantinopel, dit han derom adresserat mig, efter det jag hade i vintras skrivit min berättelse öfver Finn Magnussens skrift. Saken föranledde ännu en anmärkning dertill, hvilken jag meddelte honom till hans bepröfvande. –

Juni 1842.

D. 1^a Juni. Mycket språng och bestyr i anseende till den förestående utflyttningen till landet. – Om aftonen sökte jag Zagel förgäfvess. – Akad. Graefe återställde mig början af den Osset. Grammatiken i tysk öfversättning, hvarvid jag tillställde honom slutet.

D. 2. Dr. Gr. betalade af sin skuld 100 R. – Kl. $\frac{3}{4}$ till 3 afreste vi till Toxowa, dit vi om aftonen kl. 8 ankommo. -

D. 3. Hela dagen mycket marod och tung, utan att det skulle blifvit bättre igenom de promenader, som jag gjorde. -

D. 4. Öfverflyttade jag öfver gården till skolstugan, som kommer att blifva mitt sommarrum. – Till en början begynte jag exciperera en liten uppsats om antiquiteter uti Nedre-Tagilska fabriksgebitet i Pinenska Guvernementet, som jag och slutade

d. 5. den följande. – E.middagarna, såsom vanligt, användes till Verkehrt-spel med prosten. -

D. 6. Jag började afskrifva resten af de allt ännu hos mig ifr. Eremitage-Bibliotheket befindtliga lingvistiska Mss. Emot aftonen mycket tungt hufvud och efter vanligheten drömfull sömn. -

D. 7. Upp redan kl. 5. – Jag slutade de lingvistiska afskrifterna. – Ögonen särdeles blodiga. -

D. 8. Upp redan kl. $\frac{1}{2}$ till 5. – I dag började jag simma. – Hela förmiddagen sysselsatt med korrektura – E. m särdeles trög. – Om aftonen coit. efter långvarig intervall. -

D. 9. Jag började genomgå Archimandriten Wenjamins Samojediska Grammatik, hvilken jag för mig sjelf vill exciperera och tillika skrifva anmärkningar deröfver för honom sjelf efter hans egen begäran. – Om natten orolig och drömfull sömn med kramp uti högra foten. -

D. 10. Efter litet regn om natten herrskade i dag en häftig och kall nordvind, hvarigenom temperaturen plötsligt ifrån 19 grader i går hade nedsjunkit till 8. Det blef således ingen simning utaf. – Jag började zur Unterhaltung fortsätta den i förra sommaren afbrutna lekturen af Bastholms underrättelser om råa folkslag. -

D. 11. Talrika promenader, hvartill den kulna väderleken tvang mig. – E.m. användes till större delen till spel. -

D. 12. Vaknade och uppsteg redan kl. 4. – Hela e.m. spel. -

Sid. 20.

D. 13. E.m. en kopp kaffe. – Sedan efter vanligheten spel. -

D. 14. Om morgonen endast 1° värme. – Jag kunde därför icke mer uthärda att arbeta ned i den kalla oeldade skolstugan, utan flyttade upp alldeles. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 15. Upp redan före kl 4, då jag $\frac{1}{4}$ derefter med Palander reste till staden. Man hämtade mig der flere för mig emedlertid ankomna bref och deribland äfven ett pakett, innehållande de ifrån Finland nu återsända Akterna angående borgessaken för aflidne Kronofogden Hipping. Dock hade Chefen för Postexpedition en Hedenberg, till hvilken man sändt handlingarne, haft den artigheten, att blott enskildt tillskicka mig dem, utan föreläggande af termin för förklaringen vid vite, såsom man formaliter fordrat. – Hos Fr. litet frukost. Efter sessionen reste jag att söka Schultén för att rådgöra med honom, men fann honom bortrest till Finland. Äfven Hedenberg är bortrest, af hvilken jag trodde mig erfarå åtminstone, huru länge jag ungefär kunde hålla handlingarna. Jag måste således uppsätta min förklaring så godt jag kan och så snart som möjligt. Middag hos Brosset med par glas Madera och sedan en kopp kaffe.

D. 16. Upp straxt efter kl. 4, för att svara på de af Archimandriten Wenjamin, Castrén och Blomqvist erhållna brefven, emedan deras affärdande ej lät uppskof. – Efter General-sessionen sammanträde för kommissionen angående den naturhistoriska expeditionen till Sibirien, då Middendorf nu är anländ. Kl. var redan i till 4 jag hade hela dagen ingenting förtärt, och köpte mig därför pepparkakor, för att ej uppehålla mig med att gå till något värdshus. Emedlertid skulle man just sätta sig till bords hos Brossets, då jag der ville aflemna mina nycklar. Jag lät öfvertala mig att der deltaga i middag, och drack dervid par glas af den starka Maderan. Knapt hade jag slutat middagen, förrän jag kände ett anfall af svindel vara i annalkande. Uti flera minuters tid var jag på vägen att förlora min sansning. Lyckligtvis kom jag mig dock åter före genom frotteringar af brännvin öfver tinningarne genom Brosset och hans fru och sluteligen till en god afföring, som alldeles återställde mig. – Jag måste afhämta Palander hos Pastor Hoffrén och då han ännu hade att beställa uti Новыя мѣста wid Bezborodkos trädgård, hvarföre vi måste göra en lång omväg utom att mycken tid förgick, innan han fann den han sökte, så återkommo vi till Toxowa först kl. $\frac{1}{2}$ till 11 om natten.

D. 17. Befann jag mig om morgonen ganska bra, men om e.m. började jag känna svårighet att svälja, hvilken tilltog mot aftonen jemte börjande snufva. Jag tog således ullstrumpor på foten till natten och band jemväl en strumpa om halsen.

D. 18. var ock halsen bra, men snufvan i tilltagande. – Ändtligen blef jag färdig med ett utkast till en förklaring till Guvernören i Heinola. – Sedan jag

d. 19. reviderat och i många stycken förändrat det, afreste jag

d. 20. kl. $\frac{1}{2}$ 7 om morgonen till staden, dels för att så snart som möjligt få det aflemnadt, dels ock för att sjelf kunna emottaga Pastor Sederholm, som med sina 2 söner i dag skulle inträffa i Petersburg.

Sid. 21.

Jag blef derföre hela dagen uti mitt qvarter för att vänta uppå honom. – Till middag köpte jag mig några pepparkakor. – Om aftonen sökte jag Dr. Gr., hvilken jag dock ej träffade hem. – Der drack jag hela 3 koppar verkligt thé, och det var väl orsaken hvarföre jag

d. 21. vaknade redan kl. 1, och då jag ej mera kunde insomna, uppsteg redan kl. 2 och sedan förblef upp. Kl. $\frac{1}{2}$ till 7 anlände Sederholm. – Hos Dr. Gr. 2 koppar kaffe. – Han afbetalte mig uppå sin skuld på min begäran 25 Rubel. – Jag öfverlemnade uti Finska Passexpeditionen dess sekreterare Parsenek de finska processakterna för att jemte min förklaring återsända till Heinola. – Besök af Reguly. – Middag hos Heide jemte mina samteliga gäster. Dervid par glas Graves. Kl. 7 om aftonen afreste Sederholm vidare å Finnland. – Med honom afsände jag bref till Kyrkoherden Relander i Ithis med inneliggande 200 Rubel för att dermed afbetala klockaren Engberg för den sista tiden af min faders förplägning och för hans begrafning. – Om aftonen besökte jag Zagel.

D. 22. Expedierade å prostens Skottes vägnar ett bref till Grefve Mannerheim. – Sökte Leop. Voss ifrån Leipzig 2 särskilda gånger utan att träffa honom. – Ändtligen anträdde jag kl. 2 min återresa till Toxowa, dit jag ankom kl. 6 $\frac{1}{4}$. – I staden hade jag förtärt endast några pepparkakor och 2 appelsiner. – Först hem middag med 1 glas Medok och sedan 1 kopp kaffe. -

D. 23. Redan efter min första stadsresa hade jag förvärvat mig snufva, som allt sedan fortfarit och hvartill en besvärande hosta sällat sig. Denna har isynnerhet snarare tilltagit, än förminskats och ansätter mig just träget. – Det svåraste anfallet följde om aftonen, sedan jag lagt mig och druckit 2 glas lakritsmjolk, samt satt ett stycke papper med varm talg på bröstet.

D. 24. fortfor den dock äfven, ehuru mindre häftig. – Emot aftonen försökte jag badstuga och gnidning af kroppen isynnerhet bröstet derstädes, samt nyttjade pastiljer af honung och färskt smör. Icke destomindre inställde sig hostan åter om aftonen vid gåendet till sängs, ehuru den var lindrigare än i går. – Taftlapp på bröstet till natten.

D. 25 – Slemmet tycktes vara något lösare, men äfven föröfrigt kände jag mig tämligen matt. – Denna känsla förlorade sig sednare och jag var om aftonen mera fri ifrån hosta, än den föregående. – Jag har nu börjat iaktaga äfven bättre diet.

D. 26. Dock ännu tidtals retelse till hosta och ömhet uti bröstet på högra sidan. – Längre fram på dagen kändes denna ömhet icke; men om aftonen hade jag nya häftiga retningar till hosta med afsöndring af mycket fraggigt slem, då i dess ställe förut enskilda sega klumpar stundom afgått. – Detta fraggiga slem tycktes liksom sträcka sig ända upp till halsen och var kanske en följd af dels litet kött, som jag i dag ätit, dels af små stycken utaf honing och färskt smör, som man ifrån andra sidan skickat mig emot hostan. -

Sid. 22.

Äfven om natten besvärade den mig nu för första gången.

D. 27. Vaknade jag först mycket sent. – F.m. hade jag lugn, men då jag e.m. hade sofvit något, började den åter ansätta mig. Om aftonen försökte jag ett fotbad och fläderthé, var ock mindre besvärad och alldeles icke under sömnen.

D. 28. Äfven sent upp. – Dagen blef, om icke alldeles fri, dock lugnare.

D. 29. Upp redan kl. 3 $\frac{3}{4}$. – Dock måste jag vänta i par timmars tid på karlen, innan jag kom till afresa till staden. – I staden var det åter samma sak, hvarföre jag först kl. 11 om natten återkom. – Utom litet frukost hos Sirén utgjorde min middag åter blott 3 pepparkakor och 2 appelsiner. I dag har jag endast om aftonen något varit besvärad af hosta. -

D. 30. Trodde jag mig redan alldeles fri; men

Juli 1842.

D. 1. Juli vaknade jag redan kl. $\frac{1}{2}$ till 4 om morgonen af ett häftigare anfall efter en tämligen drömfull sömn och med tungt hufvud. Uppenbarligen mer en maghosta, hvartill jag sjelf i går torde bidragit dels igenom nytt bruk af den förut nämnda honungen, hvars smörkomposition besvärade magen, dels af brist uppå motion under gårdagen. – Efter par timmar lade jag mig åter och sofde ända tills kl. 8 $\frac{1}{2}$. – E.m. något tung, men föröfrigt fri från hosta. – Också natten blek lugn, ehuru mycket drömfull. -

D. 2. Något mera rörelse än vanligt. – Om aftonen coit. -

D. 3. D^a d^o. E.m. en kopp kaffe. – Drömfull sömn.

D. 4. I anseende till regn hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe.

D. 5. E.m. en ansenlig siesta hvarföre jag om natten länge icke fick någon sömn. – Coit. -

D. 6. Sent upp. – En gudomligt vacker, klar, lugn och varm dag, hvarföre jag ock åter började simma uti sjön. – Starkare middag, hvarföre jag e.m. kände mig mycket tung. – Bonden Aniajum, med hvilken jag för denna sommar akkorderat, att han ej allenast skulle skjutsa mig till staden, utan ock 2 gånger i veckan besörja om mina korrekturers införande och uthämtande, hade i går aftons försummat att komma efter två korrekturer, som han redan förra gången hade hämtat tillbaka af orsak, att han ej funnit sättaren uti tryckeriet. Då han tillika af en större sedel, hvilken han hade medfått till staden för att vexla och deraf i förskott bekomma en mindre summa, utom denna hade egenmäktigt behållit största delen, och jag i dag hade öfvertygat mig genom ett besök uti hans hus, att han verkligen i går afton rest till staden, utan att förut komma till mig, såsom hans skyldighet hade varit, förargade jag mig öfver honom till den grad, att jag utan vidare akkorderade med en annan här i kyrkbyn boende man, som prosten hade skaffat mig. Om aftonen ankom Aniajum och bragte mig emedlertid några korrekturer ifrån staden. Icke destomindre fick han upphöra

Sid. 23.

efter förtjensten, föll ock genast till bönboken, samt bad om förlåtelse med löfte om att icke mera manquera, om jag ville taga honom igen till nåds. Tyvärr lærer jag vara nödtvungen att göra det, om jag vill eller ej, då han har af mig inemot 50 Rubel penningar, hvilka han försäkrade sig icke heller kunna mera i contanter betala. – Saken blef tills vidare oafgjord, och emedlertid bidrog detta uppträdet till, att jag på lång tid ej fick någon sömn och

d. 7. den följande åter i dess ställe sofde tämligen länge. – Förmiddagen åter i bad. – Jag antog Aniajum åter och skickade med honom ett bref till Blomqvist. -

D. 8. Tidigt upp. Riklig motion. – Jag slöt äntligen igenomseendet och afskrifningen af den Samojediska Grammatikan.

D. 9. Också e.m. ett bad. – Coit.

D. 10. Likaledes. – Efter vanligheten spel på eftermiddagen med prosten. Äfvenså

D. 11. – Jag slöt renskrifningen af mina anmärkningar öfver Wenjamins Samojediska Grammatik, hvarigenom jag således nu Gudi lof! tills vidare är alldeles fri ifrån det der arbetet med Samojediskan. – I dess ställe förestår nu ett annat vida voluminösare officiellt arbete, nemligen igenomseendet af ett förbättradt och förökt Ryskt-Ostiakiskt Lexikon jemte ett suplementariskt Vocabularium, en Ostiakisk öfversättning af Fader, den Apostoliska trosbekännelsen, de 10 buden och 10 kapitel af Matthéi Evangelium, samt Geografiska underrättelser om de af Ostiakerna bebodda distrikten. – Då jag för att hafva hälst någon belöning för min stora möda (redan för andra gången) ärnar begagna tillfället att förskaffa mig afskrifter af dessa de första arbeten på Osiakiska, så blifver väl häraf arbete för hela den öfriga delen af sommaren.

D. 12. Jag började med det sistnämnda minsta M[anu]s[krip]tet innefattande 18 quartblad. – Dessutom genomsåg jag en tjock ifrån staden till mig skickad Auktion-katalog. – I anseende till hotande regn om aftonen ingen simning. – Om natten stark åska och regn. Coit. -

D. 13. Jag begynte med den Ostiakiska ordboken. – Hela e.m. spelt med prosten. – Ingen simning för andra gången -

D. 14. Kl. 7 om morgonen reste jag till staden egenteligen för Sederholmarnes skuld. Middag med dem hos Heides. Dervid 3 glas vin. – Der sammanträffade vi ock med Postdirektorn Wulfert, som sedan besökte oss om aftonen och drack hos oss thé. Äfvenså utgivaren af Маякъ öfverste Bunatschok. -

D. 15. Öfverlemnade till Fuss Wenjamins Samojediska Grammatik för att expedieras till honom. – Sederholm afreste sjelf om aftonen tillbaka till Moskwa. – Jag åt i dag

Sid. 24.

middag hos Georg Müller, emedan jag ville träffa Zagel, af hn jag erhöll betalning för de ankomna Ryska böckerna. – Vid middagen 3 glas rödt vin.

D. 16. Hos Dr. Graefe och Brosset. – Middag med Sederholmarne (sönerna) hos Heide jemte par glas öl. Efter middagen afreste Sederholmarne till Moskwa och äfven jag anträdde min resa till Toxowa kl. 6, dit jag ankom kl. 11, efter det jag under vägen hade blifvit alldeles genomvåt af regn.

D. 17. Styfhet i det friska ögat och allmän tröghet, hvarföre jag e.m. drack en kopp kaffe. – Hela e.m. spelt med Prosten, hvadan min mage om aftonen kändes mycket spänd. Sönnen blef mycket drömfull.

D. 18. ögonen mycket röda. – E.m. efter vanl. spelt

D. 19. Efter lång intervall åter simning och det 2 gånger på f.m. E.m. ej mera i anseende till regn.

D. 20. Icke heller hela dagen af samma orsak. –

D. 21. Blott förmiddagen ett bad. – I går slutade Fanny sin repertoar hvarmed hon nu efter Dr. Graefes ordination hållit på allt sedan vi bott här, för att efter hans tanka fördrifva det skrophulösa utslaget. Sedan någon tid har nu yppat sig en tilltagande svulst på högra kinden och halsen, som han ock förmente härröra från skrofler, men som ock kunde vara en påsjuka. I alla fall hade hon de sista dagarne derjemte blifvit allt mer olustig, hvarföre vi beslöto att denna afton försöka sätta på henne 3 blodiglar. Dermed drog det ut tills inpå natten, hvarföre jag icke heller kom till sängs förrän kl. 11.

D. 22. I anseende till regn hela dagen ingen simning.

D. 23. lät jag f.m. i badstugan begjuta mig med kallt vatten. – Hela dagen ideligt regn. – Sönnen drömfull och afbruten, hvarföre jag uppsteg

d. 24. först emot kl. 8 – ögonen mycket röda och en allmän apathie, hvartill sedan sällade sig ett besynnerligt qual. – Ett glas rödt vin vid frukosten gjorde sin goda verkan, och ett bad före middagen i sjön uppfreskade mig än mer. Äfven vid middagen 1 ½ spetsglas vin. -

D. 25. Uppsteg jag redan kl. 5; men blef dock icke färdig med alla mina korrekturer, ehuru jag redan i går hade börjat med dem. – Jag fick nemligen i går hela 3 ark och af Ossetiska 2 ark i första korrekturen. Äfven i dag f.m. ett bad. – Om natten kramp i högra foten.

D. 26. Också blott en gång bad om förmiddagen.

D. 27. Upp redan kl. 4. – Först i dag kan jag sluta korrekturet af det andra nya Ossetiska arket. – För kyligt väder alldeles ingen simning. – Vid och efter middagen ett glas vin och 1 kopp kaffe. Fannys svulst den sednaste tiden behandlad med böningar öppnades af sig sjelf.

Sid. 25.

D. 29. Jag hade just återkommit ifrån min simning och ärnade sätta mig till middagen, då Brosset ankom till fots ifrån Murina. Jag hade icke väntat honom förrän efter hans eget löfte i morgon – i fall väderleken hunnit stadga sig, hvarom man ännu icke var alldeles säker, ehuru det visserligen var anledning att nu vänta en förändring och denna dagen verkligen var sedan lång tid en af de vackrare, varm och utom litet droppande utan regn. – Så mycket mer öfverraskade blefvo vi således af hans oväntade ankomst. – I anledning deraf par glas vin vid middagen och 1 kopp kaffe. – Sedan några promenader till aftonen.

D. 30. Började han redan med sin franska otålighet insistera på sin plan att resa, hvad jag i går hade antagit för blott facon de parler. – Emedlertid började det redan om morgonen regna, hvarföre han lät öfvertala sig att uppskjuta sin resa åtminstone tills bittida om morgonen den följande. – Under en gemensam promenad tidigt om morgonen hade jag af det våta regnet fått fuktiga fötter, hvilket gaf mig anledning att redan vid frukosten taga mig par glas vin. – Middagen rundligare jemte några glas vin och 1 kopp kaffe, så att magen blef tämligen spänd. – Ett förfärligt regn fortfor hela dagen, så att det icke var att tänka på något vidare utgående. Vår gäst tycktes finna sig uti sitt öde med resignation. Då emedlertid karlen efter aftal redan

d. 31. kl ½ till 4 om morgonen inställde sig med hästarne, var han icke mer att hållas, oaktadt det började dugga redan före afresan. I anseende till den regniga väderleken kunde det ej heller i dag blifva någon simning utaf. – E.m. 1 kopp kaffe. – Sofie åter tämligen illa mående, en följd af en för tidig abortes för någon tid sedan, troligtvis ådragen genom för mycken ansträngning med barnen och framförallt idkeligt lyftande af den tunga Fanny.

Augusti 1842.

D. 1. Aug. Blef ändtligen efter långvarigt regn en herrlig dag, hvarföre jag åter begagnade förmiddagen åtminstone till simning. – Ock tämligen riklig motion vid prostens höbergning. – Om

d. 2. den följande är allt detsamma att sägas. – Dock mycket drömfull sömn. -

D. 3. Pastor Knieriem med sin fru och Alexander Skotte med en af sina svägerskor resa bort. – Åter drömfull sömn.

D. 4. Höbergningen slutas. – Om natten än mer och svårare drömmar och derefter längre sömnlöshet.

D. 5. Angripande motion till Hepojärvi. – E.m. en kopp kaffe. – Alla dessa dagar efter vanligheten en gång simmat före middagen. -

D. 6. En gudomligt vacker och varm dag, hvarföre jag simmade äfven om aftonen. – Derefter qvällsvard, smultron med mjölk, samt smör och bröd. – lång tid ingen sömn.

Sid. 26.

D. 7. Också en öfvermåttan herrlig dag. – Två gånger simmat på förmiddagen. – Efter morgonsimningen kände jag mig dock en stund illamående, så att jag måste lägga mig att hvila. – Kanske kongestion åt hufvudet af arbete och kyliga fötter. -

D. 8. Äfven de öfriga husets egenteliga gäster – Alexanders fru, barn och svägerska, äfvensom Dr Thalberg resa bort. – 3^{ne} gånger simmat. -

D. 9. Om morgonen med Palander och Prostens fruntimmer, att meta i Hepojärvi, på längden tråkigt, hälst jag blott fick en enda liten abborre. – Det långvariga sittandet på ett ställe i stark hetta gjorde mig alldeles trött. – Blott 2 gånger simmat. – I dag slutade jag ändtligen afskriften af den Ostiakiska ordboken af 478 sidor folio. -

D. 10. Började jag afskrifva supplementet dertill bestående af 40 sidor in folio. – Också blott 2 gånger simmat.

D. 11. 3 gånger. – Jag slöt supplementet. -

D. 12. Också 3 gånger. – Jag började afskrifva Wologodskijs öfversättningar. -

D. 13. Också 3 simningar. -

D. 14. Måste jag af brist uppå papper afbryta mitt afskrifningsarbete. – Blott 2 gånger simning. -

D. 15. En enda gång. – Hela e.m. spelt Verkehrt. -

D. 16. 2 gånger simning. – Jag slöt Bastholm, äfvensom jag genomläst i dessa 2 dagar ett och annat smått. – Deremellan oftare promenader, hvaremot jag tyvärr e.m. åter använde en lång tid vid spelbordet, så att jag fick ondt i magen och en mera orolig sömn. -

D. 17. Upp redan kl. 4, ehuru det icke kom till afresa förrän emot kl. 7. – Ifrån staden affärdade jag ett bref till Castrén på Archangelsk. – Efter sessionen mycket språng med hvarjehanda bestyr. – Middag hos Dr Graefe med 3 glas vin och en kopp kaffe. – Derefter sökte jag förgäfves Merilius, och om aftonen då det ej blef ännu afresa, Zigel.

D. 18. Om morgonen sysselsatt att för bokhandlaren collationera Archiv für die deutsche Geschichtskunde, då han ej sjelf kunde komma dermed tillrätta. – Först kl ½ till 11 hann jag blifva färdig till uppbrott, men fick redan på Petersburgska sidan ett starkt åskregn, som med obetydliga afbrott fortfor öfver 2 timmar, så att jag till Toxowa återkom alldeles våt. – Ett bad i sjön genast efter ombyte af torra kläder var således just uppfriskande. – Emot aftonen nytt häftigt regn med åska och blix. -

D. 19. Blott 1 gång simmat. – Äfven derefter befann jag mig ej e.m. särdeles väl. – Luften något kylig. – Jag började fortsätta afskrifningen af Vologodskis öfversättning, hvil-

Sid. 27.

ken jag ock redan

d. 20. fulländade och dermed alla hans arbeten, om hvilka det nu gäller att skrifva ett allmänt utlåtande. – Dermed vill det dock nu icke först gå äfvensom jag öfverhufvud hela f.m. kände mig oförmögen till allt sjelfständigt arbete. En promenad uti fria luften hjälpte icke heller, hvarföre jag började cursoriskt läsa aflidne Grefve Rehbinders Berättelse angående Finnlands tillstånd och förvaltning från och med år 1826 till 1836. – Först efter simningen om middagen, började jag känna mig bättre, så att jag ock vidtog det först omtalta arbetet. – Orolig och drömfull sömn.

D. 21. Också blott en gång simmat. Derefter kände jag dock den i dessa dagar ej sällsynta förstämningen och apathien. – Först en kopp kaffe e.m. försatte mig uti ett lifligare tillstånd.

D. 22. 2 gånger simning. – Dock e.m. mycket däst, till en del väl ock af längre sittning vid spelbordet. -

D. 23. Vaknade redan i dagningen, utan att sedan mer insomna, hvarföre jag uppsteg kl. 4 ½. – Jag slöt utkastet till mitt utlåtande om Wologodskijs arbeten, hvilka jag nu vill börja ånyo studera af eget interesse. – E.m. en tillfällig häftig motion vid Castors hämmande och afstraffande för dess ankjagt. – Derigenom föranleddes jag ock att än 3^{die} gången simma, hvarpå hem 2 glas thé blandad med mjölk. – Jag lade mig alldeles utmattad. men hade dock drömfull sömn åtföljd af en pollutiom, hvaraf jag

d. 24. redan tidigt vaknade, utan att likväl förmå uppstiga förrän efter oroligt slumrande vida sednare. – I anseende till den herrliga, varma dagen åter 3 gånger simmat! – Om aftonen åt jag 1 ½ glas färsk varm mjölk. – Drömfull sömn.

D. 25. Styfhet i det vänstra ögat först om morgonen. – Blott 2 gånger simning.

D. 26. I anseende till svårare och sen middag likaledes. -

D. 27. Slutade afledne Grefve Rehbinders berättelse. 3 gånger simmat.

D. 28. Blott 2 gånger. – Stark åska och regn.

D. 29. Äfvenledes åska med tjockt hagel och regn, hvarföre äfven blott 2 gånger simning. – Såsom merändels den sednaste tiden orolig sömn. -

D. 31. Om morgonen kl. ½ till 6 afreste jag till staden. – Till Lantz betalte jag min tyska bokräkning. – Tillfällig tung och svårsmält middag med par glas vin hos fru Brosset. – Afresa först kl. 6 och återkomst emot kl. 11. – För att släcka den stora törsten drack jag ej mindre än 4 glas dels thé, dels mjölk med vatten. – Först kl. 12 till sängs. Drömfull sömn.

September 1842.

D. 1. Sept. Vaken och upp redan efter 5. – ögonen naturligt röda och magen spänd. -

Sid. 28.

D. 2. 3 gånger simning. – Drömfull sömn.

D. 3. Jag slöt mitt andra genomseende af de Ossetiska materialerna, och började studera Persisk Grammatik, emedan jag längesedan haft för afsigt, att comparatift igenomgå den Ossetnska handskrifna öfversättningen af de 4 Evangelierna med den Persiska af Martyr, min egenteliga plan för sommaren, om jag ej skulle fått och haft de tillfälliga extra arbeten med Samojediska och Ostiakiska. Tyvärr lärer jag dock nu ej mer hinna till realiserandet af ofvannämnda plan, då tiden redan är så långt liden, att jag föga torde komma ut öfver de grammatikaliska förbindelserna hälst jag redan glömt det mesta, hvad jag förut känt af Grammatiken. – I anseende till regn blef det i dag ingen simning utaf. – Sömmen åter drömfull och orolig. -

D. 4. Icke heller någon simning då temperaturen ej öfversteg 12. – E.m. en kopp kaffe. – Efter vakande om natten kunde jag icke på lång tid insomna. -

D. 5. Jag började dock med Matthéi Evangelium comparative. – Mycket vackert väder, men kulet, hvarföre jag icke heller i dag vågade att simma. Coit.

D. 6. I dag öfverskred ej temperaturen 7°. – Om morgonen tidigt hade varit blott 4. Redan kl. 5 e.m. var den åter sunken till 5. – Om natten var Sally mycket orolig, hvadan jag äfven vaknade, utan att sedan på par timmar få någon sömn.

D. 7. Väderleken liksom i går. -

D. 8. Kölden var mer kännbar genom en häftig vind, hvarföre jag hela dagen var hem. – Om natten vidunderliga och svåra drömmar med tryckning uti underlifvet. -

D. 11. Om morgonen lät jag i badstugan begjuta mig med kallt vatten, för att åtminstone sålunda få antalet af badningar i denna sommar jemnt till 80. – Sofie hade i går afton deremot tagit ett seebad och derefter druckit mycket kallt vatten, hvarföre hon i dag hade stark hufvudverk, så att hon nästan hela dagen måste hålla sängen. – Henne till sällskap drack jag om aftonen en kopp fläderthé. – Drömfull och orolig sömn. -

D. 12. Tidigt upp. – Ett lass med saker och Marie affärdades till staden. -

D. 14. Om morgonen reste jag in till staden. – Besök af Josselian med Brosset, som böd mig till middag honom till sällskap. Dervid flere glas vin och sedan en kopp kaffe. -

D. 15. Middag hos G. Müller med några glas vin och 1 kopp kaffe. Då middagen var vida sednare än i går, så fick jag ej före midnatten någon sömn.

Sid. 29.

D. 16. Upp redan $\frac{1}{2}$ till 5, hvarefter jag straxt efter kl. 6 i en vagn afreste till Toxowa efter de mina, med hvilka jag återinträffade kl. 7 om aftonen. Hela f.m. efter de föregående middagarne och för liten sömn öfverhufvud, då jag hela denna veckan stigit tidigt upp, rätt ruskig och utan afföring.

D. 17. – Ändtligen fick jag sofva ordentligt ut och befann mig derföre vida bättre, isynnerhet sedan jag ändtligen hade en ymnig evakuation. – Nästan hela dagen hem, sysselsatt dels med korrektoret, dels med kollationering af nya böcker.

D. 18. Äfvenledes och upp alltsedan kl. 3 om morgonen. – Detta jemte min alltifrån afresan ifrån Toxowa fortfarande heshet bidrog väl dertill att jag om aftonen kände mig alldeles matt. – Jag drack 2 glas mycket svag Nigus med hallonsylt. Om natten hade jag ett häftigt och envist anfall af hosta samt tidigt om morgonen

d. 19. en pollution. Upp kl. 5. – Hos Engelhardt. – Hos Asmus Simonsen för att betala de danska böckerna och hos Meriless genom hvilken jag ifrån London erhållit bibelöfversättningar på Iriska, Arabiska, Singalesiska, Wallisiska, Lappska, Wendiska i båda dialekterna, Romaniska, Flamiska, Enghadin och Spansk Baska. -

D. 21. På bibliotheket. – Om aftonen med Sofie hos Brossets. -

D. 22. Om aftonen hos Bähr. – För öfrigt hela dagen hem.

D. 23. D^e – d^e med min hustru och äldsta dotter hos Norrmans. Der 2 glas verkligt thé. Först kl. $\frac{1}{2}$ till 12 till sängs, hvadan ögonen mycket röda. -

D. 24. Sedan i går aftons åter besvärad af hosta. Om aftonen hos Köppen för att låta honom genomse mitt utlåtande öfver Wologodskis Ostiakiska arbeten. Der thé. – Om natten ett häftigt anfall af hosta jemte stickningar i högra sidan af bröstet.

D. 25. Besök af Bähr. – Hela dagen hem. – Zagel kom till middagen. Dervid 3 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Mycket drömfull sömn. -

D. 26. Med Sofie hos Frähns på dess yngste sons begrafning. 1 kopp Chokolad och 1 glas Mallaga. – Vi följde med ända till kyrkogården. -

D. 27. Om morgonen en pollution. – Hos Krug. -

D. 28. Inlemnade mitt utlåtande öfver Wologodskijs arbeten. – Besök af Magister Engelberg med Josselian. – Om aftonen besökte jag Zandt; sedan hos Siréns. – Först kl 10 ½ till sängs – Drömfull sömn med tryckning öfver bröstet. – NB. Dr Graefe betalte sin skuld. -

D. 29. Skref och öfverlemnade åt Herr Asmus Simonsen bref till Rafn och Finn Magnussen i Köpenhamn jemte de första hittills utkomna Korrekturarken af Berättelsen öfver dess runarbeten. - Om aftonen hos Brandenburg. – Der verkligt thé. -

Sid. 30.

D. 30. Redan i går aftons hade jag åter varit litet besvärad af hackhosta, som även i dag då och då viste sig. – Om aftonen hos öfverste Bunatschek för att erbjuda honom Majefskijs uppsats om Ossetinarnes seder och bruk till tryckning i dess Journal Маякъ. Der ett glas verkligt thé och utan grädde.

Oktober 1842.

D. 1. Okt. På bibliotheket. - E.m. sökte förgäfves Baehr. – Aftonen hos Brosset. -

D. 2. Stor middag hos Ustriälof egentligen för den tredje afdelningen. Dock var der äfven några af första och af den ryska General Michailofski-Danilefskij. – Med de andra gjorde äfven jag skäl för mig, i det jag åtminstone intet lemnade oförsökt, så att i det hela det dock blef vida mer än quantum satis. – På återvägen hem sökte Brandenburg. Sedan hos Bross. – Orolig sömn och

d. 3. vaken redan efter kl. 4. – Hos Brandenburg och Baehr. Började omställa mina böcker -

D. 4. Endast en liten promenad. – Besök af Engelberg.

D. 5. Återigen för att låna något penningar för att kunna köpa sig stöflar och gå till Grefve A. Jag gaf honom 20 Rubel, 13 mer än han begärte. – Efter par dagars obstruction flere afföringar med

litet knipningar. Jag slöt mitt biblioteksarbete. – Det föll snö, så att marken var öfverallt hvit. Om aftonen med Sofie hos Brosset. -

D. 6. Hos Köppen och Fuss. – Om aftonen sökte jag förgäfves de Maison. Drömfull sömn -

D. 7. Hos Engelhardt. – Om aftonen hos Zagel och Freitag.

D. 8. Utom på tryckeriet hela dagen hem.

D. 9. Hos Grefve A. för att bedja om officiella rekommendationer för Castrén, hvad han ock lofvade mot en записка, som han bad mig tillsända sig. – Zagel och Bross.s barn till middagen. Dervid några glas Medok och sedan en kopp kaffe. – Först i dag har snön alldeles försvunnit ifrån taken.

D. 10. Affärdade jag med stadsposten i form af ett bref den omtalta ansökningen till Grefve Armfeldt. – Hela dagen hem sysselsatt med brefskrifning till Majefskij i Wladikawkas, prästen Wologodskij i Tobolsk och Kepplerus i Orlofska Guvernementet. -

D. 11. Expedierade brefven. – På andra sidan. – Föröfrigt hem hela dagen. -

D. 12. Om aftonen hos Frähn. -

D. 13. Till Wiborgska sidan för att aflemna ett bref till Toxowa. Om aftonen med Sofie buden till Bross. Der utom thé och frugter 2 glas Mallaga, hvarefter jag sedan icke fick straxt sömn och hade vidunderliga drömmar.

Sid. 31.

D. 14. Sedan några dagar fortfarande löst lif. – Om aftonen hos Gottvald 1 glas rödt vin och 2 ordentligt thé. -

D. 15. Hos Fuss för att bedja honom expediera böcker och charter till Castrén, hvilket han ock lofvade. – Om aftonen hos Akademikern Graefe, som återställde mig den Ossetiska Grammatikan genomsedd. – Magen äfven i dag i fortfarande tillstånd. - Drömfull sömn. -

D. 16. Besök af Vater med dess fru. – Till middagen Brosset och Josselian. Dervid 4 glas Lafitte. – Magen såsom förr. – Drömfull sömn.

D. 17. Vaken redan kl. 5 och upp 2 till 6. - Hos Krug om aftonen. Hos Baratsch 2 stora koppar rent thé. – Om natten pollution.

D. 18. Théet tyckes ändtligen hafva bundit magen. – Hos Akad. Graefe och Fuss. Den sistnämnde berättade mig uppå min fråga att han sent Akterna om creeringen af det nya stället för Ethnographie och lingvistik till Fursten, som yttrat sig, att han med mycket Interesse läst dem. – Hvad deraf vidare blifver, är obekant. – Expedierade bref till Castrén i Archangelsk. – Mamsellerna Skotte ankommo. – Om aftonen besök af fru Norrman med dess äldsta dotter, Brossets och prof. Vater. -

D. 19. Med Sofie och Mamsellerna Skotte i Konst-Akademien. Efter middagen en kopp kaffe. – Om aftonen med Mamsellerna hos Br. – Hem först kl. 11. länge ingen sömn och den orolig. -

D. 21. Vaknade redan kl. 5 till 2, hvarefter jag, då jag ej fick någon sömn, uppsteg $\frac{1}{2}$ till 3 och förblef upp till 4, då jag åter lade mig. – Svårsmältare mat vid middagen i går ock äppel om aftonen torde varit orsaken till detta tidiga vaknande. – Om aftonen med alla mina Damer hos Siréns.

D. 22. Med Mamsellerna ännu en gång i Konstakademin. – Om aftonen hos Baratschok, hvilken jag hade bett göra sig underrättad om Sacharov, som förehafver en samlad edition af Ryssars resebeskrifningar, har någon afskrift af Kotovs resa 1623 till Persien, som jag 1829 afskref för mig i Kostromska Guvernementets stad Galitsch ifrån ett MS. tillhörigt en rysk köpman och Raskolnik, och som jag funderat på att utgifva – kanske med anmärkningar – till firandet av Uvarofs 25-åriga Presidents-jubileum i Januari månad nästa år. Sach. hade till och med aldrig hört talas om en sådan resa, hvadan jag så mycket mer styrkes i min mening, att resebeskrifningen är ett Antedatum. – Krug, hvilken jag rådfrågat om min plan, hade tyckt Manuskriftet vara för ringhaltigt, att utgifvas, hälst det icke var så klart, om förf. Kotov i officiell karaktär verkställt resan och således intet politiskt viktigt resultat deraf kunde hämtas. – Af annan tanke var deremot Frähn, hvilken jag denna afton

Sid. 32.

likaledes besökte. Med mig instämde han äfven deruti, att en sådan resa af en olärd rysk köpman i XVII årh., men som troget skildrade, hvad han sett och hört, redan i sig sjelf hade ett fosterländskt interesse, och uppmuntrade mig att utföra min plan.

D. 23. Vid middagen 2 glas vin och derefter en kopp kaffe. – Hela dagen hem. -

D. 24. Hos Frähn och dess svärson med exemplar af min Bericht öfver Finn Magnussens verk. Med den sistnämnde var jag sedan på andra sidan i bokbodarna. – Besök af Dr. Skotte, som kom att hälsa på sina syskon. – Om aftonen hos Dr. Graefe. -

D. 25. Hos Krug med exemplar. Hos Fuss. – Om aftonen Fru Bross. Vater med sin fru och Zagel. -

D. 26. På andra sidan, der jag uti de tyska bokbodarna förgäfves sökte Malcolms Geschichte von Persien. – Om aftonen med Sofie och Mamsellerna hos Bross.

D. 27. Mamsellerna Skotte återreste hem. – Hos Uwar. för att äfven lemna honom ett exemplar af min Bericht über das Werk von Finn Magnusen. – Han var mycket artig. – Uppå Fr.s inrådan begaf jag mig i samma afsigt också till Furst Sch. Naturligtvis kunde äfven han icke annat än med tacksamhet och artighet upptaga det. – Då han ej skall känna tyska, så tyckte jag det ej vara ur vägen, att sätta honom en fait med det viktigaste af skriftens innehåll för Ryssland, naturligtvis utan att låta märka, att jag för hans okunnighets skuld gjorde det. – Grefve A. fann jag ej mer hem. – Om aftonen besökte jag G. Müller. Der satt man ännu till bords, och jag lät öfvertala mig, att delta i resten af måltiden med par glas vin och 1 kopp kaffe. – Följden deraf var dock, att jag sedan icke så snart kunde insomna. -

D. 28. Hos Grefve Armf. – Han rådde mig att gå i nästa Thorsdag eller Fredag till Furst M. – Sökte Engelb. – Besök af Reguly. – Om aftonen med Sofie hos Frähns, äfven för att fråga honom om råd, om vi skulle följa M.rs råd att sätta Bertha i den ny öppnade ritskolam, der man meddelar gratis undervisning i ritning. Äfven han mente, såsom förut Pape, att den vore egentligen bestämd för medelklassen och borgare, följaktligen icke passande för oss. – En annan kinkig omständighet är, att Bertha då skulle blifva lierad med M.rs barn (isynerhet om de tillsammans komme att gå och komma ifrån skolan, såsom M. hade godheten att föreslå), hvad som redan i sig sjelf är ishet Sofie widrigt, dels emedan M. är rik,

Sid. 33.

dels att hans barn äro födda utom äktenskap. -

D. 29. Till följe af Brossets meddelande, att han efter att hafva erfarit, att den lediga skrifvare sysslan vid stora bibliotheket ännu icke är besatt, i dag föreslagit hos Olenin dertill Engelb. sökte jag denne förgäfves om aftonen. – Drömfull och orolig sömn. -

D. 30. Ånyo hos honom om morgonen tidigt, då jag ändtligen träffade honom hem. – I anseende till Gustafva-dagen vid middagen några glas vin och sedan 1 kopp kaffe. Om aftonen coit.

D. 31. Om morgonen hos Bähr och sedan hos Müller. – Om aftonen sökte jag min granne Graefe, för att med honom diskutera öfver åtskilliga af honom vid genomläsningen af min Ossetiska Grammatik gjorda anmärkningar. Så snart han hemkommit sednare, kom han sjelf till mig, der vi genomgingo hälften af Manuskriptet. – Sönnen något orolig. –

November 1842.

D. 1. Nov. Expedierade af Grefve Armf. mig tillsända dokumenterna jemte ett eget bref till Castrén. – Följde Sofie till den nyligen för flickor öppnade ritskolan, om hvars inrättning hon genom egen autopsy ville öfvertyga sig. Till följe deraf hade hon också sedan beslutit sig att begagna den både för sig sjelf och Bertha samt derföre för den sednare tagit en biljett. – Om aftonen kom endast fru Bross. – Jag slöt i dag genomseendet af min tyska Ossetiska Grammatik, och sysselsatte mig om aftonen efter vanligheten i den sednare tiden med Jenas neue Jahrbücher der Philologie und Paedagogik. – Drömfull och orolig sömn med en pollution. – I dag har det snögat, så att marken redan om dagen var alldeles hvit. -

D. 2. Besök af Engelberg. – Om aftonen hos Fr. och Brosset.

D. 3. Gjorde jag ett misslyckat försök att uppvagta Furst Mensch. för att presentera honom ett exemplar af min Bericht. Det hette, att han icke vore hem. – Om aftonen hos Akad. Graefe.

D. 4. Isaksbryggan togs bort. – Sofie började med Bertha besöka den fria ritskolan. – Besök af Engelberg, hvilken jag måste ytterligare låna 5 Rubel. – Om aftonen på en stund hos Bross. – Ingen sömn förrän emot midnatten -

D. 5. Hela dagen hem utom att jag på f.m. var gången till tryckeriet för att underrätta mig, hvarföre jag hela veckan ej fått någon korrektur. Jag erfor af factorn, att min sättare denna tid – supit och derföre blifvit också afskaffad. – Tidsförlusten är emedlertid derigenom ej ersatt. – Zagel kom till middagen. Dervid 2 glas Medok och sedan 1 kopp kaffe. -

D. 6. Hela dagen hem, sysselsatt med läsning och excerpering af Neue Jahrbücher für Philologie und Paedagogik, såsom öfverhufvud den sednare tiden, allt längre uppskjutande mitt närmaste företag, Kotofs resa.

Sid. 34.

D. 7. Jag öfverlemnade till Fuss början af min tyska Ossetiska Grammatik, för att tryckas. Besök af Frähn, som föreslog mig att åtaga mig Korrekturet af Wenjaminofs Aleutiska Grammatik, hvars tryckning längesedan begynt, men sedan afbrutits, då förf. ej varit nöjd med Svenskes korrektur. Naturligtvis måste jag afslå detta anbud, som sjelf nu kommer att hafva händerna fulla med egna korrekture. Det blef då fråga om Engelberg. – Utom hos Fuss och på tryckeriet hela dagen hem.

D. 8. Om morgonen vid uppvaknandet en pollution. – Ändtligen begynte jag i dag mitt nya arbete. – Hos Frähn. – Oförmodadt besök af Lobjko, hvilken jag gaf ett exemplar af min Bericht. På min kallelse kom han ock om aftonen; dessutom Bross. med sin fru. – Hela dagen ingen afföring, och före midnatten ingen sömn. -

D. 9. Hos Frähn för att öfverlemna honom exemplar af min Bericht att afsändas till Moskofska historiska sällskapet och dess Vice President Tschertkof. Tillika bød jag Fr. och dess hela familj till middagen hos oss öfvermorgon. – Om aftonen besök af Fr. Wulfert.

D. 10. Expedierade bref till Lavonius i Stockholm. – Om aftonen hos Freytag, hvilken jag gaf ett exemplar af min Bericht och bød i morgon till middag.

D. 11. Kommo Frähn med hela sin familj, Akademikern Graefe och Professor Freitag, men ej Baer, h^a jag denna morgon hade budit skriftligen. – En sup, flere glas vin och 1 kopp kaffe. Efter en orolig och drömfull sömn vaknade jag

d. 12. redan kl. 4 ½ och uppsteg en half timma derefter. – Alldeles oförmodadt kom Baer till middagen; så hade han uti distraktion förstätt min biljett. Efter något väntande fick han dock en middag, så att han åtminstone kunde blifva mätt. Efter den gåriga blef den för mig sjelf för stark. Dervid åter 2 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen skrämdes vi genom det i våra rum lysande återskenet af en eldsvåda, som dock sedan utviste sig vara tämligen långt bort ifrån oss i 16de linjen, såsom det hette. – Utom en gång till Zagel om f.m. och liten promenad om aftonen hela dagen hem.

D. 13. Besök af Apothékaren Tallqvist ifrån Grusien. – Med Sofie till middagen hos Akademikern Graefe, hvarvid jag både åt och drack än mera än hem, samt blef visserligen tämligen aufgeräumt; men fick ej heller på lång tid sömn, ehuru jag lade mig straxt efter hemkomsten kl. 10. – Också var sömnen drömfull och orolig. -

D. 14. Aflemnade hos Schardius ett pakett till Rafn med 5 ex. af min Bericht för honom, Oldskrift Sällskapet och Finn Magnusen. – I tryckeriet. Föröfrigt hela dagen hem.

D. 15. Vaknade redan kl. 3. – En half timma der efter steg jag upp

Sid. 35.

störd genom besök af Sirén och Reguly. – Om aftonen löjtn. Tawaststjerna med fru och Mechelin. -

D. 16. Hela dagen hem. – Marken ånyo snöbetäckt.

D. 17. Upp redan kl. $\frac{1}{2}$ till 6. Ändtligen kom jag mig till Furst Dondukof med ett exemplar af min Bericht, på hvars viktigaste föremål jag i korthet försökte att göra honom uppmärksam. Han tycktes icke särdeles fästa sig dervid, föröfrigt mycket artig och nästan mer än vanligt; i det han genast hade mig att sitta. – Afskedsbesök af Prof. Vater. – Om aftonen med Sofie hos Brosset. -

D. 18. Saken såsom i går, ehuru något sednare upp. – Besök af Baehr. – Hos Engelberg, äfvensom jag sökte Boethlingk. – Om aftonen hos Frähn, för att göra honom uppmärksam uppå en Anachronism i en af hans äldre afhandlingar, som han sjelf meddelt mig såsom material till Kotofs resa. – Han studsade och bragtes derigenom till en annan tydning af ett Arabiskt årtal, som också torde blifva den egenteligen viktiga, ehuru den är något ovanligare, men icke utan exempel, hvarpå han lofvade meddela mig bevis. -

D. 19. Hos Fuss dels för andra uppdrag, dels för att på Fr.s inrådan begära af honom de Tomer (VTI-X) af Akademins Memoirer, som för mitt inträde uti Akademien utkommit sedan den tiden om historisk klass vid densamma existerar. Då det gällde mig, så gaf han mig dem genast, utan att gå den officiella vägen (att låta mig skriftligen derom anhålla). -

D. 20. Tallqvist, hvilken jag hade budit till middagen i dag, skref återbud, att hans fru blifvit sjuk. Sundblad kunde icke komma öfver Nevan och så blefvo vi utan främmande. – Jag drack 2 glas Medok. – Om aftonen hos Bross. -

D. 21. Efter gemena drömmar vaknade jag redan kl. 4 och uppsteg $\frac{1}{2}$ timma derefter. – Hela dagan åter ingen afföring, såsom det nu börjat hända oftare. – Om aftonen med Sofie hos Frähns.

D. 22. Sofde jag åtminstone till kl. 6. – Med Bertha till middag hos Dr. Graefe. Dervid en sup, flere glas vin och 1 kopp kaffe. Ock Sofie var buden; men afsade sig för barnens och sitt hushållnings skuld. – Om aftonen hos Engelberg för att förkunna honom, att jag i dag talt om honom ytterligare med Olenin, som önskat honom med det första till sig. – I dag erhöll jag det första korrektoret af den tyska Ossetiska Grammatiken. -

D. 23. Om aftonen hos Frähn. -

D. 24. Vaken redan kl. 4 och upp 4 ½. – Jag försökte nu åter att komma till Furst Mensch., men lika förgäfvets, ehuru det hette, att han ej vore hem. – En flott-Officer, som kom efter mig, såg jag dock gå upp. Då jag hade låtit märka, att jag vore en Finne, och Schweitzaren gaf mig åtminstone adresse till Kansli-Direktören Fischer, så gick jag att söka honom; men fann ej honom hem. -

Sid. 36.

D. 25. Om morgonen Coit. – Jag sökte åter Statsrådet Fischer, men lika fåfängt. – Med det samma i Gostinnoj dvor och annorstädes, att uträtta några kommissioner. – Drömfull sömn. -

D. 26. Hos Fuss för att bedja honom expediera till Dorpat par exemplar af min Bericht till Praller och Kreuse. – För Öfrigt hela dagen hem. Efter en drömfull sömn vaknade jag

d. 27. redan kl. 4 och uppsteg ½ timma derefter. – Hos Fuss för att ännu bifoga ett exemplar för Literatursällskapet i Dorpat. – Till middagen Tallqvist och Sundblad. Dervid inemot 5 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Drömfull sömn.

D. 28. Expedierade bref till öfverläraren Wiedemann i Reval, Sekreteraren för der inrättade lärda sällskap, såsom tacksägelse för valet till korresponderande ledamot och till Prof. Preller i Dorpat jemte 45 Rubel för mitt 3 åriga ledamotskap af dervarande sällskap.

D. 29. Vaken redan kl. 2 ½ och upp en timma der efter. – Om aftonen besök af fru Br., Freitag och Boethlingk, som tillika förärade mig ett exemplar af sin Sakuntala.

D. 30. Expedierade bref till Blomqvist. – För min namndags skuld ett glas vin i soppan och 1 kopp kaffe. – Straxt efter middagen kände jag hastigt några döfva stygn i det högra ögat. – Om aftonen med Sofie hos Bross.

December 1842.

D. 1. Dec. Vaknade af en pollution redan kl. $\frac{1}{2}$ 5 och uppsteg, då jag ej mer kunde insomna 1 timma derefter. – Hos Statsrådet Fischer. Genom min egen långsamhet, men än mer genom den bortgående betjentens förvällande kom jag ej att blifva anmäld och stötte sedan på honom sjelf, i det han kom ut ifrån sin kammare. Han lät mig genast känna, att han ej väntat träffa mig så apropos och frågade, hvad jag ville hafva af honom. – Till mitt ärende svarade han att det ej anginge honom, utan hade jag att vända mig till den Dejourerande Adjutanten för att blifva anmäld hos Fursten, som då kunde emottaga mig eller icke. Uppå min invändning, att Schweitzaren ej släppt mig ens till Adjutanten följde åter till svar, att det ej anginge honom, hvarefter jag tog mitt afträde. Än vid min bortgång hördes han uti ett annat rum gråla på sitt folk, att han ej kunde få dem till att anmäla de ankommande. – Högst misslynt öfver denna utgång förfogade jag mig till grefve Armf. för att efter hans begäran förra gången underrätta honom, att Castrén fått dokumenterna. Kl. var först $\frac{1}{2}$ till 11, således väl egentligen ej den tiden kommen, då han är att träffas på kansliet. Schweitzaren sade honom ej än vara klädd, men anmälde mig likväl. Dock följde svaret, att det nu vore omöjligt, att emot

Sid. 37.

taga mig. Jag måste då åter promenera bort, ärnade först begifva mig direkte hem, men besinnade mig ändtligen, att det vore bättre, att nu uppoffra än på sin höjd en timma, än nödgas fara dit ånyo en annan dag. Vid min återkomst träffade jag honom ock på Kansliet och uträttade mitt ärende, i största hast. Efter längre tvekande, hvarvid jag än borde risquera ett nytt försök hos Furstens Schweitzare, for jag ändtligen hem, uppgifvande tills vidare hela min uppvagningsplan. -

D. 2. Hos Frähn och Fuss. – Om aftonen med Sofie hos vår granne Akad. Graefe. Då jag erfor att denne gått till Boethlingk, gick äfven jag dit, och återvände derifrån sedan med Gr. och hans 2 döttrar.

D. 3. På Fuss inrådan begaf jag mig med det af presten Vologodskij i Tobolsk i förgår erhållna sorgliga brefvet och en liten promemoria till Serbinovitsch, för att bedja honom använda sina bona officia hos Grefve Protassof för att utverka prästen något understöd. Han lofvade göra sitt möjliga, ehuru han yttrade saken vara delikat. – 1 kopp kaffe.

D. 4. Utom i sjökadettkorpsen för att utfå Nordvik, men som redan var uttagen, hela dagen hem. Yngre Wrede till middagen. – 1 kopp kaffe. -

D. 5. Äfvenledes. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Dr. Graefe. – Då jag der drack 3 koppar thé, så fick jag först sednare sömn, ehuru jag om morgonen hade stigit upp kl. 4.

D. 6. Expedierade bref till fru Enqvist i Lovisa, som begärt låna af mig penningar. – Om aftonen Bross. med sin fru.

D. 7. Om aftonen med Sofie i Struves föreläsning.

D. 8. Hela dagen hem. -

D. 9. likaledes, utom f.m. i tryckeriet, samt om aftonen liten stund hos Frähn och Zagel. – Tills öfver midnatten utan sömn. -

D. 10. Upp kl. 5. Hela dagen hem, utom att jag om aftonen var gången till Page-Corpsen.

D. 11. Zagel till middagen. Dervid 3 glas vin och sedan 1 kopp kaffe.

D. 12. Med Sofie på andra sidan att besörja några inköp.

D. 13. Besök af den ifrån Moskwa återkomna Ursins son, Finnander med dess fru, Lobjko och Apoth. Schmidt ifrån Tiflis. – Om aftonen Statsrådinnan Graefe med 3 döttrar och fru Brosset. -

D. 14. Ursin till middagen. Dervid 3 glas Medok och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Sirén, med hvilken jag for till Struves föreläsning.

D. 15. Utom i General-Sessionen hela dagen hem. – Länge ingen sömn.

D. 16. Äfven hela dagen hem, såsom den sednaste dagen sysselsatt med anmärkningarna till Kotofs resa. Då jag emedlertid ännu icke hunnit längre än en enda sida af originalet,

Sid. 38.

så försvinner allt hopp att få det hela färdigt till sin bestämmelse, hvarföre jag ock nu fattat det beslut, att bearbeta några arter af större omfång till ett sammanhängande helt. – Dels af inqvietade öfver mitt arbete, dels af brist på rörelse, måste jag äfven i dag tills mot midnatten vänta på sömn.

D. 17. Började jag arbeta efter min nya plan. – För motion skuld gången till Bibliotheket och asiatiska museum samt e.m. till sjukadettkorpsen. – Också i dag fick jag ej så snart sömn. – I dag besök af Josselian. -

D. 18. Upp redan kl. 5. – Hela dagen hem. – Till middagen Engelberg. 3 glas vin och 1 kopp kaffe.

D. 19. Upp kl. 1 till 7. – Endast om aftonen på ett ögonblick hos Zagel.

D. 20. D^o redan kl. 4. – Hela dagen hem. – Inga främmande om aftonen. Om natten särdeles besvärad af kramp i den högra foten. -

D. 21. Ut sessionen irriterad. då det ej lyckades mig att väcka interesse för Hipping vid valet af korresponderande ledamöter. – Redan år 1840, då han hade blifvit uppförd på listan, hette det: lassen wir ihn zum nächsten Jahr! – Förra året yttrade Fuss detsamma, då det öfverhufvud intet val blef utaf, och nu påstod just han, att han redan vore så länge sedan föreslagen, att han för 2 år sedan ej mera fanns på kandidatlistan. Vål måste han nu i dag låta öfvertyga sig om motsatsen utur Archivet; men då han vid förra general-sessionen icke hade blifvit föreslagen, så blef resultatet, att jag måtte om honom göra en ny föreställning. Också Fr. tröstade mig nu redan det tredje året med: lassen Sie ihn zum nächsten Jahre! I nästa år skall det väl ej heller felas just honom nya kandidater att föreslå, hvilka åter blifva valda, emedan han föreslår dem, och dessutom väl ej underlåter att bonis moribus sörja för deras antagande. – Akad. Gr. bød mig med Sofie tills öfvermorgon afton att fira hans frus födelse- eller namsdag; men då hon ej ville gå dit uti de kläder, uti hvilka hon nyligen var der till middagen, så måste jag skriftligen ursäkta mig efteråt med ursäktande att vi ej kunde komma, då vi vore bortbudne annorstädes, hvad jag af distraktion hade glömt att anföra vid sjelfva bjudningen. Lyckligtvis kunde jag i biljetten för denna förmenta distraktion skylla på mitt irriterade tillstånd efter sessionen som verkligen också ägde rum och verkade dertill, att jag ej genast anförde den förmenta bjudningen, hvartill jag visserligen hade blifvit redan förut instruerad af min hustru för det fallet, att Gr. skulle möjligen bjuda oss.

D. 22. Hela dagen hem och obstruerad. Min förargelse öfver Hippings uteslutande löste sig i utkast till en skriftlig protest vid nästa

session, och det gäller nu blott att fatta ett beslut, om det skall inlemnas eller ej. Det förra påbjudes af allmänna grunder till förekommande af en sig irriterande vilkorlighet med åsidosättande af all form, det sednare är dock äfven betänkligt; ty veritas odium parit. – Att jag äfven i dag ej så snart kunde komma till sömn, är naturligt. -

D. 23. Vaknade och uppsteg redan kl. 4. – Sofie lät koppa sig och befann sig öfverhufvud mindre väl, hvarföre vi ock underläto att om aftonen företaga någon för skens skuld påtänkt utfart. Jag var blott hos Köppen dels i andra embetsangelägenheter, dels och hufvudsakligen för att rådfråga honom om min påtänkta protestation emot det sista valet af korrespondenter. Han afrådde mig att i det fallet åtminstone utesluta det, som kunde hafva sken af personlighet. -

D. 24. Hela dagen hem -

D. 25. Besök af Löjtn. Tawaststjerna, som bød oss till faddrar för sin nyfödda dotter. Zagel till middagen. 2 glas vin. – Om aftonen med Sofie utfaren till barndopet. – Der 2 glas Champagne. -

D. 26. Hela dagen hem.

D. 27. Äfvenså – Om aftonen besök af fru Bross. och Boethlingk.

D. 28. Om aftonen ensam i Struves föreläsning. – Ingen sömn förrän kl. 2.

D. 29. Med Sofie om aftonen hos Akademikern Graefe –

D. 30. Marken åter snöbetäckt. – Hela dagen hem. –

D. 31. Expedierade bref till Blomqvist. – Uti en kommission af Lavonius faren till Reichert. Föröfrigt hela dagen hem. – En liten eftermiddagslur fick jag plita med sömnlöshet tills emot midnatten.

1843

Januari 1843.

1843 Jan. 1. Året begyntes med ett anfall af äklande slemhosta. – Besök af Akademikern Graefe, som båd mig till middagen. Jag rådfrågade äfven honom angående min tillämnade protest. Såsom jag förmodat, afstyrkte han mig först ifrån det helt och hållet, men lät det ändtligen gälla med utelemnande af slutet. Vid middagen 1 sup, flere glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Prof. Freytag. – Efter middagen var jag så belebt, att jag ej fick någon sömn. Jag steg därför åter upp vid midnatten och

d. 2. arbetade ännu till kl. 3 om morgonen. – Hos Zandt föröfrigt länge ingen sömn.

D. 3. Besök af en ung tysk Litterat Kunig. – Om natten åter ej snart sömn. Tyvärr har det nu börjat blifva en vana, hvaremot jag ej vaknar om morgnarne förrän i skymningen. -

D. 4. Besök af Öfverste Baratschek. – Jag inlemnade i Classen min protest, ehuru jag efteråt erfor, att Fuss dock allaredan i protokollet helt upptagit Hipping såsom Candidat. Han medgaf, att han försett sig, och att en sådan olycklig Casus ej framdeles skall kunna inträffa. Allt det der är också numera lätt att

Sid. 40.

medgifva, sedan H. lyckligtvis genom de vidtagna åtgärderna blifvit undanröjd. Han förstod väl det vara uppsåtligt; men hvarföre förklarade han ej då redan vid förra sessionen, att han misstagit sig, då han dock var derom öfverbevisad? Och hvarföre förblef han vid det förut fattade beslutet, att man skulle votera utan afseende å Hipping. Det heter att man ej mer kunde gå ifrån allmänna sessionens beslut att välja blott en inländing och 2 utländingar. Men också i det fallet hade det egentligen kunnat och bordt voterats mellan Tschertkof och Hipping. – och äfven sjelfva formen hade blifvit sauverad. -

D. 5. Expedierade bref till Lawonius med en auktionsnota. – Uti sjökadettkorpsen 2 gånger efter Nordvik. Han blef i detta år vår enda julgäst. – Vi firade aftonen i stillhet för oss sjelfva.

D. 6. Vaknade och uppsteg redan kl. 4. – Då den Ossetiska Grammatiken börjar lida till slut, så måste jag afbryta mitt arbete om Wolgiska bulgarerna och i dess ställe börja med sammanställningen af den Ossetiska ordboken. – Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Crusell. – Drömfull sömn. -

D. 7. Hela dagen hem. – D^o d^o. -

D. 8. Upp kl. 6. – Crusell till middagen. – Dervid 3 glas vin och 1 kopp kaffe. – Allt detta förorsakade mig sömnlöshet hvarföre jag kl. 1

d. 9. steg upp och arbetade ännu till kl. 2. – Efter uppstigandet i skymningen naturligt ruskig. -

D. 10. Åtskilliga små gångar i grannskapet, ibland andra till Lantz för att betala resten af mina bokräkningar för förra året. – Om aftonen besök af Dorn, Chopene med fru och Mechelin. -

D. 11. Divertissement genom årssessionen i Akademien, men som genom Pl.s långa och eleganta tal blef mer tröttande, än om jag skulle arbetat hem. – Om aftonen hos Bross.

D. 12. Upp kl. 6. – Utom en liten gång för att vexla penningar hela dagen hem. – Sedan i går min tunga särdeles styf, så att jag ej utan olägenhet känn äta. -

D. 13. Besök af Scheichen, Sundblad och Schmidt. – Till tungans styfhet kom i dag en allmän olustighet och känsla af frost, hvarföre jag förblef hela dagen hem och om aftonen lät kalla till mig dr. Gr. – Besök af Kloberg ifrån Wiburg med dess fru, en slägtinge till min. – På Doctorns anordning tog jag ett fotbad, baddade mun och tunga med varmt camomillthé och intog till natten ett pulver af Nux womica. -

D. 14. Pulfvren fortsattes och till natten åter ett annat krus emot fötterna. – Besök af Norrman.

D. 15. Såsom i går kändes först om morgonen ingenting, men längre fram på dagen inställde sig det onda åter. – Pulvren fortsattes, hvarjemte jag emellanåt skulle tugga nejlika eller

Sid. 41.

Kalmusrot. – Vid middagen ett glas Madera. – Om aftonen senapsdeg under hakan. – Sömnen mycket drömfull. -

D. 16. Tillståndet såsom förut. – Ingen afföring. – Till middagen bröderne Wrede. – 1 glas vin och $\frac{1}{4}$ kopp kaffe. – Om aftonen insmordes i ryggraden cantharid tinctur med Capsicum. Sedan jag lagt mig starkt anfall af hosta. – Drömfull sömn. -

D. 17. I dag besök af Brosset och Josselian. Något bättre. – Efter en dosis Kastorolja 3 uttömningar.

D. 18. Besök af Köppen och Engelberg. – Expedierade bref till Blomqvist. – I dag blef det åter sämre, så att ätandet gick med svårighet. Äfven hostan plågade mig åter mer om aftonen. – Jag höll åter en senapsdeg under högra käken; dessutom fortsattes smörjningen af ryggraden.

D. 19. Började jag jemte Nux-vomica intaga äfven Coloqvint tinctur. Det var i dag öfverhufvud bättre. – Ingen afföring. – Länge ingen sömn.

D. 20. Försökte jag att taga mig en liten motion, hälst förstoppningen fortfor, och jag äfven eljest kände mig olustig. – Med tungan och sväljningen börjar det nu gå, deremot var jag om aftonen åter mer ansatt af hosta.

D. 21. Ändtligen god uttömning. – Oaktadt Doctors afrådande gjorde jag äfven i dag en liten utgång. – Besök af Zagel. – Såsom de flesta föregående dagar ½ kopp kaffe eller i dag mer och sent thé, i anledning af min svåger Gustafs ankomst om aftonen. Allt detta och förtärandet af Wiborgska kringlor gjorde att jag ej fick någon sömn sedan jag först kl. 11 lagt mig. – Ändtligen steg jag upp kl. 3 och arbetade än en timma. -

D. 22. – Före middagen med Gustaf en ansenlig promenad.

D. 23. Äfvenså. – Magen börjar ordna sig, ehuru hostan fortfar och plågar mig i synnerhet om aftnarna vid gåendet till sängs. – Om aftonen som hastigast hos Frähn. – Drömfull sömn. -

D. 24. Akad. Graefe hade för mig den artigheten att erbjuda mig åka med sig uti vagn till Akademien, der man till firande af Ministerns 25 åriga embetsjubileum såsom Akademiens President höll en allmän session. – Efter ett lämpligt tal af Fuss, hvaruti han skildrade i allmänna drag Akademiens historia under de sista 25 åren, öfverräcktes honom en enkom för tillfället slagen medalj; Struve höll ock ett tal jemte öfverräckande af ett nytt arbete, Graefe likaledes med en bok, Schmidt öfverlemnade ett färdigt blifvet arbete och jag ett exemplar af Igors Tractatus⁶²¹, hvaraf jag beställt och fått aftryck efter originalet i Stockholm. – En stor och splendid middag hos Vice-Presidenten Furst Dondukof-Korsakof. Jag böd till att vara så måttlig som möjligt. – Utom en liten sup 4 glas vin och en kopp kaffe. – Om aftonen besök af fru Vater och fru Bross., Kunig, Apoth. Schmidt och Mechelin.

Sid. 42.

⁶²¹ Novgorods furste Igor avslöt år 944 en handelstraktat med den bysantinske kejsaren.

En följd af middagen var dock, att jag ej fick någon sömn, hvarföre jag

d. 25. åter steg upp kl. 1 och arbetade ännu 1 timma. – Äfven af hostan var jag tämligen ansatt. - Efter sessionen med Frähn hos Baehr, hvilken vi ej träffade. – Om aftonen sökte jag honom åter förgäfvdes, efter Struves föreläsning och for sedan med Gustaf till Zandt. – Mycket plågende hosta.

D. 26. Om aftonen hos Baehr i afseende å Engelberg. – Åter mycket svår hosta och drömfull sömn.

D. 27. Expedierade bref till Stewen i Simferopol och till Wiedemann i Reval. – Om e.m. besök af Engelb. Om aftonen med Sofie hos Boethlingk. – Han var icke sjelf hem. – Efter vanligheten hostan svårare, -

D. 28. Utom en liten promenad om aftonen med Gustaf hela dagen hem. – Hostan lindrigare men länge ingen sömn.

D. 29. Blott hos Fuss. – Föröfrigt hela dagen hem. – Besök af Engelb. – Zagel till middagen. – Dervid 2 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. Också af Akademikern Graefe ett besök.

D. 30. Hela dagen hem. – E.m. mycket läst. -

D. 31. Besök af Zandt. – Om aftonen besök af Doctorskan och frökvarne Graefe, Prof. Freytag, Scheichen, Brosset och Finnander med hans fru. – Sent till sängs och drömfull sömn. – Dessa dagar har hostan åter mer plågat mig och magen trög.

Februari 1843.

D. 1. Febr. Expedierade bref till Lawonius i Stockholm. E.m. särdeles matt och trög, hvarföre jag drack ett spetsglas Madera, innan jag med Gustaf och Sofie gick till Struves föreläsning, af hvilken jag emedlertid för min fortfarande matthét och sömnaktighet litet profiterade.

D. 2. Dr. Gr. forskref mig Tartarus stibiatus. – Ändock hela dagen ingen afföring. – Utom en liten promenad om aftonen hela dagen hem.

D. 3. Ändtligen uttömning. – Hela dagen hem.

D. 4. Ingen. – Besök af v. Baehr. – Hos Zagel. – E.m. en half kopp kaffe. – Drömfull sömn. -

D. 5. Upp redan kl. 5. – God uttömning. – Liten promenad. – Vid middagen 2 glas Madera. – Om aftonen besök af Zagel. Sent till sängs.

D. 6. Skickade till Dorpat till Pastor Boubrig 30 Rubel såsom min Contingent till Esthniska Literatur sällskapet. Emot aftonen med Gustaf hos Tawaststjerna. -

D. 7. Besök af honom. – Vid middagen 2 glas Mallaga. – Om aftonen fru Bross. – Sirén med fru och Kunig. – Drömfull sömn. -

D. 8. Besök af öfverste Buratschek. – Jag började privatim undervisa Zagels systerson Brandt i Latinska språket, 1 timma Onsdagar och Lördagar. Jag hade dertill först rekommenderat Engelb., som förband sig att göra

Sid. 43.

början dermed, men sedan ej gick dit af blygsel öfver sin dåliga klädsel. Så mycket mer ansåg jag mig på sätt och vis förbunden att åtaga mig undervisningen sjelf. Inkomsten är ej synnerligen stor men jag har åtminstone motion dervid. – Drömfull sömn.

D. 9. Åter mer plågad af hostan. – Gustaf återreste till Finland om morgonen. F.m. i Samphaska Contoret för att betala för den sist erhållna boken och derjemte par räkningar för Akademien. – Om aftonen med Sofie hos Frähns.

D. 10. Sökte förgäfves Serbinovitsch. Om aftonen hos Dorn. -

D. 11. Underskref sista arket af den ryska Ossetiska Grammatiken. – Besök af Magister Collan och Stud. Widemann ifrån Helsingfors, sinnade att resa till Moskwa för att studera ryska. – Om aftonen hos Freitag.

D. 12. Med de i går nämnda Finnarne bref till Sederholm och Pogodin samt ett pakett innehållande hvargar och ett exemplar af min Bericht öfver Finn Magnusens verk. -

D. 13. Åter faren förgäfves till Serbinovitsch. – Hos Brandenburg. – Hos Zagel för att kollektera till resepenningar åt Engelberg, som nu ändtligen beslutat sig att återresa till Finnland. Z. gaf 16 R. 40 kop. – Fr. 25 och dessutom en frack och par pantalonger. – Om aftonen med Sofie hos Bar. Kothen. – Der 2 glas svagare thé. – Orolig sömn. -

D. 14. Vid uppvaknandet kände jag svårighet att svälja och ömtålighet i vänstra käken. Troligen förkyldde jag mig igenom den skarpa kalla blåsten i går aftons. – Ingen afföring och i allmänhet ruskig. – Jag erhöll de sista tryckta arken af den Ossetiska Grammatiken på Ryska. – Får se, när jag kan säga detsamma om ordboken, med hvars utarbetning jag nu är sysselsatt. – Rhabarber roten, hvaraf jag nu sedan några dagar tuggat litet just före middagen, verkade en god uttömning, hvarefter mitt tillstånd blef dragligare. Intet främmande om aftonen. – F.m. voro Mamsellerna Skotte.

D. 15. Känsligheten i vänstra käken var ej ännu alldeles förbi; men gaf sig sedan jag fått det goda infallet, att dugtigt gnida hela käken med en ullstrumpa. – Expedierade bref till Dr. Lönnroth i Kajana med posten och med Engelberg rekommendationsbref för honom till Wiborg till Grefve Mannerheim och Judén. – Redan i går hade jag öfverantvarat honom en penningcollect af 45 Rubel; hvartill jag nu lemnade 1 par stöflar af mig sjelf och en ännu rätt god frack och ett par pantalonger af Fr. – Om aftonen hos Zandt. – Jag blef der vald till en af Directorerne för det af Taubenheim här planerade finska litteratursällskapet. – Ett glas Bischof samt qvällsvard med en liten sup och 1 glas Medoc. – Hem och till sängs först kl. 12 ½.

Sid. 44.

D. 16. Utom min numera vanliga portion af vin – ett litet spetsglas vid middagen derefter en kopp kaffe och om aftonen 2 glas ehuru svagt thé. – Följden deraf och gårdagens exempel, att jag

d. 17. ifrån kl. 10 låg utan sömn till ½ 2, då jag i förargelsen åter uppsteg och arbetade ännu en hel timma. – Hos Serbinovitsch, som jag ändtligen träffade och som gaf förhoppning om en belöning för den Tobolske prästen. – Hos Brandenb. för att aftala en utfart till Strelna i morgon. -

D. 18. Bref till Blomqvist. – E.m. en kopp kaffe. – Till aftonen reste jag ut med Brandenb. till Finnér. – Drömfull sömn.

D. 19. I kyrkan. – Vid middagen 1 sup och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen återreste vi till staden öfver isen. – Coit.

D. 20. Vaknade half till 4 och arbetade till kl. 5, då jag åter lade mig och sof anda tills dager. – Hela dagen hem, äfvensom

d. 21. – Om aftonen besök af fru Vater med fröknarna Graefe och deras fader, fru Norrman, Kunig, Zandt och Mechelin. – Sent till sängs. -

D. 22. Bref till Blomqvist. – Besök af Josselian. – Åter mer ansatt af hosta.

D. 23. Besök af Reguly. – Om aftonen hos Pastorerne Knieriem och Sirén. – Först efter kl. 11 hem -

D. 24. Hela dagen hem. – Först sent om aftonen var jag hos Dr. Graefe, för att konsultera om Sara, som ej varit rätt frisk i dag och hvars sömn förekom oss något betänklig, hvarföre vi först hade skickat efter doctorn, men fått svar att han sjelf vore sjuk. – Först kl. $\frac{1}{2}$ till 12 kom jag till sängs. – Sönnen drömfull.

D. 25. Ombyte af kökspiga; den nyas månad kommer att räknas från morgondagen d. 26. Straxt e.m. anträdde jag en resa till Duderhof, dit jag efter 3 timmar om aftonen ankom. – Efter 3 glas, ehuru svagt thé hade jag svårt att insomna. Sönnen drömfull.

D. 26. I kyrkan bivistade hela gudstjensten. – Hostan som besvärade mig om morgonen, hindrades genom några théskedar enbärssyrup. – Tidigare till sängs. – Sönnen åter mer orolig. -

D. 27. Efter frukosten kl. 10 $\frac{1}{2}$ anträdde jag min återresa till staden dit jag efter 3 timmar öfver Wiittala återkom. – Om aftonen sökte jag förgäfves Zandt. Coit.

D. 28. F.m. hos Zandt. – Besök af Zagel. –

Mars 1843.

D. 1. Mars. Sökte Merilies [Mireless] för att åter bedja honom om några bibelöfversättningar ifrån England. – Han träffades icke hem. Besök af Zandt i afseende å den Blomqvistska fortepianohandeln, hvarföre han ock bad mig till sig i afton. Der en liten smörgås och 1 glas vin. – Jag återkom hem först kl. 12. – Drömfull sömn.

D. 2. Hela dagen hem. – Besök af Kunig och Sirén. -

D. 3. Äfvenledes. – Zagel med sin fru till middagen. – Dervid 3 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. -

D. 4. Öfverlemnade jag Meriless min beställningslista af bibelöfversättningar. E.m. särdeles trög, hvarpå jag efter en mer orolig sömn

d. 5. räknade redan kl. 3 och uppsteg utan att sedan mera lägga

Sid. 45.

mig. – Den nästan försvunna hostan började åter ansätta mig. Då hufvudfelet ligger i magen och jag ingen afföring hade, så grep jag åter till den anordnade tuggningen af ett litet stycke rhabarber just före sjelfva middagen. Om aftonen hos Brosset. -

D. 6. Öfverlemnade till Schardius min nota för detta år till Voss. – Vår sednast antagna kökspiga, en finska och gift menniska, hade i går aftons hämtat med sig en främmande man, hvilken hon här behållit öfver natten och till inpå dagen gömt uti sin Tschulan i köket! Efter en sådan upptäckt ansågo vi oss skyldiga att uppsäga henne och antaga en ny. Ett nytt bevis, huru litet man kan förlita sig på människors yttre; ty detta presenterade sig hos henne på det fördelaktigaste, äfvensom vi föröfrigt på den korrtta tiden haft all anledning att med henne vara fullkomligen nöjda. Icke destomindre upptäcktes vid hennes afgang ännu ett annat gement drag, i det Afrosinja saknade ett par nya strumpor, hvilka hon fann på henne och tvang att återställa dem. En lycka således, att vi äro af med henne! -

D. 7. Erhöll jag genom polisen en afskrift af Gouvernörsemetet utslag öfver borgesmålet för aflidne Kronofogden Hipping, såsom man det förmodat af innehållet, att vi Laurellska arfvingarna skola betala, jemte hänvisning till besvär införande i Wiborgs hofrätt inom en månad. Detta ingaf mig genast tanken att göra en skuttresa till Wiborg för att rådgöra med Presidenten Mannerheim och Bergbom, om det lönar mödan att försöka en appellation, hvarmed man riskerar äfven vädjeformen, om process äfven der förloras. – Vorläufig talte jag dock derom med Fuss, som äfven trodde att det vore ändamålsenligt och sade att sjelfva resan å Akademiens sida inga omständigheter skulle förorsaka, då intet vidare behöfdes, än af honom ett resepass. – Afskedsbesök af fru Zagel som mycket fägnade sig öfver att jag skulle komma till Wiborg och endast förbehöll sig att jag ej måtte resa före henne. – Schultén till hvilken jag var faren e.m. för att aldraförst rådgöra mig med honom, fann jag olyckligtvis icke hem. – Om aftonen endast Kunig. -

D. 8. Efter sessionen hos Schultén, hvilken jag ock träffade, men som egentligen icke heller sade sig kunna lemna något bestämdt råd, huruvida man bör appellera till hofrätten eller ej, hvarföre äfven han tyckte det icke vara olämpligt att göra en skuttresa till Wiburg och der rådgöra med riktigare jurister, än jag här i Petersburg kan finna. – Till middagen ankommo Mamsellerna Skotte. – En kopp kaffe. – Jag beledsagade dem till Struves föreläsning. – De förblefvo öfver natten, hvarföre jag kom att byta sofställe. – Långe ingen sömn. – Coit. -

D. 9. Naturligtvis något ruskig, men åtminstone åter en gång utan rhabarber en god och riklig afföring. – Mamsellerna reste bort. – Hos Past. Zandt och sedan till Styckehofvet för att lega en Wiborgsbonde att föra mig ända till gränsen, hvartill jag beslöt mig, då jag hörde, att Schlyter skulle resa först i lördag, ovisst hvilken

Sid. 46.

tid, så att jag om han ock vore hugad att antaga mitt resällskap, troligtvis först i söndag skulle anlända till Wiborg, hvaremot jag nu hoppas vara der i god tid om Lördagen. – Frukost hos Brandt med 1 glas vin och 1 kopp kaffe. – Af Fuss erhöill jag ett permissionsbevis uppå 6 dagar.

D. 10. Jag hade beställt formannen till sednast kl. 5 till 7 men han kom en timma sednare, så att jag kom ut först efter kl. 8 och kl. 1 till Pastor Schröder i Walkiasaari, der jag åt middag med en liten sup och 1 kopp kaffe, hvarpå jag fortsatte resan kl. 5 ifrån första finska gästgifveriet med skjuts, ankommen mot midnatten till Kyrylä, ämnade jag blifva der öfver natten; men måste fara vidare då alla främmande rum voro upptagna.

D. 11. Ändtligen fann jag i Hotakka åtminstone en ledig säng och sofde tills inemot kl. 6. 3 koppar kaffe, och äfven 1 efter ankomsten till Wiborg kl. 10 ½ der jag efter löfte, afgivet redan i Petersburg reste in till fru Zagel, som ock hade väntat mig redan förut. – Vid middagen 3 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – E.m. besök af Judén och grefve Mannerheim, der jag och träffade en annan hofrättsledamot Furuhjelm hans svåger, äfvensom den igenomresande Geheimerådet Hartman. – Såväl Mannerh. som Furuhj. tyckte oss hafva allt skäl att besvara oss, och att målet af Hofrätten troligen skulle blifva hänvist till ny undersökning igenom vederbörlig domstol. – En kopp thé, som jag drack hos Mannerh. lär hafva bidragit till, att jag, ehuru jag lade mig kl. 10, ändock icke fick sömn förrän 12.

D. 12. Sofde jag deremot till kl. 8. – Hos Bergbom, som likaledes instämde uti den mening, att allt skäl vore till besvär, hⁿ jag genast här borde uppsätta och medlertid skrifva till Helsingfors, för att få åtminstone en af mina svågrar att deruti instämma, eller hälst båda, ehuru det lärer blifva svårt, då Gustaf troligen icke ännu torde vara återkommen. Värst är blott, om Gustaf, hvad sannolikt är, redan i Kuopio, och således först, fått del af resolutionen; men beslutat sig att välja den andra

utvägen, att gå med nådeansökning till senaten och således å sin sida försummat fataljerna. – Ånyo hos Mannerheim och sedan hos Judén, som trakterade mig med en sup och frukost. – Sökte Ahrenberg för att erfara om hans svärfader Bäck vore återkommen till staden, för att en tout dag äfven med honom öfverlägga om saken! – Aftonen passerade jag sedan hos Ahrenberg. - - Somnade förr ehuru sömnen åter blef drömfull.

D. 13. Sedan jag fått conseptet till min besvärsskrift färdig, gick jag dermed till B. för att till undvikande af formalitetsfel föreläsa honom densamma. – Sedan skref jag hos Judén bref till Axel och Blomqvist för att afsändas med nästa post. – Åter en stark ehuru mindre sup med smör och

Sid. 47.

bröd samt ost hos Judén. – Middag hem i sällskap med Tit. Rådet Theslef. 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – E.m. uppsatte jag min besvärsskrift hos Judén, som åtog sig att i sinom tid inlemna den sedan i hofrätten. – Om aftonen hos Grefve M. en kopp thé. – Drömfull sömn.

D. 14. Kl. 2 till 9 anträdde jag min återresa åt St. Petersburg. – I Krasnoselo en sup och middag af egen välgkost, hvarmed den beskedliga fru Z. utstyrt mig. – Kl. 8 om aftonen ankom jag till Past. Schröder i Walkiasaari. – Thé och sedan qvällsvard med en liten sup. -

D. 15. Efter 2 koppar kaffe afreste jag kl. 8 med en lejd häst till Petersburg, dit jag lyckligen ankom kl. 12. – Hos Brandts fann jag min elev ej mer hem. – Min klocka går för sent hvarföre han korrt förut hade utgått, då jag ej kommit kl. 3 efter härvarande klockor och man således trodde mig ej ännu vara återkommen. – En kopp caffe. – Genom Enkefru Strohlmans ankomst med sin dotter fördröjdes middagen så, att jag äfven kom att försumma Struvska föreläsningen. – Sökte Zagel; men träffade endast Mamsell Krakauer. – Först kl. 11 till sängs. – Tung och drömfull sömn.

D. 16. På andra sidan. – Om aftonen besök af Crusell.

D. 17. Hela dagen hem, såsom i går sysselsatt med en af Lawonius sänd katalog öfver en i Stockholm snart förekommande Auktion af en stor mängd förnämligast historiska böcker. Om aftonen med Sofie hos Akademikern Graefe. – Drömfull sömn. -

D. 18. Expedierade bref till Bergbom och Madame Zagel i Wiborg. – Besök af Frähn. – Om aftonen med Sofie der. – Sömmen såsom vanligt. -

D. 19. Besök af den med Geheimerådet Hartman hitkomne Mag. Molander, hvilken jag bød till middagen. – Derjemte Zagel. – Dervid 3 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Sönnen efter vanligheten. Först

d. 20. känn jag sluta den Stockholmska Auktionskatalogen, hvaraf tyvärr åter blifvit en rätt anseelig Nota. – Om aftonen med Sofie faren till Norrmans. – Då jag der drack 2 glas ordentligt thé, om ock svagare så vaknade jag till följe af en elak dröm

d. 21. redan före dager, men somnade sedan åter igen. – Ingen afföring och särdeles frusen och ruskig hela dagen. – Om aftonen besök af Doctor Sahlberg. – Drömfull sömn.

D. 22. Expedierade bref till Finn Magnussen och Rafn i Köpenhamn. – Om aftonen med Sofie hos Bross. efter den Struvska föreläsningen. – Först sent till sängs.

D. 23. Om aftonen med Sofie på bjudning till Boethlingk. Derifrån först kl. 12 hem.

D. 24. Besökte Geh. rådet Hartman och Mag. Molander, med hvilken sistn. jag sände till Grefve Mannerh. ett exemplar af Skandinaviens fiskar och en duplett tillbaka till Blomqvist jemte bref och 112 Rubel 50 kop. till afbetalning af böcker erhållna under de 2 sista åren genom Wasenius ifrån Danmark och Sverige. -

D. 25. Expedierade bref till Castrén, Prästen Wologodskij och Prof. Nordman

Sid. 48.

i Odessa. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 26. Besök af de Maison, Frähn och Lobjko. – Ingen afföring och e.m. särdeles trög. – Först i dag kan jag åter vidtaga mit Oss. Lexikon.

D. 27. På andra sidan, som bekom mig rätt bra. Om aftonen med Sofie och Bertha hos Dr. Gr., der jag drack god portion ordentligt thé. – Väl somnade jag derefter, men sönnen blef orolig och

d. 28. vaknade jag redan kl. 4 och uppsteg, då jag ej mer kunde insomna ½ timma derefter. – Besök af Dr. Gr. åt hvilken jag måste låna 210 Rubel, såsom det hette till den 3 i nästa månad. – Hans

äldre dotter till middagen. – Dervid 1 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen Dr. Crusell, Madame Bross. och Madam Vater med sin bror. – Drömfull sömn.

D. 29. På tryckeriet och hos Krug. -

D. 30. Hos Zandt för att låta inskrifva mig med Sofie till kommunion Mariedagen. – Besök af Löjtnant Furuhjelm och Frähn. Den siste kom för att meddela mig en Katalog öfver de Sacys Bibliothek. – Jag beslöt redan på förhand, att ej göra några beställningar. – Om aftonen hos Buratschok, der jag åter drack 1 kopp äkta thé till och med utan grädda. – Då jag denna morgon vaknat och uppstigit redan kl. 4, så behöfde jag väl ej alltför länge vänta på sömnen, men den blef mycket orolig och drömfull.

D. 31. På andra sidan för att utfå min vinst ifrån Smirdinska boklotteriet. Med min ena lott hade jag vunnit de 10 R. värda Повѣсти и мелкія стихотворенія Подолинскаго. Jag kunde trösta mig med det, att jag hade kunnat vinna mindre och sämre. – Mer lycklig var jag dock, att jag hade det infallet att jag om aftonen gick till Müller, för att få tala med Zagel. – Han hade icke ännu uppstigit ifrån bordet och G. Müller trakterade mig derföre med 1 glas vin och en appelsin. – Aftonen blef högst njutningsfull derigenom, att jag fick tillfälle att höra gemensamt fortepianospel af den i huset boende benämnde Pramberger ifrån Wien och Blaumeister ifrån Dresden, samt dessutom ännu 1 nyligen ankommen Böhmare. För första gången hörde jag ock akkompagnement af Melodion, ett instrument af Prambergers egen uppfinning. – Med ström[?] ⁶²² drack jag ock 2 koppar thé först kl. 10 och kom hem först inemot 12. – Sömnen orolig och förskräckliga drömmar. –

April 1843.

D. 1. Apr. Upp kl. 6. – Utom gången till Brandts hela dagen hem.

D. 2. Var jag i full uniform faren till Ministern till följe af ett Circular för att gratulera honom att hafva fulländat ett decennium såsom Minister för upplysningen. – Zagel till middagen. Dervid 3 glas Cheres och sedan 1 kopp kaffe. – Besök af Pastor Wahlberg, Saratof med Böhm. – Senare till sängs.

D. 3. Om aftonen faren till Pastor Moritz egenteligen för att få af honom en Esthniskt öfversättning af den Finska runan till Stockholm. Besök hade jag i dag ifrån Finnland af en Major Tawaststjerna med dess söner. – Först kl. 11 till sängs. -

⁶²² Resten av ordet oläsligt.

D. 4. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Doctorinnan Graefe med dess döttrar, Dorn, Brosset, Kunig, Löjtnant Furuhjelm och Prof. Kosegarten ifrån Bonn, hvars bekantskap jag gjorde hos G. Müller.

Sid. 49.

D. 5. Efter min utgång till sessionen, Brandt och för att beställa vagn tills i morgon, särdeles trög och sömnaktig, hvarföre jag då matsmältningen också åter börjat blifva mera trög före middagen försökte att tugga ett stycke rhabarber. – Genom en siesta försummade jag Struves föreläsning, i det jag för sent vaknade och sedan ej mer ides gå ut.

D. 6. Med Sofie till Herrans heliga nattvard. – Om aftonen gången till Wulfert, och sedan, då han ej var hem, till Freitag. – Thé derstädes förorsakade mig en orolig och afbruten sömn. -

D. 7. Om aftonen sökte jag förgäfves Buratschek. -

D. 8. Struves föreläsning, der jag behärskades af en obetvinglig sömnaktighet, så att jag ej mycket profiterade af föreläsningen. – Redan för längre tid hade jag straxt e.m. känt en liten disposition till tandverk på vänstra sidan. – Sedan jag gått till sängs förnyade den sig, tills jag äntligen insomnade. -

D. 9. Vid uppvaknandet kände jag ömhet i bröstet på vänstra sidan. – Såsom i går sysselsatt med att på Krugs begäran genomläsa Napierskys recension öfver Kruses Necroliwonica, hvartill jag ock nedskrifvit några anmärkningar. – E.m. hos Buratschok, hvilken jag äntligen träffade hem och öfverlemnade åt honom 3 afskrifter af den finska runans ryska öfversättning. Coit. -

D. 10. Vaknade och upp redan kl. 5. – Hos Krug, hvilken jag öfverlemnade allt det ofvannämnda. – E.m. med Sofie besök hos fru Lantz (Han var icke sjelf hem). – Sedan var jag ensam på bjudning hos G. Müller, som gaf en hos sig föranstaltad Concert och en briljant soiré. – 2 koppar thé appelsiner, vindrufvor och 2 koppar chokolad. – Jag träffade der åtskilliga gamla bekanta, såsom Gretsche, Bulganin, Murwalt, Oldekop samt gjorde en ny – Baron von Haxthausen. – Ehuru jag redan kom bort före sjelfva soupén, så var dock

d. 11. kl. 3, när jag kom till sängs! och följdén deraf att jag kände mig mycket ruskig vid uppvaknandet i stället för att jag i går befann mig särdeles väl, hvilket också otvifvelaktigt i dag skulle hafva varit fallet, om jag varit hem och lagt mig i rättan tid. – Hela dagen hem. Om aftonen

besök af fru Brosset, fröknarne Graefe, Dr. Gr.s svägerska, löjtnant Furuhjelm, Boethlingk och Preis.

D. 12. Hela dagen hem utom aftonen, då jag var i Struves sista föreläsning, men började i den stora folkmassan känna mig illamående. Flera försök att hämta mig uti de kyligare sidorummen ville icke hjälpa, förrän jag fick att dricka ett glas friskt kallt vatten. -

D. 13. Baron Haxthausen, hvars bekantskap jag gjorde hos Müller, skickade mig sin utgifna lilla skrift: über den Ursprung und die Grundlagen der Verfassung in den ehemals slawischen Ländern Deutschlands. – Den började jag i dag genomläsa. – E.m. en kopp kaffe. – Sedan sysselsatt med Katalogen öfver en Bokauktion i Hamburg. – Om aftonen besök af Baron H. – Särdeles plågad af väder och natten drömfull och orolig. Allt detta förmodligen af färskt surt bröd. -

D. 14. Bittida upp för att expediera Katalogen jemte beställningsnotan för mig och Akademien till v. Baer. – Sedan slöt jag Haxhausens verkligen intressanta arbete. – Om aftonen hos Baer och sedan efter att förgäfves hafva sökt Kunig hos Lobjko. – Äfven rätt drömfull sömn. -

Sid. 50.

D. 15. Åter skoftals ansatt af tandverk. – Utom hos Brandts hela dagen hem. -

D. 16. Alldeles intet utgången. – Vid middagen 1 ½ glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Sömmen mycket drömfull och orolig.

D. 17. Upp redan kl. 5. – Hela f.m. löst lif. – Om aftonen extra session för att afhöra recensionen öfver de Demidofska prisskrifterna. – Efter hemkomsten med flit 2 glas thé för att än mer binda magen. – Om natten plågades jag af gemena drömmar. -

D. 18. Lika tidigt upp som i går. – Besök af en till Seminarium i Wologda bestämd lärare Popof infödd Syrjän, med hvilken jag blef uppehållen flera timmar och därför alldeles ej kom ut i dag. – Om aftonen besök af Crusell. -

D. 19. Om aftonen åter extra session. Besök af Sundblad.

D. 20. Hela dagen hem. – Om natten särdeles drömfull sömn.

D. 21. Zagel till middagen. – Dervid 2 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Sömmen orolig. -

D. 22. Dr. Gr. betalte sin skuld 100 R. I anseende till en längre lur och thé om natten ingen sömn.

D. 23. Faren till Furst Dondakof, som dock ej tog emot. – Derifrån gjorde jag den öfriga turen till fots och skref mitt namn hos Ministern och Grefve A. samt lemnade ett kort hos Schultén. – I eget hus visiter hos Fuss, Frähn och Köppen. – Den långa motionen af ovana gjorde mig trött för hela dagen. – Till middagen Zagel och Sundblad. – Dervid 3 glas vin och 1 kopp kaffe. – Drömfull sömn. -

D. 24. Hela dagen hem, sysselsatt med mitt Ossetiska Vocabularium.

D. 25. – Hos Ministern vid den allmänna repraesentationen. – Sedan ännu visiter hos Demaison och Chopin för att betala deras i förgår. – Scheichen fann jag ej hem. – Om aftonen besök af fru Br. med dess dr. löjtnanterne Furuhjelm och Tawaststjerna, Crusell och Prof. Freitag. -

D. 26. Vaknade redan vid dagningen och uppsteg kl. 4. – Då jag var hos Brandts för att gifva min timma, så inträffde isgången under tiden och bron togs bort. – Jag gick då till Sirén och åt der middag med 1 glas vin och 1 kopp kaffe. – Sedan med min värd om aftonen hos Zandt. 2 koppar thé och 1 glas Bischof. – Först emot kl. 12 till sängs (hos Siréns). -

D. 27. 2 koppar kaffe. – Först kl. ½ till 11 återkom jag hem. – Knappt hade jag börjat mitt dagsverk, förrän jag erhöll ett oförmodadt besök af den gamle Parrot, som egentligen hade till ärende att göra sig underrättad om en Norsk Nationalsång, som han funnit ibland sin afledne frus papper och ville rådfråga mig, om det egnade sig att upptagas i den åsyftade beskrifningen af dess resa till Nordkap. Gubben blef hos mig uti par timmar och expectorerade sig öfver varia hörande till tidens historia. – Mycket drömfull och orolig sömn.

D. 28. Hela f.m. hem. Efterm. gjorde jag en liten promenad; men befriades icke derigenom ifrån tandverk, hvaraf jag varit plågad hela aftonen. – Jag lade mig tidigt och hade bättre sömn.

Sid. 51.

D. 29. Var jag ej heller alldeles fri ifrån tandverk, dock endast f.m. E.m. en ansenlig siesta. – Om aftonen den sista sessionen angående Demidofska priserna. Den varade ända till kl. 10, så att jag först ½ till 11 kunde komma till sängs. – Dock fick jag på lång tid ingen sömn till straff för den på eftermiddagen. -

Maj 1843.

D. 1. Maji. Oförmodadt besök af Läkaren Achwerdof, en född Tiflissare som gjorde sin Medicinska kurs i Moskwa, der jag ock lärde känna honom, hos Sederholms på min resa. – Hela dagen åter hem. – Drömfull sömn.

D. 2. Endast gången till bibliotheket. – Åter besvärad af tandverk. Om aftonen hos Bross. Boethlingk med sin fru, fru Vater samt Reguly och Kunig. – Sömmen efter vanligheten.

D. 3. Då min matsmältning börjat blifva mera trög, så vidtog jag i dag åter rhabarber tuggning eller sugning före middagen. – Om aftonen hos Bross. Hem och lade mig kl. 10 $\frac{1}{2}$. -

D. 4. Om natten snö, så att marken hvit. Om aftonen med Reguly hos Siréns, hvarföre jag äfvenledes kom sent till sängs. Den lilla snö hade snart smultit redan om dagen, men väderleken fortfor att vara kall. -

D. 5. Hela dagen hem, arbetande på mitt Osset. Lexikon. – Jag lade mig redan efter kl. 9, men vaknade

d. 6. Upp redan vid dagningen utan att mer kunna insomna, hvarföre jag steg upp kl. $\frac{1}{2}$ till 4 – Särdeles ruskig hela morgonen, tills jag kom ut på andra sidan. Hos Brandts $\frac{1}{2}$ glas Madera, hvarefter jag väl blef varmare; men hade ett tungt hufvud. – Jag afsände bref till Lawonius i Stockholm. – Om aftonen hos G. Müller och derföre först kl. 11 till sängs. – Om morgonen voro taken åter snöbetäckta; om aftonen regnade det. – Tillfälligtvis hade jag gått ut utan galoscher, så att fötterna vid återkomsten blefvo litet fuktiga. – Lyckligtvis hade det dock ej värre följder.

D. 7. Hela dagen hem. – Zagel till middagen, som derigenom blef mäktigare med 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Ditintills hade jag varit tämligen förstämnd af orsak att jag tyckte mig hafva sjelf eller genom andra förlorat en dukat, hvarvid misstanke föll uppå vår nya piga, så mycket mer som jag en morgon ej längesedan hade af förseende glömt nyckeln för min penninglåda. Tyvärr kunde jag dock icke genom mina hushållsböcker kontrollera min förmodade förlust, då jag icke har något datum för beståndet af kassan uppå någon viss föregående tidepunkt, hvarföre jag ock nu här till framtida upplysning vid framtida casus vill anmärka, att det reala beloppet med inberäkning af min återstående fordran hos Br. Gr. vid denna dagens utgång således ifrån och med den följande 8 utgör 549 R 74 kop. B°. -

D. 8. Såsom en följd af gårdagens middag vaknade jag vid dagningen af en envis maghosta, hvarmed således mitt 50de lefnadsår ominöst börjades. – Sofie hade hört det, kom att se efter mig och Jag uppsteg derpå

Sid. 52.

Dagen till heder vid middagen ett glas vin och sedan en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos Frähns. – Drömfull och orolig sömn. -

D. 9. Dr. Gr. betalte resten af sin skuld. – Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Sjrjänen Popof.

D. 10. I anseende till storm ingen öfverfart, hvarföre jag i dag måste underlåta lectionen hos Brandts. -

D. 11. – Ej allenast taken, utan äfven marken öfverallt betäckt med snö, då jag vaknade och uppsteg kl. 4. – Smärre fläckar blefvo liggande hela dagen. – Ingenstädes ut; visserligen icke heller ens på huset! – Mitt tidiga uppstigande ersattes genom en eftermiddagslur. -

D. 12. Åter upp kl. 4. – Hela dagen hem, utom att jag var gången till bibliotheket för att göra mig åtminstone någon motion. – I dag har min mage börjat stå sig till den lösa sidan. -

D. 13. Sofde enda till 6 ½. – Det snögade mycket fint nästan hela dagen. – Om aftonen hos Müllers, som dock icke var sjelf hem. – Äfven med Zag. var det ej stramt fallet; men han kom snart. – En kopp thé. -

D. 14. Om morgonen marken ånyo alldeles snöbetäckt. – Upp kl. 4. – Längre fram smalt väl men väderleken fortfor att blifva ruskig. – Hela dagen hem. – Zagel till middagen – 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Derefter åter en lindrig tandverk, såsom esomoftast de sednare dagar. – Besök af Josselian. -

D. 15. Om natten hade fallit än mer snö än förut. – Dock försvann den till det mesta om dagen. – Jag skulle gå litet ut, då Hagemeister kom att besöka mig. – Vid middagen ett glas vin och sedan 1 kopp kaffe. -

D. 16. Endast i tryckeriet. – Om aftonen besök af Doctorskan Gr. med sina döttrar, Fröken Gr., Bross. med sin fru och Kunig. – E.m. åter litet tandverk. -

D. 17. Om aftonen med Zagel hos Fr. Wulfert.

D. 18. Utom i sessionen hela dagen hem. – Genom ombud uppsöktes jag af en här tjenande flicka, som uppspanat, att jag vore beslägtad med henne och till följe deraf genom bref anhöll om ett litet penningelån. Efter att hafva utqvæstionnerat brefbäraren, öfvertygade jag mig om att uppgiften torde vara sann och offrade derföre 3 Rubel silfver. -

D. 19. Hela dagen hem sysselsatt med brefskrifning. – Besök af Kunick och Baer. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 20. Upp kl. 5. – Den föregående tiden har jag sofvit mest till kl. 7. – Expedierade bref till Gustaf och Blomqvist jemte 50 Rubel penningar till den sistnämnde för att liqvidera dermed Frenckell. – Använde f.m. öfver 1 timma att söka Tuganof, för att få med honom kontrollera mina Ossetiska öfversättningar af den finska runan.

D. 21. Jag väntade till middagen Josselian, men han kom icke. – Blott Wilh. Wrede. – 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Puhilas ifrån Toxowa med underrättelse att prosten väntar oss dit. – Om aftonen hos Brosset. -

Sid. 53.

D. 22. Hos Köppen. – Om aftonen hos Schmidt för att bedja honom öfversätta den finska runan på Mongoliska och Kalmukiska, hvilket han ock lofvade. – Jag drack der 1 glas thé, somnade derföre sent och var oroad af drömmar. – Nytt bud ifrån Prosten Skotte i Toxowa och offert af en ny skjuts karl för mig till stadsresorna.

D. 23. Expedierade ett paket med posten till Gustaf i Helsingfors innehållande bref till Zetterqvist och Lawonius med par exemplar af min Bericht, till Prof. Schröder i Uppsala med 1 exemplar af samma Bericht och ett bref till Finn Magnusen i Berlin. Hos Lobjko och i Sarepta kontoret. – Hos Frähn, som hade lofvat höra åt om der ännu finnes något kvarter i lilla Kuscheleva att hyras. Der skall vara blott ett, men för hvilket man fordrar 250 Rubel. – Det gäller då, att ändock flytta till Toxowa, för att efter cirka 1 månad derifrån återkomma, eller ock kvarstanna i staden endera hela sommaren eller åtminstone tills nedkomsten är förbi. – Om aftonen besök af en Dr. Böttger resande Bergsman ifrån Tyskland rekommenderad till mig af Statsrådet Wulfert.

D. 24. Om aftonen hos Köppen. – Dessförinnan besök af en Grefve Keyserlingk Cancrins blifvande svärson, som ämnar företaga en geognostisk resa till Petschora trakten och kom att söka underrättelser derom. – eller anvisningar dertill. -

D. 25. Sökte åter Tuganof, fann ock hans qvarter; men ej honom sjelf hemma. – Hos Schultén och hos Ekman i Blomqvists uppdrag. Om aftonen besök af Fr. Wulfert med sin familj och Statsrådet Wulfert jemte Aug. Schreiber. – Då jag dervid drack 2 koppar thé, fick jag sent sömn och den orolig.

D. 26. Expedierade bref till Blomqvist. -

D. 27. d^o med Murtaja ett pakett till Dr. Rabbe ifrån Castrén.

D. 28. Sökte Grefve Armf., Tuganof och Sundblad utan att träffa någondera. – Hos Carl Wulfert för att göra min contravisit hos den der boende Postdirektorn, som ej var hem. – Der frukost med 1 glas vin. – Till middagen Josselian och Zagel, dessutom fru Strohlman och Wilh. Wrede, hvilka hade kommit redan i går. – 2 glas vin och i kopp kaffe. -

D. 29. Om aftonen på en stund hos Sirén. -

D. 30. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af fru Bross. med sina döttrar och Kunick. -

D. 31. Om aftonen hos Brosset. – För öfrigt hela dagen hem.

Juni 1843.

D. 1. Juni. Vid middagen 1 glas vin. Om aftonen gick jag till G. Müller, der man kl. ½ till 9 ännu satt till bords. – Jag trakterades derföre med 1 glas Champagne och 1 kopp kaffe. – Sednare 1 kopp thé. – Sömnens blef dock efter de många och mångartade traktamenterna mycket orolig. -

D. 2. Utom en obetydlig promenad hela dagen hem. – För min fortfarande hosta började jag nyttja lakrits och

d. 3. om morgonen dricka dekokt af tallstrunt. – Fuss på afsked. -

D. 4. Då mina fötter än velat hålla sig kalla, så försökte jag i dag att hålla näfver emellan fotbladet och strumpan. – Expedierade bref till Prosten Skotte jemte 9 toppar socker från förra sommaren. – Fru Strohlman återreste till Gubanitz. -

Sid. 54.

D. 5. Genom lilla Saras skrik väcktes jag redan kl. 12, hvarföre jag ej mer kunde insomna och derföre uppsteg. – Om e.m. en ansenlig promenad till andra sidan och sedan med de mina hos Dr. Graefes. -

D. 6. Dr. Graefe lånte åter 200 R. – Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Bross. med sin fru och Löjtn. Furuhjelm.

D. 7. Besök af en Uspenskij lärare för finska språket vid härvarande Seminarium, som författat en Lettisk Grammatik, om hvilken han trodde att den skulle hemställas till mitt utlåtande och derföre väl kom att captare benevolentiam. – Om aftonen på en stund hos Bross. – Tungt hufvud. -

D. 8. Hos Sundblad och Tuganof, hvilken jag ändtligen träffade hem och fick konsultera angående min öfversättning af den finska runan. Dervid visade det sig, huru oändligen svårt det är att gifva något mera sammanhängande på ett rått och ouppodladt språk, isynnerhet till uppå vers. – Min på grammatikalisk teori grundade öfversättning måste äfven på sådana ställen der de rätta orden redan varit mig bekanta, omändras för att akkomoderas de än inskränkta begreppen. -

D. 9. Affärdade bref till Nasarians i Kasan för att af honom erhålla en Armenisk öfversättning af samma runa. – Åt Puhilas måste jag igen låna 25 Rubel. – E.m. på andra sidan i bokbodarna. -

D. 10. uppväckt genom en ordväxling med den tröga och tredskande barnsköterskan på andra sidan. Kl. ½ till 3 fick jag ej mer sömn och uppsteg kl. 3. – Utom hos Brandts hela dagen hem. – Litet ondt i hufvudet. – Drömfull sömn och om morgonen

d. 11. en pollution. – Hela dagen hem. – Äfvenså

d. 12. utom en liten promenad straxt om morgonen, E.m. kommo Mamsellerna Skotte och förblefvo till

d. 13. om morgonen. – Hela dagen hem. – Äfvenså

d. 14. utom lectionen hos Brandt. – Expedierade bref till Blomqvist. -

D. 15. Vaknade jag åter till följe af drömmar och en pollution redan kl. $\frac{1}{2}$ till 4, utan att sedan mera kunna insomna. – Ondt i hufvudet, såsom jag tyckt egenteligen af ungerskt snus, som jag nyttjat sedan par dagar och hvaraf Reguly skänkt mig ett litet quantum. – Besök af Akad. Gr. som böd mig om e.m. ut till sig. Jag var också ditfaren med hans bror. – Läraren Uspenskij hade åter besökt mig, och skänkte mig på min önskan ett exemplar af Okulofs Finska Grammatik. -

D. 16. Var länge sedan bestämd till en utfart till Strelna för vår hela familj; men en regnskur, redan tidigt om morgonen syntes vilja göra hela planen om intet, hälst jag i går afton icke ännu fått lega något equipage. Då regnet efterhanden förgick, beslöto vi oss till resan, men kommo oss icke ut förrän kl. 12. – och fram till Finnér först kl. 2 $\frac{1}{2}$. – Vid middagen en sup, 2 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Promenad i trädgården, 1 kopp thé och afresa kl. 10 om aftonen. Vi återkommo kl. $\frac{1}{2}$ till 11 -

Sid. 55.

D. 17. Utom en liten gång om morgonen och till Brandts hela dagen hem. – E.m. särdeles trög och olustig. – Drömfull sömn.

D. 18. Hela dagen hem, ehuru jag först hade ärnat vandra ut för att söka Frähn i Kuscheleva. – Midd. 1 $\frac{1}{2}$ glas vin och sedan 1 kopp kaffe.

D. 19. Tämligen riklig motion, i det jag var 2 gånger hos Wulfert, tryckeriet, ned till 16de linjen och hos Baer. – Deremot

d. 20. endast hos Zagel. – Sedan jag uti flera dagar periodiskt mer och mindre känt mitt vänstra öga generadt och isynnerhet uti den högra ögonvrån, der ögat tyckes vara liksom för trångt, hvarföre jag trodde mig få der en vagel, kände jag i dag liksom en döf smärta in i sjelfva ögat och började derföre blifva just orolig. – Om aftonen besök af Boethlingks och Reguly. – Om dagen äfven besök af Prof. Pogodin. -

D. 21. Slutade jag med dekokten. – Utom små affärsgångar hela dagen hem, afvensom de följande dagarna.

D. 24. På min namsdag erhöj jag boksändningen ifrån Tyskland. – Besök af fru Bongard. – Endast hos Brandts.

D. 25. Vaken och upp redan kl. 4. – Hela dagen hem, sysselsatt med de nya böckernas uppskrifning och collationering. – Då jag ingen afföring haft och mitt vänstra öga åter kändes något besväradt, så gaf jag igen till att tugga rhabarber före middagen. -

D. 26. Sökte Tuganof, hos Sirén, der jag ock åt frukost, sedan med honom hos Madam Staf och sedan åter hos Sirén för att undgå ett regn. – Då jag gjort alla dessa vidlyftiga gåningar till fots, så kände jag mig af ovana alldeles trött. – Om aftonen besök af fru Passelberg. -

D. 27. Expedierade bref till Exarchen i Tiflis jemte ett exemplar af hvad hittills blifvit tryckt af min Ossetiska Grammatik. – Började simma uti ett badhus vid Tutschkofska bryggan. – Om aftonen fru Br. med sina döttrar. – Orolig sömn med gemena drömmar. —

D. 28. E.m. med Sofie på andra sidan. -

D. 29. Om morgonen hos Baehr. – På tryckeriet. E.m. faren ut till lilla Kuscheleva för att besöka Frähn. -

D. 30. Underskref korrekturen af sista arket af den Ossetiska Grammatikens tyska upplaga. – Om aftonen besök af Zagel. –

Juli 1843.

D. 1. Julii. I anseende till den regniga väderleken blef det ingen simning utaf. – E.m. 1 kopp kaffe. -

D. 2. Hela dagen hem. -

D. 3. Vaknade och uppsteg redan kl. 3, hvarföre längre fram på dagen trög och ruskig. – Så mycket välkomnare ett bad. – Om natten plågad af kramp i högra foten eller eg. knävecket, som i sednare tiden varit mycket disponeradt dertill. -

D. 4. Jag fick hem det sista arket af den Ossetiska Grammatiken i tysk edition, som således nu är fulländad. – Om aftonen besök af Bross. med sina döttrar. -

D. 5. Expedierade bref till Dr. Sachsendahl i Dorpat. – E.m. på andra sidan. – Besök af Reguly. -

D. 6. Om aftonen besökte jag Zagel. -

D. 7. Till firande af min namsdag festligare middag, hvartill dock hvar-

Sid. 56.

ken Josselian eller Zagel kommo. $\frac{1}{2}$ glas vin och sedan 1 kopp kaffe. Jag pligtade derföre med sömnlöshet ända till

d. 8. inmot kl. 2. – Rörelse och simning upplifvade om dagen.

D. 9. F.m. ju längre ju mer trög och indolent. -

D. 10. I anseende till den häftiga vinden och damb hela dagen hem, utom att jag var hos Lantz för att betala de Halliska auktionsböckerna. Om natten pollution.

D. 11. Besök af Candidat Mühlberg ifrån Lifland. – Om aftonen var han ånyo och Mad. Bross. – Sofie har tyvärr sedan längre tid lidit mycket af en svår hosta, hvartill i de sednaste dagarna sällat sig en svår tandverk, som hindrar henne äfven att sofva.

D. 12. Expedierade bref till Dr. Rabbe i Helsingfors. – U i första klassens session för att läsa Journaler. – Om aftonen befann sig Sofie lika dålig och värre än de föregående dagarne, oaktadt några medel, med hvilka man åsyftat åtminstone lindring både i hostan och tandverken. -

D. 13. Vaknade och uppsteg jag redan kl. $\frac{1}{2}$ till 5. – Till den förestående perioden fingo vi ändtligen i dag efter långt sökande en tjenstevinna, så att vi för momangen inberäknad en syerska, som redan varit 2 veckors tid hos oss, hafva 4 personer i huset. – Sofie satte en blodigel på sig. -

D. 14. Äfven i dag var hon ej särdeles bättre. – Hos Sterky betalte jag de svenska böckerna.

D. 15. Åter upp redan kl. ½ till 5. – Jag började i dag med att läsa med Brandt blott en gång i veckan. – Sedan i onsdags ingen läsning. – Sofie kände sig bättre, men efter aftagandet af tandhufvud- och andra verkar stegrar sig åter hostan och blef om aftonen och under natten ryslig. – Det lider nu väl till slutet med hennes tillstånd, hurudant det må blifva i den afgörande tidpunkten efter en så långvarig afmattning, det vete Gud allena.

D. 16. Utom simningen hela dagen hem. – Med Sofie hos Dr. Gr. Hon började i dag medicinera; men var dock om aftonen nästan alldeles trötlös.

D. 17. Gick jag till middagen till Frähn. – Dervid 3 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen med en Izvomik tillbaka. – Sofies hosta hade aftagit; men i dess ställe klagade hon öfver smärta i underlifvet och öfver förskräcklig matthet.

D. 18. Expedierade bref till Lawonius i Stockholm. – Sofie kände sig i dag bättre. – Om aftonen besök af Sirén och dess systerson, en Gymnasist Boman. -

D. 19. Vaknade före kl. 4. – Sofie hade vaknat redan kl. ½ till 2 och alltsedan efterhand känt verkar, hvilka bådade hennes först i nästa vecka väntade nedkomst. Jag steg derföre genast upp och begaf mig att söka barnmorskan. Hon var engagerad på Черная речка, der hon vistats sedan Söndagen, hvarföre det var att förutsättas, att hon troligtvis där redan vore färdig. Jag for derföre ut att söka henne. Förlossningen var ock redan nyss förbi, men efterbörden ännu icke kommen. Jag fick derföre anvisning uppå en annan tills hon – såsom hon hoppades – snart kunde komma. – Då jag före min utgång arrangerat om, att man i nödfall skulle kalla på underofficershustrun, som i nödfall också förlöste min hustru första gången, så for jag först hem tillbaka, fann då också redan underofficershustrun der, samt Sofie till sängs och födelsearbetet börjat. – Korrt efter mig ankom

Sid. 57.

ock den egentliga barnmorskan och kl. 7 och 40 minuter förlöstes Sofie, såsom vi väntat det, med en dotter. Det har kommit mycket tidigare, än vi förmodade, och Gudi lof! att allt gått i samma mon lyckligare. -

D. 20. Tämligen trög hela dagen som utom en obetydlig gång tillbragtes hem. – Om aftonen besök af Reguly.

D. 21. Vaknade redan kl. 4 ½ Löst lif och någon plåga i underlifvet, hvartill jag den sednaste tiden haft någon disposition. – Då jag i går och i dag varit nödtvungen att tillbringa mycken tid hos Sofie,

så har jag genomläst landtpresten af Wakefield, i sanning en förträfflig Roman. – Om aftonen besök af Kunik. -

D. 22. Expedierade bref till Axel och Blomqvist. – Utom hos Brandts hela dagen hem. – För stark middag af filbunke och sedan ännu halfmogna smultron. – Följden var, att jag redan kl. ½ till 2 vaknade för afföring och sedan ej kunde insomna före kl. 3 om morgonen. -

D. 23. Efter en hel veckas paus kom jag mig åter att simma. – Vid middagen ett glas Xeres. -

D. 24. I anseende till regnig väderlek f.m. ingen simning och hela dagen hem.

D. 25. Om morgonen hes och hela f.m. mycket matt. – Simningen uppfriskade mig ansenligt. – Sofie har i dag varit sämre än de föregående dagarne samt haft feber. – Illtyckenhet och en obetydlig förkylning hafva efter allt utseende vållat det. – Också hade hon i dag, kanske för tidigt, gjort försök att stiga upp och klätt på sig.

D. 26. Om morgonen var hon än mer skral; men blef längre fram på dagen efterhand bättre. – Den nya menniskan, som vi antagit ad interim till Sofies närmaste betjening, har de båda sednaste nätterna visat sig ogin och otidig, då det gällt att stiga upp. Det gaf mig anledning att i dag begifva mig ut att kunska efter Madam Fischer, en gammal fru som vi förut haft hos oss vid sådana tillfällen. – Jag fann henne ock, men just i sådan egenskap temporellt engagerad, hvarföre hon nu åtminstone icke genast var att fås. Hon lofvade lemna säkrare svar i morgon pro eller contra. – För att emedlertid försäkra oss om större säkerhet följande natten, lade jag mig äfven i säng- och barnkammaren. – Sömn först efter midnatten. -

D. 27. Hosta och litet ondt i bröstet med någon heshet och tungt hufvud. – Madam Fischer kom icke. – Besök af Reguly och Sirén. – Om natten kunde Lena oaktadt min närvaro icke afhålla sig ifrån att brumma öfver att man besvärade henne för att ofta stiga upp, hvilket

d. 28. bevekta mig om f.m. att göra anstalt om att få en ny barnsköterska. – Om middagen kom Madam Fischer och inböd på en veckas tid sin tienst, hvarföre jag sade Lena, att hon nu hade tillfälle att gå om hon ville. Hon började nu einlenken och yttrade att den värsta tiden dock redan vore förbi, och att hon derföre ville tjena ut åtminstone sin månad, hvaremot jag i sådant fall ställde det förbehåll, att hon då må bemanna sig med mera tålmod och större foglighet och billighet, än hon den sista tiden ådagalagt. – Kanske hjälper denna föreställning jemte den, att hon i vidrigt fall mister sin tienst och förtienst, sedan vi nu hafva en annan

i reserv. – För att stärka mig hade jag vid middagen druckit i glas Xeres. Mad. Fischers ankomst blef anledning att jag dessutom än drack 1 kopp kaffe och sedan 1 glas thé. – För mera ro, än de föregående nätterna beslöt jag att på försök åter sofva i min egen kammare. – Drömfull sömn. -

D. 29. Bröstaffektionen fortfor, hvarföre jag icke heller vågade mig att simma. Om aftonen besök af Reguly och Kunik. – Mycket drömfull sömn.

D. 30. Madam Fischer hämtade oss en menniska på förslag till barnsköterska, en soldathustru men hvars man är frånvarande – efter utseendet en ganska passande person, hvilken vi ock engagerade från den 1 i följande månaden. – Hela dagen hem. – Äntligen slutade jag Conceptet af mitt Ossetiska Vocabularium. -

D. 31. Vaknade och steg upp redan kl. 4. – Expedierade bref till Castrén och Wilh. Kepplerus. – Om aftonen besökte jag Knieriem och sökte sedan Zagel. – Då jag knapt insomnat, kom man att väcka mig och bedja mig på andra sidan, emedan barnsköterskan sades gräla förskräckligt. Hon hade sjelf bett mig gå och lägga mig och emedlertid dröjt länge i köket. Då Sofie derfor yttrade sin ledsnad, hade hon blifvit i högsta grad otidig, hvarföre S. skickade efter mig. Före min ankomst hade hon lagat sig ut i köket. – Vi beslöto derfor att försöka hjelpa oss denna natt ensamma, så godt vi kunde, samt genomförde äfven detta beslut. Jag lade mig åter på andra sidan; men var flera gånger upp om natten.

Augusti 1843.

D. 1. Aug. – Naturligtvis uppsade jag genast Lena, i hvars ställe jag först hade tänkt att taga fru Fischer, men då jag för starkt regn ej kunde komma så tidigt ut och hon bor mycket långt, det icke heller återstår mycket till den 1. efter gamla stilen, då den nya barnsköterskan lofvade komma, så föreslogo vi Afrosinja att intill dess försöka betjena oss efter gammalt mot erhållande af hvad som skulle återstått att betala åt Lena, om hon qvarstannat. Dertill samtyckte hon och vi äro således åter i vårt gamla läge. – Om aftonen besök af Reguly och Kunik. -

D. 2. Att dömma efter första natten tycktes det gå ganska bra, såsom det är. – Hela dagen hem. - Hostan fortfarande med något uppkastning af slem. – Detta afhöll mig ock att gå och simma, ehuru väderleken god.

D. 3. E.m. sökte jag Zagel förgäfves. – För öfrigt hela dagen hem. -

D. 4. Om morgonen hos honom. – E.m. hos Brandenburg. Om aftonen särdeles plågad af hosta. - Mycket orolig sömn.

D. 5. Vid den fortfarande vackra och varma väderleken vågade jag mig åter att simma. För öfrigt hem hela dagen, såsom den föregående, sysselsatt med att utur diverse hjälpmedel än ytterligare än lappa och kontrollera mitt Ossetiska Vocabularium.

D. 6. Till middagen hos Zagel. Dervid 2 glas vin och 1 kopp kaffe, hvarefter jag väl först kände mig upplifvad och stärkt; men i samma mon ock hostan starkare och om natten fick jag ingen sömn förrän

d. 7. emot morgonen kl. 2. – Kl. 12 anträdde jag en resa till Strelna. – Past. Finnér var ej hem. Han hade haft visitation hos sig i går och hade följt med General-Superintendenten Flittner om morgonen i dag till Kipen, der likaledes i dag visitation skulle hållas. – Under hans frånvaro var jag 2 gånger ned till hafvet för att bada. – Vid middagen 1 sup och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen återkom Finnér. – Orolig och drömfull sömn. -

Sid. 59.

D. 8. Hela dagen förgick under affärspromenader och släntrande. – F.m. bad i hafvet och e. m. i kanalen. – Om aftonen återkom General-Superintendenten med sin bror på återresan till staden ifrån Oranienbaum. Han anbud mig en plats i sin kalesch till staden, som jag ej kunde antaga, emedan jag ännu icke hade afgjort här alla mina affärer. – Ändamålet med min resa att få hyra rum hos Finnér för återstoden af sommaren var väl egl. honom vunnet; men ännu hade jag ej fått lägenhet att arrangera om mina stadsresor. – Vid Midd. 1 liten sup och 2 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – I anseende till 2 dugtiga koppar thé om aftonen länge ingen sömn. -

D. 9. Jag uppsteg redan kl. 6. – Af en kolonist fick jag ändtligen löfte på en häst till stadsresorna vid förefallande behof, och såg mig derföre kl. ½ till 11 i stånd att anträda återresan. – Finnér gaf mig häst och forverk, som jag begagnade till Красный кабак hvarifrån jag gick ett stycke till fots tills jag fann en Izwoшik att föra mig hem, dit jag ankom kl. 1. – Sedan hela dagen hem. -

D. 10. Efter flerfaldiga öfverläggningar beslöto vi att till Lördag föranstalta den lilla flickans dop, hvarföre jag e. m. begaf mig till Zandt, men träffade honom icke hem. Jag måste derföre genom en biljett underrätta honom om vår önskan. – Om natten högst orolig sömn. -

D. 11. Sedan jag den sednaste tiden varit sysselsatt med att ännu utur diverse källor dels verificera dels komplettera mitt Ossetiska Vokabularium, begaf jag mig dermed till Boethlingk, som redan

förut hade lofvat i afseende å Sanskrit igenomgå det med mig. Han var ock dertill beredvillig och vi började med arbetet. E.m. hvarjehanda gångar, farter och bestyr för att bjuda och arrangera till morgondagen. – Oaktadt rörelsen derigenom fick jag sömn först kl. 2.

D. 12. Expedierade bref till Dr. Rabbe i Helsingfors. – En tid af f.m. hos Boethlingk. – E.m. döptes vår yngsta dotter, hvilken jag gaf namnet Justina Fredrika, såsom vanligt det sista, emedan Sofie tyckte om det, hennes far och äldsta bror hetat Fredrik, en syster äfven Fredrika och dessutom d. 18 Juli, dagen före födelsen i vår Finska Kalender är Fredrik det första namnet deremot, emedan intet namn för sjelfva d. 19 hvarken i vår, eller Tyska eller Ryska kalendern ansågs af mig passande, deremot en i denna sommar af Finn Magnusen till skänks erhållen Isländsk Kalender för detta år derå hafver Justa, hvarföre man i våra närvarande Kalendrar har Justina. – Barnet framhölls af Boethlingks fru född Agnes Hisgen, de öfriga faddrarna voro hennes man Boethlingk och Dr. Graefe med sin fru. Såsom gäster endast den sistnämndas syster och Brosset med sin fru. Sin dotter Henriette hade de medhämtat obuden, hvarföre min hustru ansåg sig på aftonen böra skicka äfven efter Graefes döttrar och med rätta, då Graefes kunde misstycka, att ej deras döttrar äfven blifvit budna (sednare skall jag sjelf rent ut säga dem det verkliga förhållandet). – Fru Bongard och en min slägtinge ifrån Lovisa en Mamsell Enqvist hade jag i

Sid. 60.

går sökt för att äfven bjuda till barnsölet, men de voro utfarna på landet. – Utom Pastor Zandt förblefvo de öfriga ända till kl. 11 ½. -

D. 13. Utom några obetydliga gångar, såsom till Zagel för att betala de sista ifrån Hamburg erhållna böckerna hela dagen hem. Vid middagen drack jag 3 spitsglas St. Kalaber vin, som jag hade köpt. – För att ytterligare godtgöra, att Dr. Graefes döttrar ej varit bjudna till döpelsen i går, hade vi i dag utan Henriette bedt dem till middagen och att passera hos oss e.m. Emot aftonen ankom ock vår nylejda barnsköterska, en soldathustru, redan äldre människa (57 år), som förr tjent i samma egenskap hela 18 år uti ett Ryskt köpmanshus. – Sömmen blef orolig och

d. 14. vaknade och uppsteg jag redan kl. 4. – Ögonen tämligen blodsprängda – allt detta är väl med en följd af min kuriosität att en gång lära känna Kalabervin. – En tid af f.m. hos Boethlingk der vi fortsatte revisionen af mitt Vocabularium i afseende å Sanskrit. Den nya barnsköterskan började göra betänkligheter i afseende å längre qvarstannande hos oss än till äfventyrs till vår återkomst ifrån landet, då hon ville ytterligare decidera sig. Detta bestyrkte de påståenden som vi på sidan hört, att hon ej länge torde stanna qvar hos oss och föranledde oss att lega en annan person, som redan förut hade erbjudit sig åt oss, och hvilken vi, osäkra om den förra ej skulle öfverhufvud bedraga oss, hade bett återkomma i dag, för att se, om hon vore kommen eller icke. Då hon ovillkorligen var villig att börja tjena hos oss så deciderade vi oss häldre för henne, dock ville hon

ej än i dag – Måndag гулный [?] день – anträda tjensten, utan häldre i morgon bittida, intill hvilken tid den närvarande lofvade stanna qvar. -

D. 15. F.m. på andra sidan. – En liten stund hos Boethl. – Om aftonen besök af Lunik och Reguly. – Barnsköterskan kom icke. -

D. 16. Den gamla gumman hade låtit förmärka, att hon ock ville stanna qvar; men då vi i dag bestämt ville afgöra det, gjorde hon åter betänkligheter mer, hvarpå det egentligen syntes ankomma hos henne, begärte en större lön än hvad som hade blifvit bestämt och hvartill hon sjelf har samtyckt, på äkta ryskt vis. – Vi togo derföre vårt parti, att om möjligt häldre få en annan. – Också gjorde såväl jag som min hustru åtskilliga försök dertill, ehuru utan framgång. – Ändtligen skaffade oss Afrosinja en, som åtminstone syntes mera ovilkorligt vilja tjena och lofvade infinna sig i morgon, om hon ej också bedrager oss. – Med Boethlingk slöt jag revisionen af mitt arbete, som efter min mening i det skick, hvaruti det befinner sig, synes vara äfventyrligt, i det han tycker, att jag borde utlemna alla lexigraphiska jemförelser, såsom olämpliga, redan derföre, att Grammatiken redan i sig sjelf är så utförlig, utan att likväl vara komparatif, såsom den borde, om de lexikographiska jemförelserna skola vinna en öfvertygande kraft, hvad de i vidrigt fall sakna, hälst mycket i det enskildta synes honom för djerft. – Efter hans åsigter har jag ock gått för långt, då jag alldeles icke hållit mig endast till de Indo-Germaniska språken, utan i samma mon considererat äfven Semitiska, Tshudiska och andra språk, till och med i mängd Asiatisk-Sibiriska, att jag ej kan bättre känna flera af dem, än jag känner

Sid. 61.

Sanskrit, det vill säga utan egna grammatikaliska studier, väcker naturligtvis misstroende och att han befarande samma misstroende hos andra råder mig till försigtighet ehuru jag visserligen ej erkänner för annat än välmening. – Emedlertid är det å andra sidan något påkostande att för momangen kasta öfverbord allt, då det dock kostat mig så mycken tid och möda och icke heller lämpligen så snart annorlunda och särskildt kan offentliggöras. – Dessa tankar jemte den förlägenhet i afseende å det husliga, hvaruti vi nu befinna oss och just då vi ärnat utflytta, samt derföre till och med redan i dag affärdat en fora med saker till Strelna, gjorde mig i hög grad förstämd. – Så svårt vi hafva att få en ny barnsköterska till huset, likaså svårt hade vi att få den odugliga hittillsvarande kökspigan derur och ändtligen måste vi i dag halft köra bort henne, sedan hon endast var oss mer i vägen än till nytta och vi dessutom i dessa dagar förlorat en silfverthésked, hvarföre vi åtminstone icke sakna all anledning att misstänka just henne. -

D. 17. I anseende till den nya barnpigans sena ankomst måste vi uppskjuta vår för i dag utsatta afresa! – Om aftonen besök af Sirén. -

D. 18. Mest hem sysselsatt med att igenomläsa Graefes Einheit der Sanskrit-declination mit den Griechischen und Lateinischen. Den gamla Wiva tog sitt afträde rekommenderande sig för framtiden till och med för alltid och utan lön, om vi ville åtaga oss att hålla och föda henne till dödedagen! Så hade hon oaktadt sitt vankelmod i början och hvilket vankelmod äfven medförde skiljsmessan – blifvit omstämd och derföre äfven i går till och med gjort försök att få sin nyankommande ställföreträderska till återtag, under förevändning att hon sjelf skulle vara definitift engagerad och till följe deraf hvarje annan öfverflödig. – Den förra finska kökspigan måste vi om Onsdagen hälft köra bort ifrån oss, så litet lust hade hon sjelf dertill! – Om aftonen länge ingen sömn. -

D. 19. Kl. 12 kommo vi oss ändtligen till afresa och kl. 3 till Strelna. – Middag hos Finnérs med en sup, 1 glas Madera och 1 kopp kaffe, hvilket allt väl var orsaken till att jag

d. 20. om morgonen åter var besvärad af hosta, hvilken jag redan trodt mig vara alldeles befriad ifrån. Jag började i dag taga hafsbad hälst en gång om dagen. -

D. 21. En i Strelna nu boende nyligen blifven änkefru Seppi, som år 1820 efter sin första ankomst ifrån Sverige såsom Mamsell Sjöberger hade sjuknat hos Biskop Cygnaeus, hos hvilken jag då var huslärare, igenkände mig, böd mig om e.m. jemte Finnér och Brandenburgs till sig på thé. – Jag började i dag en kritisk revision af mitt Ossetiska Glossarium. -

D. 22. Vid middagen en sup och sedan en kopp kaffe. Om natten mycket orolig sömn. -

D. 23. Med Finnér på ett nytt ställe att bada. – Ett olyckligt infall. – Stället var ytterst grundt, så att hela badet blef mer endast ett luftbad. – Det längre förblifvandet i stark solhetta med bart hufvud hade till verkan, att jag sedan efter hemkomsten började må illa, hvarföre jag före middagen tog mig en liten sup. – Eft.m. åter hos F. ½ kopp kaffe. – Jag engagerade mig här en barberare. – Emot aftonen ankom Reguly ifrån Peterhof. -

D. 24. Upp redan kl. ½ till 5. – F.m. följde jag Reguly genom kolonien på vägen till Gorbunki, dit han gick till en derboende bekant Officier. -

Sid. 62.

Lilla Sally, som redan i några dagar befunnit sig rätt väl, började få i dag fläckar på kroppen. – Denna omständighet grumlade vårt eljest angenäma och sällskapliga landtlif, men ännu mer den erfarenheten, att vi uti den nya barnsköterskan gjort en olycklig requisition. – Utom hennes förskräckliga råhet, okunnighet och svinaktiga osnyggighet, äro alla anledningar att sluta, att hon är

hafvande och kanske icke ens har alltför lång tid mer kvar. – Vi måste derföre åter börja söka åt efter någon annan och vidtogo redan

d. 25. flera anstalter att försäkra oss åtminstone om möjligheten att få en annan. – Sally fortfarande stilla och olustig med fortfarande obstruction efter det laxatif, som vi gifvit henne med vatten i förgår.

D. 26. Sara något bättre. – Om aftonen ankom ifrån staden med fru Brandenb. en Mamsell Enqvist, småkusin till mig, för att hälsa uppå oss.

D. 27. Duschbad under brunn. – Middag hos Finnér med en sup, några glas Sautern och 1 kopp kaffe, hvarföre länge ingen sömn.

D. 28. Upp tidigt om morgonen i anseende till Mams. Enqvists afresa till staden. – Med samma lägenhet affärdade vi också den nya barnsköterskan tillbaka, om hvilken vi utom hennes öfriga oduglighet kommit till den erfarenhet, att hon ock stjal och det icke blott småsaker. – Tills vidare fingo vi i hennes ställe en liten flicka härifrån Strelna, och sedan

d. 29. en annan äldre åtminstone efter utseendet lofvande. – Jag slöt min revision af det Ossetiska Glossariet. – Reguly kom redan på f.m. och förblef ända till aftonen. – Vid middagen en liten sup och sedan en kopp kaffe. – Om aftonen ankom Finnander till Finnérs. – Sent till sängs.

D. 30. Upp kl. $\frac{1}{2}$ till 5. – Reste till staden. – Hos Dr. Graefes frukost med 1 glas vin. – Efter sessionen faren till Zandt för att rådgöra med honom i anledning af ett bref ifr. Blomqvist, som ber mig föranstalta en Collect för att förse den olycklige Prof. Linsén i Helsingfors med ett Bibliothek i stället för det han nyligen förlorat igenom en eldsvåda jemte hela sin egendom – en svår sak. Huru många äro i Petersburg, som känne Linsén och veta värdera honom! Och dessutom önskar B., att saken måtte verkställas snart, för att kunna göra L. en surpris med ett nytt bibliothek, när han flyttar in till staden ifrån landet, der han bott hela sommaren och derigenom kanske undgått missödet att blifva innebränd. Nu kommer ock propositionen i den olägligaste tid, då jag sjelf bor på landet, hvilket ock är fallet med så många andra, till hvilka man kanske kunde vända sig. Z. träffade jag ej ens hem, utan blott Sirén, som med mig var af samma tanka. – Under återresan till Strelna hade jag regn, så att jag återkom alldeles våt. – Middag hos Finnér med en sup 2 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Korrt efter min afresa om morgonen hade den till barnsköterska sednast ankomna flickan begärt sig lof att gå hem för att hemta sina saker, men der förblifvit. Då på hennes återkomst icke var räkna, hälst vi kände af Afrosinja, att hon redan i går skall beklagat sig öfver att hafva ledsamt och svårt, så voro vi föranlåtna att antaga en annan person, som sjelf kom att erbjuda sig, då hon hade hört, att vi sökt och behöfde en barnsköterska. – I dag hade man varit nödsakad att åter interimistiskt antaga den lilla flickan

d. 31. entledigades hon, då den nya ankom och anträdde sin tjänst. Måtte den blifva långvarigare och mer tillfredställande än de föregående!

Sid. 63.

Finnanders reste bort. – I allm. mycket trög ishet e.m. –

September 1843.

D. 1. Sept. Expedierade bref till Blomqvist, som jag förde till Strelna posthus. – Jag började renskrifva mitt Ossetiska Glossarium – efter B.s förslag utan jemförelser, hvilken plan jag ändock under fortgången något modifierade. – I anseende till regn icke heller i dag något simmande.

D. 2. Den regniga väderleken fortfar och därunder har äfven temperaturen redan betydligt förändrat sig, så att det i dag redan var mera kyligt, om dagen högst endast 11 grader värma. – Jemte mitt Glossarium har jag i dessa dagar börjat studera vexelvis Vullers Institutiones Lingvae Persicae och Boppes Vergleichende Grammatik. -

D. 3. Nytt vacklande i afseende å Glossarium. – Middag hos Finnér med 1 sup, 1 glas vin och 1 kopp kaffe. -

D. 4. Hem hela dagen. – Orolog sömn. -

D. 5. Förstämd och olustig. – Då väderleken tycktes börja förbättra sig, så ärnade jag mig att simma; men afskräcktes utom den än låga temperaturen genom nya förebåd till regn och åtnöjde mig med en längre promenad i slottsträdgården tillsammans med Finnér, hvilket förorsakade mig åtminstone bättre appetit till middagen. – Derefter en kopp kornkaffe. – Sofie i dag mera skral till följe af nattvak och tilltagande hosta. – Efter en drömfull sömn vaknade jag

d. 6. redan kl. 3 ½, utan att sedan mer kunna insomna, hvarföre jag och uppsteg, när det blef dag. – E.m. en kopp kaffe. – Finnér med sin fru på thé. – Om natten kramp i högra vadan efter gammalt. – Orolog sömn. – Visserligen hade jag åter ej haft någon motion i anseende till den regniga väderleken. -

D. 7. Middag hos Pastor Finnér med 1 sup och 1 kopp kaffe, hvarpå jag gjorde honom sällskap på en färd till Hospitalet i Peterhof, der vi efter hans förrättning besökte Apothékaren och der drucko thé (jag hela 2 glas). – Efter hemkomsten ännu ett glas mjölkthé. -

D. 8. Vaken allt ifrån kl. 2 och upp med dager. – Föröfrigt hela dagen hem. – Sara har tyvärr hela den sednaste tiden varit mer eller mindre opasslig och derigenom märkbart äfven till sitt yttre utseende bleknat och aftagit, hvilket ej litet bekymrat oss och ishet Sofie, hvars svaghet derigenom underhållits och medfört en särdeles irritabilität, som gjort sig kännbar äfven i hennes öfriga förhållanden samt naturligt äfven dubbelt inverkat på mig sjelf. – Besök af prosten Sundblad.

D. 9. Endast en obetydlig gång om morgonen. – Väderleken allt fortfarande obeständig. – Sara något bättre och muntrare. Orolig och drömfull sömn.

D. 10. Middag hos Finner med en sup 2 glas vin och 5 kopp kaffe. – E.m. besök af Reguly, med hvilken jag åter bjöds uppå thé. – Väderleken stormig och kall. – Midt på dagen endast 6 grader värma. – Om aftonen liten promenad för att följa Reg. – Drömfull sömn. -

D. 11. Riklig motion i hvarjehanda hushållsbestyr. – En kopp kaffe. – Om aftonen ännu promenad i stora trädgården. – 2 dugtiga koppar thé hos Finnér. Orolig sömn. -

Sid. 64.

D. 12. Ock tämligen riklig motion. – En half kopp kaffe.

D. 13. Kl. 7 om morgonen reste jag in till staden för att bivista sessionen. Efter vanligheten pepparkakor för frukost, och sedan 1 glas thé, som erböds mig uti vår ryska boda. – Till middagen gick jag till Zagel hvarvid några glas vin, sedan en kopp kaffe och om aftonen en kopp thé. – Hem kl. 11. – Tyvärr fick jag icke sofva hela natten, dels efter de flerfaldiga njutningar, dels för vägglöss, som under min bortavaro uti en förfärlig kvantitet förökt sig uti mitt kvarter.

D. 14. Om morgonen hos Dr. Gr. 2 koppar kaffe, hvilka man hade ärnat skicka mig hem till kvarteret. Hos Zandt frukost med en sup och 2 glas vin. – Uti borgare – gillet för att söka utfå Afrosinjas pass, som redan för circa par veckor sedan hade bordt ombytas. – Hennes mor hade ock, äfvensom de föregående åren, uti sinom tid varit der och inlemnad den förra biljetten och utlöst en ny, men då hon gifvit för mödan endast 1 Rubel, så hade man anmärkt i kansliet att det vore "för litet", och att ägarinnan sjelf måste inställa sig till dess undfående. Jag vände mig naturligtvis till sjelfva Praeses, som efter min afgifna förklaring öfver ärendets beskaffenhet, dock med förtigande af den egentliga orsaken till biljettens innehållande, bad söka derefter. Det hette, att den ej kunde

finnas och att jag derföre skulle ditskicka modren, för att få veta, åt hvem hon afgifvit den gamla biljetten. Han ville anbefalla att åt henne aflemna den nya. – På detta löfte måste jag således låta saken bero, åtminstone tillsvidare och återigen besöka modren, för att bedja henne gå dit ånyo. – Kl. ½ till 3 anträdde jag min återresa till Strelna. – Der engagerade jag ånyo den förut efter en dag bortgångne Anna, sedan den sednaste barnsköterskan Darja förklarar sig vilja bort ifall jag ej ville förhöja hennes lön.

D. 15. Darja gick bort. – Efter en lång intervall vågade jag mig åter att försöka ett bad, då termometern visade 15°. – Middag hos F. med en sup, 2 glas vin och ½ kopp kaffe, -

D. 16. Spisade deremot F. med sin fru hos oss. Dervid 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Äfven i dag simmade jag i hafvet. -

D. 17. Oaktadt den särdeles sköna och varma väderleken blef det i dag ingen simning af, i anseende dertill, att jag jemte Bertha med Finnér och dess fru kl. 2 ½ afreste till Duderhof. Qvällsvard först efter kl. 10 och först midnatten till sängs. -

D. 18. Kaffe i.st. för kakaovello. – En sup och par glas vin både vid frukost och middag, hvarpå vi efter kaffe återreste hem. – Efter gårdagens fall fick jag nu ingen sömn förrän efter kl. 11. -

D. 19. Åter simning. – Deremot ingen

d. 20. i anseende till kyligare och mulnare väderlek. – Dessutom var jag gången att bese en af härliggande Officerare tillställd folkfest på en äng i Kolonien. -

D. 21. Vattnet något friskare. – Antingen deraf eller af andra orsaker litet och orolig sömn, ehuru jag icke heller eljest saknade motion om dagen.

D. 22. Var jag dock åter att simma. – Om aftonen Finnés och den

Sid. 65.

med sin fru nyss ankomne Brandenburg hos oss på thé. – Drömfull men likväl bättre sömn än den föregående natten. -

D. 23. Också herrligt väder, men då temperaturen blott gick till 11°, så underlät jag simningen. – Om aftonen hos Fin. 2 stora koppar mjölkthé, hvarpå om natten en stor pollution, efter lång tid den första. -

D. 24. Afslog Finnérs förslag, att med honom och Brandenburg fara till Skooritz, dels för att undvika kostnad. dels och för tidsförlusten och en befarad förändring i väderleken, såsom det ock inträffade. – Under vår senare middag ankom Finnander, hvarföre vi bød honom till oss. – Derunder 3 spitsglas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Hela natten regn. – Till en del sömnlös. -

D. 25. Förskräckligt regn, som först emot aftonen upphörde. – Temperaturen endast 3° – Middag till sällskap hos Finnérs med en sup 2 ½ glas vin och ½ kopp kaffe. – Finnanders återreste till Duderhof. – Först

d. 26. kom Finnér hem från sin resa till Kipen och Skooritz. – Jag var såsom de föregående hem hela dagen. – Om aftonen hos Finnérs. Orolig sömn.

D. 27. Om morgonen marken hvitaktig af rimfrost. – Också hela dagen hem, ifrigt sysselsatt med mitt Glossarium. – Vid middagen ett glas vin. – Om aftonen hos Finnér på thé. -

D. 30. Sofie opasslig, hvadan ock den lilla, samt i ännu högre grad

Oktober 1843.

D. 1. Okt. den följande. – Vid middagen 1 glas vin och sedan hos Finer ½ kopp kaffe. – Också mjölkvatten om aftonen hos dem. – Drömfull sömn. – Föröfrigt har jag i denna tid oaktadt mitt stillastående hela dagen vid pulpeten befunnit mig skäligen väl och för att hinna begagna mig af den klarare dagen stigit upp tidigt om morgonen samt äfven par gånger till och med skrivit litet vid ljus om aftonen. -

D. 2. Vid middagen en liten sup, 1 glas Madera och sedan en kopp kaffe. – Om aftonen F. hos oss på thé. – Till sömns först kl. 11.

D. 3. Slutade jag äntligen mitt Glossarium för den ryska upplagan. – Måtte jag också hafva den på tyska! Men deremellan kommer nu ock min tur att läsa, och jag har ännu icke kunnat tänka på hvad egenteligen. – Mycket härrligt väder. – Middag hos F. med en liten sup, 1 ½ glas Madera och ½ kopp kaffe.

D. 4. Om morgonen marken hvit af frost. – Kl. 8 reste jag med pastor F. till staden. – Då han var i kvarter hos Brandenb. så åt äfven jag der middag före afresan med en sup, 3 glas vin och 1 kopp kaffe. – Kl. $\frac{1}{2}$ till 9 om aftonen voro vi åter i Strelna. – Om natten efter uppvaknandet 2 timmar sömnlös. – Vid gåendet till sängs hade jag ock ondt i bröstet, hvaraf jag

d. 5. dock Gudi lof! ej kände något vidare. – Hela f.m. sysselsatt med tidninglektur. – Ingen evakuation. – Vid midd. 1 glas Madera. – E.m. bivistade jag en bal hos Finnérs med dans, hvaruti jag ej deltog men väl i traktamenterna.

Sid. 66.

D. 6. I anseende till känsla af köld 1 glas Madera om middagen. – Om natten åter länge utan sömn. -

D. 7. om morgonen en liten promenad. – Vi böd F. med dess fru och dotter på en frukostmiddag före deras afresa till Duderh. – Dervid 1 sup 2 glas Rhenskt vin och 1 kopp kaffe. – Han propoerade mig, att resa med; men jag afslog det för att ej derigenom förlora tid. – Anna förebar sjuklig och utbad sig tillstånd att få gå hem. -

D. 8. Återkom hon ej hela dagen och försatte oss derigenom i stor förlägenhet. – Vid middagen 1 $\frac{1}{2}$ glas Rhenvin.

D. 9. Anna återkom, men för att fordra sitt pass och sin lön, hvilka jag ock gaf henne utan att göra vidare försök, att öfvertala henne att blifva, då hon redan före första månadens utgång visat oss detta andra bevis på sin vankelmodighet. – Tills vidare fingo vi åter den förra lilla reservflickan, att biträda åtminstone om dagarna. – E.m. en half kopp kaffe hos F-rs, hvilka deremot drucko thé hos oss om aftonen. – Jag hade åter ett litet anfall af min hosta. -

D. 10. F. hade att viga 2 brudpar i en Tysk kolonie bakom Peterhof och öfvertalte mig att följa dit med sig kl. 2 e.m. – Då vi ingen middag fingo der, så drack jag 2 koppar kaffe och 1 glas vin samt åt hvetebröd dertill. Längre fram mot aftonen reste vi vidare till det 2 v. derifrån belägna Tyris till Prosten Modeen. – Der både thé och qvällsvard; derföre sent till sängs och först efter midnatten till söms.

D. 11. 2 kopp. kaffe. – Efter frukosten, hvarvid en liten sup och 1 glas vin, anträdde vi vår återresa och återkommo till Strelna inemot kl. 2. – Under vägen sökte vi vid förbifarten Doktor Awenarius i Peterhof; men funno honom icke hem. -

D. 12. Fr. med sin fru hos oss till middagen. – Dervid drack jag 3 glas Rhenskt och sedan 1 kopp kaffe. – Till kaffe hade vi budit äfven Fr.s ankomne främmande Prosten Modéen med fru och Adjunkt ifrån Tyriss, hvilka äfven passerade aftonen och drucko thé hos oss. – Efter mina njutningar plågades jag af hosta.

D. 13. Ändtligen fingo vi till barnsköterska en här född ung soldatenka, efter hvars ankomst till och med en annan, men efter utseendet mindre rekommendabel, person erböd sig. – F.rs på thé hos oss.

-

D. 14. E.m. 1 kopp kaffe hos F. -

D. 15. Sedan jag en tid bortåt åter studerat Bopp &, men nu finner, att jag ändock ej så snart kan få en afhandling till väga, lemnade jag de studierna och började öfversätta det Ossetiska Glossariet för den tyska upplagan af grammatiken. – F. hos oss till middagen. Dervid 1 sup, 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – F. passerade äfven aftonen hos oss. – F.m. en liten Geschäfts promenad till Strelna, den enda alltsedan min återkomst ifrån Tyriss.

Sid. 67.

Om den sednaste barnsköterskan hade vi ifrån diverse håll hört, att hon vore mycket lösaktig oakadt sitt stilla och fromma utseende. Hon bekräftade ryktet om sig derigenom, att hon i dag e.m. begärte sig ut, men utöfver sitt tillstånd blef borta till och med öfver natten, öfverhufvud först den tredje, som hon skulle tillbringa hos oss. Vi funno oss derföre föranlåtna att

d. 16. förafskeda äfven henne. – En annan ung flicka anmälte sig sednare i hennes ställe; men sades af F.s folk vara af samma slag och antogs derföre icke utaf oss, hälst vi nu ärna snart flytta in till staden och derföre beslutit att söka här hjälpa oss utan. – Vid middagen ett litet glas Madera och sedan en kopp kaffe hos F. – De voro åter hos oss på thé om aftonen.

D. 17. Till middag hos dem. – Dervid 1 sup, 2–3 glas Bischof och 1 kopp kaffe. En liten Geschäfts promenad. – F.rs hos oss på thé. – Orolig sömn. -

D. 18. Reste jag till staden med Finnérs häst. Sökte förgäfves fru Fisch. för att höra efter om den person vore ankommen, som hon rekommenderat till barneköterska. – Middag hos Bross. med 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Drömfull och orolig sömn i det kalla kvarteret. -

D. 19. Åter faren till fru F. h^a jag träffade och af henne erfor, att den nämnda personen redan för några veckor ankommit och sökt mig, men sedermera afrest till Kronstadt. Hon ville skriva dit för att underrätta henne om vår återkomst. – Emedlertid engagerade jag en lifländska tills hon skulle komma. – Hos Dr. Graefe hade jag om morgonen druckit 2 koppar kaffe. – Hela min middag bestod af 2 sockerbröd med en sup hem. – Om aftonen hos Bross. mjölkthé. – Mina saker ankommo om aftonen med kökspigan. – Dagen var mulen och kulen, om aftonen starkt regn. – Så mycket mer öfverraskande var att

d. 20. om morgonen se marken betäckt med tjock snö. – Emot kl. ½ till 9 begaf jag mig ut med lifländskan till Strelna. – Der middag med en sup 3 glas vin och 1 kopp kaffe, hvarefter jag med de mina anträdde återresan till staden, dit vi anlände kl. 8 om aftonen. -

D. 21. Utom kursorisk lektur af tidningar och Journaler kunde jag ej med något sysselsätta mig, och detta tillstånd kommer väl att några dagar fortfara, tills man får rummen i ordning. -

D. 22. Vid middagen ett glas Chablis. Om aftonen hos Frähn.

D. 23. Hos Brandenburg, hvarefter jag for till fru Seppi för att bese hennes afledne mans efterlemnade böcker. – Der drack jag 1 ½ glas kaffe. – Också måste jag stanna qvar till middagen, hvarvid en liten sup och 2 glas Madera. – Om aftonen hos Frähn och Brosset. – Snön försvann åter alldeles. -

Sid. 68.

D. 24. Sökte Zandt. Hos Suriadin. – Ånyo hos fru Seppi för att köpa en [linn? svårt att tyda]. – Ett glas Madera. – Om aftonen ankom den nya barnsköterskan, så att vi kunde entlediga Lifländskan. Dessutom antogo vi tillsvidare såsom biträde Afrosinjas syster. -

D. 25. Expedierade bref till Judén i Wiburg och på Akademiens anmodan till Lönnrot i Kajana. – Besök af Kunik. -

D. 26. Om aftonen hos G. Müller på Musikalisk soiree. – Han afreste kl. ½ till 12. – Orolig sömn. -

D. 28. Om aftonen buden till Köppen, hvarest jag gjorde bekantskap med åtskilliga vid andra Ministerier tjenande mist-Ryssar och i nästa Lördag bjöds till Nadeschdin. – 2 koppar thé. – Hem först kl. 11 ½. Orolig drömfull sömn. -

D. 29. Hela dagen hem, äfvensom

d. 30. sysselsatt med studium af den handskriftliga öfversättningen af en Sirjänsk Katekes, hvaröfver jag blifvit ålagd att uttala mig. -

D. 31. Också hem. – Om aftonen besök af Kunik. –

November 1843.

D. 1. Nov. Om aftonen med Sofie hos Bross. – Drömfull sömn.

D. 2. Hos Schultén och Brandenburg, äfvensom jag sökte öfverste Tuganof. Om aftonen hos Müller till kl. 11. -

D. 3. Jag började åter sysselsätta mig med mitt Ossetiska arbete. – Om aftonen en stund hos Köppen. – Mycket orolig sömn.

D. 4. Hos öfverste Tuganof, med hvilken jag dock ingenting kunde uträtta, emedan han skulle på parad. – Hos Serbinowitsch för att höra åt om något blifvit tillgjordt för prästen Wologodskij i Tobolsk. – Jag fick ej ens audiens; ingen skulle tagas emot, hette det. – Uti en boklåda med afseende å försäljningen af fru Str.ms böcker. Jag träffade ej värden sjelf. – Hos Zandt subscription för Linsén. – Om aftonen hos Nadeschdin på hans bjudning hos Köppen. – 2 glas thé. – Hem först kl. 12. – Drömfull sömn. -

D. 5. Hos Köpp. för att låta genomse utkastet till mitt utlåtande öfver den Sürjenska Katekesen. – Med Zagel gick jag till Karl Wulf. till middagen. 2 glas vin 1 kopp kaffe och 1 kopp thé. – Hem först kl. 11.

D. 6. Öfverlemnade mitt utlåtande åt Fuss. – Om aftonen hos öfverste Buratschek. – En kopp thé. -

D. 7. Hos Statsrådet Michailof, Serbinowitsch, Prof. Preis och uti en boklåda. – Så gick f.m. till det mesta. -

D. 8. Om aftonen besök af Levatschefskij. – Mycket drömfull sömn. -

D. 9. Uppsteg jag redan kl. ½ till 5. – Hos Tuganof. – Först snöslask och sedan regn. – Mycken motion. -

D. 10. Om aftonen hos Fr. Wulfert. – Orolig sömn. -

D. 11. Expedierade bref till Judén i Wiburg. – Om aftonen hos Köppen.

D. 12. Zagel, Fr. och K. Wulfert till middagen. – Dervid 3 glas vin. – Drömfull sömn och sedan i halfvakande tillstånd om morgonen

d. 13. en pollution. – På andra sidan om aftonen hos Mechelin 2 stora koppar thé. -

Sid. 69.

D. 14. Besök af Kunik och om aftonen Hr. och fru Bross. samt Preiss och Tschubinof. – Till följe af théet i går aftons hela dagen obstruerad.

D. 15. Utom i sessionen hela dagen hem. – Om aftonen besök af en Rysk bokhandlare ifrån Tscherkin dvor för att bese fru Strohlmans böcker, af hvilka han likväl endast tog 9 af de efter min utsago bästa och äfven det blott i byte.

D. 16. Om morgonen marken för andra gången snöbetäckt.

D. 17. Om aftonen hos Prof. Freitag. -

D. 18. Expedierade bref till Blomqvist och till Mechelin i Fredrikshamn. – Om aftonen hos Boethlingk. – Hufvudverk och länge ingen sömn. -

D. 19. Det förra tunna och redan knapt märkbara snövarfvet var om natten förökt, så att marken har ett fullkomligt vinterlikt utseende. – Hem hela dagen. – Wilh. Wrede kom till middagen. Efter den en kopp kaffe. Äfven Gust. Wrede kom på besök. -

D. 20. Också hela dagen hem. – Anna gick åter bort.

D. 21. Åfvenledes. – Om aftonen besök af Bulmering, Doctorinnan Graefe med syster och döttrar samt 2 fröknar Graefe. -

D. 22. Hela dagen hem, utom att jag sökte Köppen och Brosset. -

D. 23. Om aftonen hos Dr. Gr. 2 glas thé. – Genom skoftals vakande afbruten sömn. -

D. 24. På Petersburgska sidan hos Gepfert och fru Fessler. – E.m. en liten siesta. – Om aftonen med Sofie hos Frähns. -

D. 25. Hos Asmus Simonsen för att inlägga betalningen för den ära, Old Skrift Selskabet i Köpenhamn gjort mig med att välja mig till ordinarie ledamot af dess nyskapade section russe. – För denna nödtvungna betalning har jag nu åtminstone att påräkna sällskapetets Memoirer och de af detsamma utgifna Antiquitates Russicae. Icke desto mindre är det för mig nog drygt att på engång nödgas betala 129 Rubel, sedan jag förut till samma sällskap för blotta äran att deraf vara allmän ledamot erlagt 125 Rubel. – Medan jag var borta, hade hemma förefallit ett utbrott af Afrosinjas vanliga häftighet med uppsägning af tjensten å hennes sida, hvarigenom jag blef föranlåten att gå ut för att söka en annan kökspiga. – Också lyckades det mig att genast på det närmaste kvarteret finna en kandidat, hvilken jag förde med mig och engagerade att komma med det första. – Emedlertid besök af Sirén, men som gick bort medan jag var sysselsatt att underhandla med den nämnda personen. – Om aftonen hos Köppen. – 2 glas vanligt thé och derpå efter vanligheten åter anfall af min maghosta. – Längre ingen sömn. -

D. 26. Nordvik kom till oss. – Om aftonen ankom den nya kökspigan och anträdde sin tienst med

d. 27. den följande. – Besök af Sundblad och om aftonen af Crusell. -

D. 28. Expedierade med posten bref till Finn Magnusen och Rafn i Köpenhamn. – Med detsamma sökte jag ock Mireluss för att höra åt om de ifrån England rekvirerade bibeleditionerna ankommit. – Jag

Sid. 70.

fick icke reda uppå hela mannen, som visserligen sade sig vilja resa sjelf till England, hvarifrån han kanske ännu icke återkommit, eller ock har han flyttat till något annat ställe. -

D. 29. Om aftonen med Sofie hos Dr. Graefe. -

D. 30. Namsdagen till ära en kopp kaffe. – Om aftonen hos Miller. – Vaknade om natten utan att på lång tid kunna insomna.

December 1843.

D. 1. Dec. Hos Fuss för att bedja honom expediera ett bref till Mechelin i Fredrikshamn jemte dess samling af finska ord jemförda med ryska. Hos Sirén efter Bertha, som fru Sirén i går vid sitt besök hade tagit dit med sig. Der frukost och ett glas vin. -

D. 3. Zagel till middagen. – Dervid 3 glas Madera och 1 kopp kaffe. -

D. 4. På andra sidan dugtig motion. Mycket orolig och drömfull sömn.

D. 5. Om aftonen besök af fruarne Vater och Brosset samt äldsta fröken Graefe. -

D. 6. D^o i Struves föreläsning och sedan hos Bross. – Fru Strohlman kom till oss. -

D. 7. Vaknade och uppsteg redan kl. ½ till 4, hvarefter jag åter kl. 5 lade mig ånyo. – Om natten fick jag likväl länge ingen sömn.

D. 8. F.m. en lång promenad till andra sidan. – E.m. en kopp kaffe. Om natten insomnade jag åter icke före midnatten. – Dessförinnan hade jag länge studerat på en Handskriftlig Syrjansk Grammatik, som Akad. Gr. i dag tillställt mig å författaren Widemans i Reval vägnar.

D. 9. Besök af Fru Norrman med en af dess döttrar. – Besök af Grefve Keyserlingk. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Dr. Graefe för att bivista början af en dansundervisning arrangerad för doctors båda döttrar. Akademikerns son, Finnérs son, vår Bertha och 3 barn ifrån Köpplers. Läraren är en fransos Gredlie, balletdansör vid Italienska Operan. -

D. 10. Besök af Freytag. – Vid middagen 1 glas Madera. – Hela dagen hem. -

D. 11. Hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe. – Drömfull och orolig sömn – NB. Akademikern Graefe hos mig, för att meddela, att Wideman dock skall önska, att hans handskrefna Syrjenska

Grammatik skulle få konkurrera, om den dertill befinnes förtjent. Efter hvad jag hittills deraf läst förklarade jag mig villig, att officiellt föreslå densamma. – Naturligtvis måste jag emedlertid företaga mig ett sorgfälligare studium deraf, än det eljest skulle varit nödigt och min fågnad att i detta år åtminstone icke blifva hindrad genom prisskrifter har en ända. -

D. 12. Förmidd. på Petersburgska sidan hos Madame Fischer för att handla på böcker för Linsén. – Besök af Major Lagerwall. Med honom hos Otschkin. -

D. 13. Om morgonen hos Dr. Gr. och hos Köppen. – Föröfrigt hela dagen hem, tills middagen tämligen olustig. – En kopp kaffe e.m. uppfriskade mig. – Om aftonen kort besök af Köppen, till hvilken jag hade vändt mig att få ett slags företal till den ryska upplagan af det Oss. lexikon genomsett.

Sid. 71.

D. 15. Om aftonen hos Brosset. – E.m. en kopp kaffe.

D. 16. Om aftonen danstimma hos oss och tillfölje deraf äfven besök af Doctorinnan Graefe med dess syster, Hofrådinnan Graefe med 2 döttrar och fru Köppen. -

D. 17. Hela dagen hem. E.m. en kopp kaffe,

D. 18. F.m. gången till Petersburgska sidan för att köpa böcker af fru Fessler åt Linsén, Hon fanns icke hem. – Även Köppen sökte jag förgäfves. – Om aftonen med de mina hos Bross. – Dessförinnan besök af Major Lagerwall. -

D. 19. Hos fru Fessler, der jag afslutade handeln. – Om aftonen besök af Scheichen och löjtnant Furuhjelm. – Om natten stark pollution. -

D. 20. Om aftonen i Struves föreläsning och sedan hos Dr. Gr. på thé för att afhämta Bertha från danslektionen, som var i dag der.

D. 21. Såsom vanligt en liten kopp kaffe. – Om aftonen hos Frähn.

D. 22. Hela dagen hem. – Besök af Josselian. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 23. Expedierade bref till Zetterqvist i Stockholm med 8 stycken öfversättningar af den finska Runan; jos mun kultani tulisi. Deribland 2 Ossetiska af mig sjelf. – Besök af Kunik. – Motion genom gång till en bokbod till Fontankan. – Om aftonen följde jag Bertha till dansskolan, som i dag var hos Grimm. – Der thé. – Besvärad af hosta och sömnlöshet tills öfver midnatten, -

D. 24. Hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe. Främmande Nordvik och e.m. Wilh. Wrede och Zagel. – Den nya barnsköterskan ankom om aftonen. -

D. 25. Såsom i går om morgonen thé af tussilago farfara med lakrits för hostans skuld. – E.m. en kopp kaffe. – Afton hos Boethlingk. Hela dagen hem. – Besök om aftonen af Dr. Crusell och en annan landsman Nylander ifrån Helsingfors.

D. 27. Expedierade bref till Blomqvist. – E m. en kopp kaffe. – Om aftonen i Struves föreläsning. - Till sessionen skulle jag i dag alldeles icke hafva gått, om jag ej hört, att ett visst parti förehade en motion att åt Reguly utverka ett Akademiskt understöd och att detsamma derföre, ut fit, till och med redan på förhand sökt värfva röster. – En sådan motion förekom icke; men deremot aflopp valet af korresponderande ledamöter på ett sätt, som lemnade ett obehagligt intryck på mig och hotar att åstadkomma dylika och kanske än värre följder än i förra året. – Oaktadt det i år först hette, att uti vår klass ingen vacance för nya Korresponderande ledamöter vore, föreslogos dock nu 2 nya af Krug och Köppen. Dervid citerade jag Hipping såsom flerårig kandidat, hvaremot Fuss invände, att sedan 2 år inga kandidatlistor mer skulle finnas. Jag ville ej börja någon opposition, då jag hade måst öppna den med de anmärkningar, att uti samma invändning intet sannt ord funnos. Saken blef

Sid. 72.

dervid, valet gick för sig och mig återstår nu således endast, att för min person protestera deremot vid nästa session. -

D. 28. Irritationer, äfven hem rörd af tillfälligheter vid den förlägenhet med tjenstfolk, hvaruti vi befinna oss, börjar gripa omkring sig hos mig. – Om aftonen hos Freyt. – Att jag der drack 2 koppar thé, bidrog dertill, att jag ej fick sömn förrän långt efter midnatten.

D. 29. Erhöll jag ändtligen bref ifrån Castrén, men tyvärr ingen afhandling. Icke destomindre måste jag väl nu försöka, att äfven den förutan vid nästa session göra en motion om att engagera honom till fortsättningen af resan med beviljande utaf de af regeringen dertill redan bestående 5000 Rub. silfver. Brofeldts ankomst gaf mig anledning, att fara till Ministern, hälst jag ännu icke besökt

honom efter hans ankomst för att å förhand tala äfven med honom. Hans svar blef, att han ännu ej vore au courant de l'affaire och därför ville förbehålla sig decisionem, sedan saken förevarit uti Akademien och blifvit honom formeligen föreställd. En passant yttrade han, att det vore väl, om jag sjelf kunde företaga mig den der resan. – Byte af kökspiga. – E.m. en kopp kaffe. – Om natten åter likadan sömnlöshet som förut och i följe deraf

D. 30. Fortfarande retlighet och förstämning. – Ånyo bref till Blomqvist angående Castrén på dennes begäran att låta bedja hans kommissionär i Helsingfors Rabbe negociera ett lån för honom tills saken hinner blifva afgjord i Akademien. – Besök af Josselian. Något lugnare, sedan jag kommit till det beslut, att ej protestera mot valen i sista sessionen eller rättare sagdt ifrån Hippings uteslutande, ehuru det till följe af min förklaring öfver förra årets val infördes i protokollet, att han till detta års val skulle åter komma uppå listan. – Jag kan väl åter få rätt de jure men vinner ingenting dermed för Hipping och ådrager mig endast hätskhet af F., som så mycket mer kunde derigenom föränleda att arbeta mot mig äfven i afseende å det förslag, som jag redan uti nästa session ser mig nödsakad att göra angående Castréns antagande att fortsätta sin resa uti Sibirien med understöd af de till en sådan resa allaredan anslagna 3000 Rubel silfver.

D. 31. Hela dagen hem. Endast om aftonen hos Boethlingk. – Fru Strohlman återreste i dag till Gubanitz, ehuru vi föreslogo henne att stanna qvar öfver helgen, hälst Sofie i går var alfvarsamt sjuk – en följd af kroppslig och physisk utmattning. – Efter en dugtig kräkning, som följde om aftonen, befann hon sig dock Gudi lof! i dag åter så bra, att hon förmådde stiga upp.

1844.

Sid. 73.

1844.

D. 1. Jan. Quod felix faustumque sit! – Expedierade bref till Castrén på Obdorsk för att intala honom mod och förtröstan, ehuru jag Gud nåde sjelf icke befinner mig uti någon förtröstansfull stämning. I anseende till min fortfarande hosta drack jag i dag äfvensom redan i går morgons thé af tussilago farfara med lakrits. – Hela dagen märkligt trög och olustig. – Om natten längre tid ingen sömn.

D. 2. Expedierade bref till Kapitänen Popof i Ustsysolsk.

D. 3. Nästan hela f.m. med Sofie på andra sidan för diverse uppköp till julen. – Om aftonen danskolan hos oss och derföre Finnandrarne, Graefe, Grimm och Köppen. – Jag måste derföre försumma Struves föreläsning. – En kopp thé, hvarefter hosta och åter långvarig sömnlöshet. -

D. 4. Besök af en viss Agorodnikof, som F. hade adresserat till mig för att rådfråga mig angående ett Jakutiskt Lexikon, som han ärnar författa. Efter en långvarig conversation angående alfabetet, som vore att väljas dertill, insåg jag att han, oakadt han för språkslägtskåpens skuld förklarade sig för det Tatariska ännu icke kände det och än mindre Tatariska språket. Allt detta kunde han emedlertid efter sin tanka lära på par månader! Det hela gick ut på att på förhand captare benevolentiam för det lexikon, som han ännu skrifver. Då jag märkte det, invände jag, att det alldeles ej komme att höra till mina partes och att jag således ej skulle åtaga mig någon befattning dermed, utan hade han sednare att vända sig till Orientalisterna ex professo. Dermed gick han. – Hos Zandt. – Om aftonen med Köppen hos Öfverste Bulnerinck, som sjelf om f.m. hade varit att buda mig. – Hem först kl. 11. -

D. 5. Utom smärre utfarter och gångar hem hela dagen. – Julaftonen tillbragte vi detta år i stillhet för oss sjelfva utan alla främmande med undantag af Nordvik. -

D. 6. Zagel till middagen. Dervid 3 glas Margaux och 1 kopp kaffe. -

D. 7. Hela dagen hem. -

D. 8. Tid frukosten 1 glas vin, hvarefter jag reste till Strelna, för att hälsa på Finnér, som en längre tid skall hafva varit sjuk. – Vid middagen der 1 liten sup, 2 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Om natten par timmar sömnlös.

D. 9. Om morgonen 2 koppar kaffe. – Vid middagen 1 sup och 1 ½ glas vin. – Efter kaffedrickningen (1 kopp) återreste jag till staden först med Finnér's häst till Tönkälä, sedan till fots par verst, tills jag fick en Izvomick. – Långe ingen sömn. -

D. 10. Bivistade årssammanträdet. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Köppen på en stund. -

Sid. 74.

D. 11. Betalte åt Sterky de af Lawonius sända Svenska böckerna.

D. 12. Hela dagen hem. – Besök af fröken Martinau, fru Meinander och en fröken Järnefeldt ifrån Finland. – Fuchs började i dag undervisa Bertha i musik. – Vi hade derom låtit sondera genom Fru Strohlman. Dagen före jul ankom han sjelf och erböd sig att lära henne för en silfverrubel i timman. Af konsideration med mina vilkor, dock med förbehåll, att jag ej skulle låta blifva det kundt och han derigenom komma i obehagliga kollisioner med andra, då han eljest överallt tager 5 R. för timmen. – Föröfrigt berömde han efter första profvet de grunder, som hon fått genom sin mor, och mente att hon skulle komma att spela bra, om hon ville lägga sin flit derå. – Undervisningen kommer att fortfara tillsvidare en gång i veckan om fredagarna. – Sofie tämligen illamående af evigt bråk med barnen och oro, då äfven vårt sednaste val af barnsköterska efter allt utseende ej slagit lyckligt ut, så att vi med första åter äro tvungna att byta, ehuru vi ännu ej veta, hvarifrån vi skulle få en annan i stället. -

D. 13. Utfaren på gratulation till Vicepresidenten, Ministern och Grefve Armfeldt, af hvilka ingen anträffades, utan fick jag med andra på en framliggande lista skrifva mitt namn. Hos Sch. lemnade jag ett visitkort och fick inom kort ett af honom mig tillsändt. Dessutom dylika endast af Nadeschdin och Köppen. Besök hade jag af Scheichen och unge Frähn; men så mycket mer af egna vid Akademien tjenande Under-Officerare och soldater, till hvilka gratulationsbetalningen, ehuru i samma scala ungefär såsom förut, betydligt öfversteg de föregående årens vid slika tillfällen hvad antalet af de gratulerande öfverhufvud var nemligen i dag starkare, hvarföre jag måste antaga, att en del kommo nu 2 särskilda gånger. Upplýsningen stiger äfven hos denna klassen!! – Till middagen kadetterna Nordvik och Wilh. Wrede, den förre redan sedan i går aftons. -

D. 14. Besök af Prof. Rein, hvilken jag bød till middag. – Han sände återbud med ursäkt, att han ej kunde komma. Då jag hade kommissioner med honom till Helsingfors, for jag e.m. till Sirén, der

jag ock träffade honom. – Vid middagen 1 glas vin och. efter 1 kopp kaffe. – Besök af de Maison och med kort af Grefve Armf.

D. 15. Utfaren att söka en Dr. Margulius och Prof. Eichwaldt för att å Jordai [?] vägnar tillställa dem böcker ifrån Stockholm. Efter långt sökande fann jag åtminstone den sednare. – Sedan var jag utfaren med Sofie till Genr. Ammondts och till Mamsell Seminof, hos hvilken jag drack 2 glas kostligt Portugisiskt vin. – Derefter var jag ännu hos Fru Fessler. – Deltagandet i den officiella uppvagningen hos Uwarof försummade jag i dag uppsigtligt, då jag hade varit der sjelfva nyårsdagen. -

Sid. 75.

Det för smaken kosteliga vinet försakade dock, att jag mycket sent insomnade och hade en orolig, drömfull sömn med stark pollution. -

D. 16. Förde jag ändtligen till tryckeriet första hälften af den Ossetiska ordboken. – Obstruerad. – Om aftonen besök af Fruarne Vater, Brosset, Norrman och dess 2 döttrar, Sirén med en d^o, samt Sivén, Zandt, Crusell och Nylander. – Först midnatten till sängs och sömn långt sednare. -

D. 17. Besökte jag den gamle Admiralen Galenischtschef-Kutusov, som önskat få tala med mig, för att erfara, huru han hade att bete sig i afseende å det antiquariska sällskapet i Köpenhamn, af hvilket han blifvit kallad till Assoiré. Gubben var mycket artig och skänkte mig ett exemplar af Записки ученаго Комитета Морскаго министерства Ч. XVI. – Om aftonen hos Köppen för att beledsaga Bertha till danslektionen. Der 1 kopp kaffe. – Med K. blef det tillfälligt tal om Castr. och Reg. för hvilken sistnämnde han syntes mer än tillbörligt intagen, då han till och med anförde såsom angenämt för honom, att han här vore personligen känd, C. icke! – Återigen fick jag ej sömn förrän efter midnatten. – Ej underligt, då obstruktionen fortfarit hela dagen och nya irritationer tillkommit. – Om aftonen ankom en ny interimistisk barnsköterska. -

D. 18. Ändtligen knapp afföring. – Om aftonen faren till Sirén.

D. 19. Om aftonen hos Akad. Gr. för att aflemna ett bref till Dr. Sachsendal med 15 R. min årsbillet till det Esthniska sällskapet, att medföras af fru Gr. som i morgon reser till Dorpat. – Åt Akademikern öfverlemnade jag på hans begäran ett exemplar af min Ossetiska Grammatik. – W. Wrede ankom. – Sednare hos Köppen. – Der erfor jag, att Reguly åter erhållit något penningar ifrån Österrikiska hofvet. Icke desto mindre syntes af Baehrs och Köppens yttringar, att man ännu önskade för honom ett understöd af Akademien, hvartill B. indirecte sökte vinna mitt biträde.

D. 21. Nordvik och Brossets döttrar till middagen. – Om aftonen sökte jag förgäfvdes Zigel. – Länge ingen sömn.

D. 22. utfaren med Sofie på visiter till Zandts och Chopines. – Der l kopp kaffe. Om aftonen hos Zigel. – Der lät jag persvadera mig att deltaga i Lottospelet och förlorade l R. 5 kop. – Hem först kl. 11 ½ och till sömns efter midnatten.

D. 23. Besök af Dr. Norrman och om aftonen af Brosset.

Sid. 76.

D. 24. Öfverlemnade jag i Sessionen mitt förslag om Castréns användande till den Ethnographisk-Lingvistiska missionen i Sibirien jemte en allmän instruktion för resan, hvilken utarbetande hela den sednaste tiden sysselsatt mig. – Då sessionen vid min framkomst redan var börjad, och jag der såg äfven B., jemte ett par andra af den l klassen, så väntade jag en motion, den Reguly understödjande, hälst B. ej längesedan uti ett sällskap just i det afseendet hade sonderat mig, i dess ställe var den af en allmän oväntad beskaffenhet. – Man önskade nemligen för Middendorfs expedition utaf Sectionen ett ytterligare tillskott af 500 R. silfver. F. föreslog att tillsvidare låna de medlen af den för ethnogr.-lingvistiska expeditionen utsatta summan af 3000 Rubel och sedan ersätta dem af de 2000, hvilka redan blifvit anslagna af Museernas fonder för min egen föreslagna resa. Häröfver uppstod en tämligen liflig debatt, hvaruti B. redan börjat förifra sig och till och med göra anspråk på hela summan af 3000 R. under förevändning, att den blifvit beviljad i sammanhang med den naturhistoriska Missionen, ehuru det ifrån första början var beslutadt, att den förra skulle alldeles skiljas ifrån den sednare. Också hade han den märkvärdiga invändningen emot C. att Akademien ej gerna kunde understödja honom, då hans nu af mig föreslagna resa skulle bilda en fortsättning af hans hittills verkställda resa, som verkställes med understöd af Alexanders-Universitetet i Helsingfors. Frågan blef då slutligen, om jag ville alldeles resignera uppå min egen resa, då slutligen denna genom det föreslagna arrangementet skulle komma att draga förlusten. Väl vetande, att man sednare skulle göra ytterligare anspråk äfven på de återblifvande 1500 Rubel antingen för M. eller R., om jag sade mig uppgifva hela min reseplan, förklarade jag mig icke definitivt ännu för momangen kunna göra det, utan tvärtom vilja företaga resan, ifall omständigheterna tillåta det, hvad för ögonblicket i alla hänseenden ännu icke är fallet. Emedlertid ville jag å min sida samtycka för tiden till den föreslagna afkortningen af 200 Rubel och så blef då ändtligen beslutit. Å min sida måste jag vara glad att för momangen mitt projekt om Castréns användande med 3000 gick igenom, och prisade mig lycklig, att jag ännu i dag just i Grefvens tid kommit fram med motionen därom, då i annat fall möjligtvis hela summan kunnat stryka. – Genom den vändning saken nu tagit är ock vidare afkortningar af de återstående 1500 R till förmån för M. eller R. någorlunda förebygdt. Måtte nu endast sessionens i dag fattade beslut blifva, såsom jag vill hoppas äfven stadfäst af Ministern! – Om aftonen danslektionen hos oss äfvensom besök af fruarna Graefe och Köppen. Dessutom äfven Boethlingk och – på en liten stund – af Akademikern Gr. – I dag erhöj jag l_a korrekturet af ossetiska Grammatikens sednare del på Ryska. – I dag

Sid. 77.

har jag haft 2 gånger uppkastningar, egentligen, såsom det tyckes af nytt och åter ovanf snus, – länge sömlös, -

D. 25. Hos F. för att göra mig än yttermera förvissad om Castrénska saken för att kunna derefter inrätta mina missioner i afseende å honom, då han nu sitter i Obdorsk utan att för brist på penningar kunna komma hvarken fram eller tillbaka. Han mente, att saken icke mer skulle utom sjelfva Akademien möta svårigheter, utan att man kunde anse densamma säker. – En passant erfor jag att B. redan hunnit praeockupera äfven honom i afseende å C., som ibland annat skall åberopat sig att det icke hördes till något vidare hvarken om min eller Cast. resa (och likväl visste han nog, att åtminstone den sednare ingalunda ännu var uppgifven). Jag begagnade mig af tillfället att ang. R. anföra mina argumenter emot honom, såsom man hittills känner honom, sålänge han ingenting levererat hvad man kunde bedöma om han Capacitet och till följe deraf anspråk på något understöd – argumenter, hvilka F. föröfrigt ej kunde annat än gilla. Om aftonen hos Köppen. – Oaktadt jag om aftonen intet thé drack, fick jag tyvärr åter ingen sömn förrän efter midnatten.

D. 26. Om aftonen hos Brosset en stund.

D. 27. Expedierade bref till Blomqvist. – Om aftonen med Sofie hos Dr. Graefe, der dansskolan var i dag. – Om natten pollution. -

D. 28. Hela dagen hem tämligen ansatt af hostan. – E.m. en kopp kaffe.

D. 29. På andra sidan i bokbodorna för att söka böcker åt Linsén. Efter hemkomsten en kopp kaffe. – Sedan hem.

D. 30. Åter på andra sidan dels i samma ärende, dels för att söka Dr. Margulius för Ilmonis kommission. – Hos Sirén frukost med en sup. – Besök af Sundblad. – Om aftonen Nylander, löjtnant Videgren och Prof. Kosegarten.

D. 31. Betydlig snufva och hosta. – Om aftonen hos Mechelin. –

Februari 1844.

D. 1. Febr. Utgången för att än en gång söka Dr. Margulius, hvilken jag ock träffade. Jag erfor nu, att Eichwald verkligen dragit försorg att låta honom veta, att för hans räkning vore hos mig ett exemplar af boken att lösas med 60 kopek silfver, men hvarpå han resignerat, då han ej kunde Svenska och således ingen nytta skulle hafva af boken. Jag sade honom då, att jag för den betalningen skulle hålla boken. Hade jag varit så klok förut, så hade jag bespart mig tid och kostnad med hvars uppsökande för Linsénska saken ytterligare i bokbodorna utan att få med en enda passlig bok. Märkligare är att i sjelfva Gräfska boklådan ingen enda af de betecknade stod att få. Långvarigt besök af en härvarande Seminarii lärare Savatief, som är sinnad att författa en Syrjansk Grammatik efter Gabelantz och i afseende derå ville höra mina råd och på förhand insinuera handskriften till genomseende. Åtminstone för momangen måste jag

Sid. 78.

afslå det sista af brist uppå tid. – Om aftonen med Sofie hos Siréns. – Hela aftonen hårdt ansatt af hosta.

D. 2. – I Linséns interesse sökte jag åter förgäfves både Sirén och Zandt. Taubenheim träffades och lofvade både böcker och penningar. Hos Brieff fick jag intet köpa, men ändtligen hos Eggert till och med mer än de egenteliga kontanta medlen skulle tillåtit. E.m. besök af Dr. Gr. hvilken vi hade efterskickat för Fannys skuld, som uti de sednaste dagarne varit mera alfvarsamt opasslig. – För min hosta forskref han pulfver af Nux vomica och redastei tosti 2 om dagen att intagas. – Besök af Pastor Knierim som hämtade mig Kesselbergs lettiska Grammatik. I anseende till min hosta gick jag ej till sammankomsten hos Köppen och intog redan till natten ett pulver.

D. 3. Hos Engelh. för att utbyta ett defect exemplar. Då han hörde till hvilket ändamål böckerna vore, skänkte han till 3 verk till ett värde af 5 Thal. 21 gr. och lofvade framdeles för samma ändamål lemna rabatt! – Furuholm tillställde jag katalogen öfver de önskade böckerna, men Sirén fann jag icke heller i dag hem. – Om aftonen dansskolan hos oss. – Sedan åter häftigt ansatt af hostan intills jag somnade. – Sömnens såsom den föregående natten, mycket drömfull. -

D. 4. Hela dagen hem utom att jag var till apotheket för att köpa lakrits. – Oaktadt detta och en mera vald diet var jag dock isynnerhet om aftonen före gåendet till sängs och en tid efter det jag lagt mig mycket starkt ansatt af hostan.

D. 5. Hostan fortfarande. – Bertha var i dag sänsliggande, de två andra hafva symptom af skrophler. – Jag förde i dag de hittills insamlade böckerna (för Prof. Linsén) till Tallgren, som lofvat besörja om deras affärdande till Finnland. – Hos Fuss för att höra efter huru långt Castréns sak avancerat. – Den skulle i dag efter hans förmodan förekomma hos Ministern. Med Vice-Presidenten hade han talt derom, och han vore vunnin derföre. – Befarande att jag äfven till en del

ådragit mig hostan genom sofvande i den sällan eldade och derföre ock fuktiga köskammaren, beslöt jag att tillsvidare sofva uti förmaket och i sjelfva verket var jag redan i afton mera fri ifrån hosta, än de föregående qvällarna, då jag aldravärst blifvit ansatt just, sedan jag lagt mig. – Förut med Sofie hos Frähns. – Natten roligare än vanligt, ehuru jag vaknade mot morgonen, utan att sedan på lång tid få sömn. -

D. 6. F.m. besök af fru Knieriem och e.m. af fru Passelberg. – Om aftonen hos Tallgren, Sirén och Furuhjelm, hvilken sistnämnde hade lofvat se till, hvad han kunde finna uti sitt bibliothek att skänka åt Linsén. Han hade ännu icke hunnit genomse allt; men hade dock fått allaredan 10 band tillsammans. – Om natten ett häftigt anfall af hostan. -

Sid. 79.

D. 7. Om aftonen dansskola hos Dr. Gr. Der med Sofie. – Natten fri ifrån hosta, ehuru sömnen orolig. -

D. 8. Hos Zandt och Sirén, äfvensom jag sökte Prosten Modén. – Om aftonen hos Boethlingk. Orolig sömn, men fri ifrån hosta.

D. 9. Om aftonen hos Baer.

D. 10. D^o d^o hos Köppens, der dansskolan var. Drömfull sömn.

D. 11. Hela dagen hem. – Till middagen Zagel. Dervid $\frac{1}{2}$ glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – E.m. öfverhufvud trög. – Min hosta har minskats, deremot hafva nu alla barnen börjat hosta och ju längre ju mer. – I dag har den börjat ansätta också den lilla Fredrika. – Om natten var hennes sömn mycket orolig, hvarföre ej heller Sofie fick mycket sofva. -

D. 12. Jag sjelf somnade mycket sent, hade en pollution, vaknade redan kl. 3 och uppsteg emot 4. – Besök af Baehr och om aftonen af Baron Haxthausen. – Sedan (budne) till Köppen på thé, jemte liten soupé vid pröfning af Krimiska viner. – Oaktadt mitt blotta smuttande torde dock äfven jag druckit par glas. – Hem först midnatten, och icke ens straxt sömn. -

D. 13. Med undantag af litet maghosta, befann jag mig dock bättre än jag hade väntat efter det gåriga svärmandet. – Nytt svärmande, i det jag for till en middagsmåltid hos Sirén, föranstaltad egenteligen för de till synodalmötet församlade landtprästerne. – Jag gjorde dervid efter

omständigheterna skäl för mig såväl i mat som dryck; men hade visserligen ock derefter anfäktningar af maghosta och en mycket drömfull sömn.

D. 14. Befann jag mig i det hela bra utom att jag kände mig frusen. – NB. i går var jag hos Fuss för att öfverlemna de af mig för Castrén köpta böcker och kartor. – Uppå fleres inrådan begagnade jag mig tillika af tillfället att fråga, hvaraf det kommer, att jag nu allaredan efter anciennitet tjenar öfver 6 år, således mer än 2 gånger den lagliga tiden, uti Kollegiråds rang utan att hafva blifvit vidare befordrad. Uti 4 år har jag tegat och väntat; nu förändrar sig hela världen och mina vänner råda, att jag skall yrka uppå min rätt, om ej för egen, så för min familjs skuld. – F. förklarade alltsammans härröra af Kommitténs försumlighet, som vore van att föreställa om sådant blott när de intresserade sjelf bedja derom! Skulden skall således blifva min egen! Han lofvade ännu samma dag låta höra efter i Kommitteen. Vål hade han ett par gånger tänkt derpå, men då det varit utom kommitteen, så hade det blifvit dervid och han trott, att jag sjelf undanbett mig befordran, såsom man stundom skall hafva exempel uppå. – I dag åter diner hos Zandt, der jag äfven passerade aftonen. – Drömfull sömn.

D. 15. Befann jag mig dock tämligen väl utan att vara särdeles

Sid. 80.

besvärad af hostan. Före sessionen kom Schardius och affordrade min underskrift till protokollet för förledna års sista session, som jag i sinom tid icke underskrifvit, föregifvande att jag skulle göra det sednare. Jag trodde att det skulle blifva glömdt och jag sålunda slippa att protestera mot valet af Korrespondenterna, hvarvid F. åter icke tog i öronen min anmärkning om Hippings kandidatur, ånyo besluten vid den första sessionen år 1843. – Nu förklarade jag då, att jag ej kunde underskrifva protokollet annorlunda än med protest. – F. sjelf kom till och låddes icke veta af anledningen, hvarpå jag hade Sch. att hämta protokollet för ofvannämnda session, hvarefter han yttrade, att protesten vore att inlemnas speciellt. Fr. sökte afråda mig derifrån, då jag i alla fall icke mer skulle kunna annullera det för sig gångna valet och blott skulle stämpla mig såsom den der vill formera opposition och ådraga mig U-fs ovilja. – Dessförinnan hade F. berättat mig, att Ministern stadfäst Castréns engagement. Just för den sakens skuld hade jag förut uppskjutit min underskrift och det är således väl, att den saken nu allaredan blifvit afgjord. – Sally fortfarande sjuk, så att Dr. Gr. föreskref henne Calomel. -

D. 16. Besök af Frenckell ifrån Helsingfors. – Fru Strohlman ankom med en svärdotter. – Dessutom hemtade man till oss nu just en ifrån Finnland ankommen Mamsell Höckert, prästdotter, erbjudande henne till barnsköterska. – Då hon icke hade något ställe, ej ens något kvarter, eller bekanta, så emottogo vi henne tills vidare och betalte för henne frakten för resan 7 Rubel. – Af förseende vakade jag ända till kl. 12; men fick sedan ändå på lång tid ingen sömn. -

D. 17. Expedierade bref till Blomqvist och Castrén. – Hos Krug och Fuss. Med den sistnämnde öppnade jag en diskussion angående Hippings uteslutande ifrån valet af korresponderande ledamöter, i det jag frågade honom om han har något emot honom, eller om det sednast skett för min skuld. – Han svarade, att intetdera vore fallet, utan han hade förgätit att man 1842 beslutit, att åter uppföra honom på listan till följande val och jag sjelf felat derutinnan, att jag ej i tid påmint honom derom, så mycket mer som det varit långt förut publiceradt, att inom vår klass vore 3 Vacancer. – Efter ömsesidiga explicationer förklarade jag, att jag nu ansåge en protest å min sida för öfverflödig. Angående min befordran till statsråd mente han, att jag egenteligen ännu icke hade skäl att beklaga mig, då jag först 1832 blifvit Extraord. Akademiker och derigenom Hofråd, derpå 1838 Kollegieråd efter den lagliga tiden af 6 år. – Nu borde föreställningen om min befordran till Statsråd kanske vara gjordt och således resultatet att afvaktas. – Nu vill jag dock minnas, att det vid min befordran till Kollegieråd skulle räknas Anciennitet ifrån år 1836;

Sid. 81.

och måste derom ytterligare göra mig underrättad äfvensom om den lagliga tjenstetiden för mig i Hofrådsklassen. -

D. 18. Hela dagen hem. E.m. en kopp kaffe.

D. 19. Äfvenledes hela dagen hem. – Sara hade återfallit i sin förra sjuklighet och äfven Bertha är sängliggande. – Jag slöt ändtligen min redan för en vecka sedan började revision af hela mitt bibliothek, som jag ansåg nödvändig, sedan man saknat en bok, som min hustru tagit i sängkammaren för att läsa. Under denna revision återfanns väl den, då den ryska gumman, som vi först ej kunde annat än misstänka derföre, återburit den, eller ock barnen bortsläpat och förlagdt den; men i det hela befunnos dock 3 andra böcker vara borta och deribland första bandet af Admans strödda försök till förklaring af Nya testamentets heliga skrifter. När det bortkommit och utur mitt eget kabinet, vet jag väl ej; dock synes det ej hafva kunnat ske för lång tid sedan, hälst jag också saknar ett häfte af Frey, som jag först i förledne vår eller sommar erhö. -

D. 20. Hos K. för att låna af honom en af Heroldiet utgifven, men ej uti bokhandeln befindlig förteckning öfver alla civila embetsmän af 6te och 5te klasserna der min anciennitet för 6te klassen angifves löpa ifrån den 2 Dec. 1835. Af honom erhö jag ock den nyaste förordningen om embetsmäns befordringar. Med båda begaf jag mig till Fuss, som först ville bestrida giltigheten af uppgiften i Heroldiets förteckning, hvaremot han redan förra gången vid mitt åberopande derå invändt, att det troligen vore ett tryckfel, att det ej kan vara det, synes redan af inrättningen uti hela förteckningen, hvilken just är rangerad uti chronologisk ordning efter samtliga embetsmäns anciennitet efter år, månad och datum. Till yttermera bevis för rigtigheten tjénar sjelfva den ofvannämnda förordningen, lydande, att de, hvilka fått sin bildning uti rikets högre läroverk (således Universiteter) ifrån 3^{die} klassen skola befordras till den 6te ej efter 6 år, såsom han här om

dagen ville inbilla mig, utan efter 3 år. Då jag nu den 2 Dec. 1832 blef Extraordinarie Akademiker och i och med detsamma Hofråd, så följer af sig sjelft rigtigheten af min Anciennitäts beräkning ifrån d. 2 Dec, 1835, och min rättighet att kunna vänta befordran till Statsrådet redan åtminstone 1840, hvaremot vi nu redan räkna 1844 utan att något höres. Emot dessa argumentationer kunde han slutligen ingenting invända, utan hvälfde åter skulden på Kommitteen, der han ännu i dag lofvade erinra om saken. – Efter den lilla utgången i den stränga kölden kände jag under stående arbete hemma i det mot vanligheten kallare kabinettet kyla i fötterna och fick sedan igen ett svårt anfall af min hosta, hvarifrån jag de sednaste dagarne redan varit nästan alldeles befriad. – E.m. en kopp kaffe. – Äfven om natten var jag skoftals ansatt af min hosta. -

Sid. 82.

D. 21. Satt näfversulor, emellan strumpan och foten, hvilka framlockade så mycken svett, att jag tyckte vara rådligast att åter taga bort dem, när jag gick ut i kölden i staden. Expedierade bref till Rabbe i Helsingfors. – Hos Engelhardt. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Brandenburg. – Först när jag skulle till sängs, fick jag åter anfall af hostan, men sofde väl hela natten. – Deremot

d. 22. vid uppstigandet åter svår hosta med afgang af tjock slem. – Dr. Gr. betalte sin skuld. – Hos Zandt för att återfå Linsénska subscriptionslistan och de sednast influtna medlen. – I afsigt att uppbära subscriptionerna var jag ock hos Taubenheim och Wathén, äfvensom hos Sirén, der frukost med en liten sup och 1 glas vin. – Det hade jag bordt låta blifva, ty under loppet af dagen blef hostan förfärlig. – Äfven Sofie som hittills ensam stått sig i hela huset, måste för verk och frossbrytningar intaga sängen, och hela huset utgjorde ett lazarett. I anseende till Sofies sjukdom måste jag uppgifva min plan att om aftonen gå ut till Zagel, för att i det huset kanske äfven vinna något för Linsén. – För öfrigt kunde det vara så godt att jag var hem; ty hostan fortfor att vara ytterst plågende och hufvudet var mycket dåsig. – Om natten sömnen drömfull med en pollution. -

D. 23. Mitt tillstånd i det hela detsamma som i går. – Sofie var åter åtminstone på benen; ehuru än ej alldeles frisk. – Min hosta fortfor hela dagen, ehuru åtminstone hufvudet sednare var någorlunda fritt. – Hos Fuss, i tryckeriet och e.m. hos Brandenburg, för att tillstålla honom Linsénska subscriptionslistan. Der en kopp kaffe. – Före gåendet till sängs hade jag ett fotbad och drack sedan 1 ½ glas bröstthé. – Sömmen blef tämligen god under stark transpiration.

D. 24. Hostan något lindrigare och hufvudet fritt. – Fru Str. reste bort med sin dotter. – Igenom mjölkflickan, som gifvit oss anvisning på den sednaste barnsköterskan, upptäcktes det ändtligen att hon gifvit sin dotter, hvilken här ofta lupit hos modren, par af våra servietter. Då det nu således var uppenbart, att vi den sednaste tiden ej utan skäl misstänkt henne för tjufskhet, så sökte jag med anledning deraf förmå henne att bekänna, om hon också tagit böckerna? men detta nekade hon, såsom öfver hufvud allt, hvarom hon ej kunnat öfverbevisas. Emedlertid förafskedade vi henne genast. En lycka att vi nu hafva Mams. Höckert hos oss, som åtminstone tillsvidare kan ersätta

henne. – Då mina fötter åter efter hand började kännas kyliga, så försökte jag åter att lägga näfversulor emellan foten och strumpan. – Om aftonen med Bertha hos Köppens till danslektionen. – Der idkeliga anfall af en mördande hosta. – Före gåendet till sängs började jag åter intaga pulver af Nux Vomica. – Länge ingen sömn, men sedan var den lugn.

D. 25. Om morgonen var jag åter plågad af hostan, tills jag intog det andra pulvret. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen åter.

Sid. 83.

ett ihållande anfall af hostan, som oroade mig till och med om natten.

D. 26. Öfverlemnade till Fuss ett bref till Castrén för att afsändas med den nu ändtligen färdiga Akademiska sändningen. – På andra sidan för att köpa åt barnen oleum jewam aselti [?]. Jag började hålla en bred flanellbinda om magen och underlif. – Besök af Sirén, sedan Boethlingk med den unge danske resanden Westergaard. – F.m. en kopp kaffe. – Om aftonen åter hosta, ehuru ej i alldeles så stark grad, som förut. – Äfven om natten hostade jag något.

D. 27. Besök af den vedervärdige Nawrotzki och Uspenskij. – Om aftonen fru Vater och Prof. Kosegarten. Hostan fortfarande, tyckes draga sig mera åt bröstet och strupen.

D. 28. Jag föreviste i sessionen Castréns handskrifna Syrjänska grammatik, äfvensom jag uppläs hans bref till mig och det till Rabbe, hvaraf jag uppsatt en tysk öfversättning. – B. hade äfven nya kommunikationer om Reguly beledsagade af muntliga anmärkningar om honom och hans fortfarande desperata läge. Castréns papper, åt R. ännu för 2 år sedan, då han var hans elev, icke haft reda på partes orationis och i allmänhet saknade (NB. då) sinne för grundligare philologiska studier, kunde naturligtvis ej annat än misshaga B., som efteråt sade mig, att jag ej hade bordt uppläsa det. På min invändning: Hvarföre icke! blef han mig svaret skyldig. Visserligen kunde det anses för indelicat emot honom, men det var dock öppet mot hans molimina, för att bakom min rygg till och med skaffa det C. tilltänkta understödet åt Reguly. – Besök af en fru Kraschmilnikof, som önskade lektioner i tyska språket. -

D. 29. B. skref till mig en biljett innehållande den förklaring, att han a priori icke kunde sätta tro till den gåriga uppgiften om Regulys allmänna okunnighet i Finnland. Jag lät honom i ett kort svar förstå, att jag icke heller trott det förrän en trovärdig person tillfälligtvis berättat mig det såsom öronvittne, hvartill nu kommer Castréns likalydande tillfälliga utsaga. – Hos Fuss. – Om aftonen hos Zagel. – Der en kopp kaffe och sedan 2 koppar thé. – Hem och till sängs först emot midnatten. – Åter svårare anfall af hostan, som visade sig äfven om natten.

Mars 1844.

D. 1. Martii. Hos Fuss. – För öfrigt hela dagen hem. – E.m. några timmars siesta, hvarföre jag fick pligta med sömnlöshet tills öfver midnatten. Om aftonen hos Köppen. -

D. 2. Dr. Gr. förordnade mig Schink med bröstthé, som jag började nyttja. – Föröfrigt var det i dag uti allmänhet bättre. – Om aftonen hos Köppen danstimma. – Jag drack der äfven thé. -

D. 3. Besök af Akad. Gr. hvilken åtog sig att tillställa Uwarof ett exemplar af Instructionen för Castréns resa. – Jag började fru K-fs undervisning. – Hos F. för att höra åt, om något blifvit beslutadt angående hans svärfars lingvistiska Mss.

Sid. 84.

Det vore nu tillfälle att reqvirera dem, då på B. hemställning ytterligare 5000 R. silfver blifvit beviljade, för Middendorfska expeditionen och blott hälften deraf nu är eller blifvit disponerad. K. trodde dock, att alla de der medlen vore bestämda för resor (såsom jag befarar, äfven för att understödja Reg.) Föröfrigt tillbakahöll ej heller K. sin partiskhet för denne och lät likaledes förnimma sig, att jag ej bordt uppläsa C[astré]ns yttrande om honom. Dennes kunskaper, mente han torde vara universellare och grundligare än R.s, emedlertid skulle den förres resa ej komma att hafva den effekt, som den sednares. – Om aftonen hos Fr.

D. 4. Hos Fuss och Oldekop i afseende å aftryckningen af Castréns bref i tidningarne. – Hos Fr. – Jag expectorerade mig öfver min ställning här i allmänhet och den närvarande kollisionen med B. igenom Reguly och erfor dervid, att hvad jag redan förut hört, att äfven han är mer än billigt intagen för den sednare. Det blir nu allt mera klart hvarföre B. begärt mera penningar, än han egenteligen behöfver för Middendorf.

D. 5. Redan kl. $\frac{1}{2}$ till 5 vaknade jag af en häftig hosta, som fortfor en god tid. Då jag derigenom mycket ansträngdes, så uppsteg jag helt och hållet. – Hos Taubenheim. Ännu har han icke kommit längre med de för Linsén ämnade böckerna och upprepade sitt löfte, att skicka dem med första till mig. – Besök af Sundblad och Friman. – Min hustru sjuk och sängliggande, hvarföre jag ock ensam måste underhålla främmandena, om aftonen Boethlingk med sin fru och Westergaard samt Zandt med dess son.

D. 6. Om aftonen sökte förgäfves Brandenburg och Fr. Wulfert. – Sedan hos Freitag. -

D. 7. Hos Taubenh. Han hade åter glömt böckerna. Hos Brandenburg. Med Sofie visiter hos Kothen, Norrmans och Kairenius. Den sistnämnde träffade jag tyvärr ej sjelf hem för att rekommendera honom Linsén. – Om aftonen i samma ändamål hos G.s, af hvilken jag ock fick ett litet bidrag, äfvensom af Z. Der först en kopp kaffe och sedan thé. – Till sängs först till midnatten.

D. 8. Besök af en köpman ifrån Ustsyssolsk Novoselov. – För resten af de för Linsén insamlade medlen köpte jag böcker hos Eggert. E.m. besök af Baron Haxthausen. Om aftonen förde jag till Brandenburg ett pakett ifrån min hustru att föras med en resande till Kuopio. – Sedan hos Baehr. Genom mitt vistande ut i luften och kanske ovarsamhet i diet åter mer hosta. – Sent till sängs. -

-

D. 9. Besök af Schlüter. – Om aftonen dansskolan hos oss och aftonen de dansande barnen besök af Fruarne Köppen, Gräfe och Vater samt Akademikern Graefe med 2 döttrar. – Pigan hade lemnat ett ljus att brinna i förrummet på ett li-

Sid. 85.

tet bord, på hvilket äfven åtskilliga af fruntimrens saker befunno sig. Under sjelfva dansen kam en tjuf på ljuset, som derigenom föll ned emot mellanväggen till mitt kabinett och på de närmast liggande effekterna, hvilka derigenom fattade eld. lyckligtvis blef Akad. Gr. genom mitt kabinett varse att det flammade der framföre och gjorde mig uppmärksam derpå. Då jag sprang dit stod en liten hufva i ljusan låga. Jag kastade den på golvet på en matta, der jag genom trampande hoppades kunna släcka elden. Dervid sjuddes mina hår och ögonbryn; men först igenom andras tillhjälp och vatten fick elden släckt, och vi undgick lyckligtvis en större fara med förlusten af par små barnhufvor och skadandet af några andra smärre saker. En par minuter längre tid och elden skulle fattat uti fruntimmerspälsar. – Af skrämslan och brandlukten på mig sjelf fick jag litet hufvudverk.

D. 10. Zagel till middagen. Dervid 5 glas Mallaga och sedan 1 kopp kaffe. ~ Emot förmodan bekom mig dock försöket väl.

D. 11. Faren till Vice-Presidenten, som jag dock ej träffade hem. Jag lemnade der ett exemplar af tidningsartikeln öfver Castrén och af min instruction, som jag hade ämnat öfverlemna honom personligen. – Besök af Engelhardt. – Vid middagen ett glas Mallaga, som dock nu åstadkom hosta. – Om aftonen buden till Boethlingk, der ett större sällskap var församladt i anseende till Westergaards i morgon förestående afresa till Köpenhamn. – Särdeles törstig drack jag 3 koppar thé, åt dessutom vindrufvor och en appelsin. Hem först kl. 11.

D. 12. Förde Linsénska böckerna till Tallgren för att vid lägenhet afsändas till Helsingfors. – Hos Sivén frukost med en sup och 1 glas vin. – Hos Schardius aflemnade jag min tyska bokrequisition för detta år. – Hos Frähn. – Om aftonen besök af Brosset. – Zagel kom att bjuda mig till sångakademien uppå en Concert och föreslog äfven Br. att komma med. Han blef der dock endast till la delens slut, sedan han redan hade engagerat sig. – Först kl. 11 till sängs. -

D. 13. Såsom jag nästan hade väntat, kom B. uti sessionen fram med en skriftligt uppsatt protest emot mitt uti förra sessionen upplästa tillfälliga omdöme öfver Reguly af Castrén, hvilket han sökte vederlägga, visserligen utur blott subjectiva grunder. – Sedan han slutat sitt långa dels skriftliga, dels mundtliga föredrag, frågade jag, om det skulle anses såsom officiellt och införas uti protokollet och utbad mig, då det svarades nej, att i sådant fall få anföra mundtligen några ord. Jag anmärkte då att såsom en hvar kan sluta af hela sammanhanget uti Castréns bref, hela yttrandet är alldeles tillfälligt och således ingen grund att förutsätta, att han haft något

Sid. 86.

interesse med att uppsåtligen vilja förklena Reg. emedan brefvet är skrivet uppå en tid, då C. icke ens kunde ana, att någon annan Akademiker skulle vilja uppställa R. såsom hans rival och till hans förfång. – För öfrigt hade jag oberoende af C. hört alldeles samma omdöme fällas öfver R.s kunskaper den tid, som han var i Finnland, af Finnländare och kunde om Conferensen så önskar, uppfordra en sådan, att offentligen bekräfta detta vittnesbörd inför Konferensen. Häråf uppstod en liflig debatt emellan mig och B., hvaruti äfven åtskilliga andra deltogo, såsom F. K. och B-K. – F. tycktes äfven vilja förebrå mig, att jag hade uppläst det yttrandet, hvartill jag svarade, att jag visserligen efter min öfvertygelse ansett en af mig obetviflad notis om R.s allmänna vettenskapliga bildning i objektift afseende viktigare för Konferensen än B.s kommunikationer uti samma session om hans betydliga skulder och privata omständigheter, hvilka väl ej kunna sägas på något sätt angå Akademien. Dessutom tröstade jag mig med, att den första upphofsmannen till hela kollisionen varit icke jag utan B. sjelf, i det han infame d. 12 Jan. bekämpat min motion om Castréns antagande till utförande af den Sibiriska språkliga expeditionen. – Dermed slöts den obehagliga discussionen; men fortsattes sedan ännu under hemgåendet emellan mig och B-K å ena sidan och K.s å den andra. – Om aftonen hos Lobjko, hvilken jag bad genomgå min Ossetiska Grammatik för Ryskans skuld och anmärka, om der ännu finnas tryck- eller språkfel. – Hos Schlüter, med hvilken jag expedierade ett pakett till Blomqvist. – Då jag på båda ställen drack thé, så fick jag länge ingen sömn.

D. 14. Sökte Grefve Armfeldt förgäfves. –

D. 15. träffade jag honom och öfverlemnade exemplaren af artikeln om Castrén i vår tidning och min Instruction. – Expedierade bref till Lawonius i Stockholm. – På bibliotheket. – Om aftonen hos Köppen. – länge ingen sömn. -

D. 16. Expedierade bref till Blomqvist. – På Trinii begrafning i kyrkan. – Om aftonen hos Dr. Gr. i dansskolan. – Der drack jag utom 2 koppar thé $\frac{1}{3}$ glas ingefärsöl. – Drömfull sömn. -

D. 17. Vaknade redan i dagningen då jag uppsteg, då jag ej mer kunde sofva. – Ögonen litet inflammerade. – Vid middagen ett glas Malaga. – Derefter utfaren till Rosenoff, som jag ej träffade hem. Sedan hos Lobjko ända till kl. 12. -

D. 18. Besök af Josselian. – Hela dagen hem.

D. 19. Likaså. – Om aftonen besök af Fruarne Brosset och Norrmann, samt löjtnant Furuhjelm. – Hos Köppen hörde jag, att en ny subscription blifvit föranstaltad af B. för R. Dertill hade deltagit Fr, Sch. och F.ss. – K. sjelf talte nu lugnare om saken. -

D. 20. Om aftonen hos Bross. – Jag hade e.m. hållit en liten siesta, och fick om natten pligta derföre genom långvarig sömnlöshet. -

Sid. 87.

D. 21. Om aftonen hos Boethlingk. -

D. 22. Besök af Baehr. – Han talte fogligare om R.s sak, om hvilken han tillstod, att det vore en Ehrensache, hvarutur han nu önskade komma ut och vore nu hans plan, att R. genast skulle komma hit tillbaka och sedan hvar han ville utarbete något Opus öfver Woguliskan. Hvad som var mig oföväntadt, så meddelte han mig, att han skrivit till Gottlund och af honom fordrat ett upprigtigt utlåtande öfver R.s förhållande i anseende till Castrén till följe af dennes yttrande om honom, att han ej känt partes orationis, då han började studera Finska för honom. Efter sin vana hade G. svarat derå, såsom jag förmodade det, på 4 $\frac{1}{2}$ ark, naturligtvis tagit parti af R. emot C., ehuru han ej kan neka, att R. varit så svag i den allmänna Grammatiken, att han ej känt de latinska benämningarna på partes orationis. Föröfrigt var uppenbarligen G.s hemliga syftemål med brefvet att om möjligt upphetsa B. emot mig. Då B. i sitt interesse med blyertspenna gjort åtskilliga Randglossen, så tog jag mig deraf anledning att bifoga andra dylika till bättre upplysning. – Om aftonen hos Sirén och sedan hos Nadeschdin. – Théet, som jag der drack och den nu redan till Finland utbredda stridsfrågan, gjorde att jag först mycket sent insomnade. -

D. 23. Hela dagen hem. – Äfvenså

D. 24. den följande, utom att jag på Baehrs anmodan fört det Gottlundiska med de dubbla randglosorna till min granne Akademikern Graefe, som, då Fr. hade kommit till honom, för att uppmana honom till deltagande i subscriptionen, kastat honom listan tillbaka och kallat Rg. en äfventyrare. Gr. förargade sig öfver Fr. att han sqvallrat det för B. och derigenom ådragit honom denna söndring. -

D. 25. Vid middagen ett halft glas Mallaga, hvarefter jag sedan med anledning af Maries namnsdag af henne trakterades med en kopp kaffe och ett glas thé. -

D. 26. Jag sökte förgäfvat Lobjko egentl. för att bedja honom genomse och rätta utkastet till mitt utlåtande öfver Ornatofs Mordvinska lexikon hvarmed jag nu äntligen blifvit färdig. – Sedan kom K. till mig i egna ärender och gjorde mig samma tjenst. Om aftonen besök af Boethlingk med sin fru, fru Vater och fröknarne Graefe, Brosset, Nylander och Crusell. -

D. 27. Jag uppläste mitt utlåtande öfver Ornatofs verk hvarifrån jag nu således är fri; men i dess ställe blef jag nu åter anmodad att granska

Sid. 88.

en Syrjansk öfversättning af en Katechismus. – En dylik öfversättning af en predikan har jag redan förut erhållit. – E.m. besök af Kunik. – Om aftonen med Sofie hos Bross.

D. 28. Om aftonen hos Mechelin. -

D. 29. Om aftonen sökte Mag. Nylander för att öfverlemna honom bref till Helsingfors. – Då han ej var hem gick jag sedan till Köppen. Der 3 glas thé. – Om natten kramp i högra knäet. -

D. 30. Hos Schardius. – Hos Nylander, hvilken jag aflemnade bref till Blomqvist med inneliggande 25 Rub. silfver. – Äfven med posten afsände jag till honom ett bref. -

D. 31. Om morgonen erhöll jag genom polisen del af ett Memorial ifrån General Theslef till öfverpolismästaren härstädes, hvarmedelst jag uppfordrades att förpligta mig att inställa mig till Häradstinget i Haukivaara och Piexemäki d. 4/16 Aprill angående den bekanta borgessaken. – Utan att bokstafligen följa innehållet, affärdade jag ett skriftligt intyg, att samma Memorial under detta datum blifvit mig förevist. – Hos Nylander. – Hos Nylander för att bjuda honom till middag, emedan jag med honom ville skriva till Axel om saken. – Jag var just sinnad att fara till Schultén för att rådfråga honom uti saken, då jag fick besök af Löjtnant Meurman, som ock mente att jag

kunde skicka Rättegångsfullmagt in Blanco till min svåger, i fall han för sin del anmodat någon att å hans vägnar bivista tinget och svara i saken. Dertill resolverade jag mig också, hvarjemte jag uti mitt bref till Axel gjorde honom uppmärksam uppå, att jag för sent enl. lag erhållit del af stämningen. På min bjudning kom ock M. till middagen. Derved 3 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen kom äfven Finér till oss och både eftermiddag och afton förflöto således uti angenäm förströelse. – Först efter kl. 11 till sängs.

April 1844.

D. 1. Apr. – Jag började studera det Widemanska Manuskriftet. – Om aftonen hos Boethlingk.

D. 2. Besök af Prosten Skotte.

D. 3. Promenad till andra sidan. – Om aftonen hos Brosset. -

D. 4. Ändtligen ankom ett bref ifrån C.n, ehuru med bedröfliga underrättelser om hans fortfarande eller rättare sagdt förvärrade hälsotillstånd. – Tillika fick jag om aftonen en ny uppfordran af Polisen att utställa den bokstafligen äskade förbindelsen att inställa mig till häradstinget (se d. 31 ofvan), hvarföre jag förklarade mig, att den lagliga terminen för stämningen redan d. 31 hade varit egenteligen förfluten och jag således ursäktad, om jag ej mer kunde förpligta mig till personligt inställande, såsom jag i sjelfva verket nu i sådan hast icke ens skulle kunna anträda en resa dit. – Denna förklaring aflemnade jag

d. 5. till Exekutoren för att befordras vidare. – Hos Akad. Gr. för att rådgöra angående det C-ska brefvet. – Sedan besök af Lobjko. -

D. 6. Expedierade bref till Castrén och Rabbe. – Om aftonen hos Nordvik.

D. 7. utfaren blott till Gr. A., och Sch., hvilken sednare korrt derefter besökte mig

Sid. 89.

med kort. – Sjelf hade jag besök blott af Scheichen och unge Fr. E.m. en kopp kaffe. – Äfven Wilh. Wrede kom till oss. -

D. 8. E.m. ett glas öl. – Om aftonen med Sofie hos Frähns. -

D. 9. På den offentliga gratulationsuppvagningen hos Ministern. Besök af Rosenof. -

D. 10. Besök af Josselian och Savatief. – Jag slöt genomläsningen af Widemans Syrjänska Grammatik för andra gången. – Om aftonen besök af Kunik. – Mycket drömfull sömn. -

D. 11. Jag började läsa Castréns Syrjänska Grammatik. – Hos Fru Fessler i bokspekulationer; men hon hade redan sålt största delen. – Besök af Lobjoko. – Om aftonen hos honom. – Der 3 glas thé, hvarföre pligtade genom orolig sömn och

D. 12. obstruction och ruskighet. – Jag slöt den första flygtiga genomläsningen af Castréns Grammatik. – Sofie och Fanny sängliggande hela dagen. – Lyckligtvis hade det dock sin öfvergång till den

D. 13. följande. – Om aftonen hos Akad. Gr. der dansskolan skulle vara och flera främmande hade samlat sig för att blifva åskådare. – Alla blefvo dock narrade, i det dansläraren uteblef. – Efter thé ansattes jag af hosta och hade en orolig och afbruten sömn. -

D. 14. Hela dagen hem. – Vid middagen litet vin. -

D. 15. Jag slöt min revue af Widemans Grammatik med anmärkningar deröfwer att meddela honom. – Nu återstår blott en korrt Bericht derom till rekommenderande för ett pris. – Emot middagen särdeles marod, trög och olustig. – Fru Strohlmann kom åter till oss efter att hafva uppgifvit ett ställe, som hon haft här i staden i egenskap af hushållerska.

D. 16. Hem hela dagen. – likaledes

d. 17. utom att jag förde till posten ett bref att expedieras till Rafn i Köpenhamn, innehållande egl. en bokkommission. – Ett nytt bref anlände ifrån C. i Tobolsk med underrättelse, att han fattat det beslut att resa till Finnland för att söka bot ifrån sin lungsot och derföre tillsvidare åtminstone resignerar uppå Akademiens understöd. Vål talar han om sin önskan att i nästa vinter företaga resan, i fall han hålst någorlunda kan återställas; men rebus circumstantibus torde Akademien föga mer vilja inlåta sig med honom, då man har en annan kandidat, för hn åtskilliga redan förut till den grad intresserat sig, att man hade önskat undandraga eller åtminstone inskränka C.s understöd äfven medan han ännu sades vara frisk. För närvarande var väl emedlertid C.s beslut det

förnuftigaste, som han kunde taga, och jag önskar nu endast att få se honom snart här. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen kom jag att vaka ända till kl. öfver 11. -

D. 18. Hos Gr. hⁿ jag meddelte C.s sednaste bref. Han mente, att man visserl. måste äfven officiellt meddela dem i följande session. Dock trodde han, att jag först borde förbereda Fuss derpå. Föröfrigt ansåg äfven han för en möjlighet, att understödet nu tillerkännes Reguly. – Om e.m. blott ½ kopp kaffe. – Om aftonen sökte jag Scheichen förgäfves.

Sid. 90.

D. 19. Då man ifrån F.s kansli skickade att höra efter C.s adress, så måste jag gå till honom för att meddela på förhand de nyaste bedröfliga underrättelserna. – Han yttrade för sin del, att man kunde avvakta nästa höst och vinter för att se, hurudan vändning hans sjukdom tager. – Om aftonen med Sofie hos Boethlingk. – Efter att förut på midd. hafva druckit en kopp kaffe och der thé hade jag under hemkomsten en slags kolik. -

D. 20. Om aftonen först extrasession angående Demidofska premierna.

D. 21. Zagel till middagen. – Dervid 2 glas Mallaga och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen kom äfven K. Wulfert. – I dag ankom C.s bref ifrån Beresof jemte ett läkarebevis. Båda sorgliga.

D. 22. Skref jag och affärdade jag ett bref till Sederholm i Moskwa, att han skulle höra åt, om Castrén redan till äfventyrs inträffat i M. och då gå honom till handa med råd och dåd i afseende å hans vidare resa hit. Hos Sterky för att betala honom för 2 sålda exemplar af Skandinaviernas fiskar jemte ett af Lawonius sednare skickat Svenskt arbete. -

D. 23. Hela dagen hem. – E.m. såsom vanligt en half kopp kaffe. Om aftonen besök af Crusell. -

D. 24. Jag upplas i Konferensen de 3 ifrån Castrén ankomna brefven jemte läkarebevisen om hans oförmögenhet att nu fortsätta resan. Af de äldre yttrade dock ingen något till hans fördel utom Gr. som sade, att han med särdeles interesse uti Helsingfors Morgonblad (meddelt genom mig) läst de der aftryckta lärorika och med en älskvärd humor skrifna brefven af honom. Detta sade han till understödjande af min proposition att man efter C.s egen väntan kunde avvakta den blifvande hösten och vintern, för att se, om han intill dess kan blifva kurerad ifrån sin börjande lungrot. Äfven F. yttrade, att man kanske kunde göra det, hälst resan i alla fall för den sena årstidens skuld nu icke mera hade kunnat verkställas i den direktion som instruktionen föreskrifver. Emedlertid måste man nu meddela förmännen de ankomna oväntade underrättelserna. Då ingen dertill hade något att anmärka, så blef det dervid. Just när konferensen slutades, ankom också den till Castrén

addresserade remissen af penningar med böcker, bref och instructioner ifrån Tobolsk jemte skrivelse af dervarande Guvernör af den 16 Martii, att Castrén redan bortrest. – Under konferensen efter föreläsningen af brefven föreslog mig min närmaste granne K-n att rekommendera C.s syrjenska Grammatik till en af de Demidofska priserna, uti hvilket förslag äfven åtskilliga andra förenade sig. – Om aftonen hos Bross. -

D. 25. Var jag hela dagen hem, sysselsatt med att efter den ingifna lyckliga tanken i går uppsätta en motion om det Castrénska Manuskriptet. -

D. 26. Var jag redan tidigt färdig dermed och uppläs det äfven för min granne Gr. för att fråga honom, om han ej hade något att anmärka dervid.

Sid. 91.

Emot middagen blef mitt hufvud förskräckligt dåsig, hvarföre jag åter trodde mig böra dricka en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Kunik. – Drömfull sömn. -

D. 27. Expedierade bref till Rabbe. – öfverlemnade Fuss mina båda utlåtanden öfver de Syrjenska Grammatikerna. F.m. en liten promenad och. e.m. vatten i st. för kaffe. – Danslektionen hos oss och till följe deraf fruarne Gr. och K. på en stund och fru L. som hämtade sin dotter att se på dansen. -

D. 28. Hela dagen hem. – Vid middagen 2 glas Mallaga och efter en kopp kaffe, -

D. 29. Om aftonen extrasessioner för att bestämma de Demidofska priserna. Hvad min rekommendation beträffar, så fann man det olämpligt att på en gång belöna 2 Syrjenska Grammatiker och mente dertill att Widemans äfven såsom mindre kunde uteslutas! såsom tryckt kunde den ånyo föreställas en annan gång. Då C. äfven i yttre afseende uti sitt närvarande läge är mera i behof af understöd och båda i anseende uppå brist på penningar i alla fall ej kunde få en belöning, så kunde jag med godt samvete bifalla att återtaga min proposition om Wideman. – Utom det halfva priset beviljade man till tryckningskostnad åt C. ännu 1000 Rubel B^{co}, så att han inalles kommer att få 1000 R. silfver – uti hans beträngda omständigheter utan tvifvel en gäfvad, som för honom måste blifva så mycket mera välkommen, som han icke kunnat räkna derpå och får den oväntad. – Jag har den sednaste tiden åter börjat besväras af tämligen ihållande hackhosta. – Sent till sängs.

D. 30. Hos Fuss. – Om aftonen besök af Brosset och Nylander, hos h[vilke]n sistn. jag förut hade varit, då jag hört, att han icke kommit sig till den påtänkta afresan.

Maj 1844.

D. 1. Maj. Något oroad af en känsla af gine [?], som jag i de sista dagarna känt, vill äfven i dag redan om morgonen kännas i det vänstra ögat. – Expedierade bref till Blomqvist. – Om aftonen med Sofie hos Br.

D. 2. F.m. en promenad till bibliotheket. – Om aftonen hos Müller, der 1 glas vin och sedan 2 koppar thé. – Hem först kl. 12.

D. 3. Besök af Berednikof och Sawwaitof. Den förre kom för att rådfråga mig om några forntyska ords betydelse, den sednare af nyfikenhet att höra mitt blifvande utlåtande om sin öfversättning af Слово о пѣнствѣ. Jag las för honom mitt Concept dertill, der jag ock till hans behjertande gjort hvarjehanda förslag till den närvarande ortografins förbättring. Oväntat nog gillade han dem nästan allesammans, men trodde att jag för min egen skuld gjorde bäst uti att tillbakahålla dem, emedan de såsom egenteligen rigtade mot ryska alfabetets ofullkomligheter

Sid. 92.

skulle väcka endast förargelse i Synoden. De derigenom föranledda discursionerna förde oss att igenomläsa hvad jag sjelf ännu icke gjort, öfverprokurörens i Synoden skrifvelse till Ministern om öfversändandet af en annan vidlöftig öfversättning af Katechismus, som jag ock är ålagd att bedömma. Uti densamma finnes ock den närvarande Wologodska Biskopens omdöme öfver de af öfversättarne föreslagna ändringar i Orthografien mycket mörkt och otydligt, men med allt det nog bestämda uttalande den princip såsom lag, att man har att införa det Slavonsk-Ryska Alfabetet fullständigt sådant det är och på sin höjd endast tillägga till dess bokstäfver några vilkorliga tecken för att uttrycka afvikelser i de Syrjäska ljuden. Ett bevis, att prelaten icke det ringaste känner dessa afvikelser, äfvensom språklynnet öfverhufvud ej heller vill känna dem, utan ifrån sin ryska synpunkt med maktspråk afgjort saken! Denna upptäckt gjorde mig naturligt högst missnöjd äfven för den öfriga dagen, sedan min förmiddag för egna göromål gått alldeles förlorad. – Om aftonen hos Köppens. – 2 glas thé der. -

D. 4. Fortfarande irriterad. – Om aftonen med Sofie hos Dr. Gr. för att se på dansen. Af théet der sofde jag sämre än den förra natten. -

D. 5. Zandt lät göra mig anbud. att med sig fara ut till Strelna. E.m. begaf jag mig till det utsatta mötestället hos Brandenburg, men kom för sent. Jag tog då en egen Izvornik, med hvilken jag for

ensam efter. Till Strelna hade Z. anländt korrt före mig, utom honom voro der ock Brandenburgs och Finnander. – Vi sutto och pratade tills öfver midnatten.

D. 6. En stor kopp kaffe. – F.m. användes väl till promenader under en herrlig väderlek och en ordentlig varm sommardag. Det varma goda förderfvades öfver en omåttlig middag, dertill än bestående af mer svårsmält mat; dertill 1 sup, 2 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Ett glas sodavatten ersatte icke skadan, hälst det åter kanske upphäfdes genom ett glas thé. – Allt nog att jag först efter midnatten insomnade, ehuru jag redan kl. ½ till 11 lade mig. Äfven sedan sofde jag så oroligt, att jag ej kan säga om jag egenteligen sofde eller vakade.

D. 7. Återreste jag kl. 5 om morgonen till staden tillsammans med Zandt och Brandenburg. F. hade redan i går om aftonen bortrest. – E.m. hos Sirén äfvensom hos Brandenburg för att bjuda dem och Finnér i onsdagen till middagen. Hemkommen fann jag Löjt. Widegren på besök, Nylander och Tawaststjerna hade tidigare sökt mig samt lofvat komma igen; men kommo icke.

D. 8. Fyllde jag 50 lefnadsår – en betydlig period och visserligen således redan den vigtigaste och större delen deraf. Uti Herrans hand står, huru lång den återstående blifver, till en väsentlig del dock

Sid. 93.

väl ock uti eget lefnadssätt. Mätte jag kunna inrätta detta ändamålsenligt! Till middag Zandt, Sivén och Finnér, Brandenburg och Zagel. Dervid 3 glas vin och 1 Champagner samt ½ kopp kaffe. – Efter sinnliga rörelsen redan om aftonen om natten pollution.

D. 9. Något trög och ruskig. – Om aftonen med Sofie och Bertha på andra sidan för att bese den Möllerska Automatsamlingen. -

D. 10. För min fortfarande hosta skickade jag till Zandt efter enbuskrötter för att deraf låta laga en dekokt. Derjemte sände han mig enolja, hvaraf jag intog genast en sats, den kittlade mycket och tycktes hafva en mäktig inflytelse på kroppens inre. – Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Kunik, som satt länge, så att jag först kl. 11 kom till sängs. Dessförinnan drack jag ett spetsglas af den nya Dekokten beredd af de nya enkäflingorna [?], enbär och tallstrunt. Början är således gjord till drickningen hvar afton och morgon. – Om natten pollution.

D. 11. Utom en gång till biblioteket hela f.m. hem. Tämligen marod och sömnaktig. – Om aftonen hos Köppen för att bivista den sista danstimman och derjemte låta genomse mitt utkast till

utlåttandet öfver Popofs öfversättning af den stora Katechesen. – Der 2 koppar thé. – Hem först kl. 11. – Om natten drömfull sömn och åter pollution. -

D. 12. Besök af Lobjko med en ung resande Breitsach ifrån Wien. -

D. 13. Var jag med Sofie för att låta daguerrotypera mig af Wininges [?]. – Besök af Frähn, som hemtade mig katalogen öfver afl. Trianii efterlemnade bibliothek. Då jag var sysselsatt med att genomgå den med afseende å förökning af mitt eget bibliothek, gjorde jag ett fall, hvarvid jag betydligt stötte min högra knäskål. Smärtan tycktes vara snart förgången, men sedan jag e.m. varit på andra sidan och mycket gått, var den efter hemkomsten ytterst generad. – Vi skiljde oss ifrån vår förra kökspiga Marie Scherman och antogo i hennes ställe åter den Ryska Afrosinja, som hittills ifrån veckan efter påsk varit hos oss för att sy. Hennes månad skall räknas ifrån den följande

d. 14. morgonen. – Jag slutade genomseendet af de första arken utaf ett historiskt arbete, som Kunik tänker utgifva. – Förde till tryckeriet sista afdelningen af Ossetinska Grammatikens andra del. – E.m. half kopp kaffe. – Om aftonen besök af Boethlingk, Fru Brosset, Scheichen, Birsch och på en stund Kunik. – Sent till sängs. – Sömmen orolig och drömfull.

D. 15. Hela dagen hem. – Besök af Uspenskij, De Maison och Birsch. – I anseende till Sofiedagen 1 glas Mallaga och en half kopp kaffe. -

D. 16. Hos Köppen. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos Fr. Wulferts, der vi träffade endast fruntimren hem. -

D. 17. F.m. flera gånger för att bese Trinii efterlemnade boksamling, hvaraf jag tänkt köpa 12 arbeten. – Zagel bragte mig den underrättelsen ifrån Wiborg, att Castrén varit der och rest vidare till Helsingfors; han hade gjort sin resa genom norra Ryssland. Gerna hade jag sett honom här; men fägnar mig dock å andra sidan att veta honom nu i Helsingfors – hans hufvudmål, för att der försöka, om en

Sid. 94.

kur för honom mera är möjlig. Dermed blir ock ett hinder för vår utflyttning på landet – väntan på C. – upphäfvat. – E.m. en kopp kaffe; men som icke så litet tycktes bekomma mig, som de föregående dagarna. Idag har min hosta åter starkare visat sig. – Om aftonen hos Köppen. – Der en kopp thé. – Sent hem och först till midnatten till sömns.

D. 18. E.m. blott $\frac{1}{4}$ kopp kaffe. – Besök af Kunik. – Om aftonen hos Zagel och Brosset. -

D. 19. Besök af Zagel. – Brosset på afsked. – Med honom gaf jag ett bref till Sederholm i Moskva. – E.m. en half kopp kaffe.

D. 20. Hos Fuss på biblioteket. – E.m. sökte jag Dorn förgäfvess.

D. 21. Expedierade bref till Rabbe och Castrén i Helsingfors. – Fru Strohlman reste bort till Gubanitz. – Hos Ruprecht, af hvilken jag köpte 3 verk af Trinii qvarblefna böcker. – Der drack jag ock 1 glas Mallaga. – Om aftonen besök af fru Bross. med sina barn. -

D. 22. Uppläs jag mitt tämligen skarpa utlåtande öfver Popofs Syrjänska öfversättning af Filarets Katekism, rigtadt likaså mycket emot öfversättaren som ock nästan mer emot den Wologodska Biskopen och slutande med det att jag ej i så fatta omständigheter ansåg det för onyttigt⁶²³, att inlåta mig uti en närmare granskning af öfversättningen, då Biskopen genom sitt magtspråk öfver Ryska alfabetets antagande uti sin helhet och alla förändringar dömt språket att vanställas redan uti sina första elementer. Uti sammanhang dermed bad jag ock framdeles förskona mig med granskningen af dylika arbeten. F. anmärkte, att detta torde misshaga Ministern, om jag envisades att befatta mig med saker, som jag sysselsatt mig med, förstår och till följe deraf är skyldig att åtaga mig. – Detta gaf mig anledning att efter sessionen gå till honom och än privatim tala med honom derom, i det jag ingalunda menat att stöta hvarken Ministern eller andra; men att det ju är alldeles utan ändamål att låta mig döda min tid med förslager till förbättringar, hvilka man af ensidighet och dumhet på förhand förklarar sig ej vilja antaga. – Han lofvade tänka på saken och sednare tala med mig ytterligare derom.

D. 23. Hos Prof. Eichwald i afseende å en kommission af Lawonius, till hvilken jag affärdade bref med Baron Wrede, äfvensom derjemte till Secret. Zetterqvist med 3 öfversättningar af den finska runan jos minun kultani tulisi på Arabiska af Scheichen. – Besök af Kunik och om aftonen af Boethlingk med dess fru. – Sent till sängs. -

D. 24. – Bivistade den Demidofska prisfördelningen. – Vice-Presidenten lät påskina särdeles vänlighet, frågade mig om min hälsa, äfvensom om Castrén. -

D. 25. Expedierade bref till Blomqvist och Widemann. Hos Fuss, hvilken jag öfverlemnade Castréns Syrjänska Ms. för att afsändas till honom till Helsingfors. – På biblioteket. – En stor

⁶²³ Skriven tydligen mycket hastigt eftersom Sjögren i själva verket ansåg att det inte lönade sig att yttra sig om katekesen.

remiss af böcker ankom ifrån Tyskland och gaf mig således tillräcklig sysselsättning. – Om aftonen besök af Zagel.

D. 26. Faren till Grefve A. för att återställa Inrikes Ministerns открытый листъ för Castrén, som denne nu till den ändan hade återsändt. Jag träffade

Sid. 95.

honom likväl ej hem och lemnade derföre dokumentet åt Schweitzaren.

D. 27. Lät jag med min hustru och Sophie daguerrotypera mig.

D. 28. Hos Fuss. – Besök af Mag. Collan och Adelung, och om aftonen af Kunik och Crusell. -

D. 29. Besök af Finnér, och af Mag. Collan, med hvilken jag skickade bref till Helsingfors. – E.m. på andra sidan med Sofie. -

D. 30. Efter en drömfull och orolig sömn vaknade och uppsteg jag redan kl. 3. – Besök af Palander och Zandt. – Hos Grefve A., hvilken jag ändtligen fick träffa och tala. – Jag började genomgå katalogerna öfver Adelungs efterlemnade bibliothek i afsigt att deröfver skriva en liten artikel för tidningarne, sedan jag låtit öfvertala mig dertill af unge Adelung efter Baers honom gjorda proposition.

D. 31. Utom i tryckeriet hela dagen hem. – Om aftonen med Sofie hos Madam Brosset. Då jag der hörde berättas, att Krug skall blifvit öfverkörd, så gick jag för att öfvertyga mig om sakens förhållande hos honom sjelf. Jag fann der Madam Köppen, och erfor att det tyvärr var sant. Han skulle nemligen gå till middagen till Krusenstern i första linjen och just när han skulle passera, utrusade ifrån en gård ett par hästar med ett equipage tillhörande en Izwozzik, som ej var sjelf dervid. Han hade blifvit utan sansning hemfaren, men länge sedan återvunnit den, så att han sjelf berättade hela historien för flera, som kommit att se efter honom. Fru K. sade, att han dervid utmärkt sig genom sitt vanliga lugn och ibland annat till och med skämtat öfver den mängd af besök, som den olyckliga händelsen föranlett hos honom. Då läkaren yttrat, att han hade behof af sömn, så gick jag ej in till honom sjelf. – Dr. Gr. som under min dervaro återkom, sade mig att han i yttre afseende endast haft betydliga Contusioner i foten och hufvudet, men betänkligare vore en inre Erschütterung i följe af hvilken han uppräkt öfver 1 lt blod. Vid hans höga ålder (81 år) vore prognosen icke den bästa.

Juni 1844.

D. 1. Juni. Såg jag icke heller Krug sjelf. – Jag lät ånyo daguerrotypera mig med Sofie och Bertha. – E.m. besök af Postdirektorn Wulfert och fru Bongard. – Orolig sömn. -

D. 3. Om aftonen sökte förgäfves Boethlingks.

D. 4. Sökte Sirén, som sednare sjelf besökte mig. – Om aftonen Madam Bross. och Kunik. -

D. 5. Hvarjehanda gångar. – Om aftonen hos Sirén 1 ½ glas thé.

D. 6. Besök af Kunik, om hvilken jag affärdade ett bref till S-n i Stockholm. – Kl. 3 afreste vi ändtligen till Toxowa. I förbifarten gick jag med Sofie att göra ett besök hos Madam Semenof i Forstcorpsen, som gaf anledning till att Castor förlorades. Den hade sprungit efter oss, men då den må-

Sid. 96.

ste blifva ut på gården, återvändt dit, hvar vi hade stigit utur vagnen. Då emedlertid vagnen hade farit framåt uppför en backe, dit vi rakt återvände, så hade hunden åter sprungit åt staden. Frågan blifver nu, om den hittar fram ända hem och mera återfås. – Efter ankomsten till Toxowa om aftonen 3 koppar thé hos Skottes. -

D. 7. Genom en oförutsedd tillfällighet hade vi varit nödsakade att lemna hälften af våra effecter i staden och deribland äfven hela mitt landtbibliothek. – Jag kunde således intet företaga mig; men hade icke heller lust till något, besvärad af en särdeles sömnaktig indolens. – Det samma var fallet med mig

d. 8. den följande och nästan ännu mer, hvarföre jag så mycket flitigare spelte trictrac med Prosten. Fanny var sjuk och äfven min hustru så illa disponerad, att hon måste ligga nästan hela dagen. -

D. 9. Hämtades de kvarblefna sakerna ifrån staden; men om hunden hade man tyvärr ingenting hört. Sofie var i dag lyckligtvis återställdt, men Fanny blef äfven i dag liggande. – Hvad mig sjelf beträffar, så fortfor mitt hufvud äfven ännu i dag att vara särdeles tungt.

D. 10. Bättre var det öfverhufvud den följande och äfven Fanny åter på benen. – Sömnen om natten orolig och vidunderliga drömmar.

D. 11. Om morgonen upp redan kl. ½ till 4. Äfven

d. 13. uppsteg jag kl. 4 och reste 1 timma derefter till staden. Der fann jag min förlorade Castor åter för dörren. Den hade efter 3 dygns äfventyr och vandringar ifrån Forstcorpsen återkommit och sedan uppehållit sig uti Korridoren. Först efter ankomsten kände jag litet hufvudverk. – Interimistisk middag och 1 glas vin hos Madam Brosset, hvarefter jag kl. 4 återreste till Toxowa och dit ankom ¼ fått till 9. – Der 3 glas thé (!) hvarefter drömfull sömn, pollution och

d. 14. mycket trög afföring. – Om aftonen började jag igen dricka af enbärsrotsdekokten, efter att redan i staden den sista tiden inträdt afbrott. – Första omedelbara verkan blef emedlertid en mycket orolig sömn.

D. 15. Lät jag i badstugan begjuta mig med ljumt vatten. – Sömnen blef åter orolig. -

D. 16. En ny begjutning tillbragte mig smått hufvudverk, hvarföre jag e.m. drack en kopp kaffe. – Sömnen efter vanligheten och åtföljd af en pollution. -

D. 19. Uppsteg jag redan kl. 3 och blef ändtligen just färdig med conceptet till företalet till min Ossetiska Grammatik, då jag for in till staden. Der möttes jag af underrättelsen om Krugs död och en bjudning att i morgon bivista hans begrafning. Jag måste derföre besluta mig att stanna kvar, ehuru jag eljest ärnat återresa i dag. – Om aftonen uppsökte jag Stabs-Ryttmästaren Nogma, då jag hört att han sökt mig för att tillställa mig ett bref. – Jag fann honom allvarsamt sjuk. Sedan hos Lobjko, hos hⁿ jag lemnade mitt of-

Sid. 97.

vannämnda företal att igenomses. Först sent mot midnatten hem.

D. 20. Besök af Kunik, som hämtade mig ett exemplar af sin nyligen utgifna skrift. – Faren till Furst Dondukof-Kors. för att i tid frambringa min önskan att få det Krugska kvarteret, hälst jag ifrån åtskilliga håll hört att par andra yngre medlemmar redan anmält sig såsom hugade spekulanter. Också Fursten nämnde derom och gjorde dervid den anmärkning, att ett sådant vigilerande öfverhufvud vore besynnerligt, då mannen knappt hunnit dö. Nertill invände jag, att just det bevekte mig att taga mig friheten att yttra min önskan, det jag hört att några redan gjort

dylika steg, om hvilka jag kunde förmoda, att de ej vore äldre, utan tvertom yngre än jag. Han tycktes litet studsa vid denna invändning, innebärande den förutsättning, att jag tillfölje af min långa tjänst ansåg mig berättigad till kvarteret framför andra, som tjent kortare tid. Här vill man ej höra talas om några rättigheter, kanske var det för att straffa mig, att han nu tillade, att man ännu ock hade att öfverlägga, hvem som skall blifva Krugs efterträdare, den kunde ock hafva anspråk på kvarteret och derföre kunde och ville han ej säga mig hvarken ja eller nej. Nu blef jag å min sida såsom för munnen slagen och afbröt all ytterligare underhandling, oviss huru jag skulle uppfatta detta besynnerliga yttrande, antingen såsom okunnighet om att jag också vore den efter statuterna och gammal plägsed borde blifva K.s efterträdare just i tjensten. Mer såsom ett tecken, att man redan för det förenämnda fallet har i förhand uppgjort andra planer. Ehuru man ej vill neka möjligheten af denna supposition, trodde flere af mina kamrater, att hela yttrandet härrörde af hans egen okunnighet om egentliga förhållandet af hans ställning. Huru dermed ock må hafva varit, så var det nog indelikat. – Såsom jag ej vore betänkt på att nödgas bivista en begrafning var jag nödsakad att af Madam Bross. begära få låna hans uniformshatt och frack, hvilka hon ock genast lemnade mig. – Jordfästningsceremonin gick för sig kl. 11 i den tyska Katharinaekyrkan och förrättades af den reformerte pastorn Muralt, som dervid höll en korrt men förträfflig likpredikan, hvarvid han äfven mycket träffande skildrade den aflednes goda sidor såsom lärd och människa med fint berömmande af hans egenheter och ibland andra den, att han ej varit formligen inskrifven vid någon af stadens protestantiska församlingar, hvarföre ock pastorskapet gifvit de största svårigheter att begrafva honom, tills det ändtl. lyckats Eng. att dertill öfvertala M. sedan efter hans första afslag Jahn likaså positift afslagit det, dock med offer af sin kyrka, om någon annan Pastor ville åtaga sig handlingen. – Med de närvarande Akademiens ledamöter följde jag liket till fots ända till grafven, der Mur. ännu höll ett nytt korrt och lämpligt tal. – Akad. Graefe erböd mig ifrån Kyrkogården en plats i sin kalesch hem, der han trakterade mig med 3 glas vin, då han hört, att jag ännu ingenting hade förtärt i dag. Också inviterade han mig att följa ut med sig till middagen, hvilket jag dock måste afstå för att hinna uträtta mina öfriga affärer i staden. – Ibland

Sid. 98.

annat var jag gången till Styckhofvet för att söka Rosenof, till hvilken jag hade aflemnat ett med Nogma inom ett bref till mig ankommet bref ifrån Nordenstam. – Han hade redan flyttat bort till en annan del af staden, dit jag ej hade mer tid att gå, för att söka honom. – Middag hos fru Bross. med några glas vin och 1 kopp kaffe. – Aftonen passerade jag hos Boethlings intill sent på natten.

D. 21. Hos Gr. för att rådgöra angående Saras scrophulösa ögoninflammation. – Der en kopp kaffe. – Hos Fuss, som föreslog, att utesluta hela slutet af mitt utlåtande öfver Popofs Sirjenska öfversättning af Filareti Katekism, för att ej misshaga Ministern. Jag måste lemna mitt bifall dertill; För öfrigt anförde jag med afseende å samtalet hos och med fursten i går, att jag ingenting skulle hafva emot en annans utnämmande till Kr.s efterträdare, i fall man ville för mig creera det nya redan förut projecterade Akademikatet. Endera detta eller Krugs tjänst måste jag få, om man ej ville åsidosätta all rättvisa och billighet emot mig. Efter hans öfvertygelse hade jag de rättvisaste anspråk

både för den ledig vordna tjensten och kvarteret, och ville han begagna första tillfället att inför fursten söka göra den gällande, hette det åtminstone. Jag anträdde min återresa kl. 1 och återkom till Toxowa kl. 6. – Efter middagen en kopp kaffe. – Orolig och drömfull sömn.

D. 22. Upp redan kl. ½ till 5. – Sednare fann jag mig dock föranlåten att åter lägga mig. Oaktadt par timmars sömn hela dagen mycket ruslig, hvartill ock den regniga väderleken torde bidragit. – Jag började i dag åter dricka af den förra decocten, men blandad med Calandrot. – Äfven e.m. kände jag mig så trög och sömnig, att jag måste lägga mig. – Drömfull sömn. -

D. 23. Jag igenomlas Kuniks arbete. -

D. 24. I anseende till min namnsdag hade vi budit Prostens samteliga sällskap e.m. på thé till oss. Jag spelte hela tiden Trictrac. Före middagen var jag i dag första gången att simma.

D. 25. E.m. en kopp kaffe. – Sednare mycket buller i magen och benägenhet till löst lif, hvadan om natten till och med en egen olycka passerade. -

D. 26. Simningen förböd sig sjelf genom regnig väderlek. -

D. 27. Samma sak i det afseendet. -

D. 28. 3^e simningen. Jag slöt ändtligen artikeln om afl. Adelungs bibliothek, som jag hade låtit i staden öfvertala mig att skrifva för att inryckas i tidningarne, för att väcka uppmärksamhet å samma bibliothek. -

D. 29. E.m. en kopp kaffe. –

Juli 1844.

D. 1. Juli. Jag slöt utarbetningen af Registret och en förteckning af tryckfelen och andra rättelser till ryska upplagan af Ossetiska Grammatiken och började fortsätta de länge afbrutna samlingarne till den lexikaliska delen af den tyska upplagan. – För första gången simmat äfven om aftonen. – I dag började jag ock efter några dagars paus dricka decoct. – Sömnen störd af elaka drömmar.

D. 2. Simmat blott en gång.

D. 3. Upp redan kl. 4. – En timma derefter reste jag till staden i sällskap med Mademoiselle Gepfert. – Uti sessionen förekom ännu

Sid. 99.

ingenting om återsättandet af Kr.s ställe. – Uw. hade yttrat sig derom till F., att det ingen brådska vore dermed, hälst också ferierna nu instundade och flere redan vore frånvarande. Jemte Usträlof blef jag vald till commiteerna att undersöka samlingen af Krugs efterlemnade Manuscripter – ett obehagligt uppdrag i anseende till min vistelse på landet. Emedlertid hette det, att det ingen brådska vore dermed. Densamma anmärkning gjordes till mina betänkligheter vid ett annat uppdrag att skriva ett utlåtande öfver Kuniks arbete. – Middag hos Boethlingk med 1 glas Madera och derefter 1 kopp kaffe. – Om aftonen sökte jag förgäfvos Rosenof. – Sedan ville jag besöka Schora Nogma; men möttes med den öfverraskande tidningen, att han redan d. 22 i förledne Juni aflidit och vore begrafven. – Ett märkvärdigt och eget öde. Han hade just kommit hit till Petersburg för att utarbeta och låta trycka sin Tscherkassiska Grammatik, men sjuknade innan kort och dog! Att han vid sin Grammatik särdeles räknat uppå mig, röjdes af hans tal vid mitt besök hos honom och af den skänk af en matta och ett täcke, som han gjorde mig under namn af en present från hans fru till min. – Hos Lobjko på afsked i anseende till hans förestående afresa till Krimm. Företalet till min Ossetiska Grammatik hade han ej hunnit igenomse mer än till hälften.

D. 4. Upp redan kl. ½ till 5. – Sökte Sirén. – Hos Fuss hvilken jag föreslog, att oaktadt det i går fattade beslutet, att låta Manuscripterna ligga tills jag flyttade in till staden, arrangera om deras genomseende af Kunik och Usträlof för att ej förlora tiden. – Frukost med 1 litet glas vin och 1 kopp kaffe hos Madam Brosset. Kl. 3 anträdde jag min återresa och ankom till Toxowa kl. 5 till 8. – Efter den sedna middagen en kopp kaffe. – NB. om morgonen besökte jag ock Zagel, af hvilken jag var nödtvungen att låna 100 Rubel penningar utöfver betalningen af de för honom erhållna böckerna för att kunna slå mig ut intill början af Augusti. Redan i går var jag tvungen att likaledes låna af Usträlof 5 Rubel Silfver. – Zagel kommitterade jag om att befordra ett bref till Castrén i Helsingfors.

D. 5. Regnig dag och således ingen simning, utan hela dagen hem. Om aftonen 2 glas svagt thé. – Orolig sömn och

d. 6. om morgonen ristningar i venstra handlofven. – Äfvenså den följande natten. – Coit.

D. 7. Började jag åter simma. E.m. en kopp kaffe och om aftonen begynte jag åter dricka dekokt efter ett afbrott af inemot en hel vecka. -

D. 8. Vaken redan kl. $\frac{1}{2}$ till 4 och upp en half timma derefter.

D. 10. Besök hos en här i Prostens andra hus boende Rysse Schestakof för att vid korrekturet af Lexikon rådfråga honom angående några ryska former. – Der måste jag dricka 1 glas Madera. – I an-

Sid. 100.

seende till fult och regnigt väder ingen simning.

D. 11. Affärdade bref till Kunik i staden. – Ohyggligt regn hela dagen. – Sönnen drömfull och orolig. – Först

d. 13. kunde jag åter simma. – Deremot blef

d. 14. ingenting deraf, emedan det började dugga just när jag skulle gå -

D. 15. Blef jag uppväckt genom barnskrik redan kl. 2 och uppsteg korrt derefter, då jag ej mer kunde insomna. – För att uppfriska mig, simmade jag redan före frukosten; men fick derefter ett än tyngre hufvud. – Par timmars sömn ut i det gröna och ett nytt simmande restaurerade. – Hela e.m. trictrac med prosten.

D. 16. Blott en gång simmat. – Dervid torde jag under den starka blåsten hafva förkylt mig, emedan jag under den straxt derpå följande middagen visserligen ibland annat af tvorog med grädde – började få magref, hvarföre jag drack en kopp kaffe. E.m. satt jag åter för länge vid spelbordet och trakterades på andra sidan med rå söt mjölk, hvaraf jag drack litet. – Då jag lagt mig, började den dofva smärtan å nyo med mer eller mindre häftighet, så att jag redan fruktade att blifva alfvarsammare sjuk. – En ylle binda om lifvet var det enda som jag kunde försöka. – Ändtligen somnade jag in och sofde rätt bra.

D. 17. Diarrhéartad uttömning och mycket förslemmad. – Jag vågade mig ej uti sjön, då väderleken var mulen och blåsig. -

D. 18. Förböd det sig af sig sjelf genom fortfarande starkt regn hela dagen. -

D. 19. Oaktadt stark blåst hela dagen försökte jag åter att simma; men hade litet ondt i hufvudet derefter. Derföre e.m. en kopp kaffe. -

D. 20. Då det åter liknade sig till regn, lät jag i badstugan begjuta mig med kallt vatten om morgonen, var dock sedan vid förändrad väderlek emot middagen i sjön.

D. 21. För regnaktighet åter ingen simning. – Sofie opasslig. – Om natten stark åska och regn. – Coit.

D. 22. Efter åskan vacker och varm dag och vid middagen 20° i skuggan. – På f.m. 2 gånger simmat. I dag slöt jag den Ossetiska ordboken till Tyska upplagan. – Om natten åter åska och regn. Coit.

D. 23. Också 2 gånger simning. – Drömfull och svår sömn. -

D. 24. Hanken hade utfallit och måste af min hustru med en nål instickas ånyo. Operationen hade så när åstadkommit en svimning hos mig. – 2 gånger simning. – E.m. af öfverlastad mage trög och om natten 2 timmars sömnlöshet och sedan drömfull svår sömn.

D. 25. Efter att hafva omarbetat det lilla företalet till det Ossetiska lexikon för ryska upplagan, började jag genomgå Mschedlofs omarbetning af öf-

Sid. 101.

versättningen utaf Psaltaren. – Väderleken hade efter den sednaste åskan förändrat sig, att temperaturen efter mer än 20° i dag hade nedsunkit till 13. Det blef således ingen simning utaf. – E. m. hade vi Skottes herrskap på thé. – Dessförinnan hade jag ock druckit 1 kopp kaffe.

D. 26. Också en kopp kaffe och 2 gånger simning. – Drömfull sömn. -

D. 27. I anseende till starkt åskregn blott en gång simmat. Jag upphörde med decoct drickningen af brist derpå.

D. 28. Af brist på tid blott en simning. – Hela e.m. sysselsatt med korrektur ifrån staden. – Detta och en mera mångartad middag åstadkom par timmars sömnlöshet om natten.

D. 29. Hela dagen sysselsatt med tidningslaktur. – Dervid 2 gånger simmadt, f.m. en anseelig promenad på ängen, då man i dag slog hö, och e.m. till Hepojärvi för att ännu i tid rätta den i går uti korrekturen öfversett fel. – Orolig och drömfull sömn. -

D. 30. Till följe af ett bref ifrån Kunik med begäran att jag till den första sessionen måtte förbereda mitt utlåtande om hans skrift, började jag igenomläsa den ånyo. – 2 gr. simning. – E.m. på ängen. -

D. 31. Efter frukosten 1 glas Madera. – 2 gånger simmat.

Augusti 1844.

D. 1. Aug. Hela förmiddagen hos Schestakof för att låta honom genomse och korrigera företalen till den ryska upplagan af Ossetiska Grammatiken. – Derrföre blott en simning.

D. 2. Åter 2 gånger. – E.m. hade vi budit på Pontus-berget på thé Skottes jemte Schestakof. Då jag äfven der drack en kopp thé och ett glas mjölkvatten, oaktadt min mage redan af middagen var något tung, så måste jag plikta derrföre med orolig sömn och sömnlöshet om natten. -

D. 3. För den regniga väderlekens skuld blott en simning. – Då det dervid redan var mulet och kuligt och jag derrföre längre bibehöll fuktiga fötter, lærer jag dock hafva mer skadat än gagnat mig, emedan jag om aftonen kände litet stickningar i bröstet på högra sidan. För öfrigt hade jag efter frukosten ätit filbunka och druckit 1 glas Madera, men efter middagen en kopp kaffe. – Sönnen drömfull, åtföljd af en pollution. -

D. 4. Också blott en simning. – Om natten väcktes jag redan kl. $\frac{1}{2}$ till 1 genom lilla Fredrikas fortfarande skrik och kunde sedan

d. 5 ända till kl. 4 om morgonen icke insomna. – Coit. – Åter i anseende till kall väderlek om morgonen blott en gång simning sednare under dagen.

Sid. 102.

D. 6. Redan om morgonen ankommo till huset flera Officerare, som utgått på jagt och ibland dem löjtnant Tawaststjerna, som blef för oss ett välkommet främmande för denna dagen. Med honom vid frukosten ett glas vin; vid middagen 3 och sedan en kopp kaffe. Simningen uteblef alldeles och förböd sig sednare af sig sjelf, emedan det längre fram på dagen blef åska och regn.

D. 7. 2 gånger simning, nämligen den andra om aftonen. – Sofie af lukten utaf oljefärg efter anstrykning af väggarne utifrån illamående redan om morgonen, hvarföre hon företog sig en promenad till skogen. Efter återkomsten verkade dock samma orsak så starkt uppå henne, att hon nödgades intaga sängen och plågades af den häftigaste hufvudverk tills hon efter vanligheten vid sådana sina åkommor sent om aftonen kom till en uttömmande kräkning och derpå insomnade. – Min sömn var störd af mycket drömmar. -

D. 8. Ännu i dag var Sofie mer eller mindre opasslig. – Genom hennes oförsigtighet föll om aftonen hanken åter ut; men fick lyckligtvis genast in utan att det alltför mycket plågade mig. – 2 gånger simning.

D. 9. Äfvenledes. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 10. 3 gånger simning. -

D. 11. För Korrektur blott en simning f.m.; men i dess ställe en annan om aftonen vid solens nedgång. Den tycktes dock ej bekommit mig, eller ock det derefter druckna glaset thémjölkvatten, då jag sedan var disponerad till uppstötningar och hade en drömfull och orolig sömn. -

D. 12. Jag fick äntligen mitt utlåtande öfver Kuniks verk färdigt. – Blott en gång simmat. – Sedan börjades regn, som alltmer tilltog och fortfor hela dagen. – E.m, en kopp kaffe. – Drömfull sömn.

D. 13. För regn blott en simning, öfverhufvud den 50de i denna sommar. – Jag slöt renskrifningen af företalet till båda delarna af den Ossetiska Grammatiken, så att nu för den ryska upplagan allt är färdigt. – E.m. en kopp kaffe. – Palander flyttade bort till Gubanitz. -

D. 14. Upp kl. $\frac{1}{2}$ till 5. En timma derefter afreste jag till staden. Der hörde jag af Kunik, att jag i dag skulle blifva föreslagen till Ordinarie-Akademiker, för icke-Slavisk Ethnographie och Lingvistik, deremot Usträlof och han i följande session, den förre till ordinarie, den sednare till Adjunkt i historien. – Hvad mig beträffar, så föreslogs jag verkligen uti en skrift upp att, såsom jag redan kunde förmoda af Graefe och tillika underskriven af Frähn och Schmidt. – Till den allmänna rubriken för Westslawische Ethnografie und Lingvistik tillades namnet till für die Tschudische und Kaukasische. – Jag uppläs mitt utlåtande öfver Kuniks arbete, som tycktes väl upptagas, hvarföre

man ock föreslog dess tryckning. – Äfven min andra föreläsning af den delen utaf företalet till Ossetiska Grammatiken, som beträffar Ryska alfabetet och

Sid. 103.

dess användbarhet och ej-användbarhet till beteckning af ljud i andra språk gillades, hvarjemte Fuss erböd sig att i anseende till några smärre språkfel, som han tyckte sig hafva märkt, igenomse en korrektur deraf vid tryckningen. – Efter att hafva förgäfvets sökt B-gk gick jag till middagen till G. Müller, för att derjemte få remittera en summa penningar till Hamburg att utbetalas till antiqvariebokhandeln Romagnolo & Mechelin för ett parti böcker, som jag af honom erhållit. Vid middagen 2 glas vin och 1 kopp kaffe. Till följe af denna sedna middag fick jag ej sömn förrän vid midnatten.

D. 15. Hos Fuss för att fråga om jag fått löfte på det Krugska kvarteret. I anseende till Vice- Presidentens frånvaro var derom ännu ingenting afgjort. Dock hade Fuss derom skrivvit till honom och enhälligt rekommenderat mig dertill. Angående besättningen af tjensten berättade han mig hela förhandlingen med Ministern. Denne hade tyckt mig icke vara passlig till Krugs efterträdare, då jag i sednare tider vände mig åt helt andra studier och drifvit endast sådana. Den rätte mannen vore Ustr., h^a man kunde gifva K. till Adjunkt. Dertill hade F. invändt, att det ej ginge an, då jag vore extraordinarie för samma fach och således hade närmaste rättighet till stället och naturligtvis äfven räknade derpå. Det blefve således att förnäma mig, att med mitt förbigående välja Ustr. (utaf andra hörde jag, att han skulle hafva tillagdt, att han nästan kunde gå i borgen för, att Ustr. i sådan händelse uti första och tredje sectionen vid valet icke skulle få en endaste [otydligt] talan). Han hade medgifvit, att det vore rätt och frågat huru man skulle jämka saken. F. hade då sagdt, att det funnes en ganska god utväg om han ville samtycka till den länge sedan gjorda propositionen, att utnämna mig till Ordinarie för Ethnographie och lingvistik, hvilket han uppfattat med särdeles välbehag och derpå flera gånger upprepat, att det vore en förträfflig Combination. – Huru rakt motstridande äro ock alla dessa yttranden angående mig med den som han förut yttrade, då det var fråga om ett dylikt arrangement för mig? Då hette det, att Ustr. i alla fall icke kunde ersätta Kr., när han en gång skulle aflida och till den andra posten kunde jag omöjligen besitta alla erforderliga kunskaper! Allt detta var emedlertid ganska naturligt och att förutses. Emedlertid skulle jag nu dock naturligtvis antaga den nya tjensten, då jag derigenom slipper historien, hvaremot jag såsom Krugs efterföljare i alla fall ändock, äfven som nu, skulle få behålla de andra partierna. Jag kan ock nu således prisa mig lycklig, om kombinationen i sjelfva verket realiseras. Det värsta är, att jag nu ock skall bidra till att realisera den för andra utan att äga fullkomlig garanti för att den realiseras för mig. F. ställde neml. till mig den fordran, att jag till nästa klassection såsom närvarande Historiker skall uppsätta förslaget om Ustr. val till Ordinarie ledamot, hvaremot Ustr. skulle föreslå K. till Adjunkt. Han förut-

Sid. 104.

såg väl, att jag ej gerna skulle vilja gå in derpå och sökte derföre på allt sätt öfvertala mig dertill, hälst mitt eget interesse vore dermed så nära förknippadt. Naturligt måste jag ock ändtligen gifva vika, om också – hvad jag naturligtvis icke nämnde utgången omöjligtvis skulle kunna blifva den, att jag låte bruka mig såsom ett medel att upphöja andra och derigenom tillika slöste mig sjelf. Jag hade i början nämnt, att jag vida häldre ville föreslå K. till Adjunkt – ett yttrande, som väl upptogs, så att han bad mig uppsätta förslaget om båda två. – Hos fru Brosset en kopp kaffe. – Kl. ½ till 5 e.m. anträdde jag min återresa till Toxowa, dit jag ankom kl. 10 om aftonen. Qvällsvard då jag ingen middag hade ätit

D. 16. Jag började på andra halfva qvadratet af simningarne. – 2 gånger. – E.m. med Sofie gången till Puhilas i Hepojärvi för att genom honom få några kommissioner i staden uträttade. Coit. – Drömfull sömn. -

D. 17. 2 simningar. – Oaktadt en ansenlig siesta f.m. uti fria luften, om natten tung sömn. – Starkt åskväder och regn. -

D. 18. Vid middagen ett glas Mallaga och sedan en kopp kaffe. – 2 gånger simmat, 2 gånger om aftonen. – Coit.

D. 20. 2 gånger simning inalles 60. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 21. Hade jag ifrån staden första korrekturet af det Ossetiska lexikon för Tyska upplagan. – 3 gånger simning. – Concept er till mina båda förslag om besättningen af de historiska sysslorna vid Akademien färdigt. -

D. 22. Upp kl. ½ till 6. 3 gånger simmat. -

D. 23. För regn om aftonen ingen simning. – Coit.

D. 24. Blott 2 simningar, inalles 70. -

D. 25. Herrlig dag och åter 3 simningar. En sista om aftonen bekom mig likväl icke väl, ty jag sofde der efter mycket illa och oroligt, plågad af hvarjehanda drömmar.

D. 26. Likaledes 3 simningar. -

D. 27. Kl. 8 om morgonen reste jag in till staden för att hafva tid att kontrollera en punkt uti mitt i morgon ingifna förslag till Ustr.s val. – Redan i går eller om natten hade min hank för 3e gången i sommar utfallit och måste före afresan åter insättas. Med en hårnål gick det dock lyckligtvis lätt nog. – Middag hos fru Bross. med ett glas vin och en kopp kaffe. – Om aftonen hos Frähn.

D. 28. Om morgonen hos Dr. Gr. Der en kopp kaffe. – Sökte förgäfvets Sirén och Zandt för att proponera att med den ena eller andra följas åt i dag ut till middagen, som skulle gifvas till firande af Prosten Skottes 50 åriga embetsjubiläum uti lokalen för Mineralvatten nära Novaja Derevnja. Under väntan på Zandts ankomst inträffade Finnér, med hvilken jag då afgjorde, att han skulle

Sid. 105.

i sinom tid komma till mig, för att taga mig med sig uti sitt equipage. – Hos Fuss för att öfverlemnna honom förslagerne angående Ustr. och Kunik. Han hade på stället ingenting att anmärka, men upp i Akademien sade han mig, att han vid närmare eftersinnande funnit en af mig uti det föregående förslaget införd klausul opasslig. – Jag hade nemligen föreslagit Ustr.s "för den Fall", att mitt eget i dag i sectionen för sig gående val till en annan befattning äfven uti det vidare stadium skulle godkännas och sedan å högre ort vinna vederbörlig sanction. Visserligen innebar detta vilkor misstroende till de andra klasserna och isynnerhet (egentligen) ministern och förbehöll således i vidrigt fall för mig sjelf tillika en Cassation af Ustr.s val – således en stöttesten, som i alla hänseenden skulle kunna skada mig sjelf utan att jag derigenom kunde verka något, hvarföre han uppfordrade mig att autorisera honom, att ej taga någon vidare notis af samma clausul. Då äfven Fr. tillstyrkte dess uteslutande, så gaf jag mitt samtycke dertill, hvarpå det underskrefs äfven af Fr. och Köppen och sedan förslaget utaf densamme upplästes. Mitt eget val utföll enstämmt. – På vägen ifrån sessionen hem lät K. påskina en särdeles välvilja för mig i afseende å valet, för att – såsom det sedan tycktes – vinna mig för sitt Interesse uti en annan sak. Han började nemligen fråga mig, om jag hört, huruvida Vice Presidenten afgjort angående Krugs kvarter, hvartill K. sjelf anmält sig såsom en kandidat. Då jag svarade, att förmodligen intet vore afgjort, då Fursten vore frånvarande, så uppkastade han frågan, om jag ej vore hugad att vilja byta med hans närvarande kvarter, hvartill jag naturligtvis svarade Nej, då jag derigenom icke mycket skulle vinna och intet i förhållande till Krugska kvarteret, hvartill han då tillade, att han väl skulle nödgas afstå ifrån det sednare. – Hans derpå följande stillatigande, beviste, hvad vigt ordet nödgas här hafver. – Efter aftal kom Finnér att afhämta mig. – Middagen var spländid med taffelmusik efter förgångna Orationer och gratulationer officiella och enskilda. Till en åminnelse af denna dagen hade jag för Gubben köpt en liten silfverdosa, som jag i sådan egenskap öfverräckte honom vid min gratulation. – Efter att hafva ätit och druckit egentligen mer än quantum satis för hälsan återreste jag till staden tillbaka med Finnér, från hvilken jag skiljdes i första linjen för att än i förbigående göra ett besök hos B-gk. – Hem först kl. ½ till 12 och sömn efter midnatten.

D. 29. Upp kl. 5. – Kaffe hos fru Brosset. – Hos Generalsuperintendenten Flittner för att betala min andel för gåriga middagen. – Hos Fuss för att urskulda min klausul och förslaget om Ustr. Jag

åberopade mig uppå att jag hört beslutet om hela Combinationen af Uwarof sjelf vara så författadt, att jag först skulle undanrödjas och

Sid. 106.

bringas igenom alla instructioner, innan de andra skulle komma i ordningen. Han medgaf, att det i allmänhet vore så, hvarföre ock mitt val redan uti October månads general-session skulle företagas, och andra deremot först uti November. – Uti alla fall, anmärkte han väl riktigt, att jag icke kunde praetendera, att reformen om de andra skulle annulleras till och med om mitt eget val ej skulle hafva den åsyftade framgången, hvarpå han dock ej ens tviflade. Hvad Ministern beträffar, så måste man öppet anförtro sig åt hans lojalitet; misstroendet kunde stöta och förarga honom och således snarare verka till motsatsen af hvad man åsyftar. – Angående qvarteret nämnde han att K. ännu i denna morgon ånyo varit hos honom och förklarar sig blifva ond på honom, om han bidroge till att ej han finge qvarteret. Han hade pockat uppå att han emot mig vore Ordinarie-Akademiker, hvartill F. sade sig hafva anmärkt, att han hade en tillfällighet att tacka för den lyckan; men att han tillika borde besinna, att han allaredan äger och ifrån första början ägt ett vida större qvarter än jag, som föröfrigt derjemte vore 10 år äldre Akademiker än han, hvarföre han ock å sin sida företrädesvis för andra Kandidater hade rekommenderat mig hos Fursten till det nya qvarteret. – I anseende till regn kunde jag först kl. $\frac{1}{2}$ till 1 anträda min återresa till Toxowa. Dock hade jag äfven under vägen ännu regn. Efter ankomsten efter kl. 6 gick jag att simma före middagen. Efter densamma 2 koppar kaffe.

D. 30. Vaknade redan kl. 4 utan att sedan mera kunna insomna, hvarföre jag ock uppsteg korrt derpå. Jag började åter fortsättningen af revisionen öfver Psaltaren. – Dermed gick det dock något trögt och svårt. – E.m. en dugtig siesta, så att jag ej heller mer kom till någon tredje simning. -

D. 31. Två gånger simmat. – E.m. en kopp kaffe. –

September 1844.

D. 1. Sept. Vid simningen om f.m. utföll hanken åter och måste derföre med en hårnål inträdas ånyo. – Vid middagen 1 glas Mallaga. – 2 simningar, och lærer det öfverhufvud nu ej mera vara att tänka på flera gånger. – På andra sidan en kopp kaffe, sedan en skifva Melon och 1 kopp mjölkvatten. – Efter allt detta en ganska orolig, af drömmar och vakande afbruten sömn. -

D. 2. Två gånger simning, men

d. 3. till och med 3. – Ändtligen slöt jag min revision af Mschedlofs omarbetade öfversättning af Psaltaren. – Att aftonsimningar i denna sena årstid icke mer duga, då de komma att företagas för snart på middagen, visade sig i dag. Omedelbart efter simningen kände jag uppstötningar ock fick sedan länge ingen sömn. – Coit. -

Sid. 107.

D. 4. Jag befann mig förträffligt och slöt utkastet till utlåtande öfver den ofvantalte öfversättningen, 2 gånger simning. – E.m. en kopp kaffe. – Af tungsmält middag magen om aftonen särdeles spend och sömnen orolig. -

D. 5. Mycket kall nordavvind och blott 10 graders värme, hvarföre jag ej vågade mig om morgonen att bada. I dess ställe promenad till Puhilas i Hepojärvi. – Efter återkomsten derifrån tog jag dock ett bad före middagen. Vid densamma ett glas Mallaga och sedan på andra sidan en kopp kaffe. – Jag började i dag läsa Bopps Lehrgebände der Sanskritsprache. – Orolig och drömfull sömn. -

D. 6. Också ännu en simning. – Sömmen såsom förut och

d. 7. upp redan kl. $\frac{1}{2}$ till sex. – Dagen blef herrlig, hvarföre jag ock simmade till och med 2 gånger. – Äfvenledes den följande

d. 8. då vi om aftonen fingo besök af Löjtnant Tawaststjerna. -

D. 9. Vid andra simningen öfverraskades jag af regn, så att jag efter hemkomsten var föranlåten att ömsa kläder. – E.m. en kopp kaffe.

D. 10. I anseende till regn blott en gång simning. -

D. 11. Af samma orsak kom jag mig alldeles icke dertill. – Vid middagen ett glas Mallaga. -

D. 12. Efter frukosten och regnet var jag gången till Hepojärvi. – Väderleken särdeles varm (15°), hvarföre jag före middagen ännu gick att simma. Dermed blef hundratalet för mina simningar fullt. – Omedelbart efter simningen kände jag mig särdeles uppfriskad och väl; men sömmen blef mycket drömfull och orolig. —

D. 13. E.m. hos Skottes på bröllop ända till slutet med en soupé. Först

d. 14. kl. 4 om morgonen kom jag hem. – Tockna baler gör vår ruin! säger Bellman, och jag säger det med i afseende å hälsans vägnar. – Efter frukosten en kopp kaffe. – Tillståndet tämligen drägligt, ehuru magen kändes besvärad hela dagen med en viss speciell tryckning i synnerhet på högra sidan. – Pastor Merselius hade budit oss i dag till Woles [Vuoles] på en middag, som han ville gifva för det unga paret. Då detta sjelft icke reste, så måste äfven vi lemna resan dit, ehuru vi och isynnerhet min hustru hade lust dertill. – Det hade varit en ny och otjenlig diversion, hälst också dagen blef vackrare, än den om morgonen lofvade att blifva. -

D. 15. Jag uppsteg redan i dagningen. – Diarrhé. – E.m. på andra sidan en kopp Chokolad och sedan hem vid det unga parets besök 1 glas Madera. – Om aftonen kl. 10 afreste Afrosinja med ett lass af saker till staden. -

D. 16. Skön dag. – De sista bröllopsfrämmande bortreste, äfvensom sjelfva det unga paret. – Om aftonen efter lång tid 2 koppar thé.

Sid. 108.

d. 17. hvadan jag vaknade vid dagningen genom en pollution. Redan middagstiden hade jag ärat afresa till staden, men då Puhilas intill kl. 2 ej var ankommen, så gick jag till Hepojärvi, för att erfara, om ej något synnerligt hinder inträffat. Dock hade han blott missförstått min tidsbestämning. Jag afreste derföre först kl. ½ till 5 och ankom till staden kl. litet öfver 9. – Tre glas thé. -

D. 18. Hos Fuss erfor jag, att Furst Dondukof dock beviljat mig det Krugska kvarteret och "volontinas", såsom det hette uti hans svar till Fuss. – Onine [?] berättade mig derjemte, att K. allt fortfarande vore förargad öfver honom och till och med inkommit i Kommittén med en petition om samma kvarter. Ock skall han hafva hotat, att begära quarterspenningar för att sjelf få välja sig ett kvarter häldre än han ville behålla sitt närvarande. Hos Bross. hvars dotter föreslog mig å modrens vägnar att stanna kvar till frukosten. I dess ställe erböd jag mig att spisa middag hos dem och afslog derföre 2 andra verkliga bjudningar dertill af Frähn och Boethlingk. I stället för i dag erböd jag mig att äta middag i morgon hos den förstnämnde. – Utom vin vid bordet efter middagen ock en kopp kaffe. – Om aftonen hos G. Müllers, der jag än drack 1 glas vin och 1 kopp thé.

D. 19. Föreslogs jag uti Generalsessionen till val af ordinarie vid den följande sessionen i October, men jemte mig de äfven först i går uti klassen valde Usträlof och Kunik tvärt emot hvad F. förra gången, då jag var i staden, hade lofvat att föredraga deras val först i October. Mätte denna

skyndsamhet icke betyda något annat, än hvad det i alla fall är, en captatio benevolentiae Ministeri! men han hade ju kunnat äfven förut rent ut säga, att han ärnade föranstalta, att valen skulle ske på samma gång uti den allmänna sessionen och ej uttryckligen försäkra, att han ville uppskjuta det så länge; ehuru han ock skulle kunna, såsom han då tillade, föreslå oss alla på en gång. Vid middagen hos F. 3 glas vin och 1 kopp kaffe. – De mina ankommo ifrån Toxowa först kl. ½ till 12 om natten.

d. 20. hvarföre också jag först efter midnatten kom till sömn. Besök af Lobjko. – Om aftonen med Sofie hos Krug.

D. 21. Betalte hos Lantz Voss ryska bokremiss. -

D. 22. Fru Strohlmann till middagen. Dervid 1 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen sökte jag Boethlingk. – Besök af Savaitof. Ett glas thé. – Vidunderliga och gemena drömmar.

D. 23. Hos Stersky betalte för de af Lawonius sända Svenska böckerna. – Äfvenså till Asmus Simonsen för de Danska.

D. 24. Hoss Fuss. – På biblioteket.

D. 25. Expedierade bref till Lawonius och till Rafn i Köpenhamn.

Sid. 109.

Hos Pastor Zandt. – Hos Venindin för att erfara, hvad ödet beskärt mig till vinst ifrån hans andra boklotteri. – Det var Reiffs franska öfversättning af Gretsches smärre ryska Grammatik, som jag visserligen för närvarande icke äger. Kanske borde jag lägga mig på rysk Grammatik, för att lära känna den bättre, än jag hittills ännu känner! – Vid middagen åt jag mer än jag bordt och hade därför åter en orolig sömn. -

D. 26. Sökte Directorn i bergcorpsen General-löjtnant Tschefkin för hvilken jag på hans skriftliga begäran till Asmus Simonsen utbetalt ett treårigt bidrag såsom Assoiré och som jag derföre ville inhändigta qvittensen derföre. – Jag visste ej, att han var bortrest, innan hans interimistiska ställföreträdare upplyste mig derom. Honom öfverlemnade jag Dokumentet. – Under en promenad hade min hustru och barn tillfälligtvis stött på en Kapitenska Schukof, född Nohrström-Segerstrahle, som uti mina unga år läst för mig och derföre yttrat den önskan att se mig. Hon bad henne därför följa sig hem, och hon stannade hos oss öfver middagen. – Dervid 1 glas vin och en

kopp kaffe. – Om aftonen gick jag till G. Müller, som efter vanligheten ännu satt till bords med åtskilliga främmande. Jag drack der med sällskapet 3 glas champagne och ännu 1 kopp kaffe!

– Jag kom väl tidigare hem och lade mig; men fick ej sömn förrän långt efter midnatten och pliktade därför för min nya förseelse med ny ånger. -

D. 27. Mycket ruskig och ju längre, ju mer med hälft verkande hufvud. – E.m. lade jag mig därför, somnade in och sofde öfver 2 timmar, och kände mig ock något vederqvickt; men fick i dess ställe om natten åter ingen sömn, hvarföre jag steg upp och vakade tills öfver kl. ½ till 1.

D. 28. Expedierade bref till Blomqvist. – Tungt hufvud och snufva och hosta. – Om aftonen hos Dr. Graefe. -

D. 29. Vaknade och uppsteg redan kl. ½ till 4. – Visserligen var jag ruskig och olustig hela dagen. – Besök af Kunik och Frähn samt om aftonen fru Strohlman och Madam Wrede, som betalade mig sin skuld. – Jag lade mig i god tid kl. 9 och sof väl hela natten.

D. 30. Vidtog jag äntligen åter fortsättningen af mina sednast i Toxowa begynta Sanskrit-studier. – Om aftonen hos Doctor Graefe och sedan hos Brossets. – Hufvudet och snufvan voro i dag bättre; men hostan fortfor. – E.m. drack jag en kopp svart kaffe. -

Sid. 110.

Oktober 1844.

D. 1. Oct. Jag försökte om morgonen för min hostas skuld att intaga 4 droppar enbärsolja. – Detta oaktadt och en promenad med Sofie till hamnen var jag dock lika svårt ansatt af hostan. – Om aftonen besök af Kunik och Bross. med dess fru. Äfven till natten intog jag 3 droppar enbärsolja. -

D. 2. Hostan i stället för att minskas nästan i tilltagande. Efter att hafva afbidat en hel vecka på resultatet af F.s konferens med B. om transporten af det Krugska bibliotheket till det Akademiska, var jag i dag sjelf hos B. för att bedja honom drifva på saken. – Han ursäktade sig med att ej hafva fått skriftlig autorisation; men lofvade antaga sig saken. Såsom jag efteråt hörde, hade han redan i dag förfogat sig till Krugska qvarteret. – Vid ringa appetit måttlig middag. – Likväl ansatt af hostan e. m. – Om aftonen bröstthé. -

D. 3. Expedierade bref till Pogodin i Moskwa. – Hos Arkitekten för att rådfråga mig angående de nödiga reparationerna och tillika hemställa honom ett eget desiderium. – Han trodde att jag ej i alla

fall skulle kunna inflytta förrän November eller December månad. – Middagstiden kom Baer mycket upprörd öfver en anmärkning, som Stockhardt skall hafva gjordt, att inpackningen borde ske i hans närvaro, då han af arvingarne blifvit befullmäktigad att bevara deras rätt. B. ångrade derföre, att han för mig åtagit sig hela saken och sade att han nu skulle bedja Fuss skicka böckerna till sig, för att slippa ytterligare anmärkningar. Sedan hade jag besök af Kunik, som förklarade mig, att han åter bemedlat saken och blifvit autoriserad af Fuss att fullfölja inpackningen utan afseende om B. vore närvarande eller icke. Han hade för honom sjelf förklarat Akademien hafva rättighet att förvara effekterna under den lagliga tiden och sin egen ansvarighet, hvar den behagar. – Då min hosta just e.m. åter var särdeles envis, så tog jag om aftonen ett fotbad och drack åter bröstthé. – Sömnens blef dock oroligare än eljest, drömfull och

d. 4. uppvaknade jag tidigt med hosta, hvilken dock sednare förgick, sedan något slem hade löst sig genom upphostningar. – Hela dagen hem. – Dietetisk föda och om aftonen ysof med litet honing.

D. 5. Hostan lindrigare. – Hos Fuss. – Om aftonen åter d^o.

D. 6. Hela dagen hem ooh hostan värre. – Besök af Dorn.

D. 7. Expedierade bref till Lawonius med uppdrag för en bokauktion. – Om aftonen hos Dr. Gr. för att rådfråga mig angående min hosta. Han förskref mig en Composition af Tartarus erecticus och tillstyrkte dessutom Selters med mjölk. – Jag drack der svagt thé, i stället för att jag förr om aftonen hem druckit isop med honung. – Om natten hade jag ett häftigt anfall, tills jag äntligen fick litet slem i halsen löst.

Sid. 111.

D. 8. Jag började nyttja tartarus erecticus. – Om aftonen besök af Boethlingk med dess fru. – Hostan fortfar; dock hade jag åtminstone en lugn natt.

D. 9. Expedierade bref till Castrén. – Också hade jag skrivit bref till Arwidson och Lawonius för att afsändas med en sjöofficer; men då jag kom med mitt paket i hans kvarter på andra sidan, befans han redan vara afrest. – Hos Kunik.

D. 10. Sökte jag Baron Nicolai med ett bref och paket till Finn Magnusen i Kopenhagen, men fann honom icke hem. – Deremot hade jag den lyckan att träffa Ministern och tacka honom för hans välvilja vid min designation till Ordinarie, hvartill han yttrade, att han hoppades, att saken icke skulle möta några svårigheter. – Om aftonen med Sofie hos Frähns.

D. 11. Hela dagen hem. – Ingen afföring. – Hostan likväl ej betydlig.

D. 12. Riklig uttömning. – Ånyo ut för att träffa Baron Nicolai. Han var rätt artig och emottog mitt paket till Finn Magnusen. Uppå min fråga, om jag väl kunde våga hemställa Kun. af Danmark ett exemplar af min Ossetiska Grammatik, när den utkommer; svarade han, att det ingalunda skulle illa upptagas, samt erbjöd sig till och med att blifva medlare. Emedlertid borde jag, mente han, derom tillskrifva Finn Magnusen, en man, hvilken han sade sig mycket högagta. – Om aftonen hos Boethlingk.

D. 13. Hos Fr. för att tillställa honom ett litet ifrån Uppsala ankommet paket. – Fuss hade i går tillsändt mig ett Mscr. af en Bernhardy: Sur l'organisation du royaume des Frances & sur les causes qui en ont déterminé le caractère jemte en biljett med önskan, att jag måtte åtaga mig att rapportera deröfver. Efter att hafva tittat deruti fann jag det innehålla till det mesta undersökningar öfver den Tyska rättshistorien, hvarföre jag så mycket mer återförde det med protest, anförande såsom billigt, att det vore ett ämne alldeles främmande för mig, hvaruti jag vore alldeles inkompetent att dömma. Han kunde naturligtvis ingenting invända deremot, utan beklagade endast, att man dermed vore uti en stor förlägenhet. – Icke desto mindre kom han sednare till mig med B. för att introducera honom hos mig. Såsom jag kunde sluta af F.s meddelanden om honom, var detta besök i alla fall en captatio benevolentiae för framtiden. -

D. 14. Hela dagen hem. – Efter D^f. Gr.s ordination har jag ännu fortsatt bruket af Tartarus erecticus, så obehagligt den också afficierar mig, förorsakande mig ett oupphörligt qväljande och tungt hufvud.

D. 15. Äfvenledes hela dagen hem. – Om aftonen besök af Brosset med dess fru. -

D. 16. Om aftonen hos dem. Då jag der drack vatten med grädde i stället för mjölk, så hade jag en dålig sömn och

Sid. 112.

d. 17. om morgonen åter mycken hosta, hvarifrån jag nu eljest varit tämligen befriad. – Då mitt val till ordinarie i dag skulle förekomma i den allmänna sessionen, så uteblef jag derifrån. B. och Vr. hade lofvat underrätta mig om utgången. Den förste var ock den förste, som kom att gratulera mig, och sedan efterhand Br., Gr., och Fr. Af deras sammansatta berättelser erfor jag att första klassen varit talrikt församlad, äfvensom vår klass med undantag af mig och Ustr. Af andra klassen hade varit endast – 3 ledamöter närvarande Furst Schirinskij-Schihmanof, Polenof och Wostokof.

Ministern hade varit sjelf närvarande, ankommit på punkten kl. 12; men föröfrigt ställt sig, såsom skulle han kommit alldeles tillfälligt, utan att veta att valen skulle vara i dag, ehuru jag af Fuss redan förut hade hört, att han bett honom erinra sig, på hvilken dag valen skulle förefalla, så att han måtte kunna, såsom han önskade, bivista sessionen. Jag hade erhållit alla rösterna 28 till antalet. Ustr. en negativ röst och Kunik 2. Det enda som störde uti tidningen var att Uw. skall ock uppkastat fråga om mina närvarande lönevilkor och på F.s svar derom yttrat sig, att jag ju då redan hade Ordinarie lön, således på ett sätt, såsom skulle jag kunna förlora det mig förut – och uttryckligen för hela min följande tjenstetid vid Akademien! – beviljade tillskottet af 1500 Rubel ifrån den Ekonomiska fonden. Gr. mente, att det hade varit rätt bra, att man ej uti sessionen väckt vidare diversion derom; det skulle sedan också låta arrangera sig, hälst Uw. förut redan samtyckt dertill. Att derom förut varit fråga, har jag väl icke hört; det sade mig blott F., att han uti den till Ministern afsända officiella föreställningen om mig ville uttryckligen införa klauseln, att jag tillika efter den förra Kejssl. stadfästelsen skulle bibehålla det mig extra beviljade tillskottet. Fr. bad mig ytterligare in omnium votum erinra F. derom.

D. 18. Om aftonen hos Köppen på hans första thésoirée.

D. 19. Hos Fuss. – Vid frågan om valet nämnde han, att Ministern ej allenast nu, utan också förut, yttrat den tanken, att jag nu kunde förlora extra tillskottet, förmodligen emedan han ej erinrar sig, att det blifvit mig beviljad uttryckligen för all tid, som jag skulle stanna uti Akademiens tjenst. Han hade icke haft tillfälle att derom ingå med honom uti en utförligare discours; men hade nu fattat det beslut, att uti ett privat bref (hvaraf han ock föreläs mig conceptet), bedja Min. låta mig efter förra revisionen få behålla samma tillskott med consideration deraf, att jag har hustru och barn; men inga andra inkomster än för min Akademiska tjenst. Föröfrigt frapperade det mig att höra F. yttra sig, att Uw. nu åter kunde beröfva mig samma tillskott, om han ville! – Att han kann det, derom kan väl intet tvifvel, Gud nåde! vara; men med

Sid. 113.

hvad rätt?

D. 20. Om aftonen gången till Gepfert och löjtnant Tawarstjerna. Att jag hos denne lät öfvertala mig att taga en liten sup och äta qvällsvard ådrog mig åter

d. 21. om morgonen hosta. – Om aftonen besök af fruarne Passelberg och Strohlman. -

D. 22. Vaknade redan kl. 2 och då jag icke mer insomnade uppsteg kl. 3. hvarefter jag åter lade mig inemot kl. 3. – Hela dagen ingen afföring. – Jag började nu dricka då och då Selters. – Om aftonen

besök af Akad. Graefe, hvilken jag hade sökt 2 gånger för att öfverlemna honom till genomläsning företalet till min Ossetiska Grammatik. – Sedan hade vi besök af hans 2 döttrar och Bernhards och jag af Köppen. -

D. 23. På andra sidan och om aftonen hos Br. – Orolig sömn. -

D. 24. Besök af Sundblad. – Om e.m. hos Kopp. Der en half kopp kaffe – och om aftonen hos Sirén 2 glas thé. – Orolig sömn och stark pollution

d. 25. om morgonen. – Om aftonen hos Dr. Gr. -

D. 26. På andra sidan till Pawlofska Kadettkorpsen för att erfara om jag kunde få ut de unga Meinandrarna. – Besök af Sundblad. -

D. 27. Zagel till middagen. – Dervid 2 glas vin och en kopp kaffe. -

D. 28. Dr. Gr. förskref medicin åt Fanny, som inemot en veckas tid varit sjuklig af feber. – Expedierade bref till Mschedlof i Tiflis, Kepplerus i Orlofska Guvernementet och för Sundblad ett slags rekommendationsbref till Dr. Skotte i Gatschina. E.m. besök af Kunik. – Sofie hade för Z. yttrat den önskan att åt något Engelskt fruntimmer bestå kvarter och kost mot vilkor, att det skulle gifva Sofie undervisning i Engelskan. Till följe deraf hämtade oss Zag. om aftonen en Mamsell Dédé ifrån Altona, som kommit hit dels för att hälsa på några syskon i Moskwa, dels för att försöka sjelf sin lycka uti Ryssland, sedan hon förut varit Gouvernant på åtskilliga ställen, nemligen i Lissabon hos Grefve Pombal i Köpenhagen hos Grefve Moltke och uti Christiania hos Grefve Wedel Jarlsberg. – Hon förklarade sig villig att flytta till oss och dagligen 3 timmar undervisa Sofie, intilldess hon sjelf finner här något convenabelt engagement. -

D. 29. Om aftonen besök af fru Bross. med dotter och Dr. Graefes döttrar.

D. 30. Besök af Sivén. – Jag underskref sista korrekturet af den Ossetiska Grammatikens Ryska upplaga. – Mamsell Didé flyttade om aftonen till oss, medan jag var utgången till Pastor Zandt. – Ehuru jag lade mig kl. 11, fick jag ej sömn förrän efter midnatten.

D. 31. Hos Vice-Presidenten för att betacka mig för löftet om det nya kvarteret. – En passant ville jag ock göra en uppvaktning hos Grefve Armf., men han sades ännu sofva (kl. $\frac{1}{2}$ till 10). – Hos Burman

Sid. 114.

i anledning af en kommission af Brukspatron Tigerstedt. – Hos Brandenburg och Amerikanske Pastoren för att medfå en remiss af Bibelöfversättningar ifrån England. – Om aftonen besök af Finnander med dess dotter. –

November 1844.⁶²⁴

D. 2. Utom om aftonen i tryckeriet hela dagen hem, sysselsatt med genomseendet af en diger Tysk Auctionskatalog. – Gr. återhämtade företalet till min Ossetiska Grammatik med anmärkningar i stilistiskt afseende. – Expedierade bref till Castrén och Tigerstedt. – Om aftonen hos Freitag. – Då jag der drack 2 koppar thé, så fick jag ej sömn förrän långt efter midnatten. -

D. 3. En half kopp kaffe. – Om aftonen besök af Zagel.

D. 4. Om aftonen ville jag med Sofie besöka Dr. Gr. men fann hvarken honom eller hans fru hem.

D. 5. Om morgonen var jag der. En kopp kaffe. – Sedan hos Zagel af hvilken jag lånte 30 Rubel silfver. – Sedermera på f.m. på andra sidan för att bese en boksamling hos en enkefru. Af henne köpte jag såväl böcker, som en brukt snusdosa af silfver; men fick snart skäl att ångra min handel, emedan ej mindre än 3 särskilda verk vid collationeringen hem befundes defekta. – Hon hade på köpet trakterat mig med en sup, men efter den fick jag, såsom det var att väntas, åter min hosta. – Om aftonen besök af Architekten. – Sedan fru Gr. med sina döttrar, Brosset och Bernhardi.

D. 6. Till ränteriet för att lyfta Castréns praemium. – Hos Fuss. – Hostan mindre; men i dess ställe tungt hufvud. – Orolig sömn.

D. 7. På bibliotheket, hvarefter jag i Castréns uppdrag utbetalte den i går lyftade summan till Asmus Simonsen. – Drömfull sömn.

D. 8. Expedierade bref till Lawonius i Stockholm och till Lenz-Voss i Leipzig med Noter för bokauktioner! – Hos fru Kortman för att få de defekta böckerna utbytta mot andra. – Då böckerna äro på en kall vind, så utbad hon sig tid, att få utsöka de äskade andra. – Passage blott i båtar. – Snö föll, så att marken fick vinterdrägt.

⁶²⁴ Månadsskiftet inte utmärkt. Sjögren går från den 31 oktober direkt till den 2 november.

D. 9. Upp redan kl. 5 ½. – Expedierade bref till Gustaf och till Castrén med Simonsens quittance. -

D. 11. Om aftonen besök af Boethlingk. – Drömfull sömn.

D. 12. Förmiddagen liten promenad. – Om aftonen besök af fru Bross. – Mamsell Dedé hade inställt mig ett glas starkt thé. – Deraf somnade jag först efter midnatten och uppvaknade

d. 13. redan kl. 5 utan att mer kunna somna. – Om dagen mycket tungt hufvud, hvarföre jag e.m. drack 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Mamsell Dedé hos Brossets. – Jag sofde gudi lof rätt bra. -

D. 14. Om aftonen med Sofie hos Frähns. – Jag var åter ansatt af hosta.

D. 15. Om aftonen hos Müllers. – Sent till sängs. -

D. 16. D° d° hos Köppens. – Då jag der drack hela 2 glas thé, så fick jag länge ingen sömn, ehuru jag först snart före midnatten lade mig. -

D. 17. Till middagen Zagel. Dervid 2 glas vin och 1 kopp kaffe.

D. 18. Om aftonen hos Fr. såsom ledamot af kommissionen för att föreslå en

Sid. 115.

kandidat till besättning af en ledig vacance af korresponderande ledamöter för historiska och politiska vettenskaperna. Jag föreslog åter Hipping, Köppen deremot Professor Schubert i Königsberg; Bross. deremot skulle föreslå Dubois. – Fr. lofvade sin röst åt min kandidat, naturligtvis på tu man hand. -

D. 19. Utom små gånger i affärer hela dagen hem. – Besök af Sundblad, som sökte beveka mig att af Grefve A. skaffa honom ett rekommendationsbref till en Lanskij för att erhålla en guvernörsplats vid uppfostringshuset i Gatschina – en svår och betänklig kommission. – Såsom de förra aftnarna sent till sängs.

D. 20. Sökte Zandt förgäfvdes för att med honom rådgöra mig angående Sundblad. – Sedan hos fru Kortman, med hvilken jag äntligen kom till en förlikning om de defecta böckerna. – Om aftonen hos Köppen. Han visste intet råd angående Sundblad. -

D. 21. Om morgonen åter hos Zandt, som tyckte att S. hade skäl att sjelf directe vända sig till Grefve A. Det vore åtminstone att försökas och säkrare medel, än om endera af oss solliciterar för honom. – Om aftonen hos Dr. Gr., der jag drack 3 koppar thé. -

D. 22. Uppvagnade jag af en pollution. – Hela dagen hem utom hos Bokbindaren, dit jag förde min Rysk-Ossetiska Grammatik att inbindas. – För att kunna uppvakta Ministern och genom Ossetiska honom Hans Majestät dermed. Kostnaden blifver ansenlig. -

D. 23. Hos Schmidt för att gratulera honom till hans nya orden men egentligen för att rådfråga mig, om jag ej efter hans exempel kunde decidera äfven den tyska editionen af Ossetiska Grammatiken åt Kejsaren, då det är samma verk som den Ryska editionen, blott på ett annat språk. Han tyckte att saken förstods af sig sjelf och äfven Fuss samtyckte, sedan han framsökt Ministerns svar angående den Kejsarliga tillåtelsen. – Såsom i går, har jag också i dag varit besvärad af löst lif. -

D. 24. Sundblad kom till middagen. Dervid 2 ½ glas vin och sedan 1 kopp kaffe. – Om aftonen kände jag någon ömhet på högra sidan af bröstet. – Lade mig först kl. 12. -

D. 25. ömheden i bröstet fortfor. – Om aftonen med Sofie hos Akad. Graefe. – Sent till sängs.

D. 26. Slöt jag äntligen mina för framtiden till mitt bibliotheks förökande beräknade literärhistoriska collektioner, med hvilka jag tyvärr i lång tid hufvudsakligen sysselsatt mig! – Om aftonen besök af 2 Löjtnanter, Tawaststjerna, fru Vater och Hr. Bernhardi. – Då jag drack thé, så fick jag sömn först efter kl. 1.

D. 27. Hos Fuss för att få Imprimatur för Ryska editionen af min Ossetiska Grammatik. – På andra sidan. – Om aftonen hos Bross. hvarefter om natten en pollution.

D. 28. Dr. Gräfe lånte 60 Rubel silfver – till nästa onsdag, såsom det hette. – Mamsell Dedé bortrest till Moskwa, sedan hon redan i mer än en veckas tid sysselsatt med restoranger derein, icke

lemnad mer någon undervisning. -

D. 29. Om aftonen hos Kunik. – Två glas thé, hvarefter länge ingen sömn. -

D. 30. Var det än mer fallet, ehuru jag hem drack endast svagt thé.

December 1844.

D. 1. Dec. Zagel till middagen till firande af min namsdag i går. – Dervid 3 glas Lafitte och sedan 1 kopp kaffe.

D. 2. Ny barnsköterska Ryssinna i Christinas ställe som vi ändtligen beslutit att förafskeda, sedan vi insett att hon icke kan afstå ifrån sin lösaktighet, lögnfullhet och snatterier. – Jag började genomläsa Castréns afhandling om Accentens inflytande uti Lappskan, hvilken jag

d. 3. slöt. – Om aftonen besök af Sivén med fru och dotter, samt Dorn.

D. 4. Hela dagen hem. – Sömn först länge efter midnatten.

D. 5. Så mycket mer företog jag mig en gång till andra sidan. – Hos Fuss för att höra åt, om jag ej redan blifvit stadfäst. Jag har neml. exemplar af min Ryska upplaga af Ossetiska grammatiken för Kejsaren och Ministern färdiga; men måste efter fleras inrådan afvaga tills min befordran blifvit afgjord för att ej äfventyra att för dedikationen af mitt arbete få ingenting.

D. 6. Vaknade och uppsteg redan kl. 6. – Då jag på flera dagar ingen afföring haft, drack jag om aftonen 1 glas Selters med mjölk. – Sönnen var mycket drömfull och orolig och

d. 7. vaknade jag redan kl. 4 och uppsteg, då jag ej mer fick sömn. Sedan följde dock god uttömning. -

D. 8. Om aftonen barnbal hos oss, i det alla Sofies danskamrater och dessutom Mamsell Lantz voro budna. – Jag måste derföre ock vara hem, ehuru Zagel hade kommit för att bedja mig följa med till Karl Wulfert till middagen.

D. 9. Om aftonen hos Fr. för att rådfråga äfven honom, huru jag borde förhålla mig med exemplaren af den Ossetiske Grammatiken. – Han mente äfven, att jag borde afvagta min stadfästelse till Ordinarie. – Då jag der hade druckit thé om ock svagt, så kunde jag ej förrän efter midnatten somna.

D. 10. Besök af fru Knierem med dess syster, sedan Savvaitof och om aftonen Brandenb. – Åter sömn först efter midnatten.

D. 11. Om aftonen hos Dr. Gr. hufvudsakligen för att mana honom till betalning. – Åter först efter midnatten sömn. – Christina flyttade bort.

D. 12. Besök af Sundblad. – Om aftonen hos Boethlingk. Åtminstone kl. 11 till sömns. -

D. 13. Dr. Gr. betalte större delen af sin skuld neml. 40 Rubel silfver.

D. 14. Besök af den ifrån sin Sibiriska resa återkomne Schrenk. – Om aftonen hos Köppen. Efter att der hafva druckit 2 koppar thé, besvärades jag något af hosta, och fick ingen sömn, hvarföre jag uppsteg kl. 1 och vakade intill 2. – Sömnen äfven sedan drömfull.

D. 15. Om morgonen drack jag kaffe till hälften med kakao.

Sid. 117.

Om middagen ett glas vin. Med sömnen gick det på samma sätt som förut. – Äfvenså den

d. 16. följande, ehuru jag än tidigare lade mig och för öfrigt genom Selters sökte befördra uttömningarna. – Tyvärr har jag uti flera dagar ej kunnat komma ut i fria luften, emedan jag afgifvit min kapprock att lagas.

D. 17. Om aftonen besök af Boethlingk och Brosset. – Jag somnade väl något tidigare; men uppväcktes tyvärr af barnskrik, hvarefter jag åter ändock måste vaka mycket länge tills öfver 3. -

D. 18. Expedierade bref till Blomqvist. – Med Sofie visit hos Baron Kothens och Chopenes. – E.m. en kopp kaffe – Vistelsen i fria luften hade den goda följden, att jag i dag insomnade snart efter det jag lagt mig kl. 10. -

D. 19. Dock vaknade jag om morgonen tidigt och var upp en hel timma. – Genom en siesta eftermiddagen ådrog jag mig likväl åter sömnlöshet tills efter midnatten. -

D. 20. F.m. med Sofie visit hos Fru Bongard. Zandts och Siréns. På sistnämnda ställe var dock ingen hem; ej heller träffade jag Zandt. – Om aftonen hos Müllers. Der l kopp kaffe och sedan thé. – Till följe deraf insomnade jag åter först efter kl. 2. – Till följe deraf

d. 21. tämligen dåsig och trög. – Om aftonen besök af Zagel. – Tämligen tidigt sömn. -

D. 22. Var jag sinnad att företaga en utfart till Strelna, men min barberare kom för sent att raka mig och vädret blef fult. – Till middagen Wilh. Wrede. – Derefter en kopp kaffe. – Då jag om natten åter ingen sömn fick, så steg jag upp kl. 1 och vakade ånyo till kl. 2.

D. 22. Före middagen anträdde jag min resa till Strelna, der jag träffade Finnér ensam hem. – Vid middagen en liten sup och 2 glas Chartreuse samt sedan en kopp kaffe. – Om aftonen en kopp thé. Icke destomindre somnade jag lyckligtvis genast och sofde ganska bra. -

D. 24. 2 koppar kaffe, hvarefter jag återreste till staden, dit jag återkom kl. ½ till 12. – Om aftonen besök af Freytag och Bernhardi. – Snart sömn ehuru drömfull.

D. 25. Om aftonen med Sofie hos Fr. Wulfert, hvilken vi väl sjelf ej träffade hem; men deremot hans brors familj och andra främmande.

D. 26. Om aftonen besök af Kunik. – Jag hade redan lagt mig, då man kl. 11 hämtade mig en biljett ifrån Fuss innehållande gratulation till att vara stadfäst såsom Ordinarie, men med förlust af min hittills njutna extraförhöjning af lönen, ehuru den var mig gifven med den uttryckliga bestämningen, att jag skulle få behålla den så länge jag stannar i Akademiens tjänst! Hvad jag väl fruktat, men knapt vågat antaga såsom möjligt, då Ministern derigenom naturligtvis komprometterar både sig sjelf och Majestäts orden, har således ändock in-

Sid. 118.

träffat, och förmodligen har man just velat låta mig såsom fallen för att pocka på lag och rätt känna, att man i Majestätets namn icke så lätt kan upphäfva fattade allmänna beslut och bestämmingar. – Klart är att det nu tillika, att saken länge varit sålunda beslutad och att F. i alla fall vetat det förut och att F. längesedan och i enstämmighet med det beslutet handterat målet, derföre officiellt

ingen nämnt om den verkliga status quo med min aflöning, förespeglande mig att han privatim tillskrifvit Ministern om sakens sammanhang och sökt beveka Ministern att låta mig behålla samma extratillskott äfven för framtiden. – Tvifvelaktigt blifver det till och med om han ens afsänt brefvet, ehuru, han för syns skuld hade gifvit sig mödan att sätta upp det för att kunna föreläsa mig. – I följe af denna nyhet och betraktelser deröfver kunde jag ej insomna förrän

d. 27 circa kl. 5 om morgonen. – Såsom en välgörande ödets skickelse måste jag betrakta det, att hela förmiddagen distraherades genom besök af landsmän. – Först kom Cadettcorpsläraren Mechelin ifrån Fredrikshamn, hitrest såsom han sade för att söka sig employ här i Ryssland, ehuru, han der har en lön af 2800 Rubel, visserl. utan utsigt till pension. – Sedan kom Sirén med den ifrån sin vettenskapliga resa i Ryssland återvändande Lönnroth. Om aftonen hos Dr. Gr. egenteligen för att påminna honom om betalningen af sin återstående skuld. Då hans fru var illa sjuk, så hvarken kunde eller ville jag nämna något derom, utan gick i stället hem och sedan med Sofie till Boethlingk, af hvilken jag en passant ville begära låna penningar. – Hvarken han sjelf eller hans fru var hem. – Sömn först efter kl. 12. -

D. 28. Besök af Kunik. – Om aftonen hos Frähn. – Han rådde mig att i alla hänseenden gå till Ministern för att tacka honom, men dervid tillika besvära mig öfver det besynnerliga och beklagliga sätt, hvarpå man befordrat mig till Ordinarie. Om möjligt borde jag hafva till uppvisande protokollsextract öfver det mig 1839 beviljade extra tillskottet. – Sömn först kl. 12 och den drömfull samt åtföljd af en pollution.

D. 29. Sedan jag länge sökt efter det nämnda protokollsextractet och derigenom öfvertygat mig, att jag alldeles icke fått det – antingen det då skett uppsåtligt, eller, såsom jag snarare vill antaga tillfälligt och af glömska, hälst jag den tiden bodde på landet i Toxowa – begaf jag mig i alla fall till Ministern jemte exemplaren af min Rysk-Ossetiska Grammatik. – Genom sin gratulation gaf han mig sjelf anledning att komma på saken. Jag tackade honom för Avancementet, tilläggande mig ej kunna fördölja, att underrättelsen derom varit för mig högst nedslående, då jag af alla omständigheter måste sluta, att

Sid. 119.

jag fallit uti högsta onåd hos honom. Han inföll, att det vore en falsk slutsats och frågade mig spotskt, om jag kallade det en onåd, att han befordrat mig till Ordinarie. – Det väl ej, svarade jag; men sättet hvarpå och villkoren, med hvilka det skett. För någon tid sedan hade han för mig haft godheten att utverka mig ett extratillskott, som jag skulle få bibehålla, så länge jag förblefve uti Akademiens tjänst, och det vore mig dock nu åter beröfvadt, utan att jag egenteligen visste, hvarföre. – Ja! det vore en sak, vid hvilken han kunde göra hvarken till eller från; sådana beräkningar berodde af Finance-Ministern. Föröfrigt vore det då ment blott temporellt intill dess jag blefve Ordinarie; jag hade också ingenting förlorat, då jag nu hade samma inkomster som

hittills. – Detta är väl sant, men man hade gifvit mig anledning, att hoppas att jag igenom min befördran skulle vinna, hälst den dåvarande bestämningen vore så klar att ingen annan tydning ens kunde tänkas och att bokstafligen ordalydelsen vore sådan, kunde dokumenteras af Akademiens protokoller. Ock hade ingen varit som ens trott det kunna förklaras annorlunda, utan dömde hela verlden om saken på samma sätt som jag. – Ministern hade sig tvifvelsutän bekant tillade jag, att jag utom min Akademiska lön inga andra inkomster äger, äfvensom jag hälst med mina ögons beskaffenhet icke ens gärna kan tänka på andra tjänster, om ej den Akademiska skall lida derigenom. Efter lagarne vore mig nu all förhoppning till vidare förbättring af mina vilkor utstängda, då man skall blifva tjent uti 20 års tid såsom Ordinarie för att kunna få förhöjning. – Dertill hette det, att mig alltid stode vägen öppen till Kejsrerlig nåd, och just genom honom, om jag genom flit och arbete gjorde mig förtjent dertill, såsom han t.ex. nu med framställningen af min Grammatik hade tillfälle att prokurera mig någon nåd. Jag borde derföre vara alldeles tranquille, och icke tillskrifva honom skulden för hvad han icke rådde (!!). Att han å ena sidan skulle hafva upphöjdt mig och derjemte å den andra förhållande inskränkt mig, vore ju i sig sjelf absurd! – Dervid blef det, och han hade efter sin vana och sin färdiga tunga tvättat sig för ögonblicket ren ifrån all skuld, om han ock i sjelfva verket icke kunde öfvertyga mig om giltigheten af sina orimliga ursäkter och beskyllningar mot Finance-Ministern, som naturligtvis hvarken har rätt eller vill befatta sig något med Akademiens angelägenheter eller fonder. – Med Sofie till middag hos Siréns. – Der en sup 3 glas vin och en kopp kaffe och sedan thé. – En följd deraf redan om aftonen hosta. – Sömn först kl. ½ till 11.

D. 30. Med Sofie vandrade jag en stor del af förmiddagen på andra sidan för att till julhelgen göra diverse uppköp till julen för barnen. – Detta hade dock den fördelaktiga verkan, att jag om aftonen genast insomnade och hela natten njöt en god sömn.

Sid. 120.

D. 31. Jag underskref det sista korrekturet af den tyska editionen af Ossetiska Grammatikan. – Utom par små gångar hela dagen hem. – Om aftonen besök af Dr. Crusell. – Sedan af fru Bross. med dess dotter, och 2 löjtnanter Tawaststjerna jemte fru F. och Pastor Zandt. Till sängs först efter kl. 11; men åter ingen sömn, så att året nog onaturligt kom att slutas.

-

1845-46

Sid. 121.

1845.

D. 1. Jan. Med hurudan stämning jag ingick det nya året efter att hafva insomnat först efter kl. ½ till 4, beviste jag deraf, att jag före sessionens öppnande i ränteriet för handens darrande hade den yttersta möda i verlden att kunna qvittera erhållandet af min lön. – Uti sessionen infann sig ock Fursten sjelf. Sedan Ministerial-reskriptet om min utnämning stadfäst den 8/20 Dec. blifvit uppläst började jag min persvation dermed att det vore till skön uppmuntran till det nya embetets anträdande, att befordran dertill är förbunden med en offentlig vanära (beschimpfung) och jag nu framstår såsom en förbrytare, den der skulle hafva förverkat den nåd, som man år 1839 haft den godheten att utverka mig med den Allerhögst och väl förordnade klausuln, att jag skulle förblifva i åtnjutning af den mig beviljade extrasumman, "så länge jag öfverhufvud qvarstannade i Akademiens tjenst". Dertill svarade Fuss, att jag icke så kunde upptaga saken. – Huru skall jag annars kunna upptaga den, så bemälde jag att bestämmelsen år 1839 var så klar och tydlig, såsom man kunde öfvertyga sig genom Akademiens protokoll öfver sessionens d. 24 Maji 1839. – Deremot inföll han, att det vore nu bättre att nu hålla sig till sjelfva original dokument, ministerial [otydligt] målet för den tiden. Derutur syntes, att hela föreställningen om ett extra tillskott för mig var motiveradt på den omständigheten, att utsigten till Avancement då för tiden var mig alldeles tillständig, hvarföre man ock tillsvidare hade beviljat mig en förhöjning, såsom man nu äfven gifvit Brosset en sådan. – Emot motiveringen hade jag ingenting att invända och skulle naturligtvis intet mer hafva att säga om hela saken – ifall man icke då haft den ytterliga godheten att af det återopade motivet härleda ett resultat af den bokstafliga ordalydelsen, som jag medfört. – Brossets fall vore mitt rakt emotsatt ithy att det i afseende å honom tvärtom blef bestämdt, att han skall åtnjuta extra tillskottet blott så länge tills han blifver ordinarie. Ock hade ingen, fortfor jag hittills i afseende å mig betraktat saken annorlunda än jag och Fuss sjelf hade den sista Maji år 1839, då jag kom till sessionen efter

Sid. 122.

att hafva absenterat den föregående sessionen der sjelfva dokumentet blifvit uppläst tagit mig på sidan, gratulerat mig till den mig vederfarna nåden och dervid ipsissimis verbis yttrat, det bästa af allt vore, att jag skulle komma att framdeles bibehålla den, äfven när jag blefve ordinarie, med ett ord för all den tid, som jag kommer att qvarstanna i Akademiens tjenst. – Han erinrade sig det icke, sade han dertill; men ville ej heller bestrida det. – Också hade han äfven nu å sin sida gjort sitt möjliga för att befordra löneförhöjningens framgena bibehållande. Fursten hade hela tiden tigit och yttrade nu endast, att han uti hela sakens process icke kunde finna något bevis, att mig vederfarits en förolämpning, hvarvid Akademikern Gr. inföll: "Wenigstens hat es kein Beleidigung sein

wollen. Vielleicht lässt sich auch die Sache noch abhelfen." Detta var också allt och det enda, som af Akademiens öfriga närvarande medlemmar blef anfördt i saken!! Hvar nu det således, att vilkorlighet och koncideradionslöst godtycke ock mer inrotar sig hos oss! Med så befatta omständigheter tillät jag mig sjelf ännu den anmärkning, att mitt närvarande öde syntes mig så mycket mera hårdt, som jag äfven förut, under hela min Akademiska bana vid särskildta tillfällen varit utsatt för beständiga kränkningar. Äfven Extraordinarie hade jag blifvit först efter mångfaldig tillbakasättning och med mina avancemeter i tjensten hade det ej gått bättre, då man deruti tillfogat mig lagstridiga orättvisor, medan sjelfva lagen för sådana fall icke ens fordrar särskildta utmärkelser, utan endast en i allmänhet tadelfri tienst. – Derpå syntes Fursten vända sig till F. och länge tala med honom i tysthet, hvarefter Fuss med uppenbar animosität yttrade till mig, att jag icke kunde tala om tillbakasättande, då man äfven till mig genast beviljat mig ett nytt qvarter med tillbakasättande af en äldre Academicus Köppen. För att icke provocera saken längre, teg jag, ehuru jag var i beråd att svara, att Fuss äfven i denna sak hade talt utur en annan och motsatt egen synpunkt. – Flera fynd och ethnografiska kuriositeter förelades under sessionen, hvilka inkommit och blifvit och tjenade till rigtande af Akademiens samlingar af den art. Köppen begagnade sig af tillfället – såsom det tycktes till min förmån – att framkasta frågan, om det icke vore ändamålsenligt att bilda ett eget ethonografiskt Museum. Det uppfattade äfven F. genast och anmärkte, att det visserligen vore väl, hälst å ena sidan Akademien allaredan hade en vacker samling af sådana saker, hvilka emedlertid å dels andra nu bilda en appendix till andra samlingar under

Sid. 123.

uppsigt af Schrader, som sjelf önskade blifva befriad derifrån. Det vore således väl, om den samlingen kunde afsändas och ställas under en annans uppsigt, hälst också en Ethnographica speciellt representeras i Akademien. Fursten svarade dertill blott ett "Warum nicht!" – Efter sessionens slut talte han ännu en god stund med F. i tysthet. – Jag gick till bibliotheket, sedan till Smirdinska boklådan, utan att der erhålla något bättre besked angående det Köpenhamnska sällskapets intressen. Hos Sirén för att betala honom de 50 Rublerna, hvilka jag nyligen hade varit tvungen att låna, hvarefter jag följde honom till en för Lönnrot tillställd middag hos Zandt. De fysiska njutningarna derstädes bidrogo till att äfven den följande natten beröfva mig sömn intills öfver kl. 2. -

D. 2. Hos Fursten för att öfverlemna honom ett exemplar af min Ossetiska grammatik. – Han emottog mig höfligt i det han gaf mig handen och bød mig sitta. – Sedan jag aflemnat boken och ursäktat min ovana att skriva Ryska började han efter en paus tala om väderleken, hvarefter åter en paus inträdde och jag derföre ansåg mig böra bryta upp. – Sedan uppsökte jag för Tigerstedts affär Schlyter och besökte äfven Usträlof egentligen för att få betala honom min lilla skuld af 5 Rubel silfver allt ifrån sommaren. – Till det nya qvarteret beställde jag på egen bekostnad en liten förändring. – Om aftonen hos Boethlingks och derföre först sednare till sängs. Lyckligtvis behöfde jag ej så länge som de förra nätterna vänta på sömn. -

D. 3. Följande natten en pollution. -

D. 4. Besök af Akademikern Graefe och Kunik. – Om aftonen Bränder och Mechelin på thé. – Dessutom åtskilliga refräschingments. – 2 glas punsch och sedan soupé med en sup och 2 glas vin. – Hem först kl. 1. -

D. 5. Såsom redan i går litet hackhosta. – Utom åtskilliga smärre gångar i grannskapet för dagen hem. – Vi hade räknat uppå att Gustaf skulle ankomma; men han syntes ej och jag tillbragte julaftonen så mycket mer misslynt med betraktelser öfver mitt öde, då man i stället för 1500 Rubel, hvilka borde tillfalla mig efter flerårigt högtidligen upprepadt löfte, nu beröfvat mig dem. – Lyckligtvis insomnade jag tämligen fort.

D. 6. Besök af Dr. Sällmast [?], som åt frukost hos oss. – Jag drack dervid $\frac{1}{2}$ glas Teneriffa. – Om natten mycket länge ingen sömn och den sedan högst drömfull och orolig. -

D. 7. Efter flera dags blida och under sista natten nästan oafbrutet fortfarande regn var marken så godt som alldeles bar. – Besök af Boethlingk och en Dr. Hausen ifrån Dorpat. – Till middagen hade jag budit Statsrådet Schlüter, Sirén och Lönnrot, Zandt och båda Mechelinerna. Dervid en liten sup, 2 glas Teneriffa, 1 glas öl och 2 glas Champagner och sedan en kopp kaffe. – Om aftonen kommo fru Sirén med dotter, Dr. Hausen och Crusell. – Sönnen drömfull, men likväl bättre än den föregående natten.

D. 8. Efter frukosten vid middagstiden reste jag till Toxowa för att hälsa

Sid. 124.

på gamle Prosten, som en lång tid varit mycket sjuk. Jag fann honom redan tämligen återställd och till fötters. – Vid middagen en liten sup och 1 glas vin. – Hela aftonen speltes Verkehrt. Sönnen afbruten och drömfull.

D. 9. Efter frukosten, hvarvid åter en liten sup och 1 glas Rhenskt – återreste jag tillbaka till staden. – Särdeles mild och blid väderlek, blott $1\frac{3}{4}$ graders köld. – I går än mindre; sjelfva juldagen regn. – Om aftonen med Bertha hos Sirén. – Hem först efter kl. 11. Drömfull sömn.

D. 10. Par défait uteblef jag i dag ifrån den allmänna årsförsamlingen. Om aftonen faren till Lönnrot för att ditföra ett paket innehållande 11 Exemplar af min Ossetiska Grammatik, hvilka han

vill medtaga till försäljning till Helsingfors. – Hos Sirén en kopp kaffe. – Sedan den öfriga aftonen hos Dorns. – Hem först efter kl. 11. – Efter vanligheten drömfull sömn.

D. 11. Om morgonen erhöll jag en officiell skrifvelse af Vice-Präsidenten af innehåll att Ministern haft den lyckan att till Hans Majestät föreställa min Ossetiska Grammatika och att Högst densamme efter inhändigandet deraf den 25 Dec. allernådigst behagat förordna mig en belöning af 500 Rubel silfver utur Riksränteriet. – Afdragas derifrån, såsom troligt är, de vanliga procenterna, så lär jag komma att få något öfver 1500 Rubel till uppmuntran för min mångåriga möda med verket, och till ersättning för de 1500 Rubel, hvilka jag efter 1839 års bevillning hade bordt få åtnjuta äfven framgent årligen!!! – Besök af Schlyter, som begärte och fick låna af mig 75 Rubel silfver till högst 10 dagar. – Statsrådet Merzelius på afsked. – Om aftonen hos Köppen. – Drömfull sömn.

D. 12. Jag fick de 2 för Kejsaren och Ministern bestämda exemplaren af Ossetiska Grammatikens tyska edition hem och begaf mig dermed till Ministern, hos hvilken jag ock genast erhöll företräde. Jag betackade mig för den erhållna nådegåfvan och öfverräckte honom exemplaren af den tyska öfversättningen. Han frågade, om den var alldeles öfverensstämmande med den Ryska upplagan, anmärkte att denna närvarande syntes utförligare och större. Jag svarade att skillnaden bestode egentligen blott uti ett större format. – Sedan sade han, att arbetet komme att väcka interesse i Tyskland och att man borde skynda att ditsända exemplar isynnerhet till Humboldt i Berlin. Ändtligen sade han sig fägna sig, att vid detta första tillfälle hafva bevist mig, huru orätt jag haft uti min tanke, att han velat förolämpa mig. Dertill anmärkte jag, att jag med tacksamhet erkände, hvad han nu gjort för mig, ehuru jag icke kunde neka, att mig vederfarits en förolämpning. Jag har icke velat förolämpa er, hette det. – Jag svarade, att jag ej heller velat påstå det, i objectift afseende hos mig emedlertid en förolämpning vederfarits icke åtminstone efter allmän opinion och efter de begrepp, under hvilka jag uppvuxit. Jag ville fortfara, att man ännu för närvarande i Finnland aldrig brukar åter borttaga ett högre nådebevis, som man en gång gifvit med mindre den dermed signade förverkat det genom något brott, men han afbröt

Sid. 125.

mig, med ett "Aufs Wiedersehen", i det han vände sig om och gick bort. Dermed var min audiens slut och såsom det tycktes utan vidare nytta för mig, då han icke syntes ens hafva mera lust att låta tillkomma Hans Majestät hela öfversättningen. – Efter hemkomsten besök af Past. Grot och sedan af Dr. Lönnrot, som stannade qvar hos oss till middagen. Dervid 3 glas Medok och sedan en kopp kaffe. Då L. i morgon ämnar afresa till Finnland, så öfverlemnade jag honom ett bref till Blomqvist.

D. 13. På nyårsgratulation endast hos Vice-Presidenten och Grefve A. det vill säga jag inskref mitt namn på båda ställen. – I förbigående var jag vid hemkomsten endast hos Frähns. – Hemma hade jag besök af Scheichen, unge Frähn, Bernhardi och Savaitof. -

D. 14. Vaknade redan tidigt om morgonen. – Coit. – Om aftonen besök af Boethlingk med fru Vater och dess broder. – B. hade hört, att F. skall hafva sagt, att han genast efter sista sessionen i vår klass, der jag gjorde interpellationen om sättet af min utnämning farit till Fursten för att bedja honom icke omtala händelsen för Ministern och derigenom förorsaka ännu större skada. – Mitt utnämmande hade icke låtit arrangera sig på annat sätt, helst hela min aflöning anfaller på Akademiens ekonomiska fonder. Ministern, såsom stående i en mindre säker ställning den sednare tiden med Kejsaren, hade icke vågat föreslå mig till Akademiker på stat. Allt detta synes vara prat för att förgylla den sjuka saken; åtminstone talte F. sjelf, i somras och sednare äfven derom ur en helt annan ton, såsom berodde saken helt och hållet af Ministerns godtycke och antagit att Ministern skulle funnit det betänkligt att föreställa min aflöning så sent, så skulle ju hela differensen uti utgifterna ifall Akademiens kassor emot förr hafva kommit att utgöra endast 500 Rubel Banco mer årligen.

D. 15. Deltog hos Uwarof i den allmänna levén. – Om aftonen var jag hos Meriless [Mireless] för att betala de ifrån England erhållna bibeleditionerna och tillika återlemna det Afganiska Nya testamentet, som ställvis är alldeles sönderfrätet af Tranciten. Han hade ännu icke fått någon räkning och rådde mig att tills vidare bibehålla det sistomtalta exemplaret, tills man finge se, om man ifrån England kann få något annat exemplar eller icke. – Sedan hos Brosset. Sömnen mycket dålig och störd af drömmar.

D. 16. Jag hade i går aftons hos Bross. träffat en Kapiten Selesnef, som i dag skall resa till Kaukasus och fått af honom löfte att medtaga ett par paketter, innehållande exemplar af min Ossetiska Grammatik på ryska till General Nordenstam i Stawropol och till Josselian och Mschedlof i Tiflis. Jag förde om morgonen paketterna till honom jemte

Sid. 126.

ett exemplar dessutom som han hade utbett sig af mig för sig sjelf. – Hos Grefve Armf. hvilken jag äfven tillställde ett exemplar af samma arbete och derjemte tillika skildrade för honom mitt närvarande läge vid Akademien, rådfrågande mig, om jag icke kunde hoppas på någon syssla uti Finland. Han erböd sig, att bonis moribus intercedera för mig genom Furst Dondukoff med hvilken han sade sig ofta komma tillsammans, ifall jag sjelf önskade det. Jag yttrade det vara betänkligt i dag att man derigenom blefve uppmärksam på att jag ville vigilera på andra håll. – Angående Finnland mente han vara bäst att spekulera på ett godt pastorat derstädes, till hvilken ända han rådde mig att vända mig till Biskoperne för att af dem utverka mig deras löfte om rekommendation, som i närvarande konjunkturer vore angeläget, för att få planen om pastorat

realiserad. – Och derföre borde jag söka att få af dem ett kategoriskt svar, innan jag besluter mig att speciminera. Hos Lantz betalte jag de sista Vossiska räkningarna för förra året. – Också hos Smirdin, af hvilken jag intet vidare besked nu heller kunde erhålla. – Äfven Geheimerådet Hartman ville jag uppvakta, men fann honom icke mer uti sitt förra qvarter och uppsköt derföre den uppvaktningen tills en annan gång. – Öfriga delen af dagen mycket ruslig, hvarföre jag för diversions skuld om aftonen gick till Gr. Müller, som jag ännu fann vid middagsbordet jemte flera främmande. – Jag drack ett glas hvitt vin och 2 Champagner, sedan 2 koppar thé och ett glas lindrig punsch. Concerten qvarhöll mig der tills öfver kl. 12. – Drömfull sömn.

D. 17. Hos Geheimerådet H. – De expectioner öfver osäkerhet och trolöshet i härvarande förhållanden, hvarmed han i anledning af en föregången audience åt en landsman, slutad i min närvaro öppnade min, liksom uppmanade mig, att hvad jag alldeles icke hade påtänkt, till ytterligare märkvärdig bekräftelse af hvad han sjelf anfört, berätta honom de sednaste händelserna för sig. Afbrått och uppehåll genom en tillkommen impertinerande sollicitant, densamme som för 2 år sedan likaledes under min uppvaktning besvarade honom, förmådde mig att äfven rekommendera mig och taga afträde. -

D. 18. Hela dagen hem. – Då jag e.m. hade tagit mig en siesta, så fick jag ej sömn om natten förrän emot kl. 2. Så mycket mer företog jag

d. 19. f.m. en utfart till Strelna. Då F. sjelf var rest till Kipin, så gjorde jag ännu före middagen en promenad genom hela kolonien fram och tillbaka. – Till middagen kom ock Finnander, och derunder äfven Finnér. – Dervid en sup och 3 glas vin – sent till sängs och sömn först emot kl. 2.

D. 20. Finnander reste med sina fruntimmer och Fru Finnér till Tyris och jag blef qvar med Finnér. Tid middagen åter en sup och 3 glas vin och sedan en

Sid. 127.

kopp kaffe. – Derpå anträdde jag min återfärd till staden med Finnérs häst och kusk. Fem verst nära staden affärdade jag den tillbaka och gick till fots en par verst, tills jag fann en izvomik att föra mig hem, dit jag åter anlände kl. 7. -

D. 21. Till fästningen för att lyfta min gratifikation, som blef med afdrag af 10 procent inalles 1575 Rubel i Assignationer. Om aftonen besök af fröknarne Graefe, Brosset och Zandt.

D. 22. Expedierade bref till Nordenstam, Josselian, Hipping och Gustaf. Hos Architekten, som sjelf samtyckte att kvarteret icke var rent och erböd sig att vilja tillkalla Podrättschiken och förelägga honom alternativet att sjelf ännu förbättra de felaktiga eller ock hemställa saken till Committeen. -

D. 23. Jag absenterade plenarsessionen för att ej behöfva ånyo åhöra formen öfver min stadfästelse och förarga mig. Kunik, som korrt före hade varit hos mig, föregaf jag mig vara opasslig. – Till följe af Pastor Palanders besök om morgonen, hade Sofie budit honom med sin fru till middagen. – Dervid 3 glas vin, och sedan en kopp kaffe, som bidrog till att jag fick sömn först efter kl. 1.

D. 24. Podrättschiken för reparationen inställde sig för att göra sig underrättad. hvarmed jag egenteligen vore missnöjd. Till följe deraf och en ny besigtning hvarledes äfven Exekutorn var närvarande, åtog han sig att göra de båda parkettgolfven alldeles om. – Min svåger Gustaf ankom oförmodadt före middagen. – Vid middagen 1 glas vin. – Om aftonen en stund hos Köppen. – Mycket drömfull sömn. -

D. 26. Hos Köppen. – Om aftonen besök af Zage. Sent till sängs.

D. 27. Jag skref till Fuss om Copia af Originaldokumentet eller åtminstone Protokollsutdrag angående den mig 1839 beviljade extra tillökningen på lönen. – Om aftonen med Sofie hos Frähns. Han tillstyrkte mig väl att skaffa mig det omtalade dokumentet; men icke förrän med ett passande tillfälle framdeles hos Ministern göra bruk deraf. – Mycket drömfull sömn och pollution. -

D. 28. Besök af Schlüter. – Om aftonen fru Brosset med sin dotter, Dorn och Dr. Crusell.

D. 29. Uti Classsektionen proklamerades jag redan till följe af förslaget i föregående session till Direktor för det Ethnografiska Museum, således nytt besvär och ansvarlighet för ingenting! – Bähr önskade att få mig adjungerad vid taxationen af Krugska bibliotheket, hvartill jag lemnade mitt frivilliga bifall. – Om aftonen med Gustaf hos Zandt. – Utom thé der en liten sup, jemte smörgåsar och 1 glas Madera. – Sent till sängs. -

D. 30. Jag tillställde Schardius de omtryckta Cartor till Tyska

Sid. 128.

upplagan af min Grammatik för att kringständas åt ledamöterna af Klassen, och dessutom ett exemplar af samma upplaga för att genom Voss expedieras till Path i Halle för att på sådant sätt hämnas för hans utlåtande öfver min Kaukasiska resa uti Ersch och Grubers Encyklopedier. – Uppå

Köppens inrådan följde jag honom till grefve Murantzof, åt hvilken jag till ett vedermäle af min tacksamhet för hans mig under vistelsen i Alupka 1828 bevisade ynnest och gästfrihet öfverlemnade ett exemplar af den Ryska Ossetiska Grammatiken. – Ett annat exemplar jemte ett bref åtog sig Köppen sig att besörja till Statsrådet Steven i Symferopol. – Före middagen särdeles matt och trög – hvarföre efter densamma en kopp kaffe. – Om aftonen hos v. Baehr.

D. 31. Med Sofie hos Engelh. för att rådfråga honom om den nya möbleringen. Han erböd sig att derföre komma till oss sjelf för att taga de gamla möblerna i ögnasigte. – Om aftonen började jag dricka en ny dekokt som Zandt skaffat mig bestående af Trifolium aquaticum Millefolium och Qvassin och forskrifvna åt honom af Dr. Granlund i Tavastehus emot sömnlöshet. – Derefter förskräckligt drömfull sömn.

Februari 1845.

D. 1. Febr. Vid uppstigandet åter ett glas deraf. – Uppå Kuniks underrättelse att undersökningen af Krugs efterlemnade papper skulle börjas i dag på bibliotheket, begaf jag mig också dit och tillbragte der en anseelig del af förmiddagen. – Expedierade bref till Blomqvist. -

D. 2. Besök af Engelhard. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Zagel. -

d. 3. Hos Schlüter. – Föröfrigt hela dagen hem -

D. 4. Uppvaktningsbesök af Schrader Conservatorn för Ethnografiska Museum till hvars Direktor jag vid sista Classessionen blef utnämnd. – Om aftonen förskräckligt tungt hufvud. Besök af Crusell, Kunik och Zandt med fru och 2 döttrar.

D. 5. Åter på bibliotheket för att genomse de Krugska papperen. Efter hemkomsten derifrån stark hufvudverk. – Om aftonen hos Akademikern Graefe, der jag drack 2 koppar thé. – Före gåendet till sängs drack jag ännu i glas dekokt. – Efter en orolig och drömfull slummer vaknade efter midnatten,

d. 6. utan att mer kunna insomna förr än kl. 4. – Uppå Schl's inrådan begaf jag mig i dag till Grefve A. för att rådfråga honom – angående förslaget att uppvakta Thronföljaren med ett Exemplar af min Oss. Grammatik, i fall han ville åtaga sig att öfverräcka det jemte ett bref af mig. Det vore åtminstone att göra sig för framtiden känd af honom. – Grefven hade ingenting deremot och lofvade åtaga

Sid. 129.

sig saken. – I dag var jag ock för andra gången hos Geheimerådet Hartm. hvilken jag öfverlemnade ett exemplar af den Ryska upplagan. – Om aftonen sökte jag förgäfves Brandenb. – Före gåendet till sängs föll det mig in att röka en pipa tobak. – Jag sofde äfven derefter mycket oroligt med drömmar och vakande, ehuru mindre än förra natten. -

D. 7. Expedierade Tigerstedts silfver till dess svärson Löjtnant Rehbinden i Odessa jemte ett bref, äfvensom ett bref till Erkebiskopen Eugenij i Astrachan jemte ett exemplar af min Ossetiska Grammatik. – Om aftonen med Gustaf hos Löjtnant Tawaststjerna. Jag drack der 2 glas thé och fick sedan länge ingen sömn utom att hostan retades.

D. 8. Om aftonen hos Köppen.

D. 9. Sökte förgäfves Architekten för att rådfråga om det nya kvarteret. – Efter en rikligare middag mycket trög. – Om aftonen hos Brosset.

D. 10. Besök af Letheron [?] och Architekten med hvilka jag var att bese kvarteret, för att i följe deraf underskrifva den sednares rapport till Kommittén. På den sistnämndes råd förklarade jag mig nöjd med de slutade arbeten. Åtskilligt smått åtog man sig att endera nu eller om våren iståndsätta. – Till naturhistoriska Museum för att träffa Schrader. – Om aftonen hos Köppen.

D. 11. Besökte Schlüter för att rådfråga honom om formen för brefvet till Thronföljaren. – Sedan f.m. på biblioteket sysselsatt med de Krugska pappren. Der var tämligen kallt och derigenom förvärrades min hosta. – Om aftonen besök af fru Vater, Bernhardi och Sirén.

D. 12. Expedierade bref till Tigerstedt på Strömdal. – Om aftonen med Gustaf besök hos Godenhjelm. -

D. 13. Hos Köppen e.m. en kopp kaffe. Min afsigt att rådfråga om inlagen till Committén angående mera ved i anledning af min närvarande rang såsom ordinarie och formen af skrifvelsen till Thronföljaren, då Schl. i anseende å några punkter hade yttrat sig tvifvelaktig. – Om min plan endast icke derigenom blifver mera bekant än den borde inom Akademien. -

D. 14. Om aftonen besök af Zandt.

D. 15. Expedierade bref till Blomqvist. Hem hela dagen.

D. 16. Faren till Grefve A. för att öfverlemna honom exemplaret af min Ossetiska Grammatik för Thronföljaren jemte ett bref af mig. Då han icke sades vara hem, så afgaf jag dem åt Schweitzaren med begäran att tillstålla dem Grefven.

D. 17. Till flyttningen af biblioteket hade jag på Kuniks förslag och rekommendation begärt mig en soldat ifrån biblioteket och till hjälp vår egen soldat. Hvarken den ena eller den andra syntes först. Ändtligen kom den förstnämnde, sedan han hade blifvit uppehållen

Sid. 130.

af Kunik, hvilken likaledes i dag hade flyttat. – Han åtog sig tillsvidare saken ensam och bar tills aftonen större delen af biblioteket till nya qvarteret där min svåger mottog böckerna. – Såsom i går aftons fick jag länge ingen sömn. -

D. 18. Samma biblioteks soldat fortsatte och slöt böckernas bärning dervid en tid biträdd af soldaten vid Ethnografiska Museum. Om natten åter sömnlöshet.

D. 19. Bokhyllorna öfverfördes af Wasilij (den förenämnde bibliotekssoldaten); vår egen soldat biträdde honom endast vid de största och tyngsta. – Om aftonen med Gustaf. – Om aftonen med Gustaf faren till Zandt. – Der 3 koppar thé. – Sönnen såsom förr.

D. 20. Hyllorna uppställdes i det nya qvarteret. – Om aftonen Gustaf hos Sirén. Såsom försök mot sömnlösheten åt jag der äfven qvällsvard med en sup och ett glas vin. Hem först kl. 12. Jag somnade visserligen ändtligen sent.

D. 23. Slöt jag ändtligen den interimistiska uppställningen af böckerna i det interimistiska qvarteret. Besök af Fru Zandt med dotter och om aftonen af Pastor Hoffrén och lagman Tamelander. -

D. 24. Sysselsatt med förberedelser till sista flyttningen hvarföre jag ock om aftonen var gången till Zagel för att göra mig underrättad om han efter sitt anbud kunnat skaffa mig bärare för möbler och andra saker i morgon.

D. 25. De ankommo efter kl. 8, då också flyttningen begyntes, omkring kl. 2 befunno vi oss redan i det nya kvarteret med pick och pack samt spisade der för första gången middag. Dermed 1 glas portvin. – För kylighet anlade jag min bomullströja.

D. 26. Besök af Usträlof och Engelhardt. – Om aftonen med Bertha hos Zandt.

D. 27. Besök af Brandenburg och e.m. af fru Passelberg. – F.m. hade jag en döfverk i högra armen. Deremot har jag nu varit fri från min hosta, sedan jag nyttjat bomullsjackan. – Drömfull sömn såsom den förra natten. -

D. 28. Kl. 11 for jag med Gustaf till Brandenburg och sedan efter en liten frukost der med en sup och 1 glas vin i sällskap med Brandenburg och Billpage till Strelna. – Vid middagen der åter en sup och 2 glas vin, sedan 1 kopp kaffe och om aftonen 2 koppar thé. – Mycket sömnig hela eftermiddagen. – Drömfull sömn. –

Mars 1845.

D. 1. Mars. 2 koppar kaffe. – Vid frukosten 1 sup och 2 glas vin och sedan åter 1 kopp kaffe. – Efter frukosten återreste vi till staden. Om aftonen på en stund hos Müllers för att bedja Zag. i morgon till middagen. – NB. Vicepresidenten hade i går varit att bese mitt kvarter under det jag var bortrest. – Orolig sömn med vidunderliga drömmar. -

D. 2. Zagel till middagen. Dervid 2 glas vin och sedan en kopp kaffe. Hela eftermiddagen utomordentligt sömnig. Sönnen om natten drömfull.

D. 3. Hela dagen hem, äfvensom den följande.

D. 4. Besök af Kunik och Prosten Skotte, hvilken sednare förblef

Sid. 131.

till middagen. – Dervid 3 glas Mallaga och sedan en kopp kaffe. En kurir ifrån Justitieministerium kom att gratulera mig för att d. 16de dennes hafva blifvit allernådigast befordrad till Statsråd. Mätte detta blott icke vara något bedrägeri och jag förgäfves hafva bortskänkt min halfva silfverrubel! – Om aftonen besök af Bernhardi. – Genom Prostens ankomst har hela min dag gått förlorad, då jag med honom måste spela Verkehrt. -

D. 5. Vidtog jag åter min sysselsättning att uppställa mitt bibliothek och förblef hela dagen hem, på kortt stund besök endast af Boethlingk.

D. 7. Fick jag ett längre besök af Zandt, som hämtade till mig Castrén med dess Adjunct Bergstadi och en Pastor Platan, som skulle till Votka. – Sedan med anledning af deras ankomst med Gustaf buden till middag till Zandt. Därvid 1 sup, 3 glas vin, en kopp kaffe och om aftonen 2 koppar thé. Hem kl. ½ till 11. -

D. 9. Var jag med Gustaf buden till middag till Pastor Sirén. Äfven der skonte jag hvarken mat eller dryck. -

D. 10. F.m. följde jag Castrén på uppvaktningar hos Fuss, Schmidt, Gräfe, Frähn och Köppen, hvarefter han åt hos oss både frukost och middag. – Till Toxowa skickade jag med Puhilas 1 ankare Teneriffa vin och 3 toppar socker. – Emot aftonen sökte jag med Castrén förgäfves Baer och Pletnof och var sedan med honom hos Boethlingk.

D. 11. Slöt jag ändtligen den ordnade uppställningen af mitt bibliothek. – Castrén till frukosten. – Redan i går hade jag med honom blifvit buden till middag till Köppen. – Då vi med ankomsten dit icke ännu funno honom hem, så gjorde jag med honom ett kortt besök hos Brosset, som i sin tour böd oss till middag i söndag. – Hos Köppen både åt och drack jag mig till tröghet och besvär. – Om aftonen besök af Zandt och Brosset.

D. 12. Om aftonen med Gustaf hos Castrén och sedan hos Zandt. – Der 3 koppar thé. -

D. 13. Expedierade bref till Widemann i Reval. – Besök af Castrén – Hos Fuss och Köppen angående hans resa. -

D. 14. Jag for med Castrén till Ministern i afsigt att få presentera honom och för egen del betacka mig för befordran till Statsråd som synes vara så mycket mer säkert, som jag i går fick uppfordran, att i Måndag kl. 11 infinna mig i Senaten för att aflägga eden. Efter anmälan erhöll jag det svaret, att jag skulle komma en annan dag; han ville nu afhöra dokladen! Sökte Schlüter och i finska passexpeditionen unge Parsenek för att tillstålla honom ett bref ifrån Lawonius och derjemte betalning för de ifrån Stockholm erhållna böckerna. Då ägaren ej träffades sjelf, så öfverlemnade jag såväl bref som penningar (10 R. 79 kopek silfver) åt Fadren. – Med Sofie och Gustaf buden till

Frähns till middagen jemte Castrén. – Utom oss äfven Boethlingk med fru. Såsom äfven Gustaf anmärkte, åt jag verkligen frossande. – Om aftonen besök af Sawaitof, som hämtade en handskrifven Syrjänsk Grammatik, hvilken han ville, att jag måtte genomse. Då jag ej lofvade åtaga mig det förrän jag hunnit genomse Popofs Syrjänska Lexikon, så tog han sin handskrift åtminstone tills vidare hem till sig. -

D. 15. Middagstiden ånyo med Castrén hos Ministern, som nu emottog oss och det med mycken artighet. Vi stodo der tillsammans med Gottwald som bad mig följa till stora Bibliotheket för att bese ett Ms.; som man ej visste ur hvilket språk det vore. Enligt en rysk påskrift skall det vara af Makarij Steltowadskij och Perminsk, Wotjakisk eller Tscheremissisk. Troligast kanske det sistnämnda att döma efter det Makarjefska klostrets läge, hvarifrån det ursprungligen skall förskrifva sig. – Äfven skriften är emedlertid alldeles obekant och boken således en så mycket större märkvärdighet. Tillika besåg jag der med Castrén en liten samling af svenska handskrifter ifrån Grefve Suchtelens bibliothek ditkomna. – Om aftonen hos Köppen.

D. 16. Om morgonen hos Schardius. – Till middagen med Castrén hos Brosset, hvarest jag ock tillbragte aftonen. – Mycket drömfull sömn. -

D. 17. Började jag genomse det Rysk-Syrjänska Lexikon af Popof. – Besök af Boethlingk. – Efter uppfordran begaf jag mig kl. 12 till Senaten, der jag jemte flera andra sedan ukasen om befordran till högre rang blifvit uppläst, aflade eden, d.ä. egenteligen afhörde dess föreläsning af prästen och sedermera måste underskrifva densamma. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Gustaf hos Boethlingk.

D. 18. F.m. med Gustaf och Castrén i Ethnografiska Museum och sedan med den sistnämnde i Committén för att höra åt, om han kunde utfå sina penningar. Derom hade man tyvärr icke hafva fått någon föreskrift. – Sednare särdeles tung och trög, så att jag inemot middagen måste på en stund lägga mig. – Sömnen hjälpte mig ej, emedan jag e.m. hade litet hufvudverk. – Om aftonen besök af Akademikern Graefe med 2 döttrar. Boethlingk med fru, Professor Pusch, Sirén med fru och dotter, Castrén med Bergstadi, fru Vater, Bernhardi och Pastor Zandt. -

D. 19. Om morgonen vid uppvaknandet en pollution. Hos F. för att efterfråga huru långt det lidit med Castrénska affären. Han hade icke ens ännu skrivit om Dokumentet

för honom, ej anseende saken för så pressant! – Om aftonen var jag med Castrén hos Akad. Gräfe, dit buden af honom i går. -

D. 20. Tidigt om f. m. var jag faren med Castrén till Fursten. Han emottog oss på sitt vanliga sätt med mycken artighet och underhöll sig, oaktadt han var i begrepp att fara ut, en stund med honom, i det han gjorde honom hvarjehanda frågor öfver hans förra resor, Samojedernas, och Ostiakernas lefnadssätt m.m. Dervid var dock det yttrandet karakteristiskt nog, att det vore onödigt att ifrån Beresof söka framtränga genom den öde sträckan directe till Turuchansk, i stället för att resa dit bekvämare den stora vägen öfver Jeniseisk. Emedlertid tycktes han blifva sinnad att återkalla hvad han sagt, då vi anmärkte, att på samma sträcka lemningar af en gammal stad Mangaseja befinna sig med en egen stam vid floden Tas, om hvars ursprung och klasificering man är i ovisshet. – Uti plenarsessionen upplästes memorialet om min befordran, men till min förundran och förargelse (med bestämningen af min Anciennitet i den nya rangen ifrån den 9 Dec. 1842 i stället för d. 2 Dec. 1839, med hvilket Datum den lagliga terminen för min tjenstetid uti rangen af kollegiråd var tilländalupen, då ancienniteten för densamma dateras ifr. den 2 Dec. 1835. F. sjelf hade i förra året, då jag besvärade mig öfver besynnerligheten att ej vara befordrad till Statsråd, tröstat mig med den anmärkningen, att jag ingenting skulle förlora genom en sådan försumlighet, då min Anciennitet i det fall skall i laglig ordning fortlöpa. – Vid första öfverraskningen kunde jag på stället intet annat än anmärka, att saken vore högst besynnerlig, då Ancienniteten egenteligen borde räknas ifrån d. 2 Dec. 1839, men jag kände mig hela dagen förstämd. – Om aftonen var jag med Gustaf till förströelse faren till Castrén och till Sirén, hos hvilken jag äfven åt en liten qvällsvard med en liten sup och ett glas vin. – Hem först kl. 12.

D. 21. Jag hade i går budit Castrén med sitt resällskap (Candidaten Bergstadi och den till Sitka resande Pastor Platan), äfvensom Sirén och Zandt till middag. Tillfälligtvis kom äfven förut Enkefru Norrman på besök och måste derföre bedjas att qvarstanna. – Före middagen en sup och under den 2 glas Sautern och 1 Constantin Capvin, samt derefter en kopp kaffe. -

D. 22. Castréns nödvändigaste Dokumentet – Akademiens Memorial och Podoroschnan – skickades ändtligen till mig ifrån

Sid. 134.

kansliet och jag var på vägen att i sällskap med Gustaf föra dem till honom jemte paketer innehållande exemplar af min Ossetiska Grammatik till Tschortkof, sällskapet för Ryska historien och antiqviteterna samt Pogodin i Moskwa (med bilagdt bref till den sistnämnda) och till Professorerne Vater och Erdman i Kasan, när vi mötte Castrén på gatan och derföre vände om. – Vi följde honom sedan hem och gjorde derjemte en lång promenad. Under det vi voro hos honom, skickade hans värdinna att bedja mig komma upp till sig. Hon yttrade dervid sin önskan, att få bibehålla C. ännu qvar åtminstone tills morgon afton om ej till Måndagsmorgon och bad mig med

Gustaf i morgon komma till dem att deltaga i afskedsmiddagen. Den långa promenaden gjorde mig så trött, att jag efter hemkomsten lade mig och sofde en liten stund. – Om aftonen sökte jag förgäfvos Köppen och var sedan faren till Castrén, med hvilken jag drack thé hos Siréns.

D. 23. Besök af Prof. Geitlin med Castrén, hvarföre jag ensam följde den sistnämnde till middagen hos Sirén, medan Gustaf blef hem, att hålla Geitlin sällskap. Om aftonen kommo också de till Siréns. Jag hade ätit och frusit så, att jag kände min mage besvärad. Lyckligtvis slog det sig till diarrhé. – Om morgonen hade jag besökt Köppen och Frähn, för att meddela mig öfver den nyaste orättvisan vid anciennitetens beräkning. K. mente, att jag väl, om jag ville, kunde göra en reklamation. Den skulle väl intet hjälpa, emedan Ministern ingalunda torde kunna förmås att såsom nödvändigt vore, göra en ny föreställning; men saken kunde för andra hafva den goda påföljd, att Committén blefve varsammare. – Jag hade i Thorsdags följt Sofie till fru Fuss, hos hvilken vi hade tyckt att hon kunde göra en uppvaktning, sedan vi nu blifvit så nära grannar. Emedlertid hade vi icke funnit henne hem. I dag gjorde hon ett motbesök hos min hustru, mot hvilken hon hade visat sig mycket artig.

D. 24. Hos Schlüter, dels för att påminna om hans skuld, dels för att höra hans mening angående biomständigheten vid min befördran, han rådde att låta det bero dervid, det skulle eller kunde dock icke hjälpa något till ändring af hvad skett är, hälst hela Anciennitets beräkningen i afseende å rangs befördran med den närvarande upphöra. Vill man göra mig till verkligt Statsråd, så kan man det när som hälst; vill man åter ej, så kann jag ej mer pocka på någon rättighet dertill. – Rådet är förståeligt, också har jag sjelf både känt och behjertat argumenterna, inseende att jag igenom min recla-

Sid. 135.

mation icke kunde vinna något annat ändamål än högst det, att Committéen derigenom blefve varsammare och rättvisare emot andra. – Hos Schrader och på biblioteket. Sedan hos Tallgren för att fråga, om han ej visste någon lägenhet till Rautalampi. Han fanns ej hem och träffades efter en lång och ledsam väntan först kl. 4. – Dispositionen till diarrhé fortfor äfven hela denna dagen.

D. 25. F.m. dugtig promenad med Gustaf till andra sidan. – Om aftonen besök af Brosset med fru, Tschubinof, Geitlin, Kunik och Crusell. -

D. 26. Då jag i sessionen träffade Köppen, sade han sig uti Kommittéen hafva väckt fråga om min Anciennität, då det hade utvisat sig, att hela felet kommit af vårdslöshet och liderlighet. Derefter började jag åter tänka uppå att ändock äfven sjelf göra en slags reklamation, men ej såsom jag först hade ämnat skriftligen i klassen, utan muntligen hos Fursten. – Före middagen en liten sup. – Om aftonen med Gustaf hos Zandt särdeles trög och sömnig. – Utan behof lät jag öfvertala mig att äta

litet qvällsvard med en sup och ett glas Madera. Straffet viste sig genast genom hosta. – Först mot midnatten till sängs. – NB. Besök af Tawaststjerna med 2 unga Wrightar ifrån Kuopio. -

D. 27. Klockan efter 9 återreste Gustaf till Finland. – Besök af Zagel och Schardius. -

D. 28. Besök af Geitlin. – Om aftonen med Sofie hos Frähns. -

D. 29. Expedierade bref till Hirn i Rautalambi och till Dr. Forsman i Dorpat jemte 15 Rubel Banco såsom årsbidrag till Estniska Litteratursällskapet. – Med Sofie faren till Svenska kyrkan till skriftermålet. – Om aftonen hos Köppen.

D. 30. Med Sofie till Herrans heliga nattvard. – Till middagen Zagel. Dervid 2 glas vin och 1 kopp kaffe. -

D. 31. Jag var faren till Fursten för att beklaga mig öfver den oförrätt, som Committéen tillfogat mig i anseende till min Anciennitet. Han tröstade mig dermed att det i det hela vore detsamma, hvilken rang man skulle läsa på ens grafsten! Föröfrigt kunde han dervid ingenting tillgöra; på Chikan vore väl ej att tänka, utan hade man försummat saken det ena året efter det andra, då jag sjelf varit en sådan Filosof, att jag tegat dervid. Om dervid någon utom mig sjelf hade skuld, så vore det Fuss. – Jag begagnade mig af tillfället att tillika rättfärdiga mig för den interpellation, som jag hade gjort uti första klassessionen öfver indragningen af extra tillskottet, i det jag nu presenterade honom det sednare deröfver erhållna Protokollsutdraget. Äfven i det afseendet

Sid. 136.

hette det, att det ej mer kunde hjälpas och att det nu en gång vore förbi dermed. Jag tog mitt afträde och entledigades med ursäkter att han icke ville eller kunde hålla mig, då han vore sysselsatt med att skrifva, såsom jag ock fann honom, när jag inkom. – Grefve A. hade jag ock ärnat uppvagta, hvad som blifvit tillgjordt hos Thronföljaren; men träffade honom icke mer hem. – Med samma gång expedierade jag med posten bref till Rafn i Köpenhamn och till Lavonius i Stockholm. – Besök af Kunik. –

April 1845.

D. 1. April. Hos Köppen. – Sedan hos Grefve A., som sade mig att han tillställt Thronföljaren min Grammatik och att han bedt honom skrifva till mig för att tacka mig, hvartill han hittills ej kommit sig, då hans resa till Finland hade mellankommit. På det sättet är det då ock förbi med den saken!

Visserligen hade jag ej heller sjelf gjort mig förhoppningar om något mer, ehuru andra trodde, att jag skulle få någon motskänk och Schl. enkom just under den förutsättningen hade ingifvit mig idén till hela saken. Hos Madam Lifner, om hvilken man berättat mig, att hon sålde lemningarne af sin afledne mans boklåda pudvis. Jag fann blott några buntar af Romaner och åtskilliga andra defecter qvar, hvaraf jag således intet köpte. – Om aftonen besök af Geitlin och Baron Kothen med dess fru.

D. 2. Hos Merilis för att öfverlemnade honom en requisition af Bibelöfversättningar i diverse språk ifrån Bibelsällskapet i London. – Expedierade med posten glasögonen för Hirns son i Rautalambi jemte ett bref. – Uti bokbodorna der jag under ståendet och bläddrandet blef så kall, att jag efter hemkomsten tyckte mig böra taga en liten sup. – Hemkommen förefann jag en biljett, hvarigenom jag kallades till Fursten, som skulle hafva något angeläget att tala med mig. – Jag gick till honom, men kunde ej förmoda annat än att han besinnat sig öfver olämpligheten att trösta en lefvande öfver en honom tillfogad orättvisa med grafven och att han kanske ville på något sätt godtgöra det. Jag blef med särdeles artighet emottagen med vänligt handslag och persvaderad att sitta. Snart visade sig orsaken. Han hade redan för längre tid sedan, hette det, på allerhögsta befallning fått sig tillsänd den uti förra sommaren här aflidne Kabardinarens Schora Bek-Mursins literära qvarlåtenskap med uppdrag att deröfver affordra Akademiens utlåtande; men under hans flerfaldiga flyttningar hade hela remissen genom förseelse af hans folk blifvit vräkt och liggande uti en vrå (detta torde enligt hvad man tror sig veta hafva varit fallet ock med flera andra embetshandlingar), hvarifrån man nu äntligen upptäckt den

Sid. 137.

Då han vid genomgåendet af de der pappren sett författaren nämna äfven mig, så hade han så mycket mer sändt efter mig för att bedja mig hjälpa sig utur förlägenheten derigenom att jag med åsidosättande af andra arbeten företoge mig granskningen af de pappren och så snart som möjligt lemnade honom ett utlåtande deröfver. Då jag dertill anmärkte, att det med bästa vilja icke i hast lät göra sig med en sådan mängd af papper, föreslog han att jag kunde uti ett bref till en början skriftligen förklara detta och derigenom vinna tid uppå mig. – Då jag lofvade göra det, entledigades jag med samma fryntlighet och fick efter några timmar hela massan (inalles 654 blad = 163 ½ ark!!) mig directe tillsändt jemte numererad förständigande att deröfver inberätta. – Om nu icke endast det på förhand äskade brefvet skall hjälpa till att för långsamheten och dröjsmålet vältra skulden ifrån sig sjelf uppå mig? Kanske är ock den officiella vägen igenom Akademien angående beräknadt derpå, då saken uppå min hand derigenom ändock icke skulle föranleda längre tids utdrägt; men väl den egna försumligheten så kommit i öppen dager! Om aftonen hos Otschkin. – Också Bernhardi sökte jag, men förgäfves. – Om natten stark pollution.

D. 3. Affärdade genom Executorn brefvet till Fursten, hvaruti jag med åberopande af mina relationer med förf. yrkade mitt nöje öfver meddelandet af hans efterlemnade papper, hvilka jag i går hade erhållit och förklarade mig villig att genast företaga mig deras granskning, anmärkande

derjemte att jag dels för deras större mängd, dels för mina svaga ögons skuld, hvilka ej tillåta mig arbeta annars än om dagen, ej kann hoppas så snart blifva färdig med utlåandet öfver dem. – Jag började åter dricka af samma decoct som om vintern, äfvensom att sysselsätta mig med de ovannämnda pappren. – E.m. 1 ½ kopp kaffe. – Om aftonen ett glas decoct. – Orolig sömn.

D. 4. Med Sofie faren till Ammondts. Han var icke sjelf hem. – Der 2 koppar kaffe. – Om aftonen hos Prof. Freitag. -

D. 5. Besök af Kunik och afskedsvisit af Geitlin, med hvilken jag skickade till Ståhlberg i Wiborg ett exemplar af det till Ossetiska Grammatiken omtryckta halfarket och 50 kop. silfver af betalningen tillbaka. – E.m. var jag faren till honom för att reklamera en katalog, som jag genom Kuniks mellankomst af förseelse hade inpackat. – Sedan gången till Pawlowska Kadetcorpsen för att utfå 2 Meinandrar Sofies slägtingar. Då Kapitänen af hvilken de skulle hafva lof, var utgången i staden (!) så måste jag der vänta 1 ½ timma och hade sedan den förargelsen, att, när de äntligen voro färdiga att följa mig, se mina Galoscher under tiden hafva blifvit bortstulna i Korridoren, hvarföre jag så mycket mer måste för oss taga

Sid. 138.

en Iswornik hem. Vare sig öfver förfrysning eller förargelse, som jag kände mig hela aftonen ytterst förstämnd och icke disponerad. – Vi hade på besök fru Vater hos oss. -

D. 6. Också ej vid särdeles godt lynne. – Om aftonen korrt besök af Bernhardi

D. 7. F.m. på andra sidan i bokhandelsspekulationer. – Om aftonen med Sofie förgäfves faren till Boethlings, hvilka ej funnos hem – Sedan besök af Sawaitof. -

D. 8. Om aftonen Bernhardi, Boethlings och Zagel. – Sent till sängs.

D. 9. Expedierade bref till Blomqvist och Lönnrot. – Om aftonen faren med Sofie till Mathienis på styckhofvet. – Emot

D. 10. Coit. – Hela dagen tämligen trög och ingen afföring. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Müller, dit jag kom i det man ännu satt till bords ehuru kl. redan var 8. Der 1 ½ glas Champagne och åter 1 kopp kaffe och sednare 1 d^o thé. Mitt ändamål var egenteligen att träffa Zagel, hvilken jag öfverantvardade dels för egen, dels för Gustafs räkning penningar (1220 + 1050

Rubel) för att utlånas, och å andra sidan en bokbeställning ifrån Antiquarie i Hamburg. – Sent hem och mycket sent sömn och den orolig, allt naturligt och välförtjent plikt. -

D. 12. Expedierade ett bref till Lawonius och förde det sjelf på posten. – Om aftonen sökte jag Tschubinof för att med honom få conferera om utväg att få försända exemplar af den Ryska Ossetiska Grammatiken till Tiflis. Då jag ej fann honom hem gick jag för det nära grannskapets skuld till Schlüter, till hvilken jag likaledes hade ett liknande med dubbelt värde. – Coit. -

D. 13. Hela dagen hem, sysselsatt med genomseende af en Katalog öfver Kögers Bibliothek. Zigel till middagen. Dervid 2 glas Lafitte och en kopp Caffé.

D. 14. Hos Fuss för att bedja honom expediera 16 Exemplar af min Ryska Ossetiska Grammatik till Josselian uti Tiflis, hvilket han lofvade göra. – F.m. en kopp kaffe. – Om aftonen sökte jag förgäfves Tschubinof. – Coit.

D. 15. Sökte åter lika förgäfves Tschubinof. – Först vid ett sednare besök träffade jag honom. – Om aftonen hade vi besök af fru Vater, Kunik och lector Dede ifrån Dorpat. -

D. 16. Expedierade bref till Josselian i Tiflis. – E.m. en kopp kaffe, men som ej tycktes rätt bekomma mig. – Om natten drömfull sömn och pollution. -

D. 17. Om aftonen hos Boethlingk. – Drömfull sömn. -

D. 18. Höfligt tiggibesök af Grade. – Om aftonen hos Frähn med min äldsta dotter. – Drömfull orolig sömn. NB. Besök af Schl-r, som betalade sin skuld.

D. 19. Hem hela dagen utom om aftonen i första sessionen för att afhöra recensionerna öfver Demidoffska prisskrifterna. – Orolig sömn. -

D. 20. Sedan några dagar har jag känt en viss styfhet i mitt vänstra öga, förmodligen, en följd af dess ansträngning vid lecturen

af de Tscherkessiska pappren. – I dag dessutom tungt hufvud. – Vid middagen ett glas vin. – Hela dagen hem. – I dag har det litet snögat, så att marken och taken åter blefvo hvita. -

D. 21. Upp redan kl. 5, hvarefter jag hela dagen hem arbetade flitigt och endast som hastigast förde upp till Kansliet ett paket, innehållande ett bref och 2 exemplar af Rysk Ossetiska Grammatiken till Schukajef i Wladikavkas. – Besök af Sawaitof. – Drömfull sömn.

D. 22. För att lemna mina ögon någon hvila, gjorde jag en lång promenad till andra sidan. – Om aftonen besök af Boethlingks, Preiss och Bernhardi. – Först sent till sängs. -

D. 23. Sofie alfvarsamt sjuk till följe af en förkylning om natten. – Jag var hem hela dagen utom att jag om aftonen bivistade extrasessionen till bestämmande af de Demidofska premierna. -

D. 24. Besök af Nordensköld. – Ifrån Moskwa erhöll jag ett paket under dervarande literära sällskaps sigill, innehållande korrekturarken af en mot mina afhandlingar om Jemerna och Savolotsche rigtad afhandling. Intet bref var bilagdt, men uppsatsen måste vara af Pogodin. Ehuru tämligen skarp har den litet oroat mig. – Lång promenad till andra sidan. – Om aftonen hos Köppen. – Löjtnant Videgren hämtade till oss unga Meinandrarna ifrån Pawlowska corpsen till helgen. -

D. 25. Äfven unge Wrede kom till oss ifrån sjöcorpsen. – Utom en liten promenad hela dagen hem -

D. 26. Besök af Kunik. – Liten gång till andra sidan. – Jag erhöll med posten Widemanns Tscheremissiska Grammatik – till sommararbete.

D. 27. Afgjorde jag mina uppvagtningar på andra sidan till fots, det är hos A. Fursten och Ministern, såsom jag förmodadt utan att träffa någon hem. – Uti grannskapet var jag endast hos Frähn och Fuss. – När jag hemkom forefann jag redan ett contravisitkort af A. – Sjelf besöktes jag endast af unge Frähn och Bernhardy – Efter middagen en kopp kaffe, såsom jag ock efter frukosten hade druckit 1 glas Moselvin. – Orolig och drömfull sömn. Derjemte verk uti vänstra armen, såsom jag äfven en eller par gånger förut märkt om natten. – Betydelsen häraf förklarade sig den följande

D. 28. i det vädret slog sig om till vinterlik. Det snögade nästan hela dagen, så att marken åter blef alldeles hvit. Hela f.m. kände jag mig särdeles ruskig och frostig och först e.m. återvände i det närmaste det vanliga välbehaget, sedan jag druckit 3 glas Mosel vin och en kopp kaffe. – Zagel var kommen till oss att dela vår middag. – Om natten föll än mer snö, så att det

d. 29. var nästan slädföre. Hela dagen var kall och stormig. – Jag var ingenstädes ut och besöktes blott af Sirén. – Äfven om aftonen kom

Sid. 140.

ingen till oss. Sent till sängs. – Hela dagen ingen afföring.

D. 30. Oaktadt solsken om f.m. blef dock snön till det mesta liggande och man åkte på slädor. – Jag kände mig särdeles frostig hela dagen, hvarföre jag f.m. drack 2 koppar kaffe. Vi voro på vanligt sätt i dag kallade till gratulation hos Ministern, hvarifrån jag blef bort, hälst jag hade varit der första dagen och inskrifvit mitt namn. –

Maj 1845.

D. 1. Maj. Man fortfor att åka med slädor; jag att känna mig särdeles frostig öfver hela kroppen, hvarjemte döf verk i vänstra armen. Så mycket mer beställde jag mig hem en varm vanna, för att befria mig ifrån hela vinterns orenlighet och försöka befordra utdunstningen. Det hade ock den påföljd, att jag redan e.m. kände mig helt annorlunda. – Om aftonen fingo vi oförmodadt besök af Mathien med sin fru.

D. 2. Emedan jag igen börjat känna någon kyla, så gjorde jag en liten promenad ut. – Föröfrigt hem hela dagen, efter vanligheten sysselsatt med de Tscherkessiska pappren.

D. 3. Expedierade bref till Archimandriten Wenjamin för att afsäga mig vidlyftiga kommissioner, med hvilka han i sitt sednaste bref besvårar mig. – Om aftonen hos Köppen. Der hörde jag bekräftas, hvad man redan förut bekräftat, att en ukas redan skall vara underskrifven, att det Lutherska Prästerskapets aflöning härstädes på landet skall ställas på samma fot med det Grekiska – 600 Rubel B^{co}, hvarutöfver dem skall vara förbudet, att icke åtnjuta några vidare сборы. Meningens och påföljderna af en sådan författning äro lätta att inse. Olyckliga landsmän! En sade sig hafva hört, att Letterna allaredan hoptals skola öfvergå till den rättrogna kyrkan. Med rätta anmärkte en annan, att framdeles detsamma förestode sjelfva Finland. – Drömfull sömn. -

D. 4. Besök af Boethlingk. – Med anledning af hans bjudning gick jag dit om aftonen med Sofie och derföre sent till sängs. -

D. 5. Efter mer än lång väntan och sedan äfven bron redan i går morgons tidigt hade blifvit borttagen, satte sig Nevan äntligen om dagen i rörelse. – Om aftonen hos Fr., egentligen för att visa honom ett med Arabisk skrift författadt Ms. af Nogmas papper. Han förklarade sig ej vilja påse det, utan bad mig vända mig till Dorn. – Medan jag satt der efter att hafva druckit par koppar thé, kände jag med ens smärta på högra sidan af underlifvet, som fortfor sedan hela aftonen och följde mig äfven till sängs. Ock

d. 6. kändes en särdeles ömhet på samma ställe. Under förloppet af dagen tycktes den fördela sig allmänrare och sedan gifva efter. – Liten promenad. – Om aftonen besök af fru Vater, Kunik och Doctorinnan Gräfe

Sid. 141.

med barn och bror, Philos. Dr. Mohr ifrån Dorpat. Sent till sängs.

D. 7. började jag efter en paus af flera veckor åter dricka den förra decocten till ett glas hvar morgon. – Ömheten började efterhand försvinna. – E.m. hos fru Seppi för att afsäga mig en Commission, som hon bedt mig om och som jag först var för beskedlig att lofva. – Der en kopp kaffe.

D. 8. Min 51 födelsedag. – F.m. besökte Nordensköld. – Vid middagen 3 glas Mallaga. – Derefter och af middagen den öfriga delen af dagen nog tung. – Korrt besök af Boethlingh.

D. 9. Hos Fuss. – Frähn hämtade till mig en Hallisk Auktionskatalog öfver 46000 band, hvarmed jag sysselsatte mig i dag. – Coit.

D. 10. Återförde katalogen till Frähn. – Jag började åter känna min lefver besvärad, och dessutom sådan känsla af frost att jag måste företaga mig en liten promenade – Efter frukosten l kopp kaffe.

D. 11. Utom en liten promenad hela dagen hem. – Vid middagen 3 glas fin hollender Mallaga. – Drömfull sömn. – Förmiddagen stark isgång. – Äfvenså

d. 12. den följande, då jag var öfverfaren i båt för att afsända ett bref till Halle, innehållande beställningar för den der snart begynnande bokauktionen. – Besök af Prof. Freytag och sedan af Zagel. – Vid middagen drack jag åter l glas af den uppenbarligen eftergjorda Malagan, men kände mig äfven nu derefter icke väl, tung och bröstet rostigt med retelse till hosta. – I dag har jag haft

första Correkturet af Castréns afhandlingar om Accentens inflytelse i Lappskan. – Bättre sömn än den föregående natten. – Coit. -

D. 13. Slöt jag de Tscherkessiska papprens genomseende och excerperande så att det numera blott återstår att om dem skrifva utlåtandet. – F.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Bernhardi och Kunik. – Drömfull sömn.

D. 14. Expedierade bref till Collan i Kuopio, Hipping i Wichtis och Mschedlof i Tiflis. – Utom deras bortförande hela dagen hem.

D. 15. Till middagen hade man budit Henriette Brosset; Meinandrarna kommo oväntade sjelfva. Dervid 2 glas af Qvasi-Mallagan. Coit.

D. 16. Hela dagen tämligen trög. – Stark ingång. – Om e.m. hos Köppen för att låta honom genomse mitt utlåtande öfver de Tscherkessiska pappren. Der en kopp kaffe, hvarföre jag mera sent insomnade.

D. 17. Om aftonen hos Köppen. -

D. 18. Sökte åter förgäfves Graefe. – Jag sände de Tscherkessiska pappren jämte mitt utlåtande till Fursten, som efter genomläsningen deraf yttrade det vara "sehr gut" och tackade mig. – Ändtligen fri ifrån det arbetet började jag nu igenomgå Uspenskis öfversättningen af den Grekiska Liturgin i utdrag. – Zagel och Wilh. Wrede till middagen. – Dervid 4 glas vin och 1 kopp kaffe.

Sid. 142.

D. 19. Hos Graefe. – Till Fuss öfverlemnade jag ett pakett, som han lofvade besörja till Köpenhamn, innehållande exemplar af Ossetiska Grammatiken (tyska upplagan) för Rafn, Oldskriftsellskabet, Westergaard, Simonsen, Finn Magnussen och för Danska konungen, som den sistnämnde lofvat framskaffa efter omständigheterna. – F.m. en kopp kaffe och i anseende till Sofies bortavaro på andra sidan mycket sent middag. -

D. 20. Efter att hafva genomgått en betydande del af den Finska öfversättningen af den Ryska Liturgien, började detta arbete blifva mig allt mer vidrigt dels för sitt innehåll, dels för diverse följder, som det kann hafva in utramque partem, jag må godkänna eller ogilla det, hvarföre jag begynt stanna i det beslut, att undandraga mig hela commissionen, i det jag förklarar mig incompetent att dömma deröfver, hvad jag ock verkligen med godt samvete kann göra. – I alla fall

tog jag mig för momangen betänketid och började tänka på efterkommande af Finn Magnusens längesedan yttrade önskan och begäran att få en korrt biographie af mig. – Om aftonen besök af löjtn. Tawaststjerna, -

D. 21. Besök af Kunik. Vid middagen 1 ½ glas Pineau blanc. – Jag blef derefter så sömnig, att jag ej kunde afhålla mig ifrån att taga en lur; men som icke heller särdeles förfriskade mig. – Om aftonen hos Brosset. -

D. 22. Uppsatte jag mitt utlåtande öfver den finska öfversättningen och gick om aftonen till K. för att i afseende å språk och form hemställa Conceptet till hans granskning. Han tycktes fägna sig öfver att jag fattat ett sådant beslut och nämnde att han till och med hade ärnat råda mig dertill, om han velat undvika skenet att vilja reta mig till ett eller annat. – Besök af Akademikern Graefe, som på min önskan hämtade mig ett exemplar af Eulampii Ny-grekiska folksånger. – Jag var äfven hos F. under sken att äfven rådfråga honom om mitt beslut angående den finska öfversättningen och föreläsa honom mitt Concept. Efter sitt sätt upptog han saken mera likgiltigt, ehuru han godkände formen af mitt utlåtande i politiskt afseende. – Sofie hela den sednare hälften af dagen sjuk, så att hon måste ligga. – Om aftonen ankom en ny barnsköterska, som vi blifvit tvungna att antaga, då den hittills varande befinner sig i hög grossess och derföre måste förafskedas. Efter hennes påstående hade hon ej vetat det, när hon engagerade sig hos oss.

D. 23. E.m. en kopp kaffe. -

D. 24. NB. Expedierade bref till Finn Magnusen i Köpenhamn. -

Sid. 143.

D. 25. Förde jag till Fursten Uspenskis öfversättning tillbaka med mitt utlåtande. Han las igenom det med uppmärksamhet och yttrade sedan "Sie haben ganz recht". – Besök af Mamsellerna Wulfert. – Vid middagen 1 glas Traminer.

D. 26. Utom hos Exekutorn och 2 gånger sökande af Graefe hela dagen hem. – Såsom nästan hela förra veckan gick äfven i dag is och det i början så starkt, att äfven öfverfarten i båtar var hämmad. – Besök af Löjtnant Tawaststjerna 2 gånger. E.m. en kopp kaffe. -

D. 27. Besök af Alcumin ifrån Kasan och Sirén. Hos Frähn och Fuss. – Om aftonen besök af fru Brosset och Alcumin. -

D. 28. Kom man äntligen att laga och måla fenstren. – F.m. en kopp kaffe. – Jag fick mina nya böcker ifrån Tyskland. – Hos Akademikern Graefe. – Besök af Sirén. – Audotia flyttade bort ifrån oss. – Coit.

D. 29. På andra sidan för att föra till Alcumin ett bref till Rabbe i Helsingfors. – Vid middagen 1 glas Traminer. -

D. 30. Expedierade bref till Castrén och Prof. Vater i Kasan.

D. 31. Besök af unga Parfeneck, Crusell, Boethlingk och Dordett. Till den förstnämnde betalte jag å Lawonie vägnar 77 R. 55 kop. för böcker ifrån Sverige, hvilka jag likväl ännu icke fått. – Hos Zagel och e.m. hos Brosset. – Ock sökte jag Bernhardi.

Juni 1845.

D. 1. Juni. Hela dagen hem. – Zagel till middagen. – Dervid 4 glas krimskt vin och 1 kopp kaffe. -

D. 2. Hos Schardius. – Expedierade bref till L. Voss i Leipzig angående completering af defecter. Hos Grefve A. för att lyfta Castréns tertial 1500 Rubel Banco. – Hos Lantz betalte jag åtminstone de Leipziska auktionsböckerna. – Hos Sirén åt hvilken jag öfverantvardade den Castrénska tertialen. – Då jag ingen frukost hade ätit, så åt jag der par smörgåsar och drack 1 glas vin. – Alla mina turer hade jag gjort till fots, hvilket bekom mig rätt väl och satte min af brist på motion trögvordna mage i rörelse. – E.m. en kopp kaffe. – Coit.

D. 3. Hem hela dagen. – Besök af Tawaststjerna med fru och om aftonen Bross. med dotter. -

D. 5. Hos Zag. hvilken jag tillställde en ny nota uppå böcker att rekvireras ifrån en Antikvarie boklåda i Hamburg. Sedan jag fått denna nota uppsatt, började jag åter fortsätta min biographie. – Architekten sökte jag förgäfves för att klaga att de öfriga reparationerna i kvarteret alldeles icke ännu blifvit fullgjorda. – och i samma afsigt vände jag mig till Exekutorn.

D. 6. Till följe deraf kom ock en underofficer för att fråga, om något blifvit tillgjordt eller icke. – [Sjuf. ? otydligt] sökte jag förgäfves. – Coit.

D. 7. Besök af Dordett. Sjelf sökte jag Menetier förgäfves. -

D. 8. Med Zagel utfaren till middag till C. Wulf i Tschernaja

Sid. 144.

retschka. Dervid 2 glas Madera, 1 glas öl, 1 kopp kaffe och sedan om aftonen 2 koppar thé. Tillbaka kommo vi till fots.

D. 9. Hos Menetier för att fråga honom, om han ej vill medtaga ett paket till Paris. Jag har nämligen funderat uppå att skicka ett exemplar af min Ossetiska Grammatik till Barnolf. Han sade sig ej resa dit gerad, men lofvade vilja bestyra om Exemplarets framkomst genom en bekant, som snart reser dit directe. – Då jag hört att äfven Hess skulle resa dit, så gick jag till honom, men han sade sig hafva uppgifvit hela sin reseplan. – Om aftonen besök af Kunik äfvenså

d. 10. om aftonen. – Coit. -

D. 11. Disposition till hufvudverk. – Hos Bernhardi. – Besök af fruarne Nordst. och Lantz. E.m. med Sofie på andra sidan för att göra åtskilliga uppköp, hvarefter jag om aftonen ännu var hos Kunik, der jag drack 3 glas thé. Sönnen ville derföre icke komma, så snart.

D. 12. Upp redan kl. 5. – Hos Fuss och Baehr. Besök af fruarna Strohlman och Passelberg. -

D. 13. Kl. ½ till 12 afreste vi till Toxowa, dit vi ankommo kl. ½ till 5. – 2 glas thé hos Skottes. – De båda lassen med sakerna ankommo först omkring midnatten, då jag åter uppsteg för att emottaga effekterna. Derföre orolig

d. 14. och långvarig sömn. – Sedan jag kommit i ordning med min inredning på landet, började jag åter fortsätta min biografie, som också i staden utgjort min sysselsättning den sednaste tiden.

D. 15. Regn mest hela dagen; temperaturen var nedsjunknen ifrån 15° till 5. – E.m. en kopp kaffe.

D. 16. Fortfarande regn med hagel och kall luft, hvarföre jag också kände mig särdeles ruskig och sedan på f.m. drack en kopp kaffe. – Om aftonen mjölk hos Skottes. -

D. 17. E.m. derstädes en kopp kaffe.

D. 18. Väderleken fortfarande kulen och regnig tyckes

D. 19. börja småningom börja förbättra sig. -

D. 20. E.m. en kopp kaffe hos Sk. Då mitt bröst i den sednaste tiden börjat blifva nog rosligt, så försökte jag i dag att gå i badstugan. – Derefter orolig och drömfull sömn. Bröstet blef dock heller icke stort bättre, utan kraslade äfven de följande öfverhufvud kalla och ruskiga dagarna. – Sysselsättningen har derunder bestått uti fortsättningen af biographien, utom eftermiddagarne, hvilka till en del på gammalt vis varit egnade åt trictracspel. – Om morgonen gemenligen särdeles långvarig sömn och just derföre, att jag ej vaknat, utan emedan jag varit af en egen dvala hindrad att uppstiga. – Endast

d. 24. vaknade jag så klart, att jag redan kl. $\frac{1}{2}$ till 3 uppsteg. -

D. 25. måste jag deremot väckas kl. 4, när jag skulle fara till staden. – Der hos fru Nordt, på biblioteket, hos Kunik. Till middag åt jag blott ett litet russinbröd och en Berliner Kuchen. – Då jag kom till Zagel, för att få betala honom resten för de Hamburgska böckerna, satt man ännu till bords hos Müllers. – Då jag i alla fall kom sent och betackade mig för den förevarande rätten

Sid. 145.

så trakterade man mig endast med vin 3 glas rödt och 2 Champagner.

D. 26. Upp redan kl. 4. – Madam Bross. lät bjuda mig dit uppå kaffe. – Sedan som hastigast hos Zagel, hvarefter jag sökte Sirén, för att få tala med honom i Castréns interesse, och lemnade, då han ej träffades, ett bref om saken åt Tallgren, som tracterade mig med en droppsup Madagascar. – Efter åtskilliga uppköps besörjande bröt jag upp kl. 12, var vid förbifarten på ett ögonblick in hos Wulfert, som dock ej träffades hem. Jag drack der 2 glas öl och fortsatte sedan återresan till Toxowa, dit jag återkom redan kl. 5. – En kopp kaffe.

D. 27. Vädret tog sig till åter till regn, så att jag kunde prisa mig lycklig, att just under de båda vackra dagarna hafva gjort min resa. – Efter hemkomsten sysselsatt med genomseendet af en af Adelung frivilligt gjord tysk öfversättning af min instruction för Castrén, äfvensom att sjelf öfversätta en för Akademien på Tyska några ifrån Castrén nyligen ankomna och på svenska skrifna bref. – Detta fortfor till

d. 29. då jag åter började fortsätta min biografie. E.m. voro Prostens hos oss uppå thé.

D. 30. Då väderleken ändtligen hade ändrat sig till solsken med 15° värma i skuggan, så vågade jag mig att simma för första gången.

Juli 1845.

D. 2. Juli. Två gånger simmat. -

D. 5. Äfvensom de följande dagarne, utom Lördagen, då jag simmade till och med 3 gånger. – Den sista tycktes likväl ej så rätt bekomma mig, kanske för nära middagen. – Coit. -

D. 7. Om aftonen länge ingen sömn.

D. 8. För kulnare väderlek blott en gång simmat, hittills 16 gr.

D. 9. Upp redan kl. 3, 1 ½ timma derefter anträdde jag min resa till staden. – Fr. bjöd mig ut, med sig till middagen på landet vid Besborodko, 3 glas graves och 1 kopp kaffe. – Sedan faren till Zandt. – Om aftonen 2 koppar thé hos Madame Brosset.

D. 10. Hon hade ock budit mig på kaffe. - Vid förbifarten in hos Akademikern Graefe. Der 2 glas Madera och par smörgåsar. – Åter hem klo i till 7. – Hela aftonen särdeles trött och

D. 11. äfven den följande ännu ruskig. – För min fortfarande maghosta började jag med denna morgon dricka Selters till ett glas, äfvenledes åter simma. -

D. 12. Dock blott 1 gång, äfvenså den följ. – Coit. -

D. 13. Två gånger simmat, varm och skön väderlek.

D. 14. För regn blott 1 gång. – Om aftonen Skottes budna till oss.

D. 17. Med de mina och Mamsellerna Skotte samt Gepfert promenad till Hittola, der vi åto frukost. – 3 gånger simning. – Värmen steg ända till 20°. I går hade den varit än högre. De följande dagarna mindre heta, men angenäma, hvarföre jag badade 3 gånger, utom d. 20 endast 2, emedan jag

d. 20. sednare hade ätit middag och starkare, samt derefter druckit en kopp kaffe. – Till och med denna dagen har jag inalles simmat 35 gånger.

Sid. 146.

D. 21. Löjtnant Widgren ankom till Toxowa med fru Kobylinskij och dess d^r, hvilka sedan bodde hos Löjtnant Pählman. W. deremot på prästgården, der jag var committerad af den till staden reste Prosten att hålla honom sällskap, till han

d. 22. återkom. – Om aftonen, sedan jag med mina simningar upphunnit till ett antal af 40, började åska bilda sig efter den sköna och varma väderleken och om natten föll ett starkt regn. -

D. 23. Var hela dagen regnig och kulen, hvarföre det ej kunde komma till någon simning. – E.m. en kopp kaffe. – W. reste bort.

D. 24. Kom det lika så litet till någon simning och utaf samma orsaker. Pastor Merselius med sin fru på besök hos Prosten och med deras fruntimmer om eftermiddagen af oss bjudna på thé.

D. 25. Blott en gång simmat. – E.m. besök af Pastorskan Bese med dess barn. – I dag har jag ändtligen slutat conceptet af min sjelfbiografie. -

D. 26. Två gånger simmat. -

D. 27. 21° värma och 3 gånger simmat. -

De följande dagarna har jag mest närt mig af smultron, äfvensom om morgnarna på nykter mage för att försöka derigenom curera mig ifrån min om morgnarne igen frambrytande slemhosta, äfvensom tryckning i underlifvet. Sysselsättningen har bestått i Ossetiska studier. – 3 gånger simning utom d. 30 2 gr.

D. 31. Började jag om morgnarne igen dricka 1 glas Selters, sedan jag dermed pauserat en lång tid. – E.m. kändes magen besvärad kanske af mer smör vid middagen, än mer om aftonen, sedan jag druckit 1 glas mjölkvatten på andra sidan med en tjock smörgås. – Äfven sömnen orolig och drömfull. –

Augusti 1845.

D. 1. Aug. Uppvaknade och uppsteg redan klo 4. – Promenader med de i går aftons till Skottes ankomne Pastorerna Zandt, Schröder och Holländska Pastorn Welter. – E.m. med dem och Skottes thé på Pontus. -

D. 2. Reste Schr. och Welter bort; jag med Zandt for till Woles. Der redan vid frukosten en liten sup och 1 glas Madera. – Vid middagen åter en sup, 2 glas Madera och 3 d^o Champagne samt 1 kopp kaffe och i samma förhållande ätit, hvadan magen kändes besvärad. Om aftonen i badstuga.

D. 3. Kl. 9 voro vi åter tillbaka. Middag hos Skottes med 2 glas Teneriffa och 1 kopp kaffe. Aftonen med de mina hos fru Bese. – Zandt reste bort. -

D. 4. Hettan steg i dag ända till 21° och blef för mig särdeles tryckande, så att jag e.m. måste taga mig en siesta, som kom att bestå uti par timmars sömn. – 3 gånger simmat. – I dag slutade jag öfversättningen af Castréns första bref ifrån hans närvarande resa, hvarmed jag den sednaste tiden sysselsatt mig, och började igenomläsa der Argonauterna af Prof. Vater. För min siesta måste jag plikta gedom någon tids sömnlöshet om natten. -

D. 6. Jag började fortsätta granskningen af Popofs Rysk-Syrjäska Lexikon. – I anseende till fortfarande regn sednare på dagen blott en gång simmat. – Mycket orolig och drömfull sömn.

Sid. 147.

Uppsteg jag redan före solens uppgång i dagningen.

D. 8. Ehuru jag hela veckan befunnit mig i ett plågad tillstånd med känsla af en besvärad mage och ett eget sugande kände jag mig i dag e.m. (hvarvid ock 2 glas krimskt vin) just treflig; men ådrog mig om aftonen vid 3^{die} simningen en stark hjertklappning igenom ansträngning under en deraf uppkommen förlägenhet, att jag hade gått för långt. – Sednare var det ett dumt infall att ännu dricka ett glas svagt thé. – Sömnen blef ock orolig med gemena drömmar.

D. 10. Slöt det Syrjäska Lexikon tills vidare med bokstäfven Б och började genomläsa Wenjamins Aleutska Grammatika. – Coit. -

D. 11. Affärdade med den till Gubanitz resande Mamsell Skotte bref till Pastor Palander, äfvensom för att afskickas ifrån Petersburg till Professor Schultén i Helsingfors och å Prostens vägnar till Biskop Ottelin i Borgå. – Straxt på e.m. öfverraskades vi genom Boethlings ankomst med fru, unga Frähn och Semenof. Jag gjorde med dem en lång promenad till korsberget, hvarefter de drucko qvällsvard hos oss. Jag åt dervid en tallrik med filbunka, men som bragte mig en orolig sömn.

D. 12. Kringfaren med dem till Plotina och till Hepojärvi. Sedan middag hos oss, hvarvid flere glas Krimskt vin och en kopp kaffe, hvarefter de reste bort. I anseende till deras närvaro blott en gång simning, hittills inalles 79. -

D. 13. Om morgonen reste jag in till staden. – Besök hos Schmidt, der man bød mig att stanna kvar till middagen. Dervid 1 sup, 1 glas öl och vin och 1 kopp kaffe. – Hos Fuss om aftonen. – Först emot midnatten sömn. – NB. hos Sterky.

D. 14. Först kl. ½ till 5 blef jag färdig att återresa till Toxowa. – Sömmen mycket orolig oakadt tröttheten.

D. 15. I anseende till mulen regn hotande väderlek blott en gång simning. – Drömfull sömn.

D. 16. Slutade igenomläsningen af Wenjamins Aleutiska Grammatik och

D. 17. började genomse Frimans finska öfversättningar af чинъ исповѣданія отрокомъ och Царская и Патріаршая Грамота о учрежденіи Святѣйшаго Синода съ изложениемъ Православнаго Исповѣданія Восточно-каФолической церкви. – Endast 11 ½ och 12° värma, hvarföre simningen icke blef särdeles angenäm mera. —

Sid. 148.

D. 18. Hela dagen ohygglig blåst och regn med en temperatur af endast 7–8 grader. – Jag spelte mesta tiden Verkehrt. – E.m. en kopp kaffe.

D. 19. Regnaktigheten fortfor till eftermiddagen, ehuru med kylans aftagande. – Det blef derföre icke heller i dag någon simning utaf. – E.m. besvärad mage.

D. 20. Uppsteg jag redan kl. 4 i afsigt att till Classsessionen inresa till staden; men slog det sedan ur hågen, då väderleken fortfor att vara regnaktig, slöt i dess ställe Frimanska öfversättningens genomseende. – Derefter började jag åter mina comparativa Sanskritstudier. – Drömfull sömn.

D. 21. Efter en längre paus började jag åter dricka 1 glas Selters, äfvensom vid 13° värme åter 1 simning,

D. 22. I anseende till åska och regn ej heller mer än 1 gång simning. – Drömfull sömn.

D. 23. Kunde det för regnig väderleks skuld ej heller komma till någon simning hela dagen. – E.m. en kopp kaffe.

D. 24. En gång simmat. Vid middagen 1 glas vin och sedan en kopp kaffe. – Coit. -

D. 25. Två gånger simning. – Selters upphörde. – Drömfull sömn och uppvaknande samt uppstigande

d. 26. redan i skymningen. – Två simningar. -

D. 27. Emot aftonen reste jag uti prostens Kalesch in till staden. – Orolig sömn. -

D. 28. Baron P., för hvars skuld jag egenteligen var inrest träffades icke hem, utan rådde mig betjeningen att återkomma följande morgon mellan kl. 9 och 10, och uppskref jag på anfordran mitt namn och min adress. – Middag hos Sirén med ett glas öl och vin. Dessutom besökte Kunik och Fuss utom åtskilliga andra affärsgångar. -

D. 29. Jag skyndade mig till Baron P. på den utsatta tiden, men fann till min förvåning äfven dörren till hans kvarter fastlåst. Ändtligen öppnades den efter min ringning, hvarefter jag erfor af en tjenare, att Baron redan kl. 8 afrest till Peterhof! Kl. 12 anträdde jag min återresa till Toxowa tillsammans med Kunik, och badade ännu efter ankomsten före middagen. Förmodligen mer af denna befann jag mig dock om aftonen mycket trög och olustig. – Äfven sömnen var i skolstugan – till Kuniks sällskap – olustig och drömfull.

D. 30. Morgonen var mycket skön, hvarföre vi ock gjorde flera promenader; men sedan blef det redan till middagen regn och fortfor med afbrott hela dagen, hvarföre jag ock måste åtnöja mig med blott en sim-

Sid. 149.

ning. Vid middagen 2 glas vin och sedan 1 kopp kaffe. Om aftonen 2 glas dels thé, dels mjölkthé. Drömfull sömn och en pollution. -

D. 31. Med Kunik i kyrkan och e.m. hos Skottes. – Vid middagen 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Hela dagen regn, så att det ej var att tänka hvarken på spatsering eller bad. Men så obehaglig dagen var, blef nattherberget än ohygligare. – Knappt hade vi i den ensliga skolstugan – Lufttemperaturen var blott 5° – lagt oss och fått oss en varm ställning, innan den stigande stormen lösryckte par fenestluckor och genom dem slog sönder rutor in åt rummet och hela natten fortfor klappandet och bultandet med luckorna. Sedan jag äntligen ändock insomnat, började det starkt läka uti min säng och nästan i ansigtet. Jämkade mina kläder på sidan, höll jag dock ut tills det

September 1845.

D. 1. Sept. blef dager. – Om morgonen endast 3 ½ ° värme. – Vid frukosten 1 glas vin, vid middagen 2 och 1 kopp kaffe. – Dessförinnan en liten lur till ersättning af natten. – Promenad. – På thé voro Skottes budna till oss. – Till sängs först efter kl. 11.

D. 2. Efter frukosten – hvarvid 1 glas vin och 1 kopp kaffe – återreste Kunik till staden. – Med honom expedierade jag ett bref till Prof. Vater i Kasan. – Uti dessa förströelsedagar har jag flygtigt igenomläst Bopp Conjugationssystem der Sanskritsprache, i sammanhang med mina Sanskritstudier, hvilka jag åter vidtog efter hans afresa.

D. 3. Hela dagen dermed sysselsatt, utom på e.m. då jag efter vanligheten spelte med Prosten. – Drömfull sömn.

D. 4. Var det väl regnfritt, men kallt – endast 7 ½ °. Jag hade således ingen lust till promenader och än mindre till simning. Denna tyckes jag nu nödgas sluta med 95 gånger. – Vid middagen 1 glas vin. – Orolig sömn. – Coit. -

D. 6. voro vi samtelligen budna till middagen till Prosten. Dervid 1 sup 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Då jag den föregående natten sofvit oroligt och i morgons uppstigit redan vid dagningen, så blef skadan ersatt den följande natten.

D. 7. Jag hade för i dag i fall af vackert väder beställt hästar för att inresa till staden och Mamsell Skotte begärt att få följa med till Murina. – Då jag redan hade allt inpackat och hon äfven önskade resa för att följa en namsdagsbjudning, så afreste jag med henne oaktadt ifrån morgonen fortfarande regn. Det ihöll under hela resan, så att vi och isynnerhet hon, som var mindre bastant klädd, voro genom-

Sid. 150.

våta. Rades sutto just till bords och jag blef äfven inbjuden. Vid middagen 3 glas Xeres och 2 glas Champagner, samt en kopp kaffe. – Kl. 6 fortsatte jag allena min resa till staden väl utan regn, men våt och fuktig af det före middagen. – Ankom kl. 8 ½ om aftonen.

D. 8. Om morgon 2 koppar kaffe hos Madame Brosset. Efter kl. 9 begaf jag mig till Baron Palmstjerna, af hvilken jag ock blef rätt artig emottagen. Då han såg böckerna, började han sjelf tala om, att det med Law[onius] varit fråga om min önskan att få afsända ett exemplar till Danske konungen, men att han afsagt sig det af orsak att det vore emot författningarne, då sådana sändningar måste besörjas genom den Nations Gesandtschaft till hvilken man hör. En annan orsak, hvarföre han ej kunde åtaga sig saken var den, att han icke heller mer vore Gesandt, utan rappellerad och hade han ock redan till Kejsaren öfverlemnadt sitt dimissionsbref. Hans närvarande vistelse här hade blott till ändamål att ordna hans egna privat affärer. Brevet, som jag lät honom igenomläsa, förklarade han vara mycket lämpligt och värdigt utan allt smicker och sade han sig ej tvifla att gåfvan skulle väl emottagas. Law. skulle väl finna utväg att endera genom Gesandten eller ock sjelf framskaffa detsamma. Det för honom destinerade exemplaret såväl af Ossetiska Grammatikan som af rapporten öfver Fin Magnusens verk krusade han att emottaga, emedan han ej sade sig vara i tillfälle att på något sätt revanchera de äfven genom kostbarare banden penningdryga skänkerna, hvaremot jag å min sida anförde, att de hos honom såsom en litterat man och kännare vore i rättan hand och i alla fall ämnade för honom, hvaremot jag i afseende å Hans Majestät endast velat fråga honom om råd, hvarpå han med mycket complimenter behöll dem. – Besökte förmiddagen Frähn. – Det slutliga biändamålet vanns i det han bød mig till middagen. Dervid 3 glas vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen sökte jag förgäfves Boethlingks. -

D. 9. Mest hem. – Liten disposition till hufvudverk. – Middag hos fru Brosset med 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen ankom de mina, hvarföre jag ej kom till sängs förrän efter kl. 11. -

Sid. 151.

D. 10. Besök af Boethlingk. – Jag omskref för 4de gången brevet till Svenska Konungen; hvilket jag

d. 11. aflemnade i finska Ångfartygs Contoret för att i morgon af gå till Stockholm jemte det för Hans Majestät bestående exemplaret och dessutom 9 andra till Lawonius. – Besök af Kunik. – Eftermiddagen en ny barnsköterska Akulina i stället för Irina, som vi åtminstone tills vidare entledigade, då hennes föräldrar ännu icke skaffat henne pass såsom borgare. – Om aftonen hos Boethlingk. -

D. 12. Upp vid skymningen. – Expedierade bref till Lawonius och Zetterqvist i Stockholm samt Josselian i Tiflis. – Besök af Schmalz och Fredr. Tigerstedt.

D. 13. Dubla fenstren insattes. – Hem hela dagen. Äfvenså den

d. 14. följande, då jag hade besök af Boethlingk och Middendorf. Vid middagen 1 glas vin. -

D. 15. Såsom ock de flesta föregående dagarne upp redan i dagningen. – Hos Architekten och sedan Meriliss på andra sidan för att liqvidera de ifrån London erhållna bibelöfversättningar. – Om aftonen sökte jag förgäfves Kunik. – Sedan hos Müller, derifrån jag efter thé hemkom först kl. $\frac{1}{2}$ till 12 om natten. Icke destomindre

d. 16. åter upp vid dagningen. – Om aftonen besök af Kunik. -

D. 17. Gick mig nästan hela förmiddagen förlorad, i det jag in vero nominis måste gå till Schmidt, af hvilken jag sedan åter hade motbesök. – Äfven af Kunik hade jag åter ett korrt besök. Byte af vattukarl. – Om aftonen med Sofie hos Boethlingk. -

D. 18. Hos Boethlingk och efter sessionen på Köpman Holidays kontor för att efterhöra en kista med böcker ifrån Hamburg, som längesedan borde vara här, hälst ock samma handelshus praesenterat frakträkning derföre. Afrosinja gick bort och vi befunno oss derföre i förlägenhet, då vi ännu icke hafva någon annan i stället. -

D. 19. På andra sidan hos Lantz, till hvilken jag betalte alla Voss bokräkningar för i år. – Om aftonen sökte jag förgäfves Boethlingk och Bernhardi. – Mycket drömfull sömn. -

D. 20. Ändtligen ankom den nya kökspigan en finsk svenska. – Hos Müller, Bernhardi och Köppen. -

D. 21. Med Bernhardi hos G. Müller till middagen. – Före densamma en sup Kirschwasser, derunder 4 glas vin och 2 Champagner, samt efter 1 kopp kaffe och om aftonen 2 koppar thé. – Först kl. 11 hem och till sängs.

D. 22. Hela dagen hem, oaktadt den syntes vara just herrlig. – Om natten besvärad af hosta, äfvensom

d. 23. äfven om dagen. – Oförmodadt besök af Prosten Skotte

Sid. 152.

med dess d^f. Lisinka redan f.m. uppå hans uppfordran for jag med honom till Virén, som dock icke träffades hem. Vid middagen 2 glas vin och efter 1 kopp kaffe. – Dof verk i högra foten. – E.m. gick Prosten bort, men Lisinka förblef öfver natten. – Om aftonen dessutom besök af Löjtnanterna Tawaststjerna, fru Brosset med dotter, Schmidt, Boethlingk med fru och Kunik. – Således först sent till sängs.

D. 24. F.m. efter aftal faren till Sirén för att der träffa Prosten Sk. S. var dock ej ännu imkommen till staden; men kom sedan till Zandt, dit jag hade gått för att söka Skotte. – Der träffades ock Groundstroem, med hvilken det blef fråga om en resa till Strelna i sällskap med Zandt kanske i morgon. Min tur att läsa i sessionen, ehuru jag måste tillsvidare blifva läsning skyldig, då jag ännu ej hunnit blifva färdig med min uppsats. – Nytt extraarbete erhöj jag nemligen ett Tscherkessiskt Lexikon. – Efter sessionen i Asiatiska Museum, hvarifrån jag lånte Wilsons sanskritlexikon. – Skotte med sin dotter till middagen. – Dervid 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Lisinka blef hos oss öfver natten. -

D. 25. Hos Fuss och Kunik. – E.m. hos Dr. Schmalz och ånyo hos Kunik, der jag drack 2 glas thé. -

D. 26. F.m. hos Baron Nicolai med ett exemplar af min Ossetiska Grammatik, såsom offer för det fallet att Magnusen ej kunnat eller velat aflemna exemplaret till Danske Konungen, utan afvaktar derföre Baronens återkomst. Han ville föröfrigt först ej erinra sig sitt i fjol om hösten derom gifna löfte; men blef sedan artigare och lofvade ånyo åtaga sig afleveringen, ifall den ej redan gått för sig genom Magnusen. – Till denna affärdade jag derjemte ett bref med mitt daguerrotyperade porträt och åtskilliga småsaker af dupletter utaf Castréns och Collans arbeten, äfvensom min Bericht öfver den förenämndas afhandling om accentens inflytande i Lappskan. – Besök af Lector Borenius ifr. Helsingfors, Finnander med son och fru Brandenburg. – Om aftonen tämligen besvärad af hosta.

D. 27. Hos Schröder. – På andra sidan. – E.m. hos Brosset, som ock hade sökt mig. – Hos Dr. Schmalz för att öfverlemna en uppsats, som jag skrifvit till inledning för utdragen af Castréns bref i Akademiska tidningen. – Besök af fru Vater. -

D. 28. Mest hela dagen hem. – Till middagen Zagel. Dervid 3 glas vin och 1 kopp kaffe. – Derefter besvärades jag dock tämligen af hosta. -

D. 29. Om aftonen hos Müllers. Der 1 glas vin och en kopp kaffe, hvilket äfvensom i går retade till hosta.

D. 30. Besök af Dr. Gr., som alldeles oväntadt ändtligen betalte mig sin långvariga skuld. Jag expedierade bref och ett litet pa-

Sid. 153.

ket till Lawonius med Ryska Ministerns hushofmästare, som Law. sjelf hade haft godheten att sända till mig. – Korrt besök af Zagel. – Hos Fuss. – Om aftonen kom ingen.

Oktober 1845.

D. 1. Oct. På andra sidan hos Sirén och Mag. Löfström. – Prosten Skottes och Siréns ärender. – Äfven i bokbodorna. – Besök af Zagel. Om aftonen med Sofie hos Tawaststjerna. – Besvärad af hosta. -

D. 2. Å Castréns vägnar hos Grefve Armf. och sedan hos Sirén, på hvilken jag likväl måste vänta uti par timmars tid, innan han kom hem. – Så förlorade jag nästan hela min förmiddag. – Besök af en studerande Canth ifrån Helsingfors och Kapten Dardett. – Om aftonen hos Schmidt. -

D. 3. Jag erhöll ändtligen de Hamburgska böckerna ifrån Censurkommittén genom Czernay. – Besök af Kunik. -

D. 4. Hem hela dagen, utom om aftonen, då jag gått till Str. för att höra nogare om förhållandet af hvad han i går låtit säga mig genom Sophie, att nemligen Quatremère i Paris mycket berömt min Ossetiska Grammatik och yttrat sig att han ville föreslå den Parisiska Akademien till erhållande af ett Volneyska pris. Detsamma förtäljde han mig nu sjelf, tilläggande att Qu. anført allt detta frivilligt af sig sjelf. För öfrigt ville Br. ej garantera att han skulle hålla ord, hälst han efter B.s

anförande skall vara ingenting mindre än välvillig och human. I alla fall mente ock han att jag kunde risquera att skrifva till honom med åberopande af hvad Br. berättat mig samt sända honom ett exemplar och derjemte ett annat för Akademien. Redan förut hade jag i alla fall tänkt göra ett försök att concurrera om Volneyska priset, men det igenom Burnouf. Skall det nu försökas, så måste det väl dock ske genom Qu., om han då vill åtaga sig saken med extra nåd hålla sitt föregifna löfte eller icke. – Sednare var jag med Sofie hos Frähns. -

D. 5. Sofie hade besök af fru Fuss och fru Vater. – Brossets flickor till middagen. -

D. 6. Expedierade bref till Blomqvist och till Popof i Ustsyssolsk. Efter frukosten en kopp kaffe. – Betalte till Holiday den dryga frakten för de Hamburgska böckerna. – Besök af Grefve Armfeldt, som sjelf hämtade mig den sista tertialen af Castrénska understödet. – Om aftonen hos

Sid. 154.

Brosset för att låta honom genomse Conceptet af mitt bref till Quatremère.

D. 7. Om morgonen visade sig för första gången litet snö. Expedierade bref till Zetterqvist i Stockholm. – Om aftonen besök af fru Hästesko ifrån Finland med dess bror Hofrättsauskultanten Grönblad, Kunik och Palander med fru. De sistnämnde qvarblefvo hos oss öfver natten. – Om aftonen var jag häftigt ansatt af hosta. – Coit. -

D. 8. Besök af Klockaren ifrån Toxowa å Prostens vägnar. Vid frukosten ett halft glas vin, hvarefter Palanders foro bort. Om aftonen hos Brosset, Sirén och Zandt. S. öfverlemnade jag de Castrénska medlen.

d. 9. förde jag till kansliet 2 paketter innehållande 3 inbundna exemplar af min Ossetiska grammatik för att sändas till Paris till Quatremère; franska Akademin och Burnouf. – Till den sistnämnde bilade jag följande bref. Monsieur, Vous avez vous-mêmes depuis longtems cultivé avec tout de succès les langues asiatiques et en qualité d'un des premiers philologues si essentiellement contribué à en développer l'étude, que je sais porté a croire que ma grammaire de la lanque ossète, publiée a la fin de l'année passée, ne manquera pas d'avoir pour vous quelque intérêt. C'est pourquoi je prends la liberté de vous offrir l'exemplaire cijoint comme marque de la haute estime, avec laquelle j'ai l'honneur d'être Votre très humble & très obéissant serviteur. Och till Quatremère följande: Monsieur, Apres son retour de Paris mon collègue M. Brosset m'a fait part du jugement favorable que vous avez porté sur ma grammaire de la lanque ossète publiée la fin de l'année passée. Selon de récit de M. Brosset vous avez même eu la bonté de déclarer, que vous voudriez la présenter à l'Académie pour obtenir un prix de Volney. Naturellement une approbation

si complète doit être pour moi d'autant plus flatteuse `que c'est celle d'un philologue qui lui-même jouit à juste titre d'une réputation grande & illustre dans tout le monde savant, et j'éprouve en effet la unité de ce qu'a dit déjà Cicéron: est en profesto jucunda laus, quam

Sid. 155.

ab iis, proficiscitur, qui ipso in laude vixerat. C'est pourquoi je m'empresse de vous temoigner, Monsieur, ma reconnaissance la plus vive, et en même temps je vous envoie, comme une faible manque de ma gratitude, un exemplaire du livre qui m'a valu l'avantage d'être loué de vous. L'autre exemplaire sera a votre disposition pour en faire l'usage dont j'espère que vous continuerez a le juger digne. Si l'Académie d'après votre présentation unt [?] bien l'honorer, d'un prix, certes je me trouverai glorieusement recomparé tant en privations, & même des dangers, au price desquels j'ai ramassé en melirieux [?] de mon ouvrage, que des soins que je me suis donnés pendant huit ans pour les mettres en ordre et par la avancer autant que possible la connaissance d'une langue dont on a reconnu depuis longtemps la haute importance pour la philologie & pour l'histoire. Enfin le suffrage de l'Académie contribuerait à m'accourager à continuer les recherches ulterieures dont je m'occupe activement. Je vous prie, Monsieur, d'agréer l'assurance de la haute estime, avec laquelle j'ai l'honneur d'être votre très – humble et très – obéissant serviteur.

Mätte nu dessa nya offer medföra det åsyftade resultatet och till den ändan icke heller komma för sent fram. – Om aftonen som hastigast hos Zagel.

D. 10. Jag blef åter stämd till Piexemäki härads hösteting till d. 10 Nov. vid 4–80 kop. silfver i vite. – Besök af Mag. Löfström, som hade åtagit sig att på Tyska öfversätta Castréns sista relation, hvilken han i dag hämtade. – Med öfvervägande, att Akademiens sändning till Paris ännu torde dröja länge och således komma för sent fram afsände jag brefvet till Quatremère med posten. – E.m. hela aftonen mer än vanligt ansatt af hostan. -

D. 11. Med anledning af den gåriga stämningen skref jag till Gustaf. – Med Sofie på andra sidan en lång tid af förmiddagen på diverse bestyr. – Om aftonen hämtade man Castor tillbaka ifrån Toxowa. – Då hostan i dag var än svårare, så försöktes om aftonen ett fotbad och talglapp på bröstet till natten med ullstrumpor på fötterna och väl intäckt. – Under natten fri från hosta, men tidtals ristningar i armarna. -

Sid. 156.

D. 12. Expedierade med Puhilas bref till Prosten Skotte. – E.m. och än mer om aftonen tämligen ansatt af hostan. – I dag har det snögat, så att taken voro hvita.

D. 13. Om morgonen åter snöslask. – Sökte Akad. Graefe. Hos Köppen – Besök af Boethlingk och fru Vater. – Om aftonen åter fotbad jemte Isopsthé med honing. -

D. 14. fortfor icke destomindre hostan, ehuru den om dagen tycktes vara stillare. – Jag sände till Fuss såväl öfversättningen af Castréns reserelation, som ock min rapport öfver Forsmans finska öfversättningar, om hvilka jag såsom icke-theolog och Protestant, förklarade mig vara incompetent att dömma. – Han tycktes icke gilla det, då han invände, att dylika skrifter äfven blifvit öfversatta på tyska och franska, och det just af ej-Ryska theologer. – Om aftonen besök af Kunik och Dr. Nylander. – Svåra anfall af hostan fortfarande tills inpå natten. -

D. 15. I anseende till den fortfarande hostan var jag efter middagen hos Dr. Gr., som gaf mig recept till en mixtur, som jag redan om aftonen började nyttja. – Dock var jag ännu länge efter gåendet till sängs besvärad, ehuru något slem löste sig. – Sönnen lät ock länge vänta uppå sig.

D. 16. Absenterade den allmänna sessionen och var öfverhufvud ingenstädes utgången. – Om aftonen hade jag icke destomindre ständigt äggande till hosta.

D. 17. Expedierade bref till Voss i Leipzig med commissioner till en bokauktion. – På bibliothecket. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen var jag väl ej heller fri från hosta; dock var den ej så häftig som i går. -

D. 18. Besök af Boethlingk, löjtnant Widegren och fru Hästesko med broder. Med dessa beslöt jag att afsända ett bref och ett pakett med böcker till Lektor Collan i Kuopio. – Med samma pakett var jag e.m. faren på andra sidan att söka henne, men träffade henne oakadt flerfaldigt sökande icke hem, med samma hos Zandt och flera gånger hos Sirén, der jag ock drack 2 glas thé. – Efter hemkomsten, ju sednare ju häftigare äggelser af hostan och derjemte sömnlöshet ända tills natten. Coit.

D. 19. Hela dagen hem, mera fri från hosta. – Först sednare om aftonen började den ansätta mig. -

D. 20. Tillställde Fuss ett bref att expedieras till Castrén. – Dessutom affärdade jag sjelf bref till Prosten Knorring på Åland och till

Sid. 157.

Keplerus i Dmitrofsk.

D. 21. Hostan oaktadt Medicinens slut mildare. Besök af Nylander och Kothens på f.m. – Om aftonen Bernhardi, Mag. Löfström och Zandt. – Tämligen stark hosta ännu. -

D. 22. Expedierade bref till Prof. Vater i Kasan för att betacka mig för sända böcker. – Gången till Akademien för att få träffa Lantz i ett uppdrag af Sofie. – E. m. en kopp kaffe. – Sofie lag hela dagen till sängs ansatt af ros i ansigtet.

D. 23. Gudi lof! bättre och till fötters. – Hos exekutorn. Sökte Akad. Graefe. Uppvaktning hos nuvarande Kuratorn Mussin-Pushkin, om hvilken det klankas, att han skall blifva Furstens efterträdare såsom Vice-Präsident. – Han emottog mig ganska artigt och erinrade sig min person ifr. Kasan, anmärkande att jag mycket föråldrats. Ej underligt på 8 år. – Hos Zandt och derefter ännu flera andra gånger på andra sidan. – Om aftonen befann sig Sofie sämre. – Äfven jag hade starkare anfall af hosta och en drömfull sömn. -

D. 24. Fuchs började åter undervisa Sofie i Musik. – Besök af Frähn. Redan om morgonen taken och marken hvita. – Snön höll sig öfver dagen. – Ingenstädes utgången, och tämligen susig, efter middagen öfverhufvud bättre. -

D. 25. Efter en veckas bortavaro blef Castor i dag återhämtad ifrån Toxowa, där gårdens hynda förmodligen är hans egentliga magnet. – Efter att redan på f.m., hafva förgäfves sökt Akademikern Graefe var jag hos honom om aftonen öfver gården utan galoscher. – Det hade hela dagen regnat hvarvid ock snön åter bortsmälte; mer behöfdes ej för att ådraga mig ånyo hosta. Också voro strumporna i sjelfva verket om aftonen fuktiga. Jag drack till natten hallonthé och hade en mycket drömfull och orolig sömn.

D. 26. Besök af en ung Lehr, son till den hederlige gamle L, hos hvilken jag under min första resa länge bodde i Petrosavodsk, sednare af Boethlingk. – Vid middagen 1 glas vin. – Drömfull sömn.

D. 27. Ristningar i venstra armen. E.m. besök af Kunik. – En kopp kaffe. – Om aftonen hos Dr. Graefe. -

D. 28. Efter Gr.s ordination började jag intaga öl. Ammoniai Anisati. – Besök af Sirén. Om aftonen besök af Schmidt, Kunik och Boethlingk med dess fru. Scharf började åter stämman hos oss. – E.m. befann jag mig mot vanligheten bra. – Dock drömfull sömn. -

D. 29. Expedierade bref till Gustaf och till Blomqvist. – Hos Zagel. – Hos fru Baehr. -

D. 30. Om morgonen marken och taken öfverallt hvita. – Hos Schardius och sedan på andra sidan för att ännu försöka öfverkomma ett och annat utaf resten af Köhlers till Tscherkin dvar försålda bibliothek. – Efter längre sökande fann jag ändtligen dess stånd, som köpt det; men endast obetydliga

Sid. 158.

quarlevfor återstodo. – Jag hade för sent infunnit mig eller egentligen jag hade för sent af Schardius fått höra, att böckerna redan voro försålda. Dock köpte jag ännu några böcker rätt billigt och gjorde mig sålunda på sätt och vis skadeslös för en del af min förmiddag. – E.m. en kopp kaffe. – Då thé sednare tillkom och dropparne före gåendet till sängs, så fick jag länge ingen sömn. NB. Castor försvann om morgonen för tredje gången. – Förmodligen har han igen företagit sig en promenad till Toxowa, kanske för att slutligen blifva ett rof för vargarna.

D. 31. Om aftonen var jag gången till Fr. Wulfert för att göra mig underrättad, huru han skulle befinna sig efter en operation, som han undergått i förledne vecka. Då han nu sades vara sämre, än han varit omedelbart efter operationen, så gick jag snart åter derifrån och sedan till Akademikern Graefe, dit Sofie hade gått förut. De två koppar starkare thé, som jag der drack, voro väl förnämsta orsaken, att jag somnade sent och sofde oroligt med vidunderliga drömmar.

November 1845.

D. 1. Nov. Upp redan före kl. 6. – Castor återhämtades tillfälligtvis denna gång korrt efter sin ankomst. Efter min anvisning hade man nemligen välkomnat honom med ett kokt stryk och arrestering, hvarefter han blifvit afförd till Puhilas, som i dag hämtade honom med sig. Det vill säga, han hade nu låtit honom till fots springa efter. Interresant skall det blifva att se, hvad verkan det nu olika bemötandet i Toxowa har på honom! E.m. besök hos Grimm, egentl. för att värfva hans son till deltagare uti den af Sofie med fru Fuss åsyftade dansundervisningen. – Såsom jag hade väntat det, utföll svaret äfven der tvifvelaktigt. – Sedan hos Köppen på den första af hans aftonförsamlingar i detta år. – Efter 2 glas thé der var jag åter mer besvärad af hosta.

D. 2. Om morgonen åter mera hvitt, men som under dagen förgick. Om aftonen var jag med Sofie hos Frähns. -

D. 3. I afseende å den tillärnade dansundervisningen hos Lantz för att gifva återbud, emedan fru Fuss i går yttat farhågor för den hos dem ej längesedan förgångna skarlakansfebern och hos Greden för att engagera honom att åtaga sig undervisningen, hvilket han ock lofvade. – I förbigående pröfvade jag de Holländska vofflorna. – Sedan i bokstånden, der jag ännu gjorde en

lycklig skörd mest af Köhlers böcker. – Om morgonen hade jag för det fallet lånt af Zagel tills vidare 30 Rubel silfver och till Schardius öfverlemnadt 70 Rubel, ifall den unge Köhler ville för den summan lemna Pallas Reise in die südlichen Stadthalterschaften des Russischen Reiches

Sid. 159.

Före middagen ännu hos Grimms. Således riklig motion, om ock förmiddagen för hemarbeten gick förlorad. E.m. sökte jag förgäfvat Akad. Graefe och ärnade sedan gå till Doctorn, men hindrades genom Prof. Eichwalds ankomst, som satt hos mig hela aftonen.

D. 4. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Tawaststjerna med dess fru, Sirén med fru, Godenhjelm, Nylander, Brosset, Dorn och Studeranden Canth. -

D. 5. Castor försvann för fjärde gången. – Om aftonen hos Brosset.

D. 6. Vaknade och uppsteg redan kl. 5. – Besök af Kunik och sednare af Pastor Palander, som medhämtade Castor tillbaka ifrån Toxowa. Om aftonen sökte Zandt och sedan hos Siréns. – Då jag på e.m. tagit en siesta och drack 2 glas starkt thé, samt åt dervid smör och bröd och sedan 3 stycken arbus, så fick jag ingen sömn, steg så

d. 7. åter upp kl. 1 $\frac{3}{4}$ och las ända till kl. 3. – Om morgonen något ruskig. – Besök af Freitag. – Expedierade bref till Prosten Skotte med Puhilas. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gr.

D. 8. Expedierade bref till Hipping i Wichtis. – Om aftonen började hos oss dansundervisningen med deltagande af en fröken Fuss, en Dr. Schmalz, en d^o. af Hess och vår Bertha och i egenskap af Cavalierer åter unge Bäehr, Fuss' son och en Otschkin. – Såsom åskådare och beledsagare kommo fru Hess, en fröken Fuss och fröken Baehr. – Castor försvann ånyo.

D. 9. E.m. besök hos Fr. Wulf. Der en kopp kaffe. – Hos fru Schönberg, en enka, för att bese hennes mans efterlemnade lilla boksamling, af hvilken jag köpte 18 band af franska författare i Stereotypeditioner. – Zagel till middagen. Dervid ett glas vin och 1 kopp kaffe. – Så när hade jag glömt att jag i dag fick ett bref ifrån Svenska Konungen, ett tacksägelsebref för mitt och åtföljande Ossetiska Grammatikan. Det skickades här till mig genom Grefve Armfeldts betjänt; kanske har den nye Svenske Gesandten Nordin hämtat det med sig och lemnat det hos A. för att framskaffas, eller ock har man directe skickat det till A. Lycka att jag icke ens gjort mig några säkra förhoppningar på mer än ett tacksägelsebref! NB. Byte af kökspiga, då den sednaste är hafvande och icke ser bra. – I hennes ställe hafva vi tagit en, som redan förut tjent hos oss, men som då för sin långsamhet förafskedades. -

D. 10. Hos Fuss, för att tillstålla honom Widemans Tscheremissiska grammatik till Concurseen. – Om aftonen besök af Kunik. – Sedan besök hos Boethlingks med Bertha. -

D. 11. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af fru Brosset med dotter och Mag. Lofström.

D. 12. Om morgonen taken hvita. – Bryggan togs bort. – Efter sessionen ondt i hufvudet, hvarföre e.m. en kopp kaffe. Om aftonen hos Brosset.

Sid. 160.

D. 13. E.m. hos Bross. och sedan om aftonen hos Müllers egl. för att få låna penningar af Zagel då jag oförmodad ännu icke fick min lön. – Den derstädes fastna drickningen af 2 koppar starkt thé gjorde att jag ej fick sömn förrän circa kl. 1½. – NB. redan i dag om aftonen föll så mycket snö, att folk började fara på slädor.

D. 14. Om aftonen hos Fr. Wulferts. – Gatorna blefvo icke bara.

D. 15. Akad. Fuss hade först kl. 4 – låtit bedja oss att i dag hålla dansklassen hos oss, då de oförmodadt förlorat sin betjent, som blifvit tagen till polisen. Vi sökte derföre i största hast göra oss beredda derpå; emedlertid kom dansläraren alldeles icke, förmodligen emedan bryggan är borta. – Sedan var jag hos Köppen. – Orolig sömn. –

D. 16. Efter Nordvik – [Sjömatt ?] corpsen – Vid middagen 1 glas vin. – Om aftonen en liten stund hos Bross.

D. 17. Efter frukosten en kopp kaffe. – Besök af Kunik. – I ränteriet att lyfta min lön och på bibliotheket. – Sedan en affärs promenad med Sofie. – Om aftonen hos Godenhjelms och Nylanders. –

D. 18. om morgonen hos Zagel betalte min skuld. – F.m. hos fru Schönberg, de jag åter köpte några små böcker och dessutom Molieres verk för Zagel. – Om aftonen besök af Bross. och Tschubinof, Boethlingk med fru, fru Vater med sin broder. –

D. 19. hela dagen hem, dels af halft tvång, medan Barberaren uteblef, dels i anseende till den myckna smutsen ute.

D. 20. F.m. utgången till Asiatiska museum, hvilket jag ej fann öppet. – Hos fru Schönberg. – Om aftonen hos Schmidt. – De 2 glas thé, som jag der drack, gjorde att jag ej fick sömn förrän efter midnatten.

D. 21. Förmiddagen åter hos Fru Schönberg för att för andra gången för egen räkning köpaböcker. – Äfven i asiatiska museum. – Om aftonen hos Freitag. – Åter något ansatt af hosta, förmodligen en följd af 3 (!) koppar thé och den regniga väderleken. – En annan och värre följd af den, att jag åter ej fick någon sömn och ändtligen i

D. 22. förargelsen steg åter upp kl ½ till 2, samt förblef ända till efter 2. – Hela dagen hem.

D. 23. Zagel kam att medtaga mig till middag hos Karl Wulfert. Der 3 glas Portvin; 1 kopp kaffe och en Kopp thé. Omkring kl 11 hem. -

D. 24. Hela dagen hem. – Likaledes

D. 25. [otydligt] om morgonen hos Zagel och Boethlingk,

Sid. 161.

hos hvilken jag drack ännu en kopp Kaffé – om aftonen besök af Landtz och Henriette. –

D. 26. Upp redan före kl. 6. – expedierade bref till Prosten Skotte. Om aftonen hos Akademikern Graefe. – Jag hade på e.m. tagit mig en liten siesta och fick derföre ingen sömn förrän efter midnatten.

D. 27. Besök af unge Hahn. – Hos Zandt och Preiss, äfvensom i Sarepta kontoret. –

D. 28. Besök af Perschtschetski – I Frähns ärender åter i Sarepta kontoret, äfvensom åtskilliga andra gånger, så att jag hade tillräckligt motion. Om aftonen hos Frähns och sedan med Bertha hos Dr Graefe. Der 2 glas starkt thé och äppel; hvadan följd blef att jag först kl. 2½ om morgonen insomnade. –

D. 29. Besök af Dr. Gr. som kom att underrätta sig om Sofies tillstånd, som den sednaste tiden företeadt en märkbar nervsvaghet med särdeles tröghet och likgiltighet för allting. Då han till stärkande hade förordnat henne att dricka litet porter och jag hade varit ut att köpa henne en flaska deraf jemte [...]diner⁶²⁵ till morgondagen, så smakade äfven jag efter frukosten ett litet spitsglas; men blef e.m. märkeligt trög, så att jag kände mig oförmögen till allting. – Om aftonen hos Köppen, der det bättre med mig.

D. 30. Min namnsdag, hvarföre jag hade budit Zagel och Carl Wulfert till middagen. Dervid 2½ glas Riessling och 2 glas Krimskt Champagner samt en kopp kaffe. –

December 1845.

D. 1. Dec. Hela dagen hem och först om aftonen utgången till Fr. Wulfert, hvilken jag dock ej fann sjelf mer hem. –

D. 2. utom en liten gång hela dagen hem. – Om aftonen besök af Bernhardi. – Utaf för starkt thé i eget hus fick jag ingen sömn och steg derföre efter midnatt åter upp samt arbetade till kl. 2. –

D. 3. Edpedierade bref till Rabbe och Blomqvist i Helsingfors. – För att upplifva mig drack jag e.m. en kopp kaffe; men efter 2 glas thé hos Bross. om aftonen blef det samma historia som den föregående natten, blott att jag steg förr åter upp och lade mig en timma förr igen och förr insomnade. –

D. 4. utom en liten gång f.m. hela dagen hem och kl 10 till sängs. Då jag ock fick en snanare sömn, ehuru den blef drömfull och orolig. –

D. 5. Hela dagen hem och endast om aftonen uti med Sofie hos Frähns – Nästan hela dagen snöslask. -

Sid. 162.

D. 6. Hela dagen hem. – Om morgonen besök af Martinov, om aftonen af Schrenk. – Sofie igen sämre utan att vara sängliggande. – E.m. till sällskap en kopp kaffe. – Såsom de föregående nätterne drömfull sömn. -

⁶²⁵ Början av ordet i innermarginalen och försvinner in i bokbandet.

D. 7. Marken snöbetäckt och godt slädföre. – Besök af Boethlingk äfvensom af en Madame Demole, som G. Müller rekommenderat oss att tills hon får ett nytt gouvernementställe bo hos oss för att öfva barnen uti att tala franska.

D. 8. F.m. i Asiatiska Museum. Föröfrigt hela dagen hem. – Sönnen orolig och drömfull.

D. 9. Efter rådpläging med Sofie, var jag om morgonen hos Zagel, dels för att låna penningar, dels för att ifall Madame Demole besökte huset, låta säga henne, att vi icke kunde antaga henne. Vid Sofies fortfarande nervösa svaghets tillstånd är det betänkligt att inlåta sig i förhållanden, hvilka utom de dryga utgifter, som de skulle förorsaka äfven kunde medföra kollisioner, besvär och obehagligheter uti huset, helst vi ej hafva någon särskild kammare att erbjuda henne för egen räkning. – Expedierade bref till Prosten Skotte i Toxowa. Om aftonen besök af Kunik och Bernhardi.

D. 10. uppväcktes jag af Fredrikas skrik redan före 5 och uppsteg derföre, då jag ej mer kunde insomna. – Vid frukosten 1 dricksglas porter. – Besök af fru Ammondts med dotter. För att förströ både mig sjelf och än mer Sofie, som fortfor att vara både kroppsligt och än mer fysiskt särdeles svag, var jag faren med henne till andra sidan. – E.m. 1 kopp kaffe. – Värst var att jag före middagen hade tagit mig en siesta, hvaraf följde, att jag ej förrän efter midnatten insomnade och

D. 11. vid uppvaknandet kände mig ändock rätt ruskig. – Expedierade bref till Voss i Leipzig, som jag sjelf förde till posten för motionens skuld och för att digenera det halfva glaset porter, som jag äfven i dag drack vid frukosten.

D. 12. Besök af Finnander. – Om aftonen hos Kunik för att af honom låna penningar, sedan numera de, som jag lånte af Zagel, äro så nära slut att jag icke mera kan slå mig ut till nästa Onsdag, då vi torde få ut vår lön. – I dag togs bryggan bort och isgång inställde sig. -

Sid. 163.

D. 13. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Hamel. – Nevan lade sig.

D. 14. F.m. liten promenad. Vid middagen 2 glas Krimskt vin. Om aftonen med Sofie hos Fr. Wulfert. -

D. 15. Hela dagen hem utom om aftonen med Sofie hos Boethl. Jag insomnade först efter midnatten och hade orolig sömn med svåra drömmar. -

D. 16. Om aftonen besök af Hamel, Brosset och Bernhardi. – Om dagen Baron Kothen. – Jag drack om aftonen 3 koppar thé och gick först kl. ½ till 12 till sängs. – Sömmen blef ej allenast som förra natten, utan jag vaknade

d. 17. ock redan kl. 4, utan att sedan mer kunna insomna, hvarefter jag uppsteg kl. 5. – Till uppfriskning 1 glas kaffe och efter hemkomsten ifrån sessionen åter en kopp. – Efter erhållen lön betalte jag Kunik den af honom lånta summan. – Bättre sömn, ehuru jag om natten vaknade och ej somnade på mer än en hel timma. -

D. 18. Också till Zagel betalte jag min skuld. – Om aftonen med Sofie faren till Baron Kothen.

D. 19. Hela dagen hem. – Genom Studeranden Passelberg erhöj jag ifrån Helsingfors en länge efterlängtd päls i arf efter min afledne svåger Alexander, äfvensom bref af Blomqvist och deruti 70 Rubel för försålda exemplar af Ossethiska grammatikan. – Om aftonen i stället för thé 2 glas sirapsvatten. Det tycktes vara än sämre än thé, ty jag fick ingen sömn ifr. kl. 11 tills öfver 1. -

D. 20. Utom en gång till andra sidan hela dagen hem. – Sofie åter skral och ännu mer

d. 21. den följande. Besök af Kunik och om aftonen Hamel. – Vid middagen 2 ½ glas vin. -

D. 22. Oförmodadt besök af Holm fordom min lärare vid Borgå Gymnasium och nu Pastor i Saratowska Guvernementet. Jag hade honom att frukostera med mig och drack dervid 1 ½ glas vin. – Efter hans bortgång var Sirén en stund hos mig. – Så förgick förmiddagen i dag. – Om aftonen med Sofie hos Dr. Graefe, der jag drack 3 koppar thé, men derföre ock straffades med sömnlöshet intill 3 ½ om morgonen. -

D. 23. För min ruskighets skuld och emedan jag på lång tid ej haft någon motion gick jag på f.m. till andra sidan för att möjligen ännu öfverkomma några af de Köhlerska böckerna, såsom det ock lyckades mig. – Om aftonen besöktes vi endast af Henriette och Hamel. -

D. 24. Vaknade jag med tungt och dosigt hufvud, som förblef hela dagen. – Kl. inemot 3 öfverraskades vi af Axels ankomst med fru och barn ifrån Helsingfors. Korrt efter det ett förberedande bref

Sid. 164.

om deras afresa ifrån Helsingfors, från Gustaf hade anländt, till följe hvaraf jag skref derom till Baron Kothen. Vid middagen en sup färskt brännvin, 2 glas Krimskt vin och sedan en kopp kaffe. Om aftonen bivistade jag efter inbjudning såsom Correspondent för första gången det Ryska Geografiska sällskapets session uti vår Åkademies lilla konferenzsal.

D. 25. Vid middagen en liten sup. – Om aftonen besök af Zandt och Finnander. -

D. 26. Besök af Boethlingk och Prosten Skotte. – Vid middagen en sup, 2 glas vin och en kopp kaffe. – Friherinnan Kothen med sin son nästan hela dagen hos oss. -

D. 27. Om aftonen hos oss dansklass och derföre till besök Fruarne Fuss, Hess och Brosset. -

D. 28. Vaknade och uppsteg jag redan före kl. 5. – Till middagen följde jag jemte Bertha med Axels till Baron Kothen. Dervid en sup. 2 glas vin och en kopp kaffe. Om aftonen följde vi äfven med de öfriga uppå franska theatern, af hvilken jag likväl med min dåliga syn hade föga uppbyggelse, då jag icke rätt kunde följa med i afseende å språket och än mindre var förmögen att kunna urskilja och bedömma den egentliga Actionen. Med min dotter och Axel hemkom jag först kl. ½ till 12; Axels fru och barn återforo ifrån spektaklet till Kothen. -

D. 29. Hem hela dagen. – Då jag e.m. hade hållit en ansenlig siesta, fick jag ej sömn förrän efter midnatten. -

D. 30. Hela dagen hem. – Vid middagen en liten sup. – Om aftonen besök af Doctorskan Graefe, fröknarne Graefe, Hamel, Dorn, Boethlingks, Kothen, Bernhardis, Löfström och Henriette med son. – Sömn åter först efter midnatten. -

D. 31. Utom i sessionen och hos Schrader hela dagen hem. – Vid middagen en sup. – Om aftonen med våra främmande hos Brossets och först midnatten till sängs.

Sid. 164.

Januari 1846.

D. 1. Jan. Med Sofie och mina främmande förmiddagen uti Naturhistoriska Museum och Konstkammaren öfver 2 timmar, hvarefter vi ännu gjorde en anseelig promenade – Vid middagen en duktig sup, 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hade vi besök af fru Kothen. -

Sid. 165.

Med Axel f.m. i Svenska skolan för att höra på examen. – Sedan besökte vi Sirén, hvars son hade varit hos oss om morgonen för att bedja Axel biträda honom Juldagarne, emedan han haft olyckan att blifva sparkad af en häst i foten. Vid middagen en sup. -

D. 3. Två gånger i sjökadettkorpsern för att träffa Nordvik och förkunna honom, att vi nu efter hans önskan ej kunna emottaga honom till julhelgen. – Om aftonen dansklass hos oss och i allmänhet den sista, då vi nu beslutat att skicka Bertha med Axels till Helsingfors för en längre tid. – Inga främmande utom Dr. Graefes flickor, hvilka vi sjelfva hade budit. -

D. 4. Sofie var åter betydligt illamående. Icke destomindre for hon ut till Fru Sirén med h_n det var öfverenskommet, att de i dag tillsammans skulle besörja en hop uppköp. Då Sofie ej var återkommen efter 4 timmars bortavaro, så for jag till Siréns, för att öfvertyga mig om ej något händt. Då Fru S. ej heller återkommit, så lugnade jag mig och återfor hem. Sofie fanns ännu icke der, men återkom snart, dock uti ett sådant tillstånd, att hon måste lägga sig för den öfriga delen af dagen. Genom diverse Fru Siréns bigångar hade hon nödgats länge vänta i bodorna och dervid förkylt sig. – En lycka i olyckan var, att Axel med sin familj redan om morgonen farit till svåger Kothen, hvarifrån han sedan skulle till Grefve Armf. till middagen. – Först till natten kom han ensam hem. – Äfven i dag, äfvensom den sednare tiden öfverhufvud varit besvärad af ett särdeles tungt hufvud, som gjordt mig oskicklig till allt intellektuellt arbete. – Ehuru jag tidigare lade mig, fick jag ej sömn förrän mot midnatten.

D. 5. Hela dagen hem. – Vid frukosten en liten sup. – Till julträdet och aftonen hade vi budit Kothens. – Endast frun och hennes son voro; han blott på thé, emedan han var buden till Stamfeldts. – Vid aftonvarden 2 glas Burgunder. – Redan före qvällsvarden kände sig Sofie så utmattad, att hon måste lägga sig utan att mer kunna sitta till bords.

D. 6. Orkade hon icke mer upp efter att hafva haft en orolig och fantastisk natt. Jag ärnade redan begifva mig till Dr. Gr., men lät öfvertala mig derifrån, emedan S. utan det hoppades bättring af ro och stillhet. Det var dock ej fallet, och jag var derföre om dagen att söka Dr. Gr. som tyvärr

Sid. 166.

ej var hem och därför ej kunde komma förrän emot middagen. Han fann patientens tillstånd något betänkligt och en nervfeber i anryckande. Han förordnade deremot sinapsdegar och en mixtur. De förre kommo i rättan tid, korrt efter det hon haft en Anwandlung till yrsel. Kothens voro budne och kommo till middagen. Dervid en dugtig sup, 2 glas Krimskt Burgunder och en half kopp kaffe. Lyckligtvis kommo om aftonen icke många främmande; endast Godenhjelm, Zandt och Pastor Cygnaeus. Efter en stund togo de sitt afträde, äfvensom Kothens. Brosset med sin Fru återvände genast, då de fingo höra förhållandet. Jag lade mig kl. $\frac{1}{2}$ till 11; men vaknade

D. 7. redan kl. $\frac{1}{2}$ till 2 och steg upp 1 timma derefter, då jag ditintills icke mera hade återfått sömn. Först kl. 4 lade jag mig åter, men fick ingen sömn, då jag af Sofie uppväcktes kl. 4 $\frac{1}{2}$. Först en timma derefter sömn intill ljusan dager. – Om dagen hos Godenhjelm och sedan faren till Tavastsjerna, der jag drack en kopp kaffe. – Om middagen $\frac{1}{2}$ glas vin. – Sofies tillstånd var om dagen tämligen bra; men då hon om aftonen på ett ögonblick flyttades på min soffa, medan hennes bädd skulle omlagas, såg hon att min svågers lilla dotter var bäddad på golfvet uti rummet bredevid, ehuru en säng efter hennes mening hade bordt inflyttas från ett annat rum, blef hon ytterst ledsen och orolig, att vi andra haft så liten uppmärksamhet för våra gäster. Småningom tycktes hon väl sansa sig, men hennes sömn blef högst orolig och korrt efter midnatten vaknade hon med förskräckelse öfver en hiskelig dröm, som hon just hade haft och började snyfta högt och befann sig uti ett högst irriteradt tillstånd. Jag väckte då upp svågerskan för att bedja henne sätta senapsdegar på vådorna, medan jag sprang efter Dr. Gr. som naturligtvis redan låg; men steg genast upp och följde mig. Han sökte då lugna henne och satte in senaplim på hjertgropen. Efterhand sansade hon sig något och insomnade samt sofde med afbrott. På drömmar ingen brist, men de voro ej mer åtminstone skrämmande. – Kanske af springandet omkring i rummen uti bara strumporna. Om natten började jag känna stickningar på högra sidan i nejden af lefvern. – Under loppet af

d. 8. försvann det dock. – Äfven Sofie var åter tämligen bra och munter. – Jag var endast utgången. – Om aftonen Kothens här en stund. – Vid middagen 3 glas Bordeaux. – Fru Fuss var sjelf att underrätta sig.

d. 9. Oaktadt utsigterna till bättring i går var Sofie i dag i allmänhet sämre, väl utan plågor, men särdeles trött och sinnet betryckt.

Sid. 167.

Vid middagen 1 sup och 2 glas vin. – Efter densamma mot aftonen var Sofie något bättre och började tänka på uppstigande. Mina föreställningar deremot väckte misshag. – Axel for med sin fru till Kothens om aftonen, och alla barnen föllo därför på min hals före deras insomnande. Deras

skrål irriterade patienten. Genom gossens skrik om natten kl. ½ till 2 blef äfven jag uppväckt, och sedan ingen sömn mer och steg derföre upp efter kl. 2.

d. 10. då Sofie pas depit, såsom det synes, gick att lägga sig uti ett annat rum uppå en soffa. Så mycket mer ansåg jag det för min skyldighet att blifva upp i det längsta. Också lade jag mig ånyo först kl. 6 och sof något öfver 1 timma. – Vid middagen efter vanligheten en liten sup och dessutom par glas vin. – Om aftonen besök af Kothens. – Jag var med Axel buden till Brandenburg, men blef för min del hem. – Äfven Akademiens årssammanträde absenterade jag.

D. 11. Besök af Kunik. – Svägerskan for redan om morgonen med sina barn till Kothens. – Då Sofie i dag tyckes befinna sig bättre, var jag till middagen till Siréns. Dervid en sup och flera glas vin, väl 7, samt derefter en kopp kaffe. – Derifrån hos Madam Laxén för att beställa henne i morgon till oss, för att hjälpa till att utrusta Bertha. – Efter min middag fick jag sömn först efter kl. 2. -

D. 12. Utom en liten promenad hela dagen hem. – Äfven

d. 13. ärnade jag blifva hem, men måste ändra beslut, sedan jag fick ett visitkort ifrån Grefve A. Jag for derföre dit med Axel och skref in mig på listan. Dessutom var jag endast hos Fuss och dess fru samt hos Madame Vater. Frähn träffades icke sjelf hem. – Sjelf hade jag besök endast af Scheichen (igenom eget aflemnande af kort), unga Frähn och Bernhardi, Löfström och studeranden Ruth. Tid middagen en sup, 3 glas vin och en kopp kaffe. – Om aftonen var endast Kothens med sin fru hos oss. – Sömn först efter midnatten.

D. 14. Stor ståtlig middag hos Zandt, hvarvid jag åter till diversion lät både mat och dryck bekomma mig. Kl. 12 var dessförinnan presentation hos Ministern, som ock bevärdigade mig med några ord.

D. 15. Var jag med Axel, dess fru och dotter samt Bertha f.m. faren att bese botaniska trädgården. Om middagen en sup med 3 glas vin. – Om aftonen besök af Kothens.

D. 16. Vid frukosten en sup och 3 glas vin samt en kopp kaffe. Kl. 2 reste våra främmande af till Helsingfors och Bertha för att qvarstanna ända till nästa kurs. – Med särdeles oro såg jag i afseende å Sofie detta ögonblick till mötes, då hon efter ansträngning med syende i går hela dagen hade utmattat sig och till följe deraf om natten var mycket irriterad med

ringa sömn, hälst också Fredrika ej var rätt frisk. – Dock aflopp den omedelbart afböjda skiljasmässan lugnare än jag hade väntat mig och jag kan därför så mycket mer hoppas att tillfrisknandet efter den nu inträdda stillheten i huset skall gå ostörd för sig. Vid middagen en sup och 1 ½ kopp kaffe. – Besök af fru Strohlman. Äfvenledes jag af Kunik. -

D. 17. Hela dagen hem. – Vid middagen 2 glas vin och sedan en kopp kaffe. – Fru Laxén, som allt sedan Måndagen varit hos oss för att betjena Sofie och hjälpa till Berthas utrustning, for om aftonen hem, sedan Sofie nu kommit någorlunda på benen och huset åter i den vanliga ordningen.

D. 18. Just som jag ärnade åter börja vidtaga min epinösa [?] och ytterst långsamt framskridande Ossetiska afhandling bragte man mig ett bref ifrån Castrén med ett omständligt häfte, båda åter skrifna på Svenska språket och innehållande proposition att af Akademien utverka något arfvode för öfversättningsbesväret – ett förslag, som jag naturligtvis icke ens tänkt göra och hvarpå Akademien icke heller skulle ingå – eller med misshag. Jag har just råkat uti en svår mellanhand. Emedlertid öfversatte jag i dag åtminstone brefvet och for sedan om aftonen till Sirén för att tillstålla äfven honom ett bref, som var inneslutet uti mitt och rådgöra angående öfversättningen af häftet. Han visste icke heller annat råd än att åter söka förmå Lofström att åtaga sig det besväret. -

D. 19. Jag lade mitt Ossetiska arbete tills vidare ad acta och började med genomseendet af det Rysk-Tscherkessiska Lexikon, som sedan hösten legat hos mig. E.m. en kopp kaffe. – Då fru Laxén i dag återkommit, så gick jag om aftonen till Boethlingks, der jag hade den svagheten, att dricka hela 3 koppar starkt thé. Derföre fick jag pligta med sömnlöshet hela natten.

D. 20. Om morgonen faren till Mag. Lofström, för att engagera honom, att öfversätta Castréns häfte, hvilket han ock åtog sig. – Sedan hela f.m. besök af Kunik, Skolläraren Popof från Ustsysolsk och Prosten Skotte med sin nye Adjunkt Ahlström. – Jag föresatte mig och började afskrifva hela det Tscherkessiska Manuskriptet. – E.m. en kopp kaffe. Fru Laxén lemnade oss alldeles. – Om aftonen besök af Tavaststjerna.

D. 21. Hela dagen hem. – Sofie blef åter sämre och låg hela dagen till efter middagen plågad af den häftigaste hufvudverk. F.m. besök af Finnér och om aftonen af Finnander.

D. 22. Upp redan kl. ½ till 6. – Vid frukosten 1 ½ glas vin. – Besök af Sirén och dess son. – E.m. en kopp kaffe. – Utom gången till sessionen och bokbindaren hela dagen hem. -

D. 23. Utom en liten gång hela dagen hem. – Vid middagen 1 ½ glas Muscatvin. – Drömfull sömn.

D. 24. Expedierade bref till Blomqvist. – E.m. en kopp kaffe. – Liten spatsergång. – Sofie var första gången utfaren att försöka fria luften. -

D. 25. Upp redan kl. ½ 6. – Hem hela dagen. – E.m. en kopp kaffe och sedan ett glas thé. – Ettdera lärar varit för mycket; ty jag fick sömn först efter midnatten och den orolig och afbruten. Hem hela dagen. Med sömnen lika sent. -

D. 26. Äfvenså den följande.

D. 28. Jag började under den stränga kölden tillika plågas af hosta. – Till sessionen blef jag just jemt färdig med mitt utlåtande öfver det Tscherkessiska Lexikon af L'huillier; men afskriften är först öfver hälften, ehuru jag alla dagar utom de 2 sista, träget arbetat derpå. – Uti sessionen fick jag ånyo ifrån Synoden Mschedlofs Ossetiska öfversättning af Psaltaren och dessutom de 2 sista Tomerna af Popofs Sürjänska Lexikon ifrån Ustsyssolsk och och 3) en öfversättning på Woguliska af Matthaei och Marci Evangelier i Mss. som jag hade begärt ifrån Synoden. Alltså god början på och för det nya året!!

D. 29. Om morgonen hos Brandenburg för att föra ett till Helsingfors gående paket. – Om aftonen hos Schrader. – Sent till sängs. -

D. 30. Besök af unge Finnander och helt oförmodadt af förafskedade Professor Erdmann ifrån Kasan. Ändtligen slöt jag afskriften af L'huilliers Tscherkessiska Lexikon. – E.m. efter vanligheten en kopp kaffe. – Sofie åter sämre. – Äfvenså den följande

d. 31. Besök af Kunik. – Hos Brandenburg för att föra ett paket till Finnander. Hos Fuss, hvilken jag inhändigade Originalet af L'huilliers Lexikon, och ett bref till Castrén. – Om aftonen i Köppens aftonsocietet. Der gjorde mig Baehr den proposition, att för det geografiska sällskapet i nästa sommar företaga mot anständigt arfvode en resa till Runo och till Liverna. – Efter de 2 koppar thé, som jag der drack, fick jag ingen sömn och kunde så mycket bättre bidraga att trösta Sofie, som af annan orsak var lika så sömnlös med häftig hufvudverk och en högst nedtryckt sinnesstämning, uti hvilken hon endast talte om sitt förmentliga förestående slut. – Högst bedröfligt att hon återfallit uti detta tillstånd efter att redan hafva befunnit sig bättre. Tyvärr insåg jag ock af hennes expectorationer, att jag till och med sjelf genom oförsigtigt tal bidragit att irritera henne.

Äntligen lade sig hufvudverken genom ättikomslag och hon insomnade kl. $\frac{1}{2}$ till 2, jag först 1 timma derefter.

Februari 1846.

D. 1. Febr. Besök af Boethlingk med en ung Sanskritist Rien ifrån Genf. – En kopp kaffe redan före middagen. Om aftonen hos Baehr för att nogare afhandla resefrågan och förklara mig dertill beredvillig. – Det enskilda kunde icke fullständigt omtalas emedan Kolenski äfven kom dit. -

D. 2. Hos Fuss. – Just när vi skulle sätta oss till bords, kom Pastor Kothen att besöka oss och bads derföre att äta med oss. – Dervid 3 glas vin och sedan en kopp kaffe. – Till aftonen var jag buden åter till Baehr för att delta i den Ethnografiska sessionens (af geografiska sällskapet) session, der också reseprojektet angående mig föredrogs. – Efter förslaget skulle jag erhålla 2500 Rubel Banco och den i början medföljande tecknaren 1000, om han ej ville åtnöja sig med mindre. – Jag hemkom först kl. 12, och insomnade ej förrän kl. 3. -

D. 3. Utom en liten gång, hela dagen hem. – Om aftonen besök af Bernhardi, Brosset och Löfström.

-

D. 4. Besök af Kunik. – Om aftonen hos Zandt. -

D. 5. Tillfälligt samtal med Sofie om Kassans tillstånd, som lutar till sitt slut, hvarföre jag sade att jag ärnade låna, tills jag inom kortt måste utfå min lön. S. satte sig deremot förmenande det vara en skam, så länge man kan hjälpa sig annorlunda, till hvilken ända hon framtog en gammal rysk Imperial ifr. år 1762, som hon fått af sin afledne fader och som hon ofta redan förut föreslagit att i sådana fall använda, men uti sitt friska tillstånd låtit afråda sig. Den explikation som härigenom uppstod, yppade hennes högst bedröfliga mörka sinnesstämning och den alltmera sig inestlande tanken, att hon ej skulle mer kunna komma sig ifrån denna sjukdom, om den ock ännu kunde någon tid fortvara. Hon hade icke heller, mente hon, något som mer kunde fästa henne vid lifvet, då hon nu blifvit ett qual för sig sjelf och andra, hufvudsakligen för mig, som till gemensam olycka blifvit förbunden med henne i stället för att förblifva ogift, såsom jag egentligen hade bort m.m. Allt detta bevekta mig att mot min vilja gå till Voigts vinkällare med Imperialen för att köpa henne en butelj gammal Malaga. Med den märkbaraste fröjd emottog man Imperialen, beräknade den naturligtvis efter kursen till 10 R. 30 k silfver. – Förlusten utgörande cirka 4 Rubel, såsom jag sedan om aftonen erfor hos Fr. genom Numismatikern Reichel, smärtade mig mindre än Sofies bedröfliga tillstånd; dock hade den nedslagenhet, som allt detta verkade hos mig, den goda följd, att hon efter de öm-

Sid. 171.

sesidiga å min sida med all skonsamhet förda explikationerna något lugnade sig. – Kunik afhemtade mig till biblioteket, der vi hade en sammankomst med Berednikof för att taxera Krugs efterlemnade bibliotek. – Emedlertid kunde vi ej komma till något resultat, då den icke-ryska katalogen ännu icke var fullständigt konfronterad med Akademiens för att öfvertyga oss om hvad Akademien redan har af de förtecknade verken. Den blef derföre sänd till Zoologiska Museum, då Krugs bibl. äfven innehåller några naturhistoriska verk. – Om aftonen besök af Finnander och sedan Baehr. Denna meddelade mig, att han till följe af mina yttrade farhågor, att 1000 R. silfver vore tilläfvventyrs för litet med afseende för Målaren, som allt skall adjungeras förhöjdt kostnadsförslaget med 200 Rubel silfver, men att Fuss förment att summan sålunda blefve för stor och ett i afseende å andra besvärande praejudikat. Jag förklarade mig då vilja resa quand meme för 2500 Rubel, ifall Målaren till och med skulle pretendera 1000. – Efter Bärs bortgång var jag ännu hos Frähn, utom andra smärre affärers skuld hufvudsakligen i den afsigt, att bedja fru Vater för grannskapets skuld besöka min hustru för att bidra till hennes förströelse.

D. 6. Hos Fuss för att föra till honom ett bref till L'huillier. – Han började tillika sjelf tala om resan till Lifland yttrande sin fägnad deröfver, att jag fattat ett sådant beslut. Såsom jag hade väntat det, så svarade jag, att jag längesedan tänkt derpå och på nödvändigheten deraf, ehuru jag ej kommit mig att väcka någon motion derom. Nu då jag blifvit utifrån uppfordrad dertill, hade jag beslutat mig dertill dels af öfvertygelse om resans nytta och nödvändighet, dels och än mer af tvång såsom en trängande finance-spekulation, emedan jag i alla fall hoppades derigenom kunna bespara mig något och sålunda kunna i allmänhet skjuta mig framåt uti mina närvarande knappa vilkor och derföre vara bättre i stånd att bestrida de dryga utgifterna, hvilka den blifvande sommaren, min hustrus sjuklighet komma att förorsaka mig. Antingen han nu i stillhet kände sig träffad såsom en af medhjelparne till mina närvarande knappa vilkor, eller att han öfverhufvud ville göra sig grön, började han tala om, att B. missförstått honom. Han hade ingalunda velat knoga med det påtänkta understödet för mig, motionen derom borde endast bättre motiveras, så att kostnadsförslaget icke måtte synas alltför exorbitant

Sid. 172.

och blifva för framtiden ett menligt antecedens. – Besök af Lofström, som hämtade öfversättningen af den Castrénska uppsatsen. – E.m. en kopp kaffe. – Jag gick om aftonen att besöka B. för att i alla fall åter meddela honom F.s yttrande, men träffade honom icke hem. – För närhetens skuld gick jag derföres till Dorn och passerade aftonen hos honom.

D. 7. Om aftonen var jag i dess ställe hos B. och sökte äfven, ehuru förgäfves, Schröder. – B. ville åter upptaga 1200 Rubel mot vilkor att äfven krevingerne i Curland besöktes. -

D. 8. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Wulferts. – Först kl. ½ till 12 kom jag till sängs. -

D. 9. Besök af en Mag. Struve ifrån Kasan och af Kothens. – Om e.m. ½ kopp kaffe. – Om aftonen hos Kunik, af hvilken jag i trots af Imperialens förhastade användande dock måste låna 10 Rubel silfver, med hvilka jag nu ville försöka att kunna slå mig ut intills jag får min lön. – Då jag hos K. hade druckit 3 koppar thé, så fick jag ej sömn förrän efter midnatten.

D. 10. Besök af Prosten Skotte. – Sofie var åter mycket sämre och särdeles nedslagen. – Om aftonen kom endast Kunik.

D. 11. öfverraskades jag af ett bref ifrån Finn Magnusen med underrättelse, att jag dock blifvit utnämnd till Riddare af Dannebrogens Orden – en ära, för hvilken jag hufvudsakligen har att tacka Finn Magnusen sjelf, som skrifvit 2 relationer om arbetets vigt och värde och dessutom gjort andra steg till min förmon. – Om aftonen hos Brossets. – Efter den sena thédrickningen derstädes hade jag hem det dumma infallet att ännu dricka ett halft glas Selters, hvarefter jag ej fick någon sömn förrän kl. ½ till 2. – Sofie befann sig åter något bättre. -

D. 12. Om aftonen sökte Kunik, Fr. Wulfert och Schroder, af h^a jag endast träffade den förstnämnda i trappan.

D. 13. E.m. besök af Köppen. – Hela dagen hem. – Sofie tyvärr åter sämre. Om natten kom hon efter midnatten att väcka mig för att bedja mig komma att lägga mig med henne för att lugna henne vid de fantasier, af hvilka hon åter besvärades under sin sömnlöshet och verk uti båda sidorna. Först efter kl. 2 – den vanliga tiden för henne

d. 14. uti slika fall – insomnade hon och jag med. – Hos Bros. – Expedierade bref till Apothekaren Ammilan i St.Michel, Bertha i Helsingfors, och Prof. Vater i Kasan jemte

Sid. 173.

ett exemplar af min Ossetiska Grammatik på ryska för en Protopop W. Jahnefskij, förf. till diverse skrifter på Tscheremissiska och Tschuwassiska, hvilka han skickat mig. – Med Sofie utfaren till Laxén för att bedja henne återkomma till oss hälst på några dagar för att vara behjelpig vid hushållningen och förströ patienten. Tyvärr kunde hon åtminstone icke genast samtycka dertill, då hon ock är engagerad såsom vexlande sjukvakterska hos den svårt sjuke Pastor Zandt. – Såsom vanligt hela den sednaste tiden e.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Köppen.

D. 15. Korrt besök af Finnander och Magister Molander. – Sofie var flera särskilda gånger ut och mödade sig dessutom för mycket genom läsning. – Följderna visade sig om natten, då hon åter plågades af sömnlöshet och fantasier.

d. 16. blef om morgonen än värre, i det hon hade ett sådant anfall af svaghet, att hon länge var på vägen att svimma. Med detta tillstånd förmente sig den yttersta nedslagenhet, så att hon, huru påkostande det ock var, trodde sig vara förbunden att yppa mig sin sista vilja. Efter hand började hon litet repa sig och då kom Finnander till en god diversion på en stund. Sednare var jag ute att åka med henne. – Doktorn skred åter till den oxyderande saltsyran uti ännu större dosis än förra gången. Först efter middagen började hon hämta sig och till en ny välgörande diversion kommo om aftonen Finnander och Finnér; af hvilka den sistnämnda förblef hos oss hela aftonen. Jag har sjelf varit hela dagen särdeles nedstämd och just ruskig; emedlertid slöt jag sent omsider conceptet till min afhandling om Ossetiskan. -

D. 17. Sofie Gudi lof! tämligen bra åter efter en god sömn. – Välgörande besök af fru Finnander, som tillbragte hos oss nästan hela förmiddagen. – Derföre efter frukosten en kopp kaffe. – Besök af fru Vater och Zagel. Om aftonen Bernhardi och Kunik. – Jag började i dag renskrifva min afhandling om Ossetierne. -

D. 18. F.m. hos Schlüter och Kunik. – E.m. var jag faren till Brandenburg, der jag ock träffade fru Finnér och förde henne hem med mig. – Efter njutning af salt kött vid middagen drack jag mycket både vatten och 2 glas thé och hade sedan orolig och drömfull sömn. -

D. 19. Om morgonen ett glas kaffe och efter frukosten åter en kopp. Dessutom 1 glas Mallaga. Fru Finnér for åter bort. – Besök af fru Vater. – Om aftonen hos Kunik hvilken jag betalte

Sid 174.

min skuld. – Der 2 glas thé med smör och bröd. – Om natten orolig sömn och mycket drömmar och en pollution.

D. 20. Betalte till Asmus Simonsen den danska räkningen för i köp ankomna böcker. – Om aftonen hos Schrader och Brandt.

D. 21. Besök af unge Adelung. – Med Sofie gången till yttersta ändan af 6te Linien för att handla lärft. – Redan den var så angripande att vi måste taga Isvornik för att föra oss hem. – Det oakadt och den varnande erfarenheten för en vecka sedan foro vi åter tillsammans för att söka fru Laxén och proponera att hon skulle komma till oss för att under den tilltänkta resan till Strelna i Måndag

se efter barnen. – Hon träffades icke ens hem. – Följderna af denna öfverdrefna motion yttrade sig – Oaktadt en vanna som togs före middagen. – uti en ytterlig trötthet, oro och sömnlöshet om natten, så att man måste prisa det för en särdeles lycka, att

d. 22. likväl aflopp drägligare, än man kunde vänta det. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Zagel. -

D. 23. Kl. $\frac{1}{2}$ till 11 anträdde jag med Sofie den länge påtänkta resan till Strelna under en så blid väderlek, att det nästan regnade. Vid middagen en sup, 2 glas vin och en kopp kaffe. Hela eftermiddagen tämligen tung.

D. 24. Efter frukosten, hvarvid åter 1 sup och 1 glas vin återreste vi kl. 11 och 20 minuter till staden och återkommo hem kl. $\frac{1}{2}$ till 3. – Föret mycket dåligt. – Besök af Sirén. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Crusell och Nylander. – Två glas thé och sedan högst orolig och drömfull sömn.

D. 25. Redan före middagen anlag till hufvudverk, hvarföre jag e.m. drack en kopp kaffe och derigenom ock befriades ifrån mitt onda. – Om aftonen besök af Erdmann.

D. 26. Upp redan kl. 4. – Hos Fuss och sedan till posten. Om aftonen faren till Tawaststjerna med anledning af de ifrån Tigerstedt erhållna penningarne för hans son uti Pawlowsk

d. 27. dit jag derföre expedierade bref för att bedja honom komma in till staden. – Besök af Biljärs kij. – Om aftonen hos Schmidt, hvilken jag tillställde ett exemplar af min tyska Ossetiska Grammatik i ersättning för det, som jag i höst hade lånt af honom för att skicka till Paris. -

D. 28. Hela dagen hem utom aftonen, då jag var hos Köppen och derföre först omkring midnatten kom till sängs. – Sömmen blef ock något orolig. – Just när jag redan lagt mig, underrättades jag genom en biljett ifrån Schardius, att Dannebrog's Orden redan ankommit till Danska Ambassaden och af den blifvit expedi-

Sid. 175.

erad till Nesselrode för att befordras vidare till Uwarof. Sch. hade med sådan skyndsamhet averterat mig derom, emedan han ej visste, att saken var mig redan bekant. – Också har jag hittills naturligt för ingen talt derom. –

Mars 1846.

D. 1. Martii. E.m. en kopp kaffe. – Efter att hafva arbetat hem hela dagen besökte jag om aftonen Schlyter, hos hvilken jag utom 2 glas thé drack också 1 spitsglas punsch, men efter allt det sofde mycket illa. -

D. 2. Besök af Prof. Törnroth. – E.m. en kopp kaffe. – Hela dagen hem utom en liten promenad med Sofie om aftonen. —

D. 3. Om morgonen hos Zagel. – F.m. besök af Frähn och Crusell. – E. m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Magister Molander, Löfström och en Doctor Soldan.

D. 4. Förmiddagen uti Commerzbanken för att på Blomqvists och dess svägerskas räkning insätta penningar. Under mellantiden, medan biljetterna skulle förberedas, var jag hos Zandt. Så gingo i dag ej mindre än 5 timmar för mig förlorade och likväl är detta blott nu början, då för de 2 följande dagarne detsamma återstår, emedan Bl. ställt den besynnerliga önskan att på penningarna få hela 6 enskilda biljetter å 100 Rubel i silfver hvarje. – Om aftonen hos Brosset. -

D. 5. tyckte jag om morgonen mer än förut mitt vänstra öga uti hörnet kännas generadt, väl en följd af de långvariga afton- och nattarbeten vid ljus, kanske ock derjemte af kaffe, som jag den senaste tiden druckit alla dagar. – Så mycket mer kan det ej vara ur vägen, att jag nu tillfälligtvis tvingas att skolka. Så måste jag i dag expediera 20 Rubel sjelf till Fredrik Tigerstedt uti Pawlovsk. – Mellantiden ifrån Commerzbanken tillbragte jag hos Siréns, der jag ock åt frukost. – Besök af öfverstelöjtnant Tigerstedt ifrån Helsingfors. – Om aftonen hos Akad. Graefe der jag utom 2 koppar thé äfven drack litet punsch, men deraf

D. 6. kände mig tämligen ruskig med disposition till hufvudverk. – Under mellantiden hos Zandt. – Besök af Kunik. – Ändtligen fick jag ifrån Banken ut de sista 2 biljetterna, sedan jag nu vankat der 3 dagar efter hvarandra 2 gånger om dagen. De 6 biljetterna å 100 Rub. silfver hvardera äro på Blomqvists eget namn N:o 2815 af d. 20, N:o 2844 af d. 21 och N:o 2956 af d. 22 Februari samt i hans svägerskas Anna Harrings (å biljetterna Гарринг) N:o 2799 af d. 20de, N:o 2847 af d. 21 och N:o 2937 af d. 22^a Februari. -

Sid. 176.

Mot svagheten i hufvudet gjorde en kopp kaffe e.m. god tienst. – Då jag i dag af Exekutorn fått penningar för nedan, så gick jag om aftonen till Dr. Graefe för att betala honom för Sofies behandling. Det var Doctors födelsedag och jag råkade derigenom uti större sällskap, samt drack

utom 3 koppar thé, ett ölglas Nigos samt åt bakelser. Natten blef dock bättre, än jag hade väntat mig ock äfven

d. 7de befann jag mig rätt bra. – Expedierade bref till Blomqvist med posten. – Om aftonen förde jag ett annat till Törnroth hos Brandenburgs, äfvensom bref till min svåger Axel och till Bertha. – Der ännu en kopp kaffe.

D. 8. Om aftonen hos Kunik.

D. 9. Utom upp hos Fuss, hela dagen hem. E. m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Professorerna Törnroth och Nordström. – Mycket sent till sängs, då jag efter deras bortgång ännu gaf mig till att skriva. – Drömfull sömn. -

D. 10. ögat kändes åter besvärat och var till det yttre i hörnet något inflammeradt. Längre fram på dagen gaf det sig. – E. m. en kopp kaffe. – Om aftonen kallad till Baehr i afseende å den påtänkta resan i sommar. – Besök af Boethlingk med Frähn och fru Vater. —

D. 11. Hela dagen hem. Om aftonen mycket mjölkvatten. – Sömnen drömfull. NB. i dag föredrog jag i Conferensen om min resa till Lif- och Kurland i nästa sommar. – Fursten som ock var närvarande, skänkte genast sitt bifall och yttrade att saken inga svårigheter borde möta och icke ens behöva gå ända till Kejsaren. – E. m. en kopp kaffe.

D. 12. Utom i tryckeriet hela dagen hem. – Om aftonen mycket bärvatten i anseende till stor törst. – Sömnen är mer orolig och drömfull än den föregående natten. – Besök af Doctor Soldan om dagen. -

D. 13. Jag slöt äntligen renskrifningen af min afhandling med Ossetiskan. – Med Sofie faren f.m. till Ammonds, der jag drack ett glas Madera. Man hade der tillställt ett stort middagsbord, hvartill frun – endast henne sågo vi – böd äfven oss stanna. – Naturligtvis kunde vi icke derpå ingå, utan foro åter hem. Under vägen börjades likväl ett samtal om middagen och annat, som förde till ytterligare explikationer och en viss spänning. – Om aftonen hos Böhlingk, till hvilken jag förde mitt M.S. med begäran att han måtte genomse det och deremot göra sina anmärkningar. Jag drack

Sid. 177.

der 3 koppar thé. Hemkommen fann jag Sofie ännu vaken och beklagande sig öfver sömnlöshet – naturligtvis efter dagens affection. – Till och med befarade hon att åter plågas af sina syner och bad

mig derföre komma att sofva i sin säng. – Diskussionerna öppnades ånyo och forforo till kl. 2. Ej under att jag

d. 14. ruskig uppvaknade och med generade ögon. – Hela dagen hem utom om aftonen hos Köppen.

D. 15. Om morgonen besök af honom. – Sedan ankom Fredrik Tigerstedt ifrån Pawlovsk och förblef hos oss öfver middagen. – Dervid 2 ½ glas vin och 1 kopp kaffe. – Å hans fars vägnar gaf jag honom utaf de till hans equipering skickade medlen 30 Rubel Banco. – Jag uppsatte i dag mitt utlåande öfver det Krugska biblioteket, och erfor om aftonen tillfälligt hos Kunik genom Löw, att jag missförstått tecknen angående hvad som finnes eller icke finnes förut i vårt bibliothek. – Mig förestår derföre ännu nytt arbete med hela Katalogen, som emedlertid ännu skall sändas till Asiatiska Museum för att äfven der collationeras. – Drömfull sömn. -

D. 16. F.m. på tryckeriet och hos Boethlingk. – E.m. en kopp kaffe. Besök af en målare Petzold, som nu rekommenderas mig till den Lifländska resan. – Såsom jag af honom sjelf erfor, vore han ock rätt passlig och mer än någon annan i så måtto att han har nära anförvandter just i den nejd, der Liverna bo vid Salis. – Om aftonen hos Freytag. -

D. 17. F.m. att bese kvarlevorna af Köhlerska biblioteket i Цукин двор. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Brosset och Kunik. -

D. 18. Expedierade bref till Gustaf och till Popof i Ustsyssolsk. – Om aftonen efter sessionen i Geografiska sällskapet hos Brosset. NB. F.m. betalte jag hos Lantz på andra sidan de böcker, hvilka jag i höst och vinter erhållit ifrån Voss.

D. 19. F.m. besök af Prosten Skotte. – E.m. såsom vanl. en kopp kaffe. Om aftonen hos Frähn.

D. 20. Expedierade bref till Tigerstedt och till Ignatius i Wiborg, hvilken sistnämnde jag sände 3 Rubel silfver såsom Contingent till Finska Literatursällskapet, hvartill han kallat mig att vara ledamot. – Hos Boethlingk, af hvilken jag fick större delen af mitt Ossetiska Mss. tillbaka med hans anmärkningar. – Om aftonen hos Schlüter. – Drömfull sömn.

D. 21. Straxt efter kaffe for jag kl. 7 om morgonen med Boethl. till Toxowa för att hjälpa honom till att hyra sig en sommarboning. – Vi lyckades ock derutinnan, sedan vi efter frukost besigtigat alla kvar-

Sid. 178.

ter, hvilka kunde komma i fråga. – Vid middagen 1 sup, 2 glas vin och en kopp kaffe. – Kl. ½ till 8 anträdde vi återresan och straxt efter middagen befann jag mig åter hem. – Före och vägalag allaredan rätt misserabla och mer än om morgonen, sedan det hade frusit om natten. – Det hade derföre ock varit bäst att uppskjuta återkomsten till tidigt om morgonen. – Emedlertid önskade B. att samma dag häldre återvända.

D. 22. Kände jag f.m. stickningar på högra sidan i bröstet jemte allmän ruskighet. – Sednare gaf det sig dock. – Zagel till middagen; hvarvid 4 glas vin och en kopp kaffe.

D. 23. F.m. följde jag Sofie till Gostinnoj dvor för att uppköpa tyger till klädningar för henne och barnen. – Om natten en pollution.

D. 24. Om aftonen endast Kunik. -

D. 25. Besök af Boethlingk. – Efter sessionen med honom och Graefe hos Freitag. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 26. Hos Merilis, hvilken jag åter öfverantvardade en beställning uppå diverse bibelöfversättningar ifrån London. – Hos Erdmann för att ändtligen en gång bjuda honom till middag i nästa söndag. – I samma egenskap besökte jag om aftonen Dorn. – E.m. en kopp kaffe. —

D. 27. Expedierade bref till Prosten Skotte. – Besök af Köppen, som blifvit uppfordrad att rådgöra med mig angående det lämpligaste Syrjenska Alfabetet i anledning af 2 öfversättningar af Diverse författare, men med skiljaktiga Alfabet.

D. 28. Expedierade bref till Gustaf. – Om aftonen hos Köppen, och derföre sent till sängs. – Sönnen mycket drömfull. – Ibland annat hade jag mycket att göra med Kejsaren, som tillfälligt råkade komma till mig, var särdeles nedlåtande och jovialisk, samt förblef en god stund. – Jag var till och med redan pickhågad att komma fram med indragningen af min löneförhöjning och sökte tillfälle dertill; men kunde dock ej komma dertill.

D. 29. Disposition till hufvudverk. – Då flere af mina Kolleger ment, att jag i afseende å min resa i alla fall gjorde bäst att uppvakta Ministern, så begaf jag mig i dag till honom och förefann der Fuss redan väntande på Audience hos Ministern, som sades vara i kyrkan. F. sade sig likaledes vara sinnad att tala om min resa. Han blef först inkallad och yttrade efter återkomsten, att saken vore

afgjord, så att jag ej ens behöfde gå in, ifall jag ingenting annat hade att tala med Ministern, han hade ett trängande göromål, och önskade derföre hälst slippa att taga emot mig. – Jag var å min sida likaså glad att dessförutan slippa bort.

Sid. 179.

Dorn och Erdmann till middagen. – Dervid 5 glas vin och en kopp kaffe. – Om aftonen var jag gången med dem till Sig. Schreiber, men träffade honom icke hem. – Drömfull sömn. —

D. 30. Besök af Boethlingk. Vid middagen ett glas vin och en kopp kaffe. – Om aftonen hos Boethlingk, hvarifrån jag sent hemkom och sedan förmodligen med i följe af det der druckna théet ej kunde insomna förrän omkring kl. 1.

D. 31. Besök af Madame Wulfert, som hemtade Mynt och Medaljer för att utbjudas till salu. – löst lif. – E.m. såsom vanligt en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Doctorinnan Gräfe med 2 fröknar d:o Hamel, Nylander, Molander, Löfström och den nyligen ifrån Finnland ankomne till Leipzig resande Mag. Kellgren. Åter först mot midnatten till sängs.

April 1846.

D. 1. April. Besök af Köppen. – Då Kellgren hade lofvat emellan 11 och 12 komma till mig, för att af mig beledsagas till Kunik och Böhlingk, så böd jag dessa båda herrar till mig på frukost, men måste äta den med dem ensam, då K. icke kom och på det sättet narrade oss April allesamman. Det värsta var, att jag på det sättet förlorade min dag, ity att jag efter frukosten och dervid 3 glas vin och en kopp kaffe ingenting förmådde mer alfvarsamt arbeta. – Om aftonen hos Köppen, sedan jag åtminstone uppsatt min bokrequisitionsnota för att af sändas med Kellgren till Leop. Voss. -

D. 2. Om morgonen hos Zagel och sedan faren till Kellgren för att öfverantvarda brefvet till Leop. Voss i Leipzig. – Sedan följde jag honom till Böhlingk och så förgick åter en stor del af förmiddagen. – En gemen och drömfull natt, afbruten genom längre vakande skoftals.

D. 3. Om morgonen så ruskig att jag trodde mig blifva sjuk. – Småningom blef det bättre på dagen. – Besök af Kunik. – E.m. en god kopp kaffe. – Om morgonen förde jag till Baehr Katalogen öfver Krugs efterlemnade bibliothek, hvaröfver jag i dag skrifvit ett nytt utlåtande. – Ett penningebref till Kunik ifrån Baehr föranledde mig att sjelf gå till Kunik, hvaräst jag drack thé. – Ingen sömn förrän omkring kl. 1. – Sönnen blef väl ock drömfull, men bättre i alla fall än den föregående natten. -

D. 4. Magen förblef dock äfven i dag trög. – Ock lärer jag eljest skadat mig, i det jag bivistade själamessan för min afledne granne och Kolleg Sagorskij i Andrejefska kyrkan och dervid stod ½ timma uti bara Uniformsfracken utan kapp-

Sid. 180.

rock. – Jag blef nämligen derefter märkbart hes. – Om aftonen hos Frähn. – Först kl. ½ till 12 till sängs.

D. 5. Fattade jag ändtligen, stötande på flera nya betänkligheter vid revision af min Ossetiska afhandling efter Böhlingks anmärkningar, det beslut att tills vidare lägga den ad acta och började nu genomse Wiedemanns Msscript, då prisfördelningen är så hardt nära för dörren. – Hesheten fortfor. För att ändtligen komma till afföring, tuggade jag vid kaffet om morgonen litet rhabarber, som ock verkade. Till middagen kom Zagel. Dervid 4 glas vin och en kopp kaffe. – Jag föreläs om aftonen ur Lauvergnés skrift om döden.

D. 6. och 7. Om aftonen hos Dr. Gräfe. – Sent till sängs. – E.m. besök af Savaitof och om aftonen af Kunik och Brosset. -

D. 8. Till frukosten surmjölk med vin, hvarefter hela förmiddagen disposition till hufvudverk, som först efter middagen genom en kopp kaffe försvann. – Om aftonen sökte jag förgäfves Bernhardy. – Högst drömfull sömn.

D. 9. För att taga mig rörelse, gick jag till andra sidan till bokbodorna, för att åter göra ett försök med resten af de Köhlerska böckerna. Det lyckades, men dåligt, i det jag ändock var ouppmärksam nog att taga ett verk, hvartill tabellerna felades. – Besök af Kandidaten Mühlberg ifrån Dorpat och målaren Petzoldt. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen thé. – Sömmen mer åter drömfull. -

D. 10. E.m. en kopp kaffe, hvarmed jag försökte fördrifva den disposition till hufvudverk, som jag hade. – Om aftonen hos Akademikern Graefe. -

D. 11. Hos Schardius och Fuss. – E.m. hufvudverk. – Om aftonen besök af Bernhardi. -

D. 12. Hem hela dagen. – Besök af Zagel, som kom att urskulda sig, att han ej kunde blifva till middagen, emedan han nödgats lofva sig bort på ett annat håll. Tillika bragte han mig årsräkningarna och 150 Rubel, hvilka jag för jemn räknings skuld uttagit af Interessen. – Bernhardi till middagen. Dervid 6 glas vin och en kopp kaffe, samt derefter något tröghet. Drömfull sömn. -

D. 13. Besök af Freitag och Kunik. – Vid middagen ett glas vin och en kopp kaffe. Sedan jag i utdrag öfversatt nyligen ankomna bref ifrån Castrén, var jag sysselsatt med förberedelser till bokrequisition ifrån Antikvariska bokhandeln i Hamburg och det med sådan ifver, att kl. redan led till 12, när jag lade mig om natten. Derföre

D. 14. f.m. något ruskig. – Om aftonen besök af Bernhardi, Kunik och Kandidaten Mühlberg. – Drömfull sömn.

D. 15. Expedierade bref till Blomqvist och till Professor Bodänski i

Sid. 181.

Moskwa. – Till Kommittéen för att lyfta min lön, men Räntmästaren träffades icke. – I dag skickade mig Brosset ett bref af Reinard ifrån Paris af d. 3 April med underrättelse att Wolneyska Kommissionen samma dag beslutit att bestämma mig priset för min ”bel ouvrage”, men att proklamation först efter en månad skall äga rum, hvarföre det vore bäst att ditintills tiga. – Efter sessionen om aftonen för att uppläsa recensioner öfver de Demidofska prisskrifterna hos Dorn, hvaräst jag erfor, att Brosset sjelf icke iakttagit tystnad, utan berättat saken för Dorn, som åter talte derom åt den äfven närvarande Kunik. – Jag drack der hela 2 glas thé och kom sent hem, somnade väl snart och sofde tämligen bra; men

d. 16. hade den följande ingen afföring och var mycket marod hela dagen, hvarföre jag ock e.m. – äfvensom i går – drack en kopp kaffe och sedan gjorde en lång promenad till bokbodorna. – Tillfälligt coit.

D. 17. Nästan hela dagen särdeles trög och olustig. – E.m. en kopp kaffe. – Besök af Fr. Wulfert. – Om aftonen sinapsvatten för thé. – Orolig och drömfull sömn. – NB jag slöt i dag den kursoriska igenomläsningen af Wiedemanns Tscheremissiska Grammatik.

D. 18. Tigerstedt ankom ifrån Pawlovsk. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 19. För fortfarande isgång var bryggan bort och öfverfart endast med båtar. Jag blef derföre hem och gjorde endast visiter, hos Fuss och Frähns, äfvensom jag endast hade på besök unge Frähn och Bernhardi samt kort af Schopin med dess Fru. Till middagen Nordvik och Zagei. – Kandidaten Mühlberg hade jag och budit, men han kom icke, förmodligen emedan han bor på andra sidan. – 4 ½ glas vin och 1 kopp kaffe. – Mycket drömfull sömn.

D. 20. Hela dagen hem. – Vid middagen 4 glas vin och en kopp kaffe. E.m. besök af Nordensköld. – Tigerstedt gick bort. Till honom utbetalte jag hela återstoden af de utaf hans fader till mig sända medlen. -

D. 21. Efter uppvagningen hos Ministern i bokbodorna. Vid middagen 1 ½ glas vin och en kopp kaffe. – Jag fick äntligen min rapport öfver Wiedemanns Mscript färdig och började genomgå (för 3^{dje} gången) den Ossetiska öfversättningen af Psaltaren. – Om aftonen endast Kunik på besök.

D. 22. Redan om morgonen vandrade jag åter till bokryssen och besåg ånyo resterna af de Köhlerska böckerna. Då jag sedan måste till bodorna för att träffa honom sjelf och böckerna måste hemifrån efterskickas, så förgick nästan hela förmiddagen, innan jag kom till något resultat. Efter mycket tingande blef det äntligen åter handel af, om också icke på allt som jag hade spekulerat. – E.m. en kopp kaffe. – Besök af Professor Kruse ifrån Dorpat. -

D. 23. Hos Fuss; hvilken jag öfverlemnade min recension öfver Wiedemanns Grammatik jemte Manuscriptet. – Hos Schlüter för att bedja honom höra åt var Dannebrog-orden må befinna sig. – Till Sterky betalte jag den af

Sid. 182.

Lawonius öfversända bokräkningen. – Hos Zandt och i Tschukin dvor.

D. 24. Till följe efter aftal begaf jag mig redan kl. 8 om morgonen till Zandt, der jag frukosterade med en liten sup och ett glas vin och sedan kl. 9 afreste med honom till Strelna. Der 1 sup, 2 glas vin och 1 kopp kaffe vid middagen. – Efter en kopp thé afreste vi åter klo 7 ½ och kl. 10 om aftonen befann jag mig åter hemma.

D. 25. E.m. anfall af hosta. – Om aftonen hos Köppen. –

D. 26. Besök af Dr. Graefe och Mamsell Wulfert. – Förargelse genom Kandidaten Meinander och Hästesko, hvilka äfvensom Nordvik hela veckan varit hos oss och i dag nedhäfde en bokhylla genom sitt sjelfsväld, hvarvid banden å flera böcker totalt ruinerades, så att de väl måste ombindas. – Straxt e.m. hufvudverk. – Om aftonen hos Wulfert, och derföre något sednare till sängs, ehuru jag i dag hade uppstigit redan kl. 5. – Också i dag har hostan plågat mig tidtals.

D. 27. Hos Fuss och på tryckeriet, hvarjemte jag sökte Schlyter. – Besök af Boethlingk. – E.m. åter efter en längre intervall Kaffe och det till och med 1 ½ kopp på försök, då jag äfven i dag åter mot middagen hade disposition till hufvudverk. – Om aftonen session för de Demidofska prisen. – Den räckte till kl. 10. och bidrog att irritera mig, då hvarjehanda personliga och biintressen, ut fit, åter började göra sig gällande. – Coit. Insomnade först omkring klo 1. -

D. 28. Besökte Prof. Kruse ifrån Dorpat, för att bjuda honom till middag i Thorsdag. Han sade sig emedlertid vara engagerad, och bjöds därför af mig till fredagen. – Uppå andra sidan, der jag tillfälligt träffade Finér och af honom erfor, att han icke i dag kunde komma till oss, såsom vi hade väntat. – Då jag i dag känt mig särdeles ruskig, så drack jag redan vid frukosten ett glas Krimskt Tokayer och vid middagen 3, äfven för att taga mig Courage till den Demidofska prissessionen om aftonen, till hvilken jag gick ej utan fruktan för den af mig till ett helt pris rekommenderade Wiedemanns öde. Att han ej kunde få något helt pris, hade redan i går utvisat sig, men äfven ett halft blifvit betänkligt, sedan enskildte och däribland äfven märkvärdigt nog Lantz, satt sig emot Fuss billiga proposition att de, som blifvit af Kolleger föreslagne till ett helt pris, vore de närmast berättigade till halft, efter ballotingen af dem, hvilka borde hafva ett helt. Emedlertid bestämdes ännu en ny balloting för alla dem, hvilka skulle hafva ett halft pris och mängden af dem var mycket stor. Intet under således, att såväl Graefe – äfven han hade haft ett Ms. att föreslå till ett helt pris – som jag voro oroliga öfver utgången i dag. Jag hade tänkt på protestation emot beslutet om Iwaschkofskijs och Wiedemanns balloting med alla de andra, men teg, då äfven Gräfe ingenting sade. Lyckligtvis aflopp också allt väl och våra kandidater erhöilo vid

Sid. 183.

ballotingen de flesta rösterna. Iwaschk. 14, och Wiedemann 13, således äfven den lagliga Majoriteten. Vid den första ballotingen hade i går den förenämnde fått 1 och den sednare 3 röster för litet (12 och 10). Dessutom skulle W. erhålla i tryckningskostnad 1500 Rubel, således öfverhufvud 4000 Rubel Banco – en utgång, med hvilken jag hoppas, att han skall blifva nöjd. – Hemkommen med Böhlingk förefann jag der hans fru med fru Vater, fru Doctorinnan och fröknarna Graefe, fru Brosset, Bernhardi, Tawaststjerna och Nylander. – Först kl. ½ till 12 till sängs. – lyckligtvis insomnade jag snart. -

D. 29. Vid middagen 2 glas Krimskt vin och en kopp kaffe. – Om aftonen hos Brosset. – Efter att der hafva druckit 2 glas thé, plågades jag af en förfärlig hosta, hvarföre jag till natten tuggade lakrits och till och med insomnade med ett ansenligt stycke. – Sönnen blef emedlertid högst orolig och drömfull. – NB. i går visade sig till och med litet snö. -

D. 30. Besök af Köppen. – Han yttrade sin förtrytelse öfver att hans klient ej erhållit något pris och lofvade protestera emot fördelningen, samt tycktes göra mig saker dertill, ity att jag hade föreslagit Wiedemann till ett helt pris. Alltsammans bevis på småaktighet och fåfänga, ty hvarföre skulle jag i

afseende å W. ej få följa min öfvertygelse och hvilken rättighet har han att deruti föreskrifva mig lagar eller att misstänka mig för partiskhet? och dessutom blef ju ännu efter Iwaschofskijs och Wiedemanns lyckliga val ännu ett halft pris ledigt. Huru kan jag råda för det, att Conferensen ej tilldelte det åt Köppens Klient. – Efter Generalsessionen med Brosset hos Erdmann, hvilken jag bød till middagen i morgon. – Sedan i bokbodarna, der jag afgjorde min sista handel. – E.m. en kopp kaffe. – Besök af Hedenberg, som lånte af mig Finnlands vapenbok. Sedan af Ekman att utsöka plikten för uteblifvandet af förra års vinterting i Piexämäki uti målet angående min svärfaders borgen för Kronofogden Hipping. – Åter anfall af hackhosta. –

Maj 1846.

D. 1. Maj. F.m. en kopp kaffe. – Besök af Löfström, hvilken jag åter fick att öfversätta Castréns sista långa reserelation. – Till middagen Kruse och Dorn; den tredje bjudne Erdmann hade skriftligen låtit ursäcka sig, att ej kunna komma. – Dervid 5 glas vin och en kopp kaffe. – Sedan hos Dorn på thé. -

D. 2. Expedierade bref till Tigerstedt, Geitlin och Wiedemann. – Hos Nordensköld och Hamel för att bjuda dem till middagen i morgon. – Sedan hos Sirén, der jag åt frukost med ett glas vin. – Med Sofie i Konstakademiens exposition. – Vid middagen 2 ½ glas Riesling. – Besök af Kunik. – Hos Schlüter, som ännu icke hade fått underrättelse om Orden.

D. 3. Hos Fuss, hvilken jag äfven tillställde Mschedlofs öfversättning af Psaltaren med min rapport deröfver. I dess ställe har jag i dag börjat med genomseende af Popofs och Sawaitofs Syrjänska Gram-

Sid. 184.

matikor. – Nordensköld och Hamel till middagen. Dervid 5 glas vin och en kopp kaffe. – Drömfull sömn.

D. 4. Om morgonen taken hvita af snö. – Hos Fuss. – E.m. 1 kopp kaffe utom en liten gång hela dagen hem.

D. 5. Tidigt om morgonen började det att snöga, så att gatorna voro alldeles snöbetäckta. Längre på dagen smalt dock snön till det mesta. – Besök af Prosten Skotte, som vi bød till middagen, men förgäfvos påväntades. – Derföre blott 1 glas vin och en gång kaffe. Om aftonen kom ingen menniska. – E.m. besök af Schröder. -

D. 6. Om morgonen var marken åter alldeles hvit. – Efterhand om dagen smalt dock snön till det mesta. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Godenhjelm 2 glas thé. – Sedan några dagar har Sofie åter varit täml. sjuk.

D. 7. Andtligen åter solsken. – Besök af Kunik och Köppen. – Den senare tyckes åter vilja godtgöra sin häftighet i förargelsen. Han rådde mig att af Fuss till min resa begära såväl Rückerts Atlas öfver Lifland (af 6 blad in 4°) som ock de 6 blad af Schuberts specialkarta öfver Westra Ryssland, hvilka omfatta Östersjöprovinserna. – Jag var derföre uppgången till Fuss, som ock gaf sitt samtycke till K.s autoriserande att köpa kartorna för min räkning. Han började tillika känna sig före, om jag ej ville låta beveka mig att verksammare bedrifva W.is inpraktiserande i Akademien emot K, hvilken notoriskt är emot honom och det tyvärr af blotta personligheter. – Så högt jag ogillar detta, så vill jag likväl ej deltaga uti intriger, hvilka för framtiden kunna blifva ett farligt prejudikat och sökte derföre afböja det mig gjorda förslaget att genomläsa B.s för ändamålet skrifna afhandling rörande statsvetenskaperna och deröfver referera till B.s gunst. – E.m. en kopp kaffe. – Afskedsbesök af Professor Kruse. – Om aftonen ärnade jag mig till Müller för att träffa Zag., men fick ett besök af Brosset. Detta lärer egenteligen varit föranledt af nyfikenhet att erfara grunderna till Schröders begärta afsked ifrån de af honom innehafvande sysslor såsom Conservatius såväl för de Zoologiska, som Ethnografiska Museum.

D. 8. Min födelsedag börjades med hostande, som den sednaste tiden åter tämligen inrotat sig. – Hos Zandt för att bjuda honom till födelsedagens firande i söndag till middagen. – Besök af Erdmann, hvilken jag derföre äfven bjöd. – Vid middagen 2 ½ glas Sautern och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Schl., som sade mig att min Orden ännu vore i utrikes Kollegium, af orsak att Nesselrode varit opasslig och derföre Orden ännu icke kunnat expedieras till Uvarof! Stadfäst vore den af Kejsaren och torde i dessa dagar expedieras vidare. – Sedan gick jag till Böthlingk, hvilken jag dock ej träffade sjelf hem. Han

Sid. 185.

vore hos Dr. Graefe, till hvilken jag ock gick efter en liten stund. Jag drack der ej allenast 2 koppar thé, utan ock 1 glas lindrig Grog med doctorens autorisation. Också bekom det mig icke illa.

D. 9. Endast ögat kändes styft och i hörnet generadt, något som redan i flera dagar föröfrigt låtit förmärka sig och nu tyckes liksom vara i tilltagande. – Sökte förgäfves Hamel. – Besök af Menetrier för att rekommendera sig som Schröders efterträdare äfven hos mig. – Besök af Nordensköld. – Sökte Fuss förgäfves. – Om aftonen hos Köppen. -

D. 10. E.m. hos Fr. Wulfert. – Till middagen Erdmann, Böthlingk och Zigel (att fira födelsedagen). – Jag drack dervid 7 glas vin (deribland 3 champ.) allt Krimskt och en kopp kaffe. – Under sjelfva middagen hade jag väl starka frestelser af hostan, men sedan inga olägenheter, utom em drömfull sömn, -

D. 11. Till styckhofvet för att träffa Målaren Petzold och aftala med honom resan. – Sedan hos fru Dahlberg. – Besök af Sawwaitof. – E.m. sökte förgäfves Brandenburg.

D. 12. Hos Fuss. – E.m. besök af Finnér och om aftonen Bernhardi och Kunik. – Emot middagen hade jag stark disposition till hufvudverk, som sedan försvann och gjorde plats för en särdeles tröghet och sömnaktighet. – Om natten drömfull sömn. – NB. bref till Lawonius i Stockholm. -

D. 13. Expedierade bref till Blomqvist. – Hos Fr. Wulfert. – Finnér till middagen. – Dervid 4 glas vin och en kopp kaffe. -

D. 14. Öfverraskades jag angenämt igenom den utur en fransk Journal i vår ryska tidning tryckta nyheten att Pariser Vetenskapsakademien den 2^a Maj n.st. ibland 10 täflingsskrifter tilldömt min Ossetiska Grammatik det Volneyska priset bestående i en guldmedalj af 1200 Francs värde. – Fuss, hvilken jag besökte uti andra ärender, mente ock i det han gratulerade mig, det vara något så mycket mer, som man just i Frankrike icke särdeles plägar taga notis om utländingars lärda förtjenster. – Vid middagen par glas vin. – Om aftonen hos Zandt och Sirén och derföre sent till sängs.

D. 15. E.m. hos Schlüter, der jag hörde, att min Orden ändtligen i dag skall avgått till Uwarof ifr. Utrikes Kollegium. – Sedan sökte jag Böthlingk, men förgäfves. – NB. jag expedierade bref till Wiedemann i Rewal och Mschedlof i Tiflis. -

D. 16. Uppå F.s föranstaltande utfick jag i dag ifrån ränteriet jemte min tillbörliga lön för April månad äfven förskottsvis för Maj och Juni för de minas resa till Finnland. – E.m. en kopp kaffe. – Besök af Sawwaitof. – Buden till Köppen, der jag än drack 2 koppar thé, men fick pligta igenom sömnlöshet. Detta medförde Coit. – Insomnade först omkring kl. 2.

Sid. 186.

D. 17. Hela dagen hem, sysselsatt med utlåtandet öfver de 2 Syrjenska Grammatikorna, hvilket jag ock i dag slöt, samt började på det öfver den Ustsyssolska läraren Popof 2 öfversättningar eller rättare sagdt egenteligen blott öfver hans replik mot min förra recension öfver den ena af dem. – Till middagen fru Strohlmann med sin dotter. – Dervid en kopp kaffe. -

D. 18. Hos Fuss. – Han nämnde att Uwarof redan har min Orden och likaledes känner att jag fått ett pris i Paris, samt att han hade fagnat sig deröfver. Dertill anmärkte jag, att han visserligen kan fagna sig, då saken tillika innehåller en speciell ära för Akademien. För mig vore såväl det ena som det andra mycket mer smickrande som jag här kann lämpa uppå mig att ingen är profet i sitt eget fädernesland. Men Akademien har ju ock erkänt en förtjenst, hette det. – Visserligen svarade jag, men på det sättet att jag under namn af Gratifikation fick ungefär så mycket, som den årliga löneförhöjningen utgjorde, hvilken kort förut hade blifvit indragen oaktadt den förut på det högtidligaste med Kejsarlig confirmation hade blifvit mig beviljad för all den tid, som jag skulle i Akademiens tjänst qvarstanna. Deremot var ingenting att invända och jag länkade sjelf talet på andra ämnen, för hvilka jag egentligen hade kommit. – Besök af Köppen. – Besök af Boethlingk och om aftonen af Sawwaitof, med hvilken jag i afs. å ryskan genomgick såväl utlåtandet öfver hans och Popofs grammatiker, såsom ock det, hvad jag hunnit skriva af repliken mot den andra Popof. Det drog ut ända till kl. 1 om natten, hvarefter ännu öfver en timma förgick, innan jag fick sömn. –

D. 19. Afsände jag till Prosten Skotte med Puhilas en kista med Madera. – Hos Postels för att få höra när jag skall få lyfta stipendiet för den blifvande resan. Han trodde sig ej kunna lofva förrän i morgon veckan till. Detta bragte mig redan på tanken att uppskjuta min resa till en vecka sednare, då de mina kunde följas åt ända till Rewal. – Dock då uppskofvet skulle blifva för långt, så har jag väl funnit blifva bäst, att d. 17/29 följa de mina till Helsingfors och sedan efter par dagar derifrån afgå till Rewal. – Besök af Baron Kothen med dess fru. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Prosten Sundblad, Sirén med fru, Hamel och Bernhardi. – Då jag drack 2 koppar thé och hade vakat äfven förra natten, så fick jag ingen sömn. Coit. – Insomnade först emot kl. 2. – Akulina flyttade bort.

D. 20. Till sessionen hann jag jemnt få mitt utlåtande öfver Sawwaitofs och Alexej Popofs grammatiker färdigt. – E.m., då jag just höll uppå att i en siesta inslumra, skickade mig Fuss min danska orden, som han fått sig tillsänd ifrån Uwarof för att tillstålla mig. – Efter Geografiska sällskapets session hos Brosset om aftonen.

D. 21. f.m. förde jag till Dorn Wilsons Sanskritlexikon tillhörande Asiatiska Museum och lemnade det der, då jag ej fann honom hem. – E.m.

Sid. 187.

en kopp kaffe. – Köpte biljetter till andra platsen å ångfartyget Menschikof till den 17/29 Maj. – Om aftonen thé hos Boethlingk. -

D. 22. Med Sofie på andra sidan för att göra diverse uppköp. – E.m. besök af en Busch Bibliothekarie vid Universitetet, som yttrade lust att göra resan med mig för att undersöka det ömsesidiga förhållandet emellan Lettiskan och Liviskan samt estniskan. – Att han verkligen börjat studera finska språket, kunde jag inhämta af hans tal. – Sedan Sawwaitof, efter öfverenskommelse skulle hjälpa mig i afseende å ryska stilen i utlåandet öfver Andr. Popofs Syrjanska öfversättningar, som jag i dag fick färdigt.

D. 23. Expedierade bref till Dr. Wallenius i Åbo med uppdrag för den blifvande Gadolinska bokauktionen. – Hos Fuss i Asiatiska museum, Schrader och i Akademien för att träffa Pletnef och begära hans biträdande till rättande af ett misstag i ansökningen om Petzolds permission ifrån Universitetet, i det man kallat honom Bibliothekar Adjoint, hvad han ej är, utan hans broder. Pl. sade att man redan insett misstaget och ändrat sig. – Under min vistelse i Akademien erhöll jag ock den första bokremiss ifrån Voss i Leipzig, innehållande auktionsböcker ifrån Leipzig, med hvilkas collationering jag var sysselsatt den öfriga dagen. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen thé och 1 glas öl hos Dr. Graefe. NB. besök af Mag. Löfström.

D. 24. Hos Uwarof. – Han talade endast om mina erhållna distinktioner frågande om jag redan fått Orden, om hvilken han efter mitt bejakande frågade, hvarföre jag ej tagit den på mig och om deröfver någon bericht blifvit gjord i Köpenhamn. Då jag svarade att jag trodde det, yttrade han der ej vara några, som vore i egenskap af kännare i saken i stånd att göra det, hvartill jag anmärkte, att ju redan Klapproth meddelt om språket så mycket, att i alla fall språkets vigtighet deraf kunde bedömas. Med ett: "Das ist sehr ehrenvoll für die Akademie" slöt han den korrta Audiensen. – Sedan sökte förgäfves Lantz. I bokbodorna. – E.m. en kopp kaffe. – Jag fick äntligen min sista Bericht (öfver Popofs 2 Syrjanska öfversättningar) färdig. – Om aftonen hos Frähns. – Sömn först efter midnatten. -

D. 25. Betalte till Lantz de tyska auktionsböckerna. – Hos Sirén frukost med en sup och ett glas öl, hvilka dock irriterade min hosta. – E.m. en kopp kaffe. – Besök af Bulmerink. – Hos Köppen, Engelhardt och Freitag. –

D. 26. slöt jag genomsigten af Löfströms öfversättning af Castrénska relationen. – Hos Postels utfick jag mitt reseunderstöd.

Sid. 188.

Hos Fuss och Frähn. – E.m. en kopp Kaffe. Om aftonen besök af Kunik, Dorn och Brosset. -

D. 27. Uppå Fr.s inrådan faren till Fursten för att göra honom min afskedsuppvaktning. Han var dock redan sjelf utfaren och jag bad derföre den hos honom vistande Committeeledamot Wlassof säga, att jag varit der, och i hvilken afsigt. – Sedan än diverse gånger och farter, hälst Marie i dag skulle bortflytta och främmande menniskor måste anskaffas till einfach betjening, såsom vi redan en lång tid haft främmande diverse dels att sy och dels till annat. – E.m. en kopp kaffe. – Hos Godenhjelm. – Besök af Petzold, hvilken jag utbetalt 100 Rubel silfver på dess arfvode.

D. 28. Utan diverse språng naturligt. – Till Fuss aflemnade jag mitt lilla resebibliothek för att med posten afsändas till Rewal mig till mötes. – Hos Brosset och Zagel. – Vid frukosten ett glas vin, som dock sedan retade till hosta. – Lyckligtvis kom den länge efterlängtade fru Laxén att hjälpa till med inpackningen så att sakerna i sinom tid fingos ombord. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 29. Upp redan kl. 4. – Med anstalterna till afresan drog det hos oss ut, att jag sjelf som sist hade att låsa till rummen och öfverantvarda nycklarna till underofficeraren, först uppå minuten inträffade ned å Michael. – Ifrån Petersburg medföljde ett sällskap med lustiga bröder, hvilka så väldigt firade vänners afresa att några af dem vid ankomsten till det egentliga ångfartyget Menschikof i Kronstadt knappt vore mäktige af sig sjelf. – Rörelsen i andra salongen, der jag för mig och de mina hade tagit biljetter till missnöje för Sofie, som icke ansåg platsen vara rätt skicklig, var derföre, dels för stor, dels för stormande, hvilken omständighet ända till ytterlighet upprörde henne, så att jag uppå däck, dit hon uppflyttade, offentligen fick uppbära de bittraste förebråelser att hafva så illa arrangerat för henne. Kaptenen tröstade med utsigten att det skulle blifva annorlunda, när foljet återvände till Petersburg, som ändtligen skedde kl. 3. – Vår afresa uppehölls ända till öfver kl. 4. – E.m. en kopp kaffe, äfvensom före densamma en sup. – Resan fortgick lyckligen och tedde ju längre ju mer behagligheten äfven för Sofie, så att hon försonte sig med sitt öde. – Bland passagerarne befann sig utom den mig förut bekanta Коммонт, äfven en Löjtnant Dirschan, utgifvaren af Рижскій Вѣстникъ, som adresserade sig sjelf till mig och formerade bekantskap.

D. 30. Om morgonen en kopp kaffe. – Frukost med en sup. – Kl. 11 voro vi fram i Helsingfors, der vi naturligtvis togo in hos Axel. Vid middagen som han bestod oss på Societetshuset en sup och 2 glas vin samt en kopp kaffe. – Med Sofie gjorde jag besök hos Dr. Kosin, för att i afseende å hennes hälsotillstånd rådfråga honom. – Sedan hos Blomqvists. – Då de mina jemte Axel, med Menschikof redan kl. 4 om morgonen skulle afgå vidare till Ingå, så flyttade jag efter att om aftonen hafva beledsaget dem om bord till Bl.

Sid. 189.

Bl. följde mig om f.m. till Linsén och Rabbe, samt visade mig Universitets bibliotheket. För mig hade han budit till middagen Ursin, Ilmoni och Aminof. – Dervid en sup, 1 glas porter, 4 glas vin och en kopp kaffe.

Juni 1846.

D. 1. Juni. Efter 2 koppar kaffe gick jag ombord på Storfursten och anträdde med den kl. 8 om morgonen resan till Rewal. Dagen var skön och varm, och äfven vinden mera gynnsam, antalet af passagerare ej särdeles stort, ibland dem äfven Finnanders son; föröfrigt inga bekanta, ej heller gjorde jag några nya bekantskaper, ehuru jag ej förhöll mig alldeles passift. – Vid middagen en sup. – Redan kl. litet öfver 1 befunno vi oss i Rewal. – Jag stötte der uppå consul Böning och hörde af honom, att Wiedemann redan i flera timmar i hamnen väntat uppå mig. B. ställde mig genast sin dräng till disposition och befordrade att jag hastigare blef expedierad vid Visitationen af mina saker, hvilka han öfverantvardade sin dräng. – Vid framkomsten till hamnen visade sig ingen W., hvarföre jag uppå drängens tillfrågan, hvart mina saker skulle bäras (hvertill han hade till sitt biträde engagerat ännu en annan karl) uppgaf fru Wetterstrands värdshus, som hade blifvit mig rekommenderat såväl redan i Petersburg, som ock i dag på ångfartyget af medfarande Rewalboer. – Jag fick en liten snygg kammare, men kulen, så att jag i längden ej fann der särdeles trefnad och måste requirera eldning. – Emot aftonen inställde sig Wiedemann, ursäktade sig att hans embetsgöromål ej tillåtit honom, att ända till min ankomst qvarstanna i hamnen. Han böd mig tills i morgon afton till sig och lofvade sjelf komma, att afhämta mig. – Jag skänkte honom ett exemplar af min Ossetiska Grammatik, som jag till den ändan hade medtagit ifrån de i Helsingfors öfverblefna. – Mitt öfriga tidsfördrif på min värdshuskammare utgjordes af Ahrens Estniska Grammatik, som jag började genomläsa. -

D. 2. F.m. uppsökte jag Consul Böning, som förde mig att bese den herrliga Olai-Kyrkan och sedan genom en promenad genom en del af staden böd mig in till stadens bästa Conditor Meyer och der trakterade mig med en portion beefstek jemte en sup och 1 glas portvin, så att jag hem uti mitt dyra kvarter icke ens förmådde mer äta någon ordentlig middag. – Emot aftonen inställde sig Wiedemann, för att beledsaga mig hem till sig, dit han hade redan i går budit mig på thé. Der gjorde jag bekantskap med 3 hans kolleger, Hübner, Meyer och Pabst. – Till Petersburg skref jag med posten ett bref till Kunik af anledning att mitt lilla resebibliothek, som skulle efter löfte ifrån kansliet afsändas hit redan med första post, ännu icke var ankommet. – Drömfull sömn. -

Sid. 190.

D. 3. Itererade Nordströms beskrifning öfver Rewal, som Böning hade skickat mig. – Densamme kom mot kl. 10 att afhämta mig till en uppvaktning hos Civilguvernören Grünwald. På slottet i Domen. Sedan fördes jag till det samma senare, nu redan tämligen förfallna Stenbockska palats för att njuta af den vidsträckta herliga utsigten öfver stadens vestra omgifvelser och hafvet, äfvensom jag ifrån en annan motsatt plats å Domberget äfven skådade hela staden, vidare besåg Domkyrkan, som är här både stor och vacker med en mängd adeliga vapen och grafvårdar. Ibland de sednare tillhöra flera berömda Svenskar, nämligen Pontus de la Gardie med dess gemål Sophie

Gyllenhjelm, Johan III.s naturliga dotter, Carl Henriksson Horn till Kankas och Tyrvis. – En Fersens grafvård straxt vid ingången till kyrkan i ett sidokapell är redan nästan alldeles förfallen genom vanvårdnad. – Ändtligen besåg jag Riddarsalen, ej stor men vacker, med väggarne prydda af landets adlige familjers vapen, uppställda i kolonner, 4 taflor af hvit marmor med namn på de ädlingar hvilka deltagit i de nya franska krigen och 2 svarta taflor med deras namn, hvilka stupade i samma krig. Midt emellan dessa båda taflor i fondväggen är Peter den store i lebensgrosse afbildad. Uti denna sal hålla de stundom nog stormiga landtdagarne och uti ett annat rum af samma hus har hofrätten (das Oberlandgericht) sina sessioner. – Efter återkomsten ifrån denna besåg jag en för sin storlek (näst Olai) fina bildverk, taflor och minnen: från Catolisismen anmärkningsvärda Nicolaikyrkan jemte Hertigens du Crois mumie. För det nära grannskapets skuld förde mig ock B. in till den svenske Pastoren Aeimelaeus en landsman ifrån Wasa län, som trakterade oss med ett glas vin och sedan förde mig att bese sin kyrka. Den är liten och enkel, men har dock äfven en och annan märkvärdighet, deribland på en pelare taflor med inscriptioner öfver en svår hungersnöd som öfvergått landet åren 1602 och 1697. – B. hade ock ärnat föra mig till Superintendenten Dr. Rein och stadens Syndicus Bunge; men tiden var redan för långt framliden mot middagen, hvarföre vi i stället besågo det åldriga rådhuset med det förträffliga utskurna bildverket rundtomkring väggen i sessionssalen. – Sist besöktes det stora Schwarzenhäupter huset med sin samling af porträter af – Lebensgrösse af flere isynnerhet svenska monarcher upp och klubbrummen ned. – Uppå Bönings contor, stötte jag tillsammans med en Pastor Danielson, präst vid Johannii Esthniska landsförsamling å vägen härifrån till Dorpat, hvars bekantskap var mig så mycket välkomnare, som han ock uti 14 månaders tid tjenstgjort på Runö intill Juli 1844. B. förde oss båda att spisa middag hos stadens Conditör Meijer. Dervid 1 sup, 1 glas rödt vin, 3 Champagner och 1 kopp kaffe. – Efter middagen, kom W. att beledsaga mig till Rewalska Literatursällskapets session, der han sjelf förelas en uppsats om den Grekiska sommaren i allmänhet och om Heliodorus i synnerhet, hvarefter sällskapets vicepresident prokurören Paucker visade mig sällskapets samling af mynt och antiqviteter. Bland de förra är en stor samling Arabiska ej längesedan uppgräfna här i Esthland.

Sid. 191.

Der lärde jag ock känna en emeriterad Skoldirektör Neus, som sedan följde oss till den öfver 2 verst utanför staden belägna Hapsalska förstaden (ock Kattsvansen kallade), dit vi hade blifvit budna på thé af öfverläraren (vid Gymnasium i Romerska Litteraturen) Meyer. – Först sent återvände jag derifrån hem. -

D. 4. B. beledsagade mig till Syndicus Bunge, uti hvilken jag fann en mycket skicklig och värdig mann. Sedan med den afresande Danielson hos Bön., på dess Comptoir en droppsup med frukost och ett glas vin. E.m. besökte jag Wiedemann. – Till afton var jag buden till Pastor Aiemelaeus, dit jag åtföljdes af Bön. och Bunge. Då jag der, såsom vanligt, efter 2 koppar thé anfölls af min hosta, så drack jag ett halft glas punsch med Cognac. – Ännu vid soupén 2 glas Madera. – Hem först vid Midnatten. – Drömfull sömn. NB. utom andra stadsboer, lärde jag känna hos Aeim. äfven en ganska interessant och vänlig man uti Superintendenten Dr. Rein. -

D. 5. Redan om morgonstädes besök af Statsrådet Bunge, som bød mig till middagen. Dertill kom ock Aeimel. och Wiedemann. – Dervid l sup, 3 glas vin och en kopp kaffe. – Wied. skulle till helgdagarna resa bort och tog afsked af mig. – B. gjorde mig uppmärksam på en Artikel om östersjöprovinsernas Svenska befolkning, tryckt uti das Inland 2^e Jahrgang; (Dorpat) 1837 (in 4°). N^o N° 20–22 under titel af; die freien Schweden in Estland, innehållande flera redan under Svenska tiden dem tilldelta urkunder af privilegier. Den äldsta är af Albertus Nicolaus i Klostret Padis af år 1345. Deraf synes att Padis Kloster ”vor Veer und dortig Mark Sülvers hade försålt till ”Peter Pauer Harald Rediger, Henrich Berolphe, Hacken Christers, Simon Clements und eren wahren Erven”, sin ”Holm Roggö na Schwedischen Rechten, ewig bey düssen Rechte to besitten”, dock så ”datt Wy und unsere Elsten unde Visherey unde Uthdrüssten beholden de Gerechtigkeith; de Wy daran lange gehat, ock ferner beholden mögen”. Holmen skulle köparne föröfrigt få besitta till sin nytta, bäst de kunde, med undantag, att de ej finge hafva bränsle mer än till egen nödtorft. – Emedlertid måste Rägöborne blivt förtryckt i sednare tider af sina herrar och till och med af de kronans embetsmän, hvilka skulle indrifva pålagorna, såsom man finner af ett Kungligt Svenskt skyddsbrief af de 9 Juni 1601 dat. Reval och undertecknat Carolus, som deruti noga bestämmer, hvad de årligen skulle hafva att erlägga. Ett nytt skyddsbrief af Drottning Christina förekom af dat. Stockholm d. 21 Maj 1638, hvarmedelst invånarne af stora ”Roggöön” tages i kungligt beskyddnad en Claus Ramm, hvars fader Thomas Ramm af Kon. Gustaf Adolph d. 22 Aug. 1622 hade blifvit förlänt med det förut seculariserade klostret Padis med dess öar, deribland äfven stora Rågön, alldestund Claus Ramm hade understått sig, oakadt dess invånares privilegier belägga dem med större pålagor än förr och då de ej ville uthdra dem genom sin utskickade fogde och underhörige förfölja bönderna ”und auf Esthnische Weise mit Schläge und Streiche überfallen”, såsom det ock hade blifvit angifvet, att bemälte Fogde till

Sid. 192.

och med hade slagit en af bönderna ihjäl och Claus Ramm understack sig att fördrifva bönder utur ön ifrån hus och hem. – I anledning af nya klagomål öfver Claus Ramm, som tagit en del af åkrarne ifrån hemmanen jemte dertill hörande ängar och skog och plågat dem med större pålagor utöfver de vanliga, utfärdade Dr. Christina ett nytt skyddsbrief af den 24 Maji 1641, som likaledes är upptaget in extenso. – Dyligt skyddsbrief fingo d. 18 Aug. 1684 af Kon. Carl XI, några bönder ifrån ”Refvel”, äfvensom bönderna ifrån stora Roggön mot för stora pålagor af Carl XII ifr. Högkvarteret Lais d. 3 April 1701. – Angående invånarne på Nargå, h^a äro underkastade Stadsjurisdictionen i Rewal och på de till Lifland räknade öarne Runö och Künö förekomma inga underrättelser, men däremot ett dater. Reval d. 2 Sept. 1600 af Sveriges regerande arffurste Carl (IX), hvarmedelst till förekommande af öfvervåld vid livmedel ”welches die Bauern jährlich für ihre Jahresabhalten zu leisten pflegen” och som af fogdar och andra bestämdes efter eget behag, utan att kronan derföre hade någon nytta, stadgas huru mycket ”in Nuckö, Wormsö, med Egelandet (?)⁶²⁶ årl. skulle

⁶²⁶ Aiboland

utgöras ifr. hvarje Haackenland i penningar, säd, boskap, viktualier, halm, hö, ved och kol äfvensom af fiskarne på Odensholm i saltad och torkad fisk. Detta privilegium stadfästes i anledning af nya klagomål öfver årligen stegrade fordringar af Gustaf Adolph Reval den 9 Febr. 1626, äfvensom ytterligare af Drott. Christina "damit sie nicht durch die unendlichen Tagswerke ausgewurzelt und aus dem Gerade zu nichts gemacht werden möchten", Stockholm d. 20 Nov. 1650. – Sist anfördes Kongl. Resolutionen af Stockholms slott d. 30 Sept. A^o 1685, som en undersökning i anledning af bönderna ifrån Nucköö, Wormsöö och Egeland emot Kong. Drotset Grefve Magnus Gabriel de la Gardie samt fältmarskalken Grefve Otto Wilh. Königsmark öfver för stora pålagor och arbetsdagar. Derigenom förklaras de svenska bönderna "von Wormsöö, Nucköö und Egeland" för ett fritt folk och jemnliska med de fria bönderna i Sverige, så att om de ej kunna öfverenskomma med "die Herrschaft" om arbetsdagar och andra [Abgaben], båda delarne hafva rätt att i tid uppsäga hvarandra och för öfrigt söka sig rätt å laglig väg. Med arbetsdagar borde de ej besväräs utöfver Drottning Christinas stadgande af d. 30 Nov. 1650. Samma resolution om ömsesidigt uppsägande är ock ytterligare confirmerad genom en Senatsukas af d. 24 Januari 1791. – Det var väl till följe af samma Svenska resolution, som i grund af ett likaledes in extenso meddelt bref af Kejsarinnan Catharina af d. 8 Mars 1781 till Guvernören och Kansliet i Rewal nära 1000 Svenskar ifrån Hohenholm på ön Dagö uppsades af deras Herre Landtrådet Grefve Stenbock igenom Regeringens försorg transporterades till kronoländerier i det Nyryska-Guvernemetet, till hvilken ända dåvarande Generalguvernören öfver nya Ryssland, Asov, Astrachan och Saratof fursten Potemkin hade enkom skickat en öfverste Sirelnikof till Rewal.

[i marginalen:] skall sedan blifvit degraderad till soldat, emedan han egennyttigt innehållit med medlen till flyttningen; hvadan ock större delen af de utflyttande redan på vägen omkommit.

Uppsatsens förf. Paucker tror, att det just är Dagö, som måste förstås under benämningen Egeland i de Svenska urkunderna, då eljest ingen ö af det namnet existerar och de af svenskar bebodda nejderna af ön (på Esthniska Hiomaa) på svenska sannolikt sålunda betecknades. – För stor befolkning skall

Sid. 193.

hafva föranlett Grefve Stenbock till att aflägsna de ofvan bemälte 1000 svenskar; de öfrige blefne drogo, med undantag af några få, hvilka qvarstannade på Pastoratet Röikis efter förutgången uppsägelse ifrån godset Pardas år 1810 till Worms, der de med egarne af godsens Magnushoff och Söderby slöto ett paktkontrakt på 25 år, efter hvilkas utgång de likaledes skola hafva yttrat lust att låta colonisera sig i det inre Ryssland, men som mötte svårigheter och föranlät mycket misshälligheter och oroligheter emellan dem och godsägaren. Ett nytt regulativ var i bruket den tiden då uppsatsen skrefs, och sannolikt hafva de stannat kvar. – Till aftonen var med Böning en promenad aftald till Catharinenthal, men då det ifrån Riga förväntade finska ångfartyget icke på

rättan tid ankom, så kunde det ej blifva utaf, hvarföre jag ensam gick att uppsöka Superintendenten Rein för att hos honom aflägga mitt besök, men träffade honom icke hem. -

D. 6. Sedan jag erfarit, att uti sjelfva huset äfven finnes en badinrättning, så tog jag mig tidigt om morgonen före kaffet (efter min afresa ifr. Petersburg 2 koppar) ett donckebad, som ock verkligent tycktes bekomma mig väl. – Ifrån Petersburg fick jag med posten mina böcker. – Redan förut var jag buden till en frukostmiddag hos Consuln Böning. Dervid 1 sup, 6 glas vin (deribland 3 Champagner) och en kopp kaffe. Efter middagen följdes jag åt med Statsrådet Bange och satt en stund hos honom, gick sedan om eftermiddagen till Böning, som sade mig att en här vistande Svensk Mechaniker Söderström, hvars bekantskap jag hade gjort hos Böning vid middagen, budit oss före den aftalta utgången till sig på thé. – Vi gingo derföre dit och sedan med Söd. till Cathrinendal. Dit ankommo vi för sent för att mer kunna inkomma i Peter den stores palats, promenerade derföre i parken och hörde der en naturlig Concert af näktergalar, hvarefter Bön. ännu trakterade med qvällsvard af en portion stek med en sup och 2 glas öl. – Jag återkom hem först vid midnatten och hade en mycket drömfull sömn.

D. 7. Om morgonen uppvaktades jag af Pezold, som efter löfte riktigt hade ankommit i går, så att numera intet yttre hinder står i vägen för min vidare resa. – Bivistade Gudstjensten i Domkyrkan och i Olaikyrkan, hvarefter jag för grannskapets skuld vek in på Bönings Contoir och af honom trakterades med en droppsup, äfvensom med zakycka af hans hemifrån sända portörs middag. Den egenteliga middagen åt jag dock hem i kvarteret. – Sedan med Böning en promenad omkring staden, hvarefter jag med honom var in hos Söderström, som trakterade med en kopp kaffe. – Den öfriga delen af eftermiddagen och aftonen tillbragte jag hem med öfversättning af Castrénska sista brefvet, för att före min afresa kunna skicka det till Petersburg. -

D. 8. Bivistade jag Gudstjensten i Esthniska kyrkan, hvarefter jag sedan hem åt middag tillsammans med Böning och dervid drack ut en butelj Medoc, utom en sup, ett glas öl och en kopp kaffe. Jag ansåg mig förbunden till denna artighet för att hälst på

Sid. 194.

något att gengälda de verkliga uppoffringar af allehanda art, som han gjort för min skuld, ock proponerade jag brorskål med honom. E.m. sökte jag förgäfves Statsrådet Bange. – föröfrigt var jag i dag hem sysselsatt med att skrifva bref till Sofie, Fuss och Kraftman. Till följe af bjudningen i Lördags vid middagen hos Bönings gick jag om aftonen till Generalsuperintendenten Rein, der jag drack thé, 1 glas Nigos och åt qvällsvard med en liten sup och 2 glas vin. Hemkom först efter midnatten.

D. 9. Affärdade jag med posten bref till min hustru och till Kraftman i Katjas, äfvensom till Fuss i Petersburg. Böning lät bjuda mig på frukost i sitt Contoir. Det bivistades utom af mig äfven af Pastor Aijmeläus, Söderström och en annan Svensk Olsson. Dervid tog jag utom en droppsup 3 glas Port och 2 glas Rhenskt vin. – Statsr. Bunge hade, då jag om morgonen besökte honom, budit mig till middagen, utan ceremonie och andra främmande. Jag gick dit derföre endast i surtout. – Dervid utom en liten sup endast ett glas öl och ett glas vin. – Först kl. 7 om aftonen kom jag till afresa med Pezold. – Vägen till Pernau går genom förstaden af samma namn och de små byarne Pääskylä och Poppis å en med tallskog bevuxen, till en del med åkerfält betäckt sandmo först till Poststationen Fredrikshof, [i marginalen: 19 ½ v.] hvarifrån det vidare gick å en omvexlande och kuperad [i marginalen: 28 ½ v.] äfven med löfskog bevuxen mark upp till Runafer, dit vi ankommo vid midnatten och derföre der togo nattkvarter. På detta håll passerades eller sågos små byar: Wigalaus, Äesmaa och Ruila samt Kerva gods tillhörigt en Baron Ungern. Hvad man i Esthland ser på hvarje verst, äro såkallade Krüge (Esthn. Körts), stora och långa mest, såsom boningshusen, med svartnad halm betäckta stenbyggnader innehållande på båda ändarna stora lider, för att der kunna placera fordon, lass och resandes equipager. Midt på byggnaden presenterar sig under det långt framhängande taket på ömse sidor af sjelfva ingången 3 till 6 fönster hörande till boningsrummen och herbergen. – Det qvasityska namnet härstammar utan tvifvel ifrån det svenska krog, såsom ock det hela i sig sjelft är en verklig krog der den resande Esten finner för pengar förnämligast (öl och brännvin. – För ståndspersoner (Saksad) skall ock merändels finnas en snyggare så kallad Tysk kammare (deutsches Zimmer); der de med egna equipager och hästar eller med lejda farande taga in för att uppehålla sig under betande eller för att tillbringa natten. – Posthusen underhållna af adeln, äro försedda med flera kamrar elegant inredda med soffor, speglar, tablåer å väggarne och till och med fortepiano.

D. 10. Efter att hafva druckit kaffe och afliqviderat för skäligt pris vårt nattkvarter och förtäring, fortsatte [i marginalen: 25 v.] vi kl. 6 resan vidare till Setkülla⁶²⁷. Hället dels skogigt, dels flackt med Vardijöggi med ett gods af andra gods vid vägen Wajmöjs och Orjatimöjs. Mot slutet å en stor flacka Marjama⁶²⁸ kyrka. – Derifrån skulle vi haft ginast till vår bestämmelse St. Michelis, men som sidovägen dit skulle utgöra 35–40 verst då passagen för tiden sades vara för stor, för att länge kunna umbära tröttnade hästar så sade sig postkommissionen ej kunna befordra oss å den raka vägen, också fingo vi i alla fall

Sid. 195.

vänta öfver en timma, innan vi fingo hästar, hvilken tid P. använde för att teckna situationen ehuru der af Runafer skulle hafva varit mycket vackrare, såsom han dock först vid var afresa varseblef. – Hället till Jeddifer mera jemnt, men skogigt, äfvensom till en del kärr. Vägen såsom i allmänhet rätt god, ehuru på sina ställen något sandig, för hvilken omständighets skuld man nödgade oss att

⁶²⁷ Setküla

⁶²⁸ Märjamaa

taga 3 hästar; då vi ända tills nu hade framkommit med 2. – Tvänne bäckar Konafer och Kosch, passeras, hvilka för sin grundhets skuld icke ens hafva någon bro, utan endast för fotgångare en lång spång af balkar. Kosch kunde kanske komma af Koski. – Dervid ett gods af samma namn; sedan mot slutet af hållet ett annat gods Fickel, på sidan, på Esthniska likväl Wikalus kalladt. Vägen befanns i det hela mindre sandig än man hade föregifvit den vara och uppgiften derom således endast en qvart för att få mig att efter podoroschnan [i marginalen: 19 ½ v.] taga 3 hästar. – I Jeddafer ville man i början alldeles icke lemna oss hästar annorstädes än till nästa poststation i Hallik och förkunnade oss att vi i alla fall måste vänta i flera timmar, då inga hästar skulle finnas. En Grefve Pahlen hade passerat öfver natten och först om morgonen afrest med 12 hästar. Utomdess hade tillsammans med dess en med 3 hästar förspänd kalesch ankommit, innehållande 2 unga damer, hvilka redan i Runafer före vår afresa upphunno oss och sedan mest följt oss hit. De talte endast franska, hvarföre jag måste agera tolk emellan dem och värdsfolket; de sades vara Gouvernanter bestämda till ett gods. Franska språket anses för ett hufvudvilkor vid den adeliga Aristokratiens i landet uppfostran. Då vi blefvo förviste till en längre väntan och dagen var tämligen framriden, så beställde jag åt oss på stället en middag, hälst ock så flera granna equipager förspända med 3 och 4 hästar passerade stationen för att såsom det hette, spisa middag på ett närbeläget gods. P. begagnade tiden till att afteckna en esthnisk piga i huset med sin egendomliga Müts. Vid middagen en sup och sedan en kopp kaffe; den bestod af en köttsoffa samt en köträtt med potatos. Derefter hann jag än taga till och med en timmas lur, innan hästar kunde fås. Postkommissarien erböd sig att till och med låta föra oss fram ända till St. Michels Pastorat; men fordrade derföre en dubbel betalning, hvartill jag måste beqväma mig, då jag ej kunde vara säker, om man ifrån följande station skulle vilja föra oss för blott vanlig skjutslaga på en sidoväg. Dessutom hade vi derifrån redan fått åka ett godt stycke tillbaka. Egenteligen skulle vi hafva att följa den Pernauska postvägen intill St. Jakobi kyrka; men redan efter några få verst föreslog oss skjutspojken att taga af åt höger på en byväg hvarigenom vi skulle hafva mycket genare. Vi befunno oss sedan inom lifländska Guvernementets område (gränsen är blott 2 ½ verst ifr. Jeddefefer) och kommo snart midt in uti Laugerma, den första by, som jag haft på hela resan ifrån Rewal. Jag begagnade mig af tillfället att bese en Esthnisk bondes boningsrum. Det utgjordes af en afdelning utaf ett stort med halmtak försedt trähus (endast kyrkor, herregårdar och krogar äro till det mesta af sten) eller rättare träbyggnad och fick sin enda upplysning af den vidöppen stående dörren, i sig sjelf så låg, att man knapt kan komma in utan att böja sig. Då samma dörr utom sin egenskap af enda fönster tillika tjente till skorsten, så var rummet varmt, ehuru det nu för momangen ej eldades, ej utan rök. Golfvet var smutsigt, men åtminstone starkt; ty det utgjordes, af hård sten (Fliess), hvarpå landet öfverhufvud har stor rikedom, hvarföre ock med rätta gärdesgårdarne för åkrar och andra inhägnader på många ställen

Sid. 196.

äro af sten. Huru det skall vara beskaffadt med ljuset uti ett sådant rum, kan man lätt föreställa sig. Ock torde det i sanning vara bättre om vintern, då man lyser sig med brinnande pärtor. En gammal gumma bød mig sitta på en högst simpel hög trästol, medan hon anordnade, att man uti en kippa skulle hämta rent vatten att dricka ur en brunn, som hon påstod vara den bästa i byn och äfven i

allmänhet mycket god. Enkelhet och en ytterlig välvilja utviste sig uti allt, hvad hon sade och gjorde. – Jag anställde inom mig vemodiga betraktelser öfver hvad jag såg och hörde, och min fantasie sväfvade dels uti de finska, dels uti de äfven ojemförligt bättre Ingermanlandska bondstugorna, medan den tillika föreställde mig hela stäten af de praktfulla equipagera, i hvilka jag på stationen hade sett herrar och fruntimmer fara till Diné. – Straxt efter byn lemnade skjutspojken till och med den ej säfva framåtgående byvägen och böjde ytterligare åt höger på ängar igenom skog och buskar. Farten blef allt svårare och slutligen befunno vi oss framför gärdesgården af ett stort sädesfält, som han började nedrifva, då i detsamma en karl ankom och som började gräla öfver oss, samt hotade att borttaga hästarne. P. medlade på Esthniska, hvarefter han åter fastsatte gärdet och hänviste pojken till en grind som skulle befinna sig längre bort. Farten riktades ditåt, men ingen grind kom och en ristande rännil med snår och buskar tvang oss att vända om för att fara mot motsatt håll och kringränna fältet. På den sidan fanns emedlertid en grind, som öppnades, hvarefter vi midtigenom sädesfältet åkte upp in uti en by Wanemaa, igenom hvilken vi äntligen kommo ut på en ordentlig ifrån St. Jacobis kommande och till St. Micheli förande kommunikation, sedan vi likväl först vid ett hofläger, igenom hvilket vi måste passera måste uthärda ett nytt anfall af den förre karlen med tillhjälp af par andra. Man gjorde ånyo min af att göra beslag på hästarne, lät oss emedlertid slutligen passera, sedan man eftertryckligen lextat upp skjutspojken, hvars fel alltsammans visserligen var och för hvilken det påståendet tjente till ringa ursäkt, att han förut farit den gifna vägen om vintern. Å den stora vägen hade vi omvexlande stora sädesfält eller slätter och kärr med en by Eertsike och sedan ett gods kalladt Keismaa. Sist kommo vi till en [i marginalen: 35 v.] stor ekpark och efter densamma till St. Michels kyrka. För hela resan dit hade jag, såsom sagdt betalt dubbel skjuts för 36 verst, ehuru det egenteligen blott skall vara 35. NB. öfver St. Jacobi. Den vägen, som vi i sjelfva verket kommo, torde med undantag af de krokar vi nödgades göra, ej vara mycket öfver 20 verst. Hela denna excursion hade jag företagit på Generalsuperintendentens Rein i Reval rekommendation för att besöka ortens Pastor, prosten Glanström, hvilken han hade rekommenderat mig såsom den bästa kännaren af Esthernes både språk och Nationalitet uppå hela min väg och tillika skrifvit till honom för att förbereda honom uppå min ankomst. Detta var tillika det första Esthniska prästhus, som jag skulle lära känna och jag beträdde det således med stor nyfikenhet. Medan det yttre var interessant, en rymlig gård till en del omgifven med planterade träd och mera uthus, än man finner hos bönderna. – Midt uppå den gröna gårdsplanen lågo stora lärftsstycken utbredda att blekas hvita som snö. Nästan hela fonden upptogs af en gammal grå charactersbyggnad med 8 fenster och 3 rader 4-kantiga rutor och med torfbetäckt tak. Vi trädde in genom en liten förstuga uti en slags rymlig tambur och sedan i en rymlig sal med hvitmålade väggar, en flygel och framför fenstren häckar af Reseda. – Sedan vi en stund väntat, om man ej skulle komma att taga emot oss, beredde vi oss sjelfva att gå in uti den

Sid. 197.

öppna af 3 ifrån salen förande dörrar, då genom samma kammare utur en inre kammare en liten gammal man kom emot oss, klädd uti frack, långa blankade stöflar, allt klädd uti svart med hvit krage och hvit Schmisett. Jag rekommenderade mig med en hälsning ifrån Rein, ifrån hvilken husets värd sjelf sade, att han fått ett bref angående mig. En viss originalitet framlyste i hela hans

väsande, utan flärd och krus var han enkel, men höflig, talte långsamt och afmätt gemenligen mera sakta, men efter små pauser och i mon af talets objectiva innehåll höjande sin organ med kraft och eftertryck. På min fråga, om han ej, såsom namnet Glanström, tyckes antyda, härstammade ifrån Sverige eller Finnland, svarade han att hans farfader varit kongl. Svensk räntmästare i Rewal afliden 1703. Utaf honom hade en mängd Glanströmmar, hvilka mest alla varit präster, härstammat; men nu vore han den ende öfrige och med honom skulle hela ätten komma att utgå. Han var neml. ogift, men redan 62 år gammal, föröfrigt än rätt frisk. Sedan våra effecter blifvit inburne uti främmandekammaren, med en soffkammare innanföre, förde oss gubben uti sin egen kammare, satte sig i fonden uti en gammal länstol och bød oss sitta uti 2 andra, samt stoppade sig en pipa, då han hört, att ingendera af oss rökte. Hans conversation var rätt interessant och det yppade sig snart nog, att han ej förgäfves varit 39 år präst på stället. Under thé och sedan qvällsvard med en liten sup språkade vi till inemot midnatten med honom.

D. 11. På f.m. efter frukosten kom ägaren af det blott $\frac{1}{4}$ verst ifrån Pastoratet belägna godset Keblas, en ung Baron Üksküll Bernhard för att bjuda oss ner till godset på middag. Vi foro dit med vår värd. Vi funno der en krets af ankomna slägtingar och par andra fruntimmer såsom gäster. Den förnämsta af dem var baronens Grosmitter, en Geheimerådinna och Senatorska född Sivers. – Vid middagen en sup och 1 glas rödt vin. – Allt hade en förnäm Aristokratisk air, dock med mycken fin- och befehenhet samt bildning. – En stund efter kaffet återvände vi till prästgården, hvarefter jag uti prostens droschka med en ung man slägtinge gjorde en [i marginalen: Treumuth] utfart åt N. genom byn Kidra till det midt uti ett ofantligt stort och vattenrikt kärr beläget gammalt fäste, som hos [i marginalen: 6 v.] Letten Henrik skall kallas Soontagana men nu vanligen kallas Marlin. Det är en från kärret betydligt (efter förmodan cirka femton famnar) sig höjande kulle af irregulär fyrkantig form, innehållande i periferie vid öfversta upphöjningen 284 steg. – På norra sidan äro ännu spår af stenmur. Sjelfva toppen är besädd med säd, som skall växa mycket bra utan all gödning. På sidobranterna har man försökt att gräfva uti den steniga jorden, men ej funnit annat än kol. Förut skall man dock äfven hafva å platsen stött på människoben. Nära denna antiqvariska plats finnes 2 under Pastoratet lydande Esthniska gårdar, hvilkas nu ena innehafvare säges härstamma ifrån utländsk furste, som uti fordna tider redan der haft sitt säte. – Då dessa bönder således vara mera behållna, så besåg jag äfven deras bostad med hela inredningen af huset. Det var, såsom vanligt af träd och halmbetäckt. Uti ena ändan var en stor öppen afdelning med golf af hårdnad lera; den skall tjena till ria om hösten, om vintern deremot till fähus. Näst invid den var boningsrummet med ett litet fenster af några små rutor, hvilka jemte den öppna låga dörren nog svagt upplyste det ej alldeles rökfria rummet. Först efter en stund började ögat vänja sig vid ett så svagt ljus; men rummet hade intet föremål af särdeles vigt att uppvisa utom den stora ugnen af fältstenar, som upptager ett helt hörn och om vintern äfven skall

Sid. 198.

tjena till sofställe för qvinnor och barn. Samma ugn tjenar äfven att värma ett annat rum bredevid och utgörande den andra ändan af byggnaden. Det har ock ett eget fenster, äfvensom en egen

ingång utifrån, men står igenom en liten särskild dörr i sammanhang med det egentliga boningsrummet. Der förvaras hvarjehanda victualler och husgeråd, samt upptagas främmande. Sådant skall i allmänhet byggnads- och boningssättet uti hela orten vara, endast uti Tallinska kusten skola bönderna bo något bättre, såsom de ock utmärka sig genom större välstånd och Industrie. Uppå åkrar bredevid nöt man uppå ock med oxar plöja den ytterst stenbundna marken, karlar och qvinnor om hvarandra. Man sår råg, korn och något hafra, än mindre hvete. Bohvete skall här nästan alldeles icke nyttjas, men väl uti andra tragter. Deremot skola poteter allmänt brukas, också kål, samt något ärter och bönor, rofvor nog litet, äfven vid den lilla byn Kibra befanns en liten krog, såsom Aristokratien uti hela landet öfverallt sörjer för slika demoralisationens plantstäder. Bonden har neml. sjelf ingen rätt att bränna brännvin, detta är adelns privilegium och har den derföre öfverallt låtit uppföra mer eller mindre väl inredda krogar, upplåtna åt esthniska byar, hvilka der utminutera brännvinet åt allmogen antingen såsom Possessionaternas Commissionärer eller ock såsom paktare och handlande för egen räkning, i det de sjelfva förse sig med handelsvarorna och endast betala till egarne en viss summa årligen. Det skall finnas krogar, der äfven resande ståndspersoner kunna erhålla allt hvad de åstunda; men deras antal är inskränkt; uti alla och äfven de sämsta säljes deremot brännvin. Väl skall det egenteligen heta, att sådant endast får ske för contanta penningar (till inskränkning af fylleriet); men då det blott är en skrifven författning, så efterlefves den icke och den arme bonden släpar sin spannmål, ja till och med bröd till krogen. Att sjelf resignera på hela drycken, dertill kan han icke mera af egen kraft höja sig, hälst han visserligen å andra sidan, behöfver hälst något att stärka, dels trösta sig med under det hårda förtryck, hvaruti han allt fortfarande lefver. Den så mycket beprisade frihetsförordningen af krigs Ac. är endast illusorisk, medan de flesta äro utur stånd satta att flytta annorstädes med bo och bohag, sedan de uppsagt sig. Dels äro de af sig sjelfva för fattiga dertill, dels ställa herrarne de missnöjda sådana efterräkningar att den lilla förmögenhet, som de kunna hafva i behållning icke mer förslår till någon utflyttning. – I dag har jag ock besett församlingens lilla, men vackra kyrka. Den är alldeles enkel, men åldrig, om också ej så gammal, som allmogen skall förmena. Intet historiskt datum finnes föröfrigt angående dess ålder, om man undantager inskriptionen å en kalk, som efter en Inskription innebär att 1682 en Henrik Göseken (en son till Grammatikern) varit kyrkoherde härstädes. Af honom skall ock finnas ett dokument, hvaruti åtskilliga interessanta data förekomma om den tidens tillstånd. Tyvärr kunde prosten icke återfinna afskriften deraf (Originallet skall förvaras i Consistoriearkivet i Rewal); men erinrade sig hafva läst ibland annat, att man den tiden ännu skall hafva känt 13 särskilda offerplatser och att man hvarje halft år ömsom med sång beledsagade än en manlig än en qvinnlig Gudomsbild ut på åkern. [i marginalen: Som sedermera ock excerperades af mig, hvarföre det följ. är att rättas.] Hustrun hade man då än brukat röfva (tömmadt) och det hälst ifrån badstugan alldeles naken, hvaraf blodiga strider stundom uppstodo, ännu till en del symboliserade igenom bröllopsbruken. – Skaror med svärd och skjutande, uppå en röfvad qvinna afskars håret och fick hon ej förr låta sitt hår växa innan hon fått det första piltebarnet. Öfverhufvud hade under Gösekens tid många nationella bruk och plägseder herrskat, deribland de såkallade

Mängituad, lekstugor, der ungarlar efter Gösekens uttoget "unsichtbar betasteten "flickor". – Äfven Prosten hade i sina yngre år än hört talas om sådana stugors tillvaro och sjelf varit vittne till den munterhet, som lifvade nationen, så att bröllop och fester firades, och gemensamma arbeten verkställdes under afsjungande af gamla folkvisor, hvilket allt numera genom Herrnhutismens förderfliga inflytelse alldeles försvunnit, så att man nu misslynt tiger eller drar sig att suppa eller i christelig ifver baktalar sin nästa. – Offerplatser skall man ännu efter traditionen benämna lisi (finsk. hiisi). På en sådan har Prosten funnit en offerklubba af sten, som han ännu förundrar jemte en stenstridsyx, som han funnit i sina yngre år på Prechofs ägor. Äfven en krökt plogbit påstår han sig hafve sett af sten, men hvilken man sönderslagit innan han fick den hem från fältet. – Gemenligen hafva de gamla

[i marginalen: Klubbans vigt är 16 tt. hela höjdens (eller längden) 10 ½ engelska tum (Zoll); breddens basis 4 ¼. Vid ingröpnigen 4 och hufvudets 7 ¾. Yxans längd 7 ¼, basis 2 ¼, ingröpnigen 1 ¾, hufvudet 3 ½ eng. tum, vigten 2 U. E.m. vid mitt besök i Marlin funna bilan väger 4 [skålpund]. Längden skall 8 ¼ med en ½ tums krökning uppåt i framändan, bredden af basis (skaftet) 2 ¼, ofvan 5 1/9 engelska tum.]

offerplatserna funnits på kullar af små holmar eller ställen, hvilka liknade sådana. Hafvet har fordom sträckt sig längre in i landet och efterlemnad de många kärr, af hvilka stränderna på långa distanser än äro uppfyllda. På det ofvannämnda hållet i N. om denna kyrka, der man till och med skall hafva än funnit en skeppsköl och ett ankare. Öfverhufvud kan hela denna socken egentligen betraktas för en ö, då den på alla sidor är omgifven af stora kärr. Den ligger uti båda Guvernementen Lif- och Estland, ehuru kyrkan och pastoratet befinna sig uti en svit [?] af det sistnämnda. Såsom Finnen älskar ock Esten att bada sig hem på lördagsaftonen, hvilket han ock genom sitt beständiga vistande uti evig rök, så väl behöfver. Beklagligt nog skall dock ej hvarje hus ens hafva någon egen badstuga utan derföre bada sig uti sitt eget boningshus. NB Gudomligheter upptagne äfven af letter att sluta efter vissa talesätt, såsom Pörgö helvete (lith. Perkun) och efter Lett. Pikkol dödsguden Kolj eller Koj, såsom då man skrämmer barn med: Koj tuleb och deraf verbet Kolitama skrämna. -

D. 12. Då prostens tillika är sin församlings läkare och till den ändan är försedd med ett litet husapotek så anlitas han beständigt af folk af alla åldrar och kön och vi hade således redan i går tillfälle att se en mängd nationella både drägter och fysiognomier. I dag ökades deras antal än mer derigenom att en mängd hustrur voro kallade till pastoratet för att låta vaccinera sina barn och P. fick således tillräcklig sysselsättning att porträttera flere uti deras Kostymer. Det mest utmärkande består uti kvinnornas hufvudbonad tanud, motsvarande de finska tanut, men vida större och ifrån hjessan något bakåtlutande, utstyrda med hvarjehanda brokiga utsyningar och rader af pärlor. Karlarne bära deremot små svarta mössor. Det merändels blonda (sällan svarta) håret hänger ned fritt öfver axlarna på båda sidor. Både karlar och kvinnor bära en svartbrun långrock, framtill utstyrd med en eller par täta rader med stora knappar, hvilka dock hos kvinnorna tjena endast till

prydnad. Då deras rockar framtill äro öppna och bröstet betäckt med en mest blå bomullsduk, hvars ändor äro in uti rocken som bak på ryggen har 5 små veck. Numera hafva dock karlarne korrta hvita lärftröjor och böxor, korrta, men mera sällan långa af samma slag. Strumporna äro ombundna med rosor bakom knäet, och nedan till korsvis öfver skorna. Qvinnornas strumpor äro brokiga.

D. 13. Då P. ännu icke hade hunnit fullända sitt landskapsstycke (utsigt af kyrkan) så kom vår resa att uppskjutas ända till kl. 3 på e.m. ehuru den var ärnad att företagas straxt efter frukosten. – Prästen hade den godheten att låta föra oss med sina hästar uti en såkallad Planwagen

Sid. 200.

ända till staden Pernau, hälst Treumuth [i marginalen: 40 v.] som der tjenar uti ett handelshus, äfven skulle inskickas. – Vägen gick först förbi Keblas gods en hop bodor, der om hösten Michaelis en stor marknad hålles, och en dertill hörande by Piisoo, hvarefter en lång hed följde och det af Kejsar Paul till inrättning af ett adeligt Jungfrustift i Fellin för oförsörjda fröknar anslagna godset Kokinau följde. Sednare emot godset Friedenthal löfskogar. Der är ock en poststation, vid hvilken vi efter 18 versts resa kommo uppå den Hapsalska postvägen, som sedan följdes ända till staden. Omgifningarne mer flacka fält och åkrar än skog med en hop krogar och enstaka gårdar, samt Audera's kyrka. Nära till staden kommo vi åter på den Revalska vägen också på 2 bryggor öfver Sänk och Pernau å inuti den af Drottning Christina nyanlagda lilla af circa 4000 invånare bebodda staden, der Fr. förde oss till Heinelnska värdshuset. Såsom staden är mera ny, så har den tämligen breda gator, stenlagda såsom Rewal på svenskt vis. Staden är omgifven med jordvallar och har 3 kyrkor, en rysk, en tysk och en Esthnisk. – Då vi för den fördröjda afresans skuld icke hade kommit till någon middag, så beställde jag mig om aftonen och drack thé, emedan P. var ute att hälsa på bekanta.

D. 14. Äfven jag hade ifrån Freytag i Petersburg hälsningar till Helm, öfverläraren vid stadens storskola, hans svåger, hvilken jag derföre uppsökte. Han erböd sig att vilja följa mig till en 2 verst utom staden boende Hr. Grebner, som uti längre tid varit förvaltare af Kronogodset på Künö och hvilken jag derföre önskade träffa, för att underrätta mig om der ej ännu funnes afkomlingar af Svenskar, såsom jag genom uppsatsen i Inland blifvit upplyst och äfven af sjelfva öns namn jemte benämningen af en by Rootsikylä kunde sluta. Man sade oss i staden, att han i går afrest till Rewal, men gaf oss anvisning på en annan ung man, hvilken ock öfver ett år hade varit på ön. Vi uppsökte honom och han försäkrade äfven, hvad man här i nejden allmänt påstår, att der åtminstone numera skola bo endast Esther och talas endast Esthniska. Dock skola de åtskilja sig genom ett rikare uttal emot fasta landets inbyggare (t.ex. d för t i käde för kätte). Också skola de kläda sig i hvitt, hvad man dock förklarade härröra af deras näringshvärf om vintern (skälfångst) i likhet med isen. En mera beaktningvärd omständighet torde den höga och smärta växt vara, som de tillika anmärkas hafva. Och yttrade han, att de lefva renligare än fasta landets invånare. Man hänviste mig till ett annat hus, som man förmente att jag skulle få träffa den nuvarande förvaltaren, eller åtminstone få

underrättelser om honom, ifall jag ville resa dit. Det huset uppsöktes och jag erfor der, att förvaltaren för närvarande funnes på ön, der man rådde mig att resa öfver Podis (35 verst) hvarifrån jag kunde blifva förd i båt de återstående 12 versterna, och ifrån ön skulle jag sedan kunna fortsätta resan vidare endera ända till Salis eller till den midt emot ön liggande stranden af Rigiska vikens östra kust. Då en sådan resa, oaktadt Künöboernas berömda skicklighet i sjömanskap, berodde af väder och vind och således kunde åstadkomma lång tids utdrägt emot en problematisk vinst, så slog jag det projektet ur hågen och beslöt att fullfölja min gamla plan att resa till Salis landvägen längs sjelfva kusten. – Då mitt

Sid. 201.

quarter var snedt öfver Esthniska kyrkan, så hade jag godt tillfälle att se en mängd Esther och Esthinnor ifrån kringliggande trakter uti deras helgdagsståt. Hufvudbonaden här är nästan som i St. Michaelis med tuno antingen utsmyckad eller ock förmodl. hos fattigare och äldre, helt hvit. – Dock gäller det egent. endast om gifta qvinnor, flickor hafva håret antingen löst hängande ut öfver axlarne, eller uppfladt omkring hufvudet. Deremot föra de ogifta och äfven unga gifta särdeles stat med pärlor omkring halsen stundom i 2 rader. Dervid äro festade igenom ringar stora silfverpenningar Ryska Rublar och Svenska riksdalrar antingen helt enkelt eller ock uti tillgjordt krimskrams. Sådana stora silfverpenningar hafva somliga ända till 3 bredevid hvarandra. Kjorteln brokig af hemväfdt rödt eller blått eller grönt randigt ylletyg med en egen begärning nedan, som synes under den långa svarta rocken hos dem, som bära en sådan; ty somliga hafva endast en tröja af samma tyg, som dock har åtminstone en strimma af rödt garn öfver ryggen omkring lifvet eller ock en guldgalon. Äfven många karlar hafva å sin hals ock krage och fickor kantade med rödt garn och stora knappar framtill tätt vid hvarandra. Qvinnorna bära merändels ock ett litet lärfts förkläde, de må föröfrigt vara klädda i rock eller i tröja. – Efter en stunds vistelse i Esthniska kyrkan, gick jag med Helm att spisa middag vid tabl d'hote, der dock inga vidare än vi voro. Dervid en sup och en kopp kaffe med 3 rätter (köttsoffa, stek med salat och bakelse med sylt) och för alltsammans blott 30 kop. silfver. – E.m. gjorde jag ett besök hos fru Rosenplänter, enka efter den tyvärr först för 7 veckor sedan afledne Esthniske Pastoren härstädes. Mitt egentliga ärende var att få köpa det 9de Häftet af hans utgifna Beiträge eller ock hela samlingen med undantag af de 2 häften, hvilka jag förut redan äger. Hon lofvade låta söka tillsammans ett exemplar att skicka åt mig. Sedan hos Helm, som trakterade med thé hvarefter jag följde honom till stadens theater der man gaf Zopf und Schwert von Gutzkow. – Efter denna angenäma distraktion följde jag honom ännu sent ut till den 1 verst utanför Rigiska stadsporten belägna Brunnssalongen, der det äfven var musik. Jag hemkom först vid midnatten.

D. 15. Jag hade ärnat afresa i dag, men då resan skulle ske med lejda hästar och en stadsforman fordrade för mycket, en bonde deremot ifrån Souk, hvilken den tjenstaktige Treumuth hämtade till oss, lofvade föra oss ända till Salis billigare, blott vi ville vänta till morgonen, så beslöt jag att till dess uppskjuta resan. Emedlertid gick jag om f.m. till Madame Rosenplänter, hvilken jag tillika bad om att låta visa mig sin afledne mans bibliothek, då jag uti sista häftet af hans Beiträge inhämtat, att

han ägde en vacker samling af Esthonica, såväl tryckta böcker som handskrifter. Dervid lärde jag uti enkans svärson känna en landsman, förafskedade ryttmästare Kryger ifrån Helsingfors, nu egentligen bosatt uti Wichtis socken. Den esthniska samlingen af biblioteket var i sjelfva verket ej obetydlig, ehuru handskrifterna mest utgjordes blott af predikningar och diverse Collectaneas angående Esther och andra beslägtade folkslag. Allt vittnade om den aflednes arbetsamhet och ordentlighet. Äfven för enkans skuld köpte jag alla de 18 häften af Beyträge

Sid. 202.

hvilka än fattades mig, ehuru priset af 45 Rubel var nog dyrt. Några äldre grammatikaliska verk ville man ej särskildt aflåta innan man försökt att blifva af med hela samlingen. Man trakterade mig med en frukost jemte sup och ett glas portvin. – Just när jag trädde ut från huset, stötte jag oförmodadt uppå gatan på Helm, med hvilken jag derföre gjorde några slag på de närmaste gatorna och sedan åter spisade middag på samma ställe som i går, åter en sup och en kopp kaffe. – Jag hade yttrat för Treumuth, att jag gerna önskade få tag uti någon, som länge vistats på Kynö. Till följe deraf kom han e.m. att föreslå mig att följa sig utanför staden till en der boende gammal gumma ifrån Kynö. – Äfven hon bestred existensen af Svenskar på ön och sade sig icke ens hafva hört förtäljas, att sådana der funnits, eller att Svenska blifvit talt. Uti lefnadssätt, seder och bruk vore ingen skillnad med dem på fasta landet ej heller visste hon uppgifva något annat än att man i äldre tider, icke gerna arbetat om Thors dag aftonen – det enda, som kunde häntyda på Svensk gammal inflytelse. Dialekten sade hon något afvika der genom modifieradt uttal, dels genom idiotrimer, af hvilka hon likväl endast erinrade sig att anföra min syöstin sinne, i.st. f. ma viskasin och se sadi maha för se kukkas mahahan, föll ned. – Öns namn på Esthniska Kihno, Runöns Ruhno. – Helm hade budit mig om aftonen till sig; regn hindrade mig att gå förrän efter kl. 7.

- Interessant språkande ända till kl. 10. -

D. 16. Efter att hafva druckit kaffe (såsom vanl. 2 koppar) afreste jag kl. 6 $\frac{3}{4}$ om morgonen åtföljd utur staden af den artige Treumuth. – Efter 9 verst lemnade vi den öfver holmar förande Rigiska postvägen vid Raja krogen och togo af åt höger på den gamla längs med hafskusten gående postvägen. Såsom man kunde tänka sig, är den sandig å en med tallar beväxt mö. Man passerar endast några krogar vid sjelfva vägen neml. Uulo Körts nära Uulo möjs (gods), Tahkukörts och Wöjstekörts invid en liten kapellkyrka af träd filial under Torgel. Der åto vi litet surmjölk med groft svart bröd och fortsatte sedan resan vidare. Vägen gick längre ifrån hafvet och man passerar stora backar. Åtskilliga af dem synas vara mycket höga, äro betäckta med mossa [i marginalen: ifr. Pernu 38 v.] och bevuxna med tallar. Uti Gutmansbach på Esthniska Ädemöjs, är åter en liten trädkyrka, hvarest prästen ifrån Torgel sades predika hvar 4de vecka. Vi åto i krogen middag, salt braxen, ägg och filbunke jemte en kopp kaffe. Krögaren och hans hustru talte Tyska. Hans farfader skall varit född svensk, som dött icke alltföre länge sedan 137 år gammal. Af inkomsterna för de här sålda varorna erhåller han 10 procent. Derifrån reste vi vidare nära invid stranden igenom Kabli by, Orrenhof Esthn Orajamöjs och Tonismanndorf intill [i marginalen: 23 V.] intill Elnast by, på Lettiska Ajnasch. Gränsen för den Esthniska befolkningen skall vara i det 8 verst derifrån belägna

Orrenhof. Här skall den redan vara blandad; å krogen förstod man knapt Esthniska och likaså litet Tyska. Det första inträdet på Lettiska gebitet var ej mycket lofvande och den så kallade ryska kammaren ytterst stökig och otreflig. Icke destomindre beslöto vi att der tillbringa natten, då hästarne af den sandiga vägen voro trötta och dessutom för sent att komma mer i tid fram till Salis. – Jag fick litet sofva för loppor.

D. 17. Ehuru värden i går lofvat oss kaffe hette det på morgonen, att sådant ej funnes och vi afreste kl. inemot 6 utan att hafva förtärt något. Efter att hafva passerat en by, som vår Estniska skjutskarl kallade Pujste

Sid. 203.

anlände vi kl. 7 ½ till Salis kyrka [i marginalen: på Esthniska Sallits 12 verst ifr. Ajnasch] der vi funno i krogen ett större comfortablare rum än det i Ainasch, vakade ock samt drucko kaffe. P. gick till prästgården, för att rekognosera hvar vi skulle få qvarter. Han återkom med underrättelsen, att man väntade oss på Nysalis gods längre fram tillhörigt en Vegesack, likasom Pastorn en styfson till Pezold, i Lemsal boende svåger. – Sedan vi å en färja passerat Salis å, som här flyter ut i hafvet, hade vi blott en liten skog att fara [i marginalen: 6 v.] igenom till det nämnda godset, hvaräst vi med mycken välvilja och hjertlighet emottogos och sålunda befunno vid första målet af vår resa. Vid middagen en sup, 1 glas öl och 1 d^o vin och en kopp kaffe, after théet förde oss värden till ett vid sjelfva hafsstranden beläget hus, utgörande ett härberge tämligen comfortabelt med 2 större fenster. Der bodde en gammal livisk enka 90 år gammal, men som påstod sig icke mera minnas Liviskan och angående densamma och stammens fordna förhållanden vägrade alla upplysningar. Esthniska talte hon bra. En annan något yngre gumma var medgörligare, men sade sig ingenting veta eller hafva hört om forntiden. Hennes dotter den egenteliga värdinnan var fattigare, men talte icke mer språket, ehuru hon påstod det. I allmänhet uppgafs hela antalet af de personer, som i gebitet än talte eller åtminstone förstod det utgöra 3 karlar och 6 qvinnor, alla äldre personer. Hos barnen är lettiskan rådande, gården kallas Kägul. – Uti en annan gård Dzenne funno vi uti värdinnan med dess moder individer af bättre capacitet, ehuru de förmodl. talte mer Lettiska än Esthniska. Även der voro boningsrummen (egentl 2) mer snygga och ljusa än de Esthniska, hvilka jag förut hade sett.

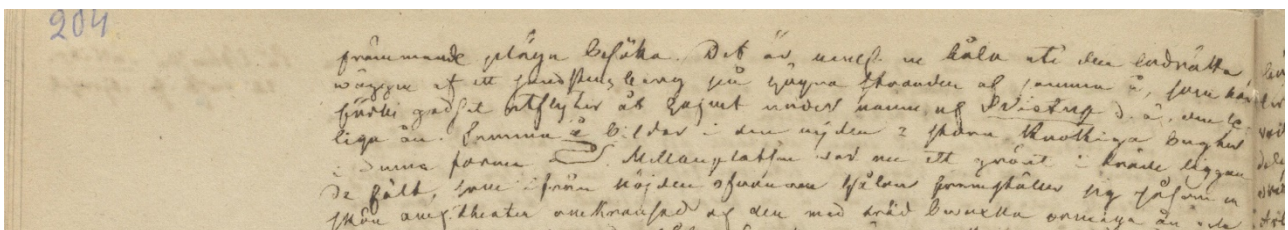
D. 18. Yppades än flera Liver än, dels värden sjelf förut hade känt, så att vi utom den gåriga gumman hade 5 karlar till vår disposition, deribland 3 gamla gubbar. Vi hade således fullt göra, P. med målande och jag med skrifvande. För att hjälpa mig måste jag taga ett Esthniskt och Lettiskt lexikon till biträde, då värden sjelf ej var närvarande, som bäst genom Lettiskan slog sig ut med dem. – Efter att hafva suttit hela dagen, gjorde jag om aftonen en liten promenad.

D. 19. Aflade jag strumpor, men fick disposition till snufva, hvarföre man gaf mig om aftonen sent thé för att svettas om natten, hvilket ock inträffade. – För öfrigt var dagens sysselsättning densamma som i går, dock mindre afbruten och med en promenad om aftonen.

D. 20. Medan P. var ned vid stranden, för att fullända sitt i går uti herberget begynta arbete, fortfor jag hem med det språkliga examinatorium, hvarvid värden i afseende å Lettiskan hade gifvit mig till stöd sin förvaltares son, som ifall man ej förstod min dåliga Esthniska, medlade på det Liverna sjelfva mest bekanta Lettiska språket. I dag hade jag åter en man, hvars organ var mer otydlig, äfven som själsförmögenheten ej heller utmärkt. Emedlertid tycktes han sjelf hafva öfvat upp sig. Dock kostade ansträngningen synbarligen på honom. – (En äldre man hade i går yttrat sig, att han mycket häldre ville bränna kalk). Jag förafskedade honom derföre något förr. – På e.m. var utomdess en utfart aftald, på hvilken värden ledsagade oss, alldeles inåt landet i åska förbi den 4 verst härifrån belägna byn Ikskul till ett ställe, som längesedan varit bekant som en förment forntida livisk offerplats, hvilken derför alla

Sid. 204.

främmande pläga besöka. – Der är neml. en håla uti den lodrätta väggen af ett sandstensberg på höggra stranden af samma å, som här förbi godset utflyter åt hafvet under namn af Svietup d.ä. den heliga ån. Samma å bildar i den neijden 2 stora krokiga bugter i denna formen. [se bilden nedan]

Mellanplatsen var nu ett grönt i träde liggande fält, som ifrån höjden ofvanom hålan framställer sig såsom en skön amfiteater omkransad af den med träd bevuxna ormiga ån och skog i bakgrunden. – Der hålan är, är ock stranden på lång sträcka så brant, att man endast långt ifrån på en omväg med försigtighet nalkas den. Jag ville försöka att krypa in uti den, men blef alldeles öfverhöljd af lossnande sand. Ock var hela försöket onödigt, då hålan vid närmare undersökning befanns vara obetydlig. Efteråt upptäcktes ifrån motsatta lägre stranden en annan håla nära sjelfva vattenytan under den förenämnda, hvilken jag ock senare redan på bräder sökte och befann vara 1 ½ gång så lång, som jag sjelf. – Kanske är denna egenteligen den hålan, om hvilken det talas i Herregodsbylagen 11,375. Ofvanpå den öfre hålan ser man öfverst hela stranden allt upp till Bilsa en ingräfning och är det derföre möjligt, att hålan derigenom infallit; såsom det påstås hafva skett redan för längre tid sedan. Efter sägen skall man dessförinnan insatt en hund, som skall utkommit upp på jorden vid Salisburg omkring 8 Tyska mil härifrån si fabula vera. Ofvanom sjelfva hålan är på litet afstånd en gård kallad Kujkul, der den gamle värden också än känner det Liviska språket.

Nedra hålan är ej än synbarligen mycket djup. Vid byn Ikskul skola Svenskarne hafva gräfvit den nu under namn af Jaunup (nya bäcken,) bekanta 4 verst långa kanalen till Salis å, som numera bildar just sjelfva hufvudån. -

D. 21. Hela dagen tämligen träget sysselsatt med en beställd Liv, som jag funnit för den bäste och med den tydligaste organ. Blott om aftonen en liten promenad med värden.

D. 22. Om morgonen reste värden med P. till Lemsal; jag deremot gick till den öfver en verst belägna gården Dzenne för att försöka värdinnans kännedom i Liviskan. Såsom hon ej känner Esthniska, så var gårdsskrifvarens son åter der min tolk och det hela tiden såväl för- som eftermiddagen.

D. 23. Fortsattes der samma arbete, ehuru lärarinnan redan började tröttna och ej mera ville sednare på eftermiddagen. – För att hålla henne så väl, som min Lettiska tolk vann, lät jag ifrån Esthniskan öfversätta gåtor, som ock gjorde sin goda verkan.

D. 24. Ankom den Lettiska bonddomaren, som om söndagen sjelf hade erbjudit sig och med honom var jag hem på godset hela dagen sysselsatt, så att jag ej ens om aftonen i dag kom till någon promenad. – Också visade Thermometern endast 6° och föll sednare till 4. Föregående natten hade det redan varit sådan frost att ömmare trädgårdsväxter såsom Turkiska bönor och dylikt förfrös. – Om natten ny och starkare frost.

D. 25. Den gåriga mannen lät öfvertala sig att blifva äfven öfver denna dagen, som derföre tillbragtes på samma sätt tämligen träget. E.m. återvände herrarne ifrån Lemsal. -

D. 26. Var ingen beställd och jag sysselsatte mig derföre f.m. att

Sid. 205.

börja med ordnandet af mina Collectaneer. – E.m. var jag åter i Dzennet der värden hade låtit anmäla oss förut. – Dagen var något regnig och ruskig samt mitt välbefinnande ej särdeles. – Sönnen har uti sednare tider ock börjat blifva mera orolig. – I natt till och med en pollution. -

D. 27. Arbetade åter i Dzennet både för- och eftermiddagen. Deremot

d. 28. hade jag den följande åter domaren till min disposition uppå godset och arbetade med honom träget hela dagen. – Endast om aftonen en liten promenad till stranden. – Hostan började åter oroa mig, hvarföre jag vid qvällsvarden åtminstone resignerade på den lilla supen, som jag eljest brukat taga.

D. 29. Uppmuntrad af något större betalning, som jag hade i går gifvit åt domaren, hade han erbjudit sig att äfven i dag blifva till min disposition, hvarföre jag äfven i dag fortfor att arbeta med hans tillhjälp, ehuru med något oftare afbrott för att taga mig motion, då maghostan tycktes börja mer inrota sig, så gjorde jag i dag redan om morgonen en halftimmas promenad, en annan före middagen med husvärden, men den längsta om aftonen med hela 7 verst, sedan jag hade druckit thé på ett försök som ej tycktes bekomma mig. – I alla fall var jag denna afton efter min promenad tämligen fri från hostan. -

D. 30. Började jag dagen äfvenledes med en half timmas promenad. Denna dag var den första varma dagen med SV. vind, hvarföre jag beslöt att försöka bada mig i hafvet. – Det bekom mig rätt väl; jag lät blott förleda mig att öfverlemna mig för mycket åt den derigenom stegrade appetiten; så att jag kände mig något besvärad efter middagen. – E.m. var jag åter med Amtmannens son hos Dzennet-värdinnan. –

Juli 1846.

D. 1. Juli. Så före- och eftermiddagen dersammanstädes. Derjemte ock en gång badat i hafvet. – P. skulle i dag föranstalta gipsaftryck af en Livs ansigte, men det misslyckades totalt. Mannen måste ligga öfver en timma och dock blef intet resultat deraf, i det massan oaktadt sin långsamma torkning sedan smulades i stycken. – Det samma var till en del fallet med aftrycket af en annans flintskalliga hufvudskål. – Saken har väl varit den, att P. förut icke öfvat sig uti en sådan operation, såsom han hade bordt.

D. 2. Då vi i morgon skulle afresa, så tillbragte jag åter denna dag i Dzennet, för att än samla ord och fraser så mycket som möjligt och det med sådan ifver, att jag ej ens gaf mig tid att bada. – Om aftonen fattades dock det beslutet, efter P.s önskan och värdens proposition, att vi först i öfvermorgon skola resa.

D. 3. Begagnade jag ej ens åtminstone till simning. – E.m. ärnade jag ännu completera mina collectaneer i Dz. men måste afstå derifrån. Värdinnan, som ej visste, att jag mera var kvar, hade tillställt en bakning och mente att jag ej kunde komma och vara der för den genom eldningen uppstående rökens skuld. På min enträgna begäran lät hon öfvertala sig att anförtro bakningen

Sid. 206.

åt andra och komma till godset för att vara till min tjänst. – Emot vanligheten den sednaste tiden, drack jag e.m. en kopp thé och tog före qvällsvarden en liten sup. – Deraf den sista natten en högst orolig sömn. – Vanliga lefnadsordningen har varit här: om morgonen en kopp kaffe, före middagen en god sup med så kallad frukost med smör och bröd samt någon annan enkom beredd rätt, straxt derpå middag af 3 rätter med ett glas vin och stundom ett halft eller helt glas öl, e.m. en kopp kaffe och sedan qvällsvard af 2 rätter; förstone med en liten sup och sednare utan.

D. 4. Kl. ½ till 10 lämnade vi äntligen det gästfria [i marginalen: 14 v.] godset uti en med värdens egna 4 hästar förspänd Kalesch. – Vägen till Kyrbis gods går igenom skog af både barr- och löfträd och öfver bäcken Viteruppe, sedan igenom öppna åkerfält och öfver en annan liten bäck förbi en spridd by i nejden af den staden Riga tillhörande godset Wickenhof [i marginalen: 9 V.] till den lilla St. Katharinae kyrkan; som är filial af Lemsal. Invid densamma rastades uti en krog, för att låta hästarne beta. Emedlertid spisade vi sjelfva middag utur en matsäck, som man gifvit med oss – smörgåsar med ost och kött samt bakelser och franskt vin. – Krogen underhålles af en Lett, som föröfrigt ej kunde annat än några ord ryska, så att vi hade svårt att slå oss ut med honom. Efter en portion kaffe höll jag en siesta, medan P. ute aftog kyrkan, som för honom hade ett eget interesse, ity, att han i densamma blifvit vigd för 20 år sedan. – Den vidare vägen går igenom dels öppna sädesfält dels vackra löfskogar upp till och längs ett litet smalt träsk Mott, ifrån hvilken den ifrån Nysalis i hafvet utfallande belägna bäcken (Svieluppe) har sin upprinnelse. – Öfverhufvud är marken redan ifrån trakten af Kyrbis mer kuperad och omvexlande med små backar och höjder. Vid sydliga ändan af nämnda träsk [i marginalen: 16 v.] ligger den lilla landtliga staden Lemsal på en höjd omgifven af sädesfält. Efter ankomsten dit kl. 6 på e.m. begåfvo vi oss ut att söka P.s svåger Magistratssekreteraren Tiling, som ej fanns hem, hvarföre vi besökte stadens Apothekare Geelhaar och sedan återgingo till T. som var hem. – Uti honom fann jag en ganska bildad man. Hos honom drack jag thé och åt qvällsvard, hvarefter jag begaf mig tillbaka till värdshuset, medan P. kvarstannade hos sin svåger. -

D. 5. Jag sysselsatte mig i kvarteret med att skriva bref till Sofie, sedan uti protestantiska kyrkan uti lettiska gudstjensten, der jag tillika hade tillfälle att betrakta Letter i massa. De äro af medelmåttig växt, ehuru man också ser en mängd långa personer, isynnerhet karlar. Den yttre habitus och ansigtsbildningen närmar sig till den germaniska. Få vackra ansigten. – Håret nästan utan undantag mörkt och mer svartaktigt, än brunt, tämligen långa, merändels raka näsor, med låga pannor. Karlarne bära mest

Sid. 207.

gråa eller mindre del vitaktiga vadmals rockar ombundna med ett bälte om lifvet. Qvinnornas dräkt hälft tysk med korta tröjor, mörkrandiga kjortlar, hvita förkläden och bjärta dukar eller schalar. Det

mest karakteristiska hustrurnas hufvudbonad, som är hvit och bred, framtill något hvälft med ränder, h^a på sidorna runda sig bakåt. Den platta ingröpingen emellan dem i nacken är besatt med idel väck. Rundtomkring denna korta konkarong, under hvilken nederst spetsar framskymta, är nederst en smal rödbrokig duk bunden omkring pannan. De förmögnare bära ännu rader af pärlor omkring halsen. – Flickornas hår slutar sig i en fläta omkring hufvudet. – Hufvudståten synes utgöras af dukar och Schavlar. – Kyrkan är ljus och vacker. – Utom den protestantiska kyrkan har staden ock en rysk likaledes af sten. Stadens längd är en knapp verst, slutande sig åt O i en smal spets. Husen i allmänhet små och bestående af en enda våning, täcta med tegel.

[I marginalen:] NB. gossar gingo omkring, att bjuda blomsterkransar, tillönskande derfvid allt möjligt uti sjelfgjord sång hvaruti beständigt upprepades refrängen Liigo-Jaan! ett bruk hos Letterna om Johannis-afton.

Middag hos Tiling med en sup, 1 glas öl och 2 glas vin samt en kopp kaffe. – Efter middagen följde oss världens syster till det 2 verst utanför staden i S. belägna Pastoratet. Dess läge utmärkt vackert vid stranden af en insjö, utgörande en pendant till den N. om staden i samma riktning ifrån N, till S. sig sträckande Mott sjön och förbunden dermed genom en liten rännil. – Ändamålet med mitt besök hos Pastor Neukirchen var att få se hans interessanta och märkvärdiga samling af de redan af Kruse beskrifna och uti hans Necrolivonica ehuru dåligt afbildade uti Ascheraden vid öfre Düna funna Antiquiteter. En ny beskrifning med afbildningar är att förväntas af Pastorn sjelf och utkommande i Dresden. Han hade den artigheten att visa oss och en par andra herrar ifrån staden, hela samlingen, öfver hvilken han lemnade oss tillbaka vederbörliga upplysningar, hvilka beviste att han intresserat sig för dem och deras antikvariska vigt. – Efter att hafva druckit thé lät han med 4 hästar på en lång droschka eller linejka föra samtliga gäster tillbaka till staden, -

D. 6. I anseende till härvarande bönders små 4-hjuliga kärror hade vi varit nödsakade i går genom Tilings bemedling beställa oss 2 sådana, af hvilka den ena med blott en häst redan tidigt om morgonen borde komma för att redan förut afgå med vårt bagage. Jag var derföre redan kl. 3 vaken och uppsteg en timma derefter, ehuru den ena bonden ankom först en timma sednare. – Sjelfva uppbröto vi ifrån Tilings först inemot kl. 9 uti en annan kärre med 2 hästar före. Jag lät hos T. beveka mig att för sällskaps skuld ännu dricka en kopp kaffe, ehuru jag hemma i kvarteret redan hade druckit 3! – Till och med bröstet kändes derefter nog rossligt. – Vår väg gick i början längs östra stranden af den lemsalska sjön öfver flacka sädesfält. Sednare följde en annan liten insjö på samma sida förbi det dervid belägna godset

Sid. 208.

Ladmarf med Nabkul på andra sidan. Uti denna tragt och vidare går vägen öfver en hög plåtå, hvarifrån man isynnerhet åt högra sidan har en vidsträckt utsigt. Blommande sädesfält vexla med vackra löfskogor och emellanåt enstaka bondgårdar. – Vid godset Vidrisch har äfven kusten förenat

sig med naturen att bilda täcka vuer. Sednare följde till en del äfven hedar, dock fortfor grundcharakteren att vara i allmänhet densamma, det vill säga en upphöjd platå med omväxlande företeelser. – Vägen är på den hårda jordmånen mycket god. – Endast hetta och damm besvärade oss. – Vid [i marginalen: 38 v.] poststationen Engelhardshof kommo vi på den stora Rigiska postvägen och entledigade derföre våra Lemsalska formän, och beställde oss posthästar, sedan vi först beställt oss en middag, för hvilken vi fingo betala nog dyrt, nämligen 70 kop. silfver för en filbunke med grädda och socker, och stek med gräddsalat, såsom det allmänna bruket är i Lifland. Enkom hade vi beställt oss endast den första rätten; den andra hämtade man sjelfmant, men också ingenting annat dertill än bröd, som visserligen var godt, sötsur limpa. – Ifrån Engelhardshof bär det först uppåt genom vidsträckta sädesfält igenom djup sand, sednare följa tallbevuxna sandmoar. – Aafloden, som på sednare hälften af hållet beledsagar vägen till vänster passeras straxt bakom nästföljande [i marginalen: 19 v.] station Hilchensfer å en stockbro, hvarefter man kommer på den nya raka Chausseen. – Den för genom en tallbevuxen sandmo, å hvilken små sumpiga dälder afvexla med obetydliga [i marginalen: 15. v.] sandkullar. – Neuermühlen är den sista stationen framför Riga och derifrån endast 11 v. belägen. – På detta korrta håll förkunna täta eller spridda gårdar, nalkandet af en större stad. En lifligare rörelse af åkande och promenerande härrörde väl af dagens högtidlighet – Johannidagen. Efter sjön Jegelj till vänster och den vidsträcktare röda Düna till höger förbunden med hvarandra öfver en å öfver hvilken man passerar på en bro redan i början af hållet, ser man derefter ängar vexla med skogslundar och smärre sädesfält, tills husens antal å ömse sidor allt mer tilltager och man oförmärkt befinner sig i Petersburgska förstaden af Riga. – Vegesak hade rekommenderat oss att söka qvarter hos en viss Schmerli, men der voro tyvärr alla rum upptagne af resande. Det samma var fallet med 3 andra gästhus i närmaste grannskapet, hvarföre vi blefvo föranlätne att låta föra oss till närmaste större värdshus benämndt staden Düna. – Der fingo vi äntligen en helt liten kammare (såsom det hette den enda lediga) med ett litet fenster åt gården, midt emot stallet och en dynhög. Då jag ej sades mer kunna få någon barberare, ehuru kl. var först ½ till 7, så stannade jag hem, för att föra äfven dagboken till sin bestämmelse medan min reskamrat gick ut att uppsöka gamla bekanta. – Ifrån en med värdshuset sammanhörande gård ljöd skrålande sång af fulla bönder på Lettiska; hvaraf jag stundom ock urskiljde orden Liigo-Jan.

Sid. 209.

D. 7. Jag besökte Gymnasii och Skoldirektörn Napiersky⁶²⁹, hos hvilken jag ock lärde känna en Kollegii-Assessor Berg, hemma ifrån nejden af Hallist. Han försäkrade sig hafva hört af en bekant, att för 26 år sedan Liviskan talts också i Salisburg i par gårdar ännu. I anledning af Samsons förmodan att befolkningen i Rujen och Hallist torde härstamma af Liver sade han sig intet känna derom och ingenting annat hafva observerat än några egna ord, hvilka ej förekommo i kringliggande orters Esthniska, bland hvilka han såsom exempel anförde kurtma i stället för det vanliga seisema. Just ord sådana som det anförda, skulle om de i större mängd funnes tjena till att

⁶²⁹ Karl Eduard Napiersky, författare bl.a. till det kända uppslagsverket *Allgemeines Schriftsteller- und Gelehrten-Lexikon der Provinzen Livland, Esthland und Kurland* (1826-32, 1859-60), delvis i samarbete med Johann Friedrich von Recke.

bestyrka Samsons förmodan, ty också i Salis-Liviskan heter kuurtub jag står. – Nap. följde mig till en viss Buchholtz förliden Sekreterare för det härvarande lärda sällskapet, som ock bemötte mig med särdeles välvilja och förärade mig 6te bandet af lettiska litterära sällskapets Magazin. En von Brakel, till hvilken N. sedan förde mig fanns ej mer hem, hvarföre Nap. och Buch. visade mig uti ett annat hus det lärda sällskapets samlingar af mynt och antiqviteter jemte Bibliotheket. I förhållande till sällskapets korta existens ifrån år 1832 erbjuder det hela en tillfredsställande anblick. Att alltsammans fått plats uti ett enda rum af inskränkt omfång, derföre har man att tacka den ingeniösa uppställningen af antiqviteterna uppå ömse sidor af flera dörrar uti ett skåp inom hvarandra. Äfven här är en del af de i Ashenaden funna ålderdomslemningar. Emedlertid skulle man tycka att just det lyckliga fyndet bordt tjena sällskapet till uppmuntran att på sin bekostnad låta anställa gräfningsmän, helst man på åtskilliga orter känner ställen, hvilka anses för begravningsplatser. Också skall, såsom jag sednare hörde förtäljas, ett sådant förslag hafva blifvit gjordt sällskapet, hvartill adeln ock å sin sida till och med yttrat sig beredvilligt att biträda genom arbetare af sina underhafvande; men förslaget har ej blifvit antaget. – Efter en kort revu af sällskapets samlingar beledsagade mig Nap. sist på min önskan till Prof. A-s⁶³⁰, om hvars närvarande vistelse i R. jag hört under resan. Jag fann honom såsom invalid af podager med ömhet vårdad af en med honom boende dotter. Middag med en sup gjorde jag mig i Wöhrmanska parken. Först vid hemkomsten erfor jag att P.s svåger Pastor T. vid Petri kyrkan budit mig till sig på middag genom P. Såsom jag redan hade ätit så bad jag P. ursäkt mig att jag ej gick med, utan blef hem, hvarefter jag sedan gick till A-s, der drack thé och pratade hela aftonen.

D. 8. Besök af Berg, som hämtade till mig en af en under godset Aahof i östra delen af Wendenska kretsen midt ibland idel Letter

Sid. 210.

boende, på hvilka Brakel uti Mitteilungen aus dem Gebit der Geschichte Liv-Est und Kurlands Bd. 11. s. 375 ff. gjordt uppmärksam och i den förmodadt en kvarlefva af Liver. Karlen var en dräng men af honom för dumhet eller räddhåga och misstroende inga närmare upplysningar att erhållas. - Tyvärr kunde man ej heller rätt hjälpa sig fram med honom då ingen af oss kunde lettiska och han antingen ej ville eller kunde rätt förstå P.s Revalska Esthniska. Jag måste derföre åtnöja mig med den notisen, som Berg hade fått af den likaledes väl tillfälligt härvarande Arrendatorn, att der skola finnas 2 byar af sådana icke-Letter och att de skola vara ärliga och välsinnade, men plumpa (grob) och argsinniga. – B. lofvade se till att kunna skaffa mig någon annan karl, men den kom icke, utan i hans ställe Herr v. Brakel, för att göra mig en contravisit. Jag fann uti honom en icke så bildad, som snillrik man. – Den öfriga delen af f.m. tillbragte jag med att uppsöka boklådorne, en viss Anton, som handlar med gamla böcker och hos hvilken jag ock fann ett och annat för att completera defecta verk angående östersjöprovinserna. – Sedan med P. en frugal af blott soppa och pannkakor bestående middag, jemte 2 glas öl och en kopp kaffe hos hans svåger Pastor T. – E.m. expedierade

⁶³⁰ Anders Erik Afzelius

jag bref till Sofie med posten och var på ett ögonblick hos A, hvarefter vi med Brakel utreste till Sorsenhof till en landtgård på andra sidan om Düna par verst ifrån staden tillhörig Svenska Consuln Sengbasch, som efter Herr B. ls rekommendation hade haft den artigheten att till en utsatt tid skicka sin vagn emot oss till ändan af Dünabryggan. Der samlade sig en liten krets af herrar ifrån staden på thé, hvarefter de öfriga satte sig vid par spelbord, medan herr Br. converserade med oss. Efter en lätt, men utsökt qvällsvard lät den artige värden åter uti sin vagn föra oss tillbaka till staden. – Oaktadt all måttlighet fick jag dock länge ingen sömn och har den öfverhufvud härstädes velat saknas. -

D. 9. Om morgonen återkom Berg med underrättelse, att han icke heller af den andre Anhofbonden kunnat få några vidare upplysningar. Han hade icke ens haft något namn på sitt språk, men sagt det vara afvikande ifrån Esthniska. För tala hade han nyttjat det egna märkeliga ordet pajatta, som B. påstod vara brukligt äfven i trakten af Karelen och Harjel Weroska kretsen.

[I marginalen:] Utom pajatama uppgaf han såsom andra idiotismer på Harjel; pudza feder, häos nase und gesicht, Kabbene Frauenzimmer, Kihulane Mücke.

Arrendatorn skall sagt sig hafva hört, att ännu längre fram i O. omkring Ilsen en större massa af sådane icke-Letter skall finnas äfvensom i SO. omkring Kaljnamois uti något mindre antal. Förmiddagen åter hos Anton, äfvensom hos Napiersky på afsked. – Middag i Wöhrmanska parken. – E.m. satt jag åter hos Afz. der jag drack en kopp thé.

D. 10. F.m. med Rath. Berg hos Halimann Delfratra för att öfvervara den förstnämndes försök med att taga gipsaftryck af ansigtet, till hvilket experiment Bergs son öfverlemnade sig. – Middag åto vi sedan hos Pastor Tieling (2 rätter med

Sid. 211.

2 glas öl och 2 koppar kaffe), hvarefter vi kl. 4 med en forman afreste vidare åt Mitau. – Vägen dit är sedan man på andra sidan om Düna vid Torensberg höjt sig uppå strandplatån, jemn och god (Chaussee), men ödslig och enformig, neml. öfverallt sandhedar mest med barrskog eller ock sumpiga dälдер bevuxna endast med låga buskar. – Blott omkring St. Olai kyrka finner man odlade sädesfält af större omfång och en större massa af boningshus, föröfrigt såsom i Lifland endast enstaka gårdar Gesinden [otydligt] och krogar, men hvilka emot de Lifländska (redan efter 10 versts fart ifrån Riga passerar man Kurländska gränsen) erbjuda ett vida fördelaktigare och snyggare yttre, så att man kunde hålla enskilda af dem för herregårdar. – Fröken Fock uti Nysalis hade underrättat mig om att Pastorn i Dalbingen 5–6 verst på andra sidan om [i marginalen: 23 l. 24 v.] St. Olai poststation vore en son till pastor Kupfer i Irben och född just uti det norra Kurländska Livgebitet, af hvilken jag således kunde erhålla åtskilliga preliminära upplysningar, och derefter

bestämma rigtningen af min resa dit uppåt. – I detta hopp lät jag föra oss till hans ett stycke på sidan om Chaussen belägna Pastorat. Lyckligtvis var han hem och emottog oss rätt fryntligt och vi converserade par timmar med honom, undet det formannen betade sina hästar. Före vår afresa trakterade han oss med en god aftonmåltid af färsk fisk och surmjölk med grädda, hvarefter vi fortsatte resan åt Mitau. Invid den lilla kyrkan af Dalbingen passeras ån Misse, som faller uti den större Ekau, hvilken sednare likaledes passeras. Klockan 10 ½ anlände vi till Mitau, der vi efter flersidig rekommendation läto föra oss [i marginalen: 15 v. Riga 38 ½] till värdshuset: Die Stadt Moskau och i sjelfva verket erhöillo en snygg och rymlig kammare med 2 fenster utåt gatan midt emot Kaufhof eller Gostinnoj Dvor. -

D. 11. F.m. beledsagade mig P. till Baron v. Recke, Presidenten för härvarande lärda sällskap, till hvilken jag ock ifrån den gamle Engelhardt uti Petersburg hade med mig ett rekommendationsbref. Mannen är öfver 80 år gammal, men ännu kry och rörlig. Han mottog mig med något hofmannisk artighet, men lofvade mig föröfrigt sina bona officia i afseende å orten. Efter honom uppsökte jag och uppvaktade än ett Statsråd Mirbach, som tycktes vara mera enkel, men föröfrigt likaledes ganska artigt bemötte mig och sedan lofvade mig ett rekommendationsbref till ägaren af Dondangen, som han sade sig vara en nära slägtinge till. – Middag vid Table d'hotels, 2 rätter med en sup. Recke hade bett oss komma åter kl. 4 till sig, då han begaf sig ut med oss för att visa oss det under hans uppsigt stående och genom hans försorg i stånd bragta Museum för Kurland. Det är väl uppställt uti 7 rum uti en lokal, gemensam för Kurländiska sällskapet för Literatur och konst, hvarföre i årlig hyra betalas

Sid. 212.

400 Rubel silfver. Främst uti salen äro väggarne fulla med en samling af porträtter uti gyllene ramar, föreställande de Kurlandska Hertigarne med deras gemåler och andra utmärkta personer af särskilda stånd eller kön, hvilka i ett eller annat afseende gjort sig förtjenta af landet. Dernäst visades oss en samling af naturhistoriska föremål, hvaribland isynnerhet foglarne äro talrika och alla fångade eller skjutna i Kurland. Mängden talrik, men ej mindre interessant än som tingen af Kurlandska Antiqviteter, innehållande en del af de uti Aschenaden funna saker, men äfven andra fynd. Bibliotheket är ej heller stort i allmänhet, men utmärkt genom sitt urval och det speciella hänseendet till Kurland, i så måtto att antingen detta sjelft är föremålet, eller ock verket, författadt af någon Kurländare. En vigtig skatt för bibliotheket utgöra de i Königsberg afskrifna urkunderna uti 18 stora folioband jemte 2 d^o index, hvilka äro genom trycket utgifna af Napiersky. Dessutom äger Museum en praktfull samling af Brasilianska foglar, en mängd andra utländska naturhistoriska föremål, conchylier, målningar, byster, skeletter &. – Allt detta skall vara samlat inom 20 år och det utan allt offentligt understöd endast genom privata sammanskott eller till en del genom skänker. Efter fulländad rond böd oss vår artige Ciceron åter till sig på thé. Då jag der qvarstannade ända till aftonen, så fick jag ock göra tillfälligtvis bekantskap med ett Kollegiråd Braunschweig, som Br. i Riga hade rekommenderat mig. Han utbredde tämligen desperata kunskaper öfver åtskilliga ämnen och ville med fullt alffvar urgera en nära förvandtskap mellan Letter och Britanniens Celtiska

invånare i grund af Taciti yttrande om Esthernas språkliga släktskap med Britterne. Emedlertid syntes han rätt smickrad af mitt uppmärksamma ausculterande och böd mig jemte min reskamrat till sig i Måndag om aftonen på thé och qvällsvard. – Efter hans bortgång frågade mig min värd: Haben Sie je einen grösseren Schwätzer gehört, der aus dem hundersten ins Tausendste kommt?

D. 12. Kl. 9 begaf jag mig åstad att uppvakta Vice-Guvernören Maydell och Guvernören Bauern, båda infödda Estländare. Den förre var mig rekommenderad af Köppen, hos den sednare ville jag göra ett försök att af honom få ett öppet befäl för erhållande af skjuts med bondhästar. Båda herrarne mottogo mig med mycken artighet och den sednare förekom sjelf med frivilligt anbud af det som jag ärnade bedja om. – Efter återkomsten sökte jag förgäfvades Recke och gjorde sedan ett besök hos den berömde Matematikern Paucker. – Hemma uti qvarteret hemsöktes jag, såsom redan i går beständigt af Judar, hvilka ville utprånga diverse varor, uppå försök handlade jag utaf en näsdukar och en bordduk. – Till middag var jag buden till en Doctor Rheinfeld, en aflägsen slägtinge till P. Dervid en dugtig sup, 1 glas öl, 1 ½ vin och en kopp kaffe. – E.m. satt jag hem för att excerpera ordsamlingar och Notiser öfver öfver Krevinger och Liver, hvilka Recke communiseradt

Sid. 213.

mig och gick sedan om aftonen ut att spatsera för att bese staden. Dervid råkade jag händelsevis uti den i S. om staden belägna trädgården, Villa Mideus kallad, der det var musik. – Der träffade jag ock Vice-Guvernören åter, som sjelf adresserade sig till mig. -

D. 13. F.m. hade han varit att söka mig, medan jag var på en stund hos den gamle Recke. – Efter återkomsten förefann jag Dr. Rheinfeldt. – Middag ned vid Table d'hôtes. – Nytt besök af den gåriga juden, slöts med ny handel. – E.m. på afsked hos Recke, som öfverantvardade mig ett rekommendationsbref till ägaren af ett gods Krassen uti den nejden, der Kreevingerna skola bo. – Med Pez. voro vi budne på thé till den fordne skoldirektörn Kollegirådet Braunschweig, hos hvilken jag äfven lärde känna Dr. Bursy med dess svärfader en förafskedad öfverste. Till théet satte man sig omkring ett dukadt bord der man omedelbardt efter théet serverade en qvällsvard af en pirog, tunga med salat, smultron med mjölk och socker samt bakelser med sylt. Dervid drack jag 1 ½ glas Rhenskt vin. – Utom denna välfägnad försåg mig den gästfrie värden med ett rekommendationsbref till Pastor Lutzau i Alt-Raden, den första orten för våra spaningar efter Kreevingerne. – Vi kommo först efter kl. 11.

D. 14. Expedierade jag bref till Fuss, innehållande en kort relation öfver vår resa hitintills och begäran om hans intercession till utverkande af en prolongation hälst af 14 dagar för Pezold, hvars permission går ut d. 5 Aug. g.st. – Efter bref till mig frågade jag förgäfvades och dock hade ett bref ifrån Lemsal redan bordt hinna hit, om ett sådant med den första posten efter vår afresa ditkommit. Att sådant ej skett, är högst besynnerligt. – Före afresan några anmärkningar öfver Mitau. – Den

ligger alldeles öppet uti en vidsträckt flack, dels af åkrar, dels ängar upptagen slätt invid floden Aa snarare Drize, en bäck som bildar Platohne bäckens mynning i Aa. – Ehuru gammal har denna stad genom sina hus samt bredare och regulierare gator ett vida modernare utseende än Riga. – Blott stenläggningen är dålig och sämre till och med än Rigas. De förnämsta och vackraste byggnader äro det fordna hertigluga slottet utanför staden invid sjelfva Aa nära den flytande bryggan, på hvilken man ifrån Riga kommer in till Mitau och sedan det präktiga Gymnasium, stiftadt af den siste Hertigen år 1775 såsom ett Gymnasium illustre. Detta skall hafva ett bibliothek af 25 000 band och en naturhistorisk samling. – Brevet till Petersburg och en skomakares sölande med arbetet för P. fördröjde vår afresa intill kl. 12. Utsigterna voro ej de bästa, emedan man hämtade oss en så liten dyngkärra, att jag var nödsakad att qvarlemna ett stycke af mina effecter. P. var så förtviflad att han ville gå att bedja Expeditorn för skjutsen ifrån stället skaffa oss en annan kärra; dock tillstodde jag det icke, då det endast än längre skulle hafva uppehållit oss och troligen

Sid. 214.

ändock icke hafva tjent till något. – Vi arrangerade oss derföre så godt vi kunde på vårt dåliga equipage. Det värsta var, att vi icke kunde communicera oss med skjutskarlen, som ej förstod något annat än Lettiska, så att vi redan före afresan måste anlita värdshus betjening att hjälpa oss att komma fort. – Äfven vägen, som vi hade att fara, var skjutskarlen obekant. – Den gick, sedan vi utanför staden passerat Platohne å en färja, till största delen öfver en slätt med sandfält, emellan hvilka här och der små gods eller enstaka gårdar och krogar syntes. Emellanåt passerades ock smärre skogar af diverse träd; jordmånen synes vara att dömma efter vägen, mycket sandig. – Utom Platohne passeras än 3 andra smärre bäckar, Würzau, Sessau och Schwitte. – Vid Annenburgska krogen [I marginalen: också skall krogens innehafvare derföre betala 400 Rubel silfver i årlig pakt.] På andra sidan om Aa, som vi öfverforo på en färja, funno vi ett annat spann väntande på oss. Der voro 2 comfortabla rum för resande ståndspersoner; det ena prydt med speglar, en öfverdragen divan med dylika stolar; uti det andra stod en biljard. Man regalerade oss med en middag af smör och bröd, ett stekt höns och litet smultron med grädd och socker, hvarefter vi än drucko kaffe med kringlor. Allt var snyggt och godt utom brödet, som var grovt och sandblandadt. Omgifvelserna å fortsättningen af vägen till Bauske, äro dylika som hittills utom att vi nu hade mera skog, hälst den Lettiska skjutskarlen for med oss en ginväg till höger om den egenteliga stråtvägen, som på detta håll är mera fast än på det förra. – Jordmånen är i nejden af Bauske mycket stenbunden, nemligen liten klappersten. – Till staden kommer man öfver Memel [i marginalen: 22 v.] floden på en färja. – Då den öppna ordren om skjutshästar ej hade från Mitau blifvit expedierad, längre än till Annenburg, så var det intet att tänka uppå att i dag mer komma längre, hälst också P. här åter hade en slägtinge, som han ville uppsöka. Vi logerade oss derföre uti ett af stadens båda värdshus, som en rådherre Hüning håller och jag använde det återstående af dagen att bese staden och de sköna ruinerna af ett ansenligt riddareslott utanför densamma, uppbyggdt år 1456 af Ordensmästaren Joh. von Meugden kallad von Osthof.

[I marginalen:] Byggnaden består dels af fältsten, dels af tegel, sammanhållna af en ytterst hård och fest mörtel. Längden – längs floderna utgör efter Pezolds mätning 155 steg, bredden 51 d^o.

Blott ena väggen är uti midten nedramlad, de öfriga stå ännu på sina ställen med en ansenlig höjd. Då sjelfva slottet varit byggt på en hög kulle, så måste utsigten derifrån varit förtjusande. Invid sjelfva slottet nedströmmar på ena sidan brusande öfver en lång och stenig grund Memel bildande midt uti sitt lopp en liten sandholme, på andra sidan framrinner saktare Muhs och förenar sig efter en långsträckt landtunga, åt hvilken kullarna ifrån slottsruinerna terrasformigt nedsänka sig, med Memel, hvarefter de förenade floderna antaga namnet Aa. [i marginalen: På denna landtunga skall efter någras mening staden förut hafva varit belägen, hvaremot se Birca stammen [?] p. 65] – Uppföre Memel på dess upphöjda vänstra strand utsträcker sig längs densamma den långa, men smala staden en knapp half verst ifrån ruinerna. Den är stenlagd och består till det mesta af idel trädhus med tegeltak. Midt uti staden ligger på en öppen plats stadens andra kyrka, en massiv byggnad ock af sten.

Sid. 215.

Dessutom finns ett Katholskt bönehus och en synagoga för Judarne, af hvilka det här vimlar öfverallt och i anseende till stadens inskränkta omfång ännu mer än uti Mitau.

[I marginalen:] de uti staden boende Ryssarne skola med undantag af en enda bestå af idel Raskolnikar.

Midt på torgplatsen står det oansenliga rådhuset af sten med en rad af ett tiotal små handelsbodar, hvilka skola föreställa Gostinnoj dvor. Husens hela antal skall vara blott 155 och invånarnes circa 1700. – Parallellt med floden omgifver staden en lång räcka af idel fruktträdgårdar. -

D. 15. Skjutshästarne med en Lett, som åter icke förstod något ord annat än Lettiska, ankommo redan tidigt om morgonen, men P. hade först denna morgon erinrat sig att låta kalla på en skomakare för att lappa ett par stöflar – andra blefvo lappade och ett par nya beställda först de sednare dagarne i Mitau – och så kommo vi oss ut först efter ½ till 9. Vi måste åter låta färja oss öfver till andra stranden af Memel, längs hvilken vi sedan foro uppföre genom idel vågande sädesfält, tills vi något längre ifrån staden kommo uppå en med höga tallar bevuxen sandmo och [i marginalen: 10 eller egl. blott 9 v.] kort derefter till Alt-Rahdens kyrka och på sidan om den till Pastoratet, der vi endast träffade en hushållerska hem. – Pastorn hade en half timme före vår ankomst rest till Bauske – till straff för sinkandet med vår utfart derifrån genom de idkeliga och alltid för sent beställda stöfvellappningarne. – Då ingen skjuts fanns uppbådad längre och Pastorn dessutom hade lofvat om aftonen komma tillbaka, så fattade jag mitt beslut att stanna qvar för att

afvakta hans ankomst. P. som redan i B. uttalt sin önskan att der hälst på återresan få tillbringa en hel dag, och för att få teckna ruinerna, såsom de visserligen förtjena det, fattade lika hastigt det beslutet att med skjutskarlen återresa till Bauske, der han dessutom ock hoppades att hos eller igenom sin slägtinge Dr. Tiling träffa Pastoren. – Undertiden beledsagade jag min dagbok hit. – Han trakterade mig med en sup och smörgåsar med ost samt sednare med en tarflig middag af en god grönsoppa och stek. – E.m. företog jag mig en promenad till stranden af den inemot 1 verst ifrån pastoratet förbiflytande Memel floden. – Pastoren återkom redan kl. 4. Han hade varit till staden egentl. efter Medicin åt en sjuk svägerska och åt en döfstum styfbroder, som ännu samma afton sednare afled, efter att ifrån sin barndoms spädaste ålder hafva lidit skoftals af convulsjoner. Vid samma ålder som han – 19 år, hade förut en annan dess broder likaledes döfstum och på samma sätt lidande gått i grafven – ett märkvärdigt fall och det så mycket mer, som den gamle Pastoren alltid skall hafva varit mycket frisk under hela sin lefnad och den ännu lefvande modren af 56 år ett mycket stort, robust och efter utseende mer manligt fruntimmer likaledes städse skall varit frisk och sund. [i marginalen: Båda skola varit verkliga Cretins, och så ofärdiga att de alltjemt behöfde främmande hjälp.] – Att emedlertid de sednaste 2 söners olyckliga lidande måste tillskrifvas egenteligen henne – efter läkarens utsaga genom kroppsbyggnad – synes bevisas deraf, att alla såväl den närvarande Pastoren som ock alla andra dess

Sid. 216.

under fadrens första gifte aflade medsyskon varit friska och raska barn. – Före detta dödsfall badade jag uti Memel, drack sedan en kopp thé och gjorde med Pastorn en promenad. – Om natten en liten sup och qvällsvard af 3 rätter (5 portioner) med 1 glas öl. – Sönnen blef derefter så orolig att jag

d. 16 redan kl. 4 uppvaknade af en svår dröm, utan att sedan på längre tid åter kunna insomna. – Då uti Alt-Rahden inga Kreevingar mer skola finnas, utan de flesta uti Ny-Rahden, en filial församling af denna, så hade Pastorn redan i går afton skrivit till sin klockare derstädes, att han skulle så begå, att de omkring boende Kreevingarne uti sina trakter i dag f.m. skulle vara församlade på en krog vid Ny-Rahdenska kyrkan. – P. hade lofvat återkomma ifrån staden antingen i går om aftonen eller denna morgon, men då han kl. 9 ännu ej var återvänd, så for jag före med Pastoren [i marginalen: 14 verst.] uti dess korbwagen till dess filialkyrka uti Ny-Rahden der han predikar hvarje annan söndag. Vägen dit går först öfver en hedartad mo, här och der barrskog, några spridda gårdar och det kronan tillhöriga Menchofs gods. På sidan har man sädesfält med täck löfskog och kommer man invid sjelfva staden och har der redan Lithauen på andra sidan midt emot sig, såsom den nämnda floden härifrån allt uppföre skiljer Kurland ifrån Lithauen. Vid Alt-Rahden är det allt ännu icke fallet, ehuru gränsen der redan är närmare än i Bauske, hvarifrån man än räknar dit 19 verst. Vid ankomsten till krogen funno vi der församlade 6 qvinnor och 1 karl, alla gammalt folk, de sednare uti sin egen nationella drägt. Tyvärr var ej P. med för att af teckna denna; jag måste därför efter par timmars väntande, förafskeda de flesta, hvilka hade en längre väg och qvarhöll endast 2 qvinnor (de närmast boende) och karlen emedan denne var den ende, som än kunde några ord.

Dock var äfven dennes kunskap så knapp och osäker, att det ej lönte mödan, att länge sysselsätta sig med honom, emedan han nästan ingenting visste och aldraminst några sammanhängande fraser. Krogen var mera dålig; emedlertid fick jag till middag smör och bröd, med en filbunke, en god pomeranssupp och kaffe. –

[I marginalen:] der säljes egenteligen blott brännvin och öl, som förpaktaren måste köpa på godset Alt-Rahden, som krogen tillhör, för det pris, som man derå behagar fastställa. Och likväl betalas 120 Rubel silfver i årligt arvode för krogen. Den förnämsta vinsten torde vara af landet, som hör under krogen.

- Först efter 3 ½ timmas väntan ankom P. med de efterlemnade sakerna och skjutshästarne. – Han hade derigenom sölat så länge, att han (af ekonomie) hade gjordt återresan ifrån staden till fots till Alt-Rahden och ifrån staden hade han gått först kl. 9! – Pastorn återreste efter hans ankomst, sedan han än haft godheten att låta uppboda skjutshäst för oss till morgonen. Då värdsfolket icke heller kunde annat än Lettiska, så blef klockaren kvar till tolk, så länge Kreevingerne blefvo hos oss. Det hanns ej mera än med deras porträtterande, ehuru jag hade tänkt äfven på gipsaftryck åtminstone af gubbens physiognomie, då han efter klockarens utsago är den sista Kreevingen. – Kanske hade han förtjent det äfven derföre, att han utvisade sig såsom den egennyttigaste och oförskämdaste af alla, med hvilka jag hittills haft att göra. – Straxt efter slutad session för P. anmärkte han att han länge icke haft sådant trälarbete såsom i dag och emottog med förtrytelse de 30 kop. silfver, hvilka jag gaf honom. Icke ens 50 kop. var nog för honom, så att han lät säga mig, att jag kunde taga dem

Sid. 217.

tillbaka, om jag ej ville gifva mer. Det minsta, som han trodde sig vara förtjent af, vore en silfverrubel, som jag derföre ock måste betala honom. Jag ville gifva en dylik åt klockaren, men denne gick bort utan att taga något. – Hela denna historia gjorde uppå mig ett obehagligt intryck och jag lade mig funderande uppå medel, huru jag skulle hämnas. -

D. 17. Vaknade och uppsteg jag redan kl. 4 och gick sedan att uppsöka den 1 verst ifrån krogen boende klockaren, hvilken ännu sofde, men uppväcktes, sedan jag hade kommit. Han började sjelf tala om kreevingens i går bevista grofhet, sade att han vore en välmående karl och derföre ville hafva allt mer, medan de fattigare qvinnorna äfven för mindre hade vist sig tacksamma. Just derföre, sade jag, hade jag kommit för att bedja honom dela en silfverrubel emellan qvinnorna, till hälften åt de fyra först bortgångna och sedan andra hälften åt de 2, hvilka hade kvarstannat längre och blifvit porträtterade. En annan silfverrubel gaf jag åt klockaren sjelf, hvilken jag ännu befrågade om ett och annat, innan jag återgick till krogen. – Pastoren hade i går skickat min Order till det 4 verst ifrån kyrkan belägna godset och beställt skjutshästar till kl. 7. – Vaggern en slags underförvaltare eller förvaltare, kom med egen 2 sitsig droschka eller Korbwagen, såsom man här kallar det, erbjudande oss den och hofkusken med ett par hästar. – Så [i marginalen: 14 v.]

återkommo vi emot all förmodan rätt beqvämt till Alt-Rahdens pastorat, der andra hästar med en bondkärre redan voro i beredskap, att föra oss vidare till staden. – Pastoren föreslog oss att skicka bagaget förut och sednare följa efter med hans hästar och Equipage, hvilket förslag vi så mycket häldre antogo, som vi erforo Pastorns önskan vara att få sin ende 3 årige son porträtterad, för att kunna skicka porträttet till sin fru, som för att botas ifrån en bröstsjukdom om vintern anträd en resa till Böhmen och derifrån till Schweitz och Italien eller södra Frankrike, der hon skall tillbringa hela nästa vinter. – Uppå min proposition erböd sig P. att porträtteras såväl gossen, som ock fadren sjelf, för att göra den påtänkta surprenen så mycket större och angenämare. – Under tiden badade jag i Memel såväl för- som eftermiddagen. – Vid frukosten en sup och e.m. en kopp kaffe och sedan thé. – Till thé ankommo på besök Arrandatorns ifrån Kronsmemelhof (Schonheim) fruntimmer. – En af döttrarne adresserade sig till mig i det hon lät påskina att hon ock vore en älskarinna af språkstudier, ehuru de af brist uppå hjälpmedel uppå landet blott långsamt och med svårighet kunde idkas, hälst man ej finge tillfälle att öfva sig uti tal. – Jag genmälte, att talet vore tämligen umbärligt, då hufvudändamålet bestode uti att förstå och således kunna njuta af de klassiske författarnes arbeten uppå främmande språk. – Detta medgaf hon och anmärkte dervid att hon t.ex. läst Torquato Tasso på originalspråket; dock kunde hon ej underlåta att yttra, att hon vore än mer tillfredsställd, om hon kunde bringa det derhän, att till och med kunna tala flera språk. – Tiden var inne till uppbrott; också var hon ej vacker nog för att beveka mig till uppskof, och så afbröt jag conversationen och vi reste af, såsom sagdt, med Pastorens hästar och Korbwagen till Banghies [i marginalen: 9 v.], dit vi ankommo i aftonskymningen. – vår förra värd, Rådsherren

Sid. 218.

Hüning underrättade sig om framgången af mina forskningar efter Kreevingarne, och frågade om vi sett en viss Dzibbin en gammal karl ifrån Ny-Rahden som ännu skall kunna tala språket, såsom han sednare sade sig hafva hört här i staden, der en af hans afkomlingar en systerson, skall tjena såsom skrifvare vid ett verk. Skulle det vara möjligt att den gamle klockaren Hagen icke hade erinrat sig honom. – Sömmen drömfull och orolig.

D. 18. Upp kl. 5 och hela dagen till det mesta sysselsatt med skrifning äfven af ett bref till Blomqvist. – Uti Memel tog jag vid en damm ett naturligt störtbad, som åtminstone f.m. bekom mig särdeles väl. – Vid middagen en sup. – Jag lät kalla Dzibbens förr omtalta systerson till mig, som bekräftade, hvad värden i går aftons hade redan sagt mig. Detta gaf mig anledning att e.m. skriva ett bref till Pastoren Edvard Lutzow i Alt-Rahden, der jag bad ytterligare höra sig före angående den der Dzibben, och försöka huruvida han kanske än erinrar sig språket, för hvilket fall jag bifogade en afskrift af det Baumeisterska språkprofvet med begäran att deraf föranstalta en öfversättning. – Äfven e.m. var jag åter nedgången till floden för att iterera störtbadet, hvarefter jag beledsagade P. till dess slägtunge, stadens berömdaste läkare Kollegirådet Tiling boende vid den öfra ändan af staden på dess upphöjda strand med en förträfflig utsigt öfver staden och framom Memel. – Der en kopp thé. – Antingen detta eller badet gjorde, att jag först efter midnatten insomnade och äfven sedan hade en mycket drömfull och orolig sömn.

D. 19. Upp redan kl. 5. – Kl. 9 anträdde vi vår återresa uti Diligencen, der vi voro de enda passagerare. [i marginalen: 42 v.] Kl. 3 befunno vi oss tillbaka uti Mitau, der vi logerade oss uti det förra värdshuset Moskau och åto vår middag, hvarvid jag tog mig en liten sup. – Eftermiddagen var jag hos Recke, som allt mer behagar mig, ju mer jag umgås med honom. Han hade redan förra gången begärdt, att jag skulle skriva uti hans album. – Under resan hit i dag uti Diligencen hade jag gjort följande utkast, som jag nu inskref och här vill anföra, då det är mitt första försök till metriskt latin

"Non est vivere, sed valere vita" Martialis

Ter qvaterque felix, qui tali frueris vita,

nostro in seculo jam mortalibus rara & invisita!

Sic Dii renumerant virum virtutibus clarum

actorem bene dulcem memoriam ei ipsi crescant

in praemium pro patria dignum ejus laborem

posteris ut sit exemplar spectabile semper

in memoriam sui scripsit die XIX mensis Julii anno

MDCCCXIV

Andreas Johannes Sjögren Imperialis Petropolitanae Academiae Scientiarum Membrum.

— Han förärade mig ytterligare ett exemplar af härvarande Sällskaps Sendungen och hade redan bevekt Statsrådet Mirbach att skriva rekommendationsbrevet till Dondangen, hvilket han inhändigade mig. Jag drack hos honom thé, och tillbragte sedan den öfriga aftonen hem.

D. 20. F.m. uppvaktningar hos Viceguvernören, Guvernören, Statsrådet Mirbach, Dr. Reinfeldt och boktryckaren Steffenhagen. Å posten hade jag äntligen det nöjet att medfå ett bref ifrån Sofie såsom svar uppå mitt första bref ifrån Reval. – Middag hem vid Table d'hôtes, der vi ock tillfälligt träffade Pastor K.

Sid. 219.

ifr. Dalbingen. – Sedan hos Recke. Paucker sökte vi förgäfvos och voro sedan hos Braunschweig, som var rätt fägnad öfver vår ankomst och proponerade oss att passera aftonen hos honom, såsom vi ock gjorde. P. var endast på par timmar utgången för att söka sin Skizzenbuch. – Vid kvällsvarden drack jag 2 glas krimskt vin. – Hem först kl. 11 ½.

D. 21. Afskedsbesök hos Recke. – Sedan jag i en mängd bodor förgäfves bemödat mig att få vaxla hälst 100 Rub. silfver till mindre sedlar, gick jag efter anvisning till en Bankier Stern. [i marginalen: Expedierade bref med posten till Bl. i Helsingfors.] Han pretenderade först 15 kopek för 100 R. i arfvode; men resignerade på sin fordran, sedan han hört att jag var ifr. Petersburg, hvem och hvarföre. Kanske kunde jag, yttrade han, göra någon af hans tre söner derstädes en tjänst vid tillfälle. Ock sade han sig böra göra mig uppmärksam uppå de såkallade Kurischen Könige, om hvilka han visste förtäljas, att de ännu tala dåligt Lettiska. – Deras qvinnor skola hafva det egna i sin klädsel att de hafva små klockor eller bjällror fästade vid sina kläder, så att man redan på långt håll hör när de komma gående (såsom förut varit med Kreevingskorna). Såsom anmärkningsvärdt och nytt hos dem måste ock anföras, att de skola lefva i formliga byar, bestående af flera hus boende vid hvarandra, tvärtemot Letternas allmänna sed att lefva och bo sporadiskt uti spridda gårdar (Gesinde). Möjligt vore dock att det är sammanbundet hos sin grund ej uti annat nationellt ursprung, utan uti de der Konungarnes samfäldta grundstycken till följe af deras gamla privilegier. – Kollegirådet Paucker hade i går afton sökt oss och låtit bjuda oss till middagen i dag; men då det skulle vara först kl. 2 så gick P. dit för att anmäla vår ursäkt och vi åto ännu uti värdshuset. – Kl. 3 afreste vi uti Diligencen till Tukkum, hvarigenom vi ock voro skyddade mot ett åskregn, som inföll kort efter vår af resa ifrån Mitau. De närmaste omgifvelserna efter Mitau bestå uti ängar och åkrar, hvilka sednare vaxla med smärre skogar, tvänne små bäckar Autz och Berse öfverfaras. – Här och der enskilda gårdar och en Herregård [i marginalen: 29 v.] Annenhof. – Under det hästarne betade vid Schnuvenkrug, läto vi koka oss kaffe. – Vårt resällskap, en sig så kallande von Fuchs, ehuru han skall vara blott en simpel Fuchs, tjänande vid en af Residensstadens Behörden, en ung handels commis, såsom det tyckes och en 9 års liten flicka, dotter till en skorstensfejare i Mitau och utsänd till en onkel uti Tukkum, för att derifrån befordras till Angra för att der nyttja sjöbad emot skrofler. – Den återstående vägen var lika jemn med åkerfält eller småskogar och godset Schlampen. – Kl. ½ till 11 befunno vi oss i Tukkum, dit man ifrån en qvarndam uppstiger uppför en hög backe. – Man hade gifvit oss anvisning på ett hus till Abstiegeqvarter, men der var allt upptaget, och vi måste derföre taga oss rum uti Klubben. -

D. 22. Efter långa deliberationer och underhandlingar lejde vi en Tysk forman att föra oss till Kandau, dit vi kl. ½ till 11 afreste, utan att jag haft tillfälle att göra vidare än en liten gång till postkontoret för att bedja sända till äfventyrs ankommande bref till oss till Dondangen.

Sid. 220.

Orten ligger högt och är äfven på N. sidan omgifven af betydliga höjder. I O. är 5 verst ifr. staden Hienenberg, som anses vara det högsta berget i Kurland, utan att likväl hafva mer än 400 fots höjd öfver vattenytan. Ifrån Tukkum går vägen uppföre en högst kuperad mark ända till nejden af Puuren's kyrka, dit det börjar gå nedföre längs loppet af [i marginalen: 28 v.] Abau ån, hvars högra strand vi sedan följde ända till Kandau. Föröfrigt erbjuder äfven detta håll samma vuer, som de föregående, d.ä. mest åkerfält med spridda g. Lettiska gårdar eller en och annan Herrgård. Ställvis visa sig äfven skogar. Man hade prisat oss Kandau, såsom en särdeles vackert belägen tragt,

hvarföre jag ock lät beveka mig att taga vägen öfver densamma och Zabeln till Talsen i stället för att fara gerad. – I sjelfva verket har den lilla fläcken l. Köpingen ett särdeles vackert läge vid slutningen af ett berg mot Abau, hvars dal man öfverser vidt och bredt med flera herregårdar på andra sidan. Köpingen har ock ett Apothek, men blott ett värdshus, underhållet af en viss Hensel, som tillika är garfvare, handlande med en saluboda och egare till flera hus. – Dessa äro 41 till antalet och öfverhufvud af mera skralt utseende. – Här finnas ock ruiner af en Ordensborg, som uti sinom tid synes varit ansenlig nog, men hvaraf nu endast få spår äro öfriga. Det mesta har tjent till uppförande eller reparering af köpingens byggnader. – Vid middagen en sup. – Uti värdshuset förefunno vi 3 unge herrar, hvilka voro stadda på en förlusteresesa med egna hästar. – Tyvärr hade vi ingen utsigt att komma vidare förrän i morgon och jag hade derföre först tänkt uppå att använda den öfriga tiden af dagen till att besöka en viss Böttiger; innehafvare af ett blott 7 verst härifrån beläget gods Kukschen och efter Afz. i uppgift införande med hvarjehanda grubblerier och studier öfver diverse språk; men den återgående formannen fordrade för att föra mig dit åtminstone 50 kopek, som jag ej hade lust att betala, hälst jag uti Mitau hade hört mannen beskrivas såsom en hypochondrist och Sonderling, som derföre icke syntes mig värdig ett så dyrt besök, jag lät derföre häldre beveka mig att med de nämnda unga Herrarne göra en promenad öfver 2 verst utanför staden till Pastoratet, hvarifrån man ock skulle hafva en förtjusande utsigt. Den var likväl uti intet afseende utmärktare än den ifrån stadens spridda höjder, om man afser från sjelfva Pastoratet, som är ett ståtligt stenhus med flera kolonner och derföre efter en af mina Cicerones mening för elegant såsom Pastorat. – Jag ångrade mig att ej hafva rest till Kukschen, ja jag hade med samma möda kunnat gå dit, som jag hade under gången till Pastoratet fram och tillbaka under en stark hetta. – För att åtminstone profitera något af eftermiddagen, var jag om aftonen att bada uti Abau, hvarefter vi gjorde de unga herrarne sällskap uti aftonmåltiden med en liten sup. -

Sid. 221.

D. 23. Kl. 5 om morgonen reste vi vidare med en Tysk borgare ifrån Kandau, som skulle föra oss till Talsen öfver Zabeln. Vägen till den sistnämnda orten går längs slutningen af Abaus högra strand utför Abaudalen, som i sanning är ganska vacker med sina ek- och vahnötskogor, och den vidsträckta utsigten med vexlande mångfald uti synkretsen. På motsatta stranden presenterar sig särdeles bra det Hohenbergska godset. Äfven Zabeln ligger täckt på den högra [i marginalen: 14 v.] stranden af Abau, öfver hvilken en god brygga är byggd vid staden. Köpingen har endast 38 hus, men som äro mer koncentrerade på ett ställe uti floddalen, hvaremot de talrikare uti Kandau äro spridda och kringkastade. Derigenom framstå de enskilda skröpligheterna i så mycket större dager och det hela förlorar i jembörelse. – Tätt invid Zabeln resa sig i Ö. flera höga dels nakna, dels med tallar bevuxna kullar; på en sådan är, såsom vid Tuksum, stadens begravningsplats. I fjerran är utsigten vid Zabeln visserligen icke så vidsträckt som vid Kandau. Emedlertid presentera sig äfven här på motsatta stranden fördelaktigt godset Brinkpedwalen och mera till höger snedt öfver staden Pastoratet, hvarifrån man skall hafva en herrlig utsigt öfver staden. Vi voro med de korrt efter oss anlända unga 3 Voyageurerne på vägen dit, då nytt (redan ifrån Kandau hade vi utrest under regn) och efter utseendet långvarigt regn tvang oss att återvända till kvarteret. Efter någon väntan begåfvo vi oss åstad vidare åt Talssen, medan våra unga medresande qvarstannade att förplåga sig

vid ett möjligast väl besatt frukostbord. – Vi togo nu af åt O. uppför de staden omgifvande höga backarne, hvarefter marken blef mera jemn och i början motsatt sluttning. Först har man åter sädesfält med en herregård Grossirben invid vägen, sedan följer en jemn sandmo med tät barrskog ända till godset [i marginalen: 18 v.] och kyrkan Schtenden. – P. var i Lemsal af sin svåger kommitterad att vika in på Pastoratet och frambringa hälsningar till Prosten, som ock heter Thiling. – Vi lemnade derföre vårt equipage i formannens vård vid en närbelägen krog och gingo derifrån till fots till det blott ett litet stycke derifrån belägna Pastoratet, der man just syntes hålla på med att duka bordet till middagen. Prosten skulle snart komma in, hette det. Då man icke ens bad oss stiga in ifrån förstugan, så drogo vi oss tillbaka på trappan, och väntade der. Under tiden kom en Kalesch åkande längs vägen och inpå gården. En äldre herre steg ut med en ung dame, som tycktes vara hans dotter. De blefvo på trappan mottagne af husets fruntimmer och med välkomstbetygelser persvaderade att stiga in. – Vi väntade än en stund utan att någon prost syntes. Efter en kortt rådplägning på franska fattade vi vårt beslut att gå bort igen. P. trädde in i förstu-

Sid. 222.

gan och sade åt ett af husets fruntimmer, att han ville återkomma efter middagen, som af henne upptogs med likgiltighet. Dermed skyndade vi oss bort och voro redan utom porten, då en växande son till huset sprang efter och ropade på afstånd att vi skulle vända om. Med fortfarande förtrytelse låddes vi ej höra det, utan hastade våra steg framåt, tills vi hörde en annan äldre röst ropa åt oss, att vi måtte återvända. Vi gjorde det och funno prosten sjelf ett stycke utom porten kommande emot oss. P. afbördade sin hälsning och presenterade mig, hvarefter Prosten med höflighet bad oss vända om och äta middag hos honom. Hvertill vi efter något krus öfver våra reskläder samtyckte, efterhand förändrade sig tonen också uti huset öfverhufvud, sedan man allmännare hunnit blifva bekantare med P.s släktskapsförhållande till Lemsala Tiling, äfvensom med mitt namn och vår resas beskaffenhet. Vid middagen drack jag 1 ½ glas öl. Redan förut frågade mig Prosten, om jag ej gjort några resor förut, såsom han ville erinra sig hafva läst. Bejakandet förhöjde min reputation. Också den ankomne herren, presenterad för oss, såsom en baron Rönne, visade sig mot oss mycket artig och deltagande. Efter kaffet togo vi vårt afträde och blefvo dervid af värden inbjudna att åter vika in, ifall vi skulle komma att göra vår återresa öfver Talssen. – Regnet hade länge sedan upphört, men började åter just när vi närmade oss det blott 6 verst ifrån Schtenden belägna Talssen, dit vi ännu i rättan tid framhunno för att rädda oss ifrån en större skur. Vårdshusvärden i Kandau hade föreslagit oss att här taga in hos dess broder uti hvars hus vi visserligen funno flera luxuriösa rum, men inga verkliga bekvämligheter, för hvilkas förlust man tröstade oss med den snart förestående afresan af andra förhanden varande gäster. – Jag lopp flera gånger ut i regnet att söka postmästaren för att hos honom aflemna ett bref ifrån fröken Fock till vidare befordran till Iggle och tillika bedja sända till mig ankommande bref till Dondangen. Först vid fjerde gången fick jag tag i Postexpeditören och min sak uträttad. – Till alla dessa förtretligheter kom olyckan att då vi ändtligen fingo en liten trång kammare och jag der ärnade företaga mig dagboken, jag vid bläckhornets öppnande aldeles nedfläckade mina nya sommarbyxor. Regnet hindrade ifrån att gå ut och tvang mig att qvarstanna hemma uti min förargeliga stämning. P. hade medlertid varit att

besöka en annan präst Tiling 2–3 verst utanför staden och återvände derifrån alldeles förtjust öfver den hjertlighet, som han der hade funnit.

D. 24. Vaken redan kl. 4 och upp kl. 5. – Före afresan kom Pastor Tiling att besöka oss och proponera oss en promenad för att öfverse staden och nejden. Den ligger mycket pittoreskt på en brant backe invid ett litet träsk, på östra sidan omgifvet af höga skogiga, men till en del odlade berg, ifrån hvilka man har en vidsträckt utsigt i O. och nordost höja sig än högre skogiga kullar. Framför ser man uti den djupa dalkitteln det lilla träsket och till vänster uti samma del ett annat litet träsk sträcka sig inemot staden, och bort

Sid. 223.

öfver den åt W. stora men flacka sädesfält, med lundar och löfträd. Staden har till 60 hus alla renliga och anständiga med idel tegeltak, hvilkas lifliga röda färg bildar en angenäm kontrast med grönskan af de emellan husen framstående löfträden. Kl. 10 afreste vi vidare med den tyska formannen ifr. Kandau. Sädesfält vexla med skogar af löfträd, hvaribland mycket ekar, lindar och yppiga vider. Herregården Valdegolm och enstaka bondgårdar. Sednare täta barrskogar, [i marginalen: 34 v.] äfvensom ett helt litet träsk. Å krogen i Dondangen förkunnade man oss, att Baron Sacken med hela sin familj befunde sig uti Gipken för att bada och att det vore ovisst, när han skulle komma. Vi beställde oss derföre på krogen en tarflig middag. Den bestod af smör och bröd, en god köttsoffa med potatoes, rökta flundror och en filbunke, vid hvilken man till ersättning af filen presenterade oss gräddor. För att smälta den för stadiga maten tog jag mig en sup, men brännvinet var ej det bästa, ehuru mycket starkt och jag kände mig derföre mycket trög och sömnig efter middagen, oaktadt jag gjorde en promenad af 1 verst till Pastoratet i afsigt att få träffa Pastor Gläser och öfvergifva till honom de 2 rekommendationsbref, med h^a vi blifvit försedda uti Mitau. "Isbrouts" heter det olyckligtvis om Pastorn, hvars återkomst man förmodade blifva först sednare på aftonen. På återvägen stötte jag på en ung man, förmodligen en skrivvare, som rådde mig att lemna brefven uti kansliet, såsom jag ock gjorde med begäran, att man måtte expediera ankommande bref till Irben. – Här sades en gammal fröken Sacken befinna sig på slottet, men det hade endast varit att uppehålla oss, att nu kläda om sig och begära en audiens hos henne, som kunde kanske vägras. Vi åtnöjde oss derföre att endast utanifrån på framsidan betrakta det gamla redan i medlet af XIII årh. bygda slottet, stående med sina många oskyldade af sten uppförda båken och en nätt kyrka alldeles isolerad midt uppå en vidsträckt af några alléer eller små parker genomskuren flacka invid par dammar. Klockan inemot 4 anträdde vi vår vidare resa med samma forman. – Vid vägen sädesfält och ängar eller variabel skog, som efterfanden tilltager och öfvergår till idel barrskog med mycken sand. Efter att hafva passerat endast enstaka gårdar, såsom vanligt, foro vi ungefär midt på vägen genom en verklig by, bestående af flera gårdar med trädtag. Byn skulle heta Nirwa också ett Tschudiskt namn. Efterhand endast tät [i marginalen: 3 mil = 21 v.] och vild barrskog, tills vi med ens befunno oss uti Irben och der stannade vid första huset, en krog, hvarest vi stannade, för att kläda litet om oss, hvarest vi gingo till fots att uppsöka ortens pastor Kupfer. Sedan vi presenterat oss, sade han att han redan var förberedd på vår ankomst genom ett

bref ifrån Fröken Fock. Föröfrigt syntes han något förlägen, hvarföre jag så mycket mer framryckte med min begäran, att han måtte hafva den godheten att gifva oss råd, hvar vi kunde uti byn

Sid. 224.

få hyra oss in uti ett Liviskt hus. Dertill lofvade han oss sitt biträde, föreslog oss emedlertid att få traktera oss med öl, hvaremot hans fru proponerade oss thé, hvaraf jag drack 2 glas. – Sedan följde han oss till sin klockare, hvilken bereddes att följa oss till byn och der söka att skaffa oss kvarter, som kunde iståndsättas åtminstone tills i morgon. Intet ord om förslag att hälst till dess bo hos honom, tvärtom tycktes han indirekt vilja råda oss att nedsätta oss uti en aflägsnare by Gross-Irbin, der de kanske skulle tala till och med renare Liviska än här. Jag måste lemna derhän, huruvida allt detta härrörde af verklig oförmåga att emottaga oss hos sig (hälst han verkligen skall hafva för tiden flera främmande af släktingar i huset) eller af Ekonomie, hvarföre vår forman ville beskylla honom, åberopande sig att han i förlidet år, då han dithämtat par beslägtade Mamseller, blifvit hänvist till krogen till natten, ehuru han ingenting vidare begärt, än blott tak öfver hufvudet, hvilket han ock ändtligen efter mycket bedjande erhållit. – Efter klockarens rekommendation var man redan uti första huset villig att inrymma oss den bästa och största boningsstugan och värdinnan lofvade i morgon skicka en häst och kärra att ifrån krogen afhämta våra saker, så snart stugan vore i ordning. – Dels för théets skuld, men isynnerhet för loppor fick jag nästan hela natten ingen sömn ute på soffan uti främmande-rummet af den dåliga krogen förpaktad af ett tyskt hjon utaf Dondangenska arfherren för 80 Rubel silfver

D. 25. Ej heller om morgonen något kaffe, i hvars ställe vi läto värma oss sötmjölke att ätas med svart bröd. – Redan kl. 9 kom värdinnan sjelf ifrån det gåriga huset uti byn med häst och kärra efter våra saker och vi flyttade oss således uti vårt nya kvarter, en rymlig stuga, med 2 större, ehuru något låga, endast af 2 rader rutor bestående, och ett mindre fenster, väggarna tyckes i sinom tid hafva varit hvitrappade, men äro nu, till fördel för ögonen alldeles gråa, ehuru stugan anses för så godt som ny, äfvensom baken af den stora ugnen, som fyller ena hörnet af rummet med en kringdemsamma gående trädbänk. En annan lång trädbänk löper kring större delen af ena sidan fondväggen längs rummet äfvensom hälften af fondväggen, midt igenom hvilken en dörr förer till ett annat boningsrum. Vid dörren ett gående och slående väggur och på andra sidan derom i knuten en säng, såsom en annan för tillfället inlyftad försedd med grofva, men rena sängkläder. – Två smärre fyrkantiga bord, såsom fenstren rödmålade och 2 enkla trädstolar, omålade såsom sängarne, utgjorde jemte det ock rödmålade vägguret de enda möblerna i vårt nya kvarter. Värden var sjelf bortrest och föröfrigt värdinnan med värdens brorshustru jemte par små barn de enda under hela dagen hemma synliga, båda välvilliga och tjenstaktiga, ehuru i början nog defficiila att med barnen tjena P. till objecter för hans Skizzenbuch, ehuru han lofvade betala dem derföre. Igenom esthniska gjorde han sig för dem tämligen begriplig, såsom vi redan förut hade hört, att det nämnda språket af de härvarande Liverna skall förstås, dels för den ursprungliga förvandtskåpens skuld. (Pastor Kupfer håller dem till och med för verkliga Esther ifrån

ön Oesel), dels för de täta förbindelser, hvilka de underhålla med invånarne af det blott 15 mil härifrån belägna Oesel. – Sysselsatt med min dagbok och min inredning, lemnade jag dem tillsvidare uti ro, började ock redan om f.m. att taga mig sjöbad. – Till följe af vår förklaring redan i går vid den yttrade betänkligheten om vår förplägning uppdukade man till middag åt oss svart surt bröd med nyss kärnadt smör och den efterblefna sura mjölken. – E.m. en liten lur till ersättning för den sömnlösa natten. – Förträffligt badställe med sandbotten, ehuru mera grundt. – Stranden betäckt med stora båtar och sandhögarne med pålar och bodor för att upphänga till torkning och förvaring stora nät, till antydande att hafvet är invånarnes förnämsta födekrok ehuru det klagas öfver att denna skall blifvit nog litet lönande. – E.m. var jag åter att simma, men lät derigenom förleda mig att göra P. sällskap, att äta qvällsvard, torkad flundra och kokt mjölk, hvadan mer orolig sömn och en stark pollution.

D. 26. Öfverraskades vi att se hämtas till oss 2 glas kaffe med socker och efter Lif-Kurlandsk sed färskt bakadt bröd. – Gifvaren skall hafva förbudit att säga, af hvem det kom; sedan erforo vi dock att såsom jag gissat det, en uti ett af grannhusen boende och här för badandets skuld vistande fru, hade skickat det. Jag började ock å min sida sysselsätta mig med Liviskan, hvaruti jag fick uti sjelfva huset uti värdens broder en rätt förständig lärare. P. ritade å sin sida oafbrutet. Våra arbeten lockade hit en sådan mängd af alla åldrar, både gamla och unga, att stugan var alldeles full. – Uppå vår badväg till stranden sällade sig en ung man till oss, som nämnde sig vara Student i Dorpat och fosterson till (Amtmans) fru Wagner ifrån godset Lesten (på sidan om Tukcum), densamma som skickat oss kaffe om morgonen. Han följde oss hem och persvaderades af oss att komma in, äfvensom vid sin bortgång än vidare besöka oss. – Under hans härvaru hämtade värdinnan in åt oss en middag, som åter blef en surpris emedan det åter var en skänk af samma fru bestående af en skål soppa med klimpar och äpplen och en tallrik full af stek med sallat. – E.m. åter bad. – Sömn först efter midnatten.

D. 27. Då jag efter det sena insomnandet längre sofde, var min lärare redan gången uti skogen, och hela mitt dagsarbete kom derföre att bestå uti några Liviska gåtor, hvilka jag upptecknat till det mesta efter en liten gosse uti huset. Jag hade redan i går lofvat en groschen för stycket och så lärde honom modren några till, ehuru han sjelf först hade yttrat sig inga känna. – E.m. på prästgården, der man trakterade mig med en kopp kaffe. – Thé ville jag ej sedan mer dricka, ehuru jag stannade der längre och derigenom äfven försummade eftermiddagsbadet. – Dels af syndig oro, dels för vägglöss och loppor, fick jag ingen sömn före midnatten.

D. 28. Kom intet kaffe mer, ehuru värdinnan i går hade sagt, att frun lofvat skicka det, då vi låtit bedja henne, att hon ej skulle sända oss mat. Kanske har hon just stött sig dervid, hälst Pastoren yttrade sig om henne, att hon vore

"Eine vorzügliche Wirthin", eller ock har hon dock pretenderat, att vi sjelfva skulle komma att tacka henne. Kanske har ock vår värdinna, som, då hon ville i början vara anonym, agerat medelperson, åstadkommit något missförstånd; ty något sådant måste hafva mellankommit. – I dag sysselsatte jag mig med att excerpera en af Pastoren uppsatt liten krönika öfver församlingen, utom några få gåtor af gossen intet framsteg i Liviskan, då värdens bror åter ej var hem. – På min begäran hade Pastorn skickat till mig Denneris klockaren, som är sjelf en ung Liv, men som i 3 års tid bivistat en Rysk skola i Irlmlau, och hvilken redan Pastorn i Dalbingen hade rekommenderat mig såsom den bästa läraren. Han visade sig ock beredvillig att blifva det och gick äfven in uppå min proposition, att han skulle upptaga oss uti sitt hus. – I dag badade jag redan om morgonen och således öfverhufvud 3 gånger. – E.m. med Pez. till prästgården. Der fick jag göra bekantskap med Doctorn ifrån Dondangen Bahr, en ung man med godt hufvud och sysselsatt med ifriga studier öfver Lettiskan för att författa ny Grammatik och ett nytt lexikon. – Jag drack der en kopp kaffe och åt äfven qvällsvard med en liten sup. – Till denna var man tvungen att bjuda oss, då P. utan all takt ända till skymningen uppehöll sig med att teckna kyrkan bredevid pastoratet och det så länge att Pastorn sjelf måste gå att bedja honom till qvällsvarden. – Till sömn hjälpte icke heller denna; först efter midnatten somnade jag.

D. 29. Använde jag till att skrifva bref till Sofie. Af P. som afritade Kyrkan och Pastoratet hörde jag att Pastor Hillner ifrån Angermynde vore ditkommen och ärnade besöka äfven mig. Jag gick derföre dit e.m. för att göra hans bekantskap, drack en kopp kaffe och pratade par timmar med honom, hvarefter jag återkom hem för att ännu hinna bada för 3^{die} gången. – Natten gick såsom alla de föregående.

D. 30. Besöktes vi af Past. Hillner, med hvilken jag öfverenskom, att om möjligt besöka honom d. 17 Augusti, emedan han den följande måste företaga en längre resa till den Kurländska och förmodligen också den Lifländska Synoden. – Slöt mitt bref till Sofie med ett litet till Blomqvist. – Det blef ock i dag allt mitt arbete. Värdens broder har lofvat komma hem till eftermiddagen och då sitta för att låta taga af sig ett gipsaftryck, men han kom först sednare, drog sig sedan och förebar andra göromål, hvilket allt visade, att han ej hade lust till saken eller fruktade derföre. För att än ytterligare pröfva honom, sade jag mig vara förundrad hvarföre han ej ville förtjena en silfverrubel (förut hade jag visserligen blott i allmänhet talt om en god betalning) Det verkade; efter en stunds öfverläggning visade han sig beredvillig, men dagen var då redan för långt framskriden än att operationen hade kunnat begynnas. – En hustru i gården hade redan länge förut lofvat säga mig några små Liviska visor (egentligen skall man sjunga lettiska); men har ej heller hittills

hållit ord. – Äfven i dag simmade jag 3 gånger öfverhufvud, var ock ändteligen så lycklig, att jag insomnade kort efter det jag lagt mig.

D. 31. Om morgonen afreste P. till Dondangen med Pastor Gläser, som derifrån varit på besök här på prestgården. – Jag hade först ärnat qvarstanna i hopp att få profitera af värdens bror, som i dag lofvade vara hem; men då han sade sig böra gå bort på par timmar, så gick jag upp till prestgården på afskedsbesök. – Efter hemkomsten var jag att bada. – mannen syntes ej och då jag ändteligen fick honom i sigte, ville han ock gå att bada. – Jag begaf mig då upp till krögaren, som ock lofvade mig hästar ännu i dag. – Om morgonen hade jag skickat värdinnan till grannfrun för att fråga henne, om hon ej ville tillåta mig att besöka henne för att få aflägga min tacksägelse för hennes deltagande godhet för oss med sändande af kaffe och mat. Hon afslog det, men lofvade sända sin fosterson Trost nyligen vorden student i Dorpat. Han kom e.m. och jag fick åtminstone genom honom hembära min tacksägelse och mina bästa önsknings för hennes välgång. Detta hade till påföljd, att hon ännu före min afresa lät skicka mig kaffe och bröd. – Före afresan var jag ock ännu för andra gången att bada och afreste sedan kl. 6 om aftonen efter att ännu hafva upptecknat några ord efter värdens brors diktamen. – Resan gick längs med sjelfva hafstranden förbi byarne Koschtraggen, Pitraggen, Wajden och några enskildta hus. Deras existence viste sig först af mer eller mindre stora båtar vid hafsstranden vid hvilka man såg menniskor antingen samla in fiskar af natten eller ock sysselsatta med att laga dessa i ordning. På sina ställen lågo segelbåtar, hvilka sades vara ifrån Riga för att uppköpa och ditföra färsk fisk. Jag underhöll mig hela vägen med min forman en född Schlesier angående dessa fiskare, för hvilka han sade sig hysa all möjlig respekt, emedan de voro kunniga uti allehanda trolldomskonster, så att de kunde förderfva både folk och få, hvarföre han hade tagit sig den regel att uti ett Livskt hus aldrig förtära något af hvad man erbjöd honom. Godt hufvud och stora själsförmögenheter kunde man, mente han, ej neka dem, dock gjorde många ej alltid riktigt bruk af dem. På de flestas ord kunde man ej mycket lita. Föröfrigt voro inga särdeles uppenbara laster hos dem gängse, intet öfverflödigt fylleri, eller tjufnader eller mord. – Endast contra VI B syndades emellanåt. – Mot slutet lämnade vi stranden och veko af inuti en skog för att gina förbi sjelfva landtungan eller det egenteliga Domisnäs. Kl. 9 var jag faren på min bestämmelseort hos Klockaren och Skolmästaren Pählman i Kolkken. Han hade blott 2 rum af hvilka han erböd mig [i marginalen: 3 mil l = 21 v.]

Sid. 228.

ett rum. Med afseende å P. valde jag det yttre och större, men till nattkvarter en boda, dels emedan der är svalare, dels ock mera fritt ifrån ohyra än in uti rummet. – I sjelfva verket sofde jag också der rätt godt redan min första natt.

Augusti 1846.

D. 1. Aug. Begynte den Liviska undervisningen. – Två gånger simmat. – Sömn fick jag först ytterst sent.

D. 2. Bivistade jag Gudstjensten uti Domisnäs lilla Kapellkyrka. Den är af träd med tegeltak. – Min värd tog en predikan utur en lettisk Postilla. – Församlingens sång dålig. – Blonda hår karakterisera äfven de här boende Liverne, dock är deras växt blott medelmåttig, och man finner inga så högväxta karlar, som i Klein-Irben. Karlarnas drägt: jackor med byxor, korta eller långa, af grått eller mörkt tyg, blanka knappar i tröjan och mössa på hufvudet. Qvinnorna bära mörka bredrandiga yllekjortlar, en brokig halsduk, en duk bunden omkring hufvudet; hufvudpersedeln, en större hvit schal ned till midten af lifvet och ändorna hängande framföre långt ned i kors, men så att halsduken synes emellan på bröstet. På fötterna strumpor och skor. Flickorna hafva kring hufvudet en duk bunden i veck. – Då min värd som i stället för prästen hade fungerat vid Gudstjensten, önskade sig hvila och sabbatsro, så gick jag e.m. att besöka Båkinspektören Perlman, der jag drack ett glas thé, hvarefter jag ännu gjorde en promenad till näset för att bese båkarna och hade derigenom en nog angripande promenad uti den djupa sanden, så att svetten lackade af mig, när jag återkom. – 3 gånger simmat.

D. 3. Upp redan kl. 4. – E.m. återkom Pezold. – 3 gånger simmat.

D. 4. Besök af Pastor Gläser ifrån Dondangen, med hvilken P. i går hade återkommit. – I anseende till den fortfarande stora hettan, flyttade jag ut ifrån Klockarens framrum till hans svalare och ifrån ohyran mer befriade visthus, der jag allaredan sofvit. – Gipsaftryck togs af värden sjelf, men endast formen, då P. ej erinrade sig nogare det vidare förfarandet. – 3 gånger simmat. – Sömnen blef än mindre än de föregående nätterna. Jag somnade först om morgonen.

D. 5. Uppå mitt beifrande uppsöktes ifrån byn en skallig äldre man att låta aftaga sitt hufvud för att hafva åtminstone en hufvudskål. – Också hade det ej synnerligen svårigheter att öfvertala honom dertill genom värden, hälst då man lofvade honom en drickspenning. – 3 gånger simmat. – Med sömnen gick det nästan såsom förra natten,

D. 6. Ock 3 gånger simmat. – Efter aftonvarden en liten promenad i skogen på försök. – Det hjälpte mig till snarare och bättre sömn. -

D. 7. 3 gånger simmat. – Efter långvarig hetta åska och

e.m. regn. – Om aftonen anträdde Pezold sin återresa till St. Petersburg, sedan han förgäfves väntat uppå att den eftersökta Prolongationen skulle ankomma. – Oaktadt promenad fick jag i denna natt ingen sömn förrän efter midnatten.

D. 8. Väckt jag redan kl. 4 af en främmande till huset ankommen karl, som i mitt grannskap högt ropade på Liviska efter en annan med Tyskt namn. – E.m. att spatsera till krogen. – Krögerskan böd mig in att dricka en kopp rent kaffe, som ock bekom mig särdeles väl. – För regn skuld blott 2 gånger simmat. – Sömn utan långt väntande och till långt

D. 9. inpå dagen. – Hela dagen hem. – 3 gånger simmat.

D. 10. Ett ifrån Pastor Hiller ankommande bref föranledde mig att efter middagen gå till Perlman för att underrätta mig om lägenhet att få svaret afsändt. – Der en kopp kaffe. – Brevet skref jag sedan och skickade dit för att expedieras. – 3 gånger simmat. -

D. 12. Vaknade och uppsteg sent. – Tre simningar. – Tidig sömn och upp redan kl. 4. -

D. 13. Likaledes. – För stark middag och derföre till krogen att dricka kaffe jemte motion och ett annat ärende. – 3 simningar. – Ingen qvällsvard, hvaremot jag drack mer af ställets dåliga vatten. – Sömn först mot midnatten. -

D. 14. Åter upp kl. 4. – F.m. besök af Dr. Bahr. 3 gånger simning. -

D. 15. Jag hade beställt af en Liv ett par hästar redan till kl. 4 om morgonen för att resa till Klein-Irben; men han skickade mig först efter 5 sin drängpojke blott med en enda och en så liten kärra, att jag ej kunde framkomma med mina saker. – Uppretad öfver denna mannens trolöshet (ifr. Kush [?] hemman Nikke Rudbeck) lät jag pojken draga sin kos och bad skolmästaren skaffa mig en annan skjutskarl, som ock lyckades honom, ehuru det förorsakade mig ett uppehåll af mer än 2 timmar, hvilka jag använde för att komplettera mina Livica genom skolmästaren. Kl. ½ till 8 afreste jag äntligen. – Min värd skolmästaren beledsagade mig till Wajden, sin födelseort, dit han hade ärende. – Återresan skedde till det mesta samma väg, som jag hade kommit längs stranden der jag fann liflighet och rörelse herrskande, som förut vid de under byarne stående båtarna. – Jag hade hört att Pastor Kupfer skulle resa till Gipken och derföre fruktat, att ej mer finna honom hem, då jag sednare framkom (kl. 10) [i marginalen: 21 v.], än jag hade påräknat. Han var än hem och blef det ända till eftermiddagen. Vid min resa till Domisnäs med den Irbenska krögaren hade jag talt med honom, om han ej ville föra mig till Piisen ifrån Lill Irben, ehuru jag ej alldeles bestämdt då kunde uppgifva tiden för min återkomst. Han hade begynt i dag att tröska och sade sig derföre ej

kunna resa förrän kanske den följande morgonen, men då huru bittida som hälst, hvarom han lofvade skicka mig underrättelse till prestgården. – Under afvaktan af denna

Sid. 230.

underrättelse, försummade jag att gå ned till byn för att der höra mig före efter hästar, hälst också Dr. Bahr ifrån Domisnäs ankom till prestgården med sin familj. Först e.m. skickade krögaren bud att han den följande morgonen kunde och ville vara beredd att skjutsa mig. – Jag måste då besluta mig att qvarstanna öfver denna dagen. Sedan Pastoren och sednare äfven Dr. Br. afrest gjorde jag en promenad till krogen (för att bestämma tiden för afresan) och ned till byn och pratade sedan efter återkomsten med fruntimren i huset, med hvilka jag nu var blifven alldeles ensam. Också hade jag det nöjet att om aftonen få se min hittills okända välgörarinna fru Wagner. – Vid qvällsvarden en liten sup, såsom redan förut vid frukosten.

D 16. Upp redan kl. 4. – Kort derefter inställde sig ock efter aftal Krögaren med hästarne och jag afreste kl. ½ till 5, efter att redan om aftonen hafva rekommenderat mig. – För att så litet som möjligt genera både herrskap och betjening hade jag undanbett mig kaffet och afreste ogrutad. – Resan gick dels genom skogen, dels längs med stranden förbi byarne Sihkraggen och Jaunzeem till Stor-Irben, hvars namn har afseende på den större Irben åns utfallande der uti hafvet. Sjelfva byn är vida mindre än den såkallade lilla Irben och består endast af 5 gårdar, hvilka icke heller äro tillsammans, utan spridda här och der. – Ån passeras medelst en flottbrygga ett stycke ofvanom åmynningen, hvarföre man ock redan förut nödsakades lemna stranden och arbeta sig fram genom den rösiga skogen utan någon egentelig väg och sedan åter öfver berg af djup sand för att komma tillbaka till stranden, hvilken man sedan följer ända till Piisen. Här äro egenteligen inga sådana byar som förut utan en tätare barrskog bekransar hafsstranden.

[I marginalen:] Efter uppgift 3–4 mil, Piisenska Krögaren angaf 22 verst, hvilket äfven Pastoren trodde vara det ungefär riktigaste.]

- Redan före kl. 9 befann jag mig uti kyrkobyn Piisen der jag förefann en krog uti ett förrigt hofläger med 2 så snygga och comfortabla främmanderum, att jag vid första inträdet intogs af den tanken, att jag ifrån första början hade häldre bordt vända mig till denna den vestra kanten af Liviska stranden. Jag hade då här kunnat arbeta med mera beqvämlighet. Dock hvad som är afgjordt är gjordt och tro det, om ej lika bra och bättre i afseende å sjelfva hufvudsaken. I krogen voro vid min ankomst flera karlar församlade, af hvilkas tal jag kunde förmärka, att ryktet om mig redan hunnit hit. Man förmente neml. med rätta mig vara den främmande Herren ifr. Petersburg och det var visserl. smickrande att höra dem derjemte säga, att jag ock förstode deras språk. Man sökte ock snart öfvertyga sig derom i det man adresserade sig till mig med frågor, om jag talte Lettiska, Ryska, Esthniska. Emedlertid misshagade det mig, att den frågande började tigga mig om

en sup, hvilket jag afslog på den grund, att det vore Söndag, före Gudstjensten och dertill äfven utan brännvin mer än varmt uti luften.

Sid. 231.

Efter en rekreation af 1 ½ glas kaffe och ett sjöbad, uti den lilla filialkyrkan, der Klockaren förrättade Gudstjensten medelst uppläsande af en predikan utur en postilla och några psalmer afsjöngos. Växten hos de närvarande Liverne i allmänhet medelmåttig; dock funnos ibland hopen, isynnerhet karlarne äfven längre personer. – Håret nästan mera mörkt än annorstädes, ehuru äfven har åtskilliga blonda. Dräkten hos karlarne en tröja med uppsläende krage, korrta byxor fastbundne under knäet med band, hvilkas ändor nedhängde på sidorna, Strumpor och pastela bundna öfver fot-vristen, mössa på hufvudet, en och annan grå hatt och rödt bälte omkring lifvet. Den herrskande färgen mörkgrå.

[I marginalen:] detta skall ock i det östra gebitet fordom hafva varit den herrskande dräkten.

- Hos qvinnorna mörkrödrandiga kjortlar och hvita shavlar af ylle eller finare tyg, på hufvudet en hvit duk eller hvit hufva med rödt bredt band omkring pannan. – Några yngre flickor tycktes vilja föra någon större stat med bjärtare och brokigare dukar. – Tobaksrökandet mycket allmänt hos karlarne. – Intet utbyte då ingen af de närvarande sades kunna tyska. Vål gjorde jag försök att språka med en och annan Liviska; men de talte mig för fort än att jag skulle kunnat fullkomligen följa med. – Så hade jag en något längre conversation med klockaren. – Några flickor frapperade jag med frågan om de ej kunde mot en penninggåfva meddela mig några Liviska visor, hvarpå svarades, att de ej hade sådana, utan sjöngo lettiska. – Oaktadt de härvarande Liverna äfven utom fiskeri idka åkerbruk och något boskapsskötsel, skola de dock i det hela lefva mera fattigt och blott enskilda äga ett visst välstånd. – Detta skall förnämligast härröra deraf, att fiskefånget i sednare tider mot förr blifvit mindre lönande. Fylleriet är ingalunda allmän last, ehuru visserligen en och annan är det tillgifven. – Vid middagen en sup och sedan ett glas kaffe. – Kl. 4 begaf jag mig åstad åt Angermünde under åska och regn. – Krögaren skjutsade mig dit. – En tät och vild skog af höga och resliga tallar och granar vidtager genast efter byn Piisen och fortfar sedan endast här och der litet glesnande öfver sandiga och ljungbeväxta hedar. Sex verst ifrån Piisen är den sista Liviska gården Pisineek, vid hvilken man kommer in till Stor-Irben ån, hvars venstra strand man sedan följer. 4 verst sednare blir vid par redan Lettiska gårdar den redan nämnda venstra stranden flackare, erbjudande för ögat en grön äng, som skall sträcka sig flera verst längs stranden uppför ån, som efter sin förening med en annan Stende kallas Angern. Ofvanför en qvarn utbreder sig denna till ett litet träsk och man befinner sig vid [i marginalen: 16 v.] Angermünde kyrka, der man som bäst höll på att förrätta en vigningsakt. På det invid ån täckt liggande Pastoratet blef jag med hjertlighet emottagen af Pastorens fru och korrta derpå af den ifrån kyrkan

Sid. 232.

återvändande Pastorn. – Det afgjordes att jag skulle qvarstanna intill öfvermorgonen, då Pastorn ville följa mig till staden Windau, der den förre Piisenska klockaren vid namn Johan Printz nu bor, en infödd och genialisk Liive, författare till ett häfte af Lettiska poesien och hvarjehanda prosaiska uppsatser, hvarjemte han äfven försökt sig att skrifva Liviska och bland annat öfversatt en Kateches. – Han trakterade mig med par glas björklaka. Dessutom vid aftonvarden ett glas vin.

D. 17. Tillbragtes nästan blott vegeterande. – Också badade jag mig två gånger uti Angerån. – Vid middagen 2 glas vin, äfvensom jag redan hade druckit 2 glas björklaka. – E.m. 2 gånger kaffe. – Pastoren var hela e.m. borta på ett oförmodadt sjukbesök till Piisen.

D. 18. Han hade ock åtskilliga embetsförrättningar utom förberedelserna till en längre resa uppå par veckor, neml. först till Synoden uti Goldingen och sedan till Lifland. Emedlertid öfversatte han för mig åtskilliga af Printz handskriftliga uppsatser öfver diverse ämnen, Physik, Physiologie, öfver livernas vidskepligheter &c. Detta förrådde att han är en tänkande och på allting uppmärksam man.

[I marginalen:] Än en gång simning uti Angern före middagen. hittills inalles 69 gånger i denna sommar.

E.m. (hvarvid 2 glas vin och sedan 1 kopp kaffe) anträdde kl. 4 resan till Windau den ginaste vägen förbi Nabalkrogen invid den obetydliga Nabalbäcken och träsket Bruschen med par Lettiska gårdar. – Föröfrigt är hela vägen skogig – mest tall – med torra hedar. – Först nära Windau öppnar sig en vidsträckt gräsigt och sandigt slätt, i fonden af hvilken Windaus torn framskymtade. – För att komma in till staden måste man på en flottbrygga passera Windau floden, som här vid sin mynning har Newas bredd och genom flera i den för ankar liggande skepp erböd en liflig och treflig anblick. – Solen var redan uti sin nedgång, [i marginalen: 26 v.] då vi anlände uti staden, der vi än tyvärr måste gå och fara fram och tillbaka, innan jag fick mig qvarter uti ett värdshus. Pastoren var mig dervid en sorgsam medlare; men dertill måste hans verksamma biträde inskränka sig, emedan han ännu sade sig hafva att skrifva till Consistorium och redan kl. 5 den följande morgonen med stadens pastor skulle anträda resan till Goldingen. Det påtänkta mötet med Printz och min rekommendation hos honom genom Pastorn kunde tyvärr icke heller mer äga rum och jag måste derföre ännu denna afton taga afsked af min vänskaplige följeslagare hit. – Jag lät gifva mig thé, förrän jag gick till sängs.

D. 19. Upp redan kl. 5. – Ögonen tämligen inflammerade. – Pastorn hade lofvat skicka till Printz för att beställa honom kl. 5 om morgonen till sig och då säga honom

Sid. 233.

att han skulle komma till mig. – Jag väntade derföre tills innemot middagen, men ingen Printz syntes. – E.m. gaf jag mig sjelf ut att uppsöka honom, träffade honom ock samt hörde att Pastor H. i sjelfva verket hade sändt i går aftons sent efter honom, men att han då redan hade legat med de sina och lofvat komma denna morgon bittida. Han hade ock gjordt det, men så sent, att Pastoren redan var bortrest. – Jag fick således nu rekommendera mig sjelf så godt jag kunde; – Utsigterna voro ej tröstande, då han förklarade sig ej kunna hvarken ryska eller tyska, Esthniska kan han väl, men det kan åter icke jag tillräckligt. – Emedlertid uppmante jag honom att i morgon komma till mig, hvilket han ock lofvade. – Efter återkomsten hem särdeles trög och matt; under gången dit hade jag blifvit öfverraskad af åskregn och fått fuktiga fötter. – Redan f.m. började jag bada mig uti hafvet. – E.m. en och annan simning. – Onödigtvis lät jag beveka mig att äta äfven qvällsvard, hvarefter sömnen var mindre lugn.

D. 20. Hade jag ärnat mig redan om morgonen att bada, men först blef jag uppehållen i kvarteret genom dröjsmål med kläders och stöflars putsning och sedan väntade jag på Printz, som hade lofvat komma kl. 8; men kom först en half timma sednare. – Arbetet gick trögt i anseende till den ömsesidiga explikationen, hvarföre jag företog mig att låta honom öfversätta stycken utur den Lettiska bibeln, såsom det bästa medlet att utan missförstånd profitera af honom. – Två gånger simmat och om aftonen i st. för qvällsvard russin under en promenad. —

D. 21. Tre simningar. – Tillfälligtvis måste jag före middagen ro sjelf över ån, hvadan jag bekom en särdeles styfhet, som sedan fortfor hela dagen. -

D. 22. Såsom ock de förra morgnar upp redan kl. 5 ½. – Middagen måste jag ro både fram och tillbaka och äfven om aftonen öfver – 3 gånger simmat. – Sömn först inemot kl. 11.

D. 23. Upp vanliga tiden. – Jag hade nämnt för Printz, att jag borde gå i kyrkan för att se landtfolkets drägt, som här omkring Windau skall vara alldeles egen. Förmodligen hade han förstått det så att han ej behöfde komma f.m. och uteblef. Å min sida hade jag först sednare ärnat gå ut, väntade derföre tills öfver 11 uppå honom och försummade derigenom gudstjensten, som i dag i anseende till Pastorens utevaru på Synoden egenteligen blott bestod uti föresångarens läsning och sång och redan var slutad samt kyrkan fast, när jag kom. Emedlertid hade jag än nog tillfälle att på gatorna se enskilda personer af båda könen. Qvinnorna bära mest bruna eller högröda (stundom ock svarta) kjortlar eller rättare klädningar med smala axelband, hörande till klädningen. Deröfver till knäna gående Paletåts eller rättare shavlar stundom af hvitt ylle, men

Sid. 234.

vanligast af något lättare grått smårutigt tyg. Dessa shavlar fasthållas öfver bröstet genom en mer eller mindre stor breets, hos en del utsirad med stora symmetriskt ordnade bernstenglas eller korallknappar allt rundtomkring. Andra dylika finnas, en eller flera på bröstet ofvan på den framskymtande hvita skjortan. På hufvudet antingen löst ombundna dukar, brokiga, röda eller gröna eller ock röda små mössor tätt slutande till hufvudet och fasthållna genom en påbunden brokig duk, hvars ändar äro i knutar sammanflätade under halsen och å andra sidan äfven bak uti nacken formera en stor och bred knut med nedhängande ändar. I stället för mössan hafva några en förgylld prydnad öfverst på hjessan hvars flata framsida blänker under duken. – Hos några en särdeles 4 kantig, eller rundad hufvudbonad af hvitt lärft med breda nedhängande ändor i nacken. Skall anses för den högtidligaste. Alla hafva ej dem utan släta långa rockar. Fötterna äro beklädda med skor och hvita strumpor, ombundna öfver det öppna fotbladet, äfvensom stundom omkring skenbenet med ett hjärt band. Det mest utmärkande hos karlarne äro deras långa rockar af hvitt vadmal, nedan baktill med mycket veck, ungefär såsom prestkaftanerna i Finland, eller ock kortare till knäna räckande gråa rockar, stundom med rödt l. mörkt bälte omkring lifvet

[I marginalen:] af ylletyg eller ock mest svart läder. Under den långa rocken en annan kortare till knäna gående merändels blå med 2 rader större knappar jfr. Viborgs bonden och framtill 2 rader med blanka knappar tätt bredvid hvarandra uppifrån ned. Dertill långa lärftsbyxor, hatt på hufvudet samt stöflar eller ock skor med hvita strumpor. – Också hos Liverna skall efter Printz försäkran den hvita färgen varit i gamla tider herrskande, så att i allm. den härvarande lettiska drägten kan anses för den gamla Liviska. Den skall nu nyttjas upp längs Windau-floden (om ock vid dess gebit) ända till Goldingen, äfven hos de såkallade Kurischen Könige ha Kallen ansåg vara Letter, skall den brukas med den skilnad, att deras qvinnfolk ännu hafva bjällror eller klockor häftade omkring sin yttre shal.

Det hela har hos båda könen mycket tycke af den fordna Finska drägten, åtminstone såsom den var förut uti min födelseort Ithis, der de äldre fattigare eller alfvarsammare bönderna uti min ungdom gingo uti långa hvita vadmals rockar. E.m. en kopp kaffe. – Tre simningar. – Efter sista en längre promenad uppå den långa smala stadens gator. – Sönnen afbruten.

d. 24. och upp redan kl. 5. – Kort derefter regn och äfven sedan åtskilliga gånger. Det hindrade dock icke ifrån att bada, och var detta isynnerhet i dag just herrligt. – De brusande och starka störtvågorna slungade en hit och dit och gáfvo ett naturligt duschbad. – Efter aftonbadet beställde jag mig en dryck 1 ½ glas thé, hvaraf jag blef än mer munter, så att jag för första gången satt upp och skref vid ljus för att sluta ett redan i fredags börjadt bref till Blomqvist. – Till sängs först kl. 10 ½ och sömn en half timma derefter.

D. 25. Upp vanlig tid, men mindre mornad. – E.m. en kopp kaffe. – I anseende till regn blott 2 simningar. – Om aftonen ned uti värdshussalen Concert, som jag uti mitt rum ofvanpå excederade utan att behöfva betala något. – Först emot kl. 11 sömn.

D. 26. Upp kl. 5 ½. – Tre gånger simmat. – För att lemna Printz tid att litet hvila sig, har jag börjat fundera uppå en liten exkursion till Landsen för att besöka Pastor Kallmeyer, gick därför om aftonen för att söka Pastorn för att genom honom underrätta mig, om K. vore hem eller icke. Tyvärr var icke ens än härvarande Pastoren återkommen. – Efter det finska aftonbordet drack jag 1 ½ glas thé. – Om aftonen ned i salen bal, om hvilken äfven jag genom en slags stadstjenare var averterad. Jag tänkte ock i början, men blef sedan hem, då jag inga bekanta har ibland

Sid. 235.

stadsinvånarne och för dålig syn för att lofva mig något af fruntimrens betraktande. Musiken åter hörde jag lika väl upp på min egen kammare. Jag somnade väl den oaktadt i tid, men vaknade efter midnatten och måste vaka öfver 2 timmar, innan jag åter insomnade. -

D. 27. Började kanske det sista tiotalet af simningarne, emedan vattnet redan börjar blifva kallt. – I dag 3 gånger och om aftonen åter thé 2 glas. – Sömnen god med pollution vid uppvaknandet. -

D. 28. 3 gånger simmat. E.m. var Printz endast 1 ½ timma, hvarföre jag hade tid att ännu göra en promenad före simningen, om aftonen åter thé 1 ½ kopp. Drömfull sömn med stimulatium ad venerum.

D. 29. Upp kl. 6. Efter middagsbadet en pomeranssup. – E.m. hos härvarande Pastor Raison för att rådfråga honom angående min påtänkta resa till Landsen. Han erböd sig att med egna hästar och Equipage följa mig dit, men jag ville uppskjuta resan till tisdagsmorgonen, hvilket jag ock gerna gjorde, då det ej kommer an på hvilken dag jag egentligen kommer dit. – Printz kom i dag först på eftermiddagen. – Efter aftonbadet var jag tämligen besvärad af hosta, hvarföre jag räddes att dricka thé och i dess ställe åt en portion stek. -

D. 30. F.m. en liten promenad efter gudstjensten för att ytterligare beskåda den egna drägten hos landsfolket. – 3 gånger simmat och dermed redan 2 gånger öfver 100. – Om aftonen thé. – Sedan ned på balen, der jag naturligtvis ej hade annat att göra än mest spatsera omkring och skåda gästerna och de dansande. Tillfälligt kom jag par gånger att sitta bredevid en rysk officier, som syntes mycket nyfiken öfver min danska, redan för dess ovanlighet och ändtligen började fråga mig, hvar jag tjente, och då han erfor, att jag snart öfver Riga skulle återresa till Petersburg en passant rekommenderade mig i den förstnämnda staden ett bordellhus, som efter hans tanke vore ett Non plus ultra uti sitt slag och ingenstädes hade sin like! – Jag hemkom kl. 10 ½, men fick för den igenom golfvet skrånande musiken ej sömn förrän emot kl. 12.

D. 31. Upp kl. 6. – Tre simningar. – Om aftonen buden till Pastor Raison på thé. – Der förefann jag ock åtskilliga andra, med hvilka jag fick göra bekantskap och sednare kom ock förmodadt Pastor Kallmeyer ifrån Landsen, som inkommit till staden för att göra min bekantskap och äfven redan hade sökt mig. – Två koppar thé och vid qvällsvarden en sup, ett glas öl och 2 vin. Hem först emot kl. 11. – Drömfull sömn. –

September 1846.

D. 1. Sept. Om morgonen efter min ymniga qvällsvard diarrhé så att jag litet fruktade för badet. – Emedlertid bekom det mig rätt väl. – I anseende den med Past. Raison för i dag tillärnade, men nu öfverflödiga resan till Landsen hade jag entledigat Printz och måste därför gå till

Sid. 236.

honom för att underrätta, att jag icke rest. – Han lofvade komma e.m. såsom han ock gjorde. – Redan e.m. hade jag kort besök af Pastor Kallmeyer. – E.m. var han åter en god tid hos mig och tolkade då för Pr. mina pia desideria för framtiden, neml. att få af honom en översättning af några Evangelier, en beskrifning öfver Livernas seder och bruk vid giftermål, barnsfödelse och vid dödsfall och begrafningar. – Derefter förafskedade jag Pastorn för att än i dag anträda sin återresa till Landsen. Dagen var i dag såsom alla de föregående, mycket skön och till och med het. – Om aftonen ville jag besöka theatern, men måste efter en stunds väntan komma derifrån, sedan Direktorn förkunnat att intet spel i dag kunde äga rum, emedan för litet åskådare infunnit sig. Efter en promenad spelte jag sedan med Läraren Friese några partier Schach. Under väntan på theaterns öppnande hade jag ätit bakelser och fick deraf sedan en mycket spänd mage med ristningar. – Till sängs först kl. 11.

D. 2. Upp kl. 5 ½. – Tre simningar. Om aftonen 2 koppar thé hem. – Schach med Friese såsom i går. -

D. 3. 3 simningar. – E.m. begynte en äfven i detta hus boende seglare Kelterborn ifrån Preussen porträttera Printz uppå min begäran och på min räkning. Fr. kom ej aftonen till mig för att spela Schach såsom förut blifvit taldt och jag kom derigenom i god tid till sängs, sedan jag spatserat mig trött uti egen kammare och deremellan utur det öppna fenstret njutit af den herrliga månskens aftonen. -

D. 4. Upp kl. 5 ½. – Expedierade bref till min hustru. – F.m. besök af Pastor Raison. – 3 simningar. – Om aftonen med Friese i Theatern, der det gafs Fridolin eller Der Gang zum Eisenhammer af -

D. 5. E.m. en kopp kaffe. – 3 simningar. –

D. 6. Denna dag var först bestämd till afresa; men den Juden hvilken jag först hade underhandlat om hästar och som skulle lemna mig svar redan i går, har intet vist sig. Jag har derföre varit tvungen att uppgifva min första plan och ärnade i dag sjelf gå ut att söka forman, då en tysk tillfälligtvis ned i värdshuset råkade komma till mina ögon. Han lofvade komma tillbaka i morgon för att gifva mig bestämdt svar, när han kan resa. – En liten stund uti den lettiska gudstjensten uti kyrkan för att ännu i massa betrakta folk och drägter. Dervid observerade jag hos karlarne, att hårets färg öfverhufvud var mera ljus än mörk. Monne det icke också kan gälla för en häntyndning på deras Tschudiska härkomst der åtminstone blandning med Liver? – Printz var i dag en kortare tid hos mig, i det han såväl för- som eftermiddag kom sent. – Tre simningar. – Om aftonen i theatern, der Leonora efter Bürgers poem af samma namn bearbetad af Holtis

Sid. 237.

uppfördes vid ett denna gång trängande fullt hus. – Det skall vara truppens sista representation.

D. 7. Upp efter vanligheten. – Väntade förgäfves på den Tyske formannen, medlertid inställde sig den förre Juden och sade sig vara färdig att resa i Onsdag. – För det fallet att jag ännu skulle nödgas vänta par dagar hade jag redan förut fattat det beslut att emedlertid resa till Pastor Hillner i Angermünde och derifrån på utsatt dag och timma inställa mig på krogen i Popen, som man under resan härifrån måste passera. Juden föreslog dertill kl. 11 om Onsdag och erböd mig till min säkerhet 3 Rubel silfver handpenningar, – hvilka jag ock mottog, för att så mycket bättre kunna förlita mig uppå honom. Till andra resande sade han sig hafva en läkare med syster och betjänt samt en slägtinge till härvarande ryske prästen. – Knapt var saken afgjord med honom och han bortgången så kom Tysken, att rekommendera äfven sig till tidigt om Onsdag morgonen, berättande med särdeles glädje att han förekommit Juden och engagerat den ofvannämnde doktorn med dess syster och karl, med hvilken Juden väl hade underhandlat, men ännu icke afgjort (såsom han hade föregifvit mig), emedan man ej hade velat betala så mycket, som han fordrat. Jag borde derföre ock nu antaga honom, om jag ej ville riskera, att antingen lemnas i sticket af Juden, som kanske icke kunde fara, eller ock få åtnöja mig med att hafva till resällskap Gud vet hvad för folk. – Jag började vackla och vände mig till värdinnan i huset för att fråga henne om råd. Hon mente, att jag i alla fall kunde förlita mig uppå Juden, hälst jag hade fått af honom handpenningar. Jag beslöt då ock att göra det och lät Tysken gå, då han sjelf för sent hade inställt sig öfver den fastställda tiden. – Mina bad slöt jag med den 125te gången, utan att kasta något i sjön till offer, såsom den gamla pigan hade rådt mig, hvilken dagligen försåg mig med handduk till badgången. – Pastor Raison sökte jag förgäfves för att taga afsked af honom. Efter att på middagen hafva druckit en kopp kaffe afreste jag kl. ½ till 3 med min lärare Printz, som sjelf hade förklarar sig villig att följa mig till Pastor Hillner i Angermünde och sedan derifrån i Onsdag till Popen. – Uppå en annan väg genom den Lettiska byn Schtalden och på norra sidan om Buschen sjön anlände vi kl. 7 om aftonen till

Angermünde [i marginalen: c. 30 v.], der man ingenting mindre än kunde vänta mig, utan trodde mig redan åtminstone i Mitau. – Vid qvällsvarden ett glas vin. -

D. 8. Om morgonen 2 koppar kaffe och e.m. en. – Med Pr. sysselsatte jag mig ännu i dag en tid och gjorde sedan e.m. med Pastorn en utfart till de par verst ifrån prestgården i N. belägna ruinerna af det fordna slottet Angermünde ifrån Riddaretiden. De äro numera obetydliga; men läget är vackert vid Anger ej långt ifrån dess förening med en annan å Standa,

Sid. 238.

såsom geograferna nämna den, ehuru Anger hos invånarne sjelf skall kallas med olika namn på olika ställen. Ett Lettiskt hemman, som ligger vid ruinerna, är särdeles rikt på barn, hos hå alla det föreföll mig anmärkningsvärdt, att de hade samteligen alldeles blondt hår. Pastoren sade, att det uti denna nejd skall vara fallet med alla barn öfverhufvud. Är det icke ock en vink om populationens blandning med ursprungliga Liver.

D. 9. Efter att hafva druckit kaffe och frukosterat med ett glas vin afreste jag kl. 9 med Printz till Popen. Dit [i marginalen: 14 v.] tager vägen af ifrån Nabal krogen. Marken är jemn hed med barrskog. Popen sjelf ligger på en höjd. – Ingen forman fanns å krogen vid min ankomst, dock kom han efter blott en half timmas väntan, hvarpå jag genast afreste, lemnande Printz som härifrån återvände till Windau. Mitt resällskap bestående af Judar och ryska handelsbetjänter, syntes verkligen vara, såsom den Tyske formannen hade profeterat, att det skulle blifva, det vill säga, utan allt interesse. Efter [i marginalen: 8 v.] en 8 versts vidare resa genom fortfarande barrskog å jemn mark betades i Pursenska krogen vid ett träsk af samma namn. Jag åt der middag och drack kaffe. - Å den vidare resan [i marginalen: 9 v.] passerades kyrkan Ugalen å den öppna slätt med åkerfält och [i marginalen: 18 v.] sedan förbi norra ändan af träsket Usmajten öfver några backar och åter skog till krogen i Sparen, hvaräst nattqvarter togs.

D. 10. Kl. 3 om morgonen blef jag uppväckt för att dricka kaffe och en timma sednare gick det vidare. – Efter tät gran- och tallskog öppnar sig utsigten längre fram emot Stenden, der flackar åter vidtaga. Jag passerade pastoratet kl. ½ till 8 om morgonen. Man proponerade mig att vika in och sedan komma efter till Adlers krog 3 verst längre fram, der man ville beta i par timmar, dock fruktade jag att möjligen komma för tidigt och sålunda åter nödgas vänta för länge, resignerade derföre på besöket ehuru Prosten till och med ännu skriftligen genom ett bref till Pezold i Doningen [i marginalen: 24 v.] hade inviterat dertill. – Uti Adlers krog lät jag koka mig ägg till frukosten och tog en sup. Derefter gick det vidare ned på den ifrån Talsen till Tuckum gående stora vägen. Här äro äfven vackra löfskogar, dock mer flackt, såsom isynnerhet i trakten af den lilla kyrkan i Straden, hvarefter den [i marginalen: 20 v.] Tuckumska vägen åter lemnades för att gå till Kandau. Här uppehöll man sig dock endast för att köpa utbudna äppel och päron, hvilka således blefvo min

middag för i dag. Först [i marginalen: 9 v.] 9 verst längre fram höll man för att beta vid Bersen krogen. Då jag hörde att denna tillhör godset Kukschen, som den genaste vägen

Sid. 239.

skulle ligga endast 2 verst derifrån, så beslöt jag att begagna de till betande bestämda 3 timmarna för att nu lära känna godsets ägare H^r Böttcher, hvilken jag redan under förra farten genom Kandau derifrån hade funderat uppå att besöka, ehuru det då ej kom dertill. Jag lät en tjensteflicka ifrån krogen beledsaga mig öfver fältet och skogen till godset, der jag anträffade husets fruntimmer sittande ute på gården framför trappan och sålunda först måste presentera mig för värdinnan. Man mottog mig med all artighet. Värdinnan anmälte mig sjelf för sin Herr gemål, som ock efter en stund utkom. Jag drack der 2 koppar kaffe och ville efter par timmars conversation rekommendera mig för att återvända samma gena väg till krogen. Man erböd att låta skjutsa mig på den stora vägen – blott en verst längre – tillbaka till krogen, hvilket anbud jag med tacksamhet antog för att kunna kvarblifva en half timma längre. Min värd anmärkte att man äfven i denna trakt förut skall burit en dylik drägt, som den ännu nyttjas i Windau af landtfolket med Breetser å bröstet hos qvinnfolket. – Vid mitt afsked inviterade man mig att äfven framdeles besöka huset, ifall jag en annan gång komme till Kurland och att passera orten. – Korrt efter afresan ifrån krogen inbröt mörkret och jag kunde således icke mer bese Ridderskapets skola Irlau, [i marginalen: 19 v.] såsom Pastor H. hade rekommenderat mig; och jag eljest så mycket mer hade kunnat göra som jag redan förut i Kandau hade gjort dess Direktors Sadofskis bekantskap (det var en af de 3 unge herrarne). Till Shukst ankommo vi kl. ½ till 12 om natten. Jag lät der gifva mig thé, förrän jag lade mig.

D. 11. Redan kl. ½ till 3 om morgonen gick det vidare. Trakten tycktes vara mera flöt och flack, så mycket jag i mörkret och sedan under det beständiga slumrandet kunde [i marginalen: 24 v.] varseblifva. Ut i Säska krogen betades för sista gången och jag drack der ett glas kaffe med smör och bröd. Kl. före 11 [i marginalen: 11 v.] befann jag mig uti Mitau, der jag tog mitt logi uti det af förrigt bekanta värdshuset die Stadt Moskva. Efter den der intagna middagen ärnade jag begifva mig ut för att göra besök, men uppehölls uti par timmar af Judar, af hvilka jag ock lät narra mig att förmodligen till min nackdel köpa en mängd hvarjehanda saker dels åt mig sjelf dels till Tomis [?] för de mina. – Först i det adliga jungfrustiftet för att efterfråga den ifrån Salis bekanta fröken Fock. Hon var redan återkommen ifrån sin Kurländska resa och trakterade mig med 2 koppar kaffe. Sedan sökte jag Kollegierådet Braunschweig men förfelade honom af misstag

Sid. 240.

i afseende å hans kvarter, hvarpå jag gick till den gamle Recke och satt hos honom tills öfver kl. 8.

D. 12. Hos Braunschweig och Steffenhagen. – Expedierade bref till Voss i Leipzig för att beställa ett verk åt Zagel. – Hos Fröken Fock på afsked. – Paucker sökte jag flera gånger, tills jag slutligen träffade honom efter kl. 12. Han böd mig stanna qvar till middagen, dervid 1 glas vin och 1 öl och derefter 2 koppar kaffe. – Kl. 5 afreste jag med diligencen åt Riga, beqvämare och förnämligast i anständigare resällskap än det var, hvarmed jag hitkommit ifrån Windau. Det bestod af en ung civilembetsman Grawe ifrån Mitau, en Målare Döning och ett fruntimmer. – En dugtig regnskur redan på vägen lät mig känna värdet af detta sätt att resa. – Oaktadt middagen klo 2 kände jag ett starkt sugande, då man midt på vägen höll en liten stund å poststationen i St. Olai, hvarest jag derföre följde andra der sammanstötande resandes exempel i det jag tog mig en sup och åt 2 smörgåsar med stek uppå. Kl. 9 ankommo vi till [i marginalen: 38 ½ v.] Riga, der jag lät föra mig till värdshuset London, såsom beläget midt i staden och derföre för mig nu beqvämast nära till samtliga mina härvarande bekanta. – Sönnen högst orolig och afbruten genom skoftals vakande, följd dels af de mångfaldiga och blandade spirituösa i går, dels af för mjuka sängkläder och den egna väderleken. – Regn och hagel som smattrade ned skrällande på tegeltaket. -

D. 13. Vaknade med snufva, uppkommen derigenom, att jag går morgon i Mitau under mina första gånger öfverraskades af regn och fick litet fuktiga fötter. – Så mycket mindre hade jag i dag bordt gå ut i bara fracken, såsom jag gjorde ej vetande att temperaturen efter regnet sunkit till blott 9°. Jag blef derföre längre fram på dagen betydligt hes. – Först besökte jag Hellman, uti hvilken jag fann en ganska aimabel och vänlig man. Uppå min fråga, om der vore spår till Liver i trakten af Cremona, svarte han inga andra mer finnas än ortsnamn, hvilka förut måste varit talrikare. – Så skall uti ett gammalt dokument ett berg vara benämndt mägi. – Gymnasium fann jag först, sedan jag par gånger gått vilse å denna stadens många och krångliga gator. Dock träffade jag ej Napiersky, vilken jag egentligen sökte. Han sades bo ute på landet. Kollegiirådet von Brakel var uti kyrkan, hvarföre jag på hans frus proposition stannade qvar att afvakta hans snara återkomst. Han föreslog mig att medfölja i dag ut till Konsuln Sengbusch, hvarom han skickade sin son att avertera. Såsom i somras aftaltes mötet vid broändan kl. ½ till 2, för att sedan fara ut till Sassenhof uti Sengbuschs vagn. NB. Bron skall vara 120–130 Rheiniska fot lång. – Der träffade jag ock alldeles oförmodadt Prof. Afz., som också då medföljde. Jag hade i dag intet förtärt utom en kopp

Sid. 241.

kaffe med 3 skorpor, var således mycket hungrig, hälst jag hittills varit van att äta kl. 1 och äfven i går hade spizat hos Paucker åtminstone kl. 2. Appetiten följdes till och med för mycket, så att jag kände mig till och med något besvärad eftermiddagen. Återfarten skedde åter med Afz. hem till hans kvarter och der drack 2 koppar thé. – Sednare till sömn; men den var bättre än den föregående natten.

D. 14. Hos Tiling, der jag åter drack 1 kopp kaffe. – Hos Napiersky, som föreläs ett bref ifrån Salisburg (O. uti Salis) med underrättelse, att man der efterspanat Liver, men att inga sådana mer finnas. Deremot hade han hört, hvad jag erfarit ock af andra, att ett troligen Liviskt folk finnes uti

Aahof (och ishet i Ilsen uti Walloska kretsen, (ej Wendiska såsom jag hittills trott). Hos A. som kom ut med mig för att blifva min Cicerone. Vi voro in på Sengbuschs Contor; men träffade endast Konsuln, ej den gamle sjelf. Sedan hos en General-Konsul Wessberg, nuvarande ombudsmannen för Finnland härstädes, hvars Compagnon Hermark jag äfven lärde känna. – Uti Civil-Guvernörens Kansli i anseende å en ny Podoroschna, hvartill man der gaf anvisning på ränteriet eller General-Guvernörs kansliet. En liten frukost på börskällaren bestående af en portion skinka och ett glas porter. Uppå ränteriet lofvade man podoroschnan, men rådde att taga den först resedagen eller högst 24 timmar före sjelfva afresan. Sist hos Dr. Buchholtz, som förärade mig hela den hittills utkomna samlingen af Magazin der Lettisch-Literarischen Gesellschaft. Middag hos A. med en sup, 3 glas gammal Mallaga och 1 ½ kopp kaffe. E.m. hos Antikvarien Anton. Sedan följde jag om aftonen A. med dess dotter till Hr. von Brakel, som bjudit oss uppå thé. Der återsåg jag utom Nap. och Buchholtz, samt lärde känna stadens mest omtyckta predikant Pelkan. Hem kl. ½ till 11, men sömn först efter midnatten.

D. 15. Hos Anton och sedan hos Afz. som skulle följa mig ut i staden. Först uti eget hus hos en Konditor togs en likör sup och åts 2 äppelkakor. Sedan gingo vi efter den gåriga öfverenskommelsen till en (infödd svensk) sockerfabrikant Busch, der jag drack 2 glas Hautbersac och åt 2 stora sockerkakor. Hos Frantzen och sedan åter hos Konditorn uti samma Gerstenmeyers hus, der Afz. bød 2 portioner mat. E.m. gjorde jag min afskedsvisit hos Pastor Tiling och följde sedan med A. till Napiersky, af hvilken vi hade redan i går blifvit budne på thé. Utom gamla bekanta, v. Brakel och Buchholtz, lärde jag der känna Hofrättssekreteraren Tiesenhausen. Gelaget slöts med en soupe, hvarvid 2 glas vin. Hem först kl. ½ till 12 och till sängs vid midnatten.

Sid. 242.

D. 16. Genom regn och hagel uppväcktes jag redan kl. ½ till 5 och uppsteg korrt derefter, då jag icke mer fick någon sömn. Hos Afz. Jag skulle ifrån ränteriet uttaga den nya podoroschnan och då först besågs den gamla nogare och upptäcktes, att det var en så kallad kronopodoroschna. Jag hänvistes till General-Guvernörens kansli; men fick der det besked, att jag måste vända mig först till Civil-Guvernören och bedja honom skriftligen reqvirera den nya podoroschnan. A. följde mig ånyo till Civilguvernörens kansli, der en viss Böhm är en god bekant till honom. Han var än icke ankommen, men inträffade efter någon väntan och lofvade uträtta hela saken samt hämta sedan till A. Jag gjorde emedlertid min afskedsvisit hos Nap., som medgaf mig ett rekommendationsbsef till Wenden och förärade mig ett exemplar af Index Corporis histor. iplomatici. Sedan A. i går och förgår trakterat mig på flera särskilda ställen ansåg jag då för min skyldighet att i dag erbjuda honom en middag hos Konditorn uti samma hus. Dit ankom ock B. för att inberätta, att rekvisitionen redan var afgången, och ville han i morgon om saken draga ytterligare försorg. Jag hade nu endast att underskrifva en redan uppsatt ansökning om en ny podoroschna till Civilguvernören. Naturligtvis måste han blifva min andre gäst vid middagen, hvarvid jag sjelf drack en likörsup och drack 2 stora glas Mallaga. Sedan kaffe hos Afz. med hvilken jag sedan

gjorde ett besök hos den ifrån sitt arbete vid Lettiska församlingen removerade Pastor Treu, och der drack thé och sedan ännu efter återkomsten en tredje kopp hos Afz.

D. 17. Uppvaknade med tämligen envis hosta. Uti General-Guvernörs Kansliet hade den hjälpaktige Böhm redan uttagit podoroschnan, när jag kom dit att efterfråga den. Också hemtade han den snart till Prof. Afz. Hos denne åt jag middag med 2 glas Mallaga och 1 kopp kaffe och genom hans Madam fick jag min podoroschna påskrifven af kommandanten och skjutshästar beställda, så att jag äntligen kom mig ut ifrån Riga kl. ½ till 4 e.m. Uppå den andra stationen [i marginalen: 26 v.] Hilchensfer upphanns jag af Pastor Treus unge son, som skulle resa till Wolmar och vidare för att predika prof i Gipken. Vi slogo oss derföre tillsammans och åkte med 3 hästar (min nya podoroschna hade man i Riga uppå min begäran haft artigheten att utsända uppå blott 2 hästar af orsak att jag [i marginalen: 19 v.] nu reser alldeles ensam) till Engelhardshof, der vi först i mörkret ankommo och jag för min del stannade öfver natten hvaremot Treu efter att med mig hafva druckit thé reste vidare. Nära att falla.

D. 18. Efter Prof. A.ii proposition hade jag beslutat att härifrån taga vägen åt Wenden, för att få bese det såkallade Lifländska Schweitz med dess många ruiner och historiska minnen. Till den ändan hade han ock medgifvit ett rekommendationsbref till härvarande Postkommissionär Wittenburg, som ej allenast

Sid. 243.

lofvade mig hästar ända till Wenden, utan ock gaf mig ett rekommendationsbref till förvaltaren af Cremona⁶³¹ slott Pernus [?] [i marginalen: 8 v.]. Jag bröt derföre upp efter kl. 6 om morgonen och blef af den nämnde Pernis med mycken artighet emottagen. Jag drack der ännu en kopp kaffe och gjordes bekant med en i huset för tiden uppehållande fru Falck jemte dess unga dotter. Sedan besågs först Cremona präktiga slott (tillhörigt en Furste Lieven, som med undantag af par månader i början af sommaren eljest bor i godset Meso[h]ten i Kurland) med dess ansenliga målningsgalleri. Utsigten såväl ifrån slottsfenstren och balkonen ned i Aadalen och till ruinerna af Segevolde och kyrkan midt emot på andra sidan, såsom ock ifrån slottstaket en ännu vidsträcktare öfver hela nejden är förträfflig och skön. Herr Pernis erböd sig äfven att beledsaga mig till Segevolde och Treiben och vi anträdde promenaden dit till fots längs samma högra strand af Aa, på hvilken sjelfva slottet befinner sig. Dervid besågos Cremonas relikier, numera högst obetydliga, i det endast två smala stycken af en vägg lik pelare bibehållit sig. De viste, att riddarslottet varit uppfördt af fältsten och kalk. Det torde i sinom tid haft ett betydligt omfång, isynnerhet om man får sluta dertill af den vidsträckta öppna platsen derintill öfver om höjden, hvarpå de nämnda lemningarne af byggnaden befinna sig. Har ålderdomsforskaren ringa föremål mer här för sin betraktelse af Cremona, så har den känslöfulle och för naturskönheter susceptible bildade vandraren det så mycket mer, när han

⁶³¹ Slottet Cremon [Krimulda] i Cremon, Kremon [Ragana],

fortsätter promenaden vidare åt O. och dervid har den branta floddalen med sin yppiga löfskog till höger invid sig och sednare då man börjar stiga ned i dalen åt färjan till Segebold stora precipier på båda sidor om sig med ständigt vexlande variationer i vuerna. Under samtalet med P. erfor jag att uti Nurmis dit jag efter min första idé hade ärnat styra kosan ifrån Treiden, i ecclesiastiskt afseende hör till Segewold och Pastoren här i Segewold, så ändrades planen i så måtto, att nejden först skulle besökas och sist Segewold, der jag ärnade äfven adressera mig till Pastoren för att höra om han ingenting hade sig bekant om Lifvers förmodade vistelse i Nurmies, såsom redan sjelfva namnet uppenbarligen antyder, att orten af dem eller af Esther blifvit benämnd. Under vägen till Treiden besöktes den uppå sjelfva strandplatån invid sjelfva bergsträckan belägna Gutmannshålan, stor, hög och rymlig samt bildad af sandsten. Väggarne äro fulla af idel inristade namn och årtal ifrån gamla och nya tiden. Det äldsta namnet och årtalet är Barbara Gertrud Paldol 1666. Härifrån vandrade vi upp till Treiden, hvars runda enda torn redan ifrån Cremona slott hade presenterat sig såsom en båk uti den tjocka gruppen af grönskande löfskog, som omgifver Treiden. Här äro ålderdomslemningarne än betydliga, i det ej allenast det förutsedda höga och stora runda tornet i N. än väl bibehållit sig, utom att ett annat lägre och mindre i S. samt emellan båda en hel byggnad, som nu begagnas till visthus. – Midt emot densamma står på östra sidan godsets nya

Charaktersvåning

Sid. 244.

en simpel träddbyggnad af en etage vid randen af den, såsom öfverallt, med ans. löfträd bevuxna branta defilén till floden. S. om gårdsplanen invid det än bibehållna mindre tornet, befinner sig en liten amfitheatralisk blomstergård vid yttersta sydliga spetsen af den nämnda trädhöga allén, som der åter vänder sig åt N., så att man på 3 sidor om sig har branta precipicer. Rakt framför i S. ser man djupt nedan ett långt stycke af Aafloden som bildar en sandig halfö. Tvärt öfver på andra sidan resa sig åter Segewolds höga ruiner. Alla de hittills omförmälda gamla och nya byggnader af Treiden befinna sig, såsom ock af beskrifningen redan kan inhämtas, på en långsträckt smal åt S. gående särskild gren af bergskedjan på Aaflodens högra strand. Godsets trädgård åter med breda renliga gångar är anlagd på öfversta spetsen af en annan isolerad åt O gående höjdsträcka, emellan hvilken och hufvudåsen en ny skogrik och tämligen djup défilé öppnar sig för blicken, när man kommit till den östliga ändan af samma dæld, vid hvilken Charaktersvåningen invid sjelfva de gamla ruinerna är uppförd och sedan vänder sig åt N. Ifrån alla punkter af trädgården ser man bakom sig ifrån den andra sydliga höjden mer det runda tornet resa sig ibland och öfver de höga träd, som omgifva detsamma. I allmänhet öfverträffar således läget af Treiden det af Gremona vida genom större mångfald af utsigter, äfven som dessa till en del äro mera öppna och öfverstigliga. Godset tillhör en Baronessa Campenhausen, som sällan här skall uppehålla sig. Hennes aflidne man hade varit i Schweitz och der fattat sådan smak för landet, att han ärnade schweitsera äfven sitt gods, der han till en början upp vid infarten till godset låtit uppföra ett hus alldeles lik en comfortabel Schweitzerhütte. Hans öfriga planers utförande hindrade döden. Uti den nämnda Schweitzerhütte beställde herr P. för oss en sup och smörbröd med sill. Der öfverraskades vi ock af de ofvannämnda Damernas ankomst ifrån Cremona jemte P.s fru och 2 söner. Dagen var verkligen skön och detta anfördes såsom anledning till det surprenerande infallet att resa efter oss hit, der

man visste, att vi efter den i Cremona uppgjorda planen skulle inträffa, ehuru vi nu inträffade der förr, än vi skulle gjordt, om vi icke ändrat plan och sålunda kommit förut till Treiden i stället för ett af de 3 godsena uti denna trakt, besöka Segevold, [i marginalen: 2 v.] dit vi nu i omvänd ordning begåfvos oss från Treiden med det emedlertid ifrån Cremona efterkomna equipaget. Aa passerades under sjelfva Segevold på en flottbrygga. Af alla tre ruinerna äro de af Segevold öfverhufvud de talrikaste, såvida ännu på flera punkter dels höga murar, dels ned åt floden ett helt högt torn till största delen bibehållit sig. Af alla dessa öfverlevor tillsammantagna låter ock det imposanta stora omfånget lätt bedömma sig, som borgen måste hafva haft. Här bestå ruinerna åter igen såsom i Cremona, af fältstenar och kalk, då deremot de af Treiden äro af tegel. Dock synes äfven här på sina ställen och emedlertid uti det vestra tornet öfverst tegel med kalkinfattning. Utsigten åt den högra stranden är öppnare än ifrån Treiden och Cremona, men ock uti samma mon trefligare. Efter att hafva besökt ruinerna besågo vi en

Sid. 245.

liten samling af antiquiteter (ringar, kedjor och stycken af rostade svärd), hvilka blifvit funna vid gräfningar uti nejden. Förvaltaren Julius höll på att spisa middag med sin familj, då vi slutligen kommo till honom [i marginalen: Godset tillhör Grefve Borchs arfvingar.] Uppå tillfrågan om han icke hade hört några spår af Liver i trakten, [i marginalen: 1 ½ v.] sade han sig icke veta af något mer än en så kallad Livin Schantze 1 ½ verst ifrån godset, till hvilken han erböd sig att genast vilja beledsaga oss, ifall jag önskade se den. Vi foro dit. Det är en synbarligen af menniskor uppkastad lång men smal höjd emellan 2 åkerfält O. om godset, ifrån hvilken man kunde se alla 3 ruinerna på en gång, den andra reminiscensen af Liver, som den artige värden sade sig hafva hört omtalas, är benämningen Latveescha galle (das Lettische Ende) längre i O. åt vägen åt Wenden i trakten af Kammenhofs krog, der man skall anse bönderna härstamma ifrån de gamle Liverne, hvilket han ock tyckte vara troligt, om man ock ej mer kan antaga det om alla bönder i den nejden. Der sade han sig ock känna en gammal lång och mager man med blondt hår, som uti dessa kännetecken ännu bär stämpeln af sitt Liviska ursprung. Efter återkomsten trakterade han oss med kaffe, hvarefter jag drack med appetit 2 koppar med skorpor, så mycket mer som den lilla trakteringen i Treiden blef tillika för i dag hela middagen. Klockan var redan 4 då jag afreste ifrån Segevold och jag resignerade således på Pastorens besök, hälst Hr. Julius försäkrade sig icke någonsin hafva hört honom heller veta anföra något vidare om Liver. Efter några versts resa kom jag ut på den stora landsvägen ifrån Riga, hvilken sedan följdes ända till Wenden. Den är i allmänhet mycket backig och mera skogig än öppen. Vackra löfskogar, sednare äfven barrträd. Bäckarne Lig och Ammat passeras. Såsom vanligt inga byar, utom blott enstaka gårdar och krogar. De sista 10 versterna restes i mörkret, så att jag ej [i marginalen: 34 v. ifr. Segevold] kunde skönja något af Wendens närmaste omgivelser. Jag framkom dit kl. ½ till 9 och fick en oeldad kammare hos fru Rein, der jag för att värma mig åt en portion köttsoffa.

D. 19. Begaf jag mig ut kl. 9 till härvarande Skolinspektören Kollegii-Assessoren Lemcke, till hvilken jag hade ett rekommendationsbref ifrån Napiersky och dessutom muntliga hälsningar ifr.

Afz., som bott hos honom under sin vistelse i Wenden. Han träffades ej mer hem. Jag gick därför att uppvakta Grefve Sievers, ägare af Wendens gamla slott, en 74 årig, men ännu fullkomligt rask gubbe. Han emottog mig mycket artigt, förärade mig ett exemplar af beskrifningen å den hos honom inrättade Wattenkuranstalten och erböd sig sjelf att vara min Cicerone vid beseendet af de bredevid belägna ruinerna af Wendens fordna slott. Af alla utaf mig hittills sedda äro de ock de talrikaste och bäst bibehållna, hvaraf likväl förtjensten måste tillskrifvas Grefven sjelf, som ej allenast sörjt för deras upprätthållande utan ock på sin bekostnad låtit restaurera dem och förse dem med trappor, på hvilka man kan komma upp till öfversta spetsen af den högsta ruinen, ifrån hvilken man på det af honom likaledes restaurerade taket njuter en den vidsträcktaste herrli-

Sid. 246.

gaste utsigt både öfver staden och hela nejden vidt omkring. Under beseendet af omgifvelserna med dammar eller ock gångar jemte de nya badinrättningarne öfverraskades vi af regn, som för mig med min fortfarande envisa hosta var så mycket mindre välkommet, som jag icke anande regn, när jag gick ut, ej hade försett mig med galoscher och således fick fuktiga fötter, så att jag måste efter den slutade långa promenaden skynda mig hem för att ömsa strumpor. Middag åt jag hem på värdshuset. Då jag vid återkomsten ifrån Grefve Sievers i förbigående för andra gången hade sökt Lemcke, sade man mig, att han säkrast kunde träffas klo 2. Jag kom en half timma sednare och fann honom sofvande; men lät nu väcka upp honom. Han följde mig ut och sörjde för att jag fick bese den Lutherska kyrkan, som skall vara byggd i medlet af XIII^{de} århundradet och der Härmästaren Plettenberg och Herman von Ryning, jemte en Biskop Johan Petricius och en Abedissa med Polskt namn äro begrafna. Sedan voro vi uti Klocktornet för att bese den såkallade Liviska klockan, med en hop gårdsnamn jemte godsens till hvilka de höra. De äro följande:

Preekuleeschi

1. Meszeenis
2. Podin
3. Paleha
4. Zeipis
5. Schwighr
6. Kakkis
7. Patsen
8. Wunder
9. Danksehe
10. Bitte

Weismanneesch

11. Knozis	Dantze
12. Kampe	Libert
13. Mihilit	Winnen
14. E.Plultz	Weeschiesisch
15. Schagars	Dsennis
(16. Raugul)	Pautzis
17. Gibboi	(Kibberis
	Baltik
	Stikken).

<u>Jahnemuisch</u>	<u>Rutzkeneesch</u>	<u>Kalneneesch</u>
Rahmneek	Lubin	Ohselin
Inkulis		
Jandsem	<u>Pilleneesch</u>	<u>Dukkereesch</u>
Puschklaip	Siette	Sahbaks
Rammats	Bentzis	Piparis
Peeschkal	Jaunat	(Brebschis)
<u>Strikeneesch</u>	Jekulis	Rahvas
Schkiebust	Gohgis	
(Kuorme K. Bunde)	Schuggaris	
	Witzten	

Den närvarande klockan är efter en likaledes derå befindtelig inskrift gjuten af Cabrieder Begraw & Kindblatt i Riga år 1818 och skall man då låtit insticka de af mig inom parentes slutna namnen ibland de öfriga, hvilka varit å den äldre klockan. De understrukne namnen tillhöra godsens. När den äldre klockan varit gjuten, visste Klockaren, som var behjelpig att annotera de ofvanstående namnen, icke säga. Ej heller visste han något af benämningen Lii-

Sid. 247.

biesche pogost, som efter Mittheilungen ännu skall existera i grannskapet af staden och der de Liver skola bott, hvilka hade rättighet att begravas med den Liviska klockan. Förmämsta gamla Liviska begravningsplatsen, hade L. hört sägas, skall eljest egenteligen varit der den nuvarande ryska kyrkan för par år sedan blifvit uppförd (egenteligen genom Grefve Sievers försorg och till stor del äfven på hans bekostnad till följe af ett löfte, som hans Moder vill jag minnas hade gjort 1812 att neml. bygga en Rysk kyrka om Fransoserne ej skulle komma till till Lifland. Grefven sade sig hafva gifvit dertill 105 000 Rubel silfver.) Ett annat än säkrare spår af Liver i sjelfva Wenden är den än gällande benämningen Liwenstrasse för en af stadens mindre gator, som för till den andra och mindre stadens brunn. Den större befinner sig å sjelfva torget. Vattnet i dem är ypperligt och jemte det höga läget den andra hufvudorsaken till invånarnes utmärkta hälsotillstånd, staden är ej stor, men har i fordna tider varit vida större. Ännu skall man par verst O. om nuvarande staden finna spår till stenläggning. Staden har i sinom tid varit försedd med en egen mur, hvaraf äfven ännu några lemningar finnas. Jag ärnade i afseende å Livernas specialiteter

vända mig till stadens Pastor; men han sades bo 2 verst utom staden. Dertill började det åter regna. Jag gick därför åter till Lemcke, hvarefter han jemte en sin Kollega Läraren Mottrecht följde mig oakadt det fortfarande (dugg)regnet till ett litet gods [i marginalen: 1 ½ v.] Blussen utom staden i S. eller Sv. för att hälsa på den genom sina resor till Kalmuckerna bekanta Pastor Bergman, som nu sedan 4 år der idkar landtbruk och deremellan äfven ännu sköter läterna⁶³². I trots af sina 74 år är han fullkomligt frisk och rask. Han har förut varit Pastor i Rujen, der man äfven förmodadt, att liver fordom bött. Han sade sig intet hafva hört derom. Vi drucko der thé och återvände sedan kl. 7 åter till staden åtföljde ett godt stycke af den gamle gubben. Före och vid gåendet till sängs hade jag häftiga anfall af hosta.

D. 20. Kl. 8 ¼ om morgonen bröt jag upp ifrån Wenden, med en forman som jag hade lejt ända till Wolmar öfver Rönneburg. Vägen dit erbjuder i början flacka sädesfält; men snart följa täta skogar af diverse träd, tills en vid godset Ronneburg-Neukof, der åter sädesfält lemna en öppnare utsigt isynnerhet åt N. ditåt den höjdsträckan sluttar, på hvilken godset är beläget. Den vidare vägen är både backig [i marginalen: 20 v.] och skogig till sjelfva Ronneburg, der jag åkte in till Pastoratet temligen våt af en regnskur, som på sista delen af vägen hade öfverraskat mig. Pastoren var sjelf i kyrkan, men jag emottogs med artighet och välvilja af hans svärson, som i flera år bött såsom Mechaniker å Pulkova. Skoftals fortfarande regnskurur hindrade mig ifrån att efter min afsigt göra en promenad till kyrkan, för att der tillika hafva tillfälle att se allmogens dräkt uti natur. Det mest egna deruti skall bestå uti en hög hvit spetsig hufva hos qvinnorna, förmodl. dylik som

Sid. 248.

den i Lemsal. Den skall här bäras endast i kyrkan. Karlarnes rockar hvita eller oftare blågrå. Den af ett vackert tvåvåningshus bestående prestgården ligger nätt på en skogig höjd och ifrån balkonen ser man såväl kyrkan, som ruinerna af det fordna erkebiskopsliga slottet Ronneburg. Vid middagen 2 glas öl och sedan 1 kopp kaffe. I anseende till det fortfarande regnet och min hosta öfvertalte mig mitt gästfria värdsfolk att qvarstanna tills morgonen, hvartill ock formannen, som redan under vägen hit hade blifvit genomvåt, gerna samtyckte. E.m. begagnade jag en efter utseendet regnfri stund, att med svärsonen gå att bese ruinerna af det redan 1262 anlagda slottet. Näst dem af Wenden och Treiden äro de interessantaste och bäst bibehållna af alla, som jag sett i Lifland. Ännu kan man åtskilja enskilda delar af byggnaden, såsom kapellet och riddaresalen. Af den förstnämnda äro alla 4 murar i behåll och för 3 af dem sednare. De hafva än en ansenlig höjd och bestå nederst af fältstenar och kalk, sedan tuff och öfverst tegel. Utaf bibyggnaderna stå endast enskilda murar kvar. Rundt omkring den rymliga platsen, på hvilken alla dessa ruiner stå, löper en djup graf, bakom hvilken till höger godset Ronneburg, tillhörigt en herr Wulf, ligger midt

⁶³² Läte eller lätte, ett fiskredskap.

ibland en prakt af löfträd och till venster ned i dalen nära ån Rauna en åldrig vacker stenkyrka. Hela trakten är mycket kuperad af vexlande höjder med stark skogvext. I forna tider skall ock en stad eller såkalladt Hakelwerk hafva sträckt sig öfver slottet åt prästgården och ännu 1601 hafva räknat 16 bebodda och 8 öde hus. Väderleken tillät oss ej längre att dröja ute. Redan under gången till ruinerna måste vi flytta till den bredevid kyrkan belägna krogen och en annan skur under det vi uppstigit på ett vid vägen åt prestgården liggande högt sandberg tvang oss att hasta tillbaka till pastoratet, der jag sedan drack thé och spelte några partier schack. För min hosta tillredde man mig ännu om aftonen ännu en äggula med socker och litet franskt brännvin. Det befriade mig ock åtminstone för aftonen ifrån all hosta och

D. 21. Om morgonen löste sig slem. – Efter att hafva druckit par koppar kaffe bröt jag upp kl. 7. På vägen gerad till Wolmar. Den tager af vid Ronneburgs kyrka förbi godset Fridrikshof, ned öfver Ronnefloden till strandplatån af Aa, som sedan följdes. Den är starkt bevuxen med diverse skog å en sandig och till en del äfven kärrig grund. Endast några enstaka gårdar ser man vid vägen och ett litet stycke åt höger godset Sportzenhof. Deremot ser man sednare tätt invid Muremojs vid en liten bäck och nära slutet af vägen Kangershof. Aa passeras å en flottbro under sjelfva staden [i marginalen: 28 v.] Wolmar, som är belägen på den upphöjda högra stranden af Aa och mindre betydande. Jag hade först tänkt fara in till Pastor Walter; men uppgaf det, då jag hörde att han bor nära en verst utanför staden, hvarföre jag lät föra mig till poststationen och sedan reste vidare längs den Petersburgska landvägen. Denna följer floden Aa uppföre å skogig [i marginalen: 20 v.] mark. Ut i Itakila åt jag en elegant middag och drack en kopp

Sid. 249.

kaffe. Å det följande hållet aflägsnar man sig snart [i marginalen: 21 ½ v.] ifrån Aa och har en tät vild skog till Gulbin. På den 8 verst passeras den långa smala staden Walk vid Peddelj-bäcken. Här och framgent är vägen öppnare med mycket odlade fält. Hardt nära stationen Tejlitz passeras Ernbach och den utgör gränsen emellan den Lettiska och Esthniska befolkningen. [i marginalen: 18 ½ v.] Å Tejlitska stationen hördes redan blott Estniska. Jag fortsatte [i marginalen: 22 ¼ v.] resan ännu vidare till Kujkats. Äfven det hållet är mera öppet och jemnt. Efter ankomsten dit kl. 8 drack jag der thé och blef der öfver natten då det redan var mörkt och jag hostade starkt. Jag hade gjordt väl uti att stanna här öfver natten; ty sednare föll starkt regn.

D. 22. Efter 2 koppar kaffe uppbrott kl. 7. Lokalen vågformig med flacka öppna fält. Utom några få Esthniska [i marginalen: 24 ¾ v.] gårdar eller krogar passeras kyrkan Ringan och godset Alt Kirrepää. Ifrån stationen Uddera är lokalen dylik. Nära densamma till venster ett litet träsk Verreva. Ett stycke längre fram passeras bäcken Jelva och vidare kyrkan Nyggen. – Först mot slutet kommer skog, men ej långt; ty kort derefter [i marginalen: 26

v.] vidtager åter vidsträckta fält, på hvilka Dorpat ses höja sina torn. Jag anlände dit kl. $\frac{1}{4}$ efter 12, och lät föra mig till värdshuset London, der jag åt middag. Sedan begaf jag mig ut att söka Dr. F. som ej var hem. Deremot anträffade jag Gymnasiiläraren Mohr, Dr. F.s svåger, der hans syster i P hade proponerat mig att åka in och lofvat rekommendera mig. Jag erfor nu att detta skett och att man derföre redan länge inväntat mig. Man öfvertalte mig att nu ditflytta ifrån värdshuset, hvilket jag ock gjorde. Ännu samma afton fick jag göra Dr. F.s bekantskap. Hans personlighet syntes mig ej så intagande, som man skildrat densamma. Dock var ingen tid till långa samtal, emedan en illaartad rödsot grasserade i staden och han har den största praxis, så att han nu har att göra öfver 100 besök om dagen. Om aftonen ett glas vin och par smörgåsar. Sedan äggula med socker emot min hosta.

D. 23. Besök hos Statsrådet Kruse, som förärade mig ett exemplar af sina *Nova Livonica*. Der par smörgåsar och ett glas vin. Prof. Osenbrüggen sökte jag förgäfv. Sedan promenad omkring i staden och upp till Domen, hvarifrån man har en herrlig utsigt öfver densamma och dess omgifvelser på hela norra sidan. Contravisit af Kruse. Vid middagen 2 glas vin och sedan en kopp kaffe. Expedierade bref till min hustru. Min värd beledsagade mig till Hausen, som ock ligger sjuk i rödsot, men är redan på bättringen. Der 2 koppar thé. Också fick jag tillfälligtvis der göra hans svärfaders Rosenbergers bekantskap. Det är en ännu ganska rask 74 årig (infallen) gubbe. Han skänkte mig ett exemplar af sin skrift öfver *Verbum* i Lettiskan. Efter återkomsten hem ännu en kopp thé och der bekantskap med Osenbrüggen. Också återsåg jag den ifrån Pernau bekanta Dr. Helin. – Sednare ankom Dr. F. hvilken ock H. qvarstannade intill midnatten. Emot hostan

Sid. 250.

åter äggula med socker. -

D. 24. F.m. besökte jag än en gång Hausen. Vid middagen en sup och ett glas vin. Sedan 2 koppar kaffe. Kl. 4 lemnade jag den fryntliga staden och for ännu 2 håll till Torma. De bilda en vågformig och till större delen flack slätt utan några andra föremål än en herregård och byn [i marginalen: 46 $\frac{1}{4}$ v.]. Iggefer (På Esthniska Igaver) med stationen af samma namn på det första och en liten bäck på det andra. Uti Torma drack jag 3 koppar thé och om morgonen

D. 25. 2 koppar kaffe. Uppbrott kl. $\frac{1}{2}$ till 7. Trakten omkring denna station är sumpig och flack. Fyra verst längre fram passeras Torma kyrka af sten. Den sednare delen af hållet är något skog. Man följer ett godt stycke en bäck och kommer så till en ansenlig rysk kyrkoby Tscherna vid bäckens utlopp. Pejpus, hvars strand sedan följes några få verst till den längre belägna poststationen Nennalj

[I marginalen:] Invånarne skola fordom varit Raskolniker, men ej längesedan blifvit rättrogna. längre fram vid Pejpus skola ock några ryska byar finnas, äfven af sådana, hvilka oakadt ryska språket äro af Lutherska religion (hörande under Jewe), deremot upp vid Narowa fl. Esther (l. Tschuder) med grekisk religion.

Emellan densamma och den nämnda ryska byn ser man några Esthniska kojor, hvilka med sina halmtak utan skorstenar och med ett enda litet fenster bilda en egen frapperande contrast med de ryska husen. Man ser således att Esthen der el. Tschuchonetz, såsom Ryssen kallar honom, envist förblifver vid sina gamla vanor äfven der man kunde önska, att han måtte öfvergifva dem. Deremot var det mig interessant, att af skjutskarlen höra, att han just uti detta gebit, der man bättre är i tillfälle att jemföra den ryska trosläran och religiösa dyrkan med sin egen, äfven förblifvit sin religion trogen, så att endast 11 personer, i tanka att derigenom förbättra sin yttre ställning och blifva fria, låtit förleda sig att öfvergå till den Grekiska trosbekännelsen, då deremot öfverallt rundtomkring ett ansenligt antal Esther gjort detsamma, såsom skjutskarlen med en viss triumferande tillförsigt anmärkte, tilläggande att de der 11, hvilka affallit med förakt betraktas både af sina stamförvandter och de nya ryska trosbröderna. Å stationen förstods och taltes äfven finska jemte Esthniskan, hvilket äfven merendels var fallet å de följande stationerna [i marginalen: 14 v.] åt Narva, ehuru der vid vägen inga Ryssar vidare äro bosatta. Intill Ranna poststation följer man Pejpus låga och kärriga strand med småväxt barrskog. Lohtse trädkyrka passeras invid Ajvianiemi bäck och par verst nära Ranna träder man in uti det Esthländska Gouvernementet. – Invid Ranna poststation faller ån Pungern uti Pejpus. – Derifrån har man i början dylika lokala omgifvelser som dittills, men i samma mon som man aflägsnar sig ifrån Pejpus, blifver grunden fastare. Ett gods Kaufer och byn Säkyl passeras. Vid Isakur stenkyrka bestiger man en betydlig höjd, hvarifrån

Sid. 251.

vidsträckt utsigt öfver stora skogar på båda sidorna. Småningom sänker sig höjdsträckan och marken blifver jemnare, men skogfull. Uti Lill-Pungern åt jag middag och drack kaffe [i marginalen: 26 ¼ v.] – Derifrån till Jerve något framåt sluttande slätt, dels flack dels bevuxen med småskog med byn Ataloma, en herrgård tillhörande en Stakelberg, byn Jötar och den större Puru med kyrka invid stationen Jeve. Det följande hållet [i marginalen: 21 v.] till Tschudlejg eller såsom Postkommissarien kallade det [i marginalen: 12 v.] Schudle är jemnt, men skogigt, utom på slutet, der flackor vidtaga. Ett långt stycke följer man en liten bäck, som passeras 2 gånger. På sidan om stationen godset Rostfer, tillhörigt en Rosen. På Esthniska kallas stationen Woka efter ett förrigt gods Fokenhof. – Straxt nedanom stationen befinner man sig på den höga stranden af Finska viken, hvilken man sedan följer igenom flacka sädesfält förbi ett par gods. Mot slutet af hållet aflägsnar man sig ifrån hafvet och har der mer kuperad skogig mark. Det var redan [i marginalen: 17 ¾

v.] skymning, när jag ankom till Stationen Wajvara och jag tillryggalade det sista hållet således i mörkret utan att se mer, än att det åtminstone vid sjelfva vägen var flackt. [i marginalen: 21 v.] Uti Narva lät jag visa mig till en landsman finske och Svenske Pastorn Schening, hos hvilken jag kl. ½ till 9 om aftonen anlände. Två glas thé och aftonvard med ett glas vin.

D. 26. Schening följde mig till rådhuset, der jag lärde känna Justitieborgmästaren Köhler jemte sekreteraren Fick, hvilka med mycken beredvillighet tillfredställde mina önskingar uti att visa mig stadens privilegier (det äldsta på plattyska är ifrån år 1374) jemte åtskilliga andra skriftliga dokumenter på Svenska ifrån Svenska tiden. Sedan var jag utfaren med en Izvoznik för att bese Narova vattenfall [i marginalen: 6 v. tillsammans] vid Jaala. Det är visserligen värdt att beses och imponant genom sin bredd, ehuru fallet ej är i sig sjelf högt. Flodens stränder äro af плита och deraf är äfven till en del bottnet i sjelfva floden, hvadan floden äfven ett stycke nedan om det dubbla vattenfallet (på båda sidor om en bred holme, kallad Krajenholm) företer en i liten skala fortsatt fors. Staden är ej stor, men antik genom flera gamla hus; läget i anseende till den ifrån alla sidor upphöjda lokalen mycket sundt. Till middagen hade min gästfrie värd budit äfven sina Tyska embetsbröder; men endast den ene af dem Hunnius ankom och hans sällskap var orsaken, att jag ej kunde begagna eftermiddagen att vidare taga stadens omgifvelser i ögnasigte, ej heller

Sid. 252.

lokalen för det berömda slaget med Svenskarne år 1700. Vid middagen 1 sup, 2 glas öl, 1 glas vin och sedan en kopp kaffe. E.m. 2 glas thé och för qvällsvard 1 glas ölost och 2 kokta äpplen. Sömnen orolig.

D. 27. Straxt efter kl. 6 om morgonen fortsatte jag min resa å vägen åt St. Petersburg. Den går ifrån staden öfver Narova floden invid Ivangorod genom den ansenliga Ivanofska förstaden, sedan å en med gräs och skog bevuxen lågländ slätt med byarne Waläki och Dubrofka, af hvilka den sednare bebos af Finnar, hörande till Schenings finska församling i Narva. Dess finska namn skall vara Suokylä. På slutet [i marginalen: 20 ½ v.] har man kärr och flackor och ryska kyrkobyn Pätnitza vid en liten bäck. Janeburg vid Luga floden skulle man efter första inträdet hålla för en simpel by, om ej på den östra sidan en hop, sammanhopade och uti symmetrisk form uppförda stenhus skulle påtvinga föreställningen om en stad. Derefter i början kärr eller lågländ mark med litet och smärre skog samt byn Kikkpiess, som skall bebos af Ryssar blandade med Finnar. Sedan kommer upphöjdare och vidsträckta sädesfält, [i marginalen: 15 v.] hvaraf ock namnet för kyrkobyn och poststationen Opolje låter förklara sig. Härifrån lokalen något nedåtsluttande men mest vågformig, utom medlet och slutet mest flack med flere ansenliga ryska byar, neml. Lälitzky, Gurljava, Kutsi, Ozertsy, Prushitzky samt Knotschanny intill poststationen [i marginalen: 22 ½ v.] Tschukovitsy med en liten trädkyrka. Der åt jag en middag af soppa

och stek samt drack en kopp kaffe, för hvilket allt man begärte till min yttersta förvåning endast 15 kop. silfver. Följande hållet är en jemn slätt med sträckor af löfskogar, såsom öfverhufvud i Ingermanland mest, men mera flackt och med byarne Chomitava, Begunitzy med en liten kyrka af träd, Täschkova och Pakast. Äfven flera herrgårdar [i marginalen: 21 v.] ser man vid vägen. Mera skogigt är hållet ifrån Koskova förbi par gods och genom byarne Medeljova och en till hälften [i marginalen: 19 v.] nedbrunnen Witina. – Uti Kipenj befann jag mig åter uti en af gammalt ofta besökt nejd och ankom klo 7 om aftonen [i marginalen: 23 ½ v.] till vännen Finnér uti Streljna, der jag så mycket mer lät öfvertala mig att stanna qvar öfver natten, som det hotade med regn. -

D. 28. Efter 2 koppar kaffe och frukost med ett glas vin afreste jag vidare kl. 10. Uti staden hade jag det missödet att den bakersta axeln gick af på gatan, [i marginalen: tillsammans 1660 verst 20 ½ v.] hvarföre jag måste taga mig en Izcvozzik för att komma hem. Der befann jag mig kl. 12 och befann mig således lyckligen vid målet af min resa samt de mina uti fullkomlig hälsa. E.m. en kopp kaffe. Om aftonen besökte jag Schlyter och Brosset, hos hvilken sednare jag drack thé. Coit.

D. 29. Besök hos Dr. Gräfe, Frähn och Fuss, hvaremot jag hade besök af Boethlingk och Köppen. Middagstiden ankom Lisinka Skotte till oss. E.m. en kopp kaffe. Om aftonen besök af Kunik. Sent till sängs. Coit.

Sid. 253.

D. 30. Hos Fuss. Efter sessionen sökte Pastor Julin.

Oktober 1846.

D. 1. Oct. Om morgonen reste Lisette tillbaka till Toxowa. E.m. på andra sidan hos Mag. Löfström, Zandt och Sirén, hos hvilken sistnämnde jag åt frukost. Hos Asmus Simonsen, der jag betalte för de danska böckerna. Coit.

D. 2. Besök af Engelhardt. Hos Fuss och om aftonen med Sofie hos Frähns,

D. 3. Hos Fuss. Några små gångar. E.m. en kopp kaffe. Om aftonen följde jag Bertha till Dr. Gr., dit hon var buden till firande af äldsta dotterns födelsedag (redan förra Tisdagen). Derigenom kam jag äfven i dag sent till sängs och sömns. Coit.

D. 4. Utom en liten gång hela dagen hem. Zagel till middagen. Dervid 2 glas vin och 1 kopp kaffe.

D. 5. Expedierade bref till Afzelius i Riga. E.m. en kopp kaffe. Tämligen ansatt af hosta. Om aftonen hos Köppen. Före gåendet till sängs 2 koppar bröstthé.

D. 6. Hos Fuss. Besök af Crusell. Om aftonen af Golovnin. Sekreteraren för Geografiska sällskapet, Brosset, Kunik och Hamel. Anfall af hostan.

D. 7. Coit. Sofie hela dagen illamående, kanske deraf? Expedierade bref till Blomqvist och Wallenius i Åbo med 13 Rubel silfver för böckerna ifrån Gadolinska auktionen åt mig och Akademien. E.m. 1 ½ kopp kaffe.

D. 8. Aflemnade till Fuss den äskade korta rapporten öfver resultaterna af min resa för Sekreteraren af det Geografiska sällskapet. Expedierade tillika genom Kansliet bref till Castrén.

D. 9. Hos Zagel. Jag slöt äntligen läsningen af tidningarne för sommaren. Om aftonen hos Freitag.

D. 10. Öfversatte Castréns sednaste bref i utdrag för att föreställa Conferensen. Oförmodadt till middagen Wilh. Wrede. Derefter en kopp kaffe. Om aftonen buden till Derschau. Efter att hafva druckit der ett glas fick jag en qväfvande hosta som först efter théet försvann, hvarföre jag drack ett glas thé till. Sent hem och till sängs, ehuru jag var af de första, som gick bort. Coit.

D. 11. Hela dagen hem. Om aftonen besök af Zagel, till hvilken jag betalte de Engelska och Hamburgska böckerna, NB. f.m. besök af unge Muralt.

D. 12. E.m. mycket riklig motion i det jag på andra sidan hos Lantz betalte de ryska böckerna och sedan länge nödgades söka ägarne till 2 bref, hvilka Sofie bragt med ifrån Finnland. – Om aftonen sökte jag Godenhjelm förgäfves.

D. 13. Coit. Utom en liten gång f.m. hela dagen hem. – Om aftonen besök af Petzold och Tschubinof, Dr. Graefes flickor och Henriette.

D. 14. Små gångar. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Brosset. Emedan jag der drack hela 2 glas thé så fick jag ej sömn före midnatten.

Sid. 254.

D. 15. Om aftonen hos G. Müller. Der 3 glas vin, en kopp kaffe och en thé. – Först efter midnatten kom jag hem. – NB. i dag mottog jag efter Conferensen af Boethlingk nycklarne till Ethnographiska Museum, hvars förvaltning han under min frånvara innehafte. -

D. 16. Hos Boethlingk. – E.m. en kopp kaffe. – Coit.

D. 17. Expedierade 2 dussin stolar till Helsingfors såsom skänk åt Axel för de minas vistelse derstädes. – Besök af Boethlingk med en ung Radlof, som han rekommenderat till Conservator vid Ethnografiska Museum. – Om aft. sökte jag förgäfvnes Godenhjelm. -

D. 18. Besök af densamme och sedan af Menetries och Akademikern Graefe. Den förste söker ytterligare rekommendera sig till Conservatorssysslan; den sednare understödde B-ks rekommendation. – Besök af Dr. Muralt. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Sawwaitof. – 2 koppar thé. – Om natten

D. 19. vaknade jag till följe af en gemen dröm och steg upp kl. 3, hvarefter jag åter lade mig kl. 5. – Expedierade bref till Rafn i Köpenhamn med en innelagd vexel af 78 Riksbankdaler på Hammerich (för mina och Akademiens böcker) utställde af Asmus Simonsen. Hos Merilis. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Löjtnant Tawaststjerna.

D. 20. Besök af Dr. Gräfe, som äfvenledes å sin sida rekommenderade Radlof till Conservator. Till följe deraf var jag hos Fuss. Han sade att intet kvarter funnes disponibelt, men att kvarterpenningar troligen kunde fås. Indirecte tycktes han vilja rekommendera Menetries lemnande mig föröfrigt fullkomlig frihet att föreslå, hvilkendera jag ville. – Om aftonen endast Kunik. – Mycket plågad af hosta, hvarföre jag

d. 21. påklädde mig min frisrock. – Icke destomindre kände jag mig f.m. rätt ruskig, oaktadt jag till och med gjorde en liten promenad uti i friska luften, som i dag var kulnare. – E.m. mådde jag bättre. – Om aftonen med Bertha hos Doctor Gräfes. -

D. 22. Coit. – I dag började jag äntligen arbeta uppå relationen om min resa för Geografiska sällskapet, sedan jag den sednaste tiden sysselsatt mig med att i spekulation för framtida rekvisitioner ifrån det hållet genomstudera Lipperts i Halle antikvariska bokkataloger(!). – Om aftonen buden till Köppen på hans första aftonsocietet. Der såg jag ock Reguly, men ock endast såg honom. Ty till någon hälsning kom det ej från någondera sidan. Dock skulle jag å min sida hafva gjort det, om jag hade stött på honom ensam; men dertill

Sid. 255.

blef det intet tillfälle. – Sent hem.

D. 23. F.m. besök af Siréns. – Om aftonen hos Menetries och hos Akademikern Gräfe för att hos båda anmäla mitt beslut att till Conservator i Ethnografiska Museum engagera den sednares kusin Radlof, Lärare vid andra Gymnasium. -

D. 24. Expedierade bref till Axel och till Popof i Ustsyssolsk. – Utom gången för breffvens förande på posten hela dagen hem och äfven om aftonen, ehuru jag hade den narrheten att med de förutnämnda Lippertska Katalogerna sitta uppe ända till midnatten. -

D. 25. Hos Akademikern Gräfe och hos unge Grigorjef. – Jag hade redan skrivit mitt förslag om Radlof färdigt för att i morgon tillställas Fuss, då Middendorf ankom för att å Brandts vägnar ånyo advocera för Menetries. – Äfven af Zagel hade jag ett besök. – Wilh. Wrede kom till middagen. – En kopp kaffe. – Sent till sängs. – Drömfull sömn.

D. 26. Besök af Dr. Gräfe. – På andra sidan för att ifrån Transportkontoret medfå mina i Riga efterlemnade böcker. – Wilh. Wrede gick efter frukost bort. – Nytt besök af Middendorf. – Om aftonen af Lofström.

D. 27. Hos Fuss, åt hvilken jag inlemnade mitt förslag om Radlofs anställning; hvartill han anmärkte att han i mitt stad och ställe skulle handlat alldeles på samma sätt. – Om aftonen fru Brosset med dotter, Sirén och Prosten Sundblad.

D. 28. Besök af Brosset, som enträget perorerade för Menetries och sedan vid session vid min föreställning om Radlof med häftighet protesterade deremot, förmenande det vara en förolämpning för Men. att nu blifva ersatt af en annan, sedan han förut af hela Akademien blifvit godkänd såsom tjenligt subjekt till den nya Conservatorsysslan, ehuru om hans anställning derföre intet vidare än privata förhandlingar emellan mig å ena sidan och

Brandt med mera å andra ägt rum. – Detta anförde ock Fuss emot honom och dervid förblef saken, hälst ock flera anmärkte, att det vore min ensak. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Bross. – Coit.

D. 29. Hela dagen hem, sysselsatt med bokspekulationer(!)

D. 30. Hos Engelhardt och Zandt, äfvensom sedan att köpa Finska och Esthniska Testamenten åt Printz i Windau. – Besök af Radlof för att tacka mig. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Fr. Wulferts. – Till sängs emot kl. 12 och sömn först kl. 1. -

D. 31. Hela dagen hem, fortfarande sysselsatt med den sednast ifrån Riga ankomna Frantzenska bokkatalogen. – Coit.

November 1846.

D. 1. Now. Faren till Ministern. – Efter lång väntan i anseende till stor mängd af Audienssökande kom jag in. – Artigt emottagande. Föröfrigt var hela Audiensen mycket korrt. – Jag ville med samma uppsöka Hr. (Anatolij) Demidof för att

Sid. 256.

tacka för honom för hans bona officia att förskaffa mig valuta för Volneyska priset, men erfor att han för par veckor sen redan återrest till Paris. Jag hade ej så länge bordt dröja med min plan att uppsöka honom. – Till middagen Zagel och Wilh. Wrede. Dervid 2 glas Krimskt Bordeaux och en kopp kaffe.

D. 2. Sysselsatt med genomögnandet af finska tidningarna för sommaren. – Om aftonen länge ingen sömn.

D. 3. uti Zoologiska Museum för att derifrån låta flytta till den Ethnografiska 2 lådor med saker ifrån Amerika. Om aftonen besök af Kunik och Löfström. – Coit. – NB. I dag har jag fört till Sekreteraren ett bref till Past. Raison i Windau jemte exemplar af Nya Testam. på finska och båda Esthniska dialekterna, hvilka jag hade lofvat sända till Printz till att konsulteras med hans tillärnade öfversättningår på Liviska. -

D. 4. Hela dagen hem. – Deremot

d. 5. en liten gång på f.m. och om aftonen med Sofie och Bertha hos Siréns.

D. 6. Hela f.m. högst olustig och trög. En tid till och med disposition till uppkastning. – I detta tillstånd sysselsatte jag mig derföre med att skriva bref. – Efter middagen och 1 ½ kopp kaffe kände jag mig bättre. – Om aftonen ett kortt besök af Golownin. -

D. 7. Expedierade bref till Pastor Kallmeyer, Widemann i Reval, Professor Vater i Kasan och Keplerus i Dmitrofsk. – Om aftonen hos Schmidt. – Der råkade jag tillfälligt på ett af Hamel tillståndt ostronkalas, hvartill flera kolleger och par andra herrar voro budne. – Jag åt intet af ostronen, utan smör och bröd med ost, hvartill jag drack ett glas Chablis och 3 glas Champagne. -

D. 8. Hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe. – Sönnen mycket orolig och drömfull.

D. 9. Jag förde till Zagal 530 Rubel silfver för att läggas till mitt lilla genom honom utestående kapital. -

D. 10. Utom en obetydlig gång hela dagen hem. – Besök af Köppen och om aftonen af Hamel och Brosset med dess dotter. – Coit. -

D. 11. Efter sessionen i biblioteket, hos Köppen och Boethlingk. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Dr. Gräfe. – Då jag hem hade druckit 1 glas kaffe och der 2 koppar thé, så fick jag ej sömn förrän efter kl. 10. – Ock var den drömfull. -

D. 12. F.m. hos Engelhard, om hvilken jag i går hade hört, att han skulle nyligen haft ett betänkligt sjukdomsfall. – Jag fann det hafva varit ett öfverdrifvet rykte och gubben endast laborerande med snufva och hosta. – Äfven hos fru Schönberg, hvilken jag återställde hennes mynt och medaljer. – Om aftonen hos Köppen och med Sofie och Bertha hos Frähns.

Sid. 257.

D. 13. Om morgonen marken betäckt med snö, som dock smalt om dagen. – Hos Sirén. – Petzold fann jag ej hem. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Köppen för att lemna samma besked och frågor, ha han vid ett besök om f.m. uppgifvit mig.

D. 14. Den först i höst antagne vattenbäraren kördes bort ifrån Akademien efter påstående af Underofficeraren för olydnad – sjelf sade han att han visserl. varit olydig uti det att han burit ved åt oss ifrån ett annat bättre ställe och bättre ved än som varit honom ålagdt och vi voro derigenom nödtvungne att taga hans efterträdare att bära ved och vatten. – Om aftonen besök af Pezold. – Sedan med Sofie och Bertha hos Brossets, dit åtminstone de voro budne på bal i anseende till dotterns födelsedag. – Ehuru jag hemkom redan kl. 11, fick jag dock ingen sömn förrän kl. emot 2. -

D. 15. Marken ånyo alldeles snöbetäckt; man åkte hela dagen med slädor. – Till middagen Zagel. – Dervid 2 glas Xeres och en kopp kaffe. – Hostan lät derefter förnimma sig. -

D. 16. Hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hade bryggan blifvit borttagen. Först $\frac{1}{2}$ till 12 till sömn.

D. 17. F.m. en liten promenad. – E.m. en liten siesta, som gjorde mig trög och olustig. – Om aftonen besök af fruarne Bongard och Brosset med deras dotter samt Kunik. Pezold hämtade en del af sina teckningar under sommaren vidare utförda för att i morgon afton förevisas i Geogr. sällskapet ifall man kan komma öfver till andra sidan. Coit.

D. 18. Några små gånger ut f.m. – E.m. en kopp kaffe.

D. 19. Efter töväder och regnighet i går var det i dag åter redan bar mark. – Om aftonen hos Köppen. – Sömn först efter kl. 1 om natten. -

D. 20. Hela dagen hem och ej rätt frisk. – Sedan par dagar matsmältningen trög och hufvudet tungt. – En kopp kaffe e.m. uppfriskade något. – Jag ärnade mig ut om aftonen, men hindrades genom Bernhardis ankomst.

D. 21. Upp redan kl. 6. – Uti Sjökadettkorpsern för att till Nordviks uttagande få en ny årsbiljett. – Besök af Dr. Crusell och Wilh. Wrede, som hos oss åt middag. – Derefter en kopp kaffe. – Jag lånte honom 25 Rubel silfver. -

D. 22. F.m. promenad. – Besök af Apothekar Schmidt ifrån Tiflis. – Till middagen Nordvik. Dervid ett glas Xeres. – En liten siesta, hvarföre sömn först mot midnatts. – Coit.
-

D. 23. Besök af Köppen. – Hela dagen hem. – Orolig och drömfull sömn.

D. 24. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Pastor Zandt. – Sömn först kl. ½ till 2. -

D. 25. Marken åter hvit. – För den igår insjuknade Lottas skuld sökte jag Dr. Grädde, som sedan var att bese henne. – Hos Fuss. – Besök af Middendorf. -

Sid. 258.

D. 26. Marken åter bar. – F.m. på andra sidan, för att höra åt om en ny piga i stället för Lotta, som i afton bortfördes af sin tante för att skaffas uti ett hospital!

D. 27. – Coit. – Marken åter snöbetäckt. – På bibliotheket. – Om aftonen hos Dorn. – Då jag der drack 2 glas thé, och förut hade hållit en längre siesta, så fick jag sömn först omkring kl. 1.

D. 28. Avdotia träder om morgonen åter i tjänst hos oss, som kökspiga. – Utom en liten promenad f.m. hela dagen hem. – E.m. ett glas kaffe. – Orolig sömn.

D. 29. Hela dagen hem. – Besök af Pastor Danielson ifrån Esthland. – Zagel till middagen, hvarvid 4 glas vin och en kopp kaffe. – Redan förra söndagen hade jag ock budit Apothekaren Schmidt, men han kunde förmodligen icke komma, och bryggan redan i går hade blifvit borttagen. – Sönnen blef mycket drömfull.

D. 30. Liten gång ut f.m. – Till firande af min namsdag drack jag äfven i dag 2 glas vin och en kopp kaffe. – Vid min promenad fann jag isen hafva satt sig på Newan; blott i härifrån nedåt är floden ännu öppen och till och med alldeles ren. – Coit. – Sömn först efter kl. 1.

December 1846.

D. 1. Dec. Expedierade bref till Widemann i Reval. – Om aftonen besök af fru Vater med dess broder, Brosset med dotter, Pastor Danielsson och Kunik.

D. 2. Besök af Sadlof och Freitag. – Vid middagen 1 glas Xeres. – Om aftonen besök af Tawaststjerna med sin fru.

D. 3. F.m. endast gången till tryckeriet. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besökte jag förgäfves Tschubinof. -

D. 4. – Coit. – F.m. med Radlof i Museum för att introducera honom. – Om aftonen besök af Pezold. -

D. 5. Utom hos Boethlingk om morgonen hela dagen hem. – Besök af Sirén. -

D. 6. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha hos Frähns. Efter 2 koppar thé derstädes sömn först emot kl. 1.

D. 7. På andra sidan för att uppsöka Pastor Knieriem och bedja honom öfversätta Printz Lettiska uppsatser. – Hos Lanz betalte jag Voss's sista boknot. – Uti bokbodorne. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen sökte jag åter förgäfves Tschubinof och var sedan hos Schlüter. -

D. 8. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Doctorinnan Gräfe, Fröken Gräfe, Pezold, Kunik, Radlof, Tschubinof och Sirén med son. – Två glas thé. – Sömn först omkring kl. 2.

D. 9. Besök af Kunik. – På andra sidan till bokbodorna. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Brossets.

D. 10. – Coit. – Särdeles trög och olustig. – En promenad till biblioteket hjälpte intet. – Knapt förmådde jag ihopsätta ett litet bref till Patt. för att sent omsider tacka för mitt utnämmande till Korrespondent af Orientaliska sällskapet i Leipzig, för hvilken ära jag förmodligen

Sid. 259.

har just Patt. att tacka. – Om aftonen hos G. Muller. Der drack jag ett glas vin och åt ett äppel.

D. 11. Expedierade brevet till Halle. – Vid middagen ett glas Xeres. – Om aftonen uti Geografiska sällskapets års sammanträde. -

D. 12. På andra sidan till bokboden. – Om aftonen sökte jag förgäfvdes Scheichen. – Drömfull sömn.

D. 13. Besök af Tschubinof. – E.m. ett glas kaffe. – Om aftonen hos Brosset. – Orolig och drömfull sömn.

D. 14. Om aftonen hos Dr. Graefe. -

D. 15. Hela dagen hem. – Sofie så illamående, att hon måste lägga sig. Efter att redan förut hafva varit något opasslig, var hon i går på andra sidan i bodorna för att söka sig material till balklädnaden i morgon och förkylde sig. – Om aftonen endast Dorn och fru Brosset. -

D. 16. Besök af Brosset och Hamel. – E.m. en kopp kaffe. – Lisinka Skotte kom till oss. Om aftonen med Sofie buden på bal till Zandt, der vi förblefvo till inemot kl. 1. -

D. 17. Lisinka gick åter bort. E.m. en kopp kaffe. – Stark hufvudverk. – Besök af Golownin. – Sedan hos Köppen, der jag åter träffade tillsammans med Reguly, utan att taga någon notis af hvarandra. – Min hufvudverk förminskades. -

D. 18. Faren till Petzold utan att träffa honom hem. – Besök af Statsrådet Erdmann och Pastor Krieriem. – Sökte med Sofie Böthlingks utan att träffa dem hem. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 19. Hos Müllers för att bjuda honom med Promberger till middag i Måndag. – Hos Fuss. -

D. 20. – Coit. – Besök af Golownin, som underrättade mig att geografiska sällskapet ej kommer att hafva någon session i Onsdag, såsom först var ämnadt. Endast Consillen kommer att sammanträda och till den önskade han, att jag måtte insända mitt utlåtande öfver 2 mig tillsända Manuscripter, af hvilka det ena är en tysk uppsats öfver de Kuriska Konungarne af Völkersahm, det andra en anonym resebeskrifning ifrån Helsingfors till Aavasaksa 1841. – Zagel afhämtade mig att med sig spisa middag hos Karl Wulf. – Der 4–

5 glas vin, 1 glas öl och en kopp kaffe och sedan thé. – Ehuru jag ej kom för sent hem, fick jag dock ej sömn förrän emot kl. 3.

D. 21. Vid uppstigandet heshet, som dock längre fram någorlunda försvann. – Genomläs det omtalta Svenska Manuskriptet. – Besök af Pezold. – Till middagen G. Müller, Carl Wulfert och Zagel. – Bromberger hade jag ock budit, men han kom icke, och

Sid. 260.

då Zagel gick till honom hade han sagt sig vara sjuk. Tillfälligtvis det i dag Zagels namnsdag och så mycket mer var jag föranlåten gifva ock en butelj Champagne till bästa. Deraf drack jag 3 glas och dessutom 3 glas Krimskt Muscat. En kopp kaffe. – Müller gick bort efter middagen, men de två andra blefvo till thé. -

D. 22. Om aftonen besök af Hamel, Scheichen och Radlof.

D. 23. Afskickade bref till Ammilon i St. Michel. – F.m. tämligen olustig. – Om aftonen besök af Grimm.

[I marginalen:] Han var då återställd ifrån en längre sjukdom, tämligen frisk utan att klaga öfver något och lofvade snart komma att hälsa på mig. En vecka derefter (d. 30) dog han!

- Der en kopp kaffe. – Sömn först efter kl. 12.

D. 24. Besök af Hamel och Radlof, samt Wrede, som återbetalte sin skuld. Äfven i dag var f.m. mitt hufvud särdeles tungt. -

D. 25. Också i dag tämligen olustig. – Hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 26. Coit. – Oförmodadt larm. Exemt. lät om morgonen tillsäga mig, att Storfursten Konstantin i dag middagstiden ärnade bese det naturhistoriska Museum och att derföre äfven det ethnografiska borde vara öppet, ifall han tillika ville gå dit. Jag gick till Fr. för att rådfråga, om jag ock sjelf borde vara der, hvilket han mente var bäst, värst var att det sedan syntes såsom måste jag vara der, då jag ej mer träffade Radlof hem och man ej visste, när han egenteligen skulle komma. Lyckligtvis fick jag dock af värdsfolket åtminstone

nycklarne och skyndade nu hem för att i hast kläda om mig. Der fick jag nytt bud, att Storfursten icke ens skulle komma, och befriades derigenom ifrån mitt bekymmer. – Hos Zagel. – Expedierade bref till Blomqvist med posten. – Om aftonen besökte Scheichen.

D. 27. Med Sofie bivistade jag Gudstjensten uti Herrnhutiska kyrkan i Sarepta Kontorets hus. – Besök af Radlof. – E.m. en kopp kaffe. – Sömn först emot kl. 1, ehuru jag af en orolig dröm

d. 28. vaknade redan kl. 5, utan att sedan mer insomna. – Om aftonen besök af Pezold. – Sedan med Sofie hos Frähns. – Coit.

D. 29. Besök af Generalskan Ammondts med dess dotter och 2 söner. I anledning deras en kopp kaffe. – Besök af van der Fuchs, hvilken jag e.m. åter besökte. Om aftonen besök af Böhlingk med fru, Kunik, Hamel och Crusell. -

D. 30. Hos Pezold för att få af honom de lofvade bilderna till geografiska sällskapets session i afton. Jag förelas deri början af min reserelation, men hann ej ens så långt, jag hade trott, och måste efter flera uppmaningar af Vice presidenten bredevid mig sluta, hälst man ock redan började längledas och flera lemnade sina platser eller började prata. Felet var nu väl att jag hade skrifvit och las på tyska som en mängd dock icke förstår. – Sömn först kl. $\frac{1}{2}$ till 2. -

D. 31. Om morgonen en kopp kaffe hos Dr. Gräfe, då jag var att bjuda honom till middag. – I samma egenskap hos Hamel och Radlof. – Sedan sökte jag länge förgäfvos Schmaltz, utan att få reda på hans qvarter. – Till middagen Böhlingk med sin fru, båda Gräferna, Frähn, Schmidt, Hamel och Radlof. – Dervid 5–6 vin Muscat och Liebfrauenmilch, en kopp kaffe. Efter middagen tämligen stark hosta. Till sängs kl. 11; men sömn fick jag först emot 2. –

1847-48-49.

1847

Januari 1847.

D. 1. Jan. F.m. med Sofie på andra sidan för att bestyra diverse uppköp. – Sedan på Bibliotheket. – Vid middagen och derefter kände jag mig särdeles ruskig, äfvensom hostan tämligen ansatte mig. Om aftonen ärnade jag mig till fru Garnier för att se hennes mans lik, men mötte detta i portgången, redan på likvagnar för att afföras till bisättning. – Jag vände derföre om hem igen och drack der ett glas åkerbärsthé. – Till och med om natten besvärades jag af hosta och slem. -

D. 2. Hos Köppen. – Besök af Sirén. – Äfven i dag var jag täml. modstulen och matt. – Om natten först sömn omkring kl. 12 och sedan än häftigare och längre anfall af hostan än den föregående. -

D. 3. Med Sofie hos Mademois. Mese, för att inaccordera Bertha uti dess pension. – Emot hvad vi väntat oss, pretenderade hon 20 Rubel silfver utan afseende uppå om hon bivistade skolan äfven om sommaren eller icke. Stor förlägenhet blifver det med vår egen sommarsejour för hennes skuld, då ferierna räcka endast högst 2 månader. – Alla dessa resultater bidrogo till att göra oss bägge bekymrade och oroliga. – Korrt besök af Zagel. – E.m. en kopp kaffe. – Natten aflopp utan hosta, ehuru sömnen orolig och drömfull.

D. 4. Äfven i dag på f.m. matt och trög, hvarföre jag och blef bort från Grimms begrafning, hvartill jag var buden. – Hos Köppen och Fuss. – E.m. kände jag mig Gudi lof bättre. – Sönnen drömfull.

D. 5. Expedierade bref till Dr. Wallenius i Åbo jemte 3 Rubel silfver för de sednaste böckerna ifrån Gadolinska Auktionen. – Besök af Frähn och Zagel, som kom för att taga afsked. – Jag var för min del igen i dag trög och olustig. – Till julfrämmande kom endast Nordvik. – Hamel hämtade om aftonen åt barnen 2 dockor och en mängd utsökt konfekt! Vid aftonvarden (i stället för middagen) 2 glas franskt vin. – Sönnen blef dock skäligen god utan hosta.

D. 6. Besök af Apothekaren Schmidt och Pezold. – Vid middagen 2 glas franskt vin. – Om aftonen hos Brosset, der jag hade dårskapen att dricka hela 2 glas thé och sedan ej fick sömn förrän omkring kl. 2. -

D. 7. Små attacker af hosta. – Besök af Löjtnant Wallin, broder till Magistern. – Apothekaren Schmidt till middagen. – Dervid 4 glas vin och en kopp kaffe. – Om aftonen var Sofie med Bertha och Nordvik faren till Siréns, hvaremot jag åter hemma biträdde Hamel att utur mitt bibliothek skaffa honom historiska upplysningar. – För den ena och andra sakens skuld först efter midnatten till sängs. -

D. 8. Hos Zandt för att låta uppteckna oss till Communion i nästa

Sid. 262.

Söndag. – Hos Mamsell Mese för att försöka underhandla om bättre vilkor för Berthas antagande, sedan jag öfvertygat mig om att åtskilliga af mina Kolleger och grannar med större inkomster än jag ej heller betala mer än 100 Rubel silfver. Kanske hade det lyckats, om ej straxt efter mig en Dam ankommit, som synbarligen hade i hufvudsaken samma ärende som jag. – Dertill uppfordrade hon mig att först draga mitt ärende troligen emedan Damen var en bekant till henne och således ville undvika att låta mig höra de concessioner, som hon komme att göra henne. Jag framställde att jag nogare öfverlagt planen och för de dyra kostnaderna måste draga mig tillbaka. Dervid blef det helst hon med en illparig och försmädlig min yttrade att "Wie Sie meinen". – Jag betraktade detta såsom ett tecken, att det vore bäst att låta hela den planen fara, men Sofie var mycket missnöjd dermed. – Bertha deremot sjelf var nöjdast med att det blef efter gammalt. – E.m. en kopp kaffe. – Sömn åter efter midnatten. -

D. 9. Besök af Hamel. – Sökte förgäfves Engelhardt. Hamel åter om aftonen. – Till följe af bjudningen med Sofie hos Dr. Gräfe. – Der 2 koppar thé och sedan litet qvällsvard med ett glas Madera. – Till sängs först vid midnatten. -

D. 10. Begick med Sofie i Svenska kyrkan Herrans heliga nattvard. Efter Gudstjensten förefunno vi hos oss obudna ifrån Pawlovska Kadettkorpsen Hästesko och den ena af Meinandrarna, som kommo med urlof ända till onsdagsaftonen! – Nordvik har redan varit på samma sätt alltsedan julaftonen! – Besök af Erdman och sedan oförmodadt af Bernhardi med dess fru. – Vid middagen 2 glas franskt vin och en kopp kaffe. – Åter ingen sömn före midnatten. – Coit. -

D. 11. Hos Engelhardt. – Föröfrigt hela dagen hem. – Besök af Kunik. – Vid middagen 1 ½ glas vin. – Sömn först mot midnatten.

D. 12. Vid middagen 1 glas Bischof och förut 1 glas Rehnskt vin. – Om aftonen besök af Brosset med dotter, Pastor Zandt och mag. Frähn. – Sedan kom ännu fru Vater. – Med henne och dess bror tömdes ännu ett glas Bischof för det nya året, som höll på att inbryta, då de gingo bort. -

D. 13. Gjorde med Brosset tillsammans en rund i staden. – Jag skref dervid upp mitt namn hos Furst Schirinski-Schichmatof, grefve Armfeldt, Furst Dondukof-Korsakof, Puschkin och Finanz-Ministern Wrongschenko. – Sedan ännu hos Frähn och Fuss. – Hos mig hade jag besök endast af Scheichen och unge Frähn samt visitkort af Grefve Armfeldt och Bernhardi. – Sedan ankommo Radlof och Pezold, samt Wilh. Wrede, som blef till middagen jemte Statsrådet Erdmann, hvilken jag hade budit. – De till helgen objudna

Sid. 263.

Kadetterna hade vi efter frukosten bortexpedierat. – Vid middagen 4 glas vin och en kopp kaffe. – I anledning af Zandts bjudning for jag aftonen med Bertha till honom och drack der 2 koppar thé. – Hem under envis hosta kl. 12, och sömn först emot kl. 2.

D. 14. Temligen ruslig. – Barberaren kom så sent att raka mig, att jag måste blifva hem ifrån uppvaktningen hos Uwarof. – I dess ställe gjorde jag med Sofie en visit hos fru Grimm och sedan hos fru [otydligt], för att återfå Bertha i ritskolan, sedan vi uppgifvit planen att sätta henne i pension. – Vid middagen 2 glas Bischof. – Om aftonen hos Böhlingk. – Jag fick väl tidigare men svår och drömfull sömn.

D. 15. Vaken redan kl. 5 ½ och upp en timma derefter. – Vid middagen ett glas Bischof. – Om aftonen hos Dr. Gr., som proponerade mig att fara utsiesta med sig till Stiermann. Théet derstädes verkade hos mig hosta. – Hem kl. 10, hvarefter jag ock lade mig.

D. 16. Upp kl. ½ till 7. – Besök af Sawwaitof och Middendorf. – Oaktadt en liten exkursion till andra sidan och till biblioteket emot middagen särdeles tungt hufvud. Derfore e.m. en kopp kaffe. – Besök af Dorn, som bød mig i morgon till middagen. – Om aftonen ville jag besöka Scheichen, men gick, då han sades vara sjuk till Erdmann, der jag satt till öfver kl. 10. – Sömnen hela natten ofta afbruten genom vakande och längre vakande.

D. 17. Besök af Prosten Skotte, som åt hos oss frukost. – Jag skonte mig för den förestående middagens skuld. – Der 4–5 glas vin (Hosier) 1 glas öl och en kopp kaffe. – Om aftonen efter hemkomsten besök af Hamel. – Sömnen något lik den föregående natten.

D. 18. Coit. – Hem hela dagen. – Vid middagen 1 ½ glas vin och 1 kopp kaffe.

D. 19. Likaledes hela dagen hem. – Om aftonen besök af Kunik, Radlof, Hamel och Madam Brosset med dess dotter. -

D. 20. Besök af Radlof. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen i Geografiska sällskapets session. -

D. 21. Besök af Lofström och Radlof. – Till middagen en Baron Wrede. – Derföre en kopp kaffe. – Om aftonen hos Köppen. -

D. 22. Vaknade redan kl. 4. – Coit. – Upp redan ½ till 5. – Gustaf ankom f.m. – Vid middagen 1 glas vin och 1 kopp kaffe.

D. 23. Med Gustaf i Akademiens dagsammanträde. – Vid middagen 1 glas Bischof och 1 kopp kaffe. – I stället för thé mycket vatten. – Sömn först emot kl. 2. -

D. 24. Besök af Knorring med en ung Grefve Creutz ifrån Finland. – Med Sofie visit hos Bernhardis. – Vid middagen 2 glas Krimsk Muskat och en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Hamel och derföre ett glas thé. – Högst drömfull sömn. -

D. 25. Sökte Fuss och i tryckeriet. – Besök af Sirén. – E.m. en kopp kaffe. – Hela dagen hem. -

D. 26. Vaken redan efter kl. 2 och upp kl. 4. – Derföre vid middagen 1 ½ glas Krimskt vin. – Om aftonen endast Knorring och Grefve Creutz,

Sid. 264.

hvilka vi hade budit.

D. 27. Med Sofie, Gustaf och Bertha visit hos Kothens. – E.m. en kopp kaffe. – Besök af Lofström, till hvilken jag utbetalte 60 Rubel silfver å Akademiens vägnar för hans öfversättningar af Castréns reserelationer. – Om aftonen hos Brosset.

D. 28. Coit. – E.m. en kopp kaffe. – Hela dagen hem.

D. 29. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie, Bertha och Gustaf faren till Tawaststjernas, hvilka vi ej träffade hem. -

D. 30. Coit och derpå några timmars vakande. – Besök af Hamel och Wilhelm Wrede. – E.m. en kopp kaffe. – Till aftonen var Bertha buden till Dr. Grafe, för att fira den yngre dotterns födelsedag. Jag följde dit med henne och tog del uti all traktering, thé, appel, vindrufvor, Marmelad, Limonad, Grogg och liten qvällsvard med 2 glas rödt vin. – Hem först vid midnatten.

D. 31. Besök af Nordenheim, som bød mig med Gustaf nästa tisdags afton till sig. – Vid middagen 1 ½ glas vin och en kopp kaffe. – Pepparkakor om aftonen bidrogo till att göra min sömn mycket drömfull och orolig. –

Februari 1847.

D. 1. Febr. Hela dagen hem. – Slutade ändtligen mitt arbete med l'Huilliers Lexikon, hvaröfver det är beslutet att trycka min förra rapport, emedan han satt på titelbladet, och verket är godkänt af Wetenskapsakademien, utan att han fullgjordt vilkoret för arbetets publikation en fullständig revision och åtminstone partiell omarbetning af Manuskriptet. – Till den förra rapporten har jag skrivit en hop anmärkningar. – Vid middagen en sup af Anisbrännvin och en kopp kaffe. – Om aftonen ett glas thé. – Sednare litet stygn i bröstet på högra sidan.

D. 2. Jag förde den i går omtalta rapporten till Fuss. – Vid middagen en helt liten sup. – Om aftonen var jag just i begrepp att med Gustaf fara till Nordenheim, då Engelhardt ankom. Såsom han första gången kom till oss på aftonvisit, så ansåg jag mig böra blifva hem. – Sedan ankommo än Bøthlingk med sin fru ooh svägerska, Fru Doctorinnan Gräfe med sin syster Radlof, Fru Vater med Henriette Brosset.

D. 3. Om middagen en liten sup och en kopp kaffe. – Om aftonen hos Hamel. – Besök af Kommonen.

D. 4. Coit. – Om aftonen med Gustaf hos Brandenburg.

D. 5. Besök af Knorring. – E.m. en kopp kaffe. – Besök af fru Passelberg. – Hela dagen hem.

D. 6. Till middagen Wilhelm Wrede. – En sup och en kopp kaffe.

Sid. 265.

Till aftonen var jag med Sofie buden till Müller på bröllop, men då hon ej hade lust att gå, så gick jag icke heller.

D. 7. Hela dagen hem. – Sofie mest sänsliggande. – Efter middagen, till hvilken ock Nordvik var efterskickad, en kopp kaffe.

D. 8. Hela dagen hem. – Vid middagen en sup och en kopp kaffe. Sönnen drömfull och orolig.

D. 9. 2 gånger hos Bernhardi för att bjuda honom i morgon med fru och svägerska till middagen. – I samma afsigt hos Baer, som ej träffades hem. – Om aftonen besök af Hamel, Zandt och fru Tawaststjerna.

D. 10. Om morgonen hos Fuss för att bjuda äfven honom. Han var redan engagerad. Det gaf mig anledning att gå till Engelhardt i samma afsigt, men äfven han sade sig tvifla om han kunde komma, emedan han förutsatte, att han skulle i dag blifva buden att qvarstanna hos en man, hvilken han var tvungen att besöka. Efter sessionen förde mig Hamel, att se på renarne ifrån Mesen på Nevan, med h^a vilka vi ock försökte att åka. Detta allt bevekade mig att bjuda äfven honom. Så att vi då till främmande hade Bernhardi med fru och svägerska, Frähn, Baer och Hamel. Ett glas Xeres, 3 Muscat och 2 Champagner, samt en kopp kaffe. – Bernh. med dess fruntimmer förblefvo äfven till thé.

D. 11. På posten för att åt Keplerus prenumerera på tidningar ifrån Finnland. Vid frukosten 2 glas Burgunder, hvilket gjorde mig mot middagen särdeles trög och sömning. Ett nytt glas vid middagen förbättrade icke mitt tillstånd, hvarföre jag om aftonen, då Löjtnant Tawaststjerna besökte oss, företog mig att röka en pipa tobak. Om natten starkt anfall af hosta. NB. Wilh. Wrede hos mig f.m. att låna 10 Rubel silfver.

D. 12. Expedierade bref till Keplerus med qvittenserna öfver den utbetalta tidningsprenumeration. – Hos Müller för att tacka för bjudningen till bröllopet, och ursäkta

oss, att vi ej hade kunnat komma, såsom det måste heta. – Till frukosten Knorring, Grefve Creutz och Wilh. Wrede. – Dervid 5 glas vin, och derefter en kopp kaffe. – Ehuru jag ingen middag åt, hade jag dock tämligen tungt hufvud, hvarföre jag ock om aftonen blef hem, medan Sofie med Gustaf och Bertha foro till Baron Kothen, af hvilken vi alla voro bjudna. – Jag drack hem 1 ½ glas champagne, den öfverblifna resten, men som louvnenade [?] mig till motsatsen, i det jag från en extra tröghet blef för mycket upplifvad. Jag kom mig dertföre först sednare till sängs och fick sedan snart efter insomnandet uppväckt genom de minas återkomst uppväckt, till par timmar ingen sömn. – Derunder ristningar i vänstra stortån.

Sid. 266.

D. 13. Hos Brandenburg för att gifva återbud i afseende å den påtänkta resan till Duderhof. – Besök af Zagel. E.m. en kopp kaffe.

D. 14. Coit. – Vid middagen 1 ½ glas xeres. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Karl Wulfert. – Sent till sängs.

D. 15. Hos Fuss för att anmäla mitt val till ledamot af Kurländska sällskapet för literatur och konst. – Mot middagen särdeles trög och olustig. – Om aftonen sjukbesök hos Kunik.

D. 16. Coit. – Utfaren att söka Zagel, som sedan åt middag hos oss. Dervid 4 glas vin och en kopp kaffe. – Besök af Grefve Creutz. – Om aftonen endast Dr. Gräfes döttrar och på ett ögonblick Zagel.

D. 17. Besök af Grefve Creutz, hvilken jag introducerade hos Bernhardi med begäran att rekommendera honom hos General Schubert till erhållande af handlingar öfver Kriget med Sverige åren 1788–1790, ändamålet med hans resa hit. Sedan hos Zagel för att af honom taga afsked, äfvensom en passant besökte Fr. Wulfert och hos honom drack en kopp kaffe. – Om aftonen med Gustaf hos Zandt.

D. 18. Efter sessionen i Kadettcorpsen för att träffa Landtprästerne en corps och med dem kunna konferera om kläddrägten uti de finska församlingarna med anledning af Köppens proposition om en ny upplaga af min beskrifning öfver Ingermanland. De hade sjelf slutat sin synodal församling och skulle ned till generalsuperintendenten på frukost. Jag blef ock då dit buden och drack dervid 5 glas vin och en kopp kaffe. – Hemma sedan ännu en kopp kaffe. Om aftonen med Gustaf hos Sirén. – Drömfull sömn.

D. 19. Besök af Köppen. – Hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen ett glas thé.

D. 20. Besök af Grefve Creutz, med hvilken jag åter var hos Brandenb. för att frikalla honom ifrån ytterligare åtgärder hos General Schubert, sedan han beslutat att i morgon återvända till Finnland. – Sedan med Gustaf i en rysk badstuga. – Wilh. Wrede till middagen. Dervid en kopp kaffe och om aftonen ett glas thé.

D. 21. Coit. – Besök af fru Passelberg och kandidaten Pipping ifrån Helsingfors. – Sednare fru Bernhardi med sin syster. – Vid middagen 2 glas Krimskt vin och en kopp kaffe. – Om aftonen 2 glas thé. – Sent till sängs och orolig, drömfull sömn.

D. 22. Slöt jag äntligen Conceptet till min reserelation. – Vid middagen en sup. – Om aftonen med Gustaf hos Godenhjelm.

Sid. 267.

NB. Bertha började gå hos fru Bernhardi för att lära Engelska efter frivilligt anbud och proposition 3 gånger i veckan,

D. 23. Om aftonen med Gustaf hos Taubenheim. – Der utom 2 koppar thé ett glas Bischof. – Sent hem.

D. 24. Vid frukosten en liten sup. – Wilh. Wrede till middagen. En kopp kaffe. Om aftonen med Sofie och Bertha hos Böthl.

D. 25. Besök af Köppen och af fru Strohlman med syster. – E.m. tungt hufvud. Om aftonen Fredr. Wulfert och Postdirektörn ifrån Helsingfors. – Åter sent till sängs.

D. 26. Coit. – Kl. 11 reste jag med Gustaf till Strelna. – Vid middagen en sup, 2 glas Xeres och en kopp kaffe. – Hela e.m. trög och sömning. – Till sängs kl. 11, men sömn först kl. ½ till 2, dels emedan jag slumrat nästan hela e.m. dels emedan jag sedan druckit 2 stora koppar thé.

D. 27. Vid frukosten en sup och 2 glas vin. – Återresan skedde i Diligencen. E.m. en kopp kaffe. – Om natten tandverk och en högst svår sömn med beständiga, drömmar.

D. 28. Besök af Köppen och Wilh. Wrede. – Med Sofie och Bertha var jag buden till middag till Karl Wulf. – Der 4 glas vin och en kopp kaffe. – Om natten var jag åter starkt plågad af tandverk, så att par timmar förgingo utan sömn. —

Mars 1847.

D. 1. Martii. Med Sofie och Bertha faren på visit till General Ammond. Der drack jag 2 koppar kaffe. – Om aftonen besök af Kunik.

D. 2. Coit. – Fru Strohlman med dess syster till frukost. – En liten promenad. Vid middagen ett glas portvin. – Om aftonen besök af fru Brosset med d^r, gl. fru Merilius och Sirén med son.

D. 3. Besök af Finér, Europaeus och Dordett. – Vid frukosten 1 glas portvin. – Med Sofie och alla barnen på visit hos Mathieu. – Der 2 koppar kaffe.

D. 4. Hem hela dagen. – Sofie sängliggande. – Gustaf har varit hela veckan ner eller mindre ansatt af tand och hufvudverk. – Om aftonen hos Köppen.

D. 5. Om morgonen hos Baer i afseende å den projekterade resan i sommar här till Pastoraterna i Ingermanland.

D. 6. Sedan i går flygande verk i venstra armen.

D. 7. Med ens buden till middag till Sirén (för Prosten Europaei skuld). Dervid en sup, 3 glas Graves, och 3 glas portvin samt en kopp kaffe. – Redan från tisdagen var jag temligen plågad af hosta och har så mycket mera bordt att taga mig mera ad notam.

Sid. 268.

och var det välförtjenta straffet efter brottet i det jag med undantag af 3 timmar intill kl. 1 nästan intet sofde och dessutom drogs af hosta och särdeles beklämning i bröstet.

D. 8. Vid uppstigandet naturligt mycket dåsig. – Jag kände mig alldeles rådbråkad, isynnerhet fötterna tunga, såsom hade de varit af bly. – En timmas sömn upphjelppte mig något. Till middagen hos Europaeii svåger, Kapten Dordett. Dervid en sup 2 glas vin och en kopp kaffe. För öfrigt måttligare än i går. – Under hemfarten sökte jag ännu Statsrådet Erdman utan att finna honom hem. Besök af Petzold. – Om natten god sömn, ehuru jag

d. 9. Fortför att vara något hes. – Vid middagen 3 spitsglas Moselvin och en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Kunik och Böhlingk med fru. – Svåra anfall af hosta. Äfven

d. 10. om morgonen jemte dåsigt hufvud formelig snufva, som tilltog allt mer med tyngd i hufvudet. – Emedlertid var jag till sessionen, efter hvilken Statsrådet Erdman besöktes. – I dag blef ändtligen berättelsen öfver min resa färdig renskrifven. – Om aftonen drack jag par glas varmt Chamomillethé vid gåendet till sängs, sofde sedan tämligen bra och svettades något. Dock var tillståndet

d. 11. icke särdeles mycket bättre, hostan lindrigare, men hufvudet fortfarande tungt. – Sedan var det mera fritt, men hostan envisare. – Besök af Köppen. – E.m. en kopp kaffe. – Besök af Brosset. Då jag i dag ingen afföring haft så drack jag om aftonen ett glas thé vid gåendet till sängs då jag tillika hade ett mördande anfall af hosta. – Sönnen blef drömfull.

D. 12. Goda 2 afföringar. – Hufvudet fritt, men hostan till en del fortvarande. Hos Baer för att tillställa honom ett litet Memorial angående en ny resa nästa sommar här i Ingermanland. Aftonen något lugnare än i går.

D. 13. E.m. en kopp kaffe. – Aftonen sämre än i går, torr hosta och ständig retelse. – Drömfull sömn. Med anledning

d. 14. deraf beställde jag dr. Gräfe till mig. – Han föreskref mig först en purification genom Sennetsblad, som ock gick för sig e.m. hvarpå jag om aftonen började intaga 15 droppar af lapis infernalis. – Thé af Lindenbluthén. Besök af Hamel.

D. 15. Tidigt före dager måste jag redan upp

Sid. 269.

för att en gång evakueras. – Efter middagen en kopp kaffe. – Disposition till hufvudverk, och nya anfall af hostan. Besök af Sirén och Pezold.

D. 16. Upp redan före dagningen. Tämligen envist anfall af hosta. – Sednare lugnare. – Såsom de föregående hela dagen hem. – Om aftonen Kunik, Hamel och Radlof. – Sedan Wilh. Wrede till middag. – Om aftonen åter täml. envis hosta. Sent till sängs.

D. 17. Pezold hämtade mig sina sista blad, och förde alltsammans äfvensom min Bericht till Baer, till hvilken jag sände en biljett, då jag beslutit att ännu i dag ej gå ut och således ej heller bivista geografiska sällskapets session i afton. Efter vanligheten e.m. en kopp kaffe. Om aftonen tämligen envist anfall af hosta. Föröfrigt hela dagen dräglig. – Före gåendet till sängs smordes bröstet med smält talg.

D. 18. Gången till sessionen tycktes i början hafva verkat menligt, i det jag efter återkomsten kände mig mycket trött och förstämd. – Besök af Mamsell Finmér. – Om aftonen intog jag ingen lapis infernalis utan drack ett glas frisk kärnmjök äfvensom redan om morgonen. – Litet kaffe före gåendet till sängs. Drömfull sömn.

D. 19. F.m. en liten promenad. – E.m. en kopp kaffe, äfvensom om morgnarne denna kurtid alldeles svart. Sysselsatt med att öfversätta Castréns nyaste bref på tyska i utdrag. – Utom om morgonen intog jag ingen Lapis infernalis, deremot före gåendet till sängs, förskräcklig drömfull sömn.

D. 20. Med Gustaf till styckhofvet för att leja åt honom en Wiborgs bonde och såmedelst par timmar ut i fria luften. – Prosten Skotte med Lisinka kommo till middagen. Den sednare förblef hos oss. – E.m. en kopp kaffe. – Hosta endast om aftonen efter théet af Lindenbluthen.

D. 21. Gustaf reste bort kl. $\frac{1}{2}$ till 9 om morgonen. [i marginalen: NB. Med Gustaf skickade till Zagel 100 R. silfver.] – Äfven Lisinka Skotte gick bort. – Vid middagen ett glas Madera och sedan en kopp kaffe. – Ingen medicin hela dagen.

D. 22. Började jag åter fortsätta den, men blott 2 gånger dagen. Expedierade bref till Lippert i Halle, Romagnolo & Margelin i Hamburg samt till Lawonius i Stockholm uti bokaffärer och till Zetterqvist med 2 översättningar af den finska runan: jos mun tuttuni tulisi. -

Hos Fru Sirén som på min begäran efterskickade fru Soldan, hvilken jag engagerade, att i den bortresande Löjt. Löfströms ställe öfversätta Castréns nyaste reserelationer. – Der 2 koppar kaffe. – Förut hade jag varit hos Fuss för att öfverlemna mina egna öfversättningar af Castréns bref till mig. Utomdess hade Akademikern Gräfe i morgons varit hos mig prokurera den nyss afledne Komitté-Antivarius Minemans kvarter för Radlof. – Det sades redan vara bortgifvet åt en annan Conservator. -

D. 23. Vid frukosten åt jag på försök uppvärmd mjölk, men fick sedan stark disposition till hufvudverk, hvarföre jag e.m. drack en kopp svart kaffe, öfverhufvud hela dagen tämligen ruskig och sysselsatt med brefskrifning. – Om aftonen besök af Bernhardi med fru, General Ammond med Kapten Cygnaeus, Brosset, Kunik, Radlof och Lisinka Skotte, som blef hos oss öfver natten.

D. 24. Lisinka Skotte for bort. – Expedierade bref till Paucker i Mitau och Biese i Riga för att tacka för mitt upptagande i de lärda sällskaperna, dessutom till Afzelius innehållande en bokrequisition och till Wideman i Rewal. Efter sessionen hos Baer för att påminna om resten af mitt arvode för förra sommarens resa. – På bibliotheket, på tryckeriet och hos Schmalz i Dr. Rablers ärende. Uti samma afsigt besökte jag ock förgäfves Otschkin. – Vid middagen ½ glas Madera. E.m. trög och sömning men utan hosta. – Coit.

D. 25. Sökte åter förgäfves Otschkin. – På andra sidan för att bese en samling af böcker, som i tidningen är utbudna till salu. – I anseende till deras dyrhet blef intet köp utaf. – Besök af Kunik, Stöckhardt och Sirén. – E.m. en kopp kaffe. - Om aftonen med Sofie och Bertha hos Siréns. – Före gåendet till sängs intog jag för sista gången lapis infernalis, efter att om morgonen intet hafva intagit.

D. 26. Expedierade bref till Leop. Voss i Leipzig med årets bokrequisition och till Lawonius med en dylik för Akademiens räkning af Kunik. – Vid middagen 1 glas Madera och sedan 1 kopp kaffe.

D. 27. Uppvaknade så tidigt, att jag uppsteg redan kl. 4. – I längden

Sid. 271.

ruskig och åter något ansatt af hosta. – Drömfull sömn. Besök af Nordensköld. Utom par små gåingar hela dagen hem. Vid middagen ett glas Madera och sedan en kopp kaffe.

D. 29. I anseende till tvättning hem lång fotpromenad till Lantz för att betala en liten bokräkning, hos Knierim för att återfå Printz's Mss. och i bokständer. Efter återkomsten hem, som ock skedde till fots, alldeles trött. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 30. Besök af Dr. Gräfe. – Sökte Fuss. – Om f.m. en kopp kaffe. – Om aftonen endast Henriette Brosset.

D. 31. Hos Nordensköld med ett paket till Gustaf. Sökte Fuss 2 gånger förgäfves. – Ändtligen träffade jag honom sednare. – E.m. en kopp kaffe.

April 1847.

D. 1. April. Utom en liten gång hela dagen hem, sysselsatt med en katalog öfver böcker, hvilka Fr. Wulfert säljer. – Äfven så

d. 2. den följande. – E.m. en kopp kaffe.

D. 3. Hela dagen hem. E.m. D^o d^o.

D. 4. Tämligen stark hosta och derföre hela dagen hem, hälst ock väderleken var mycket ful, snö och slask. – Visitkort af Mussin-Puschkin och Scheichen, samt besök af unge Frähn och Pezold. – Dessutom Wilh. Wrede, som åt middag hos oss. Dervid 2 glas Madera och en kopp kaffe.

D. 5. Förblef jag likaledes hela dagen hem. – Besök af Erdman. E.m. en kopp kaffe.

D. 6. Besök af Radlof. – Hos Fr. Wulf, hvilken jag återställde hans bokkatalog med en anseelig lista af böcker, hvilka jag annoterat för mig. Der åter en kopp kaffe (- ty sedan länge ifrån början af min Medicinska kur har jag nu hvar morgon i st.f. kakaowello druckit ett glas svart kaffe). Der hörde jag tillfälligtvis om en Bankrutt uti ett härvarande köpmanshus, der äfven Zagel skall hafva en fordran af 7500 Rubel silfver. – Tänk om mitt lilla kapital ock skulle vara der och tyvärr är det troligen så! Det vore dock hårt! – Om aftonen besök af fru Vater med dess broder och fru Brosset med Henriette. – Hosten ansatte mig tämligen. – Efter vanligheten thé, af Lindenblüthen.

D. 7. Expedierade bref till Zagel. – Sökte förgäfvdes Hamel, och fröken Ischimof. – Besök af Pastor Awenarius ifr. Zarsk. selo. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med de mina hos Böhlingk. – Sent till sängs. – Sömmen orolig.

D. 8. Såsom i går löst lif. – Hos Fr. Wulfert, fröken Ischimof och Bernhardi. Besök af Freitag. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha gången till Dr. Gräfes, hvilka ej voro hem. – Sent ankom Lisinka Skotte, då alla andra utom mig redan hade lagt sig.

D. 9. Hos Fuss. – Expedierade bref till Afzelius i Riga och Dr. Rabbe i Helsingfors. – På andra sidan. – E.m. en kopp kaffe.

D. 10. Vid middagen 1 glas Portvin. – Om aftonen med Bertha hos Dr.

Sid. 272.

Gr. der jag åt mycket russin och aprikoser och drack 2 glas thé och sedan för törst par glas vatten med litet rom. Sent till sängs.

D. 11. Lisinka Skotte återkom f.m. men blott på korrt besök. – Vid middagen 1 glas Krimskt vin och sedan en kopp kaffe. – Aftonen med Bertha hos Brossets. I allmänhet nog trumpen.

D. 12. Uppå andra sidan i bokbodorna, hvarvid jag ock expedierade ett bref till Lawonius i Stockholm. E.m. en kopp kaffe. -

D. 13. Om morgonen hos Otschkin. – Erhöll ett lugnande bref ifrån Zagel. – Sysselsatt med nytt genomseende af Wulferts bokkatalog. – Om aftonen besök af Baer, Hamel, Kunik och Henriette.

D. 14. F.m. hos Fr. Wulfert och fröken Ischimof. – E.m. en kopp kaffe. Om aftonen hos Bernhardi. – 2 koppar thé. – Sent hem och Coit.

D. 15. Efter sessionen hos Bernhardi och hos Wulfert. – E.m. en kopp kaffe.

D. 16. Aflemnade upp i Kansliet ett bref till Castrén. – Hos Promberger för att underhandla om Berthas musikaliska undervisning. – Hos Bernhardi och hos Wulfert, med hvilken sistnämnde jag ändtligen afslöt min bokhandel. – E.m. en kopp kaffe. – Coit. -

D. 17. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Bromberger, på min begäran för att höra Berthas spel. -

D. 18. Utom en liten promenad f.m. hela dagen hem. Om aftonen besök af Tschubinof och Löjtnant Soldan. Den förre pinade mig att delta uti Konferenserna angående Demidofska prisfördelningarne, hvad jag eljest nu hade ärnat åsidosätta, så mycket mer som särskilda Commissarier äro valda utur alla Klasser och jag sjelf i år intet arbete haft för min del att granska. Soldan hämtade mig öfversättningen af Castréns sista reserelation. – Då jag hade ätit en rundligare middag och derpå druckit mycket vatten och 3 glas Lindenblüthen, så blef sömnen orolig.

D. 19. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen börjades sessionerna angående prisfördelningen, hvilka jag nu ock ändå skulle bivista, för att å min sida bidra till att skaffa den verkliga förtjänsten till belöning.

D. 20. Genom en biljett kallad till Postels för att lyfta de 200 Rubel silfver, hvilka än tillkomna mig af geografiska sällskapet. Jag gjorde det för att i morgon betala dem till Baer; som redan förra helgen af egna medel erlade dem till mig. – Uti bokbodorna och hos Sirén. – Om aftonen besök af Böthlingk med fru och svägerska, Brosset med dotter, Radlof och Bernhardi. – Två glas thé. – Något orolig sömn.

Sid. 273.

D. 21. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen i Akademiens extra session.

D. 22. Hos Frähn och Köppen. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen åter hos Köppen och der 2 koppar thé. – Sent till sängs. – Coit. -

D. 23. Sysselsatt med brefskrifning. – E. m. en kopp kaffe. – Om aftonen uti Akademiska sessionen för prisskrifterna, hvilken räckte ända till emot kl. 11, så att jag sent kom till sängs, sedan jag ännu hade druckit par glas Lindenblüthenthé. -

D. 24. Expedierade bref till Blomkvist, Castrén och Josselian. – Hos Boethlingk, der jag åter drack en kopp kaffe. – E. m. åter en kopp efter vanligheten. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Dr. Gräfes, der jag drack 2 stora koppar starkt thé. – Deraf tämligen orolig sömn och

d. 25. upp redan kl. 4. – Vid 3° föll om morgonen ny snö, så att marken öfverallt hvit. – Hem hela dagen. – Vid middagen 2 glas Krimskt vin och derefter en kopp kaffe. -

D. 26. Hos Köppen, af hvilken jag köpte 20 buteljer Krimskt vin. – Vid middagen 1 glas. – Om aftonen med de mina hos Frähns. -

D. 27. Hela dagen hem. – Vid middagen 2 glas Albiljon. – Om aftonen besök endast af Brosset med dess dotter. -

D. 28. Besök af Generalskan Ammondts med dess dotter och af den orsak en kopp kaffe extra om f.m. – Om aftonen med de mina hos Brossets.

D. 29. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Freitag. Der thé med rum.

D. 30. Expedierade bref till Braunschweig i Mitau, Crusell i Moskwa och Lawonius i Stockholm. – Med Sofie faren till andra sidan. – Drömfull sömn. –

Maj 1847.

D. 1. Maj. Börjades med regn och smått snöslask, hvadan förskräcklig smuts på gatorna. Jag förblef hela dagen hem och kände mig f.m. så trög och tung, att jag måste lägga mig att sofva. – Sofie, redan länge krasslig och matt, var det i dag uti ännu högre grad, så att hon litet orkade vara upp. – E.m. en kopp kaffe, som litet uppmuntrade mig. Orolig sömn.

D. 2. Hela dagen hem. Vid middagen 1 ½ glas Krimskt och en kopp kaffe. – Sofie fortfarande ruskig och

d. 3. än värre, så att hon icke kom stort ur sängen. F.m. gjorde jag en liten promenad. – Vid middagen ett glas Krimskt. Jag slöt i dag min Bericht öfver Walds Mordvinska Mscript. -

D. 4. Gången till Bibliotheket. – Jag började sysselsätta mig med det Syrjäska Ms. af A. Popof. – E.m. en kopp kaffe. – Sofie fortfarande och alfvarsamt opasslig. – Om aftonen besök af Fru Brosset och Kunik. – 2 glas thé, hvarföre jag sent gick till sängs och likväl ej kunde komma till sömn förrän efter midnatten. -

D. 5. Inlemnade och föreläs i Konferensen mitt utlåtande öfver

Sid. 274.

Walds arbete. – NB. Nevan befriades denna morgon ifrån is. Väderleken mycket varm och vacker. – E.m. en kopp kaffe. – Sofie bättre, ehuru hon höll sig hela dagen i sängen. Jag kände mig särdeles bra, ishet sedan jag varit ut i fria luften. – Om aftonen hos Böthlingk. – Der 3 koppar thé med rum ist. för grädde.

D. 6. Vaknade jag redan tidigt och uppsteg kl. 5 $\frac{3}{4}$ tämligen deprimerad mot i går. – Besök af Böthlingk. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Köppen. -

D. 7. Expedierade bref till Arvidson. – Dessutom i tryckeriet. E.m. tämligen trög och tung. – Om aftonen svagt thé och pepparkakor, hvarefter drömfull sömn.

D. 8. Vaknade jag redan efter kl. 4 och steg upp kordt derefter för att tidigare och flitigt begynna mitt 54de lefnadsår, hvilket jag med Guds hjälp denna morgon inträder. – V d middagen 2 $\frac{1}{2}$ glas Mallaga och efter en kopp kaffe. – Om aftonen oförmodadt besök af Bernhardi med dess fru, af hvilken anledning jag drack 2 glas thé, hvilka åstadkommo hosta. – Sent till sängs. – Coit.

D. 9. Hela dagen hem. – Vid middagen 2 glas Mallaga.

D. 10. Expedierade bref till Wideman i Rewal och Wald. i Pensaska Guvernementet, äfvensom till Romagnolo & Margelin i Hamburg med en ny bokreqvission. – Hos Sirén frukost och hos Löjtnant Soldan för att bedja honom öfversätta en ny relation, som jag nyligen fått af Castrén. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gräfe. Der 3 koppar thé, 2 med rum.

D. 11. Efter en värme i de sista dagarne, som gick till 17°, denna morgon endast 2. – E.m. tämligen olustig. – Om aftonen besök af Boethlingk med fru, Doctorinnan Gräfe med syster och Henriette Brosset.

D. 12. Isgång och åter varmare väderlek. – E.m. hos Boethlingk och sedan om aftonen med Bertha hos Brosset.

D. 13. Hos Schardius och Kunik, sedan hos Boethlingk, såsom auscultant vid hans Jakutiska språkförhör. Der en kopp kaffe till. – Vid middagen 2 glas Mallaga. E.m. besök af Mamsellerna Wulfert och sedan af Kunik. Sent till sängs och sednare sömn. -

D. 14. Upp redan kl. 5. – Besök af Köppen och Kunik. – Expedierade bref till Halle med uppdrag för en bokauktion. – E.m. en kopp kaffe. – Besök af Siréns.

D. 15. Upp redan före kl. 5. – Expedierade bref till Wallenius i Åbo. Vid middagen 2 glas Mallaga och en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos Bernhardis. Sent till sängs. Coit.

D. 16. Upp kl. 6. – Utom en liten gång hela dagen hem. – Nordvik ankom till middagen. – E.m. en kopp kaffe.

D. 17. E.m. ett glas kaffe. – Sednare hos Köppen för att i afseende å språket med honom genomgå mitt nu färdigt vordna

Sid. 275.

utlåtande öfver Andr. Popofs prof af Ryskt Syrjänskt Lexikon. – Der 2 koppar thé. – Löjtnant Soldan hade f.m. hämtat till mig sin öfversättning af Castréns sista reserelation.

D. 18. Hela dagen hem. Om aftonen besök af Bøthlingk, fru Brosset och Henriette och Sirén med dess fru. – Coit.

D. 19. F.m. hos Fuss i tryckeriet och hos Bøthlingk, der jag åter drack en kopp kaffe. – Den tredje jemte ett glas Mallaga e.m. i anledning af Saras födelsedag. Aftonen i Geografiska sällskapets session. Der en kopp thé med litet rum.

D. 20. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Siréns. – Först kl. 11 $\frac{1}{4}$ hem.

D. 21. Hela dagen hem. – Vid middagen 1 glas Mallaga.

D. 22. Upp redan kl. 4. – Hela dagen hem. – Under middagen kom Wilh. Wrede. – En kopp kaffe. – Han betalte sin skuld.

D. 23. Hela dagen hem. Wilh. Wrede till middagen. Dervid 3 glas Krimskt, Pedro Ximares, 1 Mallaga och en kopp kaffe. Om aftonen besök af Pezold.

D. 24–25. Hela dagarne hem. Om aftonen besök endast af Kunik.

B. 26. Om morgonen hos Baer, som förkunnade mig, att Geografiska sällskapet under förevändning af penningebrist – ehuru man ännu skall hafva 4000 Rubel silfver i kassan – afslagit förslaget om min och Pezolds resa under denna sommar i Ingermanland. Så godt kan det ock vara, eller är åtminstone icke giltigt för mig, då jag för sommaren har nog arbete äfven i Toxowa. – Hos Bernhardi. – Sökte Schlüter. – E.m. en kopp kaffe. – Hos Schlüter. – Coit.

D. 27. Hos Otschkin och i Kansliet, för att få ett paket med böcker till Helsingfors. – E.m. en kopp kaffe. Kort besök af Baron Kothén med dess son som kom på afsked. -

D. 28. Hela dagen hem. – Såsom de förra aftnarne ett glas thé.

D. 29. Expedierade bref till Blomqvist och Andrej Popof i Wologda. Utomdess hela dagen hem. - E.m. en kopp kaffe och sedan ett glas thé. – Sönnen orolig af gemena drömmar. – NB. E.m. besök af Golownin, som föreläs mig sin öfversättning af min utförliga relation öfver den fjolåriga resan. Den var ett högst summariskt utdrag. -

D. 30. Hela dagen hem. – F.m. ett glas halfporter och vid middagen 2 glas Mallaga. – Sönnen åter drömfull. -

D. 31. F.m. ett glas halfporter. – E.m. besök äg Statsrådet Busse som hämtade mig ett bref ifrån Napiersky jemte ett exemplar af dess minnestal öfver Recke. Om aftonen med Bertha hos Br. Grafes. – Der 2 stora koppar thé med rum och 2 appelsiner, hvarefter sönnen orolig och drömfull.

Juni 1847.

D. 1. Juni. Korrt besök af Fredr. Wulfert. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen endast Tawaststjerna med sin fru. -

Sid. 276.

D. 2. E.m. en kopp kaffe. – Hos Architekten för att underrätta mig, när det kunde begynnas med omsättningen af de 2 nya ugnarna uti kvarteret, som i år synes vilja förhindra vår utflyttning till landet. – Dertill svarade han, att det omöjligen kunde ske förrän efter ungefär en vecka; men att man ock, om vi hellre önskade så, kunde uppskjuta saken till nästa år och nu åtnöja sig med att blott rappa om de gamla, hvilket kunde vara gjordt uppå par timmar. Om aftonen med Sofie och Bertha hos Böethlings. -

D. 3. Gången till styckhofvet, der jag besökte Pezold och fru Dalberg. Sedan sökte jag förgäfves Zandt. Då jag gjorde nästan hela vägen till fots så hade jag mer än riklig motion ända till trötthet. - Vid middagen 2 glas Riessling och 1 ½ kopp kaffe. -

D. 4. F.m. med Sofie utgången till bodorna. – Sedan hos Brandenburg, hos Lantz och i bokbodorna. – E.m. en kopp kaffe. – Hos Schlüter. – Om aftonen hos Dorn och der 2 glas thé. -

D. 5. Med Sofie på andra sidan en stor del af f.m. att besörja åtskilliga uppköp. – Hos Bernhardi. -

D. 6. E.m. i bokstånden på andra sidan och hos Siréns. – E.m. en kopp kaffe. – Besök af Nordensköld ifrån Finnland.

D. 7. Besök af Frähn. – Ändtligen rappades kakelugnarne. – E.m. en kopp kaffe. – Hos Schlüter och i tryckeriet.

D. 8. Upp redan kl. ½ till 5. – F.m. besök af fru Bernhardi i anledning hvaraf 2 koppar kaffe. – Jag slöt ändtligen revisionen och förbättringen af min Ossetiska afhandling. – Om aftonen besök af Prosten Skotte med Lisinka, Doctorinnan Gräfe med syster och döttrar, Hamel, Kunik, Radlof och Promberger. – Lisinka blef öfver natten. – Mycket sent till sängs och derföre

d. 9. upp först kl. $\frac{1}{2}$ till 8. – Hela dagen sysselsatt med korrektur af Castréns uppsatser och sedan med dem till tryckeriet mot aftonen. I dag expedierade jag och ett bref till Zagel i Wiborg. – Besök af Finnér.

D. 10. Upp redan kl. 5. – I dag affärdades 3 foror med diverse saker till Toxowa, och emot kl. 2 afreste de mina uti en Kalesche. – Jag gick till middagen till Bernhardi, drack därvid en liten likörsup, 2 glas portvin och en kopp kaffe. – E.m. började jag förbereda omställningen af mitt bibliothek. – Insomnade först vid midnatten och vaknade derföre

d. 12. först kl. $\frac{1}{2}$ till 7. – Hela dagen hem. – Vid middagen $\frac{1}{2}$ glas Riessling. – Då jag desförinnan hade känt litet hufvudverk, så lät jag Underofficershustrun, som nu är min nödortfuga uppasserska, koka mig en kopp kaffe.

Sid. 277.

D. 13. upp redan kl. 4. – F.m. besök af öfverste-Löjtnant Tigerstedt ifrån Helsingfors. – Han uppehöll mig uti min plans utförande för middagen. – För att få ett paket till Stockholm, dit jag hört att Kapten Cygnaeus skall resa, ville jag nämligen söka honom hos svågern General Ammondt och sedan, om jag ej efter förmodan af denne bjöds att stanna till middagen, gå vidare till Frähn i Kutschelewa, men sent utkommen fann jag Ischvosikarne enormt dyra, så att jag gick till fots till midten af Petersburgska sidan, der en pojke ändtligen resolverade sig, att föra mig till drägligt pris. Men han förde mig till Petrofska kasernerna, såsom han påstod sig hafva hört af misstag. – Jag måste åter gå derifrån tillbaka till Sampsonievskij most bryggan, der jag fick en annan Isvosjik, framkom slutligen – för ett pris, som jag hade spetsat mig på ifrån Wasiliostrof; men hörde till min bestörtning att Generalen redan vore rest till lägret. Kaptenen skulle bo i staden, men ingen träffades, som kunde säga mig, hvar egenteligen. – Klockan gick redan betydligt uppå 5 och det var således för sent att mer till middagen hinna till Frähns. Lyckligtvis fick jag den sednaste izchvoschikpojken att föra mig för drägligt pris hem igen, dit jag återkom efter att förgäfves hafva depenserat $2\frac{1}{2}$ Rubel, och dervid förlorat 3 timmars tid. Jag åt således åter husmanskost, hvartill min Vice-värdinna erböd mig en tallrik soppa, drack 1 glas Riessling och en kopp kaffe. – Till sängs och sömn kl. 11 och

D. 14. likväl åter upp kl. 4. – På tryckeriet, der jag aflemnade de Castrénska relationerna och brefutdragen, corrigerade i går för andra gången med Imprimatur. – Hos Schlyter, der jag aflemnade en packa med lärft för att med Murtaja afsändas till Ursin i Helsingfors, såsom en present af Sofie till hans fru. – Hos Kunik och hos Böethlingk. Ankomsten af de Hamburgska böckerna gaf ny diversion och afbröt mitt bibliothekariska arbete, äfvensom på en kort tid besök af fru Tawaststjerna med sina döttrar (hon trodde träffa Sofie ännu här) och Sirén. – Middag hos Böthlingk med 2 glas vin och en kopp kaffe.

D. 15. Upp redan kl. 5. – Expedierade bref till Ursin i Helsingfors. Besök af Nordensköld. – Middag hem med 2 glas Riessling. E.m. besök af Kapten Cygnaeus och för andra gången Nordensköld, åt hvilken jag måste öfversätta en ansökning till Furst Menschikof på tyska. – Sedan kom ännu Brosset och bød mig till sig på thé, hvilket jag dock afslog och gick i dess ställe till Dr. Gräfe.

Sid. 278.

D. 16. Upp kl. ½ till 6. Middag hos Böhlingk med en sup 1 glas vin och en kopp kaffe. – Då jag utom sessionen i dag e.m. erhöll mina Böcker ifrån Sverige, så hann jag föga befatta mig med mitt biblioteks ordnande. E.m. hos Schlyter. – För öfrigt hem. -

D. 17. Upp först kl. ½ till 7. – Vid middagen 2 glas Riessling och en kopp kaffe. Kl. 5 bröt jag upp till Toxowa, dit jag efter 5 timmar ankom. – Litet qvällsvard och 3 glas thé före gåendet till sängs gjorde sömnen orolig och drömfull.

D. 18. Tämligen trött och besvärad af hosta, som dock sednare litet lät höra af sig. Tröttheten deremot fortfor och tilltog efter frukost och par provocerades så, att jag måste lägga mig par timmar att sofva. – E.m. två koppar kaffe. – Sednare i badstugan, men hvarefter jag hostade, då jag efter den starka hettan hem satt vid öppna fenster. – NB. I dag har jag börjat igenomläsa Neu's handskriftliga: Kritische Beiträge der ältesten Geschichte insbesondere Rewals und der Esthen. – Hela 3 glas thé vid särdeles törst. – Coit. -

D. 19. Upp kl. 5 för tidigt, såsom dagen utvisade i det jag kände mig tämligen trög och trött. – Derefter efter frukosten öfver 2 timmars sömn och sedan lät jag i badstugan begjuta mig med kallt vatten, hvilket något uppfriskade mig. I dag slöt jag Neu's Mscript. -

D. 20. Upp kl. ½ till 6. – Öfversatte Castréns sednaste bref. – E.m. thé hos Prostens. -

D. 21. Jag började collationera Popofs Syrjänska lexikon med den af unge Grigorjef för mig gjorda afskriften deraf. Också simma började jag i dag. – Två gånger. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 22. Äfvenledes 2 gånger simmas dervid ock ett litet duschbad inrättadt af Ahlström utur en källa ifrån backen vid sjön. -

D. 23. Upp efter vanligheten. Andra simningen i anseende till regn först om aftonen, hvarpå fru Ahlström trakterade med en kopp kaffe. Af det förra eller snarare sednare sömnen mycket orolig och afbruten.

D. 24. upp redan kl. $\frac{1}{2}$ till 5. – I anseende till regnig väderlek hela dagen ingen simning. – Då adjunkten heter Johan så blefvo vi förmiddagen trakterade med ett glas Madera och en kopp kaffe. – Om aftonen trakterade vi deremot allesammans med ett glas vin (Riessling) och thé hos oss. – Om natten kramp i högra foten.

D. 25. Kl. 8 om morgonen reste jag till Petersburg med Kyrkotjenarens hästar och framkom redan kl. 12. – Hos Böethlingk, af hvilken jag bjöds till middag. Dervid lärde jag känna Professor Stephani från Dorpat, som ock spisade der. 2 glas vin och en kopp kaffe. – Insomnade först omkring midnatten. – E.m. döfverk i venstra armen.

Sid. 279.

D. 26. Upp först kl. $\frac{1}{2}$ till 6. – Betalte till Starkes de nya Svenska böckerna. Vid förbigången hos Bernhardi, som bød mig till middagen. – Dervid 3 glas Sautern och en kopp kaffe. – Denna dagen förgick under Journallektur. – Sömn först kl. $\frac{1}{2}$ till 12.

D. 27. Upp kl. $\frac{1}{2}$ till 5. – Större delen af f.m. gick ännu åt till Journalläsning. – Sedan grep jag åter an med biblioteket och var hela dagen hem, åt husmanskost, drack 1 glas Riessling och en kopp kaffe. – Först om aftonen gick jag ut till Brosset och drack der 2 glas thé. – Sömn först mot midnatten och likväl

d. 28. upp redan kl. 4. – Fuss sökte jag förgäfves, då han ej kommit in till staden. Jag fick således ej tala med honom om en lofsedel till Finnland, tog likväl i förhoppning, att inga hinder skola möta biljett på 1^a platsen å den i Thorsdag till Wiborg gående Unionen. – Hos Sterky betalte jag min afgift för ledamotskapet af Svenska fornskriftsällskapet. – Hos Kunik. – Af Brosset, som jag tillfälligt mötte på trappan, böds jag till middagen, som var rätt god med några glas Madera, 1 öl och en kopp kaffe. Något förr till sängs.

D. 29. Deremot upp redan kl. $\frac{1}{2}$ till 4. – Torr hosta med ömhet i bröstet. För öfrigt hem hela dagen ifrigt sysselsatt med bibliotheket. -

D. 30. likaledes upp $\frac{1}{2}$ till 4. Då jag var i konferensen, bød mig Böthlingk till middag. Jag lofvade ej visst och var sedan så mycket mer förargad, att hafva gått dit, då han på den utsatta timman ej ännu var hem. Jag förlorade i alla fall denna gång 2 timmar. – 2 glas vin

och en kopp kaffe. – Äfvensom i går somnade jag tidigare än förut, men sömnen var denna natt orolig och afbruten.

Juli 1847.

D. 1. Juli. Åter upp redan kl. $\frac{1}{2}$ till 4. Kl. 8 hade jag ändtligen biblioteket åter en gång i ordning. – Kl. 3 e.m. seglade jag af med finska Ångfartyget Unionen åt Wiborg ifrån Petersburg. – Om bord 4 koppar kaffe och sednare mot aftonen en sup vid middagen och ändtligen 1 kopp thé.

D. 2. Upp kl. $\frac{1}{2}$ till 5. – 2 koppar kaffe. – Kl. 7 befann jag mig med ångfartyget i Wiborg. – Då Zagel först kl. 9 sades ifrån landet ankomma till staden, så gick jag undertiden till Judén, besökte ock sedan på ett ögonblick Bergbom. – Simning i saltsjön bekom mig oändeligen väl, hvarefter jag åter af Zagel trakterades med 2 koppar kaffe. – Kl. 2 for jag ut med Zagel till hans landtställe Kostila 7 verst ifrån staden. Vid middagen 3 glas Sautern och en kopp kaffe. – Sednare 2 koppar thé. – Redan i förtid särdeles sömnig oaktadt en promenad af några verst. – Till sängs korrt efter kl. 10 och i det hela god sömn

D. 3. ända till kl. 7 om morgonen, hvarefter jag skref ett bref för att med den till staden resande Zagel expedieras per posto till Lawonius i Stockholm. Inneslutna qvittencer å betalningen af de till Akademien, mig och Pastor Zandt

Sid. 280.

skickade böckerna, äfvensom en vaxel på 33 Rs 16 S. B^{co}, likaledes inlagda till Sterky för att en gång för alla betala min afgift för ledamotskapet i sällskapet för Svenska fornskrifter hvarå man skickat mig diplom, jemte 7 häften af de utaf sällskapet redan utgifna samlingarna. – Vid middagen 2 glas Sautern. – Siesta af 1 $\frac{1}{2}$ timma. – Sedan 2 koppar kaffe. – Promenad till det 3 verst aflägsna Tammisuo, äfvensom f.m. en mindre promenad. – I stället för thé 2 glas mjölk med smör och bröd. – I dag har jag börjat afskrifva de Inguschefska samtalen om Vocabularium, h^a jag till den ändan medtagit ifrån Petersburg.

D. 4. För stark middag med 2 glas vin och 1 k. kaffe. E.m. hade vi ämnat göra en utfart till Oravasaari för att besöka Prokopeus men måste i anseende till regn öfvergifva det projektet och i dess ställe åtnöja oss med en liten promenad. – I stället för thé också i dag ett glas kärnmjök, hvaraf likväl magen blef mycket spänd. – Sömmen än mer drömfull än den föreg. natten. NB. om aftonen ankom Hr. Pffingsten, den nye Tyske Pastors Kandidaten,

hvars bekantskap jag hade gjort redan i staden och hvilken vi hade proponerat att deltaga i en utfart ämnad

d. 5. att företagas till Imatra och Ruokolax. Den regniga väderleken föranledde oss att uppgifva hela den planen och äfven till Orawasaari blef det e.m. åter ingen resa utaf; då det äfven i dag regnade. – Knappt kunde vi verkställa en liten promenad om aftonen och dagen tillbragte derföre inom hus.

D. 6. Förgick såsom de föregående mest vegeaterande under lika regnig väderlek. Endast e.m. en liten promenad.

D. 7. Kl. 8 inreste jag med min värd, dess Compagnon Jurisch och Pastor Pfingsten till staden. Uppvaktning hos Guvernören. Hos Rådman Antell, Mamsell Relander och Klougberg ett glas vin. – Middag på Klubben med Zigel och 2 glas vin. – E.m. voro vi tillsammans utresta till Mamsell Backman i Rackolanjoki gods 11 $\frac{1}{2}$ verst ifrån staden, för att bese min kalesch, som stått der uti en lång räcka af år. Angående densamma träffades den öfverenskommelse, att den skulle hämtas till staden och der stå hos Zigel. – Jag drack 2 koppar kaffe och 2 glas thé. – Efter återkomsten till staden voro vi ännu en stund hos Judén. – Jag fick ej sömn förrän mot midnatten.

D. 8. Upp kl. 4. – 3 koppar kaffe. – Kl. 8 af seglade jag å ångfartyget Saima tillbaka åt Petersburg. – Vid frukosten 1 sup och e.m. 2 koppar kaffe. – Kl. 10 om aftonen befann jag mig åter i Petersburg, men i anseende till uppehållet för visitationen hem först mot kl. $\frac{1}{2}$ till 12. – Sömn först vid midnatten.

D. 9. Upp kl. 5 $\frac{1}{2}$. – Sökte Müller 2 gånger förgäfves. Äfvenså Zandt och Sirén med böcker till båda till den första afs. Stockholm (lemnades hos Krewelin) och till den sednare af mig sjelf (Pestalozzis Werke 6 band och Schwarz Erziehungskunde)

Sid. 281.

öfver sommaren till låns. – Till Lantz betalte jag den sista bokräkningen ifrån Voss. – Hos Bernhardi, som böd mig till middagen. Hos Fuss. – Vid middagen 2 glas vin, 2 d:o öl och en kopp kaffe.

D. 10. Kaffe hos Brossets. – på tryckeriet och hos Müller och Schlüter. – Sedan gången till Brandvakten för att uppsöka en Liv. Damberg, som hade hämtat mig ett bref ifrån Pastor Hillner i Kurland och åt hvilken jag hade öfverantvardat Printz's handskriftliga uppsats, på

det han måtte öfversätta dem på tyska och åter hämta till mig såsom i går. Det hade han icke gjort; tyvärr träffade jag honom icke heller om bord och förlorade således endast tid och möda vid hans sökande, samt fördröjde min afresa till Toxowa, som ej kunde ske förrän kl. ½ till 2. Kl. 7 faren. Vid middagen 1 ½ glas Riessling och efter den 1 kopp kaffe.

D. 11. Uppstigen först kl. 7. – E.m. en kopp kaffe och en annan hos Prosten. – Mot aftonen düst. – Coit. -

D. 12. Lika sent upp. – Ett glas Marienbader. – Sedan f.m. en kopp svagt kaffe. – Oaktadt temperaturen midt på dagen utgjorde endast 10 $\frac{3}{4}$, gick jag dock att simma och befann mig ej illa deraf. – Endast mot aftonen blef min mage ytterst spänd; men det torde ock härrördt af mycket sittande vid brädspellet och af diverse njutningar i anledning deraf, att vi hade budit hela gårdsherrskapet jemte deras främmande Kollegirådet Rhode med dess fru, till oss på thé, hvarvid jag utom 2 koppar med smör och bröd drack ock 2 glas vin med bakelser och åt smultron, hvilka ännu icke voro rätt mogna. – Föröfrigt har jag i dag fortsatt den i Finland började afskrifningen af de Inguschiska samtalen och Vocabulariet.

D. 13. Både f. och e.m. en kopp kaffe, dessutom om aftonen en kopp thé. – För regnig väderleks skuld endast duschbad, men ej i sjön. -

D. 14. Om morgonen ett glas Marienbader. – Jag började i dag fortsätta collationeringen af det Syrjenska lexikon. – E.m. en kopp kaffe. – Båda pigorna sjuka och liggande. Såsom de föregående dagarne om aftonen mycket stinn. – Drömfull sömn. -

D. 15. För pigornas sjukdoms skuld var jag med Sofie gången till det 3 verst härifrån belägna Kojvukylä för att engagera en finsk qvinna till betjening. Sjö och duschbad. -

D. 16. Vaknade redan kl. 4 och uppsteg ½ timma derefter, då jag ej mer kunde insomna. – På en gång dusch och sjöbad.

Sid. 282.

D. 17. Regn hela dagen, hvarföre jag i badstugan lät öfvergjuta mig med brunnsvatten. – I dag föreläs jag nästan hela dagen: Die Pickwickier, hvars läsning här på landet då och då till förströelse fortsatts. – F.m. så sömnig att jag hos Ahlströms på stolen insomnade. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 18. Vaken redan kl. 3, hvarefter jag först om en timma insomnade och kl. 5 ½ uppsteg. – Vid arbetandet öfverföll mig sednare tidtals ångest och disposition till svindel, så att jag måste pausera och hvila mig. Hela f.m. var häftigt regn, hvarföre jag ock i dag lät i badstugan hålla kallt vatten på mig. – E.m. en kopp kaffe. Aftonen Coit.

D. 19. Dagen väl ej regnig, men dimmig, rå och kulen, hvarföre åter dusch i badstugan. – Slöt Pickwickierna. -

D. 20. Väderleken ändrar sig, och jag kom mig åter till ett bad och dusch i det fria. – E.m. en kopp kaffe och sedan thé hos Prostens. – Orolig sömn med mycket drömmar.

D. 21. Uppväckt genom Ahlströms rustningar till en stadsresa redan kl. 3 ½ och derföre upp kl. 4. – Vackert väder. – För första gången 2 gånger simning. – Sömmen högst orolig och drömfull och

D. 22. uppvaknade jag kl. 5 ½ af kramp i högra vadan och uppsteg. – Kl. ½ till 9 afreste jag till staden. – Middag hos G. Müller med 2 glas rödt vin och 3 d^o Champagner och ½ kopp kaffe. – Om aftonen hos Brosset. – Der

D. 23. om morgonen kaffe. – Hos öfverste Helmersen. – Expedierade bref till Afzelius och Frantzen i Riga med 18 R. silfver för böcker, som jag derifrån erhållit. – Hos Hamel. – Skref bref till Voss i Leipzig och Romagnelo & Margelin i Hamburg (beställning af nya böcker) att affärdas genom Böthlingk, hos hvilken jag åt middag med 1 glas vin och en kopp kaffe. – Först kl. 7 om aftonen kom jag mig ut på återresan, som måste för sig gå under skoftals regn. Hem midnatten.

D. 24. Två glas thé med smör och bröd, hvarefter först kl. 1 till sängs. – Upp kl. 5½. 3 koppar kaffe. – Jag slöt äntligen första delen af det Syrjenska lexikon. – Bad i sjön, hvarefter jag kände mig så sömnig, att jag måste lägga mig och sofde par timmar. – För stark middag och derefter oaktadt en kopp kaffe hela eftermiddagen magen starkt spänd och nattron ingenting mindre än orolig. Mycket randiga drömmar. -

D. 25. Upp först kl. 7 ½. – Började med andra tomen af det Syrjenska Lexikon och – Zur Unterhaltung – Coopers Spion. Två simningar och dusch. E.m. en kopp kaffe. – Något besvärad var magen ock denna eftermiddag, men sömmen roligere. -

D. 26. Upp kl. 6 $\frac{3}{4}$. F.m. en kopp kaffe extra. 2 simningar med en dusch. -

D. 27. Om morgonen med Sofie promenad till Plotina (5 verst). – Äfven efter frukosten en kopp kaffe. – 2 gånger simning och ett duschbad. – Drömfull, orolig sömn.

D. 28. F.m. en kopp kaffe. – 2 simningar och ett duschbad. -

D. 29. D^o d^o simningarne såsom i går. – Dessutom om aftonen ett allmänt duschbad under gången till Puhilas i Hepojärvi, hvarvid jag af regn blef alldeles genomvåt, och efter återkomsten kl. 9 om aftonen drack 3 koppar thé.

D. 30. Två simningar med ett duschbad. – Coit.

D. 31. För regn blott en simning med dusch. – En ännu före middagen med kallt vatten i badstugan. – Om aftonen en tallrik smultron med socker. – Sömnen mycket orolig.

Augusti 1847.

Den 1. Augusti. Två simningar med dusch. – Vi hade budit 2 här boende Gymnasister Noth, söner till Inspektören i ritskolan till middagen. – Dervid 7 glas Riessling och en kopp kaffe. – Följden retning till hosta och långvarig sömnlöshet. Coit.

D. 2. Höslåtter på prästgården och derföre på ängen i dalen. – Der slöts Coopers Spion. – För första gången äfven om aftonen (en tredje) simning med dusch. – Derefter 3 koppar thé. – Sömnen något orolig och äfven

D. 3. som i går om morgonen långvarig och dvallik. I anseende till sednare middag endast 2 simningar med dusch.

D. 4. 3^{die} d^o. – E.m. en kopp kaffe på ängen. – Der träffades jag ock med Munken Hyacinth, som spatserade med ett sällskap af fruntimmer, med hvilka han sade sig hafva hitkommit ifrån Musina. – Liten qvällsvard efter badet. – Coit. – Uppå par timmar ingen sömn och

D. 5. först kl. 7 ½ uppvaknad. – Korrt derefter första simningen och således öfverhufvud 4 med 3 duschar. Dock tycktes aftonsimningen i dag icke rätt bekomma mig.

D. 6. F.m. ankommo till prästgården Magister Reinholm och Studeranden Europaeus. För deras skuld kaffe hos Ahlströms (2 koppar). Blott 3 simningar med dusch. -

D. 7. Upp kl. 6. – Efter att hafva simmat 2 gånger med dusch begaf jag mig med de 2 finska landsmännen och Ahlström på en spatsergång till byn Särki och derifrån ytterligare till Kyrkosexmannen Liukkonen i Waarakkala, hvarest vi spisade middag och drucko kaffe och sedan om aftonen återvände en annan genare väg hem tillbaka. – De mina alla och fru Ahlström åkte. Väderleken varm och behaglig. Vid Waarakkala några droppar af åskregn. – Ett litet bad under vägen i Särki bäck uppfriskade och svalkade de trötta lederna.

D. 8. Upp kl. 6. – Tre simningar med dusch. – Båda gästerna hos oss till middagen. – Dervid 3 glas Riessling och en kopp

Sid. 284.

kaffe. – För de unga landsmännens skuld hade man till e.m. föranstaltat en samling af bondpojkar och flickor, hvilka dansade och sjöngo i sockstugan och på gården. – Sedan herrskapet samtligen hos oss på thé, hvarefter aftonen tillbragtes ganska trefligt och muntert under diverse sällskapslekar till inemot midnatten, så att jag först derefter kom till sömns. – Den var visserligen något orolig och varade

D. 9. ända till kl. 7 ½. – 3 simningar med dusch. – Hettan fortfarande och i synnerhet i dag besvärlig. – Före middagen sömn i fria luften på Pontus, men som gjorde mig mycket dåsig. – Sofie led af hufvudverk intill aftonen. – Efter en promenad ånyo alla åter hos oss på thé. – Sjelf drack jag 3 koppar. – Sällskapslekar ända till kl. 1! – Orolig och afbruten sömn intill

D. 10. kl. 7. – Efter frukost hos oss (dervid drack jag 2 glas vin) anträdde de två resande sin vidare fotvandring. – Jag slöt den andra Tomen af Popofs Lexikon och började med den tredje. – 3 simningar med 2 duscher. – Om aftonen budna af Lisinka till thé (1 glas).

D. 11. För dimma om morgonen och regn om dagen blott 2 simningar med dusch. – Zur Unterhaltung började jag föreläsa Der Lootse af Cooper. – Om aftonen än kopp thé. – Coit.

D. 12. Om morgonen regn och därför blott 2 simningar med en dusch. – Drömfull sömn. -

D. 13. 3 simningar med 2 duscher. – E.m. tämligen düst och länge ingen sömn, äfvensom denna orolig. -

D. 14. 3 simningar med 2 duscher. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 15. D^o d^o i alla afseenden.

D. 16. Tidigt vaken. – Coit. 3 simningar med 2 duscher. – Drömfull sömn. -

D. 17. 4 simningar med 3 duscher. – Efter aftonbadet 2 koppar thé. – Sönnen drömfull. -

D. 18. 3 simningar med blott en dusch. -

D. 19. 2 d^o med lika långa duscher. – Före middagen en kopp kaffe.

D. 20. 3 – med 2 duscher. -

D. 21. Upp redan kl. 4 ½. – 2 simningar med duscher. – Slöt läsningen af Coopers roman: der Lootse.

D. 22. Likaledes 2 simningar. – Vid middagen 1 ½ glas Riessling. Om aftonen hallon med mjölk och sedan oaktadt en fotpromenad orolig och genom vakande afbruten sömn. -

D. 23. 3 simningar med 2 duscher. – Sönnen nästan såsom förra natten. – Jag hade äfven nu ätit litet om aftonen. -

D. 24. Upp kl. 5 ¼. – 3 simningar med 2 duscher. Med anledning af Magister Reinholms och Studeranden Europaei återkomst på andra sidan en kopp thé om aftonen. – Högst orolig och afbruten sömn, ehuru jag i går f.m. hade gjordt en längre promenad af 3–4 verst.

Sid. 285.

D. 25. Efter en stormig och regnig natt hade temperaturen ifrån 15 grader, såsom det var om aftonen (om dagen öfver 20) sunkit ned till 6, och äfven midt på dagen kom den ej högre än till 10, hvarföre jag blott en enda gång simmade, dock utan att taga dusch. Den ruskiga f.m. drack jag en kopp kaffe. – Om aftonen hade jag budit Prosten med dess d^e, äfvensom Ahlströms med de 2 främmande herrarne på thé, hvarefter tiden tillbragtes under diverse sällskapslekar tills öfver midnatten.

D. 26. De resande anträdde om morgonen sin vandring åt Petersburg, dit jag medgaf dem rekommendationsbref till Frähn ooh Köppen. – 2 simningar med en dusch. E.m. en kopp kaffe. - Jag slöt den 3^{ie} delen af Popofs Syrjänska Lexikon. -

D. 27. En dusch och 2 simningar och dermed antalet af de sednare fullt 100. – E.m. en kopp kaffe. – Sedan jag öfversatt Castréns sednaste bref i utdrag, började jag afskrifva det ifrån Synoden lånta Manuskriptet, innehållande en öfversättning af Mathei och Marcii Evangelier på Woguliska. – Såsom de föregående nätterna drömfull sömn. -

D. 28. Två simningar med dusch. – Coit. -

D. 29. Likaledes. – Under den sednare gången började det regna, hvarpå jag om middagen drack 1 ½ glas Riessling. Om aftonen 1 kopp thé. – Jag somnade väl genast in, men vaknade omkring kl. 2 och kunde först efter par timmar åter insomna. – Två simningar med en dusch. E.m. en kopp kaffe. – Sönnen mycket drömfull. -

D. 31. Kl. 8 ½ afreste jag till staden. – Buden till middag af fru Brosset. – Der ock 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Böhthling 2 koppar thé. – Deraf eller af den så länge instängda luften i rummen ingen sömn, hvarföre jag

September 1847.

D. 1. September. efter midnatten åter uppsteg och skref bref till Zagel, och sedan först ½ till 3 insomnade. – Kaffe hos fru Brosset. – Expedierade brefvet till Zagel med posten. – Under min frånvaro hade stukaturen ifrån taket i sängkammaren till följe af golfvets reparation i Fuss derofvan belägna kök infallit, så att golfvet i min sängkammare var betäckt med stora och tjocka lagrar af grus. Architekten, som jag låtit inkalla att bese det, anordnade att det ofördröjligen skulle rensas och taket anstrykas ånyo. – Köksugnen och pliten förmentes äfven behöfva reparation och derföre måste alla saker såväl från sängkammaren som köket utflyttas i matsalen.

Sid. 286.

i den emellan båda rummen belägna matsalen. – Genom arbetskarlar och soldater ifrån gården blev väl uttömningen med Puhilas och Underofficeraren snart verkställd, men en annan förargelse bereddes derigenom, att Puhilas redan om morgonen hade förlorat nyckeln till köksdörren och derigenom tvungit mig att uppsöka en smed för att beställa en ny nyckel. – Frukost med 2 glas rödt vin hos Böethlingk. Nyckeln var lofvad redan till middagen, men var ännu ej hämtad vid min återkomst ifrån sessionen, och ändtligen måste jag sjelf gå ut ånyo till smeden. Nyckeln var redan färdig; men man hade väntat på mästartens hemkomst och ville icke heller nu låta gesällen följa med för att insätta låset, då man ej visste bestämma nyckelns pris, ej heller ville låta anstå med betalningen tills jag ånyo skulle inkomma till staden. Vårdinnan begaf sig sjelf ut att uppsöka sin man. Efter att hafva väntat en stund på hennes återkomst, gick jag förtörnad bort, resignerande på hela låset och med uppsåt att genom Underofficeraren låta hos någon annan smed beställa annat lås. Korrt efter min hemkomst inställde sig dock gesällen med låset och insatte det; men lät betala sig derföre med 60 kop. silfver. Genom detta uppehåll kom jag först kl. 4 till afresa och ½ till 9 hem till Toxowa, der jag åt först middag och sedan hos Prosten drack 2 glas thé och en kopp chokolad. Prosten firade neml. sin 73 födelsedag och jag kom således åter ej före midnatten till sömn, hvilken icke destomindre blef orolig. -

D. 2. Mycket ruskig. – Tvåfaldig simning med en dusch uppfriskade mig väl; men magens tröghet fortfor, oaktadt en kopp kaffe efter frukosten. – Endast tidningslectur utgjorde sysselsättningen och efter middagen spelte jag efter vanligheten Zickzack med Prosten. – Sönnen särdeles drömfull.

D. 3. Jemte fortfarande förstoppning någon styfhet på högra sidan under tungan, hvarföre jag åt och drack mer dietiskt, tuggade kanel och började föreläsa Adelungs: Versuch einer Geschichte der Cultur des menschlichen Geschlechts. I anseende till regnaktighet endast en gång simning. – [i marginalen: Började på med 4de Tomen af Popofs Rysk-Syrjäska Lexikon.]

D. 4. Upp kl. 6. – Ändtligen afföring. – Magen ännu icke alldeles fri. F.m. en kopp kaffe. – Blott en gång simning med dusch; kanske den sista, då väderleken ändtligen synes slå om. – Redan mot middagen börjades ett ständigt regn. – Sönnen drömfull. -

D. 5. Efter fortfarande regn klarnade det upp till middagen, så att jag åter kunde företaga en simning med dusch. – E.m. en kopp kaffe. -

Sid. 287.

D. 6. Också blott en simning med dusch. E.m. en kopp kaffe. -

D. 7. Allt likaledes i dag. -

D. 8. Oaktadt dagen utan regn, kom jag ej till mer än en simning med dusch.

D. 9. Upp före kl. 6. – Redan kl. 10 14° och särdeles vackert väder, hvarföre vid simningen en båtfärd till en liten holme projekterades och Ahlström efter frukosten gick ut för att skaffa en båt. – En sådan fick likväl icke, dessutom började det att regna, så att jag ej heller mer kunde komma till någon annan simning. – Kaffet, som var ämnat att drickas på holmen, dracks hos oss. – Jag 2 koppar.

D. 10. Upp såsom i går. – Två simningar med en dusch.

D. 11. D^o d^o. Två simningar med 2 duscher. – E.m. en kopp kaffe. – I anseende till ett fyrverkeri, som gafs om aftonen och till hvars seende jag var utgången, sednare än vanl. till sängs. Coit. -

D. 12. Två simningar och 2 duscher. – E.m. en kopp kaffe. – Sönnen orolig och drömfull.

D. 13. Äfvenledes 2 simningar med en dusch. – F.m. en kopp kaffe. – Vid middagen 2 glas Riessling. – Drömfull sömn.

D. 14. Herrligt väder. – 2 simningar med 2 duscher. -

D. 15. Upp half 6. – En half timma derefter afreste jag till staden. – Ehuru buden till middag såväl af Boethlingk, som fru Brosset, åt jag hem af egen matsäck, drack 1 glas Riessling och lät Underofficershustrun koka mig 2 koppar kaffe. – Derefter besök hos fru Sirén och i Prostens ärende hos slobodet, der man trakterade mig med en tredje kopp kaffe. – Så mycket mer afslog jag om aftonen thé hos Boethl. men lät öfvertala mig att i dess ställe dricka ett helt glas lindrigt toddy. – Först sent till sängs. -

D. 16. Kaffe hos fru Brosset. – Hos Fuss för att sondera honom angående det nu genom Schmidts död ledig blifna kvarteret, hvartill min hustru för dess elegans, den renare luften, vackrare utsigten och varma golfvet, skulle hafva mycken lust. Såsom klok hofman yttrade

han sig ej vilja blanda sig dermed, utan öfverlemnade det åt Fursten, dock tycker jag mig märka, att han var snarare emot än för mig. Såsom alla andra betviflade han, om vi i afseende å plats och bekvämlighet ej mer skulle förlora än vinna på bytet, om jag tilläfventyrs i brist på andra äldre sökande kunde komma i fråga. – Hem duktig frukost af smör och bröd, kycklingsstek och halfsur mjölk, hvarefter jag efter sessionens slut kl. 2 anträdde min återresa till Toxowa. Jag hade under vägen ätit 4 råa äppel och hade så mycket mindre bordt mer äta någon middag (lax och ölost) efter ankomsten hem kl. 7. Följden att jag kl. 11 uppvaknade utan att mer kunna

Sid. 288.

ordentligen insomna. Derjemte döf verk i venstra foten.

D. 17. Först om morgonen orolig slummer. – Skön dag. – Värmen gick ända till 17°. Två simningar med en dusch. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen åter länge ingen sömn. – Coit.

D. 18. Upp först kl. ½ till 8. – Om morgonen regn och därför blott en simning med dusch. – En kopp kaffe. -

D. 19. På Puhilas enträgna böner lånte jag åt honom 25 Rubel silfver. – Om morgonen regnaktigt och kulet. Sednare vackert väder, men blåsigt och endast 12° värma, hvarföre blott 1 simning med dusch. Vid middagen ½ glas Riesling och en kopp kaffe. – Om aftonen Prostens och Ahlströms hos oss på thé. -

D. 20. Om morgonen regn, som sednare upphörde. Dock höjde sig ej temperaturen mer än till 10 ½ och badet med duschen kändes därför kallare än vanligt, hälst också marken var kall och fuktig. Tid synes därför vara att göra det till det sista, såsom det i alla fall nu också måste blifva det. Äfven passar det dertill, då talet jemnt uppgick till 130. – Efter den tog jag mig en sup malörtsbrännvin före middagen, dock under den 1 glas Riessling och derefter en kopp kaffe. – Fanny hela dagen sjuk. Min sömn afbruten och drömfull. -

D. 21. Fanny lyckligtvis åter på benen, ehuru hon åter måste lägga sig och ej hade lust till något. – Frukost hos Prosten med en sup Kummel, 3 glas Madera och en kopp kaffe, hvarefter vi ¾ till 7 uppbroto till staden för första gången härifrån uppå 2 öppna telegor (3 foror med saker) och betjeningen hade blifvit affärdad före kl. 10). – Olyckligtvis träffade det vara en regnig dag, så att vi blefvo någorlunda våta. Emedlertid befunno vi oss Gudi lof! kl. 8 om aftonen åter i staden. – Sent till sängs och sömnen drömfull. -

D. 22. Upp redan kl. $\frac{1}{2}$ till 6. – Hela dagen hem. Vid frukost och middag litet vin. – Mycket drömfull sömn.

D. 23. Upp $\frac{3}{4}$ till 6. – Hos Otschkin och Fuss, hⁿ sednare jag tillställde min afhandling öfver Ossetiskan till tryckning.

D. 24. Hos Dr. Gräfe och Fuss. – Besök af Böethlingk. E.m. 2 koppar kaffe. – Sednare särdeles ruskig och kulen. Om aftonen sedan jag lagt mig till sängs, kramp i högra foten, hvilken kändes såsom stelnad. Den kallare temperaturen i allmänhet, drag igenom de för tvättningens skuld öppna fenstren och sommarstrumpor med korrta bomullsstrumpor hade ådragit

Sid. 289.

mig detta. Derföre anlade jag

D. 25. korrta ullstrumpor med klädesbyxor. – Hela dagen förgick under husligt fjäskeri; golvet tvättades och dubbla fenstren insattes. – Besök af Köppen och om aftonen af Groundström. -

D. 26. Lisinka Skotte och Kothinska Sestrikof till middagen samt Nordvik (Prosten hade ej haft tid att komma och Gr. buden i går aftons uteblef äfven). – Dervid 2 glas Riesling och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos Frähns. – Der hörde jag att äfven Usträl. anmält sig till Schmidtska kvarteret och trodde Fr. med veten, att han torde få det. -

D. 27. På tryckeriet, hos Schlüter och Bernhardi. – Till middagen buden hos Köppen, med Reinholm och Europaeus, hvilka hade sökt mig under min frånvara. – 4 glas vin och en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Sawwaitof. – Sent till sängs. Coit. – Sömn först efter midnatten.

D. 28. Om morgonen disposition till diarrhée. – Hos G. Müller. – Besök af Böthlingk, som förkunnade mig, att Schmidtska kvarteret redan vore bortgifvet åt Usträlof. F. hade sjelf sagt honom det. Sjelf hade han afgjort det, oakadt han svarade såväl mig som Böthl., att han ej ärnade blanda sig uti saken, utan öfverlemnade det åt Fursten. Puschkin hade å Ustr.s vägnar skriftligen vändt sig till F. och smickrat honom, och då var han straxt ödmjukaste tjenare. – Hos Fru Schmidt för att betala några böcker, som jag köpt af henne. – Till middagen Reinholm och Europaeus hos oss, äfvensom Prosten Skotte. Dervid 3 glas Riessling och 1 kopp kaffe. – E.m. kom ock Lisinka Skotte på ett ögonblick. – I dag har jag

börjat corrigera den Ossetiska öfversättningsn af Davids Psaltare, öfversatt af Mschedlof, som Synoden låter trycka i vår typographie. – Om aftonen besök af Henriette Br. och Kunik. – Ytterst drömfull sömn. -

D. 29. Jag hade budit Reinholm och Europaeus på frukost; men blott den sednare kom. Dervid 1 glas Riessling och 1 kopp kaffe. – Efter sessionen lång promenad till andra sidan, hvarvid jag tillika besökte Merilis. – Om aftonen med Sofie hos Böhlingk. – NB. Paraskovia flyttade i afton bort, i anseende till sitt snart förestående giftermål. -

D. 30. F.m. hos Schlüter och Georg Müller, äfvensom Engelske Pastoren Elloughby, för att betala de ifrån London erhållna Biblarna. Lyckligtvis kom också just Merilis dit för att agera tolk. – Emot min beställning har jag endast fått i 3 språk i stället för

Sid. 290.

8 och dessutom hela Canaresiska bibeln i stället för blott Nya Testamentet. För detta misstag efterlemnade man mig emedlertid halfva priset. – Afskedsbesök af Reinholm och Europaeus.

Oktober 1847.

D. 1. Oct. – Coit. – Hela dagen hem, äfvenså

D. 2. med undantag af några gånger i närheten.

D. 3. var jag faren till Grefve Armfeldt för att uträtta Afz. Commission; men fann honom icke hem. – E.m. en kopp kaffe. – I dag har det vid 1 à 2 ° värme skoftals snögat hela dagen.

D. 4. Om morgonen vid + ¼° marken tjockt betäckt med snö. – Värmen steg ej heller i dag öfver 2° och det snögade och slaskade nästan hela dagen. Oaktadt det fula vädret var jag först utgången för att till Castrén expediera ett bref med posten och sedan utfaren till Armf., hvilken jag ock träffade. Såsom jag förmodat, afslog han Afz. ansökning så mycket mer, som Fursten nu icke ens är här och först till den 15 återväntades. – Om aftonen ankom den nya kökspigan. Besök af Busse, med hvilken jag drack thé. Sömn först efter midnatten.

D. 5. Sökte Schlüter. – Besök af Stud. Canth. – Äfven om aftonen ock fru Brosset. -

D. 6. Expedierade bref till Afzelius. – Hos Schlüter. Canth till middagen. Derved 2 ½ glas Riessling och en kopp kaffe. – Besök af Sirén. -

D. 7. Besök af Doctor Gräfe. – Sedan jag haft flere afföringar efter hvarandra, började jag frysa ända till darrning. – Man lagade mig då en kopp kaffe och jag påklädde långa ullstrumpor. – Derigenom kom jag mig; men icke destomindre fortfor diarrhén. – Besök af Köppen. Äfven e.m. kände jag mig just ruskig, hvarföre jag om aftonen drack 2 koppar varmt thé utan grädda, och lade mig tidigt att sofva.

D. 8. Om morgonen ännu alldeles löst lif, hvarföre jag åter drack 2 koppar thé. – Sednare började jag alltmer åter repa mig. – E.m. en kopp kaffe. – I dag hafver jag börjat omställa mitt bibliothek, sedan vi beslutit att resignera på vår sängkammare såsom sådan i anseende till dess fuktighet, emedan redan nu i taket ifrån Fuss kök åter visa sig våta fläckar. – Dit hafva vi nu vid väggarne planerat 2 af de i hörnrummet på golvet hittills stående bokhyllorna, placerat de 2 vid väggarne och arrangeradt detta till sängkammare,

Sid. 291.

Om aftonen sökte jag Kunik förgäfvets. – Sofie för första gången i den nya sängkammaren; men kom curiöst nog först efter kl. 1 till sömn.

D. 9. Hela dagen hem sysselsatt med bibliothekets om- och uppställning. – Om natten hade jag väl sömn, men den var afbruten och orolig.

D. 10. Besök af Radlof. – Vid middagen 5 glas Riesling.

D. 11. Ock hela dagen hem. – Besök af Böthlingk, åt hvilken jag öfverlemnade mina wotjakiska öfversättningar af de 4 Evangelierna, äfvensom första profarket af Matthaesus i tryck, för att sändas till Widemann i Rewal. Jag läser dock icke sjelf komma mig till att bearbeta dem, och så må han göra det, då han har så särdeles stor lust dertill! – E.m. en kopp kaffe. -

D. 12. Utom i tryckeriet hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Sirén med fru och dotter, äfvensom fru Brosset med sin dotter.

D. 13. Vid frukosten 1 glas Riessling. – Besök af Freytag. – Jag slöt med uppställningen af mina böcker.

D. 14. I tryckeriet och ångfartygskontoret. – Om aftonen besök af Dirschau. – Sedan med Bertha hos Dr. Gräfes.

D. 15. I tryckeriet. – Om aftonen sökte jag förgäfvdes Schlüter. – Besök af Radlof. -

D. 16. Expedierade bref till Lawonius och Arvidsson i Stockholm. – Frukost hos Siréns. – E.m. hos Schlüter. Om aftonen besök af Hamel. – Drömfull sömn.

D. 17. Hela dagen hem. – E.m. besök af fru Strohlmann med dess syster och om aftonen af Bernhardi.

D. 18. Besök af Köppen. – Sdnare fru Strohlmann.

D. 19. --- af Böhlingk. – Hela dagen hem. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Bernhardi, Hamel, Kunik, Böhlingk med fru och svägerska, samt Madame Brosset med dotter. – Sent till sängs. – Sömn först efter kl. 1.

D. 20. Expedierade bref till Voss i Leipzig (med beställningar till en bokauktion i Halle), Pastor Hillner i Angermünde och Napiersky i Riga. – På bibliotheket och hos G. Müller. – E.m. en kopp kaffe och en half Sareptisk pepparkaka (mycket kryddad). Detta underhöll mig uti en betydande Aufregung, hvaruti jag redan förut hade blifvit försatt af följande anledning. – För att ersätta Schmidts vakanta plats, har man haft hvarjehanda Umtriebe. Presidenten har dertill destinerat K. i Kasan. Detta kände F. och hade derföre redan långt

Sid. 292.

för detta af egen maktfullkomlighet erbjudit K. ordinarietjensten, utan att besinna, att derigenom flere yngre Kolleger en kränkning vederfares i det att de måste förblifva extraordinarier (blott 2 Ordinarier får vara enligt status), oafsedt det vanliga bruket, att alla nya Akademiker egentligen börja sin bana med Adjunkturen. Då detta förhölls honom, och bland andra, hvilka sjelf dervid voro intresserade, mycket kraftigt af Kr. fann sig F. föranlåten att adressera sina messurer, och det beslöts att Br. såsom den äldste Extraordinarie skulle föreslås till Ordinarie och K. skulle erbjudas Adjunktur, med sådana förmåner, att han ingenting dervid skulle förlora och med Konsideration af de inre

Akademiska förhållanden och det vedertagna bruket blefve föranlåten (ville han eljest vara nobel och medgörlig) att antaga Adjunkten. Saken hade blifvit för någon tid sedan uti en Class-session offentligen underhandlad och i sammanhang dermed uti den nästföregående sessionen Brosset föreslagen till Ordinarie. – Nu skall emedlertid sednare Presidenten ehuru Br. officiellt med hans samtycke föreslogs till Ordinarie, vid hans stadsfästade förbundet det vilkor, att K. skall väljas dertill och för att göra detta möjligt, har man med åberopande af § 14 uti reglementet beslutat att föreslå honom på extrastat med aflöning utur Akademiens egna fonder. Fr. har låtit omstämman sig och sjelf uppsatt propositionen, hvilken ock Gr. hade underskrifvit. Nu måste hvarje sådant förslag vara underskrifvet af 3 Ordinarie Akademiker och derföre uppfordrade mig F. redan före sessionens början att såsom tredje man underskrifva förslagsdokumentet. Jag gjorde det icke och förklarade sedan med förslagens uppläsning mig med rätta derföre hafva dragit det i betänkande, att jag förut ej blifvit underrättad om saken och naturligtvis måste vara högeligen frapperad öfver ett förslag så motstridigt det beslut

Sid. 293.

om K., som förut offentligen hade blifvit förhandlad. Derpå svarades, att endast Presidenten äger rätt att berama en extrasession. Jag anmärkte att ingen extrasession vore nödvändig, utan endast en privat Besprechung, som kunde äga rum hos hvilken Akademiker som helst, på det en hvar i god tid måtte kunna rådgöra med sig sjelf och med sitt samvete, hvad han skulle underskrifva. Jag ville ingalunda göra oppositionen blott för att göra det, hade ock ingenting emot K. hvilken jag tvärtom ansåg för fullt kapabel att ersätta Schmidt, men sak blefve sak och att skiljas ifrån personen. B. och K. deltog i debatten till förmedling och indirect understöd. Ändtligen kom det fram, att Ministern forcerade och ville hafva K. befördrad och äfvenså Fr. bemärkte, att han endast fullgjorde dess uppdrag. Angående modus af K.s anställning ryckte ändl. ock F. fram dermed, att K. till en början skulle få qvarstanna i Kasan, för att der tillika uttjena sina år och för sin dervarande tjänst erhålla full pension. För den tiden skulle han emedlertid till förmån för akademiens financer åtnjuta endast Adjunctslön. – Jag underskref slutligen med mundtlig anmärkning, att äfven detta vore en alldeles utomordentlig Begünstigung, såsom sådan ett betänkligt präjudikat, och rakt motstridande det rigoristiska förhållandet, som man eljest hittills iakttagit, i det man i olyckliga sjukdomsfall indragit lönen för nödtvunget uteblifvande utöfver permissionen och tvungit en Akademiker att uppgifva en beställning här för det att han måste företaga en resa på längre tid.

D. 21. Efter orolig sömn upp redan kl. 5. – I tryckeriet. – Besök af Böhlingk, som fick af mig сочиненія принадлежащія къ грамматикѣ вотскаго языка för att jemte Manuscripterna af Evangelii öfversättningarne skickas till Widemann i Rewal. – Bernhardi till middagen. Derved 4 glas vin och en kopp kaffe. -

D. 22. Om aftonen hos Radlof och Freitag. – Coit.

D. 23. Expedierade bref till Widemann, Blomqvist och Zagel. – Betalte Lantz de 2 sista boksändningarna ifrån Voss. Uti bokbodorna. – Efter hemkomsten ½ glas Riessling.

Sid. 294.

Om aftonen besök af Bernhardi.

D. 24. Besök af Radlof. – Hos fru Schmidt för att köpa ett verk för Baer. Jag ville tillika betala åtminstone hälften af min egen skuld, men hon tog ej emot sedeln, som jag bød henne, och sade att det dermed ingen brådska vore. – Då jag ville gå bort, lät hon ropa mig tillbaka och bad mig åtaga till åminnelse af hennes man en väst och 2 dukar. Er hätte viel von mir gehalten. – Jag tackade, i det jag förklarade, att jag ej kunde afslå en sådan gåfva, som erböds mig af sådant motiv. E.m. besök af fru Strohlmann med dess syster.

D. 25. Besök af Löhr, som för det nu utgifvande ryska encyklopediska Lexikon, plågade mig om min biografie och det inom en veckas tid. – Besök af Radlof. – E.m. hos Köppen, för att med honom genomgå mitt utlåtande eller rättare mina anmärkningar öfver ett litet Inguschiskt Wocabularium, samt svar till Exarchen, som tillsändt mig detsamma. Då man der ännu satt vid middagsbordet, så drack jag ett glas vin och en kopp kaffe.

D. 26. F.m. sökte General Nord. 2 särskilda gånger utan att träffa honom. Däremellan i bokbodorna. I stället för frukost endast ett glas Chokolad. – Till middagen öfverraskades vi af min svåger Gustafs oförmodade ankomst. 2 ½ glas Riessling. – Om aftonen besök af fru Vater med dess broder, Doctorinnan Gräfe och Radlof. -

D. 27. Hos Frähn. – Vid middagen 2 glas Riessling. – Efter med Gustaf hos Schlüter. – Om aftonen besök af Sawwaitof. – Om morg. ock hos Gen. Nord.[enstam], som hade skrivit till mig en biljett och deruti yttrat sin önskan att få tala med mig. – Han hade dertill interessen af många slag med hänseende till sin förestående flyttning till Finland.

D. 28. Gustaf reste om morg. till Kronstadt. – Hos Fuss, hvilken jag bad befordra det Tzamtziefska Ms^{tet} jemte mina anmärkningar deröfver och ett bref till Exarchen af Grusien Isidor. – Otschkin sökte jag förgäfves flera gånger innan jag träffade honom, angående flera tryckfel uti den ändtliga tryckta ryska öfversättningen af min kritik öfver L'Huiliers Tscherkess. Grammatik och Lexikon. – Också Frähn sökte jag förgäfves. -

D. 29. Besök af Professor Blum, som inbjöd mig att deltaga uti en sammankomst i nästa Thorsdag hos Akademikern Brandt. – Hela dagen hem. – Äfvensom i går vid middagen 2 glas Riessling och en kopp kaffe. – Äfven i

Sid. 295.

dag kom jag först sent till sängs och först efter midnatten till sömn. -

D. 30. Hos Frähn. – Vid frukosten 1 glas vin och en kopp kaffe. Gustaf skulle resa bort, men stannade qvar. Vid middagen en sup och ett glas vin.

D. 31. I anledning af ett ifrån Vater i Kasan ankommet bref om Kandidaten Walds understödjande hos Frähn. – Besök af Dr. Gräfe, som till Onsdagen begärte och fick till låns 20 Rubel silfver. – Vid frukosten en liten sup. – Äfvenså vid middagen, samt ett glas vin och 1 kopp kaffe. – Besök af Baron Wrede.

November 1847.

D. 1. Nov. Vid frukosten en liten sup. – Gustaf reste till Kronstadt. – E.m. en kopp kaffe. – Till nära midnatten ingen sömn.

D. 2. Hos Frähn. – Besök af Generalskan Ammondts med dotter. – Vid frukosten ett glas Pedro de Ximares. – Gustaf återkom. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Hamel, Böthlingk, Pezold och fru Brosset med dotter.

D. 3. Till aftonen var jag af den förstnämnde buden på ett ostronkalas hos Brandt, men gick ej dit, utan var i dess ställe hos Böthlingk.

D. 4. Besök af General Nordenstam. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Brandt, der ett sammanträde af flera personer ägde rum för att conferera om beståndet, eller snarare utvidgningen af den Ewangeliska läseföreningen. Hem först kl. 11, men sömn ej förrän mot kl. 3.

D. 5. Faren till Brandenburg för att höra om General Blom vistas här i Petersburg, i hvilket fall jag var sinnad att bjuda äfven honom i morgon till middag, General Nordenstam till

sällskap. Bl. sades vara länge sedan flyttad till inre Ryssland. – Jag slöt äntligen i dag den af unge Löhr för det nya ryska Encyklopädiska Lexikon biografiska artikeln öfver mig sjelf, som sedan hans uppfordran sysselsatt mig. Den var just färdig, när han sjelf kom att afhämta den. – Fredrika sjuk af förkylning.

D. 6. Nordenstam med sin fru till middagen. – Dervid 5 glas vin och 1 kopp kaffe. – E.m. besök af Wilh. Wrede.

D. 7. Om morgonen utgången, att uppsöka Nowikof, en rysk bekantskap ifrån min första resa, för att bjuda honom till middagen. Han var utflygtad ifrån sitt angifna kvarter till andra sidan och dit ville jag ej i smutsen traska till honom. – Jag var således endast hos Bernhardi, som ock kom.

Sid. 296.

Vid middagen äfven i dag 5 glas vin och 1 kopp kaffe.

D. 8. Hela dagen hem. – Besök af Wilh. Wrede och om aftonen af Pezold. – Vid middagen 2 glas Portvin.

D. 9. Expedierade bref till Wald i Saransk. – Vid frukosten en liten sup; vid middagen 1 ½ glas portvin och en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Kunik, Hamel och Radlof.

D. 10. Vaken kl. 5 och upp 6. Vid middagen 1 ½ glas port. och 1 kopp kaffe. Derefter en liten siesta. – I anseende till Sofies sjukdom ville jag ej gå ut, ehuru Geogr. sällskapet hade sin sammankomst och jag dessutom äfven speciellt var buden till Böhlingk. -

D. 11. Sofie Gudi lof åter upp. – F.m. afreste Gustaf. – Wilh. Wrede till middagen. – Dervid 2 glas Xeres och en kopp kaffe. – Dessförinnan var jag på andra sidan och besökte Nordenstam, Sirén och Pastor Cygnaeus, hvilken jag betalte Soldans arvode af Akademien för öfversättningen af Castréns reserelationer. -

D. 12. Hos G. Müller, hvilken jag betalte de ifrån Romagnulo & Margelin i Hamburg under sommaren erhållna böckerna. – Besök af Nordenstam. – E.m. en kopp kaffe. – En liten siesta. – Väl till följd deraf sömn först kl. 1.

D. 13. Förmidd. en lång stund hos Nordenstam, hvarefter jag i Transportkontoret aflemnade ett paket för att expedieras till Afzelius i Riga. -

D. 14. Hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe och 2 glas Xeres.

D. 15. Upp redan kl. ½ till 5. – Hela dagen hem. -

D. 16. Coit. – Upp 5 till 6 utom i tryckeriet hela dagen hem. – Vid middagen 2 glas Pedro de Ximares och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af fru Brosset med dess dotter och Hamel. -

D. 17. Vid middagen 2 glas Krimskt vin. – Om aftonen med Sofie hos Böthlingk.

D. 18. Efter sessionen på Bibliotheket och i Ethnografiska Museum. – Sedan hos fru Schmidt, åt hvilken jag betalade min skuld för Wilsons Sanskrit Lexikon. – E.m. en hel kopp kaffe. – Om natten pollution.

D. 19. Expedierade href till Afzelius. – Hos Fuss, fru Schmidt och i tryckeriet. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Dr. Gräfes. – Af för starkt thé och råa äppel, med hvilka trakterades, lærer det hafva kommit, att jag ej fick sömn förrän omkring kl. 1.

D. 20. Hela dagen hem. – Besök af Frähn, som viste mig ett bref af Wald., som supplicerar om något understöd af Akademien genom Frähns bemedling. skildrande den stora nöd, hvaruti han för närvarande skall befinna sig. För någon tid sedan hade jag sjelf med anledning af sakens

Sid. 297.

vilkorliga interession skrifvit till Wald. att på intet understöd af Akademien kunde vara att räkna, och att han derföre gjorde bäst att se sig om efter något nytt engagement såsom hemlärare, hvarpå det för en ung man med hans talanger ej borde vara brist in uti Ryssland. Fr. yttrade sig hafva lust att föranstalta en subskription till den unge mannens fromma och uppmanade äfven indirect mig att deruti deltaga. Nolens volens lofvade jag ett litet bidrag, om det kommer dertill, men ursäktade att jag ej kan offra mycket. – Bilärs kij uppvaktade med ett aftryck af sin afhandling om det gamla Bulgariska språket. -

D. 21. Hela dagen hem. – Vid middagen 2 glas Pedro. – Om aftonen besök af Bernhardi. -

D. 22. Utom gången till tryckeriet hela dagen hem sysselsatt mest med korrekturer af den Ossetiska psaltaren. E.m. en kopp kaffe.

D. 23. Upp redan kl. 5. – Med Sofie i begrepp att fara till Kothens då det hette att bryggan skulle tagas bort. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Hamel, Crusell, Radlof, Fru Vater med broder och Madam Brosset med dess dr.

D. 24. Efter sessionen på bibliothecket och på andra sidan. – Sökte Bernhardi 2 gånger förgäfves. – E.m. en kopp kaffe; derunder ½ glas Pedro. – Coit. -

D. 25. Endast hos Bernhardi för att bjuda honom till middagen. – Dervid 2 glas portvin och 2 Mallaga. – Derefter en kopp kaffe. – Sönnen drömfull. -

D. 26. Hela dagen hem. – Åter drömfull sömn med pollut.

D. 27. Likaledes, äfvensom

D. 28. den följande. – E.m. en kopp kaffe. – Sömn först omkring kl. 1.

D. 29. Endast en liten promenad. – Siesta om e.m. och derföre åter först mot midnatten sömn.

D. 30. Hela dagen hem. – För namnsdagens skuld vid middagen 2 glas Pedro de Xeres och en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Böhthlingk med dess fru. – Mycket orolig sömn. –

December 1847.

D. 1–2 Dec: Båda dagarna hem utan att gå ut. – D. 2 e.m. en kopp kaffe. – Det föll ändtligen åter snö så att marken var hvit, dock blott 0. – I går afton började jag läsa hem igenom att föreläsa Mamsell Waklins Hundrade minnen från Österbotten. – Förmodl. af bönor och par glas vatten om aftonen sönnen åter mycket orolig. -

D. 3. E.m. hos Kunik. – Föröfrigt hela dagen hem.

D. 4. Coit. – Upp före kl. 6. – Hos Fuss. – Föröfrigt hela dagen hem. – F.m. en kopp kaffe.
– En siesta e.m. orsak

Sid. 298.

att jag först efter midnatten insomnade.

D. 5. Hela dagen hem. E.m. en kopp kaffe, så ock

D. 6. Om aftonen med Sofie och Bertha hos Frähns. –

D. 7. Hem hela dagen. – E.m. en kopp kaffe. – Besök af Sirén. – Om aftonen hos Dorn och Kunik samt fru Brosset med dotter. -

D. 8. Föreläs i Konferensen mitt allmänna utlåtande öfver Popofs Rysk-Syrjanska Lexikon. De särskilda anmärkningarna till författarens bruk äro tyvärr ännu icke färdiga. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Böhlingk. –

D. 9. Hos Fuss, i tryckeriet och hos Bernhardi. –

D. 10. På andra sidan för att uppsöka Liiven Damberg och återfå Printz.s handskrifter, hvilka han hade tagit i sommar för att öfversätta på ryska, men sedan ej återlemnat. Jag träffade väl ej honom sjelf, men fick dock pappren tillbaka. – I förbigående besökte jag ock Pastor Knieriem. – Hos Lantz betalte jag endast de sednaste tyska bokräkningarna. – Vid frukost 1 glas Pedro. – E.m. en kopp kaffe. Om aftonen med Sofie och Bertha besök hos Wulferts. – Mycket orolig och drömfull sömn.

D. 11. Hos Promberger i afseende å Berthas musikaliska undervisning. Den skall börja i nästa Thorsdag 1 timma i veckan à 2 Rubel silfver. -

D. 12. Hela dagen hem. – Till middagen Nordvik. – Dervid 1 ½ glas Pedro och 1 kopp kaffe. -

D. 13. Liten gång ut. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Sawwaitof. -

D. 14. Jag slöt anmärkningarna till första delen af Popofs Lexikon och började med den andra. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Bernhardi, Hamel, Böhlingk och Crusell. -

D. 15. Förmidd. en kopp kaffe. – Om aftonen var jag sinnad att fara i Geogr. sällskapets sammanträde, men blef hem i anseende till fortfarande stark disposition till diarrhé och lade mig tidigare till sängs.

D. 16. Tillståndet fortfar, hvarföre jag i stället för kaffe drack 1 kopp thé om morgonen. – Än bättre verkan hade 1 glas Portvin vid frukosten. – NB. Promberger började undervisa Bertha i musik. – Om aftonen hos Müllers. – Der ännu en kopp (mycket starkt) thé först efter kl. 10. – Hem kl. 11.

D. 17. Vaknade redan kl. 5 och upp en timma derefter. Hela dagen hem. -

Sid. 299.

D. 18. Coit. – Hela dagen hem. – Vid middagen 1 ½ glas Port och 1 ½ kopp kaffe.

D. 19. Förde till Gr. Müller Blasii resa. – Der den andra koppen kaffe. – Hos Crusell. – Vid middagen 1 ½ glas Portvin. -

D. 20. Hela dagen hem. – Korrt besök af Böhlingk. Vid middagen 1 ½ glas Portvin. – E.m. tungt hufvud och efterhand styfhet och döf verk, som concentrerade sig uti benet öfver högra vrån af venstra ögat. -

D. 21. Utom i tryckeriet hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Hamel, fru Vater med dess broder, fru Brosset med dotter och Dr. Crusell. Sent till sängs.

D. 22. Expedierade bref till Gustaf. – Om aftonen hos Böhlingk. – Der 3 koppar thé, den tredje med rum. – Derefter tämligen stark hosta.

D. 23. Om morgonen en pollution. – Afskedsbesök af Kowalefskij. – E.m. besök af kapten Selesnef.

D. 24. Ändtligen hade om natten så mycket snö fallit, att man hade slädföre. Detta försöktes allt till att med Sofie göra visiter hos Zandts och Kothens. E.m. 2 koppar kaffe. – Om aftonen hos Dorn. – Sent till sängs och sömnen orolig och afbruten.

D. 25. Hela dagen hem. – Om aftonen hos Dr. Gräfe för att rådgöra om min hank, som nu tänt ut sig.

D. 26. Hela dagen hem emellanåt något ansatt af hosta. – E.m. en kopp kaffe. – Sofie hela dagen sängliggande af förkylning. -

D. 27. Lyckligtvis var hon återställd. – Expedierade bref till Castrén. – F.m. ännu en annan liten promenad. – Om aftonen med Sofie och Bertha faren till Tawaststjerna. – Coit. -

D. 28. Utom hos Schardius hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af fru Brosset med dotter, Bernhardi, Radlof, Zandt, Crusell och Hamel.

D. 29. Då jag var i Committéen för att få min lön, erhöll jag spännet för 15 årig tienst, hvarpå jag redan i går, af Hamel hade blifvit prevenerad. Dokumentet deröfver är utfärdadt redan i slutet af Augusti. Huru länge det varit i Kommittéen känner jag icke, men jag skulle ännu icke fått det, om jag ej i anledning af afdraget från lönen derföre reklamerat det. – Med Sofie faren på visit till Ammondts. – Der 2 koppar kaffe. – Om aftonen i Geografiska sällskapets årssammanträde, hvilket äfven Storfursten Constantin bivistade. – Två koppar thé, hvilka emedlertid förorsakade ett svårt anfall af hosta.

Sid. 300.

D. 30. F.m. besök af Finnér och i anledning deraf 1 kopp kaffe. – I sjökadettkorpsen och på andra sidan. – Om aftonen hos Statsrådet Busse och Pastor Moritz, inbjudne till ett sammanträde för det protestantiska läsesällskapet. Der 2 koppar thé och sedan några glas rödt vin med liten qvällsvard. Hem först kl. 12. -

D. 31. Hela dagen hem. – Vid middagen 1 glas Mallaga. – E.m. hos Köppen. Der 1 kopp kaffe och sedan 1 glas thé. – Förmodligen emedan jag mera sent drack såväl det ena som det andra, och dessutom hade tagit mig en liten siesta, hade det nya året.

Sid. 300.

Januari 1848.

D. 1. Jan. redan ingått och kl. blifvit $\frac{1}{2}$ till 2, när jag insomnade. – Hos Schmaltz och Bernhardi. E.m. en kopp kaffe. – Af för stark middag orolig och drömfull sömn. -

D. 2. Vid middagen 1 glas Mallaga. – Om aftonen hos Baehr för att tillstålla honom en rysk uppsats öfver Syrjänerna af en viss Michailof, som denne insände till Geografiska sällskapet och som B. hade uppmant mig att genomläsa för att bedöma, huruvida det egnade sig till upptagande eller icke.

D. 3. Expedierade till Riga 5 Rub. silfver till Frantzen, dessutom bref till Finnér och Blomqvist. – E.m. en kopp kaffe. – Sömn först efter kl. 12.

D. 4. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Kunik, Böhthlingk med fru och svägerska, samt Hamel. – NB. F.m. besök af Löhr, som hämtade mig aftryck af min i det nya Справочный словарь tryckta biografi. – Åter först efter kl. 12 sömn och den mycket orolig och drömfull med en pollution.

D. 5. Utom hos Fuss hela dagen hem. – Äntligen slöt jag alldeles mina anmärkingar öfver Popofs Syrjänska Lexikon (Tomii I-II) och är nu slutligen tillsvidare fri ifrån det arbetet, hvarom nu blott återstår att skrifva till honom. – Aftonen firade vi denna gång alldeles ensamma i stillhet för oss sjelfva. -

D. 6. Baron Kothen med sin fru på afskedsvisiter. – Till middagen Nordvik. – 3 glas Pedro och en kopp kaffe. – Jag började genomse Sawwaitofs Syrjänica.

D. 7. Äfven f.m. en kopp kaffe. – Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Sirén med dess fru. -

Sid. 301.

D. 8. Expedierade bref till Prof. Kruse i Dorpat och Kapten Popof i Ustsyssolsk. – Hos Fuss. – E.m. en kopp kaffe. – Sömn först mot midnatten.

D. 9. Bivistade årssammanträdet i Akademien. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Sawwaitof. – Sömn först efter midnatten. – Mycket drömfull sömn.

D. 10. F.m. hos Fuss och Böhlingk. – Om aftonen hos Frähn. -

D. 11. Utom en liten gång hela dagen hem. – Om aftonen besök af Fru Brosset med dotter och Dr. Crusell.

D. 12. Om aftonen med Sofie och Bertha på bjudning hos fru Brosset och, såsom i sednare tider vanligt, sent till sängs. -

D. 13. utfaren för att skriva mitt namn hos Furst Schirinskij-Schichmatof, Grefve Armfeldt och Curatorn Puschkin. – Utomdess besökte jag Fuss. Sjelf hade jag besök af Scheichen, Tschubinof, unge Frähn och Radlof. Dessutom visitkort af Grefve A, Derschau och Finance-Ministern. – Till middagen hade jag budit Crusell. – Dervid 4 glas Pedro och en kopp kaffe. -

D. 14. Coit. F.m. hos Böhlingk, 1 kopp kaffe. – Gratulation hos Ministern. – Han kom till mig och gratulerade mig alldeles oväntadt till en orden

[I marginalen:] NB. Den har jag fått d. 27 dec. g. st. по засвидѣтельствуванію Министра Нар. Просв. объ отлично-усердной службѣ и особыхъ трудахъ, согласно удостоенію Комитета Министровъ, tillika med mig samma orden af bekanta Proff. Nevotin, Wanzetti och Nordmann, Fuss äldste broder och Bielago i Kurland.

Af Fuss hörde jag sedan dersammanstädes, att det skulle vara Anna om halsen, hvad jag till och med sade mig betvifla, såsom jag i sjelfva verket ej annat kunde än betvifla det. – Då han åter försäkrade mig derom, och en och annan af mina kamrater äfven med varm eftertryck gratulerade mig, så måste jag väl antaga det för sanning, men ock för den skuld så mycket mer fortsätta, att mina farhågor om en betydligare afdragning uti beräkning af mina tjenster tyvärr torde vara grundade. – Om aftonen besök af Sawwaitof. – 2 koppar starkare thé, som jag drack bidrog väl dertill, att jag insomnade först efter kl. 2. -

D. 15. F.m. hos Radlof för att bedja honom uppsätta årsrapporten öfver Museum, hvarom ett cirkulär ifrån Fuss i dag var utfärdadt. – En gång i nejden gick jag äfven in till Fr.

Wulferts, der jag drack 1 kopp kaffe. – Äfven hos Freitag gjorde jag en artighetsvisit. Han var mot förmodan icke hem, men kom sedan under det jag satt och pratade med frun. Han böd mig qvarstanna till middagen. Före den 1 sup Holländskt Delire [?], under 3

Sid. 302.

glas Riessling och efter en kopp kaffe. – I min frånvaru hade Fr. Cygnaeus sökt mig. – Om aftonen for jag till Sawwaitof, der jag ännu nödgades att dricka ett glas rödt vin utom 2 koppar thé. – Hem först kl. 11.

D. 16. Besök af Radlof. – Ett oförmodadt besök gjorde mig Fuss i det han sjelf hämtade mig Anneorden och öfverlemnade mig den med många komplimenter, hvarvid han tycktes vilja fästa särdeles uppmärksamhet uppå den omständigheten, att Ministern af sig sjelf frivilligt tänkt uppå mig, och således äfven å sin sida låtit mina (förmentliga) förtjenster rättvisa vederfaras. Till hans bifogade önskan, att jag snart måtte få en ny högre orden, anmärkte jag mig icke tro annat än att denna väl blifver min sista uti Akademiens tjenst. – I sammanhang härmed frågade jag, hvaraf det kommit, att jag nu först fått mitt tjenstespänne, då jag likväl redan i 18 år tjent vid Akademien. Såsom jag väntat och anat, svarade han mig rodnande, att jag blifvit borta på resor utöfver min permission och derigenom hemfallit under de i det afseendet mycket stränga lagarna. Föröfrigt vore det en i sig sjelf obetydande sak och utan inflytelse uppå min pension, som han, efter mina yttrade tvifvelsmål, utan betänkande kunde garantera mig. Se der således den egenteliga orsaken till min nya Orden, alldeles såsom jag förmodadt det, och dess egenteliga ändamål att åtminstone lugna mig och derjemte tro, att ej min pension beräknas efter samma måttstock. – E.m. en kopp kaffe.

D. 17. Coit. – Hos Fuss för att afgifva den gamla Orden och betala den nya. Tillika utbad jag mig att få se föreställningen om mitt tjenstespänne, som hade afgått ifrån Kommittéen, för att se, huru och af hvilka grunder man bedömt min tjenstetid. – Hos Böhlingk. -

D. 18. Slöt mina åtgärder vid de Sawwaitofska Ms^a. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af fru Schmidt med dess dotter, Fru Brosset d^o, Fru Doktorinnan Gräfe med sina 2 döttrar, fru Vater med sin bror, Löjtnant Tawaststjerna med sin fru, Dorn och Doctor Crusell. – Sent till sängs, såsom vanligt

D. 19. Vaken redan kl. 5 och upp en timma derefter. – 2 koppar kaffe. – Före conferensen erinrade jag Fuss om

Sid. 303.

min önskan att uti Committéen få se handlingarna angående mitt spänne. Han lät kalla en af embetsmännen till sig och tilldelte honom befallningen, yttrande sig alldeles högt, att jag trodde mig hafva förlorat mer af mina tjensteår. Också öppnades å embetsmannens sida i Kommiten, då jag efter sessionen ditkom, samtalen med mig med den anmärkningen, att man hade afräknat endast ett år. Just derföre upphöjde jag en hög klagan, åberopande mig den vederbörligen bestyrkta legitimationen af mitt uteblifvande för sjuklighets skuld, hvarföre det åtminstone borde vara nog med att man redan då hade indragit min lön. Just det vore det, mente man deremot, som äfven nu haft ett års afräkning till följd. Till bestyrkande häraf viste man mig den anmärkningen uti handlingarne, att jag år 1834 hade uteblifvit öfver tiden af min permission och visserligen hade uppledt bevis öfver orsakerna till mitt uteblifvande, men att förmännen icke funnit skälet giltigt och derföre beslutit att afräkna ett år enl. § 24 af förordningen angående spännet för klanderlös tjenst. Dervid nämnde han halfviskande "Ministern" med en ton och grimace, såsom vore det en person vid hvars klang man ovilkorligen måste bäfva. För öfrigt tillade han vore det ju en omständighet af ingen betydighet, äfvensom sjelfva spännet en leksak, uppå pensionen hade det icke det ringaste inflytande. – En försäkran, hvilken af en ännu tillkommen embetsman bekräftades. Att dessa försäkningar lika litet betyda, som den dylika af Fuss, behöfver väl ej anmärkas, och den enda bedröfliga visshet, som jag nu besitter, är att jag intill d. 1 Januari i innevarande år efter mina förmäns gunstiga beräkning tjent endast 17 år 3 månader och, 1 dag, – i stället för 18 år samt lika många månader och dagar. – Efter hemkomsten var jag hos Fuss för att tillställa honom de 2 första tomerna af Popofs Syrjänska Lexikon. Om upplysningen i Kommittéen var ingen fråga. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Böhlingk. – Sent till sängs och mycket orolig drömfull sömn.

D. 20. Om aftonen hos Dordett i afseende å Castréns reserelation, hvars öfversättning han åtog sig. – Sedan hos Sirén och i följe deraf åter sent till sängs.

D. 21. Hos Fr. Wulfert, men som icke var hem. – Der en kopp kaffe. – NB. Expedierade bref till Dr. Castrén. – Besök af Böhlingk och Zarskoe Selo – Avenarius. -

Sid. 304.

Om aftonen åter hos Fr. Wulfert och sedan hos Dorn.

D. 22. Sedan jag om morgonen en stund läst vid ljus, och sedan i dagningen började det starkt flimra vid ljussken för det vänstra ögat, hvilket flimrande icke ens efter upphörandet

med läsningen afstannade, förrän jag hade tvättat hufvudet och ögonen fortfarande med kallt vatten. Sedan en stund hos Böthlingk, för att såsom Auskultant afgöra en tvifvelaktighet uti den nya Jakutiska skriftbeteckningen. Jag drack der för andra gången en kopp kaffe och gick sedan att söka Dr. Crusell, för att bedja honom oförtöfvat insätta en ny hank, såsom han redan också hade lofvat. – Tyvärr träffade jag honom icke hem. – Dock kom han till följe af en af mig efterlemnad biljett om aftonen till mig och hanken blef då insatt. – Derefter en just gemen natt. – Ständigt afbruten och orolig sömn jemte envisa periodiska paroxysmer af hosta. -

D. 23. f.m. faren till Ministern för att speciellt betacka mig för Orden, men Schweitzaren sade mig, att han i dag för opasslighets skuld alldeles icke emottager. – Så godt kunde det ock vara! -

D. 24. började excerpera mina samlingar af finska runor för Lönnrot. – Om aftonen hos Frähn. -

D. 25. F.m. var jag såsom bäst sysselsatt med det gåriga arbetet, då en herre kom och fordrade mig till Slots Kommendanten General Saltza, der ett fruntimmer vore, som hade klagomål öfver mig. Högst nyfiken men oförmögen att gissa hvad det kunde vara, for jag åstad sedan jag klätt uppå mig. Man emottog mig med artighet och deltagande, men hvem förmår skildra min bestörtning, då jag erfor, att fruntimret vore min egen dotter, som jag förmodade vara i ritskolan, och att hon haft för afsigt att tränga sig fram ända till Kejsaren för att klaga öfver Lifländarnes öfvertalande att öfvergå till Grekiska religionen. Detta hade hon ändtligen tillstått för Saltza, till hvilken hon blifvit hämtad af en Major, som stött på henne vid Gardesbrunnen. Man uppsatte angående henne en rapport, hvaruti man uppgaf henne vara störd till sina sinnen, hvilket man emedlertid uppå min begäran sedan ändrade till Melancholie. Sedan affärdades vi med Platzadjutanten till öfverpolismästaren, som emottog oss helt annorlunda och med barskhet frågade Bertha, i hvad afsigt hon ville till Kejsaren.

Sid. 305.

Hon uppgaf sitt ändamål och frågades ytterligare, hvarifrån hon hade det, att i Lifland så förfares, som hon förmente. Då hon dertill teg, så bad jag henne på Svenska att svara alldeles öppet. Då röt han till mig, att jag ville honom "дурачить" och att han skulle afsända oss till vederbörlig ort. Jag förklarade mig alldeles icke hafva haft för afsigt annat än att förmana henne till att svara och säga öppet sanningen. Hon tillstod då, att hon hade läst det, som hon trodde i en tysk Journal: Das Ausland. Åter öfverföll han mig med förebråelser, hvarföre jag låter henne läsa förbudna skrifter, hvartill hon anmärkte, att jag icke vetat af att hon tagit och läst häftet, hvaruti artikeln stod. Nu öfverantvardades vi åt

Kanslidirektörn, som anbefalldes att anställa formligt förhör. Dervid kom hon fram med att hafva utom läsningen af Journalartikeln hört af Pastor Ahlström i Toxowa och dess fru berättas, huru en rysk präst på Ösel döpt en possessionat Müllers bönder i dess egen krog, bundit honom och tvungit honom så att vara åsynavittne till döpanDET. Jag sökte neutralisera denna angifvelse genom anmärkningen, att detta torde vara ett misstag, hälst hon sade sig äfven af andra hafva hört talas om de lifländska affärerna utan att bestämdt minnas af hvem. – Under förhöret, som uppsattes skriftligen, kom äfven Doktorn vid Policen och gjorde såväl henne som mig en hop frågor om hennes vanliga sysselsättningar, hufvudböjelser och fysiska tillstånd. Såsom en man, hvilken aldra bäst och grundligen kunde bedöma den närvarande besynnerliga casus, bad jag honom använda sina bona Officia, att hos Öfver Polismästaren medla saken. Ändtligen var protokollet färdigt, hvilket Bertha, såsom det först hette borde underskrifva. Derpå yrkade man icke vidare, då hon protesterade mot innehålllet, i hvilket man hade skrifvit att alla hennes idéer om saken härleddes sig ifrån Pastor A. och dess fru. Jag å min sida måste underskrifva en särskild förbindelse att sörja derföre att min dotter icke vidare måtte oroa någon person af den Kejsarliga familjen. Såsom hon sjelf under förhöret tillstod, hade hon nämligen redan en gång förut, ungefär för en månad sedan, likaledes begifvit sig till Vinterpalatset äfvenledes i afsigt att få träffa Kejsaren, då blifvit någorlunda bekant med lokaliteterna, och slutligen bortgått, då man sagt henne Kejsaren icke vara hem. Ändtligen sade man oss, att vi kunde begifva oss bort. Klockan var redan cirka 5. och jag

Sid. 306.

fruktade derföre, att Sofie hade råkat i stor ängslan, då hvarken jag eller vår dotter syntes. Så var det ock. Då vi hemkommo hörde vi att der varit stor förskräckelse, och att min fru efter att i grannskapet hafva sökt Sofie med Frähns betjent farit till General Saltza att söka mig. Korrt efter min och Berthas hemkomst återkom äfven min hustru. Generalen hade genast med särdeles artighet och deltagande emottagit äfven henne, ehuru han just suttit vid sitt middagsbord, sökte lugna henne, och slutligen, då hon, såsom det tycktes, med förundran förnummit, att vi icke ännu vore hem, rådt henne att genast fara till Öfverste Polismästaren, var hon väl skulle finna och återfå oss. Detta hade hon dock slagit utur hågen, emedan det redan var mörkt, och först velat se till, om vi icke redan vore återkomna hem. – Då mitt och min dotters långa uteblifvande isynnerhet hos Frähn väckt särdeles uppseende och de derjemte ådagalagt det hjertligaste deltagande, så beslöt jag med Sofie att efter korrt middag gå dit och der yppa hela saken. Tillfälligtvis var der på besök en rysk fröken, som ock redan förut hade varit der, då Sofie efterspanade sin dotter, och tillika berättade, att jag hade blifvit förd till General S. Just hon hade benämnt honom och tillstyrkt min hustru att fara dit. Nu satte hon sig efter min relation i rörelse att besöka Generalskan A., med hvilken hon sade sig vara personligen bekant, äfvensom med en af hofdamerna, hvilken hon å sin sida ville upptäcka hela förhållandet, då det i alla fall var att förutsättas, att saken ändock från öfverpolismästaren skulle komma inför Kejsaren sjelf och då denna möjligen hafva än menligare följder också för mig sjelf. – Alldeles torde de icke

uteblifva och jag i alla fall tilläfventyrs blifva en kanske misstänkt och hemligen bevakad person. Dervid är nu intet vidare att göra än att öfverlemna saken åt en mild och nådig försyn, underkastande sig hans visa beslut. – Om aftonen besök af Böhlingk med dess fru, Kunik, Hamel och Crusell. – Upprörd såsom jag naturligtvis var af dagens besynnerlighet, hade jag svårt att i sällskapet konstla ett vanligt väsende, emedan jag ej der ville göra kundt, hvad

d. 26. som passerat. – Jag insomnade först efter kl. 2. – F.m. besök af fru Vater och Mamsell Kl. med hvilka jag och drack en kopp kaffe. – E.m. tog jag ett karbad då jag i dessa dagar varit något besvärad af hosta.

Sid. 307.

D. 27. Besök af Pastor Hoffrén och om aftonen af Dr. Gräfe med dess dotter, hvilka bodö oss till sig nästa lördags afton.

D. 28. Redan om morgonen besök af mag. Reinholm, som blef hela dagen. Derföre redan vid frukosten ett glas Pedro och vid middagen 3 jämte en kopp kaffe. – Emedlertid var hostan i dag svårare än de nyss föregående dagarna. Hos fru Schmidt. – Föröfrigt hela dagen hem. -

D. 29. F.m. faren till Ministern för att betacka mig. Audiencen öfver hufvud mycket kortt. Frågan om mina ögon och de af mitt försiktighetsmåtthanken såsom praeservativ för det friska ögat. – Mag Reinh. på afsked åt frukost med oss. – Om aftonen var jag med Sofie och Bertha buden till Dr. Gräfe på en barnbal. Sofie blef hem; jag dröjde der öfver soupén, hvori jag ock deltog jemte 2 glas Madera. Hem först kl. ½ till 2. -

D. 30. F.m. besökte jag Bernhardi och sökte äfven förgäfves 2 gånger G. Müller. Han var väl hem, men ända till kl. 12 ännu icke uppstigen. – Hemma besök af den gamle Parrot. E.m. liten siesta. Om aftonen med Sofie och Bertha hos Frähns. Jag lade mig i god tid, men fick ej sömn förrän omkring kl. 2.

D. 31. Hos fru Schmidt. – Sedan gången till andra sidan till Svenska Kyrkhuset för att kunska efter Puhilas och beställa honom till mig för att kunna göra en utfart till T. och höra om de angifna 2 personerna haft några obehagligheter. De hafva allt sedan legat mig särdeles tungt på hjertat. – Tyvärr fick jag ingen kunskap om Puhilas och måste jag således antingen lega den första häst Isvoschik eller ock på styckhofvet uppsöka T. för att förströ

äfvén Bertha, hade jag tagit henne att gå mig. Ifrån Sv. kyrkohuset gingo vi att uppsöka fortepianostämmaren. E.m. en kopp kaffe.

Februari 1848.

D. 1. Febr. F.m. fru Schmidt med sin dotter på afskedsbesök, sedan hon nedsändt diverse småsaker åt oss och barnen till skänks, före sin totala utflyttning ur huset, som i dag skall för sig gå. – Icke utan rörelse kunde vi taga afsked af dem och önska dem båda lycklig resa och fortfarande trefnad och lycka i Moskwa, dit de ärna flytta härifrån. – Till middagen fru Passelberg en tillfällig gäst. En kopp kaffe. – Om aftonen besök af Dorn, Fru Brosset med d^e, Radlof, Zandt och Crusell. – Sömn först efter midnatten. -

D. 2. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Böhlingk. F.m. besökte jag Zandt.

Sid. 308.

D. 3. Sedan jag nyligen hört af Z., att Ahlstr. varit i staden och såsom han förmodade förra veckan, blef den oro, hvaruti jag sväfvat öfver honom och hans fru så stor, att jag beslöt, att i dag resa ut till T. Jag anlände dit just vid middagstiden. Vid middagen 1 sup och 3 glas Madera och derefter en kopp kaffe. En sten vältrades ifrån mitt hjerta, då jag kom underfund med att A. väl varit i staden, men redan för längre tid sedan och i egna angelägenheter. Vid så befatta omständigheter blef jag redan sjelf villrådig, huruvida jag skulle yppa saken ens för A. allena eller icke. Om aftonen var i alla fall ej tillfälle dertill och jag beslöt att sofva uppå saken. Då hittills intet blifvit tillgjordt i afseende å A. så ser det visserligen ut, såsom skulle man låta det bero dervid, och min pligt var således ock snarare att tuga, om jag öfverväger den ängsliga Charakteren hos husets samteliga herrskap och fleras sjuklighet. I alla fall ville jag afbida den följande dagen, då jag kunde få tillfälle att i enrum obemärkt eller på en förestående spatsergång kanske yppa saken för A. ensam mot ovillkorligt tysthetslöfte, men

D. 4. kom man redan efter uppstigandet att fordra A. på ett sjukbesök. Att detta just nu skedde sedan på långvariga tider intet sjukbesök ägt rum, ansåg jag för en vink mer, att jag borde hålla mig till regeln: quod dubites, ne feceris, och jag inskränkte mig derföre endast till att en passant, i mon af hvad den allmänna conversationen gaf anledning till, rekommendera allmän försigtighet i allt, hvad som kan röra politiken. A. for ock snart bort och äfvén jag anträdde min återresa efter frukosten. Dervid en liten sup, 2 glas Madera och derefter en kopp kaffe. – Äfvén efter middagen en kopp. – Om aftonen besök af Dr. Crusell och Hamel. Den sednare öfverraskade mig med det förtroliga meddelandet, att det vore i staden ett allmänt talämne, att min dotter begifvit sig till Vinterpålatset för att hos Kejs.

begära ändring i de L.ska angelägenheterna och frågade mig i förtroende om det vore sant. Han hade sökt bestrida det såsom en omöjlighet. Jag kunde nu icke underlåta att göra honom förtroende af saken, som efter hans mening i alla fall omöjligen mer kan hållas hemlig. Det är Gud nåde! just det värsta af allt, äfvensom att jag sjelf genom min dumma öppenhjertighet redan hos kommandanten hade yppat saken för en nyfiken tredje person,

Sid. 309.

en Officer, som frågade mig derom. Äfven nu emot H. torde det varit mindre klokt att berätta mer än hvad han i staden hade hört.

D. 5. Då jag förde ett bref till Joselian på posten, så var jag i förbigående hos H. att åtminstone besvärja honom att ej låtsas i publicum veta mer, än hvad han der hör. – Tills vidare tyckes man ej veta sednare hälften af utgången. – Sednare var B. hos mig för att likaledes göra sig närmare underrättad om saken. Nogare kände han icke heller mer, dock hade han hört redan åtskilliga, dels sanna, dels falska tillsatser, hvilka tycktes bevisa, att saken icke endast ifrån slottet utkommit (förmodligen genom den förenämnda officeraren) utan ock ifrån annat håll. För att härom erfara något nogare, gick jag e.m. på en stund till honom och öfvertygade mig då, att ryktet till honom och hans sagesmän åtminstone icke kommit ifrån huset, utan ifrån staden. Jag tyckte mig böra meddela äfven honom de hufvudsakliga detaljerna af alltsammans. – Sednare med Bertha hos Frähns. – Min hustru har i dag tyvärr hela dagen legat till sängs, allt egenteligen en följd af alterationen den 25 Jan.

D. 6. F.m. besök af Köppen. Till middagen fru Passelberg och Mamsell Sirelius. – En kopp kaffe. – Sofie Gudi lof åter på benen. -

D. 7. Var det likväl åter sämre med henne och Gud gifve att det icke slutas med en svår sjukdom. – Såsom hastigast hos Fuss å afseende å Popofs Syrjänska Lexikon. – Nytt förhör med B. om händelserna hos Kommandanten, hvarvid jag först erfor åtskilliga detaljer, hvilka hittills varit mig obekanta, såsom ock att idén till hela hennes äfventyrliga företag redan länge sedan fastsatt sig hos henne, utan att hon mer vet göra sig sjelf räkenskap, huru egenteligen.

D. 8. Sofie åter bättre. – Besök af Holmberg ifrån Helsingfors. Besök af gamle E. som ock ville göra sig underrättad om förhållandet med och hos mig i anledning af det allmänna talämnet i staden. – Om aftonen besök af Dr. Gr., B. med fru och svägerska, fru V. med dess broder, Sir. med fru och d^r samt Ham. Äfven Sir. frågade mig i tysthet om saken. – I anledning af allt detta blef Sofie åter så aufgeregt, att hon icke kunde insomna förrän efter

midnatten. Med mig sjelf var fallet detsamma och äfven sedan för oss båda sömnen orolig och afbruten. -

D. 9. Efter den svåra natten högst marod, så att jag med

Sid. 310.

möda orkade röra mig. – Sofie fortfarande betryckt och sorgbunden. Äfven Bertha illamående, så att hon lade sig. F.m. korrt besök af Bähr. Distraction genom fru B-is besök af hvilken anledning en kopp kaffe. – E.m. voro mina båda sjuka på benen och gingo om aftonen till Brossets, jag deremot till förströelse till Böthl.

D. 10. Åter en lugnare dag äfven för min hustru, som till och med var utfaren till andra sidan och sedan gjorde par visiter. – Äfven jag befann mig i samma mon bättre och hade derjemte tillräcklig distraction genom diverse korrekturer.

D. 11. Efter frukosten reste jag med Bertha till Strelna, hufvudsakligen för att skaffa henne förströelse. Olyckan fogade åter, att Mamsell Finnér alldeles icke var hemma utan af Pastorskan Peronius förd till Lembala. – Vid middagen en sup, 3 glas portvin och en kopp kaffe. – Om aftonen 2 koppar thé och ett glas svag grogg.

D. 12. Vid frukosten en liten sup och ett glas portvin samt derefter en kopp kaffe. – Kl. 2 återreste vi med diligencen till staden. – Om aftonen var jag hos Bernh., som i går aftons hade sökt mig. – Äfven han och hans fru erforo nu af mig de vidare detaljerna, hvilka de ännu icke kände! – Om natten löst lif. -

D. 13. F.m. expedierade bref till Zagel. – Besök af Löjtnant Taw. i anledning deraf en kopp kaffe. – Den ej längesedan af Crusell insatta nya hanken befanns redan hafva tänt sig igenom. – Besök af honom om aftonen. – Sedan hos Frähns. – Der äfven Dn. som frågade mig huruvida berättelsen om min dotters hjeltebragd vore grundad. – Jag måste i allmänhet medgifva det. -

D. 14. Om morgonen faren till Styckhofvet för att möjligen träffa Sk., då han under min vistelse i T. hade sagt att han ärnade inkomma redan såsom i går. Han var dock ännu icke der. – Hela dagen sysselsatt med genomseende af en hop angående Finnland och Finnar för det nya ryska encyklopediska Lexikon, skrifna artiklar. – Besök af en (Mongolisk) kandidat Bansarof, som hämtade mig ett paket och bref från Kasan. – Om aftonen besök af Sirén, som bad mig i morgon till middagen. -

D. 15. F.m. besök af Prosten Skotte. Middag hos Sirén med en sup, 3 glas vin och en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Prosten S. med dess döttrar och svärson, fru Br. med dess dotter, Scheichen, Hamel, Crusell, Radlof och Pezold. Sent till sängs. -

Sid. 311.

D. 16. Buden till Pastor Z. till middagen. Dervid en sup, flera glas vin och en kopp kaffe. – En par bekanta prester togo mig på sidan för att fråga mig om händelsen med min dotter eller tala med mig derom. Det var nu åtminstone icke så indiscret, som hufvudets Fl.s förfarande i går hos Sirén, som då han såg mig, yttrade högt till alla närvarandes här är den mannen, om hvilken i dessa dagar så mycket blifvit talt. Har ni icke haft några obehagligheter deraf? – Efter min vedertagna princip har jag i dag lika så litet som i går förnekat tilldragelsen i allmänhet utan att inlåta mig i några ytterligare detaljer derom. Också synes presterskapet åtminstone icke veta om något mer än hvad som passerat endast på slottet. – Jag kände mig för mätt och dåst för att i afton gå i Geografiska sällskapets session, utan drack en kopp thé hos Z. och for tidigare hem ehuru jag i alla fall ej kom synnerligen tidigt till sängs.

D. 17. F.m. besök af Finnér. – Till middagen hos Müller med en sup, flera glas vin och en kopp kaffe. – Mitt egentliga ändamål med besöket vann jag icke heller nu. Äfven Apothekaren Kellgren ifrån Kuopio besökte mig om f.m. i dag.

D. 18. Hos Fuss, hvilken jag ock berättade hela förloppet d. 25 i föregående månaden, hälst han redan kände det mesta deraf. – Litet ondt i magen i följe af de täta middagarne i denna vecka. – Apothekaren Kellgren till middagen. – Dervid 4 glas vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Bernhardi med fru och Pastorerne Finnér, Finnander och Zandt. -

D. 19. Expedierade bref till Prof. Schultén i Helsingfors. Frapperande var mig dervid Postmästarens fråga, om mitt bref vore till Wenden. Åtminstone tyckte jag mig höra denna ort af honom nämnas. Det vore icke utan sin betydelse. – Kanske sade han dock Wiborg, dit mitt föregående bref gick. – Sökte länge i par timmars tid – efter en ung Nylander, elev vid Konstakademien. – Besök af Crusell. – E.m. liten heshet och hosta. – Om aftonen besök af fru Gräfe med dess döttrar, Radlof med dess broder och unge Kaltel [?] för att rådgöra om uppförandet af en theaterpiece, hufvudsakligen till Sofies distraction. -

D. 20. F.m. besök af Tschubinof, som böd mig e.m. med Sofie på sitt bröllop. – I anseende till min fortfarande svåra hosta tackade jag för äran. – Till middagen ankommo Mamsellerna Finnander, Finnér och Winter. Efter den en kopp kaffe.

Sid. 312.

Angående theatern var ock fru Gräfe med sina döttrar åter en liten stund hos oss. -

D. 21. F.m. sökte Schmaltz och Prof. Blum förgäfvdes. För grannskapets skuld besökte jag ock Sigism. Schreiber, som frågade mig hvem Akademikern var, med hvars dotter den särskilda händelsen hade för någon tid sedan passerat. Honom hade man icke vetat säga namnet. – Såvida han visste om saken – och han hade hört allt utom om Past. A., medgaf jag den och han var ej litet förvånad erfara mig sjelf vara densamme Akademiker. – På tryckeriet. Sednare träffade jag ändtligen Sch. hem, hvilken jag gjorde uppmärksam på flera tryckfel uti tidningsfeuilletonen angående min resa till Lifland och Kurland. – I förbigående en stund ock hos Bernh. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Radlof. – I dag öfverhufvud något mera fri ifrån hosta än de föregående dagarna. -

D. 22. Faren till fru Tallberg i afsigt att igenom henne få reda uppå Puhilas's söner. – E.m. till Brandenb. där man just åt middag och trakterade mig med ett dugtigt glas rödt vin. – Jag hämtade derifrån hem med mig Mams. Finnér för att en tid blifva hos oss Sofie till sällskap. Om aftonen besök af fru Bross. med Henriette, Kellgren och unge Nylander, Crusell, Radlof och Hamel. – Tämligen ansatt af hostan. -

D. 23. Vaknade om natten utan att kunna åter insomna på mer än par timmar. Expedierade bref till Blomqv. – Hos Schmaltz. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen hos Böthl. 3 koppar thé med rum.

D. 24. Om morgonen besökte Hamel. – Om aftonen Radlof. –

D. 25. Morgonen hos Dr. Graefe och Nylander. – Sedan faren till fru Tallberg. Hon hade väl varit i Puhilas söners qvarter, och då hon ej träffade någon af dem, beställt dem till sig för att sedan skicka dem hit, men hitintills har ingen varit der. Jag måste derföre nu sjelf begifva mig att söka upp samma qvarter, fann det ock, ehuru ej dem jag sökte. Emedlertid blef saken preliminäriskt arrangerad, och vore det redan fullkomligen om jag redan förra gången, såsom jag tänkte, farit ända fram i stället för att öfverantvarda saken åt fru T. Jag hade då äfven besparadt mig både tid och kostnad. – E.m. hos Dr. Crus. – I dag har jag slutat genomläsningen af Sabinins Isländska grammatik⁶³³. Om aftonen besök af Zandt,

⁶³³ Stefan Sabinin, Grammatika islandskago jazyka. St. Peterburg, 1849

Sid. 313.

som kom att förkunna mig, att jag blifvit vald till Kyrkoråd, hvilken kallelse han bad mig att emottaga. Under hans föregångare afslog jag det; Nu kunde jag ej göra det, utan vill försöka. -

D. 26. Efter frukosten reste jag till Toxowa, dit jag ankom på 3 timmar. Der ännu en ny frukost med en sup, 1 glas Madera och sedan ännu en kopp kaffe. – F.m. nedfaren till sjön med A. för att se der dragas not. – På återvägen derifrån, som med flit skedde till fots, hade jag ändtligen tillfälle att yppa för honom hela händelsen med Sof. och i anledning deraf varna honom till all möjlig försigtighet, ifall man såsom troligt är, observerar honom och hans fru. Att det icke är rådligt att göra henne förtroende af allt, lika så litet som åt prosten, fann han sjelf. – Måtte han blott kunna vara karl att helt behålla saken för sig sjelf! För öfrigt erfor jag nu, att denna i afseende å det förnämsta, hvad som passerat först på slottet, ej mer var någon hemlighet i Tox. Prosten hade sjelf redan i staden fått höra deraf. Det gällde nu således endast att varna A. att ej heller för prosten yppa något mer. Sednare talte jag med prosten sjelf derom, men naturligt ur samma ton. Vid middagen åter en liten sup och par glas vin. – E.m. som tillbragtes vid trictracbordet, var jag hårdt ansatt af hosta.

D. 27. 1 ½ glas färsk kärnmjök vid frukosten gjorde mig en god tjenst, så att jag i dag var mycket mindre generad, oaktadt nästan hela dagen tillbragtes vid spelbordet. – Vid middagen en liten sup, 2 glas Madera och sedan en kopp kaffe.

D. 28. Efter en liten frukost med en sup och 1 glas Sautern återreste jag kl. 9 och var kl. 12 tillbaka i staden. – Besök af Böhlingk. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Hamel. Coit. – En viss tyngd i bröstet. Drömfull sömn. -

D. 29. F.m. flitig rörelse ute för att söka en snickare och Nylander allt för den tillämnade theaterns skuld. Om aftonen besök af fru Bross. med dr. unge Frähn, Böhlingk och Crusell. –

Mars 1848.

D. 1. Mars. Om morgonen hos Radlof för att afhämta honom till oss, der man började under hans och Nylanders uppsigt att inrätta skådeplatsen till theaters., äfvensom den sednare att måla kulisserna. – Vid

Sid. 314.

frukosten ett glas Pedro. – Före middagen skulle andra profvet vara hos oss. Det första hade ägt rum i söndags under min frånvaro – men endast Mamsell Zandt kom ifrån andra sidan. Sedan hon efter lång väntan gått bort efter föregifvande till sin mormor, kommo sent omsider Mamsellerna Finnander och Winter och jag måste då ut att söka Mamsell Z. Efter långt sökande fann jag hennes morföräldrars kvarter, men icke henne mer der.

D. 2. Sökte Promberger för att afbeställa musiktimmen i dag. Då han ej var mer hem, så måste jag efterlemna mitt ärende skriftligt. – Hos Zandt för att bedja honom skicka eller hämta sin dotter i afton till profföreställningen. Mamsell Finnér återkom efter par dagars frånvaro. – Ett annat främmande för dagen i fru Strohlman, som endast blef till middagen. – Nylander fulländade sitt arbete. – Om aftonen åter prof, som öfvervarades af Zandt och fru Grafe med Radlof. – Derunder oförmodadt besök af Bernhardi. Jag måste följa Mamsellerna Finnander och Mamsell Winter till Brandenburgs. – Förmodligen af för starkt thé och 2 koppar

D. 3. sömn först kl. 2. – F.m. nya prof i närvaro af fru Gräfe och Radlof samt tillfälligt fru Vater. – Af flickorna blefvo till middagen Marie Finnander och Emil. Zandt. – Då fru A. i dag hade lofvat komma in till staden och till oss, men ej syntes, så for jag e.m. till Madam T. der jag i alla fall var säker att träffa Prosten S. med dess dotter. – Också var han i sjelfva verket der och af

honom hörde jag, att fru A. ändrat sin plan och beslutat att blifva hem, tills hennes man hunnit sluta hosta. – Sömnen drömfull. -

D. 4. Om morgonen att bjuda tills morgon Nylander, Hamel, Böhlingk med fru och dotter, Bernhardi med fru, Kunik och Frähns. – Vid frukosten l glas Pedro. – Före middagen ankommo yngre Mamsell Finnander och Mamsell Winter, hvilka förblefvo hos oss. – E.m. en kopp kaffe. Besök af Crusell. -

D. 6. F.m. hos Baer. – Till middagen samtliga aktriserna ifrån andra sidan jemte Mamsell Finnér. – Dessförinnan ännu 2 prof. – Alla budna gäster kommo om aftonen med undantag af Akademikern Graefe och Kunik. – Den teatraliska föreställningen i allmänhet ganska bra, så att publikum syntes rätt

Sid. 315.

tillfredsetälldt. – Efter uppförandet roade sig de unga med dans både för och efter soupéen ända till kl. 1. Redan före soupéen hade några af herrarne i tysthet dragit bort. Soup. förofrigt helt enkel och bestående endast af kall mat. Dervid en liten sup och ett glas St. Julienne. –

D. 6. Följde jag om morgonen Mamsell Zandt hem och bød dervid honom med hans fru till en ny föreställning i morgon afton. I samma afton hos Siréns, General Ammond, Löjtnant Tawaststjerna och Nylander. Hos T. drack jag en kopp kaffe. Efter frukosten ännu på ytterligare bjudning hos Akademikern Gr., som jag ej träffade hem, hos Kunik och Dr. Crusell. – Besök af unge Muralt. Dr. Graefe hade bjudit Bertha med sig om aftonen till theatern – den verkliga.

D. 7. Faren till Parfeneck. – E.m. faren till Anne Kyrkohus för att afhemta Olga Finnander och Mamsell Winter. – Om aftonen gick den andra föreställningen lyckligt för sig, hvarpå de unga dansade intill qvällsvarden. Af de påräknade gästerna voro alla närvarande utom Lisinka Skotte som hade farit på Operan. Tillfälligtvis kom ock Dorn, men drog sig bort igen, emedan han var i surtout. – Vid qvällsvarden tog jag en liten sup och drack 3 a 4 glas Madera. – Då gästerna i dag voro budna 1 timma tidigare så var allt slut kl. 12. – Drömfull natt.

D. 8. Flickorna återforo till Anneskolan. – Före middagen faren att uppsöka Architekten Haba invid Smolna kloster för att uppmana honom att återställa till bibliotheket några böcker, som han lånt på min borgen. – Der en kopp kaffe. – Om aftonen hos Böhlingk 3 koppar thé. – Drömfull sömn. -

D. 9. hos Wulf. 1 kopp kaffe. – Vid middagen 2 glas Medoc. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Bernhardis. – Coit. -

D. 10. Jag blef färdig med min rapport öfver Sabinins Isländska Grammatik. – Om aftonen hos Dorn. -

D. 11. Om aftonen med Bertha hos Dr. Gr. – Orolig sömn. -

D. 12. Hela dagen hem. – Öfversatt Castréns bref. -

D. 13. Om morgonen 2 koppar kaffe. -

D. 14. F.m. hos Schmaltz för att bedja honom inrycka en annonce ifrån Helsingfors badinrättning uti den tyska tidningen. – Om aftonen sedan lång tid intet besök. – Mycket orolig och drömfull sömn

D. 15. ifrån hvilken jag redan vid dagningen uppvaknade. – I dag erhöll jag genom polisen

Sid. 316.

meddelande af skriftlig stämning till andra dagen af följande hösteting i Piexämäki uti borgessaken jemte mina svågrar. – En god sup både vid frukosten och middagen. Magen likväl ej i särdeles god ordning. – Om aftonen i geografiska sällskapet.

D. 16. Om aftonen besök af Bernhardi med dess fru tillfölje af en öfverenskommelse, att I gång i veckan besöka hvarandra vexelvis och dervid föreläsa något. Jag började i dag med Das Lied vom Ritter Wahn.

D. 17. Flera timmar vandrat på andra sidan för att låta operera en liktå, betala en Vossisk bokräkning till Lantz i bokbodorna, hos Zandt och Sirén. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med de mina hos Frähn. – 3 koppar thé med rum och mjölk. Länge ingen sömn. – Coit. – Likväl

D. 18. vaknade tidigt genom en pollution. – Undergick på andra sidan andra operationen af mina 2 värsta liktår. – Expedierade bref till Zagel.

D. 19. Förm. hos G. Müller. – Nordvik till middagen.

D. 20. Tredje operationen hos liktåoperatören, som gaf mig tillkänna, att möjligen ännu en fjerde operation kunde blifva nödig i nästa vecka! Med mycken slughet har han nu så mjölkat mig, att han ändock kommer till en viss större betalning, än jag hade väntat mig. – Hos Fuss. – Vid midd. 1 glas Mallaga och derefter 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Fr. Wulf.

D. 21. F.m. hos Böthlingk 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Dr. Crusell och Pastor Zandt. – F.m. af Schreck och Virén. -

D. 22. Hela dagen hem. – Om midd. 1 glas Mallaga. E.m. en siesta och derföre orolig sömn om natten. – Coit.

D. 23. På tryckeriet, hos Bernhardi och Gr. W. – F.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med de mina hos Bernh. som föreläste Goethes öfversättning af Aristophanis foglar. – Orolig och drömfull sömn. -

D. 24. Om morgonen hos Prof. Blum. – E.m. en kopp kaffe. – Sönnen såsom den förra natten.

D. 25. Expedierade bref till Popof i Ustsyssolsk, Gustaf och Prof. Kowalefskij i Kasan. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gräfes. 3 glas thé med grädda och rum.

D. 26. Med Sofie till nattvarden. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 27. F.m. en kopp kaffe. – Började omställa mina böcker för de nya rekvisitionernas skuld.

D. 28. F.m. besök af Pastor A. Derföre vid frukosten en sup och 1 kopp kaffe. – E.m. om aftonen besök af Prosten

Sid. 317.

Sk. med dess dotter, B. med fru och svägerska, Crusell, fru [namnet otydligt], Nylander och på en liten stund Kunik. -

D. 29. F.m. oförmodadt besök af Prawdivin, min läkare i Pinega. – Han blef derföre af mig bjuden till middagen, till hvilken efter gåriga bjudningen också Prosten Skotte kom med Lisinka och Kunik. Dervid 3 glas Madera och sedan 1 kopp kaffe. -

D. 30. Besök af Exped. Sekreteraren Langensköld. – Hos Fuss. – Besök af fru Grimm. – Slöt omställningen af mitt bibliothek. – Vid frukosten par och vid middagen flere glas Medok. – Om aftonen kortt besök af Bernhardi.

D. 31. I tryckeriet, hos Architekten och Fr. Wulfert. – Vid middagen 1 ½ glas Mallaga och 1 kopp kaffe. – Drömfull sömn.

April 1848.

D. 1. April. Coit. – F.m. hos Usträlof, Otschkin och sedan hos Böthlingk. Der 1 kopp kaffe. – Sednare på andra sidan för att inkassera en vaxel af Zagel. – Om aftonen besök af Bernh. med fru, hvarvid das Lied vom Ritter Wahn slöts. -

D. 2. Besök af Architekten för att rådpläga om de förestående reparationerna. – Sedan besök af Freitag. – Efter midd. en kopp kaffe. -

D. 3. Hos Architekten. Pravdivin besökte mig med sin vän härvarande Möllenius, Professoren Schiskoffskij. Om aftonen med Bertha hos Frähns.

D. 4. Hos Fuss öfverlemnade en petition till Kommitteen om reparation i kvarteret och tillika en ny tambur i farstugan. Besök af Usträlof. – Om aftonen besök af Doctorinnan Gräfe med dess döttrar, Dorn, Löjtnant Tawaststjerna med fru, Hamel, Crusell, Radlof, Prawdivin och Schiskofskij. – E.m. i allmänhet mycket marod. -

D. 5. Besök af Architekten med förfrågan å Kommittéens vägnar, om jag ej ville sjelf åtaga mig förändringen af tamburen emot understöd af 50 Rub. silfver. F. skall hafva yttrat, att Engelh. sagt mig sig vilja åtaga ändringen för 150 R. B^{co}. (han hade exempelvis anført dubbelt så mycket eller 300 Rub). Uti hvad afsigt F. må hafva sagt så, är obekant. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Schrenk.

D. 6. Hos Fr. W. och Böthlingk. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gräfe. Drömfull sömn.

D. 7. Expedierade bref till Voss i Leipzig med bokrequisitioner. – Till middagen Schreck, Böthlingk och kandidaten Banzarof från Kasan. – Dervid en sup, 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Akademikern Gräfe. – Coit. -

Sid. 318.

D. 8. Besök af Architekten. – Sedan af Lawonius. E.m. hos Ustr. – Då han sist var vid middagen, så kom jag mig till ett dricksglas Burgunder, 1 appelsin och 1 kopp kaffe. – Sedan hos Otschkin. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Bernhardis. -

D. 9. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Schrenk och Hamel. – Tung men svår sömn. -

D. 10. F.m. hos Radlof, Wulfert och Bernhardi. – Vid middagen 1 glas Pedro de Ximares. – I dag har jag äntligen börjat med alfvare tänka på min blifvande läsetur. -

D. 11. Hela dagen hem, och upp redan i dagningen, hvarefter jag först om morgonen kände en dof verk i högra foten. – Om aftonen besök af fru Vater med broder, fru Brosset med dotter, Radlof och Crusell. – Coit. -

D. 12. Vid frukosten en sup och vid middagen 1 glas Medok. – E.m. kortt besök af Lawonius. -

D. 13. Vid middagen 1 ½ glas Medok. – Om aftonen Bernhardis hos oss. – Jag började föreläsa Webers Demokritos. -

D. 14. Besök af Golownin och om aftonen Lawonius och expeditionssekreteraren Nordenheim, hvilka drucko thé hos oss. – NB. Vid middagen 1 glas Medok. – Lawonius öfverlemnade mig ett bref till R. i Köp. för att afsändas ifrån Sverige, då det är problematiskt om det skulle framkomma landvägen under nuvarande omständigheter. -

D. 15. Expedierade bref till Wilh. Kepplerus och för att rekommendera hans bror i Kuopio till en annan syssla, till Senatorn Schultén. Hos Böhlingk en kopp kaffe. – Om aftonen såsom kommissarie i första sessionen till afhörande af de Demidofska prisskrifterna. Den var mig så tung, att jag skoftals insomnade!

D. 16. F.m. hos G. Müller. – Sednare besök af Konstantinof och Nordensköld. Sökte Böhlingk. – E.m. en kopp kaffe. – Efter 2 koppar mjölkthé mycket orolig sömn.

D. 17. F.m. hos Nordensköld och Bernhardi. – Besök af Böhlingk. – E.m. en kopp kaffe. – Efter kommitteesessionen om aftonen buden till Böhlingk, der jag drack 2 koppar thé med rum och grädda, och kom först efter midnatten till söms.

D. 18. Besök af Frähn och Böhlingk, hos hvilken jag ock sedan var. – Om aftonen besök af Nordensköld, Konstantinof, Böhlingk, Dorn, Kunik, Hamel samt fru Brosset med dotter. – Utom thé med grädda och rum 1 glas Madera. – Åt Konstantinof öfverlemnade jag ett bref till Brosset att framföras. -

D. 19. Om morgonen hos Böhlingk. – Sedan for jag med Schr. till Botaniska trädgården för der bese hans sam-

Sid. 319.

ling af Sibiriska och Chinesiska ethnografiska och antiqvvariska saker, hvilka han bjuder Akademien till salu. – E.m. en kopp kaffe, för att förekomma sömnaktighet om aftonen i den sista sessionen angående Demidofska prisskrifterna. – Den var utmärkt (eller ryktbar) genom extra expectorationerna af Davidof och Kunik om Bilärskijs arbete och Wostokofs utlåtande deröfver. Först kl. $\frac{1}{2}$ till 12 hem. -

D. 20. Tidigt upp. – 2 koppar kaffe. – Hela dagen hem. – Besök af Böhlingk. -

D. 21. F.m. Hos Crusell. – 1 kopp kaffe extra. – E.m. besök af Bernhardi. – Om aftonen hos Frähns 3 koppar thé med rum och grädda. – Drömfull sömn. -

D. 22. Upp kl. 5. F.m. – hos Bernhardi. – Vid middagen en liten sup. -

D. 23. Utgangen på gratulation till Grefve A., der jag efter vanligheten skref mitt namn; på samma väg lemnade jag ock ett visitkort hos Nordenheim, Nowikof, som jag uppsökte, var ej hem. På egen gård besökte jag endast Fuss och Frähn. Sjelf hade jag besök af Chopin, unge Frähn, Tschubinof, Bernhardi och Radlof samt Pezold, kort tillsändt endast af Mussin-Puschkin. – Vid frukosten 1 och vid middagen 4 glas Medok. E.m. skickade Finance-Ministern ett visitkort. – Coit.

D. 24. Vid frukosten 1 glas Medok. – Efter uppvaktningen hos Ministern hos Scheichen och Madame Brosset. Mycket orolig sömn. -

D. 25. Besök af Nordenheim. – Med Bertha faren till Past. Sirén, hvaräst ett lotteri till förmån för församlingens fattiga förspeltes, äfven min hustru hade tagit 5 lotter. Vi vunno emedlertid ingenting. Jag drack der 2 koppar kaffe. Vid middagen 1 glas Mallaga. – Om aftonen besök af Kunik, Hamel, unge Frähn och Nylander. Orolig sömn.

D. 26. Upp redan kl. 5. – Besök af Schichovskij. E.m. hos Leontjefskij för att fråga om innehållet af 2 Chinesiska böcker, hvilka medhöra till den af Schreck till salu bjudna samlingen. Jag trakterades der med en kopp thé med rum, hvaraf jag blef mycket sömnig, så att jag knapt kunde hålla ögonen upp medan han las upp för mig ett utlåtande, som han skrifvit. – Sedan uppå bjudning hos Schichovskij. Der 2 glas thé samt qvällsvard med sup, 1 glas öl och 2 glas Madera. Hem först efter midnatten.

D. 27. Besök f.m. af Zandt, Böthlingk och Schrenk, hvilken sistnämnde hämtade mig sitt Mss. med begäran, att jag måtte genomläsa om ej det hela, så enskilda de-

Sid. 320.

lar deraf. Jag började ock dermed, men blef så betungad af sömn, att jag oaktadt en half kopp kaffe, som jag ytterligare drack, måste på en stund lägga mig. – För den fortfarande ruskighetens skuld före middagen en liten sup. – Nordvik till middagen. – E.m. hos Zandt, såsom deltagare i Kommittéens sammanträde i egenskap af kyrkoråd.

D. 28. F.m. hos Novikov för att bjuda honom i söndag till middagen. Jag drack hos honom ett helt ölglas Lafitte. – Dernäst sökte jag i samma afsigt Pravdivin, men fann honom icke mer hem. Han hade gått i grannskapet, dit man skickade efter honom och bad mig emedlertid vänta. Äntligen kom svaret, att han derifrån vandrat vidare och nu icke kunde anträffas. – Om aftonen med Bertha hos Bernhardis. 3 koppar thé.

D. 29. F.m. hos Pravdivin, Nordensköld och Böthlingk. Sökte äfven Schichovskij, utan att träffa honom hem. – Fru Strohlmann till middagen. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gräfe der en barnbal ägde rum. – 3 koppar thé. – Hem först emot midnatten.

D. 30. Efter en liten gång ut f.m. särdeles tung och sömnig stund. – Till middagen Prawdivln, Schichofskij och Novikof. – En liten sup, 3 glas vin och 1 kopp kaffe. Om aftonen besök af Schrenk. –

Maj 1848.

D. 1. Maji. F.m. hos Statsrådet Buse och Fuss. – Besök af Middendorf. I anseende till särdeles ruskighet – upp redan kl. 4 ½ och regnig väderlek – vid middagen 1 sup och 1 glas Lafitte. – E.m. besök af Schiffner. -

D. 2. Hos Fuss, som öfverlemnade mig till genomläsning ett Mss. af Warelius med titel: Beyträge zur Kenntniss Finnlands in ethnographischer Beziehung. Jag började ock dermed i dag. – På bibliotheket för att träffa Löhr, åt hvilken jag öfverlemnade ett bref till Romagnola & Margelin i Hamburg, innehållande bokrequisition, ifall omständigheterna tillåta deras afsändande med något Koferdi fartyg. – E.m. ankom Lisinka Skotte, utomdess hade vi om aftonen besök af Nordensköld, Postdirektören Wulfert, Pastor Zandt, d:to Sirén med fru och dotter, Hamel och Radlof.

D. 3. Tillfälligtvis ankommo de 3 Kadetterna Meinander och utgjordes således i dag jemte Lisinka Sk. och 2 sömmerskor vårt middagsbord af 12 personer. – E.m. en kopp kaffe. – Fröken Sk. reste bort, äfvensom Meinandrarne återvände till sina Corpser. – Hos Köppen, hvilken jag tillställde det Wareliuska Mscriptet, sedan jag slutat det. – Om aftonen hos Böhlingk. – Coit. -

Sid. 321.

D. 4. Marken var om morgonen snöbetäckt. På dagen försvann väl snön, dock höjde sig ej thermometer öfver 4° ooh sänk om aftonen igen till 0. Utom i tryckeriet hela dagen hem. – Vid middagen 2 glas Lafitte. – Om aftonen besök af Schiefner.

D. 5. I tryckeriet. – Besök af Hagemeister. – Vid middagen 2 glas Xeres. – Om aftonen hos Freitag. – 3 koppar thé med grädda och några droppar arrak. – Oroliga drömmar. -

D. 6. Hela dagen hem. -

D. 7. Likaledes. – Vid middagen 1 glas Xeres. Besök af Köppen.

D. 8. Coit. – Min 54de födelsedag! F.m. hos Postdirektorn Wulfert. Vid middagen 3 glas Pedro och 1 kopp kaffe. – E.m. besök af Stahl, Inspektorn vid Svenska skolan. – NB. Med denna morgon anträdde en ny kökspiga sin tienst.

D. 9. Besök af f.d. lärarn i Riga Lilienberg. – Fru Bernhardi på afsked och i anledning deraf en kopp kaffe. Vid middagen 2 glas Pedro och åter 1 kopp kaffe. – Utom i tryckeriet hela dagen hem. – Om aftonen besök af fru Brosset med dotter. – Exped. Sekr. Nordenheim, Böhlingk, Kunik, Schiefner och Dr. Crusell. -

D. 10. Helaste dagen sysselsatt med Korrekturer. – Om aftonen med Bertha gången till Löjtnant Tawaststjerna.

D. 11. Vid frukosten en liten sup. – F.m. i bokbodorna. – E.m. besök af Zandt. – Om aftonen en liten stund hos G. Müller. – Orolig sömn i följd af rödt vin.

D. 12. för att bese svenska skolan och derom erhålla åtskilliga upplysningar for jag redan före middagen till Zandt. Vid middagen 3 glas vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Dorn; 3 koppar thé till en del med rum.

D. 13. F.m. hos fr. Wulfert. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gräfes. – Der 3 koppar thé till en del med rum.

D. 14. Hela dagen hem. – Vid middagen 2 glas Xeres. – Coit. -

D. 15. Besök af Köppen och Prawdivin. – Vid middagen 2 glas Burgunder. – Om aftonen hos Zandt, Sirén och Forsmann; der en samling var påbuden för Evangeliska bibliothekets skuld.

D. 16. F.m. en kopp kaffe. – På andra sidan i bokbodorna. Vid middagen 2 glas Burgunder. – Om aftonen besök af fru Vater med dess broder, Bernhardi, Hamel och Crusell.

D. 17. F.m. hos Fr. Wulf. 1 glas portvin. – Om aftonen i geografiska sällskapet och sedan ännu tills emot kl. 11 hos Böhlingk. Der 3^{ie} (!) koppen thé med litet rum. NB. I dag slutade Avdotia sin tienst hos oss och efterträddes af en ny tjensteflicka.

Sid. 322.

D. 18. upp redan kl. 5½ – Början gjordes till utflyttning genom fortepianots afskickande. – E.m. besök af Zandt och Borenus ifrån Helsingfors. – Om aftonen hos Frähns. -

D. 19. Kl. 5 ½. Hos Prof. Blum. För öfrigt hela dagen hem.

D. 20. Expedierade bref till Blomqvist. – Sakerna och betjeningen affärdades redan f.m. till Toxowa. – Hos Köppen. – Midd. ett spitsglas Burgunder. – Om aftonen buden af fru

Brosset på thé. – Hela 3 koppar emedan jag var mycket törstig och hvarken hade druckit något kaffe om morgonen, eller ens frukosterat något. -

D. 21. Upp redan kl. 3 ½. Kl. 10 vid lag kommo vi oss äntligen till uppbrott för första gången på öppna telegor i en värme af 24° (i skuggan, åtminstone i staden). – Farten i en sådan hetta särdeles tryckande, hvarföre vi ock under vägen i den tyska kolonien hvilade oss 1 ½ timma, frukosterade och läto koka oss kaffe. – Till Toxowa anlande vi kl. 4 ¾. – Middag hos Prosten Skotte med en liten sup och 2 glas Madera. – Sednare dersammanstädes thé. – Af trötthet tidig men drömfull sömn. -

D. 22. Med anledning af den fortfarande starka hettan redan förmidd 20° – började jag redan simma. Oaktadt hostan ännu i går hade plågat mig. E.m. en kopp kaffe. -

D. 23. Jag började fortsätta afskrifningen af Woguliska Evangelie-öfversättningen, begynt under förra sommaren, men sedan i staden afbruten. Vädret hade efter åskan och regnet i går så ändrat sig, att det ej väl på lång tid torde blifva att tänka på fortsatt simning. – F.m. en kopp kaffe hos fru Ahlström. – Orolig sömn. -

D. 24. Kl. 6 ¾ om morgonen endast 4 ½ med stark blåst som ock skoftals kastade litet snö. – Oaktadt hos oss litet eldades, var dagen rätt otreflig med känsla af frossa och hosta, isynnerhet f.m. Först e.m. ooh en kopp kaffe existensen något angenämare. – Jag började i dag utom mitt afskrifningearbete till omvexling småningom läsa Bopp.s nyaste arbete: Die Kaukasischen Glieder des Indoeuropäischen Sprachstammes. -

D. 25. I flera skof kastades i dag snö, ehuru den genast smalt. – Efter frukosten var jag med Ahlstr. och Fanny gången till Puhilas i Hepojärvi, för att öfverlemna Korrektur och bref till staden. – E.m. litet ondt i hufvudet och derföre en kopp kaffe. – Mycket orolig sömn, svåra drömmar. -

Sid. 323.

D. 26. E.m. en varm badstuga, der jag lät dugtigt bada och gnida mig. Mindre välbetänkt torde varit, att jag efter badstugogången drack en kopp starkt kaffe. Jag besvärades väl af ingen hosta, men kände om natten i dess ställe plåga i hjertgropen och magmunnen.

D. 27. Om aftonen tämligen starkt anfall af hosta.

D. 28. upp redan kl. 5. – Också i dag ej fri från hostan.

B. 29. D^o d^o kl. 4. – Sednare på dagen liten promenad och derunder åter anfall af hostan. – Jag slöt såväl afskrifningen af de Woguliska evangelierna, som ock läsningen af Bopps afhandling, samt vidtog åter de finska runornas bearbetning, hvarmed det likväl ej ville gå, emedan jag kände mig särdeles sömnaktig och trög. – E.m. Ahlström med sin fru och Lisinka på kaffe och thé. – Två koppar af det ena och andra.

D. 31. Upp kl. 4. – En timma derefter afreste jag till staden. – Der i tryckeriet och sedan i sessionen bestyrt mina inköp middag hos Böhthlingk. – Dervid 2 glas rödt vin och 1 kopp kaffe. – Kl. ½ till 6 anträdde jag återresan till Toxowa, dit jag återkom ¾ till 10. – 4 koppar thé,

Juni 1848.

D. 1 Juni. hvadan om morgonen en pollution. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen Ahlström med sin fru och Lisinka budna på thé. -

D. 2. Om morgonen en liten promenad. – Dagen mycket skön. – E.m. en kopp kaffe, men intet thé om aftonen, utan i dess ställe 2 glas kallt vatten med socker. – Drömfull sömn. -

D. 4. Om morgonen längre promenad och en dugtig portion safva före kaffet, som i detta år utgjorde min vanliga dryck till 2 koppar. – Om aftonen öfver 2 koppar thé, hvilket förorsakade störd och drömfull sömn.

D. 5. Kallt och ruskigt och derföre hela dagen hem. – F.m. en kopp kaffe. – Drömfull sömn. -

D. 6. Också de följande dagarne mest in, sysselsatt med mina runor, ehuru väderleken började blifva vackrare. Bättre skulle väl vara, om jag mer rörde mig; kanske vore jag då ock mera fri från hosta, hvaraf jag ock i dessa dagar haft någon tillfällig släng. – Detta är nog vanligt redan, men betänkligare, att jag stundom och hälst på mitt nattläger, äfven utan hosta tycker mig känna en viss tyngd och tryckning öfver bröstet. -

D. 7. Vaknade redan kl. 3 ½ och uppsteg, då jag ej mer insomnade, en half timma derefter åter sofva som gjorde god verkan. – Dagen blef herrlig och värmen gick till 15 ½. – Vi ärnade f.m. med Prosten

Sid. 324.

och Pastor A. fara till en liten sjöholme i närmaste sjön för att dricka kaffe; men fingo för länge vänta på båt, hvarföre kaffet kokades och dracks på stranden. Jag simmade i dag för andra gången; men hade dock omedelbart derefter ett anfall af hosta starkare än förut. – Sömnen drömfull och orolig. -

D. 10. Upp kl. 4 ½ med en viss känsla af tyngd i bröstet. – I anseende till skurning hem mest på andra sidan, der jag med prosten spelte trictrac. I anseende till plågende hosta om aftonen thé af Millefolium.

D. 11. Började dricka Kakaowello i stället för kaffe om morgnarna. – Tredje simningen och

D. 12. den 4de jemte första duschen. – E.m. kaffe i trädgården, hvartill vi ock hade budit husherrskapet, trictrac ända till aftonen. – Då jag ock hade druckit 1 glas thé, så fick jag intill midnatten ingen sömn. – Coit.

D. 13. F.m. en kopp kaffe. – I kyrkan för att bese vigningen af 16 brudpar på en gång. 5e simningen med dusch. En af brudarna var inpiga på prästgården och detta var orsaken att jag först sent kom till sängs och först efter midnatten till sömn, sedan brudgummen efter vederbörliga Ceremonier afreste med sin brud.

D. 14. Upp redan kl. 9 och en timma derefter bröt jag upp till staden. – Af Pastor Zandt böds jag till middagen. – Dervid 1 sup och 2 ½ glas Madera. – E.m. besök hos Kaplan Dordett. – Derefter kyrkorådssession hos Zandt.

D. 15. Upp kl. ½ till 6. – Kaffe hos fru Brosset. Betalte Lantz för de af Voss skickade böckerna. Till middagen for jag med en diligence ut till Frähns i Mustolof-Serbenadko, och kom derifrån tillbaka med en Ischvoumik. I förbigående hos Schlüter, äfvensom på andra ångbåtskontoret, för att göra mig underrättad om turerna och afgangstiden ifrån Wiborg. Sedan jag hört att i morgon kl. 3 Unionen dit afgår, har jag börjat fundera att resignera på installationshögtidligheten i Nykyrka och häldre ifrån Wiborg återkomma landsvägen öfver Nykyrka, helst ångbåtarna ifrån Wiborg på så opassliga dagar afgå, att jag ej hinner hit till följande sessionsdag, såsom jag hittills haft för afsigt. Äfven i denna plan blef jag åter vacklande, sedan jag erfor, att första platsen i år måste betalas med 6 Rubel silfver i stället för 4. såsom det var i fjol. Dessutom har jag ej ännu kommit mig till att uppsätta en artikel öfver Castrén,

Sid. 325.

som Admiralen Lutke enligt bref begärt af mig.

D. 16. upp kl. ½ till 6. – Kaffe åter hos fru Brosset. – Först kl. 10 var jag färdig med den nyssnämnda artikeln, som jag förde till kansliet för att sändas till Admiralen. Der erhöj jag resepass; men ännu återstår genomseendet af Dordets af början till Castréns reserelation för att för det fallet qvarlemnas, att jag till äfventyrs ej skulle hinna fram tillbaka till sjelfva sessionen. – Så mycket mer beslöt jag i alla fall att efter min första idé först resa till Nykyrka och först till styckhofvet för att dertill söka mig en Wiborgsbonde. Ändtligen fann jag också en, som för 4 Rub. silfver åtog sig att i morgon bittida resa med mig. – Middag hos Bernhardi, som redan i går hade budit mig till sig för det fallet, att jag stannade qvar öfver denna dagen. Dervid 1 sup, 2 glas vin och en kopp kaffe. – Sedan hem sysselsatt med kollationeringen af Dordets öfversättning, hvilken jag öfverlemnade till Böhthlingk för att inlämnas å mina vägnar i sessionen den 10/22 i fall jag ej dertill vore återkommen. – Thé hos Böhthlingk.

D. 17. Kaffe åter hos fru Brosset. – Min forman hade lofvat inställa sig redan kl. 7; men då han en half timma derefter ej syntes, så gick jag åt bron för att tilläfventyrs möta honom och sålunda påskynda afresan, hälst bonden icke kände Akademiehuset, utan först efter min i går gifna beskrifning skulle uppsöka det. Klockan var redan 8 slagen och således tiden förfluten, inom hvilken han efter min egen fordran sednast borde vara hos mig. Jag tog då en Извозчик för att fara till гончарная, der bonden hade sitt qvarter. Ändtligen mötte jag honom på styckhofvet; men afresan kom först kl. 9 till verkställighet. Emedlertid anlände jag lyckligen till Hipping i Nykyrka kl. ½ till 10 om aftonen. Middag hade jag ätit på vägen i Kuokkala by af Kivinebbs församling med en sup och 2 koppar kaffe, under det hästen betades. Hemmanet var beläget just vid hafsstranden, hvarföre jag före middagen tog ett hafsbad. – Vid qvällsvarden en sup.

D. 18. Om morgonen efter kaffet en droppsup. – Öfvervarade jemte de andra gästerna i huset Gudstjensten och värdens installation uti sitt kyrkoherdeämbete. Stor diner med Champagner och en mängd skålar. Om aftonen och natten dans jemte soupe, som slutades

Sid. 326.

D. 19. först kl. 3 om morgonen. – I dag foro nästan alla de öfverblifna gästerna bort med undantag af slägtingarne och mig. -

D. 20. F.m. promenad till Kapellanen Hornborg, hvaräst ett par glas Xeres dracks. E.m. kl. 3 bröt jag upp med skjutshästar till Wiborgs stad, der jag inträffade kl. 9 ½ om. aftonen. – Zagel fann jag i beråd att utflytta på landet, men ännu kvar i staden.

D. 21. F.m. besökte jag Mannerheim; men till andra visiter kom jag ej i anseende till inträffad regnaktig väderlek. – Med Zagel middag på Societetshuset. Hans fruntimmer flyttade ut till Kostiala, dit också han följde e.m. hvaremot jag flyttade till natten till Judén.

D. 22. Uppvaktning hos Guvernören Baron Kothen. Utfaren till Monrepos för att träffa Baron Nikolai och få betacka mig för hans medverkan till Dannebrogen Orden. Han träffades första gången icke hem, hvarföre jag kl. emot 1 måste fara ut till honom ånyo. Efter 1 ¼ timmas väntan fick jag nu audiens och blef ganska artigt emottagen. Han pratade med mig en god halftimmas tid öfver hvarjehanda ämnen mest politik i anledning af tidens besynnerliga tilldragelser. Middag åt jag hos stadskapellanen Relander, som med de sina nyligen först hade återkommit ifrån Nykyrka. – E.m. återgick jag till Judén, som föreslog en promenad till den nyanlagda Stadspromenaden på andra sidan om bron. Der trakterade han med 1 glas punsch. – Sedan qvällsvard hos honom hem, äfvensom jag der tillbragte natten.

D. 23. For jag ut till middagen med Zagel till Kostiala.

D. 24. Följde jag honom och hans fru till tyska gudstjensten i staden. Efter densamma medföljde den tyske Pastoren Pflingsten med dess fru ut till Kostiala.

D. 25. Åkte jag i samma sällskap till staden och for sedan efter bivistandet af tyska Gudstjensten med Zagel och dess fru tillbaka till Kostiala till middagen. Efter densamma par versts promenad. – Då jag om aftonen, liksom i går, drack 2 glas engelskt öl och dessutom äfven i dag hade tagit mig en siesta, så fick jag till straff länge vänta på sömn. Också blef den oroligare än föregående natten.

D. 26. Jag hade först varit sinnad att i dag eftermiddag träda min återresa landvägen till Petersburg. Tog derföre afsked ifrån Kostiala, då jag om morgonen med Zagel inreste till staden, der beslöt jag emedlertid efter långvarigt tvekan att häldre välja sjöresan på ång-

fartyget i Onsdag morgon, såsom jag ock först varit sinnad och derföre genom Skottes ifrån Nykyrka lät beställa hästar efter mig ifrån Toxowa först i nästa Thorsdag. Jag kommer på det viset hastigast och beqvämast till Petersburg och behöfver ej länge uppehålla mig derstädes, hälst nu choleran, efter ankomna underrättelser der allaredan är utbruten. – Af misstag kom jag att besöka en öfverstelöjtnant Kothen, yngste broder till Guvernören. Jag hade neml. trott, att det vore den Kothen, som i vintras bortflyttade ifrån Petersburg, hvilken nu vore här tjenstgörande. – Hos Judén och Pastor Relander, hvilken sistnämnde böd mig stanna qvar till middagen. Jag betackade mig likväl i dag derföre, emedan jag hade gifvit [i marginalen: 3 v.] Zagel mitt löfte att åter följa med honom ut till Kostiala, såsom jag ock gjorde. E.m. var jag med Zagel gången till Tikkala, hvarifrån vi med unge Jurisch gjorde en båtfärd omkring hela Oravasaari. – Der drack jag 1 glas thé och 2 glas Porter.

D. 27. Reste jag med Zagel till staden, der jag besökte Antell. – Middag hos Relander. – E.m. hos Judén och sedan hos Clowbergs. – Natten tillbragte jag ensam i Zagels stadshus.

D. 28. Klockan före 8 begaf jag mig ombord på ångfartyget Unionen, ditföljd af Judén med dess son. – Intill fartygets afsegling promenad med dem till [namnet otydligt], der Jud. trakterade mig med en sup och smörgåsar. Kl. $\frac{1}{4}$ öfver 9 afseglade ångfartyget ifrån Wiborg. – Till Kronstadt ankommo vi först kl. 10 om aftonen, hvarföre natten tillbragtes der och seglationen till Petersburg sedan fortsattes

D. 29. kl. $6\frac{1}{2}$ om morgonen. Fram straxt efter kl. 9 och uti mitt qvarter kl. 10, der hästarne ifrån Toxowa redan hade väntat öfver en timma uppå mig. – Hos Dr. Gräfe. – Frukost hos fru Brosset. – faren på andra sidan att göra några uppköp och träffa Kapten Dordett. Derifrån hemkommen hörde jag, att Zandt 2 särskilda gånger hade sökt mig, hvarföre jag ännu for till honom och der åt middag med 2 glas Madera. – Först kl. 3 var jag färdig till uppbrott åt Toxowa, dit jag framkom kl. 8 efter att på slutet hafva blifvit något våt igenom en regnskur. På den sista 5te versten uppnådde jag studeranden Europaeus, vandrande framåt till fots med en rensel på ryggen. Jag tog då honom upp brevedid mig och framkom så till Toxowa. – Sofie hade för mig låtit elda badstugan, dit jag ock gick med min reskamrat, emedan jag hade blifvit något våt och i följe deraf såväl hostan lät förspörja sig som ock reumatism i högra

Sid. 328.

foten. – Uti Sofies mening var det tillika en slags purification, för oss ankomne ifrån Petersburg, der Choleran för närvarande herrskar och med tämlig alfvarsamhet, hvarföre hon ock den sista tiden af min bortavaro, sedan tillståndet i Petersburg blifvit här bekant, för mig varit så orolig, att hon ej ens rätt kunnat sofva om nätterna. För min egen del hade tanken på choleran endast om morgonen i dag under seglingen ifrån Kronstadt till

Petersburg något sysselsatt mig, hälst jag kunde af den om bord till passens verifikation ankomne hufvudembetsmannen – en viss Taube, som med mycken artighet adresserade sig till mig och erinrade mig om att hafva förut med mig sammanträffat i Kaukasus – hört att choleran redan ock i Kronstadt utbrutit, så att af 90 insjuknade 30–40 aflidit. Under min vistelse i Petersburg kände jag mig fullkomligen väl, och vid godt mod, så att jag utan all farhåga öfverallt bestyrde mina angelägenheter. Emedlertid måste jag i mitt hjerta hembära den Högste mitt skyldiga tackoffer för att se mig åter vara lyckligen förent med de mima. – Efter badstugan, der hostan mindre besvärade mig än sedan efteråt, 2 koppar thé. – Längre ingen sömn. – Coit. -

D. 30. Om morgonen och öfverhufvud hela f.m. mera dåsig och abgespannt med tungt lif. – Utom några portioner hos Ahlström 2 koppar kaffe. – Om aftonen voro de, äfvensom Lisinka och Europaeus hos oss på thé. – Vid middagen 1 glas Xeres.

Juli 1848.

D. 1. Juli. Lifvet fortfarande trögt efter en orolig sömn. – Med afseende härå en sup brännvin med krusmynta, hvaraf Rådman Antell i Wiborg hade medgifvit mig en flaska på resan. – F.m. vandrade Europaeus vidare åt Himakkala. För att följa honom gjorde jag med andra en lång promenad. – Tidningslektur och e.m. spel med prosten. -

D. 2. Berättades om en bondkvinnas hastiga insjuknande och död i Kaukola by, belägen 9 verst härifrån vid vatten. Efter beskrifningen om hennes sjukdom tyckes det varit Cholera. – En droppsup. – Ett betänkligt fall tilldrog sig på sjelfva prästgården, i det en bonde – föröfrigt en stor fyllbult – som i kyrkan insjuknat, derifrån lidande och dödsblek kom till prästgården, deri farstugan till folkstugan låg på golfvet, vältrande sig af plågor med frost och kramp i lemmarne. Man bød honom varmt thé och på min inrådan en sup med peppar; men han vägrade envist att taga någondera, utan önskade mjölk, hvilket man

Sid. 329.

ändtligen måste gifva honom, sedan man åtminstone uppvärmt den. – Grunden till hans envishet och begär efter mjölk låg väl i hans egen och den nyfikna folkskockens inrotade mening, att han vore förgiftad. Huru dermed ock må hafva förhållit sig, så kom han efter mjölken till uppkastning och började, sedan min hustru berett starka varm senapsdegar, hvilka lades på maggropen och bröst, efterhand något repa sig, så att han efter erhållen communion, ledd af 2^{ne} karlar kunde gå ut igenom porten, hvarpå han lades på en kärra och afsändes till närmaste by på hans hemväg Hiitola. Europaeus återkom oförmodadt ifrån Himakkala der man hade misstänkt honom att vara giftbärare och med qvarhållande af hans

rensel, tvungit honom att återvända hit efter sitt här glömda pass. Efter att med oss hafva ätit middag och druckit kaffe, vandrade han e.m. tillbaka. – I anledning af 1 kopp kaffe och sedan 1 glas thé hos prostens länge ingen sömn. – Coit. -

D. 2. Började genomse Dordets öfversättning af Castréns reserelation och fullända densamma i hvad som på slutet förblifvit ogjordt. – F.m. längre promenad. Dagen varm 17°, hvarför jag ock vågade mig att åter börja simma. Vid middagen 1 ½ glas Xeres. – Till förströelse började jag fortsätta läsningen af Adelungs Culturhistoria. Europaeus återkom och vandrade

D. 4. f.m. vidare åt Keltos. – Jag slöt Castréns relation och började med genomläsningen af Walds nya bearbetning af Mordvinska Grammatikan. – Likaledes slöt jag Adelung och började på med Sir Humpreys Wanduhr af Dickens. – I anseende till regn f.m. ingen simning.

D. 5. En simning. – Vid middagen 1 ½ glas Xeres.

D. 6. I dag blef ingen simning utaf. – Efter gudstjänsten voro vi äfvensom Skottes med sina främmande Statsrådet Trh. [?] med dess fru af Ahlströms budne på kaffe. – Jag drack 2 koppar och 1 glas Madera. Om aftonen voro deremot alla hos oss på thé, hvarvid jag åter drack 1 glas Xeres och 1 d^o thé. -

D. 7. Om morgonen en liten krusmynt sup. – 1 simning. – E.m. en kopp kaffe. -

D. 8. Icke fulla 13° och derföre ingen simning. Vid middagen ½ glas Xeres och 1 kopp kaffe. – Hela e.m. speltes. – Om aftonen ruskig. – Sönnen drömfull och orolig.

D. 9. För tröghet och ruskighet om morgonen en krusmynts sup. – Då Puhilas kom och sade sig vara sinnad att redan i afton fara till staden, så begagnade jag mig af tillfället, till

Sid. 330.

särdeles tillfredsställelse och tröst för Sofie, att skrifva till Böthl. och fråga, huruvida någon session kommer att äga rum i Onsdag och om det blifver för mig nödigt, att fara in eller icke. Tillika rekommenderade jag honom att expediera med posten par bref (till Zagel i Wiborg och Lönnrot i Kajana) att uträtta åtskilliga andra angelägenheter i staden, hvilka utom sessionen blefve ändamålet för den påtänkta resan. – Vid middagen 1 glas Xeres,

emedan jag åt såväl sallat som bär ock bakelser (arme Ritter). E.m. hos Skottes med 1 glas thé. – Sömnen afbruten och drömfull.

D. 10. E.m. en kopp kaffe. -

D. 11. Upp redan kl. 5. – Sofie illamående, så att hon f.m. låg. Puhilas kom och hämtade ifrån staden ett helt paket med böcker och bref, men märkvärdigt nog ingen rad ifrån Böthl. sjelf till svar uppå frågan, om jag skall i morgon komma till staden eller icke. Efter anställd examen med Puhilas blef det troligt, att han af missförstånd vandrat sin väg ifr. B. med det stora paketet, utan att veta afvakta B.s privatbref till mig. Sjelfva Sofie tyckte det således blifva ödets skickelse för mig, att fara till staden, ehuru hon ej kunde uppgifva sin oro för mig. – Tröstande syntes det henne att B.s piga hade yttrat sig för Puh. att i Akademiska huset allt vore friskt och sundt, och att väderleken efter dagligt regn nu tycktes ändra sig, ehuru luften är så kall, att man om morgonen hade endast 8°. – Frusen och ruskig hade jag om morgonen tagit mig en droppsup, druckit extra en hel kopp kaffe och om middagen par glas Xeres. Ej dess mindre fortfor jag e.m. att känna mig trög, ruskig och spänd, hälst jag hela e.m. i stället för att taga mig motion, las de hämtade tidningarne. Om aftonen voro båda ögonen starkt blodsprängda. – Jag lagade allt färdigt till afresan i morgon och hade redan lagt mig, då helt oförmodadt det i dag saknade brefvet ifrån B. ankom med en annan bonde, af innehåll, att jag ingalunda borde fara till staden. Min bortavaro ifrån sessionen ville B. ursäkta och föröfrigt uträtta alla mina kommissioner, så att jag helt lugnt kunde blifva här, utan att onödigtvis begifva mig i faran, såsom han yttrade sig. Naturligtvis fattade jag genast det beslutet att följa B.s råd och erkände i den dubla besynnerliga tillfälligheten med brefvets ankomst ännu i rättan tid ödets egenteliga mening. Sofie blef ock så glad, att hennes hufvudsakligen af oro härstammande hufvudverk genast

Sid. 331.

försvann. – Länge ingen sömn. – Coit. -

D. 12. Puhilas som ankom, såsom han var beställd, redan kl. ½ till 5, hvarigenom jag uppväckts och uppsteg korr derefter och sedan förblef upp. – Puh. fick åter fara hem, hvarmed äfven han var nöjdare. F.m. med de mina flera timmar i det fria på Pontus, der man drack kaffe och jag förelas Dickens roman. Efterhand anfölls jag dock af allt större heshet, som blef än större e.m. och mot aftonen, ehuru jag i dag haft yllestrumpor uppå, min tjocka friserrock och en yllelapp på bröstet. Jag drack derföre 2 koppar Millifolii thé med honing, nyttjande dessutom honing smält med ingefära och lade mig med yllestrumpor på fötterna.

D. 13. Upp kl. 5 ½. Mitt tillstånd vida bättre ehuru hesheten ej var alldeles försvunnen. Till denna bättring bidrog väl ock den i dag vackrare väderleken, som ock förmådde mig att med de mina deltaga i en utfärd till byarne Särki och Waarakkala, som företogs af Lisinka och Rodes. – Endast Ahlströms fru och Prosten hem. Den föregående att skriffta, sedan han just hemkom ifrån en färd om natten till en Cholerapatient. Redan tredje natten å rad var detta fallet och deraf att slutas huru Choleraan håller på att utbreda sig. Just i Särkis by, som vi passerade, äro 2 personer i ett och samma hus döda i den sjukdomen och derstädes det första exemplet att flera af samma hus och familj aflidit deruti. De andra fallen hafva hittills varit med enskilda i olika byar och alla hafva vetterligen kommit från Petersburg med undantag af det första offret med en qvinna, om hvilken man ej känner, huru hon fått sjukdomen. – Förtärande af smör och bröd samt halvesur mjölk i Waarakkala extra förökade min mage redan sedan i förgår bemerkbara tröghet att smälta maten.

D. 14. Upp redan före kl. 4. – Hesheten fortfarande. Då derjemte torr hosta nästan mer än förr började ansätta mig, så begagnade jag i dag e.m. tillfället att försöka badstuga, der jag lät i hettan bada mig och dugtigt transpirerade, hvarefter jag lade mig tidigare 2 koppar thé. – Dessutom förut 1 kaffe.

D. 15. Upp kl. 4. – Hesheten tämligen försvunnen men i dess ställe snufva och hosta, af hvilka den sednare mer och mer öfvervägande. – E.m. 2 koppar kaffe på Pontus, dit vi ock hade budit grannarne och Skottes med deras främmande,

D. 16. Upp kl. 5 ½. – E.m. en kopp kaffe. – Oaktadt fortfarande bruk af honing med ingefära varade hostan äfven i dag och förorsakade till och med någon ömhet. Rodes foro mot aftonen bort. – För att följa dem deltog jag i en längre promenad.

Sid. 332.

D. 17. Vaknade kl. 7 ½ och uppsteg ½ timma derefter. – F.m. särdeles trög och sömnig, hvarföre jag gjorde en liten promenad. – E.m. på Pontus. – Retelsen till torr hosta fortfarande om dagen. – Om natten hade jag ett svårt och länge uthållande anfall. – Talglappen på bröstet. -

D. 18. Upp kl. ½ till 6. – Ifrån staden fick jag Barthrams bröstthé och lakritsrot, som jag beställt i förseende i stället för stång. – Gjorde försök med båda medlen. – E.m. en half kopp kaffe. Natten aflopp lugnt. -

D. 19. Upp kl. ½ till 7. – F.m. för Saras namsdags skuld i kopp kaffe. – Då hostan ännu ej alldeles lemnat mig, så smordes till natten fotsulorna med uppvärmd talg och ullstrumpor pådrogos.

D. 20. Upp kl. ½ till 5. – Besök af Pastor Merselius och e.m. Pastor Schröder. F.m. en kopp kaffe. – E.m. på andra sidan med cickorie, hvarefter åter svårare anfall af hostan. – Till och med natten var ej alldeles fri. -

D. 21. Börjades med någon hosta; dock tycktes slemmet liksom börja att något lösa sig. – Med Sofie besök hos fru Jahnsen, som följde oss till Hepojärvi, der jag ville öfverantvarda Puhilas bref till staden, dit jag förmodade, att han skulle resa efter vanligheten i afton. Han träffades likväl icke hem och skall redan i går aftons kommit ifrån staden. Gången var således fåfång; men gaf en dugtig motion. – I dag sedan min återkomst den första varma dagen. Ända till 14° i skuggan. – Efter middagen täml. trög och sömnaktig. – Om aftonen i kopp thé med smörgåsar. – Om natten häftigt anfall af hosta med uppkastande af segt grynigt slem, hvarefter jag

D. 22. kom upp först emot kl. 8. – Väderleken slog sig igen till regn. – Om aftonen i badstugan. – Drömfull sömn men utan hosta. -

D. 23. Upp först kl. 6, ehuru längre tid vaken. Tungt hufvud. – Obetydl. hosta, men i dess ställe litet ondt i halsen. – Före middagen en liten krusmynts sup och efter den en kopp kaffe. – Drömfull sömn. -

D. 24. Upp ½ till efter nästan en timmas vakande. – Trögt lif. – F.m. hos fru Ahlstr. en kopp kaffe. – Vid middagen 1–2 glas Madera. – Två gånger promenad ned till höslåttern. – I dag har jag slutat min öfversättning af runorna och ånyo vidtagit Walds Mordvinska Mss.

D. 25. Förskräckligen obstrueradt lif, så att jag med möda kunde ändtligen förrätta mitt nödtröft. – F.m. besök af Jahnsens. – I anledning deraf en kopp kaffe. – Om aft. Coit. – Afbruten och drömfull sömn med stickningar i hufvudet.

D. 26. Upp kl. ½ till 7. – Besök af Studeranden Lantz, hvars bekant-

skap jag hade gjort på återresan ifrån Wiborg sjöledes. Med honom och hans bröder gjorde jag sedan en lång promenad, hvarefter vi trakterades med kaffe af fru Ahlstr. I dag har jag slutat föreläsningen af Mrs. Humphreys Wanduhr. -

D. 27. Upp först inemot 7. – Vid 16 ¼° simning, först den 10 i denna sommar. – F.m. en kopp kaffe. – Expedierade bref till Böhthlingk och genom honom till Wulfert i Helsingfors och till Zandt. – Drömfull sömn.

D. 28. Upp kl. 5 ½. – Promenad och en simning. – Jag började läsa zur Unterhaltung Schwartswälder Dorfgeschichten. – E.m. tung och trög oaktadt några promenader till höängen. – Drömfull sömn. -

D. 29. 1 simning. Vid middagen 1 glas Madera och 1 kopp kaffe.

D. 30. Upp kl. 5 ½. En af oss mycket välkänd bondflicka, som nyligen blifvit gift till Koivukylä, hade tills i dag budit oss till sig, i fall väderleken vore gynnande, den tycktes ock om morgonen först vara det, hvarföre vi också f.m. begåfvo oss åstad att vandra dit; men redan då blefvo vi öfverraskade af regn, för hvilket vi räddade oss uti en vid vägen liggande bondgård, der vi vid en eldbrasa torrskade våra kläder och sedan fortsatte vandringen till målet. Vi befunno oss i en liten trång och af små fenster svagt upplyst stuga, der den unga svärdottern, som budit oss, ensam var hemma och beskärmade sig öfver att alla andra och deribland äfven hennes man voro gångna till kyrkan. Hon sprang hit och dit dels att göra sin toilett, dels i andra bestyr, medan vi fingo sitta der i stugan och längledas, ehuru vi å andra sidan åtminstone hade den trösten, att se oss skyddade för ett nytt starkt regn. Ändtligen kommo efterhand gårdsboerne och deribland den egenteliga gårdsvärdinnan hem, endast värden syntes ej till. Det började lida till middagen och man lofvade oss åtminstone på vår begäran häst och kärra hem. Men ock med deras hämtande drog det länge ut. Jag begaf mig förut tillbaka till fots, men blef på vägen genomblött af nytt åskregn med hagel, så att jag genast måste ömsa kläder. Lyckligare voro de andra, hvilka åkte hem och just hunno undan en ny och än häftigare regnskur, som sedan nedföll. – Vid middagen, som i dag ej hade föregåtts af någon frukost, en liten krusmyntsop och 2 goda glas Madera. Naturligtvis kom det till ingen simning; den ersattes af det kalla badet på den olyckliga promenaden.

Sid. 334.

D. 31. Upp först kl. 7. – Något mer hosta. E.m. en kopp kaffe. – Coit. – Långt vakande.

Augusti 1848.

D. 1. Aug. Upp inemot kl. 7. – Skön dag med 16 ½ °. En simning. Vid middagen 2 glas Madera. -

D. 2. Upp kl. 6. – Mulen och regnig väderlek och därför ingen simning. – Vid middagen 1 glas Madera. – Expedierade bref till Relander i Wiborg, Fuss och Köppen. Drömfull sömn.
-

D. 3. Upp först kl. 7. – 14de simningen jemte dusch. F.m. ock en kopp kaffe. Också e. m. en d^o. – Om aftonen i st. för thé 1 tallrik hallon med mjölk. – Mycket orolig och drömfull sömn. -

D. 4. Upp kl. 6 ½. – F.m. en liten krusmyntsups. – Vacker dag och därför simning med dusch. Vid middagen 1 ½ glas Madera. – Om aftonen hallon. – Drömfull sömn.

D. 5. Upp först kl. 7 1¼. – Vid middagen 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Lade mig på försök, utan att förtära om aftonen något och hälst jag e. m. kände mig just pigg. Icke destomindre sömnen drömfull och

D. 6. om morgonen till och med pollution, hvaraf jag vaknade och sedan ännu slumrade i en halfdvala intill kl. 6 ½. – I anseende till regnaktighet ingen simning. – Vid middagen 1 ½ glas Madera. – Dålig sömn med vakande.

D. 7. Upp redan kl. 5. – Skön dag för första gången 2 simningar, den ena med dusch. – Derföre redan vid frukosten en liten Krusmyntsups. – E.m. var jag att rida med fröken Skotte och min dotter Bertha. – Roligare sömn. -

D. 8. Upp kl. 6. – Åter simningar jemte dusch båda gångerna. Vid middagen 2 glas Madera. – Coit. -

D. 9. Upp först kl. 7 – och 2 simningar med dusch. Före frukosten en liten krusmyntsups och vid middagen 2 glas portvin. – Sedan på andra sidan trakterades den ifrån staden ankomne gamle Gepfert ännu med ett d:o.

D. 10. Upp såsom i går. – F.m. en kopp kaffe. – För regn skuld blott 1 simning och dusch. – E.m. med Sofie och min äldsta dotter bjuden på thé till Pastor Beses svärson handlanden Jansen. – Der 1 kopp kaffe, 1 d^o thé, öfver 1 glas grogg och qvällsvard med 1 glas rödt vin och 1 d^o Madera. – Af de öfriga alla budne, endast Lisinka med oss. – Åter hem

D. 11. först kl. 2 om morgonen och upp kl. 6 ½. – För att afhjelpa ruskigheten kaffe om morgonen i stället för kakaovello. – Efter simningen en dugtig sup med malörtsextrakt och efter frukosten åter 1 kopp kaffe. – öfverhufvud 2 simningar men 1 dusch. Vid middagen 1 glas portvin. – Jag slöt i dag utlåtandet öfver Walds Ms. -

D. 12. Upp först kl. 8 efter en drömfull sömn. – Ock 2 simningar, den ena med dusch. – Vid middagen 1 glas Portvin. – Slöt läsningen af Auerbachs Dorfgeschichten.

Sid. 335.

Mycket drömfull och afbruten sömn.

D. 13. Upp kl. 7 ½. – Före frukosten en liten Krusmynt sup. – För regns skuld blott en simning jemte dusch. – Vid middagen 2 glas Portvin. – E.m. på andra sidan ett stycke Malva – Vilda drömmar.

D. 14. Kl. 7. – I anseende till regn blott en enda simning och det utan dusch. Vid middagen 1 glas Port. och efter det 1 kopp kaffe. – Jag började i dag till förströelse föreläsa Svenska folksagor och äfventyr af Hylten-Cavallius och Stephens 1^a delen. Dessutom har jag i dessa dagar arbetat på utkast till reglerande av Svenska Kyrkans i Petersburg skolverk. – Om aftonen 1 glas nyssmjölkad mjölk med bröd i st. för thé. – I dag har jag tidtals haft stickningar i vänstra handen. – Drömfull sömn, men lugnare än den förra natten.

D. 15. Också endast en simning med dusch och dermed ändtligen åtminstone 30. – Vid middagen 1 ½ glas Port, och sedan 1 kopp kaffe, samt om aftonen 2 koppar svagt thé. – I dag har jag åter varit mera besvärad af hosta och slem. – Slutade det i går nämnda utkast arbetet, så vidt ett sådant känn uppsättas. -

D. 16. Upp kl. 6 ½. – Vid 10° ej att tänka på någon simning. Sedan märkvärdigt nog stark åska och blixn samt regn. – Vid frukosten en krusmyntsup och vid middagen 1 glas Portvin. – Äfven i dag har jag varit besvärad af hackhosta.

D. 17. Kl. ½ till 6 reste jag något nervkurerad till staden. – Der besök af Zandt. – Efter sessionen expedierade bref till Lawonius i Stockholm med Nota för Fägerstenska bokauktionen. – Frukost och middag hos Böhthlingk. – Vid den sednare 2 glas Johannisberger. – Besökte Brosset. – Afreste kl. 6, hemkom kl. 11. – 3 koppar thé. -

D. 18. Upp kl. emot 6. – Något hosta med slemafgång. Ett fel att jag vid ett besök hos Jansen om morgonen drack 1 större glas Madera. – Så mycket mera tungt bröst hela dagen, hvarföre jag ej heller vågade på någon simning, hälst temperaturen, oakadt uppehållsvädret och solsken, knappt uppgick till 13°. – Vid middagen 1 ½ glas Portvin. – För hostan förtärde jag en hel stång mok [?].

D. 19. Upp kl. 7 ¼. – Hesheten fortfor, men mindre hosta. F.m. en kopp kaffe. – Före middagen åska med särdeles stora hagel. -

D. 20. Upp kl. 5. – Före frukosten en krusmynts sup och efter 1 kopp kaffe. - Oakadt fortfarande heshet och tyngd i bröstet vågade jag mig i förliten på den varmare väderleken 16, åter att simma och taga derjemte en dugtig dusch. – Väl väckte det omedelbart en häftig hosta; men efteråt sporde jag litet deraf och äfven hesheten började försvinna. – Vid midd. 1 ½ glas Portvin. – I dag har jag förfullständigt utkastat till Svenska skolan med projekt till en Instruction för Inspektorn

Sid. 336.

Om aftonen ingen sömn. – Coit. – Insomnade först kl. efter 1. – Hufvudsakl. lärer detta kommit af 2 par glas vatten, som jag om aftonen drack med socker. – Redan förut har husets särdeles tunga brunnsvatten yttrat flera gånger på mig en sådan verkan. – Upp kl. 7. – Tungrodd men utan särdeles hosta. -

D. 21. Ytterst herrlig och varm dag och derföre 2 simningar med dugtiga duscher. – Vid frukosten en krusmynts sup. – F.m. ännu 2 koppar kaffe på Pontus, dit Mams. Gepfert hade budit äfven oss. – Vid middagen 1 glas Portvin. -

D. 22. Upp redan kl. 5. – 1 simning utan dusch. Vid frukosten i dag en krusmynts sup och 2 glas Portvin. – Efteråt en kopp kaffe. – Kl. 2 afreste jag till staden och for sedan efter aftal till Zandt till en skolkommittékönferens. Der hårdt anfall af hosta med ömhet i bröstet. Jag förblef der ock öfver natten. -

D. 23. Expedierade med posten bref till Lönnroth i Kajana samt Gottlund och Wulfert i Helsingfors. Uti konferensen uppläste jag fragmentariskt min långa rapport om Walds Ms. Jag öfverraskades genom val till ledamot i Kommittéen, hvartill jag med undantag af min egen erhöjll alla rösterna. Efteråt erfor jag, att detta val hade varit nästan en allmän öfverenskommelse och att F. varit särdeles angelägen om att just få mig vald. Å de andras sida är välviljan ej att misskännas, hvarföre jag ock offentligen förklarade min erkänsla för förtroendet, men anförde mig af konsideration af min hälsa ej utan betänkande kunna antaga kallelsen isynnerhet då jag därigenom blifver bunden för hela sommaren, att 2 gånger i veckan vara i staden. Ifrån flera sidor yrkade man dock uppå, att jag skulle antaga valet; den större rörelse hvartill jag derigenom blifver tvungen, skall äfven för min hälsa vara bra. F. skyndade att öfvergå till annat, och tog saken för gifven, samt tröstade mig efteråt med att jag i Committéen skulle finna gewannte Kolleger. Wenn sie mir raten zu gewandt sind, invände jag. Han tillade då, att de derjemte vore "rechtlich". Gud gifve! – I alla fall om jag också undgår obehagligheter och förargelser – hvad knapt är tänkbart, om jag ej vill blifva en passiv jabroder så blifver jag fastbunden vid Petersburg, så att jag ej kan företaga mig några resor och icke ens öfver sommaren bo långt ifrån Petersburg. – Och ändock utgör hela lönen endast 800 Rubel B^o, hvaraf för den närmare lantvistelsen och de täta resorna till staden en ansenlig summa kommer att afgå. – Såsom jag före Conferensen hos Br. ätit en – ehuru ej alldeles frossande frukost, så drack jag hos Böthl. endast vatten med vin och återreste kl. 3 till Toxowa. – På vägen hade jag skoftals litet regn, lyckligtvis utan att blifva våt på kroppen. Min mage kändes dock redan på vägen mycket obehagligt spänd, hvarföre jag vid framkomsten före middagen tog mig en dugtig krusmyntsop och drack 2 glas Portvin. Sömmen mycket afbruten. Väl led jag hvarken om aftonen eller natten af hosta, men bröstet kändes tungt och liksom omspändt

Sid. 337.

D. 24. Vaken redan kl. 4, hvarpå jag snart derefter uppsteg. – Än fortfarande kände jag först både mage och bröst svårt spända. – Efterhand började dock denna känsla försvinna. – Till frukosten en liten sup. F.m. en kopp rågkaffe utöfver det rigtiga om morgonen. -

D. 25. Tämligen återställd, ehuru en viss tyngd ännu fortfar. Då emedlertid de af Pastor Merselius lofvade hästar och equipager ankommo för att afhämta Jansens och oss till Woless, så afreste jag dit jemte Sofie kl. 10. – Der hängaf jag mig, ehuru med försigtighet, åt alla utsökta njutningar, som ett så förmöget hus erböd. – Först kl. 1 till sängs. – Coit. -

D. 26. F.m. en lång spatsergång. – Efter middagen hvarvid flera glas Champanj och kaffe återreste jag med Sofie till Toxowa, medan Jansens kvarstannade. – Hem vid dagsättningen.

D. 27. Om morg. något ruskig. – Vid frukosten en liten sup. Vid middagen 2 glas Port. och en kopp kaffe. – Mycket drömfull sömn. -

D. 28. Efter att sedan i går hafva igenomläst Anjala-förbundet af Malmanen vidtog jag mina Livica. – Fruntimren f.m. bjudne på kaffe. – Dervid 1 kopp åter. äfvensom efter middagen, hvarvid 2 glas Rödt vin. – Om aftonen hallonthé. -

D. 29. Efter flere gånger och långt vakande upp kl. mot 7. – Vid frukosten en liten sup och middagen 1 ½ glas Portvin. -

D. 30. Upp kl. 5 ½. – Solsken och 14° värme förmådde mig att försöka en dusch i stranden för att åtminstone sålunda bringa antalet af rekreationer hälst till 35. – Omedelbart medförde den ock icke ens någon hosta, såsom vanl. simningarne. Tvärtom bekom det mig mycket väl. Två midd. en liten sup och efter en kopp kaffe. -

D. 31. Coit. – Ingen sömn åter förrän emot kl. 4. Dertill bidrog ock att Sofie kallades tvärt öfver till fru A., hvars tid började stunda. Hon framfödde och e.m. kl. 6 en dotter. F.m. ännu en 3^e kopp kaffe. – Herrlig klar dag, ehuru såsom vanl. med stark blåst. Jag tog mig åter en dusch. – Såsom i går om aftonen, kändes ock nu, men redan vid middagen en stor törst, så att jag drack mina 3 glas Portvin med vatten.

September 1848.

D. 1. Sept. Upp kl. 5. – Redan om morg. till den nyföddas välgång trakterades jag med Prosten af A. med 1 glas Madera, som på nykter mage mindre väl bekom. – 1 dugtig dusch. – Vid middagen 1 sup och mot aftonen hos A. 1 kopp kaffe. -

D. 2. Upp kl. 6. – Också i dag en stark dusch. – Vid middagen en liten sup.-

D. 3. Upp kl. 5. – För regn och ruskigt väder ingen dusch. E.m. en kopp kaffe.

D. 4. Dto i gryningen redan före kl. 4. – Vädret klart men med stark och kall vind, så att endast 8°. – Derföre ingen dusch. – Före middag en sup och efter 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 glas nyssmjölkad mjölk med bröd. – Drömfull och orolig sömn.

D. 5. Upp kl. 5 $\frac{3}{4}$. – Efter en frukostmiddag med 1 kopp kaffe, afreste jag kl. 2 till staden, der jag efter 1 kopp starkt thé vid ankomsten hos Böthl. begaf mig till Zandt, hos

Sid. 338.

hvilken jag redan fann kyrkorådet församladt. – Jag drack der ännu 1 glas thé, blef der öfver natten, men kom sent till sängs och först efter midnatten till sömn, hvilken ock blef drömfull och orolig.

D. 6. Upp redan före 5. – Besökte Dordet och Alander. – Frukost hos Böthl. – Kl. $\frac{1}{2}$ 3 bröt jag åter upp till Toxowa, dit jag återkom kl. $\frac{1}{2}$ till 8. – Vid den sena middagen en liten sup och 2 glas portvin. -

D. 7. Upp kl. 5 med liten hufvudverk, men som försvann. Skön dag med 12° värme. – Jag tog derföre åter en dusch, hälst jag f.m. började känna mig ju längre, ju trögare och sömnigare. – Denna känsla inställde sig likväl om aftonen åter i förökad grad. – Sömmen drömfull.

D. 8. Upp kl. $\frac{1}{2}$ till 6. – Af fruktan för hotande regn ingen dusch. – Vid middagen 1 $\frac{1}{2}$ glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Coit. -

D. 9. Upp kl. 6. – Väntade hela morgonen på att Puhilas skulle komma för att efter beställning till staden transportera det redan i går afton inpackade fortepianot. Han syntes ej. – En förargelse så mycket större, som dagen fortfor att förblifva utan regn. Värmen gick ända till 13° och jag tog derföre åter en dusch. Öfverhufvud den 40de om man inberäknar simningarne ifrån första början. – Derefter en krusmynts sup till middagen, den sista af den ifrån Wiborg medhämtade präservativflaskan. – Om aftonen började det ändtligen att smått regna och Puh. ankom för att föra fortepianot till en början till sitt hem. Den mulna himmelen om morgonen och fruktan för regn hade varit orsaken till att han så snöpligen förpassat en hel dag. – Men han hade ju om han var så osäker om väderleken, redan då lika så gerna hälst på försök kunnat begifva sig hit för att föra instrumentet, om ej längre, så, i fall af regn, till sig sjelf! – Då vi redan lagt oss – min hustru uppå sjelfva lådan – så måste lådan ännu tills vidare här qvarstanna. – Gemena drömmar och skoftals regn hela natten.

D. 10. Upp före dager. – Efter gudstjänsten expedierades fortepianolådan till Hepojärvi för att i morgon föras till staden. – Väderleken klarnade sedan, ända till 13°, hvarföre åter en dusch oaktadt den häftiga blåsten. – Vid midd. 4 glas Portvin.

D. 11. Upp kl. $\frac{1}{2}$ till 6. – I byn ännu en 3^e kopp kaffe. – Utom dusch försökte jag till och med simma, hvaraf dock hostan retades. Vid midd 2 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen åt jag en tallrik surmjölk. – Högst orolig och drömfull sömn.

D. 12. Upp först kl. 6. – Slöt de Svenska folksagorna. – Dagen först i början så skön och varm med 15°, att jag redan före frukosten tog en dusch. Men dervid måste det ock förblifva; ty sedan uppstod fortfarande regn. [i marginalen: Det var den sista och 43^e i år]. Vid middagen 2 glas Portvin och efter en kopp kaffe. -

Sid. 339.

D. 13. Upp kl. 5. – Frukostmiddag hos Skottes med en liten sup, 3 glas Madera och en kopp kaffe. – Kl. $\frac{1}{2}$ till 3 afreste vi till staden, dit vi ankommo kl. $\frac{1}{2}$ till 9 om aftonen. – Först efter 11 till sängs. – Mycket drömfull sömn. -

D. 14. Upp kl. 5. – Vid frukosten 2 glas Portvin och e.m. en kopp kaffe.

D. 15. Upp kl. 6. – Hos Fuss, som följde mig till Committéen hvars session jag för första gången i dag bivistade i egenskap af nyvald ledamot. – Efteråt på bihliotheket. – I anseende till stor dåsigheit i hufvudet e.m. 1 $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. Om aftonen hos Engelhardt och Dr. Gräfes, så att jag först emot kl. 11 kom till söms. – Coit. -

D. 16. Upp kl. 6 $\frac{1}{4}$. – Tillställde Fuss mitt utlåtande om införandet af Tscherkessisk språkundervisning uti 2 Gymnasier uti Ciskaukasien. – I tryckeriet. Begynnades med insättningen af nya fönsterramar.

D. 17. Upp kl. 5 $\frac{1}{4}$. – F.m. hos Böthlingk. – Vid frukosten $\frac{1}{2}$ glas Portvin. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen liten promenad. -

D. 18. Upp såsom i går. – Expedierade till Bokhandlaren Kymmel i Riga 14 Rubel silfver för böcker, samt till Kopenhagen genom Kansliet 4 Exemplar af min Ossetiska afhandling med bref till Rafn. – Hos Böthlingk. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen åter hos Böthl. Der 2 koppar thé och sedan ännu hem 1 kopp bröstthé. -

D. 19. Upp kl. 6 $\frac{1}{2}$. – Aflemnade i Kansliet ett pakett med bref till Lawonius i Stockholm med 6 Exemplar af min Ossetiska afhandling. – På bibliotheket. E.m. en kopp kaffe.

D. 20. Expedierade bref till Zagel och A. Relander i Wiborg. Besök af Blum och Radlof. – Vid midd. 1 ½ glas portvin. Större hosta än vanligt. – Om aftonen hos Bros. hvarifrån jag dock snart hemkallades i anseende till besök af Europaeus och Pastor Ålander.

D. 21. Utom i tryckeriet hela dagen hem. – Både vid frukost och middag 1 glas Portvin. – Om aftonen med Bertha hos Frähn. Der thé med grädde och rum. Sedan om natten anfall af hosta.

D. 22. Värre vid uppstigandet kl. 5 ½. – Hos Brosset. – Aflemnade i Kansliet ett paket att expedieras till Quatremère med ett exemplar af min Ossetiska afhandling. – F.m. 1 kopp kaffe. -

D. 23. Upp redan i skymningen väckt genom Berthas förfärliga hosta. I allmänhet äro nu alla barn med undantag af Fredrika angripna deraf, de äldsta värst. Det kan ej heller vara annorlunda vid det beständiga draget i kvarteret då man under en hel veckas tid ännu ej hunnit att insätta de nya fensterramarne. Sedan jag i går klagat deröfver hos Architekten, inställde sig arbetarne äntligen i dag åter, sedan de ifrån Måndagen ej hade visat sig. – Utom par gånger hem hela dagen.

D. 24. Upp såsom i går. – Äntligen kom fortepianot upp och en hylla öfverflyttades i det nya kabinettet; men fenstren fortforo att blifva in statu quo. -

D. 25. Äfven tidigt upp. – Fenstren kommo äntligen in. – Om aftonen hos Dr. Gr. för att rådgöra om den hos barnen

Sid. 340.

allt mer öfverhandtagande hostan, som uppenbarligen är kikhosta. – Jag drack der 3 glas thé, 2 med grädde och 1 med rödt vin. – Tillfölje deraf ingen sömn förrän efter midnatten. – Coit. -

D. 26. Upp ½ till 7. – Öfverflyttade till mitt nya Kabinett. – Besök af Kunik, som på Hamels vägnar böd mig med Sofie och Bertha på ostronkalas till Akademikern Brandt. Dr. Gräfe förordnade barnen Aspfoelida och belladonna plåster på bröstet, och droppar. – Om aftonen ensam hos Brandt. Utom 2 koppar thé endast ett ostron på försök, för andra gången i min lefnad. Blifver ock den sista. I stället för att finna deruti någon vällust, äklade mig den smörjan. Jag åt litet smör och bröd samt ost, men drack 3 glas Chablis och 2 Champagne. – Hem och till sängs kl. 11.

D. 27. Hos Fuss. – Om aftonen en liten promenad. – Sedan hos Brosset. – Dålig och ofta afbruten sömn. -

D. 28. och följande hela dagen mest hem sysselsatt med kvarterets iordningsättande å min sida genom hyllornas transllokation och böckernas provisoriska återuppsättande. –

Oktober 1848.

D. 1. Oct. Ett falskt rykte om Uwarofs återkomst förmådde mig att fara för att göra honom min uppvaktning. – Grefve A. var icke heller än återkommen ifrån Finnland, Furst Dondukof-Korsakof åter utfaren, så att jag af hela min expedition ingen annan nytta hade än rörelse i den fria luften, under den behagligaste väderlek. – Besök af Dr. Gräfe. – Till middagen Nordvik. – 1 Kopp kaffe. – Om aftonen besök af Böhlingk och Dr. Crusell. – NB. I dag insattes de sista dubbla fönstren, så att vi nu åtminstone i det hänseendet äntligen nu äro i ordning. -

D. 2. Hos Siréns och Zandt. – Hos Lantz betalte jag mina 2 sista tyska bokräkningar. – Vid frukosten 1 glas och vid middagen 2 d^o portvin. – Om aftonen ärnade jag mig till Akademikern Gräfe, men han ännu icke i staden.

D. 3. Expedierade bref till Castrén och Wiedemann i Rewal. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Frähn. Der rum till gräddan med thé och derefter drömfull sömn. – Coit. -

D. 4. Aflemnade till Schlyter för att i lördag med Murtaja afgå till Blomqvist ett paket innehållande de hittills af de löpande tomerna utkomna numrorna af Bulletin för Universitets-bibliotheket, 9 exemplar af min Ossetiska afhandling och ett bref till Rabbe. – Besök af Brosset. – Om aftonen i Geografiska sällskapets sammanträde.

D. 5. Besök af Prawdivin. – Hela dagen hem. – Drömfull sömn.

D. 6. Om aftonen hos Fr. Wulfert. – NB. expedierade bref till Blomqvist med posten. – Vid frukosten 1 glas vin – E.m. en kopp kaffe.

D. 7. Hela dagen hem. – Först kl. 11 till sängs. Kikhostan allt fortfarande hos barnen. – Sednast har ock Fredrika börjat blifva särdeles starkt angripen deraf. Genom hennes täta paroxysmer

Sid. 341.

blef sömnen i natt ofta afbruten och

d. 8. steg jag upp redan kl. 4. – E.m. en kopp kaffe. Jag fick äntligen min

D. 9. nya hylla färdig och började därför omställa mitt bibliotek.

D. 10. Besök af Zandt. – Om aftonen hos Bernhardi, som följde mig hem och hos oss drack thé. – Kikhostan hos barnen fortfar, starkast för närvarande hos Fredrique. -

D. 11. Middag hos Zandt med en sup, 3 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Ifrån Skolkommittéen dersammanstädes kom jag hem först kl. 11 ½.

D. 12. Besök af Finnander med dess Fru och sedan Freitag. – Sjelf var jag hela dagen hem sysselsatt med mina böckers omställning, äfvensom gårdagen. – Drömfull sömn. NB. Fredrikas tillstånd tyckes blifva allt värre och egendomligare i så måtto att hon förlorat ock appetiten. -

D. 14. Hela dagen hem. – Besök af Tawaststjerna och Crusell. -

D. 15. D^o d^o. Om aftonen åter besök af Crusell. -

D. 16. D^o d^o Besök af Böhlingk och om aftonen af Nordmann.

D. 17. Efter Committéesessionen faren att träffa Parfeneck förgäfves.

D. 18. Om aftonen besök af Böhlingk.

B. 19. Hela dagen hem utom i sessionen. – Om aftonen besök af Zandt.

D. 20. Äfvenså. – Besök af Puhilas, som åter bad om en ny skuld. – Då jag icke ens har den utsigten, att, om jag ock lefver, i nästa sommar kunna bo i Toxowa och få skulden betalt

genom stadsresorna, såsom den nästföregående, hvilken tvärt emot löfte på 4 R. silfver när endast derigenom blef ändtligen liquiderad, så gaf jag honom endast 3 Rubel silfver – en summa som han åtminstone lättare kan betala, eller ock jag i vidrigt fall uppoffra. -

D. 21. Jag blef ändtligen färdig med mitt bibliotek och rummen sattes i slutlig ordning. Derföre förmidd. hos Böthl. som redan förut uppmanat mig att öfvervara någon af hans undersökningar om Tatariskans uttal igenom vårt tryckeris tatariska sättare. – Der drack jag till de 2 kopparna rhum om morgonen ännu 2 koppar kaffe. – Sednare i tryckeriet eller hos Bernardi. – Om aftonen hos Dr. Gräfe. – Der 2 glas thé, dels med grädda, dels med rum. – Coit. – Sömn först emot midnatten. -

D. 22. Dr Graefe för 4de gången. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Akademikern Gräfe. – Mycket drömfull sömn. -

D. 23. F.m. faren till Grefve Armf. förgäfves, då han i anseende till postdag ej tog emot. – Vid 1° värma visade sig i dag för första gången snöslag. – Vid midd. 1 glas Portvin. – Om aftonen hos Frähns. – När jag kom derifrån hem, fann jag min hustru plötsligen insjuknad och klagande öfver häftig verk på flera ställen i kroppen och isynnerhet in i barmen, jemte ytterlig frossa. Långvariga gnidningar med kamfertolja, fläderthé och litet uppvärmdt portvin och rum samt påföljande uppkastning medförde

Sid. 342.

efterhand lindring, svettning och ändtligen sömn. -

D. 24. Gudi lof bättre, ehuru hufvudverk qvarstod. De öfriga gåriga verkarna hade koncentrerat sig till en lokal verk i högra sidan. – Aflemnade i Kansliet ett pakett till Leop. Voss med 2 exemplar af min Ossetiska afhandling för det Tyska Orientaliska sällskapet och för Professor Pott i Halle. – Efter Kommitéessionen hos Schmaltz. – Vid middagen 1 glas Portvin. – Mot aftonen skickade jag efter Dr. Gräfe, som förskref ett recept åt Sofie. – Besök af Hamel och Zandt. -

D. 25. Dr. Gräfes 6te besök. – Expedierade bref till Gustaf. Oförmodadt besök af Grefve Armfeldt. – Om aftonen hos Böthlingk.

D. 26. Dr. Gräfe för 7de gången. – Sofie åter på benen. – F.m. faren till Grefve Armf., hvilken jag ock anträffade. – Honom gaf jag ett exemplar af mina Ossetiska studier. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Zandt. -

D. 27. Besök af kapellanen Hornborg i Nykyrka, som hämtade mig ett bref ifrån Hipping och fick af mig till honom på en tid Björners Kämpadater och första delen af Tatinjefs historia. – Honom till sällskap drack jag 1 glas Portvin, men som ej särdeles tycktes bekomma mig, hvarföre jag med Sofie gjorde en promenad i affärer. – Vid middagen än 1 glas Port. och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besökte jag Nordenheim och drack åter utom 2 stora koppar thé 2 glas Petusch. – Hem först $\frac{1}{2}$ till 11.

D. 28. Vid frukosten 1 glas Port. och före middagen 1 sup. – Om aftonen besök af Kunik. -

D. 29. Dr. Gr.s 8de besök. – Besök af Böethlingk. Vid middagen 1 glas Mallaga. Ehuru jag lade mig kl. 10 $\frac{1}{2}$, fick jag ej sömn förrän mot midnatten. -

D. 30. Vid frukosten en liten sup och dagen till heder e.m. 1 kopp kaffe. – Hela dagen hem. -

D. 31. Åter vid frukosten en liten sup. – Vid middagen 2 glas Portvin. – Om aftonen besök af Sirén med dess dotter. – Sömn först omkring midnatten efter mer än 1 timmas vakande. -

November 1848.

D. 1. Nov. Besök af Europaeus, som hos oss åt frukost. Dervid 1 glas portvin och 1 kopp kaffe. – Jag skickade med honom till Helsingfors Castréns sednaste reserelation och de sednaste Numrorna af Bulletinen. – Sednare besök af fru Fuss. – Om aftonen hos Böhlingk. -

D. 2. Besök af Grevenius och Europaeus. – Vid middagen en liten sup och 1 kopp kaffe. – Utom en liten gång hela dagen hem. Om aftonen besök af Zandt. – Till sängs väl kl. 10 $\frac{1}{2}$, men sömn först långt efter midnatten.

D. 3. vid frukosten 1 glas Portvin. – Faren för att uppvakta Ministern hvilken jag öfverlemnade 1 exemplar af mina Ossetischen Studien. – Jag mottogs väl nådigt och fick till och med sitta. Om aftonen Kyrkorådets session hos Zandt.

D. 4. Vid frukosten en liten sup. – Besök af Bernhardi. – Föröfrigt hela dagen hem. – Om aftonen besök hos Bernhardi. Orolig

Sid. 343.

och drömfull sömn.

D. 5. Bernhardi till middagen. – Dervid 3–4 glas Port. och 1 kopp kaffe. – Hela dagen hem. – Till sängs först kl. 11. -

D. 6. Coit. – Vid middagen 1 glas Port. och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Böhlingk och Frähn. – Sönnen mycket drömfull. -

D. 7. Hos Fuss, till hvilken jag öfverlemnade ett Memorial om upplysningar om mig för min tjänst såsom bisittare i Committéen, såsom om beloppet af ved, ljus och kvarter eller kvarterpenningar, hvilka personer eller anstalter böra få ett eller annat och efter hvilken norm. Det lofvades. – De Danska böckerna ankommo ändteligen. – Hos Pape. -

D. 8. Aflemnade i Kansliet ett paket till Napiersky, innehållande ett bref till honom och ett exemplar af Ossetiska Studier för det historiska sällskapet i Riga. – Tid frukosten en liten sup. – Om aftonen hos Frähn och Böhlingk. -

D. 9. Vid middagen 1 ½ glas Portvin. – Hela dagen hem.

D. 10. Marken betäckt med snö, som blef liggande. Expedierade bref till Blomqvist och Zigel. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Sawwaitof. – Först kl. 11 till sängs och sömn vid midnatten. – Dessförinnan smärta i maggropen. -

D. 12. Hela dagen åktes med slädor; jag hem. – F.m. besök af Radlof, om aftonen af Crusell.

D. 13. Upp redan före kl. 4. – Något derefter smärta i maggropen, men som snart öfvergick. – Utom en liten gång hela dagen hem. – Före middagen en god sup Pomeransvin. Om aftonen disposition till halsbränna. -

D. 14. Besök af Turvajef, en Ossetin, som ankommit för att söka sig till Student. – Vid middagen 1 glas Portvin. – Om aftonen besök af Kunik och D^f Crusell. – Mycket drömfull sömn. -

D. 15. Om aftonen med Sofie och Berthe hos Tawaststjernas.

D. 16. F.m. togs bron bort och is började gå. – Vid middagen 1 sup. – Om aftonen hos Akademikern Gräfe. – Der thé med grädda och Rum. -

D. 17. F.m. hos Frähn. – Efter Committéesessionen en liter promenad. – För öfrigt hela dagen hem. -

D. 18. Upp redan kl. ½ till 6. – Om aftonen i följe af bjudning med Sofie och Bertha hos Brossets, der Henriettes födelsedag firades med dans. – Utom thé hvarjehanda slisk, hvaraf magen började känna sig besvärad, ju sednare det led. Ett glas Madera med några skorpor var derföre det sista och bästa traktamentet, hvarefter vi hemkommo först

D. 19. kl. 1 ½ och till sömns först emot kl. 2. – Då jag om morgonen kände mig något ruskig, så tog jag vid frukosten en liten sup. – Äfvenså vid middagen snart derpå 1 kopp kaffe. – Till gäst Nordvik. – Hela dagen hem.

D. 20. Likaledes. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Baer.

Sid. 344.

D. 21. Storm och högt vatten. – Utom den onyttiga gången till Committéen, som ingen session hade, emedan Bisittarne, hvilka bo på andra sidan, ej kunde komma öfver, då all Kommunikation nu åter är afbruten, hela dagen hem. – Stark disposition till hufvudverk, hvarföre jag vid middagen tog en duktig sup. Derefter e.m. verkligen småningom bättre. – Om aftonen besök af Hamel, Tawaststjerna med fru och Crusell och en vid Artilleriet tjänande Löjtnant Granfeldt. – Till sängs först kl. 11 och sömn vida sednare.

D. 22. All snö försvann och på dagen vid 3 ¼ värma starkt regn. – Utom sessionen hem hela dagen.

D. 23. Coit. – Något ruskig. – Vid frukosten en sup och midd. 1 kopp kaffe. Hem hela dagen. – Om aftonen besök af Böhlingk. Rum med thé. – Drömfull sömn och pollution.

D. 24. Vid frukosten 1 glas Portvin och vid middagen 1 sup. – Om aftonen hos D^f Gräfe, hvilken jag betalte. Jag drack der 3 glas thé till en del med Rum. – Vid hemkomsten förefann jag än Bernhardi på besök. – Sömn först vid midnatten. -

D. 25. Besök af den Ossetinske Studenten, med hvilken jag var hos Kunik för att rådgöra med hans huskamrat Bilärskij om hans logering härstädes. – Han önskade neml. komma in vid Universitetet eller Asiatiska Institutet såsom kronoelev. B. var ej hem. – Sednare besök af Köppen. – Vid 1 grads värma föll åter i dag betydligt snö. – Jag erhöll ifrån tryckeriet första korrekturet af Sabinins Isländska Grammatik.

D. 26. Hela dagen hem. – Vid middagen en sup. – Drömfull sömn, såsom merendels hela den sednaste tiden.

D. 27. I tryckeriet. – Besök af den Ossetinske Studenten, med hvilken jag ärnade fara till Curatorn, men uppsköt det, emedan man hade vändt sig till mig med ett på Ungerska skrifvet pap. hvaraf önskades en öfversättning. Efter långvarigt försök att déchiffrera det för flygtigt och derföre för hvarje icke infödd Ungrare illa skrefna dokumentet måste jag föra det med oförrättadt ärende och kom liqvel tillbaka till Fuss för att afsändas tillbaka. Allt hvad jag af enskilda ord kunde divinera⁶³⁴ var att det gällde en Polsk Jude, som ifrån Ungern ville återvända hem.

D. 28. Besök af Dr. Gräfe och dess broder i afseende å den förenämnde som Fursten dekretat att efter 18 års tjenst utan vidare dimittera ifrån dess tjenst såsom läkare vid Akademien, då det Academiska lasarettet af ekonomiska considerationer upphäfvdes. Gr.s önskan vore nu att åtminstone i sin tjenst såsom titulär läkare utan lön. – Då jag e.m. i skymningen höll på att korrigerera Fannys skrifbok, började det med ens svartna för mina ögon och jag kände en Anwandlung till svindel. Vid upp-

Sid. 345.

hörandet ifrån arbetet gick detta tillstånd snart öfver, men utgjorde tillika en betydelsefull vink för framtiden. Jag torde dock hafva fattat ett dåligt beslut, att välja den nya varma mörkaste kammaren till mitt kabinet, då jag efter denna betänkliga attaque tillika kände en viss Flauheit i magen och kyliga fötter, så tog jag vid middagen en dugtig sup. – Om aftonen besök af Kunik, Bernhardi och Henriette Brosset. – Först vid midnatten sömn.

⁶³⁴ Enligt SAOB: ”utröna gm intuition l. skarpsinnig kombinationsförmåga, intuitivt fatta, begripa; (instinktmässigt) ana, gissa”.

D. 29. F.m. for jag med Ossetinen till Curatorn, men träffade honom icke mer hem. Hos Dordett, der jag för frukost drack 2 koppar kaffe med smör och bröd. Sedan hos Sirén, så förgick min förmiddag.

D. 30. Åter faren till Curatorn, men lika förgäfves som i går. Det hette att han i dag icke skulle taga emot någon. I går hade han egentligen ock varit hem, men förbudit att mer anmäla någon. – För att ej hafva varit ut alldeles fåfängt, vandrade jag omkring i bokstånden och återkom sedan hem under argaste snöslask på droschka, hvilket equipage af de flesta i dag begagnades. Vid frukosten en sup, och vid middagen min namsdag till ära 2–3 glas portvin.

December 1848.

D. 1. Dec. Hos Promberger för att bedja honom i söndag till middag och öfverenskomma om ändtlig fortsättning af Berthas undervisning i Musik. I afseende å midd. sade han sig redan vara engagerad. – E.m. en kopp kaffe vare sig häraf och thé samt den egna beskaffenheten af födoämnen – kål – men jag fick ingen sömn förrän efter midnatten vid mycken urinafsöndring. -

D. 2. Vid uppstigandet tämligen ruskig. – För tredje gången faren till Curatorn, som jag ändtligen fick träffa, ehuru han skulle till kyrkan och derföre icke gaf sig lång tid att länge tala med mig. Han trodde det vara förknippadt med svårigheter att få honom in till Kronostudent, då hans fader ej är någon Tschinownik (!), dertill är receptionen först i augusti månad, Ossetinen äfven i allmänhet för gammal (22 år). Jag anmärkte att vid lust och flit det kunde godtgöras, hälst han tyckes hafva godt hufvud, dessutom är han icke alldeles nybegynnare mer, då han förut studerat i Moskwa. – Ändtligen ville han se och sjelf tala med honom samt beställde honom derföre till sig – i måndag f.m. – Till middagen fru Strohlmann med dotter. – En liten sup och efter en kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gräfe. Hela 3 glas thé med rum och grädde! -

D. 3. Hela dagen hem. – Vid middagen 2 glas Portvin. Sömlöshet. Coit.

D. 4. Sökte förgäfves Prof. Blume. – E.m. en kopp kaffe. – Med Ossetinen hos Kunik. Sjednare hos Freitag, der jag drack 2 koppar thé med grädde och arak. Dålig sömn och slemhosta. -

D. 5. Besök af Kunik. – Före middagen besök af Prosten Skotte. Med honom 1 glas Portvin och sedan vid middagen åter 2. – 1 kopp kaffe. Om aftonen besök endast af Schiffner. – Drömfull sömn.

D. 6. Resultatet af valet till en ny Correspondent efter Finn Magnusen i dag sessionen irriterade och förstämde mig, så mycket

Sid. 346.

jag ock försökte beherrska mig. Min redan år 1846 föreslagne Kandidatprofessor Schröder i Uppsala erhöll endast 3 röster, således utom min egen 2 till, deremot den af Kunik och Usträlof föreslagne yngre Kuratorn 6. – Efter sessionen i bibliotheket och e.m. hos Dr. Gräfe, både i hans eget och mitt interesse. -

D. 7. Sedan jag nu beslutat att taga förmaket till Kabinett, så började jag i dag ifrån salen ditflytta de sednast der uppställda böckerna, men hindrades att fortsätta denna flyttning genom besök af en Mamsell Weber (slägtinge till Sofie) med dess svägerska, hvilka förblefvo hos oss flera timmar af f.m. och med h^a äfven jag drack en kopp kaffe. – Hos Fuss angående Dr Gräfe. Vid middagen 1 ½ glas Portvin. Promberger började åter undervisa Bertha i musik. -

D. 8. Upp redan kl. 6. – Efter Kommittéesessionen faren till Fuchs på andra sidan, hvarefter jag hos Asmus Simonsen afbetalte de danska böckerna. – E.m. ännu en fotpromenad på Wasiliostrof, dock i ärender. -

D. 9. Hem hela dagen. – Hyllorna öfverflyttades. Vid middagen en liten sup.

D. 10. Hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe.

D. 11. Likaledes. – Besök af den Ossetinske Studenten, som kom att berätta, att han ändtligen i dag åter fått audiens hos Curatorn, utan att likväl hafva kommit till annat eller bättre resultat än första gången. Jag skall nu försöka att genom andra vägar hjälpa honom, om möjligt. – Drömfull sömn.

D. 12. Besök af Dr. Gräfe. Efter Kommittéesessionen sökte jag förgäfves Hagemeister. – I dag öfverflyttade jag sjelf i det nya Kabinettet f.d. främmanderummet. – Gud gifve mig

deruti hälsa, trefnad och lycka! – E.m. hos Akademikern Gräfe. – NB. vid middagen en liten sup. – Om aftonen besök af Hamel, Brosset med dess dotter och Boethling med fru.

D. 13. Om morgonen förgäfves faren till Hagemeister, som redan var utgången. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen bivistade jag Geografiska sällskapetets sammanträde, der jag ock träffade Hagemeister och fick tillfälle att tala om Ossetinen. – I anledning deraf skref jag

D. 14. om morgonen ett bref till honom, utbedjande mig hans bona officia till ynglingens upptagande vid Universitetet härstädes genom Kaukasiska kommittéen, med hvars Chef Butkof Hag. står i nära förhållande. Med detta bref for jag, åtföljd af den till mig redan förut beställda Ossetinen till Hag., som å sin sida affärdade honom med mitt bref och ett af sig sjelf till Butkof. – För denna utgångs skuld hann jag icke frukostera förrän efter återkomsten ifrån Akademiens General session, och tog mig dervid en god sup.

D. 15. Om aftonen hos Dorn, sedan jag varit hela dagen hem utom gången till Kommittésessionen.

Sid. 347.

D. 16. Expedierade bref till Zagel och Hipping. – Sökte Freitag. – Hos Prost. Blum och Schmaltz. – Vid middagen 1 ½ glas Portvin. – Om aftonen hos Middendorf och då jag icke heller nu fann Freitag hem, hos Dr. Gräfe, der jag drack 3 koppar thé dels med grädde dels med rum. – Ingen sömn förrän efter kl. 1. – Coit. -

D. 17. F.m. hos Köppen. Sednare besök af Freitag, som gjorde mig uppmärksam på en Katalog öfver afledne Prof. Schlüters efterlemnade bibliotek, hvilken Katalog jag ock efterskickade och med dess flygtiga öfverseende tillbragte denna dag intill kl. 6, då densamma måste återsändas. – Vid midd. 1 kopp kaffe.

D. 18. Så snart det blef dag, gick jag till Freitag, dit ock Himmann kom i afsigt att med Freitag fara till Schlüters lika för att bese och köpa böcker. Efter en liten frukost – dervid en dugtig sup och 1 glas Xeres, för den starka köldens skuld – foro vi alla 3 tillsammans och fingo efter mödosamt sökande, hvad vi ville. – Der drack jag än 1 kopp kaffe. – De artiklar, i hvilkas val jag kolliderade med mina Competitaner, afstod jag åt desamma; men fick likväl 18 band. – Vid middagen 1 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha hos Frähns, der jag drack 3 koppar thé dels med grädda dela med rum. – Derföre sömn först efter midnatten. – Allt detta med rätta, om skadan blefve endast dervid. -

D. 19. Oaktadt flere gånger ut f.m. sednare tung och ruskrig, hvarföre jag eftermiddagen drack 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Sirén med deras dotter och Kunik. -

D. 21. Med undantag af en liten gång hela dagen hem. Före midd. en liten sup. – Besök af fru Zandt med dotter, som bød oss till en bal i nästa Onsdag. – För nästa Lördag äro vi ock bortbudne till Akademikern Gräfe.

D. 22. Efter sessionen hos Fuss. – Mycket tung i hufvudet, hvarföre e.m. en kopp kaffe. -

D. 23. Expedierade bref till Lönnroth. – Besökte Crusell och sedan Brosset och Böthlingk. – Vid middagen en liten sup. Om aftonen hade jag varit ärnad att följa med Bertha till Akademikern Gräfe, dit vi samtligen voro bjudna; men ändrade mitt beslut och blef häldre hem, för att slippa att der i huset tillika introducera Br.s dotter, om hvilken jag visste att hon genom fru K. utverkat sig en ofrivillig bjudning. Då jag ej genast hade den presence d'esprit att afslå henne sjelf hennes personliga begäran att taga henne med mig så måste jag sedan förevända, att jag igenom opasslighet såge mig föranledd att ändra beslut och låta bedja henne om sig arrangera annorlunda, hvarjemte jag bad Kr. taga vår Bertha med sig. – Också var min förevändning ej så ogrundad, i det jag äfven i dag känt mig mäkta trög och olustig samt oförmögen att företaga mig något ordentligt. – Ytterligare bevis på detta tillstånd, att jag ej insomnade förrän efter kl. 1. – Också sedan var sömnen något orolig. -

Sid. 348.

D. 24. Hela dagen hem sysselsatt med brefskrifning och bibliografiska förberedelser för att i morgon ånyo besöka fru Schlyter. Vid frukosten $\frac{1}{2}$ och middagen 2 glas Portvin. – Detta var för mycket ty deraf följde om natten en pollution. -

D. 25. Hos Engelhardt och sedan nästan hela f.m. hos fru Schlyter, hvars böcker jag genomsåg utan att finna stort något af hvad jag hade bestämdt mig till, i fall de funnes. Deraf fick jag andra i ögonsigte att spekulera uppå och kommer således att väl ännu en gång besöka henne, hälst också några böcker sades vara utlånta och förmodligen ibland dem ett verk, som jag nu förgäfves sökte. Hos henne drack jag en kopp kaffe med hvetebröd, som i dag blef min frukost. – Sömn först inemot kl. 1.

D. 26. Förde till Kansliet till afsändning 2 paketter med bref till Blomqvist, jemte sednare utkomna Numror af Bulletinerna och till Bodänskiij jemte ett Exemplar af mina Ossetiska Studier för historiska sällskapet och ett Exemplar af min Ossetiska Sprachlehre för Bod. sjelf till skänk och ersättning af några defecter ha jag beder honom sända mig till

komplettering. – I anseende till fortfarande känsla af tröghet och tyngd i hufvudet både vid frukosten och middagen l sup. – Om aftonen besök af Bernhardi, fru Vater med broder, Scheichen, Hamel, fru Brosset med d^r Böhlingk och Zandt. – Af den siste erhöj jag slutligen den bedröfliga tidningen, att min innerliga vän Blomqvist nyligen skall hafva aflidit. Det så länge anade slaget har således redan inträffat och jag står nu i afseende å Finnland så godt som alldeles ensam. – i verlden, utom att jag i allmänhet förlorat i den hängångne en förträfflig rådgifvare och den uppriktigaste deltagare i mina öden. – Sömn åtminstone först inemot kl. 1.

D. 27. F.m. besök af och uppehåll genom fruarne Merselius och Robell och med dem än en kopp kaffe. – Vid middagen en sup. – Om aftonen for jag med Bertha till Zandt på bal. – Diverse förfriskningar och efter en sup, smörgåsar och l glas, hem först

D. 28. efter kl. 3. Derföre om dagen tämligen ruskig, hvarföre vid frukosten en sup. – Hos fru Schl. som åter förtjente circa 10 ½ R. silfver af mig. – Der en kopp kaffe. – Vid middagen l glas Portvin. – Om aftonen besök af Böhlingk. -

D. 29. Efter Committéesessionen på biblioteket och hos Freitag. – Både vid frukost och middag l glas Portvin. – Lade mig efter 9, men fick åter ingen sömn förrän efter 12, och äfven sedan var den orolig och drömfull. -

D. 30. Hos Zandt för att öfverenskomma om resan till bröllopet i Duderhof i nästa Tisdag. – För sjunde gången hos fru Schlyter, der jag ännu köpte 10 böcker. – Besök af Sirén. – Återigen sömn först efter kl. 12.

D. 31. Hela dagen hem. – Vid middagen en liten sup och efter en kopp kaffe. – Väl insomnade jag i dag efter kl. 11, men måste sednare om natten vaka inemot 2 timmar, innan jag åter insomnade för att begynna det nya året.

Sid. 349.

1849

Januari 1849.

D. 1. Januari. Detta börjades med fjäskier och mödor för den påtänkta Duderhofska bröllopsresan i afseende å Sofie till mesta skadan för min hustru, som äfven alltmer började

lida af sömnlöshet och allmän oro. – Angående samma resa var jag hos Fuss, som ock ingenting hade deremot. Deremot trodde Böthlingk en betänklighet ligga deruti, att fursten beramat första sammanträdet för den nyvalda extra Commissionens Conferens saken i morgon kl. 1, således omedelbart efter extra Committéesessionen, dit han således torde komma, hvarvid min frånvaro derifrån skulle blifva synbar. F. mente dock, att det hade mindre att betyda äfven om Fursten komme till Committéen. Jag kunde ju passera för opasslig. Ock hade ju Fursten icke bjudit mig till deltagande i extra Committéens sammanträde. Så beslöt jag att i alla fall resa, hälst ock med diverse utgifter alla förberedelser äro gjorda till min dotters resa. – Hade jag förut vetat om Furstens arrangement, hade jag visserligen häldre förblifvit vid min första idé att alldeles icke fara. – I dag har jag ändtligen slutat, mitt sednaste tillfälliga arbete att för mig sjelf excerpera Akademiens finansiella räkenskaper från och med år 1839. – Vid frukosten en liten sup och vid middagen 2 glas Portvin. – Om aftonen besök af Kunik. – Sömn först efter midnatten, sedan jag hade blifvit nödtvungen att uppstiga för att gifva min hustru vin att derigenom försöka häfva hennes med sömnlösheten förenade ytterliga oro och bultning i hela kroppen, hvilket ock lyckades.

D. 2. Upp kl. 6. – Kl. 10 begaf jag mig med Bertha ut först till Zandt, hvarifrån vi sedan med honom och hans fru och dotter reste till Duderhof. Kölden var ej så stark just, som de föregående dagarne – endast 14°; men rå och töcknig. – Längre fram på dagen klarnade det och kölden blef efter vår ankomst skarpare. En kopp godt kaffe gjorde således väl. – Vid middagen drack jag nästan för mycket och åt i samma mon, hvarföre jag ock under återresan besvärades af halsbränna. – Först

den 3. kl. 2 och $\frac{1}{4}$ befunno vi oss åter hem, oakadt den blidare väderleken vid snöfall under vägen kylda och ruskiga. – Detta tillstånd kändes hos mig äfven in på dagen, hvarföre jag såväl vid frukost och middag tog mig en sup och e.m. drack en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Dr. Crusell. – Sara hade om natten ondt i magen, som ock bidrog dertill, att jag först mot midnatten kom till sömns, ehuru jag hade lagt mig kl. 10.

D. 4. Förgick med genomseende af en mig ifr. Halle skickad bokauktionakatalog. – Tungt hufvud och derföre före middagen en liten sup och efter 1 kopp kaffe. – Besök af Kunik. – Om aftonen hos Böthlingk. -

D. 5. upp redan efter kl. 5. – Expedierade bref till Graiger i Halle, med beställningar för bokauktionen. Hos Bernhardis, Schantz

och Crusell. – Vid midd. en sup. Om aftonen besök af Hamel.

D. 6. upp såsom i går. – Hela dagen hem. – Till middagen Bernhardi och Crusell. Dervid utom en sup 3 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Först efter thé gingo främmande bordt. -

D. 7. Upp redan före 5. – F.m. med Sofie faren på besök till Enkefru Weber i Kolomna. Der 2 koppar kaffe. Till middagen kom Nordvik, 1 glas Portvin. -

D. 8. Utom en liten gång hem hela dagen. – Vid middagen 1 glas Portvin. E.m. en liten siesta och om aftonen mycket trög och olustig och oförmögen till arbete.

D. 9. Utom i Committéen hela dagen hem. – Vid frukosten en sup. – Om aftonen besök af Zandt med dess dotter.

D. 10. Expedierade bref till Castrén, Wulfert och Imoni. – Vid frukosten 1 sup. – Bivistade årssammanträdet. – Vid middagen 2 glas Portvin. Om aftonen besökte Bernhardi, Brosset och Böthlingk, hos hⁿ sistnämnde jag drack ända till 3 koppar thé med grädda och rum! – Orolig och drömfull sömn.

D. 11. Utom en liten gång hela dagen hem. – Besök af Köppen, Radlof med sin unga fru och om aftonen Böthlingk. – Vid middagen en sup. – först mot midnatten sömn och sedan åter uppväckt i följd af en förskräckande dröm.

D. 12. En studerande Räts hos mig för att bedja ett intervention till privat undervisning der någon annan anslog. Både vid frukosten och middagen en sup. Besök af den Ossetinske Studenten Tavrajef, som förkunnade mig, att igenom Butkovs förmedling för honom blifvit beviljadt understöd af 250 Rub. årligen intill dess han hunnit genomgå sin kurs vid universitetet.

D. 13. For jag omkring med Brosset för att göra Nyårsvisiter d.ä. skrifva upp våra namn; jag hos Furst Schir., Scheichen, Grefve Armf. Vice presidenten, Ministern, Curatorn och Finance-Ministern. – Verkliga visiter gjorde jag i huset, hos Fuss och Frähn, fick sådana af Scheichen, unge Frähn och Löjtn. Granfeldt, samt kort af Finance-Ministern och Petzold. – F.m. 1 glas Madera hos Bross. och ett d^o rödt hemma, samt en kopp thé hos Frähns. – Till middagen Bernhardi. – Flera glas Portvin. – Äfven aftonen passerade hos oss. -

D. 14. Vid frukosten en liten sup. – Icke destomindre hufvudet mycket tungt, hvarföre vid middagen 2 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Nordvik här. – Om aftonen besök af Zandt. – Ehuru jag lade mig kl. efter 10, insomnade jag först

d. 15. kl. ½ till 2, och kände mig vid samma mon vid uppstigandet ruskig. – Liten promenad. – Hufvudet började kännas allt mera tungt, hvarföre jag ock blef hem ifrån uppvakningen hos Ministern, hälst jag redan Nyårsdagen hade varit der för att inskrifva mitt namn, denna dagens audience var först medelst Cirkulär bestämd till kl. 12, ändrades morgon till kl. 1, hvarefter sednare åter en kurir sändes hit till Akademien för att säga att det skulle blifva vid den ursprungliga bestämningne kl. 12.

Sid. 351.

Ju längre ju argare hufvudverk hos mig, som först e.m. upphörde. – Om aftonen följde jag Bertha till D^e Gräfe, dit hon var buden af flickorna i huset till en Barn Soirée. Utom thé mycken traktering, hvaraf äfven jag njöt till ämne för nya besvärigheter.

D. 16. Hem först kl. ½ till 1 och sömn efter 2. – Utom gången till Committéen hela dagen hem. – Sofie, som redan en längre tid bortåt varit mer eller mindre opasslig och klagat öfver särdeles oro, bultning och sendrag, så att hon ofta ej utan käpp kunde röra sig, höll i dag sängen. – Emot middagen hade ock jag min hufvudverk åter, hvarföre jag tog mig en dugtig sup och på middagen en god lur. – Äfven om aftonen åter disposition till hufvudverk, men som försvann. Besök af Doktorinnan Gräfe med sina döttrar, fröken Gräfe, Brosset med dotter, Böthlingk, Schiefner, Kunik och Zandt med sin dotter. Min hustru måste förblifva i sin säng.

d. 17. till och med den följande. F.m. i Kyrkorådssessionen hos Zandt. Vid middagen en sup. – Efter tog jag en vanna. -

D. 18. Besök af Köppen åter vid Korrektoren af Warelii afhandling. – Vid middagen 4 glas Portvin. – Om aftonen faren med Bertha till Siréns. – Först kl. ½ till 1 hem först kl. efter 1 sömn. -

D. 19. Upp före kl. 6 efter orolig och drömfull sömn. – E.m. en timmas sömn.

D. 20. Besökte Freitag hvarefter jag verkställde mitt redan i flera dagar förhanden varande uppsåt för att hos fru Schlüter ännu göra ett besök. Oaktadt mycket sökande fann jag lyckligtvis endast ett af de verken, hvilka jag sökte, så att kassan af mitt besök ej hade stor

förlust. – Der 2 koppar kaffe. – Besök af Böhlingk och den Ossetiske Studenten. – Sömmen om natten blef mycket drömfull och orolig.

D. 21. Vid middagen 3 glas Portvin. – Om aftonen hos Kunik och Freitag medan Sofie med Bertha voro budna till Brossets på bal. – Sömn först långt efter midnatten. -

D. 22. Sent upp. Besök af Andr. Popof ifr. Wologda. Utom par gånger till tryckeriet och dervid hos Bernhardi hela dagen hem. – Lidande af hosta med bröstaffection och ristningar i hufvudet. – Vid middagen på försök en dugtig sup och efter 1 kopp kaffe. -

D. 23. Utom i Kommittéen hem hela dagen. – Hostan stigande med en viss döfhet i högra foten och tungt hufvud. – Om aftonen besök af Bernhardi och Dorn.

D. 24. Vaknade redan kl. $\frac{1}{2}$ till 3 och uppsteg, emedan jag trodde det vara sednare. – Kl. 4 lade jag mig åter utan att få annat än en osäker slummer. – Ju längre dagen led ju rusdigare med tungt hufvud och känsla af frost, ehuru jag synnerligen var ansatt af hostan, som jag sökte mildra genom lakrits och karameller. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen tog jag ett fotbad och drack flederthé. -

D. 25. För opasslighets skuld anmälte jag mig skriftligen hos Fuss såsom frånvarande ifrån Allmänna sessionen i dag

Sid. 352.

och Committéesessionen i morgon. – Besök af den från sin resa återkomne Castrén, som åt frukost hos oss. Dervid drack jag $\frac{1}{2}$ glas Portvin. – Om aftonen drack jag $\frac{1}{2}$ glas Selters, till hälften med varm mjölk. -

D. 26. Redan i går hade jag ursäktat mitt uteblifvande äfven ifrån Kommittéesessionen i dag och blef således hem hela dagen, nyttjande Selters. Förmodl. var ej min mat derefter och quantiteten för stor, då med tilltagande benägenhet till obstruction ock hostan tilltog. Mindre betänkt var ock, att jag om aftonen följde min hustru och äldsta dotter till Frähns, der jag lät öfvertala mig att dricka hela 3 koppar thé, dels med grädda dels med rum. Också insomnade jag ej förrän

d. 27. kl. cirka $\frac{1}{2}$ till 3. – Vid uppstigandet stark hosta med afgang af tjockt segt slem. – I tryckeriet och hos Sterky, åt hvilken jag betalte för de nyligen i förledne sommar ifrån

Sverige genom Lawonius erhållna böckerna inalles 36 Rub. 76 kop. silfver, hvari dock äro inbegripna äfven böcker af Nordenheim. – Besök af Castrén. Vid middagen försökte jag att taga en pomeranssup.

D. 28. Besök af Köppen med Correkturet af Warelii uppsats. – Sednare Böhlingk. – Vid fortfarande obstruction och brist på appetit ingen frukost; vid middagen 1 glas Port. Före middagen ock ett besök af Tawaststjerna med fru och svägerska samt dess man Pastor Kiljander. – E.m. en längre siesta och derföre sömn först efter kl. 2 med dess

d. 29. förrinnan fortfarande hostanfall. – Besökte Nordenstam och Castrén, som sedan följde mig hem. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Dr. Gräfe, för att rådgöra med honom om min allt fortfarande hosta. – Förmodl. af de 2 glasen starkt thé, som jag der drack, fick jag

d. 30. ej sömn förrän kl. 1. – Efter uppstigandet intog jag genast ett mig af Graefe föreskrifvet kräkmedel och laborerade hela f.m. med verkningarna både öfre och nedre vägen, till middagen besök af Prosten Skotte. Om aftonen af fru Vater med broder, Böhlingk med fru, Castrén, Sirén med fru och dotter, fru Brosset med dotter och Schiefner. – Drömfull sömn. -

D. 31. Efter återkomsten ifrån Conferensen började jag intaga theskedsvis Höllenstein hvarje halfannan timma. E.m. en kopp kaffe. – En välbehaglig känsla af återvändande kraft och lugn. – Sednare började jag dock åter hosta, isynnerhet efter théet, hvaraf drack 2 koppar. – Besök af N-m, som satt hos mig hela aftonen, så att jag hade tillräcklig tid; att tala äfven om mina egna planer. – De äro dock tyvärr! i vidare fält! än

Sid. 353.

jag hade smickrat mig och ingen utsigt att så snart och lätt komma efter önskan härifrån.

Februari 1849.

D. 1. Febr. Vaknade med hosta redan kl. 3, hvarpå jag efter 1 timma uppsteg. Hela dagen hem och isynnerhet f.m. eländig och förstämd. – Först e. midd. hvarvid 1 glas Mallaga, något bättre ehuru hostan fortfor.

D. 2. Efter god och riklig sömn kraftigare. Då medicinen redan i går blifvit förbrukad och Doktorn äfven i dag såsom i går uteblef, så var jag inskränkt endast till min föreskrifna diet. – Efter Kommittéesessionen i biblioteket, hvarefter jag vandrade till andra sidan och dervid förgäfves sökte N-m. Castrén fann jag hem. – Efter middagen 1 kopp kaffe. En liten stund hos B-k. Der hördes att uti Extra Kommissionen bland andra beslut blifvit bestämdt, att Akademiens ledamöter hädanefter ej mer skola få penningar för ved, utan endast detta efter behof in natura. Om någon Ekonomie för sjelfva Akademien derigenom uppstår, är mer än tvifvelaktigt, men för mig enskildt uppstår derigenom en förlust af 200–300 Rubel i årliga inkomster. – I dag har jag ändtligen slutat genomseendet af ett handskrifvet Permiskt vocabularium, tillhörande Geografiska sällskapet, som upptagit hela detta år, då jag derutur uti mitt handskrifna Rysk-Syrjanska lexikon af Popof infört alla afvikande Permiska orden, äfvensom betecknat likheterna, för att i alla fall äga ett rikare Permiskt material, så opålitligt och i många fall öppenbart oriktigt detta också är. – Om natten en svår paroxysm af hosta och derpå flera timmars sömnlöshet. -

D. 3. Om morgonen hos Dr. Gräfe, som till en början förordnade mig en repetition af samma medel (lapis infernalis). – Efter frukosten hos Helmersson för att aflemna ett pakett till bergcorpsen ifrån Sverige. – Uti kansliet aflemnade jag ett pakett innehållande en bok jemte bref att expedieras till Wulfert i Helsingfors. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Frähn. – Vid gåendet till sängs försöktes att hålla ett senapsplåster på bröstet. – Det oakadt blef jag dock ej heller denna natt alldeles fri ifrån hosta, ehuru den visserligen nu i mindre grad ansatte mig. – Också hade jag mer sömn än förra natten och

d. 4. om morgonen ändtligen åter en afföring. – Före middagen öfveraskades vi genom ankomsten af Baron Rehbinders med dess son. – en fröken Tigerstedt – jemte piga. – Om nu olyckan än fogade, att den verkliga väntade Prosten Hipping med sin dotter ock kommo för att taga qvarter hos oss. Vid middagen 1 glas Madera och sedan en kopp kaffe. – Redan före middagen hade jag hostat tämligen mycket, e.m. var detta än mer fallet och äfven om natten måste jag uthärda en svår attack.

D. 5. utfaren till N-m, der jag förblef flera timmar och

Sid. 354.

hade således godt tillfälle, att utbreda mig öfver mina önsknings för framtiden, för att bereda mig en dräglig retraite härifrån. – Expedierade bref till Lawonius i Stockholm. Med anledning af det vackra milda vädret var jag ännu utfaren med Sofie, för att göra ett besök hos Radlofs. – E.m. åter en kopp svart kaffe. – Af den till repetition förordnade Mixturen har jag i dag haft blott knappa par gånger mer att intaga. – Denna dagen har föröfrigt varit

lugnare än den gåriga. – Vid gåendet till sängs åter en sinapslapp på bröstet. Deraf blef sömnen, ehuru mycket drömfull, alldeles fri från hosta.

D. 6. Först vid uppstigandet visade den sig, ehuru i ringaste grad. – F.m. besök af Castrén. – Efter Committéesessionen sökte jag Baer förgäfves. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Hamel, Kunik, Radlof med fru, Castrén, Böhlingk och Zandt med fru och dotter. – Sent till sängs och till sömn först efter middagen. – Den var rätt god, men

d. 7. redan kl. 5 uppvaknade jag af en häftig retelse till hosta, som höll uti, tills jag äntligen fick några klumpar lösa. – F.m. besök af Sigismund Schreiber och Castrén. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Köppen och Böhlingk. – Der 3 (!) koppar thé ehuru utan all grädda, såsom öfverhufvud och kaffe i sednare tider. Om natten attack af hostan och derigenom 2 timmars vakande, hvarefter jag

d. 8. sofde ända till kl. 8. – Icke destomindre var jag f.m. och isynnerhet ända till frukosten ganska ruskig och högst förstäm. – Besök af Castrén. E.m. en kopp kaffe. Om aftonen i Skolkommittée hos Zandt. – Efter hemkomsten drack jag ännu på sängen 1 kopp af Bernhards bröstthé och sofde hela natten väl oroligt och plågad af drömmar men utan den ringaste hosta.

D. 9. Upp kl. före 6. – Utom i Kommittéen och på biblioteket hela dagen hem, i det hela skäligen väl. – Vid middagen ½ glas Mallaga och efter en kopp starkt kaffe. – Om aftonen i stället för vanl. thé endast 1 kopp Bröstthé. – Sömnen ganska drömfull, men föröfrigt nästan alldeles fri ifrån hosta. -

D. 10. Utom en liten gång hela dagen hem och tämligen bra. I dag har gjort bruk af decoct utaf lakritsrot. -

D. 11. Äntligen reste Rehbinden bort. – I den anledningen vid frukosten jemte 2 koppar enkel Schokolad och ½ glas Mallaga, hvaremot likväl magen började brumma, äfvensom hufvudet ej kändes alldeles fritt. – Besök af Nordmann och Castrén. Hos Akademikern Gräfe. – Efter dess broders ordination utspädde jag min decoct med Aufguss på sennetsblad och drack deraf om aftonen par koppar, äfvensom

d. 12. I om morgonen före kaffet. Natten hade varit lugn, men om morgonen inställde sig åter någon hackhosta. – Besök af Zandt, som böd mig i morgon till middag. – Hos Nordenstam och fru Staf, hvarefter

Sid. 355.

jag afgaf på posten ett bref att expedieras till Rafn i Köpenhamn innehållande beställningar till den der förestående bokauktionen ifrån Akademien, Akademikern Graf, Schiefner och mig.

D. 13. Endast om morgonen liten hosta. – För öfrigt vid fortfarande bruk af den förenämnda decocten magen i förbättring. – Vid middagen hos Zandt ålades den såsom första specimen Kümmelsup och 3–4 glas Xeres. Lyckligtvis voro ej der många rätter och de passade; af de motsatta åt jag litet eller intet. – Hos Castrén, med hvilken jag om aftonen återvände hem, hvarest jag förefann Brosset med dess d^r – Sednare kom ännu Böhlingk. – Utom 1 kopp thé drack jag sedan 1 d^o af min egen decoct.

D. 14. Äfvensom aldräfst om morgonen. – Efter uppstigandet hosta ett skof. – Besök af Krusenstern och af Köppen ned efter Correkturen af Warelii uppsats. – Hos Frähn. – Besök af Castrén, hvilken jag följde till Sirén till middag. – Der 1 kopp Kümmel och 4 glas Madera och mat i större mångfald och blandning än i går i samma förhållande större frestelse och – Laxitet, samt till straff redan efter middagen sednare någon hosta. – Mycket orolig sömn.

D. 15. Om morgonen afskedsvisit hos N. Han hade sonderat A. och funnit honom rätt villig att antaga min föreslagne plan, hvars utförande han önskat ju förr desto häldre. – Dock mente äfven K. ej böra förr tänkas derpå att jag här tjent så länge, att min pension blifver tryggad, såsom en basis, för planen om hela ändringen. Och kunde jag så mycket häldre afvakta omständigheterna i ro, som jag ej behöfver frukta, att stället bortgifves, då dess nya besättande knapt ens till den tiden kann komma i fråga, då jag möjligtvis kan blifva i tillfälle att med tryggadt hopp om pension taga mitt afträde härifrån. – Med Castrén hos Frähn till middagen, dervid 3 glas rödt vin och efter 2 koppar kaffe. – Om aftonen besök af Pastor Ahlström, 1 kopp thé; sedan än 1 knapp kopp af min decoct. – Orolig sömn.

D. 16. Vid frukosten ½ glas Mallaga. – Före middagen rätt olustig och betryckt med döf smärta i högra sidan af underlifvet. – Vid middagen en sup doppel-Kümmel. – E.m. 1 kopp svart kaffe och en liten siesta. Sent om aftonen besök af Finnander med öfverste-Löjtnant Tigerstedt. – Orolig sömn. -

D. 17. Om morgonen hos Castrén, hvilken jag tillställde bref att medföras till Professor Ilmoni och Professorskan Blomqvist. – Med fru Sirén drack jag ännu en kopp kaffe. – Hos Zandt. – Hos Brosset och Böhlingk. – E.m. en kopp kaffe. – Äfven i dag har jag känt

någon ömhet i högra sidan. – Om aftonen 1 kopp thé och sedan en kopp af decocten. – E. m. ovanligt stark törst. – Mycket orolig och drömfull sömn. -

D. 18. Upp kl. ½ till 6. – ömhet på högra sidan, som sedan försvann, då jag ändtligen efter par dagars obstruction hade uttömning. – Utom en liten gång hela dagen hem. – Besök af Castrén, med hⁿ jag sedan var till middag hos Brosset.

Sid. 356.

Dervid 3 ½ glas Madera och 1 ½ kopp kaffe. – Om aftonen åter mycken törst, som jag stillade med sockervatten. Sönnen drömfull och åtföljd af en pollution.

D. 19. Vid uppvaknandet allmän känsla af tyngd och tryckning öfver bröstet. – På posten för att å Bernhardis vägnar expediera 2 paketter med exemplar af hans nyligen tryckta verk till honom sjelf och till Tilck i Berlin. Efter den långa tidsutdräkten med vederbörlig inpackning blef resultatet dock det, att endast paketet till Rewal emottogs, det större till Rewal afvistes, uti den utländska afdelningen med anvisning att först låta besigtiga och plombera det i tullen och derifrån medhämta ett vittnesbörd, innan det af posten hit till sin bestämmelseort kan expedieras. Jag fick derföre med det tunga paketet vandra bort och släpa det med mig på mina vidare vandringar för att söka Öfverstelöjtnant Tigerstedt och Professor Nordtman. Ingendera träffade jag hem, utan efterlemnade en biljett, hvaruti jag bjöd dem i Onsdag till en påtänkt afskedsmiddag för Castrén. – Med och för hans skuld var jag ock i dag på en middag hos Böhlingk. – Den var ganska ändamålsenlig både till kvantitet och kvalitet och blef derföre just derigenom ändock en stötesten för den svage. Det hela med 4 glas Portvin åstadkom, såsom de sednaste föregående middagarne en stor törst om aftonen. Denna passerade C. hos oss. – Mycket drömfull sömn. -

D. 20. Besök af Castrén, som i dag förnämligast, äfvensom redan i går sysselsatt mig, i det jag controllerade afskriften af hans egna Bericht till nästa morgondagens-session och sjelf dertill förberedde 2 af mig, 1. om saker som han medhämtat för Akademien och 2, förslag till ytterligare understöd för honom, på det han må kunna sorglös och ostörd skrida till bearbetning och utgifning af sina Materialier. – Sedan jag i morgons sjelf varit hos Executorn för att bedja honom i tullen bestyra om det Bernhardiska bokpaketets vederbörliga expedierande fick jag det derifrån genom Executorn tillbaka. – Till middagen fru Passelberg ifrån Heinola. Dervid 1 glas Mallaga och 1 kopp kaffe. Om aftonen besök af fru Brosset med dotter, unge Frähn, Kunik, Hamel och Schiefner. 3 koppar thé. I går slöt jag med bruket af min decoct. – Hela dagen ingen afföring; i går visserligen 2. – Drömfull sömn. -

D. 21. Jag föredrog i klassen såväl Castréns egen redovisning för sin resa, som ock derpå grundade Motion att i 3 års tid än ytterligare bevilja honom 700 Rubel silfver för att kunna uteslutande egna sig till utarbetande af sina samlade Materialier, i likhet med hvad af Akademien förut i dylika fall blifvit tillgjordt. Naturligtvis hade ingen i klassen att anmärka deremot att det beslöts att derom å högre Ort göra en vederbörlig hemsökan, för att kunna förkunna C. detta resultat före hans afresa, hade jag budit honom tills i dag till middag och jemte honom hans värd Sirén, Pastor Zandt, öfverste-Löjtnant Tigerstedt, Professor Nordtman samt af Akademiens ledamöter Middendorf, Böhlingk och Kunik. Dervid 1 sup Doppelkümmel, 3–4 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Böhlingk. -

Sid. 357.

Länge ingen sömn.

D. 22. Efter en obstruction af 2–3 dagar en endast obetydlig afföring. – Expedierade Bernhardis andra paket med posten till Berlin. – Förde till Castrén 2 bref till Gustaf i Helsingfors och till Zagel i Wiborg. Af den anledning frukosten 1 ½ Blini (!) med smör och bröd och Caviar hos Siréns och bjudning till afskedsmiddagen. – Dessförinnan var jag hos gamle Parfeneck och betalte till honom 175 Rubel B^{co}, hvilka han för 3 år sedan utlagt för en i Fredrikshamn såsom finsk borgare inskrifven Berger till följe af ett rekommendationsbref, som jag hade låtit Rabenau narra mig till att skrifva. För att än sedan genom en skrifvelse påmint af Parf. om att summan mot all min förmodan ännu vore obetalt, har jag alltsedan dels sjelf, dels genom Gräfe, som ock med persvaderande att skrifva brefvet, manat Rabenau om betalningen, men under hvarjehanda förevändningar endast fått toma löften, hvarföre jag nu ej längre kunde underlåta att utlösa min förpantade heder till en väl naturlig fägnad för Gubben Parfeneck, som enda hittills varit i utläggning för den der Berger. – Vid middagen hos Siréns en Pomeranssup och 3 glas rödt vin, hvarpå Castrén efter Caffet kl. 5 afreste, åt Wiborg och Helsingfors. – Då obstructionen synes fortfara, så drack jag om aftonen, utan mat mycket af törst påkalladt vatten, återigen par koppar af min förra decoct, äfvensom

D. 23. om morgonen före mina kaffekoppar d^o, utan att det skulle kommit till någon verkan. – Expedierade bref till Bernhardi i Rewal, äfvensom jag å hans vägnar förde ett för Ministern inbundet exemplar till Fuss. Dervid kommo den närvarande tidens Mesurer genom den temporella Kommissionen till tals, äfvensom att han lagt in om afsked ifrån Ledamotskapet i Kommittéen. Jag anmärkte dervid, att jag umgicks med dylika tankar, då jag ej såsom en blott Nolla ville sitta i Komm. för att pro forma underskrifva beslut, hvilka utan Consultation med alla Ledamöter vidtagas. Utomdess vore mitt hälsotillstånd af den beskaffenhet, att jag gjorde bättre att sköta det, hälst om åligganderne, såsom nog möjligt är, i vissa delar utvidgades utöfver ens förmåga och insigter uti sådana praktiska grenar i förvaltningen, hvilka hitintills brukat vara ej de Akademiske ledamöternas sak, utan de

så kallade Soviet vikaries. Ifrån sådana tankar afrådde han mig för min person att afstå och åtminstone ej förhastna mig. – Då obstructionen fortfor, så drack jag sednare på dagen endast en decoct af sennetsblad och i stället för all middag 1 kopp kaffe. Äntligen följde en dubbel afföring, och än sednare före gåendet till sängs efter hemkomsten ifrån Dorns, der jag hade druckit 2 glas thé med några droppar rum, ännu en lösare och rundligare.

D. 24. upp kl. ½ till 6. – Hos Dr. Gr. för att öfvertyga honom om att jag betalt Parfeneck och åtminstone få höra, hvar Rabenau bor. Han åtog sig att ännu tala med honom och visa honom dokumenterna, deribland Bergers egen skuldförbindelse. – På andra sidan. – Besök af Prosten Skotte. -

Sid. 358.

E.m. såsom vanligt en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Graefe. – Der 3 koppar thé med några droppar rum. – Före gåendet till sängs gjorde jag början med bruket af det pulfver mot inrotad maghosta, som af Hartman i dess Husläkares (2^a uppl, s. 227) rekommenderades dock med undantag af Chinan, som Graefe ansåg vara för stringerande och derföre otjenligt att nyttjas en thesked morgon och afton. Till en början – en följd af théet sömn först emot kl. 1.

D. 25. Prosten Skotte kom redan till frukosten. – Dervid en liten sup Doppelkümmel. – Till middagen ock Lisinka. – 1 glas Port och 2 Mallaga samt efter vanligheten 1 kopp kaffe. – Vi spelte Verkehrt ända till thé. F.m. besök af Böhlingk. -

D. 26. F.m. besök af Zandt. – Ännu en gång faren till fru Schlüter. Lyckligtvis hade hon ej mer den boken kvar, som jag spekulerat på och äfven en annan hade icke funnits. Förmodligen emedan jag i dag intet köpte, fick jag ej heller, såsom förr, någon traktering. – Vid middagen 1 liten sup och 1 kopp kaffe. Hela dagen åter förstoppad, hvarjemte slem och hosta åter tyckes börja inställa sig. Om aftonen kyrkoråd hos Zandt – Mycket drömfull sömn och ymnig urinafsöndring.

D. 27. Vi hade budit Prosten Skotte med dess dotter till middagen. Den förre kom redan kl. 2; hon skulle komma först sednare. Då jag äfven i dag intet hopp tycktes hafva till afföring, oaktadt jag till och med åter hade tuggat rhabarber, och nedsväljt saften, så tog jag före middagen en god sup Doppel Kümmel och drack 2 glas Mallaga utom 1 kopp svart kaffe. Äntligen följde en slags uttömning, men så till sågandes blott till namnet och magen kände sig spänd och tung hvarföre jag ej visste något bättre än att mot skymningen lägga mig, sedan Prosten hade gått bort. – Äntligen god förlossning. – Främmande endast Lisinka. – Efter théet (med Rum) mycket rossligt bröst.

D. 28. F.m. uti första klassens session, dels för andra privatangelägenheter, dels af nyfikenhet att höra, hvem som i stället för Fuss, som tagit afsked, skulle väljas till ledamot uti förvaltningekommittéen och således der blifva min nye Kollega. Nästan enhällig kallelse fick Hess. I det afseendet har således allt aflupit efter hans egen och hans kamraters i den temporelle Kommissionen önskan tvärtemot F.; mig hade man äfven önskat undanrödja, ej så mycket för min skuld, som för B.s skuld på det denne skulle komma in uti mitt ställe och tillika då åtaga sig kontrollen öfver tryckeriet, hvarföre man ock i tysthet föreslagit Fursten att förafskeda mig likväl med bibehållande af min lön, på hvilket vilkor Fursten emedlertid icke ingått och anmärkt, att Kontrollen ju också kunde utötvas extra af någon Akademie ledamot. – Allt kommer nu således i afseende å mig an derpå, om det tvärt emot F. kann bringas derhän, att det skall blifva någon sådan kontroll (emot Kar. som hittills emot vissa betydliga procenter haft öfveruppsigten och för sitt bibehållande souteneras af F.) och nu i sådana fall densamma af B. åtages, utan att han blifver Kommittéeledamot (hans möda kunde ju ve-

Sid. 359.

derbörande särskildt vedergälla, om de vilja). – Skulle kontrollen blifva mig ålagd, så måste jag naturligtvis i alla fall taga mitt afsked. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen i Geografiska sällskapetets sammanträde. – Att jag der drack thé med rum var mindre fel än att jag drack 3 koppar och till en del med complicerad och subliceradt thébröd. –

Mars 1849.

D. 1. Martii. F.m. fick jag det infallet, att än en gång fara till fru Schlyter, der jag använde öfver 2 timmar att uppgöra beräkningen öfver en mängd böcker, hvilka Prosten Sidonskij tagit af henne mot vilkor, att få betala dem à 50 kop. silfver per thaler, då det egentliga priset utgjordt för andra 60 kop. Oaktadt denna tjänst, som jag gjorde henne, lät hon mig åter betala 3 böcker, hvilka jag ännu köpte, efter 60 kop. och frågade först sedan hon hade penningarne i handen och af mig hört upprepas, huru lycklig hon varit att blifva af med sina böcker här till ett sådant pris och väl förnämligast till mig, om jag ej ville att hon skulle återställa mig någon rabatt, hvarpå jag mer ej täcktes yrka. En kopp kaffe hade jag visserligen nu fått på köpet. – Före middagen en god sup. – Om aftonen med Bertha hos Radlof och der 3 koppar thé med vin (Marsala). – Till fots hem. Drömfull sömn.

D. 2. Upp kl. ½ till 6. – Tid middagen 2 glas Mallaga. – Om aftonen med Bertha till Dr. Gr., men då ingen der var hem, så gingo vi till Frähns. Der 3 koppar thé med Rum.

D. 3. Upp redan före 5. Då detta måste ske för ett naturligt behof, som nu tyckes börja nästan för ofta inställa sig, så underlät jag för denna morgon mitt pulver. – Före middagen en sup. – Om aftonen faren till Sawaitof. Der 3 glas thé med Madera. – NB. om morgonen hos Dr. Gr. angående den Rabenauska skulden. Han trodde, att den i nästa vecka skulle blifva betald. – Gud gifve, ehuru jag än tviflar derpå.

D. 4. Kl. 8 reste jag i Diligencen till Finnér i Strelna. – Der i stället för frukost 1 stor kopp kaffe. Vid middagen en dugtig sup med droppar af Malörts och Calmustinctur, 1 glas Port och 2 glas Mallaga, proportionerad (!) middag och derpå en kopp kaffe. – Ej under om jag var något tung. – Om aftonen 2 koppar thé med något Rum. – Sönnen mycket drömfull och

d. 5. f.m. rosligt bröst och retelse till hosta. – Vid frukosten en, men liten, dylik sup och 1 glas Mallaga. Kl. 2 reste jag i Diligencen tillbaka till staden. Vid middagen en liten sup Doppelkummel. – Intill théet om aftonen kände jag mig dock väl och kraftig. – Besök af Radlof. – Efter théet, oaktadt 1 kopp, kändes magen tung och bröstet beklämdt. -

D. 6. Vaken och upp redan före kl. 5 i samma tillstånd, men som gaf sig efter en stolgång, emedlertid också i dag någon hosta om morgonen. För första gången assisterade i dag H. i kommittéen såsom Fuss efterträdare med synbart bemödande att äfven i handling vara det, ehuru med den skillnad, att han betraktade ärenderna ingenting mindre än blott formella och likgiltiga. – Efter sessionen å biblioteket. – Vid middagen en liten sup. Om aftonen besök af Hamel och Crusell samt på en stund Radlof.

Sid. 360.

D. 7. Oaktadt skäligen uttömningar skoftals, såsom i dag om morgonen och sedan åter före middagen. Om det ej förnämligast härrör af brännvinets bruk. Emedlertid tog jag ock i dag en ansenlig sup, då jag såg att förrätten skulle blifva lutfisk. Det rättaste hade väl varit att undvika båda två. – Om aftonen hos Böthlingk thé med rum. – Mycket drömfull sömn.

D. 8. Mindre hosta. Expedierade bref till Wilh. Kepplerus i Dmitrofsk och till Undolskij i Moskwa. – Efter frukosten ytterst trög och sömnig. – Äfven i dag en sup af annan anledning. – Om aftonen 3 koppar thé med några droppar Rum. -

D. 9. Vaknade och steg upp redan kl. 4. – Efter en frukostmiddag med en sup och 1 kopp kaffe reste jag med Bertha ut till Toxowa, dit vi efter en fart af 3 ½ timmar ankommo. – Der ännu en ny i sig sjelf öfverflödig och derigenom skadlig middag med en sup, 2 glas

Madera och en kopp kaffe. – Om aftonen i badstugan. – Sömnen högst orolig med flera timmars vakande mot morgonen. -

D. 10. Tillbragtes med vegeaterande, frosseri mot det verkliga behovet och trictrac. Dock hade jag det förnuftiga infallet att genom en promenad före middagen söka neutralisera verkningarna af mina fel. Magen begynte i dag slå sig på diarrhé, som till och med om natten generade mig, utom den oroliga sömnen och periodiskt vakande. -

D. 11. Diarrhén fortfor så att jag verkligen började blifva något ängslig och i samma mån måttligare i mina njutningar. Natten mot den följ. blef dock icke stort bättre än den föregående.

D. 12. Efter kaffe en droppsup och en frukost afreste vi mot kl. 9 tillbaka till staden under snöglopp och urväder, der vi kl. 12 åter inträffade. – Efter middagen kopp kaffe. – Om aftonen besök af Fr. Wulfert.

D. 13. Både till frukost och middag en pomeranssup. Dessutom 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af fruarna Böthlingk, Vater och Brosset, unge Frähn, Schiefner och Crusell – Jag började åter fortsätta mina pulver.

D. 14. Upp redan kl. 5. – Angående de af temporella Commissionen föreslagna ändringarna vid tryckningen och försäljningen af Akademiens Memoirer och Bulletiner samt indragningen af Revué des artes var vår klass äfven i dag kallad till Vereinbarung med den första. – Till middagen en sup Doppelkummel. Om aftonen besökte Radlof, äfvensom en passant sökte Brandenburg. – I Geogr. sällskapet surprenerade mig Admiral Lutke med underrättelsen, att min berättelse om resan till Lifland och Kurland år 1846 nu ändtligen vore tryckta i Tyskland och gaf mig 1 exemplar deraf. (Sällskapet har först erhållit 3). – 3 koppar thé med Rum. – Om natten dröm att jag uti min säng uti mörkret tyckte mig höra tillvaron af en främmande person, hvarföre jag fattade häftigt uti min hustru och under rop af hysteri klämde henne. – Hela dagen intet pulver.

D. 15. Vid middagen en sup. – Om aftonen hos Siréns der jag dröjde ända till emot kl. 12. – Visserligen hade jag på middagen tagit en liten siesta. – Ett pulver till en förtärd appelsin.

D. 16. Vaknade och upp först kl. $\frac{1}{2}$ till 7, med blodsprängda ögon. Vid middagen efter vanligheten en sup. -

D. 17. Efter sessionen besökte Fuss angående den Castrénska förteckningen på böcker, hvilka han önskade bekomma af

Sid. 361.

Akademien till ersättning för den skänk af inskrifter, som han gjordt. En sådan förteckning på diverse desiderata hade jag i Conferensen jemte pappren angående Castréns sak inlämnat till F., som icke erinrar sig det och påstår sig ej hafva hos sig funnit. Han ville än ytterligare söka och låta mig veta resultatet. Tillika flere expectorationer om det för honom naturligt högst obehagliga förhållandet till Fursten och den temporella Commissionen. – Vid middagen en sup. Om aftonen med Bertha hos Dr. Gr. för att höra något bestämdare angående Rabenau, som hade lofvat skaffa den af mig för honom utbetalt summan redan för en vecka sedan. Doktorn var först ej hem och Rab. kom emedlertid samt började sjelf tala om saken, pratade om en Rysse, som skulle betala, men hittills ej först gjordt sig sjelf betalt för penningar, som Berger varit honom skyldig – således den gamla visan med nya variationer. Visserligen tillade han, att han i yttersta fall sjelf skulle betala, och jag hade tyvärr, då äfven Doctorn i det samma kom, ej energi nog att yrka på att han nu i stället för de långvariga idkeliga löften ändtligen sjelf måtte handla. – Denna utgång af mitt besök gjorde mig för hela aftonen förstämd. – 3 koppar thé med litet Rum. -

D. 18. I anledning af Frähns uppmaning genom dess fru der f.m. för att ännu en gång taga resten af de Triniska böckerna i ögnasigte. – I förbigående ock hos Böthl. för att anhålla om hans indirecta medverkan att förmå Rabenau till betalning. – Före middagen en sup och efter 1 kopp kaffe.

D. 19. Expedierade bref till Voss i Leipzig med en mängd rekvisitioner af böcker, oekonomiskt och öfver måttan. Vid frukosten en sup och vid middagen deremot par glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha faren till Tawaststjerna förgäfves; de hade i dag rest till Finnland. – Då jag länge ej befunnit mig så väl efter mina middagar som i dag, så tilltrorde jag mig att till svagt thé med mjölk äta smörgåsar af surt bröd. Här af torde den hosta förklara sig, hvaraf jag sednare i ansenlig grad besvärades och isynnerhet efter det vanliga pulvrets intagande och gåendet till sängs.

D. 20. Äfven vid uppvaknandet kändes magen än besvärad. Vid frukosten en sup, vid middagen 1 ½ glas Marsalla utom 1 kopp kaffe. – Sednare ännu 1 glas samma vin med Öfverste-Löjtnant Tigerstedt, som gjorde sin afskedsvisit. – Om aftonen besök af Sigismund Schreiber, Hamel, Radlof med fru, Böthlingk, Kunik och Crusell. – Längre upp och sedan länge ingen sömn med disposition till magkramp. Först efter kl. 1 somnade jag. -

D. 21. Om morgonen hos Gr. för att underrätta mig om underhandlingarna med Rabenau. Inom 2 veckor skulle jag få mina penningar. – Hos Frähn köpte jag ännu 3 af de Triniska böckerna. – Vid frukosten en liten sup och vid middagen 1 ½ glas Marsalla. – Om aftonen hos Böthlingk.

D. 22. Om morgonen litet hosta. – I tryckeriet och hos Böthl. – Både vid frukost och middag en sup. – Efter längre uteblifvande trög och liten afföring.

Sid. 362.

D. 23. Kl. ¼ till 2 om natten uppväcktes jag af Sofie, som dittills icke hade sofvit en blund och kände anfall af rysningar och frossa. Då vi i medlet af nästa vecka väntat hennes nedkomst, så tyckte jag det vara för bäst att i alla fall fara efter fru Staf. Hon var sjuk och svettades efter att i går hafva låtit applicera blodiglar på bröstet, samt fann det derföre icke vara rådligt att fara ut åtminstone så länge inga vidkar [?] vore förhanden, indicerande en förestående nedkomst. Då jag efter hemkomsten erfor att dessa indicier verkligen redan börjat inställa sig for jag tillbaka för att underrätta derom. Fru Staf gaf mig då en piga med för att föra mig till en annan med henne lierad barnmorska, fru Petterson, som för säkerhets skuld kunde komma med mig. Hon var också genast färdig dertill och det räckte icke länge efter vår ankomst, innan Sofie måste lägga sig. Kl. 5 och 48 minuter blef hon ock redan lyckligen förlöst med åter en flicka, och jag tackade Gud i min själ, att det hade gått öfver all förmodan så snällt och lyckligt, om jag ock ej kunde undertrycka den önskan, att det varit häldre en gosse. På sömn var ej vidare att tänka och tillståndet derföre om dagen ruskigt. – Expedierade bref till Castrén genom kansliet, emedan jag tillika sände till Universitets Bibliotheket i Helsingfors resten af den derföre abonnerade Bulletinen jemte Brochurer för Castrén och Schiefner och Böthlingk. Med samma hos F. Expectorationer öfver Closet-affären isynnerhet och den nya regimen i allmänhet. Med anledning af dagens händelse lät jag anmäla mig såsom bortblifvande ifrån Kommittéen. – Vid frukosten en god sup, som dock visserligen uppfriskade mig utan att likväl kunna bringa lifvet till bättre vaksamhet.

D. 24. Expedierade bref till Zagel. – Hos Böthlingk, Frähn, Zandt och Siréns på notifikation. På sista stället frukost. – Före middagen hosta. – En god sup. – Temporellt en kvinna för barnet.

D. 25. Upp redan kl. 4. – Efter en veckas obstipation i dag lutande till diarrhé. Visserl. har jag i dag äfven om morgonen intagit ett pulver. – Besök af Freitag, hvilken jag skänkte ett exemplar af min Ossetiska Grammatik. Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – I dag slöt eller snarare afbröt jag lekturen af Wiedemanns correcturskrift, sedan jag kommit till det beslut att råda honom tills vidare taga den tillbaka och underkasta densamma en ny revision.

D. 26. Upp kl. 5. – Vid midd. en sup. – Om aftonen hos Fr. Wulfert.

D. 27. d^o d^o Expedierade bref till Wiedemann och Bernhardi. – Vid frukosten en sup. – Diarrhé. – Vid middagen 1 glas Portvin. – Jag började i dag med det af Popof insända profvet af Syrjenska Lexikons omarbetning (bokstafven T). – Om aftonen besök af Schiefner och Crusell. -

D. 28. Upp kl. 5. – Besök af Finnér. – Vid frukosten en liten sup. – Hos Promberger för att afsäga Sofies Musiktimme för denna vecka. – På andra sidan sökte enkefru Weber och betalte hos Lantz sista räkningen af Voss. – Vid middagen 2 glas Marsalla. -

D. 29. Upp redan kl. 4. F.m. hos Fuss. – Vid midd. 2 glas Marcalla. – Om aftonen sökte Kunik.

D. 30. Upp kl. 4. – Efter Kommittéesessionen gången till andra

Sid. 363.

sidan till bokbodorna, der jag hade sett goda böcker härom dagen. Man begärde dock för mycket, så att jag intet köpte. – En sup både före frukost och middag och efter denna 1 kopp kaffe. -

D. 31. Upp kl. ½ till 5. – Vid frukosten en liten sup. – Om aftonen faren till Sawwaitof. – Hos honom utom 2 glas thé med Madera 3 d^o utan thé. – Först kl. 11 till sängs. –

April 1849.

D. 1. Apr. Hela dagen hem. Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe.

D. 2. F.m. besök af Prawdivin. Med honom frukost och dervid en liten sup och ½ glas Marsalla. Sökte Fuss. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Frähns.

D. 3. Upp såsom de föreg. kl. 5. – Mycket slemfull och derföre retad till hosta, oakadt jag i hushållsreder mot vanligheten hade rikligare rörelse. Både vid frukost och middag en liten sup. – Om aftonen besök af Crusell och 2 koppar thé, efter vanligheten med Rum. -

D. 4. Åter täml. besvärad af hackhosta. – Vid fruk. en sup och midd. 2 glas Marsalla. – Om aftonen hos Brosset och Böhlingk. Der hela 3 koppar thé med litet rum. -

D. 5. Besök af Greviny. – Endast vid middagen en sup och efter en kopp kaffe. – Om aftonen faren till Prawdivin, egentligen för att få göra bekantskap med hans nuvarande värd, en köpman Sinovjef, som skall vara en infödd Syrjän och hvilken jag önskade rådfråga angående vissa punkter af Syrjänska ljudläran. Detta mitt ändamål vann jag väl (utan att träffa Pr. sjelf) men utan framgång, då jag af honom ej fick reda uppå, om Verbaländelsen i Sing. präes. skall vara egentligen a eller ä, NB efter mouillerade konsonanter. Han fästade ingen uppmärksamhet på den speciella hufvudsaken, utan prononcerade än så, än annorlunda; dock tycktes hans uttal i sådana fall mer luta sig till ä. Men detta kunde hos honom härröra deraf att han redan är förryskad. – Då jag efter hemkomsten laborerade af hosta, så tjente 2 koppar thé med ett theskedsblad Rum till bot. -

D. 6. F.m. besök af Tawaststjerna. – Vid middagen 2–3 glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Besök af Bernhardi. Om aftonen hos Dorn. – Om natten pollution. -

D. 7. F.m. hos Pastor Zandt och sedan i bokbodorna, der det ock slutligen blef handel utaf. – Vid frukosten en sup och middagen i glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Dr. Gräfe, egentligen för att sondera, huru det blir med den tills nu ungefär förut lofvade betalningen af Rabenauska skulden. Han började sjelf tala derom och sade sig numera hafva vändt sig till en annan bekant af Berger och hoppades ungefär till nästa Onsdag kunna skaffa summan. – Låt se! – Hela e.m. och isynnerhet om aftonen mycket spänd. -

D. 8. Hela dagen hem. – Besök af Böhlingk och unge Frähn. – Vid middagen en sup och 1 kopp kaffe. -

Sid. 364.

D. 9. Hos Fuss, hvars kansli jag öfverantvardade ett bref till Castrén. – Hos Frähn. – I tryckeriet. – föröfrigt hela dagen hem. – Vid middagen en sup. – E.m. åter spänd mage. -

D. 10. Om morgonen åter alfvarsamt anfall af hosta och stegrande ristningar i venstra handen. – Vid frukosten 1 och vid middagen 1 ½ glas Marsalla. Om aftonen kom endast

Crusell efter sin vana först $\frac{3}{4}$ till 9 och satt ända tills öfver $\frac{1}{2}$ till 11, då jag sjelf gaf en vink till uppbrott.

D. 11. Upp kl. 5 till 6, såsom öfverhufvud sednare tider. – Med anledning af hostan i går tog jag äfven i morgon ett pulfver utom det sednare tiden om aftonen intagna. I sjelfva verket hade jag ock i dag vida mindre besvär af hosta. – I venstra armen fortfor dock den dofva verken. Då jag f.m. besökte fru Oldekop för att betala henne några kartor, ville jag i förbigående besöka den i samma hus boende Freitag. Kort derpå inföll deras middagstimma och man persvaderade mig att spisa middag med dem tillsammans. Dervid 1 sup Bitter och 3 glas Krimskt vin. – Hem endast en kopp kaffe. -

D. 12. Upp kl. 5. – Dr. Gr. kom och betalade mig riktigt de för Berger af mig utlagde 135 Rubel, hvilka han sade sig hafva erhållit af en annan bekant till Berger. Expedierade bref till Lawonius i Stockholm. – Vid frukosten 1 $\frac{1}{2}$ glas Marsalla. – Irritation derigenom att kökspigan kom hem ifrån att hafva upphandlat diverse saker och vid redovisningen hade 1 Rubel silfver mindre tillbaka, än hon efter vederbörlig beräkning bordt hämta. Vid hennes relation, huru hon handlat och hvad för pengar hon på hvart ställe hon fått, blef det klart, att man i första bodan hade innehållit silfverrubeln. Då denna förklaring synbarligen baserade sig på ett rent factum, som utan omsvep af henne framställdes och jag vid hennes allmänna ärlighet föröfrigt ej annat än måste blifva öfvertygad att intet svek å hennes sida kunde vara förhanden, så förutsatte jag ett möjligt misstag hos köpmannen och gick med henne för att upplysa honom derom, samt reklamera den felande silfverrubeln. Mot all förmodan uppträdde han dock med påstående att hafva gifvit henne tillbaka ej blott en 3 Rubels sedel och smärre silfver, utan ock en silfverrubel, hvilket hon å sin sida med häftighet och gråtande bestred. Då jag anförde, att redan denna ton utur en psykologisk synpunkt vittnade för henne och mot honom och att jag dessutom af längre erfarenhet kände henne för väl, för att hos henne kunna misstänka någon lögn, blef han äfven mot mig så otidig, att jag nödgades erinra honom böra besinna, med hvem han hade att göra och att jag skulle, om det gällde, finna andra vederbörande, hvilka åtog sig att undersöka och utreda, hvilkendera som var lögnare, så förmente köpmannen af sin bokhållare och slägtunge

Sid. 365.

att resignera på silfverrubeln, vare sig då, att förmaningen grundade sig på bättre kännedom af gubbens Karakter eller att han i alla fall tyckte det vara bäst att med godo sluta grälet, som redan väckte både alla grannars och förbigående uppmärksamhet. Gubben kastade henne då en silfverrubel, som han yttrade sig vilja skänka till – Kyrkan! Dermed entledigade jag henne hem och följde sjelf efter att ännu en stund hafva fortsatt den förargliga diskussionen för att vedergälla och tillrätta visa honom. Visserligen kände jag mig förpliktad att hemkommen läxa upp henne för att derigenom hafva föranlett hela uppträdet, att hon icke allenast, icke genast på stället hade räknat efter att hon fått en

silfverrubel för litet, utan ännu under hela tiden, som hon handlade, fortfarande uti samma tanklöshet och till och med på återvägen ännu en gång varit i samma boda, men endast för att taga, hvad hon hade köpt, men tillsvidare lemnat der, då hon hade ännu längre tur att göra. Ja icke ens ännu hemma visste hon, att hon fått för litet penningar tillbaka, innan hon genom mig vid redovisningen öfver uppköpen, öfvertygades derom. – Vid middagen en sup och efter – en kopp kaffe. I dag har jag ändtligen ock haft den fågnaden att skrifva Imprimatur på sista arket af Sabinins Isländska Grammatik. – Drömfull sömn. -

-

D. 13. Hos Dr. Gräfe för att dokumentera betalningen. Med sin vanliga ordentlighet sade han sig för momangen ej veta, hvar de vore; det blef således till en annan gång! – Besök af Radlof, äfvensom jag sjelf besökte Böthlingk. – Vid frukosten en liten sup, vid midd. 1 ½ glas Mars. och en kopp kaffe. – E.m. kom Pezold, ursäktade sig att ej för ett år sedan hafva hållit ord med sitt löfte att porträttera mig och erböd sig nu dertill. Jag förklarade mig dertill villig och början gjordes ännu i dag. Om aftonen slutade jag mina anmärkningar om profhäftet af H. Popofs Syrjänska Lexikon.

D. 14. Efter frukost med Petzold – hvarvid en sup och 1 glas Marsalla – fortsattes porträtteringen tills mot middagen. – Vid denna åter en sup och 1 kopp kaffe. Utom en liten gång hela dagen hem. – Först kl. 11 till sängs.

D. 15. Hela dagen hem. – Endast af Scheichen, Tschubinof och unge Frähn gratulationsbesök. – Vid middagen 1 ½ glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Frähns -

D. 16. Upp först kl. 6, såsom vanligt den sednaste tiden. För det fula vädrets skuld blef jag bort ifrån gratulationsuppvaktningen hos Ministern och hem hela dagen, samt började arbeta på en afhandling till min snart infallande läsetur. Till middagen, hvarvid 1 sup och en kopp kaffe, kommo båda kadetterna Meinan-

Sid. 366.

der, af hvilka den yngre ock blef öfver natten.

D. 17. F.m. besök af Dr. Bötticher ifrån Krasnoyarsk, der han lärt känna Castrén, om hvilken han ock kom att underrätta sig. – Efter en lång väntan kom Pezold att fullända mitt porträtt och åt sedan middag hos oss. – Dervid en god sup, 3 glas Portvin och 1 kopp kaffe. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Kunik, Crusell och på min bjudning den förenämnde Bötticher. Först kl. 11 till sängs. Icke destomindre

d. 18. upp redan före kl. 5. – Meinander bordt. – Expedierade bref till W. Keplerus. – Besök af Prawdiwin och Zandt. – Meinander återkom med bror och 2 Hästeskor och förblefvo tills de om aftonen förmanades att bortgå. Vid midd. en sup och 1 glas Marsalla. – Jag tillbragte aftonen hos Brosset och förnämligast Böhlingk. -

D. 19. De i sjökadettcorpsen stadde 2 kadetterna återkommo redan om morgonen. – Jag följde Bertha till Svenska kyrkan för att der börja Confirmationsundervisningen. – Vid frukosten en liten sup och sedan med anledning af Doctorinnan Gräfes besök ¼ glas Mallaga. Besök af Dorn. – Äfven vid midd. en sup. – Derefter följde jag unge Frähn till Oldekop; Sedan aftonen hos Freitag.

D. 20. Hos Fuss öfverlemnade jag mina anmärkningar till det nya första häftet af Popofs lexikon jemte 3e och 4de Tomen af det ursprungliga Manuskriftet. – Hos Schmaltz. – I dag började jag omställa mina böcker. – Vid middagen 1 ½ glas Portvin och 1 kopp kaffe. Äfven denna dagen var en af Kadetterna hos oss. -

D. 21. Expedierade bref till Castrén. – Hos fru Oldekop köpte Berghaus Almanach für Freunde der Erdkunde. Besök af Höppner. – Vid middagen en sup. – Hästesko hela dagen här. -

D. 22. upp redan före kl. 5. Vid frukosten 1 sup och vid midd. 3 glas Port. och en kopp kaffe. – F.m. besök af Nordenskiöld och e.m. af Schiefner. – Hela dagen hem sysselsatt med böckernas omställning. – Äfven i dag den yngre Hästesko här.

D. 23. Då magen tyckes börja blifva något trögare, så gjorde jag i dag ett försök med en sup af mina nya droppar, bestående af en Spritinfusion på 4 delar finstött kanel, d^o d^o pomeransskal, 1 del do rhabarber och en del valeriana. Vid middagen 2 glas portvin och 1 kopp kaffe. Då jag om aftonen var i den demidovska sessionen så blef jag utan thé, sedan långliga tider för första gången åter. NB. i de sednaste dagar har jag åter varit tämligen hemsökt af hosta. -

D. 24. Såsom vanligt upp kl. 5 och vaken redan förut. – Efter kommittéesessionen besökte Middendorf. NB. vid frukosten en sup. – Diarrhé och derföre vid middagen 3 glas Portvin. – NB. i dag hafva vi ändtligen fått en ny inpiga, sedan vi uti 3 dagars tid varit alldeles utan, då Alexandra, efter det en menniska om fredagen hade varit hos oss för att höra åt om hennes ställe, samma afton uppsade sig och i sjelfva verket redan om Lördagsmorgonen vandrade ut och i går alldeles bort. Och likaväl hade hon genom sina till den andra pigan och till främmande personer afgifna hotelser att lemna oss så snart dopet var förbi (der hon

NB. väntat sig ännu en extra skänk) just tvungit oss att se oss om efter en annan. – Att en sådan casus utmattat min ännu icke återställ-

Sid. 367.

da hustru, som ensam fått lof att i flera dygn sköta sitt barn, är ganska naturligt. Också har hennes försvagning börjat menligt verka på barnet, för hvilket vi varit nödtvungna att gripa till laxatif. För Sofies oro var det således hög tid att vi äntligen i dag varit lyckliga att få en ny piga, och detta äfven derföre, att vi allt sedan söndagen haft ännu till fru Strohlmann såsom ständigt främmande i huset, afsedt ifrån en sömmerska, som redan denna vecka alla dagar arbetat hos oss. – Om aftonen besök af Brosset, Schiefner och Dr. Crusell. – Hela 3 koppar thé och till sängs först efter kl. 11.

D. 25. upp redan kl. 4 $\frac{1}{4}$, – vid frukosten en sup och vid middagen 2 $\frac{1}{2}$ glas Portvin och 1 kopp kaffe. – E.m. besök af Freitag. – Om aftonen efter Demidofska sessionen hos Böhlingk på thé. 3 koppar efter lång tid med grädde.

D. 26. Upp kl. 4 $\frac{1}{2}$. – Vid frukosten en liten sup. Expedierade bref till Kapten Popof i Ustysyssolsk. – Vid middagen åter en sup och 1 glas Port. – Om aftonen hos Akademikern Gräfe, för att genom hans fru få en öfversättning af Baumeisters Sprachprobe på Esthniska efter den ehstniska dialekten i Werro. – 3 koppar thé med Rum.

D. 27. Upp kl. 4 $\frac{1}{2}$. – Vid frukosten en sup. – Oaktadt gången till Kommittéen särdeles trött och sömning, hvarföre jag då lifvet åter nu börjat blifva trögt, före middagen tog en sup med droppar. – Besök af Böhlingk och Mamsell Weber. Också e.m. mycket tung och derjemte det venstra ögat generadt. – Jag lade mig redan kl. 9.

D. 28. Upp kl. 5. – Efter afföring bättre dag än i går. – Jag fick äntligen mitt bibliothek alldeles i ordning. – Vid midd. 1 sup och en kopp kaffe.

D. 29. Kl. 5. – I anseende till den fortfarande trögheten i magen en droppsup. – Vid middagen 3 glas port och en kopp kaffe. – Hela dagen hem. Kl. 1 vid lag aftogs bron och mot aftonen var floden midt uppå alldeles fri från is. Under en liten promenad för att taga Newan i ögnasigte, stötte jag på Hamel och Nordenskiöld, hvilka följde mig hem och hos mig drucko thé. – Verk i högra armen. -

D. 30. Upp såsom vanligt. – Utom i tryckeriet och på posten hela dagen hem. Då min mage oaktadt dropparne fortfor att vara trög och äfven hostan att svårare ansätta mig, så har jag i

dag börjat att försöka dricka Selters i stället för vatten, så ofta jag känner törst och detta äfven på inrådan af Nordenskiöld, som i dag på f.m. besökte mig. – Vid middagen en sup och 2 glas Portvin. – Tidigt till sängs.

Maj 1849.

D. 1. Maji. Upp kl. 5. – Redan i går blef magen lösare, men hostan har äfven i dag anfäktat mig. – Liten sup både vid frukost och middag. – Om aftonen besök af Bernhardi, Zandt, Hamel och Crusell. – Först efter kl. 11 till sömns; dock hade jag i dag tagit e.m. en god siesta af par timmar. -

D. 2. Upp redan kl. 4 $\frac{3}{4}$. Vid frukosten en sup. – Sökte Nordenskiöld. – Efter sessionen hos Oldekop. – Vid middagen 2 glas Port. – Om aftonen hos Brosset. – 2 glas thé, dels med bara rum, dels med grädda.

D. 3. Upp sednare än vanl. – Smärta på vänstra sidan af hjertat. – Lyckligtvis förgick allt efter kaffet om en half timma. – F.m. besökte Zandt för att rådgöra med honom om lillans dop. – Vid middagen 3 glas Portvin. – F.m. besök af Köppen. Om aftonen hos Akad. Gräfe.

D. 4. F.m. faren till Ammondts på Wiborgska sidan. Han var ej hem och jag måste derföre vänta. Ändtligen kom han. – För andra gången frukost med en sup och 3 glas vin. Hem hade jag redan

Sid. 368.

tagit en god droppsup. – Då jag måste i båt låta sätta mig öfver såväl dit som dädan, så bidrog det till att uppehålla mig så att jag alldeles ej kom till Kommittéen i dag. I samma afsigt som hos Ammondts neml. att tills morgon bjuda på dopet hos Böthlingk, Kunik och Brosset. – E.m. sökte jag förgäfvets Nordenskiöld. – Om aftonen hos Frähns, hvilka jag ock bød. Till sängs först kl. 11 $\frac{1}{2}$ (visserl. hade jag sofvit på e.m.).

D. 5. Upp först inemot kl. 6. – Äfvensom i går aftons det venstra ögat generadt, kanske förnämligast af spirituosa i går och framför allt af den hettande droppsupen. – Ut på ytterligare budningar hos Nordenskiöld, Hamel, Akad. Grafe och Dorn. – Vid frukostmiddagen en sup. Först kl. 6 voro gästerna bjudna och ankommo neml. General Ammondts, Frähn med hela sin familj, Akadem. Gräfe med fru, Böthlingk d^o, Nordenskiöld, Dorn, Hamel. Endast Kunik och fröken Gräfe uteblefvo. – Den lilla döptes till Wilhelmina,

Sofia, Mathilda. I stället för Generalskan Ammondts, som för den afbrutna kommunikationens skuld ej var kommen, hölls barnet till dopet af fru Gräfe och Generalen var den ende närvarande faddern. – 2 glas Champagner med kaka, 1 glas Marsalla, diverse bakelser, 1 kopp chokolad och 1 kopp thé blefvo min traktering, hvaraf jag visserl. i stället för den förut besvärande trög och tungheten blef uppväckt och liflig, men

D. 6 vid uppstigandet kl. 6 kände tryckning i hjertat. – Lyckligtvis förgick detta dock snart alldeles. – Hos Köppen. – En annan liten gång. – Expedierade med stadsposten svar på Amiral Lütkes bref angående Castrén. – Efter frukosten så trög och tung, att jag måste lägga mig och då sofde flera timmar. – Vid middagen en sup och en kopp kaffe. – Lade mig tidigt, men länge ingen sömn.

D. 7. Vaknade af en pollution redan kl. $\frac{1}{2}$ till 5; upp $\frac{1}{4}$ derefter. – Vid frukosten en sup. – Derefter gången till andra sidan för att betala till fyllest barnmorskan, hvarjemte jag ock besökte bokbodorna. Vid middagen 3–4 glas Portvin.

D. 8. Uppstigen redan 4 $\frac{1}{2}$ började jag med Guds hjälp mitt 56 lefnadsår, med en känsla af ingen frid och trefnad, blott för en liten stund afbruten af ett öfvergående hostanfall. Sedan behaglig känsla tills efter frukosten med en liten sup. I Kommittéesessionen en sådan svaghet och sömnaktighet öfverföll mig, att jag endast med möda kunde bekämpa den. – Denna tunghet fortfor ända till middagen. Dervid 2 glas Marsalla, 2 glas Champagne och 1 kopp kaffe. Om aftonen besök af Nordensköld och Crusell. –

D. 9. Upp kl. 5. – Före utgången en droppsup. – Hos Kollegirådet Steven för att till följe af ett bref ifrån Lobjko utverka ett nytt pass för en Finska med befrielse ifrån plikt, för nära 1 $\frac{1}{2}$ års försummelse med utbytet. Med anledning af en bifogad bönskrift hade han den godheten att villfara till bön. – Vid middagen 1 $\frac{1}{2}$ glas Marsalla. – Pezold hämtade slutligen mitt Porträtt. -

D. 10. Expedierade bref till Lobjko i Odessa med det nya passet och 2 R. silfver tillbaka. – Vid middagen en liten sup och 1 glas St. Julien. E.m. lång siesta. Om aftonen hos Dr. Gräfe. -

D. 11. Vid middagen 2 glas St. Julienne. – Om aftonen hos Dorn.

D. 12. d^o d^o en liten sup. Om aftonen med Bertha hos Dr. Gräfe.

D. 13. Unge Hästesko inställde sig redan till frukosten, till middag

Sid. 369.

ock Nordvik. – Dervid 1 sup och 1 kopp kaffe. – Hela dagen hem. Om aftonen besök af Crusell. -

D. 14. Försofde mig ända till kl. 6 ½. – För öfrigt åter hela dagen hem, ehuru jag var sinnad att fara till Fursten, för att supplicera om Dr. Gräfes befördran till högre rang, hvarigenom han vid sin andra tjenst i Amiralitetet skulle få en högre lön till någon slags ersättning för den vid vår Akademie nu efter 18 års tjenst nu utan vidare förlorade. I anseende till den nu redan i flera dagar fortfarande starka isgången måste jag dock tills vidare uppskjuta min fart. – Vid middagen 1 ½ glas St. Julien.

D. 15. Emot i går upp redan kl. 3 ½. Vid frukosten en sup, midd. 2 glas St. jul. och 1 kopp kaffe. – Utom i Kommittéen hela dagen hem. Om aftonen besök af Hamel och Schiefner. Först kl. 11 till sängs. -

D. 16. Upp kl. 5. – Om aftonen hos Böhlingk.

D. 17. Hos Fursten för att plaidera för Dr. Gräfe. Han tycktes, isynnerhet i början, icke vara särdeles gunstigt stämd för honom, och mente att han kunde vara nöjd att i en räcka af år hafva dragit nytta af Akademien för en tjenst, som egentligen för den sednare varit öfverflödig och hvarvid han icke heller haft särdeles besvär. Jag talte med värma för honom, i att jag sökte öfvertyga honom om, att han visserligen varit nitisk men att hans verksamhet sträckt sig till de lägsta regionerna, såsom lägre embetsman vid Kommittéen eller Akademien, och dess soldatpersonal med deras familjers barn, ifrån naturligtvis inga pomphafta rapporter till Fursten vore att förvänta, hälst Gr. sjelf hör till sådana modesta karakterer, hvilka aldrig göra väsen af sig. I alla fall var jag i tillfälle att betaga Fursten hans villfarelse, att Gr. utom sin lön haft till och med kvarter af Akademien, hvilket aldrig varit fallet. – Han ville nogare underrätta sig om saken och sedermera besluta sig; för momangen kunde eller ville han hvarken svara ja eller nej!

D. 18. Besök af Golovnin. – Hos Fuss. – Om aftonen hos Dr. Gräfe.

D. 19. d^o af d^r Gr. – Hos Böhlingk. – Efter 1 glas St. Julien vid frukosten och ölost så sömnig, att jag måste före middagen taga en lur. – Till middagen en droppsup. NB. Ännu isgång.

D. 20. Upp kl. 4 ½. – Besök af Prawdivin. Med honom frukost och dervid en sup och 1 glas Portvin. – Besök af Zandt. – Vid midd. 2 glas Portvin.

D. 21. Hos Dr. Gräfe. I hans intresse f.m. sökte 2 gånger Hess, innan jag träffade honom hem och fick tala med honom. – Då jag i morgon bittida var besvärad af både slem och hosta, så började jag i dag åter dricka Selters. – Vid middagen en sup. -

D. 22. F.m. besök af Steinmann. – Efter Kommittée sessionen Kyrkoråd hos Zandt. – Vid återkomsten tillfälligt kortt besök af Hasfeld. – Till middagen en sup. – Om aftonen --- af Brosset, Kunik och Hamel. -

Sid. 370.

D. 23. Vid middagen 1 ½ glas Portvin. – Efter sökte jag Steinmann och besökte sedan Bernhardi om aftonen i Geogr. Sällskapet.

D. 24. F.m. besök af Steinmann, Golovnin och Höppner. – Vid middagen 2 glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Sirén. -

D. 25. Upp redan kl. 4. – Efter Kommittéesessionen hos Steinmann. Före middagen en droppsup. -

D. 26. Expedierade bref till Zagel. Hos Böhlingk. Vid middagen 2 glas Marsalla. – Mot aftonen 1 glas Selters.

D. 27. Upp redan före kl. ½ till 3. – I anseende till Berthas kallelse till aftonsången middag redan kl. 2, jemte en sup. – Hos Steinmann med hvilken jag sednare mot aftonen vandrade af öfver Ochta till Malinofka en af Ryssar och till liten del af Finnar bebodd by, högre upp vid samma flod nära intill Kontyvara för att der söka och bese lägenheten till sommarbostad. – Utom vandringen på sjelfva stället och öfver det emellan Ochta's böjningar belägna rummet af par verst tillryggalades äfven en stor del af vägen i staden till fots, hvarföre jag vit återkomsten kl. 11 var tämligen trött.

D. 28. Vaknade och uppsteg först kl. 6 ½. – Jag hvälfde diverse planer uti mitt hufvud om nya finter till finande af kvarter då Prawdivin ankom och berättade, att han akkorderat sig ett kvarter uti 28 Tyska kolonien med möbler och uppässning samt till och med matlagning för 30 Rubel B^{co} i månaden. – I grannskapet vore äfven för mig tillfälle att höra. Jag beslöt

genast att följa ut med honom dit å den nya Moskowska jernbanan, föreslog honom att äta litet frukost och straxt derpå fara åstad. Han samtyckte, men ville som hastigast gå först till Prof. Tschichofskij. Frukosten väntade på honom en stund innan han kom och det blef således mer än sannolikt att vi ej mer skulle hinna fram i rättan tid, hvarföre jag proponerade att vi häldre skulle hos mig äta äfven middag och sedan afresa på jernbanan kl. 6 till Zarskoje Selo. Jag ångrade dock sedan att ej hafva föreslagit att häldre resa af redan kl. 3 ½. Vid frukosten 1 sup och ett glas Marsalla. Vid middagen likaledes ock 2. Kl. 5 bröto vi upp för att fara till jernbanan. På vägen fick Pr. det infallet, att ännu först fara som hastigast hem till sitt kvarter i Kolomna och denna krok med Ischvomnikens långsammare fart gjorde att vi framkommo för sent just när Maschinen satte sig i rörelse och reste af. – Vi måste således stanna kvar och vänta ända till kl. 9. Under tiden trakterade Pr. med en butelj mjöd. – Ifrån Zarsk. Selo lejde vi en Ischvomnik till Ishora. Der insisterade Pr. att vi skulle dricka thé, om man så kan kalla ett underligt mixtur både till färg och smak. Sedan gingo vi till fots de återstående 3 verstarna till 28de Kolonien, dit vi anlände kl. 11 ½ om natten, uti hans blifvande kvarter emottog man oss ganska höfligt och välvilligt, oaktadt man redan hunnit lägga sig.

Sid. 371.

D. 29. upp redan kl. 4 ½. – Beseendet af 2 grannhus och diskussionerna angående alla för sejouren nödvändiga behof medtog likväl tiden, så att vi något för sent kommo oss att uppbyta mot Kolpino, hvarifrån trainen skulle afgå kl. 8. För att säkrare hinna fram ville vi gina af öfver åkrar och fält, men stötte der på många sumpiga ställen med så ansenliga vatten pussar, att vi måste göra flera små kroker för att kringränna dem. Sist kommo vi till en bäck på ett ställe der ingen passage var, utan måste åter göra en vinkel till bron deröfver. Slutet var att trainen for af midt för vår näsa, innan vi hunno fram till sjelfva stället. Der gällde det nu att vänta ej 3 timmar, såsom i går, utan 5! Under tiden åto vi frukost och togo oss en sup i Kolpinos enda traktör och besågo sedan Fabriken. Emedlertid blef min Kommittéesession försummad och jag hemkom först kl. 7 ½. – 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Hamel, Bernhard, Kunik, Schiefner och Dorn. -

D. 30. Vid frukosten ½ glas Port. – Hos Zandt. – Vid middagen en sup. E.m. besök af Prawdivin och sednare Pastor Ahlström.

D. 31. Sofde ända till kl. 6 ½. – Med Prawdivin for jag kl. 9 ½ med ångfartyget Sylphida till Peterhof, der vårt första var att uppsöka vår förra Avdotia. Sedan hon trakterat oss med kaffe – jag drack der 1 ½ glas – gick hennes man med oss att söka och bese kvarter. Dessa voro i allmänhet illa belägna, eller osnygga och utan undantag mycket dyra. – Ett enda kvarter funno vi, som mycket behagade mig både genom sitt sköna läge, sin elegans och värdinnans – en tysk snickarefrus öppenhet och ärlighet. Det var åter för stort, 5 rum utom kök, och fullständigt möbleradt; – priset 400 Rubel B^{co} (utan ved och vatten, såsom alla

quarter i Peterhof) – i mon af quarterets beskaffenhet och det i Peterhof ej för dyrt, men för mig naturligt för dyrt. – Kl. 4 afreste vi med ångfartyget tillbaka och befunno oss efter en fart af 1 timma och 27 minuter (till Peterhof kommo vi förmidd. uppå 1 ¼ timma) tillbaka i Petersburg och åto sedan middag hos oss. Dervid 1 sup och 2 glas Marsalla.

Juni 1849.

D. 1. Juni. Efter sessionen hos Steinmann. – Mamsell Weber med sin systerson passerade hos oss nästan hela dagen. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Dr. Gräfe. Der 3 koppar thé och efter hemkomsten stark hosta, hvarföre jag ännu drack 1 glas Selters. -

D. 2. F.m. med Sofie till skriftemål i Svenska kyrkan. – Hos Dr. Gräfe för att bedja honom att komma att bese lillan, som i dag tycktes vara än alfvarsammare sjuk. Han gjorde det, men ansåg hennes tillstånd ej för särdeles betänkligt. Vid middagen en sup. – E.m. sökte jag förgäfves Zandt. – Hos Hoffren. – Dr. Gräfe åter hos oss utan att likväl åter förordna annat än husmedel.

D. 3. Jag for först med Sofie till kyrkan; min hustru kom sednare. Sofie blef i dag confirmerad och äfven vi undfingo

Sid. 372.

Herrans heliga nattvard. – Nordvik till middagen. – Dervid 2 glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Så sömnig att jag på par timmar måste lägga mig. – Först i dag har jag slutat collationeringen af de nyss erhållna böckerna ifrån Tyskland. Den har nu räckt öfver en vecka, visserligen med många afbrott genom resor för att söka sommarquarter. -

D. 4. Upp redan kl. 4 ½. – Sökte förgäfves Architekten. – d^o d^o Freitag. – Vid middagen 1 glas Madera och 1 glas Portvin.

D. 5. Upp kl. ½ till 5. – I Lantzka kontoret betalte jag mina öfvermåttan dyra tyska bokräkningar för i år. Förde upp till Kansliet ett pakett med böcker att afsändas till Castrén. – Efter Kommittéesessionen besökte Rein, der 1 kopp kaffe. – uti Gostinnoj dvor och bokbodarna. Hos Zandt för att betala äfven honom. – Vid middagen en sup. – E.m. hos Steinmann. – Om aftonen besök af Crusell, Kunik, Böhlingk med fru och Henriette Brosset.

D. 6. Expedierade bref till Castrén. Vid middagen en sup. – Om aftonen hos Böhlingk. -

D. 7. Efter frukosten afreste jag på järnbanan till Kolpino, hvarifrån jag gick till fots till 28de Kolonin. – Der en tarflig middag med 1 kopp kaffe, hvarefter jag besökte skolläraren, hos hvilken jag ock träffade Pastor Westenius. Jag blef der ännu trakterad med 1 glas kaffe. Med Kolonisten Ritter och dess hustru afgjordes hyran för sommaren till 11 Rubel silfver i månaden. Jag hade visserligen föresatt mig att betala endast 10 Rubel och för min hemfart ifrån Zarskoselska jernbanan till 75 kop., men lät genom glatta ord beveka mig att gifva efter till ofvannämnda pris för kvarteret, och till 10 Rub B^{co} för farten ifr. Zarskoje Selo.

D. 8. Kl. ½ till 7 anträdde jag efter att hafva druckit 3 koppar kaffe, min promenad till Kolpino, hvarifrån jag sedan kl. 8 med trainen återgick till Petersburg. Vid frukosten en sup. -

D. 9. Vaknade af en pollution och uppsteg redan kl. 3 ½. – Vid middagen 2 glas Marsalla. – Fru Strohlman flyttar ändtligen bort ifrån oss. Om aftonen hos Dr. Gräfe. Vid hemkomsten en särdeles yrhet i hufvudet med osäker gång.

D. 10. Upp först kl. 6. – Vid middagen 2 glas Marsalla. E.m. sysselsatt med att tömma hyllorna i det förra kabinettet ifrån böcker i anseende till kammarens under sommaren förestående reparation, hvarom jag i förgår till Kommittéen inlemnade en petition, som skulle öfverantvaras åt Architekten. – Under den ansträngande motionen anfölls jag af häftiga och talrika attacker af slemhosta, hvilka äfven efter théet förnyade sig, hvarföre jag vid gåendet till sängs drack ½ glas Selters.

D. 11. Upp kl. 5. – F.m. besök af Wikman och Bernhardi. – Vid frukosten en droppsup, hvarefter jag blef så tung, att jag måste lägga mig att sofva en stund. – Hos Sterky för att betala de ifrån Sverige ankomna nya böckerna. – Vid

Sid. 373.

middagen 2 glas Marsalla. – E.m. sökte jag förgäfvos Prawdivin och blef under den färden öfverraskad af regn och våt om fötterna. Detta bidrog väl till den hosta, som också om aftonen och till och med om natten.

D. 12. Efter Kommittéesessionen kallade mig Hess å sido för att förståndiga mig, att Kommittéen hade svårt att bevilja mig reparation af mer än det aldranödigaste i kvarteret, det är kakelugns omsättning och den kammarens målning, hvaruti den kommer. De

andra 2 kamrarnes reparation borde blifva, om jag ej sjelf ville bekosta deras reparation, då man föresatt sig att i år afslå alla reparationer, utom de alldeles oundgängliga, så måste man så mycket mer iakttaga samma princip med mig som jag nu är kommittée ledamot! Vid frukosten en liten sup och vid middagen 2 glas Marsalla. – Om aftonen besök af Brosset, Schiefner och Zandt.

D. 13. Expedierade bref till Lawonius. – Efter beställning kom min blifvande värd med 2 hästar och kärra efter saker, hvilka med honom expedierades. – Vid frukosten en sup och vid middagen af misstag 1 d^o, ehuru ock 1 glas Madera. Lillan vaccinerades i dag af Dr. Gräfe, med hvilken jag sedan om aftonen skulle fara på bröllop till Fr. Wulfert; men han kom sednare för att anmäla sig hafva fått oöfverstigliga hinder; Jag blef då också hem, hälst jag ock åter var tämligen ansatt af hosta och dessutom presserad att arbeta uppå min afhandling, som allt ännu ej ville komma till ända.

D. 14. Efter sessionen hos Fr. Wulfert och det unga paret för att ursäkta mig för uteblifvandet i går och tillika aflägga mina gratulationer. Der drack jag 2 glas Mallaga. – E.m. på andra sidan och om aftonen hos Dr. Gräfe med Bertha. Der 3 glas thé med Rum. Först kl. 11 hem, och mot midnatten sömn.

D. 15. Vid frukosten en sup. – Uti Kommittéen resolverades efter en liflig korrt debatt, att blott hörnkammaren skulle repareras hos igenom fenstret ifrån 7de linien. – De näst tillstötande låste jag till och måste då dörrarne ifrån min kammare öppnas utåt till hörnkammaren ifrån Kabinettet surra dem fast med ett rep omkring en förställd kommod. – Sedan åter 2 foror med kökspigan redan f.m. blifvit expedierade afreste vi sjelfva e.m. kl. 5 $\frac{1}{4}$ och ankommo kl. $\frac{1}{4}$ fått till 7 till vårt hyrda [i marginalen: 35 v.] sommarställe uti 28de Tyska kolonien 3 verst på sidan om Ishora vid vägen till Kolpino. Väderleken mulen och kulet i rummen. – Par koppar uppkokt mjölk i stället för thé.

D. 16. Vid middagen en liten sup och 1 kopp kaffe.

D. 17. Upp redan kl. 4 och hela dagen hem träget sysselsatt. Såsom i går vid middagen åter en liten sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 3 koppar thé såsom här nu vanligt varit på landet med god grädda. – Deraf således åtminstone i början af natten mycket orolig sömn med gemena ängsliga drömmar.

Sid. 374.

D. 18. Efter frukosten med en sup – begaf jag mig till Kolpino, men hade det missödet att redan under gången till jernbanan öfverraskas af regn och blifva tämligen hvåt och kom så

in till staden. – Middag hos Böhlingk med 2 glas rödt vin och 2 koppar kaffe. – E.m. sökte jag förgäfvat Alex. Wt. – Om aftonen hos Frähn.

D. 19. Började man i hörnkammaren nedtaga den gamla ugnen. 2 koppar kaffe hos Böthl. – Middag hos Siréns med en sup och 3 glas rödt vin samt 2 koppar kaffe. Kl. ½ till 8 for jag med Zandt i Omnibus till Alexandrofsk hvarifrån vi sedan gingo till fots 3 verst vidare Rybotzi och sedan läto sätta oss i båt öfver Newan till Sechziger [i marginalen: 12 v.] tyska kolonialkyrkan. – Hos Pastor Westenius 1 glas punsch och sedan qvällsvard med en sup och 4 eller 5 glas vin.

D. 20. Efter frukosten med en sup och 2 glas rödt vin anträdde vi vår återfärd, läto ro oss ned till Alexandrofsk, återreste i Omnibus till Petersburg, jag blott till Znaminjakyrkan, der jag å Bahnhof väntade 1 timma och sedan återgick med trainen till Kolpino, der jag mötte Prawdivin med dess fru och åtföljd af dem återgick till Kolonien hem.

D. 21. Började jag dricka Bitterwasser. – F.m. en stund hos Prawdivin. Vid middagen en liten sup. Äfvenså

d. 22. och en kopp kaffe. -

D. 23. likaledes utan. – Alla dessa dagar regnigt och ruskigt. – Nästan oafbrutet hem, arbetande på min afhandling, som jag i Concept i dag ändtligen slutade. E.m. en liten siesta. -

D. 24. Bivistade den tyska Gudstjensten härstädes. – Hos Pr. som jemte Pastor Westenius spisade middag hos oss. – Dervid en sup och 3 glas Marsalla, samt en kopp kaffe. – Började läsa zur Unterhaltung Dicken's Oliver Twist.

D. 25. Redan om morgonen regn och sedan fortfarande hela dagen. – Vid middagen en liten sup, 1 glas Marsalla och en kopp kaffe. -

D. 26. Reste ifrån Kolppina till staden; efter kommitéesessionen till Zandt, med hvilken jag sedan for ut till hans eller rättare hans familjs sommarboning i Kalamägi, der stark middag med 3 glas Xeres 1 kopp kaffe och 2 koppar thé. -

D. 27. Efter kaffe återreste vi kl. 7 till staden. Besökte Postdirektören Wulfert. – Efter sessionen, som i anseende till Fuss's giktfulla [svårt att tyda] ägde rum hos honom sjelf,

faren till Kapten Maydell i fästningen för att med honom rådgöra angående Guvernant hos fru Martinau. Middag hos Böthlingk med 2 glas Portvin och 1 kopp kaffe, hvarpå jag med jernbanan reste till Zarskoje Selo och derifrån med en Ischvomik hem till Kolonien.

D. 29. Då jag i går efter återbörjadt Bitterwasser hade haft löst lif (NB. vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe) och i dag tämligen sent kom upp, så drack jag i dag intet Bitterwasser. – F.m. en litet längre promenad. – Vid midd. en liten sup. -

D. 30. Upp redan kl. 5. – Vid middagen en sup och en kopp kaffe. Hela dagen hem, emedan skoftals regn. – Emot d^o föregående dagarne denna tillika mera kall, ishet f.m. -

Sid. 375.

Juli 1849.

D. 1. Juli. F.m. hos Prawdivin. – Vid middagen 1 glas Marsalla. E.m. Pr. hos oss med sin fru. – Hela 3 koppar thé mest med Rum. – Mer orolig sömn.

D. 2. F.m. hos Pr. och der ännu ett glas kaffe. – Vid midd. en liten sup och efter åter en kopp kaffe. Om aftonen 2 d^o thé med Rum.

D. 3. Reste jag om morgonen med Bertha på jernbanan till staden. – Hos Böthlingk. – Hos Brosset middag med 2–3 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen Kyrkoråd hos Pastor Zandt med 2 koppar thé. – Då sessionen slöts först kl. 11 ½, så stannade jag qvar der öfver natten.

D. 4. Hos Brossets ännu tredje Köppen kaffe. – Kl. 11 återreste vi tillbaka på samma väg och voro hem efter kl. ½ till 2. – Vid midd. en sup och en kopp kaffe. – E.m. promenad till öfra ock i denna kolonie. – Ett glas mjölk uti ett hus, som jag lät gifva mig till törstens släckande bekom mig icke alldeles väl, såsom jag fruktade det. Praw. sökte vi förgäfves. Orolig sömn. -

D. 5. Åter regnig väderlek! Hos Prawd. ännu ett glas kaffe. – En sup både vid frukost och middag och efter denna en kopp kaffe. – Oaktadt dessa retningsmedel öfverhufvud hela dagen mycket tung och olustig.

D. 6. F.m. besök af Prawdivin med hvilken vid frukosten en liten sup och ett knapt glas Marsalla. – Vid middagen d^o d^o.

D. 7. F.m. en kopp kaffe och vid middagen en sup. Emot aftonen magen mycket spänd. -

D. 8. Efter uppstigandet tämligen hes och sedan besvärad af hosta. Sökte med barnen förgäfvnes Pr-ns. – Af mattighet f.m. en längre slummer. – Mot middagen åter ett svårt anfall af hosta. – E.m. lugn. – Denna dagen har ändtligen varit fullkomligen herlig, lugn och skön ända till 18 graders värme. -

D. 9. Vacker dag med mera lugn äfven för mig. – Dock då jag e.m. varit ute, suttit en stund på gräset, promenerat med Prawdivin, druckit 3 koppar thé med Rum honom till sällskap, följde ett häftigt och länge ihållande anfall och mot förr utan uppkastning men beständig retelse. -

D. 10. Tidigt om morgonen upp för att blifva färdig med mitt i dessa dagar uppsatta långa bref till prästen Georgiefskij i Ustsyssolsk angående Popofs Syrjänska Lexikon. – Efter vanligheten for jag å Kolppina jernbanan till staden, der jag expedierade ofvannämnda bref, besökte utom min session Dr. Gräfe, Schiefner, Frähns herrskap samt Böthlingk, hos hvilken jag ock åt middag med 2 glas Portvin och en kopp kaffe. Kl. 6 återreste jag med andra jernbanan till Zarskoje Selo och lejde der en Iswomick till Kolonien, men redan på 4de versten gick ett af hans hjul sönder efter det han upptagit ännu en gående rysk Officer, med hvilken jag sedan fick lof att gå den återstående vägen öfver 7 verst till fots. Sålunda hunnen till vägaskillnaden åt Ingris kyrka, valde jag den 1 verst – till Pastor Schwindt för att åtminstone få hvila ut mig en stund, drack hos honom 3 glas thé, hvarpå han med sin häst och karl lät föra mig till Kolonien, dit jag först mot kl. ½ till 12 om natten ankom. -

Sid. 376.

Vaken redan före 4 och upp efter vanligheten kl. 5.

D. 11. Om morgonen hela 3 koppar kaffe, sedan jag först druckit Bitterwasser utan att, detta oakadt en längre promenad, åstadkommit afföring. – Först sednare. – Ifrån hosta åtminstone täml. fri och afgang af slem utan ansträngning. Vid middagen en liten sup. – E.m. med småbarnen visit och thé 2 glas hos fru Prawd. -

D. 12. Då jag tycktes botas af min hosta, så försökte jag i dag 20 droppar af Höllenstein, som Gr. åter hade förordnat mig. – En ny dosis före middagen, hvarvid en liten sup. – Orolig sömn och långvarig så att jag

d. 13. först kl. ½ till 7 uppsteg. – I dag f.m. en gång Höllenstein men om morgonen och aldraförst åter ½ glas Bitterwasser, utan att jag likväl skulle fått uttömning förrän e.m. och det knapp och trög. Visserligen har jag ishet i dag alldeles ingen motion haft utan arbetat hela dagen med att fortsätta omskrifningen af min afhandling. Också har det i dag regnat smått hela dagen. Först vid middagen en liten sup. – Före middagen besök af Prawdivin. – Till natten den andra dosis af Medicin. -

D. 14. Om morgonen Bitterwasser. – Döf tryckning på bröstet, hvarföre jag i dag ingen Medicin tog. – För första gången simning i ån, som för momangen retade till hosta. – Vid midd. en liten sup. -

D. 15. Lika herrlig dag som de näst föregående. En simning. – Vid middagen 2 glas Portvin. – E.m. foro vi alla med båt till den finska byn Langila snädt öfver och drucko der thé – jag 3 koppar – men hade den förargelsen, att Fredricas curace förlorades. – Orolig och drömfull sömn.

D. 16. Upp först kl. 6. – Oaktadt starkare och nordlig vind doppade jag mig äfven i dag; men hostade visserligen omedelbart der efter. – Vid middagen en liten sup och 1 kopp kaffe. -

D. 17. Af hosta och slem väckt redan kl. 2 ½, hvarpå jag kl. 3 steg upp. – 3 koppar kaffe. – Sofie (min äldsta dotter) var färdig att medkomma till staden för att engång se Expositionen med Mamsell Kleinberg, men väderleken var så regnaktig, att hon beslöt sjelf att häldre blifva hem. Och hon gjorde rätt uti; ty det började verkl. att regna redan, när jag gaf mig åstad och regnade sedan skoftals hela dagen. – Hos Dr. Gräfe. – Middag hos Frähns med 3 glas Sautern, 2 glas öl, och 2 koppar kaffe. – Om aftonen på thé hos Brossets. -

D. 18. Vaknade jag först kl. 7, när man derifrån kom att ringa och bedja mig dricka kaffe. – Hos Hamel. – Frukost hos Böhlingk med 2 glas rödt vin. – Besök af Kraftman, hvilken jag af förbarmande måste låna på osäker tid 5 Rubel silfver. – För att få hem en hop uppköpta viktualier, hade jag beställt min värd Kolonisten efter mig. Utom viktualierna var hufvudsaken Mineralvatten. Sednast i går hade Dr. Gräfe slutligen deciderat sig för Marienbader, hvilket jag efter de underrättelser, hvilka han inhämtat, skulle få friskt hos

Müller & Hauff. – I förlitande på denna uppgift hade jag lemnat denna handel till sist och begaf mig på återvägen dit

Sid. 377.

directe. Emedlertid utvisade sig på stället, att de hade endast fjolårigt; deremot hette det, att de hade fått Eger-Saltzwasser, som egl. först varit mig föreskrifvet, hvarföre jag sjelf beslöt mig att häldre taga det, då ett ringare quantum ännu vore kvar. När allt gick omkring, hade man för mig inpackat 25 halfkrus af Eger-Franzbrunn, såsom det hette af förseende. Misstaget skulle rättas; men slutligen hette det, att Eger-Saltzbrunn ändock redan var utgången och jag måste åthöja mig med den fjolåriga Marienbader, hvaraf jag lät gifva mig 20 halfva krus, med hvilka jag ändtl. kl. 1 ½ uppbröt. Under vägen öfverraskades vi af en dugtig åskskur, hvaraf jag blef något våt oaktadt parapluin och derefter började känna tryckning och tyngd på vänstra sidan i bröstet. – Hem först inemot kl. 7. – Middag med en sup, 2–3 glas Portvin och en kopp kaffe.

D. 19. Tyngden i bröstet fortfor och intet tecken till afföring, hvarföre jag åter försökte med ett riktigt halft glas Bitterwasser. – Då det ej ville hjälpa, före middagen ännu ett knapt halft glas, som ändtligen hade sin verkan. – Vid middagen 3 glas Portvin och 2 koppar kaffe. Om aftonen hos Prawd. 2 glas thé med grädda och en hvetebrödssmörgås. Jag fick plikta derföre med långvarig sömnlöshet och drömfull sömn. -

D. 20. ½ glas Bitterwasser. 3 goda afföringar f.m. 2 gånger simmat. – Jag slöt ändtligen min uppsats Zur Ethnographie Livlands alldeles. – Vid middagen en liten sup. – Om aftonen besök af Doctorn.

D. 21. Jag började med Marienbader ⅔ glas, dermed tillika en ny lefnadsordning. Först efter några timmars promenad 2 koppar kaffe i stället för frukost och efter en simning omkring kl. 2 middag med en liten sup. – Förmiddagen emedlertid nog lång ehuru jag sökte förkorta den genom läsning af Fieldings Jos. Andrews. – Dagen mycket schön och het och äfven e.m. derföre svår, hälst min mage i början kändes nog besvärad. – Efter ett bad kl. efter 6 lättare. – Efter 8 i stället för thé en tallrik hafregrynegröt med mjölk.

D. 22. Redan i går hade jag tidtals känt en viss ömhet på vänstra sidan, men denna morgon hade jag vid uppstigandet ondt i hela venstra sidan af bröstet, hvarföre jag drack mitt glas Marienbader med några skedar varm mjölk. Motionen derpå blef för mig särdeles ansträngande med allmän känsla af matthet och olust. Först efter 1 ½ kopp kaffe småningom bättre, så att jag till och med vågade mig att simma. – Vid middagen en sup

och 1 kopp kaffe. – Om aftonen ömheten och smärtan concentrerade till samma punkt i sidan som förut.

D. 23. Om morgonen hade den flyttat sig mera åt ryggen i korset. – Icke desto mindre simmade jag engång ock i dag. – Vid midd. en sup och en kopp kaffe.

D. 24. Om morgonen for jag med Bertha till staden på jernbanan, dit Kolonisten åkte oss. – Hos Frähn, som bød mig och Bertha till middagen. – Hos Böhlingk åt jag en tallrik med krikon. – Före sessionen uppsökte jag Hamel för att underrätta mig, huruvida det mera lönade att före middagen komma dit med Bertha. Han gaf en

Sid. 378.

officiant att föra mig omkring. Det mesta var redan bort och man höll som bäst på att uttömma det sista. Middag hos Frähn med ett glas Sautern och 2 glas öl. Emot dieten åt jag äfven hela 2 portioner jordgubbar och i allmänhet ändock för mycket. E.m. for jag med Bertha i en Omnibus till Dr. Gräfes på Petersburgska sidan, besökte der äfven Tawaststjernas och Akademikern Gräfe. Med Radlof och dess fru återforo i en Omnibus hem. – Jag hade hos Dr. Gr. druckit 2 glas thé. Natten högst pinsam och störd af drömmar, hvilka beständigt afbröto min sömn, sedan denna först efter midnatten inställt sig.

D. 25. Upp kl. $\frac{1}{2}$ till 6 efter att hafva ytterst litet endast sofvit eller snarare slumrat. Att intet afbrott måtte blifva i brunnskuren hade jag i går köpt mig en halfbutelj Marienbader, som jag drack ut helt och hållet – 3 glas – utan någon annan motion än in i rummen. Sedan 2 koppar kaffe, hvarpå vi afgingo tillbaka med trainen till Kolppino och derifrån till fots hem. Hit ankom jag utmattad af värma och tung klädnad kl. 11 – 2 simningar. – Vid middagen 1 sup och 1 kopp kaffe. – E.m. öfverfölls jag efter längre fortsatt tidningsläsning af svindel, så att jag var på vägen att falla. – Ändtl. redde sig allt genom en afföring, hvartill jag förut i dag ej hade kommit.

D. 26. Sofde ända till inemot kl. 7. – Då jag redan i går hade druckit 3 glas i staden, så lemnade jag i dag hela halfkruset af det äkta Marienbader, också blott 3 $\frac{1}{2}$ glas. F.m. besök af Prawdivin, som vi bådo att blifva till middagen. Under denna ankom äfven oförmodadt Dr. Crusell. – Eft. vanligheten en liten sup och 1 kopp kaffe. – Också i dag först e.m. afföring. – 2 simningar. – Något rikligare aftonvard för Crus. skuld, men efter den ännu en afföring. – Hela denna dagen herrlig och nästan än öfverträffande de föregående. Den starka värmen mildrar midt på dagen af svalkande västanvindar.

D. 27. Oaktadt jag täckt mig endast med ett lakan; vaknade jag redan kl. 3 alldeles våt af svett och med stygn i veka lifvet under vänstra bröstet, så att andedrägten märkligen besvärad. – Ändtligen fick jag det infallet att kasta den våta skjortan ifrån mig och frotera det gnidande stället med ylletäcket. – Då ingen sömn mer inställde sig, så upp kl. 4. – För första gången sedan lång tid f.m. nu något compact och trög, men dock riklig uttömning. – Crusell återvandrade efter frukosten kl. 11 till Kolppino för att med trainen kl. 1 afgå till Petersburg. – Blott en simning emedan e.m. åskregn. – Om natten häftigt anfall af slemhosta. -

D. 28. Om morgonen åter hastigt åskregn, och derföre f.m. ingen simning. – Äfven e.m. tillät väderleken ingen simning. Om natten och

d. 29. om morgonen hela vänstra sidan öm. – Afföringen knapp och trög. – F.m. 1 simning och derefter om middagen en god sup och

Sid. 379.

en kopp kaffe. – E.m. blef åter herrlig, men jag vågade ingen simning mer, emedan ömheten äfven om dagen fortfor. – Efter att länge sedan hafva slutat Fieldings Jos. Andrews, som jag naturligt snart måste fortsätta att läsa endast för mig sjelf, började jag i dag föreläsa Pastors-Adjunkten af Onkel Adam. – I stället för qvällsvard flera koppar thévatten med mjölk på försök. – Till natten froterade jag vänstra sidan med en flanellapp doppad i värmd olja. – Icke destomindre väcktes jag redan före midnatten af den yttersta ömhet med häftiga stygn på venstra sidan under bröstet, hvilka icke tilläto mig att röra mig utan den kännbaraste smärta. – Liggande i stark transpiration ömsade jag skjorta och gned åter det lidande stället med flanell

d. 30. som hade den verkan, att smärtan efterhand något lugnade sig och jag åter insomnade. – Efter uppstigandet var väl ömheten och styfheten ännu till den grad qvar, att jag nästan med hvart andedrag kände en tryckning, som isynnerhet vid uppstötningar var häftigt skakande. – Jag drack i dag mitt Marienbader med tillblandning af varm mjölk. – Först efter slutad drickning och långvarig promenad och efter förebud till svindel tämligen god uttömning. – Oaktadt dagens herrlighet ingen simning mer, då jag förmodl. just igenom mina simningar till det mesta torde ådragit mig mina närvarande lidanden. – Vid middagen hvarken brännvin eller kaffe. – För att befordra uttömning drack jag om aftonen ½ glas Bitterwasser med mjölk. – Natten någorlunda lugn; men

d. 31. om morgonen var ömheten stor, så att till och med vanliga andedrag besvärade. – Icke destomindre begaf jag mig så snart jag druckit 2 koppar kaffe, till fots i helt sakta mak

till Kolppino och besökte, så snart jag dit ankommit till Dr. Gräfe, som förklarade en stagnation med inflammatoriskt tillstånd hafva inträffat, förordnande pulver och bröstthé, en sinapism på det lidande stället och om det ej skulle hjälpa blodiglar, förbjöd derjemte i dieten alla hetsande både födoämnen och drycker. – Oaktadt den förfärliga hettan mycket angrep mig, kände jag dock i staden åtminstone andedrägten mer ledig, äfvensom jag der intet kände till stygn. – Committéesessionen varade blott $\frac{1}{4}$ timma, så att med Hess, utan att känna mitt hälsotillstånd, med rättan anmärkte, Es sei bitter deshalb nach der Stadt kommen zu müssen. – Middag hos Radlof. Gr. hade blott med vatten tillstadt mig litet vin; men jag märkte väl, att äfven detta var vom Übel. – Innan jag på min gång hemifrån fick den rigtiga Omnibus hade jag olyckan att öfverraskas af en regnskur och blifva åtminstone luktig, om ej våt. – I Zarsk. Selo sinkade jag något att se mig om genast efter iswomikar. De några få, som funnos qvar, ville ej fara så långt, eller fordrade till Kolonien åtminstone 1 $\frac{1}{2}$ Rubel silfver. Jag började sakta lunka till fots i hopp att under vägen till äfventyrs finna någon, som förde mig ända fram eller åtminstone till Ishora, men också detta hopp

Sid. 380.

gick och jag fick lof att gå hela vägen hem, dit jag ändtligen i den dimmiga natten kl. 10 $\frac{1}{2}$ ankom. En sinapism applicerades, äfvensom jag drack 3 koppar af bröstthéet.

Augusti 1849.

D. 1. Aug. Redan före kl. 4 vaknade jag efter stark transpiration. Något bättre var det väl; men det onda likväl än qvar. Jag satte det engelska antiarthritiska plåstret på de lidande delarne och började taga invärtes de föreskrifna pulvren. Prawdivin kom att besöka oss med sin fru och spisade hos oss middag samt drucko thé. -

D. 2. ömheten med dov plåga vid vissa tillfällen fortfarande, till följe deraf reste jag kl. 9 f.m. efter [i marginalen: 6 v.] aftal med Dr. Pr. till Stepanofka, der man eldade för mig en badstuga och sedan applicerade 4 kopp veneriner samt sålunda aftappade ifrån den sjuka sidan 1 K. blod circa. Det medförde allmän lindring, andedrägten blef alldeles fri och äfven liggandet i alla ställningar friare. Vid middagen var måhända dubiöst endast jordgubbar med Madera; dock kände jag omedelbart derefter ingen olägenhet. Genom en lur af hela 2 timmar, blef det för sent att mer fara hem, hälst det åskade och redan hade regnat. Hela 3 glas thé med värmd mjölk. – Länge ingen sömn. Om natten stark transpiration; tyvärr hade jag ej arrangerat så, att jag genast hade kunnat ömsa skjorta. Först sedan detta skedd sednare, försvann tryckningen på samma ställe som förut, som åter instäldt sig.

D. 3. Efter att hafva druckit 2 glas thé, återreste jag kl. 9 tillbaka hem, och vidtog der åter det inre bruket af pulvren. – Efter lång tid för första gången på en dag 2 goda uttömningar och derefter mera känsla af lif och välbehag. E.m. slöt Pastors Adjunkten och började sjelf för mig läsa Ditmars Disquisitio de origine nominis Livonici. – Om aftonen åt jag blott litet kokta sveskon. Om natten stark transpiration med häftiga ristningar i hela venstra sidan af bröstet, hvilka likväl försvunno, så snart jag vexlat skjorta.

D. 4. Om morgonen hela sidan än lugnare, så att jag till och med kunde ligga på båda sidorna. – Endast vid uppstötningar kändes något den vanliga reaktionen. Jag slöt Ditmars skrift. – Då det längre fram på dagen åter tycktes oakadt pulvren och bröstthé blifva värre och dagen var ganska varm, så lät jag uti Lanzila by beställa mig badstuga och der bada och gnida mig. – Åter stor lättnad och appetit till middagen. – Natten lugnare utan någon öfverdrifven svettning.

D. 5. Upp och vaken först kl. $\frac{1}{2}$ till 7, kraftigare och lättare, utan kännbar smärta vid liggandet på ena eller andra sidan. – Endast i allmänhet på venstra sidan under ryggen en döf ömhet. – Dr. Prawd. till middagen. Dervid kanske för mycket bär, hallon och jordgubbar med socker. Emedlertid kände jag mig ej på något sätt egentligen besvärad. – E.m. medan vi voro på en promenad kommo Pastor Schmidt och Doctor Crusell åkandes att hälsa

Sid. 381.

på oss. – Med dem 2 koppar thé äfvensom litet qvällsvard. Om jag ock sökte inskränka mig, måste jag dock hafva ätit för mycket och alltför hvarjehanda, då sömnen ej var så lugn, utan störd af drömmar.

D. 6. Oakadt tillståndet i allmänhet fastare och möjlighet att ligga på hvardera sidan, så dock ömhet och ristningar vid vändningarna åtminstone längre fram dock täml. Lugnt. – I anseende till regnaktighet fortsatte jag den sedan någon tid återbegynta revisionen och användningen af mina Liviska Materialier, såsom det lättaste och tillika interessantaste arbete under den tråkiga tiden. Om aftonen 2 koppar bröstthé. – Åter orolig och drömfull sömn och vid uppvaknandet

d. 7. tillståndet nästan sämre än vid gåendet till sängs, i det åtminstone en viss beklämning besvärade bröstet. – Under gången till Kolppino märkte jag att min klocka var efter och måste derföre anstränga mig för att hinna fram. Det var förmodl. i följe häraf, som jag i staden f.m. åter besvärades af stygn, isynnerhet om jag hade att buga mig. Till följe af en biljett ifrån Kapten Maydell, att han önskade rådgöra med mig om Guvernantaaffären för

Generalskan Martinau, for jag straxt efter Kommittéesessionen till fästningen, men träffade honom icke hem. Han hade begifvit sig ut att söka mig. För det fallet, att jag ej på återvägen skulle träffa honom, lofvade jag återkomma andra morgonen. Middag hos Böhlingk äfvensom om aftonen thé, sedan jag dessemellan varit ut att söka Pastor Zandt, som ännu icke var återkommen ifrån sin resa till Finnland. Natten aflopp bra nog, utom att jag redan

d. 8. kl. 4 uppsteg för att besörja en Correctur. 2 koppar thé hos Böhlingk, hvarpå jag for för andra gången till fästningen, träffade kapten Maydell och till honom öfverlemnade de hos mig för Generalskans räkning inestående 150 Rubel silfver. Måtte jag nu dermed vara fri den saken. – Besök af Brosset. – Just då jag skulle anträda min återfärd, kom Pastor Zandt och förde mig under vägen till sig. – Vid ankomsten till Kolppina stötte jag på fru Prawdivin, som ankommit med samma train och följde mig till Kolonien, nära Kotumin [?], nära G^{re} hennes man [?] kom oss till mötes åkande åt Kolppino för att afhämta henne. Båda åto hos oss middag. Jag åt dervid hallon fuktade i rödt vin, det enda, som jag smakat spirituöst sedan par veckor. E.m. började jag efter Gräfes föreskrift nyttja en mixtur af salmiak, bröstthé och lakrits. Efter det jag lagt mig liten retning till hosta. – Om natten stark transpiration och der efter ånyo stygn.

D. 9. Om. morgonen litet hosta och sednare fortfarande beklommenheit. – I stället för Chokolad och kaffe började jag

Sid. 382.

med denna dagen likaledes efter Gräfes råd till morgondagen nyttja 2 koppar Rakahout. – I dag för första gången väl lusten att äta skogssmultron med socker och portvin. – Ock om aftonen en tallrik smultron med socker, dock utan vin. – Om natten åter stark transpiration och derefter enskilda skärande ristningar i bröstet.

D. 10. Vid uppstigandet likaledes. – Föröfrigt hela dagen alldeles lugn, fortfarande bruk af mixturen. – Redan före hade man här haft att ifrån staden uthämta mitt tjenstefolks pass och efter deras påseende låtit förmena att de såsom ställda endast på deras vistelse i Petersburg icke vore tillfyllest här på landet. Schulzen hade i den sednaste tid satt ytterligare myror i hufvudet på min dumma värd, och förmante honom att med passen begifva sig till Ishora, för att der fråga Stanovoj Pristaf om råd. Med honom sjelf hade han emedlertid icke talt, utan endast med en skrifvare, och denne hade likaledes yttrat, att i fall jag ännu längre tid ärnade vistas här, borde jag med första ifrån staden skaffa och uthämta speciella pass för deras vistelse här. – Detta föranledde mig i dag att fatta det beslutet, att redan i nästa vecka med allone med pick och pack flytta in till staden, hvad jag eljest hade tänkt göra några veckor sednare, i fall väderleken fortfarande att vara gynnande, såsom det

isynerhet i dag var en alldeles herrlig dag, hvarföre e.m. åter med de mina en längre promenad. Föröfrigt har mitt arbete i dag varit och är för närvarande fortsatt ordning af Materialierna till Livisk Lexikografi, speciellt i handskrift, hvilka hade blifvit mig eftersända år 1847 af Printz och till hvilkas genomseende jag hittills ej kunnat komma. Om aftonen endast 3 kokta äplen. – Om natten åter, ehuru mindre stark transpiration med enskilda ristningar på venstra sidan i bröstet.

D. 11. Såsom vanl. mest hem påtande med min Liviska. – Om natten ock liten transpiration, men utan stygn; endast en viss allmän styfhet och ömhet, den der sednast egl. börjar blifva öfverhufvud rådande.

D. 12. Vaknade redan efter kl. 3 och uppsteg 4, sedan jag gnidit venstra sidan och bröstet med en yllestrumpa. Korrt före middagen knip i magen och afföring. Första middagen med mera appetit. – Då regnet ändtligen upphört och det i stället blifvit vackert väder, så for jag till Pastor Schwindt i Ingris, hos hvilken jag till och med vågade mig på en kopp kaffe. – Efter 2 glas thé med hvetebröd och färskt smör återfor jag till aftonen hem. – Hela e.m. ingen Medicin. – Natten aflopp såsom den föregående, med den skilnad att jag vaknade

d. 13 redan före kl. 3 och uppsteg efter $\frac{1}{2}$ till 4. Den leda medicinen fortsattes åter till middagen. – Efter den till och med litet kaffe. – I dag öfverhufvud flera uttömningar, mindre af rörelse, som ej var stor, utan mer af födoämnens

Sid. 383.

beskaffenhet. – Om natten obetydlig transpiration, hvarföre jag ej heller kom att ömsa skjorta. - I bröstet läto åter par enskilda ristningar förspörja sig.

D. 14. Upp kl. 5. – Emot 2 timmar derefter lemnade jag för min del Kolonien, i det jag for till Kolppino och derifrån med jernbanan till staden. – Efter Committéesessionen besökte jag Dr. Gräfe. – Med hans tillstånd drack jag efter middagen hos Radlof enl. Böthlingks gästfria föranstaltande, emedan B.s sjelfva voro bortbudna annorstädes en kopp kaffe. – Om aftonen hos Zandt skolråds- och kyrkorådssession. – Under tiden anlände redan 2 foror med saker, h^a Radlof emedlertid på min begäran hade emottagit. – Då jag först kl. 10 hos Zandt hade druckit 2 koppar thé före bortgången, så fick jag ej sömn förrän omkring midnatten. -

D. 15. Upp redan kl. 4. – Efter kl. 2 anlände äfven de mina med jernbanan ifrån Kolppino och landet. – Middag hos Böhlingk med 1 glas rödt vin och 1 kopp kaffe. Äfven om aftonen hos Böhlingk 2 koppar thé. – Hela dagen ingen afföring och äfven mer obetydlig. -

D. 16. Om morgonen kommo de två sista fororna och jag hade således den tillfredställelse att se mig och de mina med allt tillbehör åter i staden, visserligen magrare och mattare än då jag reste ut, dock befriad ifrån de många förargelser, till hvilka mitt gemena och egennyttiga värdsfolk och isynnerhet den i sådant afseende sig utmärkande värdinnan nästan dagligen, hälst den sednaste tiden, sedan vår afresa blifvit besluten, gåfvo anledning. Endast vår hund kom ej med fororna och kökspigan; den hade i går mot aftonen med ens försvunnit, utan att till afresan mer återkomma. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Frähn, 2 koppar thé. – Sent besök af Dr. Crusell, som i dag sökte oss i Kolonien.

D. 17. Upp kl. 4, sedan jag redan öfver half timma varit vaken. – Äfven i dag lifvet trögt. – F. m. utomordentligt angripen och matt. – Om aftonen i stället för thé en talrik med surmjölk. -

D. 18. Sofde ända till kl. 5. – Åter en liten ömhet i sidan! – Bättre uttömning. För första gången i staden frukost. – Hos Böhlingk och hos fru Oldekopp. – Isynnerhet de höga trapporna upp till henne voro särdeles mattande för mig, hvarföre jag hos henne drack ½ glas Teneriffa på försök. – Gången hem tillbaka blef dock rätt påkostande. – Om aftonen sökte Radlof förgäfves. – Besök af Crusell. – Stor törst, hvarföre jag utom 2 koppar thé drack 3 kallt vatten med socker. – Drömfull sömn med pollution. -

D. 19. Upp kl. 4. – E.m. en kopp kaffe. – Färdig med uppställningen af mina böcker på deras förra ställe i gl. Kabinettet. – Med Bertha faren ut till Petersburgska sidan egent. för att rådgöra med Dr. Gräfe, men som alldeles ej var hem. – Således hos Akademikern.

Sid. 384.

D. 20. Vaknade efter stark transpiration efter kl. 4. Fina knapt märkbara ristningar på venstra sidan af bröstet, ha kanske hade kunnat undvikas, om jag hade vexlat torr skjorta. – Det enda, som jag nyttjat den sednaste tiden har varit gnidningar morgon och afton med torr ylle eller flanell lapp eller i går aftons indoppad i värmd provmintolja. – Efter föregående rådplägning med Dr. Gräfe, hⁿ jag om morgonen besökte började jag igen nyttja Salmiaksmixturen. F.m. på andra sidan i bokbodorna. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Radlof 3 koppar thé, hvarefter magen kändes mycket spänd. -

D. 21. Upp kl. 4 ½. – Efter sessionen åter på andra sidan i bokbodorna. Om aftonen besök af Böhlingk med dess fru, Schiefner och Dr. Crusell.

D. 22. Begaf jag mig med jernbanan ut till Kolppino, hvarifrån jag gick till fots till Kejsansska [?] 6 verst för att besöka Prawdivin. – Der middag med en helt liten sup och 2 koppar kaffe. – Om aftonen for jag till acht und zwanzigste Kolonien, der jag tog kvarter hos Brander. Ang. min hufvudafsigt med hela resan, fick jag höra genast, att Ritter, min förre värd skjutit ihjäl min hund, som efter itererat kringlöpande alltid dock återvänt till vårt förra kvarter ehuru den derifrån bortjagades med hugg och slag. Ingen hade antagit sig hunden, emedan han påstått, att vi sjelfva ej ville hafva den, utan uppsåtligen lemnat den kvar efter oss. Till och med hade det hetat, att kökspigan haft husdrängen att stänga in den när hon med sista lassen skulle resa, hvaremot hon här anförde, att hon med drängen sökt och ropat efter den. – Jag var ej med min fot i det Ritterska huset, ehuru jag väl besökte andra dess grannar, men h^a vi hade haft att göra. I stället för thé åt jag äfven 2 tallrikar surmjölk.

D. 23. Upp redan kl. 4. – 3 koppar kaffe med smör och bröd. – Kl. 7 vandrade jag af till Kolpino, hvarifrån jag med jernbanan och en Omnibus återkom hem. – Mycket marod, så att jag e.m. måste taga mig en liten lur. – Om aftonen lade jag mig redan kl. 9.

D. 24. Åter upp kl. 4. – Besök af Zandt, som proponerade mig att besöka sig i dessa dagar på landet och dessutom underrätta, att Hipping skrifvit till honom sig ärna nästa Tisdag inträffa i Toxowa och derföre önskat, att också vi der måtte inträffa. Derom skulle vi få conferera i morgon, då det skulle blifva kyrkoråd. Sednare skickade han bud, att detta ej kunde äga rum och att han i morgon vore på landet. – Om aftonen promenad till första linien ooh sedan hos Frähns. – Under thédrickningen derstädes kände jag med ens döfva stygn i venstra sidan af bröstet men högre än förut. – Hvaraf detta nu åter må hafva kommit? – Om natten stark transpiration och äfven derefter en liten Anwandlung dertill. Då jag sedan icke mer

d. 25. Kunde insomna, så uppsteg jag efter kl. 4. – Äfven sednare kändes tidtals små stickningar. – F.m. sökte jag för-

Sid. 385.

gäfves Sirén och gjorde ännu en annan gång, hvarvid jag blef öfverraskad af regn och något våt. -

D. 26. Upp redan kl. 3 ½. – Endast par knapt kännbara stickningar. – Om det frambragt det onda, att jag sedan någon tid circa 1 vecka efter hakahutins slut druckit Cacao eller andra sednast merändels kaffe och detta till 2 koppar, vet jag ej. – I dag till och med e.m. en kopp. – Besök af Zandt. – Om aftonen af Hamel. – För vanl. thé drack jag bröstthé! – I dag har jag i inskränktere grad brukat mixturen. – Slutade genomseendet af de ifrån Lippert & Schmidt i Halle erhållna fortsättningarna och supplementerna till dess antiqvariska Kataloger.

D. 27. Upp kl. 4 ½. – Hos Böthl. för att träffa Dr. Gr. – Han mente att jag borde allt fortfara med Salmiakken och den förra dieten. F.m. på styckhofvet för att söka hästar till Toxowa tills öfvermorgon, hvilket icke lyckades mig. Jag började i dag åter fortfara med mina Livica. – En liten ömhet i bröstet. – Sofie sängliggande. E.m. en kopp kaffe och om aftonen såsom i går, bröstthé.

D. 28. Upp först kl. ½ till 5. – Besök af Zandt. Efter Committéesessionen hos honom kyrkoråd. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af fru Brosset, Kunik ooh Crusell.

D. 29. vaknade af sendrag i högra vadan redan i gryningen och uppsteg kl. 4. Efter slutad session begaf jag mig till Zandt för att med honom fara till Toxowa. – Innan vi bröto upp, åt jag med honom oaktadt en korrut förut hem intagen frukost middag med 2 glas rödt vin och 1 kopp kaffe. – Efter 4 ½ timma voro vi i Toxowa, der vi riktigt förefunno äfven Prosten Hipping med dess dotter och dotterdotter. – Efter en stor kopp thé med litet grädda och 2 saffransbrödsquivor par stickningar i bröstet och sedan starkt anfall af hosta. Det blef ock Gudi lof! den enda lemning af styngnet, som jag under min vistelse i Toxowa hade känning af, oavsedt de extravagancier i mat och dryck, hvilka jag tillade mig utöfver läkarens föreskrift.

D. 30. Upp redan kl. 4, ehuru jag lagt mig föret emot kl. 12. Sedan vid frukosten en liten sup och vid middagen 4 glas vin, således 2 utöfver Gräfes maximum.

D. 31. Upp först kl. 5. – Med afseende å det vackra vädret, bemannade jag mig att försöka ett kallt duschbad, som lyckligtvis bekom mig särdeles väl. – Med det öfriga sällskapet till middag hos Statsrådet Rohde. – Der en större sup och åter 4 glas vin. – Om aftonen i badstugan. –

September 1849.

D. 1. Sept. Upp kl. 6. – Både vid frukost och middag en liten sup. – Dessutom inemot 7 glas vin, hvaribland 4 champagne. – Prostens födelsedag. – Före middagen 1 kopp kaffe extra hos Ahlström. – Efter middagskaffet återreste jag kl. ½ till 7 med Zandt tillbaka till staden, dit jag kl. ¼ till 11 ankom.

D. 2. Upp redan före kl. 4. – Hela dagen hem, men trög och sömning. – E.m. en kopp kaffe. – Hela dagen hem. -

Sid. 386.

D. 3. upp kl. 4. – Utom hos Böhlingk hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe. Ingen afföring. – NB. I dag har jag åter börjat nyttja Salmiakmixturen. – Om aftonen i det sköna månskenet en liten promenad för att bese Illuminationen i anledning af dagens fest. – Drömfull sömn och stark transpiration. -

D. 4. Vaken redan i gryningen och upp kortt efter 4. – Sedan ändtl. en god afföring följdt, intog jag längre fram på dagen ingen Medicin, utan gjorde efter sessionen en längre promenad uppå andra sidan. – E.m. en liten lur. – Om aftonen besök af Brosset med dess dotter Henriette, unge Frähn och Doctor Crusell. – Till sängs först kl. 11. och

D. 5. upp inemot kl. 5. – Expedierade bref till Häradshöfdingen Nygren i St. Michel jemte rättgångsfullmagt till hösttinget i Piexämäki d. 3. Okt. i processen ang. min aflidne svärfaders borgen för aflidne Kronofogden Hipping. Besök af Kraftman. F.m. for jag med Bertha till Zandt och sedan med honom och Schwindts ut till Zandts sommarlogis i Kalamägi. – Vid frukosten der en liten sup. Vid middagen en annan och 3 glas vin och en kopp kaffe. En hade jag redan druckit ock efter frukosten. – E.m. hos Ruth ännu 1 glas Portvin och thé. Promenader och mycken vistelse uti det fria vid den sköna väderleken gjorde väl, att jag oaktadt öfverflödigt ätande och drickande

d. 6. dock hade god uttömning redan kortt efter uppstigandet kl. 5. – Efter 2 koppar kaffe och frukost med en sup och par glas Xérès begaf jag mig med min dotter till fots till Siréns landställe 4 verst från Kalamägi. Vid landsvägen ifrån Pongala till staden. (Zandt sjelf med Schw. reste till staden). – Hos Siréns ny frukost. – Han sjelf kom hem ifrån staden först sednare. – 1 kopp kaffe. Vid middagen 1 sup, 3 glas rödt vin och 2 koppar kaffe. Mot aftonen foro vi med en Izwoiik tillbaka till staden. – Der 2 koppar bröstthé. -

D. 7. upp redan kl. 4. – Jag vidtog åter min mixtur och hade någon tid efter första intagningen par små stickningar upp i venstra bröstet. – Efter sessionen på andra sidan hos

Sirén. – Jag vet ej om det kom sig deraf att jag hade gått ut i bara frack att jag började få löst lif, så att jag f.m. ännu inom kort hade 2 afföringar. – Jag drack derföre vid middagen 2 glas Portvin och en kopp kaffe. Besök af Kunik. – Lade mig sedan straxt efter kl. 8. – Om natten pollution.

D. 8. Upp efter vanligheten i skymningen efter kl. 4. – Utom en liten gång hela dagen hem. – Vid middagen par glas rödt vin. -

D. 9. Upp redan kl. 4. – Vid middagen 2 glas Pouillac. – Straxt derefter for jag med Bertha till Finnér i Strelna. – Förmodl. af grädda med thé om aftonen.

D. 10. Om morgonen mycken hosta med slem. Efter frukosten med en liten sup promenad i Strelna och i Semenofska trädgården. För att forcera mig till afföring hade jag om morgonen rökt en pipa tobak, som obehagligt afficerade mig utan att medföra den åsyftade verkan. – Vid middagen en dugtig sup med droppar samt Xeres. E.m. mycket trög och sömnig.

D. 11. Upp såsom de föregående dagarne, d.ä. kl. 4. Vid frukosten åter en droppsup och 1 glas Xeres. – Kl. 2 återreste vi med Ser-

Sid. 387.

gejfska Diligencen tillbaka till Petersburg. -

D. 12. Vid frukosten $\frac{1}{2}$ glas P. och vid middagen 1. – Om aftonen med Bertha hos Brossets. – Denna e.m. spänd mage.

D. 13. Jag började åter intaga mixturen. – Vid frukosten en liten sup och e.m. en kopp kaffe. – Oaktadt jag först kl. 10 lade mig vaknade jag dock

d. 14. redan kl. 2 och uppsteg efter ungefär 1 timmas ny sömn å vanlig tid efter kl. 4. – Vid frukosten $\frac{1}{2}$ glas P. Efter sessionen hos Zandt. – Om aftonen hos Dorn. -

D. 15. Upp kl. 4. – Hem hela dagen.

D. 16. d^o d^o Besök af Professor Nordmann och med honom vid frukosten 1 sup med droppar och 2 glas Portvin. – Derpå for jag med jernbanan till Zarskoje Selo. Pastor Avenarius träffade jag ej sjelf hem, hvarföre jag i afbidan af hans återkomst promenerade par timmars tid mest i slottsträdgården. Vid middagen 1 sup och 2 glas Madera samt 1 kopp kaffe. – Av. återkom först kl. 9 om aftonen. Sent till sängs.

D. 17. icke destomindre uppsteg jag tidigt som vanligt. Efter frukosten med en god sup afreste jag med Aven. till Duderhof, hvars namnsdag det var i dag. I anledning der af rikliga njutningar både i mat och dryck. – Flera glas vin och 1 kopp kaffe. – Sent till sängs,

D. 18. Avenarius återreste, ävensom andra gäster foro hem tillbaka; – jag ensam stannade kvar i den förhoppning att Zandt åtminstone skulle komma ut i dag som han hade lofvat. F.m. en längre promenad och sedan en siesta. Vid middagen åter en sup med malörtsdroppar, såsom vid frukosten par glas vin och 2 koppar kaffe.

D. 19. Efter 2 koppar kaffe, 1 droppsup, frukost och 2 glas Madera, anträdde också jag min återresa öfver Zarsk. Selo, derifrån jag med jernbanan återvände till Petersburg. – Der genast besök af Statsrådet Rohde.

D. 20. F.m. en kopp kaffe extra. – Sedan på andra sidan i bokbodorna och för att befrämja magens förrättningar, hvilka i dag voro tröga. – Derföre ock vid middagen en droppsup. – Då jag i sednaste dagar någongång känt tryckning i högra sidan vid levern, så gick jag om aftonen till Dr. Gr. för att rådfråga, om jag åter skall vidtaga mixturen. Efter hans mening kan den uteblifva, deremot tyckte han, att jag åter kunde börja dricka Marienbader, men blott 1 glas om dagen jemte åtminstone 1 timmas vistelse i fria luften. – 3 smärre glas thé 1 med grädda och 2 med vin. – Först mot kl. 11 till sängs. Sömmen såsom de föregående dagarna, drömfull.

D. 21. Om aftonen hos Steinmann, hⁿ jag tillställde ett bref.

D. 22. F.m. på andra sidan för att höra mig före, huruvida fru Sirén ännu bodde på landet, innan jag efter min afsigt begaf mig dit ut i morgon. I sjelfva verket erfor jag henne redan vara i staden, ehuru hon ärnade qvarstanna längre tid ännu på landet. En lycka, att jag ej sednare förlitade mig på detta löfte. Efter återkomsten hem och frukosten så tung och trög, att jag på en stund måste lägga mig. – Före middagen tog jag en dugtig droppsup.

D. 23. Upp först kl. ½ 6. F.m. besök af Köppen. Hos Fr. Wulfert. – Dagen särdeles vacker, hvarföre jag med Bertha

Sid. 388.

for ut till Tshernaja retschka till Karl Wulfert till middagen. – Dervid 4–5 glas Portvin och 1 ½ kopp kaffe. – Om aftonen kommo vi tillbaka med Fr. Wulfert dess d^e och svärson uti deras lejda vagn. – Hem ännu 2 koppar thé. Jag pligtade för mitt frosseri genom orolig och drömfull sömn.

d. 24. samt uppvaknade redan kl. 3. med spänning i lefvern. I dag har man börjat med rengöring af sofkkammaren för att anstryka den uppå min bekostnad. F.m. besök af Statsrådet Busse. – E.m. en kopp kaffe. – Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Frähns. -

D. 25. Upp först emot kl. 6. – Vid middagen 1 glas Portvin. – Om aftonen besök af Dorn, Pastor Ehrström, Zandt, Crusell och Henriette Brosset.

D. 26. Upp såsom i går och förr ej ens vaken. – Efter öfverenskommelsen i går aftons inställde jag mig kl. 8 om morg. hos General-Superintendenten Flittner, för att i hans Kalesch med honom Zandt och Ehrström företaga en resa till Tyris. – Der ännu en 3^{ie} kopp kaffe! – Sedan vi inemot 1 timma väntat uppå de sistnämnda, beslöto vi då skjutskarlen började blifva upprorisk, att fara till Zandt, eller rättare blott jag for emedan Flittner ej satt sig in utan gick. Under vägen möttes Zandt, som igenkände forverket. Han hade blifvit uppehållen genom embetsgörömål. Vid ändan af Stallhofsgatan höllo vi, hvarpå Z. gick hem till sig, dit jag förmodade, att Fl. farit med en Izvozzick en annan väg. Emedlertid hade han gått hela vägen och kom först sedan till kaleschen samt begaf sig efter Z. underrättad genom mig, om att han gått att söka honom. Äntligen kommo båda till jemte Ehrström och vi sluppo att resa af. Hos Finnér i Strelna frukost. En sup och 3 glas Portvin, hvarpå vi togo Finnér med oss till Tyris. Der hade man efter husets ordning redan spisat middag och trakterade oss derfore med kaffe. Om aftonen utom 2 koppar thé, ett glas svag så kallad punsch. Vid qvällsvarden kl. 10 en sup och 1 glas vin.

D. 27. Upp emot kl. 7. – Zandt med Ehrström skulle redan f.m. tillbaka till Petersburg och derfore åts frukost redan kl. 9 (en sup och 1 glas vin). General-Superintendent, jag och fru Finnér skulle resa sednare till Strelna till middagen, men ifrån Oranienbaum kommo oaktadt tvåfaldig begäran inga skjutshästar, hvarföre vi ännu måste äta vår middag på Tyris (dervid 1 sup och 2 glas vin) och värden bestå oss sina egna hästar till Strelna. Jag hade före middagen endast gjort en liten promenad, besvärades derfore i Strelna af spänning i magen, drack derfore mina thékoppar med litet rum och till och med ett halft såkalladt glas på köpet, då spänningen snarare tilltog än minskades. Kl. 9 afreste jag med Flittner tillbaka till staden. Hem och till sängs först vid midnattstiden.

D. 28. Upp kl. $\frac{1}{2}$ 6, naturligt något ruskig. – Emot förmodan inga Committéesessioner. I anseende till Storfurstens begrafning har man dispenserat sig derifrån för att tillfredsställa sin nyfikenhet. – Hos Ekman för att underrätta mig angående ett kommunikat, som ifrån Uwarof officiellt skall komma till Statssekretariatet. – Ju längre det led till middagen ju tyngre hufvud.

Sid. 389.

Före middagen en vanna; 1 droppsup och e.m. en kopp kaffe. – Besök af fru Ahlström och fröken Skotte.

D. 29. Upp först kl. 6. – Före middagen en droppsup. – Om aftonen med Bertha och Fanny hos Dr. Gräfe. – 2 koppar thé med litet Rum.

D. 30. Hela dagen hem. – Till middagen en sup. – E.m. besök af Wilhelm Wrede. Oroilig och drömfull, samt ofta afbruten sömn.

Oktober 1849.

D. 1. Okt. Såsom nu vanl. upp först kl. 6. – Hos Fuss. – Vid middagen en sup. Om aftonen med Bertha hos Radlof 3 koppar thé med Rum! -

D. 2. Vaken redan kl. 4 och upp kl. $\frac{1}{2}$ till 6. – Vid middagen åter en sup. – Om aftonen besök af Brosset med dotter och Kunik. – Thé med rum. – Sömnen mycket drömfull.

D. 3. Expedierade med posten bref till Prästen Georgievskij i Ustsyssolsk, Zagel i Wiborg och Castrén i Helsingfors, samt genom kansliet till Rafn i Köpenhamn samt några små böcker och broschurer till Voss i Leipzig för att sändas till Pott i Halle (Ossetiska Psaltaren) v.d. Gabelentz i Altenburg och W. Schott i Berlin (Castréns Tscherem. gramm. och Sawwaitofs Syrjanska öfvers. af anvisningen att ympa koppor). – Vid middagen en liten sup. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Böhthlingk. – Der 3 koppar thé med Rum.

D. 4. Expedierade bref med posten till Rafn i Köpenhamn. – Besök hos fru Sirén. Der frukost med en sup, 1 glas vin och 1 kopp kaffe. – Förmodligen till följe af frukostens beskaffenhet isynnerhet ofta tryckning i maggropen. – Om aftonen bjuden till Böhthlingk för att kontrollera uppfattningen af vokalljuden i Tatariskan. Der åter 3 koppar thé med rum.

D. 5. Nästan ingen afföring. – Derföre vid frukosten en droppsup, som ock sednare gjorde sin verkan. E.m. ankom Olga Finnander. Om aftonen hos Dr. Gräfe och Freitag 3 koppar thé med litet Arrak.

D. 6. Hos unge Parseneck å Gustafs vägnar och hos Zandt. Vid middagen en sup. Om aftonen for Olga F. bort med sin broder.

D. 7. Utom hos Böhlingk hela dagen hem. – W. Wrede till middagen. – Dervid 1 sup, 3–4 glas Medock och 1 kopp kaffe. -

D. 8. Expedierade bref till Gustaf. – Vid frukosten en sup och till middagen en doppelsup samt en kopp kaffe. – Om aftonen hos Akademikern Gräfe. – Der 2 koppar thé med Rum. -

D. 9. En sup vid frukosten och då jag före middagen kände en slags disposition till magkramp en annan med droppar till middagen. – Om aftonen besök af Böhlingk med fru, Schiefner och Crusell. -

D. 10. Hos General Reisig för att rekommendera äfven Fanny till ritskolan. Han emottog mig ganska artigt och yttrade sig med loford om Berthas flit och framsteg hvarföre hon snart skulle promoveras till en högre klass. – Vandrade derjemte omkring på andra sidan för att köpa en biljett till lotteriet för ögonhospitalet. Ehuru jag var på 3 särskilda ställen, kunde ingen biljett mera fås, emedan alla redan försålda. -

D. 11. Om morgonen hos Dr. Gräfe och sedan i hans interesse hos Dawydof. – Om aftonen åter hos Dr. Gräfe. Der 3 koppar thé med Rum. – Sent till sängs.

D. 12. Besök af Dr. Gräfe. – Om aftonen med Sofie hos Radlofs. – Åter sent till sängs.

D. 13. Upp först kl. ½ till 7. – Hos Sterky betalte de nyligen ankomna Svenska böckerna. – Vid middagen en liten sup och en

Sid. 390.

kopp kaffe. – Om aftonen hos Dr. Gräfe. – Sent till sängs. Mycket drömfull sömn.

D. 14. Utom smärre gångar i huset hem hela dagen. Vid middagen 2 glas Medock. Om aftonen besök af Bernhardi.

D. 15. Hos Fuss. F.m. faren till fru Tallberg på styckhofvet för att aflemna ett bref till Lisinka Skotte till att expedieras. – Ehuru jag dervid hade äfven aktiv motion gående en lång sträcka, ansattes jag dock efter återkomsten af hosta, hvarföre jag före middagen tog en dugtig droppsup. (Sedan vid frukosten en liten sup utan droppar). – Om aftonen hos Böhlingk och Frähn. Der 3 koppar thé med rum. – Vid gåendet till sängs betydlig ömhet i venstra sidan. – Drömfall sömn.

D. 16. Ömheten fortfor, ehuru i mindre grad. – Efter sessionen hos Böhlingk. Om aftonen besök af Zandt, fru Vater med broder, Henriette Br. och Crusell. -

D. 17. Expedierade bref till Castrén. – Hos Baehr. – Till middagen en liten sup. – Om aftonen med Bertha hos Zandt på ett lotteri. – I dag har jag Gudi lof varit så godt som alldeles fri ifrån mina sidoåkommor. -

D. 18. Sofie sängliggande hela dagen. – En liten sup både vid frukosten och middag. – Om aftonen hos Akademikern Gräfe, 3 koppar thé med litet rum. -

D. 19. Sofie åter Gudi lof! på benen. – Besök af Böthl. – Vid frukosten en liten sup. – Efter sessionen hos Böthl. och om aftonen hos Frähn och Melletrier. Drömfull sömn.

D. 20. Upp redan kl. 5. – Utom f.m. hos Böhlingk hela dagen hem. – Vid middagen en liten sup. – Besök af Wilh. Wrede.

D. 21. Ock tidigt upp och såsom i går hela dagen hem. – Middagen såsom i går och en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Crusell. -

D. 22. Gången till Styckhofvet för att köpa biljett till det af ögonhospitalet derstädes föranstaltade lotteriet. Trängseln af lycksökande massor så stor, att jag resignerade att forcera mig fram eller vinna. – I dess ställe besökte jag i grannskapet Statsrådet Busse och fru Janson, hvilken sednare lofvade försöka att skaffa mig biljetter. – Expedierade bref till Arwidsson i Stockholm. – Betalte till Asmus Simonsen de Köpenhamnska auktionsböckerna. – E.m. en kopp kaffe. – Besök af Pezold. -

D. 23. Efter sessionen hos Baer. – Vid middagen en sup. – Hos Böthl. – Om aftonen besök af honom och Kunik. -

D. 24. Vid middagen 1 glas Xeres. – Hela dagen hem utom om aftonen hos Böthl. Der 3 koppar thé med rum. Efter hemkomsten till och med bröstet ömt och retelse till hosta. Den venstra sidan har de sednaste dagarna varit något lidande i dag dessutom till och med den högra, ehuru i mindre grad. – Först vid midnatten sömn och den drömfull. -

D. 25. Upp först emot kl. 7. – F.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Dr. Gräfe. Drömfull sömn.

D. 26. Hos Böthlingk. – I anseende till den gemena fuktiga och regniga väderleken vid frukosten en sup och vid middagen en droppsup. – Bref till Prosten Skotte. – Om aftonen hos Akademikern Gräfe. -

D. 27. Upp först kl. 7. – Hos Schardius. – Föröfrigt hela dagen hem. – Vid middagen en sup. -

Sid. 391.

D. 28. Vid middagen 2 ½ glas Xeres. – Om aftonen faren med Sofie till Tawaststjernas. – Der 2 koppar thé med grädda, hemma ännu 1 med rum. – Idkeligen afbruten sömn.

D. 29. Både vid frukost och middag en sup. – Dessutom 1 glas Mallaga och 1 kopp kaffe. – Hela dagen hem. – Lade mig tidigt och gned min sjuka sida, såsom äfven de sednaste aftnarne med Provenseroelja. – Om natten pollution.

D. 30. Hos Fuss. – Vid fruk. en liten sup och vid midd. 1 ½ glas Xeres. – Om aftonen besök af Sirén med fru och dotter, Crusell och Radlof. – 3 koppar thé naturligt allt med litet Rum. – Drömfull sömn. -

D. 31. Vid frukost en liten sup och e.m. en kopp kaffe. – Sofie hela dagen sängliggande. – Min sida, oaktadt smörjningar om aftonen, äfven om natten särdeles öm. –

November 1849.

D. 1. Nov. F.m. oförmodadt besök af Grefve A. Efter en vanna före middagen en droppsup. Hela dagen hem. 3 Koppar thé.

D. 2. Sedan än ömmare och styfvare än förut. – Vid frukosten i glas Xeres. Sökte förgäfves Zandt. – Hos Sirén. – Vid middagen en liten sup. – Efter frossbrytningar. – Efter smörjningen om aftonen tilltog ömheten i sidan och bröstet, så att jag endast kunde ligga på rygg. Sömnen högst dålig under beständigt uppvaknande.

D. 3. Om morgonen voro bröst och sida lugnare, men i dess ställe hufvudet tungt som bly hela f.m. – Sinapism på bröstet. – Hos Fuss för att bedja expediera Castréns Grammatik till Popof i Ustsyssolsk. – Om morgonen blott 1 kopp kaffe. Besök af Sawwaitof och Tawaststjerna. Sömnen blef ock mer dålig, men bröstet var friare och vid uppstigandet

d. 4. hufvudet lika tungt som i går. Dr. Gr. besökte mig och förordnade åter salmiakmixturen, som jag ock började nyttja. Efter det jag tvättat hufvudet med kallt vatten blef ock det litet bättre. – Besök af Freitag. – Naturligtvis blef det ingen fart utaf på barnsöl hos Taw., hvartill han i går hade budit mig och min hustru. – Om aftonen fotvatten. Derefter förresten bättre men ömheten vid vändningar fortfor och

d. 5. vid det tidigare uppstigandet var hufvudet åter mycket tungt. Efter kaffekoppen ristningar i bröstet. Sedan hufvudet blifvit tvättadt, blef det i allmänhet redigare; men i dess ställe smygande ristningar. Besök af Bernhardi. Emot middagen lugnade sig allt, ett stilla välstånd lät känna sig och till och med mer appetit än hitintills. Omedelbart efter middagen – fisksoppa och några stekta äppel – åter ömhet i bröstet, när jag kastade mig att hålla en middagslur. Då den räckte 2–3 timmar, så gick jag först kl. 10 att lägga mig; men fick ej sömn förrän efter kl. 1.

D. 6. Hufvudet allt fortfarande tungt. Då i går kaffet icke tycktes bekomma mig, så satte jag äfven det åsido och åtnöjde mig med äppelvatten, som jag började dricka, såsom vanlig dryck redan i går. – Mot förr om morgonen tämligen stark hosta. – Dålig afföring. – Emedan jag måste, vandrade jag till Kommittéen. Sessionen räckte tämligen länge och mitt hufvud blef derunder allt tyngre. – Vid hemkomsten öfverraskades jag af att finna hela huset fullt af främmande, nemligen Generalskan Martinau med 4 barn, 2 pigor och en Gouvernante.

Jag måste tillstå, att denna ära alldeles icke var mig kär och jag hade hälst undvarit den isynnerhet under nuvarande omständigheter, då jag sjelf icke är frisk och äfven Sara några dagar legat sjuk. Min hustru efter sin vana fick nytt lif, ehuru hon alla dagar klagar, att hon ej har ett ögonblicks hvila och knapt orkar röra sina ben! Kanske ligger i den qvinliga naturen och fåfängan ett remedium, som upprätthåller dem i deras fysiska svaghet, ehuru visserligen också åter på mannens bekostnad. E.m. försökte jag ock att i sällskap med andra dricka ½ kopp kaffe, sedan det näml. tillräckligt afsvalnat. Denna gång hade det ock inga menliga följder, tvärtom blef mitt hufvud friskare. – Om aftonen besök af Brosset med dotter, Kunik, Schiefner, Crusell och Zandt. – Sent till sängs.

D. 7. Då jag i dag ej tycktes få någon afföring, så drack jag 2 glas Bitterwasser före min kaffet. – Först sednare en, men högst inplantikt[?] mallan [?]. Obehagliga uppträden emellan vårt påtvungna främmande och deras Guvernans, som å sin sida klagade öfver den föraktligaste håla och nyckfulla behandling samt begärde af min hustru någon karl för att följa med sig till Directrissan för hittebarnshuset, hvarifrån hon är tagen. – Dagen blef för mig sjelf tämligen lugn; endast hufvudet i allmänhet något tungt och fötterna mest kulna. Då ingen vidare afföring följde, så drack jag vid gåendet till sängs ännu 1 glas Bitterwasser, som först kl. 3

d. 8. medförde en grundlig uttömning, åtföljd af ännu en efter uppvaknandet och uppstigandet. – Det oaktadt herrskade allmän dåsighet, som sednare försvann, så att dagen blef tämligen plågfri. – Besök af Kunik. – Då med de försvinnande sporadiska ristningarne den allmänna ömtåligheten i sidan fortfor, så nyttjade jag om aftonen åter en senapsdeg. – Sömnen mycket drömfull.

D. 9. Uppvaknade med hufvudverk. – Ehuru det var ändtl. solskensdag, tillät mig dock ej Doctorn att fara eller gå till Kommittéen. – Till frukost åt jag en tallrik surmjölk, derefter en liten disposition till svindel med riklig uttömning. – Derpå 2 nya hotelser af svindel och ishet den sednare stark, emedan jag för litet hvilat ut mig efter den första. Jag blef dock längre liggande och befann mig framgent trög. I allmänhet denna dagen den första med känsla af mera lif och kraft. – Sömnen orolig.

D. 10. Uppvaknade med förskräckligt tungt hufvud. Icke heller voro de öfriga ställen alldeles lugna. – På Doctorns förslag applicerades på (högra) armen en nessesicatoire. – Besök af Dr. Prawdivin. – En liten promenad före middagen, hvarvid ock besökte Böhlingk. För första gången efter min sjukdom (höns)kött. Omedelbart därefter ristningar i högra sidan. – Sömnen draglig. – Hela dagen ingen afföring.

D. 11. Hufvudet tungt, redde sig efter kaffet. – Magen rätt lugn men ingen afföring, hvarföre jag

d. 12. före uppstigandet drack 1 glas Bitterwasser. Då det icke heller hjälpte, så intog jag längre fram på dagen sedan

Sid. 393.

jag gjort en liten promenad, en infusion på senapsblad och efter en timma ännu en annan starkare, portion. Först denna grep an, så att redan före middagen följde en liten uttömning och korrt efter en, med en kopp kaffe, ännu en annan grundligare. – I dag hafva vi ändtligen blifvit befriade ifrån vår högst besvärliga inkvartering, i det den lättsinniga, smutsiga och [ordet svårt att tyda] Generalskan med sina vanartade barn, och det ofriga stora följet kl. 12 afreste, knapt tackande oss för det omak, som hon förorsakat oss! – Om aftonen ännu 2 uttömningar. – Drömfull sömn.

D. 13. Lilla Mathilda förmärktes hafva en tand. Böthl. kom till mig för att bedja mig bringa å bane en sak i kommittéen, som man der på intet vis tycks vilja befordra, ehuru den är i Akademiens eget interesse. Men just i detsamma fick jag en disposition till svindel, hvarföre jag beslöt att äfven i dag blifva bort. Emedlertid gjorde jag en promenad till I8^{de} linjen. – Dessförinnan 1 thesked Mallaga. – Hela f.m. i allmänhet flau, kanske af magens torrhet (i dag har jag ätit till frukost ½ stekt äpple och kokta sveskon) och det i dag åter fortsatte bruket af Salmiak, endast i går var det åsidosatt. I dag skall jag nu ock göra slut derpå. – E.m. nära 3 timmars siesta, hvarifrån jag först genom Kuniks ankomst uppväcktes. – Sednare besök af Hamel och Crusell. 1 kopp thé och tämligen mycket Confekt. Sömn först efter kl. ½ till 1.

D. 14. Efter sessionen betalte jag den sista räkningen af Voss hos Lantz och var sedan på hemvägen en stund hos Böhlingk. – NB. i Conferensen föreslog oss Fuss – i brist på andra [...?]ulation – stycken utur en handskrifven historia öfver Wetenskaps Akademien i första hälften af förra århundradet af en obekant Engelsman. Sådana perioder, som der skildrades, har Akademien ändock icke mera haft i detta seculum. I dag skreds till bildning af Commissionen för att föreslå nya corresponderande ledamöter och man ville åter efter vanligheten aggregera mig till den historisk-politiska Kommissionen. Efter mitt i fjol fattade beslut afsade jag mig allt deltagande deruti. – Hela dagen åter ingen afföring, ej heller

d. 15. om morgonen, ehuru jag i går på försök e.m. hade ätit 1 ½ stort äpple rått. Jag intog derföre 1 thesked Castorolja före mitt kaffe. Hos Fuss, hvarefter jag vandrade till postamtet för att uttaga ett pakett och ett bref med penningar (till Generalskan Martinau, såsom jag hade gissat det). – Derifrån åter till fots, till Conferensen, äfvensom ifrån denna hem. – På motion har det således i dag intet felts. Alldeles ingen frukost, till middagen en bit stekt

fisk med lingon och en tallrik surmjölk med 1 kopp kaffe. – Med allt det ingen afföring och drumfull sömn. -

D. 16. Upp redan kl. 5 ½. drack med intervall 2 halfva dricksglas Bitterwasser. Först mot middagen en obetydlig vattig afföring och e.m. en annan icke stort bättre. – Dr. Gr., hvilken jag

Sid. 394.

f.m. hade sökt och låtit bedja till mig, förordnade mig tinctura rhei vinosa att intagas en matsked före och efter middagen, men i afton till en början blott 1 thesked. Den första omedelbara verkan denna hade, var retelse till hosta med slemsöndring.

D. 17. Expedierade bref till Tigerstedt. – Började revidera om omställning af mitt bibliothek, förnämligast för att nu, då man likväl ej har mycken lust att gå ut, ändock hafva mer motion och tillika diversion för sinnet. – Hela f.m. ännu ingen uttömning. Vid middagen 2 skedar Xeres med vin, såsom risgrynsgrötsofvel. Derjemte efter lång tid åter för första gången (höns)stek. – Mot min vilja en lång middagslur. – Obetydlig afföring. 1 kopp thé. – Drömfull sömn.

D. 18. Först om morgonen kl. 5, då jag redan uppsteg en god grundlig uttömning. Sednare ännu en och e.m. åter en ymnig. Jag åtnöjde mig derföre i dag blott med en intagning. – Hela dagen hem, sysselsatt med korrektur och mina böckers uppställning, hvilket, ehuru jag ej längre äflades dermed, dock så angrep mig, att jag om aftonen kände mig alldeles trött och styf. – 1 kopp thé.

D. 19. Om morgonen liten uttömning, men ock hackhosta med slemafgång. – Redan i går tyckte jag mig märka, att också venstra sidan ännu icke är alldeles frisk, äfvensom i bröstet då och då något tycktes röra sig. – För öfrigt tyckes Gudi lof! krafterna småningom återkomma. Också angrep det mig mycket längre i dag fortsatta bibliotheksarbetet på långt när icke mer såsom i går. – Vid middagen ½ glas Mallaga. – Om aftonen 1 glas sockervatten och ½ rådt äple. – Lös uttömning just vid gåendet till sängs.

D. 20. Om morgonen obetydlig hosta; sida och bröst lugna. – Utom i Kommittéen hela dagen hem. – Om aftonen besök af Statsrådet Busse, Kunik och unge Frähn. Afföring först om natten

D. 21. kl. ½ till 5, då jag tillika steg upp. – En stark transpiration hade just föregått och då uttömningen var mer inskränkt, så gjorde jag ett försök att redan nu på nykter mage intaga tinkturen, men i mindre dosis. Besök af Kunik. Vid middagen en liten sup anisbrännvin. Hela dagen hem.

D. 22. Upp kl. 5. – Då ingen afföring tycktes inställa sig, så tog jag denna morgon en full dosis. – Ock hela dagen hem, sysselsatt med mitt biblioteks uppställning. E.m. en kopp kaffe. – Allt ingen öppning och därför mot aftonen ännu en matsked af rhabarber infusion och till dryck efter vanligheten sockervatten i stället för thé. – Först om morgonen

d. 23. en halftvungen uttömning. – Till frukost på försök Mannagröt med mjölk. – Sedan i Kommittéen märkte jag, att mjölken sökte att göra sin verkan. Att förstärka och befordra den tog jag ungefär 1 timma f.m. min dagdosis (1 matsked) af tinkturen och fick ändtligen kortt derpå en väl något trög men grundlig afföring. – Vid middagen inemot 2 glas Madera. Detta är nästan den första efter hvilken jag känt mig stärkt och välbehaglig. – Till aftonen ännu 3 stolgångar; En kopp thé.

D. 24. Vaken redan kl. 4 och upp ½ timma derefter. – Rossligt bröst med hackhosta. – I dag tog jag ej af tinkturen. – Hela dagen hem. – Besök af Kunik, Prof. Kasembek och e.m. af Wilhelm Wrede, 1 kopp thé med litet rum.

Sid. 395.

D. 25. Utom min biblioteksrevision har jag de sednaste dagarne varit tvungen att titta på Antiquités Russe Tom 1, hvarefter Presidenten skall hafva önskat ett kortt utlåtande af mig och Kunik. Detta utlåtande uppsatte jag f.m. och sände till Kunik. Föröfrigt hela dagen hem, sysselsatt med omställningar af mitt bibliotekj hvaraf jag slutligen var så uttröttad, att jag knapt orkade röra mig. Först i dag ½ timma före middagen intog jag åter 1 matsked af rhabarberinfusionen. Till middagen Wilh. Wrede. Dervid åt jag nästan för mycket och drack 2 glas Madera. Emedlertid följde äfven i dag om aftonen en god uttömning.

D. 26. Vaknade redan kl. 3 till en uttömning och blef sedan upp. – Jag trodde mig derigenom förtjent till en half kopp kaffe mer. Gr. kom och begärde låna på några dagar 25 R. sl., då han nu ej slipper på andra sidan. Sedan i går är neml. bron för stark isgång skull bort. Sjelf hade jag ärnat betala honom min kur med 20, men uppskjutit dermed tills jag vore till ända med min biblioteksrevision. Nu måste det blifva vid de 25, som han fått, såsom jag ock bad honom hålla den till godo, såsom min skyldiga betalning. Ändtligen slöt jag till middagen omställningen af biblioteket. – Vid middagen 2 glas Madera. -

D. 27. Upp efter vanligheten kl. 5. – Vid frukosten $\frac{1}{2}$ glas Madera. – Under den mödosamma gången – fötterna tyckas än vara bra svaga – hade jag den olyckan att på ett ställe af trottoiren, der man spillt vatten som frusit, falla mycket svårt baklänges på högra sidan. Icke destomindre släpade jag mig till Kommittéen; men måste efter sessionens slut ledas derifrån ned på en droschka på gården, på hvilken jag mödosamt kom hem. Här började man använda kallt omslag af vatten och ättika, hvartill Helbig, som utan min åtgärd inställde sig, förordnade att tillägga en kallnad infusion af Arnica. Vid middagen $\frac{1}{2}$ glas Madera. – I dag ingen rhabarberthinctur. – Omslagen frambragte en i allmänhet obehaglig kyla och då jag äfven åter började känna ömhet i venstra sidan, så tog jag sednare bort alltsammans och öfverlemnade foten åt naturen. Om aftonen besök af fru Br. med dess dotter och Hamel. 2 koppar thé med litet rum.

D. 28. Så svårt det ock var att röra den högra foten, så steg jag dock upp kl. 5 och klädde på mig. – Hela 2 koppar kaffe, som smakade mig kostligare. Med all rörelse går det dåligt, emedan foten alldeles ej tillåter att man trampar derpå, utan måste jag skjuta den sakta framåt medan jag stöder mig på den friska foten. Naturligtvis måste jag i dag absentera Klassessionen. – Efter denna hade jag sjukbesök af Frähn, Brosset, Köppen och Kunik. Sednare besök af Wilh. Wrede med dess broder, äfvensom Bernhardi. – Också Helbig inställde sig åter i dag. Med afseende å den ringa rörelse, som jag nu naturligtvis har, före midd. en liten dosis af rhabarbertincturen och efter $\frac{1}{2}$ glas Madera. Om aftonen 2 koppar thé med Rum.

D. 29. Åter 2 koppar kaffe. – I går hade jag intet nyttjat för foten,

Sid. 396.

som icke heller i dag var särdeles bättre. Jag lät derföre tillkalla Dr. Gräfe, som rådde mig att 3 gånger om dagen frottera foten och ishet det ömma stället jemte korset med Arnicaspiritus, hvaruti litet tvål blifvit upplöst. Dermed började jag i dag. Då intet indicium till afföring försports, så intog jag emellan frukosten och middagen en full dosis rhabarbertinctur. – Sent om aftonen lindrig uttömning.

D. 30. Upp redan kl. $\frac{1}{2}$ till 5. – 2 koppar kaffe äfven i dag. – Endast en half dosis rhabarbertinctur. Besök af fru Dorn och fru Vater. – I dag kunde jag Gudi lof! redan stiga äfven på högra foten. Om jag blott ej med hela kroppskraften hvilar på den eller böjer den allt för mycket. Till omvexling hade vi för min namnsdags skuld budit äfven W. Wrede till middagen. Denna gjorde jag mig öfverdrifven och besvärande. – Väl 4 glas Madera om ej mer, och 1 kopp kaffe. Om aftonen 1 $\frac{1}{2}$ kopp thé med Rum. – Lättnad genom en lös afföring. –

December 1849.

D. 1. Dec. Upp kl. 4. – Vanlig dosis af rhabarbertincturen emellan frukost och middag. – Affärdade med stadsposten i kommissionen bref till kapten Maydel och unge Parfeneck. – Om morgonen 2 koppar kaffe och om aftonen d^o thé med Rum. Frotteringarna med foten fortsatte. I dag har jag föröfrigt redan kunnat stiga uppå den, om jag als mer stöder mig på den venstra och således går sakta och haltande. – E.m. 2 tämligen lösa uttömningar.

D. 2. upp såsom vanligt 4 och så mycket mer åter 2 kopp. kaffe. – F.m. besök af Wüst och Böhlingk. – Vanlig tinctur dosis. – Vid middagen 2 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om foten e.m. deraf må hafva varit styfvare? 3 lösa afföringar. – 2 koppar thé med Rum. – Drömfull sömn.

D. 3. Upp kl. 3. – Blott 1 kopp kaffe. – I följe af mitt kallelsebref kom Kapitän Maydell att emottaga de af Tigerst. till dess dotter sända penningarna 325 Rubel silfver, för att göra sig betalt för sitt lån och sända resten till Martinau. Jag är dermed lyckligen fri ifrån den affären. – Den vanliga dosis af tincturen och vid middagen 2 glas Madera och om aft. 2 koppar thé med Rum. – En uttömning.

D. 4. Upp redan kl. 3 ½ och 2 koppar kaffe. – Denna morgon slöt jag undersökningen af den mig tillsända Grögerska lagerkatalogen för nedsatta pris, hvilken jag nu under min sednaste sjuklighet genomgått för att formera mina requisitionsplaner för nästa år! Besök af Köppen. – Vid middagen 1 ½ glas Madera. – Om aftonen besök af Hamel och Schiefner. – 2 uttömn.

D. 5. Upp först kl. 6 men ändock 2 koppar kaffe. Expedierade bref till Tigerstedt och Gustaf. Besök af Golownin, som lånte af mig Åbo Tidning för 1800. Vid midd. 1 ½ glas Madera. – Knapp och trögare afföring, mindre i följe af den inskränktare dosis rhabarbertinctur, som jag i dag intog, än förmodligen af pannkakor om middagen och smör vid frukosten. – Om aftonen besök af Kunik, som blef till thé (jag 2 koppar) och i allmänhet så länge att jag först kl. 11 kom till sängs.

Sid. 397.

D. 6. Upp redan kl. 4 ½. – Hosta, såsom stundom äfven förut om morgnarne. Den brukar dock häfdas genast med en bit lakrits. – Om morgonen god stolgång. – Icke destomindre full dosis af tincturen. – Vid middagen 1 glas Madera, och om aftonen 2 koppar thé med litet Rum. – Redan i går afton började jag till egen och andras förströelse föreläsa

Schuberts Biografie. – Foten tyckes, ehuru mycket långsamt och knapt märkbart stärka sig. Måhända har jag dock uppehållit ett snarare tillfrisknande denna tiden antingen genom för mycket lunkande omkring, eller genom för mycket stående vid skrifpulpeten. Frotteringarne hafva för öfrigt blifvit fortsatta. – Om aftonen än en afför.

D. 7. Upp redan kl. 4. – 2 koppar kaffe och god uttömning. – Derföre endast en knapp half dosis tinktur. – I dag har jag efter lång intervall åter börjat fortfara med Liviskan. – Med Arnica Spiritus fuct [?] upphörde denna morgon frotteringarne af foten, den högra armen hålles deremot allt fortfarande öppen. E.m. en kopp kaffe. Om afton efter vanligheten 2 koppar thé med litet Rum. -

D. 8. Upp redan efter kl. 3. – Så mycket mer 2 koppar kaffe. – Expedierade bref till Zagel och Castrén – hvarmed mer i går ankomne повѣзка underrättas om att ett penningebref låge för mig på posten, hade jag skriftligen vändt mig till Kunik med begäran, att han ville åtaga sig besväret att uttaga brefvet. Han kom, besörjde om alla nödvändiga preliminära åtgärder å kansliet och hämtade mig sednare brefvet. – Det var såsom jag förmodadt, ifrån Gustaf, och innehöll 50 R. silfver, h^a jag ock efter ordres utbetalte till unge Parfeneck, som kom att i följe af ett annat ifrån Gustaf ankommit bref, affordra mig dem. – Full dosis af Rhabarbertinkturen. – Wilh. Wrede till middagen dervid 1 glas Xeres och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 3 koppar thé. – Jag har åter börjat frotera foten.

D. 9. Upp först kl. 5 ½. – 2 Koppar kaffe. F.m. besök af Böhlingk. – Wilh. Wrede med sin broder hade vi i dag budit till middag. – Såsom vanligt försökte jag föregå med godt exempel efter att förut till praeservation hafva intagit en nästan full dosis af Rhabarbertinkturen. Jag drack för min del 4 glas Xeres och 1 kopp kaffe. – Att magen kändes litet spänd, var att förvänta. – 2 koppar thé med rum. – Endast 2 frotteringar morgon och afton. -

D. 10. Upp redan kl. 4, ehuru jag sedan efter mina 2 koppar kaffe i skymningen åter sofde litet. Besök af unge Parfeneck. – Disposition till hufvudverk. – 1 kopp kaffe efter frukosten. – Besök af Sirén. – Vid midd. 1 ½ glas Xeres. – Om aftonen besök af Kunik. – 3 koppar thé med litet Rum såsom vanligt. – Till andra våra obehagligheter kom nu den, att kökspigan i dag hela dagen legat sjuk.

D. 11. Vaknade redan kl. 3 och uppsteg en ½ timma derefter. – Med särdeles nöje drack jag sedan 2 ½ koppar kaffe, hälst jag haft 2 goda och grundliga uttömningar. – Då kökspigan fortfor att ligga, så skickade vi efter Dr. Gr. Han tröstade oss, att det snart skulle gå öfver. – Besök af Brosset, som tycktes värfva mig för det i morgon förestående valet af nya Corresponderande ledamöter, såsom det esomoftast plägar ske denna tiden. – Ett nytt skäl för mig att ännu i morgon (äfvensom i öfvermorgon) blifva hem, såsom doctorn för foten

råder mig. Detta förkunnade jag honom och dispenserade honom ifrån att för mig utförligare framställa sina hjertansökningar. – Vid midd. 2 glas Xeres. – E.m. besök af W. Wrede och om aftonen, då så mycket främmande minst kunde vara oss välkomna, Sirén med fru och dotter, fru Brosset med dotter, fru Vater med Mamsell S., Steinmann, Schiefner, Zandt och Finnander. Åter 3 koppar thé och den 3^{je} tillfälligt ännu ett med för mycket Rum. Till sängs först kl. 11 och sömn således än sednare.

Sid. 398.

I dag har foten blifvit blott en gång frotterad.

D. 12. Först kl. 5 ½ upp. I bröst och mage en viss obehaglig känsla. – Blott 1 ½ kopp kaffe! – Besök af Parfeneck junior. – Köksan börjar åter röra sig. Vid middagen 1 ½ glas Portvin. – Foten blott en gång frotterad. Den börjar nu eljest, Gudi lof! stärka sig, så att haltandet blifver allt mindre och mindre märkbart.

D. 13. Upp kl. 4. – 2 koppar kaffe. – Vid middagen 2 glas Portvin. – Om aftonen besök af Kunik. – Åter 3 glas thé med Rum och nästan en hel sureptisk pepparkaka. Sedan i går magen i allmänhet mer konstigerad, ehuru jag äfven dessa dagar tagit min fulla dosis af Rhabarber tinkturen. Måhända har förändringen af vinet vid bordet verkat dertill. – Foten har i dag blifvit åter 3 gånger frotterad.

D. 14. Upp kl. 4. – Efter mina 2 koppar kaffe en kort tid stickningar uti låret af den sjuka foten. – Redan förut en riklig afföring. – För första gången ut till Kommittéesessionen, dit jag dock åkte, äfvensom derifrån tillbaka hem. Bara en kopp kaffe och om aftonen endast 2 koppar thé. – Foten 2 gånger frotterad. -

D. 15. Genom missförstånd och tron, att det redan vore mycket sednare upp redan emot kl. 3. – Lyckligtvis fick jag mitt kaffe i dag vida tidigare än vanligt. – Då jag emedlertid ock sednare kände mig mycket marod, så tog jag till frukosten en liten sup af Anisbrännvin. Promenad ända till 16 linjen och tillbaka. – Vid midd. 1 glas Mallaga och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Böhlingk. Två gånger frottering.

D. 16. Upp kl. 4. – Hosta. – 2 ½ kopp kaffe med saffram och mandelkaka (Wavans namsdagstraktering). – Hackhosta tidtals hela f.m. – Den äldre af Kadetternerne Meinander i Pawlovska korpsen kom, såsom det sednare utviste sig, att begära få låna 2 R. silfver, för att kunna med sina kamrater deltaga i firandet af Svenska julen! Till min egen förargelse lät jag min hustru öfvertala mig att låna (det är väl) skänka honom åtminstone 1 Rubel. – Vid

middagen 2 glas Portvin. – Om aftonen med Bertha hos Frähns, den första visiten ut efter min sjukdom. – Der 3 (!) thé, såsom vanl. med litet Rum.

D. 17. Upp först kl. 6. – Förmiddagen kom äntligen Gustaf. – Då första editionen af min Rhabarbertinktur nu är disponerad, så hade jag i dag ej mer att taga deraf, utan tog i dess ställe före middagen en sup cusic-brännvin och drack under middagen 1 ½ glas Portvin. – E.m. ganska knapp och trögare afföring. Om aftonen tämligen besvärad af slemhosta. – Såsom i går har foten ock i dag blifvit blott en gång frotterad. – Om natten stark transpiration.

D. 18. Upp kl. 4 ½. – Inskränkta afföring. – Efter att sedan Lördagen hafva suttit mest hem, gjorde jag i dag åter en promenad. Vid middagen en sup med diverse droppar och 1 ½ glas Mallaga. – E.m. och om aftonen besök af Prosten Skotte med dess dotter Lisinka, Mamsell Gepfert, 3 fröknar Gräfe, Mamsell Zandt och slutligen Zandt sjelf, som kom efter sin dotter. – Jag var temligen oroad af slemhosta. – Ock i dag blott en gång frottering af foten, som småningom börjar blifva bättre, ehuru jag ännu ej utan allt haltande kann gå. – Om natten åter stark svettning.

D. 19. Upp kl. 5 ½. – Expedierade genom Kansliet bref till Napiersky, och Pastor Hillner med exemplar af min uppsats: Zur Ethnographie Livlands. – Före frukosten en droppsup. – Emot middagen

Sid. 399.

med Gustaf en promenad. – Före middagsmåltiden åter en droppsup, och derunder 1 ½ Portvin. – Om aftonen hos Böthlingk. – 3 koppar thé med Rum. – 2 gr frottering. Magen i början något constigerad vid brännvin och droppar, började foga sig och efter de nya medlen och jemte ordentlighet blifva liberalare.

D. 20. Upp såsom i går, något anfäktad af hosta. Redan om morgonen 2 afföringar. – Före frukosten en droppsup. – Utfaren i afsigt att få slå två stora flugor i en smäll, nemligen Uwarof och Grefve Armfeldt, h^a båda jag ärnade uppvakta med ett exemplar af min novität. Den förste lät ursäktas sig, att han för göromal ej kunde taga emot mig och den andre var ej hem. – Vid middagen en liten sup och efter en kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha faren till Siréns; der 2 glas thé. – På återvägen starkt anfall af hosta, äfvensom redan under farten dit. – Omedelbart efter midd. hade jag befunnit mig särdeles väl. Blott 1 frottering. – Föröfrigt börjar Gudi lof! foten blifva så bra, att haltandet kanske snart alldeles upphör.

D. 21. Hosta. – Före utgåendet till kommittéen vid frukosten en liten sup. – I dag började jag åter med rhabarbertinkturen (af andra försändningen) samma dosis som förr, d.ä. en matsked l eller ½ timma före middagen. – Vid denna 2 glas Mallaga. Af mixturen 2 afföringar och de consistenta – 2 froftringar.

D. 22. Upp först kl. 6. – Hos Schmaltz med en korr Notis om Antiquités Russes för St.Petersburg Zeitung. Med Gustaf en liten promenad. – Wilh. Wrede till middagen. Dervid l glas Porter och 2 Krimskt bordeau, samt l kopp kaffe. Erhöll en officiell skrifvelse ifrån Mussin-Puschkin såsom President för Petersburgska Censur Committéen med begäran att utlåta mig, huruvida orden af finska Wisor ur Kanteletar, hvartill ett Ms. med musikaliska noter efter min öfvertygelse innehålla något för deras tryckning hinderligt eller icke. Då hela sändningen är motiverad derigenom att i Committéen ingen finnes, som kan Finska, så tyckes händelsen vara liksom en vink att erbjuda mig till permanent ledamot för finska och svenska språken. Det är att tänka uppå och försöka. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gr., dit jag ock införde den för det ändamålet till oss komne Mamsell Zandt. – Der 3 koppar thé och två råa äpplen. Först emot kl. 11 till sängs. En froftring.

D. 23. Före frukosten i anseende till stark sugning och hunger efter en god och grundlig afföring, försökte jag Gustafs faniska [?] magdroppar. – Hela dagen hem utom en liten promenad, för att köpa gummiplåster på en böld som bildat sig på högra armen nära det öppet hållna stället och hvaraf verken i flera dagar plågat mig i stället för den tillfrisknande foten. – Äfven denna har dock åtminstone ej i dag kännts bättre. – Vid middagen 2 glas Bordeaux och l kopp kaffe. – l froftring.

D. 24. Upp kl. 5. F.m. besök af Golownin och Professor Grot. – Vid middagen 2 ½ glas Bordeaux och l kopp kaffe. – Intet thé. – 2 froftringar. – Hela dagen hem. Livvet mer trögt än de föregående dagarne och e.m. hosta.

D. 25. Upp först kl. 6. – Efter Kommittéesessionen på bibliotheket. – Vid middagen 2 glas Mallaga. – Om aftonen besök

Sid. 400.

af Hamel, Kunik och Mamsell Bross. 3 koppar thé. 2 froftringar i dag.

D. 26. Upp kl. 5 ½. – Sista smörjelsen för foten emedan andra upplagan af Arnica-Spiritus nu är förbrukad. Kl. 9 for jag med mitt utlåtande öfver Orden till noterna till Mussin-Puschkin, som sades ännu icke vara uppstigen. – Också inställde sig andra Audience

sökande först i timma sednare. Först emot kl. 11 kom jag före. Artigheter och tacksägelser. På min fråga, om ej för de nordiska språken öfverhufvud behöfdes en permanent Censor, i hⁿ fall jag vågade rekommendera mig, tilläggande att en sådan tjänst i finansiellt afseende skulle lända mig till en stor välgörning, hette det, att för närvarande ingen Vacance finnes. Det vore väl i verket att reorganisera Censuren, hvarigenom tillfälle nyligen kunde gifvas till reformer, dock lät han förstå, att arbetet på de nämnda språken så litet och sällan ingå, att man derföre har svårt att anställa en egen Censor. Jag tog detta för hvad det gällde, men slöt emedlertid i samma ton, som jag börjat med att rekommendera mig till gunstig åtanka, om en utsigt för min person skulle yppas. – För närhetens skuld sökte jag Janssons, men fann dem bortflyttade, utan att erfara hvart. Hemkommen förefann jag Pastor Ahlström, som frukosterade med oss. Dertill en sup af mina egna droppar. Efter klassessionen återkom Ahlstr. för att följa mig på andra sidan, att köpa mig stöflar. – Jag gjorde med samma åtskilliga andra gånger och hade således betydlig motion. – I dag ingen Rhabarbertinctur; vid middagen 1 ½ glas Marsalla. – Aftonen hem, till en del använd att spela Verkehrt med Gustaf.

D. 27. Upp redan kl. 4. – Ingen afföring och så mycket mer 3 koppar kaffe. – 2 gånger Rhabarber Tinktur, som och hade till följe flera goda afföringar. – Liten promenad derute. – Vid middagen 2 glas Marsalla. – Om aftonen hos Frähns. – Hosta äfven

d. 28. som om morgonen, då jag uppsteg kl. 5. – Efter aftal med Prosten Skotte hade jag beställt till i dag ett par hästar efter mig för att efter Kommittéesessionen och en tidigare middag med Gustaf och min äldsta dotter fara ut till Toxowa. Såsom jag kunde vänta mig det ides Gustaf ej fara med och så afreste jag med Bertha kl. 4. Par timmar derefter voro vi i Toxowa, der jag tog tillfället i agt att ock gå i den just färdiga badstugan. 3 stakaner thé med Rum.

D. 29. Följde jag mina hemvanor uti att stiga upp kl. 5. hvarpå jag las intill kl. 8 eller ½ till 9, då man kom att kalla mig att dricka kaffe (2 glas). Jag hade medtagit: Zur Altertumskunde des Nordens von Worsaae; men hann endast med den 1^a afhandlingen: Blekingische Denkmäler aus heidnischem Alterthum. Dagarne och äfven en del af aftnarne förfloto under spel af Verkehrt med Prosten (Endast om söndagen gjorde jag en liten promenad ut i det fria). Deremellan gjordes goda mål med en sup och par glas Madera vid hvarje. – Då jag ingen Rhabarbertinktur medhafde, så började ett sådant öfverflöd slutligen blifva magen nästan för besvärande. – För öfrigt var mitt fysiska tillstånd drägligt och endast den med fontanell försedda högra armen besvärande genom en verkande böld, som bildat sig nära det öppna stället; en annan verkande böld håller på att formera sig i högra armhålan. Högra knäet kännes täml. svagt ännu och till och med tidtals en viss döfverk.

D. 31. Hade jag beställt hästarne efter mig kl. 12 för att kunna resa straxt efter frukosten, som derföre ock blef rikligare. Emedlertid kom skjutskarlen först kl. 2 ½ och afresan

skedde kl. 3. Kl. 6 voro vi åter hem, ännu jemt till middagen, hvarmed man väntat oss. 2 glas Marsalla och 1 kopp kaffe. Drömfull sömn.

Januari 1850.

1. Jan. Quod felix faustumque sit! Året begyntes med lidande för det förflutnas synder och det oakadt ej utan nya! Utom verken i högra armens böld och ishet den nya i armhålan har ock rheumatisk verk börjat inställa sig starkare än som jag redan kände i Toxowa. – Också i den samma foten flygande verk och stickningar. – Om morgonen utom 2 koppar vanligt en kopp kornkaffe. I anseende till lutfisk till middagen vid middagen en stark sup sprit blandad med vatten och 2 koppar Marsalla. – Om aftonen besök af Crusell, Brosset, Schiefner och Professor Grot. 3 koppar thé. – Först kl. ½ till 12 till sängs. Drömfull sömn. -

2. Upp först kl. 6. – F.m. en liten promenad ut. Vid middagen 1 glas Marsalla. – Om aftonen hos Böhling 3 kopp. thé. Dessförinnan svårt anfall af hosta, hvaraf jag i sednaste tider ej sällan och om morgarne brukat vara besvärad.

3. Så ock i dag efter uppstigandet redan kl. 4. – Besök af Nordenheim. – Efter frukosten besökte jag sjelf Bernhardi, som jag gaf ett exemplar af min uppsats Zur Ethnographie Livlands. – Före middagen en liten lur. – Vid middagen 2–3 glas Riesling. – E.m. magen tung, men frihet ifrån hosta. – Om aftonen besök af Crusell. -

4. Upp först kl. 6. – Äfven denna morgon var jag alldeles fri ifrån hosta, oakadt någon slemafsöndring; också följde en ordentlig uttömning, ehuru jag med anledning af e. m. i går befarade, att jag kanske komme att på längre tid vänta derpå. – Utom till Kommittéen hela dagen hem. – Vid middagen blott i soppan par glas Riesling. – Aftonen såsom i går, men sömnen drömfull.

5. Upp kl. 5 ½ dervid dof verk i den högra foten. – Längre anfall af hosta med afsöndring af segt slem ur ett till och med hörbart resligt bröst. – Först efter en half dosis Rhabarbertinktur redan före frukosten uttömning. – Hela dagen hem. – Vid middagen en sup. Till det dugliga målet sednare vid vårt lilla julträd ännu diverse, såsom fikon, Marmelad och äppel, tills utom magens spänning hosta röjde sig såsom straff och framför allt varning mot vidare öfverdrift, hvarföre jag ock lät det gälla. – Länge ingen sömn.

6. Upp kl. 5. – Ymnig afföring och obetydlig hosta, mindre än jag förtjent. Före middagen en korrt promenad ut. – Vid midd. en god sup, 3–4 glas Riesling och 1 kopp kaffe.

7. Upp först kl. 6. – Nästan mer hosta än i går. – Redan till frukosten 1 sup. – Liten promenad före middagen. – Vid denna en sup (till förädling är Anisolja tillsatt spriten), 2 glas Riesling och 1 kopp kaffe. – E.m. mer munter – och liflig än eljest;

8. men om natten flera gånger uppväckt af starkt och häftigt urinerande. Efter första uppvaknandet kunde jag i mer än 1 timma ej insomna. – Upp kl. 4 ½, men så ruslig, att jag åter släckte ut ljusen och lade mig på min soffa. – Med afbrott af än ett häftigt och ymnigt urine-

Sid. 2.

rande sofde jag så klädd till kl. 7. – En tid bortåt har jag vid träningar under stolgång och vid hosta känt en menlig reaktion i öfre delen af bröstet, der ansträngningen tyckes liksom finna motstånd; denna morgon har det der på venstra sidan gjordt ondt och det längre fortfarande äfven utan de förutnämnda 2 grunder af hvilka den sednare (hostan) nästan alldeles ej ägt rum. Uttömningen var visserligen ej så tidig som vanligt och mer sammangyttrad. Det tyckes således, som Anisoljan, hvaraf Gustaf sade hela 25 droppar hafva kommit till en ej mera full spritflaska, skulle bekomma mig än mindre än Spriten och Rieslingen. Ett dumt infall af mig att utaf sistnämnde syrliga vinsort köpa hela 2 buteljer, för att i ordning pröfva alla Krimiska vinerna! Sauterne och St. George hade jag dock lyckligtvis för syrighetens skuld öfvergått. – Den större bölden på högra armen har jag nu, sedan den mognat, förvandlat till fontanell; den i högra armhålan har medelst pånyttjat dragplåster något sunkit och är mindre besvärande än förr, men i dess ställe har jag sedan flere dagar en liten arg spikböld på vänstra låret. Den högra foten, tyckes ändtligen Gudi lof! stärkas; åtminstone har jag den sednaste tiden icke mer deruti känt någon verk. – Efter sina 2 koppar kaffe i spitsglas af en genom Gustaf med simpelt varmt vatten präparerad mixtur af malört, Millefolium och ålandsrot. – God grundlig afföring. – Spatsergång till andra sidan. – Sjökadetten Meinander inställer sig såsom julgäst. – I dag fick jag för första gången efter min rhabarbertinktur (1 matsked) före middagen ondt i bröstet, men på högra sidan. Under en lur i skymningen sofde jag bort verken; dock inställde den sig åter straxt efter middagssupen och fortfor ej allenast under, utan ock efter måltiden, hvarvid jag ännu förtärde i och utan maten 2–3 glas Riesling. – I dag har jag uppsatt ett bref till Tschertkof, den närvarande Presidenten för det Moskowska Ryska historiska sällskapet, med begäran att få, hvad som fattas hos mig af sällskapets förhandlingar, och beledsagande af min uppsats Zur Ethnographie Livlands i 2 Exemplar, 1 för Tsch. sjelf och 2 för sällskapet. – Om aftonen besök af Hamel, Crusell, Zandt med 2 döttrar och Sirén med sin bror ifrån Björkö. – Mitt bröst verkte nästan hela aftonen. – Sent till sängs, men likväl på en tid ingen sömn. – Den blef dock lugnare än den föregående natten.

9. Upp först 6 slagen. – Knapp afföring. I afseende å bröstet förblef det i dag endast vid en ringa disposition dertill – Meinander bort. – Spatsergång emellan Rhabarberdosis och middagen. Vid denna blott 1 glas Riesling. E.m. en grundligare evakuation än i morgons. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Brossets. – Der 2 stakaner thé, en gång utan Rum, dels rätt och slätt dels med litet grädda. – Sömnen mycket drömfull.

10. Upp först kl. 7. – Uti Akademiens årssammanträde. – Efter hemkomsten derifrån började jag märka ömhet i sätet såsom af Hemorrhoidaltaggar, antingen då dessa äro verkl. sådana eller ock bildade genom tarmarnes slängning utåt genom inverkan af Rhabarbertinkturen. I alla fall tog jag i dag af denna en minskad dosis. – Vid middagen

Sid. 3.

3 glas Madera. – Sätets tillstånd förblef i dag oroande. – Om aftonen for jag med Sofie, Bertha och Gustaf till Siréns, der i dag naturligtvis en större, kanske ock till en del, såsom i hänseende till oss, buden samling var och derföre dans, hvarifrån vi

11. först kl. ½ till 3 hemkommo. Traktamenterna voro ej öfverflödiga, och skulle detta gälla än mer, om ej värdinnan persvaderat mig och Gustaf före sjelfva bortgången, att taga en liten sup. – Vid uppvaknandet kändes en öfvergående döf verk in i högra foten. – Föröfrigt hälsotillståndet bättre än jag det väntat, isynnerhet efter en god uttömning. Äfven taggarne tycktes icke besvära, men framträdde sednare åter. – Brevet till Tschertkof med böckerna förde jag till kansliet att befordras. – I Kommittéesessionen hade att bekämpa en väldig sömnsjuka som också en stund bortåt höll på att öfverväldiga mig, så att ett och annat passerte, som jag hvarken såg eller hörde. – Vid middagen 1 glas Riesling, hvarpå en uppsåtlig siesta af 3 timmar, för att vederbörligen bereda mig till en soire, hvartill Nordenheim i går persons. var här för att bjuda Gustaf och mig. Der efter 2 stakaner thé 2 ½ glas kall punsch och sedan qvällsvard af 4 kalla rätter med en sup och 2 glas Madera. Nedkommen på gatan föll jag på ett halt ställe af trottoiren, men lyckligtvis utan alla menliga följder. Hem kl. 1. -

12. Upp kl. 5 ½. – Stark törst under inre hetta med forcerad och korrt andedrägt. Status quo återställd genom flera glas kallt vatten och en grundlig afföring. – Hos Brosset. – Sjökadetten Meinander kom tillbaka. – Besväret af mina utan tvifvel hemorrhoidaliska taggar fortfar. – Hämmorrhoidalisk är väl ock den ytterliga trångbröstighet, hvaraf jag i dag besvärades under en spatzergång till 16 linjen. – Besök af en Mettré, som är sinnad att flytta till Archangel och hade vandt sig till mig för att om orten och dess beskaffenhet erhålla några upplysningar. – Vid middagen på lutfisken en sup och i slutet af måltiden 1 ½ glas Portvin. – Hela 4 timmars eftermiddagslur sittande.

13. Upp kl. 6. – Med Brosset tillsammans gjorde jag mina nyårsfarter efter att förut hos honom hafva druckit 1 glas Madera. De hos hvilka jag uppskref mitt namn, voro: Grefve A., vår Vice-President, Mussin-Puschkin och Finance-Ministern. Hos Davydof lemnade jag ett visitkort och gjorde dessutom personliga visiter hos Fuss och Frähns. De, som hos mig gjorde gratulationsbesök, voro: Rob. Frähn, Steineck, Pravdivin, Schichofski, Stürmer och Bernardi. Vid middagen 2 glas Pineau Fleuri och 1 kopp kaffe. – Om aftonen Meinander bort

14. Upp kl. 5. – Envist anfall af hosta. – Besök af Radlof. – Visitkort ifrån Grefve Armfeldt. – Vid middagen 2 glas Portvin och en kopp kaffe. – Om aftonen faren till Zandt, hos hvilken skolkommittéen hade ett sammanträde, som dock slöts redan kl. 9, hvarefter jag ännu var hos Siréns för att afhämta Bertha, hvilken jag hade medtagit till Zandts med hvars fruntimmer hon sedan gått till Siréns, der en theatralisk profföreställning hölls. Till de 2 glasen thé, som jag druckit hos Z.,

Sid. 4.

hos Sir. ännu en kopp allt med Rum. – Under vägen i kölden både fram och tillbaka hosta. – Hem först kl. 11.

15. Kl. 5 upp. – Hos Ministern, hvilken jag nu fick öfverlemna det honom tilltänkta exemplaret af min uppsats: Zur Ethnographie Livlands. – Efter Committee-sessionen hos Brandenburg. – Vid middagen 1 ½ glas Portvin. – Om aftonen besök af Baronerne Wrede, Zandt, Nordenheim, R. Cygnaeus, Crusell, Schiefner och fru Brosset med dotter. – Utom de 2 vanliga kopparna thé förtärde jag litet vindruvvor och 2 råa äpplen. – Först mot midnatten till sängs. – Sönnen störd af mycket och ängslande drömmar.

16. Upp först kl. ½ till 7. – Utom en spatsergång före middagen hem hela dagen. Besvärad både af hosta och (om morgonen) hämmorrh. taggarne. – Dock vid middagen 3 glas Pineau och 1 kopp kaffe. – Först var jag sinnad att om aftonen fara till Zandt, men öfverlemnade, i betraktande af mina krämpor och en mycket kall blåst, detta åt min hustru, som ej lät något afhålla sig derifrån, utan for ensam med sin äldsta dotter, för att skaffa henne tillfälle att dansa.

17. Stark hosta vid uppstigningen kl. 5 och smärta i taggarne under och efter uttömningen. Jag började försöka posteriora med nattståndet kallt vatten, samt drack på nykter mage af Gustafs magstärkande Composition (af Kalmusrot, Condu Benedictus, Trifol. aquat. och Millefolium); Kaffe blott 1 kopp. – Under den vanliga promenaden före middagen mindre trångbröstig än eljest. – Vid middagen 1 glas Xeres. – Om aftonen hos Dr. Gr. för att

rådplåga med honom om mina hemorrhoider. Han sade, att det vore för mig snarare till godo än ondo och jag således att gratuleras, isynnerhet om Hemorrh. fås till flytande. Då min rhabarbertinktur nu slutats, så är den tillsvidare att afläggas och i dieten endast surt och fett att undvikas. Af kaffe och thé snarare det sednare, att afläggas och i dess ställe Kakaovello eller ock Selters med mjölk. I afs. å taggarne har jag att ängsligt afvika kalla tvagningar till och med det nattståndna vattnet är för kallt för mig och farligt, ljumt (kokt) vatten må jag nyttja om aftonen, om jag vill. Äro taggarne för mycket besvärade, så må jag smörja dem med Kakao-Butter. Efter hemkomsten (ock thé med fett bröd borta) särdeles düst och derjemte besvärad af korrt andedrägt och hosta.

18. Upp först kl. 6. – Under den vanliga promenaden hela dagen hem. Vid middagen $\frac{3}{4}$ glas Xeres och 2 Pineau. – Meinandrarne ifr. Pawlovska Kadettkorpsen ankommo. – Om aftonen i st. för Selters thé med varm mjölk – Tyvärr var Selters förskämdt. – Sent till sängs. – Hela afton Trictrac med Gustaf.

19. Den ena Kadetten bort tills vidare, då han skulle blifva Dejour. Dock hade han fått en annan i sitt ställe och kom således snart tillbaka! – I dag åter 2 koppar kaffe. – Besvärad af hosta. – Hos Fuss. – I dag

Sid. 5.

har jag slutat ett arbete, som i flere dagar sysselsatt mig, att excerpera Gustafs utkast till Liquid öfver hans systems arf för att hafva hälst någon öfversigt, då han sjelf i åratel ej kunnat besluta sig, att såsom sig hade vederbort, deröfver uppsätta en ordentlig redogörelse. – NB. En först nyligen här uppkastad beräkning öfver räntor af tid efter annan utbetalt medel tillerkänner mig än en summa af 611 Banco R. Besök af Siréns och Zandt. – Mot middagen mycket trög och tung. Vid midd. nära 2 glas Pineau. – Om aftonen hos Zandt Kyrkoråds sammanträde, som dock ej räckte länge, hvarföre jag och väl hann hem till thédags och i dess ställe der åter drack Selters med varm mjölk.

20. Upp först kl. 7. – Efter förut träffad öfverenskommelse for jag kl. 10 med Gustaf till Brandenburg för att med honom tillsammans fara ut till Strelna. Br. hemkom först kl. 12. Under väntan trakterade man oss med frukost, hvarvid 1 sup och 2 glas Madera. – Vid middagen i Strelna åter 1 sup och 3 glas Medok. – Finnér reste till Kipin, hvarifrån han först om aftonen hemkom. – 1 kopp thé med Rum. –

21. Efter kaffet en sup med magstärkande droppar. Vid frukosten 1 glas Xeres. – Vi hade ärnat att i dag återvända till Petersburg i Sergiefska Diligencen, men då endast 2 biljetter stodo att erhållas, så stannade jag ensam qvar, då mina reskamrater kl. 2 afreste. – En

promenad derute före middagen. – Vid denna åter en droppsup och 3 glas Xeres samt, såsom i går, 1 kopp kaffe. – Sönnen afbruten och drömfull. – Föröfrigt har jag under min vistelse ut i Strelna icke mer varit besvärad af hämorrhoidaltaggarne, men väl af trångbröstighet.

22. Efter 3 koppar kaffe återreste jag med Finnérs häst till staden. – Besök af Målaren Wright ifrån Kuopio och med anledning af bjudningen att frukostera med oss. Dervid en sup. – Vid middagen 2 knappa glas Asmunshäuser. – Om aftonen besök af Kunik, Bernhardi, Crusell och Wright. I dag täml. ansatt af hosta isynnerhet här hem om aftonen. – Till sängs först kl. $\frac{1}{2}$ till 12.

23. F.m. besök af Bernhardi med fru. – Vid midd. 2 $\frac{1}{2}$ glas Asm. – Om aftonen hade jag först varit sinnad att fara till geographiska sällskapet hälst jag ej varit der sedan förra våren; men blef dock hem, drack (4 glas) Selters med (varm) mjölk och spelte trictrac med Gustaf. Oktadt jag lade mig kl. $\frac{1}{2}$ till 9, vaknade och uppsteg jag

24. först kl. 6. – Hosta. – Besök af Schmaltz. – Vid midd. 2 glas Asm. – Om aftonen med Bertha faren till Siréns, egl. för att bedja hans snart till Helsingfors resande son medtaga till Castrén ett pakett med 3 böcker. – Före farten dit hos Akadem. Graefe. – Redan andra natten mycket drömfull sömn. -

Sid. 6.

25. Upp kl. 5. – Besökte Wright. – Vid midd. 2 glas Asm. – Om aftonen 2 glas Selters med mjölk. – Sönnen afbruten och störd af drömmar. -

26. Upp först kl. 6 $\frac{1}{2}$. – Efter frukosten 1 glas Asm. Under den vanliga promenaden mäktade besvärad af andtäppa. – Vid midd. 1 sup och ett glas hvit Pineau. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gr. – Dans med diverse traktering och smörgåsar. Dessa med 3 glas St. Julien verkade hos mig hosta – Hem först kl. $\frac{1}{2}$ till 1. – Bättre sömn än de föregående nätterna.

27. Upp kl. 6. – I anseende till den starka kölden endast en kort promenad. – Vid midd. 1 glas Xeres och 2 Pin. blanc jemte en kopp kaffe. – Om aftonen 2 $\frac{1}{2}$ glas Selters med varm mjölk. – Sönnen orolig och afbruten.

28. Upp redan kl. 4 efter föregånget flerfaldigt vaknande under beklämning i bröstet. Bref med posten till Castrén. – Utom gången till postafdelningen hela dagen hem och f.m. tung

och trög, hvarföre jag före middagen tog mig en sup; under densamma 2 glas Pin. blanc. Om aftonen 2 glas Selters med varm mjölk. -

29. Upp kl. 5. – Alfvarsamt anfall af hosta. – Vid midd. en sup 2 glas Pin. och 2 ½ glas Madera. Om aftonen för främmanders skuld thé med Rum. Desse voro blott Kunic, Wright och Crusell. – Först kl. 12 till sängs och sömn efter kl. ½ till 1. – Den drömfull.

30. Vaknade kl. 5, upp en i timma derefter med litet tungt hufvud. NB. redan i går morgon begynte jag i stället för kaffe dricka Kakaovello. I dag drack jag dock efter frukosten ock 1 kopp kaffe. – Icke destomindre trög och sömnaktig. – Före middagen en sup. – Efter att hafva tillbragt hela dagen hem, om aftonen hos Köppen och Böthlingk. Der 3 koppar thé med Rum! Drömfull sömn.

31. Vid uppstigandet kl. 5 åter stark trångbröstighet, hvartill sällade sig någon hosta. – Sedan jag haft 2 goda lösa afföringar, gaf sig asthman betydligt. – Besök af en Richter ifrån Riga och sednare Pravdivin. – Litet hufvudverk som jag försökte att skingra genom en promenad, hvarunder jag dock öfverfölls af så svår trångbröstighet, att jag genast måste återvända hem, dit jag med stor ansträngning och hosta ankom. – Vid midd. en liten sup 1 glas Xeres och 2 d^o Krimskt Muskat. – Om aftonen 2 glas Selters med mjölk. Denna utgjorde vida större beståndsdelan af det andra glaset och deraf lærer det starka anfall af hosta med andtäppa och ömhet med stickningar i bröstet härrört, som jag hade sedan jag lagt mig. Till och med sömnen betogs jag öfver en half timma.

Februari 1850.

1. Febr. Upp först kl 6 – Sökte Promberger för att bedja honom åter gifva timmar åt Bertha; men hörde honom vara bortflyttad ifrån sitt förra kvarter, utan att någon kunde säga mig hvart. Före middagen åter tungt hufvud. – Försökte i dag med en matsked Rhabarbertinktur. Vid midd. 1 glas Muskat. – Om aftonen hos Radlof thé med Rum. Före midnatten ingen sömn. NB. Jag hade e.m. sofvit par timmar. Drömfull sömn.

2. Upp kl. 6. – Besök af Radlof. – En längre promenad till andra sidan. – 1 dosis Rhabarbertinktur. – Slöt ändtl-

Sid. 7

igen sammanställningen af de Liviska Lexikografiska materialerna. – Vid midd. 1 glas Xeres. – Om aftonen besök af Sawwaitof. – I stället för thé Selters. – Drömfull sömn till och med en pollution.

3. Upp kl. 5. – Hela dagen hem. – 1 matsked rhabarber-tinktur. – Wilh. Wrede till middagen. Dervid 1 glas Xeres och 3 Muskat samt 1 $\frac{1}{3}$ kopp kaffe och mat i samma förhållande. Omedelbart derefter visserl. aufgeweckt, men oaktadt Selters och tidigt gående till sängs egentligen ingen sömn förrän efter midnatten och den äfven sedan gement orolig och afbruten.

4. Upp först kl. 6, ehuru jag blott hälft slumrade ifr. kl. 5 Envisare anfall af hosta än vanligt. – Att afföringen var knapp efter gårdagen, är väl mindre underligt, dock har den under sednaste tiden i allmänhet varit sådan i trots af det åter vidtagna bruket af rhabarbertinkturen jemte Selters om aftnarne. Visserl. är rhabarbern redan i den 3 upplagen så utlakad, att den ock af smaken egentl. icke mer igenomkännas. Började med en uppsats till min läsetur. – En kort promenad. – Utom den dagliga rhabarber-tinktur dosis vid middagen 1 sup, 2 glas Pin. fleury. – E.m. tillståndet i allmänhet trefligt, men kl. $\frac{1}{2}$ till 3 vaknade jag af slemhosta och fick sedan uti 2 timmars tid ingen sömn.

5. Upp först inemot kl. 7. – Före middagen utom gången till Committéen ock en annan liten promenad. Vid middagen circa 2 glas Pin. fl. och om aftonen till omvexling thé med Rum. – Till främmande endast Henr. Br. unge Frähn och Schiefner. -

6. Upp kl. 5. – Under session stark disposition till hufvudverk, tills jag på slutet inslumrade. – Efter hemkomsten en annan grundlig uttömning. – E.m. hvarvid 2 glas pin fl. åter allt stigande hufvudverk tidtals med hosta. Upp först kl. $\frac{1}{2}$ till 7. – Hosta. – Hos Fuss. – Utom en liten promenad hela dagen hem. Vid middagen 2 glas Pin. och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Zandt och derföre till sällskap 2 koppar thé med litet Rum, hvarefter jag dock ännu drack på försök 1 glas Selters. -

8. Upp kl. 5. – Efter sessionen hos Zandt, hvares sedan i går iråkade sjuklighet tillintetgjorde en uppgjord plan att i dag jemte Gustaf företaga en gemensam utfart till Toxowa. – Afskedsvisit af Wright. – Vid midd. 2 glas Pin. Om aftonen 3 glas ren Selters. – Efter det jag lagt mig ihållande hosta med mycken – slemafsöndring,

9. Upp redan kl. 3 emedan jag trodde det redan vara sednare. – Dock sofde jag sednare ännu 1 timma. – Till recreation i dag 2 koppar kaffe. Besök af Kraftman. – En längre promenad. – Vid middagen 1 glas Pin. fl. – Drömfull sömn.

10. Upp kl. 5 Upphostning af mycket slem. – Efter frukosten med Gustaf faren till finska herberget på styckhofvet. – Vid midd. 1 sup Marienbrännvin, 2 ½ glas Pin. fl. med en kopp kaffe.

11. Upp såsom vanligt. – Såsom sednast vanl. Kakaowello, sedan före och vid frukosten kalla rät. Kl. 10 afreste

Sid. 8.

Gustaf tillbaka till Helsingfors. Med honom afsände jag paketter till Castrén innehållande 10 eemplar af min uppsats: Zur Ethnografie Livlands och till fördelning (3), dels till försäljning; och ett annat pakett med 1 ex. och bref till Ilmoni. – Ett bref till Castrén expedierade jag med posten. – Vid midd. 1 glas Pin. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Frähns.

12. Upp först kl. 6. – Vid midd. 1 glas Pineau. – Om aftonen besök af Dorn med fru och syster, Hamel och Crusell. – Först kl. 11 ½ till sängs och derföre, oakadt en eftermiddagslur i dag

13. vaken och upp först kl. 6 ½. F.m. hos Fuss. – Liten promenad. – Besök af Pravdivin. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Tawaststjerna.

14. Upp såsom i går. – Utom en liten promenad hela dagen hem. – Vid midd. 1 glas Pin. fl. – Om aftonen besök af Pastor Skotte och dess dotter Lisinka och derföre åter, såsom hela denna vecka, thé med litet Rum.

15. Upp redan kl. 4. – Besök af Studenten Lerche ifrån Helsingfors. – Disposition till hufvudverk och en obetvinglig sömnsjuka i Kommittéen. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med de mina hos Dorns. Derifrån först kl. 12 ½ hem under svår andtäppa och sedan hosta.

16. Upp först kl. 7. – Utom en liten promenad hela dagen hem. -

17. – kl. 5. – F.m. ytterst ruskig, hvarföre jag till frukosten tog mig en liten sup. – Besök af Baron Wrede med dess unga fru, fru Bernhardi med syster och Pastor Sirén. – Till middagen Prosten Skotte med dess dotter Lisinka. Dervid 1 ½ glas Madera och 2 glas Pin.

samt 1 kopp kaffe. – Om aftonen 3 glas Selters. Hela dagen hem. – Ingen rhabarber tinktur.
– Kommen till sängs hade jag att lida af stark förslemning med hosta och andtäppa.

18. Sednare upp. – Kakaobrot för kakaowello. – Efter långa betänkligheter resolverade jag mig f.m. att aflägga hos den nye Ministern ett gratulationsbesök. Han upptog det mycket väl, förde mig till sitt kabinett, bad mig sitta och började med mig ett samtal, som af brist på presence d'esprit

i mitt svar på det första tillmäle kom att hvälfva sig öfver Akademiens ekonomiska ställning. Vid afskedet gaf han mig handen och yttrade det hafva varit för honom angenämt att se mig. – Utom den lilla gången hem, ingenstädes hela dagen hem. – Om aftonen Selters med mjölk. – Efter gåendet till sängs åter hosta och andtäppa, ehuru mindre än i går. – Sömn först efter 11 ½ och derföre

19. upp kl. 6 ½. – Synodalmiddag hos Sirén, dit ock jag var buden. Före den en sup, under den 5 glas (3 xeres och 2 rödt vin) och 1 glas öl, samt efter den 2 koppar kaffe. Om aftonen besök af fru Bross. med dotter, Kunik och Crusell. Emot hosta och andtäppa hade man i dag rekommenderat mig att när jag lägger mig taga en bit socker i mun. Det gjorde jag ock; (men i dess

Sid. 9.

ställe inställde sig en annan verkan af middagen, den att jag efter 2 timmars sömn (ifrån 11 till kl. 1) upp-

20. vaknade utan att sedan mer kunna insomna. – Jag steg derföre upp kl. 3. Kl. efter 5 lade jag mig klädd åter och sof så 1 ½ timma. 2 koppar kaffe. – Mot midd. kände jag mig dock särdeles ruskig, hvarföre 1 glas Madera och 1 kopp kaffe – 2 timmars siesta. – Om aftonen besök af Ahlström. – 2 ½ glas Selters med mjölk. -

21. Upp kl. 6 ½. – Besök af Ahlström och derföre kaffe. – Besök af Kunik. – Liten disposition till magkramp. – Besök af Kunik och sednare af Castrén. Efter sessionen faren till Rhodes på styckhofvet för att besöka den sjuke Prosten Skotte, och derjemte underrätta såväl honom, som Rhodes, om tiden för Prosten Hippings efter 2 veckor tillämnade hitkomst. Efter aftal i höstas på Toxowa skulle nämligen H. taga 2 flickor med sig; men nu hade han för en tid sedan skrivit till Rhode, att 3 flickor skulle följa med honom och att han ärnade låta dem bo hos Rhodes. Emedlertid kom Lisinka Skotte om aftonen till oss ibland annat för att bedja mig skrifva till H., att de bodde för trångt för att kunna upptaga dem och ej heller vore inrättade för så mycket permanenta gäster! (Och detta oakadt Rhodes med Lisinka voro 3 dagar på Nykyrka hos Hippings!) – I anledning af min

bjudning kommo sednare ock Castrén med Schiefner och Böhthlingk med Kunik. Thé med Rum. Sent till sängs och sömn först efter midnatten. Till middagen hade jag ätit sur mjölk och för mycket, hvadan om aftonen svåra hostanfall.

22. Upp först 6 ½ med särdeles tungt hufvud. – Kaffe för Lisinkas skuld, som hos oss tillbragte natten. – Förargelse i kommittéen öfver H.s ohöflighet mot mig vid mitt andragande angående resultaterna af en genom Fuss föranstaltad och af L. verkställd revision af årsräkningen öfver beräkningen af bibliotheks fonders omändring. Det förefallna angrep mig så, att jag under gången hem flera gånger måste hvila ifrån de besvär, som den fortfarande och i dag särdeles stegrade andtäppan förorsakade mig. Äfven hem ansatte den mig i dag flera gånger periodiskt under alldeles passivt tillstånd. – Besök af unge Sederholm ifrån Moskwa. – Till middagen åt jag endast 1 talrik soppa; men felade kanske deruti, att jag drack 1/4 kopp kaffe. – Om aftonen 2 glas Selters med mjölk.

23. Också sent upp. – Rakahout. – Smorde bröst, sidor och rygg med speck, efter att hafva haft ett svårt anfall af hosta med stark slemafsöndring. Expedierade bref till Hipping. – Wilh. Wrede till middagen. – Dervid 1 glas Pin. fl. och en kopp kaffe, under och omedelbart efter den häftig upphostning af slem. Sedan lugnt och frihet ifrån andtäppa, som ännu f.m. tidtals plågade mig. – Äfven i allmänhet kände jag mig åter raskare

Sid. 10.

mot i går och i dag f. m. – Om aftonen sökte jag förgäfves Dr. Gräfe, hⁿ jag hade ärnat konsultera om mitt hälsotillstånd. -

24. Upp först kl. 6 ½ glas Selters. – F.m. med Sofie visit hos den gifte Baron Wrede. – Till middagen väntade vi förgäfves Castrén, 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Crusell och Zandt. – Hosta. – thé med rum, hvaremot jag

25. då jag åter uppsteg kl. 5, på nykter mage drack 1 glas Selters. – Svårt hostanfall. – Hos Fuss. – Faren till posten. – Besök af Castrén. Liten promenad med honom. – Unge Sederholm till middagen. Dervid 3 glas Orlenner och 1 kopp kaffe. – Om aftonen kyrkoråd hos Zandt. – thé utan både grädda och Rum.

26. Upp kl. 6 ½ Hess i Komm. vänligare. – Vid midd. 2 glas Orl. – Jag lät sätta en fontanell till omvexling på venstra armen. Par timmars siesta, hvarefter hela afton tidtals hosta med slem. – Besök af Tawaststjerna med fru och barn, samt Kunik.

27. Upp $\frac{1}{2}$ 7 – Hos Schmaltz. - Vid midd. $1\frac{1}{2}$ glas Orl. – och en liten siesta. – Om aftonen hos Böthlingk.

28. Upp kl. 6. – Om aftonen med Bertha hos Wüst.

Mars 1850

1. Mars. D^o d^o Tungt hufvud isynnerhet hela f.m. Besök af Middendorff. – Efter kommittéesessionen hos Böthlingk. – I dag slut på andra upplagan af Rhabarbertinkturen. – I anseende till hosta e.m. drack jag om aftonen åter 2 glas Selters med värmd mjölk. -

2. Hos Sterky för att betala par Svenska böcker, hvilka jag erhållit mig tillsända genom Lawonius. – Besök af Castrén. – Vid middagen, hvartill Wilh. Wrede kom, ett glas Orl. och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Dr. Gräfe,

3. Upp efter vanligheten kl. 6. Då Rhabarber blifvit slut drack aldrahögst 1 glas Selters före Kakaowello. – Besök af Dr. Gräfe, som förskref mig Kroton olja, att ingnidas i ryggraden emot andtäppa. Dessutom tillstodde han mig invärtes att mot hostan åter börja nyttja de uti Hartmans Husläkare rekommenderade pulvren af finstött Rhabarber, Ålandsrot, Anis och Magnesia af hvardera ett lod. – Besök af Grefve Mannerheim. – Hela f.m. mycket besatt af hosta med slem. – Vid middagen $1\frac{1}{2}$ glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen faren till Sawwaitof. Der åter med thé 2–3 glas Madera. -

4. Upp kl. 6. – Besökte Weikand för att bedja honom, om möjligt besörja om slutlikvid med den bankruttrade Schubert om de exemplar af mitt förstlingsarbete: Über die finnische Sprache und ihre Literatur, som jag hade 1821 och 1822 lemnat hans afledne svärfader Gräff i kommission att försäljas här och afsändas till Leipzig. – Krotonoljan tycktes hafva en god verkan, åtminstone på magen, emedan jag efter froteringen ännu f.m. hade 2 väl inskränkta, men goda uttömningar.

Sid. 11.

Också har jag i dag ganska litet hostat, men i dess ställe haft ett tungt hufvud, hvarföre jag ock e.m. beställde mig och drack en kopp kaffe. – Först om aftonen efter 2 glas Selters med mjölk hosta. – Ett annat fenomen, som sedan några dagar och i dag mycket ofta visat sig, har oroat mig, ristningar i venstra tinningen öfver och i det friska ögat. -

5. Upp kl. 5½ – I dag har jag ock börjat intaga af de Hartmanska pulvren. Den första omedelbara verkan tämligen häftig slemhosta. – Gången till Kommittén och tillbaka var mig dock i dag mindre angripande. – Besök af unge Sederholm. – E.m. 1 glas öl, hvaraf jag blef så dåsig, att jag på en stund måste lägga mig. – Om aftonen besök af fru Vater med dess broder, Brosset med Henriette, den budne Castrén, Kunik och Crusell. – thé med Rum – åstadkom nu häftigt anfall af hosta. – Sent till sängs och sömns. – Om aftonen ingen ingnidning.

6. Sent upp. – Mycket plågad af hosta och qual. Tvärtemot i går generade mig andtäppan i dag åter betydligt, vare sig derföre att jag i anseende till framkommet utslag och kittling redan i går morgons ej kunnat fortsätta ingnidningen af oljan eller ock af reaktion mot pulvren. Måhända har ock ölet, som jag i går fick infallet att dricka, icke bekommit mig. – Till middagen Castrén och Sederholm. – Dervid 1 sup, 1 ½ glas Madera, 3 glas Krimskt (Traminer) och en kopp kaffe. – Om aftonen i geografiska sällskapet. Sessionen räckte länge och då jag redan der började hosta, så for jag hem utan thé, och drack i dess ställe ½ glas Selters till mitt pulver. Drömfull sömn.

7. Ock sent upp. – Mycket hallo i huset för att få allt färdigt till att emottaga Hipping, som efter sitt bref i dag med sina 3 fruntimmer och kanske ock en piga borde inträffa. Derjemte särdeles tillopp i dag af diverse besök till mig i diverse ärender, deribland Weikand, Böhlingk och Sirén. Föröfrigt f.m. såsom i går qualfull förmodligen igenom pulvren, som tyckas hafva frambragt en viss strid emellan bröst och underlif och deraf emellan hosta å ena sidan och kallelser till afföringar så knappa de också äro och så mycken ansträngning med obehag vämjelser ock föregår dem. I dag har jag ock haft ristningar och tämligen häftiga styng i bakre korset. – Vid midd. 1 glas Traum. – Om aftonen 2 glas Selters med mjölk och derefter mycket uppstötningar. – Sent sömn och den drömfull.

8. Upp först kl. 7. – Svår andtäppa. – Sökte Castrén förgäfves. – Hos Fuss. – Mot midd. åter svårt qual, hvarifrån jag ändtligen befriades genom ny afföring. – E.m. faren i hushållsärender till Siréns och Tallgrens. – Hosta och stark slemafsöndring. – Hem 3 glas Selters dels utan

Sid. 12.

dels och mest med mjölk. – Intet pulver.

9. Upp kl. 6. – Faren långt på styckhofvet i hushållsaffärer. – Sedan hos Schmalz. – Efter de många gångarne hem ännu besvärad af andtäppa. – Dessutom ondt i hjertat. Besök af

Wilh. Wrede och Castrén. – Den förra till middagen. Dervid 2 glas Traumin. och 1 kopp kaffe. – Till afton 2 ½ glas Selters utan pulver. – Huslig förargelse och irritation. Stor trångbröstighet äfven i sängen och sömn först efter kl. 12.

10. Upp kl. 6. – Besökte Mannerheim för att bedja honom i dag eller i morgon äta middag hos oss. Han var redan för båda dagarna engagerad. Andtäppan fortfarande med och utan rörelse. Derföre knapp såväl frukost och middag och efter dem 1 kopp kaffe. – Mot aftonen dock åter andtäppa med särdeles qval under bröstet, och tryckning invid högra refbenen. Böhlingk och Castrén kommo att bjuda mig till Akad. Gräfe. Under gången dit och der tillståndet fortfarande förtvifladt. Efterhand gaf det sig ishet efter 2 koppar thé rent och bart och 2 med Rum. – Hemkommen lät jag åter smörja ryggen med Krotonolja, intog ock till natten ett pulver.

11. Upp straxt efter kl. 5 – Pulvret hade som vanligt haft med uppkastning till verkan. – Ingnidningen verkställdes ock i dag till morgondagen ock åter Rakahout. Redan tidigt på f.m. ankommo Prosten Skotte med Lisinka i tanke att finna Hipping här. Ock anlände han just när vi sutto vid frukostbordet, blott med tvenne fruntimmer (sin dotter och dotterdotter) i stället för 3, såsom vi hade väntat. – För mig blef naturligtvis intet vidare gjordt, än att jag skref ett bref till Sed. för att affärdas med dess son, som jag med stadsposten bjöd till en afskedsmiddag i morgon. – Lisinka till middagen. – Dervid 1 sup, 1 ½ glas Madera och 1 glas Riesling samt 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Bernhardi. – thé med Rum. – Ingen ingnidning blef det om aftonen.

12. Upp såsom i går. – Castrén och Skottes med sonen Alexander till middagen. Dervid en liten sup, 2 glas Madera och 1 glas Tokaiers samt 1 kopp kaffe. – Om aftonen utom de nämnda kommo Sirén med fru Zandt d^o, Tawaststjerna d^o, fru Dorn med syster, Doctorinnan Gräfe med syster och döttrar samt fröken Gräfe. Rob. Frähn och Crusell. – 1 kopp thé. – Sent till sängs och sömn först efter kl. 1.

13. Sofde länge. – Såsom redan i går med anledning af främmanden Kaffe, men i dag blott 1 kopp. – Besök af unge Sederholm, med hn jag skickade ett bref till dess fader. – Hos Radlof, som genom den höga trappan i ytterlig grad angrep mig, så att jag än länge der efter, var alldeles utmattad. – Besök af Castrén före dess i morgon tilltänkta afresa. – Ett glas Selters i afsigt att förekomma ytterligare utbrott af andtäppan och understödja de tätare kallelserna som jag hade nedåt. I sjelfva verket 3 afföringar redan f.m. och 2 ännu e.m. – Till frukost

Sid. 13.

endast en kopp Bouillon. – Om aftonen ensam hos Böhlingk, medan Sofie och Bertha voro farne till Zandt. Våra främmande spisade i dag middag hos Rhodes, och voro sedan om aftonen med dem på Operan. Efter mina många laxeringar kände jag mig hos B. mycket matt och kom därför snarare hem för att kunna lägga mig i rättan tid. Förmodligen af mjölk vid middagen och isynnerhet af diverse med smör bakadt thébröd om aftonen väcktes jag 2 särskilda gånger om natten och hade häftiga anfall af hosta med slemafsöndring,

14. Också först kl. 7 upp. – Hos Dr. Gräfe, som for med mig att besigtiga en af Hippings karlar, som i går aftons blifvit häftigt sjuk. – Efter den allmänna sessionens slut hade vi uti Akademien besök af den nye Minister-Adjonten Geheimerådet Norov, för hvilken vi alla enskildt blefvo presenterade af Vice-Presidenten. Redan detta sätt att söka vår bekantskap var ett intagande steg af honom, äfvensom hans uppförande emot oss och raissonementer, vittnade om bildning, sinne för lärdom och kunskaper uti flere vetenskapliga partier. – Ett i början anordnat besök och beseende af Akademiens museer resignerade han sjelf uppå tills en varmare tid. – Under gången till Akademien hade jag med den högra foten slintat uti en liten grop vid vägen och dervid förvrickat foten, hvaraf ett litet haltande tillsvidare åter blef en följd. Till middag var jag i dag jemte Hippings buden till Zandt. Dervid en sup, 2 ½ glas Madera och ungefär lika mycket Bischof samt en kopp kaffe. – Hosta både under vägen dit och dädan samt efter hemkomsten. – I stället för thé 1 ½ glas Selters, förrän jag lade mig kl. 10.

15. Redan ifr. kl. 2 ingen sömn mer, hvarefter jag redan kl. 5 steg upp. Föröfrigt hela natten fri både ifrån andtäppa och hosta. Först efter uppstigandet inställde sig i någon grad den sednare. Allmän ruskighet. Efter kaffe, hvaraf alla dessa morgnar blott 1 kopp, 1 ½ glas Selters – hvarefter en ny afföring. Då icke destomindre längre fram ett högst obehagligt qväljande i magen plågade mig, drack jag än ett glas med samma verkan. – Mina främmande voro budne till Rhodes till middagen, men blott damerna foro dit. Vid middagen en sup, 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – En lur af flera timmar. – Om aftonen besök af Prosten Skotte med dess son Doktorn, som blef här till thé. Jag drack blott 1 glas med Rum. Magen ej uti rätt godt stånd, hvarföre jag ock till natten intog ett pulver. – Också ryggraden har i dag åter en gång blifvit froterad. Förrän jag lade mig svårt anfall af hosta med uppspottning af mycket segt slem, hvarföre efter pulvret ännu 1 glas Selters.

16. Sent upp. – Efter pulver och kaffe särdeles tyngd i bröstet. Den tilltog ju längre ju mer. NB att be-

fordra möjlig afföring, drack jag ett glas friskt Selters. Det var väl för kallt, ty jag hade korrt derefter litet stygn i venstra sidan. Jag drack än 2 andra glas till hälften med uppkokt mjölk, hvarefter tryckningen i bröstet väl upphörde, men jag fick i stället det vanliga qvalet uti mage och underlif jemte andtäppa. Kallelse till stols, men ringa afföring. Korrt derpå inställde sig ekel och en liten kräkning, som föranledde mig att skicka efter Dr. Gr. Efter hans anordning åt till middagen (ehuru utan appetit, oaktadt jag ingen frukost ätit) 3 plommon och en knapp half-talrik af plommonsaften med ett litet stycke hvetebröd, men hade gjort kanske bättre att intet äta; ty efter inemot en timma började qvalet och andtäppan igen. Först efter en ytterst betydlig afföring följde någon lindring. – Ryggen blef i dag åter froterad och framled, froterades bröst och mage med ister efter min hustrus idé, utan att någondera froteringen för dagen hjälpte mig. F.m. besök af Zandt och Kunik. – Af mixtur som Gr. föreskref mig, hann jag ej intaga mer än 2 gånger. Den förskaffade småningom lindring och efter andra intagningen afgingo vinflar och en knapp afföring. Till natten lades på bröstet deg af surdeg med litet påströdd sinap. Jag sofde natten mycket bra och vaknade

D. 17. sent, tämligen återställd, så att jag ej kände mig plågad, förrän jag sednare gick till Schmalz och redan på vägen dit på den jemna vägen dit, för än jag ens kom till hans trappa, kände mig angripen af andtäppa och mattighet, hvilka först efter hemkomsten småningom alldeles försvunno. – Så mycket mer förtärde jag utom min ena kopp kaffe om morg. med en liten bit franskt bröd till frukosten endast två sveskon. Till middagen var jag med Sofie och Bertha jemte våra främmande buden af Siréns, men aktade mig att gå dit, sedan jag just efter middagen hos Zandt blifvit mycket sämre än jag var förut. Icke heller kände jag hem någon appetit, ehuru den väcktes af första rätten, en liten bit holländsk sik. Likväl åt jag endast 1 talrik buljon med litet franskt bröd och fyra plommon, kände mig ej heller besvärad e.m. och hade efter första intagningen af mixturen (på hela f.m. hade jag blott 2 gr. förut tagit dem) en knapp, men god afföring. Endast Bertha hade följt med till Siréns, men i hennes ställe hade vi lilla Meinander ifrån sjökadetten till obudet främmande, såsom ock redan i går. – Också hans bröder voro här i dag till frukosten. – Först sedan jag druckit 2 glas med lingonvatten kändes magen be-

Sid. 15.

svärad. Denna känsla tilltog om aftonen ju längre ju mer, oaktadt till och med en annan liten stolgång följde. Tidtals har jag ock varit besvärad af hosta med slemuppkastning ehuru ej länge och synes just mixturen hafva det i följe med sig. – Rygggraden froterades en gång äfven i dag.

18. Efter par intagningar mixturen slut. – Doctor Gräfe undersökte min corpus i dag nogare än i går, hvarvid tyvärr syntes resultera, hvad jag redan i går af hans förfarande började misstänka, att min sjuklighet torde vara en början till – vattusot! Hvad min hustru redan tyckt sig varseblifva, medgafs redan i går en viss pussighet i ansigtet, hvartill i dag vid

närmare undersökning och med mera säkerhet och visshet, att fötterna äro litet svullnade. I hast röktes mina strumpor med enbär och till dryck forordnades Selters efter Behof. Detta åstadkom dock en liten spänning i magen, mot middagen ock i korset på venstra sidan. Till frukost endast plommon, middag en bit sik, 1 talrik buljong och selleri och spargel och kokta sveskon samt 2 kopp kaffe. Förmiddagen hade Sofie upphandlat flanell till skjortor; en af dessa var straxt e.m. färdig och anlades rökt med enbär – Ända tills afton förblef allt lugnt, men då inställde sig åter efter drickningen af par glas Selters samma spänning som i går, ehuru i mindre grad, ej heller så länge. På försök drack jag 1 kopp thé utan någon tillsats. Den tycktes först bekomma mig, men kanske kom det dock deraf, att jag först och främst ej så snart som eljest fick sömn och sedan om natten, efter att hafva

19. vaknat kl. ½ till 3 ej mera fick någon sömn förrän i dagningen. – Vid uppstigandet kände jag mig derföre tämligen ruskig, hade dock afföring. – Något hosta med uppspottning. Tryckning i venstra sidan och korset. – Appetit vid frukosten. – Gången till Kommittéen tämligen lätt. Lång session, så att jag började må illa och derföre före andra gick bort. – Mot aftonen började jag åter känna det vanliga qvalet med andtäppa, men paroxysmerna räckte ej länge. Mest budna främmande för Hippings skuld; deribland Baron Wrede med fru, dess syster, W.W. Wrede, Tawaststj. med fru, Zandt d:o med dotter, Mams. Sirén, ungdomen ifrån båda bröderna Gräfe, unge Frähn, båda Kadetterna Meinander, Crusell, fru Bross. med Henriette, Mamsell Dorn, Kunik och Skotte med Lisinka (den sista blef öfver natten). Jag förtärde endast en kopp thé utan något vidare, deremot vindrufvor flere gånger. De tycktes göra mig godt; men då jag förfelat en längre motion, fick jag knipningar i magen och kallelse ut. Explosion följde emedlertid genom dugtig kräkning uppåt. Efter dansen och kl. 12 gåfvo vi omkring smörgåsar och kaviar, kött och bakelser

Sid. 16.

brännvin och vin samt för fruntimren Bischof. – Såsom redan i går aftons röktes mina fötter med enbärsris och frotterades med enbärsspiritus. – Först kl. 2 till sängs,

20. Genast på morgonen intog jag efter föregående frottering och rökning ett extrapulver af Jalappe och Tartarus tartarisatus och ½ timma derefter 1 kopp kaffe. – I anledning af Fru och Mamsell Webers besök sednare än ½ kopp kaffe, då jag naturligtvis ej kunde i dag gå till Conferensen. Inom f.m. hela 6 grundliga uttömningar. – Sjukbesök af Frähn. – De nämnda damerna spisade hos oss middag min bestod i en tallrik hafversoppa med buljong och ett par tunna skifvor franskt bröd. – Om aftonen litet, men korrt anfall af andtäppa. Jag hade budit på thé båda bröderna Gräfe, på det den förre måtte grundligen få träffa H., som han i dag f.m. redan för andra gången hade förgäfves sökt. – De stannade blott till kl. 10, att jag måtte komma tidigare till sängs.

21. Slemhosta. – Till frukost några kokta äppel. – Hipping afreste tillbaka hem kl. 10 ½. – Utgången till Ruprecht. I början besvärades jag af matthet, men sedan gick det i sakta mak. – En dylik trötthet i början på återvägen. Före utgången hade jag utsugat 8 vindrufvor, hvilka åter obehagligt sökte mig. – Läste på e.m. och en lur på 1 timma, som jag tog derpå, ehuru jag af vindrufvorna åt eller rättare sugade en större portion. – Efter 1 glas Selters, som jag sednare drack, en viss tyngd i underlifvet. – Besök af Statsrådet Busse. – Till enbärsrökningarne, hvilka redan i flera dagar blifvit verkställda morgnar och aftnar jemte frotering med enbärsspiritus, tillades ifrån denna afton Bernstens spån. Före den omtalte operationen hade jag först ett fotbad för att göra de länge svättade fötterna tillgängligare för froteringens och rökningens verkan. Denna afton började jag ock intaga 20 droppar af Digitalis och Nitropurifice. Hosta och slemafgång närmaste verkan. – Om natten ökad urinafsöndring.

22. Om morgonen åter 20 droppar. – I anledning af ett bref ifr. Mams. Afzelius var jag f.m. före sessionen faren till Grefve A., som redan visste mitt ärende, och sade alt vara afgjort, i så måtto att par tusen Rubel bevisas af årspensionen till ersättning för begravningskostnaderna. Föröfrigt ville han föredraga en särskild pension för de oförsörjda flickorna. – Således nära allt, hvad de kunna önska sig. – Utom litet hosta och slemuppspottning f.m. lugn. – Gången ifrån Kommittéen hem till fots något påkostande, men med allt det drägliga. – E.m. 1 kopp kaffe. – Sedan blott vindrufvor och Selters. – Allt aflopp än lugnare än i går. – Betydlig slemuppspottning.

23. Efter mina 20 droppar Digitalis hosta och slemafsöndring ifrån bröstet. – Två gånger ut för att expediera med posten ett bref till Zagel och för att köpa Genever hvaraf Gr. rådde mig att taga före middagen en liten sup, såsom jag ock gjorde. Till midd. Wilh. Wrede. Ehuru jag åt med appetit, vi drack 1 kopp kaffe – hade jag dock e.m. en särdeles känsla af välbehag, och intet särdeles var att förmärkas med undantag af par flygtiga stygn i vän-

Sid. 17

stra sidan af bröstet. Mot aftonen törst och derföre 1 ½ glas Selters. – Till natten 20 droppar af Digitalis efter föreg. frotering och rökning, ha båda operationer denna morgon hade blifvit efterlåtna. Sömn den sednare delen af natten ofta afbruten och störd af drömmar.

24. Denna morgon intog jag åter ett laxerpulver – F.m. hela 9 afföringar och e.m. ännu 1. Något blundande deremellan stärkte. – Sofie sjuk – Warvara gick i dag bort på ett annat ställe och vi måste tills vidare hjälpa oss med en piga. – Om aftonen 2 koppar thé, hvad jag ej druckit på flera dagar. – Slemhosta vid gåendet till sängs.

25. Om morgonen åter 20 droppar Digitalis. Slemafsöndring. Interimistiskt lejde vi en bekant soldathustru att dagligen komma för att hjälpa betjena oss tills vi få en ny inpiga. – Om midd. en liten och lös afföring, men då jag ock efter frukosten åter intog 20 droppar Digitalis och sedan för törst drack $\frac{1}{2}$ glas Selters förtärde 4 vindrufvor, fick jag sedan disposition till löst lif, att jag ännu f.m. hade 4 små lösa stolgångar. Till midd. en liten Gravesnaps. Ock en siesta (e.m.) hvarefter åter 2 små lösa evacuationer. Om aftonen särdeles ruskighet med frossbrytningar, hvarföre jag så mycket med Petzold som ändtligen efter cirka $\frac{1}{2}$ år besökte mig, till sällskap drack 1 kopp rent thé. – Mycket orolig sömn.

26. Vid uppstigandet någon ömhet i venstra korset, för övrigt muntrare och med varmare, lättare fötter än i går. – Fontanellen på armen arrangerades med ärter. – Expedierade bref till Mamsell Afzelius i Riga. – Vid besigtningen af fötterna befanns svullnaden betydligt hafva aftagit. – Gången till Kommittéen lättare utan all andtäppa, endast matthet. – Andra intagningen af Digitalis medför äfven i dag en ny lös och vattig afföring. – Vid middagen 1 glas St. Julienne. – Tämlig törst stillad genom Selters. – Om aftonen 1 kopp thé med en fastekringla, hvarefter hosta med slem. – Än en afföring.

27. Efter en bättre sömn den förra natten upp redan kl. 4 $\frac{1}{2}$. – Efter Digitalis en evacuation, men ock hosta med slemafsöndring. – Tämligen mycken rörelse, så att jag blef rätt varm. Expedierade bref till Popoff i Ustsyssolsk och till Prosten Hjerpe i Kides. – Också ett ifrån Hipping ankommet bref besvarade jag. – I dag f.m. 2 något consistentare stolgångar. – Till middagen en liten Geneversup, hälst jag smakade på färskt smör, som Hipping skickat oss. – E.m. sökte jag förgäfvos Köppen. – Antingen nu smöret, så litet jag åt deraf, gjorde det eller att jag ätit för mycket, så hade jag e.m. en starkare törst än vanligt och drack af andlöst förflugit Selters inemot 3 glas, kände underlifvet litet spändt och ena läppen litet utslagen. – Frotteringen, som tillfälligt

Sid. 18.

redan i går aftons och denna morgon varit underlåten, för sig gick åter i afton, jemte rökningen. – Först i dag har jag åter kunnat vidtaga fortsättningen af mina afhandlingar, hvarmed jag ej heller under Hippingens härvaru stort kom utur fläcken. – Drömfull och orolig sömn.

28. Om morgonen en afföring dels fast och halft lös. Dervid förblef det i dag. Mitt gåriga tillstånd trodde Gr. hafva kommit deraf, att jag utom afvikelse med smöret öfverhufvud ätit nästan för mycket. Derföre i dag till frukost blott ett löskokt ägg. Till dryck anordnades tills man finge bättre Selters vatten med litet Cremor Tartari och socker, hvarmed jag ock i dag började hvarför jag ock förtärde ett parti vindrufvor. – F.m. besök af Theol. Kandidaten

Möre och Finnér; den sednare förblef till middag och thé. Med honom en liten promenad. Vid middagen 1 glas Krimskt Bordeaux och kopp kaffe. – E.m. rätt behaglig. – 1 kopp the. – Bättre sömn än förra natten. Dertill blott 15 droppar digitalis, deremot

29. om morgonen vid uppstigandet kl. 4.25. – Läpparne sedan i går utslagna. – Besök af Böhlingk. – Expedierade bref till Gustaf och till Zagel. – Till frukost en bit sill, 1 löskokt ägg och ett halft glas Krimskt Bordeaux. Derefter hela f.m. mycket tung och trög. – Digitalis sökte mig obehagligt. – Vid middagen en liten enbärssup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Dr. Crusell.

d. 30. Upp först kl. 6. – 3dje laxerpulvret intogs och hade jag derefter f.m. hela 10 uttömningar, i början ock litet hosta och slemafsöndring. – Slutligen lade mig af trötthet och sofde 1 ½ timma. – Deraf litet dåsig. – Extra än en uttömning. – Om aftonen besök af Böhlingk. -

31. Om morgonen började jag åter intaga Digitalis. – Den åstadkom åter hosta med någon slemafsöndring från bröstet. – F.m. med Bertha besök hos Bernhardis. – Till middagen kommo båda Meinandrarna ifrån Pavlofska kadettkorpsen. – Dervid en sup Genever och 1 kopp kaffe. Redan f.m. ishet itererande starkt sendrag i venstra handen i det handen drogs tillsammans inåt. – Äfven högra handen icke alldeles fri derifrån. – Föröfrigt e.m. kraftig och munter. – Om aftonen besök af Petzold. – 1 kopp thé. – Hela dagen ingen afföring.

April 1850

1. Apr. Upp redan kl. 4 – Efter Digitalis åter retning till hosta med litet slemafsöndring. Mycket knapp afföring. – Besökte i ensliga angelägenheter Siréns. – Der ännu en annan kopp kaffe. – Loflig men för stark middag med en sup och derföre magen litet spänd. – E.m. fingo vi ändtligen en ung barn- och inpiga uti en rysk soldatenka ifrån Ösel. – För att befordra afföring åt jag om aftonen i stället för att dricka thé en dugtig portion kokta äppel, men fick dock blott en obetydlig ansats till uttömning, deremot en ordentlig först

2. efter uppstigandet kl. inemot 6. – Efter Digitalis ock

Sid. 19.

i dag litet hosta. Först i dag hann jag sluta ett extraarbete, börjat i går och bestående uti uppsökande af Materialier till ett nytt formulär af min Meritlista, hvartill jag blifvit uppfordrad af förvaltningskommitteen. – Vid middagen en geneversup och 1 kopp kaffe. –

Den nya pigan befanns hafva en svår och stinkande andedrägt, att Sofie råkade i afseende å henne i den största ängslighet. Också Doctorn rådde att låta henne gå, hvilket vi ock gjorde. – En liten promenad ock e.m. och till aftonen åter kokta äppel med en fastbulla. – Derefter litet hosta. – Först kl. öfver 9 kom Hamel allena. – Till sällskap med honom vid thé förtärde jag några helt små sockerbröd och drack 1 ½ glas sockervatten. Till sängs först emot kl. 11.

3. Upp kl. 5 – Efter Digitalis hosta såsom vanligt. Besök af Nordensköld. – Ännu en liten Geneversup och efter 1 kopp kaffe. – Sednare en liten promenad. – I dag åter ingen afföring, deremot oftare urinretningar. – Drömfull sömn.

4. Upp kl. 6. – God och grundlig uttömning – Besök af Freitag. – För motions skuld följde jag honom hem. Vid middagen 1 glas Krimskt Bordeaux och 1 kopp kaffe. – Dr. Graefe besigtigade i dag mina fötter och förklarade dem vara redan i alldeles normalt tillstånd. – Om aftonen besök af Bernhardis. – I st.f. thé 2 äppel, ett kokt och ett rådt, med ett glas sockervatten. – Om rökningarne morgon och afton hade Gr. sagt, att de nu kunde inskränkas till en gång i veckan. Denna afton blef såväl den, som froteringen. – I dag fingo vi ändtligen en Ryssinna till barnpiga, till buds, men som trodde sig kunna blifva ledig till flyttning först vid utgången af hennes månad d. 3/15 dennes. – Den förra hjelpmenniskan hade lofvat komma i dag; men kom icke, så att Sofie stackare just hade sin nöd.

5. Upp redan kl. 4½ – Endast 5 droppar af Digitalis wore qvar att intaga. – För första gången i min sjukdom har jag i natt sofvit utan strumpor. Måtte detta ej bekomma mig illa; vid uppvaknandet i dag kände jag liten kyl i den högra foten. – Rökning och frotering om morgonen, och full dosis af Digitalis före middagen. God afföring – Ny hjelpmenniska tills vidare. – E.m. en liten siesta.

- Om aftonen hvarken digitalis eller rökning, utan blott frotering med enbärsspiritus och 2 stekta äpplen med sockervatten.

6. Upp såsom i går. – F.m. besök af Kunik. – Vid middagen en liten geneversup och 1 kopp kaffe. – 3 gr Digitalis. – Om aftonen hos Dr. Gräfe en kopp vanligt och sedan, då jag kallades hem för besöks skuld af Nordensköld 1 kopp svagt enbärsthé, jemte 1 stekt äppel och 1 glas sockervatten. – Både frotering och rökning. För öfrigt i dag åter ingen afföring.

Sid. 20

7. Åter upp redan kl. 4 ½ – Efter kaffet ändtl. en skälig stolgång. – Efter min vanliga promenad trög och sömnaktig. Till midd. Wilhelm Wrede. – Dervid en litet större Geneversup, 1 glas St. Julienne och 1 kopp kaffe. För mycket, efter magen kändes mot aftonen litet

spänd. – 2 stekta äpplen och 1 glas sockervatten. – Om morgonen ock rökning. – Lade mig och somnade redan kl. 9 hvaremot

8. vaken kl. 3 ½ och upp kl. 4. – F.m. på andra sidan hos Brandt, för att jemte promenaden bestyra en ekonomisk angelägenhet och lyfta en summa, penningar å hvilka Zagel sändt mig en anvisning. – Vid middagen ett glas Krimskt Bordeaux vin, och till aftonen endast 2 inlagda äppel. – Hela dagen åter ingen afföring, men i dess ställe en god straxt efter uppstigandet den

9. på samma tid som i går. – Besök af Nordensk. som ville hafva mig att öfversätta på Ryska ett papper, men som jag måste afslå dels af brist uppå tid, dels för sakens svårighet, då det gäller det för mig obekanta bergväsendet. – Stark appetit vid frukosten, så att jag just måste bekämpa mig för att ej äta för mycket, såsom fallet var till en del ock redan i går. Jag kände mig i allmänhet mycket bra, tills Digitalis för andra gången intaget började gräfva och oroa mitt underlif. – Vid middagen en liten sup och mot aftonen en dugtig siesta. – Vi fingo ändtligen en ny in- och barnpiga, en ryska ifrån Dorpat och entledigade derföre en finsk sjömanshustru, hvilken vi hittills haft i flera dagar hos oss interemistiskt. – Besök af Henr. Br., Hamel och Zandt. 1 kopp vanligt och 1 kopp enbärsthé.

10. Upp redan kl. 4 och god afföring. – Icke desto mindre intog jag dock det för mig anordnade laxatifpulvret och hade till följe der af ännu f.m. ännu 4 uttömningar. – Besök af gamle Frähn, och sedan Sirén. – Vid midd. 1 glas Krimskt Bord. och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos Bross. 1 glas svart thé. – Ingen frotering mer om aftonen.

11. Upp redan kl. 3. – Efter vanligheten åter Digitalis. – Både frotering och rökning. – Sökte Freitag och besökte Wüst, hvarvid jag kom att bestiga 3 höga trappor, hvilket dock aflopp utan särdeles besvär och utan att jag behöfde hvila mig. – Vid middagen en liten sup. – Om aftonen med Sofie hos Frähns. Der 2 koppar thé med skorpor och. – Hela dagen ingen afföring.

12. Upp såsom i går. Vid uppvaknandet litet styng i venstra sidan och venstra delen af bröstet. – Hosta. – Både frotering och rökning. F.m. på bibliotheket. – lille Meinander. – Vid middagen en litet större Genever sup och 1 kopp kaffe. – E.m. besök af Sawwaitof. – Också i dag ingen afföring, hvarföre e.m. flera glas sockervatten, och dessutom 4 stekta äpplen ist. för thé. – Besök af Zandt. – Mera orolig sömn.

13. Vaken och upp såsom förut. – Efter kaffe ändtligen afföring. – Besök af Kunik. – Wilh. Wrede till midd. – Dervid en sup och 1 kopp kaffe. – E.m. en promenad ut. – För thé 3 stekta

Sid. 21.

äpplen och 2 glas sockervatten. – Åter en orolig sömn.

14. Upp kl. 4. – F.m. med Sofie visit hos Schiefner. – Till middagen en Genever sup och efteråt en kopp kaffe – Först om aftonen Meinander bort. – 2 stekta äpplen. – Drömfull sömn -

15. Upp kl. 4 – Ändtligen slöt jag f.m. min afhandling öfver de nya esthniska språkprofven och sände den till Böthlingk för att tryckas, hvad han likväl förklarade ännu icke så snart kunna ske, emedan den närvarande tomen redan har bestämt och mest satt Material ända till slutet. – Efter en promenad och besök hos Brosset. – Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe. – E.m. till och med en ny afföring bättre än den knappare om morgonen. Med Sofie gången till Bernhardis, ha dock ej sjelfva voro hem. – Motion således nog, men i den råa vårkylan. – För thé 2 stekta äpplen och 1 glas sockervatten. – Drömfull sömn.

16. Vaken redan efter 3 och upp 4. – Obetydlig afföring – hosta. F.m. besök af Tawaststjerna. – Vid middagen 1 glas Krimskt Bord. – Åter liten afföring. – I dag har jag börjat med genomläsningen af Wiedemanns Wotjakiska Grammatik. – Om aftonen besök af Kunik, Hamel, Friherinnan och Fröken Wrede, samt Schiefner med fru. – Först kl. 10 ½ utan frotering till sängs, sedan jag druckit 1 kopp the.

17. Upp kl. 4. – God uttömning. – Om aftonen faren för att besöka Geheimerådet Orraeus och på hans önskan skänka honom ett exemplar af Castréns Reiseberichte aus Sibirien. Tyvärr fann jag honom icke hem, lemnade emedlertid boken åt betjenten jemte ett visitkort. – Ett rådt äppel med ett glas sockervatten. – För trött för att företaga någon frotering.

18. Upp kl. 4 – Knapp afföring. – Besök af Jansen och fru Meretrier. – Uti allmänna sessionen och derefter mycket trög och trött. – Vid middagen 1 sup och 1 kopp kaffe – Om aftonen besök af Sawwaitof; ist. för thé åt jag 2 stekta äpplen och drack 2 glas sockervatten. – Ingen frotering ej heller Digitalis. – Oroligare sömn än de sista nätterna.

19. Vaken redan kl. 3 och upp ½ 4. – För att påskynda den uteblifvande uttömningen efter frukosten 1 kopp kaffe. – Vid midd. 1 sup och 5 kopp kaffe. – Par fikon. – Om aftonen ändtligen trög uttömning. Åter par fikon och 2 glas äppeldekot. – Drömfull sömn. – NB. Om aftonen glömdes äfven Digitalis.

20. Vaken 3 och upp kl. 4. – Hosta. – Afföring, ehuru mera trög. – Rökning med afseende å denna allmänna sednaste disposition föreskref mig Doktorn piller af Extract Rhei compositi, Extract Aloy och Sapon Jalapp. aa. die Ij., att intagas hvar 3dje dag. – F.a. besökte Jansen. – Vid midd. en sup. — Om aftonen korrt besök af Böhlingk. – 2 stekta äpplen och 1 glas sockervatten.

21. Vaken ifrån 3 och upp kl. 4. Efter pillerna 3 ymniga afföringar. – F.m. korrt promenad och ½ kopp kaffe. – Vid middagen ett glas Krimskt Bordeaux. – Sofie hela dagen liggande af hufvudverk. – Om aftonen 3 fikon och på äppel ståndet vatten 1 ½ glas. Såsom vanligt i sednaste tid ingen frottering eller rökning om aftonen.

22. Upp kl. 4. – Åter Digitalis, som skulle utsättas laxerflagarne.

Sid. 22.

Hosta och slemafsöndring. – Starka eldklot för det högra ögat. – Hos Böhlingk och på andra sidan. – Denna motion var dock väl för ringa mot det myckna studerandet hemma, hvadan ock ögonen ishet det högra inflammerade. – Vid middagen en Genever sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen första sessionen angående Demidofska prisskrifterna. – Sedan 1 fikon och 1 stekt äppel med 1 glas sockervatten.

23. Vaknade redan kl. 3 och uppsteg ½ timma derefter. – Då jag åter i går hela dagen hade varit obstruerad, så försökte jag denna morgon, att 1 timma efter Digitalis äta på nykter mage ett stekt äppl utan att det heller hjälpte. Både frottering och rökning. – I förliten på pillerna i morgse, jemte supen en rundlig middag, hvarefter ock magen visserl. kändes spänd! – Om aftonen besök af Kunik och Henr. Brosset. – 2 stekta äppel och 1 glas sockervatten.

24. Upp k. 4 – Ingen frottering ens kom det att blifva utaf. – Efter pillerna under förloppet af f.m. 3 afföringar och äfven e.m. (med 1 glas Krimskt Bordeaux och 1 kopp kaffe) ännu en ansats dertill. För att hinna blifva färdig med mitt utlåtande öfver det Wiedemanska verket arbetade jag träget hela dagen utan att röra mig ur kammaren. Just jemnt hann jag ock sluta det, när tiden var inne att gå till sessionen om aftonen, der det dock ännu ej i dag kom till föredragning. – Efter vanligheten 2 stekta äpplen och 1 glas sockervatten. – Af trötthet åsidosattes af mig frotteringen äfven för aftonen. – Sönnen oroligare än vanligt och

25. uppstigandet kl. 4 derföre svårare. Åter Digitalis. – Liten afföring. – Vid frukosten vågade jag mig till och med uppå att äta litet surmjölk. – Till middagen en god sup. – Först

om aftonen gaf jag mig tid till en liten promenad. Derefter en kopp thé och sedan mina 2 stekta äpplen. – NB. Denna morgon tidigt satte sig Nevan i rörelse. – Förmodligen genom det hvarjehanda, som jag i dag förtärt, blef sömnen isynnerhet om morgonen

26. särdeles orolig, så att jag redan ifr. kl. 2 ej kunde komma till mer än blott slummer, och derföre i dagningen uppstod. Emedlertid straxt god afföring. Redan f.m. ock gången till Kommitteen, hann jag äntligen få också mitt andra utlåtande öfver Sawwaitofs verk färdigt. – Betydlig ömhet i korset på venstra sidan. – Sökte Brosset. – Vid middagen 1½ glas Krimskt Bordeaux och 1 kopp kaffe. – E.m. mycken slemhosta. – Efter Demidofska sessionen om aftonen hos Dorn för att afhämta de mina. Der 2 glas thé. – Först kl. 11 till sängs utan Digitalis.

27. Upp kl. 4. – Efter pillerna 1 kopp kaffe. – Bref till Castrén och Gustaf. – Besök af Köppen. – 2 promenader och 2 afföringar. – Mot middagen sömning – Än en liten evakuasjon. – Vid middagen en liten sup. – E.m. en stunds siesta. – Om aftonen 1 kopp thé, 2 stekta äppel och 1 glas sockervatten. Frottering.

28. Upp kl. 4. – Rökning. – En trög uttömning. – Promenad. – Vid midd. 1 glas Medok och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Akademikern Gräfe och der 2 koppar starkt thé. – Inga äpplen och ingen frottering.

29. Vid uppstigandet efter vanligheten ömhet i venstra höften och äfven eljest icke det lugna som andra morgnar, ögonen blodbesprängda. – Var afföringen i går trög så följde nu, oaktadt skenbar kallelse ingen, icke ens efter 1 ½ kopp kaffe. – Allt straff för gåriga théet. – Hos Köppen och Böhlingk. – Lång session för

Sid. 23

att definitivt bestämma de Demidofska priserna. – Mina båda till ett helt pris föreslagna kandidater, Sawwaitof och Wiedemann, fingo blott ½, Wiedemann likväl till tryckningskostnad för sitt Ms. dertill 300 Rubel silfver eller om han vill tillägga ett Wotjakiskt Lexikon 500 R. Rundlig middag med en god sup och 1 kopp kaffe. Dertill hade ock W. Wrede kommit. – Om aftonen liten promenad och sedan hos Frähns, 2 koppar svagt thé. – NB. e.m. besök af Steinmann.

30. Frottering, men sedan i går aftons ingen Digitalis. Dr. Gr. mente, att man nu kunde försöka någon dag, huru naturen vill hafva sig utan Medicin. – Oaktadt en tallrik surmjölk vid frukosten och kokta sveskon vid middagen (ock 1 sup). – E.m. blott högst knapp

afföring. – Längre promenad. – Om aftonen besök af Hamel och Brosset, i hvilkas närvaru jag sednare beständigt inslumrade, så att jag intet hörde af deras conversation. I st. för thé 2 stekta äppel och 2 glas sockervatten. – Ingen frotering.

Mai 1850

1. Mai. Vaken kl. 3 ½ och upp 4. – Ändtligen god uttömning. – Sednare än en. – Expedierade bref till Zagel i Wiborg. Efter frukosten mycket trög och sömning; hvarföre en ny spatsergång för att uppfriska mig. – En kopp kaffe både f. och e.m. – Sednare en promenad, hvarefter om afton hos Böhlingk, 2 koppar svagt thé och derpå hem 2 stekta äplen. – Frotering. -
2. Såsom i går. – Åter en liten ömhet i venstra sidan af njur och mjälte. – God uttömning. – Expedierade bref till Wiedemann och genom Kansliet till Castrén. – Före frukost tog jag en vanna. Efter en timmas sömn. – Om aftonen 2 halfråa äplen.
3. Vaken redan kl. 3 och upp en half timma derefter. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Liten promenad både f. och e.m. Magen gjorde skäligen sin tjenst. – Om aftonen 1 kopp svagt thé och 2 stekta äplen. – Ingen frotering, sedan om morgonen äfven rökning ägt rum.
4. Upp kl. 4. – E.m. hos Schiefner, hvilken jag öfverantvardade en uppsats af Hipping att öfversättas på tyska ifrån svenskan. – Vid middagen 1 ½ glas Medok. – En timmas siesta. – Fart och promenad till andra sidan.
5. Upp först kl. 5 ¼, kanske för den större motions skuld i går aftons. – Ingen frotering. – Såsom i går 1 kopp kaffe, hvaraf något aufgeregt. – Med anledning af stark blåst och storm förblef jag hem ehuru bryggan stod. – Besök af Tschubinof, Steineck, Scheichen, unge Frähn, Radlof och Petzold. – Vid middagen en god Geneversup och 1 kopp kaffe. – Först e.m. en promenad. – Om aftonen 1 kopp thé och 2 stekta äplen.
6. Sofde till inemot kl. 5. – Bättre afföring än i går. – Till och med 2 gånger i följe af en tallrik sur mjölk till frukosten. – Besök af Prawdivin och W. Wrede. – NB om morgonen både frotering och rökning. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – E.m. en liten spänning i sidorna. – Mot aftonen spatsergång. – 1 kopp thé och 2 äplen. – Vaken kl. 4 och upp ½ timma derefter. Frotering. – Såsom de sista morgnarne 1 kopp kaffe. – Besök af Köppen och unge Sederholm. – Borta ifr. uppvagtingen hos

Sid. 24.

Ministern, hälst ock bron för isgång togs bordt. – En liten promenad och sedan 1 timmas sömn. – Före midd. åter en promenad. – Dertill en sup. – E.m. magen något spänd. Åter en promenad. – Om aftonen besök af fru Vater med dess broder, Böhlingk med fru, Radlof d^o, fröken Gräfe och Kunik. – Till sängs först mot kl. 11.

8. Upp kl. 5. – Min 56te födelsedag. – Så långt hafver således Herren hulpit. – Måtte jag kunna vara honom derföre tacksam och bevisa mig värdig Hans nåd! – Med dessa tänkesätt begyntes likväl tyvärr icke dagen och året, utan lät jag föra mig af frestelsens ström, och det redan till en del vid middagen, hvartill jag hade budit Pzawdivin med fru, och Wilh. Wrede. Den sednare var om morgonen och ursäktade, att han ej kunde komma. – Redan om morg. 1 ½ kopp kaffe, såsom vanligt. – Vid midd. en sup 2 glas Medok, ½ d^o Krimskt Muskat, samt 1 kopp kaffe och mat i samma förhållande. – Visitkort af financeministern, med Davydof's redan första dagen de enda i helgen. – Om aftonen i Petrikyrkan bivistade Stürmer's vigselakt. Sedan hos honom 2 glas Champagne med Konfekt. Derpå hos Zandt med Sofie och Bertha; Zandt var sjelf att bjuda oss f.m. – Der 2 koppar thé med tillhörande thébröd. – Appelsin och vindrufvor kunde åtminstone tjena till neutralisation. – Hem först kl. 1 ½. – Således för denna dagen mer än sat! om också Sapiienti ej blifver för min räkning. – Drömfull sömn – ej underligt.

9. Upp först kl. 6. – Hosta med ömhet i venstra sidan af bröstet. – Åtminstone god afföring. – Både frottering och rökning. – 2 fulla koppar kaffe och så mycket mera echaufferad. – Besök af Köppen. – Sjelf sökte jag under en promenad Bernhardi, utan att träffa andra än hans fruntimmer. – Vid middagen 1 sup och 1 kopp kaffe. – E.m. med Bertha gången till Tawaststjernas. Der 2 koppar thé – Tillbaka i regn. – Hem 3 äplen och 1 glas sockervatten. -

10. Upp kl. 4. – Frottering. – Trög afföring, men par gånger. Kl. 8 reste jag med Diligencen till Finnér i Strelna. – Både frukost och middag rundliga. – Före den sednare både promenadfärd och spatsergång till fots. Vid middagen 1 sup med Rigabalsam, 2 glas Xeres och 1 kopp kaffe. – E.m. par timmars sömn, hvarefter promenad. – Om aftonen i st. för thé 1 tallrik tvarogg och 2 glas sockervatten.

11. Upp kl. 6. jag fick det infallet att sjelf vilja öppna ifrån en stege på gården fönsterluckorna, hade dervid den olyckan att falla och förrycka den högra tummen, så att den mot roten bildade en rät uppstående rät vinkel. – Med Finnér hos den närmaste Ryska läkaren, som efter längre arbetande äntligen åter fick den vanställda tummen i skick. Den hade redan hunnit betydligt svullna och svullnaden förblef hela dagen oaktadt jag f.m. länge höll tummen i kallt vatten. – Först om morg. hosta och slem, men sedan 3 grundliga afföringar. – Före frukosten en droppsup. – Kl. 2 afreste jag

Sid. 25.

med Diligencen tillbaka till staden. Vid midd. åter en god sup Genever. – Om aftonen hos Dr. Gräfe – 2 koppar thé. Hem 3 stekta äplen. – Till natten ättika med kallt vatten på tummen, som emedlertid lika svullen, då jag kl. 3 ½

12. Uppsteg. – Hosta med slemafsöndring. – Såsom redan i går litet ondt på venstra sidan af bröstet, knapp uttömning. – Besök af Akademikern Gräfe. – NB. blott 1 kopp kaffe. – Både frottering och rökning. – Besök af Köppen. – Liten spatsergång. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Besvärad af slem. – Par timmars sömn. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Wredes. – 2 glas thé – Först efter kl. 11 till sängs. – Icke desto mindre

13. upp kl. 4. – Redan f.m. gången till Zandt och bokbodorna. – Dessutom hos Fuss och ännu en liten spatsergång. – Vid middagen 2 glas Medok. – Besök af Böhlingk. – Efter en liten promenad 2 stekta äplen och 1 glas sockervatten lade jag mig redan kl. 9. – Ingen frottering. – Styfheten och ömheten i tummen fortfarande, ehuru de ej hindra mig att skrifva. – Efter doktors anordning har jag nyttjat tvättningar med Rum och kallt vatten hvori tvålv blifvit upplöst.

14. Upp kl. 3 ½. – Efter Kommitteesessionen gången för att uppvakta Uwarof, som ej tog emot, då han sedan par dagar skall ligga sjuk. – Vid middagen en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Hamel, Fru Bross med dr. Bernhardi med fru, Radlof, Dorn och Zandt. – 2 koppar thé och ett stekt äppel. – Ingen frottering hela dagen. – Till sömns först kl. 11.

15. Upp korrt före kl. 4. – Frottering och rökning. – Hos Fuss och Radlof. – NB. för dagens skuld 2 koppar kaffe; vid midd. en sup 2 glas Medok och 1 ½ kopp kaffe – E.m öfverraskande besök af Nordenstam. – Efter en promenad om aftonen hos Böhlingk 2 koppar thé och således i dag öfver hufvud Gud nåde! vida mer än quantum satis, hvarföre ock någon hosta erinrade mig om mina synder. – 2 äplen.

16. Upp efter vanligheten kl. 4. – Vid midd 1 sup och 1 kopp kaffe. – Dessförinnan efter sessionen på andra sidan vid bokbodorna. – E.m. hos Zandt skolkommittée, hvarunder jag hade hela tiden att kämpa emot en obetvinglig sömnaktighet. – 2 koppar thé och sedan ännu 1 glas hos Siréns, dit jag gick för att af hämta och hemfölja de mina. – Först kl. 12 till sängs och derföre

17. upp kl. 6 ½. – Frottering. – Såsom ock redan i går bröstet rosligt. – Äfven så 2 koppar kaffe. – Efter Kommittéesessionen gick jag åter till Uwarof, men blef icke heller i dag emottagen. – Hos Böhlingk. – Om morgonen 2 koppar kaffe, ingen vid middagen; deremot 3 glas Medok. Liten promenad och för stor trötthet redan kl. 9 till sängs, sedan jag druckit 1 kopp thé samt ätit mina äplen.

18. Upp först kl. 5 ½ – Efter sednaste vanligheten 2 koppar kaffe. – Expedierte bref till Castrén och Zagel. – Vid midd. 1 sup och 2 glas Medok. – Om aftonen hos Dr. Gr. 2 kop-

Sid. 26.

par thé med vanligt thébröd och några skifvor appelsin. – Efter hemkomsten ömhet i vänstra sidan af bröstet.

19. äfvensom vid uppstigandet kl. 4 ½. – Frottering och rökning. – Besökte Nordenstam och sökte förgäfvnes Akad. Gräfe och Radlof. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe. – Tid blott till liten promenad, hvarefter hos Frähn. – 2 koppar thé. – Hem 2 äplen och 2 glas sockervatten.

20. Upp kl. 4. – Ifrån kl. 12 följde jag hela den öfriga f.m. i våra akademiska museer. Vid midd. en sup och om morg. blott 1 kopp kaffe. – Till afton en half bröds kifva med lingon, 2 stekta äplen och 3 glas sockervatten.

21. Upp kl. 5 ½. – Frottering. – Hackhosta med slem. – 2 koppar kaffe. – Efter aftal i går gick jag efter kl. 12 till Nordenst. för att beledsaga honom till Myntkabinettet och Egyptiska Museum, men fick vänta en hel timma, innan han kom tillbaka ifrån Grefve Armf., hvarefter vi foro till Museerna. – Fru Strohlmann flyttades till oss. – Vid midd. en sup och 1 glas Krimskt Bordeaux. – Såsom ock redan i går e.m. stark törst och derföre mycket vatten, dels med dels utan socker och 1 kopp thé. – Främmande endast Henr. Bross. NB. Christines syster flyttade till oss.

22. Upp såsom i går. – Såsom vanl. 2 koppar kaffe. Hela dagen hem.

23. Upp kl. ½ till 5. – Ändtligen slöt jag den ytterligare bearbetningen af slutet till min afhandling. – Dessutom hela f.m. sysselsatt med korrektur deraf. – Besök af Sawwaitof och Radlof. – Nordenstam till middagen. – 6 rätter. – En sup Genever, ½ glas Madera, 2 Margot och en kopp kaffe. – Om aftonen hos Dorn 2 glas thé med litet Rum! Åtminstone théet efter en sådan middag öfverflödigt.

24. Upp kl. 5. Blott 1 ½ kopp kaffe. – Utom i tryckeriet och en annan liten gång hela f.m. hem. – Efter kommittéesessionen åter försök att komma till Uwarof, hos hvilken jag ock nu blef anmäld, men fick till svar, att han för opasslighet ej kunde taga emot mig. – Till middagen Dorn och Radlof. Också Böthl. hade jag låtit bedja, men han ursäktade sig med opasslighet. – 2 glas Krimskt Bordeaux, ½ glas Madera och 1 glas Muskat samt 1 kopp kaffe. – Om aftonen 2 stekta äpplen och 3 glas sockervatten. – Drömfull sömn. -

25. Upp kl. 4 ½ – Knappare evakuasjon än vanligt. – Frottering och rökning. – 2 koppar kaffe. – Besökte Kunik. – Besök af Köllerfeldt. – För att hafva motion efter frukosten gången till bokbodorna på andra sidan. – Vid middagen 1 sup och öfver 1 glas Krimskt Bord. – 1 ½ timmas ovilkorlig sömn. – liten promenad. – Om aftonen efter vanl. stekta äppel och sockervatten. -

26. Upp 4 ¾. – Frottering. – Också knapp uttömning. – Besök af Radlof. – Före middagen spatsergång. – För stark middag med 3 glas Margot, så att magen var mycket spänd oaktadt en liten promenad straxt e.m. – Ultimatum ankom genom Zag. ifrån Joutzenes angående min familjs vistelse derstädes, men med ett pris, som mot hvad vi väntat och beredt oss uppå och som sätter oss i förlägenhet. Jag var med Sofie utgången för att om saken konsultera Tuskins, men träffade dem icke hem. – Spänningen i min mage fortfor hela dagen med tidtals mycket buller, utan att

Sid. 27.

hjelpas hvarken genom appelsin, en kopp thé eller äppel och sockervatten, som jag förtärde.

27. Upp kl. 4. – Jag skulle börja att dricka en decoct, men ansåg det för rådligare att först rensa magen ifrån obehöriga samlingar ifrån den sednaste tiden; tog därför 3 af mina förra piller. – De åstadkommo också extra uttömningar; en skäligen god hade jag redan dessförinnan haft – Med Sofie hos Tuskins. De trodde priset vara så stegradt genom något missförstånd, kanske genom Z.s intervention, och rådde att bona fide fara dit eller ock att ställa ett ytterligare ultimatum och låta det derpå ankomma, om han derpå ville skicka hästar efter de mina eller icke. – Jag slöt genomseendet af Schiefnerska öfversättningen af Hippings svenska Mss. – Hos Fuss och i tryckeriet. – E.m. promenad. – Om aftonen med Bertha hos Radlofs. – Der 2 koppar the med litet Rum. – Sent till sängs och sömn först kl. 11.

28. Upp kl. 5. – Började dricka $\frac{1}{2}$ glas decoct af sparris, rädisor rättikor, sallat, petersilja, enbär björkknoppar och enbärsbrännvin. – Vid midd. en liten sup Genever. – Om aftonen kom endast Kunik. – 1 kopp thé, 2 glas sockervatten och 2 glas appelsiner.

29. Upp kl. 4 $\frac{3}{4}$. – Efter sessionen betalte till Schweitzdorff sin kontingent såsom ledamot af Dorptska Esthniska sällskapet för 3 år inberäknadt det innevarande. – Expedierade bref till Mechelin i Joutsenes med förklarande att det genom Zagel föreslagna priset vore för högt, men att jag i alla fall skulle sända min familj till honom och bad honom derföre skicka hästar efter dem; på ort och ställe kunde sedan ytterligare öfverenskommelse träffas i jemkning af priset. – Vid midd. en sup. – Om aftonen besök af Prof Stephani från Dorpat. 2 koppar thé och 1 appelsin.

30. Kl. 4. Rökning och frottering. – F.m. på andra sidan. Till middagen voro hos oss Dorn, Stephani, Böthlingk och Kunik. – Dervid 5 glas Madera, 3 glas Medok, 1 Krimskt Muskat och 1 kopp kaffe. – E.m. abonnerade på en plats å Storfursten till den 2/14 Juni. – Till aftonen ett stycke pannkaka och en appelsin. – Ifrån Öfver-Censurkommittéen ankom ett Memorial med anhållan att granska en ifrån Finnland insänd Rysk Abcbok till bruk för Svenska läsare, emedan man ingen kännare i svenskan skulle hafva. En annan dylik hemställning fick jag härom dagen ifrån Kommittén till pröfning af skolböcker med afseende å en lettisk Chrestomatie i Ms.!

31. Upp först kl. 6 hvarföre jag ock ej gaf mig tid till den vanliga spatsergangen ut efter den fortfarande dekoktdrickningen. – Envis hackhosta med uppspottning af slem. – Efter vanligheten 2 koppar kaffe. – Jag aflade på försök flannelskjortan. – Fru Stroholm. var hos oss. – Vid midd. 4 glas Medok. – Om aftonen hos Bernhardis. – 2 koppar the. – Sedan en appelsin. – Anna flyttade bort. –

Juni 1850

1. Juni. Upp kl. 4 $\frac{1}{2}$. – Promenad. – Expedierade bref till Castrén, Zagel och Hipping. – Vid middagen 1 sup. – Efter så tung att jag nolens volens måste uti par timmar öfverlemna mig åt sömn. – Om aftonen hos Dr. Gr. Der 2 koppar thé och 1 appelsin.

Sid. 28.

Först kl. 11 till sängs.

2. Upp kl. 5 – Portionen af Dekokten ökad till $\frac{3}{4}$ dricksglas. – Frottering och rökning. – I anledning af främmande f.m., deribland en med mig beslägtad gumma ifrån Ithis. – för frukost en tredje kopp kaffe. – E.m. gick jag med Bertha och Dr. Gr.s fruntimmer till Petersburgska sidan att besöka Akademikern Gr. – Der 3 koppar thé med litet Rum! – Efter hemkomsten såsom vanl. före gåendet till sängs en appelsin.

3. Upp kl. $\frac{1}{2}$ till 5. – Oväntat besök utaf den ifrån London och sin arabiska resa återkomna Wallin. – Sednare Pravdivin. Wallins till middagen. – Vid denna 3 glas Medok och 1 kopp kaffe. E.m. med Sofie hos ett fruntimmer på andra sidan för att göra oss underrättade om det kvarteret i Toxowa som Jansen bebodt och som vi sjelfva hade spekulerat uppå, förrän det blef fråga om Joutseno. – Det var ännu att fås, men för 40 Rub. silfver. För 30 hade vi tagit det. Till aftonen 1 appelsin och 1 glas sockervatten.

4. Upp kl. 4 – Efter kortt spatsergång i går ingen på dekokten. – Besök af gubben Frähn sjelf att bjuda mig med Sofie och Bertha till middagen för Wallin, hvarjemte han firade sin 68 födelsedag, 1 glas Sautern, 3 d^o Champagn och 1 kopp kaffe. – E.m. kom Terletzk att bjuda oss Datschan i Toxowa för 30 Rubel silfver, ha jag ock redan på förhand till fullo utbetalte åt honom. – Om aftonen besök af Kunik med en viss Dzimkovski, som med Wallin rest tillsammans i Afrika, Schiefner med fru och Wallin. – 2 koppar thé -

5. Upp kl. 4. – Intet dekokt, utan blott 2 koppar kaffe redan tidigt. – Expedierade med posten bref till Zagel och Mathelius med underrättelse, att jag ej vidare tänker uppå Joutzenus och således undanbeder forors hitsändande, som jag ännu i sista vägen hade beställt. – Gången till Böethlingk för att bjuda honom till middagen. Der frukost med en liten sup, 1 glas rödt vin, och 1 kopp kaffe – Hos Fuss. – På bibliotheket, der jag hoppades träffa Dzimkofski och då bjuda äfven honom och Schiefner till middagen; men då den förre tillfälligtvis hvarken var der eller skulle komma i dag på f.m. så förteg jag mitt egenteliga ärende. – Ännu åtskilliga andra gånger på f.m., hvarigenom den chaufferingen undanröjdes, hvaruti frukosten hade försatt mig. – Till middagen jemte Wallin, Frähns (3 personer) och Böthlingk. – Dervid 3 glas Medok och 1 kopp kaffe. – 2 afföringar utom den om morg. Om aftonen endast 1 appelsin och par glas sockervatten.

6. Upp kl. 5. – Både frottering och rökning. – Ändtligen slöt jag Korrekturerna af min afhandling. – Expedierade bref till Voss i Leipzig med mina bokbeställningar. – Sedermera gången till styckhofvet för att aflemna mitt Censurut-

låtande i ett svar till Mussin-Puschkin och besöka fru Thalberg och genom henne få Puhilas hitbeställd i afseende å utflyttningen. – Vid middagen, hvartill Wilh. Wrede kom, 1 sup, 2 glas Krimskt Bord. och 1 kopp kaffe. – Basturis gångar. – Om aftonen 2 koppar thé med Rum och 1 Appelsin.

7. Upp redan kl. 4. Morgonpromenad efter dekokten och före de vanliga 2 koppar kaffe. – Vid middagen 1 sup. – Särdeles sömnaktighet förledde mig e.m. till en siesta af 1 ½ timma. – Omedelbart derefter än mer tung. – En kopp thé med Rum och en torr appelsin. – Besök af Sirén. -

8. Upp kl. 4 ½ – Ringa dosis af dekokten. – Efter vanligheten 2 koppar kaffe på morgonpromenaden. – Besökte Jansen. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe. – Afskedsvisit af Mechelin med dess fru, hvilka flytta alldeles till Frankrike, circa 40 verst från Dijon en fläck kallad Champlitté. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gr. 2 koppar thé med Rum. – Hem en Appelsin.

9. Upp kl. 5. – Sökte förgäfves Davidof, till hvilken jag i alla fall lemnade ett pakett innehållande det lettiska Msc^{tet} jemte skriftlig förklaring, att jag egde för litet kunskap om språket för att kunna ingå i någon granskning deraf. – Äfven Stephani sökte jag lika förgäfves. Freitag deremot träffades. Föröfrigt genomgick jag ännu en gång min sednast i Bulletinen tryckta afhandling och samlade ett ej alldeles ringa florilegium af tryckfel. – Vid middagen 1 sup och 1 kopp kaffe. – E.m. var jag med alla barnen gången för att göra visit hos Mamsell Wulf., som ej träffades hem. Emedlertid sutto vi en stund hos hennes värdsfolk, yngre Schmilers i trädgården. – Om aftonen blott en Appelsin och 1 glas sockervatten. – Frottering. – Orolig sömn.

10. Knapp afföring före dekokten och promenaden. Sedan 2. – Besökte Stephani. – Med Sofie på andra sidan. – Till middagen en sup Genever. – E.m. gången att söka Kraftman och sondera, huru det står med honom och om han betala mig sin skuld. Han var bortflyttad och jag ides ej vandra längre för att söka honom å nyo, ehuru jag fick hans adress. Af den rikliga rörelsen var jag redan så trött och hade ännu en ansenlig gång annorstädes för mig. Om aftonen 2 koppar thé och en appelsin.

11. Upp kl. 5. – Med denna dagen, slutades dekokten. – Expedierade bref till Xenofontof i Tiflis och Keplerus i Dmitrofsk. – Vid middagen en sup. – Om aftonen besök af Crusell, Sirén och Pastor Ahlström. – 2 koppar thé med Rum och 1 Appelsin. – Ahlström blef öfver natten.

12. Upp kl. 5. – I sessionen hörde jag af Fuss, att Fursten ändtligen svarat på skrifvelsen om min permission uppå 2 månader och "de bon [vi]gueur" samtyckt dertill. – Allt är nu således till resan färdigt, utom inpackningen. – Till Toxowa afsände vi i dag fortepianot. – Vid middagen 1 sup. – E.m. sökte Radlof.

Sid. 30.

Om aftonen hos Frähns; der 2 koppar thé med Rum; hemma en appelsin.

13. Kl. 5. – Sedan vår Anna redan i söndags hade besökt oss och erbjudit sig att komma tillbaka och hindrat oss ifrån att Måndagen och Tisdagen se oss om efter någon annan, hade Tisdagen en annan flicka anmält sig och lofvat ofelbart i går flytta till oss, men icke till i dag kl. 12 inställt sig, blef oss intet annat öfrigt än gripa till reserven, barnsköterskans syster en matroshustru ifrån Kronstadt, som allt sedan Annas bortgång provisoriskt agerat kökspiga och expediera henne i dag till Kronstadt efter sina effecter för att med de mina i lördag kunna flytta ut till Toxowa. – Liten promenad. – Besök af Dorn med dess syster för att önska oss en lycklig resa. – På afskedsbesök sjelf hos Dr. Gräfes der jag drack 2 koppar Chokolado – Barnsköterskan gick till Communion, men blef borta utan tillstånd till långt på e.m. Följden deraf för oss en tarfligare middag, som min hustru måste laga sjelf, litet stek och vin med vatten. Lyckligtvis hade jag än en god sup Genever att taga. – E.m. besök af Dr. Gr. På afsked hos Brosset. Der 2 glas thé med litet Madera. -

14. Efter mina 2 koppar kaffe mot kl. 8 ännu ock en frukost af surmjölk, hvarefter jag begaf mig ombord på ångfartyget och kl. 9 dermed afreste först till Kronstadt, samt derefter ytterligare å Storfursten å Reval. Den ende egentelige bekante reskamraten Dr. Wallin; dessutom fru Stephani med dotter och Cousin, hvilkas vård man anförtrodt mig. F.m. en sup och par bitar sill. Vid midd. än en liten sup och efter 1 kopp kaffe; om aftonen 1 kopp thé. Regnig väderlek, motvind och stark sjögång gjorde resan så obehaglig som långsam.

15. 2 koppar kaffe. – En full sup vid frukosten; ½ till middagen, hvarvid 1 glas Portvin och 1 kopp kaffe. Först kl. 6 e.m. hunno vi till Reval, der Wiedemann hade redan ifr. tidigt f.m. väntat uppå mig. Jag öfverlemnade till honom mina Wotjakiska Mss. än 1 gång och 3 Exemplar af min sednaste Uppsats; för honom sjelf, Pastor Aarens och Pabst. Min andre Revalske bekante Consuln Böning trakterade med 1 glas Portvin. Om afton 2 koppar thé med smör och bröd, sill och ost! Först

16. kl. 2 om morgonen anlände vi under fortfarande regn till Helsingfors. Efter fåfängt sökande af qvarter å Societetshuset för mina 3 damer, fick jag dem under tak provisoriskt i hotellet Bellevue, sjelf styrde jag till min svåger Gustaf, som jag väl ej fann sjelf i staden,

men hans Madame färdig att emottaga mig. Jag lade mig ånyo och sofde till kl. 7. – Sökte förgäfvat Ursin. – Castrén kom och besökte mig. Med honom hos Wallin, fru Sirén samt hans blifvande svärfader Prof. Tengström. Min andre svåger Professorn var bortrest. Middag hos Castrén med en sup, 3 glas vin och 1 kopp kaffe. Vid återkomsten hem fann jag Gustaf anländ. – Besök hos Törnroth för att konsultera om min brunnsdrickning och sedan hos Ursins

Sid. 31.

2 koppar thé med litet kognak samt qvällsvard med en liten sup och 1 glas vin.

17. Uppvaktning hos Nordenstam. – Med Stephani att bese kvarter; e.m. flyttade de till fru Wikholm, boende å samma gård med mig, der de fingo 2 kamrar med upppassning sängkläder, möbler och middagar för 23 Rubel silfver i månaden. Middag med Gustaf i Societetshuset med 1 sup, 2 stora glas St. Julienne och 1 kopp kaffe. – E.m. besök af Rein och Aminoff. – Efter 2 koppar thé följde jag den sistnämnde hem till hans kvarter. – Något hosta med slem.

18. Såsom i går upp kl. 5 ½. – Hos Castrén en tredje kopp kaffe. – Hos Wulf. flera timmar. – Hos båda afslog jag en middagsbjudning för att äta hem med Gustaf. – Dervid en sup, 2 glas Hermitage och 1 kopp kaffe. – Om aftonen (buden) på thé och vin hos Prof. Tengström. En sup, 1 glas punsch, par glas St. Julienne och qvällsvard. Hem efter kl. 12.

19. Före promotionen en liten sup. – Öfvervarade hela promotionsakten äfvensom Gudstjensten, deltagande i Akademiska statens procession. – Med mina svågrar till middagen till Kaisaniemi, der en mängd Magistrar ifrån föregående promotioner samlat sig för att dinera. Ehuru vi ej voro samteligen påräknade, inrymde man oss dock platser och hälsade mig genast med en allmän skål, proponerad af Rektor Snellmann. En utförligare tacksägelse vid samma skåls förnyelse sednare med ett tal efter ögonblickets ingifvelse upptogs med itererade hurrarop. För öfrigt var jag den ende närvarande af 1819 års promotions Magistrar (i lifvet skola öfverhufvud endast inemot 20 finnas). – Att det vid ett sådant tillfälle blef mer än satis både ätit och druckit af mig med, är naturligt; emedlertid var jag åtminstone på intet sätt fallerad. – Ifrån kl. 9 ½ om aftonen på Magisterbalen intill efter kl 12, då jag efter en liten qvällsvard med 1 sup och 1 glas Porter – förut med Aminoff 1 glas Bischof – gick hem; och sofde

20. till kl. 7 – Utom de vanl. 2 koppar kaffe, frukost hem med en liten sup. – Besökte kanslirådet Lagus och Lektor Runeberg. Prof. Schultén träffade jag ej hem. – Om aftonen

buden af Prof. Curtius. Der 2 koppar thé några glas punsch samt qvällsvard med 1 sup, 1 glas öl och 1 glas rödt vin. – Hem kl. 12 ½.

21. Kl. 8 ½ om morgonen afreste jag med Gustaf till Janakkala, dit vi om aftonen kl. 7 ½ anlände. På vägen vid middagen 1 sup, 1 kopp kaffe och redan förut 2 glas öl.

22. Hade jag det infallet, att simma; men försorde redan

23. derefter snufva. – Föröfrigt tillbragtes tiden med promenader, samtal och brädspel. 3 mål, esomoftast med en sup och 1 kopp kaffe om eftermiddagen, första dagen ock 2 koppar thé. -

24. Bivistade hela kyrkoinvigningsakten och gudstjensten i kyrkan, hvarefter på prestgården Middagsmåltid för socknens herremän, bland h^a jag lärde känna den inter-

Sid. 32.

esante 79 årige landshöfdingen Langensköld. – Mera mat och dryck naturligt än vanligt; deribland vin och e.m. några glas punsch.

25. Ville jag resa om morgonen; men måste låta öfvertala mig att stanna qvar öfver dagen, hälst också min reskamrat Gustaf önskade det. Emedlertid befann jag mig denna dagen och isynnerhet e.m. ruskigare och förstämde än någonsin förut efter min afresa ifr. Petersburg.

26. Verkställdes äntligen vår återresa till Helsingfors. Redan ifrån i går hade jag börjat hosta och besvärades deraf till och med om natten efter återkomsten.

27. Började jag min brunnskur med 3 glas. – Middag hem med Gustaf. – E.m. besökte Törnroth och Statsrådet Pipping. – Hos den sistnämnde 1 kopp thé. – T. förskref mot hostan pulver, hvaraf jag redan till den första natten intog ett. – Hostan uteblef alldeles. – Liten ömhet skoftals i högra sidan. – Den vanliga afföringen om morgonen knapp och ingen annan efter vattnet -

28. Ock e.m. (hem med Gustaf) en liten. – Besök af Gottlund och Aminof med hⁿ sistnämnde jag under en promenad gjorde ett korrnt besök hos Prof. Nordman. – Till aftonen

åt en tallrik smultron med vin och vatten som dock ej tycktes bekomma mig, ty sömnen var drömfull och

29. vid uppstigandet kände jag mig ingenting mindre än uthvilad. – Efter drickningen en annan afföring. – Expedierade bref till Sofie i Toxowa. – Sökte med Castrén Dr. Kellgren och besökte Fredr. Cygnaeus. – Sedan min svåger Gustaf i går afrest, åt jag ensam hem middag, såsom de båda föregående dagarne med en sup, 1 glas Xeres och 1 kopp kaffe. – Såsom i går tidtals kramp i fingrarne eller i handlofven. – E.m. kontrabesök af Kellgren. – Sedermera besökte jag sjelf A.J. Chydenius, der jag ock träffade hans broder Jacob, 1 kopp the. – Redan förrän jag lade mig litet rossligt bröst, men om natten

30. kl. 7 vaknade jag under transpiration med hosta (fortfor längre tid med slemafsöndringen ifrån bröstet. Uppnådde mitt mått af 6 glas, hvarvid det kommer att förblifva, då afföringen inställdt sig. Äfven i dag en ny straxt på kaffet. – Sökte Senatorn Schultén. – Westzynthius skulle just fara ut och böd mig någon eftermiddag. – Hos Wallin och Nord. – Kanske ett afgörande besök. – Middag hos Castrén med en sup, 1 glas Xeres blandadt med vatten och 1 kopp kaffe. – E.m. sökte med C. och Aminof förgäfves Rein och Akiander. – Sedan med Am. hos Ursin. – Intet thé eller något annat, utan till natten åter ett pulver, aldenstund bröstet till och med i dag om aftonen varit rosligt med slemafsöndring.

Juli 1850

1. Juli. Till och med den vanliga uttömningen uteblef och inställde sig först efter kaffet, hvartill jag vid andra koppen på Törnroths förslag lagt litet grädde. – Besökte den gamle Parrot. – Började äta middag på Kaisaniemi med ett slutet

Sid. 33.

sällskap af brunngäster. – Dervid en sup och 1 kopp kaffe, men intet vin. – E.m. besökte fruntimren och Rein, hos hvilken 1 kopp thé. Sedan hem något kokta plommon. -

2. Upp tidigare än förut. – Äfven i dag först efter kaffet – båda kopparne med grädde – en mycket lös afföring. – Exped. bref till Akad. Gräfe och Radlof. – Sökte Golownin. - Intill midden egen ömhet om ej verk in i högra knäskålen. – E.m. sökte Mehring [?] och fru Gudtorf förgäfves – Hos Aminof 1 kopp thé efter gemensam promenad till Sinebrychofs trädgård. – Ned hos mina Petersburgska damer -

3. Vid uppstigandet muntrare än vanligt. – Hosta med mycken slemafsöndring. – I dag afföring redan omedelbart efter vattnet der ned före kaffet som jag åter drack utan all grädde. – Sednare än en annan uttömning. – F.m. besökte Castrén. – Ock e.m. en uttömning. – Besök af Akiander. – Beledsagade fru Stephani med dess d^f till Törnroth. Sedan med Aminof hos fru Grot. Der 2 glas kallskål (socker vatten med litet Sautern) med skorpor och sedan hos Aminof 2 portioner smultron med socker. -

4. Rundlig uttömning straxt efter uppstigandet och sedan åter en efter drickningen. – Blott 1 kopp kaffe. – Besökte Castrén hvarpå jag f.m. var äfven att bese bibliotheket. – E.m. åter hos Castrén – Sedan med Aminof hos fru Blomqvist. – Der 2 koppar thé, den ena med litet grädda.

5. F.m. 3 afföringar. – Besökte Rein, (hⁿ jag tillställde 1 exemplar af mina Osset. studier för finska Literatursällskapet) och Uhlenius, samt sökte Becker. – E. m. hos Gottlund. Der 2 koppar thé med grädde och kryddat thébröd! Redan omedelbart derefter rosligt bröst ock lät sömnen länge vänta uppå sig.

6. Upp redan kl. 5 ½ – Belagd tunga. – 2 knappa uttömningar. – F.m. besökte Godenhjelm. – Vid midd. ingen sup. – E.m. sökte Tikkanen och besökte Akiander. – Der 2 glas såkallad kallskål med skorpor. -

7. Upp kl. 5 ¼. – Stark hosta med slem efter de första glasen. – 2 koppar kaffe med anledning af resan till Botby till Prof. Tengström tillsammans med Magister Tikkanen. Der vid middagen 1 sup, 1 glas Xeres och 2 koppar kaffe. – Äfven i afseende å maten ett och annat för mycket eller icke alldeles ändamålsenligt. Kanske neutraliserat genom rikliga och långa promenader. – Efter 1 glas kallskål med för syrligt Sautern. Längre retelse till hosta [i marginalen: 36 v.] som först försvann efter en 3^{die} uttömning under återresan. Tillbaka hem kl. 9 ½ om aftonen.

8. Upp kl. 6. Trött. – De första glasen åstadkommo också i dag hosta, med stark slemafsöndring. – Blott 1 kopp kaffe. – F.m. besökte fru Böhm och Borenus. – Vid midd åter en sup. – E.m. sökte Backman. – Sedan med mina Petersburgskor hos fru Blomqvist. Der 2 glas kallskål, hvarefter jag hemma åt en tallrik smultron med socker; men först ej fick sömn förrän mot midnatten

och äfven den blef en orolig af idkeliga drömmar störd slummer. – Efter drickningen på kaffe hos Mag. Tikkanen. Der 2 koppar och i anseende till fortfarande regn passerade hela den öfriga f.m. – E.m. besökte Andersin. Hos honom 2 glas kallskål med skorpor och sedan en promenad åt Tölö. Under tiden hade Westzynthius sökt mig. – Endast 2 afförr.

10. Upp kl. 5 ½ efter bättre sömn än den föregående natten. Uppå F.s tillstyrkan blandades till de 2 första glasen ¼ – 1/5 Ems. vatten. Icke desto mindre derunder hosta; 2 koppar kaffe den andra till 5 med kallt vatten. F.m. besökte fru Sirén och besökte konst Tigerstedt. E.m. besök af Akiander. Sedan hos Westzynthius och der 2 koppar thé med (sur) grädda samt saffranskringlor!! Så munter och liflig jag först kände mig så bittert fick jag ångra mitt fel. Ty ehuru jag länge spatserade än hem förrän jag

11. lade mig så fick jag ej sömn förrän efter midnatten och kände mig vid det sednare uppvaknandet rätt trött och olustig. – Blott 1 kopp kaffe genom kallt vatten 2. – Efter 3 afföringar 3 karbad med ½ kappa salt hos fru Dahlström. – Det torde varit nästan för hett och så mycket mer öfverflödig var supen jemte Kaffekoppen. – E.m. sökte Meinander och gick sedan till Gottlund. – Der 2 stora koppar the med vatten och mjölk ibland. Icke desto mindre hostade jag omedelbart derefter och fick ej sömn förrän inemot midnatten.

12. Upp redan kl. 5 ½ – Mindre hosta under drickningen. – Efter 2 koppar kaffe reste jag med Mag. Tikkanen till Prof. Crohns i Helsing. — Gudomligt väder; 23 grader Reamur i skuggan. – Vid middagen ock 1 glas Madera. E.m. voro vi farne till en mil bort belägen höäng. Der 2 glas kallskål. – Efter återkomsten än aftonvard med en bit sill och 2 portioner smultron med socker och franskt vin (Redan 3 mil vid midd. en sådan, såsom 3^e rätt). – Hem kl. 10. Lyckligtvis straxt sömn.

13. Belagd tunga och hosta, dock mer förr än efter drickningen. 3 uttömningar. – Expedierade bref till Sofie. – ömhet i högra knäleden och små stickningar i underlifvet på högra sidan. – Ingen sup vid middagen. – Om aftonen hos Akiander 3 glas kallskål med skorpor. – NB. f.m. hos Prof. Schultén.

14. Upp kl. 6 och belagd tunga och rosligt bröst med hosta. Ingen under drickningen, ehuru jag i dag ej mer tillade Ems. 2 koppar kaffe den andra till hälften med vatten, såsom vanligt den sednaste tiden. – Sökte Baron Kothen och besökte Stsrsrådet Hartman. – E.m. hos Statsrådet Pipping en kopp thé och 1 glas kallskål, hvarpå ännu för dagen 3e uttömning, innan jag lade mig.

15. Upp kl. 5 ¼. 2^{dra} varma badet. – Besök hos Lektor Backman. Vid midd. ingen sup. – E.m. besökte Dr. Tigerstedt

Sid. 35.

och då Lagman Forsman ej träffades hem, Lektor Akiander, hos hⁿ jag drack och åt 2 glas kallskål. – NB. straxt e.m. 3^{die} afföringen för dagen. -

16. Ingen om morgonen efter uppstigandet, såsom hittills varit vanligt, [oläsligt]⁶³⁵ och under drickningen mycken förstämning. Först efter den knapp uttömning. – På min bjudning voro hos mig på kaffe Häradshöfd. Enbom, Lands.sekr. Langensköld, Landskamreraren Bäck, Dr. Holstius, Mag. Tikkanen, Ingeniör Poppius, Auskult. Hallonblad, vice Häradshöfd. Ursin, Titul.Rådet Löfström och Dr. Tigerstedt. Sjelf drack jag 2 koppar. Besökte f.m. Golownin. – Vid midd. en liten sup. – E.m. sökte Uhlenius och sedan jag hem förtärt par glas kallskål, Ursin. – Också mot aftonen mycket slemfull.

17. Upp kl. 5 och straxt derefter åter i sin förra ordning. En god till en del mera konsistent afföring. – Dervid mycken hosta under drickningen. Den andra koppen kaffe 5 med vatten. – Till middagen ingen sup, deremot under måltiden 1 glas Xeres. E.m. besökte Björksten och hos honom 2 glas kallskål af Portvin.

18. Upp före 5. – Under drickningen åter tämligen stark hosta. – Efter densamma en annan lös afföring. – Expedierade bref till V. Keplerus. – Buden på kaffe till Häradshöfdingen Enbom; 2 koppar. – 3^{die} karbadet. – Vid middagen en liten sup. Mindre hosta än vanligt. – E.m. förtärde hem en god portion smultron med socker och ett stycke hvetebröd. – Besökte Prof. Becker och Professorskan Blomqvist, hos hvilken 2 glas kallskål. -

19. Vaknade kl. 4 ½ och upp kl. 5. – Obetydlig hosta under drickningen. – 2 afföringar såsom i går. – Besök af Öfverläraren för Religion och Grekiska språket vid Gymnasium i Dorpat Thrämer. – Sökte Öfverste-Löjt. Tigerstedt och Kellgren och besökte Revisor Alopaeus. – E.m. Thrämer. Forsman söktes förgäfvos. Hem åter en portion smultron – med Xeres och socker, ehuru äfven vid middagen redan desserten hade bestått af smultron. – Dervid förblef det också för i dag; ty hos Adjunkten Wallenius, som jag sedan besökte, bjöds endast the, som jag undanbad mig och i dess ställe efter hemkomsten drack endast 1 glas sockervatten.

20. Upp kl. 5 ½. – Under drickningen ingen hosta. – Utom straxt om morgonen 2 lösa afföringar än efter drickningen. – Hos Lagman Forsman på kaffe; 2 koppar. – Dessförinnan

⁶³⁵ Ett tillägg mellan raderna.

besök hos Pastor Bese. – E.m. än en 4de lös afföring. – Sökte D^r. Sanmark, hvarefter jag hos Dr. Collan en längre tid las tidningar! – Hem 2 glas kallskål med skorpor. – På Tawaststjernas Concert en njutningsfull förströelse; mest intog mig Fröken B och Mamsell Beers sång. – Före Concerten besök af fru Böhm, som jag följde till mina Petersburgska fruntimmer.

Sid. 36.

21. Upp kl. 4 $\frac{3}{4}$. – Rosligt⁶³⁶ bröst, förmodligen emedan jag i går aftons sent i kylig luft ifrån Concerten hemkom med lingarn Nät [?] skjorta – 2 koppar kaffe; den sednare efter vanligheten till hälften med vatten. – Med Tikkanen afreste jag kl. 10 till Rastböhle. Då det var till lands och vi således ej kunde komma vidare än till Botby, så persvaderades vi att der förblifva till middagen, hälst Castrén, till hⁿ vårt besök egentl. var ställdt, äfven skulle ditkomma och det var fruns i huset namsdag. Emedlertid gjorde vi med båt f.m. ett besök hos Castr. i Rastböhle på andra sidan om det smala sundet. Der en sup och en liten frukost. Vid midd. en ny sup, 2 glas Xeres, dels rent, dels med vatten och efter 2 koppar kaffe. Före afresan par smörgåsar med sill och kött och ett glas kallskål. [i marginalen: 35 v.] Hem kl. 10. – Liten verk i maggropen.

22. Upp kl. 4 $\frac{1}{2}$ med mycket belagd tunga och obehagliga känslor. Allt detta med rätta efter gårdagens ymnigare njutningar! – Äfven hosta efter drickningen. Emedlertid såsom i går 3 (lösa) afföringar, neml. åter 2 efter drickningen. På kaffe hos unge Ursin; 2 koppar. Sista gången karbad med betydlig tillsats af kallt vatten, för att bereda den mig tillstyrkta öfvergången till kalla bad i hafvet – Vid middagen ingen sup. – E.m. hos Godenhjelm, Blomkvist och prosten Wenell. På första stället 1 kopp kaffe och å det sista 2 glas kallskål.

23. Upp kl. 5 $\frac{1}{2}$ – Under drickningen såsom vanligt resligt bröst och hosta. – I dag blott en uttömning efter drickningen. – 2 koppar kaffe hos fru Blomqvist. – Jag hade ärnat med henne och hennes barn besöka hennes mans och min väns graf på Kyrkogården, men på hennes förslag uppsköts gången till efter middagen, som jag böds att spisa hos henne. Dess förinnan med hennes gossar att simma i öppna hafvet för första gången. Oaktadt jag ej dröjde länge i vattnet, kände jag mig efter simningen såsom halfyr. – Utom en större sup vid midd. ett glas Madera. E.m. den ofvannämnda promenaden och sedan 2 glas kallskål hos Bl. Hälst promenaden hade tagit så mycken tid, att jag derigenom försummade koncerten, som jag hade eljest ärnat gå uppå. Också såg jag intet af Storfursten Konstantin. som i dag ankom och e.m. hade besökt åtskilliga platser i staden, såsom Kyrkorne, brunssalongen och Kaisaniemi, der han druckit kaffe.

⁶³⁶ rossligt

24. Upp först kl. 6. Rosligt bröst i början af drickningen uttömningarne såsom i går. – Besökte Madame Böhm. – Hos Prostinnan Perander bjuden på kaffe. – 2 koppar. – E.m. sökte för andra gången förgäfves Ingeniören Popius. – Ännu en uttömning. – På min bjudning inställde sig fru Böhm med sina 2 gossar, mina 3 Petersburgska fruntimmer, fru Sirén med sin dotter, fru Perander med 2 dotterdöttrar och större delen af Blomqvistska familjen, inalles 19 personer. Jag trakterade dem först med smultron och jordgubbar och sedan med thé. Sjelf åt jag bär och drack sedan 3 glas kallskål. – Något orolig sömn. -

Sid. 37.

25. Upp kl. 5 $\frac{1}{4}$. – Svår hosta efter första glaset. – F.m. besökte Freitag och sökte Lagman Ekelund. – Efter simningen i dag än större sup, än de första dagarne, med tilltagande appetit. – Afföringen såsom i går. – E.m. besökte D^f Sanmark i ett Klinikum, hvilket han visade mig. Det är bestämdt för 190 sjuka. För närvarande 140, deribland 90 syfilitiska. – Efter detta besök hemma en tallrik smultron med hvetebröd. – Sökte förgäfves Westzynthius (aldeles bortrest), Dr. Wallin (utrest), Pastor Bese (ovisst hvar) och Dr. Tigerstedt (ej hem). Dr. Willebrand träffades ändtl. men skulle på theatern, hvarföre jag ej dröjde länge. Hem 2 glas kallskål med hvetebröd. – Besök af Gottlund.

26. Upp kl. 5 $\frac{3}{4}$. Liten ömhet i korset på vänstra sidan. – Efter åskan i går så kylig temperatur, att jag åter måste efter brunnspromenaden taga till flanellskjortan, som i den sednaste tiden varit aldeles aflagd. — F.m. hos Blomqvist och fru Sirén. – Simningen förböds ej aldeles af Törnroth, utan ock af sig sjelf, i det det började regna, då tiden led dertill. – Ock i dag en större sup. – E.m. ingen afföring. – Hos Lagman Forsman, – der jag ock åt qvällsvard – par bitar stekt fisk med plommon och hafergröt med vindopp. – Kl. 9 blott 10° efter Celsius.

27. Upp kl. 5 $\frac{1}{2}$. – Besök af Gottlund. – Expedierade bref till Sofie och till Wiedemann i Reval. – Buden på kaffe till Lofström; 2 koppar. – Icke heller i dag någon simning. – Sökte Borgmästare Hartwall och Freitag. – E.m. ned hos Petersburgskorna en ny kopp kaffe. – Derefter en 3^{die} afföring. Besökte Freitag, med hvilken jag sedan om aftonen var på theatern i den för fröken Boije gifna Musikaliska soireen, sedan jag först hem druckit 2 glas kallskål. Drömfull sömn. – För mycket ätit, druckit och suttit. -

28. Upp kl. 5. – Under och efter drickningen ännu 2 uttömningar. Besök hos Nordenstam, Borgmästar Moberg och Dr. Ingman, hn sednare jag emedlertid ej träffade hem, utan endast hans fru. – E.m. än en kopp kaffe ned hos de Petersburgska fruntimren, innan jag med dem for till Sveaborg och der hos Kapiten Pilenko (Josif) Wasiljewitsch), gift med en Mamsell Enqvist ifrån Lovisa, till och med en tredje, samt sedan efter en längre promenad till och med Pastor Cygnaeus hos denne 2 smörgåsar med stek och 2 glas kallskål!! – Jag

besökte äfven fånghuset, hvaraf Pastorn gjort en Moralisk correktionsanstalt hedrande hans minne och verksamhet. Det och kommandantens trädgård på fästningsvallen de interessantaste ställen vid detta mitt besök af fästningen. – Tillbaka hem först kl. 10 $\frac{1}{4}$.

29. vaken och upp redan kl. 4 med egen högst obehaglig oro i kroppen och ishet den venstra sidan med bitter ånger öfver gårdagens omåttlighet. – 2 afföringar återställde jemnvigten. – Expedierade bref till Gustaf. – Började åter simma.

Sid. 38.

E.m. sökte förgäfves Wallin. – Sedan hos Rein 1 glas kallskål. Om aftonen på Kellermanns⁶³⁷ Musikaliska och dans-soiree i theatern, hvarifrån först kl. 10 $\frac{1}{2}$ hem alldeles våt af svett.

30. Upp kl. 5 $\frac{1}{4}$. – Efter drickningen blott en afföring utom den om morgonen. – F.m. besökte Öfverste-Löjtnant Tammelander och fru Ursin, hos hn sistnämnda jag ännu drack en 3^e kopp kaffe (de föreg. 2 voro med tillsats af vatten). E.m. besökte Freitag och Dr. Tigerstedt. Hem 2 glas kallskål. – Till sängs såsom i går. -

31. Upp kl. 5. – Rosligt bröst, dock ej mer, såsom vanligt, under drickningen, vid hn jag började stiga nu med 4 glas. – Besök hos Prostinnan Perander och der 1 kopp extra rent kaffe (de förra 2 hem nästan till hälften med vatten). Vid middagen 1 glas Xeres, trakterade af Landshöfdingen Sacklén. Med denna middag upphörde min månad och mitt ätande på Kaisaniemi. – E.m. hos Landshöfd. Sacklén och Pipping. – Hos den sistnämnde 2 glas kallskål.

Augusti 1850

1. Aug. Upp kl. 4 $\frac{3}{4}$. – 2 afföringar såsom i går och förgår. – F.m. besök af Dr. Lagus och hos fru Sirén och der 3e kopp rent kaffe till de 2 föreg. nästan hälft med vatten. Middag hem; ingen sup, men 2 glas Xeres. – Ehuru blott 3 rätter, kände jag mig dock derefter mycket besvärad. – Besök hos Godenhjelm, Wallin och Schultén; Gottlund och Tigerstedt sökte jag förgäfves. – Hos Godenhjelm den andra koppen kaffe. Så mycket mindre hade jag behöft och bordt äta hem en tallrik hafvergröt med kallskål. – För att döda aftonen, ärnade jag mig på en Concert, som skulle gifvas af en harpspelare Pratté och Madame

⁶³⁷ Namnet är svårläst men enligt de aktuella tidningdnotiserna var Christian Kellerman den enda som då uppträdde i Helsingfors. Nämner honom också den 5.8.

Lysing, såsom sångerska; men knapt ett dussin åhörare infunno sig, hvarföre den uppbragte "Künstler" förklarade sig ej kunna gifva någon Concert och vi fingo taga afträde och våra penningar tillbaka. – Denna dagens enda förtjenst å min sida, att jag lade mig i god tid, redan kl. 9

2. Vaken kl. 4 och upp $\frac{1}{2}$ timma derefter. – Efter drickningen besökte jag de gamle gubbarne Monzenstern och Parrot, samt drack hos dem 1 kopp kaffe. Han böd mig till middagen, hvilken jag afslog, emedan jag inväntade min svåger Gustaf. Efter en annan kopp kaffe hem besökte jag Gottlund och fru Böhm, samt måste sedan ännu hos Blomqvists dricka en 3e kopp kaffe Katharina till ära. Efter simningen en tredje afföring, hvarföre före middagen en sup. Hos fru Sirén på besök, äfvensom hos Petersburgskorna. – Der kaffe. – Sedan besök hos Freitag, dr Törnroth (som ingen betalning emottog) och hos [Ullsching?]. – Under min frånvaro hade Gustaf på e.m. ändtligen ankommit. – Hem qvällsvard af en half stekt fisk med plommon.

3. Upp kl. 5. – Jag slöt min brunnsdrickning med 2 glas. Hos fru Sirén. – Buden på kaffe till Gottlund (3 koppar). Afskeds-

Sid. 39

uppvaktning hos Nordenstam (hans fru var ännu ej klädd) och jag såg henne derföre icke. – Sista gången att simma. – F.m. i dag blott 1 afföring straxt om morgonen. – E.m. sökte förgäfvnes Freitag och Tigerstedt. – Afskedsvisit hos Blomkvists och der kallskål. – Sakerna om bord.

4. Efter 2 koppar kaffe och 1 afföring begaf jag mig om bord kl. 8, men erfor att afresan vore ändrad ifr. kl. 9 till 10 spatserade derföre än 1 timma på Esplanaden med Gustaf. Kl. 10 och 10 minuter seglade jag af med Wellamo. – Landträntmästaren Hamberg ifrån Wiborg min Hütten Kamrat. – Om aftonen med honom kallskål utom litet qvällsvard.

5. Upp efter vanligheten. – Först sedan jag längre fram på dagen druckit nära en kopp kaffe, utom ett glas tidigare, hade jag en knapp och trög afföring, som blef den enda för dagen. – Till middagen for jag ut med Zagel till Kostiala. – Vid den 1 $\frac{1}{2}$ glas Xeres.

6. F.m. var jag in med Zagel till staden och gjorde derunder besök hos Judén, Relander och Clouwberg, Guvernören och Dr. Holstius träffade jag ej hem. Vid middagen på Kostiala kom jag att dricka af misstag ett $\frac{1}{2}$ glas Rum för vin och derföre Xeres blott 1 glas. E.m.

ännu litet öl och 1 skifva Melon hos Pffingsten. – Oaktadt längre promenad, såsom i går magen mycket besvärad. Om aftonen ingen qvällsvard såsom i går.

7. Blef på landet hela dagen; ömhet och styng kändes i sidorna. – F.m. promenad till Saarila, der jag simmade efter erhållit tillstånd af Grefvinnan Stewen-Steinheil, som kom sjelf ned i parken för att visa mig till sitt badhus. – Vid midd 2 glas Xeres; om aftonen kallskål och litet qvällsvard. – Såsom alla dessa dagar blott 1 afföring. Den har börjat blifva något lättare och bättre.

8. Lemnade jag om morgonen Kostiala och for in till staden, der jag f.m. simmade i öppna sjön. Middag med en liten sup och 2 glas Xeres jemte kaffe hos Kaplanen Relander. – E.m. visit hos Clouwberg, der jag drack 2 glas kallskål. Sedan med Judén en promenad. Hos honom blef jag ock öfver natten.

9. Sedan jag druckit mina 2 koppar kaffe och i lagom tid fått min nya frack med 1 par pantalonger hem ifrån skraddaren, anträdde jag med en Wiborgs formans bror (Jäppinen) (4 mil) min vidare resa landsvägen. – Middag med en liten sup i den ryska byn Novaja derevnjä (= Kängaspeldo). I stället för soppa kallskål af Xeres, som jag hade fått med 1 butelj af Zagel. – Derefter sedan lång tid en förnyad afföring. – Kl. 7 framkomst till Kivinebbs prästgård, hvarest 2 glas kallskål. Qvällsvard med en sup och 1 glas Madera hade till följd längre anfall af hosta. -

10. Kl. 7 afreste jag vidare till Pastor Schröder 2 mil i Walkiasaari, der jag redan till sällskap drack 1 glas Champagner och sedan tog ett dugtigt störtbad i en qvarnränna. Efter en frukostmiddag med en sup och 2 glas öl reste jag vidare, drack under vägen

Sid. 40.

på poststationen i Davischnikova i glas kaffe och anlände (3 ½ mil) kl. 10 om aftonen till Toxowa sedan jag under vägen haft ännu 2 uttömningar. – Hem 2 glas kallskål och sent till sängs.

11. Upp först emot kl. 6. – Skälig afföring först sednare efter kaffe, med någon sveda i ändtarmen. – F.m. af drag efter uppstigandet anfall af hosta med betydlig slemafsöndring. – F.m. var jag att simma. – Vid midd 1 glas Xeres och 1 kopp kaffe. – E.m. på prästgården. – Svår verk i ändtarmen, som tilltog ju längre ju mer. – Derföre hem endast 1 glas sockervatten. – Verken förföljde mig till och med om natten.

12. Jag sökte införa den utträdde tarmen och hade sedan efter en afföring mera ro. – F.m. simning. Skottes till kyrkan. – Efter middagen med 1 glas Xeres afreste jag till Petersburg med min Wiborgska forman. Besök hos Frähns och Brossets med 1 glas kallskål på båda ställen.

13. Kaffe hos Brossets och middag hos Frähns med 2 glas rödt vin och 1 kopp kaffe. Om aftonen besökte Dorn. Der kallskål. – Såsom i går 2 afföringar utan vidare hemorrhoidal besvär. -

14. Ärnade jag redan tidigare till Finska Statssekretariatet för att i fall Grefve A. vore i Zarsk. Selo, såsom jag förmodade, kl. 10 å jernbanan fara dit, men kom för sent i rörelse. Så mycket mer skyndade jag mig kl. 12 till förstnämnda ställe, der jag till min öfverraskning erfor, att grefven vore i staden, och ärnade i afton afresa till Finland. Mätte denna lyckliga händelse ock blifva ett lyckligt omen i afseende å planen till Finland, hvarom jag till och med fick tillfälle att tala med Grefven. Den största svårighet torde han möta vid frågan om pension från Akademien, om jag söker och får en ny tjänst. För öfrigt mente han alla åtgärder ännu böra uppskjutas, tills Committen i Helsingfors hinner blifva färdig med sina nya förslagen om Universitetet. Sökte Sirén, som jag hoppades före den vanliga middagstimmen finna bäst hem. Då detta hopp slog fel, så gick jag till Heydis värdshus på Wasiliosτροφ, der jag ock drack 1 kopp kaffe. – Sedan hela e.m. hem och der äfven kallskål. – Blott 1 afför. om morg.

15. Uti den allmänna Conferensen böds jag till middag af Frähn. Der såsom i förgår. – E.m. den ifr., Helsingfors i dag anlände Dr. Lagus faren på besök till Akademikern Gräfe och Böthlingk. Der 2 glas kallskål. – Ock blott 1 uttömning.

16. Såsom alla dessa dagar upp kl. 5. vid pass och kaffe efter vanligheten hos Brossets. Än 1 extra kopp hos Dr. Gräfes. Efter Kommittésessionen reste jag kl. 2 $\frac{3}{4}$ tillbaka till Toxowa. Under vägen besök hos Sawwaitov i Murina, der jag drack 1 glas kaffe. – Hem först emot kl. 8 och då (för stark) middag med Xeres, så att jag kände mig besvärad.

17. Upp redan kl. 4. – Simning och en liten dusch kl. 10 före frukosten. – F.m. mycken sömnlighet och tröghet. – Vid middagen 1 glas Xeres och 1 kopp kaffe. – Magen besvärad. – Blott 1 afföring om morgonen.

18. Upp kl 4 $\frac{1}{2}$. – Längre hostande, kanske af drag. – F.m. en enkel

duch. – En annan afföring efter frukosten. – Vid midd 1 ½ glas Xeres och efter 1 kopp kaffe. – Besök på prästgården.

19. Upp först kl. 5 ½. – F.m. starkare duch. – Afföringarne såsom i går. – Vid middagen 2 glas Xeres. – Sysselsättningen har hela denna tiden bestått i tidningslektur. -

20. Redan tidigt upp för att resa till staden, som dock ej blef utaf, emedan det regnade starkt. Först mot middagen började det hålla upp, hvarföre jag ock simmade och efter middagen (med 1 glas Xeres och 1 kopp kaffe) afreste med hästar af Puhilas till Murina och derifrån med Diligencen vidare till Petersburg, sedan jag druckit kall skål (af 1 ½ glas Madera) hos Sawwaitof. I dag 2 afföringar.

21. Upp kl. 5. Kaffe hos Dr. Gräfe. – Besök af Radlof, som ämnade resa till Helsingfors för att afhämta sin svärmoder med dess dotter och en Cousine. Jag afrådde honom ifrån samma resa, som blott skulle medföra för honom kostnader och det utan all nödvändighet, emedan fruntimren äfven utan honom kunde komma tillbaka. Dessutom hade Minister Adjointen Norof förkunnat sig i nästa Lördag ändtligen vilja besöka Akademiens klasser och således såväl jag som han egenteligen borde vara närvarande, han derföre så mycket mer, emedan jag på förhand redan arrangerat allt för att samma dag återvända till Toxowa. Uti sig sjelf är jag nu väl der med öfverflödig och min tillfälligtvis väl motiverade frånvaro för mig snarare en lycka. – Kollegi Ass. Kraftman besökte mig oförmodadt, sedan han lika så oväntadt öfverraskat mig skriftligen med betalning af min skuld. – På bibliotheket, der jag af Schiefner böds till middag. Vid denna 2 ½ glas rödt vin och 1 kopp kaffe. Jag hade först e.m. ämnat resa till Strelna och derföre afslagit att äta middag hos Dr. Gr., men en regnskur och häftig blåst bragte mig på andra tankar, isynnerhet sedan jag hade fått till mig mina ifrån Tyskland ankomna bokpaketter, hvilka jag var nyfiken att öppna och undersöka. Dermed åtgick ock hela

22. den följande dagen. Till kaffe böds jag af Brossets, man hade redan arrangerat derom hem genom Underofficerarens hustru för [...]simning med Kunik i ett Badhus i Newan, hvarpå jag med honom hem tog en sup Genever, åt middag hos Konditorn i 7de linjen och sedan åt Kirsbär samt drack 1 kopp kaffe hos Kunik. – Såsom redan i går endast 1 uttömning. – Aftonen hos Dr. Gräfes, der jag böds till middagen för den följande

23. f.m. besök af Magister Grundström, som rekommenderade sig till erhållandet af något empoj. – Vid middagen 2 glas rödt vin och 1 kopp kaffe. För öfrigt hela dagen hem sysselsatt med de nya böckernas upptagande och kollationering. – Ett angenämt arbete, som jag ej ens

24. den följande hann sluta, då jag efter att hafva druckit kaffe hos Dr. Gräfes efter kl. 9 måste bryta upp för att kl. 10 med Diligensen afgå till Murina. Min plan hade varit att få Dr. Gr.s äldsta dotter Marie med mig ut, men för hennes opasslighets skuld blef det ej utaf. – Hos Sawwaitof än nästan 2 glas kaffe med mandelmjolk. Till Murina hade jag beställt af Puhilas hästar mig till mötes

Sid. 42.

med hvilka jag kl. 3 inträffade i Toxowa. Alldeles svettig af resan begaf jag mig att simma och tog derpå en stark dusch samt efter densamma, då känsla af stark kylighet fortfor, hos Ahlströms en hel sup af Spiritus, så att jag oaktadt tillblandningen af hälften vatten under hemgången var såsom halfdruken. Ahlström med sin fru på kaffe. Efter den kalla maten voro 2 koppar knapt tillräckliga att värma mig.

25. Upp kl. 5 $\frac{1}{4}$. – Hela dagen ruskig och regnig, så att jag knapt kom utom dörren. Derefter ock ruskig måste jag värma mig igenom en sup Genever både vid frukost och middag. Efter denna dessutom 1 kopp kaffe. – Utom tidningslektur började i dag föreläsa fortsättningen af Schuberts Biographien. Blott 1 afför.

26. Upp först kl. 6 $\frac{1}{2}$ för regn och kyla. – Sednare klarnade det upp ehuru stark blåst hela dagen. Före middagen promenad till prästgården och då Ahlström ej var hem simning i Hepojärvi. Till midd. 1 glas Xeres. Om aftonen ankom Kunik till oss. – Då jag haft till och med 3 afföringar i dag, så vågade jag mig att försöka dricka 2 glas thé till hälften med nyssmjölkad mjölk. Omedelbart derefter särdeles hetta. Jag hade neml. alldeles vänt mig ifrån thé.

27. Upp kl. 5 $\frac{1}{2}$. – Efter kaffe promenad till Hepojärvi by. – Vid frukosten ett glas Xeres, f.m. en dusch. Till midd. en sup Genever, 1 glas Xeres, i d^o Portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen alldeles onödigt 2 tallrikar surmjölk, så mycket mer som jag i dag oaktadt mer rörelse ej kommit till mer än 1 avföring om morgonen.

28. Upp såsom i går. – F.m. 2 längre promenader och 2 uttömningar – simning och derpå hos Ahlström en god sup. Besök af Prosten med dess dotter. – Vid middagen 2 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Derefter besvärad. – Om aftonen Ahlström med fru på thé; Lisinka kom icke, ehuru buden.

29. Kunik bortrest om morgonen efter kl. 3. – Både vid frukost och middag en sup Genever. Dessutom vid den sednare måltiden ½ glas Portvin och 1 kopp kaffe. – 2 afföringar. – Duschbad. – E.m. än en afföring. – Sömmen mycket orolig, såsom ock föregående natt, ehuru jag nu om aftonen intet förtärde till natten. – Högra foten öm för kyla.

30. Vid uppstigandet och derefter susning för öronen. – En dusch. – Före middagen ankom Marie Gräfe med sin moster till oss. – Dervid 1 sup, 1 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – I dag slöts afskrifningen af Makarijs Mordvinska Lexikon. – Blott 1 afför. -

31. Såsom i går. – Riklig rörelse, men likväl endast 1 afföring. – Dusch och efter den en hel sup hos Ahlström. Vid middagen 1 glas Portvin hos Ahlström och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 kopp thé med grädda. – Drömfull sömn.

September 1850

1. Sept. I stället för 5 ½ såsom de föreg. dagarne redan kl. 5 upp. – Litet hosta. – Endast simning i Hepojärvi. – Vid middagen utom en sup 2 glas portvin och 1 kopp kaffe. Kl. 5 ½ återreste Mamsell Mesten tillbaka till staden. – Vi öfriga voro budne till prästgården till aftonen, der prosten firade

Sid. 43.

sin 76te födelsedag. Min fåfänga förundrade sig deröfver att man ej hade budit oss redan till middagen, till afton hade vi sjelfva ämnat gå. Jag drack der 2 koppar Chokolad och 2 kopp rent the, ett annat med litet Rum. Äfvensom jag åt en skifva arbus. – Hem kl. 10. -

2. Åter upp den vanl. tiden. – Någon liten ömhet i vänstra sidan och åt korset, såsom jag i allmänhet då och då velat förmärka. – Efter frukosten en 3^{die} kopp kaffe. – Simning och liten dusch. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 kopp thé med Arrak. – Såsom i går 2 afföringar. -

3. Såsom i går. – Ock en viss kyla i högra foten, som äfvenledes hört till den sednare tidens symptomer. Dertill än susning för öronen. – Stor dusch och efter den en hel sup hos Ahlströms. - Efter middagen och 1 kopp kaffe afreste jag med Marie Gräfe till staden under nästan beständigt regn. – Under väntan på diligence-touren i Murina gick jag med henne till Sinologen Jakinf, som trakterade oss med (råa) äppel. De 2, som jag åt, åstadkommo hos mig hävlfningar och smärta kring maggropen. Till Dr. Gräfes i staden anlände vi under

fortfarande regn efter kl. 10 ½. Jag drack der 2 glas thé med Arak, men fick sedan icke sömn, hvarefter jag åter uppsteg och lade mig

4. först kl. 2. – Icke desto mindre upp redan kl. 5. – Efter sessionen besökte jag Stürmer. – Middag med 3 glas rödt vin och 1 kopp kaffe hos Dr. Gräfes. Magen besvärad och ingen ny afföring mer. Hela dagen sysselsatt med collationeringen af de nya böckerna.

5. Om morgonen kaffe hos Brossets. – Besök af Finnér. Middag med 2 glas Sautern och 1 kopp kaffe hos Frähn, som redan i går hade budit mig. – Hem fortsatte jag det gåriga arbetet, som först den följande

6. slutades. – Fortepianot inhämtades från landet. Middag hos Dr. Gräfe med 2 glas rödt vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen skolrådssession hos Stürmer. Der 2 glas thé med Arak. Äfven dessa dagar blott 1 afföring om morgonen.

7. Äfvenså. – En 3e kopp hos Dr. Gräfes, ist. för frukost, som de föregg. dagarne bestått af en liten sup och ett stycke hvetebröd. Kl. 10 återreste jag med diligencen tillbaka till Murina och derifr. med Puhilas beställda son vidare hem, dit jag ankom efter kl. 2 ½. – Efter 3 dagars paus åter en stark dusch; vid midd 1 sup Genever och 1 kopp kaffe. -

8. Flyttade för kylighets skuld uppifrån ned. – Än en stark dusch vid 11° värma. Vid middagen 1 sup Genever och 1 kopp kaffe (om morgonen inemot 3). Om aftonen på prästgården, 1 kopp thé med Arak. – NB. om morgonen mycket buller i magen och f.m. 3 afföringar. – Drömfull sömn.

9. Först kl. 6 upp. – Tämligen stark hosta med känsla af kylighet, hvarföre jag ändtligen åter påklädde min flanellskjorta neml. tillsvidare på den andra vanliga. – Sednare måste jag ock lägga mig till ullstrumpor, då jag för regn och kyla ej hela dagen kunde gå ut. – Vid frukosten en sup och sedan en kopp kaffe; om middagen 3 glas portvin. – Om aftonen 1 kopp thé med Arak. – Slöt 1^a bandet af Schuberts Biographica. – 2 knappare uttömningar. – För öfrigt började jag i dag

Sid. 44.

excerpera Makarijs Mokschanska Grammatik. -

10. Upp än sednare än i går. F.m. flera timmar på prästgården att spela trictrac med prosten. På bad vid 7° ej mer att tänka. Vid middagen en dugtig sup Genever. – Om aftonen Ahlstr. med sin fru hos oss på thé. Jag drack 2 glas med litet Arak.

11. Upp först kl. 6 ½. – Vacker dag, ehuru blott 8 ½ ° maximum, så att jag ej mer vågade mig att taga någon dusch. – Vid frukosten en sup och f.m. åter 2 koppar kaffe hos Ahlströms. E.m. åter 1 ½ kopp kaffe hem. – äfven i dag 2 afföringar.

12. F.m. 1. – En hos Ahlstr. – Vid frukosten 1 sup. E.m. 1 kopp kaffe. – Kl. mot 4 afreste jag till staden med ettone. – Om aftonen en sup тминная med ett sött bröd. Drömfull sömn. – NB. 3 uttömningar.

13. Upp såsom i går redan kl 5. – 3 koppar kaffe. Det oaktadt blott en knappare afföring med disposition till hufvudverk och betydlig ömhet i korset på venstra sidan. – Båda olägenheterna försvunne sednare på dagen. – Hos Fuss. – Till frukost en liten sup och litet hvetebröd. – Middag var jag buden att äta hos Brosset. – Dervid 2 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen en promenad, hvarefter 2 glas thé (det ena med litet grädda det andra med Rum) hos Dr. Gräfe, sedan jag förgäfves sökt Radlof och Böhlingk. -

14. Upp redan före 5. – Besök af Radlof. – Hos Böhlingk. – Till middagen en liten sup Genever och 1 kopp kaffe. – Hela dagen sysselsatte jag mig med att catalogisera mina nya böcker. – De mina ankommo ifrån Toxowa först sednare på aftonen efter kl. 8, och därför sent qvällsvard och the (1 kopp med Rum). – Något orolig sömn.

15. Upp såsom i går. – Straxt efter kaffe reste jag med den till Sergeiefska klostret gående diligencen till Finnér i Strelna. – Der 1 kopp kaffe i st. för frukost och vid midd. (1 droppsup, 1 glas Xeres, 1 d^o portvin och 1 kopp kaffe). – Par timmars middagssömn, hvarefter stark rörelse till hosta med afsöndring af segt slem och någon ömhet i bröstet på högra sidan, såsom jag äfven redan förut i dag hade spordt, kanske därför, att jag om morgonen vid starkt töcken gick på våta gator utan galoscher. – Om aftonen en stor kopp thé med Xeres. -

16. Efter en frukost med en droppsup 2 glas portvin och 1 kopp kaffe återreste jag till middagen tillbaka till staden. – Om aftonen hos Radlofs. – I dag åtminstone skälig afföring, i går nästan ingen. - Länge ingen sömn och denna äfven sedan mer en dvala med beständiga afbrott.

17. Upp efter vanligheten kl. 5 – Vid midd. 1 sup Genever. – Jag började i dag omställa mina böcker. Den motion till trötthet, som derigenom föranleddes, lär varit orsaken, att jag för första gången efter inkomsten till staden, hade ännu en annan uttömning. – Emedlertid blef sömnen äfven denna natt icke god, äfvensom den sent inställde sig, kanske för att jag drack 2 koppar thé med Rum.

18. Hela dagen hem med samma sysselsättning. – Fru Str. ankom.

19. Upp redan före 5 – Ny kökspiga. – I Konferensen erfor jag att Vice-

Sid. 45.

Präsid. ändtligen insändt sin skriftliga decision öfver min succession i Kommittéen till Böhlingks gunst, såsom det af flere orsaker var att förväntas. – På bibliotheket. -

20. Äfven hela dagen hem. – Tid middagen en god sup och e.m. en längre lur.

21. Jag slöt f.m. uppställningen af bibliotheket. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe. – Hela dagen hem. Såsom i går 2 afföringar. – Om aftonen 1 glas thé med Rum. -

22. Upp först kl. 6. – En särdeles tyngd och tröghet efter frukosten föranledde mig att göra en liten promenad. – Dervid besökte jag Kraftman som nödgade mig att dricka par glas rödt vin. – Till distraction vid midd. en större sup och 1 glas Portvin och då tungheten fortfor en längre promenad, om aftonen intet thé och tidigare till sängs. – Föröfrigt ock i dag redan på f.m. 2 uttömningar.

23. Kl. 5 ½. – Expedierade bref till Voss i Leipzig. – Besökte Past. Cygnaeus och Sirén. – Tillfälligt ingen frukost. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe. – Besök af Lisinka Skotte. – Mot aftonen en längre lur. – 1 kopp kaffe. – 2 koppar thé med Rum – Drömfull sömn. -

24. Upp korrt före 6. – F.m. på andra sidan i bokbodorna, medan det tvättades hem. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe. – En timmas siesta och om aftonen hos Böhlingk. – 2 koppar thé med Rum.

26. Besökte Böhlingk och hade besök af Freitag. – Efter frukosten i expositionen af landtmannavaror, äfvensom hos en fru Westerberg att bese böcker, annonserade till salu.

De äro Mineralogiska och geognostiska, geologiska, säljas ej heller enskildt. – Om aftonen med Bertha hos Frähns. -

27. Besök af Dr. Gr. och Kunik. – Uppvaktning hos Minister-Adjointen Norof, hⁿ jag derjemte öfverlemnade ett exemplar af min uppsats: Zur Ethnographie Livlands med det sednare supplementet. – Han var mycket artig, såsom jag det hade väntat. I bokbodorna. -

28. Besök af Tawaststjerna. – Promenad både f. och e.m. Till denna efter vanl. en sup Genever. – Magen har i dessa dagar oaktadt besvärande känsla af tyngd gjort sin tjänst, i det jag mest haft par uttömningar. – Med anledning af andras vanna lät jag uti densamma om aftonen begjuta mig med par fat kallt vatten om aftonen. -

29. Tidigt vaken, ehuru upp först efter kl. ½ till 6. – Thermometern stod på fryspunkten. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe. – Promenader både f. och e.m. Besök af Böhlingk.

30. Middag såsom i går. – Utom en promenad e.m. hela dagen hem, sysselsatt, såsom öfverhufvud den sista tiden med literaturhistoriska ockupationer i afseende å framtida nya requisitioner. – Om aftonen såsom i går blott 1 kopp thé med Rum. – Vid gåendet till sängs ömhet på båda sidorna uti veka lifvet.

Oktober 1850.

1. Okt. Såsom i går efter uppstigandet litet hosta med slemafsöndring. – F.m. hos Grefve A., åt hvilken jag öfverlemnade ett exemplar af min nyaste afhandling Han började sjelf yttra sig, att han i Finland confererat med K. om mig och rådt honom att sjelf föreställa om mig.

Sid. 46.

Allt annat kunde gå, men min pension härifrån? – Föröfrigt borde N. sjelf med tiden snart återkomma hit, och saken blir således tills vidare in statu quo. – Om aftonen besök af Dr. Crusell och Brossets döttrar. – 2 koppar thé med Rum.

2. Utom gången till Conferensen och bibliotheket f.m. och en liten promenad i skymningen hela dagen hem. – Om aftonen blott 1 kopp thé, såsom vanligt med litet Rum.

3. Om aftonen hos Böhlingk, med hvilken jag sedan gick till Baer. Der 2 koppar the med grädda. Sent hem och till sängs. -
4. Upp redan kl. 5 mot de föregg. dagarne, dagarne då jag legat ända till dager. – Regn och slask samt derföre hela dagen hem, utom hos Fuss. Besök af Finnér. – E.m. ock 1 kopp kaffe. Om aftonen blott 1 kopp thé med Rum.
5. Besök af Böhlingk, Hagemester och Petzold. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gr. Der 2 koppar thé med Rum och 2 äpplen.
6. Utom liten promenad i aftonskymning en hela dagen hem, sedan besöket hos Baer sysselsatt med en Leipziger bokauktions katalog, som jag ändtligen slutade. E.m. 1 kopp kaffe, om aftonen par råa äpplen och 1 glas sockervatten.
7. Vid uppvaknandet dof verk i högra foten. En särdeles tröghet och sömnaktighet efter frukosten bevekta mig till en hel timmas promenad – E.m. en siesta. – Om aftonen 2 koppar thé.
8. Promenad blott e.m. – Om aftonen besök af Bross. och Henriette och Felix, Gräfes flickor med deras Tante och Schiefner med fru. 2 koppar thé med Rum. – Om natten en pollution. -
9. Utom i Conferensen och på bibliotheket hela dagen hem. – Till Geogr. sällskapets session om aftonen ides jag ej fara ut i mörkret, utan drack hem mitt glas thé med litet Rum såsom vanligt. -
10. Expedierade bref till Voss med beställningar till en i November förestående bokauktion i Leipzig af ej mindre än 150 thaler öfverhufvud. Med samma vandrade jag ock till bokbodorna, der jag ibland annat råkade ut för Blätter aus Javorst[?]. – Om aftonen hem 2 koppar thé. -
11. Såsom vanligt i sednare tider upp först kl. 6. – Utom små affärgångar om morgonen hela dagen hem. – E.m. ock en kopp kaffe. – Om aftonen 1 ½ kopp thé.
12. Expedierade bref till Tikkanen i Helsingfors och det var min enda rörelse i dag, hälst vädret regningt och fult. -

13. F.m. efter frukosten 2 timmars Action, i det jag var gången att söka först Erkebiskopen af Astrachan Eugenij, som redan för en vecka sedan hade skickat mig sin address jemte önskan att få se mig, och sedan Sawwaitof. Den förre sades sofva middag och den sednare träffades icke hem. Äfwen tillbaka kom jag den långa vägen till fots. E.m. ock en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Kraftman. – 2 koppar thé med litet Arak, som numera hos mig intagit stället för Rum, äfvensom till middagen supen finskt sprit i st. för Genever, som blifvit slut. -

Sid. 47.

14. Hela dagen hem utom en aftonvisit på thé hos Freitag.

15. I dag började jag ändtligen åter fortsätta excerperingen af Makaris Mordvinska Grammatik. – Om aftonen besök af Kunik, Hamel, Crusell, Radlof med fru och Marie Gräfe.

16. Expedierade bref till Ilmoni, Castrén och Zagel. – Besök af Statsrådet Busse. – E.m. ock 1 kopp kaffe. - Om aftonen med Bertha hos Radlofs. – Två koppar thé med portvin. – I dag en döf verk i lillfingret på venstra handen. – Om natten vakade nära 2 timmar. – Löst lif.

17. Upp först kl. 7. – Öfverraskning genom ett besök af Grefve A. – E.m. for jag till Erkebiskop Eugenij, som jag ock träffade hem. Han trakterade mig med thé och Rhenskt vin, hvaraf jag dock drack endast 1 glas; dock tycktes ej ens detta bekomma mig. Han förärte mig ock 2 böcker tryckta på Turkiska i Athen med grekiska bokstäfver. -

18. Hos Sterky, till hvilken jag å Castréns vägnar utbetalte 111 Rubel 20 kop. silfver. – E.m. en kopp kaffe. – En liten sup af sprit har hela denna tid dessutom hört till dagens ordning, äfvensom några droppar Arrak till thé. -

19. Expedierade Sterkys qvitto med ett bref till Castrén. – På andra sidan för att åt Erkebiskopen köpa 6 Exemplar af Wiedemanns tscheremissiska Grammatik. – För stark middag och derföre bara 1 kopp the. Icke destomindre drömfull sömn.

20. Upp först kl. 7. – F.m. hos diverse Kolleger här på gården för att få reda på par Numror af Berliner-Nachrichten, hvilka jag ej erhållit. – Besök af Sawwaitof. -

21. Å Gustafs vägnar gång till Parfenek. – Hos Böthlingk drack jag 2 koppar kaffe på Leontodon taraxacum i stället för frukost. Förmodligen af gräddan, hvarmed den dracks, kändes magen mycket besvärad, hvarföre jag till middagen tog en starkare spritsup än vanligt och efter midd. drack 1 kopp vanligt kaffe, dock med Chikorie. – Då magen äfven om eftermiddagen kändes något besvärad, så förtärde jag om aftonen 2 stekta äpplen och 1 glas sockervatten. NB. denna morgon var marken för första gången betäckt af snö, som hela dagen icke alldeles smalt.

22. Om natten till följ. föll ny snö, men som bortsmalt under dagen. – I väntan på unge Parfeneck gick jag ingenstädes ut. – Wilh. Wrede till middagen. – Om aftonen besök af Henriette Bross., Marie Gräfe, Dr. Crusell och Zandt med fru. – 2 koppar thé med Arrak och 2 råa äppel lära hafva gjordt jemte den sednare gången till sängs

23. jag ej fick sömn förrän efter kl. 1. – Expedierade åter bref till Gustaf om hans krutafär, hⁿ Wilh. Wrede, då Parfeneck junior ej inställt sig, förklarade sig vilja åtaga, hvarföre, jag ock redan å Gustafs vägnar till Wilhelm öfverantvardade 25 Rub. silfver. – E.m. ock 1 kopp kaffe. – Derpå for jag till Erkebiskop Eugenij med de 6 Exemplaren af Wiedemanns Grammatik, som jag öfveriladt hade köpt af Götz. Såsom sanningen är fann Eugenij priset öfvermåttan dyrt och betalte mig endast 2, bad mig försöka att

Sid. 48.

föra de öfriga 4 tillbaka; han ville i stället taga andra böcker af honom. – Utom 2 koppar thé med Rum lät jag persvadera mig att dricka 1 glas Haut-Sautern, hvarefter jag åter fick halsbränna och så mycket mer gick hela vägen hem till fots. – Sömn fick jag åter först 11

24. Götz hade den godheten att återtaga de 4 exemplaren, så att jag är ur den förlägenheten. – Sökte derefter förgäfvos Kupfer. – Oaktadt den rikliga motionen mot middagen trög och ruskig. – E.m. hos Kupfer. -

25. Vid midd. 2 glas Portvin. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Schiefners, – 2 glas thé med Rum. -

26. Expedierade bref till Gottlund. – Hos Fuss. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gräfes. -

27. F.m. med Bertha i Konst-Akademiens exposition. – E.m. ock 1 kopp kaffe. Sofie sängliggande af sin vanliga hufvudverk. – Emot middagen började is gå på Nevan och Isaksbron släpptes ned. – Om aftonen blott 1 kopp thé. -

28. Marken åter hvit och Newan alldeles full med is, men ännu i rörelse. – Expedierade bref till Hipping och till Wilh. Wrede. – Sednare på f.m. Newan nästan alldeles fri från is och därför tämligen fri passage i båten, så som jag såg vid en liten promenad. – E.m. ock en half kopp kaffe. – Om aftonen 1 kopp thé. – Jag slöt äntligen afskriften af Makarijs mokschanska grammatik. -

29. Om morgonen, såsom ock å nästföregående dagen, hosta och slemafsöndring. – F.m. en liten promenad. – Om aftonen besök endast af Böhlingk och Marie Gräfe. – Orolig sömn med förskräckande drömmar. -

30. Expedierade bref till Gustaf och Wilh. Wrede. – Utom gången med dessa till postkontoret hela dagen hem. Vid midd. utom den vanliga lilla supen dagen till heder 1 ¼ glas portvin och 1 kopp kaffe. – I dag hade jag slutat ett mindre Ms. af Makarijs och börjat ett annat, då jag erhöll det ryska originalet till en liten Syrjänsk öfversättning, som jag ock skall pröfva och därför började studera. -

31. Hela dagen hem. – Började läsa om aftonen zur Unterhaltung 2^{dra} delen af Schuberts Biographien. -

November 1850.

1. Nov. Efter en längre tid upp redan kl. 6. – Marken ånyo snöbetäckt. – Besök af Mag. Grundström. – Snön smalt åter under loppet af dagen. – Utom en kort spatsergång f.m. hela dagen hem. – Om aftonen 2 koppar thé med Arrak. – Ingen sömn förrän mot midnatten. – Dervid ömhet i högra sidan. Samma ömhet var kännbar ock ännu

2. vid uppstigandet. – F.m. en längre promenad. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gräfe. 2 koppar thé med Rum. – Jag behöfde väl ej i dag länge vänta på sömnen; men fick i dess ställe sednare om natten vaka öfver en hel timma, innan jag åter insomnade. -

3. Hela dagen hem. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen 2 koppar thé med Arrak.

Sid. 49.

4. Efter kaffet särdeles kännbart stygn i högra sidan. – Besök af Kunik. – liten promenad. – Före midd. en sup med Hippingska droppar. – Om aftonen lät jag öfverskölja mig med

ljumt vatten; den fortfarande ömheten i sidan afskräckte mig ifrån alldeles kallt. – 1 ½ kopp thé med litet Arrak. -

5. Upp redan kl. 6 och lyckligtvis utan ömhet i sidan. – Emedlertid var lifvet, såsom förr sednast, trögt. – Jag började i dag dricka på försök kaffe af Leontodon taraxacum. – Besök af Parfeneck och Kunik. Före middagen en liten promenad, sedan jag slutat Conceptet till utlåtandet öfver Andr. Popofs Syrjänska öfversättning. – Om aftonen besök af Kunik, Schiefner med fru och Henriette Brosset. – 2 koppar thé med Arrak. -

6. Då lifvet fortfor att vara trögt så tog jag före mitt [svårt att tyda] kaffe in ett af Dr. Gräfes pulver ifr. våren och hade sedan en god uttömning. – I dag började jag åter fortsätta afskrifningen af Makarijs Mss. – I Konferensen sömnig och matt, hvarpå jag före slutet gick bort och i rättan tid kom hem till en ny evakuation. – Straxt e.m., vid hvilken ingen sup, åter verk i högra sidan åt ryggen, som mer eller mindre fortfor hela afton. – Hos Köppen 1 glas Krimskt vin och 1 kopp kaffe. – Sedan om aftonen hos Brosset 1 glas thé med litet Madera. -

7. Upp redan kl. 5. – Ömheten mera jemt fortfarande. Marken återigen alldeles hvit af snö, som föll redan i går sent om afton. – Besök af en Lobjkof ifr. Nykyrka med uppdrag ifrån Hipping. – Sedan af en finsk Student Puputti, som uppehöll mig en hel timmes tid först med solicitation om rekommendation till någon officiell eller privat befattning, sedan om lån af penningar. Då jag alldeles icke vidare känner honom och hela hans uppträdande härstädes efter egen beskrifning låter nog äfventyrligt, så blef mig intet annat öfrigt än att positift afvisa honom. – E.m. en kopp rent kaffe. – Fortfarande löst lif. – Jag slöt mitt utlåtande öfver A. Popofs öfversättning. – Mot aftonen hos Dr. Gräfe för att rådgöra om min sida. Han ansåg det vara rheumatism, och rådde mig att till en början frotera sidan med varm pro[menser?]olja hvilket och om aftonen efter gåendet till sängs verkställdes – Icke destomindre fortfor ömheten den följ.

8. då jag först i skymningen uppsteg. – Till Fuss öfverantvardade jag mitt utlåtande. – Expedierade bref till Wilh. Wrede och på biblioteket i Hippings ärende. – Besök af Sawwaitof, som böd mig på sin hustrus namsdag i morgon. – Om aftonen smordes åter sidan, utan att den

9. blef bättre. – Upp redan kl. 6. – Expedierade bref till Gustaf. – I anseende till den dimmiga duggande väderleken agtade jag för bäst att blifva bort ifrån namsdagskalaset. – Fru Strohlman trakterade i dess ställe med en kopp kaffe. – Före midd. ock en liten sup Sprit. – E.m. faren förgäfvdes att söka den unge Parfeneck. – Till natten lade jag på högra sidan giktpapper.

Sid. 50.

10. ömheten fortfarande, ehuru i mindre grad och ju längre ju mer. – Utom ett litet besök f.m. hos Böthl. hela dagen hem. – Redan före middagen marken snöhvit. – Utom en liten sup vid midd. och på en kopp verkl. kaffe. Om aftonen besök af Petzold.

11. Expedierade bref till Prof. Stephani i Dorpat om Christina, förde sedan det till Hipping förberedda pakettet till Lobjkof, äfvensom jag besökte några boklådor på andra sidan, samt efter frukosten vårt eget bibliothek. – Besök af Bernhardi och om aftonen af Böhlingk och Dorn. – 2 koppar thé med litet Arrak.

12. Expedierade bref till Wilh. Wrede med 50 R. silfver, samt en fullmakt af Gustaf. – Besök af Brosset och Sirén. – I dag ingen sup vid middagen. Om aftonen besök af fru Brosset med Henr., Marie Gr. med dess Tante, fru Vater med dess broder, Fru Böthl. med fröken Gräfe och Hamel. -

13. Såsom redan isynnerhet i går e.m. anfäktad af slemhosta, som minskades genom den myckna rörelsen, som jag hade hela f.m. – Till Wrede expedierade jag den sednare i går ifrån Gustaf ankomna fullmagten. – Sedan gången till andra Akademiska huset, derifrån till Eggertska boklådan, så till styckhofvet, der jag besökte Busse och slutligen åkte hem. – Före midd. en rund sup sprit. – Om aftonen hos Radlof. -

14. Vid uppstigandet ömhet längre ned i korset, för öfrigt nästan ingen hosta. – NB. afföringen var i dag rundligare och ledigare, förmodl. efter den myckna motionen i går och flitig vattendrickning. - Efter sessionen på bibliotheket. – Ingen sup. – E.m. och aftonen kände jag mig ganska väl-

15. mående, men om natten mot kl. 3 vaknade jag med en bultande och ristande verk i hela högra sidan ända upp till axeln, som räckte omkring en hel timma, innan sömnen åter inställde sig. Om morgonen var det något bättre, det är verkan är ej mer så häftig, men icke desto mindre ihållande. – Tills vidare lade jag på sidan åt ryggen ett större giktplåster. – E.m. en kopp ordentligt kaffe. – En half timmas promenad. – Jag sökte, dessutom genom måttlighet allt undvikande af allt spirituöst åtminstone mildra mitt tillstånd. – Om natten åter verk. -

16. Vid uppstigandet en skärande smärta i neyden af njurarne, men som ej räckte länge. – Dr. Gr. som jag lät kalla tyckte allt vara rent reumatiskt och gaf mig derföre blott några allmänna föreskrifter utan Medicin. – Ock i dag liten promenad f.m. – Kommunikationen

nästan alldeles afbruten för starka ismassor; på gatorna någorlunda slädföre. – Om aftonen före gåendet till sängs 3 koppar hallonthé för att befordra svettning som dock ej inställde sig förrän jag om natten insomnat. – Föröfrigt blef jag nu ej besvärad af någon egentlig verk.

17. Efter midnatten hade isen å Newan ställt sig ändtligen. – Mitt tillstånd ungefär såsom förut, d.ä. någor-

Sid. 51.

lunda lugnt, om ej någon gäspning, uppstötning eller hosta upprörde sidans muskler. Eljest döf verk äfven å andra ställen såsom i högra halfvan af den förvrickade tummen. – Besök af Böhthlingk. – liten promenad. – E.m. en kopp vanligt rent kaffe. – I allm. sedan mera lefnadslust. – Om aftonen vid gåendet till sängs 2 koppar thé, lindblommor och deraf än starkare svettning än den föregående natten, så att jag flere särskilda gånger måste ömsa skjorta. – Föröfrigt natten utan verk

18. men litet om morgonen, sträckande sig utom de egentliga gamla ställen i njurarne och axeln, äfven till bröstet. Emedlertid reaktionen vid hostning och uppstötningar vida mindre häftig än förr. – Deremot afföringen knapp. – Efter Leontodon kaffe par små lösa. – På Dr. Gr[ae]fs inrådan blef jag i dag hem hela dagen utan att alls gå ut och slutade ändtligen mina excerpter eller rättare afskrifter ifr. Munken Makarijs 6 handskrifter öfver Mordvinerne och deras språk. – E.m. 1 kopp rent kaffe och om aftonen 1 glas svagt thé. Vid gåendet till sängs åter 2 koppar Lindenblüthen-thée och dugtig transpiration om natten, hvarjemte vid fortsatt transpiration häftig bultande verk i högra axeln.

19. Då jag efter uppstigandet – sent såsom vanl. och sednaste tider – ej kom till någon afföring, så intog jag af Dr. G[ra]ef's gamla piller. – Då äfven deraf ingen verkan följde, så drack par timmar före middagen en kopp Bitterwasser, som ändtligen e.m. åstadkom 2 små lösa afföringar. Om aftonen besök af Tawaststjerna med fru, Dr. Gräfes döttrar med deras Tante, fru Brosset och Henrietta, Hamel och Kunik. Jag drack i sällskap 2 koppar thé med grädda, men inga Lindenblüthen, hvarföre ock obetydlig transpiration om natten.

20. Upp redan kl. 5. i stället att jag sednast vanl. uppstigit först 7 och $\frac{1}{2}$ 8. En liten Anlauf till smärta i njurarne kändes väl, men dervid blef det lyckligtvis. – 2 piller och derefter en god lös evakuation. – Expedierade bref till Hipping. – Besök af Gardesofficeraren Andersin. E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Böhthlingk 1 kopp thé med grädda och 1 glas sockervatten.

21. Åter sent upp. – F.m en liten promenad. – Vid midd. efter lång paus på försök en liten sup. – Om aftonen 1 ½ kopp thé med mjölk hvarefter täml. stark hosta. – I alm. har jag nu vid aftagande rheumatisk verk och ömhet börjat mer hosta. -

22. Expedierade bref till Wilh. Wrede. – Utom denna lilla gång i urväder hela dagen hem. Om aftonen slöt jag i egenskap af familjelektur 2 bandet af Schuberts Biographien med Erzählungen. Om aftonen 1 kopp thé efter längre tid åter med litet Arrak på försök, omedelbart torr hosta. – Drömfull sömn -

23. Efter uppstigandet samma torra hosta. – Före midd. en liten sup – Besök af Dr. Gr. för Sofies räformar på händerna med verk och svullnad. – Af Schiefner. – Hela dagen hem utom om aftonen med Bertha hos Dr. Gräfes. Der 2 koppar thé med Rum och bakelser. – Tämligen svår hackhosta.

24. ej heller fri derifrån, hvarföre jag lade näfversulor emellan strumporna och stöfveln. – Före midd. en kort promenad, Vid den en liten sup och 1 kopp kaffe. – Då jag sednare åter började ansättas

Sid. 52.

af torr hosta, så drack jag i st.f. thé par glas sockervatten och drack några stekta äplen. – Började till familjelektur 3^{die} bandet af Schuberts Biographien und Erzählungen. -

25. Hela dagen hem; vid middagen ingen sup, men väl 1 kopp kaffe, äfvensom jag nu om morgnarne börjat blanda rent kaffe till rötterna af Leontodon. – Om aftonen 2 koppar Lindenblüthen – Sofie fortfarande sjuk med sina räformar.

26. Expedierad bref till Stephani i Dorpat och till Wilh. Wrede i Kronstadt. – Till middagen en dugtig sup och om aftonen 2 koppar thé med litet Arrak. Besök af Hamel, Crusell och Dorn med dess syster. – Jag hela dagen tämligen ansatt af hosta.

27. Förlopp i det afseendet bättre. För öfrigt hela dagen hem. – Gatorna i dag åter alldeles bara. – Om aftonen kortt besök af Schiefner. – 1 glas sockervatten. – E.m. en kopp kaffe.

28. Upp redan före kl. 6. – Utom en liten promenad f. m. hela dagen hem. Besök af Kunik. – Vid middagen ock en liten sup utom 1 kopp kaffe. – Deraf retades dock hostan mer, hvarföre ock om aftonen blott äppelvatten. Om natten pollution.

29. F.m. liten promenad. Då jag i dag fick conceptet till mitt utlåtande öfver Makarijs Mss. färdigt, NB på ryska för att tjena förf. till nytta, så for jag om aftonen till Sawwaitof för att låta honom genomse och korrigera det, hvad han ock gjorde. Jag drack der 2 koppar thé med Madera och dessutom 2 glas Mallaga. Sent hem och till sängs först kl. 12 om natten.

30. Förmiddagen par små gångar. – 1 kopp Chokolad. – Vid middagen utom en liten sup 1 glas Portvin och 1 kopp kaffe. Drömfull sömn.

December 1850.

1. Dec. Upp redan kl. 5. – Allmän känsla af mer kraft. Då likväl den vanliga evakuationen ej tycktes vilja inställa sig, så tog jag 1 pill, som hjälpte. – Efter flera dags paus marken igen alldeles hvit. – Dock smalt snön under loppet af dagen af blida och duggregn. – Liten promenad före midd. Besök af Gardesofficeren Andersin och Böhlingk. – Vid middagen 1 ½ glas portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen förtärdes af mig intet.

2. Anfall af hosta efter kaffet med stark slemafsöndring. Liten promenad f.m. Vid denna 1 sup och 1 glas Portvin. Om aftonen flere glas vatten med hallonsylt. – Utlåtandet öfver Makarijs handskrifter ändtligen färdigt.

3. Om morgonen liten promenad. – Den nya brons öppning i närvaro af öfverskådliga skockar af människor, h^a redan kl. 9 hade börjat samla sig framför våra fenster. I anledning hade vi i dag besök af Schlüter med dess döttrar, Tawaststjerna med fru, fru Vater med dotter, doktorinnan Gräfe med syster och 2 döttrar, samt fröken Gräfe. – Omkring kl. 2 allt förbi, sedan äfven Kejsaren passerat bron

Sid. 53.

både gående och åkande och efter honom en massa af andra människor dels till fots, dels åkande. – Vid midd. 1 glas Portvin och åter 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Dr. Gr. döttrar, Sirén med fru och Kunik. – 2 koppar thé med Arrak. -

4. Nytt slädföre. – Inlemnade mitt utlåtande i Conferensen. – Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Bernhardi, hvilken jag sedan följde till Böhlingk. – Der 2 kr thé med Rum.

5. Om morgonen en liten gång ut i fria luften. – Besök af Kunik, Bernhardi till middagen. Dervid 1 sup, 3 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 kopp thé med Arrak. – Sömnen orolig genom förvirrade drömmar. Med rätta!

6. Expedierade bref till Pastor Hillner, Wiedemann och Munken Makarij i Nishni-Nowgorod. – Hos Usträlof. – Hvad länge varit ämnadt försöktes i dag. Jag begaf mig till Uwarof kl. $\frac{3}{4}$ till 11. – Det hette, att han först nyss stigit upp och ännu icke lemnat sängkammaren. Jag torde derföre om en timma komma tillbaka. Jag sade, att jag häldre ville vänta i hopp att derigenom ändock vinna någon tid. Ej länge kom man ock att fråga, huru man skulle anmäla mig. Svaret följde snart: Grefven ursäktade sig, att han ej vore frisk och derföre icke kunde taga emot. Jag skall ock ej mer detta år oroa honom! – Till midd. en liten sup. – Om aftonen besökte Erkebiskop Eugenij, åt hⁿ jag presenterade ett exemplar af mina Ossetiska Studier. – Der 2 koppar thé, 1 Appel, Astrachanska vindrufvor och 1 glas Portvin. – Om natten åter pollution.

7. Upp kl. 6. – I anledning af en förfrågan af Exekutorn genom Underofficeraren om vår närvarande kökspigas uppförande gick jag om morgonen till den förstnämnde, för att göra mig underrättad, hvarföre en sådan förfrågan skedde. Han visste det icke heller och intet annat än att Krets-Kriminalrätten officiellt gjordt honom samma förfrågan. Troligen misstänktes hon för delaktighet i något brott. – Hos Frähn och Koppen. – 1 kopp kaffe. – Det oaktadt särdeles sömnaktighet och tunghet, hvarföre jag än före middagen gjorde en promenad ut. – Till midd. en liten sup. – Kl. 6 hos Ustr. med Kunik till conference öfver Rafns förslag att inrätta ett Museum för Antiquiteter. Der 1 glas thé med Cognak. – Sedan hos Dr. Gr[ae]fe än 1 kopp med Rum och ett äppel. -

8. Också upp kl. 6. – Nästan ingen afföring, hvarföre i st. för frukost blott 2 fikon. – Sysselsatt med controlling af den sista först i går ifr. Censorn erhållna Vossiska boksändningen. – Det utviste sig, att Censorn qvarhållit 8de bandet af Raumers Gesch. Europas, innehållande Frankrikes historie i 1 hälften af XVIII årh., Davys Denkwürdigkeiten i 4 band d.ä. Davys biographie (förmodl. tro Herrar Censorer der ligga något farligt, emedan boken lofvar Denkwürdigkeiten) och sista afdelningen af texten till Hacks die [...] zur Conversations-Lexikon. Detta sista ord lærer injagat skräck, ehuru hela verket, oberoende ifr. Convers-Lex. knapt torde innehålla ett enda betänkligt ord. I dag har jag

Sid. 54.

ock fått tillstånd till granskning, 2 folioband Ms. innehållande en Ossetisk öfversättning af alla 4 Evangelierna, sedan jag väl hunnit blifva färdig med mitt utlåtande öfver Makarijs Mordvinska Mss.! – Före midd. verkade fikonen. – En liten promenad. – Till midd. en liten

sup och 1 kopp kaffe. – Korrt e.m. hotande anfall af svindel. – Med Sofie ärnade jag till Frähns, men kom tillbaka då fruntimren ej sades vara hem. – Hem 1 kopp thé med litet Arrak. – Om natten drömmar och åter pollution.

9. Hos Fuss F.m. en promenad. – Till middagen Bernhardi. Dervid en sup, 3 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – I dag har jag börjat till min förestående lästur skrifva en uppsats, hvartill jag vill begagna de mig af Asmus och Wiedemann tillsända anmärkningarne öfver min sednast publicerade afhandling. Om aftonen med Sofie och Bertha faren till Tawaststjerna. – Der 2 koppar thé.

10. Vaknade och steg upp redan kl. 4 ½. – Om morgonen hos Köppen för att bedja honom taga tillbaka sitt i sista sessionen inlemnade skriftliga förslag, att jag skulle utlåta mig öfver en af Europaeus uti brev till honom (K) gjord ansökning om understöd ifr. Akademien till en resa åt Bielosersk och Wesjogorsk för att samla Materialier till en urethnografisk historia öfver Ryssland. För att ej med mitt afslag tilläfventyrs kränka honom, hade jag hälst sett att saken ej gjordes officiell genom trycket och detta vunnes om K. privatim svarade honom. Dock derpå gick han ej in, föregifvande det vara mot sin grundsats, att taga tillbaka, hvad han engång inlemnad! Denna oväntade utgång irriterade mig mer än tillbörligt och hårda ord föllo i ömse sidor. – Jag skref genast ett korrt utlåtande af innehåll, att jag redan derföre ej kan inlåta mig i någon närmare bepröfning af resprojektet, att Akademien för närvarande inga medel har till understöd. Detta vore en god och beqväm medelväg för mig, om ej K. – bakom min rygg i sitt svar angifver mig såsom Eur. antagonist. – Emedlertid sände jag mitt utlåtande till Fuss. – Detta var hela min rörelse för denna dagen. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Zandt med dotter, fru Vater med broder, doktorinnan Gräfe med dotter och Radlof.

11. Upp kl. 6. – Hos Promberger för att engagera honom att åter börja gifva Sofie undervisning i Musik. – Besök af Sirén, med hvilken f.m. en liten promenad. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 kopp thé med lit. Arrak.

12. Upp först kl. 7 och kort derefter en fart till andra sidan och sedan ännu f.m. en promenad. Också för dagens skuld en kopp kaffe; deremot intet kaffe e.m., utan derunder ett glas Portvin. – Om aftonen sockervatten.

13. Utom en liten gång hela dagen hem. Vid midd. en liten sup och om aftonen 1 kopp kaffe.

14. Upp kl. 5. – Bernhardi på afsked. – Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe. – Hela dagen hem. -

15. Likaledes. – Middagen såsom i går. – Båda dessa dagar om aftonen 1 kopp thé med litet Arrak. -

Sid. 55.

16. Expedierade bref till Wilh. Wrede och Gustaf. – Hos Fuss för att föreslå en liten Modifikation i protokollet öfver mitt utlåtande öfver Makarijs Mordvin. Grammatik. – Middag såsom i går, och åter hela dagen hem. – Om aftonen efter 1 kopp thé täml. stark hosta, äfvensom

17. om morgonen, efter kaffet (egl. $\frac{1}{2}$ verkligt och $\frac{1}{2}$ Leontodon). Middagen utan kaffe. Åter hela dagen hem och det mer af nödtvång, emedan jag hade gifvit mitt enda par galoscher att litet repareras, men oaktadt löftet om snarare återhämtande redan 4de gången förgäfves fått vänta på dem. – Om aftonen besök endast af Kunik. 2 koppar thé med litet Arrak. – Utan hosta. -

18. Öfver dagen yngste Meinander hos oss. – Besök af Usträlof. – Vid midd. utom en liten sup för dagens skuld ock 1 glas portvin och 1 kopp kaffe. – Också i dag hela dagen hem. – Om aftonen besök af Baehr. – 2 koppar thé med Arrak. – Då Sofie var utfaren med Bertha, så vakade jag ända till 11 $\frac{1}{2}$ och kom först efter midnatten till sömn

19. samt var vid uppstigandet litet dåsig och afföringen litet knappare. – Efter lång paus en gång åter ut i konferensen och sedan hos Sterky, till hvilken jag mot en vaxel å Borgström i Helsingfors utbetalte åt Castréns vägnar lön för 2 månader med 114 Rubel 32 kop. silfver. – E.m. 1 kopp kaffe.

20. Vaken redan kl. 4 och upp 1 timma derefter. – F.m. besökte jag Kunik och sökte Lantz, Brandt och Schiefner. – Vid midd. blott en liten sup. – Intet thé och sent till sängs.

21. Expedierade bref till Castrén; med Sterkys vaxel. – f.m. ännu 1 kopp kaffe; vid midd. blott en liten sup. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Dr. Gr. Der 2 koppar thé med Rum och 1 äppel, som dock åstadkom hos mig hosta. Först kl. 11 till sängs. Bertha började spela för Promberger.

22. Ehuru jag nyligen beslutat, att ej så snart gå till Uwarof, så resolverade jag mig dock i dag dertill, hälst var vackert och jag behöfde motion. Det var ock anledning att förmoda att

han i dag skulle taga emot; ty den troliga motionen för uppvagningen i hans tankar var nu gratulation till Andreaeorden, som han nyligen erhållit, således en hyllning, som han aldraminst försmår. Så var det ock. Redan vid ingången mötte jag Brandt och Jacobi, hvilka just kommit derifrån och berättade, att han varit särdeles fryntlig, och med dem raisonnerat en lång tid. Jo, jo! Också jag blef genast insläppt och bads att sitta, sedan jag först afbrordat mig min gratulation. Jag öfverlemnade honom nu, hvad jag redan förra gången hade ärnat, ett exemplar af mina sednaste artiklar, hvarefter konversationen hvälfde sig öfver Liviska, Finska och andra dermed sammanhängande språk. Snart entledigade han mig dock sjelf med tacksägelse och ett: Auf Wiedersehen. – Vid midd. utom en liten sup 1 kopp kaffe. – Om aftonen var jag med Bertha gången till Brosset, men efterskickades, emedan främmande kommit, Karl Wulfert med sin fru och Mams. Binnemann. – 2 koppar thé. -

Sid. 56.

23. Upp redan kl. 5 – Uppå andra sidan och hos Zandt. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Brosset; 2 glas thé med Madera. – Besök af Baer. -

24. Med anledning af en passus i Gustafs bref om min plan till Helsingfors f.m. faren till Armfeldt för att konsultera honom; men han träffades tyvärr icke hem. – Ej heller Schlüter, hⁿ jag ville proponera att i slutet af veckan resa med mig till Nykyrka. Vid ett nytt besök e.m. fick jag till svar, att han ej i denna vecka kann resa. – Visserligen felas ock det före. – Om aftonen besök af Radlof med fru, svärmoder samt svägerska och Marie Gräfe. – 2 koppar thé.

25. Inlemnade min uppsats till Akademien alldeles färdig med undantag af en liten anmärkning på slutet. – Om aftonen med de mina hos Böhlingk. – 2 koppar thé med litet Rum.

26. F.m. 3 timmar vid Examen i svenska skolan. Vid hemkomsten derifrån förefann jag ett nytt Opus mig tillsändt af Wice-Presidenten direkte förbi Akademien – en Ossetisk öfversättning af en biblisk historia och en Kateches, hvilket Ms. jag bedes att rätta snart och insända mitt utlåtande deröfver. E.m. en kopp kaffe och om aftonen 2 koppar thé. Besök af Finnander, som bød oss till sitt silfverbröllop i morgon veckan till. -

27. Pollution före uppvaknandet. – Hos Armfelt, som upplyste mig att förslaget om besättningen af Professionen i lärdomshistoria redan inkommit och efter en vecka kommer att föredragas; ej heller skall den skiljas ifrån Bibliothekariatet. Detta torde vara att förstås på det sättet att först sednare tjenster kommer att inskränkas till blotta Bibliothekariatet,

ehuru A. tyckes vara af motsatt mening. Då tjensten nu i allafall så plötsligt besattes och ingen utsigt är att få behålla härifrån den möjliga pensionen, ej heller å andra sidan utsigt till något aequivalent der, så måste jag förklara mig vara ifrån saken. – Hos Fuss tog jag mig af Vice-Presidentens gåriga skrifvelse anledning att beskärma mig öfver min status presens och det prekära i mitt läge öfverhufvud, då jag till och med ej kan säkert räkna på pension vid min framdeles afgang. – Det kunde jag mente han och ville han till och med garantera mig full pension efter 4 års ytterligare tjenst. Uppå min invändning att det ändock torde vara rådligare, att derföre söka skriftlig garanti, sade han mig sitt råd vara "Die Sache jetzt ja nicht aufzulegen". – Hela f.m. förstämnd och nedslagen. – E.m. hos Bross. – Besök af Wilh. Wrede. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Frähns.

28. Om morg. besökte Schlüter för att afbeställa den till Nykyrka ämnade resan. – W. Wrede till middagen. Dervid utom en god sup 1 glas Portvin och 1 kopp kaffe. -

29. Upp kl. 6. – Besök af Sirén. – Hela dagen hem, sedan i går sysselsatt med Mschedlofs sednaste Ms.

30. Expedierade bref till Gustaf och Nordenstam. – Utom gången med dem före middagen, en liten promenad. Om aftonen 1 kopp thé.

31. Sökte förgäfves Sirén och Zandt. – Hos Meinander hela dagen. – E.m. hos Zandt och Sirén. – Om aftonen endast Brosset. 2 koppar thé och till nyårsönskning 1 ⅓ glas Portvin.

1851 – 1852.

Sid. 57.

Januari 1851.

1. Jan. Quod felix faustumque sit! – Upp först klo 7. – F.m. på biblioteket. – 1 kopp kaffe. – Om aftonen på lotteriet i Svenska skolan, hvarifrån jag återkom med Pastor Ahlström. Sent thé och först midnatten till sängs. – Orolig sömn. -

2. Ahlström gick. – Jag var sinnad att fara till Dunderhof, dit Finn. hade budit oss att fira sitt silfverbröllop och invigningen af hans nya pastorat, men fick redan om morgonen en biljett af innehåll, att jag i dag hade att infinna mig, för att betyga min underskrift såsom vittne vid Hess's testamente. Kl. 1 ½ for jag ock dit med Fuss. Saken var snart afgjord, men för mig intet vidare att tänka på någon resa. Känn ock vara så godt. E.m. blott 1 kopp kaffe. – Sömnen drömfull.

3. Ock d^o. – Diarrhé – Om aftonen skolkommittésession hos Zandt. – 2 koppar thé utan grädda ell. Rum

4. Såsom redan i går emellanåt ansatt af hosta med litet ömhet i bröstet. – F.m. en liten gång ut. – Vid midd. 1 glas Portvin. – Om aftonen 1 kopp thé med Arrak. -

5. Upp kl. 5. – Hos Dr. Gräfe för att betala honom. – Besök af W. Wrede. – Vid frukosten en sup. – Äfvenså vid middagen sent 1 kopp kaffe. – Före densamma en liten gång ut. – Anfall af hosta och än mer af slem. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Arrak.

6. Hela dagen hem sysselsatt med att skriva ett utlåtande öfver Mschedlofs sednaste öfversättning sedan jag i går slutat dess genomseende. – Vid midd. utom den vanliga supen 2 glas portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 ½ d^o nu såsom vanligt med théet Arrak. – Hosta följde mig till sängen och följde mig till och med i min sömn, hvilken först mot midnatten inställde sig.

7. Upp först emot kl. 8. – Besök af Freitag. – F.m. efter längre stillestånd en kort promenad ute. – Conceptet till mitt utlåtande fick jag färdigt slutadt. – Vid midd. 1 glas Portvin med 1 kopp kaffe. – Kadette Meinander åter. – Om aftonen besök af Tawaststjerna med fru, fru Vater med dess broder, Henr. Bross. och Mamsellerna Gräfe. Oaktadt en kopp thé åter hosta, fortfarande ock på sängen intill jag somnade. – Om natten en pollution. -

8. Jag ärnade f.m. resa till Strelna, men i detsamma kom en med hälsningar ifrån Hipping i Nykyrka. Då jag med densamma har tillfälle att skicka dit ett bref och ett pakett med böcker, så blef jag för att laga dem i ordning och begaf mig i dess ställe straxt på e.m. i tanke att

Sid. 58.

begagna diligencen kl. 5. Dessförinnan var jag hos Zandt för att föreslå honom att följa med. Han sade sig ej hafva tid. Äfven för mig blef det ingen resa utaf, då jag neml. erfor, att diligencen nuförtiden går endast kl. 8 om morgnarne, ej kl. 5 e.m, så for jag hem igen. – Om aftonen 2 kr thé, men ej varmt, såsom vanligt. Jag blef derefter fri

9. ifrån hosta, men anfölls af den om natten, kl. 1 och då jag sedan icke kunde åter insomna, så steg jag efter 2 ½ timmas sömn upp redan kl. 2 ½ för att fortsätta den i går begynta läsningen af Russwurm's Ms., hvarmed jag hela dagen fortfor. – först e.m. for jag att söka Sawwaitof; men fann honom ej hem. – Om aftonen kort besök af Baehr. – 2 koppar thé med Arrak. -

10. Sömn ända till kl. öfver 7 godtgjorde för den förra natten. Expedierade pakettet med bref till Hipping. – Besök af Stephani. – Uti årssammanträdet. – Vid midd. utom supen 1 glas Portvin. – Om aftonen hos oss barnbal, bivistad af Brossets barn med deras mor, Dr. Gräfes döttrar, Fuss 2 yngsta söner och Aug. Krebel. – Utom 2 koppar thé njöt jag sjelf par smörgåsar och ett stycke pannkaka, men fick derefter hosta och en orolig sömn.

11. Besök af Kunik och unge Sirén. – Vid midd. ock en kopp kaffe. – Om aftonen hos Sawwaitof 2 glas thé med Madera och dessutom 2 glas af samma vin

12. Besök af Brosset och Lisinka Skotte, som satt här en stor del af f.m. Derföre en kopp kaffe och – löst lif. – Om aftonen slöts efter långvarig paus – föreläsningen af Schuberts Biographien und Erzählungen. – Hela dagen hem. -

13. Med Brosset utfaren på gratulation d.ä. jag anskref mig hos Uwarof, Grefve Armf., vår Vice-President, Ministern och dess adjoint och Mussin-Puschkin. Personligen hos Fuss. – Då Davydof under min bortavaro skickade sitt kort, så vandrade jag dit för att deremot aflemna mitt, samt besökte tillika Dorn, egl. för att bedja honom framskaffa ett paket. Sjelf hade jag besök af Tschubinof och en student Karanskij, som bragte mig hälsningar ifrån Lobjko i Odessa, unge Frähn och Radlof. – Sedan besök af Mamsell Weber. – Vid midd. utom en sup, 2 glas portvin. – Fru Strohlmans dotter, såsom redan före åtskilliga gånger under helgen, med här. – Om aftonen med Bertha hos Frähns 2 koppar thé med Rum och 2 glas vatten med hallonsylt. – Spänning i venstra sidan. – Orolig sömn.

14. F.m. par små promenader. – E.m. en liten siesta. – Om aftonen endast Kunik till besök. – Visitkort af Finance-Ministern, addresseradt till Kollegiirådet А.И. Шегренъ och personlig visit af Stürmer.

Sid. 59.

15. Expedierade bref till Landshöfdingen Sacklén. – Ändtligen alldeles färdig med mitt utlåtande öfver Mschedlofs Ms. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen på bal hos Brosset. Först vid midnatten till sömns. -

16. F.m. faren till Rodes för att träffa Lis. Sk. med hn det var tal om en resa till Nykyrka i dessa dagar. – Hon sade sig ej ännu kunna bestämma något om resan och så må det blifva tills vidare äfven för mig. – Om aftonen besökte jag Erkebiskop Eugenij. Der utom 2 koppar thé med Rum 2 glas Sautern och persikor. – Han sade sig i förgår hafva ärnat besöka mig, om han hade vetat mitt qvarter. Länge ingen sömn och denna orolig, samt långt in på

17. F.m. besök af Baehr – Om aftonen hos Akademikern Gräfe; sedan jag redan före midd. i anseende till en särdeles allmän ruskighet hade gjort en litet längre promenad. -

18. Om aftonen med Sofie och Bertha buden på bal till Dr. Gräfe, hvarefter vi hemkommo först kl. 1 om natten.

19. F.m. besök hos Verkl. Geheimerådet Bek, som efter hvad jag hört önskade göra min bekantskap och en gång i förledne år till och med sökt mig. Han bad mig besöka sig om aftnarne, då han för dålig syns skuld – han är 83 år gammal – ingenting kan göra och således har ledsamt. – Före middagen sökte jag förgäfves Baehr, samt hade besök af B-gk för att tala med mig om min 1844 förlorade Zulage i lön, hvarföre jag hade skrivit nyligen

hos hans svärfader. Han mente, att man borde försöka framför allt annat att vinna Fursten, med hⁿ han ock ville vid passande tillfälle tala om min fordran och till den ändan tog med sig den afskrift af Furstens egen skrifvelse till Kommittén år 1839 om tillskotts confirmation af Kejsaren med det uttryckliga förbehållet, att jag skulle få behålla de 1500 Rubl. Assign. så länge jag öfver hufvud stadnade i Akademiens tjenst. – E.m. ock 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Pezold. -

20. F.m. hos Böthlingk i afseende å den gåriga förhandlingen. – Om aftonen hos Baehr, hvarefter jag förgäfves sökte Freitag's qvarter. – Lyckligtvis fick jag än hem thé. Orolig sömn.

21. Hos Brosset och besök af unge Sirén. – Oaktadt lämplig motion mycket slemfull. – Efter midd. 1 kopp kaffe. – Om natten besök af Schiefner med fru, Böthl. d^o och svägerska, Marie Gräfe och Steinmann. – 2 koppar thé med Arrak.

22. Efter sessionen hos Freitag. – I dag har jag bemärkt en särdeles styfhet i vådorna besvärande isynnerhet vid upp- och nedstigande för trappor. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha jemte Radlofs faren till

Sid. 60.

dennes svärmor nära Tauriska palatset. – Först mot midnatten sömn.

23. Upp redan kl. 5. – B. hos mig för att anmäla, att han med Fursten talt om mig och visat honom dokumentet om min förlorade löneförhöjning. Han hade erkänt min rättighet dertill och lofvat å sin sida medverka, att restituera mig, samt rådt mig att adressera mig till honom med en böneskrift, hvaruti jag borde motivera mitt uppträdande nu med mina närvarande knappa lönevilkor i förhållande till min talrika familj. – Fru Strohlman flyttade ändtligen ifrån oss. – E.m. ock 1 kopp kaffe och en liten sup. – En sådan tog jag i dag redan ock vid frukosten med afseende å födoämnets beskaffenhet. – Om aftonen sökte B. – Sedan hos Siréns, åt hvars son jag öfverlemnade ett bref att medföra till Castrén i Helsingfors. – Om natten svårt anfall af hosta.

24. Hos B. för att konsultera om böneskriften, som jag utkastat. – Besök af Kunik. – E.m. 1 kopp kaffe och om aftonen 2 koppar thé. -

25. F.m. 2 gånger hos Schlüter och 1 gång hos B., i samma ärende som i går. Om aftonen med Bertha hos Dr. Gr.

26. Schlüter hade lofvat tills kl. 8 i morgon besörja om böneskriftens renskrifning, genom en kontorist, men han infann sig först emot kl. 11, så att, såsom jag det hade förmodat, Fursten icke mer var hem, då jag kom att söka honom. – Besök af Baehr. – Då böneskriftens öfverlemnande måste blifva till morgon, så gick jag till S. för att rådgöra med honom, om jag ej borde ännu 1 gång – ett konvenientstfel hade kontoristen redan begått och därför nödgats omskrifva alltsammans, hvarigenom tiden i dag försummades – låta omskrifva allt för att i slutet få ”med den fullkomligaste högaktning”, ist. för ”med fullkomlig högaktning”, såsom skrifvaren anfördt tvärtemot konceptet. Schl. var ej heller hem och så får det blifva, såsom det är. – E.m. 1 kopp kaffe – Om aftonen sökte Dorn, ärnade sedan till Schiefner, men mötte honom vid utgången; därför hem. – Intet thé. -

27. Jag träffade ändtligen Vice-Presidenten, då jag inställde mig redan efter kl. 9. – Han emottog mig vänligt och bad mig sitta bredvid sig. Jag ville börja yttra min tacksamhet för hans deltagande; men han afböjde det med "Ohne Complimente! Ich weiss schon"! nödgade mig att sitta och tog böneskriften af mig, hvilken han började läsa. Deruti stördes han af besök, fortsatte läsningen efter afbrottet och sade mig efter slutad läsning endast: "Ich werde es an den Minister vorstellen und" – Utan att fullända satsen

Sid. 61.

gaf mig handen till afsked. – Om nu es skall betyda en fullkomlig restitutio in integrum, såsom jag i min skrift anhållit eller endast en inskränkt restitutio i det jag får för framtiden min löneförhöjning utan ersättning för det framflutna, kommer snart att utvisa sig. Mer än troligt är visserligen det sistnämnda. – Hos Böhthlingk. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Radlof med Sofie och Bertha. – Der 3 koppar thé med vin. -

28. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Hamel, Dorn med syster och Marie Gräfe.

29. Expedierade bref till Castrén. Under det jag var utgången med det till posten och för att bestyra ett annat ärende, hade General Nord. skickat för att fråga om jag skulle vara hem kl. 11. Härpå hade man i min frånvaro ej kunnat lemna något svar. – Besök af Kunik. – Sökte Böthl. Förgäfves. – Slöt ändtll. genomläsningen af lä delen af Russwurms Ms. och begynte den andra. – Besök af Sirén och i anledning deraf om e.m. efter ett kort besök hos Böthl. – Hos Schl. i afsigt att bedja honom om en rysk öfversättning af Studenternes i Hels. finska sång till Thronföljaren vid hans Kanslersjubileum. Schl. hade emedlertid ett sällskap främmande hos sig, hvarföre ock af andra betänkligheter jag

teg med hela mitt ärende, samt uppgaf hela planen att anlita honom dermed. – Der 2 stora koppar thé med Rum och annan traktering, hvarefter mycket orolig sömn. -

30. Hos Nordenstam, som jag böd i morgon till middagen. Sedan faren till Fru Str. för att få henne i morgon till hjälp vid matlagningen. Rhode fann jag ej hem, men bjöd honom genom en biljett. Rozanof fick jag bjuda mundtligen. E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Kunik, hvilken jag tillställde en af mig uppsatt ordagrann öfversättning af den finska sången för att låta den bepröfvas af någon National Rysse. – Sedan hos Frähn. – 2 koppar thé med Rum. – Somnade först efter midnatten.

31. Utom gåingar för middagen hela dagen hem. – Rhode kom icke, ehuru man väntade ända till kl. 5. – Utom den vanl. supen 4 glas vin och 1 kopp kaffe. Än mer omåttlig i mat, så att jag kände min mage besvärad. –

Februari 1851.

1. Febr. F.m. faren till Sirén, som ej var hem. Under hans afbidande trakterade mig hans fru med 1 kopp kaffe. Då jag hörde att S. vore hos Zandt gick jag dit. Der var ett Consilium af landpräster jemte Presidenten i Konsist Hamson [?]. Man förmådde mig att stanna qvar öfver middagen i sällskap med andra. Dervid 3 glas vin utom en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen sökte Akademikern Gräfe, sedan hos Böthlingk 3 koppar thé med Rum; sist hos Dr. Gräfe. – Så. -

Sid. 62.

Redan f.m. löst lif. – Detta fortfor hela natten och afbröt ofta sömnen, hvartill jag först efter midnatten hade kommit.

2. Besök af Kandidaten Borgström ifrån Helsingfors, för hvars skuld hos Radlof, för att bedja honom visa honom våra ethnogr. husrum, hvilket han ock åtog sig. – Hos Kunik. – F.m. än fortfarande löst lif, härföre till supen vid midd. af de Hippiingska dropparne. Dessutom 3 glas vin och 1 kopp kaffe. – Borgström åt med oss. – E.m. magen bättre, men orolig sömn.

3. Upp – och besökte ryske konsuln i Stockholm Molenius, för att tacka honom för ett paket med böcker, som han hämtat och (hufvudsakligen) för att i honom för framtiden vinna en bokhandelskommissionär ist. för Lawonius, hvars efterträdare han nu är. – Besök af en Soldan från Wilmanstrand, som för sig & Comp. (af finländska fruntimmer) bad mig om tillträde till att bese de Akademiska samlingarna. – I dag slöt jag 2^a delen af Rasmusens Ms. och. började den 3^{die}. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Radlof.

4. Oaktadt en liten promenad f.m. särdeles ruskig och förstämd. Derföre till middagen en god sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Fru Brosset och Kunik. Först mot midnatt en sömn.

5. Före sessionen faren till Sirén för att beledsaga hans främmande och dotter till Ethnografiska Museum dit jag ock gick efter den akademiska sessionen och gjorde med gången igenom det Zoologiska Museum. – Vid midd. 2 glas Chat. Marg. och 1 kopp kaffe (redan vid frukosten en sup). – Besök af Böthl. – Om aftonen i geogr. sällskapet. – 2 koppar thé med Rum och sent till sängs. Orolig sömn.

6. Efter frukosten med en sup längre promenad till andra sidan, der jag bland annat sökte konsuln Mollenius och afgaf ett bref att af honom föras till Arvidsson i Stockholm. – Virtus ut luci. – Besök af Kunik och Brosset. – Om aftonen blott 1 kopp thé med Rum. – Drömfull sömn.

7. Knapp afföring och kanske derföre ruskig oaktadt en liten promenad f.m. – Vid midd. till omvexling en liten sup utan vin och kaffe. -

8. F.m. till Styckhofvet för att aflemna ett bref till Lisinka Skotte och tillika bestyra en annan kommission ifrån Finnland. – Ock vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – E.m. besök af Pezold. – Om aftonen hos Dr. Gräfe. -

9. Besök af Kunik. – Hos Böthl. – Emedlertid besök af Stephani med fru. – Promenad. – Vid midd. utom 1 sup 2 glas Chateau

Sid. 63.

Margau och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Akad. Gräfe.

10. Upp redan kl. 6. – Hos Kunik, hⁿ jag på Br. råd gjorde förtroende af min petitionsangelägenhet och bad honom i Minister-Kansliet, der han har bekanta, göra sig underrättad om den af Vice-Presidenten lofvade hemställningen redan ankommit och i hurudan form? – Expedierade bref till Dr. Boetticher i Halle med posten. – Stark hosta och tungt hufvud. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen skolkommitté hos Zandt. – Der 2 koppar thé utan grädde eller Rum. Sent sömn. -

11. Upp kl. ½ till 8. – Besök af Statsrådet Hartman. – Då jag ingen afföring haft och kände mig mycket olustig, så intog jag efter frukosten 1 af de gamla pillerna, men kom kort derpå till kräkning. – Dietisk middag med blott 1 kopp kaffe. – Kyrkoråd hos Zandt. – Hem 1 kopp thé med litet Rum. – Intet annat främmande! – Sömn först mot midnatt. -

12. Expedierade bref till Mschedlof och Europaeus. – Hos Fuss. – Han sade mig, att Vice-Presidenten begärt en spravka i anledning af min böneskrift och frågade mig, om jag deruti anhållit äfven om utbetalning af pgr för de föregående åren. Han gaf mig rätt uti min begäran; men lät tilllika förmärka, att jag gjort orätt uti att ej tala äfven med honom om saken redan förut. Han hade då kunnat beveka äfven Uwarof till eftergifvenhet, saken skulle i alla fall komma till hans deliberation, eller hade redan kommit dertill. Jag invände deremot, att jag trott, att man nu under Presidentens skicklighet hvarken ville eller behöfde besvära honom dermed; föröfrigt kunde kanske Fuss ännu verka på Uwarof till min förmon, om han ville det. – Med sitt vanliga diplomatiska väsen, ställde han sig för öfrigt, såsom hade han redan alldeles förlorat alla detaljer i saken ur minnet. – Hos Böhlingk. – Tidtals en mattande hosta. Då en pill. som jag om morgonen intagit, ingen verkan haft, så intog jag redan under loppet af f.m. istället för kaffe ännu 1 ist. för frukost. – Afskedsbesök af Nordenstam. – Sednare af Prosten Skotte, som förblef ända till aftonen. Vid midd. blott 1 kopp kaffe. – Efter en skälig uttömning i allmänhet lindrigare. – Om aftonen endast 2 koppar sockervatten. – Sömnen såsom i går.

13. Hosta med slemafsöndring och matthet. – På försök blott 1 kopp kaffe. – B. underrättade mig i Konferensen att han talt med Fursten om mig sak och af honom erfarit, att efter spravkan utur dokumentet angående min föreställning min klagan förlorat redan då all sin grund.

Sid. 64.

i det just genom min ombenämning till Ordinarie Akademiker det dertills utbetalta tillskottet ingått i min ordinarie lön och eo ipso äfven de jure försvunnit, så att jag icke ens de jure mer har någon recurs eller prätension på det förra tillskottet. Emedlertid skall Fursten hafva gått med en hemställan till Ministern om utverkande af ett nytt tillskott för framtiden af samma belopp och under samma vilkor. – Sökte Statsrådet Hartman för att aflägga min contravisit. Då han träffades hem, så lemnade jag der ett kort. – Hos Sirén, till hvilken jag betalte Castréns skuld till honom. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Br. Gr. för att rådgöra om mitt hälsotillstånd. – Der 1 kopp thé med Rum. – Sömn åter först vid midnatten

14. Efter uppstig. hosta men bröstet friare. – Då ingen afföring ägde rum så tog jag efter min kaffekopp ett af de gamla pillerna. – F.m. sökte jag länge på andra sidan den damen,

som har att uthyra det landtställe i Toxowa, som vi förra sommaren innehade. – Till middagen bättre appetit än hittills och i allmänhet mer kraftkänsla. – Om det må vara en verkan af de näfversulor, som jag i dag åter anlade, sedan jag en tid varit utan dem och kanske just derigenom ådragit mig mitt närvarande tillstånd? – E.m. en kopp kaffe. En flottofficier Klerker hämtade ändtligen ifrån Kronstadt det länge väntade krutlefverans-Dokumentet. – Om aftonen hos B. – Der blott sockervatten.

15. Tidigare upp, hvarvid jag intog 3 af de nya pillerna, bestående af rhabarber, Aloe och Jalappa. – 2 koppar kaffe. – F.m. 2 särskilda gånger faren till andra sidan, i samma ändamål som i går, men lika fåfängt medan det sökta herrskapets boende uti det gamla kvarteret angifna huset bör bestridas. – Då jag hade haft afföring och kände hos mig bättre appetit, försökte jag att till midd. taga mig ock en liten sup. Dessutom efter vanligheten 1 kopp kaffe NB. i dag expedierade jag den i går erhållna krutkvittansen till Gustaf. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Arrak. – Derefter hostan något irriterad – före gåendet till sängs fotvatten.

16. Om morgonen mera hosta. Dessutom beklämdhet och tyngd i magen, hvarföre jag efter 2 koppar kaffe i stället för frukost intog en pill. Prosten Skotte kom och blef öfver midd. till afton. Med honom spelte jag timtals trictrac. – I allm. bättre. – Om aftonen blott 2 fikon. – Vid gåendet till sängs

Sid. 65.

hosta, äfvensom om natten en paroxysm.

17. Om morg. 3 piller. Afföringen efter blott 1 kopp kaffe god men knapp. – Expedierte bref till Gustaf. – Ingen frukost. – E.m. 1 kopp kaffe. – Slöt lecturen af Russwurms Ms. – Om aftonen hos Akad. Gräfe – 2 koppar thé med Rum. – Oaktadt 2 afföringar något hosta. -

18. Hostan fortfarande, men ej svår. – 3 piller. – Besök af Zandt, för att bjuda till middagen och Pravdivin. – Efter mycket tvekan for jag dock till Zandt, sedan jag haft par afföringar. – Vid middagen 1 sup, 2–3 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om afton blott sockervatten. Besök af Schiefner med fru, Kunik och Marie Gräfe. -

19. Hosta, ehuru jag föröfrigt och i allm. kände mig bättre än jag väntat mig. – Hos Fuss för att återställa en till heml. polisen ingifven angifvelse på ungerska, som man önskade få ofversatt. Med skäl kunde jag utom mina ringa eller inga praktiska insigter i språket

förevända liderligheten och bristen på all regelrätt bildning uti dokumentets skriftsätt. – Besök af Finnander, samt mot middagen af Skotte med Palander och Ahlström, af h^a den sistnämnde blef till middagen. – Sednare besök af fru Palander och fröken Skotte. – Vid midd. en sup, 3 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Ombyte af kökspiga. – Om aftonen hosta. – Sockervatten. Om natten svår paroxysm af hosta väl förtjent.

20. Om morgon och f.m. hosta. – liten promenad. – Vid midd. en liten sup. – E.m. lugnare. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum. – Öfverhufvud 2 uttömningar efter 3 piller. – Om natten åter en paroxysm.

21. Efter pillerna 2 koppar kaffe och 3 afföringar. – Utom en liten promenad f.m. hela dagen hem. – E.m. 1 kopp kaffe först thédags. – Förslemning nästan än mer och fortfarande rosligt bröst. – Natten lugn och

22. först om morg. hosta. – Oaktadt vanl. portion piller blott 1 afföring. – F.m. liten promenad. – För öfrigt hela dagen hem. E.m. en liten lur, hvarefter mer hosta med allt fortfarande rosligt bröst. – Den nya pigan gick åter bort under förevändning af sjuklighet. – Ingen annan ens i utsigt. -

23. F.m. besök af Kosfeld med Böthlingk, hvarefter jag mot middagen med Sofie gjorde en visit hos Stephanis. – Vid midd. på försök åter en liten sup och 1 kopp kaffe. (Om morg. 2). – I dag öfverhufvud i allm. lugnare, ehuru hvarken hostan än är alldeles bort eller bröstet fritt. – Om aftonen kort besök af Pezold. – 1 glas sockervatten. – Såsom i går blott en afföring. -

24. likaledes utan alla piller. – 2 koppar kaffe, såsom den sednare tiden till hälften med rötter af leont. tarax. – F.m. promenad. – Vid midd. 1 glas portvin. – F.m. besök af Bähr. – I allm. mindre hosta i dag. – Om aftonen

Sid. 66.

liten stund hos Böthlingk, med h_n jag drack 1 glas punsch. – Sedan hem i anseende till stor törst. Flere glas sockervatten. – Lång sömnlöshet om natten. – Icke desto mindre kände

25. jag mig i allm. kraftigare. – För säkerhetens skuld 2 piller. – Liten promenad. – Besök af Prof. Rein och Pastor Sirén. – Vid midd. en liten sup. – Om aftonen besök af Crusell, Rein och Zandt. – 2 koppar thé med Arrak.

26. Inga piller men ock obetydlig afföring – In economonis till Litejnoj. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Frähn. – 2 kopp. thé med Rum. -

27. Efter drömfull sömn vaken och upp kl. 5. – 3 piller verkade tillräcklig förlossning. – På bibliotheket. – Till midd. en sup. – Om aftonen med Bertha hos Siréns. Der 2 glas thé med gröfre Zubiss. – Sent till sängs och sömns. – Med rätta något hosta om natten och

28. obetydlig uttömning. – Middag hos Sirén med 1 sup, 3 glas Xeres, ½ glas öl och 1 kopp kaffe. – Om aftonen sökte jag förgäfves Radlof. -

Mars 1851.

1. Mars. Hos Radlof. – Sedan besökte Rein för att tillställa honom ett pakett för Castrén och 1 för Zigel i Wiborg. – Reins värd Pastor Cygnaeus, trakterade med 1 sup frukost och 1 ½ glas Madera. – Under tiden hade Zandt varit att bjuda mig till middag. – Vid den en sup 2 glas Madera, 3 glas Rhenvin och 1 kopp kaffe.

2. För att underhjelpa öfverflodets afförande 3 piller. På Reins önskan att få se ethnografiska Museum hade jag bett honom i dag mot kl. 12 till mig äfvensom Pastor Cygnaeus och Magister Grundström samt Prosten Strengell och dess 3 fruntimmer. De kommo och med länsmannen ifrån Sackola, Eklund, drucko här kaffe, hvarefter Radlof förde dem härifrån till Museum. Min frukost blef 1 kopp kaffe. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Hela dagen hem. Om aftonen fingo äntligen efter mer än en veckas nöd en ny kökspiga – en Ryssinna.

3. Sökte Stephani för att bedja honom med fru till oss i morgon afton och dessutom mycket farande på andra sidan i kölden och att till morgon afton få en biträderska. Äntligen hade det lyckats mig och jag ville just skrida till andra bjudningar i grannskapet om aftonen, då en biljett ankom ifrån Rein för hvars skuld tillställningen var ämnad mer än för Stephanis, att han ej kunde komma, då han blifvit förständigad att redan i morgon anträda sin återresa. Jag for då till honom för att åtminstone kunna genom honom skicka till Castrén dess penningar – 5 Rub. 4 kop. silfver. – Hos Reins värd, Past. Cygnaeus, 2 glas thé efter 1 kopp kaffe, som jag redan druckit hem. – Sömmen orolig genom förskräckliga drömmar. -

4. Mycket knapp uttömning och derföre till de vanliga kopparna än en tredje extra, då jag gick om-

Sid. 67.

kring i grannskapet att bjuda till aftonen. Då det ej heller verkade något, så intog jag 2 piller i st. för frukost. – E.m. följde ändtligen verkan. – Om aftonen hos oss Brosset med Henriette, ifr. Akad. Gräfes 3 gossar, Radlof med fru, Boethlingk, Kunik, Dr. Gräfe med fru och barn, Stephani, Dorn med syster, Schiefner med fru och obuden Dr. Crusell. En del kommo först sednare – ifrån Operan. Utom 2 koppar thé med Arrak, drack jag 1 glas punsch och 2 glas Madera samt åt flera smörgåsar &. – Till sängs först kl. ½ till 1.

5. Något ruskig och till och med i sessionen sömnig. – Expedierade bref till Castrén. – Till styckhofvet der jag ändt. fick reda uppå den damens närvarande qvarter, som har att disponera öfver datschan i Toxowa! – Till midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Den nya pigan gick åter också bort. -

6. Åter knapp uttömning. – Hos Fuss. – Hos fru Malachof på Petersburgska sidan, hvilken jag öfverlemnade 10 R. silfver handpenningar på hyran för datschan i Toxowa. – Der 1 glas Portvin. – E.m. 1 kopp kaffe. -

7. Expedierade bref till Makarii i Nischninogorod och till Zagel. – Hos Promberger för att afsäga Musiktimmen för i morgon. – Faren till andra sidan att söka Iswomik till Toxowa i morgon. —

8. Efter frukosten och 1 kopp kaffe afreste jag med Bertha och ankommo till Toxowa efter 3 timmars resa. – Vid midd. 1 liten sup, 2 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 glas thé med litet Arrak. -

9. En kopp kaffe extra efter frukosten hos fru Ahlstr. Före middagen fart till vår sommardatscha och promenad derifrån tillbaka. – Middag såsom i går. -

10. Efter frukosten med en liten sup 2 glas Madera och 1 k. kaffe foro vi tillbaka till staden och återkommo korrt före middagen. – Om aftonen en kopp thé.

11. Vaknade tillfälligt redan kl. 4. Sakta tal i kammaren bredevid, der vår inpiga sofver, väckte först min uppmärksamhet, och föranledde mig att äfven så sakta lyssna. Jag öfvertygade mig dervid fullkomligen, att hon hade en karl hos sig, som, när jag kl. 5 steg upp, i största hast i mörkret smög sig bort. Upptäckten af en sådan i flera afseenden vådlig fräckhet tvang oss att än under loppet af dagen drifva äfven henne ifrån oss. Lyckligtvis hafva vi allt sedan lördagen en finsk qvinsperson interemistiskt. – En tyska ifrån Dorpat

hade anmält sig under min frånvaro såsom kandidat till kökspiga och då hon sade sig i fjol hafva tjent på ett ställe i grannskapet hos en Heiler, så var jag der för att göra mig underrättad om henne. Man hade der varit nöjda med henne, men nödgats förafskeda henne, emedan hon var i grosess. Med Sofie hos Dr. Crusell på kaffe. Jag drack der 2 koppar, besökte sedan Fru

Sid. 68.

Gikof [?] för att ytterligare rådgöra om några reparationer i Toxowa. – Om aftonen besök af fru Tawaststjerna med döttrar och en annan fröken Tawaststjerna. – Utom dem blott Kunik. – 2 koppar thé med Arrak. Sömn först efter midnatten. -

12. Expedierte bref till Pastor Ahlström om en ny plit till köket på landet. – Vid midd. 1 glas St. Julienne. – En Ryssinna erbjuder sig till tjenst och lofvar komma om aftonen provisoriskt på försök, men håller ej ord. – Det samma var fallet med en Tysk-Ehstniska ifr. Dorpat, som redan tagit adress och i dag skulle gifva bestämdt svar, om och när vi kunde hafva att vänta henne. – Om aftonen hos Böthl. 2 koppar thé med Rum. -

13. Efter sessionen promenad med gamle Frähn. – Vid midd. 2 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Pastor Ahlström, som blef hos oss öfver natten. 2 k. thé med Arrak.

14. Jag for till fursten för att göra mig underrättad om jag har något att hoppas. Han tog mig emot denna gång med särdeles vänlighet och sade mig, att han med Ministern i Norofs närvaro talt om mig och att äfven Ministern förklarar sig villig att befordra saken, men rådt att uppskjuta saken tills den lagliga tiden inträder att föreställa till extrabelöningår (till hösten), på det han ej måtte riskera att få afslag. – Jag kunde således mer än hoppas att få mitt tillskott mig ånyo beviljad såsom belöning för hvad jag fullkomligen förtjent. Med detta svar gick jag till B. för att förekomma, att han ej måtte företaga något vidare, sedan jag nu sjelf erfarit, huru saken står. – Om aftonen med 3 af barnen faren till Tawaststjerna. Han var ej sjelf hem. – Der 2 glas thé med grädda. Deraf hosta. – NB. I dag hafva ändtligen nya utsigter öppnat sig att få båda Vacanserne – betjeningen åtminstone i nästa vecka besatta. Detta är så mycket lyckligare, som den närvarande ställningen blir allt svårare. I går insjuknade den provisoriska menniskan utan att hon kunnat repa sig, hvarföre ett annat provisoriskt biträde i dag måste adjungeras. -

15. Upp redan i skymningen efter kl. 5. – Redan i dag erforo vi, att den ena af de i går valda kandidaterna, ej vore att rekommendera och försvinner således eller åtminstone

inskränkes det hysta hoppet om det fortfarande provisorii upphörande. – Om aftonen Skolkommitté hos Zandt och sedan hos Dr. Gräfe.

16. Om morg. hosta. – F.m. försök till uppvaktning hos Uw. – Svaret på anmälningen att jag må komma en annan gång; nu vore han ej rätt frisk. Ned hade betjeningen på min tillfrågan om han vore rätt frisk svarat: слава Бoгу! – Embetsbesök hos Fuss. – Vid midd. en sup Genever. – E.m. hos Radlof ett glas Marsalla. – Om aftonen hos K. Wulfert, 2

Sid. 69.

koppar thé med Rum. – Sömn först efter midnatten.

17. Hela dagen sysselsatt med skrifning af bref. – Besök af Kunik. – Vid midd. en sup. – Om aftonen faren till Zandt till en session i Kyrkorådet, som räckte ända till midnatten. Der 3 koppar blott thé. – Under tiden om aftonen hade ändtligen den sednast antagna nya kökspigan ankommit. Måtte nu hon blifva stadig! Sömn först efter kl. 11.

18. Vid uppvaknandet ruskig. Expedierade bref till Russwurm i Hapsal och Napiersky i Riga. – Sedan sökte jag förgäfvos Norof för att öfverlemnade honom ett exemplar af min sednaste uppsats. Han hade nyss hunnit fara ut; efter något besinnande lemnade jag brochuren åt betjeningen för att öfverlemnade åt dess Herre. – Af Grefve A. blef jag alldeles icke emottagen, utan lät han säga sig opasslig. Troligen var det en följd af skäligt misshag öfver mig derföre att jag hade låtit Z. varna mig att underskrifva ett genom vingleri tillvägabragt extra protokoll, för hvilket han förespeglade mig, att Grefvens underskrift blott derföre fattades, att man ej varit i stånd att träffa honom, hvaremot en under Grefven tjänande D. i går förklarade, att Grefven tills nu varit okunnig om saken och derföre med skäl klagade öfver missaktning hos kyrkorådet således erkännerligen hos de ledamöter, hvilka såsom jag genom sina underskrifter tagit en verksam del i sakens bedrivande till Z.s fördel. Det obehagligaste för mig är, att jag var nog oförsigtig, att ej ens genomläsa dokumentet, om hvilket jag på god tro förutsatte att det vore åtminstone af ett annat datum än det verkliga skall vara, såsom jag först i går till min öfverraskning erfor vid den hårda, men välförtjenta Kritiken deröfver. Vid midd. 1 glas Kr. Muskat. – Snart e.m. erhöj jag ifrån Prosten i Toxowa bud med underrättelse, att Putkonen, ägare till gården, å hvilken villan står, som jag hört af fru Malachof, börjat en process mot henne för att nu förvärfva sig besittningsrätten ock till villan, emedan terminen för Generalskans temporella besittningsrätt skulle vara till ända lupen. Egenteligen önskade Pristaven i Toxowa få denna datschan åt en sin slägtinge härifrån Petersburg och har väl derföre lockat bonden till att intimera den der processen. – Om aftonen kom blott Dr. Crusell. – 2 koppar thé med Arrak. – Hosta. -

19. Äfvenså om morgonen. Före sessionen faren till fru Malachof, för hvilken underrättelsen om Putkonens steg var en lika oförmodad nyhet som i går för mig. – Äfven Kapten Maydell i fästningen sökte jag, men fann honom icke hem. Vid frukosten en liten sup. – Efter sessionen sökte jag Pastor Hoffrén. – Hos Stürmer. – Vid middagen 1 ½ glas Madera. Derefter faren ånyo till fästningen, der jag ock träffade Maydell och genom hans inflytelse erfor, att underrättelsen ifrån Toxowa varit fullkomligen grundad och faren ho-

Sid. 70.

tande. För att emedlertid kanske åtminstone än vinna denna sommar, rådde man mig att bedja fru Malachof å sin sida i dessa dagar personligen öfverlemna hos Kommendanten en böneskrift om sisterande af resolution intills hon hunne underrätta Generalskan Hintze om den började processen och uppfordra henne att aflemna sin förklaring öfver saken. Till denna ändan var jag ock för andra gången hos fru Mal. Sedan med Bertha hos Radlofs. – NB. i dag har jag ock expedierat bref till Gustaf och till Castrén.

20. Wilh. Kepplerus anländer oförmodadt. – Vid frukosten 1 glas Madera. – Till och vid midd. en sup, 1 glas rödt vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Zandt skolkommittée, hvars session åter räckte ända till kl. 11. Om natten pollution. -

21. Hos Brosset. – Vid midd. 1 sup och 1 glas rödt vin. – Om aftonen redan kl. 9 till sängs. Deremot fick jag om natten vaka 1 ½ timma. -

22. Besökte Tawaststjerna, derifrån vi väntat en inpiga redan i 2 dagar. Det utviste sig, att hon i sjelfva verket varit redan så länge ifrån dem, utan att derföre hafva flyttat till oss. – Således åter ett nytt oväntadt bedrägeri! Ock fru Mal. besökte jag och erfor att hennes bror i går varit i fästningen och der sett bondens böneskrift, hvaremot hon i dag skulle inlemna en annan modifierad mot en, som redan hade varit färdig i går men ej inlemnad. – Till tryckeriet. – Till midd. en sup. Om aftonen besök af Pezold.

23. F.m. hos General Stephan angående den påtänkta dansundervisningen. – Sedan sökte Radlof. – Till middagen 1 sup, 2 ½ gl. rödt vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 2 koppar thé med Arrak. – För i dag 2 pigkandidater i utsigt, men den ena viste sig alldeles ej mer, den andra kom ej tillbaka för att nogare underhandla. – Mer orolig sömn.

24. Upp redan kl. 5. – Putkonen ifrån Toxowa sänd af Pastor Ahlstr. att tillkännagifva mig förändringen. Jag läxade upp honom efter förtjenst för hans svek och bedrägeri. Emedlertid förblifver sjelfva saken lika kinkig och än kinkigare, hälst jag nu hör att Prosten icke låtit

hämta mig tegel till den påtänkta reparationen, sedan min flyttning i hans ögon nu synes blifvit mer än problematisk. Jag vet sannerligen ej, hvartill man skall besluta sig. – Vid middagen 2 glas rödt vin. – Ändtligen har jag i dag slutat excerperingen af Russwurmska Msc.tet.

25. Upp redan före kl. 4. – Då lifvet tyckes börja blifva allt trögare och i dag inga indicier till afföring, så tog jag 3 piller och hade derefter flera uttömningar. – Utom en liten promenad hela dagen hem. – Besök af Kunik. Vid midd. en liten sup. – Om aftonen intet besök. – 2 koppar thé efter vanligheten med litet Arrak. -

Sid. 71.

26. F.m. till biblioteket och till svenska skolan. – Ändtligen kom en ny inpiga, ryssinna. – Till midd. en sup, 2 glas rödt vin och 1 kopp kaffe.

27. Upp kl. 5 – Wilhelm bortreser till Finland. Besök af Kunik. – Till Brandtska kontoret, der jag mot en vaxel af Zagel med fick 19 R. 92 kop. silfver. – I dag har jag börjat genomse Mschedlofs ossetiska öfversättning af Evangelierna. – Vid midd. 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha hos Stephanis.

28. Vaken redan kl. 3 ½ och upp såsom i går. – Besök af Wilh. Wrede och i anledning deraf 1 kopp kaffe extra. – Sednare besök af fru Malachof, som kom att underrätta mig, att en Confrontation med bonden Putkonen i går ägt rum hos Kommendanten, som deciderat att villan tills vidare skulle förblifva i fruns disposition, intills Generalskan hinner förklara sig huru och under hvad vilkor den blifvit uppförd. – Vid midd. 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos Frähns. – Der 2 koppar thé med litet Rum. – Orolig sömn ishet

29. om morgonen. – Hos Maydell och fru Malachoff, med hⁿ sednare blef aftald en resa till Toxowa i morgon. Derföre faren till Styckhofvet att arrangera om Izwojik. – Betänkelig fallenhet till yrsel, hvilket ock bevekta mig att, då jag i dag ingen afföring haft, intaga än f.m. 2 piller. – Vid midd. 1 glas Madera. – Om afton blott 1 k. thé.

30. Kl. ½ till 9 begaf jag mig till fru Malachof och sedan med henne till Toxowa. Efter ankomsten 1 kopp kaffe. – Putkonen kallades till prästgården för att emottaga 50 Rub. penningar sin årliga inkomst af huset. Han vägrade att emottaga dem och visade sig utöfver all förmodan stursk. – Då han åberopade sig Starosten såsom sin hufvudautorität, så tillkallades ock han för att erfara, huru han skulle yttra sig öfver Kommendantens efter

fruns föregifvande i Thorsdag aflåtna mundtliga resolution att frun ägde tills vidare disponera öfver villan samt upplåta den åt mig, derjemte utbetala till bonden de honom tillkommande 50 Rubel till hvilkas emottagande han skulle inställa sig. Också han bestred Kommandanten hafva sjelf sagt det; blott Sekreteraren hade efteråt på gården uppfordrat Putkonen att gå till frun. Såväl Starostens som Putkonens tal och hela sätt bevisa, att de äro installerade af andra och uppviglas till trotsighet. Vid midd. 1 sup, 2 glas Madera och 1 kopp kaffee – Efteråt var jag faren med frun att bese villan, hvars nycklar hon ville taga med sig. Också dem vägrade dock bonden att aflemna, åberopande sig ånyo rätten förestående dem. Om han dermed må hafva ment någon annan rätt än Kommandantens autorität, kommer tiden att utvisa. – Om aftonen 1 glas thé med Arrak.

31. Efter frukosten med en liten sup, 1 glas Madera och 1 kopp kaffe

Sid. 72.

återreste vi till staden, utan att i hufvudsaken hafva uträttat någonting. – Till midd. en sup Genever. – Om aftonen obehagligt sammanträde för Skolkommittén hos Zandt. – Utan thé.

–

April 1851.

I. April. Aflemnade upp i Kansliet för att sändas till Napiersky i Riga ett exemplar af min sednaste uppsats för honom, ett för Past. Hillner, äfvensom af den föregående för Rigaska sällskapet och d^o för det i Mitau. – F.m. besök af Brosset. – Vid midd. 1 glas Madera. – E.m. besök af Stürmer. – Sednare Kapt. Tawaststjerna, Kunik, fru Brosset och Dr. Crusell. – 2 koppar thé. -

2. Till midd. en sup. – Om aftonen hos Böthlingk. – Sömnig och med tungt hufvud. – 2 koppar thé med Rum.

3. Utom hos Fuss hela f.m. hela dagen hem. – Vid midd. 2 glas Madera och 1 kopp kaffee. – Om aftonen besök af General Stephan med fru och dotter. – 2 koppar thé med Arrak. – Afbruten sömn.

4. F.m. en kopp kakao. – Om aftonen i geograf. sällskapets års sammanträde, som nu mycket talrikt behedrade äfven Konstantin Nikolajewitsch, Prinsen af Oldenburg och den nyss förmälte Prinsen af Mecklenburg. – 2 koppar thé med Arrak. – Sömmen såsom den

förra natten. – Dessutom ondt i högra sidan mer än förut. – Redan en tid bortåt har den varit öm, ehuru det knapt känts utom vid gäspning.

5. Hos Tawaststjerna, till hvilken jag aflemnade 135 Rub. silfver för att tillställas Castrén i Helsingfors. – Till midd. en liten sup. – E.m. hos Steinmann och om aftonen hos Dr. Gr.

6. Upp redan kl. $\frac{1}{2}$ till 6; I allmänhet den sednare tiden 5–6. – Besök af Stenmann. – Vid midd. 2 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Sedan med honom hos Genr. Stephan för att öfvervara danstimmarne, började i förledne söndag. – Sent till sängs.

7. Upp först kl. $6\frac{1}{2}$ och ruskig. – Expedierade bref till Castrén och Russwurm. – Inlemnade till Kansliet 2 exemplar af mina sednaste afhandlingar att sändas till historiska sällskapet i Moskva och dess President Tschertkov. – En promenad. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Frähn. Der 2 koppar thé med Rum, men ock mycket vatten. Orolig och drömfull sömn.

8. Åter upp den vanliga tiden kl. $5\frac{1}{2}$. – Liten promenad. – Vid midd. 1 glas portvin. E.m. besök af fru Stephani. – Envist anfall af slemhosta. -

9. Kl. 6. – Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe. – Hela dagen hem. – Om aftonen hos Brosset. – Derintill mot i går ett särdeles välbefinnande, som jag frivilligt störde genom 2 glas thé (med

Sid. 73.

Rum), hvarefter först och främst sömn först efter midnatten inställde sig och sedan äfven om natten en gång på nästan en hel timma blef afbruten.

10. Upp kl. $5\frac{1}{2}$. – F.m. till Svenska skolan att höra på Klassexamina. – Vid midd. en liten sup. – Om aftonen med Sofie hos Sirén. – En Mamsell Molander flyttar till oss såsom sömmerska. – Blott 1 glas rent thé. Sömn först kort före midnatten.

11. Upp kl. 5 – Besök af Maydell, som bad mig komma i söndag till fästningen, der saker om Toxowa Datschan skall afgöras till min förmån, ifall jag förpliktar mig att deponera hos Kommendanten 50 Rubel, till afbetalning af en sådan summa, som Putkonen prätenderar sig hafva att fordra af gammalt, men som fru Mal. eller rättare hennes barn skulle vägra att godtgöra af den orsak, att bonden skall fått den af en förrig hyresman directe. – Vid midd.

en sup och 1 ½ glas Portvin. – Hela dagen hem. – Om aftonen intet thé, utan i dess ställe några glas kallt vatten, hvarefter jag emedlertid fick tandverk. -

12. Hos Dr. Gräfe för att kalla honom till vår kökspiga, som redan i går morgon insjuknade. Besök af Köppen. – Vid midd. en liten sup. E.m. hos fru Malachof. Hennes bror vill ej gå in uppå att betala den numera pretenderade nya summan såsom förment skuld ifrån år 1848, förstående bondens fordran vara falsk. – Orolig och drömfull sömn.

13. F.m. åter hos fru Mal. – Ändtligen lyckades det mig att öfvertala henne och hennes broder att deponera hos Kommendanten den prätenderade summan; hvartill jag erböd mig att å min sida åter betala i förskott nödigt belopp. I fästningen kommo vi (jag och fruns broder) alldeles icke för Kommendanten, utan saken afgjordes i Kansliet genom Sekreteraren sålunda att Troletzki för första hälften af sommaren deponerade 20 Rubel silfver (halfva hyressumman) och jag förseddes med en prikas till Starostan att få inträda i den stridiga villan för att bo der öfver sommaren, medan hälften af hyran skulle på samma sätt deponeras i Kommendants kansliet till den 1 Juli antingen af Troletzki eller af mig sjelf. – Besök af fru Vater med dess broder och sedan till middagen Wilh. Wrede. Dervid 1 glas portvin. E.m. hos Dr. Gr. i afseende å pigan, som allt ännu är sjuk, efter att redan hafva befunnit sig bättre. Efter all anledning har hon begått grofva dietfel och derigenom förvärrat sitt tillstånd.

14. F.m. fart till fru Tallberg för att beställa hit Puhilas, när han kommer till staden. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Köppen hos Kunik ooh Usträlof för att rådgöra om förslag till de nya Adjunkturerna! – Inga andra propositioner gjordes än af mig och Köppen i våra brancher. – Der 2 koppar thé med Rum.

Sid. 74.

15. Hos Fuss och i Kommittéen. – Vid midd. en sup. – Jag slöt i dag Mathaei Evangelium och började med Markus. Tyvärr kan jag dock ej fortfara dermed oafbrutet, då jag redan i går erhöll den Wologodska läraren Popofs Syrjänska öfversättning af anvisningen huru man skall behandla menniskor i plötsliga lifsfaror, för att ånyo genomses och pröfvas. – Om aftonen besök af Kunik. -

16. Upp redan kl. 5. Hos Köppen, i Kansliet och hos Zandt, betalte en bokräkning ifrån Voss. – Vid midd en sup. – Efter så trött och trög, att jag på en stund måste lägga mig och slumra. -

17. Utan frukost. – Med Sofie och Bertha i Svenska kyrkan till Herrans heliga nattvard. Vid midd. 2 glas portvin och 1 kopp kaffe. – Dessförinnan besök af fru Norrmann för att politicera om antagande af en dess slägtinge till rysk språklärare i Svenska skolan.

18. Expedierade brevet ifrån Kommendantskansliet med Puhilas till Ahlström jemte ett bref ifrån mig sjelf. – Vid midd. en sup och 1 glas portvin. E.m. besökte Brosset. Intet thé heller i dag.

19. Upp kl. 5 ½. – Expedierade bref till Gustaf. – Newan bröt sitt istäcke kl. 2 vid lag. – Vid middagen en sup. – E.m. en liten promenad. – Om aftonen blott en sup, pannkaka och ett glas sockervatten. – Emedlertid började några redan förut dertill inklinerade icke rätt fasta tänder att verka och det med sådan intensitet, att jag ej fick sömn förrän emot kl. 1

20. Upp redan kl. 5. – Mycket ruskig, hvarföre ½ kopp kaffe öfver det vanliga måttet af 2. – Så mycket mer beslöt jag mig för att gå ut för att göra gratulationsvisiter, d.ä. skrifva mitt namn på de utlagda listorna eller ock lemna ett kort. Det förra skedde hos Grefve A., Furst D.K.⁶³⁸, Ministern, dess Adjoint och Grefve U., det sednare hos Erkebiskop Eugenij och Davydof, hvilken sistnämnde redan om morgonen hade skickat mig sitt kort. Det var ock det enda, som skickades mig. Personliga besök aflade Scheichen, unge Frähn, unge Krebel, Pastor Hoffrén och Pezold. – Oaktadt det fula vädret hade jag gjort mina flesta och längsta visiter till fots, drack derföre än en kopp kaffe. – Vid midd. en sup och 1 glas Madera. – Om aftonen med Bertha hos Frähns. Der 2 koppar thé med Rum. – Då om morgonen

21. efter uppstigandet ingen afföring ägde rum, såsom eljest varit fallet, så intog jag åter en gång 3 piller, hvarefter längre fram 2 goda uttömningar. – Hos Dr.

Sid. 75.

Gräfe, som sedan var att se på Mathilda, sedan några få dagar besvärad af allmänt utslag på kroppen, Spitzpurthen [?], som han kallade dem. Vid midd. 2 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Akademikern Gräfe – 2 koppar thé med Rum. -

22. Upp kl. 5. – Visitkort af Worotschenko och Grefve A. Besök af kandidaten Iwersen och Pastor Cygnaeus. Vid midd. en liten sup. E.m. visitkort af Minister Adjointen Norof. – Om aftonen besök af Henr. Bross., flickorna Gräfe med tante, unge Frähn, Dr. Crusell och Past.

⁶³⁸ Dondukov-Korsakov, Mikhail Aleksandrovic

Zandt. – Efter théet stark anfäktelse af hosta och öfverhufvud särdeles tunghet och sömnaktighet.

23. Slöt Marci Evangelium och började med Popofs Syrjäska Ms. för att snarare kunna återkomma till Evangelierna. – Besök af Kunik. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen buden till geografiska sällskapet, der en allmän plan för en vetenskaplig expedition till Kamtschatka upplästes och diskuterades. – På uppfordran till bildande af särskilda sektioner för vissa brancher tecknade jag mig för Etnografien. – Först kl. 11 till sömns.

24. Dock upp redan kl. 5. – Besök af Köppen och Radlof. – Vid midd. en sup. – E.m. skolkommittesession hos Zandt

25. Afföring efter 3 piller. – Besök af Dr. Thalberg. – Vid midd. 1 ½ glas Madera – Om aftonen hos Sawwaitof, 2 glas thé med 2 glas Madera. – Då min afsigt egentligen var att med honom igenomgå conceptet till mitt utlåtande öfver A. Popofs förbättrade Syrjäska öfversättning och det i anseende till närvaron af ett annat främmande först sedan kom dertill, så kom jag hem först kl. 12 om natten. Likväl

26. var upp redan kl. 4 ½. – Jag var äntligen färdig med mitt utlåtande öfver A. Popof. – Besök af fru Sirén och fru Vater. – Vid midd. en sup. – Efter så trött och trög att jag måste tillåta mig en liten siesta och sedan, för att åter orientera mig, dricka 1 ½ kopp kaffe. – Föröfrigt hela dagen hem.

27. Om morgonen i stället för kaffe 2 koppar rakahout och derefter flera goda afföringar med en brännande känsla in ana. Emedlertid mycket trög, matt och olustig. – Besök af Freitag. – Liten promenad. – Derefter än mer matt och trög. Besök af Dorn. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – E.m. förmådde jag dock åtminstone uppsätta till nästa onsdagssession en petition om min förehafvande resa till Östersjöprovinserna med dubbel lön och penningar.

28. Utkastade jag ett betänkande angående Ethnografien och Lingvistiken vid den förehafvande expeditionen till Kamtschatka. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe.

Sid. 76.

29. Äntligen fick jag börja med Lukas. – Besök af Köppen och Kunik. – Liten promenad. – Det oaktadt vid midd. ett plågsamt qual, hvarföre jag till midd. tog på försök en dugtig

droppsup. Efter en kopp kaffe. Om aftonen besök af Sirén, Kunik, Schiefner med fru och Radlof. – 2 koppar thé med litet Rum. -

30. Upp först kl. 6. – Promenader f.m. genom sessionen och afhämtning af bokpaketter ifrån Helsingfors ifrån postamtet. Vid middagen en liten sup. – Byte af kökspiga. – Om aftonen hos Böhlingk. –

Maj 1851.

1. Maj. Upp kl. 5. Efter frukosten så tung och trög att jag i Conferensen insomnade. – Vid midd. en sup och 1 glas Madera. E.m. besök af en Kandidat Lerche, som erböd sig att såsom Ethnograf och Lingvist resa till Kamtschatka.

2. Oförmodadt besök af Kollegirådet Sablin, Pristavens i Toxowa slägtinge och min Competitor i fråga om datschan dersammanstädes. Han kom att föreslå mig, att afträda min rättighet för sommaren åt honom. Jag åberopade mig Kommendantens redan gifna resolution och hänsköt saken till dess ytterligare afgörande. Till sin rätt anförde han, att man då gjort det utan afseende på hans pretension att bo deri; numera vore saken så afgjord, att datschan tilldömts bonden och då han åt honom betalt handpenningar, så ägde han företräderätt framför mig, som betalt dem åt Generalskans Hintzes Kommissionär fru Malachof, som redan lång tid gjort missbruk af disposition deröfver. – För att bestyrka sin talan, hette det att när han varit att söka fru Malachof, hennes man och broder, hvilka han endast träffade, sagt honom att den ännu icke blifvit hyrd af mig, ehuru de sanningen tillmätigt berättat mig hafva sagt honom motsatsen. Putkonen hade han till min förundran med sig och åberopade sig hans vittnesbörd om flera punkter tjenande till att afgöra frågan om hans prioritets rätt. Då jag emedlertid började inqvinera honom med uppfordran att besvara frågorna så eller så – hvad han behagade kalla сбивать – så blef hans svar efter långt stillatigande, att han ej ens kom ihåg, huru saken förhöll sig. "Slutet" blef således, att vi i morgon f.m. skulle träffas hos Kommendanten. – E.m. (med 1 glas Madera) for jag till fästningen, der jag emedlertid olyckligtvis ej träffade Maydell hem och derföre vände mig till Sekreteraren, för att möjligtvis höra hvad som ytterligare passerat. Der blef jag ock upplyst åtminstone derom, att S. varit hos Kommendanten sjelf,

Sid. 77.

och genom sitt prat böjdt Kommendanten till att öfverlemna saken till godvillig öfverenskommelse. Vile jag ej afträda godvilligt, trodde han, så kunde Kommendanten svårligen återkalla sitt eget föregående beslut, hvarpå jag kunde stödja mig med anförande att jag haft en hop extrautgifter utom hvad jag betalt på hyran. -

3. Upp redan kl. 3 ½ med ett oredigt hufvud. – Jag ankom till fästningen en halftimma före för att först besöka M., som jag emedlertid icke nu heller fick träffa. – Inför Kommendanten var jag högeligen förundrad, att höra honom genast förkunna mig med en myndig ton, att datschan skulle tillhöra S. Till stöd för denna decision åberopade han sig ej hafva reflekterat för på de inlupna pappren, af h^a framlyste, att datschan med rätta tillhör bonden. Jag invände, att samma handlingar först sednare inlupit – hvad också Sekreteraren måste intyga – och således ej kunde tjena till att upphäfva beslutet angående mig. Dessutom hade jag haft diverse utgifter, hvilka jag gjort i förhoppning, att hyreskontraktet med Kommendantens formliga sanktion skulle blifva bestående. Sablin, som nyss hade inkommit och hört detta, framträdde och förklarade sig vilja ersätta mina depenser. Hvad vill ni mer? utropade Kommend. till mig. I alla fall blifver deraf, svarade jag, en stor förolämpning och skada för mig, då jag nu ej har mer tillfälle att på sådana vilkor och efter mina önskningsar och behof lega mig landtboning. – Jag kan ingenting göra dertill hette det och det måste blifva dervid, hvarefter K. aflägsnade sig hastigt och lemnade oss der. Jag måste då följa med de öfriga till Kansliet, der jag ändtligen nu genom Troletzkis tillkomst af honom utfick mina utbetalta hyresmedel; men för de öfriga utgifterna blott en skriftlig förbindelse att till mig betala 25 Rubel silfver i dag eller i morgon – han hade sig nu icke hafva penningar med sig. – Kapt. M. hvilken jag nu träffade hem, syntes flat och förundrad samt tillstod att Kommendanten på ett förskräckligt sätt blamerat sig sjelf, i det han återtagit sitt eget beslut, både i afseende å mig och i afseende å Generalskan H., hvars förklaring ännu icke inkommit, ehuru det först hette, att den skulle afvaktas, hvarföre man ock förut hade utsatt terminen till deposition af hyrans andra hälft till den 1 Juli. – Föröfrigt anmärkte han att Sekr. utan tvifvel vore upphofsmannen till förändringen och måste hafva blifvit betald derved af S. till pristaven. – Till karakterisering af dagens märkvärdiga lagskipning bör jag än tillägga, att Kommendanten yttrade sig vilja låta piska bonden för den dubla roll

Sid. 78.

han spelt i saken. Det är således all Satisfaktion, som han nu till sin egen vanära kan prästera mig!! – I förbigående besökte jag än ock fru Malachof, som trakterade mig med en kopp kaffe. Jag hade nu ytterligare tillfälle, att genom henne sjelf öfvertyga mig om att Sablins uppgift om hennes svar till honom vid hans besök varit en pur lögn, såsom jag ock förut hade funnit det. – Föröfrigt trodde hon ej att generalskan skulle lemna saken dervid samt lofvade framdeles underrätta mig om hennes svar – Vid midd. en liten sup, 1 ½ glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Dr. Gr. Der 2 koppar thé med Rum. – Att dessa njutningar i mitt närvarande irriterade tillstånd ej varit de passande, viste sig derigenom, att jag ej fick sömn förrän efter midnatten.

4. Vaken redan före och upp kl. 5 med egen obehaglig känsla. Bröst och mage såsom utbrända. - Afföringen obetydlig. - Vid middagen 1 kopp kaffe. E.m. med barnen hos General Stephan. Der 1 kopp thé. -

5. Upp redan kl. 4. - Då Sablin icke kommit efter sitt löfte för att betala mig, så gick jag till Gubbmatoff för att rådfråga mig. Han beklagade mig; det enda råd han visste att gifva, var att söka upp S. och mana honom att betala med godo. Då hans förbindelseskrift ej är skriven på stämpladt papper, så har det icke heller någon laglig kraft och konsideras alldeles icke af polisen. I samvetsrätten kan jag väl börja en process och kanske vinna den resolution, att han skall betala, men derunder förgå 1-2 år och jag har att betala för stämpladt papper allom till 50 Rubel. - På hans inrådan vände jag mig till часть, för att få veta Sablins bostad, men der fick jag ingen upplysning; man hänviste mig till qvartalman. Förlustad begaf jag mig derföre hem och till styckhofvet för att hos fru Tallberg lemna ett bref till Pastor Ahlström för att afgå vid tillfälle och derigenom om möjligt förekomma, att man ej i Toxowa bemäktigar sig äfven det mjölförråd, som jag på förhand dit skickat för sommaren och som han ock skulle få för de lofvade 25 Rubel. - T ill råga på allt träffade jag ej fru T. - eller någon annan hem och hade således intet tillfälle att ens aflemna brefvet, så angeläget det också är. - Wilh. Keplerus återkom. - I st. för frukost 1 kopp kaffe. - Vid midd. 1 liten sup och 1 ½ glas Madera. - Återgången till fru T. som nu var hem. - Då jag af henne hörde, att Puhilas äldre son nyss anländt ifrån Toxowa, för att i Iswomiktjenst aflösa en yngre, som skulle sändas hem, så for jag genast till deras kvarter, der

Sid. 79.

jag ock fann den äldre sonen och således fick tillfälle att afgifva brefvet, som åtminstone om Onsdagmorgonen kommer till sin ägare. Måtte nu ej blott reparationen redan vara verkställd! Jag skulle der igenom hafva än flere utgifter än jag redan haft utan all ersättning. - Då jag redan ifrån f.m. åter plågats af tandverk så försökte jag om aftonen ett fotbad. - I st. för thé en tallrik surmjölk.

6. Upp kl. 5 ½. - Hela dagen hem och Gud vare lof redan lugnare sysselsatt med fortsättningen af Lukas. - [oläsligt] Sophie fortfarande matt och svag. Den nya pigan, som ock märkte det i köket, yttrade tillfälligtvis af medlidande, att min hustru nödvändigt borde om sommaren flytta ut på landet någonstädes för att repa sig, såsom det hade skett med henne i fjol somras, då hon tillbragt en längre tid på ett herrligt ställe vid hafvet. Då jag med min hustru just förut hade delibererat, hvart vi nu efter den fatala utgången af saken med Toxowa, så blef Sofie uppmärksammare på kökspigans projekt och lät nogare beskrifva sig stället. Hon visste angifva endast byns namn, hvaraf jag i förening med andra data af hennes beskrifning i allmänhet snart öfvertygades, att det måste vara i Nykyrka. Det behöfs då endast att skriva till Hipping och saken kan redan på förhand betraktas som gifven, så mycket mer som värden till det rekommenderade huset en mäkta rik man skall

vara en kyrkosexman och naturligt – särdeles lierad med sin Pastor. Han skall hafva mycket rum oaktadt sitt eget stora hushåll och så snygga och propra, att man på mången herrgård ej kan hafva bättre. - Hvad som alldeles blifvit tillställdt till vårt förderf, synes nu vända sig just till vår och bättre lycka Gud vare lofvad och prisad som gjort det! – Vid midd. en liten sup och 1 Glas Madera. – Om aftonen besöktes vi endast af Brosset. -

7. Expedierade bref till Castrén och Hipping. – Hos Köppen. -

8. Upp kl. 4 ½. Dagen – min födelsedag till heder vid middagen en sup, 2 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Besök af Böthl. – Hela dagen hem. – Om aftonen litet tandverk.

9. Upp såsom i går. – F.m. en promenad till andra sidan. Ny paus i mina arbeten genom uppfordran af geografiska sällskapets Konseil att utlåta mig öfver anmärkningar af en forstmästare i Permska Guvernementet mot Sawwaitofs Syrjenska Grammatik och lexikon, som jag föreslagit i fjol att sända till samma Forstmästare Rogof för att gifva honom anledning att

Sid. 80.

betrakta permska språket ifrån dess egendomliga nationella synpunkt och derigenom ledas till bättre insigt. Denna synpunkt föraktar han och uppträder med häftig haltlös polemik mot Sawwaitof. – Vid midd. en liten sup och om aftonen såsom vanligt 2 koppar thé med Rum. – Mycket matt. -

10. Upp först kl. 6. – Hos Köppen. – Till geogr. sällskapet skickade jag Rogofs anmärkningar jemte ett korrt svar, att jag genomläst dem, men funnit dem i allmänhet så ytliga och ogrundade, att det ej lönar mödan, att ingå i en speciellare kritik, föreslående derjemte att kommunicera samma anmärkningar med Sawwaitof, för att lemna honom tillfälle, att försvara sig, om han det för godt finner. – Ifrån Toxowa erhöj jag den fägnessamma underrättelsen, att man lyckligtvis ännu icke hade begynt med reparationerna, då min afbeställning om dem ankom. – Pliten är ock redan bortförd ifrån datschan till prästgården, då Putkonen icke vill inlösa ens den. Ock gör man förslag till att hyra ett annat bekvämare sommarlogi i Toxowa hos Köpman Seidler. – Då jag redan skrivit till Hipping om en annan plan som i alla fall synes vara fördelaktigare, så är bäst att derå först afvakta svar. – Vid midd. 1 sup och 1 glas Madera samt en kopp kaffe. – Om aftonen blott en kopp thé. – Wilhelm afreste till Moskwa. -

11. Upp kl. 5 – En appelsin på nykter mage. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos Frähn. – 2 koppar thé med Rum.

12. Upp redan efter 3 ½. 3 piller. – Expedierade bref till Ahlström med Puhilas. – Vid midd. en liten sup. – Om aftonen i Geografiska sällskapets session, der jag åtminstone hade tillfälle att till Nadeshdin aflemna mitt länge sedan skrifna betänkande om Ethnografiska och Lingvistiska partiman vid Kamtschatsiska Expeditionen, för hvilken jag fordrar till egen man en philolog ex professo. – Under förloppet af det allmänna föredraget betungades jag af sömn. – 2 koppar thé med Rum. -

13. Upp kl. 6. – F.m. besök af Kanslirådet Langensköld och Kunik. – Vid midd. en liten sup. – Kyrkorådssession ifrån kl. 6 till 10. Efter min ankomst dit i början ansatt af hosta och trötthet med olust så att jag slutligen på en stund föll i slummer. – 2 koppar thé med grädde. Under tiden hade blott General Stephanis fruntimmer jemte 2 barn och Mamsell Stephani besökt oss.

Sid. 81.

14. Upp såsom i går – Vid midd. en sup, 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om afton besök hos Erkebiskop Jevgenij. – Der 2 koppar thé med Rum och 2 glas Sauterne, men ock å andra sidan tandverk. – Hem och till sängs först kl. 11.

15. Upp kl. 5 ½ Sablin skickade att urskulda sig, att han ej kunnat komma att betala, han hade varit opasslig. – Jag svarade, att jag visserligen väntat, att han såsom hederlig man skulle stå vid sina ord; hade han verkligen (?) varit förhindrad att komma så hade han ju kunnat skicka, såsom han ock nu skickat den talande – Han hade hört att jag låtit borttaga pliten. – Visserligen och naturligt, då han ej efter löfte hade kommit att lösa sin förbindelseskraft. – Om jag ej vill återställa denna. – Nej, den tjenar ju till ingenting annat än högst såsom till minne för mig af hans beteende. – Dermed förafskedade jag honom, hälst jag sjelf hade tiden för mig att gå till Conferensen. Emedlertid på längre tid irriterad af det oväntade besöket, hvars ändamål tyckes varit endast att rekognocera, om man ej kan till äfventyrs få reversen af mig för intet eller åtminstone för så godt som intet. Det hette att han ville ersätta mig för transporten af mina saker. Jag svarte att jag intet prätenderade af honom och hälst såge, att jag intet mer hade att göra med honom. Af de förluster, som jag lidit, skulle jag i alla fall ej blifva så fattig, att jag ej orkade bära dem. – Efter Konferensen en liten promenad med Frähn. – Vid midd. en sup, 1 glas portvin och i kopp kaffe. – E.m. skolkommitté hos Zandt, der jag åter hade olyckan att insomna och helt oväntadt finna mig alldeles ensam med värden allena.

16. Upp kl. 4 – Hos Fuss. – Besök af Kunik. – Vid midd. en sup. – E.m. faren till Nadeschdin, der en församling af Sectionen för ethnografie och lingvistik vid Expeditionen till Kamtschatka var påbjuden. 2 glas thé med litet grädda. -

17. Upp kl. 5. – F.m. hos Ustra. och der en tredje kopp kaffe. – För öfrigt hela dagen hem, hvarföre jag ock hann sluta Lukas och börja med Johannes. Vid middagen en sup. – Om aftonen 2 koppar thé.

18. Upp redan $\frac{1}{4}$ öfver 3 – Hela dagen hem och ifrigt sysselsatt. Vid midd. en liten sup, $\frac{1}{2}$ glas portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen blott 1 kopp thé med Rum.

19. Upp kl. $\frac{1}{2}$ till 9. – Utom en liten gång ut hela dagen hem. – Vid midd. en sup och en kopp kaffe – Om aftonen 2 thé. -

20. Upp redan före kl. 4. Besök af Wilh. Wrede och Sirén. Nästan hela f.m. särdeles trög och sömnaktig. – Vid

Sid. 82.

midd. en sup. – Om aftonen besök af Doktorinnan Gräfe med Marie, fru Brosset och Crusell. – Jag lade mig kl. 10 $\frac{1}{2}$ sedan jag redan länge hade kämpat mot sömnen.

21. Vaken redan i skymningen med dof verk i högra käken och äntligen upp kl. 3, då hvarken någon sömn heller inställde sig eller verken upphörde. – Besök af Böhlingk. – Vid midd. en sup. – Om aftonen hos Bross. 2 glas thé – ett med grädda och 1 med Rum. – Ock en appelsin.

22. Upp inemot kl. 4. – F.m. jemte andra Kolleger hos Fuss för att gratulera honom till hans 25 åriga Sekretärsjubileum, hvarvid honom förärtes en pokal, en käpp och en klocka, beställda för en genom sammanskott uppbragt summa af [beloppet saknas] Rubel silfver. Jag hade för min del endast subskriberat med 3, då jag såg att D. som har större inkomster än jag, deruti redan föregått mig med exempel. På middagen, som skulle kosta 10 R. silfver, hade jag med åtskilliga andra genast resignerat. – I anledning af Fru Baggovats besök hos oss f.m. en kopp kaffe extra så mycket mer till pass, som jag ock i dag kände mig ganska matt och sömnaktig. – Vid midd. par glas portvin. – Om aftonen med Bertha hos Radlof. – 2 koppar thé med Xeres -

23. Upp kl. 4. – Tacksägelsebesök af Fuss. – F.m. så nedtryckt af sömnighet, att jag ändtligen måste tillställa mig en liten lur. – Vid midd. en liten sup. Utom en liten gång ut hela dagen hem. – Om aftonen i stället för thé en appelsin; äfvenså en om morgonen.

24. på nykter mage, då jag uppsteg kl. 5 – F.m. än extra en kopp kaffe. – I allmänhet i dag piggare. – Vid midd. en sup. – Om aftonen åter thé med Rum. – Lade mig redan före kl. 9, hvaremot

25. upp kl. 3. – Åter en appelsin. – Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe. – Ändtligen slöt jag ock Johannis Evangelium och började med den sista revisionen. – Om aftonen hos Akademikern Gräfe – 2 koppar thé med litet Rum.

26. Upp inemot kl. 4. F.m. en kopp kaffe extra. – Vid midd. en sup. – Om aftonen hos Freitag. – 2 koppar thé med litet Arrak. -

27. Upp kl. 5. – Emellan frukost och middag ansatt af hosta och öfverhufvud särdeles ruskig, hvarföre vid middagen utom en sup en kopp kaffe. – Olustig som jag dock var, tillstodde jag mig en längre siesta, efter hvilken trög och förvirrad. – NB. af Puhilas erfor jag, att man dock i Toxowa hade gjort ett försök att af honom utfå mitt mjöl och det första gången, då han sjelf var här i staden, hvarefter man sedan varit till tals med honom sjelf, men fått till svar, att han blott för våld ville

Sid. 83.

vika, då han af mig hade ordres, att ej utan speciell ny anvisning utbefordra mjölet! – Om aftonen besökte oss ingen människa, så att vi fingo ensamma dricka vårt thé. – Efter gåendet till sängs uppstod hos mig häftig tandverk i högra käken, som höll mig vaken ända till kl. 12 -

28. Icke destomindre upp kl. 4 – Hos Kunik för att proponera honom sällskap till Nykyrka. Han gick in derpå. – Hos Fuss tog jag ut pass, för oss båda två till resan. – Sedan på f.m. gången till Petersburgska sidan för att i ett finskt kvarter söka en skjutskarl till Nykyrka. Der fanns nu ingen; men man lofvade i morgon skicka mig. – För grannskapets skuld besökte jag ock fru Malachof. – Intet svar hade än ankommit ifrån Generalskan Hintze angående Datschan. – Vid midd. en sup och 1 glas portvin. – E.m. hos Sawwaitof 2 glas thé och 2 glas Xeres vin. -

29. Upp kl. 5. – Alldeles färdig med mitt utlåtande öfver den Ossetiska Evangeliöfversättningen och således tills vidare åter äntligen slut på detta mödosamma arbete, som borttagit för mig mer än 2 månader! – Till styckhofvet för att söka forman till Nykyrka. Efter längre sökande lyckades det mig att få leja en, ehuru tämligen dyrt. – Vid midd. en sup, 2 glas portvin och 2 koppar kaffe. -

30. Efter intaget kaffe afreste jag kl. 5 om morgonen i sällskap med Kunik till Nykyrka. – Litet frukost med en sup i Systerbäck och middag i Afanasii åter med en sup och en kopp kaffe. Kl. ¼ öfver 9 om aftonen fram i Nykyrka hos Hipping 2 glas thé med Rum och qvällsvard med en sup.

31. Om morgonen efter kaffet promenad 1 verst för att bese ett till sommarbostad föreslaget ställe. – Mot middagen afreste jag med Kyrkotjenaren till Inö i samma afsigt. – En Kyrkosexman, hvilken besöket egenteligen gällde, hade tyvärr just hunnit afsegla till Petersburg. Middag emedlertid i hans hem med en sup och en kopp kaffe. – Om aftonen tillbaka till Hipping.

Juni 1851.

1. Junii snögade det skoftals hela dagen, så att marken tidtals var nästan hvit! – Tung af mat och dryck samt väderlek tog jag mig ansenliga lurar både förr och eftermiddag utan att derigenom blifva särdeles muntrare.

2. Hästar voro beställda redan tidigt, men kommo sednare, så att vi först efter kl. 10 kunde uppbyta. Vid frukosten hade emedlertid druckits utom vin äfven flera glas punsch, hvarföre jag i början af resan hade uppstötningar, tills jag sednare kom till uppkastning. Min reskamrat som af sjelfsvåld med damerna druckit mycket mer, var ock mycket värre och längre illa deran. – I Tyrisevä besåg jag än ett föreslaget hus, men hvarföre begärts för dyrt för mig.

– Middag och Bispisning med kaffe i Afanasi och sedan 2 koppar

Sid. 84.

kaffe i Revonnenä om aftonen. Först mot natten

3. kl. 1 ½ voro vi tillbaka i Petersburg sönderbråkade och uttrötta af den dåliga vägen och nattfärden, att ej förtiga de naturliga följderna af öfverflöd i Nykyrka. – Hos Fuss, som

berättade mig, att Fursten sändt sin Sekreterare till honom att säga sig ej kunna bifalla till min resas bestridande ifrån den ekonomiska fonden, utan man borde söka medel dertill ifrån Museernas fonder. Besynnerligt, då det gäller en så liten depence, och för ett sådant ändamål! I morgon skulle man tänka på något annat förslag. – Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Kunik, Radlof med fru och fröken Rodin, Schiefner med fru och Dr. Crusell. -

4. Upp först kl. 6. – Jag for till Fursten. Han emottog mig ganska vänligt, men bad mig uttrycka mig korrt, emedan han hade brådtom. Då jag sade att jag vore kommen i afseende å min resa, så invände han: Es ist ja aber nicht abgemacht. – Freilicht abgemacht, aber wie ich von Fuss gehört habe, abschlägig! – Ja was ist es, er hat mir die Sache vorgeschlagen in einer Art, die ich nicht annehmen kann. Sagen Sie ihm, dass er mir eine andere Vorstellung macht, aber schnell und es wird gehen. – Dermed var Audiensen slut. – Uti sessionen proponerade Fuss, att Egyptiska Museum skulle åtaga sig den erforderliga summan af 967 Rub. silfver, då man redan prenumererat derpå till böcker, requirerade för Stephani, så gjordes först svårigheter; slutligen gick man dock in derpå, på det min resa ej måtte blifva alldeles om intet. – I samma session upptog jag mitt utlåtande öfver Ossetiska Evangelieöfversättningen. – Vid midd. 2 glas portvin. – Derefter så sömnig, att jag måste taga mig en liten lur. – Om aftonen 2 koppar thé med Rum. – Hosta -

5. Upp redan kl. 3 ¼. – Då afföringen var nästan ingen och än mer sammangyttrad än förut efter återkomsten, så tog jag 3 piller, h^a hade sin goda verkan. – Besök af Radlof, som å General Stephanys vägnar proponerade ett landställe i lilla Ishora en finsk by 4 verst bakom Oranienbaum. Det gaf mig anledning, att med Sofie göra en visit hos nämnde General, för att af honom höra närmare detaljer om läget. Vid samma tillfälle besökte vi i samma hus ock fru Baggovat. – Jag sökte f.m. ock en köpman Seidler i afseende å ett hus, som han äger i Toxowa. – Han träffades af mig icke hem. – Vid middagen en sup. – E.m. hos Seidler som sade sig icke heller vilja hyra sitt lilla hus i Toxowa. – Om aftonen med de mina hos Schiefner. -

6. Upp först kl. 6. – Kl. 8 afreste jag med Sofie på ångfartyget till Peterhof och derifrån med en Isvozzik först till Tyris och derifrån efter en kopp kaffe till lill-Ishoritz

Sid. 85.

bakom Oranienbaum för att bese det af General Stephan föreslagna huset. – Det var upptaget till byns skola. – Några andra hus i byn besågos, äfvensom vi voro gångne till fots till en cirka en verst längre bort belägen Ishorisk by Kukusi (Kukkola), utan att vi funno något till ställe, som Sofie skulle vilja föredraga framför Finland. – Uppå återvägen öfverraskades vi af åskregn, hvarföre vi måste söka skydd i farstugan af en bredevid

landsvägen liggande datscha. – På Tyris middag – med en sup 2 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Sedan vi äfven der bytt både nejd och kvarter åtminstone för framtiden, samt druckit thé, återvände vi på ett annat ångfartyg (Cockvill) ifrån en annan närmare plats om aftonen till Petersburg, der jag än drack en kopp thé med litet Rum (uppå Tyris hade jag druckit den andra med grädda).

7. Upp kl. 5 ½. – Ingen afföring. – I dag f.m. måste jag åter tillställa mig par timmars sömn. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Dr. Gr. – Först efter midnatten sömn. -

8. Upp kl. 6 ½. – Sökte Fuss förgäfves, ehuru det hette att han i dag skulle komma in till staden, då han skall spisa middag hos Uwarof. – Vid midd. en sup och 1 glas portvin. – Hela dagen sysselsatt med brefskrifning till Hipping, Geitlin, Nikol. Popof, Mschedlof och Keplerus. – Om aftonen bjuden med Bertha till Brosset och derföre åter sent till sängs och

9. upp först kl. 6 ½. – Expedierade brefen. – Att söka finska farkoster ifrån Nykyrka för att dit transportera saker. – Vid midd. 2 glas portvin. – Par timmars siesta. -

10. Upp kl. 5 ¾. – Sökte förgäfves Fuss och förblef således allt i samma ovisshet om mina resor. – Besökte Erkebiskop Eugenij. – Vid middagen en liten sup. – E.m. besökte Köppen. – 2 kopp thé.

11. Upp kl. 6. – Hos Fuss. – Han visste ej om Fursten före sin afresa sanktionerat min resa efter den nya föreställningen eller icke. Han hade visserligen lofvat äfven Fuss att göra det. Han befallte, att ifrån kansliet göra en förfrågan till Furstens Sekreterare huruvida saken före Furstens afresa blifvit skriftligen afgjord eller ej. Föröfrigt samtyckte Fuss till mitt fattade beslut att emedlertid resa med permission till Helsingfors, dit Confirmationen af resan sedan kan sändas efter mig med penningar och vederbörliga dokumenter. – Expedierade bref till Leop. Voss med bokrequisitionen för i år. – E.m. med en sup, 1 glas portvin och 1 kopp kaffe.

Sid. 86.

till Kalinkinbron der inga utsigter är att med någon ledig farkost få saker till Nykyrka. Ju närmare således tiden lider till afresan, desto prekärare hela planen att få expediera dem. – Om aftonen hos Frähns.

12. Upp kl. 3 ½. – Upp i Kansliet och af Fuss hörde jag att föreställningen om min resa med understöd ifr. Egypt. Museum skall afgått ifrån Fursten till Ministern. Emedlertid utfick jag mitt permissionspass till Finland, äfvensom ett annat för min familj. – Expedierade bref med stadsposten till Statsrådet Grigorjef med underrättelse om Castréns rekommendation af en Student Borg till den Kamtschatkiska expeditionen. Vid midd. 1 sup och 1 glas portvin. – Par timmars siesta. – Om aftonen hos Radlof 2 glas thé med vin.

13. Upp kl. 5 ½. – Genom Kunik fick jag höra att den nya föreställningen visserligen kommit till Ministerium; men att man der finner det opassande att Egyptiska Museets fonder användas utom sin bestämmelse och deröfver beslutat att af Fursten affordra ytterligare förklaring. Dessutom måste om den dubbla lönen en hemställan göras i Minister-Kommittén – alla underrättelser, hvilka ej låta hoppas någon snar decision uti saken, hvarföre jag börjar fundera uppå att resignera sjelf på hela resan. – Hos Böthlingk. – Till middagen en sup. – E.m. åter hos Böthlingk som ock tyckte det vara bäst att uppskjuta resan till nästa år och då komma tidigare med motionen derom. – Sirén sökte jag förgäfves. – I dag öfverhufvud många gånger. -

14. Jag fattade mitt beslut att resignera på den längre resan för denna sommar och uppsatte derom en skrift att inlemnas i nästa session. – Resan till Finland fastställdes till Tisdagen, då man gaf förhoppning, att få hyra en vagn till Afanasjeva. – Hos Kunik. – Hos Sirén åt jag frukost med en sup. – Zandt söktes förgäfves. – På bibliotheket. – Vid midd. 1 glas Portvin. – Om aftonen hos Dr. Gr. 2 koppar thé med Rum. – Sömn först efter kl. 1.

15. på Petersburgska sidan att söka förbönder utan att finna någon. Dock gjordes mig ett nytt förslag till bostad i grannskapet Afanasjeva. – Hos Böthlingk. – Till finska kvarteret på styckhofvet för att der se mig omkring efter förbönder. Der funnos ock Kandidater, men öfvermåttan dyra, hvarföre jag tyckte mig göra klokast att ställa dem fritt att i morgon bittida inställa sig hos mig, då jag för hästar och kärror förklarade mig vilja gå till 6 Rubel silfver, om jag nemligen ditintills icke skulle få andra billigare. Detta förslag för den möjligheten att ifrån det andra kvarteret på Petersburgska sidan andra kandidater skulle infinna sig i dag afton eller i morgon bittida. Såsom ett gäckeri af ödet

Sid. 87.

och liksom för att pröfva min beslutsamhet fann jag efter återkomsten hem hos mig en Vammelsuu karl, som ock för längre tid sedan fått min adress, för att underrätta mig att han är klar att afsegla, blott han får gynnande vind. Då det är så osäkert, när detta inträffar, så vågade jag ej heller inlåta mig med honom, hälst jag har anledning att hoppas att andra spekulanter för transporten till lands dock i morgon bittida infinna sig för mitt då utsatta maximum. – Föröfrigt half sjuk af villrådighet och oro. Vid middagen 1 ½ glas portvin och

5 kopp kaffe. – E.m. oväntad öfverraskning genom Pastor Hillner ifr. Riga, som drack hos oss the. – Jag 2 koppar med Rum; men mycket besvärad af hosta.

16. Inga bönder inställde sig till den utsatta timman, hvarföre jag på försök begaf mig till det närbelägna Andrejefska torget, der jag ock tillfälligtvis fann 3 bönder med mjölk &, hvilka sade sig vara ifrån Walkiasaari, men ifrån grannskapet af Afanasjeva och villiga att föra mina saker, då de dock skulle gå med tomma kärror tillbaka. Innan de emedlertid hunno sluta sin handel och komma till mig för att bese sakerna, kom också den bonden ifrån Styckhofvet, som i går hade erbjudit sig. En fora var beredvillig att föra; den andra hade de 3 ofvannämnda bönderna kunnat fördela antingen på sina 3 små tvåhjuliga kärror; men ville ej göra det för 3 Rubel silfver tillsammans sedan de hört att andra bonden ensam för sin person (med god häst och 4hjuliga kärria) var akkorderad till 2 ½ Rubel silfver, utan foro tvärtemot i förargelsen bort med sina kärror tomma. – Mig återstod då intet annat än att träda med den förre Kivinebb karlen i sådan composition att han för 6 Rubel silfver ensam skulle föra alla saker 2 särskilda gånger. – Också afreste han kl. 6 ½ e.m. med kökspigan och den första foran. – I afseende å oss sjelfva hade en izvoznik proponerat att föra oss med en fyrsitsig vagn till Afanasjeva för 11 Rub. silfver; men då jag kom sednare mot aftonen för att definitivt afsluta handeln, förklarade han mig sig ej kunna mer blifva vid det priset, då jag förut icke begagnat tillfället och positift aftalat saken. – Jag ärnade ånyo begifva mig till Styckhofvet för att der söka nya Wiborgska bönder äfven för oss sjelfva till följande dagen, men hörde mig undertid under vägen först före om någon på andra sidan, hälst man gaf mig anvisning på ett ställe i stora Меманскій, der jag torde finna Kandidater till min bestämmelseort. – Der var ock en värd, som föreslog, såsom yttersta pris 10 R. silfver för en vagn och 8 d^o för en fyrsitsig kalesch. Jag gick hem att rådgöra mig med Sofie, men då jag återkom för att besluta mig till Kaleschen, så sade han sig alldeles ej vilja fara längre än till Systerbäck; han hade hette det, första gången misshört och missförstått mig samt trodt att jag ville endast dit. Dermed var det rakt slut med projektet, att fara i morgon och i vagn, utan måste vår egen afresa uppskjutas till Onsdagsmorgonen, ifall det neml. såsom jag hoppades i morgon lyckades mig att på styckhofvet finna Wiborgska bönder, villiga att för skälig betalning

Sid. 88.

föra oss till Afanasjeva.

17. Vandrade jag dit redan tidigt om morgonen, fann ock en, som för sin person slutligen ville afgå för 3 Rubel silfver. Han sade sig ock hafva en Kamrat, men den var utgången och måste derföre af mig afbidas. Ändtl. kom han efter 3 timmars väntan och jag fick dem med 2 hästar och 2 Kibitkor för 7 R. silfver. Redan under min återfärd hem började ett regn, som sedan fortfor hela dagen och således lemnade en tröst för planens misslyckande, att

afresa redan i dag. – Nytt bekymmer uppstod, då Izvornikskarlen om aftonen ej syntes efter andra foran.

18. Om morgonen anlände han likväl kort efter ankomsten af de andra 2 sednast för oss sjelfva lejda karlarne, hvilka då hjälpte honom att lasta på sakerna och affärda honom.

Kl. 9 afreste vi sjelfva och ankommo – efter att hafva betat och sjelfva ätit middag i Revonnenä – omkring kl. 8 [i marginalen: 35 v.] om aftonen till Afanasjeva. Der hade flera bönder gifvit oss ett nytt förslag på en ny gård äfven till sommarlogis, hvarföre vi ock i alla fall dit hade dirigerat pigan med första foran att afvänta oss. Huset var visserligen nytt och stugan, som oss erbudits rymlig och glad, men så snuskig med så obehagliga andra biförhållanden, att Sofie med sin vanliga häftighet genast rågade i förtviflan och ånger öfver att hafva lemnat Petersburg, så att jag hade all möda att lugna och bringa henne till förnuftig reson. Allt förvärrades än mer derigenom att utom det att i stugan redan före oss ett resande fruntimmer befann sig, som der med oss skulle tillbringa natten det under denna utviste sig, att stugan vimlade af väggohyra, torakaner russaker och myggor. De mina retirerade efter fåfänga försök att sofva till en boda; jag sjelf deremot af samma orsak lade mig ut på trappan, der jag satt åtminstone svalare och i frisk luft.

19. Först om morgonen flyttade jag efter den främmande damens afresa åter i den, jemte så många plågandar heta stugan och sofde nu ungefär en timma på en isolerad långbänk framför bordet. – Man kan tänka sig, huru uppfriskande kaffet efter en sådan natt blef. – Nu gällde det att fatta ett beslut för hela sommaren. Jag hade redan i går aftons besett 2 andra hus i byn, ett med den hvita stugan och en liten bikammare, som redan förut hade varit på förslag och ett annat der man som bäst håller på att timra på 2 nya kamrar, större än de i nyssnämnda gård. En cirka ½ verst på sidan belägen nygård besågs ock; men fanns ej heller konvenabel. Då Sofie icke ens nu ville resolvera sig att flytta till det bästa kvarteret i Nykyrka, der hon fruktade att bo ensam med barnen uti det enstaka huset, så föreslog jag att lemna alla andra tillsvidare kvar på stället och emedlertid med Sofie fara vidare 5 verst för att bese det andra föreslagna stället i Tyrisevä; men deremot upphäufde sig det hindret att det efter gårdagens för oss lyckliga uppehåll just åter började regna och ingen Kibitka fanns att få i hela byn. Rebus sic irrumstantibus gingo vi åter till den gården, der man höll på att timra de 2 nya kamrarne och inhyrde oss slutligen der för 16 Rub. silfver mot vilkor att de med görligaste första skulle sättas i stånd och inredas (man lofvade göra det inom en vecka), åtskilliga andra förnödenheter anskaffas, de smutsiga omgifvelsena genom gärdsel och sandande aflägsnas och hela bondens egen stuga under tiden oss provisoriskt inrymmas. Också öfverflyttade vi dit redan på e.m. sedan den emedlertid blifvit rentvättad och utrymd. Det är en gammal stuga med ett golf, fullt af hål, mörkare än den stugan, som vi lemnade, men i förhållande snyggare och utan o-

hyra, såsom vi hade tillfälle att öfvertyga oss om natten, den vi der sofde roligt och sött. Jag hade afgjordt med min första värd

20. att han tidigt om morgonen skulle ställa mig en häst och Kibitka som han trodde sig få låna ifrån en gård, hörande till en annan by, för att föra mig med Bertha vidare ända till Prosten Hipping i Nykyrka; men han lemnade mig [i marginalen: 43 v.] i sticket under föregifvande, att ej hafva fått den påräknade Kibitkan, hvarföre jag blef nödtvungen att mot en större betalning hyra häst af en annan värd i byn. Vi afreste kl. 11 ½ efter en frukostmiddag uti en öppen kärra, tycktes också i början kunna komma lyckligt fram dermed; men redan nära Nykyrka upphofvo sig moln och nedsände ett regn, som tvang oss att vika in i en närbelägen gård, der vi afbidade slut på regnet och emedlertid drucko kaffe. Kl. 7 ½ om aftonen voro vi fram och hade allt skäl att prisa oss lyckliga, att ej hafva fått mera regn.

21. F.m. visit med Hipping och hans fruntimmer hos Kaplanen Hornborg, för att underrätta honom, att vi resignerat på hans hemman Liukka. Der l kopp kaffe och l glas Madera. Redan på slutet af promenaden dit fingo vi litet regn, men på återvägen öfverraskades vi af en större skur, som tvang oss att flygta till en bondgård, hvarifrån man sedan skickade till prästgården efter hästar och equipager, med hvilka vi åtminstone snarare sluppo hem tillbaka under skydd af kläder och paraplier – E.m. en 2 timmars siesta som ej bekom mig väl. -

22. Hela dagen regnig och således tillbragt inne, äfvensom den följande

23. med undantag af en liten promenad e.m. Lifvet rent vegetativt, inskränkt till äta, dricka, sofva efter ortens och husets ordning. Dock las jag deremellan igenom inledningen till Krugs Forschung af Kunik.

24. E.m. beledsagade vi Hipping till befälningssmannen Lindberg, der aftonen passerades.

25. Efter frukosten anträdde jag min vidare resa ensam [i marginalen: 60 v.] med skjuts till Wiborg, qvarlemnande Sofie efter Bjurings godhetsfulla och vänskapliga proposition i Nykyrka. I Wiborg uppehöll jag mig blott en timma hos Judén, drack der i stället för middag 2 koppar kaffe och for sedan ut till [i marginalen: 8 v.] Zagels i Kestilä.

26. E.m. (med 5 glas vin) for jag med unge Judén tillbaka till Wiborg, der jag blott än besökte Pastor Relanders och der drack thé, jemte l glas punsch.

27. Efter frukosten hos Judéns (med 3 glas Xeres) afreste jag kl. efter 11 ½ med Wellamo åt Helsingfors. Om bord trakterade Kapten Moring 1 ½ glas öl och vid midd. Koll. Registratorn Christiansson 3 glas Xeres.

28. Kl. 10 f.m. anlände jag till Helsingfors, der jag oväntadt fann min svåger Gustaf hem. Middag spisade hem med honom (en liten sup och 1 glas Xeres). E.m. besök hos Törnroth, som i öfverensstämmelse med Dr. Gräfe rådde mig åter till Marienbader. – Ock hos Tawaststjernas gjorde jag en visit.

29. F.m. besökte Nordenstam. Föröfrigt ensam hem och

Sid. 90.

middag med en sup och 1 glas Xeres, samt en kopp kaffe. E.m. promenad, medan jag förgäfvets sökte flera – Slutligen hos Blomqvists och der 2 koppar thé med grädda

30. Började jag med Brunnskur med 3 glas med Marienbader brunn. Besök hos Castrén. – Middag hem med Gustaf. – E.m. besök af Rein och Ursin. – Hem i sällskap med Gustaf sent till qvällsvard, hvarföre jag dock straffades genom hosta. –

Juli 1851.

1. Juli. Expedierade bref till min dotter och Hipping. – Besök af Mag. Reinholm. – Jag började äta middag på Kajsaniemi. – E.m. besök af Reinholm. – Om aftonen 1 glas svag kallskål med en skorpa; men derefter åter litet hosta.

2. Efter brunnsdrickningen på kaffe jemte en mängd andra hos Lagman Forsman. – E.m. besök hos Lekt. Akiander och der 2 glas Kallskål med Xeres i st. för franskt vin såsom de föregående aftnarne hem, och i dag åtminstone utan hosta. – Föröfrigt i dag 3 lösa afföringar mot 2 sådana i går. Sömmen efter brukad brunnsdrickning oroligare än förut. -

3. Expedierade bref till Russwurm i Hapsal. – E.m. besök hos Nordtman och hos Statsrådet Pipping. Der 2 glas kallskål. -

4. Buden på kaffe till Kajaniemi af Landtz Direktören Zitting. E.m. med Lagm. Forsman och dess son, Statsrådet Steven, Thuneberg med fru och liten d^f. Tobaksfabrikören Tollander och en Handelsbetjänt Henriksson sjöledes faren till Consuln Wasenius på Annäberg. Der än extra en kopp kaffe, 1 glas Bischof och brunnssupé bestående af stekt fisk med spinat, gröt med vindopp och sveskonkompott. Tillbaka efter kl. 10. -

5. Vid uppstigandet tämligen ruskig. Kaffe på Kajaniemi i stort lag bjuden af Kommersrådet Gadd. Sedan med och hos Zitting intill middagen. – E.m. hos Forsman och Refer. Sekr. Weszynthius. Hos denne 2 koppar thé och kanske derföre orolig sömn och efter en god dag i det afseendet – obstruction. – Hela e.m. hem, dagen regnig och i allmänhet tråkig. – Litet qvällsvard hem.

7. Efter brunnsdrickningen fördes jag af Lagman Forsman på kaffe till en Enkefru Assessorska Lund. – Med mina afsöndringar hade jag i dag skäl att vara nöjdare. – E.m. besök af Lekt. Akiander och derföre hela f.m. hem. – 2 glas kallskål. -

8. E.m. besökte jag gamle Parrot och bivistade sedan Moldyanas repräsentation af taskspelarekonster. – NB. f.m. expedierades bref till Sofie och till Ieromonachen Makarij i Nischninovgorod. – Till afton blott 2 pepparkakor, hälst jag f.m. hade druckit en 3^{die} kopp kaffe extra hos Gottl.

Sid. 91.

9. Buden af Konsuln Wasenius på kaffe till Kajaniemi (3 koppar). – E.m. sökte förgäfves Akiander och Forsman och blef under den gången alldeles våt. – Hem litet qvällsvard med en liten sup. —

10. I klubben på kaffe buden af Tobaksfabrikören Tholander. – Besök hos Butkofs. – E.m. hos Fr. Wulfert och sedan på koncert gifven af Kattinka Grop på violin (och Frieda på flöjt). – Hem qvällsvard.

11. I Kleinehs hotell kaffe (3 koppar) på bjudning af Apothekaren Mexmontan. – E.m. besök af Forsman, som följde mig till Revisorn G. Alopaeus, der jag sedan stannade kvar ända till sena aftonen och drack 2 glas kallskål. – Dertill hem ännu en portion smultron med socker. -

12. Vaken redan ifr. kl. 4 (eljest 5). – Stort kaffekalas på Kajsaniemi af Postinspektören Alopaeus. Såsom i går 1 ½ till 3 koppar. – E.m. besökte jag fru Böhm och drack der en kopp extra kaffe. – I anseende till trögare och knappare afföringar började jag i dag öka portionen med 1 glas. – Hem qvällsvard såsom i går och först kl. 11 till sängs.

13. Gaf jag mitt kaffekalas på Kajsaniemi och hade dertill inbjudit: Lagman Forsman med dess familj, Kommerce-rådet Gadd med fru, Assesorskan Lund med dr, Fru Böhm med son, Mamsell Wasenius, Apothek. Mexmontan, Postinspektorn Alopaeus, Överste-Löjtnant Tamelander, Statsrådet Steven, Handlanden Tollander, Häradshöfd. Enbom, Hofrättsrådet Bergbom med fru och Dr. Sanmark med fru, inalles 23 personer. Fröken Lovisa Cygnaeus lät ursäkta sig för sjuklighet. – E.m. med Gustaf till kyrkan att bese den nya altartaflan.

14. För min hostas skuld började jag blanda till Marienbader 1 ½ Emservatten. – E.m. sökte jag förgäfves Professor Wallin och Rektor Cygnaeus. – Hos hans sjuka syster fick jag ej tillträde, då jag ville bjuda henne till en utfart för i morgon. – Sednare besök af Rein. -

15. Deltog jag i en lustfart till Meilax uti ett stort sällskap af tillsammans 106 personer. – Den företogs efter gemensamt kaffe i Brunnssalongen i slupar med Musik. Man dansade och spisade middag i det gröna.

16. Vaknade och uppsteg först kl. 6. – Kaffe (3 koppar) hos Lagman Forsman. – I anseende till regn hela e.m. hem. – Qvällsvard af en Kotlett och nästan en hel tallrik med smultron! – Orolig sömn.

Sid. 92.

17. Om morgonen en pollution. Vaknade kl. 6. – På doktorinnan Sanmarks invitation efter brunnsdrickningen på båt till Thölö, dit jag var buden på kaffe af Borgmästaren Brunnov. – Der bjöds jag med Sirén till middag af Commercerådet Gadd. Dessförinnan korrt visit hos rektor Cygnaeus. – Vid middagen ock 2 glas Xeres – E.m. en Concert gifven af en Mamsell Schramm sångerska ifrån Riga.

18. Utom de första 2 glasen åter blott Marienbader. 3 afföringar. – Kaffe (3 koppar) hos Kommercerådet Gadd i dess villa. Såvida jag i går hade erhållit denna bjudning först, så måste jag afsäga mig en annan af Doktorinnan Sandmark, men gick i dess ställe på hennes uppmaning till Borgmästar Tengström. Der thé (2 koppar) 1 glas Bischof, litet glace och litet qvällsvard med en liten sup och ½ glas vin, men det sista så sent, att jag först kl. 11 hemkom.

19. Till straff heshet och hosta, hvilka tilltogo derigenom, att jag vid återkomsten ifrån brunnsdrickningen blef litet våt af plötsligt regn. Så mycket mer ett varmt bad af 28° Reamur ned i Ulrikasborg.

20. Rösterna klarare, ehuru hostan ännu vidlådande. – F.m. uppvaktning hos Geheimerådet Walleen. Middag hos Lagm. Forsman – utom en liten sup – med 1 ½ glas Xeres. – Sedan besök hos Hofrättsrådet Bergbom med 1 glas thé. – Efter vanligheten hem litet qvällsvard. – NB. Om morgonen kaffe i brunnssalongen på bjudning af D^f Kellgren i dess frus namn. -

21. Hostan fortfor ehuru med slemaflösning. Jag har derföre alla dessa dagar till alla dessa glas blandat Emser. – E.m. hos D^f Sanmark. Der 1 kopp kaffe extra och 2 glas kallskål. – Drömfull sömn. – NB. 3 afföringar.

22. Utom de 2 första glaserna åter rent Marienbader. I dag togs det andra ljumma badet med salt ibland hvarefter jag visserligen kände mig lättare och hade en starkare appetit. (Ingen sup). – E.m. besök hos Törnroth och Prof. Wallin. – Hos den ene en kopp kaffe, hos den andre 2 koppar thé. Hemma efter vanligheten än smultron med socker. -

23. Redan f.m. flera besök, för att söka en i går af

Sid. 93.

mig någonstädes förglömd paraply. – E.m. hos Tawaststjerna (ett glas kaffe extra) och hos Prof. Grot. – Hos Gadds fanns ingen hemma. – Sedan hos Westzynthus 3 koppar thé med litet portvin. -

24. Fortfarande litet hosta, ehuru jag i går åter påklädt flannelskjortan. – Såsom de föregående dagarna till de 3 första glaserna Emser – E.m. besökte Borgmästaren Tengström och Hartwall – Hosta. – Om aftonen i Katinka Grops andra Concert. – Smultron med socker -

25. Kaffe (3 koppar) hos Kommersrådet Gadd, hvarefter jag med Hartwall afreste till Botby. – Vid midd. en sup och 2–3 glas Xeres samt 2 koppar kaffe. – Till aftonvard utom 1 glas kallskål en liten sup samt smör och bröd och litet stek. – Det hade börjat regna redan vid vår ankomst och samma ihållande skoftals häftiga regn förföljde oss under hela

återresan. Lyckligtvis hade H. medtagit 2 Kautschukmantlar, 1 för mig, så att jag ej blef våt på kroppen, utan blott litet fuktig om benen. Hem först kl. 11, -

26. Började med varmljumma bad att fortsättas alla dagar under min öfriga vistelse. I dag för den gåriga färdens skuld 26° derunder tryckning i högra sidan. I dag blandade jag litet Ems. till alla 5 glas. Besök af Prof. Aminof både f. och e.m. – Sedan på Mamsell Schramms Concert i brunnssalongen. – Hem ansenlig portion af smultron.

27. Besök af Russwurm redan tidigt om morgonen, sedan han redan i går aftons förgäfves hade sökt mig. – 7 glas till större delen utan blandning af Emser. – Kaffe på Kajsaniemi, på bjudning af Fröken Cygnaeus (3 koppar). – Mot förmodan bestods i Marienbadinrättningen intet bad. Middag spisade jag på Societetshuset på bjudning af Kommersrådet Gadd. Dervid utom en sup 2 glas Xeres och 1^d Champagne. – Hela eftermiddagen tillbragte jag hos Russwurm under trägen hosta, såsom äfven morgonen hade varit besvärande genom samma olägenhet ehuru dervid då slem mer afsöndra-

Sid. 94.

[de] sig, men så seg och sammanhängande, att jag ej ville få den utur munnen. Hos Russwurm extra 1 kopp kaffe och sednare 2 koppar the. -

28. Åter 7 glas, blott de första 2 med tillblandning af Em. 3 afföringar. – E.m. sökte förgäfves Gaddens. – Sednare besök hos Parrots och der 1 glas thé med litet Rum. – Fortfarande hosta. Äfvenså

29. redan om morgonen. – Såsom i går ingen sup vid middagen. E.m. besökte Forsman. Der qvällsvard jemte 2 koppar thé, hvarefter i bröderne Winävskis Concert. -

30. Bara Marienbader. – Besök hos Butkof. – Besök af Castrén. – E.m. hos Kellgren för att ytterligare träffa honom. Der än en kopp kaffe. – Sedan passerades den öfriga dagen hos Gottl. der jag drack 3 glas kallskål. – Derefter åter hosta. – Hem än smultron med socker såsom vanligt.

31. I anseende till fortfarande stark värme, aflade jag åter flanellskjortan; var ock mindre än vanl. besvärad af hosta. – Ock e.m. var detta fallet. Besök hos Dr Sanmark och Statsrådet Pipping hos h_n sistnämnde 2 glas kallskål och sedan hem smultron. – Något orolig sömn. –

Augusti 1851.

1. Aug. Allt mindre hosta. – Efter en vanna af 28° (Celsii) en liten sup vid middagen. – E.m. i bröderna Winjävskis andra Concert. – Om aftonen hem smultron.

2. Om morgonen besöktes Parrot och der 3 koppar kaffe. – Expedierade bref till Zigel. – Också i dag en sup. – E.m. sökte förgäves öfv. Löjtn. Tigerstedt, Andersin, Rein, Becker, Ahlmius, Rect. Cygnaeus, Törnroth och Ursin. – Först den 9de Godenhjelm träffades hem och hos honom drack jag än 1 kopp kaffe och sedan 2 koppar thé. – Så mycket mindre nödig qvällsvard af litet fisk och hjortron med socker. – Ock var sömnen något orolig, äfvensom jag redan om aftonen efter qvällsvarden plågades af litet hosta, hvarifrån jag eljest i dag hittills varit fri. -

3. Kaffe hos Sirén 1 kopp och hem än en kopp. – E.m. besök hos Revisor Kniper. – Der 1 glas svag kallskål och sedan hem smultron med socker och litet vin. – Drömfull sömn med stickningar in i det högra ögat, om det ej var i drömmen.

4. Började ifrån 7 glas Marienbader gå ned åt med 6. Vid middagen en sup. E.m. sökte förgäfves Senatorerne

Sid. 95.

Björkstén och Schultén, äfvensom Uhlenius och Cygnaeus. Sedan hos Assessorskan Lund – 1 kopp thé med grädda och 1 glas kall(varm)skål hvarefter hem ännu efter vanligheten smultron med socker.

5. En tredje kopp kaffe extra hos Gottlund. – Besökte Tikkanen. – E.m. besök af Cygnaeus. – Hos Rein 2 koppar thé med grädda. Sedan i theatern på Kellermans Concert. Hem först kl. ½ till 11. En liten sup och smörbröd samt litet stekt fisk. -

6. Efter drickningen hos Parrot och der 2 glas kaffe. Vid middagen en sup. E.m. sökte förgäfves fru Böhm, Tikkanen, hvarefter i flera timmar hos Björkstén. Der 1 glas kallskål och sedan än hem smultron med socker.

7. Efter drickningen hos Forsman och der 2 koppar kaffe. – Sedan sökte jag förgäfves Gadd och Kellgren. Deremot träffades fröken Cygnaeus hem hos Gottlund. – På Kaisaniemi slöt

jag mina middagar. En liten sup. E.m. afskedsvisit hos Godenhjelms, Tawaststjernas och Landshöfd. Vacklin. – Hem 1 glas kallskål. -

8. Slöt min drickning med 2 glas. – F.m. visiter hos Gadds (frun hem opasslig – en kopp kaffe extra), Nordenstam (ej hem, bortrest), Kellgrens, Bergboms (frun hem) och fru Sanmark. Den förra bød mig till middagen. Dervid en sup och 2 glas portvin och efter en kopp kaffe. Sedan hos Gottlund buden på kaffe. (2 koppar extra). Sist hos Tikkanen. – Såsom i går in aftagande antal af mineralvattenglasen 2, så i dag blott en afföring genast om morgonen. – Om aftonen dof verk i tänderna. -

9. Sökte förgäfves Professorerne Lagus och Törnroth. – Slöt mina bad (i vanna) med 23° Celsius. – Middag hem med 1 kopp kaffe. -

10. Efter 3 koppar kaffe begaf jag mig ombord på Wellamo och afreste kl. 8 $\frac{3}{4}$. – Vid middagen en sup och 1 kopp kaffe. – Sedan par timmars söt sömn, hvarföre jag emedlertid fick pligta genom lång sömnlöshet om natten. En kopp thé torde ock hafva bidragit dertill.

11. Kl. 10 $\frac{1}{2}$ ankom till Wiborg, der jag under uppehållet besökte Zagel och Pastor Helander. – Vid middagen en sup och 1 kopp kaffe. – Regn och stark sjögång, som dock ej skadade mig det ringaste, 2 koppar thé med grädda. – Oaktadt den starka sjögången

Sid. 96.

12. God och rolig sömn ända till kl. 6 $\frac{1}{2}$, då man lyftade ankar för att segla oss till Petersburg, dit vi anlände under regn kl. 10. – Utom 2 koppar kaffe en liten droppsup om bord och sedan än hos Böhlingk 1 kopp kaffe extra. Middag hos Kunik med 2 glas Sautern och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 2 glas thé hos Dorn. – Sent sömn och den orolig. -

13. Kaffe hos Böthl. Då jag af honom erfor att det torde vara ämnadt att i stället för den mig af Vicepresidenten lofvade löneförhöjningen af 1500 Rubel årl. ifrån nu framdeles vilja gifva mig en liten gratifikation en gång för alla, så for jag till Ministern med dokumentet om den ursprungliga beräkningen, hvars återställande jag åtminstone för framtiden muntligen publicerade äfven hos honom med åberopande af mina tarfliga finansiella vilkor &. Han förevände Akademiens egen närvarande medellöshet, men lofvade ”переговорить” med Vicepresidenten när han återvänder och tillfredsställande ”ежели возможно будет”. Således i det hela tämligen prekärtdt. Emedlertid dix & salvavi animan meam äfven hos honom. – Middag åter hos Kunik såsom i går. Om aftonen kallskål hos Bross. Orolig sömn.

14. Kaffe hos Brosset. – Korrt besök hos Frähns för att personl. underrätta mig om hans betänkliga sjukdom. – Sökte fru Sirén, men träffade henne icke hem, hvarföre jag vandrade till Heydes värdshus och åt der middag, med 1 sup Bitter och 1 kopp kaffe. E.m. särdeles ömhet skoftals i ryggen i korset. – Då ju längre ju mer min mage börjat blifva för trög, och jag ingen afföring mer haft, så köpte jag och åt sveskon. Ock följde skälig uttömning men oaktadt jag mot aftonen intet förtärde utom litet sveskon

15. så somnade jag ej förrän efter kl. 1 och äfven sedan var sömnen ingenting mindre än god. – Uttömningen om morgonen knapp. – Kaffe hos Brosset. Sedan jag de föregående dagarne collationerat de under min frånvaro ifrån Tyskland ankomne nya böckerna, så vitt de utfåtts ifrån Censuren (4 verk har den tillsvidare åtminstone qvarhållit: *Leben und Sitte in Persien* [?], *Theobalds Hussitenkrieg*, *Heinroths Orthobiotik* och *Wachsmuths Darstellungen aus der neueren Geschichte*), uttömde jag nu hos Underofficeraren

Sid. 97.

för de bestämda reparationernas skuld den mörka kammaren och köket samt var just sinnad, att fara ut för att tills i morgon bittida söka mig en skjutskarl, då Wirolainen ifr. Nykyrka ankom med ett bref ifrån min fru. Jag begagnade derföre tillfället att fara af redan i dag med honom. Det skedde kl. 4, sedan jag ätit middag hos Kunik med 2 glas Sautern och 1 kopp kaffe. – Först kl. 11 ½ om natten anlände jag hem till de mina, i Afanasjeva. -

16. Sofde ända tills 7 ½. – 3 koppar kaffe. – Hela dagen hem sysselsatt med att läsa tidningar. E.m. var med min hustru en färd till Terijoki ämnad, men måste för regn inställas.

17. Vid middagen 1 glas Madera. – E.m. var jag sinnad att resa till Kivinebb, men uppgaf det, då jag erfor, att Prosten Höijer i morgon är att hitföväntas uppå sin uppördsresa. Också regnade det i dag tid efter annan redan ifrån middagen. Mot aftonen for emedlertid min hustru ensam till Terijoki, för att sondera om ett annat kvarter för den lilla återstående tiden, då vårt närvarande värdsfolk, oaktadt de icke hållit ord med rummens inredning, utan i stället för 1 vecka utdragit dermed hela 5, likväl påstå ifrån vår sida full betalning. – Genom den under förfärlig storm och regn verkställda resan vanns ett annat ställe till flyttning – en svart stuga med en mindre hvit midtemot – hvilka lofvas uppputsade och iståndsatta till tisdagen. -

18. F.m. faren ett stycke åt Kuokkala för att personligen träffa Höijer, som jag böd till middagen. Under den långa väntan på honom en liten sup och Zubiss i st. för frukost. – Vid midd. 2 glas Madera och 1 kopp kaffe. -

19. Om morgonen inkom äntligen värdinnan och förklarade sig vilja ingå på mina villkor för kvarstannandet hos dem, sedan hon NB. erfarit, att vi hade alfvar med hotelsen att flytta bort för den korrta återstående tiden och det blef derföre beslutet att vi skulle stanna här kvar. Emedlertid reste Sofie med samtliga barnen till Terijoki för att se om man der hållit ord med förberedelserna till vårt intagande och vedergälla det folket för deras dervid hafda besvär. – Vid midd. ½ glas Madera och 1 kopp kaffe. -

20. Kl. 9 afreste jag till Kivinebs prästgård. Vid middagen 1 sup, 3 glas Madera och 1 kopp kaffe. Emot aftonen med Prosten Höijer rest till Kapellansboet.

Sid. 98.

Husula. Der 1 glas thé och 1 d^o svagt toddy samt efter återkomsten på stora prästgården än qvällsvard med en liten sup för att corrigera och neutralisera öfverflödet på Husula! NB. Vägen ifrån Afanasjeva till den stora Petersburgska landsvägen nära Rajajoki gästgifveri blott i början litet sandig, sedan hård och god längs Rajajoki å bildade gräns emellan Petersburgska Guvernementet och Finland. Man passerar små byar: Liutselkä, Pullinen och Rajajoki. – Om natten stark transpiration.

21. Först kl. 8 afresa. Då jag dessförinnan ätit frukost med en liten sup så åtnöjde jag mig i stället för middag med 2 koppar kaffe med grädda och skorpor i Lillpero, hvarifrån jag for öfver skogen en ginväg directe till Kostiala, utan att fara till Wiborgs stad, dit jag skulle haft lika [i marginalen 80 v] mycket eller 19 verst och derifrån än 8 till Kostiala. Dit ankom jag kl. 5 ½. – Efter 3 timmars promenad qvällsvard med 2 glas Xeres. -

22. F.m. paroxysm af hosta. – Vid midd. 2 glas Xeres och 1 kopp kaffe. – Då jag hade hört, att Lagman Tamelander, en gammal Gymnasii kamrat bor blott 11 verst härifrån på sin egendom Mierumäki förut Hämäläis, men i morgon skall anträda en resa till Kuopio för att hålla ting, hvarvid ock målet om min och Axels ersättning af den Caution, som min afledne svärfader i lifstiden för likaledes aflidne Kronofogden Hipping ingått, å nyo enligt Senatens resolution skall företagas. Och jag önskade på förhand göra honom uppmärksam derpå, så for jag dit med Zagel. Sjelfva resan dit var lika interessant, som den vackra belägenheten. Utom oss kommo dit äfven en mängd andra på visit, 1 glas thé och sylt. Kl. 9 om aftonen återkommo vi först.

23. Voro vi samtliga bjudna af Lektor Ahrenberg på middag till hans nya egendom Pietilä ungefär 8 verst härifrån. Vi foro 6 verst till ett gods Lavola invid Sajma kanalen, gingo derifrån till fots ett litet stycke till Pastor Fröhberg, satte sedan med honom och hans fru i båt öfver sundet samt gingo resten till fots. Vid midd. en god sup starkt brännvin och 1 glas Madera. Korrt efter middagen hade jag missödet att få häftig tandverk, som med större eller mindre häftighet fortfor hela eftermiddagen. Efter hemkomsten – på samma sätt som färden dit – blott 1 kopp thé, hvarefter tandverken lika så litet upphörde som i Pietilä af 1 kopp kaffe. – Orolig sömn.

Sid. 99.

Äfven om morgonen tills efter mina 2 koppar kaffe värkte tänderna. – Vid midd. 3 glas Xeres och 1 kopp kaffe. E.m. promenad till Kerstilä, Prosten Ståhlbergs sommarställe. Han var dock redan

25. rest till staden. Då lag äfven f.m. gjordt en längre promenad tills inemot Tikkala (fram och tillbaka 6 verst), så tilltrorde jag mig om aftonen att jemte litet qvällsvard dricka litet porter. – Sömnen något orolig och stark transpiration.

26. Jag for med Zagel och Anton Jenisch i deras Kalesch till staden, der jag lejde en forman till Thorsdagen och besökte Rådman Antell, Pastor Relander, Dr. Holstius, Bokha. Clowberg och Judén. Hos den förstnämnde en droppsup och hos den andre en kopp kaffe. – I dag på f.m. 2 afföringar, och utan tecken till blod såsom i går morgons. – Vid midd. 1 glas Xeres och om aftonen efter en promenad af circa 3 verst 2 koppar thé. -

27. Väderleken kändes kyla, hvarföre jag vid min disposition till hosta och tandverk ändtligen åter påklädde flanellskjortan på den andra. – En liten promenad. – Det oaktadt fortfor frostigheten, då jag tillfälligtvis kom att f.m. längre tid vistas ut i det fria på trappan. Middagen spisades i dag i stort sällskap, som Zagel hade sammanbudt dertill ännu tillfälligt ännu 2 opåräknade. – Främmande voro Pastor Ståhlberg med fru och svägerska, Pastor Fröberg d^o d^o, Lektor Ahrenberg med fru och svåger, lagman Forsman, Prof. Steinman och Zagels Kompanjon Herr Jenisch. Vid midd. 2 glas Xeres och 2 Malvasier samt 1 kopp kaffe. – Redan derunder befann jag mig ju mindre ju väl, hvarföre ock mina toaster kommo fram stapplande och oskickligt under den häftigaste darrning på handen, så att af vinet något spilldes och jag måste uppgifva att vidare hålla det i handen. Omedelbart e.m. inställde sig beständigt och smärtsamt stygn i venstra sidan, som sednare förvandlades till en åt ryggen och korset sig dragande och der fästade plågsam spänning. Denna fortfor tills jag sent om aftonen hade en afföring och gick att hvila. På god stund ingen sömn och under denna stark transpiration med stark tryckning öfver bröstet.

28. Upp redan straxt efter kl. 4. Efter vanliga 2 koppar kaffe afreste jag jemte Sofie kl. ½ till 7 med en ifrån staden lejd forman samma ginväg öfver skogen, som jag hade kommit. 3 verst nära Holakka betades och spisades middag med en liten sup och 1 kopp kaffe. – Jag måste gifva vika för formannens önskan att än en gång få beta före Wäära-

Sid. 100.

mäki i en rysk chartschovna der emedlertid ock för bättre folk 2 inre kammrar funnos. Grunden till detta uppehåll var väl ej blott interesst för hästen, utan ock fruktan hos formannen sjelf på det förestående skogiga hållet emellan Pamppala och Kivinebb. Skäl till denna fruktan att på första hållet ifrån Wiborg åt Petersburg åt måndagsaftonen föröfvat mord af en beryktad prostson ifrån Finnland, som dock redan skall vara gripen, medan 2 af hans kompaner ännu skola ströfva omkring i skogarna. Min afsigt hade varit att fara in till prosten Höijer till natten, men dertill blef det för sent, hvarföre vi reste med en annan forman, som vår på sista beställningsstället hade adjungerat sig, åter in på en bondgård 2 verst framom prestgården. Då var kl. redan 10 ½.

29. Efter högst obehväm hvila i fulla kläder på en hård bänk upp redan kl. 4. – Lyckligtvis fingo vi – kafet – såsom numera väl nästan öfverrallt i Finnland. – Jag drack 3 små koppar. Sedan fortsattes resan ända fram till Afanasjeva, dit vi lyckligen framkommo kl. 9. Hem ännu 1 kopp kaffe. – Äfvenså e.m. utom 1 glas Xeres. – Den ihåliga tanden började åter oro mig, hvaremot jag försökte efter råd i Wiborg insätta en bomullstuss med Brutzve tanddroppar. – Om aftonen hade jag redan lagt mig, då det hette att Länsmannen i Nykyrka ankommit och vore stadd på resan till Petersburg, dit han ännu om natten skulle fara. I tron, att det vore Lindberg, till hvilken jag ock än med Bertha ifrån vistelsen i Nyk. hade förbindelser, steg jag upp och anordnades om att koka honom thé. Den resande blef dermed trakterad, ehuru jag utgången kom underfund med, att det ej var L. utan en förafskedad extra-länsman Ahlbom, som sade sig hafva under min första vistelse i Petersburg hafva varit hos mig, då han tjent hos Grefve Rehbinder (förmodl. såsom betjent). Jag måste hålla honom sällskap så länge han drack thé, hvarpå jag drog mig tillbaka. -

30. Förlopp såsom gårdagen med små promenader och tidningslektur. – Väderleken skäligen varm och vacker, så att jag uppmuntrad af de minas föresyn till och med vågade mig att simma. Det förekom mig så välgörande, att jag till och med ångrade att blott hafva doppat mig, då det var för första gången i år. – E.m. en kopp kaffe och såsom i går en siesta. – Tanden har Gudi lof! i dag varit lugn. – E.m. en lång promenad.

31. Emellan simningen och middagen en kortare. – Vid midd. 1 ½ glas Madera. Sedan nästan par timmars middagssömn, hvarefter 2 koppar kaffe, den ena med rik-

Sid. 101.

tig grädda. – Vandring i skogen öfver 2 timmar. Om aftonen endast par glas vatten. Antingen detta eller kaffet med gräddan orsaken, att jag först ej ville somna och sedan likväl äfven en gång om natten vaknad länge icke fick sömn, samt åter

September 1851.

1. Sept. vaknade och uppsteg tidigare än vanligt. – Fortsatte den i går började föreläsningen af: Der Licht-freund. – En herrlig och skön dag. – Vid midd. 1 ½ glas Madera och såsom vanl. 1 k. kaffe. - Ingen middagssömn och om aftonen litet qvällsvard. – Sönnen lugnare utom att jag åter kände tryckning öfver bröstet.

2. Dagen än herrligare än den gåriga, lungt och till och med hett, såsom midt i Juli; Simningen en äkta vederqvickelse. – Vid midd. 1 ½ glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 2 koppar the.

3. Upp redan kl. 3 – Dagen lika som i går. De i går afklädde strumporna och flanellskjortan blefvo ock i dag borta och jag simmade äfven om e.m. kl. 6 andra gången. Der [...?]formad slötz. – Om aftonen 2 koppar thé med mjölk. – Sönnen drömfull.

4. Upp kl. 5. – Vid midd. 2 glas Xeres och 1 kopp kaffe. Jag började föreläsa Marryats Nybyggarna i Kanada. – 2 simningar och efter aftonsimningen en promenad. Qvällsvard. – Om natten orolig sömn och pollution.

5. Upp kl. 5., sedan jag redan länge vakat. – Utom litet blåst dagen skön och varm. Vid midd. 1 glas Xeres, men 2 koppar kaffe, den sednare med mjölk. – Mindre besvärad af middagen än de föregående dagarne. – Qvällsvard. -

6. Vågade jag mig till och med att simma straxt om morgonen kl. 6 före kaffet. – Dock litet hosta förmodligen, emedan det blåste – promenad, skoftals litet regn, som dock ej hindrade mig att simma än 2 gånger. – Om natten åska och regn. – Middagen 1 glas Xeres och 1 kopp kaffe. NB. inalles 13 gånger simmat.

7. Dagen mulen och kylig med litet duggregn i skof. Derföre ingen simning. Vid midd. 1 glas Xeres och 1 kopp kaffe. – Sysselsatt, såsom mest hela tiden här på landet, med afskrifning af Lönnrots samling af finska trollrunor.

8. Såsom någon gång i Kostiala spår till blod vid afföringen. – Dagen, såsom i går ruskig och kulen, så att jag ej allenast ej kunde tänka på någon simning, utan ock åter måste anlägga mig flanellskjorta. Vid midd. 1 glas Xeres och 1 kopp kaffe. Slöt Marryats

Sid. 102

underhållande berättelse om Nybyggarna i Canada. – Om aftonen ankom socknens länsman Stenberg till värdsfolket och böds derföre af oss till the. Jag drack med 1 glas. – Natten drömfull och orolig, äfven af kylighet.

9. Upp först kl. 6. – 3 koppar kaffe. – Vid middagen 2 glas Xeres. – E.m. en längre promenad. – Qvällsvard.

10. Upp kl. efter 5. – Hosta, åter 3 koppar kaffe, 2 med ägg och socker. – Vid midd. 2 glas Xeres med 1 k.k. – Mindre promenader både f. och e.m. E.m. i st.f. afföring endast litet blod. – Par koppar sötmjök med smör och bröd till aftonvard, hvarefter mycket och alldeles förryckta drömmar, så att jag förskräcktes vid uppvaknandet. Föröfrigt, såsom alltid här, om natten isynnerhet ymnig urinafsöndring. -

11. Upp först kl. 6. – Hela dagen duggregn och derföre och litet promenader. – Vid midd. 1 glas portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen ingen qvällsvard för bättre sömn, som ej heller uteblef. -

12. Kl. ½ till 11 lemnade vi ändtligen vår trånga boning och vårt egennyttiga värdsfolk samt anträdde resan åt Petersburg under stilla regn, som mer och mindre starkt beledsagade oss under vårt fortskridande fot för fot ända till Revonnenä, der vi efter en nogare, men likväl human Visitation först kl. 5–6 åto vår middag (1 glas portvin och 1 ½ kopp kaffe), hvarefter resan i dylik ordning tillsammans med lassen fortsattes. I stället för regn herrligt månsken och klart, men kallt (blott 4 värme). Först kl. 2 om natten befunno vi oss

13. åter i Petersburg på egen gård. – Först kl. 4 till sängs. Emedlertid vaknade jag och steg upp redan kl 3 ¾ till 6. – Följderna visade sig ock snart genom särdeles tröghet svår och knapp uttömning samt flerfaldiga försök till uppkastning. En ytterligare kopp kaffe hjälpte icke; först genom åtskilliga gånger ut och rörelse i fria luften småningom bättre och sedan middagen med en god sup, 1 ½ glas portvin och 1 kopp kaffe. E.m. hos Böthl. – Om aftonen 1 kopp thé och sedan sömn ifr. Kl. 9. -

14. till 6. – Då första afföringen äfven i dag var trög, så tog jag en liten promenad i den friska morgonluften. – En annan efter frukosten. Vid middagen 2–3 glas portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen åter 1 kopp thé. – Sysselsättning tidnings- och Journal lektyr. – Ehuru jag lade mig efter 9, fick jag i dag först vid midnatten sömn och den ej den bästa.

Sid. 103.

15. Om morg. hos Dr. Gräfe. – Äfven i dag åter mäktat ruskig. – 1 kopp kaffe extra. – Betalt Lantz för de hittills ifrån Tyskland ankomna böckerna. – Med Sofie ville jag göra en condoleansvisit hos fru Vater, men som möttes i trappan för att gå ut. – Före midd. en sup. – Omedelbart e.m. disposition till äkel och uppkastning. -

16. Uttömningen än trögare och knappare än förut. – Expedierade bref till Voss i Leipzig. – Hos Böthl. – Med Sofie och Bertha hos Siréns för att gratulera. – Först efter återgången derifrån hem en ordentlig afföring. – Vid midd. en liten sup och om aftonen 1 kopp thé med litet Rum. – Drömfull sömn. -

17. Upp redan kl. 4. – Afför. knapp. – Vi antogo åter till den andra pigan den förra Fevronia, som redan ifrån och med Måndagen (d. 15) varit hos oss, hvarföre ock hennes månad ifrån detta datum kommer att räknas. En annan människa, som likaledes provisoriskt tjent hos oss ifrån samma dag, förblifver ock tills vidare. – I dag börjades reparationen af förmaksgolfvet. – Vid midd. en sup och 1 glas portvin. – NB. expedierade bref till Gustaf. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Mad. Vater. Der 1 kopp thé med grädda. – Drömfull sömn.

18. Upp kl. 5. – Hosta af förslemning. – I stället för frukost en 3e kopp kaffe med bröd. E.m. en 4de. – Om aftonen hos Zandt i skolkommittén och sedan hos Siréns. – 1 kopp och 1 glas thé med grädda. – Om natten pollution.

19. Upp kl. 5 – Utom om morgonen en promenad hela dagen hem. – Salens reparation slutades, såsom vanligt, så att golfvet i anseende till målningen på det reparerade stället ser fulare ut än förut. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Sedan i går sysselsatt med Makarijs prof till omarbetning af dess Mordvinsk-Mokschanska Grammatik. – Till qvällsvard 1 tallrik hafresoppa, hvarefter om natten åter pollutioner. -

20. Upp först kl. 6. – Expedierade bref till Kanslirådet Lagus i Helsingfors. – Hos Kunik. – Vid midd. 1 sup, 1 glas portvin och 1 kopp kaffe. – Derefter visade sig i. st.f. ny afföring litet blod. – Kl. 5 reste jag med Diligencen till Strelna eller rättare blott till Sergiefska klostret,

hvarifrån jag gick resten af vägen till fots till Finnér. – En stor kopp thé med grädda. – Sömnen ej alldeles rolig.

21. Vid uppstigandet liten heshet och trög samt knapp uttömning. – Under världens frånvaro till

Sid. 104.

Kipin [?] fördref jag tiden med lektur af Orstedes Geist der Natur och promenader i Suvorofska Slottsträdgården, i hⁿ sednare Gardets till häst Musikkorpsen spelte ifrån 2–4. Vid midd. en liten sup, 2 glas Teneriffa och 1 kopp kaffe. – Om. aftonen åter 1 stor kopp thé, men med vin Madera. – Om natten pollution.

22. Bättre uttömning än i går. F.m. en liten droppsup och litet frukost. – Promenad till hafvet och till Blomstergården, der Musiken spelte åter. – Såsom i går nu hvarje dag. – Vid midd. först kl. 6 en sup Rigisk Balsam 3 glas teneriffa och 1 kopp kaffe, hvarpå jag kl. 8 om aftonen med Sergiefska Dilig. återvände till staden. – Till sängs först kl. 11 och sömnen orolig och afbruten.

23. Stark hosta och ett skof benägenhet till kräkning. – F.m. en liten promenad. – Vid midd. en sup. – Om aftonen en kopp svagt thé med litet Rum. – Hostan oroade, till och med om natten.

24. Upp först kl. 6. – F.m. extra en kopp kaffe och en promenad. – Vid midd. 1 glas portvin. – Då äfven i dag hosta oroade mig, så drack jag om afton i st. f allt annat 1 glas Selters med socker. -

25. Ej heller fri ifrån hosta. – Hos Böhlingk. – Besök af Wilh. Wrede – Vid midd. 1 glas Portvin. – E.m. tung och trög, äfven efter en kortare promenad. – Om aftonen 1 glas thé med Rum. NB. I dag blef ock Sara introducerad i ritskolan.

26. Då jag i går haft blott en obetydlig och trög uttömning, så drack jag redan om morgonen straxt efter uppstigandet 4 ½ – 5, 2 glas Selters och gick sedan efter frukosten efter vederbörlig evakuasjon för motions skuld till bokbodorna, der nästan hela den öfriga f.m. tillbragtes. E.m. en kopp kaffe och om aftonen 1 kopp svagt thé med Rum. Ingen hosta, men döfva stickningar i bröstet och om natten starkt utbrott af hostan.

27. 1 glas Selters. – Vid frukosten 1 kopp kaffe extra - åter på andra sidan i bokbodorna. – Löst lif – Om afton med Bertha hos Dr. Gr. der jag lät persvadera mig att dricka 2 glas thé med Rum. – Först kl. 11 till sömns.

28. Upp redan kl. 4, med anfall af hosta; ehuru lyckligtvis mindre ihållande och envis, som den föregående natten. – F.m. en promenad. – Jag slöt mitt utlåtande öfver Prof. Makarijs prof till en ny

Sid. 105.

Mordvinsk Grammatik. – Vid midd. 1 glas Portvin. – Om e.m. en promenad. – Om afton 1 kopp thé med Rum. -

29. Tidigt om morg. tämligen svårt anfall af hosta med slemafsöndring. – I dag genomgick den mig för tredje gången tillsända Syrjänska öfversättningen (af Andr. Popof) af undervisningen huru man skall frälsa deras lif, som råkat i oförmodade lifsfaror, samt skref mitt korta tredje utlåtande deröfver tills i morgon. Började ock likaledes för 3 gången igenomse densammes öfversättning af lilla Katekesen ifrån Ryskan. – Blott i skymningen mot afton en liten promenad. – 1 kopp thé som vanligt. – Natten lugn, men om morgonen

30. litet hosta, men med afgang af slem. – F.m. promenad till andra sidan. Vid midd. 1 glas portvin. – Om aft. 1 kopp thé som vanligt. –

Oktober 1851.

D. 1. Oct. Upp kl. 4 ½. – Då jag ej på sin tid hade någon afföring, så drack jag åter 1 glas Selters. – Fru Strohlman till middagen. Dervid 2 glas portvin och 1 kopp kaffe. – Alexandra flyttade bort. – Besök hos Steinmann – Stark hosta, hvarföre jag åter drack 1 glas Selters. Drömfull sömn.

2. Oaktadt god afföring ej fri ifrån hosta. – Promenader både f. och e.m. – Föröfrigt blott hos Schardius och Köppen. – Mot afton åter slemhosta, hvarföre till afton blott 1 glas sockervatten. -

3. Om morgon något hosta. – Sednare mer fri, ehuru jag ej kom till någon promenad förrän i aftonskymningen. – Till frukosten 1 kopp kaffe extra, och om afton 1 tallrik surmjölk. -

4. Dagen i allmänhet lugnare ifrån hosta. – Utom en liten promenad om aftonen hem hela tiden. – 1 kopp thé med litet rum. -

5. Upp redan kl. 4 ½. Ingen afföring och därför 1 glas Selters. – Vid midd. 1 kopp kaffe. – Om afton en promenad. -

6. Vid promenaden om f.m. besökte jag gubben Engelhard. Mot hosta proponerade han att koka 1 glas pepparrot och d^o honing med tillsats af ett skedblad ättika så länge tillsammans, att pepparrotten blir en genomskinlig saft och deraf tid efter annan taga ett theskedsblad. – Vid midd. 2 glas portvin, som dock hade stark retelse till hosta till påföljd. – Liten aftonpromenad, såsom vanligt. -

7. Upp kl. 5 och ändtl. god afföring. – Först i dag slutade jag min interrimistiska sysselsättning med officiella statistiska ethnografiska Materialien öfver Olonetska Guvernementet, som jag redan i förb. Thorsdag fått af Köppen, samt vidtog åter Popofs Syrjänska Kateches. – F.m. en ansenlig promenad. -

Sid. 106.

Vid midd. 3 glas portvin – i skymningen liten promenad. – Om aftonen besök af Pezold och Sirén med fru. – 1 kopp thé med litet Rum. -

8. Besök af Pastor Ahlström. – F.m. en kopp kaffe extra. – Vanlig promenad. – Vid midd. 1 glas Portvin. – I skymningen åter den vanliga promenaden. – Till thé (1 kopp med litet Rum) Pastor Ahlström ock till natten.

9. F.m. till biblioteket. – Vid midd. L ½ glas Portvin. – Mot aftonen vanlig promenad. – 1 kopp thé med Rum. -

10. Upp redan kl. 4. – Hela dagen blef det genom förhinder ingen promenad. – Om midd. 1 glas portvin. – NB. expedierade genom kansliet ett bref till Russwurm. – Om aftonen 1 glas vatten.

11. F.m. promenad. – Till middagen en sup. – Om aftonen geograf. sällskapets session. – Der en kopp thé med Rum. – Drömfull sömn. -

12. Upp efter kl. 5. – F.m. promenad. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Freitag. 1 kopp thé med Arrak.

13. Upp först kl. 6 ½. – Besök af Brosset. – Promenad. – Slöt conceptet till utlåandet öfver Popofs öfversättning af Katechesen. Vid midd. 1 kopp kaffe. -

14. Upp först kl. efter 5. – Promenad. – Före midd. en sup. Liten siesta. – Hela dagen sysselsatt med brefskrifning. – Om aftonen besök af fru Brosset, Mamsell Gräfe med Krebel och Pastor Zandt. – 1 kopp thé med Rum. -

15. Expedierade bref till Hipping, Zagel med fru och Castrén med beställningar för Blomqvistska och Backmanska bokauktionerna till den sistnämnde. – Hos Lantz betalte jag åter en bokräkning. – E.m. en kopp kaffe extra. – Om aftonen med Sofie hos Böthlingk, 1 kopp thé med Rum.

16. Vid midd. en sup. – E.m. hos Radlof och sedan om aftonen hos Zandt i skolrådets session, der jag dock plågades af obetingelig sömnsjuka. – 1 kopp thé med grädda. – Om natten oaktadt gången hem afbruten sömn och en pollution.

17. Upp redan kl. 5 ½. F.m. hos Baer en Committésession i afseende å Brandts officiella begäran att få sitt Zoologiska Museum utvidgadt, naturligt på mitt Museii bekostnad, då jag råkar vara honom närmast. -

18. Upp såsom i går. – Om aftonen hos Sawwaitof 1 glas thé med Xeres, Dessutom 2 glas af samma vin och par bitar sill och bröd. – Drömfull sömn. -

19. Vaken redan kl. 4 och upp en half timma derefter. Oaktadt regnet f.m. en gång åter promenad. – Vid midd. 2 glas portvin och en kopp kaffe. -

Sid. 107.

20. Upp först efter kl. 6. – F.m. faren med Sofie till bodorna på andra sidan. E.m. en kopp kaffe. Om aftonen kort besök af Radlof. – I dag stark förslemning. -

21. Upp kl. 5. F.m. besök af Böthl. och Wilh. Wrede. Sjelf hos Fuss och ändtligen åter en längre promenad. Vid midd. 1 glas Marsalla. E.m. åter en liten promenad och besök hos

Bross. – Om aftonen besök af fru Vater och dess broder samt Radlof. – Såsom i går en kopp thé med litet Rum. -

22. Vid midd. 1 glas Marsalla. – Om aftonen med Sofie och Bertha på barnsöl hos Böhlingk. Der 2 glas Champagne och 1 kopp thé med Rum utom konfekt, päron och vindrufvor. – Också i dag har jag skoftals varit besvärad af hosta.

23. Upp redan kl. 4. – F.m. promenad. – E.m. sednare 1 kopp kaffe, och sedan i st. för thé en kopp sockervatten. -

24. Upp först kl. 6. – Utom en promenad f.m. hela dagen hem såsom vanligt. E.m. 1 kopp kaffe och om aftonen 2 glas vatten, dels blott med socker dels med litet vin. – Drömfull sömn.

25. Upp kl. 5. – Om morgonen föll första snön, så att marken på några timmar alldeles hvit. – Vid midd. en sup – Om aftonen besök af Brandt. – 2 koppar thé med Rum. -

26. Om morgonen marken åter snöhvit. – Hos Radlof. – F.m. promenad. – E.m. en kopp kaffe. -

27. Om morgonen hos Radlof, hvarefter jag sökte Brandt för att tillstålla honom till reqivalent åt mitt Ethnogr. Museum för den lokal, som man ville taga ifrån mig till utvidgande af det Zoolog. Museum. – Nordvik till middagen, 1 kopp kaffe. – Sednare ännu 1 d^e hos Brandt, som jag nu träffade hem.

28. Om morgonen upp kl. 4 ½. – Marken åter snöbetäckt och skönt slädföre hela dagen. – Vanlig promenad. – Vid middagen 1 sup och 1 kopp kaffe, hvarpå stark retning till hosta. – Om aftonen besök af fröken Rodin med 2 yngre flickor. – 2 koppar thé med Rum.

29. Sent upp och besvärande slemhosta. – Vid frukosten en 3^{dje} kopp kaffe. – På bibliotheket och sedan åter i ett nytt sammanträde om Museerna. – Vid midd. 1 glas Marsalla. Om aftonen hos Böthl. 2 koppar thé med Rum.

30. Upp kl. 5 ½ – Utom en liten promenad hela f.m. hela dagen hem. – Vid midd. 1 ½ glas Marsalla och om aftonen 1 kopp thé med litet Rum. – I dag har jag Gudi lof! varit mer fri ifrån hostan än i går. -

31. Var det ej fallet. – Expedierade bref till Dr. Kreuzwald.

Sid. 108.

- Besök af Dorn i anledning af ett nytt projekt af Museerna, hvarföre också jag om aftonen hos Radlof. Der 2 koppar thé med vin. –

November 1851.

D. 1. Now. Äfven som i går sent upp (först kl. 7). Hela f.m. hem, och derföre om aftonen med Bertha hos Dr. Gr. der jag hade den dumheten, att dricka 2 glas starkt thé (med Rum). – Följd deraf uppvaknande och lång sömnlöshet om natten, hvarföre jag dock sedan

2. sof ända till kl. 7 – Då afföringen såsom öfverhufvud den sista tiden, var mycket knapp och trög, så intog jag 3 stycken af de gamla pillerna ifrån förra året. – Det och en promenad verkade. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos fru Vater. Der 2 koppar thé med grädda, som åter medförde hosta. – Flera klädespersedlar till skänks till åminnelse af den aflidne. – Länge ingen sömn; naturligt

3. återigen bar mark. – P.m. en kort promenad och mot aftonen likaledes, hvarefter hos Akad. Gräfe, som jag sökte förmå att hos Uwar. inverka till förmån för Frähns barn, då utsigterna efter hvad man hör ej äro de bästa. – Blott 1 kopp thé med Rum – Icke destomindre till och med om natten anfall af hosta.

4. F.m. promenad. – Om aftonen besök af Dr. Crusell, Kunik och Schiefner med fru. – Natten åtminstone fri från hosta.

5. Vid frukosten 1 glas Marsalla. – Efter sessionen i bibliotheket. – Vid midd. 1 glas Marsalla. – Om aftonen med de mina hos Brosset. Der 1 glas thé med Rum och 1 d^o sockervatten. Hela dagen tämligen rik på hosta.

6. Sedan jag om natten vaknat kl. 2., utan att mer kunna insomna, steg jag upp kl. 3, hvarföre sedan ½ kopp kaffe mer än vanligt. F.m. promenad till bibliotheket. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen 1 kopp thé med litet Rum. Först efter den hosta, hvarifrån jag eljest i dag Gud ske lof! varit fri. -

7 F.m. expedierade bref till Voss i Leipzig. – Sedan var jag för att äntligen ock göra Uwarof min uppvaktning, men erfor till min förvåning, att han sedan förra söndagen ligger illa sjuk, så att man tyckes tvifla om hans uppkomst. – Hos Böhlingk. – Vid midd. 1 glas Marsalla. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Dorn. – Ruskig. – Något bättre efter 2 glas thé med litet Rum, Emedlertid efteråt åter torr hosta.

Sid. 109.

8. Upp redan kl. 5. – I allmänhet mycket ruskig. – I stället för kaffe rakahout. – Oaktadt det regniga vädret promenad. – Besök af Löjtnant Åkerblom. hⁿ jag gaf en borgesskrift å böcker hvilka han ville låna ifrån Akademiska biblioteket. Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe.

9. Upp kl. 5 ½ och Gudi lof! mycket bättre än i går. – F.m. en promenad. – Besök af W. Wrede, som blef till middagen. Han fick af mig 50 R. silfver till disposition af den summan, som han sednare skall medtaga till Castrén i Helsingfors. Vid midd. 2 glas Marsalla och en kopp kaffe. – E.m. i Museiangelägenheter hos Dorn, Brandt och Böhlingk. – Oaktadt gången ut hosta och derföre blott ett glas vatten med socker. – Såsom natten förut drömfull sömn.

10. Upp kl. 5. – Mer knapp och sammangyttrad afföring. F.m. med Böhlingk att bese det Egyptiska Museum. – Sedan hos Kunik. – Vid midd. en liten sup. – Derefter hos Usträlof som än satt till bords. Der 1 glas vin och 1 kopp kaffe. – Sedan hos Brandt, allt med afseende å den projekterade dislokation af våra Museer. -

11. Hos Dorn och sedan i Museerna, der äfven Vicepresidenten var med afseende å det nämnda projektet. – Vid midd. 1 sup. E.m. höll jag just på att sluta renskrifningen af anmärkningar, hvilka jag skrifvit till en uppsats af Kreutzvald, då ett bref ifrån honom ankom med förklarande, att hans kommunikation deraf blott varit privat och han ingenting mindre önskar än att med mig träda i en offentlig literär strid. Publikationen af mina anmärkningar, såsom de nu äro färdiga, måste derföre uteblifva och det gäller nu att till min snart förestående läsetur antingen omarbета dem i en annan form, såvida sig nämligen göra låter (ty allt kan naturligtvis på långt när ej begagnas) – eller ock få något annat alldeles nytt färdigt. – Om aftonen besök af Zandt och Radlof med fru. 2 koppar thé med Rum.

12. Jag började på en ny uppsats med grundläggning af den redan färdiga. – F.m. 2 gånger ut. – Öfverraskande visit af Grefve Armfeldt. Kanske skulle det vara en handgriplig

reprimand att jag sedan påsken ej ens sökt honom! – E.m. en kopp kaffe. – Besök af Petzold.

13. Efter återkomsten hem ifrån Konferensen i regn och tjockt töcken tryckning på högra sidan i korset. – NB. till frukosten en

Sid. 110.

kopp kaffe extra. – Om aftonen i skolkommittén hos Zandt. – 2 koppar thé med Rum. – Under hemfarten stark hosta.

14 Upp kl. 5. – Besök af Radlof. – Faren till Grefve A. för att betala det nådiga besöket. Oaktadt det var hans audiensdag och klockan först $\frac{1}{4}$ öfver 12, var han ej mera hem. Åtminstone hette det så. Också lika mycket; jag har dock sökt honom. Under gången hem var jag ock att underrätta mig om Uwarofs tillstånd. Vid midd. 1 $\frac{1}{2}$ glas Marsalla. Tryckningen i korset har om ock lindrigare äfven i dag låtit förspörja sig. – Från hosta har jag varit mera fri. – Dock ett anfall omedelbart efter 1 kopp the. – Häftiga stickningar i fontanellsåret. -

15. Hela dagen hem. – Vid midd. 1 liten sup och 1 kopp kaffe. – Tämligen fri ifrån hosta. – Deremot om natten hårt anfall.

16. F.m. sökte Steinmann. – E.m. 1 kopp kaffe. – Mycken hosta och äfven bröstet resligt.

17 Upp kort efter kl. 4. – Jag började i dag taga in af de i Hartmans husläkare mot slemhosta rekommenderade pulvren med uteslutande af chinan. – F.m. en kopp kaffe extra. – E.m. hos Steinmann. Bröstet äfven i dag rosligt. NB. med denna dag har för andra gången utseende af vinter genom snö inträdt. – Om aftonen äppelthé och pulver.

18. Intet pulver och i st. för kaffe Rakahout. – F.m. promenad. Om aftonen endast Marie Gräfe. – 1 kopp thé med några droppar Rum och pulver. – Till sömns kl. 11.

19. Upp redan efter kl. 4. – 2 koppar kaffe och derefter kraftigare mot i går. – Expedierade bref till Castrén. – Besök af Löjtn. Åkerblom. – Sedan af Wilh. Wrede, som blef till middagen. – Dervid 1 glas Marsalla och d^o Malaga samt 1 kopp kaffe. – Med honom sände jag ett pakett med 2 böcker, till Zagel i Wiborg och 102 R. 12 silfver penningar till Castr. i Helsingfors. – Om aftonen en varm vanna och sedan en kopp thé. -

20. Vaken redan kl. 4 och upp en halftimma derefter utan hosta tills jag intagit mitt pulver.
– I dag Rakahout. – Hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe. – äfven i dag tidtals litet hosta.
– Om natten pollution och ofta afbruten sömn.

21. Upp kl. 6. – Betalte Lantz de sista bokräkningarna af Voss. – Till midd. en sup. – Om aftonen med Sofie hos Radlofs. – 2 koppar thé med litet Marsalla. – Derefter tyngd och betydlig slemhosta. – NB. redan denna morgon var vintern åter alldeles borta. -

22. Upp kl. 5 – Pulver. – Expedierade bref till Zagel. – Promenad – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gräfes. – 1 glas thé med Rum. Ingen hosta.

23. Upp redan kl. 4. – Först efter pulvret litet hosta. – Ute

Sid. 111.

för 3^{die} gången vinter, i det marken öfverallt var snöbetäckt. Besök af Dr. Crusell. – Promenad. – Vid midd. 1 kopp kaffe. – Någon tid derefter ett kort häftigt anfall af hosta – Om aftonen deremot alldeles lugn, ehuru jag drack 2 koppar thé i anledning af Statsrådet Busses besök. – Först kl. 11 till sömns.

24. Om morgonen Rakahout i stället för kaffe. – Fevronia flyttade bort och en annan kom i stället. – Upp i kansliet. – Liten promenad under det dimmiga dasket, hvarföre jag efter återkomsten till uppmuntran – drack en kopp kaffe. – Snön är åter sin kos och gatorna bara och smutsiga.

25. Upp redan kl. 4. – Efter pulvret svår hosta med tungt bröst. – Längre fram ock kalla fötter, hvarföre en promenad. – E.m. en kopp kaffe. – Sedan lång tid kände jag min mage besvärad. – F.m. besök af Schlüter. – Om aftonen besök af Mamsellerna Rodin och Stephani samt Brosset och Kunik. – 1 kopp thé. – Derefter åter hackhosta. Sömn först kl. 11.

26. Tidigt om morgonen pollution. – I st. för pulver i dag en ny dekokt af hafversoppa med sönderstötta стручки sammankokad, hvad jag äfven förut den sista tiden om dagarne druckit. – Blott en kopp kaffe. – Expedierade bref till Gustaf med rättegångs fullmagt. – Längre promenad. – Vid midd. nu åter en sup och 1 kopp kaffe. – Efter dock ett ryck stark hosta. – Hos Böhlingk och Frähns. – Drömfull sömn.

27. Upp först kl. 6 ½. – I stället för pulver och dekokt 2 koppar kaffe. – F.m. besökte Davydof, Dorn, och Schiefner. – Vid midd. 1 glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Besök af Kunik. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Siréns. – 1 glas thé med grädda och derefter litet hosta. För öfrigt har denna dag varit i allmänhet lugnare. -

28. Upp kl. 5. – Pulver och 1 kopp kaffe. F.m. och bruk af dekokten. Besök af Sawwaitof. – Nordvik till midd. Dervid 1 kopp kaffe. – Hela dagen hem. – Om aftonen 1 kopp hallonthe

29. Litet dekokt och Rakahout. – F.m. promenad och 1 kopp kaffe. – Till midd. åter Nordvik och åter 1 kopp kaffe. Om aftonen besök af Böthlingk med fru och Petzold. – 1 kopp thé med litet Rum. – Sofie i dag sjuk hela dagen.

30. – Blott 2 koppar kaffe. – Promenad. – Fontanellen de sista dagarne, men isynnerhet i dag särdeles smärtande. – I dag har jag ändtligen aldeles slutat min afhandling. – Vid middagen 1½ glas Marsalla och en kopp kaffe. – Af husliga saker hela dagen misslynt. – Om aftonen blott 1 glas sockervatten. – Vaknade om natten under hosta och fick uppå par timmar ingen sömn. -

December 1851.

1. Dec. Åter blott kaffe. – Inlemnade min afhandling till Fuss. – Promenad. – Om aftonen hos Geheimerådet B E K. Der 2 stora kop-

Sid. 112.

par thé med Rum! – Straffet följde ock genast, i det jag ansattes af svår hackhosta. – Visserligen hade detsamma ägt rum också redan e.m. under gången dit -

2. Upp kl. 5. – Pulver. – Besök af Freitag. – Med honom promenad. – Med aftonen föll sjunde snön. – Besök af Jan Norstet med döttrar, Madam Vater med broder, Schiefner med fru och Crusell. Först kl. 11 till sängs.

3. Expedierade bref till Wiedemann och Castrén. – Dessutom promenad. – Hos Radlof. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen att söka det nya slädföret faren att hälsa på Erkebiskop Eugenij, som jag dock ej träffade. Redan sedan en vecka sades han vara sängliggande, och ej taga någon emot. Då det var snöglopp och urväder, så for jag hem igen. -

4. Upp kl. 4 – Pulver. – F.m. besök hos gamle Parrot och der 1 glas Burgunder. – Antingen deraf eller af luften hosta. – E.m. en kopp kaffe. – Man hämtade mig nytt spänne för tadellös tjenst och termin till förra (1850) års slut. – Om aftonen med Bertha hos Radlofs. – 2 koppar thé med Marsalla. – Drömfull sömn. -

5. Blott 2 koppar kaffe. – Sedan i går sysselsatt med att katalogisera mina nya bokrequisitioner. – Promenad. – Då jag före middagen kände mig tämligen matt, så tog jag en sup. – Efter en kopp kaffe. – Om aftonen hos Frähns. – En kopp thé med Rum och 1 ½ glas sockervatten. -

6. Upp kl. 5 – Pulver. – F.m. besökte Kunik och sökte Steinmann. – Vid midd. 1 kopp kaffe. – Expedierade bref till Hipping. – Slöt katalogiseringen. -

7. Upp redan kl. 4½. – Blott kaffe. – Promenad. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Baer sedan hem 1 kopp thé. – Drömfull sömn. -

8. Upp redan kl. 4. – Pulver. – Promenad. – 1 kopp kaffe extra. – Åter vid middagen. -

9. Blott kaffe. – Hos Böthlingk och fru Vater. – F.m. på andra sidan i bokbodorna. – Vid midd. en sup och 1 kopp kornkaffe. – Besök af Grave. – I dessa dagar har jag sysselsatt mig att genomgå en antiqvarisk katalog för nya bokrequisitioner till nästa år. – Om aftonen en kopp thé.

10. Pulver och Rakahout. – Besök af Münzloff, som hämtade mig katalogen öfver stora bibliothekets till salu utbudna dubletter till påseende. – Då fru Vater med dess broder i morgon ärna utflytta ifrån denna gården till sitt nya qvarter, så hade vi bjudit dem i dag till middag. – Dervid 2 glas Marsalla och 1 kopp kaffe. -

11. Upp redan före kl. 4. – I anseende till det fula vädret afstod jag ifrån promenaden. – Vid midd. 1 sup, men som sedan hade

Sid. 113.

hosta till påföljd. -

12. Upp kl. 5. – Promenad. – Sofie sängliggande hela dagen i följe af en i går ådragen förkylning vid besörjandet af en kommission för Hipping, till hvilken jag skref ett bref att affärdas med Winstrin. – Ett öfverraskande memento mori genom underrättelsen om Akademikern Gräfes plötsliga död om förmidd. genom apoplexi i Universitetet. – Vid midd. 2 glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besökte jag Köppen.

13. Upp redan kl. 2 ½. Åter pulver. – Hos Fuss. – Vid frukosten en sup. Sedan på andra sidan i bokbodorna för att föreslå byte af dubletter, men som ej lyckades. – E.m. en kopp kaffe. – Med Sofie condoleansvisit hos Gräfes. – Hosta. – Hem 1 kopp thé med några droppar Rum. -

14. Upp först kl. 7. F.m. i stället för frukost åter kaffe. – Liten promenad. – E.m. besök af Petzold, med hvilken jag följde till Gräfes, för att än en gång se den aflidne. – Vi kommo just i Grefvens tid; ty korrt derefter kom presten för att hålla afskedstalet, hvarpå man täckte likkistan och förde liket till kyrkan. – Jag kom hem med Petzold för att dricka thé. – Sdnare hos Brosset en liten stund. -

15. Upp kl. 6. – Hos Böhlingk och Fuss. – Sedan besökte Petzold under hvilken tid Grefve Mannerheim hade sökt mig. – Om aftonen besök af Hamel. – Då jag åter besvärades af hosta och magens funktioner mer tröga samt fötterna kalla så försökte jag att taga in pulver till natten.

16. Upp kl. 5. F.m. med Sofie och Bertha samt Brosset på Gräfes begrafning. – Efter återkomsten ifrån kyrkogården 1 kopp svagt thé. E.m. mycket marod. – Om aftonen blott Petzold på ett ögonblick. – Ett glas sockervatten.

17. Upp redan kl. 3. – Hos Böhlingk. – På bibliotheket – Marod och trött. – Vid midd. 1 glas Marsalla. – Faren till Erkebiskop Eugenij, som ursäktade sig att ej nu kunna behålla mig, emedan han ännu ej är alldeles frisk och i morgon bittida måste till ottesången, men bad mig komma åter i morgon fredag eller lördag om aftonen. – Hemma 2 koppar thé med litet Rum. – Promenad. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Stephanii 2 koppar thé med litet Rum. -

19. F.m. i anseende till regnet blott en mycket korrt promenad, hvarjemte jag förgäfves sökte Böhlingk. – Om aftonen hos Erkebiskop Eugenij, 2 glas thé, 1 tallrik af hans egna Astrakanska vindruvfor och 1 glas Xeres. -

20. Vid uppstigandet förslemmad och plågad af hosta. – Besök af Grefve Mannerheim. – Sjelf var jag i dag först sinnad att fara till Kejsarl. offentliga bibliothekets invigning, hvartill jag fått kallelsebref (förmodl. genom Münzlofs rekommendation och kanske för att locka mig att köpa af dubletterna); men

Sid. 114.

uppgaf det sedan för det dåliga vädrets och förets skuld och åtnöjde mig med några smärre gångar och promenader. – Vid midd. 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Petzold. -

21. Besök hos Böhlingk. – Sedan Prosten Skotte här nästan hela f.m. hvarföre mycken tid förlorades. – Vid midd. 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos fru Vater. – Hosta. – 2 koppar thé med Rum. -

22. Upp redan kl. 4 och hosta, hvarföre jag, då lifvet ock tyckes vara mera trögt, efter en längre paus åter intog ett pulver. – F.m. en kopp kaffe extra-. – Hela dagen hem. Först om aftonen for jag med Bertha och fru Br. till Schiefner. – Der 2 koppar thé med Rum. -

23. F.m. en längre promenad till andra sidan. – Vi hade bjudit Prosten Skotte och hans dotter till middagen samt väntade på dem, men de kommo icke. 1 ½ glas Marsalla. – E. m. särdeles matt och trög. Jag slöt äntligen min resolution af offentliga bibliothekets dublett kataloger som sysselsatt mig hela den sista tiden! – Om aftonen besök af unge Frähn, Dr. Crusell, Prof. Wallin och Pastor Zandt – 2 koppar thé med Rum. -

24. F.m. löst lif. – I dag ny vinter och slädföre. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen bär- och sockervatten. – Sömn först kl. 11 och den drömfull. -

25. Upp kl. 4. – Vid midd. 1 glas Madera. – Om aftonen skolkommittésession hos Zandt. – Der 2 glas thé dels med dels utan Rum.

26. F.m. äntligen i offentliga bibliotheket. Då jag sinkat så länge med uppsättningen och controlleringen af min nota så var det mesta redan bortsåldt och blott 10 band mest in folio voro kvar att köpas af completa. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen 1 kopp svagt thé med några droppar Rum. – Sömn först efter kl. 12.

27. Tungt hufvud och hosta. – Vid frukosten en sup. – I offentliga bibliotheket för att få byta om det exemplar af Hartleder som jag tog i går, men hvaruti några kopparstick

fattades. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gräfe. 1 glas thé med Rum. – Också nu till sömn först efter kl. 11.

28. F.m. löst lif. – 1 kopp kaffe extra. – Vid midd. 1 glas Marsalla. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum.

29. Fortfarande disposition till löst lif. – Efter liten frukost med glas Marsalla reste jag med Bertha till Finnér i Strelna gynnad af ett mildt väder och herrlig dag. – Vid middagen en liten droppsup, 2 glas Xeres och 1 kopp kaffe.

Sid. 115.

hvarefter vi anträdde återresan och kl. 7 åter voro hemma – 2 koppar thé med Rum. -

30. Upp kl. 5 – Sökte Böhlingk och besökte Köppen, för att göra mig underrättad om hans tillstånd. Han var redan åter på benen. – Jag började omställa mina böcker, en motion, hvaraf jag vid middagen var tämligen utmattad. 1 ½ glas Marsalla och en kopp kaffe. -

31. Utom en liten gång hela dagen hem, fortsättande mitt gåriga dagsarbete. – Vid midd. 1 glas Marsalla.

1852.

Januari 1852.

1. Jan. Qvod felix faustumque sit! – Upp kl. 4 ½. – Något hosta. Efter ett glas Marsalla med en skorpa 4 ½ timma i svenska skolan för att höra på examen. – E.m. en kopp kaffe. -

2. Upp redan kl. 3 och hem hela dagen, sysselsatt med mina böcker. – Till midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hosta och derföre en kopp äppelthé – God sömn ända till kl. 6.

3. Jag fortsatte bibliothekets omställning hela dagen, utan att gå utom dörren. – F.m. extra 1 kopp kaffe. – Om afton ett glas hjortronvatten och äfvenså åter

4. om morgonen. Straxt vid uppstigandet, som ägde rum redan kl. 2 $\frac{1}{3}$. Tills dagen var jag ändtligen färdig med böckerna – F.m. en liten promenad. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen blott ett glas sockervatten. – Föröfrigt i dag märkvärdigt fri ifrån hosta endast i allmänhet något ruskig af litet sofvande.

5. Upp kl. 6 och hostan visade sig åter. – För utsväfnings skuld entledigade vi Katharina och hjälpte oss i dag med en piga. – F.m. liten promenad. – Till midd. en sup och ett glas Marsalla; magen obehagligt spänd; hvarföre sednare 2 koppar kaffe. -

6. Upp kl. 4 $\frac{3}{4}$. – Före middagen oaktadt en kortare promenad ut trög och ruskig. – Vid midd. 2 glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Ny inpiga e.m. – Om aftonen besök af Wallin, Crusell och Henriette Brosset. – 2 koppar thé med Rum och äppel med pepparkakor. -

7. Sofde ända till kl. 7 $\frac{1}{2}$. – F.m. sökte Steinmann, men som jag ej träffade, emedan han var sjuk. — Under tiden hade gamle Geheimerådet Bek sökt mig (i går sände mig Dawydof ett visitkort). – Sedan jag nu ändtligen kommit till slut med mina planer för nya literäriska rekvisitioner, så började jag i dag genomögna Russwurms ånyo till detta års Concurs insända Manuskript. – Vid midd. 1 $\frac{1}{2}$ glas Marsalla. – Om aftonen en

Sid. 116.

liten promenad och sedan hos Böhthlingk, der jag drack 2 koppar thé med Rum. -

8. Upp kl. 6. – Den nya pigan sjuknade. – Besök af Sirén och fru Fuss. – Promenad. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Erkebiskop Eugenij 2 glas thé, vindrufvor, 1 äppel och nära 2 glas Xeres.

9. Upp kl. 7. – F.m. hos Fuss, af hvilken jag fick en officiell bjudning till erkebiskop Eugenij: för Morgondagen, men dessutom ock ett nytt arbete öfver Syrjänerne till påseende, resp. genomläsning. – Vid midd. 1 glas Marsalla. – NB. redan f.m., då fröken Rodin och General Stephans barn var här, extra 1 kopp kaffe. – Om aftonen ånyo hos Eugenij för att tillstålla honom bjudningen. Hos honom drack jag ett glas thé. – Sedan än 1 kopp med Rum hos Geheimerådet Bek, hvilken jag sedan besökte. – Om aftonen ankom en ny inpiga. – Sömn först mot midnatten. -

10. Upp kl. 6 och efter en längre tid trög och knapp uttömning. Efter öfverenskommelse i går kom Erkebiskop Eugenij $\frac{3}{4}$ till 12 till mig, hvarefter jag beledsagade honom till Akademiens årssammanträde, sedan jag i stället för frukost druckit 1 glas Marsalla, och ätit

par bakelser. – Före och efter middagen olustig, trög och matt, hvarföre jag tog en liten siesta. – Om aftonen blott ett glas sockervatten. – Drömfull sömn.

11. F.m. besökte Köppen. – En liten promenad och derefter extra 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Karl Wulfert, 1 kopp och 1 glas thé med Rum. – Sömmen åter drömfull. -

12. Besök hos Brosset. – Expedierade bref till Castrén. – Oaktadt en något längre promenad så olustig, trög och ruskig, att jag före midd. måste lägga mig. Vid midd. en sup, hvarefter om aftonen disposition till hosta, hvaremot jag tuggade karameller, såsom vanligt ifrån julen, då man gjorde mig skänk af sådana. -

13. Upp kl. 5 – Visitfart tillsammans med Brosset. Jag uppskref mitt namn hos Presid. Uwarof, Grefve A., Vice-Presid. Ministern, dess Adjoint Mussin-Puschkin och Finans Ministern, samt lemnade kort hos G[eheime]rådet Bek, Erkebisk. Eugenij och Davydof, var ock personl. hos Fuss. – Sjelf fick jag besök blott af unge Frähn, Radlof, Stürmer, Kunik och Pastor Hoffren. – Wallin till middagen. Dervid 1 ½ glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Om aftonen ock Kunik. – 2 koppar svagt thé med litet Rum. -

14. F.m. satte jag mig i rörelse att göra en nyårsuppvagtning hos Baron Hartman utan att veta att han redan i

Sid. 117.

söndags efter sin längre vistelse härstädes afrest tillbaka till Finland. – Hos General Stephan, som jag med hela dess familj böd i afton på the. – Äfvenså böd jag Radlof med dess fru. – Visit och hos Dorn och fru Vater. – Vid midd 1 glas Marsalla och 1 bischof. – Sedan 2 koppar thé med Rum, 1 äppel, konfekt, sylt och 2 glas punsch. – Utom Stephans och Radlofs blott 2 personer ifrån Brosset. – Till sängs först kl. 11. – NB. i dag besök af Studenten Krebel och Löjtnant Åkerblom. – Visitkort blott af Dr. Münzlof. -

15. Upp kl. 6 ½. – Expedierade bref till Geogr. sällskapet med uppgift om mina små befattningar derföre under loppet af förra året. – Sedan i Skolkommittén hos Zandt. – Der 2 koppar thé med litet Rum -

16. Faren till Nadeshdin, af hvilken jag blifvit skriftligen uppfordrad att för geografiska sällskapet skrifva ett utlåtande öfver Sawwaitofs Syrjänska Grammatik och Lexikon. – Då jag redan uppsatt ett sådant för Akademien, så förde jag ett aftryck deraf jemte skrifvelse.

Nad. träffade icke sjelf hem. – Sedan var jag hos Sirén och Zandt. – Vid midd. 1 glas Marsalla. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum.

17. Upp kl. 5 ½. – Faren till Styckhofvet för att aflemna hos fru Tallberg ett bref ifrån Hipping att framskaffas till Toxowa. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gräfes. – 2 koppar thé med Rum.

18. F.m. promenad. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen hemma med Bertha thé (2 koppar). Sofie med de andra barnen (utom Mathilda) hos Stephans, der med denna dagen den i fjol höstas började dansundervisningen åter börjades och kommer att fortsättas alla söndagar. – Somnade först efter kl. 11, men vaknade icke destomindre redan kl.

19. 2 ½ och uppsteg, då jag icke mer insomnade, en timma derefter. Dof verk i högra foten, som sedan ock lät förspörja sig i den venstra. – Expedierade bref till prosten Hipping och till öfverläraren Wald i Nishnij-Nowgorod. – Vid middagen en sup och om aftonen 1 kopp thé. – Lade mig tidigt, somnade ock in, ehuru sömnen blef vexlande och afbruten.

20. Upp först emot kl. 7. – Besök af Böthl. som kom att underrätta mig att jag dock ändtligen fått löneförhöjningen ånyo till 428 Rubel silfver att utbetalas ifrån den 29 Dec. sålänge jag stannar i Akademiens tjenst. – Den nya pigan entledigades af oss för dess löpande lögnaktighet och till och med misstänklighet. Besynnerligt nog ville hon ej gå utan tvinga sig på oss. I dag har jag öfverhufvud varit tem-

Sid. 118.

ligen hes och börjat hosta, förmodligen emedan jag igenom den tjensteflickans långa utevaro och försumlighet om natten var upp och barfota sprang öfver golfvet i 3 år. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Brosset, Löjtnant Åkerblom och Crusell. – 2 kr thé med litet Rum.

21. Kl. 9 begaf jag mig åstad till Ministern för att aflägga min tacksägelse. Jag fick vänta länge innan man först kunde anmäla mig, och så for han deremot ut på en stund. – Föröfrigt var han rätt artig och försäkrade det fägna sig att hafva kunnat bidra till att lugna mig. – För grannskapets skuld besökte ock vår förra Audotia, för att bedja henne biträda att skaffa ny piga. Jag måste der dricka kaffe (1 ½ glas) med sockerbröd och detta blef min frukost för dagen, då jag straxt derefter måste fara till Konferensen. Då jag först var i ränteriet att taga ut min och Castréns lön, så var Conferensen redan börjad och dokumentet om min extra lön redan uppläst. Blott D. öfversände mig ifrån sin plats

[i marginalen:] Ingen sådan uppläsning skall ägt rum, då tillsvidare åtminstone endast Kommittéen officiellt blifvit underrättadt om den nya anordningen. D. måste genom någon enskildt hafva erfarit nyheten

en skriftlig lyckönskan till den "gerechte Zulage". Efter den långa sessionen i biblioteket och hos Schiefner. E.m. 1 kopp kaffe (i dag således redan den 5te) och om aftonen 1 kopp thé. – Några smärtsamma rörelser i bröstet kändes om natten.

22. Då den vanliga uttömningen tycktes uteblifva så intog jag efter att hafva uppstigit redan kl. 5 ½ 4 piller. – Efter sessionen hos Böhlingk. – E.m. 1 kopp kaffe. – Sedan var jag faren till Erkebiskop Eugenij, der jag drack 2 koppar thé och 2 glas Chateau-Lafitte, samt förtärde dessutom 1 äppel och vindrufvor. – Redan på återvägen stark hosta, men

23. om morgonen vid uppstigandet kl. 5 mycket argare. – Så, om vanligen consumerade jag till palliativ karameller. – Med och ifrån denna dagen är en sent i går afton ankommen ny pigas tjänst att räknas. – Besök af Freytag. – Sjelf försökte jag ock f.m. en liten promenad, ehuru hostan i dag är rätt elak. – Jag började nyttja deremot det förut af Engelh. rekommenderade medlet (se under 1 Okt.), utan att det särdeles tycktes hjulpa. – Besök af Prosten Skotte. – Om aftonen fotbad och hallonthé. – Sönnen drömfull.

24. Upp kl. 5. – Hostan åtminstone lindrigare. – Hem hela dagen. – Besök af Freytag. – E.m. 1 kopp kaffe och om aftonen 1 ½ thé. – Föröfrigt mot hostan dels karameller, dels och ishet den nya dekokten med pepparrot. – Sönnen åter drömfull och periodiskt afbruten genom vakande

Sid. 119.

ock förspordes åter dof verk i högra foten.

25. Upp först kl. 6. – F.m. en liten promenad. – 1 kopp kaffe extra. – E.m. en liten siesta. – Om aftonen 2 koppar thé. – Temligen stark hosta. -

26. Om morgonen intog jag åter 1 af mina länge åsidosatta pulver. – Besök af Böhlingk. Då jag af honom hörde att Fursten Vice-Presidenten vore återkommen ifr. sin resa, men i dessa dagar åter skall resa till Tiflis, så for jag till honom för att betacka mig för den nya

löneförhöjningen, träffade honom likväl icke mera hem. – E.m. 1 kopp kaffe. – Sökte förgäfvat Böthl. – Om aftonen 1 kopp thé och sedan före gåendet till sängs åter ett pulver. -

27. Ett pulver. – Cirka kl. 9 for jag åter till Fursten, blef ock anmäld, men fick till svar, att han ej hinner nu emottaga mig, emedan han ärnar i draget anträda en längre permissionsresa (till Tiflis). Jag bad då betjenten säga, att jag endast haft för afsigt, att hos Fursten aflägga min tacksägelse; han skulle väl sjelf veta, hvarföre. – Hos Böthlingk. – Började åter jemte Karameller nyttja det Engelhardska medlet. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Doktorinnan Gräfe med Marie och fru Brosset. – 2 koppar thé med Rum. -

28. Upp kl. 5. – Hos Kunik. – Bröstat fortfarande rosligt, ehuru hostan icke precis generade. – F.m. äfvensom de föregg. dagarne fallen för sömnaktighet. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Böthlingks, 2 koppar thé. -

29. Upp såsom i går tämligen fri ifr. hosta. – F.m. promenad. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 ½ kopp thé med litet Rum.

30. Kl. 3 ½ vid pass öfverraskad af ett svårt hostanfall, hals och bröst fulla af segt slem, som svårt löste sig. – Upp kl. 6 och sedan nästan intet alls besvär af hosta. – F.m. liten promenad. E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Gubben Bek. – Då jag der började efter thé – blott 1 kopp med Rum – ansättas af hosta, så lät han mig taga in ett af pulvren, som man föreskrifvit åt honom mot samma malum, ock som han hittills med fördel nyttjat. Det skall bestå af hufvud-sakligen af Radix Senegta med Nux vomica såsom Vehikel.

31. Upp kl. 6. – Hela dagen hem och skäligen fri ifrån hosta. – E.m. en kopp kaffe. – Då gubben Bek hade gifvit mig 2 af sina pulver med, så tog jag det ena af dem före gåendet till sängs, sedan jag dessförinnan druckit mina 2 koppar thé med Rum. -

Februari 1852.

1 Febr. Bröstat efter uppstigandet litet rosligt. – F.m. liten promenad och 1 kopp kaffe extra. – I dag fick jag mitt utlåtande öfver Russwurm färdigt och började läsa igenom

Sid. 120.

Michailovs Описание Устьвыма. – E.m. åter 1 kopp kaffe och om aftonen 1 ½ med Rum. – Denna dagen har hackhostan åter varit mycket envis. – Om aftonen intog jag det andra af Beks pulver. – Sömn först efter kl. 11. -

2. Upp först efter 6. – Utom en liten promenad hela dagen hem. E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen en vanna och sedan 2 koppar thé med Rum. -

3. Hela dagen hem. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen fru Rodin med dotter och General Stephanes barn. 2 koppar thé med Rum. – Då afföringarna börjat blifva allt knappare, så intog jag före gåendet till sängs åter ett af mina egna pulver (efter Hartmannska reseptet).

4. Upp först efter kl. 6. – Besök af Petzold och Vater. – Hos Kunik. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen kyrkoråd hos Zandt. 2 koppar thé. – Åter ett pulver. Drömfull sömn. -

5. Upp kl. 5 ½. Ett pulver. – Besök af Bunge ifrån Reval. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Brosset jemte Dorn, Kunik och Böhlingk. Conferens om förslag af ny Adjunktur. – 1 glas thé med Rum. – Pulvret. Drömfull sömn.

6. Då jag först efter kl. 11 insomnat, så uppsteg jag först efter kl. 6. – Fanny började i dag gå i Mamsell Metzards pensionsanstalt för franska språkets skuld. – Besök af Pastor Hillner och derigenom f.m. en kopp kaffe extra. – Om aftonen hos Böhlingk och sedan med Bertha hos Radlofs. – 2 koppar thé med vin. – Ett pulver.

7. Expedierade bref till Castrén. – Besökte Statsråd. Bunge. – I hushållsreder på styckhofvet. – E.m. 1 kopp kaffe. – Mycken hosta, isynnerhet om aftonen. – Hos Freitag och Dr. Gräfe. – 2 koppar thé med litet Arrak och ett äppel och derföre intet pulver.

8. F.m. hos Norov, som emottog mig med vanlig artighet och bad mig besöka sig någon afton, då vi längre tid kunde få språkas med hvarandra. – Jag besökte och Vater, ville ock en gång uppvakta Uwarof; men han sades ännu icke hafva kommit ut ifrån sin sängkammare, (kl. var mot ½ 1); efter en timma kunde jag komma åter. Jag hade varken lust dertill eller tillfälle emedan Prosten Skotte kom att besöka oss med sin d^r Lisinka. De åto hos oss middag. – 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos General Stephani 1 kopp thé och vin och 1 utan samt 1 kopp chokolad. Derföre icke heller i dag något pulver. -

9. Expedierade bref till Dr. Kreuzwald i Werro [Vöru] med 2 exemplar af min sednaste afhandling, 1 för honom sjelf och 1 för Dorpatska Esthniska sällskapet. -

Sid. 121.

Derföre hos Fuss. – Denna f.m besökte jag ock Hillner. Dessutom särskild fart till styckhofvet i hushållsärender. Om aftonen med Brosset hos Erkebiskop Eugenij. Der 3 glas thé och 1 glas Chateau-Lafitte samt 1 äppel. – Det oaktadt efter återkomsten likaväl ett pulver. -

10. Efter att i par veckors tid hafva väntat, att en spikböld bak uppå låret skulle gå såsom den kommit af sig sjelf, måste jag i dag för tilltagande spänning och verk i dag lägga på den ett beckplåster. – Hos Kunik och Böhlingk för att bedja dem i dag spisa middag tillsammans med några andra, som jag budit, neml. Statsrådet Bunge, Pastor Hillner och Professor Vater. Statsrådet Freitag hade jag ock budit, men af honom fått ett blott osäkert löfte, lydande uppå att han icke skulle komma, såsom han ensam ej heller kom. Redan uti flera år sade han sig hafva afslagit alla bjudningar utom hus. – Vid midd. cirka 3 glas vin, Madera och Marsalla, samt 1 kopp kaffe. – Endast Bunge och Kunik stannade till thé. Andra aftongäster voro Schiefner och Zandt. – Utom min fot, var jag e.m. ock något besvärad af hosta, hvaremot jag såsom vanligt nyttjade karameller. – Blott 1 kopp thé, hem 1 pulver.

11. E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen faren till Sawwaitof. – Der 2 stora koppar thé med Rum. I dag har jag slutat Conseptet till utlåttandet öfver Michailofs Описание УСТЬВЫМА. Både hostan och bölden kännbara. Ett pulver före gåendet till sängs. – Sömnen afbruten.

12. Upp kl. 5. Ett pulver. Likväl afföringen mer knapp. – Besökte Köppen och sökte Böhlingk. – 1 kopp kaffe extra. – Besök af Kunik. E.m. en liten siesta och derpå stark spänning och smärta i låret, så att jag med möda kunde komma till Kunik, som hade budit mig till sig om aftonen. Det oaktadt tämlig hosta. Uppkastning, 2 glas glühendewein med smörgåsar, renstek och sockerbröd. – Drömfull sömn.

13. Foten besvärande, ehuru bölden öppnat sig. – F.m. emedlertid liten korrt promenad. – E.m. hos Brosset ny conseil om adjunktförslaget. – Sednare besök af Sawwaitof. – 1 ½ kopp the. – Tämligen svårt anfall af hosta.

14. Upp redan kl. 5. – Ett pulver. – Sedan i går har jag börjat genomse för den ryska afdelningen dess областной словарь. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Dr. Gräfe. Ett anfall af hosta mildrades genom 1 glas sockervatten. Sedan 1 glas thé med Rum. – Foten verkte hela natten och derigenom afbruten sömn. -

15. Upp först emot kl. 7. – Stark spänning och verk i foten. Dr. Gr. besigtigade den och förordnade plåster derföre då hårdnaden är djup och ännu ej gått upp. – Besök

Sid. 122.

af unge Frähn. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Dr. Crusell. – 1 kopp the. – Vid gåendet till sängs pålades det rena plåstret. Kl. 1 ½ vaknade jag af en brännande smärta i låret, hvaraf sedan sömnen blef esomoftast ånyo afbruten.

16. Spänningen och smärtan fortforo. – Blott 1 kopp kaffe. – Besök af Bibliotheks-Amanuensen Schaumann ifrån Helsingfors, åt hvilken jag betalade den hos mig innestående lönen för Castrén utgörande för Nov. och Dec. 114 R. 40 kop. silfver. – Om aftonen besök af Sawwaitof. – 2 koppar thé med litet Rum. – Natten såsom den föregående.
-

17. Oaktadt svårigheten med foten nedskref jag mitt utlåtande öfver Michajlofs bok tills i morgon m.m. och fortfor med den ryska provinciella ordbokens genomgående. – Såsom i går blott 1 kopp kaffe, men ingen frukost. – Mot hostan det vanl. palliativet av "Karameller". Emedlertid var den ej särdeles besvärande, utom om aftonen efter thé (1 kopp med Rum). Dessförinnan e.m. 1 kopp kaffe. – Främmande: Doctorinnan Gräfe med sina döttrar, fru Böthlingk med syster och unge Krebel, Schaumann, Brosset och Crusell. – Sent till sängs. – Sömmen lugnare än de föregående nätterna, emedan verkan mindre. -

18. Sent upp. – Besök af Ahlström. – I Conferensen, der jag upptog mitt utlåtande öfver Michailofs arbete och mitt förslag om resan till Kurland med extra understöd af 600 Rubel silfver. – I dag begick jag den dårskapen, att till frukost äta 2 blini med sinap och 1 glas mjölk. – E.m. 1 kopp kaffe. – Mycket förslemmad. – Om aftonen hos Böthl., blott 1 glas sockervatten. – Natten mindre lugn än den föregående. – Före gåendet till sängs 1 pulver och efter uppstigandet

19. kl. 5 åter ett. – Hos Statsrådet Bunge, Schaumann och Prosten Hillner. Sch. hade jag förut budit till middagen i dag, men ändrade nu af förekomna anledningar bjudningen tills i morgon. De andra 2 voro redan engagerade. – Pastor Ahlström kom af sig sjelf till middagen. Dervid 1 glas St. Julienne och 1 kopp kaffe. – Han gick bort först efter thé om aftonen (jag drack 1 kopp med litet Rum). – Bölden har i dag tidtals verkt och flutit. Doktorn tyckte den emedlertid se bättre ut. – Efter tvättning och nytt plåster mer stickande än bultande smärta i låret. – Emedlertid var natten lugnare än den förra.

20. Om morgonen hosta. – Besök af hosta. – Till middagen Schaumann och Schiefner; 2 glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Till Sch. utbetalte jag de af mig för Castrén lyftade medlen. – Foten har i dag varit någorlunda lugn med periodisk flytnig. – Om aftonen

Sid. 123.

ett pulver. – Drömfull sömn, äfvensom foten icke var alldeles lugn.

21. Upp kl. 5. – Tämligen stark hosta. – Trög och knapp afföring oaktadt jag intog än ett pulver. – Vår ryska piga bordt sedan Onsdags afton, hvarföre jag lät anmäla det hos Exekutorn med bifogande af hennes pass. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen jemte andra kolleger af 3. klassen till gemensam rådplägning hos Böthlingk. Der 1 kopp thé med Rum. Vid och efter konferensen foten bekajad med verk. – Om dagen har det varit tämligen ledigt och flutit. – Det yttre utseendet sades likväl om aftonen vara nästan sämre. – Hostan har i dag mot vanligheten varit mer stark.

22. Vaknade redan kl. 4 ½ och uppsteg kl. 5 – Ett pulver. – Foten i början orolig. – 1 ½ kopp kaffe och e.m. åter en. – Om afton blott ett glas sockervatten. Då jag hela dagen suttit på ett ställe, så har foten varit dräglig; men i dess ställe hostan tämligen besvärande med spår af söndring af segt slem. – Åter 1 pulver. – Sömnen oroades och afbröts både af verk i foten och hosta

23. Upp först i skymningen. – F.m. tillfälligtvis en liten gång ut i luften. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen återkom Malanja, föregifvande sig hafva gjort en liten utfart på landet och der blifvit sjuk! Jag läxade upp henne för hennes uppförande, lät henne förstå att jag icke litade på hennes ursäkt och förkunnade att jag i alla fall icke vågade eller ville återtaga henne, så mycket mer som jag redan låtit anmäla hennes bortablifvande i polisen med bifogande af hennes pass. – I allmänhet har foten varit i dag dräglig; deremot är hostan i stigande; ehuru än slemklumpar lösa sig – Om aftonen 1 kopp sirapsvatten och 1 pulver. – Orolig och ofta genom verk i foten afbruten sömn.

24. Upp kl. 6. – Hostan något mindre. – Foten verkte och flöt. – Till middagen Pastorerna Hillner och Zandt. (Fru Vater med dess broder hade vi ock budit; men de skulle sjelfva hafva främmande hos sig). Dervid 1 ½ glas St. Julienne och 1 kopp kaffe. – E.m. förhållandet med mina mala ännu i början tvärtemot f.m.; om aftonen verkte foten igen, då man ånyo satte dragplåster uppå i st. för talg, som nyttjats, sedan den förra lappen f.m. affallit. – Besök af Scheichen, Mamsellerna Brosset – och Dr. Gräfe. – 1 kopp svagt thé. – Sömnen orolig och drömfull, men foten något lugnare intills uppstigandet

25. kl. 6. – Dagen dräglig äfven i afseende å hostan. – I dag gick äfven den provisoriska flickan bort, så att vi tillsvidare åter måste åtnöja oss med vår ena piga. – E.m. såsom vanl. andra koppen kaffe. Om aftonen 1 glas sirapsvatten. – Roligare sömn än hittills.

26. upp kl. 5 ½ – Då lifvet en tid bortåt varit mera trögt, så intog jag i dag 1 piller och hade derefter 4 afföringar

Sid. 124.

Den senare delen af dagen tillställde sig åter förslemning.

27. Upp kl. 6. I stället för kaffekoppen i dag ett krus Rakahout. Slemhostan blef derefter lindrigare. – Litet besök hos Böthl. Genom vår förra Avdotias medling fingo vi en ny rask inpiga. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Dr. Gr. för hostans skuld 1 glas sockervatten, sedan 2 koppar thé med Rum, 1 äple och vindrufvor.

28. Ingen egentelig afföring och slemhosta. – Hos Fuss hvilken jag tillställde mitt utlåtande öfver Russwurms Ms. E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen åter (med Bertha) hos Dr. Gräfe för att träffa Hr. Werth och rådfråga honom angående det ifr. Toxova gjorda projektet, att med en 2 stugors inredande mot rättigheten att få begagna dem i några år till sommarbostad. – Der åter 2 glas thé med Rum. – Bölden har i dag varit lugn och flutit. – Blott om natten verkte den, äfvensom den föregående -

29. 2 koppar kaffe. – Gr. rensade bölden med Lapis infer. – Begärte och fick till låns 25 R. silfver. – Besök af Hillner. – E.m. 3 koppar kaffe. – Om afton 2 koppar thé, den sednare i alla fall för mycket.

Mars 1852.

1. Mars. Obetydlig eller nästan ingen afföring, hvarföre jag åter intog ett pulver. – Sofie reste till Toxowa för att se sig om efter sommarqvarter. – Vid frukosten 2 och e.m. 4 koppen kaffe. – Deremellan en liten promenad ut. – Om aftonen 1 kopp thé och ett pulver samt före gåendet till sängs 1 glas kallt vatten. – Ingen sömn förrän mot midnatten och äfven sedan täta uppvakningar med sömnlöshet och verk uti foten.

2. Oaktadt ett nytt pulver en knapp uttömning. – Besök af Prof. Kowalefskij. – Sofie återkom i sällskap med fru Ahlström, som stannade hos oss. Om e.m. 3^{die} koppen kaffe och aftonen 2 thé. Främmande fru Dannenberg, fröken Rodin och Stephanis döttrar, fru Brosset och fru Vater med barnen. -

3. Såsom i går 3 koppar kaffe. – I sessionen. – Hillner till middagen. Dervid 3 glas St. Julienne och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 kopp thé. -

4. Vid den än i flytning varande bölden belades fontanellen i stället för nya ärter med charpie för att låta den tillsvidare på försök gå in. E.m. en 3^{die} eller eg. half 4de kopp kaffe och om aftonen 1 kopp thé. – Sönnen blef ej så god som den föregående natten, utan vakade jag öfver 2 timmar och äfven sedan var den öfriga tidens sömn om morgonen mer afbruten.

5. Expedierade brev till Russwurm i Hapsal och derigenom en liten promenad. – Dugtigt anfall af hosta. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gr., der de dit ankomne Tyrolerna sjöngo dels utan dels med akkompagnement af Citror och Quitarre – 2 koppar the, 1 glas rödt vin och äppel och bakelser

Sid. 125.

med gräddskum. – Hem först efter kl. 11. -

6. Fru Ahlström återreste hem. – Hosta. – E.m. 1 koppen kaffe – Om aftonen hos Bross., der en diskussion ägde rum om utgifvandet af en rysk periodisk skrift. Derunder trycktes jag af en sådan sömnaktighet, att jag ej ens hörde allt. – En kopp thé och russin.

7. Upp såsom i går kl. 5 ½. Blott 1 kopp kaffe och i stället för frukost en d:o thé med grädda. Besök af Prosten Skotte och Statsrådet Bunge. E.m. 2 koppar kaffe. – Först kl. 11 till sängs.

8. Upp kl. 5. – F.m. liten promenad. – E.m. intet kaffe, utom om aft. en kopp thé med mjölk. – Drömfull sömn.

9. Upp först kl. 6 ½. – Hosta med segt slem. – Liten promenad. – E.m. en kopp kaffe, men om aftonen 2 thé. Besök af Sirén med dess fru. -

10. Upp 6, sedan jag tidigare vakat en stund. – Blott en kopp kaffe, hvarpå med rätt redan under hemfarten hosta och sedan drömfull sömn.

11. Upp kl. 5 ½ – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos Schiefners 2 koppar thé med Rum. – Åter liten hosta.

12. Upp först kl. 6 ½. – I dag slöt jag ett under ryska Provincialordbokens genomseende företaget mellanarbete att supplera Gigonofs Sibirisk-Tatariska Lexikon utur 2 andra skrifter och återvände till ofvannämnda ryska Lexikon. – E.m. såsom vanligt en 3^{die} kopp kaffe och om aftonen inemot 2 thé. – Efter gåendet till sängs ett häftigt och längre ihållande anfall af hosta med långsam afsöndring af segt slem väl till följe af en ny för fet maträtt vid middagen. -

13. Upp kl. 6 och knappare uttömning. – Kl. 9 reste jag dit till Toxowa, dit jag redan före 12 ankom. Vid middagen en liten sup och 1 glas Xeres. Dessförinnan 1 kopp kaffe äfvensom efter. – Om aftonen 1 glas thé med litet Arrak. – F.m. en liten promenad.

14. Om morg. blott 1 glas kaffe. – Vid midd. en sup och 1 glas Xeres samt efter en kopp kaffe. – Om aftonen 1 d^o thé. – Bölden orolig, hvarförutom jag var skoftals täml. besvärad af hosta. -

15. Nästan än mer. – Efter frukosten ock 1 kopp kaffe, återreste jag kl. 1 till staden; der jag var åter kl. ¼ fått i 4. – Dels åt Pastor Ahlström lemnade jag ännu 15 Rub. silfver till den projekterade inrättningen af ett kvarter för sommaren. – E.m. 1 kopp kaffe. – Då indes bölden allt sedan fredagen icke blifvit vidrörd, så sattes före gåendet till sängs ett nytt plåster derpå. – Det brände och smärtade,

16. så att jag ej fick någon sömn förrän kl. 1 ½. Dessförinnan hade jag ock att utstå en choque af hostan. – Efter en drömfull sömn vaknade jag och uppsteg jag först inemot kl. 7.

Sid. 126.

Hela dagen hem. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 thé. – Blott Kunik. – Hostan i stigande.

17. Blott 1 kopp kaffe. – Efter sessionen i biblioteket. Jag hade just hunnit hem, när gamle Geheimerådet Bek kom att besöka mig och uppfordrade mig att följa med för att med

honom äta middag. Ansatt af hosta och med tungt hufvud tvekade jag inom mig sjelf, hvad jag skulle göra; men för dock. Vid midd. en liten sup och 1 glas rödt vin, samt efter 1 kopp kaffe – Utom hostan kände jag mig efteråt till och med bättre. – Om aftonen hos Böthl. 1 kopp thé. – NB. I dag har jag expedierat bref till Zigel -

18. 1 kopp kaffe. – Mycken hosta. – Vid återgången ifrån session och bibliotheket generade mig ock bölden ovanligt mycket åter. – Om aftonen skolkommitté hos Zandt och der 2 koppar the. – Äfven om natten ett anfall af hosta

19. För att möjligtvis minska hostan, intog jag genast efter uppstigandet oaktadt en lagom afföring piller, hvarefter jag ock hade än 2 lösa evacuationer. Blott en kopp kaffe och först e.m. den andra. – Ej heller i dag någon frukost. – Om aftonen med Sofie hos fru Vater 1 kopp vanligt och 2 koppar äppelthé.

20. Expedierade bref till Professorerne Vater och Castrén samt Wilh. Keplerus. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen 1 d^o the. – Hostan öfverhufvud i stigande med massor af segt slem. Derjemte en viss heshet. – Om natten var jag väl fri från hostan; men i dess ställe sömnen orolig isynnerhet om morgonen ifr. kl. 3. – Afföringen obetydlig. 2 koppar kaffe. – Hostan icke särdeles, däremot bölden, såsom redan om natten brännande – Längre fram båda oroande mig. – E.m. än en kopp kaffe och hela dagen hem. – Om aftonen 1 kopp hjortronthé. – Vaknade om natten kl. före 12 och kunde sedan ej före till 1 insomna. -

22. Åter blott 1 kopp kaffe och den andra först e.m. – Foten lugn men hostan så mycket argare, derjemte hufvudet tungt och fötterna kalla. Icke destomindre företog jag mig en liten promenad, af hvilken icke heller först någon förbättring, utan mycken mattning. – Besök af en Angelof ifrån Gatschina med en pedagogisk öfningsbok i franska språket. – E.m. bättre. Om aftonen 2 koppar hjortronthé. – lade mig ock

23. uppsteg redan kl. 4 ½ med envis hosta, som lade sig först sedan jag uppå 4 piller haft en god uttömning. – Sedan ännu 3 – E.m. intet kaffe och om morg. blott en kopp – Också Sofie sjuk, sänsliggande, såsom redan i går, af förkylning. – Hos mig foten lugn.

Sid. 127.

men hostan fortfarande jemte heshet. – Om aftonen besök af Kunik och Schiefner med dess fru. – 3 koppar äppelthé. Först kl. 11 ½ till sängs. Denna drömfull.

24. Först kl. 5 ½ upp. – Det första åter hosta med slemafsöndring. – 2 koppar kaffe. – Utfaren för att expediera brev till Mollerius i Stockholm med posten och genom fru Tallberg till Pastor Ahlström i Toxowa. – Besök af Geh.rådet Bek i anledning deraf en 3^{die} kopp kaffe. E.m. besök af Petzold. Om aftonen 2 koppar äppelthé. Jag lade mig redan kl. 9 och sofde skäligen roligt till skymningen. -

25. Blott 1 kopp kaffe. – Den andra e.m., dessförinnan en liten rörelse ut. Om aftonen faren till Erkebiskopen. Der 2 glas thé, äppel sade han sig icke hafva hem, så att thé derpå hade kunnat fås. I allm. inga vidare traktamenter denna gång utom Xeres, hvaraf han mot min vilja persvaderade mig att dricka. Ehuru det ej var ett helt glas, hade jag redan der hosta, äfvenså hem när jag lade mig kl. 11 och till och med om natten

26. en paroxysm, samt om morgonen en dålig afföring. Ock i går hade jag äfven i anseende till min hosta och min mage redan befunnit mig skäligen bra. – F.m. med Bertha hos Rossini för att bivista en föreläsning i experimental fysik för gossar ifrån Svenska skolan. – NB. i morgons 2 koppar kaffe. Om afton 2 koppar äppelthé. – E.m. i allmänhet mycken hosta. – lade mig redan kl. 9 och

27. uppsteg först kl. 6 ½, allt under hosta. – F.m. liten promenad. E.m. 2 kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gr., 1 glas thé med litet Rum. Hostparoxysm äfven om natten.

28. 4 piller. – Oaktadt derefter än 2 extra afföringar, var dock hostan och slemmet i tilltagande. E.m. 2^a koppen kaffe och om aftonen 2 koppar äppelthé. – Hela dagen hem, emedan Doktorn hade lofvat komma, ehuru han åter ej höll ord. – Ock den följ. natten en chock af hosta.

29. Hos Ministern för att personligen tala med honom om min tillärnade resa. Han gjorde invändning om Akademiens fattigdom, så att man allthjemt tillgriper den ekonomiska fonden, som i sig sjelf ej heller är betydlig och borde sparas. Jag anmärkte, att man genom besparingar återbragt den till en viss höjd. Dessutom vore det af mig äskade understödet så ringa, att det ej gjorde något hvarken från eller till. Jag hade sjelf upprättat kostnadsförslaget så ekonomiskt som möjligt 80 Rub. circa mindre än i fjol. Han frågade huru stor den nu vore. – Blott 600 R. i ett för allt utom lönen. – Я соображу, ежели возможно! – var då hans slutsvar. Måtte det få samma betydelse som hans если возможно будетъ i fjol angående min löneförhöjning. – I farten och färdig till visiter begaf jag mig kl. 2 till Uwarof, men fick genast vandra tillbaka, då han än sades ligga och ej vara rätt frisk. – Kanske genom

vistelsen längre tid ute och rörelsen blef denna dagen drägligare än den gåriga och åtföljd af bättre mod och kraftkänsla. Också fick jag återigen utan hosta passera natten.

30. F.m. liten promenad. E.m. 2^a koppen kaffe. – Hostan fortfor drägligt. – Om aftonen besök af Hamel, fru Brosset, Doktorinnan Gräfe med dotter och Dr. Crusell. Först kl. 11 till sängs och likväl vaken redan före

31. skymningen, utan att hafva varit anfäktad af hostan, hvaraf nu eljest i snart par veckor hela vår familj plågats. – 2 koppar kaffe. – Efter Konferensen sökte jag förgäfvos fru Vater. – E.m. åter en kopp kaffe. – Om aftonen hos Bek 2 koppar äppelthé den ena med litet rödt vin. – Först kl. 11 till sängs. – Drömfull sömn.

April 1852.

1. April. 3 piller. – Oaktadt flere afföringar hostan egenteligen sämre än i går. E.m. 2^a koppen kaffe. – Hem hela dagen. – Om aftonen 2^d äppelthé. -

2. Vaknade före dager af en pollution, hvarpå efter någon tid följde ett långvarigt och envist anfall af hosta, så att jag redan i skymningen måste uppstiga kl. 4 ½ – Då jag äfven sedan ansattes af hosta, så intog jag bröstdroppar, som Brossets skickar oss. – Verkan var åtminstone i dag ej synnerlig. – E.m. 2^a koppen kaffe. – Besök af Petzold. – Hela dagen hem. – Om aftonen 1 ½ kopp hallonthé. – Ingen sömn förrän

3. efter kl. ½ till 1 lyckligtvis var just ingen hosta dervid. – 2 koppar kaffe. – F.m. gången till Bibliotheket. – Besök af Rob. Frähn, den nyvalde Akademikern Vesselofskij och Swenske. – Om aftonen 2 koppar äppelthé. -

4. Upp kl. 5. – Hostan såsom förr och i hela huset. – E.m. 2^a koppen kaffe; om aftonen ingenting. – Hela dagen hem.

5. Åter upp kl. 5. – 3 piller. – Mindre hosta. – Hos Fuss, som berättade mig att föreställningen om min resa redan den 22 Febr. afgått till Ministern. – Lemnade i Kansliet ett pakett, innehållande ett bref till Pogodin i Moskwa, med 3 exemplar af min sednaste artikel om Wiekska för Moskovska sällskapet, Tschertkof och Pogodin sjelf. – Före midd. en liten promenad. E.m. 2^a koppen kaffe. – I allmänhet kraftigare och ingen hosta. – Om aftonen 1 ½ kopp svagt äppelvatten. -

6. Upp redan kl. 4 ½. – Faren till den nya Vicepresidenten att göra min uppvaktning. Jag kom dit kl. 11; betjenten sade att han ej vore rätt frisk men gick likväl att anmäla mig. Snart återvände han med svaret, att Fursten ej kunde emottaga mig, emedan han vore i sin säng; jag måtte återkomma någon annan tid. – I dag expedierade jag ock bref till Leop. Voss i Leipzig med detta årets

Sid. 129.

bokrequisitioner. – Efter återkomsten mycket trög och dåsig. – Ingen hosta förrän efter ett halft glas Marsalla vid middagen. – Efter 2^a koppen kaffe. – Om aftonen besök af Henr. Bross, Kunik och Hamel. – Efter lång tid åter 2 koppar thé med litet Rum. Deraf åter mer hosta jemte en viss heshet.

7. I st. för exkremen. gick endast litet gulaktigt slem. – Emedlertid ej alltför mycket besvärad af hostan. – en liten promenad. – Besök af gamle Bek. – E.m. den 3^{ie} koppen kaffe. I anseende till tvättning och rening af mitt kabinett har jag i dag läst Markalts sömnlösa nätter. – Om aftonen 2 koppar äppelthé. -

8. Vaken half 4 till half 5 och upp efter en timmas slummer. – Oaktadt en liten afföring 2 piller. – Besök af Bartolozzi. – F.m. en liten promenad. – E.m. 2 koppen kaffe och om aftonen 2 koppar äppelthé eller egenteligen äppelvatten. – Drömfull sömn.

9. Vaken redan kl. 4 och upp kl. 5. – 2 koppar kaffe. – En liten promenad. – E.m. föll ny snö, så att marken var alldeles hvit. En 3^{die} kopp kaffe och om aftonen 2 koppar äppelvatten. – Drömfull sömn. -

10. Upp såsom i går och mera knapp uttömning. – 1 ½ kopp kaffe. – F.m. promenad. – E.m. 1 kopp kaffe. – Ny snö föll och färgade marken åter hvit. – NB. Vid midd. på försök en liten sup efter lång intervall. – Om aftonen mera hackhosta än sednast vanligt. Blott en kopp äppelvatten. – I dag har jag ändtligen slutat det ryska provinciallexikon med bokstaven N och dervid må det nu för denna gången förblifva. -

11. Upp ungefär såsom i går. – 2 koppar kaffe. – Särdeles tungt hufvud och så mycket mer hem hela dagen, sysselsatt med concipierandet af ett liviskt bref till den unge Prinz i Piisen till svar på hans sändningar till mig genom Hillner. – Personliga besök blott af Bartolozzi och unge Frähn; Kort af Davydof och Scheichen. Vid midd. 2 glas Julienne och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum. -

12. 2 koppar kaffe. – Tung hosta och inre känsla af mera styrka. – Uttömningen knapp. – I den allt ännu öppna bölden då och då döfva stickningar. – Besök af Freitag och unge Krebel, kort af Dr. Minzlof – E.m. 1 kopp kaffe och om aftonen 1 kopp thé. – Hela dagen hem. – Förvirrad och orolig sömn.

13. Ock 2 koppar kaffe. – Trångbröstighet. – Hos Doktorn. – Expedierade bref till Russwurm, Kreuzwald och Pastor Hillner samt den unge Prinz i Angermünde och Piisen. – E.m. 3 koppen kaffe. – Om aftonen besök af Hamel, Stephani, Radlof, Crusell, Henr. Bross. och Dr. Gräfes döttrar. 2 koppar thé och först kl. 11 till sängs.

14. Upp kl. 5 ½. – Då afföringen i dag var nästan ingen, så intog jag 3 piller. – Då flytningen utur bölden ändtligen så godt som upphört, så upphördes med plåstrets bruk och blott en lapp bands på med häftplåster för att afhålla

Sid. 130.

kölden. Besökte Köppen och erhöll af honom till skänks ett exemplar af hans Ethnografiska karta öfver Ryssland. – Om aftonen faren till Erkebiskop Eugenij, men som ej träffades hem. – Sedan med Sofie hos Böhlingk – 2 koppar thé med Rum.

15. E.m. 3e koppen kaffe. – I dag slöt jag omskrifningen af anmärkningarna till областной словарь – Om aftonen hos Bek, 2 koppar kakaowello med grädda. -

16. I allmenhet åter mer hosta. Besök af Fuss. – Började samla suppleanter till областной словарь, utur mina egna samlingar. – E.m. 3e koppen kaffe. – Om aftonen besökte Wüsts och Freitag. Der 2 koppar thé med litet Arrak.

17. Upp först kl. 6 ½. – Marken ånyo hvit, ehuru den ej förblef öfverallt hela dagen. E.m. 3e koppen kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Dr. Gr. 2 kr thé med Rum. – Sömmen mycket orolig, drömfull och afbruten. -

18. Upp såsom i går. – fullständig vinter, emedan ny snö hade fallit och i mängd. Många foror med slädor, och det bättre än på droschkor. – Under middagen ankom bref ifrån Gustaf med den oförmodade underrättelsen om Axels död! – 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Sawwaitof 1 glas thé med litet Rum. – Först kl. 12 ½ sömn.

19. Upp kl. 6 ½ med tungt hufvud och mycken hosta med slemafsöndring. – Expedierade bref till Prof. Schultén och Gustaf i Helsingfors samt Zagel i Wiborg. – E.m. en 3^{ie} kopp kaffe. Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Hamel. – 2 koppar thé med litet Rum. -

20. 1 ½ kopp kaffe. – F.m. faren till Grefve Armf., som jag dock ej träffade hem. – I förbigående hos Gubben Bek. – Om aftonen besök af fru Stephani med dotter, Böthl., unge Frähn och Schiefner med fru. – Blott 1 kopp thé med litet Rum – Sofie sängliggande hela dagen.

21. Upp kl. 5 ½. – F.m. en liten promenad. – E.m. 3^{ie} koppen kaffe. – I dag slöt jag ändtligen alldeles arbetet öfver provincialism-ordboken för den ryska afdelningen med ett supplement (innehållande dels nya Idiomer utur mina samlingar, dels uppgifter om de redan upptagnes förekommande äfven å andra orter än der uppgifvet är) och en skrifvelse till Presidenten för afdelningen Davydof. – Om aftonen besök af Bran. 2 koppar thé med Rum. – I dag en disposition till löst lif, nämligen efter en trögare den vanliga tiden om morg. – F.m. än en äfföring. – En ny om natten tidigt om

22. morgonen än i mörkret. – Upp såsom i går. – Den nya Vice-Presidenten gjorde sitt inträde i Plenar-sessionen, samt ett litet tal på Ryska, sedan de närvarande ledamöterna af Sekreteraren blifvit presenterade för honom.

Sid. 131.

Då sessionen i dag räckte länge och jag sedan ännu var på Bibliotheket, klockan sålunda närmade sig till 3, så gjorde jag ett försök, att göra min uppvaktning hos Uwarof, men erfor nu, att han icke vore hem. – I dag har jag börjat fortsätta afskrifningen af de Lönnrothska finska troll-runorna, ett arbete, som jag allt sedan min återkomst ifrån Afanasieva icke kunnat tänka uppå. – Mina anmärkningar och tillägg till den ryska Edition förde jag till Davydof om aftonen före början af Conferensen om Demidofska prisfördelningen. – Der 1 glas kallt vatten, blef i st. för thé. -

23. Upp kl. 6. F.m. hos Böthl. och sedan hos Brandt för att lyfta litet penningar efter en sedel ifrån Zagel. – besök af Sirén. – E.m. 3e koppen kaffe. – Skolråd hos Zandt. – Der 2 koppar thé med Rum. Derefter stark hosta isynnerhet efter gången hem. – Orolig sömn. -

24. Upp redan kl. 5 ½. – Blott 1 kopp kaffe. – Expedierade bref till Mannerheim och Zagel. – E.m. åter en kopp k. – Besök af Karl Wulf[ert] som bjöd mig med Sofie och Bertha i

morgon till middagen. – Om aftonen den andra konferensen för Demidofska prisfördelningen. -

25. Upp kl. 5. – Efter kl. 1 for jag till Vice-Presidenten, men träffade honom ej hem, och lemnade derföre ett visitkort. Sedan begaf jag mig till Norof, för hvilken jag hade uppsatt en liten promemoria om min resa, hvarföre jag utbad mig hans benägna intercession hos Ministern. Han sade sig känna saken, ville ock tala med Ministern, om hvilken han yttrade, att det ingalunda vore mauvaise volonté, om han gjorde svårigheter, utan verklig medellöshet. Det vore med den nye Vice-Presidenten att underhandla om saken. För närhetens skuld besökte jag ock Sawwaitof, for sedan, då kl. redan led till 3, till Uwarof, hos hvilken jag dock icke heller nu fick audience, emedan han skulle fara ut. Jag gick då till hans son, om hvilken Fuss hade berättat mig i går aftons, att han önskat erfara, hvad jag skrifvit om Mererne [?], hvarföre jag förberett en kort Nota med anvisning af de ställen i mina äldre afhandlingar, der jag i förbigående handlar om detta folk. Jag fick länge vänta, tills den unge herrn vore klädd, men blef sedan genast artigt hemött. Till och med lovade han besöka mig och visa mig teckningar af saker, hvilka han funnit vid gräfningar, anställda i de tragter der Mederna bott. – Hemkommen förefann jag ett visitkort af Grefve Armf., som således under tiden hade sökt mig. – Med Bertha till middag hos Karl Wulfert. Dervid 1 glas Madera, 2 d^o St. Julien, 1 d^o port och 2 koppar kaffe (!), hvarefter det ej var underligt,

Sid. 132

om magen kändes spänd. – I stället för thé om aftonen 1 glas ägta finsk punsch, bryggd för momangen af Postdirektören ifrån Helsingfors, för hvars skuld middagen egenteligen var. – En chock af hosta, då jag emot kl. ½ 12 lade mig.

26. Upp kl. 5 ½. – Marken åter hvit till en del hela dagen. – Blott 1 kopp kaffe. – Hos Fuss för att låta afsända till Popof i Ustsyssolsk Sawwaitofs arbeten. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen ingenting i anledningen af sessionen för Demidofska prisfördelningen, som likväl icke heller ännu i dag blef slutad ehuru alla recensioner nu äro upplästa. Om mig gjorde Jacobi den invändningen, att arbetets (det Russwurmska) vetenskapliga vigt och värde icke vore ådagalagd eller ens antydd, och att derföre ett halft pris vore än mer än tillräckligt belöning för författarens möda och flit – en anmärkning – hvaremot utom mig ej allenast Kunik och Sirén utan äfven till och med af första klassen sjelf Halversen yttrade sig.

27. Upp kl. 6. – Då ingen utsigt till evakuation efter vanligheten af sig sjelf, så intog jag 3 piller. 2 koppar kaffe. Besökte Fuss, Radlof och Böthlingk. – Ahlström till middagen. – Dervid 1 liten sup., 1 glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Om aftonen kom blott Brosset. – 2 koppar thé. – Drömfull sömn. -

28. Blott 1 kopp kaffe, den andra e.m. Om aftonen hos Böthl. 2 koppar thé med Rum. – Drömfull sömn.

29. Upp redan kl. 5. – 2 koppar kaffe. – Besökte Fuss. – Demidofska priserna bestämdes i en förmiddagssession. Russwurm erhöll väl intet helt pris (derföre var vid voteringen blott en röst utom min), men dock $\frac{1}{2}$ med 13 röster jemte Iljenkof och Kudrätzeff samt Ivanof med 10, dessutom efter någon underhandling 1000 Rub. silfver till tryckningen med önskan att äfven teckningarna utskrifvas. – E.m. 1 kopp kaffe – Besök af Statsråd. Busse. Om afton med Bertha hos Schiefner. 2 glas thé utan Rum eller grädda. -

30. Upp kl. 6. – Expedierade bref till Russwurm i Hapsal. Utom gången dermed till posten hela dagen hem. – Besök af Hagemeister. – E.m. 3e koppen kaffe och om aftonen 1 kopp thé.

Maj 1852.

1 Maj. upp såsom i går. – Ock 2 koppar kaffe. – Expedierade bref till Popof och Michailof i Ustysyssolsk samt kunde således efter detta bigöromål åter vidtaga fortsättningen af finska Runornas afskrifning. – Vid midd. 2 spitsglas mjöd och 1 kopp kaffe. – Den ovanliga drycken tycktes likväl ej bekomma mig, alldenstund jag derefter hade hosta, sedan sednaste tiden och ishet i dag åter mer ansatt mig. Så ock om aftonen, då jag med Bertha var hos Dr. Gr. isynnerhet sedan jag der druckit 2 glas thé med litet Rum.

2. Också inemot 2 koppar kaffe. – Sökte förgäfves Post-dir.

Sid. 133.

Wulfert. – Med Sofie (och Bertha) till fru Vater till middag. Dervid 2 glas Portvin, 2 d^o Paxaretta och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos General Stephan 1 glas thé med Xeres. -

3. Upp redan efter kl. 4 $\frac{1}{2}$. En kopp kaffe. – Expedierade bref till Gustaf. – Promenad. – Besök af Pravdivin. – Om e.m. besökte Davydof för att begära om förfullständigande af det första exemplaret af Ryska provincial-lexikon, för att gifva det åt Pravdivin mot tillägg som han lofvat meddela afdelningen. -

4. Upp före kl. 5. – 1 ¼ kopp kaffe. – Liten promenad. Pravdivin till middagen. Dervid en liten sup Genever, 2 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen blott Schiefner. – 2 koppar thé.

5. Då jag i går aftons först kl. 11 lade mig, så kom jag ej upp före 6 ½. – Kaffe såsom i går. – Efter frukosten och en liten promenad så trög och sömning, att jag måste lägga mig, då jag sofde öfver 1 timma. – E.m. 1 kopp kaffe och om aftonen 2 thé.

6. Upp kl. 4 ½. – F.m. besökte Böhlingk. – Om aftonen hos Dr. Gräfe 2 koppar thé med Rum. – Föröfrigt dagens vanliga ordning. -

7. Upp efter kl. 4. – 2 koppar kaffe. – Besökte Öfverste Möller. – En gl. bekant ifrån Petrosavodsk för att bjuda honom i morgon till middag, hvarvid betänklighet uppstod derigenom att några hans barn hafva sharlakansfeber. – Han skulle rådfråga sin läkare. – öfver 2 timmar hos Postdir. Wulfert. – Besök af vår Factor Nagel för att fråga om jag ville åtaga mig correkturet af Popofs Syrjänska öfversättning om undervisning att i lifsfaror rädda menniskor. – Ingen frukost, men i dess ställe vid midd. en sup Genever. – Om aftonen 1 ½ kopp thé.

8. Upp redan kl. 4 för att med Guds hjälp och af hans nåd börja mitt 59de lefnadsår. – 2 koppar kaffe. – Möller skickade sin biljett för att gratulera jemte några rader, att han ej vågade komma personl. – Liten promenad. – Besök af Freitag. – Till middagen Pravdivin. – Dervid en liten sup Genever, 2 glas Portvin och 2 lacrima Christi samt 1 kopp kaffe. – Magen kändes spänd. – Om aftonen 1 kopp thé. – Sönnen mycket drömfull. NB. Ock af Geheimerådet Beck hade jag f.m. besök i dag.

9. Upp kl. 6. – 1 ½ kopp kaffe. – liten promenad. – Nevan på sina ställen mycket Öppen. – Vid midd. 1 glas Lacr. Christi och 1 kopp kaffe. – E.m. erhöill jag ändtl. ett kommunikat om att min resa är bifallen. Om aftonen hos Freitag, – 2 koppar thé med litet Arrak. -

10. 2 koppar kaffe. – Hos Fuss. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 glas sockervatten. – Hela dagen icke utur huset.

11. Upp kl. 5. – 2 kopp. kaffe. – Expedierade bref till Hillner och Russwurm i Riga och Hapsal. – Hos Böhthl. ang. resan. Det hade varit fråga om förande af en [svårt att tyda] utgift[..?] såväl i afseende å Köppen som mig – en fordran, som naturligtvis skulle medföra mycken gina och pinsamhet. – För min del hade jag intet deremot, om det betraktades såsom en absolut nödvändighet, ehuru jag förklarade

Sid. 134.

mig häldre se, att slippa det, såsom vid alla mina föregående resor det icke varit fråga derom. B. var sedan hos mig för att meddela att Kommittéen sjelf afstått ifrån den fordran uppå våra resor, ehuru saken skall vara af lagen påbuden. – Sofie som alltsedan sin brors död lidit af form [?] och sömnlöshet med orolig sömn föll i dag så tillsammans att hon redan straxt på e.m. måste lägga sig. Ehuru vi läto bedja ett par damer af grannarne, om h^a vi visste, att de ämnar komma till oss i afton, att de icke måtte göra det, fingo vi dock olyckligtvis om aftonen en mängd främmande neml. Statsr. Wulfert med Fredr. W., Rodin och Stephanes barn, Sirén med fru, Schiefner d^o, Kunik, Böhlingk och Crusell. – Sent om afton måste jag dock slutligen i tysthet skicka efter Dr. Gr., som förordade svagt Camomill thé och en sinapism öfver bröstet, der hon klagade öfver stark spänning och stygn. – Först efter kl. 12 till sömns

12. Upp först kl. 6 och ruskig. – Dålig afföring. – 2 koppar kaffe. – Hela dagen hem, äfven för Sofies skuld, som fortfarande sjuk och med en mixtur behandlades af Dr. Gräfe. – Något bättre var det Gudi lof! med henne. Om aftonen 1 ½ kopp thé. -

13. Upp kl. 5 ½. – Intog på försök ett af Heidenska pulvren före mina 1 ½ koppar kaffe. – Derpå 3 goda afföringar. – Långvarig allmän session. – Sofies tillstånd fortfarande det samma. – Om aftonen skolråd hos Zandt. Der 2 koppar thé med Rum. Sedan som hastigast hos Sirén. – Efter hemkomsten ännu 1 lös uttömning och, äfven för Sofies skuld och till hennes tjänst, sömn först efter midnatten. -

14. Upp kl. 5 ½ – 2 koppar k. – Hos Fuss och e.m. hos Schiefner. – Sofie något bättre ishet f.m. – E.m. och natten åter sämre, hälst då hon hade ringa sömn. – I anledning deraf

15. upp redan kl. 4. – 2 kr k. – Hos Kunik. – Föröfrigt hela dagen hem. – Sysselsatt med afskrifning af finska runor. – Vid midd. 1 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Ingen afföring, och något mer åter hosta. -

16. Vaken ¼ 4 och upp en timma sednare. – 2 k.k. – Besökte Freitag. – Om aftonen 1 ½ kopp thé. -

17. Upp kl. 5. – Blott 1 kopp kaffe. – Liten promenad. – I dag slöt jag tillsvidare åter mina excerpter ur finska Literatursällskapets samling af finska runor. – Hos Sirén och Beck. –

Der 1 glas Selters och 1 kopp thé med Rum. – Sofie i dag åtminstone utan plågor. – Först om afton och om natten inställde sig åter hosta och oro. -

18. Äfven min natt oroligare, så att jag redan kl. 2 uppvaknade, utan att kunna mer insomna. – Steg derföre upp kl. 3. – Så mycket mer 2 k. kaffe. E.m. hos Köppen. – Om aftonen besök af Past. Zandt och Dr. Crusell. – 1 kopp thé. – I dag har jag börjat sysselsätta mig med de af Professor Makarij insända anmärkningar mot mina angående första profvet af dess nya bearbetning af Mordvinska Grammatiken – anmärkningarne äro af en anonym Makarij, medhjelpare i Nisnij Novgorod förmodl. infödd Mordvin, men inbiten efterhärmare af ryska Grammatikor. -

Sid. 135.

19. Upp kl. 5 ½. – 2 kopp kaffe. – I sessionen. – Besök af Sirén. – E.m. besökte jag Schiefner. – Hem 1 kopp the. – Magen spänd och sömnen drömfull. -

20. Upp kl. 5 – Afföringen knapp såsom det öfverhufvud nu börjat vara. – E.m. 1 kopp kaffe till den andra om morgonen. Om aftonen 1 glas sockervatten.

21. Upp och blott 1 kopp kaffe, såsom i går. – Expedierade bref till Russwurm och Weckström samt å Akademiens vägnar till fru Castrén. – Vid midd. en sup och om aftonen 1 kopp thé. – Högst orolig och af svåra drömmar besvärad sömn.

22. Upp kl. 4. – Mycket ruskig, hvilket tillstånd ej förbättrades genom 1 ½ kopp kaffe. – Expedierade bref till Lektor Akiander i Helsingfors. – Föröfrigt hem hela dagen. – Om aftonen 1 kopp thé. -

23. Upp kl. 5 ½. – 1 kopp kaffe och 1 e.m. Besök af Pogodin. Hela dagen hem. – Om aftonen 1 kopp thé. -

24. Upp kl. 4 ½. 1 ½ kopp kaffe. – Obetydlig promenad f.m. – E.m. sent än 1 kopp kaffe och om aftonen 2 glas sockervatten. – I dag har jag ändtligen slutat de af Makarij insända anmärkningarne, egenteligen författade af en Diakon Orlof. -

25. Efter en ej alldeles orolig sömn vaknade jag redan kl. före 4 och uppsteg då ingen sömn mer inställde sig, kort derefter. Ingen vanlig afföring. – Då hostan allt fortfar och i sednaste tider såsom tilltagit, åtminstone i häftighet, om ock ej i oftare paroxysmer, så satte jag ett

stort gikt-papper på bröstet. – 1 kopp kaffe. – Förde till kansliet de Orlofska anmärkningarna att jemte ett bref expedieras till Makarij. – Föröfrigt hela dagen sysselsatt med brefskrifning. – Om aftonen besök af Hamel. – 2 koppar thé med Rum. -

26. Upp kl. 6. 1 ¼ kopp kaffe. – Expedierade bref till Wald i Nishninovgorod, sekreteraren för Moskw. histor. antiqvariska sällskapet Bieläjäf, Dr. Kreutzwald i Werro och Gustaf i Helsingfors. – Liten promenad. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Böthl. 2 koppar thé med Rum och sömn först emot

27. kl. 2 om morgonen. – Upp kl. 5. – 2 koppar kaffe till uppfriskning. – F.m. med Sofie utfaren till Bertska Ångfartygs Kontoret för att göra mig underrättad om farterna till Riga. Den första skall äga rum i morgon. Den andra sedan alla Onsdagar. – Jag ansåg för klokast att ej ännu taga biljett, innan jag sett, hurudan verkan denna Sofies första med yttersta otålighet och envist forcerande utfart har. – E.m. mycket tung, hvarföre jag gick ut till Beck. Der 1 kopp thé. Hem tidigare för att lägga mig.

28. Upp kl. 5 ½. – 2 koppar kaffe. – F.m. tillräcklig motion, hvarvid jag ock besökte Minzlof. Sjelf besök af öfverste Hoffman och Pastor Sirén. – Betalte redan på förhand resan till Riga å Bertska Kontoret. – NB. Bestyrde om korrekturet af Andr. Popofs Syrjanska öfversättning, huru man skall rädda lifvet i dödsfaror, och har derföre vid min återkomst att derföre förvänta betalning. Om aftonen hos Erkebis. Eugenij 2 glas thé med citronsaft, 2 glas Sautern, Kolomensk Confitur och 1 appelsin. -

29. Upp kl. 4 ½. – 1 ½ kopp kaffe. Dagen rik på motion genom diverse bestyr, farter och gångar. – Om aftonen med Bertha hos Dr. Gr.

Sid. 136.

1 glas thé med Rum. – Om natten pollution.

30. Upp kl. 5 ½. 1 ½ kopp kaffe. – Afskedsbesök hos Freitag och Dorn. – Dessutom diverse mindre gångar. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen på afsked hos Beck 1 kopp thé. -

31. Upp kl. 4 ½ – Faren till Nadeschdin för att aflemna de Weckströmska skrifterna till Geogr. sällskapet och nogare underrätta mig om den Kamtschatkiska expeditionen – Sedan gången till Bertska Kontoret för att som respass få biljetten, såsom jag ock fick med underrättelse, att afresan i stället för Onsdag, kommer att äga rum först om torsdagen. Kommittéesession hos Fuss om inrättning af ett särskildt Bibliothek af Akademiens egna

utgifna skrifter. – Vid middagen 2 glas portvin. – E.m. stark hosta. – I allmänhet har den i sednare tider ej varit obetydlig, ishet om morgnarna. – Om aftonen hjortronthé med litet Rum. –

Juni 1852.

1. Juni. Upp 4 $\frac{3}{4}$. – Inemot 2 koppar kaffe. – Fortepianot afskickadt till Toxowa. – Om aftonen blott fru Ahlström, som blef hos oss öfver natten. – 2 koppar thé med Rum, dels med mjölk och 1 appelsin. -

2. Upp kl 4 $\frac{1}{2}$. – Expedierade bref till Gustaf. – Besök af Köppen (på afsked) och Nordensköld. – Efter sessionen hos fru Vater (på afsked). – E.m. 1 kopp kaffe. – Afskedsbesök hos Dr. Gr. och Brosset. – Besök af Steinman. – 2 koppar hjortronthé med litet Rum. – Kappsäcken om bord. -

3. Upp kl. 4. – Såsom vanl. 2 koppar kaffe. – Kl. 10 afresa till Kronstadt och derifrån på ångfartyget Newa vidare till Reval. – Vid midd. 1 sup. E.m. 1 kopp kaffe och om aftonen 1 kopp the. – Den 79-åriga fröken Ruson och fru Wodar.

4. Upp efter vanl. och 1 kopp kaffe. – Till frukosten en sup och en dugtig portion Beefstek. Kl. 1 för Reval lastadt men dröjde till 5, blef jag dock häldre om bord. Vid midd. tillfällig bekantskap med Baron Stackelberg ifrån Worms. Ock ibland de nya passagerarne ifrån Reval Prokuratorn Paucker och dess broder Pastorn ifrån St. Simonis i Wirland⁶³⁹.

5. 1 kopp kaffe och vid midd. 1 sup. – E.m. 1 kopp kaffe. – Hela resan lycklig, ehuru långsam och ogunstig vind. Vädret i dag varmt mot de 2 föregående dagarne. – Utom den fortfarande hostan befann jag mig väl af resan. – Om aftonen kl. 8 ankommo vi till Boldern, hvarifrån vi

6. tidigt om morgonen gingo vidare till staden, men fingo vänta par timmar innan en embetsman ifr. tullen kom ombord och lät expediera oss. – Emedlertid befann jag mig redan kl. $\frac{1}{3}$ till hos Past. Hillner och drack der den 2^a koppen kaffe. – Sökte flera särskilda gånger Mamsell Afz. – Vid frukosten 1 glas rödt vin. – E.m. bivistade Gudstjensten i domkyrkan, der en Pastor Hilde predikade. – Utfart med Hillner till keiserliga trädgården och sedan till bron öfver Düna för att söka Runöboar. – Vi funno ock flere sådana och

⁶³⁹ Wierland = Virumaa

erforo af dem, att äfven deras Pastor Wallin vore här i staden. Man ledsagade oss till honom

Sid. 137.

och Hillner bad honom till sig på thé, såsom han redan hade budit sina härvarande embetsbröder egentl. väl för Pastorerne Fromminin och Hellen ifr. Petersburg, hvilka äro här såsom resande. Utom Prester och åtskilliga andra, deribland Kollegirådet Napiersky af mina gamla bekanta. Efter 1 kopp thé, 1 kall soupé (5 glas vin). Först kl. mot 12 till sängs. Om natten starkt anfall af hosta. -

7. Blott 1 kopp kaffe. – Hos Apothekaren Frederking i Mitauska förstaden för att tillstålla honom å Geh.rådet Becks vägnar dess porträtt. – Sedan sökte jag Pastor Hellen, som jag ändtl. träffade hos Mamsell Afz. och der öfverenskom med honom, att med ändring af min resplan härifrån följa ned till Runö, då H. redan i morgon ämnar resa tillbaka, om det blott blifver vind. – I följe af detta beslut skref jag och expedierade bref med posten till Sofie, till Russwurm i Hapsal och Pastor Raison i Windau, äfvensom några rader till Zagel i Wiborg för att medtagas af Hillner till dess rekommendation. – Vid midd. 1 glas öl och 3 glas Sautern och sednare 1 kopp kaffe. – Aftonen hos Apothek. Frederking 1 kopp thé med Rum och qvällsvard med 5 glas St. Julienne. – Pastor Kärber ifr. Schwarbe och en Dr. Müller härstädes. – Kl. 11 till sängs. -

8. Natten lugn; men om morgonen visserligen åter stark hosta. – 1 kopp kaffe. – Besök af Napiersky. – Sökte förgäfvnes fru Grimm; bortrest. – Frederking träffades ej heller hem. – Afresan till Runö uppsköts ytterligare. – Vid midd. 2 glas St. Julienne. – Besökte Napiersky. – 1 kopp kaffe. -

9. Väntade hela f.m. att Runöboarne skulle komma efter mig och mina saker. Vid middagen 1 glas vin. E.m. begaf jag mig ändtligen med sakerna ombord; men som in till aftonen ingen gynnande vind uppstod, så gick jag åter till staden till natten. Hillner sjelf hade kl. 2 med ångfartyget Newa afrest till Petersburg. -

10. Upp redan kl. 4, hvarefter jag genast vandrade ned till bron. Lyckligt väl hade ock en gynnande vind uppstått, med hvilken jag i sällskap med Pastor Hellen, sedan också han hade blifvit afhemtad ifrån sitt kvarter kl. 5 ½ afseglade till Dünamünde (Rinisch), der besättningen – 9 man Runöbönder – lade i land [i marginalen: 9 verst] för att utur ortens krog till den yttrigare resan försåg sig med brännvin och jag drack 2 koppar kaffe. – Derifrån voro vi redan gångne vidare utåt reddan, då ett åskmoln började uppstiga och vinden gjorde min af att börja ändra sig. Man gick derföre tillbaka till samma ställe,

hvarifrån vi utgått och beslöt att der afvakta säkrare aspekter. – E.m. i krogen 1 kopp kaffe och sedan hos ortens skolmästare 2 glas thé. – Efter längre förberedelse starkt squalregn om natten, hvarifrån dock af seglen lagat tält i båten skyddade oss.

11. Hela dagen fortfor att vara regnig. – E.m. voro vi likväl upp i krogen och drucko der kaffe och thé. -

12. Vid soluppgången ändrade sig ändtligen vinden och vi afseglade, kommo ock lyckligen e.m. kl. 5 till Runö [i marginalen: 13 ryska mil ifrån kusten.]. I badstugan och derefter 2 koppar thé med grädde. – Flera timmar vakande om natten, ehuru jag nu fick sofva å riktig

Sid. 138.

bädd och afklädd. -

13. 2 koppar kaffe. – Bivistade Gudstjensten. – Vid midd. 1 sup och 1 glas Portvin af den Rigiska reseprovisionen. E.m. börjades sysselsättningen med Runska dialekten med tillhjälp af klockaren och en annan gammal karl. -

14. Upp redan före kl. 4. – 2 koppar kaffe. – Efter par timmars sysselsättning med gamle Ellerbusk med Pastorn på ett barndop i gården Mass. – Middag med en sup. Fårkött med potatos (undervärdigt), gammalt saltigt gåskött (ifrån förra hösten) kålsoppa och ölost. Sista rätten den bästa. Kuddar under oss på bänken vid bordet. Både före och efter lästes högt af hela laget af alla i katechesen och ABCboken införda bordsböner och sist sjöngs en psalm. – Alla gäster blefvo qvar utom oss, såsom jag hörde bruket vara ända till aftonen. Barnet var födt först i går aftons och den sjuka kyrkotogs äfven redan på sin säng. – Efter middagen par timmars siesta. – Sednare på aftonen efter thé (2 koppar) en promenad med Pastorn ned till båken, der en jude Alexander ifrån Windau, hvilken jag redan vid ankomsten till ön lärdt känna bød oss in till sig och trakterade med ett glas Rum, hvaraf jag naturligt blott smuttade, trodde det vara vin. Efter återkomsten qvällsvard och sömn ända till

15. kl 5 ½. – Blott 1 kopp kaffe men ock e.m. en. – Blott en liten promenad till den lilla kyrkan, som nu repareras. – Tid midd. en liten sup. – Om aftonen qvällsvard. – Drömfull sömn. -

16. Upp kl. efter 4. – 1 ½ kopp kaffe och äfvenså e.m. – Föröfrigt alldeles såsom i går och med samma följder. -

17. Upp kl. 5. – Kaffe såsom i går. – Straxt e.m. med Pastoren och dess fru en promenad till den spitsen af ön genom åkrar, näs och skog med täta rönbuskar, tillsammans omkring 8 verst fram och tillbaka. – Ehuru efter de täta regniga dagarne både stöflar och strumpor blefvo tämligen fuktiga, fömärktes dock ingen försämring af hostan, som i allmänhet Gudi lof! allt mer är i aftagande. – Gubben Ellerbusk, som hittills betjent mig såsom lärare har emellanåt något låtit vänta på sig, men dock kommit både för- och e.m. I dag e.m. var hans fru att tillsäga, att gubben ej skulle hafva tid att komma förrän sednare. Jag försökte derföre en annan gammal man Duskap. – Äfven i dag qvällsvard. -

18. Upp kl. 4. – 1 ½ kopp kaffe och e.m. 2 efter par timmars middagslur. – Ehuru jag om aftonen än med Pastoren gjorde en promenad genom öns by – bestående af 27 gårdar – måste jag dock pligta för middagssömnen genom sömnlöshet ända till kl. 11 ½.

19. – Före 1 vaknade jag åter och låg blott uti en viss dvala ända tills efter kl. 4, då jag först ordentl. insomnade och sofde ända till kl. 8 ½. – Ifr. kl. 6 i flitigt arbete med gubben Ellerbusk - - - 11 ½ då man kom efter honom. – Sedan rörelse och vistelse uti fria luften ända till middagen, hälst jag kände mig alldeles utmattad, äfvensom besvärad af hosta, ehuru ej uti en sådan grad som i går om f.m. – Också om aftonen efter 2 koppar thé – en med grädda och en med litet Rum – en ansenlig promenad uti skogen, hvarefter – utan qvällsvard bättre sömn

20. tills kl. 4. – Åter något hosta. – 1 kopp kaffe. – I kyrkan. – Vid midd. utom den vanliga lilla supen 2 glas portvin. -

Sid. 139.

Ehuru jag hade hälst dröjt tills mot veckans slut för att än mer hinna arbeta i Runskan, hade jag dock redan i går beslutat mig att begagna mig af tillfället att i Tisdag med en fiskarbåt afgå till Domesnäs⁶⁴⁰ – I dag vid middagstiden infann sig emedlertid jugendmannen för den båten med tidningen att resan skulle redan i afton anträdas. – Då ändringen möjligen kunde vara ett försök att stegra det överenskomna priset, så ställde jag mig som ville jag i sådant fall qvarstanna och häldre hyra Kurländare vid båken om ock för högre pris, ifall man ej ville vänta åtminstone tills i morgon efter middagen eller afton. Då Pastorn i mitt intresse tillika förklarade sig ej för Söndagen skuld förrän i morgon utfärda pass, så förklarade sig mannen ändtligen villig att vänta tills i morgon. – En kopp kaffe. – Med Ellerbusk arbetade jag åter tills kl. 8. – Sedan en liten promenad och litet qvällsvard.

⁶⁴⁰ På lettiska Kolkasrags, ligger på Kurlands nordligaste udde.

21. Upp redan kl. 3, hvarpå begynte packa in; men erfor snart, att vinden vändt sig så att på ingen resa är före ny ändring att tänka. – Detta var mig snarare efter än mot önskan, Gubben Ellerbusk kom redan kl. 5 och jag arbetade med honom oafbrutet ända till kl. 1 1/2, då jag släppte honom hem och gjorde en liten promenad före middagen, som efter vanligheten följde med en liten sup. – E.m. en helt liten lur. Sednare arbetade jag åter med Ellerbusk sedan jag druckit 1 kopp kaffe. – Om morg. 1 1/2. – Till belöning för Gubbens flit entledigade jag honom om aftonen tidigare och företog med pastoren en promenad till den nordliga (Kuns)spetsen af ön, som ligger på en lång forslande och med stenrös sig slutande udde bakom ett öppet fält nu besådt med råg och erbjuder en majestätisk anblick öfver det vida hafvet. Det tyckes vara på den sidan mera djupt, då stenarna synbarligen ej sträckte sig långt dit eller i mängd. Den långa promenaden i det vackra vädret bekom mig rätt väl sedan jag i början af densamma upphostat en betydlig massa slem. – Till aftonvarden af litet saltade strömmingar och ett glas sötmjolk god appetit.

22. Upp kl. 5. – Såsom vanligt om morg. 1 1/2 kopp kaffe och e.m. 1 – Då gubben i dag f.m. ej hade tid att arbeta med mig, så gick jag ut och hvarfvade klockaren dertill. Ἀγνομέωσ περ höll han ut dermed, hvarföre jag ansåg mig förbunden att litet rundligare belöna hans möda, räknande derpå, att vid en längre vistelse samma casus som i dag kunde inträffa. E.m. gick mig åter gubben till hända. Detta hans biträde blef tyvärr det sista;

23. ty följande morgon redan före kl. 3 kom man att uppfordra mig till resan. Efter par koppar kaffe beledsagades jag af mitt Runöska resefölje (4 karlar, 1 qvinna samt 1 växande gosse samt en dylik flicka) till den vestra udden, densamma, på hvilken jag äfven ifrån Riga landat. Vädret var vackert och varmt; men vinden knapt ingen, ehuru med gynnande rigtning. – Efter en längre ventilation inskeppade man sig emedlertid på en vanlig större båt (1 mastad med 4 par åror) åtföljd af en liten och gaf sig ut kl. 6 1/2. Vinden tyckes sjelf vara tvifvelagtig och blef det tills mot middagen, så att vi då ännu hade hunnit knappa 2 verst ifrån stranden, mot hvilken båten esomoftast drifvade sig tillbaka, såsom ville den tvinga oss att gå tillbaka. – Bländad af solen på en af de resandes matkistor bland andra dylika tunnor och toma fjärdingar för den blifvande fiskfångsten stökigt vräkta om hvarandra och plågad af loppor, dock nedhämtade ifrån det derpå särdeles rika rembolandet [?] dels förvärfvade af nya kamraterna, hvilka helt ogeneradt tid efter annan

Sid. 140.

företogo sig partiella jagter å fötter och armar, ångrade jag att hafva afrest med dem, hälst nu nyligen ifrån Domesnäs anländ och dit med det första återgående äfven något beqvämare med ett slags liten däck inrättad båt, hvarpå man för än billigare pris till och med hade erbjudit mig lägenhet att öfverfara ännu låg qvar i maklig ro vid båken. Jag hade

räknat uppå att ännu under resan kunna föröka min runöska ordsamling; men ingen af besättningen var intelligent. Mer uppmärksam nog att lemna mig så bestämda svar som jag önskade och jag måste åtnöja mig med, att afhöra deras inbördes glam och hälst sålunda uppsnappa ett och annat nytt ord som jag kunde annektera. Till middagen hade jag medtagit endast några smörgåsar jemte par bitar kött ifrån prestgården hvartill jag drack af besättningens taari⁶⁴¹ (Det hafva de alltid med sig i små ankaren). Sjelfva åto de flera gånger bröd, salt fisk och själkött, hvarvid karlarne hvarje gång togo sig en klunk brännvin både under och på maten sans facon utur sina brännvinsbuteljer. – Ändtligen började en lagom friskare gynnsam vind uppblåsa, men som ock längre fram medförde ett ihållande smått regn, mot hvilket intet skydd fanns. Klockan 7 om aftonen befann jag mig i den ifrån 1846 välkända klockaregården i Kolkken [i marginalen: 6 tyska mil], der jag emedlertid erfor af värdinnan, en tysk till Dollman, att han ej bor der sjelf ännu, utan 2 tyska mil längre bort i Koschtraggen. Hon förklarade sig likväl färdig, att skicka dit genast en liten gosse med underrättelse om min ankomst och begäran att han måtte komma med en häst. – Emedlertid bad hon hålla till godo med huset sådant det är och då jag ej ville längre uppehålla mina Runöboer, h^a önskade så snart som möjligt slippa omkring refven och segla längre åt vester, så måste jag foga mig i mitt öde och stanna qvar, så obehaglig ock ställningen var hälst värdinnan ej talte annat än Lettiska och Liviska, på h^t sednare språk jag nu oförberedd ej mer var i stånd att annorlunda än högst jämmerligt uttrycka mig. – Hon dukade upp åt mig flundra och kokt mjölk, hvaraf jag gjorde mig ett godt aftonmål. – Sedan ärnade jag sjelf gå till bokuppsyningsmannen Perlman; men måste uppgifva den plan; emedan det åter hade börjat att regna. Af respekt för gamla redan 1846 igenom sina vägglöss välkända stugan bad jag att bädda mig i en boda, dit hon redan vid min ankomst hade låtit inflytta mina saker; der jag ock sofde tämligen väl utom att en uppstigen storm om natten uppblåste den innantill olåsbara på glänt stående dörren och förorsakade drag. – Häraf och den gärliga fuktigheten jemte fuktiga fötter doft stygn i bröstet på högra sidan

24. då jag kl. 4 uppvaknade och korrt derefter uppstod. – För att något uppfriska mig gick jag till krogen i hopp att der få kaffe. – Den än sofvande gamla vänliga värdinnan kände mig åter och sade sig väl hafva kaffe, men hvarken socker eller skorpor. Dock kunde hon skaffa det så snart söndagsofficeraren i grannskapet och Perlman uppsände och lofvade sedan låta kalla mig, när allt var färdigt, såsom hon ock gjorde. – Ingen af Runöboerne hade sedan i går aftons visat sig på krogen ett tecken på att de åtminstone än hade sluppit omkring i näset, innan stormen om natten uppstod och vinden dermed åter slog om. – Äfven Kurländaren hade återkommit ifrån Runö, så att jag i det hela blott hade vunnit en half dag, om jag ej rest med Runöboerne. – De 2 stora kaffekopparna, som jag sednare drack med skorpor vederqvickte mig mycket; men än mer solskenet, som efterhand inställde sig med klar himmel efter stormen och regnet. Jag fick således ock tillfälle att på klockargården i solen torka de fuktiga strumporna, med hvilka jag ända dittills nödgats gå.

⁶⁴¹ svagdricka, kvas

– Efter kl. 9 ankom Pollm. med häst och kärra, fägnade sig oändeligen öfver det oväntade återseendet, förtäljde mig sina obehagliga öden se-

Sid. 141.

dan 1846 och hvad som var mig viktigast förklarade sig beredd att efter min önskan åter upptaga mig hos sig i Koschtraggén, der han nu skulle hafva mer utrymme i den gamla skolbyggningen och tillräckligt tid att för öfrigt själf biträda mig utom om söndagarne, då han måste till Domesnäs för att der besörja sina förrättningar i kyrkan. – Efter 2 måltider af flundror kokta och stekta och en fisksoppa med potatos afreste [i marginalen: 14 v.] vi i vackert väder till Koschtraggén, dit vi ung. 7 om aftonen ankommo. Jag hade väl föreställt mig det blifvande nya kvarteret bättre än det förefanns; dock låter det sig bo der, när man ej har bättre och comfortablare. Den för mig upplåtne skolstugan är åtminstone stor och rymlig och skulle vara trefligare, om alla rutorna i dess 3 fönster till det mesta vore af ålder nu nästan alldeles oigenomskinliga. – Två små glas kaffe och – först kl. 10 en talrik surmjölk till aftonvard. – Detta och en myckenhet mygg, som inkommit igenom ett för länge öppet hållet fönster till luftande af det länge instängda rummet tillstodde mig ingen sömn förrän mot midnatten; Dock hade jag den fägnaden att ej oroas af vägglöss eller loppor utan h^a – af de sednare till äfventyrs själf medhämmtat. – Den sena och oroliga sömnen varade

25. till kl. 6, så att jag nog sent kom mig till att upptaga mina saker, kläda på mig rent och för den blifvande vistelsen inrätta mig samt sluta mina små annotationer. Emedlertid blef dertill nog tid, då fortfarande regn inställde sig och hindrade mig att fullfölja den plan, som jag hade uppgjort mig att nemligen med Pollman fara till Doktor Bahr i Dondangen med h_n jag anser det rådligast att så snart som möjligt rådgöra äfven angående ömheten i bröstet. – En särdeles tröghet och tyngd förmådde mig att före middagen försöka en liten sup. – E.m. började himlen litet uppklarna, hvar [i marginalen: 3 ½ tyska mil] före jag ändock kl. 4 med Pollman afreste till Domesnäs. Mycket sömrig hela vägen. – Artigt emottagen af Dr Bahr. Thé och aftonvard med 1 glas vin. -

26. Doktorn måste själf resa och blifva bort intill aftonen. – Jag las emedlertid Augsburgers Allgemeine Zeitung och Nesselmanns Die Sprache der alten Preussen. – E.m. besök af Pastor Gläster.

27. F.m. gjorde jag beledsagad af Bahr min uppvaktning hos fru Sacken i slottet; hon var själf bortrest till Mitau. – Man bød mig deltaga i den uppdukade frukosten. För en födelsedags skuld serverades Chokolad med särskild kaka. Jag drack dessutom ½ glas öl och åt litet smör och bröd. – Till middagen ankom till Dr. Bahr en till Marienburg i Lifland med sin familj återresande Pastor Kupfer, en son af den gamle Irbenske. – Han fortsatte

e.m. sin resa. – Med Bahr var jag att bese det numera obegagnade Slottskapellet, prydligt och värdigt med 11 rader bänkar, ha äro prydda med afskurna vapen och fordna ägares initialbokstäfver. På en vägg nära altaret ser man årtalet 1683. Ehuru kapellet i nyare tider blifvit repareradt, behöfde det dock åter en ny reparation. – Med Bahr en längre promenad.

-

28. Efter en något drömfull sömn, såsom de föregående morgnarne, upp kl. 6 och 1 stor kopp kaffe, samt vid midd. 1 glas öl och 1 vin. – Straxt derefter gick jag att göra en visit hos Pastor Gläser. Efter återkomsten derifrån ock 1 kopp kaffe afreste jag kl. 4 med hästar, equipage och kusk [i marginalen: 3 ½ mil] af min gästfrie värd till Pastor Kupfer i Klein-Irben, hos hvilken jag drack 2 glas thé och sedan fortsatte resan åter till Kotschraggen. – Pollman var ännu borta vid min ankomst men återkom äfven om natten. – Ehuru jag i dag såsom i Dondangen ej ätit någon qvällsvard, fick

Sid. 142.

29. jag till mot midnatten ingen sömn och sedan ifr. kl. 1 ½ blott periodiskt slumrande och dvala. – Tid efter annan ock envisa anfall af hosta med trög slemafsöndring och spänning i bröstets högra sida. Detta var ock fallet under loppet af dagen, som föröfrigt användes hem till arbete med Pollm. i Liviskan utom en par timmar på e.m. då jag var så sömnig, att jag måste lägga mig. – Icke desto mindre sofde jag natten rätt bra

30. ända till kl. 5 ½. – Ej heller i dag fri ifrån hosta, ehuru den lyckligtvis mindre besvärade mig än i går. – Straxt på e.m. en liten promenad till sjöstranden. –

Juli 1852.

1. Juli. Vaknad redan kl. 3 uppsteg jag redan kl. 4, äfven för att skriva ett bref till Sofie, som jag sedan öfvergaf åt Dr. Bahr, då han med sin fru e.m. besökte huset och mig. – Sednare störing af många nyfikna ifrån en granngård, der det var dop och dit B. äfven var buden; men ock för Doktors väntade ankomst ej kunde gå. – Om aftonen promenad. -

2. Lika tidigt upp och arbetade ända till aftonen, då jag åter gjorde en liten promenad. – Öfverhufvud mycket förslemmad.

3. äfvenså, hvarföre jag ock vid den fortfarande hostan, råa och kyliga väderleken å andra sidan allt uppskjutit att börja med simning. – Längre promenad om aftonen och efter

4. uppstigandet emot kl. 5 åtminstone bättre afföring än i går. Dagen en verklig hvilodag, emedan P. var redan tidigt gången till Domesnäs. – Jag företog därför f.m. en längre promenad genom skogen ända till Lill-Irben; sål. fram och tillbaka circa 8 verst. – För öfr. hemma förderf tiden med hvarjehanda lektur. – E.m. sofde dels ute dels hem. – I st. för qvällsvard beställde jag redan tidigare en portion (2 små glas) kaffe på försök. – Öfverhufvud mycken hosta till en del med slemafsöndring. -

5. likaså. – Blott straxt e.m. en liten promenad. -

6. Gick jag om morgonen till fots till kyrkan. Bivistade der den lettiska Gudstjensten samt spisade middag på prästgården med en sup på pomerans, 1 glas öl och 1 ½ kopp kaffe, hvarpå Pastorn som skulle resa till Domesnäs, för att der i morgon hålla Gudstjensten förde mig efter midd. större delen af vägen med sig tillbaka. – Äfven i dag har hostan skoftals ansatt mig betydligt

7. till och med e.m. – Om natten emellan kl. 1 och 2 en stark transpiration och derefter sträng hosta, som gaf efter först sedan jag växladt flanelleskjorta. – Då jag tillika kände en viss ömhet åt högra sidan af bröstet, så satte jag åter på bröstet ett giktpapper. E.m. gick jag barfota i solhet sand och sednare mot aftonen första gången i sjön, oaktadt hostan i dag fortfarit med svåra anfall och särdeles tungt bröst. Omedelbart kände jag dock, Gudi lof! ingen menlig verkan af badet. – Natten förgick utan öfverdrifven svettning, ehuru icke utan hosta. -

8. Upp redan kl. 3. – Trögt lif. – Äggula med kaffet. – Två simningar f. och e.m., efter h^a jag visserligen nu äfven hade hosta, såsom den ock eljest fortfar att ansätta mig endast med något lättare slemafsöndring. – Besök af Pastor Kupfers son, som egenteligen hade ridit hit för att tills i morgon f.m. till prästgården kalla min värd för att sjunga vid familjens förehafvande nattvardsgång.

Sid. 143.

För förgår hade jag utverkat för honom dispens ifrån tjensten i Domesnäs och derigenom sjelf vunnit en hel dag, hvarefter nu åter tyvärr hälften går förlorad. – Lugn sömn om natten tills

9. uppstigandet åter kl. 3, då hostan åter visade sig. Med den redan kl. 7 ½ till prästgården gående P. skickade jag ett bref till Bahr, att han ock måtte för mig medbringa lakrits eller

annan palliatif mot hostan. – P. hade blifvit uppehållen så att han först kl. 3 återkom; dock hade han med sig ifrån Pastorskan för mig ett kaffebröd, litet bröstsocker, lakrits och bröstthé. – Äfven med detta gjorde jag ett försök efter andra simningen i st. för qvällsvard, men hade omedelbart derefter mera retelse till hosta än efter mina simningar. – I allm. har bröstet i dag varit till och med hörbart rosligt.

10. Det var ock fallet efter uppstigandet, såsom vanl. straxt efter kl. 3, då jag aldräförst drack 1 glas af bröst-théet kallt. – Stark hosta tills längre in på dagen. – Derefter medförde simningen i dag ingen retelse dertill, tvärtom tyckte och tycker jag mig efter den städse känna mig mera stärkt. I allm. e.m. lugnare och 2^a simningen lika. – Ett fel var väl att till aftonen äta den ymniga smultronportionen, med mjölk; ty någon tid derefter börjades hostan åter. – Med hosta vaknade jag ock

11. Omkring 3 ½, och uppsteg någon tid derefter. – Sedan jag kl. 9 simmat, vandrade jag till prästgården, dit jag först inemot kl. 12. ankom, emedan jag redan nära hade tagit miste om vägen och råkat på den Dondanska, hvarifrån jag måste gå tillbaka och så gick åtminstone 3 verst i den starka hettan förgäfves. – Vid midd. 1 liten sup och 1 glas öl. – Efter 1 kopp kaffe och sedan 1 glas thé hvarpå jag kl. – 5 förbi byn Klein-Irben och sedan längs stranden gick tillbaka samt på slutet simmade för andra gången. Pollmann hade medhämtat en ung skriftkunnig Liv ifrån Wajden, med hn några bekanta eller osäkra liv. ord diskuterades, så att jag först kl. 10 oaktadt min stora trötthet kom till sängs.

12. Upp såsom i går. Jag började i dag intaga piller, som Dr. Bahr skickat mig. – 4 gr om dagen. – De första verkade åtminstone betydlig slemafgång. – Med Launitz den unge Liven – diskuterades åter tills han f.m. gick bort. Han synes hafva godt hufvud och då han ock talar tyska, ehuru visserl. ofullkomligt, så engagerade jag honom att framdeles om söndagarna vikariera för P. E.m. en häftig blåst och mulet och derföre efter simningen hosta. – Till aftonen löskokta ägg och en talrik sötmjölks med smultron. – Om natten häftig hosta längre tid. -

13. Upp först kl. 4. – hjortron. – I anseende till den häftiga och kyliga blåsten drack jag efter den andra simningen i st. för qvällsvard 2 glas kaffe. – Om natten häftig hosta och orolig sömn.

14. icke destomindre upp redan kl. 3 – Stark hosta äfven på morgonstunden. – Blott 1 glas kaffe och i anseende till den fortfarande starka och kyliga NV. vinden blott en simning f.m. äfvensom jag vid qvällsvarden minskade kvantiteten.

Det oaktadt om natten häftig och lång paroxysm, visserl. med afgang af segt slem. -

15. Upp kl. 3 ½. – 1 kopp kaffe och 1 simning, då, ehuru vinden något stillat sig, vattnet var mera kallt och hosta förspordes af sjelfva simningen. – Om aftonen 2 glas af Pastorskans bröstthé och ingen qvällsvard. – Icke destomindre inställde sig åter om natten hosta, blott att paroxysmen ej var så långvarig som den föregående natten.

16. Upp kl. 3 ½. – 2 koppar kaffe, men af glömska f.m. blott en gång. – Äfven i dag simmades blott 1 gång. – E.m. mot aftonen ankom Dr. Baar med hela sin familj. – Alldeles ingen qvällsvard på försök; jag blef ock belönt för min återhållsamhet i så måtto att jag fick sofva hela natten i lugn.

17. Åter ock 2 koppar kaffe. Om aftonen blott litet smultron med socker. Vid gåendet till sängs tämligen stark paroxysm af hosta

18. som om morgonen nu än värre, efter hvilken jag var alldeles utmattad och sofde ända tills kl. 5. – Redan den förra söndagen hade jag aftalt med Launitz, att han skulle om söndagarne ersätta P. Han var också ankommen i går afton, och inställde sig efter mitt uppstigande. – Den ena simningen tidigare före middagen, hvarföre jag e.m. beställde mig ett glas kaffe. I dag inga piller. – Föröfrigt hostan i dag lindrigare, men

19. Tidigt om morg. hade jag åter en tämligen häftig paroxysm jemte liten smärta i bröstet åt högra sidan. – Upp först efter kl. 5. – Pollm. var beställd till Pastorn, hvarföre jag ända till midd. arbetade med Launitz. Jag intog den sista portionen af piller, men underlät på Doktors inrådan simningen, blef ock derföre hela dagen hem ifrigt sysselsatt utom att jag om aftonen var en stund hos Doktors, der jag trakterades med en tallrik smultron med socker. – Efter vanligheten en liten paroxysm af hosta vid gåendet till sängs, men en ännu värre om natten med reaktion till högre benen uppåt halsen och i sidan. Icke destomindre

20. steg jag upp kl 4 ½. – På morgonstunden ömhet i korset. – Icke heller någon simning utan i dess ställe f.m. en liten skogspromenad. – E.m. blott 1 kopp kaffe och om aftonen åter en liten promenad. – Vid gåendet till sängs en liten paroxysm. Om natten stark transpiration, så att jag var tvungen att ömsa skjorta; men ej den minsta retning till hosta. – NB. e.m. besök af Pastor Kupfer en passant. -

21. Upp kl. 5. – Var jag i natt fri ifrån hostan, så börjades den straxt efter uppstigandet och fortfor skoftals hela dagen. F.m. liten promenad. E.m. 1 kopp kaffe och besök af

uppsyningsmannen öfver strandridarne Franzassovitsch ifr. Domesnäs. Doktorn konsulterade och prövade mitt bröst. Resultaten och lyckligtvis lungorna ännu äro i funktion. – (Godt skick – en verklig tröst i mitt stora elände). – Om afton ingen promenad. – Om natten hosta och svåra paroxysmer med stark transpiration. -

22. Upp först kl. 5 ½. – Blott 1 kopp kaffe. – En längre promenad, äfvensom en annan tidigare på e.m. och på försök endast ett glas kärnmjolk. Vål blef jag alldeles fri ifrån

Sid. 145.

hosta; men den var ej så plågande mig och redan om

23. morgonen kände jag mig lättare. Ett annat glas ersatte kaffet, hvaraf jag drack 1 glas först på e.m. Utom den mindre hostan och lättare afsöndringen en känsla af kraft och friskhet, som jag tyvärr länge saknat, äfvensom asthman mindre tryckande. – Vanliga 2 promenader. Om aftonen 2 glas kärnmjolk, utblandadt med vatten. – Aftonen lugn, men om aftonen hostanfallet svårare än den föregående natten och sömnen drömfull.

24. Genast efter uppstigandet kl. 4, såsom i går, 1 glas obemängd kärnmjolk, eller snarare smörmjolk, såsom man efter härvarande smörberednings sätt rättare kan kalla det. Ock är den här mera tjock och gräddig utan att hafva den angenäma friska smaken som den finska kärnmjölken. Isynnerhet var det fallet med den, som man nu hade hämtat mig, förmodligen af förberedd och pigans dumma välmening, som denna gång haft sig saken ombetrodd. Också efter uppstigandet ansattes jag af hostan nästan hela f.m. så att jag till palliativ måste tidtals nyttja en bit socker. Åter 2 koppar kaffe. – Besök af en ung man ifrån Dondangen, der jag sett honom såsom huslärare hos Pastor Gläster. – E.m. åter den vanliga promenaden, men platt ingen förtäring, ehuru jag väl om aftonen kände någon hunger. Jag fick derföre ock åtminstone lägga mig i ro, äfvensom natten blef i alla afseenden lugnare.

25. Först i skymningen väcktes jag af retelse till hosta och uppsteg af förseende redan kl. 3 ½ troende att det var redan sednare. – 2 koppar kaffe och 3 promenader. – F.m. tämligen lätt – middag hos Doctorn med 1 glas öl och 1 kopp kaffe. – E.m. känsla af kraft och hälsa. – Bröstat väl oroligt, men slemmet lätt afgående. 4 stora sega klumpar, ha till och med utbredde en egen smak. – Ingen vidare förtäring. Till natten intog jag för första gången af de nya pillerna, som Doctorn medhämtat att nyttjas på samma sätt som de förra a 5 st. 4 gr om dagen – Aftonen förblef alldeles lugn, men om natten följde en svår hosta med nästan ingen slemafgång. -

26. Upp först kl. 5 – F.m. i det hela rätt lugn med lindrig slemafsöndring. – Blott 1 promenad. – E.m. mera orolig. – I stället för aftonpromenad besök hos grannarne och en traktering af sylt. – Om natten ro för hosta, ehuru sömnen eljest afbruten. -

Sid. 146.

27. Upp kl. 4. – F.m. tämligen envis hosta, men med slemafsöndring. För öfrigt allt lättare bröst och till och med märkbart stigande appetit. – E.m. 2 glas mjölkvassla och 1 kaffe; men inga piller. – Om aftonen en längre promenad med grannarne, hvilka hade besök af chefen för strandridarne i Klein-Irben Lissoskij med fru. – Redan för mer än en vecka sedan hade denna genom Doctorns medling åtagit sig att medelst en af mig utställd fullmakt i Windau [Ventspils] låta sitt manskap höra efter och tillställa mig bref. Högst märkvärdigt låter det, att inga bref ännu skola finnas, ehuru Windau från första början varit af mig bestämd till adressort poste restante, så att jag ej vet, hvad jag skall tänka om saken. Först efter kl. 10 till sängs.

28. Icke destomindre upp redan kl. 3 ½ efter en natt Gudi lof åter alldeles fri ifrån all hosta. – Om dagen visade den sig skoftals. – Såsom i går e.m. 3^{die} glaset kaffe och hugnades jag ändtligen med flera bref. – De vanliga två promenaderna. – Något hosta äfven vid gåendet till sängs; deremot natten Gudi lof! åter fri.

29. Upp kl. 4. – Om dagen mindre hosta utom om morgonen. – Kaffe ock e.m. äfvensom promenad. – Sedan hos Doktors till kl. 10. – Äfven om natten litet hosta.

30. Upp 4. – skref bref. – Middag hos Doktorn med en kopp kaffe. – Förmodligen af gurkorna och steksåsen envis hosta med mera fraggigt och svårlösligt slem redan under aftonpromenaden, äfvensom sedan om sjelfva natten.

31. Expedierade bref med Drn. till Voss i Leipzig och Cygnaeus i Helsingfors. – F.m. litet längre promenad än vanligt. – E.m. intet kaffe, utan litet kokande stickelbär med en bit hvetebröd före aftonpromenaden. – Inga piller till natten. Hela dagen har jag för öfrigt varit tämligen fri ifr. hosta. – Blott om aftonen litet anfall. – Natten deremot alldeles fri derifrån.

Augusti 1852.

1. Aug. F.m. dubbla promenader. Middag hos Doktorn, med 1 glas öl och 1 kopp kaffe, hvarunder tillfälligtvis en Jude inställde sig med en Laierkasten, så att vi ock hade taffelmusik. – Hostan obetydlig. – Piller blott om morgonen och aftonen. -

2. Upp först emot kl 4 ½. E.m. ett 3^{je} glas kaffe och hela dagen inga piller. – Om aftonen hos Doktors. – Nästan ingen hosta, utom litet om aftonen.

3. Upp redan kl. 3 ½. – Dagen förlopp alldeles såsom i går.

Sid. 147.

utom att jag efter min aftonpromenad hostade något mer, hvarföre jag ock till natten åter intog piller. -

4. Samma fall, sedan jag i följe af ett glas vatten, som jag drack hos Doktorn, blifvit retad till någon hosta. Först kl. 10 till sängs. En god half timma förgick, innan jag insomnade. Icke destomindre

5. upp å vanlig tid redan före kl. 4. – Endast på morgonstunden torr hosta. E.m. efter vanligheten ett 3^{die} glas kaffe; men för ett föregånget starkt regns skuld ingen annan promenad än vid gåendet till sängs i st. för piller en kopp kärn- eller surmjölk.

6. Upp kl. 3 ½. – Efter ett glas mjölkvasla hosta med förslemning. Sedan hela dagen fri. – Luften var så varm, att Doktorn tillstodde mig att ändtel. försöka åter en simning, hvarpå en längre promenad. Middag hos Doktorn med 2 glas öl och 1 kopp kaffe. – Om aftonen blott liten heshet. – Förtärde stickelbär och 1 glas vassla. – Drömfull sömn.

7. Upp kl. 4. – Obetydligt hosta både morgon och afton. – I dag den 2^a simningen, och om e.m. efter vanligheten i den sednare tiden ett 3. glas kaffe. – Om aftonen en full tétallrik körsbär öfversände af Doktorinnan. -

8. Kl. 4. – I anseende till regn och blåst hvarken simning eller ens någon promenad. Middag hos Doktorn med 1 glas öl och 1 kopp kaffe. E.m. ingenting utom litet stickelbär om aftonen efter den vanliga promenaden. -

9. Kl. 4 åter en simning. E.m. ett 3. glas kaffe och oaktadt regn den vanliga promenaden. – Om aftonen en dugtig portion hallon med socker och litet hvetebröd. -

10. Upp redan kl. 3 ¼. – Såsom i går utom att aftonpromenaden i anseende till häftig åska och regn uteblef. – En liten stund hos Doktorinnan och ingen förtärning till natten.

11. Efter uppstigandet å vanlig tid något torr hosta, hvarföre jag påtog ullstrumpor. Oaktadt den regniga väderleken en simning, hvarunder jag dock med ens fick en tryckning uppå bröstet på venstra sidan, som fortfor tills inpå e.m. – Om aftonen hos Doktorn, litet hallon med socker. – lade mig först kl. 10 ½ och sömn först efter en timma. Icke destomindre

Sid. 148.

12. upp såsom vanligt. – Litet tidigare simning och god afskedsmiddag med en kopp kaffe hos Doktorn, hvars fru med större delen af barnen bortreste till middagen. – Allt bra utom att jag sednare ännu en gång drack kaffe.

13. Upp först kl. 4 och temligen ruskig egenteligen af det öfverflödiga kaffeglasets i går. – Ock någon förslemning. Doktorn lemnade ock f.m. huset. – E.m. starkt regn och derföre ingen promenad. – Om aftonen envist anfall af torr hosta. – Tidigt till sängs.

14. Upp kl. 4. – Både om morgonen och e.m. litet torr hosta, såsom det tyckes förnämligen af den fuktiga och regniga väderleken, som herrskat hela denna tiden och genom simningarne samt gången till sjön haft tillfälle att utöfva så mycket större inflytelse medelst fötterna på kroppen, ehuru jag börjat att periodiskt vexla ullstrumpor med linne.

15. Kl. 4. – Mindre hosta än den näst föregående dagen. -

16. Kl. 3 ½. – Då lifvet den sednaste tiden börjat visa sig allt mer trögt och ändtligen i dag om morgonen alldeles ingen kallelse förspordes till stolgång, så intog jag åter 5 piller, hvilka efter kaffet gjorde sin verkan. – Med Pollm. hade jag i går beställt dess broder hit tills Onsdagen för att föra mig till Piisen emedan jag sednast i morgon bittida hade uträknat att sluta mitt lexikaliska arbete, hvarefter jag i morgon ärnade mig till Pastoratet för att der utur Personalieboken sjelf utdraga en förteckning på den närvarande Liviska populationen, sedan jag nu i 6 veckors tid förgäfves väntat att på min begäran få en sådan af Pastor Kupfer. Denne hade emedlertid i går skickat mig den sednaste revisionsakten för att derutur sjelf excerpera hvad jag för godt fann. Vid närmare besigtning af akten befanns den omfatta hela Dondanska gebitet och dessutom vara inrättad ej efter byar utan gårdar. Den gör mig således än mindre gagn än personalboken skulle göra och är dessutom redan 2 år gammal. – Med konsideration af allt detta återkom jag till min förra plan, att i alla fall i morgon begifva mig till pastoratet, der begära personalieboken och derur sjelf med tillhjälp

af Pollman uppgöra min förteckning i st. afbeställte derföre med den hem återvändande Adr. Launitz för Onsdagen med uppskof af resan intill Thorsdagen, för att så mycket säkrare under tiden hinna blifva med allt färdig. Denna ändring syntes emedlertid ett förhastande,

Sid. 149.

emedan jag mot förmodan redan kl. 4 på e.m. slöt mitt lexikaliska arbete, så att jag ännu fick till och med tid att för mitt ändamål begagna evisionslängden och med tillhjälp af Pollm. derutur draga åtminstone något så när tillfredsställande resultat. – Denna gång bevekta mig till en ny ändring af min plan att neml. i morgon i stället för att taga P. med mig till Pastoratet affärda honom till sin broder i Waiden med ordres att i stället för Thorsdagen redan dagen förut efter första bestämningen komma med hästarne.

17. Af gammal vana upp redan korrt efter kl. 4. Af samma orsak, som i går åter piller. – I dag gjorde de dock ingen verkan, oakadt jag derefter hade riklig motion i det jag kl. 7 gaf mig åstad till fots till pastoratet. Der drack jag visserligen än en kopp kaffe och åt frukost, hallon med sötmjök. – Intill middagen förfärdigade jag med tillhjälp af Pastorens son, den åsyftade förteckningen öfver den nuvarande Liviska populationen utur Personalieboken. – Vid middagen en sup och efter en kopp kaffe, hvarefter Pastoren med sina hästar lät föra mig hem. – Först efter återkomsten en knapp och sammangyttrad afföring. – Mot aftonen med den återkomne Pollman till sjön för att taga afsked af densamme genom den sista simningen, då jag i dag på f.m. ej hade kunnat komma dertill. – Derefter en stark appetit, att jag emot min vana i långliga tider åt en ordentlig aftonvard.

18. Upp kl. efter 4. – Sedan jag druckit kaffe afreste jag kl. 7 längs hafsstranden till Piisen, dit min värd och lärare Pollman skjutsade mig i stället för sin broder med dess hästar. Kl. 11 ½ fram på stället. Tyvärr voro å den eljest väl inrättade och af gammalt mig väl bekanta krogen alla främmande rum upptagna af fruntimmer, hvilka badade på stället. Dock tröstades jag med löfte om en kammare på e.m., emedan en af fruarne skulle resa bort. – En simning. – Derpå en gentil middag med en dugtig sup och 1 kopp kaffe, så att jag e.m. var tämligen besvärad af hetta. Besök af en här boende son till unge Printz, som jag ej förut sett, ehuru han korresponderat med mig. Såsom jag hade efter Hörensage förmodat, sade han sig ej hafva tid att arbeta med mig utan rekommenderade sin fader i Windau. Emedlertid lofvade han egna mig de följande dagarne, hvilka jag i alla fall måste tillbringa här, då jag ej före lördagen, såsom jag hör, kan hoppas att träffa Pastor Hillner i Angermünde

Sid. 150.

hem. – Ett glas öl – Mot aftonen än en simning och en promenad. – Tidigt till sängs. – Mycket drömmar om ishet liviskan! -

19. Upp först kl. 5 ½ Arbetade med Printz både f. och e.m. – Vid midd. åter en sup och e.m. 1 glas kaffe. – Simning äfven om aftonen; men efter den, såsom i går eller än mer hosta och förslemning. -

20. Upp kl. 5. – Föröfrigt såsom i går, blott med den skillnad, att jag i dag badade endast på f.m., dels för att vinna tid, dels emedan jag ätit för starka mål och derföre kände magen besvärad, hvarföre jag ock sednare i st. för simning, företog mig en längre promenad.

21. Ingen sup vid middagen men efter vanligheten derefter 1 glas kaffe. – Om aftonen åter en längre promenad i stället för simning. Då jag derefter hostade något mer, så intog jag före gåendet till sängs piller, hvarpå ingen sömn förrän efter kl. 11.

22. Upp kl. 5. – Efter simning, middag med en sup ock 1 [i marginalen: 16 verst] kopp kaffe afreste jag med Krögaren till Angermünde. Der ännu 1 kopp kaffe samt bastant aftonvard med 3 glas vin. – För denna extravagance blef jag dock, såsom billigt, bestraffad med mycket obehagliga drömmar. -

23. Kl. 7 ½ fortsattes med den Piisenske Krögaren resan [i marginalen: 36 verst] österom Popen till Windau, dit jag kl. 11 ankom. E.m. med en kopp kaffe for jag till den gamle Printz utanför staden. Redan förut hade jag i Piisen tillsammans med dess äldre son spekulerat uppå att få gubben till Piisen der jag har badstället så nära och godt, äfvensom å andra sidan Printz's båda söner i gården bredevid krogen. Gubben kunde således bo hos dem och således derifrån hafva mycket närmare till mig än ifrån sitt hus vid Windau till världshuset i staden, så att jag i dubbelt afseende skulle vinna på tid. Utomdess blefve min vistelse i Piisen jemte uppehållet betydligt billigare än i Windau uti det förr bekanta världshuset hos Madame Eggerdt. Då jag nu dessutom hörde i Angerm[ünde], att Pastorens bror ifrån Riga dit förväntades om 2 veckor, så proponerade jag gubben att genast följa med mig ut till Piisen för att bo derstädes och betjena mig med sitt biträde uti språket denna och den påföljande veckan. Detta var för honom alldeles omöjligt, sade han, då han i denna vecka förehafver sin andra höskörd. I allmänhet hade han ingen lust till Piisen, då han tillika idkar fiskning, som der blefve försummadt. – I staden kunde han deremot såsom förr gå till mig, till och med i denna vecka några timmar om dagen. Då jag deremot i Piisen trodde mig

kunna räkna uppå trägnare hjelp af hans äldre son, som väl i dag skulle fara till sin herre, men derifrån ärnade återvända i morgon afton, så föreslog jag gubben, att under denna vecka bestyra om sin höslotter och andra husliga arbeten och i söndag eller i början af nästa vecka komma ut till Piisen. Derpå ingick han slutligen och jag återreste derföre med den [i marginalen: 26 verst] Piisenska krögaren den sämre men genare vägen till Angermünde, dit jag om aftonen i god tid återkom. Måttligare qvällsvard med blott 1 glas vin och derefter god lugn sömn.

24. Såsom i går upp redan kl. 5. – Litet hosta, såsom redan i går. Efter kaffe anträdde återresan kl. 7 och kl. $\frac{1}{4}$ till 10 befann jag mig åter uti min fredliga cell i Piisen [i marginalen: 16 verst]. NB. i går aftons expedierade jag ifrån Angermünde igenom Pastor Hillner bref till Sofie och till Dr. Lönnrot i Kajana för att i morgon ifrån Windau angå med posten. – Oaktadt den kalla blåsten började jag åter efter en dags paus med simning och företog straxt derpå en längre rask promenad. – Vid midd. en sup och såsom vanligt, sednare ett glas kaffe. – Om aftonen länge ingen sömn. – Den äldre Printz kom e.m. sjelfmant till mig och med honom börjades fortsättningen af arbetet, till hvars längre bedrivande han föreslog sin yngre broder, när han sjelf blefve förhindrad.

25. Upp först kl. 6. – Redan i dag kom den yngre brodern i den äldres ställe. – Ingen sup om middagen. Föröfrigt efter vanligheten, och om aftonen en promenad. -

26. Upp kl. 5. – Vid midd. åter en sup. – Föröfrigt såsom de föregående dagarne med dugtiga promenader, straxt på simningen före middagen och i aftonskymningen, efter den yngre Printz's hemgång, som äfven i dag vikarierade för sin äldre broder.

27. Upp kl. 5 $\frac{1}{2}$. – Efter vanligheten om morgonen litet hosta. – Om midd. en liten sup. – Efter flera mer eller mindre mulna dagar åter klart och vackert väder, ehuru kulen blåst, som alldeles än mindre hindrade simningen. – Oaktadt en äfven likaså lång promenad i skymningen, såsom i går först efter kl. 11 sömn måhända deraf att jag i dag druckit ett halft glas mer än vanligt kaffe. -

28. Såsom i går. – Min obekanta granne en fru Buchholtz, reste bort. – För starkt och derföre spänd mage e.m., såsom ofta förut. – Något orolig sömn, ehuru jag i dag lyckligtvis somnade tidigare. – Äfven i dag har den yngre Pr. varit min handtlangare, ehuru den äldre är återkommen ifrån sin tienst å herrgården. -

29. Upp efter vanligheten, ehuru jag i dag fick vänta 2 timmar sednare, tills den yngre åter inställde sig. – Sednare

Sid. 152.

emellanåt också den äldre. – I dag f.m. en tand förskräckligt öm. – Vid midd. en liten sup och 1 ½ glas hvitt portvin. – Om aftonen bondbal i huset i den efter fru B.tzs afresa ledig blifna stora stugan, såsom alltid skulle vara fallet söndags aftnarne. – Man dansade vid en fiolin valser och kadriljer. – Jag besvärades efter min aftonpromenad af betydlig hosta, dock Gudi lof ej länge. – Ömheten i tanden deremot förbi. – Åter länge ingen sömn.

30. Också i dag var den unge Printz först min medhjälpare, men aflöstes sednare af sin fader, som infann sig efter gifvet löfte till middagen. – Dervid nära 1 ½ glas Portvin. – E.m. började jag arbeta med den gamle Printz. – Såsom vanligt har alla dagar sednare det 2 glaset kaffe i skymningen och en längre promenad. – Skön och varm dag. -

31. Upp kl. 5. – En half timma derefter kom ock Gubben. – Föröfrigt allt såsom i går. – E.m. en kort tid smärtsam spänning ned i venstra sidan. –

September 1852.

1. Sept. Upp kl. 5 och derefter flitigt arbete såsom vanligt hela dagen. Om morgonen mot vanligheten 1 glas kaffe. – Liten lunch och middag med 1 ½ glas vin aflupo utan alla hemliga följder. – I dag har jag efter veckors vistelse här jemt slutat hälften af mitt revisionsarbete och börjar med den andra. – Såsom förra natten mycket drömmande.

2. Än tidigare i verksamhet och kanske derföre af morgonkylan mer hosta. – Vid middagen 1 ½ glas Mallaga. Om aftonen under och en tid efter promenaden mycken hosta med afgang af slem, kanske ock af mycket fett vid middagen. – Jag intog derföre piller till natten; men fick ingen sömn förrän inemot midnatten och var således tämligen ruskig

3. då jag åter redan i skymningen uppsteg dels för det vanliga naturbehofvet, dels för att vara tillhanda vid Gubbens ankomst. – Ännu litet hosta. – E.m. magen ytterst spänd – förgick efter aftonpromenaden. – I allmänhet stor törst. – Till natten vin med vatten. – God sömn och utan långt väntande.

4. Oaktadt allt regnigt utseende om morgonen klarnade himmelen sednare till en lika herrlig dag som den föregående, så att jag med njutning kunde verkställa min sista simning härstädes och förmodligen för hela denna sommaren, hälst nu ock med denna dagen simningarnes antal stigit till 50. – Såsom vanl. den sista tiden vid middagen 1 ½ glas Mallaga och sednare 1 glas kaffe. – Om aftonen slöt jag ock för Piisen mitt arbete med den

gamle Printz, som i morgon ämnar återvända till Windau. – äfven dess yngre son hos mig för att taga afsked. -

Sid. 153.

5. Upp efter vanligheten och sedan jag druckit 1 ½ glas kaffe, reste jag kl. 7 ½ med min värd krögaren till Angermünde [i marginalen: 16 v.], dit jag under Gudstjensten ankom. – Vid middagen 2 glas rödt vin, e.m. 2 koppar kaffe och ordentlig qvällsvard med 1 ½ glas Madera. Derefter ej underligt om sömnen blef drömfull

6. Efter 1 ½ kopp kaffe och en god portion honung afsked af min gästfrie värd och Pastorn i Riga, dess broder, som med sin mor var här på besök, fortsatte jag med den Piisenska Krögaren min resa till Windau på en gin sidoväg, som blott nu efter den långvariga torkan var farbar öfver kärr [i marginalen: 24 v.] och hedar söder om Ruschonska sjön till Windau. Dagen herrlig och till och med sol, så att jag var frestad att efter framkomsten till Windau gå att simma. Dock var middagen så nära, att det ej egenteligen var tid dertill. Vid denna 2 glas Kurländskt så kalladt Bayrisch bier. – E.m. besök hos Pastor Raison, som bød mig på thé om aftonen. Det blef Kurländskt thé med flera rätter mest kall mat och sist thé, hvaraf jag dock intet drack, såsom jag ej heller åt allt. Emedlertid tillräckligt med 1 sup ¼ glas öl och 2 glas Madera och efteråt än ett äppel. – Främmande till ett helt bord. – Hem först kl. 11. Genom detta thé blef min brefskrifning till Sofie, om intet; blott till Böhlingk hann jag börja ett bref, hälst Gubben Pr. redan e.m. kom till mig och satt hos mig circa 1 timmas tid, så att fortsättningen redan i dag börjad.

7. Expedierade brefvet med posten. – Vid midd. 2 glas öl. – Hela dagen hem. Först i aftonskymningen en promenad längs åtskilliga af stadens gator. – Till afton förtärde jag, för att åter småningom vänja mig derifrån blott en liten kringla och en liten klunk Mallaga. – För öfrigt har jag blott om e.m. hostat litet, hvaremot jag i går på e.m. hade ett häftigt anfall. För att godtgöra den gåriga aftonen, lade jag mig i dag tidigt att sofva. -

8. Upp efter vanligheten kl. 5. – Kl. 6 kom Printz. – Stark och flottig middag med 2 glas Bayerskt öl. Då jag derefter hade både hosta och halsbränna, så beställde jag mig och drack äfven 1 kopp kaffe. – Om aftonen åter promenad; för öfrigt hela dagen hem. Sömnen drömfull med en pollution.

9. Vid midd. de vanliga 2 glas öl. – Hosta både om morgonen och efter promenaden om aftonen; ty eljest var jag hela dagen hem. -

10. Åter om morgonen något hosta. – Middagen såsom i går. Mitt lexikaliska arbete slöt jag emot förmodan redan i dag e.m. kl. 6 och hade derföre till och med än tid till en längre promenad än de förra dagarne. Derunder litet Gerstenzucker, hvarefter jag ned hos värdinnan trakterades med frukt, äppel och plommon. – Ingen hosta; men om natten något tungt bröst.

Sid. 154.

11. Också litet hosta oaktadt sockret. – Expedierade bref till Sofie med posten. – Med Printz, som kom först efter kl. 10, började jag till tidsfördrif grammaticalia. – E.m. var han blott par timmar. – I allmänhet är jag ock redan sjelf mätt af allt arbete och är det illa nog, att jag ej förrän i nästa Onsdag afton kan komma härifrån; ty först då afgår den vanliga Jud-Diligencen till Mitau. – Om aftonen blott en korrt promenad. -

12. Uppvaktning hos härvarande Hauptmann Grefve Koskul. – Sedan i kyrkan bivistade slutet af den Lettiska och hela Tyska Gudstjensten. – Vid middagen en sup och sedan en kopp kaffe. – E.m. besökte Printz utanför staden. – Särdeles rått och kallt väder efter regn om natten och i morgons. – Om aftonen förtärde jag en hel rågad tallrik friska plommon. – Drömfull sömn.

13. Kl. 7 om morgonen reste jag med Printz till Landsen för att besöka Pastor Kallmeyer. Vägen är den till Goldingen [Kuldīga] förande postvägen mest idel släta åkerfält eller ängar. Här och der enskilda gods eller bondgårdar, emot slutet tager man af åt vänster, sätter på en flott brygga öfver Windau staden, nära hvilken ock Pastoratet äfvensom Landsens kyrka uti en täck skogsdunge, för öfrigt omgifven af en stor flack [i marginalen: 19 eller 20 verst] slätt är belägen, par verst ifrån den lilla staden Pilten. Efter ankomsten frukost med en sup och 1 glas portvin. Vid middagen åter en liten sup, 1 glas Medok och 1 glas öl. – Efter 1 kopp kaffe, sedan några päron och plommon och sist 1 kopp thé före afresan kl. 5 tillbaka till Windau, dit jag kl. ¼ öfver 8 om aftonen ankom, lyckligtvis utan regn, äfvensom förut fram till [..?]⁶⁴². Under vistelsen der flera dugtiga skurar. E.m. ock åska och hagel. – Efter hemkomsten än ett dussin päron och till bättre smältning af allt ½ glas Mallaga. – Åter drömfull sömn.

14. Om morgonen hosta. – Föröfrigt mycket kallt in, så att jag måste låta elda. – Ifr. kl. 9 ½ satt Pr. åter hos mig till middagen. – Dervid en sup, till dessert en hop päron och efteråt en kopp kaffe. – Det tycktes dock vara antingen för mycket eller för stark blandning; ty jag kände sednare stark disposition till svindel i flera skof tills en afföring följde. – Printz var

⁶⁴² Ordet i innermarginalen sjunkit in i bokbandet.

hos mig ännu e.m. för sista gången. – Jag betalte honom såsom förra gången 15 Rubel silfver, hvaröfver han yttrade, att det egenteligen vore för mycket och att han ej förtjent det. Han ville ock gifva mig med flundror, hvad jag likväl måste afstå, då jag ej vet, huru jag kunde få dem fram. – Förskräcklig storm och derföre hela dagen hem. – Om aftonen åter plommon

Sid. 155.

och pæron samt till deras digestion i glas Mallaga.

15. En dag full af oro och förargelse. Då jag hört att en af Judar underhållen Diligence om Onsdagarne härifrån afgår till Mitau, så hade jag redan före min ankomst hit räknat uppå att i dag kunna resa härifrån, så mycket mer som värdinnan genom sin intervention utverkat, att man åtminstone om aftonen skulle afresa. Samma löfte förnyades ännu i dag till henne i Diligencevärdens hus, ehuru hon sjelf ej fick reda uppå, oaktadt hon flere gånger söktes och efterskickades. Först sednare på e.m. kom en annan Jude med underrättelse, att diligencen i brist uppå andra passagerare alldeles ej skulle afgå; men att han för 18 Rubel silfver ville ensam efter min önskan till Fredag afton skaffa mig till Mitau. Värdinnan begaf sig sjelf ut att höra efter om ej en tysk forman ville föra mig för billigt pris. En sådan inställde sig ock, men önskade uppskof för resan åtminstone till fredagen, emedan han ej förr kunde få andra passagerare. Då jag härpå ej kunde ingå, men bjöd honom 10 Rubel silfver ända till Riga, så lopp han än omkring och kom ändtligen med nytt ultimatum, att han blott kunde föra mig till Goldingen för 5 Rubel, om jag dertill ville samtycka. Jag hade neml. hört för visso, att en Diligence derifrån i morgon straxt på e.m. skulle afresa till Mitau, och derföre börjat spekulera uppå att så inrätta mig att jag kunde begagna mig deraf. Jag afgjorde derföre med honom att han kl. 5 den följande morgonen skulle afresa för att före middagen kunna vara i Goldingen. – Utom en gång till Postmästaren Sass hela dagen hem i orolig spänning, huru min afresa skulle aflöpa.

16. Upp redan kl. 4 ½ och full färdig; men ingen forman kom ens till 6 och Värdinnan sade sig sjelf, att han ej vore att lita uppå. Föröfrigt vore det ej den formannen, som hon hade ment, utan hade han hört om mig och min resa och i följe deraf sjelf sprungit till mig i går utan att dertill af henne vara anmodad. Ock skulle han hafva dåliga hästar, såsom ock den Juden påstod, hⁿ i går var ånyo hos mig för att erbjuda sig att föra mig till Goldingen. Uppå värdinnans inrådan skickades efter posthästar; men äfven sådana funnos icke att tillgå. I detsamma kom en annan Jude med en planvagn farande och erböd sig att genast för samma pris, som jag lofvat den tyske formannen (5 Rub. silfver) föra mig till Goldingen; men ej tills middagen, utan på 8 timmar, emedan han ville beta på vägen. Naturligtvis ville jag ej gå in derpå, hälst nu ock ändtligen den tyske formannen ankom, ehuru 1 ½ timma sednare än han lofvat. Nu lofvade Juden uppå 4 timmar intill kl. 11 skaffa mig till Goldingen, om jag ville lägga 1 Rubel till och således betala 6 åt honom. Uti min nöd samtyckte jag dertill

och gaf honom frivilligt än en timma i den förutsättningen att jag ändå skulle kunna begagna Diligencen. Så kom jag äntligen till afresa precis kl. 7 och det var väl att jag så reste uti en planvagn; ty jag hade ej farit långt, innan det började regna starkt och fortfor så under hela resan. – Sednare hälften

Sid. 156.

af vägen skogig och backig. – Före kl. 12 var jag verkligen i Goldingen [i marginalen: 27 verst]; men – Diligencen var redan – afrest och efter den⁶⁴³ [?] uppgiften om dess afgang först på e.m. således ogrundad. Emedlertid inställde sig en Jude, som för 4 Rubel silfver, ännu mer än Diligencen skulle kostat, lofvade i en planvagn tills morgon afton föra mig till Mitau. Om par timmar skulle han vara färdig att afresa. Jag åt emedlertid middag med en sup och en dugtig portion kaffe, samt gjorde oakadt det fortfarande regnet en liten promenad ut i staden för att få hälst någon föreställning deraf. Den är verkligen nått och har flera vackra hus äfven af sten. Kl. 3 ankom äntligen Juden med en stor rymlig planvan med 4 hästar före. Under uppehåll för diverse hus gick ännu en timma, innan staden alldeles lemnades. – Jag hade åtminstone den trösten, att jag satt väl alldeles ensam i skydd för regnet, som hela dagen fortfor att hålla ned. Föröfrigt hade jag ätit för starkt och kände min mage obehagligt besvärad, lyckligtvis började jag slumra och blunda och anlände så [i marginalen: 6 tyska mil] kl. inemot 10 till en krog i Kabillen. Under vägen hade man hållit blott vid ett gods, hvarifrån min forman hoppades att få 2 damer med att föras till Mitau. Dock voro de ännu icke färdiga att resa, utan beställde honom i nästa vecka. Uti kabinen sofde jag i vagnen

17. till kl. 1 om natten, då man väckte mig för att dricka ett glas kaffe, som jag beställde mig före afresan. I Grundseen [i marginalen: 4 mil] en simpel bondkrog, betades åter och jag drack 1 kopp kaffe färdig blandad med mjölk och grädde samt åt smörgås af groft bröd (hvetebröd fanns ej). Dit intills hade vägen varit skogig och backig; men nu öppnade sig större och mest flacka slätter. Den egna sista kaffekompositionen och några råa äppel, som jag i går aftons och denna morgon hade förtärt, verkade invertes skakningar en sådan revolution i magen, att jag genom flera ymniga afföringar befriades ifrån [i marginalen: 4 mil] dess börda. Tyvärr blef den ånyo belastad uti Siukst, der jag efter yttre utseende hoppades blifva regalerad med en ordentlig middag, vid hvilken jag föresatte mig att iakttaga större måttlighet än i går. Jag bemannade mig ock verkligen och försakade till och med en sup, ehuru ett urval af mångfaldiga brännvins och likörflaskor med prydliga etiketter lockade igenom dörrarne till ett glasskåp. Emedlertid bestod hela den diné, som man förmådde prestera mig, i svart groft bröd och smör, helkokta poteter och en i öfvermåttan flottig sås stekt skinka. För att smälta den svåra kosten, gjorde jag slut på min rese Mallaga ifrån Piisen med hela 4 vinglas, hvartill än kom en väldig kopp kaffe med en

⁶⁴³ Ordet i innermarginalen sjunkit delvis in i bokbandet.

rysk pepparkaka i stället för hvetebröd eiler skorpor, som ej funnos. – Magen i början spänd, entledigade sig efter hand ifrån sin tunga last och [i marginalen: 5 mil] under vägen, dels i Mitau, dit jag redan kl. 4 ½ på e.m. anlände och der än gjorde ett kortt besök hos Kollegierådet Braunschweig, som bød mig att följande afton

Sid. 157.

dricka thé hos sig. – Denna afton lät jag gifva mig dit en portion hemma i det qvarteret, som mina formän hade rekommenderat mig nära till sitt eget för att hafva mig nära till hands, vid den vidare afresan till Riga, dit de erbödo sig att ock föra mig.

18. Bestyrde jag f.m. mina kommissioner medelst uppsökande af en Grefve Pahlen, till hvilken jag hade att aflemna Gubben Becks portrait, äfvensom till Statsrådet Paucker. Den förre träffade jag likväl icke sjelf, utan hans son. Äfven den mig ifrån 1846 ifrån Neu-Salis bekanta fröken Fock sökte jag, ehuru förgäfves; hon sades vara ute på landet. Af Paucker blef jag buden till middag. Dervid 2 glas Medok och 1 glas öl samt efteråt 1 kopp kaffe. Om aftonen hos Braunschweig 1 kopp thé och qvällsvard med 1 glas Medok och 3 glas Rhenskt vin. Utom mig blott Statsrådet Bursy och Pauckers son, fadern hade blifvit förhindrat att komma. Först kl. 11 kom jag hem.

19. Efter aftal med formännen skulle jag redan kl. 8 om morgonen afresa; men de läto mig vänta på sig ända till 11. Jag kunde således icke mer till middagen hinna till Riga, utan tog mig derföre några smörgåsar och en portion marinerad lax med en sup i St. Olai å halfva vägen till Riga, dit jag kl. 4 anlände och hos Hillner, dit jag åter åkte in, drack 2 koppar kaffe, äfvensom jag i dag åt qvällsvard.

20. F.m. besökte Napiersky, Consulen Singbusch och Apothekaren Frederking, hos hvilken 1 glas Portvin. Äfven hem ½ glas med en smörgås till frukost och vid midd. 1 glas Sautern. E.m. faren till Petersburgska förstaden att söka fröken Afzelius. Med mycken möda fann jag väl hennes qvarter, men ej henne sjelf hem. Mot aftonen med mitt värdsfolk en promenad ut till Esplanaden att bese Hungerkummer – en folkfest, hvari man promenerar, äter Obst och förlustar sig, medan pojkar försöka att klättra uppför en hög stång och derifrån nedhämta en upphängd fana och vinna ett litet derföre utsatt pris. De flesta kommo naturligt blott halfva vägen och nedhalkade derifrån under salfvor af skratt ifrån folkhopen. Också jag förtärde en hop både äppel, plummon och päron, samt tyckte mig så mycket mer efter hemkomsten och böra deltaga i qvällsvarden samt dricka par glas Sautern. Emedlertid orolig sömn med gemena drömmar och

21. om morgonen starkare anfall af hosta än de föregående dagarne. I dag nytt öfverflöd neml. starkare frukost med 1 glas portvin och middag med ett glas Sautern och 1 glas öl. Utom en liten gång hela dagen hem ända till aftonen, då jag med en meriterad Pastor Gaggenberger gick till Napiersky, som budit mig jemte min värd. Jag drack 1 kopp och åt sedan qvällsvard med en

Sid. 158.

sup och 2 glas vin. De öfriga gästerna: Doktor Buchholtz och nya bekanta: ett Hofråd Kurtzenbaum och en ung Literat Schirtz. – Hem först kl. 12 om natten och väl god sömn men

22. om morgonen hosta äfvensom jag redan i går emot aftonen hade haft deraf ett långvarigt och envist anfall. Då jag redan i går hade haft ett besök af Mamsell Afzelius, så blef jag hem hela förmiddagen för att i rättan tid vara färdig till afresan. Af samma orsak ock klädd i mina reskläder afslog jag ock min värds proposition att med honom bivista en sammankomst, som det lettiska literära sällskapet härstädes skulle hafva i dag på f.m. – Efter en frukost hem med 2 glas godt vin och 2 glas öl begaf jag mig kl. 1 om bord på ångfartyget Alexandra, beledsagad dit af Pastor Hillner och dess äldre son. Kl. efter 2 skedde afresan. Väderleken i början vacklande slog sig till regn med dugtig blåst och hög sjö. – Vid middagen en sup. – Om aftonen en portion thé med litet Rum; hvarföre sednare sömn.

23. Upp kl. 6 ½. – Vädret fortfor att vara ruskigt, vinden lindrigare och mera gynnande. – Vid middagen trakterades jag af en ny kamrat Göltz med 2 glas Medok.

24. Upp kl. 6. – Kl. 8 ½ ankommo vi till Revalska hamnen der jag var en af de få längre resande, som blefvo ombord. – Först kl. efter 11 afresa vidare. – Vid middagen bestod jag mig sjelf 1 glas portvin och om aftonen en portion thé med Rum. En öfverste Ryndin och hans fru trakterade mig med frukt. – För öfrigt väderleken i dag rätt vacker, äfvensom den följande.

25. Upp redan kl 5. – I dag 2 koppar kaffe och under färden ifrån Kronstadt till Petersburg en sup och 3 smörgåsar. – Kl. 3 befann jag mig Gudi lof! åter hem hos de mina. – Vid midd. 1 ½ glas portvin och efter 1 kopp kaffe. – Om aftonen sökte jag förgäfves Böhlingk. -

26. Upp kl. 5. – Mindre hosta än på ångfartyget. – Vid frukosten 1 ½ glas Portvin. – Faren till fästningen för att efter Al. Wulferts önskan tillstålla Kommendanten General

Manderstjerna ett bref, så mycket mer som brefvet hade ankommit redan straxt efter min afresa och således legat nästan 4 månader här utan att kunna afgifvas. Hvarken Manderstjerna eller Kapten Maydell, träffades hem. – För grannskapets skuld besökte jag äfven fru Malachof och Doktorinnan Gräfe, der jag drack 1 kopp kaffe. – Vid midd. 1 glas

Sid. 159.

Portvin och 1 kopp kaffe. – E.m. besök af Böthlingk. Mot aftonen litet spänd mage. Blott en kopp äppelthé. Sent till sängs och sömnen orolig och afbruten. -

27. Kl 5. – Hos Kunik och sedan i fästningen, der jag af Manderstjerna på det hyggligaste emottogs och genast blef bekant med hela familjen, som just satt vid kaffebordet. Tillfälligt kom jag så till 2 koppar kaffe extra utom de 2, som jag redan hade druckit hem. – Äfven Kapten Maydell besökte jag. Sedan hos Fuss. – Besök af Pravdivin. – Vid midd. 1 glas portvin och 1 kopp kaffe samt om aftonen 1 d:o thé med litet Rum. – I dag tämligen fri ifrån hosta, ehuru jag sjelf fruktat motsatsen;

28. Deremot visade den sig efter uppstigandet (kl. 6). – Dervid känsla af en viss känning i bröstet. – Besök af Schiefner. – Till Sterky betalte jag för Gener. Consul Mollerii räkning 10 R. 49 kop. för nya Svenska böcker. – Sökte vår factor Nagel förgäfves. – I Kejsarl. Bibliotheket tillställde jag en af Bibliothekarierne Bytschkof 2 böcker ankomna ifrån Stockholm. – Pravdivin sökte jag ock utan att finna honom hem. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen 1 d:o hallonthé. – Drömfull sömn. -

29. Upp kl. 5 ½. – Först i dag kunde jag i anseende till föregången målning af väggarne i största delen af rummen åter inflytta uti mitt egentliga kabinett. – Efter sessionen hos fru Vater. – Om aftonen hos Böthl. 2 koppar thé med Rum och tillägg af Maamura. -

30. Såsom i går. – Hos Fuss – utfaren för att göra min uppvagtning hos Grefve A., som ej emottog mig, utan lät ursäkta sig dermed, att han straxt skulle fara ut. – Geh.rådet Beck som jag ock sökte, var ännu ej inflyttad till staden. Vid frukosten ett knapt halft glas portvin. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen hos Schiefner 2 koppar thé med Rum. – Drömfull sömn. -

Oktober 1852.

1. Okt. Expedierade med posten bref till Mollerius i Stockholm. Sökte förgäfvat Sirén. – En särdeles apathie och tröghet hela f.m. föranledde mig att vid middagen taga en liten sup Gin. – Om aftonen 1 kopp thé.

2. E.m. med 1 kopp kaffe reste jag kl. 5 med Sergejefska Diligencen till Finnér i Strelna och drack der om aftonen 2 stora koppar thé med Rum. – Först kl. 11 till sängs.

3. Tämligen stark hosta med ömhet i bröstet. Vid midd. en sup och 2 glas portvin och 1 kopp kaffe. Sednare 2 glas Rigiskt kvas och om aftonen 2 koppar isopsthé.

Sid. 160.

Till sängs åter först kl. 11.

4. Vid frukosten 1 glas portvin hvarpå jag med Sergejefska Diligencen kl. 2 återreste till Petersburg. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Grade. – 1 kopp thé med litet Rum. -

5. Upp redan kl. 4 ½ och hela dagen hem, utom att jag emellan som hastigast besökte Brosset. – Vid midd. en homöopatisk sup sprit och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 2 koppar thé med litet Rum. -

6. Upp kl. 5 ½. Expedierade bref till Wald i Nischni-Novgorod. – Det fula vädret afhöll mig ifrån att gå på H. Parrots begrafning, dit jag var buden. – I dag har jag äntligen slutat den Kursoriska läsningen af vår tidning under sommaren, hvarmed jag ända hittills sysselsatt mig efter återkomsten hit hem. – Vid midd. en liten sup Gin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen en talrik äppelsoppa. -

7. F.m. liten promenad. – E.m. 1 kopp kaffe och om afton 1 d^o thé.

8. Upp redan kl. 3 – Ny inpiga: en Finska. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen hos Radlofs 2 koppar thé. -

9. Upp 6. – Slöt collationeringen af mina nya böcker, och ville äntligen börja på med ordentligare arbeten samt först och främst med en berättelse om min resa; dock var jag absolut oförmögen dertill och måste än tillsvidare uppskjuta dermed. – Besök af Radlof. –

Betalte till Asmus Simonson de sista tyska boksändningarna. – E.m. 1 kopp kaffe och om aftonen 2 koppar thé med litet Rum.

10. Då jag allt fortfarande om morgnarna litet hostar, så satte jag ett giktplåster på bröstet. – Sökte förgäfves Parrots enka och Geh.rådet Beck. Den ena var ej hem och den andra ännu ej återkommen till staden. Besökte Statsrådet Busse på Styckhofvet, för att tillstålla honom en bok som jag med hemtat ifrån Napiersky i Riga. – Vid midd. en sup Gin och 1 kopp kaffe. Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum.

11. Upp först kl. 6. – Hos Sterky och fru Parroth. – Vid midd. 2 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 kopp thé. – I dag har jag ändtligen kommit mig till att börja mina egenteliga arbeten. Sen sömn och den mycket orolig och afbruten.

12. Hos Fuss. – Besök af Kunik och Schiefner. – Liten promenad. – I allmänhet mera ruskig såsom ock vädret. – Derföre

Sid. 161.

vid midd. 1 sup Gin utom efter 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af fru Vater med dess broder. – 2 koppar thé med Rum. -

13. Hos Baehr och der ännu en 3^{die} kopp kaffe. – E.m. åter och om aftonen hos Böthl. 2 d^o thé. -

14. Upp kl. 6, litet förr än de föreg. dagarne, då vanl. ½ timma sednare. E.m. 1 kopp kaffe och om aftonen 1 thé. – Om morgonen särdeles spänning fram på högra låret, så att jag befarade, att der åter skulle börja bilda sig en böld. – Hela dagen hem. – Orolig sömn och pollution.

16. Åter upp först kl. 6. – Dof verk i högra foten. – Besök af Sirén och Grade, plågad af hosta och ruskig. – Det första ock fallet efter midd. med en sup Gin. – Om afton en kopp the. – Drömfull sömn.

17. Upp straxt efter 6. – F.m. hos Gubben Beck, trakterad med 1 glas rödt vin. – Hem vid middagen ännu 1 ½ portion och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Böthl. 2 koppar thé med Rum. – I dag på morgonstunden föll första snön, så att marken var aldeles hvit. Den försvann dock åter under loppet af dagen. -

18. I dag färdig med relationen om min resa till nästa session. – Liten promenad. – Mot midd. åter mycket ruskig och därför vid midd. en sup; efter 1 k. kaffe och om aftonen 1 kopp thé. -

19. Om morgonen 2 koppar kaffe af Printz's Surrogat (astragalus beticus?); förskräckligt bäskt. – Besök af Schiefner. – Flera timmar på andra sidan i bokbodorna. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af fröken Rodin och General Stephanis barn samt Radlof med fru. – Om natten föll ny snö så att allt

20. om morgonen hade åter hvit vinterklädnad. – Fru Vater med dess broder hos oss till middagen. Dervid 3 glas (diverse) viner och 1 kopp kaffe. – Uppstötningar af flundror och så mycket mer 1 kopp thé med Rum om aftonen.

21. Vid frukosten 1 glas Portvin. – På andra sidan i bokbodorna. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 d^e thé. – Om aftonen länge ingen sömn.

22. Hos Fuss. – Besök af Kunik. – Efter frukosten en dugtig promenad. Icke destomindre mägta ruskig liksom vädret; ty i dag har med den stigande värmen snön på gatorna åter smultit alldeles bort. -

23. Om natten ny snö, så att marken var åter hvit och blef det än mer under loppet af dagen. – Besök af Böthlingk, Radlof, Kunik och Schiefner. – Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe; om aftonen d:o thé.

24. öfverraskades jag af ett besök af Erkebiskop Eugenij, som kom att underrätta sig, huru det stode till med mig, då jag ännu icke varit hos honom efter min återkomst.

Sid. 162.

Till middagen Kunik och Schiefner; Radlof som ock var buden, lät ursäktas genom fortfarande opasslighet. 3 a 4 glas vin och 1 kopp kaffe. – Om natten pollution.

25. Hos Fuss. – Nästan hela f.m. ute dels i hushållsbestyr, dels än en gång på andra sidan i bokbodorna. – Vid frukosten ½ glas Madera och e.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Berednikov 2 koppar thé med rödt vin. – Först kl. 11 till sängs, och än sednare till sömns. -

26. Såsom den sednaste tiden sent upp, först med dagen kl. 7. – Expedierade bref till Baron Sass, Dr. Baar och 2 liviska bref till Printz och Launitz i Kurland, jemte 3 Rubel silfver för den sednare såsom tillskott för hufvudskålarne. – Besök af Schiefner. – Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 2 koppar thé med litet Rum.

27. Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Brosset 1 glas thé med rödt vin. – För öfrigt hela dagen hem sysselsatt med beredande af ett längre bref till Napiersky angående frågan om de äldsta Revalske biskoparnes beroende af Erkebisk. i Lund. Jag hade neml. lofvat honom att eftersöka, om det gifves deröfver någon påhvelig bulla, har ock redan anställt forskningar derom och uppsatt utkast till ett utförligare svar.

28. Upp redan före 6. – Då jag ville fortfara med nämnda arbete, föll jag på den tanken att nu, då jag har så många pressanta arbeten väntande på mig, afstå ifrån detta och häldre företaga det en annan gång ånyo och då omständligare bearbeta ämnet, då det väl eignar sig till en egen afhandling. – Till följe häraf åtnöjde jag mig nu med ett enklare bref, skref också i dag par andra till Pastor Reinthal i Dorpat och Zagel i Wiborg. – Promenad på f.m. att bese isgången, som i dag redan är i full fart. Då jag derunder hela tiden hostade starkt, så började jag i dag åter försöka de Baarska pillerna, hvaraf jag ännu har qvar. – Besök af Sawwaitof. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen 1 d^e thé med Rum. Derpå åter ett betydligt hostanfall. -

29. Upp först kl. 6. – Expedierade brefven. – Promenad och mindre hosta än i går, såsom ock i allmänhet i dag åtminstone i början. Då jag likväl sednare icke var alldeles skonad derifrån, så intog jag åter ock i dag både f.m. och om aftonen vid gåendet till sängs pillren. – Besök af Grade. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen 2 koppar thé med litet Rum. – I dag har jag ändtligen börjat med Castréns Nekrolog för geografiska sällskapet. -

30. Morgonen framträdde med fullständigare vinter, i det ny snö fallit, så att man åkte med slädor beqvämt. -

Sid. 163.

Hela dagen hem och litet besvärad af hosta, hvarföre jag ock inga piller tog. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen en thé. -

31. Om morgonen piller. – Besök af Schiefner. – Hos Böhlingk. – I allm. f.m. tämligen ruskig oaktadt den mildare väderleken. – Om middagen en liten sup Genever och 1 kopp

kaffe. – Dr. Gräfes döttrar hos oss. – Om aftonen hos Erkebiskop Eugenij, som skänkte mig Arndts Wahres Christentum. – Der 2 glas thé med Citron och 1 glas Xeres och hem först kl. 11. – Gemena drömmar.

November 1852.

1. Nov. Upp kl. 5. – Piller. – Hos Böhlingk och Svenske. – Här 1 kopp thé till mina vanliga 2 koppar kaffe – Genom kansliet afsände jag ett bref till Russwurm jemte 12 exemplar af mitt utlåtande öfver hans verk om Svenskarne. – E.m. en kopp kaffe och om aftonen 1 thé efter en varm vanna, som jag tog. -

2. Upp först kl. 7. – Hos Brosset, hvilken jag tillställde ett papper för Kommittén om målning af det rummet, der en ny ugn blifvit insatt om sommaren. – Piller. - E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Kunik. – 3 koppar thé. – Först vid gåendet till sängs hosta, hvarifrån jag i dag var tämligen fri. Likväl i allm. en viss tyngd och ömhet när det mörknar, som oroar mig. – I sednaste tiden ock något knappare uttömningar.

3. Upp såsom i går. – Besök af Schiefner och Brosset. – Ock sjelf litet ut. – Vid midd. 1 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 d^o thé. – Öfverhufvud täml. fri ifrån hosta.

4. Efter starkt regn i går afton marken åter bar. – Besök af Schiefner. – Vid midd. 1 ½ glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 d^o thé. – Hela dagen hem och tämligen fri från hosta, ehuru den oroande känslan kvar.

5. Vaken och upp redan kl. 3, utan särdeles hosta. – Genomsåg i dag samlingen af Castréns Opera posthuma, öfver hvilka ett utlåtande skall föreställas Akademien. – Vid midd. 2 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos G. Beck, 1 kopp thé med litet Rum. -

6. Upp först kl. 7 – I stället för kaffe chokolad. – Redan i går om morgonen gatorna åter hvita. Tills afton var snön mest smulten; men i dag for man åter mest uppå slädor. – På våra båda biblioteker, dels för motions skuld, dels och hufvudsakligen med anledning af Ilmonis bref. Af samma anledning sökte jag om aftonen Fredr. Wulfert, utan att träffa honom hem. – E.m. 1 kopp kaffe och om aftonen 1 d^o thé. -

7. Om morgonen besök hos Fr. Wulfert. – Besök af Schiefner. – Vid midd. 1 ½ glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Schiefner hos Böhlingk angående edition af Castréns opp. posthuma. – Der 2 koppar thé med Rum. -

8. Expedierade bref till Ilmoni och Hipping. – Hörnkamma-

Sid. 164.

ren åt porten i 7 linien målades af Akademien till följe af den nya kakelugnens insättning derstädes, d.ä. golf, dörrar och fönsterramar. – Vid midd. 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Schiefner och fru Vater. – 2 koppar thé med Rum. -

9. Besökte Brosset. Föröfrigt hela dagen hem. – Vid midd. 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Schiefner och Zandt. – 2 koppar thé med Rum och derefter litet hosta. – Först kl. 11 till sängs. – Drömfull sömn.

10. Besökte Böhlingk och Fuss samt efter sessionen Dorn. – Till middagen Pastor Ahlström. Dervid 1 sup Genever, 1 glas Portvin och 1 kopp kaffe. Om aftonen med Bertha hos Doktorinnan Gräfe. Der sylt och 2 koppar thé med grädda.

11. F.m. en liten promenad. – Besök af Prosten Skotte, hvarigenom jag förlorade flera timmar, i det jag intill middagen måste spela trictrac med honom. – Till midd. kom ock Pastor Ahlström. Dervid en liten sup, 2 glas Portvin och 1 kopp kaffe. – Korrt förut hade jag haft ett täml. starkt anfall af hosta. – Om aftonen med Bertha hos Radlofs. – 2 koppar thé. – Också vid hemkomsten derifrån hosta. -

12. Redan om morgonen intog jag åter af de Baarska pillerna och sedan ännu 2 – Hela dagen hem. – Efter det golfvet i en af hörnkamrarne blifvit repareradt zuströks också det i dag. – F.m. besök af gamle Beck. – E.m. 1 kopp kaffe och om aftonen 1 d^o thé med litet Rum. -

13. Också piller, men blott om morgonen. – Emedlertid i dag ej fri från hosta. – F.m. liten promenad. – E.m. 1 kopp kaffe och om aftonen 1 d^o thé. -

14. Sedan lång tid, då jag sofvit nästan till skymningen, upp kl. 6 och åter piller dock blott om morgonen. F.m. en promenad. – Vid midd. 1 ½ glas portvin och 1 kopp kaffe, samt om aftonen 1 d^o thé. -

15. Upp redan kl. 4, då jag åter intog ett piller. – I anseende till särdeles tyngd om f.m. vid midd. en sup utom en kopp kaffe. – Hela dagen hem fortfarande sysselsatt med Castréns

Nekrolog. – Om aftonen en vanna och derefter en kopp thé med litet Rum, hvarpå jag lade mig redan kl. 9 och sofde ända till skymningen.

16. Efter uppstigandet hosta med afgång af mycket tjockt slem. – I dag målades och anströks kamrarne ännu en gång. – E.m. 1 kopp kaffe. Om aftonen med Bertha och Schiefner på barnsöl. – Der 1 glas Rhenskt, 1 d^o Port och 1 d^o Bischof samt 2 koppar thé med diverse annan traktering af Konfekt och frukt.

Sid. 165.

17. En liten hosta med trångt bröst yppade sig såsom straff för den gåriga afton, men försvann snart. – Besök af Freiman och Schiefner. – Vid middagen 1 sup och 1 kopp kaffe, och om aftonen 1 kopp thé. – Sofie nästan hela dagen sängliggande till följe af målningslukten.

18. Om morgonen åter hosta med slemafsöndring. – Vid midd. 1 glas Portvin och 1 k. kaffe. – Om aftonen Skolkommitté hos Zandt och der 2 koppar thé med Rum. – Derefter täml. starkt anfall af hosta med slem.

19. Med anledning af ett bref ifrån Ilmoni hos Dorn för att rådgöra med honom, om jag skulle vända mig såsom jag var sinnad till Baron Korf för att få en bok ifrån stora Kejsrerliga biblioteket på en kort tid till Helsingfors. – Dorn rådde mig att i alla fall först vända mig till Minzlof för att underrätta mig om ej boken skulle finnas möjligen in duplo; blott i sådant fall kunde jag möjligen hoppas på gehör och villfarighet hos Korf. Han trodde att jag säkrast kunde hoppas finna M. på biblioteket mellan kl. 2–3. Jag for dit; men fann honom hvarken der eller hem i sitt qvarter. – F.m. besök af Schiefner. – Om aftonen hos Berednikof 1 kopp thé med vin och sedan hos Böthlingk med Sofie, åter en med Rum. -

20. NB. om morgonen piller. – Jag for redan efter kl. ½ 9 till Minzlof; men måste der vänta en timma innan han uppsteg och kom ut. 3e koppen kaffe extra. – Sedan med honom på biblioteket, der jag ändtl. åtminstone fick uträttat ett eget ärende; men Ordani [?] pestbeskrifning söktes såsom dubbelt förgäfves ända tills öfver 12. – Sedan hos Wesselofskij. – I dag började jag studera Ritter, med afseende å den projekterade expeditionen till Taurien. – E.m. intet kaffe; men om aftonen 1 kopp thé. – Sedan ett anfall af slemhosta och derföre piller till natten. – Före midd. hade jag känt mig först ruskig och derföre tagit mig en sup. – Efter så trög och sömnig, att jag måste tillstädja mig en liten lur.

-

21. Piller af samma orsak, som i går aftons. – Till midd. kom Lisinka Skotte. Dervid 2 glas portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos General Stephan, 2 koppar thé med rum. – Då jag under gången dit och dädan hostade starkt så intog jag äfven till natten piller. -

22. Expedierade bref till Ilmoni och Postmästaren Sass i Windau. – Betalte Consuln Sterky för 2 nya böcker. – Sökte Löjtnant Åkerblom. – E.m. hos mig ett sammanträde af tredje klassens ledamöter jemte Schiefner och Middendorf, men utan Böhlingk och Usträlof, att rådgöra om

Sid. 166.

förfarandet med andra Klassen i afseende å dess påträngande till gemenskap vid utgifvandet af Ученыя записки. – Sedan med Weselofskij och Schiefner hos Böhlingk för att besluta något om den projekterade expeditionen till Taurien. Öfverenskoms att först afbida första Klassens åtgärder i saken. – Före gången till B. besök af Dr. Minzlof ock Löjtnant Åkerblom. – Thé 2 koppar, 1 hem och 1 hos Böhlingk. – Länge ingen sömn och denna orolig med känsla af tyngd i bröstet. -

23. Hela dagen hem. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe – Om afton besök af fru Vater med broder, Kunik och fru Rodin med General Stephanis barn. 2 koppar thé med Rum.

24. Upp redan klo 4. – Expedierade bref till Ilmoni och Cygnaeus och lemnade till den förstnämnde ett paket i vårt kansli att expedieras. – Efter session i ryska biblioteket. – Vid midd, 1 glas portvin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 d^o thé. -

25. Sent upp. – F.m. en liten promenad. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 ½ kopp hjortronthé. – Om natten en pollution.

26. Hos Fuss och Böhlingk angående utstrykningen af mitt namn ifrån uppgiften å ledamöter i Commissionen till val af en Korresponderande ledamot, hvari jag ej heller faktiskt deltagit till följe af ett löfte, som jag för längre tid sedan gjorde, då Kut junior valdes för att ersätta Finn Magnusson och hans namn till och med af Fuss uppfördes främst framför det af min Kandidat Prof. Schröder i Upsala, hvilket det åtminstone formellt tillkom. Blott genom missförstånd hade mitt namn nu inkommit i sessionsprotokollet. – E.m. en kopp kaffe. Dessförinnan en promenad. – Då jag i dag åter hostat starkt och en besvärande tyngd kändes i bröstet, så satte jag åter derpå ett engelskt giktpapper och dessutom fontanellsalva på högra armen. – Om aftonen 2 koppar hjortronthé. – Om natten ängsliga och svåra drömmar. – Fontanellappen skrann bort ifrån sitt ställe. -

27. Intog åter piller, i hvilka jag efter Ilmonis mening hade låtit öka dosis af hyosegamus till 3 gram uppå hela massan. – Emellan frukost och middag än 5 piller. – E.m. med en kopp kaffe hade jag väl ock litet hosta, men kände mig sedan särdeles lätt och väl, äfven efter en kopp the. – Anmärkningsvärd deremot en länge okänd sömnlöshet ända till kl. efter 1.

28. Med Sofie ock Bertha till fots till Svenska kyrkan

Sid. 167.

och der till Herrans heliga nattvard – Vid frukosten en 3^{die} kopp kaffe, samt 4 e.m. med 2 glas portvin. – Om aftonen hos Stephani – 2 koppar thé med litet Rum. – Af alla dessa spirituösa lärer det kommit, att jag åter ej fick sömn förrän efter 1.

29. F.m. hos Schiefner. – Betydligt ansatt af slemhosta intog jag åter piller. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha och fru Radlof hos hennes mor fru Stephani. – 2 koppar the. – Då jag ej heller i dag varit alldeles utan hosta och dessutom särdeles beklämd, lät jag om aftonen åter sätta mig fontanellsalva på högra armen, tog ock in piller till natten. Lyckligtvis fick jag nu genast sömn. -

30. F.m. med Sofie i Engelska kyrkan der Carl Wulferts i Cholera hastigt afledne far begrafns. – Efter återkomsten något slemhosta; 1 dosis piller. – Vid middagen 2 glas portvin och 1 kopp kaffe. – I dag har jag i allmänhet känt mig bättre. Ändtligen har jag ock slutat Castréns Nekrolog. – Om aftonen besök af Sirén med fru, son och Adjunkten Asplund, äfvensom Schiefner med fru. – 2 koppar thé med Rum. –

December 1852.

1. Dec. Började igenomgå Mschedlofs Ossetiska öfversättning af Evangelierna. – Hela dagen hem. – Egentligen ingen slem, men i dess ställe små stickningar i bröstet. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om afton blott 1 glas sockervatten. – Piller både f.m. och åter till natten. -

2. E.m. en kopp kaffe. Om aftonen faren till Sawwaitof. Der 2 koppar thé med Rum och 1 glas Xeres. – På återvägen litet hosta. -

3. f.m. besök af Böhlingk. – Liten promenad. – E.m. 1 kopp kaffe ock 1 d^e thé. – Utan piller tämligen fri ifrån hosta. -

4. Liten promenad. – E.m. 1 kopp kaffe och om aftonen 1 d^e thé. – Drömfull sömn. -

5. Om morg. piller. – Ingen frukost, men väl en promenad. – Vid midd. 2 glas Madera och 1 kopp kaffe, samt sedan en liten siesta. -

6. I allmänhet vanligt i sednare tider sent upp, d.å. först kl. 7. – Litet hosta men ett skof dofva stickningar i bröstet. – Liten promenad. – Före midd. en sup Genever; efter en kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha hos Radlofs. – 2 koppar thé med Marsalla. – I dag har jag sjelf slutat Mathaeus af Mschedlof Osset öfversättning och börjat med Markus. – Föröfrigt de sednare aftnarne föreläst ur Wackernagels Lesebuch. – Efter vanligheten drömfull sömn. -

7. F.m. besök af Baer. – I stället för frukost en bit sill och en 3 kopp kaffe. – Liten promenad. – I dag i allmänhet muntrare än på lång tid. – E.m. en kopp kaffe. – Om afton

Sid. 168.

blott Kunik på en liten stund. – 1 kopp thé med litet Rum.

8. Upp kl. 5. – Efter sessionen på biblioteket. – Vid midd. 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen gången till gamle Beck och der 1 kopp thé med Rum. -

9. Upp kl. 7. – Hela dagen hem. – F.m. tungt hufvud af rök, hvarmed kammaren uppfylldes genom pigans förargliga glömska att upptaga spjället före eldningen. Derföre en 3^{ie} kopp kaffe. Tvärtom e.m. ingen. Hos Ustr. dels för att visa honom min tjenstaktighet, dels för att sondera hans tänkesätt i afseende å den nya striden med 2 Klassen om att förse det af B[öhlingk]⁶⁴⁴ utgifvande Sanskritlexikon äfven med en rysk öfversättning med hvilken fordran Presidenten för Klassen vändt sig till Akademiens Vice-President, som å sin sida officiellt infordrat deröfver 3 Klassens utlåtande. B. hade till Onsdagssessionen producerat sitt betänkande, hvarmedels han ådagalade, att han hvarken ansåg sig kapabel att åtaga sig ett sådant ökat arbete, ej heller fann det nödigt, utan tvärtom snarare skadligt, bevisande

⁶⁴⁴ Se t.ex. Böhlingks brev till Rudolf von Roth, lexikonets andra utgivare: Böhlingk, Otto von: *Briefe zum Petersburger Wörterbuch*. Hrsg. von Heidrun Brückner und Gabriele Zeller. Wiesbaden: Harrassowitz 2007. XXI, 870 S. : III.

detta faktiskt genom uppdragande af flera löjliga fel, som D. sjelf begått i sin Ryska grammatik genom åberopande af Sanskrit ock dess jemförande med Ryskan. Klassen tyckte samma betänkande ej allenast böra öfversättas på ryska, utan kanske ock dessutom afgifvas ur kollektiv akt öfver 2 Klassens Schreiftur, hvaremot emedlertid de redan der opponerade sig, kallande före att till och med redan utur B. förklaring utfaller öfver D.s grammatik vore att refereras, då de egenteligen direkte ej kände till frågan ock endast skulle tjena till att uppreta D.

10. Upp kl. 7. – Expedierade bref till Wald i Nishnij-Novgorod. Under gången dit ihållande hostanfall ock i allmänhet en viss tyngd. – Promenad. – Vid midd. en liten sup Genever ock 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie hos fru Vater. – Der 2 koppar thé med Rum. -

11. Sent upp. – Expedierade bref till Gustaf. – Vid frukosten en 3^{die} kopp kaffe med hvetebröd ock e.m. en 4de. Icke destomindre så tung ock besvärad, att jag måste lägga mig ock tillstådja mig en liten lur. – Följden blef att jag sedan efter ett besök ock 1 kopp thé med Rum hos Böthling ej fick någon sömn förrän emot kl. 1. – Ock 1 gångpiller.

12. Upp kl. 7. – Hos Bross. att föreslå en konsultation med Ustr. i afseende å protokollets och svaret till Vicepre-

Sid. 169.

sidenten om det påbegynta Sanskritlexikon, så att derom blifver enighet i sjelfva klassen. – På vår bjudning professor Wistelius ifrån Konstakademien till middagen för den myckna välvilja som han i ritskolan visat barnen. – Dervid 1 glas Madera och 2 St. Julien, samt 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Karl Wulferts. – Der flera glas sockervatten och 1 glas vin.

13. Sent upp efter en drömfull sömn. – Mycken slemafsöndring, ehuru eljest kraftfullare. – Sökte Ustr. kl. 8 $\frac{3}{4}$, då han än sades sofva – Kl. 10 träffade jag honom. Sedan hos Brosset. – Besök af Böthlingk. – Vid midd. en sup Genever och 1 kopp kaffe. – På min bjudning voro om aftonen Ustr. och Bross. samlade hos mig, för att rådgöra om den ofvanmämnda saken. Jag lät inbjuda äfven Böthl. och sednare kom Kunik än till af sig sjelf. 1 kopp thé med Rum. – Svårt anfall af hosta med slemafsöndring. – Piller till natten. – Sömn först efter kl. 11 och sedan pollution.

14. Sent upp. – Hos Ustr. för att föreslå honom en annan fattning af sjelfva inledningen till det blifvande utlåtandet, för att ej gifva anledning till det möjliga påståendet, att

Commissionen i allmänhet delar 2 Klassens önskan om tilläggandet af en rysk öfversättning till Böthl. Lexikon. – Han gick dock ej in deruppå och måste jag väl således antingen nu bifoga detta utlåtande ett annat med speciell förklaring af min mening, eller kanske spara denna för framtiden, ifall den befarade verkan skulle inträda. – Besök af gamle Beck och Sirén. I anledning deraf 1 kopp rågkaffe. – Efter midd. 1 kopp verkligt. Om aftonen besök af fru Stephani med sin ogifta dotter och fru Radlof samt Dr. Mintzlof. – Jag kände mig först rätt väl; men hostade efter 2 koppen thé och tog därför till natten åter piller.

15. Upp först kl. 7 ½ och såsom det nu vill blifva utan att känna mig vederkvickt af sömnen. – Ingen frukost. – I tryckeriet, men efter gången dit än mer trög och marod med ideliga gäspningar. – Derföre till middagen en sup Genever med en god dosis af de Hippingska dropparne på försök, och sedan efter vanligheten 1 kopp kaffe. – Hos Brosset, hvilken jag tillställde det Usträlofska utlåtandet underskrifvet äfven af mig. – Besök af Kunik. – Om aftonen hjortronthé kallt. – I magen kollrande och sedan jag lagt mig hackhosta med stark känsla af motstånd och tyngd i bröstet. -

Sid. 170.

16. Upp kl. 6 ½ och bättre. – För att underhålla detta tillstånd blott 1 kopp kaffe. – Icke destomindre något hämmad hosta, som upphörde efter en ny afföring. – Under sessionen inställer sig känningar till repetition, som föranledde mig att fara hem. – Derigenom slapp jag och deltaga i voteringen af den nya Adjunkten för I. klassen. -

E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen Skolkommitté hos Zandt; 1 kopp thé med Rum. – Sednare 1 glas d:o med rödt vin hos Sirén. Jag hade efter utfarten hemifrån haft ännu en 4e liten uttömning. -

17. Efter en drömfull sömn klarvaken redan kl. 3 och upp en half timma sednare, då jag icke mer kände benägenhet till sömn. – Så mycket rusdigare sednare, tills en liten hvila rekreerade mig. – Besök af Böthl. hvaremot jag var 2 gånger hos Bross. i hans angelägenhet med 2. Klassen. – Besök af en Dorpater Student Rops för att söka rekommendation till något ställe såsom privatlärare. – Vid midd. 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha faren till Schiefner's oaktadt det extremt fula vädret. – Der 2 glas thé med Rum och 1 d:o sockervatten. – Hem tillfälligt ännu 1 kopp thé, som man egentligen lagat åt Christina, som i dag laborerat med sin mage och kunde hafva en början till Cholera. – Sent sömn.

18. Upp först kl. 8. – Något hackhosta. – Vid Christinas fortfarande disposition till löst lif i Apotheke. Lät förse mig med Thielemans droppar. – Sedan hos Kunik och Böhlingk att inbjuda dem till Brosset i afton. – Uppstigandet för trapporna så angripande, att jag hos den förstnämnde måste hvila mig ut en längre tid. – Äfven efter hemkomsten tungbröstad och olustig, tills en bättre ny afföring följde. – Ingen frukost. Äntligen slöt jag Lukas Evangelium af M. öfversättning, men visserligen så sent, att det icke mer blifver möjligt att till sista sessionen i nästa Onsdag blifva färdig äfven med Johannes Evangelium och i följe deraf allmänt utlåtande – Vid midd. 5 glas Marsalla och 1 kopp kaffe. Om aftonen med andra Klassledamöter hos Bross. 1 glas thé med Rum.

19. Upp kl. efter 7. – Vid midd. 1 ½ glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Sednare faren till Sawwait. för att höra, hur det blifvit med min Nekrolog, som jag förgäfves väntat att han skulle hämta, såsom jag gjort mig räkning.

Sid. 171.

Till min förargelse var han alldeles icke hem ock jag måste med oförrättadt ärende åter fara hem. – En kopp thé med Rum. – Då jag sedan led af hackhosta, så tog jag till natten åter en gång på försök piller. -

20. Förde till Fuss den äskade Notan öfver mina arbeten under året till Material för årsberättelsen, äfvensom ett paket innehållande Castréns bref till mig för att skickas till Cygnaeus i Helsingfors. Det blef äfven fråga om det spända förhållandet till 2 Classen. I år genom mig sjelf bi[...otydligt] Commissionsutlåtande syntes äfven honom mycket matt. – Så mycket mer började jag i dag åter fundera öfver ett eget utlåtande öfver mig sjelf såsom ytterligare förklaring af Commissionsbetänkandet ock började äfven uppsätta ett sådant – Då jag om morgonen druckit blott 1 kopp kaffe, så drack jag vid frukosten med andra ännu en, ock såsom vanligt efter midd. 1. Dessutom derunder 1 glas Marsalla. – Om aftonen med andra Kamrater hos B. ock der efter den korta vistelsen ut en häftig attaque af hosta. Jag hade så mycket mer bort åtnöja mig med 1 kopp thé. – Jag meddelte min plan ock föreläs början af betänkandet. Naturligt fann det bifall; B. mente blott att det än kunde vara mer energiskt. Han har godt att tala om andras framträdande. Sömn först efter kl. ½ till 2.

21. Blott 1 kopp kaffe ock till frukost endast litet kokade äpplen. – Liten promenad oaktadt ett förskräckligt urväder. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af fröken Rodin ock Stefanis barn. Af andra kom förnämligast väl för ovädrets skuld, blott Böhlingk. – Litet magref. 2 koppar thé med Rum, efter den andra anfall af hosta. -

22. Upp kl. 7 ½. Hosta. 1 kopp kaffe. – Jag föreläs i Klassessionen mitt betänkande med den anmärkning, att jag ej ville hafva det betraktadt annorlunda än såsom en additionell akt till Kommissionsutlåtandet. Det blef ock accepterad såsom sådant och beramad att det skulle öfversättas på ryska och såsom ett bihang vidtagas det till Vice-Presidenten afsändande Commissionsutlåtandet. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen for jag åter förgäfves till

Sid. 172.

Sawwaitof och sedan till Beck. – Der 1 kopp thé med Rum

23. Blott 1 kopp kaffe. – Expedierade bref med statsposten till Sawwaitof för att bedja honom antingen vara hem i morgon afton, eller åtminstone qvarlemna hos sin betjening mitt Manuskript. – Castréns Nekrolog – att tillställas mig när jag kommer. – Jag började tillika consipera ett bref till Presidenten af geogr. sällskapet Gener.löjtnant Muravjef till beledsagande af samma Nekrolog när den blir NB. färdig renskrifven och tillika anhålla om återstoden af arfvodet, för resan till Lifland och Kurland 1846. Då jag började söka efter bevis för påståendet att jag ej erhållit nämnda summa, öfvertygade jag mig fullständigt om motsatsen och skändes öfver min minneslöshet. Märkvärdigt huru en motsatt tanke kunnat uppstå hos mig och det förargeligaste, att jag inför en och annan främmande till ock med uttalat samma tanke och således på ett himmelskriande sätt förgått mig mot geografiska sällskapet, om det ock i annat afseende sårat min egenkärlek. – Små promenader ut, men ändock tungt hufvud. Derföre vid midd. en sup Genever och en kopp kaffe. – Om aftonen hämtade Saw. mitt Ms. sjelf tillbaka. En kopp thé med litet Rum ock ⅓ glas Marsalla. – I dag har jag öfverhufvud icke varit särdeles besvärad af hosta. – Sömn åter först emot kl. 12.

24. Upp kl. 7. – Då jag nästan ingen afföring hade, drack jag 2 koppar kaffe, utan att det heller verkade. – Ingen frukost. – Hos Fuss jemte Böthlingk ock Kunik, såsom adjungerad till Kommissionen om ett visst sätt att i tidningen transcribera nya namn. – Sedan en längre promenad. – E.m. en kopp kaffe. – Något hosta mer än f.m. I allmänhet har jag nu varit mera fri, sedan jag börjat inskränka mina fysiska njutningar. -

25. Upp kl. 7. – 1 ¼ kopp kaffe. – Expedierade bref till Rektor Cygnaeus. – Besök af Friman. – I stället för frukost 1 kopp kaffe med hvetebröd. – I dag har jag åter hostat tämligen. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha hos Radlofs 2 koppar thé med Marsalla. – Orolig ock drömfull sömn.

26. Upp först kl. 7 ½. – En kopp kaffe. – En annan vid frukosten. – Liten promenad. – Besök af en Grusisk

Sid. 173.

Seminarist, som å Mschedlofs vägnar ville höra åt, huru långt det lidit med dess insända Manuskripter. – I dag började jag renskrifva Kastrens [!] Nekrolog. – Vid midd. 2 glas Marsalla ock 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 d^o thé med litet Rum. – Drömfull sömn.

27. Upp kl. 7. 1 kopp kaffe. – Återställde till Münzlof, Orraeus ifrån Ilmoni i Helsingfors. – Hos Siréns bastant frukost med 1 sup. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Asplund ock unge Sirén. – Med dem en promenad att bese Sjökadettkorpsens Jubelillumination. – Derefter hosta med stark slemafsöndring. – En kopp thé med litet Rum. -

28. F.m. besök af Dorn och var på biblioteket. Vid. midd. en sup Genever och 1 kopp kaffe. Om aftonen besök af Petzold, Brosset och Schiefner. – 2 koppar thé med litet Rum. – Till sängs först kl. 11.

29. Upp kl. 7 och såsom i går blott 1 kopp kaffe. – Dugtig promenad efter frukosten. – Derefter intill middagen idkelig hackhosta med slemafsöndring och äfven eljest ruskig. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen en d:o chokolad. – Drömfull sömn ur hvilken

30. jag vaknade och uppsteg redan kl. 5 – 2 koppar kaffe. – Liten promenad. – Besök af Gubben Beck. Med honom 1 kopp kaffe. – E.m. en hel.

31. Upp kl. 7. – Hos Svenske. – Frukost ett stycke sik och 1 kopp chokolad. E.m. en kopp kaffe och om aftonen 1 d:o thé med litet Rum. – Derefter dock litet hosta. Föröfrigt har denna dagen varit mera fri derifrån än den föregående. – Sömn först kl. 11 ½.

-

1853-54.

Sid. 174.

1853

Januari 1853.

1. Jan. Med Guds nåd anträdde af mig åter ett nytt år. – Måtte jag förlefva det åtminstone lika drägligt som det förflutna till Herrans pris och till nytta för mänskligheten! Blott 1 kopp kaffe. – Då hostan det oakadt betydligt ansatte mig, så grep jag efter en längre paus åter till en dosis af pillerna f.m. – Hos Fuss, som gaf mig den nu färdiga öfversättningen af mitt speciella utlåtande till öfverseende, yttrade sig derom att det uppsatt med mycken och större takt än B.s. Naturligt efter sakens förhållande. Hade jag blifvit så personligt anfallen som B., så hade jag väl svårligen kunnat svara så lugnt. – Hosta och förslemning plågade mig nästan hela dagen. – E.m. 1 kopp kaffe. Om aftonen slutade jag renskrifningen af den Castrénska Nekrologen. – Om aftonen förtärde ingenting, utan intog till natten åter piller.

2. Upp först kl. 8. – Morgonen och f.m. aflopp väl ej utan hosta, men likväl lugnare och utan känsla af den tyngd som jag känt de sista dagarna. E.m. 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen blott 1 glas sockervatten. – Till natten piller.

3. Vaken kl. 5 och upp $\frac{1}{2}$ timma derefter. Öfverlemnade till Fuss den Castrénska Nekrologen, utgörande 96 sidor eller 12 ark, jemte ett bref att genom Kansliet skickas till Geogr. sällskapets Vice-President, General-Löjtnanten Muravjef. – Då mitt jag i Artikeln spelar en, och kanske nästan för stor roll, i det jag till jemförelse infört till och med en episod om mina egna öden före min första (nordiska) resa, och jag öfverallt talt om mig, såsom om en 3^e främmande person, så har jag alldeles ej underskrifvit mitt namn och bett Mur. äfven låta trycka Nekrologen utan uppgift af författaren, äfvensom jag bad Fuss att i Akademiens årsberättelse ingenting nämna om detta mitt arbete under året. Visserligen hade det varit bättre att åtminstone för honom alldeles intet nämna derom än att efteråt bedja honom tiga derom. – Utom upp hos Fuss, såsom på längre tid, hela dagen hem, der jag nu, alldeles

Sid. 175.

fri ifrån Nekrologen, började fortsätta genomseendet af Mschedlofs Osset. evangelie-öfversättning. – Vid frukosten 1 kopp chokolad. – för andra gången drack i dag kaffe – och

det ganska starkt – först omkring kl. 8. Derefter ett ihållande anfall af hosta, som beledsagade mig till och med i en varm vanna, som jag tog kl. 8. Derefter sattes ett engelskt giktplåster i ryggen emellan skulderna. – Obehagligt irriterad och besvärad, ej af hosta, men af hetta, äfven i bröstet, somnade jag först

4. kl. 1 och sofde deremot till kl. öfver 7. – Hela dagen hem, men utomordentligt marod. Först efter middagen med 3 glas Marsalla raskare. – 1 kopp kaffe. – Besök af Sawwaitof. – Om aftonen besök af Böthlingk, Stephani och Münzlof samt Brossets döttrar. Efter 1 kopp thé med litet Rum hosta. – Sömn först kl. 11 ½. – NB. piller till natten,

5. Äfven om morgonen piller. – För det fula vädrets skuld hela dagen hem; slutade granskningen af Evangelierna och började med ABCboken. – Dermed stor förlägenhet, då utgifvåren äfven der, efter sin vana arbetat flygtigt och till och med i rättskrifningen begått till en del samma fel, som han i Vergilii öfversättning rättat. Jag har således den utsigt att få också detta Opusculum en eller flera gånger tillbaka. – Både vid frukosten ock middagen för bättre matsmältnings skuld – af flundra ock lutfisk – en liten sup Gin. – E.m. dock utom efter vanligheten 1 kopp kaffe. – Sedan diverse Naschwerk i anledning af Julaftonen.

6. Upp kl. 6 ½. – 2 koppar kaffe. – Besök af Schiefner – Jag började korrigera M.fs Abecdarium; men afstod sednare derifrån, då jag insåg, att det oakadt skriftens ringa omfång ej skulle aflöpa med så liten tidsspillan, som det kunde synas. Med en ringa del har jag redan förlorat en hel dag. Utomdess vore en sådan tienstagtigket ifrån min sida ett göromål, för hvilket ingen ändock skulle säga mig ens tack ock blott tjena till att äfven framdeles öfverhopa mig med äfven rent theologiska arbeten, hvilka jag i den sednaste tiden just på den grund att jag ej är theolog afsagt mig. – Emot middagen hosta. – Hela dagen hem. – Vid midd. 2 glas Marsalla ock 1 kopp kaffe. – Om aftonen litet äppelmos. -

7. 2 koppar thé. – F.m. besökte Böthl. ock Radlof. – Vid midd. 1 liten sup, 1 glas Marsalla ock 1 kopp kaffe. -

Sid. 176.

Om aftonen blott 1 äppel. – Sömn först kl. efter 11.

8. Upp redan kl. 5 och piller före mina 2 koppar kaffe. – Hos Tschertkof för att bedja honom ifrån kansliet i dag expediera en Akademisk Kalender till Postdirektorn Wulfert. – Sjelf expedierade jag genom posten ett bref till honom, äfvensom ett till Zagel i Wiburg. –

E.m. 1 kopp kaffe. – Under loppet af dagen flera afföringar. – Om aftonen med Bertha faren till Dr. Gräfes familj.

9. Upp kl. 5. – Blott 1 kopp kaffe och den andra e. m., hvarunder jag ock på lutfisken tog en liten sup. – Om aftonen hos Erkebiskop Eugenij 1 glas thé, 3 d^o vin. Utomdess förtärde jag mycket vindrufvor och par stycken коломенская яблочная польмя. – Straffet följde brottet tätt i spåren i det jag redan under återfärden hem hade ett långvarigt hostanfall, sedan jag i allmänhet hemma den sednare tiden varit mera fri ifrån hosta. -

10. Upp först kl. 7. – En kopp kaffe. – flere hostanfall. – Sofie åter sängliggande af sin vanliga hufvudverk. Jag började redan derföre haesitera, om jag skulle gå till årssammanträdet, såsom jag visserligen först var sinnad. Det förböd sig af sig sjelf, då barberaren som skulle komma att raka mig, lät mig förgäfves vänta på sig. Jag måste således nolens volens blifva hem, ehuru jag än oförmodadt blef uppmant af Erkebiskop Eugenij, som kom att göra mig kontrabesök och ville taga mig med sig till Akademien. – Derföre slöt jag emedlertid redan f.m. utkastet till mitt utlåtande öfver Mschedlofs båda Mss. och hade dermed kunnat om aftonen fara till Sawwaitof, om ej mitt långa skägg hindrat mig äfven derifrån. – E. m. en kopp kaffe. – Sömn 11 ½.

11. Upp först kl. 7. – F.m. besök af Statsrådet Busse. – E. m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af General Stephani med dess familj, Radlof med fru och bror samt Kunik. – Blott 1 kopp thé med litet Rum; men efter den fortfarande hackhosta, som följde mig ända till sängen – Sömn först efter kl. 12. -

12. Upp kl. efter 7. – Utom hos unge Köppen och Brosset hela dagen hem. – E.m. 1 kopp kaffe. – F.m. piller.

13. Upp redan ¼ öfver 4. – 1 ½ d^o d^o. – Hela dagen hem. Besök af Wesselofskij, unge Frähn, d^o Krebel, Stürmer Hoffrén, Asplund och Magister Nordqvist. – Kort sände mig endast Grefve Armf. – Fr. hade jag bett och skrifvit mitt namn på listan lyckönskare hos Ministern och vår nye Vice-President. – Vid midd. 1 ½ glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – Straxt efter häftig hosta, så att det började göra ondt i bröstet. – Till natten

Sid. 177.

intog jag derföre piller.

14. Upp först kl. 7. – Efter en bastant frukost med 1 kopp kaffe extra gick jag oaktadt gement snöslask till gamle Beck, hvarefter jag sedan på återvägen aflade ett besök hos Stephans. – Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe, hvarefter jag for till Sawwaitof. Der 1 kopp thé med litet Rum. – Sent sömn.

15. f.m. besök af Schiefner och förde på samma väg i förbigående ett visitkort – post festum – till Davydof, såsom svar på hans – juldagen – Under vägen häftiga knipningar i magen, men som lyckligtvis gingo öfver utan vidare följder. – Besök af Sawwaitof, som hämtade utkastet till mitt utlåtande öfver Mschedlofs Ossetiska öfversättningar tillbaka, genomsett och i anseende till tyskan korrigeradt. – Asplund hämtade 2 biljetter för Sofie och Bertha till en bal i Pavlofska Kadettkorpsen i afton. Han hade af pur artighet skaffat dem genom en släkting, som han har der ibland Dejour-Officerarne. Tyvärr kunde de icke ens begagnas, då jag och Bertha förut i dag äro bjudna till Brosset. – Vid middagen också i dag en liten sup och efter 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Petzold och med honom 1 kopp thé. – En annan hos Brosset ock med Rum samt åtskilliga Confiturer ock 1 ½ glas Portvin. – Hem först kl. 1.

16. Upp kl. 18. – Hos Müntzlof en annan kopp kaffe. Sedan hos Nadeschdin. – Under vägen hosta såsom en naturlig följd af balen. – I allmänhet var den hela dagen skoftals mycket envis. – Jag hade ock på gatan stött på Pravdivin och bett honom till middagen. Också lofvade han, men kom icke. – en förarglighet så mycket mer, som Mathilda i dag varit sjuk ock tycktes blifva allt mera orolig. – E.m. en kopp kaffe. – Besök af Kunik. – Om aftonen hos Stephani 2 glas thé med Rum. – Till natten piller. -

17. Lillan vaknade redan tidigt och sofde icke ehuru hon eljest var lugnare än i går. – I anledning deraf upp redan kl. 4 ½ och åter en portion piller. – Sedan 2 koppar kaffe. – Hos Schiefner och sednare på biblioteket. Båda gångarna förorsakade mig mycken möda både genom ansträngande hosta och andtäppa. – Mathilda Gudi lof! åter på benen. – Hos Böthl. – Vid midd. en liten sup ock efteråt 1 kopp kaffe. -

Sid. 178.

Jag kände mig e.m. så trött, att jag måste lägga mig ock sofde så öfver 2 timmar. – Deremot om natten sömn först efter kl. 12. -

18. Sent upp. – Besök af Prosten Skotte. – Väl ingen särdeles hosta, men öfverhufvud ruskig, hvarföre jag vid frukosten tog mig en liten sup. – I dag har jag ändtligen till sessionen i morgon fått mitt utlåtande öfver Mschedlofs öfversättningar renskrifven. – Besök af Zandt. – Till middagen Petzold, Schiefner och Böthlingk. Dervid 2 glas Madera,

1 glas rödt vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Kunik, unge Frähn med dess syster och Brossets döttrar. – 1 kopp thé med Rum. – Utom ett litet anfall lugn eftermiddag.

19. Upp kl. 5. – Piller. – 2 koppar kaffe. Efter sessionen gick jag till Sirén och Asplund. – Ganska stark hosta skoftals hela f.m. med ansträngning ända till äkel. – Sökte förgäfves Kunik. – Vid midd. 1 glas Marsalla och 1 kopp kaffe. – E.m. aflopp utan all hosta. – Besök af Baranovskij ifr. Helsingfors och Bibliothekarien Muralt, som hämtade mig exemplar af småsaker som han låtit trycka. – Captatio benevolentiae.

20. Upp kl. 6. – 1 ½ kopp kaffe. – Vid frukosten ½ glas St. Julienne. – Uti sessionen en sådan sömngtighet, att jag med möda kunde hålla upp mina ögon. – Efter sessionen en liten promenad. – Till midd. Prosten Skotte med sin dotter, Siréns Adjunkt Asplund och Mag. Nordqvist. – Derved 2 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Under måltiden stark hosta; sedan lugn. – Om aftonen 1 kopp thé med Rum. – Bertha med Schiefners på en bal uti Anne skola, hvarifrån hon

21. hemkom först kl. ½ till 2. I följe deraf vaknade jag redan kl. 3 och uppsteg en half timma derefter. – 2 koppar kaffe. – tre goda afföringar, men rossligt bröst. – Små gångar ut. – Besök af Böthlingk. – Vid midd. på hvilken jag hade tagit en liten siesta, en liten sup, 1 glas St. Julienn och 1 kopp kaffe.

22. Upp kl. ½ 7. 2 koppar kaffe. – Expedierade bref till Ilmoni. – Efter frukosten med 1 kopp kaffe reste jag med Bertha straxt efter kl. 12 till Toxova, dit vi ankommo kl. 3. Vid midd. 1 liten sup, 2 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen i badstugan, Der först häftigt anfall af hosta. Sedan lugn efter en stark svettning. – Efter återkomsten lade jag mig genast och drack till natten 1 glas bröstthé. -

23. Upp först kl. 7. 2 koppar kaffe. – Vid frukosten

Sid. 179.

1 och vid midd. 2 glas Madera. Dessutom en liten sup och efter 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 d^e thé med honing.

24. Såsom i går. – Promenad att bese sommarboningen. – Vid frukosten en liten sup, 2 glas Madera och 1 kopp kaffe, hvarpå vi straxt efter kl. 12 återreste till staden uppå 3 timmar – E.m. 1 kopp kaffe. – Om afton d^e thé med Rum. – Besök af Walter.

25. 2 koppar kaffe. – Besökte Kunik. – Expedierade bref till Hillner. – Besök af Dr. Schrenk. – Expedierade bref till Ahlström. – Faren till Petersburgska sidan, för att i dervarande finska kvarter söka någon att föra mig till Nykyrka för billigt pris. Detta lyckades ej, då inga Finnar funnos der ifrån den tragten. – Före midd. en liten sup genever. – I allmänhet har en vis inaction beherskat mig i dag; skada derföre, att det ej heller i morgon torde komma till någon resa. – Vid midd. en liten sup. – Om aftonen besök af fru Stephani med dotter och Schiefner med dess fru. – En kopp thé. -

26. Blott 1 kopp kaffe. – Åter besök af Schrenk. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen hos Radlof; för öfrigt hela dagen hem. -

27. 1 kopp kaffe. – Sökte Schrenk. – Då hufvudet kändes något tungt och afföringarne börja blifva knappare, så intog jag en portion af pillerna. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 d^o hjortronthé.

28. 2 koppar kaffe och 3e efter frukosten. – Besök af Asplund. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 kopp thé och till natten piller.

29. Äfvenså om morgonen. – 1 ½ kopp kaffe. – Expedierade bref till Gustaf Ilmoni och Rafn i Köpenhamn. – Besök af Böthl. som böd mig till sig i afton. – E.m. 1 kopp kaffe. – Besök af Schrenk, med hvilken jag gick till B. Der 2 koppar thé med Rum och sedan aftonvard af flera smörgåsar med kött eller korf, 1 bakelse och 3 glas Medok. – Jag vet ej, om det så blifver till gagn eller skada, att jag äfven före middagen hade för andra gången intagit en portion piller. – Hem först kl. 11 ½ och sömn först efter kl. 12. – Den blef drömfull.

30. Upp kl. 7. – 2 koppar kaffe. – Besök af Dorn med Fru. – Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 d^o thé med litet Rum. – Hem hela dagen.

31. 1 ½ kopp kaffe. Dr. Schrenk till middagen. Dervid 1–2 glas Madera och 1 kopp kaffe. -

Sid. 180.

Februari 1853.

1. Febr. Blott 1 kopp kaffe. – Expedierade bref till Pastor Kupfer och Dr. Baer, dessutom till den sistnämnda genom Kansliet ett pakett innehållande 1 exemplar af Ossetiska Grammatiken och Oss. Studier. – Hos Fuss för att erhålla ett pass till min påtänkta finska resa. – Besök af Schiefner. – Vid midd. 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af fru Rodin med Stephans barn, Zandt och Hillner, hvilken sistnämnde i stället för att, såsom vi väntat komma till oss, tagit qvarter hos en slägtinge. – 2 koppar thé ned Rum ock till natten piller. –

2. Upp efter kl. 6. – 1 ½ kopp kaffe. – Efter sessionen besök kos Dorn. – E.m. 1 kopp kaffe. – Tämligen starkt anfall af hosta. Till natten piller. – Sömnen mycket drömfull. -

3. Efter 2 koppar kaffe anträdde jag kl. 8 resan till Nykyrka med en bonde ifrån Nykyrka. – Med ett tag for han ända till Tyrisevä by, der jag då ock åt middag ock drack 2 koppar kaffe. – Kl. var inemot 8. om aftonen då [i marginalen: 80 verst] vi ankommo till Prostgården. – Ett glas thé med litet Cognak ock qvällsvard med en liten sup.

Jag qvarblef der 2 dagar, hvilka tillbragtes under språkande ock vegeaterande; 3 mål om dagen med en liten sup samt vid middagarne ock något glas vin. Thé blott om lördagsaftonen, då Kapellanen Hornborg var buden dit. – Hostan dräglig oakadt rikligare fysiska njutningar, hvaribland emedlertid om morgnar ock aftnar kostelig färsk filmjolk.

6. Efter kaffe ock frukost fortsatte jag med posthästar [i marginalen: 60 v.] kl. 8 ½ min vidare resa till Wiborg, der jag inträffade kl. 1 ½ hos Zagels, just då de höllo på att äta middag. – 2 glas vin. – Besök hos unge Hipping. Om aftonen hemma. Ett slutet sällskap af flere personer för andaktsöfningar. – 1 kopp thé med grädda ock 1 glas porter. – Om natten pollution

7. Om morgonen besök angående min prosessak hos Härads-höfd. Grotenfeldt ock sedan hos min hustrus slägting Antell, der jag tog en droppsup ock besökte sedan Judén ock Clowberg. – Vid midd. 2 glas vin ock efter vanligheten 1 kopp kaffe. – NB hos min gode värd deponerade jag på ränta 1000 Rubel silfver mot 6 procentsränta. – Aftonen passerade jag hos Zagels med Lektor Ahrenberg. – Der 1 kopp thé, sylt och 1 glas Bischof. – Hostan har i dag betydligt ansatt mig jemte andtäppa. – Med anledning deraf

8. följde mig Antell, sedan han åter trakterat mig med en droppsup, till ortens provincial-Medicus de Besche, som han rekommenderade mig. – Han tillställde mig sednare ett recept, som jag efter Antells förslag

Sid. 181.

honorerade med en 3 Rubels sedel. – Till middagen Pastors Kandidaten Steger ock Pastorskan Pflingsten med sina barn 1 glas vin och 1 kopp kaffe. – Besök hos gamla Mamsell Relander och ytterligare hos Grotenfeldt. – Om aftonen hemma, dit också Judéns hade kommit. – Blott 1 kopp the. – I dag har hostan än mer besväradt mig än i går. – Om natten åter pollution. -

9. Efter mina 2 koppar kaffe anträdde jag kl. 8 med en Wiborgsk bonde min återresa till Petersburg med den stora postvägen. – Nära Hotakka betades ock jag åt middag af väggkost ifrån Zagels, franskt bröd ock en hjerpe samt par glas portvin, hvartill jag beställde mig 2 koppar kaffe. – Kl. 8 ½ om aftonen anlände jag till Prosten Höijer i Kivinebb [i marginalen: 80 v.]. – En kopp thé och kvällsvard med en liten sup och 1 glas Xeres. -

10. upp redan kl. 4, hvarefter jag dock åter lade mig ånyo sedan jag öfvertygat mig om, att det ej var längre lidet med tiden. Efter 2 koppar kaffe ock litet frukost med en liten sup, afreste jag kl. 8. – Formannen föreslog vägen öfver Systerbäck, hvarföre betning ock middag. – Dylig som i går. – I Kuokkala. – Väderleken slog sig efterhand till snö och urväder, och derföre så mycket bättre, [i marginalen: 60 verst] att jag redan kl. 6 ¼ befann mig åter hem. – 1 ½ kopp kaffe ock sedan litet qvällsvard med en liten sup Genever.

11. Då hostan i dag började ansätta mig värre än under resan, så intog jag redan om förmiddagen en portion af de Baarska pillerna. Derpå stark hosta med slemafsöndring. – Besök af Kunik. E.m. 1 kopp kaffe. – Till natten åter piller. Likaledes

12. om morgonen. – Blott 1 kopp kaffe. – Expedierade bref till Gustaf. – Hostan ej särdeles svår, men eljest obehag, appetitlöshet ock dåsigt hufvud, isynnerhet f.m. – E.m. bättre. – Théet (1 kopp med Rum) tycktes ej bekomma så rätt. – Också till natten piller.

13. Upp först kl. 7 ock blott 1 kopp kaffe. – Vid midd. 1 glas rödt vin ock 1 kopp kaffe. – Ock en förut vid frukosten. – Hela dagen hem, såsom de föregående dagarne sysselsatt med katalogisering af förra årets nya requisitioner i böcker. – Om aftonen blott 1 glas sockervatten ock till natten piller. -

14. Besök hos Hillner ock gubben Beck. – Betydlig trångbröstighet, om ock mindre hosta ock denna förbun-

Sid. 182.

den med slemafsöndring. – Vid frukosten af litet flundror en liten sup ock sedan en annan kopp kaffe. – Obehagligt irriterad, ehuru liten afföring. – I allmenhet har lifvet efter bruket af pillerna blifvit trögt med olust ock brist på appetit. – E.m. intet kaffe. – Efter 1 glas kallt vatten envist anfall af hosta med slem. – Slöt katalogiseringen ock började studera arbeten om Åland till möjlig förklaring af inskriften å häradsvapnet.

15. Blott 1 kopp kaffe. – Besök af Kunik. – Till middagen Hillner. – Dervid 2 ½ glas vin ock 1 kopp kaffe. – Om aft. 1 d^e thé med litet Rum. Till natten piller. – Mycket drömfull sömn och pollution. -

16. Ock 1 kopp kaffe. – Besök hos Prof. Blum. – Oaktadt den lilla gången dit och dädan samt till sessionen fram och tillbaka före middagen just ruskig med uppstötningar eller hicka, tungt hufvud och tröghet, hvarföre till midd. en liten sup Genever och 1 kopp kaffe. – Derefter bra till aftonen, då Lesshaft besökte mig och jag drack 1 kopp thé med litet Rum. Detta medförde retning till hosta med slemafsöndring. Till natten åter piller. -

17. Vaken redan kl. 3 och upp 1 timma derefter, då jag åter intog piller. – Mot dagningen lade jag mig ånyo och sof öfver 1 timma. – 2 koppar kaffe. – Efter sessionen gången till Kejsarl. bibliotheket dels för att träffa Minzlof och för att bese några af de böcker, hvilka på auktionen komma att försäljas. – Efter återkomsten och redan på vägen, förskräckligt mycket slem på bröstet och ständig hosta ända till äkel. – E.m. lugnare. -

18. Upp först kl. 7. Obetydlig hosta. – 1 ½ kopp kaffe. – E.m. åter 1 och om aftonen 1 kopp thé med Rum. – Besök af Kunik, Svenske och Steinmann. – Dagen tillbragt hem, aflopp väl,

19. men om natten väcktes jag af retelse till hosta, som först efter afgång af slem och mitt vanliga preventiva kornsocker upphörde. Emedlertid insomnade jag åter först efter 2 timmar. – 2 koppar kaffe. – Expedierade bref till Gustaf. – E.m. 1 kopp k. – Dagen rätt dräglig med mera känsla af styrka och appetit än förut. – Om aftonen 1 kopp thé.

20. Efter vanligheten upp sent. – 2 koppar kaffe. – Vid midd. 1 glas rödt vin och 1 kopp kaffe. – Hela dagen hem sysselsatt med brefskrifning. – Om aftonen hos Bross. 1 glas thé med litet Rum. – Sent sömn.

21. 1 kopp kaffe. – Åter hosta med mycket slem. -

Sid. 183.

Expedierade bref till Pastor Hellén på Runö, Russwurm i Hapsal och Pastor Hipping i Nykyrka. – Med afdragande af fordringarne öfver Åländska sigillet tills vidare började jag i dag studera Neus Esthnische Volkslieder. – Om aftonen hos Erkebiskop Eugenij 2 glas thé och 1 vin. Vid mitt förra besök hade det varit fråga om de myckna arbeten, som jag haft och hade ifrån Synoden och hvilka betogo mig tid till egna sysselsättningar. Han hade då bett mig uppsätta åt sig en förteckning öfver alla de arbeten, hvilka jag granskat för Synoden jemte uppgift af hvilka af dem blifvit tryckta. En sådan Nota lemnade jag nu öfver inalles 15 arbeten, öfver hvilka jag skrifvit 22 särskilda utlåtanden (åtskilliga har jag neml. fått pröfva flera gånger). Nu rådde han med åberopande af allt detta sjelf uppsätta en formelig ansökning om någon belöning, hvartill jag vore fullkomligen berättigad. Dertill förklarade jag mig emedlertid ej kunna besluta mig, hälst jag ej längesedan i grund af mitt öfverhopande med många extragöromål återfått min löneförhöjning. Jag ville till och med taga min Nota tillbaka! det tillstodde han dock icke, utan behöll den hos sig. – Hem först kl. 11.

22. 1 ½ kopp kaffe. – Vid frukosten par koppar kakao med pulveriserad Islandsmossa och Salysrot samt socker m.m. – En komposition föranstaltad på försök af Sofie. – Jag hostade väl icke derefter; men magen kändes besvärad. – Liten promenad. – Vid midd. 2 glas Madera ock 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af fru Brosset, Adele Stephani, fröken Skotte med fru Palander samt Schiefner med fru. – 1 kopp thé med litet Rum och åter litet hosta, hvarföre till natten piller. – Drömfull sömn.

23. 2 koppar kaffe. – Affärdade bref till Xenofontof och Mschedlof i Tiflis samt Dr. Kreuzwald i Werro. – Liten promenad. – Besök af Prosten Skotte, med hvilken jag intill midd. spelte Verkehrt. – Mycket tungt hufvud. – Till middagen utom honom hans båda döttrar och svärson Palander, Pastor Hillner. – 2 glas vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen efter kl. 9 öfverraskades vi angenämt igenom Zagels ankomst

Sid. 184.

ifrån Wiborg. -

24. 2 koppar kaffe. – Efter frukosten disposition till äkel med föregånget trögt lif. – Derföre piller och en stunds sömn. – Om aftonen kyrkoråd hos Zandt och sedan hos Siréns. – 2 glas thé, 1 med grädda och andra med Rum. – Till natten piller. -

25. Besök hos Hillner och der 1 glas vin. – Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum. – Zagel ville återresa om aftonen, men lät ändtligen öfvertala sig att uppskjuta resan till morgon bittida. -

26. Vaknade och uppsteg för den skuld redan kl. 2. – En kopp kaffe. – Zagel afreste kl. 5. Jag lade mig åter (klädd) att sofva, men kände mig likväl mägta ruskig, oakadt besök hos Kunik och Böthl. – Derföre vid frukosten åter en liten sup Genever, och en liten promenad. – Till midd. Hillner, Zandt, Sirén, Asplund, Böthlingk och Kunik på björnstek. – 2 ½ glas Madera ock 1 k. kaffe. – Något hosta äfven e.m. – Lade mig redan efter kl. 9 och sof

27. väl tills emot kl. 7. I stället för kaffe kakaovello och Islands mossedekokt, hvarefter hostan väl till en tid hämnades, men ock åter tunghet med gäspningar inträdde. – En liten promenad. – Vid midd. 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Efter kl. 6 ankom oförmodadt Ilmoni. – 1 k. thé med litet Rum. – Sömn först efter kl. 11, ehuru jag lade mig redan före 10. -

28. 2 koppar kaffe. – Liten promenad f.m. Besök af Ilmonis reskamrat Nordman. – Besök af Kellgren. – Vid midd. en liten sup, ½ glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen en vanna och 1 kopp thé med litet Rum.

Mars 1853.

1. Martii. Upp redan före kl. 5 i följe af ett hostanfall, som jag ådragit mig genom tillfälligt längre gående med bara föttren på golvet. – Då jag sedan tyckte mig känna ock disposition till tyngd i hufvudet, så intog jag piller. – 2 koppar kaffe. – Expedierade genom Kansliet till Dr. Kreuzw. 2 Lieferung af Scriptorum rerum Livon. – Liten promenad. – E.m. en kopp kaffe. – Om aftonen besök af Sirén med fru, Asplund, Nordmann, Kellgren, Schiefner och Radlof med fru. – En kopp thé med Rum. – Först efter kl. 11 till sängs och sömn.

2. Upp kl. 7. – 1 ½ kopp kaffe. – Med Ilmoni hos Dr. Bie-

Sid. 185.

läjef. – Besök af Walter och Mamsell Weber. – Efter sessionen med Kellgren hos Scheichen och hos Zandt. Till middagen utom Ilmoni, hans båda reskamrater Nordman och Kellgren och Pastor Hillner, för hvilken det egentl. var ämnadt till afskedsmiddag. Dervid 1 glas Madera, 1 ½ d^o Marsalla och 1 kopp kaffe. Med Hillner bref till Mamsell Afz. – Besök af Zandt. – Om aftonen blott sockervatten.

3. 1 ½ kopp kaffe. – Hosta. – Besök af Kellgren och Schiefner. – Sednare Schlüter. – Med honom vid frukosten ½ glas Madera. – Med Ilmoni middag hos Zandt: 1 sup, 3 glas portvin och 1 kopp kaffe, hvarefter vi med värden afreste till Strelna för att hälsa på Finér. – En kopp thé med vin och sent till sängs.

4. Upp först kl. emot 7. 2 stora koppar kaffe. – Efter en ytterst glad sejour och en god frukost – med en sup, flera glas vin och 1 kopp kaffe – anträdde vi återresan kl. 1 ½. Sergiefska klosterkyrkan var tillsluten och ej att beses, Deremot besåg vi i förbifarten dårhuset, der jag i den dejourerande unge läkaren fann en bekant härifrån, son till f.d. Skolinspektorn Seyfert i Archangel. – Mot kl. 5 voro vi tillbaka i staden; Ilm. betänkligt illamående med frost och magolägenheter, hvilka dock lindrades efter en ymnig afföring och dugtig kräkning samt hvila till sängs med varma strumpor och krus under fötterna. – Jag drack 1 kopp kaffe, och åt om aftonen en talrik sagosoppa med äplen. – Då svår hjärtkramp inträtt hos Ilmoni, så for jag efter kl. 9 ännu till Dr. Haartman, som ock lyckligtvis träffades hem och genast med mig kom att se på den sjuke. – Emedan Doktorn än sednare lofvade återkomma så vakade jag ända till kl. 12. – Sjelf har jag i dag varit särdeles tapper; väl ej utan hosta, men denna dock i förhållande till yttre njutningar och omständigheter så till sägande obetydlig. -

5. upp kl. 7. Ej utan hosta, men som ej varade länge. – 1 kopp kaffe. – Hos Fuss. – Besök af Kellgren och Haartman (för Ilmoni). – Siréns läto erbjuda Bertha att i afton komma med på spektaklet, hvarföre jag måste följa henne till Siréns. -

6. Upp kl. 6 ½. – 2 koppar kaffe. – Besök af Nordmann, Kellgren, Dr. Kruskopf, Studeranden Rudbeck, Doctorerne Haartman ock Bieläjef samt Baron Kothen ifrån Helsingfors. – Promenad med Ilmoni, hvarvid vi sökte

Sid. 186.

Schlüter. – Vid midd. 1 glas Madera ock 1 kopp kaffe.

7. Om morgonen hos Schardius. – Sedan visit hos Dr. Kruskopf. – Med Ilmoni hos Prof. Neff ock i Isaks kyrkan samt sednare jemte min hustru och Bertha i Eremitaget. – Vid midd. en liten sup ock ett litet glas Marsalla. – Om aftonen sökte jag med Ilm. förgäfves Dr. Heyne, hvarpå vi passerade den öfriga aftonen hos Nordmann, der jag drack 1 kopp thé med grädda. Då jag der hostade starkt, så intog jag till natten en dosis piller. – Sömn först inemot kl. 1. -.

8. 2 koppar kaffe. – Liten promenad. – Besök af Sirén och Statsrådet Grot. – Vid midd. en homöopatisk sup Gin och 1 spitsglas Marsalla. – Besök af Bieläjef. – Midd. såsom i går. – Om aftonen besök af Dr. Heyne, Stefans fruntimmer, Mamsell Stephani, Dr. Kruskopf med fru och Adjunkten Asplund på kort tid, Magister Nordqvist, Stud. Rydbeck, unge Frähn, Schiefner med fru, Zandt och Dr. Bieläjef. – 1 kopp thé med Rum och ett litet glas punsch. Genom detta dämpades åtminstone för momangen hostan, hvaraf jag också i dag och isynnerhet om aftonen var besvärad. Till sängs först efter kl. $\frac{1}{2}$ 12. Om natten extra afföring. -

9. Fortfarande hosta, hvarföre jag, äfven på tillstyrkan af I., lade engelskt giktpapper på bröstet. – Promenad. – Besök af Zandt, som efter frukosten – med en liten sup – följde oss till Dr. Crusell, som hade bjudit oss att se sina kräftpatienter. Det var en intressant, men ingenting mindre än behaglig exposition af dels botade, dels obotade sjuka, mest damer, hvarefter sist på en Commissarie en operation af en lungkräftas förbränning verkställdes och sedan jag med Ilmoni vandrade till middag till Schiefner. Dervid 1 glas Madera och 2 Macos samt 1 kopp kaffe. – Kort besök af C. Wulf. och Mamsell Bienemann. – Sednare for jag med I. till Bieläjeff. Der 1 glas thé samt soupe med en sup och 3 glas vin (Xeres, Rhenskt och Burgunder). – em först kl. 12 $\frac{1}{2}$. -

10. Upp kl. 6 $\frac{1}{2}$. – Till att börja med elak smak i munnen! – Sednare starkare anfall af hosta, som föranledde I. att åt mig verkställa den redan förut påtänkta Auskultationen. Resultatet deraf efter hans mening, att den venstra lungan torde hafva något fel,

Sid. 187.

vare sig då till följe af en börjad, men hämmad tuberkelbildning, eller af andra stockningar i loberna. Felet var ej farligt, men likväl manande till den största försigtighet, att hostan med åtföljande trångbröstighet ej tilltager utan snarare motarbetas. Hvarföre han föreslog utom diet fortfarande bruk af pillerna eller något annat medel och i sommar brunnskur. – Obersalzbrunn. – Vid frukosten en liten sup. – Besök af Nordmann och Crusell, med hvilka och Ilmoni jag for till fästningen, för att bese mynteriet, hvartill Zandt hade skaffat oss en inträdesbiljett. Vi kommo dit kl. 2, för sent, emedan arbeten för kavalkadens skuld redan hade blifvit inställda. En gång der besågo vi likväl fästningskyrkan med de kejsrerliga grafvarne och sedan Peter den stores hus vid Troitska bron. Derpå följde jag Ilm. till Akad. Baer, som sades hafva efter midd. lagt sig att hvila. Då till vår middag – Hos Siréns – än felades 1 $\frac{1}{2}$ timma, så använde vi denna till promenader å Isaks platsen och Nevska prospektet. Vid. midd. 1 sup 2 glas Xeres, lika mycket rödt vin och 1 kopp kaffe. – Om aftonen dersammanstädes 1 glas thé samt sylt och vindrufvor ut utom flera glas sockervatten med rödt vin. Hem först kl. 11 $\frac{1}{2}$.

11. Upp kl. 6 ½. Mindre hosta än jag väntat. – Besök af Finnander, som åt hos oss frukost. Dervid en liten sup och 1 glas rödt vin. – Liten utfart. – Besök af Finnér, som blef hos oss till midd. Dervid 1 glas portvin, 1 glas öl och 1 kopp kaffe (den 3^{ie} extra koppen hade jag redan druckit efter frukosten). – Sednare stark förslemning. – Besök af Kellgren och Haartman. -

12. Ytterst förslemmad och hufvudet tungt, som vore det tryckt af en hufva. – Efter en liten frukost särdeles trög och sömnig, hvarföre jag tog mig en timmas hvil. – En liten promenad. – Besök af Nordmann. – Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen sökte jag med Ilmoni Statsrådet Grot. Sedan tillsammans med Ilm. hos Baer 1 glas thé. – Besök af Dr. Seyfert ifrån dårhuset.

13. Ingen afföring. – Hosta och slem. – Besök af Bieläjef, som åt med oss frukost. Dervid en liten sup och 1–2 glas portvin. – Liten promenad och därunder svår hosta. – Midd. red kl. ½ 2 med ½ glas öl, d^e St. Julienne och Mallaga. – Kl. ½ till 3 afreste Ilmoni med Nordmann tillbaka till Finland. – Dervid besök af Kellgren och Langensköld. – Då hostan fortfarande gjorde sig kännbar med fortfarande tröghet i avseende å evakuation, så intog jag piller och till natten ännu en annan portion, hålst jag onödigtvis ännu hade ätit litet och druckit

Sid. 188.

1 glas Mallaga i brist uppå soppa. – Sömn drömfull. –

14. Upp först nära 7. – Något elak smak. God afföring. – Då biljetten till mynthsafvet hade stannat hos mig, så for jag med Sofie och Bertha till Siréns för att föreslå honom att med sin fru med oss tillsammans fara till fästningen. hvilket de och gjorde, sedan vi först med dem ätit frukost. Dervid tog jag en liten sup och drack sedan 1 ½ kopp kaffe. – Derefter åter starka anfall af hosta med slemafsöndring. – Så till en del och i sjelfva mynthsafvet. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen var jag gången att besöka Beck, men såg honom ej i anseende till hans sjuklighet. Läkaren hade förbudt alla besök. – Om natten drömfull och ofta genom vaknande afbruten sömn. -

15. Upp redan kl. 6. – Litet hosta. – Expedierade bref till Gustaf och derigenom en liten promenad. – Eingenommener Kopf och lust till äkel. – Vid midd. en sup. – E.m. en liten siesta. – Och sedan tungt hufvud. – Om aftonen besök af fru Brosset med Henriette samt fru Radlof och dess syster Adele. – En kopp thé med litet Rum.

16. Upp kl. 6 ½. – Hos Nadeschdin ock Minzlof. – Oaktadt någon hosta i allmänhet bättre än i går, kanske därför att jag i går aftons hade åter intagit piller. Sömmen emedlertid äfven i natt drömfull. Efter sessionen på biblioteket. – Om aftonen med Sofie, och Bertha hos Schiefners, som firade sin bröllopsdag. – 2 koppar thé med Rum, vindrufvor ock marmelad. -

17. Upp kl. 7. – E.m. ock 1 kopp kaffe. – Om aftonen Skolkommittee hos Zandt. – 1 kopp thé med litet Rum. – Då jag e.m. åter hostat mer så gick jag ända hem oaktadt kölden. -

18. Upp kl. 6. – E.m. en kopp kaffe. – Tämligen fri ifrån hosta, men i dess ställe, såsom öfverhuvud de sista dagarne, en döf verk i båda benen. – Om aftonen med Sofie ock Bertha faren till C. Wulfert ock vid ankomsten dit genom den kalla luften ett ansenligt anfall af hosta. – 2 glas thé med litet Rum ock 1 spitsglas Lissaboner, jemte Confekt. – Drömfull sömn, hvarifrån jag oaktadt jag först kl. 11 ¼ hade kommit till sömn, redan

19. före kl. 5 vaknade ock sedan mot 6 uppsteg. – Hosta. – Promenad. – Besök af Böhlingk. – Vid midd.

Sid. 189.

en sup ock 1 kopp kaffe. – Till aftonen hade Nadeschd. bjudit mig till geografiska sällskapets ethnografiska sektionens session. Der deltog jag i en diskussion om utkastande af formulär till språksamlingar ock fraser, hvilka skulle kringskickas, för att sålunda ernå notiser om mindre bekanta eller obekanta språk. Jag förklarade mig emot hela iden ock kom uti en liflig debatt isynnerhet med Secan [?]. – 2 koppar thé med Rum. – Hem först efter 11.

20. Upp kl. 6. – S. m. en kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha på Dr. Crusells bröllop. Der 1 kopp thé, 1 d^o Chokolad, 3 glas Champagner, 2 glas punsch, 2 d^o portvin, äppel ock vindrufvor, samt qvällsvard med en sup. – Bror med brudgummen, Pastor Hoffrén ock en förafskedad Svensk Löjtnant Cassel. -

21. Hem först kl. 2 ½ och. upp kl. 7. – Litet hosta ock mycket slem det minsta, som jag med rätta kunde vänta mig. – Expedierade bref till Zagel. Vid midd. en liten sup. Om aftonen med Sofie hos Fru Vater 2 koppar thé med litet Rum. – Då jag besvärades af hosta ock trångbröstigket utan att slemmet ville lösa sig, så tog jag till natten piller.

22. Hufvudet litet tungt ock något hosta oaktadt god uttömning. – Expedierade bref till Rafn i Köpenhamn ock derigenom liten promenad. – Verk i högra armen, äfvensom i venstra sidan af ryggen. – E.m. 1 kopp kaffe. – Mer än vanligt hosta. – Om afton besök af Kellgren ock Kunik. – 1 kopp thé med litet Rum. – Till natten de 2 sista öfriga piller. – Drömfull sömn.

24. Den tyckes allt mer förvärra sig ock slemmet concentrera sig uti nedre bröstet. – Dervid ristningar ock dåsigket uti hufvudet. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen under farten till Ärkebiskop Eugenij särdeles envist anfall af hostan. Der 2 glas thé med Citron och 1 glas Xeres. – Om natten 1 hel timma vaken med periodiska retningar, hvilka ock sednare hade till följd drömmar och en ovilkorlig pollution. -

25. Expedierade min årsreqvission af böcker till Voss i Leipzig ock betalte en liten räkning till Asmus Simonsen.

Sid. 190.

Hos gamle Beck 1 kopp kaffe extra (den 3^{die}) – 4de e.m. – Ytterst förslemmad både förr ock efter ock deriföre retelse till hosta nästan ända till äkel. – liten siesta af 1 ½ timma. – Om aftonen besök af Professor Baranofskij, som kom att visa mig sitt nya instrument hvarmed han söker ett Demidofskt pris. 2 koppar thé med Rum ock derefter åter ett hostanfall – Om natten gemena drömmar.

26. Upp kl. 6. – Började med bruket af det af de Baarska föreslagna medlet, en dekokt af Senega ock Salmiak till 4 spitsglas dagligen. – Blott 1 kopp kaffe. – Hostan obetydlig. – Oftare urinerung. – Litet tungt hufvud ock magen besvärad. – E.m. 2^a koppen kaffe. – Om aftonen hos Schlüter. 1 glas thé ock derefter under gången hem hackhosta.

27. Fadd smak i munnen ock tungan belagd. – Blott 1 kopp kaffe. – Hufvudet dåsigt och mycket apatisk samt olustig. – Besök af Ljötn. Åkerblom med fru. – Mot midd. särdeles förslemmad med svår reaktion. Blott 2 spitsglas af dekokten om f.m. – Vid midd. 1 glas Mallaga ock 1 kopp kaffe. – Oaktadt e.m. mycket slemfull med hackhosta. – Hela dagen hem.

28. 2 koppar kaffe. – Hos Bieläjef ock Zandt. – E.m. 1 kopp kaffe. – Besök af en Svensk Bromander, för att samla subskribenter till ett af sig utgifvet verk i bokhålleriet, hvad jag ock af artighet gjorde. – Denna dagen har afluipit med ringa hosta, ehuru jag för öfrigt

fortfarit att vara mera dåsig ock olustig. – Om aftonen en kopp ölost före dekokten. – Till emot kl. 11 ingen sömn; äfven sedan var den afbruten genom längre

29. vakande efter kl. 3, hvaremot jag sofde ända till 6 ½. – 2 koppar kaffe – Mycket förslemmad, men lättare afsöndring. – Liten promenad. – E.m. 1 kopp kaffe. – Om aftonen besök af Carl Wulf. ock Mamsell Bienemann, Böthlingk, Schiefner med fru ock Radlof. – I dag paus med dekokten hela dagen. – Om afton en kopp thé med litet Rum och 2 glas kallt vatten med socker. – Derefter åter hosta och ristningar i hufvudet. -

30. Också bekajad med slem och hosta, ehuru hufvudet ledigare. 3 gånger af dekokten. – Om morgonen blott 1 kopp kaffe; den andra e.m. – Efter sessionen på biblioteket. – Om aftonen hos Böthl. 1 kopp thé med Rum. -

31. Upp redan före 6. – Inemot 2 koppar kaffe. – Besök af Böthlingk. – E.m. 1 kopp kaffe och om aftonen 1 glas sockervatten. – Hela dagen hem. – öfverhufvud mindre hosta, men mycken afgång af mycket segt slem. – Också 3 gånger af dekokten. – Orolig sömn.

Sid. 191.

April 1853.

1. April. Upp såsom i går med tungt hufvud ock fadd smak i munnen. – Denna tyngd fortfor nästan hela dagen. – Om morg. blott 1 k. kaffe och 2 e.m. – F.m. expedierade bref till Paucker i Reval, Zagel i Wiborg, Wald i N. Novgorod och Sachssendahl såsom det estniska lärda sällskapets Sekreterare i Dorpat, hvilken jag underrättade om ankomsten af dess sednaste sändning och att jag till Dr. Schrenk betalt mina årsbidrag för 1851–1852, - - för framtiden önskade träda ur sällskapet – äfven besök hos Geh.rådet Beck. – Utom om morgonen blott om aftonen dekokt och deraf sednast blott ½ spitsglas – det sista åtminstone för denna gång, hälst Ilmoni skickat mig recept till en annan Medicin och denna föröfrigt så besvärat mig, att jag i alla fall tänkte häldre återvända till mina förra piller.

2. Upp redan kl. 5 ½ ock en särdeles god ymnig afföring. – Icke desto mindre om morgonen hosta ock särdeles tyngd i hufvudet, som fortfor nästan hela dagen. – 2 koppar k. ock den 3. e.m. I dag slöt jag mitt utlåtande öfver Neus's folksånger, som jag sjelf uppsatt på Ryska, samt for om aftonen till Sawwaitof för att låta honom igenomse det. Han var dock ej hem. – Återkommen drack jag 2 koppar thé med litet Rum för törst som i den sednaste tiden varit hos mig starkare än vanligt, särdeles på eftermiddagarne. -

3. Såsom i går upp, ehuru jag redan flera gånger tidigare varit vaken. – 2 koppar kaffe. – Besök af Prosten Skotte med dotter och dotterdotter. – Före midd. svårt anfall af hosta och förslemning jemte tungt hufvud. – Vid midd. 1 glas Xeres. E.m. 1 kopp kaffe. – Besök af fru Radlof. – Om aftonen Dr. Grönblad ifrån Helsingfors, 1 kopp thé. – NB. afföring och knapp först mot midd. – Om aftonen blott tarmträngningar och derefter åter ristningar i hufvudet, när jag lade mig kl. 11.

4. Upp kl 6 ½ med fortfarande tungt hufvud. – 1 ½ kopp kaffe. – Hos Grönblad och Kellgren för att bjuda dem till middag i morgon. – I samma afsigt sökte jag Kunik utan att träffa honom hem. – Sedan äfvenledes på biblioteket, der jag och träffade Schiefner och böd. – Då jag äfven i dag hade särdeles tungt hufvud, så lät jag och åter laga mig en ny portion af de Baarska pillerna efter det ursprungliga receptet och tog deraf 5 redan före midd. – Efter denna 1 kopp kaffe. – Redan e.m. tyckte jag mitt hufvud vara ledigare. – En kopp thé. – Mycket svåra drömmar.

5. Upp kl. 6 med fadd smak i munnen. – Blott 1 kopp kaffe. – Expedierade bref till Dr. Kreuzwald och gjorde tillika en längre promenad. – De nämnde 4 herrarna till midd. Dervid 1 glas port och 1 ½ glas Xeres samt 1 kopp kaffe. – Om afton 2 d^e thé. – På besök middagsgästerna, fru Rodin med

Sid. 192.

Stephans barn, Fru Stephani med sin dotter och fru Radlof, en Dr. Tengström ifrån Kexholm, Hamel, Asplund och Nordqv. Till natten piller. – Drömfull sömn.

6. Upp redan kl. 5. – Nästan ingen hosta, ehuru förslemmad. – Då jag för törst drack 1 glas kallt vatten, följde åkel och uppkastning. – Blott 1 kopp kaffe. – Vid den fortfarande törsten drack jag ½ glas öl blandadt med vatten, äfvensom åter vid frukosten, men blef deraf så tung, att jag måste tillställa mig 1 timmas sömn. – Efter uppstigandet mycket förslemmad med en viss styfhet i ryggen på venstra sidan. – Vid midd. 1 liten sup och 1 k.k. – Om aftonen åter faren till Sawwaitof, som just hade hunnit utgå, men troddes kanske snart återkomma, så betjeningen. Jag väntade i 2 runda timmar. Då kom frun hem ifr. ett annat ställe. Jag lemnade kvar mitt Concept med hälsning att han måtte genomse det och återhämta till mig om Fredagen. – Intet thé; blott litet öl och vatten. – Drömfull sömn.

7. Upp kl. 6. – Blott litet hosta med tjockt slem intills kaffet, 1 ½ kopp. – Sedan likväl så ruskig och trög, att jag åter f.m. måste på en stund lägga mig. – Vid midd. åter en liten sup och efter 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Sofie och Bertha faren till Siréns, som ej voro hem. – Hemma 1 kopp thé med litet Rum. -

8. Upp först kl. 6 ½. – Litet hosta och slem. – Blott 1 kopp kaffe. – F.m. god mot de förra 2 dagarne nästan utan hosta och utan sömnaktighet, hvaremot e.m. – åter med en sup och 1 kopp kaffe – stark förslemning med hosta till och med liten uppkastning och elak smak i munnen, förmodl. af middagen. Dessa olägenheter gingo dock snart öfver. – Hela dagen hem. – Till natten piller. -

9. Upp redan 6. God afföring. Icke destomindre slem och hosta, hvilka tilltogo ishet efter frukosten med surmjölk, äfvensom besvär i magen, hvarföre redan f.m. åter piller. – E.m. 1 kopp kaffe (om morg. 1 ½). – Om aftonen faren med Sofie och Bertha till Åkerbloms; men hvilka voro likaså litet hem som Siréns, ehuru han sagt, att lördagen vore deras dag. – Efter återkomsten hem till fots åt jag en talrik surmjölk.

10. Upp kl. 5. – F.m. 2 koppar kaffe och e.m. med en sup

11. En d^o d^o i allt såsom i går och äfvenledes hela dagen hem sysselsatt med Walds arbete, som varit fallet allt sedan jag slutat Neus. – Conceptet till utlåandet deröfver återhämtade Sawwaitof om aftonen. Med honom 1 kopp thé med litet Rum. – Båda dessa dagar har ej hostan varit betydlig. – Dock inställde den sig i dag äfven om aftonen. -

12. Såsom i går. – Om afton med Bertha och Fanny samt Radlof och dess fru i den blinde Kubergs Concert, hvartill Schardius hade skickat oss 5 biljetter, hvaraf vi erbödo 2 åt R. – Derifrån först kl. 11 hem och då 2 koppar thé med litet Rum. – Kl. 12 till sängs och sömn först en halftimma derefter.

13. Upp kl. 5. med tyngd och ristningar i hufvudet. – Emedlertid skäligen god uttömning. – Först sedan hosta under och efter

Sid. 193.

en promenad och frukost med ½ glas Mallaga. – Ingen sup men väl 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Brosset 1 glas thé med litet Rum.

14. Om morg. pulveriserad Islandsmossa med Kakao och socker, som jag i sednaste dagar då och då nyttjat några théskedblad, men i dag flere. – Kanske deraf magen något besvärad. – Detta än mer fallet före middagen. Dervid åter en sup, men intet kaffe (om morg. 2). Om

afton hos Zandt 2 d^o thé och sedan ännu hos Siréns 1 glas allt med litet Rum. Hem först kl. 11 ½ och

15. sömn först emot 2. Den drömfull. Jag hade för att neutralisera det myckna théet intagit piller. Upp först 6 ½. 2 koppar kaffe. – Mer och svårare hosta. Vid frukosten 4 glas Mallaga. – Hos Fuss och gl. Beck. – En portion piller. – Före midd. så ruslig att jag måste på en stund lägga mig. Vid midd. ½ glas portvin och 1 kopp kaffe. – äfven e.m. – Betydligt hosta och den mera skrällande med en besvärande affection af magen. – Hos Böthl. 1 kopp bara thé och till natten åter piller. – Först kl. efter 11 sömn. -

16. Upp kl. 5. – piller – Expedierade bref till Wald och Zagel. Under loppet af f.m. 4 afföringar; icke destomindre än mot midd. en skrällande hosta med segt slem. – Än mer efter —, hvaruppå jag hade ätit ett rått äppel, men hvarken tagit någon sup eller druckit kaffe. – Med Sofie och Bertha gick jag om aftonen till Åkerbloms. Der 1 kopp rent thé och litet sylt. – Jag började hosta redan der, men plågades deraf särdeles under hemgången och var den just mattande med ansträngning och kort andedrägt. – Piller till natten.

17. Upp först kl. 6 med tungt hufvud och elak smak i munnen. – 1 ½ kopp kaffe. – Litet hosta, men stark törst, hvarföre vid frukosten ½ glas öl. – Derefter en betydlig choc af hostan, äfvensom till en del under midd., hvarvid jag ock drack 1 glas öl. – Före midd. besök af en till Archangelsk resande naturforskare Grefve Hofmansegg, som Dr. Walther beledsagade till mig. – E.m. 1 kopp kaffe och om afton en kopp äppelmos med par sockerskorpor. – E.m. sedan kaffe lugn. – Hela dagen hem. – Drömfull sömn.

18. Upp 5 med sur smak, men litet hosta. – 2 koppar kaffe. – Det snögade och yrade marken alldeles hvit. Icke destomindre liten promenad. – Vid midd. 1 sup och 1 kopp kaffe. – Supen kanske icke bra; ty e.m. åter något hosta och den åter af mer skrällande art. – Om aftonen första sessionen för demidofska prisfördelningen. – Sömmen så der

Sid. 194.

19. [otydligt] vid uppstigandet men ock hufvudet litet tungt. – 2 koppar kaffe. – Vid midd. en liten sup. Derefter åter något hosta af mer skrällande art. – Om aftonen besök af Dr. Kellgren, Nordqvist, Rudbäck och Statsrådet Grot. – 2 koppar thé. – Hela dagen hem. – Till natten 3 piller. – Drömfull sömn.

20. Marken åter hvit. – Hosta med svårlösligt slem och derefter tungt hufvud, som förblef hela f.m. – Före sjelfva midd. mycket slem på bröstet med idkelig hosta, såsom ej på lång

tid. Vid midd. 1 glas portvin och 1 kopp kaffe. – Derefter trött och sömning så att jag måste lägga mig och sof en hel timma. – Om aftonen efter återkomsten ifr. Demid. prissession 1 glas varmt sockervatten. – Litet hosta och ej rätt orolig sömn.

21. 1 kopp kaffe. – Oaktadt liten hosta till frukost sista flundran med en liten sup. – Derefter åtminstone icke mer hosta, ehuru ej heller utan. – Liten promenad. – Vid midd. 1 ½ glas portvin och 1 kopp kaffe. – För öfrigt färsk brunnskrassa. – I sjelfva verket bekom den mig särdeles väl och jag kände mig särdeles bra och var utan hosta. – Om aftonen bivistade jag geogr. sällskapets session, men drack der 2 koppar thé med litet Rum. – Drömfull sömn. -

22. Upp redan före 5. – Hufvudet litet dåsig. – Hostan obetydlig, tills jag gick ut, då en svår choq åkom. – Hos Bulmerinck, som i förgår hade förgäfves sökt mig och sednare i går sänt mig ett sörjänskt Abcdarium, hvaröfver han önskade få af mig ett utlåtande. Det är det samma som ifrån Ministerium för Domännen i förledne hösten officiellt blifvit sändt till Akademien, men som jag, isynnerhet då öfverhopad af extraarbeten afslog att granska och i mitt ställe rekommenderade till dess pröfning Sawwaitof. Då jag nu känner, att man verkl. vändt sig till honom och att han deröfver utlåt sig, så var jag nyfiken sjelf höra, hvarföre man ännu önskade ett utlåtande af mig. Af B. hörde jag att orsaken var den, att man vid ofvannämnde Ministerium ej kände Sawwaitof och således önskade ytterligare garantie hälst S. rekommenderat sitt eget Alfabet. Detta misstroende grundade sig derpå, att Fuss i sitt svar hade blott yttrat sig sagt, att jag ej hade tid och att han derföre föreslog Saww. Hade han förklarad Akademien egenteligen och på min rekommendation gjort det, så hade man genast vetat, huru man hade att betrakta S.s utlåtande. Härmed slapp jag nu det der MSSC; men värre är det med 2 andra finska öfversättningar ifrån Sinoden af rent theologiskt innehåll, hvilkas granskning jag och Schiefner, såsom ej theologer och dessutom ej af den ortodoxa kyrkan,

Sid. 195.

afslagit. Äfven här hade F. endast fäst sig vid det som är mer en bisak, att vi neml. äro af en främmande trosbekännelse, med åberopande deraf återsändt Mss. till Vice-presidenten, hvarifrån de nu kommit tillbaka med en befallning att granska dem med konsulterande af ryska kolleger i tvifvelagtiga fall! – Efter frukosten starka ristningar i hufvudet. – Längre fram särdeles ruskighet, hvar-före vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen åter en session. – Vid och efter hemkomsten hackhosta. -

23. Upp efter kl. 5 ½. – Icke särdeles mycket hosta, men hufvudet tungt. – Liten promenad. – Före midd. en vanna jemte nytt giktplåster mellan axlarna, hvarefter jag kände mig i allmänhet mycket lätt och hufvudet fritt. E.m. 1 kopp kaffe. – Dock åter ett litet anfall af hackhosta. – Om aftonen 1 tallrik sagosoppa.

24. Upp 5 $\frac{1}{4}$ med elak och slemmig smak i munnen. Jag började intaga den af Ilmoni förskrefna mixturen af Pur-kandrium, digitalis och Scilla å 1 matsked hvar 3 timma, ehuru jag blott tog 4 i dag, 3 f.m. och 1 om aftonen före gåendet till sängs. Hostan nu visserl. nästan ingen, utom efter en annan kopp kaffe, som jag drack före midd., och jag kände mig rätt bra med undantag af e. midd., som jag hade ätit med förnyad appetit och derföre mer än som vederbordt. – Af andra egenteliga verkningar blott spänning i bröst och mage. – Om natten drömfull sömn och pollution.

25. Upp först kl. 6. – Slemmig hosta. – Promenad till Dr. Heyne. – Efter andra portionen af mixturen äkel, efter 3 magen graverad, men ock åter hackhosta. – Föröfrigt har jag ock i dag haft 2 afföringar och mera konsistenta. – E.m. den 2 koppen kaffe. – Om afton den sista Demidofska sessionen. -

26. Upp kl. 5 $\frac{1}{2}$. – Knapp afföring, men blott liten hosta och litet slem. – Efter mixturen ock 1 kopp kaffe ny uttömning efter föregången äkel och magbesvär. – Blott en gång till mixtur i dag och kort före midd. hosta med slem. – Också slemafsöndring utan hosta. – Besök af Kellgren och Chwolschon. – 2 koppar thé med litet Rom och till natten 3 gånger mixtur. -

27. Upp kl. $\frac{3}{4}$ efter 4. – Expedierade bref till Hipping och Postmästare Sass i Windau. – F.m. 3 gånger mixtur: efter den tredje före sjelfva midd. mycket slem och hosta, – mindre om eftermidd. (med en kopp kaffe). – Om aftonen hos Radlof 2 koppar thé med litet Rum och ingen mixtur till natten. -

28. Upp redan kl. 4. – Knapp afföring och tungt hufvud. – Ock slem med hosta. – Med andra intagningen mixturen slut. – Besök af Radlof. – Sökte Schardius. – Hos Steinmann. – Oaktadt rörelsen uti sednare f.m. ytterst marod. Vid midd. en sup och om aftonen 1 kopp thé. – Till sängs redan kl. 9 – NB. i dag gick Nevan upp. -

Sid. 196.

29. Upp kl. 5 $\frac{1}{2}$ med elak smak i munnen. – Emedlertid god afföring. – Hos Schardius. – Till frukost stark appetit – Geh.rådet Beck skickade sin betjent med en kalesch efter mig och Sofie med önskan att besöka honom. – Till följe deraf foro vi ock dit. – Vid midd. 2 glas portvin och sednare 1 kopp kaffe (om morg. 1 g). – Besök af Münzlof, som hämtade mig ett bref ifrån det lärda sällskapet i Dorpat med underrättelse, att jag i April blifvit vald till hedersledamot. – Kort förut hade jag nemligen skrivit till Sekreteraren och underrättat honom om att jag till Schrenk vid hans närvaro erlagt min betalningskontingent såsom

Ordinarie-ledamot intill närvarande års början och att jag för framtiden önskade träda utur sällskapet. – Ett anfall af ytterlig och seg förslemning, som med svårighet kunde upphostas. Till palliation Islandsmosa med Kakao och socker samt karameller. – Om afton 2 koppar varmt sinapsvatten. NB. en annan satisfaktion erfors mig i dag derigenom att man ifrån geografiska sällskapet skickade mig 15 exemplar af de särskildta aftrycken som sällskapet erhållit ifrån Weimar af mina Reiseberichte i de der utgifna Denkschriften, der russ. geogr. Ges. – Jag hade redan i vintras hos Nadeschdin besvärat mig öfver att hafva 1847 erhållit blott 1 enda exemplar, och vid sista sammanträdet i N.s närvaro förnyat min begäran om flere exemplar. Nu har man ändtl. sändt mig 15.

30. upp redan kl. 4 ½. – Litet hackhosta. – 2 koppar kaffe. Efter frukosten med surmjölk än mer hosta och före midd. magen flau, hvarföre en sup. – 1 kopp kaffe. – Litet stickningar i magen. –

Maj 1853.

1. Maj. Upp kl. 5 ½. – Tungt bröst med slem och hosta. – 2 koppar kaffe. – Visitpromenad till Beck, Grefve Armf., Erkebisk. Eugenij, Minister Adjointen, Ministern och Vice-Präsidenten, allt till fots, blott ifrån den sistnämnde åkte jag hem. Till vår Davydof skickade jag kort till besvarande af hans. – Personligt besök blott af Scheichen och unge Frähn. Vid midd. 1 glass portvin och 1 kopp kaffe. – Om afton 1 kopp thé. -

2. Upp kl. 5. – 2 koppar kaffe. – På en underrättelse om ett af tronföljarens barn påräknadt besök i Zool. Museum hos Radlof för att bedja honom förfoga sig äfven dit ifall de finge lust att med samma ock bese det ethnografiska museum. – Besök af Rops. – Visitkort ifr. Vice-Präsidenten. – Vid midd. 2 glas St. Julien och en kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha och Radlofs hos dennes svärmor, fru Stephani och der 2 koppar thé med Rum och litet vindrufvor. Derefter ett skof stark och envis hosta och så mycket mer hem redan kl. 11. – Till natten piller.

3. Upp först efter kl. 6. – Tungt bröst med litet hosta och ruskig.

Sid. 197.

Ingen lust till mer än 1 kopp kaffe, hvarefter ny uttömning. – Icke destomindre fortfor hackhostan. – Liten promenad och sjukbesök hos Kellgren, sedan jag intagit en ny dosis af piller. – Besök af Asplund och om aftonen af Kunik, Mamsellerna Gräfe med sin tante, Fröken Gräfe, Radlofs, Adele Stephani och unge Frähn. – Häftigt och envist anfall af

hackhosta, men som ändtligen öfvergick efter flere skedblad Islandsmossa med Kakao och socker. – Ett $\frac{3}{4}$ timmars långvarigt försök till Tischbrücken. – 1 kopp thé med litet Rum. Vindrufvor och marmelad.

4. Upp efter kl. 6. – Jag började åter intaga den Ilmoniska mixturen. – Slemafgången lättare. – Blott en kopp kaffe. – Faren till Bieläjäf med ett paket med böcker ifrån Ilmoni. – Hos Schardius. – Sökte Kunik. – Äfven f.m. tidtals hackhosta. – Oförmodadt besök af Grefve Armfeldt. – Vid middagen blott soppa och spargel samt en kopp kaffe. – Ro ifrån hosta ehuru trög och trött. – Till natten andra dosis af mixturen. Omedelbart därefter ett svårt anfall af hosta med ömhet i bröstet, som dock vid

5. vaknandet kl. 5 ej var borta. – Fadd smak i munnen, hvarföre ej hela kaffet (1 $\frac{1}{2}$ kopp) smakade. – 2 afföringar; men dock ej fri ifrån hosta. – Hos Kunik. – F.m. än en gång mixtur. – Ytterst marod, så att jag på en liten stund måste lägga mig. – Deremellan skoftals litet hosta, qual och dåsigt hufvud. – Något bättre efter en liten 3. afföring. – Straxt på e.m. åter ett anfall af svår och skrällande hosta med ristningar i hufvudet. – Den gaf sig först efter kaffet. – Om afton 1 kopp the. – Sedan smörjades bröst och mage med uppvärmdt svinister. – Åter mixtur. -

6. Upp kl. 5 $\frac{1}{2}$. – 1 $\frac{1}{2}$ kopp kaffe med bättre smak än i går. – Besökte Kellgren. – F.m. 2 gånger mixtur. – Skoftals hosta. – Besök af Asplund med Kadetten Palmgren. Redan förut hade Sofie med barnen gjordt försök att på ett litet bord, varunder en duk var utbredd, få en hatt i rörelse. – Efter de främmandes ankomst företog man åter de med Bertha och Fanny – bordet och se der, efter circa 20 minuter började den gå omkring och fortfor så, åt ena eller andra sidan, allt efter i hvadan fingerställning man slöt kedjan, öfver $\frac{1}{4}$ timma, tills man sjelf tröttnade att experimentera. – e.m. förnyades experimentet med samma framgång. – Märkeligt att bordet en stund alltid stannade der det fanns ojemnheter eller sprickor i golvet, der den alltid behöfde en större ansträngning att komma vidare. – Besök af Kunik som vi hade eftersänd för att åse undret. – Om aftonen med Bertha hos Schiefner 1 glas thé med litet Rum. – Hosta och slem. – Till natten mixtur.

Sid. 198.

7. Upp kl. 5 $\frac{1}{2}$. – Ej heller alldeles utan hosta. 2 koppar kaffe. – Hos Kellgren. Sednare längre promenad. – F.m. 3 dosis af mixturen och dervid andra flaskan deraf slut. – Besök af Hagemester. E.m. ju längre ju mer trött och matt, hvarföre jag ock blef hem, ehuru jag hade fått inbjudning till en sammankomst hos Nadeschdin. – En kopp the. – Lade mig redan kl. 9. – Bröst och mage smordes åter med ister. -

8. Upp inemot kl 6 och dermed inträde uti mitt 60de lefnadsår! – Mycket slemfull, men obetydlig hosta. Deremot en viss tyngd i bröstet och liksom lindrig yrhet. 2 koppar kaffe. – Till middag Dr. Kellgren, Schiefner, Mag. Nordqvist och Petzold. Dervid 1 glas Madera och 2 Xeres samt 1 kopp kaffe. – Under och efter midd. hosta med segt slem. – Experimentering med bordsrörelsen, som lyckades genast. Andra nya försök med en guldring, som skulle anslå åren af ens ålder förblefvo till det minsta tvifvelagtiga. – 2 koppar svagt thé och till sängs redan kl. 9.

9. Upp redan kl. 4 ½. – 2 koppar kaffe. – För tjufskhet uppsades Katrina. – Skoftals ock i dag stark förslemning, men med lindrigare afgang. – Liten promenad för att med stadsposten expediera ett bref till Hagemeister. – Vid midd. en liten sup, 1 glas rödt vin och 1 kopp kaffe. Redan omedelbart derefter en häftig och nästan krampagtig hosta med mycket och segt slem, som tycktes sitta i magmyningen, hvarifrån det med svårighet kunde fås i rörelse. Först nödfall palliativet af islandsmossa & och 1 kopp anisthé åstadkom stillestand. Lade mig kl. 9 intog en dosis af piller.

10. Upp kl. ¾ till 5. – Hostan ej särdeles betydlig eller långvarig. 2 koppar kaffe. – Ändtl. slut med Walds arbete och utlåtandet deröfver färdigt, hvaremot jag måste börja med Mzedlofs Ossetiska Öfversättning af bibliska historien och Katechesen. – Besök af Kellgren. – 1 kopp kaffe. – Besök af Bromander och sednare Dorn. Stark förslemning utan särdeles hosta men tungt andande och besvärande känsla i magen. – Om aftonen besök af Sirén med fru och båda Adjunkter, Kellgren, Åkerblom med fru och fru Brosset med Henriette och hennes fästman. – 1 kopp thé med litet Rum. -

11. Upp först kl. ½ 7. – Blott 1 kopp kaffe. Fart till Münzlof. – Experimentet med det sednare i går lärda försöket med nyckel och bok, som först i början lyckades; men sedan icke mera. Derefter och under återfärden kände jag mig rätt illa ruskig och matt, troligen mindre en följd af det ymnigt nedfallande regnet. Vid den lätta frukosten ½ glas Madera; men ock derefter så matt att jag måste lägga mig. Fötterna tunga som bly. Efter en timmas sömn hos Kunik. -

Sid. 199.

Vid midd. 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Först derefter piggare. – Om aftonen hos Bross. – 1 glas thé med litet vin. – Derefter något hosta. – Till sömns först kl. 11.

12. Upp kl. 5 ½. – 2 koppar kaffe; men efter dem åter litet hosta med reaktion i hufvudet, som sedan förblef tungt. – Hos Fuss och en liten promenad. – Mot midd. tilltogo hufvudverken och trögheten, men försvunno efter den med 1 glas Madera och 1 kopp kaffe.

– Omedelbart derefter stark förslemning. – Om aftonen i geogr. sällskapet. – 2 koppar thé med Rum och derefter åter en tregen hosta.

13. Upp kl. 5 ½. – Började åter intaga af den Ilmoniska mixturen. – Uppvagtning hos Baron Korf med ett exemplar af min resa till Kurland 1846. – Han emottog mig utmärkt artigt och hyggligt och språkade med mig en lång stund. – Sedan för grannskapets skuld hos Gubben Beck, der 1 kopp kaffe. – Emot midd. svårt anfall af slem och hosta med litet ondt i bröstet. – 2^a dosis af mixturen. – Efter midd. 1 kopp kaffe. – Om aftonen en längre promenad, hvarefter hos Böthlingk. Först vid ankomsten dit mycket angripen af ett hostanfall. – En kopp thé med Rum. – Genom detta och en conversation af irriterande natur öfver min Akademiska ställning hade jag råkat i en sinnesförfattning, som ej var lugn. – Icke destomindre till natten mixtur. – Mycket orolig sömn.

14. Vaken och upp redan kl. 3 ½, hvarefter jag åter lade mig och ändtligen åter insomnade. Upp kl. 6 ½ full af slem. – Bättre än jag tänkte. – 2 koppar kaffe. – Hos Dr. Heine. – först efter hemkomsten derifrån mixturen. Hos Gamle Beck som hade skrifvit efter mig. – 2^a gången mixtur. Der Kopf eingenommen. E.m. med en kopp kaffe envist anfall af hosta, med slemafgång. – Till natten 3 dosis af mixturen. – Orolig sömn och magref.

15. Upp kl. 5 ½. – 1 kopp kaffe. – Besök af Walter. – Besök hos Statsrådet Grot. – E.m. en kopp kaffe. – En liten siesta. – Om aftonen hos Stephani 1 glas thé med portvin. – öfverhufvud 3 gånger mixtur. – Icke utan hosta. -

16. Upp kl. 5 ½. – Starkt förslemmad. – Knapp afföring. – I allm. tyckes magens funktion vilja blifva trögare. – Om den mängd af brunnskrassa⁶⁴⁵, som jag i dessa dagar förtärt, bidragit att verka dertill. Blott 1 kopp kaffe och derefter ny afföring. – Expedierade bref till Joh. Printz i Piisen, Pastor Hillner i Angermünde, Dr. Baar i Dondangen och Ilmoni i Helsingfors. – Besök af Schiefner. – Efter frukosten mycket trög och marod. – Besök af Schiefner. Efter hemkomsten mycket trög och marod. – Besök af Sirén. – Om aftonen några droppar Rum med 1 kopp thé och färskt bröd. – I allmenhet 4 gr mixtur; sist om natten. – Drömfull sömn. – NB. I dag ankom Julius Toss ifr. Kronstadt för att betjena oss i 4 mån.

Sid. 200.

17. Upp full af slem och belagd tunga, tungt hufvud och obetydlig afföring. – Lyckligtvis dock ej mycket hosta. – Blott 1 kopp kaffe. – Hos Fuss, hvarvid jag tillika lemnade i

⁶⁴⁵ vasse eller stenört

kansliet ett paket, att expedieras till C. von Vegesack i Neu-Salis med ett bref och 1 exemplar af mina rapporter öfver resorna till Livland och Kurland. – Till följe af ett bref till Adjunkten Grönblad i dess interesse uppvagtning hos Grefve Armf. och sedan i Orthopaediska institutet hos dess systerdotter. Af mixturen 2 dosis f.m. och dermed 3^e flaskan slut. Nu må det ock blifva dervid! – Omedelbart efter den, såsom vanligt ända till midd. särdeles marod och olustig. – E.m. med en kopp kaffe hosta med stark slemafsöndring. – Ovanligt stark törst. – Om aftonen besök af fru Dannenberg med Stefans barn och guvernant, Böhlingk, Schiefner, Zandt ock Adel Stephani. 1 kopp thé och 1 appelsin. Efter en drömfull sömn.

18. Vaken redan kl. 4 och upp en half timma derefter. God afföring; men litet stygn i bröstet eller snarare lindrig tryckning. – 2 koppar kaffe. – Litet hosta. – Å nyo hos Baron Korf med en hop små separattryck af diverse föredrag och rapporter, äfvensom dubletter, af äldre finska disputationer. – Expedierade bref till Professor Holmberg i Christiania till tacksägelse för hans Oldnorska

Lexicon, som han skickat mig och med literära kommissioner. – Vid frukosten en 3^{ie} kopp kaffe. – Efter sessionen besök af Ahlström, som blef till middagen. Dervid en sup, 1 ½ glas Xeres och 1 kopp kaffe. – Så sömning, att jag blundade sittande, så länge Brun var för att träffa och rådgöra med Ahlström. – Äfven sedan tung. Om aftonen litet kokta äppel. – Först sedan ett hårt hostanfall. – Till natten tog jag af de Baarska pillerna en dosis. -

19. Upp först kl. 6. God uttömning. – 1 kopp kaffe. – Icke destomindre litet hosta och slem. – Sökte Brun förgäfves 2 särskilda gånger. – Vid midd. 1 glas Xeres och 1 kopp kaffe. – Om aftonen sökte jag förgäfves G. Wulf. och gick sedan till Radlof. Efter ankomsten dit ett långt och envist anfall af hosta med afsöndring af segt slem, hvarifrån först några droppar af Kirschloorbeerwasser befriade mig. – 2 koppar thé med litet vin.

20. Upp kl. 4. – God afföring; men icke destomindre en dugtig choc af hosta och slem. – Blott 1 ½ kopp kaffe. för 3. gången hos Baar hⁿ jag ändtligen träffade. – Jag slöt revisionen af Mschedlofs Ossetiska öfversättning af en biblisk historia och en kort kateches ooh sysselsatte mig sedan med brefskrifning. – Efter frukosten piller. – Besök af fru Vater. – E.m. 1 kopp kaffe. – Hostan uteblef ej alldeles. – 1 kopp thé. -

Sid. 201.

21. Upp kl. 6. – 2 koppar kaffe. – Hos Kunik, hvarvid jag måste gå 2 gånger uppför hans höga trappor och derigenom blef ytterst angripen. – Ovilkorl. fördes dervid afl. Akadem. Gräfes plötsliga död i mitt minne. – Expedierade bref till Baron Sass i Windau, Pastor Hillner i Riga, Dr. Sachsen Dahl i Dorpat, Wald i Nish-Novgorod, Zagel i Wiborg och Docenten Grönblad i Helsingfors. – Piller. – Genomögnade Scarins disputation de Olavi S.

pravo religionis zelo, som jag express låtit komma ifr. Helsingfors. – 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Zandt kyrko- och skolråds-session. – 1 kopp thé med Rum och straxt derefter en paroxysm af hosta. – Till natten 3 piller och drömfull sömn.

22. Upp $\frac{1}{2}$ 6. – 1 $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. – Vid midd. 1 glas Xeres och 1 kopp k. Om aftonen besök hos Beck och General Stephan. Hos den förste 1 glas thé med rödt vin. – Utan enskilda hostattaker har ej heller denna dagen aflupit. – Till natten piller.

23. Upp redan före 5 – Tungt hufvud. – 1 $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. – Hos Fuss, Sirén och på andra sidan i bodorna. – På återvägen stark hosta och förslemning, kanske mer en följd af en liten sup, som jag vid frukosten hade tagit hos Sirén. – Straxt e.m. med ett glas Xeres åter hosta med slem, äfvensom efter kaffe tills man äntligen för mig beredde den af gamle Engelh. rekommenderade emulsionen af honing och pepparrot med några droppar ättika. – Några théskedblad deraf hjälpte i sjelfva verket, ehuru den tycktes åstadkomma rumor i magen.

24. Upp 5. – 2 koppar kaffe och efter frukosten en 3. hos Berednikof, hvilken jag besökte för att få mina 2 sednaste på ryska skrifna utlåtanden igenomsedda och rättade. – E.m. 1 kopp k. – Vare sig af den nya medicin eller eljest, men i dag har jag varit temligen fri ifrån hosta, isynnerhet i jemförelse med gårdagen. – Värsta anfallet mot aftonen. – Besök af Nordqvist, Kunik, Schiefner och Stephanes barn samt Guvernant. – 1 kopp thé med Rum.

25. Upp först nära 6 med grums i hufvudet. – Efter 2 k.k. reste jag med Diligencen till Finnér i Strelna, drack der än 1 kopp kaffe, gjorde en liten promenad ut i det fria, frukosterade med en droppsup och 1 glas portvin och återkom med Diligencen tillbaka kl. 2–4. – Dittills ej mycken hosta; sedan mer och slemmigare, äfvensom e.m. med 1 kopp kaffe. – Tillika mycken törst, hvarföre ock om aftonen 1 glas sockervatten. – Om natten särdeles flatulentia⁶⁴⁶ och känsla af tyngd i bröstet.

26. Upp kl. 5. – 2 koppar. – Efter sessionen i bibliotheket och sedan hos Berednikof. – E.m. så tung att jag sittande insomnade. 1 kopp kaffe uppfriskade. – Föröfrigt frid ifrån hosta, som f.m. hade låtit försörja sig. – Orolig sömn

Sid. 202.

och pollution. -

⁶⁴⁶ fjärt

27. Upp kl. 5 ½. – Stark hosta af segt slem upp i bröstet. – 1 ½ kopp kaffe. – Hos Brosset. – Piller. – Ändtligen alldeles färdig med mitt utlåtande om de finska öfversättningarne, resp. min protest mot deras granskning, såsom inkompetent, då de äro af rent theol. innehåll. Gamle Beck åtminstone för trappan [?]. – Hosta skoftals under loppet af f.m. – Vid midd. en liten sup Genever och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Eugenij 2 glas thé, i Xeres och 1 appelsin (Vid mitt tillstånd visserligen för mycket). Jag refererade honom min ställning angående deras 2faldiga fordran af de 2 nya historiska finska öfversättningarnes granskning och föreläs honom Conceptet till mitt utlåtande. Han anmärkte, att det vore nog skarpt (рѣзко и сильно) med tillägg: мы не прогнѣваемся, но можетъ прогнѣваться князь, который дѣла не понимаетъ! – tillika sade han sig hafva talt med mig om K. som under Protosofs frånvaro äfven hade styrt förvaltningen af dess embete; men han hade svarat, att Synoden ingenting haft eller har att göra med mig enskildt, utan blott med Akademien. -

28. Ett mindre hostanfall. – Blott 1 kopp kaffe. – Exp. bref till Zetterqvist i Stockholm. – Till midd. Brosset med fru. Henriette och dess brudgum. Dervid 2 glas Madera, 1 St. Julienne och ½ Mallaga samt 1 kopp kaffe. – Sökte förgäfves Böthl. och Radlof. – Stark hosta och förslemning och derföre till natten piller,

29. upp först kl. 6 ½. – 1 ½ kopp kaffe. – Hos B. för att dock meddela äfven honom mitt redan färdigt skrifna utlåtande öfver de ifr. Synoden insände och af vår kloke Vice-President till Akademien återsända finska öfversättningarne. Han ansåg svaret vara så skarpt och bitande att jag måste besluta mig att än en gång omskrifva allt, ändra åtskilligt och utlämna annat. – Besök af Kellgren med fru. – Vid midd. 1 glas St. Julien och 1 kopp kaffe. – Utlåtandet ånyo färdigt. – Piller till natten.

30. Upp kl. 5. – Knapp uttömning och envist hostanfall, äfvensom sednare skoftals hackhosta. – Hos Schardius. – Besök af Bruun. – Jag började afskrifva finska runor efter finska literatursällskapets samlingar för att engång ändtligen kunna återställa de ännu hos mig qvarblefna. – Vid midd. 2 glas St. Julien och 1 kopp kaffe. – Till natten piller. -

31. Upp redan före ½ 5. – 2 koppar kaffe efter den vanliga morgonhostan, hvarefter ock hufvudet mycket dåsigt. – Hos Fuss. – Saker och kärll afsändes till Toxova, dit ock ändtligen kl. 1 Sofie med de 3 yngre barnen afreste. – Vid midd. en liten sup och 1 kopp kaffe. – En annan hos

Becks, der jag var på afsked och fann dem än vid middagsbordet. – Ett litet hostanfall inemot afton. – Piller.

Juni 1853.

1. Juni. Upp kl. 5. – 2 koppar kaffe. – Hos Kunik. – Sökte förgäfvets Sirelius och Zandt med paketten till ryska historiska sällskapet i Moskva (att afsändas med Nordqvist) och till Pastor Hillner vid dess ankomst ifrån Riga. Båda innehålla inalles 6 exemplar af min resa 1846 till Livland och Kurland; till sällskaperna i Moskva, Riga och Mitau samt Kallmeyer, Napiersky och Hillner sjelf. – Hos Kellgren och Fuss, af hⁿ sistnämnde jag fick min permission till Finnland. – Med Bertha och Fanny till middag hos Brosset: 3 glas rödt vin och 2 glas Champanj.

2. upp redan kl. före 4 och bättre än jag efter gårdagen har haft skäl att vänta. Visserligen hade jag i går afton ännu till natten intagit de sista pillerna ända till 6 stycken. – Kl. ½ till 12 afreste äfven jag med Bertha, Fanny och inpigan till Toxova, dit vi emedlertid först kl. 5 ½ ankommo. Under vägen gick jag circa 7 verst till fots. – Hela dagen nästan alldeles fri ifrån hosta, hvaremot jag efter inträdet i det nya sommarqvarteret välkomnades genom ett anfall deraf. – Vid midd. 1 ½ glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen i prästgården 1 glas sockervatten.

3. Upp kl. 6. Stark förslemning med stark hosta. – Dagen förgick med vankande af och an till prästgården och spel af trictrac med prosten. Vid midd. 1 ½ glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen svettbad i prostens badstuga, hvarefter jag blef på prestgården öfver natten. Hela 2 glas thé (!). Drömfull sömn. -

4. Mycken förslemning, men hostan obetydlig. – 1 ½ gl. kaffe. – Jag började fortsätta afskrifningen af de finska runorna. – Deremellan dock äfven i prestgården. – Vid midd. 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Prosten 1 glas thé. – Hela dagen ingen hosta förrän om aftonen, då jag lade mig ett tämligen svårt anfall. -

5. Såsom i går upp kl. 6. – Något hosta efter uppstigandet, sedan fenster och dörrar öppnades för yttre luften. – Vid midd. 2 glas Madera och 1 kopp kaffe. – En annan på prästgården. – Om aftonen 2 koppar thé med grädda.

6. Tämligen fri ifrån hosta. Vid midd. 1 ½ glas Madera och 1 k. kaffe. – Om aftonen 1 kopp thé med mjölk. – Drömfull sömn.

7. Upp efter vanligheten 6 och 2 koppar kaffe. – Åter mer hosta, hvaremot palliativet här rättiksaft med honing. – Vid midd. 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – E.m. mycket hosta. – Sömmen tämligen orolig. -

8. Upp först emot kl. 7. – 2 koppar kaffe och 3e vid frukosten. Också i dag tämligen hosta. – Vid midd. 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. – Om aftonen på prästgården 1 glas thé.

9. Efter middagen med 1 kopp kaffe reste jag kl. 4 ½ (19 v.) med kyrkosexman Wickholm först till hans hem i Luuppola och sedan derifrån efter 1 kopp kaffe och hästarnes (15 v.) betande ytterligare till Pastor Schröder i Walkiasaari, dit jag om aftonen ankom. Der liten qvällsvard och till sängs först kl. 12.

Sid. 204.

10. Efter 2 koppar kaffe uppbrott kl 7 ½ med Lempola [i marginalen: 12 + 13] hästarne till Rajajoki och derifrån med skjuts till Kivinebb [i marginalen: 33 v.] och vidare till Prosten Hipping i Nykyrka, der jag kl. 2 inträffade. Vid midd. 1 sup och 2 glas port och sedan 2 koppar kaffe, efter att ej hafva frukosterat något blef målet för starkt och då jag bland annat åt filbunke med tjock grädda, så pliktade jag e.m. med förskräckelig hosta, hvarifrån jag varit fri under hela resan. Emedlertid om aftonen 1 löskokt ägg och 1 ½ glas öl.

11. Trög uttömning. – Vid midd. en liten sup och 1 glas portvin samt 1 kopp kaffe, äfvenom vid aftonvarden en liten sup. – För öfrigt skoftals äfven i dag litet hosta. – E.m. öfver 1 timma sömn.

12. Mot de förra morgnarne upp redan kl. 5 ½. Ändtl. 2 goda afföringar efter gåriga aftonvarden med riklig kärnmjök. – Vid midd. 1 sup, 2 glas Xeres, 1 glas öl och efter middagssömmen 1 kopp kaffe. Sednare en kopp thé med grädda, men efteråt längre angrepp af stark hosta. – Aftonvard med en liten sup. -

13. Upp kl. 5. – Bröstat något tungt, men hostan obetydlig. – 2 afföringar. – Efter middagen med 1 sup, 1 glas Xeres och 1 kopp kaffe, anträdde jag kl. 2 ½ min vidare resa till Wiborg, hvartill jag lyckligtvis fick en ensitsig schas tillhörig prostens son i Wiborg, som önskat få den med lägenhet hit. Prosten hade lofvat skjutsa mig med egna hästar enda till Wiborg, då han per bref föreslog mig att taga vägen öfver Nykyrka; men då hans 2 reshästar först i går med hans fruntimmer återvändt ifrån Ithis, så hade han svårt, att uppfylla sitt löfte in [ordet svårt att tyda] och jag å min sida afslog skjutspenningar, hvarpå han med sin 3^{ie} häst, som varit hem, lät skjutsa mig till första gästgifveriet, hvarifrån jag

sedan med skjuts fortsatte resan till Wiborg, dit jag kl. 9 om aftonen ankom. – Qvällsvard äggröra och skinka och 1 glas tvorog.

14. Upp först kl. 6 ½ och ett häftigt anfall af hosta. – Besök af Ahrenberg. Sedan besökte jag sjelf unge Hipping och Pastor Relander, samt efter det jag förgäfves sökt Antell och Clouberg, Judén. Vid midd. 2 glas Sautern och 1 kopp kaffe. En ny kopp kaffe hos Clouberg, med hvilken sedan en liten utfart till hans nybyggnad bakom bron. Derifrån till fots tillbaka och derunder trångbröstighet och hosta med afsöndring af mycket segt slem. – Hufvudet tungt. Om aftonen blott en tallrik surmjölk.

15. Upp såsom i går. – Uppvagtning hos Guvernören. – Hos Judén, hvarefter jag bivistade den offentliga examen på Gymnasiet och der blef buden af Rektor Ståhlberg till den efter akten hos honom blifvande frukosten (middagen). Dervid en sup, 3–4 glas Xeres och 1 kopp kaffe. – Hos Judén. – Om aftonen på bjudning hos Clouberg 1 glas thé, 1 glas punsch och aftonvard med en liten sup och 5 glas öl. – Hem och till sömns först omkring kl. ½ till 12. – Oaktadt dagens njutningar lite mindre hosta än de föregående dagarne.

16. Upp kl. ½ till 6. – Hos Clouberg ny broder, såsom slägtinge. Hos denne 1 ½ glas spiritus. Middag hos Lektor Ahrenberg på dess landtegendom Wainikka [i marginalen: 15 v. 2 gr], dit jag med Zagel och dess fru var utbuden redan förut och därför utreste. – Dervid

Sid. 205

en sup, 2 ½ glas Xeres och 1 kopp kaffe; sednare 2 glas thé med Xeres efter en promenad i det fria. Under återresan rörelser af Kolik och efter ankomsten en riklig uttömning (den om morgonen hade varit knapp). – 1 ½ glas portvin med ost och bröd. Jag hade ärnat afresa med

17. Wellamo, som efter vanligheten bordt anlända tidigt om morgonen, hvarföre jag ock var vaken redan kl. 3, ehuru jag efter flerfaldigt slumrande emellanåt uppsteg först kl. 5. Då ångfartyget ej ens sedermera var der, så besökte jag än Antell och tog der en dugtig droppsup med par smörgåsar. Sedan promenad, äfvensom e.m. med par glas Xeres och 1 kopp kaffe. Först kl. 8 ½ anlände Wellamo, uppehållen dagen förut genom storm i Kronstadt. 2 glas porter med smör och bröd samt ost, afresa 1/4 fått i 9 om aftonen. – General Etter. – Till sängs först kl. 12. -

18. Upp kl. 5 vid frukosten. På Fredrikshamn midd. – En liten sup både vid frukost och middag. Vid denna dessutom trakterad med 2 glas rödt vin af en obekant äldre reskamrat. – Under resan skoftals hosta i det envisaste och mest ansträngande anfall på e.m. nära Helsingfors, dit vi kl. 5 ½ anlände. En half timma derefter med Siréns bistånd fram hos Gustaf och sed. besök af Professor Akiander. – 3 glas kallskål med skorpor med Ak. och Ilmoni. -

19. Upp kl. 6. – Gustaf hade redan förut med ett ångfartyg afrest till Åbo. – Obetydlig hosta och 3 goda afföringar. Hos Dr. Willebrand i afseende å Consultation. Efter auskultation och användning af Stetoskop samt öfrig examen förklarade han mig hafva nog god konstitution och ännu de inre organen i godt skick, endast mycket förslemmade, hvaremot han rekommenderade mig [...?]lbackad yttrande den förhoppning att jag derigenom skulle blifva befriad ifrån det onda. – Jag hade redan i går jemte Akiander blifvit buden af Ilmoni till middag. Utom dessa voro der hans svärfader Chrohns, Rein och Nordtman. Der 1 sup, 1 glas öl, 3 glas vin (port och Madera) 1 glas punsch och 1 kopp kaffe! – Sedan besök hos Prof. Joh. Jak. Tengström och hos honom 2 koppar thé med litet Cognak, 1 glas punsch samt lätt qvällsvard med en liten sup, 1 glas öl och 1 glas portvin. – Efter återkomsten hem först kl. 11. Alfvarsam attack af hosta. – Rebus sic circumstantibus och efter sådana förberedelser fattade jag så mycket mer blefve det att uppskjuta början af min brunnskur tills öfvermorgon.

20. Också vaknade jag för andra gången först kl. 7. – Såsom vanl. 2 koppar kaffe. – Besök hos Nordenstam. – Sjednare med den dumme Europaeus, som i går hade varit hos mig för att bedja mig om mitt förord i Petersburg hos Grefve A. till ergäldande af ett resestipendium för vandringar här i Finland in Fennicis och nu uppträdde hos N. med åberopande af min rekommendation, ehuru jag i går hade sagt

Sid. 206

honom att jag ej ens skulle få tillfälle att träffa R. förrän i höst och att han dessförinnan kanske kunde få möjligt tillfälle att här sjelf tala till och med A. om sitt desiderium – således egenteligen ett artigt afböjande af petitionen om min rekommendation. – Ånyo hos Tengst. för att begära och erhålla till påögnande några reseanteckningar af Castrén öfver de Tobolska Ostiakerna, hvilka ej blifvit sända till Petersburg. – Med deras genomögnande sysselsatte jag mig ock sedan till det mesta. Besök af Akiander. – Middag med 1 kopp kaffe hem. – Kl. 7 kom Nordman att afhämta mig för att efter öfverenskommelse fara att hälsa på Siréns å Thölö. Der 2 koppar thé med litet qvällsvard och 1 glas öl. Hem först kl. 11.

21. Upp kl. 5. – Började min brunnsdrinkning med 2 glas utom att magen kändes litet besvärad (afföringen hade förut varit knapp och trög) märktes ingen annan omedelbar

verkan. – Hos Tengström för att återställa de gåriga pappren. (2 ostiakiska ordförteckningar kvarstanna.) – Hofrättsrådet Bergbom söktes af mig; men sades just vara i begrepp att bortresa med de sina. – Hos Törnroth. – Obehagligt qval och sugande emot middagen, som jag åt hem. – Såsom i går öfverväldigades jag af sömn e.m. – Efter längre promenad besök hos Rein och der 2 glas kallskål. – Solnedgången kände jag litet kyla i min sommarpaletåt och deraf äfven hosta.

22. Knapp afföring. – Starkt anfall af hosta under gången till brunnshuset. – Efter kaffet ändtl. ny bättre uttömning. – E.m. mest hem. Skref bref till Sofie. – Under och efter midd. åter envis hosta med mycken slemafgång. – E.m. hos Mamsellerna Blomqvist och Prof. Akiander. – 2 glas kallskål. -

23. Än knappare uttömning, hvarefter man lät tillägga det sista eller 9de glaset Carlsbader Salz. – Gustaf återkom. – På kaffe hos Mamsellerna Blomqvist, hvarifrån jag sedan gick till fru Ursin, då jag hörde, att hon var anländ till staden ifrån Åbo. Der persvaderades jag att dricka ännu en 3. kopp kaffe. – Först mot middagen en extra uttömning. – E.m. utfaren till Thölö för att tillstålla Sirén ett bref till Sofie och tillika aftala en annan gemensam angelägenhet. Sedan jag der druckit extra en annan kopp e. middagskaffe, foro vi med båt öfver viken till Kajsaniemi och begåfvo oss sedan till Kommerserådet Gadd, der emedlertid ingen träffades hem. – Dagen hade varit täml. fri ifrån hosta. -

24. Upp kl. 5 ½. Tyngd och döfva stickningar i bröstet. Afföringen obetydlig och derföre på eget bevåg åter Carlsbader-Salz ett af de 5 glasen, som jag drack i dag. – Blott 1 kopp kaffe – Extra uttömning närmare middagen med myckna pressningar. – Middag hos fru Ursin, som låtit bjuda mig dertill speciellt denna morgon. – Dervid 4 glas öl och 1 ½ glas portvin samt 1 kopp kaffe. – E.m. visit hos Tavaststjernas med 1 glas kallskål. – Ju längre ju mer trängning till koll, ehuru om aftonen blott obetydlig afföring med stor ömhet i ändtarmen, som dervid litet utkom och sedan fortfor att göra rätt ondt. – Utom dess litet hosta, när jag lade mig. – Ett annat anfall hade varit under midd.

Sid. 207.

25. 6 glas Weilbacher och blott 1 kopp kaffe, mera sat. – Besök af flera och deribland Europaeus, med h_n 2–3 timmars utförlig disput om meningen om hvad jag lofvat eller kunnat lofva till den rekommendation, hvarpå han sedan åberopade sig hos Nord.! – Besök af Gottl. – E.m. efter föregångna flerfaldiga trängningar och fortfarande ömhet i ändtarmen en god extrauttömning. F.m. hem stark urinafgång. – Hos Ursin 1 kopp kaffe extra och hos Mams. Blomqvist 1 glas kallskål. – Litet hosta vid gåendet till sängs.

26. Upp först kl. 7. – Sent och blott 1 kopp kaffe. – Jag började äta middag på Kajsaniemi i ett slutet sällskap med en Kapten Boisman, Häradshöfd. Sederholm, d^o Forsman, Assessor Lagus, Professorn af Bannér, Magister Blåfield och Jaktjunkar Bergholm. Dervid trakterad med 1 glas portvin, som retade till hosta. E.m. med Gustaf besök hos Öfverstelöjt. Tigerstedt och Prof. Akiander, der jag hade ett envist anfall af hosta och slem. – 2 glas kallskål. – 2 extra uttömn.

27. Något hosta redan under drickningen. – F.m. 2 goda afföringar. – Besök af Akiander före dess afresa. – Vid midd. efter 1 glas portvin åter retelse till hosta, såsom i går. – E.m. sökte förgäfves Tikkanen, och 2 gr hos Gadd, der jag ock drack 1 glas kallskål samt åt lagom och passande qvällsvard.

28. Litet hosta redan efter uppstigandet, äfvensom ned under brunnsdrickningen. – Expedierade bref till Hipping. – Vid midd. hosta i trots af supens utelemnande. E.m. besök hos Geheimerådet Hartman. – Sedan sökte jag förgäfves Fru Grotenf. hvarpå jag gick till Baranofskij och passerade der aftonen. 2 glas kallskål och litet qvällsvard af rökt renstek. – Öfverhufvud 2 extra afföringar.

29. Försofde mig ända till kl. 7. – Buden på kaffe af flickorna Blomqvist (2 koppar). – En sednare bjudning af kapten Boisman måste jag, redan engagerad afslå. – Afskedsbesök af Reinholm. – Redan hos Bl. litet hosta. – Mer under middagen; men mest e.m. sednare hos Rein, der jag var med Gustaf. – 2 glas kallskål. – En extra evakuation f.m. -

30. Upp kl. ½ till 6. – Hosta vid drickningen. – 2 koppar kaffe. – Gustaf reste till Janakkala. – Vid midd. 1 glas port; men mindre hosta än vanligt. – E.m. sökte förgäfves Dr. Sanmark och för andra gången fru Grotenf. – Sedan hos Statsrådet Pipping hela aftonen intill kl. 10. 2 glas kallskål. – Om natten pollution, men ock anfall af hosta med förslemning.

Juli 1853.

1. Juli. Oförmodadt sammanträffande med Hellén, Pastorn å Runö. – Såsom i går en extra stolgång f.m. efter den föregångna vanliga, men knappa om morgonen. – Nästan ingen hosta ända till middagen, då den inställde sig under 1 glas portvin. – E.m. sökte jag förgäfves Lektor Backman. – Sedan ifr. 4 till 9 hos Expeditoren Weckström. Der 2 glas kallskål. -

2. Efter uppstigandet mycket knapp uttömning med hosta och slemfullhet samt tungt bröst. – Äfven sedan skoftals något hosta. – E.m. besök hos Nordman och der 1 glas kallskål. – Hela

Sid. 208.

dagen ingen vidare uttömning. -

3. Upp kl. 5 och något bättre afföring, som blef den enda för hela dagen. Emellanåt hosta äfvensom vid början af middagen. Emedlertid riklig rörelse. – E.m. besökte jag Andersin och Tikkanen, hos h 2 glas kallskål.

4. Upp efter kl. 5 med belagd tunga och dåsig hufvud. – Emedlertid skäligt god uttömning och efter 1 ½ kopp kaffe en extra. – Skoftals hosta men först e.m. och än sednare hos fru Grotenfeldt, h jag ändtligen träffade hem och der drack först 1 kopp kaffe extra och sedan 1 glas kallskål. Dessförinnan hade jag förgäfves sökt fru Ursin. – Orolig sömn.

5. Upp redan före 5. – Hosta. – Efter drickningen 1 extra uttömning och sedan efter 1 kopp kaffe ännu en. – Så mycket mer var jag egnad att börja med de mig tillstyrkta ljumma duschbaden (af 30° Celsius). – Efter det första märkbar liflighet, Ehuru med en liten styfhet i ryggen ofvanom korset (verkningen af de första glasen Weilbacher deremot i dag susning i venstra sidan). – E.m. hos Gottl. 1 kopp kaffe extra och sedan hem 1 löskokt ägg och 2 glas kallskål, Gustaf återkom ifrån Janak.

6. Upp ½ 5. – Hosta och slem. – Besök och 2 k kaffe hos Andersin. – Först sedan en trög och knapp afföring. – Också under midd. och e.m. hosta. – Hos Tikkanen i Öhmanska boklådan. – Hem litet smultron med vin och bröd till aftonvard. -

7. Efter drickningen visit hos Lund och der 3 (mindre) koppar kaffe. – Derunder litet hosta, äfvensom redan om morgonen. – E.m. med Gustaf hos Geh.rådet Beck och der 2 koppar kakaovello. – En extra afföring. -

8. Under nedgången envist anfall af hostan. – 2 extra uttömningar. – Besök hos öfverstelöjtnant Tamelander. – Duschbadet af 29°. – Såsom vanl. under middagen hosta, äfvensom sedan efter en extra kopp kaffe hos Beck, som gaf mig deremot ett pulver af Nux vomica, som ock genast hjälpte. – Med Europaeus att söka en Estnisk Baron Ungern-Sternberg, hvilken vi sedan träffade i Europaei kvarter. – Der 2 glas kallskål med 3 skorpor. – Efter det jag lagt mig ett envist anfall af hosta.

9. Obetydlig hosta om morgonen, äfvensom hela f.m. och i allmänhet kraftigare än vanligt. – Då jag tillfälligtvis kom att följa Ass. Bäck till staden ned ifrån Brunnsparken så böds jag in till honom på kaffe och spelte der sedan brädspelet. – Vid middagen ingen hosta. – E.m. hos gl. Beck par timmar och der 2 koppar kakaovello. – Blott en liten extra stolgång f.m. -

10. Början af dagen åter beledsagad af en svårare och mera ansträngande hosta. – En extra uttömning. – Besök af Pastor Hellén. – Eingenommenheit des Kopfes.

Sid. 209.

Under midd. och e.m. hostan betydligare. – Hos Beck 2 Koppar Kakaovello.

11. Om morg. stark verk i venstra handen, som fortfor tills jag druckit circa 2 koppar kaffe. – Också hostan blef ej alldeles ute, ehuru jag föröfrigt i dag kände mig åter litet raskare. Ingen extra-afföring och äfven mindre urinafgång. – Litet hosta efter badet; ingen vid midd. men väl sednare. Ock kändes magen deraf något besvarad. Sökte Weckström 2 gånger förgäfves. – 1 glas kallskål hem. – Musiken och promenaden i Kaisaniemi. – ½ 11 till sängs. -

12. I stället för Weibacher började jag dricka Obersalzbr. (5 glas). Det första åstadkom en häftig hosta med afgang af slem. – På kaffe var jag buden jemte Gustaf till Weckström. – En extra stolgång. – I allm. kände jag mig mera lifvad af det nya vattnet. – Efter duschbadet liten hosta; intet under middagen. Deremot häftigt och envist anfall med mycket slem hos Beck på e.m., som först efter 3 pulver af hans nux vomica upphörde. 9 koppar kakaovello. – Hem litet smultron med socker.

13. ömhet i högra sidan hela f.m. ända till duschen. – Kapten Beck. – Ingen extra stolgång. – E.m. visit hos Dr. Sann. Gottlund sökte jag förgäfves. Hos Baranofskij ett löskokt ägg och 2 glas kallskål. – Drömfull sömn.

14. 1 glas Obersalzwasser och 3 extra stolgångar, mycket goda. Hela dagen nästan ingen hosta. – F.m. hos Beck och e.m. hos Pipping 2 glas glasskål. Tungan något belagd och den vanliga uttömningen uteblef. – Efter 1 glas 2 afföringar. – Med Gustaf hos Beck och e.m. hos Godenhjelm, sedan vi förgäfves sökt Uhlenius. – Der hade jag ett starkare anfall af hosta med slem; redan vid middagen en mindre retelse. – 1 glas vatten, med litet vin hela eftermiddagsförtäringen.

16. Professor Bannér och Prosten Europaeus hos mig på kaffe, hvarefter jag med den förstnämnde gick till gl. Beck. – Tre extra koppar kakaovello.

17. Om morgonen litet hosta. Med Gustaf besök hos konstn. Tigerstedt. – en extra afföring. – E.m. ned Gustaf i Operan Fenella. – Till aftonvard litet hafresoppa och smultron.

18. Efter vanligheten litet hosta om morgonen. – Buden på kaffe hos Assessor Baeck. – F.m. besök af Brunnér, som jag ville introducera hos Gl. Geheimrådet Beck; men han hade känt sig litet illamående med tecken som kunde tyda på cholera, hvarföre vi tillstyrkte honom att vända sig i alla fall till den förste bästa läkare och återgå hem. – Jag gick ensam till B. men fick der ett anfall af hosta med förslemning; således såsom det tyckes, en följd af den instängda luften och qvava värmen i hans kvarter. En kopp Kakaovello. – Hos Brunér som befann sig åter väl. Ända dit,

Sid. 210.

förföljde mig hostan, lemnande efter sig ristningar och dessutom ref i högra sidan af hufvudet. – I dag ingen extra afföring.

19. Künetz och Struve. – 2 extra uttömningar. – Intet duschbad. – Besök hos gl. Beck. – E.m. afreste Gustaf till Janakkala. – E.m. och aftonen på bjudning hos Assessor Baeck litet qvällsvard med 1 glas kallskål och hemma än litet smultron med vin och socker.

20. Litet hosta om morgonen. – På kaffe buden hos Prosten Nordqvist. – Började åter med duschbaden efter en dags paus bad 22° Celsius. – Besök af Öfverstel. Tigerstedt, som böd mig e.m. till sin svägerskas begrafning, hvilken jag ock bivistade och der drack extra ordinarie 1 kopp kaffe och 1 glas Bischof med något Confekt deremellan. Derunder litet hosta och sednare sådan sugning i magen, att jag hem beställde mig och åt ett löskokt ägg och litet hafversoppa. – Drömnfull sömn men icke desto mindre,

21. oaktadt litet hosta god afföring och briljant lynne. 3 extra stolgångar. – Buden till Prosten Ahlholm på kaffe (2–3 kopp). – Besök hos Beck efter duschen. – Litet hosta. – E.m. besök hos Al. Wulfert och der extra 1 kopp kaffe, som föröfrigt ej tycktes bekomma mig. Sedan hos Beck 1 kopp kakaovello och hos Tikkanen på boklådan. -

22. Vaken redan $\frac{1}{2}$ till 4 utan att sedan mer kunna vidare än blunda till kl. 5 då jag efter vanligheten uppsteg. – Buden af Häradshöfdingen Enbom på kaffe (nära 3 koppar). – Blott 1 obetydlig extra stolgång. – Exped. bref till Gustaf. – E.m. en extra stolgång. – Kl. 4 afseglade jag med Prosten Nordqvist och fru Sirén till Consul Borgström å Turholmen. Der $\frac{1}{2}$ kopp kaffe extra, stickelbärssylt och 2 glas kallskål med diverse bröd. – Under resan dit slemhosta. – Efter återkomsten kl. 10 $\frac{1}{4}$ än 1 stolgång. -

23. Kaffe (3 koppar!) ned i Brunnsparken på bjudning af fru Sirén. Hos Dr. Willebrand, som först ej ville emottaga någon betalning; men sedan dock emottog de af mig fortfarande erbjudna penningarna. Han tyckte mig se ut friskare och efter att hafva knapprat på bröstet, hjärta och lungor stigit högre i stället för att i början hafva känts mera sunkna. Beträffande medicin rekommenderade han det Ilmoniska receptet. – E.m. hos Weckström och der åter 1 kopp kaffe extra samt 2 glas kallskål med mera vin än vanligt. – I dag blott 1 extra stolgång. – Sönnen afbruten genom vakande.

24. Jag böds ned i Brunnsalongen på kaffe af äldsta Mamsell Lund. Åter 3 koppar. – Värre extra stolgångar. – E.m. åter hos Weckström och der åter 1 kopp kaffe extra. – Sedan hos Beck 1 d^o kakaovello. -

25. Kaffekalas hos mig, hvartill jag hade budit Häradshöfd.

Sid. 211.

Enbom, Prosten Nordkvist, Fäktmästaren Bergholm, Kapten Boisman, Mag. Blåfield. Sirelius, Rektor Snellman, Ass. Beck, Exped. Weckström. Häradshöfd. Krook, Philos Dr. Ingelius, Kapt. före. Rabbe och Ass. Lagus. Blott den sistnämnde blef bort. I dag drack jag blott 2 koppar. – Efter badet hos gl. Beck. Utom den vanliga och goda afföringen om morgonen 2 extra stolgångar obetydliga. – E.m. med gl. Beck en liten sjöresa till Kaisaniemi och Thölö och på förstnämnda ställe en kopp kaffe. – Sedan i öhmanska boklådan och hem 1 glas kallskål. – Denna retade mig dock till litet hosta. -

26. På sjukbesök hos fru Sirén sedan jag druckit ut mina 5 glas Mineralvatten. Och sålunda börjat redan att minska. På kaffe hos Sirelius (af Commerserådinnan Gadd hade jag ock blifvit buden, men först i dag och således för sent). – Besök af Dr. Posfelt. – Sista permanenta middagen på Kajsaniemi. – Besök hos Kamrern förvandten Rabbe, som gjorde mig en skänk af en hop Svenska Disputationer i den Orientaliska literaturen. NB. 2 extra stolgångar. – Hos Gl. Beck litet hosta och förslemning. – Ute på Nissen-Salomons Concert. – Hem 2 glas kallskål. -

27. 1 extra stolgång. – På kaffe böd jag med mig Prosten Nordqvist. I duschen nedkommen till 18 Celsius. – Hos gl. Beck. – Middag i brunnssalongen på bjudning af Exped. Weckström. Dervid 2 glas portvin. – E.m. lät jag ambellera mina här köpta böcker och till skänks erhållna dissertationer i 2 paketter och föra till Commerserådet Gadd för att med något kronofartyg expedieras till Petersburg. – Sökte förgäfves Rein och Uhlenius. – Hemma 2 glas kallskål. -

28. 1 extra stolgång. – Efter kaffet kom afskedsvisiter hos Nordenstam, Pipping, Baranovskij och Lund. Det sistnämnda herrskapet var ej hem, hvarföre jag der lemnade ett kort. Gamle Beck hade helt hastigt denna morgon afrest till Petersburg. På middag hos Alex. Wulfert. Dervid var ej allt efter brunnslistorna. Ett par glas portvin och $\frac{1}{3}$ glas punsch. E.m. en visit hos Assess. Baech och der drack jag ett glas kallskål och spelte bräde. Efter hemkomsten kände jag mig så hungrig, att jag än drack 1 glas kallskål och åt dervid pepparkakor.

29. Äfven som i går efter uppstigandet litet hosta. – Afskedsbesök hos fru Sirén och sedan efter kaffet hem hos Tamelander och Ryttmästaren Tawaststjerna. Rein och Tigerstedt sökte jag förgäfves. I extra uttömning, middag hem med 1 glas Xeres. – E.m. besök hos Weckström och der 1 kopp kaffe. – Sedan visit hos fru Gadd. – Alex. Wulfert sökte jag förgäfves, hvilken ej var hem.

Slöt min brunnsdrickning ist. för 1 med 2 glas. – En extra stolgång. – Kaffe 2 $\frac{1}{2}$ kopp med Nordqvist. – Besök af Weckstr.

Sid. 212.

och Konst. Tigerstedt. – Sista duschbadet af 15° Celsius (12 Reamur) Besök af Dr. Posfelt. – Middag hem med 2 glas Xeres. – E.m. litet hosta. I Biernackis vackra Concert.

31. Kaffe 3 koppar redan kl. 5 $\frac{1}{2}$. – Kl. 7 afreste jag med Wellamo under duggregn, som fortför i det närmaste hela dagen. – E.m. sednare något hosta, hvarföre än 1 kopp kaffe extra och om aftonen 1 glas kallskål.

Augusti 1853.

1. Aug. Efter 3 ingen sömn mer och upp kl. 4. – Kl. 8 $\frac{1}{2}$ ankomst i Wiborg. – Der 2 goda extra uttömningar. – För midd. plågad af sömn. Vid midd. $\frac{1}{2}$ glas vin. – E.m. besökte jag Pastor Helander och Clouberg. Hos denne 1 kopp kaffe extra, sedan 2 glas kallskål hos

Judén – Då jag derifrån under regn skyndade mig hem, öfverfölls jag efter hemkomsten af envis hosta. – Hallon med socker. -

2. Något hosta med dåsigheit i hufvudet. – Uppvågning hos Guvernören. – Besök hos Judén. – Vid midd. 1 glas vin. Sedan 2 koppar kaffe. – Stor sömngtighet. – En extra stolgång. – Ansenlig promenad med Zag. och Pastor Steger. – 2 koppar kakaovello. -

3. Sof ända till kl. 5 ½. Expedierade bref till Leop. Voss i Leipzig och Pastor Hellén i Runö. – Besök hos Pr. Holstius. – Promenad. – E.m. åter med Pastor Steger med en viss ansträngning i stark motvind samt derefter anfall af hosta. – 2 koppar kakaovello. -

4. Vaken mest redan efter kl. 4. – Besök hos Rådman Antell. – Middag hos Dr. Holstius med en sup, 2 glas Xeres 1 rödt vin och 1 kopp kaffe. Derföre intet under, om jag efter sådan extravagance kände mig något upphetsad. – Föröfrigt hela dagen ingen hosta förrän obetydligt om aftonen efter en promenad med Past. St. – Redan om morg. 2 afföringar. Hem 2 k kakaovello. -

5. Upp såsom i går. – Knapp uttömning. – Besök hos Helander, Clouberg och Judén, hvarpå promenad till Wiborgska förstaden och besök hos fru Parrot och Statsrådinnan Storch. Vid midd. såsom vanl. 1 knappt glas Xeres och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 2 koppar kakaovello. – Den förargeliga scenen med den gamle Judén, som med sin son kommit på besök för att taga afsked af mig. -

6. Upp redan kl. före 5, ehuru det ej kom till afresa förrän kl. 8. Betande och middag af 3 löskokta ägg ifrån Wiborg medgifven kallstek och 1 glas Xeres samt 3 koppar kaffe. – Aftonvarden bestod likaledes i litet kalfstek och 1 glas Xeres, ur egen vägkost i Wäärämäki. – Nattläger [i marginalen: 58 v.] på en divan med nattsäcken till dyna

Sid. 213.

och manteln till täcke. -

7. Efter 3 koppar kaffe uppbrott före kl. 5. Efter circa 1 timmas phauce i Rajajoki anlände jag efter ½ till 2 [i marginalen: 42 v.] till Walkiasaari, der jag efter vederbörlig visitation åkte in till Past. Schröder [i marginalen: 18 v.], åt der middag med 1 glas Madera och fortsatte sedan efter 1 kopp kaffe kl. ½ till 5 resan till Luupola by af Toxowa socken, der jag trakterades med syrligt öl, men deraf fick hosta, hvarifrån jag varit fri under hela resan

8. Upp redan kl. 5. 2 koppar kaffe. Den wiborgska formannen återvände; jag fortsatte resan kl. 7 med en af [i marginalen: 15 v.] värden lejd häst hem till Toxowa dit jag kl. 9 återkom. – Efter lång tid personlig frukost och sedan ännu på Skottes höäng en liten sup och 2 smörgåsar, sedan jag haft en god ny uttömning vågade jag mig att ånyo börja med duschbad, här NB. i fria luften. Det aflopp dock olyckl. i det jag derunder hindrades och öfverfölls af regn. Vid midd. 1 glas Xeres. – Om aftonen buden till Skottes, der jag dock ej förtärde något annat än litet kyrsbär och stickelbär, hälst jag i eller känt mig e.m. vara mera trög och olustig, vare sig då af regnduschen eller af dagens ymnigare och mångartiga förtäringar. – Drömfull sömn.

9. Upp kl. 5 ½. Utom fortsättningen af den andra på resan begynta läsningen af Axelsons resebeskrifning började jag fortsätta genomseendet och excerperingen af det nya handskrifna lexikon i Tscheremissiskan. – Bättre dusch än i går. – Om aftonen prästgårds fruntimren och gästerna (2 bröder Cygnaeus) hos oss på thé. Jag drack 2 glas kallskål. – Bättre sömn.

10. Litet hosta och ömhet upp vid bröstet åt venstra sidan. – E.m. promenad till höängen.

11. Upp redan kl. 4 ½. – F.m. en par timmar på höängen – Såsom i går liten siesta på e.m. – NB. Också i dag om morgon litet hosta, men utan ömhet. – Till aftonen smultron med socker.

12. Upp 5. – Liten hosta, hvaremot Lakrits, såsom de föregg. morgnarne. – Slöt läsningen af Axelsons vandring. – Med det Tscherem. Lexikon skrider det framåt långsamt. – Sömnen orolig och drömfull och derföre

13. vaken redan före skymningen. – F.m. på prestgården en 3^{je} kopp kaffe extra. Der ock litet anfall af hosta. I anseende till regnig väderlek ingen dusch. – Sömnen såsom förra natten.

14. Åter en dusch. – Vid midd. 1 glas Xeres och derefter såsom vanligt 1 kopp kaffe. – E .m. fortsattes den i går begynta läsningen af Walter Scotts Romaner i Tysk öfversättning (Hamburg 1840 Waverley) till förströelse jemte det tråkiga lexikaliska arbetet. – I dag både frukost och qvällsvard litet, mest kärnmjök. – Dröm-

full sömn återigen. -

15. Upp kl. 4 ½. – Efter mina vanliga 2 koppar kaffe promenad åt Hepojärvi för att med Puhilas öfverenskomma om den förestående stadsresan. Han mötte mig på sednare hälften af vägen; men sade sig ej denna gång kunna tjäna med häst. – Ingen qvällsvard och lugnare sömn.

16. Upp såsom i går. – 3 koppar kaffe. – Tidigare dusch. – E.m. kl. 5 afreste jag till staden, dit jag kort efter 9 ankom med stark hufvudverk efter skakningen på stadens stengator. – Till min olycka voro hos Brossets blott barnen hemma, genom hvilka jag visserligen erhöll 1 glas kallskål, men ej nycklarne till mitt kvarter förrän föräldrarne hemkommo. En följd af allt det, att jag först kl. 11 kom till sängs.

17. Upp kl. 4. Kaffe "au lait" en dugtig portion hos Baars. Hos Schardius och Fuss. Besök af Schiefner som bad mig till sig till middagen. – Till Sterky betalte jag för nu erhållna böcker ifrån Norge och Sverige 16 R. 89 kop. silfver mot 31 RD 32 sk. Banco att utbetalas till Mollenius i Stockholm. Middagen med god appetit och således nästan för stark med 3 glas hvitt portvin och 1 kopp kaffe. – Först ¼ på 5 kom jag till uppbrott ifrån staden. Återresan blef en marterfärd i det jag mer eller mindre å hela vägen graverades genom skakningen af samma bultning i hufvudet som jag i går hade känt endast på slutet af vägen och isynnerhet i staden. Kl. 10 ändtligen hem. 1 ½ glas tjock kärnmjök.

18. Upp först 7 ½. – 3 koppar kaffe. – Trög afföring med litet blod redan dessförrinnan. – Oförmodadt besök af Kapten Maydel. Om aftonen besök af Prosten med hans Damer; 2 glas kall eller snarare varmskål, emedan varmt vatten i st. för kallt. – Min sysselsättning i dag tidningslekture. – Drömfull sömn. -

19. Upp kl. 5. – I bröstet en viss tomhet, äfvensom litet hosta. – Efter dusch och frukost med Sofie och Bertha promenad till Statsr. Braun, tämligen påkostande för bröstet i anseende till den höga och långa uppförbacken på återvägen. – Vid midd. 1 glas Xeres utom den vanliga koppen kaffe. – Tidningslekturen fortsattes samt Walter Scott. – E.m. stark åska med häftigt regn, som hade till följe vattenflod, i sjelfva rummen genom det dåliga taket.

20. Dagen användes såsom i går utom par timmar spel på prästgården. – Litet stickningar i bröstet. – Föröfrigt fortfarande goda uttömningar, men drömfull sömn.

Sid. 215.

21. Upp först kl. 7 ½. – Vid midd. ock 1 glas Xeres. – E.m. på prästgården 1 glas kallskål. -
22. Upp kl. 6, hvarvid litet döfva stickningar i bröstet. – Sedan i går åter sysselsatt med det Tscherem. lexikon. I anseende till regn ingen dusch. Litet qvällsvard och derefter en stund envis roslighet kanske af för mycket flott smör vid midd. (med slipärter skirt smör). – Sömnen ytterst drömfull.
23. Upp än sednare emot i går. – 3 koppar kaffe. – E.m. 4 efter en mera bastant frukost för att blifva så mycket skickligare till duschen. På återvägen derifrån öfverfölls jag af regn, så att jag hemkom något våt. Då slapp jag undan de värsta skurar, med stark åska. – E.m. 5e koppen kaffe. – Besök af Ahlstr. och dervid ytterst svagt thé med mycket mjölk. – Sömnen mindre oroad.
24. Upp kl. 5 ½. – På f.m. åter 4 koppar kaffe, 1 hos Klockaren; deremot ingen på e.m. Regn förhindrade duschens begagnande åter 1 dag; emedlertid åtminstone motion. – Till afton 1 glas kärnmjök. – Sömnen orolig med känsla af kyla.
25. Upp kl. 5 med heshet och sedan hosta samt tungt hufvud. Jag vågade derföre ej heller taga någon dusch, hälst temperaturen utgjorde blott 12° Reamur E.m. tidtals envisa hostanfall; men ett sådant alldeles rysligt och om natten jemte fortfarande retlighet och förslemning i bröst och luftrör, oaktadt också mycket slem upphostades. Om ett glas kärnmjök äfven i går afton bidragit dertill, vet jag ej.
26. Vaknade först efter 6 och vid uppstigandet åter slemmigt hostanfall, men som åtminstone snart gick öfver. Emot nytt anfall ett af Becks pulver af nux vomica. – En 3^{ie} kopp kaffe. – Den vackra väderleken lockade mig att åter försöka en dusch, som ej heller tycktes bekomma mig illa, ehuru hostan äfven någon gång e.m. visade sig. – Ingen qvällsvard utan emot hostan åter ett pulver. – Mycket drömmar, men föröfrigt lugn natt.
27. Upp kl. 4. – 3 koppar kaffe. – Med Bertha på besök hos Malahofs och till en liten sup med smör och bröd samt ost. – Derefter särdeles hetta i kroppen, som försvann först under och genom duschen. Om aftonen hos Klockaren i afseende å den förestående stadsresan och der en stor kopp thé med hvetesmörgåsar. Vid midd. hade jag för andra gången njutit slipärter med skirt smör, och detta så mycket mer, som jag f.m. haft 3 goda uttömningar! Ej under emedlertid att vid den kyliga aftonen och drag hosta åter inställde sig med ristningar! – Hufvudet, hvar till sednare

Sid. 216.

ock en känsla af beklämning i bröstet sällade sig. Till palliativ lakrits. Till sängs kl. 10 ½ och drömfull sömn, utur hvilken jag sent uppvaknade och

28. först kl. 7 uppsteg med fortfarande döf beklämning och ristningar samt med en skrällande hosta utur ett rosligt bröst. Dock fortfor slemmet med ansträngning att lösa sig i stora klimpar. – I sådant tillstånd vågade jag ej tänka på dusch, ehuru väderleken efter en regnig morgon emot middagen blef vacker nog. Om aftonen på prästgården – 1 glas kallskål och der isynnerhet arg hosta, hvarföre jag före gåendet till sängs tog åter 1 af de Beckska pulvren. – Drömfull sömn.

29. Upp kl. 6 ½. – Tungt hufvud. – Mot hostan åter ett pulver. På dusch vågade jag ej heller i dag tänka och läser det nu dermed blifva slut, hälst jag har dock redan 15 gånger varit deran. – Efter en god frukost-middag med 2 koppar kaffe var jag ärnad att afresa med Bertha till staden redan kl. 2, men bonden, som skulle skjutsa oss till Murina, sölade tills inemot kl. 3. – Efter mycken oro anlände vi dock till Murina just när Diligencen skulle sätta sig i rörelse kl. 5. – Om aftonen hos Brosset 1 glas kall- eller rättare varmskål, neml. sockervatten med kokt vatten och rödt vin.

30. Upp kl. 5. – Trög afföring. – Sedan bättre efter en dugtig portion Cafe au lait hos Brossets. – Med Bertha gången till Fr. Wulf. och fru Doktorinnan Gräfe, hvilka sednare icke träffades sjelf hem, utan blott hennes dr Marie. – I kansliet. – Besökte Köppen. – Sökte Pastor Sirén. – Middag (till en del mycket flottig) hos Bross. med par glas rödt vin. – Om e.m. svåra anfall af hosta, och i allm. redan om morg. ytterst förslemmad. – Om aftonen hos Bross. 1 glas mandelmjök och 1 glas Limonad.

31. Upp såsom i går och mera fri ifr. hosta. – Dylig portion af Cafe au lait, som i går. – I Sarepta-kontoret betalte jag den första Vossiska Notan och sökte sedan förgäfves Geh.rådet Beck. – Riklig frukost hos Brosset med par glas rödt vin. – Efter sessionen hos Schiefner för att afbida öfvergngen af en stark regnskur. – Kl. straxt efter 3 anträdde vi återresan i sällskap med Mag. Asplund och klockarens i Toxova Osolani son samt med klockarens hästar. – Under vägen äfvensom redan i staden före afresan 1, 2 häftiga och starka uttömningar i följd af ovanliga i mängd njutna födoämnen. – Efter hemkomsten kl. öfver ½ till 9 2 glas thé med mjök och 1 bit rå skinka. – Före gåendet till sängs än 1 uttömning och under loppet af natten 3, ehuru mycket lösa och vattiga.

September 1853.

1. Sept. Då jag ännu vid uppstigandet hade en dylik och i allm. kände mig täml. afmattad, intog jag för säkerhetens skuld 25 af de Thielemanska dropparna och drack sednare blott 1 kopp svart kaffe. – Derefter kände jag mig

Sid. 217.

efter hand restituerad, så att jag kunde beledsaga Mag. Asplund, som passerat natten hos oss, till Prosten för att lyckönska honom till hans inträdda 79 åriga födelsedag. Der middag med de mina och dervid 1 sup, 2 glas Xeres och 2 Champagner samt 1 kopp kaffe. E.m. skoftals stark hosta och förslemning. Om aftonen, som vi tillbragte på Pastoratet, 1 glas thé med Rum och 2 koppar Chokolade. – Till sängs inemot kl. 11.

2. Sent upp med svår hosta. Sedan lugnare om dagen och efter frukosten 1 kopp kaffe och på prestgården en 4. Conferensen med Prosten hos Ahlström. – Om aftonen prestgårdsherrskapet utom prosten sjelf hos oss på thé. – Jag drack sjelf 2 koppar med grädda, men som förvärrade hostan. Till och med hufvudet började besväras af ristningar, äfven om natten ett svårt hostanfall.

3. Upp redan före 5, då Mag. Asplund återreste till staden. – Hufvudet betaget. – Jag började fortsätta arbetet med det Tscherem. Lex. efter att hittills efter min återkomst hafva läst tidningar och annat smått af ögonblickligt interesse; deribland en Rådgifvare för alla dem, som plågas af slem. Stockh. 1828. – En dof smärta i högra foten försvann längre fram på dagen. I dess ställe åter betydlig förslemning och den konsistent och tjock, hvit i klumpar. – Jag slöt Waverley. – Drömfull sömn om natten.

4. Upp kl. 5 ½. – Vid midd. 1 glas Xeres utom det vanliga – kaffe. – Isynnerhet mot aftonen hosta med slemafgång och särdeles rosligt bröst, hvaremot som palliativ dels lakrits dels Bul de gum, hvarmed jag sista gången försåg mig i staden; – Jag började för mig sjelf läsa Kenilworth af W. Scott och gick först kl. 10 ½ till sängs. Sönnen drömfull.

5. Upp kl. straxt efter 6 med något fadd smak och betaget hufvud. Det förra såsom det tyckes af Bul de gum, hvaremot jag börjar blifva alltmer misstrogen. F.m. med de mina visit hos Ahlström och der en 3. kopp kaffe. – Om aftonen ett glas Mandelmjök. – Natten efter vanligheten och en stund utan sömn.

6. Upp kl. 5 ½ utan hosta, men med tungt och dåsigt hufvud. – Först efter kaffet orienterade jag mig; men fortfor oaktadt det vackra vädret, att känna mig mera marod öfverhufvud. – Liten promenad efter vanligheten till prästgården för att spela några partier

tricrac. E.m. emot aftonen åter någon hosta med förslemning, som dock upphörde efter 1 glas mandelmjök. Lade mig kl. 11 och försökte dessförinnan då rummet var mera varmt att tvätta hals och bröst med kallt vatten. Denna operation framkallade likväl ett förskräckligt hostanfall och förslemning, och äfven om natten

Sid. 218.

hemsöktes jag af ett sådant nytt med en viss ömhet i bröstet, der liksom en bom kändes. Tillika efterlemnade ansträngningen en tunghet i hufvudet, som ock

7. var kvar, när jag kl. 5 ½ uppsteg, då jag åter förnyade samma operation som i går om aftonen. – Den vackra dagen förgick rätt drägligt och jag försökte profitera af den medelst en längre promenad. – Om aftonen med barnen på prostgården och der 1 glas kallskål, hvarefter jag dock hade litet hosta. Med känsla af trötthet och matthet lade jag mig redan efter kl. 9, somnade ock genast in,

8. men uppväcktes redan mot dagningen af häftig hosta och ytterlig förslemning tills jag upphostat den ymniga sega materian. Denna casus härrörde kanske af den fuktiga luften och fuktiga fötter, i går aftons vid hemkomsten eller för varm betäckning om natten och deraf förorsakad starkare svettning i det äfven eljest varma rummet eller af båda orsakerna tillsammans. Upp redan i skymningen. – Besök af fru Malachof och derigenom en 3. kopp kaffe efter frukosten. Dagen öfverhufvud nästan utan hosta; blott om aftonen något, hvarföre det föll mig in att till natten intaga ett Nux-vomica pulver, det sista jag haft kvar.

9. Upp kl. 5. – Dagen rätt god. – Först om aftonen torr hosta med dåsig hufvud och sömnlighet, hvarföre jag ock redan efter kl. 8 lade mig att sofva. Om natten svårt anfall af hosta utan särdeles slemafsöndring. Mycket lakrits döfvade den slutligen.

10. Upp först efter kl. 6 med betaget hufvud, hvars tyngd först efter kaffedrickningen försvann. E.m. intet kaffe; i dess ställe om aftonen 1 kopp thé, sedan hufvudet åter börjat antaga sin dåsig het med ristningar i högra sidan. Derjemte retning till torr hackhosta, som hämmades genom lakrits.

11. Upp kl. 5 med migrän, som kvarstannade för hela dagen, om också ej alltid lika kännbar. Hostan ej betydlig, men skrällande. I dag slöt jag ändtligen excerperingen af Krokowskis Tscheremissiska lexikon. – Vid midd. 1 glas Xeres och 1 ½ kopp kaffe. – Med några af barnen hos Ahlstr. efter allmän bjudning på thé, hvaraf 1 glas med litet grädda. –

Efter hemkomsten slöt jag än läsningen af Kenilworth; men kom ock derföre först kl. 11 ½ till sängs.

12. Upp kl. 6. – Hos Klockaren före frukosten en 3. stor kopp kaffe extra. F.m. häftigt anfall af hosta med segt slem, varefter jag blef så matt, att jag på en stund måste lägga mig. – E.m. intet kaffe och i allmänhet lugnare.

13. Aflopp äfvenledes väl med flere goda uttömningar, så länge jag stannade qvar; ty efter en frukost-middag med 1 kopp kaffe (redan om morgonen hade jag druckit 3 koppar) afreste jag kl. 10 minuter fått i 2 ½ till staden med Sofie, Sara och den ena af pigorna. Väderleken nog gynnande; men trängseln genom många personer och saker

Sid. 219.

och derigenom förorsakade obekvämligheter och skakningar under resan, som varade intill kl. 7 ¼ voro mycket angripande och jemte den instängda luften i kvarteret, orsaken att sömnen blef mycket afbruten och drömfull. Till och med en pollution.

14. Upp kl. 5 ½ alldeles rådbråkad och mycket tungt hufvud. – Obetydlig afföring. – Föröfrigt dräglig i dag i afseende å hostan. – Julchen afreste till Kronstadt. – Om aftonen ankom ock Sofie med de öfriga barnen.

15. Upp såsom i går. – Åter trög afföring. – Ristningar i hufvudet och något torr hosta. – Efter sessionen en större promenad, efter hvilken jag kände mig rätt bra. E.m. sökte jag förgäfvos Zandt och Steffani, besökte sedan den gamle Beck och var sluteligen hos Radlof, der jag drack 2 glas kallskål. Redan förut efter ankomsten dit, men efter den längre fotpromenaden i aftonkyllan? började jag hosta; men än värre plågade den mig, sedan jag lagt mig. Retningen dertill med afgang af segt slem höll mig vaken ända till kl. 11.

16. Vaken redan kl. 4 ½ med ömhet under venstra refbenet. Denna ömhet fortfor till en del ock efter uppstigandet, äfvensom torr hosta något inkommoderade, hvaremot lakrits. – Om aftonen hos Böthl. 2 glas kallskål med bättre följder än i går.

17. Upp kl. 5. – Expedierade bref till Dr. Kreutzwald i Werro, Mollerius i Stockholm, Gottlund i Helsingfors, Zagel i Wib. och Hipping i Nykyrka. – Betalte Asmus Simonsen för den sednaste boksändningen. Besökte Zandt. Emedlertid hade Commercerådet Gadd sökt mig 2 gånger, hvarföre jag om aftonen var hos honom. Det var i sin ordning, men ej

att jag hos honom drack 1 stor kopp thé och sedan ännu hem en med litet Rum. – NB.
Julchen tillbaka till oss.

18. Upp kl. 5 ½. – Nästan ingen afföring. – Litet sträf hosta. – Besök af en Underlöjtnant Lagerwall, åt hvilken jag lånte 6 Rubel Silfver, ehuru jag visserligen känner blott hans fader. – Hela dagen hem utan mycken hosta. -

19. Upp inemot kl. 6. – Hosta med afgående slemklumpar. – Hos Fuss. – En betydlig affärsgång i regn. – Fru Strohlmann på afskedsvisit och i anledning deraf 1 kopp kaffe extra. – Om aftonen Karameller med ingefära. – Orolig natt med ofta vaknande.

20. Upp efter kl. 6. – Mycket tungt hufvud. – Besök hos Zandt, Asplund och Sirelius, h^a sistnämnde sedan följde mig till Gostinoj dvor. – Vid midd. en sup genever och efter vanligheten 1 kopp kaffe. – Kl. 5 afreste jag

Sid. 220.

med Zandt i Diligencen till Strelna eller rättare sagt blott till Sergejefska Klostret, hvarifrån vi gingo till Finnér. Der 1 kopp thé med grädde. Så sömnagtig, att jag redan om aftonen blundade, medan andra pratade. Redan före afresan hade jag känt det venstra ögat särdeles generadt, som om något främmande ämne kommit in i ögat, eller som ett af ögonhåren böjt sig innåt. Upphofvet obekant, om ej deraf, att jag tidigt om morgonen genast efter uppstigandet för hufvudets tyngd tvättat hela hufvudet med kallt vatten. Bäddande i kallt vatten om aftonen förökade den besvärliga känslan. Drömfull sömn.

21. Upp kl. 6 ½ med ögat i samma tillstånd som förr. Ej heller förgick det genom nytt bäddande, äfvensom inre ögonvrån viste sig inflammerad. Kl. ½ till 2 efter en frukost med 1 glas Xeres och ½ kopp kaffe promenad med Finnér för att följa Zandt ned till Diligencen, med h_n han återreste till staden. Jag stannade än inemot par timmar i slottsträdgården för att der höra Militärmusik ock profitera af den vackra väderleken. Vid middagen en liten sup med droppar och 1 glas Xeres. Sedermera naturl. 1 kopp kaffe. – Ögat efter en ny baddning än mer inflammeradt. – Om afton blott 3 glas sockervatten. – Sönnen åter drömfull.

22. Upp såsom i går. ögat Gudi lof! tämligen återstältdt. Kl. 8 ½ afreste jag med Finnér tillbaka till staden, hem kl. 11½. – Ingen frukost. – Om aftonen skolkommitté hos Z. och der 2 koppar thé med litet Rum. -

23. Upp kl. 5 ½. – Besök af Ahlström. – Liten promenad. – E.m. stor törst. – Om aftonen med Bertha hos Radlofs; 2 glas kallskål. – Drömfull sömn. -

24. Upp kl. 6, tungt hufvud. – Kort besök hos Gadd för att bedja honom i morgon till middag. Då han redan var engagerad, så böd jag honom till tisdagen. – Hela f.m. utmärkt vacker: en riktig sommardag, hvarföre en promenad. – Jag slöt ändtligen i dag Collationeringen af mina nya böcker. – E.m. litet hosta. – Om aftonen 1 glas kallskål. -

25. F.m. liten promenad. – Till midd. Cadetten Palmgren. – Tidtals litet hosta, hvaremot jag nyttjade lakrits och sedan i går ingefär-sirap då och då theskedtals. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum. – Sönnen drömfull med en pollution.

26. Före kaffet ingen afföring och tämligen hosta. – Jag började genomläsa Dr. Kreuzwalds bearbetning af Breilers skrift om Esthernas vidskepelse. – Ansenlig promenad. – Expedierade bref till Voss i Leipzig med reklamationer om defecter och ny beställning ifr. Kampfsingers antiqvariska lager. – Under min gång ut öfverraskades jag af regn utan att hafva galoscher och fick således fuktiga fötter. Der-

Sid. 221.

af sedan hosta med segt slem. – Om aftonen började jag föreläsa Walter Scotts Ivanhoe. – Drömfull natt.

27. F.m. promenad. – Till midd. Gadd och dervid en liten sup Genever, 1 glas Madera, 1 d^o port och 1 kopp kaffe. – Sönnen mycket drömfull.

28. Upp kl. 6. – Besök af Asplund. – Om aftonen faren till Erkebiskop Eugenij, hos hvilken 1 glas thé och 1 glas Xeres.

29. Upp före 6. – Ingen afföring. – Uppvaktning hos Baron Nikolai, Curatorn för kaukasiska lärodistriktet för att tacka för det exemplar af nytt Tscherkessiskt Alphabet som han skickat mig. – Hos Köppen. – Särdeles tungt hufvud, hvarföre vid midd. 1 sup Genever på försök. – Emot aftonen afföring. -

30. Upp redan kl. 5, sedan jag varit vaken en längre tid. Besök af gamle Beck, Vid midd. på försök ett glas Ungerskt öl, hvarefter dock magen kändes besvärad, sednare efter åtnjutande af 3 glas äppelsoppa var det fallet än mer jemte knipningar.

Oktober 1853.

1. Okt. Upp kl. 5 $\frac{3}{4}$. – Oaktadt en knappare afföring, svårare hosta med afgang af segt slem. – I mindre grad efter mina vanliga 2 koppar kaffe, men tungt hufvud. Efter en längre promenad en momang så tung, att jag till en tid måste lägga mig. Vid middagen blott ett spitsglas af ölet. Om aftonen 2 koppar thé med Rum.

2. f.m. besök af Dr. Kellgren. – Kadetten Meinander till middagen. Dervid 1 $\frac{1}{2}$ glas öl och efter vanligheten en kopp kaffe. – Hela dagen hem. – Om aftonen 2 glas kallskål. – Litet heshet, äfvensom hosta, hvaremot Ingefärsirapen och lakrits. -

3. Knapp afföring, men ingen hosta. – Besökte Gadd och en handlande Butler, med hvilken sistnämnde jag bad om att till Tikkanen i Helsingfors få affärda ett paket innehållande exemplar af mina egna Opuscula. – Vid midd. 1 sup Genever. – E.m. uttömning. – Om aftonen kort besök hos Radlof. -

4. Upp kl. 5. – Hos Kunik och Schardius. – Sednare hos Beck. – Vid midd. 1 spitsglas Bayerskt öl. – Om aftonen besök af Sirén med fru och Mag. Asplund. – 2 koppar thé med Rum. – Drömfull sömn. -

5. Upp kl. nära 6. – Expedierade bref till Ilmoni och Tikkanen i Helsingfors. – Promenad ända till hamnen och derpå 1 glas vatten med litet vin, hvarefter tungt hufvud. – Vid midd. en sup Genever och 1 kopp kaffe. – Särdeles tröghet och sömngtighet, som först om aftonen försvann. – 1 kopp thé med litet Rum.

6. Knapp och trög stolgång med tungt hufvud. – Efter frukosten 3. kopp kaffe och promenad. – Vid midd. åter en

Sid. 222.

liten sup. – Jag slöt det Kreutzwaldska Ms. och började med de esthniska, Magiska och Mythiska af Kreuzw. och Neus. Om aftonen blott några stekta äplen.

7. Vaken redan kl. 4 $\frac{1}{2}$ och upp kl. 5. – God afföring och till och med om morgonen obetydligt hosta. – Vid midd. 1 spitsglas öl. – Hela dagen hem. – Om aftonen besök af Europaeus. – 2 koppar thé med Rum. – Drömfull sömn med pollution.

8. Om morgonen hos Commerserådet Gadd och Kellgren. – Sedan hos Zandt kyrkoråd. – Utomdessa ännu en betydlig promenad. – Vid midd. 2 spitsglas öl. – Drömfull sömn.

9. Upp kl. 5. – Hela dagen hem. – Till midd. Commerserådet Gadd med sin son och Dr. Kellgren med fru. Dervid 1 sup, 2 glas Xeres och 1 kopp kaffe. – Drömfull sömn.

10. Upp kl. 5 ½. – Promenad. – Besök af Statsrådet Busse. – Vid middagen 2 spitsglas Bayerskt öl. – Jag slöt utlåtandet öfver esthniska, mythiska och magiska sångerna af Kreuzwald och Neus. – Om aftonen blott ½ äple. – Jag slöt W. Scotts Ivanhoe. – Mycket orolig sömn först ifrån kl. 11.

11. Knapp afföring. – 2 ½ kopp kaffe. – Mot midd. tungt hufvud; därför en sup. – Hela dagen hem, började genomgå den tryckta Nekrologen öfver Castrén i jemförelse med Original Ms. – Om aftonen besök af fru Brosset med döttrar och svärson, Kunik och Schiefner med fru. – 1 kopp thé med Rum. – Mycket orolig sömn.

12. Upp kl. 6 – Svåra höstanfall med mycket slem. – Vid frukosten ½ glas Madera. – Efter sessionen å biblioteket. – Vid midd. 1 spitsglas Bayerskt öl. – Drömfull sömn, ehuru om aftonen blott 1 glas vatten med litet vin.

13. Upp kl. 6. – Tungt hufvud med hackhosta skoftals hela f.m. tills ingefärssirapen hämmade den. – Vid midd. spitsglas Bayerskt öl. – Hela dagen hem. – Om aftonen blott stekta äpplen. – Drömfull sömn.

14. Upp kl. 5 ½. – F.m. liten promenad. – Slem, men utan särdeles hosta. – Vid midd. öl som vanl. – Om aftonen gick till Böhlingk, hvarifrån jag dock genast hem kallades, emedan främmande vore ankomna. – Jag fann Nordensköld med dess fru. – 2 koppar thé med litet Rum. – Drömfull sömn. -

15. Upp kl. 5. – Ingen afföring. – Expedierade bref till Tikkanen. – Hos Schardius fransosen Feray och hos Nordensköld. – Besök af Schiefner och Baron Nikolai. – Vid middagen en sup med de Hippingska dropparne. – Derefter stor sömngigtighet, så att jag litet måste lägga mig. – Om aftonen på min bjudning Feray hos oss på thé – 2 koppar med Rum. – Envis hosta. – Drömfull sömn. -

16. Upp kl. 5. – Trög och knapp afföring. – Besök af Radlof. – Hos gl. Beck. – Vid midd. 1 glas öl. – Först e.m. god uttömning. – Ny inpiga. – Om aftonen 1 kopp thé med Rum.

Sid. 223.

Mycket orolig och drömfull sömn.

17. Upp kort före 6. – Hos Brosset. – Feray började undervisa Fanny och Sofie i franskan, hvilket skulle komma att fortfara alla Måndagar kl. 12. – Besök af Dorn med fru. – Hela dagen hem. – Vid midd. 2 glas öl. – Om aftonen litet hosta, hämmad genom ingefärssirup. – Drömfull sömn; dock i mindre grad. -

18. Upp kl. 5. – F.m. promenad. – Vid midd. 2 glas öl. E.m. disposition till löst lif. – Besök af en Konstnär Lindblad (med ett bref) och Zandt. – 2 koppar thé med Rum. – Drömfull sömn. -

19. Upp först kl. 6 ½. – Hosta, men mera segt slem. – Hela dagen hem. – Om aftonen 1 kopp hallonthe. Drömfull sömn.

20. Upp 5 ½. – Något hosta. – Besök af Schiefner. – Efter sessionen med Sofie hos Kellgrens. – Vid midd. 1 ½ glas öl. Den redan f.m. märkbara tungheten i hufvudet fortfor ock e.m. Om aftonen med Sofie hos Böthl. 2 koppar thé med Rum. – Uti min Nekrolog öfver Castrén hade han funnit (rigtigt) en viss animositet emot honom, ehuru ursäktlig och uttald med all möjlig delikatess och rättvisa. Visserligen var jag, då jag skref Nekrologen afficerad af den öfverdrifna förgudning, hvarmed man i allmänh. i Finland beledsagat C.s minne; men ock obehagligt irriterad af oädel illusion på mig sjelf och ett utdrag ur ett bref af sjelfva den aflidne, tryckt uti den Borgska biografien af honom. -

21. Efter att hafva vaknat redan kl. 3 uppsteg jag kl. 4. Hos Köppen och Fuss. – Vid midd. 1 ½ glas öl. – Om aftonen började jag föreläsa Talismanen af Walter Scott. – Utom 1 glas sirapsdricka ingenting. – Drömfull sömn.

22. Upp först kl. 6 ½. – Slemfullhet. – Expedierade bref till Akiander. – Hos Sterky betalte jag en liten bokräkning. – Vid midd. en liten sup. – Mot aftonen något hosta, hvarifrån ingefärssirap och en kopp sirapsvatten med anis hjälpte mig.

23. Upp såsom i går. – Besök af Schiefner. – Vid midd. 2 glas Madera. – Om aftonen litet hufvudverk. – Till sängs först emot kl. 11 och till sömn circa 12.

24. Upp kl. 5. – Faren till Dr. Münzlof. – Sedan på biblioteket. – Vid midd. blott 1 kopp kaffe. – Om aftonen kort besök af Münzlof. – Blott ett halft äple.

25. Upp kl. 5 ½. – Litet hufvudverk. – Efter frukosten gick jag att besöka den gamle Beck och hörde då till min förvåning, att han i går f.m. kl. 10 aflidit. Ännu 1 timma förut hade han talt och föröfrigt varit täml. kry, ehuru han om tisdagen förut blifvit förlamad.

Sid. 224.

- Vid midd. en liten sup. Efter att en tid bortåt hafva sysselsatt mig med diverse literaturhistoriska granskningar började jag studera för en blifvande afhandling. – Om aftonen besök af fru Brosset med dotter och svärson samt Radlof med fru och svägerska. – 2 koppar thé med litet Rum. – Till sängs först kl. 11 ½. – Sönnen drömfull. -

26. Upp först emot kl. 7. – Dåsig hufvud. – Eft. midd. blott 1 kopp kaffe och om aftonen för hosta och förslemning ingefärssirap. – Sofie sjuk nästan hela dagen.

27. Upp kl. 6 ½. – Dåsig hufvud. – F.m. med Sofie och Schiefner på Becks begrafning. d.ä. vi bivistade först ceremonien i Anne kyrkan och följde sedan med i processionen till Smolensk. Frid med hans stoft. – Efter återkomsten i st. för frukost kaffe. E.m. intagen af ett eget vemot och känsla af tomhet, och detta naturligt, då jag väl ingen sådan värdig och deltagande vän mer kan förvärfva mig, som jag på mina gamla dagar ehuru för sent hade vunnit och haft uti den aflidne. – Om aftonen 2 koppar hjortronthé. – För att fördrifva ledsnaden började jag föreläsa W. Scotts Quintin Durvand sedan jag kort efter början blifvit tvungen att afbryta Talisman i anseende till en oförmodad defect af ett helt ark, i stället för hvilket samma ark i ordningen var inhäftat utur en föregående del och således dubbelt.

28. Upp kl. 6. – E.m. på andra sidan i bokbodorna. – Sedan i vårt bibliotek. – Då jag der i oeldadt rum stod länge utan kapprock och galoscher för att söka efter något så fick jag derefter ett envist anfall af heftig hosta, tills betydligt slem i sega klumpar kunde upphostas. – Derföre åter vid midd. 1 spitsglas Bayerskt öl utom 1 kopp kaffe. – Om aftonen hos Radlofs 2 koppar svagt thé med Marsalla.

29. Upp kl. 6 ½. – Tungt hufvud. – Hos Sirén, äfvensom jag sökte Kapten Dordett och Statsrådet Kutorga. – Vid midd. 1 glas öl. – Om aftonen 2 koppar hjortronthé.

30. Upp kl. 5 ½. – Besök af Brosset. – Hela dagen hem. – Vid midd. 1 ½ glas Madera. -

31. Hos Kutorga. På andra sidan i bokstånden. – Vid midd. 1 ½ glas öl och d^o kaffe. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum.

November 1853.

1. Nov. Upp redan kl. 4 ½. – Hela dagen hem. – Också efter frukosten 1 kopp kaffe. – Vid midd. 2 glas Bayerskt öl. – Om aftonen besök af Böthl., Kellgren med fru och Schiefner, d^o 2 koppar thé med litet Rum. – Sömmen drömfull.

Sid. 225.

2. Upp efter kl. 6. – Expedierade bref till Gustaf och Major Lagerwall i Parikkala om betalning af hans sons skuld. – Gången till Styckhofvet för att aflemna ett bref till Toxova. I stora Kejsrerliga bibliotheket. – I bokbodorna! – Vid middag 1 glas is. öl. – Om aftonen 1 kopp thé med Rum.

3. Upp kl. 5. – I dag något mer hosta. – Vid midd. 1 glas B. öl. Om aftonen med Sofie hos Radlofs; 2 koppar thé med Marsalla. – Först kl. 11 sömn.

4. Upp kl. 5. – Vid frukosten 1 spitsglas öl. – Hos Grefve A. Vid samma tillfälle sökte jag ock Statsrådet Beck, men träffade honom ej hem. – I Rumäntzofska Museum. – Vid midd. 1 liten sup; om afton hem hafversoppa och par aprikoser, 1 kopp hallonthe, hvarefter dock 1 anfall af hosta.

5. Upp kl. 6. – Expedierade bref till Tikkanen i Helsingfors, vid frukosten hafversoppa med i smör stekt bröd, hvaraf längre fram på f.m. hosta med en ytterlig slemfullhet. Vid midd. 2 spetsglas Bayerskt öl. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum. – Drömfull sömn.

6. Upp såsom i går med stickningar och ömhet upp åt venstra sidan. Besök af Dr. Hirn. – Ändtligen kom jag mig i dag att sätta pennan på pappret till en ny afhandling. – Vid

middagen 1 glas rödt vin och 1 spitsglas Bayerskt öl. – Hem hela dagen. – Om aftonen 2 koppar hafversoppa. – Drömfull sömn.

7. Upp emot kl. 6. – Besök af Köppen. – Vid midd. 1 glas B. öl. Hem hela dagen. – Om aftonen 1 ½ kopp thé med litet Rum. – Mycket orolig sömn.

8. Upp först kl. 6 ½ med litet tungt hufvud och hosta förenad med slem, hvaraf jag ock i går var tämligen besvärad. – Besök af Schiefner. – Vid midd. en sup. – Om afton besök af Kunik, Münzlof, Posfelt, Lindblad, Rudbäck och Brossets barn jemte Boutin. – 2 koppar thé med Rum. Drömfull sömn. – Äfven om aftonen hosta.

9. Upp såsom i går och efter en viss tröghet i underlifvet de sista dagarne god afföring i följe deraf ock mindre hosta samt hufvudet fritt. – Vid middagen 2 spitsglas öl. – Om afton i geogr. sällskapet. – 2 koppar thé med Rum.

10. Vaknade redan kl. 3 ½ med litet stygn i refbenen på sidorna. – Upp en half timma sednare. Vid hostan reaktion i bröstet. Hos Fuss för att afsäga mig delaktighet i Commissionen för föresläende af Correspondent. – Efter frukost liten promenad. Vid midd. 1 glas öl. Om aftonen besök af Dorn, Schiefner, Böthl. och Bross. för att rådslå om hvad man skall göra med de i Akademien samlade lingvistiska Materialierna h_a B. föreslagit att låta bearbeta och utgifva. – 2 koppar thé med Rum. – Mycket och fantastiska drömmar.

Sid. 226.

11. Upp kl. 6. – F.m. i Rumäntzofska Museum och vårt eget bibliothek. – Vid midd. 2 glas öl. – Om aftonen blott 1 kopp hafversoppa. -

12. Hela dagen hem och tidtals ansatt af slemhosta, hvaremot jag började nyttja det Engelhardtska medlet af pepparroth, saft med honing och litet ättika. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum. – Orolig sömn. -

13. F.m. besök af Roop. – Vid midd. 2 glas öl. – Hela dagen hem, sysselsatt med brefskrifning. – Drömfull sömn.-

14. Expedierade bref till Dr. Baar och Launitz med 8 Rubel silfver i penningar, Rektor Corander i Kexholm och Prof. Akiander. – Vid midd. 1 glas öl. Om aftonen 2 koppar thé.

15. Hela dagen hem. – Kellgren och hans fru till middagen. Dervid 1 sup 2 glas Xeres och 1 öl. – Om aftonen besök utom dem af fru Rodin med hvilken Stephani, Kapten Åkerblom med fru och Schiefner. 2 koppar thé med Rum.

16. Besök af Köppen. – På biblioteket. – Vid midd. 2 glas öl. – Om aftonen hos Radlof, 2 koppar thé med Marsalla. – Sofie har varit sängliggande af sin vanliga hufvudverk, jag deremot känt en dof smärta i högra foten, föröfrigt mindre utan slem och hosta än jag kunde hafva skäl att vänta.

17. Upp först kl. 5 ½. – Marken hvit, men återtog innan kort sitt vanliga utseende. – Vid midd. 2 glas öl. – Om aftonen efter skolråds session hos Zandt, hos Sirén med Sofie och Bertha. – Å båda ställen (1 kopp och 1 glas) thé med Rum och vin och sist ett äppel. – I följd deraf måste jag vänta på sömnen.

18. Ända till kl. öfver 1 och kom derföre upp först kl. 6 ¾. F.m. affärspromenad. Vid midd. en sup. – Mot aftonen förslemning och hosta. – Med Sofie hos Madame Vater 2 koppar kaffe med Rum. -

19. Besök af Bartolotti. – Om midd. 1 spitsglas öl. – Om aftonen hos fru Vater och Schiefner. Där 2 koppar thé med Rum.

20. Om morgonen marken grå. – Sökte förgäfves Ministern. – Vid midd. 1 liten sup och 1 ½ glas öl. – Om aftonen intet förtärdt och likväl vid gåendet till sängs rossligt bröst med hosta. -

21. Upp först kl. 7 ½. – Kl. efter 9 ut för att göra en uppvagtning hos Baron Korf och Ministern. Derunder i början stark förslemning och hosta. Jag fick ej tillträde till någondera af de nämnde herrarne; deremot hos General Riessig i afseende å Frida, som vi nu ock snart ärnar sätta i ritskolan. – Vid midd. 1 ½ spitsglas öl. – Både förr och efter hosta. – Om aftonen 1 kopp thé och 1 af Lindenblüthen. Quintin Durvand af Walter Scott slöts.

22. Upp redan kl. 5. – Marken för andra gången hvitgrå, dock blott på kort tid. Jag träffade äntligen såväl Norell som Korff och öfverlemnade dem exemplar af min Nekrolog

öfver Castrén, och dessutom материалы och resan till Livland och Kurland. - - Till Asmus Simonsen betalte jag Voss sista bokräkning. – Vid frukosten en (tredje) kopp (Råg)kaffe. Vid midd. äfven 1 glas Madera. – Om aftonen besök endast af Feray. 2 koppar thé med Rum. Sent till sängs och

23. upp kl. 4 ½. – Efter sessionen på bibliotheket och hos fru Vater. – Vid midd. 1 spitsglas Bayerskt öl, hvarefter jag åter befann mig särdeles väl. – Om aftonen 2 koppar thé. – Om natten pollution.

24. Upp såsom i går. – Marken åter hvitgrå men blott på kort tid. – Vid midd. 1 spitsglas 3. öl. – Intet om aftonen. Hela dagen hem.

25. Upp kl. 4 ¾. – 2 ½ kopp kaffe. – I Rumäntzofska Museum. – Vid midd. 1 ½ glas B. öl och 2 koppar kaffe. – Om afton 2 d^o svagt thé med litet Rum. – I dag har jag åter hostat tämligen; och intet under vid sådana fel!

26. upp först kl. 6 ½. – Något förslemmad. – Vid frukosten en 3^{ie} kopp kaffe. – Besök af Kapt. Åkerblom. Liten promenad hvarunder jag dock hela tiden hostade. – Besök af Dorn. Vid midd. 1 ½ glas öl och om afton 2 koppar sirapsvatten. – Något orolig sömn.

27. Upp kl. före 5. och hela dagen hem. F.m. besök af Verkliga Statsrådet Beck. – Emot midd. särdeles sugen, hvarföre jag före densamma tog en liten sup, 2 glas B. öl och om aftonen 2 koppar sirapsvatten. – Först derefter litet hosta, hvaremot jag sednaste tider blott nyttjat att tugga litet lakrits. -

28. F.m. på bibliotheket, en gång i det friska vädret åstadkom en mycket angripande hosta. – Vid midd. 1 ½ glas B. öl. – Hela aftonen gick mig förlorad genom ett besök af Bartolotti, hvarigenom jag ock kom till 2 koppar thé med litet rum.

29. Upp först kl. 6. – Besök af Kellgren och sednare Radlof. – Först e.m. med 1 ½ glas öl en ytterst knapp afföring. – Om aftonen besök af fru Böhlingk med svägerska och 2 andra Mamseller, Radloff, fru Kellgren och fru Bross. med d^e och svärson. 2 koppar thé med Rum. Först kl. 11 till sängs, sömnen orolig

30. och vaken redan kl. 11 före 4 efter flerfaldigt vaknande med känsla af tyngd i bröstet. Då jag ej mer kunde insomna, så steg jag upp kl. 4 ½. – På bibliotheket. – Vid midd. en sup och 1 glas Xeres utom den vanliga koppen kaffe. – God afföring. – Om aftonen med Bertha

hos Radlof 2 koppar thé med Rum. Derefter svår hosta med ömhet i bröstet. – Drömfull sömn.

December 1853.

1. Dec. Upp först kl. 6 ½. – Marken grå; Nevan gick fast i förgår. – Besök af Grefve Armf. – Frida fördes till ritskolan. – Mycken förslemning. – Vid midd. 1 glas B. öl och efter vanligheten 1 kopp kaffe. – Om aft. 2 koppar thé.

2. Jag vaknade redan kl. före 3 och då jag ej mer kunde insomna, så steg jag upp kl. ½ till 4. 2 ½ kopp kaffe och

Sid. 228.

sedan än ett extra hos vår förra Avdotia till hvilken jag var faren för att höra efter en ny inpiga. – Vid midd. en sup och 1 kopp kaffe. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum och mycket vatten. – Om natten tung tryckning i bröstet.

3. Upp kl. 5. – Utom en liten gång f.m. hela dagen hem. – Vid midd. 1 glas Xeres och till afton en tallrik hafversoppa. – Sofie hela dagen sängliggande. -

4. Upp emot kl. 5. – 2 ½ kopp kaffe. – Ny inpiga. – Hos Berednikof. – Sofie bättre, ehuru hon allt ännu höll sängen. – Sjelf var jag plågad af en särdeles oro. – Besök af Posfelt. – Vid middagen 1 spitsglas b. öl. – Om aftonen besök af Zandt och med honom 2 koppar thé med Rum.

5. Vaken efter 4 och upp ½ till 5. – Sofie upp, ehuru än ingalunda frisk. – Vid midd. 2 glas B. öl. – Hela dagen hem täml. förslemmad. – Om aftonen 3 koppar hallonthé. – Drömfull sömn.

6. ända till kl. 7. – Faren till geogr. sällskapets lokal till en Conseilsession, hvartill jag blifvit kallad, men ej hunnit få återbud om sessionens uppskof. På samma väg besök hos Zandt för att tillstålla honom ett paket till Zagel i Wiborg ifall det blir af resa till Helsingfors. Obetydlig frukost med litet Weisbier. Starkt förslemmad och ingen uttömning. – Vid midd. 2 spitsglas öl. – Om aftonen besök af Schiefner med fru och fru Kellgren. – 2 koppar thé, den sednare tillfälligt med mer Rum än vanligt. Därefter hackhosta och ristningar på högra sidan i hufvudet.

7. Upp kl. 5. – Ändtligen en knappare sammangyttrad evakuation. – Icke destomindre en tid besvärad af segt slem med hosta. Derjemte fadd smak i munnen. – Efter frukosten en 3^{je} kopp kaffe. – Efter sessionen på bibliotheket. – Hela f.m. periodisk hosta och den åter mer skrällande. – Vid midd. i desperation en sup och 1 glas Xeres utom 1 kopp kaffe efter vanligheten. I sjelfva verket e.m. lugnare. -

8. Också dugtig hosta och förslemning. – F.m. kallad till Zandt för att underskrifva ett dokument till confirmation af hvad jag förut underskrifvit. Sedan hos Köppen och Berednikof. – Till frukost blott 1 spitsglas öl. – Vid midd. 1 annat. – Det verkade synbarligen på magen. – Emot hostan började jag åter nyttja Engelhards medel. – Om aftonen i geogr. sällskapet, kallad att rådgöra om instruktionen för jordkringseglande fartyg. – Der 2 koppar thé med Rum.

9. Af förseende upp redan kl. 3 ¼. – Litet fadd smak och hes. – Sednare dugtig hosta. – Hos Schardius. – Besök af Zandt, fru Schmidt och Sirén. Om aftonen kom åter Kunik. – Efter 2 koppar thé med Rum en förskräcklig paroxysm af hostan mot hvilken mixturen länge intet hjälpte. -

10. Upp först inemot 7 med en tung hufva på hufvudet. Ett svårt anfall af hosta uteblef ej länge och hela f.m. besvärades jag skoftals både af hosta och slem, ehuru jag hade mycken rörelse ända till ytterlig trötthet. Jag var neml. hos

Sid. 229.

Köppen i kartdepon och hos Trede för att besörja en kommission för Hipping och i eget interesse 2 gånger på vårt bibliothek. – Marken har i dag varit hvit hela dagen, men litet snö så att man far på droschkor. – Om aftonen ölvatten och 3 koppar Borchaus bröstthé. – Sömnen dålig med ständiga afbrott och en tryckande tyngd öfver bröstet. Emellanåt ock hosta.

11. upp redan kl. 3 ½. Känslan af tyngd bort; dock något hosta ock slem. – I allmänhet tillståndet dock bättre. Vid midd. en sup och 1 glas Xeres. E.m. mycket törstig, vatten med [otydligt]vin– För öfrigt mot ymnigt bruk af Engelhardska mixturen. – F.m. besök af Pastor Cygnaeus. – Hem hela dagen. – Om aftonen hjortronthé. – Ett nytt ondt, som i dag börjat låta förspörja sig, svaghet i tungan. -

12. Upp kl. 4. – Mindre hosta och slem på morgonstunden, än under loppet af dagen; ishet mycket ytterst segt slem. Derjemte ock magen mycket trög på venstra sidan med ristningar till och i venstra örat. – Besök af Schiefner. – Liten promenad. – Vid midd. 1 glas Xeres. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Kellgrens. Der i början svår hosta och ytterlig förslemning, som sednare förgick efter 2 koppar thé med portvin.

13. Upp kl. 5 ½. Jag började med tillstånd af Ilmoni försöka ett af Finnér rekommenderat medel i extract af radix gramin med 1 glas Selters. I sjelfva verket har jag i dag hostat mindre, känt mindre slem och mig sjelf raskare. – Besök af Schiefner. – En längre promenad. – Vid midd. 1 glas Madera. – E.m. var jag dock åter betydligt förslemmad. 1 kopp thé med litet Rum. – Äfven om natten efter

14. kl. 3 ansattes jag af hosta och slem med roslande i bröst och luftrör. – Upp redan kl. 4. 2 theskedblad af sirapen och 2 dricksglas Selters. Väl lade sig efter hand hostan och slemmet, men jag saknade den liflighet, som jag i går hade känt. Afföringen ytterst knapp. – Tungt hufvud och allmän tröghet och matthet hela f.m. oaktadt jag äfven tog en liten promenad. För trötthetens skuld både f. och e. middagen en liten sup Genever och sedan äfven bättre utom att jag åter mot aftonen var ytterst förslemmad och tillika ruskig. – Utom 1 glas Selters flera sockervatten.

15. Upp kl. 5 ½ och hela f.m. mycket marod, så att jag först var tvehågsen, när jag skulle gå till Generalsessionen. Der blef det dock slutligen till och med något bättre. – E.m. med 1 spitsglas öl kände jag mig först ganska braf men då jag sedan började utom slem hemsökas äfven af starkare hosta, lade jag mig åter till ingefärssylt. Detta verkade lugn, tills jag försökte att dricka 1 kopp thé (utan Rum). Derefter både slem och hosta. Emedlertid har hålst hufvudet e.m. varit redigare, och äfven bröstet utan den lindriga smärta, som jag känt emellanåt åt högra sidan. – Om natten ett starkt anfall af hosta och förslemning, men ock en

Sid. 230.

skälig afföring.

16. hvarefter sömn ända till öfver kl. 6 och åter afföring. Såsom i går blott 1 kopp kaffe. – I allmänhet lugnare men tillika bättre än i går. – Dock kände jag mig äfven i dag matt. – Besök af Kellgrens. – Hos Fuss. – På andra sidan. – Vid midd. nära 2 glas öl. – Hela e.m. förskräcklig törst, som jag sökte stilla genom hjortronvatten. – Vid gåendet till sängs hosta och förslemning. – Också om natten åter en svår chok.

17. Upp kl. 6 och först lugn, men sedan något hosta och slem tidtals hela f.m. Då jag tillika började känna små stickningar i bröstet åt högra sidan, så påsatte jag ännu ett engelskt giktplåster. – Liten promenad. – Vid midd. 1 glas Bayerskt öl. – E.m. skäligen lugn och äfven hostan mindre. – Besök af Kutorga. – Om natten ett svårt anfall.

18. Upp kl. 5. – Skoftals hosta med slemafsöndring, tills ändtl. en ordentlig afföring följde. – I går hela dagen ytterst trög och knapp. – På försök åter 2 koppar kaffe. Hela dagen hem och i allmänhet lugnare. Väl ansenlig slemafsöndring; men dock större värme i föttern och mer kraftkänsla. Vid midd. 1 glas Bayerskt öl. E.m. mindre törst och ny afföring. – Om aftonen litet kokta äppel. Vid gåendet till sängs ett starkt anfall, men natten åtminstone lugn och sömn

19. ända tills kl. 5. – Ingen afföring och förskräckligt slem äfven i luftröret. Liten promenad, hvarefter hostan tilltog. – Besök af Schiefner och sednare Beck. Vid midd. 1 ½ glas B. öl. – E.m. i allmänhet bäst tills aftonen. – 2 koppar hjortronthé. – Svårt anfall efter det jag lagt mig och det mest blott skrällande hosta. – Också om natten ansattes jag deraf. -

20. Upp kl. 5 och ändtligen en trög och knapp uttömning. – Fadd och saltig smak. – Hela dagen mycken slemsekretion dels med dels utan hosta. – Besök af Grade och Radlof. – Middag utan öl. – Om aftonen blott Brossets barn och Lisinka med Katinka ifrån Toxowas. – Endast 2 glas sockervatten med tillsats af Selters. – Efter gåendet till sängs afton[...] med intensitet, men emedlertid lugn natt.

21. Vaknade först kl. 6 ½, dock med särdeles tungt hufvud, salt smak och flatulens. Så mycket mer lemnade jag hela medicinen och drack blott 2 glas Selters. – Sedan 2 koppar kaffe hvarefter sednare en skäligen afföring. – Mycket slem afsöndrade sig, men åter lättare, äfvensom jag i allm. kände mig piggare. – Också gången till sessionen i kallt väder åstadkom ingen synnerligen förändring. – Vid midd. 1 glas B. öl. E.m. besök af Prosten Skotte och pastor Ahlström. – 2 glas sockervatten. – Nog mätt lade jag mig redan kl. 9 ½, men öfverfölls då åter af en envis hosta, som höll mig länge vaken och äfven sednare oroad mig förfärligt, hälst dervid tillika började kännas smärta i venstra refbenen åt ryggen.

22. Upp kl. 6 med munnen full af slem och fadd smak, hvarföre ock det ena glaset Selters, som jag blott drack, kändes alldeles vedervärdigt saltigt. – 1 ¼ kopp kaffe. – Åter ingen afföring. – Liten promenad. – Besök af Groth. – Hela f.m. ett idkeligt slemmande till en del med fortfarande

smärta i korset. – Till midd. Ahlström, Finnander och Finnér. Jag försökte att begagna mig af tillfället till en diversion tog mig med en liten sup Genever och drack 1 ½ glas Madera, åt äfven i förhållande med undvikande af allt fett. Sednare naturligt 1 kopp kaffe. – E.m. draglig, hvarjemte jag kände mig mer upplifvad. En ytterst liten trög uttömning. Emot den tämligen starka törsten vatten med obetydligt öl, mer med Selters. – Märkvärdigt nog blef åtminstone sömnen lugn både om aftonen och natten.

23. Upp kl. 6; blott 1 glas Selters. – Först skrällande hosta men sedan mycken slemsekretion, dock utan särdeles ansträngning. Tillika kände jag mig piggare, ej heller märktes särdeles af ryggsmärtan. – Endast något törstig. – 2 Koppar kaffe och en 3. efter frukosten. – Utom hos Radlof hela dagen hem. – E.m. blott 1 kopp kaffe; men i dag den 4^e och äfven derföre naturligt, då ingen afföring ägt rum mycken hackhosta för att få de sega slemmassorna i rörelse. – Utan särdeles hjälp nyttjade jag deremot dels mycket vatten med litet B. öl, eller Selters, dels Selters med lakrits eller ingefärssyrup. – Redan före gåendet till sängs börjades en svår attack af skrällande hackhosta utan särdeles slemlösning, som höll mig länge vaken. Deremot var åtminstone natten lugn. -

24. Vaknade jag åter och uppsteg med hackhosta kl. 6. Lyckligtvis gaf den sig dock snart. – Jag började åter bruka de Baarska pillerna. – 1 glas Selters. – Blott 1 kopp kaffe. – Liten slemsekretion, äfvensom hosta; men dervid redan ifrån igår reaktion i refbenen af sjelfva venstra sidan. – Liten promenad. – Först e.m. god och ymnig afföring. Litet hackhosta. – NB. en kopp kaffe. – Blott 3 gånger piller, således under loppet af dagen 15. – Somnade utan hosta, men deremot en choc om natten deraf att jag hade kommit i stark transpiration. -

25. Vaken och upp först kl. 5 ¾ med hosta och i början genljud i båda sidorna. Dock försvann denna ömhet snart. – Liten trög uttömning. – 2 koppar kaffe, men ingen frukost, utan ännu 2 gånger piller f.m. Besök af Kellgren. – Vid midd. 1 glas B. öl. Efter längre tid lemnade mig maten verklig njutning. – E.m. liten slemafsöndring, men tämlig törst, som jag stillade genom vatten med litet B. öl eller Selters. – Till afton blott 2 sådana glas till hälften hvardera och piller. – Vid och efter gåendet till sängs åter svår och envis paroxysm af hosta, som till och med ej på länge gaf mig sömn.

26. Vaken och upp redan kl. 4. Mycken hosta med sparsam slemsekretion. – 2 koppar kaffe. – Liten utfart hvarefter än sämre. Isynnerhet mot midd. en gränslös slemfullhet och idkeligt hackande. – Vid midd. 1 glas B. öl. Efter kaffet kastade jag mig, somnade och vaknade först kl. 7 ½. 2 koppar thé på styfvemorsblommor. – Hostan ej särdeles. Lugn sömn, med mycken transpiration

27. Ända till kl. 8 ½, då jag först vaknade och uppsteg utan att alls hosta. Inga piller, utan blott 1 glas Selters. God ehuru mera knapp afföring. – 2 koppar kaffe. – F.m. ej utan slem; men den klimpig och mer lös. – Efter frukosten i bibliothecket. Vid midd. 1 ½ spits. Ny god afföring. – Besök af Professor Brusin ifrån Kasan.

Sid. 232.

2 glas B. öl. E.m. nästan alldeles lugn tills senare på aftonen då något hackhosta åter inställde sig. – Besök af Dr. Heine och Brossets utom honom sjelf. – Blott 1 glas sockervatten och till natten piller. – Allt aflopp alldeles lugnt och väl; men om natten vaknade jag under stark transpiration med en häftig choc af hosta, som en liten stund kostade mig ytterlig ansträngning, tills en klump slem utkom och dels ännu bröstet småningom ännu lugnade sig. Det var Kl. 3 ½, så att jag ej än nådes stiga upp.

28. Vaknade först 7 väl utan hosta, men med gemen smak och mycket dåsig hufvud. – Emedlertid god uttömning och efter 1 ½ kopp kaffe ännu l. – Emedlertid tämligen ruskig med fortfarande slemafsöndring. – Besök af Prosten Skotte och Pastor Ahlström, hvilka uppehöll mig öfver 1 hel timma i mitt arbete, bestående uti en öfversättning af företalet och innehållet om 3 bandet af Ilmonis sjukdomshistoria på Tyska för Heine. Egentl. hade jag blott blifvit anhållen om att lefverera och lofvat innehållet; men af vänskap för Ilmoni har jag tyckt det vara å propos att utdragsvis öfversätta äfven företalet, hvarmed jag dock först till middagen blef färdig. – Genom Prostinnans närvaro kom jag mig till ännu 1 kopp kaffe i st. för frukost. Jag kände mig derefter åter piggare, ehuru hackhostan, utan betydlig slemsekretion fortfor. F.m. blott 1 kopp kaffe och 2 spitsglas mjöd. – Vid och efter gåendet till sängs den vanliga choken [?].

29. Upp redan kl. 4 för tidigt! 1 ½ kopp kaffe, den andra med Selters. – Hos Heyne för att anställa honom öfversättningen. – Sedan än en liten fotpromenad. – Morgonhostan drägligast, sedan ett idkeligt hackande utan särdeles slemafsöndring, d.ä. ej i klumpar. Besök af Holmberg ifrån Helsingfors. Vid midd. 1 spitsglas mjöd. Sedan tills mot aftonen åter lugn. – Besök af Zandt. – Hela dagen ingen afföring! – Om aftonen Selters ooh 1 glas hallonvatten. – Obetydlig hosta och lugn natt.

30. Upp kl. 6 ½ visserl. med slemfullhet, dock bättre smak. – Afföring. – I stället för piller blott 1 glas Selters och äfven kaffekopparne med mer eller mindre Selters, till frukosten och 1 ½ kopp Chokolad och vid midd. på försök en homöopatisk sup Genever. – Derpå en lika så homöopatisk och trög ny afföring. Före midd. besök af Dr. Muralt. Äfven e.m. hackhosta med mindre lösning, hvaremot ingefärssylt, som jag i allmänhet mycket nyttjat. – Föröfrigt flera glas Selters och 1 vinbärsvatten. – Sednare delen af aftonen alldeles lugn, ja till och med till sängs utan hosta, der jag lät smörja rygg, underlif, sidor och armar med

brännvin, hvaruti salt blifvit upplöst – på Heynes tillstyrkan. – Närmare följd en pollution.

31. Upp kl. 5 med slemfull mun och tungt hufvud. – Emedlertid afföring. – Åter piller. – Besök hos Klouberg och Kellgren och hos dem ännu en 3. kopp kaffe! Deremot ingen frukost utan blott litet spargelsoppa utan bröd. Sednare på f.m. öfverhufvud tämligen pigg och lätt. Ej utan hosta, men ock slem i klumpar. – E.m. intet kaffe, men 2 ölglas mjöd. – Först om aftonen retelse till hosta.

Sid. 233.

Till natten 3^{die} portion af piller. Dessutom lät jag nu tvätta och frotera fötterna med brännvin och salt.

1854.

Januari 1854.

1. Januar. Upp kl. 7 med litet stygn i venstra sidan och ytterlig förslemning. – Afföringen knapp. – 1 ½ glas Selters och sedan 1 ½ kopp kaffe. – Liten frukost; men i dess ställe f.m. 2 gånger piller med hvilka nu föröfrigt den första satsen är slut. – E.m. en kopp kaffe. – Ingen hosta, om ock än fortfarande något slem. – Selters och 1 glas mjöd. – I allmänhet har 1. dagen af året börjats med bättring. Gud vare derföre lof! Sönnen emedlertid orolig. Kanske hade jag ock ätit, ehuru ej för mycket, dock mer än jag bort. – Genom hvarjehanda slisk är ock magen försvagad.

2. Upp kl. 6 med mindre slem än vanligt. – God uttömning. – 1 glas Selters och 1 ½ kopp kaffe. – Hos Schiefner. – Besök af Fuss. – Betydlig slemsekretion, men utan hosta, men efter litet frukost hosta och slemmen mera slidrig. – Sedan rätt ruskig. – Holmberg till middagen. Dervid 1 liten sup, 1 glas Madera och 1 kopp kaffe. Utom tyngd och sömnaktighet i början e.m. rätt lugn. – 1 ½ glas mjöd. – Utan hosta till sömns och lugn sömn. -

3. Upp kl. 6 ½. – God uttömning. – 1 ½ glas Selters och d^o koppar kaffe, hvarförinnan ock efter mycket segt slem, men som åtminstone till en del i stora platta klimpar löste sig. – E.m. 1 glas mjöd. – Om aftonen besök af unge Frähn med dess syster, Lindblad, Kunik och Schiefner. 2 glas sockervatten. – Åter mer förslemning och till och med hosta. – Något orolig sömn.

4. Upp kl. 5 ½. – Något Selters och 1 ½ kopp kaffe. Efter frukosten ännu 1. Föröfrigt tämligen bra, men ingen afföring, ej heller e.m., ehuru jag på försök vid middagen hade tagit en sup Genever. – För öfrigt hela dagen hem, allt fortfarande sysselsatt med, min afhandling. – E.m. blott ½ glas Selters. -

5. Upp kl. 5. 1 glas Selters och 1 kopp kaffe. Hela dagen hem. Dräglig nog; men ingen afföring utom om aftonen en högst obetydlig, ehuru jag om midd. hade tagit en ordentlig sup Genever för att om möjligt forcera magen. Derföre ej heller underligt om åter efter slem och hosta, hälst aftonen af jultrakteringen medförde åtminstone något af allehanda smått snaps.

6. Upp kl. 7 och ändtligen en god afföring. Icke desto mindre mycket slem och svårare att hosta det upp. Dock räckte det ej särdeles länge, 2 koppar kaffe. Gratulationsbesök och Roop och visitkort af Davydof. – Vid midd. 1 glas Madera, e.m. 1 ½ glas mjöd och om aftonen 1 glass sockervatten. Sönnen mer orolig.

7. Upp kl. 5 sedan jag redan länge varit vaken. Mycket slem af till en del mindre tjenlig mat i går – och efter 1 ½ glas Selters knapp uttömning

Sid. 234.

2 koppar kaffe. – Hos Meinander. – Åt frukost på försök. Lutfisk med en liten sup uppå och derefter i kopp kaffe. – Besök af Brosset och Radlof. – E.m. ock 1 glas färskt öl. – Efter kaffet sednare 1 glas mjöd. – Ett skof mycket slem. – 2 glas Selters med vatten. Orolig sömn.

8. Upp redan kl. 4. med fadd smak och mycket slem samt knapp afföring. Jag drack derföre mina 2 koppar kaffe en ½ kopp infusion på sermetsblad [?], men också det hjälpte icke till bättre uttömning. Med tillstyrkan af Dr. Heyne, som besökt mig försökte jag med en thesked af qvickrothsextraktet till ett halft glas Selters och åt ingen frukost. Likväl ingen vidare afföring, men förslemning, – fortfor och magen kändes blott mer besvärad, ishet e.m. Vi voro med Bertha budne till Dorns till aftonen; men naturligt blef deraf intet, endast Bertha for med Dr. Kellgren, som var att afhämta henne. Jag lät vid gåendet till sängs åter smörja kroppen med varm saltupplösning, men fick omedelbart derefter, då jag derunder stod naken, ett anfall af hosta, som räckte en längre tid.

9. Upp kl. 6 ½. En riklig god uttömning, men icke desto mindre stark förslemning med hosta, hvarföre åter ¼ thé sked qvickrothsextrakt med 1 glas Selters. Först efter kaffet (2 koppar) lugn. – Efter en lämplig frukost hämtade man ännu en 3. kopp, som jag var svag nog att afslå! E.m. tämligen lugn, åtminstone för hosta. – Vatten blandad med mjöd och om aftonen 1 kopp varmt sinapsvatten. – Föröfrigt såsom hela denna tiden, hem hela dagen, sysselsatt med mitt opus. -

10. Upp ½ 7 med elak smak och stark förslemning, hvadan ock en häftig choc hosta. – Ingen afföring. – Ett theskedsblad qvickrothsextrakt och 1 ½ glas Selters. – Blott 1 kopp kaffe, men vid frukosten ock 1 ½ chokolad, som ej tycktes särdeles bekomma mig; ty jag var sedan åter mycket förslemmad. – Att jag gick till Akademiens solenna årsförsamling, förstås af sig sjelf. – E.m. på

vanlig tid hackhosta med förslemning; men sednare lugn. – Besök af Radlof med fru och bror, Gräfes yngre fruntimmer och Boethius med fru och Schiefner. – 2 glas sockervatten. – Till sömns först 11 ½.

11. Upp kl. 6. Åter utan afföring. Efter qvickrotsextraktet och 1 glas Selters, ytterlig förslemning ända till 1 ½ kopp kaffe. – Jag åt ingen frukost, utan drack i dess ställe 2–3 koppar infusion på sermetsblad [?]; men äfven det hjälpte icke till vidare än par obetydliga molieni [?]. Mot middagen så trött och trög, att jag på en liten stund måste lägga mig att sofva. Äfven e.m. blef utan afföring, ehuru mindre hosta och förslemning. Dock räckte de ej länge. – Orolig sömn.

12. Vaken redan kl. 3 ½ och upp 1 timma derefter med mindre slem och något renare smak än eljest. – Ändtl. god afföring. Icke destomindre 1 theskedsblad qvickrotsextrakt och 1 glas Selters före 1 kopp kaffe. – Vid frukosten åter 1. – Besök af Dorn, Radlof och Mg. Sirén. – E.m. mycket slem, men som upphörde efter 1 glas mjöd. – Sedan ännu mjöd och vatten i anseende till ovanlig törst. – Orolig sömn.

Sid. 235.

13. Upp kl. 7. Ock en afföring. – Ingen qvickrot. – Stark förslemning äfvensom hosta att få upp den. – 2 koppar kaffe! – Visitkort af Grefve Armf. och personlig visit af Rogr. Tschubinof, Lindblad, unge Frähn, Scheichen och Stürmer. Sednare ännu Pastor Hoffrén med Kellgren. – Under middagen en liten sup på Klinken och 1 glas portvin. Straxt e.m. intill kaffe förslemning. Sedan lugn, isynnerhet sedan jag druckit mjöd. Sednare dock ännu ett häftigt reumatiskt anfall efterhand hämnat genom mera mjöd. – För öfrigt har jag i dag känt mig mera rask, ishet e.m. – Något orolig sömn och

14. upp redan kl. 4 ½. Ett godt theskedblad af extraktet och 1 glas Selters, hvarefter en kort, men öfvergående Chok af hosta och förslemning. Sedan lugn. 2 koppar kaffe. – F.m. täml. lugn och hvad som var viktigare med känsla af mera kraft. – Visitkort ifrån Furst Davydof. – E.m. än mer förslemmad och äfven ansatt af hosta, isynnerhet sedan jag druckit par glas kallt vatten med litet hjortron. Till natten lät jag åter frotera mig med värmdt brännvin med upplöst salt.

15. Upp kl. 4 ¼ med något tungt hufvud. – Redan andra dagen åter ingen afföring. – Sista gången qvickrotssirap med 1 glas Scherry. – Häftigt anfall af hosta och slem. Litet rhaharber i ena kaffekoppen hvarefter ändtligen en mer knapp uttömning, men åtminstone fullkomligt lugn. – Besök af Böhthlingk. – Lugn ända till aftonen, då jag hade ett envist anfall af hosta och slem i bröst och luftrör. – Jag hade i middags lagt ett litet stycke rhaharber i min soppa utan att det verkat en uttömning

16. Först om natten och sedan mot 6 efter uppstigandet ännu 1 utan någon slags diarrhé. De hindrade likväl ej morgonhostan, hvaremot jag intet annat medel hade än mitt vanliga palliativ i sednaste tid kronsocker. – 1 ½ kopp kaffe. – Äfven sedan tämligen hosta och slem. – På försök for och gick jag åter litet ut efter lång tid. I början hade jag litet hosta; dock tycktes det hafva gjort sin nytta. – Besök af Statsrådet Brun. – Starkare appetit vid middagen och e.m. mycken törst, tillfredsställd genom mjöd, rent eller med vatten. -

17. Upp kl. 5. 1 glas Selters. Afföring. – Hostan dräglig. – Blott 1 kopp kaffe och thé på frukosten. – Liten promenad. – Skoftals slemmig och hela f.m. i allmänhet mera matt. – Till midd. Kad. Meinander. E.m. besök af Svenske. – Mycket förslemmad. – Om aftonen besök af Zandt, Schiefner med fru och Kellgren. – Först 1 glas sockervatten, med en bit (fet) systerkaka; men då omedelbart derefter svår hosta med slem inställde sig, så försökte jag efter lång tids afhållande 1 kopp svagare thé med litet Rum och annat bröd, hvarefter jag ock hade fullkomligt lugn.

18. Vaken redan kl. 3 ¼, ehuru jag först kl. 11 hade kommit till sömns, och upp efter 4 med ganska elak smak i munnen. – 1 ½ glas Selters, men ingen afföring, förrän jag tug-

Sid. 236.

gade litet rhaharber. – Besök af Köppen. – Liten promenad, men som i den stränga kölden åstadkom hos mig hosta. – Före midd. ankom Prosten Hipping med sin d^e och sin d^e T, af hvilka dock blott han sjelf stannade hos mig; damerna foro till Bernard. Vid midd. en liten sup och 1 ½ glas Portvin. – Svår hosta straxt efter. – Sedan mycken törst; mjöd och vatten och flere glas sockervatten.

19. Hosta äfven om natten. Deremet nästan ingen om morgonen och god uttömning efter 3 glas Selters. Medlertid smak i munnen vid uppstigandet och en viss ömhet i bröstet, äfvensom om natten. – I den allmänna sessionen och sedan på biblioteket Gudi lof! utan att det åstadkom i dag någon hosta, ehuru jag till och med hostade förut något hem. – Både till frukost ock middag ock Hippings fruntimmer. – Vid midd. drack jag ett helt glas öl. Extra skolrådssammankomst hos Zandt och 1 glas thé med litet Rum. Vid återkomsten hem fann jag dagens förra sällskap vid thébordet, ökt igenom Prosten Skotte med sina båda fruntimmer och Kunik. Kulen som jag var, lät jag tillfället förleda mig att dricka än en liten kopp the. Ändock för momangen ingen hosta. I allm. har denna dag ej mycket plågat mig och jag börjar allt mer känna mig menniska igen.

20. Upp kl. 6 med bättre smak än till och med i går. Ock god afföring. – Dock uteblefvo ej hostan och slemmet, och billigt, såsom i går 2 koppar kaffe. – Vid frukosten en liten sup. Mycket tung, hvarföre ock en liten promenad föreföll mycket besvärlig. – Redan f.m. kom Prosten Sk. och till midd. äfven bådass fruntimmer. – Dervid åter 1 glas öl. – För tunghetens skuld hade jag före måltiden tuggat 1 stycke Rabarber, hvarföre e.m. en ny afföring. – Om aftonen sökte jag med Hipp. förgäfves Böthl. – Åter mycket trög och såsom skoftals redan i går, ristningar i händerna på venstra sidan, der jag har de flesta stumpar. – I går och i dag allm. ingen timma framåt på mitt arbete. Före gåendet till sängs ännu en 3. afföring. Oroelig sömn och efter midnatten retelse

21. till hosta af en ytterlig förslemning i sjelfva luftröret, såsom det tyckes, tills jag hann befrias ifrån en betydlig massa. Derefter upp kl. 6 och efter första utseendet mer fri ifrån slem samt skäligen den senast i munnen. Sednare visade sig dock både slem och hosta och den förra åter mera fraggig eller glatt. – Så ock efter frukosten, hvarvid jag druckit litet öl. – Besök af Zandt och Böthlingk. Liten promenad. – Med Hipping till midd. hos Zandt. Dervid en sup och 2–3 glas Madera samt naturl. 1 kopp kaffe. – Under tiden hade Fedor Nikol. Glinka tyvärr sökt mig. – Om aftonen med Hip. och Bertha hos Schiefner. – Der 2 glas thé med litet Rum och 2 glas sockervatten.

22. Upp kl. 4 ½ och i allt afseende bättre och drägligare än jag det förtjent. – 2 koppar kaffe. – En homöopatisk droppsup före och i samma proportion öl.

Sid. 237.

och efter den sämre. F.m. rätt dräglig. – Besök af Finér med fru. - Liten promenad. – Med Hipp. middag hos Böthl. med en liten sup Vaniljelikör, 1 glas Madera, 1 d^o rödt och åter en snaps Vanilj. Efter hemkomsten så sömning att jag efter 1 kopp thé med litet Rum, oakadt

Prosten Skotte hos oss de öfriga hade alla farit till en Opera, och Sofie med – redan kl. 8 lade mig och sofde nästan i ett ända till

23. kl. 4, då jag uppsteg. – Upphostningen litet svårare. Intet under! Äfven elak smak i munnen, som ock efter god afföring och smärre dosis af Selters, när hostan svårare, till en del fortför. – Besök af Kunik och Grefve Armfelt, ehuru båda besöken egenteligen gällde Hipping. Sedan besök af Kellgren till mig. – Sedan öfverandtvardade jag ett bref till Gustaf med inlaga af min skuld 15 R. s. och ett annat bref till Ilmoni. – Vid frukosten 1 spitsglas öl. – Vid midd. en sup Genever och om aftonen 1 kopp thé. Hem hela dagen. E.m. utan all hosta. – Sömnen orolig.

24. upp kl. 4 $\frac{3}{4}$ med litet tungt hufvud. – För öfrigt allt skäligen bra; sedermera tämligen hosta. Till frukosten Hoffrén som kommit att hälsa på Hipping. Dervid en homeopatisk sup och litet öl. – Liten promenad. – Före midd. tuggade litet rhabarber. – Till midd. äfven Hippings damer och Skotte med sina. Dervid 1 sup, 1 glas Marsalla och 1 d^o öl. – Derefter mera svår hosta, som fortför ända tills thé om aftonen jemte en viss ömhet i bröstet. – Besök utom alla middagsgäster Sirén med fru, Sirelius, Mamsell Soldan, Zandt, Kunik och Löjtnant Berg. 2 koppar thé med litet Rum, 1 äpple och litet vindrufvor. – Till sömns först efter kl. 11.

25. Upp först kl. 6 $\frac{1}{2}$. – Mera svåra hostanfall men utan den gåriga ömheten. – 1 $\frac{1}{2}$ kopp kaffe efter 2 åter i lång tid. Lisinka och Katinka S. ha legat här öfver natten, reste efter kaffe bort. Tidigare middag straxt efter sessionen kl. 2 i anseende till Hippings förestående afresa. Dervid en sup, $\frac{1}{2}$ glas Madera och 1 glas öl. Kl. 3 $\frac{1}{2}$ afreste Hipping. I dag hade middagen mindre hosta till påföljd än i går. Om aftonen hos Erkebiskop Eugenij 2 koppar Chanskt thé och 1 glas Lafitte. Orolig sömn.

26. Upp kl. 4 $\frac{3}{4}$. – Dräglig morgon, ja mer än det. – Liten promenad. – Först mot midd. mer hosta. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Åkerbloms; 1 $\frac{1}{2}$ glas thé dels med Rum dels med Xeres. -

27. Upp såsom i går. – Svårare hosta, i det slemmet ej ville lösa sig. Vid uppstigandet ock elak smak i munnen som dock försvann efter en god uttömning. Lyckligtvis synes numera denna samling åter hafva sin gilla gång. – Vid frukosten en 3 kopp svagt kaffe. – Liten promenad. – Vid midd. ock ett godt halft glas öl. – Aftonen med Bertha hos Radlofs 2 koppar kaffe (således 5 och 6) med några droppar Rum. – Sedan verk i en vacklande isolerad tand.

28. Upp mot kl. 5. – 1 ½ kopp kaffe. – Rätt lugn morgon. Först sedan jag efter frukosten druckit ännu ½ kopp kaffe, bör-

Sid. 238.

jade jag något hosta. – Liten promenad. – Vid middagen stark appetit. – Om aftonen 1 kopp svagt thé med något Rum, hvarefter någon spänning i venstra sidan af bröstet.

29. Upp först kl. 6. – Tämligen envis hosta och efter kaffet (2 koppar!) en ny choc. – Bröstet öfverhufvud krångligare med märkbar ömhet. – Oaktadt den skarpa kalla blåsten en liten promenad. – Vid midd. en liten sup. – E.m. lugn. – Om aftonen med Bertha gången till Stephani. 1 glas thé med Rum. Derefter tämlig hosta med slemafsöndring. Sednare ristningar på venstra sidan af hufvudet dels i tänderna och i örat, hvarföre jag ock tidigare begaf mig hem, så att jag kom till sängs kl. 10.

30. Upp kl. 5 ¼. Spänning i bröstet på venstra sidan. – Den vanliga morgonhostan. – Äfven längre fram visade den sig ofta nog, äfvensom under sjelfva gången ut och isynnerhet före middagen jemte en viss tyngd i underlifvet tills jag konsumerade en liten bit rhabarber. Vid midd. en homöopatisk sup. – Sedan som hastigast hos Radlof. – Besök af Europaeus; 1 kopp thé med litet Rum. – Aftonen öfverhufvud alldeles lugn och ledig. – I dess ställe ett envist anfall, sedan jag kommit till sängs med segt slem och hostan mer skrällande. – Om natten ondt än i händerna än i örat på venstra sidan.

31. Upp kl. 6. – Efter ett halft glas Selters och den vanliga morgonhostan med segt slem försökte jag åter en bit skinka med peppar före 1 ½ kopp kaffe. – I dag hostan f.m. något mindre; men så var jag ej heller ut för den kalla blåstens skuld. – Före midd. litet stycke rhabarber. Under midd. ⅓ glas Madera för att underhjelpa smältningen af en bit beefstek, som jag ej mer mäktade riktigt tugga. – Emot aftonen ett hämskt hostanfall. – Sedan hela afton lugn. Besök af Stephani och Schiefner med fruar och Lindblad. 2 koppar thé med Rum. –

Februari 1854.

1. Febr. Upp kl. 5. – ½ glas Selters. Upphostningen svår. – Åter skinka med peppar och det en god timma före kaffet (blott en kopp). – F.m. en längre spatsergång och derefter så trött, att jag måste lägga mig och sofde en hel timma. – Till middagen hvarförinnan tuggade en liten bit rhabarber, ölsoppa med russin och ingefära. – Emot aftonen svårt anfall af hosta,

tills några klumpar framkommo och ½ glas Selters hämmade vidare utbrott. – 2 koppar thé med litet Rum och sedan lugn.

2. Upp redan kl. 4 ¾. Hostan dräglig. Intet kaffe förrän efter frukosten, som i dag åts redan kl. 9. – Desförinnan efter ½ glas Selters efter en bit pepprad skinka. – Efter kaffet ock ett fikon. Åter någon hosta. – föröfrigt såsom i går aftons i allm. vida raskare. – Fart till andra sidan i åtskilliga communiella bestyr. – Om aftonen med Sofie och Bertha faren till Siréns. Derefter en tämligen svår paroxysm 1 ½ glas thé med Arrak, äppel och brända mandlar.

3. Upp kl. 5. – Hostan dräglig, men en ytterst knap och trög afföring och sedan en svår paroxysm omedelbart efter den egentliga frukosten med en kopp kaffe emot kl. 10.

Sid. 239.

- På andra sidan (under tiden hade Erkebiskop Eugenij sökt mig äfvensom i går aftons Hillner ifrån Riga). – Vid midd, 1 glas Madera. – E.m. 1 glas mjöd och lugn tills jag drack 1 kopp svagt thé med Rum, då hosta med segt slem öfverföll mig, tills jag ännu fick en afföring. Jag hade före midd. tuggat litet rhabarber. Orolig sömn och

4. vaken redan kl. 3 med ömhet i underlifvet till och med utvärtes, som jag sökte afhjelpa genom massering. – Upp kl. 4 ½. Om morgonen nästan ingen hosta, tills jag par timmar efter skinkan druckit 2 koppar kaffe igen på försök. Besök af Hillner och af den anledning vid frukosten ⅓ glas öl, samt ännu 3^e kopp kaffe. – Hostan, som derefter ville inställa sig, hämmades genom litet mjöd, hvarefter fullkomligt lugn och föröfrigt sådan lätthet, att jag sedan länge ej känt mig så väl. – Efter den kanske öfver nödvändigheten sträckta middagen en viss tyngd och hos Schiefner, dit jag gick med Sofie och Bertha en utomordentligt häftig paroxysm af hosta med slemafsöndring. 2 glas thé med litet Rum.

5. Upp kl. 5. Ondt i hufvudet. – Ingen egentlig afföring. – Hostan icke betydlig, ehuru ofta oroande, hälst jag äfven efter kaffetåren (4 koppar) först efter kl. 8 ej kom till någon evakuation. Hela dagen hem. Före midd. litet rhab. och under den ⅓ glas öl. – Om afton 2 koppar hallonthé.

6. Vaken redan kl. 3 och upp 4. En god uttömning och sednare efter 2 koppar kaffe ännu 1 (desförinnan såsom öfverhufvud den sednare tiden litet Selters efter uppstigandet och sedan kl. 6 par bitar skinka med peppar). Hos Fuss. – Föröfrigt hela dagen hem. Hostan dräglig tills emot aftonen, då stark förslemning inträdde. Hostan blef åtminstone mildrad genom mjöd. – 1 kopp thé.

7. Upp redan kl. 4. emedan jag trodde det vara sednare. Då jag emedlertid kände mig nog matt och ruskig så åt jag min skinka, lade mig ånyo och sof ända till 7. Såsom jag kände hade jag handlat ganska förnuftigt. Jag hade neml. både afföring och var fri ifrån hosta, tills jag i mera fullt väder gick ut att expediera ett bref till Napiersky i Riga och derunder hade en ytterst ansträngande choc. På samma väg besökte jag ock F.N. Glinka och drack hos honom ännu en 3. kopp kaffe! – Hela dagen ro för hosta intill thédags; då en liten choc. – Emedlertid 2 koppar. – Endast Schiefner på besök.

8. Upp kl. 5. Mera hosta först sednare efter kaffet (2 koppar), men mest efter ankomsten ifrån Conferensen och Bibliotheket, då fötterna i det kalla vädret blifvit något kyliga. – Då jag i dag ingen afföring haft, så tuggade jag före midd. några små bitar rhabarber. Vid midd. $\frac{1}{3}$ glas Madera. – Om afton med Sofie och Bertha hos Radlof. Der stark förslemning med hosta. 2 koppar thé med litet Rum.

9. Vaken redan kl. 4 och då jag ej mer kunde insomna

Sid. 240.

upp $\frac{3}{4}$ derefter. – Afföring, såsom ock redan 1 går e.m. – Hosta och slem efter skinkan upphörde småningom efter 1 glas Selters. Sednare likväl f.m. skoftals. Vid frukosten en 3^{ie} eller egl. half 4de kopp kaffe. – E.m. utan den ringaste hosta, afvens om jag känt mig i allmänhet raskare. Hela dagen hem. – Om afton 1 kopp thé med litet Rum.

10. Upp $\frac{1}{4}$ öfver 5. – Betydlig förslemning och dermed hosta, äfven efter kaffet, hvaraf åter 2 goda koppar! – Hos Hillner och der 1 glas Xeres! – Sedan hos Zandt och Sirén. Här frukost med liten sup. – Straxt e.m. häftig hosta, hämmades alldeles genom mjöd, men bröt ånyo ut med häftighet efter 2 koppar thé med litet Rum. – Mjöd införde småningom åter lugn.

11. Upp kl. 5 $\frac{1}{2}$. – På skinkan hosta och sedan återigen, då jag varit litet utgången i kall luft. – Vid frukosten en 3. kopp kaffe. – Till midd. Hillner, Zandt, Hoffrén, Sirén och Sirelius. Dervid en sup Genever, 3 glas Madera 1 d^o Marsalla och 1 kopp kaffe. I början af midd. litet hosta. Sedan lugn. E.m. 1 glas mjöd, 2 koppar thé och 1 glas ölost. -

12. Upp $\frac{1}{4}$ fått i fem med elak smak i munnen. – Dock var hostan mot förmodan dräglig. Hela dagen hem. – Vid midd. 1 $\frac{1}{2}$ glas Marsalla. – E.m. 1 glas mjöd och 1 kopp thé. – Efter orolig sömn

13. Upp först kl. 7 ½. – Morgonhostan svårare än i går. Ock i allm. f.m. flera skof hosta och slem; deremot hela e.m. fullkomligt lugn. Blott om aftonen var efter 1 kopp thé med Rum en svag retning till hosta. – Hela dagen hem. -

14. Upp redan kort före 4. – Hostan dräglig. – Hos Grefve A. för att tillstålla honom en plan öfver Petersburg, sådan Peter den store hade för afsigt att bygga den 1722. Han hade sett den här hos Hipping och begärt att få den på en tid för att förevisa thronföljaren. – Till middag var jag bjuden med synodalpresterna hos Zandt. Der en sup, 3 glas Xeres och 1 d^o Medok samt 1 kopp kaffe. – Om afton besök af Böthl. med fru, fröken Paucker och Radlof, Schiefner med fru, Frähn med syster och fru Brosset med dotter. – 1 kopp thé med Rum och straxt derefter en storm af hosta och slem. - Sedan 1 glas sockervatten och 1 glas mjöd, hvilka bättre bekommo mig.

15. Upp kl. öfver ½ till 6 med elak smak. – F.m. på andra sidan dels åkande dels gående. – Middag med presterna hos Sirén med en sup, 3 glas Xeres och 1 glas öl. En kopp kaffe förstås af sig sjelf. – Hela e.m. aflopp emedlertid lugnt, ehuru jag ej heller förtärde något vidare mer än 1 glas mjöd; men om natten vaknade jag af ett häftigt förslemnings- och hostanfall, snarare föranledt derigenom att täcket fallit bort under stark transpiration, än af midd.

16. Upp redan kl. 4. – Hostan och förslemningen drägliga. – Också e.m. ett litet anfall. – Om afton litet hafversoppa. – Besök af Ahlström.

17. Upp 5. – Täml. svår hosta. – Hos Jacobi uti Statsrådet Bunges interesse. – F.m. flera skof slemfall. – Vid midd. en sup. Om aftonen besök af Brosset, Dorn, Schiefner och Böthl. för att rådgöra om en af Grefve Woronzof begärd in-

Sid. 241.

struktion för Kaukasiska Geografiska sällskapet och lingvistiska forskningar. I anseende till särdeles törst 2 ½ kopp thé och derefter straxt efter det jag lagt mig utbrott af en envis förslemning och orolig sömn.

18. Upp kl. 6 ¼ mycket förslemmad. Blott 1 kopp kaffe. – Sednare tämligen lugnt. Liten promenad och derefter mycken trötthet och sömnaktighet, så att jag måste lägga mig en half timma. Ock e.m. i början trög. För öfrigt ro för hosta och slem. – Om aftonen 1 kopp thé med Rum och en skifva hvetebröd med brun honing.

19. Upp kl. 4 ½. – Ej mycken hosta; slemmet börjar, Gudi lof! minskas och afgå utan särdeles hosta. – Vid midd. ½ glas öl. – Om aftonen stark förslemning; upphörde efter 1 ½ kopp thé med litet Rum och hvetebröd med honing. – Hela dagen hem. -

20. Upp kl. 4. – Afföring först efter 2 koppar kaffe och den knapp. – Om morg. någon förslemning; men ingen hosta, innan jag varit ut på andra sidan, bland annat hos Münzlof. – Om aftonen hos Erkebiskop Eugenij 2 glas thé och 1 glas Xeres, hvarefter slemhosta hela vägen hem. – Expedierade bref till Bunge i Reval. – Vid midd. 1 glas Marsalla. – E.m. kyrkoråd hos Zandt. – Besök af Schiefner med fru Kunik, Fru Rodin med Stefans döttrar och Glinka. 2 koppar thé med Rum och derefter en envis choc af slem och hosta. – Först efter kl. 11 till sängs.

22. Upp först kl. 6 ½. – 2 ½ koppar kaffe! – E.m. besök af Böthl. – Om aftonen hos Riesig; 2 koppar thé med litet Rum. – Der en liten choc af hosta.

23. Upp kl. 5. – Vid frukosten en 3. kopp kaffe. Vid midd. 1 glas Medok. – Om aftonen besök af Bertolozzi. – 2 koppar thé. Hela dagen hem. F.m. ej särdeles hosta och e.m. alldeles lugn. – I allm. en lyckosam dag ishet, då jag sednaste tider åter varit nästan mer graverad af slem. – Drömfull sömn.

24. Upp kl. 6. – Först 5 glas Selters, då jag hittills i längre tid om morgonen blott förtärt min pepprade skinka och endast om dagen vid förslemning och hosta druckit små dosis af Selters. I dag derefter tämligen stark hosta med svår slemafsöndring, som upphörde efter den sednare tagna skinkan. 1 ½ kopp kaffe. Sökte förgäfves öfverste Möller. På återvägen svårt anfall af hosta. – Hos Glinka. – Sednare ny promenad till Möller med samma verkan. – Vid midd. ½ glas öl. – Ock e.m. stark förslemning. – Ny attaque efter 1 ½ kopp thé häfven genom Selters. – Drömfull sömn. -

25. Upp kl. 5. – Blott 1 kopp kaffe. – Dagen dräglig. – F.m. gång till andra sidan. – Till middagen Glinka och öfverste Möller. – Derved en sup, 2 glas Madera 1 d^o Medok och 1 kopp kaffe. – Om aftonen med Bertha hos Schiefners 2 glas thé med litet Rum. -

26. Upp kl. 4 ¾. Före skinkan ½ glas Selters. Sednare f.m. flera skof hosta och slem. – Liten promenad. – Vid midd.

Sid. 242.

2 glas Medok. – E.m. för andra gången uttömning. – I sednaste tiden före midd. tuggat en liten bit rhabarber. – Om afton med barnen hos General Stephans. – Der 2 koppar thé med Portvin. – NB. F.m. skrämdes jag genom ankomsten af en polisofficiant, som till följe af en skrifvelse ifrån Guvernören i Kuopio till öfverpolismästaren fordrade af mig 172 Rubel 11 17/40 K. såsom den mig ådömda andelen af min afledne svärfaders borgen. Lyckligtvis var jag genom Gustaf prevenerad om möjligen af en slik fordran och skref därför en protest med förklaring att summan redan längesedan blifvit deponerad såsom vid vår appelation ifrån lagmansrätten till Wiborgs hofrätt; Dermed förklarade sig också polisofficianten nöjd.

27. Upp kl. 5 ½. – Middagstiden med andra Kolleger hos den gamle 73 årige Wischnefskij för att lyckönska honom till hans 50 åriga tienstjubileum. Han bestod oss en ståtlig frukost, hvarvid jag för min del drack 2 glas Madera, 2 d^o rödt och 1 hvitt Champagner. – Sedan hem efter midd. 1 ½ kopp kaffe och sednare inemot 2 glas mjöd och 1 sockervatten. -

28. Upp kl. 6 ½. – F.m. blott en alfvarsammare attaque. Liten promenad. – E.m. liten siesta. – Om aftonen envist anfall. – Besök af Radlof med fru, svärmor och svägerska, Böthl., Dorn, Schiefner och Hillner. – 2 koppar thé. –

Mars 1854.

1. Martii. Upp kl. 6 med elak smak såsom vanligt den sednaste tiden. – Besök af Brosset. – Faren till Kejserliga biblioteket. – E.m. liten siesta. – Om afton blott 1 glas sockerv.

2. Upp kl. 6. – Efter frukosten en 3. kopp kaffe och sedan ännu 2 svåra attacker af förslemning. – Om aftonen en liten stund hos Böthl. och der 1 glas thé med Rum. – Derefter somnade jag först efter 10 ½, men vaknade åter före 12, utan att sedan kunna mer så snart insomna,

3. hvarföre jag uppsteg kl. 1 ½ och las till 3 ½, sofde sedan klädd tills kl. 5. – Allt detta oaktadt aflopp likväl dagen i det hela drägligt. – Efter frukosten, en 3. kopp kaffe. – Om aftonen skulle den för Kaukasiska geografiska sällskapets uppfordran till instructioner bestämda Kommittén samlas hos mig för 3. gången; men endast Böthlingk och Schiefner kommo, Dorn och Br. icke; emedan han redan sista gången hade förklarat sig öfverensstämma med oss andra, den sista redan då af motsatt grund uteblifvit och under förebärande att han varit förhindrad att komma(!), såsom han ock nu lät anmäla sig vara opasslig (!). – Anfall af hosta. – 2 koppar thé, hvartill blott Schiefner kvarstannat. – God sömn ifrån kl. 9 ½ till

4. kl. 6. – Svår förslemning och hosta straxt efter skinkan. – E.m. var jag faren till Sawwaitof utan att finna honom hem. – Sedan hos Berednikof och Köppen. Hos denna 2 koppar thé med Rum och derpå efter hemkomsten alfvarsamt anfall af förslemning. -

Sid. 243.

5. Upp efter 4 och svår hosta efter skinkan. – Än värre och tröttande under gången till Schiefner och tillbaka. – Selnare blefvo anfallen hämmade genom 1 glas mjöd. – Afskedsbesök af Hillner. – Faren att besöka Hoffrén. – Vid midd. god portion af pulveriserat rhabarber i soppan, hvadan ock ny uttömning e.m. – 1 ½ glas mjöd. – Selnare ett häftigt anfall af hosta med slem. – Besök af Petzold; 1 kopp kaffe. – Hos Brosset – Hos Brosset ännu 1 glas thé med något Rum.

6. Upp kl. 5 ½. – Jag reste kl. 8 med Diligencen till Finnér i Strelna. – Efter ankomsten dit en 3e kopp kaffe. – Före middagen en sup med droppar; derunder 2 glas Xeres och 1 glas hemöl. – E.m. 2 timmars sömn. – 1 kopp thé. – Selnare häftigt paroxysm af hosta; sjelfva bröstet har i dag kännts liksom generadt.

7. Upp kl. 6. – Ingen skinka såsom hem och blott 1 större kopp kaffe. Redan dessförinnan straxt efter uppstigningen ett anfall af hosta och slem. – Äfven sedan smärre attacker. – Vid frukosten åter en liten droppsup och 1 glas Xeres. – Kl. 2 återreste jag med Diligencen ifrån Strelna till staden, dit jag ankom omk. kl. 4 utan att hafva på återvägen varit särdeles plågad af hosta. – Ock har bröstet i dag kännts åter friare. – Om aftonen besök af Boetius med fru, Schiefner d^o, Scheichen, Böthlingk, Bertalotti och Lindblad. 2 koppar thé med Rum och efter den andra ett starkt och envist anfall af hosta med svår slemafsöndring och beklemning i bröstet. – Först kl. 11 till sängs.

8. Upp kl. 6. Ingen skinka, men blott 1 glas vatten. Bröstet ånyo tungt. – Den vanliga morgonhostningen. – Vid midd. rhabarberpulver i soppan och derefter en 3. evakuation. – Icke destomindre mot aftonen slem på bröstet, eller snarare i luftröret med hosta, hvaremot utom det vanliga palliativet kronsocker och något mjöd.

9. Började åter nyttja de Baarska pillerna. – Flera afföringar. – Besök hos Zandt och Münzlof äfvensom i offentliga bibliotheket. – Förslemning och hosta äfven e.m., hämmad genom mjöd. – Korrt besök hos Radlof. – 2 koppar hallonthé.

10. upp först efter kl. 6. – Dugtigt slem med ansträngande hosta och beklämning i bröstet. – Efter frukosten 3. kopp kaffe och åter hosta. Före sjelfva middagen en ny attack! – Kort

besök af Ahlström ifrån Toxowa. – Om afton hos Böthl. 1 glas thé med litet Rum. Sömn först kl. 11 ½. – Hela e.m. fri ifrån hosta, men uppväcktes jag genom ett anfall

11. Kl. 5. – Det gick dock snart öfver, utan att jag sedan skulle varit synnerl. besvärad deraf. Expedierade bref till Zagel och till Struve i Kasan. – Hos Brandenburg; en 3. kopp kaffe. – Om afton hos Schiefner betydlig förslemning (jag hade i dag försökt att äta mjölk med risgrynsgröt) – 2 glas thé med Rum. – I bröstet beklämning. – I dag 4 gånger piller; de föregg. blott 3.

Sid. 244.

12. Upp kl. 6. – Kl. 10 for jag till Brandenburg och sedan med honom å jernbanan kl. 2 till Zarsk. Selo och derifrån med en isvoïik till Duderhof, dit vi ankommo kl. 3. I st. för frukost i dag å jernbanan en portion (2 goda koppar) kaffe. Vid midd. en liten sup och 2 glas Xeres. – Om aftonen i badstuga, der man lät en gumma dugtigt gnida kroppen. Derefter 1 kopp thé med litet Xeres. – Till sängs först kl. 11 ½.

13. Upp först kl. 7 ½. – Väl ej alldeles utan hosta, dock kände jag mig i allm. mycket lättare. Vid frukosten en liten droppsup och 1 glas Xeres. Äfven vid midd. en liten sup och 2 glas Xeres. Äfven mot aftonen en liten siesta och ett litet hostanfall. 1 Kopp thé med Xeres. – Före gåendet till sängs kl. 10 ½ 4 droppar enbärsolja.

14. Upp kl. 6. 1 glas Selters. Efter frukost med en liten droppsup och 2 glas Xeres afreste vi med Finnanders häst kl. 11 ½ till Zarsk. Selo och derifrån å jernbanan till staden tillbaka. – Hem kl. 3 och genast efter framkomsten litet hosta. – En längre och envisare choc af förslemning mot aftonen, kanske af ett ½ glas mjöd, som börjat litet surna. – 2 koppar vinbärsvatten och sedan än 1 kopp thé Lindblad till sällskap, den ende, som kom på besök och det redan sent. – Mycket orolig och ofta genom vaknande afbruten sömn.

15. Upp kl. 5 ½. – Dugtig hosta med en viss spänning i bröstet. Vid frukosten 1 ½ kopp Chokolad. – Besök af Kellgren, Kunik och Busse. – 2 särskilda anfall af hosta med slem. – Till midd. en liten sup. – Om aftonen med Bertha hos Radl. 2 koppar thé med Rum och med tungt russinbröd, hvarföre sedan åter slem och hosta. – 1 dosis piller. – I dag har jag ändtl. efter en intervall af inemot 3 veckor börjat fortsätta mitt historiska arbete. – Drömfull sömn.

16. Upp kl. 6 med knapp afföring, mycket slem och tungt bröst. – Utom morgonhostan aflopp dock e.m. med en lång akademisk allmän session väl. – Först i skolkommittén hos

Zandt ett envist anfall. Icke destomindre der 2 glas thé (!) med Rum och deraf en tid sömnlöshet och derunder ny retelse till hosta. Jag hade i går strödt rhabarber i min soppa samt förtärt några fikon och derföre god uttömning,

17. då jag kl. 6 ½ uppsteg. – Gemen smak i munnen. – För öfrigt nästan fullkomligt lugn hela f.m. Expedierade bref till Leop. Voss med kommissioner till G. Hermanns biblioteks auktion. Före sjelfva midd. besvärlig förslemning, derföre åter i soppan litet rhabarber. – E.m. åter lugn. – Hos Radlof. – 3 koppar hallonthé. -

18. Upp redan kl. 5. Började åter intaga piller. – F.m. med Sofie faren på besök till Doktorinnan Gräfe. – Först der ett anfall af hosta och slem, och det, såsom jag nu först egent. öfvertygade mig deraf att jag satt uti en för låg soff. – 1½ kopp kaffe extra. – Piller blott 2 satser f.m. Mindre välbetänkt åt jag vid midd. risgrynsgröt med mjölk. Om aftonen ett rådt äple och 1 kopp

Sid. 245.

hallonthé. – Orolig sömn.

19. Upp kl 5 och svårt anfall af slem, men som åtminstone löste sig i stora klumpar, ishet efter pillerna, af h_a i dag tog blott 2 gånger f.m. – Efter frukosten extra ½ kopp kaffe och kanske derföre en viss svindelagtighet, så att det stundom tycktes, som ville jag vackla och föremålen röra sig rundtomkring. Så isynnerhet efter e.m. koppen hvarföre jag ock hade förtärt ½ glas Madera. – Föröfrigt tycktes ock magen redan efter frukosten litet graverad. – Hela dagen hem. Emot aftonen åter förslemning. – 1 ½ glas sockervatten, mycket

20. orolig och ofta afbruten sömn, ishet om morgonen, hvarföre jag ock uppsåtligen först kl. 6 uppstod. – Om morg. ½ glas Selters och först sednare, då ett slembrott åter påkom, piller. – Promenad till A. Simonsen för att betala en boknota af Voss. – Oftare retelse till hosta och derföre än en dosis af pillerna. – Vid midd. 1 glas Madera och äfven derefter åter slem och hosta. – Så mycket mer en liten siesta. – Om aftonen med Sofie och Bertha gången till fru Vater. – Der 2 koppar thé.

21. Piller och blott 1 kopp kaffe! – F.m. hostan mycket lindrigare än i går. – Deremot straxt på e.m. ett anfall. Sedan åter lugn. – Om aftonen besök af Kellgren med fru, Sirén d^o, Stephans fruntimmer, Kunik och Schiefner. – 2 koppar thé. – I dag öfverhufvud 2 satser piller f.m. dessutom tidtals vindrufvor. -

22. Upp kl. 5 ½. – Efter vindruffvor på nykter mage tämligen stark hosta, dock med lösning af slem. – Blott 1 kopp kaffe. – Mycket tungt hufvud i sessionen och så sömning att jag emellanåt litet slumrade. – Vid hemkomsten svår hosta och därför en dosis af pillerna. – Hos Radlof. – Om aftonen följde jag Sofie och Bertha till Böthl., men kom efter en stund hem igen, då han sjelf ej var hem och jag ansattes af hosta, hvaremot jag hem drack 1 glas mjöd.

23. Upp kl. 6. – ½ glas Selters och vindruffvor, men äter goda. 1 ¾ kopp kaffe, såsom det visade sig hetsande. – Faren till Grefve A., som jag dock ej fick träffa, ehuru i dess ställe Nord. – Afsigten var att förklara de på nådeansökningens hitkomst om befriande ifrån den dömda borgessumman för mig och Prof. Lagus arfvingar. N. mente, att det knapt kunde tviflas på den af Senaten tillstyrkta befrielsen, föröfrigt vore målet ännu icke hitsändt. Hos Fuss. – Före sjelfva midd. nytt anfall af hosta och slem. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos Kellgren 2 koppar thé med portvin. -

24. Upp efter 6 – Hostan obetydlig. – Sednare alfvarsammare. – Efter en liten frukost reste jag med Bertha kl. 10 till Toxowa, dit vi anlände efter 2 ¾ timmar. – 1 kopp kaffe. – Vid midd. 1 liten sup och 1 glas Xeres. – Om afton i badstugan. – Orolig sömn. – Efter badet 2 glas Weisbier.

25. Hosta ej endast om morgonen och bröstet tungt. Hela dagen såsom i går med en liten sup och 1 glas vin. – Om aftonen 1 glas hallonthe. -

26. Såsom i går upp kl. 6. – F.m. liten promenad, som dock blef mig ansträngande och hade till följd hostanfall. Före midd. såsom de föregående dagarne tuggade litet rha-

Sid. 246.

barber till midd. äfven i dag. – Liten sup och 1 glas vin. – Kort derefter åter hosta; upphörde efter 1 glas sockervatten. – Om aftonen ett glas hallonthe. – Bättre sömn än förra natten.

27. Efter 2 glas kaffe (= 2 koppar) reste vi på 2 ½ timma tillbaka till staden så att vi redan kl. 10 ¼ voro hem. – Flera enskilda skof hosta. – Vid midd. 1 sup. – Besök af Kunik. – Om aftonen med Sofie och Bertha hos fru Stephani. – Under hela gången dit en svår och ihållande paroxysm. – 2 koppar thé. – Giktplåster emellan axlarne. -

28. Om morg. sista dosis af pillerna och derefter hostan åtminstone lindrigare. – Besök af Prosten Nordqvist ifr. St. Michel. – Liten promenad. – Till midd. Prosten Skotte med sina

fruntimmer, hvilka jag hade budit redan i Toxowa. Dessutom af Prosten Nordq. – En sup och 2 glas Marsalla. – Om aftonen besök utom de qvarblefna gästerna af Kunik, Kellgren med fru och Boutin med fru. – En kopp thé med Rum och först efter den hosta, som dock stannade efter 2 glas mjöd. – Började revision af Castréns Nekrolog.

29. Upp redan kl. 5 ½. – ½ glas Selters. – Hos Schardius, Meretrier och Radlof. – Liten promenad. – 2 hostanfall; om morg. och kort före midd. efter tuggning af litet rhabarber. – Om aftonen med Kunik faren till Sawwaitof och der 2 stora koppar thé med litet Cognac. – Drömfull sömn.

30. Såsom i går, men om morgonen mindre hosta. – Kanske hade det f.m. blifvit dervid om jag ej blifvit nödsakad att följa Prosten Nordq. och Past. Hoffrén till Zoolog. och Ethnogr. Museum och der på de kalla golfven utan galoscher. Åtminstone hade jag der genast jemte kyla i fötterna äfven hosta, äfvensom sednare efter hemkomsten derifrån. Ännu ett godt halft glas Selters hade till följe en 3. afföring. – Vid midd. 1 sup. – Par timmar derefter en ytterlig förslemning. – Så mycket mindre försigtigt, att jag med Bertha for till Siréns och der drack 2 koppar thé med Rum och diverse sorter af thébröd. – Först efter kl. 11 hem och ny förslemning, sedan jag kommit till sängs. Sömn först efter ½ 12 och drömfull.

31. Upp såsom i går med elak smak i munnen. – Blott kallt vatten. – Tämligen stark förslemning, som äfven i dag flera gånger gjorde sig gällande. – Om aftonen hos Böhthlingk och Radlof. – Hos dem 2 koppar thé med litet Rum.

April 1854.

1. April. Upp kl. 6. – Fortfarande förslemning med tungt och beklämdt bröst och äfven allmän ruskighet. – Började åter nyttja Selters, hälst slemmet med hackhosta fortfor. – Om aftonen med Bertha hos Schiefner 2 glas thé med Rum. – Jag blef der fri ifrån hosta, men ansattes deraf på återvägen jemte besvärande trångbröstighet. – Orolig sömn.

2. Upp redan kl. 5 ½. – ½ glas Selters. – 1 kopp kaffe, men vid frukosten 2 koppar chokolad. – Promenad till Schiefner. – E.m.

Sid. 247.

1 ½ timmas sömn, hvarefter dock tung och mycket förslemmad. – 1 glas mjöd hjälpte ej och tycktes i allm. numera ej hjälpa. – Bättre tienst gjorde litet Selters. – Om afton 1 glas sockervatten. I dag har jag börjat läsa Ahrens efterlemnade Sprachlehre. – Drömfull sömn.

3. Upp af hosta och behof till stols. – Då kl. blott var 3, så lade jag mig åter; men sömnen blef blott ett slummer, hvarföre åter upp kl. 4 ½. – Oaktadt Selters ofta hackhosta, tills någon klump frambragtes. – Sjelfva bröstet kändes ömt. – Åter 2 koppar kaffe och efter frukosten ännu ½! Deremellan Selters, då hosta och förslemning visade sig. – Besök af Schiefners. – Slöt den Castrénska Nekrologen. – Besök af Schiefners. – En liten promenad. – F.m. flera skof hosta. – Före måltiden såsom vanligt, tuggat litet rhabarber. – E.m. åter en längre siesta; men fred för hosta, tills jag med Bertha gick till Kellgr. och der drack 2 stora koppar thé med portvin. Så väl der som ishet efter återkomsten, när jag lagt mig svår attack. -

4. Upp 5 ¾. – Selters. – Slemmet synes mer vilja lösa sig. – Efter frukosten 1 ½ timmas sömn. – Liten promenad. – Besök af Br. – Före midd. ett litet stycke rhabarber. – E.m. skoftals förslemning. – Om aftonen inga främmande; 2 koppar thé med Rum. – Öfverhufvud särdeles tröghet och olust.

5. Upp kl. 5 ½. – Började åter nyttja de Baarska pillerna; dock blott 2 gånger i dag på f.m. Endast 1 kopp kaffe. – Efter sessionen på biblioteket. – E.m. öfver 1 timmas sömn. – Ny god uttömning. – Om afton med barnen hos Brosset och der en förfärlig idkelig hosta med förslemning i bröstet. Blott 1 glas thé. – Sömmen i början med gemena drömmar.

6. Vaken redan före och upp kl. 5 med elak smak i munnen, 1 kopp kaffe. – Hostan ej alltför svår med afgang af slem. – Hos Schiefner med ett pakett. – Vid midd. ½ glas Madera. – E.m. tämligen lugn. – Om aftonen 1 glas sockervatten. – Deraf verk i tänderna. – Öfverhufvud 4 gr piller. Drömfull sömn. -

7. Upp kl. 5. – Hostan tämligen svår. – Aflemnade öfversättningen af Castréns Nekrolog till Kansliet för att under Akademiens insegel expedieras till Akiander i Helsingfors. Blott 1 kopp kaffe. – Sednare delen af f.m. skäligen lugn, deremot e.m. och straxt efter måltiden hosta med stark förslemning. I dag har det snögat så, att marken åter alldeles hvit. – Om aftonen 1 kopp thé och en skifva hvit bröd med honing. – 4 gånger piller.

8. Upp kl. 5. Stor förslemning med mindre graverande hosta. Expedierade bref till Akiander, Gustaf Russwurm och Popof i Ustsysolsk. – På andra sidan i handelsbestyr. – 3^{ie} kopp kaffe. – E.m. magen besvärad och något mer hosta, ehuru ej omedelbart. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum. – Blott 3 dosis piller. E.m. 1 om aftonen.

9. Upp 5 $\frac{3}{4}$. – Började dricka Kakaovello i st. för kaffe (2 kr). – Åtminstone i dag mindre hosta, ehuru riklig slemafsöndring. Vid frukosten 1 kopp kaffe. – Vid midd. 2 glas Medok: och

Sid. 248.

Marsalla. Omedelbart derefter stark förslemning och igen sednare på aftonen. – Utom en liten promenad hela dagen hem. – Blott 3 gr piller. – Om aftonen 1 kopp thé.

10. Upp kl. 5 – Åter 1 kopp kaffe vid frukosten. – Förslemning om morgonen och före midd. – Slöt mitt utlåtande öfver Ahrens esthniska Grammatik. NB. extra till $\frac{1}{2}$ pris. E.m. sökte jag Schiefner och besvärades under gången dit af en svår ansträngande hosta. Äfven sednare hem dylika anfall med förslemning. – Blott 3 gr piller. Till aftonen endast kokta äppel. – Vid gången till sängs smordes bröstet på försök med värmdt ister.

11. Upp kl. 5 $\frac{1}{2}$. – Bröstet något lättare, ehuru ej heller i dag blef utan hosta; slem mindre. – Hos Fuss lemnade mitt utlåtande. – Vidtog efter ny intervall forts. af min egen afhandling. – Knappt hade jag börjat härmed, då Prosten Sk. kom med sin dotter, ha blefvo till middagen, med honom dertills Verkehtspel. – Vid midd. 1 glas Marsalla. – E.m. magen besvärad men fri från hosta. Blott 1 chok om aftonen. – Besök af Madame Vater med bror, Schiefner med fru, Radlof d^o och svägerska, Gräfes damer och Lindblad. – 2 glas sockervatten. – 3 gr piller. Sent om aftonen tandverk. -

12. Upp före 5. – Med Bertha hos Dr. Haartman kl. 9., som jag ändtl. beslutat mig till att rådfråga om mitt helstillstånd. helst och Berthas svullna och verkande fingrar påkallade en sådan åtgärd. Han sades än sofva och emottaga först kl. 2. – För grannskapets skuld ock hos Siréns och der 1 kopp kaffe. – Kl. 2 ånyo hos H. Han undersökte och auskulterade rygg och bröst samt förordnade slemförelöpande kur decoct af Millefolium 1–2 vinglas på nykter mage hvarje morgon och sedan 3 gr om dagen en matsked af följ. Salmiakkomposition: Mur Ammon dop i Saccar liquirit Zf. f berasor Zvj Extr. Digital dp. gr. ven, Laur. ligvir. dysente, gtt^s XX.⁶⁴⁷ Dessutom vederbörlig diet, till dryck blott Selters i st.f. thé 1 glas om aftonen; 1 kopp kaffe om e.m., om morgnarne häldre kakaovello, såsom jag redan börjat dricka. – Med organens tillstånd tycktes han ej anse någon fara vara, än blott mycket förslemmad ishet högra lungan. E.m. kändes lungan åter besvärad och mig så tung, att jag en stund måste hvila mig. – Om aftonen besök af Bertolotti. 1 kopp thé med litet Rum. Sista pillerna. – Lät åter smörja bröstet med värmdt ister.

⁶⁴⁷ Anteckningen svår att tyda.

13. Upp kl. 5 ½. Började med Millefolie-infusionen. – Tämnelig hosta. – Sednare mer blott slem, som tämligen löste sig. Emedlertid i allm. rätt ruskig. – Faktiskt började jag i dag ändtl. åter arbeta på min afhandling. – Besök af den unge Dr. Lagus. – E.m. alldeles lugn. Blott efter 1 glas thé med några droppar Rum hos Zandt Skolkommittén. Hosta med slem, som sedan fortför en tid utan hosta. – Före gåendet till sängs smordes bröstet äfven i afton med ister.

Sid. 249.

14. Upp $\frac{3}{4}$ till 5. – Hostan mindre ansträngande. – Började med Salmiakmixturen. Efter första intagningen några döfva stickningar på venstra sidan af bröstet, efter andra hosta med afgang af segt slem. – Hela e.m. lugn. – I st.f. thé 1 glas Selters efter H.s råd.

15. Upp såsom i går och ännu mer stickningar och tryckning i bröstet efter första intagningen af Salmiak, men ingen hosta, utan om morgonen efter Millef. och efter frukosten, som visserl. ock innehöll fett. – Före sjelfva midd. afsöndring af till en del gulaktigt slem. – Ock e.m. hosta med slem och tillika ömhet i bröstet. – Hela dagen hem. -

16. Upp redan kl. 5. 2 spitsglas af Millefolium. – Hostan och ömheden ännu kvar; men magen som i dessa dagar varit mer trög och besvärad af flatulente, börjar bättre fullgöra sina funktioner, i det jag sednare hade ännu en seg, men god uttömning. Derefter ock ömheden efter salmiaken försvann; blott något hosta med förslemning. Besök af Assessor Lawonius med bref ifrån Hipping. – Sedan af Nordenheim, som hämtade det glada budskapet, att H.K. Maj. befriat mig och Axels arfvingar ifr. erläggandet af den oss ådömda cautionsandelen efter min afledne svärfader. – Sednare besök af Molander. – Före, men ishet straxt e.m. ytterlig förslemning och äfven sednare än ett skof. Om afton med Sofie och Bertha hos Stephani och der 1 glas sockervatten med par skorpor, sedan jag redan förut druckit hem Selters.

17. Upp kl. 6 ½. – hosta men ishet segt och sötaktigt slem. Hos Kunik. – Expedierade bref till Zagel och W. Keplerus. – F.m. tämligen lugn och e.m. alldeles, tills sednare på aftonen efter 1 glas mjöd och derpå 1 glas Selters, några digra koplur af tjockt, hvitt och fraggigt slem frambröto. -

18. Upp kl. 5 ½. – Slemafgång med ringa hosta. – Besök hos Assessor Lawonius med ett paket och bref till Hipping. – Hos Zandt. – I kopp kaffe efter frukosten hade till följe en svår attack af hosta och förslemning. – Emedlertid ock ny god afföring. Vid midd. 1 litet glas Bischof och derefter åter hosta med mycket stark förslemning ishet sedan jag druckit 1 glas mjöd. – Om aftonen besök af Kellgren med fru, Mag. Rudbeck, Assessor Lawonius och

Zandt. – 2 glas sockervatten med hvetebröd, ett äppel och Marmelad. – Ännu en 3^{ie} god och lös uttömning. Ingen

19. deremot om morgonen. Hostan och förslemningen räckte ej länge. – Sednare små utbrott med tungt hufvud. – E.m. utom straxt efter måltiden kort tid lugn eller ock slem utan hosta. – 1 glas mjöd och 1 Selters. – Hela dagen hem, men ingen afföring. -

20. Upp kl. 6. Hostan ej långvarig och f.m. sedan lugn. Först sedan jag med Sofie och Bertha begått Herrans heliga nattvard fick jag af vinet en länge fortfarande hosta. Den andra Salmiakdosis uteblef i dess ställe före sjelfva midd. tuggat litet rhabarber, då jag ej heller i dag haft någon stolgång, ehuru jag till och med om morg. till andra koppen kakaovello satt $\frac{1}{3}$ kaffe och först i kyrkan haft ristningar i magen med stickningar i bröstet. – Straxt e.m. en stund hosta med slem. – Ett glas mjöd och sednare 1 kopp hafversoppa.

21. Upp redan kl. 4. – Man hade glömt att laga min Millefoliidekokt, hvarföre jag i dess ställe drack 1 glas Selters. Ej mycken hosta eller mycket slem, men ej heller någon stolgång

Sid. 250.

ehuru jag åter hade blandat litet kaffe till kakaovello. – På erhållen uppfordran af Brockhaus i Leipzig att förse honom med min biografie till 10de upplagan af hans Convers. Lex. uppsatte jag f.m. en sådan. – Blott 1 dosis af Salmiak och före sjelfva midd. åter tuggat ett stycke rhabarber, då jag ditintills ej såg annat än en min till stolgång med litet slem. Det verkade dock ej heller annat än väderstinnhet, ehuru jag ej heller besvärades af hosta utom litet straxt e.m. – Om aftonen 1 glas Selters, och hela dagen hem. – Om natten till och med en pollution!

22. Upp före 5, tämligen alfvarsam hosta, som också sedan ute förnyades, då jag fick att föra sändningen till Brockhaus på posten, allt detta oaktadt en god och riklig afföring om morg. – Äfven sednare ishet efter frukosten med 1 kopp kaffe stark ihållande förslemning med hackhosta. – E.m. blott en sådan paroxysm om aftonen efter $\frac{1}{2}$ glas Selters. Drömfull sömn.

23. Upp redan 4. – Hostan ock i dag tämligen ihärdig och dessutom bröstet ömt. – Jag blef hela dagen hem och hade dervid besök af Kellgren, Scheichen, Frähn, Petzold och fru Chevolson; kort skickades af vår Davydof, Glinka och Reissig. – Redan om morg. 2^a koppen Kakaovello $\frac{1}{2}$ kaffe och 1 vid frukosten utom den vanliga e.m. – 1 glas mjöd och 3 gr Salmiak.

24. Åter upp redan 4 med vanlig paroxysm efter Millef. hvaraf jag i dag drack det andra spetsglaset en timma sednare ist[ället] för efter hvarandra såsom hittills. Besök hos Nordenheim, hvarefter litet hosta ånyo med liten ny afföring mest af slem. – Vid frukosten 1 kopp kaffe och derefter efter gången till Reissig ett långvarigt och mattande anfall af hosta med mycket segt slem. R. träffade jag hem, men ej Dr. H. som jag äfven sökte, för att tillika kunna rådfråga honom i medic. afseende. I förbigående ock hos Siréns. Under tiden hade Möller sökt mig och lemnat kort. – Före sjelfva midd. åter förslemning. – Efter ½ glas mjöd mot afton en ny Chok hämmad genom Selters. – Salmiak först till natten 1 gång. – Efter orolig sömn.

25. Upp kl. 5 med gemen smak i munnen. – En trög slemblandad afföring, först efter kakaovello och litet kaffe. – Contravisit hos Möller. – Efter ½ glas mjöd stark förslemning och likaledes på e.m. – Denna dryck tyckes således ju längre ju mindre bekomma mig. – Om aftonen besök af fru Rodin med fru Stefans barn, Doktorinnan Gräfe med dess döttrar, Mamsellerna Kleinberg, Pausen, Werth och Stephani med brorson, båda bröderna Radlof med syster, Kunik, Petzold, Molander och Frähn. – ½ glas sockervatten och 1 äppel. – Blott 1 gång f.m. Salmiak. – Till sängs kl. 11 ½. NB. Om afton Nevan upp.

26. Upp ½ 6. Blott 1 spitsglas Millef. dekokt. Oaktadt en skälig uttömning magen besvärad och förslemning med hosta. – Så fortfarande med äkel och qväljningar tills ny stolgång och derpå tröghet och trötthet, så att jag måste tillåta mig ½ timmas lur före middagen. Vid denna särdeles appetit och välbehag. – E.m. lugn. ½ glas Selters. Om afton en längre slemparoxysm. – I dag åter 3 gr Salmiak. -

27. Upp redan kl. 4 ¾. Först sednare afföring med slem. – Äfven med hosta slemafsöndring. – I anledning af fruntimmersbesök 2 koppar Chokolad och blott 1 gång Salmiak. – Besök af Schiefner och Glinka. – Också e.m. ett slemutbrott. – Om aftonen 1 tallrik söt soppa och 1 äppel.

Sid. 251.

28. Upp 5 ¾. – Hostan ej långvarig. – Utgången och faren på uppvaktning till Ministern, Erkeb. Eugenij och Grefve A. utan att träffa någon af dem. De första ej hem, och denna tog ej emot. – Vid frukosten 1 kopp chokolad. Mycken förslemning. – Äfvensom ishet e.m. hos Böhlingk, der jag var om aftonen med Sofie och Bertha. 2 glas sockervatten (förut 1 mjöd) med flera skifvor russinbröd. – Till sängs 11.

29. Upp redan 4 ½. – Ingen afföring. – F.m. med Bertha hos Doktorinnan Gräfe, så mycket mer som jag kände mig mycket raskare och föga upplagd till arbete. – E.m. 2 glas mjöd och om afton lika mycket sockervatten. -

30. Upp ¾ 3 till 5. – Knapp afföring och tämlig hosta. – Ånyo efter 1 kopp kaffe vid frukosten. – Besök hos Glinka. – Mot afton åter förslemning med hosta, men med lugnare bröst, hvaremot om morgonen betydlig ömhet och tryckning, såsom reaktion straxt e.m. 1 glas mjöd. – Ny uttömning, något bättre än om morgon. – 1 d^o Selters för att hämma hostan. – Besök af Schiefner. – F.m. blott 1 gång Salmiak. –

Maj 1854.

1. Maj. Upp redan kl. 4 med ömt bröst. – Knapp afföring. – Ny efter kakaovello och sedan än 1. – Hos Dr. H., som nu bad mig pausera par veckor med mixturen och fortfara endast med dekokten, samt tugga hvarje dag före midd. en liten bit rhabarber. – På fullkomligt botande bör jag ej räkna mer, hälst organiska fel. – bronchierna för utvidgade! – Jag började genast med rhab. vid midd. och 1 glas mjöd. E.m. en längre siesta. Sednare svårt anfall af stor förslemning, hvaremot ½ glas Selters. -

2. Upp kl. 4 ½. – Efter H. råd började jag dricka en hel thékopp af dekokten och det på engång. – Ej mycken hosta eller slem. Expedierade bref till Gustaf och Russwurm. – Började (ist. för kornsocker) ock nyttja Vichy-pastiljer 3 å 4 efter middagsmåltiden. – Sednare stark parox. af förslemning. – Om aftonen besök af Sirelius, Schiefner, Kellgren med fru samt fru Brosset med Henr. och Boehm. – På försök 1 kopp mycket svagt thé.

3. Upp kl. 5 med elak smak såsom vanligt den sednaste tiden. Icke särdeles hosta, med slem; men väl särdeles tröghet och haft oaktadt 2 afföringar. – Värsta slemparoxysmen e.m. mot aftonen. Endast 1 ½ glas Selters och par kokta äppel. – Mycket och gemena drömmar under sömnen.

4. Upp 5 ½ med bättre respicier än i går. Åtminstone munnen renare. Visserligen tidtals slem och det, ehuru motion genom en gång till Asmus Simonsen. Ock e.m. sednare en slemparoxysm hvaremot öfverhufvud Selters. – Om aftonen 2 koppar hallonthé. – Drömfull sömn.

5. Vaknade redan kl. 3 och uppsteg 4. – Blott 1 kopp kakaovello, den andra kaffe till upplifvande, ehuru sådant dock ej påföljde. Expedierade bref till Gustaf. Före midd. hem

en vanna, och derefter i allm. lättare. – E.m. par glas Selters och litet mjöd. – Litet rhabarber.

6. Upp redan 3 $\frac{1}{4}$, emedan jag trodde det vara åtminstone 1 timma mer. – Också ändock något hosta och slem. – Utom 2 koppar kakaovello ock kopp kaffe. – Den öfriga f.m. rätt bra. – E.m. en god siesta. – Hela dagen hem. -

7. Sofde ända till 5. – Knapp uttömning och mycket slem. – En liten promenad och derefter åter hosta med slem, dock äfven ny god uttömning. Om aftonen vid gåendet till sängs efter 1 glas mjöd och flera vatten en chok af hosta med mycket slem. – I allm. sednare tiden mycken törst. – I dag åter litet rhabarber och pastiljer, ha nu ersätta kornsockret. -

8. Vaken redan kl. 3 och upp 5 timma derefter. – Ömhet i högra sidan. Möjligt således, att jag – kanske om natten efter vinnan förkylt mig.

Sid. 252.

För födelsedagens skuld (min egen 60de) 1 kopp kakaovello och 1 $\frac{1}{2}$ kopp kaffe, hvarefter åtminstone god evakuation. – Emedlertid fortfor ock förslemningen, ehuru det sega, tjocka och glatta slemmet lättare afsöndrades. – Vid midd. $\frac{1}{2}$ glas Marsalla och den samma [otydligt] – för dagens skuld! – för ymnig hvad an ock slem straxt derefter. – Om afton med Sofie och Bertha besök hos Chevolsohn och efter ankomsten dit en slemparoxysm, men ej efter 2 glas thé med litet Rum, som jag der drack på försök. – Till sängs först kl. 11.

9. Upp kl. 5 med någon hosta och förslemning. Emedlertid 2 goda uttömningar. – Äfven sednare skoftals slem, som dock om natten löser sig och har disposition att klumpa sig och gulna. – Till midd. mera stark mat och kanske för mycket. E.m. måttlig törst och derföre många glas vatten med och utan socker. – Om afton besök af Sirén med hans yngste gosse. – Om natten mycket och de mest förvirrade drömmar.

10. Upp inemot 6. – Segt till en del geleagtigt slem, som utan särdeles hosta löste sig. – Såsom i går, andra koppen kakaov. till hälften nästan kaffe. – Gång till den unge Frähn och Schiefner och der efter frukosten en envis förslemning af sämre art intill frukosten. – Efter denna sofde en god halftimma. – Om aftonen hade jag först ärat fara till geogr. sällskapets årssammanträde, men ides ej kläda om mig och blef hem. Så godt kunde det ock vara, då jag sednare hade en paroxysm af slem och hosta, äfvensom litet slitningar i magen. Utom min lilla dosis rhabarber hade jag till efterrätt ätit kokta äppel och aprikoser samt 2 råa fikon och sednast druckit 2 glas mjöd. -

11. Utan Millefoliedekokt, som man förlagt, så att jag ej fann den, då jag redan före 4 uppsteg. I dess ställe 3 pastiljer. – I alla fall den vanliga morgonhostan och den alfvarsam innan slemmet ville komma i rörelse. – Besök af Guvern. Sekret. Ursin ifrån utrikes Collegium, som jag i Hippings intresse låtit bedja till mig. – 2 afföringar. – Vid frukosten blott 1 tallrik buljong och magen före middagen flau. E.m. tämligen lugn och ishet aftonen, som jag med Bertha tillbragt hos Radlof. Der 2 koppar sockervatten.

12. Upp kl. 4. – Utom 2 koppar kakaovello med litet kaffe i den ena k. med äggulor. Hosta efter vanligheten om morgonen, men ej så mycket slem. – Längre promenad hvarunder oroande tyngd och ömhet i bröstet, men ej hosta förrän efteråt. – E.m. lugn. – Om aftonen 1 ½ glas lingonvatten med socker.

13. Upp kl. 4 ¾. – Hostan såsom i går. Den andra koppen en composition af kaffe och kakaovello med en äggula. – Expedierade bref till Hipping med posten. Envis choqué af hosta och slem först genom ett stycke lakrits hämmad; dock löste sig slemmet i klumpar. – E.m. åter en paroxysm, hvarvid det mindre var fallet och hvarken pastiljer eller lakrits ville hjälpa. – Mjöd dels rent, dels med vatten och om aftonen 1 kopp thé med litet Rum, utan omedelbara följder. – Vid gåendet till sängs 2 pastiljer.

14. Upp redan kl. 3. Visserl. hade jag lagt mig kl. 9. – Hostan och slemmet lindrigare än vanligt. – Den andra koppen kaffe till hälften med äggulor. Derefter något echaufferad. – Emedlertid ej mycket hosta eller slem. – Först e.m. en svårare paroxysm efter 1 glas mjöd. Deremot 1 glas lingonvatten om aftonen med litet hvetebröd utan omedelbara följder.

Sid. 253.

15. Upp kort före 4 och hosta efter dekokten tills jag tuggade en liten bit lakrits. – Utom 1 bit kakaovello äfven 1 kopp kaffe för namnsdagens skuld. – Expedierade bref till Gustaf. Ett litet spetsglas Bischof med en liten bit kaka. – Derefter en choqué envis hosta med mycket segt slem. Äfvenså straxt på middagen, som tillfälligtvis åts först kl. 6. dessförrinnan en större bit rhabarber för att forcera till ymnigare afföring. – E.m. vatten och mjöd och till natten 2 pastiljer.

16. Vaknade redan kl. 2 och steg upp i timma derefter. – Efter 1 timma vidpass lade jag mig åter, men fick ändock ingen sömn mer. – Andra koppen kaffe med äggula och derpå en ny ymnig afföring. – Hos Haartman. Föreslog att åter försöka med Salmiakken, men upphöra om den besvärade magen. – E.m. en envis paroxysm, hvarvid slutligen klumpar och blod började visa sig! Genom lakrits sökte jag mildra och understödja slemlösningen. Sedan var

jag ock Gudi lof! hela aftonen fri, ehuru trög och nedslagen. – Besök af Böthl. med sina fruntimmer, Radlof med fru, Boutin d^o, Schiefner d^o och fru Kellgren. 1 k. svagt thé med par droppar Rum. – Till sängs efter 10 och

17. sömn lyckligtvis tills inemot 6. – Vid morgonhostan åter tecken till blod. – För öfrigt vid uppstigandet elak smak i munnen och litet tungt hufvud. – Blott kakaovello. – Före midd. efter hemkomsten ifr. sessionen 1 timmas sömn. – E.m. ansenlig förslemning, men utan hosta. – Emedlertid nästan hela dagen rörelse och en viss ömhet i bröstet. – Jag började om aftonen åter intaga Salmiakmixtur med ökad dosis af lakrits.

18. Upp kl. 4 ½. – Mycket segt slem, men hostan ej betydlig. – Omedelbart efter andra intagningen af mixturen åter betydlig förslemning. – Om morgon ej stort öfver en kopp kakaovello med litet kaffe. – På lång tid har jag ej känt mig så lätt, som e.m. Hade jag kunnat blifva hem! Men det var skolkommittésession hos Zandt, till h^u med Bertha och Fanny gick till fots och täml. raskt i anseende till hotande regn. Der sedan längre choque af hosta och slem. – 1 glas thé med litet Rum, gubbenett annat hos Siréns med litet Appelsin. Hem först kl. 11. Ingen Salmiak mer, utan 2 pastiljer. Anfall af hosta i sängen och derföre sömn först vid midnatten.

19. Upp kl. 4 ½. – Bröstet ömt och oroligt dock uteblef hostan längre, var ej heller långvarig eller svår. Litet lakrits lugnade ock bröstet. – Andra koppen kaffe med äggula och vid frukosten åter 1 kopp kallt kaffe till hälften med kakaovello. – Mindre quantum hade kunnat spisa. Emedlertid blott litet och snart öfvergående hosta. – Något strängare kost före sjelfva midd. – Efter densamma fullständigt lugn. – Hela dagen hem. 3 dosis Salmiak.

20. Vaken redan kl. 2 och uppsteg i timma derefter. – Emedlertid Gudi lof! ingen hosta. Utom 1 kopp kakaovello 1 ½ kaffe med äggulor. Besök af Åkerblom med fru. – Utom tröghet och en stark paroxysm af hosta med slem, kanske egl. af drag hälst ock i venstra armen flygande ristningar. – E.m. på en pastilj en Choque af hosta, men i synnerhet mycket tjockt och segt slem, förmodligen af hirsgröt, kvas och sirup (af brist på mjölk). Mot quod obebites nuc [?] festris, åt jag än till 2 portioner deraf. Hela dagen hem och redan kl. 9 till sängs. Äfven om natten hosta och slem.

21. Upp kl. 6, men med elak smak och tungt hufvud; som fortfor länge in på dagen, tills en förnyad uttömning inträffade. Ej heller utan hosta och ishet mycket segt slem. Blott ½ k.

och 1 kopp kaffe. – Liten promenad f.m. Ock efter den starkt segt slem. – Så ock e.m. hämmat genom 1 glas mjöd. Om afton i stället för 3 dosis Salmiak 1 kopp mycket svagt thé med par droppar Rum och 2 pastiljer. – Drömfyll sömn. NB. ny inpiga.

22. Upp kl. 3 ¼. – Blott litet hosta. – Kaffe såsom i går. – Fortepianot skickades till Toxowa förut. – Efter mjölkvälling vid frukosten åter litet hosta med slem; 2 pastiljer. – Med Bertha hos Doktorinnan Gräfe och der 2 koppar kaffe, h^a åstadkommo en ny uttömning. – Också e.m. litet hosta. – 1 glas mjöd och sedan en 3 dosis af Salmiaken.

23. Upp kl. 3 ½. – En envisare paroxysm och mer slem än de föregående morgnarne. – Ingen afföring, 1 kopp kakaovello och 1 ½ kopp kaffe, båda hela med äggulor. – Besök af Schiefner. – Liten promenad. – Ändtligen slöt jag min långvariga afhandling i koncept. – En half timmas siesta före midd., hvartill jag dock måste förbereda mig med hosta och slem. – E.m. glas mjöd och allt bra intill aftonen, då en ytterlig och ihållande förslemning inträdde. Besök af fru Rodin med General Stefans barn, Kunik, Chevolson, Petzold och Lindblad, 1 kopp thé med litet Rum och till sängs först kl. 11 ½ ytterst trött länge sedan.

24. Upp kl. 6 med elak smak. Snart visade sig en stark förslemning, ehuru hostan ej särdeles besvärande. Men åter ingen afföring. Dock sednare, men ock sparsam. – Besök af Past. Ahlström. – På bibliotheket. – Före midd. också i dag nära en timmas sömn, som bekom mig väl. – E.m. stark förslemning i stora, sega, hvita och fraggiga klumpar, men utan hosta. – På andra sidan i bokbodorna och sedan hos Erkebisk. Eugenij 3 (!) koppar thé med Citron. – Under återvägen envis hosta med slem.

25. Upp kl. ½ 4. – Hostan ej betydlig, ej heller särdeles mycket slam. – Först efter en gång till fru Baer och till bibliotheket ett svårare anfall. – 3 Appelsiner. – I Gustafs ärender hos Brandt för att lyfta en summa p.g. 1348–32 Sv. – Hos Kellgren. – E.m. hos Böthlingk och sedan om aftonen hos Radlof, 2 koppar thé med litet Rum. -

26. Upp kl. 5 ½. – Tämligen envis hosta om morgon, men sedan mer fri. – Hos Fritzsche med ett krus vatten ifrån Toxowa källa för att bedja honom undersöka det. Han tycktes dock ej hafva stor lust dertill, förutsättande att det skulle taga mycken tid utan att blott mer än tillfredsställa nyfikenheten. – Besök af Böthlingk. – Ut att vexla guld åt Gustaf mot Agio af 10 kop. för hvar halfimperial. – E.m. 1 glas mjöd. – Emot afton en dugtig choque af slem.

27. Upp kl. 4 ¾ och åter tämligen hosta. – Hos Kellgrens extra 1 kopp kaffe till (Hem alla morgnar andra koppen kaffe med äggulor). Jag fick honom ändtl. bevekt att lofva taga Gustafs guld med sig till Helsingfors, när han reser om 2 veckor. – Derom expedierade jag

emedlertid bref med posten. – Hos Fuss. – Hos Hartman. Just för att träffa honom, då han i morgon ej mer är att träffas, hade jag supplicerat H. att taga guldets med sig, men å andra sidan af förströelse glömt att försegla den sammansydda påsen, med hⁿ jag sedan i 2 timmars tid förgäfves väntade

Sid. 255

på Sirén, hos hvilken den lilla påsen efter aftal med K. intill dennes afresa skulle deponeras. Då middagstimman nalkades, måste jag öfverantvarda påsen till fru S. med begäran att tillställa den åt sin man. Först under hemgången – i regn och utan galoscher; Iswoonik fick jag ej – erinrade jag mig att andra hufvudvilkoret, förseglingen å sin sida var uraktlåtet f.m. och e.m. med mitt pitschaft⁶⁴⁸ till Sirén för att verkställa förseglingen, men fann honom ej mera hem och måste åter vänta på honom ända till kl. 9. – Således en fatal dag just genom Gustafs guld; ej allenast försummade jag tid hem, utan ock blefvo andra ärender på andra ställen outrättade. Hos Siréns 2 glas thé. Genom dagens distraktioner blott 2 gånger Salmiakmixtur.

28. Upp kl. 5 ½. Min dekokt hade man glömt att laga i dess ställe tog jag straxt om morg. af mixturen. Alfvarsam choqué af hostan med ytterst segt slem. Med andra dosis af Salmiak slut. – På andra sidan. – Derefter åter hosta med mer fraggigt slem. – För stark middag! E.m. hos Böthl. och redan derefter gången uppför trapporna hosta med slem, förmodl. genom ett glas sockervatten. – Om aftonen långvarig afsöndring af segt slem, hvaremot mjöd och sockervatten.

29. Upp kl. 3 ½ med elak smak och tyngd i hufvudet, som ock fortfor längre fram på dagen. Ej heller aflopp det utan hosta. Hos Kunik. – Sednare så marod, att jag måste på en stund lägga mig. – Kl. 3 kom vi oss äntligen att anträda resan till Toxowa. – Då ingen middag var att tänka på annars, så foro vi in till Tyska Kolonien i grashdanka der vi åto mjölk och bröd samt drucko kaffe. Jag 2 koppar vardera. Under den vidare resan skoftals regn, hvartill hos mig kom stark hufvudverk. Först efter kl. 9 kommo vi till Toxowa. Då lassen med sängkläderna först långt sednare voro att inväntas och dessutom åtminstone fuktiga, rummen dertill ock oeldade med rå och fuktig luft, så gick jag till prästgården för att begära mig nattqvarter. – Der ännu 2 glas hjortronthé. – Rummen äfven der oeldade och fuktiga, hvarföre jag lade mig med mina dubla skjortor.

30. Upp kl. 6. Starkt anfall af hosta med långvarigt ytterst segt slem, väl också en följd af den feta mjölken i går. – 2 glas kaffe. – Hem ännu 1 kopp vid frukosten med äggula. –

⁶⁴⁸ Sigill

Sedan åter på prostgården den mesta tiden af dagen. Der ock middag af för fet mat med en sup, 2 glas Madera, ½ glas öl och 1 kopp kaffe. Om aftonen ännu 1 kopp thé med litet Madera. – Dr. Kruses bekantskap.

31. upp kl. 6 ½ med tryckning i bröstet. Ock något hosta och slem. 2 koppar kaffe morgondrycken, sedan millefolium upphört. – En del af f.m. till trictrac med prosten. E.m. ändtligen så länge hem, att jag fick fram och började läsa Talismanen af Walter Scott. – E.m. sent 1 ½ kopp kaffe. – Om aftonen täml. flau. – Drömfull sömn.

Juni 1854.

1. Juni. Upp såsom i går med vanlig hosta och knapp afföring. Utom par timmar hela dagen hem sysselsatt med läsningen af Talisman. Om aftonen intet förtärt utom pastiljer mot hostan. – Af dem har jag här nyttjat mycket. – Drömfull sömn.

2. Upp kl. 6 såsom vanligt med hosta, hvaremot pastilj, och litet lakrits. – Mot obstruktion i dag 2 ½ kopp kaffe, som ock gjorde sin goda verkan. – Emedlertid f.m, mycken tröghet. – Slöt Talisman. – Om eftermidd. i badstugan och sedan 1 glas thé med litet Rum. -

Sid. 256.

3. Upp kl. 6. Ej alldeles utan hosta eller slem i dag heller, äfvensom utan dess lindriga stickningar i bröstet. – Åter 2 ½ kopp kaffe. – Slöt en liten skrift om magplågor; handlade dock deremot såsom denna tiden i allmänhet i det jag för mycket följde appetiten och det till af mjölk och mjölmät, såsom man här på landet endast haft. – Emedlertid förslemningen och hostan drägliga. Den starkaste choque om aftonen, sedan jag lagt mig efter att hafva druckit 1 glas äggula med varmt vatten och Rum. – I dag har jag genomläst en tysk öfversättning af Runebergs Julafton, förfärdigad af en Nordström i Fredrikshamn och genom Zandt mig tillsänd, ehuru jag alldeles icke är närmare lierad med honom. Den är tämligen holperig och ej heller fri ifrån arga svetisismers! – I dag har jag gjort början med min Liviska ordbok. – Drömfull sömn.

4. Upp kl. 5 ½. – Började åter med Millefoliedekokt. – 2 ½ koppar kaffe med äggulor. – Hela dagen regn, såsom ock förut alla dagar, med undantag af i går; för öfrigt i dag tillika än kallare. – Vid midd. 1 glas Madera och efter 1 ½ kopp kaffe. – Om aftonen 2 koppar sinapsvatten och efter gåendet till sängs åter hosta och slem såsom i går. -

5. Vaken redan 4 och upp $\frac{1}{2}$ timma derefter. – Hosta och slem efter vanligheten. – Kaffe också: 2 $\frac{1}{2}$ kopp om morg. och 1 $\frac{1}{2}$ e.m. – Liten middagslur och derefter en paroxysm af slem. – Hela dagen åter mer eller mindre regnig. – Om afton en tallrik filmjök. – Dock åtminstone utan hosta sömn och den god.

6. Upp 5 $\frac{1}{2}$. För köldens skuld 3 koppar kaffe. – Icke destomindre genom det fortfarande regnet och kylan högst obehaglig existens. – Då liten hosta äfven visade sig under loppet af f.m., så tuggade jag före sjelfva midd. rhabarber och hade e.m. en ny afföring. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum och 1 smörgås, men omedelbart derefter längre hosta, som följde till sängs.

7. Upp kl. efter 5. – 2 koppar kaffe. – Denna litet bättre i det att den åtminstone ej generade. – Litet rhabarber före midd. och efter en annan god afföring. – Den hostan jag i dag hade, ehuru ej särdeles envis skrällde till högra axeln fram, så att der gjorde ondt. – Om aftonen 2 tallrikar filmjök och nu redan omedelbart derefter hosta och förslemning.

8. Vaknade redan kl. 4 $\frac{1}{2}$ timma derefter hosta redan i sängen af en ytterlig förslemning, som upphörde först när jag steg upp. – Millefolium dekokten åter slut. Liten kort promenad ut i den fria klara, men kyliga luften. – 2 glas kärnmjök och 3 koppar kaffe; E.m. blott 1 – gräfnig ute ända till trötthet. – Om aftonen en liten tallrik af den sura kärnmjölken och derefter litet hosta med slem, som följde till sängs.

9. Vaknade redan kl. 3 $\frac{1}{2}$ och uppsteg efter 4. – Före midd. såsom sednast vanligt ett stycke rhabarber. – E.m. i badstugan och i ans. till regnet på prostgården öfver natten. Efter badet 1 glas öl och 1 kakaothé. – Till sängs redan kl. 3 och sömn snart derefter.

10. Upp kl. 4 $\frac{1}{2}$. – Liten promenad i morgonluften, hvarunder dock den vanliga paroxysmen inställde sig, ehuru ej i betydlig grad. Före midd. en större bit rhabarber och vin till en annan ny

Sid. 257.

uttömning. – Mycken törst e.m. i vatten med och utan socker och äfven om afton blott 1 glas sockervatten. Derefter dock stark förslemning med rossligt bröst och häckhosta, som beledsagade till sängs. Sömn först efter kl. 10. Ej dess mindre

11. vaken redan kl. 2 och upp något efter $\frac{1}{2}$ timma derpå. – Dock mot i går afton nog dräglig hosta, tills jag druckit 3 koppar kaffe, den 3e med grädda och smörgås. – Sedan skof

af förslemning och tungan alldeles belagd. – Längre promenad. – Intet rhabarber. – E.m. på prästgården. Der ock 1 glas hallonthé. – Efter vanligheten slem och hosta vid gåendet till sängs.

12. Upp kl. 4. – Liten promenad och derunder det vanliga anfallet, men ej betydligt. – 2 koppar kaffe, 2^a med litet grädde och smörgåsar. Derefter hosta med slem. Emedlertid min till en ny afföring efter en god [...] ⁶⁴⁹ straxt om morgonen. – Före midd. en promenad, men icke desto mindre efter den förra med Makaroner, ytterst trög och om aftonen efter 1 kopp thé med Rum en långvarig paroxysm.

13. Vaknade först kl. 6 och upp ½ timma derefter. – Tämligen svårt anfall. – I dag blott frukostmiddag, emedan jag med Fanny ämnade resa till staden derefter; ett tilltagande duschregn förmådde mig likväl först att uppskjuta resan till följ. morgon. Emedlertid anlände en diligence som uthämtade en lärares i juridiska skolans familj med en hop elever och skulle gå tom tillbaka. Jag ändrade därför åter plan, beslöt att begagna tillfället att billigare samt hufvudsakligen beqvämare samt utan regn komma till staden. Det skedde nu väl först

14. efter midnatten, då vi först om aftonen 10 minuter före i 8 afreste. Hos Br. måste således ock ringas för att slippa in och få nycklarne. – Upp ¼ efter 6. – Kaffe hos Br. 2 koppar, en au lait, den andra svart. – Sökte Kellgren, men som redan var bortrest. – Hos Fuss. – Till frukosten smör och bröd och derefter litet hosta. – Det vanl. morgonanfallet hade redan förgått, äfvensom i går aftons ett lindrigare, oaktadt jag efter frukostmidd. intet hade förtärt. – Hos Brosset en god, men ej för mig rätt passande middag med mycken [otydligt] och fetsam [?] samt circa 2 glas rödt vin och det till utan kaffe. – Redan om aftonen mycket hvitt och fraggigt segt slem, hvarföre der sammanstädes 2 glas sockervatten, 1 med något Rum, och 1 utan, sedan jag förut redan för stark törst druckit tämligen mycket vatten.

15. För förslemning och hosta upp redan före kl. 3. Sedan lugnare. – Middag hos Kunik med 2 glas öl och 1 kopp kaffe. – E.m. på Petersburgska sidan för att söka skjutskarl. – Hos Zandt i skolkommittén. På gatan stötte jag sedan på en bonde ifrån Kivinebb, som jag lejde att föra mig i morgon med Fanny dit. – Redan under gången dit stark förslemning, då jag hos Zandt ännu ock druckit 1 kopp thé med Rum.

16. Upp efter kl. 4 och ytterst förslemmad. – Såsom vanligt kaffe hos Brosset, såsom i förgår i dag med mjölk. – Straxt efter kl. 6 anträdde jag med Fanny resan till Finland. –

⁶⁴⁹ ett ord torde saknas

Då den Kivinebbska forkarlen för sin egen och min lättnads skuld valde vägen öfver Systerbäck, så ändrade jag åter plan för resans

Sid. 258.

öfverenskom. att låta föra mig gerad till Nykyrka i st. för Kivinebb. – Middag i Kuokkala med filbunka och 2 koppar kaffe. – Till natten anlände vi kl. 10 ½ till Wammelsuu gästgifveri. – Dessförinnan vid aftonkylans inträde en stark transpiration en stark och ihållande paroxysm af hosta och slem. Sedan redan före framkomsten mycket sömning.

17. Vaken redan ½ 3 utan att sedan mer insomna så ruskig och trött jag var, dertill utmattad af ett hostanfall. – Oaktadt 2 koppar kaffe före afresan ¼ öfver 4, fortför ruskigheten och sömnaktigheten under hela vägen, tills vi inemot kl. 8 anlände till Prosten Hipping, der jag drack ännu en 3^{ie} kopp kaffe. – Före frukosten en liten sup. – Äfvenså före midd. 2 glas öl. – Efter 2 timmars siesta! – Enskilda skof af hosta och slem.

18. Upp kl. 5 ½. – Efter kaffet (2 koppar) och en grundelig torr kost med en liten sup och 1 glas öl reste jag inemot kl. 9 med Fanny vidare med Hippings Kalesch och hästar, hvilka sändes efter hans son och svärdotter till Wiborg, dit vi anlände redan kl. 3 ½, sedan vi under det hästarne betades på halfva vägen druckit kaffe och ätit par smörgåsar. – Också under resan par anfall af hosta och förslemning. – Då vi vid framkomsten till Wiborg erforo att Zagels bodde ut på landet – 12 verst ifrån staden på en egendom vid Rackolanjoki, så reste vi dit ut med Iswoiik, lemnade vårt bagage i staden tills morgon. – Hos Zagels än 1 kopp kaffe – i dag den 5 – 6te ooh om aftonen vattensoppa med sveskon. -

19. Om morgonen svårt och långvarigt anfall af hosta & slem. – Vid middagen 2 glas Rhenvin och efter 2 koppar kaffe (om morgonen 3) – aftonvard 2 tallrikar filbunka, naturligt utan grädda. E.m. alfvarsam choque hosta och slem, också vid gåendet till sängs.

20. Vaken redan kl. 3 ½ och upp 4. – Hostan dräglig mot i går. – 3 koppar kaffe. – E.m. 2. – Vid allt det i dag mindre besvärad af slem och hosta. – Kanske också deraf att jag ej i dag rökt Zigarrer, såsom på försök i förgår om afton och i går om morgonen efter kaffet och det såsom ovan tämligen mycket. – Zagel med Pastor voro i dag till staden resta och der hela dagen. Fanny med Regina foro först e.m. och kommo ock tidigare tillbaka. – Jag sysselsatte mig emedlertid att läsa tidningar.

21. Upp kl. 4 ½. – Såsom i går 3 koppar kaffe. – Med Zagel och Fanny reste jag f.m. till Wainikka för att besöka Rektor Ahrenberg, som träffade vara rest till staden, men kom

hem, sedan vi hade ätit middag, hvartill hans fru behöll oss kvar. Dervid en sup, 1 glas vin och efter 2 koppar kaffe. – Hosta och slem ock uppå vägen hem, der vi åter voro kl. 7. – Aftonvard 2 tallrikar filbunke och såsom i går redan kl. 9 till sängs, men i dag utan ett anfall gjort en sådan fotpromenad som i går aftons.

Sid. 259.

22. Upp kl. 5. – Äfven i dag hostan ej särdeles svår. – 2 ½ koppar kaffe och e.m. blott 1; men vid middagen 1 ½ glas Porter. – En timmas siesta. – För öfrigt sysselsatt att läsa Augsb. Z. för Maj månad. – Om aftonen en promenad efter en lätt qvällsvärd.

23. Upp kl. 4 ½ 3 koppar kaffe. Kl. ½ 7 lemnade jag med Fanny H., och beledsagad af Zagel anlände kl. 8 till Wiborg, der Lektor Ahrenb. med fru och 2 barn snart derpå efter aftal på Wainikka äfvenledes inträffade och vi sedan tillsammans, NB. utan Zag. kl. 9 fortsatte i Ahr.s kalesch resan åt Nykyrka, först till Soinio med A.s egna och sedan skjutskarlar. På Summa gästgifveri middag med 1 ½ kopp kaffe. – Kl. 5 voro vi åter framme hos Hipping, hos hⁿ ock A. sjelf kvarstannade emedan hans fru och barn foro till Prostinnan Nordström. Sjelfva resan hade aflupit utan all hosta, men inemot och om aftonen hade jag par choquer af hosta och förslemning. – Vid qvällsvarden en sup och 1 glas Xe.

24. Upp kl. 6. – 2 kr. k. Extra skof täml. svår hosta. – Vid midd. en sup och 2 glas portvin. – En god timmas siesta. – E.m. 1 glas punsch. Vid en bastant aftonvard en liten sup. Först efter qvällsvarden ett svårt anfall af hosta och drömfull efter sent gående till sängs.

25. Efter frukosten reste Ahrenb. bort. – Vid midd. en sup och 1 glas Portvin. – En god timmas siesta. – Sednare med våra värdsfolk faren till Befallningsman Lindberg. Der 1 glas punsch och var grundlig qvällsvärd med en liten sup. – Allt detta utan plåga af särdeles hosta; men i dess ställe

26. Efter uppstigandet kl. 6 ½; i går först kl. ½ 12 till sängs. – 2 särskilda anfall af hosta och slem. Redan vid frukosten en sup. – Äfvenså vid midd., 1 glas Xeres och efter 2 koppar kaffe. – Kl. 4 anträdde jag med Fanny återresan till Petersb. Under första delen mycket besvärad och dust mage, efter en fet lax pirog. Mycket uppstötningar och sednare, sedan jag för hettans skuld druckit ansenligt quantum vatten till och med liten uppkastning, som om aftonen, när jag skulle lägga och lagt mig en svår hosta med förslemning. Vårt tillfälliga nattquarter i Terijoki

27. hvarifrån efter 2 ½ kopp kaffe med Wiborgska kringlor morgonhostan och resan under fortfarande stark hetta fortsatte öfver Revonnenä, der det frukosterades, salt och hirsgröt med sötmjök samt 1 ½ kopp kaffe med litet grädda. – I Laukka drack jag till törstens stillande 2 glas dåligt mjöd, hvaraf sednare hosta och slem. – Kl. precis 5 voro vi med Guds hjälp hem igen. – Då de just åto middag så täcktes vi ej gå in till dem sjelfva för att bjuda oss dertill med, då de icke sjelfva läto bjuda, ehuru de visste att vi voro ankomne, emedan jag var der efter nycklarne, utan köpte jag par sockerbröd h^a vi åto och gingo först sednare dit, då jag drack 1 glas sockervatten och 2 appelsinsaft. – Emedlertid led jag om natten af en svår transpiration, att jag måste

Sid. 260.

kläda mig så godt som naken, och likväl hjälpte icke heller det något. Värst var det att jag tillika hostade och slemmade alldeles förfärligt. -

28. Upp kl. 5 ½ matt och med dof hufvudverk. – Hos Bross. em stor kopp kaffe au lait och 1 liten svart kaffe. – Efter sessionen hos Schiefner en längre tid för att afbida ett regn. – På andra sidan, dels gående dels farande, hvartill täml. besvärad af andtäppa, ehuru jag efter kaffe intet vidare förtärt. – Enkel men god middag hos Kunik, hvarvid jag dock åt för mycket med 2 glas öl och sednare mot aftonen ej var fri ifrån hosta och förslemning. – Dock voro dessa öfvergående och äfven sömnen om natten lugn.

29. Upp kl. 5. – Vanligt morgonoffer af hosta. – Efter en god kost hos Bross. med 1 kopp kaffe afreste jag kl. 12 med Fanny till Toxowa dit vi kl. 4 ½ lyckligen ankommo, utan att jag ens kände mig särdeles angripen af resan, men e.m. kanske af för mycken blandning af diverse till en del mindre lättsmälta födoämnen, såsom filbunke och sednare sötmjök med kokta äpplen och litet smultron, hvaribland än omogna, besvärades jag e.m. af ööfvervinnelig trötthet och apathi med sömnlöshet. Värst var att jag sednare efter 1 glas af äggulor med litet Rum i sängen anfölls af en förtviflad och länge ihållande hosta, jemte svår andtäppa. Detta var väl tillika en följd af efter ytterligt rökande vid en häftig regnskur än fuktiga sängkläder, ehuru jag hade påtagit till natten en flanellskjorta, den jag ock bibehöll sedan jag under resan i Hakolanjoki tills vidare aflagt densamma, 1 hälft frisk Millefoliedekokt. -

30. Ingen hosta om morgonen; men då jag sedan vid min trångbröstighet ansträngt mina krafter för att hjälpa till att efter den nya öfversvämningen öfverflytta tunga möbler var jag på vippen att med ens af svindel förlora medvetandet. Stillhet i tid och en ny afföring bragte mig småningom åter till mig, hvarefter dock äfven följde något mer öfvergående ansträngande hosta. – Före midd. litet rhabarber och derföre åtminstone sent om aftonen än

en liten ehuru trög afföring. Ej heller något sådant anfall, som i går aftons, men i dess ställe om natten ett, som väckte mig.

Juli 1854.

1. juli. Såsom föreg. natt ett häftigt sendrag i foten, hvaraf jag ock väcktes under en profus transpiration redan kl. 4. Om dagarne har jag redan längre tid varit särdeles disponerad till sendrag i händerna. – Millefoliidekokt, dock ej utan den vanliga hostan, ehuru den var mera lindrig och öfvergående. – Emedlertid förnyade den sig ofta med afsöndring af genomskinligt, glasaktigt halt slem och med stickningar eller ömhet å venstra sidan af ryggen vid större ansträngning af hostan. – Började läsa

Sid. 261.

Der Alterthümmler af W. Scott. – Om aftonen 1 glas sur mjölk. Bröstat frotterades med brännvin. Vid gåendet till sängs icke destomindre en paroxysm af hosta om natten; blott transpirationen var inskränktare.

2. Upp först kl. 6. Började min brunnskur d.ä. 1 glas Marienbader i 2 satser. – Första omedelbara verkan mycket kollrande i magen och uppstötningar. Oväntat besök af två Landsmän. Kandidaten Ahlqvist och Studeranden Slöör, hvilka ärna anställa vandringar i Ingermanland och under angränsande tragter för att samla finska runor. Foro bort efter middagen. – Om aftonen 1 kopp kaffe med ett stycke kaka. – Åter frottering, hvarefter emedlertid en liten paroxysm af hosta; Dock blef natten nu lugn ehuru drömfull. Ej heller var transpirationen öfvermåten stark.

3. Upp kl. 5 och straxt derpå hosta. Emedlertid var slemmet tjockare, äfvensom bröstet kändes lättare och andtäppan mindre. – Dock fortfor stickningen i ryggen vid djupare andedrag. – Efter frukosten liten siesta sittande; men icke destomindre särdeles tröghet och apathi. – E.m. visit af Prosten med dess fruntimmer. Åter flerfaldigt slumrande. – Föröfrigt litet hosta om dagen, tills jag lagt mig och frotterat bröstet och det sjuka stället på ryggen. – Då en ytterst ansträngande paroxysm, som räckte öfver en timma. Sömmen Gudi lof! lugn och utan öfverdrifven svettning.

4. Upp såsom i går med hosta, tills god afföring snart följde. – Efter kaffet än 2, äfvensom efter frukosten 1. – Stygnet i ryggen kvar; emedlertid i allm. raskare. – Om aftonen en portion smultron med socker. Ingen frottering och derföre lugnt insomnande; men om natten vaknade jag af en öfvermåten stark transpiration och derunder utbruten hosta.

5. Upp kl. 5 ½ med disposition till permanent stygn i hela venstra sidan, som också sedan förblef. Derjemte i dag åter mycket ruskeligare än i går. – Begagnande mig af tillfället konsulterade jag en Dr. Kruse, som var här ifrån Petersburg hos Skottes. – Han lofvade sända mig pulver Salviathé och Islandsmossa, som jag allt skulle utnyttja jemte Mineralvattnet. Om det ej blifver allt för stor sammanblandning? Om aftonen 2 koppar kakaovello kokt med mjölk. – Om natten åter stark transpir. och hosta med mer och lättare slemafsöndring, som dock öfvergick snart, sedan jag vexlat torr skjorta.

6. Upp redan före 5 med litet anfall af slemhosta, men mindre matthet än i går. – Också sidan lugnare, ehuru det stundom tycktes, som ville stygnet flytta sig till höger, 1 ½ kopp kakaovello och 1 kopp kaffe. – Slumrade både f.m. och e.m. Först e.m. en ny knapp uttömning och derefter en stund ytterlig förslemning, kanske emedan jag i middags utan särdeles appetit åt 2 portioner filbunke i tanka att just derigenom få öppnare lif än jag hade redan i går. Ahlstr. firade sin namsdag och invigningen af sina tillbyggda rum och hade bland andra budit äfven oss alla på thé. – Äfven jag drack 1 glas med Kognac och sednare 1 kopp Chokolade och

Sid. 262.

hemkom först efter kl. 12, utan att hafva hostat särdeles mycket. För försigtighetens skuld bibehöll jag flanellskjortan öfver natten, sofde ock utan hosta åtminstone ehuru, mycket drömmande

7. ända till kl. 5, då jag först efter uppstigandet graverades af tämligen stark slemafsöndring. Emedlertid i allm. mycket raskare än jag väntat mig och förtjent. Ömheten tyckes åter draga sig till det förra stället i ryggen. – Åter 2 koppar kaffe och derefter ny uttömning. – Dock skoftals hosta och slem. – E.m., som nu införd tidigare, på kaffet i prästgården en kopp Chokolad. – Om aftonen i badstugan. Redan der under stark transpiration stark hosta. – Efter 2 koppar kakaovello och smultron med socker. – Oaktadt flanellskjortan före midnatten svår paroxysm med stark förslemning under profus transpiration.

8. Upp redan kl. 4. – Hosta och slem. äfven ryggen ej bättre och mer andtäppa. – På prostgården extra en 3 kopp kaffe. – Troligen för stark middag och opasslig mat, utom färsk fisk, filbunka och smultron med socker; ty e.m. förslemning och hosta. – Om aftonen 1 glas sockervatten. – Om natten läkte det flere gånger på mig. – Ock hosta under stark transpiration. – Då regnet skoftals fortfor och ingen egentelig säkerhet hvarken mot läkning eller hosta, så steg

9. jag upp redan kl. 2.–3 koppar kaffe. – Blott litet slumrande emellan 6 och 7. – För den regniga morgonen sednare en liten promenad. – 2 uttömningar. – Vid midd. vin och smultron. E.m. en timmas siesta och lugnt, tills jag skulle lägga mig. Ehuru jag intet vidare förtärde än 1 glas sockervatten, följde en förfärlig hosta, som räckte en hel timma med stark slemafsöndring både ifrån mun och näsa. Ändtligen somnade jag

10. och sofde till kl. 2, då regn väckte, hvarföre allt i huset måste upp för att uppehålla det vanliga starka läkandet genom det eländiga taket, på hvars reparerande blott 2 dagar ännu hunnit användas. Då äfven förslemning åter börjat inställa sig, ehuru utan särdeles besvärande hosta, så steg jag upp kl. 3. – Mycken flatulens. – 3 koppar kaffe. – E.m. smultron med socker. – Då en hostparoxysm åter var i antag, så drack jag nu än en kopp kaffe, som väl litet hetsade, men hämmade hostan och förslemningen. Ock somnade jag lugnt och sof åter en gång rätt väl -

11. lyckligtvis ända till kl. 7, så att min tillärnade stadsresa först kl. 9 kom till verkställighet, sedan jag druckit 5 koppar kaffe utom Marienbader och haft mina 2 skälige uttömningar. – Jag framkom lyckligen utan särdeles regn kl. 2 ½ till staden. – Middag hos Br. väl blott 3 rätter, men de tjenliga. För att bättre dirigera den och litet vin, som jag dervid förtärde, företog jag en lång promenad till Dr. Heyne, till hⁿ jag hade en kommission att uträtta, samt började med samma gång åtskilliga andra affärer. – Sömmen orolig genom öfverdrifven svettning. -

12. Upp kl. 5 ½. – Efter Marienbader blott en högst knapp och hård uttömning, som B.s vanliga Cafe au lait ej heller

Sid. 263.

var tjenlig att befordra. – Expedierade bref till Statsrådena Bunge i Wiesenstein och Pipping i Helsingfors. Några pepparkakor verkade endast mer till hosta. Hos Sterky betalte jag en liten räkning af Mollerius. – Efter sessionen gick jag till Sirén för att der afbida Dr. H.s audienstimma kl. 2. Denna var dock olyckligtvis rest till Peterhof, hvarifrån han först kl. 6 skulle återvända. Emedlertid middag hos Kunik, hvartill han redan i går genast efter min ankomst låtit bjuda mig. Der var ock Prof. Vater ifr. Kasan. Middagen god; men fel i kvantiteten, så mycket mer, som jag först tog en sup. Också drack jag rödt vin med vatten i samma förhållande. Kl. 6 ånyo att söka Dr. H. Efter en stund kommo hans hästar; sjelf hade han stannat tills fru Karamsin, hvarföre jag sökte och efter någon väntan ändtligen träffade honom der. Han tillskref mitt förvärrade tillstånd mitt afläggande af flannelskjortan i Finnland och förskref mig medicin, som jag skall nyttja en tid med afbrytning af Marienbader-drickningen. – Hos Br. begick jag än om afton den galenskapen att dricka 1

glas thé med Rum, som först efter en högst obetydlig afföring – en sådan kort efter midd. och kaffet förut – och litet lakrits upphörde.

13. Emedlertid god sömn intill kl. 3 ½, då jag redan uppsteg. – Efter Marienbader-glasen – tills vidare de sista – äntligen god uttömning och efter en dugtig kopp kafé au lait hos Br. en ny. – Expedierade bref till Mollerius i Stockholm. Emot all förmodan kom Puhilas med hästarne efter mig först kl. 10, så att jag först kl. 12 ¾ kom till afresa, sedan jag frukosterat hos Br. med ett glas rödt vin med vatten och 1 kopp kaffe. – Under resan mycken törst och vattendrickning. Något hosta och förslemning. – Mycket hett, men ock litet regn; den största skuren afbidades under ett tak. – Hem först kl. 6. Efter midd. än en riklig konsistent afföring. – Sedan en öfverväldigande känsla af trötthet och blundande intill aftonen. Då en envis hosta anföll mig straxt efter som jag lagt mig, så började jag min medicinska kur med att intaga hjortron-droppar, h^a dock blott för en momang förmådde hämma hostan och förslemningen. Anfallet räckte dock ej alltför länge.

14. Upp kl. 4 och genast hosta och afsöndring af mycket tjockt slem. – Ett pulver af svafvel extr. Aroniti och Anis, att intagas morgon och afton – gjorde dock efterhand slut på hostan, ifrån hvilken jag sedan blef tämligen fri. – 3 koppar kaffe. – I dag började jag ock åter intaga af den förra Salmiak-mixturen, åter 3 gånger om dagen till en matsked. – E.m. sednare åter ½ kopp kaffe; således öfverhufvud 1 ½ i dag! – Efter 3 dosis af Salmiak en längre choqué af hackhosta och slem. – I badstugan der jag dock endast lät tvåla, gnida och tvätta mig, samt kände mig derefter mycket lättad. – En liten tallrik smultron med mjölk.

15. Upp kl. 5 ½. Hosta med stark förslemning, som fortfor en god stund äfven efter pulvret. – Sidan och ishet ryggen ej ännu alldeles fri ifrån det gamla onda. - E.m.

Sid. 264.

mycken förslemning, dock utan hosta. – Ock kände jag mig för första gången efter återkomsten igen piggare. – Ett glas af den Toxowska bästa och gräddiga kärnmjölk med ½ kopp kaffe extra. – En tid derefter en choqué hosta med mycken slemafgång. – Till aftons 1 ½ talrik filbunke med hafregröt. – Sedan jag läst sednaste tidningar, har jag i dag börjat igenomläsa och excerpera Sbojef om Tschuvascherna, dessutom slutat W. Scotts Alterthümmer, som egenteligen utgjort hufvudlekturen och sysselsättningen den sednaste tiden.

16. Upp redan kl. 3 ½ med hosta och segt slem samt sur smak i munnen. 3 koppar kaffe. – Såsom i går blott en afföring straxt efter uppstigandet. – Min skrifpullett ankommen,

hvarföre jag ock började fortsätta mitt Liviska Lexikon. – I smärre skof några gånger hosta och segt slem. – Till afton smultron med vin och vatten.

17. Upp redan kl. 2 ½ med litet hosta. – Sednare en envisare och svårare attaque, hvarvid ock sidan åter mer lät känna sig. – 2 ½ koppar kaffe. - E.m. stickningar i venstra sidan af magen. – Mixturen blef i dag med sista intagningen slut, så att nu blott pulvren och dropparna återstå. – Mot aftonen åter en tämligen alfvarsam paroxysm. – Jag började jemte de egenteliga arbeten zur Unterhaltung föreläsa W. Scotts Guy Mannering.

18. Upp kl. 3. Frotterade redan som i går afton, den ömma sidan med upplösning af salt i Rum. – Först efter den vanliga afföringen och pulvret utbröt hostan med slemafsöndring. Lakrits hjälpte. – 3 koppar kaffe. Efter den ny god uttömning och en liten än straxt e.m. likväl ett hostanfall, äfvensom sednare mer än vanligt kanske till en del ock af drag. – En stor dumhet, att jag till en god portion filbunka sent om aftonen än drack extra 1 kopp kaffe kort förrän jag skulle lägga mig, hvarföre jag ock bortlemnade åtminstone dropparne. Redan kl. 11 vaknade med ett skof af hosta och slem. – Orolig sömn.

19. Upp efter 4 med mycket kracklande, djupare hosta och glasagtigare slem. Frottering af sidan, som ock kändes ömmare. – I allm. hela dagen skoftals mycket slemfullhet. – Om morgonen blott 2 koppar kaffe; men i dess ställe äfven e.m. 2 och det sednare, då vi dertill ock på thé hade inbjudit hela prästgårdssällskapet. – I st. för thé blott 1 kopp sockervatten. – Knappt hade jag börjat insomna, förrän jag anfölls af hosta och förslemning; en ny paroxysm vid sjelfva midnatten. – Blott om morgonen en afföring. -

Sid. 265.

20. Upp före 4 och afföringen trög. – En liten ny efter 2 ½ koppar kaffe och en god straxt på e.m., före hn jag tuggat litet rhabarber. Det oaktadt ytterlig tröghet, som dock ej medförde annat än en halfslummer, då jag lade mig att hvila, hvarefter åter stark förslemning efter uppstigandet, men som ej ville rätt fram. – Om aftonen efter en ny paroxysm än en afföring och sedan natten lugn.

21. Upp 3 med mera slem än egl. svår hosta. – En par sednare hämmades genom lakrits. – Emot aftonen en ny liten afföring. – I badstugan lät jag åter tvåla och gnida mig. – Efter 2 koppar kakaovello. NB. i morgons 3 koppar kaffe. – Slemmig, då jag lade mig; dock sedan god sömn.

22. Upp kl. 4. – Först efter pulfret något starkare förslemning. 3 koppar kaffe och derefter en liten afföring. – E.m. liten hvila med slummer. – Mot afton hosta med förslemning, äfvensom under loppet af dagen några anfall, hvaremot med fördel lakrits. Dropparne blefvo slut och den sista dosis ej mer full.

23. Upp kl. 4 ½. – Ytterlig slemafsöndring både ifr. mun och näsa. – 2 ½ kopp kaffe. – 2 afföringar. – E.m. mot aftonen förslemning. – En dugtig portion smultron med mjölk. – Lugn afton;

24. men efter midnatten en envis paroxysm af hosta med afsöndring af segt slem och väderstinnhet. – Emedlertid skäligen god afföring. – Jag började åter dricka mitt glas Marienbader i 2 portioner. Under drickning någon hosta med litet slemafsöndring. För öfr. töcknig väderlek. I ryggen, som jag i går aftons fick infallet att åter frotera, jemte mage och bröst, ehuru den i de sednaste dagar icke låtit just känna till sig, tidtals dofva spänningar. – F.m. på prostens höäng och der 3 smörgåsar med kalvkött och ett litet stycke laxpiråg samt 1 glas förmentligt Bayerskt öl. En värdig början till den förnyade brunnsdrickningen. Jag pligtade ock derföre med häftig och envis hosta med segt slem längre fram mot middagen, hvarförinnan jag tuggade rhabarber för att befordra magen att smälta de öfverflödiga extratraktamenterna. – E.m. tämligen lugn, 2 glas kallskål om aftonen.

25. Upp redan kl. 3. – Efter pulfret hosta med slem, men öfvergående. – 3 koppar kaffe. – Ny knapp afföring. – Så ömma tänder, att jag blott med möda kunde äta middag. – Derefter promenad till höängen och der litet slumrande, äfvensom efteråt hemma. – E.m. blott en attaque på den vanliga tiden efter matsmältningen. – Om aftonen det sista pulfret. – Qvällsvard och orolig sömn.

26. Vaken redan 3, ehuru jag än slumrade tills 4. – Hosta efter drickningen. Tämligen länge innan slemmet ur hals och näsa i rörelse. – 2 ½ kopp kaffe och derefter ny afföring. E.m. på

Sid. 266.

ängen och der liten slummer på marken med torr hö. – Sednare den vanliga attacken. – Ock vid gåendet till sängs och mera orolig sömn igenom drömmar.

27. Upp nära 4. – Kort anfall af mera tung hosta. – Väder men ingen afföring. – Först efter 2 ½ kopp kaffe. – Dock äfven sedan par skof hosta. – E.m. ny uttömning. – Besök af Mag.

Sirelius med Ahlströms och derföre 1 kopp kaffe extra. – Efter åter förslemning. – Aftonen och natten lugn; men

28. efter uppstigandet redan kl. 3, djup hosta utan att slemmet ville komma i rörelse. – Oaktadt 3 koppar kaffe ingen uttömning, ej ens e.m., ehuru jag före densamma tuggade ett stycke rhabarber. – Ungefär en half timmas siesta. – Sednare en täml. alfvarsam paroxysm, såsom ock en f.m. – Aftonen efter en liten promenad lugn, men sömnen drömfull.

29. Vaken redan kl. 3; upp half timma sednare. Ändtligen afföring, men sammangyttrad. – förslemning med hosta under hela drickningen, som för regns skuld på kammaren. Vid hostan reaktion i bröstet å högra sidan med litet stickning. Föröfrigt Mineralvattnet, såsom redan i går, märkvärdigt grumligt. – 3 koppar kakaovello och ny uttömning. – Visserl. ej utan ny förslemning; dock e.m. kände jag mig raskare. – E.m. sednare 1 kopp kaffe extra och kall med en smörgås, men der efter ett slemanfall. – Liten promenad. – Också efter gåendet till sängs efter qvällsvarden – 1 tallrik sagosoppa med äppel, russin och plommon – än en choque, hvaremot jag måste nyttja lakrits. Drömfull sömn.

30. Upp kl. 4., ehuru långt förr vaken. – Afföringen ytterst knapp. – Hostan och slemmet mindre än i går. – 3 koppar kaffe och sedan en ny god uttömning. – Dock aflopp ej dagen alldeles utan hosta och slem. – Om aftonen redan tidigt ovanligt hungrig. – För första gången hallon och mjölk (1 ½ tallrik) – Derefter tidigt sömnig, hvarföre ock i alla fall tidigare till sängs.

31. Upp efter 4. Oaktadt god uttömning djup hosta. – Ock 3 koppar kaffe. – Dagen aflopp skäligen och jag börjar i alla fall känna mig i allm. raskare. – Emedlertid ej än öfver bäcken och ej att ropas hoj! – Om aftonen litet stekt fisk med en oxöga och 2 koppar kakaovello. – Om natten mycken urinering.

Augusti 1854.

1. Aug. Redan före 4 upp af hosta, som fortfor än ock under vattendrickningen med svårare slemafsöndring. Dervid ingen uttömning. Först efter 3 koppar kaffe, E.m. (med filbunka) en annan. – I badstugan lät jag gnida och tvätta mig samt kände mig derefter mycket lättare. Hade jag – såsom mången annan afton likaledes varit att önska – blifvit utan qvällsvard, så hade allt kunnat vara bra eller bättre, men jag åt utom ett stycke kallkokt gädda med pepparrot öfver en tallrik hallon med mjölk. – Orolig sömn, så att jag hörde vägguret slå alla timmar ifrån 11 börjandes. – Efter mycken urinering -

Sid. 267.

2. Upp 4. – Efter första halfglasat djup och ansträngande hosta en god stund tills något slem började lossna. – Afföring såsom i går först efter kaffet (nästan 3 kopp par). – Likväl 1 choqué af hosta. – Den på e.m. svårare trol. emedan jag på prestgården låtit traktera mig med en skifva melon. – Så mycket mer 1 kopp kaffe till extra. – Föröfrigt mest hela e.m. ut i det fria på trappan las jag nyss erhållna tidningar. – Kanske derföre oaktadt qvällsvard af 1 ½ talrik med mjölk och hallon lugn sömn.

3. Upp först 4. – God afföring. Icke destomindre dylikt anfall, som i går. 2 ½ kopp kaffe. – Ännu en mindre choqué hosta. – En liten extra promenad utom den dagliga till prestgården. – E.m. ½ timmas slummer. – Slutade tidningslekturen. – Om aftonen med alla de mina buden på en bal, som en hop härvistande elever ifrån rättskolan gåfvo. – Der 2 glas thé med litet Rum, hallon, kirs- och stickelbär samt slutligen då magen kändes tämligen besvärad i st. för likör en dugtig Bittersschnaps med några smörgåsar. De hade sin

4. goda verkan, så att jag ännu efter hemkomsten först efter midnatten hade en uttömning och om morgonen genast efter uppstigandet 4 ¼ en annan bättre och fullkomligen tillfredställande. Också hostan var åtminstone ej sämre, utan snarare ringare. En svårare attaque efter en 3^e kopp kaffe, som jag drack på prestgården. – Den varma väderleken bevekta mig att våga försöka ett duschbad. Oaktadt jag till en början tog blott en liten sats, kände jag efter badet en sådan lättnad, att jag utan svårighet och uppehåll kunde komma hem uppför backen gerad tillbaka. E.m. kort liggande utan egentelig sömn. Hosta först efter qvällsvarden och kanske likaså mycket en följd af den, som af middagen.

5. Upp 4. Ymnig god uttömning. Icke destomindre straxt äfven morgonparoxysm redan före drickningen och det tämligen svår i början. Sedan visserligen fri. 2 ½ koppar kaffe. – E.m. ¼ timmes siesta. – Såsom i går hostan först efter qvällsvarden – utom par skifvor rättika med litet smör och bröd en god portion hallon med mjölk; till midd. skinka med äggröra och risgrynsgröt med söt mjölk och hallon. – Dock snarare nästan med slem än hosta. – Deraf vaknade jag ock

6. redan före och uppsteg kl. 3. – Tillika, såsom redan i går aftons mycken flatulenz vid riklig urinering om natten tills straxt efter uppstigandet en riklig uttömning följde. – 3 koppar kaffe och sedan en liten förslemning, äfvensom sednare en. – Ock e.m. i dag, hämmad genom lakrits. – Efter qvällsvarden skinka med äggröra och kärn-mjölk, lugn; men om natten var

7. efter en stark transpiration hosta och slem i antågande men uteblef sedan jag afklädt mig den våta skjortan. Upp kl. 4. Först under drickningen inställde sig hostan täml. ansträngande. – Blott 2 koppar kaffe. Intill midd. än 2 mindre afföringar. – E.m. af den vanliga gången till prästgården, så trött att jag på en liten stund måste lägga mig, ehuru jag egl. ej fick någon sömn. Efter drickningen af kallt vatten hosta och förslemning, som ej ens genom lakrits ville låta hämma sig. Kärnmjök och deraf samt filbunke äfven qvällsvarden.

8. Vaken redan kl. 3 och upp $\frac{1}{2}$ timma derefter. Först i dag upp-

Sid. 268.

täckte jag, att man sista gången i Matherialiemagasinet reglerat mig med Marienbader Franzens Brunns ist. för Kreutzbrunn, antingen af misstag eller för att snarare möjligen blifva af äfven med sitt förråd af Fr., sedan Kr. kanske blifvit slut. Åtminstone hette det redan förut, att de ej hade mycket kvar deraf. – Huruvida för öfrigt alla sistköpta krusen må vara af Fr. bl. kann jag ej säga; dock tyckes det så, emedan alla återstående äro det – en fatal sak som ej mera kan hjälpas. – I dag afföring först efter 3 koppar kaffe. – Väderlekens betänklighet hindrade mig f.m. ifrån att taga dusch, förrän på e.m. sedan jag än haft en ny mindre afföring. I dag slöt jag Astrologen af W. Scott läst småningom kapitelvis om aftonen.

9. Upp 3 sedan jag vakat redan ifr. 2. – Hosta och förslemning, jemte väderstinnhet. – Blott 2 kr kaffe. – F.m. 2 uttömningar. – Litet anfall af hosta äfven på återvägen ifrån datschan. – E.m. liten siesta. – Började föreläsa på ledigare stunder Presbyterianerne af W. Scott. – Mycket svår och envis paroxysm, troligen af för mycket sauce. Dock sofde jag sedan, ehuru ej utan drömmar.

10. åtminstone ända till kl. 3 och uppsteg 4. – Oaktadt god afföring och tämlig förslemning – 2 koppar kaffe. – Smärre attacker en för och 1 efter midd. – Visit hos fru Ahlström; han var sjelf ej hem.

11. Under stark transpiration upp kl. 2, dervid litet kall, hvaraf hosta och slem. – Lyckligtvis somnade jag åter tills $\frac{1}{4}$ öfver 4. – Väderfullhet. – Under drickningen hostan ej särdeles. – Ock sednare ett litet anfall. 2 $\frac{1}{2}$ k. kaffe och först derefter (blott) 1 afföring. – Om afton åt jag som i går åter filbunke, hvarpå om natten redan kl. 12 under samma förhållande

12. ett dylikt anfall, som förra natten, men som räckte en hel timma, hvarpå jag ändtl. fick sofva till kl. 3 och uppsteg mot 3 $\frac{3}{4}$. – Också under drickningen täml. hosta. 3 kr kaffe och först sedan en afföring. En annan sednare och e.m. ännu en. – Utom en liter paroxysm f.m. också en efter duschen, men den värsta sedan längre tid om aftonen efter qvällsvarden – en tallrik hallon med mjölk – Den ville ej ens genom lakrits låta häfva sig. Derföre fick jag Gudi lof! åtminstone sofva hela natten i fred tills

13. kl. 3 hvarefter jag uppsteg såsom i går. – Ock genast god afföring. – Under drickningen tungt utbrott. Då väderleken äfven kall och otreflig och det förfelade vattnets lämplighet tillika problematisk, så beslöt jag att i dag upphöra med hela drickningen, åtminstone tills jag får träffa H. – 3 koppar kaffe. – Derefter än en afföring. – Äfven e.m. en mindre. Icke destomindre som oftast kraklande och rosligt bröst både f. och e.m. Först i dag slöt jag A. i min Liviska ordbok. – I anseende till regnigt väder ingen dusch och lärer det nu öfverhufvud vara slut dermed.

14. Något drömfull, men eljest lugn sömn till kl. 3, hvarpå upp mot $\frac{1}{2}$ till 4. – Den vanliga morgonhostan till och med lindri-

Sid. 269.

gare än de nästföreg. morgnarne, då jag drack Mineral-vatten och mer förslemning än hosta. – Nästan 3 kr kaffe. – Vädret började åter klarna och blifva varmt, så att jag redan var på väg till en dusch; men vände dock om, emedan det var stark blåst, som till och med kunde drifva upp regn. E.m. en längre siesta. – Himlen är klarare, hvarföre jag ånyo gick i afsigt att taga dusch ända till stranden. Då jag emedlertid fick en parox. af hosta och stark förslemning samt kände mig svettig, så höll jag det för säkrast att utan dusch återvända hem, hälst det redan var sent och luften kyligare. I förlitan på denna betydl. motion till afton en tallrik tvarog, hvarefter dock genast hosta vid gåendet till sängs och en mycket drömfull sömn.

15. upp kl. 4. – Betydlig förslemning. 2 $\frac{1}{2}$ kopp kaffe och sedan än en annan afföring. – Dagen blef så skön och varm, att jag utan betänkande åter tog dusch. Hela e.m. lugn ifr. hosta, tills jag ätit qvällsvard, utom äggröra och skinka, en tallrik hallon med mjölk. Derefter vid gåendet till sängs stark förslemning och först ansträngande hosta att få det i rörelse.

16. Efter uppstigandet kl. 4, ett än svårare anfall. – Slöt läsningen och excerperingen af Sbojefs skrift. – E.m. med barnen ett (tråkigt) besök hos fru A. (sjelf var han ej hem). Redan under vägen dit och der en längre paroxysm af hosta och förslemning. Deremot

aftonen fri, oaktadt qvällsvard af stekt fisk med [otydligt] och surmjölk, äfvensom natten, oaktadt stark transpiration.

17. Upp 4. Den fortfarande sköna och varma väderleken bragte mig att förnya äfven drickningen af Mineralvatten. Derunder en svår attaque. Ingen afföring och därför 3 k^f kaffe. – Sedan en god. – Tills e.m. lugn för hosta. – I dag, äfvensom redan i går, sysselsatt med att skriva brev till nästa vecka. – Oaktadt qvällsvard aftonen lugn, men sömnen mera drömfull.

18. Upp redan före 4 med god uttömning och morgonhostan mera lindrig. Så mycket mer öfverflödiga ock i dag 3 kr kaffe! Straff genom hetta och förslemning. – I dag har jag börjat med B af mitt Liv. lexikon. – E.m. och aftonen förlupo väl; men om natten före kl. 2 öfverfölls jag

19. under stark transpiration och svår hosta, och sednare förslemning som dock öfvergick, sedan jag påtagit flanellskjortan i st. för den våta af linne. Upp kl. 3 ½. – Liten förslemning. Ändock åtminstone 2 ½ kopp kaffe med 2 smörgåsar, såsom jag i allm. denna tiden om morgnarne ej förmått smör, sedan H. i våras tillstade mig 1 eller par smörgåsar, blott smöret vore färskt. – Till straff i dag f.m. långvarig förslemning. – E.m. mycket trött, så att jag en stund måste hvila mig, om ock utan egentlig sömn. – Till aftonen en portion af Toxowska kärnmjölk, hvarefter genast hosta och slem, då jag lade mig. Om natten re-

Sid. 270.

dan tidigare.

20. Vidare samma fall som den föregående och sedan orolig slumrande sömn, tills jag kl. 4 uppsteg. Efter Mineralvattnet ansträngande hosta, men som lyckligtvis snart öfvergick till blott förslemning. – 2 ½ kopp kaffe och derefter ny uttömning. E.m. på prästgården och der 1 glas kallskål och 2 koppar Chokolade, efter den sednare koppen öfverfölls jag af en förfärlig hosta med svår afsöndring af tjockt hvitt slem, som förföljde mig ända hem och ännu der ända till sängs, ehuru jag sökte hämma den genom lakrits. Emedlertid fick jag dock sofva lugnt

21. men knapt var jag upp kl. 4, innan hostan åter började, ehuru den ej var särdeles svår och öfvergick till blott förslemning, fortfarande och under drickningen af Mineralvattnet, samt än sednare. – Blott 2 koppar kaffe, men intet smör. – Än 2 afföringar, den första knapp och med knipningar; den andra lös. Så mycket mer antog jag Ahlstr.s bjudning af en

liten sup efter duschen. – E.m. något tung och en liten siesta. Efter den kände jag mig ganska bra. Icke destomindre sednare en choque af hosta. – Till afton en liten bit kött och 2 glas kallskål.

22. Upp såsom vanl., sedan jag redan länge varit vaken. – Efter uppstigandet djup och svår hosta, som dock snart öfvergick till af söndring af ett mycket tjockt och segt slem med en viss saltig smak i munnen. – Mycket knapp uttömning, hvarvid det ock blef oaktadt 3 k^f kaffe. – Om aftonen med de mina på en bal å fru T.s villa tillställd af rättskols Eleverne. – Der korrt efter ankomsten en längre och svår paroxysm. – 2 koppar thé med vin, litet krusbär och sist dugtig sup med några smörgåsar och 1 äppel. Jag gick hem ensam förut vid midnatten.

23. Vaknade 3 ½ med häftig hosta, under transpirationer, ha efter uppstigandet förgingo med slemafsöndring och snart äfven god uttömning. 3 koppar kaffe. – Genom kuskens dröjsmål kom jag på min stadsresa ut först kl. 7, så att jag i förargelsen lexade upp honom rätt dugtigt. Det hade åtminstone den påföljd, att jag inom 3 ½ timma var i mitt kvarter och före sessionen hann föra på posten 4 bref: till Voss i Leipzig, Hipping, Zagel och Gustaf. – På vägen dit redan, en stark transpiration i en tryckande hetta envist anfall af hosta med slem, 2 glas sockervatten hos Taskins. – I sessionen så sömnig att jag flera gånger blundade. – Derefter på andra sidan i bokstånden. – Middag med Schiefner hos Brosset med 4 goda glas rödt vin och 1 kopp kaffe. – Efteråt döfva stickningar i bröstet. Om natten väl dugtig transpiration, men ingen särdeles hosta. -

24. Upp kl. 4 ½ och efter 2 koppar Cafe au lait. Hos Br. 20 minuter före 8 af resa till Toxowa, dit jag i hettan och rysligt damm 20 minuter efter 11 återkom, och så snart jag afkyllt mig tog en dusch i grefvens tid; ty kort derefter blåste det upp regn. Jag hade efter min dusch litet ondt i hufvet, som dock lärer än varit svettigt, när jag först tvättade det, och det ordentligen för att befrias ifrån dammet. Värre var att jag ej genast efter återkomsten ombytte

Sid. 271.

de af resan än svettiga kläderna, utan gick med dem till duschen och sedan måste taga dem åter på mig, ehuru de såsom jag först då egl. märkte skjortor och kalsonger voro än alldeles fuktiga. Först hem skred jag till hvad genast bordt skedd det första när jag omedelbart efter början af midd. kände ett smärtsamt skärande i magen. Äfven appetiten var ej synnerlig, så att jag egl. blott förtärde par portioner vattensoppa. E.m. kände jag mig rätt trött och plågades af mycken törstighet. Sedan tills aftonen stark svettning. Hungrig åt jag dugtig qvällsvard af sur mjölk och litet sagosoppa. Om natten åter

25. mycket stark svettning och paroxysm af hosta med slem, så att flanellskjortan måste påtagas. Sedan mycket orolig sömn ända tills emot kl. 5. Efter 2 dagars paus åter Marienbader och derunder svår hostning. Afföringen mera knapp och trög. Hufvudet fortfarande dåligt, hvad 2 ½ koppar kaffe ej hjälpte utan åstadkommo blott hetta. Emedlertid ny evakuation. Besök af Andressen. – Hufvudverk och en stark blåst gjorde, att jag ej vågade taga någon dusch i dag. – E.m. kände jag mig bättre än i går, men likväl trög, hvarföre 1 god timmas siesta. – Långvarig förslemning med hosta utan att ens lakrits ville hjälpa. – Ock vid gåendet till sängs en liten paroxysm, ehuru jag till qvällsvard åt blott en liten tallrik perlgryns soppa.

26. Efter drömfull sömn upp kl. efter 4 och genast efter uppstigningen hosta, som dock snart öfvergick till blott slemafsondring. – Blott 2 kr kaffe. – Några paroxysmer f.m. – Jag vågade ej heller i dag taga någon dusch. Straxt e.m. gjorde vi visit hos Ahlstr. och der 1 kopp kaffe. – Andersen på contrabesök hos oss med 2 rättsskolselever. – Ock e.m. mycket rosligt bröst och afgang af slem till en del i stora klumpar ehuru det höll svårt att få upp dem. – Såsom i går sysselsatt med lektur af de medhemtade tidningarna. – Ny knapp afföring. Drömfull sömn och flatulentis.

27. Upp 4. – Trög och knapp afföring, men hostan åtminstone ej långvarig. – Såsom i går för regn, så drack jag i dag för dimmas skuld mitt Marienbader in. – 2 koppar kaffe. – 2 nya kallelser ut, ehuru 2 frambragt blott litet slem. – Den varmare och vackrare väderleken lockade mig åter till en dusch, som ock verkl. bekom mig väl. – I dag har jag åter börjat fortsätta mitt liv. lexikon. – E.m. besök af Ahlstr. – Den förgick eljest drägligt, hälst än en knapp uttömning med slem; men efter qvällsvarden af en bit stekt fisk med hjortronsylt och 1 glas kallskål en svår paroxysm, som oaktadt lakrits förföljde ända till sängs. Drömfull sömn, ehuru i mindre grad.

28. Vaken redan före 3 under en mera måttlig transpiration, som dock hade en paroxysm i följe med sig och tvang mig upp efter 4. Skälig afföring, hvarefter hostan uppträdde, så att jag i skymningen under extra

Sid. 272.

lindrig förslemning på kammaren kunde börja mitt sista krus af Marienb. Fr. brunn. – Blott 2 kr kaffe. – På prestgården för att på Ahlstr.s begäran assistera vid uppläsningen af en Gratulationsskrivelse ifr. Consistorium till 60de årsdagen (i dag) af hans prästerliga tjänstförvaltning. – Derefter 1 glas Xeres. – E.m. 1 timmas siesta. – Drömfull sömn; men ock en liten paroxysm af hosta och slem. – I dag efter regn ingen dusch.

29. Upp kl. 4. – God uttömning och hostan med mycket slem lindrigare. – 3 kr kaffe och derefter ny uttömning. Åter dusch öfverhufvud den 20de. – Hela dagen en af de lättare med litet både hosta och slem; men i dess ställe större tyngd och tryckning i bröstet än hittills. Till aftonen 2 koppar kakaovello. – Om natten en paroxysm, men mer af slem än hosta.

30. Upp först 5. – I dag slöt jag drickningen af Marienbader Franz.brunn. Obetydlig både hosta och förslemning, men i allm. ruskig med dof verk i venstra armen och tungt hufvud. Ingen afföring förrän efter 2 ½ kopp kaffe. – Åter dusch. – E.m. en parox. af hosta och slem. Till afton 3 kr kakaovello.

31. Upp 4 med tämlig hosta. – 2 ½ kopp kaffe. – 2 afföringar. – F.m. ett litet hostanfall. – Före midd. ett litet stycke rhabarber. – För regn och storm ingen dusch. – E.m. liten paroxysm, men en alldeles förfärlig om aftonen efter qvällsvarden af en smörgås litet skinka och 2 ½ kopp Chokolad, sedan jag lagt mig, så att jag länge ej kunde insomna. I dag har jag slutat Presbyterianerne af W. Scott.

September 1854.

1. Sept. Vaknade 4 genast med retelse till hosta. Det var likväl att få slemmet åter i rörelse, hvaraf åter mycket afsöndrade sig, ehuru lätt. Upp ½ timma derefter, ehuru ögon och kropp än kändes nog trötta. 2 afföringar, den der sednare blott litet slem. Dusch. – Middag hos Prosten Sk., som firade sin 80de födelsedag. Dervid en sup, 2 glas Xeres 2° Port och nästan 4 glas Champagner samt 1 kopp kaffe, hvarefter sömn derstädes ända till kl. 9 ½. Först efter 1 kopp thé med Arrak en paroxysm af hosta och slem, en ny efter 1 kopp Chokolad en ny jemte ondt i magen, som efter mycken väderfullhet under hemgängen (kl. 1) öfvergick. Först 2 till sömns, utan ny hosta.

2. Upp kl. 5. – Vacker klar dag och derföre i villrådighet, om jag ej oaktadt den kalla starka blåsten äfven i dag borde taga likt de mina, hvilka gingo att simma, en dusch. Derifrån hindrades jag dock af en tillfällighet, som ökte villrådigheten, emedan den kunde tagas för en varning. Jag gick till prästgården för att se thermometeren. Den visade blott 12 ½ grad. Der voro än flere främmande och man var vid frukostbordet. – Jag trakterades ock med en sup jemte Zubiss, 1 glas Madera och 1 kopp kaffe med grädda. Duschen uppgaf jag sjelf och dermed alla vidare duscher här, sedan jag kommit till ett antal af 22. Hem ännu 1 ½ kopp kaffe. F.m. 2 skäligen goda afföringar. Först e.m. efter ny påspädning af spirituösa viste sig slem och hosta, dock ej sträng. – Om aftonen i badstugan och sedan 2 ½ kopp kakaovello, hvarpå vid gåendet till sängs ny paroxysm.

Sid. 273.

3. Upp 5. – Något hosta. – Först länge efter 2 ½ kopp kaffe god uttömning. – E.m. flere skof af hosta och än mer slem.

4. Upp 5. – Tämligen hosta med tjockt slem och fadd smak. Detta var dock fallet blott om morg. ty sedan var jag såsom sednast vanl. hela f.m. fri och hade 2 uttömningar; men då jag vid midd. åt mjölkmat och äfven litet smör, och drack 2 koppar kaffe samt dessutom än 1 kopp thé med 2 smörgåsar i anseende till en visit som Skottes gjorde hos oss jemte Palanders, så följde ishet sent om aftonen, då jag sent (½ 11) gick till sängs en långvarig och förskräcklig förslemning, som ej ens gaf sömn förrän långt efter 11. -

5. Upp såsom vanl. 5. – Dof verk i venstra armen. – Par smärre skof af hosta f.m. men derjemte ock knip och oro i magen oaktadt 2 afföringar; hvarföre jag på prestgården begärte mig och fick en sup enkelt brännvin. Då jag redan satt till bords, skickade man mig bättre brännvin af 2 slag. Det ena med malört, af h^a jag blandade tillsammans och tog ännu en sup. – Besök af fru Ahlstr. och sedan ock hennes man. – Tämlig hosta och förslemning. Till afton 2 koppar kakaovello. – I dag sednare hela dagen en förfärlig storm. Om natten sendrag i högra foten.

6. Upp såsom vanligt. – Oaktadt 3 ½ kopp blott 1 afföring. – Hostan dräglig, ehuru föröfrigt vid det blåsiga regnvädret kallt och oträfligt. Till aftonvard kall fisk och 1 kopp thé med Rum och smörgåsar. Om natten

7. drömfull sömn och kl. 4 vid lag en svår paroxysm af hosta. – 2 ½ koppar kaffe. – E.m. ny evakuation, men såsom den förra mera trög och compact. – Hos Ahlstr. – Sednare svår slemparoxysm. – Till afton litet sagosoppa och 2 koppar kakaovello. – Lade mig med flannelskjortan och mer på fötterna. – Ytterst drömfull sömn och till och med dubbel pollution, ishet kanske af mjölk vid midd. i går efter lång tid.

8. Upp först efter 6 bedragen genom den mörka regniga väderleken. – Mycket segt slem och derföre mera djup hosta. – 2 ½ kopp kaffe och 2 uttömningar. – Ny paroxysm, men en ännu värre straxt e.m. med smärtsam reaktion i underlifvet. – Sent 1 glas kaffe på e.m. hos Prosten. Egenteligen öfverflödig aftonvard och derpå åter hosta.

9. 4. Upp ½ 5. – Vanlig morgonhosta och slem. – Äfven sednare. – Knapt hade vi affärdat foror med våra saker till Petersburg, förrän det började regna mycket starkt (för regn hade vi dock i går uppskjutit både sakernas transport och vår egen resa), så att det blef mer än problematiskt med vår egen afresa. Emedlertid passerte jag några timmar på prästgården och åt der frukost med 1 sup och 1 glas kaffe uppå. – Snart derefter svårt anfall af hosta,

undertiden började det lyckligen klarna, så att vi ändock kl. 3 ½ kunde bryta upp. Vädret godt ehuru resan eljest olycklig i det på ena telegan⁶⁵⁰ först axeln gick af och sedan ett hjul sprang af. En värre olycka drabbade ett af lassen, så att det måste stanna i parken tills de 2 andra hunno fram, aftogos och ett nytt hjul hämtades ut af en af de andra karlarne. Sjelfva anlände vi först kl. 10 ¾ hem.

Sid. 274.

På vägen hade jag druckit 1 glas Madera. Det oaktadt framkom jag alldeles styf och uttröttad. Redan på vägen hade jag druckit mycket. Efter hemkomsten ytterst häftig hosta. – Par glas sockervatten. – Först midnatten till sängs.

10. Upp kl. 4 ½ med stark förslemning och tungt bröst. 2 ½ kopp. kaffe upplifvade efter hand. – Mycket knapp afföring. – En half timmas siesta. – Efter liten frukost åter en kopp kaffe. På middagen, vid hⁿ rhabarber till soppan, en längre siesta. – För öfrigt förlopp dagen mycket lugnt.

11. Upp efter 4. Skälig uttömning. – Vanlig morgonhosta och förslemning. Blott 2 goda ½ kaffe. – En hos Engelhard, den jag besökte och ännu ett glas hos en snickare hⁿ han rekommenderade mig. – Derefter visserligen slemhosta och darrning på hämdren – E.m. åter kaffe, men om aftonen blott sockervatten.

12. Kl. 1 ½ vaknade jag i transpiration och öfverfölls af hosta och slem, h^a i en timmas tid aflöste hvarandra, hvarefter jag förargad uppstod, men efter en timmas tid åter lade mig halflädd, då ögonen började kännas styfva och trötta. Efter uppstigandet 4 ½ försökte jag att röka en Cigarr, men undgick ej derigenom den vanliga morgonvisiten, ehuru den visserl. blef blott fransk. I dess ställe tungt hufvud. Först efter 2 kr kaffe afföring. – Expedierte bref till Zagel. – Efter slutad tidningslektur började jag med omställningen af mitt bibliothek. – Vid frukosten en liten sup gin och före middagen rhabarber en dosis i pulver. Både f. och e.m. en paroxysm med afsöndring af mycket tjockt och segt slem. Ock liten ömhet i bröstet. – Utan egentligt behof en talrik söt soppa till aftonvard.

13. Upp ½ 5. – Svår förslemning under loppet af dagen, som jag tillbragte hem sysselsatt med bibliotheket. – Vid middagen åter rhabarberpulver i soppan och 1 ½ kopp kaffe. – En nog knapp och trög afföring, som dock ej befriade mig ifrån en paroxysm af hosta med segt slem. Om aftonen 2 koppar thé med Rum.

⁶⁵⁰ En fyrhjulig kärra för varutransport

14. Upp kl. 5. Tämligen svår hosta, men som åtminstone ej räckte länge. – Jag började åter dricka Millefolium. – 2 ½ koppar kaffe. – Mycket marod. – Efter sessionen besökte Fuss. – Vid midd. åter litet rhabarber; men ock en liten sup. Efter en ny liten afföring. Dock e.m. ett anfall af hosta och slem samt äfven om natten omkring kl. 1, ehuru jag till afton förtärde blott 1 glas sockervatten.

15. – Upp redan kl. 3 ¾. – Djup hosta tills jag druckit Millefolium. – Emedlertid dock sednare hela f.m. skoftals flere paroxysmer och ytterlig förslemning. – På frukosten en 3^{ie} hel kopp kaffe. – Besök af Sirén. – E.m. rätt lugn. – Om afton 2 goda glas sockervatten. – Vid midd. i soppan rhabarber och en ny knapp afföring.

16. Opp kl. 4. 2 ½ kr kaffe. Hela dagen hem tillsammans med Bertha såsom förut ifrigt sysselsatt med biblioteket. Efter en tallrik surmjölk vid frukosten liten ny afföring; efter Rhabarber e.m. väl kallelse, men ringa verkan. – Tämligen häftiga skof af hosta och slem, ishet f.m. – Om aftonen 2 kr thé med litet Rum och sedan hosta ock om natten.

17. Upp kl. 5. – 2 ½ koppar kaffe. – Besök af Radlof. Efter rhabarber i soppan en ny knapp uttömning. – Ej heller i dag utan hosta. Om aftonen thé med Rum och 2 glas kallskål. – Denna bland-

Sid. 275.

ning till en middag med mycket gurkor och äppelmos har sina följder, genom sådana hvälfningar i magen om natten, att jag kunde befara att antingen få Choleran eller att åtminstone en menskelig olycka kunde passera i sängen.

18. Sof ända till kl. 6 ½. ehuru jag ändock först i början kände mig ytterst trött och olustig. – Då ett bref ifr. Zagel i går ankommit med underrättelse, att vi redan i morgon eller öfvermorgon hafva att förvänta honom till oss med Pastor Steger, så måste fortsättningen af bibliotekets omställning tills vidare ej störas för att hinna få rummen helst något rena till gästernas ankomst. – Mycket ymnig uttömning och ej särdeles hosta, till frukosten en liten sup gin och uppå den en 3^{ie} kopp kaffe. – Tidnings- och Journallektur, medan ögonen betyngdes af sömn, hvartill dock intet tillfälle var, då dubbla fönstren öfverallt uttogos, städades och tvättades. – Flere skof svår hosta. – Vid midd. åter en sup och om afton 1 kopp thé med Rum och litet kokta plommon och äppel. Drömfull sömn. -

19. Upp kl. 5 ½. – Djup hosta, som lyckligtvis ej räckte länge. I stället för spänning i högra sidan i går vid djupare andande eller suckning i dag efter mina 2 k^f kaffe lindriga stickningar på högra sidan af bröstet. – Efter frukosten med surmjölk ny afföring. – En 3^{ie} kopp kaffe. – En längre affärspromenad mot midd. nog besvärlig dels för allmän styfhet, dels för tyngd i bröstet. – Rhabarber i soppan. – Om aftonen ankommo våra väntade främmande. – 2 koppar thé med Rum. – Drömfull sömn.

20. Såsom i går. – Nästan 2 k^f kaffe. – Redan förut tryckning i bröstet, men snart öfvergående. – Vid midd. 1 glas Marsalla, men ock litet rhabarber. – Liten ny afföring. – 1 ½ kopp kaffe. Dagen tämligen lugn till aftonen, då envisare paroxysm inställde sig.

21. Efter en drömfull sömn inställde sig kl. 4 en ny och likaså envis, så att jag en half timma derefter måste stiga upp då den upphörde. Derjemte särdeles flatulentz. – En väl god men trög afföring först efter 2^a kopp kaffe. – Det tidiga uppstigandet ersatt genom en half timmas sömn. – Efter frukosten utomordentligt tung, hvarföre ock för det vackra vädrets skuld promenad till bokbodarna på andra sidan. Det hjälpte dock föga. – Vid midd. rhabarber men ock halft glas Marsalla och 2 k^f kaffe och sedan hos Zandt i skolkommittésessionen 1 glas thé med Rum. – Drömfull sömn och

22. kl. 4 åter ett starkt anfall af hosta med den skillnad mot i går, att jag nu genast efter uppstigandet kort derpå hade en riklig afföring. – Icke destomindre mycket ruskig. – Efter frukosten en eg. öfverflödig 3^{ie} kopp kaffe. Dock kom blott före sjelfva middagen en liten förslemning. – Troligen var den med kålrötter och bohvetegröt ej passande, ty oaktadt mycken motion hem, var bröstet om aftonen mycket tungt och gången upp till Radlof särdeles mattande, äfvensom ett litet anfall af hosta redan der följde. Blott 1 kopp rent thé. Sedan jag lagt mig öfverfölls jag af en förfärlig paroxysm, som varade inemot ¾ timme. – Om natten stark urinering.

23. Upp kl. 5 ½. – Mycket slem, som ej utan ansträngning upphostades. – Till andra sidan en dugtig promenad egentligen i bokhandelsspekulationer, hvilka lyckligtvis ej realiserades. – E.m. 1 ½ kopp kaffe.

Sid. 276.

Sedan for jag med Zagel till Steinmann. Der 2 koppar thé med Sautern, hvarefter under hemgången magen kändes mycket besvärad, men ej mindre bröstet, ock hosta. Först kl. 10 ½ hem.

24. Straxt efter vaknandet svår paroxysm och upp kl. 4 ½. – 2 ½ k. kaffe och ½ efter frukosten. – Hos Radlof. – Efter rhabarber vid midd. en ny liten afföring. – Hos Böthlingk. – Besök af Sirén. – Om aftonen 2 glas kallskål. -

25. Kl. 4 en, om ock ej särdeles svår paroxysm med bröstbeklämningar. Upp kl. 6. – 3 kr kaffe. – Hos Georg Müller för att betacka mig för bjudning till middag i dag en bjudning som för Zagels i går inråkade opasslighet af förkylning och för mycket rörelse måste afslås. Under en annan affärspromenad till andra sidan en envis och sjelfva bröstet skakande attaque af slem och hosta. – Vid midd. rhabarber och ½ glas Madera. E.m. täml. lugn. – Om aftonen 1 kopp thé med litet Rum. – Små paroxysmer och om natten ock väderstinnhet.

26. Upp kl. 5. – Ingen hosta, (!) men ock ingen afföring och flerfaldiga rörelser af rheumatism. – Afföringen mera trög och knapp först efter kaffe (2 kr). – Mycket besök. Jag hade föranstaltat att Radl. i dag skulle föra mina främmande jemte mina barn till det ethnogr. Museum och så vidt möjligt de andra Museerna. Zagel kunde ej deltaga då han ehuru tillfrisknad efter sin förkylning genom en sjuk fot (med en följd af öfverdrifven ansträngning i gående och trappors stigande) måste hålla kammaren och mest sängen i dag besökt af flera sina släktingar, men till sällskapet för Museernas besök slöto sig bröderna Müller med sina barn och en Gouvernant samt Zagels andra reskamrat öfverste Junisch. Jag blef sjelf hem och hade besök af Kunik. – Till middag Zandt, Sirelius och Radlof; Sirén hade ursäktat sig med en embeteresa och Steinmann med opasslighet. – En sup och 2 glas vin (Madera och Xeres). Om afton besök af Georg Müller och Pastor Ahlström, något hackhosta, som upphörde, då jag på försök rökte en half Havanna-Cigarr. 2 glas sockervatten efter föregången 1 kopp thé med Rum. – Långvarig attaque följde, sedan jag lagt mig efter 10 och räckte till 11.

27. Efter uppvaknandet åter ett anfall; likväl egl. mer slem. Upphörde efter uppstigandet circa 5 och 1 glas Millefoliidekokt (efter vanligheten). 2 ½ kopp kaffe och först derefter uttömning. En god ny e.m. med rhabarber. Både dervid och frukosten ½ glas Madera. – Om aftonen rökte jag åter samt åt en talrik surmjölk. Först om natten smärre anfall af hosta och slem, äfvensom om morgonen efter uppstigandet

28. Först efter kaffet mycket knapp uttömning, till frukosten 1 talrik surmjölk och sedan en betydlig promenad i det vackra vädret, men derunder och efter längre hosta och slem. – Hos Köppen. – Till midd. rhabarber och ½ glas

Madera. En obetydlig uttömning. – Rökandet befriade mig ej ifrån hosta, som än mer förökte sig genom 2 glas kallskål. Emedlertid kunde jag i ro lägga mig och somna men efter

29. uppvaknandet kl. före 4, under stark transpiration bröt den åter fram, dock ej så länge, hälst jag genast uppsteg och ändtl. hade en riklig uttömning. – 3 k^l kaffe. – Före en liten promenad. – Litet rhab. och ½ glas Xeres. – Ny liten uttömning. – Dagen åter dräglig utom aftonen, då jag åter litet rökte, men utan nytta. – En äggula med socker och varmt vatten. – Drömfull sömn och stark urinafgång med väder. – Ock en paroxysm af hosta, då jag efter stark transpiration måste ligga.

30. Ehuru upp först kl. 5 ¾ likväl ögonen tunga och jag ytterst ruskig och frostig; kroppen såsom sönderbråkad. Emedlertid god uttömning och en ny efter en talrik surmjölk vid frukosten. F.m. liten promenad. – E.m. min till en 3^{ie} afföring. – Tidtals litet hackhosta, mest åter om aftonen med afgang af slem i flere stora klumpar. – Några rökar och 1 talrik surmjölk. – Om natten hosta efter hvarje uppstigande. Lyckligtvis måste jag upp blott 2 gånger. – Också efter uppstigandet inemot

Oktober 1854.

1. Okt. kl. 6 och till Millefolium litet hosta, hvaremot jag nu och om morg. försökte att röka litet. – [i marginalen: NB. Ny kökspiga] 2 koppar kaffe. – Med Zagel, Sofie och de äldre barnen f.m. i Anne Kyrkan, der Steger predikade. – Vid frukosten 2 koppar Chokolad. – Emot midd. ankom ifrån Nykyrka Mamsell Hipping med sin systerdotter. – Till en särdeles och för ögonblicket ej alldeles kär öfverraskning, då vårt främmanderum redan är upptaget af främmande! – Vid midd. rhabarber, ½ glas Xeres och efter 1 ½ kopp kaffe. – Om aftonen vanligt höstanfall. – 2 glas kallskål.

2. Vaknade och uppsteg med hosta redan före kl. 4. Lyckligtvis räckte det ej länge. – Några rökar straxt på nykter mage före Millef. Inemot 3 k^l kaffe. – Hos Zandt, hvarefter jag i 1 ½ timmas tid traskade emellan diverse bokbodor för att få köpa en bok åt Hipping, utan att finna den. – Vid midd. rhab. och ½ glas Xeres. – Om aftonen besök af våra främmandes reskamrat öfverste Junisch, medan Nykyrka-Damerna med Kunik till theatern. – 2 glas kallskål; intet rökande. – Hela e.m. ingen hosta, förrän först sedan jag lagt mig. Också om natten 2 paroxysmer, äfvensom efter uppstigandet

3. kl. 5, dock ej länge. – 2 ½ kopp kaffe. Efter frukosten, hvarvid jag drack 1 glas Madeira och 1 kopp kaffe, afreste de Wiborgska främmandena med öfverste Junisch, som ock åt här frukost kl. 11 ¾. (Också Kristina reste i dag bort till Toxowa). – Ny uttömning. – Vid

midd. Rhabb. – Dagen dräglig. Först om aftonen ett betydligare anfall. – Besök af Kunik och Lindblad. – 2 k^f thé med litet Rum. Om natten hosta och slem 2 g^f.

4. Upp såsom i går. – Då ingen afföring följde, rökte jag litet, hvarefter något slem afsöndrade sig. – 3 k^f kaffe och 2 uttömningar. – E.m. med en liten sup och rhabarber sittande en långvarig siesta. – Om afton besök af Zandt. – 2 k^f thé med Rum.

Sid. 278.

5. Kl. 3 efter uppvaknandet hosta, som räckte tills mot 4, då jag lyckligt åter insomnade och sofde till 6. – Besök af Kunik – Vid frukosten en homöopatisk sup och ½ glas Xeres. – Liten promenad. – Vid midd. Rhab. och ½ glas Madera. – En hastig gång till grannskapet ansträngde mig särdeles och framkallade hosta, som jag efter sednaste vana sökte hämma genom lakrits. – Om afton 1 glas kallskål.

– Lade mig redan efter kl. 8. – Efter en paroxysm inemot kl. 2.

6. Upp kl. 4. – Litet Cigarrökning före Millefol. – 2 ½ kopp kaffe. – Ingen hosta före frukosten (med ½ glas Madera och 1 kopp kaffe). Efter den afreste Hippings fruntimmer inemot kl. 11, hvarpå jag med Bertha begynte fortsätta arbetet med bibliothekets omställning. Derunder idkelig förslemning. Vid midd. ½ glas Madera. E.m. ny afföring och ingen hosta. – Om afton 2 glas kallskål med Wiborgsk kringla. Vid uppvaknandet

7. kl. 2 svår paroxysm under roslande med eget läte i luftröret och dof smärta i bröstet. – Också efter uppstigandet kl. 5 ½ en liten chocue af hosta med slem och fadd smak i mun. – 2 ½ kopp kaffe. – Vid midd. rhab. och ½ glas Madera. – Om aftonen 2 k^f thé med Rum. – Hela dagen sysselsatt med böckerna. – I allm. mindre hosta och slem än i går. – Inpigan Anna, som vi här hållit blott tills vi skulle få en annan, måste vi i dag redan dessförinnan för otidighet då [...] ⁶⁵¹ legat och äro nu inskränkta till en piga tills vidare. – F.m. besök af Herm. Gräfe och Karkunof. – Natten förlopp Gudi lof! utan all hosta; först efter uppståendet redan kl. 4. inställde den sig. –

8. Oaktadt 5 kr kaffe ingen afföring, förrän efter frukosten med litet rhab. – Besök af Böhlingk. – Ock vid midd. litet rhab. – Hela dagen hem. – Den var för sjugt. [?] i afs. å hostan skäligen fredlig. – Först om afton efter 2 glas Kallskål och Wiborgskringla en envis och långvarig choque. Äfvenså

⁶⁵¹ Ordet i innermarginalen försvinner in i bokbandet.

9. efter uppstigandet kl. 5 $\frac{3}{4}$ oaktadt afföring och Millefolium. Dock gick detta anfall snarare öfver, hvaremot i aftons hvarken rökande eller lakrits ville hjälpa. – 2 $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. – Jag blef ändtligen färdig med biblioteket redan före middagen och hade därför åter, både af damm och ishet drag genom fenstrens hållande öppna i flera rum mer hosta, hvarifrån jag så snart ej lärer kunna hämta mig. – Vid midd. en sup Giner och litet rhab. Efter magen spänd och om aftonen en långvarig choque. – Blott 1 glas sockervatten och rökande. – Drömfull sömn.

10. Upp med envis hosta, men som ej räckte särdeles länge, kl. 5 sedan jag redan länge varit vaken och blott slumrat innan hostan bröt ut efter rosslande i lufttröret, väderfullhet och buller i magen, sedan jag såsom jag merändels brukar gnidit kroppen med min yllestrumpa. Dock straxt afföring. – 2 $\frac{1}{2}$ k^t k. och en efter frukosten. – Promenad till Schiefner. – Der öfverfölls jag hastigt af en hosta, som följde mig ända hem och på det yttersta ansträngde mig. Den är än åter af värsta slaget: slemmet hvitt och förskräckligt segt, så att det endast med stor möda fås upp. – Jag började väl

Sid. 279.

fortsätta det Lib. Lexikon; men afbröts snart genom allmän tvättning och timring af rummen, hvarföre jag under tiden började läsa Stockfleths Bidrag till Kunska om Finnarne i Norge. – E.m. besökte Lesshaft och Köppen. – Om aftonen 1 glas kallskål. – Ehuru ingen hosta viste sig, tog jag till natten 1 $\frac{1}{2}$ år gammalt pulfver, qvarblefvet af de i Helsingfors utaf Törnroth ordinerade mot hosta, jag hade visserl. ock orolig sömn, ehuru den om morgonen

11. Var mer ett slummer. Ändtl. inställde sig dock hosta och jag uppsteg kl. 5. – Ingen uttömning hela dagen. Is het f.m. trög och slemfull. Vid midd. rhab. Om aftonen åter hosta. – Ny inpiga. – Mot hosta försökte jag åter Cigarrökning utan att njuta något till afton.

12. – Hosta och slem dref mig upp redan kl. 3 $\frac{1}{4}$; dock hade jag åtminstone afföring, fick ock tillfälligt en timma derefter mitt kaffe. – En 3^{ie} kopp sednare med de andra. – Sjukbesök hos Fuss. – Efter frukosten en timmas sömn. – Liten promenad och derunder svår hosta. – Besök af Statsr. Erdmann. – Vid midd. rhabarber. – Om aftonen Cigarr. – Om natten 2 paroxysmer. Äfven efter uppstigandet inemot

13. kl. 5 och Millef. mycket slemfull. Hos Kunik. – Besök af Böthl. För frukost åter nästan 2 kr kaffe med Wib. kringlor, hvarpå jag ock hade budit Kunik. – Derefter före midd. åter förslemning. – Vid midd. ett godt halft glas Xeres. – Om aftonen hos Böthl. i en

Kommissions sak 2 glas thé med Rum. – Omkring kl. 2 en god ½ timmas hosta och förslemning, hvarefter jag sofde ända till 6 ½.

14. Cigarrökning i st. för Millefolium. – Ingen hosta eller slem. 2 ½ kopp kaffe. – På Berednikofs begrafningsceremoni i Ryska Andrejefska kyrkan hela f.m. – Efter hemkomsten 1 kopp Chokolad och sedan något slem. – Vid midd. nästan 1 glas Xeres. – Liten affärspromenad. Började hosta om afton hämmad genom rökande. – 1 kopp thé med Rum. – Om natten lika svårt och envist anfall som den föregående.

15. Upp kl. 6. – Hosta och slem, men som efter en afföring snart gingo öfver. Tillika hade spänning i högra sidan af bröstet visat sig. – Nästan 3 koppar kaffe. – Sednare åter täml. slemmig. Vid midd. rhab. och 1 glas Xeres. Först hade jag ärnat redan i morgons resa till Strelna, men uppskjöt det sedan till e.m. Då jag nu ankom till ort och ställe, hvarifrån Diligencen afgår, erfor jag att detta nu sker blott om morgonen. Jag måste därför återvända hem och gjorde det till fots, ehuru under hela vägen hårdt ansatt af hosta och slem. Hem komsten röktes litet Cigarr, hvarpå hostan väl upphörde, men i dess ställe ömhet och dof verk i bröstet inställde sig. De försvunno dock efter 2 kr thé med Rum. – Till natten än på försök 1 glas Millefoliedekokt. Utan hosta ända till morgonen

16. då jag uppsteg kl. 5 ½ - Den var också nu lindrigare och gick efter en god afföring snart öfver. – 3 kr kaffe, hvarefter jag vandrade åstad och med Diligencen kl. 2 afreste till Strelna. – Efter ankomsten dit en stor 4de kopp kaffe. – Promenad i det fria. Vid middagen en sup med droppar och 2 glas Xeres. – En längre siesta. – Beklämdt bröst och tung andedrägt. Om aftonen en stor kopp thé med Rum. – Om natten långvarig förslemning med

17. hackhosta, hvarefter jag sofde lugnt ända till kl. 7. 3 små kr

Sid. 280.

kaffe. – Vid frukosten åter en sup med magdroppar och 1 glas Xeres. – Kl. 11 ½ afreste jag med Finnér i hans britschka tillbaka till Petersburg. Hem kl. 3. – E.m. kändes bröstet ömt. Oförmodadt besök af Gymn. läraren Wald. – Kort besök af Bross. – Om aftonen 2 kr thé med Rum. Om natten vanlig choque, men lindrigare, emedan blott slemafsöndr.

18. Upp kl. 6 ½. – Något svårare hosta, men snart öfvergående. – På andra sidan i hushållsbestyr. – Efter frukosten en längre fotpromenad. Icke destomindre mer förslemning och hosta än i går. – Åter besök af Wald. – Vid midd. rhab. – Om aftonen med Sofie och Bertha på en diné hos Bross.; 2 glas thé med Rum och 2 d^o Madera med Bakverk och 1

äppel. Först efter 11 till sängs på försök ishet, efter sådant svärmande! med flanellskjortan på till natten. I sjelfva verket sofde jag bra hela natten utom mycket drömmande, och hostade ej en enda gång, ehuru åtm. 1 gång upp.

19. Upp såsom i går med samma omständigheter. Äfven sednare enskilda anfall af envisare art. – Besök af Ahlström, som förblef tills e.m. – Efter session besök af Ruprecht. – Agafia ånyo i tjänst och det såsom kökspiga i st.f. den nya finska, som vi för okunnighet och långsamhet förafskedade. – Liten promenad. – Ifr. nu börjar jag tugga litet stycke rhab. och nersvälja saften. F.m. 3 kopp kaffe. E.m. besök af Wald. – Skolrådssession hos Zandt och der 2 glas thé med Rum. – Oaktadt flanellskjortan, som jag numera ärnar behålla på äfven om nätterna en ny stark paroxysm

20. tidigt om morgonen, hvarföre jag uppsteg redan kl. 4 ½. – Efter en god uttömning lugn. – Hos Fuss. – Efter frukosten fru Bross. med 2 af sina barn på kaffe; jag drack dervid sjelf åter 2 koppar. – Hos Asmus Simonsen betalte jag den äldsta Notan af Voss för detta år. Om afton blott kokta äppel med Wib. kringla och 1 glas Millefol. dekokt. – Om natten 2 svåra paroxysmer.

21. Upp kl. 6 ½. – 3 kr kaffe. – Promenad ut. – Besök af Meretrier, som berättade mig Grefve Mannerheims död. – Alltså åter en af mina närmare Universitets- och promotions kamrat er hädangången! – Dagen dräglig. – Om aftonen blott halft äple. – Om natten anfall mer och egentl. af slem än hosta. -

22. Det tvang mig att uppstiga redan kl. 5. – 3 kr kaffe. – Hela dagen hem. Denna dräglig. Vid midd. 2 glas Xeres. Em. ny afföring. – Dock om aftonen mycket slem, hvaremot jag åter försökte röka Cigarr. Det hjälpte; men bröstet litet ömt. – Om natten ock ett slemfall, till och med något starkare än den föreg.

23. Upp kl. 6. – Täml. envis hosta efter uppstigandet. Sökte Dr. Hartman utan att träffa honom, då han ej sades vara hem (!), hvartill man dock fogade den uppgiften, att han numera gifver audience blott 3 gånger i veckan. I alla fall hade jag nyttan af motion, då jag kom till fots hem. – Vid midd. 2 glas Xeres. – En liten siesta och ny uttömning. – Föröfrigt alldeles lugn. – Om afton 1 kopp thé med Rum. Om natten en choque, som varade öfver ½ timma.

24. Upp kl. 5 ½. – Ny hosta hämmad genom rökning. – 3 k^r k.! -

Dr. H. träffade jag ändtl., som sade mig att han ej kunde alldeles befria mig ifr. mitt onda; jag borde ej heller önska det och vore det för mig sjelf endast en olycka, så mycket mer, som bronchierna redan äro utvidgade och lätt kunde i sådant fall blottställas för en inflammation. Under närvarande öfvergångsperiod i årstiden rådde han blott till fortsättning af Millefoliidekokten, 1 glas hvar morgon, diet och regelbunden måttlig rörelse alla dagar. Till dryck kan med fördel Selters nyttjas. – Mot de nattliga anfallen förskref han hjortrondroppar. Uppå andtappan bör jag gifva akt och om den tilltager, underrätta. – Om afton kom blott fru Brosset. – 2 kr. thé med Rum.

25. Hela e.m. platt ingen hosta; men i dess ställe kl. 1 ½ [...] ⁶⁵² Om natten ett anfall något lindrigare än förra natten. – Om morg. först efter kaffet, och lindrigt. – Helt annorlunda är det, hvaraf jag ansattes efter sessionen i bibliotheket och sedan under hela vägen hem. – Före midd. en vanna. Vid första inträdet beklämning i högra sidan af bröstet. Efteråt kände jag mig mycket lätt. Intet rhabarber, utan e.m. liten siesta. Efter den åter spänning och ömhet på samma ställe som förut och förslemning med hosta, men som ej varade länge. – Om afton 1 kopp thé med Rum. – Efter badet ock mycket giktplåster mellan skuldrorna. – Allt oaktadt inställde sig dock den vanliga attacken redan kl. 12 ½ och äfven sömnen afbruten genom längre vakande.

26. Upp kl. 6. 2 ½ kopp kaffe, äfvensom e.m. äfven 1 ½. – Besök af Kunik. – Före midd. Rhab. – Hela dagen hem – efter vinnan – och det för råa, fuktiga vädrets skuld, ehuru jag var buden till fru M.s jordfästning. Också var jag mycket slemfull, och deraf hackhosta, hvaremot jag om afton åter försökte att röka litet, som ock för ögonblicket hjälpte. – 1 kopp thé med Rum. – Jag uppsköt än de nya dropparne, för att se om ej blotta rökningens verkan skulle sträcka sig ock öfver natten; men det var tyvärr ej fallet.

27. Upp redan kl. 5 med fadd smak och sednare betydlig förslemning. Besök hos Meretrier och Fuss. – Expedierade bref till Wald och derigenom åtminstone liten rörelse ut. – Besök af Feray och dervid en 3. kopp kaffe, hvarefter dock stickningar i bröstet. – Förut hade en ny slemparoxysm ägt rum. – Till midd. rhabarber 2 stycken, hälst jag sedan i går lidit av väder. – E.m. lugn. Till natten för första gången 3 hjortrondroppar. – 2 gr vaken utan hosta.

28. men 3 gr bröt den ut kl. 3 med itererad känsla af sträfhets och roslande, vid respiration. – Upp redan 4. – 2 ½ kopp kaffe. – Besök af Kunik. Efter frukosten med 1 kopp kakao, lång promenad till andra sidan och derunder ett häftigt slemfall, med ristningar i venstra bröstet. – Då jag i dag ock före utgången hade känsla af frost, och sednare någon heshet, så lär det vara en katarrhalisk åkomma, ådragen genom utgången i går i en stark motvind

⁶⁵² Oläsligt, sjunker in i bokbandet.

med en ömtålig kropp efter vannan och den vanliga kalla tvagningen i morgons. – Om afton med Bertha

Sid. 282.

hos Radlof 2 kr thé. – Dropparne verkade så att natten Gudi lof! förlopp utan hosta.

29. Också efter uppstigandet kl. 5 $\frac{3}{4}$ var den obetydlig. – 2 $\frac{1}{2}$ kopp kaffe, 1 med äggula; men mycken knapp uttömning. Började nyttja en af Stackenb. Rekommenderad cur, en composition af honung och ingefära. – Efter förste försöket ny afföring. – Vid frukosten en 3. kopp kaffe. – I dag har jag ock för den fortfarande rheum. verkens skuld ömsat ärtfontanellen ifrån högra till venstra armen. – E.m. än en liten afföring. – Efter att hafva en lång tid sysselsatt mig med Journallektyr och hvarjehanda literära spekulationer, började jag först i dag åter först fortsätta mitt Lib. Lexikon. – Små försök till förslemning e.m. hämmade dels med lakrits, dels med mixturen. Först sednare om aftonen en starkare slemafsöndring, med deremot svarande retelse till hosta, hvarvid ock åter liten ömhet i bröstet på venstra sidan. Också detta anfall upphörde efter $\frac{1}{2}$ thesked af mixturen; men under loppet af natten inställde sig oaktadt dropparne ej mindre än 3 anfall af stark förslemning, ishet

30. emot morgonen och slutl. måste jag stiga upp kl. 5 $\frac{1}{2}$, för att snarare göra slut på 2 paroxysmer. – Allt detta oaktadt för den dubbla namnsdagens skuld (Gustava) 3 k^t kaffet – Expedierade bref till Russwurm med 10 R. såsom rest af inkasserad prenumeration på hans utgifna verk. – Feray börjar i dag gifva barnen timmar i Franskan. Vid frukosten en portion surmjölk och derfore ny afföring. Det oaktadt sednare täml. förslemmad hvaremot jag än försökte Mixturen. F.m. efter vanl. tuggade litet rhab. men drack ock 1 glas Madera för namnsdagens skuld, tillönskandes Sofie, som i dag varit för första gången i höst hängsjuk, snar förbättring. – Jag hade åter först omkring kl. 9 ett alfvarsamt anfall, äfvensom om natten, såsom vanl. omkring kl. 1 $\frac{1}{2}$, ett mera lindrigt.

31. Upp kl. 6 med elak smak i munnen och mycket förslemmad. Envisare hosta först sednare efter kaffet, då jag var ut för att expediera ett bref till Struve i Kasan. – Äfven sednare f.m. smärre anfall, mot h^a mixturen användes. – Liten siesta och promenad. – Ock e.m.(längre) siesta och sedan fullkomligt lugn. – Om afton besök af Brosset, Dorn och Rob. Frähn. 1 $\frac{1}{2}$ kopp thé med Rum. Dropparne stegrade ifrån 15 till 20.

November 1854.

1. Nov. Kl. 3 envist anfall af hosta och slem med rosligt bröst, och reaktion. – Då det ständigt ville förnya sig, så uppsteg jag ½ timma derefter och var sedan nästan alldeles fri. Ock god afföring. – Vid mindre tillstötter fortfor jag att nyttja dels lakrits, dels mixturen, ehuru jag börjar tvifla, om den sednare passar. Liten promenad. På det allt vakande rheumatiska stället lade jag Zagelskt giktplåster. – Om afton med Sofie och Bertha hos Böthl. Der öfverfölls jag af hosta med förslemning, hvaremot man lagade ock 1 glas sockervatten, som ock för tiden hjälpte, men efter 2 kr thé

Sid. 283.

med Rum började hostan ånyo ishet efter hemkomsten, förföljande mig, utan afseende å dropparne allt till sängs och äfven der ännu, tills efter kl. 1 med ytterlig envishet och ovanl. öfvermått af slem. Sedan fick jag ändtligen sofva i lugn

2. tills jag vaknade ½ 5 och: av uppsteg 5. Först derefter inställde sig mycket slem med gemen smak i munnen. – Besök af Finnér. F.m. äfven sednare ej alldeles fri ifrån hosta, som ej häfdes genom mixturen, åtminstone ej omedelbart. – Om afton betydlig förslemning hämmad genom rökning. – Hela dagen hem. Om natten kl. 1 – 2 hosta med ömhet och beklämning i bröstet och buller i magen. Dock började slemmet snart lösas.

3. Upp kl. 5 med mindre slem än i går; ock smaken ej så gemen, men afföringen trögare och upphostningen svårare. – Sednare blott lindrig förslemning, hvaremot i dag endast lakrits och 1 vichypastilj. F.m. en 3. kopp kaffe. En liten promenad. E.m. med vanl. Rhab. en liten afföring. Om aftonen starkt anfall af slem, utan egentlig hosta och med stor törst, som ej stillades hvarken genom hallon, eller rent vatten. 2 koppar thé med Rum. – Jag skulle just somna, när en svår paroxysm inbröt och plågade tills öfver 1. – Lyckligtvis fick jag sedan sofva till

4. kl. ½ 5, då jag åter hälsades af en rätt häftig hosta, som dock nu snarare öfvergick till blott förslemning. – 2 ½ kopp kaffe. En längre gång till andra sidan och derunder anfall af hosta. Efter frukosten särdeles ruskig och frusen, hvarföre jag åter försökte en god portion af ingefär-mixturen. Kort före midd. stark förslemning med ansträngande hosta, fortfarande och efter rhab. tuggningen 1 glas Madera. – E.m. liten siesta. Längre fram en stund förslemning, hvaremot 2 pastiljer och lakr. Till afton litet hafversoppa. – Till natten 22 droppar.

5. Hostan inställde sig först sednare, så att jag för att göra sednare slut derpå kl. 4 uppstod. – 2 ½ kopp kaffe. – Redan förut en liten dof ömhet i bröstet, men snart öfvergående. Besök af Leschaft. Små hostanfall; starkast före middagen. Mot den mixtur och lakrits. – Till

midd. Kadetten Palmgren. – E.m. liten siesta och efter den någon förslemning. 2 pastiljer, hvarefter en god afföring och stillestånd. – 1 kopp thé med Rum. – Den var i allm. mycket draglig! dock måste jag pligta derföre sednare. Redan kl. 11 anfölls jag af en ny latent ansträngande hosta, som varade inemot $\frac{3}{4}$ timma. Knapt hade en större klump ifr. det sträfva och roslande bröstet i luftröret löst sig, innan nytt arbete måste begynnas för att lösspränga mer.

6. Kl. 2 en ny paroxysm, men med lättare slemafsöndring. Med kortare intervaller, hvarunder jag åtminstone fick slumra, varade den ända till 4, hvarpå jag sofde ända till kl. 6 $\frac{1}{2}$. – Sedan liten hosta först efter kaffet. – Ruskig och frusen grep jag efter frukosten till ingefärs-compositionen. – Till passexpeditionen för att träffa öfverste Enqvist; under gången derifrån tillbaka häftigt anfall af hosta och slem med fortfarande frosskänslor. – Lyckligtvis gingo de dock öfver och var jag sedan ej ens f.m.

Sid. 284.

mer just besvärad af hosta, samt hade till och med en ny afföring. E.m. efter kaffet 1 glas mjöd och sednare, då törst plågade utan att stillas af vatten, 1 glas Selters som dock obetydligt tycktes afficiera magen. Därefter inställde sig tämlig förslemning, men utan svår hosta. Ett annat glas hade uppstötningar och väder till följe, men förslemningen upphörde. Med vatten 25 droppar af Kiefer corna cetri. Kl. 12 syntes hosta vilja inställa sig; men den var obetydlig och förslemningen, hvarföre sedan fullkomligt lugn, tills jag

7. kl. 5 uppstigit och druckit mitt Millefolium. – Den var föröfrigt täml. alfvarsam ehuru kort. – Om natten hade första snön fallit, så att om morgonen stora fläckar lågo på gatorna. – Kakaovello i st. för kaffe, öfverlämnade till Kansliet ett pakett innehållande Sbojefs arbete om Tscheremischerna, som Meyer i Kasan sändt mig till låns, för att skickas till honom tillbaka. – Efter fruk. 1 kopp kaffe och derpå en lång i början ansträngande förslemning. – E.m. en siesta. – 1 glas Selters afficierte äfven i dag äfvenså obehagligt magen och hade sednare förslemning i följe. Om afton besök af fru Stephani med dr. Genr. Stephans döttrar, fru Bross och Kunik. 1 kopp thé med Rum. – Först efter 11 till sängs och sömnen orolig med gemena drömmar.

8. Upp efter en hostparoxysm kl. 5. – Ruskig och derföre åter litet af Ingefärsmixturen. – Uti sessionen så sömnagtig, att jag sof en stor del af tiden. Och likväl kostade det mig stor ansträngning, att sedan gå hem emot regn och häftig vind! E.m. 2 pastiljer, stark förslemning. – Om afton ett rått äple. Till natten blott 12 droppar öfriga. – Kl. $\frac{1}{2}$ till 12 vid lag en stark paroxysm, som räckte nästan en hel timma.

9. Upp kl. 5. – Kakaovello med mjölk. – Hosta och slem, men ock ny slemmig afföring. – Då de likväl smått fortforo så tog jag åter en god portion af honung och ingefära. – Liten promenad. – Besök af Brosset. E.m. liten siesta. 2 pastiljer, intet Selters. – Om afton 1 stekt äppel och 2 glas kakao thé, samt 15 droppar straxt e.m., hvartill jag ock hade druckit 1 glas Madera. Fullkomligt lugn; men derföre 2 anfall om natten, det första redan före midnatten och ishet ansträngande och långvarigt med beklämdhet i bröstet, der också förnämsta reaktion tyckes hafva sitt säte. Märkeligt de sista nätterna, att ishet liggande på högra sidan mest retsamt, dragligast på rygg.

10. Upp först kl. 6, sedan en ymnig slemafsöndring redan börjats, som sednare minskades ännu under loppet af f.m. förnyade sig i smått. Derföre åter husmixturen. – Promenad. Besök af fru Zandt med d^r, äfvensom Lisinka Skotte och Katinka A., h^a blefvo till middagen. Dervid $\frac{3}{4}$ glas Xeres. E.m. par pastiljer och då ett försök till hosta ville inställa sig åter litet af husmixturen på försök. – I f.m. besökte jag ock Fuss och inlemnade till Demid. Concursen Statsrådet Bunges Urkundenbuch. – E.m. en liten siesta. – Till natten 15 droppar. – Straxt efter det jag lagt mig förslemning och 2 anfall om natten.

11. Vaknade redan 3 utan att mer kunna somna, hvarföre jag uppsteg kl. 4. Då efter millef. hosta infann sig, så försökte

Sid. 285.

husmixturen, hvarefter åtminstone hostan och sednare äfven förslemningen upphörde. – Åter kaffe (2 k^f) och först derefter afföring. – Oaktadt ing. Compos., under en promenad stark förslemning med ansträngande hosta, för att få slemmet i bröstet, som det tycktes, att lossna. – Toxowa damerna åter till midd., hvarvid jag igen drack $\frac{3}{4}$ glas Selters och flera dosis af hemmedlet, då om aftonen en betydande förslemning inställde sig. – Ett stekt äple. – 15 droppar. – Om natten 2 anfall, af h^a det första ishet ansträngande.

12. Upp först kl. 8 och det med stark förslemning, hvaremot Ingef.mixturen, såsom det tycktes, med fördel nyttjades. – F.m. med Sofie besök hos Chwohlon. E.m. liten hosta förmodl. af Backverk äfvensom sednare om aftonen, 1 $\frac{1}{2}$ glas Selters och flera droppar af Ingef. – Inga droppar på försök. – Tyckes vara allt lika, ty mot midnatten följde ett starkt angrepp.

13. Efter ett lindrigare kl. 4, uppsteg jag $\frac{1}{2}$ timma derefter. Sedan blott litet slem. – Endast 1 kopp kaffe. – Först när jag gick upp till Kansliet för att låta expediera ett paket ifr. Russwurm, fick jag åter hosta och den djup, ehuru lyckligtvis snart öfvergående genom Ingef. mixtur. – Sedan hela f.m. blott litet slem. – Med Sofie faren till Doktorinnan Gräfe.

– Der trakterades oväntadt nu thé, hvaraf 1 kopp. – Efter hemkomsten stark flimrande för ögonen, förmodl. af ingefärans tätare bruk, hälst jag i dag ingen afföring haft - mer rhabarber, e.m. 1 ½ k. kaffe. E.m. en liten sammangyttrad uttömning. – 3 pastiljer och 1 glas Selters. – Om aftonen med de äldsta barnen hos fru Stephani. – Der 1 kopp thé och 2 glas vatten med socker. – 20 droppar. – I begrepp att insomna mot kl. 10, då en hackhosta utbröt, som räckte 1 ½ timma.

14. Redan mot kl. 2 ett nytt, ehuru lindrigare anfall och sedan mer blott slumrande, emellan smärre skof af förslemning, tills jag kl. 5 uppsteg. I natt har jag ock känt öfvergående än tryckning i högra sidan af bröstet än stickningar här och der. Efter uppstig. åtminstone skäligen god uttömning. – En än sednare efter kaffet, hvaraf 2 kr och en 3. efter frukosten. – Hela f.m. täml. förslemmad, hvaremot jag allt fortfor att nyttja ingef. – E.m. liten siesta. – 1 pastilj och ½ glas Selters. Besök af Dr. Hagen, men som gick snart åter bort. Sednare egentl. aftonbesök af Schiefner med fru, Sirén och Lindblad. Tiden var mig rätt dräglig tills jag drack 2 k^f thé med Rum. – Derefter började en hosta med ytterst segt slem, som oaktadt de 20 dropparne tilltog och först plågade mig i sängen ifr. 11 tills mot

15. midnatten. – Ändtl. fick jag sofva och det Gudi lof! oafbrutit till 5. då jag vaknade med hosta, svårt segt slem och spändt bröst. Det gaf sig dock snart, ishet sedan jag ½ 6 uppsteg. – Vid frukosten 2 k^f chokolad. – Besök af Schiefner och Zandt. – Hem hela dagen och flitigt bruk af Ingef. F.m. en liten siesta och e.m. 2 hvarpå en god ny uttömning, men ock stark slemafsöndring, som upphörde efter 2 k^f hjortronthé. – Inga droppar. Insomnade då

16. och sof till kl. ½ 3, då ymnigt slem inställde sig. Upp kl. 4 ½ efter 1 timmas ny sömn. Betydlig slemafsöndring dämpad med Ingef. och lakrits. Sedan hela f.m. till det mesta fri. – Till frukosten en 3^{je} kopp kaffe. – Slumrade litet i sessionen. – E.m. 2 pastiljer och ½ glas Selters utom Ingefärmixturen. I all. mer förslemning också efter hjortron théet (2 k^f), sedan jag lagt mig.

Sid. 286.

17. Upp kl. 4 med betydlig förslemning. – Besök af Schiefner. – Hos Sterkys. – Åter stor förslemning. Deremot Ingefärmixtur, som nu ändtl. tog slut. – Två afföringar. – E.m., magen besvärad och djupare hosta. – Längre siesta. – Utom den vanl. koppen kaffe och 1 d^o Chokolad, hvarefter likväl oaktadt 2 pastiljer och 1 glas vatten en ytterlig förslemning hela aftonen. – Efter några aftnars paus åter 20 droppar, men det oaktadt svår och lång paroxysm omkring midnatten. Sedan Gudi lof! sömn till kl. 5, men

18. efter uppstigandet åter stark slemafsöndring och en än kortare efter 1 ½ kopp Chokolad vid frukosten samt besök hos G. Müller. – ½ glas Selters bragte efterhand lindring, äfvensom den särdeles ruskigheten, som jag kände före utgåendet, försvann. – E.m. liten siesta. – 2 pastiljer och 1 glas Selters, då förslemning åter inställde sig. – Om aftonen äppelmos med en skifva hvetebröd. – Inga droppar. – Omkring midnatten en förslemning, som varade inemot 1 timma, dock hostan mindre ansträngd.

19. Upp kl. 4 ½ och derefter slemafsöndring. – Rökning minskade den blott magen irriterad och gemen smak i mun. – Ock en viss ömhet i bröstet. – Liten promenad. – E.m. liten siesta. 3 pastiljer och 1 glas Selters. – I allm. dagen draglig. – Om aftonen med Bertha hos fru Vater 1 kopp thé med Rum. – Till natten åter 20 droppar, men icke destomindre om natten 2 anfall,

20. hvarefter jag fick sofva till kl. 5 ½, då jag åter väcktes af hosta med mycken sträfhed. Den öfvergick dock snart till slemafsöndring, som ock efter den i dag starkare millefoliedekocten upphörde. – Först efter kaffet (2 ⅓ kopp) uttömning. – Efter frukosten en ny. – Före midd. liten promenad. E.m. med ½ glas Bayerskt öl liten lur. – 2 pastiljer. – Mot aftonen stark slemafsöndring. – 1 kopp thé med Rum. – Inga droppar. – Troligen hade jag undgått hosta om natten,

21. om jag ej kl. 3 ½ nödgats uppstiga under en ytterlig transpiration och då blifvit kyld. Deraf i början stark, sträf hosta, som sedan öfvergick till förslemning. – Upp kl. 4 ½. – 2 ½ koppar kaffe och 3 goda afföringar.

- F.m. tämligen lugn. – Vid midd, ½ glas isöl. – Liten lur. – 2 pastiljer och 1 glas Selters, då jag mot aftonen åter öfverfölls af en stark förslemning med torr hackhosta, ehuru slemmet stundom ock utan hosta afsöndrar sig, som synes i alla fall antyda ett slags lättningstillstånd. – Hela dagen hem. – Infall att röka. – Besök af fru Bross. och Mamsell Adéle Stephani. – 2 k^f thé med rum. – För dessa myckna blandningar fick jag pligta vid midnatten med en ytterst ansträngande paroxysm, som med små pauser räckte öfver 1 timma.

22. Upp kl. 5 med mycken förslemning och elak smak i munnen, men ej särdeles hosta. – Expedierade bref till Zagel och Ilmoni. – Efter den mödosamma hemkomsten ifrån sessionen, hvarest jag besvärades af slem och hackho-

sta, en 3^{ie} kopp kaffe och vid midd. 1 glas Bayerskt öl och 2 pastiljer och då slem åter yppade sig, 1 glas Selters. Ock till natten 1 pastilj. Vid midnatten åter ett svårt anfall, som likt förra natten varade en hel timmas tid och ännu ett litet 1 timma sednare.

23. Upp kl. 5 ½ och derefter ny men kort hosta, till omvexling i dag giktplåster på bröstet. Vid mitt besök hade Hr. Müller (i dag bjudit mig till middag och lofvat sjelf afhämta mig kl. 5. Det gjorde han. Före midd. tog jag ock liten sup Kumminbrännvin och [i marginalen: NB. Newan står.] drack ej mindre än 5 glas portvin för att igenom det ena neutralisera det andra. Värden ock åter åkte mig hem. Sedan jag lagt mig fick jag ett host- och slemanfall, men som ej räckte länge, det andra kom först

24. kl. 3 ½ men förvandlade sig till en blott slemafsöndring, då jag kl. 4 uppsteg. – I allm. kände jag mig piggare än vanligt. – Faren till Promberger på andra sidan. – Besök af Kunik. – Liten promenad. – Vid midd. 3 spitsglas öl. – En middagslur och derefter mera tung. – 2 pastiljer, Selters och sedan 1 glas sockervatten. – Hela e.m. föröfrigt täml. lugn, men knapt hade jag fått sofva 1 timma, innan en häftig och svår paroxysm varade tills öfver midnatten. Den fortfor tidtals äfven sednare

25. ehuru öfvergående, åå att jag dock fick sofva utan långa afbrott till kl. 6. Blott en homöopatisk portion Millef. och dertill ½ glas Selters. – Ingen hosta, utan blott slemafsöndring. Afföring först efter 2 ½ kopp kaffe. – Fortfarande fadd smak i munnen. – Efter frukosten en liten siesta. Före midd. såsom vanl. litet rhabarber. ½ dricksglas B. öl straxt på hackhosta med slem, som i smått fortfor oaktadt pastilj och lakrits. – Ny trög afföring. – ½ glas Selters. – Om aftonen med Bertha hos Schiefner. Äfven der besvärades jag af hosta och slem. – 1 glas thé med Rum. – Oaktadt 23 droppar, som jag åter tog, inställde sig hosta innan jag ens insomnat och om natten hade jag nya anfall hvar gång jag vaknade.

26. Upp kl. 4 ½. I st.f. Millef. ¾ glas Selters. – Efter kaffet så ruskig och trött, att jag på en liten stund måste lägga mig. Sedan ny uttömning och derpå igen piggare. – Palmgren till midd. Dervid blott 1 spitsglas öl. – Åter liten siesta. – Hela dagen hem och mycket förslemmad ishet mot aftonen, oaktadt par pastiljer och Selters. – Till natten 25 droppar, men likväl ett häftigt hostanfall, ehuru lyckligtvis blott 1, oaktadt jag äfven sednare var flere gånger upp i anseende till täta urinbehof. Derjemte mycken väderfullhet.

27. Upp kl. inemot 6 och åter Millefol. – Blott 1 ½ kopp kaffe. – Besök hos Nordenheim. – Liten lur. – Slöt ändtligen B af mitt Liv. lex. – Besök af Sirén. – I allm. mycken förslemning med sträfhets i luftröret. – E.m. liten siesta. – 2 pastiljer och Selters. Om aftonen förgäfves faren till Erkebisk. Eugenij, som till lycka eller olycka ej fanns hem. 3 koppar hjortronthé. Oaktadt

28. d^o knapt i sängen innan början till hosta. Den lät mig dock somna och sofva tills emot 12, då den ånyo utbröt med särdeles sträfhhet. – Nytt anfall kl. 2, hvarefter den var nästan

Sid. 288.

permanent, så att sömnen sedan mer knapt kunde kallas en dvala. Ändtl. uppsteg jag kl. 5 för att åtminstone lätta mig uppkastningen. – 2 goda afföringar och mycket lugnt ända tills långt efter frukosten, då jag for ut att träffa Dr. H. Oaktadt det var hans audiensdag var han åter bortrest och ej att träffas före Söndagen. På hemvägen köpte jag mig till palliativ I K. ingefärssylt och åt ett stycke torr sockrad ingefära. – E.m. nästan 1 timmas siesta och sedan mycket apathie. – 2 piller. Då jag ock försökte sylten så kände jag en smärtsam tryckning på venstra sidan af underlifvet, som dock ej varade länge. Ingen hosta, ehuru luftröret kändes fullt af slem och rosligt. – En 3^{ie} liten afföring. – Om afton besök af Kunik. – I st.f. thé 2 glas ölost. – Först kl. 10 ½ i sängen. – Förvirrad sömn och hosta, men än mer slemafsöndring, hvaraf jag redan kl. 2 ½ vaknade så klart, att jag, för att förekomma svårare ansträngning vid den fortfarande slemafsöndringen

29. uppsteg redan kl. 3. Den gick ock utan särdeles hosta för sig. Jag kastade mig sedan efter 5 ånyo klädd, men fick ej någon sömn. – Emot förslemningen med en viss reaktion i luftröret lakrits. – Expedierte bref till Hipping. – Vid midd. 1 spitsglas öl och derpå en längre siesta (redan f.m. en kort). – Försök af sylten men den tyckes ej bekomma mig (åtminstone den fasta delen väl); ty efterhand utvecklade sig en svår och stark förslemning hvaremot ej ens Selters (nästan 2 glas) ville verka något. – Par pastiljer och ett glas kall ölost. Oaktadt 25 droppar kl. 1 ½ en ytterlig Choque och förslemning, som varade öfver 1 timma – Tillika tryckning i bröstet.

30. Upp kl. 4 ½. Efter Millef. alfvarsamt anfall med skrällande hosta, såsom äfven de sista dagarne, tills afföring följde, – 2 k^r kakaovello. – Under skymningen sofde en god stund intill ljus dag. – Ny förslemning med skrällande hackhosta tills ny afföring. – Besök af Schiefner. – Ytterst marod. – Uti Hippings och eget ärende faren till Zandt, som ej träffades hem. Emedlertid hvilade jag der resp. slumrade till kl. 2, då jag begaf mig att ånyo söka Dr. H. Dock han var äfven i dag åter rest till Gatschina och jag fick vandra bort med oförrättadt ärende! – Före sjelfva midd. mycken hackhosta med tunnt glasagtigt slem. – Vid densamma dagen till ära 1 glas Xeres. – Efter en siesta. – Några stekta äppel och Selters. – Hela aftonen stark förslemning. – I Talrik hafversoppa. – Före gåendet till sängs tvättades mina fötter i varmt vatten och ullstrumpor på. I denna natt hostade och slemmade jag väl ock, dock med den fördel, att jag derefter åter insomnade (emedan anfallen ej var långvariga)

December 1854.

1. Dec. ända till kl. 3 ½, då jag derpå kl. 4 uppsteg. Efter kakaovello (2 kr) sömn till ljusan dager. – F.m. 2 afföringar. – Fortfarande mindre slemafsöndring med hackhosta, sträfhets i luftröret och heshet, som jag i allmänhet haft redan länge. – Hela dagen hem. – E.m. kände jag mig öfverhufvud raskare. – Aftonslemningen ock något mindre än i går. Utom litet Ingefärssylt, Selters och 1 pastilj, njöt jag intet. Till natten 13 droppar (de sista). Icke destomindre vaknade jag redan kl. 11 och måste hosta en hel timma. – Äfven sednare slem, men korta anfall, emellan h_a jag fick sofva. -

2. Upp kl. 4, sedan jag varit vaken i timma, utan att mer insomna. – Deremot en liten stund åter efter kakaovello. -

Sid. 289.

Icke destomindre ytterst ruskig med svår hackhosta och glasaktigt slem tills frukosten med 1 kopp kaffe. – Hos Zandt. – Ändtligen fick jag ock träffa Dr. H., som förskref mig Clatus Plumskij ix Cerasor Zoj Laur. Liquid Sydents g^{TM*} XXIV T^{ro} Pin – simellae Ij, Oxymel Scillae?⁶⁵³ att tagas 4 matskedar om dagen. – Nästan för stark middag, med 2 spitsglas bayerskt öl. – E.m. sylt, 2 pastiljer och 1 ½ Selters. Mindre förslemning än i går, så länge jag var upp; men knapt hade jag somnat, innan jag väcktes af hosta och slem med koller i magen. Det gick dock snart öfver, men ett argare kom före midnatten. Äfven sednare skoftals dylika, hvarföre jag för att göra slut på det uppsteg [i marginalen: slöt bokstafven C.]

3. 4. I st f. Millef. en portion af den nya Medicin, Förslemning, men utan särdeles hosta. Afföringen trög, dock skälig, sedan jag i går om dagen och sedan om afton haft 3 fåfänga nya kallelser. – Efter andra dosis fortfor en stilla förslemning och fadd smak. Tillika så trött, att jag på en stund lade mig. – Efter frukosten märkeligt raskare, utan elak smak i munnen. – Liten promenad. – Efter återkomsten en svårare choque, som efter ny dosis af Medicin upplöste sig i afsöndring af tjockt hvitt slem. – Åter mycket sömnig. – Vid midd. 2 spitsglas B. öl. – Såsom vanl. hade jag vid midd. tuggat ett st. rhabarber, mycket mer den tycktes förutsätta, att rhab. torde blifvit nödigt. – E.m. kolik. – 1 glas Selters småningom drucket och till afton 1 kopp kallt hjortronthé och 1 glas vatten med socker. – Till natten froterade jag hela nedre delen af kroppen med brännvin på salt uppvärmdt. – Oaktadt alla dessa anstalter betydlig förslemning. Om natten första gången emot längre hosta, för att

⁶⁵³ Namnen på de medicinska preparaterna svåra att tolkas.

först få massan i rörelse. Blott deruti en vinst, att de der choquerna ej räckte länge och således ej heller så mycket som förr störde sömnen. För att snarare göra slut på sekretingen

4. uppsteg jag ½ 5. – Besvärades ej heller sedan af hosta, blott slem afsöndrade sig och äfven det sparsamt, ishet efter intagningen. Efter kakao (2 ½ kopp) sofde jag ånyo litet. Slemafsöndring, men ej så tät och benägen att samla sig i klumpar, af h_a mången åstadkommer helt hastig retelse. – Liten promenad. – F.m. mycken törst, så att jag sedan drack 1 glas Selters. – Vid midd. 2 glas öl och par d:o vatten med socker. – Sylt och Selters. – Föröfrigt kände jag mig dock liksom kraftigare. – Känsla af hunger bragte mig om aftonen kort efter min dosis af Medicin att äta litet morötter och 1 glas öl och bröd i tanken att derefter möjligt sofva bättre. Emedlertid utbröt just när jag skulle somna en längre hosta med god afsöndring af slemmen ifrån sträfva luftröret. Sedan sofde jag

5. visserligen till kl. 3, då jag uppstod, emedan jag trodde det vara åtminstone 1 timma sednare. En ymnig afföring. Sedan jag intagit medicin, hade jag gjort bäst att kläda af mig och lägga mig ånyo, men jag nåndes det ej, för att kunna fortsätta den redan i förgår började collation af den sista tyska boksändningen. – Till förfriskning och drack jag kaffe (2 ½ kopp). Ej heller kände jag mig i dag alls sömnig. – Skoftals något slem mest hvitt och fraggigt, såsom ock den föreg. dagen emot den skilnad, att då ock slem och tjockare gulaktiga klumpar viste sig. – Liten promenad. – Vid midd. intet öl, men mannagröt med mjölk. -

Sid. 290.

kort siesta; ing. sylt och Selters. Också fick jag det infallet att röka. Derefter ymnigare slemafgång, men ock med retelse till hosta genom några vinpalltare [?] små klumpar. – Bokrevisionen slutad och särdeles apati. – Besök af Pezold (på en stund) och fru Bross. Blott 1 glas sockervatten med en vattukringla. Kort efter sänggången ett svårt men sednare öfverg. anfall och äfven under natten tidtals förslemning, hvaraf jag dock lyckl. åter mindre generades, så att jag ändock sof

6. ända till kl. 6. – Vid och efter uppstigning stark förslemning af tjock massa, men utan hosta. – Luftröret utan ömhet, hesheten mindre. Också i dag kaffe, ehuru derefter rusdigare än i går. Ishet efter frukosten särdeles trög och matt, hvarföre jag ock åkte till Sessionen. Hostan åter mer skrällande och det upphostade mer glasaktigt. – E.m. sylt och 1 glas Selters. – Betydlig slem och detta åter mer tjockt och fraggigt. – Ingen medicin, utan i dess ställe en talrik ölost, som tycktes bekomma mig rätt bra. Nästan fullkomligt lugn. I dag har jag vidtagit läsningen af Gromovs Tschuvasch Lexikon. – Om natten flera anfall af slem

7. Upp redan kl. 4. – I den tron att kl. redan vore 5. Ytterlig förslemning ännu efter kaffet. Deremot lakrits. – Först efter 2 dosis af Medicin (dermed är denna tillsvidare slut) upphörde den; men yppades åter efter frukosten (med 1 kopp kakao kokt i mjölk) under och efter gången till Sareptska kontoret för att betala en räkning af Voss. – Vid midd. 1 glas Xeres. – E.m. liten siesta. – Sylt och Selters. – Sednare och hela aftonen en förskräcklig slemfullhet, som hvarken genom Selters eller Lakrits tog någon ända. Först efter en Vichypastilj lugnade det och jag fick till och med somna och sofde utan särdeles hosta.

8. Upp kl 5 både utan hosta och slem. – Afföringen mera knapp. – Först sedan jag varit litet i rörelse ett anfall. – Efter kaffe en ny liten uttömning. – Till frukosten ölost; men derefter åter mycken slemfullhet, oaktadt en liten promenad och lakrits, som jag tuggade. – E.m. åter siesta; sylt och Selters. Förslemning men ändock mindre än i går. Besök af Promberger – Till afton 2 glas ölost och 1 pastilj. – Ehuru jag i dag till midd. intet rhabarber nyttjat, hade jag väl än om aftonen en väl trög, men dock skälig uttömning. – Icke destomindre en envis paroxysm med ansträngande skrällande hosta, när jag kom till sängs. Den räckte öfver en half timma och efterföljdes om natten af slem redan visserligen sednare öfvergående – bevis att ölosten ej passar för mig eller andra mjölksammansättningar.

9. Upp kl 5 ½ och täml. kraftig oaktadt den svåra natten. 2 kopp kaffe. – 2 pastiljer. – Expedierade bref till Wald i N. Novgorod och till Gustaf. – Vid frukosten en 3. kopp kaffe. Derpå en god timmas sömn. – Besök af Mamsell Adelberg ifr. Wiborg med ett hels. ifr. hennes far. – Hos Dr. H., som tyckte, att jag nu såg vida bättre ut än för en vecka sedan. Han förordnade emot repetition af huspreparatet dock med andra tillsatser, dessutom att börjas derjemte droppar af Nux vomica. – Vid midd. 1 spitsglas B. öl. E.m. åter en liten siesta. – Såsom vanl. Ing. sylt och Selters. – Började föreläsa Eschricht das physische Leben. – Ej alldeles utan förslemning – då denna sednare tilltog och 1 pastilj och eljest hade obehaglig verkan, så föll det mig in att än försöka sylt. För momangen hämmades den snart och jag somnade snart in; men vaknade redan kl. 11 af en parox., som räckte öfver ½ timma. Äfven sedan par mindre.

10. Efter kl. 3 fick jag ej mer sömn, steg derföre upp, när kl. slagit 4 och tog in Nux vomica och ungefär 1 timma derefter och den andra

Sid. 291.

Medicin. – Derefter stark slemafsöndring till en del med ansträngande skrällande hosta. Den fortfor i ringare grad hela f.m. – Först efter kaffe en trög afföring. Ända dittills märka ruslig; gaf sig småningom. – Åter besök af Mamsell H. som jag bestod biljett till Universitets-Concerten. Hela f.m. hem, sysselsatt med det Gromofska Lex. – Till midd. åter litet rhabarber och vid midd. 1 spitsglas öl och ½ glas Xeres för att bättre smälta en

mörbakad våfla till efterrätt. Liten siesta. – Sylt. – Afsöndring af mycket tjockt, hvitt och slemaktigt slem ej alldeles utan svår hosta, 1 ½ glas Selters gjorde äntligen uppehåll deri; men efter Medicinen började förslemningen ånyo, ehuru ej så länge Nux. vom. som jag sist intog hade ensam 1. tills den föreg. Medicin och förtärningen den verkan, att jag efter obetydlig slemafsöndring straxt insomnade

11. och fick sofva lungt tills mot kl. 2, då ny och betydligare slemafsöndring inställde sig, men utan hosta och blott på kort tid. Äfven sedan fylldes munnen än ofta med tjockt slam, som måste utspottas; men dermed var det ock hvarje gång förbi och det värsta blott, att jag med allt det fick vänta på sömn tills circa 3 ½. Flatulenz och frequent urinering. – Upp efter 5 ½. – Efter nux. v. en choque af slem med ansträngande hosta i början; kanske ock derföre, att ingen afföring inställde sig förrän efter kaffe. – Vid frukosten en 3. kopp. – För fullt väders skuld blott helt liten promenad. – Efter den och Medicinen åter slemafsöndring först svårare och geleagtigt först slem, sedan hvitt och tjockt. Efter midd. med föregående rhab., af kött med potatmos och hafversoppa med ungefär 1 spitsglas portvin liten tryckning i underlifvet. – E.m. en liten siesta. – Jag slöt mina utlåtanden både öfver Gromofs Ms. och Wiedemanns referater öfver Lingvist. Mss., h^a Akademien hade skickat till honom för att ock af honom få derofver ett utlåtande (jag hade i sinom tid refererat öfver dem likaledes ex officio.) – Började åter fortsätta mitt Lif. Lex. med D. – Sylt och 1 glas Selters. Slem och 2 pastilj er oaktadt en liten tryckning i underlifvet på högra sidan. Om afton 1 glas sockervatten. – natten aflopp Gudi lof! åter väl utan all hosta och jag behöfde ej ens ofta upp; endast mycket drömmar. -

12. Upp redan före 4, emedan jag trodde det vara sednare. Nu hosta med slem, men ej länge. – Blott slemafsöndr. fortfor efter nux. vomica och den andra Medicin, dock ej länge. 3 kr kakao, efter h^a börjades med häftig hosta ny ymnig slemafsöndring. Också dess verkan gick snart öfver och jag hvilade mig ut under en 3 timmas sömn. – Likväl och oaktadt 2 pastiljer ingen afföring. – Afskedsbesök af Mams. H. – På frukosten 1 kopp kaffe, som ock hade slem i följe. Ändtl. skäligen god afföring! – Liten promenad. – Efter Medicin ny och än mer ansträngande förslemning. – I dag såsom ofta i sednaste dagar, generade den ock vid måltiden. – Nästan 3 spitsglas öl. – Oaktadt sylt, Selters och pastiljer hela e.m. mer 1. mindre stark slemafsöndring. – Om aftonen besök af Prosten Skottes flickor ifr. Toxowa, H. Gräfe, Frähn med sin syster, Sirén med fru, Zandt och Schiefner, 1 kopp thé med Rum. Först mot kl. 11 till sängs. – Om natten obetydlig hosta.

13. Upp kl. 6. – Hosta och slem efter Nux. vom.; mindre och slutl. intet efter kakao. – Först ock ömhet i bröstet i h^t jag i går e.m. redan kände stickningar. Uttömning ock i dag mer knapp och trög och jag så ruskig och sömnig, att jag efter andra Medicin på en stund lade mig. – Derefter åter en öfvergående slemafsöndring ock med litet hosta. – Efter frukosten med 1 kopp kaffe

Sid. 292.

öfverväldigades jag åter på ½ timma af sömn. – Liten promenad. – Vid midd. och ishet i början vid soppan åter mycket graverad af retelse till hosta. – 2 spitsglas öl. – Utom straxt efter måltiden mindre slem än i går. – Något mer efter medicin, af hⁿ jag i dag tagit blott 2g. Till afton litet äppelmos. – Sofie med de äldsta flickorna till Zandt på bal.

14. Litet hosta om morgonen, tills jag uppsteg kl. efter 4. Efter Nux. vom. något slemafsöndring. – Äfvenså efter kaffe (2 ½ kopp), som jag i dag drack för att få afföring; men ishet efter medicin ytterst mycket tjockt och segt slem. – Åter siesta. – Ock i den allmänna sessionen slumrade jag. Vid midd. åter något generad. 3 glas öl. – E.m. sylt och 1 ½ glas Selters. – Mycket tjockt och segt slem uppvecklades. – Agafia måste plötsligen på landet till sitt herrskap och det än till och med osäkert om de släppa henne tillbaka att tjena, ehuru de om hösten gåfvo henne årsbiljett (!). – E.m. sista dosis af den första Medicin, så att nu endast Nux. v. morgon och afton återstår. Under natten täml. både hosta och slem, tryckningar i bröstet; dock hindrades ej sömnen betydligt derigenom.

15. Upp först kl. 6 ½. – Efter 2 kopp kaffe, särdeles stark slemafgång med ytterst knapp och trög evakuation. Tillika en stund särdeles ruskig och liksom frusen. – 1 pastilj hjälpte ej, först sednare upphörde detta obehagliga tillstånd och äfven slemmet minskades; men tog åter till efter fruk. med 1 kopp kakao, utom 1 pastilj och Selters för det skulle mägtat inskränka det. – Färdig med min till Fuss aflemnade rapport öfver mina årsarbeten. Middag såsom vanl. – 1 ½ spitsglas öl och ½ d^o portvin till risgrynsgrötsofvel. – Skolkommitté hos Zandt och der 1 glas sockervatten, hvarpå emedlertid följde en förskräcklig choque af hosta och slem, förföljande mig ända hem. Under återfarten tillika ondt i bröstet. – Hem förtärde jag, för att upphjelpa den tröga magen, en god portion plommon utan att taga några nuxv. droppar.

16. Upp redan kl. 4. – Plommonen hade sin goda verkan i en rätt god evak. Icke destomindre hackhosta och slem. – I st. f[ör] Kv. 2 Vichy pastiljer och par plommon. Öfvergående tryckning i bröstet. – 3 kr kakao. Ny ymnig afföring; men ock ymnig afföring af hvitt, segt och fraggigt slem; äfvenså efter frukosten med 1 kopp kaffe, dock blott öfvergående, emedan ingefärssylten, som föröfrigt nu blef slut, förorsakade hämning. – Liten promenad. – Vid midd. generades jag än mer än de förra dagarne, så att det just börjar synas betänkligt, 1 ½ glas öl. – E.m. Selters och rättiksaft med socker ist. f. sylten. Slemafgången ej i sig sjelf, men i dess ställe obehagligare en beständig retelse till upphostning, såsom vore der i luftröret något besvärande, hvarefter en klump i sänder måste uppharklas. – Om afton några plommon och åter droppar. – Natten ej fri ifrån slem, som måste upphostas, hvarefter jag ej ville få sömn.

17. Upp kl. 5 ½. Droppar. Måttlig förslemning; mer ock svårare efter kaffe. – (2 kr) tills afföring följde. Under skymningen åter så ruskig och frusen, att jag måste värma mig för en brasa och sedan på en stund lägga mig. – Sedan mest hela f.m. ej öfvermåttlig, men idkelig slemafsöndring med ständig retelse till hackhosta, som om något skulle sitta i luftröret. Alla dessa omständigheter

och osäkerheten att ens alltid få träffa H. och det blott hos honom sjelf bevekta mig att gå till Statsrådet Isenbeck och bedja honom åtaga sig min vidare behandling. – Han lofvade i morgon komma till mig. – Middagen aflopp bättre än de föreg. dagarne; men straxt på kaffet kom likväl en svår paroxysm. – Sednare täml. lugnt till aftonen då en ny choque inställde sig. – En talrik perlgrynssoppa med äppel och droppar till natten, som förlopp skäligen. -

Sid. 293.

18. Upp kl. 4 ½. God afföring och en ny efter kakao, sedan jag först fått uthålla en choque af häftig hosta och slem. Också kände jag svaljet besväradt. – Sedan mera lugn och lindrig förslemning, tills jag vid frukosten druckit ½ kopp kaffe, då en ny ryck påkom och medförde tjockare slem. – Besök af Dr. Isenbeck. Knapt hade jag likväl hunnit komma till något afgörande, förrän oförmodadt Prosten Hipping ankom med sin son. Dem kunde jag likväl för bekantskapens skuld bedja sitta ned i ett annat rum och tala med min hustru; med knapt hade rådplägningen med Isenb. begynt, då man anmälte, att Erkebiskop Eugenij vore der för att göra mig en visit, som jag ej kunde afslå utan tvärtom bedja den ursäkt mig. Han lofvade komma tillbaka i morgon, hade emedlertid, hunnit till en början förordna mig gurglingar med alun, som jag ock redan i dag började och morgon samt afton att dricka infusion på Hypericum. – Erkebiskopen satt en god stund. – Sedan än kort besök af Schiefner. – Under allt det här kom jag alldeles icke ut i dag. – Vid midd. 1 glas öl och ¼ spitsglas Porter. – för att gratulera till hans födelsedag. Redan under, men än mer straxt e.m. började en förslemning med djup och skrällande hosta som, om ock utan den sednare eller dock blott såsom hackhosta fortfor hela den öfriga dagen. – Besök af Pastor Ahlström. – Om afton 1 glas sockervatten; men till natten redan Hyper infusion. – Natten förlopp bättre än dagen i det jag endast obetydligt hostade och slemmade. – Det ville blott åter fattas sömn. Dock

19. sökte jag tvinga mig, så att jag först kl. 6 uppstod. Litet hosta och slem, men h efter Infus snart stannade – Ny choque efter kaffet men ock öfvergående. Isenb. undersökte bröst och rygg med sitt rör och förskref mig Vini rad Ipecacuenh. in Elix prereagorin och Riga Ammon., anifort an Zs [?]⁶⁵⁴ till 20 d^r 2 1. 3 g^r dagligen och mindre allt efter befinnandet, jemte Hyperion, som bör constant nyttjas. Dessutom vill han sednare pensla halsen med

⁶⁵⁴ Medicinska termer som är svåra att tolkas. Dessutom har Sjögren på ett par ställen använt tecken som inte ingår i den normala teckenuppsättningen.

lapis. Af H.s förra Medicin mente han egl. blott digitalis varit för mig egl. nyttig. Måtte nu förändringen lyckas och slå an. Början liknar sig bra; ty så besvärad jag var än i går e.m., så har jag i dag känt mig lättare och raskare. – Liten promenad. Före midd. litet mer slemafgång. – Under midd. 1 spitsglas öl och ½ portvin. – Först efter kaffet en häftigare hosta och slemparoxysm. – En hel timmas siesta. – 1 ½ glas Selters, men som jag ej ville få genom svalget. – Mycket trög och sedan en idelig slemafsöndring. – Om aftonen besök af Petzold, Schiefner med fru, (Fru D. hade besökt oss expres före midd. för att ej tilläfvventyrs nu stöta tillsammans med henne), Zandt, Hoffrén och Aug. Krebel. – 1 glas vinkallskål, men som åstadkom en än svårare choque. – Till sängs först kl. 11. Också om natten mer slem och mindre lugn sömn än den föregående.

20. Upp kl. 5. – Efter Hyp. obetydlig förslemning, svårare efter kaffet. Vid frukosten 2 glas öl. – Långvarig session och derunder en tid fortfarande förslemning. Jag hade sjelf 3 rapporter, om ock ej just långa, att uppläsas, hvarifrån kamraterna ville befria mig, då de märkte min stora heshet. Jag las dem dock sjelf, hvarunder man dock ville observera, att rösten blef allt svagare. – Efter hemkomsten tog jag första gången in af de nya dropparne. Våra främmande åter ej hemma. – Vid midd 3 spitsglas öl. – Kaffe först efter 1 timmas middagssömn. – Också efter det upphostning af slem, men mindre än de föregående dagarne. – 1 glas Selters.

Sid. 294.

och andra dosis af dropparne. – Sönnen drömfull och orolig samt

21. slut redan kl. 3, hvarföre jag uppstod kl. 4. – Litet hosta efter Hyp. och efter dropparne, men väl något segt slem. Ock derefter kaffe (2 ½ kopp) i dag sak samma. En liten promenad. – Kunik till frukost (dervid 1 spitsglas Weisbier); han följde sedan främmandena i st.f. mig till våra Museer. – Först mot middagen ringare afsöndring af tjockt slem, men som ock hade sin öfvergång i trögare afföring i dag och derföre rhab. före midd. – Besök af Sirén. – Vid midd. 2 spitsglas öl. – Kaffe såsom i går först efter 1 timmas middagslur, men nedficks blott med yttersta nöd af stark hosta och slem. – Doktorn hade lofvat i dag än återkomma; men var ej. – Om aftonen besök af Kunik. – Min slemafsöndring fortfor med någon hackhosta äfven efter andra dosis af dropparna, men ishet kom en längre och våldsam paroxysm efter 1 glas vinkallskål med större klumpar, men ha framdragande kostade den häftigaste ansträngning. Till sängs först kl. 11. Natten förlopp Gudi lof! skäligen.

22. Upp efter 5. Förslemning med ihållig och skrällande hosta, som upphörde af en Hyperium, för att visa sig åter efter kaffet (1 ½ kopp). Det var dock i mindre grad än i går och den föregående. – Liten promenad och derpå frukost för de afresande gästernas skuld.

Dertill ock Kunik. Strax vid buljongen öfverfölls jag af en den envisaste och mest ansträngande hosta, som till och med hotade med kräkning, kanske ock emedan jag för något mer än 1 timma sedan intagit 20 droppar. Lyckligtvis gick ock denna storm småningom öfver, sedan jag fått uppkasta några bitar sega klumpar. – Våra gäster reste $\frac{1}{4}$ öfver 10. – Min slemafsöndring sedan lindrigare. – 1 kopp kaffe extra. – Doktorn kom ej heller i dag. – Vid midd. uppstod åter vid buljongen en sådan reaktion, att jag måste upphöra med fortsättningen, litet annat, äfvensom par spitsglas öl nedgingo obehindratt. – Först efter kaffe inträdde åter hackhosta och förslemning. Denna sednare fortfor sedan tills aftonen oaktadt 1 glas Selters, som föröfrigt nu icke mer yttrar en så god verkan som i fjor, emedan det är redan gammalt ifr. 1852.

23. Vaken redan $3\frac{1}{2}$ och upp 4. – Någon slemafgång efter Hyperie; och efter kaffet (2 k kopp). Då Dr. intill 12 ej heller i dag var kommen, så for jag att söka honom hem men fick der länge vänta tills han kom hem och fick träffas. Han var sedan hos mig och började pensla det inre af strupen med solution af lapis och infernalis. Vid frukosten 1 godt halft dricksglas Weisbier. – Liten promenad. Före midd. och vid den 1 spitsglas Bayeriskt öl. Vid slutet af måltiden reaktion med hackhosta och slem. – Med kaffet lyckades det i dag bättre, åtminstone räckte ej anfallet länge. – Besök af Doktorinnan Gräfe med dess d^f. – Först i dag återvände Agafia ifrån landet, och det för att få godsförvaltarens befallning ifrån oss oaktadt ömsesidig tillfredsställe begifva sig i tjenst uti ett annat hus här i staden! – Ett halft glas vinkallskål gick tämligen ned, ehuru ej alldeles utan all reaktion. – Om natten mycken afgång af segt slem, äfvensom efter upp-

Sid. 295.

24. stigandet före kl. 4 och Hypericum. – Också ingen svår hackhosta, mindre efter dropparne, som jag åter intog, Kaffe gick drägligt ned, men sedan började åter en stark slemafsöndring, som jag på D.rs inrådan ännu beforderade genom honing. – Besök af Brosset och Köppen. Vid frukosten 1 spitsglas B. öl; Sednare liten promenad fick derefter ända till midd. (åter med 1 glas B. öl) en ytterst besvärlig slemafsöndring med en idkelig hackhosta för att nu bortdraga upp flera klumpar af hvitt fraggigt slem. Selters hjälpte mot f. litet och honingen retade än mer till hackhosta. Middagen förlopp drägligt, dock ej utan all reaktion på slutet. – E.m. efter en liten lur, gick lugnare och äfven kaffet drägligt ned. Emedlertid tog jag än en gång droppar in. Särdeles trött lade jag mig redan före $\frac{1}{2}$ 9, somnade dock snart in, men hade ingen särdeles lättnad

25. deraf i det jag redan kl. $2\frac{1}{2}$ utan att mer ordent. kunna insomna, hvarföre jag uppsteg 1 timma derefter. Efter Hyper slem med hackhosta. – Också kaffet (2 kr) fick jag ned först efter en alfvarsam choque och ny gurgling. Dr. åter att pensla. Besök af Mag. Ahlqvist, som åt frukost med oss (1 spitsglas B. Öl). – Vid slutet af och efter frukosten häftig reaktion och en längre slemafsöndring, hvarefter visserligen lugn. – Emedlertid tog jag efter en

promenad en ny dosis af droppar och före middagen en ljum varm vanna, hvaraf jag åtminstone kände mig lättad. – Också sväljningen gick öfverhufvud lättare. Dock uteblef ej react. och en vid och för kaffe. (NB. vid midd. 2 sp. glas B. öl). För törstens skuld 1 glas Selters (för öfrigt det sista af det andlösa och därför väl ock verkningslösa vattnet). Ock 1 glas verkligt vatten med hjortronsaff, som lättare lät svälja sig. – För öfr. också e.m. i allm. lugn nu

26. men i afs. å sömnen, vanns intet, ty redan kl. 2 vaknade jag utan att få sömn, steg därför upp kl. 3. – Med understöd af honingen någon slemafgång utan särdeles hosta. – Jag hade till omvexling druckit 2 kr kaffe och derpå haft en god afföring. Då det föll mig in att kasta mig på soffan för att försöka om jag ej skulle somna än in. Nu började händer och armar, efterhand ock fötterna klia alldeles förfärligt, så att jag var såsom i en brinnande eld. Ändtl. slumrade jag in, men väcktes af slem som jag uppsteg för att utspotta och hotades då af svindel hvarifrån jag räddade mig endast genom en hastig retrait till soffan. – Detta passerade 3 särskilda gånger. – En god halfkopp och en ny lur, hvarunder likväl smärtsamma skakningar i bröstet. – Ändtligen kunde jag sitta upp utan svindel. Jag bad Dr. skriftligen komma, såsom han ock gjorde och penslade mig ånyo. – Ingen frukost; men väl droppar. – Middagen fick med möda ned, så stor och envis var reaktionen med svår och djup hosta. – Sedan 3 glas B. öl. – E.m. en siesta. – Sedan drägligast och bäst af allt, att jag om och under drömmande, fick sofva ända till

27. kl. 7. – Knapp och trög afföring. Denn efter Hyper; större aktion efter kaffe, hälst svalget redan vid uppvaknandet ömt. – Sednare slemafsöndringen väl ymnig, men lindrigare. Vid frukosten på slutet åter framkallade en häftig retelse ock till hosta. – Sednare tämligen stark slemafgång, men utan egentelig hosta. – I allm. kände jag mig i dag åter piggare. – Liten promenad. – Sofie penslade så godt det gick. – Vid midd. 2 glas öl. – Middagen gick drägligt; dock under och efter kaffe en liten reaktion och sedan åter ymnig slemafgång, men utan hosta

Sid. 296.

28. Tvärtom väl ej så god, som natten förut, dock tänjdes den ut till kl. 6. – Både Hyper och kaffet gingo drägligt ned; afsöndring af slem följde emedlertid efter bädare [?] Drn. sjelf redan tidigt och penslade. – Vid fruk. 1 glas öl och ½ kopp kaffe. Först kort förut en knapp och trög evakuation, ehuru jag i går före midd. hade tuggat rhab. – Faren till Dr. Haartm. för att förhöra huru jag måste resignera på honom och vända mig till Isenb. såsom boende i grannskapet. Tillika betalte jag honom. – Vid midd. 2 spitsglas öl. – Svalget Gudi lof! märkvärdigt ledigt, först mot slutet och efter kaffe en liten reaktion. – Ny skälig, men ytterst trög och, kompakt afföring af rhab. före midd. – Hela e.m. afgang af mycket mest hvitt och skummigt slem, understödd genom honing, Mindre för törst än i god mening

drack jag 1 glas vatten, hvartill jag af förseende kom att tillslå för mycket vin. – Orolig sömn.

29. upp redan kl. 4. – Knapp och trög afföring (trodde möjligen det härröras af de Wiborgska kringlor, ha jag alltsedan Hippingarnes hitkomst, som hämtade dem till tuomis, ätit om morgnarne vid kaffe. – Efter Hyper någon slemafgång och än en efter kaffet, hvarefter stillestand tills återkomsten ifr. ett besök af Öfverst. Löjtnant Granqvist, då efter rörelsen en starkare och tjockare inbröt, som varade ända till frukosten. – Ny promenad, hvarefter jag började uppställa mina nyast förvärfvade böcker, ett arbete, som ehuru ej särdeles betydligt, dock kommer att gifva motion nog. – Naturligtvis måste fortsättningen ske endast småningom och om dagen. – Efter midd. med 2 ½ glas öl och fisk under oupphörlig slemafsöndring med mer ansträngande och djup hackhosta hela den öfriga dagen. – Äfven för törst försökte jag dricka vatten både med svarta Johannisbär och med litet öl utan att någondera hjälpte mot hostan och slemmet. – NB. Sofie penslade ock i dag i frånvaru af Dr.n. Genom brolyktornas tidiga släckande lät jag förledas

30. mig att uppstiga redan kl. 4 ½. – Vid kaffe (2 ½ kopp) åter reaktion – och sedan hosta med slemafgång, ha dock lyckligtvis ej räckte länge. – Skoftals små nya anfall. – Vid frukosten på försök surmjölk. – Promenader. Sofie penslade åter. – Slemafsöndring med hackhosta till middagen – 2 glas öl. – och sedan ifrån den och ishet kaffet en lång stund, hvarföre jag ock, ehuru den af sig sjelf tills vidare upphörde, intog af dropparne. Aftonvard liten portion mannagröt och vin ooh vatten. – Dålig sömn.

31. Åter upp kl. 4 ½, emedan jag trodde det vara sednare. – Kaffedrickningen efter vanligheten krånglig; dock gaf det sig snart. – Efter frukosten ny reaktion, som dock äfven lyckligtvis ej räckte särdeles länge. – Korrt promenad och derefter ansats till en ny afföring, ehuru deraf intet blef. -

Sid. 297

Middagen (med 2 ½ spitsglas öl) gick bra nog; men kaffet åstadkom en reaktion, som dock snart gick öfver. – Kort derefter anlände Gustaf. – Af törst drack jag ett godt hälft dricksglas med helt litet öl ibland, hvaraf åter en god stund ansträngande hostanfall med segt slem. F.m. afgick den lättare och i segare klimpar. – NB. i dag fick jag mig ifrån Vice-Presidenten med befogadt diplom tillsänd Annae Ordens 2^a Klass, med Kejserliga Kronan, hvarmed jag den 3 Dec. Allernådigast blifvit förlänad. Samma orden hafva nu ock Brosset och Meyer erhållit. -

1855.

1855.

Januari 1855.

1. Jan. Quod Felix faustumque sit! Upp kl. 5, såsom jag ock i dag trodde det vara redan sednare. Efter kaffe den vanliga reaktionen, ehuru i dag lindrigare. Kl. 10 tog jag åter en varm vanna, hvaruti jag åter starkt gnedts och tvättades. Derefter kände jag mig betydligt lättare. – Besök af Pastor Ahlström, också doktorn besökte mig, sedan jag redan blifvit penslad af Gustaf. Vid midd. $\frac{1}{5}$ dricksglas öl och sedan liten lur sittande. Efter vanligheten krångel att få kaffe ned. – Då hosta åter tycktes vilja inställa sig, såsom fallet var redan kort före midd. så intog jag åter af dropparne, ehuru jag dermed ej alldeles slapp förslemningen. Besök af Statsrådet Reinhold. – Litet mjölk och bröd, men som ock genast medförde hosta och slem. Deraf anfall om natten. -

2. Upp redan före 4 och ända till kaffet fri ifrån hosta. Blott 1 kopp bidrog möjligen till snarare upphörande. – Vid frukosten en hel talrik surmjölk! – Alldeles icke ut; men i dess ställe flitigare motion hem med biblioteket, Gustaf penslade. – Redan under midd. (med 2 spitsglas Bayerskt öl) hosta och slem, men än mer efter kaffet, tills jag ändtligen insomnade. – Sofde inemot 2 timmar. – Ehuru jag ej hostade för ögonblicket, tog jag dock droppar. – Om aftonen besök af Petzold (kort), Fru Bross. och Mag. Ahlqvist. – Ock 1 glas kallskål passerade drägligt. Om natten mycken hosta och förslemning.

3. Upp kl. 5. – Litet krångel efter kaffet, hvaraf blott $\frac{1}{2}$ kopp efter kakaovello. Tämligen lugnt sedan och benägenhet till sömn. Tyvärr måste jag till sessionen, der jag emedlertid mest slumrade. En extra rådplägning var anordnad till kl. 2, som jag ej orkade afvaga, utan gick hem. Gust. penslade mig ock i dag. Efter vanl. före midd. förslemning. – Vid midd. äfvensom vid fruk. 1 spitsglas B. öl. – Nästan 2 timmars sömn. – men ändock litet hosta. – Vid midnatten en svår paroxysm, äfvensom 1 timma sednare

4. då jag steg upp i den förmodan, att det redan vore sednare. En gång upp och klädd, intog jag åter droppar, afklädde mig och lade mig åter. – Märkvärdigt nog kom jag emot min egen önskan åter upp redan kl. 4 $\frac{1}{2}$. – 2 k^f kakao hade till följe samma retelse till hosta, som förut kaffet. – Droppar och 2 faldig siesta af längre tid! Till frukosten en hel talrik surmjölk, som lät äta sig utan den ringaste olägenhet. Oaktadt särdeles trötthet kort promenad, d.ä, som vanl. öfver nya bryggan. – Buljongen vid midd. åstadkom retning

äfvensom kaffe. E.m. dräglig. – För andra gången droppar – Ny ytterst trög och knapp afföring

5. drog det med slemmet lyckligtvis dock ut tills mot kl. 6. – Krångel med Kakao. – Droppar. – Frukosten gick skäligen ned. – Den vanliga promenaden med penslande af Gustaf. – Sofde en längre tid både före och efter middagen. Vid denna 2 spitsglas öl och dessutom både sötmjök med risgrynsgrot och en tårta. – Deraf förmodligen, oaktadt ny dosis af droppar, hela afton en förskräcklig både hosta och förslemning.

6. Upp kl. 4. Efter hypericum, som i går aftons blef odrucket, stark förslemning med ömhet i sjelfva svalget. Deraf försvårades ock åter drickningen såväl af kakao som sedan 1 kopp kaffe. – Vid frukosten ännu $\frac{1}{2}$. – Dessförinnan hade Gustaf haft mig att dricka $\frac{1}{4}$ spitsglas Malörtstinktur. – I afs. till stark vind blef min promenad ytterst kort i dag. – Vid midd. $\frac{3}{4}$ glas Weisbier. – Vid kaffe slutligen den vanliga reaktion. – 1 $\frac{1}{2}$ timmas siesta. – Äfven i dag uteblef Dr. och Gustaf förrättade penslingen – Dr Gustaf föreslog ett kräkpulver, hvarefter afföring. Sednare ingen hosta och förslemning och dagen i allm. drägligare. – Sönnen blef dock drömfull och orolig om morgonen. Dock lyckades det mig att tämja slemmandet så, att jag uppsteg

7. först 5 $\frac{1}{2}$. Efter Hyper. intill Kakao (2 kr) täml. stilla, men då jag sedan kände mig något faulen [?] och ville dricka en knapp $\frac{1}{2}$ kopp kaffe, inträdde åter en starkare reaktion, dock lyckligtvis ej så länge. Icke destomindre dock oaktadt ny skäligen uttömning intog jag åter droppar. Under min promenad hade Erkebiskopen Eugenij sökt mig. – Vid midd. $\frac{1}{2}$ dricksglas ingefärsöl. – Intet kaffe, 1 $\frac{1}{2}$ timmas siesta. – Droppar. – Efter en kort förslemning lugn. -

8. Upp kl. 5 och sedan mest lugn intill kakao, hvaraf andra koppen ej utan krångel ficks ned och äfvenså $\frac{1}{2}$ kopp kaffe. 2 goda afföringar. – Liten siesta. – Sjelf hos Doktorn. – Under middagsmåltiden med 1 $\frac{1}{2}$ spitsglas B. öl – en förfärlig hosta och förslemning. – 1 $\frac{1}{2}$ timmas middags sömn. – Droppar. – Vid gåendet till sängs försökte jag att draga varm chamomillesaft uppåt genom näsan och sålunda rensa densamma till natten och äfvenså i morgon bittida till dagen.

9. Sofde ända till kl. 7. – Af den ringa operation åter den nyttan, att kakaon gick ned utan att göra ondt i svalget; emedlertid börjades en retelse till en del djup hosta och en förslemning, h^a räckte länge, förrän jag under skymningen åter insomnade på en stund. – Sedan tog jag åter en vanna, hvarunder Sofie tyckte sig upptäcka svullnad i benen, som hon förut

Sid. 300.

misstänkt svartnad i ansigtet hos mig, och rökte straxt mina kläder med enbär. – Efter en liten siesta kände jag mig emedlertid mycket lättare. – Hade väl ännu slemafsöndring, men ingen hosta. Till frukosten ett ägg och 1 spitsglas B. öl. – Selnare trakterte Gust. med en liten sup af Malörtsextrakt och Millefolium. – Före midd. stark förslemning och under middagen så häftig retelse mot buljongen att jag måste lemna resten. Det öfriga med 2 spitsglas öl gick ock äfven sednare, ehuru med någon svårighet $\frac{1}{3}$ kopp kaffe. – 1 timmas siesta. – Om afton besök af Genr. Stephanes familj, fru Stephani med dr. Radlof och Statsrådet Reichthal. Jag led af beständigt kracklande och slem, ehuru jag åter intagit droppar. – Ett glas kallskål förvärrade åtminstone ej det onda. – I ans. till den sena gången till sängs blef till och med Hyper. odrucket. – Den i går glömda penslingen besörjde i dag åter G. -

10. Upp kl. 6 $\frac{1}{2}$, såsom den sednaste tiden med ömhet i svalget. – kakaon gick dock ned, ehuru ej utan reaktion af slem och hosta. – Efter promenaden besök af Erkebiskop Eugenij. Selnare var Doktorn. – Vid midd. med 1 $\frac{1}{2}$ spitsglas halfporter, så häftig reaktion vid buljongen, att jag måste lemna den, deremot försökte jag ock en liten portion risgrynsgröt med mjölk, som straxt efter måltiden åstadkom retelse till hackhosta och förslemning, men sedan efter min 1 $\frac{1}{2}$ timmas siesta lemnade mig i ro. NB. i f.m. hade jag åter låtit förmå mig att taga malörtsextrakt.

11. Upp redan kl. 4 $\frac{1}{2}$, utan att jag trodde det vara så tidigt. – 1 $\frac{1}{2}$ kopp kakao passerade åtminstone ej utan stark förslemning. – Liten sömn ånyo och derefter betydlig törst, som stillades igenom vatten dels med litet öl, dels med socker. – Med Sofie liten promenad. – Kort besök af Schiefner. – Hackhosta och förslemning emot middagen. Under denna gjorde sväljandet nästan hela tiden ondt som jag åt [svårt att tyda], motsatsen till förr. På försök åter $\frac{1}{2}$ kopp kaffe gick ned, men ej utan reaktion, hvarefter jag med 2 glas sockervatten hade bättre lycka. – öfverhufvud i dag sämre och mot aftonen förfallen till slummer.

12. Upp kl. 6. – Blott en kopp kakao; föröfrigt 1 glas sockervatten, som åtminstone gick obehindradt ned för svalget. – Reaktion ock vid frukosten. Efter den vanliga promenaden ut penslad af Gustaf, ty Dr.n kom åter oaktadt sitt löfte. – Midd. en plåga, ty endera gjorde det ondt när jag sväljde, eller ock följde en stark retning till hackhosta med slemafsöndring och denna retelse fortfor att qvälja mig äfven e.m. Sockervattnet hämmade något det angripande tillståndet.

Sid. 301.

tills jag äntligen somnade och sofde ända tills emot kl. 8. – Sedan till en del nytt vakande med nytt palliativ. – Hyper. förblef odrucket, för att ej framkalla ny storm.

13. Upp kl. 5. – Äter blott 1 kopp kakao och sedan sockervatten. Krångel vid frukosten, hvaraf ock åtskilligt kom upp. – Gratulationskort af Grefve Armf. och Furst Davydoff. – Gratulationsbesök af Rob. Frähn, Scheichen, Schiefner, Hoffrén och Hassel. – Jag hade genom en biljett rekvirerat Drn., gick derföre alldeles icke ut och sofde emellanåt. Han kom ock snart och förskref 3 portioner (af sulph. Aramon. aurati Ex hyossecta Chinin)⁶⁵⁵ att intagas 2 än i dag och det 3 i morgon. Middagen gick litet krångligt, förnämligast deraf, att passagen gjorde ondt. Efter en siesta gick till och med $\frac{1}{3}$ kopp kaffe någorlunda. – Efter pulvret lugnt.

14. Om morgonen sömnen mycket afbruten; dock lyckades det att uttänja till $\frac{1}{2}$ 6 uppstigandet. – Med möda 1 kopp kakao ned; derpå 1 glas sockervatten, det enda som obehindrat går ned, men har långvarig retning till slemafsöndring i följe. – Något efter intog jag åter 1 pulver. Frukosten förtärdes med svårighet, då numera det som ej lätt passerar svalget, merändels gör ondt att svälja. Besök af Radlof och läkaren. Den sednare proponerade, då jag ej ännu så noga kunde känna honom att ännu ock konsultera Cruzler, såsom den der på Wasiliostrof egentl. studerat bröstsjukdomar. – Mycket kort promenad. – Middagen gick ock med svårighet – det fasta och flytande med retning till uppkastning af slem. – E.m. en god timmas siesta och sednare det andra pulvret. – Till natten penslades, såsom redan i går halsen utanpå med värmdt ister.

15. Upp kl. 5. Blott med möda fick jag igen ned 1 kopp kakao, sedan $\frac{1}{2}$ med en äggula; 1 glas sockervatten gick väl obehindradt ned, men åstadkom efter hand långvarig retning till hackhosta och slem. Möda ock med frukosten. Besök af Prosten Skotte. – Obetydlig promenad, såsom i går. – Middagen åter krånglig, emedan det ock gjorde ondt att svälja, och åstadkom retning till hosta och slem. – E.m. började jag på D^{ns} ordination jemte pulvren intaga en Mixtur af Salmiak och Radix Senegal. Ingen pensling hvarken i går eller i dag. – I dag f.m. sofde jag mest min lediga tid.

16. Upp kl. 6. – Man hade köpt mig och hämtade en respirator för att kunna gå ut och hämta frisk luft för lungorna i hvad väder som hälst. – Också i dag f.m. 2 extra turer af sömn, föröfrigt tycktes det vara något bättre. En kopp kaffe med 2 äggulor passerade utan andra svårigheter än att det gjorde något ondt. – Första experimentet med respir. aflopp så illa, att jag efter en kort promenad måste skynda mig hem för att ej

⁶⁵⁵ Svårtolkade medicinska termer.

Sid. 302.

alldeles förlora andan. – Till midd. Prosten Skotte med sina 2 fruntimmer. Den gick med försigtighet drägligt. Också en kopp kaffe åter med äggula. – För öfrigt åt jag i dag såsom i allm. sista tiden blott litet. Ingen kännbar appetit. E.m. sofde jag åter mest. Om aft. besök utom Skottes, fru Gräfe med sina döttrar, Lida Wert och fru Brosset. – 1 gång mixtur och till natten 1 pulver.

17. Upp kl. 5. – 2 kr kaffe med äggulor. – Också frukosten gick försigteligen. Besök af Sirén. – Försöket med respir. aflopp föga bättre än i går; emedlertid litet längre promenad. Till middagen medicin slut. Den gick drägligen äfvensom 1 kopp kaffe. – Siesta, såsom ock i morgons. – Deremellan i alla fall ishet efter medicinen stort qual med den mest stora retelsen till slemafsöndringen. – Doktorn förskref en ny upplaga af blott Senega och ättiksyra i ammoniak, hvaraf jag efter uppstigningen

18. kl. 6 ½ började intaga den följande. Bröstat smordes ock både morgon och afton med varm ister och skjortan röktes med enbär. I dag ville ej ens kaffet gå ned, utan kom till en del upp igen hvad jag af 1 kopp förtärt.

Bilaga

Material till personregistret

Material till personregistret

Den kritiska utgåvan skulle enligt den ursprungliga arbetsplanen också ha försetts bl.a. med ett personregister. Efter att etableringen av dagböckernas digitala text hade vidtagit inleddes snart även förberedelserna av ett personregister. Professor Branch stod själv för en betydande del av detta arbete, biträdd av forskningsassistent Anna-Riikka Janhunen. Arbetet avstannade emellertid sedan professor Branch insjuknat.

Även om det bifogade registret i sin nuvarande form är halvfärdigt och i viss mån kanske snarare har karaktären av materialsamling bygger det på ett stort arbete som dessutom förutsatt omfattande sakkunskap. Registret kan därför t.o.m. i halvfärdig form vara till nytta för forskarna – förutsatt att man är medveten om dess begränsningar. Det är dessutom viktigt att rädda detta material eftersom arbetet med registret eventuellt ännu skulle kunna fortsätta.

De viktigaste öppna frågorna beträffande registrets nuvarande form är

- hur fullständigt eller ofullständigt täcker registret dagböckernas innehåll?
- hur fullständigt har namnen samlats in för registret?
- hur stor del av namnen har kunnat identifieras?

I dagböckerna förekommer ett stort antal namn, ofta endast i förkortad form eller angivna bara med en enda bokstav som hänvisar till ifrågavarande persons för- eller släktnamn. På motsvarande sätt kan identifieringen av personer även annars uppvisa brister; uppgifter kan saknas om yrken och roll i detta sammanhang.

Alla dessa frågor skulle förutsätta fortsatt forskning, vilket framgår redan av att professor Branch försett många namn med frågor. Det är också värt att notera att dagböckernas text senare genomgått en grundlig bearbetning, varvid en del av de problem som är förknippade med namn kunnat lösas. Det har emellertid inte varit möjligt att jämföra registret med den nyaste digitala versionen av A.J. Sjögrens dagböcker. I någon mån har registret dock kompletterats av professor Marja Leinonen.

Registret utges här med rättsinnehavarnas tillstånd.

A.J. Sjögren

Person Index

Base List comprising:

1. first occurrence of names by location and date only in *Allmänna Ephemerider*, 1.9.1806 – 18.1.1855
2. all occurrences of names by page numbers in the published version of AJS's *Sjelfbiografi (Tutkijan tieni,)*; e.g. TT: 21-22

Working notes

- 1 Finnish/Swedish alphabetical order.
- 2 Date given as: day/month/year. Year is abbreviated to last two digits (i.e. '09' = 1809). Dates are clustered according to year (i.e. new line indicates next relevant year).
- 3 The term 'disciple' is used to denote the people tutored by AJS and derives from his usage of the word 'discipel'. In respect of the early period in Loviisa it does not designate the Klingbergs who appear to have been AJS's pupils as their 'informer'.
- 4 The Person Index records each person or informant who contributed 'relevant information' to the activity/exchange in hand (concerning 'relevant information' see below). 'Relevant information' is defined as relating to the activity in hand at any time. No hierarchy value has been applied to the amount or quality of the information relating to a particular 'information exchange' act. An information act relates to interpersonal real-time exchange and to current correspondence. The fields of activity equate to every aspect of Sjögren's life (e.g. health; personal affairs; family affairs; travel; research; Academy business; Ethnographical Museum; the numerous networks in which he participated; politics; patronage; clientage; social life). As far as possible and where relevant, information about the person is provided according to the formula set out in §8 below. However, in many cases it has not been possible to provide full information coverage as so many of Sjögren's contacts, especially while on his research journeys, were of single occurrence. An important source of information on his research journeys were, for example, guides, drivers and overnight hosts. According to the practice of the time, these persons are identified in most cases in Sjögren's notes only by their profession. They were, however, a major and extremely important source of

the information collected by Sjögren in the field concerning local history, language, cartography, onomastics and oral tradition. Although Sjögren's treatment of these informant-sources has much in common with the polymath approach of the early nineteenth century, his field notes indicate that he was nevertheless growing aware of the need for a more systematic treatment and identification of his informants. His diary entries show that he used systematic check-lists and that he understood the importance of identifying and categorising his informants as 'individual persons' (in theory at least re-identifiable) through the triangulation of profession, and the date and place of exchange of information. It is on this basis that such informants have been included in the Person Index (e.g. 'värd', 'präst', 'gumma', 'gubbe', 'forman', 'skjutskarl', 'följeslagare', 'karl').

- 5 Italicised names, places and dates indicate that AJS heard about the person concerned and that what he heard was of relevant informational value at that particular moment.
- 6 Unless otherwise indicated 'värd' and the feminine 'värdinna' denote persons who provided AJS with hospitality (from simple refreshment to long-term officially designated lodgings) and for which he sometimes paid. Where 'värd' and 'värdinna' are used as a title, office or occupation, an explanation is provided in square brackets, e.g. [=householder].
- 7 Abundant as references are to persons in AJS's notes, they are far from complete. Where textual evidence leaves no doubt (e.g. by earlier or subsequent references) that AJS was in contact with a particular person, the inferred information is given in square brackets: e.g. [Glinka], [1.3.27], [Petrosavodsk]).
- 8 The information is ordered as follows:

surname | given names | [alternative spellings or abbreviations of name] | date of birth and death | education | other relevant personal information | career | relevant information at time of contact | place(s) of contact(s) |

e.g

Laurell, Axel Adolf [also: Ax.; also: svåger], 1801-1852, AJS's brother-in-law, Borgå gymnasist (1816-1818), ÅA student (1818-1823; Magister, Docent in Theoretical Philosophy, 1826), Cadet Corps (Instructor, 1828-1829), ordained (1829), Halikko (Kyrkoherde, 1829-1832), Helsinki (Director, Private Lyceum, 1831-1839), Alexanders Universitet (Docent, 1830-1836, Professor in Theological Dogmatics, 1836-1850, with prebende in Sjundeå, Ingo, Janakkala) (Åbo; Helsingfors; Kyrkoslätt; St Petersburg)

9 RIAS = Russian Imperial Academy of Sciences, St Petersburg

A. (Borgå) [Alopaeus or Arwidsson?]

2.5.23

Abbedissa [also: Igumen; Igumenjare] (Jungfru Kloster, Kargopol)

11.10.26

Abdrachiniof, Kun Mangalej, Tolk i landrätten) (Mamadysch) (= Abdrahimov)

18.7.28

1st priority

Abdul-Zêlif Efendi (Tatarisk Mulla) (Karasubasar)

16.12.36; 17.12.36; 19.12.36; 21.12.36; 22.12.36; 28.12.36

Aberle, Johan (contracted to drive Sjögren from Zürichthal to Molotschma) (Zürichthal)

2.1.37

2nd priority

Achverdof [also: Achwerdof], Armenian, förafskedad fänrik (Tiflis)

27.10.35; 10.12.35

21.12.36

1.5.43

Achverdof, unge (Armenian Achverdof's son) (Moscow)

27.10.35

3rd priority

Acting Governor of Imerethien [Imeretia] [tjenstförrättande Правитель] (Kuthais)

4.6.37

Adam, Fiskare

26.1.09

Adelståndets Bisittare (Vyitegra)

23.11.26

Ist priority

Adelung, Friedrich von [also: Statsr. Ad.; Statsr. Adel.; Adel; Ad.], 1768-1843, *Leipzig* (yliopisto-opinnot), *Pietari* (sensori, saksalaisen teatterin johtaja, suuriruhtinain kотиopettaja 1803), member of St Petersburg Academy of Sciences (kirjeenvaihtajajäsen 1809, varsinainen jäsen 1825-), Director of the Oriental Institute (1824-) (St Petersburg)

TT: 77-78; 90; 105

13.1.23

20.12.24

4.8.25

14.1.34

14.1.35; 15.3.25

17.3.39; 19.5.39; 27.9.39; 7.10.39

18.3.40; 16.10.40

7.2.42

Adelung son [also: unge Adelung] (St Petersburg)

28.5.44; 30.5.44; 28.6.44

27.6.45

21.2.46

Adjoint (of Pristav in Ardon)

17.5.37

Adjutant (Vladikavkas)

5.4.37

Adlercreutz, Lagmanska (Sundsberg)

10.8.34 (sid.331)

Adsh, Mursa, Chan, Usden, ledsagare/följeslagare Karmof aul-Pätigorsk

26.9.37

Advokat (Glasof)

23.9.27

Advokat (Mezen)

22.4.26

Aftenius [?], Porvoo

29.3.13

2nd priority

Afzelius, Anders Erik [also: A-s; A.; Afz.; Prof. Afz.; Prof. A.ii], 1779-1850, Jurist, ÅA, Professor (1818-1822), exiled to Vyatka (1831-1837), to Kurland (1837-1850)

TT: 63-64; 65-66

7.7.46; 8.7.46; 9.7.46; 22.7.46; 13.9.46; 14.9.46; 15.9.46; 16.9.46; 17.9.46; 18.9.46;
19.9.46; 5.10.46

24.3.47; 9.4.47; 23.7.47; 3.10.47; 4.10.47; 6.10.47; 13.11.47; 19.11.47

Afzelius, Mathilde, Mamsell [also: Mams.; Afz.] (Riga)

22.3.50; 26.3.50

6.6.52; 7.6.52; 20.9.52; 22.9.52

2.3.53

Afzelius daughters (Riga)

14.9.46

22.3.50

Agorodnikof (= Ogorodnikov) St Petersburg)

2.1.44; 4.1.44

Agricola, Bror Birger, Borgå Gymnasist; ÅA student (1812-)

27.4.10

Agricola, Johan Georg, Borgå Gymnasist; ÅA student (1811-)

19.9.10

Agricola, Samuel Reinhold [also: Reinholdt], Borgå Gymnasist; ÅA student (1812-)

27.4.10

Ahlbom, förefskedad extra-länsman (Afanasjeva)

29.8.51

Ahlholm, Prost (Helsingfors)

21.7.53

Ahlgren, Borgå Gymnasist

11.6.12

Ahlman, Borgå Gymnasist

2.3.11

Ahlstrand, Urmakare, Porvoo

23.3.12

Ahlström, Borgå Gymnasist

8.4.11

2nd priority

Ahlström, Johan Erik [also: Ahlstr.; A.], 1811-1894, Adjunkt (to Skotte) (Toxowa)

20.1.46

22.6.47; 24.6.47; 7.8.47; 9.9.47

25.1.48; 31.1.48; 3.2.48; 21.2.48; 26.2.48; 28.3.48; 25.5.48; 29.5.48; 1.6.48; 9.6.48;
29.6.48; 30.6.48; 1.9.48

15.2.49; 30.5.49; 1.9.49; 26.12.49

20.2.50; 21.2.50; 11.6.50; 24.8.50; 26.8.50; 28.8.50; 31.8.50; 10.9.50; 12.9.50

1.1.51; 2.1.51; 19.2.51; 12.3.51; 13.3.51; 24.3.51; 18.4.51; 5.5.51; 12.5.51; 8.10.51

18.2.52; 19.2.52; 15.3.52; 24.3.52; 27.4.52; 10.11.52; 11.11.52

25.1.53; 10.5.53; 18.5.53; 23.8.53; 2.9.53; 5.9.53; 11.9.53; 23.9.53; 21.12.53; 22.12.53;
28.12.53

16.2.54; 10.3.54; 24.5.54; 6.7.54; 21.8.54; 27.8.54; 28.8.54; 5.9.54; 7.9.54; 26.9.54;
19.10.54; 18.12.54

1.1.55

2nd priority

Ahlström, fru [also: Ahlstr.; A.] [Charlotta Margareta Matilda, née Rennerfelt, 1823-1856]
(Toxowa)

23.6.47; 7.8.47

25.1.48; 31.1.48; 3.2.48; 26.2.48; 3.3.48; 23.5.48; 29.5.48; 1.6.48; 13.7.48; 24.7.48;
26.7.48; 31.8.48

28.9.49

24.8.50; 28.8.50; 10.9.50

9.3.51

2.3.52; 6.3.52; 1.6.52

16.8.54; 5.9.54

Ahlström family (Toxowa)

17.7.47; 21.7.47; 6.8.47; 25.8.47; 19.9.47

6.7.48

24.8.50; 3.9.50; 11.9.50

27.7.54; 26.8.54

2nd priority

Ahrenberg, Karl Vilhelm [also: Ahrenb.; Ahr.; A.], 1807-1880, ÅA/Alexanders Universitet
(1825-1835, Magister), Helsingfors (Library Clerk, 1832-1842), travel abroad (1833-1835),
Viborg gymnasium (Acting Head Teacher of History, 1836-1841, Lektor in Latin, 1841-
1857, Rektor, 1857-1872) (Helsingfors; Wiborg/Pietilä; Wainikka)

22.8.38; 27.8.38

13.7.41; 25.7.41

12.3.43

23.8.51; 27.8.51

7.2.53; 14.6.53; 16.6.53

21.6.54; 23.6.54; 25.6.54

Ahrenberg, fru (Wainikka)

27.8.51

21.6.54; 23.6.54

Ahrenberg, fru brother (Wiborg)

27.8.51

Ahrenberg children (Wiborg)

23.6.54

Ist priority

Ahrens, Eduard, 1803-1863, *Dorpatin yliopisto (teologian opinnot 1820-1823), kotiopettaja (1833-1837) Pastor (Kuusalu 1837-1863), Rovasti (Ost-Harrien 1860-1863), Linguist (author of Estonian grammar, shaper of standard Estonian) (Kuusalu)*

15.6.50; 9.12.50

2.4.54; 10.4.54

Ajlopovskij, Hr (Iljinsk) (= Oslopovskij ?)

15.12.28

Ist priority

Aeimelaus [also: Aeim.; Aeimel.; Aijmeläus], Pastor, Swedish Church (Rewal)

3.6.46; 4.6.46; 5.6.46; 9.6.46

Ist priority

Ahlqvist, August Engelbrekt, 1826-1889, Alexanders Universitet (yo 1844, Kandidat, FT 1854, dosentti, Professor of Finnish 1862-1888, rehtori 1884-1887). Linguist, Poet

(Helsingfors/Toxowa). *Kehitti suomalaista kielentutkimusta, fennomaani, tutkimusmatkailija ja kirjallisuuskriitikko.*

2.7.54; 25.12.54

2.1.55

Akerman, Kokan, adjoint (Ohrlof)

7.1.37

1st priority

Akiander, Matthias [also: Ak.], 1802-1871, ÅA (yo 1822), *pappisvihkimys (Porvoo 1848), Turku (lääninhallituksen venäjän kielen kääntäjä 1825-1831), Helsinki (venäjän opettaja 1831-1841, triviaalikoulun rehtori 1836-1839), Alexanders Universitet (Historian, Lektor [also: Lekt.] 1834-, Professor of Russian 1853-1867).* (Helsingfors) *Edisti suomen kielen asemaa, tutki Porvoon hiippakunnan ja Inkerin kirkko- ja kouluhistoriaa.*

30.6.50; 3.7.50; 6.7.50; 10.7.50; 13.7.50; 15.7.50

2.7.51; 7.7.51; 9.7.51

22.5.52

18.6.53; 19.6.53; 20.6.53; 22.6.53; 26.6.53; 27.6.53; 22.10.53; 14.11.53

7.4.54; 8.4.54

2nd priority

Alander, Alexander Fredrik, 1818-1874, Pastor (St Petersburg)

6.9.48; 20.9.48

Alaxim, värdinna (Lamparlax)

20.2.26

Alcumin (Kasan)

27.5.45; 29.5.45

Alechin, Tit. R[ådet]. (Schuda)

11.3.29; 23.3.29

Alexander, Jude (Windau)

14.6.52

Alexandr., Wasil, Läkare (Pinega) *is this Pravdivin?*

26.4.26; 10.6.26

Alexejev [also: Alexejef], General

18.10.10

Alke, Forstmästare (Belozero)

2.2.27

Alopaeus, Magnus, 1775-1843, Domprost (Borgå, 1817-1843)

9.10.34

2nd priority

Alopaeus, Domprost (Borgå; Nyända)

31.7.40

Alopaeus, Carl [also: Calle]

7.12.11

2nd priority

Alopaeus, Henrik Gabriel, 1796-1861, Borgå gymnasist (1808-1813), ÅA student (1813-1815), Åbo Hofrätt (trains as lawyer, 1815-1822), Finnish Senate, 2nd revisor, 1st revisor, Revision Commissioner, 1822-1861) (Åbo; Helsingfors)

19.6.10

15.9.34; 28.9.34

19.7.50

11.7.51

Alopaeus, Jacob

12.2.12

Alopaeus, fru [Domprostinna]

2.8.13

Alopaeus, Magnus Jakob, 1743-1818, Rector, Borgå Gymnasium, Bishop of Borgå (1809-1818) Borgå

TT: 10-11; 12; 13; 15-17; 18; 21

22.6.09

Alopaeus, Pehr Johan, Historiarum och Moraliuum Lector [teacher Borgå Gymnasium]; Domprost 1812

TT: 16-17; 18; 22; 25; 27; 57

18.9.09

Alopaeus, Postinspektör (Helsingfors)

12.7.51; 13.7.51

Alopaeus, David A., Ryska Ministern i Stockholm (1769-1831)

18.4.08

Alächin [also: Alechin], Peter Michailov., Directorn för Petropavlofska brännvinsbränneriet, Vård (Pavlofska savoden)

21.10.27; 22.10.27; 23.10.27

11.3.29; 24.3.29

Am., Öfverste (Peterhof)

15.6.35

Amerikansk Pastor (in connections with Bible translations) (St Petersburg)

31.10.44

2nd priority

Aminoff, Germund Fredrik [also: Germ.; Aminof; Amin.], 1796-1876, ÅA (1812-1817),

Upsala University (1817-1827, Magister), Alexanders Universitet (PhD, 1830, Docent, Theoretical and Practical Philosophy, Adjunkt, Professor 1831-1841), Private Lyceum Helsingfors (Director, 1841-1845), Censor (Helsingfors, 1847-1848), Alexanders Universitet (Professor of Philosophy, 1848-1852) (Helsingfors)

13.5.25; 14.5.25

21.8.34; 1.9.34; 10.9.34; 8.10.34

6.1.35

21.8.38

30.5.46

17.6.50; 19.6.50; 28.6.50; 30.6.50; 3.7.50; 4.7.50

26.7.51

G. Am.

4.11.24

3rd priority

Aminoff [also: Am-ff], Z. , Grefve (St Petersburg)

18.10.23

29.3.34

Ammilan, Apothekare (St Mickel)

14.2.46; 23.12.46

1st priority

Ammond, *Otto Wilhelm* General [also: Genr.], 1795-1861, 1. Suomen jääkäriykmentti, Hauhon komppania (kenttäväpeli 1812-1815, 3. Suomen jääkäriykmentti (Uudenkaarlepyyn komppania, väpeli 1815- 1816, Käkisalmen komppania, väpeli 1816-1817, Kokkolan komppania, aliluutnantti 1817-1818, Uudenkaarlepyyn komppania, luutnantti 1818-1819), Savonlinnan jalkaväkirykmentti (esikunnan kapteeni -1821, kapteeni 1822-), Henkikaartin suomalainen rykmentti (luutnantti 1825, stabskapten, kapteeni 1829) Puolan sota (1831-1832), henkikaartin liettualainen rykmentti (eversti 1832, pataljoonapäällikkö 1834), aateloitu (1837), 3. kaartin jalkaväkirykmentti (kenraalimajuri 1841-1842), 5. kaartin jalkaväkiprikaatti (prikaatinpäällikkö 1842), Liettualainen rykmentti (päällikkö 1843-1844), 5. kaartinprikaatti (päällikkö 1845-1848), Kenraaliluutnantti (1849), 6. jalkaväkidivisiona (divisionanpäällikkö -1852), Porvoo (Kallolan kartano) Forstkorps (Kapten Cygnaeus's brother-in-law) (godparent of Wihelmina Sofie Matilda Sjögren) (St Petersburg)

26.5.42

1.3.47; 23.3.47; 13.6.47

6.3.48

5.5.49

2nd priority

Ammondtska [née Cygnaeus], Anna Carolina Sofia, Generalska (godparent of Wihelmina Sofie Matilda Sjögren) (St Petersburg)

29.12.46

28.4.47; 2.11.47

5.5.49

Ammondtska dotter (St Petersburg)

29.12.46

28.4.47; 2.11.47

General Ammondtska familj (St Petersburg)

15.1.44

4.4.45

13.3.46; 29.12.46

Ammondtska, Fändrik

16.7.10

1st priority

Ammondtska, Öfverste (St Petersburg) *Is he the same person as Ammondtska, General!*

4.12.38

16.4.39

19.1.40; 28.3.40

24.1.41

Ammondtska, fru (St Petersburg)

16.4.39

11.4.42

10.12.45

Ammondts daughter (St Petersburg)

10.12.45

Ammondts family (St Petersburg)

6.4.40; 16.5.40

11.4.42

29.12.47

4.5.49

Amosof [also: Ammosof], Köpman (Archangel)

30.8.26; 2.9.26

Amvrosii, Bishop (Kirillofska Klostret)

9.2.27

Ananiae, Sofia, piga (Pilkama Säterigård)

28.7.11

3rd priority

Anastasievitsh [also: Anast.], (St Petersburg)

16.2.23

14.11.34; 21.11.34

Ancherus (Borgå)

24.8.38

Ancherus, lilla

TT: 9

20.7.11

Ancherus, Arvid

28.4.09

Ancherus, Axel Johan

5.10.08

Ancherus, Klockare

24.9.08

Ancherus, Klockare's wife

11.7.13

Ancherus, fru/mor

19.3.09

Ancherus, syster

19.3.09

Ancherus, Svärmor (- 7.12.1808)

7.12.08

Ancherus, Axel Johan

5.10.08

Ancherus [also: Cantor; C.A.; C. Ancherus], Erik (1772-1815), Klockaren, Cantoren (Kausala)

TT: 9; 14; 158

28.8.08

Ancherus, W J in Iitti

7.4.12

Andersen (Toxowa)

25.8.54; 26.8.54

Andersin, Gardesofficerare (St Petersburg)

9.7.50; 20.11.50; 1.12.50

2nd priority

Andersin, Sven Gustaf,

1794-1859, Borgå gymnasist (1811-1814), ÅA (1814-1817), law student (Åbo Hofrätt, 1817-1822), Finnish Senate (Secretary, 1822-1823), Korsholms östra härad (Kronofogde (1823-1827), Bank of Finland (official, 1827-1849) (Åbo; Helsingfors)

20.2.11

1.9.34; 21.9.34; 30.9.34; 4.10.34

2.8.51

3.7.53; 6.7.53

Andrej, gammal gubbe (Mangu)

12.3.25

Andrejef [also: Andrejew], Nikolai [also: Nikol.] Nikolajevitsch, foundry director (förvaltare) (Suojärvi)

1.3.25

Aniajum, Bonde, contracted as Sjögren's driver for summer 1842 (Toxowa)

6.7.42; 7.7.42

Anissimof, Peter, Borgare, Vård (Glasof)

21.9.27; 9.10.27

Anncherus, A J i Ithis

12.8.09

Andersson, [?Herm]

9.2.07

Angelof, author of French textbook (Gatchina)

22.3.52

Ankerholtz [is this the same person as Gymnasist Archenholtz?]

15.3.13

Antell, Borgå Gymnasist

21.10.12

2nd priority

Antell, Samuel Henrik,

1810-1874, ÅA/Alexanders Universitet (1827-1834), General Governor's Office (Copyist, 1835-1836), Åbo Hofrätt (training as lawyer, 1836-1838), Finnish Senate (Copyist, 1838; also Russian translator, 1838-1841), General Governor's Office (Official, Chefsadjoint, 1839-1844, Viborg (Polit. borgm. 1845-1854), General Governor's Office (Acting then permanent Director of Office, 1854-1858), Governor, Nyland Province (1858-1862), Governor, Kuopio Province (1862-), Rådman, Senator, Geheimeråd [relation of Sofie Gustava Sjögren] (Åbo; Helsingfors; Wiborg; Kuopio; Helsingfors)

27.8.38

25.7.41

7.7.47

27.6.48; 1.7.48

26.8.51

7.2.53; 8.2.53; 14.6.53; 17.6.53; 4.8.53

Antiquarier, en redan äldre man (Archangel)

16.3.26

1st priority

Anton, Antiquarie, informant (Riga)

9.7.46; 14.9.46; 15.9.46

Apothekare, 'den nye' (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ishefska])

5.3.29

Apothekare (Vologda)

23.3.27; 24.3.27

Apothekare [also: Aptekare] (Vyatka)

13.11.27

12.1.28

Apothekare, Hospitalet i Peterhof (Peterhof)

7.9.43

Appelgren, Löjtn., (Höfvelö)

16.6.25; 19.6.25

Appelgren, Simon Wilhelm (1788-1854), pastor, kappalainen 1810-1843 (Kajaani);
kirkkoherra 1843-1847 (Sotkamo) *or: Appelgren, Johan Reinhold (1783-1847); kapellan:
1814-44*

14.6.25; 16.6.25

Appelmark

26.5.07

Appelroth, C H, Rector, Loviisan triviaalikoulu

1.9.06

TT: 5

Appelroth, Rektorskan (- 2.11.1807)

2.11.07

Appelroth

21.2.07

Ar. *further checking required to see whether this is A.I. Arwidsson*

6.8.25

Archenholtz [also: Archenholtz], Borgå Gymnasist [is this the same person as Ankerholtz?]

4.9.12

Archierej (Archangel)

22.3.26; 23.3.26

Archierej (Perm) *is this the same as Biskopen (Perm)?*

13.10.28

Archimandrit (Sarapul)

6.8.28

Archimandrit Makaris [also: Makarij], Alexandro-Sviriska Kloster; later Paischefsska Kloster, Galich

11.8.24; 16.8.24; 21.12.24

6.4.29

Archimandrit Anastasii [also: Archim.] (Archangel)

6.7.26; 12.7.26; 3.8.26

Archimandrit, Spaska (Kasan)

29.6.28; 15.7.28

Archimandrit, Kirillofska Klostret

7.2.27; 27.2.27

1st priority

Archimandrit, Gelatska Kloster (Kuthais)

3.6.37; 4.6.37; 5.6.37

Archim[andrit]. Worantsof, Vård (Lamposkuska)

20.4.26

1st priority

Archimandrit Wenjamin [also: Archim., *Vasili Nikiforovits Smirnov*], 1781/1782-1848, *Arkangelin hengellinen seminaari (opinnot, opettaja 1805-, prefekti 1811-1814, inspektori 1819-), munkkilupaus (1811), Korelsk (igumeni, Pyhän Nikolain luostarin johtaja [nastojatel] 1813), Arkangel (arkkimandriitta, arkkienkeli Mikaelin luostarin johtaja [nastojatel] 1817-), Mezen (lähetysaseman johtaja 1824-1830), Antonii Siiskin luostari [Антониева Суйского мон-я] (johtaja [настоятель, 1830), Arkangel (johtaja, Mihailo-Arhangelskiin luostari [настоятель Михаило-Архангельского мон-ря], 1830), Kii-Ostrovsko-Krestniin luostari [Кий-Островсково-Крестново] (johtaja, 1839), Arkangelin kuvernementin tilastojohtokunta [статистического комитета] (kirjeenvaihtajajäsen, 1842), Petropavlovskin luostari [Петропавловский мон-рь] (johtaja, 1847-1848) Chefen för Missionen till Lapparnes omvändelse (Mezen) *Laati nenetsin/samojedin kielen sanakirjan ja kieliopin.**

23.3.26; 25.3.26; 31.3.26; 4.4.26

15.5.29

6.5.39; 21.6.39; 25.6.39; 29.6.39

4.2.40

4.1.42; 9.6.42; 15.6.42; 16.6.42; 11.7.42; 15.7.42; 7.11.42

3.5.45; 10.8.45; 16.8.45

Archimandrit Wenjamin's brother (Siiska kloster)

1.10.26

Archimandrit Ignatii, Sobor (Novgorod)

23.7.24; 25.7.24; 26.7.24

Archimandrit, Antonovska Klostret (Novgorod)

8.7.24; 10.7.24

Archimandrit, Jurjefska Klostret (Novgorod)

27.7.24

Archimandrit Antonii, Korsklostret (Onega)

6.3.26

Archimandrit Jossif, Vård (Oscherenska Kloster)

7.10.26; 13.10.26; 29.10.26

8.2.27; 9.2.27; 10.2.27; 12.2.27; 14.2.27

Archimandrit (Priluk Kloster)

3.4.27; 4.4.27

Archimandrit Mackaris (= Makarii) Solovetsky

25.7.25; 28.7.25; 29.7.25; 30.7.25

Archimandrit Ilairon (= Ilarion), Uspenska Klostret (Tikhvin)

11.8.24; 13.8.24

1.6.29; 2.6.29

Archimandrit, gråhårig gubbe, Archangelska Kloster (Ustjug)

8.6.27

Archimandrit Joakim [also: Chinesaren] (Walamo)

1.11.24; 2.11.24; 3.11.24; 7.11.24; 15.11.24

8.3.25; 9.3.25

Archierej (Perm)

13.10.28

Archierej (Urzhum)

20.2.28; 21.2.28

Archierej (Vologda)

6.3.27; 16.3.27; 20.3.27; 11.4.27

Archierej (Vyatka) *is this the same person as Biskop (2.11.27)?*

1.11.27; 25.11.27; 2.12.27

13.1.28

Architekt (ifrån Tiflis) (Kuthais)

3.6.37

Ardotia (= Avdotja), former maid in Sjögren household) (Peterhof)

31.5.49

Ardotia (= Avdotjas) husband (Peterhof)

31.5.49

Arenius, David (Porvoo) (accepted as AJS's Disciple provided Wahlberg continued); Borgå
Gymnasist

27.9.12

2nd priority

Argill. [also: Arg.] [= Argelander, Fredrik Wilhelm], 1799-1875, German-Finnish
astronomer, ÅA, astronomer (1823-1828), Alexanders Universitet, Professor of Astronomy
(1828-1837), University of Bonn, Professor of Astronomy (1837-1875) (Helsingfors)

30.7.34; 28.8.34 (sid.331)

Argillander, Kamrer (- 1809) (in Iitti)

29.12.09

Arfvidson [hat maker?]

5.3.07

Argillanders Herrskapet

5.7.11

Argillander [also: Argilander], Major

22.1.11

Argillander, Majorska (gaml)

27.1.11

Argillander, sister to Major Argillander

27.1.11

Argillander, Pastor

3.11.06

Arkitekt [also: Architekt], RIAS (St Petersburg)

3.7.34; 18.10.34

3.10.44; 5.11.44

22.1.45; 9.2.45; 10.2.45; 5.6.45; 15.9.45

2.6.47; 1.9.47

31.3.48; 2.4.48; 3.4.48; 5.4.48; 8.4.48; 23.9.48

4.6.49; 10.6.49

Arm. (St Petersburg)

25.1.23

Armenian, interpreter en route to Taman (Jekaterinodar)

22.7.36

1st priority

Armeniansk Erkebiskop

[also: Biskop] [1], 'den förnämste' (Tiflis)

2.1.36; 16.3.36

Ist priority

Armeniansk Erkebiskop [also: Biskop] [2], (Tiflis)

2.1.36; 16.3.36

Armenisk präst (Taganrog)

9.2.37

Ist priority

Armfelt, Alexander [Armf.; Armfeldt; Grefve Armf.; Grefve A.; Gr. A.; Gr. A; Gr. A-dt], 1794-1876, Grefve, *valtioneuvos, Uppsala (yo 1808), Edinburgh (yo 1810), ÅA (yo 1812), Turun hovioikeus (auskultantti), pääesikunta (kolonnanlippumies 1814, vänrikki 1815), kaartinpääesikunta (1817, aliluutnantti 1818), 1. Suomen jalkaväkirykmentti (alikapteeni 1820, adjutantti, kapteeni, kenraalikuvernöörin vanhin adjutantti 1821), Preobrazhenskin rykmentti (henkikaartin alikapteeni, kapteeni 1825-1827), Pietari (kamariherra 1830), Officer, Director of the Bank of Finland (1831-1834), valtiosihteerin virasto (palvelus 1832), Assistant to the Minister Secretary of State (1834-1842), Minister Secretary of State (1842-1876), kansleri (1855 ja 1865), valtakunnanneuvoston jäsen (1856), (St Petersburg)*

4.1.35; 6.1.35

20.10.39; 4.11.39; 23.12.39

13.1.40; 26.4.40

13.1.41; 28.3.41; 11.4.41; 14.4.41; 26.9.41; 15.10.41

13.1.42; 5.5.42; 8.5.42; 9.5.42; 5.10.42; 9.10.42; 10.10.42; 27.10.42; 28.10.42; 1.11.42; 1.12.42

23.4.43

13.1.44; 14.1.44; 14.3.44; 15.3.44; 7.4.44; 26.5.44; 30.5.44; 31.10.44; 19.11.44; 21.11.44

13.1.45; 16.1.45; 6.2.45; 16.2.45; 31.3.45; 1.4.45; 27.4.45; 2.6.45; 2.10.45; 6.10.45; 9.11.45

4.1.46; 13.1.46

13.1.47; 3.10.47; 4.10.47

13.1.48; 23.4.48; 1.10.48; 23.10.48; 25.10.48; 26.10.48

13.1.49; 15.2.49; 1.11.49; 20.12.49

13.1.50; 14.1.50; 22.3.50; 21.5.50; 14.8.50; 1.10.50; 17.10.50; 24.12.50; 27.12.50

13.1.51; 18.3.51; 20.4.51; 22.4.51; 12.11.51; 14.11.51

13.1.52; 20.4.52; 25.4.52; 30.9.52

13.1.53; 1.5.53; 4.5.53; 17.5.53; 20.6.53; 4.11.53; 1.12.53

13.1.54; 23.1.54; 14.2.54; 23.3.54; 28.4.54

13.1.55

Armfeldt family (St Petersburg)

5.1.46

Armstrong, Roman Ardanitsch [also: Armst.; Armstr.; Armstr; D^o], [Armstrong, Roman (Robert) Adamovich (1791-1864); graduate of the University of Edinburgh; arrived Russia and entered service of Aleksandrovskii canon foundry (1811-); Senior Official of Olonets Mines and Foundries Board (1824-); Acting Manager of Olonets Mines and Foundries (1833-); Head of Olonets Mines and Foundries (1843); Director of the St Petersburg Mint} (Petrozavodsk)

15.1.25; 16.1.25; 23.1.25; 28.1.25; 15.2.25; 16.2.25; 20.2.25; 22.2.25; 26.2.25

30.11.26

Armstrong, Generalska (Solomna)

27.08.24

Armuda, Dr (Petrozavodsk)

11.12.26

Arnell, Johan, Theologiae Studiosen, Adjunkt Sacellan i Hauho

5.3.10

Arnkihl, Öfverstinna (Iitti)

13.1.13

Arrakscheief [also: Arraktschejev], Grefve, Krigs-Minister

1.3.09

27.7.24

Arrandator fruntimmer (Kronsmemelhof [also: Schonheim])

17.7.46

Arrandator daughter (Kronsmemelhof [also: Schonheim])

17.7.46

Arrantshejev, Grefve (Novgorod)

13.7.24

1st priority

Arsanof [elder brother] [also: Ars.; Arsan.], teacher of Armenian (Tiflis Gymnas.) (Tiflis)

8.12.35

2.1.36; 11.1.36; 11.2.36; 2.3.36; 8.3.36

15.6.37; 20.6.37; 28.6.37

Ars[anof]. [younger brother] (Tiflis)

8.3.36; 16.3.36

[bröderna] Arsanofs [adelspension] (Tiflis)

8.3.36

Arschanlof [also: Arch.], Vård [also: mitt goda värdsfolk] (Vyatka)

31.10.27; 02.11.27

15.1.28; 18.01.28

05.02.29

Arschanlof's wife, Vårdinna [also: mitt goda värdsfolk] (Vyatka)

6.12.27

Arschanovskij, Fästnings-Kommendant (St Petersburg)

24.12.38

Arsenjevich, Zakrevskii

TT: 153-54

Arsenett, Doctor (Magaratsch)

13.11.36

Arvidson, yngre (17?? – 1812)

28.3.12

Arvidson, Carl Magnus

5.10.09

2nd priority

Arwidsson, Adolf Ivar [also: Arvidson; Arv.; Arv; Arw.; A-n], 1791-1858 (Åbo; Stockholm)

20.3.23

20.5.25

6.6.44; 9.10.44

7.5.47; 16.10.47

22.10.49

6.2.51

Aschan, Pastor Peter

12.10.09

Aschan, Gustaf Adolph, Borgå Gymnasist

19.6.10

Aschedlof (= Mschedlov), lärare (Wladikavkas)

4.2.40

2nd priority

Asp[e]lund, Karl Edvard, 1816-1902, married Berta Sofia Sjögren (1875), Pastor (St Petersburg)

30.11.52; 27.12.52

13.1.53; 15.1.53; 19.1.53; 20.1.53; 28.1.53; 26.2.53; 1.3.53; 8.3.53; 5.4.53; 3.5.53; 6.5.53; 10.5.53; 31.8.53; 1.9.53; 3.9.53; 20.9.53; 28.9.53; 4.10.53

Assathia, Ivan, Tatarske lärare vid Seminarium (Kuthais)

5.6.37

Auer, Läkare (Tikhvin)

10.8.24; 11.8.24

Autorni, David (Tapola)

26.12.12

1st priority

Avalof, [*also: Авалаишвили, Авалисвили*], *Georgij Ivanovich, 1769-1850, Furste, Pietari (Gruusian lähetystön sihteeri, 1784), tutkimusmatka (Azerbaidzan, 1791; Gruusia, Krim, Konstantinopoli, Egypti, Palestiina, Kypros, Tars, Kaisarija, Erzerum, Kars, Shulavery, 1819-1820) Kirjailija ja tutkimusmatkailija, osasi useita Kaukasian alueen kieliä.* (Ksveschet)

24.3.36

3.7.37

Avellan, Johan Henrik (1773-1832), Professor of History, ÅA

29.10.13

Avell., Professorska (Helsingfors)

1.10.34

Avellin, Claes Joh, Borgå Gymnasist

20.3.11

Aveman [Aweman] (17??- 1813)

27.11.11

2nd priority

Avenarius, Peter Gustav, 1794-1854 [also: Aven.; Avenar.; Avenarii; Awenarius; Aw.],

2.3.24

15.6.35; 21.6.35

20.5.42

11.10.43

7.4.47

21.1.48

16.9.49; 17.9.49; 18.9.49

B., (i grannskapet, St Petersburg)

10.9.23

B., (Kides)

7.10.24

B., Mad. (St Petersburg)

20.2.23

B., Prost (Iitti)

28.6.13

Bachman, Apoth. (Kasan)

14.7.28

14.4.40

Bachnutief (grusisk) Strelna (= Bachmutief, Bachmetjef?)

1.7.38

Backman, Mamsell (Rakolanjoki)

7.7.47

Backman (Porvoo)

14.3.13

Backman (Turku)

8.2.24

2nd priority

Backman, Karl [also: Mag. Backman; Magist. Backman; Magr Backm.; Mag. Backm.; Backm. Lektor], 1805-1856, Viborg gymnasist, ÅA, Private Tutor in Russia (1835-1840), Helsinki (Head of private school, 1845-1856), Alexanders Universitet (Lector in German, 1846-1845) (Helsingfors/St Petersburg)

16.7.34; 27.7.34; 27.8.34; 8.10.34

6.6.38; 6.8.38

4.1.40; 12.1.40; 18.1.40; 23.1.40; 9.2.40; 1.3.40; 31.3.40; 7.4.40; 5.5.40

8.7.50; 15.7.50

15.10.51

1.7.53

2nd priority

[?] Baeck, Johan Fredrik, 1799-1862, ÅA (1816-1819), Åbo Hofrätt (trained as lawyer, 1819-1821), Finnish Senate (Copyist, 1821-1823, Official, 1823-1836, Registrar, 1836-), Kollegii Assessor (Helsingfors)

18.7.53; 19.7.53; 25.7.53; 28.7.53

Baeck, Msl. (Helsingfors)

9.7.53

1st priority

Baer, Karl Ernst von [Karl Maksimovich] [also: Bähr; Baehr; B-r; B.r; B.], 1792-1876, Reval (*lukio*), Dorpatin yliopisto (*lääketiede 1810-1814*), Riika (*lääkäri*,

sotasairaala), Würzburgin yliopisto [Биурѳурѳ] (anatomian opinnot), Königsbergin yliopisto (prosektori 1817, eläintieteen professori 1819-), member RIAS (Zoology; Anatomy and Physiology, 1828-1862, kirjeenvaihtajajäsen 1862-), Statsråd (St Petersburg)

TT: 217; 226; 228-232

16.1.35; 4.6.35

31.5.38

6.4.39; 22.9.39; 29.9.39; 19.10.39; 16.11.39; 17.11.39; 18.11.39; 11.12.39

25.1.40; 3.2.40; 5.2.40; 25.11.40; 27.11.40; 29.11.40; 30.11.40; 21.12.40

31.1.41; 20.2.41; 21.2.41; 22.3.41; 19.4.41; 26.4.41; 10.6.41; 30.6.41; 24.9.41; 5.11.41; 11.11.41; 19.11.41; 20.11.41; 21.11.41; 27.11.41; 29.12.41

5.1.42; 6.1.42; 27.1.42; 28.1.42; 17.2.42; 23.2.42; 22.9.42; 25.9.42; 1.10.42; 3.10.42; 31.10.42; 11.11.42; 12.11.42; 18.11.42

25.1.43; 26.1.43; 4.2.43; 14.4.43; 19.5.43; 19.6.43; 29.6.43

19.1.44; 24.1.44; 25.1.44; 9.2.44; 12.2.44; 28.2.44; 29.2.44; 3.3.44; 4.3.44; 8.3.44; 13.3.44; 19.3.44; 22.3.44; 24.3.44; 30.5.44; 2.10.44; 3.10.44

29.1.45; 30.1.45; 10.3.45; 12.6.45

31.1.46; 1.2.46; 2.2.46; 5.2.46; 6.2.46; 7.2.46; 10.3.46; 3.4.46

9.2.47; 10.2.47; 5.3.47; 12.3.47; 17.3.47; 24.3.47; 13.4.47; 20.4.47; 26.5.47; 24.10.47

2.1.48; 9.2.48; 5.3.48; 20.11.48

6.2.49; 17.10.49; 23.10.49

3.10.50; 6.10.50; 18.12.50; 23.12.50

9.1.51; 17.1.51; 19.1.51; 20.1.51; 26.1.51; 17.10.51; 7.12.51

13.10.52; 7.12.52

10.3.53; 12.3.53

Baer, fru (St Petersburg)

29.10.45

25.5.54

Baer [also: Baehr] son (St Petersburg)

8.11.45

Baer [also: Baehr] fröken (St Petersburg)

8.11.45

Baggovat, fru (St Petersburg)

22.5.51; 5.6.51

3rd priority

Bagrat, Prins (St Petersburg)

23.5.38

1st priority

Bahr [also: Baar; Doktor], *Georg Heinrich, 1808-1879*, Dr, *Coll-R*, informant, compiling a Latvian grammar and dictionary *Mitau (kymnaasi, 1830-1833)*, *Dorpatin yliopisto (lääketieteen opinnot, 1833-1841)* *Szgarren (lääkäri, 1843)*, *Dondangen ([Oekonomieartz], 1844-1854)*, *Goldingen (lääkäri, 1855-1879, piirilääkäri 1862-1878)*, (Domesnäs/Dondangen)

28.7.46; 14.8.46; 15.8.46

25.6.52; 26.6.52; 27.6.52; 1.7.52; 9.7.52; 12.7.52; 16.7.52; 19.7.52; 21.7.52; 25.7.52; 27.7.52; 29.7.52; 30.7.52; 31.7.52; 1.8.52; 2.8.52; 4.8.52; 6.8.52; 8.8.52; 11.8.52; 12.8.52; 13.8.52; 26.10.52; 12.11.52

1.2.53; 16.5.53; 14.11.53

Bahr family (Domesnäs/Dondangen)

15.8.46

16.7.52; 12.8.52

Bahr, fru [also: Doktorinna] (Domesnäs/Dondangen)

1.7.52; 7.8.52; 10.8.52; 12.8.52

Balinger (accommodation in Porvoo, summer 1813)

16.7.13

2nd priority

Bannér, af, Professor (Helsingfors)

26.6.53; 16.7.53

3rd priority

Bansarof [also: Banzarof] (Mongolisk), Kandidat (Kasan/St Petersburg)

14.2.48; 7.4.48

Baranof [also: Bar.; Procuror; Semen Ivanovitsch; Sem. Ivan], Semus Ivan, Prokuror (Rosing's father-in-law) (Perm)

30.9.28; 9.10.28; 23.10.28; 25.11.28; 6.11.28; 26.11.28

5.2.29; 12.2.29

2nd priority

Baranofskij (Helsingfors)

19.1.53; 25.3.53; 28.6.53; 13.7.53; 28.7.53

2nd priority

Baratschok [also: Baratsch.; Baratschek; Buratschek; Buratschok] (St Petersburg)

17.10.42; 22.10.42

4.1.43; 8.2.43; 30.3.43; 7.4.43; 9.4.43; 6.11.43

Barck, Nicolas Magnus (1796-1871), ÅA student (1817-1818), Vicehäradsh.(1823-)
(Liperi)

23.9.24; 24.9.24

Barclay de Tolly, General-Gouverneur öfver Finland

16.7.09

Bark, Lump-Commissarien,

10.1.08

Bark, fru [also: Enkefru] (Åbo)

10.1.08

13.8.38

Bark, son

10.1.08

Bark [also: Barck], J. (Turku/Räsua)

10.3.23

Barmalejef, Hr, Adelsbisittare (Mamadysh)

19.7.28; 21.7.28

Bartholdi, Benjamin (Pätigorsk (= Pjatigorsk))

1.10.37; 7.10.37

Bartholemy [also: Barth.], Herr, (Novgorod)

15.7.24; 22.7.24; 6.8.24

2nd priority

Bartolazzi [also: Bartolotti] (St Petersburg)

8.4.52; 11.4.52

19.11.53; 28.11.53

23.2.54; 7.3.54; 12.4.54

Bashinskii [also: Basch.], Stepan Aleksandrovich; Head of Olonets Province Chamber of the Criminal Court (1811-); Director of Olonets Province Gymnasium (1814-1828); Acting Governor (Petrozavodsk)

12.1.25; 24.1.25; 6.2.25; 9.2.25; 13.2.25; 14.2.25; 20.2.25; 25.2.25

Baschenin, Hr Nikifor Stepanowitsch, owner of local shipyard, sawmill and mill (Vartsjuga)

29.9.26

Baschmakof, Köpman, Vård (Wätka)

31.10.27

Baskakof, Nik. Grig., Kretsdomare (Buj)

7.5.29

Batog, Qarantän-Adjoint Kapiten (Karmof aul)

25.9.37

3rd priority

Bauern, Guvernör (Mitau)

12.7.46

Baum, Dr (Archangel)

13.6.26; 16.6.26; 26.6.26; 11.7.26; 19.7.26

Baumgarten, Kyrassiersqvadron (Nowaja-Ladoga)

8.7.23

3rd priority

Bebutof, Furste (Pätigorsk)

1.7.36

3rd priority

Beck, Christopher, Verklig Statsråd (St Petersburg)

4.11.53; 27.11.53; 19.12.53

Beck, Kaptän (Helsingfors)

13.7.53

Beckar

17.5.10

Becker, Handland., Herr, owner of salt-extraction plant (saltsjuderi), partner with Herr Siber) (Archangel)

22.7.26; 2.8.26; 7.8.26; 16.8.26; 20.9.26

2nd priority

Becker, Reinhold von 1788-1858, ÅA (adjunkt in History, 1816), Alexanders Universitet (Professor, 1834-1858) (Åbo; Helsingfors)

TT: 90

8.8.38

5.7.50; 18.7.50

2.8.51

Becker, Prof. (Åbo) *is this a typing or AJS error (instead of Böcker) or does it refer to Reinhold von Becker? There is also the small possibility that it refers to the Becker in Archangel.*

16.10.26

Becker, Carl Vilhem, Borgå Gymnasist

19.6.10

Becklund [or: Backlund?], Skräddare (Iitti)

2.1.12

Becklund [or: Backlund?], fru (Iitti)

5.10.13

Behrends [also: Berenst], Kollegii-Råd (Novgorod)

11.7.24; 28.7.24

Beichert (St Petersburg)

31.12.42

1st priority

Bek, [also: Beck], *Hristian' Andreevich*, 1768-1853, Verkl. Geheimeråd, *Kuurinmaa*, (*viranpalvelus, kuvernementin maistraatti, kruunun ruokavarat [стряпчий казенных дел въ губернской магистрат]), Pietari (Pietarin sotakuvernöörin kanslia [канцелярия петербургскаго военного губернатора], viranpalvelus, 1797; ulkoasiain kollegio*

[коллегія иностранных дел], *viranpalvelus*, 1801), *lahjoitusmaa* [аренда], *Liivinmaa* (1809), *Pietarin linnoitus* (*vangitseminen*, 1812), *ulkoasianministeriö* [министерство иностранных дел] (St Petersburg/Helsingfors)

19.1.51; 1.12.51

7.1.52; 9.1.52; 13.1.52; 30.1.52; 31.1.52; 1.2.52; 17.3.52; 24.3.52; 31.3.52; 7.4.52; 15.4.52; 20.4.52; 8.5.52; 17.5.52; 27.5.52; 30.5.52; 7.6.52; 18.9.52; 30.9.52; 10.10.52; 17.10.52; 5.11.52; 12.11.52; 8.12.52; 14.12.52; 22.12.52; 30.12.52

14.1.53; 14.2.53; 14.3.53; 25.3.53; 1.4.53; 15.4.53; 29.4.53; 1.5.53; 13.5.53; 14.5.53; 22.5.53; 27.5.53; 7.7.53; 8.7.53; 9.7.53; 10.7.53; 12.7.53; 14.7.53; 15.7.53; 16.7.53; 18.7.53; 19.7.53; 21.7.53; 24.7.53; 25.7.53; 26.7.53; 27.7.53; 28.7.53; 31.8.53; 15.9.53; 30.9.53; 4.10.53; 16.10.53; 25.10.53; 27.10.53; 4.11.53

Bek, son (Mitau)

18.9.52

Bekant prest1 (enquiring about Bertha Sjögren) (St Petersburg)

16.2.48

Bekant prest2 (enquiring about Bertha Sjögren) (St Petersburg)

16.2.48

Ist priority

Bek-Mursin [also: Mursa], Schora [also: Schore], author of a Circassian [‘Tscherkessisk’] grammar; Sjögren’s instructor (Tiflis; Pätigorsk; Karmof aul)

26.10.35

22.2.37; 25.2.37; 27.2.37; 28.2.37; 1.3.37; 10.3.37; 21.9.37; 24.9.37; 26.9.37

2.4.45

sama kuin Nogma

Belitz, C Tob

19.9.10

Belitz, Gust Ad, Phil. Mag, vice Pastor i Mörskom

5.10.10

Berchtz [also: Berch], Kapten-Lieutenant (St Petersburg)

27.5.24

Berdsenef, Kontraktprost [also: Prost] (Kubategau)

19.5.37; 20.5.37; 21.5.37; 23.5.37

Ist priority

Berednikov [Berednikof] [also: Beredn.], Yakov Ivanovich [also: Jakof Iv.; also: Jak. Iv.], 1793-1854, *akateemikko*, *Tihvinä* (*luostarin hengellinen koulu*), *Pietari* (*gymnaasi [петербургская теперешняя вторая гимназия]*), *Kasan*, *Moskova* (*ylioppilas, Venäjän historia -1819*), *viranpalvelus* (*Novgorod, Pietari, Odessa 1819-1827*), *Tihvinä* (*tutkimukset luostarin arkistossa 1827-*), *RIAS* (*johtokunnan jäsen, arkeografinen tutkimusmatka [прикомандирован к археографической экспедиции] 1830-1834*)
Historian (Tihvin), *kirjastonhoitaja* (*kansanvalistuksen osasto[департамент народного просвещения 1835-]*), *arkeografisen johtokunnan julkaisujen päätoimittaja* (1839-),
Academy Librarian (St Petersburg), member RIAS (Russian Language and Literature, 1841-1854) (St Petersburg)

TT 188

4.6.29; 7.6.29; 10.6.29

8.2.34; 23.2.34

5.1.35; 26.1.35; 22.2.35; 30.3.35; 14.4.35; 10.5.35

19.2.39

18.5.40

3.1.42

3.5.44

5.2.46

25.10.52; 19.11.52

24.5.53; 26.5.53; 4.12.53; 8.12.53

4.3.54; 14.10.54

Berg

27.5.07

Berg (Perm)

7.5.24

Berg, Borgå Gymnasist

12.2.12

1st priority

Berg, Kollegii-Assessor [also: Rath.], language informant (Riga)

7.7.46; 8.7.46; 9.7.46; 10.7.46

Berg, son (Riga)

10.7.46

Berg, Löjtnant (St Petersburg)

28.1.31

24.1.54

2nd priority

Bergbom, Erik Johan, 1796-1869, [also: B.], Hofrättsråd (Wiborg; Helsingfors)

25.7.41

7.3.43; 12.3.43; 13.3.43; 18.3.43

2.7.47

13.7.51; 20.7.51

21.6.53

Bergbom, fru Fredrika Juliana (née Roschier) (Wiborg; Helsingfors)

13.7.51; 8.8.51

Bergbom family (Helsingfors)

8.8.51

Bergbom fru karl

12.3.42

Bergbom family [also: Wiborgska damerna] (Wiborg)

8.3.42; 9.3.42; 10.3.42; 12.3.42

Bergholm, Gymn Notarie

1.11.11

Bergholm, fru (Porvoo) (17??-1813)

13.5.13

Bergholm, Garfvare Gesällen

23.9.09

Bergholm, Fäktmästare, Jaktjunkar (Helsingfors)

26.6.53; 25.7.53

Bergman, Tracteur

5.10.06

2nd priority

Bergman, Pastor, traveller among the Kalmuks (Wenden)

19.9.46

2nd priority

Bergstadi, Johan Reinhold,

1820-1850, Candidat, Adjunct, Linguist (Castrén's assistant, 1845-1847) (St Petersburg)

TT: 234

7.3.45; 18.3.45; 21.3.45

Berlin, Capten

27.12.07

Bernard, B. (St Petersburg)

17.1.54; 18.1.54

Berndt, Prästgårdens Torpare (Porvoo)

3.2.13

Ist priority

Bernhardy, Th [also: Bernhardi; Bernh.], Hr., French scholar (St Petersburg)

13.10.44; 22.10.44; 5.11.44; 26.11.44; 24.12.44

13.1.45; 11.2.45; 4.3.45; 18.3.45; 2.4.45; 6.4.45; 8.4.45; 22.4.45; 27.4.45; 13.5.45; 31.5.45;
11.6.45; 19.9.45; 20.9.45; 21.9.45; 21.10.45; 2.12.45; 9.12.45; 16.12.45

13.1.46; 3.2.46; 17.2.46; 8.4.46; 11.4.46; 12.4.46; 14.4.46; 19.4.46; 28.4.46; 12.5.46;
19.5.46; 20.11.46

10.1.47; 13.1.47; 10.2.47; 17.2.47; 23.3.47; 8.4.47; 14.4.47; 15.4.47; 16.4.47; 20.4.47;
8.5.47; 26.5.47; 5.6.47; 10.6.47; 26.6.47; 9.7.47; 27.9.47; 17.10.47; 19.10.47; 21.10.47;
23.10.47; 7.11.47; 21.11.47; 24.11.47; 25.11.47; 9.12.47; 14.12.47; 28.12.47

1.1.48; 30.1.48; 12.2.48; 18.2.48; 21.2.48; 2.3.48; 4.3.48; 16.3.48; 23.3.48; 30.3.48; 1.4.48;
10.4.48; 17.4.48; 21.4.48; 22.4.48; 23.4.48; 16.5.48; 16.6.48; 10.10.48; 4.11.48; 5.11.48;
24.11.48; 28.11.48; 26.12.48

6.1.49; 10.1.49; 13.1.49; 22.1.49; 23.1.49; 19.2.49; 20.2.49; 22.2.49; 23.2.49; 28.2.49;
27.3.49; 6.4.49; 1.5.49; 23.5.49; 29.5.49; 11.6.49; 14.10.49; 5.11.49; 28.11.49

3.1.50; 13.1.50; 22.1.50; 23.1.50; 11.3.50; 9.5.50; 14.5.50; 11.11.50; 5.12.50; 9.12.50;
14.12.50

Bernhardy, fru [also: Bernhardi; B-i], (gives Bertha Sjögren English lessons) (St Petersburg)

10.1.47; 21.2.47; 22.2.47; 23.3.47; 8.5.47; 8.6.47

9.2.48; 12.2.48; 18.2.48; 4.3.48; 16.3.48; 1.4.48; 9.5.48

23.1.50; 17.2.50; 14.5.50

Bernhardy family (St Petersburg)

30.12.45

24.1.47; 9.2.47; 10.2.47; 15.5.47

9.3.48; 8.4.48; 13.4.48; 28.4.48

5.1.49

31.3.50; 4.4.50; 15.4.50; 9.5.50; 31.5.50

fru Bernhardy sister (St Petersburg)

21.2.47

17.2.50

Besche, de, Medical Doctor of Health (Wiborg)

8.2.53

2nd priority

Bese, Pastor (Toxowa)

10.8.48

20.7.50; 25.7.50

Bese, Pastorska (Toxowa)

25.7.45; 3.8.45

Bese children (Toxowa)

25.7.45

Betjent, of Ispravnik of Totma (Totma)

22.4.27

Betjänt, min, on Schemska-Ojatskaja Ladva route

28.12.24

Bibliothekarie, Rumänzofska Museum (St Petersburg)

4.2.39

Bibliothekarie (Cathedral, Novgorod)

3.7.24; 8.7.24; 9.7.24; 12.7.24; 3.8.24

Bielof, Konstant. Ivanov, Ispravnik [also: Ispr.]. (Velsk)

5.5.27; 6.5.27; 7.5.27; 9.5.27; 10.5.27; 13.5.27; 14.5.27; 26.6.27; 28.6.27

Bielof, fru (née Laurin, daughter of a Finnish pastor in the Vaasa area) (Velsk)

5.5.27

2nd priority

Bieläjef, Dr, Sekreterare, Moscow Historical Antiquities Society (Moscow) (= Beljajev)

26.5.52

2.3.53; 6.3.53; 8.3.53; 9.3.53; 13.3.53; 28.3.53; 4.5.53

Bien, Mamsell [possibly works for the Hornborgs] (St Petersburg)

24.6.24

Bienemann, Mamsell (St Petersburg)

9.3.53; 29.3.53

2nd priority

Biljärskij [also: Bilärskij], Researcher of Old Bulgarian, (St Petersburg)

27.2.46

20.11.47

19.4.48; 25.11.48

Billpage (St Petersburg)

28.2.45

Binnemann, Mams. (St Petersburg)

22.12.50

Biolopolskij, Räntmästare, (Urzhum), Vård (Jaransk)

14.3.29

Birfach (St Petersburg)

7.2.42; 9.2.42; 15.2.42; 28.2.42; 10.3.42; 4.4.42; 25.4.42

Birnbaum [also: Birnb.], Quarantän läkare (Magaratsch)

17.9.36; 28.10.36

Biskop [also: Bisk.] (Archangel)

6.7.26; 11.7.26; 12.7.26; 15.7.26; 26.7.26; 30.8.26; 1.9.26; 8.9.26; 15.9.26; 1.10.26

3.3.27

3rd priority

Biskop (Imeretien)

18.3.36

Biskop Androsij (Archierejskoje, Kasan)

26.2.28; 9.7.28; 11.7.28; 13.7.28

3rd priority

Biskop (Mingrelien)

18.3.36

Biskop [also: Archierej] (Novgorod)

23.7.24; 24.7.24; 26.7.24

Biskop (Perm) *is this the same as Archierej (Perm)?*

10.10.28; 13.10.28; 13.11.28; 26.11.28

Biskop [also: Bisk.] (Vologda)

8.9.26

25.3.27; 11.4.27; 28.8.27

3rd priority

Biskop (Wologda)

22.5.44

Biskop (Vyatka) *is this the same person as Archirej (1.11.27)?*

2.11.27; 4.11.27; 6.11.27; 7.11.27; 20.11.27; 23.11.27; 12.12.27; 31.12.27

6.1.28

3rd priority

Biskop (Wiborg; Albrechtsö)

27.7.38

29.7.39; 1.8.39

Biörkgren, Madam [AJS's landlady (värdinna) in Porvoo, autumn 1809, winter/spring 1810; 4.10.10 AJS left lodgings and moved to 'Enholms på Prästgårdsbacken' where he will teach two 'disciples': see Adam Ottelin, Philip Witting] (- 19.4.1811)

23.9.09

2nd priority

Biörksten, Bror Ulrich [also: Björksten], 1795-1856, Borgå gymnasist (1808-1815), ÅA (1815), Åbo Hofrätt (trains as lawyer, 1815-1816), Finnish Senate (copyist, 1816-1819, secretary military affairs, 1819-1824, protocol secretary, Senate member, 1822-1853), Statsråd) (Åbo; Helsingfors; Bodom)

20.6.11

17.7.50

4.8.51; 6.8.51

Bjuring (Nykyrka)

25.6.51

Björk, Borgå Gymnasist

7.12.09

[Björk, Jakob Johan, Kyrkoherde, (1761-1826) (Sortavala)]

Björkholm, Skeppare of vessel 'Lyckan' (St Petersburg)

2.7.34; 4.7.34; 7.7.34

Björkman, Bokbindare

18.9.06

TT: 6

Björkstén [also: Björksten], Jac J, Past, Sacelan i Helsingfors

1.3.12

Björkstén, B U, Borgå Gymnasist

24.2.13

Björkström, [probably] Johann, Borg Gymnasist; ÅA student (1814-)

20.10.13

Blagotsch. (Jaroslavska pogost)

30.12.24; 31.12.24

Blagotsch. (Oshta)

26.11.26; 27.11.26

Blagotschinnoj [also: Blagotsch.], ifrån Tscherdinska kretsen (Jurme-Lopvinskoje)

15.12.28; 16.12.28

Blagotschinnoj, en olärd men likaså gästfri och beskedlig stilla gubbe, Vård (Kiwkurja)

29.5.27; 30.5.27

Blagotschinnoj (Kjänska)

12.5.27

Blagotschinnoj (Mascha)

7.10.26

Blagotshinnoj (Matigora)

26.9.26

Blagotshinnoj's wife (Matigora)

26.9.26

Blagotsch. (Nylga)

7.3.29

Blagotschinnoj (Okvadaska pogost)

3.8.27

Blagotschinnoj (Suna) [son-in-law of Schkläjef (Svätitska); brother of Prest (Balesino)]

13.10.27; 14.10.27

Blahotshinnoj, värd (Ust-Woshska) (see Prostinna, his wife, 22.4.26)

22.4.26

Blaramberg, Kapt. (Tiflis)

27.6.37

Blaumeister, Pianist from Vienna (chez G. Müller) (St Petersburg)

31.3.43

Bliberg, Borgå Gymnasist

12.6.11

Blinof, Wassilij Jegorof, Protojer and Blagotschinnoj ('hör till de bästa Charakterer, som jag sett ibland prästerskapet') (Wotinska jernbruk)

24.8.28

2nd priority

Blom, Kapt., Öfverste (St Petersburg)

16.7.35

13.1.39; 29.9.39

5.11.47

Blom, Otto Leon, ÅA student (1813-)

10.11.13

Blomqvist, Rådman (in Lovisa)

22.10.09

2nd priority

Blomqvist, Alexander [also: Bl.; Blomqv.; Blomq.], 1796-1848, Borgå Gymnasist (Borgå; Åbo; Helsingfors)

TT: 28-29; 42-43; 47-49; 140

21.10.11

4.8.24; 21.10.24; 1.12.24; 26.12.24

25.1.25; 6.8.25; 21.11.25; 22.11.25

21.11.26

30.1.27; 22.3.27; 28.8.27

8.2.34; 4.4.34; 17.7.34; 28.7.34; 30.7.34; 19.8.34; 7.8.34 (sid.330); 9.9.34; 11.9.34;
16.9.34; 22.9.34; 25.9.34; 7.10.34; 9.10.34; 10.11.34; 17.10.34; 21.10.34; 1.11.34; 3.12.34;
17.12.34; 24.12.34

29.1.35; 28.2.35; 21.3.35; 12.4.35; 2.5.35; 25.5.35; 27.5.35

19.6.38; 3.8.38; 4.8.38; 5.8.38; 6.8.38; 7.8.38; 8.8.38; 19.8.38; 20.9.38; 9.10.38; 10.10.38;
20.10.38; 7.11.38; 8.11.38; 14.11.38; 17.11.38; 29.11.38; 1.12.38; 16.12.38

13.2.39; 1.3.39; 2.3.39; 19.3.39; 20.3.39; 23.3.39; 25.3.39; 10.4.39; 6.5.39; 29.5.39;
19.6.39; 11.7.39; 24.8.39; 25.9.39; 5.10.39; 9.10.39; 9.11.39; 30.11.39; 21.12.39

8.2.40; 11.4.40; 16.5.40; 3.6.40; 4.6.40; 28.7.40; 29.7.40; 14.10.40; 30.10.40; 25.11.40

6.1.41; 16.1.41; 9.3.41; 5.5.41; 22.5.41; 2.10.41; 11.12.41; 22.12.41; 29.12.41

29.1.42; 23.2.42; 26.2.42; 16.4.42; 23.4.42; 10.5.42; 11.5.42; 16.6.42; 7.7.42; 30.11.42;

31.12.42

18.1.43; 18.2.43; 22.2.43; 24.3.43; 20.5.43; 25.5.43; 26.5.43; 14.6.43; 22.7.43; 30.8.43;
1.9.43; 18.11.43; 27.12.43; 30.12.43

27.1.44; 17.2.44; 13.3.44; 16.3.44; 30.3.44; 1.5.44; 25.5.44; 28.9.44; 18.12.44

12.1.45; 1.2.45; 15.2.45; 9.4.45; 6.10.45; 29.10.45; 3.12.45; 19.12.45

24.1.46; 4.3.46; 6.3.46; 7.3.46; 15.4.46; 13.5.46; 18.7.46; 21.7.46; 30.7.46; 24.8.46;
7.10.46; 26.12.46

24.4.47; 29.5.47; 23.10.47

3.1.48; 23.2.48; 20.5.48; 4.10.48; 6.10.48; 11.11.48; 26.12.48

23.7.50

15.10.51

Blomqvist, Professorska Christina Charlotta (Helsingfors)

17.2.49

4.7.50; 8.7.50; 18.7.50; 23.7.50

Blomqvist, Mamseller [also. Mams.; flickorna] (Helsingfors)

22.6.53; 23.6.53; 25.6.53; 29.6.53

Blomqvist, Maria Christina Sofia, 1834-, (godparents: Sofie and Anders Sjögren)
(Helsingfors)

21.8.34

Blomqvist family (Helsingfors)

30.5.46

22.7.50; 23.7.50; 24.7.50; 26.7.50; 2.8.50; 3.8.50

29.6.51

2nd priority

Bludof, Minister (St Petersburg)

30.12.36

Blum [also: Bl.], General (St Petersburg)

5.11.47

2nd priority

Blum, Professor [also: Prof.] (St Petersburg)

29.10.47

21.2.48; 24.3.48; 19.5.48; 20.9.48; 4.12.48; 16.12.48

16.2.53

Blylodh [also: Blylot; Blylod; Blyloth], Gustaf Johan, Borgå Gymnasist; ÅA student (1813-)

13.3.10

3rd priority

Blåfield, Magister (Helsingfors)

26.6.53; 25.7.53

1st priority

Bobovitsch ('en mycket rik Karaim /.../ mest ansedde i hela Krim') (Karasubasar)

20.12.36; 27.12.36

Boehme, unga (St Petersburg)

31.8.23

Bock, Läkare (Novgorod)

3.7.24; 4.7.24

Bock, Dr (St Petersburg)

22.6.24

26.9.38

2nd priority

Bodänskij, Professor (Moskwa)

15.4.46

26.12.48

Boethius (St Petersburg)

10.1.54; 7.3.54

Boethius, fru (St Petersburg)

10.1.54; 7.3.54

Bogdanof, merchant/köpman (Kem)

25.2.26

Bogdanof, Mich. Ivan, Räntmästare (Pudosch)

7.11.26

Ist priority

Boghdaniniskij, Aberrefim [Abderrefim] (= Bogdaninskij, Abderrahim), tatariska skollärare (Nogaïsk)

11.1.37; 16.1.37; 25.1.37

Boges fruntimmer ifrån Drägsby [should this be: Bojes?]

26.4.13

Bogoslovskij, Bergs. Ingenieur Officerare (St Petersburg)

9.7.39

Boije [also: Boje], Maj (see Weckman)

8.11.12

Boisman [also: Böisman], Otto Henrik, Borgå Gymnasist; ÅA student (1813-)

6.2.12

Boisman, Pastor (Orimattila)

27.12.12

Boisman, Kapten (Helsingfors)

26.6.53; 29.6.53; 25.7.53

Boje (Porvoo, AJS's Disciple for writing and arithmetic)

2.11.12

Bokbindare (Turku)

23.10.13

Bokhållare (Porvoo)

18.11.10

Boller, tysk godsförvaltare (Magaratsch)

Boloschucha (Lamparlax)

20.2.26

Bolotni, Fru (Pinega)

9.6.26

Bolotnikoff, Russian Capten

24.6.12

Bolschak (Lamparlax)

20.2.26

Boman, Präst Candidat

12.10.11

Boman (son of Sirén's sister), Gymnasist (St Petersburg)

18.7.43

Bonde (and his wife), driver on Atatbajeva-Sarapul route

4.8.28

Bonde, 'bemött /.../ med mycken artighet', (Iljala ~ Iljina)

11.3.25

Bonde, 'simpel, karelsk' (Lamparlax)

20.2.26

Bonde, 'en liten man', lay preacher (Liperi)

25.9.24

Bonde (Nikolska priludska Kloster)

3.6.27; 4.6.27

Bonde, driver on Permogorje-Krasnoborsk route

1.6.27

Bonde1 (near Savina)

2.1.29

Bonde2 (near Savina)

2.1.29

Bonde, commissioned metals prospector in Archangel Government (Solvvyitshegodsk)

14.7.27

Bonde [also: Förare; Skjutskarl; Skjutspojke], besupen, driver Solvyitshegodsk-Gorbunicha-Lena route

20.7.27; 22.7.27

Bonde (Torino)

31.3.29

Bondflicka (Koivukylä)

30.7.48

Bondhustru [also: läkarinna] (skilled in healing eye ailments) (Enesby, Sjundeaå)

13.8.34 (sid.331); 14.8.34 (sid.331)

Ist priority

Bongard, Heinrich Gustav [Gustav Petrovich] [also: Bong.], 1786-1839 *akateemikko, professori*, (AJS's neighbour and colleague), *Wien (Josefin akatemia [иосефинская академия], kirurgian tohtori, 1810), Pietari (lääketieteellis-kirurginen akatemia, tohtori, 1819: Pietarin yliopisto, professori, kasvitiede, 1823, inspektori, 1831-1833)* member RIAS (Botany, 1830-1839) *Tutki kasvimaantiedettä ja oli perustamassa tiedeakatemian kasvitieteellistä museota.* (St Petersburg)

2.3.39; 3.7.39; 8.7.39; 9.7.39; 15.7.39; 19.7.39; 20.7.39; 21.7.39; 14.8.39; 15.8.39; 23.8.39; 8.9.39

Bongard, fru (St Petersburg)

15.7.39; 21.7.39

8.2.40; 10.3.40; 2.5.40; 9.5.40; 12.5.40

24.6.43; 12.8.43

1.6.44; 20.12.44

17.11.46

Bongard family (St Petersburg)

11.4.39; 12.4.39; 14.11.39

1.2.40; 29.2.40

Bonsdorff, Professor

TT: 57-58

17.4.13

Bonsdorff [also: Bonsd.] (St Petersburg)

21.5.24

2nd priority

Bonsdorff, Professor (St Petersburg)

3.11.38; 4.11.38; 8.11.38; 16.11.38

Bonsdorff, Gabriel (1762-1831), Professor of Surgery, Anatomy and Veterinary Science, ÅA (Åbo; Helsingfors)

21.12.13

8.8.38

Bonsdorff, Jacob (1763-1831), Professor of Theology, ÅA

7.9.13

Bonsdorff, Johan (1772-1840), Professor of Greek, ÅA

7.9.13

Borenus (Turku)

4.3.23

2nd priority

Borenus, Henrik, 1786-1841, Kyrkoherde, Prost (Kivinebb, 1808-1841), Vård (Kivinebb)

24.7.38

2nd priority

Borenus, Henrik Gustaf, 1802-1894, Wiborg gymnasist, ÅA (1821-1827), ÅA/Alexanders Universitet (Observatory amanuensis, 1827-1829), Kivinebb (Pastor Adjunkt, 1829-1834), Wiborg (Öfverlärare Wiborg Gymnasium, 1829-1830), Alexanders Universitet (Docent, mathematics, 1834-1843, Lector in German, 1835, Adjunkt in mathematics and physics, 1846-1856, Professor, 1856-1880) (Wiborg; Åbo; Helsingfors)

26.9.45

18.5.48

8.7.50

Borg, Student (Helsingfors)

12.6.51

Borgare (ifrån Alexandrof) (Alexandria)

24.12.37

Borgare (Galich)

2.4.29

Borgare, qvarnens ägare, Vård (Idnakar)

30.9.27

Borgare, Vårdsfolk (Jelabuga)

23.7.28; 24.7.28; 2.8.28

Borgare, Vård (Kem)

25.2.26

Borgare, förmögen (Mezen)

16.4.26

Borgare, enka, Vård (Mosdok)

20.10.37

Borgare, Vård (Onega)

3.3.26

Borgare (Pinega)

16.5.26

Borgare (Vyitegra)

22.11.26

Borgarefru (Pudosch)

13.11.26

Borgare, tysk [also: forman], driver en route Kandau-Talssen-Irben

23.7.46; 24.7.46

Borgare (Värd) (Kola)

28.1.26

Borgare (Vologda)

2.3.27

Borgenström, Gustaf, Borgå Gymnasist

5.4.10

Borgmästare (Krasnoborsk)

3.6.27

Borgmästare (Schenkursk)

14.5.27

Borgmästare (Sumska possad)

1.3.26

Borgmästare (Verchovashska possad)

25.4.27; 28.4.27; 1.5.27; 3.5.27

Borgström, Johan, Poeseos et Eloquentiae Lector, later Theologie Adjunct Lector [teacher Borgå Gymnasium], Rural Dean (prost)

18.9.09

Borgström

5.2.07

Borgström, Handelsman (Porvoo) [is this the same person as Häradshöfding B. and Assessor B.?.]

13.3.11

Borgström, Häradshöfding (Porvoo) [is this the same person as Handelsman B. and Assessor B.?.]

1.8.13

Borgström, Assessor (Porvoo) [is this the same person as Häradshöfding B. and Handelsman B.?.]

1.8.13

Borgström [Borgstr.], Kamrer (Helsingfors)

9.9.34; 14.9.34; 15.9.34

3rd priority

Borgström, Kandidat (Helsingfors/St Petersburg)

2.2.51

Borgström, Consul (Helsingfors)

22.7.53

1st priority

Borisof, Joseph, Mtzichetsk protohjerej [also: protohierej] (Kuthais)

3.6.37; 2.7.37

Boriss (Petrozavodsk)

20.2.25

Borodin, Alexej Dementjevitsch [also: Alex. Dem.; Al. Dem.], Gorodn. (Vyitegra)

19.11.26; 23.11.26; 25.11.26; 26.11.26

Borosch (Bielesero)

30.1.27

Borsenko, Ulan Officer (Koslof)

7.8.36

1st priority

Boubrig, Johan Samuel Friedrich, 1788-1852, Pastor, Riika ([Lyzeum u. Gouv.-Gymn.], Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1808-1811, Cand., 1813), pappisvihkimys (1817), [Kreisschule] (opettaja, 1811-1818, 1824-1842, inspektori, 1820), tyttökoulu (inspektori 1811-1814), St. Johannis-Kirche (pastori-diakoni, 1817), virolainen seurakunta (saarnaaja, 1830), Kaiserliche Universität zu Dorpat (Lecturer in Finnish and Estonian, 1824-1837), Viron tiedeseura (lahjoittaja [Mitstifter], 1838, sihteeri 1842-1843) (Dorpat)

6.2.43

3rd priority

Boutin (St Petersburg)

10.5.53; 28.5.53; 8.11.53; 29.11.53

28.3.54; 16.5.54

Boutin, fru Henriette [also: Henr.] (née Brosset) (St Petersburg)

29.11.53

28.3.54; 2.5.54; 16.5.54

Boxberg

2.5.09

Br., Major (St Petersburg)

7.1.24

Br-s (St Petersburg)

17.2.23

1st priority

Brajko, *Mihail Grigorevich*, *kenraaliluutnantti*, *Tiflis* (Krigs-Guvernör, 1837-1838) (Tiflis)

27.10.35

16.6.37; 20.6.37; 30.6.37

1st priority

Brakel [also: Herr B.l; Br.], Herr von [also: v.], Kollegiråd (Riga)

8.7.46; 11.7.46; 13.9.46; 14.9.46; 15.9.46

Brand. (St Petersburg)

18.10.23

2nd priority

Brandenburg [also: Brandenb.; Brand.] (possibly a person involved with church matters)
(St Petersburg)

28.11.34

7.1.35; 15.5.35

20.7.38; 4.9.38; 9.9.38; 11.9.38; 17.9.38; 6.10.38; 24.10.38; 1.11.38

13.1.39; 7.2.39; 28.5.39; 19.6.39; 19.11.39

3.1.40; 5.1.40; 3.2.40; 6.2.40; 27.2.40; 20.5.40; 27.5.40; 3.6.40; 4.6.40

4.2.41; 17.2.41; 25.2.41; 16.9.41; 18.9.41

13.3.42; 14.3.42; 15.3.42; 29.9.42; 2.10.42; 3.10.42

13.2.43; 17.2.43; 18.2.43; 4.8.43; 21.8.43; 22.9.43; 24.9.43; 4.10.43; 23.10.43

21.2.44; 23.2.44; 6.3.44; 7.3.44; 8.3.44; 5.5.44; 7.5.44; 8.5.44; 31.10.44; 10.12.44

6.2.45; 27.2.45; 28.2.45

10.1.46; 29.1.46; 31.1.46; 18.2.46; 11.5.46

4.2.47; 13.2.47; 20.2.47; 4.6.47; 5.11.47

22.2.48

14.3.49

15.1.50; 20.1.50

11.3.54; 12.3.54

Brandenb[urg]., fru (St Petersburg)

18.12.38

26.1.39

4.6.40; 24.12.40

18.9.41

26.8.43

26.9.45

Brandenburg son (St Petersburg)

16.9.41

Brandenburg family (St Petersburg)

14.11.38

28.5.40

7.3.46

2.3.48

Brander (28th Koloni/St Petersburg)

22.8.49

Brandt, [also: Br.], Köpman, Handelsman/merchant (Archangel)

15.3.26; 19.3.26; 19.6.26; 24.6.26; 5.7.26; 25.7.26; 30.7.26; 16.8.26; 17.8.26; 31.8.26;
18.9.26; 20.9.26

25.5.54

Ist priority

Brandt, Johan Friedrich [Fyodor Fyodorovich] [also: Br.; Brand.], *akateemikko, salaneuvos*, 1802-1879, *Berliinin yliopisto (lääketieteen, kasvitieteen, anatomian ja eläintieteen opinnot, 1821-1826; tohtori; assistentti; anatomian museo, apulainen [помощник]; privatdocent, 1828)*, member RIAS (botany, 1830-1879), *Pietari*

(eläintieteellinen museo, johtaja, 1831-1879; pedagoginen instituutti, päällikkö[главный], 1843-1859; keisarillinen lääketieteellis-kirurginen akatemia, päällikkö, 1857-1869, professori;), Krim, Kaukasia (tutkimusmatka, 1860), Venäjän entomologinen seura (presidentti, 1861-1862) Uudisti eläintieteellisen museon kokoelmia, jäsenenä lukuisissa tieteellisissä seuroissa. St Petersburg

22.6.34

8.7.35

6.11.38

5.4.43; 14.6.43; 15.7.43

20.2.46; 25.10.46; 28.10.46

29.10.47; 3.11.47; 4.11.47; 26.9.48

8.4.50; 20.12.50; 22.12.50

27.3.51; 17.10.51; 25.10.51; 27.10.51; 9.11.51; 10.11.51

21.4.52; 23.4.52

Brandt, fru (St Petersburg)

22.6.34

Brandt, schoolboy [also: min elew] (son of Thomas Zagel's sister to whom Sjögren gave private Latin lessons) (St Petersburg)

8.2.43; 15.3.43

Brandt, fru (Sjögren's Latin pupil's mother) (St Petersburg)

9.3.43

Brandt family (St Petersburg)

15.3.43; 1.4.43; 15.4.43; 26.4.43; 6.5.43; 10.6.43; 17.6.43; 24.6.43; 22.7.43

Braskmann, Adj. (Kasan)

14.7.28

Braun, Statsråd (Toxowa)

19.8.53

1st priority

Braunschweig, *Johann Daniel*, [also: *von Braunschweig*], 1876-1857, Kollegiråd, Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1805-1806), Göttingen (teologian opinnot, 1808-1809), Dresden, Schlesien, Strassburg, Pariisi (teologian opinnot (ulkomaanmatka), kotiopettaja (perhe von der Ropp, perhe von Richter, 1812-), Riika (Gouv.-Gymn., Oberlehrer, 1815-1816), Mitau (kuvernementin koulujen johtaja [Gouv.-Schulen-Dir.], 1816-1817, 1819-1837; Oberlehrer 1817-1839; kirjastonhoitaja, 1823-1839; sensori 1816-), Ufa (Orenburgin gymnaasi, Oberlehrer, latinan kieli, 1839), Riika (1839), Mitau (1844; sensori 1851;) Wolmar (1856) (fordne Skoldirektor (Mitau)

11.6.46; 11.7.46; 13.7.46; 20.7.46; 11.9.46; 12.9.46

30.4.47

17.9.52; 18.9.52

Brehme [also: Past. Br.], Pastor, Cap. (Archangel)

12.3.26; 15.3.26; 16.3.26; 20.3.26; 21.3.26; 18.6.26; 25.6.26; 4.7.26; 6.7.26; 11.7.26; 17.7.26; 23.7.26; 24.7.26; 25.7.26; 26.7.26; 31.7.26; 1.8.26; 9.8.26; 31.8.26; 6.9.26; 7.9.26; 11.9.26; 13.9.26; 17.9.26; 18.9.26

3rd priority

Breisach ('ung resande') (Wien)

12.5.44; 13.5.44; 14.5.44; 15.5.44

Brieff, Bookseller (St Petersburg)

21.11.39; 23.11.39

2.2.44

1st priority

Briesemann [von Netting], General [also: Gen.] (Magaratsch; Simferopol)

18.8.36; 11.11.36; 20.11.36; 27.11.36; 8.12.36; 14.12.36

24.12.38

Briskorn, Commendanten General Major von

25.2.09

Broberg, J

24.1.12

Broberg, Fritz

7.8.12

Broberger [also: Broberg], Disciple; Borgå Gymnasist; Kapten (Borgå; St Petersburg)

20.1.11

20.4.41

Broberger, Öfverste Liutenanten på Rudom (father of Disciple Broberger)

5.2.11

Brobergs

22.7.11

Brobergs Karl

23.4.13

Brockhaus, Köpman (St Petersburg)

3.7.34

2nd priority

Brockhaus, Friedrich A., 1800-1865, Publisher (Leipzig)

21.4.54; 22.4.54

Broder (of Archimandrit Benjamin) (Siiska Kloster)

1.10.26 *check this against Archmandrit Wenjamin*

Brofeldt [also: Brof.], Andreas Johan (1765-1830), Borgå Gymnasist (1783-1785); ÅA student (1785-1789), ordained 1789; Kyrkoherde (Nilsjä)

31.5.25; 19.6.25

Brofeldt (St Petersburg)

29.12.43

3rd priority

Bromander, Author (Swedish) (St Petersburg)

28.3.53; 10.5.53

1st priority

Brosset [also: Bros.; Bross.; Br-t; Hr.], Marie Felicite [Marii Ivanovich], 1802-1880, *hengellinen seminaari*, *Pariisi (itämaisen filologian opinnot)*, *Pietari (Keisarillinen julkaisukirjasto, kirjastonhoitaja 1842-)*, *Eremitaasi (itämaisen numismaattisen kokoelman[kabinet] hoitaja 1851-)*, member RIAS (Armenian and Georgian Languages, 1836-1880), St Petersburg

11.11.37

18.5.38; 22.5.38; 23.5.38; 8.6.38; 17.6.38; 6.9.38; 12.9.38; 30.10.38; 5.11.38; 24.11.38; 28.11.38; 6.12.38; 16.12.38; 20.12.38; 28.12.38; 31.12.38

10.1.39; 13.1.39; 14.1.39; 17.1.39; 18.1.39; 20.1.39; 4.2.39; 12.2.39; 14.2.39; 17.2.39; 3.3.39; 17.3.39; 20.3.39; 26.3.39; 11.4.39; 12.4.39; 15.4.39; 18.4.39; 24.4.39; 1.5.39; 14.5.39; 29.5.39; 12.6.39; 19.6.39; 3.7.39; 10.7.39; 14.8.39; 21.8.39; 23.8.39; 18.9.39; 2.10.39; 16.10.39; 30.10.39; 5.11.39; 7.11.39; 13.11.39; 20.11.39; 21.11.39; 27.11.39; 29.11.39; 4.12.39; 11.12.39; 18.12.39; 25.12.39; 26.12.39; 29.12.39

19.1.40; 22.1.40; 24.1.40; 26.1.40; 2.2.40; 5.2.40; 7.2.40; 8.2.40; 11.2.40; 12.2.40; 17.2.40; 19.2.40; 25.2.40; 26.2.40; 28.2.40; 5.3.40; 18.3.40; 20.3.40; 24.3.40; 25.3.40; 27.3.40; 29.3.40; 1.4.40; 8.4.40; 10.4.40; 14.4.40; 15.4.40; 19.4.40; 22.4.40; 24.4.40; 7.5.40; 12.5.40; 13.5.40; 15.5.40; 17.5.40; 19.5.40; 20.5.40; 3.6.40; 4.6.40; 17.6.40; 24.6.40; 25.6.40; 1.7.40; 2.7.40; 3.7.40; 4.7.40; 19.8.40; 23.9.40; 7.10.40; 11.10.40; 18.10.40; 22.10.40; 28.10.40; 2.11.40; 4.11.40; 9.11.40; 10.11.40; 16.11.40; 18.11.40; 23.11.40; 24.11.40; 29.11.40; 1.12.40; 10.12.40; 20.12.40; 27.12.40; 29.12.40

6.1.41; 13.1.41; 18.1.41; 20.1.41; 26.1.41; 29.1.41; 31.1.41; 20.2.41; 9.3.41; 10.3.41; 24.3.41; 31.3.41; 2.4.41; 6.4.41; 13.4.41; 17.4.41; 22.4.41; 25.4.41; 4.5.41; 5.5.41; 9.5.41; 11.5.41; 12.5.41; 13.5.41; 15.5.41; 1.6.41; 12.6.41; 16.6.41; 1.9.41; 15.9.41; 22.9.41; 25.9.41; 27.9.41; 2.10.41; 6.10.41; 9.10.41; 10.10.41; 19.10.41; 20.10.41; 23.10.41; 24.10.41; 30.10.41; 31.10.41; 3.11.41; 5.11.41; 10.11.41; 14.11.41; 16.11.41; 17.11.41; 20.11.41; 24.11.41; 27.11.41; 28.11.41; 1.12.41; 7.12.41; 8.12.41; 11.12.41; 12.12.41; 15.12.41; 18.12.41; 19.12.41; 22.12.41; 25.12.41

1.1.42; 4.1.42; 6.1.42; 12.1.42; 13.1.42; 15.1.42; 19.1.42; 21.1.42; 29.1.42; 1.2.42; 2.2.42; 6.2.42; 8.2.42; 17.2.42; 19.2.42; 20.2.42; 23.2.42; 21.3.42; 22.3.42; 23.3.42; 9.4.42;

10.4.42; 13.4.42; 24.5.42; 25.5.42; 15.6.42; 16.6.42; 16.7.42; 29.7.42; 14.9.42; 1.10.42;
2.10.42; 5.10.42; 13.10.42; 16.10.42; 19.10.42; 26.10.42; 29.10.42; 2.11.42; 4.11.42;
8.11.42; 17.11.42; 20.11.42; 30.11.42; 6.12.42

11.1.43; 17.1.43; 31.1.43; 5.3.43; 22.3.43; 4.4.43; 2.5.43; 3.5.43; 16.5.43; 21.5.43; 31.5.43;
6.6.43; 7.6.43; 12.8.43; 18.10.43; 19.10.43; 23.10.43; 1.11.43; 14.11.43; 22.11.43; 6.12.43;
15.12.43; 18.12.43

23.1.44; 26.1.44; 12.3.44; 20.3.44; 26.3.44; 27.3.44; 3.4.44; 24.4.44; 30.4.44; 1.5.44;
18.5.44; 19.5.44; 18.9.44; 20.9.44; 1.10.44; 15.10.44; 17.10.44; 23.10.44; 5.11.44;
18.11.44; 27.11.44; 17.12.44

1.1.45; 15.1.45; 16.1.45; 21.1.45; 9.2.45; 11.3.45; 16.3.45; 25.3.45; 21.5.45; 31.5.45;
3.6.45; 27.9.45; 4.10.45; 6.10.45; 8.10.45; 4.11.45; 5.11.45; 12.11.45; 13.11.45; 16.11.45;
18.11.45; 3.12.45; 16.12.45

6.1.46; 3.2.46; 14.2.46; 4.3.46; 17.3.46; 18.3.46; 6.4.46; 7.4.46; 15.4.46; 29.4.46; 30.4.46;
7.5.46; 20.5.46; 26.5.46; 28.5.46; 28.9.46; 6.10.46; 14.10.46; 28.10.46; 10.11.46; 1.12.46;
13.12.46; 16.12.46

6.1.47; 12.1.47; 13.1.47; 27.1.47; 20.4.47; 27.4.47; 12.5.47; 15.6.47; 27.6.47; 28.6.47;
22.7.47; 20.10.47

18.4.48; 17.8.48; 23.8.48; 20.9.48; 22.9.48; 27.9.48; 4.10.48; 12.12.48; 23.12.48

10.1.49; 13.1.49; 13.2.49; 17.2.49; 18.2.49; 4.4.49; 18.4.49; 24.4.49; 2.5.49; 4.5.49;
22.5.49; 12.6.49; 3.7.49; 8.8.49; 4.9.49; 2.10.49; 6.11.49; 28.11.49; 11.12.49

1.1.50; 12.1.50; 13.1.50; 5.3.50; 10.4.50; 15.4.50; 26.4.50; 30.4.50; 13.6.50; 13.9.50;
8.10.50; 6.11.50; 12.11.50; 22.12.50; 23.12.50; 27.12.50; 31.12.50

12.1.51; 13.1.51; 15.1.51; 21.1.51; 6.2.51; 4.3.51; 21.3.51; 1.4.51; 9.4.51; 18.4.51; 6.5.51;
21.5.51; 8.6.51; 13.8.51; 14.8.51; 15.8.51; 13.10.51; 21.10.51; 5.11.51; 25.11.51; 14.12.51;
16.12.51

12.1.52; 13.1.52; 14.1.52; 20.1.52; 5.2.52; 9.2.52; 13.2.52; 17.2.52; 6.3.52; 27.4.52; 2.6.52;
5.10.52; 27.10.52; 2.11.52; 3.11.52; 9.11.52; 12.12.52; 13.12.52; 15.12.52; 17.12.52;
18.12.52; 28.12.52

12.1.53; 15.1.53; 20.2.53; 13.4.53; 11.5.53; 27.5.53; 28.5.53; 1.6.53; 17.8.53; 29.8.53;
30.8.53; 31.8.53; 17.10.53; 30.10.53; 10.11.53

7.1.54; 17.2.54; 1.3.54; 3.3.54; 5.3.54; 4.4.54; 5.4.54; 14.6.54; 16.6.54; 28.6.54; 29.6.54;
11.7.54; 12.7.54; 13.7.54; 23.8.54; 24.8.54; 17.10.54; 18.10.54; 24.10.54; 31.10.54;
9.11.54; 24.12.54; 31.12.54

Brosset, fru [also: Mad.; Madam Bross.; Madame Bross.; Mad. Bross.; fru Br.; fru Bross.;
fru Brosset; Madam Brosset; Madame Brosset] (St Petersburg)

5.6.38

10.1.39; 22.1.39; 8.2.39; 22.4.39; 2.5.39; 30.11.39; 26.12.39

21.1.40; 18.2.40; 7.4.40; 10.11.40; 8.12.40

24.1.41; 9.2.41; 16.3.41; 9.11.41; 16.11.41; 30.11.41; 28.12.41

8.3.42; 12.4.42; 24.5.42; 16.6.42; 31.8.42; 25.10.42; 1.11.42; 8.11.42; 29.11.42; 6.12.42;
13.12.42; 27.12.42

24.1.43; 7.2.43; 28.3.43; 11.4.43; 25.4.43; 16.5.43; 30.5.43; 6.6.43; 27.6.43; 4.7.43;
11.7.43; 12.8.43; 14.11.43; 5.12.43

16.1.44; 19.3.44; 14.5.44; 21.5.44; 31.5.44; 4.6.44; 13.6.44; 20.6.44; 4.7.44; 15.8.44;
27.8.44; 29.8.44; 1.10.44; 15.10.44; 29.10.44; 12.11.44; 31.12.44

28.1.45; 25.3.45; 27.5.45; 26.6.45; 9.7.45; 8.9.45; 9.9.45; 23.9.45; 11.11.45; 27.12.45

6.1.46; 28.4.46; 27.10.46; 17.11.46; 15.12.46

19.1.47; 2.3.47; 11.3.47; 23.3.47; 6.4.47; 4.5.47; 18.5.47; 31.8.47; 1.9.47; 15.9.47; 16.9.47;
5.10.47; 12.10.47; 19.10.47; 2.11.47; 16.11.47; 23.11.47; 7.12.47; 21.12.47; 28.12.47

11.1.48; 12.1.48; 18.1.48; 1.2.48; 15.2.48; 22.2.48; 29.2.48; 11.4.48; 18.4.48; 24.4.48;
9.5.48; 20.5.48; 15.6.48; 16.6.48; 17.6.48; 29.6.48; 26.12.48

30.1.49; 20.2.49; 13.3.49; 28.8.49; 27.11.49; 11.12.49

15.1.50; 19.2.50; 19.3.50; 14.5.50; 12.11.50; 19.11.50

10.1.51; 4.2.51; 1.4.51; 20.5.51; 14.10.51; 22.12.51

27.1.52; 2.3.52; 30.3.52

22.2.53; 15.3.53; 10.5.53; 28.5.53; 11.10.53; 25.10.53; 29.11.53

14.2.54; 2.5.54; 20.10.54; 7.11.54; 21.11.54; 5.12.54

2.1.55; 16.1.55

Brosset daughters (Henriette; Henr.; flickor) (St Petersburg)

25.4.43; 12.8.43; 30.5.43; 27.6.43; 4.7.43; 12.8.43; 13.8.43

21.1.44; 18.9.44; 29.10.44; 31.12.44

28.1.45; 15.5.45; 3.6.45; 23.9.45; 5.10.45; 11.11.45; 25.11.45; 23.12.45; 30.12.45

13.10.46; 27.10.46; 10.11.46; 17.11.46; 1.12.46

12.1.47; 19.1.47; 2.2.47; 2.3.47; 30.3.47; 6.4.47; 13.4.47; 20.4.47; 27.4.47; 11.5.47;
18.5.47; 28.9.47; 12.10.47; 19.10.47; 2.11.47; 16.11.47; 23.11.47; 7.12.47; 21.12.47;
28.12.47

11.1.48; 18.1.48; 1.2.48; 15.2.48; 22.2.48; 29.2.48; 11.4.48; 18.4.48; 9.5.48; 18.11.48;
28.11.48; 12.12.48; 23.12.48; 26.12.48

30.1.49; 13.2.49; 20.2.49; 5.6.49; 4.9.49; 25.9.49; 2.10.49; 16.10.49; 6.11.49; 27.11.49;
11.12.49; 25.12.49

15.1.50; 5.2.50; 19.2.50; 5.3.50; 19.3.50; 9.4.50; 23.4.50; 14.5.50; 21.5.50; 1.10.50;
8.10.50; 22.10.50; 5.11.50; 12.11.50; 19.11.50

7.1.51; 4.3.51; 22.4.51

6.1.52; 24.2.52; 6.4.52; 13.4.52

4.1.53; 18.1.53; 15.3.53; 10.5.53; 28.5.53; 25.10.53; 8.11.53; 29.11.53; 20.12.53

14.2.54

Brosset family (St Petersburg)

8.11.38; 18.11.38; 25.11.38

28.1.39; 1.2.39; 21.2.39; 7.3.39; 14.4.39; 28.4.39; 7.5.39; 20.5.39; 21.5.39; 26.5.39;
29.9.39; 27.10.39; 28.10.39; 10.11.39; 14.11.39

16.1.40; 28.1.40; 29.1.40; 4.2.40; 14.2.40; 3.3.40; 14.3.40; 17.3.40; 31.3.40; 17.4.40;
21.4.40; 26.4.40; 27.4.40; 28.4.40; 5.5.40; 24.5.40; 6.7.40; 27.10.40; 25.11.40; 2.12.40;
9.12.40; 13.12.40; 15.12.40; 16.12.40

3.1.41; 12.1.41; 27.1.41; 2.2.41; 21.2.41; 23.2.41; 24.2.41; 30.3.41; 28.9.41; 5.10.41;
13.10.41; 26.10.41; 27.10.41; 2.11.41; 23.11.41; 21.12.41

13.2.42; 14.2.42; 15.2.42; 16.6.42; 21.9.42; 9.10.42; 18.10.42

30.9.44; 13.11.44

30.12.45; 31.12.45

11.2.46; 14.11.46; 9.12.46

11.4.47; 28.4.47; 10.7.47

9.2.48; 18.11.48

21.1.49; 4.7.49; 17.7.49; 18.7.49; 12.9.49

9.1.50; 12.8.50; 13.8.50; 16.8.50; 22.8.50; 5.9.50

10.1.51

2.4.52

15.1.53; 16.8.53; 30.8.53; 11.10.53; 25.10.53; 27.12.53

14.2.54

3rd priority

Brown [also: Browne], Engelske Pastor (St Petersburg)

9.4.39; 23.9.39

1.7.40

Brud [see Fasters son Johan]

27.12.12

Brudgumme [see Fasters son Johan]

[??] Brummer [?], Borgmästare (Helsingfors)

17.7.51

Brummer, Emanuel (ifrån Kerimäki)

25.1.11

Brummer, brother to Emanuel Brummer

25.1.11

Brummer, Sergeant (Iitti)

11.1.13

Brummert (-1809)

6.1.09

3rd priority

Brun, Lagman, Statsråd [also: Bruun] (Borgå)

3.8.38

18.5.53; 19.5.53; 20.5.53; 30.5.53

16.1.54

Brunér, Häradshöfding (married to C.M. Franzén's sister; Porvoo)

7.4.13

Brunér, fru

25.6.13

Brunér, Franz Olaf [also: Frans; Frantz; lilla], 1807-1874, (AJS's Disciple), ÅA (1824-1826), Åbo Hofrätt (trained as lawyer, 1826), Finnish Senate (Copyist, 1826-1832, Vicehäradshöfding, 1832-1838, Kanslist, 1838-1841, Prot. sekr.' 1841-1849, Referend. sekr., 1849-1854, Chef för tullverket, 1854-1856), St Petersburg (committee member of statssekretariatet, 1857-1874), Geheimeråd (St Petersburg)

TT: 21-22

8.4.13

18.7.53

Brunnow [also: Brunow], Öfv Jägm

5.7.12

Brunow, Majorska (Iitti)

13.1.13

Brunnow, Gustaf Adolph, Philos. Mag et Juris Candidat

10.10.09

Brusin, Pastor Carl Joh, Adjunct i Ilomantsi

8.2.11

Brusin, Professor (Kasan/St Petersburg)

27.12.53

Bruzelius [also: Bruz.], Bokhandlare (St Petersburg)

10.1.23

Brännvins Directör (Kotel'nich)

28.1.28

Brännvinsuppsyningsman (Ustsyssolsk)

9.8.27

bud, ett (from Lappträsk)

11.12.10

Buchholte, Sekreterare, Riga's lärda sällskap (Riga)

7.7.46

3rd priority

Buck, Norske Amtman (St Petersburg)

23.10.40; 24.11.40; 27.11.40; 2.12.40

4.1.41; 5.1.41; 9.2.41; 28.2.41; 5.3.41; 8.6.41; 19.6.41; 20.6.41

Buck's brother (St Petersburg)

5.1.41

Buck family (St Petersburg)

21.11.40

1st priority

Bughul [also: Boghulof], Ossetinsk adelsman (assisting AJS to find language informants)
(Mosdok)

22.10.37; 23.10.37; 30.10.37

1st priority

Buldakof [also: Buldak.], Hofråd, fordne Directeur för Ryska Amerikanska Compagniet
(Ustjug)

20.6.27; 21.6.27; 21.7.27

1st priority

Buldakof's son [also: unge Buldakof; Buld. *Hr Nikol. Mich.*], *Nikolai Michailovich, 1802-1849, kuvernööri, Moskovian yliopisto (opinnot), Simbirskin kuvernööri, [den-ma мануфактуры и внутренней торговли] (jäsen), (Ustjug)*

6.6.27; 9.6.27; 30.6.27

10.2.40; 12.2.40

Bulgakof, Andr. Terentjev [also: Bulgakov, Andr. Terentjevitsch] Vice-Guvernör för Bergs-Administration, 'min gode gynnare ifrån Perm' (Perm)

7.10.28; 12.10.28; 14.10.28; 21.10.28; 24.10.28; 2.11.28; 4.11.28; 5.11.28; 7.11.28
26.1.29; 27.1.29; 28.1.29; 3.2.29; 10.2.29; 12.2.29; 17.2.29; 26.01.29; 27-28.01.29

Bulgakof, Fru (Perm)

27-28.01.29; 03.02.29; 17.02.29

Bulgakof family (Perm)

26.01.29

Ist priority

Buchholtz, *August Wilhelm, 1803-1875, Dr, Riika (Gouv.-Gymn.), Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1821-1824), Liivinmaa (kotiopettaja, 1824-1828), Heidelbergin yliopisto (jatko-opinnot, 1828-1829), Jenan yliopisto (Dr. phil.), Riika (yksityisopettaja; Bornhaupt'in oppilaitos [Bornhauptschen Lehranstalt], johtaja, 1834-1848; sisäoppilaitoksen esimies, 1848-1863) Lettisch-Literärische Gesellschaft (sihteeri, 1838-1868), [Gesellsch. für Geschich. u. Alterthumskunde der Ostseeprovinzen (jäsen 1834-, presidentti, 1860-1875), Pedagogi ja keräilijä, oli kiinnostunut kielentutkimuksesta ja luonnontieteistä. (Riga)*

14.9.46; 15.9.46

21.9.52

Buchholtz, fru, 'obekanta granne' [also: B.tz] (Piisen)

27.8.52; 28.8.52; 29.8.52

Bulganin (St Petersburg)

11.8.23

10.4.43

Bulgarin (travel companion en route St Petersburg-Rewal-Helsingfors)

10.7.40

2nd priority

Bulmering [also: Bulmerinck; Bulmerink], Öfverste (St Petersburg)

21.11.43

4.1.44

25.5.46

2nd priority

Bunatschok [also: Bunatschek], Öfverste, Publisher of *Маякъ* journal (St Petersburg)

14.7.42; 30.9.42

1st priority

Bunge, Friedrich Georg, 1802-1897, *Dorpatin yliopisto (ylioppilas, oikeustide 1818-1822), venäjän opettaja (1822-1825), privatdocent (1823-1825), Dorpatin yliopisto (maakuntaoikeuden professori 1831-1842), Kasanin yliopisto (professori 1842-1843), Tallinna (Syndicus 1843, Statsråd 1843-1846[also: Statsr.]) (Rewal)*

4.6.46; 5.6.46; 6.6.46; 8.6.46; 9.6.46

5.2.52; 7.2.52; 10.2.52; 19.2.52; 7.3.52

17.2.54; 21.2.54; 12.7.54; 10.11.54

1st priority

Bunyakovskii [also: Buniakofskij; Buniakowski], Viktor Yakovlevich, 1804-1889, *Sorbonnen yliopisto, College de France (lis. 1824, tri. 1825), Pietari (kadettikoulu, matematiikan opettaja 1826-1831, merihallinnon opettaja 1827-1864), Pietarin yliopisto (luennoitsija, 1846-1859), Vuori-instituutti (matematiikan professori), Tie- ja liikenneinstituutti [путей сообщенія] (matematiikan professori), member RIAS (Mathematics, 1828-1889, varapresidentti 1864) (St Petersburg)*

1.7.40

18.2.41

Burgman [also: Burg.], Öfverste (Archangel)

11.8.26; 12.8.26

Burman (St Petersburg)

31.10.44

2nd priority

Burnouf (Paris)

9.6.45; 4.10.45; 9.10.45

Bursy, Dr (Mitau)

13.7.46

Busch, Sockerfabrikant (Riga)

15.9.46

2nd priority

Büsch, Bibliothekarie vid Universitet (St Petersburg)

22.5.46

1st priority

Busse, J. H., Statsråd (Riga/St Petersburg)

24.3.47; 31.5.47; 4.10.47; 30.12.47

1.5.48

24.9.49; 22.10.49; 20.11.49

21.3.50; 16.10.50; 13.11.50

23.11.51

29.4.52; 18.9.52; 10.10.52

11.1.53; 10.10.53

15.3.54

1st priority

Butkov, Petr Grigorevich [also: Butkof], 1775-1857, *akateemikko, Vladimirin rakuunarykmentti, Gruusia (kanslian esimies -1803) (1805), Suomen kenraalikuvernementti (virkamies 1823-), virkamies (hengellisten asioiden? ja kansanvalistuksen ministeriö), johtaja member RIAS (Russian Language and Literature, 1837-1857), Chef, Kaukasiska Kommittéen, Senaattori (1849) (St Petersburg/Helsingfors)*

14.12.48

12.1.49

30.7.51

Butkov [also:Butkof] family (Helsingfors)

10.7.51

Butler, Handlande (St Petersburg)

3.10.53

Buxhöfden, General

21.2.08

1st priority

Bykof (language informant) (Vladikavkas)

20.4.37; 21.4.37; 1.5.37; 2.5.37; 3.5.37; 4.5.37

2nd priority

Bylmorieck, Komi specialist (St Petersburg) (= Bulmoring?)

22.4.53

Byman, Rådman (Hämeenlinna)

7.10.13

Bytschkof, Bibliothekarie, Kejsarl. Bibliothek (St Petersburg)

28.9.52

byns äldste, Vård (near Babätkois)

21.4.36

Båtsällskap, two Karl, idel qvinnfolk, rowers and guides on visit to Miekkalampi

29.8.25

Bäck, Apothekare (17?? – 15.2.1813)

15.2.13

Bäck, Lawyer (Wiborg)

12.3.43

Bäck, Landskamrerare (Helsingfors)

16.7.50

2nd priority

Böcker, Carl Christian, 1786-1841, Professor, Secretary, Finnish Economic Society 1813-1833 (Åbo)

29.8.26

15.8.38

Böhm (Helsingfors?/St Petersburg)

2.4.43

Böhm, fru [also: Madame] (Helsingfors)

8.7.50; 20.7.50; 24.7.50; 2.8.50

12.7.51; 13.7.51; 6.8.51

Böhm fru son (Helsingfors)

13.7.51

Böhm family (Helsingfors)

24.7.50

Böhm [also: Bohm], CivilGuvernörens Kansli (Riga)

16.9.46; 17.9.46

Böhme (Sortavala) (Boehme?)

22.10.24; 24.10.24; 8.11.24; 14.11.24; 8.12.24

Ist priority

Böhtlingk, Otto von [Otto Nikolaevich] [also: Boehtlingk; Boethlingk; Boethling; Boethl.; Böthl.; B.; B-K; B-gk], 1815-1904, *Pietari (Petropavlovskin koulu), Derpt (lukio), Pietarin yliopisto (turkkilaiset ja persialaiset kielet)*, University of Bonn (1839-1842), *Berliinin yliopisto*, member RIAS (Sanskrit Language, 1842-1894) (godparent of Justina Fredrika [also: Fredrique] Sjögren) (St Petersburg) *Kirjoitti sanskriitin kielen sanakirjan.*

26.1.39; 13.2.39; 4.5.39; 6.5.39; 11.11.39

30.1.40; 4.2.40; 5.2.40; 14.4.40; 27.4.40

17.3.42; 18.11.42; 29.11.42; 2.12.42; 27.12.42

27.1.43; 23.3.43; 11.4.43; 2.5.43; 11.8.43; 12.8.43; 14.8.43; 15.8.43; 16.8.43; 1.9.43; 18.11.43; 25.12.43; 31.12.43

24.1.44; 8.2.44; 26.2.44; 5.3.44; 11.3.44; 13.3.44; 21.3.44; 26.3.44; 1.4.44; 19.4.44; 14.5.44; 23.5.44; 3.7.44; 14.8.44; 28.8.44; 18.9.44; 22.9.44; 8.10.44; 12.10.44; 17.10.44; 11.11.44; 12.12.44; 17.12.44; 27.12.44

7.1.45; 14.1.45; 5.3.45; 10.3.45; 14.3.45; 17.3.45; 18.3.45; 17.4.45; 4.5.45; 8.5.45; 31.5.45; 11.8.45; 10.9.45; 11.9.45; 14.9.45; 17.9.45; 18.9.45; 19.9.45; 23.9.45; 13.10.45; 18.10.45; 26.10.45; 28.10.45; 18.11.45; 25.11.45; 7.12.45; 15.12.45; 26.12.45

19.1.46; 1.2.46; 10.3.46; 13.3.46; 20.3.46; 21.3.46; 25.3.46; 30.3.46; 1.4.46; 2.4.46; 5.4.46; 27.4.46; 28.4.46; 8.5.46; 10.5.46; 15.5.46; 18.5.46; 21.5.46; 29.9.46; 15.10.46; 16.10.46; 17.10.46; 18.10.46; 11.11.46; 5.12.46; 18.12.46; 29.12.46; 31.12.46

14.1.47; 2.2.47; 24.2.47; 9.3.47; 7.4.47; 20.4.47; 24.4.47; 5.5.47; 6.5.47; 11.5.47; 12.5.47; 13.5.47; 18.5.47; 19.5.47; 14.6.47; 16.6.47; 25.6.47; 30.6.47; 23.7.47; 31.8.47; 1.9.47; 15.9.47; 24.9.47; 28.9.47; 29.9.47; 11.10.47; 19.10.47; 21.10.47; 2.11.47; 3.11.47; 10.11.47; 17.11.47; 30.11.47; 8.12.47; 14.12.47; 20.12.47; 22.12.47

4.1.48; 10.1.48; 14.1.48; 17.1.48; 19.1.48; 21.1.48; 22.1.48; 25.1.48; 2.2.48; 5.2.48; 7.2.48; 8.2.48; 9.2.48; 28.2.48; 29.2.48; 4.3.48; 8.3.48; 21.3.48; 28.3.48; 1.4.48; 6.4.48; 7.4.48; 15.4.48; 16.4.48; 17.4.48; 18.4.48; 19.4.48; 20.4.48; 27.4.48; 29.4.48; 3.5.48; 9.5.48; 17.5.48; 31.5.48; 16.6.48; 9.7.48; 11.7.48; 27.7.48; 17.8.48; 23.8.48; 5.9.48; 6.9.48; 17.9.48; 18.9.48; 1.10.48; 16.10.48; 18.10.48; 21.10.48; 25.10.48; 29.10.48; 1.11.48; 6.11.48; 8.11.48; 23.11.48; 25.11.48; 12.12.48; 23.12.48; 26.12.48; 28.12.48

1.1.49; 4.1.49; 10.1.49; 11.1.49; 16.1.49; 20.1.49; 28.1.49; 30.1.49; 2.2.49; 6.2.49; 7.2.49; 13.2.49; 17.2.49; 19.2.49; 21.2.49; 25.2.49; 7.3.49; 18.3.49; 20.3.49; 21.3.49; 22.3.49; 23.3.49; 24.3.49; 4.4.49; 8.4.49; 13.4.49; 18.4.49; 25.4.49; 27.4.49; 4.5.49; 5.5.49; 16.5.49; 19.5.49; 26.5.49; 5.6.49; 6.6.49; 18.6.49; 19.6.49; 27.6.49; 3.7.49; 10.7.49; 18.7.49; 24.7.49; 7.8.49; 8.8.49; 14.8.49; 15.8.49; 18.8.49; 21.8.49; 27.8.49; 3.9.49; 3.10.49; 4.10.49; 7.10.49; 9.10.49; 15.10.49; 16.10.49; 19.10.49; 20.10.49; 23.10.49; 24.10.49;

26.10.49; 10.11.49; 13.11.49; 14.11.49; 2.12.49; 9.12.49; 15.12.49; 19.12.49

2.1.50; 30.1.50; 21.2.50; 27.2.50; 1.3.50; 7.3.50; 10.3.50; 13.3.50; 29.3.50; 30.3.50;
15.4.50; 20.4.50; 22.4.50; 29.4.50; 1.5.50; 7.5.50; 13.5.50; 15.5.50; 17.5.50; 24.5.50;
30.5.50; 5.6.50; 15.8.50; 13.9.50; 14.9.50; 19.9.50; 24.9.50; 26.9.50; 29.9.50; 3.10.50;
5.10.50; 21.10.50; 29.10.50; 10.11.50; 11.11.50; 17.11.50; 20.11.50; 1.12.50; 25.12.50

19.1.51; 20.1.51; 21.1.51; 23.1.51; 24.1.51; 25.1.51; 27.1.51; 29.1.51; 1.2.51; 5.2.51;
9.2.51; 10.2.51; 12.2.51; 13.2.51; 14.2.51; 23.2.51; 24.2.51; 4.3.51; 12.3.51; 14.3.51;
2.4.51; 30.4.51; 8.5.51; 21.5.51; 13.6.51; 15.6.51; 12.8.51; 13.8.51; 13.9.51; 16.9.51;
25.9.51; 15.10.51; 21.10.51; 22.10.51; 29.10.51; 7.11.51; 9.11.51; 10.11.51; 26.11.51;
29.11.51; 9.12.51; 15.12.51; 17.12.51; 19.12.51; 21.12.51; 30.12.51

7.1.52; 20.1.52; 22.1.52; 26.1.52; 27.1.52; 5.2.52; 6.2.52; 10.2.52; 12.2.52; 18.2.52;
21.2.52; 27.2.52; 17.3.52; 14.4.52; 20.4.52; 23.4.52; 27.4.52; 28.4.52; 6.5.52; 11.5.52;
26.5.52; 6.9.52; 25.9.52; 26.9.52; 29.9.52; 13.10.52; 17.10.52; 23.10.52; 31.10.52; 1.11.52;
7.11.52; 10.11.52; 19.11.52; 22.11.52; 26.11.52; 3.12.52; 9.12.52; 11.12.52; 13.12.52;
17.12.52; 18.12.52; 20.12.52; 21.12.52; 24.12.52

1.1.53; 4.1.53; 7.1.53; 17.1.53; 18.1.53; 21.1.53; 29.1.53; 26.2.53; 19.3.53; 29.3.53;
30.3.53; 31.3.53; 15.4.53; 13.5.53; 17.5.53; 28.5.53; 29.5.53; 16.9.53; 14.10.53; 20.10.53;
1.11.53; 10.11.53

15.1.54; 20.1.54; 21.1.54; 22.1.54; 14.2.54; 17.2.54; 22.2.54; 28.2.54; 2.3.54; 3.3.54;
7.3.54; 10.3.54; 22.3.54; 31.3.54; 28.4.54; 16.5.54; 25.5.54; 26.5.54; 28.5.54; 24.9.54;
8.10.54; 13.10.54; 1.11.54

Böhlingk, fru, née Agnes Hisgen [godparent of Justina Fredrika Sjögren] (St Petersburg)

2.5.43; 12.8.43

5.3.44; 26.3.44; 23.5.44; 8.10.44

14.1.45; 14.3.45; 18.3.45; 11.8.45; 23.9.45; 28.10.45; 18.11.45; 2.12.45

28.4.46; 29.12.46; 31.12.46

2.2.47; 9.3.47; 20.4.47; 11.5.47; 19.10.47; 30.11.47

4.1.48; 25.1.48; 8.2.48; 4.3.48; 28.3.48; 12.12.48

30.1.49; 13.3.49; 5.5.49; 5.6.49; 21.8.49; 9.10.49

7.5.50; 12.11.50

21.1.51; 29.11.51

17.2.52

29.11.53

14.2.54

Böhtlingk family (St Petersburg)

20.6.43

3.6.44; 20.6.44

2.1.45; 7.4.45; 8.4.45; 22.4.45; 8.9.45; 10.11.45; 30.12.45

2.2.47; 20.4.47; 2.6.47; 19.10.47

4.1.48; 8.2.48; 4.3.48; 28.3.48

28.1.52

16.5.54

Böhtlingk sister-in-law (St Petersburg)

21.1.51

17.2.52

29.11.53

Bök, gamla Fältväbeln

29.12.07

Bönder, en mängd (Permogorje)

1.6.27

Böning [also. B.], *Gustaf Fredrik, Consul, hovineuvos, SKS (jäsen, 1840-1866)* (Rewal)

1.6.46; 2.6.46; 3.6.46; 4.6.46; 5.6.46; 6.6.46; 7.6.46; 8.6.46

15.6.50

Böning's dräng (Rewal)

1.6.46

2nd priority

Böthlingk [also: Boethlingk; Boethling], N., Stadsläkare (Karasubasar; St Petersburg)

TT: 197

15.12.36

Böttcher, Hr, godset Kukschen (Kandau)

10.9.46

Böttcher, fru, godset Kukschen (Kandau)

10.9.46

Böttger, Dr, Minerologist (Germany)

23.5.43

2nd priority

Bötticher, Paul [also: Boetticher], Dr (Krasnojarsk/St Petersburg; Halle)

17.4.49

10.2.51

Caffé Jungfrun [also: Jungfru; Caffé Jungfrun] [Turku's equivalent of Mams. Jerfvelin]

11.10.13

Cajan, Bef.m. (Hyttilä)

30.6.25; 1.7.25; 2.7.25; 7.7.25

Cajander

27.10.07

Calle [? Klingberg]

16.10.09

Calonius, Doct, Past

1/11/11

Calonius, Matthias (1737-1817), Professor, Inspector of Viborg Nation, ÅA, Statsråd

16.10.13

Cancrin, Georg Ludwig, Finance Minister (St Petersburg)

TT: 113-114; 218

23.5.30; 31.5.30

24.5.43

3rd priority

Canth, Student (Helsingfors/St Petersburg)

2.10.45; 4.11.45

5.10.47; 6.10.47

Cantorns dotter (- 7.11.1808)

7.11.08

Cantorns lilla son (- 23.12.1808)

23.12.08

[Cantorens] Klockarens Mor

4.1.10

Capiten [also: Kapt], Invalidcommando [also: Invalidkommandot] (Totma)

22.4.27; 23.4.27

Carén, Thomas

9.10.10

Carl (in Iitti)

30.9.1810

Carlson

22.3.12

29.11.40

Carlstedt, Borgmästare (- 21.2.1809)

21.2.09

Carlsten, Jungfru

22.10.08

Cassel, Löjtnant (Swedish), retired (St Petersburg)

20.3.53

2nd priority

Castrén [also: C.; C.n; C.n.; Cast.; Castr.], Matthias Alexander, 1813-1852, *Aleksanterin yliopisto (ylioppilas 1830, filosofian maisteri 1836, filosofian tohtori 1844), Helsinki (opettaja 1837-1838), Aleksanterin yliopisto (suomen ja muinaispohjoismaisten kielten dosentti 1840, suomen kielen ja kirjallisuuden professori 1851)*, (Helsingfors; Lappland/Kola; Archangel; Obdorsk; Tobolsk; Beresof; Wiborg; Helsingfors)

TT: 211-212; 218; 226-234

16.10.38

2.2.40

8.12.41; 12.12.41; 30.12.41

10.1.42; 5.4.42; 26.4.42; 9.5.42; 16.6.42; 17.8.42; 9.10.42; 15.10.42; 18.10.42; 1.11.42; 1.12.42

25.3.43; 27.5.43; 31.7.43; 29.12.43; 30.12.43

1.1.44; 17.1.44; 24.1.44; 25.1.44; 5.2.44; 14.2.44; 15.2.44; 17.2.44; 26.2.44; 28.2.44; 29.2.44; 3.3.44; 4.3.44; 11.3.44; 13.3.44; 15.3.44; 22.3.44; 4.4.44; 5.4.44; 6.4.44; 11.4.44; 12.4.44; 17.4.44; 18.4.44; 19.4.44; 21.4.44; 22.4.44; 24.4.44; 25.4.44; 29.4.44; 17.5.44; 21.5.44; 24.5.44; 25.5.44; 26.5.44; 4.7.44; 9.10.44; 2.11.44; 6.11.44; 7.11.44; 9.11.44; 2.12.44

7.3.45; 10.3.45; 11.3.45; 12.3.45; 13.3.45; 14.3.45; 15.3.45; 16.3.45; 18.3.45; 19.3.45; 20.3.45; 21.3.45; 22.3.45; 23.3.45; 12.5.45; 30.5.45; 2.6.45; 26.6.45; 27.6.45; 4.8.45; 26.9.45; 27.9.45; 2.10.45; 6.10.45; 8.10.45; 10.10.45; 14.10.45; 20.10.45

18.1.46; 20.1.46; 31.1.46; 6.2.46; 13.4.46; 1.5.46; 26.5.46; 7.6.46; 8.10.46; 10.10.46

19.3.47; 22.3.47; 16.4.47; 18.4.47; 24.4.47; 10.5.47; 17.5.47; 9.6.47; 14.6.47; 20.6.47; 27.8.47; 4.10.47; 11.11.47; 27.12.47

20.1.48; 21.1.48; 12.3.48; 15.6.48; 16.6.48; 3.7.48; 4.7.48; 3.10.48; 1.11.48

10.1.49; 25.1.49; 27.1.49; 29.1.49; 30.1.49; 2.2.49; 6.2.49; 7.2.49; 8.2.49; 11.2.49; 13.2.49; 14.2.49; 15.2.49; 17.2.49; 18.2.49; 19.2.49; 20.2.49; 21.2.49; 22.2.49; 17.3.49; 23.3.49; 9.4.49; 17.4.49; 21.4.49; 6.5.49; 5.6.49; 6.6.49; 3.10.49; 17.10.49; 3.11.49; 8.12.49

24.1.50; 28.1.50; 11.2.50; 21.2.50; 24.2.50; 25.2.50; 2.3.50; 5.3.50; 6.3.50; 8.3.50; 9.3.50;
10.3.50; 12.3.50; 13.3.50; 17.4.50; 27.4.50; 2.5.50; 18.5.50; 1.6.50; 16.6.50; 18.6.50;
29.6.50; 30.6.50; 3.7.50; 4.7.50; 21.7.50; 16.10.50; 18.10.50; 19.10.50; 19.12.50; 21.12.50
23.1.51; 29.1.51; 13.2.51; 1.3.51; 3.3.51; 5.3.51; 19.3.51; 5.4.51; 7.4.51; 7.5.51; 12.6.51;
30.6.51; 30.7.51; 15.10.51; 9.11.51; 19.11.51; 2.12.51
12.1.52; 21.1.52; 7.2.52; 16.2.52; 20.2.52; 20.3.52; 29.10.52; 5.11.52; 7.11.52; 15.11.52;
30.11.52; 19.12.52; 20.12.52; 23.12.52; 26.12.52
1.1.53; 3.1.53; 20.6.53; 11.10.53; 20.10.53; 22.11.53
28.3.54; 3.4.54; 7.4.54

Castrén's Världinna (St Petersburg)

22.3.45

21.5.52

3rd priority

Cavén [also: Caven; Cawen], And. Joh, Borgå Gymnasist

26.10.10

17.2.41

Cechonius, Disciple (i.e. pupil) [tutored by AJS spring/summer 1810 see Hammar]

25.6.10

Chaitof ('den Inguschefska Pristaven') (Vladikavkas)

6.4.37

Chambeau (St Petersburg)

18.3.40

2nd priority

Chandoir, Baron (St Petersburg)

13.9.38

25.6.40; 2.7.40

1st priority

Charmoy, François Bernard [Frants Frantsevich], 1793-1868(1869), *Pariisin yliopisto (oikeustiede, arabian kieli), Pietarin pedagoginen instituutti [с-немербурецкуй педагогический институт] (itämaiset kielet 1817-)* member RIAS (Oriental Languages and Literature, 1832-1835), *Ranska (1835)*, (St Petersburg) *Orientalisti, tutki slaavien yhteyksiä turkkilaisiin ja arabialaisiin kansoihin.*

26.10.1835

Chef, Invalid Commando (Ustsyssolsk)

13.8.27; 21.8.27

Chelosani (Sschilathi)

31.5.37

1st priority

Chopin [also: Chopen; Chopene; Schopen; Schopin; Chopine] 1798-1870, *Kaukasia (viranpalvelus 1825-), valtionvarainministeriö [министерство госуд. имуществ] (virkamies) Historioitsija ja etnografi, tutki Gruusiaa ja Armeniaa.* (Tiflis; St Petersburg)

22.6.37; 23.6.37; 1.7.37

19.6.38; 16.10.38; 25.11.38; 24.12.38

28.10.39; 4.11.39; 5.11.39; 24.11.39; 11.12.39

7.2.40; 5.3.40

25.3.41; 28.5.41; 27.9.41; 5.10.41; 31.10.41

11.1.42; 19.3.42; 20.3.42; 3.4.42; 2.5.42

10.1.43; 25.4.43

19.4.46

23.4.48

Chopin, fru (St Petersburg)

11.1.42

10.1.43

19.4.46

Chopin family (St Petersburg)

22.1.44; 18.12.44

Christiansson, Koll. Registrator (SS Wellamo)

27.6.51

Christof, Öfverste (Tiflis)

29.1.36

Chudobenschof [also: Chudobeschef; Chudob.; Chud.] (St Petersburg)

13.1.39; 14.1.39; 15.1.39

Chwolsolin [also: Chwolson; Chwolsohn], fru (St Petersburg)

26.4.53

8.5.54; 23.4.54; 23.5.54; 12.11.54

2nd priority

Chydenius, Anders Johan, 1795-1865 [brother of Jacob Chydenius], ÅA (1811-1819, Magister, legal training, 1819-1823), various official positions (1823-1861) including Ombudsman of Alexanders Universitet (1829-1861) (Åbo; Helsingfors)

29.6.50

2nd priority

Chydenius, Jakob Gustaf, 1793-1863 [brother of Anders Chydenius], ÅA (1811-1819, Magister), various posts in the Chapter of Åbo Cathedral (1819-1835), ordained (1829), Kyrkoherde, Prost (Jomala, 1835-1863) (Jomala)

29.6.50

Civil-Guvernör (Novgorod)

2.7.24

1st priority

Civil-Guvernör (Riga)

14.9.46; 16.9.46

Civil-Guvernör (St Petersburg)

3.6.24

1st priority

Civil-Guvernör (Stavropol)

26.12.37

Claus, Apoth. (Kasan)

2.6.28; 14.7.28

Clarke [also: Cl.], Wass. Gregorovitsch (Petrozavodsk)

22.8.24

16.1.25; 13.2.25; 19.2.25; 22.2.25; 16-17.3.25

Classen [also: Class.], Hr, Sawmill owner (Archangel) *is this the same as Clesser?*

23.6.26

Clayschillis, Häradshöfding (-1809)

27.12.07

Clarke (Ladeinoje Pole), German woman married to a Russian in Archangel; related to van der Vlieten (likely to be next governor of Petrozavodsk)

4.1.25

Cleasby, Richard, 1797- ('en resande Engelsman') (London)

3.7.39; 11.7.39

Clesser (Archangel) *is this the same as Classen?*

16.7.26

Cleve [also: Clewe; Clefve], Joachim Adolph, Ling. Sacrarium Lector [teacher Borgå Gymnasium]

18.9.09

[?] Cleve, R

11.9.10

2nd priority

Collan, Fabian, 1817-1851, Alexanders Universitet (Magister, PhD, Lecturer in Philosophy), Headmaster (Kuopio), newspaper editor, exponent of Finnish national culture (Kuopio/Helsingfors)

11.2.43

28.5.44; 29.5.44

14.5.45; 26.9.45; 18.10.45

20.7.50

Collet, Madam, sister-in-law to Hr Brandt (Archangel)

17.8.26

Colliander, Borgå Gymnasist

5.10.12

Collins, ställföreträdande Secreteraren

27.7.30

Comissarie (Porvoo)

10.2.12

Committerad [also: min följeslagare] (af Hr Moskvin) (Wotkinska bruk)

2.3.29

1st priority

Conradi, Dr (Pätigorsk)

6.5.36; 27.7.36

18.2.37; 19.2.37; 11.7.37

1st priority

Conradi, Löjtnant (Dr Conradi's son) (Kuthais)

3.6.37; 4.6.37; 7.6.37; 8.6.37

2nd priority

Coriander, Karl Wilhelm, 1817-1856, kretsskola Friedrikshamn, Viborg gymnasist (1831-1834), Alexanders Universitet (student, 1835-1840), ordained (1840), Iisalmi (Pastorsadjunkt, 1840-1842), Kronstadt (Pastorsadjunkt, 1842), Tyris, Liissilä (Pastorsadjunkt, 1843-1845), Adjunkt (Slavänka, 1845-1848), Acting kyrkoherde (Markova, Järvisaari (1848-1854)

12.10.43

2nd priority

Cornig, Jul., Vård ('min vänskapliga och högt agtningsvärde värd') (Ohrlof) (= Cornies, Joh.?)

6.1.37; 7.1.37; 8.1.37

Corander, Henrik Constan., Rektor (Kexholm)

14.11.53

Cornies, Johann (en route to Arschinska Wolost)

25.1.37

Costiander, Gustaf Johan, Borgå Gymnasist; ÅA student (1812-)

8.11.13

Costiander, Kyrkoherde, Johan Gustaf (1785[or: 87]-1833), Uleåborg Gymnasist; ÅA student (1805-1810); ordained 1810 (Kuusamo)

20.8.25; 22.8.25; 26.8.25

Cousin [of Sjögren], f.d. Dödgräfvare (- 18.12.1808)

18.12.08

Craemer, Iitti area (is this the same person as: Krämer? see 12.1.130

17.8.12

2nd priority

Creutz, Carl Magnus, 1821-1893, Grefve, Governor of Turku and Pori Province (1866-1889) (Helsingfors/St Petersburg)

24.1.47; 26.1.47; 12.2.47; 16.2.47; 17.2.47; 20.2.47

2nd priority

Crohns, Erik Anders, 1785-1865, Borgå gymnasist (1803-1808), ÅA (1808-1815, Magister), Topographical Corps, Haapaniemi (Instructor, Professor, 1813-1824), ordained (1818), Helsingfors (Kyrkoherde, Prost, 1824-1855) (Helsinge)

10.10.12

20.6.50; 12.7.50

19.6.53

Crown Prince's family [Tronföljarens barn] (St Petersburg)

2.5.53

1st priority

Crusell, Gustaf Samuel [also: Crus.; C-II.], 1810-1858, *Kollegineuvos, Aleksanterin yliopisto (yo 1829, FM, 1833, LK 1836, LL 1838) Finnish Dr Med., Kajaani, Käkisalmi piirilääkäri (Kajaani 1839, Käkisalmi 1842-1851) Sisäasiainministeriön lääketieteellisen osaston virkamies (1851-), Aleksanterin yliopisto (Docent in Medical Physics 1857-1858) (pioneer of use of electricity in medicine) (Helsingfors; Moskwa; St Petersburg)*

10.11.40; 25.11.40; 27.11.40; 29.11.40; 30.11.40; 1.12.40

5.1.41; 17.1.41; 9.3.41; 23.3.41; 26.3.41; 13.4.41; 4.10.41; 5.12.41; 16.12.41

2.1.42; 16.1.42; 30.1.42; 20.2.42

6.1.43; 8.1.43; 16.3.43; 28.3.43; 18.4.43; 25.4.43; 27.11.43; 25.12.43

16.1.44; 26.3.44; 23.4.44; 28.5.44; 31.12.44

7.1.45; 28.1.45; 4.2.45; 25.3.45; 31.5.45

24.2.46; 3.3.46; 6.10.46; 21.11.46; 29.12.46

30.4.47; 23.11.47; 14.12.47; 19.12.47; 21.12.47; 28.12.47

11.1.48; 13.1.48; 18.1.48; 22.1.48; 25.1.48; 1.2.48; 4.2.48; 13.2.48; 15.2.48; 19.2.48;

22.2.48; 25.2.48; 29.2.48; 4.3.48; 6.3.48; 21.3.48; 28.3.48; 4.4.48; 11.4.48; 21.4.48; 9.5.48; 16.5.48; 1.10.48; 14.10.48; 15.10.48; 12.11.48; 14.11.48; 21.11.48; 23.12.48

3.1.49; 5.1.49; 6.1.49; 6.3.49; 13.3.49; 20.3.49; 27.3.49; 3.4.49; 10.4.49; 17.4.49; 24.4.49; 1.5.49; 8.5.49; 13.5.49; 5.6.49; 26.7.49; 27.7.49; 5.8.49; 16.8.49; 18.8.49; 21.8.49; 28.8.49; 4.9.49; 25.9.49; 9.10.49; 16.10.49; 21.10.49; 30.10.49; 6.11.49; 13.11.49

1.1.50; 3.1.50; 8.1.50; 15.1.50; 22.1.50; 29.1.50; 12.2.50; 19.2.50; 24.2.50; 5.3.50; 12.3.50; 19.3.50; 29.3.50; 11.6.50; 1.10.50; 15.10.50; 22.10.50; 26.11.50

25.2.51; 4.3.51; 11.3.51; 18.3.51; 1.4.51; 22.4.51; 20.5.51; 3.6.51; 4.11.51; 23.11.51; 23.12.51

6.1.52; 20.1.52; 15.2.52; 17.2.52; 30.3.52; 13.4.52; 11.5.52; 18.5.52

9.3.53; 10.3.53; 20.3.53

Crusell, fru (St Petersburg)

28.3.48

20.3.53

Cruzler, Med. Dr (specialist in chest illnesses) (St Petersburg)

14.1.55

2nd priority

Curator, Universitet (St Petersburg)

29.11.48; 30.11.48; 2.12.48; 11.12.48

13.1.49

Curator, Kaukasiska Lärodistrikt (St Petersburg)

29.9.53

Cursor (ÅA messenger)

19.10.13

Cygnæus (St Petersburg)

13.1.35

Cygnaeus [also: Cygn.; gamla Biskopinna], [Margareta Karolina, née Aeimelaeus, 1778-1847], Bishop Zachris Cygnaeus's wife (St Petersburg; Hopijärvi; Bemböle)

TT: 71; 73; 82-83; 86-87

13.8.34 (sid.331); 29.9.34

19.8.38

C.s [?+ Cygnaeus family?] (St Petersburg)

15.1.24 [3.1.24]

3rd priority

Cygnaeus, Fredrik [also: Fredr., Fredrik; Fred], 1807-1881, AJS's pupil (St Petersburg), Poet, Literary historian, Critic, Teacher (Hamina Cadet School, 1833-1837; Helsingfors Preliminary School, 1839-1852), Alexanders Universitet (Professor of Aesthetics and Modern Literature, 1854-1867) (Helsingfors)

TT: 70; 80-81; 82; 93; 95; 103

10.1.23

15.1.48

29.6.50

3rd priority

Cygnaeus, Anders Reinhold, 1815-1889, Valtioneuvos, service in St Petersburg, in Helsingfors as chef de bureau of Governor-General's office, served as acting-Governor of various Finnish provinces (Helsingfors/St Petersburg)

15.1.50

2nd priority

Cygnaeus, Uno [also: Pastor Cygnaeus], 1810-1888, ÅA (1827-1836, Magister), ordained 1837, Viborg (Pastor adjunkt, Acting Kapellan, 1837-1838), Russian-American colonies (Lutheran Pastor, 1839-1846), St Petersburg (Inspector of Finnish church schools, Religious Instruction teacher, 1847-1858), commissioned by the Finnish state to make proposals for junior school education (1859-1860), Chief Inspector of Finnish state junior schools (1861-1863), Acting Director, Jyväskylä Teacher Training College (1863-1869), member of Finnish State supervisory board for education (1870-1888), Rektor, Dr (St Petersburg; Alaska; St Petersburg; Helsingfors Jyväskylä; Helsingfors/Toxowa)

6.1.46

11.11.47

28.7.50; 23.9.50

1.3.51; 2.3.51; 3.3.51; 22.4.51; 14.7.51; 17.7.51; 2.8.51; 4.8.51; 5.8.51

31.7.52; 24.11.52; 20.12.52; 25.12.52

9.8.53; 11.12.53

Cygnaeus brother (Toxowa)

9.8.53

Cygnaeus, Per August, 1818-1886 [AJS's disciple in St Petersburg]

TT: 70-71

Cygnaeus, Zacharias, 1763-1830 [also: Biskopen; Bisk.; B.] Bishop

TT: 67; 69-71; 73; 74-75; 78-81; 82-85; 86-87; 93; 95; 97-98; 99

5.4.09

Cygnaeus, Bishop's daughters (St Petersburg)

TT: 70-71; 73; 80; 83; 98

Cygnaeus, Lovisa [also: Cyg.], fröken (Helsingfors)

22.8.34

13.7.51; 27.7.51; 7.8.51

Cygnaeus, Bishop's mother-in-law (St Petersburg)

TT: 74

Cygnaeus, Bishop's Secretary (St Petersburg)

TT: 82-83

Cygnaeus ('en'), Pastor (St Petersburg)

6.1.46

3rd priority

Cygnaeus, Kaptén [General Ammond's brother-in-law] (St Petersburg)

23.3.47; 13.6.47; 15.6.47

Czernay, Ferd., Official (Censurkommittén) (St Petersburg)

3.10.45

D., [also: Der; Derem; Deren.] (Petrozavodsk)

16.2.25; 23.2.25; 16-17.3.25; 18.3.25

Dahlberg

11.11.06

Dahlberg, Fältväbel (his son)

28.1.08

Dahlberg [also: Dalberg], fru (St Petersburg)

11.5.46

3.6.47

Dahlström, Målare

4.9.09

Dahlström, fru (Helsingfors)

11.7.50

Delfrata (Riga)

10.7.46

1st priority

Damberg (Liv [also: Liiv]) (St Petersburg)

10.7.47; 10.12.47

2nd priority

Danielson [also: Danielsson], Pastor, Johanni Esthniska landsförsamling (on the road to Dorpat)

3.6.46; 4.6.46; 29.11.46; 1.12.46

Dannenberg, Hr Alex. Andr. (Ustjug)

24.6.27; 25.6.27; 1.7.27

Dannenberg, fru (St Petersburg)

2.3.52

17.5.53

Dansk (igenomresande dansk Läkare) (Novgorod)

10.7.24

Danske Majorer (St Petersburg)

13.9.38

Dansmästare, en åt Sibirien resande (Kasan)

1.6.28

Ist priority

Davydov, Ivan Ivanovich [also: Dawydof; Davydof], 1794-1863, Prince, *Moskovan yliopisto (ylioppilas, tohtori, latinan kirjallisuuden ja filosofian professori, venäjän kirjallisuuden professori 1831-), tarkastaja (Aleksandriskin orpokoti [Александриский сиротскоу], Lasarevskin instituutti [Лазаревский институт]), senaattori (1858), member RIAS (Russian Language and Literature, 1841-1863) (St Petersburg)*

19.4.48

11.10.49

13.1.50; 8.5.50; 9.6.50

13.1.51; 20.4.51; 27.11.51

7.1.52; 13.1.52; 11.4.52; 21.4.52; 22.4.52; 3.5.52

15.1.53; 1.5.53

6.1.54; 14.1.54; 23.4.54

13.1.55

Dechmekan (Gori)

11.6.37

Decätskij (Lobosalma) (= Desjatskij, Desätskij)

2.9.24

1st priority

Dede, *Johannes Jacobus, 1796-1875, Lector, Kiel, Berliini (yliopisto-opinnot, maantiede, tilastotiede, englannin kieli ja kirjallisuus), Dorpatin yliopisto (lehtori, englannin kieli, 1837-1838; professori, tilastotiede ja maantiede, 1851, tohtori 1854), Göttingen (privatdocent, 1858) (Dorpat)*

15.4.45

Dedius, teacher of German, Novgorod Gymnasium

30.6.24

Desätskii, AJS's servant (Pinega) (= Desjatskij)

1.6.26

Dejour-Officer, Post Directorate (St Petersburg)

20.6.24

Delaserre, Polismästare (Simferopol)

14.12.36; 15.12.36

2nd priority

Dellinger (accompanying Prof. Nordtman on his Transcaucasian journey) (Simferopol)

28.11.36

Dementjef, Feodor Antipovitsch, Ispravniken i Fabriken [also: Vård; Reskamrat] (Kaschemska jernbruket)

13.9.27; 14.9.27; 19.9.27

1st priority

Demidov, P., *Pavel Nikolaevich, 1798-1840*, Kamariherra, valtioneuvos, jahtimestari *Jegerskin rykmentti [Егерскій полкъ]* (junkkeri, 1812-), *Borodino* (vänrikki), *Pernovin krenatööri rykmentti [Перновскій грен. полкъ]* (vänrikki), ?, *Tverin rakuunarykmentti* (aliluutnantti, 1817, luutnantti, 1818), *Jelisavetgradin husaarirykmentti* (aliratsumestari [шт.-ротмистры, 1819], adjutantti (Moskovan kenraalikuvernööri, ruhtinas Golitzyn, 1820), *Konno-Jegerin rykmentti* ([л.-эв.]), *kavaleerikaartin rykmentti* (adjutantti, 1822; ratsumestari, 1826), *Kurskin kuvernementti* (siviilikuvernööri [гражданскій губернаторъ], 1831-1834), *RIAS* (kirjeenvaihtajajäsen, 1831-) Antoi runsaasti lahjoituksia hyväntekeväisyyteen. (St Petersburg)

TT: 168; 229; 233

1st priority

Demaison [also: de Maison; *Petr Ivanovich*], 1808-1873, *Kazanin yliopisto* (itämainen kirjallisuus, kandidaatti), *arabian ja persian kielen opettaja* Professor (St Petersburg)

26.4.39; 27.4.39; 19.5.39

6.2.40

7.2.42; 15.5.42; 6.10.42

26.3.43; 25.4.43

14.1.44; 15.5.44

Demm (Kem)

5.8.25

Demole, Madame, French teacher (St Petersburg)

7.12.45

Dengin (Vologda)

15.5.29

Denissov, Herr, Postinspektorns Adjoint (Tiflis)

26.10.35

13.6.37; 28.6.37

Dentschok (Ust-Woshska)

22.4.26

Derschau (St Petersburg)

10.10.46

13.1.48

Desätskoj (Galich)

2.4.29

Desätskoj, ifrån landträtt (Kargopol)

29.10.26

Desätskoj (Terkino)

8.5.29

Devlet-Kildejef [also: Fursten; min Furstelige värd], Tatarisk Furste Alexander Martynovitsch, retired Ulan Major, Ispravnik, Vård (Kotel'nich; Urzhum)

22.1.28; 23.1.28; 24.1.28; 25.1.28; 27.1.28; 28.1.28; 29.1.28

8.3.29; 9.3.29

Diak, gästfrie värd (Kurostrof)

27.9.26

Diakon, ('den falske') (en route to Dedjuchino)

25.1.29

Diakon, Vård (Jurme-Lopvinskoje)

15.12.28

Diakon (Jussunisk)

13-14.12.28

Diakon (Styr-Digor)

23.5.37

Diatschok ('en Grusin') (Kubategau)

20.5.37

Diebitsh, Baron, General, Chefen för General-Staben (St Petersburg)

23.5.24

1st priority

Dietrich [also: Dittrich], Pastor [also: Past.] (Tiflis)

30.10.35; 2.11.35; 11.12.35

20.1.36

15.6.37; 11.7.37; 17.8.37; 3.9.37

Direktor för Antiquitets Museum (Kertsch)

25.7.36

Direktör (Klostret, Novgorod)

5.7.24

Dirschau (St Petersburg)

14.10.47

Dillman

25.10.06

Dmitrief, Nikol. Dmitrievitsch, förfäsked. kapt., Grefve Orlov Denisovs förvaltare (Nogaïsk)

13.1.37

Dmitrijeff, Läkare (Malmysh)

25.2.28; 1.3.28

Djakon, also Vård, Värdsfolk (Boretska prichod)

27.5.27; 28.5.27

Djakon (Glasof)

23.9.27

Djakon (Karginitschi/Karhila)

1.1.25

Djakon [also: Djaken] (Kitsa)

23.5.27

Djakon, Vård, son of Kiwkurja Blagotschinnoj (Rakula kyrka)

30.5.27

Djakon (Rostofska)

25.5.27

Djakon [also: Djaken] (Telegowa)

3.6.27

Djakon, en stark robust ung man (Troitska prichod)

26.5.27

Djaken, brother of Präst Galuktionof (Tulgas)

26.5.27

Djapskof, Ivan Alexejevitsch, Köpman (Kadnikof)

7.4.27

Djatschk (Pustinska)

22.7.27

Djatschok (Shefjartska pogost)

2.8.27

Djatschk (Soiginska socken)

22.7.27

Dobodet (St Petersburg)

15.9.47

6.9.48

Doctor (St Petersburg)

28.11.39; 15.12.39; 16.12.39; 19.12.39

Doktor (Police Headquarters) (conducted formal enquiry regarding the mental health of Sjögren's daughter Bertha) (St Petersburg)

25.1.48

3rd priority

Dokutschajef, ('den gamle bekante läkare') (Vladikavkas)

2.4.37; 6.7.37

Domare (Kadnikof)

6.4.27

Domare (Kotel'nich)

29.1.28

2nd priority

Domare [also: fadren] (i den Tscherkessiska rätten; assisting AJS in finding language informants) (Mosdok)

7.11.37; 8.11.37; 10.11.37; 13.11.37; 15.11.37; 16.11.37; 17.11.37

Domare's son [also: min lärare] (Mosdok)

13.11.37; 14.11.37; 16.11.37

2nd priority

Domprost (Borgå)

3.8.38; 24.8.38

1st priority

Dondukov-Korsakov, Mikhail *Aleksandrovic* [also: Wice-President; Wice-Präsident; Vice-Präsident; Don. Kors.; Dondukof-K.; Dondukof-Kors.; Donduk. Kors.; Donduk-Korsakov; Furst; Furste Korsakov; Furste Kors.; Furste D. K.; Dondukoff], 1794-1869, Furst, *valtioneuvos, salaneuvos Pietari (kadettikoulu), Preobrazhenskin rykmentti (л.-зв.)*, *Ranskan sota (1812-1814), eversti (1820), Высочайшаго Двора (kamariherra), sisäasiainministeriö (viranpalvelus, 1826), Pietarin koulupiiri [с-немербургскаго учебнаго округа] (kuraattori [noneчумель], 1833-1842), RIAS (Vice-President, 1835-1842; hallintotoimikunnan puheenjohtaja [председательствующий в комитете правления А.]; päällikkö, sensuurihallinto, 1838; uutta akatemiarakennusta ajavan toimikunnan puheenjohtaja, 1841) (St Petersburg)*

TT: 183-186; 187; 188-192; 206; 216; 223-224; 237; 238-239; 247-249; 251-252; 254

7.4.35; 29.4.35; 2.5.35; 11.5.35; 13.5.35; 15.5.35; 20.5.35; 21.5.37; 25.5.35; 27.5.35; 28.5.35; 29.5.35; 3.6.35; 6.6.35; 1.7.35; 9.7.35; 10.7.35; 16.7.35; 17.7.35

19.7.38

3.1.39; 4.1.39; 7.1.39; 10.1.39; 13.1.39; 24.1.39; 3.2.39; 10.2.39; 7.4.39; 15.4.39; 20.4.39; 21.4.39; 19.6.39; 15.8.39; 22.9.39; 16.11.39; 23.12.39

13.1.40; 26.4.40; 9.5.40; 13.5.40; 9.12.40

13.1.41; 11.4.41; 27.5.41; 5.11.41; 1.12.41; 12.12.41

12.1.42; 13.1.42; 17.3.42; 21.3.42; 23.3.42; 14.4.42; 18.10.42; 17.11.42

24.1.43; 23.4.43

13.1.44; 5.2.44; 11.3.44; 24.5.44; 20.6.44; 21.6.44; 15.8.44; 28.8.44; 29.8.44; 18.9.44; 31.10.44

1.1.45; 2.1.45; 11.1.45; 13.1.45; 14.1.45; 16.1.45; 1.3.45; 20.3.45; 26.3.45; 31.3.45; 2.4.45;

3.4.45; 27.4.45; 18.5.45; 25.5.45; 23.10.45

11.3.46; 27.5.46; 30.12.46

13.1.47; 16.9.47; 28.9.47

1.10.48; 28.11.48

1.1.49; 13.1.49; 28.2.49; 17.3.49; 14.5.49; 17.5.49

13.1.50; 14.3.50; 12.6.50; 26.12.50; 27.12.50

13.1.51; 19.1.51; 23.1.51; 26.1.51; 27.1.51; 10.2.51; 12.2.51; 13.2.51; 14.3.51; 20.4.51;
3.6.51; 4.6.51; 11.6.51; 12.6.51; 13.6.51; 13.8.51; 11.11.51

13.1.52; 21.1.52; 26.1.52; 27.1.52

Dondukov-Korsakov Sekreterare (St Petersburg)

3.6.51

2nd priority

Donner, Prost (nr Wilmanstrand)

20.3.34

Donsk Kosak (joined AJS's group en route Stavropol-Batajskaja)

29.12.37

Dosk, Apothekare (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ishefska])

21.8.28

2nd priority

Dordett, Kapten, translator of Castrén's materials (St Petersburg)

31.5.45; 7.6.45; 2.10.45

3.3.47; 8.3.47

20.1.48; 14.6.48; 16.6.48; 29.6.48; 3.7.48; 29.11.48

29.10.53

1st priority

Dorn, Johann Albrecht Bernhard [Boris Andreevich] [also: D-n], 1805-1881, ДИИЦ.
ylipisto (privatdocent), Harkovin yliopisto (itämaiset kielet, historian ja maantiedon

professori, *Pietarin yliopisto (sanskriitin ja afgaanin kielen opettaja)* member RIAS
(Oriental Languages, 1839-1881) (St Petersburg) *Orientalisti*

27.5.39

26.1.41; 2.4.41; 20.4.41; 13.5.41; 14.5.41

14.1.42; 25.1.42; 4.3.42; 25.3.42

10.1.43; 10.2.43; 4.4.43

20.5.44; 6.10.44; 3.12.44

28.1.45; 5.5.45; 4.11.45; 30.12.45

6.2.46; 26.3.46; 29.3.46; 15.4.46; 1.5.46; 21.5.46; 26.5.46; 27.11.46; 15.12.46

16.1.47; 4.6.47; 7.12.47; 24.12.47

18.1.48; 21.1.48; 1.2.48; 13.2.48; 7.3.48; 10.3.48; 4.4.48; 18.4.48; 12.5.48; 15.12.48

23.1.49; 6.4.49; 19.4.49; 5.5.49; 11.5.49; 29.5.49; 13.9.49; 25.9.49

12.2.50; 26.4.50; 14.5.50; 23.5.50; 24.5.50; 30.5.50; 13.6.50; 13.8.50; 11.11.50; 26.11.50

13.1.51; 26.1.51; 28.1.51; 4.3.51; 27.4.51; 12.8.51; 31.10.51; 7.11.51; 9.11.51; 11.11.51;
27.11.51

14.1.52; 5.2.52; 30.5.52; 10.11.52; 19.11.52; 28.12.52

30.1.53; 2.2.53; 10.5.53; 17.10.53; 10.11.53; 26.11.53

12.1.54; 17.2.54; 28.2.54; 3.3.54; 31.10.54

Dorn, fru (St Petersburg)

30.11.49

12.2.50; 12.3.50

30.1.53; 17.10.53

Dorn, Mamsell (St Petersburg)

19.3.50

Dorn sister (St Petersburg)

12.2.50; 12.3.50; 13.6.50; 26.11.50

28.1.51; 4.3.51

fru Dorn sister (St Petersburg)

12.3.50

Dorn family (St Petersburg)

10.1.45

23.2.49

15.2.50

8.1.54

Dotter i gården (AJS's lodgings in Turku) [is this the same person as 'Uppasserska'?]

22.11.13

Dreilick (Turku)

6.2.24

Drn (Petrozavodsk) *could this be an abbreviation for Doktorn?*

20.2.25

Drusbinin, Ispravnik (son-in-law of Baldukof) (Ustjug)

6.6.27; 12.6.27; 19.6.27

Drängar

25.1.08

Dräng (Iitti)

5.9.10

Dräng [also: värd] (ifrån den ryska gränsen), driver Polmak-Iidjäyre route

20.1.26

Dräng [also: följeslagare], guide Utsjoki-Polmak route (see also Lappska gumma, 14.1.26)

14.1.26; 16.1.26

Dsshaparidse [also: Mourad], Othia, Mourad (Ghebi)

26.5.37; 27.5.37

Dud. ('den gamle') [also: Ossetinsk], Pristav (Vladikavkas)

15.4.36

2.4.37

1st priority

Dudanof (Sjögren's informant in Ossete language and a relative of Dud.) (St Petersburg)

1.2.41; 4.2.41; 5.3.41

2nd priority

Dudarof, El-Mursis, Pristav, 'cicerone' (on excursion to Babätkois)

21.4.36

2nd priority

Dudarof, Jedigej, Fändrick (near Babätkois)

21.4.36; 1.5.36; 3.5.36

Dukafar, Shirga (St Petersburg)

14.1.39

Durand, fransk Målare (St Petersburg)

4.3.39; 17.3.39; 20.3.39

Duskap, informant (Runö)

17.6.52

1st priority

Dvaligschwili [also: Dvalishvili; Dwalikhiwili], Shio, Takiis (Taknis), Protojerej, assisted AJS in his study of Ossete ('lärd, högbildad, tänkande man') (Vladikavkas)

TT: 194

18.3.36; 27.3.36

1.4.37

19.10.39

Dursakzur, Löjtnant (St Petersburg) (??)

29.5.46

Dvornäska Sass:ed (Balesino)

8.10.27

Dworänin, 'en förafskedat' (Nilo Sorska pustinja)

6.2.27

Dyk. (Salmis)

8.3.25

1st priority

Dzibben, gammal karl, informant (Ny-Rahden)

17.7.46; 18.7.46

Dzibben Systerson (Banske)

18.7.46

2nd priority

Dzimkovski [also: Dzimkofski] (Wallin's companion on his travels in Africa) (St Petersburg)

4.6.50; 5.6.50

Dädé [also: Dedé], Mamsell (from Altona), Gouvernant (St Petersburg)

see Sjögren household

28.10.44; 30.10.44; 12.11.44; 13.11.44; 28.11.44

Desätskoj, route Kargopol-Orletsi

1.11.26

Dödgräfvare

18.12.07

Döning, Artist, accompanying Sjögren en route Mitau-Riga

12.9.46

Döppen (Tiflis)

7.2.36; 8.2.36

are Döppen and Döppner the same person?

1st priority

Döppner, [*also: Деннер*], *Ivan Karlovich, ? -1844 jälkeen, hovineuvos [надворный советник]*, Med. Insp. (Tiflis)

29.11.35

14.6.37; 23.6.37

Edegren, Doctor [served in Finnish army]

21.4.09

Edlin

27.5.07

Eggert, Bookseller (St Petersburg)

2.2.44; 8.3.44

Ehrenskill, Major

7.2.08

2nd priority

von Eichler, Place-Major [also: Plats Major] August, en tysk, Vård (Kasan; Åbo)

5.3.28; 6.3.28

13.8.38; 15.8.38

Eichler, fru (Kasan; Åbo)

5.3.28

2nd priority

Ehrström, Gustaf Erik [also: Ehrstr.], 1791-1835, ÅA student (1809-1815), Pastor, Prost (St Petersburg)

29.1.23

7.1.34; 10.1.34; 14.1.34; 31.1.34; 4.2.34; 15.10.34; 4.11.34; 11.11.34; 12.11.34; 25.11.34;
30.11.34; 4.12.34

6.1.35; 11.1.35; 12.1.35; 13.1.35; 3.2.35; 7.2.35; 24.2.35; 31.3.35; 9.4.35; 11.4.35; 12.4.35;
2.5.35; 3.5.35

Ehrström, fru [Ulrika Lovisa, née Ahlstedt, 1790-1831] (St Petersburg)

31.1.34

21.10.34

2nd priority

Ehrström, Otto Wilhelm, 1806-1871, Pastor (St Petersburg)

25.9.49; 26.9.49; 27.9.49

2nd priority

Eichwaldt, Professor (St Petersburg)

15.1.44; 1.2.44; 23.5.44

3.11.45

Ekblad

5.6.09

Ekbon

5.12.07

Ekdahl, Kyrkoherde E.'s widow (Sodankylä)

14.11.25

2nd priority

Ekelund, Gustaf Adolf, 1798-1854, ÅA (1814-1817), Åbo Hofrätt (training as lawyer, 1817), Vicehäradshövding, Finnish Senate (Copyist, Military matters auditor, member of Customs Board, Senior Auditor for military affairs, 1817-1841), Lagman (Helsingfors)

25.7.50

Ekholm, 'min svenske [sic!] landsman' (Wotinska bruk)

25.8.28

25.2.29

Eklund, Borgå Gymnasist

12.6.12

Eklund, Länsman (Sakkola)

2.3.51

2nd priority

Ekman, RIAS official (St Petersburg)

25.5.43

30.4.46

28.9.49

Ekmark [also: Ekm.], Carl Georg, Prior Conrector [also: Konrector] vid Lovisa Trivial skola; Gymnasii Adjunct, Porvoo

TT: 6; 7; 19

6.9.06

Ekquist, Enkefru Capitainska (marriage banns read: see Jonas Ottelin)

26.12.10

2nd priority

Ekström, Direktör (Torneå)

9.2.41; 3.4.41

Ekstubbe, Mag. (Helsingfors)

16.7.34

Ist priority

Elias Efendi, Kadij (Arschinska Wolost)

25.1.37

Ist priority

Elfink [also: Elfing; Elfing], Apothekaren (Taganrog)

2.2.37; 3.2.37; 4.2.37; 5.2.37; 6.2.37; 7.2.37; 8.2.37

27.9.39

Elfström, Guldsmeds Enka

23.1.12

Elfvengren, Anders Fredrik (1796-), ÅA student (1815-1817), Följeslagare with Ros. on visit to Kitee Church (Kitee)

18.10.24

Ist priority

Ellerbusk, [also: Gubbe], informant ('betjent mig såsom lärare') (Runö)

13.6.52; 14.6.52; 17.6.52; 19.6.52; 20.6.52; 21.6.52; 22.6.52

Ellerbusk, fru (Runö)

17.6.52

Elloughby, Engelske Pastor (St Petersburg)

30.9.47

Embetsman, Petersburgska Postdirektion (Ladeinoje Pole)

10.7.23

Embetsman (Olonets)

8.1.25

Embetsman, Kameral-hofvet (Perm) *is this Hr Sokaref (15.10.28)?*

4.10.28

Embetsman1, RIAS Committé (St Petersburg)

19.1.48

Embetsman2, RIAS Committé (St Petersburg)

19.1.48

1st priority

Emmerich, Joh. Jac. [also: E.; Emm.; Em.], Academy Library official reporting to Sjögren (St Petersburg)

11.10.33

18.4.34; 30.12.34

6.5.35; 27.6.35; 29.6.35; 9.7.35

18.2.39

8.2.48

2nd priority

Enbom, Häradshöfding (Helsingfors)

16.7.50; 18.7.50

13.7.51

22.7.53; 25.7.53

Enckel, Borgm.

31.8.13

Enckell [also: Enckel], Matts, Borgå Gymnasist

16.4.10

Enckell, lilla (Porvoo)

9.10.12

Eneberg, Borgå Gymnasist

27.11.11

Eneberg, Landtmätare (Liperi)

4.10.24

Enehjelm, Petter [also: Pehr] f, Borgå Gymnasist

9.12.09

Engberg, Juho, Klockare [also: Eng.], -1857 (Iitti)

17.10.39

16.7.41; 20.7.41; 21.7.41; 22.7.41

10.4.42; 13.4.42; 21.6.42

2nd priority

Engelberg [also: Engelb.], Magister (St Petersburg)

28.9.42; 4.10.42; 28.10.42; 29.10.42; 2.11.42; 4.11.42; 7.11.42; 18.11.42; 22.11.42;
18.12.42

18.1.43; 26.1.43; 27.1.43; 29.1.43; 8.2.43; 13.2.43; 15.2.43

20.6.44

2nd priority

Engelhardt, G. [also: Engelh.; Engelhard.; Gubbe], Bookseller (St Petersburg)

23.2.34; 18.5.34; 17.1.34; 23.11.34

26.10.35

1.6.38

1.1.39; 20.3.39

8.2.40; 19.10.40; 20.10.40

28.10.41

19.9.42; 7.10.42

3.2.44; 21.2.44; 11.3.44

31.1.45; 2.2.45; 26.2.45

25.5.46; 11.7.46; 2.10.46; 30.10.46; 12.11.46

9.1.47; 11.1.47; 2.2.47; 10.2.47

5.4.48; 15.9.48; 25.12.48

6.10.51

23.1.52

23.5.53

11.9.54

Engelin [?= restaurant]

15.3.11

Engelmejer [also: Eng.; Engelm.], Medicinska Inspektoren [also: Insp.] (Vologda)

4.3.27; 5.3.27; 9.3.27; 14.3.27; 17.3.27; 28.3.27; 2.4.27

11.5.29; 14.5.29; 15.5.29

Engelsman, Såginspector (Archangel)

23.6.26

Enhjelm [?= variant of Enehjelm]

10.3.10

Enhholm (AJS's lodgings in Porvoo as from 4.10.10)

4.10.10

Engell, Maria

14.1.10

1st priority

Engeström, Grefve, son of a former Swedish Minister for Foreign Affairs, Öfverste in Russian service (Tiflis)

17.5.37; 17.6.37

Enka, 'en ung [Karelian]', Världinna [also: Lärarinna] (Доровися Харцевни)

31.5.29

Enka, en gammal, Världinna (Kargopol)

8.10.26; 9.10.26

Enka, afliden Skollärares (Vologda)

30.3.27

Enke Kejsarinnan (Dowager Empress)

26.10.11

Enkel, Borgå Gymnasist

31.8.11

3rd priority

Enqvist, Charlotte (née Morberg), Mamsell (relative [småkusin] of Sjögren) (Lovisa)

28.11.39; 30.11.39

12.8.43; 26.8.43; 28.8.43

Enqvist, fru (Lovisa)

13.2.39

6.12.42

2nd priority

Enqvist, Öfverste, Passexpedition (St Petersburg)

6.11.54

Enros

28.2.13

Ist priority

Erdman, J. Fr., Professor [also: Erdmann; Erdm.; Statsr. Er.] [*Feodor; Frants Ivanovich*] 1795-1862, Rostock (yliopisto-opinnot), Kazanin yliopisto (arabian ja persian kielen professori 1817-1845), Novgorodin kuvernementin koulujen tarkastaja, Statsråd (Kasan/St Petersburg) Orientalisti, oli kielitieteen ohella kiinnostunut numismatiikasta, historiasta ja etnografiasta.

5.3.28; 5.3.28; 6.3.28; 15.3.28; 16.3.28; 20.3.28; 22.3.28; 6.4.28; 27.4.28; 4.5.28; 11.5.28; 13.5.28; 30.5.28; 29.6.28; 2.7.28; 5.7.28; 6.7.28; 8.7.28; 11.7.28; 13.7.28; 14.7.28; 2.8.28; 3.8.28; 26.11.28

22.3.45

30.1.46; 25.2.46; 26.3.46; 29.3.46; 30.4.46; 1.5.46; 8.5.46; 10.5.46; 18.12.46

10.1.47; 13.1.47; 16.1.47; 8.3.47; 10.3.47; 5.4.47

12.10.54

Erdman, Madame (Kasan)

14.7.28

Erik, Skräddare (at Kyerilä)

Eriksson [also: Ericson; Erikson; Erickson], Abraham

26.7.07

Ist priority

Eristof, *Georgij Romanovich*, 1812-1891, Furste, kenraaliluutnantti, atamaani, Tiflis (aateliskoulu [в благородном училищѣ]), kaartin alivänrikki ja junkkeri [дальнѣйшее в школѣ гвардейскихъ подпрапорщиковъ и юнкеровъ] Suomen rykmentti (henkikaarti, aliupseeri, 1829), Puolan sota (1831), Arhangel-Gorodin pataljoona [в Архангело-Городскій баталіон] (1833-1835), Ahtyrin husarijoukko [Ахтырскій гусарскій полкъ] (aliratsumestari [штабсъ-ротмистръ, 1836], Nishegorodin rakuunarykmentti (картеeni, 1840), Gorskin kasakkalinjajoukko, kavaleerit [Горскимъ линейнымъ казачьимъ полкомъ] (коментаја, 1842 [назначень командующимъ]), majuri (1844),

everstiluutnantti (1845), eversti (1846), Keski-Kaukasian linja [центра кавказкой линии] (päällikkö [начальник], kenraalimajuri (1851), atamaani ([Кавказкаго линейнаго казачьяго войска], 1852), kenraaliluutnantti (1858), Kuthaisin kenraali-kuvernööri (1858), Kaukasian armeija (ylikomentaja, 1861 [главнокомандующимъ Кавказкой арміей с оставленіемъ по армейской кавалеріи]), ratsuväenkenraali (1881), Fänrik vid Nishegorodska Dragonregementet i Polen (Jekaterinograd)

28.3.37; 30.3.37; 11.6.37

Erkebiskop (Archangel)

13.6.24

1st priority

Erkebiskop Dimitrij [*also: Danil Sulima*], 1772-1844, Harkov (kollegium), Jekaterinoslav (hengellinen seminaari, oppilas, -1795, opettaja, prefekti, 1798; hengellisen konsistorin jäsen), Boguslav [*в богуславскіи*] (protohjerej, katedraali, 1800, hengellisen oikeuden jäsen,), Nikolaev (amiraliteetin katedraali, 1806, konsistorin jäsen, opettaja [*штурманское училище*]), munkkilupaus [*монашество*] (1811), piispa (Bender ja Akerman, 1811-, Moldavian metropoliitan sijainen), arkkipiispa (Kischinev ja Hotinsk, 1821-), Pyhä Synodi (jäsen, 1823-1825), Perusti hiippakuntansa alueelle kouluja, kirjoitti moldavian kielelle jumalanpalvelustekstejä ja oppikirjoja. (Kischinef)

13.9.38

1st priority

Erkebiskop (Kuthais)

3.6.37; 5.6.37

Ernest (in Iitti)

1/2/10

Ersson, Bonden Abraham

1.2.07

Ersson, David

2.8.07

Espensee, A. G., [also: Esp.; Espens] (Sortavala)

20.10.24; 23.10.24; 25.10.24; 26.10.24; 3.11.24; 6.11.24; 13.11.24; 14.11.24; 15.11.24

Essen, General (Gammelgård)

17.5.13

Essen, Feodor Ivan, Räntmästare (Slobodsk[oy])

24.10.27; 26.10.27

Esther (AJS's father's 'gamla förförerska') (Iitti)

31.7.38

Estrup, Doctor (Novgorod)

TT: 112

27.6.24; 4.7.24; 5.7.24; 6.7.24; 10.7.24; 18.7.24; 19.7.24; 25.7.24; 31.7.24; 3.8.24; 6.8.24;
7.8.24

Etter, General, fellow passenger on SS Wellamo en route Wiborg-Fredrikshamn-Helsingfors

17.6.53

Ist priority

Eugenij, Exarch of

Georgia [also: Erkebiskop; Jevgenij] [Grusien] [*Aleksandr Filippovitch Bazenov*], 1784-1862, *Tula (seminaari 1811-, Dvorjansk-Aleksandrovskein koulu 1816-), luostarilupaus (1819), Sedmijezernin erakkoluostari [седмиезерной пустыни] (igumeni 1819-), arkkimandriitta, Simbirsk (Pokrovan luostari), Tobolsk (hengellisen seminaarin rehtori; nastojatel, Znamenskojen luostari [знаминскаго монастыря]), Kostroma (seminaari, Bogojavlenskij'n luostari, 1824-), Pietari (1. kadettikoulu, lakiopettaja, 1828-), Tamborsk ([хиротонисанъ во епископа], 1829-), Minsk (1832-), Georgia (eksarkki, 1834-), Astrakan (1844-), Pihkova (1856-1862) (Tiflis; Astrachan/St Petersburg)*

30.10.35; 31.10.35; 8.11.35; 17.11.35; 6.12.35

8.3.36; 18.3.36

13.6.37; 16.6.37; 24.6.37; 29.6.37; 30.6.37; 1.7.37

5.2.39

27.6.43

7.2.45

25.10.47

17.10.50; 19.10.50; 23.10.50; 6.12.50

16.1.51; 20.4.51; 14.5.51; 10.6.51; 2.12.51; 17.12.51; 19.12.51

8.1.52; 9.1.52; 10.1.52; 13.1.52; 22.1.52; 9.2.52; 25.3.52; 14.4.52; 28.5.52; 24.10.52;
31.10.52

9.1.53; 10.1.53; 21.2.53; 24.3.53; 1.5.53; 27.5.53; 28.9.53

25.1.54; 3.2.54; 20.2.54; 28.4.54; 24.5.54; 27.11.54; 18.12.54

7.1.55; 10.1.55

Euler (Archangel)

3.9.26; 5.9.26

2nd priority

Europaeus, Anders Joseph [also: Europaei; min reskamrat], 1797-1870, Borgå gymnasist, ÅA, Magister, teacher (1821-1832), ordained 1829, Kyrkoherde, Prost (Libelits, 1832-1870) [brother-in-law of Kaptén Dordett] (Libelits/St Petersburg)

17.7.41

3.3.47; 7.3.47; 8.3.47

16.7.53

2nd priority

Europaeus, David Emanuel Daniel, 1820-1884, Studerande, Oral tradition collector, Linguist, Archeologist, Editor ('den dumme') (Helsingfors/Toxowa)

6.8.47; 7.8.47; 8.8.47; 10.8.47; 24.8.47; 25.8.47; 26.8.47; 27.9.47; 28.9.47; 29.9.47;
30.9.47

29.6.48; 30.6.48; 1.7.48; 2.7.48; 3.7.48; 20.9.48; 1.11.48; 2.11.48

10.12.50

12.2.51

19.6.53; 20.6.53; 25.6.53; 8.7.53; 7.10.53

30.1.54

Evan

19.10.23

Ewgenicus, Metropolitan of Kiev

25.2.24

Executor [also: Exekutor; Execut.], RIAS functionary (St Petersburg)

23.2.42

5.4.44

24.1.45; 3.4.45; 26.5.45; 5.6.45; 23.10.45

6.3.46; 26.12.46

20.2.49

7.12.50

21.2.52

Expeditor [post office] (Mamadysh)

22.7.28

Expeditor (Sidorova)

01.04.29

F.[?] (possible candidate for Universitet Bibliothekariat (St Petersburg))

14.4.41; 21.4.41

Fabritius [also: Fabricius], Ländsman, Commissarien

TT: 23

11.11.08

Fabritius, Mad

4.7.12

Fabritius, Mamsell

26.9.13

Fabritius's mor

13.1.13

Fabritius's sister

13.1.13

Fabritius, Johan, Mag., part owner of Puhos sawmill (Puhois)

13.10.24

Minnebok 18.10.24

Fack, Borgå Gymnasist

10.2.11

Factorn, Imperial Academy printing press (St Petersburg)

19.2.42; 26.2.42; 5.11.42

Fader [also: Far; min far; min fader; Gubben] [Sjögren] Johansson, Mikael (AJS's father), 1759-1842

9.9.06

18.3.34; 19.3.34

29.7.38; 30.7.38; 31.7.38; 1.8.38

17.10.39

1.8.40

16.7.41; 20.7.41; 21.7.41; 22.7.41

9.4.42; 10.4.42; 21.6.42

[Faders] lärgosse

11.10.07

Ist priority

Faehlmann [also: Faehlman, *Fählmann*], Friedrich Robert, 1798-1850, Dr , *Coll.-Ass.*, *Dorpatin yliopisto (lääketieteen opinnot, 1817-1825, Dr. Med. 1827), Dorpat (lääkäri)*,

Dorpatin yliopisto (lehtori, viron kieli 1842-1850; professori, farmakologia, lääketieteen historia, 1849), Viron tiedeseura (perustajajäsen, presidentti, 1843-1850), Tutki viron kieltä ja keräsi kansanrunoutta (Dorpat)

29.3.45

22.9.46; 23.9.46

Fagerström, Borgå Gymnasist

10.2.13

Ist priority

Falck, fru, Cremona slott (Engelhardshof)

18.9.46

Falck daughter Cremona slott (Engelhardshof)

18.9.46

Falk, (Jaakkola)

27.11.24; 28.11.24

Falk [also: F.; Falck], Secr. (Maukola)

10.4.25; 12.4.25

Falkenstein, Inspektor at Kronofabrik (Novgorod)

5.7.24; 8.7.24

Ist priority

Fanovsky, Adjoint (Antiqvitets Museum) (Kertsch)

25.7.36

Farbror Michail (Skomarsböhle)

2.2.10

Faster, AJS's father's sister

9.8.12

Fasters son Johan [also: brudgumme] from Nyby

23.12.12

Fattenborg, Johan Henrik, Professor, Dean, Rector, ÅA

TT: 24; 49

13.10.13

Faustof, Jakof Andrej [also: Jak. Andr.; Jack. Andrejevitsch], tjänstförrättande Chefen
Artilleri-Öfverste Löjtnanten (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ishefska])

13.8.28; 14.8.28; 15.8.28; 17.8.28

4.3.29

Fellman [also: F.; Fj.; min värd; Fellm.], Jakob (1793-1875), ÅA student (1811-1817),
ordained (1815), Pastor of Utsjoki/Inari (1819-1832) (Utsjoki; Lappajärwi)

5.9.25; 24.12.25; 28.12.25

5.1.26; 13.1.26; 29.4.26; 13.6.26; 18.6.26

4.5.41

Feod., Nikol.(Schenkursk) *could this be AJS's värd in Schenkursk?*

19.5.27

Feodorow, Andrej, Prest (Jyrgelä pogost)

11.3.25

Feodorof, Ivan Michailovitsch, Herre (Ustjuschenska district, Novogord Gov.)

28.12.24; 29.12.24; 30.12.24

Feray, fransos (to teach Sjögren children French) (St Petersburg)

15.10.53; 17.10.53; 22.11.53

27.10.54; 30.10.54

Ferrin, Carl Gust (1783-1838), Adj Vic Past (1810), (Mörskom), Kyrkoherde (1822-38)
(Impilahti)

3.3.10

2.12.24

Fessler, fru, enka (St Petersburg)

21.9.41; 23.9.41

24.11.43; 12.12.43; 18.12.43; 19.12.43

15.1.44; 11.4.44

Fiandt Majorska (Finland, St Petersburg)

14.3.42

Fick, Thenngjutare

17.10.09

Fick, Sekreterare (Narva)

26.9.46

Fieandt (Turku)

17.3.23

Fieandt, yngre (Pelkjärvi)

22.11.24

Filipof, Akademiske Architekt (Wilmanstrand)

28.7.38

Finance-Minister (St Petersburg)

4.5.24

3rd priority

Finance-Minister (St Petersburg)

20.4.39

2nd priority

Finnander, Zacharias [also: F-r; Fin.], 1793-), Borgå gymnasist (1809-1815), ÅA (1816), ordained (1816), Borgå see (pastoral duties, 1817-1821), Duderof, Hietämäki (acting Pastor, 1821-1829, Kyrkoherde, 1829-1860), Konsistorialråd (Duderhof; Rantasalmi)

1.11.09

25.1.34; 30.1.34; 31.1.34; 26.2.34

21.1.35; 22.1.35; 15.5.35

5.7.38; 15.7.38; 9.9.38; 10.9.38; 14.11.38

2.1.39; 18.1.39; 7.2.39; 28.5.39; 29.10.39

14.1.40; 20.2.40; 24.12.40

22.12.41

15.2.42; 16.2.42; 14.3.42; 15.3.42; 20.5.42; 13.12.42

31.1.43; 29.8.43; 24.9.43; 5.5.44; 7.5.44; 31.10.44

19.1.45; 20.1.45; 26.9.45; 12.12.45; 25.12.45

21.1.46; 31.1.46; 5.2.46; 15.2.46; 16.2.46

18.2.48; 12.10.48

11.12.49

26.12.50

2.1.51; 19.2.51

11.3.53; 22.12.53

14.3.54

Finnander, fru [Maria Lovisa, née Pontan, 1793-1875] (Duderhof)

18.12.38

18.1.39; 26.1.39

24.12.40

13.12.42

31.1.43

17.2.46

12.10.48

Finnander sister (Duderhof)

14.1.23

Finnander son [also: unge] (Duderhof)

4.9.38

18.1.39

20.12.41

31.10.44

26.9.45

30.1.46; 1.6.46

6.10.49

Finnander, Marie, Mamsell (St Petersburg)

20.2.48; 1.3.48; 2.3.48; 3.3.48; 4.3.48

Finnander, Olga, Mamsell (St Petersburg)

2.3.48; 7.3.48

5.10.49; 6.10.49

Finnander family (Duderhof)

31.8.43; 25.9.43

3.1.44; 31.10.44

20.1.45

2nd priority

Finnér, Erik [also: Finner; Fin.; Finn.; F.; Finér; Gubben], 1793-1872, Borgå Gymnasist, ÅA student (1815-1816), Curate in Katarina Swedish parish in St Petersburg (1818-1820), Pastor in the Strelna German parish (1823-, St Petersburg) (1835 living in Duderhof)

15.9.10

23.1.34; 30.1.34; 26.2.34; 12.5.34; 4.6.34; 16.6.34; 17.6.34; 25.6.34; 26.6.34; 25.10.34; 28.10.34; 13.12.34; 16.12.34; 17.12.34

16.1.35; 22.1.35; 23.1.35; 31.1.35; 8.2.35; 9.2.35; 19.2.35; 13.3.35; 14.3.35; 20.3.35;

5.4.35; 6.4.35; 11.5.35; 15.5.35; 1.6.35; 4.6.35; 13.6.35; 17.6.35

1.7.38; 6.7.38; 9.7.38; 20.7.38; 3.9.38; 4.9.38; 7.9.38; 17.9.38; 20.9.38; 23.9.38; 28.9.38;
30.9.38; 4.10.38; 6.10.38; 14.11.38; 20.12.38

16.1.39; 28.5.39; 3.7.39; 29.10.39

24.1.40; 17.2.40; 5.5.40

17.2.41

15.2.42; 16.2.42; 14.3.42; 15.3.42

18.2.43; 16.6.43; 7.8.43; 8.8.43; 9.8.43; 23.8.43; 27.8.43; 30.8.43; 3.9.43; 5.9.43; 6.9.43;
7.9.43; 10.9.43; 11.9.43; 15.9.43; 16.9.43; 17.9.43; 23.9.43; 24.9.43; 26.9.43; 27.9.43;
1.10.43; 2.10.43; 3.10.43; 4.10.43; 7.10.43; 10.10.43; 12.10.43; 14.10.43; 15.10.43;
16.10.43; 18.10.43

8.1.44; 9.1.44; 31.3.44; 7.5.44; 8.5.44; 29.5.44; 28.8.44; 23.12.44

19.1.45; 20.1.45

21.1.46; 16.2.46; 28.4.46; 12.5.46; 13.5.46; 27.9.46

3.3.47; 9.6.47; 30.12.47

3.1.48; 17.2.48; 18.2.48

4.3.49; 28.3.49; 9.9.49; 26.9.49

20.1.50; 22.1.50; 28.3.50; 10.5.50; 11.5.50; 5.9.50; 15.9.50; 4.10.50

20.9.51; 21.9.51; 29.12.51

2.10.52

3.3.53; 11.3.53; 25.5.53; 20.9.53; 21.9.53; 22.9.53; 13.12.53; 22.12.53

22.1.54; 6.3.54; 17.10.54; 2.11.54

Finnér, fru [Kristina Elisabet, née Norring, 1799-] (Duderhof)

10.9.34

28.5.39

17.2.41

6.9.43; 16.9.43; 17.9.43; 7.10.43; 12.10.43

31.12.44

20.1.45

18.2.46; 19.2.46

27.9.49

22.1.54

Finnér son (Duderhof)

9.12.43

Finnér, Mamsell [also: Mams.] (Duderhof)

18.3.47

11.2.48; 20.2.48; 22.2.48; 2.3.48; 5.3.48

Finnér family (Duderhof)

19.8.43; 21.8.43; 29.8.43; 22.9.43; 25.9.43; 26.9.43; 4.10.43; 7.10.43; 9.10.43; 13.10.43;
16.10.43; 17.10.43

Finsk arbetskarl1 (ifrån Wiborgslän)

4.7.40

Finsk arbetskarl2 (ifrån Wiborgslän)

4.7.40

Ist priority

Fischer, Kansli-Direktör (in the office of Furst Menshikov) (St Petersburg)

24.11.42; 25.11.42; 1.12.42

Fjerding, Kronobetjante Nämndeman

29.5.08

Flander, Carl Georg (1766-1835), assessor, Mayor 1821-1825 (Kajana); judge 1821-1835
(Kajana)

16.6.25

Flicka (Mangu)

12.3.25

Flicka, ung (Sunosero)

1.9.24

Flickor, three, guides and rowers on Jyväälax-Vuokkiniemi route [see Karl (Jyväälax); Käring (Jyväälax)]

14.8.25

Flink

8.2.08

1st priority

Flittner, David von, 1796-1869, Dr, *pastori*, *Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, -1817)*, *Gisen [съ Гусенъ]* (*fil.tri.*, 1836), *Saratovin kuvernementti (Medvedinko-Krestovij Byerakin kolonia, adjunkt, pastori 1818)*, *Samaran kuvernementti (Rjazanin kolonia, pastori, 1820-1830)*, *Saratovin konsistorio (jäsen)*, *Pastor i första kadettkåren*, *Vice-President and General-Superintendent (St Petersburgs kretskonsistorium, 1840-1861)*, *Andliga assessor (St Petersburgs kretskonsistorium, 1833-1840) (St Petersburg)*

7.8.43; 8.8.43

29.8.44

18.2.47

16.2.48

26.9.49; 27.9.49

Floman, Kamrat. (Liperi)

2.10.24

Florin, Rådman (Porvoo)

10.2.12

Florin, Borgå Gymnasist

11.6.12

Flodberg, Borgmästare

12.11.07

Flöberg, Borgå Gymnasist

21.10.11

Fock, Fröken (Nysalis gods)

10.7.46; 23.7.46; 24.7.46; 11.9.46; 12.9.46

18.9.52

Fock, Ivan Kristianovich [also: F.], -1825, Government Inspector of Health}, Collegii-Råd (Petrozavodsk)

TT: 112-116

14.7.23

8.12.24

Fock, Charlotta [née West], Mad. [also: Mad. F.; M.F.] (Petrozavodsk)

TT: 115-117

19.12.24

12.1.25; 17.1.25; 22.1.25; 30.1.25; 31.1.25; 4.2.25; 5.2.25; 6.2.25; 9.2.25; 14.2.25; 14.3.25

Fock [also: F.], Statsråd, Kansli Direktor, Ministry of the Interior (St Petersburg)

10.5.24; 21.10.24

2nd priority

Fogt [also: Vogt], Professor, Hr (Kasan)

11.7.28; 14.7.28

3.10.41

Fomin, Alexej, Blagotschn[noj]. and Vård (Konetsgorje prichod)

24.5.27; 25.5.27

Forbes

22.1.11

Forbus, Adolf (1795-1870), teacher 1819-1840 (Kajaani); vaccinator 1826-1833 (Sotkamo); pastor/kappalainen 1839-1870 (Paltamo)

14.6.25

Forkarl, Kivinebbska, driver on St Petersburg-Nykyrka route

16.6.54

Forkarl (driver on Utomka-Ustyuzhna route)

22.5.29

Forman, en Tatarisk (Atabajeva)

4.8.28

Forman, driver enroute Chutinska-Novgorod

29-30.6.24

Forman, driver en route Nogaisk-Arschinska Wolost

25.1.37

Formän, drivers on Cherdyn-Solikamsk route

2.1.29

Formän, Juden, drivers on (1) Goldingen-Mitau route, (2) Mitau-Riga route

16-17.9.52; 19.9.52

Forman (Gorbunicha)

20.7.27

Forman, född Schlesier, driver on Irben-Kolkken route

31.7.46; 1.8.46

Forman, driver on Mamadysh-Jelabuga route

22.7.28; 23.7.28

Forman [also: Förare], driver on Meshog- route

2.8.27

Forman (Mitäske)

16.7.28

Forman, driver on Novinka-Tschudtzi route

31.5.29

Forman, driver on Pogostishche-Село Никольское/Kotkischewo route

31.3.29

Forman, driver on St Petersburg-Nykyrka route

29.5.51

Forman [also: Skjutskarl], driver on Село Черновское-Wotkinska arsenal route

25.2.29

Forman, driver on Jefremova-Sidorova route)

1.4.29

Formän (Soiga station)

29.5.27

Forman (Totma)

22.4.27

Formän, drivers on Totma-Kulojska pogost route

23.4.27; 24.4.27

Forman, Mari driver on Jaransk-Waschtranska kronobränneri route

24.3.29

Forman, driver on Lemsal-Poststation Engelhardshof route

6.7.46

Forman, driver on Riga-Mitau route

10.7.46

Forman, tysk, driver on Tukkum-Kandau route

22.7.46

Forman, driver on Viborg-Holakka route

28.8.51

Forman, driver on Holakka-Afanasjeva route

29.8.51

Forman, driver on Waschtranska kronobränneri-Vetluga route

24.3.29; 25.3.29

Forman, driver on Wenden-Wolmar route

20.9.46

Formän (including Wiborgsk bonde), drivers on Wiborg-St Petersburg route

9-10.2.53

Forman, Jude, driver on Windau-Goldingen route

16.9.52

Forselles [possibly: Berhard Ludvig af], Secreter (Turku)

30.11.13

Forsius, Gustaf Henrik, Magister Docens, Gymnasii Adjunct [teacher Borgå Gymnasium];
Historiarum och Moraliū Lector

15.9.09

3.8.38

Forsius' gosse (Porvoo)

19.7.13

2nd priority

Forsman, Karl Samuel [also: Forssman], 1795-1852 [godparent of Fransiska Gustafwa
Sjögren], Borgå gymnasist (1808-1811), ÅA student (1811-1817), Russian translator in the
Finnish Senate (1822-1831), Lagman, Häradshöfding (Helsingfors/St Petersburg)

2.6.10

1.9.34

8.4.39; 11.4.39; 12.4.39

4.2.40

14.10.45

15.7.50; 19.7.50; 20.7.50; 26.7.50

2.7.51; 4.7.51; 5.7.51; 7.7.51; 9.7.51; 11.7.51; 13.7.51; 16.7.51; 20.7.51; 29.7.51; 7.8.51;
27.8.51

26.6.53

Forsman family (Helsingfors)

13.7.51

Forsman son (Helsingfors)

4.7.51

2nd priority

Fors[s]man, Karl Henrik, 1773-1839, ordained (1797), Vård, Perniö (Pastor, 1797-1803),
Kemiö (Adjunkt, 1803-1806), Kyrkoherde (Lohja, 1834-1839)

11.8.34 (sid.331)

9.8.38

Forsman, Consist. Not. (son of Prost Forsman) (Lojo)

9.8.38

3rd priority

Forsmann, Pastor (St Petersburg)

29.7.41; 30.7.41

15.5.48

Forsskåhl, Joh Gabr, Adj Past, Loviisa, Bruks Predikant

10.5.10

3rd priority

Forstadius, Otto Magnus, Regements-Commissarie ('gamle vännen') Vård (Jaala)

13.3.40; 14.3.40; 1.8.40; 2.8.40

18.7.41; 19.7.41; 21.7.41

Forstadius2 (Iitti)

13.3.40; 14.3.40

Forstadius, Bokhållare

24.9.13

Forstadius, Otto Magnus, Borgå Gymnasist

14.3.10

Forstembetsman (Ustsyssolsk)

11.8.27

Forsten [also: Forstén] (Porvoo)

15.2.10

22.12.40

Forstmästare (Olonets)

24.12.26

Forstmästare, Kretsens (Kotel'nich)

24.1.28

Forstmästare, and wife, Vård (Povenets)

22.3.25; 23.3.25

Forstmästare (Kirillofska Klostret)

8.2.27

Forström, tailor (?) (St Petersburg)

20.10.34

Fortelin, Capt (ifrån Norrby)

1.1.11

Fortepianostämmare (St Petersburg)

31.1.48

Fortunatof [also: Fort.], Alexej Feodorovitsch, Lärare vid Semin. (Vologda)

10.3.27; 13.3.27; 17.3.27; 22.3.27; 23.3.27; 24.3.27; 27.3.27; 31.3.27; 11.7.27

Fossinis, Stroitel, Spasskokamennoj Klostret (Lake Kuben)

28.2.27

Ist priority

Frank, Baron (Taganrog)

Karl Ivanovich, 1796-, paroni, kenraalimajuri, Grodnon [въ гроднескомъ] husaarijoukko (junkkeri, 1812, kornetti 1813), Napoleonin sota, Kargopolin rakuunarykmentti (1815, kapteeni 1816), Podolskin rykmentti [кирас. полкъ] (1818; ratsumestari, 1819; eversti,

1825), Kavalergardin rykmentti (1831-1833, kenraalimajuri

4.2.37

Ist priority

Frantzen, *Nikolaus Eduard*, 1798-1855, Bookseller, Pernau ([*Kreisschule*], Reval (Gouv.-Gymn., 1814-1816), Dorpatin yliopisto (oikeustieteen opinnot, 1816-1820), Riika (asianajaja -1830; kirjakauppias, 1830-; Börsen-Comité, kirjuri), Dorpat (kirjakauppias, 1830-), (Riga)

15.9.46; 31.10.46

23.7.47

3.1.48

Franzén, Kommerce-Råd (Brahestad) (St Petersburg)

15.1.35

Franzén, Carl Mikael

11.4.13

Franzén, Frans Mikael, 1772-1847, Poet, Pastor, Bishop, Härnösand, Sweden

22.7.40

Ist priority

Frans, Dr (from Pätigorsk) (Koslof)

8.8.36; 10.8.36

Ist priority

Franzassovitsch, Uppsyningsman öfver strandridar (Domesnäs)

21.7.52

Ist priority

Frederking [also: Fredeking], *Karl Heinrich Wilhelm*, 1809-1892, Apothekare [also: Apothek.], Jena, Bonn, Heidelberg (opinnot), Dorpatin yliopisto (professori, 1864, Mag. pharm. h.c., 1873) Dorpat (Provisor-Ex, 1833), Riika (Grünen Apotheke, proviisori; Hirsch-Apotheke, 1834, hoitaja; Klüversholm-Apotheke, omistaja, 1837-1866), Farmasian

koulu (perustaja, 1835, opettaja, fysiikka, kemia, farmakognosia [Pharmakognosie], 1835-1885), [Rig. Naturforschervereins] (perustajajäsen, 1845 Apothekare [also: Apothek.] (Riga)

7.6.52; 8.6.52; 20.9.52

Fredrik [also: Fredric] I, King of Sweden-Finland (1676-1751)

14.9.11

Freiman (St Petersburg)

17.11.52; 25.12.52

1st priority

Freitag [also: Freytag], Professor, Statsråd , (St Petersburg)

1) Theodor Friedrich [also: Fedor Karlovich], 1800-1859, Dorpatin yliopisto (filologian opinnot, 1817-1820), Dorpatin gymnaasi (opettaja), Rish Levin lyseo (professori, kreikan ja latinan kieli ja kirjallisuus 1833-), Odessa (sensori, sensuurikomitea, 1835-1836), Pietarin yliopisto (Rooman kielen ja kirjallisuuden professori, -1852), Keisarillinen Eremitaasi (johtajan apulainen [помощник]),

27.7.40

12.4.41; 5.10.41; 13.10.41; 21.10.41; 29.10.41; 14.12.41; 31.12.41

11.1.42; 9.3.42; 27.4.42; 13.5.42; 7.10.42; 10.11.42; 11.11.42; 29.11.42

1.1.43; 31.1.43; 11.2.43; 6.4.43; 25.4.43; 17.11.43; 10.12.43; 28.12.43

6.3.44; 2.11.44; 24.12.44

4.4.45; 12.5.45; 7.11.45; 21.11.45

18.3.46; 25.3.46; 13.4.46; 25.5.46; 14.6.46; 9.10.46; 2.12.46

8.4.47; 29.4.47; 13.10.47; 22.10.47

15.1.48; 2.4.48; 5.5.48; 12.10.48; 4.12.48; 16.12.48; 17.12.48; 18.12.48; 29.12.48

20.1.49; 21.1.49; 25.3.49; 11.4.49; 19.4.49; 25.4.49; 4.6.49; 5.10.49; 4.11.49

4.4.50; 11.4.50; 9.6.50; 25.7.50; 27.7.50; 30.7.50; 2.8.50; 3.8.50; 26.9.50; 14.10.50

7.1.51; 20.1.51; 22.1.51; 27.4.51; 26.5.51; 12.10.51; 2.12.51

23.1.52; 24.1.52; 7.2.52; 10.2.52; 12.4.52; 16.4.52; 8.5.52; 9.5.52; 16.5.52; 30.5.52

Freitag, fru (St Petersburg)

15.1.48

Frenkel [also: Fränkel; Frenckell], Dansk Tandläkare (St Petersburg)

22.12.40

4.1.41; 5.1.41; 19.1.41; 26.1.41; 9.2.41; 16.2.41; 9.3.41; 23.3.41; 8.4.41

18.1.42; 15.2.42; 16.2.42

Frenckell, Johan Christopher (1757-1844), ÅA printer and bookseller (Helsingfors)

23.1.13

Frenckell (Helsingfors)

16.2.44

Frentzel (17?? – 1813) (Porvoo)

19.2.13

Frenzell, fru (Porvoo)

25.5.13

Frese, Ispravn. (Malmysh)

22.02.28

Freudenthal, Henric Fredrik

8.3.10

Ist priority

Fadajef [also: *Faddeev, Fadѣв*], *Andrei Mihailovich, valtioneuvos, 1789-1867, Nizhegorodin kuvernementti (asessori, 1814), Ekaterinoslav (Novorossijan ulkomaisten uudisasukkaiden konttori, jäsen, 1814, puheenjohtaja, 1818 [членъ новороссійской конторы иностранныхъ поселенцев]), Odessa (1834), Astrakan (johtava hoitaja, kalmikit [главный попечитель надъ калмыцкимъ народомъ, 1835), Sarvatofska Guvernör (1841-1846), Kaukasian alueen hallinnon jäsen (1846-), [членъ совѣта главнаго управленія Закавказкаго края]salaneuvos (1858), Pyrki virkamiesurallaan*

edistämään venäläistä ja saksalaista uudisasutusta. (St Petersburg)

10.3.42

Ist priority

Friese, Lärare (Windau)

1.9.46; 2.9.46; 3.9.46; 4.9.46

Friherrinna (Herrgård Loppis)

11.8.38

Friman1

20.6.07

Friman2

20.6.07

Friman3 (St Petersburg)

5.3.44

17.8.45; 20.8.45

Friman, Anders (in Iitti)

29.12.09

Friman, Wähvare

29.8.08

Fritzsche (St Petersburg)

26.5.54

Ist priority

Fromminin, Pastor (St Petersburg/Riga)

6.6.52

3rd priority

Frosterus, Benjamin, 1792-1856, ÅA student (1810-1819), ÅA (Docent in theology, 1821; Teol. kand., 1823; dr, 1840), ordained 1824 (Åbo), Acting Professor of theology, ÅA/Alexanders Universitet (1826-1829), Alexanders Universitet (Professor of church history, 1829-1837), Kyrkoherde (Vasa, Mustasaari, 1837-1856) (Åbo; Helsingfors; Vasa)

6.10.34

14.11.40

3rd priority

Frosterus, Robert Valentin, 1795-1884, ÅA student (1810-1819), Docent in theology (ÅA, 1821-1824), Theology licent. (ÅA, 1824; dr 1840), ordained 1826, Alexanders Universitet (Acting Professor of theology, 1829, 1830), Kyrkoherde (Iisalmi, 1835-1851), Bishop (Kuopio, 1851-1884) (Åbo; Helsingfors; Iisalmi; Kuopio)

3.10.34

Fruntimmer, daughter of Vård (Sami village near Tschärtjäyre)

22.1.26

Fruntimmer, accompanying Sjögren en route Mitau-Riga

12.9.46

1st priority

Frähn [also: Fraehn; Fr.; Statsr. Frh.], Christian Martin [Khristian Danilovich], 1782-1851, *akateemikko, Rostockin yliopisto (opinnot), Kazanin yliopisto (itämaiset kielet, 1807-1815)*, member RIAS (Oriental Antiquity, 1817-1851) (St Petersburg) *Orientalisti ja numismaatikko, tutki Venäjällä asuvien kansojen yhteyksiä arabeihin sekä perusti aasialaisen museon tiedeakatemian yhteyteen.*

TT: 67; 89-90; 104; 145; 151-152; 155; 185; 218-224

13.1.23

26.12.24

17.1.25; 18.1.25; 4.8.25

29.4.26

6.3.28

20.6.29; 21.6.29

1.1.34; 2.1.34; 13.1.34; 4.2.34; 30.3.34; 4.4.34; 6.4.34; 15.4.34; 6.5.34; 13.10.34; 29.10.34;
30.10.34; 31.10.34; 5.11.34; 16.11.34; 28.11.34; 29.11.34; 8.12.34; 18.12.34

23.1.35; 19.3.35; 22.3.35; 15.4.35; 16.4.35; 26.4.35; 27.4.35; 29.4.35; 2.5.35; 4.5.35;
5.5.35; 10.5.35; 18.5.35; 20.5.35; 23.5.35; 27.5.35; 28.5.35; 29.5.35; 2.6.35; 7.6.35;
11.7.35

22.5.38; 4.6.38; 15.6.38; 29.8.38; 5.9.38; 13.9.38; 7.11.38; 22.11.38; 25.12.38

2.1.39; 3.1.39; 4.1.39; 7.1.39; 13.1.39; 16.1.39; 30.1.39; 3.2.39; 6.3.39; 27.3.39; 7.4.39;
12.4.39; 15.4.39; 16.4.39; 20.4.39; 24.4.39; 25.4.39; 26.4.39; 10.5.39; 29.5.39; 5.6.39;
18.6.39; 19.6.39; 30.9.39; 13.10.39; 4.11.39; 5.11.39; 15.11.39; 16.11.39; 19.12.39

13.1.40; 9.2.40; 21.2.40; 12.4.40; 30.4.40; 4.6.40; 18.6.40; 2.7.40; 3.10.40; 9.11.40;
10.12.40

13.1.41; 6.2.41; 20.2.41; 21.2.41; 1.3.41; 24.3.41; 5.4.41; 14.4.41; 16.4.41; 15.9.41;
13.10.41; 28.10.41; 5.11.41; 8.11.41; 15.11.41; 18.11.41; 23.11.41; 10.12.41; 12.12.41;
13.12.41; 27.12.41; 30.12.41

13.1.42; 3.2.42; 7.2.42; 9.2.42; 14.2.42; 17.2.42; 18.2.42; 27.3.42; 9.4.42; 14.4.42; 1.5.42;
30.5.42; 31.5.42; 15.6.42; 12.10.42; 22.10.42; 24.10.42; 27.10.42; 2.11.42; 7.11.42;
8.11.42; 9.11.42; 11.11.42; 18.11.42; 19.11.42; 23.11.42; 2.12.42; 9.12.42; 21.12.42

23.1.43; 25.1.43; 13.2.43; 15.2.43; 18.3.43; 26.3.43; 30.3.43; 23.4.43; 23.5.43; 18.6.43;
29.6.43; 17.7.43; 22.10.43; 23.10.43; 12.11.43; 21.12.43

15.2.44; 3.3.44; 4.3.44; 12.3.44; 19.3.44; 24.3.44; 13.5.44; 14.8.44; 27.8.44; 28.8.44;
18.9.44; 29.9.44; 13.10.44; 17.10.44; 18.11.44; 9.12.44; 28.12.44

10.3.45; 23.3.45; 18.4.45; 27.4.45; 5.5.45; 9.5.45; 10.5.45; 27.5.45; 9.7.45; 8.9.45;
24.10.45; 28.11.45

13.1.46; 5.2.46; 3.3.46; 10.3.46; 19.3.46; 4.4.46; 26.5.46; 27.5.46; 29.9.46; 26.12.46;
31.12.46

5.1.47; 13.1.47; 10.2.47; 22.4.47; 7.6.47; 13.6.47; 26.8.47; 26.9.47; 27.10.47; 28.10.47;
30.10.47; 31.10.47; 2.11.47; 20.11.47

10.1.48; 24.1.48; 25.1.48; 17.3.48; 18.4.48; 23.4.48; 21.9.48; 3.10.48; 6.11.48; 8.11.48;
17.11.48

13.1.49; 3.2.49; 14.2.49; 15.2.49; 18.3.49; 21.3.49; 24.3.49; 9.4.49; 5.5.49; 18.6.49;
24.7.49; 16.8.49; 15.10.49; 19.10.49; 28.11.49

20.3.50; 10.4.50; 19.5.50; 4.6.50; 15.8.50; 5.9.50; 7.12.50

30.1.51; 26.2.51; 13.3.51; 7.4.51; 11.5.51; 15.5.51

13.1.53

14.2.54; 23.4.54; 25.4.54; 12.12.54

Frähn fru (St Petersburg)

28.1.39

Frähn family (St Petersburg)

15.5.38; 24.10.38

28.1.39; 24.2.39; 11.4.39; 2.5.39; 14.12.39

13.2.40; 5.3.40; 26.4.40; 5.11.40; 6.12.40

10.1.41; 4.4.41; 20.5.41; 1.8.41; 26.9.41

28.2.42; 16.3.42; 17.4.42; 26.9.42; 28.10.42; 9.11.42; 11.11.42; 21.11.42

9.2.43; 8.5.43; 24.11.43

5.2.44; 8.4.44; 10.10.44; 14.11.44

13.1.45; 27.1.45; 14.3.45; 28.3.45; 4.10.45; 2.11.45; 28.11.45; 5.12.45

19.4.46; 24.5.46; 2.10.46; 12.11.46; 6.12.46; 28.12.46

26.4.47; 13.6.47; 26.9.47; 6.12.47

30.1.48; 5.2.48; 13.2.48; 4.3.48; 3.4.48; 21.4.48; 18.5.48; 15.6.48; 23.10.48; 18.12.48

13.1.49; 26.1.49; 2.3.49; 2.4.49; 15.4.49; 4.5.49; 5.5.49; 10.7.49; 17.7.49; 24.8.49; 24.9.49;
16.12.49; 27.12.49

13.1.50; 11.2.50; 11.4.50; 29.4.50; 5.6.50; 12.6.50; 12.8.50; 13.8.50; 26.9.50; 8.12.50;
27.12.50

13.1.51; 28.3.51; 20.4.51; 11.6.51; 14.8.51; 3.11.51; 26.11.51; 5.12.51

Frähn sister (St Petersburg)

14.2.54; 12.12.54

Frähn, fröken von [godparent of Fransiska Gustafwa Sjögren] (St Petersburg)

4.4.34

12.4.39; 30.11.39; 1.12.39; 4.12.39; 12.12.39

28.1.40; 25.2.40; 24.3.40; 21.4.40; 27.10.40; 17.11.40; 8.12.40

2.2.41; 16.3.41; 26.10.41

Frähn, unge [also: Rob.] (St Petersburg)

13.1.44; 7.4.44

13.1.45; 27.4.45; 11.8.45; 2.12.45

13.1.46; 19.4.46

12.1.47; 13.1.47; 4.4.47

13.1.48; 29.2.48; 23.4.48; 25.4.48

13.1.49; 20.2.49; 13.3.49; 8.4.49; 15.4.49; 19.4.49; 4.9.49; 20.11.49

13.1.50; 5.2.50; 12.3.50; 19.3.50; 5.5.50

13.1.51; 20.4.51; 22.4.51; 23.12.51

13.1.52; 15.2.52; 3.4.52; 11.4.52; 20.4.52

13.1.53; 18.1.53; 8.3.53; 1.5.53; 3.5.53

3.1.54; 13.1.54; 10.5.54; 31.10.54

13.1.55

Frähn daughter (St Petersburg)

12.4.39

18.1.53

3.1.54

Frähn son-in-law (St Petersburg)

24.10.42

Frähn betjent (St Petersburg)

25.1.48

3rd priority

Fröberg, Fredrik Ferdinand [also: Fröhberg], 1807-1879, ÅA/Alexanders Universitet (1824-1830, ordained), Mohla (Pastors Adjunkt, 1833-1857), Viborg (Teacher of French, Viborg gymnasium and other schools, 1833-1841, Teacher of German, Viborg gymnasium and other schools, 1834-1857), Hiitola (Kyrkoherde, Prost, 1857-1879) (Viborg)

23.8.51; 27.8.51

Fröberg, fru (Viborg)

23.8.51; 27.8.51

2nd priority

Fuchs, van der [also: Hr Fuchs], Reklam Statsrådet (Kasan/St Petersburg)

4.3.28; 5.3.28; 6.3.28; 16.4.28

18.6.35

26.3.40; 25.5.40

29.12.46

8.12.48

Fuchs, Fru Madame (St Petersburg)

24.3.41; 18.4.41; 20.4.41

1st priority

Fuchs, von, *Christoph Johann, 1807-1872, Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1826-1829, grad. Stud), Bartau (Pastor-Vicar, 1831-1832), kotiopettaja (1832-1835), Dünaburg (divisionansaarnaaja, 1835-1847), Salwen (pastori/saarnaaja, 1847-1872)*

21.7.46

Fuhr, von der, Typographer (St Petersburg)

28.10.40; 4.12.40

24.2.41; 1.5.41; 6.12.41

15.2.42; 31.3.42

Fucks, Musick teacher (St Petersburg)

12.1.44

24.10.45

Fulton, Direktör öfver Fabriken (Petrozavodsk)

26.8.24

3rd priority

Furuhjelm, Otto Wilh., [also: Furuhj.], Hoffrättsledemot (Wiborg)

11.3.43

2nd priority

Furuhjelm, Löjtnant (St Petersburg)

30.3.43; 4.4.43; 11.4.43; 25.4.43; 6.6.43; 19.12.43

3.2.44; 6.2.44; 19.3.44

Ist priority

Fuss, Paul *Heinrich von* [also: F.; F.ss; Pavel *Nikolaevich*], 1782(1797)-1851(1855), Stadsråd, *akatemian gymnaasi [академической гимназии, число академических учениковъ] 1814*), 1. *kadettikoulu (opettaja, matematiikka, 1816-)*, inspektori (*kasvatuskodin luokat, 1824-1826*), RIAS (*matematiikka, adjunkt, 1818, akateemikko, 1826; Secretary-General RIAS, 1826-*), *sihteeri [Императорскаго вольно-экономическаго общества] 1826-*), *edustaja (opintokomitea IV osasto [предсѣдатель учебнаго комитета при IV отдѣленіи собственной Е. В. канцеляріи], 1845)* (St Petersburg)

TT: 179-181; 187; 191; 214; 238; 242-244; 247-249; 250-252

1.1.34; 13.1.34; 29.1.34; 8.4.34; 10.4.34; 16.4.34; 10.6.34; 25.6.34; 3.7.34; 4.7.34; 30.7.34; 27.8.34; 7.8.34 (sid.330); 13.9.34; 13.10.34; 15.10.34; 16.11.34; 28.11.34; 5.12.34; 10.12.34; 17.12.34

13.1.35; 21.1.35; 26.1.35; 5.2.35; 8.2.35; 2.5.35; 4.5.35; 5.5.35; 10.5.35; 11.5.35; 15.5.35; 20.5.35; 25.5.35; 3.6.35; 9.6.35; 12.6.35; 1.7.35; 3.7.35; 8.7.35; 9.7.35; 10.7.35; 11.7.35; 15.7.35

30.8.37; 30.9.37

22.5.38; 31.5.38; 1.9.38; 27.10.38; 26.12.38

2.1.39; 4.1.39; 7.1.39; 13.1.39; 23.1.39; 24.1.39; 10.2.39; 7.4.39; 21.4.39; 12.6.39; 20.6.39; 22.9.39; 19.10.39; 17.11.39

12.1.40; 13.1.40; 12.3.40; 26.4.40; 7.5.40; 13.5.40; 21.5.40; 4.6.40; 17.6.40; 18.6.40; 24.6.40; 1.7.40; 2.7.40; 11.7.40; 12.7.40; 16.7.40; 25.7.40; 20.8.40; 25.9.40; 29.10.40; 7.12.40

13.1.41; 25.4.41; 26.4.41; 30.4.41; 1.5.41; 2.5.41; 20.5.41; 25.8.41; 15.9.41; 17.10.41; 5.11.41; 8.11.41; 18.11.41; 12.12.41; 30.12.41

13.1.42; 10.2.42; 15.2.42; 17.2.42; 19.2.42; 5.3.42; 12.3.42; 17.3.42; 23.3.42; 28.3.42; 5.5.42; 15.7.42; 6.10.42; 15.10.42; 18.10.42; 25.10.42; 7.11.42; 19.11.42; 26.11.42; 27.11.42; 2.12.42; 3.12.42; 21.12.42

4.1.43; 24.1.43; 29.1.43; 7.3.43; 9.3.43; 23.4.43; 3.6.43; 6.11.43; 1.12.43; 27.12.43

4.1.44; 24.1.44; 25.1.44; 5.2.44; 14.2.44; 15.2.44; 17.2.44; 20.2.44; 23.2.44; 26.2.44; 29.2.44; 1.3.44; 3.3.44; 4.3.44; 13.3.44; 19.3.44; 18.4.44; 19.4.44; 24.4.44; 27.4.44; 30.4.44; 20.5.44; 22.5.44; 25.5.44; 28.5.44; 21.6.44; 3.7.44; 4.7.44; 15.8.44; 28.8.44; 29.8.44; 18.9.44; 19.9.44; 24.9.44; 2.10.44; 3.10.44; 5.10.44; 13.10.44; 17.10.44; 19.10.44; 6.11.44;

23.11.44; 27.11.44; 5.12.44; 26.12.44

1.1.45; 14.1.45; 27.1.45; 10.3.45; 13.3.45; 19.3.45; 20.3.45; 31.3.45; 14.4.45; 27.4.45;
9.5.45; 19.5.45; 22.5.45; 27.5.45; 12.6.45; 13.8.45; 28.8.45; 25.9.45; 30.9.45; 14.10.45;
20.10.45; 10.11.45

13.1.46; 31.1.46; 2.2.46; 5.2.46; 6.2.46; 26.2.46; 9.3.46; 29.3.46; 11.4.46; 19.4.46; 23.4.46;
27.4.46; 28.4.46; 3.5.46; 4.5.46; 7.5.46; 9.5.46; 12.5.46; 14.5.46; 16.5.46; 18.5.46; 20.5.46;
23.5.46; 26.5.46; 28.5.46; 8.6.46; 9.6.46; 14.7.46; 29.9.46; 30.9.46; 2.10.46; 3.10.46;
6.10.46; 8.10.46; 20.10.46; 25.10.46; 27.10.46; 28.10.46; 25.11.46; 19.12.46

4.1.47; 13.1.47; 25.1.47; 2.2.47; 10.2.47; 15.2.47; 22.3.47; 30.3.47; 31.3.47; 9.4.47;
19.5.47; 28.6.47; 9.7.47; 1.9.47; 16.9.47; 23.9.47; 24.9.47; 28.9.47; 8.10.47; 20.10.47;
28.10.47; 19.11.47; 4.12.47; 9.12.47

5.1.48; 8.1.48; 10.1.48; 13.1.48; 14.1.48; 15.1.48; 16.1.48; 17.1.48; 19.1.48; 7.2.48;
18.2.48; 20.3.48; 30.3.48; 4.4.48; 5.4.48; 23.4.48; 1.5.48; 2.5.48; 2.8.48; 23.8.48; 15.9.48;
16.9.48; 27.9.48; 7.11.48; 27.11.48; 7.12.48; 22.12.48

1.1.49; 13.1.49; 25.1.49; 23.2.49; 28.2.49; 6.3.49; 17.3.49; 23.3.49; 29.3.49; 2.4.49; 9.4.49;
20.4.49; 18.5.49; 1.10.49; 15.10.49; 29.10.49; 3.11.49; 14.11.49; 15.11.49

13.1.50; 19.1.50; 7.2.50; 13.2.50; 22.2.50; 25.2.50; 8.3.50; 13.5.50; 15.5.50; 27.5.50;
5.6.50; 12.6.50; 13.9.50; 4.10.50; 26.10.50; 8.11.50; 9.12.50; 10.12.50; 16.12.50; 27.12.50

2.1.51; 10.1.51; 13.1.51; 12.2.51; 19.2.51; 6.3.51; 16.3.51; 3.4.51; 15.4.51; 16.5.51;
22.5.51; 23.5.51; 28.5.51; 3.6.51; 4.6.51; 8.6.51; 10.6.51; 11.6.51; 12.6.51; 21.10.51;
1.12.51; 13.12.51; 15.12.51

8.1.52; 9.1.52; 13.1.52; 9.2.52; 28.2.52; 5.4.52; 16.4.52; 25.4.52; 26.4.52; 27.4.52; 29.4.52;
10.5.52; 14.5.52; 31.5.52; 27.9.52; 30.9.52; 12.10.52; 22.10.52; 25.10.52; 10.11.52;
26.11.52; 20.12.52; 24.12.52

1.1.53; 3.1.53; 1.2.53; 5.3.53; 15.4.53; 22.4.53; 12.5.53; 17.5.53; 23.5.53; 31.5.53; 1.6.53;
17.8.53; 19.9.53; 21.10.53; 10.11.53; 16.12.53

2.1.54; 6.2.54; 23.3.54; 11.4.54; 27.5.54; 14.6.54; 14.9.54; 12.10.54; 20.10.54; 27.10.54;
10.11.54; 15.12.54

Fuss, fru [Mad.] (St Petersburg)

23.3.45; 5.10.45; 1.11.45; 3.11.45; 15.11.45; 2.12.45; 27.12.45

8.1.46; 13.1.46

1.11.48

Fuss, fröken (St Petersburg)

8.11.45

Fuss son (St Petersburg)

8.11.45

Fuss family (St Petersburg)

10.1.51

2nd priority

Fuss brother, Statsråd (St Petersburg)

15.4.34; 16.4.34

11.7.40

Färgare (Porvoo)

11.8.13

Färjkarlar (Jarensk)

23.7.27

Följeslagare [also: skjutskarl], driver on route to Bielosersk

17.1.27

Följeslagare [also: skjutskarl; sista Tschuden [= Veps]] (Jaroslavskaja pogost)

31.12.24

Följeslagare, en ung karl [also: Skjutspojke], driver on Juksovskaja-Ojatskaja Ladva route

27.12.24; 28.12.24

Följeslagare, allocated by Kholmogory landträtt, on Kholmogory-Kargopol route

5.10.26

Följeslagare, driver on Kholmogory-Kurostrov route

27.9.26

Följeslagare, driver on Mischina-Wotkinska route

2.3.29

Följeslagare, rowers on Paanajärvi-Kem route

21.7.25; 22.7.25

Följeslagare, drivers on пог. Popofka-Kulämer/Miränga route

10.3.29

Följeslagare, driver on route to Pääschärvi

16.1.27

Följeslagare, en Selskii (Schunga)

7.4.25

Följeslagare (Präst Galuktionof, Djakon Galuktionof), on Tulgas-Topetska prichod route

26.5.27

Följeslagare, two, on Vuonisen kylä-Suvanto route

17.8.25; 18.8.25

Förerska, en rask hustru, driver en route to Vahtärvi

16.1.27

Föreståndare vid Bibliotheket af Sofia-Kyrkan (St Petersburg)

20.6.24

Föreståndare, Bibliotheket and Archive, Chutinska Klostret (near Novgorod)

29.6.24

Föreståndare, Jurjev (Novgorod)

30.7.24

Föreståndare, Feofan (Nowojeserska Klostret)

19.1.27

Föreståndare (Kloster, Schenkursk)

20.5.27

Förmans broder

4.4.07

Förvaltare, Kpm. Kokscharef tillhöriga Fotenska saltsjuderier (Totma)

23.4.27

Föräldrar (AJS's parents)

12.8.12

D.G.

21.2.12

2nd priority

Gabelentz, H.C. von der, 1807-1874, German specialist in Volga and Permian Finnic languages (Altenburg)

9.11.40

1.2.44

3.10.49

3rd priority

Gadolin, Jakob Algot [also: Gad.], 1797-1848, Domprost, Professor of Biblical Exegesis (1846-1848), Alexanders Universitet (Helsingfors)

14.8.38

19.7.40

1st priority

Gaimard [also: Gaim.] ('en Fransk resande') (St Petersburg)

5.12.39; 11.12.39; 16.12.39; 22.12.39; 23.12.39

Galindo (Hamina)

14.2.24

Galitzin [also: Galitsin; Golitzin; Gal.; Fursten; Furste Galitisin], Prince (St Petersburg; Archangel)

7.5.24; 14.8.24

30.7.26; 21.9.26; 8.10.26

1.11.27

9.7.28

Galloway [also: P. Galovais], (Karas)

10.7.36

27.2.37; 10.3.37; 13.3.37

Ist priority

Galnischtschef-Kutusov [also: Gubben, *Golenishchev*"-Kutuzov], *Loggin Ivanovich*, 1769-1846, Admiral, *Ostrogorozhskin rykmentti* [*Острогородского легкоконного полка*], (*kapteeni*, 1783), *merikadettikoulu* (1788- ; *vanhempi majuri*, 1793-), *Kustaan sota* (*Hamina*, *Ruotsinsalmi*, *Viipuri*), *everstiluutnantti* (1790), *eversti* (1796), *amiraliteettikollegio* (*presidentin apulainen* [*Помощник, президента Адмиралтейств-коллегии*]; *jäsen*, 1801- ; *rahastonhoitaja* [*генерал-казначей*] *kenraalimajuri* (1798), *tutkimusmatka* (*Vienanmeri*, 1797), *RIAS* (*jäsen*, 1800), *kenraali-luutnantti* (1801), *meriministeriö* [*морского министерства*] (*puheenjohtaja*, *opintotoimikunta* [*председатель ученого комитета*], 1827-), *Tutki merellistä kartografiaa ja valmisteli tutkimuksiinsa perustuvan kartaston* (St. Petersburg)

17.1.44

Galova (Osera)

30.12.24

Galova (Schuja)

29.8.24

2nd priority

Gadd, Kommerseråd (Helsingfors)

5.7.51; 13.7.51; 17.7.51; 18.7.51; 23.7.51; 25.7.51; 27.7.51; 28.7.51; 7.8.51

23.6.53; 27.7.53; 17.9.53; 24.9.53; 27.9.53; 3.10.53; 8.10.53; 9.10.53

Gadd, fru [also: Commerserådinna] (Helsingfors)

13.7.51; 8.8.51

26.7.53; 29.7.53

Gadd son (St Petersburg)

9.10.53

Gadd family (Helsingfors)

8.8.51

Gaggenberger, Pastor (Riga)

21.9.52

Galuktionof, Dimitrii Andrejef, enkel men gladlynt, ytterst hövlig och välvillig, Präst (Tulgas)

26.5.27

Galuktionof's wife (Tulgas)

26.5.27

G[amma]l Cantor

6.11.11

Gamla bekanta ifrån Åbo (Pelkjärvi)

20.11.24

Gamla Frun (Duderhof area)

12.1.24

Gammal fru ifrån Lembala (St Petersburg)

16.2.23

Gammal gumma (informant about Runö) (Kynö)

15.6.46

Gammal gumma (Langernö)

10.6.46

Gammal käring, driver (Konduschi)

10.3.25

G[amma]l inhyses Gumma (at Hindersby)

8.1.12

Gammal karl, informant (Runö)

13.6.52

Gammal man (Pudosch)

7.11.26

Gammal man (Warsogora)

3.3.26

Gardberg, Åbo student

10.5.13

Gardesofficerare (two) (St Petersburg)

13.4.24

Garfvaren (at or near Parola)

31.8.08

Ist priority

Garsevanof, Jessij Jakovlevitsch, Präst (Gori)

11.6.37; 12.6.37

Gast. (near Strömdahls bruk)

13.5.25

Gavoriil, Fader, den gamla beskedlige och gastfrie (Tschuchtschenemska)

28.9.26

Gebauer, Postuppsyningsmam (Mursinka)

4.7.23

Ist priority

Geelhaar, *Karl Theodor, 1805-1871, Dorpatin yliopisto (farmasian opinnot), Apothekare (1834-), (Lemsal), Balttilainen litografi, kuvasi töissään Tallinnaa, merkkihenkilöitä ja kansanelämää.*

4.7.46

Geers (St Petersburg)

25.1.35

16.11.39

Ist priority

Gehewe, K.N., [*Karl Heinrich Constantin*] Pastor, Präsident, Ehstniska lärda sällskapet (Dorpat) *Viron kielen kehittäjä, julkaisi kirjoituksia viroksi.*

7.5.39

2nd priority

Geitlin, Gabriel, 1804-1871, Professor of Oriental Literature 1835-, Professor of Biblical Exegesis 1849-1864 (Alexanders Universitet) (Ristimäki; Helsingfors)

TT: 211

4.4.34; 21.5.34; 16.10.34

13.8.38; 14.8.38

23.3.45; 25.3.45; 28.3.45; 1.4.45; 5.4.45

2.5.46

8.6.51

General-Guvernör [also: General Guvernör Guvern.; General-Guvern.; Gen.Guv.]
(Archangel)

13.3.26; 20.3.26; 22.3.26; 14.6.26; 20.6.26; 22.6.26; 25.6.26; 26.6.26; 13.7.26; 16.7.26;
23.7.26; 24.7.26; 26.7.26; 27.7.26; 30.7.26; 31.7.26; 14.8.26; 20.8.26; 30.8.26; 17.9.26;
19.9.26; 20.9.26

1st priority

Georgiefskij, M [also: Georgievskij], Präst (Komi specialist) (Ustsyssolsk)

10.7.49; 3.10.49

Gepfert, Herr, Tysk (St Petersburg; Toxowa)

5.7.39; 21.8.39

23.6.40

9.1.41; 6.6.41; 20.12.41

24.11.43

20.10.44

17.7.45

9.8.48

Gepfert, Mamsell [also: Mademoiselle; Mams.] (St Petersburg; Toxowa)

21.8.39

5.12.40

3.7.44

9.8.48; 21.8.48

18.12.49

Gepfert family (St Petersburg; Toxowa)

30.3.40

18.4.41

Gerassimof, Forstmästare (Schenkursk)

13.5.27; 17.5.27

Gerschau, P von (St Petersburg)

16.8.23

Gennadi [also: Stroiteln], Stroitel, infödd karelare ifrån staden Olonets af borgareståndet, utan lärd bildning, ett godt naturligt förstånd med en sällsynt bonhomie i karakteren (Semigorodnaja Pustinja)

9.4.27

2nd priority

Jersen [also: Gerset], Krono-Trädgårdsmästare [also: Trädgårdsmästare] (Pätigorsk)

11.7.37; 16.7.37; 13.9.37

Gichoni (Toxowa)

20.7.48

Gigonof, author 'Sibirisk-Tatariska Lexikon'

12.3.52

1st priority

Glanström, Prost [also: Pastor], 1784-1850, Reval (tuomiokirkon koulu [Domschule]), Jena (yliopisto-opinnot, 1801-1804), Dorpat (yliopisto-opinnot, 1804-1806), kotiopettaja (1804-1806), pappisvihkimys (Reval, 1807), Pyhän Mikaelin seurakunta (1819-1850), Viron konsistori (assistentti 1822-1837, Konsist-Rat. 1837-), Virolaisen kirjallisuuden seuran jäsen? (1842) Vård (St Michels kyrka, near Langernö)

10.6.46; 12.6.46; 13.6.46

3rd priority

Glinka, Fed. Nikol.[Gl[inka. Fyedor Nikolaevich], 1786-1880, Öfverste (Petrozavodsk; St Petersburg)

30.11.26

21.1.54; 7.2.54; 21.2.54; 24.2.54; 25.2.54; 23.4.54; 27.4.54; 30.4.54

Gleinig, Двор.Зач. (Orlof)

16.01.28

Gleinig's mother (Orlof)

16.01.28

1st priority

Gläster [also: Gläser], Pastor (Dondangen)

31.7.46; 4.8.46

26.6.52; 28.6.52; 24.7.52

Gläster, Huslärare ('ung man') Dondangen)

24.7.52

2nd priority

Godenhjelm, Berndt Abraham, 1799-1881, Borgå gymnasist (1813-1816), studied art in Stockholm (1816-1820), ÅA (law student, 1820-1826), law official (1826), Finnish government scholarship (Academy of Art, St Petersburg, 1827-1832), Finnish Artists Union Drawing School (Teacher, 1848-1869) (Stockholm; St Petersburg; Helsingfors)

12.2.45; 4.11.45

6.1.46; 7.1.46; 6.5.46; 27.5.46; 12.10.46; 17.10.46; 18.10.46

22.2.47

6.7.50; 22.7.50; 1.8.50

2.8.51

15.7.53

Godenhjelm family (Helsingfors)

17.11.45

7.8.51

Golinub [also: Galonab] (Vladikaukas)

3.5.36

Ist priority

Golownin [Golovnin, A.V.], *Aleksandr Vasil'evitch*, 1821-1886, *Tsarskoje selo (lyseo, 1839), merivoimien pääesikunta [при начальникъ главнога морского штаба] (johtajan alainen erityisvirkamies [чиновникъ особыхъ порученій], 1848-), sihteeri (suuriruhtinas Konstantin, 1850-), kansanvalistusministeriö [министерствъ народнаго просвѣщенія] (valtiosihteeri [статсъ-секретарь], 1859; koulujen ylihallinto, jäsen [членъ главнога правленія училищъ]; ministeri 1861) Sekretare för Geografiska sällskapet (1845-1847). Kehitti kulttuurielämää sekä uudisti yliopisto- ja koululaitosta (St Petersburg)*

6.10.46; 6.11.46; 17.12.46; 20.12.46

29.5.47

14.4.48

18.5.49; 24.5.49; 5.12.49; 24.12.49

2.7.50; 16.7.50

Golonin (Kotel'nich)

29.1.28

Ist priority

Golowa [also: Golova] (retired) (Baktshisaraj)

17.11.36; 18.11.36

Golova, retired (Jyrgelä)

11.3.25; 19-20.3.25

Golova (Kaigorod)

16.9.27

Golova (Kargopol)

22.10.26

Golova (Karinó)

28.10.27

Golova Durakin (Kem)

5.8.25

Golova (Osera)

7.1.25 *Is this Gordeitsch?*

Golova (Sarapul)

5.8.28

Golova (Schuja)

19.3.25

Golovans son (Ustsyssolsk)

21.8.27

Golovin (Parfenjefska Possad)

1.4.29

Gordeitsch, Alex. (Osera)

28.12.24 *Is this Golova (Osera)?*

Ist priority

Gordejef, Löjtnant, collector of 'topo-ethnografiska samt statistiska underrätelser'
(Душетъ)

24.10.35; 19.11.35; 23.11.35

Gorodnitsch (Belozero)

and wife

22.1.27; 23.1.27

Gorodnitsch (Buj)

5.5.29

Gorodn[itsch]. (Cherdyn)

20.12.28

Gorodnitsch [also: Gorodn.; Gor.] (Galich)

2.4.29; 10.4.29; 12.4.29; 15.4.29; 16.4.29

Gorodnitsch [also: Gor.; Gorodn.] (Glasof)

23.9.27; 30.9.27; 1.10.27; 2.10.27; 6.10.27; 7.10.27; 9.10.27; 10.10.27; 11.10.27

Gorodnitsch, en äkta Dragon [also: Godord.; Gor.] (Jelabuga)

24.7.28; 25.7.28

Gorodn[itsch]. (Kem)

25.3.25; 22.7.25; 23.7.25; 29.7.25; 30.7.25; 31.7.25; 2.8.25; 7.8.25; 8.8.25; 9.8.25; 4.11.25

25.2.26; 27.2.26

Gorodnitsh, Vård (Kholmogory)

21.9.26; 22.9.26; 24.9.26

Gorodnitsch (Kotel'nich)

24.1.28; 27.1.28; 28.1.28; 29.1.28; 2.2.28

Gorodnitsch [also: Gorodn.; Gorodn] (Kola)

28.1.26; 31.1.26; 2.2.26; 5.2.26; 14.2.26; 17.3.26

Gorodnitsch (Mosdok)

7.11.37

Gorodnitsch (Nolinsk)

5.2.28

Gorodnitsch (Olonets) *Is this Borissov (Olonets)?*

19.12.24; 31.12.24

7.1.25; 9.1.25; 10.1.25

24.12.26; 25.12.26; 27.12.26; 30.12.26

Gorodnitsch [also: Gorodn.] (Orlof)

15.1.28; 16.1.28; 21.1.28

Gorodnitsch (Onega)

3.3.26

Gorodnitsch (Osa)

27.8.28; 4.9.28

Gorodn[itsch]. (Perm)

10.9.28

Gorodnitsch (Pinega)

24.4.26; 26.4.26; 29.4.26; 7.6.26

Gor[odnitsch]. (Povenets) [cf. Tschivilev, 6.4.25]

22.3.25; 23.3.25; 25.3.25

14.12.26

Gorodnitsch (Schenkursk)

12.5.27

Gorodnitsch [also: Gor.; Gorodn.] (Slobodsk[oy])

15.10.27; 16.10.27; 21.10.27; 22.10.27; 29.10.27; 30.10.27

Gorodn[itsch]. (Solvyitschegodsk)

6.7.27; 7.7.27; 16.7.27

Gorodnitsch (Tikhvin)

11.8.24; 13.8.24

Gorodnitsch (Tikhvin)

1.6.29; 2.6.29

Gorodnitsch [also: Gorodn.] (Ustsyssolsk)

6.8.27; 7.8.27; 12.8.27; 13.8.27; 4.9.27; 6.9.27

Gorodnitsch, and wife (Velsk)

4.5.27; 5.5.27; 13.5.27; 14.5.27; 17.5.27; 18.5.27

Gorodnitsch (Vetluga)

25.3.29

Gorodnitsch (Wätka)

30.10.27

Gorodtschaninof, Prof. (Kasan)

6.3.28

Gorsa, Köpman (Belozero)

29.1.27

1st priority

Gorskij, Öfverste (Tiflis; Stavropol)

15.2.37

2nd priority

Gortshakov [also: Gortschakof], Govenner-General of Western Siberia, Prince (St Petersburg)

TT: 208

28.3.42; 18.4.42

Gosse (probably Ståhlberg's)

5.2.11

Gosse

26.6.11

Gosse, en ung helmsman on Jyskyjärvi-Paanajärvi route

19.7.25

Gosse (engaged by AJS as Digor language informant) (Mosdok)

23.10.37; 24.10.37

Got, herre

13.7.08

Gotuabef, Guvern. Landtmätare (Vologda) (= Golubev)

17.3.27

Gotschakof, General-Major (Vologda) (= Gortschakov)

6.3.27

Gotthard, svarfvare (Peski [Tiflis])

5.11.35

2nd priority

Gottlund, Carl Axel [also: Gottl.; G.], 1796-1875, Borgå gymnasist (1809-1814), ÅA (1814-1816), Upsala University (1816-1826), resident in Stockholm (1826-1834), Alexanders Universitet (Lecturer in Finnish, 1839-1875), author, editor, specialist on Finns and Finnish culture in Sweden) (Stockholm; Helsingfors)

5.2.10

18.10.26

24.2.40

22.3.44; 24.3.44

23.8.48

28.6.50; 5.7.50; 11.7.50; 25.7.50; 27.7.50; 1.8.50; 2.8.50; 3.8.50; 26.10.50

8.7.51; 30.7.51; 5.8.51; 7.8.51; 8.8.51

25.6.53; 5.7.53; 13.7.53; 17.9.53

Gottzman, Joh Fredr, Borgå Gymnasist

19.6.10

Gottwald, Dr, private tutor in home of General Molostwof (St Petersburg)

19.1.41; 11.4.41; 1.5.41; 11.5.41; 29.11.41

14.10.42

15.3.45

Gouvernante [also: Guvernant] (in Generalska Martinau's household) (St Petersburg)

6.11.49; 7.11.49

Goworof [also: Goworoff; Govorf], Läkare (Rumyantsev's medical doctor, St Petersburg)

13.4.24

1st priority

Graefe [also: Dr Graefe; Dr. Graefe; Dr. Gräfe; Dr Gr.; Dr. Gr. Doctorn; Doctor; Docktorn], Physician attached to the RIAS (1830-) (godparent of Justina Fredrika Sjögren) (St Petersburg)

19.2.34; 21.2.34; 23.2.34; 27.3.34; 29.3.34; 11.4.34; 14.4.34; 15.4.34; 16.4.34; 16.4.34;
16.4.34; 17.4.34; 18.4.34; 19.4.34; 22.4.34; 24.4.34; 29.4.34; 4.5.34; 5.5.34; 7.5.34; 8.5.34;
4.7.34 17.5.34; 19.5.34; 25.5.34; 30.5.34; 10.6.34; 25.6.34; 26.6.34; 27.6.34; 28.6.34;
13.10.34; 16.10.34; 22.10.34; 30.10.34; 4.11.34; 6.11.34; 12.11.34; 14.11.34; 15.11.34;
17.11.34; 27.11.34; 1.12.34; 2.12.34; 9.12.34; 11.12.34; 19.12.34; 21.12.34; 25.12.34

1.1.35; 3.1.35; 15.1.35; 22.1.35; 21.2.35; 3.4.35; 30.4.35; 11.5.35; 13.5.35; 22.5.35;
24.5.35; 14.7.35; 15.7.35

19.5.38; 6.6.38; 9.6.38; 12.6.38; 20.6.38; 23.6.38; 27.6.38; 17.7.38; 11.9.38; 26.11.38

23.1.39; 19.2.39; 13.3.39; 11.4.39; 17.5.39; 21.5.39; 22.8.39; 23.8.39; 14.10.39; 31.10.39

9.1.40; 11.1.40; 16.1.40; 5.2.40; 20.2.40; 31.3.40; 26.4.40; 1.12.40; 7.12.40; 31.12.40

1.1.41; 3.1.41; 23.1.41; 28.1.41; 1.3.41; 7.3.41; 20.3.41; 24.3.41; 25.3.41; 26.3.41; 27.3.41;
28.3.41; 2.4.41; 2.5.41; 2.6.41; 19.6.41; 30.6.41; 18.8.41; 24.8.41; 25.8.41; 19.9.41;
20.9.41; 29.10.41; 5.11.41; 6.12.41; 18.12.41

1.1.42; 20.1.42; 30.1.42; 11.2.42; 24.2.42; 23.5.42; 2.6.42; 20.6.42; 21.6.42; 16.7.42;
21.7.42; 17.8.42; 28.9.42; 24.10.42; 22.11.42; 5.12.42

13.1.43; 21.1.43; 2.2.43; 21.2.43; 24.2.43; 27.3.43; 28.3.43; 22.4.43; 7.5.43; 9.5.43; 6.6.43;
15.6.43; 16.7.43; 12.8.43; 30.8.43; 14.9.43; 19.10.43; 23.11.43; 29.11.43; 9.12.43;
14.12.43; 20.12.43

27.1.44; 2.2.44; 7.2.44; 15.2.44; 22.2.44; 2.3.44; 16.3.44; 4.5.44; 31.5.44; 21.6.44; 28.8.44;
28.9.44; 30.9.44; 7.10.44; 14.10.44; 25.10.44; 28.10.44; 4.11.44; 5.11.44; 21.11.44;
28.11.44; 11.12.44; 13.12.44; 27.12.44

30.9.45; 15.10.45; 27.10.45; 28.10.45; 3.11.45; 7.11.45; 28.11.45; 29.11.45; 22.12.45

6.1.46; 7.1.46; 16.2.46; 6.3.46; 6.4.46; 7.4.46; 26.4.46; 8.5.46; 23.5.46; 29.9.46; 3.10.46;
20.10.46; 21.10.46; 26.10.46; 11.11.46; 25.11.46; 14.12.46; 31.12.46

9.1.47; 15.1.47; 30.1.47; 14.3.47; 30.3.47; 10.4.47; 10.5.47; 15.6.47; 24.9.47; 7.10.47;
14.10.47; 31.10.47; 19.11.47; 25.12.47

27.1.48; 29.1.48; 8.2.48; 25.2.48; 6.3.48; 11.3.48; 6.4.48; 29.4.48; 29.6.48; 25.9.48;
26.9.48; 1.10.48; 21.10.48; 22.10.48; 24.10.48; 25.10.48; 26.10.48; 29.10.48; 24.11.48;
28.11.48; 2.12.48; 6.12.48; 7.12.48; 12.12.48; 16.12.48

15.1.49; 29.1.49; 30.1.49; 2.2.49; 3.2.49; 22.2.49; 24.2.49; 2.3.49; 3.3.49; 17.3.49; 21.3.49;
7.4.49; 12.4.49; 13.4.49; 10.5.49; 12.5.49; 14.5.49; 17.5.49; 18.5.49; 19.5.49; 21.5.49;
1.6.49; 2.6.49; 9.6.49; 13.6.49; 14.6.49; 10.7.49; 12.7.49; 17.7.49; 18.7.49; 24.7.49;
31.7.49; 8.8.49; 9.8.49; 14.8.49; 19.8.49; 20.8.49; 27.8.49; 30.8.49; 20.9.49; 29.9.49;
5.10.49; 11.10.49; 12.10.49; 13.10.49; 25.10.49; 4.11.49; 9.11.49; 10.11.49; 16.11.49;
26.11.49; 29.11.49; 11.12.49; 22.12.49

17.1.50; 26.1.50; 23.2.50; 2.3.50; 3.3.50; 14.3.50; 16.3.50; 18.3.50; 20.3.50; 23.3.50;
28.3.50; 2.4.50; 4.4.50; 6.4.50; 20.4.50; 30.4.50; 11.5.50; 18.5.50; 1.6.50; 8.6.50; 13.6.50;
21.8.50; 6.9.50; 13.9.50; 27.9.50; 5.10.50; 26.10.50; 2.11.50; 6.11.50; 7.11.50; 16.11.50;

18.11.50; 19.11.50; 23.11.50; 7.12.50; 21.12.50

5.1.51; 18.1.51; 25.1.51; 1.2.51; 8.2.51; 13.2.51; 4.3.51; 15.3.51; 5.4.51; 12.4.51; 13.4.51;
21.4.51; 3.5.51; 7.6.51; 14.6.51; 28.6.51; 15.9.51; 27.9.51; 1.11.51; 27.12.51

7.2.52; 14.2.52; 15.2.52; 19.2.52; 24.2.52; 27.2.52; 28.2.52; 29.2.52; 5.3.52; 27.3.52;
28.3.52; 13.4.52; 17.4.52; 1.5.52; 6.5.52; 11.5.52; 12.5.52; 29.5.52; 2.6.52

Graefe, fru [also: Doctorska; Doctorinna] (godparent of Justina Fredrika Sjögren and
Wihelmina Sofie Matilda Sjögren) (St Petersburg)

27.3.34; 29.3.34; 5.5.34

31.1.43; 4.4.43; 16.5.43; 12.8.43; 21.11.43; 16.12.43

24.1.44; 9.3.44; 27.4.44; 4.11.44; 5.11.44; 27.12.44

6.5.45; 30.12.45

31.3.46; 28.4.46; 8.12.46

2.2.47; 11.5.47; 8.6.47; 26.10.47

18.1.48; 19.2.48; 20.2.48; 2.3.48; 3.3.48; 4.4.48

16.1.49; 19.4.49

12.3.50; 3.12.50; 10.12.50

4.3.51; 20.5.51

27.1.52; 17.2.52; 30.3.52; 26.9.52; 10.11.52

30.8.53

18.3.54; 25.4.54; 29.4.54; 22.5.54; 13.11.54; 23.12.54

16.1.55

fru Graefe sister [also: moster; Mamsell Mesten; Tante] (St Petersburg)

21.11.43; 16.12.43

2.2.47; 11.5.47; 8.6.47

12.3.50; 30.8.50; 1.9.50; 8.10.50; 12.11.50; 19.11.50; 3.12.50

22.4.51

3.5.53

Graefe [also: Gräfe], Fröken (St Petersburg)

16.5.43; 21.11.43

8.12.46

16.1.49; 5.5.49

12.3.50; 7.5.50; 12.11.50; 3.12.50

3.5.53

Graefe, Marie [eldest daughter; Marie Gr.] (St Petersburg)

24.8.50; 30.8.50; 3.9.50; 15.10.50; 22.10.50; 29.10.50; 12.11.50; 24.12.50

21.1.51; 28.1.51; 18.2.51; 20.5.51; 18.11.51

27.1.52; 30.3.52

30.8.53

Graefe daughters [also: fröknarne Graefe; flickor; Mamseller] (St Petersburg)

31.1.43; 21.2.43; 28.3.43; 4.4.43; 11.4.43; 16.5.43; 12.8.43; 13.8.43; 21.11.43; 5.12.43

26.3.44; 29.10.44; 5.11.44

21.1.45; 30.12.45

3.1.46; 31.3.46; 28.4.46; 13.10.46

30.1.47; 16.2.47; 8.6.47

18.1.48; 27.1.48; 19.2.48; 20.2.48; 4.4.48

16.1.49; 18.12.49

12.3.50; 8.10.50; 19.11.50; 3.12.50; 10.12.50

7.1.51; 10.1.51; 22.4.51; 14.10.51

17.2.52; 13.4.52; 31.10.52

3.5.53

10.1.54; 11.4.54; 25.4.54; 23.12.54

16.1.55

Graefe family (St Petersburg; Toxowa)

1.7.41; 7.12.41

8.2.42; 14.2.42

5.6.43

3.1.44

6.5.45

8.4.47; 24.4.47; 31.5.47

25.3.48; 13.5.48; 15.9.48

24.7.49

19.3.50; 2.6.50; 13.6.50; 16.8.50; 22.8.50; 24.8.50; 3.9.50; 4.9.50; 7.9.50

4.3.51; 22.11.51

17.1.52

8.1.53

Ist priority

Graefe, Christian Friedrich [Fedor Bogdanovich] [also: Gräfe; broder Akademiker; Akad. Graefe; Akad. Gr.; granne Graefe], 1780-1851, Statsråd, member RIAS (Greek and Roman Literature, 1820-1851) (St Petersburg)

TT: 218-224

14.1.34; 5.5.34; 7.11.34; 15.11.34; 29.11.34; 9.12.34; 12.12.34; 27.12.34

24.2.35; 20.5.35; 3.6.35

4.1.39; 16.1.39; 23.1.39; 13.2.39; 25.2.39; 11.4.39; 15.4.39; 19.6.39; 29.9.39; 7.10.39

10.2.40; 21.2.40; 14.5.40; 22.5.40; 29.5.40; 18.6.40; 14.9.40; 2.11.40; 6.11.40; 22.11.40; 27.11.40; 29.11.40; 30.11.40; 1.12.40

14.1.41; 26.3.41; 15.4.41; 6.5.41; 22.8.41; 18.10.41; 5.11.41; 19.12.41; 29.12.41

17.2.42; 23.2.42; 9.3.42; 17.3.42; 23.3.42; 30.3.42; 5.5.42; 8.5.42; 1.6.42; 15.10.42; 18.10.42; 31.10.42; 3.11.42; 11.11.42; 13.11.42; 2.12.42; 21.12.42; 29.12.42

1.1.43; 24.1.43; 29.1.43; 17.3.43; 15.6.43; 18.8.43; 8.12.43; 11.12.43

19.1.44; 24.1.44; 3.3.44; 9.3.44; 24.3.44; 5.4.44; 13.4.44; 18.4.44; 24.4.44; 26.4.44; 20.6.44; 14.8.44; 17.10.44; 22.10.44; 2.11.44; 25.11.44

1.1.45; 4.1.45; 5.2.45; 10.3.45; 18.3.45; 19.3.45; 18.5.45; 19.5.45; 22.5.45; 26.5.45; 28.5.45; 10.7.45; 13.10.45; 23.10.45; 25.10.45; 31.10.45; 3.11.45; 26.11.45

5.3.46; 25.3.46; 10.4.46; 28.4.46; 18.10.46; 23.10.46; 25.10.46; 31.12.46

22.3.47; 20.10.47

5.3.48; 6.3.48; 7.4.48; 2.10.48; 22.10.48; 16.11.48; 28.11.48; 12.12.48; 21.12.48; 23.12.48

11.2.49; 12.2.49; 26.4.49; 3.5.49; 5.5.49; 24.7.49; 19.8.49; 8.10.49; 18.10.49; 26.10.49

24.1.50; 10.3.50; 20.3.50; 28.4.50; 12.5.50; 19.5.50; 2.6.50; 2.7.50; 15.8.50

17.1.51; 1.2.51; 9.2.51; 17.2.51; 21.4.51; 25.5.51; 3.11.51; 12.12.51; 16.12.51

21.5.53

Graefe [also: fru Gr.], Hofrådinna, Statsrådinna (St Petersburg)

13.12.42; 21.12.42

16.12.43

19.1.44

26.4.49; 5.5.49

Graefe daughters (St Petersburg)

13.12.42

16.12.43

9.3.44; 22.10.44

18.3.45

Graefe sons (St Petersburg)

9.12.43

19.2.48

4.3.51

Graefe brothers holiday company (Toxowa)

28.7.41; 30.7.41; 1.8.41

Graefe family (St Petersburg)

19.3.50

13.12.51; 14.12.51

Graefe, Hermann [also: Herm.] (St Petersburg)

7.10.54; 12.12.54

Grahl, Feod. Christof., Statsr. (Perm)

26.11.28

14.2.29

Grahn, Kap.

5.3.10

Grahn, Carl-Joh, Borgå Gymnasist

20.6.11

Grahn, Fredric August, Borgå Gymnasist

20.6.11

Grahn [also: Gran], fru [also: enkafru; fru G.; värdinna], and her sister [is she AJS's landlady for the latter part of his Borgå period?] (Iitti)

TT: 158; 209-210

29.12.09

18.3.34

31.7.38

17.10.39

16.7.41; 21.7.41

Grahn, Doct, Stads Chirurgen in Lovisa

26.1.11

Grahn, yngre (Iitti)

11.7.13

Grahnberg [also: Granberg], Bokbindare (Porvoo)

13.3.10

Grahl, Fedor Christoforno [also: Christof.], Medicinal Insp. (Perm)

17.9.28

14.2.29

Graiffenhagen (Archangel)

10.9.26

Graiger, Bookseller (Halle)

2.1.49; 5.1.49

Granberg (Porvoo)

13.5.13

2nd priority

Granfeldt, Löjtnant, Artilleri officer (St Petersburg)

21.11.48

13.1.49

Grannarne (Koschtraggen)

26.7.52; 27.7.52

2nd priority

Granqvist, Öfverste-Löjtnant (St Petersburg)

29.12.54

Graten, fru (Iitti)

9.7.13

2nd priority

Grave [also: Grade] (St Petersburg)

16.11.41; 20.12.41

3.1.42; 29.1.42; 4.2.42; 6.2.42; 7.2.42; 27.2.42

18.4.45

9.12.51

4.10.52; 16.10.52; 29.10.52

20.12.53

Gravenius (St Petersburg)

2.11.48

Ist priority

Grawe, *Ludwig Christian, 1817-1863, Coll-Secr., Riika (Gouv.-Gymn), Dorpatin yliopisto (lääketieteen ja oikeustieteen opinnot, 1834-1840, grad. Stud 1842), [Kurl. Oberhofgerichts] (sihteeri), Friedrichstadt ([Hauptmannsgerichts in Illuxt, Actuar]), [Domänenhofs] ([Tischvorsteher; Beamter])* Civil Official, accompanying Sjögren en route Mitau-Riga (Mitau)

12.9.46

Grebner, Hr (Pernau)

14.6.46

Gredlie, Danslärare (Dance Master) ('en Fransos'), Ballet dancer (Italiensk Opera) (St Petersburg)

9.12.43

13.4.44

Grefve (Grusino)

9.8.24 **[is this a reference to Rumyantsev?]**

Grefvillius, Bataljons Predikanten på Sveaborg

7.9.06

Greif (Archangel)

20.8.26

Grek, Hr (Archangel)

24.6.26

Grekiska prest [also: Ryske Pastor; Ryske Präst] (Ilomantsi)

8.9.24; 1.11.24; 5.11.24; 11.12.24

Grekiska pastor (Liperi)

23-24.9.24

3rd priority

Gretsh, Hr [also: Gretschi] (St Petersburg)

9.8.23

28.3.34

10.4.43

Greviny (St Petersburg)

5.4.49

Grey, den gamle Engelske trädgårdsmästare (St Petersburg/Ropscha)

10.9.38

1st priority

Grigorjef ('ung'), assists Sjögren with Komi research (St Petersburg)

25.10.46

21.6.47

Grigorjef, Statsråd (St Petersburg)

12.6.51

Grigorkof, Alexander Andrejef, Gorodnitsch (Pudosh)

3.11.26; 8.11.26; 12.11.26

1st priority

Grimm [also: Gr. , von Grimm], Anton Joachim, 1792 -1846, Dr, Pietari (pedagoginen instituutti, latinan kielen ja kirjallisuuden professori;" St. Petersburg Zeitschrift", johtaja [öp.]) (St Petersburg)

10.9.23

19.10.34; 4.12.34

13.1.35; 1.2.35

16.6.38

13.2.39; 3.3.39

22.2.40; 1.11.40

7.5.41; 24.5.41

23.12.43

1.11.45

23.12.46

4.1.47

Grimm, fru (St Petersburg)

1.1.47; 14.1.47

30.3.48

8.6.52

Grimm son (St Petersburg)

1.11.45

Grimm family (St Petersburg)

3.1.44

1.11.45; 3.11.45

Gripenberg

16.8.09

3rd priority

Gripenberg, Karl Magnus, Borgå Gymnasist

28.8.10

Gripenberg, Titularråd 'en gl. ungdomsbekant' (Helsingfors)

11.9.34; 13.9.34

Are the above two 'Gripenbergs' the same person?

Gripenberg, Adjutant hos General-Gouvernören Sprengtporten

10.2.09

3rd priority

Gripenberg, Öfverste (Helsingfors)

14.7.40

1st priority

Gromov [also: Gromof], *Vasili Petrovich, Kazan (hengellinen koulu [ðyx. yч-иѣ], vuoden 1838 jälkeen)*, author of a Chuvash lexicon (St Petersburg)

6.12.54; 10.12.54; 11.12.54

1st priority

Grosön [also Doctoren], Dr (Tiflis)

18.2.36; 20.2.36

2nd priority

Grot, Jakov Karlovich [also: Groth], 1812-1893, Alexanders Universitet (Professor of Russian, 1841-1853), Statsråd (Helsingfors/St Petersburg)

12.1.45

24.12.49

1.1.50

23.7.51

8.3.53; 12.3.53; 19.4.53; 15.5.53; 22.12.53

Grot, fru (Helsingfors)

3.7.50

Grottenfeldt, Lieut

20.2.13

Grottenf. [also: Grottenfelt/s]

Grottenfelt, Karl Hermann, -1824, Öfverste (Vehmais i Jokkas)

6.2.11

Grotenfelts, Disciples, sons to Öfverste Grotenfelt

6.2.11

3rd priority

Grotenfelt, Hermann Berndt [Grotenfeldt], 1800-1875, Borgå gymnasist (1811-1817, AJS's disciple), ÅA (1817-1819), Åbo Hofrätt (trained as lawyer, 1819-1824, Extra Notarie, Vicehäradshöfding, 1824-1828), Viborg läns egodelningsrätt (Sekreterare, 1828-1841, Ordförande, 1841-1865), Assessor, Hofrättsråd (Viborg)

7.2.53; 8.2.53

Grotenfelt, Nicolas Adolph (1797-), ÅA student (1812-)

20.9.11

Grotenfelt, Elias

17.4.12

Grotenfelt [also: Grotenf.; Grot.] [could this be?: Karl Gabriel (1796-); ÅA student (1812)]

3.3.11

Grotenfelt, Erik Nicolas Karl, [also: Grootenfelt] äldste (1794-), ÅA student (1812-)

29.3.11

Grotenfelt, fru [also: Grotenf.; Grotenfeldt] (Helsingfors)

28.6.53; 30.6.53; 4.7.53

Groth (Novgorod)

31.7.24

Grundlach, Läkare (Novgorod)

23.7.24

2nd priority

Grundström, Johan Joseph [also: Gr., Grundström; Past. Gr.], 1799-1852, Wiborg
gymnasist, ÅA (1818-1823), Magister, ordained (1823), Kyrkoherde (Kattila, 1823-1852)
(Kattila)

21.1.24

5.2.34; 16.12.34

21.1.35

22.1.39

24.9.45

25.9.47; 26.9.47

23.8.50; 1.11.50

2.3.51

Grundström, fru [Engla, née Ekbom, 1804-1872] (Kattila)

21.1.35

Grusdef, Vasilij, Protopop, amateur historian (Galich)

3.4.29

1st priority

Grünwald, Civilguvernör (Rewal)

3.6.46

Gråsten (Leppäniemi)

3.3.25 *being checked*

Gräff. (St Petersburg)

10.9.23

Gräsbäck, Gustaf, Borgå Gymnasist

26.10.10

1st priority

Gräsnof [also: Gräsn.], Vård [also: Vårdinna] (Magaratsch)

29.8.36; 31.8.36; 26.9.36

Gröbel (assisting Dr Graefe) (St Petersburg)

30.1.42

Gröhn

10.3.10

2nd priority

Grönblad, Hofrättsauskultant (Kuopio; St Petersburg)

7.10.45; 18.10.45

2nd priority

Grönblad, Edvard, 1814-1864, Adjunkt, Dr, Docent, Historian (Helsingfors)

3.4.53; 4.4.53; 17.5.53; 21.5.53

Grönfors (AJS informant to G's brother 15.2-15.6.10)

20.5.10

Grönfors (restaurant in Porvoo?)

25.8.13

Grönlund, fru (Nastola)

27.12.12

Grönlund fru's two daughters (Nastola)

27.12.12

Grönlund, Tailor (St Petersburg)

28.5.40

Grönmark

27.10.07

Grönmark, fru

7.6.10

Grönmarks Mor

21.12.07

Grönqvist

1.12.07

Gubbar, alder (Piljegora)

24.4.26

Gubbe [also: tiggargubbe], en gammal, fellow boat passenger to Kem

21.7.25; 23.7.25

Gubbe, guide on Lehtola-Kemijärvi route

30.8.25

Gubbe, en (98 years old; resident in Vastila)

16.12.10

Gubbe, en gammal (Wotinska jernbruk)

23.8.28

Gubbe (Warbenitzi/Warbla)

2.1.25

Gubbmatof (St Petersburg)

5.5.51

[??] Gudseus, fru (Helsingfors)

2.7.50

Guldsmed (Porvoo)

14.9.13

Gumma, guide across Finnish-Russian frontier (Koivajärvi/Wornanniemi)

14.7.25

Gumma, ferrywoman across River Dvina between Derewenka and Panilofska pogosten

30.9.26

Gumma, Healer (Kotel'nich)

30.1.28; 1.2.28

Gummor (two Russians [also: Jaakko's wife; Wassilej's wife), rowers from Wornanniemi to Tetriniemi (Tetriniemi)

14.7.25

Gummerus [also: Gommerus], Borgå Gymnasist (17?? – 3.4.1813)

24.2.10

Gummerus, lilla (brother to Gregorius G.)

15.4.13

Gummerus, Gregorius [also: Gregor]; Borgå Gymnasist; ÅA student (1812-)

23.2.11

Gusjeff, Luka, Prest [brother to Peter] (Widlitza)

18.12.24

Gussjef [also: Pater Petrus; Präst], Peter Ivanovitsch, Prest (Gorskii Pogost)

11.12.24; 12.12.24; 13.12.24; 18.12.24

10.3.25

Gustaf (in Iitti)

28.7.10

Gutschefson, Bef.m. (Kaavi)

11.5.25

Guvernör (Kasan)

4.3.28; 27.4.28

Guvernör (Novgorod)

28.6.24; 30.6.24; 2.7.24; 29.7.24; 1.8.24

Guvernör [also: Guv.] (Perm)

4.10.28; 7.10.28; 12.10.28; 1.11.28; 4.11.28; 25.11.28

18.2.29

Guvernör [also: Guv.; Guvern.] (Petrozavodsk)

30.11.26; 1.12.26; 2.12.26; 6.12.26; 9.12.26; 14.12.26; 17.12.26; 18.12.26; 20.12.26;
22.12.26

Ist priority

Guvernör (Simferopol)

28.7.36; 1.8.36; 3.12.36

ks. Kaznaachev

Ist priority

Guvernörs Kansli-Direktör (Stavropol)

15.2.37

1st priority

Guvernör, *Kaznacheev, Aleksandr Ivanovich, 1788-1880, salaneuvos, Rjazanin gymnaasi (orinnot), Pietarin koulupiirin kanslia [учебного округа] (viranpalvelus, 1807-), armeija [петербургское ополчение] (1812), eversti (1818), Novorossija ja Bessarabia (kuvernementin kanslian johtaja, 1823-) valtioneuvos (n. 1823), Feodosia (kaupunginjohtaja, 1827-), Tavrijan kuvernööri (1829-1837), salaneuvos (1834), Tavrijan kuvernementti (aateliston puhemies [губернский предводитель дворянства таврической губернии], 1845), Odessa (kaupunginjohtaja [градоначалник], 1848-), senaattori (1854), Moskova (rahastonhoitaja, [при московском воспитательномъ домѣ], 1860-1863)*

(Taganrog)

6.2.37; 7.2.37; 8.2.37

3rd priority

Gyldén, Nils Abraham, 1805-1888, Adjunkt in Greek Literature (1834-1841), Professor (1841-1866), Alexanders Universitet (Helsingfors)

2.1.39

Gylling, Herman Otto, Borgå Gymnasist

20.6.11

Gylling, Pehr Nils, Borgå Gymnasist

25.8.10

Gylling1, Borgå Gymnasist

10.12.11

Gylling2, Borgå Gymnasist

10.12.11

Gylling3, Borgå Gymnasist

12.6.12

Gylling4, Borgå Gymnasist

12.6.12

Gylling4

24.9.13

Gymnasi lärare (invites AJS to an Armenian wedding) (Tiflis)

11.2.36

Gårdfolk, three persons, rowers and guides on Vuolajärvi-Kantoniemi route

20.8.25

Gårdsherrskap [also: husherrskap] (Toxowa)

11.6.40

12.7.47

12.6.48

2.9.53

Gårdsskrifvarens son, tolk, Dzenne gård (Nysalis gods)

22.6.46

Gåsman [also: Gååman], Gustaf Fredr.; Borgå Gymnasist ÅA student (1813-)

4.9.11

Gästgifvare (Fomina)

31.1.29

Göltz, ('en ny kamrat'), fellow passenger on SS Alexandra en route Riga-Reval

23.9.52

Götz, Bookseller (St Petersburg)

23.10.50

H., Gouvernör (chez Grefve Rehbinden) (St Petersburg)

5.4.40

Haba, Architekt (St Petersburg)

8.3.48

Hagelin, Secretere (Porvoo)

22.7.13

Hagelin, lilla (Porvoo)

13.6.13

Ist priority

Hagemeister, J. *Julii Andreevich*, [also: Hagem.; Hag.; *Julius Andreas von Hagemeister*], 1806-1878, *valtioneuvos*, *Dorpatin yliopisto (opinnot, 1825-1828, kandidaatti)*, (*[Правительствующаго Сената]* , 3. osasto, *viranpalvelus*, 1829), [*2 отдѣленіе Собств. Е. И. В. канцеляріи*], (1830), *Odessa (kaupallinen neuvosto, viranpalvelus, 1833)*, *Novorossija, Bessarabia (kenraalikuvernöörin alainen virkamies [чиновникъ], kauppa- ja teollisuusasiat [по части торговли и промышленности] virkamies, 1834)*, (*Novorossijan kuvernementti, virkamies, 1834*), *Vähä-Aasia [въ Малую Азію] (kaupraselvityskomennus, 1836)*, *talousministeriö [министерства финансовъ] (virkamies, 1837)*, [*департаментъ мануфактуръ и внутренней торговли (talouslehdien toimittaminen, 1838)*], *Berliini (talousministeriön agentti, 1839)*, *Kaukasus (къ намѣстнику Кавказкому)*, *tulli- ja kauppa-asiat, 1845-1848*), *Pietari ([въ тарифном комитетѣ], 1848)*, *valtioneuvoston jäsen, 1848; Siperian komitea, tilastotehtävät, 1852; toimikunnan jäsen, 1856; toimikunnan jäsen, Liivinmaan talonpoikaiskysymys, 1857)*, *rahaministeriö [министерство финансовъ] (toimikunnan jäsen, 1853; talonpoikaisuudistusta suunnittelevan toimikunnan jäsen, 1859)*, *salaneuvos (1858)*, *valtiosihteeri (1860)*, *senaattori (1862)*, *RIAS (kirjeenvaihtajajäsen, 1855)*, *Julkaisi tutkimuksia Venäjän historiasta, taloudesta ja politiikasta sekä osallistui talouselämän kehittämiseen. (Pätigorsk; St Petersburg)*

23.8.37; 3.9.37; 4.9.37; 6.9.37; 9.9.37

15.12.38; 21.12.38

15.5.43

5.5.48; 12.12.48; 13.12.48; 14.12.48

5.10.50

30.4.52

7.5.53; 9.5.53

1st priority

Hagen, Klockare, interpreter (Ny-Rahden)

16.7.46; 17.7.46

Hagen, Dr (St Petersburg)

14.11.54

3rd priority

Hahn, Statsråd, Läkare ('en gammal bekant') (St Petersburg)

5.7.39

4.12.40

Hahn ('den unge') (St Petersburg)

10.5.41

27.11.45

Hallimann (Riga)

10.7.46

Hallman, Sockerbagare

19.6.07

[?] Hallonblad [also: Hallonbl.; Hall.; Hall; H.], Auskult., Befällningsman
(Sortavala/Helsingfors)

12.10.24; 20.10.24; 26.10.24; 28.10.24; 7.11.24; 12.11.24; 14.11.24; 15.11.24

3.3.25; 7.3.25

16.7.50

Hamal, Dokt. (St Petersburg)

13.4.24

Hamberg, Landtränntmästare (Wiborg)

4.8.50

Hamer, lilla (Porvoo)

15.9.13

Ist priority

Hamel, Iosip Khristianovich [also: H.; Ham.], 1788-1862(1861), Statsråd, *Pietarin lääketieteellis-kirurginen akatemia (opinnot, 1807-1811, viranpalvelus, 1811; tohtori 1813, kirjeenvaihtajajäsen)*, Englanti (*viranpalvelus, ulkoministeriö, 1813*) Ranska, Italia, Sveitsi, Saksa (*ulkomaanmatka, tutustuminen tehtaisiin, 1819*), Moskova (*manufaktuurien perustaminen, 1829-1831*), Oxford (*Ashmolen museo, 1839*), Skotlanti (1840-1841), Pietari (*teollisuusnäyttely, [мануфактурной выставки], 1849*), Lontoo (*[членъ мануфактурнаго совѣта], 1849, (maailmannäyttelyn suunnittelu, 1851)*), Irlanti, *Yhdysvallat (näyttelyihin osallistuminen, 1853)*, member RIAS (technology and chemistry, 1829-1862) *Toi teknisiä uudistuksia Venäjälle, osallistui ensimmäisten teollisuusnäyttelyiden suunnitteluun.* (Moscow; St Petersburg)

13.1.38

13.12.45; 16.12.45; 21.12.45; 23.12.45; 30.12.45

31.3.46; 2.5.46; 3.5.46; 9.5.46; 19.5.46; 6.10.46; 7.11.46; 10.11.46; 16.12.46; 22.12.46; 24.12.46; 29.12.46; 31.12.46

5.1.47; 7.1.47; 9.1.47; 17.1.47; 19.1.47; 24.1.47; 30.1.47; 3.2.47; 9.2.47; 10.2.47; 14.3.47; 16.3.47; 7.4.47; 13.4.47; 8.6.47; 23.7.47; 16.10.47; 19.10.47; 2.11.47; 3.11.47; 9.11.47; 16.11.47; 23.11.47; 14.12.47; 21.12.47; 28.12.47; 29.12.47

4.1.48; 25.1.48; 4.2.48; 5.2.48; 8.2.48; 15.2.48; 22.2.48; 24.2.48; 28.2.48; 4.3.48; 4.4.48; 9.4.48; 18.4.48; 25.4.48; 2.5.48; 16.5.48; 26.9.48; 24.10.48; 21.11.48; 12.12.48; 26.12.48

5.1.49; 6.2.49; 20.2.49; 6.3.49; 20.3.49; 29.4.49; 1.5.49; 5.5.49; 15.5.49; 22.5.49; 29.5.49; 18.7.49; 24.7.49; 26.8.49; 13.11.49; 27.11.49; 4.12.49; 25.12.49

8.1.50; 12.2.50; 2.4.50; 9.4.50; 16.4.50; 30.4.50; 14.5.50; 15.10.50; 12.11.50; 19.11.50; 26.11.50

28.1.51; 15.12.51

30.3.52; 6.4.52; 13.4.52; 19.4.52; 25.5.52

5.4.53

2nd priority

Hammelmann, Hieronymus Heinrich, Pastor (St Petri German parish) (St Petersburg)

27.2.24

3.1.42

Hammar, Disciple (i.e. pupil) [tutored by AJS spring/summer 1810 see Cechonius]

25.6.10

Hammar, fru (mother of Disciple Hammar)

12.8.10

Hamnuppsyningsman, en förafskedat Militär ifrån Moskva (Vosnesensk)

27.11.26

Handels commis, accompanying Sjögren en route Mitau-Tukkum

21.7.46

1st priority

Handenstam (= Nordenstam?), General (Stawropol)

16.1.45

Hangelin, Carl Johan, Borgå Gymnasist

30.3.10

Hardikainen [also: Ciceron; Cicerone] (den åldrige) (Pisanvuori, Siikajärvi)

9.6.25

Harnack, Läkaren vid hvarfvet (Ladeinoje Pole)

15.8.24; 17.8.24

5.1.25; 6.1.25

Hartman (Turku)

7.9.13

3rd priority

Hartman, Baron (Helsingfors/St Petersburg)

14.1.52

2nd priority

Hartman, Geheimeråd [also: Geh.Rådet; Geheimerådet H.] (Helsingfors)

11.3.43; 19.3.43; 24.3.43

16.1.45; 17.1.45; 6.2.45

28.6.53

2nd priority

Hartman, Carl Daniel von [also: Haartman; Dr. H.; H.; Hartm.], 1792-1877, Med. Dr, Alexanders University (Professor of Surgery, 1833-1838), General-Inspektor [Director-General of Health] (1836-1855), Statsråd (Helsingfors/St Petersburg)

28.9.34; 8.10.34; 7.11.34

15.1.35; 23.1.35; 12.2.35

23.3.41; 24.3.41

14.7.50

11.2.51; 13.2.51

4.3.53; 5.3.53; 6.3.53; 11.3.53

12.4.54; 24.4.54; 1.5.54; 2.5.54; 16.5.54; 27.5.54; 12.7.54; 13.8.54; 19.8.54; 23.10.54; 24.10.54; 28.11.54; 30.11.54; 2.12.54; 9.12.54; 19.12.54; 28.12.54

3rd priority

Hartmann, von [also: H.; Haartm.; Hartm.], Statsr. (St Petersburg)

1.11.23

24.3.41

2nd priority

Hartwall, Viktor Erik, 1800-1857, ÅA (1817-1823, Magister, Docent, Adjunk in Chemistry, 1824-1827), Odessa (commissioned to build mineral water plant, 1828), Director, water

control in Finland (1833-1857), Bergmästare (Helsingfors)

27.7.50

24.7.51; 25.7.51

Hasberg (ifrån Refsby)

17.2.07

3rd priority

Hasfeld [also: Hassfeld] (St Petersburg)

22.5.49

13.1.55

Hasenmüller (Tiflis)

7.11.35

Hauge, Norrske Fogden (St Petersburg)

5.3.41

1st priority

Hausen, Dr (Dorpat/St Petersburg)

7.1.45

23.9.46; 24.9.46

Hausen [also: Apoth], O.R. von (1795-1830), Apothecary (Kajana)

14.6.25; 15.6.25; 16.6.25; 28.6.25; 30.6.25; 2.7.25

Hautala, Petter [?also: Hauta, Pecko; Peckoni]

31.12.09

Hauta Peckos son

31.10.11

1st priority

Haxthausen [-Abbenberg], Baron von (German traveller in Russia in 1840s) (St Petersburg)

10.4.43; 13.4.43; 14.4.43

12.2.44; 8.3.44

Hedenberg, L., Chef, Postexpedition (St Petersburg)

15.6.42

30.4.46

Hedenlund

7.4.08

Heideman, Jägmastare, Hr ifrån Pilkama

10.1.13

2nd priority

Helander [also: student], Student (Helsingfors)

10.9.34; 14.9.34; 16.9.34

Helbig (St Petersburg)

27.11.49; 28.11.49

Helbinin (Pielis Rectory/Lieksa)

24.4.25

1st priority

Hellman, informant ('ganska aimabel och vänlig') (Riga)

13.9.46

1st priority

Helm, Dr, Öfverlärare (recommended by Freitag, his brother-in-law) (Pernau)

14.6.46; 15.6.46; 23.9.46

3rd priority

Helmersen, G., Öfverste, Bergcorps (St Petersburg)

23.7.47

3.2.49

1st priority

Helmersen [Gelmersen], Grigorii Petrovich, 1803-1885, *vuori-insinööri, kenraaliluutnantti, akateemikko, Dorpatin yliopisto (opinnot, kandidaatti, 1825), rahaministeriö [министерство финансов] (Orenburgin kuvernementti, kullan etsintä, 1827) Berlin, Bonn, Heidelberg (yliopistot, tutkimus, 1830-1832), vuori-instituutti [горный институт] (opinnot, 1835-1838; geologian professori, 1838-1863; inspektori, 1840-1856); johtaja, 1856-1872), (tiedeakatemian geologinen museo (hoitaja, konservaattori, [хранитель], 1857), (member RIAS (Geology and Palaeontology, 1844-1885), tutkimusmatkat (Etelä-Ural, Altai, Kirgisia, 1833-1836; Kuurinmaan kuvernementti; Moskovan ympäristö, 1850; Rjazanin kuvernementti, 1872; Aunuksen kuvernementti, 1856-1859; Viron kuvernementti, 1838-1839; Kiovan kuvernementti, Hersonin kuvernementti, 1875; Donin alue; Krim; Simbirskin ja Saranskin kuvernementti, 1864; Suomi) geologisen toimikunnan johtaja (1882), kirjeenvaihtajajäsen (yliopistot: Harkov (1858), Kiova (1873); tieteelliset seurat: Lontoon kuninkaallinen maantieteellinen (1845), Lontoon kuninkaallinen geologinen (1851), associé de la section russe de la société Royale des antiquaires du Nord à Copenhague (1843), Wienin maantieteellinen (1857), Scherbourgin luonnontieteellinen seura (1866), Verein für Naturkunde in Herzogthum Nassau (1852), Natur und Heilkunde, Dresden (1868) jäsen (Keisarillinen venäläinen maantieteellinen seura) (St Petersburg) teki laajoja tutkimusmatkoja, suunnitteli ensimmäisen geologisen kartan euroopanpuoleisesta Venäjästä. (St Petersburg)*

26.4.52

Henderson [also: Henders.], (St Petersburg)

TT: 88

11.9.23

Henriksson, Handelsman (Helsingfors)

4.7.51

Herder, Johann Gottfried von (1744-1803)

1.7.13

TT: 19

Herkepeus, Axel Vilh, Past

29.8.10

1st priority

Hermann [also: H.], Karl Teodor [Karl Fedorovich], 1767-1838, *professori, akateemikko, valtioneuvos, Göttingen (yliopisto, opinnot, historia, tilastotiede, kameraalitiede), Pietari (merisotakoulu, 1. kadettikoulu, opettaja, historia, maantiede, tilastotiede, 1795-; akatemian gymnaasi, rehtori, 1798-; pedagoginen instituutti, rehtori, 1806[1807]-; [министерствѣ полиціи], tilastollinen osasto, päällikkö 1811-; yliopisto, professori, tilastotiede, 1819-, dekaani, historiallis-tilastollinen tiedekunta; Smolnan instituutti, inspektori, 1820-1838, Pietarin koulupiiri, kuraattori [noneчитель], 1821-), member RIAS (Statistics and Political Economy, 1805-1838) Julkaisi tilastollisia tutkimuksia Venäjän historiasta ja maantieteestä sekä kirjoitti tilastotieteen teoriasta. (St Petersburg)*

TT: 142; 144; 146

5.2.35; 8.2.35; 16.4.35

29.4.40

Herman [also: Hermann; H.; Dr H.], Dr, homeopathic physician (St Petersburg)

TT: 182-183

16.1.35; 8.2.35; 2.4.35; 11.5.35; 21.5.35

2nd priority

Hemark, colleague of General-Konsul Wessberg, Ombudsman for Finland (Riga)

14.9.46

see Wessberg

Herrar, ifrån staden af det tyska samfundet (Archangel)

20.8.26; 23.8.26

Herrar, Svensk Norrska till gränsens berigtigande afskickade Herrar (Archangel)

20.8.26; 29.8.26; 1.9.26

Herre, röjde agtning och lust för historiska undersökningar, vän till borgare MäsNIKOF
(Totma)

16.4.27

Herre (emissary of General Saltza) (St Petersburg)

25.1.48

Herreman, en välklädd (Ustjug)

4.6.27

Herrmann, Dr [also: Herrm.; Dr. H.] (Homoeopath, son-in-law of Academician FräHN) (St
Petersburg)

29.10.34; 30.10.34; 1.11.34; 5.11.34; 6.11.34; 20.11.34; 7.12.34; 17.12.34

Herrskapet

27.6.11

Herten, fru (Iitti)

28.12.10

Herten, fröken von

23.6.12

Herzen, Öfverste, Kungsböhle

24.6.12

Herzen, Öfverstinna with two sons

23.6.12

Ist priority

Hess [also: H-ss], Herman Heinrich [German Ivanovich], 1802-1850, *akateemikko*,
valtioneuvos, *Dorpatin yliopisto (opinnot, lääketiede, kemia 1822, tri 1825)*, *Tukholman*
yliopisto (1826), *Uralin alue (tutkimusmatka)*, *Pietari (teknologinen instituutti, professori)*,

kemia, teknologia, 1832-; tykistökoulu [артиллерійскомъ училищѣ], opettaja, kemia, 1838; [частныхъ школъ], inspektori; vuori-instituutti, virka) member RIAS (Physics, 1828-1850) (St Petersburg)

29.1.34

29.4.35; 2.5.35; 4.5.35

1.11.41

17.2.42

9.6.45

28.2.49; 6.3.49; 21.5.49; 12.6.49; 31.7.49

22.2.50; 26.2.50

2.1.51

Hess, fru (St Petersburg)

8.11.45; 27.12.45

Hess daughter (St Petersburg)

8.11.45

Heyn (author of Russian grammar)

7.7.13

3rd priority

Heyne [also: Heine], Dr (St Petersburg)

7.3.53; 8.3.53; 25.4.53; 14.5.53; 27.12.53; 28.12.53; 29.12.53

8.1.54; 11.7.54

Hiermonarch (Solovetsky Klostret)

22.7.25

Hilander, N N, Borgå Gymnasist

21.11.10

Ist priority

Hilde, Pastor, Preacher, Cathedral (Riga)

6.6.52

Ist priority

Hillner, W., *Karl Johan Julius Wilhelm, 1813-1868*, Pastor [also: Past] Vård, *Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1831-1834)*, *pappisvihkimys (1836)*, *Kuurinmaa (perhe von Fircks 1836-1849)*, *Popen, Angermünde (pastori 1849-)*, *Kuurinmaan aluesynodin koulutarkastaja [Schulrevident Kurl. Provinzialsynode] (1847-1850)*, *Riika (oberpastor, Pyhän Johanneksen kirkko [d. lett. Gem. an St. Johannis] 1849-1857, oberpastor, tuomiokirkko 1857-1868)*, *Pietarin konsistorion jäsen [Gen.-Konsist.] (1851-)*, *Ober-Konsist-Rath. (Angermünde/Riga)*

29.7.46; 30.7.46; 10.8.46; 16.8.46; 17.8.46; 18.8.46; 19.8.46; 26.8.46; 7.9.46; 8.9.46; 10.9.46

10.7.47; 20.10.47

19.12.49

6.12.50

1.4.51; 15.6.51

6.2.52; 9.2.52; 10.2.52; 19.2.52; 24.2.52; 29.2.52; 3.3.52; 11.4.52; 13.4.52; 11.5.52; 6.6.52; 9.6.52; 18.8.52; 24.8.52; 6.9.52; 22.9.52

25.1.53; 1.2.53; 14.2.53; 15.2.53; 23.2.53; 25.2.53; 26.2.53; 2.3.53; 16.5.53; 21.5.53; 1.6.53

3.2.54; 4.2.54; 10.2.54; 11.2.54; 28.2.54; 5.3.54

Hillner, fru, *Caroline von Heyking*, (Angermünde/Riga)

16.8.46

Hillner son (Riga)

22.9.52

Hillner family, Värdsfolk (Riga)

19.9.52; 20.9.52

Himman (St Petersburg)

18.12.48

Hintze, Generalska [also: H.] (St Petersburg)

18.3.51; 19.3.51; 28.3.51; 2.5.51; 3.5.51; 28.5.51

Hipping (deceased), Kronofogd (Kuopio)

25.4.42; 15.6.42

7.3.43

30.4.46

5.9.49

22.8.51

16.4.54

Hipping (Turku)

8.12.13

2nd priority

Hipping, Anders Johan [also: H.; Hip.; Hipp.], 1788-1862, Pastor, Prost, Vård (St Petersburg; Wichtis; Nykyrka/St Petersburg)

TT: 53-55; 58; 67-68; 71; 76; 81-82; 86-87; 95-97; 102

14.1.23

10.8.34 (sid.331); 20.10.34

17.8.38; 14.11.38; 1.12.38

23.1.39; 13.2.39; 9.10.39

10.4.40; 18.7.40; 25.11.40

21.12.42; 22.12.42

4.1.43; 27.12.43; 30.12.43

15.2.44; 17.2.44; 18.11.44

22.1.45; 14.5.45; 8.11.45

17.6.48; 27.10.48; 16.12.48

4.2.49; 24.8.49; 29.8.49

21.2.50; 23.2.50; 7.3.50; 11.3.50; 19.3.50; 20.3.50; 21.3.50; 27.3.50; 4.5.50; 27.5.50;
1.6.50; 28.10.50; 7.11.50; 8.11.50; 11.11.50; 20.11.50

8.1.51; 10.1.51; 6.5.51; 7.5.51; 30.5.51; 31.5.51; 8.6.51; 20.6.51; 21.6.51; 24.6.51; 1.7.51;

15.10.51; 6.12.51; 12.12.51

17.1.52; 19.1.52; 8.11.52

3.2.53; 21.2.53; 27.4.53; 10.6.53, 13.6.53; 28.6.53; 17.9.53; 10.12.53

18.1.54; 20.1.54; 21.1.54; 22.1.54; 23.1.54; 24.1.54; 25.1.54; 14.2.54; 16.4.54; 18.4.54;
11.5.54; 13.5.54; 17.6.54; 18.6.54; 23.6.54; 23.8.54; 2.10.54; 29.11.54; 30.11.54; 18.12.54

Hipping family (Nykyrka)

7.3.50; 11.3.50

21.6.51

18.1.54; 19.1.54; 24.1.54; 25.6.54; 2.10.54; 6.10.54; 22.12.54; 29.12.54

Hipping daughter (Nykyrka/St Petersburg)

4.2.49; 29.8.49

18.1.54

Hipping son (Wiborg)

6.2.53; 13.6.53; 14.6.53

18.12.54

Hipping household (Nykyrka/St Petersburg)

7.3.50; 11.3.50; 14.3.50

Hipping, Mamsell (Nykyrka)

1.10.54

Hipping, Kark Henrik, 1799-1873, ordained (1821), Vård, Pernaja (Adjunkt, 1812-1822),
Loviisa (Adjunkt, 1822-1833), Kappalainen, 1833-1873)

1.8.38

Hipping, Carl Henrik, Borgå Gymnasist

6.10.12

Hipping, David, Adj Sacellani, Perno

10.5.10

Hipping [?or: Hippings], Porvoo

30.3.12

Hirn junior

8.12.10

Hirn, Anders F

11.9.10

Hirn, Dr (/St Petersburg)

6.11.53

2nd priority

Hirn, Johannes, 1795-1858, Borgå Gymnasist (1808-1813), ÅA student (1813-1819), ordained 1821, Arkidiakon (Borgå, 1822-1839), Kyrkoherde (Rautalampi, 1839-1858) (Rautalambi)

19.6.10

9.10.34; 17.12.34

29.3.45

Hirn son (Rautalampi)

2.4.45

Hjerppe [also: Hjerpe], Gustaf Fredrik, 1777-1853, Borgå gymnasist (1793-1795), ÅA (1795-1802), Magister, ordained (1801), Assistant Pastor (Pelgjärvi, 1803-1814), Rantasalmi (Acting Pastor, 1814-1820), Iitti (Kyrkoherde, 1820-1836), Kides (Prost, 1836-1853) (Kides)

TT: 149-151; 157-159; 167; 209

6.10.09

11.7.27; 18.7.27

21.10.34

13.5.35

27.3.50

Hjerppe [also: Hierppe; Hjerpe], Henrik Johan (1784-), ÅA student (1807-1810), Vicehäradshöfding (1816-), Kronofogde i Karelen öfre härad (1819-) (Ilomantsi)

5.9.24

Hjerpe [also: Hjerppe], Mamss. (Ilomantsi)

10.9.24

Hoffman, Ass. (Sortavala)

29.10.24; 30.10.24

2nd priority

Hoffman, Statssekreter. [also: Stats-Sekret.] (attending Alexanders Universitet anniversary celebrations with Fuss brothers and Sjögren)

11.7.40; 20.8.40

13.1.41; 3.11.41

3rd priority

Hoffman, Öfverste (St Petersburg)

13.3.42

28.5.52

Hoffrén, Gymn Notarie (marries Mad. Naeslindt)

1.11.11

2nd priority

Hoffrén, Lars Peter Reinhold, 1814-1884, Viborg gymnasist (1828-1832), Alexanders Universitet student (1832-1836), ordained (Borgå, 1837) (St Petersburg)

30.9.40

16.6.42

23.2.45

27.1.48

2.6.49

19.3.51; 20.4.51

13.1.52

13.1.53; 20.3.53

13.1.54; 24.1.54; 11.2.54; 5.3.54; 30.3.54; 19.12.54

13.1.55

2nd priority

Hofmansegg, Grefve, Natural Historian working in Archangel (St Petersburg)

17.4.53

Holiday, Köpman (St Petersburg)

18.9.45: 6.10.45

Holländer [also: Hollender]

23.2.11

2nd priority

Holm, Olivier, 1781-, Uppsalas Universitet, Teacher of Russian in Villmanstrand (1805-1810), Nyslott (1810-1812), Borgå (1812-1820), Pastor (Saratowsk Guvernement, 1845-)

22.12.45

2.2.46

Holm, August Vilh. Borgå Gymnasist; Student

19.6.10

Holmberg

7.4.08

Holmberg, Comissarie, Loviisa

19.8.11

Holmberg, Com.'sister-in-law

19.8.11

Holmberg, Mademoiselle

22.12.10

3rd priority

Holmberg, Svensk Pastor ('den enda bekante') (Rewal)

10.7.40

Holmberg's son (Rewal)

10.7.40

Holmberg, R

3.2.11

3rd priority

Holmberg (Helsingfors/St Petersburg)

8.2.48

29.12.53; 31.12.53

2.1.54

Holmberg, Professor (Christiania)

18.5.53

Holmlander, fru

6.6.09

Holmlander, Klockare/Cantor from Lappträsk

25.12.08

Holmlander, fru

25.12.08

Holmsten

26.3.09

Holmsten, fru (?restaurant)

25.5.07

2nd priority

Holstius, Nils Reinhold, 1803-1867, ÅA (1820-1827, Magister, 1829-1832, Medical Doctor), Fredrikshamn (Municipal doctor, 1832-1834), Viborg (Slottsläkare, 1834-1866) (Helsingfors; Fredrikshamn; Viborg)

16.7.50; 6.8.50

26.8.51

3.8.53; 4.8.53

Honga, Johan

12.8.10

Horn, German officer in Russian service

TT: 21

31.12.38

2nd priority

Hornborg, Anders Henrik, 1798-1855, Borgå gymnasist (1816-1819), ÅA (1819-1822), ordained (1822), Vice-Pastor (Nykyrka, 1822-1835), Kapellan (Kuolemajärvi, 1835-1844; Nykyrka, 1844-1855) (Nykyrka)

20.6.48; 27.10.48

21.6.51

3.2.53

2nd priority

Hornborg, Adolf Fredrik [also: Hornb.; H.], 1787-1844, Borgå gymnasist (1803), ÅA student (1804), ordained 1806 (Viborg), Adjunkt (Skvorits, 1809-1812), Kyrkoherde (Neusatz, Crimea, 1812-1816), Acting Kyrkoherde (Keltos, Rjäbova, 1816-1818), Adjunkt (Tyris, 1818-1819), Kyrkoherde (St Mikael Finnish-Swedish parish in Narva and Kosemkina and Military Chaplain (1821-1844)

8.5.23

12.5.34

Hornborg [also: Hornb.; H.], fru [also: Mad.] [Katharina, née Paucker] (St Petersburg, på Svenska Kyrkogården, Katharinenhoff)

8.4.23

1st priority

Hortvist [also: H.], Director för botaniska trädgården (Magaratsch)

31.8.36; 10.9.36; 14.9.36

Hospital-Läkare (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ishefska])

5.3.29

H [?Hougberg]

21.2.12

Houg.s [Hougberg family] (St Petersburg)

5.6.38

Hougberg, Kyrkoherde in Artsjö, later Prost in Lovisa

6.8.09

2nd priority

Hougberg, Bror Sven, 1797-1875, Borgå gymnasist, ordained 1819, Kapellan, Vicepastor (Wiborg, 1831-1865) (Wiborg)

25.7.41

2nd priority

Hougborg, Gabriel Wilhelm, 1798-1870, 'en gammal kamrat', ÅA, Certificate (1820), Skollärare (Russian) (Lovisa, 1822-1840), PhD (Kiel, 1824), ordained (1828), Kyrkoherde, Prost (Joutseno, 1840-1847; Lappvesi 1847-1870) (Joutzenus)

23.10.34

10.1.42

[Hougborg, Sven Abraham, 1759-1827], Kyrkoherde, Vård (Kitee)

7.10.24

Hougborg, Sven Bror, Borgå Gymnasist

7.12.10

2nd priority

Hougborg, W., 'en gl.Uniwers. Kamrat', (Lovisa)

1.8.38

13.2.39

1st priority

Hoven [also: Baron H.], Öfverste; General, Bar[on]. von, *Ivan Romanovich 1812-1881, kenraalimajuri, Tsarskoje Selo (lyseo), General Staff (Tiflis)*

1.11.35; 6.11.35

3.2.36; 11.2.36; 16.3.36; 20.3.36

16.6.37; 18.6.37; 19.6.37; 28.6.37; 1.7.37

1st priority

Hueck, Alexander Friedrich von, 1802-1842, *Dorpatin yliopisto (lääketieteen opinnot, tohtori 1826), Berliini, Heidelberg (opinnot 1827-1830), Dorpatin yliopisto (Professor, anatomia, 1830-1842, prorektori, lääketieteellisen tiedekunnan dekaani), tutkimusmatka Liivinmaalle (1838), Koll-Rat, Viron tiedeseuran presidentti 1841-1842, SKS (jäsen, 1840-1842) (Dorpat)*

15.11.38

13.2.39

Hultén [also: min resekamrat; H.; Hult], Student, tjent i Sverige som fanjunkare (Rääkkylä)
6.10.24, 8.10.24; 12.10.24; 13.10.24

[Hultin, Kyrkoherde, Lars Johan (1765-1833) (Pälkjarvi)] (recorded only as: Prost)
18.11.24; 19.11.24; 20.11.24

2nd priority

Humboldt, Alexander von, 1769-1859, Diplomat, Botanist, Geographer (travels included studies in eastern Russia and the Caucasus) (Berlin)
12.1.45

Hund, 'min trogna', 'en länge efterlängtdad reskamrat', a poodle purchased by AJS for 5 roubles (Vologda)

3.3.27

27.11.28

6.3.29; 14.4.29; 15.4.29; 18.4.29; 11.6.29; 26.6.29

1st priority

Hunter, Tscherkess, omdöpt (contracted as Sjögren's informant) (Karas)
21.2.37; 13.3.37

Hurskonen [also: Hursk.], forman (carter), Salmi
8.3.25; 9.3.25

Hurskonen syster (Salmi)
08.03.25

Hurstiev, Bonde (Shuya)
26.2.25; 27.2.25

Husbonden, en gammal bekant (???-1823) (Iitti area)
25.1.24

Hustru (Liperi)

25.9.24

Husvärd [also: Vård] (Gorbunicha)

20.7.27; 21.7.27

Husvärd [also: Mitt värdsfolk] (St Petersburg) [?= Parf/Paf, cf. 17.12.23]

9.12.23

Hut[???].(Archangel)

14.8.26

Hübe, Ivan Denissovitsch (till börden en Holländare), Postmästare (Ustyuzhna)

25.5.29; 26.5.29

1st priority

Hübner (Rewal)

2.6.46

Hüning, Rådsherre, vårdshus keeper (Bauske)

14.7.46; 17.7.46

Hütke, Sjöofficerare (Archangel)

27.12.24

Hyacinth, Munk (Murina) (= Jakinf)

4.8.47

Hyrckstedt, Christ., Borgå Gymnasist

10.3.10

Hyresman, adelståndets bisittare, married to a German born in Berlin (Pudosch)

6.11.26

Hägerflykt, Öfverstinna

16.5.13

Hägg, Soldat

20.5.08

2nd priority

Hällström, Gustaf Gabriel, 1775-1844, Professor of Physics, ÅA, Alexanders Universitet (1801-1844), Rector, Alexanders Universitet (1829-1832) (Helsingfors)

15.10.13

19.7.40; 22.7.40

Härkälä

3.12.06

Hästesko, fru (Kuopio; St Petersburg)

7.10.45; 18.10.45

Hästesko1, Kadett (St Petersburg)

26.4.46

10.1.47; 13.1.47

18.4.49; 21.4.49

Hästesko2, Kadett (St Petersburg)

18.4.49; 22.4.49; 13.5.49

Höckert, Mamsell [also: Mams], Prästdotter (from Finland), provided accommodation by Sjögren family (St Petersburg)

see Sjögren household

16.2.44; 24.2.44; 25.3.44

Högländer, Lector (in Hamina)

16.7.10

Höglund, Doctor [also: Dr] (St Petersburg)

4.12.40; 5.12.40; 7.12.40

Högman [also: H.], Johan Fredrik David (1772-1847), Vård, Inari/Utsjoki länsman (Äihategoattejäyre)

10.12.25

Högman, Kapellan, Jonas Gustaf (1766-1846) (Kuhmoniemi)

1.7.25; 10.7.25; 13.7.25

Högström, Pehr (Pastor)

8.2.26

2nd priority

Höijer, Adam, 1796-1868, ÅA (1817-1818, ordained), Säkkijärvi, Pyttis, Klemis (Pastors Adjunkt, 1818-1825), Helsinki (Teacher of Russian, 1825-1830), Kexholm (Kyrkoherde, 1830-1842), Kivinebb (Kyrkoherde, Prost, 1842-1868) (Åbo; Helsingfors; Kivinebb)

17.8.51; 18.8.51; 20.8.51

9.2.53

Höppner (St Petersburg)

21.4.49; 24.5.49

Ignatius, Karl Henrik Jakob, ÅA student (1812-)

20.11.13

Ignatius (Wiborg)

20.3.46

Igumen (Chutinska Kloster)

4.7.28

Igumen (Orlov Kloster)

21.1.28

Igumen (Troitska-Gledenska Kloster)

22.6.27

*Igumen Apollonii, utan lärd bildning men utmärkt välmenande och artig
(Spassosumorinska Kloster)*

18.4.27

Igumen Joanason (Walamo)

26.10.24; 1.11.24; 2.11.24; 3.11.24

8.3.25

Igumenjare [also: Abbedissa] (Jungfru Kloster, Kargopol)

13.10.26; 14.10.26; 27.10.26

Igumenjen (Kargopol) is this the same as Abbedissa (10.10.26) and Igumen (cf. 13.10.26)?

14.10.26

Ist priority

Ilekskull, Baron (= Uexkull?) (Magaratsch)

14.11.36

Ist priority

Hellén, Karl, 1803(1806)-1874, informant on Runö-folk, Porvoon gymnaasi (1827-1832), Aleksanterin yliopisto (teologian opinnot 1833-1835), pappisvihkimys (Porvoo 1836), varapastori (Ilomantsi), pastorinapulainen (Korpilahti 1839-), Suursaari, Tytärsaari (saarnaaja 1840-), Runö (kirkkoherra 1845-1855), Markkova, Järvisaari [Inkerinmaa] (vt, kirkkoherra 1855-1856), Kivennapa (pastori), Petäjävesi (kappalaisen sijainen 1858), Heinolan maalaisseurakunta (kappalainen 1862), Taipalsaari (kappalainen 1866) (St

Petersburg/Riga/Runö [Ruhnu]

6.6.52; 7.6.52; 10.6.52; 14.6.52; 17.6.52; 18.6.52; 20.6.52; 21.6.52

21.2.53; 1.7.53; 10.7.53; 3.8.53

Hellén, fru [Wilhelmina Ulrika, née Falkenberg] (St Petersburg/Riga/Runö [Ruhnu])

17.6.52

Illström, N N, Borgå Gymnasist

3.12.10

Ist priority

Ilmoni, [also: Illmoni; Ilm.; Ilm; I.] 1797-1856, *Porvoon lukio (1811-1813), ÅA (yo 1814, FM 1819, LK 1822, LL 1824, LT 1832), Lääkintöylihallitus (ylim. kanslisti 1824, vt. sihteeri 1826-1828, vt. kamreeri 1831-1834), Viipuri (ylikaranteenilääkäri 1831), Helsinki (kolerasairaalan johtaja), Aleksanterin yliopisto (prosektori, anatomian ja fysiologian apulainen 1826-1828, professori, kirurgia, synnytysoppi, teoreettinen ja käytännöllinen lääketiede 1830-1856).* (Åbo; Kangasala/Helsingfors; St Petersburg)

TT: 27; 39; 44; 48

7.2.12

5.9.25

17.7.34; 19.7.34; 21.7.34; 23.7.34; 24.7.34; 26.7.34; 27.7.34; 30.7.34; 31.7.34; 1.8.34; 16.8.34; 21.8.34; 22.8.34; 25.8.34; 7.8.34 (sid.330); 7.9.34; 13.9.34; 26.9.34; 27.9.34; 28.9.34; 5.10.34; 7.10.34

4.3.39; 3.7.39

21.7.40

1.6.41; 4.6.41; 5.6.41

15.1.44; 30.1.44

30.5.46

10.1.49; 17.2.49

11.2.50; 16.10.50

6.11.52; 8.11.52; 19.11.52; 22.11.52; 24.11.52; 27.11.52; 27.12.52

22.1.53; 29.1.53; 27.2.53; 28.2.53; 2.3.53; 3.3.53; 4.3.53; 5.3.53; 6.3.53; 7.3.53; 9.3.53; 10.3.53; 12.3.53; 13.3.53; 1.4.53; 24.4.53; 4.5.53; 16.5.53; 18.6.53; 19.6.53; 23.7.53; 5.10.53; 13.12.53; 28.12.53

23.1.54; 22.11.54

Ilmoni, fru (Kangasala/Helsingfors)

24.7.34; 26.7.34; 25.8.34

Ilmoni children (Kangasala/Helsingfors)

26.7.34

Imerethin (from Glola) (joined AJS en route Oni-Choteri)

29.5.37

Imerethinsk adelsman1 (joined AJS en route Sori (=Gori)-Choteri)

29.5.37

Imerethinsk adelsman2 (joined AJS en route Sori (Gori)-Choteri)

29.5.37

Imerethinsk adelsman3 (joined AJS en route Sori (Gori)-Choteri)

29.5.37

Imeretin, följeslagare en route Choteri-Kuthais

31.5.37

Imeretin1, bearer and följeslagare (en route Ghebi-Oni)

27-28.5.37; 3.6.37

Imeretin2, bearer and följeslagare (en route Ghebi-Oni)

27-28.5.37; 3.6.37

Imeretin, Tardsheman (Oni)

27.5.37

Imeretin [also: den Glolska Ossetinske tolken] (joined AJS en route Oni-Kuthais)

29.5.37; 31.5.37

Immel

14.11.06

Immell, Herr Borgå Gymnasisten Tob.

19.12.07

Immeninnik [also: Imerninnik] (= imeninnik) (Ustsyssolsk)

9.8.27; 11.8.27

Imnell

21.2.07

3rd priority

Ingelius, Gustaf Edvard, Dr, Alexanders Universitet (Deputy, later Head Librarian)
(Helsingfors)

25.7.53

Ingman, M, Rector vid Helsingfors Trivial skola

10.5.07

2nd priority

Ingman, Erik Alexander, 1810-1858, Vasa gymnasist, ÅA/Alexanders Universitet (1827-1836, Magister, 1835-1840, medical studies), Kristinestad (Municipal doctor, 1838-1842), Alexanders Universitet (Adjunkt, Surgery and Childbirth, 1842), foreign travel (1842-1843, 1847-1848), Professor, Childbirth and Childrens illnesses (1852-1858), Poet, translator and promoter of Finnish literature (Helsingfors)

28.7.50

Ingman, fru (Helsingfors)

28.7.50

Innokentij, Stroitel, Sämska Klostret (Beresnik)

27.2.27

Innokentij, 'en ung belevvad man ganska artig och gästfritt', Stroitel (Dymska Kloster)

1.6.29

3rd priority

Innossemskij, Doctor, Oculist (Moscow)

14.1.38

Inspector, Ritskola (St Petersburg)

1.8.47

2nd priority

Inspektor ('infödd Grusin') (Vladikavkas)

1.4.37

Invalid (Kasan)

5.3.28

Invalider [also: Soldater], two, allocated to AJS to assist with an expedition (Ustsyssolsk)

21.8.27

Invånare, en stadsens, Vård (Okhansk)

23.2.29

Irendorf, Häradshöfding (Porvoo)

21.7.13

Ischinof, fröken (= Ischimof) (St Petersburg)

7.4.47; 8.4.47; 14.4.47

Ischkarin, Major, brother of Dimitrii Ivanovjeff, Vyitegra (Mezen)

20.11.26

Ischkarin, Dimitrii Ivanovjeff [also: Ivanovitsch], Uppsyningsman vid Kanalen (Vyitegra)

20.11.26; 21.11.26

Ischkarin [also: Värden; Hr.], Ivan Sacharjevitsh (Jaroslavska/Jaroslavitzi pogost)

31.12.24

1.1.25

12.1.27

Ischkarin, Ivan Sacharjevitsh's wife (Jaroslavska pogost)

31.12.24

Ischkarin, Kapiten-Löjtnant Nikolai Sacharjevitsh, one-time Gorodnitsch of Olonets (Jaroslavska pogost)

31.12.24

1st priority

Isenbeck [also: Isenb.; Doktor; Dr.; D.r], Med. Dr, Statsråd (St Petersburg)

17.12.54; 18.12.54; 19.12.54; 21.12.54; 22.12.54; 23.12.54; 24.12.54; 25.12.54; 26.12.54; 28.12.54; 29.12.54

1.1.55; 6.1.55; 8.1.55; 10.1.55; 12.1.55; 13.1.55; 14.1.55

1st priority

Isidor, [also: *Jakov Sergeevich Nikol'skii*], 1799-1892, *metropoliitta*, Exarch of Ingusia, *Tulan seminaari (opinnot)*, *Pietarin hengellinen akatemia (opinnot, 1821-1825, teologian maisteri [богослов])*, *tunkkilupa [монашество] (1825)*, *arkkimandriitta (1829)*, *Mtsensk (Petropavlovskin luostari, johtaja, 1829-)*, *Orlovin seminaari (rehtori, 1829-)*, *Moskova (Zaikonospasskin luostari, johtaja, 1833-; Moskovon seminaari, rehtori, 1833)*, *[хиротонисан], (1834)*, *Mogilev (arkkipiispa, 1841)*, *Kartalian ja Kahetian (arkkipiispa, 1844 [архиепископъ карталинский и кахетинский])*, *Gruusia (eksarkki, 1844-1858)*, *Kiova, Galitsia (metropoliitta, 1858-)*, *Novgorod, Pietari, Suomi, Viro (metropoliitta, 1860-)*, *Pyhä synodi (jäsen, 1860-)*, *Kööpenhamina ([сѣверныхъ древностей])*, *Keisarillinen maantieteellinen seura (jäsen)*, *RIAS (jäsen)*, *Keisarillinen arkeologinen seura (jäsen)*, *Pyrki vakiinnuttamaan ortodoksisen kirkon asemaa vähemmistökansojen keskuudessa..*

25.10.47; 28.10.47

Iswoshik, driver St Petersburg-Lembala

6.3.35; 9.3.35

Ispravnik [also: Ispr.] (Glasof)

22.9.27; 1.10.27; 11.10.27

Ispravnik (Jelabuga)

24.7.28; 2.8.28

Ispravnik [also: Ispr.] (Kem)

23.7.25

27.2.26

Ispravnik [also: Ispravn.] (Kargopol)

15.10.26; 18.10.26; 20.10.26; 24.10.26

Ispravnik [also: Ispr.] (Kholmogory)

27.9.26

Ispravnik [also: Ispr.]. (Kola)

29.1.26; 7.2.26; 12.2.26; 14.2.26; 21.2.26; 17.3.26

Ispravnik (Mamadysh)

19.7.28; 24.7.28

Ispravnik [also: Ispr.] (Onega)

5.3.26; 6.3.26

Ispravnik, Vasil Ivanovitsch (Olonets)

6.1.25; 8.1.25; 25.1.25

24.12.26; 28.12.26; 29.12.26; 30.12.26

Ispravnik [also: Ispr.] (Pinega)

24.4.26; 25.4.26; 26.4.26; 29.4.26; 16.5.26; 1.6.26

Ispr[avnik]. (Povenets) [cf. Tschivilev, 6.4.25]

22.3.25

Ispravnik (Pudosch)

12.11.26; 15.11.26

Ispravnik (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ishefska])

5.3.29

Ispravnik (Schenskurska krets)

5.10.26; 6.10.26

12.5.27

Ispr[avnik]. (Schunga)

7.4.25

Ispr[avnik]. (Solovetsky)

26.7.25; 27.7.25; 28.7.25; 29.7.25; 30.7.25; 31.7.25; 1.8.25; 2.8.25; 7.8.25; 8.8.25

Ispravnik (Solvyitschegodsk)

7.7.27; 20.7.27

Ispravnik (Tikhvin)

11.8.24

Ispravn[ik]. [also: Ispr.] (Totma)

21.4.27; 22.4.27

Ispravnik (Vyitegra)

19.11.26; 24.11.26

Ispravnik (Vetluga)

25.3.29; 26.3.29; 29.3.29; 30.3.29

Isvocik (Kasan)

4.3.28

Ithis bonder

29.3.11

Ivanofskij (Sorvish)

3.2.28

Ivanov, Ivan Herre (Ustsjuschenska district, Novogorod Gov.)

28.12.24; 29.12.24; 30.12.24

Iwanovitsch, Matfei, Skollärare, borgare (Novgorod)

27.7.24

Ivanovitsch, Kosma, Kretsdomare [also: Domare], en välmenande gammal gubbe (and acting-Gorodnitsch) (Sarapul)

4.8.28; 5.8.28; 7.8.28; 8.8.28; 10.8.28

Ivanovitz, Boris (St Petersburg)

18.5.24

Ivelitsch, General Graf

1.11.10

1st priority

Iversen [also:Iwersen] (Wiborg)

26.8.38

25.7.41

4.7.47

Iv[ersen]., fru and daughters [General-Guvernör Theslef's sister] (Landtgods Juustila)

26.8.38

Iwersen, Kandidat (St Petersburg)

22.4.51

Iversen family (Wiborg; Landtgods Juustila)

6.8.40

Iwanow, Wassil, Isprav[nik]. (Beresnik)

22.4.26

Iwaschkofskij (St Petersburg)

28.4.46; 30.4.46

Jacob, Gossen from Hindersby

23.10.11

1st priority

Jacobi, Moritz Herman [Boris Semenovich], 1801-1874, member RIAS (Practical Mechanics and Machine Theory) (St Petersburg)

22.12.50

26.4.52

17.2.54

Jaems, William, English Consul (Taganrog)(= James)

3.2.37; 6.2.37

2nd priority

Jahn, August Friedrich, Pastor (St Katarina tyska församling) (St Petersburg)

20.6.44

Jansen [also: Jahnsen], Handlande (Pastor Bese's son-in-law) (St Petersburg/Toxowa)

10.8.48; 18.8.48

26.12.49

18.4.50; 20.4.50; 3.6.50; 8.6.50

Jahnsen [also: Janson], fru (St Petersburg/Toxowa)

21.7.48

22.10.49

Jahnsen [also: Jansson] family (St Petersburg/Toxowa)

25.7.48; 25.8.48; 26.8.48

Jakinf (St Petersburg) (= Hyacinth)

5.7.29

Jakson, Official on Grefve Vorontsof's staff

29.8.36

J.E. (Porvoo) [see: Jungfru [also: mamsell] (at Grönfors in Porvoo) [could this be J.E. (26.8.13)?]

26.8.13

Jamschtschik (Solva)

12.3.26

Jamtschik (Kalinina)

19.1.27

Jarenska Protojerej (Okvadska pogost)

3.8.27

Jarizof, Artilleriofficer (Koslof) (= Jartsev)

7.8.36

Jaroskin, Ispravnik (Jaransk)

23.3.29

Jaschkurof, Kretsränmästare, en landsman ifrån Fredrikshamn (Ustjug)

23.6.27

2nd priority

Jasykov [also: Jasy.; Jasykof], Editor of encyclopaedia articles on Russian history (St Petersburg)

30.12.34

14.1.39

11.11.41

Jefimjef [also: Jefimj.], Hvarfkapitenen Stepan Ivan (Lodeinoje Pole)

6.1.27; 7.1.27

Jegnewitsch, Öfwerste-Lieutenant, Ispravnik [also: Ispravn.], (Ustsyssolsk)

7.8.27; 9.8.27; 19.8.27; 26.8.27; 3.9.27; 4.9.27; 5.9.27

Jegor, Ivan, Harbour Master (Kem)

3.8.25

Jemϋiken (en Povenetsisk Rysse) (Schunga)

1.4.25

Jenisch, Anton, Herr, Öfverste ['Zagels Kompanjon'; reskamrat] (Viborg)

26.8.51; 27.8.51

26.9.54; 2.10.54; 3.10.54

Jerfvelin [also: Jerfwelin; Järfvelin], Mad [also: Mamsell] (restaurant)

6.11.11

Ist priority

Jersua ad Hadschis, relative of Pristav Dudarof (near Babätkois) (= Jersma ad Hadschis)

21.4.36

Ist priority

Jesenef [also: Jessinef], (Ossetin) Junkare (St Petersburg; Wladikaukas)

11.2.40; 10.3.40

1.2.41

Jewelin, Mamsell (Porvoo) [is this Jervelin?] [see Juwelin/Juvelin: same person?]

8.2.13

Johan

1.2.08

Johanson, Johan

18.2.07

Johanson, Mats

7.8.09

[Johansson,] Anders (AJS's father's brother0

18.1.08

Johansson, Casper

18.2.07

Joannikii, Otetz, Stroitel (Krasnogorska kloster)

27.4.2 6; 28.4.26

Ist priority

Josselian [also: Josselianof], Platon *Ignatevich 1810-1875*, Professor, Igumen, *Pietari (hengellinen akatemia), Tiflis (hengellinen seminaari, opettaja, fysiikka ja filosofia), RIAS, pyhä synodi (gruusialaisten historiallisten asiakirjojen tutkiminen [разбор], 1838), toimittaja ([журн. Министерства Народнаго Просвѣщенія] 1842; ж. Мин-во Внутреннихъ Дѣлъ], 1844; [Закавказск. Вестн.], 1845-1855; [Кавказѣ]; [Кавказкомъ Календарѣ]; [Иверія], 1880) (author of a new Georgian grammar) (Tiflis/St Petersburg)*

TT: 192

21.6.37; 23.6.37; 26.6.37; 28.6.37

23.5.38; 19.6.38; 29.10.38

15.4.39; 19.10.39

17.12.40

14.9.42; 28.9.42; 16.10.42; 17.12.42

17.1.43; 22.2.43; 14.5.43; 21.5.43; 28.5.43; 7.7.43; 22.12.43; 30.12.43

18.3.44; 10.4.44

16.1.45; 22.1.45; 14.4.45; 16.4.45; 12.9.45

24.4.47

Jossif, aldeles simple men välmenande man, Stroiteln (Zopotofska Kloster)

5.4.27

Jude, Chelosani ('min fjäskige')Värd (Oni)

28.5.37; 29.5.37

Jude1, ledsagare (en route Oni-Choteri)

29.5.37

Jude2, ledsagare (en route Oni-Choteri)

29.5.37

Jude (joined AJS's group en route to Choteri)

29.5.37

2nd priority

Judén, Jakob, 1781-1855, writer, poet, lawyer and official, Vård (Wiborg)

16.3.34

21.3.35

26.7.38; 7.11.38

1.1.39

5.8.40

12.7.41

15.2.43; 11.3.43; 12.3.43; 13.3.43; 25.10.43; 11.11.43

2.7.47; 7.7.47

21.6.48; 22.6.48; 26.6.48; 27.6.48; 28.6.48

6.8.50; 8.8.50

25.6.51; 26.8.51

7.2.53; 14.6.53; 15.6.53; 1.8.53; 2.8.53; 5.8.53

Judén son (Wiborg)

28.6.48

26.6.51

5.8.53

Judén family (Wiborg)

26-27.6.51

8.2.53

Jukin, Statsråd (St Petersburg)

4.1.24

2nd priority

Julin, Pastor (St Petersburg)

30.9.46

Julin, Johan, 1787-1853, Apothekare (Åbo)

15.8.38

1st priority

Julius, Förvaltare, Treiden castle, informant (Engelhardshof)

18.9.46

Julius family Treiden castle (Engelhardshof)

18.9.46

Jumaschef, Jefin Ivan, Capitain för Invalid Commandot (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ishefska])

13.8.28

Jungfru

5.11.06

Jungfru

8.8.09

Jungfru

3.1.10

Jungfru [also: mamsell] (at Grönfors in Porvoo) [could this be J.E. (26.8.13)?]

25.8.13

Jungfru [? = Klingberg]

20.12.09

Jungström

5.2.07

Jurisch, 'unge', Zagel's companion (Wiborg)

7.7.47

26.6.48

Jurjev, Föreståndare

04.08.24

Jurvelin, Landsfiskal (Lieksa)

24.4.25

Jusejkof (St Petersburg)

28.11.38

Juslin (restaurant or inn?) (Porvoo)

11.2.13

Jussup, köpman, Vård (Karinó)

28.10.27

Juwelin [also: Juvelin], M [also:amsell], restaurant owner, Porvoo. [is this Jervelin?; see also Jewelín, Mamsell (Porvoo)]

14.3.13

Jägare, Elime [= ? Elimäen]

20.1.09

Jägerhorn, Fröken (- 1809)

9.2.09

Jägerhorn, Överste

8.2.08

Jägerhorn (Helsingfors)

21.8.34

Jäppinen [Wiborgs formans bror], driver on Wiborg-Toxowa route

9.8.50; 12.8.50

Järnef., Fogd (Jaakkola)

27.11.24; 28.11.24

Järnefeldt, fröken (Finland/St Petersburg)

12.1.44

Järnström, Prastman (- 1810)

16.4.10

K. (candidate as Academician Isaak Schmidt's successor) (Kasan)

20.10.47

Kadolin, Skräddare från Lappis

8.7.07

Kainberg [also: Cainberg], Erik (1771-1816), artist commissioned by ÅA

17.11.13

Kaivola, Matts ('den bekante', resident in Vastila)

16.12.10

Kajdanof, Statsråd, factory (Walkiasaari)

11.7.41

Кальл, 'unge' (St Petersburg)

19.2.48

Kallinger (?Riga)

1.6.53

Kalinnikof, Präst (Archangel)

30.8.26; 2.9.26

Kalinoffski, Feodor Ivanovitsch (Ladeinoje Pole)

9.1.27

Kalinskij, Under-löjtn., Gorodn[itsch]., Vård (Malmysh)

22.2.28; 1.3.28

Kalkiskin, Medicinal-Inspektör (Novgorod) (= Kalkuskin?)

4.7.24

1st priority

Kallmeyer, Th., *Johann August Theodor*, 1809-1859, Pastor, Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1828-1831, grad.stud.), Pietari (1832), Berlin, München (1833-1834), Itävalta, Sveitsi, Landsen ja Hasau (apulaispastori, 1837-1855; pastori, 1855-1859), [Kurl. Ges. f. Lit. u. Kunst] (jäsen, 1839), GGuA (jäsen, 1840), [Kgl. Ges. f. nord. Altertumskunde, 1843], Viron kirjallisuuden seura (kirjeenvaihtajajäsen), (Landsen)

26.8.46; 31.8.46; 1.9.46; 7.11.46

13.9.52

Kallio, Mikko

8.9.09

Kamaschef [also: Hr Kam.], Hr (Jelabuga)

23.7.28; 31.7.28; 2.8.28

3rd priority

Kansli-Direktor (Uvarov's office) (St Petersburg)

17.12.40

3rd priority

Kanslidirektör (Police Headquarters) (conducted formal interview with Sjögren and his daughter Bertha) (St Petersburg)

25.1.48

Kapten, Ångfartyget Menschikof (en route St Petersburg-Helsingfors)

29.5.46

Karamsin [also: Kar.; Kar; Karams.], N M (1766-1826) (St Petersburg)

8.3.24

14.1.26

Karamsin, fru (St Petersburg)

12.7.54

2nd priority

Karanskij, Student (St Petersburg)

13.1.51

Karelare ifrån Wesijogonska (Novgorod)

28.7.24

Karelian extended family (Himola)

10.4.25

Karelsk köpman and wife, a leading figure in Kem's Starovierska sekt, passengers, Kem-Solovetsky (Kem)

23.7.25

Karelska qvinnor [a group from Schämtsesero en route to Easter service] (Lopskaja)

30.3.25

Ist priority

Karganof [also: Karg.; Kargas.; Kargassof; Kargaszof; Korjanof; Korganov], teacher of Georgian (Tiflis Gymnas.) (Tiflis)

TT: 194

8.12.35

23.2.36; 29.2.36; 2.3.36; 10.3.36; 17.3.36; 1.7.36

13.6.37; 17.6.37; 20.6.37; 29.6.37; 30.6.37

Karkunof (St Petersburg)

7.10.54

Karl

14.9.06

Karl, substitute driver on Beresova-Verchovashska possad route

25.4.27

Karl, följeslagare on Iljinsk-Jurme-Lopvinskoje route

15.12.28

Karl, guide and rower Jyvälax-Vuokkiniemi (Jyvälax) [see Flickor (Jyvälax); Käring (Jyvälax)]

14.8.25

Karl [also: beledsagare; följeslagare], ung (Lobosalma)

3.9.24

Karl, tjent hos Zagel i Peterb. (Lamposhenska Slobod)

31.3.26

Karl, ung ganska dum, driver (Mangu/Präsch district)

12.3.25

Karl, instructed to assist AJS by Bibliothekarie, Cathedral (Novgorod)

8.7.24

Karl, allocated as AJS's betjening (Sarapul)

4.8.28

Karl ('beväpnad') (Styr-Digor)

23.5.37

Karl, guide from Tetriniemi (with Pastel) (Tetriniemi)

15.7.25

Karl, en ung, ferryman across Syssola River (Ushga)

12.9.27

Karl, poodle-seller (Vologda)

3.3.27

Karl, med sin hustru (Warbenitzi/Warbla)

2.1.25

Karlar, accompanying AJS on the Kholmogory-Kargopol route

1.10.26

Karlar (Mangu)

12.3.25

Karlar [also: mina ciceroner; Följeslagare; mina Ryssar], four, guides and rowers on the Suvanto-Vuolajärvi route

19.8.25; 20.8.25; 22.8.25

Karlar [also: Följeslagare; Ledsagare] (three), muntre, språksamma, rowers on Tschirkka Kem-Jyskyjärvi route

18.7.25

Karlar, ortens, i stor mängd (Pustinska)

22.7.27

Karlson, Bonden Anders

10.7.08

Karnatshej (= Kaznatshei) (Nikolska Klostret)

3.8.26

Kaznatshei, en simple men ganska välmenande man (Pertominska Klostret)

6.8.26

Karnatschin [also: Karn] (Salmi)

9.3.25

Kaznatschej (Kem)

06.08.26

Karpovitsch, Nikolai (Mamadysh)

22.7.28

Karsten, Kaptan (Pelkjärvi)

22.11.24

3rd priority

Karsten, Johan Anton, Major (Kuopio)

26.3.41; 27.3.41

Kaznatshei (Krasnagora)

10.3.26

2nd priority

Kasenbek, Professor (St Petersburg)

24.11.49

2nd priority

Katholsk Pater (Kuthais)

3.6.37

2nd priority

Kaufmann, Oculist (St Petersburg)

15.1.39; 21.1.39; 30.1.39; 4.2.39

Kaul, Hr., Vård, landowner (Alma River valley)

16.11.36; 17.11.36

2nd priority

Kaul son (Sjögren's guide and interpreter en route to Baktshisaraj [Bakhcjisaray])

17.11.36

2nd priority

Kasim-Bek [Furstelig familj], Löjtenant (Kasbek)

22.10.35

Kaskas (Orimattila)

8.1.11

Kassini, Öfverste (Archangel)

20.7.26

Kauppara, Johan (Säskjärvi)

24.11.08

Kaurama bönderne

13.9.08

Kausala Karlarna

15.8.02

Kautila karlarna

12.8.12

Kavalefskij, en ung (Kasan)

5.3.28

Kejsare, Hans Kejsarl. Majt. Alexander I

TT: 10

19.3.09

12.7.24; 13.7.24

19.8.28

Kejsare, Hans Majestät, Nikolai I (St Petersburg)

29.11.40; 14.12.40; 30.12.40

22.11.44; 23.11.44; 5.12.44

11.1.45; 12.1.45

8.5.46

25.1.48; 4.2.48

Kejserslingk, Grefve (St Petersburg)

24.5.43

Kekoni, Borgmäst.

13.8.38

2nd priority

Kellgren, Abraham Herman August, 1822-1856, Philologist, Dr, Alexanders Universitet (Professor of Oriental Literature, 1854-1856), Secretary of the Finnish Literature Society (1845-1846), Editor, *Suometar* newspaper (1851-1852) Helsingfors)

31.3.46; 1.4.46; 2.4.46

29.6.50; 19.7.50

20.7.51; 30.7.51; 7.8.51

28.2.53; 1.3.53; 2.3.53; 3.3.53; 5.3.53; 6.3.53; 11.3.53; 13.3.53; 22.3.53; 4.4.53; 19.4.53; 26.4.53; 3.5.53; 6.5.53; 7.5.53; 8.5.53; 10.5.53; 29.5.53; 1.6.53; 2.10.53; 8.10.53; 9.10.53; 1.11.53; 15.11.53; 29.11.53; 25.12.53; 31.12.53

8.1.54; 13.1.54; 17.1.54; 23.1.54; 15.3.54; 21.3.54; 23.3.54; 28.3.54; 3.4.54; 18.4.54; 23.4.54; 2.5.54; 25.5.54; 14.6.54

Kellgren, fru (Helsingfors)

20.7.51

29.5.53; 9.10.53; 1.11.53; 15.11.53; 29.11.53; 6.12.53

21.3.54; 28.3.54; 18.4.54; 2.5.54; 16.5.54

Kellgren family (Helsingfors)

8.8.51

20.10.53; 12.12.53; 16.12.53

27.5.54

Kellgren, Apothekare (Kuopio/St Petersburg)

17.2.48; 18.2.48; 22.2.48

3rd priority

Kelterborn, Artist (Windau/Prussia)

3.9.46

Kem Borgare and wife [also: Följeslagare], accompanying AJS on Kem-Usmanala route

22.7.25; 9.8.25; 10.8.25

Kem Räntmästare, passenger Kem-Solovetsky (Kem)

23.7.25; 6.8.25

Keplerus, widow (G.S. Laurell's aunt) (Kuopio)

TT: 165; 186-7; 194

2nd priority

Kepplerus, Wilhelm Jonas [also: Keplerus; Köppelerus; Kepl.; Keppelerus; Keppl.;
Kepplerus; K.; Keppleri; Wilh.; W.], 1807-, [godparent of Fransiska Gustafwa Sjögren]
Kuopio gymnasist (1823), Lagman (1830) (St Petersburg; Tver; Moskwa; Orlofska
Guvernement; Dmitrofsk; Moskwa)

15.5.38; 16.5.38; 30.5.38; 3.6.38; 21.7.38; 25.7.38; 5.9.38; 12.9.38; 14.10.38; 19.10.38;
22.10.38; 26.10.38; 30.10.38; 9.11.38; 16.11.38; 30.11.38; 10.12.38; 12.12.38; 27.12.38

5.1.39; 6.1.39; 12.1.39; 13.1.39; 24.1.39; 2.2.39; 3.2.39; 12.2.39; 3.3.39; 7.4.39; 12.4.39;
8.5.39; 31.5.39; 12.6.39; 19.6.39; 20.6.39; 24.8.39; 29.9.39; 9.10.39; 15.11.39; 19.12.39;
20.12.39; 29.12.39

5.1.40; 12.1.40; 29.1.40; 8.2.40; 23.2.40; 24.2.40; 10.3.40; 21.3.40; 29.3.40; 31.3.40;
1.4.40; 7.4.40; 14.4.40; 26.4.40; 27.4.40; 3.5.40; 8.5.40; 14.5.40; 15.5.40; 19.5.40; 7.8.40

23.3.41; 4.5.41; 14.6.41; 17.6.41

18.5.42; 10.10.42

31.7.43

28.10.44

20.10.45

7.11.46

11.2.47; 12.2.47

15.4.48

8.3.49; 18.4.49

11.6.50; 18.7.50

20.3.51; 5.5.51; 10.5.51; 8.6.51

20.3.52

17.4.54

Kepplerus brother (Kuopio)

15.4.48

Kermick [also: Kärnik; Kermik], Doctor (Petrozavodsk)

23.1.25; 26.1.25; 15.3.25

30.11.26; 20.12.26

2nd priority

Kesselingk, Grefve (St Petersburg)

9.12.43

Kettunen (Vuokkiniemi)

15.8.25

2nd priority

Хорувевъ [also: Chorujef], Моисей Ивановичъ, Станичный начальник, Каритен,
(Tschernojar/Seréschté)

27.11.37; 2.12.37

Kiljander, Kapellan, Anders Johan (1765-1836) (Liperi/Rääkylä/)

20.9.24

3rd priority

Kiljander, Pastor (St Petersburg)

28.1.49

Kiljander, fru (sister-in-law of fru Tawaststjerna) (St Petersburg)

28.1.49

Kiljander [also: Adjunkten], Adjunkt, Anders (1790-1856) (Kaavi)

9.5.25

[Kiljander, Kyrkoherde, Samuel (1759-1829) (Kaavi)]

[1.5.25]

Kindstrand, fru (Iitti)

27.12.10

Kindström, fru

24.1.12

Kirscherer (St Petersburg)

28.4.24

Kl., Mamsell (daughter of fru Kloberg?) (St Petersburg)

26.1.48

Klefeller (Archangel)

14.8.26

1st priority

Klementief [also: Klementjef], H. (Tiflis)

13.6.37; 14.6.37; 20.6.37; 22.6.37; 25.6.37; 28.6.37; 2.7.37

Klemola, Anders

28.3.07

Kleinberg, Mamsell (St Petersburg)

17.7.49

25.4.54

Klerker, Flottofficier (Kronstadt)

14.2.51

Klingberg

1.9.06

Klingberg, Carl Gabriel

7.9.08

Klingberg, Herr

14.12.07

Klingberg, Jan

31.5.09

Klingberg, Johan

7.9.08

Klingberg, lilla

15.2.09

Klingberg, Mad

25.9.10

Klingberg, Skräddare

19.10.09

Klinka (Iitti)

27.12.10

Klinka, Mad A U

28.1.12

2nd priority

Kloberg [also: Klouberg; Clouberg; Clowberg], Bookseller (Wiborg)

13.1.43

7.7.47

6.8.50; 8.8.50

26.8.51

7.2.53; 14.6.53; 15.6.53; 16.6.53; 1.8.53; 5.8.53

Kloberg family (Wiborg)

27.6.48

Kloberg, fru (Sjögren's 'slägtinge') (Wiborg)

13.1.43

Klockare, 'en ung Liv', informant (Irben)

24.7.46; 28.7.46

Klockare (Kaavi)

1.5.25

Klockare [also: Kl.], en ung man (Kitsa)

23.5.27

Klockare (Nastola Church)

26.12.12

Klockare driver on Irben-Piisen-Angermünde route

16.8.46

1st priority

Klockare, informant (Runö)

13.6.52; 22.6.52

Klockare (Sodankylä)

22.9.25

Klokov (Krossawina)

1.7.27

Ist priority

Knieriem, Wilhelm von, divisionspredikant för letterne, predikant i Smolna fattighusets kapell (?-1845) (Toxowa?)

3.8.42

23.2.43; 31.7.43

2.2.44; 7.3.44

7.12.46; 18.12.46

29.3.47; 10.12.47

Knieriem, fru (Toxowa?)

3.8.42

6.2.44; 10.12.44

Knieriem, fru syster (Toxowa?)

10.12.44

Kniper, Rådman

13.12.11

Kniper

24.1.07

Kniper worker (Porvoo)

2.10.12

Kniper, fru

31.7.10

Kniper, Major (ifrån Iitti)

23.1.11

Major Kniper son

23.1.11

Kniper, Capt.

20.7.12

Kniper, fru

2nd priority

Kniper, Henrik Gabriel, 1798-1871 [son of Capt. Kniper], Borgå gymnasist (1813-1817), ÅA (1817-1819), Senate Office for Fiscal Affairs (Kammarsekreterare, 1819-1822, Revisor, 1822-1835, 1849-1861, Head of Customs Offices, Jakobstad, Kasko, 1835-1849), Revisions-Kommissarie, 1861-1866) (Åbo; Helsingfors; Jakobstad; Kasko; Helsingfors)

17.9.12

3.8.51

Kniper, Mad.

13.12.11

Kniper, Mademoiselle [also: Mams; Mamsell] (Borgå)

22.6.11

2.8.38

2nd priority

Knorring, Juvel. (St Petersburg)

4.11.38

8.2.40

11.3.41

24.1.47; 26.1.47; 5.2.47; 12.2.47

Knorrning, fru (St Petersburg)

18.12.38

10.12.39

31.3.40; 24.5.40; 27.5.40

Knorrning family (St Petersburg)

17.11.38; 21.12.38; 30.12.38

9.1.39; 18.1.39; 2.2.39; 22.2.39; 4.3.39; 28.4.39; 8.5.39; 12.5.39; 17.5.39; 15.10.39;
3.11.39; 22.11.39; 21.12.39; 27.12.39

17.1.40; 30.1.40; 23.2.40; 6.4.40; 13.4.40; 3.5.40; 8.5.40; 11.5.40; 25.5.40

Knorrning, Lektor, Kyrkoherde, Prost (Finnström, Åland)

28.1.34; 31.1.34

20.10.45

Knorrning, Krigsråd

1.8.10

Knutila, bonden Carl

30.9.09

Knutson, Carl Matson

14.7.07

Knyper, Danska Artilleri-Major (St Petersburg)

31.8.38

1st priority

Knüpffer, *Arnold Friedrich Johan*, 1777-1843, Pastor Reval (tuomiokirkon koulu 1787-1794), Jenan yliopisto (teologian opinnot, 1794 -1797), kotiopettaja, pappisvihkimys (1800), pastori (St. Katharina), virolaista uskontokirjaa valmistelevan toimikunnan jäsen (1810), [Estl. Provinzial-Konsistorium] (jäsen 1817-1833, [1. General-Superintendent 1833-1834], varapresidentti), [Predigersynode] (johtaja 1822-), Viron tilastotoimikunnan kirjeenvaihtajajäsen [Estl. Statist. Komitees.], Viron tiedeseuran kunniajäsen (1841), (vid S. Katharinen nära Reval [Tallinn]) Kehitti viron kieltä, osallistui vironkielisen Raamatun käännöksen tarkistukseen.

7.5.23

Kobyllinskij, fru (Toxowa)

21.7.45

Kobyllinskij daughter (Toxowa)

21.7.45

Kolderup [also: Koldrup], Niels Chr. Nicolai, värd, Norrsk herreman (Polmak)

TT: 121 (under 'Kolderup' *probably the correct form* [S. Aikio/2.9.04/])

14.1.26; 20.1.26

Kolkatskoj, Alexander, Präst (Pudosch)

8.11.26; 11.11.26

Kolonist, contracted as Sjögren's driver for summer 1843 (Strelna)

9.8.43

Kolotinskij, General-Major, Commendant (Schlysselburg)

18.6.29

Komaschef, Possessionat i Jelabugaska kretsen (Vyatka)

20.12.27

2nd priority

Kommandant (Kislovodsk)

26.7.37

Ist priority

Kommandant (Mosdok)

20.10.37; 22.10.37; 31.10.37; 7.11.37; 23.11.37

Kommandant, förre (Pätigorsk)

23.2.37

Ist priority

Kommandant, nye (Pätigorsk)

21.3.37; 11.7.37; 26.7.37; 23.12.37

Ist priority

Kommandant, Fästning (St Petersburg)

28.3.51; 30.3.51; 11.4.51; 13.4.51; 2.5.51; 3.5.51

Ist priority

Kommandant (Vladikavkas)

26.3.36; 27.3.36; 17.4.36; 26.4.36; 29.4.36

1.4.37; 20.4.37; 21.4.37; 30.4.37; 16.5.37; 17.5.37; 4.6.37; 7.6.37; 6.7.37

Kommandör, Crown Shipyard (Ladeinoje Pole)

11.7.23

Kommonen (St Petersburg)

3.2.47

Ist priority

Kononof, Kosack-Öfverste(Vladikavkas)

2.4.37

Konovalof, Stepan Jakovlevitsch, Räntmästare (Cherdyn) (son-in-law of Prokopief)

1.1.29

Konstantin Nikolaevich [also: Constantin; Nikolajewitsch], 1827-1892, Storfurste (St Petersburg)

26.12.46

29.12.47

23.7.50

4.4.51

Konstantinof (St Petersburg)

16.4.48; 18.4.48

Konung [of Sweden-Finland]

18. 10.06

Kon[ung]. Gustaf Adolph IV

30.11.13

Kopt, Herr (St Petersburg)

7.10.39

2nd priority

[?] Korf, Modest, 1800-1872, Baron

19.11.52

13.5.53; 21.11.53; 22.11.53

2nd priority

Korgelin, Magister (St Petersburg)

19.3.35

19.3.40

Kornilov [also: Korn.; Kornil.], Stabs-Officer (Russian) (St Petersburg)

26.5.23

Kornilowitsch (St Petersburg)

11.8.23

Kornof (St Petersburg)

30.6.39

Korpila, Johan, Torpare

27.6.09

Kors., Ivan Wasiljewitsch (Alexandro-Sviriska Kloster)

22.12.24

1st priority

Korsenkof (instruktivt sällskap) (Magaratsch)

27.10.36

Korstman, enkefru (St Petersburg)

5.11.44; 8.11.44; 20.11.44

Koschelef, Jakof Nikolaj., Värdsfolk (Nolinsk)

12.2.28

Koschelef, Pelagia Sacharofna, Värdsfolk (Nolinsk)

12.2.28

Kortman, Östermans Bokhållare

13.4.09

Korvanen [also: Korwases], husband, wife, children (Sodankylä) *is this the same person as Ledsagare (Sodankylä-Moskos route)?*

20.11.25; 6.12.25

Kosack, följeslagare to Gelathi Kloster (Kuthais)

4.6.37

Kosack [also: Kosak] (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ish(?)])

13.8.28

Kosacker, seconded to AJS en route Kuthais-Gori

9.6.37

Kosack, AJS's escort en route Mosdok-Novo Ossetinska Stanitsa

23.11.37

2nd priority

Kosegarten, W., Professor (from Bonn) (St Petersburg)

4.4.43

30.1.44; 27.2.44

Kosfeld (St Petersburg)

23.2.51

3rd priority

Kosin, Dr (Helsingfors)

30.5.46

1st priority

Koskul, *Joseph Johan Heinrich Franz, 1802-1862, Grefve, Hauptmann, Hof-R, kamariherra, Riika (gymnaasi), lakiopinnot (1820-1823), [Hauptmannsgerichts] (asesori 1824-1838), Goldingen (Oberhauptmannsgerichts, asesori, 1838-1846), Windau (Hauptmann), Goldingen (Oberhauptmann), (Windau)*

12.9.52

Koskull, Kyrassiersqvadron (Nowaja-Ladoga)

8.7.23

1st priority

Koslänin, General (Georgiewsk)

16.10.35

Kot, Vepsian bonde (Pääschärvi)

16.1.27

2nd priority

Kothen, Casimir von [also: Bar. Kothen], 1807-1880, Baron, Head of General Governor's office in St Petersburg (1840-1844), Governor, Wiborg Province (1844-) (Sofie Sjögren's brother-in-law) (St Petersburg; Wiborg)

24.12.38

11.4.39

22.5.40

26.1.41; 12.3.41; 14.4.41; 23.5.41; 3.6.41

1.3.42; 2.3.42; 27.5.42

13.2.43

1.4.45; 16.12.45; 24.12.45; 28.12.45

4.1.46; 13.1.46; 19.5.46

12.2.47; 27.5.47

6.1.48; 22.6.48

14.7.50; 6.8.50

6.3.53; 15.6.53; 2.8.53

Kothen, Baronessa [also: Friherinna; fru] (St Petersburg)

13.3.39; 11.4.39

26.1.41; 3.6.41

2.3.42

1.4.45; 26.12.45

1.1.46; 5.1.46; 13.1.46; 19.5.46

6.1.48

Kothen son (St Petersburg)

26.12.45

5.1.46

27.5.47

Kothen family (St Petersburg)

17.12.38

18.5.39; 3.12.39

10.1.40; 27.2.40; 25.7.40; 26.12.40

26.12.41

7.3.44; 18.12.44

21.10.45; 18.12.45; 28.12.45; 30.12.45

5.1.46; 6.1.46; 8.1.46; 9.1.46; 10.1.46; 11.1.46; 15.1.46; 9.2.46

27.1.47; 23.11.47; 24.12.47

Kothen, Friherrinna von (godparent of Fransiska Gustafwa Sjögren) (St Petersburg)

12.4.39

Kothen, Gustaf von, Öfverstelöjtnant (Baron Kothen's youngest brother) (Wiborg)

26.6.48

Kotschaef-Negodajef, Stepan Matfejef, den 84 årige skeppsbyggarmästare (Rovdogorska stranden)

29.9.26

Ist priority

Kovalevskii, Iosif [*also: Osip*] Mikhailovich [*also: Kovalefskij; Kowalefskij*], 1800-1878, Professor, *Grodna (koulu), Vilna (yliopisto-opinnot, klassillinen kirjallisuus ja kielet; kand. 1820), Kazan (yliopisto, asuntolavalvoja [комнатный надзиратель], opinnot, arabian,*

persian, tataarin ja mongolin kieli 1824, adjunkt, mongolin kieli 1833, professori -1855, rehtori 1855-1860; kuvernementin 2. gymnaasi ja koulu, johtaja, 1845), tutkimusmatka (1827), Peking ([с духовною миссией], 1830), ministeriö (viranpalvelus, 1860-1862), Varsova (korkeakoulu [Главная школа], professori, 1862-1878, dekaani, historiallis-filosofinen tiedekunta) member RIAS (Tibetan and Mongolian Literature, 1837-1878) Julkaisi mongolin kielen kieliopin ja sanakirjan St Petersburg

23.12.47

25.3.48

2.3.52; 3.4.52

Kovanka, en ung, Vård, Bruks-Officer (Wotinska jernbruk)

22.8.28; 26.8.28

Kovrishskoj, uppsyningsman öfver bränneriet (Slobodsk[oy])

28.10.27

Kr., gammle (Kivinebb prästegård)

25.2.23

Kr., Maj. (Strelna)

5.4.35; 6.4.35

1st priority

Kraftman, Jean [also: Kraftmann], Apothekare i militärhospital, Kollegii-Assessor (Georgiefsk; Kutais/St Petersburg)

16.10.35

4.5.36

26.6.37

15.3.40; 17.3.40

8.6.46; 9.6.46

18.7.49; 5.9.49

9.2.50; 10.6.50; 21.8.50; 22.9.50; 13.10.50

Krakauer, Mamsell (St Petersburg)

15.3.43

Krank, Adj. (Kajaani)

1.7.25

Kraschimimikof [also: fru K-f], fru (Sjögren agrees to give her German lessons) (St Petersburg)

28.2.44; 3.3.44

Krasnoperof, en infödd Wotjak, Ortspräst (Alnasch)

3.8.28

2nd priority

Krebel, Aug. [also: unge], Student (St Petersburg)

10.1.51; 20.4.51; 14.10.51

14.1.52; 17.2.52; 12.4.52

13.1.53

19.12.54

Kreeving male (Ny-Rahden)

16.7.46

Kreeving woman1 (Ny-Rahden)

16.7.46

Kreeving woman2 (Ny-Rahden)

16.7.46

Kremer, Swedish officer

24.6.12

3rd priority

Kretsbefälhavare (also served as Ispravnik, polismästare, räntmästare) (Choteri)

30.5.37

Kretsdomare (Jelabuga)

30.7.28

Kretsdomare (Ustsyssolsk)

5.8.27

Kretsdomarens fru (Ustsyssolsk)

5.8.27

Kretsdomare [also: Domare] (Velsk)

5.5.27; 6.5.27

Kretsläkare, son-in-law of Protopop Ossokin (Velsk)

5.5.27; 6.5.27

3rd priority

Kreuse (Dorpat)

26.11.42

1st priority

Kreutzwald, Friedrich Reinhold [also: Kreuzwald; Kreuzw.], 1803-1882, Dr, *Reval (yksityisopettaja), lääketieteen opinnot (1826-1831), Werro (kaupunginlääkäri 1833-1877), Dorpat (1877-1882), Viron tieteellisen seuran kunniajäsen. (Werro) Kokosi Viron kansalliseepoksen Kalevi Poig.*

31.10.51; 11.11.51

9.2.52; 13.4.52; 26.5.52

23.2.53; 1.3.53; 5.4.53; 17.9.53; 26.9.53; 6.10.53; 10.10.53

Krikof, Kretsdomare (father of Postexpeditör in Kola) (Mezen)

31.3.26

21.5.27

Krikof, Postexpeditör (son of Kretsdomare Krikof in Mezen) (Kola)

14.2.26

21.5.27

Krinskov, Handlande, Vård (Olonets)

19.12.24

Krogerus, Pastor. Kyrkoherde, Rekt. (Iitti)

16.12.07

Krogerus, fru (Iitti)

2.7.13

Krogerus' mother-in-law

8.7.13

3rd priority

Krogerus, Löjtnant (St Petersburg)

12.3.41

Krogus, Lars Gabriel, Borgå Gymnasist; ÅA student (1812-)

24.2.10

Krok, Befallningsman

29.12.07

Krok, Fändrick

29.12.07

2nd priority

Krokowskij, author of a Cheremis Lexicon (?)

11.9.53

3rd priority

Krook, Häradshöfding (Helsingfors)

25.7.53

Krubes, medical doctor, Statsråd (= Kruby?) (St Petersburg) **NB! this name needs to be checked against the mss text**

26.4.34; 27.4.34; 10.5.34; 25.5.34

1st priority

Krug [also: Kr.; Kr-], Statsråd Johan Philip [Filipp Ivanovich], 1764-1844, *Gallen yliopisto (teologian opinnot)*, *kreivi von Schwedt (kotiopettaja, 1787-)*, *eversti Kurtsius (kotiopettaja, 1791-)*, *Moskova (kreivi Orlov, kotiopettaja, -1801, numismaattiset tutkimukset, 1801-1803)*, *Pietari (Eremitaasi, hoitajan apulainen, 1804- [помощник хранителя библиотеки и милицейского кабинета])*, *johtava hoitaja/konservaattori [главный хранитель]*, member RIAS (History, 1805-1844, *arkeografinen komissio [поводомъ к осовайю (?)]*, 1829) *Numismaatikko, tutki Muinais-Venäjän ja Bysantin historiaa.* ((St Petersburg)

TT: 96; 105; 107; 126; 140; 141-145; 146; 169-170; 186; 200; 206; 221-222; 236-239; 240-241

20.2.23

5.8.25

29.4.26; 7.7.26

20.6.29; 22.6.29

2.1.34; 11.1.34; 13.1.34; 8.4.34; 9.4.34; 10.4.34; 15.4.34; 13.10.34; 30.10.34; 4.11.34; 29.11.34; 5.12.34; 28.12.34

23.1.35; 16.4.35; 26.4.35; 28.4.35; 5.5.35; 10.5.35; 15.5.35; 20.5.35; 25.5.35; 27.5.35; 28.5.35; 2.6.35

22.5.38; 29.5.38; 17.6.38; 18.6.38; 29.8.38; 8.11.38; 22.12.38

2.1.39; 7.1.39; 23.1.39; 24.1.39; 3.2.39; 10.2.39; 18.2.39; 25.3.39; 7.4.39; 14.4.39; 21.4.39; 24.5.39; 19.6.39; 20.6.39; 12.11.39; 17.11.39; 27.11.39; 19.12.39

13.1.40; 20.2.40; 3.3.40; 9.4.40; 26.4.40; 29.4.40; 14.5.40; 2.7.40; 25.9.40; 20.10.40; 6.12.40; 16.12.40

6.3.41; 20.4.41; 24.4.41; 2.5.41; 9.5.41; 19.5.41; 20; 20.5.41; 22.5.41; 28.10.41; 15.11.41; 19.11.41; 23.11.41; 25.11.41; 27.11.41; 12.12.41; 30.12.41

1.1.42; 13.1.42; 10.2.42; 18.2.42; 4.3.42; 19.4.42; 24.4.42; 29.4.42; 30.4.42; 2.5.42;
27.9.42; 17.10.42; 22.10.42; 25.10.42

29.3.43; 9.4.43; 10.4.43; 27.12.43

17.2.44; 31.5.44; 1.6.44; 19.6.44; 20.6.44; 21.6.44; 3.7.44; 15.8.44; 18.9.44; 2.10.44

29.1.45; 1.2.45; 5.2.45; 11.2.45

5.2.46; 15.3.46; 3.4.46

20.10.47

Kruglej, borgare (Lamparlax; Kem)

20.2.26

1st priority

Kruse, Fr., *Friedrich Karl Herman [also: von Kruse]*, 1790-1866, Professor, Statsråd, Oldenburg (gymnaasi), Leipzig (Thomasschule 1803-1805), Leipzigin yliopisto (teologian opinnot, fil.tri.), Liegnitz (inspektori, Ritariakatemia 1815), Breslau (avustaja, Magdaleneschule), Hallen yliopisto (professori, historia ja maantieto, 1821-1828), Dorpatin yliopisto (professori, historia 1828-1853, dekaani 1838-, jäsen [Apellations-u. Revisionsgerichts], 1830-1837, 1842-1847), Antikvaarinen tutkimusmatka Itämeren aluella [OstseeProvinzen] (1839), Preussi [Adelsanerkennung] (1858), ((Dorpat/St Petersburg)

22.4.46; 28.4.46; 1.5.46; 7.5.46; 23.9.46

8.1.48

2nd priority

Kruse, Med. Dr (St Petersburg/Toxowa)

30.5.54; 5.7.54

2nd priority

Krusenstern, Adam Johann [?], 1770-1846, Naval Officer commanding first Russian expedition to explore the Pacific Ocean and circumnavigate the Earth (1803-1806) (St Petersburg)

2.5.41

31.5.44

14.2.49

Kruskopf(1) [also: Krusk.], Domare (Kivennapa)

TT: 93-94

25.1.23

Kruskopf(1) is father to Kruskopf(2). It is however unclear from Eph whether the reference to Kruskopf(1) is to the father or the son

Kruskopf (2), P.A. (1805-1852), Domare, Taidemaalari (AJS's disciple) (St Petersburg)

TT: 92; 95

Kruskopf, Dr (Helsingfors/St Petersburg)

6.3.53; 7.3.53; 8.3.53

Kruskopf, fru (Helsingfors/St Petersburg)

8.3.53

Krüdener, General Major's mother-in-law and daughter (Novgorod)

5.8.24

1st priority

Kurtzenbaum, *Carl Albert, 1803-1873, Hofråd , Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1823-1826, grad. Stud., 1831), Riika (Gouvernements-Gymnasium, opettaja, 1833-1863)* (Riga)

21.9.52

Kryger, Ryttnästare (Wichtis)

15.6.46

Krämer, Bokhållare (Iitti) (is this the same person as: Craemer? see 17.8.12)

12.1.13

Krögare (Gutmansbach)

16.6.46

Krögare's wife (Gutmansbach)

16.6.46

Krögare, driver on Irben-Piisen route

15.8.46; 16.8.46

Krögare, Piisenska, Vård, driver on Piisen-Angermünde route

22.8.52; 23.8.52; 5.9.52; 6.9.52

Krögerska (Kolkken)

8.8.46

Kshustov, Protopop (Pinega)

15.5.26

1st priority

Kubatha, Kassij [also: Kassaj Kub.], Starchin, Vård (Kubategau)

18.5.37; 19.5.37; 20.5.37

1st priority

Kubatief, Bek Myrsa [also: Mursa], Starchin (Kubategau)

20.5.37; 21.5.37; 23.5.37

Kubatief, Bek Myrsa brother (Kubategau)

20.5.37

[Kubatief,] Omar (son of Bek Myrsa) (Sadiliske)

21.5.37

Kubiaskij, Alex. Ivan, Sträptschij (Totma)

19.4.27

Kuhlefelt

1.10.11

Kukkain, Magister, Preacher (Liperi, St Petersburg)

25.9.24

Ist priority

Kuli, Abbas [*also: Bakihanov, Abbas-Kuli Aga; Bakikhanov, Abbasqulu Agha*], eversti, 1794-1846, *Tiflis (sotilasvirassa, itämaisten kielten tulkki, 1819-), Persian ja Turkin sota (diplomaattitehtävät, 1826-1829), Varsova, Pietari, Odessa (käännöstyö, ven. kaunokirjallisuutta azerin kielelle, 1833-1834), Kuba (1835-)* ('genom sin persiska Grammatik kände Orientalist') *Orientalisti, kirjailija ja kielentutkija, pyrki edistämään kulttuurielämää ja koulutusta Gruusiassa ja Azerbaidzhanissa (Tiflis)*

23.6.37; 27.6.37

Kulikof, 'den gästfria', Gorodnitsch [*also: Gorodn.*] (Gryazovets)

10.5.29; 11.5.29; 13.5.29

Kullberg, Häradshofding

20.9.13

Kunajev (Petrozavodsk)

14.7.23

Ist priority

Kunik [*also: Kunig; Kunick; K.; min reskamrat*], Ernst Eduard [*Arist Aristovich*], 1814-1899, *akateemikko, gymnaasi, opinnot (1835-1836), Berliini (opinnot, 1836, fil. kand, 1838), Varsova, Moskova (kotiopettaja, 1839; avustaja [сотрудник], Pogodin, "Москвитянин"), Saksa (matka, 1841-1842), Pietari (tiedeakatemian numismaattinen museo, toinen konservaattori/hoitaja [хранитель], 1844; keisarillinen arkeografinen toimikunta [Имп. Археографической Комиссии], jäsen, päätoimittaja [главный редактор издаваемых ею иностранных актов], 1851; tiedeakatemian kirjaston johtaja, 1858; Keisarillinen Eremitaasi, rahakokoelman hoitaja 1859; vanhempi hoitaja, Pietari I:n galleria, 1886), Staraja Ladoga, Novgorod (arkeologinen tutkimusmatka, 1857), member RIAS (History 1844-1899), Vilna (akatemian arkeologinen tutkimusmatka, 1892), Kiova (pyhän Vladimirin yliopisto, kunniatohtori 1876) (St Petersburg)*

TT: 238-242

3.1.43; 24.1.43; 7.2.43; 21.2.43; 2.3.43; 7.3.43; 4.4.43; 14.4.43; 2.5.43; 16.5.43; 19.5.43;
30.5.43; 21.7.43; 29.7.43; 1.8.43; 15.8.43; 25.10.43; 31.10.43; 14.11.43; 23.12.43

27.3.44; 10.4.44; 26.4.44; 10.5.44; 14.5.44; 18.5.44; 23.5.44; 28.5.44; 4.6.44; 6.6.44;
20.6.44; 23.6.44; 3.7.44; 4.7.44; 11.7.44; 30.7.44; 12.8.44; 14.8.44; 15.8.44; 28.8.44;
29.8.44; 18.9.44; 19.9.44; 29.9.44; 1.10.44; 3.10.44; 9.10.44; 17.10.44; 28.10.44; 29.11.44;
26.12.44; 28.12.44

4.1.45; 23.1.45; 1.2.45; 4.2.45; 17.2.45; 4.3.45; 25.3.45; 31.3.45; 5.4.45; 15.4.45; 26.4.45;
6.5.45; 13.5.45; 21.5.45; 9.6.45; 11.6.45; 25.6.45; 28.8.45; 29.8.45; 31.8.45; 2.9.45;
11.9.45; 15.9.45; 16.9.45; 17.9.45; 23.9.45; 25.9.45; 3.10.45; 7.10.45; 14.10.45; 27.10.45;
28.10.45; 6.11.45; 10.11.45; 17.11.45; 2.12.45; 9.12.45; 12.12.45; 17.12.45; 21.12.45

11.1.46; 16.1.46; 20.1.46; 31.1.46; 4.2.46; 5.2.46; 9.2.46; 10.2.46; 12.2.46; 17.2.46;
18.2.46; 19.2.46; 6.3.46; 8.3.46; 15.3.46; 17.3.46; 24.3.46; 1.4.46; 3.4.46; 6.4.46; 7.4.46;
13.4.46; 14.4.46; 15.4.46; 21.4.46; 2.5.46; 7.5.46; 12.5.46; 26.5.46; 2.6.46; 29.9.46;
6.10.46; 20.10.46; 3.11.46; 17.11.46; 1.12.46; 8.12.46; 9.12.46; 29.12.46

11.1.47; 19.1.47; 15.2.47; 9.3.47; 16.3.47; 23.3.47; 25.3.47; 26.3.47; 13.4.47; 4.5.47;
13.5.47; 14.5.47; 24.5.47; 25.5.47; 8.6.47; 14.6.47; 28.6.47; 28.9.47; 8.10.47; 19.10.47;
9.11.47; 3.12.47; 7.12.47

4.1.48; 25.1.48; 4.3.48; 5.3.48; 6.3.48; 28.3.48; 29.3.48; 18.4.48; 19.4.48; 25.4.48; 9.5.48;
26.9.48; 28.10.48; 14.11.48; 25.11.48; 28.11.48; 4.12.48; 5.12.48; 6.12.48; 19.12.48

1.1.49; 4.1.49; 16.1.49; 21.1.49; 6.2.49; 20.2.49; 21.2.49; 20.3.49; 29.3.49; 17.4.49; 4.5.49;
5.5.49; 22.5.49; 29.5.49; 5.6.49; 28.8.49; 7.9.49; 2.10.49; 23.10.49; 6.11.49; 8.11.49;
13.11.49; 20.11.49; 21.11.49; 24.11.49; 25.11.49; 28.11.49; 5.12.49; 8.12.49; 10.12.49;
13.12.49; 25.12.49

22.1.50; 29.1.50; 19.2.50; 21.2.50; 26.2.50; 5.3.50; 16.3.50; 19.3.50; 6.4.50; 13.4.50;
16.4.50; 23.4.50; 7.5.50; 25.5.50; 28.5.50; 30.5.50; 4.6.50; 22.8.50; 26.8.50; 29.8.50;
27.9.50; 15.10.50; 4.11.50; 5.11.50; 19.11.50; 28.11.50; 3.12.50; 5.12.50; 7.12.50;
17.12.50; 20.12.50

11.1.51; 14.1.51; 24.1.51; 29.1.51; 30.1.51; 2.2.51; 4.2.51; 6.2.51; 9.2.51; 10.2.51; 18.2.51;
4.3.51; 11.3.51; 17.3.51; 25.3.51; 27.3.51; 1.4.51; 14.4.51; 15.4.51; 23.4.51; 29.4.51;
13.5.51; 16.5.51; 28.5.51; 30.5.51; 2.6.51; 3.6.51; 13.6.51; 14.6.51; 23.6.51; 12.8.51;
13.8.51; 15.8.51; 20.9.51; 4.11.51; 10.11.51; 25.11.51; 27.11.51; 6.12.51

13.1.52; 28.1.52; 4.2.52; 5.2.52; 10.2.52; 12.2.52; 16.3.52; 23.3.52; 6.4.52; 26.4.52;
11.5.52; 15.5.52; 27.9.52; 12.10.52; 22.10.52; 23.10.52; 24.10.52; 2.11.52; 23.11.52;
7.12.52; 13.12.52; 15.12.52; 18.12.52; 24.12.52

11.1.53; 16.1.53; 18.1.53; 19.1.53; 25.1.53; 11.2.53; 15.2.53; 18.2.53; 26.2.53; 22.3.53;
4.4.53; 3.5.53; 4.5.53; 5.5.53; 11.5.53; 21.5.53; 24.5.53; 1.6.53; 4.10.53; 11.10.53; 8.11.53;
9.12.53

3.1.54; 19.1.54; 23.1.54; 24.1.54; 21.2.54; 15.3.54; 21.3.54; 27.3.54; 28.3.54; 29.3.54;
17.4.54; 25.4.54; 23.5.54; 29.5.54; 15.6.54; 28.6.54; 12.7.54; 26.9.54; 2.10.54; 3.10.54;
5.10.54; 13.10.54; 26.10.54; 28.10.54; 7.11.54; 24.11.54; 28.11.54; 21.12.54; 22.12.54

Kun[g]. af Danmark [also: Danska Koningen; Danske konungen] (St Petersburg)

12.10.44

19.5.45; 8.9.45

Kuolemajärvi bönder, provided AJS with transport (St Petersburg)

14.3.35

Ist priority

Kupfer, Prof. (Kasan; St Petersburg)

5.3.28; 7.3.28; 14.3.28; 3.4.28; 20.4.28; 30.5.28; 2.6.28; 29.6.28; 30.6.28; 13.7.28; 14.7.28

14.3.41

24.10.50

Kupfer, Mad. (Kasan; St Petersburg)

3.7.29

Kupfer family (Kasan; St Petersburg)

11.3.41; 13.3.41

Ist priority

Kupfer, [also: Kupffer], *Heinrich Christian Gustaf*, 1814-1897, Pastor, informant, *Mitau* (gymnaasi, 1832-1834), *Dorpatin yliopisto* (teologian opinnot, 1834-1837, grad. Stud), *Neuenburg* (kotiopettaja), *Dondangen* (kotiopettaja, perhe von Sacken), *pappisvihkimys* (Mitau, 1844), *Dalbingen* (pastori, 1844-1847), *Marienburg* (pastori, 1847-1869), *Walf* (pastori, seminaarin uskonnonopettaja, 1869-), *Walfschen-Sprengel* (rovasti, 1856-), [Oberkirchenvorsteher-Amtes] (asessori, 1870) (Dalbingen)

10.7.46; 20.7.46; 24.7.46; 28.7.46

27.6.52

Ist priority

Kupfer, *Ernst Friedrich*, 1779-1858, Pastor, informant, *Mitausches Petrinum* (1800-1803), *Jena* (teologian opinnot), *kotiopettaja* (perhe Barclay de Tolly), *pappisvihkimys* (1812), *Irben* (pastori, 1812-) Pastor, informant (Klein-Irben)

25.7.46; 28.7.46; 15.8.46

28.6.52; 6.7.52; 11.7.52; 19.7.52; 20.7.52; 16.8.52

1.2.53

Kupfer, fru [also: Pastorska] (Klein-Irben)

9.7.52

Kupfer son (Klein-Irben)

8.7.52; 17.8.52

Kupfer family (Klein-Irben)

17.8.52

Kurir (chez Baron Rehbinder) (St Petersburg)

25.6.24

Kurir, Justitieministerium (St Petersburg)

4.3.45

Kuritsin (St Petersburg)

4.5.24

Kurmojev, följeslagare, Podrädshik [also: Cir.; Cicerone; Kurmojef] (Petrozavodsk, Olonets Gub.)

28.8.24; 28.12.24

25.1.25

Kurschin, Prest (Galich)

2.4.29

Kurt. (St Petersburg)

14.1.24

Kusch (Petrozavodsk)

19.1.25

2nd priority

Kuschanof, adjutant to Governor (Stavropol)

13.10.35

Kusk, driver on Semigorodnaja-Kodanofska volost route

9.4.27

Kutasov (St Petersburg)

6.5.23

Kut[????]. (Archangel)

18.7.26

Kut., fru (St Petersburg)

5.5.24

1st priority

Kuthathjeladse [also: Kutat.; Kutateladse; Kuthatheladse; Kuth.], Nikolai, Protohjerej
(Kuthais)

2.6.37; 3.6.37; 4.6.37; 5.6.37

17.6.38

2nd priority

Kutorga, S., Statsråd (St Petersburg)

6.12.48

29.10.53; 31.10.53; 17.12.53

Kutus. (St Petersburg)

20.4.24

Kutusof, Dimitrii Petrovitsch, Landowner, Vård (near Karpova)

18.1.27

Kutusov's sister-in-law (Ladeinoje Pole)

18.1.27

Kutzievna, Maria, Imerethiska Tsarevnan (St Petersburg)

23.5.38

Kuvshinskij, Polikarp, Prest (Jaransk)

23.3.29; 24.3.29

Kvartalof, Bataillons Chef (Vologda)

28.3.27

3rd priority

Kymmel, N., Bookseller (Riga)

18.9.48

Kyravitch (St Petersburg)

28.6.23

Kyrkobetjeningen (Tuglimska socken)

22.7.27

Kyrkoherde (Kuusamo)

22.8.25

Kyrkostarost (Pokrofska Church)

5.2.28

Kyrkotjenare [also: Kyrkosexman], driver on Nykyrka-Ino-Nykyrka route

31.5.51

Kyrkostarost (Rakula)

31.5.27

Kyrkostarost (Telegowa)

3.6.27

Kyrkstedt (Porvoo)

11.9.13

Kyrola bonden

19.6.12

Kärber, Pastor (Schwarbe)

7.6.52

Käring, en gammal, värdinna (Äynäkoski)

21.7.25

Käring, en gammal, guide and rower on Jyväskylä-Vuokkiniemi route [see Flickor (Jyväskylä);
Käring (Jyväskylä)]

14.8.25

Käring(1) (Lekmortova)

20.12.28

Käring(2) (Lekmortova)

20.12.28

Köhler, Borgå Gymnasist (AJS's Disciple for French as from 30.3.11)

2.10.10

Köhler, 'den unge' (St Petersburg)

3.11.45

Köhler, Justitieborgmästare (Narva)

26.9.46

Köler, Vård, Pastor ifrån Zürichthal (Karasubasar; Zürichthal)

27.12.36; 30.12.36; 31.12.36

Köllerfeldt (St Petersburg)

25.5.50

Köperila bönder

26.11.09

Köpman, Vård [also: mitt värdsfolk] (Orlof)

15.1.28; 16.1.28

Köpman (attempted to cheat AJS's maid) (St Petersburg)

12.4.49

Köpman, Vård (Sarapul)

4.8.28

Köpman, Vård (Unzha)

30.3.29

Köpman (Vyitegra)

22.11.26

Ist priority

Köppen [also: Köp.; Köpp.; Köpen; K.; K-n;], Peter [Petr] Ivanovich, 1793-1864, *Harkovin yliopisto (oikeustiede, maisteri), Pietari (virka postilaitoksessa [почтовый департамент]) , ulkomaanmatka (1822), (tiedeakatemia 1826-1829), (toimittaja 1834-) Krim (silkintuotannon päätarkastajan apulainen [помошникъ, главного инспектора шелководства] 1829-1834), (toimittaja 1834-) member RIAS (Statistics, 1837-1864), Krim (1852-1864), (St Petersburg) Pyrki lähentämään Venäjän tiedemaailman yhteyksiä länteen.*

23.10.23

19.10.34; 18.11.34; 5.12.34; 29.12.34

5.2.35; 13.2.35; 2.5.35; 26.10.35

30.12.36

13.6.38; 25.10.38

13.1.39; 26.2.39; 14.3.39; 11.4.39; 18.4.39; 9.10.39; 12.10.39; 5.11.39; 24.11.39

2.3.40; 5.3.40; 14.3.40; 26.4.40; 26.5.40; 30.11.40; 25.12.40; 30.12.40; 31.12.40

14.3.41; 2.5.41; 9.10.41; 11.10.41; 2.11.41; 5.11.41; 15.11.41; 16.11.41; 17.11.41;
11.12.41; 12.12.41

9.1.42; 13.1.42; 22.1.42; 25.2.42; 10.3.42; 11.3.42; 23.3.42; 18.4.42; 26.5.42; 24.9.42;
6.10.42; 23.12.42

18.1.43; 23.4.43; 22.5.43; 24.5.43; 28.10.43; 3.11.43; 4.11.43; 5.11.43; 11.11.43; 22.11.43;
25.11.43; 14.12.43; 18.12.43; 27.12.43

4.1.44; 10.1.44; 13.1.44; 17.1.44; 19.1.44; 25.1.44; 2.2.44; 12.2.44; 20.2.44; 1.3.44; 2.3.44;
3.3.44; 13.3.44; 15.3.44; 19.3.44; 26.3.44; 29.3.44; 24.4.44; 11.5.44; 16.5.44; 17.5.44;
15.8.44; 28.8.44; 18.10.44; 22.10.44; 24.10.44; 18.11.44; 20.11.44; 14.12.44

1.1.45; 11.1.45; 24.1.45; 26.1.45; 30.1.45; 8.2.45; 10.2.45; 13.2.45; 10.3.45; 11.3.45;
13.3.45; 15.3.45; 22.3.45; 23.3.45; 26.3.45; 29.3.45; 1.4.45; 24.4.45; 3.5.45; 16.5.45;
17.5.45; 22.5.45; 20.9.45; 13.10.45; 1.11.45; 29.11.45

13.2.46; 14.2.46; 28.2.46; 14.3.46; 15.3.46; 27.3.46; 28.3.46; 1.4.46; 25.4.46; 30.4.46;
7.5.46; 9.5.46; 16.5.46; 18.5.46; 25.5.46; 12.7.46; 29.9.46; 5.10.46; 22.10.46; 10.11.46;
11.11.46; 12.11.46; 13.11.46; 19.11.46; 23.11.46; 17.12.46

2.1.47; 4.1.47; 21.1.47; 18.2.47; 19.2.47; 25.2.47; 28.2.47; 4.3.47; 11.3.47; 22.4.47;
26.4.47; 6.5.47; 14.5.47; 17.5.47; 26.8.47; 25.9.47; 27.9.47; 7.10.47; 18.10.47; 25.10.47;
31.12.47

6.2.48; 3.5.48; 7.5.48; 15.5.48; 20.5.48; 2.8.48; 25.11.48; 17.12.48

11.1.49; 18.1.49; 28.1.49; 7.2.49; 14.2.49; 3.5.49; 6.5.49; 23.9.49; 28.11.49; 4.12.49

30.1.50; 27.3.50; 27.4.50; 29.4.50; 7.5.50; 9.5.50; 12.5.50; 6.11.50; 7.12.50; 10.12.50

12.4.51; 14.4.51; 16.4.51; 24.4.51; 29.4.51; 7.5.51; 10.5.51; 10.6.51; 2.10.51; 7.10.51;

30.12.51

11.1.52; 12.2.52; 14.4.52; 11.5.52; 18.5.52; 2.6.52

12.1.53; 30.8.53; 29.9.53; 21.10.53; 7.11.53; 16.11.53; 8.12.53; 10.12.53

18.1.54; 4.3.54; 28.9.54; 10.10.54; 24.12.54

Köppen, fru [also: Madam Köppen; Fru K.] (St Petersburg)

16.12.43

24.1.44; 9.3.44; 27.4.44; 31.5.44

Köppen family (St Petersburg)

27.4.40

9.12.43

3.1.44; 10.2.44; 24.2.44; 3.5.44; 16.11.44

15.11.45

31.1.46

L., Insp. (Säynäis Church)

9.6.25

Ladau, Adolf Vilhelm, Borgå Gymnasist; ÅA student (1818-)

17.12.13

Lagerblad, Gustaf Adolf, Borgå Gymnasist; ÅA student (1812-)

19.6.10

Lagervall, yngre

30.1.12

2nd priority

Lagerwall, Major (Parikkala/St Petersburg)

12.10.38

12.12.43; 18.12.43

2.11.53

Lagerwall, Underlöjtnant (St Petersburg)

18.9.53

Lagerwall, Past, Porvoo

7.6.12

Lagus, Johan, 1776-1836, Kapellan (Nurmes)

14.9.24; 15.9.24

26.4.25; 27.4.25; 28.4.25

Lagus, Informator (chez Kontr. Prost Wallenius, Jaakkola)

28.11.24

Lagus, Kyrkoherde, Gabriel (1760-1833) (Sotkamo)

30.6.25; 1.7.25

2nd priority

Lagus, Wilhelm Gabriel, 1786-1859, Lawyer, Historian, Professor, ÅA, Alexanders Universitet (1823-1858), Rektor, Alexanders Universitet (1845-1848), Kansliråd, Assessor (Åbo; Helsingfors)

27.10.13

12.9.34; 20.9.34; 26.9.34; 29.9.34; 5.10.34

22.7.40

20.6.50; 1.8.50; 15.8.50

9.8.51; 20.9.51

26.6.53; 25.7.53

23.3.54

Lagus, unge, Dr (Helsingfors/St Petersburg)

13.4.54

Lahr. (St Petersburg)

3.10.23

Laiman, Tullnäm. (Pielis Rectory/Lieksa)

23.4.25

Lampo, David (Iitti)

16.1.13

Landgren [also: Landgrén], Borgå Gymnasist

8.4.11

Landträttens Secr. (Kadnikof)

6.4.27

Landshöfding (current) (Porvoo)

31.8.12

Landtmäteri (Kaavi) [en utsveltne Landtmäteri [sic], 'som fordom en kort tid läste för mig i Åbo']

1.5.25

Landtpräster [in Finnish parishes in Ingria] (St Petersburg)

18.2.47

Lang, äldre

27.11.10

2nd priority

Lang, Statsr. (Magaratsch)

12.11.36

Lang, handelsman (Porvoo)

23.7.13

3rd priority

Langensköld, 1771-, Landshöfding, Lands. Sekr. (Janakkala)

24.6.50; 16.7.50

2nd priority

Langensköld, Karl Fabian Theodor [also: Langenskiöld], 1810-1863, ÅA (1825-1832, Magister), studied Russian at Universities of Kasan, Moscow, St Petersburg (1832-1838), Kadett Corps (Russian teacher, 1838-), Finnish Senate (Russian translator, 1843-1847, Russian translator in the State Secretariate, 1847-1848, 2nd, 1st Exped. Sekretarare, 1848-1853), Governor, St Mikel's province (1853-1854), Acting Governor Nyland province, (1854), Governor, Åbo and Björneborg province (1854-1856), Senator (1857-), Head of Finance (1858-), Kansliråd, Geheimeråd (Helsingfors/St Petersburg)

30.3.48

13.5.51

13.3.53

Langsberg[?], Enkefru (St Petersburg)

12.4.40

Langsberg[?]'s daughters (St Petersburg)

12.4.40

Lange, Pastor (Karas)

27.2.37; 13.3.37

1st priority

Lange, Medicinal Inspektor (Simferopol)

29.7.36

Langinof (kansli) (St Petersburg)

26.3.40

Lanskij (St Petersburg)

19.11.44

Lanskoi, Minister of the Interior (St Petersburg)

10.5.24

3rd priority

Lantz, Bookseller (St Petersburg)

15.11.38

11.11.41

31.8.42

10.1.43; 10.7.43

21.9.44

16.1.45; 2.6.45; 19.9.45

18.3.46; 25.5.46; 12.10.46

29.3.47; 4.6.47; 23.10.47; 10.12.47

17.3.48; 15.6.48; 2.10.48

28.3.49; 5.6.49; 14.11.49

15.9.51; 15.10.51; 21.11.51

Lapin-Jentzaltzof, Nikolaj Pavlov, Köpman, Vård (Solikamsk)

2.1.29; 22.1.29

Lapin-Jentzaltzof [also: Jentaltzof], Fru, en Lifländsk Tyska, Vårdinna (Solikamsk)

2.1.29; 22.1.29; 25.6.29

Lapp (Sami village near Tschartjäyre)

23.1.26

Lappar, en hel hop (fellow travellers on Polmak-Petsamo route)

20.1.26; 24.1.26

Lappenka [also: Enka], värdinna (Wuondesjäyre)

7.12.25; 8.12.25

22.1.26

Lappgumma [also: Vårdinna] (Sattas)

11.9.25; 14.9.25

Lappis, Peter

5.8.09

Lappska gumma [also: följeslagare; värdinna], guide Utsjoki-Polmak route (see also Dräng, 14.1.26)

14.1.26; 16.1.26; 17.1.26

Lareda (St Petersburg)

28.4.23

Lau, Apothekare (Galich)

11.4.29

Ist priority

Launitz, Andrej [also: Andreas], (Liv, 'ung, skriftkunnig'), language informant, one of Sjögren's teachers (Wajden/Koschtragen)

11.7.52; 12.7.52; 18.7.52; 19.7.52; 16.8.52; 26.10.52

14.11.53

Laurell, Axel Fredrik, 1766-1823 [Sjögren's father-in-law], District Medical Health Officer, (Kuopio)

TT: 119

25.4.42

22.8.51

26.2.54; 16.4.54

2nd priority

Laurell, Axel Adolf [also: Ax.; also: svåger], 1801-1852 [AJS's brother-in-law], Borgå gymnasist (1816-1818), ÅA (1818-1823, Magister, Docent in Theoretical Philosophy, 1826), Cadet Corps (Instructor, 1828-1829), ordained (1829), Halikko (Kyrkoherde, 1829-1832), Helsinki (Director, Private Lyceum, 1831-1839), Alexanders Universitet (Docent, 1830-1836, Professor in Theological Dogmatics, 1836-1850, with prebende in Sjundeå, Ingo, Janakkala) (Åbo; Helsingfors; Kyrkoslätt; St Petersburg)

2.1.34; 7.1.34; 8.1.34; 10.1.34; 21.1.34; 22.1.34; 25.6.34; 2.7.34; 16.7.34; 18.7.34; 19.7.34; 29.7.34; 30.7.34; 4.8.34; 5.8.34; 6.8.34 (sid.330); 28.8.34 (sid.332); 4.10.34

2.1.35; 3.1.35; 4.1.35; 9.1.35; 10.1.35; 13.1.35

11.8.38

16.3.39; 25.3.39

14.7.40; 21.7.40; 25.7.40

22.5.41

12.3.43; 13.3.43; 22.7.43

31.3.44

24.12.45; 28.12.45

2.1.46; 4.1.46; 9.1.46; 10.1.46; 13.1.46; 15.1.46; 7.3.46; 30.5.46; 17.10.46; 24.10.46

16.6.50; 19.6.50

22.8.51

18.4.52; 11.5.52

Laurell, fru Axel (Helsingfors/St Petersburg)

24.12.45; 28.12.45

9.1.46; 15.1.46

Axel Laurell family (Helsingfors/St Petersburg)

23.7.40; 27.7.40

24.12.45; 28.12.45

3.1.46; 4.1.46; 11.1.46; 15.1.46; 30.5.46

Laurell, Gustafva Sophia [also: M.L.; S.L.; L.; M.], 1805-1880 (Strömdahls Bruk)

Married AJS 1832 (see: Sjögren, Gustafva Sophia)

TT: 119-120; 125; 128; 130-132; 156; 164-167

30.5.25; 7.6.25; 8.6.25; 9.6.25; 16.6.25; 19.6.25; 24.6.25; 25.6.25; 27.6.25; 30.6.25; 1.7.25;
2.7.25

27.2.26; 14.7.26; 5.12.26

2.3.27; 15.5.27; 5.6.27; 28.11.27

2.8.28; 9.10.28

2nd priority

Laurell, Gustaf Fredrik [also: svåger], 1802-1884 [AJS's brother-in-law], Borgå gymnasist (1816-1818), ÅA (1818-1823, Magister), Vasa Hofrätt (training, 1823-1825), Finnish Board of Mines [Bergstat] (Bergkadett, 1825-1827, Acting öfvermästare, 1827-1831, Ordin., 1831-1840, Bergmästare, 1840-, Intendent i bergsstyrelse), travel abroad (1826-1827, Bergsråd (Helsingfors))

24.5.34; 30.7.34

12.4.35; 13.4.35

4.8.38; 7.8.38

13.2.39; 25.3.39; 21.4.39; 27.4.39; 5.10.39; 21.12.39

22.7.40; 26.7.40; 25.9.40

6.1.41; 9.2.41; 10.2.41; 24.2.41; 25.2.41; 26.2.41; 28.2.41; 3.3.41; 4.3.41; 11.3.41; 13.3.41;
15.3.41; 17.3.41; 18.3.41; 20.3.41; 24.8.41; 25.8.41; 22.9.41; 25.9.41; 22.10.41

9.4.42; 27.4.42

21.1.43; 22.1.43; 25.1.43; 28.1.43; 1.2.43; 6.2.43; 9.2.43; 12.3.43; 20.5.43; 23.5.43

9.11.44

5.1.45; 22.1.45; 24.1.45; 29.1.45; 7.2.45; 12.2.45; 17.2.45; 19.2.45; 20.2.45; 28.2.45;
7.3.45; 9.3.45; 12.3.45; 14.3.45; 17.3.45; 18.3.45; 20.3.45; 22.3.45; 23.3.45; 25.3.45;
26.3.45; 27.3.45; 10.4.45; 11.10.45; 29.10.45; 24.12.45

18.3.46; 28.3.46

22.1.47; 23.1.47; 27.1.47; 29.1.47; 31.1.47; 4.2.47; 12.2.47; 17.2.47; 18.2.47; 20.2.47;
22.2.47; 23.2.47; 26.2.47; 4.3.47; 20.3.47; 21.3.47; 31.3.47; 26.10.47; 27.10.47; 28.10.47;
30.10.47; 1.11.47; 2.11.47; 11.11.47; 22.12.47

25.3.48; 25.10.48

22.2.49; 6.10.49; 8.10.49; 5.12.49; 8.12.49; 17.12.49; 19.12.49; 22.12.49; 23.12.49;
26.12.49; 28.12.49

8.1.50; 10.1.50; 11.1.50; 17.1.50; 18.1.50; 19.1.50; 20.1.50; 23.1.50; 8.2.50; 10.2.50;
11.2.50; 29.3.50; 27.4.50; 16.6.50; 17.6.50; 18.6.50; 19.6.50; 21.6.50; 25.6.50; 27.6.50;
28.6.50; 29.6.50; 28.7.50; 2.8.50; 4.8.50; 21.10.50; 23.10.50; 30.10.50; 9.11.50; 12.11.50;

13.11.50; 16.12.50; 24.12.50; 30.12.50

15.2.51; 17.2.51; 19.3.51; 19.4.51; 28.6.51; 30.6.51; 13.7.51; 17.9.51; 26.11.51

18.4.52; 19.4.52; 3.5.52; 26.5.52; 2.6.52; 11.12.52

29.1.53; 12.2.53; 19.2.53; 15.3.53; 18.6.53; 19.6.53; 23.6.53; 26.6.53; 29.6.53; 30.6.53;
5.7.53; 7.7.53; 12.7.53; 15.7.53; 17.7.53; 19.7.53; 22.7.53; 2.11.53

23.1.54; 26.2.54; 8.4.54; 2.5.54; 5.5.54; 15.5.54; 25.5.54; 26.5.54; 27.5.54; 23.8.54;
9.12.54; 31.12.54

1.1.55; 2.1.55; 3.1.55; 5.1.55; 6.1.55; 9.1.55; 12.1.55

Laurell, Gustaf, Madame (Helsingfors)

16.6.50

2nd priority

Laurell, Alexander [also: Alex.; svåger] Fredrik, 1811-1840 [AJS's brother-in-law],
ÅA/Alexanders Universitet (1827-1832, Magister, medical studies, 1832-1839, Licent),
travels abroad (1837-1838), Adjunkt in Surgery and Childbirth (1839-1840) (Helsingfors/St
Petersburg)

7.1.34; 8.1.34; 10.1.34; 14.1.34; 21.1.34; 22.1.34; 25.6.34; 2.7.34 16.7.34

31.12.39

5.1.40; 11.1.40; 17.1.40; 19.1.40; 26.1.40; 27.1.40; 30.1.40; 31.1.40; 6.2.40; 8.2.40;
24.5.40

19.12.45

Laurell, Kirkkoherra

TT: 156; 164-165; 179; 180

Laurell, Vuorimestari

TT: 156; 164-165; 250

Laurell, Gustaf, Ylimasuunimestari (Strömdahls bruk; Kuopio)

TT: 165

Laurila, Erik

2.9.08

Lavas, Dr. (Tiflis)

20.1.36

Lavonius, Alexander [also: Alexander L.; Lawonius; Lawonii; Law.], Bookseller
(Stockholm)

21.10.34

26.6.35

19.5.38; 14.9.38

13.2.39; 1.3.39; 16.3.39; 19.6.39; 20.6.39; 9.7.39; 11.7.39; 28.9.39

6.1.40; 3.2.40; 4.2.40; 13.2.40; 20.2.40; 26.2.40; 16.4.40; 16.10.40; 15.11.40

14.5.41

9.4.42; 10.11.42; 31.12.42

5.1.43; 1.2.43; 17.3.43; 6.5.43; 23.5.43; 18.7.43

11.1.44; 15.3.44; 22.4.44; 23.9.44; 25.9.44; 7.10.44; 9.10.44; 8.11.44

14.3.45; 31.3.45; 12.4.45; 31.5.45; 8.9.45; 11.9.45; 12.9.45; 30.9.45

23.4.46; 12.5.46

22.3.47; 26.3.47; 12.4.47; 30.4.47; 3.7.47; 16.10.47

17.8.48; 19.9.48

27.1.49; 5.2.49; 12.4.49; 13.6.49

2.3.50

3.2.51

2nd priority

Lavonius, Magnus Wilhelm [also: Lawonius], 1800-1875, ÅA (1817-1818), Åbo Hofrätt
(trained as lawyer, 1817-1823), Viborg (Justitie rådman, 1823-1832), Salmis doms. (1832-
1836), Lappvesi doms. (1836-1847), Stranda doms. (1847-1875), Hofrättsassessor, Lagman
(Stranda/St Petersburg)

19.6.39

21.11.40; 23.11.40

23.5.44

8.4.48; 12.4.48; 14.4.48

16.4.54; 18.4.54

Lawrotzki ('den vedervärdige') (St Petersburg)

27.2.44

Lavse, Pastor (Karas)

10.7.36; 24.7.36

Law, English Pastor (St Petersburg)

4.7.35

Ist priority

Lawas, Dr (Tiflis) (= Lavas)

20.1.36

Laxén, Madam [also: fru] (St Petersburg)

11.1.46; 17.1.46; 19.1.46; 20.1.46; 14.2.46; 21.2.46; 28.5.46

Lebedew [also: Levedev], (Novgorod)

26.7.24; 27.7.24

Ledsagare, [also: Skjutskarl], en ung karl (Altojäyre-Äihetegoattejäyre route)

9.12.25

Ledsagare, on route to Karginitschi/Karhila

1.1.25

Ledsagare [also: Skjutskarl; Karl], en erfaren Opas, en ung karl (Moskos-Altojäyre route)

7.12.25; 8.12.25; 9.12.25

Ledsagare, on Sodankylä-Moskos route *is this the same person as Korvanen?*

4.12.25

Leich[t]feld, Kretsläkare, brother of Leichtfeld (Iljinsk), Vård (Ladoga)

11.6.29

Leichtfeld, Läkare [also: Doktor], brother of Leichtfeld (Ladoga) (Iljinsk)

28.11.28; 3.12.28; 13.12.28

7.2.29; 11.6.29

Lekander [also: Lek.], Sadelmakare (St Petersburg)

7.4.23

1st priority

Lemcke, [also: Lemke], Johan Christopher, 1794-1863, Kollegii-Assessor, *teologian opinnot* (1813-1816), *kotiopettaja*, *Wenden* (Skolinspektor), (Wenden)

19.9.46

3rd priority

Lenz, Vinhandlare, Handelsmakare (related to AJS's Academy colleague Heinrich Lenz) (Pätigorsk; Kislovodsk)

20.10.35

5.5.36; 6.5.36

18.2.37; 22.2.37; 28.7.37

1st priority

Lenz, Heinrich Friedrich Emil [Emilii Khristianovich] [also: Lentz], 1804-1865, *professori*, *salaneuvos*, *Dorpatin yliopisto* (*teologian ja filologian opinnot*), *tutkimusmatka* (*fysikaalinen maantiede* [физической географіи], 1823-1826), *Heidelbergin yliopisto* (*tohtori*, 1827), *Helsingin yliopisto* (*tohtori*, 1840), *Pietari* (*Sv. Petr*, *koulu*, *opettaja*, *fysiikka*, 1827; *Mihailovskin jalkaväen koulu* [в Михайловском артиллерійскомъ училищѣ], *opettaja*, *fysiikka*, 1828- ; *yliopisto*, *professori*, *fysiikka*, 1836-, *dekaani*, 1863-, *rehtori*, -1865 ; *pegagoginen instituutti*, *professori*, 1851-), *RIAS* (*jäsen*, *physics*, 1828-1865; *fysiikan osasto* [физическаго кабинета], *johtaja*, 1830-), *Kaukasia* (*tutkimusmatka*, 1829-) *Tutki elektromagnetismia* St Petersburg

9.4.34

16.7.35

22.10.45; 3.11.45

28.4.46; 24.5.46; 7.12.46

9.7.47

22.2.50; 20.12.50

Lentz (Tiflis)

7.11.35; 27.11.35

Lentz, Fru (St Petersburg)

10.4.43

11.6.45

Lentz, Mamsell (St Petersburg)

8.12.44

Lentz, Studerande (Wiborg)

26.7.48

Lentz brother (Wiborg)

26.7.48

2nd priority

Leontjefskij (St Petersburg)

26.4.48

Leopold, Karl Gustaf af (1756-1829)

21.8.13

Leopold, Häradshöfding [is this the same person as Lagman L.?)

28.1.08

Leopold, Lagman (Iitti) [is this the same person as Häradshöfding L.?)

20.1.12

Leopold, Lagman's fru och barn (Iitti)

7.7.13

Leperlin (Okvadska pogost)

3.8.27

Lerche, Dr [also: Dr L.], physician (St Petersburg)

15.4.34

26.1.35

2nd priority

Lerche, Student, Kandidat (Helsingfors/St Petersburg)

15.2.50

1.5.51

Lesshaft (St Petersburg)

16.2.53

5.11.54

Lessing, Gotthold Ephraim (1729-1781)

23.10.13

Lethin, Joh, Ulr, Borgå Gymnasist; ÅA student (1813-)

20.6.11

Lettisk bunddomare, informant (Nysalis gods)

24.6.46; 25.6.46; 28.6.46; 29.6.46

Levatschefskij (St Petersburg)

7.11.43; 8.11.43

Leyonde, Abraham, teacher of French and German, Borgå Gymnasium (- 15.6.1811)
15.6.11

Ist priority

L'Huillier, author of Cherkass grammar and lexikon
28.1.46; 30.1.46; 31.1.46; 6.2.46
1.2.47; 28.10.47

Lidén, Borgå Gymnasist
18.2.12

Lieutenant (Porvoo)
7.6.13

Liewen [also: Lieven], Minister for Popular Enlightenment (St Petersburg)
TT: 167; 175
12.5.30
19.1.31; 21.-24.1.31

[en] Lifländare (most likely candidate for Universitet Bibliothekariat (St Petersburg)
21.4.41

Lifner, Madam (St Petersburg)
1.4.45

Lignell, Inspekt. (Iitti)
26.9.13

Ist priority

Lilienberg, former teacher (Riga/St Petersburg)
9.5.48

Lindberg, Predikant (St Petersburg)

30.6.23

Lindberg, Befallningsman (Nykyrka)

24.6.51

25.6.54

Lindblad (Porvoo)

14.3.13

3rd priority

Lindblad, Konstnär (St Petersburg)

18.10.53; 8.11.53

3.1.54; 13.1.54; 31.1.54; 7.3.54; 14.3.54; 11.4.54; 23.5.54; 3.10.54; 14.11.54

Lindblom, Porvoo

8.5.12

Lindén [also: Linden], Landtm. (Iitti)

26.9.13

Linden [also: Lindén] Landbonde Tobias (Sidikkala)

6.4.12

Lindert

3.10.11

Lindfors, Mag (in Loviisa)

25.9.10

Lindfors, Mor

21.12.07

2nd priority

Lindfors, Martin Johan [also: Lindf.], 1800-1869, Borgå gymnasist (1814-1818), ÅA student (1818-1823; Med. dr 1832), Veterinary Surgeon (1829-), head of surgery section of Helsingfors University clinic (1832-1833), Provincial Physician (Helsingfors, 1833-1836), Provincial Physician (Kuopio, 1836-1847) (Åbo; Helsingfors; Kuopio; Viborg)

31.7.34

Lindman [served in Swedish army]

8.4.07

Lindman

1.9.06

Lindqvist

7.6.07

Lindqvist, Handelsman, Loviisa

11.8.09

Lindqvist, Pastor i Pythis

24.5.07

Lindqvist, Wilhelm, Borgå Gymnasist

18.5.10

Lindstr. (Borgå)

20.3.23

9.10.34

Lindström

15.2.09

2nd priority

Lindström, Geheimråd [also: Geh. Råd] (St Petersburg)

4.9.31

23.1.35

17.1.41

Lindstr., Z H (Borgå)

29.1.24

Lindström, fru (Turku)

17.3.23

Lindström, Henr Joh, Borgå Gymnasist

20.6.11

Lindström, N V, Borgå Gymnasist

9.11.10

Linje-Kosack (Kubategau)

19.5.37

2nd priority

Linsén, Johan Gabriel [also: Lins.], 1785-1848, Professor of Roman Literature, Alexanders Universitet (1828-1848); Chairman, Finnish Literature Society 1833-1841) (Åbo; Helsingfors)

31.8.34 (sid.333); 11.9.34; 21.9.34; 28.9.34

7.8.38

19.7.40; 23.7.40

30.8.43; 4.11.43; 12.12.43; 18.12.43

29.1.44; 2.2.44; 5.2.44; 6.2.44; 22.2.44; 23.2.44; 5.3.44; 7.3.44; 8.3.44; 12.3.44

30.5.46

Lintzof, Peter, Prest (Ust-Vashska prichod)

23.5.27

Lippert, J.F., Antiquarian Bookshop (Halle)

22.10.46

22.3.47

3rd priority

Lissofskij, Chef för strandridar (Klein-Irben)

27.7.52

Lissofskij, fru (Klein-Irben)

27.7.52

Liukkonen, Kyrkosexman (Waarakkala)

7.8.47

Liutenant (Christina)

10.12.06

Liv ('en bestställd'), language informant (Nysalis gods)

21.6.46

Livisk enka ('90 år gammal'), informant (Nysalis gods)

17.6.46

Ljubimov [also: Ljubimof], Feodor, Protopop [also: Protojerej] ('min reskamrat', 'min artiga följeslagare' (Solikamsk)

TT: 207-208

2.1.29; 22.1.29; 25.1.29; 26.1.29

7.5.40

Ljungström

6.11.11

Lobatschefsky, Hr, Academins Rector (Kasan)

6.3.28

Ist priority

Loboiko, I. N. [also: Lobjko; Lob.], *Ivan Nikolaevich*, 1786-1861, Writer, Professor, *Harkovin yliopisto (opinnot, 1821)*, *Vilnan yliopisto (opettaja, slaavilaiset kielet ja kirjallisuus; adjunkt; professori, 1825)*, *Vilnan lääketieteellis-kirurginen akatemia (professori, venäjän kieli ja kirjallisuus, 1833-1840)*, *Mitau, Odessa (1840-1861)*, (St Petersburg; Vilna; Odessa)

TT: 76

23.4.23

5.11.28

20.9.39

8.11.42; 13.12.42

26.3.43; 14.4.43; 23.5.43

13.3.44; 17.3.44; 26.3.44; 5.4.44; 11.4.44; 12.5.44; 19.6.44; 3.7.44; 20.9.44

9.5.49; 10.5.49

13.1.51

Lobjkof (Nykyrka)

7.11.50; 11.11.50

Longström, Magister (Åbo Akademi/Turku)

TT: 29-30

Lospini (Oculist) (St Petersburg)

21.10.41

Lucia, Mams. (Iitti) [is this Paster Krogerus' daughter?]

8.7.13

Ludnikov, tjestförrättande Gorodn[itsch] (Petrozavodsk)

1.2.25

Lukin, Luka Mihailovitsch, Advokat (Kotel'nich)

30.1.28; 31.1.28

Lukinskii, Ispravnikens Skrifvare, Kanslerist (Povenets)

26.3.25

Lund, Enkefru Assessorska (Helsingfors)

7.7.51; 13.7.51; 4.8.51

7.7.53; 24.7.53; 28.7.53

Enkefru Lund daughter (Helsingfors)

13.7.51

Lundahl, Madam, 'Nejdens poetissa' (Kangasala/Tammerfors)

25.7.34

Lundell, Adam, Borgå Gymnasist; ÅA student (1813-)

27.11.10

Lunden, Borgå Gymnasist

3.12.10

Lustig, Studentkandidat (St Petersburg)

24.2.23

1st priority

Lutke [also: Lütke], Admiral (St Petersburg)

15.6.48; 16.6.48

14.3.49; 6.5.49

Ist priority

Lutzau, Edvard, [*also: Alexander Heinrich Eduard*], 1815-1891, Pastor, Mitau (gymnaasi, 1829-1837), Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1837-1841, grad. Stud), pappisvihkimys (1842), saarnaaja [*Prediger*](*Alt- ja Neu-Rahden, 1842-*), (Alt-Rahden)

13.7.46; 15.7.46; 16.7.46; 17.7.46; 18.7.46

Lybecker, Friherinna (Wiborg)

10.3.42

Lydig, Soldat

30.1.08

Lyra, Carl Gabr, Adj Sacellani, Heinola

18.9.09

Lyra, Pastor Erik Joh.

25.4.11

Lyra, fru (St Petersburg)

4.3.40; 6.3.40

Lyra family (St Petersburg)

4.3.40

Långström [*also: L.*], Befallningsman, Vård (Parola)

29.7.38; 31.7.38

18.7.41

Läkare [*also: Gubbe*], Stadens (Belozero)

22.1.27

Läkare, Kretsens, a German (Kargopol)

9.10.26; 11.10.26; 20.10.26; 23.10.26; 24.10.26

Läkare, Crown Shipyard (Ladeinoje Pole)

11.7.23

Läkare (Solikamsk)

2.1.29

Läkare [also: Doctorn] (St Petersburg)

7.3.40; 9.3.40

Läkare, ryska (Strelna)

11.5.50; 13.5.50

Läkare ('van') (Tiflis)

23.6.37

Länsman (Kaavi)

1.5.25

Länsman1 (Kemiträsk)

4.10.25

Länsman2 (Kemiträsk)

4.10.25

Lärare (Iljinsk)

3.12.28

Lärare ('min blifvande'; Digorsk; AJS's teacher of Digor) (Novo Ossetinsk Stanitsa)

24.11.37

Löfberg, Provisor (Archangel)

13.6.26; 26.6.26

Löfgren, Carl, Borgå Gymnasist

26.10.10

Löfgren's sister

28.3.13

Löfman (former Borgå Gymnasist in Vipuuri), tutor to Leopold's children (Iitti)

7.7.13

Löfström, Fisk. (Sortavala)

6.11.24

2nd priority

[?] Löfström, Adolf, 1796-, Borgå gymnasist (1814-1818), ÅA (1818-1820), Åbo Hofrätt (trained as lawyer, 1820-1822), Finnish Senate (official, 1822-1842), Titul. Råd (Helsingfors)

16.7.50; 27.7.50

Löfström, Gustaf Herman [also: Löfstr.], 1786-1869, Wiborg gymnasist, ÅA (1805-1808, Magister), ordained (1808), Imbilax (Kapellan, 1808-1842) (Impilax)

6.12.24; 9.12.24; 10.12.24

1.10.45; 10.10.45; 21.10.45; 11.11.45; 30.12.45

13.1.46; 18.1.46; 20.1.46; 3.2.46; 6.2.46; 3.3.46; 31.3.46; 1.5.46; 23.5.46; 26.5.46; 1.10.46; 26.10.46; 3.11.46

21.1.47; 27.1.47; 22.3.47

Löfving, Magnus Petter, nådårs predikan till Kides

5.3.10

Löhr [also: L.], Kapitän-Lieutenant at the Weapons Factory (Petrozavodsk)

TT: 115

15.7.23

5.8.25

17.3.26

30.1.27; 6.6.27; 28.8.27

9.10.28

2nd priority

Löhr, Editor of Russian encyclopedia (St Petersburg)

31.3.25

25.10.47; 5.11.47

4.1.48; 2.5.48

Lönn, Löjt. (St Petersburg)

31.3.35

Lönn's daughter (St Petersburg)

31.3.35

Lönneström, Pastori (Iitti)

TT: 45

Lönneström's eldest son (Iitti)

TT: 45-46

Lönnström, Dr (St Petersburg)

30.3.35

Lönqvist

2.3.11

2nd priority

Lönnrot, Elias [also: Lönnroth; L.], 1802-1884, ÅA, Dr Med, Professor of Finnish, Alexanders Universitet (1853-1862), author, collector and editor of oral poetry (Kajana; Helsingfors)

22.7.40

6.4.41; 17.6.41

26.4.42

15.2.43; 25.10.43

27.12.44

1.1.45; 6.1.45; 7.1.45; 10.1.45; 12.1.45; 9.4.45

24.1.48; 9.7.48; 23.8.48; 23.12.48

22.4.52; 24.8.52

Lönnroth, Professor, Oculist (Helsingfors)

8.8.38

Lötilä Bänderne

12.8.09

Löw (St Petersburg)

15.3.46; 17.3.46

M-rd (St Petersburg)

13.1.23

Maanio, Vård (Bolschowhova)

18.12.24; 19.12.24

Mad ifrån Alhais

17.3.12

Magistrat (Mezen)

19.4.26

2nd priority

Magnusen [also: Manussen], Finn (Copenhagen)

TT: 225

1.1.34

19.5.38

23.11.41; 24.12.41

26.1.42; 10.2.42; 1.3.42; 3.3.42; 6.3.42; 9.4.42; 19.4.42; 24.4.42; 29.4.42; 5.5.42; 31.5.42;
29.9.42

22.3.43; 23.5.43; 28.11.43

10.10.44; 12.10.44

19.5.45; 20.5.45; 24.5.45; 8.9.45; 26.9.45

11.2.46

6.12.48

Majefskij (Wladikawkas)

30.9.42; 10.10.42

Major, (Vinterpalats) (arrested Bertha Sjögren) (St Petersburg)

25.1.48

1st priority

Makarij, Munk, Hiermonarch, Professor [also: Makarii], author of a Mordvin lexicon
(Nishnij-Nowgorod)

30.8.50; 9.9.50; 15.10.50; 28.10.50; 30.10.50; 6.11.50; 18.11.50; 29.11.50; 2.12.50;
6.12.50; 8.12.50; 16.12.50

7.3.51; 8.7.51; 19.9.51; 28.9.51

18.5.52; 24.5.52; 25.5.52

Makarof, Peter, Blagotschinnoj (Rostofska)

25.5.27

Maksjutof, Furste, sent to Vyatka Gouvernement from Fin. Min. in Pburg (Urzhum)

16.2.28

Malachof, fru [also: fru Mal.; dame], Generalska Hintze's Kommissionär (St Petersburg)

5.3.51; 6.3.51; 11.3.51; 18.3.51; 19.3.51; 22.3.51; 28.3.51; 29.3.51; 30.3.51; 11.4.51;
12.4.51; 13.4.51; 2.5.51; 28.5.51

26.9.52

7.9.53

fru Malachof brother (St Petersburg)

12.4.51; 13.4.51

Malachof family (Toxowa)

27.8.53

Malerinskii, formerly Ispravnik in Povents (Widana)

27.2.25

Malin [also: Mallin], Niclas Israel, Borgå Gymnasist (30.9.1794 - 1.11.1811)

3.4.10

Malinofskij, förfäskedad Öfverste (St Petersburg)

24.12.38; 30.12.38

Mallenius

26.4.11

Malm, Kapten

28.5.07

Mal'tsov, Ivan Rodionovich [also: Maltzof; Förare; min Sirjänska lärare], Borgare
(Ustsyssolsk)

14.8.27; 21.8.27

Малыгин, Andrej Andrejevitsch, Wärd, Gorodnitsch, (Mezen)

23.3.26; 31.3.26; 16.4.26; 20.4.26

16.5.27

1st priority

Manderstjerna, Kommendant, General, Fästning (St Petersburg)

26.9.52; 27.9.52

Manderstjerna family (St Petersburg)

27.9.52

1st priority

Mangutof, Tymer, öfverschultzen (Akerum)

7.1.37

Manin, Köpman (Vyitegra)

20.11.26

1st priority

Manne [?], Direktor vid Gymnasium (Taganrog)

4.2.37; 14.2.37

2nd priority

Mannerheim, Carl Gustaf [also: Bar. M.; Bar. Mannerh.; Mannerh.; B.M.; Mann; M.; Man.; Grefve M.; Grefve Mann.; Grefve Mannerh.], 1797-1854, Grefve (official in the Finnish Affairs Committee in St Petersburg *1819 ja 1824*); Tuomarintutkinto (1819); Filosofian maisteri (1819); Vaasan läänin maaherra (1832-1834); Guvernör of Wiborg Province (1834-1839) (Yxpää)

12.1.23

28.6.24; 2.7.24; 21.10.24; 15.11.24; 9.12.24; 26.12.24

25.1.25; 15.3.25

30.1.26; 13.7.26; 1.9.26

30.1.27; 2.3.27

11.10.34; 21.12.34; 24.12.34

26.7.38; 11.8.38, 12.8.38, 26.8.38; 14.11.38

27.5.39

22.6.42

15.2.43; 7.3.43; 11.3.43; 12.3.43; 13.3.43; 24.3.43

7.7.47

21.6.48

3.3.50; 10.3.50

15.12.51; 20.12.51

24.4.52

21.10.54

[Mannerheim] Grefvinna (Wiksborg)

11.8.38

Marberg

15.10.07

Margulius, Dr (St Petersburg)

15.1.44; 30.1.44; 1.2.44

Marin, Öfverste, Polismästare (Ustjug)

4.6.27; 5.6.27; 7.6.27; 17.6.27; 20.6.27; 26.6.27

Markovtrof, Köpman (Vyatka) (= Markovtsov)

2.11.27

Markus, fiskari (or: fiskare?)

12.12.08

Mart, fru, Iitti

13.7.12

2nd priority

Martesnenko [also: Martynenko], Italian (oculist, much travelled in Europe and Persia)
(Tiflis)

19.6.37; 23.6.37; 24.6.37; 2.7.37

3rd priority

Martinou, Carl, Löjtnant (St Petersburg)

15.5.38

Martinou, fru, Generalska (St Petersburg)

27.6.49; 7.8.49; 8.8.49; 6.11.49; 12.11.49; 15.11.49; 3.12.49

Generalska Martinou household (St Petersburg)

6.11.49; 12.11.49

Martinou, Öfverstinna (and daughter) (Borgå)

3.8.38

30.7.40

Martinou, fröken (St Petersburg)

12.1.44

Martinov (St Petersburg)

6.12.45

2nd priority

Masalin, Henrik [also: Massalin; Mas.], 1812-, Magister, Borgå Gymnasist; ÅA student
(1812-)

19.6.10

23.2.39

Masalin, Disciple; Borgå Gymnasist

10.12.12

Massalin [also: Masalin], Carl Gabriel, Borgå Gymnasist; ÅA student (1812-)

19.6.10

Massalin, Borgå Gymnasist

12.11.11

Matassi (Tiflis)

16.11.35

3rd priority

Mathelius (Joutzenus/St Petersburg)

29.5.50; 5.6.50; 8.6.50

Mathelius, fru (Joutzenus/St Petersburg)

8.6.50

Mathien (St Petersburg)

3.12.39

12.3.40

12.2.42

1.5.45

3.3.47

Mathien, fru (St Petersburg)

3.12.39

1.5.45

Mathien family (St Petersburg)

9.4.45

Mathlin, Kammarskrifvare (Sierumaa), uncle (farbroder) to Mattlinus

30.11.25

Mattlinus [also: Mathel.; Mathl.], Commissarie (Sodankylä), nephew of Mathlin

9.9.25; 14.9.25; 18.9.25; 26.9.25; 14.11.25; 29.11.25; 30.11.25; 10.12.25

Matvejef, Lasar Denisovitsch, förnämste Köpman, Vård (Urzhum)

12.2.28; 17.2.28

1st priority

Maydell, Georg Gustav Daniel, [also: von Maydell], 1791-1876, paroni, Wice-Guvernör [also: Viceguvernör], Reval (Domschule, 1807-), russ. Ing.-Korps. (Junker, 1807), Sec.-Lt. (1810), Lt. (1813), Ranska (sodassa), Stabskptn (1814), kapteeni (1817), OberstLt. (1821), Kdr. d. Reval Inf.-Rgt. (1822), KollRat., Kuurinmaan varakuvernööri (1825-1852), WStRat. (1836), Kurl. Kameralhofes (presidentti, 1852-1863), kurl. Indigenant (1845), (Mitau)

12.7.46; 20.7.46

1st priority

Maydell, I. von [also: Maydel], Kapten [also: Kapitän], Fästning (St Petersburg)

27.6.49; 7.8.49; 8.8.49; 1.12.49; 3.12.49

19.3.51; 29.3.51; 11.4.51; 2.5.51; 3.5.51

26.9.52; 27.9.52

18.8.53

2nd priority

Mayer, Dr. (Stavropol)

14.2.37

Mayer [also: M.], Hr., Academy of Sciences bookseller (St Petersburg)

TT: 88-90; 98-99

23.1.23

Maximoff, Wass (Leppäniemi)

28.2.25

Mechelin, Henrik Johan, 1774-1840, brother of Gustaf Johan and Carl Fredrik Mechelin, Borgå gymnasist, ÅA, Magister (1802), ordained 1799, Kapellan (Kesälahti, 1809-1818), Kyrkoherde, Prost (Jaakimvaara, 1818-1840) (Jaakimvaara)

5.10.09

3.11.24

2nd priority

Mechelin, Gustaf Johan, 1807-1863, brother of Henrik Johan and Carl Fredrik Mechelin, Wiborg gymnasist, ÅA, Magister (1827), Teacher, Librarian, Cadet Corps (1828-), Hofråd, Kollegiråd (1843), Statsråd (1845) (Fredrikshamn)

19.3.40; 14.4.40

4.1.42

18.11.43; 1.12.43

27.12.44

4.1.45; 7.1.45

2nd priority

Mechelin, Carl Fredrik, 1808-1847, brother of Gustaf Johan and Henrik Johan Mechelin, ÅA, Certificate (1832), Law degree (1833), Official (Åbo Hofrätt, 1833-1837; Vicehäradshov, 1837-1840) Åbo

4.1.42; 3.3.42; 15.11.42

10.1.43; 24.1.43; 21.2.43; 13.11.43

31.1.44; 28.3.44

7.1.45

Mechelin family (St Petersburg)

14.1.42

Mecker, Fru, finländsk (Kholmogory)

22.9.26

Mecker, Forstmäst. (Kholmogory)

22.9.26; 25.9.26

Mecker (Onega)

9.3.26

Medbrottslinge, min [female?] (Porvoo)

14.6.13

2nd priority

Medvedef, Gavril Petrov, Kretsläkare (Stavropol)

14.2.37

3rd priority

Mein[ander]., Ax[el]. (St Petersburg)

1.2.35; 2.2.35

Meinander1, (unge) (Sofie Gustafva Sjögren's relative), Pawlofsk Kadettcorps (St Petersburg)

26.10.44

5.4.45; 24.4.45; 15.5.45

26.4.46

10.1.47; 13.1.47

3.5.48

16.4.49; 18.4.49; 16.12.49

8.1.50; 9.1.50; 12.1.50; 13.1.50; 18.1.50; 19.1.50; 17.3.50; 19.3.50; 31.3.50

Meinander2, (unge) (Sofie Gustafva Sjögren's relative), Pawlofsk Kadettcorps (St Petersburg)

26.10.44

5.4.45; 24.4.45; 15.5.45

3.5.48

16.4.49; 18.4.49

18.1.50; 17.3.50; 19.3.50; 31.3.50

Meinander³, (unge) (Sofie Gustafva Sjögren's relative), Pawlofsk Kadettcorps (St Petersburg)

3.5.48

17.3.50; 12.4.50; 14.4.50; 18.12.50

7.1.51

2.10.53

7.1.54; 17.1.54

Meinander family (St Petersburg)

31.12.34

5.1.35; 9.1.35; 12.1.35; 6.2.35; 8.2.35; 12.2.35; 18.2.35; 2.3.35; 4.3.35

Meinander, fru (St Petersburg)

12.1.44

2nd priority

Meinander, Major [also: Major Mein.; Maj. Mein.; Maj. Meinand.], Sofie Sjögren's relation (St Petersburg)

16.5.34

29.1.35; 30.1.35; 31.1.35; 5.4.35; 6.4.35; 2.5.35; 15.5.35; 19.6.35; 16.7.35

31.12.50

Meinander, Carl [also: Mein.; Meinand.], (St Petersburg)

13.2.35

Meinander, Emil, Borgå Gymnasist; ÅA student (1816-) (St Petersburg)

4.2.12; 3.2.35

Meinander, Fr. (St Petersburg)

4.1.35

2nd priority

Meinander, Jacob, 1796-1866, Borgå gymnasist (1808-1812), ÅA (1812-1813), law student (Åbo Hofrätt, 1813-1816), official in Finnish Senate (1816-1861) Åbo; Helsingfors)

19.6.10

11.7.50

3rd priority

Mecklenburg, Prins af [attending annual general meeting of Russian Geographical Society] (St Petersburg)

4.4.51

Mel. (St Petersburg)

5.1.24

Mel. (Sortvala)

13.11.24

Mel., Enkefru (Pielis Rectory/Lieksa)

20.4.25

Melart [also: M.; Mel.], Frider., Borgå Gymnasist; ÅA student (1812-)

19.9.10

2nd priority

Melartin, Erik Gabriel [also: Erkebiskop], 1780-1847, Professor of Theology (Åbo, 1812), Archbishop of Finland (1833-1847) (Åbo)

9.8.38; 12.8.38; 13.8.38; 15.8.38

24.8.39

12.4.42; 18.4.42

Melartin, [Erkebiskops] fru (Åbo)

12.8.38

Melchisedek, Kasnatschejn (Sosnovets Kloster)

9.4.27

Meletij, Biskop, en stilla och artig man (Perm)

13.9.28

Melkinov, bankrupt merchant with Finnish wife (Vidana)

27.2.25

Melnikof, Gravör, Academy of Sciences' printing shop (St Petersburg)

7.3.42; 31.3.42; 2.4.42; 7.4.42

3rd priority

Menetrier [also: Men.] (Paris/St Petersburg)

7.6.45; 9.6.45

9.5.46; 18.10.46; 20.10.46; 23.10.46; 25.10.46; 28.10.46

19.10.49

21.10.54; 27.10.54

Menetrier, fru (St Petersburg)

18.4.50

Menetrier family (St Petersburg)

29.3.54

Mennander, K. (St Petersburg)

16.5.38

2nd priority

Menshikov [also: Furst Menschikof; Furst Mensch.; Furst M.], Aleksandr Danilovich, 1787-1869, Furst, General, Admiral, Governor-General of Finland (1831-1855), Commander-in-Chief of Russian forces during the Crimean War (1854-1855) (St Petersburg; Helsingfors)

28.10.42; 3.11.42; 24.11.42; 1.12.42

15.6.47

2nd priority

Merselius, Johan, 1810-1849, Borgå gymnasist (1817-1822), Student (ÅA (1822-1824), ordained (1824, St Petersburg), Adjunkt (Spanko, Kolpana, 1824-1828), Acting Kyrkoherde (Järvisaari, nådårspredikant, Markova, 1828-1831), Vicepastor (Vuoles, 1831-1837), Kyrkoherde (Vuoles, 1837-1848), Acting Prost (Schlüsselburgs prosteri, 1848-1849)

27.7.39

16.1.40; 11.6.40; 24.8.40; 21.12.40

14.9.44

24.7.45

20.7.48; 25.8.48

Merselius, fru [Kristina Amalia, née Elgeen, 1782-1853] Vuoles)

24.7.45

27.12.48

Mese, Mademois. [also: Mamsell], owner of a girls boarding school (St Petersburg)

3.1.47; 8.1.47

1st priority

Messenkampf, Boris Petrovitsch, Gorodnitsch (Nogaïsk)

10.1.37; 11.1.37

Metropolit [also: M.; Mitropolit] (St Petersburg)

14.6.24; 30.7.24

Metropolit [also: Mitropolit] (Novgorod)

29.6.24; 4.8.24

Mettälä bonde

4.8.09

Metzard, Mamsell, Director, Pensionsanstalt (St Petersburg)

6.2.52

Mexmontan, Apothekare (Helsingfors)

11.7.51; 13.7.51

Ist priority

Michailof, *Mihail Ivanovich*, 1821-1853, *Bogoslovskin kuvernementin gymnaasi (1840)*, *Ust'sysol'sk (venäjän opettaja -1853)*, [yezda] (*tilastollinen ja etnografinen tutkimusmatka, 1849*), *Keisarillinen maantieteellinen seura (jäsen, 1852)* Komi specialist (Ustsyssolsk)

2.1.48

1.5.52

Ist priority

Mikhailovskii-Danilevskii, Aleksandr Ivanovich [also: Michailofskij Danilefskij], 1789-1848, General, *kenraaliluutnantti, senaattori, akateemikko, Petropavlovskin koulu (18??)*, *Göttingenin yliopisto (18??, ranskan kieli, kameraalitieteet)*, *Pietari (finanssiministeriön kanslia, apulainen, 1812-)* *Ranskan sota (adjutantti, M. I. Kutuzov, kirjeenvaihtaja, 1812-1814)*, *Turkin sota (Adrianopol, päivystävä kenraali [дежурный генераль 2-й армии], 1828-1829)*, *Puolan sota ()*, member RIAS (Russian Language and Literature, 1831-1848), *Sotaneuvosto [военного совета]*, (jäsen), *Kirjoitti muistelmia ja kertomuksia 1800-luvun alkuvuosikymmenten sodista.* (St Petersburg)

2.10.42

Mireless [also: Merilis; Meriless], Engländerare, Bookseller (St Petersburg)

7.3.42; 17.8.42; 19.9.42

1.3.43; 4.3.43; 28.11.43

15.1.45; 2.4.45; 15.9.45

26.3.46; 19.10.46

29.9.47; 30.9.47

Mireless, fru (St Petersburg)

2.3.47

Mettré (St Petersburg)

12.1.50

Ist priority

Meusenkampf, Tull-Direktör (Tiflis)

29.6.37

Meyer [also: Mejer] [Levin], Fredrik Anton (1771-1831), German Language Teacher, ÅA; bookseller (Turku, Helsingfors)

26.10.13

22.9.34; 23.9.34; 24.9.34

Meyer, Berghauptman (father-in-law of Tutschemskij) (Wotinska jernbruk)

25.8.28

Ist priority

Meyer, *Eduard*, 1812-1856, *KollRat.*, *Ratzeburg (Gymnasium)*, *Hallen yliopisto*, *Berliinin yliopisto*, *Kielin yliopisto (teologian ja filosofian opinnot, 1831, Dr. Phil. h.c., 1851)*, *Neuengamme (apuopettaja [Hilfslehrer] pastori Struve, 1834)*, *Echmes (poikien yksityinen kasvatuslaitos [Privaterziehungsanst.], johtaja, 1835)* *Reval (Öfverlärare vid Gymnasium, Romerska Litteraturen, 1837-1851)*, *Viron kirjallisuuden seuran perustaja/lahjoittajajäsen [Mitstifter d. Estl. Liter. Ges.]*, *maastakarkoitus (1851)*, *Hampuri (Johanneum, ranskan ja englannin kielen opettaja, 1851-)* (Rewal) *Pedagogi ja tiedekirjailija, oli kiinnostunut saksalaisten vallankumouksellisten ajatuksista.*

2.6.46; 3.6.46

Meyer (Kasan)

7.11.54

Ist priority

Meyer, Karl Anton [Karl Andreevich], 1796-1855, member RIAS (Botany, 1839-1855) St Petersburg)

31.12.54

Michailof, Kirill, Föreståndare of the Danilov Cloister (Danilov)

27.3.25

Michailof, Statsråd (St Petersburg)

7.11.43

Michailov [also: Michajlof]

1.2.52; 17.2.52; 18.2.52

Michel, Skräddare

22.1.08

Michelson

17.4.09

Ist priority

Middendorff [also: Middendorf; M.], Alexander Theodor von [Aleksandr Fedorovich], 1815-1894, *Pietari (3. gymnaasi, pedagoginen instituutti), Dorpatin yliopisto (opinnot 1832- , lääk.tri, 1837), Berliini, Wien, Breslau (yliopisto-opinnot), Kiova (Pyhän Vladimirin yliopisto, adjunct, zoologia, 1839-, professori), Vienanmeri, Kuolan niemimaa (tutkimusmatka, 1840), member RIAS (tutkimusmatka, Siperia, 1842-1845; jäsen, Zoology, 1845-1865; akatemian sihteeri, 1855-), Pohjois-Venäjä (tutkimusmatka), maantieteellinen seura (varapresidentti). Keräsi tutkimusmatkoillaan aineistoa eläimistä, kasveista ja ilmastosta. (St Petersburg)*

TT: 231-232

29.12.41

16.6.42

24.1.44; 3.3.44; 4.3.44

14.9.45

25.10.46; 26.10.46; 25.11.46

16.1.47

1.5.48; 16.12.48

21.2.49; 24.4.49

1.3.50

22.11.52

2nd priority

Militärläkare (Karasubasar)

20.12.36

Millner, Förvaltare (Petäjärvi)

5.8.39; 6.8.39

Miloradovitsch [also: Mil.; Miloradovitch], General-Guvernör, Grefve (St Petersburg)

13.5.24

3rd priority

Miltopaeus (St Petersburg)

13.1.40

23.3.41

1st priority

Minas, Pater (Armenisk-Katholska församling) (Karasubasar)

16.12.36

Mingram (min gamla värd) (St Petersburg)

28.2.24

Minitzkij [also: Miz[‘z’ or ‘n’]intskij; Minitzkij; Minitzskij; Mizintzskij], General-Maj., General Guvernör of Archangel, Vologda, Olonets (St Petersburg; dacha utanför Wiborgska stadsdelen invid Neva)

5.6.24

1st priority

Mirbach, *Otto Johan Heinrich* [also: *von Mirbach*], 1766-1855, Statsråd, kamariherra, [ritterschaftlichen Dienst] (1800-), [Kreismarschall] (Grobin, 1811-1814; Hasenpoth, 1818-1824; Mitau, 1824-1851 [Residierender Kreismarschall]), Mitaun gymnaasien kunniatarkastaja [Ehrenkurator] (1840-1855), (Mitau)

11.7.46; 19.7.46; 20.7.46

M.J., (St Petersburg)

18.6.24

Mo?berg, Borgmästare (Helsingfors)

28.7.50

2nd priority

Modén, Philip [also: Modéen; Modenius; Mod.], 1786-1859, Kyrkoherde; Prost, Tyris, (1821-), Vård (Tyris)

30.1.34; 5.4.34; 12.5.34; 15.12.34

23.6.35

10.10.43; 12.10.43

8.2.44

8.6.51

Modéen, fru [Natalia Katarina, née Borenius, 1796-1881] (Tyris)

12.10.43

Modlinskij (St Petersburg)

9.2.40

1st priority

Mohr, Philos. Dr, Gymnasiilärare (Faehlmann's brother-in-law), Vård (Dorpat/St Petersburg)

6.5.45

22.9.46; 23.9.46

Mokschejef, Ivan Alexandrov., Gorodnitsch [also: Gorodn.] (Ustyuzhna)

22.5.29; 23.5.29; 24.5.29; 30.5.29

Mol. (Libelitz)

18.9.24

2nd priority

Molander, Magister [also: Mag.] (St Petersburg)

21.1.41; 22.1.41

19.3.43; 24.3.43

15.2.46; 3.3.46; 31.3.46

16.4.54; 25.4.54

Molander, Kapten, Prästgårdens Arrendator (Iitti)

29.7.38; 31.7.38

Molander, Pastor, Bishop, Johan (1762-1837), värd (Ilomantsi)

9.2.11

20.3.23

[12/16. 4.24]

Molander, Johan Fredrik, Borgå Gymnasist; ÅA student (1813-)

25.8.10

Molander, Torsten, ÅA student (1810-)

14.12.13

Molin, Gustaf Nils [also: Niclas], Docent vid Kejserliga Åbo Akademien Magister; May 1811-1824, Eloquentiae och Poëseos Lector at Borgå Gymnasium.

6.9.10

3rd priority

Mollenius [or Mollerius?], Ryske, General Konsul, Stockholm, Book agent (taking over from Lawonius) (St Petersburg)

3.2.51; 6.2.51

24.3.52; 28.9.52; 1.10.52

17.8.53; 17.9.53

12.7.54; 13.7.54

Mollerus [also: Mollerus], Abraham, Adjunct Magister

27.4.10

3rd priority

Mollin, Landtmätare (St Petersburg)

17.5.42; 18.5.42

2nd priority

Molostwof, General (St Petersburg)

1.5.41

Moltshanof, author of a history of Onega (Archangel)

27.6.26

Moltwos (Archangel) *is this the same as Molvo?*

13.8.26

Molvo (Archangel) *is this the same as Moltwos?*

16.8.26

Montandon, en fransos (employed on one of Grefve Vorontsov's estates) (Ajdaniil)

27.8.36; 20.12.36; 30.12.36

Monzernstern (Helsingfors)

2.8.50

Mor [also: moder] [AJS's mother], (1754- 18??)

4.7.12

Morgenstern (St Petersburg)

12.4.40

Morgernstern, fru (St Petersburg)

12.4.40

Mormor [AJS's maternal grandmother] (1715 - 18??)

20.8.12

Morberg, Herr

8.5.09

2nd priority

Moritz, Friedrich Ernst, Pastor (St Petersburg)

3.4.43

30.12.47

2nd priority

Moskolefskij, Kretsbe-fälhafvare (Choteri)

29.5.37

Moskvin, Assaf. Wasilj., Forstmästare (Wotinska bruk)

25.2.29; 26.2.29; 28.2.29; 2.3.29

Mossejef (Archangel)

18.8.26; 20.8.26

1st priority

Mottrecht, Lärare (Wenden)

19.9.46

Mourad (Oni)

27.5.37; 28.5.37

Mozelli, Lars (1799-1827), ÅA auctioneer; Crown Accountant Turku

27.10.13

M-ski, district doctor of health (Petrozavodsk)

22.1.25

Ist priority

Mschedlof [also: Mschedl.; Mshedlof] (translator of a Russian text into Ossete, author of an Ossete grammar) (Wladikaukas; Tiflis)

28.10.40; 29.10.40; 31.10.40; 2.11.40; 22.11.40; 17.12.40; 18.12.40; 29.12.40; 30.12.40

4.1.41; 10.8.41; 9.10.41; 11.10.41; 26.10.41

25.7.44; 3.9.44; 28.10.44

16.1.45; 14.5.45

28.1.46; 3.5.46; 15.5.46

28.9.47

29.12.50

6.1.51; 15.1.51; 12.2.51; 27.3.51; 8.6.51

1.12.52; 26.12.52

3.1.53; 6.1.53; 10.1.53; 15.1.53; 18.1.53; 23.2.53; 10.5.53; 20.5.53

Ist priority

Mufti (Simferopol)

28.7.36; 29.7.36; 25.8.36

Ist priority

Mulla (Derekoj)

28.10.36

Mullah [also: Mullan], en främmande (Sukman)

3.8.28

Munk, en kringströfvande (Jelabuga)

27.7.28

Munk, en simpel (Solovetsky Klostret), passenger Kem-Solovetsky (Kem)

24.7.25

Munk, Antonovska Klostret (Novgorod)

26.7.24; 27.7.24

Munk, Jurjevskä Klostret (Novgorod)

26.7.24; 27.7.24

Murantzof, Grifnek[?] (St Petersburg)

30.1.45

1st priority

Muravjef, Mikhail Nikolajevitsch [also: Mura'ev; Mur.], 1795-1866, Grefve, *Moskovan yliopisto (orinnot)*, [колонновожатый], (kolonnaapäällikkö?, 1811), *Ranskan sota (1812-1814)*, jäsen (dekabristijärjestöt "Sojuz Spasenija" 1816-1817, "Sojuz Blagodenstvija" 1818-1819), *Moskova Pietari (vangittuna, 1826)*, sisäministeriö [в мин. внутренних дел] (viranpalvelus, 1826), *Vitebsk (varakuvernööri, 1827)*, valtioneuvos (1830), *Mogilevsk (siviilikuvernööri, 1827-1830)*, *Puolan sota (1830-1831, главнокомандующий Резервной армии)*, kenraalimajuri (1831), *Grodnesk (siviilikuvernööri, 1831-1832)*, *Kursk (sotakuvernööri, 1832-)*, valtakunnanneuvosto (jäsen, 1849), jalkaväenkenraali (1850), *мин-во двора и уделов (puheenjohtaja, деп. уделов)*, 1856), *valtionvarainministeri [гос. имущество]*, (1857), General Governor, Vilnius [Сев.-Западного края] (1863-1865), *kreivi (1865)*, Vice-President, Russian Geographical Society (St Petersburg)

23.12.52

3.1.53

Mures, Kapten (SS Wellamo)

27.6.51

Murmästare (St Petersburg)

25.8.41

1st priority

El Mursa [also: El-Mursa], infödd Nogai, fältskär (Nogaïsk)

16.1.37; 17.1.37; 24.1.37

2nd priority

Murvalt, Dr [also: M.; Mur.], *Johann von, 1780-1850, Gallen yliopisto (teologian opinnot), Pariisi, Zürich, Pietari (pastori, saksalainen protestanttinen seurakunta [немецко-реформатскаго прухода], 1810-)* ('den reformerte Pastorn') (St Petersburg)

10.4.43

20.6.44

18.10.46

6.3.48

30.12.53

1st priority

Murvalt [also: Muvalt, Muralt], *Eduard Gasparovich, 1808-1895, unge, Zürich (opinnot), Jena (yliopisto-opinnot), Pietarin yliopisto (kreikan ja latinan opinnot, 1833-) Pietari (Bibliothekarie, keisarillinen kirjasto [умн. нуб. библиотека], 1838-1864), Lausanne (yliopisto, teologian professori, 1864-)* ('förf. af den håniska beskrifning öfver högtidligheterna i Helsingfors'), Bibliothekarie (St Petersburg)

11.10.40

10.10.41

11.10.46

19.1.53

1st priority

Mussin-Puschkin [also: Hr. Puschkin], Universitets Curator (Kasan); President, St Petersburg Censure-Committee (1849) St Petersburg)

TT: 133 (Musin-Puškin)

4.3.28; 8.7.28; 13.7.28; 11.9.28

23.10.45

4.4.47; 28.9.47

13.1.48; 23.4.48

22.12.49; 26.12.49

13.1.50; 6.6.50

13.1.51

13.1.52

Must., fru (Pielis Rectory/Lieksa)

20.4.25

Mutatof, Tatarisk possesionat (Sukman)

3.8.28

Muzelin, Coll.råd (St Petersburg)

11.1.45

Mylly, Michael

18.3.08

1st priority

Mühlberg, Candidat [also: Kandidat] (Dorpat/St Petersburg)

1. Magn., (Viro) 1817-1876, Dorpatin yliopisto (diplomatian ja taloustieteen opinnot, 1839-1843), Pietari (kotiopettaja)

2. Nik. Dav. Herm. (Liivinmaa) 1810-1854, Dorpatin yliopisto (filosofian opinnot 1833-1837), Dorpat (yksityisopettaja), Pietari (yksityisopettaja)

11.7.43

9.4.46; 14.4.46; 19.4.46

1st priority

Mühlhausen, Statsråd [also: Statsr.; Mühlh.; M.] *Friedrich Wilhelm, 1775-1853, Dr* (Simferopol)

27.7.36; 28.7.36; 29.7.36; 31.7.36; 23.8.36; 24.8.36; 26.8.36; 28.8.36; 30.8.36; 3.9.36;
18.9.36; 25.9.36; 2.10.36; 9.10.36; 16.10.36; 19.10.36; 30.10.36; 1.11.36; 6.11.36;
18.11.36; 9.12.36

1st priority

Müller, Georg [also: Müll.; G.; G.M.], Herr, Businessman (possibly bookseller) (St Petersburg)

17.9.23

11.1.25; 14.1.25; 15.1.25; 18.1.25; 22.1.25; 22.2.25

20.11.34

15.7.42; 15.9.42; 27.10.42; 28.10.42; 31.10.42

31.3.43; 4.4.43; 10.4.43; 6.5.43; 1.6.43; 26.10.43; 2.11.43; 30.11.43

7.3.44; 2.5.44; 14.8.44; 26.9.44

16.1.45; 1.3.45; 10.4.45; 25.6.45; 15.9.45; 20.9.45; 21.9.45; 13.11.45; 7.12.45

7.5.46; 15.10.46; 10.12.46; 19.12.46; 21.12.46

6.2.47; 12.2.47; 9.7.47; 10.7.47; 22.7.47; 28.9.47; 30.9.47; 20.10.47; 12.11.47; 19.12.47

30.1.48; 17.2.48; 19.3.48; 16.4.48; 11.5.48

25.9.54; 26.9.54; 18.11.54; 23.11.54

Müller family (St Petersburg)

13.5.43

18.9.44; 15.11.44; 20.12.44

29.9.45

16.12.47

26.9.54

Müller, German guesthouse owner (Koslof)

23.8.36

2nd priority

Müller, Dr (Riga)

7.6.52

1st priority

Münzloff [also: Münzlof; Minzlof], Dr, Kejslerl. Offentliga Bibliotheket (St Petersburg)

10.12.51; 20.12.51

14.1.52; 12.4.52; 28.5.52; 19.11.52; 20.11.52; 22.11.52; 14.12.52; 27.12.52

4.1.53; 16.1.53; 17.2.53; 16.3.53; 29.4.53; 11.5.53; 24.10.53; 8.11.53

20.2.54; 9.3.54

Mäenpää, Carl

29.1.13

MäsNIKOF, Matfej Nikolajevitsch, Borgare, 'Vagas Historiograf', Historian, also AJS's second Vård ('min välmenande värd') (Verchovashska possad)

TT: 130 (Mjasnikov)

16.4.27 (*Totma*); 26.4.27; 27.4.27; 28.4.27; 29.4.27; 1.5.27; 2.5.27; 4.5.27; 7.5.27; 11.5.27; 14.5.27; 18.5.27

1st priority

Möller [also: Möll; Möl.; M.], Öfverste, Markscheider, 'En gl. bekant ifrån Petrosavodsk' (Petrozavodsk/St Petersburg)

24.8.24

23.1.25; 25.1.25; 6.2.25; 18.2.25; 22.2.25; 23.2.25; 26.2.25; 28.2.25; 1.3.25; 24.3.25

8.12.26; 15.12.26; 22.12.26

7.5.52; 8.5.52

24.2.54; 25.2.54; 24.4.54; 25.4.54

Möre, Theol. Kandidat (St Petersburg)

28.3.50

2nd priority

Mörman [also: Meurman], Löjtnant (St Petersburg)

29.12.40

19.1.41; 12.4.41; 11.5.41; 19.10.41

13.1.42; 12.4.42; 19.4.42; 20.4.42; 26.4.42; 5.5.42

31.3.44

Mössei, Archimandrit, Petersburgska Erkebiskopens/Metropolit's Vikarie [also: Vikar] (= Moisej); (St Petersburg and Chutinska Kloster near Novgorod)

18.6.24; 29.6.24

Nack, Apothekare (Novgorod)

1.7.24; 5.7.24; 8.7.24; 16.7.24; 19.7.24; 5.8.24; 8.8.24

1st priority

Nadezhdin, Nikolai [also: Nadeschdin; Nadeshdin; Nadeschd.; Nad.], 1804-1856, Moscow University (Professor of Aesthetics), St Petersburg (Official, Russian Geographical Society, Editor, *Journal of the Ministry of Foreign Affairs* (St Petersburg)

28.10.43; 4.11.43

13.1.44; 22.3.44

12.5.51; 16.5.51

16.1.52; 31.5.52

16.1.53; 16.3.53; 19.3.53; 29.4.53; 7.5.53

2nd priority

Nadsiratel (St Petersburg)

7.2.42; 8.2.42; 9.2.42; 15.2.42; 17.2.42; 24.2.42; 28.2.42; 10.3.42; 4.4.42

Nadsiratelj, Vinnoj (Solvvyitshegodsk)

19.7.27

Naeslind, shopkeeper (boda), Porvoo

23.3.12

Naeslindt, Rådman (Porvoo)

4.2.13

Naeslindt, Carl Gust, Borgå Gymnasist

19.6.10

Naeslindt, Mad (marries Hoffrén)

31.3.12

[?] Naffzger

24.8.09

N-g (St Petersburg)

15.10.23

Nagibin, genomresande nye Tobolska Civil-Guvernör (Perm)

2.10.28

Namieshnik (Nemetskaja kuusowá)

24.07.25

Namiestnik (Novgorod)

27.7.24

1st priority

Napiersky, C.E., *Carl Eduard*, [also: Nap.; N.:], 1793-1864, *StRat* informant, *Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1810-1812, Dr. phil.)*, *Königsberg (tri, h.c.)*, *Neu-Pebalg (pastori, 1815-1829)*, *Riika (Gymnasii och Skoldirektor [Gouv.-Schuldirektor], sensori, 1829-1849)*, *Liivinmaan tilastollinen kuvernementin toimikunta [livl. statistisch. Gouv.-Comites, jäsen [beständiges Mitglied], 1850-)*, *Latvian kirjallisuuden seura (kunniajäsen)*, *[GGuA] (kunniajäsen)*, *Letzeren Geschellschaft (presidentti 1860)*, *Viron tiedeseura (kunniajäsen)* (Riga)

7.7.46; 9.7.46; 11.7.46; 13.9.46; 14.9.46; 15.9.46; 16.9.46; 19.9.46

31.5.47; 20.10.47

8.11.48

19.12.49

18.3.51; 1.4.51

8.6.52; 20.9.52; 21.9.52; 10.10.52; 27.10.52

1.6.53

7.2.54

Napoleon Bonaparte

13.2.13

Nashenof, Professor (Kasan)

5.3.28

Nasonof [also: Nassanof], Arfenij Ivanovitsch Forstmästare (Velsk)

6.5.27; 9.5.27

1st priority

Nazarians [also: Nasarians; Nasarianz] *Nazar'jants''*] *Tiflisiin armenialainen Nersesovin seminaari (opinnot), Dorpatin gymnaasi (opinnot), Dorpatin yliopisto (fil. kand., 1840), Kazanin yliopisto (tohtori, armenialais-persialaiset kielet, 1849), Kazan (yliopisto, adjunkt, armenian kieli, 1842), Moskova (Lasarevin instituutti, professori, persian ja arabian kieli, 1849-), Nersesovin seminaari (inspektori), Käytti kirjoituksissaan modernia/uudistettua armenian kieltä, oli julkaisemassa armenialaisia lehtiä. (Armenian) (St Petersburg; Kasan)*

16.2.41; 2.3.41; 12.4.41; 19.10.41; 7.12.41

11.3.42

9.6.43

2nd priority

Nedobrof, Major (Stavropol)

26.12.37

3rd priority

Neff, Professor (St Petersburg)

7.3.53

Neglick, Länsman in Salmis

9.12.24

6.3.25

Nehrends, Dr (Novgorod)

28.6.24

2nd priority

Neimann, Räntmästare, Kislovodsk (Alexandria)

24.12.37

Neithardt, Aleksandr Ivanovich von, Vice-Guvernör [also: Wice-Guvern; Vice-Guvern.] of Olonets Province (1822-1827) Collegii-Råd (Petrozavodsk)

16.7.23

Neithardt's wife (Petrozavodsk)

16.7.23

Neowius (Loviisa)

9.10.12

Neovius, And Fabian, Borgå Gymnasist

20.6.11

1st priority

Neukirchen, [also: Neuenkirchen], Carl Christoph, 1791-1855, Pastor, Riika (kauppias; Gouv.-Gymn.), Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1812-1814, 1815), Heidelberg (teologian opinnot, 1814-1815), kotiopettaja (1816-1818), pappisvihkimys (1818), Ascheraden (pastori 1818-1840), Lemsal (pastori, St. Katharina, 1840-1855) (Lemsal)

5.7.46

2nd priority

Nepenin [also: Nep.] (St Petersburg)

28.12.34

9.4.39

Neratof, General-Major, Chef (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ishefska])

3.3.29

Neratof, Mich. Ivan, Köpman, AJS's first Vård (Verchovashska possad)

25.4.27; 3.5.27

2nd priority

Nerwander [also Nervander], Johan Jakob, 1805-1848, Professor of Physics, Alexanders Universitet (1838-1848) (Helsingfors)

14.7.40

12.3.41

1st priority

Nesselrode, Karl Robert Vasilyevich, 1780-1862, Count, *Berliini (gymnaasi -1796), Itämeren laivasto (мичман, alin meriupseeri), ratsurykmentti [Конный полк] (henkikaarti, -1799), eversti (1799), kamariherra (1800), Diplomat in Russian service (1801-1822), valtakunnanneuvosto (jäsen, 1821-), kreivi (1828), Diplomat in Russian service (1801-1822), Foreign Minister of Imperial Russia (1822-1856), Imperial Chancellor (1845-1862) St Petersburg*)

28.2.46; 8.5.46

Nestén [Nessén], Gustaf, ÅA student (1811-)

23.11.13

Nesteroffskij, Konon Jakovl [also: Kon. Jakovl.; Konon Jak.;Chef], Chafen Berghauptman (Wotinska jernbruk)

22.8.28; 24.8.28; 26.8.28

26.2.29; 28.2.29; 2.3.29

1st priority

Netting, Brisemann von, General Major (Koslof)

18.8.36

Neu (St Petersburg)

18.6.47; 19.6.47

2nd priority

Neumann [also: Neu.], Professor, Statsråd (St Petersburg)

9.4.35; 16.4.35

23.1.40

Neumayer, Major (AJS shared his quarters) (Tschebotary)

1.8.36

1st priority

Neus, Alexander Heinrich, 1795-1876, , *Koll-Ass. (1839)*, *Reval (Gouv.-Gymn., 1809-1814)*, *Dorpat University (teologian opinnot, 1814-1817)*, *kotiopettaja (1817-1819)*, *Baltischport (Kreisschule, opettaja, inspektori, 1820)*, *Haapsalu (Kreisschule, inspektori, 1821-1841)*, *ulkomaanmatka (1836)*, *Reval (R., 1842)*, *Viron kirjallisuuden seura (Kansallisten tieteitten osaston johtaja, lahjoittaja, 1842)*, *Viron tiedeseura (jäsen)*, *Suomalaisen kirjallisuuden seura (kirjeenvaihtajajäsen)*, *Folklorist, Skoldirektör (Rewal)*, *Virolaisten kansanlaulujen kerääjä*

3.6.46

2.4.53; 11.4.53; 6.10.53; 10.10.53

Nicholas I (1796-1855)

TT: 129; 141; 146; 171; 212; 225

22.2.26; 20.3.26

Nickis, Johan

18.3.08

Nifantof, Präst also Blagotschinnoj (Putshegska prichod)

28.5.27; 29.5.27

Nikol. Alex (Kola)

14.2.26

Nikol, Matr. (Verchovashska possad)

3.5.27

2nd priority

Nicolai, Baron [also: Nikolai], Danish diplomat (St Petersburg; Wiborg)

10.10.44; 12.10.44

26.9.45

22.6.48

29.9.53; 15.10.53

Nilsson, Kaptén (Liperi)

1.10.24

Nissinen, Häradshövding (Hanttila village)

6.12.24

Nissinen, Sexman (Hanttila village)

6.12.24

1st priority

Nogma, [also: Nogmov] Šora [Schora] Bekmursa, 1794-1844, Löjtnant, Stabs-Ryttmästare (compiling a Cherkassian grammar) *runoilija* (Karas; Kabarda; St Petersburg)

TT: 198-9; 201; 213; 234-5; 253-4

2.3.37; 6.3.37; 8.3.37; 12.3.37; 13.3.37; 20.7.37

11.11.38

16.2.39

7.5.40

5.3.41; 9.3.41; 5.8.41; 25.8.41; 2.11.41

19.6.44; 20.6.44; 3.7.44

5.5.45

Nogaiska språklärare

31.12.36

Nogel, Factor, RIAS printing office (St Petersburg)

7.5.52; 28.9.52

Sejerstråhle, Major (Kotkaniemi, Vihti)

Nohrström-Sejerstråhle [also: Sejerstråle], Major, owner of Kotkaniemi estate (Vihti)

25.10.13

31.1.24

26.9.44

see Shukof, Kapitenska

Nohrström's sons (Vihti)

8.11.13

Nomell, Fältkamrerare [? same as Nommell]

22.1.11

Nomell, fru Fanjunkare

26.8.11

Nomell, fru Kornettsk

12.1.12

Nommell, Fanjunkare [? same as Nomell]

6.1.11

Nommel [also: Nomel; Nomell], Fanjunkarens frus son [became AJS's Disciple]

28.6.11

Nomell, Mamsell

14.7.11

Nomell, Mad Greta (Nomell's sister) from Bäckby

31.1.12

Nordb. [also: N.] (St Petersburg)

29.10.23

Nordberg, Hattmakare

20.6.07

Nordberg, Pastor, Johan (1791-1870) (Sodankylä)

7.9.25; 11.9.25; 14.9.25; 15.9.25; 21.9.25; 22.9.25; 26.9.25; 27.9.25; 16.11.25; 21-22.11.25; 30.11.25

Ist priority

Nordenheim [also; N-m], Expeditionssekreterare [also: Exped. Sekr.] (St Petersburg)

31.1.47; 2.2.47

14.4.48; 23.4.48; 25.4.48; 9.5.48; 27.10.48

27.1.49; 31.1.49; 2.2.49; 5.2.49; 15.2.49

3.1.50; 11.1.50; 15.1.50

16.4.54; 24.4.54; 27.11.54

Ist priority

Nordenskiöld, Nils Gustaf [also: Nordensköld; Nordensk.], *valtioneuvos*, 1792-1866, Borgå Gymnasist (1807-1810), ÅA student (1811), *Tuomarintutkinto 1813*, *Turun hovioikeuden auskultantti 1813 Uppsala (vuoritutkinto 1817)* Minarologist, Senior Inspector of Mines, 1823-1855, (Helsingfors)

2.6.10

30.3.24

11.9.34; 16.9.34

17.4.42; 26.4.42; 3.5.42; 4.5.42; 7.5.42; 8.5.42; 10.5.42

24.4.45; 8.5.45

20.4.46; 2.5.46; 3.5.46; 9.5.46

27.3.47; 31.3.47; 6.6.47; 15.6.47

16.4.48; 17.4.48; 18.4.48; 29.4.48; 2.5.48

22.4.49; 29.4.49; 30.4.49; 2.5.49; 4.5.49; 5.5.49; 8.5.49

3.4.50; 6.4.50; 9.4.50

2.6.52

14.10.53; 15.10.53

Nordenskiöld [also: Nordensköld], fru, *Margareta Sofia von Haartman?* (St Petersburg)

14.10.53

Ist priority

Nordenstam, Johan Mauritz [also: N.; Nord.; Nordenst.], 1802-1882, Lieutenant-Colonel, General *av infanteriet*, Governor, Uusimaa Province (1847-1858), *keisarillisen senaatin talousosaston varapuheenjohtaja*, Deputy Chancellor, Alexanders Universitet (1847-1855), Senator (1850-1858), Marshal (1863-1872) (AJS's companion St Petersburg-Tiflis, 21.9.-) (Helsingfors/St Petersburg)

TT: 191; 192

13.10.35; 16.10.35; 17.10.35; 21.10.35; 24.10.35; 27.10.35; 29.10.35; 4.11.35; 18.11.35; 19.11.35

31.1.36; 11.2.36; 22.2.36; 11.3.36; 18.3.36

14.2.37; 12.6.37

7.2.39; 10.2.39; 19.10.39

10.2.42; 28.2.42; 2.3.42; 18.3.42; 19.3.42; 20.3.42

20.6.44

22.1.45

26.10.47; 27.10.47; 4.11.47; 5.11.47; 6.11.47; 11.11.47; 12.11.47; 13.11.47

29.1.49; 12.2.49

15.5.50; 19.5.50; 21.5.50; 23.5.50; 17.6.50; 30.6.50; 28.7.50; 3.8.50; 1.10.50; 30.12.50

29.1.51; 30.1.51; 12.2.51; 29.6.51; 8.8.51

20.6.53; 28.7.53

23.3.54

Nordenstam, fru, *Olga [also: Panov]* (Helsingfors/St Petersburg)

6.11.47

Nordenstamarna

31.7.09

Nordin

30.10.11

Nordin, Swedish Ambassador (St Petersburg)

9.11.45

Nordman, Adjutant (St Petersburg)

17.6.40

1st priority

Nordmann, Alexander von N. [also: Nordtman; Norman; Nordman; Nord.], 1803-1866, Professor ('en landsman' en route from expedition to Transcaucasia), Zoology, Paleontology (Odessa, 1832-1849), Natural History, Zoology (Alexanders Universitet, 1849-1866) (Simferopol; Odessa; St Petersburg; Helsingfors)

20.11.36; 28.11.36

25.3.43

16.10.48

11.2.49; 19.2.49; 21.2.49; 16.9.49

28.6.50

3.7.51

28.2.53; 1.3.53; 6.3.53; 7.3.53; 10.3.53; 12.3.53; 13.3.53; 19.6.53; 20.6.53; 25.6.53; 2.7.53

Nordt[man]., fru (St Petersburg)

11.6.45; 25.6.45

2nd priority

Nordqvist, Magister [also: Mag.; Nordqv.] (St Petersburg)

13.1.53; 20.1.53; 8.3.53; 5.4.53; 19.4.53; 8.5.53; 24.5.53; 1.6.53

2nd priority

Nordqvist, Prost [also: Nordv.] (Helsingfors)

20.7.53; 22.7.53; 25.7.53; 27.7.53

28.3.54; 30.3.54

Nordström, Johan Jakob, 1801-1874, Lawyer, Professor, Alexanders Universitet (1834-1846), Director Swedish State Archives (Stockholm, 1846-1874), member of the Swedish Parliament (1853-1863, 1867-1874) (Helsingfors; Stockholm/St Petersburg)

9.3.46

Nordström, Sergeant (Nastola)

27.12.12

Nordström, Borgå Gymnasist

4.9.12

Nordström, lille (AJS's Disciple for Greek, Porvoo)

10.10.12

Nordström, translator of Runeberg into German (Fredrikshamn)

3.6.54

Nordwig [also: N.], merchant (Varanger Fjord)

17.1.26; 18.1.26

Nordvik, Borgå Gymnasist

9.12.09

Nordvik (St Petersburg)

21.10.38

12.4.40

26.11.43; 24.12.43

5.1.44

Nordvik, Alexander [also: Nordwik], lilla, Sjökadettkorps (St Petersburg)

25.10.40

5.1.41; 16.5.41

5.1.42; 8.1.42; 12.1.42; 14.1.42; 5.4.42; 4.12.42

5.1.43

13.1.44; 21.1.44; 6.4.44

16.11.45

3.1.46; 19.4.46; 26.4.46; 21.11.46; 22.11.46

5.1.47; 7.1.47; 10.1.47; 13.1.47; 7.2.47; 16.5.47; 26.9.47; 12.12.47; 30.12.47

6.1.48; 19.3.48; 27.4.48; 1.10.48; 19.11.48

7.1.49; 14.1.49; 13.5.49; 3.6.49

27.10.51; 29.11.51

1st priority

Norov, Avraam Sergejevich [also: Norof], 1795-1869, member RIAS (Russian Language and Literature, 1851-1869), Minister-Adjoint, Ministry of National Education (1848-1855), Minister of National Education (1855-), Geheimeråd, (St Petersburg)

14.3.50; 21.8.50; 27.9.50

13.1.51; 14.3.51; 18.3.51; 20.4.51; 22.4.51

13.1.52; 8.2.52; 25.4.52

1.5.53; 22.11.53

3rd priority

Norrbagge (Norwegian) (St Petersburg)

23.10.40

Norring, Borgå Gymnasist (8.1.1793 - 1.11.1811)

9.4.11

Norring far

6.11.11

Norring, Pastor, Nastola

9.8.12

1st priority

Norrman [also: Norrmann; Dr. N.; N.], Dr. (Pätigorsk; Kislovodsk; St Petersburg)

14.3.37; 19.3.37; 21.3.37; 10.7.37; 11.7.37; 21.7.37; 24.7.37; 1.8.37; 7.8.37; 20.8.37;
23.8.37; 15.9.37

19.3.42; 8.4.42; 10.4.42

14.1.43

23.1.44

Norrman daughters (St Petersburg)

9.12.43

16.1.44

Norrman, fru [also: Mad.] (Pätigorsk; St Petersburg)

13.9.37

10.4.42; 18.10.42

21.2.43; 9.12.43

16.1.44; 19.3.44

Norrman family (Pätigorsk; St Petersburg)

27.5.42; 28.5.42; 23.9.42; 18.10.42

20.3.43

7.3.44

Norrman, Enkefru (St Petersburg)

21.3.45

Norrnska herrar [also: Comp.] (Polmak) (includes Stockfleth)

18.1.26; 20.1.26

1st priority

Noskof, Ignatij Jakovlevitsch, 'den hederlige' Kommandant (Kuthais)

1.6.37; 2.6.37; 8.6.37

Novamann, fru (St Petersburg)

17.4.51

Noviädäjef, Hofråd (Solvyitschegodsk)

19.7.27

Novokschenof, Gendarmöfverste-löjtn. [also: Öfverste Novoksch.] (Kasan)

4.3.28; 6.4.28

2nd priority

Nowosilskij [also: Novosilskij], Uvarov's chef de bureau (St Petersburg)

28.11.34

22.2.35

29.10.40; 17.12.40

4.1.41

3rd priority

Nowikov [also: Nov.; Nowik.; Nowikof; Novikov] (Ladeinoje Pole/St Petersburg)

31.12.26

1.1.27; 4.1.27; 6.1.27; 8.1.27; 9.1.27

7.11.47

23.4.48; 28.4.48; 30.4.48

Nowosilov, Köpman (Ustsyssolsk/St Petersburg)

8.3.44

Nyberg (Hamina)

14.2.24

Nyberg, Mad A U from Bäckas

18.1.12

Nyberg, Mad

18.1.12

Nygren [also: Nygr.] (St Petersburg)

15.4.23

Nygren, Johan Vilhelm (1791-), Befallningsman, ÅA student (1816-1817) (Ilomantsi)

9.9.24

3rd priority

Nygren, Häradshöfding (Sjögren's and Laurells' legal representative (St. Michel)

5.9.49

2nd priority

Nykopp [also: Nyk.], Carl Gustaf, 1785-1849, Adjunct in Greek, ÅA

TT: 51-2; 68-9; 73-4; 76, 166-7

26.10.13

1.12.24

18.7.40; 19.7.40

Nykyrka bonde, driver on St Petersburg-Nykyrka route

3.2.53

Nylander (Porvoo)

24.4.13

2nd priority

Nylander, Mag. ('Landsman') (Helsingfors/St Petersburg)

25.12.43

16.1.44; 30.1.44; 26.3.44; 29.3.44; 30.3.44; 31.3.44; 30.4.44; 7.5.44

14.10.45; 21.10.45; 4.11.45

24.2.46; 31.3.46; 28.4.46

25.2.48; 29.2.48; 1.3.48; 2.3.48; 4.3.48; 6.3.48; 28.3.48; 25.4.48

Nylander, William, 'ung', Elev vid Konstakademie (St Petersburg)

19.2.48; 22.2.48

2nd priority

Nyman, Skollärare (Uleåborg)

5.1.42; 6.1.42; 10.1.42

Nysten, Carl Erik, Borgå Gymnasist; ÅA student (1813-)

19.6.10

Nystén, Joh

10.10.09

Nysten [also: Nystén], Lars Johan; Borgå Gymnasist; ÅA student (1810-)

17.5.10

Nyström (Porvoo)

24.4.13

Nämndeman, värd (Lokka)

2.12.25

Nämndeman (Nyby)

26.12.12

Nämndeman ['litet dvärgaktig'] (Kaibais, on shore of Suojärvi Lake)

3.3.25

Oelsnitz, Prussian officer, brother-in-law of General Wulffert (St Petersburg)

29.3.34

Officer ifrån Admiralitet (St Petersburg)

23.5.24

Oftschinnikof, Peter Präst (Rostofska prichod)

25.5.27

Oftschinnikof, Vasilij, Präst [also: Prest], Vård (Vavosh)

7.3.29

Olander [also; Med. Ol.], Vård, Apothekare (Finn; formerly in Åbo, now in Archangel)

7.1.25

12.3.26; 21.6.26; 13.7.26

Oldek (Archangel)

20.3.26

2nd priority

Oldekop, A. von [also: Ol.; Old.; Old; Oldek.], (St Petersburg)

TT: 104; 108; 109

1.2.23

18.1.25

23.1.40; 15.3.40; 26.3.40; 5.5.40

10.4.43

4.3.44

19.4.49; 2.5.49

Oldekop [also: Oldekopp], fru (St Petersburg)

7.12.23

11.4.49; 21.4.49; 18.8.49

Oldenburg, Prins af [attending annual general meeting of Russian Geographical Society]
(St Petersburg)

4.4.51

Oleni, Magister [= ? Oseni]

28.12.07

3rd priority

Olenin (St Petersburg)

29.10.42; 22.11.42

Oleschin, Wasilj. Alexandrov., Possessionat (Gryazovets) (father-in-law of Medical
Inspector Engelmejer, Vologda)

11.5.29; 13.5.29

Olimpief, Alexander Trosinovitsch, Tit. Rådet, former Sekretare vid Landrätten (Vetluga)

29.3.29

Olivestam, Major, Porvoo (17?? – 1812)

8.5.12

Ollberg, Albin

4.9.10

Ollberg, Pehr

29.8.10

[?] Ollberg, U

11.9.10

Olonka, young Olonets married woman [also: min skjutserska; min vackra följeslagerska],
driver Kavansk-Gorskii Pogost route

11.12.24

2nd priority

Olschefskij, Marcelli Matvejevitsch, Öfverste (Stavropol)

14.2.37

Olsson, Svensk (Rewal)

9.6.46

Onissifor, Bishop (Vologda)

3.3.27

Ordin, Guvern, Landmätare (Archangel)

11.7.26; 26.7.26; 31.7.26

Orfskin, Alexej, Protopop (= Ossokin) (Velsk)

5.5.27; 6.5.27; 7.5.27; 8.5.27; 10.5.27

Orlof [also: Orlov], Ägarinna Grefvinna (Tulomajokki)

18.7.23

27.7.24; 30.11.24

Orlof, Diakon, anonymous reviewer of Makarij's Mordvin studies (?)

24.5.52; 25.5.52

1st priority

Ornakof (author of a Mordvin lexicon) (St Petersburg)

26.5.40

26.3.44; 27.3.44

Orraeus, Lagman

14.5.1830, 10.11.1830

2nd priority

Orraeus [also: Orr.; Or.], Geheimeråd, Official in the Chancery of the Ministry of Finance (St Petersburg)

19.4.24

4.1.30; 11.5.30; 2.6.30; 10.11.30

13.3.42

17.4.50

1st priority

Osenbrüggen, Eduard, 1809-1879, Professor, Kielin yliopisto (*filologian opinnot, 1830-1832, 1833-, fil. tri. 1835*), Leipzigin yliopisto (*filologian ja Rooman historian opinnot, 1832-1833*), Kielin yliopisto (*privatdocent, klassilliset kielet, 1836, roomalainen oikeus, 1842*) Dorpatin yliopisto (*professori, rikosoikeus, 1843-1851; dekaani, oikeustieteellinen tiedekunta, 1843-1848*), Zürichin yliopisto (*professori, rikosoikeus, 1851-1879; rehtori*) Tutki rikosoikeutta sekä roomalaisen, saksalaisen ja balttilaisen oikeusjärjestelmän historiaa. (Dorpat)

23.9.46

Oseni, Magister [= ? Oleni]

2.2.08

Oslopofskij, Lev. Ivan., Förvaltare, Vård (Iljinsk)

28.11.28; 13.12.28

2.1.29; 28.1.29; 7.2.29

Osolani [also: Osolanus], Klockare (Toxowa)

18.8.41

8.10.45

24.8.53; 27.8.53; 12.9.53

Osolani son (Toxowa)

31.8.53

Ossipof, Jakov Leontjevitsch, Gorodnitsch (Kirillofska Klostret)

7.2.27; 10.2.27; 14.2.27

Osset1 (Malkafe)

17.10.35

Osset2 (Malkafe)

17.10.35

Osset3 (Malkafe)

17.10.35

Osset4 (Malkafe)

17.10.35

Ossetin ('infödd') (Kubatta)

17.5.37

Ossetin ('en annan') (Vladikavkas)

15.4.36

Ossetin (showing his yard) (Osset village near Lavs)

21.10.35

Ossetin1, bearer and följeslagare (en route Styr-Digor-Ghebi)

25-27.5.37

Ossetin2, bearer and följeslagare (en route Styr-Digor-Ghebi)

25-27.5.37

Ossetin3, bearer and följeslagare (en route Styr-Digor-Ghebi)

25-27.5.37

Ossetinsk följeslagare (guide en route to Kubateva)

20.5.37

Ossetinsk tolk (Vladikavkas)

28.3.36; 13.4.36; 28.4.36

3rd priority

Ostragorodskij (St Petersburg)

27.4.34

Otets Bacurin (Mägra)

8.1.25

Otets Dimitrii [also Dim.; fader Dimitri] (Karginitschi/Karhila)

1.1.25; 2.1.25

11.1.27

Otets Dimitrii (Blagotschinnoi, Schunga)

7.4.25

Otets Grigorii, Blagotschinnoi, Vård (Tolvinska pogost)

4.4.25

Otets Ivan (Osera)

28.12.24

Otets Ivan (Ojatskaja Ladva)

28.12.24; 31.12.24

Otets Joaschof, Klosterföreståndare, Vård (Paljostrov Kloster)

1.4.25

Otets from Juksov (Osera)

28.12.24

Otets Savwatii [also: Savwatij; Savw.], 'artige och wälvillige wärd' (Solovetsky)

25.7.25; 29.7.25; 30.7.25

Откупщикъ (Ustyuzhna)

24.5.29

2nd priority

Otschkin (St Petersburg)

7.1.39

12.12.43

2.4.45

24.3.47; 25.3.47; 13.4.47; 27.5.47; 23.9.47; 28.10.47

1.4.48; 8.4.48

Otschkin son (St Petersburg)

8.11.45

Ottelin, fru

18.12.10

Ottelin, Adam (AJS's 'disciple' with Philip Witting as from 4.10.10), Borgå Gymnasist; ÅA student (1813-)

4.10.10

2nd priority

Ottelin, Karl Gustaf [also: Ott; Ottel.], 1792-1864, Borgå Gymnasist; ÅA student (1810-), Bishop of Borgå (1838-1864) (Åbo; Borgå; Bosgård)

TT: 14-15

15.2.10

22.3.34

30.7.40

1.9.41

11.8.45

Ottelin, Jonas, Borgå Gymnasist

10.11.10

alert: see 26.12.10 and 30.12.10: is this a different Jonas Ottelin from this one, or a typing error?

TT: 14-15 (?)

Ottelin, Johan Adolf, Borgå Gymnasist; ÅA student (1815-)

8.9.10

Ottelin, Janne [same as Ottelin, Johan?]

14.12.10

Ovid, Publius Naso (43BC-AD17)

17.11.25

Ozeretskovskii, N.Y. (1750-1827) [also: Osretzkovski; Oseretskowski; Oseretzkovski; Oseretzkovsk; Oser; Oseretzkovska]

18.7.23

27.3.25

P., Madame (St Petersburg)

6.5.23

P., Professor (St Petersburg)

8.9.23

P., (St Petersburg)

11.1.24

P., accountant (in Salmi 'på bokräkning från staden' [= Sortavala])

29.10.24

3.3.25; 7.3.25

2nd priority

P., Adjoint, Universitet Bibliothek (St Petersburg)

14.4.41

1st priority

Pabst *Christian Eduard*, 1815-1882, Bremen (latinalainen koulu [latein. Schule]), Jenan yliopisto (teologian ja filologian opinnot, 1834-1836), Göttingenin yliopisto (teologian ja filologian opinnot 1836-1837), Reval ([Ritter- u. Domschule], [oberlehrer] 1842-1865, inspektori 1837-1865), [estl. Ritterschaft] arkisto, [literär. Geschellschaft] kirjasto [angestellt], (Rewal (Rewal))

2.6.46

1st priority

Pahlen, Grefve (Mitau)

1. *Peter Johann Christoph*, 1777-1864, kreivi, [Garde zu Pferde, 1790], [b. d. Linie, 1793], Persian sota (1796), [Garde zu Pferde, OberstLt.], Pahlenin rakuunarykmentti (kenraalimajuri, päällikkö, 1800), Pahlenin III:s husaarirykmentti (päällikkö, 1801), Preussi (1806-1807),

2. *Friedrich Alexander*, 1780-1863, kreivi, kamariherra, WStRat. WGeh., Washington diplomaattitehtävät (1801-1809), Washington (suurlähettiläs 1809-1811), Rio de Janeiro (suurlähettiläs, 1811-1815), München (suurlähettiläs, 1815-1822), Odessa (kaupunginjohtaja [Stadthauptmann] 1826-1828), Neurusland (varakenraalikuvernööri [stellv. Gen.-Gouv.]), Adrianopol (rauhanneuvottelija, 1829), valtakunnanneuvosto [Reichsrat] (jäsen, 1832), Hofzumberge, Girkonzen (tilanomistaja [Besitzer]),

18.8.52; 18.9.52

Pahlman, H

2.6.10

Pak. (Kitee/Pajarinvaara)

19.10.24

Palander

11.3.12

Palander (Turku)

27.11.13

2nd priority

Palander, Karl Edvard [also: Pal.], 1811-1900, Skotte's son-in-law, Alexanders Universitet (student, 1829-1834), ordained (Åbo, 1834), Pastorsadjunkt (Vånå, 1834; Janakkala, 1835-1838), Kapellansadjunkt (Mietois, 1838-1839), Adjunkt (Toksova, 1839-1844), Kompastor (Gubanits, 1844-1846), Kyrkoherde (Moloskovits, 1846-1855), Prost (Västra Ingermanlands prosteri (1855-?))

12.6.39; 27.6.39

20.2.40; 18.5.40; 19.5.40; 12.11.40

1.2.41; 2.2.41; 17.2.41; 15.3.41; 16.3.41; 27.6.41; 9.7.41

15.1.42; 15.6.42; 16.6.42; 9.8.42

30.5.44; 13.8.44

23.1.45; 11.8.45; 7.10.45; 8.10.45; 6.11.45

19.2.51

23.2.53

Palander, fru [Julia Sofia Louise, née Skotte, 1820-1893] (Gubanitz)

23.1.45; 7.10.45; 8.10.45

19.2.51

22.2.53

Palander family (Gubanitz)

4.9.54

1st priority

Palawandof [also Palavandof], Furst (St Petersburg)

5.10.39; 6.10.39; 14.10.39

17.12.40; 23.12.40

Paldani

10.3.10

Paldani, Berndt Elias, Borgå Gymnasist

19.6.10

Paldani, Carl Magnus, Borgå Gymnasist

19.6.10

Pallas (widow of Academician Simon Peter Pallas) (Simferopol)

26.8.36; 27.8.36; 12.11.36; 14.11.36

Palmgren, Kadett (St Petersburg)

6.5.53; 25.9.53

5.11.54; 26.11.54

Ist priority

Palmstjerna, Baron, former Danish Ambassador to Russia (St Petersburg)

15.10.34

28.8.45; 29.8.45; 8.9.45

Panajef, Stepan Andrej (Okhansk)

5.9.28

Ist priority

Paniker, Prokurör, Vicepresident, Rewalska Literatursällskapet (Rewal)

3.6.46

ks. Paucker

Panof, Öfverste (Lodeinoje Pole, en route to Petersburg)

4.1.27

2nd priority

Pape (St Petersburg)

28.10.42

7.11.48

Parf. , AJS's landlord (St Petersburg)

15.12.23

1st priority

Parrot, Georg Friedrich [Egor Ivanovich], 1767-1852, *professori, rehtori, StRat. Mömpelgard (gymnaasi), Stuttgart (Hohe Karlschule, matematiikan, [oeconom.] ja fysiikan opinnot 1781-1786), Königsberg (fil. tri., 1801) Normandia (kotiopettaja, kreivi d'Hericy'n perhe, 1786-1788), yksityisopettaja, kirjailija, (Karlsruhe 1788-1792; Offenbach/M. 1792-1793; Bayreuth 1793-1795), Liivinmaa (kotiopettaja, 1795-), Riika (jäsen, sihteeri, [Livl. Gemeinnütz. u. Oeconom. Soz.), Dorpatin yliopisto (professori, fysiikka, 1802-1826; rehtori, 1802) member RIAS (applied mathematics, 1826-1840) (St Petersburg/Helsingfors)*

20.12.34

20.5.35

30.11.38

27.4.43

30.1.48

2.8.50

8.7.51; 2.8.51; 6.8.51; 4.12.51

6.10.52; 10.10.52

Parrot, Enkefru [also: Parrott], *Amalie (née Hausenberg) (St Petersburg)*

10.10.52; 11.10.52

5.8.53

Parrot family (Helsingfors)

28.7.51

1st priority

Parfenek [also: Parfeneck] [= Alexander Parffeneck], secretary-in-chief, Finska Pass expeditionen, 1819-1848] (St Petersburg)

3.7.34

21.6.42

14.3.45; 31.5.45

7.3.48; 17.10.48

22.2.49; 24.2.49; 6.10.49; 1.12.49; 8.12.49; 10.12.49

21.10.50; 22.10.50; 5.11.50

Parfeneck, junior (St Petersburg)

12.12.49

23.10.50; 9.11.50

Paschutin (St Petersburg)

13.1.47

Pass, fru (St Petersburg)

18.6.35

Passelberg [also: Passelb.], (St Petersburg)

16.2.35; 18.2.35

2nd priority

Passelberg [also: Passelb.], fru (Heinola/St Petersburg)

4.6.34

4.11.38

1.3.39

26.6.43

6.2.44; 21.10.44

27.2.45; 12.6.45

5.2.47; 21.2.47

1.2.48; 6.2.48

20.2.49

2nd priority

Passelberg, Studerande (Helsingfors)

19.12.45

Pastel, Vård (Paroila gård, Tetriniemi), guide from Tetriniemi

14.7.25; 15.7.25

Pastor (Haukivuori)

TT: 165

Pastor [also: Prest], informant (Irben)

27.7.46

Pastor (Sodankylä)

7.9.25

2nd priority

Paterson, Alexander [also: Peterson], (Karas; Pätigorsk)

22.2.37; 23.2.37; 27.2.37; 2.3.37; 8.3.37; 9.3.37; 12.3.37; 13.3.37; 14.9.37

7.5.40

Paterson, John [also: Paters.; Paters], 1776-1855, British and Foreign Bible Society, travelled in Russia in 1820s (St Petersburg)

TT: 88

3.2.23

1st priority

Patriarch, Armeniske (Tiflis)

2.12.35

16.3.36

Ist priority

Paucker, M.G. von, *Magnus Georg*, ('berömde'), 1787-1855, Mathematiker, Kollegiråd, Statsråd, *Dorpatin yliopisto (stud. phil., 1805-1810, Dr. phil. 1813)*, *Pietari (1809-1810)*, *Viipuri (Oberlehrer, matematiikka ja luonnontieteet, gymnaasi, 1810-1811)*, *Dorpatin yliopisto (professori, matematiikka, 1811-1813)*, *Mitau (Oberlehrer, gymnaasi, 1813-1846)*, *RIAS (kirjeenvaihtajajäsen, Kurl. Gesellsch. für Literatur u. Kunst (perustaja; sihteeri, 1817-1821, 1846-1855)*, *Provincial-Museum (Mitbegründer)*, *Kurl. Bibelges. (Dir., Schatzmeister)*, *Naturfoscher-Ges., Dorpat (kunniajäsen, 1855)*, *Sociétéé des sciences, lettres et arts (Antwerpen, jäsen)*, *Naturforscher-Ges. (Moskova)*, *Estl. Liter. Ges. (jäsen)*, *GGuA (Riga) (Mitau)*

12.7.46; 20.7.46; 21.7.46; 12.9.46; 13.9.46

24.3.47

18.9.52

Paucker son (Mitau)

18.9.52

Ist priority

Paucker, J., *Karl Julius Albert*, 1798-1856, *Coll.-Ass. (1839)*, *valtioneuvos (1853)* *Dorpat (gymnaasi, 1812)*, *Mitau (gymnaasi, 1813-1815)*, *Dorpatin yliopisto (stud. jur., 1815-1817)*, *Göttingen (opinnot, 1817; Dr. jur.)*, *Jena (Dr. phil., 1818)*, *Bonn, Heidelberg (1818)*, *Reval (Advokat, 1819; Wierl.-Jerwschen Manngerichts, sihteeri, 1819-1940; Adl. Pension u. Lehrer an d. Ritter- u. Domschule, 3. Insp, 1820-1821; Estl. Öffentl. Bibliothek, järjestäjä, 1825; Prov.-Gesetz-Kommission, jäsen, 1834-1836; Viron kuvernementti, Prokurator, 1840-1856;), Viron kirjallisuuden seura (varapresidentti, 1842-1856)*, *Estl. Abt. d. Ev. Bibel-Ges in Russland (jäsen, 1840; johtaja, 1843)*, *SKS (jäsen, 1845)*, [Pastor Paucker's brother] fellow passenger on SS Newa en route Reval-Riga,

3.6.52; 4.6.52

1.4.53

Ist priority

Paucker, *Hugo Richard*, 1807-1872, Pastor, *Reval (Domschule, 1820-1823; Gouv.-Gymn., 1824-1827)*, *Dorpatin yliopisto (stud. theol.)*, *Kl. Marie, (kotiopettaja, kauppias P.J. Hoffman, 1831-1833)*, *St. Simonis (Prediger, 1834-1850, pastori, 1850-1872)*, *Geistlicher Ass. d. Wierl. Oberkirchenvorsteher-Amtes (1863)*, *Witwen –u. Unterstützungskasse d. Küster Estlands (johtaja)*, *Hilfsbibelges. (johtaja, 1843)* *Viron kirjallisuuden seura (jäsen, 1842)*, (St Simonis, Wirland) [Prokurator Paucker's brother] fellow passenger on SS Newa

en route Reval-Riga

3.6.52; 4.6.52

Pausen, fröken (St Petersburg)

14.2.54; 25.4.54

2nd priority

Pelkan, Preacher ('stadens mest omtyckta predikant') (Riga)

14.9.46

Pestrikof, fru (St Petersburg)

12.12.39

Paul Petrovitsch (Ustsyssolsk)

5.9.27

Pauli, Karantän-uppsyningsman (Tiflis)

29.6.37

Peclair, Magister (Porvoo)

23.10.12

Perander, Pastor

30.6.10

Perander, Prostinna (Helsingfors)

24.7.50; 31.7.50

Perander family (Helsingfors)

24.7.50

Pereschkin, Kapiten (St Petersburg)

14.3.24

1st priority

Perlman [also: Perlm., Båkinspektör; bokuppsyningsman; P.], (Kolkken [also: Kolkkina]; Koschtraggen)

2.8.46; 10.8.46

23.6.52; 24.6.52; 16.8.52

Perlman brother (Waiden)

16.8.52

Permäk, den rikaste i hela tragten (Pelyva)

16.12.28

2nd priority

Pernis, Förvaltare af Cremona slott, property of Furste Liwen, informant (Engelhardshof)

18.9.46

Pernis family (Engelhardshof)

18.9.46

Peron, Collega Magister

7.12.07

Peronius, Pastorska [Lovisa Constance Henriette, née Modeen, 1821-1878] (Lempala)

11.2.48

3rd priority

Perschtschetski (St Petersburg)

28.11.45

Persikof (Verchovashska possad)

3.5.27

Perukmakare (Turku)

19.10.13

Pesar. (St Petersburg)

11.9.23

Peter, liflig och driftig bonde, värd (Korwa)

3.12.25; 4.12.25

Petr. Petr., Kretsläkare (Okhansk)

5.9.28

Petrelius, David, Borgå Gymnasist

19.6.12

Petrelius [also: Pet], Johan, Borgå Gymnasist

24.2.10

Petreljus, Henric, Borgå Gymnasist

24.2.10

Petroff, Rysk kurir (Tosna)

26.6.24

Petterson, fru, midwife (St Petersburg)

23.3.49

Ist priority

Petzold [also: Petzholdt; Pl.; Pezold; min reskamrat; Pez.], Målare (accompanying Sjögren on his 1846 expedition to study the Livonians on the Kurland Peninsula (St Petersburg)

18.3.46; 9.4.46; 11.5.46; 23.5.46; 27.5.46; 7.6.46; 9.6.46; 10.6.46; 12.6.46; 13.6.46;
17.6.46; 18.6.46; 20.6.46; 22.6.46; 1.7.46; 2.7.46; 4.7.46; 6.7.46; 7.7.46; 8.7.46; 11.7.46;

13.7.46; 14.7.46; 15.7.46; 16.7.46; 18.7.46; 20.7.46; 21.7.46; 23.7.46; 25.7.46; 26.7.46;
28.7.46; 29.7.46; 31.7.46; 3.8.46; 4.8.46; 7.8.46; 10.9.46; 13.10.46; 13.11.46; 14.11.46;
17.11.46; 4.12.46; 8.12.46; 18.12.46; 21.12.46; 28.12.46; 30.12.46

6.1.47; 13.1.47; 8.3.47; 15.3.47; 17.3.47; 4.4.47; 23.5.47; 26.5.47; 3.6.47; 2.11.47; 8.11.47

15.2.48; 23.4.48

13.1.49; 13.4.49; 14.4.49; 17.4.49; 9.5.49; 22.10.49

25.3.50; 31.3.50; 5.5.50; 5.10.50; 10.11.50

19.1.51; 8.2.51; 23.2.51; 22.3.51; 20.4.51; 7.10.51; 12.11.51; 29.11.51; 14.12.51; 15.12.51;
16.12.51; 20.12.51

4.2.52; 24.3.52; 2.4.52; 28.12.52

15.1.53; 18.1.53; 8.5.53

5.3.54; 23.4.54; 25.4.54; 23.5.54; 5.12.54; 19.12.54

2.1.55

Peyron

27.11.11

2nd priority

Pfingsten, Wilhelm Karl Christian, 1820-1852, ordained 1847, Kyrkoherde (Viipurin
saksalainen seurakunta, 1847-1852) (Tammisuo)

4.7.47; 7.7.47

24.6.48

6.8.50

Pfingsten, fru [also: Pastorska] (Tammisuo/Wiborg)

24.6.48

8.2.53

fru Pfingsten children (Tammisuo/Wiborg)

8.2.53

Piga, additional rower across Muojärvi

20.8.25

Piga (Wätka)

30.10.27

Pijankof [also: Pijamk.], Vasil Ivan, förnämste stadens Köpman (Solvyitschegodsk)

6.7.27; 7.7.27

Pilenko, Chefen för saltbruk (Dedjuchino)

26.1.29

2nd priority

Pilenko, Josif Wasiljewitsch, Kapiten (Sveaborg)

28.7.50

Pilenko, fru (née Enqvist from Lovisa) (Sveaborg)

28.7.50

Pilkama bönderne

24.3.09

Pipping, Pastor

18.4.12

2nd priority

Pipping, Fredrik Wilhelm [also: Piping], 1783-1868, ÅA (1799-1805, Magister, Docent in Greek Literature, 1806), Upsala University (1806-1807), ÅA/Alexanders Universitet (Professor of History of Learning, Librarian, 1814-1845, Rector, 1823-1824, 1833-1839), Coll. Råd, Stasråd (1845), Member of the Senate responsible for church affairs (1841-1855) (Åbo; Helsingfors)

TT: 38

7.9.13; 27.10.13

23.8.34

3.8.38; 8.8.38

24.7.40

27.6.50; 14.7.50; 31.7.50

3.7.51; 31.7.51

30.6.53; 14.7.53; 28.7.53

12.7.54

2nd priority

Pipping, Kandidat (Helsingfors)

21.2.47

Pippingsköld [also: Pip.] (Turku)

4.2.24

Pishke, Christian Jakovlevitsh, Gorodnitsh (Kargopol)

9.10.26; 10.10.26; 11.10.26; 12.10.26; 14.10.26; 29.10.26

Planting, Länsman/Befallningsman (Kantoniemi)

20.8.25; 22.8.25; 28.8.25

Planting brother1 (Kantoniemi)

22.08.25

Planting brother2 (Kantoniemi)

22.08.25

1st priority

Platan, *Pehr, 1786-1870, Pastor, Porvoon lukio (1802-1804), ÅA (yo, 1804), Dorpatin yliopisto (1805), Pappisvihkimys (Hamina, 1806), Joutseno, Hamina, Savitaipale, Taipalsaari, Luumäki (pappi), Jaakkima (kappalainen, 1830-1859), Savitaipale (Olkkolantila, 1859-1870)* (en route to Sitka) (Helsingfors/St Petersburg)

7.3.45; 21.3.45

Platen, Borgå Gymnasist

20.2.11

Plats-Adjutant (Kuthais)

1.6.37

2nd priority

Platzadjutant, (Vinterpalats) (escorted Sjögren and daughter to Öfverpolismästare) (St Petersburg)

25.1.48

1st priority

Platnev, Petr Aleksandrovich [also: Pl-v; Platnef], 1792-1865, member RIAS (Russian Language and Literature, 1841-1865) (St Petersburg) (= Pletnof, Pletnjov)

17.2.42

11.1.43

10.3.45

23.5.46

Plissov [also: Pl.; Pis; P:is] (St Petersburg)

23.3.23

Plotunov, Ivan Iljitsh, Borgmästare (Onega)

5.3.26; 8.3.26

Podrättschik, RIAS official responsible for maintaining upkeep of premises (St Petersburg)

24.1.45

1st priority

Pogodin, Mikhail Petrovich [also: Pogod.], 1800-1875, *Moskova (gymnaasi, 1814-1818), Moskovian yliopisto (historian opinnot, 1818-1823, maisteri, tohtori), Praha (1834), member RIAS (Russian Language and Literature, 1836-1875), Moskova (toimittaja, Московский Вестникъ, 1827-1830, Москвитание, 1841-1856; yliopisto, professori, 1844-), Historioitsija, arkeologi ja kirjailija* (Moscow; St Petersburg)

12.3.35

12.1.38; 13.1.38; 14.1.38

17.1.39; 18.1.39; 20.1.39; 22.1.39; 3.2.39

9.2.40; 12.2.40; 13.2.40; 17.2.40; 20.2.40; 25.2.40

21.1.41; 25.2.41

15.5.42

12.2.43; 20.6.43

3.10.44

22.3.45; 24.4.45

5.4.52; 23.5.52

Pojke [also: unge mannen, förare], driver on Kadnikof-Semigorodnaja route

8.4.27; 9.4.27

Pojke, driver on Kokui-Rugoi route

9.8.24

1st priority

Polenov, Vasilii Alekseevich [also: Polenof], 1766-1851, member RIAS (Russian Language and Literature, 1842-1851)

17.10.44

1st priority

Polevandof, [Grusisk] Furste (= Palavandov), Civil-Guvernör (Tiflis)

27.10.35

3rd priority

Poligny, Kapellmästare (Pätigorsk)

21.8.37

Polis (Perm)

9.9.28

Polis (Sarapul)

4.8.28

Polis (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ish(?)])

12.8.28; 13.8.28

Polismästare (Archangel)

16.7.26; 27.7.26; 11.8.26; 8.9.26

2nd priority

Polismästare, Grusinsk Furste (Gori)

11.6.37

Polismästare (Grusino)

9.8.24

Polismästare (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ishefska])

13.8.28

2nd priority

Polismästare (Nogaïsk)

13.1.37; 24.1.37; 26.1.37

3rd priority

Polismästare, 3rd Section (St Petersburg)

25.4.42; 28.4.42

Polismästare, tjänstförrättande (Vologda)

1.3.27

Polisofficient (St Petersburg)

26.2.54

Politov, Ivan (Pinega)

11.5.26; 12.5.26

Ist priority

Pollman [also: Pählman; P.], Klockare, Skolmästare, Vård (Kolkken/Kolkkina)

31.7.46; 2.8.46; 4.8.46; 15.8.46

25.6.52; 28.6.52; 29.6.52; 4.7.52; 8.7.52; 9.7.52; 11.7.52; 12.7.52; 19.7.52; 16.8.52;
17.8.52; 18.8.52

Pomlin [also: Pommelin], Mamsell (Pastor Relander's niece)

5.7.12

Ponomar (Pustinska)

22.7.27

Pontan, Jacob Ulric (- 3.10.09)

3.10.09

Popof, Gymnasii-Direktor (Perm)

13.7.28; 11.9.28; 20.12.28

Ist priority

Popof *Aleksei Ivanovich*, 1813-1886, (infödd Syrjän), *Vologda* (hengellinen seminaari, 1838), *Moskova* (hengellinen akatemia, 1842), kandidaatti (1844), *Vologdan* hengellinen seminaari (opettaja, uskonto, 1845-1848, historia, komin kieli, 1848-, latinan kieli, 1869-1878; johtajan apulainen [пом. инспектора семинарии], 1847-1857), (Wologda/St Petersburg)

18.4.43; 9.5.43

11.5.44; 22.5.44; 21.6.44

Popof, Teodor Jakovlevitsch, Gymnasii-Direktor [also: Gymnas. Dir.; Gymnasii Directör; Gymnasii Rector] (Vyatka)

2.11.27; 16.11.27; 27.11.27

12.1.28

Popof, Nikifor Ivanof, värd, merchant/köpman (Paanajärvi)

22.2.26; 28.2.26

Ist priority

Popof, Nikol. *Nikolai Pavlovich, 1801-1877, Pavlovskin kadettikoulu (opinnot), Venäjän armeija (palvelus, stabskapitan , 1834), Ust'-Sysol'sk (kuvernementin sihteeri). Kehitti Sjögrenin kanssa komin kirjaimistoa* (author of a 'Syrjäska Lexikon')

13.4.49

8.6.51

Popof, Feodor Wasilj., Protopop, 'en utmärkt förståndig och upplyst man', Vård (Село Черновское)

24.2.29; 25.2.29

Ist priority

Popof, Andrej [also: Andr.], Skollärare (Ustsyssolsk; Wologda/St Petersbrug)

14.3.45; 17.3.45; 6.8.45; 6.10.45

20.1.46; 28.1.46; 18.3.46; 17.5.46; 18.5.46; 22.5.46; 24.5.46

4.5.47; 17.5.47; 29.5.47; 21.6.47; 10.8.47; 26.8.47; 3.9.47; 8.12.47; 14.12.47

5.1.48; 19.1.48; 7.2.48; 25.3.48

22.1.49; 2.2.49; 27.3.49; 20.4.49

5.11.50; 7.11.50

15.4.51; 23.4.51; 25.4.51; 26.4.51; 29.9.51; 7.10.51; 13.10.51

26.4.52; 1.5.52; 28.5.52

8.4.54

Ist priority

Popof, Alexej, Stadsläk[are]., Kapten [also: Kapiten], Stabskapitän (writing a 'Syrjäska Lexikon') (Ustsyssolsk)

7.8.27; 8.8.27; 14.8.27; 29.9.27

7.5.40

3.5.41

2.1.44

3.5.46; 18.5.46; 20.5.46; 24.10.46

8.1.48

26.4.49; 10.7.49; 3.11.49

27.3.50

Popov [also: Popof] (member of the staff of Prince Galitsin, St Petersburg)

8.6.24

Popow (host, Svät Novolok)

8.4.25

2nd priority

Poppius, Abraham [also: Pop; Pop.; P-s; P.; P; Poppii; Abr.], 1793-1866, Borgå Gymnasist; ÅA student (1813-)

TT: 14; 15; 18; 27; 32; 110

5.2.10

21.10.24

31.10.24; 4.11.24; 11.11.24; 1.12.24; 3.12.24; 9.12.24; 26.12.24

14.07.26

1.9.34; 11.10.34

2.5.41; 3.5.41

2nd priority

Poppius, Gabriel [also: Popius], 1805-1851, Borgå gymnasist (-1824). ÅA (1824-), qualified as Surveyor (1827), Ingeniör (St Mikel/Helsingfors)

10.12.11

9.12.24

16.7.50; 24.7.50

Poppius Gabriel karlar

11.2.12

3rd priority

Poppius [also: Poppii], Häradsskrifvare [also: Häradsbokhållare] (Sordawala)

19.7.23

2.5.41

Porthan, Henrik Gabriel (17??-1804)

8.5.12

Porthan, Johan Henric, Borgå Gymnasist

19.6.10

3rd priority

Posfelt, Dr (Helsingfors/St Petersburg)

26.7.53; 30.7.53; 8.11.53; 4.12.53

Post. Direktör (St Petersburg)

20.6.24

Post-Kapten (Archangel)

16.8.26

Postkarl (Pograma)

5.10.26

Postkarlar (Ustvelskaja)

8.10.26

Postskrifvare (Ajdaniil)

29.8.36

Postmästare (den beqväma lurken) (Archangel)

21.9.26

Postmästare (Tikhvin)

13.8.24

Postmästare (St Petersburg)

19.2.48

2nd priority

Postel, F., RIAS official (St Petersburg)

19.5.46; 26.5.46

20.4.47

Posnikof, Hr, Guvernements Advokat (Kotel'nich)

28.1.28; 29.1.28

Postkommissarie (Jeddefer)

10.6.46

1st priority

Pott, Professor, Orientaliska Sällskapet, Leipzig (Halle)

30.1.45

10.12.46

24.10.48

3.10.49

Pout., Pastor (St Petersburg)

21.1.24

1st priority

Pravdivin [also: Prawdivin; Prawdiwin; Pr.; Praw.; Prawd.; Dr. Pr.], Läkare [also: Doktor]
(Pinega; St Petersburg/Kolppino) **is this Wasil. Alexandr.?**

TT: 127-128

10.5.26; 11.5.26; 12.5.26; 16.5.26; 2.6.26; 3.6.26; 7.6.26

16.5.27

29.3.48; 3.4.48; 4.4.48; 28.4.48; 29.4.48; 30.4.48; 15.5.48; 5.10.48

2.4.49; 5.4.49; 18.4.49; 20.5.49; 28.5.49; 30.5.49; 31.5.49; 11.6.49; 20.6.49; 21.6.49;
24.6.49; 1.7.49; 2.7.49; 4.7.49; 5.7.49; 6.7.49; 9.7.49; 13.7.49; 19.7.49; 20.7.49; 26.7.49;
1.8.49; 2.8.49; 5.8.49; 8.8.49; 22.8.49; 10.11.49

13.1.50; 31.1.50; 13.2.50; 6.5.50; 8.5.50; 3.6.50

18.2.51

3.5.52; 4.5.52; 8.5.52; 27.9.52; 28.9.52

16.1.53

Prawdiwin [also: Prawd.], fru (St Petersburg/Kolppino)

20.6.49; 1.7.49; 11.7.49; 8.8.49

8.5.50

Prawdiwin family (Kolppino)

8.7.49

Pravlenjus (Archangel)

14.3.26

Pregoslofskij, General (Perm)

4.11.28; 5.11.28; 26.11.28

1st priority

Preiss [also: Preis.], Professor (St Petersburg)

26.2.39; 7.3.39; 24.4.39; 4.10.39

11.4.43; 7.11.43; 14.11.43

18.3.45; 22.4.45; 27.11.45

1st priority

Preller, L., *Ludwig, 1809-1861*, Professor, *коллежский советник (1843)*, *Leipzigin yliopisto (filologian ja teologian opinnot, 1828)*, *Berliini (filologian opintoja, 1829)*, *Göttingen (arkeologian opintoja, fil. tri. 1832)*, *Kiel (privatdocent, 1833)*, *Dorpatin*

yliopisto (professori, klassillinen filologia, estetiikka, taidehistoria, 1838; dekaani, filosofinen tiedekunta, 1840-1841), Italia (matka, 1843), Jena (privatdocent, professori, 1846), Weimar (kirjastonhoitaja), Kreikka, Vähä-Aasia (matka, 1852), Hampuri (1859-1861), L.(Dorpat University)

26.11.42; 28.11.42

Prest (Anissimova)

20.12.28

Prest, Vård (Balesino)

7.10.27

Prest (Bogorodska kyrkoby)

8.5.29

Prest (Bondjuga)

20.12.28

Prest, välmenande och gästfri värdsfolk (Chazhenga)

1.11.26

Prest (Glasof) *possibly Prästen Stefan cf. 6.10.27*

23.9.27

Prest, Bogojavlenska kyrka (between Cherdyn and Nyrob)

30.12.28

Prest, Nikolajefska kyrka (between Cherdyn and Nyrob)

30.12.28

Prest (Gubdor)

2.1.29

Prest, en förständig beskedlig man (Ib)

7.9.27

Prest, 'den ende lärde presten på hela nejden' (Jekaterinskaja)

21.4.26

Prest, den yngre, infödd Permäk (Juksejeva)

16-17.12.28

Prest, Vård (Kossinskoje)

18.12.28

Prest (?Kossva)

31.1.29

Prest (Kudymkar)

15.12.28

Prest, also 'tjenande vid soboren derstädes (Klenofska)

25.5.27

Prest (Kukarka)

4.2.28

Prest, allt än stökigare och smutsigare (Kormovoj)

12.9.27

Prest (Lena)

22.7.27; 23.7.27

Prest (Nikalitza)

30.10.27

Prest (село Никольское)

31.3.29

Prest1, Vård (Nylga)

6.3.29

Prest2 (Nylga [visiting Prest1 (Nylga)])

6.3.29

Prest, den förståndige (Otscherskoj ostrozhek)

24.2.29

Prest (Paanajärvi)

20.7.25

Prest, med mycken höflighet emottagen (Padshga)

7.9.27

Prest (Piljegora)

24.4.26

Prest (Pokrofska Church)

5.2.28

24.7.36

Prest, unge (Pyaldina)

11.9.27

Prest (Schenoma)

22.7.27

Prest, Vård (Село Никольское/Kotkischewo)

31.3.29

Prest (Troitska prichod)

26.5.27

Prest (Tschassova)

4.8.27

Prest (Tuglimska socken)

22.7.27

Prestens hyggliga hustru (Tuglimska socken)

22.7.27

Prest, nykter (Urdoma pogost)

22.7.27

Prest, en Sirjeniserad Rysse (Ushga)

12.9.27; 13.9.27

Prest (en route Vladikavkas-Kuthais)

26.5.37

Prest, beskedlig, förekommande gubbe, gästfrie värd (Voshema)

23.7.27

Prest [also: Präst; Vård], en med all sin råhet ganska förekommande och välmenande (Votscha)

8.9.27; 10.9.27; 7.10.27; 9.10.27

[Prestens] hustru [also: Värinna] (Votscha)

10.9.27; 11.9.27; 7.10.27

Prest (Zilibska kyrka)

23.7.27

Prest, 'den gamle', 'mycket barskt' (Vadsimonja)

8.3.29

Prest, 'den yngre', 'mera artigt och gästfritt' (Vadsimonja)

8.3.29

Prestens fru (from Wuokkiniemi) (Tetriniemi)

14.7.25

Prester (Kurja)

26.9.26

Prester (Permogorje)

1.6.27

Ist priority

Pribyl [also: Statsr.; Pribil], *Ivan Antonovich*, 1782-1866, med. Dr, Statsråd ('stadens berömdaste läkare'), *Wien (lääketieteen opinnot, lääketieteen ja kirurgian tri.)*, *Pietari (lääketieteellis-kirurginen akademia, 1808-, tri.)*, *Saratovin musketöörirykmentti (lääkäri)*, *Hersonesin sotasairaala (osastolääkäri [ординатор], -1816)*, [*Грузинская Врачебная Управа*] (kättilö, 1816-1819), *Tiflis (sotasairaala, ylilääkäri [главный доктор], 1819-)*, [*Военно-Медицинскаго Ученаго Комитета*], (jäsen), [*Медицинскаго Совета Министерства Внутренних Дѣлъ*] (neuvotteleva jäsen), [*Общество русскихъ врачей*] (kirjeenvaihtajäsen) (Tiflis)

26.10.35; 28.10.35; 26.11.35; 9.12.35

10.1.36; 25.2.36

16.6.37

Prikazcik, Vård (Kudymkar)

15.12.28

Prikazcik, Vård (Jussunisk)

13.12.28

Prikazcik, Golitzinska, Vården (?Kossva)

31.1.29

Prikazcik (Perm)

27.11.28

Primus på Nedra Classen

12.3.11

Ist priority

Printz, Johan [also: Jän], formerly Klockare, ('infödd och genialisk Liive') supporter of Liv language and culture, informant and one of Sjögren's instructors in the Liv language (Windau)

16.8.46; 18.8.46; 19.8.46; 20.8.46; 23.8.46; 26.8.46; 28.8.46; 29.8.46; 1.9.46; 3.9.46; 6.9.46; 7.9.46; 8.9.46; 9.9.46; 30.10.46; 3.11.46; 7.12.46

29.3.47; 10.7.47; 10.12.47

10.8.49

18.8.52; 23.8.52; 24.8.52; 30.8.52; 31.8.52; 3.9.52; 4.9.52; 6.9.52; 8.9.52; 11.9.52; 12.9.52; 13.9.52; 14.9.52; 26.10.52

16.5.53

Ist priority

Printz, unge1(elder) [also: Prinz], Liv matters informant (Piisen)

11.4.52; 13.4.52; 23.8.52; 26.8.52; 28.8.52; 29.8.52; 30.8.52

Ist priority

Printz, unge1 son [also: yngling Pr.], Liv matters informant (Piisen)

18.8.52; 19.8.52; 28.8.52; 29.8.52; 30.8.52; 4.9.52

1st priority

Printz, unge2(younger), Liv matters informant (Piisen)

26.8.52

2nd priority

Pristav (Ardon [also: Ardån])

16.5.37; 17.5.37

Pristav [relative of Kollegiiråd Sablin] (Toxowa)

18.3.51; 2.5.51

Pristof, Brännvins (and his wife) (Kossinskoje)

18.12.28

Privalaiser, Vård (Suopansalmi)

19.7.25

Procopeus, Secreterare (Porvoo)

12.9.13

Prokopief, Vasilij Nikitisch [also: Vas. Nik.; V. Nik; V.N.], former Ispravnik in Cherdyn krets, Vård (Cherdyn)

20.12.28; 30.12.28

2nd priority

Promberger, Pianist from Vienna (chez G. Müller), music teacher (St Petersburg)

31.3.43

21.12.46

16.4.47; 17.4.47; 8.6.47; 11.12.47; 16.12.47

2.3.48; 1.12.48; 7.12.48

28.3.49

1.2.50; 11.12.50; 21.12.50

7.3.51

24.11.54; 8.12.54

Prost (Pelkjärvi)

18.11.24

Prostinna (Ust-Woshska) (see Blahotshinnoj, her husband, 22.4.26)

22.4.26

2nd priority

Protassof, Grefve (St Petersburg)

3.12.42

1st priority

Protohierej (Mosdok)

12.11.37

1st priority

Protojerej (Vladikavkas)

1.4.37; 23.4.37; 4.5.37

Protojerej (Galich)

16.4.29

Protojerej (Solikamsk)

22.01.29

1st priority

Protojerej (Styr-Digor)

23.5.37

Protopop [also: Protop] (Belozero)

30.1.27; 5.2.27

Protopop (Glasof)

10.10.27; 11.10.27

Protopop (Iljinsk)

3.12.28

Protopop [also: Protop.] (Jelabuga)

23.7.28; 27.7.28; 30.7.28

Protopop (Kargopol)

10.10.26; 17.10.26; 19.10.26

Protopop (Kholmogory)

22.9.26; 23.9.26

Protopop (Kotel'nich)

2.2.28

Protopop (Parfenjefskaja Possad)

1.4.29

Protopop (Sarapul)

5.8.28; 6.8.28

Protopop (Savjalova foundry and arsenal [also: Ishefska])

16.8.28

Protopop (Solikamsk)

25.01.29

Protopop, vid Vosnesenska soboren, en artig och förekommande man (Slobodskoy)

17.10.27

Protopop (Solvyitschegodsk)

18.7.27

Protopop, bildat, vördnadsvärd gubbe (Totma)

11.4.27; 15.4.27

Protopop (Urzhum)

12.2.28; 19.2.28; 20.2.28; 21.2.28

Protopop, 'en rätt bra karl', (Ustyuzhna)

24.5.29

Ist priority

Protopop (Vladikavkas)

6.4.37; 18.4.37; 20.4.37; 4.5.37; 8.5.37; 11.5.37; 13.5.37; 16.5.37; 17.5.37

17.12.40

Protopop (Waldaiska krets [in Pudosch])

6.11.26

Protopop (Wotinska jernbruk)

23.8.28

Protopopov (Archangel)

22.6.26

Präst (Arsk)

3.3.27

3.3.28

Präst, Vård (Bieläfka)

4.9.28

Präst (B. Pechtereva)

21.5.29

Präst [also: Prest], en stor fyllhund (Boretska prichod)

27.5.27; 28.5.27

Präst, simpel men välmenande (Chavragori)

3.10.26; 4.10.26

Präst, also Blagotschinnoj (Chergosero)

31.10.26

Präst, son-in-law of Solikamsk Protopop, Vård (Dedjuchino)

25.1.29

Präst (Gorodishche)

15.7.24

Präst [also: Prest] (Griwa)

12.9.27

[Prästens] hustru (Griwa)

12.9.27

Präst (Jemetsk)

3.10.26

Präst (Jyrgelä)

11.3.25

Präst (Kandalax)

17.2.26

Präst, värd (Karhila)

11.1.27

Präst (Kehostrof)

1.8.26; 4.8.26

Präst [also: Mannen] (Kitsa)

23.5.27

Präst (Kodanofska volost)

9.4.27

Präst (Koflaska prichod)

2.7.27; 3.7.27

Präst, värd (Kolodsero)

1.11.26

Präst, värd (Konduscha)

2.1.27; 3.1.27

Präst, en gammal [also: gubben] (Wischkil)

3.2.28

Präst (Krasnoborsk)

2.6.27

Präst (Lishma)

21.3.25

Präst, a Georgian (Mosdok)

25.10.37

Präst (nedra Pujaska pogost)

11.5.27

Präst (Nikolajefska socken)

29.9.26

Präst (Nikolaska prichod)

3.10.26

Präst (Okvadska pogost)

3.8.27

Präst (Panilofska pogost)

30.9.26

Präst, Vård (Pasderi)

21.8.28

Präst, also Blagotschinnoj (Pikinskaja)

11.5.27

Präst, af det vanliga slaget (Pingischa)

4.10.26

Präst (Pograma)

5.10.26

Präst (Porzhenga)

1.11.26

Präst, Vård (Puksa)

5.10.26; 6.10.26

Prästens hustru (Puksa)

5.10.26

Präst (Rakula)

1.10.26

Präst (Rovdogorska strand)

29.9.26

Präst (Salgafska vik)

29.9.26

Präst (Salmimitska)

11.3.25

Präst, also Blagotschinnoj, en artig och vettig (Saostrofska kyrka)

26.5.27; 27.5.27

Präst, Vård (Schegovarska pogost)

22.5.27

Präst, 'efter utseendet en välbehållen man' (Schilenska prichod)

23.5.27; 24.5.27

Präst (en route to Schimosero from Ladeinoje Pole)

16.1.27

Präst (Seletska prichod)

27.5.27

Präst, 'äldre' (Schuja)

21.3.25

Präst (Sojala)

11.6.26

Präst (Telegowa)

3.6.27

Präst (Tiogora)

5.10.26

Präst (Topetska prichod)

26.5.27

Präst (Tschelni)

2.8.28

Präst, also Vård (Ustpadenska)

11.5.27

Präst (Vidana)

27.2.25

Präst (Wosnesensk)

8.8.26

Präst, Jungfruklostret (Wosnesenska)

19.8.24

Präst (Zherd)

20.4.26; 21.4.26

Präst (öfre Termenska kyrka)

25.4.27

Prästens hustru (Shefjartska pogost)

2.8.27

Prästerna

18.12.07

Prästerna, en af (Rakula)

31.5.27

Puch. (St Petersburg)

3.11.23

Puch., fru (+daughters) (St Petersburg)

21.9.23

Puchof, Forstmästarens Adjunkt H^r (Urzhum)

20.3.29

Pugatschefs familje (Kexholm)

22.7.23

Puhila [also: Puhilas; Puh.] (factotum) (Hepojärwi)

27.3.40; 2.5.40; 10.10.40; 29.11.40

19.10.41; 30.10.41

21.5.43; 9.6.43

16.8.44; 5.9.44; 17.9.44

10.3.45; 12.10.45; 1.11.45; 7.11.45

19.5.46

29.7.47; 1.9.47; 19.9.47

31.1.48; 25.5.48; 9.7.48; 11.7.48; 21.7.48; 9.9.48; 20.10.48

6.6.50; 20.8.50; 24.8.50; 7.9.50

14.4.51; 18.4.51; 12.5.51; 27.5.51

15.8.53

13.7.54

Puhila sons (Hepojärwi)

22.2.48; 25.2.48; 12.7.48

5.5.51

3rd priority

Puputti, Finsk Student (St Petersburg)

7.11.50

Putieschajef, Präst (Olonets)

26.12.26

Putkonen, Bonde, property owner (Toxowa)

18.3.51; 19.3.51; 24.3.51; 28.3.51; 30.3.51; 11.4.51; 2.5.51; 10.5.51

Putjätin, Kapten (Kertsch-)

24.7.36

Putätin, Öfverste (Tshernichina)

13.8.24

Pyhäjoki karl

6.8.10

2nd priority

Påhlman, Löjtnant (Toxowa)

21.7.45

1st priority

Påhlman, Klockare, Skolmästare, Sjögren's teacher of Liv, Vård (Kolkken)

1.8.46

Påntan

22.3.11

2nd priority

Qasi-Mohammed [also: Qasi Muhammed; Qasi-Muhammed] (adjoint to Pristav Tuskajef),
Följeslagare (Vladikavkas)

17.5.37; 19.5.37

1st priority

Quatremère, Étienne Marc [also: Qu.], 1782-1857, connected with the Volney Institute
(Paris)

4.10.45; 6.10.45; 9.10.45; 10.10.45

22.9.48

Qvartal-officer (St Petersburg)

29.12.23

Qvinnfolk (Ojatskaja Ladva)

29.12.24

Qvinna, en ung, kantele-player (Kämärälä)

28.8.25

Qvinna, Vepsian speaker (Pohja)

3.1.27

Qvinnor (Warbenitzi/Warbla)

2.1.25

Rading, Major von, Gorodnitsch (Schlysselburg)

17.6.29; 18.6.29

2nd priority

Rabbe, Frans Johan, 1801-1879, Turku (katedraalikoulu 1814-) ÅA, Aleksanterin yliopisto (yo 1820, FM 1827, LK 1829, LL 1831, LT 1832), Lääkintöylihallitus (kanslisti 1829-, kamreeri 1834-1868), Oulun piirilääkäri (1833), Ullanlinnan kylpylaitoksen intendentti, Asessori (1840). Henkilöhistorioitsija (Helsingfors)

27.5.43; 12.7.43; 12.8.43; 30.12.43

21.2.44; 28.2.44; 6.4.44; 27.4.44; 21.5.44

29.5.45; 3.12.45

30.5.46

24.3.47; 9.4.47

4.10.48

Rabbe, Kamrer (Helsingfors)

25.7.53; 26.7.53

sama henkilö kuin F.J. Rabbe

Rabbi (Baktishisaraj)

17.11.36

3rd priority

Rabenau [also: Rab.] (St Petersburg)

22.2.49; 24.2.49; 3.3.49; 17.3.49; 18.3.49; 21.3.49; 7.4.49

Rade, Vård (Murina)

7.9.45

Ist priority

Radlof, L., ('ung') [Radlov, V.V.; also: Radl.; Radloff], *Leopold [Lev] Feodorovich, 1818-1865*, (cousin of Academician Graefe) [*Главный педагогический институт*] (*orinnot, -1839, дѣствительнаго студента*), *Novgorod (gymnaasi, opettaja, kreikan kieli, 1840-), Pietari (2. gymnaasi, latinan opettaja, 1843-1863)* Lärare vid andra Gymnasium, RIAS (Ethnographical Museum, Conservator, 1846-1863; *arkistonhoitaja, 1855-1858*), *Köpenhamina, Tukholma, Mecklenburg (tutustumismatka museoihin, 1860), Larinskin gymnaasi (johtaja, 1864-1865) Keisarillinen arkeologinen seura (jäsen), Keis. Venäjän maantieteellinen seura (jäsen), Luokitteli etnografisen museon esineistöä.* (St Petersburg)

17.10.46; 20.10.46; 23.10.46; 25.10.46; 27.10.46; 28.10.46; 30.10.46; 2.12.46; 4.12.46; 8.12.46; 22.12.46; 24.12.46; 26.12.46; 27.12.46; 31.12.46

13.1.47; 19.1.47; 20.1.47; 21.1.47; 2.2.47; 16.3.47; 22.3.47; 23.3.47; 6.4.47; 20.4.47; 8.6.47; 10.10.47; 15.10.47; 22.10.47; 24.10.47; 25.10.47; 26.10.47; 9.11.47; 23.11.47; 28.12.47

13.1.48; 15.1.48; 16.1.48; 1.2.48; 15.2.48; 19.2.48; 21.2.48; 22.2.48; 24.2.48; 1.3.48; 2.3.48; 3.3.48; 4.4.48; 10.4.48; 11.4.48; 23.4.48; 2.5.48; 20.9.48; 12.11.48

11.1.49; 6.2.49; 1.3.49; 5.3.49; 6.3.49; 14.3.49; 20.3.49; 13.4.49; 24.7.49; 31.7.49; 14.8.49; 18.8.49; 20.8.49; 1.10.49; 30.10.49

14.1.50; 1.2.50; 2.2.50; 13.3.50; 5.5.50; 7.5.50; 14.5.50; 15.5.50; 19.5.50; 23.5.50; 24.5.50; 26.5.50; 12.6.50; 2.7.50; 21.8.50; 13.9.50; 14.9.50; 15.10.50; 13.11.50; 10.12.50; 24.12.50

13.1.51; 27.1.51; 3.2.51; 28.2.51; 1.3.51; 2.3.51; 4.3.51; 16.3.51; 23.3.51; 24.4.51; 29.4.51; 22.5.51; 3.6.51; 5.6.51; 12.6.51; 16.10.51; 20.10.51; 21.10.51; 26.10.51; 27.10.51; 31.10.51; 11.11.51; 14.11.51; 2.12.51

13.1.52; 14.1.52; 13.4.52; 27.4.52; 9.10.52; 19.10.52; 23.10.52; 24.10.52

7.1.53; 11.1.53; 26.1.53; 1.3.53; 29.3.53; 12.4.53; 27.4.53; 28.4.53; 2.5.53; 19.5.53; 28.5.53; 15.9.53; 3.10.53; 16.10.53; 25.10.53; 16.11.53; 29.11.53; 30.11.53; 20.12.53; 23.12.53

7.1.54; 10.1.54; 12.1.54; 30.1.54; 8.2.54; 14.2.54; 28.2.54; 9.3.54; 15.3.54; 17.3.54; 22.3.54; 29.3.54; 31.3.54; 11.4.54; 25.4.54; 11.5.54; 16.5.54; 25.5.54; 17.9.54; 22.9.54; 24.9.54; 26.9.54; 28.10.54

9.1.55; 14.1.55

Radlof [née Stephani], fru (St Petersburg)

11.1.49; 6.2.49; 20.3.49; 24.7.49

7.5.50; 15.10.50; 24.12.50

4.3.51; 3.6.51; 11.11.51

14.1.52; 19.10.52; 29.11.52; 14.12.52

11.1.53; 1.3.53; 15.3.53; 3.4.53; 5.4.53; 12.4.53; 25.10.53

10.1.54; 28.2.54; 11.4.54; 16.5.54

Radlof brother (St Petersburg)

19.2.48

11.1.53

10.1.54; 25.4.54

Radlof sister (St Petersburg)

25.4.54

Radlof family (St Petersburg)

5.2.49; 12.10.49

27.5.50; 16.9.50; 16.10.50; 24.12.50

22.1.51; 19.3.51; 21.11.51; 4.12.51

6.2.52; 8.10.52; 11.11.52; 6.12.52; 25.12.52

2.5.53; 3.5.53; 23.9.53; 28.10.53; 3.11.53

27.1.54

Radlof mother-in-law (St Petersburg)

24.12.50

22.1.51

1st priority

Rafn, Carl Christian, 1795-1864, Professor (Copenhagen)

24.5.34; 4.6.34; 10.6.34; 21.10.34

24.2.35; 26.6.35

19.5.38; 29.10.38

16.3.39; 6.4.39; 20.6.39; 24.8.39; 19.12.39

4.2.40; 26.2.40

15.1.41; 24.5.41

9.4.42; 29.9.42; 14.11.42

22.3.43; 28.11.43

17.4.44; 25.9.44

31.3.45; 19.5.45

19.10.46

14.4.48; 18.9.48

12.2.49; 3.10.49; 4.10.49

7.12.50

29.1.53; 22.3.53

1st priority

Raison, *Wilhelm Karl*, 1806-1863, Pastor, [also: Past.], *Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1826-1829), yksityisopettaja (Zerxten, 1831; Jamaiken 1831-1834; Ordangen 1835-1836), Windau (pastor-adjunkt, 1837-1838; pastori, 1838-1863)* (Windau)

29.8.46; 31.8.46; 1.9.46; 4.9.46; 7.9.46; 3.11.46

7.6.52; 6.9.52

2nd priority

Rakowski, Ivan Karlovitsch [also: Rakovskij; Rakofski; Rakofsky], Apothekare (Kuthais)

2.6.37; 3.6.37; 5.6.37; 7.6.37

19.1.40; 21.1.40

Raling, Mademoiseller (guesthouse/restaurant?)

14.5.11

Ramsay [also: Rams.; R.], Lagman, Ministry of the Interior (St Petersburg)

21.5.24

2nd priority

Ramsay, Baron [also: Baron R.], ('en gammal Universitetskamrat') (St Petersburg)

9.4.35; 11.4.35; 12.4.35

two following items to be checked in Colliander

Rancken, Engelbr[ekt], 1790-1862, ordained (1813), Kappelainen (Mietoinen, 1820-1862)
28.7.40; 29.7.40

2nd priority

Rasefskij, Dr (Magaratsch)
16.9.36; 27.9.36; 16.10.36; 3.11.36

Rask, Professor Rasmus, 1787-1832 (Copenhagen)
TT: 46; 49-50; 76-8; 104; 173
14.8.23

Raskolnik and wife, passengers Kem-Solovetsky (Kem)
24.7.25

Rector för Wätska Seminarium (Sarapul)
6.8.28

1st priority

Recke, *Johann Friedrich*, Baron von [also: Cicerone], 1764-1846, *StRat*, (*Grosse Stadtschule, 1774-1779, Academia Petrina, 1779-1781*), *Göttingen* (*oikeustieteen ja filosofian opinnot, 1781-1784*), *Mitau* (*adjunkt, arkisto- ja lääninsihteeri [Archiv- und Lehn-Sekt., 1787-1788, arkisto- ja lääninsihteeri, 1788-1796*), *Kuurinmaan kuvernementin hallinto [Kurl. Gouv.-Regierung] (sihteeri, 1796-1801)*, [*Rat. d. Kurl. Kameralhofs] (1801-1826)* President, *Kurländiska sällskapet för Literatur och Konst, Kuurinmaan museo (lahjoittaja [Stifter], 1818, johtaja, 1846-)*[*Mitgl. d. Kommissionen zur Untersuchung d. ord. Lasten d. Bauern (1809) u zum Verkauf v. Kronsgütern (1810)*], [*Mitred d. Kurl Bauernverordnung (1816-1818)*], [*Mitarb. b. d. Aufhebung d. pilt. Landesstaats (1818)*], *Varakuvernööri (1824-1825)*, [*Ehrenbgr. d. Stadt Mitau, Dr. phil. h.c. d. Univ. Göttingen,*], *Kunniajäsen [d. Univ. Moskau (1809); Kgl. Preuss. Dt. Ges, Königsberg (1809); Naturforsch. Ges., Moskova (1820); Ges. d. Freunde d. russ Lit., Pietari (1821); Dt. Ges. z. Erforsch. d. Vaterl. Sprache u. Altertümer, Leipzig (1834); Kgl. sächs. Ver. z. Erforsch. u. Erhaltung vaterl. Altertümer, Dresden (1835); GGuA, Riika (1836)]*, *Kirjeenvaihtajajäsen [Philantrop. Ges., Pietari (1818); Kgl. Soz. d. Wiss, Göttingen (1823); RIAS (1829); Soc. Royale des Sciences, Antwerpen (1837); Inst. historique de Paris (1842); Estl. Liter. Ges., Reval (1842)]*, *Jäsen [Kgl. Ges. f. Altertumsk., Kööpenhamina (1827); Liter. Ges.,*

Reykjavik (1830); Kgl. dän. Ges. f. nord. Altert., Kööpenhamina (1833); Naturforsch. Ver., Riika (1845)]. (Mitau)

11.7.46; 12.7.46; 13.7.46; 19.7.46; 20.7.46; 21.7.46; 11.9.46

31.5.47

Redlin [also: Riddelin], Tullinspector (- 1809)

27.9.09

Redujef, Ivan Feodovitsch (environs of Olonets)

10.1.25

2nd priority

Reguly, Antal [also: Reguli; Reg.; R.], 1819-1859, Hungarian traveller and Linguist (Helsingfors; St Petersburg; North-East Russia)

TT: 227-232

12.6.41; 19.6.41; 30.6.41; 21.9.41; 12.11.41; 14.11.41; 5.12.41; 28.12.41

4.1.42; 8.1.42; 11.1.42; 13.1.42; 1.2.42; 8.3.42; 9.3.42; 12.3.42; 17.3.42; 7.4.42; 21.6.42; 28.10.42; 15.11.42

23.2.43; 2.5.43; 4.5.43; 15.6.43; 20.6.43; 5.7.43; 20.7.43; 27.7.43; 29.7.43; 1.8.43; 15.8.43; 23.8.43; 24.8.43; 29.8.43; 10.9.43; 27.12.43

17.1.44; 19.1.44; 24.1.44; 25.1.44; 28.2.44; 29.2.44; 3.3.44; 4.3.44; 13.3.44; 19.3.44; 22.3.44; 24.3.44; 18.4.44

21.10.46; 17.12.46

2nd priority

Rehbinder, Otto, 1795-1855, Baron, *valtioneuvos*, 'en gammal Gymnasii kamrat', Borgå gymnasist, Gymnasist, *ÅA* (yo 1810, tuomarintutkinto 1813), Turun hovioikeus (auskultantti 1814), varatuomari (1817), Vaasan hovioikeus (auskultantti 1814, kanslisti 1818, aktuaari 1819, ylim. viskaali, notaari 1820, varakanneviskaali 1822, asessori 1823) Chef, Finska Passexpeditionen (1835-1841, St Petersburg), *Senaatin oikeusosaston jäsen* (1841-)

6.2.12

29.12.39

28.3.40

14.9.43

4.2.49; 11.2.49

Rehbinder son (St Petersburg)

4.2.49

Ist priority

Rehbinder, Robert Henrik [also: Rehb; Bar. R.; Bar. Rehb.; Baron Rehb.; Baron R.; Bar. R-r; R.; Statssekr. Rehbinder; Gr.; Grefven; Gref. Rehb.; Gr. Rehb.; Gr. R.; Grefve R.; Grefve Rehb.], 1777-1841, Baron, Count, ÅA, *Aleksanterin yliopisto (ylioppilas 1791, tuomarintutkinto 1795, FT 1840), henkirakuunarykmentti (kersantti 1787, kornetti 1788-1795), Turun hovioikeus (auskultantti 1795, notaari 1796), Tukholma (oikeusrevision toimituskunnan ylim. kanslisti 1797-), Turun hovioikeus (apujäsen, asessori 1807), Pietari (valtiosihteerin apulainen 1809, hallituskonseljin prokuraattorinsijainen 1810-1811, Suomen valtiosihteerin apulainen 1811-, Suomen passiviraston päällikkö 1819-), Aleksanterin yliopisto (vt. kansleri 1826-1841), Minister State-Secretary (1834-) Venäjän hallitsevan senaatin jäsen (1841) (St Petersburg)*

TT: 64-66; 99; 111; 126; 129; 135; 136; 140-146; 153; 154-155; 172; 174; 177, 210

10.1.23

13.11.24

23.7.25; 1.8.25

30.1.26; 2.2.26; 3.4.26; 7.7.26

22.3.27

2.8.28

19.2.29; 1.5.29

11.1.34; 9.2.34; 29.3.34; 30.3.34; 4.4.34; 6.4.34; 19.9.34; 2.11.34; 23.11.34; 12.12.34; 21.12.34; 26.12.34

2.1.35; 11.1.35; 16.1.35; 23.1.35; 1.2.35; 23.3.35; 10.4.35; 25.5.35; 26.5.35; 29.5.35; 12.6.35

18.10.38; 1.11.38; 29.11.38

13.1.39; 14.1.39; 27.2.39; 28.2.39; 7.4.39; 14.4.39; 20.10.39; 4.11.39; 23.12.39

13.1.40; 31.1.40; 9.2.40; 13.2.40; 20.2.40; 5.4.40; 26.4.40; 13.7.40; 17.7.40; 22.7.40; 5.10.40; 16.10.40

5.1.41; 13.1.41; 15.1.41; 1.2.41; 9.3.41; 13.3.41

Rehbinder, Grefvinna [also: Grefvinnan Rehb.] (St Petersburg)

23.1.35; 5.6.35; 11.6.35

24.10.38; 13.12.38

17.3.39

5.10.40

15.3.41; 11.4.41

Rehbinder family (St Petersburg)

26.5.39

27.9.40

2nd priority

Rehbinder, Berndt Reinhold Alfred, Löjtnant (Odessa)

7.2.45

Rehman, Lääkäri

TT: 162

2nd priority

Reichel, Numismatiker, Statsråd (St Petersburg)

3.2.40

5.2.46

1.1.55; 9.1.55

2nd priority

Rein, Gabriel [also: Rektor], 1800-1867, Professor of History, Alexanders Universitet (1834-1861), Rektor, Alexanders Universitet (1848-1858) (Helsingfors/St Petersburg)

9.2.34; 4.4.34

6.8.38; 8.8.38

12.7.40; 19.7.40

25.8.41

14.1.44

5.6.49

17.6.50; 30.6.50; 1.7.50; 5.7.50; 29.7.50

25.2.51; 1.3.51; 2.3.51; 3.3.51; 30.6.51; 14.7.51; 2.8.51; 5.8.51

19.6.53; 21.6.53; 29.6.53; 27.7.53; 29.7.53

1st priority

Rein, Carl Christian Friedrich, 1796-1862, pastori, Dr, Superintendent (1834) [also: Generalsuperintendent], Gotha (gymnaasi), Jenan yliopisto (teologian ja filosofian opinnot, 1815-1919, Dr. phil., 1819), Liettua (kotiopettaja), Reval (Gouv.-Gymn., Oberlehrer, uskonto, kreikka, heprea; St. Nikolai-Kirche, diakoni, 1832-1834; [Ritter u. Domkirche], oberpastor), [Provinzial-konsistorium] (varapresidentti), [Dom-Waisenhaus] (hoitaja [Verwalter]), [Prediger-Synode] (johtaja, 1836-), Vankilatoimikunta [Gefängnis-Komitee] (jäsen), Viron ruuminavaustoimikunta [d. Estl. Sektions-Komitees d. Bibelges.] (jäsen), Viron kirjallisuuden seura (jäsen), (Reval)

4.6.46; 5.6.46; 8.6.46; 10.6.46

Rein, fru, Vårdinna (Wenden)

18.9.46

2nd priority

Reinard (Volney Commission) (Paris)

15.4.46

1st priority

Reinthal, Reinthal, Carl Gottlieb, 1797-1872, Pastor, gymnaasi (1809-1814), Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1814-1817), pappisvihkimys (1828), Pastor-Adjunkt (1828-1835), Rauga (saarnaaja, 1835-1844), Dorpat ([Rendant b. d. estn. Distrikts-Verw. d. Livl. Adel. Güter-Kredit-Soz.], 1846-), Viron tiedeseura (perustaja/lahjoittajajäsen [Mitstifter], presidentti, 1851-1853, kunniajäsen), toimittaja (Inland, 1856-1857) (Dorpat) Käänsi Kalevi Poeg'in saksaksi.

28.10.52

Reisig, General, Drawing School Director (St Petersburg)

10.10.49

Rel., Mams. (Björkö/St Petersburg)

3.3.34

Relander (Perno)

10.6.34

Relander, Carl Fredrik, Borgå Gymnasist och Kamrat (from Lappträsk), 1796-1857

12.12.09

Relander, Pelle

7.7.12

Relander [also: Rel.], Karl Fredrik, 1796-1857, Pastor (Iitti)

TT: 22; 23; 103-4; 141; 157

10.4.10

26.10.24

1.8.38; 24.8.38

19.6.39; 9.10.39; 17.10.39; 30.11.39

19.2.40; 6.8.40

16.7.41; 19.7.41; 21.7.41

21.6.42

26.6.48

Relander, Mamseller

26.9.13

Relander, unge (Iitti)

26.12.13

Relanders karl[ar]

22.8.12

2nd priority

Relander, August Wilhelm, 1809-1860, ordained (1821), Pastor, Kappalainen (Wiborg, 1832-1838, 1838-1860; also prison chaplain)

22.6.48; 27.6.48; 2.8.48; 20.9.48

6.8.50; 8.8.50

26.6.51; 11.8.51; 26.8.51

14.6.53; 1.8.53; 5.8.53

Relander, Mamsell (gamla) (Wiborg)

7.7.47

8.2.53

2nd priority

Reinholm, Henrik August [also: Reinh.], 1819-1883, Magister, PhD, Historian, Oral tradition collector (Helsingfors/Toxowa)

6.8.47; 7.8.47; 8.8.47; 10.8.47; 24.8.47; 25.8.47; 26.8.47; 27.9.47; 28.9.47; 29.9.47; 30.9.47

28.1.48; 29.1.48

1.7.51

29.6.53

Renbure, Fransk Fabrikant (Ishora)

21.10.39

Renheim, Häradsskrifvare (Littilä)

22.11.24

Renvall [also: Renwall], Gustaf, Collegan vid Åbo skola (1781 – 1841)

1.8.11

Renwall, fru (Uskela)

2.2.24

Resander, Olof, Borgå Gymnasist

24.2.10

Resantsof [also: Räsnatz.], Ivan Filatovitsch, Köpman (Vyatka)

10.11.27

5.2.29

3rd priority

Resshaft (St Petersburg)

10.10.54

Rewall [also: Rew,], fru (Turku)

4.3.23

Rheinbolt, General-Superintendenten på styckhofvet (St Petersburg)

25.5.35; 2.6.35

1st priority

Rheinfeld [also: Reinfeldt], *Ernst Eduard Ferdinand, 1796-1863, StRat, Dr, Dorpatin yliopisto (lääketieteen opinnot, 1813-1817), Pietari (Keisarillinen lääketieteellis-kirurginen akademia, Dr. med. 1819; [Accoucheur-Ex], 1820)), Tambovin kuvernementti (Landartz), Pensachsen (lääkehallinto [Medizinalverwaltung], [Accoucheur], 1821-1824), Riika (sotilassairaala, [ordinator], 1830), Mitau (ylilääkäri,[Kolleg. allg. Fürsorge] 1834-), Vilna (Vilnan lääkehallinto [Wilnaschen Medic.-Verwaltungen], inspektori 1837-1838), Mitau (Kuurinmaan lääkehallinto [kurl. Medic.-Verwaltung], inspektori, 1838-1849), Dünaburg (sotilassairaala, ylilääkäri, 1849-1853) Riika (sotilassairaala, ylilääkäri, 1853-)* (Mitau)

12.7.46; 13.7.46; 20.7.46

2nd priority

Rhode, Kollegi råd, Styckhof (St Petersburg/Toxowa)

12.7.47

21.2.50

16.1.51; 30.1.51; 31.1.51

Rhode, fru (St Petersburg/Toxowa)

12.7.47

Rhode family (St Petersburg)

13.3.50; 14.3.50

1st priority

RIAS new Vice-President (1852) Furst ????

6.4.52; 22.4.52; 25.4.52; 9.12.52; 12.12.52; 22.12.52

13.1.53; 1.5.53; 2.5.53; 29.5.53

31.12.54

Rich. (St Petersburg)

5.5.24

Richlefskij also: [Ryscheffskij; Ryckl.; Gubern., Guv.], {Andrei Ivanovich Rykhlevskii (1783-1830); Governor of Olonets Province (1821-1825), Governor of Vyatka Province (1825-1830); official in the Ministry of Internal Affairs, St Petersburg, 1830)} (Petrozavodsk; Vyatka)

13.7.23

20.8.24

12.1.25; 14.1.25; 25.2.25; 21.3.25

13.8.27; 31.10.27; 1.11.27; 3.11.27; 4.11.27; 5.11.27; 6.11.27; 7.11.27; 9.11.27; 11.11.27; 12.11.27; 18.11.27; 19.11.27; 20.11.27; 21.11.27; 23.11.27; 2.12.27; 7.12.27; 9.12.27; 12.12.27; 20.12.27; 23.12.27; 28.12.27; 30.12.27; 31.12.27

1.1.28; 4.1.28; 6.1.28; 7.1.28; 8.1.28; 10.1.28; 14.1.28; 16.1.28; 21.1.28; 22.1.28; 24.1.28; 28.1.28

30.3.29

also

Richlefskij's älskvärda wife (Vyatka)

31.10.27

Richlefskij's father-in-law, General Laschkaref (Vyatka) *could this be Sergeitsch, Paul?* (12.1.28)

31.10.27; 1.11.27; 18.11.27

4.1.28

Richlefskij's mother-in-law (Vyatka)

31.10.27

TT [Ryhlevskij]: 116; 133

2nd priority

Richter, President, Senatör (Helsingfors)

6.8.38

22.7.40

1st priority

Richter, *Christoph Melchior Alexander*, 1803-1864, Pietari (stud. cam., 1819-1821), Dorpatin yliopisto (oikeustieteen opinnot, 1821-1823, Cand. jur; Mag. phil, 1825), Göttingen (stud. dipl., stud. cam., 1823), Münchenin yliopisto (Dr. jur.), Lontoo, Pariisi (-1825), Pietari ([Kollegium d. Ausw. Angel.], viranpalvelus), Riika ([Gouv.-Regierung, Rat., ält. Rat.], 1840-1853); vanhempi virkamies [ält. Beamter z. bes. Auftr. b. Gen.-Gouv. Fst. Suvorov], 1853-1858 (Riga)

31.1.50

2nd priority

Rien, Sanscrit scholar (Genf/St Petersburg)

1.2.46

3rd priority

Rieths (St Petersburg)

13.1.40

Riddelin, Rådman

19.12.10

2nd priority

Riessig, General (St Petersburg)

21.11.53

23.4.54; 24.4.54

Rigonin [also: Möykkynen], vörd (Tschirkka Kem)

17.7.25; 18.7.25

2nd priority

2nd priority 2nd priority Ringbom, Karl Henrik [also: Ringb.], 1798-1856, ÅA student (1815-1823), Medic. grad (1823), Medic. dr (1832), Medical Officer of Health (Rauma, 1828-1834), Provincial Officer of Health (Tammerfors, 1834-1844), Provincial Officer of Health (Åbo, 1844-1856), Kollegi assessor (1840) (Tammerfors)

24.7.34; 25.7.34

Risistore, Rättens (and his wife) (Kossinskoje)

18.12.28

Ristola, Elias

30.10.10

Ristola, Erik

5.9.08

Ritter, Kolonist (Sjögren family's summer landlord, 1849) (Kolppino)

7.6.49; 13.6.49; 18.7.49; 24.7.49; 10.8.49; 16.8.49; 22.8.49

Ritter, fru (Kolppino)

7.6.49

Robell, fru (St Petersburg)

27.12.48

Roddare, on Aijolax-Vuonisen kylä route

16.8.25

Roddare, rowers along Dvina near Siderofshchina

26.5.27

Roddare, two rowers along Dvina (of whom one the Djakon of Topetska prichod) from Topetska prichod to Troitska prichod)

26.5.27

Roddare, rowers along Dvina from Seletska prichod to Boretska prichod

27.5.27

Roddare, rowers on Jyskyjärvi-Paanajärvi route

19.7.25

Roddare, flera, rowers on Sunosero-Ushkali route

1.9.24

Rodin, fru (St Petersburg)

3.2.52; 23.11.52

1.2.53; 5.4.53; 15.11.53

21.2.54; 25.4.54; 23.5.54

Rodin, fröken [also: Mamsell] [*Is she governess to General Stephan's children?*] (St Petersburg)

3.6.51; 28.10.51; 25.11.51

9.1.52; 3.2.52; 2.3.52; 11.5.52; 19.10.52; 21.12.52

Rodionovitsch, Ivan [also: Iv. Rod.], local guide in Ustsyssolsk, min lärare i Sirjenska (Ustsyssolsk)

14.8.27; 28.8.27

2nd priority

Rogof, Forstmästare (Permska Guvernement)

9.5.51; 10.5.51

Rohde, Statsråd (Toxowa)

31.8.49; 19.9.49

3rd priority

Roop (St Petersburg)

6.1.54

Roos, Samuel (1792-1878), ÅA student (1811-); district physician (1823-1833) (Kajaani)

23.11.13

14.6.25; 16.6.25; 19.6.25; 25.6.25; 27.6.25; 28.6.25; 2.7.25; 9.7.25; 14.7.25

1st priority

Rops, Student (Dorpat/St Petersburg)

17.12.52

2.5.53; 13.11.53

Ros. (Turku)

17.3.23

Ros., (Värd), owner Sytänniemi gård (Kitee)

17.10.24; 18.10.24

Roschier, Jac, Adj Past I Viitasaari

11.4.11

Roschier [1], Gabriel, Borgå Gymnasist

17.3.12

Roschier [2], Borgå Gymnasist

17.3.12

Roschier [3] David, Borgå Gymnasist

9.2.13

1st priority

Rosen, Grigorii Vladimirovich, 1782-1841, Baron, jalkaväenkenraali, Preobrazhenskin rykmentti (henkikaarti, 1789), stabskapitan (1799), kapteeni (1803), 1. jääkäirykmentti [1-go егерского полка] (eversti, 1806, шеф 1807), Ranskan sota ([дежурный штаб-офицер] atamaani Platov), Suomen sota (1808-1809), kenraalimajuri (1809), Preobrazhenskin ja Semenovin rykmentti (henkikaarti, 1. prikaati, 7. kaartin jalkaväkidivisioona [гвардейской пехотной дивизии], komentaja, 1809-), Ranskan sota (1812-1814), kenraaliluutnantti (1813), kenraalijutantti (1818), hallintotoimikunta (jäsen [участвовал... правительственных комитетов], 1818), jalkaväenkenraali (1826), [Отдельного Литовского корпуса] (komentaja, 1827) Puolan sota (6. osasto, komentaja, 1830-1831), [Отдельного Кавказкого корпуса] (komentaja, 1831-1837), siviilihallinnon johtaja (Gruusia, Armenian oblast, Astrakanin kuvernementti ja Kaukasian oblast, 1831-), Moskovan departamentin senaatti (jäsen, 1837) (Pätigorsk)

26.10.35; 27.10.35; 1.11.35; 6.11.35; 2.12.35; 6.12.35

23.1.36; 3.2.36; 3.3.36; 8.3.36; 11.3.36; 16.3.36; 18.7.36

21.7.37

Rosenberg

6.11.11

Rosenberg, Direktor, Official in the Ministry of Finance (St Petersburg)

22.5.24

1st priority

Rosenberger, Otto Benjamin Gottfried, 1769-1856, StRat (1838), Hallen yliopisto (teologian opinnot, 1787-1790), Jenan yliopisto (teologian opinnot, 1790-), Cand. theol., Kuurinmaa (kotiopettaja, 1792-1803), Dorpatin yliopisto (lehtori, latvian kieli, 1803-1847), Dorpat (aluekoulu [Kreisschule] opettaja, 1804-1814, Dorpatin koulujen johtaja, 1814-1820; kuvernementin koulujen johtaja [Gouv.-Schulendir.], 1820-1838), Author of a study of the verb in Latvian (Dorpat)

23.9.46

Rosenbom, Erik Johan, Borgå gymnasist

12.12.10

2nd priority

Rosenbom, Fredrik [also: Ros.], 1795-1849, Borgå gymnasist (1810-1814), ÅA/Alexanders

Universitet student (1814-1819; Med.licent. 1825; Med. dr 1832), Municipal physician (Helsingfors, 1829-1834), Provincial physician (1834-1841) (Helsingfors)

20.3.10

31.7.34; 14.9.34

Rosenkampff [also: Baron R.; Baron Ros.; Bar. Ros.; Bar. Rosenk.; Rosenk.; B.R.; Ros.], Baron (St Petersburg)

TT [Rosenkamf]: 53-55; 58

20.2.23

Rosenkampff, Baroness (St Petersburg)

15.1.24 [3.1.24]

Rosenlöf, hattmakare

11.6.10

Ist priority

Rosenof, Coll. Råd, Statsråd (St Petersburg)

10.11.38; 19.12.38; 24.12.38; 31.12.38

14.1.39; 15.1.39; 7.2.39; 9.2.39; 10.2.39; 9.4.39; 3.7.39

14.1.40; 20.3.40; 4.4.40

16.3.41; 30.3.41; 13.4.41

18.3.42; 19.3.42; 20.3.42

17.3.44; 9.4.44; 20.6.44; 3.7.44

Rosenplänter, fru [also: Madame] (Pernau)

14.6.46; 15.6.46

Rosing, Ivan Ivan. [also: Iv. Iv. Ros], Brand-Chef (Perm)

13.9.28; 29.9.28; 26.11.28

Ist priority

Rosinof, Kollegii Rådet (Tiflis)

29.10.35; 9.11.35; 12.11.35; 14.11.35; 25.11.35; 6.12.35

18.3.36

Rossenius, Magister, Skrifvare på Simola

10.1.13

3rd priority

Rossini, Physicist (St Petersburg)

26.3.52

Rosslind, Gabriel, Borgå Gymnasist

24.2.13

Roswall, Mamsell, Seamstress (St Petersburg)

1.7.40

Rote, Reserve

16.5.08

Rousseau

18.10.13

3rd priority

Rozanof (St Petersburg)

30.1.51

Rudakof, Jakovl., Vasil, Gorodnitsch (Jarensk)

25.7.27; 26.7.27; 27.7.27; 2.8.27

2nd priority

Rudbeck, Eero [also: Rudbäck; later: Salmelainen], 1830-1867, Studerande [also: Stud.],
Writer, Oral Tradition researcher (St Petersburg)

6.3.53; 8.3.53; 19.4.53; 8.11.53

18.4.54

Rudnik (Lobosalma)

2.9.24

Rudom torpare

1.3.11

1st priority

Rudomasin, Arsentej Ivanovitsch [also: Ägare], amateur historian, Borgmästare, Köpman, Raskolnik (Galich)

11.4.29; 14.4.29; 17.4.29; 18.4.29

22.10.42

2nd priority

Runeberg, Johan Ludvig, 1804-1877, ÅA/Alexanders Universitet (1822-1830, Magister, Docent in Latin Literature, high school teacher, Helsingfors, 1830-1837, Professor, 1844-1877), Borgå Gymnasium (Lektor, Latin and Greek, 1837-1857), Poet (Borgå)

20.6.50

3.6.54

Runö-folk (Riga)

6.6.52; 9.6.52; 10.6.52

[mitt] Runöska resefölje (4 men, 1 woman, adolescent boy and girl), sailing Runö-Kolkkina

23.6.52

1st priority

Russwurm, Carl Friedrich Wilhelm, 1812-1883, *Ratzeburg (gymnaasi), Bonn, Berliini (teologian opinnot), Viro (yksityisopettaja, 1835-), Reval ([Oberinspektor, Ritter- u. Domschule], 1839-1841), Hapsal (Teacher, 1841-1868, Inspektor -1868), Reval (Archivist, [Estl. Ritterschaftskanzlei], 1877), [GGuA Riga] (jäsen, 1850, [Mitdir.], 1863-1875), Viron tiedeseura (kirjeenvahtajajäsen), Historian, Ethnographer, Folklorist, (Reval)*

9.1.51; 29.1.51; 3.2.51; 17.2.51; 18.3.51; 24.3.51; 7.4.51; 3.7.51; 27.7.51; 10.10.51
7.1.52; 1.2.52; 28.2.52; 5.3.52; 13.4.52; 26.4.52; 29.4.52; 30.4.52; 11.5.52; 21.5.52; 7.6.52;
1.11.52
21.2.53
8.4.54; 2.5.54; 30.10.54; 13.11.54

1st priority

Ruth [also: R.; Ruuth], Bibliothekarie vid Kejsersliga Universitet (St Petersburg)

18.2.40; 10.3.40; 7.4.40; 9.4.40; 10.11.40
1.3.41; 6.3.41; 14.4.41; 21.4.41
24.3.42

Ruth, fru (St Petersburg)

7.4.40; 10.11.40

Ruth family (St Petersburg)

5.5.40

2nd priority

Ruth, Studerande (St Petersburg)

13.1.46

Ruin, 'en landtman ifrån Kexholm' (Cherepovets)

21.5.29

Rumyantsev [also: Grefve Rumanzow; Grefve Rumantzof; Grefve Rum.; Grefven; Gr;
Rumantzof; Rm.; Graf Rumantzoff; Rumäntz.], State Chancellor, Count Nikolai Petrovich
(1754-1826) (St Petersburg)

TT: [Rumjantsev]: 49; 53; 71; 76-77; 86; 91; 95-97; 99-101; 104-108; 109; 126; 140

27.1.23

30.6.24

12.3.25; 24.3.25

14.7.26

13.5.27

22.5.35

Rumyantsev's brother (St Petersburg)

1.4.23

Rumyantsev's Secretär [also: Sekret.] (St Petersburg)

22.4.23

Ruprecht, Bookseller (St Petersburg)

21.5.44

19.10.54

Rushvinska Läkare (Perm)

26.11.28

Russon, 1773-, fröken, fellow passenger on SS Nawa en route Kronstadt-Reval

3.6.52

Ruuth, Gustaf, Borgå Gymnasist

23.2.11 *could this be Ruth (Ruuth), librarian in St Petersburg in the 1840s?*

Ruuth, Inspector på Peipola (brother of Borgå Gymnasist Ruuth)

13.1.13

Ryndin, Öfverste, fellow passenger on SS Alexandra en route Reval-Kronstadt

24.9.52

Ryndin, fru, fellow passenger on SS Alexandra en route Reval-Kronstadt

24.9.52

Rysk Adjutant

6.3.08

Ryska Lapp (Wäinosemjäure)

23.1.26

Rysk Officier (Windau)

30.8.46

Ryska prästen Dremätzkii (Salmis)

9.12.24; 10.12.24

Ryska Språkmästare (Borgå Gymnasium)

10.2.13

Ryskoh (Pielis Rectory/Lieksa)

24.4.25

Rysse, from Nolinsk, driver on Vadsimonja-Urzhum route

8.3.29

Rysse, from Uhtua (Sodankylä)

4.11.25

Räntmästare, 'den beskedlige' (Cherepovets)

18.5.29; 21.5.29

Räntmästare, 'en stilla artig och räsonnabel man' (Galich)

10.4.29

Räntmästare (Jelabuga)

25.7.28

Räntmästare (Kola)

3.2.26

Räntmästare, 'en simple men beskedlig munk' (Korniliefska Kloster)

11.5.29

Räntmästare (Onega)

6.2.26; 6.3.26

Räntmästare (Pinega)

29.4.26

Räntmästare (Sarapul)

5.8.28

Räntmästare, 'en stilla artig och räsonnabel man' (Jarensk)

1.8.27

2nd priority

Räts, Studerande (St Petersburg)

12.1.49

[?] Rövvanförare Vichto

24.9.09

Röhmä, Johan

27.8.09

Röhrberg [also: värd], Direktör öfver Kronofabrik (Novgorod)

4.7.24; 5.7.24

1st priority

Rönne, Baron (Schtenden)

23.3.46; 23.7.46

1st priority

Rönneburg Pastor's son-in-law, Mechaniker, Värdsfolk (Rönneburg)

20.9.46

S. (Novgorod)

19.7.24; 25.7.24

S., fru (member of German community) (Novgorod)

15.7.24; 25.7.24

S., Herr (member of German community) (Novgorod)

25.7.24

Saarois-bonde [also: bonde] (Itti)

9.4.42; 10.4.42

3rd priority

Sabinin, Prost, of the Russian Embassy in Copenhagen (St Petersburg)

26.6.35

2nd priority

Sablin [also: S.], Kollegiiråd [relative of Toxowa Pristav] (St Petersburg)

2.5.51; 3.5.51; 5.5.51; 15.5.51

1st priority

Sacharevitsch, Ivan Averkief (Krimsk Possessionat from Alushta; accompanied AJS to Koslof/Eupatoria)

4.8.36

3rd priority

Sacharow [also: Sach.] (St Petersburg)

22.10.42

1st priority

Sacharskij, Kapten (en route to Abkhasia to take part in an expedition) (Kuthais)

3.6.37

1st priority

Sachsendahl, C. Emil [also: Sachssendahl; Sacksendahl], 1814-1856, Med. Dr, *Tit.-Rat. Dorpat (gymnaasi, 1827-1835), Dorpatin yliopisto (lääketieteen opinnot, 1835-1841), Dorpat (yksityislääkäri 1843-, piirihallinnon lääkäri [Bezirks-Verwaltung der Reichsdomänen], (1856-), Estniska Lärda Sällskap (sihteeri, konservaattori, 1843-1856), SKS (jäsen, 1845-1856), Tunnettu numismaatikko, oli erikoistunut Liivinmaan alueen numismaattisiin kysymyksiin.* (Dorpat)

5.7.43

19.1.44

1.4.53; 21.5.53

2nd priority

[?] Sacklén, Fredrik Adam, 1789-1866, ÅA (1807-1813), Åbo Hofrätt (training as lawyer, 1813), Åbo (Extra notarie; Vicehäradshöfding, 1813-1819, Tampere (Ordningsman, 1819-1830, Borgmästare, 1830-), Landshöfding (Tammerfors)

31.7.50

15.1.51

1st priority

Sadofski, [also: Sadowsky], Direktor, 1812-1887, one of Sjögren's guides to Kandau and its environs, *Königsberg (opettajaseminaari [L-Seminar], Pillau ([Elem-L]), Niegranden (kotiopettaja, 1834-1841), Mitau ([Elem.-L.-Examen], 1841), Dorpat ([Kreissch.-L.-Examen], 1843), Werro ([L. d. Kreissch], 1844), Tuckum ([Kreischule], tarkastaja, 1844-1856, opettaja, 1856-1884), Mitau ([Realschule], opettaja, Oberlehrer 1881) (Kandau)*

22.7.46; 10.9.46

see unge herrar

Sae{??}pino, Professor (from Moscow) (St Petersburg)

9.5.35

3rd priority

Sagorskii [also: Sagorskij], -1846, medical doctor (St Petersburg)

14.7.35

26.5.40

4.4.46

Sahlberg, Doctor (St Petersburg)

21.3.43

2nd priority

Sahlberg, Carl Reinhold, 1779-1860, Professor of Natural History and Economics, ÅA, Alexanders Universitet (1818-1841) (Helsingfors)

18.11.23

19.7.40

Sahlstedt, Capten (Porvoo)

2.5.13

2nd priority

Sahlstedt, Löjtnant (Stavropol)

26.12.37

1st priority

Saint-Thomas [also: St Thomas] (author of an unpublished history of Finland) (St Petersburg)

14.3.41; 9.4.41; 12.4.41; 18.4.41; 24.4.41; 27.4.41

Saius, Commin, Iitti

5.7.12

1st priority

Sacklen, fru, Slott (Koschtraggen) (= Sacken)

27.6.52

Salenius, Borgå Gymnasist

23.5.12

Sallingre (Porvoo)

10.3.13

Salomon, Pitäjätupa

13.12.08

Salomon, Jude (Tiflis)

17.6.37

1st priority

Saltza, (Vinterpalats) Kommendant (St Petersburg)

25.1.48; 7.2.48

Samanof, en Tatarisk Furste (Kasan)

12.7.28

Samela, Eric, from Säskjärvi(- 1809)

9.7.09

Sami (male), language informant (Inari)

TT: 124

24.12.25

2nd priority

Samson[-Himmelstierna, Wilhelm August Gottlieb Reinhold von], President i St Petersburg kretskonsistorium (1850-1862) at a meeting of 'ett Consilium af landspräster' at Zandt's home, (St Petersburg)

1.2.51

Sandelin, Jakob

10.11.08

Sandin

12.2.08

Sanjefskij, Hr (Perm) *is this the same as Hr Sungefskij (Perm) 19.2.29? (being checked)*

1.2.29

2nd priority

Sanmark, Fredrik Gabriel [also: Sanm.], 1798-1886, ÅA (1815-1819, Magister), travels in Lapland (1819-1820), ÅA (medical studies, 1820-1825), travels in Denmark and Germany (1828-1829), Medical Doctor (Vaasa, 1826-1828, 1830-1834, Åbo, 1834-1839, Vaasa, 1839-1843, Åbo, 1843-1849, Helsingfors, Head Doctor of the Helsingfors General Hospital, 1849-1860) Director of Vaccination, Helsingfors, 1860-1886) (Åbo; Vaasa; Helsingfors)

20.7.50; 25.7.50

13.7.51; 21.7.51; 31.7.51

30.6.53; 13.7.53

Sanmark, fru [also: Sandmark; Doktorinna] (Helsingfors)

13.7.51; 17.7.51; 18.7.51; 8.8.51

3rd priority

Santeson (St Petersburg)

24.3.40

1st priority

Saremba, Missionär (Tiflis)

3.11.35; 29.11.35

26.6.37

Sarén (Iitti)

9.1.13

Sarinskij, Präst (Telegowa), *is this the same as Storiaskij (13.5.27)?*

3.6.27

Sarafanof, Jakof Matvejevitsch, Upravitelj (Seregofska sawoden)

3.8.27

Saratof (St Petersburg)

2.4.43

Sarwaitof (= Sawwaitof) (St Petersburg)

3.5.44

Sask (Novgorod)

1.7.24

1st priority

Saslivtzofof, Öfverste, uppsyningsman öfver saltverkan (Tonki)

4.1.37

Sass, f.d.Apothekare (Kasan)

5.3.28

1st priority

Sass, *Karl Georg, 1817-1902, Postmästare, Baron [Erbherr auf Sandel, Öselscher Landrat*
, (Windau)

15.9.52; 26.10.52; 22.11.52

27.4.53; 21.5.53

1st priority

Sastavski, Gymnasii Direktorn (Simferopol)

19.11.36; 20.11.36; 3.12.36

Satskoj (Kholmogory)

27.9.26

Ist priority

Sawwaitof [also: Savaitof; Sawaitof; Sawwait.], *Pavel Ivanovich, 1815-1895, Vologdan hengellinen seminaari (opinnot, -1833), Pietarin hengellinen seminaari (opinnot, maisteri 1837), Vologda (opettaja, hengellinen seminaari, 1837—1842), Pietari (hengellinen seminaari, 1842-1867; kansanvalistusministeriö, opetustoimikunta [ученый комитет], 1867-; valtioneuvos (1864), RIAS (kirjeenvaihtajajäsen), arkeografisen komissio (jäsen), Tutki Venäjän kirkkohistoriaa* author of a 'Syrjänsk Grammatika' and 'Lexicon' (St Petersburg)

22.9.44; 10.12.44

13.1.45; 14.3.45; 7.4.45

6.4.46; 7.4.46; 3.5.46; 11.5.46; 16.5.46; 18.5.46; 20.5.46; 18.10.46

16.1.47; 27.9.47; 27.10.47; 13.12.47

6.1.48; 9.1.48; 14.1.48; 15.1.48; 18.1.48; 11.11.48

3.3.49; 31.3.49; 3.11.49

2.2.50; 3.3.50; 12.4.50; 18.4.50; 26.4.50; 29.4.50; 23.5.50; 16.8.50; 20.8.50; 24.8.50; 13.10.50; 20.10.50; 8.11.50; 29.11.50

9.1.51; 11.1.51; 25.4.51; 9.5.51; 10.5.51; 28.5.51; 18.10.51; 28.11.51

16.1.52; 11.2.52; 13.2.52; 16.2.52; 18.4.52; 25.4.52; 26.4.52; 28.10.52; 2.12.52; 19.12.52; 22.12.52; 23.12.52

4.1.53; 10.1.53; 14.1.53; 15.1.53; 2.4.53; 6.4.53; 11.4.53; 22.4.53

4.3.54; 29.3.54

Sawwaitof, fru [also: hustru] (St Petersburg)

8.11.50

6.4.53

Ist priority

Savaljefskij [also: Savalj.], Lev Nikititsch, Överste Løjtenant (Koslof)

8.8.36; 10.8.36

Savaljefskij, fru (Koslof)

8.8.36

Ist priority

Savatief, Seminarii Lärare (= Savvaitov) (compiling 'en Syrjänsk Grammatik') (St Petersburg)

1.2.44; 10.4.44

Savenius [also Sawenius], Salomon (1785-1828), ÅA student (1811-)

3.3.10

Savditsch [also: Sav.; Wass Sav.], Wass. (Pinega)

10.5.26; 11.5.26; 15.5.26; 8.6.26

Savitzki, Proviantmästare

5.10.11

Saw. (St Petersburg)

10.4.24

Saxlin, Porvoo

10.2.12

Ist priority

Sbojef, *Vasilii Afanasevich, 1810-1855(1856), Kazanin hengellinen koulu (opinnot) , Kazanin hengellinen seminaari (opinnot -1829), Pietarin hengellinen akatemia (opinnot, maisteri), Kazanin yliopisto (maisteri, venäjän kieli ja kirjallisuus, 1841), Kazan (hengellinen seminaari, opettaja, kirkkohistoria, kreikan kieli, 1833), Simbirsk (seminaari, opettaja, kirkkohistoria, 1840-), Kazan (yliopisto, adjunkt, venäjän kieli ja kirjallisuus, 1841-) Opiskeli tsuvassin ja tataarin kieltä, writer on the Chuvash (Kasan)*

15.7.54; 16.8.54; 7.11.54

Sch., fru (Novgorod)

25.7.24

1st priority

Schachofskij [also: Schach.], Furste (Tiflis)

26.10.35

9.2.36

2nd priority

Schalien, Johan Vilhelm[?], 1804-, ordained 1827, Kapellan, Tuulois[?]

2.3.40

Scham[???]. (Archangel)

21.3.26; 22.3.26; 31.7.26

Schanz, Mamsell (Helsingfors)

21.8.34

1st priority

Schardius [also: Sch.; Schardii; Scharding], Official, RIAS (St Petersburg)

8.6.34

20.3.35

27-28.2.39; 6.3.39; 24.5.39

3.2.40; 12.3.40; 24.9.40

20.3.42; 14.11.42

6.3.43

15.2.44; 30.3.44

30.1.45; 16.3.45; 27.3.45; 2.6.45; 30.10.45; 3.11.45

28.2.46; 11.4.46

13.5.47; 28.12.47

2.10.51

7.3.53; 12.4.53; 28.4.53; 29.4.53; 4.5.53; 30.5.53; 17.8.53; 4.10.53; 15.10.53; 9.12.53

29.3.54

1st priority

Schaumann [also: Sch.; *Schauman*], *Berndt Otto, 1821-1895, Aleksanterin yliopisto (yo 1837), Uppsala (ylioppilas 1842) Alexanders Universitet (Bibliothks-Amanuens 1849-1867), Suomen taiteilijaseuran kokoelmien intendentti (1869-1887), Cygnaeuksen gallerian intendentti (1886-1895) Helsingfors/St Petersburg)*

16.2.52; 17.2.52; 19.2.52; 20.2.52

Schestakof (Prost Skotte's holiday guest) (Toxowa)

10.7.44; 2.8.44

Schavoronkof, Protopop (Ustjug)

8.6.27; 9.6.27

Scheffer

23.10.10

Scheffer, Borgå Gymnasist

19.10.11

1st priority

Scheick el Islam, Efendi (ifrån Kasan) (Tiflis)

19.6.37

1st priority

Scheichen ('ifrån Egypten ankomne'; 'den Arabiska') (St Petersburg)

22.12.40

23.2.41; 19.10.41; 28.12.41

13.1.42; 25.3.42; 5.4.42; 1.5.42

13.1.43; 31.1.43; 25.4.43; 19.12.43

13.1.44; 7.4.44; 18.4.44; 14.5.44; 23.5.44

13.1.45

13.1.46; 12.12.46; 22.12.46; 26.12.46

13.1.47; 16.1.47; 4.4.47

13.1.48; 15.2.48; 24.4.48; 26.12.48

13.1.49; 15.4.49

5.5.50

20.4.51

24.2.52; 11.4.52

2.3.53; 1.5.53

13.1.54; 7.3.54; 23.4.54

13.1.55

Schel[???]. (St Petersburg)

13.9.23

Schemischin [also: Scheinschin; Semisch.; Simischin], Mich., Mich. (Petrozavodsk)

12.1.25; 17.3.25; 22.3.25

2nd priority

Schening, Andreas, 1810-1868, 'en landsman', Vård, Viborg gymnasist (1825-1830), Alexanders Universitet (student, 1830-1838), ordained (Borgå, 1838), Pastorsadjunk (Säminge, 1838-1839), Adjunkt (St Maria finska församling, 1839-1840), Kyrkoherde (St Mikael's finska, svenska och estniska församling i Narva, 1840-1845), Kyrkoherde (Narva, Kosemkina, 1845-1868)

25.9.46; 26.9.46; 27.9.46

1st priority

Schergilof, Inspector of silk culture in Kislär (Pätigorsk)

13.9.37

1st priority

Schiefner [also: Schiffner], Franz Anton von [Anton Antonovich], 1817-1879, *Tallinna* ([*Ritter- und Domschule*], 1831), *Pietarin yliopisto (oikeustieteen opinnot, kandidaatti, 1840)*, *Berliinin yliopisto (opinnot, sanskriitti ja itämaiset kielet, 1840-1842)*, *Pietari (1. gymnaasi, opettaja, latina ja kreikka, 1843-1852)*, *RIAS (akatemian kirjaston 2. osasto, kirjastonhoitaja, 1848-, johtaja 1863-1979; jäsen, Tibetan Language, 1852-1879; etnografinen museo, johtaja, 1856-1878;), SKS (jäsen, 1850-1879)*, *Tutki laaja-alaisesti*

kaukasialaisia, tiibetiläisiä ja suomalais-ugrilaisia kieliä, käänsi mm. Castrénin tutkimuksia saksaksi. (St Petersburg)

1.5.48; 4.5.48; 9.5.48; 5.12.48

16.1.49; 30.1.49; 12.2.49; 20.2.49; 13.3.49; 23.3.49; 27.3.49; 22.4.49; 24.4.49; 15.5.49; 29.5.49; 12.6.49; 10.7.49; 21.8.49; 9.10.49; 6.11.49; 4.12.49; 11.12.49

1.1.50; 15.1.50; 5.2.50; 21.2.50; 14.4.50; 16.4.50; 4.5.50; 27.5.50; 4.6.50; 5.6.50; 21.8.50; 8.10.50; 5.11.50; 23.11.50; 27.11.50; 20.12.50

21.1.51; 26.1.51; 18.2.51; 4.3.51; 29.4.51; 3.6.51; 5.6.51; 4.11.51; 27.11.51; 22.12.51

21.1.52; 10.2.52; 20.2.52; 23.3.52; 20.4.52; 29.4.52; 4.5.52; 11.5.52; 14.5.52; 19.5.52; 28.9.52; 30.9.52; 12.10.52; 19.10.52; 23.10.52; 24.10.52; 26.10.52; 31.10.52; 3.11.52; 4.11.52; 7.11.52; 8.11.52; 9.11.52; 16.11.52; 17.11.52; 19.11.52; 22.11.52; 29.11.52; 30.11.52; 28.12.52

6.1.53; 15.1.53; 17.1.53; 18.1.53; 25.1.53; 1.2.53; 22.2.53; 1.3.53; 3.3.53; 8.3.53; 9.3.53; 29.3.53; 4.4.53; 22.4.53; 6.5.53; 8.5.53; 16.5.53; 17.5.53; 24.5.53; 17.8.53; 31.8.53; 11.10.53; 15.10.53; 20.10.53; 23.10.53; 27.10.53; 1.11.53; 8.11.53; 10.11.53; 15.11.53; 19.11.53; 6.12.53; 12.12.53; 13.12.53; 19.12.53

2.1.54; 3.1.54; 10.1.54; 17.1.54; 21.1.54; 31.1.54; 4.2.54; 7.2.54; 14.2.54; 17.2.54; 21.2.54; 28.2.54; 3.3.54; 7.3.54; 11.3.54; 21.3.54; 1.4.54; 2.4.54; 6.4.54; 10.4.54; 11.4.54; 27.4.54; 30.4.54; 2.5.54; 10.5.54; 16.5.54; 23.5.54; 28.6.54; 23.8.54; 10.10.54; 14.11.54; 15.11.54; 17.11.54; 25.11.54; 30.11.54; 12.12.54; 18.12.54; 19.12.54

11.1.55; 13.1.55

Schiefner, fru (St Petersburg)

16.4.50; 4.6.50; 8.10.50; 5.11.50

21.1.51; 18.2.51; 4.3.51; 29.4.51; 3.6.51; 4.11.51

23.3.52; 20.4.52; 11.5.52; 30.11.52

25.1.53; 22.2.53; 8.3.53; 29.3.53; 11.10.53; 1.11.53; 6.12.53

17.1.54; 31.1.54; 14.2.54; 21.2.54; 7.3.54; 11.4.54; 16.5.54; 14.11.54; 19.12.54

Schiefner family (St Petersburg)

25.10.50

11.3.52; 17.12.52

20.1.53; 16.3.53

25.2.54; 3.4.54

1st priority

Schevejref, Professor (Moscow) (= Schevyrev)

14.1.38

1st priority

Schirz, ung Literat (Riga)

21.9.52

2nd priority

Schischkofskij [also: Schichofskij; Schichovskij; Schichofski; Tschichofskij], Professor,
Botanist (St Petersburg)

3.4.48; 4.4.48; 26.4.48; 29.4.48; 30.4.48

28.5.49

13.1.50

Schipilef, Pavel, Alexejevitsch [also: Alex.], Gymnasidirektor [also: Gymnasii-Direktor]
(Vologda)

17.3.27

15.5.29; 16.5.29

Schkalin, Kretsdomare and tjenstförrättande Gorodnitsch (Ladeinoje Pole)

15.8.24

5.1.25; 6.1.25

4.1.27

Schkläjäf, Afanassii Kirowitsch, Prest, Vård (Svätitska)

12.10.27; 13.10.27

Schlanef, Vice-Direktorn vid Bergdepartementet I Petersburg (Lodeinoje Pole)

4.1.27

Schlyter, Wasilj Gregor, läkare (Stavropol)

14.2.37

Schlöter, Ivan Andr. [also: Schl.; S.; Ivan Andrej.; Iv. Andr.; Iivan Andr.], ('den hederlige gamle') Vård (Petrozavodsk)

11.1.25; 13.1.25; 25.1.25

29.11.26

26.10.45

Sch[löte]r son (St Petersburg)

26.10.45

Schlötzer, A L (1735-1809)

7.11.26

3rd priority

Schlüsser (St Petersburg)

30.6.34

1st priority

Schlüter, Carl [also: Schl.; Schlyter; Sch-r], -1848, Professor, Statsråd (St Petersburg)

7.1.23

26.12.24

2.1.34; 8.1.34; 14.1.34; 31.3.34; 7.5.34; 19.5.34; 9.9.34; 13.10.34; 18.10.34; 19.10.34;
24.10.34; 2.11.34; 27.11.34; 30.11.34; 28.12.34

7.1.35; 11.1.35; 26.1.35; 27.1.35; 12.2.35; 16.3.35; 14.5.35

17.10.38; 29.11.38

7.1.39; 8.1.39; 13.1.39; 24.3.39; 11.4.39; 26.4.39

6.2.40; 13.3.40; 2.4.40; 24.6.40; 7.7.40; 26.10.40; 12.11.40; 24.12.40

8.1.41; 11.1.41; 6.3.41; 11.6.41; 12.6.41; 24.8.41; 1.9.41; 8.9.41; 19.9.41; 22.9.41; 7.10.41;
9.10.41; 11.10.41; 13.10.41

9.3.43

9.3.44; 13.3.44

2.1.45; 7.1.45; 11.1.45; 28.1.45; 3.2.45; 6.2.45; 11.2.45; 13.2.45; 14.3.45; 24.3.45; 1.4.45;
12.4.45; 18.4.45

18.2.46; 1.3.46; 20.3.46; 23.4.46; 27.4.46; 2.5.46; 8.5.46; 15.5.46; 28.9.46; 7.12.46
26.5.47; 4.6.47; 7.6.47; 16.6.47; 10.7.47; 27.9.47; 30.9.47; 5.10.47; 6.10.47; 15.10.47;
16.10.47; 27.10.47
15.6.48; 4.10.48; 17.12.48
3.12.50; 24.12.50; 28.12.50
25.1.51; 26.1.51; 29.1.51; 25.11.51
3.3.53; 6.3.53; 26.3.53

Schlüter [also: Schlyter], fru (St Petersburg)

3.1.24
26.1.35
17.3.39
11.10.41
25.12.48; 28.12.48; 30.12.48
20.1.49; 26.2.49; 1.3.49

Schlüter daughters (St Petersburg)

3.12.50

Schlüter family (St Petersburg)

27-28.2.39

Ist priority

Schmalz, Dr (St Petersburg)

12.9.45; 25.9.45; 27.9.45
31.12.46
24.3.47
1.1.48; 21.2.48; 23.2.48; 14.3.48; 24.10.48; 16.12.48
5.1.49; 20.4.49; 22.12.49
24.1.50; 27.2.50; 9.3.50; 17.3.50

Schmalz daughter (St Petersburg)

8.11.45

Ist priority

Schmidt, Apothekar [sic] [also: Apoth.] (Tiflis; St Petersburg)

3.3.36

20.6.37

27.9.39; 28.9.39; 29.9.39; 13.10.39; 17.10.39; 19.10.39; 20.10.39

30.6.41

13.12.42

24.1.43

22.11.46; 29.11.46

6.1.47; 7.1.47

Schmidt, Traktör (Novgorod)

5.7.24

Ist priority

Schmidt, Isaak Jakob [Yakov Ivanovich], 1779-1847, member RIAS (Oriental Literature and Antiquity, 1829-1847) (St Petersburg)

TT: 240

20.5.35

26.12.38

3.1.39; 16.1.39; 19.2.39

3.1.42; 4.5.42

13.1.43; 24.1.43; 22.5.43

14.8.44; 23.11.44

10.3.45; 13.8.45; 17.9.45; 23.9.45; 2.10.45; 28.10.45; 20.11.45

27.2.46; 7.11.46; 31.12.46

16.9.47; 26.9.47; 28.9.47

Schmidt, fru (St Petersburg)

28.9.47; 24.10.47; 18.11.47; 19.11.47

18.1.48; 28.1.48; 31.1.48; 1.2.48

9.12.53

fru Schmidt daughter (St Petersburg)

18.1.48; 1.2.48

Schmidt, Johan Fredrik [also: Fredric], Borgå Gymnasist

10.2.10

check Pastor Schmidt

Schmidt, Pastor (Ingris)

10.7.49; 5.8.49

3rd priority

Schmiedt, estate owner (Steinbach)

8.1.37

Scholtz, Apothekare, Crown Apothecary (Petrozavodsk)

13.7.23

3rd priority

Schouby (Tiflis)

7.1.36

3rd priority

Schott, W. (Berlin)

3.10.49

1st priority

Schrader, A. [also: Schr.], official responsible for ethnographical, zoological and other such objects; subsequently Conservator för Ethnografisk Museum (under Sjögren's directorship) (St Petersburg)

22.11.34

23.2.35

1.1.45; 4.2.45; 24.3.45; 31.12.45

29.1.46; 12.2.46; 20.2.46; 5.5.46; 7.5.46; 9.5.46; 23.5.46

19.4.48

2nd priority

Schraf[?] (living chez Sjögren) (St Petersburg)

28.10.45

2nd priority

Schreiber, August [also: Aug.] (St Petersburg)

20.4.40

10.6.41

25.5.43

2nd priority

Schreiber, Sigism. [also: Sig.; Schr.; Schreib.] (St Petersburg)

13.11.34; 29.11.34

1.5.40

29.3.46

21.2.48

7.2.49; 20.3.49

Scheiber (yngre) family (St Petersburg)

9.6.50

1st priority

Schrenck, Alexander Gustav von [also: Schrenk], 1816-1876, Dr, *Hofrat*, *Tschermak* (*yksityiskoulu*), Dorpat University (*filosofian ja mineralogian opinnot*, 1834-1837), *Königsberg* (*Dr. phil.*, 1853), *Pietari* (*kasvitieteellinen puutarha*, 1837-1844), Explorer in Polar Ural region (1837), *Suomi ja Lappi* (*tutkimusmatka*, 1839), *Dsungarei ja Kirgisia* (*tutkimusmatka*, 1840-1844), *Dorpatin yliopisto* (*Mag. miner.*, 1849; *dosentti*, *mineralogia*, 1850-1852) Geologist (1848-1853), *Heiligensee* (1858-1868), *Dorpat* (1868-1876), [*Dorpater Naturforscher-Gesellsch.*] (*perustajajäsen*), Estniska Lärda Sällskap (Dorpat) (Dorpat/ St Petersburg)

31.12.38

6.5.39; 21.6.39; 4.12.39

4.3.40

14.12.44

6.12.45

21.3.48; 5.4.48; 7.4.48; 9.4.48; 26.4.48; 27.4.48; 30.4.48

25.1.53; 26.1.53; 27.1.53; 29.1.53; 31.1.53; 1.4.53; 29.4.53

2nd priority

Schröder, Konstantin [also: Schroeder], 1808-1868, Viborg gymnasist (1823-1826), ÅA (student, 1826-1833), ordained (Borgå, 1834), Adjunkt (Lempala, 1834-1836), Acting Kyrkoherde (St Mikael's finsk-svenska församling, Narva, 1836-1837), Acting Kyrkoherde (St Maria finska församling, St Petersburg, 1837-1838), Kyrkoherde (Valkeasaari, 1838-1868; also Predikant, Gevärsfabrik, Systerbäck, 1839-). Vård; Editor (*Suomen Julkisia Sanomia*, 1857-1858); under pseudonyms 'Konstantin', 'Lieto' author of poems and stories in Finnish.

2.4.35

23.7.38; 28.8.38

16.1.40

10.3.43; 14.3.43

10.2.45; 1.8.45; 2.8.45; 27.9.45

7.2.46

20.7.48

10.8.50

9.6.53; 7.8.53

Schröder's family (Walkiasaari)

11.7.41

Schröder, Kyrkoherde [Aron], (1778-1830), Vård (Ruskeala)

15.11.24; 16.11.24; 17.11.24; 18.11.24

Schröder, Kapellan [Gabriel], (1804-1851), Vård (Ruskeala)

16.11.24

Schröder, John Didr, Adj Pastor i Helsingfors

23.6.09

1st priority

Schröder, Johan Henrik, 1791-1857, University of Upsala (Professor of ancient history, and University, 1830-). Travelled in Finland

3.7.39

19.7.40

23.5.43

6.12.48

26.11.52

Schubani (Kurostrof)

27.9.26

2nd priority

Schubert, General (St Petersburg)

25.6.40

17.2.47; 20.2.47

Schubert, Bookseller (St Petersburg)

4.3.50

1st priority

Schukajef, Protojerej [also: Sch.; Schukajeff; Shakajef], 'tolk', assisted AJS in the study of Ossete (Vladikavkas)

27.3.36; 28.3.36; 13.4.36; 3.4.36; 13.4.36; 15.4.36; 21.4.36; 28.4.36; 29.4.36

1.4.37; 6.4.37; 9.4.37; 18.4.37; 20.4.37; 21.4.37; 1.5.37; 2.5.37; 4.5.37; 6.5.37; 7.5.37;
8.5.37; 11.5.37; 12.5.37; 14.5.37; 15.5.37; 16.5.37; 17.5.37

21.4.45

Schukof, tolk (Vladikavkas)

2.4.37

Schulinskij, Gorodnitsch (Mamadysh)

16.7.28; 17.7.28; 18.7.28; 20.7.28; 24.7.28; 30.7.28; 31.7.28; 1.8.28

2nd priority

Schultén, Otto Reinhold af [also: Schulten; Schult.; Sch-n; Sch.], 1792-1884, Uppsala University, ÅA, official in the St Petersburg Committee for Finnish Affairs (1825-1831), official, Alexanders Universitet (1831-1833), official in various senior positions in Finnish government departments (1833-1867), Statsråd, Senator (Wiksborg; St Petersburg)

5.10.34; 8.10.34; 9.10.34; 10.10.34; 11.10.34; 12.10.34; 16.10.34; 4.10.34; 8.10.34;
9.10.34; 10.10.34; 11.10.34; 16.10.34

4.1.35; 14.1.35; 15.1.35; 26.1.35

12.8.38; 18.10.38; 28.10.38; 17.12.38

13.1.39; 16.1.39; 4.11.39; 23.12.39

19.4.40

24.1.41; 26.1.41; 12.3.41; 21.3.41; 16.4.41; 24.10.41; 3.11.41; 16.12.41

30.1.42; 4.4.42; 26.4.42; 1.5.42; 5.5.42; 8.5.42; 15.6.42

7.3.43; 8.3.43; 23.4.43; 25.5.43; 2.11.43

13.1.44; 31.3.44; 7.4.44

15.4.48

30.6.50

4.8.51

2nd priority

Schultén, Nathanael Gerhard af, 1797-1860, Uppsala Universitet, ÅA/Alexanders Universitet (Professor of Mathematics 1826-1855), Kansliråd (Helsingfors)

27.4.39

22.1.40; 22.7.40

12.3.41; 16.3.41; 21.3.41; 5.6.41; 1.11.41

11.8.45

19.2.48; 15.4.48

20.6.50; 30.6.50; 13.7.50; 1.8.50

4.8.51

19.4.52

Schulz (Kolppino)

10.8.49

2nd priority

Schwindt, Henrik August [also: Schvindt; Schw.], Henrik, 1797-1863, Viborg gymnasist (1813-1816), Borgå gymnasist (1816-1819), ÅA (student, 1820-1822), ordained (Borgå, 1822), Adjunkt (Pyhäjärvi, 1822-1824), Pastor (St Konstantins församling, St Petersburg, 1824-1831, and to the Finnish Lifeguards Regiment, St Petersburg, 1824-1829), Acting Kyrkoherde (Markova, Järvisaari, 1831-1832), Kyrkoherde (Skvorits, Ropsja, 1832-1863)

24.9.38

12.8.49; 5.9.49; 6.9.49

Schwindt, fru [Maria Amalia, née Deckenbach, 1809-1843] (Skvorits)

24.9.38

3rd priority

Schweikin, Titulärråd, Mechanikus (RIAS) (St Petersburg)

29.1.34

Schweizare (Turku)

17.3.23

Schweitzare [also: Schw.] (St Petersburg, chez Rumyantsev)

30.3.23

Schweitzare (St Petersburg, chez Furste Golitsin)

3.6.24

Schweitzare (St Petersburg)

13.1.35

Schweitzare (St Petersburg, chez Furst Menshikov)

24.11.42

Schweitzare (St Petersburg, chez Grefve Armfelt)

26.5.44

16.2.45

Schweitzare (St Petersburg, chez Uvarov)

23.1.48

Schweitzdorff (?)

29.5.50

Schönberg, Johan, 1778-1831 [also: Sch.], Björneborg trivial skola (1789-1796), student ÅA (qualified, 1802), ordained (Petersburg, 1802), Moloskovits (Adjunkt, 1802-1807), Ingris (Kyrkoherde, 1807-1826)

25.6.24; 26.6.24

Schönberg, Apothekar (Tiflis)

28.11.35

18.1.40

Schönberg, fru, enka (St Petersburg)

9.11.45; 18.11.45; 20.11.45; 21.11.45

12.11.46

Schönrock, Stabs-Officer (St Petersburg)

[?]9.5.24

Sckogster, Kapellan

9.10.10

Seber, Hr (Ustjug)

16.6.27; 20.6.27; 26.6.27

2nd priority

Sederholm, Karl, 1789-1867 [also: Sederh.], Borgå gymnasist (1804-1807, ÅA (1807-1810), Viborg (teacher, 1810- 1817), ordained 1811, Molotschna tyska kolonier i södra Ryssland; Karchov (Pastor, 1817- 1820), dismissed for 'irrlärighet'), Moscow (Private teacher in Moscow; Rector, St Michaelis skola, 1820-1825; Pastor, tyska församlingar, 1825-1850; Teacher in various Moscow institutions, 1825-1834; 1834 dismissed from teaching posts; 1850 dismissed from clerical befattningar) (Moscow/St Petersburg)

15.7.35

11.1.38

7.5.40

21.1.41; 4.5.41

21.1.42; 7.2.42; 28.4.42; 30.4.42; 23.5.42; 20.6.42; 21.6.42; 15.7.42

12.2.43

22.4.44; 19.5.44

6.3.50; 11.3.50; 13.3.50

Sederholm sons (Moscow; St Petersburg)

20.6.42; 16.7.42

22.2.50; 25.2.50; 5.3.50; 11.3.50; 13.3.50; 7.5.50

Sederholm family (Moscow)

14.7.42

3rd priority

Sederholm, Handlande (Helsingfors)

27.8.34

3rd priority

Sederholm, Häradshöfding (Helsingfors)

26.6.53

Seidler, Köpman (Ishora)

5.6.51

Seilejef, Peter Ivanow., Protopop (Kasan)

9.7.28

Sekr. (Schunga)

6.4.25

Sekret., to General-Governor (Archangel)

14.8.26

Sekreter, 'en besupen', police station (Vologda)

1.3.27

Sekreterare, Corps-Commendörens kansli (Tiflis)

26.10.35

Sekreterare, Dereväntzof Foundry (Petrozavodsk)

14.1.25

2nd priority

Sekreterare, Fästning (St Petersburg)

30.3.51; 13.4.51; 2.5.51; 3.5.51

Selén, Joh

6.10.10

2nd priority

Selesnef, Kapiten (en route to the Caucasus) (St Petersburg)

16.1.45

23.12.47

[?]Selg, af, Exp. Sekr. (St Petersburg)

26.1.35

Selpo (servant in the household of Count Rumyantsev, St Petersburg)

1.4.23

2nd priority

Semenof (St Petersburg)

11.8.45

Semenof, Mad. [also: Madam.], Forstcorps (St Petersburg)

6.12.38

25.2.40

6.6.44

Semenof, Fröken [also: Mamsell; Mams.] (St Petersburg)

25.2.40; 28.3.40; 17.11.40; 8.12.40

2.2.41; 28.12.41

Semenof family (St Petersburg)

25.2.40

Semenov, Anton, Föreståndare of the Leksa Cloister (Leksin)

27.3.25

Semenow, Jakof (Ustsyssolsk)

5.9.27

Seminarii Rektor (Archangel)

6.7.26

1st priority

Seminarii Rektor (Tiflis)

11.12.35

2nd priority

Seminarist, 'en född Ud', AJS's tutor in Udiskt (Tiflis)

21.11.35; 22.11.35

2nd priority

[Ossetinske] Seminarist, AJS's tutor on Ossete (Tiflis)

10.12.35; 11.12.35; 12.12.35

6.1.36; 10.1.36; 29.1.36

2nd priority

Seminarist, Grusisk (sent by Mschedlof) (St Petersburg)

26.12.52

Seminof, Mamsell (St Petersburg)

15.1.44

Sengbasch, Svensk Consul [also: Konsul] (Riga) (Singbusch, = Sengbusch)

8.7.46; 13.9.46; 14.9.46

Seppi, Änkefru (formerly Sjöberger, Mamsell, Governess in home of Bishop Cygnaeus 1820-) (Strelna)

21.8.43; 23.10.43; 24.10.43

7.5.45

1st priority

Serbinowitsch [also: Serbin. *Serbinovich*], *Konstantin Stepanovich*, 1795(1797)-1874, *Tsolotskin jesuiittakollegi* (*opinnot*, 1809), *Pietarin jesuiittakollegi* (*opinnot*, 1812), *jesuiitta-akatemia* (*kand.* 1817), *Pietari* (*valtiollinen kollegio, kansainväliset asiat* [*Государственной коллегии, иностранныхъ дѣлъ*]), *aktuaari*, 1818; 2. *hengellisten*

*asioiden osasto [2-е отделение духовныхъ дѣлъ – по римскокатолич. дѣламъ],
viranpalvelus, 1820; kotiopettaja, venäjän ja latinan kieli, 1821; osastonpäällikön vanhin
apulainen [старший помощникъ столоначалника], 1821; toimittaja, 1822; ylin
sensuurikomitea, sensori, 1826-, jäsen, 1856- [главн. цензурн. комитетъ];
kansanvalistusministeriö, 3. osasto, johtaja, 1830, 2. osasto, johtaja, 1831-, lehden
toimittaja, 1833-1856; Pyhä Synodi, jäsen, [хозяйственнаго комитетъ], 1836-, johtaja,
[духовно-учебнаго управления], 1857-, kanslian johtaja [директором канцелярии оберъ-
прокурора], 1859-), Helsingin yliopiston selvitystoimikunta [комитетъ для разсмотрѣ
нія] (jäsen, 1827), komitea [исправленія ошибокъ въ изданномъ статутѣ литовскихъ
законовъ], 1828), komitea, jäsen [разсмотрѣнія римско-католическаго катехизиса для
училищъ]; anostustoimikunta, jäsen [комиссиіи прошеній], 1856-), salaneuvos (18??),
Oli kiinnostunut Venäjän muinaisuudesta ja kirjoitti aiheeseen liittyviä kirjoja. (St
Petersburg)*

19.10.34

14.1.35

19.5.39; 20.5.39

3.12.42

10.2.43; 13.2.43; 17.2.43; 4.11.43; 7.11.43

Sergeitsch, Paul (Vyatka) *could this be General Laschkaref?*

12.1.28

Schyslling, Feodor Iwan, (= Sergellius?) Föreståndare för Golubstofska brännvinsbränneri
i Krasnoperska kretsen (Perm)

17.9.28

Sestrikof, Kothinska (St Petersburg)

26.9.47

Seven, Sigfr. Borgå Gymnasist

29.8.10

Sevon, Stenman

25.10.06

Sexmannen, Vård (Lentiira) *check: is this a name or a job?*

13.7.25

2nd priority

Seyfert, Christian [also: Seyf.; Seifert], Hr, Headmaster and teacher at the German private school (Archangel)

16.3.26; 23.3.26; 26.3.26; 21.6.26; 24.6.26; 1.7.26; 10.7.26; 11.7.26; 12.7.26; 15.7.26; 20.7.26; 24.7.26; 27.7.26; 11.8.26; 13.8.26; 30.8.26; 2.9.26; 11.9.26; 14.9.26; 16.9.26; 19.9.26; 20.9.26

12.3.27; 21.5.27; 28.8.27

4.3.53

Seyfert, Med. Dr, Dårhus [son of Christian Seyfert] (St Petersburg)

4.3.53; 12.3.53

Sharkof, Ivan Timof., Sovetn. (Vologda)

28.3.27; 2.4.27

Shcherepanof (Ladeinoje Pole), German woman married to a Russian in Archangel employed in Udielnaja Kontor

4.1.25

Sheschamska Präst (Okvadska pogost)

3.8.27

1st priority

Shirinskii-Shikhmatov, Platon Aleksandrovich [also: Schirinskij-Schichmatof; Furst Sch.-Sch.; Sch.], 1790-1853, Furst, *merikadettikoulu* (1807), *laivasto (palvelus)*, *Napoleonin sota* (1812), *sotaministeriö (johtaja, insinööriostassto [началник, военного мин-ва], 1820)*, member of RIAS (Russian Language and Literature, 1828-1853), *kansanvalistusministeriö (kanslianjohtaja, osastonjohtaja 1833)*, *valtakunnanneuvosto [зосуд. совема] (jäsen, 1850-1)*, Deputy Minister of National Education (1842-1850), Acting Minister of National Education (1850), Minister of National Education (1850-) (St Petersburg)

17.2.42; 4.5.42; 27.10.42

19.3.44; 17.10.44

13.1.47

13.1.48

13.1.49

18.2.50; 7.5.50

13.1.51; 27.1.51; 13.2.51; 14.3.51; 20.4.51; 12.6.51; 13.8.51

13.1.52; 21.1.52; 29.3.52; 5.4.52; 21.4.52; 25.4.52

13.1.53; 1.5.53; 20.11.53; 21.11.53

28.4.54

Shukajeff [also: Schuk.] (Vladikavkas)

1.4.37

Shukof, Kapitenska, formerly Governess, Cygnaeus household (St Petersburg)

TT: 79-80; 83

26.9.44

see Nohrström-Segersträhle

Siber, Herr [also: Hr], (born in Zürich) owner of salt-extraction plant (saltsjuderi) (Krasna gora; Archangel) partner with Herr Becker [see: 22.7.26]

4.8.26; 6.8.26; 7.8.26

Sibischkoff, Amiralen and Nye Upplysnings-Minister (St Petersburg)

6.6.24

[?] Sictus, fru (Porvoo)

8.2.13

Sidonskij, Prest (St Petersburg)

1.3.49

Siegel, Christian Ivan von, Gorodnitsch (Totma)

11.4.27; 16.4.27

[?] Sienbt. (Tiflis)

6.2.36

Sieverin, Mich. Mich., Vice-Gouv. [also: Vice-Guvernör; Vice-Guv.] (Perm)

12.9.28

1.2.29

Ist priority

Sievers, *Carl Gustaf*, 1772-1856, Grefve, *WGehRat*, *Senaattori*, ('fullkomligt rask gubbe'), *tykistö [Art.] ([Stückjunker])*, *[Kav.] (majuri 1795, eversti 1799)*, *[Kdr. d. Starodub (1802-1803)]*, *[Drag.-Rgt.]*, *[Gen. Maj. d. Art (1803)]*, *[Kdr. d. 4. Kav.-Div.]*, *Kenraaliluutnantti (1813)*, *[Kdt. v. Königsberg u. Gouv. v. Preussen]*, *[à la suite d. Kav]*, *senaattori (1833-1853)*, *Wenden ja Duckern (castle owner, 1823-1856)* (Wenden)

19.9.46

Silén (Porvoo)

23.4.13

Sillman

9.2.07

Sim. (Turku)

4.2.24

Simeon, Präst (Mägra)

8.1.25

Simonsen, Asmus, Bookseller (Copenhagen)

20.10.34

13.9.38

20.2.40; 25.6.40

19.9.42; 29.9.42

25.11.43

23.9.44; 26.9.44; 7.11.44; 9.11.44

19.5.45

20.2.46; 1.10.46; 19.10.46

8.12.48

22.10.49

9.10.52

25.3.53; 17.9.53; 22.11.53

20.3.54; 4.5.54; 20.10.54

Ist priority

Singbusch, Consul (Riga) (= Sengbusch)

20.9.52

Ist priority

Sinovjef ('infödd Syrjän'), Köpman, language informant (St Petersburg)

5.4.49

Sinovtrit (Ustvelskaja)

8.10.26

Sintzof, 1, Mitrofan Ivanovitsch, [also: Mitr. Iv.; Mitrof. Iv.] Köpman, rikaste i staden (Orlof)

15.1.28; 21.1.28; 22.1.28

Sintzof, 2, Köpman (Orlof)

18.1.28

Sipujef [also: följeslagare], driver to Svät Novolok-Ylynjärwi route

8.4.25; 9.4.25

Sir. [also: Sir] (Liperi)

3.10.24

Sirelius, Mamsell (St Petersburg)

6.2.48

2nd priority

[?]Sirelius, Johan, 1806-1863, Borgå gymnasist (1824-1827), ÅA/Alexanders Universitet (1827-1830), ordained (1830), Hirvensalmi (Pastors Adjunkt), Gustaf Adolfs samling (Kapellan, 1843-1852), Hirvensalmi (Kapellan, 1852-), Gustaf Adolfs samling (Kyrkoherde, -1863) (Helsingfors/St Petersburg)

1.6.53; 25.7.53; 26.7.53; 20.9.53

24.1.54; 11.2.54; 2.5.54; 27.7.54; 26.9.54

Sirenus [also: Sir.], Pastor (Nilsjä)

31.5.25; 2.6.25; 19.6.25

2nd priority

Sirén, Karl Vilhelm [also: Sir.; Sir; Siren; S.], 1795-1866 [brother of Jakob Herman Sirén], Borgå gymnasist (1812-1817), ÅA (student, 1817-1819), ordained (Åbo, 1819), Pastorsadjunkt (Viborg, 1819-1820; also predikant in province prison), Adjunkt (St Katarina svenska församling, St Petersburg, 1820-1822), Vicepastor (St Maria finska församling, St Petersburg, 1822-1828; Kyrkoherde (Lempala, 1828-1838), Kyrkoherde, St Maria finska församling, St Petersburg, 1838-1866)

11.12.12

26.12.24

17.3.26; 18.10.26

31.1.34; 27.2.34; 14.3.34; 11.11.34

31.8.38; 6.9.38; 3.11.38; 29.11.38

29.1.39; 9.2.39; 14.5.39

13.2.40; 16.4.40; 6.5.40; 3.6.40; 24.6.40; 29.12.40

10.2.41; 18.2.41; 15.4.41; 11.5.41; 21.5.41; 13.6.41; 29.7.41; 30.7.41; 25.8.41; 16.9.41; 12.10.41

9.2.42; 10.2.42; 14.3.42; 21.3.42; 29.3.42; 9.4.42; 18.4.42; 29.6.42; 15.11.42; 14.12.42

7.2.43; 23.2.43; 2.3.43; 26.4.43; 29.5.43; 26.6.43; 18.7.43; 27.7.43; 17.8.43; 30.8.43;

25.11.43; 1.12.43

14.1.44; 16.1.44; 18.1.44; 30.1.44; 2.2.44; 3.2.44; 6.2.44; 8.2.44; 13.2.44; 22.2.44; 26.2.44;
12.3.44; 22.3.44; 7.5.44; 8.5.44; 4.6.44; 5.6.44; 4.7.44; 28.8.44; 24.10.44; 30.10.44;
3.12.44; 27.12.44

1.1.45; 7.1.45; 9.1.45; 10.1.45; 11.2.45; 20.2.45; 9.3.45; 18.3.45; 20.3.45; 21.3.45; 23.3.45;
29.4.45; 27.5.45; 28.5.45; 2.6.45; 26.6.45; 28.8.45; 23.9.45; 24.9.45; 1.10.45; 2.10.45;
8.10.45; 18.10.45; 28.10.45; 4.11.45; 22.12.45

2.1.46; 18.1.46; 22.1.46; 24.2.46; 2.5.46; 14.5.46; 19.5.46; 25.5.46; 1.10.46; 13.11.46;
5.12.46; 8.12.46

2.1.47; 25.1.47; 18.2.47; 2.3.47; 7.3.47; 15.3.47; 25.3.47; 20.4.47; 10.5.47; 18.5.47;
14.6.47; 9.7.47; 12.10.47; 11.11.47; 7.12.47

7.1.48; 20.1.48; 8.2.48; 14.2.48; 15.2.48; 16.2.48; 17.3.48; 25.4.48; 2.5.48; 15.5.48;
31.10.48; 29.11.48; 19.12.48; 30.12.48

30.1.49; 14.2.49; 17.2.49; 21.2.49; 24.5.49; 25.8.49; 7.9.49; 30.10.49; 2.11.49; 10.12.49;
11.12.49

8.1.50; 17.2.50; 19.2.50; 7.3.50; 12.3.50; 1.4.50; 10.4.50; 7.6.50; 11.6.50; 14.8.50; 23.9.50;
12.11.50; 3.12.50; 11.12.50; 29.12.50; 31.12.50

11.1.51; 29.1.51; 1.2.51; 4.2.51; 13.2.51; 25.2.51; 28.2.51; 10.4.51; 29.4.51; 20.5.51;
13.6.51; 14.6.51; 17.7.51; 3.8.51; 7.10.51

8.1.52; 16.1.52; 9.3.52; 23.4.52; 11.5.52; 13.5.52; 17.5.52; 19.5.52; 28.5.52; 1.10.52;
16.10.52; 30.11.52; 14.12.52; 16.12.52; 27.12.52

19.1.53; 26.2.53; 1.3.53; 8.3.53; 14.3.53; 10.5.53; 16.5.53; 23.5.53; 18.6.53; 23.6.53;
30.8.53; 4.10.53; 29.10.53; 17.11.53; 9.12.53

12.1.54; 24.1.54; 10.2.54; 11.2.54; 15.2.54; 21.3.54; 9.5.54; 27.5.54; 12.7.54; 15.9.54;
24.9.54; 26.9.54; 14.11.54; 27.11.54; 12.12.54; 21.12.54

17.1.55

Sirén, fru [also: fru S.; värdinna] [Maria Margareta Lovisa, née Enckell, 1807-1866] (St Petersburg)

31.1.34; 27.2.34; 15.3.34

6.5.40

16.2.41; 12.10.41

21.3.42; 29.3.42

7.2.43; 1.12.43

3.12.44

7.1.45; 18.3.45; 4.11.45

4.1.46; 19.5.46

22.3.47; 18.5.47; 15.9.47; 12.10.47

7.1.48; 8.2.48; 2.5.48

30.1.49; 22.9.49; 4.10.49; 30.10.49; 11.12.49

11.1.50; 12.3.50; 16.6.50; 10.7.50; 24.7.50; 26.7.50; 1.8.50; 2.8.50; 3.8.50; 3.12.50

1.2.51; 26.4.51; 14.8.51; 7.10.51

9.3.52; 11.5.52; 30.11.52

1.3.53; 14.3.53; 10.5.53; 22.7.53; 23.7.53; 26.7.53; 29.7.53; 4.10.53

24.1.54; 21.3.54; 27.5.54; 12.12.54

Sirén son (St Petersburg)

2.1.46; 22.1.46; 8.12.46

2.3.47

21.1.51; 23.1.51

Sirén daughter [also: Mams.] (St Petersburg)

16.1.44; 3.12.44

7.1.45; 18.3.45

12.10.47

8.2.48; 2.5.48; 31.10.48; 19.12.48

30.1.49; 30.10.49; 11.12.49

19.3.50; 24.7.50

5.2.51

Sirén family (St Petersburg)

13.1.39

10.12.40

11.3.41; 30.12.41

14.1.42; 7.4.42; 28.9.42; 21.10.42

4.5.43

1.2.44; 20.12.44; 29.12.44

22.3.45; 23.3.45; 6.11.45

4.1.46; 11.1.46; 5.3.46; 23.10.46; 27.10.46; 5.11.46
7.1.47; 25.3.47; 14.5.47; 20.5.47; 6.6.47; 16.10.47
6.3.48; 2.10.48
18.1.49; 22.2.49; 15.3.49; 24.3.49; 19.6.49; 6.9.49; 20.12.49
10.1.50; 14.1.50; 19.1.50; 24.1.50; 8.3.50; 17.3.50; 16.5.50
23.1.51; 27.2.51; 16.9.51; 18.9.51; 27.11.51
27.12.52
24.2.53; 5.3.53; 10.3.53; 14.3.53; 7.4.53; 9.4.53; 14.4.53; 20.6.53
2.2.54; 30.3.54; 12.4.54; 24.4.54; 18.5.54; 27.5.54

Sirén guests [AJS guided them in the Ethnographic Museum] (St Petersburg)
5.2.51; 5.3.51

2nd priority

Sirén, Jakob Herman [also: Sirén], 1797-1868 [brother of Karl Vilhelm Sirén], Borgå
Gymnasist (1812-1818), ÅA student (1818-1823), Magister (1823), Lovisa (Teacher, 1824-
1827, Joint Rektor, 1827-1831, Rektor (1831-1835), ordained (1834), Björkö (Kapellan,
1835-1868) (Björkö/St Petersburg)

19.10.12

8.1.50

Sirkeine [also: Waldanen], värd (Luvajärvi)

15.7.25

Siskof, Alex. Petrov., Управляющий (Novaja Ursole)

29.1.29; 30.1.29

Sitikkala bönder

8.4.10

2nd priority

Sivén, Sigfrid, 1788-1857, Borgå Gymnasist (1810), ordained 1815, Assistant Kapellan
(Asikkala, 1815-1821), Kapellan (Pyttis, 1821-1832), Vice-Pastor (Orimattila, 1832-1857)
(Orimattila)

15.9.10

16.1.44

6.10.47

Sjöberg, 'en Svensk, ursprungligen Dalkarl', Urmakare (Mechanicus) (Ladoga)

11.6.29

Sjöberg (Porvoo)

5.6.13

Sjögren, Anders Johan [Andrei Mikhailovich], 1794-1855, Lovisa, Borgå, Åbo, member RIAS (History, 1829-1844; Ethnography and Languages of the Finnic and Caucasian Peoples, 1844-1855; Director of the Ethnographic Museum. 1845-) (Lovisa, Borgå, Åbo, St Petersburg)

Sjögren, Gustafva Sophia [also: Sophie; Sofie; Sof.; S.; Gust.; M.; modren; min hustru; den sjuka], 1805-1880, married AJS 1832 (St Petersburg)

TT: 171; 173; 176; 180; 188; 190; 194; 212; 226

15.2.34; 9.3.34; 12.3.34; 30.3.34; 31.3.34; 1.4.34; 3.4.34; 4.4.34; 9.4.34; 15.4.34; 15.5.34; 16.5.34; 24.5.34; 19.6.34; 1.7.34; 2.7.34; 11.7.34; 14.7.34; 15.7.34; 30.7.34; 1.8.34; 2.8.34; 3.8.34; 8.8.34; 19.8.34; 20.8.34; 21.8.34; 22.8.34; 23.8.34; 7.8.34 (sid.330); 8.9.34; 19.9.34; 29.9.34; 1.10.34; 29.10.34; 12.11.34; 3.12.34; 28.12.34

3.1.35; 23.1.35; 14.2.35; 21.2.35; 24.2.35; 4.3.35; 11.3.35; 20.3.35; 22.3.35;

1.4.35; 4.4.35; 15.4.35; 24.4.35; 3.5.35; 6.5.35; 18.5.35; 19.5.35;

2.6.35; 5.6.35; 7.6.35; 10.6.35; 24.6.35; 1.7.35; 9.7.35; 14.7.35; 17.7.35; 18.7.35

15.3.38; 15.5.38; 22.5.38; 25.5.38; 30.5.38; 6.6.38; 7.6.38; 8.6.38; 14.7.38; 17.9.38; 24.9.38; 22.10.38; 24.10.38; 30.10.38; 4.11.38; 5.11.38; 17.11.38; 19.11.38; 22.11.38; 24.11.38; 29.11.38; 13.12.38; 21.12.38; 22.12.38; 24.12.38; 25.12.38; 28.12.38

6.1.39; 7.1.39; 9.1.39; 24.1.39; 25.1.39; 30.1.39; 4.2.39; 14.2.39; 8.3.39; 9.3.39; 10.3.39; 27.3.39; 21.4.39; 2.5.39; 10.5.39; 21.5.39; 8.6.39; 15.6.39; 16.6.39; 17.6.39; 22.8.39; 25.9.39; 4.10.39; 5.10.39; 13.10.39; 16.10.39; 17.10.39; 27.10.39; 4.11.39; 12.11.39; 16.11.39; 28.11.39; 29.11.39; 30.11.39; 1.12.39; 2.12.39; 3.12.39; 4.12.39; 5.12.39; 6.12.39; 7.12.39; 8.12.39; 9.12.39; 10.12.39; 11.12.39; 12.12.39; 13.12.39; 14.12.39; 16.12.39; 17.12.39; 18.12.39; 25.12.39; 26.12.39; 27.12.39; 28.12.39

10.1.40; 11.1.40; 29.1.40; 1.2.40; 2.2.40; 13.2.40; 19.2.40; 23.2.40; 26.2.40; 27.2.40; 29.2.40; 5.3.40; 12.3.40; 28.3.40; 29.3.40; 30.3.40; 6.4.40; 9.4.40; 11.4.40; 12.4.40;

15.4.40; 19.4.40; 27.4.40; 29.4.40; 30.4.40; 2.5.40; 9.5.40; 10.5.40; 22.5.40; 24.5.40;
25.5.40; 11.6.40; 4.7.40; 7.7.40; 8.7.40; 25.7.40; 8.8.40; 16.8.40; 28.8.40; 6.9.40; 25.9.40;
29.9.40; 5.10.40; 18.10.40; 24.10.40; 4.11.40; 5.11.40; 15.11.40; 18.11.40; 20.11.40;
25.11.40; 29.11.40; 6.12.40; 9.12.40; 10.12.40; 16.12.40; 18.12.40; 26.12.40; 27.12.40

10.1.41; 13.1.41; 20.1.41; 27.1.41; 31.1.41; 24.2.41; 9.3.41; 11.3.41; 13.3.41; 20.3.41;
23.3.41; 26.3.41; 27.3.41; 4.4.41; 15.4.41; 22.4.41; 19.5.41; 24.5.41; 26.5.41; 1.6.41;
21.6.41; 29.8.41; 22.9.41; 26.9.41; 13.10.41; 31.10.41; 8.11.41; 14.11.41; 17.11.41;
13.12.41; 19.12.41; 22.12.41; 26.12.41; 30.12.41

3.1.42; 13.1.42; 20.1.42; 9.2.42; 12.2.42; 13.2.42; 18.2.42; 23.2.42; 28.2.42; 16.3.42;
3.4.42; 9.4.42; 10.4.42; 13.4.42; 17.4.42; 6.5.42; 25.5.42; 26.5.42; 27.5.42; 31.7.42;
11.9.42; 21.9.42; 23.9.42; 26.9.42; 5.10.42; 13.10.42; 19.10.42; 26.10.42; 28.10.42;
30.10.42; 1.11.42; 4.11.42; 13.11.42; 17.11.42; 21.11.42; 22.11.42; 30.11.42; 2.12.42;
5.12.42; 7.12.42; 12.12.42; 21.12.42; 23.12.42; 25.12.42; 29.12.42

27.1.43; 1.2.43; 9.2.43; 13.2.43; 17.3.43; 18.3.43; 20.3.43; 22.3.43; 23.3.43; 27.3.43;
30.3.43; 6.4.43; 10.4.43; 8.5.43; 28.6.43; 11.7.43; 12.7.43; 13.7.43; 14.7.43; 15.7.43;
16.7.43; 17.7.43; 18.7.43; 19.7.43; 21.7.43; 25.7.43; 31.7.43; 12.8.43; 5.9.43; 8.9.43;
30.9.43; 1.11.43; 24.11.43; 29.11.43; 9.12.43; 31.12.43

3.1.44; 12.1.44; 15.1.44; 22.1.44; 27.1.44; 1.2.44; 5.2.44; 7.2.44; 11.2.44; 19.2.44; 22.2.44;
5.3.44; 7.3.44; 8.3.44; 27.3.44; 8.4.44; 12.4.44; 19.4.44; 1.5.44; 4.5.44; 9.5.44; 13.5.44;
15.5.44; 16.5.44; 27.5.44; 29.5.44; 31.5.44; 1.6.44; 6.6.44; 8.6.44; 9.6.44; 21.7.44; 24.7.44;
7.8.44; 8.8.44; 16.8.44; 14.9.44; 20.9.44; 26.9.44; 1.10.44; 10.10.44; 28.10.44; 4.11.44;
14.11.44; 25.11.44; 8.12.44; 18.12.44; 20.12.44; 25.12.44; 27.12.44; 29.12.44; 30.12.44

23.1.45; 27.1.45; 31.1.45; 14.3.45; 17.3.45; 23.3.45; 28.3.45; 29.3.45; 30.3.45; 4.4.45;
5.4.45; 7.4.45; 9.4.45; 23.4.45; 4.5.45; 19.5.45; 22.5.45; 11.6.45; 17.9.45; 1.10.45; 4.10.45;
5.10.45; 11.10.45; 22.10.45; 23.10.45; 24.10.45; 31.10.45; 1.11.45; 2.11.45; 17.11.45;
29.11.45; 5.12.45; 6.12.45; 9.12.45; 10.12.45; 14.12.45; 15.12.45; 18.12.45; 22.12.45

1.1.46; 4.1.46; 5.1.46; 6.1.46; 7.1.46; 8.1.46; 9.1.46; 10.1.46; 11.1.46; 16.1.46; 17.1.46;
21.1.46; 24.1.46; 30.1.46; 31.1.46; 5.2.46; 6.2.46; 10.2.46; 11.2.46; 13.2.46; 14.2.46;
15.2.46; 16.2.46; 17.2.46; 21.2.46; 23.2.46; 2.3.46; 6.3.46; 13.3.46; 23.3.46; 2.5.46; 6.5.46;
22.5.46; 29.5.46; 30.5.46; 8.6.46; 9.6.46; 5.7.46; 8.7.46; 20.7.46; 29.7.46; 30.7.46; 4.9.46;
23.9.46; 2.10.46; 7.10.46; 12.10.46; 19.10.46; 28.10.46; 30.10.46; 5.11.46; 11.11.46;
12.11.46; 14.11.46; 9.12.46; 15.12.46; 16.12.46; 18.12.46; 28.12.46

1.1.47; 3.1.47; 7.1.47; 8.1.47; 9.1.47; 10.1.47; 14.1.47; 24.1.47; 27.1.47; 29.1.47; 6.2.47;
7.2.47; 12.2.47; 14.2.47; 24.2.47; 28.2.47; 1.3.47; 3.3.47; 4.3.47; 25.3.47; 24.4.47; 30.4.47;
1.5.47; 2.5.47; 4.5.47; 5.5.47; 15.5.47; 20.5.47; 2.6.47; 4.6.47; 5.6.47; 14.6.47; 15.7.47;
27.7.47; 9.8.47; 16.9.47; 26.9.47; 29.9.47; 8.10.47; 10.11.47; 11.11.47; 17.11.47; 19.11.47;
23.11.47; 6.12.47; 10.12.47; 24.12.47; 26.12.47; 27.12.47; 29.12.47

12.1.48; 19.1.48; 25.1.48; 29.1.48; 30.1.48; 5.2.48; 6.2.48; 8.2.48; 9.2.48; 10.2.48; 19.2.48;
20.2.48; 22.2.48; 26.2.48; 9.3.48; 26.3.48; 7.4.48; 8.4.48; 25.4.48; 29.6.48; 2.7.48; 9.7.48;
11.7.48; 21.7.48; 10.8.48; 25.8.48; 26.8.48; 31.8.48; 26.9.48; 23.10.48; 24.10.48; 26.10.48;
27.10.48; 15.11.48; 18.11.48; 7.12.48

1.1.49; 7.1.49; 16.1.49; 21.1.49; 26.1.49; 5.2.49; 24.2.49; 23.3.49; 28.3.49; 24.4.49; 2.6.49;
3.6.49; 27.8.49; 3.10.49; 12.10.49; 18.10.49; 19.10.49; 28.10.49; 31.10.49; 4.11.49;
6.11.49; 7.11.49; 16.12.49; 9.1.50; 10.1.50; 16.1.50; 19.1.50; 11.2.50; 13.2.50; 24.2.50;
13.3.50; 17.3.50; 18.3.50; 24.3.50; 2.4.50; 4.4.50; 10.4.50; 11.4.50; 14.4.50; 15.4.50;
21.4.50; 28.4.50; 8.5.50; 12.5.50; 26.5.50; 27.5.50; 3.6.50; 4.6.50; 10.6.50; 13.6.50;
29.6.50; 13.7.50; 27.7.50; 25.10.50; 27.10.50; 23.11.50; 25.11.50; 8.12.50; 9.12.50;
18.12.50; 21.12.50; 27.12.50

18.1.51; 22.1.51; 27.1.51; 23.2.51; 11.3.51; 28.3.51; 10.4.51; 17.4.51; 6.5.51; 11.5.51;
5.6.51; 6.6.51; 16.6.51; 18.6.51; 19.6.51; 25.6.51; 8.7.51; 15.8.51; 16.8.51; 17.8.51;
19.8.51; 28.8.51; 15.9.51; 16.9.51; 17.9.51; 15.10.51; 20.10.51; 22.10.51; 2.11.51; 7.11.51;
21.11.51; 27.11.51; 12.12.51; 13.12.51; 16.12.51; 17.12.51; 21.12.51

11.1.52; 18.1.52; 28.1.52; 1.3.52; 2.3.52; 11.3.52; 19.3.52; 23.3.52; 14.4.52; 17.4.52;
20.4.52; 24.4.52; 2.5.52; 11.5.52; 12.5.52; 13.5.52; 14.5.52; 17.5.52; 27.5.52; 7.6.52;
1.7.52; 24.8.52; 6.9.52; 11.9.52; 17.10.52; 17.11.52; 19.11.52; 28.11.52; 10.12.52;
12.12.52; 17.12.52

10.1.53; 15.1.53; 22.2.53; 7.3.53; 14.3.53; 16.3.53; 18.3.53; 20.3.53; 21.3.53; 7.4.53;
9.4.53; 16.4.53; 29.4.53; 6.5.53; 31.5.53; 22.6.53; 23.6.53; 19.8.53; 13.9.53; 14.9.53;
20.10.53; 26.10.53; 27.10.53; 3.11.53; 16.11.53; 17.11.53; 18.11.53; 3.12.53; 5.12.53;
12.12.53

22.1.54; 26.1.54; 2.2.54; 4.2.54; 8.2.54; 18.3.54; 20.3.54; 22.3.54; 23.3.54; 27.3.54;
16.4.54; 20.4.54; 28.4.54; 8.5.54; 1.10.54; 18.10.54; 30.10.54; 1.11.54; 12.11.54; 13.11.54;
13.12.54; 27.12.54; 29.12.54; 30.12.54

11.1.55

Sjögren family [also: 'de mina'; 'hela huset'] (St Petersburg; Strelna; Toxowa)

25.3.34; 24.12.34

4.6.38

5.1.39; 19.9.39

14.6.40; 24.9.40

14.9.41

16.9.42; 21.10.42

5.6.43; 18.12.43

19.9.44

17.7.45; 23.7.45; 3.8.45

16.5.46; 19.5.46; 29.5.46; 30.5.46; 11.9.46; 28.9.46; 17.10.46

3.3.47; 7.4.47; 28.4.47; 10.6.47; 7.8.47

17.3.48; 23.3.48; 29.6.48; 12.7.48; 13.7.48; 25.8.48

15.8.49; 31.12.49

15.2.50; 26.4.50; 13.6.50; 14.9.50; 25.12.50

5.6.51; 18.6.51; 15.8.51; 30.8.51; 5.11.51

25.9.52

6.5.53; 1.9.53; 5.9.53

22.8.54; 2.9.54

Sjögren, Bertha Sophia [also: äldsta dotter; egen dotter; den lilla; barnet; lilla Sofie; lilla Bertha], 1832-, confirmed 3.6.49 (St Petersburg)

30.5.34; 11.7.34; 21.9.34; 23.9.34

30.5.38

8.6.39; 4.7.39; 14.12.39

2.5.40; 4.10.40

11.3.41; 28.4.41; 2.5.41; 8.5.41; 31.5.41; 30.12.41

8.2.42; 14.3.42; 23.9.42; 28.10.42; 1.11.42; 4.11.42; 22.11.42; 5.12.42

27.3.43; 17.9.43; 1.12.43; 9.12.43; 20.12.43; 23.12.43

12.1.44; 17.1.44; 5.2.44; 19.2.44; 24.2.44; 9.5.44; 1.6.44

9.1.45; 26.2.45; 18.4.45; 7.11.45; 8.11.45; 10.11.45; 28.11.45; 28.12.45

3.1.46; 11.1.46; 15.1.46; 16.1.46; 17.1.46; 14.2.46; 7.3.46; 3.10.46; 19.10.46; 21.10.46;
28.10.46; 30.10.46; 5.11.46; 11.11.46; 12.11.46; 14.11.46; 6.12.46; 9.12.46

7.1.47; 8.1.47; 13.1.47; 27.1.47; 29.1.47; 30.1.47; 12.2.47; 14.2.47; 22.2.47; 24.2.47;
28.2.47; 1.3.47; 25.3.47; 8.4.47; 10.4.47; 11.4.47; 16.4.47; 17.4.47; 24.4.47; 10.5.47;
12.5.47; 20.5.47; 31.5.47; 2.6.47; 14.10.47; 19.11.47; 6.12.47; 10.12.47; 11.12.47;
16.12.47; 27.12.47

12.1.48; 19.1.48; 25.1.48; 29.1.48; 30.1.48; 31.1.48; 4.2.48; 5.2.48; 9.2.48; 11.2.48;
26.2.48; 6.3.48; 9.3.48; 11.3.48; 25.3.48; 3.4.48; 6.4.48; 7.4.48; 8.4.48; 25.4.48; 28.4.48;
29.4.48; 10.5.48; 13.5.48; 7.8.48; 10.8.48; 21.9.48; 23.9.48; 26.9.48; 15.11.48; 18.11.48;
1.12.48; 2.12.48; 7.12.48; 18.12.48; 23.12.48; 27.12.48

1.1.49; 2.1.49; 15.1.49; 18.1.49; 21.1.49; 26.1.49; 24.2.49; 1.3.49; 2.3.49; 9.3.49; 17.3.49;
19.3.49; 19.4.49; 12.5.49; 27.5.49; 14.6.49; 3.7.49; 17.7.49; 24.7.49; 19.8.49; 5.9.49;
6.9.49; 9.9.49; 12.9.49; 23.9.49; 29.9.49; 1.10.49; 3.10.49; 10.10.49; 17.10.49; 16.12.49;
20.12.49; 22.12.49; 28.12.49

9.1.50; 10.1.50; 14.1.50; 16.1.50; 24.1.50; 26.1.50; 1.2.50; 11.2.50; 13.2.50; 28.2.50;
13.3.50; 17.3.50; 31.3.50; 28.4.50; 8.5.50; 9.5.50; 12.5.50; 27.5.50; 2.6.50; 4.6.50; 8.6.50;
26.9.50; 5.10.50; 16.10.50; 25.10.50; 26.10.50; 27.10.50; 2.11.50; 23.11.50; 9.12.50;
11.12.50; 18.12.50; 21.12.50; 22.12.50; 27.12.50

13.1.51; 18.1.51; 22.1.51; 25.1.51; 27.1.51; 27.2.51; 8.3.51; 19.3.51; 27.3.51; 17.4.51;
20.4.51; 22.5.51; 8.6.51; 20.6.51; 1.7.51; 16.9.51; 17.9.51; 27.9.51; 22.10.51; 1.11.51;
7.11.51; 22.11.51; 27.11.51; 4.12.51; 16.12.51; 17.12.51; 22.12.51; 27.12.51; 29.12.51

11.1.52; 17.1.52; 18.1.52; 28.1.52; 6.2.52; 28.2.52; 5.3.52; 26.3.52; 27.3.52; 17.4.52;
24.4.52; 25.4.52; 29.4.52; 1.5.52; 2.5.52; 29.5.52; 17.10.52; 10.11.52; 11.11.52; 16.11.52;
28.11.52; 29.11.52; 6.12.52; 12.12.52; 17.12.52; 25.12.52

8.1.53; 15.1.53; 20.1.53; 22.1.53; 5.3.53; 7.3.53; 14.3.53; 16.3.53; 18.3.53; 20.3.53; 7.4.53;
9.4.53; 12.4.53; 16.4.53; 2.5.53; 6.5.53; 1.6.53; 2.6.53; 19.8.53; 27.8.53; 29.8.53; 30.8.53;
23.9.53; 17.10.53; 17.11.53; 30.11.53; 12.12.53

8.1.54; 21.1.54; 26.1.54; 27.1.54; 29.1.54; 2.2.54; 4.2.54; 8.2.54; 25.2.54; 15.3.54; 20.3.54;
22.3.54; 23.3.54; 24.3.54; 27.3.54; 30.3.54; 1.4.54; 3.4.54; 12.4.54; 16.4.54; 20.4.54;
28.4.54; 29.4.54; 8.5.54; 11.5.54; 18.5.54; 22.5.54; 16.9.54; 6.10.54; 18.10.54; 28.10.54;
1.11.54; 19.11.54; 25.11.54

Sjögren, Johan Theodor [also: lille gossen; gossen; Theodor], 1834-1835 (Helsinki, St Petersburg)

28.12.34

14.7.35

Sjögren, Fransiska Gustafwa [also: dotter; den lilla; lilla Fransiska; lilla barn; lilla Fanny],
1839- (St Petersburg)

9.3.39; 12.4.39; 21.5.39; 25.5.39; 30.5.39; 22.6.39; 8.8.39; 12.12.39; 13.12.39; 14.12.39;
15.12.39; 19.12.39; 28.12.39

7.3.40; 8.3.40; 15.9.40

20.3.41; 21.3.41; 22.3.41; 23.3.41; 24.3.41; 26.3.41; 4.4.41; 26.5.41; 31.5.41; 24.6.41

6.5.42; 21.7.42; 27.7.42; 31.7.42

2.2.44; 12.4.44; 8.6.44; 9.6.44; 10.6.44; 28.10.44

20.9.47; 21.9.47

25.5.48; 28.11.48

29.9.49; 10.10.49

6.2.52

12.4.53; 6.5.53; 1.6.53; 2.6.53; 17.10.53

18.5.54; 13.6.54; 15.6.54; 16.6.54; 18.6.54; 20.6.54; 21.6.54; 23.6.54; 26.6.54; 29.6.54

Sjögren, Sara [also: Sally] Johanna, 1841- (St Petersburg)

19.5.41; 27.6.41

19.1.42; 6.9.42

24.2.43; 5.6.43; 24.8.43; 25.8.43; 26.8.43; 8.9.43; 9.9.43

15.2.44; 19.2.44; 21.6.44

19.5.47

19.7.48

3.1.49; 6.11.49

25.9.51

13.9.53

Sjögren, Justina Fredrika [also: nya människan; lilla flickan; lilla Fredrika; Fridda], 1843-
(St Petersburg)

19.7.43; 26.7.43; 10.8.43; 12.8.43; 30.8.43

11.2.44; 4.8.44

10.12.45

16.1.46

5.11.47

23.9.48; 7.10.48; 10.10.48; 12.10.48

15.7.49

21.11.53; 1.12.53

Sjögren, Wilhelmina Sofia Mathilda [also: lillan], 1849- (St Petersburg)

23.3.49; 3.5.49; 2.6.49; 13.6.49; 13.11.49

21.4.51

16.1.53; 17.1.53

Sjögren children [barn; barnabal] (St Petersburg)

26.9.44; 8.12.44

9.6.50

14.3.51; 4.5.51; 19.8.51

18.1.52

31.5.53; 7.9.53; 11.9.53; 14.9.53

1.10.54; 26.2.54; 5.4.54; 16.8.54; 1.10.54; 13.11.54; 13.12.54

Sjögren household (St Petersburg)

Changed quarters, 1844 (25.2.45)

Live-in (St Petersburg)

Charity/special

Widow Keplerus, in Sjögren household (TT: 187)

‘Fru Strohlmann flyttades till oss’ (21.5.50); no longer appears to be there (31.5.50)

‘Fru Strohlman flyttade äntligen ifrån oss.’ (23.1.51)

‘/.../ till Fru. Str. för att få henne i morgon till hjälp vid matlagningen.’ (30.1.51)

Guests include ‘en med mig beslägtad gumma ifrån Ithis’ (2.6.50)

Staff

Amalia (25.11.34)

Kökspiga Mascha (12.5.34); AJS arranging her documents; returned to fru Passelberg (4.6.34)

Christina (3.8.41)

Anna (20.11.43)

Tjenstflicka Audotia [also: Avdotia], 1848: left (17.5.48); AJS asks her to help find a ny piga (21.1.52); AJS asks her to help find a ny inpiga (2.12.53)

Tjenstflicka, 1848, engaged (17.5.48)

Inpiga, 1849, Alexandra left (24.4.49; 1.10.51)

Inpiga, 1849-1850, Warvara engaged: (24.4.49; 15.6.49; 10.12.49; 11.12.49; 12.12.49); left (24.3.50)

Bekant soldathustru (stand-in for Inpiga), 1850 (24.3.50; 25.3.50)

Barn- and Inpiga, 1850 (rysk soldatenka from Ösel) engaged (1.4.50); dismissed (foul breath)

Finsk sjömanshustru (interemistiskt for Inpiga), 1850 (4.4.50; 9.4.50)

In- and Barnpiga, 1850, ryska ifrån Dorpat, engaged (9.4.50)

above’s sister, 1850, Matroshustru ifrån Kronstadt, as ‘provisoriskt’ Kökspiga for the summer (13.6.50)

Inpiga, 1851; dismissed for having a man overnight (11.3.51)

Inpiga, 1851; finsk qvinsperson interemistiskt (11.3.51); fell sick and left (14.3.51)

Inpiga, 1851; annat provisoriskt biträde (14.3.51)

Inpiga, 1851; engaged (Ryssinna) (26.3.51)

Inpiga, 1851; re-engaged Fevronia (17.9.51); left (24.11.51)

Inpiga, 1851-1852: Katharina engaged in Fevronia's place (24.11.51); dismissed (5.1.52)

Inpiga: 1851; engaged (6.1.52); sick (8.1.52); dismissed for dishonesty (20.1.52)

Inpiga: 1852: Malanija dismissed for absence without leave (23.2.52)

Inpiga: 1852: engaged (ryska) (21.2.52)

'den provisoriska flickan bort' (25.2.52)

Inpiga: 1852: engaged Russian ('genom Avdotias medling') (27.2.52)

Inpiga: 1852: engaged en Finska Christina[?] (8.10.52; 17.12.52; 18.12.52); Katrina dismissed for stealing (9.5.53)

Inpiga: 1853: engaged (16.10.53)

Inpiga: 1853: engaged (4.12.53)

Inpiga: 1854: (Anna) dismissed (7.10.54)

Inpiga: 1854: engaged (11.10.54)

Piga, engaged as maid in Sjögren household for twelve months (13.3.35)

'min kokerska': (4.11.34)

Kökspiga, 1838 (23.6.38)

Kökspiga, 1839-1840 (11.5.40; 12.5.40; 13.5.40; 22.5.40)

Kökspiga, 1840-1841 (15.5.40; 23.9.40)

Kökspiga, 1841-1842 (22.1.41; 31.1.42)

Kökspiga, 1842 (14.5.42); dismissed 1842 (23.5.42)

Kökspiga, 1842-1843, leaves (14.2.43)

Kökspiga, 1843, starts (26.2.43); dismissed 1843 (6.3.43)

Kökspiga, 1843, (Finnish); dismissed 1843 (16.8.43; 18.8.43)

Kökspiga, 1843 (19.10.43)

Kökspiga, 1843, Afrosina (Russian), engaged (6.3.43; 1.8.43; 16.8.43; 30.8.43; 14.9.43; 24.10.43); left (25.11.43)

Kökspiga, 1843, engaged (25.11.43; 26.11.43); leaves (29.12.43)

Kökspiga, 1843, engaged (29.12.43)

Kökspiga, Marie Scherman, 1843-1844; dismissed (13.5.44)

Kökspiga, Afrosinja (Russian) re-engaged, 1844-1845 (13.5.44; 15.9.44); left (18.9.45)

Kökspiga, 1845, engaged ('en finsk svenska') (20.9.45); dismissed (pregnant, poor sight, 9.11.45)

Kökspiga, 1845-1846, re-engaged a maid who was dismissed for laziness (9.11.45)

Kökspiga, 1846, Lotta engaged; hospitalised (25.11.46; 26.11.46)

Kökspiga, 1846, Avdotia engaged (28.11.46); cheated by tradesman whom AJS upbraided and forced to repay money (12.4.49)

Fischer, Madam [also: Mad. Fr.; fru Fisch.; fru F.], gammal tysk Enkefru (midwife/nurse) (9-27.3.39); 1841 (19.5.41); 1843 (26.7.43; 28.7.43; 30.7.43; 18.10.43; 19.10.43)

Piga, Marie [also Margareta] (Finnish-speaking), -1840 (2.5.39; 3.5.39; 30.5.39; 10.1.40; 12.1.40); re-engaged, 1841-1846 (20.5.41; 24.5.41; 12.9.42); left (27.5.46)

Kökspiga, Paraskovja, 1847; left to get married (29.9.47)

Kökspiga, 1847; engaged (4.10.47)

Kökspiga, 1848; engaged (8.5.48)

Kökspiga, 1850; engaged (19.9.50); suspected by Krets-Kriminalrätt of criminal activities (7.12.50)

Kökspiga, 1851; left ('under förevänding af sjuklighet'; 22.2.51)

Kökspiga, 1851; engaged (Ryssinna) (2.3.51); gick bort (5.3.51)

Kökspiga, 1851; sick, Dr Graefe summoned (12.4.51; 13.4.51; 6.5.51)

Kökspiga, 1854: (Finska) engaged (1.10.54); dismissed ('okunnighet och långsamhet') (19.10.54)

Kökspiga, 1854: Agafia re-engaged (19.10.54); Agafia recalled by her serf-owners (14.12.54); återvände ifrån landet oaktadt (23.12.54)

Gustafva, 1840- (10.1.1840)

förra Barnsköterska Katharina (seeking loan) (25.11.34)

Barnsköterska: nurse engaged until 1.11.34 (8.9.34)

Barnsköterska, Eva, en finska flicka, 1834-1840 (27.12.39; 29.12.39; 10.5.40; 19.5.40; 22.5.40)

Barnsköterska, 1840- (19.5.40)

Barnsköterska (Swedish) left, 1841 (18.9.41)

Barnsköterska, Katja (Russian) engaged, 1841 (18.9.41); dismissed, 1842 (5.3.42)

Barnsköterska, Lena, slägtinge till Kökspiga (Russian), 1842-1843 (5.3.42; 8.3.42; 10.6.43; 27.7.43); dismissed (28.7.43; 1.8.43)

Barmorska, 19.7.43

Barnsköterska, Wiva, en soldat hustru, 1843 (30.7.43; 31.7.43; 13.8.43; 14.8.43);

dismissed (16.8.43; 18.8.43)

Barnpiga, 1843 (17.8.43; 24.8.43); dismissed (28.8.43)

Barnsköterska, 1843, 'en liten flicka' from Strelna (28.8.43; 30.8.43); ends (31.8.43); re-engaged (9.10.43)

Barnsköterska, 1843, 'sjelf kom att erbjuda sig' (30.8.43; 31.8.43)

Barnsköterska, 1843, Anna (14.9.43; 7.10.43); leaves (9.10.43)

Barnsköterska, 1843, 'här född ung soldatenka' (13.10.43; 15.10.43); dismissed (16.10.43)

Barnsköterska, 1843, 'en lifländska'[also: Lifländska] temporarily (19.10.43; 20.10.43); ends (24.10.43)

Barnsköterska, 1843, 'den nya' (24.12.43)

Barnsköterska, 1843-1844, Afrosinja's syster temporarily (24.10.43; 12.1.44); ends (17.1.44)

Barnsköterska, ('interimistisk') 1844, starts (17.1.44); dismissed (24.2.44)

Barnsköterska, 1844, Mams. Höckert acts until replacement is found (24.2.44)

Barnsköterska, 1844, Christina, dismissed (2.12.44; 11.12.44)

Barnsköterska, 1844-1845, Udotia (Ryssinna), engaged (2.12.44); dismissed because of pregnancy (22.5.45; 28.5.45)

Barnsköterska, 1845, Irina (Finnish) engaged (22.5.45); left because of passport problems (11.9.45)

Barnsköterska, 1845-1846, Akulina, engaged (11.9.45); left (19.5.46)

Nurse hired 'temporellt' for new daughter (24.3.49)

to be dealt with:

Christines syster (21.5.50)

Anna (31.5.50)

vår Anna (13.6.50)

Live-in (Toxowa)

Piga1, 1847, sick

Piga2, 1847, sick

Finsk qvinna, 1847, till betjening

Hired help

Soldat, water and wood carrier, dismissed, 1840 (16.10.40)

Soldat1, Soldat2, hired to carry water and wood, 1840 (17.10.40)

Water-carrier (vattukarl) changed, 1845 (17.9.45)

Water- and wood-carrier dismissed, 1846 (14.11.46)

Mjölkflicka, 1844 (24.2.44)

Egen soldat, 1845 (17.2.45; 18.2.45; 19.2.45)

Barberare (23.8.43; 14.1.47; 10.1.53)

Seamstress1 (3.5.48)

Seamstress2 (3.5.48)

Seamstress (24.4.49)

Molander, Mamsell (flyttar till oss såsom sömmerska) (10.4.51)

‘I dag ankom Julius Toss ifr. Kronstadt för att betjena oss i 4 mån.’ (16.5.53)

‘Julchen afreste till Kronstadt.’ (14.9.53)

‘NB. Julchen tillbaka till oss.’ (17.9.53)

Clarification needed

Christines syster flyttade till oss (21.5.50) *could Christine be the in- and barnpiga engaged on 9.4.50? Could Anna (31.5.50), who now goes, be Christine’s sister? But see ‘vår Anna’ (13.6.50)*

Other responsibilities

Lagerholm, Guldarbetare lärling (ifrån Finland), 1840 (arrives 25.9.40; departs 5.10.40)

English-language teacher, 1844, Mamsell Dädé [also: Dedé] provided with board and lodging chez Sjögrens until such a time as she finds a permanent governess position in return for giving Bertha Sjögren English lessons for three hours per day (28.10.44; 30.10.44; 12.11.44; 13.11.44; 28.11.44 left for Moscow)

Castor [also: hunden], Sjögren family’s dog, 1844-1849 (6.6.44; 9.6.44; 13.6.44; 11.10.45; 25.10.45; 30.10.45; 1.11.45; 5.11.45; 6.11.45; 8.11.45; 16.8.49; 22.8.49)

Madam [also: fru] Laxén, special services, 1846 (11.1.46; 17.1.46; 19.1.46; 20.1.46; 14.2.46; 21.2.46; 28.5.46)

Summer quarters

1834, Strelna (11.6.34-about end June). Sjögren family sailed to Helsinki and remained

in Finland until the autumn. AJS returned overland to St Petersburg arriving 12.10.34. Fru Sjögren and daughter Bertha remained in Finland family for the remainder of her pregnancy (child expected in November [son born end October]). In Finland AJS and family lodged with Axel Laurell. AJS also travelled in southern Finland in respect of treatment for his sight (e.g. Ilmoni, Törngren)

1849, Kolppino, 28th Tyska koloni, 3 verst på sidan om Ishora vid vägen till Kolppino (landlord: Ritter)

1850, Toxowa, dacha, 30 rubel silver (landlord: Terletzki). AJS family took up residence about 14.6.50 while he sailed to Rewal, Helsingfors (attending promotion ceremonies). Departs Helsingfors on Wellamo (4.8.50), embarks Wiborg (5-9.8.50); by road to Toxowa (9-11.8.50). Sjögren family returned to winter quarters (14.9.50)

1851, ‘/.../ sökte den damen, som har att uthyra det landtställe i Toxowa, som vi förra sommaren innehade.’ (14.2.51; 5.3.51)

‘Hos fru Malachof /.../ hvilken jag öfverlemnade 10 R. silfver handpenningar på hyran för Datschan i Toxowa.’ (6.3.51) Fru Malachof appears to be the letting agent acting for Terletzki. Further visit to Fru Malachof about repairs (11.3.51). The letting arrangement finally collapses.

30.5.-3.6.1851 AJS visits Nykyrka area in search of summer quarters.

AJS family took up summer quarters in Afanasjeva (18.6.51).

25.6.- 1851 AJS travels by SS Wellamo from Wiborg to Helsingfors for spa treatment

13.9.51: arrived home in St Petersburg

1852: Sjögren family considering leasing a property in Toxowa for several years (28.2.52; 2-3.3.52). AJS pays 15 R silver deposit for summer quarters (15.3.52). Piano sent to Toxowa (1.6.52)

1853: ‘Promenad att bese sommarboningen.’ (Toxowa, 24.1.53). Furniture, Sofie and three younger daughters move into summer quarters (31.5.53). AJS, Bertha, Fanny and inpiga join rest of family in Toxowa (2.6.53). Two maids were with them during the summer. Return to winter quarters starts (13.9.53)

1854: ‘Fortepianot skickades till Toxowa förut.’ (22.5.54) Sjögren family move in (29.5.54) Sjögrens move to winter quarters (9.9.54)

Sjöholm

5.12.07

2nd priority

Sjöström, Axel Gabriel, 1794-1846, ÅA student (1809-1815), ÅA (Docent in Greek literature, 1821-1826; assistant, 1826-1833), Editor, *Åbo Tidning* (1820-1827, Editor, *Tidningar från Helsingfors* (1829-1831), Alexanders Universitet (Professor, 1833-1846) (Åbo; Helsingfors)

7.10.34

Skeppare (Sortavala/Walamo)

26.10.24

Skjuts, driver on Rajajoki-Nykyrka route (Rajajoki)

10.6.53

Skjutsbonde ('min vanliga') Hepojärwi)

26.7.39; 27.7.39

Skjutsbonde, driver en route Perm-Okhansk

23.2.29

Skjutsbönder on Tosna-Novgorod route

26.6.24

Skjutsgosse [also: Skjutskarl; Skjutsbonde], driver on Konduschi-Kavansk route

10.12.24; 11.12.24

Skjutskarl

28.8.11

Skjutskarl, driver on Bauske-Alt Rahden route

15.7.46

Skjutskarl, Vård, driver on Choteri-Kuthais route

31.5.37

Skjutskarl, driver on Elnast by-Nysalis gods route

17.6.46

Skjutskarl, driver on Glasof-Mossejefska route

11.10.27

Skjutskarl [also: Dräng; följeslagare], driver on Iidjäyre-Njäudam route

22.1.26; 23.1.26; 24.1.26

Skjutskarl [also: Skjutspojke], ung enfaldig bonde, af gladt lynne, driver on Jokikylä-Murtoniemi route

12.6.25

Skjutskarl, driver to Kaamasjoki

8.12.25

Skjutskarl, driver on Mitau-Bauske route

14.7.46

Skjutskarl, en Tatarisk, driver on Mitäske-Mamadysh route

16.7.28

Skjutskarl, driver on Kholmogory-Matigora route

26.9.26

Skjutskarl, driver on Kiwkurja-Rakula kyrka route

30.5.27; 31.5.27

Skjutskarl [also: skjutspoike], ung, driver on Kola-Topozero route

20.2.26

Skjutskarl, driver on Krjukowa-Osa route

27.8.28

Skjutskarl, driver (Kutschesero district)

12.3.25

Skjutskarl, driver on Lolvy-Nedra-Maskaleva route

19.12.28

Skjutskarl, one of AJS's drivers on Mairivaara-Sodankylä route

7.9.25

Skjutskarl [also: karl], driver on Melnitschi-Pildunniemi route

12.3.25

Skjutskarl, driver Mänselgä-Povents route

22.3.25

Skjutskarl, driver Okhansk-Село Черновское route

24.2.29

Skjutskarl, driver Pelkjärvi district

29.11.24

Skjutskarl, Finn from Kuopio, driver on Petrozavodsk-Widana route

26.2.25; 27.2.25

Skjutskarl, driver on Rogoska-Paskinsk route

15.10.27

Skjutskarl, driver on Saostrofska kyrka-Seletska route

27.5.27

Skjutskarl, driver on Schorenga-Totma route

11.4.27

Skjutskarl, driver on Schuklinskaja-Suna route

13.10.27

Skjutskarl [also: Färjekarl] (Soiga station)

29.5.27

Skjutskarl, driver on Sovoka-Warsogora route

2.3.26

Skjutskarl [also: pojke], driver on Stavropol-Batajskaja route

29-30.12.37

Skjutskarl, driver on Suna-Sesenewo route

14.10.27

Skjutskarl, driver on Tikhvin-Ladoga route

11.6.29

Skjutskarl, driver on Tschassova-Ustsyssolsk route

4.8.27

Skjutskarl, driver on Tschuinawolok/Suiniemi-Kangasjärwi route

28.2.25

Skjutskarl, driver Tschuinawolok district

28.2.25

Skjutskarl, driver on Unzha-Torino route

31.3.29

Skjutskarl, driver on Warbenitzi/Warbla-Ladeinoje Pole route

3.1.25

Skjutskarl on route to Wätka

30.10.27

Skjutskarlar (käring, liten pojke), drivers on Beresova-Verchovashska possad route

25.4.27

Skjutskarlar [also karlar; skjutsbonde] drivers on Kolodsero-Pudosch route

2.11.26; 3.11.26

Skjutskarlar, drivers on Ladoga-Schlysselburg route

17.6.29

Skjutskarlar (two), drivers on Rasivaara-Kitee route

7.10.24

Skjutspojke ('Kubatiefska') (Styr-Digor)

23.5.37

Skjutspojke, driver on Langernö-St Michels kyrka route

10.6.46

Skjutspojke, min dumme, driver on Kubenska-Vologda route

1.3.27

Skjutspoiike, driver on Mezen-Pinega route

21.4.26

Skjutspoiike, driver en route to Naschmajärvi

15.1.27

Skjutspojke, driver en route to Ojatskaja Ladva

28.12.24

Skjutspojke, lilla Wotjakiske (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ish(?)])

12.8.28; 13.8.28

Skjutspoiike, driver on Schtscheleki-Schoksinskaja route

19.8.24

Skjutspojke, 'min lilla', driver on Tschudtzi-Tikhvin route

1.6.29

Skjutspoiike, en rysk, driver on Selo Tshurilino-Kasan route

3.3.28

Skogman, Prost (- 1810)

31.3.10

Skollärare (Glasof)

30.9.27

Skolläranne (Glasof)

3.10.27

Skollärare, passenger Kem-Solovetsky (Kem)

23.7.25

Skollärare (Kolppino)

7.6.49

Skollärare (Jarensk)

24.7.27

Skoluppsyningsman (Jelabuga)

28.7.28; 29.7.28

Skoluppsyningsman (Sarapul)

10.8.28

Skomakare

4.12.06

Skomakare (på berget, Porvoo)

9.9.13

Skomakare (Turku)

16.11.13

2nd priority

Skotte, Erik Wilhelm [also: Sk.; Prosten; Prosten Sk.], 1774-1856, ÅA (student, 1790), ordained (Narva, 1794), Adjunkt (Finsk-svenska församling, Narva, 1794-1797), Acting Kyrkoherde (Narva, 1797-1802), Kyrkoherde (Narva, 1802-1813), Kyrkoherde (Toksova, 1813-1817), Prost (1817-1856). Godparent of Sara Johanna Sjögren.

22.1.23; 30.12.23

28.3.35; 30.3.35; 31.3.35; 2.4.35

30.3.39; 31.3.39; 21.5.39; 8.6.39; 5.7.39; 5.10.39

20.2.40; 23.3.40; 25.3.40; 30.5.40; 20.8.40; 22.12.40; 23.12.40

15.3.41; 16.3.41; 27.6.41; 29.7.41; 31.7.41; 23.8.41; 1.9.41; 5.9.41; 2.10.41; 30.10.41

29.3.42; 5.6.42; 22.6.42; 17.7.42; 1.8.42

21.5.43; 22.5.43; 4.6.43

2.4.44; 8.6.44; 10.7.44; 28.8.44

8.1.45; 4.3.45; 20.6.45; 14.7.45; 11.8.45; 3.9.45; 6.9.45; 23.9.45; 24.9.45; 1.10.45; 8.10.45;
12.10.45; 7.11.45; 26.11.45; 9.12.45; 26.12.45

20.1.46; 10.2.46; 19.3.46; 27.3.46; 5.5.46; 19.5.46

17.1.47; 20.3.47; 8.6.47; 11.7.47; 25.8.47; 1.9.47; 2.9.47; 15.9.47; 21.9.47; 26.9.47;
28.9.47

14.2.48; 15.2.48; 26.2.48; 3.3.48; 28.3.48; 29.3.48; 21.5.48; 9.6.48; 26.6.48; 1.7.48; 2.7.48;
6.7.48; 13.7.48; 1.9.48; 5.12.48

30.1.49; 24.2.49; 25.2.49; 27.2.49; 1.9.49; 26.10.49; 18.12.49; 28.12.49; 29.12.49

14.2.50; 17.2.50; 21.2.50; 11.3.50; 14.3.50; 19.3.50; 18.8.50; 28.8.50; 1.9.50; 10.9.50

12.2.51; 16.2.51; 19.2.51; 18.3.51; 21.12.51; 23.12.51

23.1.52; 8.2.52; 7.3.52; 11.11.52

18.1.53; 20.1.53; 23.2.53; 3.4.53; 3.6.53; 4.6.53; 5.6.53; 8.6.53; 18.8.53; 1.9.53; 2.9.53;
21.12.53; 28.12.53

19.1.54; 20.1.54; 22.1.54; 24.1.54; 28.3.54; 11.4.54; 31.5.54; 3.7.54; 24.7.54; 28.8.54;
1.9.54; 8.9.54

15.1.55; 16.1.55

Skotte, Prostinna [Katharina Luisa, née Parcou (1777-1839)], (Toxowa)

24.9.39

Skotte, äldre Mamsell (godparent of Sara Johanna Sjögren) (Toxowa)

27.6.41

11.8.45; 7.9.45

Skotte, Elisabeth [also: Lisinka; Lisette; Lis. Sk.; fröken] (godparent of Sara Johanna
Sjögren) (Toxowa)

20.2.40

27.6.41

23.9.45; 24.9.45

29.9.46; 1.10.46; 16.12.46; 17.12.46

20.3.47; 21.3.47; 23.3.47; 24.3.47; 8.4.47; 11.4.47; 8.6.47; 29.6.48; 10.8.47; 26.9.47;
28.9.47

7.3.48; 29.3.48; 2.5.48; 3.5.48; 29.5.48; 1.6.48; 30.6.48; 13.7.48; 7.8.48; 10.8.48
25.2.49; 27.2.49; 28.9.49; 15.10.49; 18.12.49
14.2.50; 17.2.50; 21.2.50; 22.2.50; 11.3.50; 19.3.50; 28.8.50; 23.9.50
12.1.51; 16.1.51; 8.2.51; 19.2.51; 23.12.51
8.2.52; 21.11.52
20.1.53; 22.2.53; 20.12.53
25.1.54; 10.11.54

Skotte, Katinka (Toxowa)

20.2.40
20.12.53; 25.1.54; 3.10.54; 10.11.54

Skotte, Mamseller (Toxowa)

5.12.40
31.3.42; 9.8.42; 18.10.42; 19.10.42; 22.10.42; 26.10.42; 27.10.42
14.2.43; 8.3.43; 9.3.43; 12.6.43
17.7.45; 24.9.45
25.8.47
15.2.48; 3.3.48; 28.3.48
28.8.50
11.4.54

Skotte family (Toxowa)

16.3.41
6.6.44; 24.6.44; 25.7.44; 2.8.44; 13.9.44
13.6.45; 16.6.45; 14.7.45; 24.7.45; 1.8.45; 3.8.45; 31.8.45; 1.9.45
20.6.47; 20.7.47; 19.9.47
9.7.48; 13.9.48
12.3.50; 12.8.50; 8.9.50
3.4.53; 8.8.53; 9.8.53; 13.8.53; 18.8.53; 20.8.53; 28.8.53; 6.9.53; 7.9.53
19.1.54; 20.1.54; 24.1.54; 28.3.54; 29.5.54; 3.7.54; 2.8.54; 4.8.54; 7.8.54; 20.8.54; 2.9.54;
4.9.54; 9.9.54; 11.11.54; 12.12.54

16.1.55

Skotte, Alexander (Skotte's son), Dr (Gatschina)

30.3.35; 31.3.35; 21.4.35

23.12.40

3.8.42; 24.10.42

28.10.44

12.3.50; 14.3.50

Skotte, fru (married to Skotte's son) (Toxowa)

8.8.42

Skotte, Alexander family (Toxowa)

3.8.42; 8.8.42

Skotte son-in-law (St Petersburg)

15.2.48

Skottman, Brofogden (Iitti)

19.12.12

Skreplef, Löjtn. (Lodeinoje Pole)

8.1.27

Skreplef, Fru (Lodeinoje Pole)

8.1.27

Skrifvare (Kaigorod)

16.9.27

Skrifvare (Kargopol)

14.10.26

Skrifvare (Krasnoborsk)

3.6.27

Skrifvare uti Wolost (Piljegora)

24.4.26

Skrifvare [also: pustinske sockneskrifvare] (Pustinska)

22.7.27

Skräddare (Iitti) [could this be either Becklund or Strömberg?]

2.7.13

Skräddare (Sarapul)

11.8.28

Skräddarens hustru Ulla (Iitti)

4.7.13

Skräddare (Porvoo)

17.8.13

Skräddare (Porvoo)

9.9.13

Slendinius [also: Guvenör; Guv.; Guvern.], Guvernör (Vologda)

2.3.27; 4.3.27; 5.3.27; 6.3.27; 11.3.27; 18.3.27; 25.3.27; 29.3.27; 30.3.27; 3.4.27

14.5.29

Slottman, Cons Notar

21.10.11

2nd priority

Slöör, Kaarlo Aleksanteri, 1833-1905, Studerande

Collected oral poetry in south-east Karelia and north Ingria (Helsingfors/Toxowa)

2.7.54

Smed (Iitti)

27.12.13

Smed [also: gesäll] (St Petersburg)

1.9.47

Smith [also: Sm.] (Petrozavodsk)

18.1.25; 6.2.25; 14.2.25; 20.2.25; 13.3.25

4.12.26

Smolit (Bujanitschi)

11.6.29

Smoljnikof [also: Smolnikof], Hr. (Olonets)

25.12.26; 27.12.26; 29.12.26

Smotritel (Batajskaja station)

30.12.37

Smotritel (Chvalova)

14.8.24

Smotritel (by Radanj river)

1.6.29

Smotritel (Tschudtzi)

31.5.29

Smotritel (Ljubetz)

21.5.29

1st priority

Snegiref, Professor (Russian History Society) (Moscow)

19.5.34

2nd priority

Snellman, Johan Vilhelm [also: Snellmann], 1806-1881, ÅA/Alexanders Universitet (1822-1831), Magister, travelled in Sweden and Germany (1839-1842), Rektor, Editor, Publisher, Alexanders Universitet (Professor, 1856-1863), Senator (1863), Politician (Åbo; Helsingfors; Kuopio; Helsingfors)

19.6.50

25.7.53

Snellman, Mag. (Danskarby)

9.8.34 (sid.331)

Is this the same as above Snellman?

Sneza (St Petersburg)

19.3.53

Snickare (St Petersburg)

11.9.54

Sofie, Kaavi (Prästboställe)

15.5.25

Socknesskrifvare (Schenoma)

22.7.27

Sokaref, Hr, Kamaral-Hofvet (Perm) ***is this the Embetsman at 4.10.28?***

15.10.28

2nd priority

Sokolov [also: Sokol.], RIAS, librarian of the Russian holdings (St Petersburg)

23.1.35; 26.1.35

1st priority

[possibly?] Soldan, August Fredrik, 1817-1885, Löjtnant, *Suomen rahapaja (johtaja, 1861-1885)* (St Petersburg)

4.3.40; 17.3.40; 5.5.40

3.3.46; 12.3.46

18.4.47; 10.5.47; 17.5.47; 11.11.47

Soldan, fru (translator) (St Petersburg)

22.3.47

Soldan, Mamsell (St Petersburg)

24.1.54

2nd priority

Soldan, *Karl Erik, 1811-1870*, Dr (St Petersburg)

3.3.46

is this the same person as Dr Soldan?

Soldan [accompanied by group of 'finländska fruntimmer' to view RIAS collections] (Wilmanstrand/St Petersburg)

3.2.51

Soldat, military escort allocated to AJS (Kem)

25.2.26

Soldat [also: Lappska Läromästare], military escort allocated to AJS (Kola)

7.2.26; 8.2.26

Soldat, designated as AJS's servant (Kuthais)

1.6.37

Soldat, military escort on Totma-Verchovashska possad route

23.4.27; 24.4.27; 25.4.27; 27.4.27

Soldat (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ishefska])

12.8.28; 13.8.28

Soldat ('min gamle') (Vladikavkas)

1.4.37; 7.4.37

Solitander, Bergsråd (Porvoo)

8.5.13

Solitander, Commerce Råd, Porvoo

10.2.12

Solitander, P, Porvoo; Turku

9.6.12

Solman, Länsman (Kangasala)

25.7.34

1st priority

Solumboffsky, Alexander Antonowitsch, Kapten (Wladikaukas)

17.4.36

2nd priority

Solovjef, Sergei, Grefve, Professor, Russian Language and Literature, Alexanders Universitet (1832-1840) (Helsingfors; St Petersburg)

26.3.40

Solovjef [also: Solojef; Solovjes], retired Öfverstelöjtnant, numera tjänande vid brännvinsverket (Kotel'nich)

24.1.28; 29.1.28

14.3.41

Solutzof [also: min ledsagare; Hr S.; Herr S.; S.; Solutz.; min cicerone; min lärde följeslagare], Hr, Prokuror (Kasan)

2.7.28; 3.7.28; 4.7.28; 7.7.28; 9.7.28; 11.7.28; 12.7.28; 13.7.28; 14.7.28

Sompioboer (Sodankylä)

20.11.25; 21.11.25; 22.11.25

Son, of Vård in Afonina, driver en route to Karpova

18.1.27

Son, of Verchovashska Borgmästare (Verchovashska)

25.4.27

Sondus, German trader (Archangel)

7.1.25

Sparrov [? Sparrow] (Petrozavodsk)

13.7.23

Spaskij [also: Spaskii; Sparskij] (St Petersburg)

28.4.24

Ist priority

Spaskij [also: Spaskij], Seminarii Professor and Inspektor (preparing an Ossete grammar) (Tiflis)

15.6.37; 19.6.37; 23.6.37

Specht, materialie-handlare (St Petersburg)

15.3.40

Spelman (Iitti)

29.12.13

Speransky; Count [also: Sper; Sper.; Spr., Sp.; Speransk; Speranski; Speranskij], Mikhail Mikhailovich, 1771-1839 (St Petersburg)

29.10.23

14.1.25

11.5.30

19.1.31; 23.1.31; 24.1.31

11.10.33

Sprengtporten, General-Gouvernör öfver Finland

22.1.09

Spögubben [also: Spö-Gubbe](in Iitti)

15.1.10

St. (St Petersburg)

30.12.23

St. (en route St Petersburg-Ingris)

25.6.24

Stackelberg, Baron fellow passenger on SS Newa en route Kronstadt-Reval

4.6.52

Staf, Madam [also: fru], midwife (St Petersburg)

26.6.43

12.2.49; 23.3.49

Stahl, Inspektor, Swedish school (St Petersburg)

8.5.48

Stanitsans präst (Novo Ossetinska Stanitsa)

5.12.37

Star. (Pudosch)

7.11.26

Stark, Capitain

10.3.08

Starost (Jyskyjärvi) **check: same person as Starost (Panosero)?**

18.7.25; 19.7.25; 13.8.25; 14.8.25; 15.8.25

Starost (Kem)

25.2.26

Starost (Krivtsi)

3.11.26

Starost (Kurostrof)

27.9.26

Starost (Ojatskaja Ladva)

28.12.24

Starost (Leppälax)

30.11.24

Starost (Lishma)

21.3.25

Starost (Muromska)

18.11.26

Starost [also: Panoserska Starost] (Panosero/Paanajärvi) *check: same person as Starost (Jyskyjärvi)?*

17.8.25; 18.8.25; 19.8.25

Starost (Pechenga)

25.1.26; 26.1.26

Starost (Kloster, Schenkursk)

15.5.27

Starost, besupen (Solvyitschegodsk)

20.7.27

Starost (Toxowa)

30.3.51; 13.4.51

Starost (Wyg Cloister)

28.3.25

Starosta, from near Totma (Totma)

22.4.27

Starovierska Pop (voyage Kem-Solovetsky)

24.7.25

Starschin (Kubatta)

17.5.37

Stedingk, Svenska Ministern Ambassadeur

14.8.09

Stefan, Präst (Glasof) *possibly* Prest (Glasof), 23.9.27

6.10.27

Steffei (Saoserje/Osera)

28.12.24

Steffei hustru (Saoserje/Osera)

28.12.24

1st priority

Steffenhagen, *Johan Friedrich Wilhelm*, 1803-1873, Boktryckare, *Dorpatin yliopisto (taloustieteen opinnot, 1821-1824), Saksa (matka, 1825-1828), Mitau (kirjapaino, työntekijä, 1829-1839, omistaja [Inh.], 1839-), [Kurl. Prov.-Museums] (konservaattori, 1850-), [Glied d. Eng. Ausschusses d. Kurl. Ges. f. Lit. u. Kunst.] (Mitau)*

20.7.46; 12.9.46

2nd priority

Steger [also: St.], Pastorkandidat, Pastor (Wiborg)

8.2.53; 2.8.53; 3.8.53; 4.8.53

18.9.54; 1.10.54; 3.10.54

3rd priority

Steineck (St Petersburg)

13.1.50; 5.5.50

Steinmann, J. [also: Steinman], Professor, Dance teacher(?) (St Petersburg/Viborg)

22.5.49; 23.5.49; 25.5.49; 27.5.49; 1.6.49; 5.6.49; 11.12.49

29.4.50

21.1.51; 5.4.51; 6.4.51; 27.8.51; 1.10.51; 16.11.51; 17.11.51; 6.12.51

7.1.52; 2.6.52

18.2.53; 28.4.53

23.9.54; 26.9.54

Stellenberg (St Petersburg)

25.12.40

Stenberg, Länsman (Afanasjeva)

8.9.51

Stenhuggare

22.12.07

Stenius, Borgå Gymnasist

4.9.12

Stenius [also: värd, Sten.; St.], Krono-Befallningsman [brother of Carl Stenius]
(Sarkkila/Lieksa)

12.9.24

17.4.25; 25.4.25

Stenius, fru (Krono-Befallningsman) (Sarkkila/Lieksa)

12.9.24

Stenius, B[engt. Mårten Stenius], Pastor (Kitee) ('gammal Universitets kamrat')

7.10.24

Stenius [also: Sten.; St.], Carl (1795-), ÅA student (1818-1820) [brother of Krono-
Befallningsman Stenius] (Sarkkila/Lieksa)

12.9.24

Stenius [also: *Stenii*], *afledne prost (Pielis Rectory/Liekša)*

20.4.25; 23.4.25; 20.5.25

1st priority

Stephan, General [also: Genr.] (St Petersburg)

23.3.51; 3.4.51; 5.4.51; 6.4.51; 4.5.51; 5.6.51

14.1.52; 8.2.52; 2.5.52; 21.11.52

11.1.53; 22.5.53

Stephan, Generalska (St Petersburg)

3.4.51

General Stephan daughters (St Petersburg)

3.4.51

2.3.52

15.11.53

21.2.54; 7.11.54

General Stephan children (St Petersburg)

11.5.52; 19.10.52; 23.11.52

1.2.53; 5.4.53; 17.5.53; 24.5.53

25.4.54; 23.5.54

General Stephan guvernant (St Petersburg)

17.5.53; 24.5.53

General Stephan family (St Petersburg)

13.5.51

9.1.52; 14.1.52; 18.1.52; 3.2.52; 21.12.52

11.1.53; 14.1.53; 8.3.53

26.2.54; 21.3.54

9.1.55

1st priority

Stephani, Rudolf [Ludolf Eduardovich], 1816-1887, Dorpat University (Professor), member RIAS (Greek and Roman Literature and Antiquity, 1850-1887) (Dorpat; St Petersburg)

25.6.47

30.5.50; 9.6.50; 10.6.50; 17.6.50; 11.11.50; 26.11.50

10.1.51; 9.2.51; 3.3.51; 4.3.51; 4.6.51

13.4.52; 28.11.52

4.1.53; 16.1.53; 15.5.53; 15.9.53

29.1.54; 31.1.54; 16.4.54; 25.4.54

Stephani, fru [mother of Radlof, fru] (Dorpat; St Petersburg/Helsingfors)

14.6.50; 16.6.50; 3.7.50

9.2.51; 3.3.51; 8.4.51

20.4.52; 29.11.52; 14.12.52

25.1.53; 5.4.53; 2.5.53; 25.10.53

31.1.54; 28.2.54; 27.3.54; 11.4.54; 7.11.54; 13.11.54

9.1.55

Stephani daughter (also: Mamsell; Christina) (Dorpat; St Petersburg/Helsingfors)

14.6.50; 16.6.50

13.5.51; 25.11.51

20.4.52; 14.12.52

25.1.53; 8.3.53; 5.4.53

28.2.54; 7.11.54

9.1.55

Stephani, Adele [also: Adel; Adèle] (St Petersburg)

22.2.53; 15.3.53; 3.5.53; 17.5.53

21.11.54

Stephani cousin (Dorpat; St Petersburg/Helsingfors)

14.6.50; 16.6.50

Stephani nephew (St Petersburg)

25.4.54

Stephani family [also: fruntimren; mina Petersburgska damer] (St Petersburg/Helsingfors)

17.6.50; 1.7.50; 2.7.50; 3.7.50; 8.7.50; 20.7.50; 24.7.50; 27.7.50; 28.7.50; 2.8.50

23.2.51; 27.3.51; 17.12.51

Sterits (St Petersburg)

15.9.23

Ist priority

Stern, Bankier, informant (Mitau)

21.7.46

Sterky, Consul, Bookseller's agent (St Petersburg)

14.7.43

11.1.44; 22.4.44; 23.9.44

13.8.45

23.4.46

26.6.47; 28.6.47; 3.7.47

27.1.49; 11.6.49; 13.10.49

2.3.50; 18.10.50; 19.10.50; 19.12.50; 21.12.50

28.9.52; 11.10.52; 22.11.52

17.8.53; 22.10.53

12.7.54; 17.11.54

Ist priority

Steven, Christian, 1781-1863 [also: Stewen] ['en landsman'], Botanist, Caucasian Silk Production, Inspector (1799-1805), Deputy Chief Inspector (1806-1826), Chief Inspector (1826-1841), Chief Inspector of Agriculture in South Russia (1841-1863), Kollegiråd, Statsråd, (environs of Simferopol)

27.7.36; 28.7.36; 30.7.36; 31.7.36; 9.11.36; 13.11.36; 8.12.36; 14.12.36; 15.12.36

6.1.37

14.11.38

26.1.39

27.1.43

30.1.45

9.5.49

4.7.51; 13.7.51

Stewen-Steinheil, Grefvinna (Saarila/Wiborg)

7.8.50

Stiermann (St Petersburg)

15.1.47

Stockfleth, Niels Joachim Christian Vibe, Pastor [also: Prästen; Norrska herrar], 1787-1866
(Polmak; Helsingfors)

17.1.26; 18.1.26; 20.1.26; 18.6.26

3.8.38; 6.8.38; 7.8.38

10.10.54

Stofferus (St Petersburg)

14.5.39

2nd priority

Stoffregen [also: Stoffr.], Oculist (St Petersburg)

1.6.38; 2.6.38; 8.6.38; 9.6.38; 23.6.38

30.1.39

Stok, Bruno, Postmästare (Galich)

15.4.29; 16.4.29

1st priority

Storch, Heinrich von [also: St.], [Andrei Karlovich], 1766-1835, member RIAS (Statistics and Political Economy, 1804-1835), Vice-President 1830-1835, Geh. Råd (St Petersburg)

TT 168, 170

1.7.29

19.5.; 17.6.30

13.10.34

21.1.35

Storch, Statsrådinna (Wiborg)

13.10.34

5.8.53

Storiaskij, Grigor, Protopop (Schenkursk) *is this the same as Sarinskij (3.6.27)?*

13.5.27; 17.5.27

Storiaskij, fru (Schenkursk)

13.5.27

Strahl, Dr (Berlin)

16.5.23

Strahlmann [also: Strahlman], Pastor Johan (1749-1840)

16.5.23

2nd priority

Strandman, Prost (St Andrea)

21.3.34

Strauch, ('unge') Doctor (St Petersburg)

6.2.40

Streng, Magister, adjunkt at Nastola Church

9.8.12

Streng, Provis

18.4.13

2nd priority

Strengell, Johan Gustaf, 1793-1870, Borgå Gymnasist, ordained 1814, Kyrkoherde, Prost (1826-1870) (Sakkola)

24.2.10

5.8.39; 6.8.39

2.3.51

Strengell family (Sakkola)

2.3.51

Strengén (Iitti)

19.9.13

Strauss (Onega)

5.3.26

Strave, Guvernements-Architektör (Petrozavodsk)

25.12.24

Stroganof, Grefvinna

15.12.28

Strohlman, [Margareta Kovisa, née Sirelius], 1759- [also: Strohlmann; fru Str.; fru Str.m], Enkefru (Gubanitz; St Petersburg)

see Stråhlman, Georg; Stråhlman, Arvid

30.7.16; 3.8.16; 9.8.16; 10.8.16; 13.8.16; 15.8.16; 16.8.16; 12.9.16; 13.9.16

14.7.17; 15.7.17; 21.7.17; 24.7.17; 29.7.17; 3.8.17; 26.8.17; 29.8.17; 6.9.17

26.3.40; 25.5.40; 1.11.40; 19.11.40

20.1.41; 19.3.41; 29.4.41; 30.5.41; 3.6.41; 20.6.41; 7.10.41; 10.10.41
15.3.43; 28.5.43; 4.6.43; 4.11.43; 15.11.43; 6.12.43; 31.12.43
12.1.44; 16.2.44; 24.2.44; 15.4.44; 21.5.44; 22.9.44; 29.9.44; 21.10.44
12.6.45
16.1.46; 17.5.46
25.2.47; 2.3.47; 17.10.47; 18.10.47; 24.10.47
2.3.48; 29.4.48; 2.12.48
24.4.49; 9.6.49
21.5.50; 31.5.50; 18.9.50; 9.11.50
23.1.51; 30.1.51; 1.10.51
19.9.53

Strohlman daughter (Gubanitz)

15.3.43
24.2.44
17.5.46
2.12.48
13.1.51

Strohlman family (Gubanitz)

20.1.41
16.2.44
25.2.47; 2.3.47; 17.10.47; 24.10.47

Stroitel (Kem)

06.08.26

Stroitel (Nikolska priludska Kloster)

3.6.27; 4.6.27

Stroitel (Kloster, Schenkursk)

17.5.27

Stroitel, also ekonom vid Archierejiska huset (Sosnovets Kloster)

9.4.27

Stroitel (Totemska)

29.5.27

Stroitel (Wyg Cloister)

28.3.25; 29.3.25

1st priority

Struve, Friedrich Georg Wilhelm [Vasilii Yakovlevich], 1793-1864, member RIAS (Astronomy, 1832-1861) (St Petersburg)

17.6.40

7.12.42; 14.12.42; 28.12.42

24.1.43; 25.1.43; 1.2.43; 8.3.43; 22.3.43; 5.4.43; 8.4.43; 12.4.43; 6.12.43; 20.12.43; 27.12.43

3.1.44

2nd priority

Struve, Mag. (Kasan/St Petersburg)

9.2.46

11.3.54; 31.10.54

Stråhlman, Kapten [cousin of Arvid S.] (Novgorod)

6.7.24; 8.8.24

2nd priority

Stråhlman, Jakob Alexander, 1782-1846, Ordained (1804), Vård, Kappalainen (1813-1822), Kyrkoherde (1822-1846) (Wilmanstrand)

28.7.38

13.2.39; 1.3.39

2nd priority

Stråhlman, Arvid [also: Strahlman; A.; Ar.; Arvid; Arv.; A. St.; A. Str.; Str.; Stroholm.; Arv. St.; A. Stråhlm.; Stråhlm; Strolm.; Arw. St.], 1795-1836, Viborg gymnasist (1809-1814), ÅA (student, 1814-1816), ordained (St Petersburg, 1817), Acting Kyrkoherde (Koprina, 1821), Divisionspredikant (Lutherans in Novgorod and the Olonets, Jaroslav, Kostroma and Vologda Gouvernements, 1821-1829), Kompastor (Gubanits, 1829-1836)

TT: 6, 7, 31-32, 33-38, 39, 75, 112-113

19.11.07

27.6.16; 1.7.16; 2.7.16; 3.7.16; 4.7.16; 9.7.16; 11.7.16; 13.7.16; 14.7.16; 15.7.16; 17.7.16; 18.7.16; 19.7.16; 21.7.16; 26.7.16; 30.7.16; 31.7.16; 3.8.16; 10.8.16; 12.8.16; 15.8.16 22.8.16; 23.8.16; 31.8.16; 5.9.16; 7.9.16; 8.9.16; 10.9.16; 12.9.16; 18.9.16; 19.9.16; 20.9.16; 23.9.16; 29.9.16

5.7.17; 8.7.17; 10.7.17; 16.7.17; 18.7.17; 29.7.17; 30.7.17; 31.7.17; 2.8.17; 4.8.17; 6.8.17; 8.8.17; 11.8.17; 12.8.17; .8.17; 13.8.17; 14.8.17; 16.8.17; 17.8.17; 20.8.17; 21.8.17; 29.8.17; 8.9.17; 10.9.17; 15.9.17; 20.9.17; 22.9.17; 23.9.17

26.6.24; 29.6.24; 30.6.24; 1.7.24; 3.7.24; 5.7.24; 10.7.24; 15.7.24; 16.7.24; 18.7.24; 19.7.24; 24.7.24; 29.7.24; 31.7.24; 5.8.24; 6.8.24; 7.8.24; 4.11.24; 8.12.24; 11.12.24; 19.12.24; 26.12.24

25.1.25; 6.8.25

14.7.26

6.2.34

25.6.35; 8.10.35

Stråhlman, Georg Johan [see also: Stråhlman], 1770-1829, ordained (St Petersburg, 1791), Nådårspredikant (Lempala, 1791-1792), Kyrkoherde (Kattila, Sokina, 1792-1795), Kyrkoherde (Gubanits, 1795-1829). Vård

29.7.16; 30.7.16; 3.8.16; 9.8.16; 11.8.16; 13.8.16; 15.8.16; 16.8.16; 31.8.8.16; 2.9.16; 4.9.16; 6.9.16; 7.9.16; 8.9.16; 15.9.16; 17.9.16; 25.9.16

5.7.17; 14.7.17; 16.7.17; 18.7.17; 23.7.17; 28.7.17; 29.7.17; 1.8.17; 3.8.17; 9.8.17; 12.8.17; 13.8.17; 24.8.17; 27.8.17; 6.9.17; 15.9.17; 23.9.17;

Sträng (Porvoo)

25.8.13

Strömback

17.8.11

Strömberg, Skräddare i Bäckby

26.12.11

Strömbergs lärogossar

30.12.11

Strömberg (Porvoo)

1.5.13

Strömborg, Borgå Gymnasist

5.11.07

3rd priority

Strömmer, Jakob Abraham, (1774-1828), Mag, Sacellan i Juuga (1811), Kyrkoherde (Liekka, 1812-28)

8.11.11

18.4.25

Strömbäck

28.12.11

Strömbäck, fru

28.12.11

2nd priority

Studen, General (St Petersburg)

24.12.38

Student, förvist, studerat i Vilna (Totma)

16.4.27

Stugokamrat (Kirillofska Klostret)

11.2.27

Stutur (Archangel) *is the same as Stutzer?*

15.3.26

Stutzer, Jacob [also: St.], Hr (Archangel) *is this the same as Stutur?*

21.6.26; 23.6.26; 6.7.26; 11.7.26; 31.8.26

1st priority

Stürmer, Friedr. H., (St Petersburg)

13.1.50; 8.5.50; 4.9.50; 6.9.50

14.1.51; 19.3.51; 1.4.51

13.1.52

13.1.53

13.1.54

2nd priority

Ståhlberg, Karl Henrik [also: St.], 1799-1878, Uleåborg gymnasist, ÅA/Alexanders
Universitet (1819-1832, Magister, Library Clerk, 1829-1841), Wiborg (Head Teacher,
Lektor in Theology, Viborg gymnasium, 1841-1855), ordained 1847, Kyrkoherde
(Pielavesi, 1855-78), Rektor (Åbo; Helsingfors; Wiborg/Kerstilä)

3.1.23

5.4.45

24.8.51; 27.8.51

15.6.53

Ståhlberg, fru (Kerstilä)

27.8.51

fru Ståhlberg sister (Kerstilä)

27.8.51

Ståhlberg [also: Ståhlb.], F.A. (1790-1880), Fändrik, vaccinator 1835-1841 (Kuhmo district)

12.7.25; 14.7.25

Ståhlberg, Israël, Kyrkoherde, Rural Dean (prost)

17.12.06

Ståhlberg, C J: is this a second Ståhlberg who gets married in January 1812 (see 12.1.12 ff) and who occurs with initials 'C J' on 25.3.12?

3rd priority

Stäckhardt (St Petersburg)

25.3.47

Stöckhandl, Official, Imperial Academy of Sciences (St Petersburg)

3.10.44

Such[Alex. Ivan] (= Suchanof) (Ustsyssolsk)

5.9.27

Suchanof, Step. Grig. [also: Step. Grig], Golova (Ustsyssolsk)

13.8.27; 19.8.27; 5.9.27

1st priority

Suchomkof, Vas. Dmitr., Löjtn. (Pätigorsk)

19.2.37; 22.2.37; 23.2.37; 21.3.37; 11.7.37; 20.7.37

Suchorukof, Wasilij-Drump, Kosak-Löjtnant (recommended by Str. in Moscow) (Stavropol)

13.10.35

Sushchevskij [Сущевскій], H^r (Perm)

23.2.29

Sujetin (Orlof)

18.1.28

Sultan, en ifrån Petersburg kirgisisk (Kasan)

3.7.28

1st priority

Sultan (såkallade) (Simferopol)

12.11.36; 19.11.36; 22.11.36; 29.11.36

2nd priority

Sundblad, Johan [also: Sundb.; Sundbl.], 1789-1854, Borgå gymnasist (1803-1804), medical student (1804-1811, St Petersburg), theology student (1811-1812, Dorpat), ordained (St Petersburg, 1812), Adjunkt (Valkeasaari, 1812-1815), Adjunkt (Keltos, Rjäbova, 1815), Adjunkt, Acting Kyrkoherde (Moloskovits, 1816-1825), Kyrkoherde (Novasolka, 1825-1834), Acting, later Prost (Västra Ingermanlands prosteri, 1829-1845), Acting Kyrkoherde, (Lissilä, 1845-1854)

11.6.24

30.1.34; 10.11.34

7.7.38

13.2.40; 22.2.40; 23.2.40; 29.2.40; 1.3.40; 8.3.40; 10.3.40; 16.3.40; 29.3.40; 12.4.40; 23.4.40; 27.4.40

7.2.41; 11.4.41

9.1.42; 13.1.42; 8.4.42; 9.4.42; 1.5.42; 20.11.42; 27.11.42

13.1.43; 19.4.43; 23.4.43; 28.5.43; 8.6.43; 8.9.43; 27.11.43

30.1.44; 5.3.44; 24.10.44; 26.10.44; 28.10.44; 19.11.44; 20.11.44; 21.11.44; 24.11.44; 12.12.44

19.5.46; 27.10.46

1st priority

Sundblad, Apothekaren vid Militärhospital ('min landsman'), Vård (Pätigorsk; accompanied Sjögren to Karas)

10.7.36

17.2.37; 21.2.37; 22.3.37; 24.3.37; 10.7.37; 21.8.37; 13.9.37; 17.9.37; 9.12.37

16.10.38

15.12.39; 28.12.39

14.1.40; 18.1.40; 20.1.40; 21.1.40; 11.2.40

Sundewall [also: S], Kretsläkare Apothekare (Nowaja-Ladoga)

7.7.23

Sundholm, dräng (Porvoo)

13.8.13

Sunes, Hr

26.11.28

Сушѣфскіј, Hr (Perm) (= Sushtschefskij)

04.11.28

19.02.29

Sushtschefskij, Landtmätare, född Polak icke utan bildning (Perm)

01.11.28

3rd priority

Suriadin (St Petersburg)

24.10.43

Suvarof, Feodor Dmitr., H^r (Perm)

1.2.29; 2.2.29

Sveider, Korporal [also: Corpl. Sweider see 15.9.08]

5.11.06

Svenska Konungen [also: Hans Majestät] (St Petersburg)

10.9.45; 11.9.45; 9.11.45

Svensken

24.2.07

Sviedomskij [also: Svied.; Sv.ij; Mich. Gavr. Svied.], Mich. Gavril., Stroitel'n i Guvern.
Regeringen (Perm)

14.9.28; 2.10.28; 25.11.28; 26.11.28; 20.12.28

13.2.29; 18.2.29

Swanström, Borgå Gymnasist

2.2.13

2nd priority

Svenske [also: Svenske] (St Petersburg)

3.4.52; 1.11.52; 31.12.52

18.2.53

17.1.54

Syjetschef [?], Ispravnik (Cherepovets)

18.5.29

Sågskrifvare (owner of Hammars)

2.11.11

Säskjårfvi bönder

23.8.09

Söderström [also: Söd.], Svensk Mechaniker (Rewal)

6.6.46; 7.6.46; 9.6.46

T., fru (Toxowa)

22.8.54

Tallberg, fru [also: fru T.; Madam T.; fru Thalberg] (St Petersburg)

22.2.48; 25.2.48; 3.3.48

15.10.49

6.6.50

14.4.51; 5.5.51

17.1.52; 24.3.52

2nd priority

Tallgren [also: Tallg.] (St Petersburg)

18.10.23

17.10.34

29.1.39; 4.2.39; 9.2.39; 11.2.39

14.5.40; 11.11.40

6.3.41; 16.9.41

26.1.42; 11.4.42

5.2.44; 6.2.44; 12.3.44

24.3.45; 26.6.45

Tallgren family (St Petersburg)

8.3.50

3rd priority

Tallius (St Petersburg)

3.9.50

2nd priority

Tallqvist [also: Tallqv.; Tallq.], Krono-Apothekare (Tiflis)

4.11.35; 28.11.35; 4.12.35

7.1.36; 6.2.36; 18.2.36

14.6.37; 21.6.37

13.11.42; 20.11.42; 27.11.42

Tallqvist, Henrik, 1794-1862, ÅA student (1811-1815), E. o. kammarskr. i reger. konselj. (1816-1820), Häradsskr. i Satakunta härad (1820-1859) (Kiehelä, Kangasala)

22.7.34

Taml[ander]., Pastor (St Petersburg)

3.11.34

Tamlander, Johan August [also: Tammelander; Tamelander], Borgå Gymnasist

5.2.10

Tamelander äldsta

9.3.11

2nd priority

Tammelander, Bror Adam [also: Tamelander], 1793-1872, Borgå gymnasist (1810-1812), ÅA (1812-1815), Åbo Hofrätt (trained as lawyer, Notarie, 1817-1819, Kanslist, Registrar 1819-1827), Wiborg Province (Landssekreterare, Lagman, 1828-1844) (Wiborg/Mierumäki)

19.6.10

23.2.45

22.8.51

29.7.53

2nd priority

Tammelander, Öfverste-Löjtnant [also: Tamlander; Tamelander], (Åbo; Helsingfors)

15.8.38

30.7.50

13.7.51

8.7.53

Tammelander [also: Tamelander], Carl Gustaf

8.2.10

Tamiestrik, granne (Kirillofska Klostret)(= Namiestnik)

23.2.27

2nd priority

Tamling, Pastor (St Petersburg)

1.3.39; 19.10.39

14.4.42

Tandefeldt, Major (- 1811)

22.3.11

Tansen (Stavropol)

26.12.37

1st priority

Tantissof (assisting AJS in finding language informants; formerly Klaproth's Vård)
(Mosdok)

31.10.37; 1.11.37; 3.11.37; 5.11.37; 14.11.37

Tapenius, Karl, 1773-1852, Borgå gymnasist, ordained (1794), Rautjärvi (Kappalainen, 1801-1836), Iitti (1836-1852)

31.7.38

17.7.41; 21.7.41

Tapolkof, Hofr. Ivan Andrej, vård (Schamenitzi) (= Napolkov)

10.1.27

3rd priority

Taskius (St Petersburg)

23.8.54

Tatar, en, driver on Soluas-Karaduvan route

3.3.28

Tatar (recording folk songs for AJS) (Magaratsch)

1.11.36; 2.11.36

Tatarinof, Feod. Ivan [also: Vice-Guv.; Vice-Guvernör; Vice Guvernör; V.Guvernör], Vice-Guvernör (Vologda)

3.3.27; 5.3.27; 6.3.27; 7.3.27; 8.3.27

15.5.29

Tatar, en bekant (Bakteshisaraj [Bakhchisaray])

17.11.36

Tatarisk lärarekandiat (Magaratsch)

25.9.36; 2.11.36

Tatariske språklärare (Simferopol)

19.11.36

Ist priority

Tatariske lärare vid Seminarium ('född Grek ifrån Smyrna') (Tiflis)

19.6.37; 21.6.37; 23.6.37

Taube, Lieutenant

19.11.08

Ist priority

Taube, Maksim Maksimovich, 1782-1849, Baron, kenraaliluutnantti, senaattori, Pietari (2. kadettikoulu, 1798), 5. tykistöpataljoona (aliluutnantti, 1798), Turkin sota (1807-1811), Ranskan sota (everstiluutnantti, 1812, eversti, 1814), Tambovin jalkaväkirykmentti (komentaja, 1819, 1. prikaati, 15. jalkaväkidivisioona; 3. prikaati, 3. jalkaväkidivisioona), kenraalimajuri (1822), Kaukasian sotajoukot (1825-1831, Tsetsenia, Dagestan),

Stavropol (Gouvernör , 1832-1836), kenraaliluutnantti (1836), senaattori (1839),
(Stavropol; Pätingorsk)

18.7.36

20.7.37

29.6.48

2nd priority

Taubenheim, Gustav Reinhold Robert [also: Taubenh.], Pastor (St Petri tyska församling, St Petersburg, 1835-1865)

18.2.41

10.2.42; 16.2.42; 15.4.42

15.2.43

2.2.44; 22.2.44; 5.3.44; 7.3.44

23.2.47

1st priority

Tausch, Karl Ivanovitsch, Titulärrådet (Stavropol)

14.2.37; 15.2.37

Tavaststjerna (- 1810)

21.9.10

Tavaststjerna, Major

21.7.11

Tawast, Öfverste (Toxowa)

5.9.41

Tawaststjerna, Öfverdirektör (Helsingfors)

28.9.34

Tawaststjerna, Kapt. (St Petersburg)

1.4.51

2nd priority

Tawaststjerna1 [also: Taw.; Tawaststj.], Löjtnant (St Petersburg)

22.12.40

16.2.41; 9.3.41; 18.3.41; 23.3.41

7.1.42; 21.4.42; 1.5.42; 26.5.42; 15.11.42; 25.12.42

25.4.43

7.5.44; 6.8.44; 26.11.44; 8.9.44; 20.10.44; 31.12.44

7.2.45; 26.3.45; 20.5.45; 26.5.45; 3.6.45; 23.9.45; 1.10.45; 4.11.45

7.1.46; 20.1.46; 26.2.46; 28.4.46; 19.10.46; 2.12.46

11.2.47; 1.6.47; 27.12.47

18.1.48; 13.2.48; 6.3.48; 4.4.48; 10.5.48; 14.10.48; 21.11.48

28.1.49; 3.11.49; 4.11.49

26.2.50; 12.3.50; 19.3.50; 16.4.50; 28.9.50; 19.11.50; 3.12.50; 9.12.50

7.1.51; 14.3.51; 22.3.51; 5.4.51

Tawaststjerna, fru (St Petersburg)

16.2.41

15.11.42

3.6.45; 23.9.45; 4.11.45

2.12.46

9.2.47; 1.6.47; 14.6.47

18.1.48; 4.4.48; 21.11.48

28.1.49

26.2.50; 12.3.50; 19.3.50; 19.11.50; 3.12.50

7.1.51; 11.3.51

Tawaststjerna daughters (St Petersburg)

14.6.47

11.3.51

Tawaststjerna family (St Petersburg)

23.3.41

6.2.43

29.1.47

15.11.48

19.3.49; 6.4.49; 24.7.49; 28.10.49

26.2.50; 9.5.50

28.6.51

Tawaststjerna2, Löjtnant (St Petersburg)

26.11.44; 31.12.44

23.9.45

Tawaststjerna, Major, Ryttmästare (Helsingfors)

3.4.43

23.7.51

29.7.53

Tawaststjerna sons (Helsingfors)

3.4.43

Major Tawaststjerna family [also: Tavaststjerna] (Helsingfors)

7.8.51

24.6.53

Telens, Ingen. (Sorlax)

13.10.24

Temases [or?: Tervaises see 25.9.10] Abraham

25.9.10

Tengström [also: Erkebiskopen; Erkebisk.], Archbishop Jakob, 1755-1832, Archbishop of Finland (1817-1832) (Åbo)

26.4.11

2nd priority

Tengström, Johan Jakob [also: Tengstr.; Joh. Jak.], 1787-1858, Professor of Applied Philosophy, ÅA/Alexanders Universitet (1827-1848) (Åbo; Helsingfors)

19.8.34

24.7.40

16.6.50; 18.6.50; 7.7.50

19.6.53; 20.6.53; 21.6.53

2nd priority

Tengström, Johan Magnus, 1793-1856, ÅA (Docent, Acting Professor in natural history, 1816-1825), Member of Censorship Commission (1830-1847), Alexanders Universitet (Professor of zoology and botany, 1842-1847) (Helsingfors)

25.9.34

Tengström, Geschworener (Helsingfors)

12.3.41

Tengström, Bergmästare (Helsingfors)

18.7.51; 24.7.51

Tengström, Dr (Kexholm)

5.4.53

1st priority

Tereschtschenko (St Petersburg)

27.12.40

Terev (Petrozavodsk)

19.2.25

1st priority

Tergukassof [also: Tergukasso; Tergugakassof; Terguk.], Salomon Artemitsch, med. Dr (Tiflis)

27.10.35; 4.11.35; 7.11.35

15.6.37; 19.6.37; 23.6.37; 24.6.37; 21.8.37

30.12.38; 31.12.38

14.1.39

Terletzki [also: damen], Datscha lease-holder (Toxowa)

4.6.50

14.2.51; 13.4.51; 3.5.51

Tervaises [or? Temases: see 17.1.13] Abraham

25.9.10

Tesleff, General Major (St Petersburg)

8.3.24

Thalberg, Dr (St Petersburg)

8.8.42

25.4.51

Thejkofskij, Gorodnitsch (Okhansk) (= Tsherkovskij?)

24.2.29

2nd priority

Theslef, Hofråd, Tit.råd, General-Guvernör (Wiborg; Landtgods Juustila)

27.7.38; 26.8.38

25.4.42

13.3.43

31.3.44

[?]T.ng, Pastor (St Petersburg)

14.2.35

1st priority

Theimuras, Grusinsk Furste (St Petersburg)

28.11.38

2nd priority

Thessleff, Alexander Amatus [also: Theslef; Thessl.; Th.], 1778-1847, General, Acting Chancellor of Alexanders Universitet (1828-1830, 1832-1847), Acting Governor-General of Finland (1833-1847) (Helsingfors)

25.8.34; 1.9.34

12.7.40; 13.7.40

Thiele, Medicinal-Inspr., Dr (Kasan)

15.3.28; 13.5.28; 30.5.28; 10.7.28; 14.7.28

Thronföljare, Alexander (1818-1881)

6.2.45; 11.2.45; 13.2.45; 16.2.45; 31.3.45; 1.4.45

14.2.54

1st priority

Thrämer, *Theodor Adolph*, 1809-1859, *Koll-Rat*, Dorpat (*gymnaasi*, 1821-1826), *Dorpatin yliopisto* (*teologian opinnot*, 1827-1831), *Berliini*, *Bonn*, *München* (*opinnot*, 1832-1835), *Dorpatin gymnaasi* (*oberlehrer*, 1837-1852), *Pedagoginen seura* [*Pädagog. Ges.*] (*perustaja*), *Saksa* (1853), *Halle* (*oberlehrer*, [*Frankeschen Stiftungen*], 1855, [*Höh. Töchterschule*]), Head teacher for religion and Greek, Dorpat gymnasium (Dorpat/Helsingfors)

19.7.50

Thunberg, Sven Pett, Director cantus [teacher Borgå Gymnasium]

18.9.09

Thuneberg (Helsingfors)

4.7.51

Thuneberg, fru (Helsingfors)

4.7.51

Thuneberg daughter (Helsingfors)

4.7.51

Ticcander, Job, Jac, Borgå Gymnasist

20.6.11

Ticcander, Johan, Borgå Gymnasist

11.4.10

Ticcander, Tobias, Borgå Gymnasist

11.4.10

Tichanof, Andrej Sementjevitsch, Magistrats Secr. (Ustjug)

7.6.27

Ist priority

Tichanofskij, Öfverste (Tiflis)

27.6.37

Ist priority

Tichonofski [also: Ticho.; Tich.; Tich.skij], Öfverste (together with wife and baby)
(Smiefskaja station; Ardon)

[9.10.35], 19.10.35; 20.10.35; 18.11.35

Tichonovitsch, Vasil, Gorodnitsch (Kadnikof)

5.4.27; 6.4.27; 7.4.27

Tiesenhausen (St Petersburg en route to Petrozavodsk)

8.1.25

1st priority

Tiesenhausen, *Carl Hermann Friedrich*, 1788-1849, *paroni, Coll-Ass., Dorpatin yliopisto (oikeustieteen opinnot, 1807-1809), Wenden (maaoikeus [Landgerichts], assessori, 1812-1817, sihtööri, 1817-1820; piirioikeus [Kreisgerichts], sihtööri, 1820-1825), Riika ([Rat. d. Oberdirektion d. Livl. Adel. Güter-Kredit-Soz.], 1827; [riga-wolmarscher Kreisdeput], 1830; Hovioikeus, sihtööri 1831-1847, varapresidentti) [GGuA], (perustajajäsen, [Mitdir.] 1834-1836 ja 1842-1849, presidentti, 1836-1837), [Glied d. Kommission zur Revision d. Privilegien d. livl. Adels u. zur Regulierung d. Einkünfte d. Kirchen u. Prediger], [Adelsdelegierter b. d. Kommission in Sachen d. Livl. Bauernverordnung, 1835-] (Riga)*

15.9.46

2nd priority

Tigerstedt, Dr (Helsingfors)

15.7.50; 16.7.50; 25.7.50; 30.7.50; 1.8.50; 3.8.50

2nd priority

Tigerstedt, Konst[när] (Helsingfors)

10.7.50

17.7.53; 30.7.53

Tigerstedt, fröken (St Petersburg)

4.2.49; 3.12.49

2nd priority

Tigerstedt, Löjtn. (St Petersburg)

9.3.41

2nd priority

Tigerstedt, Gregori Fredrik, 1784-1863, Öfverste-Löjtnant [also: Öfv. Löjtn.; Löjtn.], Commander, Kuopio Sharp-Shooters Batallion (1829-1831) (Helsingfors)

7.6.25

14.7.26; 5.12.26

28.11.27

6.3.41; 7.3.41; 9.3.41; 12.3.41; 14.3.41

5.3.46

13.6.47

19.2.49; 21.2.49; 20.3.49

19.7.50

2.8.51

26.6.53; 20.7.53; 29.7.53

2nd priority

Tigerstedt, Adolph Wilhelm [also: Tegerst.], 1790-1853 [also: Värden; Patron; Tig.; Onkel],
1790-1853, Brukspatron (Strömdahls bruk/St Petersburg)

16.5.25; 23.5.25; 25.5.25; 28.5.25; 31.5.25; 19.6.25; 6.8.25

31.10.44; 2.11.44

2.1.45; 7.2.45; 12.2.45

17.11.49; 3.12.49; 5.12.49

Tigerstedt, Gustaf Adolf Fredrik, 1813-1878 (Strömdahls bruk)

12.9.45

26.2.46; 20.3.46; 2.5.46

Tigerstedt, Fredrik (Gustaf Tigerstedt's son) (Pawlowsk)

26.2.46; 5.3.46; 15.3.46; 18.4.46; 20.4.46

Tigerstedt, Maria Gustava, née Collin [also: Värddinnan; den stolta värddinnan; Tante]
(Strömdahls bruk/St Petersburg)

28.5.25; 3.6.25; 19.6.25

1st priority

Tigranian [also: Tigranof], lärare (Taganrog)

9.2.37

Tikander, äldsta

27.2.12

Tikkander, Borgå Gymnasist

16.2.11

2nd priority

Tikkanen, Paavo [also: Magister; Mag.], 1823-1873, Borgå gymnasist, Alexanders Universitet (1841-, Magister, PhD), newspaper editor, active nationalist politician (Helsingfors)

6.7.50; 7.7.50; 9.7.50; 12.7.50; 16.7.50; 21.7.50; 12.10.50

5.8.51; 6.8.51; 8.8.51

27.6.53; 3.7.53; 6.7.53; 21.7.53; 3.10.53; 5.10.53; 15.10.53; 5.11.53

1st priority

Tiling [also: T.], *Johann Heinrich, 1790-1862*, Magistratssekreterare (Petzold's brother-in-law), *Dorpatin yliopisto (teologian ja oikeustieteen opinnot, 1808-1810)*, *Riika ([Hofgerichts-Advocat])*, *Lemsal (maanviljelijä[Landwirth], Syndicus, maistraatin sihteeri)*, *Pernau ([Justizbürgermeister])*, *Wenden, (-1862)* (Lemsal)

4.7.46; 5.7.46; 6.7.46

Tiling sister (Lemsal)

4.7.46; 5.7.46

1st priority

Tiling [also: T.], *Ferdinand, 1802-1874*, *Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1824-1826)*, *pappisvihkimys (1834)*, *Nitau (pastori 1834-1845)*, *Riika ([Stadt-Ministerii], Pastor-Adjunkt, 1845-1848; Bickern, saarnaaja, 1848-1874; pastori, Georgenhospital, 1865; Stadt-Consistorium, asessori, 1866, Superintendent)* Dr, Pastor, Petri Kyrka (Petzold's brother-in-law), Kollegiråd ('stadens berömdaste läkare') (Riga)

7.7.46; 8.7.46; 10.7.46; 15.7.46; 18.7.46; 24.7.46; 14.9.46; 15.9.46

1st priority

Tiling, *Karl Ferdinand, 1788-1848*, Prost, *Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1807-1809)*, *Heidelbergin yliopisto (teologian opinnot, 1809-1810)*, *Jenan yliopisto (teologian opinnot, 1810-1811)*, *Stenden (pastori/saarnaaja, 1816-1848)*, *Kandaun hiippakunta [Kandauschen Diözese](rovasti, 1846)* (Schtenden)

23.7.46

Ist priority

Tiling, *Joh. Heinrich*, 1801-1871, Pastor, *Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1821-1824)*, *Nurmhusen (Pastor-Adjunkt, 1828-1830, saarnaaja, 1830-1837)*, *Talsen (saarnaaja/pastori, 1837-1870)*, *Mitau (1870-1871)* (Talssen)

24.7.46

tjenande flicka (distant relative of Sjögren) (St Petersburg)

18.5.43

Tjenstförrättande pastorn, gammal Gymnasii och Akademie-kamrat (Ilomantsi)

5.9.24

tjufpoikarna

14.7.07

Tobias, Torpare

27.6.09

Todralle (St Petersburg)

25.2.40

Tokaref, Andrej Iljitsch, Borgmästare, lång tid lefvat i Irkutsk (Totma)

20.4.27; 21.4.27

Tokaref, Hr (Perm)

31.10.28; 3.11.28; 25.11.28; 26.11.28

15.2.29

Tolk ('rysk') (Ghebi)

27.5.37

Tolk (for AJS and Starchin Kubatha) (Kubategau)

18.5.37; 19.5.37

Tolk (Linje-Kosack) (Kubategau)

20.5.37

Tolk ('den ryske') (Sadiliske)

21.5.37

Toll, C F, Borgå Gymnasist

15.3.11

Toll, Majorska (Finland; St Petersburg)

14.3.42

Tollander [also: Tholander], Tobaksfabrikör (Helsingfors)

4.7.51; 10.7.51; 13.7.51

Tollmän, Kronobetjände Nämndeman

29.5.08

Tomells son

4.10.11

Tomilov (Gamla Ladoga)

8.7.23

2nd priority

Toppelius, Jakob Alexander, 1777-1836, theology student (St Petersburg, ordained St Petersburg (1800), Adjunkt (Toksova, 1800-1802), Kyrkoherde (Kronstadt, 1802-1836) (Kronstadt)

24.7.29; 7.7.34

1st priority

Toptschihaschof, Professor (St Petersburg)

23.5.38

Traktör, innkeeper, Vård (Vologda)

[1.3.27]

13.5.29

Ist priority

Treu, [also: Trey], Johannes Hermann, 1794-1849, Riika (Domschule, 1806-1810; Gouv.-Gymn., 1810-1813), Dorpatin yliopisto (teologian opinnot, 1814-1816), Opettaja, Riika (pastori, Bickern, 1819; St. Johannis-Kirche, diakoni, 1819-1822, Oberpastor, 1822-1846; saarnaaja, [Georgenhospital], [Mitgl. d. Armendirektoriums]), (Riga)

16.9.46

Treu son (Preacher) (accompanied Sjögren on Riga-Worman route)

17.9.46

Ist priority

Treumuth [also: Tr.] (relative of Glanström), Sjögren's guide on excursion to Marlin (Pernau)

11.6.46; 13.6.46; 15.6.46; 16.6.46

Ist priority

Trinius, Karl Berggard [Karl Antonovich], member RIAS (Botany, 1830-1840) (St Petersburg)

18.3.49; 21.3.49

Ist priority

Troil, S.W. von [?], Samuel Werner, 1798-1865, Baron, Uppsala (yo, 1814, kansliatutkinto, 1817), Ruotsin kuninkaan henkirykmentti (husaariosasto, lipunkantaja, 1818, kornett s.v. - 1822), 1. Suomen jalkaväkirykmentti (vänrikki s.v., aliluutnantti, 1823, pataljoonanadjutantti 1829, luutnantti, 1830, ero 1831), Turun ja Porin lääni (maaherran eritystehtävät, 1832), protokollasihteeri (1834), Suomen vaihto-, laina- ja talletuskonttori (johtaja, 1837), Turku (konttorin johtaja, 1840), Turun ja porin lääni (vt. kuvernööri, 1856) Mikkelin läänin maaherra (1856-1863), Hämeen läänin maaherra (1863-1865), valtiopäivämies (1863-1864) Deputy Speaker of the Finnish Senate (Helsingfors)

22.5.40

Troil family (St Petersburg)

25.7.40

Ist priority

Trost (fru Wagner's foster son), Student, Dorpat University (Irben/Tukkum)

26.7.46; 31.7.46

Ist priority

Tschajkofsky, Öfverste (Pätigorsk)

21.7.37

Ist priority

Tschaparidse, ['gammal'] Furste (joined AJS en route Oni-Choteri)

29.5.37

Ist priority

Tschefkin, General-Löjtnant, Director, Bergkorps (St Petersburg)

26.9.44

Tscheremiss, driver on Tschukscha-Läsh route

10.3.29

Ist priority

Tscherepanof, Kommendant (Jekaterinograd)

28.3.37

Tschergessathä ('beskedlig och artig, men blind gubbe'), Starchin (Stir- [also: Styr] Digor)

22.5.37; 24.5.37

Tscherkess[1], guide en route to Taman (Jekaterinodar)

22.7.36

Tscherkess[2], guide en route to Taman (Jekaterinodar)

22.7.36

Tscherkess, language teacher (Mosdok)

22.11.37

Tscherkess (relative of Schora) (St Petersburg)

5.3.41

Ist priority

Tschernikof, Öfverste-Löjtnant [also: Löjt.] (Kuthais)

4.6.37; 5.6.37

Ist priority

Tschertkof [also: Tsch.], Vice-President, President, Moscow History Society (Moscow)

2.11.42; 9.11.42

4.1.43

22.3.45

8.1.50; 11.1.50

7.4.51

5.4.52

Tschivilev (Povenets) [could this be (a) Gor[odnitsch], cf. 22.3.25; or (b) Ispravnik, cf. 22.3.25?]

6.4.25

Tschoglowof, General-Governor's Adjunkt (Solombal)

30.8.26

Ist priority

Tschubinof [also: Tschub.], 'den unge' (St Petersburg)

11.11.38; 7.12.38

17.1.39; 19.1.39; 22.5.39

22.10.40; 6.12.40; 17.12.40; 23.12.40

27.11.41

6.5.42

14.11.43

25.3.45; 12.4.45; 14.4.45; 15.4.45; 18.11.45

13.10.46; 3.12.46; 7.12.46; 8.12.46; 13.12.46

18.4.47

13.1.48; 20.2.48; 23.4.48

15.4.49

5.5.50

13.1.51

13.1.54

Tschud, den sista (Schemenitzi)

3.1.25

Ist priority

Tschult [also: Schoultz] (Tiflis)

25.11.35

6.3.36

Ist priority

Tseresimof, Alex. Pav., Stabskapten (Prischov)

3.5.36

Ist priority

Turganof [also: Tuganof; Tug.; T.ug], Aslambik [also: Ossetin], ([Ossetinsk-Digorisk])
Öfverste, Stabsryttmästare serving in the Tschertof Halfeskvadron (St Petersburg)

14.2.35

11.11.38; 14.11.38; 18.11.38; 17.12.38

1.2.41; 11.2.41; 20.2.41; 22.2.41; 23.2.41

20.5.43; 25.5.43; 28.5.43; 8.6.43; 26.6.43; 2.11.43; 4.11.43; 9.11.43

Turgenieff [also: Turg.; Turgen; Tourgenieff; Tourguenieff], Al. Iv. [also: Iw.] (St Petersburg)

29.10.23

Ist priority

Turvajef [also: Ossetinske Studenten; yngling), 1826- (St Petersburg)

14.11.48; 25.11.48; 27.11.48; 29.11.48; 2.12.48; 4.12.48; 11.12.48; 13.12.48; 14.12.48
12.1.49; 20.1.49

Ist priority

Tuskajef, Nikita Ivanovitsch (retired Uryadnik') (Mosdokska)

21.11.37; 23.11.37; 8.12.37

Ist priority

Tuskajef, Pristav (Vladikavkas)

17.5.37

1.2.41

Tuskin family (St Petersburg)

26.5.50; 27.5.50

Tutschemskij, Silvestr Feodorovitsch, Läkare (Wotinska jernbruk)

25.8.28

Tveda, merchant (near Varanger Fjord)

16.1.26

Tyskä, David

2.2.08

TZagels [i.e. Thomas Zagel's family] (St Petersburg)

23.5.38

1st priority

Tziklauri [also: Tsiklauri] ('infödd Grusin', assisting AJS in finding language informants), Adels-Marskalk (Mosdok)

12.11.37; 14.11.37

2nd priority

Tzschtyrkin, Doctor (Pätigorsk)

15.7.37

Täpkin (Galich)

14.4.29

Törne, Öfverste Liutenant (- 1810)

8.10.10

Törnell, from Iitti

19.6.12

2nd priority

Törngren, Johan Agapetus [also: T.; Törngr.], 1772-1859, ÅA student (1796-1800; medic. licentiat, 1800); Serafimer lasarett, Stockholm (1799, 1800); Municipal Surgeon, Åbo (1800); Medical Officer of Health, Åbo (1811); Professor of Medicine (ÅA, 1812-1816); Professor of Surgery and Childbirth (ÅA, 1816-1829); Director-General of Finnish Health Provision (Helsingfors, 1829-1833); Arkiat. Finnish Medicine (1833-1859) (Laucko gård, Tammerfors)

17.7.34; 24.7.34; 13.9.34

2nd priority

Törnroth, Lars Henrik [also: T.; gubben], 1796-1864, ÅA, Magister 1819, ÅA/Alexanders Universitet, medical doctor (1821-1833), specialist, later professor in surgery and obstetrics (1833-1857), Acting General-Director for Medical Provision (1855-1863), Pro-Rector (1848-1855) (Åbo; Helsingfors/St Petersburg)

2.3.46; 7.3.46; 9.3.46

16.6.50; 27.6.50; 1.7.50; 3.7.50; 10.7.50; 26.7.50; 2.8.50

28.6.51; 22.7.51; 2.8.51; 9.8.51

21.6.53

10.10.54

Tötterman, Assessor (Helsing socken)

1.6.13

Töysy Eric

15.8.09

Uggla, Öfverstinna

11.8.11

Uggla [2], daughter of Öfverstinna U.

11.8.11

Uggla [1], Christiana, daughter of Öfverstinna U.

24.1.12

Uggla, Borgå Gymnasist

5.12.11

Ugla Majorska (Finland, St Petersburg)

14.3.42

2nd priority

Uhlenius, Gustaf Adolf, 1802-1873, Borgå gymnasist (1817-1821), ÅA (1821-1827),
Magister, Censor's Office (Copiest, 1831-1837, Secretary, 1837-1840), Alexanders
Universitet (Secretary, 1840-1870), Hofråd (Åbo; Helsingfors)

8.2.24

7.8.38

24.7.40

2.7.50; 5.7.50; 16.7.50; 2.8.50

2.8.51; 4.8.51

15.7.53; 27.7.53

Uimons, Gubbe (Sortavala)

7.11.24

Ulla, Mad. (Iitti) [daughter of fru Korgerus?]

2.7.13

Underofficerare, gammal förafskedad (Nowaja-Ladoga)

5.7.23

Underofficier [also: Underofficerare], RIAS maintenance staff (St Petersburg)

6.6.45

29.5.46; 14.11.46

1.9.47

7.12.50

15.8.51

Underofficiers hustru [also: Underofficers hustru; Vice-Värdinna] (St Petersburg)

12.6.47; 13.6.47; 15.9.47

22.8.50

Undolskij (Moskwa)

8.3.49

ung man, informant about Rünö Estonians (Pernau)

14.6.46

unge herrar (two), Sjögren's guides to Kandau and its environs (Kandau)

22.7.46

see Sadofski

Ist priority

Ungern-Sternberg, Alexander von, 1806-1868, *vapaaherra, Dorpat (gymnaasi, 1826-1830), Dorpat University (stud. cam., 1826-1830), Pietari (taidemaalarikoulutus, keisarillinen stipendi, 1830), Dresden (1831), Stuttgart, Mannheim, Sveitsi, Italia, Itävalta, Weimar (1834), Viro, Pietari, Berliini (1841), Frankfurt [Mitarb. d. Kreuz-Zeitung, im Auftrage d. russ. Gesandten – Meyendorff Berichterstatter b. d. Nationalversammlung in Frankfurt (1848)], Dresden (1850) Baron, Historian, Biographer (Dorpat/Helsingfors)*

8.7.53

Univers. Kamrater, 2 fordna (Läskelä)

19.7.23

Ist priority

Unkofskij, Artillerie-Löjtenant (accompanied AJS en route Podberez-Pomeranje)

18.1.38

Unonin, Lagmanska (Helsingfors)

21.8.34

Unthiet [also: Unt.; Untieth] (Archangel)

5.7.26; 16.7.26; 20.7.26; 21.7.26; 27.7.26

Uppasserska (in AJS's lodgings in Turku) [is this the same person as 'Dotter i gården'?]

28.11.13

Uppsyningsman (Oshta)

26.11.26

Uppsyningsmans matuschka (Oshta)

26.11.26

Uppsyningsman öfver stadens nya hamn (Berdänska)

30.1.37

Urianov, Professor (St Petersburg)

23.2.23

2nd priority

Ursin, Nils Abraham [also: Urs.], 1785-1851, Professor of Anatomy and Physiology, ÅA, Alexanders Universitet (1825-1846) (Helsingfors)

13.9.13

17.7.34; 18.7.34; 20.8.34; 19.9.34; 28.9.34; 4.10.34

21.8.38

22.1.41; 20.3.41; 17.10.41

30.5.46

14.6.47; 15.6.47

16.6.50; 30.6.50; 16.7.50

30.6.51; 2.8.51

25.6.53

Ursin, fru (Helsingfors)

8.9.34; 1.10.34

17.10.41

14.6.47

30.7.50

23.6.53; 24.6.53; 4.7.53

Ursin son (Helsingfors/St Petersburg)

21.1.41

13.12.42; 14.12.42

22.7.50

Ursin family (Helsingfors)

21.7.40; 24.7.40

16.6.50

2nd priority

Ursin, Wice Häradshöfd., Guvern. Sekret (Utrikes Collegium) (Helsingfors)

16.7.50

11.5.54

Urädnik (Kaischaur)

3.7.37

2nd priority

Uspenski (St Petersburg)

18.5.45; 25.5.45

1st priority

Uspinskij, Seminar Teacher of Finnish, author of a Latvian grammar (St Petersburg)

7.6.43; 15.6.43

27.2.44; 15.5.44

1st priority

Ustrialov, Nikolai Gerasimovich [also: U.; Ustr.; Usträl.; Ustryalov; Usträlof; Usträlov],
1805-1870, member RIAS (History and Antiquity of Russia, 1837-1870) (St Petersburg)

TT 221-222, 238-241, 242

31.3.34; 7.4.34; 10.4.34

3.2.39

29.4.40

2.10.42

3.7.44; 4.7.44; 14.8.44; 15.8.44; 27.8.44; 28.8.44; 29.8.44; 19.9.44; 17.10.44

2.1.45; 26.2.45

26.9.47; 28.9.47

1.4.48; 4.4.48; 8.4.48; 6.12.48

6.12.50; 7.12.50; 18.12.50

14.4.51; 17.5.51; 10.11.51

22.11.52; 9.12.52; 12.12.52; 13.12.52; 14.12.52; 15.12.52

Ist priority

Uvarov, Sergei Semeonovich [also: Uwarof; Ministern; Uw.; Uwar.; U.f; President], 1786-1855, Count, *Dorpatin yliopisto (opinnot), viranpalvelus (kansainvälisten asioiden kollegio[коллегиу иностранныхъ дѣлъ 1801-), Wien (viranpalvelus, Venäjän suurlähetystö), Pariisi (sihteeri, Venäjän suurlähetystö 1809), diplomaattitehtäviä (1810), kansanvalistusministeriö (Pietarin kolulupiirin valvoja [понечитель с-петербургскаго учебнаго округа] 1811-1822, apulainen [помошникъ] 1833-, ministeri 1849-), Manufaktuurien ja kotimaankaupan osasto [директоръ департамента мануфактур и внутренней торговли] (johtaja 1822-), President Russian Imperial Academy of Sciences (1818-1849), Minister of National Education (1833-1849) (St Petersburg)*

TT 151-152, 154-155, 167, 168-171, 175, 176, 181, 186, 201, 221-222, 224, 225, 232, 242-247

1.1.34; 2.1.34; 11.1.34; 13.1.34; 29.1.34; 8.4.34; 10.4.34; 15.4.34; 27.8.34; 7.8.34 (sid.330); 15.10.34; 21.11.34; 23.11.34; 28.11.34; 29.11.34; 5.12.34; 10.12.34; 12.12.34; 17.12.34

14.1.35; 21.1.35; 23.1.35; 22.2.35; 28.4.35; 29.4.35; 4.5.35; 13.5.35; 20.5.35; 25.5.35; 26.5.35; 29.5.35; 3.6.35; 12.6.35; 8.7.35; 9.7.35; 10.7.35; 15.7.35; 17.7.35; 18.7.35

15.6.37

19.7.38

3.1.39; 4.1.39; 5.1.39; 6.1.39; 7.1.39; 13.1.39; 14.1.39; 16.1.39; 23.1.39; 24.1.39; 30.1.39; 3.2.39; 10.2.39; 7.4.39; 15.4.39; 20.4.39; 12.6.39; 19.6.39; 29.11.39; 22.12.39; 29.12.39

13.1.40; 14.1.40; 28.4.40; 17.6.40; 24.6.40; 29.11.40; 30.11.40; 14.12.40; 17.12.40; 30.12.40; 13.4.41; 27.5.41; 8.11.41; 23.11.41; 1.12.41; 12.12.41

1.1.42; 14.1.42; 3.2.42; 6.3.42; 21.3.42; 23.3.42; 19.4.42; 24.4.42; 4.5.42; 19.5.42; 22.10.42; 27.10.42

24.1.43; 2.4.43; 23.4.43; 25.4.43; 29.12.43

13.1.44; 15.1.44; 5.2.44; 15.2.44; 3.3.44; 9.4.44; 22.5.44; 21.6.44; 15.8.44; 28.8.44; 29.8.44; 19.9.44; 10.10.44; 17.10.44; 19.10.44; 22.11.44; 23.11.44; 5.12.44; 26.12.44; 28.12.44; 29.12.44

11.1.45; 12.1.45; 14.1.45; 15.1.45; 27.1.45; 14.3.45; 15.3.45; 23.3.45; 27.4.45; 30.4.45

14.1.46; 28.2.46; 29.3.46; 21.4.46; 8.5.46; 15.5.46; 18.5.46; 20.5.46; 24.5.46; 1.11.46

14.1.47; 20.10.47

14.1.48; 16.1.48; 23.1.48; 29.1.48; 24.4.48; 1.10.48; 3.11.48

13.1.49; 15.1.49; 23.2.49; 16.4.49; 28.9.49; 25.11.49; 20.12.49

15.1.50; 14.5.50; 17.5.50; 24.5.50; 6.12.50; 22.12.50

13.1.51; 12.2.51; 16.3.51; 20.4.51; 8.6.51; 3.11.51; 7.11.51; 14.11.51

13.1.52; 8.2.52; 29.3.52; 22.4.52; 25.4.52

Uvarov son (St Petersburg)

25.4.52

Ist priority

Üksküll, [also: Uexküll] Bernhard Otto Jakob, 1819-1884, Baron, Tsarskoje-Selo (Alexander-Lyzeum, 1832-1838), Berliini (filosofian opinnot, 1839-1840), ulkomaanmatka (Itävalta, Italia, Englanti), Viron maatalousseuran presidentti (1863-1876), konservatiivinen puolue [konservat. Partei] (johtaja). Valtiopäivämies, kehitti maanviljelysmenetelmiä Virossa. (Kebblas gods, St Michels kyrka)

11.6.46

Üksküll, Bernhard Grossmutter (née Sivers), Geheimerådinna, Senatorska (Kebblas gods, St Michels kyrka)

11.6.46

V. Guvernör [also: Vice-Guvernör] (Petrozavodsk)

10.1.25; 21.8.25

16.12.26

V., jungfru (in Porvoo)

6.7.10

Vachanii, Snamenska Church (Novgorod) (= Zacharii)

7.8.24

Vaccinatör [also: Rupiherra] (Woknaw. Wolost)

14.8.25; 15.8.25

Vadtman (Tiflis)

26.6.37

Vahlberg [also: Wahlberg; Wahlb.; W.], [probably], Timoth. (1791-1833), Borgå gymnasist (1807-1813); ÅA student (1813-1814); Pastorsadj. i Gust. Ad. socken 1814; Kpl there 1819 (Sakkola)

5.9.11

25.4.12

22.10.24; 8.11.24; 13.11.24; 15.11.24

Vacklin, Landshöfding (Helsingfors)

7.8.51

Vaktkarl (Porvoo)

31.10.12

Valden Major

3.6.09

Vallgren [also: Valdgren], Pastor (in Lappträsk) [? same as R.J. Wallgren]

31.7.10

2nd priority

Valville, Major (St Petersburg)

27.9.40

Vanzeti, Professor, Oculist (Charkof)

5.1.38

1st priority

Varander [also: Vander], (Tiflis)

26.6.37

Varlaam, den välmenande och tjenstaktige Vicarierande föreståndaren Hieromon. (Kineschma kloster)

21.7.27

21.7.29???

Varlaam, Igumen (Pavlof-Obnorska Kloster)

12.5.29

Vasiljef, Vassil Wasiljevitsch, Kretsdomare (Olonets)

26.12.24

8.1.25; 9.1.25

Vasiljev, Alex., Protopop (Ustsyssolsk)

11.8.27; 16.8.27; 6.9.27

Ist priority

Vater, Friedrich, Professor (Kasan; St Petersburg)

16.10.42; 18.10.42; 25.10.42; 17.11.42

22.3.45; 30.5.45; 4.8.45; 2.9.45; 22.10.45

14.2.46; 7.11.46

31.10.47

4.2.52; 8.2.52; 10.2.52; 20.3.52

12.7.54

Vater, fru [also: Madame; Mad.; V.; fru V.] (St Petersburg)

16.10.42; 25.10.42

24.1.43; 21.2.43; 28.3.43; 2.5.43; 5.12.43

16.1.44; 27.2.44; 9.3.44; 26.3.44; 26.11.44

14.1.45; 11.2.45; 18.3.45; 5.4.45; 15.4.45; 6.5.45; 27.9.45; 5.10.45; 13.10.45; 18.11.45;
2.12.45

13.1.46; 5.2.46; 17.2.46; 19.2.46; 10.3.46; 28.4.46; 1.12.46

12.1.47; 2.2.47; 6.4.47; 26.10.47; 23.11.47; 21.12.47

18.1.48; 26.1.48; 8.2.48; 3.3.48; 11.4.48; 16.5.48; 23.12.48; 26.12.48

30.1.49; 13.3.49; 16.10.49; 30.11.49; 11.12.49

5.3.50; 7.5.50; 12.11.50; 3.12.50; 10.12.50

7.1.51; 13.4.51; 26.4.51; 15.9.51; 17.9.51; 21.10.51; 2.11.51; 9.12.51; 10.12.51; 21.12.51

14.1.52; 24.2.52; 2.3.52; 19.3.52; 31.3.52; 2.5.52; 2.6.52; 29.9.52; 12.10.52; 20.10.52;
8.11.52; 23.11.52; 10.12.52

21.3.53; 20.5.53; 18.11.53; 19.11.53; 23.11.53

20.3.54; 11.4.54; 19.11.54

fru Vater daughters (St Petersburg)

3.12.50

2.3.52

fru Vater brother (St Petersburg)

28.3.43

14.1.45; 18.11.45

1.12.46

12.1.47; 6.4.47; 26.10.47; 23.11.47; 21.12.47

18.1.48; 8.2.48; 11.4.48; 16.5.48; 26.12.48

30.1.49; 16.10.49

5.3.50; 7.5.50; 12.11.50; 10.12.50

7.1.51; 13.4.51; 21.10.51; 10.12.51

24.2.52; 12.10.52; 20.10.52; 23.11.52

11.4.54

Vathen [?=restaurant]

25.3.11

1st priority

Vege sack, C. von [also: husvärd], *Carl Otto, 1807-1870, Dorpatin yliopisto (lääketieteen opinnot, 1827-1833), Lemsal (lääkäri, 1837-1841) Neu-Salis (tilanomistaja, 1841-)* Nysalis gods owner, informant, Vård (Nysalis/Neusalis gods)

17.6.46; 18.6.46; 20.6.46; 21.6.46; 22.6.46; 29.6.46; 2.7.46; 4.7.46

17.5.53

Vege sack's gårdesskrifvarens [also: Amtmannens] son, informant (Nysalis gods)

20.6.46; 30.6.46; 1.7.46; 2.7.46

Vehon [also: Vechoni], Alexander, Gymniast

27.4.10

Venirdzin [also: Venindin], Bookseller (St Petersburg)

25.9.44

16.1.45

Veschnäkof, Köpman, Vård (Belozero)

22.1.27

1st priority

Veselovskii, Konstantin Stepanovich [also: Wesselofskij], 1819-1901, *Pietari (gymnaasi, 1831), Aleksandrovin lyseo (1832-1838), valtionvarainministeriö [мин. зoc. умыщества] (viranpalvelus 1837-1853, ministeriön lehden toimittaminen 1857-), ulkoministeriö (viranpalvelus, 1842-1843, tilastotoimikunnan jäsen, 1864), member RIAS (Statistics and Political Economy, 1852-1901; akatemian sihteeri, 1856-1890; observatorio, hoitaja 1867-1868), Saksa, Ranska, Belgia, Italia (ulkomaankomennus, 1858) Julkaisi tilastollisia tutkimuksia taloudesta, ilmastosta ja Venäjän väestöstä (St Petersburg)*

20.11.52; 22.11.52

13.1.53

Vestman, Comissarie, Loviisa

11.8.11

Vestman, fru of Comissarie V.

11.8.11

Vestman, Klockare (resident near Hindersby)

18.12.10

Vestman, yngre (becomes AJS's disciple)

10.1.11

Vice-Guvernör [also: Vice-Guv; V.Guvernör; V.Guv.; Vice Guv] (Archangel)

13.3.26; 14.3.26; 15.3.26; 18.6.26; 26.6.26; 28.6.26; 20.7.26; 20.9.26

Vice-Guvernör (Jelabuga)

23.7.28; 24.7.28; 25.7.28

Ist priority

Vice-Guvernör (Magaratsch)

13.11.36

Vice-Guvern. (Petrozavodsk)

30.11.26

Ist priority

Vice-Gouv. (Simferopol)

20.11.36; 27.11.36; 29.11.36; 8.12.36

Ist priority

Vice Guvern. [also: Vice-Guvernör] (Tiflis)

1.11.35; 8.11.35

8.3.36

Vice Gouvernör [also: Vice-Guvern.; Vice-Guv.] (Ustsyssolsk)

5.8.27; 6.8.27; 8.8.27

Vice-Guvernör (Vyatka)

9.11.27; 27.12.27

3.1.28; 11.1.28

Viereck, Lutheranska Pastor (son of Pastor Viereck in Savjalowa) (Kasan)

14.7.28; 12.08.28

Viereck, Lutheranska Pastor (father of Pastor Viereck in Kasan) (Savjalowa)

12.8.28

Vikborg, Pastor Erik

25.4.11

Viksten [also: Vikstén; Wiksten; Wikstén], Gustaf Vilhelm, Borgå Gymnasist; ÅA student (1813-)

9.2.10

Villächti Karl (Nastola)

26.12.12

Viollant, Hr, fransk språklärare (Vyatka)

14.1.28

Viren, Pastor

17.3.11

2nd priority

Virén, Johan [also: Wirén], 1778-1867, Student (ÅA, 1801-1802), ordained (Viborg, 1803), Pastorsadjunkt (St Andreae, 1803-1805), Nådårspredikant, Ingris, 1805-1807), Acting Kyrkoherde, Kyrkoherde (Koporje, 1807-1862)

19.2.35

21.3.48

Virén, fru [Franziska Therese, née Winkler, 1795-1864] (Koporje)

19.2.35

1st priority

Vishnevskii, Vikentii Karlovich [also: Wischnefskij], 1781-1855, *Pietarin yliopisto*

(professori) member RIAS (Astronomy, 1804-1855; *observatorio, johtajan apulainen, 1804*), *maantieteellinen tutkimusmatka Venäjällä (1806-1815) Tutki sekstantin ja kronometrin avulla Venäjän sijaintia kartalla, tarkkaili komeettoja.* (St Petersburg)

27.2.54

van der Vliet, Timofei Efremovich [also: nye Guvernör; Guvern.] (1775-1843), Governor, Olonets Province (1825-1827) (Petrozavodsk)

4.1.25; 14.3.25; 17.3.25; 18.3.25

Vogel, Dr [also: Prof.] (Kasan)

9.3.28; 17.3.28; 23.3.28; 30.3.28; 20.4.28; 27.4.28; 11.5.28; 1.6.28; 14.7.28

Vogt [also: Fogt], Hr (Kasan)

11.7.28; 14.7.28; 9.10.28

3.10.41; 5.10.41; 19.10.41

Vogt, Fru (Kasan)

14.7.28

Ist priority

Vojtessovitsch, Ryttnästare (accompanied AJS en route Izyum-Charkof)

3.1.38; 4-5.1.38

Volkof, stadens förnamsta köpman, infödd Votjak (Glasof)

23.9.27; 30.9.27; 5.10.27

Volkof, den fåfänga och sjelfkloka; *difficila*; starrsinte, President, Гражд. Палата (Vyatka)

16.11.27; 19.11.27; 20.11.27; 23.11.27

Volkof, Kammarjunkare (Ustyuzhna)

24.5.29

Volost-hufvudmän (Permogorje)

1.6.27

Voltaire

18.10.13

1st priority

Vometnef (Simferopol) (= Vorontsov?)

28.8.36

Vorobjef, Tjenstförrättande Härads Krets Domare (Cherepovets)

18.5.29

1st priority

Vorontsov, Mikhail *Semenovich* [also: Worontzof], 1782-1856, Grefve, Furst, *kenraalikenttämarsalkka, kamariherra (1798), Preobrazhenskin rykmentti (luutnantti, 1801; komentaja, 1. pataljoona, 1807), Kaukasian joukot (komentaja, 1803 [командирован]) Ranskan sota (1805-1807), Turkin sota (1809-1812), eversti (1806), kenraalimajuri (1810), kenraaliluutnantti (1813), Ranska (Venäjän miehitysjoukot, 1814-1817), Governor-General New Russia, Bessarabia (1823-1844), jalkaväenkenraali (1825), venäläis-turkkilainen sota (1828-1829), Viceroy, Caucasus (1844-1854, [наместник Кавказа, главнокомандующий р-ими войсками]), Krimin sota (1853-1856), (St Petersburg)*

17.2.54

Voss, Leop[old]. [also: L.], Bookseller (Leipzig)

8.2.3430.6.41

22.6.42

6.3.43

21.9.44; 8.11.44

16.1.45; 30.1.45; 2.6.45; 19.9.45; 17.10.45; 11.12.45

18.3.46; 1.4.46; 2.4.46; 23.5.46; 12.9.46; 7.12.46

26.3.47; 9.7.47; 23.7.47; 20.10.47; 23.10.47

17.3.48; 7.4.48; 15.6.48; 24.10.48

19.3.49; 28.3.49; 3.10.49; 14.11.49

6.6.50; 23.9.50; 10.10.50

16.4.51; 11.6.51; 16.9.51; 7.11.51; 21.11.51

6.4.52; 31.7.52

25.3.53; 3.8.53; 31.8.53; 26.9.53; 22.11.53

17.3.54; 20.3.54; 23.8.54; 20.10.54

Ist priority

Vostokov [also: Wostokof], Aleksandr Khristoforovich, 1781-1864, member RIAS
(Russian Language and Literature, 1826-1864)

13.10.41; 30.10.41

17.10.44

19.4.48

Votjak, en gammal (Idnakar)

30.9.27

Votjak, en (Glasof)

5.10.27; 6.10.27

Vrangel, fröken

14.10.11

Vähä Tyskä, Sigfrid

15.8.09

all occurrences of Vård to be checked for spelling: värd or wärd?

Vård (Afonina)

17.1.27

Vård (Aittoniemi)

29.8.25

Värd, Värddinna (Ojatin Ladva)

14.1.27

Värd, Värddinna, children (Altojäyre)

8.12.25

Värd (Elnast/Ajnasch)

16.6.46; 17.6.46

Värd (Городище)

21.5.29

Värd (Hietasuvanto)

6.9.25

Värd, tjenstaktige, hjertligare (Kandalax)

17.2.26

Värd (Tscherkess, teaching Sjögren Cherkassian) (Karas)

24.2.37; 25.2.37; 28.2.37; 1.3.37; 12.3.37

Värd [also: mitt värdsfolk] (Karasubasar)

17.12.36; 20.12.36; 22.12.36; 24.12.36

Värds broder (Karasubasar)

24.12.36

Värd (Klinshina-gora)

2.9.24

Värd (Lobosalma)

3.9.24

Värd (Ladeinoje Pole)

3.1.25; 4.1.25

Värd (Lylyvaara)

11.9.24

Värd (Läskelä)

18.7.23

Värd [also: fadren; husbonde; karl], Värdirinna [also: modern; hustrun], children (near Mereschjäyre)

9.12.25

Värd (Metschetinsk station)

10.2.37

Värd (Novo Ossetinska Stanitsa)

25.11.37; 26.11.37; 27.11.37; 2.12.37; 7.12.37

Värd (Oiva)

29.8.25

Värd, en Olonetsare ifrån Svätosero (Pahkalambi)

10.4.25

Värd, votjakiska (Partjanofsk)

21.9.27

Värd (Paskinsk)

15.10.27

Värd, skrytsamme (Riktaibal)

16.2.26

Värd (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ishefska])

12.8.28

Värd, min Tatariske (Schköschär)

4.8.28

Värd, en arbetskarl ifrån Ilomants. (Schoksinskaja)

19.8.24

Värd (Slobodsk[oy])

15.10.27

Värd (Stupinska)

30.9.26

Värd [also: Skjutskarl] (Säss)

13.8.24

Värd (Sami village near Tschärtjäyre)

22.1.26

Värd hustru (Säss)

13.0824

Värd lilla son (Säss)

13.08.24

Värd (Solga)

12.3.26

Värd (Sukman)

3.8.28

Värdens son (Sukman)

3.8.28

Värd (Uhtua)

14.8.25

Värd, Istomin (Ursuna)

30.8.24

Värd (Ushkali)

1.9.24

Värd, en skägg gubbe (Ustjug)

4.6.27

Värd (Ustvyim)

3.8.27

Värd [also: karl] and hustru (Warbenitzi/Warbla)

2.1.25

Värd (Vahtärvi)

16.1.27

Värd (Vuolajärvi)

19.8.25

Värd, Traktör (Vologda)

2.3.27

Värdar ('mina andeliga' [i.e. Digor language informants]) (Styr-Digor)

24.5.37

Värd[= householder]1 (Torino)

31.3.29

Värd[= householder]2 (Torino)

31.3.29

Värds broder (Galich)

12.4.29; 3.5.29

Värdinna (Afanasjeva)

15.8.51; 19.8.51

Värdinna (Gorskii Pogost)

11.12.24; 18.12.24

Värdinna (Hattupää)

5.9.24

Värdinna (Hietasuvanto)

6.9.25

Värdinna (Irben)

24.7.46; 25.7.46; 26.7.46; 28.7.46; 30.7.46; 31.7.46

Värdinna's brother-in-law [also: 'min lärare'], Liv language informant ('en rätt förständig lärare') (Irben)

26.7.46; 27.7.46; 30.7.46; 31.7.46

[gamla] Vårdinna (Kolkkina/Kolkken)

24.6.52

Vårdinna (Kolkkina/Kolkken)

23.6.52; 24.6.52

Vårdinna (Konduschi)

11.12.24

Vårdinna (Krasnoborsk)

1.6.27

Vårdinna1, informant (Nysalis gods)

17.6.46

Vårdinna2, informant (Nysalis gods)

17.6.46

Vårdinna2 mother, informant (Nysalis gods)

17.6.46

Vårdinna [also: lärarinna], language informant, Dzenne gård (Nysalis gods)

22.6.46; 23.6.46; 26.6.46; 27.6.46; 30.6.46; 1.7.46; 2.7.46; 3.7.46

Vårdinna (Miikkasaari)

29.8.25

Vårdinna (Mosdok)

16.11.37

Vårdinna (Muotka)

27.1.26

Värdinna (Nokeus)

17.7.25

Värdinna (Pistärvi)

18.8.25

Värdinna (Ojatskaja Ladva)

28.12.24

Värdinna (Onega)

10.3.26

Värdinna (Ushkali)

1.9.24

Värdinna ('den språksamma') (Tschaltur Station)

31.12.37

Värdinna (Windau)

10.9.52; 15.9.52; 16.9.52

Värdsfolk (Borgå)

14.12.11

Värdsfolk (Bugajefskaja)

21.4.26

Värdsfolk (Galich)

2.4.29

Värdsfolk, mitt nya (Galich)

13.4.29; 3.5.29

Värdsfolk (Mangilovskaja)

18.8.24

Värdsfolk (Nashofka)

26.8.28

Värdsfolk, polack (Schenkursk)

12.5.27

Värnhjelm, Öfverste, Porvoo (17?? – 1812)

24.4.12

W., Kollegii Råd (Helsingfors)

14.9.34; 19.9.34

W., functionary (St Petersburg)

25.6.24

W., Kyrkoherde (Sortavala) *could this be Vahlberg, Timoth.?*

20.7.23

W., Hr (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ishefska])

4.3.29; 5.3.29

W., Gr. (St Petersburg)

23.3.48

Wagner, fru [also: Gifvare; grannfru] (Irben/Tukkum)

26.7.46; 28.7.46; 31.7.46; 15.8.46

1st priority

Wald, Kandidat, specialist in Mordvin grammar (Saransk)

3.5.47; 5.5.47; 10.5.47; 31.10.47; 9.11.47; 20.11.47

4.7.48; 24.7.48; 11.8.48; 23.8.48

1st priority

Wald, Head Teacher (gymnasium) (Nishnij-Nowgorod)

19.1.52; 26.5.52; 6.10.52; 10.12.52

1.4.53; 11.4.53; 16.4.53; 10.5.53; 21.5.53

17.10.54; 18.10.54; 19.10.54; 27.10.54; 9.12.54

2nd priority

Wahlberg, Rector (Fredrikshamn)

23.3.23

2nd priority

Wahlberg, Karl Fredrik, 1791-1882, Student (Dorpat, 1810-1813), Teacher of Russian (Lovisa trivialskola, 1813-1821), ordained (1821), Pastor (Unierade (lutherska och reformerta) församlingen Syd-Katharinenstadt, Guvernementet Samara, 1821-1877)

2.4.43

Wahllund, Mams. (Helsingfors)

28.7.34

Wahlsten, Zacharias, förre Rector vid Borgås Storskola

10.10.09

Walden

19.10.06

Wallas [also: Wall.], Handlande (St Petersburg)

2.7.34

2nd priority

Walleen, Karl Gustaf, 1781-1867, ÅA (1795-1796), Åbo Hofrätt (training as lawyer, 1796-1797, Kanslist, Notarie, Advokatfiskal, Hofrättssekreterare, 1797-1809), Office for Finnish Affairs, St Petersburg (Kanslerssekreterare, member, Finnish Affairs Committee, member, law commission, 1809-1816), Viborg Province (Landshöfding, 1816-1820), Finnish Senate (member, Economic Department, Prokurator, 1820-1854, chairman, Committee for Law Reform, 1835-1839), Lagman, Statsråd, Geheimeråd (Åbo; St Petersburg; Helsingfors)

20.7.51

Wallenius, Prost (-1810)

14.4.10

2nd priority

Wallenius, Adj. (Helsingfors)

8.8.38

19.7.50

Wallenius, Kontraktprost (Jaakkola)

24.11.24

Wallenius, Carl Isak, Adj Sacell i Jämsä

10.5.10

2nd priority

Wallenius, Gabriel, 1794-1862, Dr, Teacher, Lancasterskola Åbo (1820), School Rector, Jakobstad (1826-1837), Kyrkoherde, Prost, Birkala (1839-1862) (Birkala)

15.8.38; 16.8.38

Wallenius, Johan Fredrik (1765-1836), Professor of Eloquence, Rector (1815) ÅA (Åbo)

25.10.13

Wallenius, Pastor Joseph Gab

25.4.11

2nd priority

Wallenius, Dr (Åbo)

23.5.46; 7.10.46

5.1.47; 15.5.47

Wallgren, Arvid Didrick

6.10.09

Wallgren, Pastor Robert Joh, Adjunct i Sibbo [? same as Vallgren]

8.2.11

Wallin, Statsråd

2.9.13

Wallin family (St Petersburg)

3.3.40

2nd priority

Wallin, Georg August, 1811-1852, Magister [also: Mag.; Mr], Dr, Professor, Orientalist, Explorer (brother of Löjtnant Wallin) (St Petersburg)

28.9.39

1.3.40; 10.3.40; 17.3.40; 24.3.40; 28.4.40; 3.5.40; 27.10.40; 30.11.40; 22.12.40

5.1.41; 2.2.41; 16.2.41; 25.2.41; 16.3.41; 17.6.41; 18.6.41; 19.10.41; 1.12.41; 22.12.41; 28.12.41

17.2.42

3.6.50; 4.6.50; 5.6.50; 14.6.50; 16.6.50; 30.6.50; 25.7.50; 29.7.50; 1.8.50

14.7.51; 22.7.51; 23.12.51

6.1.52; 13.1.52

2nd priority

Wallin, Löjtnant (brother of Georg August Wallin) (St Petersburg)

7.1.47

1st priority

Wallin, Pastor (informant on Runö-folk) (Riga)

6.6.52

1st priority

Wallenius, Immanuel Robert, 1813-1894, Tavastehus trivialskola (1823-1830), Borgå gymnasist (1830-1834), student (Alexanders Universitet, 1834-1836), ordained (Borgå, 1836), Pastorsadjunkt (Viborg, 1836-1837), Pastorsadjunkt (Hauho, 1837-1838), Adjunkt (Slavänka, St Maria finska församlingen, 1838-1841), Kyrkoherde, *uskonnonopettaja* (Lissilä, 1841-1844), *Kuopio(lukio, saksan lehtori 1844-), kappalainen (Sumiainen vt.1847, vak. 1848, Pihtipudas 1852, Jämsä 1855), Käkisalmi (kirkkoherra 1864)*

Walther [also: Walter], Dr (St Petersburg)

24.1.53; 2.3.53; 17.4.53; 15.5.53

2nd priority

Warelius [also: Warelii], Antero, 1821-1904, *Pori (triviaalikoulu 1837-1841), Turku (lukio 1841-1843), Aleksanterin yliopisto (yo 1843, FM 1847), Pappisvihkimys (1848, Porvoo), opettaja (Sasslinin koulu 1848-), Hämeenkyrö (saarnaaja 1848-), Tyrvää (kirkkoherran apulainen 1850-), Uskela (pitäjänapulainen 185-2), Pertteli (kappalainen 1855-, varapastori 1856-), Maaria (pitäjänapulainen 1860-)* Author, Clergyman (Loimaa, 1869-1900), *Turun tuomiokapitulin jäsen*, early exponent of the study of ethnography in Finland, *suomenkielinen tietokirjailija ja valtiopäivämies* (Helsingfors)

2.5.48; 3.5.48

18.1.49; 28.1.49; 14.2.49

Warpola, Eric, from Kausala (- 1809)

9.7.09

1st priority

[?]Wasenius, Gustaf Otto, 1789-1852, ÅA (1805-1810), *Helsinki* (Merchant 1817-, University bookshop owner (1834-), *kirjapainon perustaja 1828*, owner of newspaper *Helsingfors Tidningar, Ruotsi-Norjan varakonsuli (1821-1838)* [also: Konsul], (Annäberg/Helsingfors)

8.4.39

24.3.43

4.7.51; 9.7.51

Wasenius, Mamsell (Helsingfors)

13.7.51

Wasilij, RIAS Bibliothekssoldat (St Petersburg)

17.2.45; 19.2.45

Wathén, Färg.

13.12.11

Wathén [also: Wathen], fru (?restaurant)

6.11.11

Watthen (St Petersburg)

22.2.44

Weber, Enkefru (Kolomna)

7.1.49; 28.3.49

20.3.50

Weber, Mamsell (relative of Sofie Gustafva Sjögren) (St Petersburg)

7.12.48

27.4.49; 1.6.49

20.3.50

13.1.51

2.3.53

Weber, nephew (St Petersburg)

1.6.49

Weber sister-in-law (St Petersburg)

7.12.48

Weckman [also: Veckman] (see Boije, Maj) (AJS's Disciple)

8.11.12

Weckman, Gustaf Adolf (1786-1827), Mayor (Kajaani)

14.6.25

Wegelius, Pastor, Johan (1799-1860) (Kemijärvi)

7.9.25

2nd priority

Wegelius, Joseph [also: Weg.], 1794-1859, Wiborg gymnasist, Student (ÅA), teacher 1814-1837, ordained 1825, Kyrkoherde, Prost (Ruokolahti, 1837-59) (Ruokolahti)

16.3.34

17.7.41

Weikand, Bookseller (St Petersburg)

4.3.50; 7.3.50

Weimarn, Hr v., Prokuror (Vyatka)

31.12.27

2.1.28; 7.1.28

Weiss, Skomakare (Iitti)

28.12.13

2nd priority

Weckström, Matthias [also: Wekström; Weckstr.], 1803-1873, Borgå gymnasist (1819-1823), ÅA (1823-1826), Åbo Hofrätt (trained as lawyer), Finnish Senate (Copyist, 1826-1831), Finnish Post Office (Registrar, 1831-1835, Expeditör, 1835-1855) (Åbo; Helsingfors)

21.5.52; 31.5.52

1.7.53; 11.7.53; 12.7.53; 23.7.53; 24.7.53; 25.7.53; 27.7.53; 29.7.53; 30.7.53

1st priority

Weljaminof, General (Pätigorsk; Stavropol)

8.6.36

14.2.37; 15.2.37

2nd priority

Welter, Willem Leonard, holländsk Pastor (Toxowa)

2.8.45

Wendt, Dr (Sortavala)

4.11.24

Wenell, Collega Superior (Porvoo)

28.8.12

Wenell, fru (Taipalsaari)

31.3.40

2nd priority

Wenell, Anders Johan, 1800-1868, Borgå gymnasist (1817-1820), ÅA (1820-1823, ordained), served as temporary pastor in various parts of eastern Finland (1823-1833), Kapellan (Aniala, 1833-1835), Kyrkoherde, Proost (Taipalsaari, 1835-1868)

22.7.50

Wert, Lida (St Petersburg)

16.1.55

Werth, Hr, Property owner (St Petersburg)

28.2.52

25.4.54

1st priority

Wessberg, General-Konsul, Ombudsman för Finland (Riga)

14.9.46

see Hermark

2nd priority

Westenius, Gustav, 1805-1878, Nyslott kretsskola (1815-1819), Viborg gymnasist (1819-1824), Student (ÅA, 1824-1826), ordained (Borgå, 1827), Kapellansadjunkt (Ruokolax, 1827-1829), Adjunkt (St Maria finska församlingen, St Petersburg, 1829-1834), Acting Kyrkoherde, Kyrkoherde (Markova, Järvisaari, 1834-1838), Kyrkoherde (German colony Nya Saratovka, 1838-1867), Kyrkoherde (Duderof, Hietämäki, 1868-1877)

7.6.49; 19.6.49; 24.6.49

Westenius, J.P. [also: West.; West], (1788-1834), vaccinator, farmer, clerk 1826-1834 (Kajaani); city finance officer 1832-1834 (Kajaani)

1.7.25; 2.7.25

Westerberg, fru (selling books) (St Petersburg)

26.9.50

2nd priority

Westergaard , young Danish traveller (St Petersburg)

26.2.44; 5.3.44; 11.3.44

19.5.45

Westergrin (från Jämsiö)

9.2.07

Westin

30.5.09

Westling [also: Vestling] Eric Johan, Borgå Gymnasist

10.5.10

Westling, Porvoo

5.5.12

Westman

25.3.07

2nd priority

Westzyntius, Herman Bernhard, 1788-1861, ÅA (1804-1805), Åbo Hofrätt, Vasa Hofrätt (training as lawyer, 1805-1808), Vicehäradshöfding (1811-1823), Häradshöfding (Rautalampi, 1813-1861) (Rautalampi)

30.6.50; 9.7.50; 10.7.50; 25.7.50

5.7.51; 23.7.51

Wetterstedt, Svenska Secreterare

12.4.09

Wetterstrand, fru, värdshus (Rewal)

1.6.46

Wexell, Adj. (Ilomantsi)

05.09.24; 09.09.24

Wiborgsbonde [also: min forman], hired to drive Sjögren from St Petersburg to Nykyrka (St Petersburg)

16.6.48; 17.6.48

Wiburg, Mamsell (relation of Sofie Sjögren)

15.2.41

[?]Wichkolain, Kyrkosexman, driver on Toxowa-Rajajoki route (Lemppola)

9.6.53

Wichman [also: Wichm.], J.C., 1794-1848, assessor, Befallningsman, law-enforcement officer 1826-1840 (Kajaani)

19.6.25; 24.6.25

2nd priority

Widgren, Löjtnant [also: Wiedegren; W.] (St Petersburg)

30.1.44; 7.5.44

24.4.45; 21.7.45; 18.10.45

2nd priority

Widemann [?] Johan Erik, 1801-, Student, Alexanders Universitet (Helsingfors)

11.2.43

Widgren

6.3.09

1st priority

Wiedemann [also: Widemann; W.; Wied.], Ferdinand Johannes [Ferdinand Iohann], 1805-1887, *salaneuvos*, *Reval (gymnaasi, 1819)*, *Dorpatin yliopisto (oikeustieteen opinnot, 1824-1826, kieliopinnot 1826-1830, Dr. phil. 1866)*, *Mitau (gymnaasi, opettaja [wissenschaftlicher Lehrer], 1830-1837)* *Viron kirjallisuuden seura [estländischen literarischen Geschellschaft] (sihteeri, varapresidentti 1856)*, *Reval (gymnaasi, Öfverlärare, kreikan kieli, kirjastonhoitaja)* Författare; member RIAS (Language and Literature of the Finnish Peoples, 1857-1887) *kunniajäsen (Dorpatin yliopisto, 1880; Viron tiedeseura)*, *SKS (jäsen, 1847-1887)*, *Kehitti suomalais-ugrilaisten kielten tutkimusta.* (Reval; St Petersburg)

28.11.42

27.1.43; 8.12.43; 11.12.43

1.4.44; 10.4.44; 15.4.44; 29.4.44; 25.5.44

13.3.45; 26.4.45; 10.11.45

5.4.46; 17.4.46; 21.4.46; 23.4.46; 28.4.46; 30.4.46; 2.5.46; 15.5.46; 1.6.46; 2.6.46; 3.6.46; 4.6.46; 5.6.46; 7.11.46; 1.12.46

24.3.47; 10.5.47; 11.10.47; 21.10.47; 23.10.47

3.10.48

25.3.49; 27.3.49

16.4.50; 24.4.50; 29.4.50; 2.5.50; 15.6.50; 27.7.50; 19.10.50; 23.10.50; 6.12.50; 9.12.50

2.12.51

11.12.54

Wikberg, Commist. (Radansuu)

1.1.09

Wikholm, fru, Landlady (Helsingfors)

17.6.50

Wikman, Skrif. (Läskelä)

1.12.24

2nd priority

Wikman, P.G., (preparing a history of Fredrikshamn) (Fredrikshamn)

24.9.41; 25.9.41; 12.10.41

11.6.49

Willebrand, Dr (Helsingfors)

25.7.50

19.6.53; 23.7.53

Winstrin (St Petersburg)

12.12.51

Winter [also: W.], Kapellan (Kitee)

7.10.24; 12.10.24

2nd priority

Winter, Karl Anders, 1800-1842, Borgå gymnasist (1814-1818), Student (ÅA, 1818-1823), ordained (St Petersburg, 1823), Adjunkt (St Katarina svenska församling, 1823-1825), Vicepastor (Ingris, 1825-1826), Acting Kyrkoherde (Lissilä, 1826-1827), Kyrkoherde (Ingris, 1831-1842)

24.12.23

8.10.24; 12.10.24; 17.10.24

23.1.35; 26.1.35; 9.2.35; 11.2.35

17.9.38

20.2.40; 21.2.40

16.9.41; 29.9.41

20.5.42

2nd priority

Winter [also: Kyrkoherdska], fru [Helena Kristina, née Pontán, 1796-1863]

26.1.35

21.9.38

Winter, Mamsell (St Petersburg)

20.2.48; 1.3.48; 2.3.48; 4.3.48; 7.3.48

Winter, Gust, Adj Past i Leppävirta

23.6.09

Winter, Commissions Landtmätare

4.7.08

Winter, Pastor

18.4.12

2nd priority

Winter, Senator, Hofråd (Helsingfors)

6.8.38; 22.8.38

Winter, afledne prost (Nurmes)

26.4.25

Wir. [also: W.] (Wiburg)

4.1.24

Wiren, Pastor Matts

25.4.11

2nd priority

Wirenus, Gustaf Wilhelm, 1798-1864, Wiborg gymnasist, Student (ÅA), ordained (1819), pastor (Wiborg, 1820-1836), Kyrkoherde, Prost (Nykyrka 1836-1864) (Nykyrka)

11.10.34

17.7.41

Wirolainen (Nykyrka)

15.8.51

1st priority

Wischnefskij [Wiśniewski, W.], Statsråd, member of the Academy of Sciences St Petersburg, Head of the St Petersburg Observatory

23.5.24

1st priority

Wischnefskij, *Viktor Petrovich*, 1804-1885, Protopop, *Kazanin seminaari (opinnot), Moskovan hengellinen seminaari (tutkinto), Kazanin seminaari (professori, filosofia, 1826-, inspektori, 1836-1842; opettaja, etnografia, tsuvassin ja marin kieli, 1854-1856) Kazanin hiippakunta (jäsen, 1843 [мущуу среду иһородуеһ]) Julkaisi kirjoituksia tsuvassin, marin ja tataarin kielestä sekä tsuvassin kielen sanakirjan ja kieliopin.* (specialist on Mari matters) (Kasan?)

14.2.46

2nd priority

Wistelius, Professor, Konstakademi (St Petersburg)

12.12.52

Witte, Ryttmästare, Kyrassiersqvadron (Nowaja-Ladoga)

8.7.23

Wittemburg, Postcommissarie (Engelhardshof)

18.9.46

Witting [also: Vitting] (relative of Philip Witting), Borgå Gymnasist

11.10.10

Witting [also: Vitting] (father of Philip Witting, resident in Hindersby) (- 11.12.10)

11.12.10

Witting [also: Vitting], fru (mother of Philip Witting)

11.10.10

Witting [also: Vitting], Philip (AJS's 'disciple' with Adam Ottelin as from 4.10.10)

4.10.10

Witting, Lucia, Mams

2.2.13

J.W[itting], Mamsell

10.1.13

U.W[itting], Mamsell

10.1.13

1st priority

Wlassof, RIAS official (St Petersburg)

27.5.46

Wodar, fru, fellow passenger on SS Nawa en route Kronstadt-Reval

3.6.52

Ist priority

Wolchofskij, General [also: Woljchofskij; Woljch.], (Pätigorsk)

21.7.37

24.12.38; 30.12.38

Ist priority

Woljakofskij [also: Wolchj.; Woljehoffskij], Chief of General Staff, Tiflis (Tiflis)

26.10.35; 29.10.35; 8.11.35

Wolkov (Petrozavodsk)

4-5.2.25

Ist priority

Wologodskij [also: Wologodski; Tobolske prästen], Präst (Tobolsk)

12.8.42; 19.8.42; 23.8.42; 24.9.42; 28.9.42; 10.10.42; 3.12.42

17.2.43; 25.3.43; 4.11.43

Worikof [also: Alex. Gord.; Al. Gord.], Alexej Gordojevitsch, Ispravnik, (Ladeinoje Pole)

25.12.24; 26.12.24; 28.12.24

3.1.25; 7.1.25

10.1.27

Worikof, Elisaweta Stepanova, (Ladeinoje Pole) (wife of Alexei Worikof)

7.1.25

10.1.27

Ist priority

Worantschenko [Vronchenko], Finanz [also: Finance]-Minister, Count (St Petersburg)

13.1.47

23.4.48

13.1.49

13.1.50; 8.5.50

14.1.51; 22.4.51

13.1.52

Worontzoff [also: Worontsof; Vorontsof], Grefve (Kertsch)

22.7.23

25.7.36; 29.8.36; 8.9.36; 27.10.36; 28.10.36

Wostokof [also: Wost.] (St Petersburg)

30.9.23

Wotjaker, de besupna, drivers on Ishefska bruk-Vadsimonja route

6.3.29

2nd priority

Wrangel, Ferdinand von, 1797-1870, Admiral, Baron, Northern Explorer, Governor, Russian America (1829-1836) (St Petersburg)

10.7.39; 22.9.39; 27.9.39; 28.9.39

27.9.40

2nd priority

Wrede, Baron (St Petersburg)

25.10.40

19.11.43

23.5.44; 29.9.44

21.1.47; 31.10.47

15.1.50; 17.2.50; 24.2.50; 19.3.50

10.12.53

Wrede, Baroness [also: unga fru; friherrinna] (St Petersburg)

17.2.50; 19.3.50; 16.4.50

Wrede family (St Petersburg)

12.5.50

Baroness Wrede sister [also: Wrede, fröken](St Petersburg)

19.3.50; 16.4.50

Wrede, Wilhelm [also: Wrede, Wilh.; W. Wrede], Sjökadett (Kronstadt; St Petersburg)

14.3.41

16.1.43; 21.5.43; 28.5.43; 19.11.43; 24.12.43

13.1.44; 19.1.44; 7.4.44; 22.12.44

18.5.45

10.10.46; 25.10.46; 26.10.46; 1.11.46; 21.11.46; 24.12.46

13.1.47; 30.1.47; 6.2.47; 11.2.47; 20.2.47; 24.2.47; 28.2.47; 16.3.47; 4.4.47; 22.5.47;
23.5.47; 6.11.47; 8.11.47; 11.11.47

19.4.49; 30.9.49; 7.10.49; 20.10.49; 24.11.49; 25.11.49; 28.11.49; 30.11.49; 8.12.49;
9.12.49; 11.12.49; 22.12.49

15.1.50; 3.2.50; 23.2.50; 2.3.50; 9.3.50; 19.3.50; 23.3.50; 7.4.50; 13.4.50; 29.4.50; 6.5.50;
8.5.50; 6.6.50; 22.10.50; 23.10.50; 28.10.50; 30.10.50; 8.11.50; 12.11.50; 13.11.50;
22.11.50; 26.11.50; 16.12.50; 27.12.50; 28.12.50

5.1.51; 27.3.51; 28.3.51; 13.4.51; 20.5.51; 25.9.51; 21.10.51; 9.11.51; 19.11.51

Wrede, unge, Sjökadett (St Petersburg)

14.3.41

16.1.43

25.4.45

19.4.49; 28.11.49; 9.12.49

Wright, Magnus von, 1805-1868, Artist (Kuopio/St Petersburg)

22.1.50; 25.1.50; 29.1.50; 8.2.50

Wright1, unge (Kuopio; St Petersburg)

26.3.45

Wright2, unge (Kuopio; St Petersburg)

26.3.45

2nd priority

Wulfert, Alexander [also: W.; Wulfert; Wulf.; Wulf; Wlf; Alex. W-t; Postdirektor; Postdir.; Statsråd Wulfert; General], 1790-1855, *valtioneuvos*, *Viipurin lukio (1805)*, *Dorpatin yliopisto (yo, 1807-1811)*, *Lappeenrannan piirikoulu (opettaja, 1809)*, *Viipurin piirikoulu (opettaja, 1811-1813)*, *kenraalikuvernnööri (viranpalvelus, 1814, kuvernementinsihteeri)*, *ÅA (1816-1820)*, *Venäjän luterilainen tuomiokapituli (notaari, 1820)*, Office of Minister State-Secretary (*erikoistehtävät, 1823-1833, St Petersburg*), Acting editor of *St. Petersburgische Zeitung (1826, St Petersburg)*, Director of the Finnish Post Office (1833-1855) *aateloitu (1855) (Helsingfors/St Petersburg)*

29.1.23

2.7.24; 16.7.24; 20.12.24; 26.12.24

1.9.26

28.3.34; 29.3.34; 17.9.34

15.1.35; 23.4.35; 25.5.35; 26.5.35

18.5.38; 25.5.38; 7.8.38

20.3.39; 25.3.39; 16.11.39

19.1.40; 20.1.40; 21.1.40; 27.1.40; 11.4.40; 16.4.40; 25.7.40; 20.11.40

26.1.41; 29.1.41; 16.5.41; 20.5.41; 22.10.41; 29.10.41; 11.11.41; 23.11.41; 25.11.41; 27.11.41

11.5.42; 14.7.42

6.4.43; 23.5.43; 25.5.43; 19.6.43

1.6.44

25.2.47; 13.4.47

2.5.48; 8.5.48; 27.7.48; 23.8.48

10.1.49; 3.2.49; 18.6.49; 27.6.49

18.6.50

25.4.52; 2.5.52; 7.5.52; 11.5.52; 26.9.52

8.1.53; 21.7.53; 28.7.53; 29.7.53

Wulfert, fru, *Antoinette Gustava Lovisa von Schantz (St Petersburg)*

29.3.34

15.5.41

Wulfert, Generalen, broder, (Helsingfors)

29.3.34

7.8.38

1st priority

W[ulffer]t [also: Fr. Wulf.; Fredr. Wulfert; Fr. W.; Fr. Wt.; Fr. W.t.; Fr. W-s; W.t; W.ts; W-t; Fred.; Fredr.; Fredr. W.; W.]. St Petersburg

9.4.34; 16.10.34; 17.10.34; 23.10.34; 3.11.34; 13.11.34; 24.11.34; 7.12.34; 20.12.34;
22.12.34;27.12.34

4.1.35; 25.1.35; 7.2.35; 5.3.35; 12.3.35; 20.3.35; 4.4.35; 7.4.35; 27.4.35; 29.4.35; 6.5.35;
15.5.35; 20.5.35

7.8.38; 6.9.38; 13.9.38; 19.9.38; 8.10.38; 9.10.38; 8.11.38; 23.11.38; 22.12.38

27.2.39; 28.2.39; 15.3.39; 20.3.39; 25.3.39

9.11.42

17.5.43; 25.5.43; 10.11.43

6.3.44; 16.5.44; 25.12.44

26.6.45; 31.10.45; 9.11.45; 1.12.45; 14.12.45

12.2.46; 17.4.46; 26.4.46; 10.5.46; 13.5.46; 30.10.46

17.2.47; 25.2.47; 1.4.47; 6.4.47; 8.4.47; 14.4.47; 15.4.47; 16.4.47; 1.6.47

21.1.48; 9.3.48; 20.3.48; 31.3.48; 6.4.48; 10.4.48; 13.5.48; 17.5.48; 6.10.48

12.3.49; 26.3.49; 13.6.49; 14.6.49; 23.9.49

10.7.51

11.5.52; 6.11.52; 7.11.52

30.8.53

Wulfert, Madame (St Petersburg)

31.3.46

Wulf[fert]., Mamsell (St Petersburg)

9.6.50

Wulfert, Mamseller (St Petersburg)

25.5.45

26.4.46

13.5.47

23.9.49

Fr. Wulfert family [also: Fr. Wulferts; Fr.W.ts; Wts; Wulf.; Wulf.s] (St Petersburg)

28.3.34; 24.4.34; 13.11.34

15.5.38

25.2.39; 19.4.39; 13.5.39

25.5.43

14.11.45

8.2.46

10.12.47

15.1.48

Wulfert son-in-law (St Petersburg)

23.9.49

2nd priority

Wulfert, Karl [also: K. Wulf.; C. Wulf.; Wulf.; K. Wulfert; Carl] (St Petersburg)

28.5.43; 5.11.43; 12.11.43

21.4.44; 8.12.44

8.6.45; 23.11.45; 30.11.45

20.12.46; 21.12.46

14.2.47; 28.2.47

23.9.49

22.12.50

16.3.51

11.1.52; 24.4.52; 25.4.52; 30.11.52

9.3.53; 18.3.53; 29.3.53; 19.5.53

Karl Wulfert father (St Petersburg)

30.11.52

Wulfert, fru Karl (St Petersburg)

22.12.50

Karl Wulfert family (St Petersburg)

12.12.52

1st priority

Wuringes, Daguerreotypist (St Petersburg)

13.5.44

2nd priority

Wüst (St Petersburg)

2.12.49

28.2.50; 11.4.50

Wüst family (St Petersburg)

16.4.52

Wyibornoi (Ojatskaja Ladva)

30.12.24

Wärdtis bonde

25.9.08

2nd priority

Xenofontof (Tiflis)

11.6.50

23.2.53

Z., Mad. Al. [also: A.; Al], unga Bruden (Duderhof/Gubanitsa area)

12.1.24

Z., Professor Dr (St Petersburg)

20.2.23

Z., Madd. (ifrån K.)

5.1.24

Ist priority

Zagel, Thomas [also: Z.; Zag.], Handelsman, Köpman (St Petersburg)

19.1.23

6.8.24; 26.10.24; 20.12.24; 26.12.24

18.1.25; 25.1.25; 5.8.25

31.3.26; 7.7.26; 16.8.26; 18.8.26; 21.11.26; 5.12.26

22.3.27; 6.6.27; 5.8.27

23.3.29

8.1.34; 18.1.34; 21.1.34; 8.2.34; 12.3.34; 27.3.34; 1.4.34; 6.4.34; 15.4.34; 26.4.34; 3.5.34;
8.5.34; 17.5.34; 24.5.34; 27.6.34; 1.7.34; 14.10.34; 15.10.34; 18.10.34; 28.10.34; 29.10.34;
1.11.34; 2.11.34; 5.11.34; 19.11.34; 26.11.34; 6.12.34; 10.12.34; 17.12.34; 24.12.34;
30.12.34

3.1.35; 7.1.35; 10.1.35; 14.1.35; 21.1.35; 24.1.35; 28.1.35; 4.2.35; 7.2.35; 11.2.35; 20.2.35;
25.2.35; 28.2.35; 25.3.35; 1.4.35; 8.4.35; 11.4.35; 15.4.35; 22.4.35; 6.5.35; 9.5.35; 13.5.35;
21.5.35; 27.5.35; 10.6.35; 17.6.35; 24.6.35; 18.7.35

10.7.37

29.5.38; 2.6.38; 3.6.38; 16.6.38; 27.6.38; 21.7.38; 22.7.38; 10.10.38; 14.10.38; 27.10.38;
4.11.38; 9.11.38; 10.11.38; 14.11.38; 21.11.38; 25.11.38; 5.12.38; 9.12.38; 23.12.38;
30.12.38

1.1.39; 30.1.39; 3.2.39; 23.3.39; 9.4.39; 10.4.39; 19.6.39; 28.9.39; 24.11.39

28.1.40; 11.4.40; 14.10.40; 25.11.40

6.1.41

15.5.42; 28.5.42; 29.5.42; 1.6.42; 21.6.42; 15.7.42; 17.8.42; 25.9.42; 7.10.42; 9.10.42;
25.10.42; 5.11.42; 12.11.42; 9.12.42; 11.12.42; 19.12.42; 25.12.42

21.1.43; 29.1.43; 4.2.43; 5.2.43; 13.2.43; 28.2.43; 15.3.43; 19.3.43; 31.3.43; 2.4.43;

21.4.43; 23.4.43; 7.5.43; 13.5.43; 14.5.43; 17.5.43; 28.5.43; 20.6.43; 30.6.43; 6.7.43;
7.7.43; 31.7.43; 3.8.43; 4.8.43; 6.8.43; 13.8.43; 30.8.43; 13.9.43; 5.11.43; 12.11.43;
3.12.43; 24.12.43

6.1.44; 21.1.44; 22.1.44; 11.2.44; 29.2.44; 10.3.44; 12.3.44; 21.4.44; 8.5.44; 17.5.44;
18.5.44; 19.5.44; 25.5.44; 4.7.44; 27.10.44; 28.10.44; 3.11.44; 5.11.44; 17.11.44; 1.12.44;
8.12.44; 21.12.44

26.1.45; 2.2.45; 24.2.45; 1.3.45; 2.3.45; 27.3.45; 30.3.45; 8.4.45; 10.4.45; 13.4.45; 28.4.45;
12.5.45; 18.5.45; 31.5.45; 1.6.45; 5.6.45; 8.6.45; 25.6.45; 26.6.45; 28.9.45; 30.9.45;
1.10.45; 9.10.45; 3.11.45; 9.11.45; 13.11.45; 18.11.45; 23.11.45; 25.11.45; 30.11.45;
9.12.45; 12.12.45; 18.12.45

17.2.46; 22.2.46; 3.3.46; 22.3.46; 2.4.46; 5.4.46; 12.4.46; 19.4.46; 7.5.46; 10.5.46; 28.5.46;
12.9.46; 4.10.46; 9.10.46; 11.10.46; 25.10.46; 1.11.46; 9.11.46; 15.11.46; 29.11.46;
20.12.46; 21.12.46; 26.12.46

3.1.47; 5.1.47; 13.2.47; 16.2.47; 17.2.47; 21.3.47; 6.4.47; 13.4.47; 1.9.47; 23.10.47

13.2.48; 18.3.48; 1.4.48; 11.11.48; 16.12.48

24.3.49; 26.5.49; 8.12.49

23.3.50; 29.3.50; 8.4.50; 18.5.50; 16.10.50

7.3.51; 27.3.51; 2.8.51

17.3.52; 23.4.52; 24.4.52

Zagel family (St Petersburg)

14.1.34; 31.12.34

1st priority

Zagel [also: Zag.], Vård (Wiborg/Kostiala)

7.6.35

16.2.39; 6.5.39; 11.7.39

7.3.40; 18.3.40; 5.8.40; 6.8.40; 2.12.40

20.3.41; 31.3.41; 14.7.41; 24.7.41; 25.7.41; 2.10.41; 13.10.41; 2.11.41

5.3.42; 12.3.42; 23.4.42

3.3.43

7.4.47; 9.6.47; 2.7.47; 3.7.47; 7.7.47

20.6.48; 21.6.48; 23.6.48; 24.6.48; 25.6.48; 26.6.48; 27.6.48; 9.7.48; 20.9.48

22.2.49; 3.10.49

1.5.50; 26.5.50; 27.5.50; 29.5.50; 1.6.50; 5.6.50; 5.8.50; 6.8.50; 9.8.50

1.3.51; 25.6.51; 11.8.51; 21.8.51; 22.8.51; 26.8.51; 27.8.51; 15.10.51; 19.11.51

19.4.52; 7.6.52; 28.10.52

8.1.53; 7.2.53; 25.2.53; 26.2.53; 21.3.53; 1.4.53; 16.4.53; 21.5.53; 16.6.53; 2.8.53; 17.9.53;
6.12.53

11.3.54; 17.4.54; 21.6.54; 23.6.54; 23.8.54; 12.9.54; 18.9.54; 23.9.54; 25.9.54; 26.9.54;
1.10.54; 3.10.54; 22.11.54

Zagel, fru [also: Madam; Madame; Mad.; fru Z.], Vård (Wiborg)

24.5.34; 12.11.34

9.5.35; 21.5.35; 7.6.35

25.7.38; 27.7.38; 25.8.38

3.3.43; 7.3.43; 11.3.43; 14.3.43; 18.3.43

24.6.48; 25.6.48

15.10.51

16.6.53

Zagel, Regina (Wiborg)

20.6.54

Zagel family (Wiborg)

21.6.48

6.2.53; 7.2.53; 9.2.53; 23.2.53

18.6.54

Zag. [also: Dr. Z.], Doktor (St Petersburg)

19.10.23

Zaharii, Protohierej vid Snamenja kyrka (Novgorod)

30.6.24; 1.7.24

2nd priority

Zandt, Gustaf Fredrik [also: Z.; Pastor Z.], 1801-1881, *konsistorineuvos*, Tavastehus

trivialskola (1810-1818), Student (ÅA, 1818-1823), Music Teacher (Tavastehus trivialskola, 1823-1825), ordained (St Petersburg, 1825), Vicepastor (St Maria finska församling, 1825-1827), Komminister (St Katarina församling, St Petersburg, 1827-1835), Kyrkoherde, St Katarina församling (1835-1881), *SKS (jäsen, 1833-1881)*

1.1.34; 8.1.34; 31.1.34; 30.9.34; 3.10.34; 4.10.34; 31.12.34

16.7.35

31.8.38; 9.9.38; 11.9.38; 17.9.38; 17.10.38; 3.11.38; 13.12.38

2.1.39; 13.1.39; 15.1.39; 16.1.39; 10.4.39; 14.5.39; 15.5.39; 19.10.39; 21.10.39; 29.10.39; 27.11.39; 3.12.39

1.1.40; 21.1.40; 25.2.40; 26.2.40; 11.3.40; 26.3.40; 16.4.40; 29.4.40; 5.5.40; 30.9.40; 1.10.40; 11.11.40; 23.11.40; 15.12.40; 23.12.40; 29.12.40

19.1.41; 3.2.41; 10.2.41; 23.2.41; 3.3.41; 4.3.41; 9.3.41; 13.3.41; 15.3.41; 16.3.41; 17.3.41; 20.4.41; 21.4.41; 21.5.41; 16.6.41; 18.6.41; 27.6.41; 28.6.41; 16.9.41; 23.11.41; 25.11.41 25.1.42; 26.1.42; 10.2.42; 16.2.42; 1.4.42; 9.4.42; 18.5.42; 20.5.42; 28.9.42

2.1.43; 25.1.43; 31.1.43; 15.2.43; 21.2.43; 27.2.43; 28.2.43; 1.3.43; 9.3.43; 30.3.43; 26.4.43; 10.8.43; 12.8.43; 30.8.43; 14.9.43; 24.10.43; 4.11.43

4.1.44; 16.1.44; 2.2.44; 8.2.44; 14.2.44; 22.2.44; 5.3.44; 7.3.44; 5.5.44; 7.5.44; 8.5.44; 10.5.44; 30.5.44; 28.8.44; 25.9.44; 30.10.44; 20.11.44; 21.11.44; 20.12.44; 31.12.44

1.1.45; 7.1.45; 21.1.45; 29.1.45; 31.1.45; 4.2.45; 14.2.45; 19.2.45; 26.2.45; 7.3.45; 11.3.45; 12.3.45; 18.3.45; 21.3.45; 26.3.45; 9.7.45; 1.8.45; 2.8.45; 3.8.45; 24.9.45; 8.10.45; 18.10.45; 21.10.45; 23.10.45; 29.10.45; 6.11.45; 27.11.45; 25.12.45

6.1.46; 14.1.46; 4.2.46; 14.2.46; 4.3.46; 6.3.46; 23.4.46; 24.4.46; 8.5.46; 14.5.46; 1.10.46; 30.10.46; 24.11.46; 16.12.46

8.1.47; 12.1.47; 13.1.47; 9.2.47; 17.2.47; 3.6.47; 3.7.47; 9.7.47; 28.12.47

1.2.48; 2.2.48; 3.2.48; 16.2.48; 18.2.48; 25.2.48; 2.3.48; 6.3.48; 17.3.48; 21.3.48; 27.4.48; 2.5.48; 11.5.48; 12.5.48; 15.5.48; 18.5.48; 14.6.48; 29.6.48; 27.7.48; 17.8.48; 22.8.48; 5.9.48; 2.10.48; 10.10.48; 11.10.48; 19.10.48; 24.10.48; 26.10.48; 2.11.48; 3.11.48; 26.12.48; 27.12.48; 30.12.48

2.1.49; 9.1.49; 14.1.49; 16.1.49; 17.1.49; 6.2.49; 8.2.49; 12.2.49; 13.2.49; 17.2.49; 21.2.49; 26.2.49; 24.3.49; 7.4.49; 18.4.49; 1.5.49; 3.5.49; 20.5.49; 22.5.49; 30.5.49; 2.6.49; 5.6.49; 12.6.49; 19.6.49; 26.6.49; 3.7.49; 7.8.49; 8.8.49; 14.8.49; 24.8.49; 26.8.49; 28.8.49; 29.8.49; 1.9.49; 5.9.49; 6.9.49; 14.9.49; 18.9.49; 25.9.49; 26.9.49; 27.9.49; 6.10.49; 16.10.49; 17.10.49; 2.11.49; 6.11.49; 11.12.49; 18.12.49

8.1.50; 14.1.50; 15.1.50; 16.1.50; 19.1.50; 7.2.50; 8.2.50; 24.2.50; 25.2.50; 12.3.50; 13.3.50; 14.3.50; 16.3.50; 17.3.50; 19.3.50; 9.4.50; 12.4.50; 8.5.50; 13.5.50; 14.5.50; 16.5.50; 22.10.50; 10.12.50; 23.12.50; 31.12.50

3.1.51; 8.1.51; 1.2.51; 10.2.51; 11.2.51; 18.2.51; 25.2.51; 1.3.51; 15.3.51; 17.3.51; 18.3.51; 20.3.51; 31.3.51; 16.4.51; 22.4.51; 24.4.51; 15.5.51; 14.6.51; 18.9.51; 14.10.51; 16.10.51;

11.11.51; 13.11.51; 23.12.51; 25.12.51

15.1.52; 16.1.52; 4.2.52; 10.2.52; 24.2.52; 18.3.52; 23.4.52; 13.5.52; 18.5.52; 9.11.52;
18.11.52; 16.12.52

18.1.53; 1.2.53; 24.2.53; 26.2.53; 2.3.53; 3.3.53; 8.3.53; 9.3.53; 10.3.53; 17.3.53; 28.3.53;
14.4.53; 17.5.53; 21.5.53; 1.6.53; 15.9.53; 17.9.53; 20.9.53; 21.9.53; 22.9.53; 8.10.53;
18.10.53; 17.11.53; 4.12.53; 6.12.53; 8.12.53; 9.12.53; 29.12.53

17.1.54; 19.1.54; 21.1.54; 24.1.54; 10.2.54; 11.2.54; 14.2.54; 9.3.54; 16.3.54; 13.4.54;
18.4.54; 18.5.54; 3.6.54; 15.6.54; 21.9.54; 26.9.54; 2.10.54; 4.10.54; 19.10.54; 15.11.54;
30.11.54; 2.12.54; 12.12.54; 13.12.54; 15.12.54; 19.12.54

Zandt, fru [Charlotta Lucia Maria Fredrika, née Bietepage, 1812-1883] (St Petersburg)

15.1.39

19.1.41

4.2.45; 23.2.45

6.3.48; 21.12.48

2.1.49; 6.2.49

12.3.50; 22.10.50

10.11.54

Zandt son (St Petersburg)

5.3.44

Zandt, Emil., daughter [also: Mamsell] (St Petersburg)

23.2.45

1.3.48; 2.3.48; 3.3.48; 6.3.48; 21.12.48

2.1.49; 9.1.49; 16.1.49; 6.2.49; 18.12.49; 22.12.49

8.1.50; 19.3.50; 10.12.50

10.11.54

Zandt daughter (St Petersburg)

8.1.50

Zandt family (St Petersburg)

22.1.44; 20.12.44

4.2.45; 25.11.45

24.12.47

26.6.49

14.1.50

Zasedatel', Seliskii (travel companion en route to R[or:P]ahkalambi)

7.4.25

Zatkin (Ustsyssolsk)

4.9.27; 5.9.27

Zedelmann [also: Zedelm.], Öfverste Löjtnant [also: Major] (Savjalowa foundry and arsenal [also: Ishefska])

12.8.28; 19.8.28

3.3.29

Zetterman, Capellan, Past

9.3.12

Ist priority

Zetterqvist, C.Gustaf, Literary scholar(Stockholm)

23.5.43; 23.12.43

23.5.44

12.9.45; 7.10.45

22.3.47

28.5.53

Zettersten, from Loviisa

28.1.12

Zidén (Porvoo)

8.9.12

Zilliacus, curam gerens (Iitti)

31.7.38

Zilliacus, Peter (1795-1839), Häradsskrif. (Taubila), Viborg Gymnasist, ÅA student (1814-1815)

24.7.23

Zimmerman, Hr, Forstmäst[are]., (Malmysh)

26.2.28

Zino, Antonio, italiensk köpman (Berdänsk)

30.1.37

2nd priority

Zitting, Anders Wilhelm [also: Wil.], 1797-, Borgå gymnasist (1810-1816), ÅA (1816-1818), trained as a Surveyor (1818-1821), practised (1821-1850) in Viborg and Tavastehus Provinces, Landtmätare Direktör (Helsingfors)

15.9.10

4.7.51; 5.7.51

2nd priority

Zitting, Johan Magnus, 1794-1886 ['min gamle kamrat och vän'], Borgå gymnasist, ÅA, Borgå, Lovisa, Kexholm (Teacher), ordained 1830, Pyhäjärvi (Kyrkoherde, Prost, 1835-1866)

6.11.09

1.8.39; 2-4.8.39; 4.8.39; 5.8.39

11.4.40

Zriffkorn [?], General-Major

24.7.08

1st priority

Zuper domare (Runö)

20.6.52

Å. (St Petersburg)

10.1.23

Åb., Dr (St Petersburg, at Svenska Kyrkogård)

17.10.23

Åberg, Turku

30.10.13

Åkerbl[om]. [also: Åk.], Kapellan Gustaf Wilhelm (1786-1833) (Sortavala)

21.10.24; 22.10.24; 8.11.24; 15.11.24

3rd priority

Åkerblom, Borgmästare (Wilmanstrand)

28.7.38

2nd priority

Åkerblom, Löjtnant [also: Löjtn.], Kapten (St Petersburg)

8.11.51; 19.11.51

14.1.52; 20.1.52; 22.11.52

27.3.53; 10.5.53; 15.11.53; 26.11.53

20.5.54

Åkerblom, fru (St Petersburg)

27.3.53; 10.5.53; 15.11.53

20.5.54

Åkerblom family (St Petersburg)

9.4.53; 16.4.53

26.1.54

Åkerman

10.3.08

Åkerman, Christ Joachim

12.10.09

Åkerstedt, lilla

10.1.12

Åkeson [also: Åkesson], Berndt Fredric, Borgå Gymnasist

16.4.10

Åstrand

17.3.08

Åström, fru

2.12.07

Åström, Magister

8.11.06

Åtskilliga [Karelian] karlar ifrån Gorki i Wyshnij-Wolotska Krets (Novgorod)

27.7.24

Äimel [also: Aejmelaeus], Prost, Carl Fredric (1761-1831) (Paltamo)

16.6.25; 19.6.25; 23.6.25; 25.6.25

Äldste, en af byns (Vaserautzi)

27.2.27

2nd priority

Öfverpolismästare (interrogated Sjögren and daughter Bertha) (St Petersburg)

25.1.48

Öfverste (Archangel)

25.3.26

Öfverste Löjtnant, född Polack, ryskt familjenamn (Totma)

16.4.27

Öfverstinna (P.hof in Pelkjärvi)

30.11.24

Örnghjelm (from Åbo)

31.8.13

Östberg, Carl, Vice Pastor, Kyrkoherde (- 7.4.1809)

30.11.06

Östbergs dräng

24.5.07

Östbom, gamla Fältväbel

12.4.09

Sources

Andreev, I. E. (ed.). *Entsiklopedičeskii slovar 1- . C.-Peterburg, 1990 [1890]*

Baltische Biographisches Archiv (BaBA)

Carpelan, Tor. Ättartavlor I. Helsingfors, 1942

Colliander, O.I. (ed.), *Suomen kirkon paimenmuisto 19:n vuosisadan alusta nykyaikaan*, 1 vihko. Suomen kirkkohistoriallisen seuran toimituksia VIII. Helsinki, Otava, 1910

Engman, Max, *Pietarinsuomalaiset*, Helsinki (WSOY), 2004

Hallila, Aimo. *Iitin historia I; varhaisimmista ajoista 1860-luvulle*. Iitin kunta ja seurakunta. Toinen painos. Iitti, 1988

Klinge, Matti (ed.). *Suomen kansallisbiografia*. Suomalaisen kirjallisuuden seura. Helsinki, 2003-

Lagus, Vilh. *Åbo Akademis studentmatrikel. Å nyo upprättad*. Svenska Litteratursällskap i Finland, XI, 5, 6. Helsingfors, 1893, 1895

Leikola, Anto, Lokki, Juhani, Stjernberg, Torsten, Ulfvens, Johan (eds). *Konstbröderna von Wrights dagböcker 4. Magnus von Wright, Dagbok 1850-1862*. Svenska Litteratursällskap i Finland. Helsingfors, 2001

Polukhin, A. P. (toim.), *Bogoslovskaja entsiklopedija, Petrograd, 1904*

Russische Biographisches Archiv (RuBA)

Rytkölä, Heikki. *Kainuun ja Karjalan parantaja. Elias Lönnrotin Kajaanin-aika*. Historian tutkimuksia 18. Joensuu yliopiston humanistinen tiedekunta, Historian laitos, 18. Joensuu, 1998

Saharov, V.A., Grigorev, S. *Kavalery ordena Sv. Georgija Pobedonosca I i II stepeni. Biograficheskii slovar*”, *Zhurnal-Neva, Sankt-Peterburg, 2002*

Samohvalov, N. F. (ed.): *Gubernii rossiiskoi imperii, Moskova 2003*

Stipa, Günter Johannes, *Finnisch-Ugrische Sprachforschung von der Renaissance bis zum Neupositivismus*. Suomalais-ugrilainen seura, 206. Helsinki, 1990

Stolpovskii, P.M. (red.), *Respublika Komi. Entsiklopedija 1-3, Komi knizhnoe izdatel'stvo, Syktyvkar, 1999*

Väänänen, Kyösti, *Herderminne för Ingermanland, I, Lutherska stiftsstyrelsen, församlingarnas prästerskap och skolläre i Ingermanland under svenska tiden*. Svenska Litteratursällskap i Finland, 538, Helsingfors, 1987

Luther, Georg, *Herderminne för Ingermanland, II, De finska och svenska församlingarna och deras prästerskap 1704-1940*. Svenska Litteratursällskap i Finland, 620, Helsingfors, 2000

Åkerman, Birger (ed.). *Finska kadettkårens elever och tjänstemän 1812-1940. Supplement II, Helsingfors, 1941*

Ylioppilasmatrikkeli 1640-1852

Acknowledgements

Esko Häkli, Susanna Pettersson

Problems

Tigerstedt, Konst.

Is this Konstnär or Konstantin? (4.5.05)

and who was this Tigerstedt?

A.J. Sjögren

Person Index to the *Ephemerider* (1834-1855)

General background

The project aims to supplement the existing Person Index with information which will allow the reader of the *Ephemerider* to extract from the text a clearer understanding of the intellectual, social and political conditions in which Sjögren performed his duties: as an employee of the Imperial Academy of Sciences, as a Finn with his own political/nationalist and social identities, and as a loyal subject of the Tsar. By analysing these constantly shifting intellectual environments, it is possible to gain an insight into Sjögren's mind, how he responded to influences and promoted his own ideas.

In the diary entries over the last twenty years of his life, 1834-1855, Sjögren refers to contacts with an estimated four thousand persons. Many of these persons had been a part of his life before the period 1834-1855, illustrating the strength and depth of his personal networks, and the significance of their continuity. Periods of research travel always produced a rich crop of personal contacts in Sjögren's various fields of activities, and this period was no exception. Indeed, during the last twenty years of his life he undertook three research journeys: two years travelling in the Caucasus (1835-1838), and two summers spent studying the language and culture of the Livs on the Kurland peninsula (1846, 1852).

Sjögren does not discriminate in his choice of those mentioned in his diary. However, as was customary at the time, the mode of reference to people with whom he exchanged information depends on their social standing in general and their specific contact, however brief, with the interlocutor. Hence many of Sjögren's interlocutors are recorded either by rank- or work-title or by rank- or work-title and surname. Even within family and social circles, there existed a formality of reference, expressed in various ways, while the use of given names alone was tightly restricted to specific activities and occasions, and, at least in Sjögren's case, for communication with the family servants.

Succinct biographies

For the purpose of the present project, I have selected 891 persons from the twenty years 1834-1855 about whom I need more information than the register of a personal contact or exchange of information. As far as possible I have already inserted information of varying detail and breadth depending on my assessment of the significance of the contact in shaping Sjögren's *Weltanschauung* (and the sources available to me in London and Ahmovaara).

I do not expect the 'succinct biographies' to be carefully crafted works of prose! What I need is carefully selected, reliable information in a minimalist and consistent form following the pattern I have already started to develop. As can already be seen, I have arranged Sjögren's contacts into three levels of priority:

1st priority (414 names)

2nd priority (364 names)

3rd priority (113 names)

Each name that is to be treated is marked in the corpus according to its priority. I have prepared a separate paper (entitled 'Mechanics'), which provides a general overview of the names in the three priority categories, allows the monitoring of progress, and will be a convenient means of consultation between the researcher and myself.

The researcher will start with *1st priority* names and only move on to *2nd priority* names once the previous category has been completed (allowing for the fact that some entries will remain unfortunately very brief) and so on to the *3rd priority* names.

Organisation of material

The available information about each person is, in principle, listed in a specific order according to notional 'information slots' (**NB. as an 'evolved' scheme, the order of information will need in some cases reorganisation. Whether the researcher or I shall do this will depend on time available**).

The scheme that I have developed consists of eight notional information slots structured as follows:

Slot 1

Surname, given names, e.g.: Laurell, Axel Adolf

- where AJS uses alternate forms of the given name, or abbreviations, include these in square brackets
- in the case of Russian names, use the form given by AJS (followed by any variants); then, in a second set of square brackets, give the name according to the form that would be used in present-day Russian (transliterated according to the Library of Congress scheme)

Slot 2

dates of birth and death: years only, e.g: 1818-1849 (**NB. always use full forms, e.g. 1818-1849; do not use abbreviated forms, eg.: 1818-49**)

Slot 3

Title, e.g.: Grefve; Baron, later Grefve; Finnish and Russian military and civil ranks (use the ranks they held at the time of contact(s) with AJS)

Slot 4

Evidence of any special personal comment by AJS of person concerned, eg: e.g.'en olärd men likaså gästfri och beskedlig stilla gubbe' (use single quotation marks); or any special personal relationship, e.g: AJS's brother-in-law; Vård/Värdinna (when AJS stays at least one night in the person's home as a guest)

NB this slot will not be used very often

Slot 5

Education record with dates (years only). For Finns, I have used the Lagus Matrikkeli system throughout (henceforth please re-check using *Ylioppilasmatrikkeli 1640-1852*). As far as possible try to follow the same pattern with people from other walks of life and countries. There are examples in the Index already

Slot 6

Employment record with dates (years only). There are plenty of examples in the Index already.

Slot 7

Relevant achievements in science, literature, oral tradition, history, language, arts, politics, etc, e.g.:

Ahrens: shaper of standard Estonian language

Lönnrot: author, collector and editor of oral poetry (*Kalevala, Kanteletar*)

NB. This information should be inserted as minimal statements (not prose). Please use Finnish.

Slot 8

My final slot is one I am not wholly satisfied with! It concerns the place where the person lives if this is not evident from Slot 6. The method I have used so far is to note the place of abode in brackets as the final item, e.g. (St Petersburg). However, a large number of Sjögren's interlocutors met Sjögren while visiting him in St Petersburg (example 1), or both Sjögren and his interlocutor met in a place where neither was resident (example 2). Up until now, I have indicated the abode of a visitor (example 1), e.g.: Helsinki/St Petersburg; Kasan/St Petersburg. In the case of example 2, I suggest: Riga/Åbo (i.e. Sjögren met a person in Riga whose permanent abode was Turku). We shall need to discuss this further.

A.J.Sjögren

Biographical summaries, 1834-1855

1st priority	2nd priority	3rd priority
?Abdul-Zêlif Effendi Adelung, Friedrich+		Acting Governor of Imerethien
Ahrens, Eduard+	Achverdof	Aminoff, Z.
?-Aeimelaus	Coriander	Anastasievitsch
Ahlqvist, August +	Afzelius, Anders Erik	Bagrat, Prins
Akiander, Matthias +	Ahlström, Johan	Bansarof
Ammond, General+	Ahlström, Charlotta	Bauern
Ammond, Öfverste+	Ahrenberg, Karl	Bebutof
?-Anton, Antiquarie	Alander, Alexander*	Beck, Christopher
Archimandrit, Gelatska Klos	Alopaeus, Domprost	Biskop (Imeretien)
Archimandrit Wenjamin+	Alopaeus, Henrik	Biskop (Mingrelien)
Armeniansk, Erkebiskop (1+2)	Aminoff, Germund	Biskop (Wologda)
Armfeld, Alexander +	Ammond, Generalska+	Biskop (Wiborg)
?Arsanof	Andersin, Sven	Blåfield, Magister
Avalof+	Antell, Samuel	Boisman, Kapten
Baer, Karl+	Argelander, Fredrik	Borgström, Kandidat
-Bahr+ ok	Arwidsson, Adolf	Boutin
Bek, 1768-1853+	Asp[e]lund, Karl	Breisach
?Bek-Mur	Avenarius, Peter	Bromander
Berednikov +	Backman, Karl	Brown
-Berg, Kollegii-Asessor	[?] Baeck, Johan	Brun
?Bernhardy	Bannér, af	Buck
?Bobovitsch	Baranofskij	Canth

?Boghdaniniskij	Baratschok	Cavén
+Bongard, Heinrich	Bartolazzi	Cygnaeus, Fredrik
?Borisof, Joseph	Becker, Reinhold	Cygnaeus, Anders
-Boubrig+	Bergbom, Erik	Cygnaeus, Kapten
?Brajko	Bergman, Pastor	Dokutschajef
?Brakel, entä Brachel..	Bergstadi, Johan	Enqvist, Charlotte
Brandt, Johan + ok	Bieläjef	Finance-Minister
?Brandenburg	Bese	
-Braunschweig+ok	Biljarskij	Forsmann
-Briesemann	Biörksten, Bror	Forstadius, Otto
Brosset+	Blom, Kapt, Öfverste	Frosterus, Benjamin
?Bughul	Blomqvist, Alexander	Frosterus, Robert
+Buldakof	Bludof, Minister	Fröberg
-Buchholtz, Dr+	Blum, Professor	Furuhjelm, Otto
Bunge, Friedrich+	Bodanskij	Gadolin, Jakob
Bunjakovskij+	Bonsdorff, Professor	Glinka
-Busse	Bonsdorff, Gabriel	Gretsh
Butkov+	Borenius, Henrik	Gripenberg, Karl
?Bykof	Borenius, Henrik Gustaf	Gripenberg, Öfverste
Böhtlingk+	Brandenburg	Grottenfelt, Hermann
Castrén+	Brockhaus, Friedrich	Gyldén
Charmoy+ ok	Bulmering	Hahn
Chopin+	Bunatschok	Hartman, Baron
?Civil-Guvernör (Riga) фелькерлан, егор федорович	Burnouf	Hartman, von
+Civil-Guvernör Taube	Büsch	Hasfeld
?Conradi, Dr	Bylmoreick	Helmersen, G.
?Conradi, Ljötnant	Böcker	Heyne
Crusell +	Böthlingk	Hoffman, Öfverste
?Damberg	Bötticher	Holmberg, Svensk Pastor

Davydov+	Chandoir	Holmberg (Helsingfors)
Dede+	Chydenius, Anders	Ingelius
Demidov, P+	Chydenius, Jakob	Inossemskij
Demaison+	Collan, Fabian	Kansli-Direktor (Uvarov)
?Dietrich	Coriander	Kanslidirektör (Police)
Dondukov-Korsaakov+	Cornig	Karsten, Johan Anton
Dorn+	Creutz	Kelterborn
?Dudanof	Crohns	Kiljander, Pastor
?Dvaligschwili	Curator, Universitet	Kosin
?Dzibben	Cygnaeus, Uno	Kretsbefälhavare
Döppner+ vähän	Danielson	Kreuse
?Elias, Efendi	Dellinger	Krogerus, Löjtnant
?Elfink	Domare	Krook
?Ellerbusk	Domprost (Borgå)	Kymmel
?Emmerich	Donner	Langensköld
-Engeström	Dordett	Lantz
-Erdman, J. Fr.+ ok	Dudarof, El-Mursis, Pristav	Lenz, Vinhandlare
Eristof, Furste+	Dudarof, Jedigej	Lindblad, Konstnär
Erkebiskop Dimitrj +	Durand	Lissovskij
-Erkebiskop (Kuthais)	Dzimkovski	Martinau, Carl, Löjtnant
Eugenij, Exarch of Georgia+ ok	von Eichler	Mathelius
-Faehlmann+	Ehrström, Gustaf	Meinander, Axel
?Falck, fru	Ehrström, Otto	Mecklenburg
?Fanovsky	Eichwaldt	Menetrier
?Fischer	Ekelund	Miltopaeus
Flittner+	Ekman	Mollenius
+Frank→	Ekström, Direktör (Torneå)	Mollin
-Frantzen, Eduard +ok	Enbom	Neff
?Frans, Dr	Engelberg	Norrbagge
?Franzassovitsch	Engelhardt	Nowikov

Frederking+ok	Enqvist, Öfverste	Nygren, Häradshöfding
-Freitag+→	Europaeus, Anders	Olenin
+Fadajef	Europaeus, David	Ostragorodskij
?Friese, Lärare	Finnander	Paschutin
?Fromminin	Finnér	Perschtschetski
-Frähn	Fogt	Poligny
-Fuchs, von + ok	Forsman, Karl	Polismästare, 3rd Section
Fuss, Paul+	Forsman, Prost	Poppius [also: Poppii]
?Gaimard	Fuchs, van der	Posfelt
+Galnischtschef-Kutusov	Furuhjelm, Löjtnant	Puputti
?Garsevanof	Fuss brother	Rabenau
Geelhaar+	Gabelentz, H.C.	Resshaft
Gehewe+	Gadd	Rieths
?Georgiefskij	Geitlin	Roop
?Gigonof	Jersen	Rossini
-Glanström+	Godenhjelm, Berndt	Rozanof
?Gläster	Gortshakov	Sabinin, Prost
Golownin+ ok	Gottlund	Sacharow
?Golowa	Granfeldt, Löjtnant	Sagorskii
?Gordejef	Granqvist, Öfverste-Löjtnant	Santeson
?Gorskij	Grave	Schlüsser
?Dr Graefe	Grot	Schmiedt
?Graefe, Christian	Groundström, Johan	Schouby
Grawe+ ok	Grönblad	Schott
-Grigorjef→	Grönblad, Edvard	Schweikin
-Grimm+	Hammelmann	Sederholm, Handlande
-Gromov+ vähän	Hartman, Gewheimeråd	Sederholm, Häradshöfding
?Grosen	Hartman, Carl	Steineck
?Grünwald	Hartwall, Viktor	Strömmer
?Gräsnof	Helander	Stäckhardt
-Guvernör (Simferopol)	Hemark	Suriadin

+Guvernör (Taganrog)	Hipping, Anders	Tallius
-Hagemeister +	Hirn, Johannes	Taskius
?Hagen	Hoffman, Statssekreter	Åkerblom, Borgmästare
Hamel +	Hoffrén, Lars	
-Handenstam, General	Hofmansegg	
?Hausen, Dr	Holm, Olivier	
-Haxthausen	Holstius	
Hellman?	Hornborg, Anders	
?Helm, Dr	Hornborg, Kyrkoherde	
+Helmersen [Gelmersen]	Hornborg, Adolf	
+Hermann	Hougberg, Bror	
+Hess	Hougberg, Gabriel	
Hilde?	Hougberg, W.	
Hillner+	Humboldt	
?Hortvist	Hällström	
Hoven+	Höijer	
-Hueck+	Ingman, Erik	
?Hunter	Inspektor ('infödd Grusin')	
?Hübner	Jahn	
-Ilekskull, Baron	Jasykov	
Hellén+	Judén	
Ilmoni+	Julin (Pastor)	
?Isenbeck	Karanskij	
+Isidor	Kasenbeck	
?Iversen	Katholsk Pater (Kuthais)	
-Jacobi	Kaufmann	
?Jersan ad Hadschis	Kaul son	
+Jesenef	Kasim-Bek	
+Josselian	Kellgren	
?Julius, Förvaltare	Kepplerus	
Kallmeyer+ ok	Kesselingk, Grefve	

?Karganof	Chorujef	
?Klementief	Kloberg	
Klockare, informant+ok	Kniper, Henrik	
?Knieriem kts. baba	Knorring, Juvel	
Knüpfper+	Kommendant (Kislovodsk)	
?Kommendant (Mosdok)	Korf, Modest	
?Kommendant (Pätigorsk)	Korgelin	
?Kommendant, Fästning	Kosegarten	
?Kommendant (Vladikavkas)	Kothen, Casimir	
?Kononof , Kosack-Öfverste	Krebel	
?Korsenkof	Krokowskij	
Koskul, Grefve+	Kruse, Med	
?Koslänin, General	Krusenstern	
+Kovalevskii	Kuschanof	
?Kraftman	Kutorga, S.	
Kreutzwald+, lisää	Lagervall	
+Krug	Lagus, Wilhelm	
Kruse, Fr.+	Lang, Statsr	
Kurtzenbaum+ok	Langensköld, Karl	
?Kubatha, Kassij	Laurell, Axel Adolf	
?Kubatief	Laurell, Gustaf	
Kuli, +	Laurell, Alexander	
+Kunik	Lavonius, Magnus	
-Kupfer, Prof.+ osin	Leontjefskij	
Kupfer, Pastor, informant (Dalbingen)+	Lerche, Student	
Kupfer, Pastor, informant (Klein-Irben)+	Lindfors, Martin	
?Kutathjeladse	Lindström, Geheimiråd	
Köppen+	Linsén	
?Lange, Medicinal	Lobjoko+	

?Launitz	Löfström, Adolf	
?Lawas	Löhr	
Lemcke+	Lönnrot	
+Lenz, Heinrich	Magnusen	
?L'Huillier (Люиле, Леонтий)	Martesnenko	
?Lilienberg	Masalin, Henrik	
?Lutke	Mayer, Dr	
Lutzau+ ok	Mechelin, Gustaf	
?Makarij	Mechelin, Carl	
?Manderstjerna	Medvedef	
?Mangutof	Meinander, Major	
?Manne	Meinander, Jacob	
Mannerheim, Carl +	Melartin, Erik	
Maydell, Wice-Guvernör+ ok	Menshikov	
?Maydell, I. von	Merselius	
?Messenkampf, Boris Petrovitsch	Militärläkare (Karasubasar)	
Michailof	Modén	
+Mikhailovskij-Danielevskij	Molander, Magister	
?Meusenkampf	Molostwof	
Meyer, Öfverlärare+	Moritz	
+Meyer, Karl Anton	Moskolefskij	
+Middendorff	+Murvalt, Dr	
?Minas, Pater	Müller, Dr	
Mirbach+ ok	Mörman	
?Mohr	Nadsiratel (St Petersburg)	
?Mottrecht	Nedobrof, Major	
?Mschedlof	Neimann	
?Mufti (Simferopol)	Nepenin	
?Mullah (Derekoj)	Nerwander	

+Muravjef, Mikhail	Neumann	
+El Mursa ks. <i>Nogmov</i>	Nicolai, Baron	
+Murvalt [also: Muvalt], unge	Nordqvist, Magister	
-Mussin-Puschkin	Nordqvist, Prost	
Mühlberg, ok +	Nowosilskij	
+Mühlhausen	Nykopp	
?Müller	Nylander, Mag.	
?Münzloff	Nyman	
?Möller, Öfverste	Oldekop, A. von	
Napiersky+ ok	Olschekfskij	
+Nazarians	Orraeus, Geheimeråd	
Neukirchen+	Otschkin	
+Nesselrode	Ottelin, Karl	
?Netting	P., Adjoint	
Neus+	Palander, Karl Edvard	
+Nogma	Pape	
Nordenheim+	Passelberg, fru	
Nordenskiöld+	Passelberg, studerande	
Nordenstam +	Paterson, Alexander	
+Nordmann	Pelkan	
+Norov	Pernis	
?Norrman	Pfingsten	
?Noskof	Pilenko, Josif	
?Ornakof	Pipping, Fredrik	
Osenbrüggen+	Pipping, Kandidat	
Pabst+	Platzadjutant, (Vinterpalats)	
Pahlen, Grefve +	Polismästare, Grusinsk Furste	
-Palawandof	Polismästare (Nogaïsk)	
-Palmstjerna	Poppius, Abraham	

?Paniker	Poppius, Gabriel	
Parrot+	Postel	
?Parfenek	Pristav (Ardon)	
-Patriarch, Armeniske	Promberger	
+Paucker, M.G	Protassof, Grefve	
+Paucker, J	Påhlman, Löjtnant	
+Paucker, Pastor	Qasi-Mohammed	
-Perlman, mistä hakea	Rakowski	
-Petzold	Ramsay, Baron	
+Platan	Rasefskij	
-Platnev <i>entä Pletnev?</i>	Reguly	
+Pogodin	Rehbinder, Otto	
-Polenov	Rehbinder, Berndt	
-Polevandof	Reichel	
?Pollman	Rein, Gabriel	
+Popof (infödd Syrjän)	Reinard	
+Popof, Nikol.	Relander, A.	
?Popof, Andrej	Reinholm	
?Popof, Alexej	Rhode, Kollegii råd	
-Pott	Richter, President	
?Pravdivin	Rien	
-Preiss	Riessig	
Preller+	Ringbom	
+Pribyl	Rogof	
?Printz, Johan	Rosenbom, Fredrik	
?Printz, unge1 (elder)	Rudbeck, Eero	
?Printz, unge1 son	Runeberg	
?Printz, unge2 (younger)	Ruth, Studerande	
?Protohierej (Mosdok)	Räts	
?Protojerej (Vladikavkas)	Sablin	
?Protojerej (Styr-Digor)	Sacklén	

?Protopop (Vladikavkas)	Sahlberg	
Påhlman, Klockare sama kuin pollman	Sahlstedt	
?Quatremère	Samson	
Rabbe, Frans+	Sanmark, Fredrik	
+Radloff	Schalien	
-Rafn	Schening	
Raison+	Schischkofskij	
Recke+ ok	Schraf[?]	
Rehbinder, Robert+	Schreiber, August	
Rein, Dr+	Schreiber, Sigis.	
Reinthal+	Schröder, Konstantin	
Rheinfeld+	Schubert, General	
RIAS new Vice-President	Schultén, Otto	
Richter (Riga) + ok	Schultén, Nathanael	
?Rops	Schwindt, Henrik	
+Rosen, Baron	Sederholm	
Rosenberger+	Sekreterare, Fästning	
?Rosenof	Selesnef	
?Rosinof	Semenof	
?Rudomasin	Seminarist, 'en född Ud'	
Russwurm+	[Ossetinske] Seminarist	
-Ruth [also: R.; Ruuth]	Seminarist, Grusisk	
?Rönne, Baron	Seyfert, Christian	
?Rönneburg	Sirelius, Johan	
?Sacharevitsch	Sirén, Karl	
?Sacharskij	Sirén, Jakob	
Sachsendahl+	Sivén, Sigfrid	
Sadofski + ok	Sjöström, Axel	
?Saint-Thomas	Skotte, Erik	
?Sacklen, fru	Slöör	
Saltza, (Vinterpalats)	Snellman, Johan	

?Saremba	Sokolov	
?Saslivtsof	Soldan, Dr	
Sass+ ok	Solovjef, Sergei	
?Sastavski	Steger	
+Sawwaitof	Stoffregen	
?Savaljefskij	Strandman	
+Savatief <i>ks. Sawwaitof</i>	Strengell	
+Sbojef	Struve, Mag.	
?Schachofskij	Stråhlman, Prost	
?Schardius	Stråhlman, Arvid	
+Schaumann	Studen, General	
?Scheik el Islam	Ståhlberg, Karl Henrik	
?Scheichen	Sundblad, Johan	
?Schergilof	Swenske	
Schiefner	Tallgren [also: Tallg.]	
+Schevejref	Tallqvist [also: Tallqv.]	
?Schirz	Tammelander, Bror	
?Schlüter, Carl	Tammelander, Öfverste-	
+Schmalz, Dr	Tamling	
+Schmidt, Apothekar	Taubenheim	
+Schmidt, Isaak	Tawaststjerna 1	
?Schrader	Tengström, Johan Jakob	
Schrenck [Schrenk]+	Tengström, Johan Magnus	
Schröder, Johan Henrik	Theslef, Hofråd	
?Schukajef, Protojerej	Thessleff	
?Seminarii Rektor (Tiflis)	Tigerstedt, Dr	
+Serbinowitsch	Tigerstedt, Konst[när]	
+Shirinskii-Shikhmatov	Tigerstedt, Löjtn.	
Sievers, Grefve+	Tigerstedt, Gregori Fredrik	
?Singbusch	Tigerstedt, Adolph Wilhelm	
Sinovjef ('infödd Syrjän')	Tikkanen, Paavo	

Snegiref	Toppelius, Jakob Alexander	
Soldan, August	Tzschterkin	
?Solumboffsky	Törngren, Johan	
Spasskij	Törnroth, Lars Henrik	
Steffenhagen+	Uhlenius	
+Stephan, General	Ursin	
+Stephani, Rudolf	Ursin, Wice	
?Stern	Uspenski	
+Steven	Valville	
?Storch	Virén	
+Struve	Wahlberg	
?Stürmer	Walleen, Karl	
?Suchomkof, Vas. Dmitr.	Wallenius	
Sultan (såkallade)	Wallenius, Gabriel	
?Sundblad (Apothekare)	Wallenius, Dr (Åbo)	
?Tantissof	Wallin, Georg August	
Tatariske lärare vid Semina-	Wallin, Löjtnant	
+Taube, Baron	Wegelius	
?Tausch	Weckström	
Tereschtschenko	Welter	
?Tergukassof	Wenell	
?Theimuras	Westenius	
Thrämer+	Westergaard	
?Tichanofski, Öfverste	Westzynthius	
?Tichonofski	Widegren, Löjtnant	
Tiesenhausen+→	Widemann [?] Johan Erik	
?Tigranian	Wikman	
Tiling [also: T.] +ok	Winter, Karl	
Tiling [also: T.] Dr, Pastor +	Winter, Senatör	
Tiling, Prost +ok	Wirenus	
Tiling, Pastor +ok	Wistelius, Professor	

Toptschihashof	Wrangel	
Treu+ ok	Wrede, Baron	
?Treumuth→	Wulffert, Alexander	
Trinius	Wulffert, Karl	
+Troil, S.W. von	Wüst	
?Trost	Zandt	
?Tschajkovsky, Öfverste	Zitting, Anders	
Tschaparidse, ['gammal']	Zitting, Johan	
+Tschefkin, General- Löjtnant	Åkerblom, Löjtnant Öfverpolismästare	
+Tscherepanof, Kommendant		
Tschernikof, Öfverste-		
+Tschertkof		
+Tschubinof		
Tschult		
Tseresimof		
?Turganof		
?Turvajef		
?Tuskajef, Nikita		
?Tuskajef, Pristav		
?Tziklauri		
Ungern-Sternberg + tark. ven.		
?Unkofskij		
?Uspinski		
Ustrialov		
Uvarov+		
Üksküll+		
?Vater, Friedrich, Professor		
+Vegesack		
+Veselovskii		

Vice-Guvernör (Magaratsch)		
Vice-Gouv. (Simferopol)		
Vice Guvern. [also: Vice-Guvernör] (Tiflis)		
+Vishnevskii		
?Vojtressovitsch		
?Vometnef		
+Vorontsov		
Vostokov		
?Wald, Kandidat		
?Wald, Head Teacher		
?Wallin, Pastor		
Wallenius, Immanuel +		
Warelius+		
Wasenius+		
+Weljaminof, General		
?Wessberg		
Wiedemann+ ok		
+Wischnevskij		
+Wischnefskij		
?Wlassof		
+Wolchofskij, General		
Woljakofskij		
?Wologodskij		
Worantschenko		
+Wulffert, Fredrik		
?Wuringes		
Xenofontof		
?Zagel, Thomas		
?Zagel [also: Zag.], (Värd)		
Zetterqvist		
?Zuper domare		

NATIONAL
BIBLIOTEKET
